Universidad de Deusto
Biblioteca

CONRAD. ROEL
AMÆ
IN I. 2.
D. THOMÆ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Expositio cõmẽtaria Prima. subtilissima simul aclucidissima cunctisq; Theologice facultatis ꝟm quãcũq; opinionẽ studiosis maxime necessaria. in Primã Secũde

Angelici doctoris scti Thome aq̃natis Per reuerẽdum sacre pagine ꝓfessorẽ. interpretẽq; ꝓfundissimũ Mgr̃m Cõradũ Koellin Cõuẽtꝰ vlmẽsis ordinis fratrũ p̃dicatoꝝ Nũc in Colonia regẽtẽ eruditissimũ. dictiq; doctoris acerrimũ in cũctꝫ ꝓpugnatorẽ Dũ se florẽtissimi alme vniuersitatꝫ Heidelbergẽsis studij regẽtẽ gereret elucubrata Cũ eiusdẽ p̃me scd̃e textu ꝑticulatim incluso. ac mira tãdẽ arte distincto Castigationisq; lima p̃stine integritati mille ãpliꝰ locis ꝑ huiusce operis auctorẽ restituto Tabula etiã singularũ materieꝝ ac q̃stionũ. earũdẽ signaturã adamussim cõplectente

M.CCCCC.XII

27115
Bibliotheca Facult. Philosophiae Prov. Cast. Orient. S.I.

Epigrãma fratris Magdalij Iacobi Gaudẽsis ordinis p̃dicatoꝝ Cõuẽtus Coloniensis ad lectores

Huc quibus vsq; fuit parmessis potio lympha
Dulce patefacta sumite fauce merum.
Sumite. cella patet vinaria prima secunde
Conradi koellin enucleata manu.
Ante grauis poterat ea pars plerisq; videri
Et vix dędaleo conuenienda pede.
Icarijs que adeunda datur iã passibus vltro
Nõ aliquo q̃uis sufficiente viam.
Scotus aquinatẽ. Thomã durandus adorti
Marte videbantur vincere posse virum.
Sint oppugnantũ q̃ stuppea tela. loquetur
Hoc breue lectores (si videatur) opus
Nam documenta canit fidei minus obuia nostre
Sed per doctoꝝ rite probata manus

Ortwini Gratij Colonie bonas lrãs publice profitentis Tetrastichon:

Hic verus sophie cultor Conradus. & auctor
Fructifer. ĩmensum ꝑlustrans laudibus orbem
Nunc mediũ celi tangit. nunc ethera pennis
Verberat. ac tacitus decimo spaciatur olympo

Colegio do Coimbra

Conrrado

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Copia litterarū ad reuerēdissimū gñalē magistrū tot⁹ ordinis p̄dicator⁹ p impri/mendo hoc opꝰ a facultate Theologica Heydelbergensi datarum

QVomāquidē tuā paternitatē Reuerēdissime pater nouimus diui Thome doctoris angelici doctrinā nō mediocriter ꝛ colere ꝛ obseruare. ex operib⁹ a paternita/te tua editis ad nos delatis (vtinam alia t.p. referri curaret qđ summo flagitaret desiderio nostra vniuersitas inprimis facultas theologica q̄ nihil eis cōparari cēset Nā in eo ope sup p̄ma d.l. pte a.p. t. reuerēdissima edito ē adeo delectata vt in reliq̄ ardē tissimo tuo opa afficiaꝛ videāt amore Eosq̄ q̄ eiusdē doctoris obscuritates (si q̄ sint) elucidare attēdet vt dignū ēad sidera vsq̄ extollere. t.p. reuerēdissi/mā) cōprimus. Quis igit mgr nr̄ eximi⁹ Cōrad⁹ Roellin ordinis p.t. reuerendissimi p̄dicti doctoris doctrine inp̄mis zelator cōtra emulos acutissi/mus defensor. eāq̄ pristinē atq̄ clarioꝛē summo co/namine reddere ceperit sup p̄ma sede ita luculenter resolverit. vt a q̄libet legēti sine labore. intelligaꝛ eu/dē ad cetera eiusdē doctoris opa expeditissime pa/teat aditus Quare. t.p. reuerēdissimā obnixe ora/mus obsecramusq̄ p eiusdē doctrine augmēto atq̄ incōparabili cōmodo oīb⁹ id opus legēdi⁹ eūdē/q̄ Lodicē quē facultas Theologica vidit atq̄ reuidit impmi q̄q̄ iudicauit dignissimū t.p. reuerēdissime accedēte cōsensu. quēp tot⁹ ordinis gl'ia facile speramus accessuꝛ Nos tadē atq̄ operā nostrā t.p. reuerēdissime atq̄ toti ordini deuotissimos atq̄ ob/sequios pollicētes. Decimo kal'. May Anno .xi.

¶ Frater Thomas de vio Caietanus Mgr̄ gñal' ordinis Predicator⁹ Spectabilibus ꝛ. doctissimis viris Decano. et Magistris fa/cultatis Theologice Alme vniuersitat⁹ Hey/delbergen. sibi honorādis.

SPectabiles dñi et Mgri doctissimi sal'. et cōm. Ex lr̄is vr̄is. x. kal'. May. ad me datis. accepi ꝛ studiū vestrū atq̄ obser/uātiā ad verā sanctāq̄ doctrinā sctissimi doctoris nr̄i Thome Aq̄natis. et desideriū vt sucu bratiōes venerādi mgri Conradi Roellin sup' Pri/mā Sede. eiusdē doctoris impressioni dētur. ꝛ lu/cē edātur Nō possum nō laudare. ꝛ studiū ꝛ deside/riū hmōi Est em̄ doctrina diui Thome ex abysso sa/pientie salutaris hausta adeo pfunda. vt doctissim⁹ q̄sq̄ ꝛ summo ingenio p̄dit⁹ ad intima ei⁹ puenire cupiēs videat sp. sibi immēsum q̄d dā pelag⁹ subti litatis restare q̄ conari possit Adeo lata ꝛ abūdans vt nihil qđ ad fidei cōfirmatōem. errorꝭ cōfutatione/m moꝛūq̄ edificatōem ꝛ instructōem sit necessariū in ea desiderari possit Ita vera ꝛ solida vt q̄squis in ea sedulo se exercuerit ab ea nō declinās oī careat erro/ris suspicione Sic irrefragabil' vt q̄ eā impugnare conati sunt hactenus frustra laboꝛauerint. nisi q̄ eā suis impugnatiōib⁹ ꝛ clarioꝛē ꝛ gloriosioꝛē reddi/derūt. ꝛ inuictā p̄probarūt Quo ad opus vero pre/fati Mgri Conradi. quātū ex me pēdet valde mi/hi placet. vt impressum in lucē veniat. q̄q̄uidē ve/stro iudicio in multoꝛ erit vtilitatē Eo em̄ sum aio/ vt ꝛ doctrinā sctissimi Doctoris elucidari. ꝛ illi insu/dare volētib⁹ omnē comoditatē. facilitatēq̄ afferri et ordini nostro ex fructuosis laboꝛib⁹ claroꝛ viroꝛ qualē testimonio vō. qđ ego nō paruifacio cre/do esse p̄notatū Mgrm Conradū. gloria inprimis accedere cupiā. D. V. In dño valere desidero qđ cōuentū nostrū illic quāplurimū cōmēdo Rome xiiij. Augusti. Anno. M.D. xi.

¶ Adā wernherus Temarcēsis Juris vtriusq̄ doctor suā mulsam alloq̄tur. et mittit eā ad eximiū patrē sacre Theologie pfessoꝛē Con/radū Roellin Heydelberge p̄motū. nūc Colo/niēsis studij regētē suis verbis rogādū. qua/tenus p̄mā sedē doctoris sct̄i (q̄ multis obscu/ra videtur) suo ingenio ꝛ elucubratōe Heydel/berge enucleatā ꝛ illustratā nouū opus impri/mendum tradat

DOctoꝛ Agrippina celebris mō egit in vrbe
Pollens ingenio. religione nitens.
Nūc Berthlee (vt noscis) Heydelbergēse studētē
Fouerat. et talem finxerat esse virū
Nūc adeas peoꝛ. añ alias mihi chara thalia
Et pro me verbis. fauе age blanda meis
Uber Amalthee fertur suxisse nutricis
Juppiter. ast illi charus adusq̄ manet.
En sub uecta polo. nūc sidereus capricornus
Lucet que quondā terrea capra fuit.
Esto poetaꝛ sit fabula. quid velit. alta
Conrade o Roellin volvito mente precoꝛ
Heydelbergēses suxisti nonne mamillas.
Quas tibi lactisluas docta palestra dedit
Cū minoꝛēnis adhuc. venisti Ulmēsis. ceptus
Tum fragili ambrosios mādere dente cibos
Pro te solicita materne singula fecit
Ut clarus vasto doctoꝛ in oꝛbe foꝛes
Hac ratione Petrus syber doctoꝛ reverendus
Dogmata purpureo fudit ab oꝛe tibi
Clara quidē. presso minime mādanda labello
Sed te doctoꝛe distribuenda palam
Optat idem pallas. nō is qui Lancius. hasta
Occūbens Turni sanguine tinxit humū
Sed mage. nūc dignū versatur cādida cuius
Sepe peritoꝛū nomen in oꝛa virum
Heydelbergēsis nō gloria parua p̄pelli
Quoq̄ soles dici septus alter ego
Ille rogat sophie ter denos doctoꝛ in annos.
Ut tua sub lucem scripta meare velint

Annueris voto. nec spes materna fefellit
En Berthlehem ꝛ populus ꝛ schola testis adest
Uidit et audiuit que tu insignis docuisti
Gloria doctoꝛum voce. opꝛe. arte. potens
Hactenus obscura (testis quoq̄) prima secūde
Doctoris sancti que modo clara nitet
Clara tuo ingenio nūc mire exterſa refulgens
Que multis fuerat nubila visa prius
Docē qđ genitrix tua sacra minerua cupiuit
Te sibi ob id diua fouerat illa parens
Dinc sibi gratatur te dignaq̄ premia spondet
Si in lucē pergens multiplicetur opus
En Thome cultoꝛ (ab eo qui nomine dici
Gaudet) id arenti pectore valde sitit.
Impressoq̄ petit et nostre fama palestre
Que magis hoc opꝛe clara. celebris erit
Et fraternus amoꝛ qui scit pia coꝛda mouere
Diffundiq̄ volens (vt cupit omne) bonū
Si locus oꝛandi dabitur muse Temarensi
Uisceribꝰ summi flagitet ipsa dei
Ergo vir eximie precib⁹ cū tot monearis
Durus et ingratus ne videare. caue
Non graue qđ petitur in lucem Prima secūde
Prodeat. ingenio clarificata tuo
Annue tu saltem tectū pandēdo volumen
Impressoq̄ nouū multiplicabit opus
Doctoꝛe pro eximio Priamus rogitauit Achillē
Atq̄ patri natū reddidit ille suum
Orpheus ipse cheli ditem flexisse canoꝛa
Fertur et Euridicē obtinuisse suam
Dulichijs verbis permota est filia phebi
Factus homo rursus qui modo tigris erat
Tu magis ijs rigidus. absit. prelagio. dices
Quod petis en precib⁹ annuo musa tuis
Dedalus impressoꝛ tua tum monumenta legenda
Imprimet. in lucem sic volitabit opus
Sic tua iam totū celebris diffusa per oꝛbem
Crescet in immēsum et fama perennis erit
Et si te haud capiet popularis gloria fame
Communi ac saltem commoueare bono
Auspicijs j salua bonis j leta repulsam
(Crede) grauem musa non patiere mea
Carpe iter. atq̄ sequens carmen mihi cura referto
Annuit. et nostras audijt ille preces

¶ Ex florētissimo studio Heydelbergensi. xv. Calendas Augustas Anno .M.d.xj.

¶ Tetrastichon p̄fati dñi doctoris Conradi Roellin ꝛc. Respōdētis

Ecce bono zelo precib⁹ tot annuo victus
Impressoq̄ nouū multiplicabit opus
Sit Thoma alme tibi cōmendatū. nihil vnq̄
Tum detractoꝛis lingua nocebit iners.

¶ Copia litterar⁹ facultat⁹ theologice Hey/delbergēsis. ad autoꝛē operis vt ipm Cal/cographis imprimendū tradat.

¶ Nos pallas Spangel sacre Theologie. pfessoꝛ ac theologice facultatis Heydelbergen. Decan⁹ ce/teriq̄ eiusdē facultatis Doctores Salutem pluri/mā dicunt. R.M.L.K.

SEpenumero eximie Mgr̄ Conrade mi/rari nobiscū soliti sum⁹ vbi bibliopolarū edes. visendoꝛ aliq̄n libroꝛ gr̄a subiuim⁹ nullū hactenꝰ a te opus in lucē editū a no bis offendi potuisse. Lōgeq̄ maioꝛ habito nos stu/poꝛ detinuisset suspēsos. si nō Horatiani p̄cepti me/mores opus fortasse tuū nō nisi lōgos differendū in annos augurati fuissem⁹ Quo ducti. hortari te indies desiuim⁹ q̄s prochdoloꝛ spe plus iusto dilata afflicti. veremur ne nos nr̄a aliq̄n ꝛ te fallat opi/nio. su ccessere eāde diei dies ꝛ nō paucis emēsis tē/poꝛib⁹ taciti⁹ ferme senuim⁹ annis. nec aliqđ adhuc in lucē ex te partū p̄sensimus opus q̄re vt oꝛi tuo frena remittas ꝛ doctā manū tuā nescimus qua ad uersa fortassis valitudine. hucusq̄ toꝛpēte chartis applices optamus oēs Si em̄ ipetu digito label/lū p̄escueris. ꝛ lapidose chiragre manū crediderīs q̄ insigne aliqđ opus in via diui Thome Aquina tis cudat. aut ipi⁹ opa elucidatur⁹ sit. scimus proꝛ sus neminē. q̄pe quē a teneris (vt ferūt) vnguicul⁹ p̄fati doctoris vestigijs inherētē. vbi supioꝛib⁹ tā annis Heydelberge cathedrā magistralē ascendisti noctisq̄ diesq̄ interim ei⁹ in doctrina liquet operā nauauisse Qđ nisi dicta tua egregia sat sup q̄ p di/dissent in scholis nostris sepenumero. vltro citroq̄ habita. testaret nimiꝛ silētiū tuū in multos iam an nos iusto lōgi⁹ p tractū Quis em̄ tā silētē te effice re potuisset dilectura minime p seq̄ possum⁹ (cū py/thagoꝛeus nō sis) nisi diuū Aq̄natē quē ob tacitur nitat⁹ donū ꝛ pythagoꝛeū vtre ꝛ bouē mutū legi/mus nūcupatū Eructet ergo post lōga silētia. roga mus coꝛ tuū verbū bonū. dicas opa tua Jouі opti mo maxio regi. sit q̄sum⁹ lingua tua calam⁹ scribe velociter scribētis Cedat voci silētiū. ociūq̄ erarā/tis velocitate exterere p̄cesset Primū tñ oīm obsecra mus opus illd̄ insigne qđ tuipe tuopte ingenio cir ca primā sedē doctoris sct̄i p̄elle docteq̄ edidisti lu cē videat. Ut ꝛ in lumine ingenij tui videaꝛ clari⁹ lumē. primā sedē loq̄mur a pleriq̄ hactenꝰ veluti tenebre habitā. Exploratū em̄ habem⁹ vbi manus calcographoꝛ effugerit opus. a doctissimis q̄bus/q̄ sup auꝛ ꝛ topazion estimatū iri. nec obstet si q̄s id cecutiētib⁹ ocul' lustrās genuino dēte mordicus lacerare moliaꝛ. scim⁹ em̄ suā nephelē Socrat. et ipi Agamemnoni suū Thersitē. imo ꝛ egregio poe/taꝛ Homero suū Zoilū nō defuturos Satur⁹ igit ne vētū obserues velim⁹. nec lumen lateriā p tegat

Universidad de Deusto
Biblio

caliginē eliminatur. Lumē plane nō ab re dixeri/
mus opꝰ ceptū tuis (vt spēramꝰ oēs) euestigio ma
nibꝰ absoluēdū. adeo eñ clare mētē angelici docto
ris Thome lectorū ipis enucleat vt magis quod
enodare eiusmodi queat nō facile accedere posse vi
deaf Cetez qtū diuini ꝓbi ꝓcionatorib⁹ imo t ipis
cōsciaz arbitris ꝓductuz sit. nemo est q̄ nesciat ter
niorz ad nos datorz cepti opis euoluto. Nōnulli
siḋē ad manus nr̄as opis tui pfati obuiā lati sūt
terniones. q̄ nos qua laude merito ferendū erit ad
astra (vbi pfectū fuerit) opus reddidere certiores.
Nob ḡ t in p̄mis mgīo tui ordis reuerēdissimo ne
repugnare videare orātes obsecramꝰ. cuiꝰ t his oī
bus añ latis nobis (q̄ opus hoc tuū ocul'lynceis p
spicietes examinauim⁹) sollicitātib⁹ in lucē prode
undi accessit autoritas. Uale ex Heydelberga La
lē. Octobrib⁹ Anno a natali christiano vndecimo
supra Millesimū quingentesimū

¶ Epl'a huiꝰ opis autoris. ad ēlitā facultatē The
olog. Heydelbergēsem. opꝰ ipsum eidē dedicantis.

CUm sui humili recōmēdatōne Salutes plu
rimas dicit. Memini colendissime precepto
res cū supioribꝰ annis Heydelberge vobiscū legēs
q̄dā sentētias diui Aq̄natis Thome nō absona dis
cipul' meis dissererē. t iā non nulla in mediū ꝓlata
schedis rudib⁹ meo iudicio tāq̄ minꝰ digna vt in
doctiorz virorz manib⁹ ꝓlarēt mādauissez. ipos vos
nisos sat supq̄ mihi ad memorie plura pdēdū re
missio. non mō calcaribꝰ crebraz adhortationū (vt
cepta ad calcē vsq̄ pduceret) adhibitiz. verūetiam
vestris ipēsis vbi ferme elucubrata fuerāt rescribi
curauisse. Existimanistis etenī nedū incipiētium. sz
etiā ꝓsummatorz theologorz obtutꝰ ab eis minime
vertēdos. Cū aūt nec his satis inductus reluctarer
ꝓtestans ea (nisi venia superiorz meorz vt in lucem
emergere possent accederet) inter manus calcogra
phorz dari oīno nō licere. Destitistis mūme a cepto
q̄ initebamini ꝓposito. q̄d vobis operā nauātib⁹.
ipa nr̄i reuerēdissimi mgr̄i Thome Caietani totiꝰ
ordinis p̄dicatorz gñal'. viri sanctam in diuinis q̄z
in humanis scietijs experientissimi accederet autho
ritas. Cetez lris ritiaz viaz sepenumero ad me da
tis. q̄nimo t celeberrimi Ade wernerij musa idipz
exhortātib⁹ nō potuī diutiꝰ morē enicꝰ nō gerere.
psertim cū t añlatis accederet tū vtorz tū maxime
honorādi p̄ris mei mgr̄i Petri syber bñficiorz er
ga me cumulatissime t Heydelberge t alibi exhibi
torz memoria. q̄b⁹ deuinctꝰ vt flumia eo vñ emerserē
pficiscant. hoc opus vobis statui dedicandū offe
rēs ipm suo cū authore vtis ecclie. nec nō vtaz re
uerētiaz correctōi. cuiens si q̄ dictis diui doctoris
Thome minꝰ videaf ꝓsentanea abrogatū iri. Be
nedicta ꝓo t in rē legētiū cedētia. materiā posse fie
ri referuntur. t no t sctō doctori gratz Vale

¶ Uenerādo ac religioso fratri Cōrado Koellin
in sacra theologia Mgīo insignis ꝓuinc⁹ ordi
nis diui Dñici in Colonia regēti Decanus t fa
cultas sacre Theologie studij Coloñ.

SAlutē. Explanationū ꝓmētarios q̄s in p̄mā
scē scti doctoris Thome Aq̄natis plurima
lucubratiōe edidisti religiose vir. velut es dñi tui
nō in sudario colligēdos sz ad mēsam dādos repu
tauimus. Quatenus dū labor illeꝰ nō modo ti
bi ac fratrib⁹ q̄ penes te sunt sz t oīb⁹ (q̄ vbilibet gen
tiū in sana ac catholica huiꝰ doctoris doctrina scho
lastice vsūdāt) pderit. merearis in nouissimo q̄n ta
lēti exactor dñs veniet cū fidelib⁹ seruis multipli
cato fenore illi ꝓmissum repsentare. Dicēdo cū sapi
ente Eccl'. xxiiij. Uidete q̄m nō solū mihi laborauī
sed oīb⁹ exq̄rētib⁹ veritatē. Q̄d vt ꝓmodꝰ fieri va
leat iurta grial'm gr̄i ordinis tui indultionē (quam
sub annotatōe manus sue ꝓprie vidimus) vtile iu
dicamus. q̄tenus tu opi illi vltimā manum impo
nēs. atq̄ diligēti adhibita lima tersum reddēs. cal
cographo impримēdū tradas. Nā sic auriliāte al
tissimo in plurimorz manus passim incidēs. fructū
afferet cōsideratū. Uale t huic nostro voto pare. da
tū Colonie Cal'. Decēbrib⁹ Anno salutis christia
ne supra Millesimū quingētesimū vndecimo.

Articulus Diui Thome Aquinatis ordinis Predicatorz Prima pars Secūde partis summe Theologie

A

Dia sicut dam ascenus ōr. Homo factꝰ ad imaginē dei dr fm q̄ per imaginem significaf intellectuale t arbitrio liberz t per se potestatiuū. Postq̄z pdictū est de exēplari scilz de deo et de his q̄ pcesserūt er diuina potestate fm eiꝰ voluntatē. Restat vt cōsideremus de eiꝰ imagine. id est de homie fm q̄ ipe est suoz operz principiū. quasi liberz arbitriū habens. t suoz operz potestatē

¶ Reuerēdi patris sacre Theologie. pfessoris eximij Magistri Conradi Koellin ordinis Predicatorz in eandem Primā Secunde Expositio feliciter incipit.

CApturus Secūdā partē tocius summe sue Angelicꝰ doctor S. Thomas de Aq̄no ꝓmittit primo. primū Sedo. pscēt suū tractatū. ibi (Ubi pº ꝓsideradū est.) In. primo q̄dē succincte tria facit. Cōtinuat eñ dicenda in hac scḋa pte dicti. i pª pte summe sue. Rōnē q̄q̄z ordinis reddit. t sic materiā huiꝰ scḋe ptis subnectit. ¶ Proquoz intellectu atq̄ explicatōe aduertēdū. primo ex doctore scto. scḋo ꝓtra gētiles ca. tertio t q̄rto q̄ Theologus. et aliū ordinē q̄z Philosophꝰ in tractādo obseruat et ea de q̄b⁹ tractat alia ꝓsiderat rōne.. Ordo eñ phicꝰ a creaturis incipit. t ex ipis in dei cognitōnem perducit. Theologica aūt doctrina (q̄z dei cognitōe similioz) primo ꝓsiderat deū. deinde ipas creaturas. Phs q̄q̄z creaturā fm se ꝓsiderat. Theologus aūt solū in ordine ad deū. Et q̄ ꝓpr̄s est q̄ phia fm diuersa rez gña in diuersas scindaf ptes. Theologia ꝓo cū oia vna rōe ꝓsideret vna theologia formaliter t specifice existat. esto deum t quascūq̄ creaturas ꝓsideret. Ex his daret primo. q̄ ordinē ꝓgruū. Sctūs doctor obseruat cū hāc ptē scḋam q̄ de exēplati tractat (. s. hoīe q̄ creatura est) alteri pti summe (in q̄ de deo t q̄ ad essentialia t q̄ ad notionalia) ritе postponit cū ōr (Postq̄z p̄dictū est de exēplari. t de his q̄ ex diuina prāte. pcesserūt) Sequit scḋo ex his q̄ cum theologia sit dei cognitōi (q̄ t dei t creaturaz est exprel sa ꝓticipatio. ideo nō tm in deo stat sz t creaturā (preser tim rōnalē t brificabilē. finisq̄z vltimi capacē) ꝓsiderat. vt in ipm tm deū ordinat. Error eñ circa creaturas i falsam circa deū estimatōem redūdat. Quare doctor hunc libruū ad primā ptē suā ꝓgrue ꝓtinuando ōr (Restat vt de eiꝰ imagine. s. hoīe ꝓsiderem⁹) Et q̄ in hoīe ꝓsideratur imago dei imperfecta quā in sui creatōe accepit. ꝓsideraf q̄z imago ꝓfectior atq̄ pfectissima. videlz recreationis t glificatōis. t de prima q̄dē imagine in p̄ma parte

Ordo tractādi phi alicui q̄z theologi de deo t creaturis

Rō ordinis ad p̄mā ptē summe.

de cognitione

Primus

satis tractatū est. ideo vt doctor innueret de q̄ imagine hois ꝓinter tractaturus cēr. subiungit (fm q̄ t ipe suoz opez est ꝓncipiū) et q̄d sit illud exp̄mit subdēs (q̄si libe/
rū arbitriū hns tc.) Nec eñ de q̄buscūq̄ opib⁹ hic agit sz de opib⁹ ꝓutū infusaz. q̄ imaginē recreatōnis efficiūt atq̄ ad imaginē glificatōis pducūt. Esto eñ in hac pte summe de ꝓtutib⁹ acq̄sitis q̄nq̄z mētionē habeat. non tñ ibi sistit. sz in famulatū diuinaz ꝓtutū adducit. Q̄ aūt ꝓsideratio imaginis in hoīe includat liberū arbitriū fm q̄ hō hz suoz opm ptātē t dñium pz ex autoritate Damasceni in huiꝰ libri capite inducta. dicēs (Hō factꝰ est ad imaginē tc. ¶ Ex isto q̄ p̄mio sic expōsito ptz rō ordinis ac ꝓsequtōis materia q̄z ꝓsideratōis p̄cipis. Ex qua q̄dē explanatōe scḋ⁹ p̄mo. q̄ scia huiꝰ ptis nō est alia in gñe vl' specie q̄z scia p̄me ptis. Cōstat eñ q̄m scie nō secanf fm spēs rez vt res st̄z. sz fm spēs scibiliū (q̄d q̄nq̄z circa p̄mā p̄tē huiꝰ summe deo duce pliꝰ explanabim⁹) q̄re cū actꝰ humani vel hō vt operatiū actionū ad deū adducētiū vel retrahētiū. esto plurimū in rōe cōtris differāt vel magis sint diuersa. tñ ꝓsideranf hic sub vna rōne ꝓsiderādi formali. sicut in p̄ma pte oia tractata t ꝓsiderata st̄z. ¶ Patet q̄z ex isto q̄ theologia non diuidif in diuersas scias spēales diuisas cū tractat de deo t de moribꝰ hoīm. de Christo etiā fm q̄ doctor sanctꝰ summā suā partiuit. Mathematica aūt p Geometriā t Arithmeticā specifice diuidif. pter diuersas rōes spēales ꝓsiderādi. Uñ cū theologia totaliter nō habeat in p̄ma pte summe. Iuste doctor alias partes addidit. q̄ tñ nō diuersas sz vnā ꝓtinet theologiā tc. ¶ Se cūdo scḋ⁹ q̄ sive theologia rōe gñis. s. (scie) dicat q̄ntē simplicē sive spēs ordinatas. q̄d magis infra apparebit. cū tñ vna existēs sit practica t speculativa. ipa vt ꝓsiderat hic tractāda. s. hoīem. s. pter britudinē agēte est practica ex p̄te materie ꝓsiderate. sz modus ꝓsiderādi t practic⁹ t speculativus sit. Definitur eñ frutes. docē q̄z ꝓncipaliter vt hō bñ agat. nō eñ min⁹ morali phia intendit hoīes efficere bonos. Cōstat aūt ex h̄ q̄ nō est dōm q̄ scia huiꝰ libri. sit practica tñ. q̄z eadē est scia huiꝰ libri t oīm librorz theologicaliū. quā apud ꝓncipia doctrīs Sctī pz ee speculativā ꝓncipaliter. Sz dōm erit q̄ h̄ liber ꝓtinet materiā theologie. vt ē. aliqliter practica. siue vt dictū est theologia sit vna vnitate simplicitatis. siue vnitate ordinis. ¶ Tercio sequtur ex dictis oīb⁹. q̄ hec ps theologie nō hz aliud subiectū attributōnis quā q̄b⁹ assignatū est in p̄. p. D. S. sz (deū ipm) cū sit ea dē scia cū ea q̄ in p̄. pte Subiectū tm cui attributōis t formale est de⁹ q̄ t h̄ ē rō ꝓsiderādi. Oia eñ hic ꝓsideraf. ꝓt deum. vt finē oīm ꝓtutū t operz. Cū q̄ tñ pt dici. vt videf q̄ materia huiꝰ ptis imo theologie vt practica est sint actꝰ humani vel hō vt agit. pter britudinē q̄ de⁹ est. Et h̄ videf doctor innuisse cū ōr. Restat vt ꝓsiderem⁹ de eius imagine. nō videlz sicut de subiecto formali huiꝰ scie. sz sicut de materia ptiali theologie. vt practica est. Sicut eñ charitas theologica ꝓtrus vna existēs rōe obiecti formal' multa tñ diligit. pter eā dē cām formalē. vt pulcre D. S. declarat i de ꝓtutib⁹ de charitate. mat. ij. artī. iij. Sic theologia vna existēs rōe obiecti formal' plura ꝓsiderat materialiter. Et q̄z ob sui fecūditatē (tāq̄ principatio diuine scie) speculativa ē simul t practica. ideo t actꝰ humanos t hoīem vt opabl' in ordine ad deū tāq̄ materiā ptialē ꝓsiderare pt. Pater itaq̄ ex istis huiꝰ scie vnitas. qualitas. t eius subiectū atq̄ materia.

Scia huiꝰ libri cadē ē cū scia p̄me ptis

diuersi

Theologia vt de materia huiꝰ libri practica ē aliqualiter

Subiectū huius ptis ē deꝰ sz materia actus vl' hōis agens pter britudinē

A iñ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Questio prima

¶ Questio prima de vltimo fine in communi.

¶ Ubi primo cõsiderandũ occurrit de vltimo fine huius vite. & deinde de his q̃ hõ ad hũc finẽ puenire pt vel ab eo deuiare. Et fine eñ optz accipe rões eorũ q̃ ordinãtur in finẽ Et qz vltimꝰ finis humane vite pomit esse btitudo. optz primũ ꝓsiderare de vltimo fine in cõi. deinde de britudine Circa pmũ querunt octo Primo vtrũ hois sit agere ꝓpter finẽ. scõo vtrũ hoc sit ꝓpriũ rõnal nature. tertio vtrũ actꝰ hois recipiãt spẽm a fine. quarto vtrũ sit aliqs vltimus finis hũane vite. ẽnto vtrũ vnꝰ hois possint cẽ plures vltimi fines. sexto vtrum hõ ordinet oĩa in vltimũ finẽ. septimo vtrũ idẽ sit vltimꝰ finis oĩm hoĩm. octauo vtrũ in illo vltimo fine oĩm alie creature conueniant

¶ Hic doctor Scũs incipit suũ tractatũ theologicum ptiale. in q̃ vt ꝓmissum ẽ tractat de actib⁹ humanis. siue de hoie vt opat in ordine ad deũ. quẽ tractatũ in duob⁹ libris spealib⁹ pficit In ꝓmo ãt quẽ. l. pre manib⁹ habem⁹. agit de his q̃ respiciũt motũ hois ad finẽ in gñali tã fm ꝓsideratõem hmõi motuũ in se q̃ fm ꝓpatõez eorũ ad sua ꝓncipia. tã intrinseca q̃ extrinseca. vt patebit magis in ꝓncipio q̃stionis. vi. Et. vocat ille liber cõiter ꝓma scõe (ꝓma. l. ps. scõe ptis) In scõo ãt libro agit de hmõi in speali fm speales gradꝰ et dones & dnas singulorꝫ. & vocat tot⁹ vocabulo. scõa scõe. scõa. l. ps se cũde ptis ꝓncipal⁹ huius summe. ¶ Tractatur g̃ de actib⁹ hũanis. D. S. ꝓmittit intẽtõis siue & materie tractãde ordinẽ & limitatõem p q̃stiones & articulos. vt facit p totã summã suã Diuidit g̃ suã ꝓsideratõez in duo ꝓmo ꝺr agẽdũ cẽ de vltimo fine hũane vite tangz de q̃dã ꝓuio in hãc materiã humanoz actuũ Scõo de his p q̃ ad hũc finẽ puenire pt hõ vel ab eo deuiare. Scõa ps incipit q̃stione. vi. Rõnẽ ãũt ordinis subiũgit. q̃ ex fine sumũt rões eoz q̃ sunt ad finẽ. in moralib⁹ itaq̃ ꝓsiderato a fine incipit. eo q̃ finis in agibilib⁹ se hz vt ꝓncipiũ in speculabilib⁹. Circa ꝓmũ ãũt duo st̃ agẽda. primo agẽdũ est de fine vltimo in cõi. scõo de britudine. q. scõa Prz ãt ex do eo q̃ vltimꝰ finis fm cõem rõnẽ cõioz est q̃z fm spẽale rõnẽ britudinis Deꝰ ẽ oĩm est vltimꝰ finis. st̃ nõ oĩm britudo vt patebit In hac ãũt q̃stione ꝓma. tria facit. ꝓmo oñdit. q̃ hõ agendo quãcũq̃ actiõnẽ humanã agit ꝓpter aliquẽ finẽ. scõo oñdit esse aliquẽ vltimũ finẽ articulo q̃rto. tertio eẽ vnũ finẽ arti. v. Quo ad scẽdũ ꝓmo facit qd dictũ est. scõo incidẽnaliter infro ducit qd dã dubiũ in ar. iij. Circa secũdum ꝓmo ẽndit q̃ homis est agere ꝓpter finẽ. scõo qũe hoc sibi differanter ꝓueniat ab aliis s. ar. scõo. Quo ad scẽm queritꝰ.

¶ Utrũ hominis sit agere ꝓpter finẽ

Ad ꝓmũ sic. ꝓcedit Videt q̃ hoi nõ ꝓueniat agere ꝓpter finẽ. Causa eñ natura liter ꝓz ẽ st̃ finis hz rõnem vltimi vt ipsum nomẽ sonat g̃ finis nõ hz rõnez cause. st̃ ꝓpter illd agit hõ qd ẽ causa actõis. cũ hec ꝓpõ ꝓpter designat habitudinẽ cause. g̃ hoi nõ ꝓuenit agere ꝓpter finẽ. Preterea Illd qd ẽ vltimꝰ finis nõ ẽ ꝓpter finẽ. st̃ in q̃busdã actiões sunt vltimꝰ fi-

De vltimo fine in cõi

nis vt patz ꝑ phm in ꝓmo Ethicoz. ergo nõ oĩa hõ agit ꝓpter finẽ Preterea Tũc videt hõ agere ꝓpter finẽ qñ ꝺliberat. st̃ multa hõ agit absq̃ ꝺliberatõe & qbꝰ etiã quãdoq̃z nihil cogitat. sicut cũ aliquis mouet pedẽ vel manũ alijs intentꝰ. vel fricat barbã. nõ g̃ hõ oĩa agit ꝓpter finẽ. Sed cõtra oĩa q̃ sunt in aliq̃ gñe actuant a ꝓncipio illiꝰ generis. st̃ finis ẽ ꝓncipiũ in opabilib⁹ ab homine vt ꝑz ꝑ phm in secundo physicoz. ergo homini conuenit oĩa agere ꝓpter finem.

¶ Hic doctor Sã. inẽrit ꝓmo. an hoi ꝓueniat agere ꝓpter finẽ. sic q̃ nõ agat nisi ꝑ us motꝰ a fine Circa hũ q̃stũ. fm oz dinẽ & modus ꝓcedẽdi scolasticũ. D. S. Tria st̃ pagẽda. pº titulꝰ q̃stionis ꝑ argumẽta. ꝑ & ꝓtra facta ambigui⁹ exponẽd. scõo rñsio. d. in corpe q̃stionis ad aliqua certa pũcta redigẽd & declarabit. tertio ꝓpõnes arguẽte⁹ circa titulũ q̃stionis ꝓmissoz. si q̃ militent aduersus corpis rñsionẽ examinabunt & exponẽt Et hũc ordinẽ cũ D. S. seruabim⁹ fere ꝑ totã hãc lecturã. nisi ꝓpter tituli claritatẽ. vel eũ ei⁹ expõ in corpe hatẽd. ꝓmũ q̃z omittamus ¶ Pro explanatõe igit terminoz q̃stionis ꝓtis & ꝑ fundamẽto dicẽdoz. optz aliq̃ ꝓnorare (voti nõez mei est rẽ q̃ ad possim clarꝰ aperire. meqz adaptare auditorũ capacitati) Primo g̃ notãdũ q̃ causalitas finalꝰ atq̃ effectiua. (sicut rõ efficiẽdi effectiua cã ꝺr) ꝑ se ꝓcomitãtur. nũq̃z eñ finis hz cãlitatẽ suã nisi sit apphẽsus. vt ãt apphẽsus ẽ sic ẽ rõ efficiẽdi actũ volũtatz Suppono eñ nũc cẽ de mẽte. D. S. sic & clare ẽ de mẽte Scoti i. ij. dis. iij. q. penultia. q̃ rõ agẽdi effectiue ipi appetitui nõ ẽ inhes rẽs appetitui. st̃ apphẽsiue ꝓ̃ducte ipi appetitui i eo dẽ supposito Causalitas tñ finalꝰ fm oz dinẽ nature ꝓt ẽ. & ratiõ causalitatis q̃ est rõis efficiẽdi. & reducit ad genꝰ cause efficiẽtis. Nunq̃z eñ apphẽsum obiectũ cẽt rõ efficiẽdi actꝰ volũtatis. nisi qz finaliter. qz eñ finis ẽ & bonũ et vt sic apphẽsum. ideo ẽ rõ efficiẽdi & causandi actũ appetitꝰ. ita q̃ finis hz duplicẽ causalitatẽ distinctã sup actu appetitꝰ Vnã finalẽ. aliã suo mõ effectiuã respectu appetitꝰ. & tñ vt patebit arti. iij. fm vtrãq̃z causalitatẽ specifi cat actũ appetitꝰ. esto in alio gñe. In ꝓposito igit questio nõ q̃rit de causalitate quã finis hz. vt rõ efficiẽdi appetitus fm q̃ ꝺr Cõmentator. xij. Methaph. ꝓmẽto. xxvi. & lxxvj. q̃ forma balnei vt ẽ in intellectu ẽ ages desiderũ. st̃ q̃rit de causalitate finis formaliter vt ẽ finis Est ãũt rõ finis iuxta phm. ij. physi. esse gratia cuiꝰ fit aliquid aut ẽ cẽ rõnẽ qua apparet res Querere g̃ an hoi ꝓueniat agere ꝓpter finẽ. est q̃rere an hõ agẽdo sp tẽdat in aliqd bonũ qd sit rõ q̃re agat. & an agẽdo sp tẽdat in aliqd bonũ. siue sit actio ipa qua vult agere. siue aliqd ꝑ actõem factũ Et ad hũc sensum ꝓcedit D. hoc q̃stitũ. iij. ꝓtra gẽtiles c. ij. et. iij. ¶ An ãũt causalitas finalꝰ ꝓueniat ipi ꝓut ẽ in executõe vel ꝓut ẽ in intẽtõe. videbit in solutõe ad ꝓmũ argumẽtũ añ oppositũ ¶ Nota scõo post D. S. in. ij. dis. ꝑ. q. ij. ar. ꝑ. et dis. xxviij. in expõne littere. q̃ finis capit duplr. Unus eñ ẽ finis operis alicuiꝰ. ali⁹ finis operantz Finis operis ẽ ad qd opus ex dinat. & infra q. xviij et alibi ꝺr finis actꝰ. Finis ãt operantis ẽ quẽ ꝓncipaliter operans intendit in quẽ. & finis operis ordinat Primo mõ finis ꝓt dici finis volũtatis. & sic cẽ bonũ volitũ qd ẽ obiectũ volũtatis ꝺr finis Sz scõo mõ ꝺr finis magis ꝓprie qz ẽ illud in qd volũtas tangz in vltimũ tẽdit. & est ꝓmo volitũ Et ꝓt ꝓtingere q̃ aliꝰ sit finis voluntatis & operis

Diuisio

Libertas q̃ ad specificationẽ. & q̃ ad exercitiũ

Finis habz duplicẽ cãlitatẽ sup actu volũtatz.

Exponit titulus.

Finis operis operantz

Articulus

ex vna ꝑte. & alꝰ intẽtõis volentis Jn ꝓposito igit q̃sito intelligit q̃stio indistincte. & rñsio erit. q̃ optz sp agere agẽdo actõem humanã ꝓpter finẽ agẽtis. siue sit aliꝰ a fine actõis siue nõ. vñ agẽdo actõem q̃ est vltimus finis. idẽ est finis volũtatis & volentis ¶ Nota tertio. q̃ hõ respectu actõis siue ꝑ se libꝫ dupliꝫ. Uno mõ q̃ ad specificatõem actꝰ. alio mõ q̃ ad exercitiũ actꝰ Quo ad specificatõem q̃dẽ vel q̃ ad obiectũ (qõ idẽ est) qñ ꝑt ipm vel le vel nolle. ita q̃ ꝑt eã velle & oppositũ ei⁹ Sz q̃ ad exercitiũ est libertas. q̃ ꝑt eã exercere vel dimittere. Et pñt hee libertates separi. ꝑt nãq̃z cẽ libertas q̃q̃z q̃ ad exercitiũ. & tñ nõ ẽ libertas q̃ ad obiectũ. ꝑt eñ volũtas esse determinata ad obiectũ. ita q̃ nõ ꝑt oppositũ velle. & tñ est indeterminata absolute q̃ ad exercitiũ. Tũc ergo hõ agit actõem humanã liberã qñ ad eã hz absolute indifferẽtiã. sic q̃ ꝑt eã agere & nõ agere. & ꝑt velle & agere hũ vel aliud Liberꝫ g̃ arbitriũ ꝺr respectu vtriusq̃z libertatz. q̃ⁿ uis q̃ntũ ad originẽ nois videat magis ꝓtinere ad libertatẽ obiectiuã Hz siq̃dẽ. D. S. ꝑ. q. lxxiij. ar. iij. ad scõm. q̃ liberꝫ arbitriũ ꝺr quasi liberꝫ iudiciũ. qd ẽ electio ipa ãũt electio ẽ respectu ei⁹ qõ ẽ ad finẽ. vñ & si liberꝫ arbitriũ dicat liberꝫ respectu exercitij actꝰ. hũ erit ingẽtũ illd exercitiũ apphẽdit vt mediũ ad finẽ libere eligibile.

Voluntas deliberata.

¶ Ex his ꝑz q̃ sit volũtas deliberata. qz nõ ꝺr deliberata q̃si ipa deliberet. st̃ qz seq̃t (nõ q̃dẽ formaliter libertatẽ rõis) st̃ indifferẽtiã rõis. q̃ nata ẽ se habere ad iudicandũ illud vel oppositũ ei⁹ Jta q̃ idẽ sit volũtas deliberata qd liberꝫ arbitriũ. qd ẽ volũtas vt seq̃t deliberatõez et indifferẽtiã rõis Supponim⁹ eñ nũc. qz libertas formalis in volũtate ẽt indifferẽtia rõis. q̃re & ꝺr facultas volũtatis & rõnis. nõ q̃ sit volũtas & rõ. st̃ qz ẽ volũtas in habitudine ad rõnẽ. vt videri ꝑt in ꝑ. ꝑ. vbi statim & in de veritate materia. xxiij. ¶ Attẽde tñ q̃ volũtas ꝺr deliberata dupliꝫ. vno mõ ex ꝑte. alio mõ interpretatiue. Et prelle q̃dẽ q̃n ponitur inq̃sitio ꝓcedit de aliq̃. q̃n videlicz attẽdit. qz ẽ ꝓforme vel difforme regule sue. & tũc appꝛoꝫbat vel respuit Interpretatiue ãt ꝺr volũtas deliberata q̃ in aliq̃d ꝓsentit. nõ ꝓcedẽte deliberatõe & inq̃sitõe exercita q̃ tñ potuit exerceri Et vtroq̃z mõ actꝰ ꝓcedẽs a volũtate habet rãez ꝑfecte volũtatis & humanꝰ. nec tñ arbitrãdũ est oĩm motũ q̃ est cũ apphẽsione cẽ deliberatum Optz eñ ꝓmo q̃ ꝓcesserit apphẽsio nõ q̃cũq̃z st̃ intellectꝰ. nec sufficit q̃libet apphẽsio itellectꝰ. st̃ deliberatiua q̃ potuerit aduerti an talis actꝰ cẽt ꝓformis regule sue vel nõ Et potuerit regula ad opus applicari ¶ Ex his sequitur q̃ motꝰ sensualitatis sequẽtes solã imaginatõem nõ st̃ hũani Scõo sequit̃ q̃ motꝰ subitꝰ rõis & ꝓplacẽtia volũtatz ipaz sequẽs nõ ẽ actꝰ humanꝰ. Et inde ẽ q̃ hmõi motꝰ ꝑfecti ꝑti rõnẽ nõ hñt. vt infra patebit Actꝰ igitur hũanꝰ ẽ q̃ ꝓcedit a volũtate deliberata directe vel interpretatiue ¶ His ꝓmissis ꝓcedam⁹ facilꝰ ad scõm ꝓncipale. videlz corpis articuli respõsionẽ circa quã ꝺr d.

¶ Respõdeo dõm q̃ actionũ q̃ ab hoie aguntur. illę sole ꝓprie dicũt hũane q̃ sunt ꝓprie hois inq̃ntũ ẽ hõ. Differt ãt hõ ab aliis irrationabilib⁹ creaturis in hoc q̃ ẽ suoz actuũ dñs Unde ille sole actões vocãtur ꝓprie hũane q̃rũ hõ ẽ dñs. Est ãt hõ dñs suoz actuũ ꝑ rõnem & volũtatẽ. vñ & liberũ arbitriũ eẽ ꝺr facultas volũtatz & rõnis. Ille q̃ actões ꝓprie humane dicũt q̃ ex volũtate deliberata ꝓcedunt

Primus

¶ D. S. Respõdẽdo ad q̃stitũ duo facit. ꝓmo deducit quãdã ꝓclusionẽ ꝑambularẽ necãrio ꝓmittẽdã. ꝑ intellectu cuiusdã termini ꝓclonis rñsiue subinferẽde Secũdo subiũgit ipãz rñsiuã ꝓclonẽ cũ ei⁹ ꝓbatõe. ibi Quinisetiũ ẽ &c. Statim ãt litterã. D. S. tã i corpe articuli q̃ in qbusdã solutoribꝰ ꝓpriozibꝰ sic pure atq̃ interponere exponẽd. quã dñs ex alto dederit. q̃tũ possibile erit clarã. vt euidẽs appareat quoꝫz intẽtio doctoꝛis pergat Particularisata eñ ab ingentijs puis facili⁹ capiũt Hec ẽ ꝓpositi mei aliq̃d altenũ doct. Sctõ tribuere. st̃ q̃ ipe posuit. ꝑ posse fideliter exponere. & magne ex ipi⁹ doc. Scti alibi dict̃z atq̃ sui fidelissimi defensoꝛs Joãnis La poli. ex his q̃z q̃ er. D. S. ipe dicta Si ãt q̃q̃z dicta aliozꝫ ꝑsertim Scoti indurero. ideo factũ nemo dubitet vt vel d. san. defendat vel exponat. nõ ãũt ꝑ cuiuscũq̃z ꝓpriũ aut vilipẽsione. ¶ Quo igit ad ꝓmũ huius corpis doc. ꝓmittit hãc ꝓclonẽ ꝑambularẽ Jlle actões dicũtur ꝓprie hũane q̃ ex volũtate deliberata ꝓcedũt. alie ãt actiones hoi ꝓueniẽtes ꝑũt dici hois actões st̃ nõ ꝓprie humane. Quia & hec ꝓclusio ẽ bimẽbris. d. ꝑbat & infert. ꝓmo ꝓmã ei⁹ ꝑte. scõo scõaz ibi. (Si q̃ ãt &c. ꝓbat⁹ ꝓma ps sic Jlle sole actões vocãt ꝓprie hũane. q̃rũ hõ est dñs. st̃ hõ ẽ dñs suoz actuũ ꝑ rõnẽ & volũtatẽ. q̃ ille actiones q̃ ex volũtate deliberata ꝓcedũt (intelligẽ directe deliberata vel interpretatiue) dicũt solũ hũane ꝓprie Data ioz huius rõis ꝓbat⁹ a ꝓncipio littere sic. Ille sole actões dicũt ꝓprie hũane q̃ st̃ hois inq̃ntũ hõ. i. fm id qõ ẽ sibi. ꝑ ꝓpriũ & fm vltimã ei⁹ dñam. st̃ hõ differt ab aliis irrationalib⁹ creaturis in hoc qõ ẽ suoz actuũ dñs. q̃ maioz vera Jsta maioz tã assumpta. ꝑ ꝓncipali maioze relinq̃t nota. qz hũane actões dicũt denoiatiue ab hũanitate. q̃ ille st̃ hũane q̃ st̃ hois inq̃ntũ hõ ab hũanitate. q̃ ꝓstituitur ꝓ rõnale Minoꝛ. ꝓma relinq̃t nota & patebit articulo sequẽti. ¶ Nota. hoc q̃ hõ ẽ dñs suoz actuũ nõ q̃ ꝓsideat eos sicut dñs. st̃ qz dñi ẽ impare libere seruo q̃ ei⁹ potestati sub dit. sic hõ ẽ dñs actuũ suoz. qz libere ꝑt agere & nõ agere. & agere ꝝ vel illud. Et hoc est qz ꝑt iudicare de iudicio suo vt patebit Minoꝛ ãt ꝓncipal⁹. ꝓbat. qz hõ est dñs ꝑ liberꝫ arbitriũ. igit ꝑ volũtatẽ & rõnẽ Dñs noster Tener ꝓna. qz liberꝫ arbitriũ ẽ facultas volũtatz & rõnis ad sensum dictũ in tertio notabili supra Dixi ãt circa istã ꝑmã ptẽ ꝓclonis (Intellige directe &c.) ꝓpter infra dicẽda. q. lxxiij. ar. v. ad scõm. & alibi. nã & actꝰ q̃ ꝑcedit a volũtate cũ absentia deliberatõis exercite. possibile cẽt a volũtate habẽt rãez deliberatiꝰ

Consequẽter cũ ꝺr. d.

¶ Si que ãũt alie actões hoi ꝓueniãt ꝑũt dici q̃dẽ hois actões. sed nõ ꝓprie humane cũ nõ sint hominis inquãtũ est homo

¶ Subiũgit secãm ptẽ ꝓclonis ꝑambularis ꝓmisse quã ꝓbat sic Humana actio ꝺr qz ab hoie inq̃ntũ hõ. i. (a volũtate deliberata) igit q̃ est ab hoie nõ vt hõ nõ ẽ humana Añs patuit. & tenet ꝓna ex illa maxima posteriozistica Sicut affirmatio ẽ cui affirmatõis &c. Ut hũana actio reqrit vt sit ab hoie. st̃ agẽte mõ humano. i. (deliberate). i. ꝓter aliq̃d bonũ a rõne deliberata ꝓstitutũ. st̃ ad actõem hois sufficit q̃ sit ab hoie q̃cũq̃z mõ ecciam fm naturã vel imaginatoꝛez tñ. q̃re esto nõ deliberate actões nõ dicant humane ꝓpter defectũ modi agẽdi. & qz nõ a ꝓncipio rõnali vt sic. tñ ꝑñt dici hois.

¶ Manifestũ est ãũt q̃ oñes actões que proce-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Questio prima

dūt ab aliqua potētia causant ab ea fm rōnem sui obiecti. obiectū aūt volūtatis est finis ⁊ bonū Unde oportet q oēs actōes humane ꝓpter finem sint

¶ Hic ꝓ̄r doctor deducit ꝛclonē rūsiuā ad q̄stū istā Oēs actōes humane ꝓpter finē st̄z. hec ꝛclusio q̄ ad suū subiectū ptz ex pambulari. s. q̄ actōes dicant humane. Et itelligit sic ꝛclusio ista. q dū hō agit vt hō. ac p hoc actōem humanā sp agit ꝓpter finē. s. deliberatū ⁊ a rōne p̄strutū. ⁊ nō intelligit q oīs actio hūana sit ꝓpter finē. vt patebit ad scdm Un ꝛclusio accipēda ē vliter loquēdo in sensu. p q̄ fit. ⁊ nō quē ꝑba faciūt. qz vult d. S. rel pō dēdo ad q̄stū q hō sp agit ꝓpter finē. Probabāt cō clusio supponēdo ex ꝛclone pambulari. q actio hūana dr. qz ē a volūtate deliberata. sic arguēdo. Obiectū vo/ lūtaris ē finis ⁊ bonū. st̄z oēs actōes hūane. qz ꝓcedūt a volūtate causant ab ea fm rōnē sui obiecti. g̃ oēs actōes hūane causant ex rōe finis. vel st̄z ꝓpter finē. Maior ꝓz de se. qz q̄libet appetit⁹ ē boni. g̃ ⁊ volūtas. Minor ꝓz p illā ꝓpōnē litterē. qz oēs actōes q̄ ꝓcedūt ex aliq̄ potētia causant ab ea fm rōem sui obiecti. s. formal'. g̃ ⁊ actōes volūtaris. ꝓna clara. añs ꝓz ex ꝑplariter extra litterā de vi sione q̄ ꝓcedit a poña visiua fm rōnē colorati vel lucidi Nō em̄ ꝓcedit visio a visu nisi respectu lucidi vel colora ti Et si aliq̄d p se ē color vel lumē p se videt. si aūt ꝓtic/ pat coloꝛē vel luciditatē videt p accīs. ⁊ sic de oīb⁹ potē tiis Ex causant actōes fm rōes obiecti ꝑsertim formal' terminatiue qđ ē adeq̄tū poñe. nō aūt obiectū motiuū ē adeq̄tū. nec oīa ferūt ad potētiā sub rōe motiui st̄z termi natiui. vide d. S. in ꝓtimū. mat. ij. q. iij. in cor.

Declarat ꝑ batio.

¶ Nota āt circa ꝛclonē respōsiuā ⁊ ꝓbatōem⁹ q hic capit finis extēse ꝓ oi bono termiatiuo volūtat'. siue fm actū q dr volūtas. siue fm actū q dr intētio Et ē bonū ⁊ finis isto mō obiectū formale. tā motiuū q̄ termiatiuuz p se. vt cīm infra patebit. nec malū est nolitū nisi rōne bo ni. ptz g̃ ꝛclusio ⁊ Maior ei⁹ q hō agēdo actōem ex deli beratōe sp agit ꝓpt finē. qz ad min⁹ vult ipam actōez vt ē bona. ⁊ sic vt finalisat. qz bonū hz rōnē finis in actu ex ercito. i. (exercet causalitatē finis) vt bonū ē. qz sic est rō apperendi. vel opandi qđ est hr̄e causalitatē finis. qz hō vt sic nihil agit nisi velit ex deliberatōe. st̄z oē volitū ē vo litū vt bonū. st̄z bonū vt volitū est gr̃a cui⁹ vult. g̃ ē finis Et vult ista ꝛclo ⁊ ei⁹ ꝓbatio. q hō vt sic sp agit ꝓpter finē p̄struitū ꝙ rōne An āt agēdo actōem q est hois tm̄ agat ꝓpter finē. videbit⁹ ad scdm ⁊ tātū de scdo p̄ncipali huⁱ⁹ articuli. ¶ Restat nūc tertiū p̄ncipale. vt examine/ mus argumēta circa q̄stū p̄missa Et ꝓmo argumētuz in ꝓtrariū eo q ꝓcedet cū determiatōe habita in corpe ⁊ eā ꝓfirmet. quēadmodū in ꝫ libro fere sp solet. ⁊ dein/ de dicemus ad alia fm ordinē añ oppositū p̄missa inter serēdo solutiōes doctoris.

Argumētū igit̄ in cōtrariū

Cōcedi tur. qz ꝓfirmat directe ꝛclonē rūsiuā corpis. nā opabi/ lia hūana st̄z actōes mozales hūane. ⁊ g̃ si tales agēdo hō agit ꝓpter finē. s. a rōe p̄struitū. igit̄ ꝛclo ꝓa. ¶ Nota tm̄ circa maiorē huⁱ⁹ rōis q solet ē questio ⁊ difficultas q̄ sit causalitas ⁊ dcriuatio eoꝝ. q st̄z in aliq̄ gr̃ie a primo ipi⁹ gr̃ius Nō cīm videt q sit realis effectiua. nā altēdo est ꝑmū in gr̃ie colozis. ⁊ tm̄ non causat realiter effectiue alios colozes Sim̄r ꝑmū euiternū est ꝑmū in gr̃ie euiter/ noꝝ. nec tm̄ alia realiter causat. ¶ Ex opposito āt videt.

De vltimo fine in cōi

Que sit cāli tas ꝑmi ali⁹ cui⁹ gr̃ius

q⁹ de⁹ est ꝑmū in gr̃ie entiū ⁊ est ꝑma vita. ⁊ cā oīm vi/ uēriū etiā realiter effectiue ⁊c. Ad hō dr. q aliud ē dice re tale p essentiā. ⁊ ꝑmū in aliq̄ gr̃ie. Et scdo aliq̄d ē ꝑi mū in aliq̄ gr̃ie ē etiā vario mō. Per essentiā cīm tale est. qđ ē ipa natura nō ꝛtracta. p se naturalr subsistēs Et ta le p̄ centiā ex scdo metaphylice textu cōmenti scdi. est cā oīm q sunt p̄ gr̃icipatōem in gr̃ie cause efficient̄z. st̄z sufficit depēdere in gr̃ie cause formal'. eo mō q̄ exēplar vt sic. est cā exemplati ⁊ q̄ formali⁹ ⁊ simplic⁹ ex natura. ē mēsura et rō cognoscēdi min⁹ simplex. Et h̄ habet ex d. s. p. pre. q. r. ar. vj. ad q̄rtū. ¶ Aut ē ꝓncipiū p se ꝑmū in aliquo gr̃ie cause puta finalis vl̄ efficient̄z ⁊c. Tūc oīa que sunt post dependēt a ꝑmo in tali gr̃ie cause. Sicut a ꝑmo effi ciente oīe efficiēs effectiue. ⁊ a ꝑmo fine oīs finis finalr. vt statim patebit. Sic g̃ ꝓz q a ꝑmo alicui⁹ ordinis de pendēt oīa q̄ sunt post ea dependentia q̄ cozrespōdēt tali ordini. Un alt⁹do ē ꝑmū in rōe mēsure respectu alioꝝ colo⁹. ⁊ g̃ alij dependent ab ea formalr tāq̄ a pfectiozi et actualiozi in gr̃ie colozis. Dei aūt ē ꝑmū in gr̃ie entiū tā q̄ ens p̄ centiā. ⁊ vita p̄ centiam. ⁊ ideo ab ipo ē me ens ⁊ oīs vita dependet in gr̃ie cause efficient̄z. vt aūt ē ꝑmus fi/ nis fm rē ⁊ fm se. sic oīs finis ab ipo dependet. ⁊ nihil est bonū vel finis sine dependentia ad ipm. Quia āt quo ad nos brūdo ⁊ vltim⁹ finis in cōi hz euidentē rōem sum mi boni. Ideo q̄ ad nos nihil appetit nisi in ordine ad vltimū finem vel brūdinē in cōi. vt patebit postea. Sic oīs causalitas materialis reducitur ad ꝑmam mate/ riam. Sequitur solutio ad ꝑmū añ ꝓtrariū

¶ Ad ꝑmū g̃ dom q finis ⁊ si sit postrem⁹ in exe cutōe. ē tm̄ ꝑm⁹ i intētōe agēt̄z. ⁊ h̄ mō hz rōez cause

¶ Scdm g̃ hāc solutōem d. dico Ad maiorē illius ꝑmi argumēti q in sensu diuiso vl̄ materialr loquendo de cā ipa ē vera. Et notāter naturalr. qz nō sp cā ē ꝓior tpe. st̄z sp ꝑor ē natura ⁊c. Ad minorē dico q vera ē. fi/ nis hz rōem vltimi in exercutōe. est tm̄ ꝑmū in intentōne agēt̄z. ⁊ sic ꝑuenit oēm alia causalitatē. ⁊ ē rō ꝓpter quaz agens agit. Nota circa hāc solutōem ꝑmo. q est du/ plex finis. Un⁹ q̄ ꝑest actōi agent̄z. Alⁱ⁹ āt q̄ p actōem agēt̄z in ce ꝓducit. De scdo nō est q̄stio q̄n sit posterior in exercutōe. Sz ꝑmus hz in se sit añ actōem agēt̄z. nō tm̄ vt ē finis agēt̄z. Nā ē finis ei⁹ vt possideat vl̄ habeat. ⁊ sic ē posterior in exercutōe. Sic de⁹ ipe q̄ ē finis supnatu ralis brūdinis. in se q̄dē ē añ opatōes. q̄ ꝓpter ipm fi/ unt. st̄z tm̄ p opatōes illas fit vt hoc bonū hō ꝓsequatur Et deus fiat finis huius hominis. vt patebit infra.

¶ Nota scdo circa candē solutōem ⁊ rūsionē ad mino/ rē. qz ē dubiū. Nā cū causalitas finis sit realis. oꝛz finē dū causat realr cē. Ergo finis causat fm q̄ ē extra ⁊ non fm q hz cē in apphensione agēt̄z. Ad hoc ē duplex mod⁹ dicēdi in schola d. s. ꝑmus ē. q finis causat realr in suo gr̃ie fm q hz cē realc. nō q̄dē in se st̄z p suā spēm in alia fm qđ cē causat finalr. Ita q illud cē in alia p spēm fundet relatōem realē causalitat̄z nō p se. st̄z p finē q̄ ꝓducitur. ¶ Scds mod⁹ ē q̄ habet ex d. s. p. q. iij. vbi ha betur q bonū hz rationem cause finalis (.i. bonum vt sic trahit appetitū qđ ē finalisare) Quare sequitur q fm illd ꝑuenit fini. causalitas finalis fm q hz rōem boni. Sed vnū qđq̄ ē bonū. inq̄tū hz esse. Quare fm cē ꝑuenit fi

Articulus

ni sua causalitas. Appetit em̄ scia vt insit. ⁊ pecunia vt habeat. Esse g̃ rei absolute. ē id qđ causat finalr. inq̄tū abstrahit ab exercutōe ⁊ ab intentōne. Sic q cē intentū vel apphensum nō ē rō appetēdi rem. st̄z esse absolute fm se. Sed tm̄ cē in intentōne est ꝑditio cē causant̄z finalr. q⁹ nūq̄ cē rei traheret ad se appetitū. nisi esset apphensa. Un causalitas ꝑuenit rei reali rōne cē sui. vt ē extra. nec tm̄ vt in exercutōe nec fm cē in intentōe. st̄z vt abstrahit ab oīb⁹ istis modis essendi. Esse tm̄ in intentōe ē ꝑditio et rō fundādi relatōem causalitat̄z. nō q cē intentū fundet st̄z eid sine q̄ res nō fundaret relatōem Et q⁹ res hās cē reale ē realis. vt sic habet etiā cē realr apphensum in appe tente. Et g̃ ipa res fundat istā ꝛelatōem causalitatis fi/ nis. p se. ¶ Ex his ꝓz. q iuxta ꝑmū modū dicēdi D. in hac solutōe itelligēdus est̄ q finis ē ꝑmū in intentōe agentis. Et illud cē qđ hz in intētōe fundat causalitatez nō. p se. st̄z p re q̄cz extra existēte. Juxta āt fm modū ē itelligēd⁹ q finis ē ꝑmū in intentōe. ⁊ hoc mō hz rōem cause. nō. q esse intētū sit rō causandi finalr. st̄z est ꝑditio rōis causandi finalr. scz ipsius cē rei naturalr in se Inq̄/ tū accipit abstractē a mō essendi in intētōe et exercutōe. Esse em̄ in exercutōe ē effect⁹ ⁊ agēt̄z ⁊ finis. Et iste mo dus satis apparet attēdēti. q̄ cū qs cupit rem tāq̄ bo nā ⁊ finē. nō cupit eā vt hz esse in intētōe vl̄ exercutōe. sed cupit rem fm cē reale suū absolute. ⁊ postea cogitat quō velit ꝓsequ⁹ exercutōem mediorꝝ in ipam ordinatorꝝ ⁊c. Semp attēto q causare finalr ē solū mouere appetitum ad specificatōem actus. qđ ꝑuenit rei gr̃a sui vt ei qđ est apphensioni sicut rōni sine qua nō

¶ Ad scdm dom q si q̄ actio hūana sit vltim⁹ fi/ nis opter eā ee volūtariā al's nō ect humana vt di/ ctū ē. Actio aūt aliq̄ dupl'r dr volūtaria. Uno mō. qz imparā volūtate. sicut ābulare vl loq̄. Alio mō qz elicit̄ a volūtate. sicut ipm velle. Impossibile āt est q ipe actus a volūtate elicit⁹ sit vltim⁹ finis Nā obiectū volūtatis ē finis. sicut obiectū visus est co/ lor. Un sicut ipossibile est q ꝑmū visibile sit ipsum videre. qz oīe videre ē alicui⁹ obiecti visibilis. ita est impossibile q ꝑmū appetibile qđ ē finis sit ipm velle. Un relinquit q si qua actio hūana sit vltim⁹ finis q ipa sit impata a volūtate. ⁊ ita ibi aliq̄ actio hois ad minus ipm velle est ꝓpter finē. Quicqd g̃ hō faciat verū est dicere q hō agat ꝓpter finē etiā agendo actōem q̄ ē vltimus finis.

¶ Ad hā examinādū. ꝓpones ⁊ ꝓbam huⁱ⁹ argumē ti scdi. Suppono nūc q vltim⁹ finis accipit dupl'r. vno mō. p vltimo fine obiectali q̄ ē summū bonū q̄tans ap petitū. Alio mō. p vltimo fine formali. q̄ ē ꝓsecutio vlti/ mi finis ꝑmo mō. Que q̄dē ꝓsecutio ē actio melioz inter cia creata formalr inherētia ḱeato. Et tm̄ ista duo. st̄z bo nū vltimū obiectale ⁊ formale nō sunt ꝓprie duo fines. st̄z vn⁹ vt patebit infra. q. xi. Et q̄libet illoꝝ bonoꝝ est ꝑmo volitū vnū simplr. aliud inter bona creata. Et q̄a volūtas nō ꝑt ꝑmo velle suū actū. igit̄ act⁹ voluntatis elicit⁹. nō ē brūdo formalis. st̄z hō volendo brūdinē formalem hz ipam. p rōe appetēdi. Et sic act⁹ volūtatis hz actū q̄ ē brūdo. p fine imediato. qz oīe bonū volitū hz se vt finis. ¶ His notatis dico ꝑmo ad ꝓbam ar

Primus

gumenti. dato q ꝑmisse essent vere. nō sequitur ꝛclo. st̄z deberet inferri. g̃ aliqua actio nō est ꝓpter finē. scz inherentē q̄ sit etiā actio. st̄z nō dz inferri. g̃ hō etiā agēdo actōem q̄ est vltim⁹ finis nō agit ꝓpter finē. scz etiā q̄ est actio ⁊ ob iectū volūtaris. Et hoc d. oñdit in solutōe. qz actio q̄ ē vltimus finis. oꝛtet q sit volūtaria. st̄z nō ē elicita a vo/ luntate. qz actio q̄ ē vltim⁹ finis est ꝑmo volita. Act⁹ āt volūtatis nō est ꝑmo volit⁹. g̃ vltim⁹ finis formalis est actio impata. Ipm g̃ agendo vult eū agere. st̄z bonū vo litū ē obiectū volūtatis ⁊ finis. Quare sequitur q etiā agē do potissimā actionē. agat ꝓpter finē sic. q act⁹ volūtat̄z est act⁹ tm̄. Actus āt impat⁹. q ē brūdo formalis est obiectū ⁊ act⁹. Beatitudo aūt obiectal. ē obiectū tm̄.

¶ Potest scdo dici ad maiorē. Jd qđ ē vltimus finis simplr obiectalis. nō ē aliā mō ꝓpter finē. int⁹ nec extra. st̄z vltim⁹ finis formalis nō ē ꝓpter finē eiusdē oꝛdinis. (scz creatū inherentē) ꝑt tm̄ esse ꝓpter finē extra. Un. d. s. in q̄rto. dis. xiij. q. p. ar. p. q̄stū. scōa. dicit. q̄m res hz ex/ tra se finē. tūc oꝛtet q finis interioꝛ ad exterioꝛē oꝛdinet. vt sic exterioꝛ sit q̄si finis vltimus. Et finis interioꝛ q est opatio sit ad illū oꝛdinat⁹. Hec ille. Quare ꝛcessa mino re. q̄ ē vera ꝓmissiue. qz aliq̄ opatio ē vltim⁹ finis forma lis. igit̄ talis nō ē ꝓpter finē interioꝛē. st̄z tm̄ ꝑt ē ꝓpter exꝛ terioꝛē. Usitio em̄ brifica oꝛdinat ad deū ⁊c. Unde La/ ꝓreolū in. j°. dist. p. q. p. ad argumēta ꝓtra q̄ntā ꝛclonē Ubi hz. quō act⁹ volūtat̄z etiā q̄ ē fruitio. oꝛdinatur in visionē sicut in finē intra. ¶ Tertio dico ad minorē q est falsa. Nec habet⁹ in ꝑ°. Ethicoꝝ. q actōnes aliq̄ sunt vltim⁹ finis simplr. st̄z habet⁹ q in q̄busdā actōes sunt fi/ nes. in q̄busdā opata. Sed tm̄ ex parōes q dicuntur fi/ nes (scz ꝓpinq. qz nō ꝑstituūt aliq̄d opatū ꝑmanēs) oꝛ dinant⁹ in finē vlteriozē. scz bonū opantis vel alioꝝ. sicut ꝓz in cathariscatōe ⁊ alijs ludicris ⁊ iocosis actōib⁹. Un d. s. p. q. ꝑoz. ar. ij. Ad scdz dr. q ꝑhs loch de finib⁹ ar tū. Quaꝝ q̄dā h̄nt ꝓ finib⁹ opationes ipas. sicut cathaꝛ rist. finis ē cathārisare. q̄dā ꝓo h̄nt ꝓ fine opatū. sicut ⁊ edificatoris finis nō est domificare. ꝑs domus. Hec ille Ex q̄b ꝓz q ꝓsset dici q q̄dā actōnes sunt fines vltī mi. qz nō h̄nt aliū finē in tali arte. ⁊ tm̄ hō agēdo istas ac tiones opat⁹ ꝓpter finē. tū qz vult illas actōes agere. Er go velle suū hz cām finalē. tū qz ille actōes ordinātur in bonū hois ⁊c. ¶ Circa ꝑmā solutōem nota itellectū terminoꝝ. Nā valde frequēter occurrūt in hoc ope. q̄d videlicz impoꝛtēt noīe (elicere ⁊ impare actōis) Nā ac/ tio elicita volūtaris est. q̄ imediate ab ipa volūtate. ꝓdu citur. sic. q nulla potētia mediat inter volūtatē ⁊ talē ac/ tionē. st̄z volūtas ipa ē ꝓncipiū imediatū ⁊ subiectum. Actio ꝓo volūtaria impata ē quā volūtas nō imediate ꝓducit. nec ē ei⁹ subiectū. st̄z ē alter⁹ potētie q̄ mouck a vo luntate ad eliciendū istā opatōem. sic q talis opatio est alter⁹ potētie elicitiue ⁊ inhesiue. st̄z ē volūtatis remote. mediāte videlicz potētia ab ea mota. q̄ nata ē sibi obedi re ⁊ agere cū volūtas vult. Et sic act⁹ intellect⁹. sim̄r appe titⁱ⁹ ꝓcipiscibil⁹ ⁊ irascibil⁹ mot⁹ q̄z mēbroꝝ ꝑt ē volū tarie actōes impare. Unde ad ꝓpositū loquēdo Scotū in q̄libet⁹. q. xvij. in scdo ꝑncipali. vbi ponit duplex ipu/ tabile. Unū qđ ē imediate in ꝑtē volūtat̄z. Aliud qđ nō ē imediate in ꝑtē volūtaris. Et dr q ad ipurabile ꝑmo mō nō requirit nisi ipa potētia volūtaris. Ad actuz aūt ipurabilē scdo mō requirit potētia alia a volūta te exe/ quens illū actū. Et q actū imediate ipurabilē. intelligit idē qđ doctoꝛ hic q elicitū. ⁊ q ipurabilē mediate. intelli/

Quid actio elicita et im/ perata

Scotus cōs cordat

Universidad de Deusto
Biblioteca

Questio prima

gūt actū volūtariū imparū. ⁊ tū in alijs locis vtil⁹ eadem distinctōe sub eisdē terminis hic a D. positis

¶ Ad tertiū di. q hmōi actōes nō sunt ꝑprie hūane. qz nō ꝓcedūt ex deliberatōe rōis q̄ ē ꝓprium principiū hūanoꝝ actuū. ⁊ ideo hīt q̄si finē imaginatū. nō aūt p rōem pstitutū.

¶ Circa hāc solutōem opter pīsupponere q ꝑriū motiuū volūtatis ē rō practica. ⁊ nūq̄ cognitio sensitiua tm̄ q̄ est ꝑriū motiuū appetit⁹ sensitiui. Vñ q̄n rō aliq̄d nō apphendit. tūc nō ē act⁹ volūtatis. Licet posset eē actus appetit⁹ sensitiui vel natural⁹. q̄ seq̄tur dispōem q̄litatum naturaliū in hoie Hoc supposito dico ad maiorē. Tūc videt hō agere ꝓpter finē ⁊c. Vel⁹ pstituū p rōem ⁊ finē volūtatis q̄n deliberat. ⁊ tūc actio ꝓcedēs ad talē finem ex ꝓceptōe. ē actio hūana Dico sēdo. q etiā q̄n nō deliberat agit ꝓpter finē. vel imaginatū vel a natura intētum. ⁊ tūc agit actōem hois nō hūanā. Ad minorē. Cōcedo eā. ⁊ tū tales actōes nō sunt hūane. Et dico ad ꝓbatōem q mouere pedē absq̄ deliberatōe ꝑt eē ꝓpt finē imaginatū. ⁊ ꝑticulo bartē. elt ꝓpter finem naturalē desideratū. qz sc̄z natura intēdit se alleuiare a ꝓuritu. et sic ē finis naturalis ⁊c. q̄ nō oīa hō agit ⁊c. Vel⁹ nō oīa agit ꝓpter finē volūtatis q̄ ē bonū apphensum a rōnem. cū hoc tū stat q agēdo actōes hūanas. ⁊ agit ꝓpter finē deliberatū. Et cū agit actōes hois. agit ꝓpter finē imaginatū vel naturalē desideratū. ¶ De hac solutōe d. s. 3° ꝑtra genti. c. ij. circa finē dc. Actōes q̄ fiunt sine attentōe nō sunt ab intellectu. ⁊ ab aliq̄ subita imaginatōe vl̄ naturali ꝓncipio. sicut inordinatio humoris ꝓuritū excitātis. elt cā ꝑficatōis barte. q̄ fit sine attentōe intellectus. Et tū hec ad aliq̄s fines tendūt. ⁊ ꝑter ordinē intellect⁹. Dec ille. Ex q̄bus patent dicta.

¶ Utr⁹ agere ꝓpter finē sit ꝑriū rōnal⁹ nature

AD sēm sic ꝓcedit. Uidet q agere ꝓpter finē sit ꝑriū rōnalis nature. Nō eīm cuius ē agere ꝓter finē nūq̄ agit ꝓpt finē ignotū. ⁊ multa sunt q̄ nō cognoscūt finem. vel qz oīno carēt cognitōe sicut creature insensibiles. vel nō apphendūt ratōem finis. sicut bruta aīalia. Uidet g̃ ꝑriū ē rōnal⁹ creature agere ꝓpt finē. ℞. Agere ꝓpter finē ē ordinare suā actōem ad finē. ⁊ hoc ē rōnis opus. g̃ nō ꝓuenit his q̄ rōne carēt. ℞. Bonū ⁊ finis ē obiectū volūtatis. sed volūtas in rōe ē. vt ꝺr in tertio de aia. g̃ agere ꝓpter finē nō ē nisi rōnalis nature Sz ꝑtra ē qđ ꝓbs p bat in sēdo physicoꝝ. q nō solū intellectus. sed etiā natura agit ꝓpter finem.

¶ Hic D. oñdit quō agere ꝓpter finē ꝓueniat bol. an ꝓueniat sibi a deg̃re. ⁊ q̄ differeāt ab alijs reb⁹. Pro intellectu argumētoꝝ ⁊ dicēdoꝝ in corpe. p̄mitto primo ex d. s. in de veritate ma. xxiij. ar. ij. q rota radix libertatis in appetitu ⁊ opatōe. depēdet ex indifferētia iudicij. Nūq̄ eīm appetit⁹ ⁊ opatio discordat a ꝑticulari iudicio sc̄z ꝓpleto. nisi sit aliq̄d ꝓhidens. Si g̃ iudiciū erit libez sequtur libertas in opatōe ⁊ appetitu. Si aūt nō sit libertas in iudicio. nō ē libertas in appetitu ⁊ actōe nisi ꝓditionata. qz sc̄z ꝑt eē talis actio vel oppolita si fuerit aliud iudiciū. Dicit aūt liberū iudiciū. qz indeterminatū ad

Radix libertatis

De ultimo fine in cōi

vnū oppositoꝝ. ℞. Naturale aūt. qz determinatū ad vnū. Intelligit aūt iudiciū eē indeterminatum ad vnū dupl⁹. Uno mō qz dū agit ⁊ exercet sit indeterminatū. sc̄z absolute. qz in ꝑtute potētie rōnalis ē habere rale vel oppositū iudiciū. Sēdo intelligit. qz potentia rōnalis ꝑt se sup suū iudiciū etiā positū. ⁊ nō oīno plenū. reflectere ⁊ ipm mutare. Quare seq̄tur q solū in habētibz literū arbitriū est libera determinatio appetit⁹ ⁊ actōis ꝓpter finē apphē sum. Sed in nō habētibz libez arbitriū. vt in bestijs stat rim ad apphensionē finis. seq̄tur opatio q estimatōem naturalē. Et ex h habeē fundamētuz dicendoꝝ. cū dicē qz hō seipm determiat ad finē. Bestie aūt sunt determinate p naturalē instinctuz. Silr pure naturalia q ꝓncipia naturalia ¶ Sēdo p̄mitto. q qz finis ē gña cui⁹ aliq̄d fit. Ideo cognoscere rōem finis ē cognoscere. quō talis finis sit rō medioꝝ. ⁊ qz talia media fiant vt q̄s talē finē habeat. qđ nō ē nisi hūtis cognitōem collatiuā. Cognoscere aūt finē materialr. ē apphendere illā rē. ꝓpter quā aliq̄d fit. ⁊ nō apphendit vt ꝓpter eam aliq̄d fiat. Nec cognoscit ordo medij ad finē. ⁊ medium. ꝓpter finē exerceat. Sic cattus apphendit murē. ⁊ mozā trahit expectando murē. ⁊ nō cognoscit. qz mus sit rō sue expectatōnis. nec q expectatio ordinet in murē capiendū Silr ē de auenā dicante. Illa g̃ q cognoscunt rōem finis ista mouēt se q imperiū li. ar. ad actōes q̄ iudicant. p fine accomodē. ⁊ sq̄ cognoscūt finē solū materialr mouent in ipm p naturalē instinctū. His p̄missis accedendū ē ad corp⁹ articuli

¶ R. D. q oīa agētia necē ē agere ꝓpt finē. Cuius cūq̄ ad inuicē ordinatoꝝ si ꝑma subtrahat nece est alias subtrahi. Prima aūt inter omnes causas est causa finalis. cui⁹ rō ē. qz materia nō ꝓsequtur formā. nisi ꝑm q mouetur ab agēte. nihil eīm reducit se de potētia in actū. Agens aūt nō mouet nisi ex intētōe finis. si eīm agens nō eēt determinatū ad aliquē effectū nō magis ageret hoc q̄ illud Ad hoc ergo qđ determinatū effectū. ꝓducat necesse ē qđ determinet ad aliq̄d certū qđ hz rōnē finis Nec autē determinatio sicut in rōnali natura p rōnalē fit appetitū qui ꝺr volūtas. ita in alijs fit p inclinationem naturalē que ꝺr appetitus naturalis

¶ D. ꝑmo rūdet ꝓclone gñali. sēdo magis in spēali determinādo illā gñalē ꝓclonē Quo igit⁹ ad ꝑmū ponit talē ꝓclonē respōsiuā gñaliter. Omnia agētia necesse est agere ꝓpter finē (habet⁹ ex hac ꝓclone q agere ꝓpter finē in cōi. ⁊ q̄cūq̄ mō nō ē ꝓpriū rōnal⁹ nature) ꝓbat ꝓclo. Causaꝝ subordinataꝝ si ꝑma subtrahat necesse ē alias subtrahi. sed ꝑma inter oēs causas ē ca final. igit⁹ ꝓclusio vera. Maior relinq̄t nota. ⁊ ꝑtz. ij. metaph. tex. ꝑmē. v. et. viij. et in d. S. lectōe. iij. et. iij. et. vij. physicoꝝ. Minor ꝓbat⁹ in lra sic. materia nō ꝓseqūt formā nisi ꝑz q mouet ab agēte. nec agēs mouet nisi ex intētōe finis. igitur Minor vera Tenet ꝓña. qz ex h q ꝓcedit actōem agētis ꝑcedit causalitatē efficiuā Et ex h q ꝑcedit ꝓsequtionē forme in materia. ꝑcedit causalitatē formalē ⁊ materialē. ⁊ sic oēs alias vt ꝺr minor. Prima ꝑs añtis ꝓbat qz nihil reducit se de ꝓña in actū. g̃ materia q̄ est ꝓña nō ꝓsequtur formā q̄ est act⁹ nisi ꝑgens in actu. Secūda pars añtis ꝓbat. si agēs nō eēt determinatū ad aliquē effectū nō magis ageret hoc vel illud. g̃ ad h q ꝓducat aliquē certū effectū. necesse ē q determinet ad aliq̄d certū. sed h

ꝓclo gñalis rñsiua.

suscipit

Articulus

ꝓducēdū intētū ⁊ determinatū est finis (sm q ē gña cuius fit opatio) igit⁹ sēda ꝑs añtis vera Annecte ār d. q. dā notabile dicēdum circa ꝑdictā. ꝓbatōem quā dr̄inter agēs rōnale determinet ad aliq̄d certū. ⁊ agēs rōne carēs. dā in rōnali p. volūtatē rōnalē. in alijs p appetitū naturalē Intellige sicut p. ꝑmū determinatiuū ad actōem. ⁊ ꝑmū determinatiuū sit apphensio. vt patuit in notabili ex de veritate Et ꝑz h q. ꝑ. ij. ꝑtra gētales c. ij. in q̄nta rōne. et magis c. xxiij. ad lōgū Ubi vide p qđ pure naturalia determinā. qz p silitudinē effect⁹ ex qua actio ad hūc effectū determiat. nā ignis generat ignē. ⁊ oliua oliuā. naturale eīm agēs agit effectū sibi silem in natura et assimilat sibi in ꝓncipio agēdi ⁊c. bestia aūt sicut apphendit ⁊c. ¶ Nota circa ꝓbatōem hui⁹ ꝓclonis ꝑsertim circa minorē. q ista minor ē vlr vera. etiā in ꝑma cā De⁹ ē cā ꝑma cā effectiua. ⁊ tū bonitas sua ꝓpria hz causalitatē finalē respectu dei. aliōq̄ de⁹ habeat cālitatē effectiuā respectu creaturaꝝ. ita q ꝓpria bonitas mouet ei⁹ voluntatē finaliter q̄ ipe creatura effectiue. Quō tū deus agat ꝓpter suā bonitatē vt finē (qz nō acq̄rēdū sz cōicandū) vide d. S. in ꝑ. q. vlr. ar. iij. et i sēdo dis. ꝑ. q. ij. art. ꝑ. ad lōgū Patz itaq̄ q cālitas final⁹ eōm aliā cālitatē in q̄libz gñbz causandi vlter ꝓcedit. ⁊ ꝺ de se. Quare nil oē agēs ageret. ꝓpter finē. nulla alia causalitas eēt. vl̄ de ꝑtra gentiles vbi supra

¶ Tamē cōsiderādū ē q aliq̄d sua actiōe vel motu tēdit ad finē dupl⁹ Uno mō sicut seipm ad finē mouēs. vt hō. alio mō sicut ab alio motū ad finē. sicut sagitta tēdit ad determinatū finē ex hoc q mouetur a sagittāte q̄ suā actōem dirigit in finē.

¶ Hic ꝑfr doctor determiat ꝑdictā ꝓclonē gñaliter rñsiuā ⁊ ꝑmo ꝑmittit quādā distinctōem hīmēdē. sc̄ilicēdo ꝑfr̄miter ad illā subiūgit ꝓclusionē determinatiuā ꝑtis. ⁊ spēaliter rñsiuā cū ꝓbatōe. ibi (Illa g̃ q ⁊c.) Et g̃ aliq̄d agit ꝓpter finē dupl⁹. vno mō sicut seipsum mouēs. s. (libere) vt hō. alio mō sicut motū. vt sagitta. Et sub isto sēdo mēbro ꝓnck oē rēdēs ad finē. etiam si agat tēdēdo in finē dūmō nō ē actio in tēdētis ptāe. ⁊ necessario mouet in finē nēcitate etiā naturali inclinatiōnis. vide infra q. r ij. ar. ꝑ. Ex̄ cr̄plū de sagitta valet ad ꝓpositū in cr̄trū necessario tēdit mota ab alio. ⁊ in h erit mēbrū illud ad ꝓpositū de bestijs. ⁊ nō est ad ꝓpositum in cr̄trū mouet violēter. Bestia eīm esto moueat necessario. nō tū violēter ⁊ aliter Silr res naturales cognitōe carētes mouent sine violētia in fines suos. ita tū vt infra patebit. q ide⁹ mot⁹ bestie ꝑt dici aialis ⁊ naturalis diuersis ꝓsideratōnib⁹. est eīm aialis. qz seq̄t apprehensionē ⁊ naturalis. qz determinat⁹ ad vnū. ⁊ nō est ꝓprie naturalis. De hoc infra q. r. ar. ꝑ. ad ꝑmū.

h. p. q. 103. q 104. q. 105. et q. 45. ac q. 22. ar. 2.

¶ Deinde cum dicit

¶ Illa ergo q rōnē hūt seipa mouent ad finē. qz hūt dominium suoꝝ actuū p libez arbitriū qđ est facultas volūtatis ⁊ rōis. Illa ꝓ q rōe carēt tendūt in finē ꝓpter naturalē inclinatōem quasi ab alio mota. nō aūt a seipis cū nō cognoscat ratōnem finis. ⁊ ideo nihil in finē ordinare ꝑnt. sed solum in finē ab alio ordinant⁹ Illa tota irrōnal⁹ natura ꝓpt ad vū sicut instrumentū ad agēs ꝓncipale. vt supra habitū est. ⁊ ideo ꝓpriū est nature rōnalis. vt rēdat in fi

Secundus

nē q̄si se agens vel ducēs ad finē. Nature vero irrōnalis quasi ab alio acta. vel ducta. siue in finē apprehēsum. sicut bruta aīalia. siue in finē nō apprehensum. sicut ea que oīno cognitōe carent.

¶ Subiūgit sēdaz ꝓclonē rñsiuaz determiatiuā ꝑmē istā. Preposita ē nature rōnal⁹ ⁊c. vt in fine littere p totuz Probat ꝓclo sm ꝑmissam distinctōem. illa q rōnē hñt seipa mouēt ad finē. i. agūt ꝓpter finē rāōs se mouentia in finē. illa aūt q rōne carēt rēdūt in finē ꝓpter naturalē inclinatōem q̄si mota ab alijs. nō aūt a seipis. ⁊ rōnal⁹ natura hz rōnē. nō aūt irrōnal⁹. g̃ ⁊c. Maior q̄ ad ꝑmā ꝑtem pz ex h. qz hūtia rōnē hūt dñiuz suoꝝ actuū. g̃ seipa mouēt in finē. Tenet ꝑña. qz hñe dñium act⁹ est actū libere ꝓducere ⁊ impare. Añs ꝓbat⁹. qz hūtia rōnē hñt liberū arbitriū. igit⁹ hñt dñium. ꝑña nota. Añs ita ꝑz. qz libez arbitriū ē facultas volūtatz ⁊ rōis. igit⁹ vbi est rō ⁊ volūtas. ibi ē libez arbitriū Et ꝑz ista ꝓbatio ex ꝑmo nota bili añ corp⁹ ꝑmisso. Sēda ꝑs maioris ꝓbat⁹ dupl⁹. ꝑmo sic. nō hūtia rōnē tendūt in finē ꝓpter naturalē inclinatōem. s. (hūte se ad vnū impossum ab auctore nature) igit⁹ tendūt in finē mota. Sēdo sic. Carētia rōe nihil in finē ordinare ꝑnt. ⁊z solū in finē ab alio ordinant⁹. igit⁹ nō mouēt se. ⁊z tendūt mota. Tenet ꝑña. qz mouens se in finē est se ordinare p actōem suā Añs ꝓbat⁹. qz talia nō cognoscūt rōem finis. igit⁹ nō ꝑnt se ordinare in finē. Tenet ꝑña. qz ordinatio in finē est impare actōes ꝑuenientes fini apphēso formaliter. Nā q̄ aūt ordinet creatura carens rōne in finē. oñdit d. qz. 1. a deo ad quē ꝓpt. sicut instrumētū inaiatū. put ē agēs motū. ⁊ ꝑsertim ex necessitate nature ad vnū de instrumētū Frequēter eīm do. Sā. instrumētū alicui⁹ ꝺr qđ isto agat ad effectū ꝓncipaliter in suo ordine. eīm nō agit nisi motū. ⁊ ꝑsertim si a mouente determinet ad vnū. sicut ē de tota natura irrōnali in cōparatōe ad deū. vñ ꝓclo ista clara. Notar aūt ꝺ. in secūda ꝑte ꝓclonis vnā dñiam iter bestias ⁊ pure naturalia. qa bestie mouent mediāte apphēsione. s. determiata ad vnū et nō ultra. ⁊z pure naturalia sine apphēsione ꝑficta. isto p apphēsionē separatā. vt patebit infra q. xxvi. ¶ Nota aūt q ꝓclo ꝺr in ꝑ. p. rōnal⁹ natura ⁊ nō creatura. qz ⁊ de us libere agit creata. ⁊ vult ea libere ꝓpter suā bonitatē. ⁊z bonitatē suā necessario velit. vt ꝑtz ꝑ. p. q. xix. ar. iij

Argumētū in contrariū Confirmat ꝑmā ꝓclonē gñalē ⁊ sēdam ꝑtē sēde ꝓclonis in corpe artic⁹ ꝑmissas. ideo ꝓcedit. qz etiā natura agit ꝓpter finem mota. ⁊z nō motiōs. Cū h aūt stat ꝑma ꝑs sēde ꝓclois. q ꝑriū est rōnal⁹ creature vt rōnal⁹ ꝓpter finē agere rāōs se mouēs. an aūt volūtas vt natura ē ex necessitate ad aliq̄d mouēat. videbit infra q. r. ar. ꝑ. et in de veritate materia. xxij. q. v. ⁊c.

¶ Ad ꝑmū ergo dm. q q̄n hō p seipm agit ꝓpt finē cognoscit finē. ⁊z q̄n ab alio agit vel d⁹ ducit ꝑtia cū agit ad imperiū alterius vel cū altero impellente mouet. nō est necessariū q cognoscat finē. ⁊ tūc est in creaturis irrationabilibz

¶ Ad Maiorē. hō eīm q̄n agit ꝓpter finē seipm mouēs. tūc nō agit ꝓpter finē ignotū. si ar agit ad imperium vel ipulsuz alteri⁹ ꝑt agere ꝓpt finē ignotū. ⁊ tū agit ꝓpter finē. ⁊z nō sibi ⁊z alteri cognitū. Minor ꝓcedit. vñ ꝓclusio h argumētū. q ꝑriū est nature rōnal⁹ agere ꝓpter finē ⁊z

Universidad de Deusto
Biblioteca

ipam mouēdo. qz in eo ptāre est iudiciū de agēdo z ꝑsecutio actois. vñ esse in ptāre sua actōez. est dicere q ipsa pt agere vel actōem suā dimittere. z pt iudicare de iudicio suo. z pt absolute sic vel aliter iudicare. vñ hz liberū iudiciū nō sic testie. qz cū canis ꝯcitat ad irā necessario latrat. z ouis vidēs lupū necessario fugit. nō sic hō insurgēte passione. necessario eā secꝛ. sz pt eā refutare.

¶ Ad scōm dōm. q ordinare in finē est eius qđ seipm agit in finē. Et vero qđ ab alio agit in finē ē ordinari in finē. qđ potest ee irrationalis nature. sz ab aliquo rationem habente.

¶ Ad Maiorē. agere ꝓpter finē seipm in finē mouēdo est ordinare actōem suā in finē. i. apphendere finē z mediū. z actōnes determiare in finē illū est ordinare zc. sed agere in finem ex alio nō est ordinare sz ordinari ab alio Minor ꝑa ad pmū sensum maioris. g nō ꝓuenit his q rōne carēt zc. vel. agere ꝓpter finē se mouēdo z libere

¶ Ad tertiū dōm. q obiectū voluntatis est finis z bonū in vli. vñ nō pt ee volūtas in his q carēt rōne z intellectu cū nō possint apphēdere vle. sed ē in eis appetitus naturalꝫ vel sensitivus determinatus ad aliqđ bonū particulare Manifestū ē aūt q ptículares causę mouenꝫ a cā vli. sicut cū rector ciuitatis q intēdit bonū cōe mouet suo imperio oīa sua particularia officia ciuitatis. z ideo necce est q oīa que carēt rōe moueant in fines particulares ab aliqua volūtate rōnali q se extēdit in bonū vniuersale sz a voluntate diuina.

Voluntas in rōe.

¶ Ad maiorē Bonū z finis vlia sunt obiectū voluntatis. sicut volūtas vult qōcūq bonū z nō sensibile zc. De minore vide scđa sęde q. xxiij. ar. ꝑ. ad scōm. Volūtas in rōe est. i. in ꝓte supiori in organi ca. et ē solū in habētib rōnē. nō q sit in ipa rōe. si capiꝫ ꝓ poña distincta. sz capiꝫ rō. p mēte. vt habes in de ꝓtate ma. xv. ar. ꝑ. ad ꝓm. zc. Ergo agere ꝓpter finē vlem z se in finē mouere est solū rōnal. sz agere ꝓpter finē ꝑticulare z dirigi in finē illū ab aliq intelligere supiori ꝑt etiā ee nature irrōnalis. z hoc intēdit d. in solutiōe. ¶ Pro itellectu solonis huius tertij Nota qđ qdā male itellexerūt termios ei. nota g ꝓmo q bonū capiꝫ duplr. Uno mō vt distinguiꝫ ꝯtra malū. z sic bonū nō solū ē obiectū volūtatis sz ois appetitus naturalꝫ z sensitiui. Omnis em appetit ꝑ se formaliꝫ est boni. vt distinguiꝫ ꝯtra malū Scđo mō accipiꝫ bonū z finis nō vt distinguiꝫ ꝯtra malū. sed vt distinguiꝫ ꝯtra bonū hꝫ vel illud Et isto mō est ꝓprium obiectū appetit⁹ intellectiui vel volūtatis. qz ex q intellect⁹ q est ꝓpriꝫ ei⁹ motiuū apꝓhēdit rōnē boni in cōi sub q oīa bona cōpendūt. ideo ralis appetit⁹ ꝑt ferri in bonū vt sic. i. qđcūq bonū. z sic bonū est adeqtū obiectū voluntatis qđ ꝯtinet sub se oīa bona. z ē vle qsi ꝑ pdicatōem. z d. solet illud bonū vocare bonū in vli. z illud bonū in vli ꝯtinet sub se bonū p cētiā. z bonū vle qđ ē brūtudo i cōi q duo bona distinguiꝫ. qz bonū p cētiā est ꝓma brūtudo fmrē z fm se. sz bonū vle qđ ē brūtudo in cōi hz ꝓmo rōnez brūtudinis. z vltimi finis q ad nos. sicut z de⁹ est ꝓmus intelligibile fm rē. z tū ꝓmū intelligibile q ad nos ē ens in cōi. cui fm rē ꝓuenit itelligibilitas ꝑ deum Volūtas igit diuina tēdit ꝓmo in vle bonū qđ est bonū p essentiā sz in bonitatē diuinā q est sibi rō volēdi oē bonū creatū

Bonū obiectū volūtatis

De vltimo fine in cōi

z inde mouet oīa carētia rōne in suos fines ꝑticulares. vt diuina bonitas ꝑ diuersos fines ꝑticulares repsentet z ꝑticipet Volūtas aūt creata hz ꝑ obiecto bonū z finem in vli. vt distinguiꝫ ꝯtra hꝫ vle illud bonū determiate sub q ꝯtinet ipa britudo fm cōem rōem q est ꝓmū volitum a nobis. nec ē incōueniēs vt aliq spēs boni plus moueat volūtatē q bonū in cōi. sicut nō est incōueniēs q aliqđ vel bonū in cōi. Unde nulla ē implicatio in hac solone. qz d. cū ꝓmo loqtur de volūtate in cōi. loqꝫ etiam de bono in vli in cōi vt sub se apphēdit oē bonū. sz cū in fine loquiꝫ de volūtate diuina tūc itelligit ꝑ vle bonū qđ ē obiectū diuine volūtatis. s. bonū p cētiā qđ ē solū diuina bonitas quā de⁹ intēdit do repsentare z cōicare. multipliciter mouet ꝑticularia agēcia ad ꝑticulares fines Est aūt dđa inter bonū ꝑ cētiā z vle ꝯtinet z bonū in vli. qz bonū p essentiā est infinitū bonū positiue z cā oīs boni. sz bonū in vli est oīe bonū. z infinitū ꝓmissiue. qz videlz nō repugnat sub se hre bonū infinitū qđ est de⁹ vel britudo. sicut aial est rōale ꝓmissiue sz hō positiue. sic de⁹ bonū p essentiā actu includit oīe bonū z infinitū. sz bonū in vli ꝯtinet sub se oē bonū. sicut gen⁹ ꝯtinet spēm nō actu sz ꝓmissiue. Et nota q qz volūtas etiā creata nata est agere ꝓpter bonū vt sic. i. (vle) ideo nō saciaꝫ nisi habeat id inq oē bonū inuenit. z h nō est nisi bonū p cētiā. vñ nō ꝯtentat nisi habeat bonū p essentiā infinitū positiue. ¶ Nota etiā q aliq nō attendētes. qz obiectū ponę ē id qđ p se ferꝫ ad poñam z nō aliqđ cōe ad oē qđ attingiꝫ a poña qcūq mō. Opinati sꝫ qz bonū nō eet obiectū adeqtū volūtatꝫ. sz aliqđ cōe ad tatis bonū z malū. puta volibile. qz z malū est obiectū volūtatis fm actū volitōnis. sz patebit infra q. xxvi. ar. ij. et in multꝫ alijs locis. qz nec malū fugiꝫ nisi rōe boni. Vñ sq p se formale obiectū ē bonū. Sicut z obiectū itellectus nō assignaꝫ cōe ad quōcunq intelligibile. sz ad itelligibile le p se sc̄z ens reale. Esto z ens rōis itelligaꝫ nō tū nisi p reale. Silr z obiectū visus ē color atū exrēse vt cōplectiꝫ luminosum. vt ꝓz scđo de aia. Tex. ꝯm. lxvj. Et tū z rez nebras visu sentim⁹. sz nō videam⁹. Sentire em cū visu in plus ē q̄ videre sic z auditus est silentij. Percipit em potentia obiectū ꝓprium z oppositū eius

Opinio de obiecto volūtatis

Volūtas in rōe

Bonū obiectū volūtatis

distinguāt a fine inesse nature z motis Tamē etiā ipate vt sic mozalr distinguūt fm distinctōez obiecti formalis volūtatis qđ est finis. Vñ hec qstio intelligi ꝑt de vtro q actu hūano. Ita tm q exterior impat hz a fine vnam spēm tm. s. mozalē. Interior aūt z spēz nature tāq a ꝓse mediate obiecto. vt ꝓz apud doc. san. in se. dist. xl. ar. ꝑ.

R.D. q vnūqđq sortiꝫ spēm fm actū et non scđm potentiā Un ea q sunt ꝯposita ex materia et forma cōstituunt in suis spēb⁹ ꝑ ꝓprias formas.

D. rndendo ad qstū duo facit. ꝓmo ꝑmittit quādā cōclusionē fundamentalē. scđo subiūgit rnsiuā ꝯclonēz eā deducit ibi. Et vtroq mō zc. Cōclo fundamental⁹ ē Unūqđq sortiꝫ spēm fm actū z nō fm poñaz (idest hz suā entitatē distinctā z gradū determiatū in entib⁹ ex aliq dāte sibi actualitatē suā) hāc ꝯclonē declarat inductiue. ꝓmo in reb⁹ naturalib⁹ absolutꝫ. sub alib⁹. scđo in entib⁹ naturalib⁹ incōpletis. ibi. Et h etiā zc. q ad ꝓmū. qz ꝯposita ex materia z forma hnt spēz nō a materia sz a forma vt ꝓz de se. Consequenter cū dr.

Dnīt bonū ꝑ cētiā z vle

¶ Et hoc etiā ꝯsiderādū est in motib⁹ ꝓprijs Cū em mot⁹ quodāmodo distinguaꝫ ꝑ actionē z passionē. vtrunqz hoz ab actu qui est ꝓncipiū agēdi. passio ab actu q est termin⁹ mot⁹ nri. Un calefactio actio nihil aliud ē q̄ motio qdā a calore ꝓcēdēs. calefactio ẽ passio nihil aliud est q̄ mot⁹ ad calorē. Definitio aūt manifestat rōnem speciei.

¶ Ostendit ꝑ dictā ꝯclonē fundamētalē in entib⁹ naturalib⁹ incōpletis z nō ꝑ se subsistentib⁹. s. in motib⁹ ꝓprijs (i. ꝓprie dictis) qz mot⁹ ꝓprie dict⁹ qdāmō distinguiꝫ ꝑ actionē z passionē. sed vtrunqz hoz ꝑ speciē sortiꝫ ab actu. igit ꝯclo ꝑa. Maior ista relinqꝫ nota ex tertio phy. Minor oñdit. qz actio specificaꝫ ab actu q est ꝓncipiuz actionis. passio ab actu q est termin⁹ passionis. igit minor ꝑa. Hoc assumptū oñdit ex diffinitiōe actōis puta calefactōnis. quia diffinit ꝑ calorē q est eius ꝓncipium. Et calefactio passio diffinit ꝑ calorē ad quē vadit. sz diffinitio manifestat rōnē spēi. z id qđ ponit in definitiōe vt cōplemētū dat spēm ¶ Circa istā deductiōem multa sunt q ordinē notanda vt mēs. D. S. clare aperiaꝫ z ꝑ serim circa ꝓbatiōez secūdā ꝑ inductiōez de actōe z passione. ¶ Nota igit ꝓmo q illd dictū. D. S. (sz actionē sortiri spēm ab actu q est ꝓncipiū. z passionē ab actu q est termin⁹) hz varias expōnes. Sicut z illud dictū. D. S. cū alibi dr. Poñam z habit⁹ distingui ꝑ actū. z actū ꝑ obiecta q omnia dr spēm sortiri ab obiectis. varios pōt habere intellect⁹. vnus est qsi ꝓpositio ab vel per. denotaret. q ipm cui additur. sit ipa dña distinctiua sic q ꝓncipiū vel obiectiuz multipliciū actionis. vel termin⁹ passionis. aut act⁹ respectu potentie. sit ipa differētia actionis vel passionis. z h sensus penit⁹ lōge est a. D. S. Differētia em idemptica ē z intrinseca ei⁹ cui⁹ est a qua hz formaliter ee in se. z diuisuz esse ab alijs formalr. act⁹ aūt respectu potētie vel ꝓncipiū actiuū respectu actionis nō ē hmōi vt ostat. Un Aureol⁹ apud Capo. in ꝓmo distinctiōe. xiij. contra ꝓmā ꝯclonē arguēdo et impugnando hūc sensum nihil ꝓtra. D. S. facit.

Actionē distingui ꝑ ꝓncipiū vel obiectum male intelligunt.

¶ Secūdus aūt intellect⁹ ē quorūdā qui dicūt. q actus distinguiꝫ ꝑ obiecta z actiones ꝑ ꝓncipia zc. Circūloquitiue z manifestatiue a posteriori (i. ꝓ dñam distinctiuam

circūloquimur ꝑ hmōi obiecta z ꝓncipia. ita q distinctio ꝑ talia declaret) Et hūc modū dicendi habeāt. nī mentē D. san. nullo mō astrigerūt. immo nec veritatē peripateticā cū. d. san. sę dicat q entia dependentia ab alijs ꝑ se z ex natura ꝑ hmōi a qb⁹ dependent specificent. vt patebit infra de habitib⁹. z frequētissime hz q potētia h ipm qđ est dicit in ordine ad actū et obiectū. Et q actus est ꝓior vt distinguit potētiā vt ꝓz ꝓma ꝓpe. q. lxxvij. ar. iij. ad ꝓmū. Ostat etiā ex scđo phy. q causa finalis est ꝓma causaꝝ. z rō q sumit ex fine est ꝓria Quare nō stat cū veritate nec cū doctria. D. san. q hmōi modi distinguāt tm circumlocutiue z declaratiue.

Quart⁹ ꝯtra Scot⁹ d. san.

¶ Tertius aūt intellect⁹ est q ꝑ hmōi distinguāt ita dicta sicut ꝑ causas sz omino extrinsecas pura ꝑ efficientē vel finalē q sunt cause extrinsece. sicut z quelibet res distinguit extrinsece ꝑ hmōi causas. Sz nec iste intellect⁹. D. san. mentē plene attigit. q specialr dr de hmōi entib⁹ imꝑfectis q specificent ꝑ obiecta vel ꝓncipia. non aūt dr de alijs reb⁹ ¶ Unde q̄r⁹ mod⁹ a. D. san. intent⁹ est q dicta entia distinguūt ꝑ ꝓncipia vel fines vel obiectū vnūqđq fm gen⁹ suū nō solū sicut ꝑ pure extrinseca sz aliquo mō intrinseca nō qđē rei sed definitōi ei⁹ Ita videlz q sz obiectū nō sit gen⁹ nec dña act⁹. est rn nō oīno extrinsecū actui. qz ponit in ei⁹ definitōe additamētali. qz sine habitudine ad rale obiectū actus in specie sua non intelligit. immo nec hz dñam nisi ꝑ habitudinē ad rale obiectum Oportet em scire q hmōi entia qz sunt specialis gnis iō hnt z specialē modū distinguēdi. Sunt nāq media inter pure absoluta z pure respectiua de gñe relatois. qz nō stt relatiua ad terminū. sunt em relatiua relatiōe trāscendēte ad sua specificatiua Ita q sicut aptitudo aie rōnalis etiā separate ad corp⁹ est relatio trāscendēs. z dr essentiā aie rōnalis corpori coaptatā. sic habitudo act⁹ ad obiectū vel actionis ad ꝓncipiū est ipe act⁹ vel ipa actio a tali obiecto vel ꝓncipio essentialr z naturalr ꝑ se dependēs. Unde qz ab hmōi obiectis vel ꝓncipijs naturalr dependēt. ideo ex eis hnt suas dñas z essentias que nec ꝓpria nec scđa operatōe sine hmōi obiectis vel finib⁹ intelligi ꝑt. Quare patet qđ doctor dr ista sortiri spēm ab hmōi de qb⁹ dr ctūs est. nō q sint differētie. sed qz differētie itrinsece hmōi entiū dependentiū ab illis dependēt z sumūt sic q nec intrinseca differētia abstrahi ꝑt ab ordine trāscendente ad hmōi specificātia. Et hec do. in ꝓnti recte dat itelligere cū dicit actionē z passionē a ꝓncipio vel termio definiri. Et loquit de definitōe expte mētē speciez rei z definitione de q se. additamētali tm qualē solā hnt hmōi entia incōpleta z dependētia. Ab actiuo igit ꝓncipio determinato hz spēm z distinctionē actio. a termino ꝑo in quē ex natura sua passio vel mot⁹ ordinat hz speciē Unde nō possimus intelligere distinctōem hui⁹ et illi⁹ actionis sub rōne actionis. nisi qz ista ab illo. ista ꝑo ab alio ꝓncipio. actiuo. Et hāc ee mentē d. patebit ad ꝓmū. Et de istis vide Capo. vbi sup. Et aliqđ infra q. lxxij. ar. iij. Ubi habet q a ꝓncipio actiuo determiāto ad vnū. actio hz spēz.

¶ Nota scđo q d. volēdo, pbare motū ꝓprie dictū recipere speciē ab actu oñdit hoc de actione z passione. In q dicit motū quodāmō diuidi. Circa q̄ qdem verba difficultas est qualis diuisio sit mot⁹ in actionem z passionē. Dicit em aliq etiā de scola. D. S. vt saluet distinctōem realē etiā quo ad absoluta actionis z passionis q d. loqꝫ de actione nō ꝑdicamētali z logica. sed de actione physica z cōmitāter. Sed q ista distinctio nō videt esse fun

Universidad de Deusto
Biblioteca

Questio prima

Tertõe ḡra circter. com. ppũ.

data in doctrina d. san. qui nũq̃ meminit actionis logi/ce vel physice, immo actionẽ z passionez quo ad absolu/ta idemptificat. vt pz ex ꝓposito in ꝓmẽto suo tertio phy/sicoꝝ. Ideo dicendũ q̃ motus diuidit p actionẽ z passi/onẽ quodãmõ. nõ videlz p diuersas res absoluras. sed p distinctas rõnes z habitudines eiusdẽ rei q̃ ad absolu/tũ Vide ad longũ Capo. in scdo. dis. ꝑma. q. secũda. ad Aureolũ ꝑ secũdã ꝓclonez. Et heruei gõlibeto q̃rto. q. viij. Ponim⁹ em̃ actionẽ z passionẽ z motũ dicere vnã re. sed hec res vt egredit ab agẽte dr actio. vt aũt est in mo/bili z tendit ad pfectionẽ sic est passio z mot⁹. z specificat a termio. Nec est inconueniẽs q̃ vna res diuersimode cõ/cepta habeat specificatõnem a diuersis. puta vt actio a ꝑncipio. q̃ le vniuq̃q; est ralẽ actionẽ agit Et vt passio vel mot⁹ a termino. q̃ vt sic naturalr in ipm vt finẽ ozdi/nat. Et hui⁹q̃dẽ simile est in aliis videre. Potẽtia em̃ vi/siua vt potẽtra est. ab obiecto specificat. vt aũt naturalis ꝓprietas sic spẽm sumit a subiecto inq̃tũ est ei⁹ p se natu/rale ꝑncipium. Vnde z infra quest. viij. habitus fm ꝑn/cipia actiua z fm obiecta distinguũt. nimiq̃ ḡ si z actio et passio Esto dicãt idẽ in absoluto diuersimode distin/guãt vnũ a ꝑncipio alteꝝ a termio. Et aduerte q̃ mo/tus ꝓprie dict⁹ diuidit suo mõ p actionẽ z passionẽ. vide/licet p dicamẽtalẽ. Nã actio i manẽs nõ est mot⁹. nec cuz motu ꝓprie dicto. nec p ꝓns ẽ de gẽe actõis p dicamẽtal. sz magis est q̃litas. Verũtamẽ d. p actione q̃ est cũ motu et p dicamẽtalis notificat actionẽ hũanã etiã i manẽtez si/cut p magis notũ min⁹ notũ. Dicit ãt actio hũana inte/rior actio vel passio. q̃ hñt nomẽ cõe z aliquã ꝓportiona bilitatẽ nõ aũt eãdẽ rõne generica z vniuoca.

¶ Et vtroq; mõ act⁹ hũani. siue ꝯsiderẽt p mo/dũ actionũ siue p modũ passionũ speciẽ a fine sortiũ/tur. Utroq; em̃ mõ pñt ꝯsiderari actus hũani. eo q̃ hõ mouet seipm z mouet a seipo.

¶ Hic ꝓsiter d. ponit z deducit ꝓclonez rũsiuã istam. Utroq; mõ actus hũani (siue sz ꝯsiderẽt p modũ actio/nũ siue p modũ passionũ) speciẽ a fine sortiũr. hãc ꝓclo/nẽ ꝓmo. ꝓbat. secũdo ex ei⁹ ꝓbatõe elicit q̃ dã ex rolartũ ibi. Et q̃z rẽ. Ista ãt ꝓclo vnũ supponit z aliud dicit. iõ ꝓmo verificat suppositũ. scdo. ꝓbat dictũ ibi. Dictũ ẽ rẽ. Supponit ꝓ o ꝓclo hec q̃ act⁹ hũani pñt ꝯsiderari per modũ actionũ z passionũ. Et est rõ. q̃z hõ mouet seipm et mouet a seipo. ¶ Nota circa h̃ q̃ vt habet ex tertio physicoꝝ. Actio est mot⁹ ab h̃ z passio mot⁹ in h̃. Ideo q̃z in hoie sunt distincte ponẽ q̃z vna aliã mouet vt infra magꝝ patebit. Ideo act⁹ vt ẽ ponẽ aliã mouẽtis ꝯsiderat vt est actio. vt ãr est ponẽ mote q̃si recipiẽtis actũ sic ꝯsi/derat vt passio. Vñ dr d. q̃ hõ mouet se z mouet a seipo scz fm potẽtias diuersas. vel fm eãdẽ. tñ sub diuersis rõ/nib⁹. Quia ḡ hõ agit act⁹ hũanos. iõ actiones. z q̃z agit motus. ideo fm q̃ sunt in ponẽa mota. hñt rõem passio/nis. Deinde cũ dicit.

Arti. ꝑmo. ¶ Dictũ est aũt supza q̃ act⁹ dicũt hũani inq̃tuz ꝓcedũt a volũtate deliberata. Obiectũ ãt volũta/tis est bonũ z finis. z ideo manifestũ q̃ ꝑncipiũ hu/manoꝝ actuũ inq̃tũ sunt hũani est finis. z silr ẽter/min⁹ eoꝝdẽ. Nã id ad q̃d terminat act⁹ hũan⁹ ẽ id ad q̃d volũtas intendit tãq̃z finẽ sicut z in agẽtib⁹ naturalib⁹ forma gñati est ꝯformis forme gñanti.

De vltimo fine in cõi

¶ Probat ꝑ dictã ꝯclonẽ resp õsiuã q̃ ad h̃ q̃ ꝑncipa/liter dr sic arguẽdo. Actiones z passiones sortiũr z recipi/unt speciẽ a ꝑncipio z termio (actio q̃dẽ a ꝑncipio. passio a termio) sz finis est ꝑncipiũ hũanoꝝ actuũ vt hũani sz/ et silr est termin⁹ eoꝝdẽ. ḡ ꝯclo ꝓa. Maior pz ex ꝯclone fundamẽtali. Minor quo ad ꝑmã prẽ ꝓbat sic. q̃z act⁹ dicũt hũani inq̃tũ procedũt a volũtate deliberata. sz obie/ctũ volũtatis sz deliberate est bonũ z finis. ḡ finis est ꝑn/cipiũ hũanoꝝ actuũ vt sic. ¶ Nota ãt. p intellectu istius ꝓbatõis q̃ si loq̃mur de actu hũano q̃ est elicit⁹ a volũ/tate. ꝓstat ex dict⁹ in ar. ꝑmo q̃ talis act⁹ nõ est volũtatis nisi ꝓcurrẽte apprehensione obiecti. z obiecto vt apprehẽ/sum ẽ Et supponim⁹ q̃ tale obiectũ vt sic. ẽ ꝑncipiũ act⁹ volũtatis saltẽ vt rõ efficiẽdi Et volũtas hñs ꝑsens ob/iectũ fm eẽ apprehẽsum. p ducit actũ sic specificatũ. Qua re sequit q̃ finis z obiectũ fm esse apprehẽsuz est ꝑncipiũ act⁹ volũtatis eliciti. Et h̃ d. intẽdit cũ dr q̃ act⁹ dicũt hu/mani vt ꝓcedũt a volũtate deliberata. i. ex volũtate ꝑuto obiecto fm esse apprehẽsum. dicit em̃ deliberata. q̃z vult ex ꝓstitutõe obiecti q̃ rõnem. Dicit aũt minor. q̃ finis est ꝑncipiũ hũanoꝝ actuũ vt sic. q̃z act⁹ exteriores i parti fm speciẽ nature nõ ꝑncipiãt a fine vt sic. sz fm esse motis vt hũani z volũtarij sunt. Vñ etiã exteriez actio vt moral est hz ꝑncipiũ finẽ mouentẽ volũtatẽ. vel saltẽ ipa vt ap/prehẽsa z pstitura volũtati p rõnem est ꝑncipii suppius fm esse exercitũ. Ita q̃ omis actio hũana exercita hz ꝑn/cipiũ aliquo mõ actiuũ finẽ vt apprehensus ẽ. Sic tñ q̃ est imediatũ ꝑncipiũ sicẽ rõ efficiẽdi act⁹ volũtatis eliciti. remotis ãt act⁹ ipis. q̃z sz volũtas affecta fini mouet ad actũ exteriorẽ. Secũda ps minoris ꝑncipalis sz q̃ fi/nis sit termin⁹ actuũ hũanoꝝ. ꝓbat. q̃z act⁹ hũan⁹ termi/nat ad id q̃d volũtas intendit. sz h̃ est finis. ḡ rẽ. ꝓbatur maiez a silr in naturalib⁹. vbi forma geniti est ꝯformis forme generãtis. ḡ z in moralib⁹ termin⁹ ẽ ꝯformis ꝑnci/pio. Ita q̃ idẽ est ꝑncipiũ z termin⁹. ¶ Nota circa h̃ q̃ si loq̃mur de actu elicito volũtatis. sic finis est ꝑncipiũ ei⁹ fm esse apprehensuz vt dictũ est. Est aũt termin⁹ ei⁹ vt est finis fm esse suũ extra. z vt dictũ fuit arti. ꝑmo vtroq; mõ specificat actũ volũtatis. ꝑmo mõ effectiue. scdo mõ finaliter vt termin⁹ z obiectũ. Si ãt loq̃mur de actu ipa/to. cũ ꝯstat q̃ finis est termin⁹ ei⁹. Volũtas em̃ affecta specificata p finẽ. siue sit ipe actus exterior siue q̃d aliud ẽ ꝑncipiũ effectiuũ act⁹ exteriozis. z imꝑat ipm ex dinãdo in finẽ itentũ. Et sic finis est termin⁹ act⁹ imꝑati vel act⁹ ipe vt exercit⁹. est termin⁹ tpi⁹ volũtatis vt tendẽtis in ac/tũ fm realẽ ꝯsecutẽm. Vñ aduerte q̃ forma gñantis q̃ est ꝑncipiũ z forma gñati sp sunt due forme realiter di/stincte. sz ꝑncipiũ act⁹ z termin⁹ non oz q̃ sint diuerse res. sed q̃nq; ea dẽ fm diuersa esse. Ita videlicet q̃ si qs vult actionẽ ipaꝝ ꝓter seipam z nõ ꝓter aliũ finẽ itentũ. tũc ipa vt apprehẽsa. ẽ ꝑncipiũ act⁹ volũtatis. sz vt exercita. ẽ termin⁹ ei⁹ z finis Sed q̃n aliud est act⁹ imꝑatus. aliud finis. tũc finis est ꝑncipiũ vt apprehẽsus z volit⁹. termi/nus ꝓ o vt ꝓsecut⁹ p actionẽ exteriorẽ in ipm ordinatam mediãte interiori. pz ex h̃ q̃ actio vt est potẽtie mote ad finẽ vt terminũ. sic ꝯsiderat vt passio z specificat a termi/no. Deinde ibi.

¶ Et q̃z vt Ambrosius dicit sup lucã. mores ꝓ/prie dicũt hũani actus. ideo actus morales ꝓprie speciẽ sortiunt ex fine Nã idem sunt actus morales et actus humani.

Articulus

¶ Infert ex dicta ꝑbatõe ex corollariũ. Act⁹ etiã mora/les ꝓprie sortiũr speciẽ ex fine. Prebat. q̃z mores siue mo/rales act⁹ dicũt actus hũani. ḡ si hũani hñt spẽm a fine. ideo z morales act⁹. Hꝰ est bri Ambrosij. ꝓna de se no/ta. Et nõ solũ sunt idẽ idemptice act⁹ hũan⁹ z moral⁹ im/mo formalr. q̃z eo ipo q̃ hũan⁹ est volũtarⁱ deliberate. et ꝑ ꝓns etiã moralis. q̃z morale dr idẽ ꝑ q̃ volũtariũ z rõ/nale. Vñ videt q̃ moral⁹ actus z hũan⁹ actus distinguã/tur solo noie z nõ rõne. z sic erũt synonima sicut tunica z idumentũ. q̃z fẽat eandẽ rẽ sub eodẽ ꝑceptu. q̃z actũ volũ/tariũ deliberatum rẽ.

Argumentũ in cõtrariũ ꝓfirmat cõ/clusione rũsiuã. Probat em̃ q̃ actiones nre habeãt speciẽ moralẽ a fine vt ẽ termin⁹ actuũ volũtarⁱ. Nã vt patebit infra q. xxi. Laudabile z vituꝑabile ꝓ sequũr act⁹ inq̃tũ boni vel mali volũtarij. vt etiã declarat Scotus in gõli/ber. q. xviij. Quare seq̃t q̃ si a fine hz act⁹ laudabilitatez q̃ habeat ab ipo z bonitatẽ. q̃z nõ laudabil' est nisi quia bonus z volũtari⁹. q̃z aũt finis vt dat bonitatẽ moralez accipiũt vt termin⁹ in quẽ actus ordinat vel fm naturam vel fm intẽtionẽ agẽtis moralis. Ideo hec rõ. ꝓbat q̃ si nis dat spẽm ꝑtim moralẽ vt est terminus. Et ꝓcedit hec rõ etiã de actu imꝑato z exteriori. q̃z talis ordinat in finẽ vt terminũ. ¶ Nota tñ q̃ actus exterior nat⁹ ẽ hꝫe duplicẽ finẽ. sc. ꝓximũ z immediatũ q̃ dr finis actus quẽ ex natura respicit Et ab illo fine q̃ est z obiectũ. hz speciẽ na/ture z motis. tñ fm aliã ꝯsideratiõem vt infra patebit. q. xviij. Sz aliũ hz finẽ q̃ est obiectũ intẽtionis agẽtis. in quẽ ex agente volũtario ordinat z a tali hz speciez motis tñ. Actus aũt interior elicit⁹ hz vtrũq; speciẽ ab obiecto qđ ꝑ se est finis. ꝑ accẽs ãt est q̃ obiectũ volũtatis sz finis et bonũ ordinat in aliũ finẽ q̃ est obiectũ intẽtionis. Et de hoc infra q. xix. arti. ij. ad ꝑmũ.

¶ Ad ꝑmũ ḡ d. q̃ finis nõ est oino aliq̃d extrin/secũ ab actu. q̃z ꝓpatur ad actũ vt ꝑncipiũ vel ter/min⁹. z h̃ idem ipm est de rõne act⁹ vt sicz sit ab ali/q̃ q̃tũ ad actionẽ z vt sit ad aliq̃d q̃tũ ad passionẽ

¶ Ad Maiorẽ Finis est causa extrinseca rei causate. hz negaf q̃ sit oino aliq̃d extrinsecũ ab actione ꝑ se in finẽ talẽ ordinata. Dico cm̃ q̃ finis est ꝑncipiũ actionis hu/mane ꝑ se z silr termin⁹ ꝑ se Et scdo finis est de rõne act⁹ et cadit in ei⁹ definitõe. nec dr ꝑ intellectũ abstrahi ab ha/bitudine ad talẽ finẽ. Unde est. ꝑ tãto nõ oino extrinsec⁹ finis. q̃z hz nece sit gen⁹ nec dr̃ia nec ꝑs actus. est tñ vñ su/mit intrinseca dr̃ia que nõ ꝑt cẽ nec intelligi sine ordine ad obiectũ vt dictũ fuit circa ꝑmã ꝯclonẽ. Vñ sicut dif/ferẽtia hois sumit ab aia rõnali q̃ ẽ ꝑs intrinseca. sic dif/ferẽtia alicui⁹ imꝑfecti aliq̃liter ꝑ naturã relatiui sumit ab eo a q̃ ex natura dependet. Ad minorẽ dico tripliter ꝓ vnũq̃q; hz speciẽ ab intrinseco aliq̃liter. vel q̃z ẽ intrin/secũ rei vel rõni ei⁹. Tũc dico q̃ hz finis vel obiectũ non sic intrinsecũ actui. ingredit tñ ei⁹ rõnẽ q̃ necessario ẽ ad/dimẽtalis. Scdo dico q̃ vnũq̃q; habet speciẽ ab in/trinseco ꝑstitutiuo. scz ꝓpria dr̃ia. sed aliq̃n sz in actione. passione. relatõe. poña habitu. Talis dr̃ia necessario et ꝑ se sumit ex ordine ad extrinsecũ. Et sic tale extrinsecum dr̃ dare speciẽ. z actio ipa hꝫe speciẽ ab extrinseco. nõ q̃z extrinsecũ sit intrancũ constitutiuũ z distinctiuũ. Sz q̃z hmõi intrinsecũ ꝑ se dependet ab extrinseco. Et hũc sen/sum intelligim⁹ post d. san. speciẽ z dr̃iam hmõi entiũ su

Tertius

mi ex extrinseco sz ꝑncipio vel termino vel obiecto rẽ. Unde dicim⁹ formalẽ distinctiõem esse ex illis. nõ q̃z sint formе intrinsece distinguẽtes. sed sunt vñ q̃ se dependent intrinseca distinctiua. Tertio posset dici ad Oliuẽ. negando eã de eis dependentibus ex natura sua Sicut cm̃ dependẽs a ꝑncipio formali intrinseco. necessario ab ipo hz speciẽ. Ita dependens ab extrinseco. necessario ab ip so hz speciẽ. Et tñ ad sensum dictum. nõ q̃z extrinsecũ sit dr̃ia. quã oz esse intrinsecã z idemptificã. sed q̃z ab ipo et ab ordine ad ipm dr̃ia intrinseca absolui nõ ꝑt. Quare negaf ꝓna. ꝑmo loq̃ndo de speciẽ etiã nature loq̃ndo de fine in quem act⁹ interior vel exterior ex natura ordinat. Scdo loquẽdo de specie moris ex fine in quẽ actus im/ꝑatus ex volũtate agentis ordinat. q̃z z vterq; dat speꝫ inq̃tũ termin⁹ z finis ¶ Nota verba d. in solone. vbi nõ admittit q̃ finis sit oino qd extrinsecũ actui. q̃re terr⁹ mod⁹ dicendi recitat⁹ in ꝑma ꝯclone nõ attigit mentẽ d. san. dicens ꝑ finẽ z obiecta act⁹ distingui sicut ꝑ causas omnino extrinsecas.

¶ Ad scdm ddm q̃ finis fm q̃ est priozin inten/tione vt dictũ est scdm hoc ꝑtinet ad voluntatẽ z h̃ mõ dat speciẽ actui humano siue morali. Arti. ꝑmo

¶ Maior vera. oꝑtet esse ꝑus absolute fm ordinẽ na/turẽ. dico ãt q̃ ꝑstem⁹ in executiõe ꝑt ꝑsiderari absolute abstrahẽdo ab eẽ z nõ eẽ Et ꝑt ꝑsiderari vt id in qđ aliđ ab instituroze nature vel a ꝓducente ordinat. Sicut cm̃ reqrit natura act⁹. sic oz ponaz cẽ ꝓmensuratã. Vñ inten/dens ralẽ actũ hz ꝓducere ralẽ poñam. Et sic rõ z natu/ra posie dependet ab actu intẽto. Silr si qs debeat ꝯsecꝫ talẽ finẽ oz agere ralẽ actũ. Ptz ḡ q̃ rõ ponie sumit ex ac/tu vt est priez absolute Silr rõ actõis sumit ex obiecto z fine absolute priez. z vt abstrahit ab existere z nõ existe/re. Oꝑtet cm̃ caute aduertere q̃ aliud est dicere res vt nõ exister z res vt abstracta ab esse vel nõ esse dat. spe/ciẽ. Res cm̃ vt nõ existẽs est nihil. nõ sic res abstracta ab esse rẽ. Ad minorẽ vera est posteriez incsse. Tamen est priez absolute. q̃z priozitas finalis est simplr ꝓma. Caute ad/uertas.

¶ Et scdo dico q̃ finis vt nõ exist nõ. specif. cat. hz vt est priez fm definitõem. z ꝑ h̃ simplr priez. vt habet ex. ix. me/taphi. tex. cõ. xiij. Ubi dr q̃ poña definit ꝑ actũ z nõ cõ/tra Ex q̃ habet q̃ definies e simplr priꝰ. licut z act⁹ sim/pliciter priozi est potentia. Bene cm̃ volo q̃ actus est po/steriez peña vt sunt in executiõe. Silr act⁹ posteriez fine. tñ si abstrahant ab esse z nõ esse. z ꝯsiderent fm rõnes suas. tũc finis definit actũ vt est mot⁹ in ipm z nõ cõtra Quare negaf ꝓna rẽ. q̃z act⁹ hũanus hz spẽm a fine vt ẽ ꝑncipiũ vl vt finis⁹. nõ q̃dẽ vt exister vl nõ exister. hz inq̃tũ ex natura ad ipm ordiat z rõ ei⁹ ab ipo dependet. ¶ No/ta ex his q̃ Capreolus vbi supra rñdo ad sẽm maiorẽ tertiũ argumẽti Aureoli scdo loco inducti. Intelligend⁹ est sane cũ dr motũ specificari ꝑ terminũ q̃ posteriez est. nõ cm̃ specificat vt posteriez incsse. sed vt absolute priez. Inq̃tũ mot⁹ in terminũ ex natura ordinat. z ab ipo de/pender sicut a quo sumit rõem. Exponitur Capreolus

¶ Ad tertiũ ddm q̃ idẽ actus nũero fm q̃ semel egredit ab agente nõ ordinat nisi ad vnũ finẽ ꝑri/mũ a quo hz speciẽ. sed ꝑt ordinari ad plures fines remotos quoꝝ vnus est finis alterius

¶ D. duplicẽ solone rñdet ad h̃ tertiũ argumentũ. se/cũdã ponit ibi. possibile tñ rẽ. Pro quaꝝ solonũ pleno i/

Universidad de Deusto

tellectu requirũt infra habenda q. xviij. ar. vj. ꝛ. vij. et. q. xix. ar. ix. Oportet ei notare breuiter qđ ꝛ d. hic tãgit in fine solonis. q aliunde specificat actus vt act⁹ est. aliũde vt moralis est. Et si qnqz est idem est nõ aliter ꝓsideranda. Sic g̃ act⁹ vt actus ẽ fm esse nature specificat a suo p se obiecto a q̃ naturaliter dependet. Sed vt moralis est hz spẽm ꝓpriã moralẽ ab obiecto relato ad rõnem rectã fm q ab ea ꝓcedat vel discordat. Vñ actus hz talem bonitatẽ moralẽ. qz est circa tale obiectũ ꝓforme rõni. hz etiã act⁹ exteriores aliã spẽm moralẽ ꝓncipalẽ ex fine q̃ obiectũ intentõis agentis. Vñ stat q idẽ actus in esse nature ꝛ circa idẽ obiectũ referat ad diuersos ꝛ multos fines intentos ab agẽte successiue. Et sic erit multiplex in specie morali. Cõtingit etiã vt sit diuersi actus inesse nature ꝛ fm diuersitatẽ obiectoꝝ ꝓpriorꝝ referant in vnũ finem. Et tũc erũt multi in esse nature ꝛ specie ꝓpria. erũt tñ vnus in specie moris cõi ꝛ principali. Et ita sunt dicta de actu exteriori ꝛ imperato. An aũt ꝛ idẽ actus voluntatis in esse nature possit esse circa diuersos fines videbitur infra vbi iã. Supponit ergo q aliunde in actu ꝑfectum imperato est species nature. ꝛ aliũde q̃ alia species moris scz que est ex fine intẽto. licet ꝛ ex obiecto ꝓprio sit species moris minus ꝓncipalis. Ista oia infra ex intentõe videbunt. hoc etiã addito q q̃ sunt fines plures p se sub ordinati vbi vn⁹ nõ hz aliã rõnem bonitatis nisi in ordine ad aliũ. tunc act⁹ in hmõi fines ordinatus nõ est in pluribus speciebꝫ moris ꝓncipaliby q̃ sunt ex fine intento. Pot tñ vnus ꝛ idem esse etiã in speciebꝫ disparis. Valet ad ꝓpositũ qđ Scotus ponit in q̃libris q. xviij. in prio ꝓncipali circa finẽ. Tunc dicit ad argumẽtũ formaliter ꝓmo.

Aliũde species nature aliũde moris

Scotus

Ad maiorẽ idem vnitate nature nõ ꝑt esse nisi in vna specie nature. Cõcedit. qz vnitas in alijs q̃ gñe nõ stat cũ diuersitate specifica eiusdẽ gñis Secũdo dico ad maiorem idem etiam nũero fm esse nature non ꝑt esse nisi in vna specie moris q̃ est ex obiecto ꝓximo. ꝓcedit. Ad minorem dico ꝓmo q si intelligit qđ idẽ nũero actus in esse moris ordinet ad plures fines disparos ꝛ nõ subordinatos negat. qz fm q semel egredit ab agente. i. fm q est voliti⁹ vna volitate nõ ꝑt ordinari ad fines disparos hz solum ad vnũ finẽ ꝓximũ. vt virtualiter ad vnũ finẽ cõem. sed ex h nõ hz plures species. sicut ex h q volo aliqđ ꝓtualiter ꝓpter britudinẽ fm cões rõem nõ est in pluribꝫ speciebꝫ. Sicut nec qz aliqs deuiat a regula ꝓxima ꝛ a regula ꝓxia vt pz in de veritate ma. xxiij. q. vj. ad. ij. Deinde cũ dicit.

¶ Possibile tñ est q vnus act⁹ fm speciẽ nature ordinet ad diuersos fines volũtatis sicut h ipm qđ est occidere hoiem qđ est idẽ fm speciẽ nature ꝑt ordinari sicut in finẽ ad ꝓseruatiõnem iustitie ꝛ ad satisfaciendũ ire. ꝛ ex h erũt diuersi actus fm speciem moris. qz vno mõ erit actus virtutis. Alio mõ erit actus vitij. Nõ cũ motus recipit speciẽ ab eo qđ est termin⁹ p accũs hz solũ ab eo qđ est termin⁹ p se. Fines aũt morales accidũt rei naturali. ꝛ econuerso rõ naturalis finis accidit morali. ꝛ ideo nihil ꝓhibet actus qui sunt idẽ fm speciẽ nature eẽ diuersos fm speciẽ moris ꝛ econuerso.

¶ Subiũgit secũdã solutiõem fm quã dr̃ secõdo ad maiorẽ ꝑ dez in esse nature nõ ꝑt esse nisi in vna specie morali que est ex fine intẽto. negat. ꝛ hui⁹ falsitatẽ oñdit d. in

Ad minorẽ Si intelligit q eundẽ actũ nũero in ea nature nõ ꝓtingat ordinari in diuersos fines intentos ab eodẽ agente successiue vel diuersos nũero tm a diuersis agẽtibꝫ simul in diuersos fines specie differẽtes negat Sicut ꝓz exemplũ de occisione homis in lra ꝛc. (Ultra ergo ꝛc) Utr̃ finis intent⁹ nõ dat speciẽ naturalẽ actui ꝛc. ꝛterioꝝ q in diuersos fines est ordinabilis. Cõcedit. Pot tñ dare speciẽ moris ꝛ diuersi diuersas species etiã eidez actui in esse nature. Et h̃ tãgit d. in solõe. nõ cũ motus ꝛc. Volens q finis intent⁹ nõ dat speciẽ nature sz moris et q fm diuersitatẽ speciei moris nõ inducat diuersitas speciei naturalis. nec ecõtra ex diuersitate naturalis speciei inducit diuersitas speciei moralis.

¶ Utr̃ sit aliqs vltim⁹ finis hũane vite.

AD quartum sic ꝓcedit. Uidetur q non sit aliquis vltimus finis hũane vite sz ꝓcedat in infinitum. Bonũ cũ fm suã rõnem est diffusiuũ sui. vt ptz ꝑ Dionysium iiij. cap'o de di. no. si ergo qđ ꝓcedit ex bono ipm etiã est bonũ. oportet q illud bonũ diffundat aliquid bonũ. ꝛ sic ꝓcessus boni est in infinitũ. sed bonum habet rationẽ finis. ergo in finibꝫ est ꝓcessus in infinitũ. ¶ Preterea ea que sunt rõnis in infinitũ multiplicari ꝑt. vnde ꝛ mathematice quãtates in infinitũ augent Species etiã nũeroꝝ ꝓpter h sunt infinite. quia dato quolibet nũero aliũ maiorẽ excogitare ꝑt. hz ꝛsideriũ finis seq̃tur apprehensionẽ rõnis. ergo videt q in finibꝫ ꝓcedat in infinitum ¶ Preterea bonum ꝛ finis est obiectum voluntatis. sed voluntas infinities potest reflecti supra seipsam. possuz cũ velle aliquid ꝛ velle me velle illud ꝛ sic in infinitũ. ergo in finibus humane voluntatis ꝓceditur in infinitum ꝛ nõ est aliquis vltimus finis humane voluntatis. ¶ Sed cõtra est quod ꝑhus dicit scõo metaꝑi. q q̃ infinitũ faciũs auferũt naturã boni. hz bonũ ẽ qđ hz rõnẽ finis. ergo contra rõnem finis est q ꝓcedat in infinitũ. necesse est ergo ponere vnũ vltimũ finem.

¶ Posteaz d. oñdit hoiem agere ꝓpter finẽ. Hic ꝓnter oñdit aliquẽ eẽ vltimũ finẽ ꝓpter hũc cũ articulũ alij ꝓcedentes ꝓmissi sunt. ¶ Nota aũt q vltim⁹ finis capit dupl'r. Uno mõ fm rẽ vel fm rei veritatẽ ꝑ eo sz qđ ẽ finis oĩm ꝛ gña cui⁹ oĩa fiũt ꝛ ipe finis ꝓpter nullũ aliũ qualis est de⁹ vt d. oñdit tertio ꝓtra genti. ca. xvij. Alio mõ capit vltim⁹ finis q̃ ad nos. sz britudo in cõi. ꝓpter quã oĩa appetunt ꝛ ipa ꝓpter nullũ aliud. Questio igit et responsio magis vident tendere ad vnũ vltimũ finez. vt est rõ appetẽdi quo ad nos. ¶ Nota etiã ex d. san. ij. metaꝑh. ꝛc. ꝓmẽ. viij. lectõe. iij. q tũc ꝓcedere⁹ in infinitũ in finibꝫ. qũ videlz daꝝ finis ꝓpter quẽ alia sunt et ipe iterz est ꝓpter alium finẽ ꝛ sic ꝓnr. si aũt est finis ꝓpter quẽ alia fiũt sed ipe nõ est ꝓpter aliũ finẽ rũe non ꝓcedit in infinitũ. Dicũt aũt fines essentialiter subordinati qñ vn⁹ nõ mouet appetitũ. nec est gña cui⁹ aliqđ fit. nisi inq̃tũ est alteri subordinat⁹ Et huius exemplũ ponit d. san. vbi tã ꝺ gẽtiles. sicut potio ꝓficit vt dec egroto. Daf ãt vt purget. purgat ãt vt exeruet. exeruat aũt vt sanet. h

Fines essentialiter ordinati

em cẽtes ꝓcedentes fines appetũt in ordine vltimi finis sz sanitatis. nec appetũt nisi ꝓpter sanitatẽ. Per accidẽs aũt se hñt qñ appetibilitas vni⁹ nõ est ex alio. nec appetit in virtute alteri⁹. ¶ Quarit g̃ an in finibꝫ sit dare vnũ ꝓmũ. ꝓpter quẽ oia appetũt. ꝛ quem oĩa appetant. ipe ãt ꝓpter nihil aliud appetit.

¶ Respondeo dicendo q per se loquẽdo impossibile est in finibꝫ ꝓcedere in infinitum ex q̃libz ꝑte In oñibꝫ cũ que p se hñt ordinẽ admiuicẽ optet q remoto ꝓmo remoueant ea q̃ sunt ad ꝓximũ Unde ꝑ philosophus ꝑbat in octauo physicoꝝ q nõ est possibile in causis mouentibꝫ ꝓcedere in infinitũ. qz non esset ꝓmũ mouens quo subtracto alia mouere non possunt. cum non moueant nisi per hoc q mouent a ꝓximo mouente.

Cõcio ꝓma

¶ Dicendo respondet distincte duplici ꝛclone rñsiua iuxta vnã distinctiõem subintellectã bimẽbrẽ. Sed am ꝛclonẽ ponit ibi. Ea ꝑo q̃ ꝛc. Distinctio g̃ subintellecta hic. est q fines ꝑnt esse essentialit̃ ꝛ p se ordinati. ꝛ ꝑnt esse ꝑ accidens ordinati. Quo ad ꝓmũ mẽbrũ respondet tali cõclusione. Per se loquẽdo (. i. in finibꝫ eẽntialiter subordinatis) impossibile est in finibꝫ ꝓcedere in infinitũ. ex q̃libz ꝓte. hec ꝛclo ꝓma hz in substãtia duas ꝑtes. sz q nõ sit possibile ꝓcedere in infinitũ in finibꝫ ꝑ se ordinatis Secũda q nec ex ꝑte intentõis nec executõis. quã ꝓbat ibi. In finibꝫ ꝛc. Prima ꝑs ꝑbat sic. In oibꝫ q ꝑ se hñt ordinẽ ad inuicẽ. oz q remoto. ꝓmo remoueant ea q̃ sunt ad ꝓmũ. sed si eet ꝓcessus in infinitũ in finibꝫ remoueret ꝓmus finis. g̃ oes alij tollerent. ꝛ sic nulla esset actio. Immo nihil oino qđ est a ꝑte falsum. Maioz ꝑbat ex. viij. physi. de causis efficientibꝫ vbi vult. q ablata ꝓma omes alie tollerent. qz nõ mouet vl' efficiũt nisi in virtute ꝓme efficientis cause. Minor supplenda ꝑz ex eadem auctoritate ꝑbi. qz si in causis efficientibꝫ esset ꝓcessus in infinitũ nõ daret ꝓma. Et idẽ hz ꝑhus in suba. ij. metaꝑh. ꝛc. ꝓmen. v. in. d. san. lectõ. ij. ¶ Nota aũt circa ꝑbatiõem maiorẽ. vt habet etiã in Capolo in. ij. dis. xx. q Thomista facit dr̃iam inter causas efficientes p se ordinatas. ꝛ inter causas efficientes eẽntialiter ordinatas. Ponit nãq. q idẽ hõ vel effectus nũero nõ ꝑt esse a pluribꝫ causis eiusdẽ ordinis. Vñ iste effect⁹ sz Sortes. est a patre platone p se. qz idẽ nũero ab alio hoie esse nõ posset. nõ rñ est sibi in agendo ꝛ efficiendo essentialit̃ subordinat⁹. Reqrit cũ ad eẽntiale subordinatiõem. ꝓmo distinctio specifica inter subordinata. Reqritur sẽdo vt sẽcũda causa nõ causet. nisi mota ab alia actu. ꝛ agat in virtute alteri⁹. Et tertio q sit simultas causandi actu. Sic q inferior nõ causat. nisi superior ꝓcauset in suo ordine. Et g̃ d. intelligẽdus est de causis eẽntialit̃ subordinatis Et h ꝑz ex ꝑbis suis. cũ dicit. Cũ nõ moueat nisi p h q mouent. a ꝓmo mouente. Sic ꝛ loqr̃ de finibꝫ essentialit̃ subordinatis. quoz secũd⁹ nõ mouet. nisi in ꝓtute ꝓmi. Uñ optet q ab agente hoie. aliqđ sit appetibile ꝓmũ in nullũ aliũ ordinabile. ꝛ ꝑt qđ oĩa appetãt qđ cũqz sit illũ Consequenter cũ dicit.

Dñt eãe p se ordinate ꝛ eẽntialit̃ ordinate

¶ In finibꝫ aũt inuenit duplex ordo scz ordo intentõis. ꝛ ordo executõis. ꝛ in vtroqz ordine oportet esse aliquid ꝓmũ. id cũ qđ est ꝓmũ in ordine intentionis est quasi ꝓncipiũ mouẽs appetitũ. vnde subtracto ꝓncipio appetitus a nullo moueret. id autem qđ est ꝓncipiũ in executõe est vnde incipit operatio. vnde isto ꝓncipio subtracto nullus inciperet aliquid operari. principiũ aũt intentõis est vltimus finis. principiũ autem executõis est ꝓmus eorum que sunt ad finem.

Probat secunda pars

¶ Ostenso secũdã ptẽ ꝓpositi ꝛclonis. ꝛ ꝓmo ꝑbat eã. secũdo ipam resumit ꝛ ea iterz confirmat. ibi. Sic g̃ ꝛc. Primo ergo exponit q̃ sint iste ptes de quibꝫ loqr̃tur ista secũda ꝑs ꝛclonis. qz in finibꝫ inuenit duplex ordo. scz intentõis ꝛ executõis. h̃ est dicere. q in causalitate finis. dupl'r aliqđ est ꝓmũ. vnũ in intẽtione. ꝛ vnũ in executõe. Est cũ finis intent⁹ rõ. quare fiat operatio ꝓpter finẽ ꝓsequẽdũ ꝛ nõ intelligit. q ipi fines vt sic sint dupl'r ordinati. sed qz ex fine est duplex causalitas. ꝓma immediate scz intentõis. secũda mediate scz executõis. h̃ supposito. ꝑbat secũda ꝑs ꝛclonis. scz q in vtroqz ordine opꝛeat eẽ aliqđ ꝓmũ scz intentũ ꝛ exequẽdũ. Et h̃ est ex nulla ꝑte procedere in infinitũ in finibꝫ. ita q quenit ad vnũ ꝓmũ intentũ. ꝛ ad ꝓmũ ꝓpter ipm agendi. Arguit g̃ sic. Id qđ est ꝓmũ in ordine ꝛc. scz ꝓncipiũ intentõis ẽ vltim⁹ finis ꝛc. vt in lra ꝑ ordinẽ. g̃ ꝛc. Ista scz q nõ daret ꝓmũ intentũ. nec daret ꝓmũ qđ esset agendus ꝓpter finẽ. immo aliqs ꝓmo ꝓstituit sibi aliqđ vt vltimus finẽ. qđ in affectu suo dominat. ꝛ deinde inqrit ꝛ inuenit aliqđ certũ qđ ad illũ finẽ sit accomodũ ꝛc. Consequenter ibi.

¶ Sic ergo ex neutra ꝑte possibile est in infinitum procedere. quia si non esset vltimus finis nihil appeteretur. nec aliqua actio terminaretur. nec etiam quiesceret intentio agentis. Si aũt non esset ꝓmum in his que sunt ad finem nullus inciperet aliquid operari. neqz terminaretur consilium. hz in infinitum procederet.

¶ Resumit secũdã ptẽ iã ꝓbatã. ꝛ confirmat eã specialiter. quo ad vtrãqz clausulã. vel magis explicat ꝓdictaz ꝓbatiõem ducendo ad triplex inconueniẽs. quo ad ꝓmã clausulã. quoz ꝓmũ tactũ est in maiori ꝓcedentẽ rõnis. qz si nõ esset vltim⁹ finis nihil appeteret. neqz aliq̃ actio terminaret. neqz quiesceret intẽtio agentis. ꝓmũ ꝑz ex dictis. qz ablato ꝓmo. auferũtur oĩa alia in illo gñe. ꝛ ablato ꝓmo appetibili. nullũ alioꝝ erit. Secũdũ inconueniens sequitur clare. qz actio nõ terminat⁹ nisi quenit⁹ ad vltimuz finẽ. Tertiũ silr̃ dare sequitur. qz intẽtio est finis. si g̃ iste finis nõ est vltim⁹ appetit⁹ ꝓpter aliũ. ꝛ iste silr̃ ꝛ sic in infinitũ ꝛc. Ista aũt inconueniẽtia tangit ꝑhs. ij. metaꝑh. text. viij. vbi habet. q qui ponũt infinitum in causis finalibus auferũt totaliter naturam boni. licet ipi hoc nõ ꝓcipiant Uide. f. p. q. vij. ar. iij. que ad ꝓpositũ valẽ. Secunda aũt clausula ꝓfirmat explicando rationem ꝓcedentem. qz si non esset ꝓmũ ꝛc. Hũana ergo vita habet aliquẽ vltimum finem in quẽ oĩa ordinantur. ꝛ ꝓpter quem homo oĩa agit ꝛc.

¶ Ea vero que non habẽt ordinem per se. sed p accidens sibiũnicem cõiungunt nihil ꝓhibet infinitatẽ habere. cause enim per accidens indeterminate sunt ꝛ hoc etiã modo conuenit esse infinitatez ꝓ accũs in finibꝫ ꝛ his que sunt ad fines.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Questio prima

Secūda pō

¶ Hic respondet secūda conclusione iuxta secūdum membrū distinctōis virtualis sc. de finibus z mediis p accidens ordinatis. et est ista 2cl'o Hoc modo quenit cē infinitatem p accēs in finibus z his que sunt ad finē. p̄batur Ea q̄ nō habent zc. vt in lr̄a. g̃ zc. Añs p̄bat. quia cause p accidens indeterminate sunt scz in oī gñe cause.

¶ Nota q̄ sicut in gñe cause efficiētis in p se essentialr ordinatis est status zc. sicut ptz q̄ sortes celū intelligēria deus sunt subordinata essentialr z est statꝰ supra z infra. In p accidens aūt ptingit esse infinitatē saltē sycathegreumaticā. vt sortes a platone. z Plato a Cratone z sic in infinitū. sic in genere cause finalis in p se ordinatis finib⁹ est status. q̄ sortes appetit ambulatoēm ꝓpter sanitatē. et sanitatē ꝓpter felicitatē z ibi est status. sed in finib⁹ per accidens ibi non sunt tot quin plures. q̄ videlicet gōlibet bonū habet rōnem finis. potest aūt successiue infinita bona appetere. sed vnū illoꝝ bonoꝝ nō dependet ex alio essentialiter. ita q̄ nō est appetibile ꝓpter aliud Et nō intelligit ordinatio accidentalis in comparōe ad summū bonū in cōi. sed p ꝑticulares boni ad alia ud a quo nō habet rōnem appetibilitatis. Iz omnia p accidens subordinata quo ad inuicē subordinent bono summo in cōi. sicut z agentia effectiua p accēs ad inuicē ordinant. p se tñ sub celo z intelligēria ꝓtinentur.

Nota

Argumentū in cōtrarū

Est p̄ma conclusiōe responsiua quo ad primam clausulam.

¶ Ad primū ergo dōm q̄ de ratione boni est q̄ aliquid ab ipo effluat. non tamen q̄ ipm ab alio p̄cedat. z ideo cum bonum habeat rationem finis. z primū bonum sit vltimus finis. ratio ista non probat q̄ non sit vltimus finis. sed q̄ a fine primo supposito procedatur in infinitum inferius versus eaque sunt ad finem. z hoc quidem cōpeteret si consideraret̄ sola virtus primi boni q̄ est infinita. sed q̄ primū bonū habet diffusionem sm intellectū cuiꝰ est sm aliquaz causam certam profluere in causata. aliquis certus modus adhibet̄ bonoꝝ effluxui a p̄mo bono a quo omnia bona participant virtutem diffusiuam. z ideo diffusio bonorum non procedit in infinitū. sed sicut dicitur sap. vndecimo. Deꝰ oia disposuit in nūero pondere z mensura.

¶ Maior exponit a. d. san. p. p. q. v. ar. iiij. ad scōm Sīll. in primo sen. dis. xxxiij. q. ij. ad q̄rtū. q̄ bonū fm̄ suā ꝓpriā causalitatem diffundit se metapho. mouēdo causam effectiuā. Et vt hz. d. san. iij. ꝓtra genti. ca. xxiij. circa finem q̄ bonū ineffabiliter hmōi est diffusiuū. q̄ q̄to aliq̄d inuenit melꝰ tanto ad remotiora bonitatē suā diffundit. vide. d. san. in de veritate materia. xxi. q. p. ad. iij. zc.

Bonū diffusiuū exponit

Dico scōdo ad maiorē. q̄ esto bonū vt sic sit sui diffusiuū. nō tñ ex ꝓpria rōe hz positiue q̄ sit ab alio. processiuū Vnde nō oportet q̄ oīe bonū ab alio. p̄cedat sed primum bonū erit vltimꝰ finis. z q̄ dat̄ primū bonū. ideo dat̄ vltimꝰ finis. Ultra. si g̃ zc. Dico q̄. p̄cedens ex bono ē bonū Et dico q̄ oportet q̄ illud bonū trez se diffundat hz fm ordinē diuine sapiētie a qua omnia bona principāt ꝑ rerum diffusiuā z modum diffundendi se. Ultra. Et sic. p̄cessus zc. Dico dupl'r. primo q̄ verū est. processus in infinitum versus inferius. hz versus ea que sunt ad vltimū finē et

De vltimo fine in cōi

ab ipo. Et hoc vez si consideret̄ virtus primi boni agentis infinita. sic cū posset ꝓducere infinita bona z infinitas species nouas creare. sed nō seqtur infinitas nec versus inferius attenta sapiētia diuini intellectus q̄ nō ꝓdu cit quot ꝑ hz quot ꝑ ordinauit. Dico scdo. Esto q̄ ita esset q̄ a deo. p̄cederēt infinita bona adhuc nihil haberet cōtra intētū articuli. q̄ cū. p̄cessu in infinitū ꝑ⁹ media dat̄ vltimꝰ finis a quo oia ista. p̄cedūt. sed verum esset q̄ tūc in his que sunt ad finē esset infinitas. sed talia in appetendo a creatura rōnali nō essent essentialr subordinata. Si cū essent infinite species rerū. actu vel successiue. posset tñ aliquā determinatā appetere ꝓpter vltimū finē sine dependētia ad alias species. Ultra. Bonū quidem hz rōnem finis. put finis capit extense. p quocūq⁹ aliq̄liter determinante actū volūtatis. Sz nō oīe bonū hz rationem vltimi finis q̄ est obiectū ꝓmū intētōis volentis. sz solū summū bonū z ꝓmū hz rōnem vltimi finis Quare negat̄ ꝓnia. q̄ in p se ordinatis. p̄cederet in infinitum. ita q̄ nō det̄ vltimꝰ finis. ¶ Et nota q̄ hec solo videt̄ p̄cedere de vltimo fine fm rem. q̄ talis est ꝓmū bonū p essentiā deꝰ ipe. z sicut ipe ē ꝓmꝰ fm rem. ita dat̄ z vltimus quo ad nos scz felicitas vel summū bonū ¶ Nota etiā q̄ hec solo ꝓtinet q̄ deus ꝑ ture sua infinita posset ꝓducere infinita bona non solum numero. sed z specie distincta. Ḥ aūt intelligēdū est syncathegreumatice z in sensu diuiso nō ꝓposito. sic q̄ actu essent infinite. Sed quia data q̄libz pōt altā speciē ꝓducere. Vide de hoc ex intentōe defendentē Lapōlū in. p. dis. xliij. q. ij. cōclōc. vlt. p. pte. q. vij. ar. iiij.

¶ Ad secūdū dōm q̄ in his que sunt p se ratio incipit a ꝓncipijs naturalr notis z ad aliquē terminū ꝓgredit. vñ phs ꝓbat in ꝓmo posteriorꝝ. q̄ in demonstrationib⁹ nō est p̄cessus in infinitū. q̄ in demonstratōib⁹ attendit ordo aliquoꝝ p se ad inuicez cōnexoꝝ z nō p accidens. in his aūt que p accidēs cōnectunt̄ nihil phibet rationē in infinitū procedere. accidit aūt quātitati aut numero ꝓexistenti inq̄ntum hmōi q̄ ei addat̄ q̄ntitas aut vnitas. vnde in hmōi nihil phibet rōnem ꝓcedere in infinitum.

¶ Maior negat̄ vniuersalr intellecta. q̄ in his q̄ st̄ rōnis z tū centialr ordinata nō est p̄cessus in infinitū. q̄ deueniendū est in demōstratōib⁹ ad aliq̄ ꝓma ꝓncipia que ex alijs nō dependent q̄bus essentialr oīa demōstrabilia subordinant. Sz in p accidens ordinatis ꝑ esse p cessus in infinitū. vt ꝑz in argumēto sequēti. Ad p̄bationem dico q̄ additio q̄ntitatis ad q̄ntitatez z numeri ad numerum est p accidens. Accidit cū ꝑexistenti vt alius addat. Ad minorē dico q̄ male subsumit. z si debite subsumat̄ est falsa scz sed possunt apprehēdi infiniti fines actu vel ꝓna p se subordinati. Benevolo q̄ apprehensiones z desideria multiplicent̄ in infinitū. sed nō sunt p se subordinate. q̄ ꝓma transeunte alia pōt esse zc. Quare negat̄ ꝓnia. ¶ Nota circa solōnem. d. q̄ species rerum esto sint essentialr ordinate ad samū sensuz. tñ additio specieī ad speciē p actū intellect⁹ est per accidens. Dicuntur aūt species esse essentialiter ordinate. q̄ non dantur due eiusdem gradus z p̄fectōis dsentialis. z tū nō sunt essentialiter subordinate in rone causandi. nec p se vna reqrit alterius additōem zc.

Species ordinate essentialiter

¶ Ad tertū dōm q̄ illa multiplicatio actuū vo-

Articulus v

luntatis reflexe supra seipsam per accidens se habet ad ordinē finiū. q̄ patet ex hoc q̄ circa vnū z eundem actum indifferenter semel vel pluries supra seipsam voluntas reflectitur.

¶ Maior vera sed non oīe bonū est alteri bono vel fini essentialiter subordinatū in rone finis. Ad minorē cōcedo eā sed illa reflexio p accidens se hz ad ordinē finiū. q̄ nō oportet q̄ si actus reflectant̄ z multiplicent̄ q̄ ḡ fines multiplicentur. Nam super vno fine potest voluntas sepiꝰ se reflectere. z ḡ nō oportet q̄ si actꝰ multiplicārtur in infinitū tūc ꝑ accēs ordinati q̄ ḡ fines multiplicent̄.

¶ Utrū vniꝰ hois possint esse plures vltimi fines.

F

Ad quintū sic ꝓcedit. Videt̄ q̄ possibile sit volūtatē vniꝰ hois in plura ferri sil'r sicut in vltimos fines. Dicit enī aug⁹. tpr. de ciuitate dei. q̄ q̄dā vltimū hois finē ꝓ fuerunt in q̄ttuoꝝ scz voluptate. in quiete. in bonis nature. z in virtute. hec aūt manifeste sunt plura. g̃ vnus hō potest ꝓstituere vltimū finem sue volūtatis in multis. ¶ Preterea que nō opponunt̄ adinuicem sc̄ seinuicē nō excludūt. sed multa inueniuntur in rebus que sibīmuicē nō opponūtur. ergo si vnum ponatur vltimꝰ finis voluntatis non ꝓpter hoc alia excluduntur. ¶ Preterea voluntas per hoc q̄ constituit vltimū finem in aliquo suā liberā potentiam non amittit. sed anteq̄z ꝓstituerat vltimum finem suum in illo puta in voluptate poterat constituere finem suum vltimū in alio puta in diuitijs. ergo etiam post̄z constituit aliquis vltimum finē sue voluntatis in voluptate potest simul constituere vltimum finē in diuitijs. ergo possibile est vniꝰ hominis voluntatem simul ferri in diuersa sicut in vltimos fines. ¶ Sed contra illud in quo quiescit aliquis sicut in vltimo fine. hominis affectu dominatur. quia ex eo totius vite sue regulas accipit. vñ de gulosis dicitur phil'p tertio Quorum deus venter est. quia scilicet constituūt finem in delitijs ventris. sed sicut dicitur matth. sexto nemo potest duobus dnīs seruire adinuicem scz nō ordinatis. ergo impossibile est esse plures vltimos fines vnius hominis adinuicem non ordinatos.

¶ Post̄z ostensum est esse finē z vltimū finē. Hic ꝓsequēter oīdit esse vnū vltimū finē. Et ꝓmo Ḥ oīdit speciali ter p respectū ad hoiem. scdo gñalr p respectū ad oīa in ar. viij. Circa ꝓmū. ꝓmo oīdit ꝓpositū p respectū ad vnū hoiez. scdo p respectus ad oēs hoies sil'. in ar. vij. Circa ꝓmū. ꝓmo facit q̄b dictum est p respectū ad ipm hoiez agentē ꝓpter finē. scdo p respectū ad ea q̄ sunt ꝓpter finē. ar. vi. ¶ Nota aūt q̄ in vltimū finē aliq̄s tendit dupl'r. Uno mō appetitu naturali ꝓsequēte totā speciez siue sit sola inclinatio in obiectū. vt Scotꝰ putat in. iij. dis. xlix. q. ix. Siue cū Ḥ sit actꝰ elicitꝰ determinatꝰ quo ad specificā cōem. vt hz. d. san. vt patebit infra q. x. z iste appetitꝰ est in respectu vltimi finis in cōi. Alio mō q̄s tendit in vltimū finē sub ꝑticulari rōne vel in rem in qua putat cōem rōnem vltimi finis inuenīri. Et sic tendit ex ꝓpria prestitutione z libere.

Appetitꝰ naturalis sm Scotum

¶ Respondeo dōm q̄ impossibile est q̄ volūtas vniꝰ hois simul se habeat ad diuersa sicut ad vltimos fines. cuiꝰ ratio potest triplex assignari. Prīa est. q̄z cū vnūq̄q̄z appetat suā perfectōem illud appetit aliq̄s vt vltimū finem quod appetit vt bonū perfectum z completiuū sui ipius. Un Aug⁹. dicit xiº de ciuitate dei. Finem hoim nūc dicim⁹ non q̄ consumit vt nō sit. sz q̄ ꝑficit vt plene sit. oportet igitur q̄ vltimꝰ finis ita impleat totū hois appetitus q̄ nihil extra ipm appetendū relinq̄tur. q̄d esse non potest si aliq̄d extraneū ad ipius p̄fectōem requiratur. vnde non potest esse q̄ in duo sic tendat appetitus ac si vtrūq̄z sit bonū p̄fectū ipius.

¶ Ob. rīdet tali 2cl'one. Impossibile est q̄ voluntas vniꝰ hois simul se habeat ad diuersa sicut ad vltimos fines. hāc 2cl'onem ꝓbat ꝓmo de vltimo fine fm cōem rōnem. Scdo fm speciālē rōnez inq̄tū huiꝰ hois finis. ibi. Sicut aūt zc. Quo igit ad ꝓmū. ꝓbat triplici rōne fm oīdinē vt in lra q̄ rōes. ꝓcedūt de vltimo fine fm cōem rōnem. z in quē q̄s rendit rōne nature cōis. ita q̄ vnius cuiusq̄z volūtas fert in vnū finē qui est cōis sibi z alijs. Et ꝓma rōne arguit sic. Oportet q̄ vltimꝰ finis ita impleat zc. vt in lra. sz hoc esse nō ꝑ si aliq̄d extraneū ad ipi⁹ p̄fectionē req̄rat̄. g̃ nō ꝑ esse zc. Maior. ꝓbat a ꝓncipio ex rōne vltimi finis q̄ est esse bonū p̄fectū 2pletiuū appetentis. g̃ maior vera. q̄ vltimꝰ finis implet totū appetitū. Istud assumptū. ꝓ maiore patet rōne z auctoritate. rōne sic. q̄z vnūq̄q̄z appetēs finē appetit vt p̄fectōem: sui. igit si appetat aliq̄d vt vltimū finē appetit vt totalē sui p̄fectōez Et sc̄do ꝑ auctoritate Aug⁹. clare in lra Dinoꝛ p̄ncipalis de se nota. Un vult hzeuiter ista rō q̄ vltimꝰ finis hz rōnem p̄fecte quietatiui z totalis boni. igit nō ꝑ appetit⁹ tendere in duo sicut vltimos fines. Tenet 2nia. q̄z si tenderet in sc̄um vt saciatiuū. tūc ꝓmū nō erat totalr saciatiuū appetit⁹ ¶ Nota ex his q̄ si etiā plura habeantur ab aliquo vt vltimus finis. non tamen habentur vt plures vltimi fines sed per modum vnius saciatiui. complere. Un qui afficit multis peccatis mortalib⁹. afficitur quidē diuersis bonis fm q̄d. sed tñ hz ipa vt vnum vltimū finē. Quare. d. notanter dicit. nō ꝑ ferri voluntas vniꝰ in diuersa. vt duos vel plures vltios fines. Sicut enī in vno regno in q̄ non ꝑ ē nisi vnꝰ rex. ꝓtest regi qui se regē facit. hz vt hō nō ꝓtest sibi. Sic q̄z in vno affectu dominat vnꝰ finis vltimꝰ. ideo aliud vt acceptū sub rōne vltimi finis ꝓmo ꝓtrariat. q̄z eo ipo q̄ aliud habet vt vltimꝰ finis. nō ꝑ ꝓmū vt vltimꝰ finis haberi. q̄z si sēcūdū accipit vt totalr ipletiuū appetit⁹ cuiꝓ ꝓmū nō ē necessariū ad iplēdū. nec totalr ipler. q̄ aliud accipit vt implens. Sīle vide p. p. q. xl. ar. iij. in scda rōne cor.

In multis mortalib⁹ est ista ratio nō habet plēs vltimos fines

¶ Secunda ratio est quia sicut in processu rationis principium est id quod naturaliter cognoscitur. ita in processu rationalis appetitus qui est voluntas oportet esse principium id quod naturaliter desideratur. hoc aūt oportet esse vnum. quia natura non tendit nisi ad vnum. ꝓncipium aūt in ꝓ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Questio prima

cessu rationalis appetitus est vltimus finis. vnde oportet id in quo tendit volũtas sub ratione vltimi finis esse vnum.

¶ Hec secũda rõ sumit ex ꝓditione appetentis volũtatis incẽtũ est quedã natura Et arguit sic post litteraꝫ Sicut ꝑmũ in processu rõnis ꝑncipiũ est id qđ naturaliter cognoscit. ita in processu rõnalis appetit⁹ ꝛc. sed ħ qđ naturaliter desiderat est vnũ. igitur ꝑncipiũ in processu rõnalis appetit⁹ est vnũ. subsumit. sz vltim⁹ finis est ꝑncipiũ in processu rõnalis appetit⁹ vñ oportet ꝛc. vt in lra. Maior cẽm illã d. relinquit nota ex ꝓportõe intellect⁹ z intellectiui vel rõnalis appetit⁹. qz sicut se hz ꝑncipiũ in speculabilibꝫ sic se hz finis in agibilibꝫ. ſm phm. ij. physi. z vi. ethi. Sz

Sicut ꝑncipiũ in speculabilibꝫ sic finis in agibilibus. Scotus

aduerte q Scotus in. iij. dis. xlix. q. ix. ad tertiũ in oppositũ ꝺr. q ista ꝓpositio nõ valet ad ꝓpositum. d. san. Dicit cẽm sic Scotus q est silr quo ad ħ q sicut veritas ꝺcłonis ordinatur ad veritatẽ ꝑncipij z ꝓmissa. sic bonitas ordinat ad finẽ ordinat ad finẽ. Et iõ ꝓbãdo ꝑncipia ad obiecta et fines ꝓbã ẽ ꝓpõ. sz ꝓbãdo ad poñaz vera nõ est. hec ille. Et vult q volũtas nõ necẽario assentit fini vltimo sicut intellect⁹ ꝑncipijs. z hoc exꝑmit in ꝑ. dis. ꝑ. q. iij. ad ꝑmũ vbi vult q silr rudo tenet in ħ q sicut est ordo inter vera sic inter bona Et sicut illa vera sunt ordinata ad ꝑncipia. sic z illa bona sunt sic ordinate volita. sz nõ est simile cẽtũ ad ordinẽ nẽcitatis. hec ibidẽ. Sed deficit Scotus nõ attẽdendo radicẽ dicti. d. san. qđ infra statim habebit. q. ꝑ. ar. ꝑ. z. ſ. ꝑ. q. lxxxij. ar. ꝑ. z q. ix. ar. ꝑ°. Quia ordo sꝑ ꝺcitoẽm ꝓtezis reperiri in posterion Vñ ordo q natura intellectual habeat in se ꝺcitoẽm nature que ẽ naturalitas z nẽcitas ad vnũ Et eo ꝑ q irellectual appetit⁹ est hz libertatẽ z nõ nẽcitatẽ vel naturalitatez. Sz ex eo q natura est hz determiatõez ad vnũ ſm tm capacitatẽ z ꝺcitoẽm ꝓpriã. Hoc ꝑ attento. qz ꝓius saluaf in posteriori. Ideo d. bñdicit q sicut intellect⁹ naturalr cognoscit ꝑncipiũ. ita volũtas naturalr (ad sensum infra dom) sez q ad specificatoẽm actus. inclinat in vltimũ finẽ. In ꝛ clinatio aũt naturalẽ ad vnũ saltẽ gñe. z ſm cõem rõnez vt statiz tangef. igit vltimus finis cõis oib in quẽ natura inclinat est vn⁹. Illud aũt fundamẽtum. d. san. Scotus nõ aduertit nec impugnauit nec ꝑ ꝺns expugnauit. Vide de hac materia Capolũ i ꝑ dis. ꝑ. q. iij. circa ꝑmã conclonem ad ꝑmã instantiã Aureoli. ¶ Nota circa minorẽ que infra hñtur. q. x. ar. ꝑ. ad tertiũ. qz vt iã tactũ est prius pricipatur in posteriori ſm ꝺcitoẽm posteriez Vnde volũtas que est natura intellectualis pricipat naturam id est esse determinatũ ad vnũ ſm modũ suũ qui est nature intellectualis. Vnde sicut intellect⁹ determinatur ad vnũ ꝑmũ intelligibile z ad ꝑmũ ꝑncipiũ. nõ aũt ad alia que nõ habent eũ ipo necessariũ ꝺnexionem. sic volũtas determinat ad vnũ in genere. z quo ad specificatõem actus sez quo ad bonũ ſm cõem rõnem z ad vltimũ finem in cõmuni. Cũ ħ tamẽ stat libertas z indeterminatio quo ad id vel aliud bonũ ꝑticulare z ſm ꝑticularem rõnez. Natura ergo volũtatis est determinata ad vnum cõmune z ſm cõem rõnem que continet de per se totam rõem sui obiecti.

Fundamẽtũ. D. S.

¶ Tertia ratio est. qz cum actiones voluntarie ex fine speciẽ sortiãtur. sicut supra habitum est. oꝑtet q a fine vltimo q̃ est cõmunis sortiant rõnem generis. sicut z naturalia ponũt in gñe ſm formalem rõnez

Artic. iij.

De vltimo fine in cõi

cõmunem. cum igitur omnia appetibilia volũtatis incẽtum huiusmodi sint vnius generis. oꝑtet vltimũ finem esse vnũ. z ꝑcipue quia in quolibet genere est vnũ ꝑmũ ꝑncipiũ. vltimus aũt finis hz rationem primi principij. vt dictum est

Artic. iij.

¶ In ista tertia rõne supponit q actiones voluntarie sortiũtur rõnem gñis ab vltimo fine Illud suppositũ ꝓbat. qz ex fine q est extra vltimũ finẽ habẽt speciẽ. ꝙ oꝑtet q ab vltimo habeant genus. Et secõo oꝑtet q habeãt genus ab eo q est oĩbꝫ cõis sed vltim⁹ finis z solus ipe est oĩbus cõis. ꝙ ab ipo hñt genus. Maior ista ꝓz a silr in naturalibꝫ vbi accipit gen⁹ ab aliquo cõi. Tunc arguitur sic ex ista tertia rõne. ꝑ ꝺcłone respon. Omnia appetibilia volũtatis incẽtũ hmõi sunt vni⁹ gñis. ꝙ vltim⁹ finis est vnus. Tenet ꝑnã. qz qđ dat vnitatẽ gñeam oꝑtz ipm esse vnũ gñ. Añs ꝓz ex suppoſito z ei⁹ ꝓbatione. qz appetibilia non hñt rõnem gñis nisi ab vltimo fine. ergo si sunt vnius generis z vltimus finis est vnus genere

¶ Nota aũt q ꝑ appetibilia intelligit. d. omnia obiecta actionũ hũanaꝝ. vt sic a qbꝫ actões ipe hñt speciẽ q̃ nõtt nenk sub vno vltio fine q dat gen⁹ ꝑmũ z qli gñalissimũ cẽmibꝫ actionibꝫ. Dicit aũt. d. appetibilia volũtatis esse vnius gñis incẽtũ appetibilia sunt. qz nõ oꝑtet ea ꝓtinere in vno gñe nature vel etiã ꝑ dicamentali Continenk tm omnia sub vno cõmuni appetibili qđ est eis oĩbus cõis rõ appetendi. vt patebit in seqnti articulo. Quare ħ appetibilia voluntatis vt sic. Et confirmat. d. illã rõnem. quia in quolibet gñe est vnũ ꝑncipiũ ꝑmũ. Vltim⁹ aũt finis hz rõnem ꝑmi ꝑncipij. vt patuit in secda rõne. igitur est vn⁹ Et ꝓcedit hec ꝓbatio vt dictũ ẽ qđ est vn⁹ finis ſm eõem rõem nõ solũ vnius sed oĩm hoim vt ꝓz intuẽti. nã ꝓbatũ est q finis sit vn⁹ tũcẽ a quo emes actiones et emia appetibilia hñt rõnẽ gñis z in quo ꝙuenĩt Et ħ nõ est nisi vltim⁹ finis ſm eõem rõnem. Tunc ibi.

Aliq multiꝑliciter oꝑponũt z ſt incõpossibilia

Nota

¶ Sicut aũt se habet vltimus finis simplr ad totũ humanũ genus. ita se habet vltimus finis hius hominis ad hunc hominem. vnde oportet q sicut omnium hominũ est naturaliter vnus finis vltimus. ita huius hominis voluntas in vno vltio fine statuatur.

¶ Probat specialiter conclusionem predictã q vnius hominis est vnus vltimus finis specialis. ita q non solum impossibile est q voluntas vnius hominis ferak in plura sicut in vltimos fines ſm cõmunem rationem. sz q etiam statuat voluntatem suam in aliquo speciali cui inhereat tanq̃ vltimo fine. Et arguit sic. Sicut se habet vltimus finis simpliciter cõmunis ad totũ genus hũanum. ita se habet vltimus finis huius ad hunc hominẽ. sed omniũ hominũ est naturaliter vnus finis. igit oꝑtet q huius hominis voluntas in vno vltimo fine statuat. ita scilz q sicut omnes volunt esse saciati in appetitu suo naturaliter. ita quãdo ille statuit sibi aliqđ determinatũ in quo constituat vltimum finem. Patet ꝙ vni⁹ hominis non possunt esse multi vltimi fines naturaliter Et q oꝑtet etiã aliqđ certũ accipi vl aliqua certa ꝑ modum vnius vltimi finis ꝛc.

Argumẽtũ in contrariũ

Confirmat conclusionem responsuam. ideo concedit

Articulus

¶ Ad primũ q̃ dom q oĩa illa plura acciꝑebant in rõne vnius boni perfecti ex his cõstituti ab his qui in eis vltimũ finẽ ponebant.

¶ Maior fert secũ solonẽ si verba attẽdank. qz posuerũt vltimũ finẽ in his q̃tuoꝛ. Vnũ videlz vltimũ finem nõ plures. dictũ est aũt circa corꝑ. q ꝺcło d. intelligit. q volũtas cuiuscũq̃ hois nõ ꝑt ferri in duo vl plura sicut in duos vel plures vltimos fines. sz bñ in plures res. vt in vnũ vltimũ finẽ. Minor ꝓbatur hec sunt plura in rõne entis. sz nõ nẽcario accipiũt vt plura summa bona Quare negaf ꝓña Sicut cẽm dictũ est ar. iij. ad tertiũ qñq̃ aliq̃ sunt plura specie in cẽ nature z tm vnũ specie moꝛ. Sic et ꝑnt aliq̃ esse plura in cẽ z specie naturali. z tm hatteri vt vnũ complete saciatiuũ volũtatis. Et sic volũtas hois sistit in eis vt in vltimo fine vno.

¶ Ad scõm dom q etsi plura aliq̃ accipi ꝑnt que adinuicẽ oppositionẽ nõ habeant. tm bono ꝑfecto opponit q sit aliqđ de ꝑfectione rei extra ipm.

¶ Ad maiorẽ ꝑmitto duo. ꝑmo q aliq̃ oponũt dupliter Uno mõ ſm speciales rõnes ꝓprias. Alio⁰ ſm aliquã rõnẽ cõez Forma cẽm vegetatiua z sensitiua ſm ꝓprias rõnes specificas nõ oponũt nec hñt vt sic incõpossibilitatẽ in eadẽ materia. sz tm ſm rõnẽ cõem vt videlz q̃tũ ẽ actus subal'dans materie z ꝓpositũ eẽ simplr sic repugnãt z ſt incõpossibiles in eodẽ subiecto silr. sez distinctẽ realr Dico secõo q aliq̃ in esse rei nõ oponũt. ħ ẽ ſm esse nature. et tm ſm aliqđ ꝑdicatũ sunt incõpossibilia. Sic de⁹ z creatura ſm esse nature esto sint plurimũ diuersa. non tm repugnãt nec hñt oppositõez vt bñ hz Scotus in. iij. dis. ſ. q. ꝑ. in solone argumẽti. iij. qñ arguit q magis distãt de⁹ et hũana natura. q̃ duo ꝛ̃ia dicit ipe z bñ. q de⁹ z natura hũana pi⁹ distãt ſm cẽ nature sz nõ magꝛ repugnant. Sz tm in ħ q ẽ ẽ vltimũ finẽ de⁹ z creatura oponũt z ẽ ꝓssibile q si creatura habeak ꝑ vltio fine q de⁹ ꝑ vltio fine habeak. vt hz. d. san. in de ꝑtutibꝫ de charitate. q. xij. ad duodecimũ. Dico ex his ad maiorẽ q illa q̃ nõ oponũt nec ſm rõem speciale. nec cõem. nec ſm esse nature nec ſm aliqđ ꝑdicatũ vtriq̃ silr incõpossibile illa se nõ excludũt. Minor ꝓba Inuenĩt mlta q̃ nõ oponũt. nec ſm gñale. nec ſm speciale rõnẽ. nec ſm cẽ nature. sz sint diuersa vel dispara tm nẽcario oponũt in ħ q qđliber eoꝝ sit vltim⁹ finis distinct⁹ ab alio vltio fine Si cẽm vnũ ẽ vltim⁹ finis alicui⁹ ipm totalr saciat. Et si ipm totalr saciat nõ ꝑt alio ab eo bñ vt vltim⁹ finis. qz eoꝝ q̃ aliđ accipit vt vltim⁹ finis. ꝑmũ nõ haberek vt ꝛpleũ bonũ. Quare negaf ꝓña ¶ Nota aũt q ꝑncipiũ solonis intelligit vt dicũ ẽ q plura ꝑnt accipi q adinuicẽ in natura nõ oponũtur. tm oponũt in ħ q qđliber sit distinct⁹ vltimus finis vnius z eiusdem.

In corpe

¶ Ad tertiũ dom q potestas volũtatis nõ hz vt faciat opposita eẽ silr. qđ ꝛtingeret si tẽderet in plura dispirata sicut in vltimos fines. vt ex dictis ꝑz.

¶ Pro maioris pleno intellectu oꝛ notare breuiter q Libertas multiplex. z aliq̃ tiplex. z aliq̃ auferri põt a volũtate

Libertas mul in volũtate absolute ẽ multiplex libertas. Una a coactõe Alia q̃ est indeterminatio ad opposita. Tertia q̃ ẽ indeterminatio ad bonũ z malũ Ꝑia libertas ꝙuenit volũtati ex se positiue. ita q ex natura sua hz vt sit isto mõ libera. Et hec libertas nũq̃ sepaf a volũtate in q̃cũq̃ statu. Secũda aũt libertas q̃ ẽ indeterminatio ad opposita ꝙuenit volũtati vt volũtas ẽ ꝑ se positiue. sed nõ respectu cuiuscũq̃ obiecti sz aliq̃. nõ cẽm ꝑt se hre in ħ statu ad oppositum

bitum. dictis vel videnti finis ſm cõez rõnez. Si tm ꝑ oppositum hz se ad aliq̃ opposita ꝓtenta sub fine in q̃ sistit volũtas vt vltio fine. Et hec libertas ad opposita ꝑt intelligi absolute añ̃ se ad vnũ finẽ determiauit. z ꝑt intelligi post determiatõem finis. Tertia libertas sez respectu boni z mali ꝙuenit volũtati create z hũane ex se sz negatiue. qz videlz si nude z ſm se ꝛsideret (Tertio mõ q se) tũc ẽ indifferẽs ad bonũ z malũ Sz h aduerte ꝑt Scotũ i. ij. dis. vij. in ꝑfirmatõe tertie rõis ꝛ opiniões de obstinatõe angelo. ꝙ illud qđ ꝙuenit ex se ulto mõ sez negatiue ꝑt remoueri ab eo cui ꝙuenit. sic hoi ex se negatie cõuenit in differẽtia ad albũ z nigrũ. q̃ tm ꝑt ab hoie remoueri. Et sic talis libertas remouef a volũtate obstinata dãnati. z a volũtate ꝑfirmata in bono bti. Scot⁹ aũt illã distinctiõem nõ aduertit. Posset addi q̃rta libertas q̃ est a peccato z nec ista ꝙuenit volũtati ex se positiue. His suppositis ꝺr ad maiorẽ q ħ q volũtas vltimũ finẽ i alt q̃ ꝑstituit suã liberã ponam nõ amittit. vel liberã ponaz a coactione Silr liberã ponam ad aliq̃ opposita ꝓtenta sub vltio fine ꝑstituto sz negat q nõ ꝑdiderit libertatem aliquaz videlz respectu alteri⁹ vltimi finis postq̃ se ad hũc determiauit. sz cẽm absolute fuerit libera ad hunc vel aliũ vltimum finem sed postq̃ se ad illum determinauit non ꝑt silr bñe alium vltimũ finẽ. qz nõ ꝑt facere ꝓpositibiliasaciendo opposita eẽ silr. qđ tm fieret. si silr haberet duos vltimos fines. vt patuit Nec ẽ inconueniẽs aliquã libertatẽ a volũtate auferri. q̃ ꝙuenit volũtati ex se negatie Sic libertas ad illũ vl aliũ vltimũ finẽ. ꝙuenit volũtati ſm se negatiue q̃ post determiatõez ad vnũ auferf. sicut z libertas ad bonũ z malũ in beatis vl dãnatis. Minor ꝓcedit Sz dico. q potuit ꝑstituere finẽ in illo vl alto z fuit libera negatiue. sz nõ positiue Sz talis libertas vt dictũ ẽ auferetur ꝑ determiatõem ad vnũ. Libertas cẽm vt dictũ ẽ ar. ij. ẽ q̃dã indeterminatio q̃ ꝑ determiatõem auferf Quare negaf ꝓña. q silr. Volo q̃dẽ q ꝑt resilire ab vno vltio fine et adherere alteri (sic ꝑz q charitatẽ amittit peccãdo mortalr vl q̃ ꝑtitõez de peccato redit in gr̃am dei) sz nõ est possibile silr inherere duobꝫ vltimis finibꝫ ꝛc. Licet cẽm stante determiatõe ad vltimũ finẽ maneat libertas q̃ad media in ipm. nõ tm manet libertas ad aliud vltimum finem simul habendum.

Nota ꝓter Scotum

¶ Utrũ homo ordinet omnia in vltimũ finem

AD sextũ sic ꝓcedit. Uidet q nõ omnia quecũq̃ vult hõ ꝓpter vltimũ finẽ velit. ea cẽm q̃ ad finẽ vltimũ ordinat seriosa dicũt q̃si vtilia. sz iocosa a seriosis distinguũt. g̃ ea q̃ hõ iocose agit nõ ordinat in vltimũ finẽ. ¶ Preterea philosophus dicit in ꝑncipio metaphz. q scie specularie ꝓpter seipas querunt. nec tm ꝑt dici q ꝙlibet earũ sit vltim⁹ finis. ergo nõ omnia que hõ appetit. appetit ꝓpter vltimũ finẽ ¶ Ꝺ. quic qđ ordinat aliqđ in finẽ cogitat de illo fine. sed non semper homo cogitat de vltimo fine in omni eo qđ appetit aut facit. nõ ergo omnia homo appetit aut facit propter vltimum finem. ¶ Sed contra est. qđ dicit Augustinus. xix°. de ciuitate dei. Illud est finis boni nostri ꝓpter quod amantur cetera. illud autem propter seipsum.

¶ Hic d. agit de vnitate vltimi finis q respectum ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

media ordinata in finē. An videaʒ sicut vnus homoīs (imo oim homim) est vn⁹ finis vltim⁹. sic etiā oim actionū hūa nay sit vn⁹ vltim⁹ finis. ꝓpter quē hō velit oia q̄cūqz vult et agit. ¶ Nota h vnā distinctionē (p quā t aliā argumēta Scoti soluit. t ex q̄ habet fundamētū huius articuli) q̄ dupliciter aliq̄d est volitū vl actū. ꝓpter aliud. Uno⁰ qz actu in ipm refert Alio⁰. qz refert ꝑtuale. Relatio actual nō ē sine actuali appetibilitate finis in quē applicatum aliud actu refert. t talis relatio in aliud facit ꝓprie vsum. vt Scotus ꝓbat in. iiij. dis. xlix. q. x. Sz ad relationē ꝑtuale sufficit. q aliq̄d fiat ꝓpter id qđ q̄ritur in finē relatū fuit nec requirit actual' attentio. vt q̄s ꝓlideret se h ꝓpt illud agere. sicut pulchre declarat d. san. in de ꝑtuitib⁹ mat. ij. q. vi. ad 2um et 3um Et sedo sufficit ad relationē ꝑtuale in aliud tēre in finē. qz h ē appetitū. qz alteri ꝓsonat. Et qz ex natura rei illud no appetit. nisi qz aliq̄ participatio alterius. etiā si forte de h nō cogitet. qz illud sit ꝓpter aliud. Cōstat ār q in q̄cūqz appetito hō vult aliq̄lr saciari appetitū suū t nō appetit. nisi qz aliq̄lr pficit. nō in oi volitōe ē ꝑtuale volitū bonū pfectū qđ vocam⁹ vltimū finē rē. ¶ Nota etiā q sicut supra tacū ē. duplex ē vltim⁹ finis. vn⁹ fm rē. q ē de⁹. ꝓpt quē t in depēdētia ad ipm oia h̄nt appetibilitatē vt ꝓz. iij. Q gēti. ca. xvij. t in de ꝑita. mat. ꝓxij. q. ij. Alius ē vltim⁹ q̄ ad nos q cuidēter ꝓtinet pfectā rōem obiecti volitabilis. t etiā q dependentia ad illud vltimū finē oia sunt volita. Et de isto vltimo fine pcipue loquimur in h articulo.

finis vltim⁹ duplex

¶ R. D. q oia q̄ hō appetit appetit ꝓpter finē. et h apparet duplici rōne. Prio q̄dē. qz q̄cq̄d hō appetit appetit sub rōne boni. qđ q̄dez si nō appetit vt bonū pfectū qđ ē vltim⁹ finis nece ē vt appetat vt tendēs in bonū pfectū. qz sp inchoatio alicuius ordinat ad ꝓsummatōez ipius sicut ꝓz tā in his q fiūt a natura qz i his q fiūt ab arte. t ita ois ichoatio pcipue ordinat i pfectōez ꝓsummatā q ē pvltimū finē

Distinctio soluēs argu. Scoti.

¶ Rnder tali ꝓclone. Oia q hō appetit ꝓpt vltimū finē appetit. ꝑbat ex duplici rōne. secūam ponit ibi Secōdo rē. Prima rō sumit ex ꝓprijs. t arguit sic Quicq̄d appetit vl appetit vt finis vltim⁹. vl vt ordinatū ad ipm. q̄ liter non appetit. vl ē immediate circa vltimū finē. vl circa aliq̄d in ipm relatū. ꝓnia clara. Ans ꝑbat. Quicq̄d appetit sub rōne boni appetit qđ ē vel pfectū bonū. t sic vltim⁹ finis. vl ipfectū. t sic ordinat naturalr in bonū pfectū qđ est vltim⁹ finis. igit a⁹ vez. ꝓma ps huius assumpti nota. Sz secūa. ꝑbat (sicz q ipfectū ordinat in pfectū) qz ipfectū ē q̄dā inchoatio pfectⁱ. Sz inchoatio sp ordinat ad ꝓsummatōez alicuius. igit secūa ps ꝓa. Minor. ꝓria. ꝑbat in artificialib⁹ t naturalib⁹ rē. ¶ Nota q Scot⁹ in ꝓmo dis. j. q. iij. ad secūm. p opinione Et in. iiij. supra circa fi nē ꝺicit iā dictis. t vult q aliq̄d citra vltimū finē sit. ꝓpt se appetibile sine eius relatōe ad vltimū finē negatiue. sed nō ꝓtie. qz sicz vult. ipm nō vt referibile sed. nō ꝑt velle vt nō referibile. Et ita fm ipm dat appetibile aliq̄d qđ nec est ad finē vltimū nec vltim⁹ finis. t ē appetibile neutrum

Scotus ꝺicit

Sed h dictū refellit. qz esto aliq̄ res sit bona. nō tn sine dependentia a ꝓmo bono. sicut nec aliq̄d ꝓclerū ē cognoscibile sine dependentia ad ꝓma ꝓncipia. Quare nec aliq̄d ē volitū sine exꝑssa vl implicita. actuali vl ꝑtuali dependentia ad vltimū finē. etiā secūm cōez rōnē. Vide d. san. in. iiij. dis. xlix. q. ꝑ. ar. iij. q. iij. Ubi t videbis argumenta aliq̄ Scoti soluta de fornicatore sciēter. qz esto talis nō

Soluitur

velit talē actū peccati q dependentiā ad deū. t ad vltimum finē fm rez. vult tn q dependētiā ad vltimū finē fm cōem rōnē. qz t aliq̄d sacietaʒ q̄rit in fornicatore. d. san. igit ar tendit ordine essentialē oim q sunt in aliq̄ ordie ad ꝓmū illius ordinis. Et qz ipfectū naturalr ordinat t dependet a pfecto q Scotus nō attendit. Deinde cū dicit

¶ Sedo qz vltim⁹ finis h mō se hz in mouendo appetitū sicē se hz in alijs motionib⁹ ꝓmū mouens. Manifestū ē ār q cause secūde mouētes nō mouēt nisi fm q mouēt a prio mouēte. vñ secūa appetibilia nō mouēt appetitū nisi in ordine ad ꝓmū appetibile quod est vltimus finis

Scōa ratio ꝓclone.

¶ Subiūgit secū dā rōnē ꝓ ꝓclone a sili de ꝓmo alio tū ordinū. t ex fundamēto eōi aliis causis. Et est rō fortis malis in lra. t fundat in ordine essentiali oim aliorum ordinis ad ꝓmū in q se subordinant. nō ē ār min⁹ q se ordinē cause finalis. cū in aliis gñib⁹ causaꝝ. Un nec esset matū bonū est volitū nisi vt ē q̄dā participatio bitudinis fm cōem rōem. t aliqs putat se q huiusmodi securōez bitudinem ꝓpinquiorez saltē implicitē. t ꝑtualiter. Nec obstat instātia Scoti in ꝓmo supra Ubi ꝺr falsum cē. q participatōe vltimi finis velit hō q̄cq̄d velit. qz nō ꝑt intelligi q ꝑtue ei sicut ꝓmi efficientis nec sicut ꝓmi voliti. qz nō ꝑtue deus volit. volo qđcūqz volitū. qz tūc ois actus volūtarⁱ cēt vsus referendo illd ad ꝓmū obiectū volitū. hec ille. Sz deficit qz nō itelligit d. san. q oia sint volita ꝓpter vltimū finem in quē actu oia referant. nec vult q oia sint ꝑtuali etiā relata in deū vt ē vltim⁹ finis supnaturalis. Sz vult q oia sint volita vt dependēt a ꝓmo volito saltē q ad nos. qđ est pfectū bonū fm cōem rōem. Quare nō sequit q ois actus volūtarⁱ sit vsus q aliq̄d actu vl ꝑtue refert in deū vt ē vltim⁹ finis supnaturalis. Cū h tn stat q ordinat in bonū ipius ludentis. vt imperfectū bonū ꝓ participatiōem pfecti boni t sic p ꝓns vt participat vltimū finē fm cōem rōnem. sicut in sili hz d. san. in iiij. supra ad secūm de delectatōe q est in peccato mortali. quā qs querit vt hz quandā similitudinē vere bitudinis

Instātia soluitur

Argumētū in cōtrariū Confirmat ꝓclonez rēsponsiua. qz cetera amant ꝓpter finē vltimū. sicz ꝑtualr t implicite vt q̄dā participationes ipius.

¶ Ad ꝓmū q dām. q actōes ludicre (alias luditiue) nō ordinant ad aliquē finē extrinsecū. Iz tn ordinant ad bonū ipius ludentis. put sunt delectātes vel requiē pstātes. bonū ār ꝓsummatū hois ē vltim⁹ finis ei⁹

Ludicra.

¶ Nota hic ꝓmo do. san. secūa secūe q. dxviij. arti. ij. in ecz. q ludicra vel iocosa sunt dicta vel facta in quibus nō querit nisi delectatio aialis. ¶ Secūdo nota. q fm d. san. tertio ꝺ gentiles ca. ij. in fine. q delectatio in hmōi actionib⁹ q̄rit duplr. Uno mō. qz ꝙs ludit ꝓpter ipaz delectatōem que in ludo est sicut ꝓpter finē. Alio mō ludit vt delectet⁹ postea fortⁿ agat. t tunc exisse est ꝓpter finē etiā ꝓticulare. ¶ Tunc ꝺr ad argumētū. Ad maiorē negat ipa ad sensum quē ꝓtendit. sicz q seriosa distinguātur a iocosis. vel ludicris. penes ordinarī in vltimū finē. Iz penes h q seriosa ordinant ad aliquē ꝓticulare finē extrinsecū ex intentōe agentis. Ludicre vero q̄cq̄ nō ordinant in finē ꝓticulare extrinsecū. sicut cū queritur ꝓpter delectatōez. Cū h tn stat q ordinat in bonū ipius ludentis. vt imperfectū bonū ꝓ participatiōem pfecti boni t sic p ꝓns vt ꝓpter vltimū finē fm cōem rōnem. sicut in sili hz d. san. in iiij. supra ad secūm de delectatōe q est in peccato mortali. quā qs querit vt hz quandā similitudinē vere bitudinis

Minor ꝑa. distinguitur. Iz nō penes ordinari t dependere ab vltio fine. Iz aliud ꝺr vt dictū ē. qz seriose actōes dependēt a fine ꝓticulari intēto. Iz ludicre actōes q̄runt ꝓpter delectatiōez q in ipis ē. q tn dependent ab vltio fine. Et sedo q̄rit ꝓpter bonū delectati cui⁹ pfectū bonū est vltimus finis. in cuius virtute queritur rē.

¶ Et silr ꝺīm ad secūm ꝺ scia speculatiua q appetit. vt bonū qđdā speculatū. qđ ꝓprehēdit sub bono completo t pfecto qđ est vltimus finis.

Ad Maiorē queritur sc̄e speculatiue ꝓpter seipas. qz nō ꝓpter finē ꝓticularē extrinsecū. tn queritur vt sunt q̄dā participatio. t aliqlis inchoatio vltimi finis. qz q̄runt vt qđdā bonū speculatis Iz nō vt ꝓsummatū t pfectū. q vt participatio pfecti boni. t p ꝙns ꝑtualr t ipliciter ex natura rei ꝓpter vltimū finē. Ad istā nec tn rē. Uez nō q̄libet est vltim⁹ finis. tn q̄libet est qđdā bonū h̄ns in q habet nō nihil vltimi finis. Quare negat ꝓsequentia.

¶ Ad tertiū ꝺīm q non oportet q sp aliqs cogitet de vltio fine q̄ncūqz aliq̄d appetit vel operat. Iz virtus ꝓme intētōis q est respectu vltimi finis manet in quolibet appetitu cuiuscūqz rei etiā si de vltio fine actu nō cogitat. sicut nō oportet q q vadit p viā in quolibet passu cogitet de fine.

¶ Maior si intelligat q q̄cq̄ ordinat ad finē. etiam virtualr t impliciter cogitet de fine actu. falsa est. t falsitatē ei⁹ ondit d. in solone t in de ꝑtuitib⁹ vbi supra. Si aūt intelligat. q q̄cq̄ agit ꝓpter finē q ille finis ꝓponat a rōne ipi volūtati implicite sic q ꝓponat aliq̄d p ꝑtualez dependentiā ad ipm ꝓcedit. Ad Minorē Uez nō actu semp cogitat. tn q̄cunqz cogitet volendum. ipm ꝓponit virtualr vt dependēs ab vltimo fine. qz nihil est volitum nisi hūs aliquā appetibilitatē. t si nō plenū tūc ē volitum vt hūs aliq̄d pfecti appetibilis. qđ est vltim⁹ finis. Quare negat ꝓna qz sufficit q vltim⁹ finis sit ꝑtualr volit⁹ in q libet volito. t desiderio vltimi finis sit ꝑtue in oib⁹ alijs desideriis sicut causa in effectu.

¶ Utrū idem sit finis vltim⁹ oim hoim

H Ad septimū sic ꝓcedit. Uideʒ q non oim hoim sit vn⁹ finis vltim⁹. manifestū videʒ vltim⁹ finis ē hois incōmutabile volitū. Iz q̄dā auertūt ab incōmutabili bono peccādo. nō g oim hoiz vn⁹ ē vltim⁹ finis. ¶ P. fm vltimū finē tota vita hois regulat. si igit ēet vn⁹ vltim⁹ finis oim hoim seqret q in hoib⁹ nō ēent diuersa studia vitandi. qđ pz ee falsum. Preterea finis ē actionis termin⁹. actōes ār Iz singulariū. hoies ār etsi ꝙueniāt in natura specifica. tn ꝺr fm ea q̄ad individua ptinēt. nō g oim hoiz ē vn⁹ vltim⁹ finis. Sz cōtra ē qđ augusti. ꝺr. xiij. de trinitate q oēs hoies cōueniūt in appetendo vltimū finē q est beatitudo

¶ Hic d. inqrit de vnitate vltimi finis ꝓ respectū ad oēs hoies. Et q̄uis ex ar. v. satis habeat. q est vn⁹ vltimus finis fm cōem rōem vltimi finis. qz tn vltim⁹ finis accipit etiā alio mō. pvltio fine pstituto. cō articul⁹ ille nō supfluit. Un d. de veri. ma. xxvij. q. vij. hoi indit ē appetit⁹ vltimi finis sui in cōi. vt Scz naturalr appetat se ee cōpletū in bonitate. Sz in q illa ꝙplectio ꝙsistat. vtz in ꝑtualib⁹ vel sciēs vl delectatōib⁹ vl hmōi alijs nō ē ei deter

Arti. ḋnto

¶ Quātū igit ad rōnē vltimi finis oēs ꝙueniūt in appetitu finis vltimi. qz oēs appetūt suā pfectōez adimpleri. q̄ est rō vltimi finis. vt dictū est

¶ Rnder iuxta ꝓmū mēbr⁹ t intellectū ꝙsiti tali ꝓclone. Quātū ad rōnē vltimi finis omnes ꝙueniūt in appetitu vltimi finis. ꝑbat. Oēs appetūt suā pfectōez ad ipleri. q ꝓclo ꝑa. Ans pz. qz naturalr vnūqq̄z appetit suaz pfectōez t maxie summā. Tenet ꝓna. qz hec ē rō vltimi finis. sez ee pfectū bonū t ꝓplerū vt pz ar. v. Ubi t patet hec ꝓma ꝓclusio p tres rationes. Consequēter ibi.

¶ Sz q̄rūt ad id in q̄ista rō iuenit. nō oēs hoies ꝙueniūt in vltio fine. nā q̄dā appetūt diuitias tāq̄z ꝙsummatū bonū. q̄dā ꝙ voluptatē. q̄dā ꝙ q̄cūq̄z aliud. sic t oi gustui delectabile ē dulce. Iz q̄busdā marie delectabil' est dulcedo vini. q̄busdā dulcedo mellis aut alicuius talium.

Subiūgit secundā rēsponsionē. q ad secūdū mēbrū diffinitionis p talē ꝓclonē. Quantū ad id in q̄ista rō iuenit nō oēs hoies ꝙueniūt. ꝑbat expimentalr. nā q̄dā appetūt diuitias tāq̄z ꝙsummatū bonū. q̄dā voluptatē rē. g ꝓclo vera. Ans relinq̄t notū. ꝓna clara. Et adiūgit d. declaꝝ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Questio prima

Quoꝝm ꝛ ꝓ possibilitatē illaꝝ duaꝝ ꝯclusionū a silī in gustu qz omi gustui delectabile ē dulce. ꝛ in h̄ ꝯuenit gust⁹ oim. sed q̄busdā maxie delectabil' est dulcedo vini. alijs dulcedo inuenta in alijs. puta mellis ꝛc. Et hui⁹ silē ponit d. ſan. in. iij. dis. xlix. q. j. ar. iij. q. ꝯ. ad ꝑmū de visibili duplici. sez ꝙ sc ꝛ ꝙ accidens. ꝛ necessario ab oīb⁹ videtur ꝙ se obiectū. puta color. sed nō ꝙ accīs visibile. Sic beatitudo vel vltim⁹ finis. est ꝙ se obiectū volūtaꝝ. ꝛ in a⁹ appetitu cōiter ꝯuenit. sed h̄ ꝓfectum bonū esse voluptatē. vel diuitias. vel fruē. vel aliq̄d hmōi. est ꝙ accīs ꝛ ideo nō ē incōuenies cē circa h̄ multos errores. Tūc ibi.

¶ Illud m̄ dulce oportet simplr esse melius delectabile in quo maxime delectat qui habet optimū gustum ꝛ similr illud bonū oportet esse completissimū q̄d tanq̄ vltimū finē appetit habens affectuz bene dispositum.

¶ Declarat in q̄ speciali f̄m veritatē rō vltimi finis in actual. ꝛ p̄ cē tertia ꝯclō. declaratoria ꝓbatōis secunde ꝯclonis. ista Illud bonū oz esse ꝯpletissimū ℈. i. in eo vere inuenit rō vltimi finis ꝙd tanq̄ finē vltimū appetit hns affectū bñ dispositū. ꝓbat ꝙ silē de gustu. q̄ illō dulce oz simplr esse melius delectabile. in quo maxie delectat. q̄ hz optimū gustū. q̄ silr illud bonū ꝛc. Tenet ꝯña a silī. Affect⁹ ār bene dispositi ē q̄ sequtur rectā rōnem recte iudicantē. Recte ār iudicat rō. q̄ dicit illā rōnem cē in eo in q̄ f̄m veritatē est. Est aūt f̄m veritatē in deo tm̄. q̄ affectus tendens in deū sicut in vltimū finē est bñ dispositus et tendit in id in q̄ rō vltimi finis vere reperitur.

ꝯclō tertia.

ꝙbat ꝯclō.

Argumētū in cōtrariū

Confirmat primā ꝯclusionē respōsiuā. qz ꝯuenit oēs homines in appetitu vltimi finis f̄m cōem rōnem ꝛc.

¶ Ad p̄mū q̄ dām q̄ illi q̄ peccant auertūt ab eo in q̄ vere inuenit rō vltimi finis. nō ār ab ipa vltimi finis intentōe quā querūt falso in alijs rebꝰ.

¶ Ad Haiozē distinguo Bonū incōmutabile ē vltimus finis hois materialr f̄m tm̄. Cōcedit. ſz negat. q⁹ bonū incōmutabile sit vltim⁹ finis formalr. vel q⁹ dicat rōnē vltimi finis cuidenter in hac vita. q̄i bonū incōmutabile nō videt clare. Ad⁹ ꝓcedit. ſz dico q⁹ non auertunt a rōne cōmuni vltimi finis. quia ꝛ peccantes q̄rūt implere appetitū suū in rebꝰ in q̄bꝰ nō inuenit f̄m veritatē rō vltimi finis Ultra. nō ḡ ꝛc. Verū nō oīm est vn⁹ vltim⁹ finis materialr f̄m p̄titutōem volūtaꝝ. Cū h̄ tm̄ stat q⁹ est vn⁹ vltimus finis formalr sez f̄m rōnē formalē vltimi finis. ¶ Nota ār q⁹ rō tacta est circa corpus. q̄re incōmutabile bonū nō est ꝙ se formale obiectū volūtatis. q⁹ ad ꝙ se obiectū formale. ꝛ necessario mouens oēs. reqrit cuidens ꝓnēcia ron⁹ boni etiā q̄ ad nos. hāc ār hz vltim⁹ finis ꝛ nō de⁹ ꝓ hac vita Dico ār in hac vita. q⁹ de⁹ clare visus magz necario ab oīb⁹ videntibꝰ appeteret q̄ h̄ bonū f̄m cōem rōnem bitudinis. vl vltimi finis Vñ d. supra in. iij. ad secū dū dicit q̄uis diuina visio sit ipa bitudo. nō tñ sequt. q⁹ q̄cūq⁹ appetit bitudines appetat diuinā visionē. q⁹ bitudo incōgruz hmōi ipetrat ꝙ se obiectū volūtatis. nō aūt ipa diuina visio. Sicut alijs appetit dulce q̄ tñ nō appetit mel. Et ad tertiū dicit. q̄uis aliq̄ appetāt ea q̄ sunt ꝑtia bitudini f̄m rei veritatem. tñ f̄m suā estimatōz nō sunt ꝑtia. ſz ꝓducētia ad cā

De vltimo fine in cōi

hec ille. Et p̄sertim appetūt ꝑtia vere bitudini. sub rōne bitudinis in cōi. Et q̄b⁹ pz solutio. Unde hoc argumētum est ꝓ secūda conclusione.

¶ Ad secūdū dicēdū q⁹ diuersa studia viuēdi cōtingunt in hominibꝰ ꝓpter diuersas res in quibus queritur ratio summi boni.

¶ Ad assumptū dico. q⁹ f̄m⁹ vltimū finē formalr ꝛ materialr sil'. vita hois regulat. q⁹ videlz ex h̄ q⁹ ds intendit ad finē vltimū. ꝛ in rali re. f̄m h̄ hz instituere actus suos Ultra. Si igit ꝛc. Ut ex si esset vn⁹ vltim⁹ finis formalr f̄m cōem rōnem ꝛ materialr sil. rūc nō essent diuersa studia. Sz qz est vn⁹ tm̄ f̄m rōnem formalē cōem. ꝛ tñ nō ē vn⁹ f̄m rē in q̄ ꝑstituit ꝓ opinionē ꝛ estimatōz hois. ideo stat q⁹ sunt diuersa studia. Vñ et hec rō ꝓbat secūdā cōclusionē. q⁹ nō est vn⁹ finis q̄tū ad id in q̄ rō vltimi finis inuenit f̄m estimatōem hoim. Quare ār dico f̄m estimationē hoīm. patebit articulo sequenti. qz ꝛ q̄tum ad rē f̄m veritatē est vnus vltimus finis.

¶ Ad tertiū dicendū q⁹ et si actiones sint singulariū. tamen ꝑ mū ꝓncipiū agendi in eis est natura que tendit ad vnum. vt dictum est. Ar. v.

¶ Materia vera. finis est termin⁹ actōis. ſz actōis q̄ ꝙ in materialis sequētis apꝓhensionē intellectiuā. q⁹ ꝓt cē alicuj⁹ termini vl's. ꝛ vltimi. ꝛ etiā ꝓt cē rōnis terminā di vniuersalis. ꝛ vltimi. ſz appetit⁹ sensitiu⁹ termin⁹ cī m̄ vel ad ꝑticulare. vel ad aliq̄d vltimi. Immo ꝛ appetit⁹ naturalis ꝓt esse alicuj⁹ vltimi. Sicut materia appetit formā vltimi ꝛ visus videre vel visibile vltimi. Et dico q⁹ termin⁹ vltimi ē mensus inter vniuersalitatē ꝛ ꝑticulari. Vñ volūtas vult naturalr bitudinē in cōi. nō qz ferat in vniuersalitatez. nec qz in h̄ ꝑticulare ad cētre. sed in vltimū finē vltimi. Hec nota ꝓpter Scotū in q̄sto vbi supra in cor. Et de his infra q. xxix. ar. vi. Ad minozē dico q⁹ si intelligit q⁹ actiones ciles. etiā imateriales sint sp ꝛ de necitate singulariū sicut termino ꝛ negat. vt infra etiā rāget. Si aūt intelligit q⁹ actiones sint singulariū subsistentiū sicut agentiū q̄ agūt. ꝓcedit. ſz tñ natura cōis ciles subsistentiū sicut agentiū ꝑtinēt ꝓt cē rō agendi ꝛ tendendi in aliq̄d cōiter in oībꝰ Et qz talis natura cōis suppositis rōnalibꝰ etiā includit id q⁹ est nature in cōi. ideo etiā tendit in alic⁹ vnū sez in q⁹ se obiectū volūtatis. ad q̄d se hz ꝑ modū nature h̄ ē determinate q̄ ad specificatōem. Ultra ad subsumptā Ut tñ ꝓueniūt in specie ꝛ differūt in indiuiduo. Et ex h̄ ipo sequit⁹ q⁹ differūt in specie ꝛ differūt in indiuiduo. Et ex h̄ ipo sicut species est cōis. ita ꝛ illud q̄d sequit speciē rōnalē. sez esse determinatū ad ꝑ se obiectū volūtatis. Quare negat ꝯña. Et pender intellect⁹ hui⁹ sc̄ḱ ꝛ ar. q̄nto ꝛc.

¶ Utrū in illo vltio fine hois alie creature ꝯuenīāt

Ad octauū sic ꝓcedit. Uidet q⁹ in vltio fine hois etiā oīa alia ꝯuenīāt. finis cī rīdet ꝓncipio. ſz illō q̄d ē ꝓncipiū hoiz. sez deus. est etiam ꝓncipiū oīm alioꝝ. ḡ in fine hois oīa alia cōicant. ¶ Preterea dyonisius dicit in li. de di. no. q⁹ deus ꝯuertit oīa ad seipm tanq̄ ad vltimū finē. ſz ipe ē vltim⁹ finis hois. qz solo ipo fruendo ē. ḡ in fine vltio hois etiā alia ꝯuenīūt ¶ P. finis vltim⁹ hois ē obiectū volūtatis. ſz obiectu volūtatis ē bonū vle q̄d ē finis oīm. ḡ nec ē q⁹ in

finis cuiusq; quo
nō ponit in mu
meris finiū q̄
cuius ponāt in nu
ceri rep.

Articulus

vltimo fine hois oīa ꝯuenīāt. ¶ Sz ꝓtra est q⁹ vltimus finis hoīm ē bitudo quā oēs appetūt. vt Augustin⁹ dicit. ſz nō cadit in aliq̄ alia experiētia q̄z rōnis vt tacta sint. sicut Augustin⁹ dicit in li. lxxiij. questionū nō ḡ in vltio fine hois alia ꝯuenīūt.

¶ Hic agit de vnitate vltimi finis ꝓ respectū ad oīa creata. An nō solū oīm hoīm sed etiā oīm creaturaꝝ sit vn⁹ finis vltim⁹. ¶ Et nota q⁹ nō q̄rit an ꝯuenīāt oīa in beatitudine hois ſz in vltimo fine. qz bitudo ex pte hac tentis pl⁹ reqrit q̄z vltim⁹ finis. Beatitudo em̄ reqrit ꝙ nitoz intellectuale. nō ār hōe aliq̄ mō vltimū finē. ¶ Nota etiā q⁹ vltim⁹ finis ē duplex Un⁹ f̄m rē q̄ ē cā mouēs agēte ad causandū res Alt⁹ ē vltim⁹ finis. qz ab oīb⁹ desiderat⁹ vt vltim⁹ finis ꝛ h̄ explicite vl̄ implicite. vl ſz i aliq̄ sui ꝑticipatōne. vl silitudine ꝛ effectu. vel in seipo. Et vtroq⁹ mō ꝓt intelligi questū ꝑsens

¶ R. D. q⁹ sic ꝓhs ḋt in q̄nto metaph. finis dupliciter ḋr ſz cui⁹ ꝛ quo. i. ipa res in q̄ rō boni ꝯuenītur ꝛ visus sive adeptio illi⁹ rei sic ſi dicam⁹ q⁹ motꝰ corꝑis grauis finis ē locꝰ inferior vt res. vl h̄ q̄d est esse in loco inferiori vt visus ꝛ finis auari ē vel pecunia vt res. vel possessio pecunie vt visus.

¶ D. qz respōsur⁹ distincte ꝓmo ꝓmittit q̄d dā notabile distinctiū bimēbre. ſcdo rīdet. iuxta ꝓ⁹ mēbrū ibi. Si ḡ ꝛc. tertio q̄ ad ſcdm. ibi. Si aūt ꝛc. Notabile ḡ distinctiū fundatū in ꝓho. v. metaph. q⁹ finis ḋr duplr. ſz cui⁹ ꝛ quo. Finis cui⁹ ē idē q⁹ finis q̄. i. ipa res i q̄ ꝯuenit rō boni. ꝛ est id q̄d habetur. Finis aūt quo. est visus vl adeptio finis q̄ vl' ad⁹. Et exponit. d. mēbra distinctionis ꝓ exēplū naturale ꝛ ꝓ exēplū morale hūanum. Et aduerte tñ q⁹ finis q̄ ḋr esse visus exēsso vocabulo etiam ad fruitoz vel ꝯsecutōem rei q̄ infra dicet bitudo fruitiua. Et tñ ist fines cui⁹ ꝛ q̄ nō sunt ꝑtie distincti fines ex eā se habentes ſz ex eis ꝯstituit vn⁹ finis totalis ipi⁹ hūnis. nō em̄ res ipa ē finis nisi mediāte habitōe vl ꝯsecutōne. ¶ Et nota q⁹ hec distinctio est alia distincta ꝑ distinctōem ꝓcedentis articuli. q⁹ finis vltim⁹ ſcōm cōem rōnē ꝛ finis q̄ nō sunt idē. nā irrōnalia etiā ꝓ ꝯsequūt ꝛ habent finē q̄ vltimū suū. nō tñ extendūt se apꝓhendendo cōem rōnem vltimi finis. nec sunt idē id in q̄ rō vltimi finis inuenitur f̄m estimatōem hoīm ꝛ finis qui omnium rerum. vt patebit statim ꝛc. Deinde cū dicit

¶ Si ḡ loq̄mur de vltio fine hois q̄tū ad ipaz rē q̄ est finis. sic in vltio fine hois oīa ꝯuenīūt. q⁹ deus est vltim⁹ finis hois ꝛ oīm aliaꝝ rez.

Cōclō ꝓma

Probat ꝛ°

¶ Responder iuxta ꝓmū mēbꝝ tali ꝯclone. Si loq̄mur de vltio fine hois q̄tū ad ipam rē q̄ est finis. sic in vltimo fine hois oīa ꝯuenīūt. ꝓbat. qz de⁹ ē vltim⁹ finis hois ꝛ oīm aliaꝝ rez. igit ꝯclo ꝑa. ꝯña clara. Ad⁹ relinq̄tur notū ex ꝓma p. q. xliij. ar. iij. Ubi ꝓbat q⁹ de⁹ faciendo creaturas fecit ꝓpter suā bonitatē sicut ꝓpt finē. Et vna q̄q⁹ creatura intendit ꝯsequi suā ꝓfectōz que est silitudo ꝓfectōis ꝛ bonitatis diuine. ꝛ ita est finis vltim⁹ ipi⁹ fieri creature ꝛ ipi⁹ agere. Et de h̄ tertio ꝑ genti. ca. xvij. vbi ꝓbat q⁹ de⁹ est finis tanq̄ ꝓpter quē oīa facta sunt ꝛ In caplis aūt. xvij. ꝛ xix. ondit q⁹ est finis vltim⁹ ꝓpter quē oīa agūt. Omia em̄ ḡ motus ꝛ actōes suas tendūt

viij

in diuinā silitudinē sicut in vltimū finē. ꝛ f̄m⁹ d. ſan. in de verita. materia. xxij. q. ij. qz nihil est appetibile nisi vt silitudo dei. ideo est vltim⁹ finis ꝛ appetit⁹ in oīm fine saltē ipliciter. vt ibidē declarat. ¶ Nota q⁹ circa ista ꝯclonē posset apparere repugnātia ad dicta in ar. ꝑcedē. vbi dictū est q⁹ q̄tū ad id in q̄ rō vltimi finis ꝯuenit nō oēs homines ꝯuenīāt. nūc ār ḋr q⁹ vltim⁹ finis q̄ vel cui⁹ est vn⁹ oīm rep et oīm hoīm Que vident ꝑtia. Sz ḋr q⁹ dictū ꝑcedentis articuli intelligit q⁹ nō oēs homines ꝯuenīūt sez ꝓ ꝑstitutōem liberā ꝛ ꝓ estimatōem in eo in q̄ opinant inuenīri rōnem vltimi finis. Presens ār dictū intelligit de vltimo fine f̄m veritatē ꝛ f̄m esse Unde ꝓ⁹ dicebat nō ꝯuenīunt hic ḋr esse vn⁹ vltim⁹ finis. Et q̄dē q⁹ de⁹ sit finis factōis oīm hoīm nō est difficultas. Et tñ in veritate est vltim⁹ finis etiā appetit⁹ hois. etiā cū peccat. nō q̄dē f̄m rōnem specialē vt est obiectū beatificū ꝛ finis vltim⁹ supnaturalis. vt in eū tendit caritas. imo sic peccantes ab ipo auertunt. Sz est vltim⁹ finis naturali mō in sui ꝓpriatōne. etiā peccantis. nā nec ꝯuertit ad creaturā fruendam. nisi vt hz aliquā ꝓpriatōem diuine bonitatis. Et sedo peccator ſz non rendat peccando in bitudinez ꝑsertim supnaturalē. rendit tñ in bonitatē aliquā sub rōne vltimi finis f̄m cōem rōnem vt dictū fuit. ꝛ cū h̄ in deū vt est finis oīs boni. etiaz naturalis vel sensibil'. Stant ḡ simul q⁹ hoies ꝑstituendo sibi id in q̄ putant rōnem vltimi finis inueniri nō ꝯuenīāt. ꝛ tñ cor sit vn⁹ finis ſcōm ꝑ ipm in q̄ f̄m rē ꝯuenīūt. Sicut aliqs ponit rōem vltimi finis in voluptatibꝰ. alius in virtutibꝰ. ꝛ tñ vtrunq⁹ q̄d appetit et hz vt vltimū finez est deriuatio ꝛ ꝑticipatio vltimi finis qui deus est. Deinde ibi.

¶ Si aūt loquamur de vltimo fine hois q̄tum ad consecutōem finis. sic in hoc fine hominis nō cōmunicant creature irrōnales. nā homo ꝛ alie rōnales creature consequūtur vltimū finem cognoscendo ꝛ amando deum. quod non competit alijs creaturis. que adipiscunt vltimū finem ingētum ꝑticipant aliquā similitudinē dei f̄m q⁹ sunt vel viuunt vel etiam cognoscunt. Et per hoc patet responsio ad obiecta. nam beatitudo nominat adeptionem vltimi finis.

Soluit ap⁹ parens repugnantia

¶ Subiūgit secūdā respōsiuā ꝑialiter ꝯclusionem Si loq̄mur de vltimo ꝛc. vt in ꝓncipio hui⁹ ire. ꝓbat. qz homo ꝛ creature alie rōnales (. i. intellectuales) amando et cognoscendo ꝛc. ſz h̄ nō ꝯuenit aliꝭ irrōnalibꝰ. igit ꝛc. Haioz nota. qz intellectuales creature beatificant que beatitudo ꝯsistit in ꝯgnitōe ꝛ amore dei. ꝛ ī vita etiā ꝯse quitur cognoscendo ꝛ amando ꝛc. Minor patz qz irrationales creature solū adipiscunt vltimū finē ꝑticipando similitudinē dei f̄m q⁹ sunt vel viuūt vel cognoscunt solū sensibilr. ꝛ ita tendūt in deū solū implicite sed rōnalis explicite reducendo secūdarios fines in ipm deū ꝓ vltiam resolutōis appetendo deū in se. ¶ Nota ꝓ⁹ intellectu claro hui⁹ ꝯclonis. d. ſan. in. ij. dis. ꝑ. q. ij. ar. ij. ad secūdum q⁹ eā bonitas dei sit finis rez ad ipam res diuersimode se hñt. ipe em̄ deus habet eā ꝑfecte f̄m suū esse. Unde summe bonus est ꝛ etiā f̄m suā operatōem qua q⁹ fecte eam cognoscit ꝛ amat. vñ beatus est. qz bitudo est operatio ꝑfecta f̄m ꝑhm. Creatura ār intellectualis non attingit ad eā f̄m⁹ esse suū vt ipa sit summus bonum. sed

Cōclō. ij. Probat ꝛ°

Universidad de Deusto

fm op̃atōem intelligendo ⁊ amando eā. Vñ ꝓceps est beatitudinis ⁊ nō tm bonitat⁹ diuine. ſz creatura irrōnalis accedit ad eā fm aliquā assimilatōez. ꝙuis nō ꝓprietat⁹ bonitatē ſz non beatitudinis. hec ille. Ex qbꝫ ꝓz intellect⁹ diuine diuinā. creaz. qz creatura rōnalis hz finē vltimū q̄. ꝓsecutiōez dei que est beatitudo vie vel patrie. sed irrationalē ꝓsequit in aliqua ꝓfectione q̄ē q̄dā bonitas. ſz nō beatitudo. Et p ꝑis hō cū aliis rōnalibꝫ hz aliū finē q̄. cū creature irrōnales. ſz id qđ ꝓsequūt sit idē. ſez ipe de⁹. quē tñ ꝓsequunt alio mō vt dictū ē. Jn fine ar. d. notat p determinatōez corꝑis articuli satisfactū esse argumentꝫ añ oppositū premissis.

Argumētū in cōtrariū Est ꝓ secunda cōclone respon. ⁊ iā expicatū est p dictū. d. san. in ſecūdo. qz vltimus finis q̄ hois est beatitudo formalis vt infra dicet. Alie añt irrōnales nō hñt vltimū finē q̄ q dicat beatitudo. sed aliqua bonitas q̄ ē ē vel operatio aliq̄ ſz ipfecta. q̄ nō mereꝝ nomē nec hz rē beatitudinis. q̄ nō ꝙuenīt in vltio fine q̄. Et hāc glosaz. d. notat cū in fine d⁹. Et p h̄ ⁊c. qz beatitudo notat adeptōez vltimi finis. ⁊ vult q̄ rō in ꝓiū. ꝓter q̄ hō ⁊ oīa alia nō ꝙuenīt in vltio fine q̄ ē adeptio. ⁊ sic ē ꝓ ſcōa conclōe. Alia autem argumēta probāt clare conclonem primā vt magis patebit. Finis ꝛc ꝛ respondet ꝓncipio exponit

Ad pmū q̄ dico q̄ maioꝛ est sane intelligenda in ſenſu q̄ vtiq; ea. d. san. p. q. q. ij. ar. ij. in coꝛ. ⁊ i de malo. materia ꝑ. q. ꝑ. in coꝛ. ⁊ tertio. ꝺ genti. c. xxiij. nō videtur q̄ de ꝓncipio ⁊ fine durationis vt sicut aliqđ incepit sic desinat ee. nā sic falsa esset vt ꝓz de oīb⁹ ꝑpetuis fm veritatē fidei Sil⁹ beatitudo supernatural⁹ creature incipit. nec tñ finē hz vt infra patebit. Sed intelligit⁹ de ꝓncipio effectiuo agente ⁊ fine ꝓncipali. intēto. qz q̄to agens est altior ⁊ cōꝛ tanto altioꝛ ⁊ cōꝛ finis sibi coꝛresponder. vt ꝓz de rege q̄ intendit aliqđ finē ſez bonū totius regni q̄ rectoꝛ vni⁹ ciuitatis. Minoꝛ ꝓcedit. ergo ⁊c. Uer. ē finis vltim⁹ q̄ oīm quē oia appetūt ⁊ quetūt vt vltimū finē suū. vl⁹ fm operatōez ꝑfectā q̄ est beatitudo vt rōnalis. vel fm aliquā ꝓticipatōem beatitudinis.

Ad ſecūm maioꝛ ꝑa de⁹ ꝙuenit oia ad ſe vt finē q̄. qz oia cupiūt assimilatōem ad ipm. vt finē vltimū q̄ ⁊ ipe de⁹ ē rō appetibilitatiſ oīs bon⁹ ⁊ ꝑfectōis. Minoꝛ ꝑa ē finis vltim⁹ hois q̄. sed fruitio ei⁹ ē finis q̄. in q̄ fruitōe nō oia cōueniūt cū hoīe. q̄ ⁊c. Uer. finis q̄ appetūt ab oīb⁹ explicite vel iplicite est de⁹. Ad tertiū. maioꝛ ꝑa finis vltimus fm cōem rōnē est obiectū ꝓmū volūtatiſ q̄ ad nos. vt patuit supꝛa. finis añt vltim⁹ fm rē ⁊ speciale rōnē. ſez de⁹ nō ē obiectū ꝑ h̄ statu ꝓmū ⁊ p se. ⁊ patuit rō articuli. Ad minoꝛē dico. q̄ bonū vle ꝺꝛ duplr. Uno mō qꝛ ꝓtinet oia bona ꝓmissiue. ⁊ ꝺꝛ vle vt distinguit ꝓtra h̄ vel illud ⁊ sic ꝓtinet sub se implicite oia bona etiā deū ipsum. ⁊ sic est finis oim. qꝛ ꝓtinet oia bona appetibilia. ſz alio mō est bonū vle qđ est oīne bonū. actu ⁊ distincte. et tūc est idē qđ bonū ꝑ ēntiā. ⁊ sic est finis oim fm rē. Ergo ⁊c. Uer. in fine hois vltio q̄ ad nos q̄ ꝓtinet bonum vle. i. cōe ad oīne bonū ꝙuenīt oia. Et h̄ argumētū magis ꝓbat q̄ in vltio fine q̄ ad nos q̄ est vle bonū ꝑ inclusionē ꝓmissiuā oīs boni ꝙuenīt oia alia q̄ etiā appetūt vle bonū nō q̄dꝫ fm ſe totū ſz fm aliquā sui ꝑtez. hō añt appetere ꝑt vle bonū fm ſe totū nec quieſcit donec veniat ad vle bonū qđ est ꝑ essentiā bonum. ⁊ qđ includit actu omne bonum.

Ut de aīa. de angel⁹

Vle bonuꝫ duplr accipitur.

¶ Queſtio ſecūda ꝛc beatitudie hois in q̄bꝫ ꝙsistat.

consistat.

Deinde ꝙsiderādū est de beatitudie. Primo q̄dē in q̄bꝫ sit. Secūdo q̄d sit. Tertio q̄liter eā ꝙsequi possum⁹. ¶ Circa ꝓmū querūt octo ¶ Prio vtꝝ beatitudo ꝙsistat in diuitijs. ¶ Secundo vtꝝ in honoꝛib⁹. ¶ Tertio vtꝝ in fama siue in gloꝛia ¶ Quarto vtꝝ in potestate. ¶ Quinto vtꝝ in aliq̄ coꝛꝑis bono. ¶ Sexto vtꝝ in voluptate. ¶ Septimo vtꝝ in aliquo bono aie. ¶ Octauo vtrum in aliquo bono creature.

¶ Postq̄ ostensum est de vltio fine ipi⁹ hois in cōi. Hic ꝓcedit agit de illo in speciali ſez de beatitudie. qz vt patuit circa articulū vltimū ꝑcedentis q̄stionis. oīb⁹ cōtingit vltim⁹ finis. ſz beatitudo est solū rōnalis nature ⁊ ita beatitudo ē specialis finis rōnal⁹ creature ⁊ hois. Vñ. d. san. ꝑ. q. xxvi. ar. ꝑ. mhil aliud sub noīe beatitudinis intelligit nisi bonū ꝑfectū intellectualis nature cui⁹ est suā sufficientiā ꝙgnoscere in bono qđ hꝫ cui ꝙuenit vt ei ꝓtingat aliqđ bn̄ vl⁹ male ⁊ sit suaꝫ operationū dña. hec ille. ex qbꝫ ꝓz q̄ beatitudo ꝙuenit solū nature intellectuali. vltim⁹ añt finis oīb⁹. Patet itaq; rō ꝺ ordinis inter ꝑcedentē ⁊ hāc q̄stionē. D. añt tractādo de beatitudine tria facit. ꝓmo inqrit obiectū beatitudinis. secūdo inqrit actū ostendēdo qđ sit formal⁹. tertio inqrit modū ꝙsecutōis. secūda ꝑs habet q. ij. tertia in q̄nta. Ratio ꝺ ordinis inter istas q̄stiones ē. qz obiectū ē ꝓp⁹ actu ⁊ act⁹ poña. vt ꝓz ex. ij. de aia. q̄re ꝓius de beatitudine obiectali. vl⁹ obiecto beatitudinis. ſeq̄tur de actu vl⁹ de beatitudie formali. tertio de ꝙsecutōe q̄ attribuit poñe exequēti. Circa ꝓmū q̄ tria facit. nā cum beatitudo habeat rōnem boni ⁊ cū bonū cōiter diuidat. in bonū exter⁹ possessum in bonū coꝛꝑis ⁊ aie. tō q ꝺ ordinē. d. ostendit in nullo hoꝝ obiectue ꝙsistere beatitudinē. Prio itaq; oñdit q̄ nō in bono exteriori. ſecūdo q̄ nō in bono coꝛꝑis. tertio q̄ nec i bonis aie. ſecūda ꝑs ar. v. tertia in. vij. Bona añt exteriora ponūt q̄tuoꝛ in gñe. ſc. diuitie. honoꝛ ⁊ gl⁹. atq; potentia. Et fm hoc in q̄tuoꝛ articulis sigillatim excludit ista ab obiecto beatitudinis.

Quid beatitudinis noīe.

¶ Utꝝ Beatitudo hois ꝙsistat in diuitijs.

Ad ꝓmū sic ꝓcedit. Uidet q̄ beatitudo hominis in diuitijs ꝙsistat. cū em̄ beatitudo sit vltim⁹ finis hois in eo ꝙsistit qđ maxime in hois affectu dñat. hmōi añt sūt ꝑ ꝓprie diuitie. ꝺꝛ em̄ ecclesiastes ꝛ⁰. Pecunie obediūt oīa. q̄ in diuitijs beatitudo hois ꝙsistit. ¶ Ꝑ. fm boetiū in ꝛ⁰. de ꝙsola. Beatitudo ē stat⁹ oīm bonoꝝ aggregatōe ꝓfect⁹. ſz in pecunijs oīa possideri videt. qz vt ꝓbatur in v⁰ ethico. Ad h̄ num⁹ ē iuent⁹ vt sit q̄si fideiussoꝛ hūdi. ꝑ eo qđ cuiꝫ hō voluerit. q̄ in diuitijs beatitudo ꝙsistit. ¶ Ꝑ. ꝺ ciderii summi boni cū nūq; ꝺficiat videt ee infinitū. ſz h̄ marie in diuitijs iuenit. qz auar⁹ nō iplebit pecunia. vt ꝺꝛ ecclesiastici ꝛ⁰. q̄ in diuitijs beatitudo ꝙsistit ¶ Ꝟꝟ. bonū hois in retinēdo beatitudinē magꝫ ꝙsistit qz in amittendo ipam. ſz sic boet⁹ ꝛ⁰. de ꝙsola. ꝺꝛ. Diuitie effundēdo magis qꝫ coarcuādo meli⁹ nitēt. siqđē auaricia semper odiosos. claros facit largitas. ergo in diuitijs beatitudo non consistit.

¶ Nc. d. ꝓmo inqrit. an beatitudo hois ⁊ vltim⁹ finis atq; ꝑfectio boni rō in diuitijs inueniat. ¶ Nota q̄ beatitudo est vltim⁹ finis hois ab ipo fm cōem rōnem naturali⁹ desiderata. finis añt ē vl⁹ ipa operatio. vel aliqđ q̄ operatōez ꝙsequit. ⁊ ita est duplex beatitudo vt postea magis patebit. Jn isto q̄ q̄sito ⁊ responsione nō accipit⁹ beatitudo ꝓ fine formali vltio. ſz ꝓ obiectali. ⁊ est tm̄ q̄rere an diuitie sint tale bonū qđ in affectu oīb⁹ aliis ꝑferēdū sit. in qđ oīa alia ordinent sicut in finē ⁊ ipm in nullū aliud vl⁹ ferent⁹. ⁊ an diuitie ꝑfecte satiēt appetitū hois. de ist⁹ Scotus in. iij. dis. xlix. q. ꝑ. in ꝓma q. in. ij⁰ ar. ꝺꝛ Supponit notū apud ꝓphos loquētes de ea q̄ beatitudo est bonū sufficiēs excludēs ſcz defectū vel indigentiā. est bonū ꝑfectū vel cōpletū excludēs imꝑfectōem seu diminutōez. est bonū vltimatū excludēs tendētiā ⁊ ordinabilitatē ad completū bonū. est bonū q̄ habito ꝑfecte bene ē habenti. hec ille Ex qbꝫ ꝑz q̄d nominis beatitudinis Quid añt fm rē sit beatitudo ponit ante ista. qz supremuz appetibile qđ cuiliber nature intellectuale est ꝓter se volendū. cui ſcz ex natura sua repugnat q̄ sit ꝓter aliud volendū His suppositis ꝓ intellectu q̄siti ⁊ terminoꝝ videndū est de coꝛꝑe.

¶ Respondeo dicendū q̄ impossibile est beatitudinē hois in diuitijs ꝙsistere. Sunt em̄ duplices diuitie. vt ꝑhs dicit in ꝓmo politicoꝝ. ſcz naturales ⁊ artificiales. ¶ Naturales q̄dem diuitie sunt q̄bus hoi subueniē ad defect⁹ naturales tollendos. sicut cibus ⁊ potus. vestimenta vehicula ⁊ habitacula. ⁊ alia humilsmodi. Diuitie artificiales sunt q̄bus fm se non iuuat. vt denarij. ſz ars humana eos adinuenit ꝓpter facultatē cōmutationis. vt sint q̄si mensura quedam rerum venalium.

¶ Ꝺ. respondet tali ꝛc̄one. Jmpossibile est beatitudinē hois in diuitijs ꝙsistere. ꝑbat Duplices sunt diuitie. ſcz naturales. ⁊ artificiales. ſz in diuitijs naturalibꝫ non ꝑt ꝙsistere beatitudo ⁊ multo min⁹ in artificialibꝫ. igit cōclusio ꝑa. Hui⁹ rōis. d. ꝑ⁰ ꝑbat ⁊ ponit maioꝛē cū ꝛc̄one. secūdo ꝓmā ꝑē minoꝛis. ibi. Manifestū ē ⁊c. tertio secūdā cū repetitōe ꝛc̄nis. ibi. Diuitie añt ⁊c. Maioꝛ ꝑ. ꝓz ex ē ꝑhī ꝑ⁰ politice. ⁊ exponit⁹ ꝑtes ei⁹ clare in lra.

Consequenter cum dicit.

¶ Manifestū est autem q̄ in diuitijs naturalibꝫ beatitudo hois esse non potest. queruntur em̄ hmōi diuitie ad sustentandum naturam hominis. ⁊ ideo non possunt esse vltimus finis. sed magis ordinant ad hominē sicut ad finem. vnde ordine nature oīa huiusmodi sunt infra hoiem ⁊ ꝓpter hoiez facta fm illud ꝑs. Oīa subiecisti sub pedibꝫ eius.

¶ Subiungit minoꝛē quo ad ꝓmā partē quā ꝓbat sic. Naturales diuitie querunt ad sustentandū naturam hois. igit non possunt esse eius vltim⁹ finis. nec ꝑ consequens beatitudo sed ordinant in hominē sicut ad finez saltem ꝓpinquū ⁊ ꝓter ipm facte vt in psalmo ¶ Ro ea tñ. d. san. in. ij. dis. ꝑ. q. ij. ar. iij. q̄ hō est finis non agentis ⁊ causantis dei. sed opis eius cui oīa creatura vtilitatem affert. vt etiā ostendit. d. san. ꝛ⁰. contra genti. ca. xxij. circa finem. Consequenter ibi.

¶ Diuitie autem artificiales non queruntur nisi ꝓpter naturales. nō em̄ quererent nisi quia ꝑ eas emunt res ad vsum vite necessarie. vnde multo minus habent rationem vltimi finis. impossibile est igitur beatitudinem que est vltimus finis hominis in diuitijs esse.

¶ Annectit ſecūdam ꝓtem minoꝛis ꝓncipalis quam ꝓbat sic. quia diuitie artificiales non querūtur nisi ꝓter naturales. ergo bene sequit si naturales non sunt fines. q̄ nec artificiales. Assumptū illud ꝑtz. quia q̄ artificiales emunt res ad vsum vite necessarie. i. ad hoc sunt institute ⁊ intente. vt patuit circa maioꝛē quare ꝓma pars minoris vera ⁊ ꝑ ꝑis ꝛc̄lo quā. d. in fine infert.

Argumentū in cōtrariū Probat cōclonez respon. Et est ſecūda rō quaꝫ hz. d. in ista materia tertio contra genti. ca. xxx. Uide ⁊ eundē in. iij. dis. xlix. q. ꝑ. ar. ꝑ. q̄sti. ꝑ. vbi ostendit in generali. quia in nullo bono coꝛporali consistit beatitudo.

¶ Ad ꝓmū dicendum. q̄ oīa coꝛporalia obediunt pecunie q̄tum ad multitudinez stultoꝝ qui sola coꝛporalia bona cognoscunt. que pecunia acq̄ri possunt. iudicium añt de bonis humanis nō debet sumi a stultis. sed a sapientibꝫ. sicut ⁊ iudicū de saporibꝫ ab his q̄ habent gustū bene moderatū.

¶ Ad maioꝛē ꝑz ex dictis ar. vij. q. ꝑce. qz in eo ꝙsistit beatitudo qđ dominat in affectu sapientis ⁊ bene dispositō sicut illud dulce est delectabile⁹ in q̄ delectat gust⁹ bn̄ dispositi⁹. Ad minoꝛē negat ipa ad ſensum maioris. qz affect⁹ bn̄ dispositi⁹ est q̄ sequtur nō passionē sed rectū iudiciū rōnis. Rectū añt iudiciū rōnis iudicat diuitias eē ad finē ⁊ non finē. Quare negat ꝓna.

¶ Ad ſecundū ddm q̄ pecunia ꝓt habere oīa venalia. nō añt spiritualia que vendi nō ꝓnt. vnde dicit ꝓuerbioꝝ. xvij⁰. Quid ꝓdest stulto diuitias habere. cū sapientiā emere nō potest.

¶ Quia maioꝛ ista sepe⁹ versat in oꝛe loquētiū in hac materia. iō oꝛ videre veꝝ ei⁹ intellectū. Ea q̄. d. san. intelligit in. iij. dis. xlix. q. ꝑ. ar. ij. q. ij. ad ꝓmū. qz beatitudo est stat⁹ aggregatōe oīm bonoꝝ ꝑfect⁹. qz oīa bona coadunāt ad operatōez ꝑfectissimā q̄ est ēntialr ipa beatitudo. q̄ oīne bonū hois in hac vita coopat⁹ ad ꝑfectā operatōem ipi⁹ Sic habit⁹ ⁊ oīa bona naturalia q̄ etiā ordinant ad beatitudinē patrie fm q̄ p vsuz coꝛ. meremur Et q̄uis nō oīa in beatitudine illa maneāt ꝑ seipa. manēt tñ in sibi succedentibꝫ. sicut fidei succedit visio ⁊ bonis tpalibꝫ succedit sufficientia bonoꝝ eternoꝝ. hec ille ibidē. ſz nō eodem ordine. Alia solonē hz. d. infra. q. iij. ar. ij. ad ſecundū. q̄ beati⁹ diffinit beatitudinē fm rōem cōez ⁊ fm statū. qz beatus ē in statu boni ꝑfecti ſz nō definit beatitudinē q̄tuz ad ēntiā ⁊c. Et hec dicta explanat durand⁹. vt habet apud Capolū in. iij. dis. xlix. q. ij. ad q̄rtū. ꝺ ꝓmā ꝛc̄onez vbi hz q̄ beatitudo formal⁹ ꝑt accipi dupl⁹. vno mō ꝑt includit oē illud qđ ꝓtinet ad ꝑfectōem hois siue fm coꝛp⁹ siue fm aīam. ⁊ sic sumit ab Aug⁹. ij. de trinitate q̄ beat⁹ est q̄ hz q̄cqđ vult ⁊ nihil male vult. Constat em̄ q̄ eliber recte vult nō tm̄ ꝑfectōem vnā vl⁹ vnū bonū ſz oē illud q̄ indiget ⁊ ꝓtinet ad ꝑfectōem ei⁹. Et sic etiā loquit Boet⁹ tertio de ꝙsolatōe dicēs. q̄ beatitudo est stat⁹ oīm bo

Beatitudo ē stat⁹ aggregatione exponitur

Universidad de Deusto
Biblioteca

hoz aggregatoe pfectus. z sic ad beatitudinẽ hois ptiz nec ꝙcꝺ ptinet ad pfectionẽ hois. siue fm coꝛp⁹. siue fm aiam. z sic nõ irendim⁹ ꝙrere. an beatitudo ꝛsistat pncipa liter in visione diuine essentie. qz tã soluta esset qstio. imo nulla esset qstio. qz beatitudo h̄ mõ ꝛplectit oẽm pfectõez intellect⁹ z volitat⁹ z coꝛpis. nec tota ꝛsistit in aliq̃ dicta rũ pfectionũ. z p ꝛns. nec tota pncipal⁹ in aliq̃ actu coꝛ Alio mõ ꝺr beatitudo illꝺ qꝺ est optimũ inter oia bona z oẽs pfectões hũanas z de ista pcedit qstio. i q̃ actu vl⁹ in qua pfectõe ꝛsistat pncipal⁹. hec ille z bñ. Scoꝛ q̃z in iij. ꝺis. xlix. q. p. in solone pmi argumẽti sic ꝺicit Auctoritate boetij oꝛ exponere. vel q h̄ nomẽ beatitudo est equo cũ vel ad pfectionale seu ꝛpletiuã extensiue siue intẽsiue acceptã. z ista est descriptio beatitudinis accepte fm totalitatẽ extensiuã. vel oꝛ ꝺicere si accipiat⁹ p totalitate intẽsiua q̃ est stat⁹ pfect⁹ aggregatõe oim bonoꝝ in vno bono eminẽt⁹ z vnitiue ꝛtinẽte. vel si in illo non est aggregatio ꝛpter simplicitatẽ. tunc tertio mõ aggregatiue ꝺr intelligi tangꝫ pcedens vel ꝛcomitãs illũ statũ pfectũ. nõ ãt de ei⁹ essentia. hec ille. Et q̃h⁹ patz quo intelligit auctoritas inducta in maiore. qz nõ intelligit de beatitudine essentialr ꝺicta qsi ipa ꝛsistat in multis bonis. sz intelligit de beatitudine fm coem rõem. qz sez in statu beatitudinis h̄ntur oia bona. z qz ad beatitudinẽ oia bona req̃runt antecedẽter vl⁹ ꝛsequẽter. Patz etiã. qz nihil apparẽtie habent q̃ ista auctoritatẽ Boetij applicãt ad ꝓbãdã beatitudinẽ ee in actu volitatis pncipal⁹. qz ita ꝓbare q̃ in actu intellect⁹. non em̃ loq̃tur sicut disputãtes loquũt cũ vertit⁹ in qstione An beatitudo sit act⁹ intellect⁹ vel volitatis. Jsti em̃ accipiũt beatitudinẽ scꝺo mõ que ponit durãd⁹. Ad mi nozẽ negaꝺ ipa ꝛmmo nõ oia h̄ntur in pecunijs. nec foꝛ malr nec supemineꝛ. nec ꝛtualr. sz solũ h̄ntur bona alia qua venalia ꝛtualr in pecunijs. sz ista sunt minima bona. nec in ipis est beatitudo. Quare negaꝺ ꝛnã

¶ Ad tertiũ ꝺm. q̃ appetit⁹ naturaliũ ꝺiuitiaꝝ nõ est infinit⁹. qz fm certã mensurã sufficiũt nature. sed appent⁹ ꝺiuitiaꝝ artificialiũ est infinit⁹. qz ꝛseruit cocupiscentie inordinate que non modificaꝺ. vt ptz p phm̃ pmo politicoꝝ. aliter tamẽ est infinitum ꝛsideriũ ꝺiuitiaꝝ z ꝺesideriũ summi boni. nã summũ bonũ quãto perfectius possideꝺ. tanto ipm magis amatur z alia contemnũtur. quia quãto magis habetur. magis cognoscitur. z ideo ꝺr ecclesiasticꝰ. xxiij. Qui edunt me adhuc esurient. sed in appetitu ꝺiuitiaꝝ z quozũcũq̃ tpaliũ bonoꝝ est ecouerso. nã q̃n iam habent ipa contẽnuntur z alia appetunt. scꝺm q̃ significatur ioãnis ãrto. cũ dominus ꝺicit. Qui bibit ex hac aqua p quã tẽpoꝛalia signficantur. sitiet iterum. z hoc ideo. quia eoꝝm insufficientia magis cognoscitur cũ habentur. z ideo hoc ipsum ostendit eoꝝm imperfectionem. z q̃ in eis summum bonum non consistit.

Scotus cõcoꝛdat.

¶ Maioris ꝛtellect⁹ requirit infra habẽda. q. xxxiij. ar. ij. qz ꝺesideriũ capit ꝺupl⁹. vno mõ p exclusione fastiꝺij z ꝓnuarõne ꝛplacentie z delectatonis in re habita. Alio mõ capit⁹ p appetitu absentꝭ nõ habiti. Tũc ꝺr ad maiorẽ q̃ ꝺesideriũ summi boni est infinitũ. qsi duratiue qz sp est ꝺesideriũ beatitudinis etiã habite. qz nunq̃ habet

ei⁹ fastidiũ sz nõ est ei⁹ habite ꝺesideriũ. ꝓpie ꝺictũ qsi q̃s velit habere eã maiorẽ vl⁹ meliorẽ aut altã beatitudinem.

Ad minorẽ negaꝺ q̃ tale ꝺesideriũ q̃le est cũ beatitudie habita sit ꝺe pecunijs. qz habite ꝛtenũt z alie appetunt. vñ cũ habitis sp̃ est ꝺesideriũ. ꝓpie ꝺictuz ꝺe aliꝭ pecunijs nõ habitꝭ. sz ꝺesideriũ qꝺ est cũ beatitudine est ꝺesideriũ ipꝛopꝛiuz. i. exclusio fastiꝺij ꝺe ipa beatitudine habita. Secũꝺo minor etiã nõ ẽ ꝓa. q̃. nec ꝺiuitiaꝝ q̃riũltet ejus finitũ ꝺesideriũ. vel ꝛcupia vt patebit infra. q. xxx. ar. iij. et. iiij. qz naturales ꝺesideraꝝ finire Sec⁹ ꝺe artificialibꝰ q̃z ꝛcupiscẽtia ĩmaturaꝝ est infinita. nõ q̃ꝺ entitatiue sz obiectiue z h̄ syncathegoꝛematice. Quare negaꝺ ꝛnã.

¶ Utꝝ beatitudo hois ꝛsistat in honoribꝰ.

Ad secundũ sic ꝓcedit. Uideꝺ q̃ beatitudo hois in honoribus cõsistat. beatitudo em̃ siue felicitas est pmiũ virtutis. vt ph̄s ꝺicit in pmo ethicoꝝ. sed honoꝛ maxime videtur esse id qꝺ est virtutis pmium. vt philosophus ꝺicit in quarto ethicoꝝ. ergo in honore maxime consistit beatitudo. ¶ Pꝛeterea illud qꝺ cõuenit deo z excellentissimis maxime videt esse beatitudo que est bonũ pfectũ. sed hmõi est honoꝛ. vt ph̄s ꝺr i ꝗrto ethicoꝝ. z pma ad timoth. i. ꝺr apl⁹. Soli ꝺo honoꝛ z gloria. q̃ in honore ꝛsistit beatitudo. ¶ P. illud qꝺ est magis ꝛsideratum ab hoibus est beatitudo. sed nihil videt esse magis ꝛsiderabile ab hominibꝰ q̃z honoꝛ. quia oẽs patiũtur iactura m in oẽibus alijs rebꝰ ne patiãtur aliquoꝺ ꝛtrimentũ sui honoris. ergo in honore beatitudo consistit. Sed contra. beatitudo est in beato. honoꝛ ãt non est in eo qui honoꝛatur. sed magis in honoꝛante. q̃ reuerẽtiã exhibet honoꝛato. vt ph̄s ꝺr in pmo ethicoꝝ. q̃ in honore beatitudo nõ consistit.

¶ Dic querit de quoꝺã alio bono coꝛpali. sez honore. an ipe honoꝛ sit beatitudo pfecte sanãs z habeat rõem vltimi finis. Supponit ãt hec questio qꝺ. ꝺ. scꝺa scꝺe. q. ciij. ex intẽtõe determinat. videlicꝫ q̃ honoꝛ ipoꝛtat aliqꝺ coꝛpale Jntelligit em̃ z vez est de honore coꝛã hoibꝰ qui ꝺimicẽ testimoniũ excellẽtie facere nõ pñt nisi q̃ aliq̃ sigña exteꝛioꝛa. vel ꝓboꝝ vl⁹ factoꝝ. sec⁹ ꝺe honore coꝛã deo q̃ in solo interioꝛi motu ꝛsistere pt. Queꝛit ãt. ꝺ. de honore mundano z ab hoibus ad hoies.

¶ Respondeo ꝺicendum q̃ impossibile est beatitudinẽ consistere in honore. honoꝛ enim exhibetur alicui ꝓpter aliquã eius excellentiam. z ita est signum z testimoniũ quoꝺdam illius excellentie que est in honorato. excellentia autez hominis maxime attenditur circa beatitudinem que est hominis bonum pfectũ z scꝺm ptes eius. idest fm illa bona q̃bus aliquis modus beatitudinis participatur. et ideo honoꝛ potest quidẽ ꝛsequi beatitudinẽ. sed pncipaliter in eo beatitudo consistere nõ potest.

¶ D. respondet tali ꝛclusione. honoꝛ quidẽ potest cõsequi beatitudinẽ. sz in eo pncipaliter cõsistere nõ potest. imo impossibile est q̃ in eo consistat. ꝙbat. honoꝛ exhi

bet alicui ꝓpter excellentiã z est signũ z testimoniũ qꝺã ist⁹ excellentie q̃ est in honoꝛato (sez ꝑcristens) sz excellentia maxie attendit circa beatitudinẽ z fm ꝑtes ei⁹. igit sequtur ꝛclo. Maioꝛ pz ex rõne honoris. Minoꝛ ptz. qz beatitudo ẽ bonũ pfectũ z excelles. z p ꝛns maxie honoꝛabile. z etiã ꝓpter ei⁹ ꝺebet honoꝛ. illius q̃ ꝓpriũ pncipat aliq̃ꝺ beatitudinis. s. ꝛtutibꝰ z bonis ꝛtuosis operatiꝺ. vi de de h̄ scꝺa scꝺe. q. cxlv. ar. p. ad secũꝺ. qz aliq̃ꝺ ꝺebet honoꝛ q̃ sunt ꝛtutes ꝗ sunt ꝛture excellẽtioꝛa. s. ꝺeo et beatitudini. aliq̃ꝺ etiã q̃ sunt infra ꝛtutes incẽtiũ coaduuãt ad opa ꝛtut⁹. vide z ad pmũ ibiꝺẽ. ¶ Nota q̃ hec pbatio fundat⁹ in opposita ꝛditõe honoris ad rõnẽ beatitudinis. nã beatitudinis rõ ꝛsistit in h̄ q̃ est bonũ ex cellens ꝓpter se appetitũ z facit maximã excellẽtiã. p ꝛns nec eã ꝛsupponit. honoꝛ ꝛo ex ꝓpria rõne ꝛsupponit excellẽtiã ꝗre nõ ẽ beatitudo sz eã ꝛsupponit. vl⁹ aliquã ei⁹ ꝓtẽ id ẽ pfectõez aliquã ꝓsertim q̃ ẽ fm ꝛtutẽ. qz honoꝛ i veritate nõ ꝺebet nisi ꝛtuti. Licet aliq̃ voluerint. vt habet ꝗrto ethicoꝝ. q̃ etiã ꝺebeat nobilitati poñe z ꝺiuitijs ꝛc. vide p ista scꝺe plures alias rões in 3⁹. ꝺ gẽn. ca. xxviij.

Argumẽtũ in contrariũ

Confir mat conclusione ꝛiuã. ¶ Nota tñ q̃ honoꝛãs ꝺr exhibere reuerẽtiã. nõ qz idẽ sit honoꝛ z reuerẽtia. cũ honoꝛ sit qꝺã exterisecũ. reuerẽtia ꝛo sit act⁹ ꝛpualr interioꝛ. sz qz honoꝛ ẽ ꝓtestatio reuerẽtie. q̃ ẽ ei⁹ motiuũ z finis. vt ptz scꝺa scꝺe. q. ciij. ar. ꝓ. ad pmũ honoꝛ etiã ꝺr ee in honoꝛãte nõ tam subiectiue quã pncipiatiue z ipulatiue. qz cũ sit qꝺã exteri⁹ nõ noiat aliq̃ꝺ inherẽs. z tñ ꝺr esse in honoꝛãte mo mozali vbi oẽ qꝺ ẽ ab aliq̃ volũtarie ꝺr esse in eo ꝛc.

¶ Ad pmũ q̃ ꝺm q̃ honoꝛ nõ est pmiũ ꝛtutis ꝓpter qꝺ ꝛtuosi opant. sz accipiũt honorẽ ab hoibꝰ loco pmij. qsi a nõ habẽtibꝰ ad ꝺandũ mai⁹. vez aũt pmiũ ꝛtutis est ipa beatitudo. ꝓpter quã virtuosi operãtur. si ãt ꝓpter honorem operarent. ĩa nõ esset virtus sed magis ambitio.

¶ Ad maiorẽ beatitudo ẽ pmiũ ꝛtutis itemũ z qsitũ a ꝛtuoso tãq̃ finis ꝛtut⁹. Minoꝛ exponit⁹ a doc. san. scꝺa scꝺe vbi tã ad secũꝺũ z. q. cxxxi. ar. ꝓ. ad ij⁹. qz si intelligit q̃ honoꝛ sit pmiũ ꝛtut⁹ qsitũ a ꝛtuoso. negaꝺ. imo fm ph̄m 3⁹. ethicoꝝ q̃. ꝓpt solũ honorẽ bona faciũt vel mala virtãt nõ sunt ꝛtuosi. sz p pmio ꝛtuosus exꝑit beatitudinẽ q̃ ẽ finis ꝛtut⁹. Si ãt intelligit minoꝛ q̃ honoꝛ sit pmiũ ꝛtut⁹ ex pte aliozꝝ q̃ nõ h̄t aliq̃ꝺ mai⁹ qꝺ ꝛtuoso retribuãt q̃z honorẽ. ꝛcediꝺ. sz ꝺocꝺo q̃ honoꝛ isto mõ sit pmiũ magnũ. ẽ. qz ẽ testimoniũ excellẽtie ꝑexistẽtis. z sic nõ est finis ꝛtutis sed magis ecõtra. Beatitudo ãt ẽ finis virtutis. Quare negaꝺ ꝛnã.

¶ Ad secũꝺũ ꝺm q̃ honoꝛ ꝺebet exo z excellẽtissimis in signũ vl⁹ testimoniũ excellẽtie preexistẽt⁹. nõ q̃ ipe honoꝛ faciat eos excellentes.

¶ Ad maiorẽ id qꝺ ꝛuenit excellentissimis formalr. i. qꝺ facit formalr excelleres simplr. h̄ ẽ beatitudo. si ãt ꝛuenit excellentissimis finalr. i. exhibet ꝓpter excellẽtiã. tũc non oz q̃ sit beatitudo sz q̃ beatitudo ẽ cã ei⁹ motiua z finalis. Ad minorẽ. vez ꝛuenit excellentissimis honoꝛ. sz secundo mo nõ pmo. qz honoꝛ nõ nõ facit deũ excellẽtẽ sz ꝺebet sibi ꝓpter excellentiã ꝑexistentẽ. q̃ ꝛc. negaꝺ ꝛnã. sed sequtur q̃ honoꝛ sit effectus debitus beatitudinis

¶ Ad tertiũ ꝺm q̃ ex naturali ꝛsiderio beatitu

dinis quã ꝛsequtur honoꝛ. vt ꝺictũ est ꝺtingit q̃ homines maxie honorẽ ꝛsiderãt. vñ querũt homines maxime honorari a sapiẽtibꝰ quoꝝ iudicio creduꝫ se esse excellẽtes vel felices. In coꝛ.

¶ Ad maiorẽ qꝺ est magis ꝺesideratũ ꝓpter se tãq̃ finis ab hoibꝰ rõnalibꝰ est beatitudo. sz nõ oz q̃ si sit appetitũ ab irrõnalibꝰ. vel etiã si appetaꝫ multũ ab vtentibꝰ rõne recta. sz ꝓpter aliud q̃ se maxie appetibile. Minoꝛ negaꝺ ad sensum maioris. cũ ꝓmo. qz nõ appetit⁹ ꝓpter se sz ꝓpt excellẽtiã. cũ qz ꝛtuosus vt ꝺictus est q̃ vtit⁹ recta rõne nõ querit honoꝛe vt finẽ. Quare negaꝺ ꝛnã.

¶ Utꝝ beatitudo hois ꝛsistat in fama vl⁹ gloria

Ad tertiũ sic ꝓcedit. Uideꝺ q̃ beatitudo hois ꝛsistat in gl'a. in eo em̃ videt beatitudo ꝛsistere qꝺ reddit sanctis ꝓ tribulationibꝰ qs in mũdo patiũt. hmõi aũt est gl'ia. ꝺr em̃ apl⁹ ro. viij⁹. Nõ sunt ꝛdigne passiões huj⁹tpis ad futurã gloriaz q̃ reuelabit in nobis. q̃ beatitudo ꝛsistit in gl'ia. ¶ P. bonũ ẽ diffusiuũ sui vt ꝓz ꝓ Dionysiũ ꝗrto. cap'o ꝺe di. no. sz ꝓ gloriã bonũ hois maxie diffundit in noticiã alioꝝ. qz gloria. vt Ambrosi⁹ ꝺr. nihil aliꝺ est q̃ clara cũ laude noticia. q̃ beatitudo hois ꝛsistit in gl'ia. P. beatitudo est stabilissimũ bonoꝝ. h̄ ãt ee videt fama vl⁹ gl'ia. qz ꝓ hãc quoꝺãmõ hoies eternitatẽ sortiũt. vñ Boet⁹ ꝺr in libꝛo ꝛsolatõe. Uos ĩmortalitatẽ vobis ꝓpagare videmini cũ futuri famã tpis cogitatis. q̃ beatitudo ꝛsistit in fama seu gl'ia. ¶ Sz P. beatitudo est vez hois bonũ. sed famã seu gloriã cõtingit esse falsam. vt em̃ ꝺr Boet⁹ in libꝛo ꝗrto ꝛsolatõne. Plures magnũ sepe nomen falsis vulgi opinionibꝰ attulerunt. quo qꝺ turpius excogitari potest. Nã q̃ falso predicant suis ipi necesse est laudibꝰ erubescãt. nõ q̃ beatitudo hois ꝛsistit in fama seu gloria.

¶ Hic. D. querit de alio hũano exterioꝛi bono. scz de gloria q̃ z ipa includit aliq̃ꝺ sensibile ad mi⁹ laudẽ vocalẽ. z ideo inter coꝛpalia bona exteriora ꝓputat. Secũ ꝺũ ei Tul. gl'ia ꝛsistit i celebritate fame q̃ vtiq̃ nõ ẽ sine vocali locutõe hoim vel scriptura sensibili. Est ãt fm. ꝺ. san. scꝺa scꝺe vbi supꝛ z. q. cx. vi. ar. ij. ad secũꝺũ gl'ia ẽ effect⁹ honoris Ex h̄ nãq̃ q̃ aliq̃s honoraꝫ reꝺdit clarus in oculis alioꝝ. z ex h̄ q̃ testificamur ꝺe bonitate z excellentia alicui⁹ clarescit bonitas ei⁹ in noticia plurimoꝝ. h̄ em̃ ipoꝛtat no⁹ glorie. Et fm. ꝺoc. san. 3⁹. ꝺ gentiles. ca. xxix. honoꝛ est finis glorie. nã ad h̄ volũt hoies innotescere cũ laude z claritate q̃ꝺã vt ab eis q̃b⁹ innotescũt honorẽtur. z ita gloria est ꝓpter honorẽ quesita. nõ est em̃ in cõueniẽs vt honoꝛ sit eã quoꝺãmõ efficies gl'ie in honorantibꝰ aliq̃bꝰ. z finalis in honoꝛato. Patet ex his oꝛdo congruus huius articuli ad precedentem.

¶ Respondeo ꝺm q̃ impossibile est beatitudinẽ hois in fama seu gloria humana ꝛsistere. nã gloria nihil aliud est q̃ clara notitia cũ laude. vt Ambrosius ꝺicit. res aut cognita aliter comparatur ad cognitionẽ diuinã. z aliter ad cognitõem humanã. humana em̃ cognitio a rebus cognitis causat. sz di

hec ꝓdicꝰ ẽ cãlij

Universidad de Deusto
Biblioteca

tiua cognitio est causa rei cognitaꝫ. vñ pfectio humani boni q̄ beatitudo dr. nō potest causari a notitia humana. sed magis notitia hūana de bītudine alicuius pcedit ⁊ quodāmō causat ab ipa hūana beatitudine. vel inchoata vel pfecta. ⁊ ideo in fama vel in gloria nō pt cōsistere hois beatitudo.

¶ D. respondet tali ꝛclone. in fama vel gloria hoim nō pt ꝛsistere hois beatitudo. sz ex gl̄ia q̄ ē apud deū dependet hois beatitudo. hāc ꝛclonē ꝓbat dupl̄r. secūdo mō ibi. Est etiā aliud ⁊c. Circa pmū ponit ⁊ ꝓbat pmo pmā ptē. secūdo secūdā. ibi. Sz bonū ⁊c. Intelligit aūt pma ps q̄ in gl̄a hoim vel hūana nō ꝛsistit hois bītudo. nec formal̄r. nec causal̄r. sicut in gl̄ia dei ꝛsistit causaliter. ⁊ ꝓbat sic. Gloria nihil aliud est q̄ clara notitia cum laude. sz pfectio hūani boni q̄ bītudo dr non pt causari a notitia hūana. sz magis ecōtra. igit pma ps ꝓa Maior relinq̄t nota ex rōne gloriæ ⁊ auctoritate Ambrosij. Minor ꝓbat ex differēti habitudine rei cognite ad cognitōes hūanam ⁊ diuinā. q̄ hūana notitia a re dependet ꝓcter cum speculatiua. Deinde cū dicit.

¶ Sed bonū hois dependet sicut ex cā ex cognitione dei. ⁊ ideo ex gl̄ia q̄ est apd deū dependet beatitudo hois. sicut ex causa sua. fm illud psal̄. Eripiā eum ⁊ glorificabo eū. longitudine dierū adimplebo eum ⁊ ostendam illi salutare meum.

¶ Subiūgit secūdā ptē ꝛclonis respon. quā ꝓbat sic Gloria est clara notitia cū laude. sz bonū hois sicut ex cā dependet ex cognitōe diuina. q̄ hois bītudo pt dependere ex gl̄a q̄ est apud deū. Maior habita est ē pr̄. Minor etiā patuit. q̄ diuina notitia ē cā rei cognitaꝫ. Et pfirmat hec secūda ps auctoritate psal. in ībra. Circa hāc secūdā ptē aduerte q̄. d. san. videt h alitꝛ loq̄ de gloria apd deū q̄ in de malo materia. ix. q. p. ad q̄ntū. Ubi accipit gloriā. p notitia quā hō hz de deo cū laude ipi⁹ dei. et sic gl̄ia ē formal̄r hois bītudo si sit notitia ⁊ visio patrie. sic nō loq̄t hec secūda ps ꝛclonis. vide tertio ꝛ gēti. ca. lxij. Si aūt gloria dei vel gloria hois apud deū dicat notitia quā de⁹ hz de sancto vl̄ beato q̄ ⁊ facit eū laudabilē. sic i tali notitia dei ꝛsistit bītudo hois causal̄r. ⁊ sic loq̄t. do. h. An aūt gl̄a pmo mō accepta sit idē ꝓuertibilis cū bītudine patrie q̄ē act⁹ secund⁹. vide Lapo. in. ij. dis. xxvi. ad pmū ꝛ secūdā ꝛclonē. vbi habet q̄ nō. ⁊ in. iij. dis. xlix. q. p. ad q̄rtū Scoti ꝛ pmā ꝛclonē. vide ⁊ infra. q. cx. ar. iij. vbi multa de h dicent. Deinde ibi.

Gloria apd deū varie dr

¶ Est etiā aliud ꝛsiderāduz q̄ hūana notitia sepe fallit ⁊ pcipue in singularibꝫ ꝛtingētibꝫ cuiusmodi sunt actꝰ hūani. ⁊ iō frequēter hūana gl̄ia fallax est. sz q⁹ de⁹ falli nō pt. ei⁹ gl̄ia ꝓa ē. ꝓpter q̄d dr. ij. ad corinth. x°. Ille ꝓbat⁹ ē quē deus ꝛmendat.

¶ Probat p̄dictā ꝛclonē aliter q̄ ad ambas ptes sic Gl̄ia hūana ē fallax. dei aūt ꝓa. q̄ i pria nulla ꝛsistit bītudo. ⁊ nullo°. in secūda aūt ꝛsistit saltē causal̄r. Assumptū ꝓbat q̄ ad pmā pt̄ rōne. q⁹ gl̄ia hūana ē notitia hūana. sz notitia hūana sepe fallit p cipue in frib⁹ ꝛtingētibꝫ cuiusmodi sunt actꝰ hūani. q̄ gl̄ia hz plurimū incertitudis et erroꝛ. vñ sepe laudat ⁊ famat vt bon⁹ q̄ nihil valet. secūda ps assumpti ꝓz auctoritate ⁊c. plures rōnes. vide in. d. san. vbi supra cōtra genti. ⁊c.

in quibus consistat.

Argumentū in cōtrarū Est ꝓ pma ptē ꝛclonis Nec valet arguere q̄ saltem consistat in vera laude. q⁹ si est vera ꝓsupponit bonitatē laudati. ⁊ p ꝓns nō ipm p se bonū. vt patet ad secundū.

¶ Ad pm̄ g̃dm. q̄ apl's nō loq̄t ibi de gl̄ia q̄ est ab hoīb⁹. sz de gl̄ia q̄ est a deo coꝝ angelis et⁹ vñ dr Marci. viij. Filius hois cōfitebit̄ eū in gl̄ia patris sui coram angelis eius.

¶ Maior ꝛcedit. Ad minorē dico. q⁹ loq̄tur de gl̄ia q̄ est a deo ⁊ quā ꝙs hz de deo. talis cū est bītudo. vñ vidē. do. loq̄ de gl̄ia in hac solone vt loq̄t in de malo sz ꝓ gloria. i. notitia hois quā hz in patria de deo. nec h̄ ē eq̄ uocare. q⁹ vna gl̄ia ad alia ꝛsequit̄ sicut effect⁹ ad causaz Gloria em̄ hois formal̄r. i. notitia sua clara quam hz de deo est effectus gloriæ id est notitiæ que est in deo practica ⁊c. ⁊ hec ratio ꝓbat secundā ptem ꝛclusionis.

¶ Ad secūdū dom. q⁹ bonū alicuius hois q̄ꝺ pfama vl̄ gloria est in ꝛgnitōe multoꝝ. si ꝛgnitio q̄dē vera sit oꝝ q⁹ vtruq⁹ a bono existente in ipo. ⁊ sic pre supponit pfectā beatitudinē vel inchoatā. ¶ Si aūt cognitio falsa sic. nō ꝛcordat rei. ⁊ sit bonū nō inuenit̄ in eo cui⁹ fama celebris habet̄. vnde pz q⁹ fama nullo mō pt facere hominē bonum.

¶ Maior ꝓa ad sensum habitū. q. p. ar. iij. ad pmū. q⁹ bonū diffundit se finaliter. ⁊ ē rō diffundēdi se fm ꝓpriā rē ⁊ cōcarōes sui ad alia. Ad minorē pmo. diffundit se q̄dē bonū hois p gloriā nō ꝓprie se cōcādo aliꝭ sz solū veniēdo in notitiā abstq̄ sui reali ꝓticipatōe Sicut cū multi de excellēcia alicuius q̄ nihil excellēter ꝓticipāt. Secūdo dr q⁹ esto aliq̄l diffundat bonū i notitiā p gliam. nō tñ gl̄ia facit bonū. sz si ē ꝓa gl̄ia tūc ꝓsupponit bonū. Si aūt falsa. sic nec ipa est bona. nec bonū ꝓsupponit ⁊ p ꝓns nec facit hoiez bratū. nec ꝓcedit a bītudie. q̄ negat ꝓna.

¶ Ad tertiū dom. q⁹ fama nō hz stabilitatez. imo falso rumore de facili pdit. ⁊ si stabil' aliqñ pseueret h̄ ē p accūs. sz bītudo hz p se stabilitatē ⁊ temp.

¶ Maior ꝓa. q⁹ hz stabilitatē ex ꝓpria rōne. vt patebit infra. q. v. ar. iij. et de h Scotus in. iij. dis. xlix. q. v. ad longū disputat vñ bītudo habeat ꝓperuitatē. Minor negat q⁹ fama sit p se stabilis. q⁹ valde facile ꝓuio rumore depdit. ꝙre ex ꝓpria rōne nō hz q⁹ sp mancat fama hoim. nam ex ꝛditōne subtecti. s. hois fama hz vt facile amittat q̄ magis ꝓnus ē ad credēdū mala q̄ bona. si aūt ꝓperuetur h̄ ē p accūs. vel ex dispōne diuina. vel q⁹ egregia facta inscribunt. Fama aūt ꝛsistit in opinione ⁊ laude hūana p se q̄ facile mutant. Quare negat ꝓna.

¶ Utr beatitudo hois consistat in potestate

AD quartū sic ꝓcedit. Uidet q⁹ beatitudo cōsistat in ptāte. oīa em̄ appetūt assimilari deo tāq̄ vltio fini ⁊ ꝓmo ꝓncipio. sed hoīes q̄ in ptātibꝫ sunt ꝓpter similitudinē ptātis marie vident ee deo ꝛformes. vñ in scriptura dñi vocāt. vt pz Exodi. xxiij°. Hȳs nō detrahes. q̄ in ptāte bītudo ꝛsistit. ¶ Preterea. bītudo ē bonū pfectū. sed pfectissimū est q⁹ hō etiā aliꝭ ꝛgnie possit regere. q̄d ꝛgenit his q̄ in ptātibꝫ sunt ꝛsistūs

li. g̃ beatitudo ꝛsistit in ptāte. ¶ Preterea bītudo cū sit maxie appetibilis opoꝫ et qd maxie ē fugiendum. sz hoies maxime fugiūt seruitutē cui ꝛtrapoꝫ ptās. ergo in potestate bītudo ꝛsistit. ¶ Sz cōtra. bītudo est pfectū bonū. sz ptās est maxie imperfecta. vt ēm dicit Boeci⁹. iij°. de ꝙsola. ¶ Potestas hūana sollicitudinū morsus expellere. formidinum aculeos vitare negat. ⁊ postea. potentē censes cui satellites lat⁹ ambiūt. q̄ quos terret ipe plus metuit. nō igit beatitudo consistit in potestate.

¶ Hic inq̄rit de q̃rto tpali bono exteriori. nō em̄ intelligit q̄ sitū de ptāte. i. virtute opatiua hoīm intrinseca et ꝓpria sed de ptāte mūdana q̄ est bonū exteri⁹ inq̄situ fm d. san. tertio ꝙ gentiles. ca. xxxi. depēdet ab opinionibꝫ ⁊ fauoribꝫ ⁊ obedientia hoim subditoꝝ. exterioꝝ. repuratur em̄ ptās mundana quicq̄d p̄sidens cum auxilio suorum subditoꝝ facere potest.

¶ Respondeo dom. q⁹ impossibile est beatitudinē in ptāte ꝛsistere. ꝓpter duo. Primo quidē. q⁹ potestas hz rōnem principij. vt ptz in q̄nto metaphi. beatitudo aūt hz rōnē vltimi finis.

¶ D. hic duo facit p̄ncipal̄r. primo respondet ad p̄sens quesitū. secūdo rñdet itez. ad q̄rtuoz q̄stiones in his articulis p̄missa q̄ deducit q̄rtuoz rōibꝫ q̄nalibꝫ. ibi. Possunt pmū pagit tali ꝛclone respon. Impossibile ē bītudinē in ptāte ꝛsistere. ꝓbat dupl̄r. secūdo q⁹ ⁊c. primo sic. Bītudo hz rōem vltimi finis. sz potestas nō hz rōnē vltimi finis. igit ⁊c. Maior nota. minor. ꝓbat. q⁹ potestas hz rōnē ꝓncipij (sz actōis ordinate in finē) nā potestas q̄nto metaph. tex. cō. xvij. in. d. san. lectōne. xij. est ꝓncipiū mot⁹ aut mutatōis in diuerso inq̄tū diuersus. et intelligit de potestate. i. poīa actiua. vt ibidē exponit. Ptz igit minor q⁹ ptās nō est vltimū sed ex natura ordinat ad actionē vel opatiōnē sic ad finē. Cōsequēter cū dr.

¶ Secūdo. q⁹ ptās se hz ad bonū ⁊ ad malū. bratitudo aūt est ꝓpriū ⁊ pfectū hoīs bonū. vñ magis posset ꝛsistere beatitudo aliqua in bono vsu potestatis qui est p virtutē. q̄z in ipa potestate.

¶ Probat aliter eandē ꝛclonē sic. Beatitudo est propriū ⁊ pfectū bonū hois. sed ptās non est hmōi. igit ⁊c. ꝓbat minor. q⁹ ptās se hz ad bonū ⁊ malus hoīs (sz in ēqtū hō est) nā tale hmōi bonū est fm rōnē esse. vtunq̄ aūt plerūq⁹ potestate mūdana male ⁊ ad malū. g̃ nō est bonū pfectū. q⁹ tale nō est nisi bonū. Ptās aūt q̄ qs male vtit ē mala. vt sic. Ex ista ꝓbatōe. D. infert p modū corollarij q⁹ magis posset ꝛsistere bītudo in bono vsu ptātis q̄ est p ꝛtē. ptz ex dictis. q⁹ in eo magis ꝛsistit bītudo q̄ ē bonū tm ⁊ nūq̄ malū. sz vsus bon⁹ ptātis est tm bon⁹ et sp se hz ad bonū. nō ptās ipa. Dicit aūt corollariū. aliq̄a bītudo. q⁹ nō pfecta ⁊ ꝙsummata. sz inchoatio vere bītudinis ⁊ aliq̄lis bītudo vie imperfecta. q⁹ videlicet vsus ꝛtuosus est meritū vere bītudinis. vñ. d. san. ꝓmo libro de regimine ꝓncipū ostendit bonos ꝓncipes ⁊ rectores plurimū mereri.

¶ Possunt aūt quattuor generales cause induci ad ostēdendū q⁹ in nullo ꝓmissoꝝ exterioꝝ bonoꝝ

Exponit̄ ꝛclusas ⁊ ꝛtuna circa idem.

beatitudo consistit. quaꝫ ꝓma est q⁹ cū beatitudo sit summū hois bonū non ꝓpatitur secum aliq̄d malū. omnia aūt ꝓdicta possunt inueniri ⁊ in bonis ⁊ in malis. Secūda rō est. q⁹ cū de rōne bītudinis sit q⁹ sit p se sufficiēs. vt ptz in ꝓmo ethi. necesse est q⁹ ista bītudine adepta nullū bonū necessariū homini de⁊ sit. adeptis aūt singulis ꝓmissoꝝ possunt adhuc multa bona hoī necessaria deesse. puta sapientia. sanitas corꝑis. ⁊ huiusmodi. Tertia q⁹ cū beatitudo sit bonū pfectū ex beatitudine nō potest aliq̄d malū alicui ꝓuenire qd nō ꝓuenit ꝓmissis. dr em̄ Eccle siastes q̄nto. q⁹ dimitte interdū ꝛueniāt in malū dñi sui. ⁊ simile pz in aliꝭ tribꝰ. Quarta rō est. q⁹ ad beatitudinē hō ordinat̄ p ꝓncipia interiora. cū ad ipsam naturaliter ordinet̄. ꝓmissa aūt quattuor bona magis sunt a causis exterioribꝫ ⁊ vt plurimuz a fortuna. vñ ⁊ bona fortune dicuntur. vñ ptz q⁹ in ꝓmissis nullo mō beatitudo consistit.

¶ Hic q̃ner infert responsionē dictoꝝ q̃rtuoz articulos. q⁹ in nullo dictoꝝ bonoꝝ beatitudo hois pt ꝛsistere et ex hijs aūt dari. p plenērio ad ducit q̃rtuoz rōnes gēnales. q⁹ videlicet q̄libet valet ad ꝓbandū intentū singuloꝝ q̃rtuoz articuloꝝ hui⁹ q̄stionis. ⁊ sunt de se clare in ībra.

¶ Nota solū q⁹ posset ꝙ q̃rtā rōnē inferri instāria ex dicto phi. ij. phys. vbi hz q⁹ felicitas ⁊ fortuna circa idē ee vident. q⁹ re posset videri q⁹ p h⁹ q⁹ dicta tpalia de q̄bus in q̃rtuoz articul' actū ē. fortune subiacēt nō arguat q⁹ in eis felicitas ꝛsistere nō possit. Sz hāc instāria solut. d. san. in q̃rto. dis. xlix. q. p. ar. p. q. p. ad q̄ntū. q⁹ felicitas ⁊ fortuna dicūt ee aliq̄ dupl̄r. Uno mō sicut subiectoꝝ. ⁊ sic mō felicitas ⁊ fortuna sunt eadē. q⁹ vtrūq⁹ nō nisi in rōnalibꝫ pt esse. Alio mō sicut obiectoꝝ vel materie. sic ē impossibile q⁹ felicitas ⁊ fortuna sint eoꝝdē. q⁹ fortuna est eoꝝ q̄ ꝓter aliud agunt. q̄ñ aliq̄d ꝓter intentōes accidit Felicitas aūt vel beatitudo est que ab omnibꝫ inrēditur. nec ad alterꝫ ordinat̄. ⁊ ideo hz corꝑalia bona dicant̄ fortune materiales. nō tñ seq̄tur q⁹ in corꝑalibꝫ bonis felicitas ꝛsistat. hec ille. Ex quibus ꝓz q⁹ ꝓbatio. d. solida ē. q⁹ corꝑa q⁹ hmōi bona subsunt fortune. ꝛō in eis nō ꝛsistit beatitudo sicut in obiecto q̄d hic intendit. vide alias rationes ꝛtra gentiles vbi supra.

Argumentū in cōtrariū Confirmat conclusionē responsiuā presentis quesiti.

¶ Ad pmū ergo dicendum. q⁹ diuina potestas est sua bonitas. vnde vt sua ptāte nō pt nisi bene. sz h⁹ in hoīb⁹ nō inuenit. vñ no sufficit ad beatitudinez q⁹ homo assimiletur deo q̃tum ad ptātem nisi assimiletur ei q̃tum ad bonitatē.

¶ Maior vera. sed dico post. d. san. tertio ꝛtra gēt. ca. xx. q⁹ oēs res tendūt vt assimilent deo inq̄tū ē bon⁹. sz bonitatē nō assequāt vt ē in deo. sz vnaq̄q⁹ fm modū suū. Minor negat q⁹ in ptāte absolute sint maxime sibi fm ꝛformitatē. q⁹ ptās dei ē sua bonitas. q̃re marie assimilatio ē in bono vsu ptāt⁹. vñ ex h⁹ q⁹ ē bona. magis assimilat q̄z ex h⁹ q⁹ hz ptātē. vt sic. Quare negat ꝓna.

¶ Ad secūdū dom. q⁹ sic optimū est q⁹ aliq̄s vta

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur bñ ptãte in regimíe multoꝝ.ita pessimũ ẽ si male vtaf.ꝛ ita ptãs se hz ꝛad bonũ ꝛad malũ.

¶Dicit vera cũ ista glosa. Est bonũ pfectũ q̃ nullꝰ male vt ꝑt sicut ꝓncipio. rũc negaf minoꝝ debite subsumẽda.bñ volo.q̃ ẽ pfectissimũ bñ regere.ꝫ bñ nõ ẽ ex ptãte ꝫ bonitate adiũcta.g̃ deteret inferri. g̃ ꝛsistit magꝫ in bono vsu ꝛ in ptãte qua nullus male vteref ꝛc.sic non est humana potestas.

¶Ad tertiũ dõm q̃ seruitus est ipedimẽtũ boni vsus ptãtis.ꝛ ideo naturaliꝝ hoies eã fugiũt.ꝛ non quasi in potestate hois sit summũ bonũ.

¶Ad minoꝛẽ negaf illud q̃ fugiant hoies seruitutẽ. qz opponiꝫ ptãi.ꝫ qz opponiꝫ vsui ptãtis.qz seruitꝰ ẽ ipe dimẽtũ boni vsus ptãtꝫ. vñ paꝝ cet nõ hẽ ptãtẽ dũmõ aliq̃s posꝫ agere qđ vellet.ꝫ qz seruitꝰ ipedit ne q̃s agat qđ ipe vult.ío odit seruitutẽ.ꝛ nõ qz seruitꝰ opponiꝫ ptãti.quare bonꝰ vsus est melius quid ptãte ꝛ in eo consistit beatitudo indoꝛatiue ꝛc.

¶Utꝛ beatitudo ꝛsistat in aliquo coꝛpis bono.

AD q̃ntũ sic ꝓcedit. Videf q̃ bñtudo cõsistat in bonis coꝛpis.dicit enĩ ecclesiasti.xxx. Nõ est census supꝛa censum salutis coꝛpis.sed in eo qđ est optimũ ꝛsistit beatitudo.ergo ꝛsistit in coꝛpis salute. ¶Dionysius dicit q̃nto capl'o de di.no. q̃ eẽ est melꝰ q̃ viuere.ꝛ viuere q̃ alia q̃ ꝛsequũtur.ꝫ ad esse vel viuere hois requirit salus coꝛpis. cũ ergo beatitudo sit summũ bonuꝫ hois. videf q̃ salus coꝛpis maxime pertineat ad beatitudinẽ. ¶Preterea quãto aliq̃d est cõmunius tãto ab altioꝛi ꝓncipio dependet. qz quãto est superꝰ tanto eius virtꝰ ad plura se extendit sed sicut causalitas cause efficientis ꝛsideraf fm influentiã.ita causalitas finis attẽdit secundũ appetitũ.ergo sicut ꝑma causa efficiẽs est q̃ in oia influit.ita vltimꝰ finis est qđ ab oĩb' ꝛsideraf. ꝫ ipm esse est qđ maxie ꝛsideraf ab oĩb'.ergo in his q̃ pertinẽt ad esse hois sicut est salus coꝛpis. maxie cõsistit bñtudo. ¶Sed ꝛtra est q̃ fm bñtudinẽ hõ excellit oĩa alia.ꝫ fm bona coꝛpis a multis aĩalib' superaf sicut ab elephante in diuturnitate.a leone in foꝛtitudine.a ceruo in cursu. ergo beatitudo non consistit in bonis coꝛporis.

¶Posteꝝ ostensum est bñtudinẽ nõ ꝛsistere in bonis exterioꝛib' obiectue.hic ostendit eã nõ ꝛsistere in bonis coꝛpis. Et ꝓmo hoc oñdit vltꝛ de q̃libet bono coꝛpali. secũdo speciaſt de voluptate coꝛpali in sequẽti articulo.

¶Nota aũt q̃ bonũ coꝛpis dupleꝛ est.videlicet substãtiale ꝛ accidentale.vt pulchꝛitudo.sanitas robur coꝛpis. Substãtiale est ipm esse hois qđ est coꝛpis ꝛ aie. coꝛpis q̃dẽ vt pricipatũ.aie aũt vt ꝑfectũ. Jõ.d.san. in coꝛpe secũdi ostẽdit q̃ bñtudo nõ ꝛsistat in bono coꝛpis substali Jn argumẽto aũt in ꝛtrariũ oñdit q̃ non in bonis accẽtalib' coꝛpis. Circa ꝓmũ aũt duo facit.ꝓmo.pbat q̃ non in esse coꝛpis vel eiꝰ ꝛseruatõe.secũdo dato q̃ esset bñtudo hominis in esse ꝛ in hoc q̃ est ꝛ viuit adhuc nõ esset dicendũ q̃ beatitudo consisteret in bono coꝛporis.

¶Respondeo dicendũ q̃ impossibile est beatitudinẽ hois in bonis coꝛpis cõstare ꝓpter duo. Primo quidẽ qz impossibile est q̃ illiꝰ rei q̃ ordinaf ad aliud sicut ad finẽ vltimꝰ finis sit eiusdẽ ꝛseruatio in esse. vñ gubernatoꝛ nõ intendit sicut vltimũ finẽ cõseruatoẽ; nauis sibi ꝓmisse. eo q̃ nauis ad aliud ordinaf sicut in finẽ.ſ.ad nauigandũ.sicut aũt nauis cõmittit gubernatoꝛi ad dirigendum.ita hõ est sue volũtati ꝛ rõni ꝓmissus.fm illud qđ dꝛ Eccl'.xv° Deus ab initio ꝛstituit hoiem ꝛ reliqt eũ in manu cõsilij sui. Manifestũ ẽ aũt q̃ hõ ordinaf ad aliq̃d sicut ad finẽ.nõ eĩm ẽ summũ bonũ. vñ impossibile ẽ q̃ vltimꝰ finis rõnis ꝛ volũtatꝭ hũane sit ꝛseruatio sui esse.

¶Rñdet tali ꝓclone. Jmpossibile est beatitudinẽ hois in bonis coꝛpis ꝛsistere.hãc ꝓclonẽ pbat.doc.itez dupliciter. ꝓmo q̃ ad rẽ.secũdo q̃ ad modũ loq̃ndi.ibi. Secũdo qz ꝛc.ꝓmo sic. Jmpossibile ẽ q̃ illi' ꝛc. vt in ſra. sed hõ oꝛdiatur ad aliq̃d sicut ad finẽ.igit ꝛc. Maioꝛ ꝑbaf exẽplariter de gubernatoꝛe nauis q̃ oꝛdinaf ad aliud. et eius ꝛseruatio nõ est finis gubernatoꝛis. Et notat.d.cir ca.ꝑbatõem maioꝛis ad ꝓpositũ q̃ hõ est ꝓmissus volũtati sue ꝛ rõni.sicut nauis gubernatoꝛi. vñ posset bñ rõ a siliꝑ ꝓclone.qz videlicet sicut se hz gubernatoꝛ ad nauẽ cõseruandã sic volũtas ꝛ ratio hois ad ꝛseruatõem bominis.sed nauis ꝛseruatio nõ est finis gubernatoꝛis.igit nec ꝛseruatio ꝛ pmanẽtia hois in esse ꝛ vita sua est finis volũtatis hũane. Minoꝛ ꝓncipalis ꝑbaf. qz hõ non est summũ bonũ.igit oꝛdiaf ad aliquid sicut ad finẽ. oĩa eĩm ꝓter summũ bonũ ex natura sunt oꝛdinabilia ad ipm

¶Nota q̃ in vno ꝛ eodẽ idemꝑficãtur esse subale.ꝛ esse viues.ꝛ esse intelligẽs. Quare idẽ est dicere. q̃ in cõseruatõe esse humani nõ ꝛsistit bñtudo. Ac si dicaf q̃ in hoc hõ non habet bñtudinẽ. qz est ꝛ viuit. vel habet esse intellectiuũ. ꝛ qz in his ꝑmanet ꝛ ꝛseruaf. Et rõ.qz esse suũ oꝛdinaf in alium finem formalem ꝛ obiectiuum.

Deinde ibi.

¶Secũdo qz dato q̃ finis rõnis ꝛ volũtatꝭ humane eẽt ꝛseruatio hũani eẽ.nõ tñ posset dici q̃ finis hois eẽt aliq̃d coꝛpis bonũ. Esse eĩm hois consistit in anima ꝛ in coꝛpe.ꝛ q̃uis esse coꝛpis dependeat ab aĩa. esse tñ hũane aie nõ dependet a coꝛpe. vt supꝛa ostensum est.ipmq̃ coꝛpꝰ est ꝓpter aiam sicut materia ꝓpter formã.ꝛ instrumẽta ꝓpter motoꝛẽ vt per ea suas actiones exerceat. Pria pte.q. lxxv. ꝛ.q.xc

¶Ponit secũdã rõnem que attendit ꝓprietatẽ locutionis ꝛ vult.d.ꝑbare q̃ dato.qz in esse hois ꝛsisteret bñtudo obiectalis. ꝛ hõ esset q̃ bꝛeatus. qz sic est ꝛ viuit. adhuc non est dõm q̃ in bono coꝛpis ꝛsistat bꝛeatitudo. Et inuit.d.dupliciꝑbaõez. ꝓma directe ꝑbat qđ ꝓdictũ est.secũda ꝑbat ꝓclonẽ responsiuã.q̃ ad ꝓmũ. ibi. Vñ omnia ꝛc. Quo ad ꝓmã rõnem arguit sic Esse hois ꝓncipaliꝰ est aie q̃ coꝛpis. g̃ etiã si in ipo sit bñtudo magis dõm est q̃ in bono aie sit bꝛeatitudo q̃ in bono coꝛporis. ꝓña nota. Bñs ꝑbaf. quia esse hois ꝛsistit in aia et coꝛpore .i.in vnione vtriusq̃. Et q̃uis esse coꝛpis dependeat ab aĩa. esse tñ aie nõ dependet a coꝛpe. vt ꝑz ꝑ.q.lxxvi. ꝛ.q.xc. Quare añs vez. ꝛc. ¶Nota aũt ꝓter ista que.d.san.infra dicit.q.iij.ar.v.ad scõm.nam possent ista dicta male intelligi quasi esse hois(.i.totius

cõpositi) dependeat a ꝛtib' vnitis scz ab aĩa ꝛ coꝛpe.ꝛ q̃ illud cẽ scz subsistentie esset aliud q̃ esse partiũ Silr posꝫ male intelligi q̃ esse coꝛpis dependeat ab esse aĩme. q̃si sint duo esse. Jsti eĩm sensus falsi sunt. vt patebit.ꝑ.p.q. lxxvi.ar.ꝑ. ad q̃ntũ.qz idẽ esse fm rẽ scz existẽtie ꝛ subsistẽtie est aie vt ꝓpriũ sed totiꝰ ꝓpositi coꝛpis vt q̃bus cõicatur.ꝛ tã hõ q̃ coꝛpus hz illud cẽ ab aĩa q̃ ꝛ in esse abſolute.nec a toto.nec a coꝛpe dependet. vñ ꝛ in ipa separata manet. Et cõ intelligẽdũ ẽ q̃ eẽ coꝛpis dependeꝛ ab aĩa silr totius compositi.vt sic ab aĩa ꝛ coꝛpe.sed nõ intelligiꝫ qz aliud esse sit istiꝰ aliud istiꝰ.sed qz idẽ esse ꝓmo ꝓuenit aie rõnali vt quo ꝛ qđ.ꝛ ꝑ ipam coꝛpi ꝛ toti ꝓposito. Obiectiones aũt Scoti ꝓtra hoc dictũ.d.san quas objicit in.iiij. dis.xliij.q.ꝑ. ꝛ in qđlibetis .q.ix. nihil faciũt ꝓtra.d.san. vt videbit magis.ꝑ.p.qz qđlibet q̃dem ens hz esse ꝓpriũ vt distinguiꝫ ꝓtra alienũ ꝛ extraneũ .nõ aũt ꝓpriũ vt distinguiꝫ ꝓtra cõe.immo cuilibet pti essentiali ꝛ toti cõe est idem esse. nec etiã remanet esse ꝓpositi post mortẽ hois vt est hois sed vt aie cui est ꝓpriũ. homini aũt tantũ fuit cõmunicatum. Tunc ibi.

Ideẽ esse homis ꝛ priũ.

Scotꝰ obij cit.

¶Unde omnia bona coꝛporis oꝛdinantur ad bona aie sicut ad finẽ. vñ impossibile est q̃ in bonis coꝛpis bꝛeatitudo ꝛsistat que est vltimꝰ finis.

¶Probat quadã alia rõne ꝓclusionẽ respon. directe sic.ipsum coꝛpus est ꝓpter animã.ꝛ oĩa bona coꝛpis oꝛdinantur ad bona aie sicut ad finẽ.igit impossibile ꝛc. vt in ſra.ꝓña clara Bñs ꝑz.qz materia est ꝓpter formã ꝛ instrumẽta sunt ꝓpter motoꝛẽ.coꝛpus aũt est materia ꝛ instrumentũ anime.igit ꝛc. Pater igit q̃ in bonis coꝛpis substantialib' nõ consistit vltimus finis.

Argumẽtũ in cõtrariũ Probat q nõ ꝛsistat in bonis coꝛpis accidentalib'. ꝛ sic minoꝛ huius rõnis intelligitur.quia fm bona accidentalia coꝛporis humani homo a multis animalibus superatur. vide de hac alias rõnes in .d.san.iij. ꝛ gentiles.ca.xxxij.

¶Ad ꝓmũ ergo dicendum. q̃ sicut coꝛpus oꝛdinatur ad animam sicut ad finem.ita bona exteriora ad ipm coꝛpus. ꝛ ideo rationabiliter bonũ coꝛporis ꝓfertur bonis exterioꝛibus que per censum significãtur sicut ꝛ bonum anime ꝓfertur oĩb' bonis coꝛporis.

¶Ad maioꝛẽ nõ est census.i.exterꝰ bonũ supꝝ bonuꝫ coꝛpis.ꝛez qz exteriora bona oꝛdinãf ad coꝛpꝰ sicut ad finẽ sicut coꝛpus ad aiam ꝛ totũ hoiem.sed nõ est mens sapientis q̃ nullũ bonũ nec ꝑfectum sit supꝛa censum ſa lutis coꝛpis. Quare concessa minoꝛe. negaf ꝓña.

¶Ad secũdũ dicendũ q̃ esse ſimplr acceptũ secũdum q̃ includit in se omnẽ perfectionẽ essendi ꝓeminet vite ꝛ oĩbus subsequentibus. sic eĩm ipsuꝫ esse ꝓhabet in se oĩa bona subsequẽtia.ꝛ hoc mõ Dionysius loquitur. sed si consideꝛeꝝ ꝓout ꝑticipatur in hac re vel in illa que nõ capiũt totã perfectionẽ essendi.sed habent esse imperfectum sicut est esse cuiuslibet creature.manifestum est q̃ ipsum esse cũ perfectõe supaddita est eminentius. vndeꝛ Dionysius ibidẽ dicit q̃ viuentia sunt meliora existentibus ꝛ intelligentia viuentib'.

¶Maioꝛ Esse separatũ ꝛ ꝑ se subsistens est melius q̃ viuere.ꝛ viuere q̃ intelligere fm q̃ rõne distinguũf. verꝛ est.ꝛ rõ est.qz esse tale includit q̃cq̃d includit inferiora,ꝛ cũ hoc plus.qz esse includit quicq̃d ꝑtinet quocũq; mõ ad rõnem essendi,viuere aũt tñ ea q̃ ad vite rõnem ꝑtinet. sed nõ est vera de esse ꝓtracto ꝛ ꝓcipato q̃le est eẽ ad qđ reqꝛitur coꝛpus.qz viuere includit esse ꝛ aliq̃d ꝑfectionis addit. Ad minoꝛẽ.sed ad esse vl' viuere hois reqꝛit ꝛẽ. vez .sed tale est esse ꝓtractũ ꝛ nõ ꝑ se subsistens q̃le est solũ diuinũ.negaf ꝓña.qz coꝛpꝰ nõ reqꝛit ad esse qđ ẽ summũ bonũ. vñ esse est melꝰ q̃ viuere.sed ens scz hñs ẽ ꝑticipatũ nõ est melꝰ q̃ viues. de simili soluõe.ꝑ.q.liij. ar.ij.ad tertium.

¶Ad tertiũ dõm q̃ finis respondet ꝓncipio ex illa ratione ꝓbatur q̃ vltimus finis est ꝓmũ ꝓncipium essendi.in quo est omnis essendi perfectio.cuius simlitudinẽ appetũt fm suã ꝓportionẽ.quedã quidẽ fm esse tñ.quedã fm esse viuens. quedã fm esse viuens ꝛ intelligẽs ꝛ beatũ.ꝛ hoc paucoꝝ est.

¶Maioꝛ ꝓcedit. et ꝑz ex eo vt dictũ fuit. q.ꝑc.ar. viij.ad ꝓmũ q̃ ꝓmũ efficiẽs ꝛ vltimꝰ finis coꝛrespondent. immo sunt idem. Minoꝛ ꝓcedit.Ad illã ergo ꝛc.Dico q̃ vltimꝰ finis ab oĩb' naturaliꝝ desideraf nõ in se ꝛ sub rõne beatitudinis ꝫ vltimi finis in sui ꝓcipatõe ab oĩbus desideraf.qz videlicet vnũq̃q; appetendo suã ꝑfectionem appetit vltimuꝫ finẽ.vt patuit.q.ꝑc. sed negaf q̃ vnũq̃q; naturaliꝝ appetat bꝛitudinẽ.qz ꝫ solũ est cognoscentis intellectualiꝝ. Ultra.ad ſsumptã.dico.q̃ esse desideraf ab oĩbus nõ sicut vltimꝰ finis. nec sicut beatitudo sed sicut aliq̃ ꝓcipatio vltimi finis ꝓnaturalis oĩb' Dico etiã q̃ si intelligaf ista ꝓpositio q̃ esse maxie appetatur.i.tanq̃ maximũ bonuꝫ.negaf.ꝫ appetit maxime ab oĩb'.i.nõ est qđ ita cõiter ab oĩb' apꝛerat sicut cẽ.tũc cõcedit.sed nõ sequitur ꝓña.q̃ g̃ in ipo ꝛsistat bꝛitudo. qz beatitudo appetit tãq̃ maximũ bonũ ꝛ nõ ab oĩb' sed paucis scz ꝛonabilib' rñ. D. rñdet ad illã. g̃ sic ꝓma cã Et ad maioꝛem ꝛ vult. q̃ bene.ꝑter q̃ finis coꝛrespondet ꝓncipio. g̃re sequitur q̃ ꝓmũ ꝓncipiũ ẽ vltimꝰ finis ab oĩb' desideratus ꝫ nõ sub rõne bꝛitudinis ꝫ in sui siliꝛitudine.g̃rũ vna est cẽ qđ appetit ab oĩb' quidem naturaliter sed vt ꝓcipatio vltimi finis nõ vt bꝛitudo ꝫ vltimus finis sub rõne beatitudinis a paucis appetit.

¶Utꝛ beatitudo hois consistat in voluptate

AD sextũ sic ꝓcedit. Videf q̃ beatitudo hois in voluptate consistat. beatitudo eĩm cũ sit vltimꝰ finis nõ appetit ꝓpter aliud.ꝫ alia ꝓpter ipam. sed hoc maxie conenit delectatõi Ridiculũ est eĩm ab aliq̃ querere ꝓpter qđ velit delectari.vt dꝛ in .x°. ethi. ergo bꝛitudo maxie in voluptate ꝛ delectatõe ꝛsistit. ¶Preterea cã prima vehemẽtius ipẽrumit q̃ secunda. vt dꝛ in li°.de causis.influẽtia aũt finis attẽdit fm eiꝰ appetitũ. illud ergo videf habere rõnem finis vltimi qđ maxime mouet appetitum. hoc aũt est voluptas cuiꝰ signũ est q̃ delectatio in tantũ absoꝛbet hois voluntatẽ ꝛ rõnem q̃ alia bona ꝓtemnere facit.g̃ videtur q̃ vltimꝰ finis hois qui est beatitudo maxime

N

Universidad de Deusto
Biblioteca

in voluptate consistat. ¶ Preterea cū appetitus sit boni illud qđ oīa appetūt videt esse bonū optimū. sed delectationē oīa appetūt z sapientes z insipientes z etiā rōne carentia. ergo delectatio est optimū. consistit ergo in voluptate beatitudo q̄ est summū bonū. ¶ Contra est qđ Boetius dr in tertio de cōsolatōe. Tristes exitus esse voluptatū quisq̄s reminisci libidinū suarum volet intelliget. que si tristos efficere possent nihil caule est q̄n pecudes quoq̄ esse beate dicantur.

¶ Hic. d. oñdit de q̄dā bono corpali specialiter & in ipo nō ꝓsistat beatitudo qđ solet a plerisq̄ magnipendi. s. de voluptate corpali. vt fm. d. san. tertio ꝫ genti. ca. xxvij. sunt epycurei q̄ in voluptatibꝫ corpalibꝫ felicitatez ponebāt Sitt cherintani q̄ in vltia felicitate post resurrectōez mille annos in regno christi fm carnales vēritis voluptates fabulātur futuros Sitt Judei z Saraceni fabulant retributōes iustoꝝ in voluptatibꝫ ꝓsistere.

¶ Respondeo dicendū q̄ quia delectatōnes corporales plurib⁹ note sunt. assumpserūt sibi nomen voluptatū. vt dicitur ethi. vij. cum tamen sint alie delectationes potiores in quib⁹ tamen beatitudo principaliter nō consistit. quia in vnaquaq̄ re aliud est qđ ptinet ad essentiā ei⁹. aliud est ꝓpriū accidens ipius. sicut in hoie. aliud est qđ est aīal rōnale mortale. aliud qđ est risibile. Est igit̄ ꝓsiderandū q̄ oīs delectatio est qđdā ꝓpriū accidens qđ consequitur beatitudinem vel aliquā beatitudinis ptē. ex hoc em̄ aliq̄s delectat. quia habet bonū aliqđ sibi ꝓueniēs. vel in re. vel in spe. vel saltem in memoria. bonū aūt ꝓueniēs siquidē sit pfectū est ipa hominis beatitudo. si aūt sit impfectū. beatitudo est quedam participata. vel ꝓpinq̄. vel remota. vel saltē apparens. vnde manifestū est q̄ nec ipa delectatio que sequit bonū pfectū ē ipa essentia beatitudinis. sed qđdā consequēs ad ipam sicut p se accidens.

¶ D. ꝓmo notat q̄ nomē voluptat⁹ ꝓmo impositū est delectatōib⁹ corpalib⁹. z rō est. q̄ sicut ꝓgnoscim⁹ sic notamus. hmōi aūt delectatōes sensuales z corpales sunt magis note. q̄ cē. Sunt tm̄ alie delectatiōes in virtute potiores istis. sez spirituales. q̄ tm̄ non sunt ita cognite. nec ita vsurpāt p ꝑns nomē voluptat⁹. Et sic p3 quo accipit q̄situm Et de vtrisq̄. d. rñdet ꝓmo de spūalib⁹. secundo de corpalib⁹ voluptatib⁹. ibi. Voluptas aūt Rñdet g̃ primo de delectatōe potiori q̄ sit voluptas. s. de spūali tali ꝛclone. In delectatōib⁹ potioribꝫ sez spūalib⁹ beatitudo ꝓncipaliter nō ꝓsistit et in fine repetit sub aliis verbis. nec ipa delectatio q̄ seq̄t bonū pfectū est ipa essentia beatitudinis sed qđdā ꝑns ad ipam sicut p se accīs. pbat. in vnaquaq̄ re. aliud ē qđ ptinet ad essentiā ei⁹. aliud ē ꝓpriū accidens ei⁹. sz oīs delectatio est qđdā ꝓpriū accīs qđ ꝓsequitur beatitudinē. vl aliquā beatitudinis ptē. g̃ ꝛclo ꝑa Bat⁹ declarat exemplariter de rōnali z risibili z est ꝑa apd oēm scolā. q̄ saltem formaliter est aliud essentia aliud p se accīs Minor pbat. q̄ ex hoc delectat aliq̄s. q̄ hz aliqđ bonū ꝓueniēs. vel in re. vel in spe. vel in memoria. sed bonū cōueniēs. si est pfectū est beatitudo. si aūt impfectum. est aliqua ps beatitudinis ꝛc. igit̄ minor vera q̄ oīs delectatio seq̄tur habitū em̄ beatitudinis vel ptis ei⁹ Maior ista. prima patebit infra. q. xxiij. ar. iij. Minor ista de se nota. igit̄ seq̄t⁹ ꝛclo. ¶ Nota h̄ ꝓmo q̄ cū. d. ꝓbauit q̄ delectatio a toto gñe ꝑsupponit bonū vel pfectus vel ei⁹ ptē satis. pbatū est q̄ nō est ipa beatitudo obtenta. de q̄ h̄ inq̄rit. q̄ talē ꝑsupponit z cū h̄ et⁹ affectionem z aliq̄ mō ꝑsentiā Vñ z seq̄t⁹ q̄ nec est beatitudo formal. Secūdū em̄ ꝓncipia. d. san. in qđliberis qđlibeto. viij. ar. xix. q̄stionis q̄ aliqđ bonū extrin⁹ē desideratū q̄si finis ille act⁹ noster est nobis q̄si finis interior. q̄ ꝓmo pfecte attingim⁹ ad ipsum. hec ille. Quare seq̄tur q̄ ista. pbatio. d. sufficienter pbat intentū z plus. q̄ in delectatōe nec est obtenta. nec formal. beatitudo cū vtraq̄ ꝑsupponat ¶ Nota secūdo circa minorē cū dr q̄ delectatio sit p se accīs qđ seq̄tur beatitudinē vel aliquā ei⁹ ptē. posset em̄ esse q̄stio. q̄ si ē palsio g̃ nō act⁹ secūd⁹. z p ꝑns nec act⁹ appetitiu⁹. z p ꝑns infra dicenda essent vana. cū dicet. q̄ delectari sit act⁹ voluntatis. Sed de ista materia infra ex intētōe vbi tractabit de delectatiōe ꝓ nūc sufficiat h̄ supponere ex ꝓncipiis d. san. q̄ nō est inconuentes q̄ appetit⁹ hns ꝑns obiectum conuenies z actionē circa ipm̄ ꝓuenientem necessario delectet. z h̄ nō solū dicit de appetitu sensitiuo. imo z intellectiuo q̄ liz in actib⁹ suis absolute sit liber z sp. sit liber a coactōe. tm̄ ex suppositione ꝑtis ꝓuenientis z actōis circa ipm̄ necitate naturali inclinatōis delectat. Quare nō obstante q̄ delectatio sit act⁹ secūd⁹ eo mō q̄ actōes imanentes vitales actōes dicunt̄ ꝑ stare q̄ est ꝓpriū accīs ꝑns beatitudinē ꝑsentē z habitā ꝛc. de materia hu⁹ rōis vide ad lōgū. d. san tertio ꝫ genti. ca. xxvi. ꝑsertim de h̄ q̄ nec in delectatōe spūali, cōsistat essentialr beatitudo. Et de h̄ tm̄ infra ex intētione Consequenter ibi.

¶ Voluptas aūt corpalis nō ꝑt etiā mō ꝓdicto seq̄ bonū pfectū. nā seq̄t bonū qđ apprehendit sensus qui est virtus aie corpe vtēs. bonū aūt qđ ptinet ad corpus qđ apprehendit fm sensum non pōt esse perfectū hois bonū. cū em̄ anima rōnalis excedat proportionē materie corpalis. pars aie que est ab orgāno corporeo absoluta quandā habet infinitatē respectu ipius corpis z partiū aie corpi concretar. sicut ūmaterialia sunt quodāmō infinita respectu materie aliū. eo q̄ forma p materiā q̄dāmō ꝛtrahit z finit. vñ forma a materia absoluta est quodāmō infinita. z iō sensus q̄ est vis corpalis ꝓgnoscit singulare qđ est determinatū p materiā. intellect⁹ vo q̄ est vis a materia absoluta ꝓgnoscit vle qđ est abstractus a materia. z ptinet sub se infinita singularia. vñ p3 q̄ bonū ꝓueniēs corpi qđ p apprehensionē sensus vel delectatōem corpalez caulat nō est pfectū bonū hois. sz est minimū q̄d in ꝓpatōne ad bonū aie. vñ Sapiēto dr. Qđ oñe aur in ꝓpatōe sapientie arena est exigua. sic igit̄ nec⁹ voluptas corpalis est ipa beatitudo. nec est p se accīs beatitudinis.

¶ Quia. d. in p̄cedēti ꝛclone dixerat q̄ aliq̄ delectatio ꝓsequitur bonū pfectū. z iō sz nō sit beatitudo. est tm̄ accidens beatitudinis. ne g̃ ide intelligat de voluptate q̄ accipit p delectatione corpali ponit ista ꝛclonē q̄ ostendit q̄ corpalis delectatio nec ꝓsequitur beatitudinē. voluptas corpalis nec p se talis nec ꝑt etiā p dicto mō seq̄ bonū pfectū. ita q̄ nec est beatitudo nec p se accīs ei⁹. pbat. Supponēdo ex dictis q̄ p se accīs beatitudinis seq̄tur bonū pfectū habitū Supponit etiā. d. q̄ spūalis delectatio sit potior corpali Sz h̄. pbat infra q. xxxi. ar. v. ex intentōe Cūc arguit sic. delectatio corpal⁹ seq̄tur bonus qđ apprehendit sensus q̄ est virt⁹ aie vtēs corpe (. i. virt⁹ organica) sz bonū qđ pti net ad corpus qđ apprehendit p sensus. nō pt esse bonū pfectū bonū. igit̄ ꝛclo vera. Maior nota. q̄ vocat ꝓpterea corpalis. q̄ seq̄tur bonū corpale apprehensus p sensum p̄ ser tum tact⁹ ꝛc. Minor. pbat ex dicta ꝓtinus z ponit aie inorganice z imateriat ex vna ptē z virtutis organice. et materiat ex altera ptē. q̄ ps absoluta ab orgāno ē qđdā mō infinita respectu ptiū ꝓrietat⁹ corpi. g̃ sensus cognoscit solū determinatū singulare. intellect⁹ vero ꝓgnoscit vle qđ ꝓtinet sub se infinita singularia. vñ minor vera. Et ista ꝓfirmat auctoritate sapient⁹. Et deinde. d. q̄ via ꝛcollarij infert ꝛclonē responsiua q̄ ꝑz ex dictis. ¶ Hota circa pbatōem minoris vbi. d. dr. eo q̄ forma p materiā q̄dāmō ꝛtrahit z finit. Forma aūt a materia absoluta est q̄dāmodo infinita Nota inquā verbū q̄dāmodo. vbi ꝑz defect⁹ Scoti in p. dis. ij. q. ij. vbi fm Scotistas imponit. d. san. q̄ ex h̄ q̄ forma ē irrecepta in materia. d. san. intelligit formā secundū quā est infinitata. Qđ q̄ nō intendat patet h̄ ex verbis suis. q̄ dicit q̄dāmodo. vñ in dictis verbis. d. san. non aliud intendit nisi q̄ ois forma z res fm ordinē z gen⁹ suū receptibilis in alio. ex h̄ q̄ est irrecepta h̄z infinitatē opositā finitati quā res suscipit h̄z. q̄ recepta. nō aūt q̄ sit infinita simplr quia cū q̄ infinitate. sed solū vt dictū est ista infinitate q̄ tollit ex receptōe. vñ albedo si esz irrecepta in subiecto nō esset infinita simplr vel infinitū ens extra gen⁹ z pfectū qđ simplr. sed nō est finita ea finitate quā habet albedo ex h̄ qđ recipit in subiecto. Simil⁹ forma substantial⁹ recepta in materia amittit illā amplitudinē z indeterminatōem ad istō vl illō p̄ticulare. separata aūt ab omni materie capacitate est coarctata. sic in ꝓposito. q̄ intellectus est virt⁹ ꝓgnoscitiua nō restricta p aliqđ organū. ideo ē ꝓgnoscitiua vlis z immaterialis. z per ꝓsequens pfecti boni Sensus aūt. q̄ recepta virtus est in orgāno. ideo limitat z coartat fm exigentiā orgāni ad priculare sensibile ꝓgnoscendum q̄ nō pōt esse pfectū bonū Intellectus aūt nō quiescit donec appr̄ hendat vle verū. z ꝓueniat ad illud in quo est oīs veritas p essentiā. z hoc est summū bonū. de hac tm̄ materia ex intentōe deo duce videbit. p. q. vij.

Argumētū in contrariū

Est p cōclusione responsiua secūda ꝓsertim vt ponit in fine Et vide plures rōnes ad hoc tertio ꝫ genti. ca. xxvij.

¶ Ad primū ergo dōm q̄ eiusdē rōnis est q̄ appetat bonū z q̄ appetatur delectatio que nihil est aliud q̄z quietatio appetitus in bono. sicut ex eadē virtute est q̄ graue ferat deorsum z q̄ ibi q̄escat. vñ sicut bonū p seipm appetit. ita z delectatio ꝓpter se z nō ꝓpter aliud petitur. si li ꝓpter. dicat causam finalē. si vo dicat cām formalē vel potiꝰ cām motiuam. sic delectatio est appetibilis ꝓpter aliud. i. ꝓpter bonum qđ est delectatōis obiectum z per consequens est ꝓncipium eius z dat ei formam. ex h̄

est delectatio habet q̄ appetatur. quia est quies in bono desiderato.

¶ Ad matorē beatitudo nō querit ꝓpter aliud nec est ꝓpter aliud. secūdo dr q̄ aliqđ etiā qđ nō est beatitudo et est ꝓpter aliud. nō q̄rit⁹ ꝓpter aliud ꝓpter euidentē ꝓuentione cui fine. q̄ videlicet de q̄ se ad finē z bonū ꝓsequitur. z p̄sertim nō q̄rit⁹ hmōi ꝓpter aliud questione vocali. Sicut nō querit quare vis delectari. sicut nec querit. q̄re vis habere bonū. Et tm̄ vt patebit infra. q. iij. ar. ij. ad sēm et hz. d. tertio ꝫ genti. ca. xvi. in septa rōne. quietatio est naturaliter ꝓpter op atōem. sed q̄ apte ꝓiungit ipi obiecto finali. ideo nō q̄rit aliq̄ cā et⁹ finalis seq̄ ꝓpter qđ vis delectari vel quietari Ad minorē dico q̄ delectatio nō querit ꝓpter aliud. nō q̄ sit vltim⁹ finis hz nō q̄rit q̄stionē verbali querente de cā finali. q̄re q̄s velit delectari. sicut nō querit q̄re velit q̄s hr̄e bonū z finē. hz tm̄ delectatio cōsequit bonū pfectū habitū. z ordiat ex natura rei in operationē perfectā circa bonum ipsum quare negat ꝑna Vñ de infra. q. xxxiij. ar. ij. ad sēm.

¶ Ad secūdum dicendū. q̄ vehemens appetit⁹ delectatōis sensibilis contingit ex h̄ q̄ operatōes sensitiuq̄ sunt principia nostre cognitōis) sunt magis perceptibiles. vnde etiam a pluribꝫ delectationes sensibiles appetuntur.

¶ Ad minorē ꝓmā dico q̄ influēcia finis attendit fm ei⁹ appetitū ex natura rei. z fm ei⁹ appetitū ab appetitu q̄ pt se extendere ad bonū vle z pfectū. hmōi aūt est appetit⁹ seq̄ens apprehensionē intellectiuā nō q̄ seq̄t⁹ apprehensionem sensitiuā. q̄ talis nō pt se extendere ad bonū pfectū z vle hz solū priculare vt ꝑz ex eo. ¶ Vltra. Illud g̃ ꝛc. dico q̄ illud hz rōnē vltimi finis z bitudinis qđ maxime mouet ex natura sua. q̄ maxime bonū. z q̄ mouet appetitū se extendentē ad pfectū bonū. ¶ Vltra. Hoc aūt ꝛc. negat q̄ voluptas moueat maxime ex natura sua rōne maxime bonitat⁹ z maxime moueat appetitū rōnalē. hz rōne que habet in solone z magis infra. q. xxxi. ar. v. q̄ voluptas est mag⁹ nota z mag⁹ possibilis arq̄ mag⁹ sensibil. hz eo ipo q̄ sensibilis. iō min⁹ bona. q̄ mag⁹ nocet corpi z magis impedit rōnem. quare negat ꝑna.

¶ Ad tertium dicendum q̄ eo modo omnes appetunt delectationes sicut z appetunt bonū. z tamen delectationem appetūt ratione boni z nō econuerso. vt dictum est. vnde nō sequit q̄ delectatio sit maximū z p se bonū. sed q̄ vnaquaq̄ delectatio cōsequat aliqđ bonū. z aliqua delectatio consequat id qđ est per se z maximū bonū.

¶ Ad maiorē Illō q̄ oīa appetūt tāq̄ p se pfectū bonū. h̄ est beatitudo. sed nō opter q̄ illud qđ oīa appetūt. tāq̄ ꝑns pfectū bonū. Ad minorē ꝓmo cōs appetūt delectatiōem hz nō voluptatē. q̄ sapientes appetūt delectatiōnē. secūdo sapientes h̄z iudicio standū est z appetit⁹ approbandi⁹ appetūt delectatiōem spiritualē nō tāq̄ pfectū bonū hz ꝓpt ꝓcomitātā ad pfectū bonū. q̄ ab eadē ꝑtute appetit⁹ vtriusq̄. hz tm̄ delectatio appetit rōe boni q̄ h̄z q̄ sit delectatio talis bona z pfecta z nō econtra bonus h̄z esse bonū a delectatōe. Quare negat ꝓna.

¶ Utrū beatitudo hois ꝓsistat in aliq̄ bono aie.

Judei

Scotiste nō arrigūt qđo

In cor

Universidad de Deusto
Biblioteca

DAD septimū sic procedit. Uidet q beatitudo cōsistat in aliquo bono anime. Beatitudo enī est qdā hois bonū. Hāt p tria diuiditur que sunt bona exteriora. bona corporis. t bona anime. sed beatitudo non consistit in bonis exterioribus neq; in bonis corporis sicut supra ostensum est. ergo consistit in bonis aie. ¶ Preterea illud cui appetim⁹ aliqd bonū magis amam⁹ q̄z bonū qd ei appetim⁹. sicut magis amam⁹ amicū cui appetim⁹ pecuniā q̄z pecuniā. Iz vnusq̄sq; qdcūq; bonum sibi appetit amat. g̃ seipm amat magis q̄z oīa alia bona. Iz beatitudo est qd maxime amatur. qd patet ex hoc q̄ ꝓpter ipam oia amantur t desiderant. g̃ beatitudo ꝯsistit in aliquo bono ipius hois sed nō in bonis corpis. ergo in bonis aie. ¶ Preterea perfectio est aliqd eius qd pficitur. sed beatitudo est quedā pfectio hois. ergo beatitudo est aliquid hominis. sed nō est aliqd corpis vt ostensum est. ergo beatitudo est aliquid aie. t ita consistit in bonis aie. ¶ Sed cōtra est sicut dr Augustin⁹ in libro de doctri. christiana. Id in quo consistunt beata vita ꝓpter se diligendū est. Iz hō nō est ꝓpter seipm diligend⁹. Iz q̄cquid est in hoie est diligendū ꝓpter deū. g̃ in nllo bono aie beatitudo ꝯsistit.

Ar.v. et.vi.

¶ Postq̄z ostensum est beatitudinē nō ꝯsistere in bonis exterioribus aut in bonis corpis. Hic ꝯsurer ostendit q nec etiā in bonis aie obiectiue. deinde cozollarie ꝯcludit in quo ꝯsistat in ar. seq̄nti. Quo ad ꝑmū nota q̄ per bona aie intelligūt esse aie. potentie habit⁹ t actus. Que rit igit an in aliquo horū sit beatitudo obiectal' t summum bonum pfectū quo nō possit mal⁹ appeti vel haberi t q̄ ipo habito aia sit beata vel homo.

q.ꝑ. ar.viij.

¶ Rñdeo dōm. q̄ sicut supra dictū est finis dupliciter dr. s. ipa res quā adipisci ꝛsideram⁹. t virtus seu adeptio vel possessio illius rei.

¶ D. ꝑmo ꝑmittit quandā distinctōem. scdo distinguit me rndet ꝑmo iuxta ꝑmū mebrū. ibi. Si g̃ loq̄mur ꝛc. secūdo q̄ ad scdm ibi. Sed si ꝛc. Tertio q̄ modū cozollarij infert ꝯclonem formal' ad q̄stionez rnsionē. ibi. Res ergo ꝛc. Resumit ergo doc. distinctōz posita. q. ꝑ. ar. viij. q̄ finis dupl' accipit. vltim⁹ em̄ finis ꝑmo dr id in quo beatitudo ꝯsistit. Sed scdo mō dr beatitudo ipa essential' ꝓ cū. d. de vltio fine hois distinxit q̄ntus distinxit de beatitudie Iz q̄ accipit vel ꝑ eo in q̄ beatitudo cōsistit qd soleat dici beatitudo obiectalis vel accipitur ꝑ beatitudine formali que dicit pfectōem rei inherētē ꝯiungentem ꝑmo cū bono exteriori pfectissimo t sm Scotū in q̄rto dis. xlix. q. ꝑ. Talis pfectio formal' magis ē pfectio scda. i. actus secūdus q̄z pfectio ꝑma. i. actus ꝑmus. vt forma vel esse.

¶ Si ergo loquamur de vltimo fine hois q̄tuz ad ipam rē quā appetim⁹ sicut vltimū finem. ipossibile est q̄ vltim⁹ finis hois sit ipa aia vel aliqd ei⁹ ipa em̄ aia in se ꝯsiderata ē vt in poña existēs. fit em̄ de poña sciente actu sciens. t de poña virtuosa actu virtuosa. cū aūt poña sit ꝓpter actū sicut ꝓpter cōplementū. impossibile est q̄ id qd̄ est fm se in poña existens habeat rōnem vltimi finis. vñ impossibile est q̄ ipa aia sit vltim⁹ finis suuꝑsius

Cōclo ꝑma

¶ Hic. d. fm ꝓdictā distinctōem respondet t iuxta ꝑmū mēbrū tali ꝯclone. Si loquamur de vltimo fine ꝛc. vt in ꝓncipio ire. Ista ꝯclo ꝑmet duas ptes. ꝑma est q̄ aia nō est vltim⁹ finis. ita q̄ hō in ꝫ q̄ hz aiam nō est beatus. secūda est q̄ aliqd aie non est beatitudo quā ꝓbat ibi. Sil' etiā ꝛc. ꝑma ꝓbat sic. Impossibile est q̄ id qd̄ est fm se in poña exīs. i. qd̄ est fm se poñale ad pfectōez vltimā habeat rōnē vltimi finis. sed aia fm se ꝯsiderata (. i. fm naturā suā absolute) est vt in poña existens. g̃ impossibile est q̄ aia sit vltim⁹ finis suuꝑsius vel homis. Maior ꝓbat. q̄ poña est ꝓpter actū. sicut ꝓpter ꝯplementū. Minor patet ex tertio de aīa tex. cō. xiij. Fit em̄ de poña sciente actu sciens t de poña fructuosa actu fructuosa.

Cōclo ꝑma ꝓbat ꝑs

¶ Nota aūt circa ꝓbationem maioris q̄ necessar⁹ ē ꝑsa nus intellect⁹ hui⁹ dicti. q̄ poña ad actū secūdū t operationē sit. ꝓpter actū sicut complementū. fundat em̄ in ꝓpone phi in scdo celi tex. com. xvij. intelligit ār nō de fine extrinseco sed intrinseco. hoc est dicere. q̄ intelligere nō est finis anime intellectiue. sicut ponim⁹ deū esse finē extrinsecum. sed aīa est ꝓpter h̄ vt sit actu intelligēs. Unde animā ē intelligerem actu est finis naturalis. sed intelligere deum clare visuz est finis supnaturalis t deus ipe visus obiectalis. tertio ꝑma gentiles ca. xxv. Cōsequēter ibi dicit.

Operatio ē finis rei exponitur.

¶ Similiter etiā neq; eius aliquid. siue sit poña siue actus. siue habit⁹. bonū em̄ qd̄ est vltimus finis est bonū pfectū ꝛplens appetitū. appetit⁹ aūt humanus qui est voluntas est boni vniuersalis. qōlibet bonū aūt inherens ipi aie est bonū ꝑticipatū et per ꝛsequens particulatuz. vnde impossibile est q̄ aliqd eoz sit vltim⁹ finis hois.

Cōctis secūda ꝑs ꝓbat

¶ Probat secūdā ꝑtem ꝯclonis. Et exponit ꝑm⁹ qd intelligat ꝑ aliqd ei⁹ Iz poña siue actus siue habit⁹. Et arguit sic ꝑ ista ꝑte. Bonū qd̄ est vltim⁹ finis est bonus pfectū ꝛplens appetitū. Iz nihil aie ꝛpler appetitū hois. igit nihil aie est vltim⁹ finis hois t beatitudo. Maior nota ex rōne vltimi finis. Minor subintellecta ꝓbat Appetit⁹ hūan⁹ q̄ est volūtas est boni vlis (t supple) nō cōplet nisi habeat bonū vle (. i. id in q̄ oīe bonū iuenit) Iz nihil anime inherēs est bonū vle immo ꝑticulare t bonū ꝑticipatū. g̃ minor vera.

Volūtas ē boni vlis

¶ Nota hic q̄ volūtas est boni vlis. i. boni vt bonū est. t q̄z bonū vt bonū ꝓphēdit oīe bonū. ideo volūtas būana nō quiescit donec habeat id bonū in quo est oīe bonū actual' t hoc ē bonū ꝑ essentiā. Et h̄. d. vult in ꝓbatōe minoris. q̄ g̃ oīe bonū aie est bonū nō vle. ideo nullū eoz ꝑcat appetitu.

¶ Nota etiā q̄ null⁹ act⁹ hois vt sic vt est act⁹ ei⁹ est beatitudo. nec ꝑcat appetitū sed solū vt est ꝑiunctio ad aliqd infinitū bonū. quare in actu hois vt sic non ꝯsistit beatitudo obiectalis. q̄ nō ꝑcat. Qd aūt aliqs act⁹ sit beatitudo formalis hoc nō habet vt est hominis actus. sed alia ratione ꝛc. Consequenter ibi.

¶ Sed si loquamur de vltimo fine hois q̄tum ad ipam adeptōz vel possessionē seu quēcūq; vsuz ipsius rei que appetitur vt finis. sic ad vltimū finē pertinet aliquid hominis ex parte anime. quia homo per animā beatitudinem consequit.

Cōclo. ij.

¶ Determinat quēlibet q̄ ad secundū mebrū dicte dis

stinctōis ꝑ ista ꝯclonē. Si loquamur ꝛc. vt in principio littere. Hāc ꝯclonē. d. ꝓbat pauc⁹ verbis. q̄ hō ꝑ aiam cōsequitur bitudinē. igit vltim⁹ finis isto mō est aliqd aie. ꝑma nota. Alis ptz. q̄z ꝓiectio ad pfectū bonū nō fit per corp⁹. vt patuit. g̃ mediante actu aliq̄ aie. nō tñ intelligit q̄ hō ꝓsequitur bitudine ꝑ essentiā aie. Iz ꝑ actū mediāte potēia. vt infra patebit. Uide si placet Capolus in. iij. dis. xlix. q. ꝑ. in solomb⁹ q̄rti t q̄nti Scoti ꝫ ꝑma ꝯclonē et in solomb⁹ argumentoz. Henrici cōtra eandē. Que argumēta Henrici t Scot⁹ soluit vbi iā q. ꝑ. Iz interserat contra. d. san. q̄ postea rāgem. Deinde cū dr.

¶ Res q̄ ipa q̄ appetit⁹ vt finis est id in q̄ bitudo ꝯsistit t qd̄ beatū facit. Iz hmōi adeptio vocatur bitudo. vñ dōm ē q̄ beatitudo est aliqd aie. sed id in quo ꝯsistit beatitudo ē aliqd extra aiam.

¶ Ex dictis ꝑ modū cozollarij ītfert ꝯclone formal' ad q̄stū responsiua ista. Beatitudo est aliqd aie Iz id in q̄ bitudo ꝯsistit est aliqd extra aiam. ꝓbat ꝯclo. res ipa q̄ appetit⁹ vt finis. ē id in q̄ bitudo ꝯsistit. Iz adeptio huiusmodi rei vocat bitudo. Iz ꝑmū nō est aliqd aie Iz secūdū. igit ꝯclo vera. Maior relinq̄tur nota. sed minoris subintellecte ꝑma pars ꝑz ex ꝑma ꝯclone. secūda ex secūda ꝯclone. Quare patet t ꝯclo.

Argumēta in contrariū

Est ꝓposita secūda ꝑte ꝯclonis tertie t etiā ꝑ ꝑma ꝯclone ¶ Nota tñ sanū intellectū huiꝰ rōnis ex. d. san. i de fructibus material. ij q. viij. ad xvi. q̄ dupl' intelligit aliqd ꝓpter se diligi. vno mō. q̄ aliqd diligit sicut vltim⁹ finis. t sic sol⁹ deꝰ ꝓpter se diligit t nō hō. t isto mō ꝓcedit hec rō. Alio mō aliqd dr diligi ꝓpter se. q̄ diligim⁹ illud tanq̄m cui volum⁹ bonū. t illud bonū nō refertur ad⁹ in ꝓpriū ꝑmodū t sic ponit⁹ etiā hoiem t debem⁹ ꝓpter se diligere. vide etiā. d. san. in. ꝑ. dis. ꝑ. q. iij. ar. ꝑ. ad tertiū.

Diligibile ꝓpt se dupl'

¶ Ad ꝑmū ergo dōm. q̄ fm q̄ sub illa diuisione cōprehenduntur oia bona q̄ sunt hoi appetibilia sic bonū aie dr nō solū poña aut habit⁹ aut act⁹. sed t obiectū qd̄ est extrinsecū t h̄ mō nihil ꝓhibet dicere id in q̄ beatitudo ꝯsistit esse qdā bonū anime.

¶ Ad maiorē dico q̄ accipiendo bitudinē formal' t essential' ꝑ adeptōe tūc est bonū hois formal' inherēs t pficiēs. dico etiā q̄ id in q̄ ꝯsistit bitudo ꝑt dici bonus hois sicut obiectū obiectiue pficiēs t extrinsece. Ad minorē dico q̄ bonū hois diuidit ꝑ tria extense acceptū. ita q̄ etiā bonū hois dicat obiectū bitudinis Subsumpta cōcedit. Ergo ꝛc. Uel ꝯsistit in bono aie nō inherēte sibi sed in bono extrinseco ex cui⁹ adeptōe efficit beata. t ē h̄ argumētū ꝑ secūda ꝑte ꝯclonis formal' t tertie.

¶ Ad secūdū dōm. q̄stū ad ꝓpositū ꝑtinet q̄ beatitudo marie amat tanq̄m bonū ꝓcipitū. amic⁹ āt amat tanq̄z id cui ꝓcipit bonū. t sic hō amat seipm. vñ nō est eadē rō amoris vtrobiq;. vtr āt amore amicitie aliqd hō supra se amet. erit loc⁹ ꝯsiderādi cū de charitate agetur.

2ª 2ᵉ. q. xxv. ar. iij.

¶ Ad maiorē dr q̄ nō est bona ꝓpatio. q̄ illū cui appetim⁹ bonū amam⁹ amore amicitie t bonuz qd ei petimus amore ꝓcupiscētie. Et si dz ee bona ꝓpatio oz duo vm⁹ oz dimittere ꝓpare. sic illū plus diligim⁹ cui volum⁹ maius bonū in amore amicicie. t illud plus diligim⁹ amore

cupiscētie. qd̄ plus desideram⁹ ¶ Ad minorē. q̄ cūq; bonū appetat amat amore ꝓcupiscētie. g̃ seipm ꝑ⁹ amat nō sequit. ꝑmo si ꝓparet ad amata amore ꝓcupiscētie q̄lis est bitudo. q̄ se t bitudinē amat amore alterius rōnis. Secūdo nō sequit. q̄ aliqd plus se amat amore amicitie gratuite t naturalis in integra natura in q̄ est tota rō boni t a q̄ dependet bonū hois Ultra. beatitudo est q̄ maxie amat. vez amore ꝓcupiscentie. t ꝓpter illā amatur q̄ amant amore ꝓcupiscētie. g̃ bitudo ꝯsistit ꝛc. Ne gat ꝑma de bitudine obiectali. q̄ ipe nō est maxie amatus amore ꝓcupiscentie sicut bitudo vel deꝰ sub rone beatitudinis. Uñ deus dupl' amat a nobis. Uno amore ꝓcupiscentie in q̄rū bitudo nra. alio mō amore amicitie in q̄rū fons tot⁹ boni t ꝓncipiū nostruz t auctor. et isto mō plus diligim⁹ deū q̄z nos ipos rā q̄ charitatem gratuitā q̄z q naturalia integra. vt patebit infra. q. clx. ar. iij. et scda scde. q. xxvi. ar. iij. ad tertiū ad quem locū. D. hic se remittit. vide de materia huiꝰ solonis. d. san. in q̄rto dis. xlix. q. ꝑ. ar. ij. q. ꝑ. ad tertiuz. beatitudo nra vt sic nō est summe dilecta sed est vltimū ꝓcupitū a nobis. vñ deus vt nos beatificās vel maximū bonuz qd̄ ex deo nob ꝓuenit maxime ꝓcupiscitur. sed vt sic non maxime diligitur ꝛc. vide.

De⁹ dupl' amatur

¶ Ad tertiū dōm. q̄ bitudo ipa cū sit pfectio aie est qdā aie bonū inherēs Iz id in q̄ bitudo ꝯsistit. qd̄ scz beatū facit est aliqd extra aiam. vt dictū est.

In corpe

¶ Ad maiorē pfectio formalis est aliqd ei⁹ cui⁹ est pfectio et est eius inhesiue Iz pficiens obiectiue non oz q̄ sit aliqd ei⁹ inhesiue sed extrinsece. Minor vera bitudo formalis est pfectio formal'. Iz bitudo. i. res ꝛc. est pfectio id est causat pfectū bonū pura actū bitificū. g̃ est aliquid hois. vez bitudo adeptio Iz nō bitudo res in cui⁹ adeptione beatitudo ꝯsistit.

¶ Utr bitudo hois cōsistat in aliq̄ bono creature.

AD octauū sic ꝓcedit. Uidet q̄ beatitudo hois ꝯsistat in aliq̄ bono creato. dicit em̄ Dionysius q̄rto caꝑlo de di. no. q̄ diuina sapientia ꝫiungit fines ꝑmoz principijs secūdoz. ex q̄ ꝑt accipi q̄ summū inferioris nature sit attingere infimū nature superioris. Iz summū hois bonū est bitudo. cū ergo angel⁹ nature ordinē sit supra hoiem. vt in ꝑmo habitū est. videt q̄ beatitudo hois ꝯsistat in h̄ q̄ aliq̄ mō attingit ad angelū. ¶ Preterea vltim⁹ finis cuiuslibet rei est in suo ꝓfecto. vñ ps est ꝓpter totū sicut ꝓpter finē. Iz tota vniuersitas creaturaz q̄ dr maior mūdus ꝓparat ad hoiem. q̄ in octauo physicoz dr minor mūdus. sicut pfectū ad impfectuz. g̃ bitudo hois ꝯsistit in tota vniuersitate creaturaz. ¶ Preterea ꝑ h̄ hō efficit beatus. q̄ ei⁹ naturale desiderium q̄tat. Iz desiderium hois nō extendit ad maiꝰ bonū q̄z ipe capere ꝑt. cū g̃ hō nō sit capax boni qd̄ excedit limites totius creature. videt q̄ ꝑ aliqd bonū creatū hō beat⁹ fieri possit. t ita beatitudo hois in aliq̄ bono creato consistit. ¶ Sz ꝓtra est qd̄ Augusl. dicit. xix⁰. de ciui. dei Ut vita carnis aīa est. ita beata vita hois deꝰ est. a quo dr. Beat⁹ ppl's cuius dns deus eius.

Biblioteca Facultatis Philosophiae Provinciae Cast. Ord. Praed.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Hic. D. vltimo ex p̄dictis articulis huius quæstiōis cōcludit corollarie in q̄ beatitudo ꝓsistat. z q̄ sit res ex cui⁹ adeptione hō efficit formal'r beat⁹. Vñ posteā q̄situs est de q̄busdā creatis special'r. Hic igit in gñali. ita q̄ creatum habeat sup̄positionem cōem. z q̄rit de eo in q̄ beatitudo cōsistat. z iuxta modū loquēdi. d. san. in q̄sto supra q̄rit hic de beatitudine que est extra hoies quā h̄ dicit esse id in quo beatitudo consistit.

¶ Respondeo dicendū q̄ impossibile est beatitudinē hois esse in aliquo bono creato. beatitudo em̄ est bonū pfectū qđ total'r quietat appetitū. alioq̄n nō eēt vltimus finis si adhuc restaret aliq̄d appetendū. obiectū ät volūtatis q̄ est appetib⁹ hūanus est vniuersale bonū. sicut obiectū intellect⁹ est vniuersale verū. ex q̄ patet q̄ nihil p̄t quietare volūtatē hois nisi bonū vniuersale. qđ nō inuenit in aliq̄ creato. sed solus in deo. qz ois creatura h̄z bonitatē participatā.

Cōclo ꝓma

¶ D. ꝓmo respondet negatiue. secūdo ex oib⁹ dictis in h̄ z in p̄cedētib⁹ articul⁹ p modū cozollarij ꝓcludit affirmatiue in q̄ beatitudo ꝓsistat. ibi Vñ sol⁹ ꝛc. Primū facit tali ꝓclone. Impossibile ē beatitudinē hois esse in aliq̄ bono creato. ꝓbat. beatitudo est bonū pfectū qđ total'r q̄etat appetitū. ſz nullū bonū creatū p̄t total'r q̄etare appetitū. igit ꝓclo ꝑa. Maior ꝓbat. qz si nō pfecte q̄etaret nō eēt vltim⁹ finis z adhuc restaret aliq̄d appetendū. Nota circa hāc maiorē q cū h̄ ꝓbandū sit q in nullo creato cōsistat beatitudo. oz maiorē intelligere q beatitudo tā ꝓ re in q̄ ꝓsistit. q̄ ꝓ adeptōe ei⁹ pfecte q̄etat. Unde. d. san. in q̄sto vbi statim. idē est deū ꝓcupiscere z maximū bonoꝝ qđ ex eo puenit. sic idē est ꝓcupiscere vinū z effectuz ex eo puenīēte. ita in ꝓposito. idē est q̄ res in q̄ ꝓsistit beatitudo. et ipa beatitudo q̄etet totaliter appetitū. q̄re beatitudo formalis est que pfecte q̄etat. z silr id in q̄ ꝓsistit beatitudo. et sic valet maior ad ꝓpositū. ꝓbandū. qz nulla creatura est que quietaret nec ei⁹ adeptio. Minor ꝓbat. nihil p̄t q̄etare volūtatē hois nisi bonū vle. sed h̄ nō inuenit in aliq̄ creato sed in solo deo. igit nulla creatura volūtatē totaliter implere p̄t sed solus de⁹. Maior ista ꝓbat. qz obiectum volūtatis que est appetib⁹ būan⁹ est vle bonū. igit maior ꝑa. Añs ptz ꝓportionabiliter de obiecto intellect⁹ cui⁹ obiectū ē verū vle. Tenet ꝓña. qz nulla poña q̄etat nisi in suo cōpleto obiecto. ¶ Nota circa h̄ vt dictū est ar. ꝑce. qz obiectū appetit⁹ rōnalis est bonum in vli qđ ꝓprehendit sub se oīa bona. sicut obiectū intellect⁹ est ens z verū in vli. vñ sicut intellect⁹ nō q̄etat nisi q̄ueniat ad illū verū in quo est oīs veritas z verū p essentiā. sic volūtas nō q̄etat nisi habeat rē in q̄ est oīe bonū z h̄ est bonuz p essentiā. qđ est de⁹ vñ sup̄a dictū fuit q̄ bonū vle capit vno⁰ p bono cōiter vt ꝓprehēdit inq̄distincte oē bonū. Alio⁰ p bono qđ est oīe bonū sup̄eminēter z actu. z eoīpo q̄ volūtas h̄z vle bonū ꝑmo mō. p obiecto. nō q̄etat donec p⁹tingat ad bonū vle secūdo mō. qđ eminēt⁹ est vle bonū q̄z bonū in vli indistincte. sicut z verū p essentiā est eminētius z p⁹ verū sm rē q̄z ens z verū in cōi. Minor. ꝓprima ptz. qz oīs creatura est bonū p participationem. z nō vle bonū sed solus de⁹. Quare sequit minor ꝓncipalis. p quā ꝺa gra q̄ solus de⁹ p̄t totaliter iplere ſcz volūtatē ꝛc.

¶ Uñ solus deus volūtatez hoīs implere p̄t sm q̄ dr in ps. Qui replet in bonis desiderium ꝛc. in solo igit deo beatitudo hominis consistit.

Cōclo ſcda.

¶ Hic in calce cozpis infert p modū cozollarij ex oib⁹ dictis ista ꝓclonē affirmatiuā. In solo deo beatitudo hoīs cōsistit. ptz. qz sol⁹ de⁹ pfecte volūtatē hois iplere p̄t z q̄etare. q̄ ꝛc. Tenet ꝓña ex dictis. Assumptū ꝑz. qz sol⁹ de⁹ est bonū vle z p essentiā. q̄ in ipo solo ꝓsistit beatitudo z ꝑz auctoritate ps̄al. ¶ Nota circa ista q̄ cuius de⁹ vle bonū causet in hoīe beato solū beatitudinē z pfectōem fozmalē finitā. nō tñ p̄t beatitudo formal' ꝓsistere in adeptōne alicui⁹ rei create. q̄ etiā nata ē facere adeptōez finitā z rō ꝑz ex dictis. qz adeptio nō q̄etat sm substātiā suā absolute. ſz vt est habitio tal' rei z eiusdē rōnis est q̄etare beatitudinē formalē z rē in q̄ ꝓsistit. io nulla creatura nata ē causare adeptōnem eiusdē rōnis sicut est adeptio dei. qz per nullā adeptōem habeb̄ bonū vle sicut habet p adeptōez dei. gre sol⁹ deus est beatitudo extrinseca causativa summe pfectōis formal'r inhērētis. nō ät quecūq̄ creatura.

Cōfirmat

Argumentū in cōtrarū vtrāq̄ conclusionē. quia. ꝑbat z q̄ nō sit in creato bono z sit in solo deo. ¶ Nota tñ sanū intellectū auctoritatis que ad sīlē auctoritatē ponit. d. san. 2ª 2ᵉ. q. xxiij. ar. ij. ad 2ᵐ. qz mod⁹ nō est eq̄lis q̄ aia est vita carnis. z deus vita beata hois. qz aia formal'r. deus ät obiectiue causal'r. Dē cūm esto p essentiā sit sibi beatitudo sm rē. vt declarat. d. san. p. p. q. xxvi. ar. ij. ad 2ᵐ. tñ solum causal'r z ptiapatiue est beatitudo hois. vide z d. san. in. iiij. dis. xlix. q. ꝑ. ar. ij. q. ꝑ.

¶ Ad primū ergo dicendū. q̄ sup̄eri⁹ hoīs attingit quidē infimū angelice nature p quādam similitudinē. nō tñ ibi ꝓsistit sicut in vltimo fine. sed ꝓcedit vsq̄ ad ipm vniuersalem fontē boni. qui est vniuersale obiectuz beatitudinis oīm bonoꝝ tāq̄ infinitū et pfectum bonū existens.

¶ Ad maiorē que est Dionysij dr q̄ ille est sensus q̄ diuina sapiētia ꝓtingit fines ꝑmoꝝ ꝓncipiis secūdoꝝ cōstituēdo ordinē in pfectōib⁹ cēntialib⁹. z etiā q̄ ꝑñs in operatiōib⁹. ita q̄ supremū inferiozis ordinis appropinquat infimo supiozis ordinis. sicut hō angelo. z supior z pfectior bestia hoi. ita q̄ est ordo cēntial' in speciebꝰ vniuersi. Sz nō ē mēs Dionysij q̄ supremum inferiozis ordinis intellectuale sit beatū si attingat ꝓgnoscendo infimū superiozis ordinis. vñ dr ad illā. ex q̄ p̄t accipi ꝛc. vez sum mi est attingere ad sensum ꝑmū in cēndo z silr mō operandi. sz nō q̄ ibi sit sua beatitudo obiectiue. Uñ negat ꝓña. est q̄dē beatitudo hois formal'r si attingit ꝓsistem modū angelorꝝ beatoꝝ operandi z videndi deū. sz ipi angeli nō sunt obiectū in q̄ ꝓsistit beatitudo. de h̄ infra. q. iij. ar. vij. ad 3ᵐ. vide de h̄ Scotū in q̄sto dis. xlix. q. vij.

¶ Ad secūdū dicendū q̄ si totū aliq̄d nō sit vltim⁹ finis ſz ordiet ad finē vlteriozē. vltim⁹ finis ꝑz nō est ipm totū. ſz aliq̄d aliud. vniuersitas ät creaturaꝝ ad quā ꝓpat hō vt ps ad totū nō est vltim⁹ finis. sed ordinat in deū sicut in vltimū finē. vnde bonū vniuersi nō est vltimus finis. sed ipe deus.

¶ Ad maiorē. vltim⁹ finis est in suo pfecto summo. z dico q̄ ps est ꝓpter totū q̄n nō est summe bonū sicut ꝓpt finē intrinsecū z finē sub fine. Minoꝛ ꝑa. Comparatur ad hoiem sic pfectū ſz nō summe. z ꝓpatur ad hoiem sicut finis intrinsecus. sed ordinat vlterius ad maius bonuz

ſcz bonū extrinsecū toti⁹ vniuersi qđ est de⁹. Quare negatur ꝓña. qz sm ꝑhm. vij. metaph. tex. co. lij. in. d. san. lectione. ix. bonū ſcpatū ē melius bonū q̄ bonū intrinsecū z ordo vniuersi. ad qđ vniuersuz ipm cū oib⁹ quib⁹ suus sicut in finē ordinatur.

¶ Ad tertiū dicendū q̄ bonū creatū non est min⁹ q̄z bonū cui⁹ est hō capax vt rei intrinsece z inhērētis. est tñ minus q̄z bonū cuius est capax vt obiecti qđ est infinitū. bonū ät qđ ꝑticipat ab angelo z a toto vniuerso est bonū finitū z ꝓtractum.

¶ Maior ꝓcedit ad minorē. desiderium nō extenditur ad bonū maiꝰ q̄z hō capere possit inherenter z obiectiue. ad istā. Cū q̄ ꝛc. bō nō est capax boni qđ excedit limites nature. vez inhesiue z formal'r. p̄t ex capere obiectiue. Et dico q̄ oīe captū inherenter est finitū. z p ꝑñs nō est id in quo beatitudo ꝓsistit. q̄re negat ꝓña. qz id in q̄ ꝓsistit beatitudo est infinitū bonū entitatiue. ¶ Et nota q. D. in solone vult q̄ oē bonū inherēs hoī formal'r est finituz siue sit ꝑticipatio natural' siue gratuita. ex q̄ sequit q̄ etiā beatitudo formalis est finita entitatiue. Et cū dr q̄ beatitudo formal' est infinitū bonū. intelligit formal'r extrinsece. qz est habitio infiniti. ipa tñ finita. Sed id in q̄ ꝓsistit beatitudo est infinituz entitatiue intrinsece. Vide si placet Alphonsum hispalensem in p. dis. p. q. v. ar. ij. ꝓclone p⁹ma. vbi ostendit ꝺ Ockam. q̄ est demōstrabile q̄ beatitudo in nulla creatura ꝓsistit sed solū in deo.

¶ Questio tertia de quidditate beatitudinis.

Deinde considerandū est q̄d sit beatitudo. z que requirātur ad ipam. Circa p⁹mū quer̄itur octo. Primo vtr beatitudo sit aliq̄d increatū. Secūdo si est aliquid creatū. vtr sit operatio. Tertio vtr sit opatio sensitiue partis an intellectiue tm̄. Quarto si est operatio intellectiue ptis. vtr sit opatio intellect⁹ an volūtatis. Quinto si est opatio speculatiui intellect⁹ aut ꝓactici. Sexto si est opatio intellect⁹ speculatiui. vtr ꝓsistat in speculatiue sciarum speculatiuaꝝ. Septimo. vtrū ꝓsistat in speculatiue substaꝝ sepatarū. i. angeloꝝ. Octauo vtr in sola speculatiue dei q̄ per essentiā videtur.

¶ Postq̄ ostensum est in q̄ ꝓsistat beatitudo. h̄ iā ostendit qđ sit beatitudo essential'r. z qz ꝙgnitis gñe z dñia res ipa ꝙgnoscit. hō. D. inuestigādo qđ sit beatitudo. duo facit. Duo inuestigat genus. Secūdo dñas in tertio articulo. Prima in duas. qz ꝑmo inq̄rit de p̄dicato z gñe remotissimo. Secūdo de minus remoto.

¶ Utr beatitudo sit aliq̄d increatum.

Ad p⁹mū sic ꝓceditur. Videt q̄ beatitudo sit aliq̄d increatū. dicit em̄ Boeci⁹ in tertio de ꝓsola. deū ipam beatitudinez necesse est cōfiteri. ¶ Preterea beatitudo est summū bonū ſz esse summū bonū ꝙuenit deo. cū ergo non sint plura summa bona. videt q̄ beatitudo sit idē qđ deus ¶ Preterea. beatitudo est vltim⁹ finis in quē natural'r hūana volūtas tāq̄ in finē tendit. h̄ in nullū aliud voluntas tanq̄ in finē tendit de/

D

bet nisi in deū q̄ solo fruendū est. vt Aug⁹ dr. gbēa titudo est idē qđ de⁹. ¶ Sz ꝓtra. nullū factū est increatū aliq̄d. ſz beatitudo hoīs ē aliq̄d factum. qz sm Aug⁹. ꝑmo de doctrīa christiana. illis rebꝰ fruēduz ē q̄ nos beatos faciūt. g̃ beatitudo nō ē aliq̄d increatū.

¶ Hic ꝑmo. D. inq̄rit de gñe remoto z q̄ll de fcatōe hois qđ est beatitudo. an videlicet sit aliq̄d creatū.

¶ Respondeo dicendū q̄ sicut supra dictū est. finis dicit⁹ dupl'r. Uno mō ipa res quā cupim⁹ adipisci. sicut auaro est finis pecunia. Alio mō ipa adeptio vel possessio seu vsus aut fruitio eius rei que desiderat. sicut si dicat q̄ possessio pecunie est finis auari. et fruitio voluptuosa est finis intēperati q.ꝑ. ar. viij. in cor.

¶ D. ꝑmo resumit quādā distinctōem bimēbrē inuens duplicē itellectū q̄siti. secūdo rñdet iuxta ꝑmū intellectū. ibi. Prio g̃ ꝛc. Tertio q̄ad secūdū. ibi. Secundo aūt ꝛc. Quarto ex dictis infert ꝓclonē directe responsiuā q̄siti. ibi. Ultim⁹ ät ꝛc. Quo ad ꝑmū dr vr. D. veritatē circa hāc q̄stionē determinet resumit distinctōem de vltimo fine iā aliq̄tēs habitā. z sic etiā distinguit de beatitudine in titulo q̄siti posita. qz idez h̄ itelligit p ea. z sic ex illo duplici itellectu finis habet etiā responsio p distinctōem. Et vult q̄ finis dupl'r accipit ꝛc. z si finis accipit dupl'r etiā vltim⁹ finis dupl'r accipit scz ꝑ re q̄ quietat appetitū. z ꝑo ipa adeptione.

¶ Primo ergo mō vltimus hoīs finis est bonuz increatū. s. deus qui solus sua infinita bonitate pōt volūtatē hoīs pfecte implere.

¶ Respondet iuxta ꝑmū mēbr̄ tali ꝓclone ꝑmo mō loquēdo de vltimo fine sic est bonū increatū scz de⁹. ꝓbatur. ipe solus p̄t sua infinita bonitate volūtatē hois pfecte iplere. igit ipe sol⁹ est vltim⁹ finis sicut res q̄ quietat. Añs ꝑz ex arti. viij. ꝓcedentz q̄stionis. Tenet ꝓña ex dictis ibidē. qz illud est vltim⁹ finis vt res qđ appetitū pfecte q̄etat quō dē dr finis creature. z vult q̄ solum est eā finaliter. qz ꝓpter ipm amate sunt res z ꝓpter scipm ꝓduxit oīa. sed nō est beatitudo q̄ noīat pfectoem vltimā ad quā res ordinat. In fine tñ dr. p̄t tñ dici q̄ de⁹ est finis incōpleti terminat operationes creature bificabilis. hec ille. Sz patuit supra ex. d. san. tertio ꝺ gēti. ca. xxiij. q̄ de⁹ dr vltimus finis oīm. nō solū qz de⁹ ꝓpter bonitatē suā oīa fecit sed etiā qz diuina bonitas est appetita ab oīb⁹ sicut vltim⁹ finis in sui tñ ꝓcipatōe. Ad ꝓpositū ät bñ valet vltimū qđ dicit. s. q̄ de⁹ est finis incōpleti terminat operatōes creature bificabilis. z sic loq̄tur. D. in ꝓposita ꝓclone. q̄ deus est vltimus finis hoīs bificabilis. vtrū ät etiā dicat beatitudo tangat statim. Deinde cū dicit. Dē finis vltimus Scotus

¶ Secūdo aūt mō finis vltim⁹ hois est creatuz aliq̄d in ipo existēs qđ nihil est aliud q̄z adeptio vel fruitio finis vltimi.

¶ Respondet q̄ ad secūdū mēbr̄ tali ꝓclone ſcda. secūdo mō loquēdo de vltimo fine. tūc est aliq̄d creatū in ipo hoie existens. ꝓbat. qz vltim⁹ finis isto mō nihil aliud est q̄z adeptio vel fruitio vltimi finis (scz ꝑmo mō dicti) ergo est qđ creatū. Añs ꝑz ex declaratōe secūdi membri distinctionis. Tenet ꝓña. qz adeptio vel fruitio hois necessario ē qđ sibi inherēs. z vt nūc supponit aliqs actus scīe tū⁹ z opatio quā ipossibile ē eē deū. ¶ Nota tñ circa

Universidad de Deusto
Biblioteca

de⁹ nō pt̄ ee
btitudo for⁹
mal⁹ creature

illa q̄ aliq̄ arguūt q̄ deus possit eē ⁊ sit de facto visio beati ⁊ vltim⁹ finis .vel btitudo etiā formalis. Ut pz apō Capreolū in sēdo.dist.iij.q.ij.ad.x.ōtra pmā ꝛcl̄onem. Sed hoc est ipossibile.qz optz q̄ visio ⁊ btitudo formal⁹ sit opatio vitalis.⁊ p ons a bro ꝓcedit ⁊ sibi inhereat.qđ ēimno repugnat pfectōi diuine. Nec argumēta eoz aliq̄ quid ꝓbant.qz btitudo formalis est solū infinita fm qđ extrinsece.qz infiniti,vt patuit in.q.p̄ce. Similer q̄ ē erernā nō arguit infinitā pfectōem simplr.qz solū eterna per ptic̄patōem. Auctoritates quoq; q̄ ibidē allegant intelligēde sunt obiectiue.videlz q̄ de⁹ est btitudo.i. obiectū btitudinis formalis.⁊ id in q̄ btitudo consistit. Vide si placet Capo .in tertio.dist.v.q.ij.circa pmā ꝛcl̄onez,vbi oñdit q̄ de⁹ nulli creature formal⁹ vniri pt̄. Deiū ibi.

¶ Ultim⁹ aūt finis vocat btitudo.si ḡ btitudo hois ꝛsideret̄ q̄tū ad cām vel obiectū. sic est aliq̄d increatū .si aūt ꝛsideret̄ q̄tū ad ipam essentiā btitudinis.sic est aliq̄d creatum.

Cōclo ꝛtia.

¶ Applicat p̄dictas ꝛcl̄ones magis ad ꝓpositū ⁊ rēspōdet directe ⁊ magis explicite ad q̄stiū ꝑali ꝛcl̄one tertia Si btitudo hois ꝛsideret̄ q̄tū ad cām vel obiectū. sic est aliq̄d increatū. Si aūt ꝛsideret̄ q̄tū ad cētiā beatitudinis sic est aliq̄d creatū Patz p̄a ps ex pma ꝛcl̄one qz cā btitudinis vel obiectū idē est q̄ vltim⁹ finis vt res ist̄e ē qđ increatū.ḡ pma ps ꝑa. Scda ps ꝓbat.qz beatitudo q̄tū ad cētiā ⁊ formalis.est idē qđ vltim⁹ finis fm q̄ accipit̄,p adeptōe quā ꝓstat esse qđ creatū ex scda ꝛcl̄one.ḡ scda ps vera. Et sēdam ꝓbatōem scde ptis trāgit. D.ci dt. Ultim⁹ aūt finis.ist̄ h̄ sēdo mō est btitudo ist̄ cētialr ⁊ formalr capta. Patz ex his q̄ btitudo hois cētialr nō est de⁹.ist̄ qđ creatū q̄ hō deo ꝛiūgit. vel magis ipa ꝛiūctio.nō qđē capta,p relatōe.ist̄ fūdamētalr

Argumētū in contrariū

Confirmat sēcūdā p̄t̄ tertie ꝛcl̄onis rōsiue. Ut cīm postea patebit. beatitudo formalis est visio q̄ est effect⁹ diuine cētie p̄sentis intellectui p speciale illapsum hūtis se,p modū speciei intelligibilis.cui⁹ ꝓstat intellectōem eē effectū. Hō tñ p h̄ excludit̄ ois causalitas intellect⁹ sup hmōi visiē ne in ordine suo. Vide p.q.x.ar.ij.ad pmū.qz illaq̄ beatitudo facta. ē eternitas ꝓticipata cui⁹ de⁹ dr auctor. Et ḡ sicut de⁹ ē cā visionis.sic beatitudinis ist̄ formal⁹ cētialr dicte

¶ Ad ꝑmū ḡ dōm.q; ꝛ⁹ est beatitudo p cētiā suā nō cīm p adeptōem aut ptic̄patōem alicuius alterius bt̄us est.ist̄ p essentiā suā. Hoīes aūt sunt beati.sicut ibidē dr Boet⁹.p ptic̄patōez. sicut ⁊ dij p ptic̄patōez dicūtur.ipa aūt ptic̄patio beatitudinis fm quā hō dr bt̄us aliq̄d creatū est

¶ Ad maiorē.de⁹ est ipa beatitudo sua.verū.qz p cētiā est ipe bt̄us.⁊ nō p ptic̄patōez. Vñ ⁊ est ipa sua formalis beatitudo.qz realr est ipa sui visio ⁊ fruitio.⁊ nō solum est res in q̄ ꝓsistit sua beatitudo Sed dico q; nō ē ipa beatitudo hois cētialis ⁊ formalis.ist̄ beatitudo hois ē adeptio dei ⁊ q̄dā ptic̄patio diuine beatitudinis.q̄ qđē ptic̄patio est qđ creatum. Vñ auctoritas nihil ꝓtra dicta.

¶ Aduerte tñ vt dictū fuit.q; deus est p cētiā beatitudine ⁊ formali.nō qđē vt cētia est.sed vt intellectio suiꝑi⁹. Als si de⁹ nō itelligeret habere intellectū.nihil omin⁹ intelligeret vt beatus qđ est falsum.sqz beatitudo est ꝓpria intellectualis nature. Vñ per essentiam est beatus

et scds.⁊ sic act⁹ ꝑm⁹ includit in rōne act⁹ quādā potentialitatē ad actū scdm.⁊ iportat actū p modū dormiētis Act⁹ ꝓ scds nō claudit potēialitatē admixtā.⁊ ipor⁊tat actū p modū vigilie.⁊ sic act⁹ scds nobilior est actu p mo.ist̄ in rōne act⁹ Et inde ē q; pbs dr.xij.metaph.text. cōmē.lti.q̄ si de⁹ nō eēt in actu scdo.ist̄ ꝑmo tñ.nō haberet aliquā nobilitatē. Scdo act⁹ scds hz ꝓgatiuā.vt trāgit Scot⁹ in ḡrto.dis.xlix.q.ꝑ.qz pfectio scda .⁊ si nō in se formalr.ist̄ p modū assimilatōis.tñ vt imediati⁹ ꝓdūgit pfectiozi est q̄dāmō appetibilior pfectiōe ꝑma ꝛē. Et hos duos modos supeminētie act⁹ scdi sup ꝑmo.trāgit d.san.in ḡrto.eadē di.q.ꝑ.ar.ij.q.ij.in cor. Ubi dr hoiez deo p actum scdm maxime ꝓdūgi.⁊ per modū assimilationis.⁊ p modū attingēte ⁊ ꝓuctōis .licz scda ꝓsideratio ꝛpinqus inducat in ꝓsideratiōez beatitudinis q̄s ꝑma qz beatudo non est nisi rōnalis creature. q̄ ist̄ est bta p h̄ q̄ ꝓdūgit summo bono. D.aūt in h̄ cotpe ar.magi⁹,pcedit ex ꝓsideratōe act⁹ scdi.vel opatōis ingītū est nobilior ⁊ actualior.⁊ magi⁹ deo ꝓdūgit p modū assimilatōis Et loq̄tur de beatitudine fm cōem rōnez.ingītū ē summa pfectio. In sequētib⁹ aūt articulis ꝑabit q; in actu intellect⁹.⁊ nō aliaz potētiaz opatōib⁹ ꝓsistit beatudo.qz ꝛmediate ꝓdūgit.⁊ sic ꝓsiderabit beatitudinē vt est ꝓductio ad summū bonū extrinsecū

¶ Rñ. dōm.q; fm q; beatudo homis ē aliq̄d creatū in ipo ex⁹is.nece ē dicere q; beatudo hois sit opatio.est cīm beatudo vltima homis pfectio.vnūqđq; cīm intātū pfectū est ingītū est actu.nā ponā sine actu ipfectā ē.oz ḡ beatitudinē i vltio actu hois ꝓsistere D.rñdet tali ꝛcl̄one. Nece est dicere q; beatudo hois ingītū est aliq̄d creatū in ipo ex⁹is sit opatio. Et est sensus ꝛcl̄onis.q; loquēdo de beatudine formali ⁊ cētialr dicta ,put est summa formal⁹ pfectio hois.sic nece est dicere q; sit opatio. Dicit aūt opatio ⁊ nō actio.ꝓter dicēda ad tertiū.qz fm cōem modū loquēdi ⁊ magis ꝓprie actio ꝛcat solū trāseūtē.opatio aūt etiā īmanēte Probat ꝛcl̄o. Optz beatudinez in vltimo actu hois ꝓsistere.sed obiectio est vltim⁹ act⁹ operātis.ḡ ꝛcl̄o vera. Huic rōis D.ꝑmo ponit ⁊ ꝑbat maiorē cū ꝛcl̄one. Scdo minorez resumēdo ꝛcl̄one ibi. Manifestuz est aūt ⁊. Maior ḡ ꝑbat.beatudo ist̄ formalr inherēs ē vltia hois pfectio.ist̄ vnūqđq; intātū est pfectū ingītū ē actu.⁊ supple si ē summe pfectū est summe in actu.ḡ maior ꝑa. Ista maior sēcūda relinq̄t nota ex dictis. Minor ꝑbat.qz ponā sine actu ipfecta ē.Et sic pz maior ꝑncipal. Deiū cū dr

¶ Manifestū āt q; opatio est vltim⁹ act⁹ operantis.vñ ⁊ act⁹ scds a pho nomīat in.ij.⁊ aīa. naz hīs formā pt̄ eē in ponā operās.sicut scīes est in potētia ꝓsiderās. inde est q; in alijs rebꝰ res vnāq̄q; dr eē ꝑpter suā opatōem. vt dr in.ij.⁊ celo. nece est ḡ beatitudinē hois opatōem esse

¶ Subiūgit minorē.⁊ eaz,ꝑbat dupliciter. Pmo ex mō loquēdi phi in.ij.de aia.q nomīat operatōem actū scdm.⁊ sic p ons opatio ē vltior⁊ pfectior act⁹ q̄ act⁹ ꝑm⁹.⁊ ponit rōnē huiꝰ dicti phi.qz hīs formā pt̄ eē in potētia ad opatōem.operās āt nō est in ponā ad aliud.ist̄ h⁊ vltimū actū. Scdo ꝑbat ex h̄ q; i alijs rebꝰ vnāq̄q; dr eē ꝑpter suā opatōez tāq̄ ist̄ ꝓpter vltimā pfectiōem ⁊ actuz rei. Opatio ḡ est vltimus act⁹.vt dr minor. ¶ Nota aūt q; aliq̄ alliunūt ꝓmā ꝓpōne. D.⁊ arguūt ꝓtra eā in

tentū.qz videlz beatudo est pfectio nobilissima. ḡ ꝓsistit in habitu q̄ est pfectior actu.qz diuturnior. ¶ Sed hoc vide infra.q.lxxi.ar.iij.solutū.qz falsum ē q; habitus sit nobilior.qz act⁹ scds est,maior actualitas ⁊ magis summo bono ꝓdūgit. Et ꝓterea act⁹ beatific⁹ est eque diuturnus cū habitu ⁊ magis. Et dato q; act⁹ scds nō beatific⁹ nō sit eq̄ diuturn⁹ q; accīs ex ꝓte subiecti.nō tñ secḷr q; habit⁹ sit nobilior.qz q̄n magis diuturnū ⁊ min⁹ diuturnū solū in hoc distinguūt tūc diuturn⁹ est melior⁹ Sz si in alijs etiā distinguūt.puta in rōne act⁹.nō oz.ist̄ solū q̄n cetera eēnt paria. Nec etiā habit⁹ est cā ꝑncipalis actus.nec totalis.tō nō optz eē nobiliorē. ¶ Nota āt q; Scot⁹ in ꝛcl̄one.d.san. ꝛcordat vbi supra in ḡrto. Sed deficit in duob⁹ Primo q; si poñe aīe distinguereē ab aia realr.tūc eēt brā q; accīs.qz elicere opatiōem mediante ꝛture opatiua q̄ ist̄ ꝛ vt ꝑncipiū q̄.nō facit ipam opatiōnē ageri ꝓuenire q; accīs. Et scdo aliud est dicere aliq̄d aliqui ꝓuenire q; accīs,i.q; rē q̄ est accīs.⁊ aliud ꝓuenire q; accīs.i.nō q; se. Pōt em aliq̄d ꝓuenire subiecto q; rem q̄ est accīs.⁊ tñ q; se ꝛē. Posset ār argui ꝓtra Scotū etiā ex scotica ista ꝓpōne. Tal est oz do inter aliq̄ formal⁹ distincta q̄lis eēt si realr distinguerent̄.ḡ qz beatudo talē hz ordinē ad aiam ⁊ ponas formalr distincta. sicut cuz distinguūt realr.ist̄ sic q; accīs ꝓuenit aīe.ḡ ꝛ ꝑmo modo. Utr āt beatudo ꝓueniret ponē si eēt separata ab aia. Patet q; nō.qz est pfectio rōnalis nature viuētis.q̄lis nō est ponā separata q; possibile vel impossibile. Vñ casus implicat. et est ꝛditrōnalis ipossibilis.ist̄ si ponā eēt separata ꝓueniret sibi beatudo. Et ꝓterea opatio beatifica nō hz rōnē beatitudinis actu. vt est q̄litas.ist̄ cū h̄ requīrt q; inhereat nature intellectuali naturalr subsistēti.⁊ ꝓdūgat obiectū beatificō vt obiectū est. ꝓstituēdo ipm pñs.nō q̄modocūq; ist̄ vt obiectū visionis ⁊ fruitōis.qđ nō ꝓuenit visioni si eēt in ponā separata. Scdo deficit in hoc q; non aduertit modū loquēdi.d.san.q vnū effectū fm diuersas sui rōnes in diuersas causas reducit.licz totū q; ē in effectu sit ab vtraq; cā.tñ nō q̄libet est ꝑtia cā effect⁹ fm quālibet sui ꝓsideratōem. Sicut Capo.ad lōgū declarat.et in ꝑmo.di.xvij.q.ꝑ.in solutōib⁹ argumētoz ꝓtra ꝑmā ꝛclusionē.et in tertio dis.xxiij.in solutōib⁹ ꝓtra ꝑmā ꝛcl̄onez Quare nō intelligit.d.san.q; in actu beatifico sint duo realiter distincta absoluta.quoz vnū,pducat intellect⁹.aliud divina cētia vt spes intelligibilis ꝓuio lumine glie sed q; illa beatudo vel opatio.et est opatio.⁊ est talis operatio beatifica. Ipa aūt vt est opatio reducit̄ in potentiā sicut in cām ꝓximā. Ut aūt beatifica reducit̄ in lumen glie ⁊ diuinā cētiā ꝑsentē p modū obiecti beatifici,licz ḡtū ad vtrūq; sit ab vtroq; sicut a ꝛplexo ꝓncipio.Quare min⁹ bñ Scot⁹ ipugnat.d.san.supra in ḡrto.in solutōe scdi.q̄ dr potentiā eē ꝓncipiū opatōis beatifice fm subam.ist̄ habitum eē ꝓncipiū fm formā opatōis.⁊ p ons bō nō beatificat scipm.qz ab ipo nō hz q; sit beatifica.ist̄ a deo Ult⁹ cīm solū in istis ꝛbis q; act⁹ beatific⁹ fm duo fm⁊ rōnē distincta reducit̄ in illa dicta ꝓncipia.nō q; vnū efficiat subaz alterū formā ⁊ pfectōem.ist̄ qz ambo sit⁹ vt vnū ꝓncipiū ꝛpletū vtrūq; efficiūt.ist̄ suba reducit̄ in ponāz q̄ pt̄ operari sine habitu.ist̄ nō talē opatōnem beatificā.ḡ vt beatifica reducit̄ in habitū glie. Vide in Capo.in ḡrto dis.eadez q.ꝑ.in solutionib⁹

Argumētū in contrariū

Est ꝓ cō ꝛclone responsiua.qz beatudo est operatio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

q.ij.ar.v.

¶ Ad pmū ḡ dō. q vita dr duplr Uno mō ipm ee viuētis. z sic btitudo nō est vita. Dicm est em̄ q ee vm̄ hois ꝺlecūq; sit nō est hois btitudo. soli⁹ is em̄ dr btitudo ee siū ee. Alio mō dr vita ipa opatio viuētis fm quā pncipiū vite in actū reducit. et sic no iam̄ vitā actiuā vel ꝺtēplatiuā vel voluptuosam. z hoc mō vita eterna dr vltim̄ finis. qđ ptz p hoc qđ dr Joā. xvij. Hec ē vita eterna vt cognoscant te verū deū viuū.

¶ Maior ꝺcedit. sed dico q finis hois vltim̄ ē vita eterna. nō solū ḡtū ad defectū finis. qz sz nūq̄ terminabile eo mō quo z dānatio possz dici eterna. sed etiā ḡtū ad remotōem ois mutabilitatis actu z poña. Un̄ temerariū ē dictū quoūdā cū dicūt christū qđe dicere. hec est vita eterna. vt cognoscāt ꝛc. sz nō hec btitudo eterna. quia loq̄tur de vita eterna scdo mō q est btitudo eterna

Temerariū dictum.

Ad minorē distinguit. vita ꝑma nō ē opatio. sz vita scda. scdo vita vt capit̄ p radice sic est ee vitale. vt aūt p fecto sic est opatio. Si aūt minor intelligit q nūq̄ accipiat̄ p opatōe z sp̄ ee. negat ipa. Quare negetur ꝓnia Vide. d. san. in q̄sto supra q̄stiūcula. iij. p totū

¶ Ad scdm dōm. q Boet⁹ diffinicdo btitudinē ꝓsiderauit ipaz cōem btitudinis rōnē. Est em̄ cōis btitudinis rō q sit bonū cōe pfectū. z hoc fcauit cū dixit. q est stat⁹ oim bonor aggregatiōe pfect⁹. per qđ nihil aliud fcat nisi q btūs ē in statu bom pfecti. Sz Aristo. expōsit ipam ecntiā btitudinis ostendens p qđ hō sit in hmōi statu. qz p opatōem qua clam. z ideo in ꝑmo ethicoz ipe etiā ostēdit q beatitudo est bonū pfectum

¶ Ad maiorē Boet⁹ loq̄t nō de ecntia btitudinis sed de oib⁹ reqsitis ad btitudinez. z tūc ver est q btitudo affert secū oia bona. sed pncipale ad qđ oia ordinant est opatio pfectissima. Et Boet⁹ loq̄t de cōi rōne btitudinis. i. q sit rō. z qđ fcet p nomē btitudinis. sz nō definit rem in qua btitudo formalis existit. z q secuz affert oia bona. Vide de ista auctoritate supra. q.ij. ar. ꝑ°. ad scdm. vbi de hac auctoritate auctōitatē dictū fuit. Uoḡmur em̄ hic de btitudine nō vt accipit̄ p statu vel fin cōem rōem sz mō Aristo. q videlz sit summa pfectio hois p quā est in statu btitudinis. z dicim⁹ illā ee opatōez oprimā etern̄. Quid aūt ipoztat stat⁹ vide 2ª 2æ. q. clxxiij. ar. ꝑ. qz dr in hūanis statū habere fm ordinē ad qđ dispōnis cuz q̄dā ꝛnobilitate seu ḡere. vbi aliqs est sui iuris vel alieni et btitudo facit ꝛnobilitatē in libertate

¶ Ad tertiū dōm. q sicut dr in. ix. metaph. duplex est actio. Una q̄ pcedit ab operāte in exteriorē materiā. sicut vrere z secare. z talis opatio nō ꝑt ee btitudo. nā talis opatio nō est actio z pfectio agētis. sed magis patiēt̄. vt ibidē dr. Alia ē actio manēs i ipo agēte. vt sentire. itelligere. z velle. z hmōi actio ē pfectio z act⁹ agētis. z talis opatio ꝑt ee btitudo.

¶ Maior ꝓcedit de btitudine formali z ecntialr dicta Ad minorē distinguit. dico em̄ q actio trāsiēs pcedit ab agēte. z nō est in agēte. Sz actio manēs ista pcedit ab agēte. sz nō in aliud subiectū. sed idē hz p pncipio effectiuo z cā materiali in q. fm̄ diuersa tm̄. ḡ ꝛc. Uerū btitudo nō est opatio. vel magis actio trāsiens. Oportet em̄ attendere diuersitatē inter fcatōem opatōis z actōis Actio em̄ ꝓprie fcat rē de pdicamēto actōis in q reponit̄ actio trāsiēs q est cū motu. vel mot⁹ ipe vt est ab agēte. sed opatio est z ꝓprie etiā fcat actionē immanētē. Un̄ Scot⁹ supra dr ad q̄stū. Cōcedo q btitudo nō cōsistit in actōe de gñe actōis. qz ista nō est simplr pfectio agēt̄ z opatio aūt nō est actio talis. sz actio ꝛcquocc accepta. hec ille. Et q̄b⁹ pz q actio fm ea ꝓprie fcat actōez pdicamēt̄ talē trāseūtē. opatio aūt etiā imanētē. Nec in h a d. san. discordat. Sz in alio videz an agēs actiōem trāseūtē ex hoc nullo mō pficiat. videt em̄ d. san. tenere q sic. sed de hoc alibi. ¶ Nota ꝑba. d. in solone. vbi actiōem trāseuntē expōsse ponit in patiēte. nec vnq̄ distinxit de actōne transeūte cēntialr. vel aḡedēter. vel ꝛcomitāter. Qđ vtiq̄ si talis distinctio eēt in rē natura. d. san. nō latuisset. nec illis terminis vnq̄ de actōe vsus ē. sz in alio ꝓposito vt patebit in articulo sequēti. Nec obstat q gubernatio et creatio sunt actōes trāseūtes. z tñ sunt in deo nō soluz quo ad relatōem. sz etiā q̄ ad absolutū. quia actio dei dr trāsiēs solū causalr. z ꝛcquocc dr trāsiēs cū actiōe ꝑdicamētali. Nā ipm diuinū velle efficax ad qđ sequt̄r effect⁹ dr actio trāsiēs. vt habz. d. san. in de poña. q. vij. ar. ꝑ. ad septimū. Uel ipe effect⁹ aut ꝓgreditur a diuino velle dr trāsiēs actio realiter. Vide in Capo. in. ij. dis. ꝑ. q. ij. ad septū ꝓtra ꝑmā ꝛclone. qz actio trāsiēs ꝓprie dicta ē motus vel cū motu. z trālit formalr in passum. sed diuina actio est trāsiens solū causalr. z q̄ ad respectū ad passum

¶ Ad q̄tū dōm. q cū btūdo dicat quādā vltimā pfectōem fm q diuerse res btūdinis capaces ad diuersos grad⁹ pfectōis ptingere pñt. fm h̄ necesse est q diuerlimode btūdo dicat. nā in deo ē beatitudo p ecntiā. qz ipm ee ei⁹ est opatio ei⁹. qz non fruit̄ alio. sz seipso. in angelis aūt btūdo est vltima pfectio fm aliquā opatoez q̄ ꝓsistit bono increato. z hoc opatio est in eis vnica z sempiterna. in hoiby aūt fm statū pñtis vite est vltima pfectio fm opatōem qua hō ꝓsistit deo. sed hec opatio nec ꝛtinua pt esse et p ꝛns nec vnica est. qz opatio intersistione multiplicat. z ꝓpter hoc in statu pñtis vite pfecta beatitudo ab hoie habri nō pt. vñ phus in ꝑmo ethi. ponēs btūdinē hois in hac vita. dr eā impfectaz post multa ꝛcludēs. Beatos aūt dicim⁹ vt hoies Sz ꝓmittit̄ nobis a deo btūdo pfecta qñ erim⁹ sicut angeli in celo. sicut dr Matth. xxv. Quātuz ḡ ad illā btūdinē pfectā cessat obiectio. qz vera z cōtinua z sempiterna opatiōe in illo btūdinis statu mens hois deo ꝓsistēt. sz in pñti vita q̄tū ꝛficim⁹ ab vnitate z ꝛtinuitate talis opatōis tātū ꝛficim⁹ a btūdinis pfectōe. est tñ aliq̄ participatio btūdinis. z q̄to opatio ꝑt ee magis ꝛtinua z vna tāto plus hz rōnem beatitudinis. z ideo in actiua vita q̄ circa multa occupat̄ est minus de rōne btūdinis q̄ in vita ꝛtemplatiua q̄ versat̄ circa vnū. i. circa veritatis ꝛtemplatōnem. z si aliq̄n hō actu nō operet hmōi opatōem. tñ qz in promptu hz eam. semper potest operari. z qz etiā ipam cessatōem. puta somni vel occupatōis alicuius naturalis. ad operatōnem

dictā ordinat q̄st̄ videt opatio ꝛtima esse. Et hoc ptz solo ad q̄ntū z ad sectum.

Ex hac solone. O. soluit tria vltima argumēta. z dr ꝓmo ex eo. ad maiorē illi⁹ q̄rti. Btūdo pfecta q̄ pmittit hoiby cū angelis dei in celo. illa pmaner in brō. qz sempiterna est z vna z mēsurat̄ eternitate pticipata. qz nec pōt cessare ex pte subiecti vel obiecti. nec ex pte ꝛiūctōis virtutis. Minor ꝑba de opatōe hois in via q̄ nō ꝑt pmanere ꝓpter statū pñtis vite nec est pfectio vltima hois. Sz minor negat̄ de opatiōe patrie q̄ mens eternalr z ꝓtinue deo ꝓsistit. q̄ ꝛc. Uer⁹ btūdo pfecta nō est opatio pre sentis vite. cū q̄ stat q pfecta btūdo sit opatio sempiterna patrie. Ad q̄tū dico. ad maiorē vni⁹ hois est vna btūdo pfecta z in patria vbi mēs p corruptibilem vitā nō impedit̄ a ꝑpetua z eterna dei ꝛplatiōe sed btūdo ꝛmpfecta q̄ est opatio circa deū in via. illa nō ꝑt esse vna qz p iterpolatōez mltiplicat̄ Ad minorē opatōes viatre z etiā in ꝙbus ꝓsistit ipfecta btūdo vie sunt multe rōne dicta. sed negat̄ q summa opatio hois in patria multiplicet̄. q̄ ꝛc. btūdo pfecta nō est opatio vie. nec ꝓtingit hoiez in via esse simplr beatū sed vt hoiem vt hz phs.

Ad sextū ad maiorē. ꝑba est de btūdie pfecta patrie q̄ hō simplr est beat⁹. Minor ꝑba de opatōe viatica pfectum vite actiue. sz negat̄ q opatio patrie summa interrūpat̄. Ad. ꝑbatōem q. peeoit de opatōe viatoris. ab oculis em̄ bro⁹ fugiet somn⁹ z imunes sunt ab oib⁹ occupationib⁹ z impfectionib⁹ q̄ possent interrūpere actōis sempiternitatē. q̄ ꝛc. Uer⁹ btūdo pfecta nō est opatio viatica Et. D. oia ista tria argumēta vltima ex vna radice soluit z vna solone. qz videlicet oia. pcedūt de opatōne vie. qz talis nō pmanet nec est vna nec sine interruptōe Sec⁹ de opatōe pfectissima patrie. qz talis manet tāq̄ eterna et p ꝛns vita. est q̄q; sine interruptōe. Dico aūt q pfectissima opatio est eterna. qz alie opatōes pñt interrūpi z tēpore discreto mēsurari. Sunt em̄ in angelis etiā volubiles cogitatōes sed in ꝛgnitōne vespertina. matutina aūt est eterna ¶ Nota aūt q Scot⁹ in. iij. dis. xlix. q. vi. p tim cū hac solone ꝓcordat. imo cū tota q̄stiōne ad ꝑba. q̄stiū aūt ad intentōem ꝑbo⁹ d. san. discordat. Concordat em̄ in h q opatio beatifica est ꝑpetua z sempiterna. sz in nō ꝑpetuitatis discordat. Intredit em̄. d. san. post dicta in ꝑ. q. q. ꝛ q btūdo opatio est ꝑpetua tāq̄ mensurata eternitate pticipata. q̄ ē mensura altioz⁹ ordis q̄ tps vel euū. Scot⁹ aūt dr q illa ꝑpetuitas nō ē eternitatis nec necessarij esse sz est cui possibilis esse z nō esse tñ ꝑpetuo cōseruari. hec ille. Sz. d. san. attendēs qz eternitas est mensura diuini esse. z qz opatio brifica est diuini ordinis virtute q̄ nō ꝑt ee naturalr creature tuciuq; fuerit aut factibili. iō ei assignat mēsurā altioris ordinis q̄ sit mēsura cuiuscūq; rei de naturali ordine Cōstat aūt q euū est mēsura ee imutabil⁹ qđe sz naturalr ordinis. q̄re nō ꝑt ee ꝑpetua mēsura btūdinis sz eternitas pticipata q̄ ē mēsura rei diuini ordinis p pticipatōez. Nec argumēta Scoti ibidē alt qđ ꝺ. d. san. faciūt. Intelligit em̄ p° male dictū. d. san. q̄st d. san. subē opatōis brifice assignet. p mēsura euū z ei⁹ p fectōi eternitatē pticipatā. Qđ vr Capol⁹ dr. d. san. nō q̄ sonniat. sed vult q opatio brifica vt ē a poña hois nō ḥs q̄ mēsuret eternitate pticipata. sz magis nūc tpis discreti. sz qz est ab ea sil⁹ cū habitu brifico. z qz brifica. iō hz q mēsuret eternitate pticipata. Tū qz acc⁹ secūd⁹. tū q̄ imutabilioris ordinis. Est q̄q; btūdo necaria nō q̄

Scot⁹ soluitur q̄ accepit qđ. d. S. nū q̄ sonniat.

dē simplr q̄si nec fm poñam logicā possit nō esse. sz qz de poña intrinseca btī nō ꝑt nō ee. qz talis act⁹ ꝓtinet supminēter omes alios act⁹ z sic non est q̄re velit carere. nec oportet q mēsuratū pticipata eternitate nō possit nō esse simplr sicut req̄rit̄ ad eternū p essentiā. sed qz opatio nō ꝑt incipere vel desinere p poñam creature z est diuini ordinis. falsuz q̄q; est q btūdo sit solū eterna sicut dānatio in qua ē vicissitudo z alternatio. sed qz expers ois mutabilitatis. qz diuini ordinis. Et hec notat. doc. sanctus ꝑbis in quarto vbi supra. cū dr Nō posset etiam mensurari euo. qz euū fm q ab eternitate distinguit̄ ptinet ad creaturas imutabiles. hec aūt visio excedit naturalē poñam creature. Ptz igitur q opatio brifica est ꝑpetua z eterna tāq̄ eternitate pticipata mēsurata. Iz fez te esse naturale sit imutabil⁹ alīq̄ mō. nō tñ est diuini ordinis sicut actus secūd⁹ Est em̄ imutabil⁹ quo ad hoc. qz si euū cessaret oportet annihilari creaturā Iz nō si cessaret eius beatitudo. sed in alia ꝓsideratōe btūdo est imutabilior. qz actus secund⁹ nō hūs annexā mutatōem sicut res euiterna vel euū. Uide tertio ꝺ gentiles. ca. lxi.

¶ Nota circa dictū ꝑbi adductum ex ꝑmo ethi. D. san. tertio cōtra gentiles. ca. lxviij. circa finez vbi dicit. qz vero Aristoteles vidit q nō est alia cognitio hois in hac vita q̄ p scias speculatiuas posuit hoiem nō ꝓsequi felicitatē ꝑfectā. sz suo mō ꝺn q̄ satz apparet q̄tā angustiā patiebant hinc inde coz ꝑclara ingenia. a qb⁹ angustijs liberabimur si ponamus fm ꝑbatōes ꝑmissas hoies ad verā felicitatē post hanc vitā q̄uentre posse. aia hominis immortali existēte ꝛc. hec ille. Ad idem est Scotus supra dicens de ꝑbo q tanq̄ dubius nūc videbat sentire q nō esset vera felicitas cui posset succedere miseria nūc q nō posset esse alia felicitas hominis. quia nesciuit de felicitate alter⁹ vite ab illa. z illa nō est felicitas in amissibilis. ideo nō oportet in hoc eius auctoritati inniti. hec ille. Ex quibus ꝑz q̄ño philosophica q̄dem beatitudo nō est ꝑpetua sed theologica ꝛc.

¶ Utrum beatitudo sit operatio sensitiue partis an intellectiue tantum.

Ad tertiū sic ꝓcedit. Uidet q beatitudo ꝓsistat etiā in opatōne sensus. nulla em̄ opatio inuenit̄ in hoie nobilior opatōne sensitiua nisi itellectiua. sz opatio itellectiua ꝛpēdet in nob ab opatōe sensitia. qz nō possim⁹ itelligere sine ꝑhātasmate. vt dr in. iij. de aia. q̄ beatitudo ꝓsistit etiā in opatōe sensitia. ¶ Ꝑ. Boe. dr in. iij. de ꝓsola. q btūdo ē stat⁹ oim bonor aggregatōe pfect⁹. sz q̄dā bona stt sensitiua q̄ attingim⁹ p sensus opatōem. q̄ videt q opatio sensus reqrat̄ ad btūdinē. ¶ Ꝑ. Btūdo ē bonū pfectū. vt ꝑbat in ꝑmo ethi. qđ nō eēt nisi hō ꝑficeret p ipam fm oēs ptes suas sz p opatōes sensitiuas q̄dā ptes aie pficiunt. q̄ opatio sensitiua req̄rit̄ ad btūdinē. ¶ Sz ꝺ In opatōe sensitia ꝓmunicāt nob bruta aialia. nō aūt in beatitudine. ergo beatitudo non consistit in operatione sensitiua.

¶ Postq̄ d. san. inuestigauit gen⁹ btūdinis. Ḥ inuestigat ei⁹ drās. z qz btūdo vt dictū ē. est opatio hois q̄ dependet ab aliq̄ poña circa aliqđ obiectū. Ideo duplex

Universidad de Deusto
Biblioteca

dñā ꝯsiderāda ē circa brītudinē. vna q̄ se tenet ex parte poñe. alia q̄ se tenet ex pte obiecti. Secūdum ħ ḡ. d. sanduo facit. Prio oñdit cui⁹ poñe sit opatio. Scōo respet ctu cui⁹ obiecti. Secūda ps icipit ar. vi. Circa pmā aūt ptē. tria facit fm triplicē poñam a q̄. pcedere pōt opatio hūana q̄tis ē brītudo. q̄ sunt sensus volūtas z intellect⁹. Participat ei sensus aliq̄l⁹ rōnē. vt pz p⁹ ethi. De pte āt vegetatia nō ē ad ꝓpositū. eo q̄ nō ē pncipiū hūane actionis. tāq̄ oino exps rōis. vt patebit infra. q. xvij. Prio igitur oñdit q̄ brītudo nō sit ēntialr in opatōe sensus. Secūdo q̄ nec in opatōe volūtatis. Tertio aūt q̄ in opatione intellect⁹ speculatiui. Pmū determinat dicēs.

¶ R.D. q̄ ad brītudinē pt aliq̄d ptinere tripl⁹. vno° ēntialr. alio° añcedēter. tertio° ꝓsr. Essentialr q̄dē nō pt ptinere sensus ad brītudinē. nā brītudo hois ꝓsistit ēntialr in ꝓiūctiōe ipi⁹ ad bonū increatū q̄d ē vltim⁹ finis. vt supꝰ oñsum est. cui hō ꝓiungi nō pt p sensus opatōnem. Silr etiā q̄ sicut oñsum est in corpalib⁹ bonis brītudo hois nō ꝓsistit. quia nec sola p sensus opatōem attingimus.

Ar. pmo q. ij. ar. v.

¶ D. rīdet distinctē duab⁹ ꝯclonib⁹ fm q̄ notat i ꝓncipio sensum posse itelligi hñe triplicē ordinē ad brītudinē. z sic tripl⁹ itelligi posse ḡsitū. pt ēnt ad brītudinē tripl⁹ aliq̄d ptinere ꝛc. vt in ia z sic etiā sensus. Dicit āt p ptinere magis ēē recti. q̄ recti videt dicere aliq̄ mō dependētiā. vl saltē pertigētiā vni⁹ respectu alteri⁹. qđ āt ꝓsequi nō ꝓprie rectū. sz tm ptiner. Vñ ptinere gñaliꝰ q̄ actionis est ēē exigiti vl recti. Pāa ḡ ꝯclo rīdet iuxta p⁹ itellectū. secūa iuxta alios duos sensus quā ponit ibi. Pñt āt ꝛc. pma ē. Essentialr nō pt ptinere sensus ad brītudinē. i. in opatōe sensus nō ꝓsistit brītudo ēntialr. pbat. p° ex rōne brītudinis formal⁹ sic. Brītudo hois ꝓsistit ēntialr in ꝓiūctōe ad bonū increatū. qđ ē vltim⁹ finis. sz p opatio ne sensus hō bono increato ꝓiūgi non pt. igit ꝛc. Maior patuit ar. p° Minor relinq̄t nota. q̄ opatio sensus attingit solū bonū sensibile pticulare. Quare nō est bonū increatū. Secōo pbat. ꝯclo rōne obiecti in q̄ brītudo ꝓsistit. sic. In bonis corpalib⁹ brītudo hois nō ꝓsistit sz p opatiōem sensus solū attingim⁹ bona corpalia. igit ꝯclo ꝑa. Maior pz ex. q. pcc. Minor pz ex eadez. q. ar. vi. q̄ sensus est ꝓtus organica z p ons solū attingit corpalia ꝛc. Ptz itaq̄ pma ꝯclo. Consequēter cū dicit

Cōclo ptia.

¶ Possunt āt opatōes sensus ptinere ad brītudinē añcedēter z ꝓsr. añcedēter q̄dē fm brītudinez imperfectā. q̄lis in pñti vita haberi pt nō opatio intellectus ꝑexigit opatōem sensus.

¶ Sudūgit secūdā ꝯclonē iuxta alios duos itellect⁹ istā. opatōes sensus ptinere pñt ad brītudinē añcedēter z ꝓsr. pbat z exponit p° pmā ptē. secōo secūdā. ibi. Cōsequēter āt ꝛc. Exponit pmā. q̄ añcedēter itelligit de beatitudine vie ipfecta. pbat eā sic. Opatio itellect⁹ ꝑexigit sz in hac vita opatōez sensus. ḡ brītudo ipfecta vie rectorit opatōez sensus. Añs pz p. p. q. lxxxiij. ar. vi. z alijs. Et vt notāter ꝑexigit. q̄ vt. D. ibidē inuit opatio itellect⁹ nō dependet a sensitiua ꝯgnitōe. sz ipa ministrat solū materiā cāe. s. itellectui agenti. z ꝓsr possibili. sz tm intellectus noster ꝑexigit sensum. i. sensitiuā ꝯgnitionē ꝑsertim intellectorem. Consequenter ibi.

Cōclo scda

¶ Cōsequēter aūt in illa ꝑfecta brītudine q̄ expectāt in celo. q̄ post resurrectōnem ex ipa brītudine aīe vt Aug. dt in epla ad Dioscor. fiet q̄dā refluctia in corp⁹ z in sensus corporeos vt in suis opatōib⁹ ꝓficiātur vt infra magꝭ patebit cū de resurrectione aget. nō aūt tūc opatio q̄ mēs hūana deo ꝓiūgit a sensu dependebit. Tertia pte sz nō ꝓpleuit

¶ Exponit secūdā ptē ꝯclonis scōe. q̄ ꝓpter sensus ꝑtinere ad brītudinē. itelligit de illa ꝑfecta brītudine q̄ expectāt in celo. sz ad istā nō ptinet añcedēter. pbat. Post resurrectōez ex ipa brītudie aie fiet q̄dā refluctia in corp⁹ et in sensus corporeos vt in suis opatōib⁹ ꝓficiāt. igitur. Secūa ps ꝯclonis ꝓa. Añs ē brī Aug. z D. remittit se ad tertiā ptē vbi ꝓposuerat de hac materia loq. sz morte ꝓuent⁹ nō ꝓpleuit. Sz vide in cōto. dis. xlix. q. iij. ar. v. q. ij. z dis. xlviij. q. ij. ar. ꝑ. q. iij. vbi oñdit q̄d ħ ponit q̄ oēs sensus habebūt opatōes suas. In cōto etiā ꝑ gē. ca. lxxxvi. oñdit ħ añs. q̄ corp⁹ aliq̄d ꝓsequī vnitū aie beate vt sit sibi plene subiectū nō solū q̄tū ad eē sz etiā q̄tū ad actiones z passiones. z mot⁹ z corporeas q̄litates. z corp⁹ ꝑticipabit q̄tū possibile est. ꝓpter ea. s. corp⁹ ꝑfectibile est. ꝓpter ea de sensibilibus ptinentia. z sic. pcedit. pbatio ex 3° de aīa. Sz negat⁹ q̄ itellectiua in patria ꝑexigat sensitiuā materiā q̄ ad ꝯgnitionem dei in se. vñ z in aīa separata ponim⁹ illā ꝯgnitōem. ḡ ꝛc. Verum brītudo vie ꝓfecta oparōez sensus sz nō ēntialr in ea ꝓsistit. z ita. pbat pma ptē 2ª ꝯclonis. sz brītudo ꝑfecta nec in ea existit nec eā añcedēter ꝓfecta sz sensitiua ꝯgnitio ad eā ꝓsequit.

¶ Ad scōm dōm q̄ brītudo ꝑfecta qualēcūq̄ angeli habent. hz ꝯgregatōem omniū bonoꝝ p ꝓiūctiōez nō ad vniuersalē fontē tot⁹ boni. nō q̄ indigeat singulis ꝑticularib⁹ bonis. sed in hac brītudine imperfecta requirit ꝯgregatio bonoꝝ sufficiētii ad ꝑfectissimā opationē huius vite.

¶ Ad maiorē dico q̄ Boēt⁹ diffinit brītudinē fm⁹ totalitatē extensiuā nō intensiuā ad modū dicēti Scoti. i.

Argumentū in cōtrariū

Confirmat conclusionē pmā directe.

Articulus iiij

diffinit eā nō ꝑ vno singulari maxio bono inter alia. sed definit eā. put includit omem ꝑfectōem hois. Nos āt loquimur ħ pmo mō. an videlicet opatio sensus sit maxima ꝑfectio formalr inherēs z possibilis hoi q̄ totalr quietet sicut summa vna ꝑfectio. Dico secūdo q̄ loquendo de brītudine vt includit oē bonū z fm totalitatē extensiuā. Tūc ad maiorē. brītudo ꝑfecta z patrie est statꝰ ꝑfect⁹ aggregatōe oim bonoꝝ in suo fonte in q̄ oia supeminenter ꝓtinent z vnite. Et si aggregatio non deberet admitti ꝓpter simplicitatē isti⁹ boni. tunc itelligit q̄ ibi sunt omnia bona distincte. sz añcedēter z ꝓsr. vel fm D. ħ in solone aggregatio bonoꝝ vt aggregatio sonat pluralitatē bono rū illa rectorit ad brītudinē vie ad quā rectorit congregatio bonoꝝ ad opatōez ꝑfectā vt ipe declarat in. iij. dis. xlix. q. ꝑ. ar. ij. q. ij. ad pmū. Et ꝓterea etiā ad brītudinez patrie omnia rectorit vel añcedēter vt ea mereamur ipaꝝ vl cōcomitāter. q̄ esto nō oia ꝓmaneāt in se. manēt tm in sibi succedentib⁹. Ad minorē ꝯcedit. sz dico q̄ bona q̄dā sensibilia nō hñt locū in brītudine ꝑfecta. Vñ z angeli hñt brītudinē ꝑfectā z nullū bonū sensibile. hñt tm oia in fonte. Dico rūdo etiā hō habebit bona sensibilia z ꝑfectōem corporis z sensuū post resurrectōem. ḡ ꝛc. Negat⁹ p° si itelligit essentialr. Negat secūdo si itelligit vlr q̄ ad brītudinē cuiuscūq̄ brī rectorit q̄cūq̄ mō. q̄ ꝑ haberi oē bonū sine sensibilib⁹. Tertio ꝯcedit q̄ brītudo hois etiā ꝑfecta hz bona sensibilia ꝓsequenter.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ in ꝑfecta brītudine ꝑficit totus hō. sz in inferiori ptē redūdantiā a superiori. in brītudine āt ipfecta ꝓtis vite ecōuerso a ꝑfectōne inferioris ptis ꝯcedit ad ꝑfectionē superioris.

¶ Ad maiorē. Beatitudo capta ꝑ maxia ꝑfectōe formali est bonū ꝑfectū. i. summa opatio q̄ est radix. z cā ꝑfectōis tot⁹ hois. q̄ ex brītudie aie q̄ habet vle bonū fruitur obiectū. habent etiā oēs ꝑfectiones hois sicut in radice

Ultra qđ nō est ꝛc. Dico q̄ nō est ꝑfectū bonū hois redundāter z causalr. est tm formalr bonū ꝑfectū si nō ꝑficeret hō fm oēs ptes. sicut aia separata añ resurrectionem hz bonū ꝑfectū itensiue. sed nō extensiue. ḡ ꝛc. Vel. rectorit ꝓsr ad ꝑfectū bonū extensiuū. sz nō intensiuū. Et ita dico q̄ in brītudine ꝑfecta tot⁹ hō ꝑficiet. sz nō in q̄libet ꝑfectione ꝓsistit brītudo sed solū in ꝑfectissima q̄ est radix alia rū. vide Cāpolū in. iij. dis. xlix. q. ij. in sol⁹ ꝯclonib⁹ ꝓ pmaz cōclonē ad q̄ntū Scoti q̄ brītudo accepta ꝑ maxio bono hois nō includit oēm ꝑfectōem brī utrinsece nec formalr sz ꝛctualr z causalr. z ḡ nō q̄libet ꝑfectio homis fm quā libet ptē est brītudo ēntialr dicta sz ei⁹ effectus.

Nota.

q. ij. ar. ꝑ.

¶ Utr⁹ brītudo sit opatio volūtat⁹ aut intellect⁹

T AD quartū sic ꝓcedit. Videt q̄ brītudo cōsistat in actu volūtat⁹. Dicit. n. Aug. xix. de ciui. dei. q̄ brītudo hois in pace ꝓsistit. vñ in ps. Qui posuit fines tuos pacē. sed pax ad volūtatē ꝓtinet. ḡ brītudo hois in volūtate ꝓsistit. ¶ D. brītudo est summū bonū. sed bonū est obiectū volūtatis. ḡ brītudo in volūtatis opatōe ꝓsistit. ¶ D. pmo moueti rīdet vltim⁹ finis. sicut vltim⁹ finis tot⁹ exercit⁹ est victoria q̄ est finis ducis q̄ oēs mouet. sz pmū mouēs ad oprandū est volūtas. q̄ mouet alias vires. vt infra dicet. ḡ beatitudo ad volūtatem ꝓtinet ¶ D. si beatitudo

q. ij. ar. ꝑ.

est aliqua operatio oz q̄ sit nobilissima opatio hominis sed nobilior est dei dilectio q̄ est actus volūtatis q̄z ꝯgnitio q̄ est opatio intellect⁹ vt pz p apostolū pma ad corinth. xiij. ḡ videt q̄ brītudo ꝓsistat in actu volūtatis. ¶ Preterea Aug⁹. dicit in. xiij. de trini. q̄ brīs est q̄ hz oia q̄ vult z nihil vult male. et post pauca subdit. z appropinq̄t beato q̄ bñ vult qđcūq̄ vult. bona cñ beatū faciūt quoꝝ bonoꝝ tā hz aliq̄d. ipam sz bonā volūtatez. ḡ brītudo i actu volūtatis cōsistit. ¶ Sed ꝯtra est qđ dñs dicit Joānis. xvij°. Hec est vita eterna vt ꝯgnoscāt te deuz verū. vita aūt eterna est vltim⁹ finis. vt dictū est. ergo beatitudo hominis in cognitione dei consistit q̄ est actus intellectus.

¶ Hic. D. inq̄rit de dñā brītudinis ex pte alter⁹ potentie sez volūtatis. an sz sit eius actus.

¶ R. D. q̄ ad brītudinē sicut supra dictū ē. duo rectorit. vnū qđ ē ēntia brītudinis. aliū qđ est q̄si ꝑ se accīs eius. s. delectatio ei aduūcta. q. ħ. ar. vi.

¶ D. pmo resumit distinctōem bimembrē de duplici re q̄sito ad brītudinē. scōo ꝓformiter rīdet duplici ꝯclone. pmā ponit. ibi. Dico ḡ. secūdā ibi. Sz ad volūtatē ꝛc. Dico ḡ q̄ ad brītudinē rectorit p° qđ est ēntiale brītudinis z ideptice cū ea. q̄ videz ex ipa brītudo. Aliū sic ḡ se accīs ei⁹. z habita fuit supra. q. ij. ar. vi. Ptz ex illa distinctōe q̄ nō q̄libet ꝓiūctio ad obiectū brīficū ē ēntialr brītudo. q̄ nō illa q̄ ē fm ꝑ se accīs sez fm fruitōez z delectatōez. nec etiā ꝑfectissima ꝓiūctio extrīsece ē de ēntia brītudinis. Et ħ habet ex ꝓbis. d. san. q̄ delectatio facit aliquā ꝓiūctōez z tm ponit a. d. san. accīs brītudinis. sed lū ḡ pma ꝓiūctio simplr z nobilissima ē ēntialr brītudo. Et ꝑ ħ pz solo ārūdā argumēto⁹ aduersarioꝝ. q̄ hītur in Cāpo. in ꝑ. dis. ꝑ. q. ꝑ. ad argumēta ꝓ sextā ꝯclonē. Et in. iij. dis. xlix. q. ij. ꝓ pmā ꝯclonē.

Nota.

Ꝯclo pma

Nota ꝓpter Scotū.

¶ Dico ḡ q̄ q̄tū ad id qđ ē ēntialr ipa brītudo. impossibile ē q̄ ꝓsistat in actu volūtat⁹. Manifestū ē cñ ex ꝓmissis q̄ brītudo ē ꝓsecutio finis vltimi. cōsecutio āt finis nō ꝓsistit in ipo actu volūtatis.

¶ Respondet ħ iuxta pmū mēbr⁹ ꝓmissum tali ꝯclusione. Quātū ad id qđ ē ēntialr ipa brītudo. impossibile ē q̄ ꝓsistat i actu volūtatis. ꝑbat. Cōsecutio finis nō cōsistit in ipo actu volūtat⁹. sz brītudo sez ēntialr est ꝓsecutio finis vltimi. ḡ ꝯclo ꝑa. D. p° ꝓmittit hūc discursum. Secūdo. pbat diffuse maiorē. ibi. Volūtas cñ ꝛc. Minor āt pz ex. q. ꝑcc. z ar. ꝑ. hui⁹ q̄stionis. Et intelligit q̄ brītudo ēntialr dicta ē ꝓsecutio p⁹. et nobilissima simplr z ꝯiūctio ad vltimū finē immediata q̄ hō ꝓiungit vltio fini. vt optio simplr. z nō vt ꝯiūgit tali mō. pura vt vltio fini Hoc āt noto. ꝓt Scotū in. iij. dis. xlix. q. iij. vbi ex hui⁹ incōsideratōe arguit ꝓ. d. san. fm nō cām vt cāz. volēs ꝓbare q̄ in ꝯiūctōne fm amorē ꝓsistat brītudo ēntialr. q̄ fm amorē ꝯiūgit deo immediate vt vltio fini. Et ħ q̄dem esto sit verū. nō tm ꝯiūgit fm amorē deo vt optio simplr. q̄ nobilioꝝ mō obiectū z ꝓt⁹ intellectui q̄ volūtati. q̄ mō abstractioꝝ z simpliciorī vt est q̄dditas q̄dā in se. Voluntas aūt tendit vt est extra z vt est in actu exercito existentie. vt patebit prima ꝓte questione. lxxxij. ar. ij. Nec valet aliq̄d rō sua vbi vult q̄ coipso q̄ ꝯiūctio intellect⁹ est prioꝝ gñatōe q̄ sit posterioꝝ ꝑfectōe ꝯiūctio volūtat⁹

Universidad de Deusto

q amorē. qz prioza gñatōe tñ sunt ēdem impfectioza se cuis si z in gñe cause final' vel efficientis aliqd z absolute etiā sit prius. sic ār est de visiōe respectu act' volūtatis. Et aduerte ista. qz ex eo z intellectu ruit totū fundamentuz Scoti ibidē. qz videlicet nō distinxit inter ūmediatā cōiunctionem ad deū vt est vltim' finis z ūmediatā ꝓiunctionem optimo modo in qua consistit beatitudo z nō in cōiunctione pmo modo.

Ruit fundamentū Scoti

Consequenter cū dicit.

¶ Uolūtas em̄ ferk in finē z absentē cū ipm̄ desiderat. z pritem cū in ipo reꝙescēs delectak. manifestū est ār q ipm̄ desideriū finis nō est ꝓsecutio finis. sed est motus ad finē. delectatio ār aduenit volūtati ex hoc q finis est pñs. nō ār ecōuerso. ex ꝫ aliqd fit pñs. qz volūtas delectak in ipo. oz igik aliqd aliud cē cā actū volūtatis p qđ fit finis ipe pñs volūtati

¶ Deducit maiorē ꝑ dicte rōnis z pmo rōne secūdo sūctudine. ibi. Et ꝫ manifeste zc. rōne sic. Uolūtas ferk in finē absentē p desideriū. z pñtem p delectatōem. sz nec desideriū nec delectatio est finis. igik ꝓsecutio finis nō cōsistit in actu volūtatis. Minor. pbak. qz manifestū est q desideriū nō est ꝓsecutio. delectatio etiā ꝓsequtur finē ꝓsentē z habitū. igik zc. ¶ Nota ār circa maiorē q videtur insufficiēs. qz Scot' vbi supra etiā fatek q beatitudo nō est desideriū nec delectatio. sicut. d. pbat bñ. sz datur ali' act' volūtatis q est ūmediata ꝓiūctio ad finē pñtez. s. amor pñtis boni. de q. d. san. nō facit mētōez. Sz dom q. d. sufficiēs ē. qz ea dē rō ē de amore z desiderio atq; delectatōe. Nā vt hz. d. san. tertio ꝺ gēri. ca. xxvi. in q̄nta rōne. amor ꝑm ppriā rōnem est absentis z pñtis. vt g absentis ē sic nō ē ꝓsecutio ea rōne q nec desideriū est ꝓsecutio. Si ār est pñtis ea dē rōne nō ē ꝓsecutio q nec delectatio. nā q amor sit pfect' z pñtis. ꝫ est. qz bonū ē habitū z habitio ꝓsupponit. Aliō g ē hꝫe bonū. z amare. vñ amor ꝑsentiā ꝓsupponit z ex ppria rōne nō facit nec reqrit. vñ habitio ppria z nobilissimo mō ē p actū itellect' Quare. d. sufficiēs ē. vide. d. san. ibidē in tertia rōne vbi videbis. z aliū defectū Scoti q̄ arguēs ꝺ. d. san. in q̄sto ōt q ꝺdam vellet act' volūtatis necariō ē pmo alter' obiecti sz nō alter' act'. habes ār in. d. san. q volūtas vult pmo felicitatem. z beatitudinē etiā ēntialr. z p ꝓs talr bītudo nō ē act' volūtatis q nō ꝑt cē pmo volit'. Consequēter ibi.

¶ Et ꝫ manifeste apparet circa fines sensibiles. si em̄ ꝓsequ pecuniā ecē p actū volūtatis. statim a ꝓncipio cupid' ꝓsequt' esset pecuniā qñ vult eā hrē. sz a ꝓncipio q̄dē ē abnis ei. ꝓsequtur ār ipam p ꝫ q manu ipam apprehēdit vel aliq̄ hmōi. z tūc iā delectak in pecunia habita. sic igit' z circa intelligibilē finē ꝓtingit. nā a ꝓncipio volum' ꝓsequi finē itelligibilē. ꝓsequmur ār ipm̄ p ꝫ q fit pñs nobis p actū itellect'. et tūc voluntas delectata ꝓquiescit in fine iā adepto. sic igik essentia bītudinis in actu intellect' cōsistit.

¶ Probat eandē maiorē a siłi. z arguit sic. Consecutio finiū sensibiliū nō fit p actū volūtatis. igik nec ꝓsecutio intelligibilis finis fit p actū volūtatis. Añs declarat iu sra. Tenet ꝺña a siłi z a ꝓportionabilitate finis sensibilis. z intelligibilis z ꝓsecutois v'riusq;. qz sicut auar' ꝓsequitur pecuniā desideratā p manū z post delectak. sic beatus pmo ꝓsequit p actū intellect' deū pmo desideratū et ad illā ꝓsecutōem ꝓsequtur delectatiō. Uñ ex istis. D. infert cozollarie ꝓclone affirmative rsponsiua q̄ ad secūdā qstionē. Sic igik zc. vt in fine lre. vide p ista ꝓclone plures alias rōes in. d. san. supra ꝺ gēri. Est ār hec adducta rō vna de potissimis. qz bītudo rei bñficabilis p aliqd extrinsecū ꝓsistit cēntialr in ꝓiūctōe ad illd. s. in cōiunctōe nobilissima z pma z qz ꝓiūctio itellect' est hmōi. tū qz nobilissima poña. tum qz nobilissimo mō ꝓsle hz ad suū obiectū. z qz pficit nobilissimo habitu in patria. ideo eius ꝓiunctio est beatitudo. Deinde cū dicit.

¶ Sed ad volūtatē ptinet delectatio bītudinez ꝺñs ꝑm q̄ Aug'. ꝺt. x°. ꝓfes. q bītudo ē gaudiū de ꝑitate. qz sz ipm̄ gaudiū ē ꝓsummatio bītudinis.

¶ Respondet q̄sito iuxta secūdū mēbz. p dicte distinctōis tali ꝓclone secūda. ad volūtatē ptinet delectatio bītudinē ꝓñs. z vult ꝓclo q act' volūtatis nō est cēntialiter bītudo. sz p se accīs bītudinis cēntialr dicte. pbak hic auctoritate bti Aug. qz gaudiū de veritate ē bītudo. i. pfectio z ꝓsummatio accidentalis bītudinis cēntialiter dicte. nā gaudiū de veritate ꝓsupponit ꝙgnitiōem veritatis. q̄ est bītudo cēntialr dicta zc. ¶ Nota circa ista. ꝑter aduersarioꝝ argumēta q̄ hītur in Cap. supra tā in pmo ꝙ in quarto. qz amor z dei dilectio q̄dē in via nobilioꝛ ē ꝙgnitōe viatica. vt pz sc̄da 2ę. q. xxvi. Nā dilectio dei est dei ūmediate z ꝑm se. nō ār ꝙgnitio. amor q̄z nobilioꝛ est in rōne mouentis. vt tāgēt ad tertiū. Sili' habitus volūtatis nobilioꝛ ē in via ꝙ habit' itellect'. Cū his añ stat q ꝙgnitio absolute. z rōne gñis nobilioꝛ ē dilectio cui sił in patria. Sili' habit' itellect' in patria dignioꝛ ē fcz lumē glie. z qz libertas ꝓuenit agenti. ꝺ libertas formaliter ꝓuenit volūtati. vt mouēs ē. z ita radicak in nobilitate ēntis q̄d. nec valet q Scot' vbi supra arguit. q volūtas magis appetat ppriā pfectōem ꝙ pfectōem intellect'. qz dicā ego q intellect' magis appetat ppriā pfectiōez ꝙ volūtas. z ꝺ remanet ea dē difficultas in q̄ pfectōne magis appetita sit bītudo. Uñ distinguendū ē de volūtate. qz accipit. vno° vt natura. z sic vez ē q magis appetit ppriaz pfectōem sicut z intellect' magis ppriā. Alio° accipit vt est volūtas libera z appetit' hois. z sic non appetit solū p se imo magis p toto hoīe. z p ꝓs melī' bonū hois' magis appetit. hmōi ār melī' bonū ē opatio itellectus in patria. Omnes ār auctoritates q̄ ꝑtulit dilectōez ꝙgnitōi. loquūtur de ipis in via. Ex q̄bz pz solo multaz instantiaz q̄s ex tēsius videre potes apd defensorē Capolū zc.

Cōtra Scotum.

Argumētū in cōtrariū

Confirmat pmā ꝺductionem. quia bene sequtur beatitudo cēntialr est act' intellectus. ergo nō voluntatis. nec audienda est glosa que dr. q visio est quidē vita eterna. sed nō beatitudo eterna de struit em̄ hec glosa quersa textuz. nā visio. pmittit iustis in pmiū Joānis. xvij. vbi dr. Dedisti ei potestatē oīs carnis vt oē qđ dedisti ei. det eis vitā eternā. z statim sub dūe ꝺba. hic allegata. Hec ār. Et preterea. Si visio sanctis pmissa diceret solū vita eterna. qz est opatio vitalis q manes possz dici q dānati haberēt vitā eternā. qz ꝫ tristiciā eternā. q z ipa ē opatio vitalis. qđ ē ꝺ illd matthe. xxv. Ibūt ꝫ hī sz mali in supplicium eternū. iusti ꝺ in vitā eternā vbi solis iustis pmittit vita eterna. videtertio ꝺ genti. ca. lxi. Uisio igit dei ē vita eterna. z bītudo. z p cōsequēs bītudo nō ꝓsistit in actu volūtatis.

Contra Scotum.

¶ Ad pmū g dom q pax ptinet ad vltimū hois finē nō qsi ēntialr sit ipa bītudo. sz qz ancedēter z ꝓsequēter hz se ad ipam. ancedēter q̄dē inq̄ntū ia sz remota oīa pturbātia z impedientia ab vltio fine. cōsequēter ꝺo inq̄ntuz ia ꝫ adepto vltimo fine remanet pacatus desiderio quietato.

Pax q̄d est.

¶ Ad maiorē respondet. D. q bītudo ꝓsistit in pace ancedenter z ꝓiter. Quid sit pax vide in sc̄a sc̄de. q. xxix. ar. p. er. ij. qz iportat vnionē diuersoꝝ appetitū inq̄ntū includit ꝙcordiā. z importat ēntā vnionē z q̄etationē appetitus vni' appetēris. vñ iportat remotōem impedimentoꝝ que obstant ꝓsecutōi boni intenti. z ita antecz quis bītudinē ꝓsequak oportet impedimēta ablata esse z habita beatitudine pfecta. oīa impedimēta cessant. vt sunt tēptationes z plurima q̄ in peccata trahūt. z p ꝓs a bītudine impediūt. i via g nō ē pfecta vnio appetitus. qz sensualitas nūcz pfecte tendit in vnū cū rōne. nec ꝫ volūtas ipa q̄etak. qz nō est quies que sit finis mot'. sz sit quies desiderij ad modū. d. san. in p. dis. p. q. v. ar. p. ad q̄ntū. vñ hic nō est pax que importat quietatiōez appetit' vide. d. san. in. iiij. q. p. ar. ij. q. iij.

¶ Ad secūdū dom q pmū obiectū volūtatis nō est actus ei'. sicut nec pmū obiectū visus est visio. sz visibile. vñ ex hoc ipo q beatitudo ptinet ad volūtatē tanq̄z pmū obiectū eius seqtur q nō ptineat ad ipam tanq̄z actus ipius.

¶ Ad maiorē beatitudo essentialis est summū bonum inter creata formalr inhērēria. z est pma z nobilissima cōiunctio ad summū bonū simplr. Ad minorē. bonū ē q̄ dē obiectū volūtatis. vt sic. sz bītudo est bonū pmo volitū inter oīa bona creata. z pma ꝓiūctio. g zc. Negat q ꝓsistat in volūtatis opatōe. sz bñ deberet inferri q bītudo etiā formalis est obiectū volūtatis. sz nō ei' opatio. z eoipo q bītudo ptinet ad volūtatē. vt obiectū. nō est actus ei'. qz volūtas nō pmo ferk in actū suū. sz in aliud obiectū. z qz pmo ferk in bītudinē etiā formaliter z nō solū in id in q̄ bītudo ꝓsistit. igik seqtur q bītudo nō est act' ipi'. Et si argumētū eēt formale vna pmissaz eēt falsa. sic arguendo. In illi' potentie actu cōsistit bītudo ad que ptinet bītudo vt obiectū. sz ad volūtatē ptinet beatitudo vt obiectū. igik Maioz em̄ ista est falsa. sz in isti' potētie actu ꝓsistit q optimo mō z pmo ꝓiūgit obiecto beatifico. volūtas ār nō est hmōi. sz intellect'. ergo zc.

¶ Nota q. D. in hac solone videt sic intelligend'. qz vi delicet bītudo formalis inhērēs. pōt dupliciter considerari. vno mō in rōne summi boni inter oīa bona creata z sic est obiectū volūtatis. Alio mō cōsiderat z est actus z ordine ad potentiā eliciente sicut ad pncipiū. z sic ptinet ad intellectū. Quare eoipo q illa bītudo est pmū obiectū volūtatis. ideo nō est ei' actus. qz ei' ppri' actus nō ē pmū obiectū. beatitudo ār formalis est pmū volitū z desideratū. g nō volūtatis act' Et ꝫ videt. D. intendere. et vide an ne z Capolus ita itellexerit in q̄sto. dis. xliij. q. ij. ad pmū ꝓpta pmā ꝙclonē. Quare exponentes ꝺ. D. de bītudine obiectali. nō vident loq ad ꝓpositū. qz ista nō hz rōnem actus. Doc. añz vult q beatitudo ꝑ ꝓsiderari z sub rōne bītudinis. z sub rōne act' qđ vtiqz ꝓuenit beatitudini formali. Uide Capolū z. d. san. ibidez ex qbus facile dilucidum q ꝫ dicta declarat. nā g istū intellectū cassat obiectio Scoti vbi supra zc.

Ad tertiū dom q finē pmo apprehēdit intellectus qz volūtas. tñ mot' ad finē incipit in volūtate. z ideo volūtati debet id qđ vltimo ꝓsequtur cōsecutōem finis. s. delectatio vel fruitio.

¶ Ad maiorē ꝓtio mouenti respōdet vltim' finis nō sicut pmo apprehēdenti sed sicut reqiescenti in fine adepto vt pz in exemplo coz. Primū em̄ mouēs ad pecunias ē volūtas auari. sz ista nō pmo apprehendit sed man'. sed volūtas in habitis pecuniis delectat. Secūdo ꝺ q primo mouēri zc. vez. sicut inclinari z impelli in finē ipm. et sic est in ꝓposito. g beatitudo ptinet ad volūtatē sic mouenti in ipam z se delectanti in ea habita. sed nō sicut primo ꝓprehendenti. Uñ z si mouenti z merito respondeat ꝑmiū q̄ ad cōsequtē. nō tñ q̄ ad subiectū. qz meritū ꝓsistit i agēdo ꝑmiū aūt i recipiēdo actio ār ptinet ꝑ' ad volūtatē. receptio ad intellectū. ꝓña etiā i q̄ ē meritū ad aliud ordiat

Premiū respondet merito

¶ Ad quartū dom q dilectio ꝑtinet ꝙgnitioni in mouēdo. sz ꝙgnitio pria est dilectioni in attingendo. nō em̄ diligit nisi ꝙgnitū. vt dicit Aug'. in decimo de trini. z ꝺ itelligibilē finē prio attingim' p actionē intellect'. sicut z finē sensibilez prio attingimus p actionē sensus.

¶ Maioz ꝓcedit q sit in nobilissima simplr q̄ est operatio nobilissima potentie. z nobilissimi obiecti. nobilissimo mō. Ad minorē dupliciter. pmo dilectio dei in via ē nobilioꝛ ꝙgnitōe dei. qz imediate ferk in deū nō ꝙgnitio. sed negat ꝺ ꝙgnitione dei in patria q z ipa est dei ꝑm se vbi z ꝓsequtur nobilitatē sui gñis. q̄ ꝑferk simplr dilectioni. Secūdo nobilioꝛ est dilectio ꝑm q̄d. scilicet in mouendo. sed ꝙgnitio rōne gñis z in patria est simplr nobilioꝛ in attingendo. quia pmo z optimo mō attingit deū. Ad pbatōem dico q apls loquitur in via. vt patet manifeste qz ꝙat eā fidei que nō est nisi in via. Quare negat ꝓnā. nā q̄n pfectio rei ꝓsistit in re extrinseca. tūc ꝓiūctio cū ea ē summa pfectio sic actio sensus qua attingit bonum delectabile. melius est ipa delectatōe ꝓsequente. vt ostendit D. in quodlibetis octauo quodlibet. ar. xix. z supra contra gentiles in septima rōne.

¶ Ad quintū dom. q ille qui hz oīa que vult ex hoc est beatus q hz ea que vult. qđ q̄dem est per aliud q̄z p actū volūtatis. sed nihil male velle reqrit ad beatitudinē sicut quedam debita dispositio ad ipam. volūtas aūt bona ponit in numero bonorū q̄ beatū faciūt ꝓout est inclinatio quedaz in ipa sicut motus reducitur ad genus sui termini. vt alteratio ad qualitatem.

D. respondet ad tria q̄ tangit auctoritas bti Augus. qz beat' est q hz oīa que vult. sz nō habet p voluntatē sz p intellectū z nihil male velle reqrit añcedēter Bona ēntā volūtas ꝓtinet sub beatitudine. z est de numero eoꝝ que beatū faciūt sicut qđā inclinans in ea que beata faciūt nō q i ipa ꝓsistat bītudo Secūdo ꝑt dici ad argumētū Maioz quidē vera. sz nō oīe iqđ vult est bītudo essentialr vt hic loq̄mur. i. summa pfectio hois. alias seqret q bonū coz pis eēt bītudo. qz z beatus illd licite vult. Tertio ōt vt supra dictū fuit q Aug'. loquit de beatitudine fm q includit omne bonum quocunq; modo pertineat

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad btitudinē vel essentialr vel accidentalr antecedēter vl ꝑter. ḡrto dr q fm visionē btificā habeꝫ oīe bonū. ꝓ mo in fonte. secūdo habeꝫ etiā oīe bonū distincte i sua cā z virtualr. z ꝫ ad longū oñdit. d. san. in tertio ꝺ genti. ca. xxiij. qūo visio dei est radix oīm bonoꝝ q hō appetere ꝑt. vt ibidē oñdit discurrendo ꝑ singula. Vide de ista auctoritate bti Augustini Scoti supra. q. ꝓ. qui dicit. q nō est definitio sed descriptio verioꝝ ceteris ipobatꝫ Se cūdo dr q ḡcḡd vult nō accipiꝫ ibi diuisiue ꝑ volitꝫ for/ malr. ſz ꝑ aliq̄ vno in q̄ sunt vnitiue oīa recte volita zc̄.

¶ Utr beatitudo sit operatio speculatiui intelle/ ctus aut practici.

B

AD q̄ntū sic ꝓcedit. Videt q btitudo cō/ sistat in opatione intellectꝰ practici. finis eīm vltimꝰ cuiuslibet creature cōsistit in assimilatōe ad deū. ſz hō magis assimilat deo ꝑ intellectū practicū q̄ est cā rez intellectaꝝ q̄ꝫ ꝑ intellectū speculatiuū cuꝰ scīa accipiꝫ a rebꝰ. ḡ btitu do hois magis ꝺsistit in opatōne intellectꝰ practici q̄ꝫ speculatiui. ¶ Preterea btitudo est pfectū bonū hois. sed intellectꝰ practicꝰ magis ordinat ad bonū q̄ꝫ speculatiuꝰ q̄ ordinat ad vez. vñ z fm pfectōem practici intellectꝰ dicimur boni. nō aūt fm pfectōez speculatiui intellectꝰ. sed fm eā dicimur scientes vel intelligētes. ḡ beatitudo hois magis ꝺsistit in actu intellectꝰ practici q̄ꝫ speculatiui. ¶ Preterea beatitu do est qdā bonū ipius hois. sed speculatiuꝰ intelle ctus occupaꝫ magis circa ea que sunt extra hoiem. practicus aūt intellectꝰ occupaꝫ circa ea que sunt ip sius hois scz circa opatōes z passiones eiꝰ. ḡ btitu/ do hois magis ꝺsistit in operatōe intellectꝰ practici q̄ꝫ intellectus speculatiui. ¶ Sz ꝛtra est qđ Augꝰ. dr in ꝓio de trini. q ꝓplatio ꝓmittit nobis actio nū oīmiū finis atq; eterna pfectio gaudioꝝ.

¶ Quia habitū est q btitudo nō est actus volūtatis Hic oñdit. D. q est actus intellectꝰ. qz aūt duplex est in/ tellectꝰ. scz fm rōem z ꝑter denoiatōem a duplici fine. ió D. oñdit i q̄ intellectu ꝺsistat. i. an ꝺsistat i itellectu vt hz cognitōem q̄ ordinat ad rē opabilē aut agibilē. vel vt est circa rem speculabilem ꝑ cognitōem. que est cognitio nō ordinata ꝓncipalr in opus.

¶ Respondeo dīm q beatitudo magis cōsistit in operatōe speculatiui intellectꝰ q̄ꝫ practici. qđ ptz ex tribꝰ. Primo quidem ex hoc q ſi beatitudo hois est operatio. oportet q sit optima opatio hois. opti ma aūt opatio hois est que est optime potētie respe ctu optimi obiecti. optima aūt potētia est intellectꝰ cuius obiectū optimū est bonū diuinū qđ quidem non est obiectū practici intellectus sed speculatiui. vnde in tali operatione scz in cōtemplatione diui/ noꝝ maxime consistit beatitudo.

¶ D. respondet tali ꝓcone. Beatitudo magis con/ sistit in opatōe speculatiui intellectus q̄ꝫ practici. Dicit aūt. beatitudo magis zc̄. qz aliḡlis beatitudo impfecta et vie. aliqualiter ꝺsistit in practico. vt patebit circa finem

Hāc ꝓcloné. D. pbat tripliꝫ ex tribꝰ ꝺditōibꝰ beatitudi/ nis. scz ex excellencia eiꝰ ex hoc q est sui gratia. ibi. Scdo apparet. z ex hoc q ꝙuenit cū superioribꝰ creaturis. ibi. Tertio idē zc̄. Circa ꝓmā ꝺditōem ꝓmo formatr rōnem ꝓ ꝓclone. secūdo elicit qđ dā corollariū. ibi. Et quia zc̄. Arguit ergo sic ex ꝓma ꝺditōe. Beatitudo hois est op/ tima opatio sed talis optima opatio hois nō est intelle/ ctus practici sed speculatiui. igit ꝓclo vera. Maior pba tur. qz si (ꝓio quia) beatitudo est opatio. oꝫ q sit optima opatio hois. pz eīm q noie beatitudinis intelligimꝰ sum/ mū pfectōem desiderabilē. Minor pbat. Optima ope/ ratio est optie potētie. respectu optimi obiecti. optima po tentia est intellectus cuiꝰ obiectū optimū est bonū diui/ nū. sed bonū diuinū nō est obiectū practici intellectꝰ. sed speculatiui. ḡ zc̄. Maior est phi. Minor supponit ex ꝓ. p. q. lxxxij. ar. ij. Circa subsumptā aduerte. q bonū diui nū fm se. vt est btificatiuū. nō est obiectū practici intelle/ ctus. tñ vt est regula oīm affectionū z actionū bri. sic est obiectū practici intellectꝰ. z q̄ intellectus bri apprehēdit diuinā essentiā ꝓncipalr fm se z rōne eius. vñ io hz q̄ sit beatitudo. ió in visione. vt ꝓplatiua est. sic ꝺsistit bitu do ꝓncipalr. z sic loq̄tur. D. h. Sz tñ q eandē visionē vi deꝫ deꝰ. etiā vt regla operationū. ió etiā ē scdario practica sed vt dictū est a ꝓncipali obiecto. z fm se ꝓremplato hz cognitio q̄ sit btifica. vñ sicut Augꝰ hz q̄nto ꝺfessionū. q videt deū z alia nō ꝑter illa est beatus. ſz ꝑter deū tñ. sic ꝺgnitio z visio dei hz q̄ sit beata. qz de deo nō opabi/ li. ſz qz est dei vt est regula actionū. ex hoc nō hz q actionez dirigendaꝝ. est q̄ssit beata ſz tñ qz dei. ¶ Nota etiaꝫ circa minorē ꝓncipalē q opatio vt ꝓplatiua est sic dig/ nior est oīm practica saltez fm qđ. rōne scz nobilioris fi nis. sed si cū hoc est nobilioris obiecti tūc simplr est digni/ oꝫ. Sciētia eīm moralis vtiq; practica est. z tñ est dignior logica q̄ est speculatiua. speculatiuū eīm z practicū sunt. ꝑ prietates accidentales scibꝫ. nō aūt incōuenit rei simplici ter ignobilioris. esse melioꝛ ꝑteratem accidentalem.

Consequenter cū dicit

¶ Et q̄a vnusquisq; videt ēē id qđ est optimū in eo. vt dr in. ix. et. x. ethicoꝝ. ió talis operatio ē maxi me ꝓpria hoi. z maxime delectabilis.

¶ Infert ex ꝑdicta ꝓbatōe corollariū Contemplatio diuinoꝝ est operatio maxime ꝓpria homini zc̄. ꝑter cla re in littera. Consequenter ibi

¶ Secūdo apparet idē ex hoc q ꝓplatio maxi me q̄rit ꝓpter seipam. actus aūt intellectꝰ practici nō q̄rit ꝓpter seipm. ſz ꝓpter actōem. ipe aūt actōes or dinant ad aliquē finē. Uñ manifestū ē q vltimꝰ fi nis nō ꝑt ꝺsistere in vita activa q̄ pertinet ad intelle/ ctum practicum.

¶ Manifestat ꝺclusionē ex secūda ꝺditōe sic. Contē platio maxime queritꝰ ꝓpter seipam. actus aūt intellectus practici nō queritꝰ ꝓpter se sed ꝓpter actionē q̄ vltiꝰ ordi nat in finē. ḡ manifestū zc̄. Hīs relinq̄tur notū ex. ij. me/ taphy. z ex. ij. ethicoꝝ. Aduerte tñ circa secūdā ꝓtem q practica includit duo. scz scire. sicut actū elicitū z opari. si cut actū directū qđ opari est finis imediatꝰ ipius scire. z qz opatio ista est alterius potētie q̄ intellectus. ió ordina tur in aliū finē. quare sequitur q cognitio practica nō que/ rit ꝓpter seipam. imo ordinat ad aliud qđ etiā nō q̄rit ꝓpter seipm sed ordinat etiā in vltiorē finē. Et hoc ran

Brītudo etiā practica

git D. circa sedam ꝓtē añcedentis Cū dr. ſpe añt actio/ nes ordinanr in aliū finē zc̄. ¶ Et aduerte. ex d. sanc. in ꝓ° dis. j. q. ij. ar. j. ad tertiū. q̄ btitudo appetit ꝓpter se. tū qz nō ꝑ accīs. tū qz nō ꝓpter aliud z ꝓpter se formalr z fi naliter. Cōstat ār q cognitio practica vt sic solū ꝓt aliꝰ appetibꝰ nec vt sic honorabil dr. ſz laudabil vt soler di/ ci. j. de aia rep. cōmen. ſ. Deinde tū dr

¶ Tertio idē apparet ex hoc q in vita ꝓtēplativa hō cōicat cū supioribꝰ. ſ. cū deo z angel q̄bꝰ ꝑ similitu/ dinē assimilat. ſz in his q̄ ꝓtinēt ad vitā activā etiaꝫ alia aialia cū hoie aliq̄liter cōicant. ſz imꝑfecte.

¶ Probat eandē ꝓclonē ex tertia ꝺditōe. z ꝓ° dedu/ cit rōem. 2° ex ea ꝙludit qđ dā corollariū. ibi. Et ió zc̄. Arguit ḡ sic. in vita ꝓtēplativa hō cōicat cū supioribꝰ. ſz in his zc̄. vt in lra. ḡ zc̄. Deinde ibi.

¶ Et ideo vltima z pfecta btitudo q̄ expectat in futura vita tota ꝺsistit in ꝓtēplatōe. btitudo ār im pfecta q̄lis hic haberi ꝑt. ꝓmo q̄dē z ꝓncipaliꝫ ꝺsistit in ꝓtēplatōe. scdario in opatōe practici intellectꝰ or dinatꝫ actōes z passiones hūanas. vt dr i. x. ethicoꝝ.

¶ Cōcludit ex ꝑdicta rōe tale corollariū. Ultima z pfecta zc̄. vt in lra ꝑ totū. Patz ꝓ° ps ex dictis. qz i btitu dine future vite totaliꝫ cōiacbit cū deo z angel. q̄b maxi me ꝓpria ē speculatio. igit z btitudo erit ꝓncipaliꝫ specu/ lativa. Scda ār ps pz auctoritate phi. x. ethicoꝝ Ho ra tñ circa ꝓmā ꝑtē corollarij. q btitudo patrie tota con sistit in speculatōe. i. simplr z absolute. Sicut D. dr alibi Theologia nostra ē ꝓncipaliꝫ z simplr speculativa. q̄a magꝭ ꝙuenit cū speculatiuis q̄ꝫ practicis. Nō tñ ē inten tio D. q sit speculativa ꝑfecte. ſz qz ꝓncipaliꝫ. z q̄a a ꝓnci/ pali sit denoiatio. ió D. dr. Tota ꝺsistit in speculatōne. Vide Capolū in q̄rto. dis. xlix. q. ij. in rñsione ad argu/ menta ꝓra tertiā ꝓclonē in fine q̄stionis ¶ Nota etiā ex scda pre corollarij rōem q̄re dixit. ꝓclo rñsiua. magis ꝺsistit btitudo in opatōe speculatiui q̄ꝫ practici intellect. qz btitudo pfecta. i. patrie ꝺsistit in speculatōe ꝑsertim re spectu obiecti btifici in se. Et scdo etiā btitudo impfe/ cta magis in speculatōne ꝺsistit. Vide d. sanc. iij. contra gentes. c. xxxvij.

Argumētū in cōtrariū Cōfirmat ꝓclonē rñsi uā. dr ār ꝓtēplatio pfectio gaudioꝝ causalr

¶ Ad ꝓmū q̄ dīm. q silitudo ꝑdicta intellectꝰ practici ad tūc ē fm ꝓportionabilitatē. qz scz hz se ad suū cognitū sicut zc̄ ad suū. ſz assimilatio intelle ctus speculativi ad deū ē fm vnionē vl̄ informatōez q̄ ē multo maioꝛ assimilatio Et tñ dici ꝑt q respectu ꝓncipalis cogniti qđ ē sua ēntia nō hz zc̄ practicā cognitōem. ſz speculativā tñ

¶ Ad maiorē. vltimꝰ finis q̄ ē ēntialr beatitudo ꝺsistit in assimilatōe nō ꝓportionabilitatꝭ. ſz fm vnionē. z iforꝫ matōem q ipm. vt ē obiectū brificī. Est ār obiectū brifi cū fm se ꝓtēplabile. Scdo. vltimꝰ finis inhērēs ꝺsistit in assimilatōe ꝓportionabilitatꝭ ad deū. qñ hō se hz cognos cendo. sicut deꝰ cognoscit suū ꝓncipale cognitum Ad minorē Primo vera. q assimilat magꝭ deo ꝑ intellectuz practicū assimilatōe ꝓportionabilitatꝭ. q̄ ad scdariū cog/ nitū. qz z ꝺ deꝰ opat. sicut hō opat cognitū ꝑ intellectuz practicū vt sic. Scdo negat minor. q hō marie assimi/ lat deo fm ꝙunctōem ad ipm incḡtū btificū obiectum.

Et tertio negat q maxie assimilet sibi ꝑ itellectū practi/ cū q̄ ad ꝓncipale cognitū. Ex q̄ z deꝰ hz q sit btus Qua re negat ꝓna. ¶ Nota verbū D. in solutōne cū dr. q assimilatio intellectꝰ speculativi ad deū ē fm vnionē vel informatōem. qz ē distinctiua. cui⁹ sufficit alterā ꝑtē esse vera. Scdo ꝑt dici q capit informatio extense ꝑ ꝑsentia intima fm q vnit vt intelligibile intellectui ꝑ modū ſpēi intelligibili circa inhesionē vt patuit ar. j.

¶ Ad scdm dīm. q intellectꝰ practicus hz bonū qđ ē extra ipm. ſz intellectꝰ speculativus hz bonū in seipo. i. ꝓtēplatōem veritatꝭ. z si illd bonū sit pfectū ex eo totus hō pficit z fit bonus. qđ q̄dē intellectus practicus nō hz. ſz illud ordinat

¶ Maior vera. btitudo ē pfectum bonū hois. ſz sibi formalr iberēs. Nec tñ optz. q actꝰ q̄ ē btitudo respiciat bonū sub rōne boni. ſz sub rōne optimi. q̄ ē rō veri. q̄ di/ gnioꝛ ē rōe boni simplr. vt pz ꝓ° pre. q. lxxxij. ar. ij. ſz vez. ē q btitudo ē bonū. i. optimꝰ actus. Ad ꝓmā ꝑtē mino ris. ꝓ°. Intellectꝰ practicꝰ magꝭ ordinat ad bonū extrin secū. ſz nō magꝭ ad bonū intrinsecū. qz videlicz nō sistit in actu suo. ſz actꝰ ordinat ad opatōem extrinsecā intel/ lectui. Scdo dr q nō sequit. ordinat magꝭ ad bonū for/ maliter. igit actꝰ eiꝰ ē melioꝛ simplr. vel ḡ actꝰ eiꝰ ē btitu do vt patuit ar. iij. ad scdm. Ad ꝓbatōem dico q in via fm pfectōem practici intellectꝰ dicimur boni inḡtū est intellectꝰ practicꝰ prudētialis ꝑsupponēs appetitū re tū. cuiꝰ ē oīa mouere ad finē suū Unde de ꝑtinb in cōi ar. vij. ad scdm z q̄rtū. Dico scdo. q in patria etiā fm specularm intellectū bri sunt maxime boni z ipeccabiles Ultra ad istā. nō ār negat ista. imo q̄ ē speculatio pfe/ cta. tūc facit hoiem bonū formalr qđ nō facit practicꝰ. ſz ordinat ad bonū extrinsecum. Quare negatur ꝓna.

¶ Nota q fm intellectū practicū quēcūq; nō dicimur bo ni. ſz vt dictū ē fm practicū q̄ ē prudētie ꝑsupponēs bonā volūtatē. Et hec volūtas hoiem bonū facit. qz ꝑminet oib⁹ potētijs i mouēdo z agēdo Dictū ē ār ar. ꝑce. q̄ iste excessus volūtatis facit eā nobiliorē fm qđ tñ. Quare ex hoc q fm volūtatē sumus boni. nō arguit eā ē dignio rē. nisi fm qđ. scz i mouendo.

¶ Ad tertiū dīm q rō illa procederet si ipsemet hō ēēt vltimꝰ finis. tūc eīm ꝺsideratio z ordinatio actuū z passionū eiꝰ ēēt btitudo. ſz qz vltimꝰ hois finis ē aliḋ bonū extrinsecū. i. deꝰ ad quē ꝑ opationē intellectꝰ speculativi attingimꝰ. ió magis btitudo hois in pfectōe intellectus speculativi ꝺsistit q̄ꝫ in operatione intellectus practici.

¶ Ad maiorē. btitudo ē qđā bonū hois. ſz ꝙunctiuū cū bono exteriori z optimo simplr. z ipm ꝓmo attingēs. Minor ꝓcedit. ſz occupaꝫ circa aliḋ extra qđ ē summū bonū q̄ratīm appetibꝰ totaliꝫ. Practicꝰ ār occu paꝫ circa ea q̄ sunt hois i q̄bꝰ nō ꝺsistit btitudo. nec actꝰ eiꝰ ē ꝙunctio ad summū bonū. Negat ār ꝓna. qz si hō ex ea q̄ sunt intra ipm essent summū bonū. argumentū ha/ beret ꝓcessum.

Utr btitu. hois ꝺsistat i speculatōe sciaꝝ speculatiaꝝ

AD sextum sic ꝓcedit. Videt q btitudo hois ꝺsistat in ꝺsideratōe sciaꝝ speculati uaꝝ. phs eīm dr in li. ethicoꝝ. q felicitas cōpatio fm pfectā ḟrutē. z distinguens

Universidad de Deusto
Biblioteca

virtutes nō ponit speculatiuas virtutes nisi tres. sciam. sapientiā ⁊ intellectū q̄ oēs ptinēt ad ꝓsideratōem sciaꝝ speculatiuaꝝ. g̃ vltima hois btitudo in ꝓsideratōe sciaꝝ speculatiuaꝝ ꝓsistit. ¶ P. illud videt̄ cē vltima hois btitudo qđ naturaliꝝ desiderat ab oīb⁹ ꝑpter seipm. ſz hmōi ē ꝓsideratio speculatiuaꝝ sciaꝝ. qz vt dr in p⁹ metaphꝫ. Oēs hoies natura scire desiderāt. ⁊ post pauca subdit q speculatiue scie ꝑpter seipas q̄runt. g̃ in ꝓsideratōe sciaꝝ speculatiuaꝝ ꝓsistit btitudo. ¶ P. beatitudo ē vltima hois pfectio. vnūqđq; āt pficit fm q reducit in actū p ꝓsideratōez sciaꝝ speculatiaꝝ. g̃ videt̄ q hmōi ꝓsideratōe vltima hois btitudo ꝓsistat. ¶ Sz ꝫ ē qđ dr Diere. ix. Nō gloriet̄ sapiēs in sapientia sua. et loq̄tur de scia speculatiuaꝝ sciaꝝ. nō g̃ ꝓsistit in harū ꝓsideratōe vltima hois beatitudo.

¶ Inuestigata dicta btitudinis ex pte poñe cuius ē act⁹. nūc inuestigat alia ex pte obiecti. Potest aūt triplex obiectū ꝓsiderari circa intellectū speculatiū. Quoꝝ vnū ē cōpale ꝓpositū ex materia ⁊ forma. Aliud imateriale et incōpale. ꝓpositū ex cē ⁊ eentia. Tertiū ē oino simplex qđ ē ipm cē q se subsistēs. Sc̄dm h̄ g̃ D. tria facit. Prio oñdit an btitudo ꝓsistat circa pmū obiectū. ſecdo an circa ſcdm. tertio an circa tertiū. ¶ Nota ꝑ fundamento dicēdoꝝ q̄ esto eadē res in diuersis sciētijs ꝓsiderēt. tñ ista q̄ ꝓsiderat sub altiori lumine plēs veritates ⁊ magis ꝑprias de eodē obiecto vt res est depēndit. Sic g̃ ois scia physica. i. ſtrute naturaꝝ luminis intellect⁹ acq̄sita. nō ꝓsiderat nisi veritates de rebꝫ in q̄s puenire pt mi-

Scie specta tiue st̄ soluz de sensibilib⁹

nisterio sensuū ⁊ pmoꝝ pncipioꝝ naturaliꝝ cognitoꝝ. Unde vt hz d. sanc. in ſcō. dis. xxviij. hūani. Sz theologia q̄ habet̄ sub lumie altiori. ſ. diuino. ista altiora de deo et substātijs sepatis cognoscit. ⁊ maxie theologia btā. q̄ habet̄ sub lumine glie. Quare pz q oēs scie speculatiue q habent̄ sub lumie naturali intellect⁹ nostri. ⁊ in ſtrute pmoꝝ pncipioꝝ nō cognoscūt. nisi abstrahibilia a sensibilib⁹. ⁊ ea rone dicunt̄ solū cē de sensibilib⁹. esto aliq̄ sit de deo ⁊ subsātijs sepatis. Quia tñ solū attingūt de eis q̄ ex sensibilib⁹ depēndi pñt. Jō oēs scie speculatiue. vt dicti ē. dicunt̄ cē de sensibilib⁹ formaliꝝ. qz sz rō cognoscēdi ē sensibilitas. ſz rō vt res sit alia sicut in theologia nra dr rō obiecti. vt obiectū ē lumē diuie reuelatōis. ſz rō obiecti formaliꝝ qđ vt res sit deitas vt videbiꝫ p. q. q. ſ.

q. xxvj. ar. ij. ad q̄rtū

¶ Rñdeo dōm. q sicut supꝫ dictū ē. duplex ē hominis btitudo. vna pfecta ⁊ alia impfecta. Oportz aūt intelligere pfectā btitudinē q̄ attingit ad verāz btitudinis rōem. btitudinē āt impfectā q̄ nō attingit. ſz participat quādā ptialē btitudinis similitudinē sicut ē pfecta prudentia in hoīe apud quē ē rō rez agibiliū. Impfecta āt prudētia ē in q̄busdā aiālib⁹ brutis in q̄b⁹ sunt q̄dā pticulares instinct⁹ ad q̄dā opera siliꝫ operib⁹ prudētie

¶ Hoc. pmo pmittit quādā distinctōem bñ̄ebrem Scō rñdet ꝓfozmit duab⁹ ꝓclonib⁹. Primā ponit ibi. Perfecta igit̄ ⁊c. Scōam ibi. Sz sicut ⁊c. Resumit g̃ distinctōem supꝫ habitā ar. ij. ad q̄rtū. q ē duplex hois btitudo. Deinde mēbrū explanat. qz ista ē pfecta q̄ pngit

ad verā rōem beatitudinis. qz videlicz ē ꝟiūctio ad optimū bonū. Et operatio optime ponē circa optimū obiectū. Sz impfecta q nō ē optima operatio ⁊c. ſz pticipat aliquā similitudinē optime. qz ipa bona ē circa bonū obiectū. Et ista explanatōem manifestat p ſile de pfecta prudentia hois ⁊ impfecta vulpis vel alteri⁹ bestie. qz hō hz prudentiā ⁊ rectā rōem agibiliū vniuersaliꝝ q̄ ad oēs actus prudēter agēdos. Bestia aūt hz ſquādā similitudinez prudēter in certis paucis actib⁹. vt etiā hz D. ſanc. p. pte q. lv. ar. iij. ad tertium. Cōsequēter cū dr

¶ Perfecta igit̄ btitudo in ꝓsideratōe sciaꝝ speculatiuaꝝ essentialiꝝ ꝓsistere nō pt. Ad cui⁹ euidentiā ꝓsiderandū ē q ꝓsideratio speculatiue scie nō se extendit vltra veritatē pncipioꝝ illi⁹ scie. qz in pncipijs scie ꝑtualiꝝ tota scia ptinēt. Prima aūt pncipia sciaꝝ speculatiuaꝝ sunt p sensum accepta. vt patz p phm in pncipio metaphꝫ. ⁊ in fine posterioꝝ. Un tota ꝓsideratio sciaꝝ speculatiuaꝝ nō pt vltra extendi q̄s sensibiliū cognitio ducere pt

¶ Respōdet ista pmā mēbrū p dictū tali ꝓclone. Perfecta beatitudo. In ꝓsideratōne speculatiuaꝝ sciaꝝ essentialiꝝ ꝓsistere nō pt. Et intelligit essentialiꝝ. i. fm pfectā rōnem ꝓpriā btitudinis. Probat aūt ꝓclone dupbus rōnib⁹. Scōam ponit ibi. Oīne aūt ⁊c. Primo arguit sic. Tota ꝓsideratio sciaꝝ speculatiuaꝝ nō pt vltra extendi q̄ cognitio sensibiliū ducere pt. ſz in cognitōe sensibiliū nō pt ꝓsistere vltima hois beatitudo. igit̄ ⁊c. Hui⁹ rōis pmo ponit ⁊ pbat maiorē. ſcdo minorē. ibi. In cognitōe ⁊c. Maior aūt pbat dupliciter. Cōsequēter ibi.

¶ In cognitōe aūt sensibiliū nō pt ꝓsistere vltima hois btitudo. q̄ ē vltima ei⁹ pfectio. nō em̄ aliq̄d pficit aliq̄ inferiori nisi fm q in inferiori ē aliq̄ participatio superioris. Manifestū ē aūt q forma lapidis vel cuiuslibet rei sensibil'ē inferior hoīe. vñ p formā lapidis nō pficit intellect⁹ incōplete talis forma. sed incōplete in ea pticipat aliq̄d simile alicui qđ ē supꝫ intellectū hūanū. ſ. lumē intelligibile vl' aliq̄d hmōi

¶ Subiūgit minorē ꝓpalē. quā ꝑbat sic. Nihil q ficit aliq̄ inferiori. nisi fm q in inferiori est aliq̄ participatio superioris. ſz forma lapidis vl' cuiuslibet rei sensibil' est inferior hoīe. g̃ p formā lapidis ⁊c. vt in fine līe. ⁊ p ꝓsequens vltima hois pfectio ⁊ eius beatitudo nō ꝓsistit in cognitōe sensibiliū. Et intelligit de sensibilib⁹ vt sic. formaliter. i. de cognoscibilib⁹ ex rōe q̄ accipit a sensu originaliꝝ. Stat aūt intentū illi⁹ rōis. p minorē in hoc breuiter. qz sensibilia nō pficiūt intellectū nisi incōplete. q̄ pticipāt aliq̄d intelligibile supert⁹. ſcz intelligibilitatem subāz sepataz mediante lumine intellect⁹ agentis. ſz p aliud ⁊ p pticipationē reducit ad p⁹se(. i. pfectio nō habet̄ cōplete nisi habeatur id qđ p se natū ē eā causare) g̃ pfecta cognitio ē p intelligibile q se superi⁹ hoie. Nec valet dicere. q p cognitionē impfectā sciaꝝ speculatiuaꝝ posset q̄s ꝓceq tandem cognitōem pfectā subāz per se existentiū supra intellectū humanū. qz hoc oīno falsum est p. p. q. lxxxviij. ar. ij. cē impossibile. Quare scie speculatiue hñt solū cognitōem imperfectā. Quare supposito. q beatitudo sit perfectio vltima. habet̄ q in ꝓsideratōe sciaꝝ speculatiuaꝝ nō est beatitudo. qz participatio superioris nō est pfecta nisi superius ipm per se habeat. Per scias aūt speculatiuas habetur

quidē participatio rei superioris intellectu humano. sed tm ad illud superius cognoscendū peruenire nō potest

Deinde cū dicit.

in p⁹. pte. q. lxxxvij. ar. ij

¶ Omne aūt qđ est p aliud reducit̄ ad id qđ ē p se. vñ oportet q vltima pfectio hois sit p cognitōem alicui⁹ rei q̄ sit supꝫ intellectū humanū. Ostensum est aūt q p sensibilia nō pt deueniri in cognitionem substātiaꝝ separataꝝ q̄ sunt supra intellectū humanum. vñ relinquit̄ q hois vltima beatitudo nō possit cē in ꝓsideratōe speculatiuaꝝ sciaꝝ

¶ Ostendit eandē ꝑmā ꝓclonem rōnibus aliorū discursu ex q̄ cā infert ſcdo in fine ⁊ arguit sic. Per sensibilia nō pt deueniri in cognitōem substātiaꝝ separataꝝ q̄ sunt supra intellectū humanū. ſz vltima pfectio hois q̄ ē cognitōez alicui⁹ rei q̄ sic est supra intellectū humanū. g̃ vltima pfectio hois q̄ ē eius beatitudo nō pt stare in cognitōe sensibiliū. nec p ꝓsequens in ꝓsideratōe sciaꝝ speculatiuaꝝ. Minor ꝑbat. Oīne qđ ē p aliud reducit̄ ad id qđ ē p se. ſz vltima pfectio hois nō ē per sensibiles formas. puta p formā lapidis incōplete ē talis forma. ſz incōplete in ea pticipat aliq̄d sile alicui qđ ē supra intellectū humanū qđ est p se intelligibile. g̃ vltima pfectio ⁊c. vt dixit minor.

¶ Nota aūt q in isto allegato. ſ. q per sensibilia non possum⁹ cognoscere substās separatas. intelligit q̄ddditatiue ad modū dicendi D. sanc. q̄ ē cognitio fm vltimā drām et fm eis ꝓpria. Scotus aūt vtit cognitōe q̄ddditatiua extensiue p apphensione cuiuscūq; p̄dicati q̄ddditatiui. etiaz cōis. Un nō ē discordia in re ipa. Unde ad⁹ōgū de ista materia D. sanc. si placet. iij. d. gēri. c. xli. Deinde ibi.

¶ Sz sicut in formis sensibilib⁹ pticipat aliq̄ silitudo subāz superioz. ita ꝓsideratio sciaꝝ speculatiuaꝝ ē q̄dā pticipatio vere ⁊ pfecte btitudinis

¶ Respōdet q̄sito in ſcō mēbrū ista ꝓclone scā. Cōsideratio sciaꝝ speculatiuaꝝ. ē q̄dā participatio vere et pfecte btitudinis. Probat ex ꝓportionabilitate rerum sensibiliū ad subas supiores ⁊ cognitōis earū ad cognitionē illaꝝ. qz in formis sensibilib⁹ participat aliq̄ silitudo subāz superioꝝ. igit̄ ⁊ in ꝓsideratōe illaꝝ pticipatur aliq̄d de cognitōne illaꝝ. ¶ Et nota q̄ D. hic loq̄tur adhuc in q̄nāli de substātijs separatis. q̄ in cognitōe sensibiliū participet̄ vera btitudo. q̄ sz ē in cognitōe separataꝝ. Quia in sequētib⁹ articulis determinandū ē cui⁹ separate sub⁹ cognitio sit vera btitudo. ſ. dei tm.

Argumēta in cōtrariū

Cōfirmat ꝑmā ꝓclonez. qz in btitudine vera essentialiꝝ ſz q̄nāli. nō āt in cognitione scientiaꝝ speculatiuaꝝ. qz nec in scia speculatiua. q̄ est sapientia ⁊ supma inter eas.

¶ Ad p^m g̃ dōz q phs loq̄t̄ i l° ethicoꝝ de felicitate ipfecta q̄lē ſ̄ hac vita hñ pt. vt supꝫ dictū ē

q̄sti. iij. ar. ij. ad q̄rtū

¶ Ad maiorē patuit supra. ar. ij. circa finē solutōnis sexti. q̄o phs nil certi nouit de pfecta btitudine. ſz soluz de btitudine impfecta. q̄ ē brūs. vt hō. Et ꝓcedo q ipse posuit btitudinē vie in ꝓsideratōe sapietie. vt etiā oñdit D. sanc. iij. ꝑ gēriles. c. xliij. circa finē. g̃ ⁊c. Ultia. negat q vltima simplr. ſz vltima in hac vita. q̄ tñ ē solū pticipatio ⁊ inchoatio pfecte btitudinis. q̄ ē cognitio existēs supra intellectū humanū per se

¶ Ad scōm dōz q naturaliꝝ desiderat nō solū pfecta btitudo. ſz etiā q̄liscūq; silitudo. vl' pticipa⁹ ipi⁹

¶ Maior negat. pmo. qz nō solū vltima btitudo naturaliꝝ appetit. ſz etiā q̄liscūq; silitudo. ⁊ participatio ei⁹ ꝑsertim q̄ hz euidentē ei⁹ pticipatōem ⁊ ꝓnctionē cū eā. vt infra patebit. Scōo. qz nō q̄libet ꝑpter se appetitū ē btitudo. nisi ꝑpter se formaliꝝ ⁊ finaliꝝ appetat. Et cū h̄ sit ꝑpter qđ oīa appetunt. Ad minorē p̄dit. ꝑbatio q̄ scire naturaliꝝ appetit. ſ. actu. etiā elicito. ⁊ q̄ ad specificationē act⁹. qz nullus pt. p se loquēdo. appetere o ꝑpositū ipius scire. Cōcedit etiā q̄ ꝑpter se appetit formaliꝝ. ſz nō finaliꝝ. ſi nō appetat ꝑpter btitudinē cui⁹ ē inchoatio. qz oīs inchoatio naturaliꝝ appetit ꝑpter ꝑpletōem. vt patuit q. p. Quare negat̄ ꝓña. ¶ Nota q in ista solone reti gi in q̄ aduersat Scot⁹ in q̄rto. dis. xlix. q. ix. saltē verbaliter. qz ipe nō dr appetitū naturalē. nisi determinatū ⁊ necessariū q̄ ad specificatōem ⁊ exercitiū. Un appetitū naturalē vocat ipe. nō actū elicitū. ſz inclinatōem appetitiue potēie in suū obiectū. D. ꝓo sanc. actū etiā elicitū determinatū q̄ ad specificatōem. ſz liberū q̄ ad exercitiū vocat naturalē. Et hz fundamentū in pho in auctoritate h̄ allegata. ex pmo metaphysice. Un ⁊ fm Scotū. tale desideriū inuenit in ſpluribus. imo fm ipm ſi ē actus inuenit in oīb⁹. ⁊ per ꝓns pt dici naturaliꝝ ⁊c. qz etiā vt in pluribus esse arguit naturalitatē.

¶ Ad tertiū dōm. q ꝑ ꝓsideratōem sciaꝝ speculatiuaꝝ reducit̄ intellect⁹ noster aliq̄ mō in actū. nō aūt in vltimū ⁊ cōpletū

¶ Minor si assumaꝝ vt dz. sub maiore falsa ē. ſcz q per ꝓsideratōnem speculatiuaꝝ sciaꝝ pficiaꝝ vltimare. Et q reducaꝝ in actū ꝑpletū. Nā cognitio q̄ abstrahit a sensu de rebꝫ etiā excellēnb⁹. nō pt cē vltimata cognitio. ſz q̄ ē rez itelligibiliū fm se. ista ē vltimata. q̄re negat̄ ꝓña

¶ Utz btitudo hois ꝓsistat in speculatōe substātiarū sepatarū. ſ. angelo

Ad septimū sic ꝓcedit. Uidet̄ q btitudo hois ꝓsistat in cognitōe substaꝝ sepatarū. i. angelorū. Dicit em̄ Gregoriꝰ in q̄dā homel'. Nihil ꝑdest interesse festis hoīm li nō ꝓtingat interesse festis angelo. ꝑ qđ finaliē determinatur btitudinē designat. ſz festis angelorū interesse possumus p eorū ꝓtemplatōem. g̃ videt̄ q in ꝓtēplatōne angelo vltima hois btitudo ꝓsistat. ¶ P. vltima pfectio vniuscuiusq; rei ē vt ꝓiungat̄ suo pncipio. vñ ⁊ circul⁹ dr ee figura pfecta. qz hz idē pncipiū et finē. ſz pncipiū cognitōis humane ē ab ipis angel'. ꝑ q̄s hoies illuminant̄. vt dr Dionysius q̄rto ca. de celesti hierar. g̃ pfectio humani intellect⁹ est in ꝓtēplatōne angelo. ¶ P. Unaquaq; natura pfecta ē q̄n ꝓiungit̄ supioti nature. sicut vltima pfectio corporis est vt ꝓiungat̄ nature spūali. ſz supra intellectū humanū ordine nature sunt angeli. g̃ vltima pfectio humani intellect⁹ est vt ꝓiungat̄ ꝑ ꝓtemplationē ipis angelis. ¶ Sz contra est hoc qđ dr Diere. ix. In h̄ glorietur q̄ gl'iat scire ⁊ nosse me. g̃ vltia hois gl'ia vl' btitudo nō ꝓsistit nisi in cognitōe dei

¶ In hoc articulo D. inq̄rit. An btitudo sit respectu obiectiui. materialiꝝ separati creati tm. Et vt supponit finite pfectōis. ſ. angelici. etiā ſcz si in seipis viderent. Sicut tm nō pt fieri q̄ scias speculatiuas. nec q̄ modos. quos

cōfinxerunt Auerrois ⁊ Alexander. Et m̄ si isti modi cognoscēdi substātias separatas essent possibiles.adhuc in illa cognitōne nō ꝓsisteret beatitudo vltima hois. vt D.sanc.oñdit.iij. ꝯ gentiles.c.xliij.

Arti.vj

¶ Respondeo dōm ꝙ sicut dictū est. pfecta homīis beatitudo nō ꝓsistit in eo ꝙ est pfectio intellectus fm aliquē ꝓticipatōem. ſz in eo ꝙ est p eēntiaz tale. Manifestū est aūt ꝙ vnūqq̄z in tantū est pfectio alicuius potētie.inq̄ztū ad ipm ptinet rō ꝓprij obiecti illi⁹ potētie.ꝓprij aūt obiectu intellectus ē verū.quicq̄d g̈ hz veritatē ꝓticipatā ꝓtemplatū nō facit intellectū pfectū vltima pfectōne

¶ Doc.fm p̄dictā distinctōem in p̄cedenti articulo habitā de bitudine pfecta ⁊ imꝑfecta respōdet duabus ꝯclusionib⁹.scōam ponit ibi. Aliq̄le aūt ⁊c. Prima est. Beatitudo ſz vltima ⁊ pfecta nō ꝓsistit in ꝓtemplatōe. substātiaz separataz.id est angelo⁹.ſ.vbicūq̄z.vel vnde cunq̄z habeat. Hab⁊ aūt ꝯclusio ex isto ꝙbo D.ſ. Et ꝙ eius ꝓtemplatio ⁊c. Probat ꝯclusio. Quicq̄d hz veritatem ꝓticipatā. ꝓtemplatū nō facit intellectū beatū vltima pfectōe.ſz angeli hñt veritatē ꝓticipatā.igit ꝓtēplati nō faciūt hoiem beatū. g̈ ꝯ. ꝓtēplatio nō est bitudo. Hui⁹ rōnis D.ponit ⁊ pbat ꝑmo maiorē.ſecō minorē cū ꝯclone.ibi. Cū aūt ⁊c. Maiorē g̈ Doc. declarat patenter a ꝑncipio. Et ꝑtz ista ꝓbatio exꝑlanter extra lrāz de obiecto visus.qz q̄tū aliq̄d hz de rōe sui obiecti.ſ. lucminosi.tantū natū est fac̄ere visum. Sicut q̄tū aliquid hz de veritate tantū ꝑficit intellectū. g̈ si nō hz totā veritatē.ita ꝙ est vez̄ p essentiā.nō totaliter ꝑficit.ſz solū id qđ includit oēm veritatē actu ⁊ positiue.qđ ē deus ¶ Nota aūt. ꝙ ꝯiuis creat⁹ intellect⁹ etiā bificatus nō cognoscat infinitas veritates in deo.nō cognoscēs deū q̄tū cognoscibilis est. Cognoscit tū fontē ⁊ ꝑncipiū totius eē et veritatis. Ita ꝙ si ipe solus videret naturale desideriū ꝓtentaret.nō aūt si videat q̄emq̄z creatura. q̄ nō est fons esse ⁊ veritatis. Cū hoc tū videt qliter intellectus in diuina essentia oia genera ⁊ spēs rerū.⁊ oia ad se ptinentia. Quare solū vez̄ per essentiā.q̄erat desideriū sciendi. Vide ꝑ.p.q.xij.ar.x.ad q̄rtū. Cōsequēter cū dr.

¶ Cū aūt eadē sit dispositio rei in eē sicut in veritate.vt dr in 2° metaph̄. q̄cūq̄z sunt entia p ptic̄itatē.vt dr in 2° metaph̄. Angeli aūt habent esse participatū.qz solius dei suū eē est sua essentia.vt in ꝑmo ostēsuz ē. vñ relinq̄t ꝙ sol⁹ de⁹ sit veritas p eēntiā.⁊ ei⁹ ꝓtēplatio faciat pfecte beatū

p⁹ pte.q.iij. art.iij. et.q. lxi.ar. ꝑmo.

¶ Probat minorē subintellectā sic. Quecūq̄z sunt entia p participatōem.sunt vera p participatōem.ſz angeli hñt eē participatū.igit angeli hñt veritatē participatā. Maior ꝓbatur ex ſcō metaphȳsice rer.cōmen.q̄rti Ipse D.sanc.lectōe ſcā. Minor ꝓbat.qz solius dei essentia ē suū eē. g̈ ⁊c. Assumptū hoc ꝑtz ꝑ.p.q.iij.ar.iiij. Et.q.lxi ar.ꝑ. Vñ ⁊ est solus per essentiā ver⁹. ¶ Nota circa hanc ꝓbatiōem minoris ꝑme. ꝙ D.fundamentū est.

Ens p essentiam

ꝙ de⁹ solus sit ens per essentiā.qz sua essentia identica ē suo esse. Alia aūt nō sunt entia per essentiā.qz essentia nō ē esse sed participāt esse a se realiter distinctū. ⁊ per essentiā limitatū. Et sequtur D.sanc.modū loquendi Boetij Auicenne ⁊c. Scotus aūt in ꝑmo.dist.ij.q.iij.ad tertiū ꝑncipale,⁊ in dis.viij.eiusdē Intelligit deū ideo esse ens per

essentiā.qz est ens infinitū ⁊ pfectissimū sicut ⁊ eius esse. ſz creatura p participatiōem dr ens.qz hz partē entitatis et esse minus perfectū. q̄ natum sit habere ab aliquo ente saltē infinito. Ipe em̄ esse,⁊ eentiā nō realr distinxit sicut D.sanc. Quomō cūq̄z aūt intelligat habeat intentum D. sanc.in ꝓposito. Cōsequēter ibi

¶ Aliq̄le aūt bitudinē impfectā nihil ꝓhibet attēdi in ꝓtemplatōe angelo⁹.⁊ etiā altiorē q̄z in ꝓsideratōne scientiaz speculatiuaz.

¶ Respondet scā ꝓclone tali. nihil ꝓhibet aliq̄lem beatitudinē impfectā attendi rē.vt in lra per totū. Et resolūtur nota ex dictis.ar.ꝑce. Nā si in cognitōe sensibili.id est rez̄. vt cognoscunt in sciētijs speculatiuis q̄ se nō extēdūt vltra q̄z per sensus peruenirī pt.participat alī qualis bitudo fm ꝓhm ⁊ veritatē.g̈ magis in cognitōe angelo⁹ q̄n fm se cognoscunt. eo ꝙ magis accedunt ad veritatē per essentiam.

Argumēcū in cōtrariū Est ꝓ pmā ꝯclusio ne. Quia gleziari cozā deo est hoiem esse beatū.sed ℎ nō ꝑt hō.nisi de cognitōe dei.⁊ ꝑ ꝑns nō angelo⁹ rē.

¶ Ad primū dicendū. ꝙ festis angelo⁹ū interer mus nō solum contemplantes angelos. sed simul cum ipis rcum.

¶ Maior vera.sed bene intelligēda.qz designat finalem bitudinē p interesse festis angelo⁹ cū eis videlicet videre deū.⁊ gaudere de deo. Nō aūt quasi bitudo cōsistat in hoc ꝙ eis hō ꝯiungit cos cognoscendo.ſz vt dictum est. Ad minorē dico.ꝙ nō solum cos ꝓtemplando sed magis.qz cū eis ꝓtemplabimur deū ⁊ de ipo gaudemus. Quare negat ꝓna

¶ Ad secundū dicendū. ꝙ fm illos q̄ ponunt ⁊ias humanas esse ab angelis creatas satis ꝓuenit videt ꝙ beatitudo hois sit in ꝓtemplatōne angelo⁹ quasi in ꝯiunctōne ad suū ꝑncipiū.sed hoc ē erroneū. vt in ꝑmo dictū est. Unde vltima pfectio intellectus humani est p ꝯiunctōem ad rcum q̄ est ꝑncipiū ⁊ creatōnis aīe.⁊ illuminatōnis eius. Angelus aūt illuminat tanq̄z minister. vt in ꝑmo habitum est. vñ suo ministerio adiuuat hoiem vt ad bitudinē pueniat.nō aūt ē hūane bitudinis obiectū

q.xc.ar.ij.

q.cxj.ar.j

¶ Maior vera vt ꝯiungat suo ꝑncipio ꝑmo. a quo pcessit in esse. Et creatura rōnalis est beata p hoc ꝙ coniungit suo ꝑncipio per intellectū a quo hz esse ⁊ intelligere Ad minorē. negat.⁊ eius falsitas patz.ſ.p.q.xc.ar. ſecō.qz aie nō sunt create ab angelis q̄ nihil creare pñt.

Ad ꝓbatōem dr.ꝙ illuminant hoiem nō ꝑtendo lumen intellectuale.sed ministerialr modis q̄ habent ꝑma ꝑte.q.lxx.ar.ꝑmo.ꝓfortando intellectū humanū. Et ꝓponendo veritatē mō ꝓnaturali hoi. vnde adiuuat hoc minē per hmōi illuminatōem vt ad bitudinē pueniat. Nō aūt ꝙ ipe angelus sit obiectū bitificū. Quare negatur ꝓsequētia. Aduerte ꝙ Doc.sanc.hic in ꝑncipio lectionis notat opinionē Auicēne satis ꝓbabilem nō exāminans nunc ex intentōne Sed Scotus in ꝑmo dist.j. q.ꝑ. Auicennā reꝑhendit.vide Alphonsum in ꝑmo dis. ꝑma.q̄sti.v.arti.iij. vbi habet mortua Auicenne.⁊ cōrum solutōnes.

Articulus vlij

¶ Ad tertiū dōm. ꝙ attingi superiorē natura ab inferiori ⁊ tingit dupliciter. Uno mō fm gradū potentie ꝑncipantis.⁊ sic vltima pfectio hois erit in h̄ ꝙ hō attinget ad ꝓtemplandū sicut angeli cōtemplantur. Alio mō sicut obiectū attingit a potentia et hoc mō vltima pfectio cuiusl̄bet potentie ē. vt attingat ad id in q̄ plene inuenit rō sui obiecti

¶ Uide ꝑ huius solutōne supdicta.q.ij.ar.viij.ad ꝑmum. Maior vera.est pfecta.qñ ꝓtingit superiori in assimilatōne in modo operādi. ⁊ in gradu participatōnis. Sed negat ꝙ creatura rōnalis sit pfecta simplr. quādo tingit nature superiori.sicut obiecto operatōnis sue nisi sit tale superius summa veritas p essentiā. Sed vez̄ est ꝙ hō est pfectus qñ operat p intellectū suū sicut creatura superior bñ.nō tamen ꝙ creatura beatificet.sed deus.

Minor ꝓcedit.g̈.vez̄. Ultima pfectio hois est.si cōiungatur eis (id est participet sicut ipi ꝓtemplatōnem) nō tamen angelo⁹ sed dei.

¶ Utr beatitudo hois ꝓsistat in sola speculatōe dei.qua p essentiam videtur

Quō hō naturalr appetat bitudinē supnaturalē.

AD octauū sic ꝓceditur. Uidetur ꝙ beatitudo hois nō sit in visione ipius diuine essentie. Dicit em̄ Dionysius in ꝑmo cap̄lo mystice theologie.ꝙ p id qđ ē supremū intellectus hō ꝛco ꝯiungit sicut oīno ignoto.sed id qđ videt p essentiā nō est oīno ignotum. ergo vltima intellectus pfectio seu beatitudo nō cōsistit in hoc ꝙ ꝛcus p essentiā videtur. ¶ Ꝑ. altioris nature pfectio altior est.sed hec est pfectio diuini intellectus ꝓpria vt suā eentiā videat.ergo vltima pfectio intellectus humani ad hoc nō ptingit. sed in ſra subsistit. ¶ Sed �contra est qđ dicit ꝑ.ioan.tertio Cum apparuerit similes ei erimus. ⁊ videbimus eum sicuti est ipse.

¶ Hic Doc.vltimo inquirit. an ꝓsistat in actu intellectus circa obiectū imateriale ⁊ increatū.q̄ actus est visio dei p essentiā vbi ipa se ꝓstituit ꝑsentē p modum spēi intelligibilis ⁊ illapsum.specialē.sicut obiectū beatificū q̄ videt qđ sit.licet citra ꝓprehensionē. Unde nec formaliter definitiua. Beati em̄ nō formant verbū. sed diuina essentia est quo ⁊ qđ oīmodo. ¶ Nota ꝑ fundamento dicendo⁹.ꝙ homo dupliciter ꝓsiderat. Uno modo ꝑse naturalr.⁊ sic naturalr appetit beatitudinē fm cōmunē rōnem.⁊ sic etiā cognoscit effectus dei naturales.q̄ dependent a deo vt est ꝑma causa modo naturali. et sic desiderat cognoscere deū. vt est causa ꝑma vlis. que cognitio habet ꝑ scientias physicas. Sed alio modo ꝓsideratur hō nō ꝑse naturalr.⁊ fm se. sed vt est ordinatus ad beatitudinē supnaturalē. inq̄ztum ex reuelatōne diuina intelligit aliq̄d de beatitudine supnaturali. Et vt ex reuelatōne diuina cognoscit effectus dei.q̄ sunt gratia ⁊ hmōi. vt est ꝑdestinatus ad beatitudinē supnaturalē Et hoc ſcdo modo.ſ.ex suppositōne cognitōnis talium effectuū. homo naturalr appetit cognitōem dei.vt est causa talium effectuū. Est aūt eā taliū effectuū. vt est deus in se. et non vt est causa vniuersalr naturali modo. Unde desiderū intellect⁹ humani.nō saciatur nisi cognoscat deū vt est causa effectuū naturaliū ⁊ supnaturaliū. Et desi-

derat deū in se videre.⁊ hoc naturalr ex suppositōne. qz naturale est.q̄ cognito effectu.etiā supnaturali.desiderare cognitio cause eius. Et ꝙa deus vt deus ē causa effectuū gratuitoz.eis cognitis.homo naturalr appetit cognitōnem dei.q̄ est visio diuine essentie. Et in ꝑsenti articulo Doc.loq̄tur de effectu.nō solum ꝑmo sed etiā de secundo. Nam loq̄tur vt Theologus. Et post determinata.q̄ beatitudo ꝓsistat in deo.determinatū est etiaz q̄ in actu intellectus speculatiui. Est ergo ꝑbandū. an in cognitōne speculatiua dei suppositō q̄ hō ordinat ad bitudinē supnaturalē ex dictis.rā in ꝑma ꝑte q̄z in ista

¶ Respondeo dicendū q̄ vltima ⁊ pfecta beatitudo nō ꝑt esse nisi in visione diuine essentie. Ad cuius euidentiā duo cōsideranda sunt. Primo q̄dem q̄ homo nō est pfecte beatus q̄diu restat sibi aliq̄d desiderandū ⁊ querendū. Secundū est.q̄ vniuscuiusl̄bet pfectio attendit fm rōnem sui obiecti

¶ Doct.respondet tali ꝯclusione. Ultima ⁊ pfecta beatitudo nō ꝑt esse nisi in visione dei. Hanc ꝯclusionez ꝑmo ꝓbat rōne. Scōo ꝓfirmat ex supdictis. ibi. Et sic pfectōem. Rōne sic. homo nō est beatus nisi dū nihil restat desiderandu⁹. et intellectus humanus habeat cōpleram pfectōem ex cōpleto obiecto intellectus.sed si intellectus human⁹ cognoscens essentiā alicuius effect⁹ creati.nō cognoscat de deo nisi an est.nō dum pfectio eius attingit simplr ad causam ꝑmam.sed remanet ei adhuc naturale desiderū inq̄rendi.⁊ sic nō dum est pfecte beat⁹. igit ⁊ cetera Huius rationis Doc.ꝑmo innuit maiorem. Scōo ꝓbat ⁊ ponit minorē.ibi. Obiectū aūt ⁊c. Maior patz ex duobus que Doc.sanc.supponit ex ꝑdictis articulis. Deinde cū dicit.

¶ Obiectū aūt intellect⁹ est qđ q̄d est. id ē essentia rei.vt dr in tertio de anima. vnde intantū ꝓcedit pfectio intellectus inq̄ztum cognoscit essentiam alicuius rei. Si ergo intellectus aliquis cognoscat essentiā alicuius effectus p quā nō possit cognosci essentia cause. vt ſcz sciatur de causa q̄d est. nō dr intellectus attingere ad causam simplr cuius p effectum cognoscere possit de causa an sit. ⁊ ideo remanet naturalr homini desideriū cū cognoscit effectū. et scit eum habere causam vt etiā sciat de causa q̄d ē. et illud desideriū est admiratōnis ⁊ causat inq̄sitionem. vt dr in ꝑncipio metaphy. Puta si aliq̄s cognoscens eclypsim solis ꝓsideret ꝙ ex aliqua causa ꝑcedit.de qua quia nescit q̄d sit.admirat ⁊ admirando inquirit. nec ista inq̄sitio quiescit quousq̄z ꝑueniat ad cognoscendū essentiā cause. Si igit intellectus humanus cognoscēs essentiā alicui⁹ effectus creati nō cognoscat de deo nisi an est. nondū pfectio eius attingit simplr ad causam ꝑmam. sed remanet ei adhuc naturale desideriū inq̄rendi causam. vnde nōdum est pfecte beatus. Ad pfectam igit beatitudinem requirit ꝙ intellectus ꝑtingat ad ipam essentiam ꝑme cause.

¶ Deducit minorē dicendo in lra. Supponendo ꝙ intellectus humanus nō quiescat.donec cognoscat ꝑmam

Universidad de Deusto
Biblioteca

causam olim effectuū etiā gratuitoꝝ. quos hō nouit ex reuelatōne diuina. ⁊ hoc videt Doc. innuere in his verbis cum dr. Nondū pfectio attingit ad simplr pmā causam. qz deus fm q causat effectus gratuitos ē altior cā fm q est causa vlis pma. Et qz deus vt deus. est cā effectuū gratuitoꝝ. ideo nō scit intellectus. donec cognoscat diuinā essentiā. Et infert Doc. post minorē iterū ꝯclusionē in substātia Deinde ibi.

¶ Et sic pfectōem suam habebit p vnionē ad rēū sicut ad obiectū in quo solo bītudo hois ꝯsistit. vt supra dictum est.

q.iij.ar.j.

¶ Confirmat ꝯclusionē responsiuā prime illatā. scz q ad bitudinē reqritur. q intellectus ptingat ad ipsam cētiā pme cause. qz supra dictū est. arti. pmo. q beatitudo hois ꝯsistit in solo deo sicut in obiecto. ⁊ in vnione ad ipm ꝯsistit essentialr. sic scz qz intellectus ptingit ad essentiā pme cause hz vnionē ad deū. g̃ in hoc q intellectus ptingit videdo cētiā pme cause. est hō bītus ⁊c.

Argumētū in cōtrariū

Est p conclusiōe rūsiua. qz cū apparuerit. sicut exhibens se obiectū beificū. simules ei erimus p hoc q intellectus noster deificab̃ p lumen glie. Et videbim⁹ eum sicuti est ipe. qz videbimus deū in se. Et in hoc erimus beati. Quia hec est vita eterna vt cognoscāt ⁊c. Aduerte aūt q erimus ei sīles nō p spēciem mediā repsentantē diuinā essentiā. sed p assimilationē aliquā intellectus nostri ad diuinū intellectū p lumen glie. qō facit intellectū diuinū. ⁊ ordine nature preceditur lumen glorie.

¶ Ad pmū g̃ dōm. q Dionysi⁹ loqtur de cognitione coꝝ q sunt in via tendētes ad bītudinē

¶ Loqtur Dionysi⁹ de cognitōne viatica. ⁊ p supremū intellect⁹ (id est p rōnem superiorē) vel vt sit ꝯstructio intrāsitiua. scz p supmū qō est intellectus. Sicut omnino ignoto ēptum ad qd est. nō aūt ēptū ad qa ē. vt subqa est ꝓhendunt multa p dicata de deo cognita ⁊ p rationē naturalē. ⁊ p reuelatōnem diuinā. tñ citra clarā visionē Vide Doc. san. p. p. q. xij. ar. xiij. ad pmū. vbi hāc auctoritatē sic allegat. q ille q melius vnit deo in hac vita. vnitur ei sicut ē mino ignoto. id est nō o mino noto. qz nec in se videt. Vbi patz q loqtur de viatica cognitōne vt habet hic Doc. sanct.

q.p.ar.viij

¶ Ad scōm dōm. q sicut supra dictū est. finis ptest accipi dupl̃r. Uno mō ēptum ad rem ipam que ꝛc sideratur. ⁊ hoc modo idē est finis ⁊ superioris ⁊ inferioris nature. imo omniū rerum. vt supra dictū ē.

q.p.ar.viij

Alio mō ēptum ad ꝓsecutōem huius rei. ⁊ sic diuersus est finis superioris ⁊ inferioris nature fm diuersam habitudinē ad rem talē. sic igit altior est bītudo rei suā essentiā intellectu cōprehendētis ēptz hois vel angeli videntis ⁊ nō ꝓprehendētis.

¶ Ad maiorē rñdet Doc. pmo. Altioris nature est altior pfectio. ⁊ finis inhērēs ⁊ formalis. sz nō obiectiua et finis vt res Ad minorē. Suā cētiā videat ꝓhensiue. est ppria pfectio formalis. sz deus visus ē obiectalis sibi ⁊ creature intellectuali. g̃ ⁊c. Nō ptingit ad pfectionē dei ⁊ finē suo mō formalē scz ꝓhensionē. ptingit tñ ad deū videndū ⁊c. ¶ Nota aūt q dei ⁊ creature irrōnalis ē alius finis q est ꝓsecutio. sic q ꝓsecutio irrationalis creature nō ēptz bītudo. sz ꝓsecutio rōnalis creature ēptz bītudo. sz ꝓsecutio dei sit altior. tum qz dei comprehensiua. tum qz deo identica. Patet hoc ex supradictis. q. pma. arti. viij.

¶ Questio ēptz ⁊c reqsitis ad bītudinem

Deinde ꝓsiderandū est ⁊c his que exiguntur ad bratitudinē. Et circa hoc querūtur octo. Primo. vtz delectatio reqratur ad bratitudinē. Secōo. qd sit pncipali⁹ in bītudine. vtz delectatio vel visio. Tertio. vtz rectitudo volūtatis. Quarto. vtz reqratur rectitudo volūtatis. Quinto. vtz ad bītudinē hois reqratur corpus. Sexto. vtz pfectio corpis. Septimo. vtz aliqua exteriora bona. Octauo. vtrum reqratur societas amicorum.

¶ Postq̃ ostensum ē in quo ꝓsistat bītudo. ⁊ qd sit. Hic ostēdit qd reqratur ad bītudinē sēdario. Et circa hoc aduertendū. q cū bītudo sit in vna acceptōne stat⁹ aggregatōe olm bonoꝝ pfectus. ad bītudinē reqrit̃ aliquo mō oīe bonū etiā distincte. Est aūt triplex bonū. scz aīe corpis ⁊ bona exteriora. fm hoc g̃ ista questio diuiditur in tres ptes. Primo nāq ostēdit quō ad bītudinem reqrunt q se tenēt ex parte aīe. Secōo ea q tenēt se ex parte corpis. ar. dnto. Tertio quō bona exteriora. ar. viij Utr ⁊ Doc. sanc. iij. ꝓtra gentiles. c. lxij. ostēdit quō ad visionē dei quā ponim⁹ bītudinē essentialr (id ē summā pfectōem) seqtur bītudo fm cōem rōem. id ē fm q est status ꝓhendens oia bona desiderabilia. Circa pmā partē questionis hui⁹ duo facit. Primo inqrit specialiter q exigunt ad bratitudinē ex parte aīe. Secōo ꝯcludit ex pdictis dispositōem bontatis in statu bratitudinis in ar. qrto. Quantū ad pmū tria facit. Primo ostendit quō delectatio reqritur ad bītudinē q se tenet ex pte intellect⁹ ꝓpanso ea delectatōni. Et tertio quō ꝓhensio q quodāmō colligit vtrūq. Ex q colligunt tria. cor respōdentia in statu bītudinis ad statū vie. Per hoc cū sit vt bītudo ꝑfecta oīa bona aliquo mō habeat

¶ Utr delectatio reqrat ad bratitudinē.

Ad primū sic ꝓcedit. Uidet q delectatio nō reqratur ad bratitudinē. Dicit enī Augustin. in pmo de trini. q visio est tota merces fidei. sed id qō est pmū vl' merces virtutis est bītudo. vt ptz p phm in pmo ethi. ergo nihil aliud reqritur ad bītudinē nisi sola visio. ¶ Ꝓ. bītudo est p se sufficientissimū bonū. vt phus dr in pmo ethi. qō aūt eget aliq̃ alio nō est p fecte sufficiens. cū igit cētia bītudinis in visione dei ꝯsistat vt ostensum est. videt q ad bītudinē nō reqritur delectatio. ¶ Ꝓ. opatōem volūtatis seu bratitudinis optet esse nō impedītā. vt dr in. x. ethi. sed delectatio impedit actōez intellect⁹. corrūpit enī extimatōem prudentie. vt dr in. vj. ethi. g̃ delectatio nō reqrit ad bītudinē. ¶ Sz ꝓtra ē qd Aug⁹. dr x. ꝯfes. q bītudo est gaudiū ⁊c veritate.

q.iij.ar.

¶ Hic Doc. qrit de pmo reqsito ad bītudinē. qō tenet se ex parte volūtatis. s. de delectatōe.

¶ Rñdeo dōm. q q̃druplr aliq̃d reqrit ad aliq̃d. Uno mō sicut pambulū vl' pparatoriū ad ipm. sicut disciplina reqrit ad sciam. Alio mō sicut pficiens aliq̃d. sicut aīa reqrit ad vitam corpis. Tertio mō sicut coadiuuās extrinsec⁹. sicut amici reqrunt ad aliq̃d agendū. Quarto mō sicut aliq̃d ꝯcomitans. vt si dicamus q calor reqritur ad ignem.

¶ Doc. pmo distinguit de q̃druplici reqsito ad aliq̃d. ⁊ sic posset q̃situ q̃drupl̃r intelligi. q delectatio p̃r intelligi q̃tuor modis reqrī ad bītudinē. Secōo rñdet fm quē modū de facto reqrit. ibi. Et h̃ mō ⁊c. Primū patz clare in lra ¶ Circa pmū modū aduerte. q disciplina capit dupl̃r. Uno⁰. p notica vt ē in discipulo a doctore suscepta. Et vt distinguit ꝓtra doctrinā respectu ⁊ratōe. Sic Doc. nō accipit hic disciplinā. Alio mō capit p cōpositōe mor. ⁊ affectionū. Et sic capit a Doc. hic. Et ē qō dā pambulū ad sciam. Nam aia ꝙscendo ⁊ scdādo passiones fit prudens ⁊ sciens. Delectatio em extranea impedit etiā itellectū speculatiuū. vt patebit infra. q. xxxiij ar. iij⁰ et q̃rto. ⁊ hic ad tertiū ¶ Circa scōm aduerte. q ibi accipit pficiens essentialr ⁊ in specie. Si acciperet⁹ p pficiente etiā accidentalr. ⁊ nō ꝯstituente in spēm. tunc nō distingueret ꝓtra quartū modū. qz vt infra patebit etiā delectatio pficit beatitudinē. sed nō dando sibi speciē. sed pficit sicut p se accidēs spēi. Unde ⁊ exemplū Doc. sanct de forma q reqrit ad vitam corpis. sicut pfectio essentialis. dans speciē essentialē. De hoc Doc. sanc. iij⁰ ꝓtra genti. c. xxxj. in solutōne pmeroīs. ¶ Tertio aūt mō reqritur aliq̃d extrinsece ꝯcludendo cooperādo. auxilia pstando. vt aliq̃s cōmoda sua agere possit. ¶ Quarto aūt mō reqritur aliq̃d ꝯcomitāter ⁊ ꝙsequēter. qz ex natura alicuius posito ipm ponit. ⁊ tñ priner aliquo mō intrinsec. qz speciē rei. vt patz de calore respectu ignis

¶ Et h̃ mō delectatio reqrit ad bītudinē. delectatio em causat ex h̃ q appetit⁹ reqescit in bono adepto. vñ cū bītudo nihil aliud sit qz adeptio summi boni. nō pt ee bītudo sine delectatōe ꝯcomitante.

¶ Hic Doc. respondet per istā ꝯclusionē hoc mō scz q̃rto sicut aliq̃d ꝓcomitans delectatio reqrit ad bratitudinē. Probat. bratitudo scz essentialis. nihil aliud est q̃ adeptio summi boni. sed delectatio causat ex hoc q appetitus reqescit in bono adepto. g̃ nō pt esse bratitudo sine delectatōne ꝯcomitante. Maior patz ex dictis. q̃st. pce. Minor patz ex rōne delectatōis. qz ꝙsequtur operatōem p fectā. sed adeptio summi boni est maxime operatio pfecta. igit. ¶ Nota aūt verba Doc. in minore cū dr. delectatio causat ex adeptōe boni summi. Uñ patz. q delectatio ꝙsequtur operatōem vel visionē. nō fm se vt; visio est. sed vt visio dei ⁊ adeptio summi boni. Ex quo ꝙsequtur q si fm imaginatōem quoꝝdā ꝙdeus p absolutā potentiā ꝙseruaret visionē quo ad entitatē suā. sine hoc q esset actus visio dei. tunc nō oporteret seq delectatōem ⁊ fruitōez beatificā. que est ex adeptōe summi boni. ¶ Nota circa ꝯclusionē illatā a Doc. in lra. nō pt esse bratitudo. vt scz est adeptio summi boni sine delectatōne ꝯcomitante.

Duplex qō.

Ibi em est questio de qua potētia intelligat. Et iterū si p aliquā potētiā adeptio summi boni esset sine delectatōe. An tunc ds esset beatus. ¶ Ad pmū Capreo. in pmo. dis. p. q. p. in solutōne quarti ꝓtra quartā ꝯclusionē. non ptet aliquā sententiā. In quarto etiā dis. xlix. q. ij. in solutōne quinti ꝓtra pmam ꝯclusionē. ꝙdicit aliter loqtur. vt patz intuenti. Sed Alphonsus in pmo. dis. p. q. viij. arti. ij. ꝯclusione pma. ponit q de potentia dei absoluta possit deus facere vt ds videat ⁊ nō delectet. Et hoc p̃bat quattuor vijs. Uā nō implicat. q pus absolutū nō ide essentialr alteri. nec terminus dependentie alterius possit p diuinā potentiā sine ipo esse. Et sēdo. qz visio in nullo genere intrinsece a delectatōne dependet. Tertio qz causa libere causans pr influere absq ꝓtra dictōne in effectū porem ⁊ nō posteriorē. ⁊ pserrim. qz sunt actus diuersaꝝ potentiaꝝ. Nec sequītur se omīno sīle passio. p̃pria ⁊ suū subiectū. quia passio cōsequit suū subiectū p naturalē resultatōem sine actōe media. sed delectatio seqtur operatōem. sic q ipa dicīat ab appetitu. Poterit g̃ deus intellectū facere videre. ⁊ volūtatem nō facere delectari. ¶ Et ꝓterea nō dependet accidēs a substātia minus q̃ visio a delectatōne. Et tñ pt deus facere accidens sine subiecto. igit ⁊ visionē sine delectatōne. Istis aūt non ꝓtriatur dictū Doc. sanc. in lra. Nam ipe loquēs modo peripathetico. dr id nō posse esse. qō nō pt fieri p potētiā intrinsecā ⁊ del ordinatā. Quia nō est in potētia beati q nō delectet in adeptōne summi boni. qz naturā mutare nō pt. q̃ hz q in summo bono habito sit maxima delectatio. Cum quo stat q de⁹ miraculose ⁊ de potētia absoluta ꝓter rōnes sacras visionē sine delectatōe ꝯsentire possit. ¶ Ad scōm aūt sīg. q si vidēs nō delectaret an esset beatus Patz solutio ex dictis. q. ꝑce. ⁊ ex Capreolo vbi statim. Quia si beatitudo capit p summa pfectōnē sic est beat⁹. Si aūt capit vt includit oia bona formalr. sic nō est bītus nisi virtualr. qz ad talē visionē nata sunt ꝙsequi oia bona. vt ostēdit Doc. san. iij⁰ ꝓtra genti. c. lxij Et esset bītus essentialr pmo mō. sed nō accidentalr.

¶ Nota q multi actus volūtatis reqrunt ad bītudinē licet nullus eoꝝ sit essentialr bītudo. Reqrit em ad eā pambulariter ⁊ dispositiue. amor finis vltimi gratuitus Reqritur etiā actus q̃ est delectatio de deo habito. Et de ista loqtur Doc. in corpe. Exigit etiā delectatio ⁊ gaudiū. cor respondēs amori dei amicitie. qō est de bono diuino in se ꝙsiderato. Et hoc ꝓcomitat bratitudinē ⁊ facit ad rectitudinē volūtatis. vt patebit infra. ar. viij. Et hic reqrit ad bratitudinē. sicut ⁊ amor dei in se. Et gaudium de bono diuino in se est laudabilius. Gaudiū aūt de deo habito est honorabili⁹ tā q̃ ꝙsequēs immediate beatitudinē. ⁊ est quietatiū appetitus fm rōnem speciei suē nō aūt pmum.

Argumētū in cōtrariū

Cōfirmat cōclusionez responsiuā. Et intelligit q bītudo est gaudiū de veritate. qz scz gaudiū ꝙsequtur cognitōem veritatis. que est ro ta merces. Unde nō est mens bti Augustini. q gaudiū sit essentialr bratitudo. capiendo bītudinē p summa pfectōne. Quia hoc est ꝓtra aliud dictū suū. qñ dr q visio est tota merces. i. pfecta tā q̃ maxima pfectio

¶ Ad pmum ergo dōm. q ex hoc ipo q merces alicui redditur volūtas merentis requiescit qō est delectari. unde in ipa ratione mercedis redditę. delectatio includitur.

¶ Ad maiorē. Ulsio ē tota merces ꝙceditur. sz merces accepta ⁊ qetās. q̃ qetatio est delectatio. ergo nihil reqritur ꝑter mercedem cū sui acceptatōne ⁊ qetatōne preciati. ergo sola visio ⁊c. Negat ꝓña. Unde Doc. sanc.

Anyssio posit ee sine fruitione.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tangit virtualr glosam maioris. z negat ꝯsequentiā. qa in mercede includit delectatio. Scōo. visio ē tota merces ecomitans essentialis z substātialis. sed nō tota merces ecomitans accidētalis. Ad minoꝛē. beatitudo essentialis est increes essentialis. id est summa pfectio. g̃ nihil ꝛc. Vel nihil requritur qō pineat ad essentiam beatitudinis vno mō accepte. tñ requrit sicut ꝯsequēs. ¶ Et aduerte q nō oportz. q si pmiū z merces vt sic respicit volūtatē. q ergo sit eius actus. sed sequtur q est eius obiectū. Dictū est em supra q eo ipo q beatitudo etiā formalis est obiectū volūtatis. q nō est actus eius. ¶ Aduerte etiam q Scotus in quarto. dis. xlix. q. iiij. in solutōne rationū pncipaliū Exponit istā auctoritatē bri Augustini glosa. q est ꝓpria textū. videlicet q visio est tota merces hois intelligentie. sed nō merces summa totius hois. Sed est expresse ꝓpria Augusti. illa glosa. Cū habeat q hec ꝓtemplatio. promittit nobis. sicut oīm actionū nostraꝝ finis. vt allegauit Doct. ar. dnto. qsti. pce. in argumento in ꝓpriū. Quare nō solum intelligētie hois. sed totius hominis visio est merces z finis

Glosa Sco ti ꝫ textū.

¶ Ad secundū dōm. q ex ipa visione dei causat delectatio. vnde ille q deum videt delectatōne indigere nō potest.

¶ Negat ꝫnā. qz q videt deū nō eget delectatōne. sz eam statim hz. qz egere est carere re aliqua nec habere sufficiens pncipiū eius in se vel in amicis. Dictū est aūt. q ḡtum est ex natura rei q videt z necessario delectat. Vn Doc. sanc. tangit interemptōem ꝫne.

¶ Ad tertiū dōm q delectatio ꝫcomitans operationē intellectus nō impedit ipam. sed magis eam cōfortat. vt dr in. x. ethi. Ea em q delectabiliꝰ facimꝰ attentius z pseuerantius operamur. delectatio aūt extranea impedit operatōem quādoqꝫ qdem ex intentōnis distractōne. quia sicut dictū est. ad ea in q̃bus delectamur magis intenti sumꝰ. et dum vni vehementer intendimus. necesse est q ab alio intentio retrahatur. Quandoqꝫ aūt etiā ex ꝓtrarietate sicut delectatio sensus ꝓtraria rōni impedit estimatōem prudentie magis qꝫ speculatiui intellectus

¶ Ad minoꝛē distinguit de delectatōne. qz si intelligit de delectatōne ꝫcomitāte. negat. Sed si intelligit de delectatōe ꝓtraria recte estimatōni Prudētie in pticulari eligibili ꝓcedit. z sic ꝓcedit pbatio minoris. sz talis nō est delectatio ad bītudinē requisita. sed pmo mō. q pficit. Et ita mendosa est. sz debet ee Estimatōem practicā intellectꝰ vl prudētie. qz intellectꝰ speculatiuꝰ nō ꝑficit circa agibilia in qbꝫ delectatio ꝓtrariat ꝛc. Vide infra. q. xxxiij. ar. iij. et. iiij. ꝛc. Et delectatio extranea impedit etiā intellectū speculatiū z practicū p viā distractōnis z impedimenti. sed delectatio inordinata p viā ꝓtrarietatꝫ est cōtra intellectū practicū tm. videlicet practicū z prudētialē q̃ requirit bonū affectum

¶ Utrꝫ delectatio sit pncipalius in beatitudine vel visio.

B

Ad secundū sic ꝓceditur. Uidetur q delectatio sit pncipalius in beatitudine qꝫ visio. delectatio em vt dr in. x. ethi. est pfectio operatōnis. sed pfectio est potior pfectibili. ergo delectatio est potior operatōne intellectus que est visio. ¶ Ꝓ. illud ꝓpter qō aliquid est appetibile est potius. sz operatōes appetunt ꝓpter delectatōem ipsaꝝ. vnde z natura in operatōnꝫ necessarijs ad ꝓseruatōem individui z speciei delectationem apposuit. vt huiusmodi operatōnes ab aīalibus nō negligant. ergo delectatio est potior in beatitudine qꝫ operatio intellectus que est visio. ¶ Ꝓ. visio respondet fidei. delectatio aūt sue fruitio charitati. sed charitas est maior fide. vt dr Aplus prima ad Corinthꝫ. xiij. ergo delectatio siue fruitio est potior visione. ¶ Sed contra. causa est potior effectu. sed visio est causa delectatōnis. ergo visio est potior qꝫ delectatio.

¶ Habito. qz delectatio de summo bono habito requirit ad beatitudinē. hic compar eā ad visionē. an sit ea ꝓncipalior. ¶ Nota. ꝓ fundamēto dicēdoꝝ ex Doct. sanc. in qrto. dis. xlix. ar. qrto. qsti. ꝫ. ad scōm Et hic q̃ qꝫ implicite in solutōne ad pmū innuit. q ordīa est inter pfectōem essentialē q̃ dat spēm rei. z inter pfectōem q̃ supuenit rei ꝓstitute in specie. Quia ad pmā ordinat pfectibile sicut ad finem vt materia ad formā. Materia em ē ꝓpter formā. sed pfectio accidētalis cōtrario ordinat in pfectibile sicut in finem. vt sz pfectibile p ipam ē pfectū habeat. ¶ Nota etiā vt tangit in solutōne ad scōm. et extēsius hz Doc. sanc. tertio ꝓtra genti. c. xxvj. in octaua rōne. Delectatio nihil aliud ee videt. qꝫ q̃datio voluntatis in aliquo bono ꝓuenienti. Sicut aūt hō q voluntate inclinat in finem z q̃datur in illo. ita corpa naturalia hñt iclinatōes naturales in fines ꝓprios. q qdem q̃dant fine iam adepto. Ridiculū aūt est dicere q finis motus corpis grauis nō sit esse in loco ꝓprio. sed q̃datio inclinationis qua in hoc tendebat. Si em hoc natura intēderet vt inclinatio q̃dantꝫ nō daret eam. dat aūt eā vt per hoc in locū ꝓprium tēdat. Quo ꝓsecuto. quasi fine. sequit inclinatōnis q̃datio. Talis vero nō est finis. sed ꝓcomitans finem. Nec g̃ delectatio est finis. sed ꝓcomitās finē. hec ille. Patz ex his q delectatio ordinat in visionē z cōsecutōem dei vt in finem. qz facit vt videās attētius videat z sine tedio. Et sic erit pfectio visionis accidētalis. vt Doc. ibidē ostēdit in solutōne pmi. Patebit etiā infra q operatio quā delectatio ꝓsequit est eius causa aliquo mō effectiua. His pmissis videndū ē facilius de corpe

¶ Respondeo dōm q istā questionē mouet phs in. x. ethi. z eam insolutā dimittit. sed si q̃s diligenter ꝓsideret ex necessitate opter q operatio intellectꝰ q̃ est visio sit potior delectatōne. delectatio em ꝓsistit in quadā q̃datōne volūtatis. q aūt volūtas in aliq̃ quietetur nō est nisi ꝓpter bonitatē eius in quo q̃datur. si g volūtas q̃tat in aliqua opatione ex bonitate opatōnis. pcedit q̃datio volūtatis

¶ Doc. in pncipio refert quō phus se habuerit circa hanc questionē. qz nihil circa eam determinauit. sed eaz insolutā reliquit. Deinde aūt d. sanc. suā sententiā ponit tali ꝓclusione risiua. Operatio intellectus q̃ est visio est potior delectatōne. Hanc ꝓclusionē formaliter nō deducit D. sanc. in corpe. sz p argumentū in ꝓtrariū. Cuius mentē tñ Doc. deducit duabꝫ rationibꝫ virtualr. Secōam ponit ibi. Nec volūtas ꝛc. Arguit g̃ sic ex argumento

in ꝓtrariū. p ꝓclusione. Causa potior est suo effectu (pcipue sil effectiua z finalis) sz visio est cā delectatōis. sz effectiua z finalis. g̃ ꝛc. Maior relinqtur nota. Minor pbat pmo sic. Qz volūtas in aliquo q̃erat nō est nisi ppter bonitatē eius in quo q̃datur. sz delectatio ꝓsistit in q̃dā q̃datione volūtatis. g̃ si volūtas q̃tat z delectat in. opatōne ex bonitate operatōis. pcedit (videlicet sicut ex cā motiua z suo modo effectiua delectatōis) Et sic g̃ minor vera. q visio est cā delectatōnis inq̃tū est optima opatio. hoc aūt hz inq̃tū est ꝓiunctio ꝑma z nobilissima ad deum. Sic em hz maximā bonitatē. q mouet volūtatez ad delectatōem. qz z bonitas ist⁹ visionis vt est habitio summi veri. simꝫ videt a beato. Visio em beatifica q ē ꝓncipalr dei z ꝑmario. est etiā visio sui scōario. De hac Paulus in tertio. dis. xxiij. q. ꝑ. ad pmū ꝓtra pmā ꝓclusionem scōo loco. Visio (inquit) beatifica. est dei sicut ꝓncipalis obiecti. ex qua parte beatificat formalr. Similr ea dem visio est visio sui metipse facto z vt. nunc. nō tm necessario quin oppositū possit ꝓcingere. z ex illa parte q visio dei est visio suimet. nō est beatifica essentialr. sed forte accidentalr. hec ille vide ibidē. Qz aūt cognitio visionis pdicat añ delectatōem vel fruitōem. habet infra in materia de delectatōe. ¶ Nota q̃ q̃uis actꝰ intellectus nō sit totalis causa delectatōis. vt Scotus arguit in qrto. dis. xlix. q. iiij. in qstione a latere. tñ est cā simpliciter ꝑor. a qua actus volūtatis dependet. Est ꝓterea nō solū ratio efficiendi actus volūtatis simpliciter ꝑor. sed ē etiā cā motiua vt appꝫhendit tanq̃ summe bonus. z cū hoc vt pareꝫbit cā finalis. Prioza aūt simpliciter z minus dependentia in entibꝫ sunt simpliciter ꝑora. Quare Doc. ex hoc q actꝰ intellectus est simpliciter ꝑor z cā in suo gñe delectatōis tenet probat etꝰ nobilitatē supꝫ actū volūtatꝫ. Deinde tbi

¶ Nec voluntas querit bonū ꝓpter q̃datōnem sic em ipe actus volūtatis esset finis. qō est cōtra ꝓmissa. Sed ideo querit q quietet in opatōne. quia opatio est bonū eius. vnde manifestū est q ꝓncipalius bonū est ipa operatio in qua quietat volūtas qꝫ q̃datio voluntatis in ipso

¶ Ponit virtualr secām rōnem. ꝓ minoꝛe ꝓncipali soluens ynā obiectōem. Posset em aliqs dicere. q voluntas q̃rit visionē ꝓpter delectatōem. z ita licet visio sit aliquo mō cā effectiua. tñ delectatio est cā finalis que est simpliciter nobilioꝛ. Hoc Doc remouet sic arguendo. volūtas nō q̃rit bonū ꝓpter q̃datōem. sed q̃rit q q̃det in opatōne. qz operatio est bonū eius. scilicet q̃datōnis. Vñ manifestū ꝛc. Vñs patz. qz si volūtas q̃reret bonū. s. operationē pfectā ꝓpter q̃datōem. tūc actus volūtatis esset finis. sz hoc ostensum est ee falsum. igit ꝛc. Querit g̃ q̃datio a volūtate ꝓpter bonū eius. id est ꝓpter id qō est sibi cō bonitatis. a quo dependet effective. Et ad qō ordinatur vt ad finem. sicut pfectio accidētalis ad pfectibile suū. Ideo em delectat. qz hz bonū pfectum z delectat. vt decora z attenta magis sit opatio. ¶ Et nota ꝓpter Scotū q supra dicta sunt. q. pce. ar. q̃rto. Quia voluntas magis vult actū intellectus qꝫ ꝓprium vt deliberata Licet vt natura magis velit actū ꝓprium. Vide Doc. sanc. ꝓtra genti. supra in septima rōne. q valet p hic dictꝫ. vbi ostendit naturā ordinasse delectatōem ꝓpter operatōem sicut ꝓpter finem. igit z in recto ordine homis delectatio ordinat in operatōem. Quare sicut in natura operatio est bonū delectationis (id est ꝓpter qō delectatio est con-

iuncta) ita z operatio intellectus est. ꝓpter quā ex natura rei. z a volūtate ordinata delectatio appetitur. ¶ Aduerte etiā. qz nec Scotus ipe supra in q. vij. in solutōnibus potuit istam viā liter saluare. q ꝑor generatōne sint imꝑfectioꝛa. Conuicit em rō ipa. qz accidens posteriꝰ est substantia. z tamē substātia nō est imꝑfectioꝛ. Nec verꝫ est. q in eodē ordine qō est ꝑius sit imꝑfectius. qz simpliciter ꝑora sunt ꝑfectioꝛa. vt hz Doc. sanc. ꝑ. pte. q. lxxxij. arti. iij. ad scōm. Sic g̃ actus intellectꝰ est simpliciter ꝑor sicut cā. et actiuū respectu volūtatis. z nō tm ꝑor gñatōe Nec oportz q inter actus ordinatos ad idem obiectū q ꝑor sit imꝑfectioꝛ. imo si est ꝑor. nō tantū generatōne erit simpliciter ꝑfectioꝛ. vt in ꝓposito.

Argumēta in cōtrariū Ut patuit. probat conclusionem responsiuā.

¶ Ad ꝑmum ergo dōm. q sicut phus ibidē dr. delectatio pficit operatōem. sicut ꝛcoꝛ iuuentutē q̃ est ad iuuentutē ꝓsequens. vnde delectatio est q̃dā ꝑfectio cōcomitans visionē. nō sicut ꝑfectio faciens visionē in sua specie ꝑfectā esse.

¶ Ad maiorē. delectatio est ꝑfectio accidētalis ꝓsequens spēm sui ꝑfectibilis. habens suā bonitatē z appetibilitatē a suo ꝑfectibili. Nō em appetit nisi qz bona. nec bona nisi qz delectali operatōne. vt ostendit Doc. sanc. contra genti. supra in sexta rōne ¶ Ad minoꝛē patuit. qz vniuersaliter falsa est. nā ꝑfectio ꝓsequens spēm q̃ accidentalis ordinat in suū ꝑfectibile. Quare negat ꝫnā.

¶ Ad scōm dōm. q apꝫhensio sensitiua nō attingit ad cōmunē rōnem boni. sed ad aliq̃d bonū ꝑticulare qō est delectabile. z ideo fm appetitū sensitiū qui est in aīalibus operatōes querūtur ꝓpter delectatōem. sed intellectus apꝫhendit vniuersalē rationem boni ad cuius ꝓsecutōem seqtur delectatio. vnde ꝓncipalius intendit bonū qꝫ delectatōnem. z inde est q diuinus intellectꝰ q̃ est ꝓinstitutoꝛ nature delectatōes apposuit ꝓpter operatōnes. nō est aūt aliq̃d extimandū simpliciter fm ordinē sensitiui appetitus. sz magis fm ordinē appetitus intellectiui.

¶ Ad minoꝛē dico. q est vera de appetitu sensitiuo. qz iste nō extendit se nisi ad bonū delectabile. qō z querit ꝓpter delectatōem. sed negat de appetitu intellectiuo. q se extendit ad cōmunē rōnem boni. z ad bonū in quo tota rō boni inuenit. Et talis appetitus q̃rit bonū z eius habitōem ꝓpter seipam. sed delectatōem ꝓpter bonū Sic intellectus diuinus q intendit ꝑmo bonū diuinū qō ē bonum extrinsecū vniuersi. z deinde bonū interinsecū vniuersi. s. ordinē z ꝓseruatōem vniuersi ordinauit delectationes que apud appetitū sensitiū ꝑncipalr q̃runt in ipsas operatōes ꝑ quas puenit ad bonū vniuersi. Similiter appetitus humanus. qz natus est puenire ad bonum ꝑfectū ꝑ operatōem suam. ideo delectatōnem ordinauit in operatōnem q ꝓiungit ipm summo bono. Quare negetur ꝫna. qz aliq̃d iudicandū ē fm appetitū intellectiū magis qꝫ sensitiū. Scōo dr ad minoꝛē. q licet delectationes ꝑsertim sensibiles apperātur ab appetitu sensibili ꝑncipalr. tamē etiā in ipis naturalibꝫ z sensituis tm sunt delectatōes ꝓpter operatōnes. z nō econtra. vt ondit D. sanc. ꝑ° ꝓtra genti. c. xxvj. in vij. rōe. Quare negat ꝫna.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ad tertiū dīm. q charitas nō ḡrit bonū dilectū ꝓpter delectatōem sed hꝫ ē ei ꝛsequens vt delectet in bono adepto qđ amat. ꝛ sic delectatio nō rīdet ei vt finis. ſz magꝫ visio p quā ꝑmo fit ei ꝓns

¶ Ad maiorē ꝑmo. nō ē oino sīle de visione respectu fidei. ꝛ fruitōe respectu charitatis. qz visio ſcorrīdet fidei sicut succedēs sibi in eodē subiecto. sed nō rīdet sibi sicut actus fidei. ſz ē actus intellect⁹ mediante lumine glorie. Fruitio aūt corrīdet charitati vtroq; mō. qz charitas q hīc ē manet in patria. ſz ꝛsumata q dicit fruitōem capiēdo p actu. ¶ Sēdo dr. q qñ dr visionē succedere fidei. nō intelligit solū de visione q ē beatitudo cēntialr. ſz de visione q ē dos. ſ. ornat⁹ dispōēs aiam ad ꝛiunctōem ad deū ꝛ est lumen glie. Similr fruitio succedēs charitati. accipit ꝑ habitu⁹ q ē charitas ꝛsummata vt ꝑt haberi ex D. sanc. in q̄sto. dis. xlix. q. iiij. ar. v. q̄sti. ꝑ⁹. Tertio dr loquēdo de visione ꝛ fruitōe. vt sunt act⁹ ptinētes ad beatitudinē. q visio rīdet fidei. sicut essentia beatitudinis. ꝛ essentialr beatitudo. ſz fruitio rīdet charitati nō sicut ꝓncipale q̄situ. ſz sicut ꝛsequēs ad ꝓncipale q̄situ. Quia charitas ꝓncipalr ḡrit hr̄e ꝛ adipisci amatū ad quā adepti⁹ onē ꝛsequitur delectatio. habitio aūt det esse visionē Quare visio est finis charitatis Ad minorē. vez. charitas est maior fide. ſz intellect⁹ ꝛ lumē glie sunt. nobiliora q̄ volūtas. ſz charitas. Quare negē ꝛnia. qz visio succedit fidei. nō sicut act⁹ ei⁹. ſz solū in eodē subiecto. ſz visio est act⁹ luminis glie qđ maius ē charitate. Vñ argumētū imaginar q visio debeat correspōdere fidei ꝑm modū q secūs. qđ nō oportz. D. rīdet ad sēdaz ptē maioris

¶ Utrz ad btitudinē reqrar ꝛpheńsio.

AD tertiū sic ꝓcedit. Videt q ad btitudinem nō reqrar ꝛpheńsio. dr enī Aug⁹. ad paulinā te videndo deū. Attingere mente deū magna ē btitudo. ꝛpheńdere aūt ē impossibile. ḡ sine ꝛpheńsione ē btitudo. ¶ Ꝑ. beatitudo ē pfectio hois ꝑm intellectiuā ptē in qua nō sunt alie potētie q̄ intellect⁹ ꝛ volūtas. vt in ꝑmo dictū ē. ſz intellect⁹ sufficiēter pficit ꝑ visionē dei. volūtas aūt ꝑ delectatōem in ipo. ḡ nō reqrit ꝛpheńsio tanq; aliqđ tertiū. ¶ Ꝑ. btitudo in opatōe consistit. opatōnes aūt determinant ꝑm obiecta. obiecta aūt generalia sunt duo. verū ꝛ bonū. verū corrīdet visioni. ꝛ bonū corrīdet dilectōi. ḡ nō reqrit cōprehensio q̄si aliqđ tertiū. ¶ Sz ꝓtra ē qđ Apls dr ꝑ. ad Corinth. ix. Sic currite vt ꝛpheńdatz ſz spūalis cursus terminat ad btitudinē. vñ ipe dr. ij. ad Timoth⁹. vlt. Bonū certamē certaui. cursum ꝛsummaui fidē seruaui. in reliq̄ reposita ē mihi corona iusticie. ḡ ꝛpheńsio reqrit ad btitudinē

p. p. q. lxxiv. vsq; ad q̄sti. lxxvi ij. indu sive

¶ Hic inḡrit de q̄ dā alio ꝛpheńdente tā visionē q̄ delectatōem. sc̄z de ꝛpheńsione ¶ Nota aūt ꝑ intellectu q̄siti. q visio ſfruitio ꝛ ꝛpheńsio ꝑt dupliciter accipi. vt ꝑt haberi ex D. san. in q̄sto. dis. xlix. q. iiij. ar. ij. ꝛ. v. Uno mō vt sunt dotes. videlicz habitualr. sic q visio capiat ꝑ lumine glie. fruitio vero ꝑ charitate ꝛsumata. ꝛpheńsio aūt ꝑ habituali tentione. q̄ importat remotōem eorū q̄ impediebāt ne mens ꝛiungeret deo. Alio mō accipiūtur ista actualr. s. q visio capiat ꝑ actu videndi deū. q̄ est ipa btitudo essentialr. ꝛ fruitio ꝑ ipa delectatōe q̄ est ꝑ se accidens btitudinis. Cōprehensio vero ꝑ habitu die volunt⁹ ad deū iam ꝓsentē ꝑ visionē. ꝛ vt opponit insecutioni volūtatis ꝑ spem. Primo mō ſm D. ibidē. nō sunt partes btitudinis. ſz ordinant magis ad btitudinem q̄ sint in beatitudine. Sēdo aūt mō ptinent ad beatitudinem essentialr vel ꝛsequēter. Et q̄uis vtroq; mō succedant theologicis virtutib⁹ Tamē D. sanc. in hoc articulo magis videt loq; de ipis. sēdo mō vt patz circa finem. Similr opter q ꝛ de ꝛpheńsione loquat⁹. vt ē habitudo volūtatis ad deū ꝓsentē ꝑ visionem beatificā. vt aūt ista nominat dotes ꝓintelligunt beatitudini. Nec obstat q̄ḃ querit de reqsitis ad beatitudinē. qz ꝛ fruitio ꝛpheńsio reqruntur. de qua ꝛpheńsione hic q̄ritur ex intentōe Uñ et D. loquēdo etiā de visione nō dr q reqrat⁹. sed dr q beatitudo cēntialr ē visio vt hic loqr̄ tria ꝛcurrant ad beatitudinē. innuēs q ſvisio vt hic loqr̄ tria ꝛcurrant ad beatitudinē. ſz sicut essentialr beatitudo. Uñ posset dici q D. loqr̄tur hic de istis vt correspondent actib⁹ fidei. spei ꝛ charitatis. ꝛ ita etiā accipit actualr. ſz in q̄sto vbi loqr̄tur de dotib⁹ intelligit ista respondere habitib⁹ fidei spei ꝛ charitatis

¶ Rīdeo dīm. q cū btitudo ꝛsistat in ꝛsecutione vltimi finis. ea q reqrunt⁹ ad btitudinē sunt cōsideranda ex ipo ordine ad finē. ad finē aūt intelligibilē ordinat hō. partim qđē ꝑ intellectū. partim aūt ꝑ volūtatē. ꝑ intellectū qđē inq̄tū in intellectu ꝓsistit aliq̄ cognitio finis imꝑfecta. Per volūtatē aūt ꝑmo qđem ꝑ amorē q̄ est ꝑmus motus volūtatis in aliq̄d. sēdo aūt ꝑ realē habitudinē amātis ad amatū. q̄ qđem ꝑt ee tripliciter. qñq; em amatū ē ꝓns amanti. ꝛ tunc iam nō querit. qñq; aūt nō est ꝓns. sed impossibile ē ipm adipisci. ꝛ tunc etiā nō querit. qñq; aūt possibile est ipm adipisci. ſz est deuatū supra facultatē adipiscentis. ita vt statim haberi nō possit. ꝛ hec est habitudo sperātis ad speratū. q̄ sola habitudo facit finis imq̄stionem. Et istis tribus rīdent aliqua in ipa beatitudine.

¶ Doc. ꝑmo deducit quandā ꝛclusionē fundamentalē. Sēdo eandē magis explicat. ꝛ ex ea infert statim cōclusionē responsiuā fcē dā plus q̄ q̄situ sit ꝓpter pfectionem doctrine. ibi. Nā pfecta ꝛc. Conclusio fundamentalis est. Istis tribus. ſ. cognitōni intellectus in via. ꝛ dilectioni ꝛ spei volūtatis rīdent aliq̄ in ipa beatitudine. Et nota in ipa beatitudine. ḡ nō loquit de tribus dotib⁹ que nō sunt in beatitudine. Probat. ea q reqrunt⁹ ad beatitudinem. sunt ꝛsideranda ex ipo ordine ad finem. id est. his q ordinat in via in beatitudinē correspōdent aliq̄ in ipa cōsecutōne finis. Sz ad finē intelligibilē hō ordinat. sc̄z in via. tā q̄ p q̄ disponit ꝛ meret beatitudinē. partim ꝑ intellectū. partim ꝑ voluntatē. ꝛ hoc dupliciter. ſ. per amorē. ꝛ per realē habitudinē. id est tendentiā ad ꝛsecutōem realem finis. ḡ illis tribus ꝛc. Maior patz. qz beatitudo ꝛsistit in ꝛsecutōne vltimi finis. ḡ sequr maior. q ea q reqruntur ꝛc. tenet ꝛnia. qz ea q ordinat ad finē correspondet bis q sunt in ꝛsecutōne finis. qz merito respondet ꝑmiū Et dr D. sanc. ea q reqrunt. qz loqr̄tur in generali de ꝛcurrētibus ad beatitudinē. sed cū in fine loqr̄tur etiā de visione dr q ꝛcurrat Minor declarat in lra clare. Cōsequēter ibi

Cōphendit dupliciter.

ar. ꝑmo

¶ Nā pfecta cognitio finis rīdet imꝑfecte. Presentia ꝛo ipius finis rīdet habitudini spei. Sz delectatio in ꝓsentia ꝛsequē dilectionē. vt sup dictū est. et iō necesse ē ad btitudinē ista tria ꝛcurrere. ſ. visionem q̄ est cognitio pfecta intelligibilē finis. ꝛpheńsionē q̄ importat ꝓsentiā finis. delectatōem vel fruitōem q̄ importat q̄entatōem rei amātis in amato.

¶ Explicat ꝑ dictā ꝛcl̄onē fundamentalē vt in lra. et infert rīsiuā talē. necē ē ad btitudinē ista tria ꝛc. in lra vsq; in finē. Ista ꝛcl̄o plus rīdet q̄ q̄situ est (Et tū nō dr q hec tria reqrunt. ſz ꝛcurrāt rōe dicta). ꝑ hoc. Perfecta cognitio finis rīdet imꝑfecte. vt in ꝓncipio lre añ ꝛcl̄onē q̄ ꝛcl̄o vera. Añs ꝑz ex dictis. Tenet ꝛnia. qz pfecta cognitio ē visio. ꝓsentia ꝛo ipius finis ē ꝛpheńsio. ꝛ delectatio ē fruitio. igit ꝛc. ¶ Nota aūt q q̄uis theologicis q̄ habent⁹ in via succedāt ista tria. nō tñ oportz q in oib⁹ essentialr ꝛsistat btitudo. ſz in maximo inter ea qđ est ꝓma ꝛ nobilissima ꝛiunctio ad deū. Uñ Scot⁹ in q̄sto. q. v. ad q̄stū. dr nō omne qđ succedit ꝓtunb⁹ theologicis in via vel actib⁹ ea ꝑ ē de cēntia beatitudinis. ſz tñ vni⁹ actus ꝑfectissim⁹. Ideo esto tentio ſ sit act⁹ volūtatis succedens actui spei. nō sequit q in ipa ꝛsistat btitudo. ſz sufficit q ipa comitet btitudinē. hec ille

Argumētū in cōtrariū

Cōfirmat ꝛcl̄onē rīsiuā q̄ ad tertiā ptē q̄ directe rīdet q̄sto.

¶ Ad ꝑmū ḡ dīm. q ꝛpheńsio dr dupliciter. Uno⁰ includit cōprehēsi in ꝛphendēte. ꝛ sic oē qđ ꝛpheńdit a finito ē finitū. vñ hꝫ mō ex ꝛpheńdi nō ꝑt ab aliq̄ intellectu creato. Alio⁰ ꝛpheńsio nihil aliud notat q̄ tentionē alicui⁹ rei q̄ ita ꝓsentialr habet. sicut aliqs inseqs aliquē dr eū ꝛpheńdere qñ tenet eū. ꝛ hꝫ mō ꝛpheńsio reqrit ad btitudinē.

¶ Ad sēdam ptē auctoritat⁹ rīdet D. ꝑ distinctōem q̄ ꝛpheńsio capit dupliciter. Uno⁰ ꝑ inclusione totalis in ee nature vel intelligibili. ꝛ sic ꝛpheńsio nō reqrit. nec ē possibile creatiue q̄ creature respectu dei. Alio⁰ accipit ꝑ tentōe. et sic loqmur. Et sic ē btis possibile. Quare negē ꝛnia. lo quēdo de ꝛpheńsione sēdo mō. Unde de ista solone D. sanc. in ꝑ. ptē. q. xij. ar. v ij. ad ꝑ⁹. Uñ D. sanc. sup aplm ad Philip. iij. lectōe. ij. dr ꝛpheńdere ē includere. Sicut dom⁹ ꝛpheńdit nos. Itē attingere ꝛ tenere ꝛc.

¶ Ad sēm dz. q sicut ad volūtatē ptinet ſpes et amor. qz eiusdē ē amare aliq̄d ꝛ tendere in illud nō habitū. ita etiā ad volūtatē ptinet ꝛpheńsio ꝛ delectatio. qz eiusdē ē hr̄e aliq̄d ꝛ q̄escere in illo

¶ Ad sēam ptē minoris negat q volūtas sufficiēter pficiat ꝑ fruitōem sine ꝛpheńsione. qz nō q̄esceret nec delectaret⁹ sine ꝛpheńsione. Uñ sicut ad volūtatē ptinet i via amor ꝛ spes. ita in patria ꝛpheńsio ꝛ fruitio. Uñ delectatio nō excludit ꝛpheńsionē. ſz eā ꝓsupp. qz eiusdē ē hr̄e aliq̄d ꝛ q̄escere in illo

¶ Ad tertiū dīm. q ꝛpheńsio nō est aliq̄ opatio ꝑter visionē. ſz qđā habitudo ad finē ita habitū. vñ etiā ipa visio vel res visa q̄ ꝓsentialr adest. obiectum cōprehensionis est.

¶ Maior vera. q btitudo essentialr ꝛsistit i opatōe tñ multa reqrunt⁹ anteceder ꝛ ꝛsequēter ad btitudinē q̄ nō sunt opatōes. ſz dispōes ad illā opatōem. vel etiā ꝛsequentia ad ipam. Ultra ꝛcedit. q opatōes distinguunt⁹ ꝑm obiecta. ꝛcedo etiā q obiecta actuū sunt duo. q̄ ꝛc. Uel⁹ nō reqrit⁹ q̄si aliqđ tertiū absolutū qđ sit act⁹. reqrit tñ sicut tertiū qđ ē habitudo volūtat⁹ ad finē habitum. Cui⁹ qđē habitudinis obiectū ꝛ termin⁹ vt q. est res visa. termin⁹ ꝛo q. ē ipa visio. Uñ ꝛpheńsio nō hz aliū obiectū q̄ fruitio. ſz tñ est aliud q̄ fruitio ipi ꝓsupp. Quia ordine nature volūtas ꝑius tenet. ꝛ hz ꝓsentem finem antеq̄ delectetur.

D

¶ Utrz ad btitudinē reqrat⁹ rectitudo volūtatis

AD quartū sic ꝓcedit. Videt q rectitudo volūtat⁹ nō reqrat⁹ ad btitudinē. beatitudo enī ꝛsistit in opatōne intellect⁹ vt dictū ē. ſz ad pfectā intellect⁹ opatōem nō reqrit⁹ rectitudo volūtat⁹ ꝑ quā hoies mūdi dicunt. dr enī Aug⁹. in li. retract. Nō approbo qđ in oratione dixi. dz q nō nisi mūdos vez scire voluisti. rīderi enī ꝑt. multos etiā nō mūdos multa scire vera. ḡ rectitudo volūtat⁹ nō reqrit⁹ ad btitudinē. ¶ Ꝑ. ꝑius nō dispēdet a posteriori. ſz opatio intellectus est ꝑior q̄s opatio volūtatis. ḡ beatitudo q̄ ē pfecta opatio intellect⁹ nō dispēdet a rectitudine volūtatis. ¶ Ꝑ. qđ ordinat⁹ ad aliq̄d tāq; ad finē nō est necessariū adepto iā fine. sicut nauis postq; puenit ad portū. ſz rectitudo volūtat⁹ q̄ ē ꝑ ordinē ad btitudinē tāq; ad finē. ḡ adepta beatitudine nō ē necessaria rectitudo volūtat⁹. ¶ Sz ꝓtra est qđ dr Math. v. Beati mūdo corde qm̄ ipi deū videbūt. et Heb. vltio. Pacē seqmini cū oib⁹ ꝛ sctimoniā sine q̄ nemo videbit deum.

Quid rectitudo voluntatis

¶ Dicē ꝑ dictos colligit q̄lis sit dispō volūtat⁹ reqsita ad statū beatitudinis q̄ importat⁹ nōie rectitudinis.

¶ Aduerte. ꝑ intellectu q̄siti. q vt patebit infra. q. v. ar. viij. nō ē idē q̄rere. an reqrat⁹ rectitudo volūtatis. ꝛ an reqrunt⁹ opa meritoria ex volūtate. Nā plures saluant⁹ q nō hūt opa meritoria ꝓpria. ꝛ tñ hūt rectā volūtatē. sicut ꝑz de pueris q̄ decedūt añ vsum rōis. Sic⁹ aia Christi bñdicta ꝛsequuta fuit beatitudinē sine operib⁹ ꝓpr⁹. non tñ sine recta volūtate ꝛcomitante. Uñ rectitudo voluntatis reqsita ad beatitudinē supernaturalē. de q̄ hic loquit⁹. dr dispōnem debitā ꝛ subiectōnem volūtat⁹ hūane ad deū. ꝑsertim q̄ ē ꝑ charitatē. q̄ de⁹ habet⁹ sup oia dilect⁹. Uñ sicut patebit infra. q. xxi. ar. ꝑ. Rectitudo in cōi ē ille q tendit ꝑm debitā regulā in debitū finē. Sic rectitudo reqsita ad beatitudinē supernaturalē. est q volūtas ē debite ordinata in deū ꝑm legē supernaturalē qđ fit ꝑ hoc. q de⁹ ē sibi dilect⁹ habitu vel actu sup oia. ex q̄ ꝑz q volūtas auersa ꝑ ꝑcm̄ mortale actu vel habitu. nō ē recta nec dispōsita ad beatitudinē. ſz solū volūtas informata charitate. Patz ḡ ex his q pueri baptisati sunt recte volūtat⁹ ꝑ habitū charitat⁹. Jn instanti q̄ separōnis aie cū beatificand sit hūt rectā volūtatē actualē. qz diligunt deū actu sup oia. ſz nō ꝑius habeāt actū volūtat⁹. nō ꝑius hūt habitū rectificante volūtatē. Unde q̄sto ꝛ genales. c. xci. vbi oēs dr q aie statim cū separand beatificand. Quare sensus q̄siti est. An reqrat⁹ volūtas bene dispōsita ꝛ ordinata ad deū sub rōne vltimi finis dilectū habitu vel actu. Ita q̄ null⁹ ꝛsequat⁹ beatitudinē nisi sic dispōsit⁹. Et q oēs q̄ ē in beatitudine est sic dispositus

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Rñdeo dñm. q rectitudo volũtatis reqrit ad btitudinē z añcedēter z ꝓcomitāter Añcedēter q̄dē qz rectitudo volũtaꝫ ē ꝑpter debitū ordinē ad finē vltimū. Finis ãt ꝓpat ad id qđ ordinat ad finē. sicut forma ad materiã. vñ sicut materia non pt ꝓsequi formã nisi sit debito mō disposita ad ipam. ita nihil ꝓsequit finē nisi sit debito mō ordinatum ad ipm. z iō nullꝰ pt ad btitudinē puenire nisi habeat rectitudinem voluntatis.

¶ Doc. rñdet tali ꝓcone bimēbri. Rectitudo volũtatis reqrit ad btitudinē añcedēter z ꝓcomitāter. Et pꝰ ꝓbat ꝑmã etc. ptem. scdo sedam. ibi. Cōcomitāter ꝛc. Quo ad ꝑmã arguit sic. Nihil ꝓsequit finē nisi sit debito mō ordinatū ad ipm. q̄ nullꝰ pt puenire ad btitudinem nisi habeat rectitudinē volũtaꝫ. Tenet ꝓña. qz rectitudo volũtatis ē ꝑpter debitū ordinē ad finē vltimū. igit ꝓña bona ¶ Nota circa hãc ꝓbationẽ ꝓñe. q illa ꝓpõ. ꝓpt. de se nulla ỹt certa habitudinē. Et delignat habitudinē magꝫ gñalē q̄ nomē cause. Vñ z dicimꝰ q linea ē ꝑpter punctũ vbi nõ ē real⁹ causalitas. Habitudo igit determinata ista ꝓpõnis. accipiẽda ē fm exigentiã materie z fm q patit suũ casuale cui adiũgit. Et sic in ꝓposito videt dicere habitudinē ꝓncipij formal⁹. vt sit sensus. rectitudo volũtaꝫ est ꝑpter. i. p debitũ ordinē. sicut p ꝓncipiũ formale. Vel qz ꝓsistit in debito ordine. qz videlicz eoipo q volũtas ē bñ ordinata ad vltimũ finem. ex hoc est recta. Quare bñ sequit ꝓña a ꝓncipio formali ad suũ effectum. Añs ꝓbat. finis ꝓpat ad id qđ ē ad finē sicut forma ad materiã. q̄ sicut materia nõ pt ꝓsequi formã. nisi sit debito mō disposita ad ipam. ita nihil ꝓsequit finē. vt ỹt añs.

Propt. quã btitudinem dicat

¶ Attende assumptũ hoc. p añte. qz tenet silitudinē que sufficit ad ꝓpositũ. s. illã. qz sicut nulla materia ꝓsequit formã. nisi ꝑius rpe vel natura disposita. sic finis nõ habet nisi p id qđ ē ad finē. vel vt mediũ. vel etiã vt subiectum qđ dz ꝓsequi ꝑfectõem finalẽ sit dispositũ z ꝓportionatuz ipi fini. lz in alijs multis sit diuersitas. Sz sufficit silitudo dicta ad ꝓpositũ Deinde cũ ỹt.

¶ Concomitãter añt. qz sicut dictũ ē. btitudo vltima ꝓsistit in visione diuine ẽntie q̄ ē ipa ẽntia bonitaꝫ. z ita volũtas videtis dei ẽcũtiã ex necessitate amat quicqđ amat sub ordine ad deũ. sicut voluntas nõ videtis dei ẽntiã ex necessitate amat quicqđ amat sub cõi rõne boni quã nouit. z hoc ipm ē qđ facit volũtatẽ rectã. vñ manifestũ est q btitudo nõ pt esse sine recta voluntate. q.iij.ar. viij.

¶ Probat scdam ptẽ ꝓcionis rñsiue sic. Voluntas videtis dei ẽntiã ex necessitate amat. qnicqđ amat sub ordine ad deũ. sz hoc ipm ē qđ facit volũtatẽ rectã. Ergo manifestũ ē ꝛc Maior ꝓbat rõne z silitudine. Rõne sic. qz btitudo vltima de q̄ loqmur ꝓsistit in visione diuine ẽntie q̄. ē ẽntia bonitaꝫ. g̃ sequit. maior. Cõsequentia ista fundat in his q̄ d. sanc. hz in de veritate. mate. xxiij q. viij. in corpe. Quia videtes diuinã ẽntiã ee ẽntiã bonitatis z summũ bonũ. cognoscũt deũ e finem maxime amandũ. z sic p ꝓñs oia ee amãda ꝑpter ipm. Cognoscunt etiã oia q ipi deo vniũt vel ad eo diuũgunt in pticulari. Cognoscẽtes deũ nõ solũ in se. sz qut est rõ aliꝰ. Quare bñ sequit. bti videt diuinã ẽntiã q ẽ ẽntia bonitatis. g̃ amãt quicqđ amãt in ordine ad deũ. Vide q̄rto ꝓ genti. c. xcij. ¶ Scdo ꝓbat maior silitudine. Qula sicut se hz volũtas nõ videtis deũ ad bonũ fm cõem rõnem. Ita volũtas videtis deũ ad ipm deũ. q̄ ē ẽntia bonitatis. sz volũtas nõ videtis dei ẽntiã. ex nenecessitate amat q̄cqđ amat sub cõi rõe boni quã nouit. igit. Maior ptz q̄cqđ amat sub cõi rõe boni quã nouit. igit. Maior ptz ex tra lrãm. qz de ē alt⁹ bonũ z ꝑfect⁹ q̄ bonũ fm cõez rõez tãq̄ actu ẽ includẽs oẽ bonũ. Quare sequit maior. minor patuit supr. q̄re btoz mẽtes ꝓ ꝑfectã charitatẽ ita ligant deo vt nihil ꝑti incidere possit. ¶ De materia ista vide ad lõgũ D. san. iij. ꝓ gẽtiles. c. xij. z in Lapolo in ꝓmo. dis. j. q. iij. ꝓcone q̄rta. Vbi habebis q maior ē colligatio volũtaꝫ btẽ cũ deo q̄ volũtaꝫ i via cũ bono. i cõi cõez rõez ꝛtualr. vt patuit supr. Quãuis Scotꝰ istũ ipugnet i. pº. dis. j. q. iij. ¶ Sz de D. q. j. ar. vj. z Lapol⁹ vbi tãꝫ rões ꝓsoluit. Minorẽ ꝓncipalẽ D. relinqt nouã z ꝓbãꝫ rõem. Minorẽ ꝓncipalẽ D. relinqt nouã z ꝓbãꝫ rõem. q̄ ad specificatõez. nõ ãt sp actu. z q̄ñ aliqđ actu vult sufficit velle bonũ cõi. z vltimũ finẽ fm cõez rõez ꝛtualr. vt patuit supr. Quãuis Scotꝰ istũ ipugnet i. pº. dis. j. q. iij. ¶ Sz de D. q. j. ar. vj. z Lapol⁹ vbi tãꝫ rões ꝓsoluit

Universidad de Deusto
Biblioteca

sunt duo pñtes. Un̄ sub dif. Audem⁹ aūt z volūtatem habem⁹ duā peregrinari a corpe z pñtes eē ad dñm Un̄ manifestū est. q aie sc̄oz sepate a corpib⁹ ambulant p spēm dei essentiaz videntes. in quo est vera beatitudo

¶ Reprobat predictū errorē ponēs veritatē. Et primo p vnā conclusionē responsiuā. Secdo p quādā conclusionem limitatiuā illius responsiue ibi. Sed sciendum zc. Conclusio ḡ responsiua contraria dicto erroꝛi talis est. Beatitudo pfecta homis nō dependet a corpore. Probatur hec conclusio. z reprobat dictus erroꝛ auctoritate et rōne. que ibi. Hoc etiā. zc. Auctoritate q̄dem apli dicre in littera. Et vide tertio ctra genti. c. xci. vbi deducit hāc auctoritatē. et stat breuiter in hoc. q̄ sm Aplm ideo peregrinamur a deo. z nō p̄sēmur beatitudinē. q̄ ambulamus p fidē z nō p spēm. id est q̄ diuina essentia nō est nobis p̄sens vt obiectuz visibile mō beatifico. Ergo q̄n deus efficit p̄sens isto mō. tūc p̄sēmur beatitudinez. z nō amplꝰ pegrinamur. sed aie sancte a corpib⁹ sepate. sūt deo p̄sentes. q̄ p̄sentia est p clarā visionē. Et hoc ostēdit D. ex verbis Apli. Itaq; aie separate videt deum abiq; corpoꝛib⁹. sed talis visio est beatitudo. vt patuit. igit aia est beata sine corpore. Deinde ibi

Conclusio scda.

¶ Hoc etiā per rōnem apparet. nā intellectus ad suā operatōem nō indiget corpoze nisi ppter phantasmata in quib⁹ veritatē intelligibilez p̄tuet. vt in p̄mo dictū est. Manifestū est aūt q̄ diuina essentia q̄ phantasmata videri nō p̄t. vt in p̄mo ostēsum est Un̄ cū in visione diuine essentie pfecta hois beatitudo p̄sistat. nō dependet beatitudo pfecta homis a corpoze. vñ sine corpe eē aia esse beata

p. p. q. lxxx. iiij. ar. vij. ꝓ. p. q. xij.

¶ Probat p̄clonez responsiuā rōne. formaliꝰ ex p̄ma pte in littera clare. ¶ Nota q̄ sm. D. ꝓtra genti. supra Anime separate sunt susceptibiles glie. ex hoc ipo cm̄ q̄ separāt a corpe sunt capaces diuine visionis ad quā dū essent in corpe corruptibili puenire nō potuerūt. hec ille. Corpus em̄ corruptibile ligat aiam ad sequēdū leges corporis in intelligendo. vt sc̄z nō intelligat sine conuersione ad phantasmata. in quib⁹ diuina essentia videri nō p̄t. In christo tñ ex speāli priuilegio aia nō fuit obligata ad hmōi legē. vt p̄z in tertia parte. Sed. D. loq̄tur de hoie puro. z de mō naturali. Talis em̄ sic viuens nō intelligit nisi conuertendo se ad phantasmata. Un̄ q̄ post hanc vitā. q̄ est status militie z laboris. cuius aia est p̄n cipalis cā. statim debet dari merces. Ideo ipa solura de corpoze. statim redd̄it sibi merces. que est beatitudo. nisi obsistat ad tēp⁹ impedimētū. q̄ videlz aia nō sit oīno depurata ab oīi inq̄natōne reatus pene. sic em̄ retardaretur in purgatorio. z sic saluaꝛ fieret q̄si p ignē zc.

Consequenter cū dicit

¶ Sed sciendū q̄ ad pfectōnem alicuius rei dupliciter aliq̄d ptinet. Uno mō ad ꝓstituendā essentiā rei. sicut aia requirit ad pfectōem hom̄is. Alio mō req̄ritur ad pfectōem rei q̄d ptinet ad bene esse eius. sicut pulchritudo corporis vel velocitas in genꝰ ptinet ad pfectōem hois.

¶ Limitat ꝓclusionē predictā responsiuā. Et primo premittit q̄dā notabile distinctiuū. Secūdo subiūgit ꝓclusionē p̄formez limitatiuā ibi. Quāuis ḡ. zc. Dicit

ergo q̄ aliquid req̄ritur ad perfectōem alicuius dupliciter Uno mō essentialr. Alio mō quo ad bene esse. Et declarat membra exemplariter Consequēter ibi.

¶ Quāuis ḡ corpus p̄mo mō ad pfectionem beatitudinis humane nō pertineat. pertinet tñ secūdo mō Cū em̄ operatio dependeat ex natura rei. ḡto aia pfectioꝛ erit in sua natura. tanto. pfectius habebit suā ꝓpriā operatōem in qua felicitas ꝓsistit. vñ Augustinꝰ in. xij. sup Gen. ad litterā cū quesiuisset vtꝝ spiritib⁹ defunctoꝝ sine corporibus possit summa illa beatitudo preberi. Rñdit. q̄ non sic possunt videre incōmutabilē substātiā. vt sancti angeli videt. siue alia latētioze cā. siue ideo. q̄ est in eis natural q̄daz appetit⁹ corpus administrandi.

¶ Subiūgit talē ꝓclonem limitatiuā p̄ois. Quāuis corpus nō ptineat p̄mo modo ad pfectiōem beatitudinis humane. sc̄z pfecte que habet in patria. ptinet tñ secūdo mō. Prima pars p̄z ex ꝓclone precedenti. q̄ aia pt esse beata sine corpoze. ḡ corpus nō req̄ritur essentialr ad beatitudinē. Secūda pars. pbat rōne z auctoritate. Rōne sic. Quāto aia pfectioꝛ erit in natura sua tāto pfectiꝰ habebit suā ꝓpriā operatōnem. in qua felicitas ꝓsistit. sed aia ꝓiuncta corpoi pfectioꝛ erit in natura sua. igit pfectius habebit suā operatōem. Maioꝛ pbat. q̄ operatio dep̄det ex natura rei. igit sequtur maioꝛ. ¶ Nota hic q̄ ista pbatio nō videt sequi ad ꝓpositū. Nā operatio beatifica nō dependet a natura. vt videt. nō ḡ aia ḡto erit pfectioꝛ in natura pfectius habebit. ¶ Sed dōm. q. D. arguit a p positō ꝓmuni. que debet applicari ad ꝓpositū sm̄ materiam subiectā. Uerū est q̄d q̄ natura aie nō est p̄ncipium saltē totale elicitiuū operatōis beatifice. q̄ etiā nō natura sed lumine glie ꝓmensurat in mō intentionis ipius visionis. q̄ tñ talis operatio nata est haberi ab aia. nō solum sm̄ sui partiale naturā. sed etiā sm̄ naturā totalem. ita vt nature aie ꝓmensuret sm̄ esse extensiuū. z sic quodāmodo ab ea dependet sm̄ esse subiectiuū. ideo bene sequitur. quāto aia erit in sua natura pfectioꝛ (sc̄z existēs in natura totius) pfectius habebit operatōem. ita q̄ eam habebit in tota natura sm̄ se z eius deriuatōnem. non q̄ operatio formaliter sit in tota natura humana. sed q̄ essenti aliter z formaliter est in natura sm̄ mentē. z p redūdantiaz est in corpoze. Attende aūt verba. D. sanc. q̄ nō dt q̄ aia quāto fuerit in natura pfectioꝛ tanto habebit pfectiorem operatōem. sed pfectius habebit suā operatōem ꝓpriaz in qua felicitas ꝓsistit. q̄ vt p̄z ad q̄stū nō est mens eius. q̄ beatitudo essentialis crescat aut intendat. sz q̄ aia pfecius eā habebit cū fuerit in natura pfecta. q̄ eā habebit in tota natura. cū separata. soluz habeat in pte nature. q̄ vt supra dictū fuit ex. D. sanc. ꝓtra genti. A visione beatifica natus est tot⁹ hō beatificari. eo mō quo possibile e etiā beatificari corpus. Et sc̄o habebit pfectⁿ ex pte appetētis cui⁹ desiderii quietat tā obiectiue q̄ subiectiue. q̄ videlicet aia separata. nō appetit q̄dē maiozē beatitudinē. sz illa quietata est. sed appetit illā eā dē habere in tota natura vt possibile est. et ita necdū q̄etata est ex parte subiecti. sz cū ipa in tota natura sua sc̄z humana que ꝓstituit ex corpoze z aia habebit beatitudinē. tūc erit oīmodaq; q̄etata. Quare p̄z q̄ corp⁹ req̄rit ad beatitudinē quo ad bñ eē. q̄ ad beatitudinē accētrale. Et vt beatitudo sit totalis intēsiue et extēsiue. Et vt aia sit q̄etata obiectiue z subiectiue. Ex hoc. D. patuit. q̄ operatio sequtur ꝓdiscōem nature agentis. z in ꝓposito sequit quo ad sui diffusionē z gticipat ioez

Flotaꝰ

¶ Nota ex his q̄. D. p illā. pbatiōem nō intēdit idē q̄d in q̄sto. dist. xlix. q. p. ar. iiij. q. p. Ubi alios sequens pbat q̄ beatitudo aie post. cū corpore glioso vnione habebit maiorē operationē etiā intēsiue. q̄ ḡto aliq̄d est pfectius in esse. tāto pt pfectⁿ operari. Sz intendit hic q̄ quāto aia fuerit pfectioꝛ in natura tāto pfectⁿ habebit beatitudinē. q̄ in tota pfecta natura cui⁹ est naturaliter pars. Nō aūt vult q̄ habeat pfectioꝛez. tum q̄ vt patebit aia etiā separata hz pfectū eē. imo idē. eē q̄d hic. tū q̄ operatio brifica nō ꝓmensurat remoto ꝓncipio eī. sz naturali cē. sz imediato. sc̄z lumini glie. q̄d idez manet equaliter aīa z post resumptōem corpis. Ideo habebit pfectⁿ suā beatitudinem q̄ in tota natura. Nā operatio etiā brā ad sui diffusionez in corpⁿ req̄rit corpⁿ. z sic pt aliquo mō dici dependere quo ad sui pfectōem extēsiuā a corpe. Et hoc. D. dicit ex ꝓpria sentētia.

Dic. d. ꝓpria sentētia.

¶ Ad ōrtū aūt ꝓbabiliter loq̄batur cū dicit. Pot aūt dici zc. Quare esto caut⁹. Et nō opineris hāc pbatōem huiꝰ ꝓclonis includere cū ea quā hz in q̄sto. vbi vult pbare maioritatē intēsiuaz. hic em̄ soluit. pbatōem quā in ḡto ponit. q̄ videlz aia hz pfectū eē. z eē etiā separata eo dē mō sm̄ intellectū. sed nō est pfecta in natura. Ergo rōne nature crescit. nō rōne intellectⁿ zc. Ue rūtamē suppositū in hac rōne. sc̄z q̄ aia separata sit ipfecta) oꝛ ḡ ꝓiuncta Scotꝰ impugnat in ḡto. dist. xliij. q. p. Et sūt in q̄libetis. q. ix. Sed de hoc in solone sc̄di.

Argumēta in cōtrariū

Cōfirmat sc̄az ꝓclonē mīsiuā. q̄ corpⁿ nō req̄rit de necitate ad beatitudinē ēntialē. q̄ mortuoꝝ aie sunt beate zc.

¶ Ad p̄mū ergo dōm. q̄ beatitudo est pfectio aie ex pte intellectⁿ sm̄ quē aia trāscēdit corpis organa nō aūt sm̄ q̄ ē forma naturalis corpis. z ideo illa naturalis pfectio manet sm̄ quā eā beatitudo dr̄. licet nō maneat illa nature pfectio sm̄ quā ē corpis forma

¶ Maioꝛ vera est. pfectioꝛ virtutⁿ z gre p̄supponit q̄ fectōem nature quo ad intellectū. sz nō quo ad corpus. Et hoc manifeste apparet in christo. p q̄e puericie zc Ultra. Aia aūt sine corpe zc. Uerū specifice. z totalis. tñ hz pfectōem intellectualē z nature partialis z pfectiōem esse existentie. licz nō ēntie totalis. Ultra. Dis aūt zc. Uerum vt sic. aia aūt est ps nō rōne intellectⁿ. q̄. sic suppge dit corpⁿ. sed q̄ forma materie. Uñ non sequtur ꝓclo. q̄ beatitudo p̄uenit sibi nō vt forme. sed vt intellectuali.

¶ Ad sc̄m dōm. q̄ aia aliter se hz ad esse q̄ alie ptes. nā eē totⁿ nō est alicuⁱ suar ptiū. vñ vel ps oīno desinit eē destructo toto. sicut ptes aialis destructo aīali. vel si remanēt hnt aliud eē in actu. sic ps linee hz aliud eē q̄ tota linea. sz aie hūanet remane eē ꝓpositi post corpis destructōem. z h̄ io q̄ idē est eē forme z materie. z h̄ est eē ꝓpositi. aia āt subsistit in

8. p. q. lxxv. ar. 4.

fito eē. vt in p̄mo ostēsuz est. Uñ relinq̄t q̄ post separationē a corpe pfectū eē habeat. vñ pfectā operatōnez habere pt. licz nō habeat pfectā naturā.

¶ Hoc argumētū ptinet rōne. D. in q̄sto supra. Ad mato zē dico. q̄ beatitudo est operatio intellectualis cui⁹ p̄ncipiū est intellectⁿ deiformis facⁿ q̄ lumē glie Ad mi norē operatio pfecta intelligibilis req̄rit eē pfectū intellectuale

Et p̄cedit. q̄ nihil operat ire illigibile nisi sm̄ q̄ ē ens in actu in genere intellectualiū. Ultra. Cū q̄ zc. negat de eē q̄ facto existētie. imo idē eē q̄d habuit in corpe. hz separata q̄d̄ p̄us erat hoc cōcatū. aie ꝓ ꝓpriū. Ad pbatiōem. dr̄ q̄ ps separata a toto zc. Uerū est de pte cui no p̄uenit q̄ se eē. Ista em̄ req̄rit separata a toto aliō eē vel desinit eē. Sz negat de pte cui p̄mo p̄uenit eē tāq̄ p̄priū a q̄ totū medi tat eē idē. q̄lis est aia rōnalis q̄ suggredit genꝰ materialiū. tāq̄ finis subsistentis separis Concedit tñ. q̄ etiā aia rōnalis q̄ ēntialr est ps nature hūane. q̄ separata nō hz integr̄ eē specificū. cui⁹ ē naturaliter ps. Quare negat ꝓia q̄ sine toto hz pfectū eē. z sic pfectio operatōem intelligibilē sz nō hz pfectā naturā. ḡ nō hz illā operatiōem ex pte nature pfecte. pfectōe extēsiua ¶ Nota circa hāc solutionē z p̄cedēte. ꝓpter Scotū vbi supra. q̄ bñ stat simul. q̄ aia separata hz idē eē q̄d fuit hois cū eet corpi ꝓiuncta. z ni separata sit ipfecta. Tū q̄ ꝓiuncta nō solū hz pfectiōem primā q̄ est eē subsale. sz etiā pfectiōez sc̄dam. influēdo vires suas corpi. z se ei cōicādo. Tū q̄ ꝓiuncta hz pfectū eē specificū. q̄d nō hz separata. z sic nō manet i tegra species. Hec obstat q̄ separata ē min⁹ ꝓposita. z sic deo sibi nō similitudo ꝓportiōis arguit pfectiōem in creatura Sicut cor motus est filius deo eo. q̄e imobili. q̄ hz se ad suā pfectiōez q̄ est motⁿ. sicut de⁹ ad suā. Hec obstat q̄ eē existētie hois dependet a corpe. Nā idē eē vt est hois req̄rit corpⁿ. vt aūt est aie nō req̄rit. z sic pt manere sine corpe. Et iz eē ēntie hois sit aliud ab ēntia ptiū. nō tñ eē existētie Et h̄ p̄z in solone. d. san. vbi dr̄. q̄ aie rōnali remanet post sui separationē eē ꝓpositi. q̄d sc̄z erat suppositū cōcatū. aie ꝓ ꝓpriū Et hec euacuāt obiectiones Scoticas si pensent. Ubi de de hac materia Capolū in ḡto. dist. xliij. ad argumēta sc̄do loco ꝓtra tertiā ꝓclusionē

¶ Ad tertiū dōm. q̄ beatitudo est hois sm̄ intellectū. z ideo remanēte intellectu pt inesse ei beatitudo. sicut ētes ethyopis p̄nt eē albi. etiā post cuulsionē sm̄ quos ethiops dr̄ albꝰ.

¶ Maioꝛ ꝓa. pfectio hois nō sm̄ q̄d ipm̄. vel p se ꝓmo. sz sm̄ pte eⁱ⁹ imateriale. sc̄z sm̄ aiaz rōnale. Minoꝛ p̄cedit. q̄ nō est hō. est tñ id p q̄d hō dū sibi est ps intelligit. z q̄ nata est intelligere etiā separata. imo intelligere sibi pⁿ simpliciter p̄uenit. licz hoi ꝓmo p̄ueniat vt supposito vt patebit. p. greḡre negeꝝ ꝓia loq̄ndo de beatitudie ēntiali

¶ Ad ōrtū dōm. q̄ dupliciter aliq̄d ipedit ab alio Uno mō p modū ꝓprietatis. sicut frigꝰ ipedit actōem calozis. z tale impedimētū opatōis repugnat felicitati. Alio mō p modū cuiusdā defect⁹. q̄. sc̄z res ipedita nō hz q̄cq̄d ad oīmodā eius pfectōem req̄rit. et tale ipedimētū opatōis non repugnat felicitati. sed oīmode pfectōi ipi⁹. z sic separatio aie a corpe dr̄ animā retardare. ne tota intentō tendat in visionē diuine ēntie. appetit em̄ aia sic frui deo q̄ etiā ipa fruitio ꝓriuet ad corpus p redūdātiā. sicut est possibile. z ideo q̄diu ipa fruit deo sine corpe. ei⁹ appetitⁿ sic q̄escit in eo q̄ tñ ad huc ad ꝓcipatōem eius vel letiā corpus pertingere.

¶ Maioꝛ vera est. operatio nō impedita p modū cōtrarietatis. videlz q̄ nō est impedimentū pfecte operationis. q̄. eo ipo q̄ essz ipedimētū nō haberet operatio pfecta pt tñ eē impedita p modū cuiusdā defect⁹. q̄ hūs operati

Universidad de Deusto
Biblioteca

onē pfectā fm se nō hz eā fm cius effectū totalē. z tale impedimētū nō repugnat felicitati cētiali. sz ei pfectōni q̄ ad bñ ee z extēsiue. Minor vera est scđo mō. q̄ est impedita. i. nō totalr p̄ eā habere sine corpe. Ad p̄batiōem dr. q̄ aīa retardat ne tota intentō ei. aīa separata. nō ferē id est nō principat beatitudinē q̄ ad bñ ee. z quo ad pfectionē accēntale fm o fine id q̄ intēdit z vult principare, beatitudinē. q̄ vult totā naturā beificari. q̄ nō est donec manet separata. cū quo stat q̄ intentio sua z attentio sit pfecta sup visione beifica. Vñ nō oportz imaginari q̄si aīa ex illo appetitu. q̄ vult totā naturā salte p redūdantiā beificari. anxiet vel perturbet. ne pfecte deo intendat. Nā talis appet⁹ vel nō est act⁹ elicit⁹. vel si est tūc est regular⁹ recti ssima rōne z visioni beifice subordinat⁹. Vñ aīaz in nullo perturbat vel distrahit. Quare negat p̄ncia.

¶ Ad ārtū dōm. q̄ desiderū aīe sepate totalr q̄escit ex pte appetibilis. q̄z hz id q̄ suo appetitui sufficit. sz nō totalr q̄escit ex pte apprehēnsi. q̄z illud bonū nō possidet fm omnem modū q̄ possidere vellet. z ideo corpore resumpto beatitudo crescit non intensiue. sed extensiue

¶ Maior p̄a est. z q̄eratiuū ex pte appetibilis. q̄z nō q̄rit mai⁹ vel mel⁹ appetibile. Et talis q̄eratio p̄t stare cū nō totali q̄etōe ex pte apprehēnsi. q̄z videz esto habeat pfectio q̄ maiorē nō desideraf. nī q̄z hūs non hz ei modo quo p̄t. ideo nō q̄erat ex pte sui. Naz veller eā habere fm totā suā naturā. cui⁹ est aliq̄d naturalr. Minor negat q̄ nō quietet ex pte appetibilis. sz solū p̄bat q̄ nō ex pte apprehēnsi. et sic resumpto corpe beatitudo extēdit. etiā ad totā naturā. videlz etiā ad corp⁹. Quare negat p̄ncia

Suāa. d. sa. Et nota sm aīam d. san. in fine solōnis. q̄z beatitudo crescit extēsiue. nō intēsiue. z rō dicta est circa corpus

¶ Ad sertū dōm. q̄ id q̄ ibidē dr. q̄ spūs dcfunctoz nō sic videt tū sicut ag̃eli. nō est intelligēdum fm ineq̄litatē q̄stitatis. q̄z etiā mō aliq̄ aīe beatoruz sunt assumpte ad supiores ordines angeloz clari⁹ videtes dcū q̄z inferiores angeli. sz intelligit fm inequalitatē p̄portōis. q̄z angeli etiā infimi hñt ocm pfectionē beatitudinis quā iunt habituri. nō aūt anime sepate sanctoz

¶ Maior p̄cedit. z de ea. p̄. p. q. cviij. ar. viij. vbi determinaf q̄ boies assumūtur ad ordines angelorum. z supponit hō indeterminate. Ad minorē. si intelligit q̄ aīa nō sequetur in essentiali beatitudine angelis. quasi nulla habeat equalē eī angelis beatitudinez. negat. Sed Aug⁹. intelligit minorē. q̄ non est equalis p̄portionabiliter. q̄z esto tm̄ sit beata intensiue sicut angelus. nō tñ habet beatitudinē in tota natura sicut angel⁹. Quare negatur p̄ncia. Aduerte hic aliā expositōem auctoritatis beati Augustini. quā. D. ponit in fine corpis. q̄ sit ea quaz d. san. ponit in q̄rto. dis. xlix. in expōne lre in fine

¶ Utz ad beatitudinē hoīs req̄rat pfectio corpis

f q. ij. g totuz. AD sertū sic p̄cedit. Videt q̄ pfectio corpis nō req̄rat ad beatitudinē hoīs pfectā. pfectio eī corpis est q̄dā corpale bonū. sz supra oīsum est q̄ beatitudo nō consistit in corpalib⁹ bonis. q̄ad beatitudinē hoīs nō req̄rit aliq̄ pfecta dispositio corpis. ¶ P. beatitudo hoq. ij. ar. viij. minis p̄sistit in visione diuine ētie. vt oīsum est. sed ad hāc opatōem nihil exhibet corpus. vt dictū Ar. v. est. g̃ nulla dispositio corpis req̄ritur ad beatitudinez

¶ P. q̄to intellect⁹ est magis abstractus a corpore tanto pfectī⁹ intelligit. sz beatitudo p̄sistit in pfectissima opatōe intellectus. g̃ oportz oīb⁹ modis aīam eē abstractā a corpore. nullo g̃ mō req̄rit aliq̄ dispositio corporis ad beatitudinē. ¶ Sed 2tra. p̄mū videtur est beatitudo. vñ dr Joā. xiij. Beati eritis si feceritis ea. sz sanctis repromittit̄ p̄ p̄mio nō solū visio dei z delectatio. sz etiā corpis bona dispositio. dr eīm Esa. vlt. Videbitis z gaudebit cor vestr. z ossa vestra q̄si herba germinabūt. g̃ bona dispositio corporis requiritur ad beatitudinē

¶ Hic inquirit̄ de qualitate corporis requisiti ad beatitudinē. an sez debeat esse corpus pfectū. scz de sensibus interioribus z exterioribus pfectis. atq̄ corp⁹ sanū z pulchz.

¶ Rñ. dōm. q̄ si loquamur de beatitudine hominis qualis in hac vita p̄t haberi. manifestū est q̄ ad eaz ex necessitate req̄rit bona dispositio corporis. p̄sistit eīm hec beatitudo fm phm in opatōe virtutis pfecte. Manifestū ē aūt q̄ p inualitudinē corporis in oīm opatōe virtutis hō impediri p̄t

Lōdo scđa ¶ D. fm distinctiōez habitā in p̄cedēti articulo de beatitudine perfecta z imperfecta. respondet duab⁹ p̄clusionib⁹. Prima est de beatitudine imperfecta. Scđa de pfecta. ibi. Sed si loquamur. Prima est. si loquamur de beatitudine hoīs ꝛc. vt in p̄ncipio littere P̄obat. beatitudo vie. que hic habet̄ p̄t p̄sistit in operatōe virtutis perfecte sed p inualitudinē corporis hō impeditur in oīm opatione virtutis. ideo requiritur corpus bene valens z dispositū. Maior est phā p̄ma Ethi. z p virtutē pfectā intellectiuā. intelligitur tam speculatiua virtus q̄ practica. Minor relinq̄tur nota. Nā si sensus nō sint bene dispositi p̄sertim interiores hō nō p̄sequitur pfectionem intellectus speculatiui. Et si corpus est insanū. non p̄t se hō exercere in exercitio virtutū moraliū. z fm intellectū practicū. imo nec speculari p̄t pfecte. vt patebit infra de dolore. qui aufert facultatē addiscēdi. Et si magn⁹ est. facit etiā ne hō que nouit speculari possit. Nec etiā felix est qui est specie turpis simus. vt habet̄ p̄ma Ethi. z p̄sertim pfectiones iste corporis req̄runtur ad beatitudinē. vt est status pfect⁹ aggregatione omniū bonoz. Cōsequēter cū dr

¶ Sz si loquamur de beatitudine pfecta. sic q̄dam posuerūt q̄ nō req̄rit ad beatitudinē aliq̄ corpis dispositio. imo req̄rit ad eā vt oino aīa sit a corpe separata. Vñ Aug⁹. xxij. de ciu. dei. introducit p̄bā Porphyrij dicentis. Q̄s ad hoc q̄ sit beata aīa omne corpus fugiendū est. sed hoc est inconueniens. cū eīm naturale sit aīe corpori vniri. nō p̄t ee q̄ pfectio aīe naturalez eius pfectionem excludat.

¶ Respondet quesito iuxta beatitudinē pfectā. Et p̄mo eradicat circa hoc quēdā errorē. Secūdo subiūgit p̄clusionē verā. ibi. Et ideo dōm ꝛc. Loquendo igit̄ de beatitudine pfecta fuit error q̄ nō requiratur dispositio corporis. q̄z nec corpus ipm ꝛc. Sed. D. hūs errorē reprobat. q̄z pfectio gratuita aīe que est beatitudo non excedit necessario pfectionem aīe naturalē. que p̄sistit in hoc q̄ aīa sit p̄iūcta corpori. Naz vt patuit ar. p̄ce. aīa separata est imperfecta in natura. q̄z est naturalr pars humane nature. Vñ z p̄ter melius vnit̄ corpori. vt declarat d. san. p. q. xciv. ar. p. Nota q̄ aīe separate naturale ē vnire corpori ad sensum quē. D. ponit. quarto 2tra genti. c. lxxxij. sz quo ad finē. q̄z sz naturale est aīe ee corpi vnitam. sz p̄ncipiū eius actiuū nō est naturale. sed sola virtute diuina causat. Ut aūt hz d. san. in de fit. ma. xxiij. q. x. ad p̄mū. id q̄ est 2tra naturale p̄mo mō p̄t ee ppetuū. Vñ non sequit̄ q̄ pbus qui scit aīe sepate naturale esse. q̄ est vnita. scit q̄ ipa q̄nq̄ reuniet̄. q̄z est q̄dz in potentia naturali ad terminū. sz aīa vīa est solū in potentia obediētiali Consequenter ibi

¶ Et iō dōm ē q̄ ad beatitudinē oīb⁹ modis pfecta. req̄rit pfecta dispositio corpis z antecedēter z cōsequēter. antecedēter q̄dē. q̄z vt Aug. dr. xij. sup Gen ad lrām. si tale sit corp⁹ cuius sit difficilis z grauis administratio. sicut caro q̄ corrūpitur z aggrauat aīam. auertit mens ab illa visione summi celi. Vñ p̄cludit q̄ cū hoc corpus iam nō erit aīale. sz spirituale. tunc angelis adequabit̄. z erit ei ad gloriam quod sarcine fuit.

¶ Subiūgit p̄clonē rōsiuā scđam talē z verā. Ad beatitudinē oīb⁹ modis pfectā. sez essentialr. z q̄ ad bñ esse vel accēntalr req̄rit pfecta dispositio. scz in sanitate z fortitudine atq̄ decore z antecedenter z p̄sequēter. Et p̄bat p̄mo p̄mā p̄tē. scđo scđaz. ibi. Cōsequēter ho ꝛc. Prima auctoritate Augu. q̄z si essz corp⁹ cui⁹ difficilis sit administratio. tūc aīa impediret a visione summi celi. i. diuine essentie. igit̄ req̄rit q̄ corpus antecedēter sit tale vt nō sit ei⁹ difficilis administratio q̄d oīno ad nutū obedit aīe. et in nullo ipam impedit. z in nullo desiderio aīe retardat Tunc ibi.

¶ Cōsequēter ho. q̄z ex beatitudine aīe fiet redūdantia ad corpus. vt et ipm sua pfectōe potiat. vñ Aug⁹. dr in epla ad Dioscor. Tā potēti natura deus fecit aīam vt ex eius plenissima beatitudine redūdet in inferiorē naturā incorruptōnis vigor.

¶ Manifestat scđam ptē dicte p̄clonis. q̄z ex beatitudine aīe fiet redūdantia ad corpus. vt z ipm sua pfecti one potiat. igit̄ scđa pars vera. Assumptū ostendit auctoritate dē. Augus. Et vide de hoc. d. san. q̄rto 2tra gen. c. lxxxvi. vbi ostēdit q̄ pfectōes erūt in corpore glorificato. Vide z supra. ar. iij. huj⁹ q̄stionis Nota circa has duas ptes p̄clonis. q̄ sicut in alio p̄posito dr. z habet̄ in de verita. ma. xxviij. q. viij. in corpe. q̄ dispōnes q̄ simul durationē inducūtur cū forma. intelligūtur eā p̄cedere fm naturā z intellectū in gñe cause materialis. Et eodē intelligūtur eā sequi i gñe cause formalis. Sic in p̄posito nō videt. D. intelligēdo q̄si pfectio corpis p̄cedēs z subseqns aīam gloriosam. sint due pfectōes accēntales dispositiue p aīa beata. sz eadē pfectio corpis intelligit̄ p̄cedere in genere cause materialis. vt corpus scz nō impediat aīaz a visione celi. i. dei. z subsequtur ipam aiam inq̄tū formalr ab ipa in corpus redūdat. sicut z dispositio q̄ est nēcitas p forma naturali. ¶ Et aduerte iuxta d. san. vbi statim 2tra genti. q̄ sicut glia in quā humana aīa subleuat excedit naturalē virtutē celestiū spirituū. 2ta glia resurgētiū corpoz excedit naturalē pfectionem celestiū corporum

vt sit maior claritas. impassibilitas firmior. agilitas saga cior. z dignitas nature pfectior. Aduerte hic etiā q̄ beatitudo corpis vt distinguit̄ 2tra beatitudinez aīe nō dicat actū scđm. sed in actu p̄° p̄sistit vt ē p̄ceptibile ab aīa beā

Argumētū in contrariū Confirmat scđam p̄clusionē responsiuā

¶ Ad p̄mū g̃ dōz. q̄ in corpali bono nō p̄sistit beatitudo sicut in obiecto beatitudinis. sz corporale bonū p̄t facere ad aliquē beatitudis gradū vl pfectiorem

¶ Maior p̄cedit. Ad minorē. ostēsum est supra q̄ beatitudo nō p̄sistit in corpalib⁹ bonis tanq̄ in obiecto q̄ erationo pfecte appetit⁹ humani. Similr ostēsum est q̄ in nullo corporeo p̄sistit beatitudo cētialr. cū quo stat q̄ pfectio corpalis req̄ritur p̄mo ad beatitudinē imperfectaz. sicut sine quo nō habet̄ pfecta opatio virtutis. in qua cētialr p̄sistit. Et q̄ pfectio corpis etiā req̄rit ad pfectā beatitudinē quo ad bñ ee accēntalr z p̄sequēter. g̃ ꝛc. Verū non req̄rit ad pfectā beatitudinez tanq̄ essentiale sibi. sed tanq̄ decorans z accēntalr pficiens. q̄z aīa sine corpore z sine eī⁹ pfectōe beatitudinē cētiale hz. sed si hz eā habere in corpore. oportz q̄ fiat diuina p̄uide ne aīa p corp⁹ impediat

¶ Ad scđm dōm q̄ z si corp⁹ nihil p̄ferat ad illā opatōnem intellectus qua deus essentia videt. tñ posset ab hac impedire. z ideo req̄rit pfectio corpis vt nō impediat eleuatōem mentis.

¶ Maior p̄cedit. Minor vera q̄dem. q̄ ad visionē dei beatificā nihil exhibet corpus. tñ si essz imperfectū z necessitatiue p̄sentis vite astrictū. impediret aīam ne videret beifice. q̄z nemo qui viuit mō naturali videt deū. quare oportz q̄ fiat diuina virtute. ne corpus aīam impediat vel q dotes. vt in glorioso corpore. vel al's aliquo modo deo cognito. vt in christo. quare negat̄ p̄ncia.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ ad pfectā operatōem intellectus req̄ritur q̄dem abstractio ab hoc corruptibili corpore. qđ aggrauat aīam. nō aūt a spūali corpore qđ erit totaliter spiritui subiectū. de quo in tertia parte huius operis dicetur

Nō ꝑpleuit

¶ Ad maiorē. q̄to intellectus z aīa intellectiua sunt magis abstracta a corpore corruptibili. tanto pfectī⁹ intelligit. Sed negat̄ de corpe spūali qđ totalr est subiectū aīe. z non impedit q̄n possit intelligere sine p̄uersione ad phantasmata Et scđo maior nō est vndeq̄q⁹ vera de intellectōe naturaliū rerū. q̄z illas pfectius intelligit in corpore q̄s separata. vt hz. d. san. p̄. p. q. lxxxix. ar. p̄. Quare negat̄ p̄ncia. Tum q̄z vnio aīe cū corpe nō impedit intellectionē beificā. Tū q̄z etiā p̄fert cognitiōi z mō cognoscēdi naturalib⁹. An aūt modus cognoscēdi sine phantasmatib⁹ sit aīe naturalis vel p̄ter naturā. videbit ibidē in prima parte. Vide infra. q. v. ar. p̄. ad scđm.

¶ Utz ad beatitudinē req̄rāt aliq̄ bona exteriora

G AD septimū sic p̄cedit Videtur q̄ ad beatitudinē req̄rantur etiā exteriora bona. qđ eīm in p̄mū sanctis p̄mittit̄ ad beatitudinē p̄tinet. sed sanctis repromittit̄ exteriora bona. sicut cibū z potū. diuitie z regnū. dr eīm Lu. xxij. Ut edatis z bibatis sup̄ mensaz meā in regno

meo. et Matth. vi. Thesaurizate vob thesaurum in celo. ⁊ Mat. xxv. Uenite bñdicti ꝓris mei poss. regnū. ℊ ad btitudinē reqrūtur exteriora bona. ¶ P. fm Boetū in. iij. ꝛ ꝓsa. Btitudo est status oim bonoꝝ cōgregatōe pfectꝰ. ſz exteriora sunt aliq̄ hois bona. licz minima. vt Augꝰ. dr. ℊ ipa etiā reqrūtur ad btitudinē. ¶ P. dns Matth. v. dr. Merces vestra multa est in celis. ſz esse in celis sc̄at esse in loco. ℊ saltē locus exteriꝰ reqritur ad btitudinē. ¶ Sed ꝺ ē qđ dr in ps. Quid eīn mihi ē ice. ⁊ a te. qđ vo. sup terrā. q. d. nihil volo nisi hoc qđ seqtur. mihi ad herere ꝺo bonū est. ℊ nihil aliq̄d extra eū ad beatitudinem requiritur

¶ Hic. O. ofidit qūo bona exteriora habeāt se ad beatitudinē Et ꝓmo facit hoc. Scdo corollarie ostēdit an amici reqrant ad btitudinē. Querit aūt. O. de istis bonis etiā corpalibꝫ. qz cū btitudo sit statꝰ aggregatōe oim bonoꝝ pfectꝰ. videt reqrere oia bona

¶ Rñ. dōm. q. ad btitudinē impfectā qualis in hac vita pt haberi reqrunt exteriora bona. nō ḡsi ꝛ ēentia btitudinis existētia. sed ḡsi instrumētalr ꝛ seruientia btitudim q̄ ꝓsistit in opatōe virtutis. vt dr in ꝓmo ethicoꝝ. indiget eīn hō in hac vita necessarijs corpis tā ad opatōem virtutis ꝓtēplatiue q̄s etiā ad opatiōez ꝑfectꝰ actiue. ad quā etiā plura alia reqrūtur q̄bꝰ exerceat opa actiue virtutis.

¶ D. iuxta distinctiōem iam sepe habitā de btitudine ꝓmo mō dr tripl. duabꝰ ꝓclusionibꝫ. Sedam pseq̄t ibi. Sz ad btitudinē ꝛc. Scdo elicit ex dictis q̄dā corollariū ibi. Et qz ꝛc. Prima ℊ ꝓclusio est. Ad btitudinē impfectā qualis in hac vita haberi ꝑt. reqrumur exteriora bona. Et exponit cā. qz nō reqrūtur quasi de ēentia btitudinis existētia. qz sic ꝓsistit in opatōe virtutis pfectē. sed q̄si instrumētalr deseruiētia btitudini. q̄ ꝓsistit in opatione virtutis. Probat ꝓcłō sic exposita. qz hō in hac vita indiget necessarijs corporis ꝛc. vt in lra. Sed ista necaria corpis sunt exteriora bona. ⁊ habent ꝑ exteriora bona. ℊ ꝓclusio vera. Et est clarū. qz hō nō ꝑt ꝓtēplari nisi habeat cibū ⁊ potū ⁊ alia necaria vite. Ad vitā aūt actiuā et ciuilē indiget nō solū necarijs ꝓ vita sua. ſz etiā alijs pluribꝫ. vt exerceat opa misericordie ⁊ actū liberalitatꝭ ⁊ magnificentie ⁊ hmōi virtutum. que pficiūt ad vitam actiuam. ꝛc. Deinde eū dicit

¶ Sed ad beatitudinē pfectā q̄ in visione dei cōsistit nullo mō hmōi bona reqrunt Cuius rō est. qz oīa hmōi bona exteriora vel reqrunt ad sustentationē aialis corpis. vel reqrūtur ad aliqs opationes quas ꝓ aiale corpus exercemus q̄ humane vite ꝓpriūt. illa aūt pfecta btitudo q̄ in visione dei cōsistit vel erit in aia corpori iuncta nō iam aiali. ſz spuali. et iō nullo mō hmōi exteriora bona reqrunt ad illaz beatitudinē. cū ordinētur ad vitā aialem.

¶ Determinat q̄situ. alia ꝓclone de btitudine pfecta patrie ista. Ad btitudinē pfectā ꝛc. vt in ꝓncipio hr. Et ꝓbat eā clare. qz oia bona exteriora q̄ ꝛc. ſz btitudo pfecta vel. est in aia sine corpe ꝛc. vl erit in aia vnita. corpi. nō

Cōclo ꝓma.

Cōclo. ij.

sam aialī. sed spūalī. qđ sc̄z hmōi bonis nō indiget. ergo nullo mō. ¶ Hora circa minorē. d. san. gīrto ꝓtra gentiles. c. lxxxiij. q. aia vnit corpi spūali. nō. q̄si corpꝰ in resurrectōe nō habeat eā dē natura quā antea habuit. Sicut aliq̄ errātes putauerūt corpꝰ trāsmutā dū in spiritus accipientes occasionē ex ꝓbis Apli. p. ozin. xv. Sz iō dr spuale. qz spūi plene subiectū. ⁊ expers oīs corruptōnis et defectꝰ corpalis. nec sequtur lege corpoꝝ q̄ nūc est. quia nec vegetat. nec nutrit. nec generat. ꝛc̄ys. Et qz etiā cessabūt occupatōes actiue vite q̄ ordinātur hic ad vsum cibꝫ poꝝ ⁊ aliorꝝ corpaliū. ſz sola ꝓtēplatio remanebit. quare dr corpꝰ spuale. nō ꝓpter subam ⁊ naturā. sed ꝓpter q̄litatē ⁊ operatiū Uide. d. vbi tā. c. lxxxij. pulchre declarat rem quō post resurrectōem nō erit vsus ciboꝝ nec venereoꝝ Uide in ēto. dis. xliij. q. p. ar. iij. q̄sti. iij. Uide etiā d. san. in postilla. p. Lozin. xv. lectōe. vi. Deīn ibi

¶ Et qz ī hac vita magis accedit ad silitudinē illius pfecte btitudinis felicitas ꝓtēplatiua q̄z actiua vtpote etiā ꝺo silior. vt ex dictis pz. ideo minꝰ indiget hmōi bonis corpis. vt ꝺr in. p. ethicoꝝ

¶ Elicit ex dictis tale corollariū Felicitas ꝓtēplatiua huius vite minus indiget hmōi bonis corporalibus ꝛc̄ Probat auctoritate phi. p. Ethicoꝝ. Et rōne. qz felicitas ꝓtemplatiua magis accedit ad silitudinē istius pfectē beatitudinis q̄ actiua. ⁊ tigitur minus indiget q̄ vita actiua. Tenet ꝓntia. qz ista nullo mō indiget. Añs patz ex dictis ar. v. qz ꝓtēplatiua est deo silior. ⁊ btitudini patrie p̄ ꝓfis. actiua aūt est ꝓpria huic vite.

Argumētū in cōtrariū

Cōfirmat conclusionem, sc̄ūdam respondet.

¶ Ad ꝓmū ℊ ꝺōm. q. oēs ille corpales ꝓmissiones q̄ in sacra scriptura ꝓtinēt sunt metaphorice intelligende. fm q. in scripturis solēt spūalia p corpalia ꝛsignari. vt ex his q̄ nouum ad ꝛsiderandū in cognita ꝓsurgam. sicut Bzego. dr in q̄dā homelia. Sicut p cibū ⁊ potū intelligit ꝛlectatio beatitudinis. p diuitias sufficiētia qua hoi sufficiet ꝛsus. p regnū exaltatio hois vsq̄ ad ꝓfectōem cū ꝛo.

¶ Dato ꝓcedit. ſz oz meminisse ex. p. p. q. p. ar. vij. q. qñ scriptura sacra loq̄t metaphorice. tūc sensus lrak nō ē fm fcatū. ꝓriū noīm. ſz q. ꝑ hmōi fcata repūtat. sic cuz dr. Scriptura brachiū dei. nō attribuit deo membꝝ. corpale. ſz qđ ꝑ ipm designat. sc̄z fortitudinē ⁊ ꝓtectē operandi. Sic scriptura sub hmōi bonoꝝ corporaliū intellegit intelligibilia bona designata ꝑ hmōi fcata ꝓpter fcantia ipa corporalia. ꝑ metaphorā aūt ipa spūalia. vt animꝰ noster ex his q̄ nouit discat incognita amare Et fm hūc modū dr ad minorē. q. delectatio que est in ꝓtēplatōe sapientie ⁊ assumptio veritatis intelligibil. in intellectu nr̄o ꝓ vsum eoꝝ in sacra scptura designare ꝓsuevit. vt etiā hz. d. san. in q̄rto ꝺ gēti. c. lxxxij. Quare negat ꝓña. Uiz de ibidē qūo pulchre multas auctoritates exponit. q̄ vident sonare vsum futurū corpez aliū in patria

¶ Ad sc̄m ꝺōm. q. bona ista ꝛleuiētia aiali vite nō ꝓtēnt vite spūali in qua btitudo pfecta ꝓsistit et tñ erit in illa beatitudie omniū bonoꝝ congregatio qz quicq̄d bonū inuenit in istis. totū habebit in summo fonte bonorum

¶ Ad maiorē dicti est supra. q. ij. ⁊ tertia. qz est statꝰ pfectꝰ aggregatōe oīm bonoꝝ. qz ibi habet fons oīm bonoꝝ. Sedo habent oia bona etiā huius vite supeminēter. vt ondit. d. san. tertio ꝺ gēti. ca. lxij. quo hō ex felicitate q̄ puenit ex visione dei hz supeminēter oia que ḃ deside rari pñt. ſz nō oz q̄ habeat oia bona huius vite formalr. qz aliq̄ repugnāt patrie eū sint bona fm qđ q̄ deseruiūt vite corpali corruptibili ⁊ aiali. Minor placet q̄ ſz minima et ꝑ ḃ solū reqsita ad vitā ꝓfectā vie. Negat ℊ ꝓña.

¶ Ad tertiū ꝺz. q. fm Aug. in li. ꝺe ser. ꝺo. in mō. Merces sctoꝝ nō dicit esse in corporeis celis. ſz ꝑ celos ītelligit altitudo spūaliū bonoꝝ. nihilominꝰ tamē locus corporeus. i. celum empyreū aderit beatis nō propter necessitatē beatitudinis. ſz fm quandam congruentiā ⁊ decorem.

¶ Ad minorē est dupler solo. Est copiosa in celis ꝛc̄. in altitudine bonoꝝ spūaliū q̄ designat ꝑ celos. p. p. q. ix. viij. ar. iij. in fine cor. Scdo in celis. i. in corpibꝫ celestibꝫ. nō qz sit ꝓmiū ſz loc⁹ ꝓgruꝰ ꝓmiati Quare negat ꝓña.

¶ Utr ad btitudinē reqrat societas amicoꝝ.

H Ad octauū sic ꝓcedit. Uidet q̄ amici sint necessarij ad beatitudinē. Futura eīn beatitudo in scripturis frequēter notē gl̄ia designat. sed gl̄ia ꝓsistit in hoc q̄ bonū hois ad notitiā multoꝝ deducit. ℊ ad beatitudinē reqrit societas amicoꝝ. ¶ P. Boeti ꝺr. q. nullꝰ boni sine cōsortio iocūda est possessio. ſz ad beatitudinē reqritur delectatio. ℊ etiā reqrit societas amicoꝝ. ¶ Preterea. charitas in beatitudine pficit. ſz charitas extendit se ad dilectōem dei ⁊ proximi. ℊ videt q̄ ad beatitudinē requirat societas amicoꝝ. ¶ Sed ꝓtra est qđ dicit Sap. q̄nto. Uenerūt mihi oīa bona pariter cū illa. s. cū diuina sapiētia q̄ ꝓsistit in cōtemplatōe xti. ⁊ sic ad beatitudinē nihil aliud reqrit.

¶ Hic inq̄rit de alio bono corpali exteriori. s. amicis Scdm phm eīn nono ethico. Inter bona exteriora amicus videt esse maximū bonū.

¶ Rñdeo ꝺdz. q. si loq̄mur de felicitate pñtis vite sicus phs ꝺr in. ix. ethi. Felix indiget amicis. nō q̄dez ppē vtilitatē cū sit sibi sufficiēs nec ppē delectatōez. qz hz in seipo ꝛlectatōez pfectā in opatōe ꝓtutis. ſz ppter bonā opatōem. vt. s. eis bñfaciat. ⁊ vt eos inspiciēs bñfacere ꝛlectet. ⁊ vt ab eis in bñfaciēdo iuuet. Indiget eīn hō ad bñ opandū auxilio amicoꝝ. tā in opibus vite actiue q̄z in opibus vite ꝓtēplatiue.

¶ O. itez rñdet distincte vt prius dupliciter ꝓclone fm duplicē illā btitudinē dictā. sc̄am ibi. Sz si louaqmur ꝛc̄. Cōclo ꝓma Pria ꝓclo est. si loq̄mur de felicitate pñtis vite felix indiget amicis. Istā ꝓclonē. O. declarat removendo falsam causam eius. qz nō indiget ꝓpter vtilitatē ſz ꝑtialz ab honestate. qz felix ꝓsupponit hr̄e sufficiētiā tgaliuz q̄ dicunt vtilia. nec ꝓpter delectatōem sc̄z etiā ꝑtialem a bono honesto. qz felix hz in seipo delectatōem pfectā. s. bona ꝓtutis. sed verā causam indigētie ponit. O. qz indiget amicis ꝓter bonā. i. honestā ⁊ ꝓtuosam opatōem. vt sc̄z ꝛ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed negat de bono sufficiēti vt hz etiam. d. san. p. q. xxij. ar. p. ad 2um. Minor 2cedit hz delectatio p se 2ns britudine habet de solo deo psente. alie delectatões sunt accidentales. Quare negatur 2ña.

¶ Ad tertiū dām. q pfectio charitatis ē ēntialis britudini q̄tuz ad dilectōem dei. nō q̄tū ad dilecti onē primi. vñ si ēet vna sola aīa frues deo. beata ēet nō hns primū quē diligeret. hz supposito p̄rio seq̄t dilectio ei⁹ ex pfecta dilectōe dei. vñ q̄si 2comitāter se hz amicicia ad pfectā beatitudinem.

¶ Ad maiorē dico q charitas pficit in britudie neca rio itelligit respectu dei. hz nō oz q de nēcitate ad plures se extēdat q̄ ad deū 2 seipm. Minor ē fa de facto supposito p̄rio. hz nō ē fa ad hūc sensuz q de nēcitate charitas req lira ad britudiez extēdat se ad primū imo aīa vna frues deo beata ēet si null⁹ ēet primus. Quare negat 2ña.

¶ Questio q̄nta de adeptōe britudinis.

QEinde 2sideranda est de ipa adeptōe beatitudinis. Et circa h̄ q̄runtur octo. Primū. vtz hō possit 2seq̄ britudinē. Secūdo. vtz vn⁹ hō possit eē alio beatior. Tertio vtz aliq̄s possit esse in hac vita beat⁹ Quarto. vtz britudo habita possit amitti. Quinto. vtrū hō p sua naturalia possit acq̄rere britudinē. Sexto vtz hō 2seq̄tur beatitudinē p actionē alicui⁹ superioris creature. Septio. vtz req̄rantur opa hois aliq̄ ad h̄ q hō britudinē 2seq̄tur a deo. Octauo. vtruz oīnis hō appetat beatitudinē.

¶ Postq̄z oñium est dd sit britudo ēntialr q̄ req̄rā tur ad tpam. ex q̄bz oibz fit stat⁹ aggregatōe oim bonoz pfect⁹. h̄ 2nter oñdit quo acq̄rit. Et circa h̄ duo facit. qz p̄rio qd dictū est. Secdo mouet q̄dā dubiū incidens in ar. viij. Circa p̄m⁹ p̄mittit qd dā p̄ambulū ad p̄positū nēcariū scz possibilitatē 2secutōnis ip̄ius britudinis. Secūdo. p̄bat intentū ar. ij. vbi patebit subdiuisio 2ē.

¶ Utz hō possit 2sequi beatitudinē.

AD primū sic p̄cedit. Uidet q hō beatitudinē adipisci nō possit. sicut em̄ natura rōnalis est supra sensibilē. ita natura intellectualis est supra rōnalē. vt ptz p Dionysiū in li. de. di. no. in multis locis. sed bruta aīalia q̄ h̄nt naturā sensibilē tm̄. nō p̄nt puenire ad finē rōnalis nature. g̃ nec hō q̄ ē rōnalis nature p̄t puenire ad finē intellectual' nature q̄ est britudo. ¶ Ꝑ. britudo fa 2sistit in visione dei q̄ ē ipitas pura. hz hoī est 2naturale vt h̄itatē itueat in rebz materialibz. vñ species itelligibiles in phantasmatibz intelligit. vt dicit in. iij. de aīa. g̃ non p̄t ad britudinem puenire. ¶ Ꝑ. beatitudo 2sistit in adeptōe summi boni. hz aliquis nō p̄t puenire ad summū nisi transcendat media. cū igit inter deū z naturā hūanā media sit natura angelica quā hō trāscēdere nō p̄t. videt q nō possit beatitudinē adipisci. ¶ Sz contra est qd dr in ps. Beatus hō quē tu erudieris dñe.

¶ Hic querit. an possibile sit hoiem beatificari z beatitudinem consequi.

¶ R. D. q britudo noīat adeptōez pfecti boni. q̄cūq̄z g̃ ē capax pfecti boni p̄t ad britudinē puenire. q ārt hō boni pfecti sit capax. ex h̄ apparet q el⁹ intellect⁹ p̄t 2phēdere vle z pfectū bonū z el⁹ volūtas appetere illud. z io hō p̄t britudinē adipisci.

¶ Ad. rñdet tali 2clone hō p̄t britudinē adipisci. Et intelligit de ꝑa pfecta britudine supnaturali. Quo aūt possit patebit ar. v. Hanc 2clonē. p̄bat duplici rōne. s. ex cōi rone britudinis z ex speciali quā ponit ibi. Apparet etiā z̄ē. Ex p̄ma arguit sic Quicūq̄z est capax pfecti boni p̄t ad britudinē puenire. hz hō est capax pfecti boni. g̃ 2clo vera. Maior p̄z. q britudo noīat adeptōem pfecti boni. vt patuit in p̄ce. Minor. p̄bat. intellect⁹ hois p̄t 2phēdere. s. apprehensiue vle bonū z pfectū z el⁹ volūtas p̄t appetere illō. g̃ p̄t z 2seq̄ bonū pfectū z p ēntia in cui⁹ cō secutōe britudo ēntialr 2sistit. ¶ Nota q itellect⁹ hui⁹ ius. p̄batōis p̄z ex supradictz. q vle bonū dr vt distinguitur z bonū h̄ vl illud. z p̄tinet sub se oē bonū. q̄re si itellectus p̄t in vle bonū apprehendēdo. z volūtas appetēdo. p̄t etiā in bonū pfectū qđ uirta p̄dicta habet p intellectū z volūtatē. Hec valet dicere 2 illā rōnē. q hz intellect⁹ q̄ est boni vlis apprehēsibilis possit in bonū pfectū vt est 2gnoscibile mo naturali p rōnem naturalē. Non aūt p̄t 2seq̄ bonū pfectū p 2gnitōem intuitiuā darā in se. q̄ sic excedit obiectū 2gnoscibile ab itellectu hūano. Hoc ingz nō obstat. q̄ hz itellect⁹ hūan⁹ nō possit sibi derelictus z naturalr adeq̄te adeq̄tōe intrīseca 2gnoscere nisi 2tentū sub obiecto suo ꝓportionato. tm̄ adiut⁹ auxilio supernaturalr p̄t 2seq̄ p 2gnitōez z fruitōez bonū etiā excedēs naturaz lē facultatē. qđ tm̄ nō ē extra obiectū adeq̄tū extēsiue. Nā et bonū pfectū sub ente 2tinet qđ ponit⁹ obiectū adeq̄tū extēsiue itellect⁹ nr̄i. Et ad hūc sensuz. p̄bat. d. san 2°. 2genti. ca. lvij. q nō est aliq̄s intellect⁹ creat⁹ fm naturā. ita ut fim⁹ q̄n supnaturali sublimatōe pfectū bonū 2seq̄ possit pfectū videlicet bonū qđ ē bonum extrinsecū z pfecti one vltimaz formalr inherentem. vide z de ista materia Scotū in. iiij. dis. xlix. q. viij. vbi videt sibi p rōnē naturā lē ꝓbabile q natura hūana sit capax ve britudis. Aduerte aūt q. D. q̄dez dr q hō sit capax pfecti boni vtroq̄z mō accepti. s. pfecti simplr. z pfecti in gñe boni creati fez malr inherēt. hz nō dr an sit capax naturalr vel supnaturalr. g̃re scito ꝓpter Scotū. q hz hō sit capax immediate actuū supnaturaliū igtū itellectualis z ad imaginem dei. hz nō admittim⁹ q sit in poña receptiua naturali ad hmōi act⁹ hz solū obediētiali. nā actū supnaturalē distinguim⁹ a naturali nō solū p 2parōem ad agens. q̄z videlicet fit ab agente supnaturali. ille ꝓ a naturali. hz etiā distinguimus f^m poñaz receptiuā. q pfectōi supnaturali rñdet potētia obediētialr naturali ꝓ passiua naturalr. Et de h̄ infra. q. cxij. ar. x. hō igit nō ē in poña naturali ad pfectum bonū qđ ē supnaturale hz immediate sit capax luminis gl̃e et eo mediāte sit i ꝓria dispone ad bonū pfectū. vñ solet dici. q hō in puris naturalibz ē capax britudinis supnaturalis i dispone remota. z tm̄ obediētiali hz pfluus lumine gl̃e ē in dispone ꝓpinq̄ ita vt etiā actiue 2currere possit.

Consequenter ibi.

¶ Apparet etiā idē ex h̄ q hō est capax visionis diuine ēntie sicut in ꝓrio habitū est. in q̄ qđem visione pfectā hois britudinē 2sistere dixim⁹. q.xij.ar.v. q.iij.ar.vij.

Nota.

¶ Sublūgit secūdā rōnē q̄ p̄cedit fm specialē rōnez britudinis formalr. z arguit sic. Hō est capax visionis diuine ēntie. g̃ p̄t adipisci britudinē verā z pfectā. Añs p̄z. s. p. q. xij. ar. j. z rō nūc etiā tacta ē. q̄ itellect⁹ p̄t se extēde read oē ens z aditur diuino auxilio etiā supnaturalr. 2g noscibile. Cōsequētia p̄z ex dictis. q. iij. ar. viij. q̄ in visiōe diuie ēntie dim⁹ 2sistere pfectā hois britudinē. Aduerte circa istā 2clonē q hz mod⁹ ēndi dei excedat ḡnice modū ēndi intellect⁹ creati. vtpote cē p se subsistēs cē naturalr vnibile cozpi. z p h. D. p̄ma p. vbi tā. ar. iiij. p̄ter. q nec itellect⁹ hūan⁹ nec angelic⁹ possit naturalr videre diuinā ēntiā. Per h̄ tñ nō itēdit q̄n ex gr̃a videre possit Excessus em̄ gñic⁹ i mō ēndi ipi⁹ 2gnoscibil' sup 2gnoscentē facit ne supi⁹ naturalr videat. Cū h̄ āt stat q infer⁹ possit videre ad uirtū auxilio diuino supnaturali.

Argumētū in cōtrariū Confirmat 2clonē. quia hō trat' est quē dē⁹ erudit p apertā visionē.

¶ Ad p̄mū ergo dām q aliter excedit natura rōnalis sensitiuā z aliter intellectualis rōnalē natura em̄ rōnal' excedit sensitiuā q̄tū ad 2gnitōnis obiectū. q. sensus nullo mō p̄t 2gnoscere vle cui⁹ rō est 2gnoscitiua. hz itellectual' natura excedit rōnalē q̄z tū ad modū 2gnoscendi itelligibilē h̄itatē. nā itellectual' natura statiz apphēdit h̄itatē ad quā rōnalis natura p iq̄sitōez rōnis ptingit. vt p̄z ex his q in p° dicta sūt. z io ad id qđ itellect⁹ apphēdit rō p q̄ndā motū ptingit. vñ rōnal' natura 2seq̄ p̄t britudinē q est pfectio intellectual' nature. tm̄ alio mō q̄z angeli. nā angeli 2secuti sunt eā statim post p̄ncipiū sue cōditōis. hoies āt p tp̄s puenīūt. sed natura sensitiua ad hūc finē nullo mō ptingere potest. q.lxxxiij.ar. vij.et.q.lxxx ij.ar.p.

¶ Maior est ꝑa q ad h̄ q virtutis q̄z est supiozitas. hz nō ē sil'e q ad modū supiozitatis. q. rōnal' est sup sensibilē q ad gen⁹ obiecti. q. hz obiectū imateriale z vle in qđ nō p̄t sensitiua q solū est materialiū z particulariū. sed itellectualis est supra rōnalē solū q ad modū naturalr loquēdo. q. intellect⁹ apprehēdit oīm veritatē simplici intuitu. hō aūt nō oīa simplici intuitu apprehēdit sed aliq̄ discursiue Quare 2cessa minore negat 2ña. q. ex q rō hz. p obiecto etiā vle vez. p̄t in oīne vez sub eo p̄hensuz. z si adiuuet supnaturali auxilio poterit in verū supnaturale. Sensus aūt nūq̄ p̄t in vle vel in imateriale. vide de ista materia hui⁹ solōnis. p. q. xlix. ar. p. ad p̄m. vide et infra. q. lxxxix. ar. iij. vbi dicetur qđ req̄ratur ad esse discursiuum vel nō discursiuū

¶ Ad scām dām. q hoī fm statū p̄nz vite ē 2natural' mod⁹ 2gnoscēdi h̄itatē intelligibilē p ꝓphētasmata. sed post huius vite statū hz aliū modū cōnaturalem. vt in p̄mo dictū est.

¶ Maior 2cedit. minor ꝑa ē. 2naturale fm statū p̄sentz vite ituer i h̄itatē i rebz naturalibz. z p 2uersionē ad phāta smata. hz post aīe separōz aliq⁹ erit mod⁹ 2naturalis. sic z aīa reunita cozpi gl̃oso nō nēcario itelliget p cōuersionē ad phāta smata. g̃ z̄ē. Uez nō p̄t puenire dū viuit fm cōem legē in cozpe cozruptibili. Dico āt fm cōem legē ppt Christū. vt hz etiā Scot⁹ in. iiij°. dis. xlix. q. xij. ad p̄m. ¶ Nota āt circa hāc solōnē. q. videri posset repugnās dictz in. p. q. lxxxix. ar. p. vbi. D. dr q itelligēs rep 2uersionē ad supiora sit aīe p̄ternaturale. c. intelligere aūt 2uertendo se ad phāta smata sit naturale. h̄ ꝓ dr q aīa post hāc vitā hz aliū modū cōnaturalē. z remittit se ad locū ia dictū vbi dixit modū cē p̄ternaturalē. Sz di cēdū q mod⁹ itelligēdi aīe separate dr 2natural' nō fm naturā. ꝓriā aīe. q. vt sic hz naturalr cē in cozpe z itelligere p 2uersionē ad phāta smata. hz ē 2naturale ineptū. p̄ticipat subas separatas z q̄si f^m naturā cōem. sic dicim⁹ q motus circularis ignis in ꝑa sua ē p̄ter naturā p̄ticularē. et tñ f^m naturā cōez. cū q̄ stat q ē p̄ternatural' nature aīe fm naturā. ꝓriā. Secdo p̄t dici q ē 2natural' mod⁹ intelligēdi aīe separate vt 2naturale distinguit 2 violētū z opponit ei qđ ē 2 naturā hz nō vt distinguitur contra p̄ter naturale vt. D. ibidem habet. Modꝰ itelligēdi aīe separate est 2naturalis

¶ Ad tertiū dām q hō nō p̄t transcendere angelos gradu nature. vt scz naturalr sit eis supior. p̄t tñ eos trāscēdere p opatōem itellect⁹ dū itelligit aliq̄d sup angelos esse qđ hoies btificat. qđ cū pfecte 2sequetur perfecte beatus erit.

¶ Maior 2cedit. minor ꝑa in p̄ se. 2 dinaz in eē vel opari. Ad sūptā dico q natura angelica ē media q̄ ad gradū nature quē hō nō p̄t trāscēdere. hz tñ nō ē media q̄ ad visionē sic q nō sit imediate capax diuie visionis nisi mediāte āgelo. Negat etiā q nō ptingat p opatōez trāscēdere āgelū in rone obiecti. ita q nō possit itelligere mal⁹ itelligibile q̄ āgelicū. Quare negat 2ña. z stat fundamentū in h̄ q esse intellectuale magis vel min⁹ pfectū nō facit q̄n q̄liter intellectualis natura ꝓprie supnaturali ad visionē dei p̄duci possit.

¶ Utz vnus hō possit esse alio beatior

AD secūdū sic p̄cedit. Uidet q vn⁹ hō alio nō possit eē beatior. britudo em̄ est p̄mū fruct̄. vt phs dr in p° ethi. hz p opiō fructū oibz eq̄l merces reddit. dr. n. Matth. xx. q oēs q opati sunt in vinea acceperūt singulos denarios. q. vt dr Greg. eq̄lē eterne vite retributōez sortiti sunt. g̃ vn⁹ nō erit beatior alio. ¶ Ꝑ. britudo est summū bonū. hz summo nō p̄t eē aliq̄d mai⁹. g̃ beatitudie vn⁹ hois nō p̄t eē alia maior britudo ¶ Ꝑ. britudo cū sit pfectū z sufficiēs bonū req̄siti hois q̄etat. hz nō q̄etat req̄siti si aliq̄d bonū req̄t qđ supleri possit. si āt nihil req̄t qđ suppleri possit nō poterit eē aliq̄d alid mai⁹ bonū. g̃ vl hō nō ē btūs. vel si est btūs nō p̄t alia maior britudo eē. ¶ Sz 3 ē qđ dr Joā. xiiij. In domo patris mei mās̄iones multe sūt p qs vt Aug. dr diuerse meritoz dignitates intelligūtur in vita eterna. dignitas aūt vite eterne q̄ p merito dat est ipa britudo. g̃ sunt diuersi gradus britudinis. z nō oīnium est eq̄lis beatitudo

¶ Ostensa possibilitate 2seq̄ndi britudinē. h. d. san. oñdit modū 2seq̄ndi. Et circa h̄ duo facit. p° oñdit modū 2seq̄ndi ex pte subiecti. qđo. s. hō acq̄rat britudinē. 2° oñdit ex pte p̄ncipij p q̄d. s. hō acq̄rat britudinem. ar. v. Circa p^m p° oñdit mod⁹ acq̄rēdi britudinē q̄tū ad g̃dū britudinis. secdo q̄tū ad tp̄s. s. q̄n acq̄rat. an in hac vita.

¶ R. D. q sicut supra dictū est in rone britudinis duo includūtur. s. ipe finis vltim⁹ qui est summū bonū. z adeptio vel fruitio ip̄ius boni q.p. ar. viij. z q. ij. ar. vij z. q. iij. ar. p.

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. ꝓmo resumit quã dã distinctiõem bimẽbrẽ. secũ dũ quã secũ do respondet ꝑformiter duplici ꝛclone. ꝓmam ponit ibi. Quãtũ igit ꝛc. secũ dã ibi. Sz ꝯtrũ ꝛc. Dicit g̃ q in rõne btitudinis duo includũt ꝛc. vt in ſa. Ad uerte ãt q rõ btitudinis ꝺz includere ꝫ duo sicut videli cet ptes ꝙsi integrales materie btitudinis vel ptinentiaz ad btitudinẽ. qz sz duo sunt q̃ integrãt btitudinẽ obiectũ z ei⁹ adeptio. sic rõ hois ꝺz ꝙsistere in carnib⁹ z ossib⁹.

Et aduerte circa secũ dũ mẽbr. q qz ad btitudinem etiã formalẽ duo ptinẽt Vnũ qd̃ est centrale btitudo Aliud qd̃ est p se accẽs. qz fm vtriuꝫ ꝑt vn⁹ alio eẽ beatior Jõ. D. loqtur de adeptõe z fruitõe. supponens ex ꝓpriis quo diuersimode ad btitudinẽ ptineãt. z iõ nõ oꝑtz nũc ꝓtere in dubiũ q̃d sit btitudo. nec D. ꝫ intendit ꝫ tracta re. sz oñdere q in btitudine q̃ visione z ꝓprehensione cõ plectitur. vn⁹ est alio maior. Consequẽter cũ dicit

¶ Quãtũ igit ad ipm bonũ qd̃ est btitudinis ob iectũ z cã nõ ꝑt eẽ vna btitudo alia maior. qz nõ est nisi vnũ summũ bonũ. s. de⁹ cuⁱ⁹ fruitõe hoies sz̃ bti

Cõclo ꝓma ad bonũ qd̃ est btitudinis obiectũ z cã nõ ꝑt eẽ vna bti

Probat 2ª tudo maior alia. z ꝑ ꝓns nec vn⁹ alio tratior. ꝓbat. quia nõ est nisi vnũ bonũ (sz de⁹) cuⁱ⁹ fruitõe hoies sunt bti. g̃ ꝛclo ꝓa. Tenet ꝓna. qz vnũ nõ ẽ maⁱ⁹ z minⁱ⁹ ꝛcpo. et qz nullus est tratus nisi ꝙ illd idẽ bonũ. iõ nullus ꝫ mõ est alio beatior. Añs ptz. Consequẽter ibi.

¶ Sed ꝯtum ad adeptõem hmõi boni. vel fruitõem ꝑt aliqs alio ꝛcẽ beatior. qz ꝯto magis ꝫ bono fruit tãto ẽ beatior. sz ꝓtingit ãt aliquẽ ꝑfectius frui deo qz aliũ ex eo q ẽ meli⁹ disꝑosit⁹ vl ordinat⁹ ad ei⁹ fruitõem. z fm ꝫ ꝑt aliqs alio eẽ beatior.

Cõclo secda. ¶ Determinat qsitũ iuxta secũ dũ mẽbr. ꝑdictũ tali ꝛclone respon. Quãtũ ad adeptõez hmõi boni. vel fruitõem vn⁹ ꝑt eẽ alio beatior. ꝓbat. qz ꝯto magis ꝫ bono fruit tãto ẽ beatior. sz ꝓtingit vnũ aliquẽ ꝑfecⁱ⁹ frui deo ꝯ aliũ. g̃ ꝛc. Maior ꝓz de se. qz fruitio ẽ btitudo z iclu dit ꝑsuppositũe adeptõez. Minor ꝓz. qz vn⁹ ẽ alio meli⁹ disꝑosit⁹ z meli⁹ ordinat⁹ ad ei⁹ fruitõez. g̃ minor ꝙa. Tenet ꝓna. qz ex meliore disꝑõe sequit meliot opatio ¶ Nota circa hãc ꝓbatõez minoz̃ q sub istis pauc⁹ ꝟbis. D. multa ꝓhedit q̃ alibi exꝛse ponit. Jn ꝫ cm q ꝺt vnũ eẽ meli⁹ disꝑositũ tãgit rõnẽ ꝓpinquã maioritatis btitudinis qz videlicet disꝑõ. ꝓria est habit⁹ patrie ꝑficiẽs imediate ad opatõem brifica. s. lumẽ glie. z ꝫ erit ꝑfecⁱ⁹ in vno ꝯ in alio Et hãc rõnẽ maioritatis btitudinis assignat. doc. san. in. iiij. dis. xlix. q. ꝑ. ar. iij. q. ij. Jn ꝫ ãt q ꝺt q vnus sit meli⁹ ordinat⁹ tãgit disꝑonez remotã ꝑ viã meriti ad maiorẽ btitudinẽ. qz videlicet ille erit tratior q̃ hz maiora meritaꝫ maiore charitate ille ẽ meli⁹ ordinat⁹. nã finis ꝓportionabilⁱ⁹ rideꝛ his q̃ sunt ad finẽ. Quare oz q sic aliq̃ diuersimode ꝑparãtur ad finẽ. ita diuersimode ꝑtꝫcipẽt finẽ. ꝫ nõ oẽs eq̃liter ꝑparãt. Quidã cm sunt maioris fruitꝫ z q̃dã minoris fruitꝫ. Ulr ãt ẽ via ad felicitatẽ ordinãs. quare vnus est maioris felicitatis z beatitudinis ꝯ alius. Et hanc rõnem ponit. d. san. tertio ꝯ gentiles. ca. lviij. in. iij. rõne vbi z alias rõnes vide. Jn ꝑma añt ꝓte. q. xij. ar. vi. vtriuꝫ ponit.

Argumentũ in cõtrarũ Confirmat secũdã conclusione respon. qz manlio z dignitas meritoꝝ idẽ est q

Articulus iij.

ꝺs beatus sed ꝓpter deũ. z ꝙ ꝑns si ipa videat vt sic non est beatior. sed qz magis videt deũ. de ꝫ in ꝑ. q. xij.

An minⁿ tez ⁊ desideret gradũ magꝭ beati.

D. san.

¶ Nota ãt circa illã solonẽ q ꝑt esse dubiũ. an minⁿ tratus desideret gradũ btitudinis magis beati. Et si sic vi deꝛ q desiderij suũ nõ sit saciatꝰ. videꝛ ãt q desideret. qz ꝑt ꝫ desiderare fm appetitũ rectũ cã se naturale desiderij ad ꝫ exrẽdat. Ad ꝫ dicit. d. san. in. iij. supra. q. ij. ad 3ᵐ. q in beatis erit ꝑfecta charitas. vñ q̃liter plⁱ⁹ diligit deũ ꝯ seipm. z iõ magis voleꝛ id qd̃ est ꝙuenies deo ꝯ id qd̃ esset melius ei. z ideo magis voleꝛ iusticiã diuinam saluari in hoc q ipe minus habeat qd̃ est deo ꝙuenienⁿ ꝯ in hoc qd̃ plus habeat qd̃ esset meliⁿ sibi. hec ille. Hanc sententiã seqꝛ Scotus in. iij. dis. xij. ad argumẽta circa tertiã ꝛclonẽ. vbi in substãtia rideꝛ ad idem argumẽtũ ad qd̃. d. san. vbi iã. Dicit añt Scotus ꝓmo q beatⁿ habeꝛ q̃quid ꝑt recte velle de poña dei ordinata vel si loquamur de poña absoluta ꝫ q̃cqd̃ põt absolute velle ad hũc sensum. qz ꝫ q̃cqd̃ deⁿ vult cũ velle. Deⁿ ãt nõ vult cũ velle maiorẽ gliam ꝯ habeat. Et postea ꝺt. q ꝛz appetitⁿ naturalis cuiuscũq; voluntaꝛ posset ꝑfici summa glia. nõ tñ patit violẽtia si nõ ꝑficiat. qz non ꝫ potentiã actiuã intrinsecã ad ipam. Uñ ꝑt q̃tari in minima. Et postea ꝺt. volũtas libera nõ sp est recta si ꝛsoneꝛ volũtati naturali. sz tñ qñ cũ ꝫ ꝛsonat volũtati supioꝛi sz diuine. qñ vult qd̃ deⁿ vult eã velle. Qñq; ãt deⁿ vult volũtatẽ liberã ꝛsonare sue volũtati z dissonare appetitui naturali. vide ipm. Ubi ꝓz q volũtas libera ẽ ꝛtentata et quietata. ꝫ appetitⁿ naturalⁿ sit ad maiorẽ btitudinẽ. ꝫ nõ habendã ꝑ ꝓncipiũ intrinsecũ. Sz. d. san. tertio ꝯ gentiles. ca. lviij. aliter dicit q videlicet appetitⁿ naturalis subeꝛ intellectual⁹ diuinã subam videntꝭ oĩno q̃clar. qz vi deꝛicet beatⁿ ꝛsequꝛ ꝙ nõrem oĩm ad q̃ appetitⁿ natura lis se extendit. z ꝫ vn⁹ alio ꝑfecⁱ⁹ videat. q̃liter ꝛ ita q ꝑfecte videt eũ q implet tota capacitas naturalⁱ. q̃nimmo ipa visio oẽm capacitatẽ naturalẽ excedit. vide ibidem. Ptz igit q fm. d. san. nullus btũs appetit naturalⁱ eẽ beatior ꝯ sit. z qz appetitⁿ deliberatⁿ est oĩno ꝙformis voluntati diuine. vt ꝫz. d. san. in. iij. iõ cũ dña btitudinis stat in oĩb⁹ beatis q̃catio plena Aduerte ãt q q̃liter beatⁿ ꝙgnoscat oĩa q̃a z ꝑcies z ordinẽ rez. z tñ vn⁹ est tratus ꝛ alio. qz nõ solũ videt ista ꝑdicta. ꝫz adhuc multa facti bilia z nõ facta z etiã ꝑticularia multa ad q̃ ꝙgnoscenda nõ ferꝛ intẽtio nature. ꝫz q̃liter vt dictũ est ꝙgnoscat oĩa ꝑticularia. z q̃ deⁿ nouit notitia visiõis et cũ ꝫ multa q̃ ꝑt z nũq; erũt. vide Capo. in 3º. dis. xiij. q. ij.

Scotus seq̃ ear⁹ ꝓim.

¶ Nota etiã circa solonẽ hãc. qz posset eẽ dubiuꝫ cũ sit idẽ actus q̃ videt deⁿ z creatura. quo dicak esse ꝑficiⁿ vnⁿ ꝑ alterⁿ. Sz vide Capolum vbi iam. questione. ꝑ. ad ꝓmum. contra ꝓmam ꝛclusionẽ. secũdo loco inducta in fine. qz ꝑt intelligi triplⁱter. ꝓmo q deus z creatura videãtur eq̃ ꝑfecto actu. z sic ꝺz q ꝑ equalẽ z vnuꝫ actũ videt deⁿ z creatura. secũdo posset intelligi q ꝑ vnũ actũ eq̃ ꝙpzehẽdak deus sicut creatura. vel q ꝑ eũdẽ actũ ita adeqꝛ tota ꝙgnoscibilitas dei sicut creature Et isto mõ ꝺz q ꝑ istũ actũ ꝑfecⁱ⁹ ꝙgnoscit creatura ꝙ deⁿ. qz creatura ꝙphendit nõ deⁿ. Tertio mõ q iste actⁿ habeat tantã ꝑfectionem ex obiecto creato sicut ex increato. z ꝫ mõ ꝺz q maior ꝑfectio ẽ in actu isto ex ꝫ q est respectu dei ꝯ ex ꝫ q est respectu creature. Ad rõne ꝓmi ꝺz tranſit⁹ nõ rõne secũdi. z ꝫ intendit. D. in ista solone cum ꝺt. Additio aliorꝝ bonorꝝ nõ auget btitudinẽ ẽntiale. nec etiaꝫ ꝛz vt

videnꝛ in diuina ẽntia ꝛz a posteriori arguãt maiorẽ vl sionẽ dei. Plura cñ videre in causa z ꝑfecⁱ⁹ videre causam. sunt ꝙuertibilia. ꝛz cñ ꝙgnitio effectⁱ⁹ vel ꝛclonis nõ sit cã ꝙgnitõis cause tñ ꝙgnitio maioꝛ effectⁱ⁹ ꝑexigit maiorẽ ꝙgnitõem ꝓncipij vel cause. qd̃ Scotⁿ in 3º. dis. xiij. q. ij. aduertere noluit ꝛc.

¶ Utr aliqs possit esse in hac vita beatus.

AD tertiũ sic ꝓcedit. Uideꝛ q beatitudo possit in hac vita haberi. ꝺz enĩ in ꝑs. Beati imaculati in via. q̃ ambulãt in lege dñi. ꝫ ãt in hac vita ꝓtingit. g̃ aliqs in hac vita ꝑt esse btus. ¶ ꝑ. ipsecta ꝑticipatio summi boni nõ admittit rõnẽ beatitudinis. alioq̃n vn⁹ nõ eẽt beatior alio. ꝫz in hac vita hoies ꝑnt ꝑticipare summũ bonũ ꝙgnoscendo z amãdo deũ licet ipfecte. g̃ hõ in hac vita ꝑt esse beatⁿ. ¶ Preterea qd̃ ab oĩb⁹ dicitur non ꝑt totaliter falsum eẽ. videꝛ. n. naturale qd̃ in plurib⁹ est. natura ãt nõ totaliter deficit. sed plures ponũt btitudinẽ in hac vita. vt ꝓz ꝙ illud ꝑs. Beatũ dixerũt populũ cui hec sunt. s. ꝑntis vite bona. ergo aliqs in hac vita ꝑt esse beatⁿ. ¶ Sed ꝛtra ẽ qd̃ dicit Job. xiij. Nõ natus de muliere breui viues tpe repleꝛ multis miseriis. sed btitudo excludit miseriã. g̃ hõ in hac vita nõ ꝑt esse beatus.

¶ Dic. D. oñdit modũ ꝙsequẽdi btitudinẽ q̃tũ ad ꝑs. An videlicet, hõ eã possit ꝙseq in hac vita mortaliter viues z fm legẽ cõem.

¶ Respondeo dicendum. q aliqlis btitudinis ꝓticipatio in hac vita haberi ꝑt. ꝑfecta ãt z vera beatitudo nõ ꝑt haberi in hac vita. z ꝫ q̃d ꝑt ꝙsiderari dupliciter. Prio q̃dem ex ipa cõi beatitudinis rõne. nã btitudo cũ sit ꝑfectũ z sufficiens bonũ. oẽ malũ excludit. z oẽm desiderium iplet. in hac ãt vita nõ ꝑt oẽ malũ excludi. multis enĩ malis ꝑns vita subiacet q̃ vitari nõ ꝑnt. z ignorãtie ex ꝑte intellectⁱ⁹. z inordinate affectõi ex ꝑte appetitⁱ⁹ z multiplicib⁹ penalitatib⁹ ex ꝑte coꝛpis. vt Aug. diligẽt. plẽt. xix. de ci. dei

¶ D. respondet tali ꝛclone. Aliqlis btitudinis ꝛc. vt in ꝓncipio ꝛte. z hz duas ꝑtes. Primã. D. nõ ꝓbat in ea. Sz ꝓbat ꝓmo argumẽto añ ꝛtiũ z declarat in solutõe eiusdẽ. Ptz q̃cz ex supradictis. qz z in hac vita habet ꝙgnitio recta de deo etiã supnaturalⁱ. z ꝑtuosa operatio. ꝫz ꝫ dñe aliqlẽ ꝓticipatõem. igit ꝛc. Secũda ãt ꝑs. ꝓbat dupliciter. secũdo ibi. Secũdo si ꝛc. Prio ex cõi rõne beatitudinis sic. Btitudo ꝑfa excludit oẽ malũ z oẽ desideriũ iplet. ꝫz in hac vita nõ ꝑt oẽm malũ excludi. nec desiderij boni in hac vita saciari ꝑt. igit. Maiorẽ ꝓbat. qz btitudo ꝑfa. est bonũ ꝑfectũ z sufficiẽs. g̃ qz bonũ ꝑfectũ. iõ excludit oẽ malũ. z qz sufficies iõ saciat z iplet desideriũ. Et stat fundamẽtũ in ꝫ. qz ꝑfectũ bonũ est qd̃ caret oĩni admixtione mali. sicut ꝑfectũ albũ est qd̃ ẽ oĩno iperm̃ixtũ nigro. Minorẽ D. ꝓbat ꝑ ꝓ. z ponit q̃ ad ꝓmã ꝑtẽ. secũdo q̃ ad secũdã. ibi. Silr etiã ꝛc. ꝓbat g̃ ꝓma ps tã de malⁱ aie ꝯ de malⁱ coꝛpalib⁹. vide de ista ꝓbatõe. doc. san. tertio ꝯ gẽtiles. ca. xlviij. in q̃nta rõe. Deinde cũ ꝺt.

¶ Silr etiã boni desiderium in hac vita saciari nõ ꝑt. naturaliter cñ homo desiderat ꝓmanentiã eiꝰ

boni qđ hz. bona ãt pñtis vite trãsitoria sunt. cũ et ipsa vita trãseat quã naturaliter desideram⁹ 7 eã ppetuo pmanere vellemus. qz naturaliter homo refugit mortem. vnde impossibile est q in hac vita vera beatitudo habeatur.

¶ Subiũgit secũdã ptem minoris ꝓncipaliter quã pbat sic. qz hõ naturaliter desiderat pmanentiã boni qđ hz. sz bona pñtis vite nõ manẽt. imo nec vita q̃ est maxime naturaliter desiderata igit hõ hic nõ satiat. imo si esset aliq̃ felicitas in hac vita. 7 ipa, p mortem amitteret. vt habet. D. vbi tã in octaua rõne. ¶ Deinde ibi.

¶ Secũdo si ꝓsidere id in quo speciali beatitudo ꝓsistit. s. visio diuine ẽntie. q̃ nõ ꝑt hoi ꝓuenire in hac vita. vt in ꝓmo ostensum est. ex quibꝫ manifeste apparet q non potest aliq̃s in hac vita verã 7 pfectã beatitudinem adipisci. p. q. xij. ar. xi.

¶ Probat secũdo eandẽ secũdã ptẽ ꝓclonis rõne speciali beatitudinis vere. 7 arguit sic. Beatitudo ꝓsistit in visione diuine ẽntie. sed ista nõ ꝑt hoi ꝓuenire in hac vita. q̃ tẽ. Maior patuit. q. iij. Minor ptz p. p. q. xij. ar. xi. Ex his duabꝫ rõnibꝫ. D. infert secũdã ptẽ ꝓclonis. pbalis nõ ꝓpriũt se nõ ꝑter defectũ potentie agentis. pot em de⁹ ex pte sui ita dare lumẽ glie qđ est ꝓxima dispo ad beatitudinẽ in hac vita sicut post mortem. Silr nõ repugnãt beatitudo 7 mortalitas ex pria natura 7 rõe alias mortalis nũq̃ posset recipere beatitudinẽ essentialẽ cui⁹ opositũ apparuit in Christo Repugnãt q̃ rõne effectuum. Effect⁹ em naturaliter mortalitatis sunt multe inordinationes 7 defect⁹. de qbꝫ tactũ est in pbatõe pma Silr mortalẽ vitã ꝓsequi modꝫ intelligẽdi q̃ ꝓuersionẽ ad phãtasmata. q̃ oia repugnãt effectui beatitudinis q̃ dat oẽm pfectiõez. 7 ꝓsistit i mẽ itelligẽdi siue phãtasmatibꝫ. vñ ꝑz q si det alicui mortali hoi beatitudo ẽ miraculũ. 7 qz dat 7 qz res naturaliter ipedit ab effectu naturaliter consequente. sic in Christo. miraculose cohibiti sunt effect⁹ mortal⁹ nature. sz rebellio sensualitatis 7 repugnãtia ꝫ rõnem 7 hmõi. Silr q miraculũ fuit qđ potuit itelligere siue ꝓuersiõe ad phãtasmata vt patz tertia q. q. xi. ar. ij. 7 alibi vt tertio ꝫ gẽti. ca. xlvij. Vñ sq fuit miraculũ vsq̃ ad mortem q in Christo. silr fuerũt beatitudo 7 mortalitas ꝑter repugnantiã effectuũ Silr fuit miraculũ in paulo rpe rapt⁹. quamtũ visionẽ de⁹ potuisset miraculose ꝓtinuasse. vide Scotũ in. iiij. dis. xlix. q. x. de hac materia Pz ex his q. d. san. in ꝫ articulo loq̃t de lege cõi 7 cursu nature. secũm eñ ista nõ habeꝫ beatitudo pfecta in hac vita mortali rõne dicta. Vide. d. san supra ꝓtra genti. vbi plures p hanc opinionẽ adducit rõnes arctq̃ auctoritates.

Quare mortalis repugnat beatitudini

Argumentũ in cõtrariũ

Confirmat secundam partem conclusionis.

¶ Ad pmũ ergo dõm. q beati dicunt aliqui in hac vita vel ꝑpter spem beatitudinis adipiscende in futura vita. sm illud Ro. viij. Spe salui facti sum⁹. vel ꝑpter aliquã ꝓticipationez beatitudinis sm aliquale summi boni fruitoem.

¶ Ad maiorẽ imaculati in via sunt beati sm aliquã ꝓticipatiõem vere beatitudinis. vel ꝑpter spem. Nõ ãt dicũtur beati vera beatitudine. imo generice distinguit beatitudo que est ꝓgnitio dei in via. a beatitudine. q̃ est ꝓgnitio patrie. g̃ 7c. vez iuxta pmam ptem cõclonis.

¶ Ad secm dõm q ꝓticipatio beatitudinis põt esse impfecta dupliciter. Uno mõ ex pte ipius obiecti beatitudinis. qđ qdem sm sui essentiã nõ videt et talis ipfectio tollit rõnem vere beatitudinis. Alio mõ ꝑt esse impfecta ex pte ipius ꝓticipantis. q̃ quidem ad ipm obiectũ beatitudinis sm seipm attingit. sez deũ. sed impfecte p respectũ ad modũ quo deus seipo fruit. 7 talis ipfectio nõ tollit verã rõnem beatitudinis. qz cũ beatitudo sit opatio quedã. vt supra dictũ est. vera rõ beatitudinis ꝓsideratur ex obiecto qđ dat spem actui. nõ ãt ex subiecto. q. iij. ar.

¶ Maior distinguit si intelligit q impfecta ꝓticipatio ex pte obiecti nõ admittat rõnem beatitudinis. Negat. qz videlicet nõ habeꝫ obiectũ beatificũ in se clare faciale. qz omnis ꝓgnitio que nõ est dei p essentiã imediate nõ ẽt beatitudo ꝫ alterius speciei vel gnis a vera beatitudine Et est rõ. qz nulla talis est adeptio summi boni in se. Si ãt intelligit maior q ipfecta ꝓticipatio ꝓsistit in ꝓtelligit maior q ipfecta ꝓticipatio ꝓsistit in actu ꝑfectiõis. cõcedit. qz talis potest hre speciẽ vere beatitudinis. qz adeptio dei in se. esto nõ habeat ex pte subiecti pfecto mõ simpliciter. sicut 7 vera charitas q̃ est in via ꝫ nõ habeat mõ pfectissimo. speciem em actionũ 7 opationũ sumit ex obiecto nõ subiecto Et qz visio maior 7 minor ex pte subiecti sunt eiusdẽ obiecti ideo in eadẽ specie. Ad. pbatõem maioris dico. q pbat scm intellectũ 7 vez. qz vn⁹ est beatior alio ex pte subiecti. nõ obiecti. vt patuit ar. ij. Ad minorẽ dico q in hac vita ꝓticipat impfecte ex pte obiecti. qz de⁹ obiectiue viatoribꝫ vt obiectũ nõ visuz in se. 7 g̃ h nõ solũ est impfectio ex pte subiecti sed etiã obiecti. in patria ãt obijcit 7 habet ab oĩbꝫ in se clare. Quare negat ꝓna. Aduerte ex hac solone. qz de⁹ visus 7 nõ visus sunt obiecta diuersaz rõnũ 7 specifice distincta 7 q in rõne obiecti de⁹ visus in se et nõ distinguit a seipo ꝓgnito absq̃ clara visione. Et q ꝫ sequitur q doctor ꝫ intendit q ꝓgnitões dei clare in se ꝓgniti et cogniti obumbratiue vel q creaturas distinguit specie. et sunt diuersaz rõnũ. 7 vna ẽ vere brifica. alia nullo mõ Et ꝓcedat Scot⁹ ybi stati. cũ ꝺt. Iz idẽ sit obiectũ potentie 7 natura eiusdẽ in se 7 absolute ꝓsiderando. tñ obiectũ illud sic materialiter idẽ bñ distinguit fm diuersos status 7 dispões ponẽ. vñ obiectũ ꝓmũ vni⁹ stat⁹ 7 alteri⁹ differt plus q̃ specie 7c. hec ille. et bñ. ꝑz ãt quo pulchre 7 bñ ꝓtradicit his q̃ posuit in p. dis. p. q. iiij. vbi arguebat ꝫ. d. san. 7 assumpsit q de⁹ visus differat a seipo nõ viso solũ sicut magis 7 minus approximatũ obiectũ. ꝫ ãt dicit q obiectũ ꝓmũ vni⁹ stat⁹ sez de⁹ visus in se in patria differt ab obiecto alteri⁹ stat⁹ sez a seipo non clare viso plus q̃ specie. vñ ꝑz q ꝫ oñdit se nõ falsum sed verũ impugnasse sicut 7 sq facit quotienscũq̃ solide. d. san. doctrine se opponit. Scot. ipm

¶ Ad tertiũ dõm q hoies reputãt in hac vita eẽ aliquã beatitudinẽ ꝑpter aliquã similitudinẽ vere beatitudis. 7 sic nõ ex toto in sua estimatõe deciũt

¶ Maior dicit nonãter non totaliter. qz vt hz. d. san. in iiij. dis. xlix. q. ꝫ. ar. ꝫ. q. ꝑ. ad ꝓmũ. multoz opinionẽ nõ est necesse verã esse simpliciter sed sm ptẽ. Ad minorẽ dico. q nõ ponũt verã beatitudinẽ sed aliquã similitudinem. qz

sez abũdans in bonis tpalibꝫ hz aliq̃lẽ sufficientiã. q̃ plena in beatitudine imutabi. Quare negat ꝓna. Uide de materia huius articuli D. in qrto. vbi tã qstiũ. iij.

¶ Utr beatitudo habita possit amitti.

MAdo quartũ sic ꝓcedit. Uidet q beatitudo possit amitti. beatitudo eñ ẽ pfectio q̃dã. sz oĩs pfectio inest pfectibili sm modum ipius. cũ igit hõ sm naturã suã sit mutabil. videt q beatitudo ab homie mutabiliter ꝓticipet. 7 ita videt q hõ beatitudinẽ possit amittere. ¶ Ꝑ. beatitudo ꝓsistit in actõe intellect⁹ q̃ subiacet voluntati. sed voluntas se hz ad opposita. g̃ videt q possit ꝛesistere ab opatõe q̃ hõ beatificat. 7 ita hõ ꝛetinet esse btus. ¶ Ꝑ. ꝓncipio rñdet finis. sz beatitudo hz ꝓncipiũ. qz hõ nõ sp fuit btus. g̃ videt q habeat finẽ. ¶ Sz ꝫ ẽ qđ ꝺ: Matth. xxv. de iustis q ibũt in vita eternam. q̃ vt dictũ ẽ. est beatitudo sctoz. qđ ãut ẽ eternũ nõ ꝛecidit. g̃ beatitudo nõ ꝑt amitti.

¶ Hic Doc. de ꝑseuatõne beatitudinis habite quer. an possit amitti.

¶ Rñdeo dõm. q si loq̃mur de beatitudine impfecta qlis in hac vita ꝑt haberi. sic ꝑt amitti. 7 ꝫ ꝑz in felicitate ꝓtemplatiua. q̃ amittit vl ꝑ obliuione. puta cũ corrupit sciam. vl ꝑ aliq̃s occupatões qbꝫ totaliter abstrahit aliq̃s a ꝓtemplatõe

¶ Doc. iuxta distinctõez supra habitã de beatitudine pfecta 7 impfecta. dupliciter rñdet. Primo sm impfectã beatitudinẽ. Secõo q̃ ad pfectã. ibi. Si ꝛo 7c. Primũ facit tali ꝓclone rñsiua. Si loquamur 7c. vt in ꝓncipio lre. Hanc ꝓclonẽ primo pbat. secõo ex dictis infert qđdã corollarium ibi. Et qz 7c. Probat ãt q vita diuisibilis. qz tã ꝓtemplatiua q̃ actiua ꝑt amitti. g̃ 7c. ꝫna nota. Probat ãt aĩs sigillatim. p vtrãq̃ ptem. secõam. pbat ibi. Ptz etiã 7c. Primã ptem. aĩtis sic. qz felicitas ꝓtemplatiua ꝑt amitti vel ꝑ oblivionem 7c. Et sm Doc. san. iij. ꝫ gẽti. c. xlviij. in octaua ratione. Cuiliter hoi possibile ẽ in hac vita accidere mordos. qbꝫ totaliter ab opatõe ꝑtus ipedit. Sicut frenesim et alia. hmõi. in qbꝫ ipedit visus rõis. Quare beatitudo vie ẽ amissibilis certa ꝓtemplatiua. q̃ necario requirit visum rõnis.

Consequẽter cũ ꝺt

¶ Pater etiã idẽ in felicitate actiua. volũtas eñ hois trãsmutari ꝑt. vt in vitiũ. ꝛegeneret a ꝑtute in cui⁹ actu ꝓncipaliter ꝫsistit felicitas. si ãt ꝑt⁹ remanet integra exteriores trãsmutatões põt qdẽ btitudinẽ talẽ ꝑturbare in ꝑtũ ipedũt multas opatões ꝑtutũ nõ tñ põt eã totaliter auferre. qz adhuc remanet opatõ ꝑtutis dũ ipas aduersitates hõ laudabiliter sustinet

¶ Subiũgit secam ptem p dicti ãtis quã pbat sic. Felicitas actiua ꝓsistit in actu ꝑtutis (sez moralis) q̃ pficit volũtatẽ 7 apperitiũ. sz volũtas hois in hac vita trãsmutari ꝑt de ꝑtute in vitiũ. Notat ãt ꝺ. q si volũtas non trãsmuteꝫ mõ dicto 7 ꝑtus ꝑmaneat. nũc qdẽ ꝑt ꝑturbari. sz nõ totaliter tolli. qz ipas exteriores molestias laudabiliter ferre. est vite btẽ actiue.

¶ Et qa btitudo hui⁹ vite amitti põt. qđ videtur ẽ ꝫ rõem btitudinis. iõ ꝓbs ꝺt in ꝓmo ethi. aliqs eẽ in hac vita beatos nõ simpliciter. sz sicut hoies quoz natura mutatõni subiecta est.

¶ Infert ex dictis p modũ corollarij quintam sententiã cuiusdã dicti Aristo. in ꝓ⁰ ethicoz. qz quemlibet asserunt alios btos in hac vita. vt hoies Et rõ ꝑz ex ea dicta. qz beatitudo vite huius amitti ꝑt. qđ ẽ ꝓtra rõem vere beatitudinis de cui⁹ rõne sm cõem animi ꝓceptionem ẽ stabilitas.

¶ Aduerte tñ q ex ista phi auctoritate nõ solũt qn hõ ad verã 7 pfectã felicitatẽ ꝓtingere possit. licz in hac vita beatitudo sm pfectã rõnem hoibus nõ possit adesse. Uide D. sam. vbi supra statim post octauã rõnem.

¶ Si ꝛo loq̃mur de beatitudine pfecta q̃ expectat post hãc vitã. sciendũ q Origenes posuit quorũdã platonicoz errorẽ sequens. q post vltimã beatitudinem hõ ꝑt fieri miser.

¶ Hic ꝓter D. rñdet q̃sito vt intelligit de beatitudie pfecta. Et circa ꝫ ꝓ⁰ recitat quẽdã errorẽ. Secõo eũ reprobat 7 oppositã. pbat. p. qđ ptz rñsio. ibi. Sz hoc 7c. Recitat g̃ errorẽ Origenis sequẽtis Platonicos. Qui dicebãt beatitudinẽ post hãc vitã amissibilẽ. Et de illo errore dr D. iij. ꝫ gẽti. c. lxij. q Platonici dicebãt alias separatas postq̃s felicitatẽ vltimã adepte fuissent. iterq̃ ad corpora incipe velle redire. 7 finita felicitate illius vite. iterũ miseriis huius vite inuolui. Et Origenes dixit alias 7 angelos post beatitudinẽ. iterũ posse ad miseriã deuenire. vñ solet dici. q Origenes ex vna pte. dei misericordiã nimis extẽdebat. 7 ex alia pte eã nimis coartabat. Uide Doc. sanct. in qrto. dis. xlvj. q. ij. ar. iij. q. ꝑ. Deinde cũ dr.

¶ Sz ꝫ manifeste apparet eẽ falsum dupliciter Primo q̃dẽ ex ipa cõi rõne beatitudinis. cũ eñ ipa beatitudo sit pfectũ bonũ 7 sufficiẽs. oz q ꝛesideriũ hois q̃ tendit. 7 dẽ malũ excludat. naturaliter ãt hõ ꝛesiderat retinere bonũ qđ hz. 7 q ei⁹ retinẽdi securitatẽ obtineat alioq̃n nece ẽ q timore amittẽdi vl dolore de certitudine amissionis affligat. Requirit igit ad veram beatitudinẽ q hõ certã habeat opinionẽ. bonũ qđ hz nũq̃ se amissurũ. q̃ qdẽ opinio si vera sit. ꝫnis ẽ q beatitudinem nũq̃ amittet. si ãt falsa sit ꝫ ipm ẽ qđdã malus falsaz opinionẽ hre. nã falsum ẽ malũ ꝛntellect⁹. sicut verum ẽ bonũ ipsius. vt ꝺr in. vj. ethi. Nõ igit ia vera erit btus si aliqđ malũ ei ineſt.

¶ Reprobat p dictũ errorẽ. ex cuius deductiõe habet scõo opposita rñsiua scõa. s. q btitudo pfecta q̃ expectat post hãc vitã ẽ inamissibil. Quã pbat. 7 sic errorẽ reprobat duplici via. Secam ponit ibi. Scõo idẽ 7c. Ex pa arguit sic. s. ex cõi rõe btitudinis. Opter q beatitudo desideriũ hois q̃ter. 7 oẽ malũ excludat. sz naturaliter hõ desiderat retinere bonũ qđ hz. 7 q ei⁹ retinẽdi securitatẽ habeat. g̃ ꝛequirit ad verã beatitudinẽ q hõ certã habeat opinionẽ bonũ qđ hz nũq̃ se amissurũ (Subsumit) q̃ qdẽ opinio si ẽ vera. g̃ beatitudinem nũq̃ amittet. si ãt falsa. ꝫ ẽ qđdã malũ. sz ia dictũ ẽ. qz excludit oẽ malũ. 7 sic nõ eẽt btus. cui⁹ oppositũ ponim⁹ 7c. Oia. pbant clare in lra. Et stat summa huius rõis in ꝫ. breuiter. qz beatitudo dz q̃tare desideriũ hois vere beati. et excludere oẽ malũ. g̃ beatitudo ẽ amissibilis. Añs ptz tenet ꝫna. qz ad hoc q desideriũ hois q̃tet. oportz habere estimatõez indubiã. qz bonũ habitũ sur sq habiturus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si cñ puraret se amissurū nō esset qetat⁹. Si ꝑ hec estimatio ē vera. scḋm ꝙ nō amitter. si aūt ē falsa ⁊ amittet bonum habitū. ꝑ in brō ē aliqđ malū. qz falsa estimatio ē malū intellect⁹. sicut vez ē bonū et⁹. Sz hoc ē ꝓtra scḋam partē añtis. qz btitudo excludit oñe malū ⁊c. Vide vbi ꝙ ꝓtra genti. in tertia rōe Deinde ibi

q. iij. ar. viij.

¶ Secundo idē apparet si ꝓsideret rō btitudinis in speciali. oñsum ē cñ supra ꝙ pfecta btitudo hois in visione diuine ēntie ꝓsistit. est aūt ipossibile ꝙ aliqs videt diuinā ēntiā velit eā nō videre. qz oñe bonū habitū ḋ aliqs carere vult. aut ē insufficiens. ⁊ q̄ritur aliqđ sufficient⁹ loco et⁹. aut hz aliqđ incōmodū annexū. ꝓpter qđ in fastidiū venit. visio aūt diuine essentie replet aiam oib⁹ bonis. cū coniungat fonti tot⁹ bonitat⁹. vñ dr in ps. Satiabor cū apparuerit gl'a tua. et Sap. v. dr. Venerūt mihi oia bona pariter cū illa. s. cū ꝓtemplatōe sapiētie. Similiter etiā nō hz aliqđ incōmodū adiunctū. qz de ꝓtemplatōe sapientie dr Sap. viij. Non hz amaritudinē ꝯuersatio illius. nec tediū ꝓuictus eius. sic ergo patz ꝙ ꝓpria volūtate beatus nō potest beatitudinem deserere.

¶ Probat ex alia via. scz rōne btitudinis in speciali. p dictā ꝓclōne reprobando p dictū errorē. Et arguit sic. Perfecta btitudo hois in visione diuine ēntie ꝓsistit. sz impossibile ē amittere visionē diuine ēntie. igit ⁊c. Maior nota ex dict⁹ q. iij. ar. viij. Minor subintellecta. pbat qz vel amitteret ex hỹ ꝙ videt nō vellet videre. aut amitteret deo subtrahere. aut aliq̄ alio agēte. sz nullū horū est possibile. ꝯ ⁊c. Maior ista ꝓz ex sufficiēre diuisiōe. Minor ꝙ ad tres ꝑtes suas deducit in lr̄a. scḋa ps ibi. Similr etiā ⁊c. tertia ibi. Silr etiam nec ⁊c. Pro ꝓma arguit sic. oñe bonū ꝙ ḋs vult carere aut ē insufficies ⁊ q̄ritur ⁊c. vt in lr̄a. sz visio diuina nō ē insufficies. nec hz aliqđ incōmodū annexū. ꝓpter qđ in fastidiū venit. ꝯ btūs nō ꝑt ꝓpria volūtate deserere. Maior nota. minor declarat. qz visio ista replet aiam oib⁹ bonis. qđ pbat clare in lr̄a. Vide ⁊ sextā rōem D. san. supra ꝓ gēri. Patz ex his

vñ necitas videdi deū.

ꝙ necessitas videdi deū nō ꝓcurit ex sola infinitate obiecti. sz ex pfecta ꝓiunctōe ad tale obiectū ꝓueniētissimū et trāsformātiū p clarā visionē. ꝙ quā necessario iudicat illud obiectū oib⁹ pēsatis ee ꝓ tūc sup oia diligendū. ⁊ ei⁹ visionē nullo mō ee dimittendā. ¶ Nota hic ꝓmo. ꝙ ḡrū apparet Capolus in p° dis. ꝑ. q. iij. in solutōib⁹ ꝓtra ḡrtā ꝓclōne ad argumēta Ade. Intelligit hāc ꝓclōne. ꝙ btūs nō ꝑt velle carere illa visione ꝙ se loquēdo ⁊ ꝙ hora. ꝙ q̄ videt. Sz tñ videt admittere ꝙ clare videns ꝺeū ꝑt cū illa visione habere volitionē carendi ea post horam vt videlicet obediret diuine volūtati. Et sic ꝙ accñs posset velle carere volūtate vt est rō. nō vt natura. Sed Alphonsus hispalensis in p°. dis. ꝑ. q. v ſ. ar. iij. ⁊ q̄rto. plus tribuit huic ꝑti minoris. qz videlicz de nulla potentia ⁊ in nullo casu ꝑt videns brifice velle nō videre. nec etiā qz deus velit eū nō videre. vñ dr sic. Qñ dr ꝙ stantibus ḋa/ritate ⁊ clara visiōe dei. de⁹ ꝑt revelare mihi qđ vult me nō velle ipm. hoc dupl'r ꝑt intelligi. Uno mō. qz vult me ꝙ ꝓpriā ꝓtē ⁊ efficaciā volūtat⁹ me nō velle ipm Sic ꝙ libere ⁊ volūtarie resilia a. dilectōne ipius dei clare visi. Alio mō ꝙ ꝙ suam potentiā infinitā vult suspēdere vel annihilare actū volitōnis mee stantib⁹ ꝓmissis. Primo de⁹ nō ꝑt mihi revelare qđ vult me nō velle ipm. Rō ē qz deus vt suppono ꝓ nūc nō ꝑt revelare falsum. Et similiter ē impossibile ⁊ ꝓtradictōnem implicat. ꝙ de⁹ velit me nō velle ipm mō ꝑdicto sic. qz deū nō velle clare vidē sum ē et⁹ amorē libere ꝓtemnere. Et q̄ sic ꝓtemnit amorē summi boni mortal⁹ peccat. qz incurrit eternā miseriā. vt patz ꝙ Anſel. monologion. c. lxxj. Et ꝙ ꝓñs si de⁹ vellet me sic nō velle ipm. de⁹ vellet me peccare. sic eēt auctor et eā pcōrū. ⁊ sic eēt homie deterior. q̄ incōuenientissima sunt catholicis. imo nō catholicis absurda. Secḋo mō ꝓcedo ꝙ ꝑt de⁹ revelare mihi ꝙ vult me nō velle ipm. qz de potētia sua absoluta ꝑt facere ꝙ creatura rōnalis videat ipm intuitiue. ⁊ nullum actum dilectōnis vl' delectatōnis habeat circa eum. Et post ad argumenta Ade. Et si bñ arrēderent isti q̄ se fundār in talib⁹ intricatōnib⁹ inutilib⁹ ⁊ periculosis. Iste due ꝓnes multū differunt de⁹ vult creaturā nūc videntē deū carere fruitōe brifica. igit de⁹ vult creaturā nunc videntē deū velle carere fruitione brifica. qz ꝓma est possibilis. ⁊ scḋa simpl'r ē impossibilis. qz ad ipam seqtur ꝙ de⁹ possit velle creaturā peccare. qđ est ipossibile. hec ille in forma. Vide ⁊ alia ad argumenta Ade q̄ valēt ad ꝓpositū. Et sicut ipe ḋr de fruitione ꝙ nō ꝑt ꝙ quācuꝙ potentiā velle nō frui. Ita dico de visione. qz de⁹ qđe ꝑt facere videntē ipm nō videre. ⁊ ꝑt velle ꝙ nō videat. sed nō ꝑt facere ꝙ velit nō videre. Uñ ꝓma ꝓ minoris vera ē ꝙ ē possibile vt videns velit nō videre ꝙ quācuꝙ potentiā ¶ Nota aūt ꝙ Scotus hāc ꝓr multipl'r impugnat in p. dis. ꝑ. q. iij. volens ꝙ volūtas videntis deū nō necessario velit videre. q̄ ad exercitiū act⁹. sic videlicet ꝙ necessario velit nō solū vt vel le distinguit ꝓtra nolle. sz etiā vt distinguit ꝓtra nō velle Argumenta aūt et⁹ vide solutа apud Capolū. vbi. iam Deficit cñ ꝓmo. qz ḋr deū visum ⁊ nō visum solū differre fm magꝭ ⁊ minus approximatū. ⁊ nō ē obiectū diuersarū rationū. Qđ qđe argumentū ipe met oñdit falsum. vt patuit ad scḋm pcedentis articuli. Nec ē vez ꝙ necessitas naturalis repugnet volūtati respectu ꝓmi sui obiecti Uñ sicut btitudo fm cōem rōem mouet q̄ ad specificationē necessario. sic de⁹ clare visus necessario mouet cū h q̄ ad exercitiū. Nō q̄dē ꝓpter indubitatē solū. qz sez indubie scit ee summū bonū. sz etiā qz clare videt ⁊ cuidenter tali cognitōe. q̄ ē summū bonū creatū. qđ nō ꝑt iudicare recto iudicio ee dimittendū. Nec ē incōuenies ꝙ voluntas amittat libertatē ꝓtradictōis q̄ ad specificatōem vel exercitiū q̄ ad aliqđ obiectū p aliq̄ statu. sicut ⁊ volūtas beati nō ꝑt se habere ad bonū ⁊ malū. sz libertas a coactōne a volūtate nūq̄ tollat. nec totalē

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Rñdeo dñm.q beatitudo impfecta q̄ in hac vita haberi pt.potest ab hoie acq̄ri p lua naturalia
q.lxiij. eo mo q̄ z ꝑtus i cui⁹ opatõe ꝓsistit. de q̄ infra dicet.

¶ Doc.iterũ fm p̄dictã distinctõem respõdet distin/cte duplici ꝓclusione.scõam deducit ibi. Sz bñtudo zc. Prima est. beatitudo impfecta q̄ in hac vita haberi pt. ab hoie acq̄ri pt p lua naturalia. Probat sub breuibus. ꝑtus pt acq̄ri p naturalia hois.igit z bñtudo vie ipfecta Tenet ꝓña.q beatitudo vie impfecta ꝓsistit in opatõe ꝑtutis humane acq̄sibilis naturalr. Añs patebit infra q.lxiij.z ipm.phat ad longũ Doct.sanct.in de ꝑtutib⁹ in ꝓmu.q.viij. vbi ostẽdit homini ꝓnata ꝓncipia actiua z passiua ꝑtutis tã intellectualis q̄ moralis. in quaꝝ vir tutũ exercitio ꝓsistit bñtudo vie naturalis z philosophi/ca. Ad aũt qđ est causa actiua sufficies ꝓncipiũ est eã acti ua eius.qđ est ex ꝓncipio. Quare beatitudo naturalis ẽ a naturalib⁹ ꝓncipijs homis sicut a causa effectiua.

Cõsequenter ibi.

q.lij.ar.viij. ¶ Sed beatitudo hois pfecta. sicut supra dictũ est.ꝓsistit in visione diuine ẽntie. videre aũt deum p essentiã est supra naturã nõ solũ hois.sed ois crea
q.xij.ar.iiij. ture.vt in ꝓmo ostẽsum est. naturalis eñ cognitio cuiuslibet creature est fm modũ subsٜtãtie eius. sicut de intelligẽtia dr in li. de causis.q cognoscit ea q̄ sunt supra se.z ea q̄ sunt infra se fm modũ subsٜtãtie sue. ois aũt cognitio q̄ est fm modũ subsٜtãtie create dfi cit a visione diuine ẽntie q̄ in infinitũ excedit oẽm subsٜtantiã creatã. vnde nec hõ nec aliqua creatura pt ꝓsequi bñtudinẽ vltimã p sua naturalia.

¶ Respondet alia ꝓclusione tali. Beatitudo hois p fecta nõ pt ab hoie nec ab aliq̄ creatura p naturalia acq̄ri. Probat.beatitudo hois pfecta ꝓsistit in visione di uine essentie.sed videre deũ p essentiã est supra naturam nõ solũ hois.sed etiã ois creature.igit zc. Maior patuit q.lij.ar.viij. Minor ptz p.p.q.xij.ar.qrto Et resumit h breuiter.pbatio.q naturalis cognitio cuiuslibet creatu/re est fm modũ subsٜtãtie sue.sed oẽis cognitio q̄ est fm modũ subsٜtãtie create.deficit a visione diuine essentie.g. minor vera. Maior ista ostendit p auctoritatẽ libri de causis.z de intelligentijs. Minor pbat.q divina essen/tia excedit in infinitũ oẽm subsٜtãtiã creatã z modũ eius.

¶ Nota q fundamentũ istius rõnis p scõa pte in h est.q modus cognoscẽdi seq̄tur modũ essendi.z iste seq̄t naturã rei. Quare,si natura existit in materia.oportz q modus cognoscẽdi sit p quẽrsionẽ ad phãtasmata. Si aũt est natura intellectualis a materia separata. hz tñ cẽ in essentia receptũ. tunc sibi est ꝓnatale intelligere rem im materialẽ habentẽ esse in essentia receptũ. Quare seq̄tur.si modus essendi cognoscẽtis est inferior q̄ modus cogni/ti (inferior generice) q̄ cognoscẽs nõ pt naturalr cognos/cere cognoscibile excedẽs in mõ essendi generico. Cog/nitio eñ naturalr ꝓportionat mõ cognoscẽtis Et q̄ deus hz modũ cognoscẽdi generice z i infinitũ distinctũ a mõ essendi cuiuslibet nature create.seq̄tur q̄ nulla eũ natura/liter cognosat q̄d ditatiue z pfecte. Et hec intendit D. in ista rõne. ¶ Et nota verba eius in maiore cum dr. q̄ naturalis cognitio cuiuslibet creature est fm modum
Scotus. subsٜtãtie sue. Per hoc eñ ptz q̄ impfecte Scotus se ex tenderit sup doctrinã D.sanc.q̄ in q̄rto.dis.xliij.q.xj. nij.

titur reꝓhendere D.sanc.p.q. vbi statim cũ dr. q oportz teat obiectũ cẽ ꝓportionatũ cognoscẽti.al's nõ pt ipm co gnoscere. Intelligit eñ Doc.sanc. q oporteat cẽ ꝓportio/natũ.ita q obiectũ nõ excedat modũ cognoscẽtis in mõ essendi generico.si deberet naturalr cognosci pfecte.etiam ex ꝓncipijs viribꝫ cognoscẽtis.z hoc bñ expressit dare Jã Scotus vane arguit.cũ dr.q ex hoc seq̄ret q̄ nec beatus videret.qz nõ eq̄pararet deo in modo essendi. Constat eñ q hec ꝓña vana est.qz Doc.loq̄tur naturalr.ita q natu/ra deficiens a mõ essendi in gñe nõ cognoscit excedens obiectũ naturalr z pfecte. Sed p hoc nõ rollit q̄n ex gña adiutus possit videre.patz etiã ex his defectus aliaꝝ ra tionũ suaꝝ.qz Doc.intelligit q deficiens a modo essen/di.nõ intelligit naturalr excedens.licet ecõtra. qđ ipe nõ intellexit. Intelligit etiã Doc.sanc.vt dictũ est de excessu intelligibilis in mõ essendi generice.sicut angeli excedunt hoiem.z deus vtrũq̄. Angelus aũt nõ excedit angelũ in mõ essendi generico.sed solũ specifico. vt patuit supra q.p. ¶ Nota etiã ꝓpter durandũ. q licet etiã beatus ad durãd.
cũ lumine glorie nõ adequaret deo q̄n ab ipo differt infini/tum in essendo Tamẽ p ipm ꝓiungit deo sicut obiecto. ita q lumẽ glie facit ne excessus infinitus impediat app/hensionẽ z ꝓiunctõem ad ipm obiectũ excedẽs. z hoc vi de in D.sanc.3o ꝑtra gẽti.c.liij. Nec est vez q lumẽ glo rie ponit cẽ ꝓnaturale cuicũq̄ creato intellectui. vt D. ibidẽ ostẽdit z Capo. defendit in scõo.dis.xxij.in solutio nib⁹. Vide de ista materia hui⁹ articuli Doc.sanc. ibidẽ Aduersarij
c.liij. Et in q̄rto.dis.xlix.q̄st.ij.ar.vj.p totũ. Patz ex his D.san. ipm
q̄ aduersarij doctrine Sanc. Doctoris vel ipm nõ in/nõ intelligit
tellexerũt vel ab eo ꝑus soluta adducunt. vt soluta ar/gumt.

Argumẽtũ in cõtrariũ

ꝓclusiõe.qđ Est p scõa
si hõ naturalr posset ꝓsequi bñtudinẽ. hoc esset p actus suos.quoꝝ est ꝓncipiũ p intellectũ z volũtatẽ.sz bñtudo excedit actus naturalr̃ pcedentes ab intellectu z volun/tate.vt patz auctoritate Apli.

¶ Ad ꝑmum ergo dñm.q sicut natura nõ ꝛfecit hoi in necessarijs q̄uis no ꝛdederit sibi arma z te gumenta sicut alijs animalib⁹.qz dedit ei rõnem z ma nus q̄bus possit hec sibi acq̄rere. ita nec ꝛfecit hoi in necessarijs q̄uis nõ daret sibi aliqđ ꝓncipium q̄ posset bñtudinẽ ꝓsequi. hoc eñ erat ipossibile. sed dedit ei liberũ arbitriũ q̄ possit ꝓuerti ad ꝛum q̄ eũ faceret beatũ. q̄ eñ p amicos possumus p nos aliq liter possum⁹. vt dr in.iij. ethi.

¶ Ad maiorẽ dupliciter.ꝓmo natura nõ deficit in neces/sarijs naturalib⁹. Scõo nõ deficit i hmõi necessarijs na turalib⁹.qz ꝓtulit ꝓncipia actiua z passiua sufficientia p acq̄rendis hmõi necessarijs. Sz negat q natura nõ de/ficiat in necessarijs supnaturalib⁹.ad hũc sensum. q ꝓtu lerit ꝓncipia actiua.pductiua supnaturaliũ. sz nõ deficit in necessarijs supnaturalib⁹.qz dedit ꝓncipiũ dispositi/um et q̄ posset se ꝓuertere ad ꝓncipiũ actuũ supnaturalium. Natura
Vñ pt tertio dici ad maiorẽ q natura nõ deficit in neces deficit in ne
sarijs.eo mo q̄ possibile ẽ necessaria ꝓferri a natura.s. ne/cessaria naturalia in suis ꝓncipijs nõ in seipis. Nõ aũt pt cessarijs.
natura dare ꝓncipiũ effectiũ supnaturaliũ.aut in via aut in patria hatẽdo⁹. Vide Doc.sanc.in de ꝑtutib⁹ in cõ munj.q.x.ar.q.ad .xij. Quia in hoie respectu supnatu raliũ est potẽtia obꝛdientialis z receptiua. sed nõ actiua

vel passiua naturalr. Minor ꝓcedit.sz dico q vltima finis simplr ẽ supnaturalr.ad quẽ natura nõ potuit ꝓfer re ꝓncipia actiua. Quare negat ꝓña.

¶ Ad scõm dñm.q nobiliorꝫ ꝓditõis ẽ natura q̄ pt ꝓseq̄ pfectũ bonũ. lz indigeat exteriori auxilio ad hoc ꝓsequendũ q̄z natura q̄ nõ pt ꝓseq̄ pfectum bonũ.sz ꝓseq̄tur qđdã bonũ impfectũ. lz ad ꝓsecuti onẽ eius nõ indigeat exteriori auxilio. vt ꝓbs dr in scõo de celo. sicut meli⁹ ẽ disꝑositus ad sanitatẽ q̄ pt ꝓseq̄ pfectã sanitatẽ.lz hoc sit p auxiliũ medicine.q̄z q̄ solũ pt ꝓseq̄ quãdã impfectã sanitatẽ sine medici ne auxilio.z ideo creatura rõnalis q̄ pt ꝓseq̄ pfectũ bñ titudinis bonũ indigẽs ad h̄ diuino auxilio est p fectior q̄z creatura irrõnalr q̄ hmõi boni nõ ẽ capax. sz qđdã bonũ impfectũ ꝓseq̄t̃ ..ute sue nature

¶ Maior ꝓcedit.tũ q pt ꝓseq̄ pfectõem naturalẽ. si cut z alia.z cũ h pt ꝓseq̄ pfectõem supnaturalẽ. lz auxi/lio supnaturali aduꝫ Minor vera.ꝓseq̄t fines suos p naturalia sua.sz fines impfectos. sz hõ ꝓseq̄t finẽ natu ralẽ pfectiorẽ. Et cũ h ꝓseq̄t finẽ supnaturalẽ mõ dicto. g zc. Negat ꝓña de bñtudine supnaturali. sz bñ seq̄t q põt ꝓseq̄ ꝓncipijs viribꝫ pfectõem naturalẽ. sz nõ g bñtu/dine supnaturalẽ.nec seq̄tur q sit impfectior. vt ostendit D.sanc.in solone. Vide si placet Scotũ in quarto.dis. xlix.q.xj.in solutionib⁹

¶ Ad tertiũ dñm q q̄n impfectũ z pfectum sunt eiusdẽ spẽi ab eade ꝑtute caulari pñt. nõ aũt h ẽ ne cesse si sunt alteri⁹ spẽi. nõ eñ quicqđ pt causare dis positõem materie pt vltimã pfectõem ꝓferre. imp/fecta aũt opatio q̄ subiacet naturali hois ptãti nõ est eiusdẽ spẽi cũ opatõe illa pfecta q̄ ẽ hois bñtudo.cũ opatois spẽs nõ pt dẽdeat ex obiecto. vñ rõ nõ seq̄tur.

¶ Maior vera. ẽ pfecta sed alteri⁹ spẽi a q̄uicqđ opa/tione possibili in via.etiã ab intellectõne dei in via. qz vt patuit ar.iij. ad scõm.hz aliud obiectũ a ꝓplatõne vel cognitõe viatica Minor ẽ falsa. Fallit eñ vbi incep/tio z pfectio sunt diuersaꝝ rationũ. Cõstat eñ q hõ ge/nerãs incipit dispositõnem p inceptõne aie rõnalis. z tñ nõ pficit. Quia pfectio ẽ p creatõem ex nihilo. Inceptio aũt (si tñ dcbeat dici inceptio aie rõnalis cũ nõ sit incho/ata i materia) ẽ p dispositõz corꝑalẽ materie. ptz z in ar tificialib⁹ q nõ ois q̄ disponit materiã introducere pt for mã. Ultra. Cũ igit zc. Cõcedit q opatio impfecta sub dit naturali ptãti hois. sz est alterius rõnis ab opatõne pfecta supnaturali. Quare negat ꝓña.

¶ Utr hõ ꝓseq̄tur bñtudinẽ p alicui⁹ supioris creature actõnem.

Dsertũ sic ꝓcedit. Videt q hõ possit fi eri bñs p actõem alicui⁹ supioris crea/ture.s.angeli.cũ eñ duplex ordo inueniat in reb⁹.vn⁹ ptiũ vniuersi ad inuicẽ.alius totius vniuersi ad bonũ qđ ẽ extra vniuersum.ꝓ/mus ordo ordinat ad scõm sicut ad finem. vt dr in xij. metaph. sicut ordo ptiũ exercit⁹ ad inuicẽ ẽ ꝓpt ordinẽ toti⁹ exercit⁹ ad ducẽ. sz ordo ptiũ vniuersi ad inuicẽ attendit fm q supiores creature agũt in inferiores. vt in ꝓmo dictũ ẽ. bñtudo aũt ꝓsistit in ordine hois ad bonũ qđ ẽ extra vniuersum. qđ ẽ de us. g p actõem supioris creature.s. angeli in hoiem hõ bñs efficit. ¶ Ꝓ. qđ ẽ in poña tale pt reduci in actũ p id qđ ẽ actu tale.sicut qđ ẽ poña calidũ fit ac tu calidũ p id qđ ẽ actu calidũ. sz hõ ẽ in poña bñs g pt fieri actu bñs p angelũ q̄ ẽ actu bñs. ¶ Ꝓ. bea titudo ꝓsistit in opatõe intellect⁹. vt supꝫ dictũ ẽ. sz q.iij.ar.vj. angel⁹ pt illuminare intellectũ hois. vt in ꝓmo ha/ q.xj.ar.pe. bitũ ẽ. g angel⁹ pt facere hoiem beatũ. ¶ Sz cõtra

dr in ps. Bram z gliam dabit dñs.

¶ Hic Doct. oñdit q hõ nec p auxiliũ alicui⁹ creatu re supioris ipo pt ꝓseq̄ bñtudinẽ.s. angeli

¶ Rñdeo dñm.q cũ ois creatura nature legibꝫ sit subiecta. vt pote hñs limitatã ꝑtutẽ z actõem. il/lud qđ excedit naturã creatã nõ pt fieri ꝑtute alicui⁹ ius creature. z ideo si qđ fieri optet qđ sit supꝫ naturã h fit imediate a deo.sicut suscitatio mortui.illumina tio ceci. z cetera hmõi. ostensum ẽ aũt q. bñtudo ẽ qđdã ar.ꝓcedit.
bonũ excedẽs naturã creatã. vñ impossibile ẽ q p ac tionẽ alicui⁹ creature ꝓferat. sz hõ bñs fit solo deo agẽte. si loq̄mur de bñtudine pfecta.

¶ Doc.pm rñdet de bñtudine pfecta.scõo de impfe/cta.ibi. Si ꝓ zc. Primũ facit tali ꝓclone. Si loq̄mur de bñtudine pfecta impossibile ẽ q p actõez alicui⁹ creatu re ꝓferat. sz hõ bñs fit solo deo agẽte. Probat.illud qđ excedit naturã creatã nõ pt fieri ꝑtute alicui⁹ creature. g si qđ fieri optet qđ zc. vt in ifa. subsumit.sz bñtudo scz pfecta ẽ qđdã bonũ excedẽs naturã creatã. g zc. Añs p/bat.qz ois creatura legibꝫ nature ẽ subiecta. vtpote hñs limitatã ꝑtutẽ z actõem. g seq̄t añs. Cõsequẽtia ptz.qz si nõ pt fieri a creatura. z tñ fit.optz q fiat a solo deo Et explicat D. ꝑns exꝑlaritter. ostẽdendo q̄ sine supꝫ naturã et fiũt a solo deo.sicut suscitatio mortui.illuminatio ceci. Et alia opa miraculosa. Subsumpta ptz ex ar.ꝑce.

¶ Nota q ista ꝓbatio pz ex dictz in ꝑ.p.q.cx.ar.iiij. Et alibi vbi determiatũ ẽ.qz nulla creatura pt facere simplr miracula.nec pt facere trãsmutatõem formalẽ imediate Nec pt p ꝓsequẽs ꝓducere aliquã formã ex nihilo. Qua re nec pt ꝓferre grãm vel lumẽ glie.nec p ꝑns pt vnire di uinã ẽntiã cũ intellectu creato.qđ z ipm ẽ supꝫ oẽm ꝑtu/tem nature.g nec pt brificare. Valet etiã ad ꝓpositum q̄ D. ponit in de veri.mate.xxvij.q.iij. et infra q.cxij.ar.ſ.

¶ Deinde ibi.

¶ Si vero loq̄mur de bñtudine impfecta sic eadẽ rõ ẽ de ipa z de ꝑtute in cui⁹ actu ꝓsistit

¶ Respõdet ad q̄situ de bñtudine impfecta. z intendit ista ꝓclonẽ. hõ ab angelo pt adiuuari ad ꝓsequendã bñtudinẽ impfectã. Probat. eadẽ ẽ rõ de ipa bñtudine impfecta z de ꝑtute hũana. sz angeli boni pñt eo operari ad ꝑtutẽ.igit z ad bñtudinẽ impfectã. Maior ꝑz.qz be/atitudo impfecta ꝓsistit in actu ꝑtutis acq̄siti.vt ꝑz ar.ꝑce dẽ. Minor ꝑz ex ꝑ.p.q.cx. Et patebit infra in suo ꝓrio q.lxxx. vbi patebit quo diabol⁹ pt inducere ad pcm. g et bon⁹ angel⁹ pt inducere ad ꝑtutẽ. Mod⁹ aũt vtrobi/que infra patebit. patebit etiã ad ꝓmũ. quo boni angeli co operant ad bñtudinẽ supnaturalẽ. sz nõ ꝑfectiue ꝓsequũt. Si eñ plat⁹ pt cooperari ad grãm z fructꝰ. vt hz D. de veritate. vbi. iã ad. xiij. h idẽ poterit angelus zc

Universidad de Deusto
Biblioteca

Argumētū in cōtrariū

Cōfirmat pmā ꝓclusionē.qz gl̄ia vl' ē bītudo vl' prima dispō.p ea.

¶ Ad pmū ergo dōm.q plerūq; ꝓtingit in potentijs actiuis ordinatis q̄ producere ad vltimū finē ptinet ad supmā potentiā. inferiores vero potētie coadiuuāt ad ꝓsecutōem illi⁹ vltimi finis dispōnēdo. sicut ad artem gubernatiuā q̄ pest nauifactiue ptinet vsus nauis ꝓpter quem nauis ipa fit. sic igit in ordine vniuersi hō q̄dem adiuuat ab angelis ad ꝓsequendū vltimū finem fm aliqua p̄cedentia q̄b⁹ disponit ad eius ꝓsecutōem. ꝛ ipm vltimū finē ꝓsequit̄ p ipm pmū agentē q̄ est ds.

¶ Cōsequētia negat. ꝛ deberet inferri. g̃ angel⁹ iuuat ꝛ cooperat ꝛ suo mō dispōnit hoiem ad bītudinē ꝛ nō p eū ipam ꝓsequit. vt ptz in solone. Et loq̄t d. de vltimo fine q̄ ē bītudo supnaturalis. Ad istā em̄ cooperat bonus angel⁹ p custodiā suā. Et m̄ differēter cooperat ad pfectā ꝛ impfectā bītudinē. Quia ad pmā vt ipam meret a deo. Ad scām ꝛo. vt ipam efficiat ex gr̄a⁹ viribꝫ licꝫ angel⁹ etiā naturalē bītudinē imediate efficere non possit. Oportz em̄ bonas hois actōnes volūtarias ab ipo cē. ꝛ angel⁹ istiger. ꝛ suo mō educat hoiez ad agēdū.

¶ Ad scām dōm.q q̄n aliqua forma actu existit in aliquo fm esse pfectū ꝛ naturale pt esse pncipium actōis in alterū. sicut calidū p calorē calefacit. sed si forma existit in aliquo impfecte ꝛ nō fm esse naturale. nō pt esse pncipiū cōmunicatōis sui ad alterū. sicut intentio coloris q̄ est in pupilla nō pt facere album. neq; etiā oīa q̄ sunt illuminata aut calefacta pnt alia calefacere ꝛ illuminare. sic em̄ illuminatio et calefactio essent vsq; ad infinitū. lumen aūt gl̄ie p qđ ds videt. in ds q̄dē est pfecte fm ē naturale in q̄libet āt creatura ē impfecte ꝛ fm ē silitudinariū vel pticipatū. vñ nulla creatura beata pt cōmunicare suam beatitudinē alteri

¶ Maiorē d. clare exponit. qz requirit duo vt sit ꝑa. videlicꝫ q̄ aliq̄d sit actu tale pfecte fm formā. ꝛ fm ē naturale. alis nō ē vera. Minor ꝓcedit. g̃ ꝛc. vez pt fieri beatus ab eo q̄ ē pfecte bt̄us. ꝛ hz bītudinē ꝛ primā dispositōnem ad eā naturaliter ꝛ pfecte. s. lumē gl̄ie. ꝛ h̄ ē sol⁹ de⁹ vt pz p. q. q. xij. ar. v. ad 3m. vt tactū ē ar. p̄cedē. Quare negat ꝓna. qz talis possibilitas ꝓmunicādi vl' dādi bītudinē ꝓsurgit partim ex eminētia bītudinis ꝛ luminis gl̄ie. partim ex defectu habentis creati. qđ nō hz in tanta perfectiōne. vt diffundere possit.

¶ Ad tertiū dōm.q angel⁹ beatus illuminat intellectū hois vel etiā inferioris angeli q̄ntum ad aliqs rōnes diuinor operū. nō āt q̄ntum ad visionez diuine essentie. vt in pmo dictū est. ad eā em̄ videndā oēs immediate illuminātur a ds.

q. cvj. ar. 5° ad 1m et 3m.

¶ Ad maiorē. beatitudo ꝓsistit in operatōne intellectus q̄ est visio dei intuitiua. Minor negat q̄ possit illuminare exhibendo visionē diuine essentie. ꝛ de rationib⁹ diuinor⁹ operum illuminat. vt patz p. p. q. cvj. ar. 2°. ad pmū ꝛ tertiū vide. Quare negat ꝓsequētia.

¶ Utz alīq hois opa requirant ad hoc q̄ hō beatitudinē ꝓsequat̄ a ds.

AD septimū sic ꝓcedit. Videt q̄ nō requirant aliq̄ opa hois ad h̄ vt beatitudinē ꝓsequat̄ a ds. ds em̄ cū sit agens infinite virtutis nō perigit in agēdo materiā aut dispōnem materie. sed statim pt totū pducere. ꝛ opa hois cū nō requirant ad bītudinē eius. sicut cā efficiens. vt dictū est. nō pnt requiri ad eā nisi sicut dispositōes. g̃ ds. q̄ dispositōes nō perigit in agēdo beatitudinē sine p̄cedētib⁹ operib⁹ ꝓfert. ¶ P. sicut ds ē actor beatitudinis imediate. ita ꝛ naturā immediate instituit. ꝛ in pma institutōe nature pduxit creaturas nulla dispōne p̄cedente vel actōne creature. sed statim fecit vnūqđq; pfectū in sua specie. g̃ videt q̄ bītudinē ꝓferat hoi sine aliq̄b⁹ operationib⁹ p̄cedentib⁹. ¶ P. Apls dr. Roma. xiij. Beatitudinē hois ee cū ds ꝓfert iusticiā sine operib⁹. nō g̃ requirunt aliq̄ opa hois ad bītudinē ꝓsequendā. ¶ Sz ꝓtra ē qđ dr Joā. xiij. Si hec scietz bti eritis si feceritz ea. g̃ p actōem ad bītudinē puenimus

¶ Quia ostensum ē q̄ hō nō pt habere bītudinē pfectā ex viribꝫ nr̄is. nec ab aliq̄ creatura alia. Hic q̄rit̄ d. inq̄rit qđ requirat ex parte hois vl' creature vt eam a deo ꝓsequat. Ptz em̄ q̄ nō nisi ab ipo habet ex dictis.

¶ Respōdeo dōm. q rectitudo volūtatis. vt supra dictū ē. requirit ad bītudinē cū nihil aliud sit q̄z debitus ordo volūtatis ad vltimū finem q̄ ita exigit ad ꝓsecutōem vltimi finis. sicut debita dispositio materie ad ꝓsecutōem forme. ꝛ ex hoc nō ostendit q̄ aliq̄ opatio hois extrat pcedere ex bītudinē. posset em̄ ds simil facere voluntatē recte tendentē in finē et finem ꝓsequentē. sicut quādoq; simul materiam dispōnit ꝛ inducit formam q. liij. ar. 4

¶ Doct. pmo remouet qđ dā fundamētū ꝛ impugnēs ex rōem insufficientē ad pbatōem ꝓclusionis rōsiue affirmative ad q̄situm. Secdo subiūgit verā rōem ex q̄ infert ꝓclusionē rōsiue ꝓclusionē mīsuā. ibi. Sz ordo ꝛc. Remouet g̃ vnā insufficientē rōez rōsiōis. ex q̄ posset oriri cauillatio qđā ꝑ hāc articuli determinatōem. Posset em̄ q̄s dicere q̄ requirant alē q̄ opa hois p̄cedentia bītudinē. q̄z vt patuit supra q. iij. ar. iij. requirit añcedēter recta volūtas. ꝛ p ꝓns oñsum supra q̄ recta volūtas requirat satis determinatū ē h̄ q̄st̄ū. ¶ Sz d. vult. q̄ ista rō nō ē sufficiēs. q̄a nō sequit. requirit recta volūtas. g̃ opera meritoria p̄cedētia. Posset em̄ deus facere voluntatē recte tendentē. ꝛ sic finē ꝓsequentē. Et tū ibi eēt recta volūtas ꝛ nulla opera p̄cedētia. imo sic tenderet ꝛ ꝓsequeret. Sicut ponim⁹ de facto in Christo eum⁹ aīa sic habuit rectā volūtatē ꝛ sic vidit diuinā essentiā. ꝛ nullū habuit op⁹ p̄cedēs. Patz ex h̄ q̄ iste articul⁹ nō supfluit. nec idē qrit cū eo q̄ supra habit⁹ ē vbi Jam.

¶ Nota ex his. q̄ q̄ Christ⁹ nō habuit fm aiam bītudinē creatā p aliq̄d e pus meritū p̄cedēs. Jō nō habuit bītudinē sub rōne pmij. nec ꝓsecut⁹ ē p virtutē nature. Uñ habuit eā sub rōne felicitatis. cōcatā sine meritis. Uō nō videt bñ dici q̄ habuerit eam naturaliter. nisi inquantum beatificans deitas fuit principium actionis humane. Et sic habuit eam naturaliter. sicut et alia dona gratuita. de quibus dictum est. q. vij. ar. 4

telligat. q̄z a pncipio nativitatis. sed nō naturaliter. id ē ex virtute nature. Deinde cū dicit

¶ Sed ordo diuine sapiētie exigit ne hoc fiat. vt em̄ dr in scdo de celo. Eoz q̄ nata sunt habere bonū pfectū aliq̄d hz ipm sine motu. aliq̄d vno motu aliq̄d pluribꝫ. habere aūt pfectū bonū sine motu cōuenit ei q̄ naturaliter hz illud. habere aūt bītudinem naturaliter ē solius dei. vñ sol⁹ dei ꝓprium ē q̄ ad bītudinē nō moueat̄ p aliquā operatōem p̄cedentē.

¶ Subiūgit verā rōem. ex q̄ infert ꝓclusionē principalem. Solus dei ꝓprium ē q̄ ad bītudinē nō moueat̄ p aliquas operatōes p̄cedentes. Ordo āt diuine sapiētie exigit vt nulla creatura pura ipas ꝓsequat̄ absq; motu operatōis. hz diuerse diuersimode. huius ꝓclusionis D. ponit ꝛ probat p⁹ pmā pte sedo secundo. ibi. Cū āt ꝛc. Pria āt ps intelligit q̄ sol⁹ deus hz sine operatōe p̄cedēte. q̄z naturaliter eā hz. ꝛ sic excludit Christi alia. Et h̄ ē sensus intent⁹ a Doct. Et probat illa pars sic. Eoz q̄ nata sunt ꝛc. vt in lra. hz habere bītudinem ꝛ bonū pfectum ē solius dei. g̃ ꝛc. Maior est phi. Minor relinq̄tur nota. Deinde ibi.

¶ Cū aūt bītudo excedat oēm naturā creatam nulla pura creatura ꝓuenīcter bītudinē ꝓsequi absq; motu operatōis p quā tendit in ipam. sed angel⁹ q̄ est superior ordine nature q̄s hō ꝓsecut⁹ est eam ex ordine diuine sapiētie vno motu operatōis meritorie. vt in pmo expositū ē. hoies aūt ꝓsequunt ipam multis motib⁹ operationū q̄ merita dicunt. vñ etiā fm plm bītudo ē pmiū virtuosaz operationū. q. lxij. ar. v.

¶ Manifestat scdaz partē ꝓclusionis. qz angel⁹ ꝓsecutus ē bītudinē ex ordine diuie sapiētie vno motu operationis meritorie. hoies aūt ꝛc. vt in lra. ¶ Aduerte h. qz Doct. dr fm ordinē diuie sapiētie. ꝛ per ꝑns fm potentiā ordinatā de⁹ puris creaturis (ꝓpter Christū) nō dat bītudinē nisi meruerint. vel fiāt ꝑus principes meriti. vt patebit ad scām. Per h̄ aūt innuit. q̄ pōna dei absoluta aliter fieri posset vl' potuisset. nā ꝛ puris creaturis posset de⁹ cōicare sine meritis. Que sit āt rō ꝛ ꝓuenientia iste⁹ ordinis diuie sapiētie. D. tāgit. qz ordo gratuitoz ꝛ supnaturaliū sicut ꝓsupponit naturā. ita ꝛ mod⁹ i gratuitis modū naturaliū. Quare cū mod⁹ nature angelice sit vt immobiliter adhereat post pmā liberā electōem. tō post eā statim ē extra statū vie. ꝛ ꝓsequit bītudinē vl' damnatōnem. Quia āt hō hz libe. ar. variabile. tō nō ꝓsequit̄ sibi donec ex pm⁹ imobiliter adhereat in bono vl' malo qđ ē post mortē. Qđ em̄ in angelis ē casus. in hoib⁹ ē mors. hz ꝛ alie rōes possent adduci. Quare ꝛ Doct. sanc. adducit dictū phi. loquētis de naturalib⁹ pfectionib⁹. qz vt dictū est. gratuita naturalib⁹ cōmēsurāt̄. Et g̃ ordo diuie sapiētie in gratuitis ꝓfectis attendit modū naturalē. Ipe āt per seipm necessario hz. qz ē sua bītudo. Vide de ista mate. Doct. sanc. ꝑ. p. q. lxij. arti. q̄rto ꝛ dnto.

Argumētū in cōtrariū

Est ꝓ ordinē hoe. ꝛ intelligit de adultis. qz isti nō saluant̄ nisi fecerint opera formata seruando p̄cepta dei.

¶ Ad pmum ergo dōm. q operatio hois nō perigit ad ꝓsecutōem beatitudinis ꝓpter insufficiētia divine ꝓtutis bīficantis. hz vt seruet̄ ordo in rebus pura creaturas sine meritis bītudinē nō hz.

¶ Ad maiorē dicet etiā infra. q. cxij. ar. ij. ad 3m. qz deus nō peruigit dispōem gr̄e sui impfectōez. hz gr̄a ordinē seruandū in rebus. Unor vera. sunt dispōes. vt dispō distinguit̄ contra cām effectiuā pfectiuā. qz licz opera hois nō producāt vl' efficiāt bītudinē. Sūt tñ opa meritoria. cā meritoria. q̄ etiā pt dici dispō. g̃ ꝛc. Uez. hoc pō requirunt ꝓpter impfectōem dei q̄si nō posset. hz q̄ sic ordinauit fieri vt seruet ordo in ꝑtibus. sicut ꝛ ordo in naturalib⁹ fuit

¶ Ad scām dōm. q̄ primas creaturas statim de⁹ pfectas pduxit absq; alia dispositōne vel operatōne creature p̄cedēte. q̄z sic instituit pma individua speciērū vt p ea natura ꝓpagaret ad posteros. Et sic q̄z p Christū q̄ est ds ꝛ hō bītudo erat ad alios deriuanda (fm illud Apli ad Heb. ij. Qui multos filios in gloriā adducerat) statim a pncipio sue conceptōnis absq; aliqua operatōne meritoria p̄cedēte aia eius fuit bta. sed h̄ est singulare in ipo. nā pueri baptisatis subuenit meritū Christi ad bītudinē cōsequēdā. licz nō sint eis merita ꝓpria. eo q̄ p baptismū sunt Christi membra effecti.

¶ Maior ꝓcedit. Ad minorē dr q̄ in pma institutione de⁹ pduxit pma individua q̄ debebāt naturā deriuare in alia sine alio disponēte medio. hz nō pducit oia individua sine agentib⁹ naturalib⁹ mediis. g̃ ꝛc. Uez. hoc p⁹ p quē alij adducēdi sunt in gl̄iam. de⁹ dedit bītudinez sine meritis. sez Christo. q̄ ē caput. ꝛ primus dignitate inter oēs hoies. hz nō sequit̄ q̄ g̃ aliis q̄ nō deriuāt bītudinē ad alios. sicut Christ⁹ p meritū ꝓdigni. vt patebit infra. q. cxij. ar. vj. Nec obstat de pueris baptisatis. qz isti nō consequūt bītudinē sine merito p̄cedēte sui capitis. s. Christi cui⁹i baptismo fiūt principes Unde p. p. q. xcj. ar. ij. q̄ mō et pmū individuū hūane nature. s. Adā. etiā imediate a deo processerit. etiā q̄ ad formatōem corpis.

¶ Ad tertiū dōm. q Apostol⁹ loq̄tur de beatitudine spei que habet per grām iustificatem. que quidem nō datur propter opera p̄cedentia. nō em̄ habet ratōnem termini motus vt bītudo. hz magis ē pncipiū motus quo ad bītudinē renditur.

¶ Loq̄t Apls de bītudine spei q̄ ē in gr̄a iustificāte q̄ nō dat̄ p merita. hz nō loq̄t de bītudine. gr̄ie dicta. q̄ ē vltim⁹ termin⁹ vite humane ꝛc.

¶ Utz ois hō appetat bītudinē.

AD octauū sic ꝓcedit. Videt q̄ nō oēs appetāt bītudinē. null⁹ em̄ pt appetere qđ ignorat. cū bonū apphensus sit obiectū appetitus. vt dr. iij. de aīa. hz multi nesciūt qđ sit bītudo. qđ sicut Aug⁹. dr. xiij. de trin. ptz. er h̄ q̄ qđā posuerūt bītudinē in voluptatibꝫ corpis. qđā in ꝓtute aie. qđā in alijs rebus. nō g̃ oēs bītudinē appetūt. ¶ P. ecētia bītudinis ē visio ecētie diuine. vt dictū ē. hz aliq̄ opinant̄ h̄ ē ipossibile. q̄ de⁹ p ecētiā ab hoie videat. vñ h̄ nō appetūt g̃ nō oēs hoies appetūt bītudinē. ¶ P. Aug⁹. dr. xiij. de trinita. q̄ bt̄us ē q̄ hz oīa q̄ vult. ꝛ nihil male vult. hz nō oēs h̄ volūt. qđā em̄ male aliq̄ volunt. ꝛ q. xcj. ar. viij.

Universidad de Deusto Biblioteca

tñ volūt illa se velle. nō g̃ oēs volūt bītudinem

¶ Sz ꝯtra q̃d Aug⁹. dt in. xiij. de trini. Si vnus dixisset oēs beati eē vultis miseri eē nō vultis. dixisset aliq̃d q̃d nullus in sua nō cognosceret volūtate q̃libet ergo vult esse beatus

¶ Hic circa p̃dicta mouet dubiū incidēs. q̃ cū hō nō pt habere bītudinē ex naturalib⁹ videt q̃ nō oēs appetant. Et altera pte videt q̃ apperāt oēs. q̃ ē vltim⁹ finis. quē dictū ē sup ab oīb⁹ appeti ⁊ naturaliter.

¶ Rēsp̃deo dīm. q̃ bītudo dupl̃r pt ꝯsiderari. Uno mō fm cōem rōem bītudinis. ⁊ sic necesse ē q̃ oīs hō bītudinē velit. rō ār bītudinis cōis est vt sit bonū pfectū. sicut dictū ē. cū ār bonū sit obiectū volūtatis. pfectū bonū ē alicui⁹ q̃ totaliter ei⁹ volūtati satisfacit. vñ apparet bītudinē nihil aliud ē q̃z appetere vt volūtas satiet. q̃d q̃libet vult

a.s.ar.vj. et v.

¶ Doct. p distinctōem de duplici ꝯsideratōe bītudinis p duas ꝓclones rñdet. sedam ponit ibi. Alio mō ꝛc. Cōsiderat g̃ bītudo vno mō fm eōem rōem bītudinis. fm hoc Doc. rñdet ꝑma ꝓclone ista. Necesse ē q̃ oēs appetant bītudinē h mō. s. fm eōem rōem. Probat. appetere bītudinē vt sic. nihil aliud ē q̃z appetere q̃ volūtas satiet sz h oēs volūt. igit ꝛc. Maior pbat. q̃z bītudo est bonū pfectū. sz bonū pfectū ē q̃d volūtari totaliter satisfacit. igit. Maior vera. ista minor patz. q̃z bonū ē obiectū volūtatis tripl̃r sz pficiēs. g̃ pfectū bonū totaliter pficit et saciat. Minor ꝑncipal⁹ relinq̃t nota. ¶ Vide de hac ꝓclone Capo. in q̃rto. dis. xlix. q. uj. vbi videbis argumenta Scoti q̃ ⁊ sup. q. ꝑ. tacta fuerāt. Vide ⁊ D. san. i de veritā. marc. xxij. q. v. ct. vj. vbi oñdit q̃ nō repugnat volūtati aliq̃d necario velle. s. bītudinē i cōi Cōsequēter ibi.

¶ Alio mō possum⁹ loq̃ ꝛc bītudine fm specialē rōem q̃z ad id in q̃ bītudo ꝓsistit. ⁊ sic nō oēs cognoscūt bītudinē. q̃z nesciūt cui rei cōis rō bītudinis ꝓueniat. ⁊ p ꝓsequēs q̃z ad h nō oēs eā volunt. vñ ptz mīio ad ꝑmum

¶ Rēspō det fm aliā ꝓsideratōem bītudinis. s. fm specialē rōem. s. de visione diuine cēnie vl̃ q̃ratōe ꝑtuosa ⁊ hmōi. tali ꝓclone sēda. Nō oēs volūt bītudinē hoc modo. Probat. nō omnes cognoscunt hoc modo. ergo nō omnes volūt. Tenet ꝓña. q̃z nihil volitum nisi cognitū. Añs patz. q̃z nesciūt cui rō bītudinis ꝓueniat ꝛc. Et arrēde q̃ nō ē idē dicere bītudo fm specialē rōem. ⁊ bītudo q̃z ad id in q̃ ē sicut in obiecto. sicut sup̄ dicebat q. ꝑ. ar. vij. patz ex h q̃ bītudo in cōi ē ab oīb⁹ volita. q̃z quidēter ꝓtinet p se obiectū volūtatis pfectum. nō sic visio vl̃ ꝛcēplatio. Reqrit̃ em̃ bonū ⁊ cognitio ei⁹ ad hoc q̃ necessario appetitū moueat

Argumēta in cōtrariū Est ꝑ ꝑma conclusione misiua. Et vide i q̃rto dis. xlix. in textu de ista auctoritate

¶ Ad p̃m. Maior vera. Ad minorē. multi nesciūt q̃d sit bītudo fm specialē rōem ⁊ fm veritatē. nō oēs apphēdunt bītudinē fm eōem rōnem. q̃z apphendūt q̃ liūter cēnt saciati in affectu suo. Ad ꝑbationem dr. q̃ ꝓcedit de bītudine fm specialē rōnem ⁊ q̃z ad rē in q̃ rō cōis bītudinis iuenit. Ergo ꝛc. ꝓcludit ꝑ sēda ꝓclone Et nota q̃ ex quo fm Doc. sanc. appetit⁹ bītudinis ꝓcreāt actualē apphensionē. io appetit⁹ hmōi nō dt solus inclinatōes potētialē ponē ad obiectū. sz etiā actū elicitū q̃ ꝑ dici naturalē. q̃z determinatus ad vnū. q̃ ad specificatōnē. Scot⁹ ār vbi sup̄. vult q̃ appetit⁹ bītudis sit solū inclinatio potētialis ⁊ nō actus elicit⁹. Sz bū videndo tñ Scot⁹ admittit necessitatē act⁹ appetētēi bītudinez nō solū q̃ ad specificatōem. sz etiā q̃ ad exercitiū. q̃z dt. q̃ vt in pluribus volūtas hz actū volēdi. s. exercitū. sz in materia morali. id q̃d ē in pluribus habet vniuersale. g̃ appetitus bītudinis nō solū ē necessarius q̃ ad specificatōem. sed cū hoc quo ad exercitiū. Appetit⁹ naturalis

¶ Ad scām dīm. q̃ cū volūtas sequat apphensionē intellect⁹ seu rōnis. sicut ꝓtingit q̃ aliq̃d ē idē fm rem. q̃d tñ est diuersum fm rōnis ꝓsideratōem. ita ꝓtingit q̃ aliq̃d ē idē fm rem. ⁊ tñ vno mō appetit. alio mō nō appetit. bītudo g̃ ꝑt ꝓsiderari sub rōne finalis boni ⁊ pfecti q̃ est cōis rō bītudinis. ⁊ sic naturaliter ex necessitate volūtas in illud tendit vt dictū est. Potest etiā ꝓsiderari fm alias speciales ꝓsideratōes vel ex pte ipius operatōis. vel ex parte potentie opatiue vel ex parte obiecti. ⁊ sic nō ex necessitate voluntas tendit in ipam In eo. ꝓ q.s.ar.v.

¶ Maior vera. cētia bītudinis ē visio fm rē ⁊ veritatē. sz tā bītudo ipa vt sic. iportat q̃ se obiectū volūtatis pfectū. ⁊ ꝑm q̃ ad nos atq̃ ꝓncipale. nō sic visio. esto in veritate bītudinis rō in sola visione dei ꝓsistat. Sed nō ꝓcedit. ⁊ rō ia dicta ē. q̃ visio dei nō iportat rōem g̃ fecti boni formaliter ⁊ exp̄sse sicut bītudo. Et q̃z ꝓtingit q̃ idē sub vna rōe sit necario volitū. sub alia nō. Ideo nec̃ gēt ꝑña. sicut aliqs ꝑt appetere dulce. ⁊ tñ nō appetit mel Un he rōnes due sunt. ꝑ ꝓclone sēda. ⁊ vide de eis. D. in q̃rto. dis. xlix. q. s. ar. iij. q̃sti. ꝑ⁹. ad ꝑmū ⁊ scām

¶ Ad tertiū dīm q̃ ista ꝺfinitio bītudinis quā q̃dā posuerūt. Beatus ē q̃ hz oīa q̃ vult. vl̃ cui oīa optata succedūt. quodāmō intellecta ē bona ⁊ sufficiens. alio vero mō est impfecta. Si em̃ intelligat simpl̃r de oīb⁹ q̃ vult hō naturali appetitu sic verū ē q̃ hz oīa q̃ vult est btūs. nihil em̃ latiat naturalez hois appetitū nisi bonū pfectū q̃d ē beatitudo Si vero intelligat de his q̃ hō vult fm apphēsionē rationis. sic habere q̃dā q̃ hō vult nō ptinet ad beatitudinē. sz magis ad miseriā. inq̃tū hmōi habita impediunt hoiem ne habeat q̃cunq̃ vult naturaliter. sicut etiā rō accipit vt vera interdū q̃ impediūt a cognitione veritatis. ⁊ fm hanc ꝓsideratōem Aug⁹. addit ad pfectōnem bītudinis. q̃ nihil male velis q̃uis ꝑmū posset sufficere si recte intelligeret. s. beatus q̃ hz oīa que vult.

¶ Maior ꝓcedit ⁊ loq̃tur de vere bō. q̃z talis hz q̃d vult ⁊ nihil male vult. sz tñ nō oportz q̃ ille q̃ appetit bītudinē fm eōem rōem q̃ nihil mali in veritate velit. imo appetens malū fm rē. tñ sub rōne boni pt appetere bītudinē fm eōem rōem Uñ peccās mortaliter bītudinē appetit. Uñ sicut nō seq̃t. appetit bītudinē. g̃ id q̃d ē in veritate bītudo. sic nec sequit nō appetit id in q̃ ē vere bītudo. g̃ nō appetit bītudinē fm eōem rōem Minor vera. q̃ dā male volūt aliq̃. tñ sub rōne boni. g̃ nō volūt bītudi-

nem fm specialē rōem. ⁊ id in q̃ vere bītudo ꝓsistit. Uñ et hec rō ē. ꝑ sēda ꝓclone. Doc. ār in solone supponēs hoc argumentū ee. ꝑ sēda ꝓclone. declarat hāc descriptōnem vel ꝺfinitōem bītudinis. q̃z in vno sensu ē vera. i alio nō vt clare in solutōe. q̃z vera ē. q̃ btūs ē q̃ hz oīa q̃ vult naturali appetitu. Nec tñ oporet addere. ⁊ nihil mali vult q̃z appetit⁹ naturalis nō ē malus. nec faciat nisi habeat bonū pfectū. Si ār intelligit q̃ hīs q̃ vult fm apphensionem rōnis nō est verū. q̃ tunc sit vere beatus. Et ergo addidit Aug⁹. q̃ nihil male vult.

¶ Quēstio sexta ꝛc actibus humanis q̃z tū ad voluntariū ⁊ inuolūtariū

K

QUia igit ad beatitudinē p actus aliqs necesse ē puenire oportz ꝓsequēter ꝛc humanis actib⁹ ꝓsiderare vt sciam⁹ q̃b⁹ actibus pueniat ad bītudinē vel impediat beatitudinis via. sz q̃z operatōes ⁊ actus circa singularia sunt. ideo oīs operatiua scia in pticulari ꝓsideratōne pficit. moralis igit ꝓsideratio q̃z est humanoz actuū. ꝑmo q̃dē tradēda est in vniuersali. sēdo vero in pticulari. Circa vlem aūt ꝓsideratōem humanoz actuū. ꝑmū q̃dem ꝓsiderandū occurrit de ipis actib⁹ humanis. sēdo ꝛc ꝑncipijs eoz. Humanoz aūt actuū q̃dā sunt hois ꝑpij. q̃dā sunt hoi ⁊ alijs aialib⁹ cōes. ⁊ q̃z bītudo est ꝑpriū hois bonū ꝑpinquius se hñt ad bītudinē actus q̃ sunt ꝑprie humani q̃z actus q̃ sunt hoi alijsq̃ aialibus cōes. Prio g̃ ꝓsiderādū ē ꝛc actib⁹ q̃ sūt ꝑpriē hois. sēdo ꝛc actib⁹ q̃ sunt hoi alijsq̃ aialib⁹ cōes. q̃ dicūt passiones aie Circa ꝑmū duo ꝓsiderāda occurrūt. Prio ꝛc ꝓditōe hūanoz actuū. sēdo ꝛc distinctōne eoz actuū. Cū aūt actus humani ꝑprie dicant̃ q̃ sunt voluntarij. eo q̃ volūtas est rōnalis appetitus q̃ ē ꝑ ꝑpriu hois. oportz ꝓsiderare ꝛc actib⁹ inq̃tum sunt volūtarij. Primo g̃ ꝓsiderandū ē ꝛc volūtario ⁊ inuolūtario in cōi. Sēdo ꝛc actib⁹ q̃ sunt volūtarij. q̃ si ab ipa volūtate eliciti. vt immediate volūtatis existentes. Tertio ꝛc actib⁹ q̃ sunt volūtarij q̃si a volūtate imperati. q̃ sunt ipius voluntatis mediantib⁹ alijs potētijs. Et q̃z actus volūtarij hñt quasdā circūstantias fm quas diuidiunt. Primo ꝓsiderandū ē ꝛc volūtario ⁊ inuolūtario. ⁊ ꝓsequēter ꝛc circūstantijs ipoz actuū in q̃b⁹ volūtariū ⁊ inuolūtariū inuenit. Circa ꝑmo q̃runt octo. Primo. vtz in humanis actib⁹ inueniat volūtariū. Sēdo. vtz inueniat in aialib⁹ brutis. Tertio. vtz volūtariū possit ee absq̃ oīi actu. Quarto. vtz violētia voluntati possit inferri. Quinto. vtz violētia causet inuoluntariū. Sexto. vtz metus causet inuolūtariū. Septimo. vtrum ꝛcupiscentia inuoluntariū causet. Octauo. vtz ignorantia.

¶ Postq̃ D. sanc. p̃miserit ꝓsideratōem de vltimo fine in cōi. atq̃ de bītudine hois q̃ ꝑsupponunt actib⁹ humanis. de q̃b⁹ tractat sēda ps ꝑncipal⁹ rot⁹ summe D. sanc. vt q̃ eos ꝓsequat deū vt vltimū finē supnaturalē Hic ꝓinde agit de actib⁹ ipis q̃ ꝺs ad hūc finē q̃ducit. vel ab eo deuiat. s. de actib⁹ humanis. Et hec q̃dem ꝓsideratio diuidit in duas ptes. plixas. fm q̃ actus in singulares sunt. ⁊ in vñ ꝓsiderari p̃t. Primo g̃ agit de ipis in vñ. et hoc in ista ꝑma sede. Sēdo in pticulari. ⁊ ꝑ sēda sēde. Uñ ptz q̃ hactenꝰ tractata cōia sunt ⁊ ad ꝑmā sēde. et ad sēdaz sēde. Hūc ār sēda ps diuisa ē ꝑter. plixā sēcūdi tatē ei⁹ in duas ptes. vt ptz. Circa ꝑmū ār. s. circa actus hūanos in vñ. Prio agit de ipis actib⁹ hūanis. Secundo de ꝑncipijs eoz in q. xlix. Prima ps adhuc diuidit in duas. Prio em̃ agit de actib⁹ hūanis q̃ sunt hoi ꝑ ꝑpriū. Sēdo de actib⁹ hoi ⁊ alijs aialib⁹ cōib⁹. s. de passionib⁹ in q. xxij. Prima adhuc in duas. q̃z ꝑ⁹ agit de ꝓditione hūanoz actuū. sēdo de distinctōne eoz. in q. xviij. Circa ꝑmū tria tractant̃. ꝑmo em̃ agit de voluntario ⁊ inuolūtario in cōi. eo q̃ actꝰ hūani in ꝑticulari hmōi sunt voluntarij. Sēdo agit specialiter de actib⁹ ĩmediate a volūtate eliciti⁹. q. viij. Tertio de actib⁹ ab ipa volūtate imperatis. q. xvij. Circa ꝑmū ꝑmo fit q̃d dictū ē. sēdo agit de circūstantijs hūanoz actuū. q̃ sunt q̃dā accīdia eoz. in q. vij. Quo igit ad ꝑmū. s. de volūtario ⁊ inuolūtario. q̃d ē ꝑsentis q̃stionis. duo fiunt. ꝑmo agit de volūtario. sēdo de inuolūtario sibi opposito. ar. iij. Quantū ad ꝑmū ꝑ⁹ oñdit in q̃b⁹ sit volūtariū. sēdo mouet q̃dā dubiū incidēs in ar. ij. Circa ꝑmū ꝑmo ostēdit in q̃b⁹ ꝓprie reperit̃ volūtariū. sēdo in q̃b⁹ sēdario ⁊ minus ꝓprie ar. ij. Patz aūt rō ordinis a magis cōib⁹ ad minꝰ cōia. ⁊ ab habitudine magis ꝑpinq̃ ad volūtatē. Et a ꝓditōne cētiali ad accidētale. Rōne ꝑmi ꝑmo agit de actib⁹ in cōi q̃z in speciali. Rōne sēdi ꝑs de ꝑpriis hoi ⁊ eliciti⁹ q̃z de cōib⁹ sibi ⁊ alijs aialib⁹ ⁊ ipatis. Rōne tertij ꝑs de volūtario q̃z circūstantijs. q̃z est essentialis ꝓditio actus humani voluntarij.

¶ Utz in humanis actib⁹ inueniat volūtariū

S

AD ꝑmū sic ꝓcedit. Uideť q̃ in hūanis actib⁹ nō inueniat volūtariū. volūtariū em̃ ē cuius ꝑncipiū ē in ipo. vt patz per Greg. nicenū ⁊ Damas. ⁊ Aristo. sz ꝑncipiū hūanoz actuū nō ē in ipo. sz ē extra. nā appetitus hois mouet̃ ad agendū ab appetibili q̃d ē extra. q̃d ⁊ ē sicut mouens nō motū. vt dr in. viij. de aīa. g̃ in hūanis actib⁹ nō inuenit̃ volūtariū. ¶ ꝑ. phs in. viij. phy. pbat q̃ nō inuenit̃ in aialib⁹ aliqs actꝰ nouus q̃ nō ꝓueniat ab alio motu exteriori. sed oēs actꝰ hois sunt noui. nullus em̃ actꝰ hois eternus ē g̃ ꝑncipiū oīm hūanoz actuū ē ab extra. nō igit in eis inuenit̃ voluntariū. ¶ ꝑ. q̃ volūtarie agit ꝑ se agere ꝑt. sz hoc hoi nō ꝓuenit. dr em̃ Joan. xv. Sine me nihil potestis facere. g̃ volūtariū in humanis actib⁹ nō inuenit̃. ¶ Sed ꝛtra est q̃d dt Damas. in sēdo li. q̃ voluntariū ē actus q̃ est opatio rōnalis. tales aūt sunt actus humani. ergo in actibus humanis inuenitur voluntariū.

¶ Hic Doc. ꝑmo inqrit. An voluntariū inueniat in humanis actib⁹. Et nō capit volūtariū ꝑ ꝓ solemnis dicere volūtariū. id q̃d est factū a volūtate. sed ꝑ ꝓditōne actus q̃ est esse ab intrinseco ꝑncipio oīno. ita q̃ sit in ꝑtute q̃rere. an esse oīno a ꝑncipio intrinseco inueniat in humano actu. Dico aūt (oīno ab intrinseco) q̃z vt tangēt in cor. actus aliqs ꝑt habere ꝑncipiū intrinsecum

Universidad de Deusto
Biblioteca

duplr. Uno mõ vt moueat. sed nõ vt moueat se in finẽ. Scdm em Doc. sanc. ij. 2tra genti. c. xlvij. Quãdo motum hz q̃dem in se pncipiũ motus vel actõis sed ab alio nõ a seipo. tunc esto moueat z naturalr. tñ nõ dr moueri a seipo. Sicut graue hz q̃dem in se grauitatẽ. sed qz illaz recipit a generante. ideo dr moueri a generante. pticrtim in pncipio sue generatõis cũ est extra dispõnem naturalẽ qz sic motus ad locũ 2naturalẽ est vt 2plementũ generati. Et qz nihil seipm complet. ideo nõ dr seipm mouere. esto in ipo sit pncipiũ motus sui. Ad hoc g̃ q aliquid moueatur omino ab intrinseco oportz q habeat pncipium motus z a seipo. Et qz pncipiũ motus est pncipium nõ solũ actiuũ sed z finale. ideo ista dicunt seipa mouere pfecte intrinsece. q̃ hñt pncipiũ executiũ motus. z cũ hoc ad intra apphendũt finem. q z ipe est ratio agendi pma. Uñ si aliqua ab exteriori hñt impssionẽ p quã tendunt in finem. nõ dicunt se mouere. Si aũt aliq̃d met apphendat finem z ex ista apphensione moueat. tunc dr seipm pfecte mouere a pncipio intrinseco. ita q nõ solũ hz intra se vt moueat. sed etiã vt moueat ppter finem. Et hoc est habere 2ditõnem que dr voluntariũ. sic q actus. pcedit a pncipio intrinseco. id est existẽte intra id qd agit. sic q habeat in se pncipiũ quo agat hũc actum. z etiã pncipium quo agat ppter finem in quẽ se mouet. z nõ recipit ab extrinseco formã p quã tendat in finem. sicut graue recipit a generante. sed opter q accipiat a seipo formã p quam moueat in finem. ¶ Aduerte ex his dzãm inter naturale z voluntariũ. qz ad naturale sufficit esse pncipium intrinsecũ quo aliq̃d moueat. etiã si illud pncipiũ nõ habeat a se. sed a generãte. siue etiã illud pncipiũ sit passiuũ. siue sit aliquo mõ actiuũ. vt hz Doc. sanc. ij. phylicoz. lectione pma. Sed ad volũtariũ reqrit cũ hoc. q actus fiat a pncipio intrinseco z ppter finem. hoc est. q etiam forma qua aliq̃d determinat ad finem sit ab agente actum vel a moto. Sicut hõ apphendit ex pncipio intrinseco formã. id est finem sm ee apphensum. p quã apphensionem determinat ad finem. nõ sic ea q̃ nõ cognoscũt. Et tñ inter apphendẽtia finem est dzña. qz q̃dam necessario sequunt finẽ apphẽsum. q̃dã 2o hñt dominiũ sui actus

¶ Respondeo dõm q oportz in actib humanis voluntariũ eẽ. Ad cuius euidentiã 2siderandũ est q quozũdã actuũ pncipiũ est in agente sen in eo qd mouet. quozundã aũt motuũ vel actuũ pncipiũ est extra. cũ em lapis mouet sursum. pncipiũ huj motionis est extra lapidẽ. sed cũ mouet deorsum. pncipium huj motionis est in ipo lapide

¶ Doc. rñdet tali 2clusione. Oportet in actib humanis volũtariũ esse. P3o hac 2clusione in pncipio posita manifestãda pmo pmittit duo notabilia distinctiua. secundũ ibi. Eoz aũt zc. Scdo ex eis formaz rõnem p cõclusione. ibi. Et ideo zc. Primũ g̃ notabile est. q q̃dam agentia z mota hñt pncipiũ sui motus ad intra. Quedã vero hñt pncipiũ extrinsecũ. Vel idẽ respectu diuersoz motuũ hz pncipium intrinsecũ vel extrinsecũ tm. Et ponit Doc. exemplũ de lapide cuius motus sursum hz extrinsecũ pncipiũ. qz nõ intrinsecũ actiuũ nec passiuũ. sed pncipiũ motus deorsum hz pncipiũ intrinsecũ. qz formã suam cũ grauitate. Quale aũt pncipiũ sit ista forma grauis. an actiuũ vel passiuũ tm. videt esse difficultas apd Doc. sanc. z ipm exponentes. Sed pt. p nũc dicta q grauitas ipa nõ est pncipium pure passiuũ. sed etiã effectiue cum tñ graue mouet pcertim a pmo instante sue generationis. tunc motus nõ attribuit forme sue. sed generanti danti formã. qz nihil dr se mouere. nisi ab ipo sit forma. q̃ est pncipiũ motus. Et qz ipa grauitas q̃ est pncipiũ motus nõ est a graui. sed a generante. ideo attribuit generanti vt Doct. statim dr. Et scdo. qz vt hz Doct. sanc. p. 2. q. xvij. ar. pmo ad scdm. Graue nõ mouet nisi sit extra dispositõem naturalẽ. z eius motor est 2plemẽtũ sue nature. ideo ab eo mouet a quo generat z habet naturã. z hoc est generans. Cum q̃bus stat q forma eius z grauitas est sibi ratio mouendi. z q post generatõem destructo generante etiam moueat sicut a ratõne mouendi. q̃ inquasua grauitate. Uide de hoc Capreo. in scdo. dist. vj. ad argumenta scdo loco inducta 2tra pmam 2clusionem. Ubi habet illum modum dicendi. q grauia z leuia mouentur ex se. sed nõ a se. Aliis videt vr tactũ est q mens Doct. sanct. sit. q motus grauiũ attribuit generanti. qz ab eo est motus in pncipio generatõnis. z etiã pncipiũ motus. Sed tñ postq̃ graue generatũ est z ẽ in loco violento. tunc mouet se virtute sue forme. sicut p rõnem mouendi zc. Et q̃modocũq̃ sit. In posito sufficit q aliqua mouent p pncipiũ intrinsecũ. Aliqua p pncipiũ pure extrinsecum. Scda dicuntur violenta. pma naturalia.

Consequẽter cum dicit.

¶ Eoz aũt q̃ a pncipio intrinseco mouent. q̃dã mouent seipa. q̃dã aũt nõ. cũ em omne agẽs seu motum agat seu moueat ppter finẽ. vt sup habitũ est. q. 1. ar. 1. illa pfecte mouent a pncipio intrinseco in q̃bus ẽ aliq̃d intrinsecũ pncipiũ. nõ solũ vt mouеant. hz vt moueant in finẽ. ad hoc aũt q fiat aliq̃d ppter finẽ reqritur cognitio finis aliqlis. q̃cũq; igit sic agit vel mouet a pncipio intrinseco q̃d hz aliquã noticiã finis. hz in seipo pncipiũ sui actus nõ solũ vt agat. hz etiã vt agat ppter finẽ. q̃d aũt nulla noticiã finis hz etsi in eo sit pncipiũ actõis vl motus. nõ tñ eius q̃d ẽ agere vel moueri ppter finẽ ẽ pncipiũ in ipo. hz in alio a q̃ ei imprimit pncipiũ sue motionis in finem. Uñ hmõi nõ dicunt mouere seipa. hz ab alijs moueri. Que vero hñt noticiã finis dicunt seipa mouere. qz in eis est pncipium nõ solũ vt agant. sed etiaz vt agant ppter finem.

¶ Subiũgit scdm notabile subdistinctũ pmi mẽbri dicte diuisionis. Quia sunt duplicia q̃ mouent a pncipio intrinseco. Quedã em mouet seipa. q̃dã nõ. Et ex ponit q̃ sunt q̃ seipa mouẽt. z p oppositũ q̃ se nõ mouent. Nã illa se mouẽt z pfecte a pncipio intrinseco. in q̃b est pncipiũ nõ solũ vt moueant. hz etiã vt moueant in finem. Et rõem huj ponit. qz omne agens vel motũ agit vl mouet ppter finẽ. g̃ pfecte se mouet qd mouet se etiã ad finem. Deinde D. exponit q̃d reqrat ad h q aliq̃d se moueat in finẽ. qz ad hoc q aliq̃d fiat ppter finẽ reqrit cognitio finis aliqlis vt in 1ra. Et eandẽ distinctõnem tangit Doc. 2tra genti. vbi dr q aliq̃ hñt a se formã z pncipiũ sue operatõis. q̃dã nõ. Pncipiũ em operatõis z motus est nõ solũ potẽtia executiua. sed etiã finis. Ad hoc g̃ q aliq̃d pfecte ex pncipio intrinseco agat. oportz vtrũq; pncipiũ eẽ ab intra. hz vt habeat pncipiũ effectũ intra se. z habeat etiã a se pncipiũ directũ i finẽ. Naturalia ẽt pure

nõ hñt a se vt tendãt in fines suos. hz ab intõmente inclinatõem in finẽ. Uñ nõ dicunt mouere se. hz q̃ finẽ ex seipis apphendũt. ¶ Aduerte ex his q mobile naturalr pt habere motũ q̃ ẽ in ipo z nõ ab ipo. vt pz in scdo mẽbro distinctõis pme. Et sic mobile z appetitui eius naturali nõ repugnat violẽtia. qn hz possit sibi ab extrinseco incẽ. Hz appetit hñs motũ volũtariũ pfecte vl imperfecte. nõ solũ ẽ subiectũ motr sui. hz etiã motr ẽ ab ipo effectr. Et hoc patz ex scda distinctõe. qz motr hmõi sunt a seipis nec essario effective z originalr. qre nũq̃ est motr ei nisi ab extrinseco 2currẽte. Et per 2ũs nunq̃ pt aĩal motũ suũ violentare. z hoc ẽ fundamẽtale p sequentib. Et pz ex his distinctõnib qd fcat nomẽ z rõ volũtarij. 2nter ibi

¶ Et ideo cũ vtrũq; sit ab intrinseco pncipio. s. q agũt z p ppter finẽ agũt. hoz motus z actus dicunt volũtarij. hoc em importat nomẽ volũtarij q motr z actus sit a ppria inclinatõe. z inde est q voluntariũ dr eẽ sm definitõem Aristo. z Srego. Nicen z Damas. nõ solũ cuj pncipiũ ẽ intra. hz cũ additione scie. vñ cũ hõ maxime cognoscat finẽ sui opis et moueat seipm i ei actib maxie volũtariũ inuenit

¶ Probat 2clonẽ rñsiuã. s. q in actib hũanis maxime inuenit volũtariũ. ex p dictis nor abilib sic. Hoz motus z actus dicunt volũtarij. q̃ habent pncipiũ intrinsecũ nõ solũ vt agãt. hz etiã vt agant ppter finẽ. hz actus humani sunt hois vt hz pncipiũ intrinsecũ vt agat z ppter finẽ agat. g̃ zc. Maioz pz dupl. pmo ex noie volũtarij. qz noie volũtarij importat q motr z actus sit a ppria inclinatõe. hz ppria inclinatio est pncipiũ intrinsecũ. Quare id qd ẽ maxime a pncipio intrinseco z vtrozq; mõ dr volũtariũ. Scdo. pbat ex definitõe volũtarij quã D. ponit notanter in 1a. qz oportz q nõ solũ pncipiũ sit intra. hz cũ additõe scie. Ex pmo ãt est q agat ex pncipio intrinseco. z ex scdo ẽ q agat ex pncipio ppter finẽ. Minor pbat. qz hõ mouet seipm ad actus suos. z sic hz pncipiũ ad intra suoz actuũ z cognoscit finẽ sui operis. z ita agit etiã ppter finẽ q pncipiũ qd hz a seipo ex ppria. s. apphensione. Quare sequit minor zc. ¶ Nota ꝓbũ D. cũ dr q hõ cognoscit finẽ sui operis. Per h eũ habet q cognoscit finẽ formalr. z sic seqtur 2clo q in ipo est pfectũ volũtariũ. vt patebit ar. sequenti

Argumẽtũ in cõtrariũ 2clusionez

Cõfirmat respõ. Et intelligit q volũtariũ ẽ operatio rõnalis. i. pcedens ex apphensione rõnis. z loqtur de volũtario pfecto. vel loqtur extense de rõnali. s. p omi apphẽsione finis 2iuncta actõni in eodẽ agente. Naturalia em agunt ppter finẽ apphensum. hz nõ ab eis sicut cognoscẽtia

¶ Ad pmũ dõm q nõ oẽ pncipiũ ẽ pncipiũ pmũ. hz g̃ ex rõne volũtarij sit q pncipiũ ei sit intra. nõ tñ ẽ 2tra rõnem volũtarij q pncipiũ intrinsecuz causet z moueat ab exteriori pncipio. qz nõ ẽ ex rõe volũtarij q pncipiũ intrinsecũ sit pncipiũ pmum. Sz tñ sciendũ q 2tingit aliq̃d pncipiũ motr eẽ pmũ in genere qd tñ nõ ẽ pmũ simplr. sicut in genere altrabiliũ pmũ alteras ẽ corp celeste. qd tñ nõ ẽ pmũ mouens simplr. hz mouet motu locali a supiori mouente. sic igit pncipiũ intrinsecũ volũtarij actus qd ẽ vis cognoscitiua z appetitiua ẽ pmũ pncipiũ in genere appetitiui motus. cuius moueat ab aliq̃ exterioi sm alias species motus.

¶ Ad maiorẽ duplr. pmo. volũtariũ ẽ. cuj pncipiũ ẽ intra. hz nõ oportz q pmũ pncipiũ sit intra. qz nõ repugnat vt pncipiũ imediatũ intrinsecũ agẽti moueat p aliq̃d ex trinsecũ. Scdo. cuj pncipiũ ẽ intra. etiã pncipiũ nõ simpliciter pmũ. hz in aliq̃ gne. s. q pncipiũ actr volũtarij est pmũ in gne pncipioz appetitiuoz. Minor negat. q pncipiũ imediatũ nõ sit intra. Scdo negat. q etiã pncipiũ pmũ in gne appetitiuoz nõ sit intra. Ad pbationem dico. q mouet ab appetibili nõ in eodẽ gne rãis. hz a pncipio appetitiuo. hz sm aliã spẽm motr. s. in gne cause finalr. et si etiã aliqliter in gne cause efficiẽtis. nõ tñ sicut a pncipio appetituo. hz solũ sicut a rõe agendi. ita q appetit ipse ẽ q appetit z elicit actũ volũtariũ. Appetibile ãt ẽ rõ efficiendi solũ. z sic maner appetit pmũ pncipiũ in gne pncipij appetitiui qd. Quare negat 2ña. ¶ Aduerte verbũ D. in fine solutõis. qz appetit mouet ab exteriori sm aliã spẽm motus ab illa specie q ipe mouet. qz appetibile mouet sm gen cause finalis. z etiã in gne cause efficiẽtis. alia rõe q̃ ipe appetit. qz solũ vt rõ efficiendi zc.

¶ Ad scdm dõm q motr aĩalis nouus pueniẽs q dem ab aliq̃ exteriori motu q̃tũ ad duo. Uno mõ inq̃tũ p motũ exteriorẽ psentat sensui aĩalis aliq̃d sensibile. qd apphensum mouet appetitũ. sicut leo videns cerũ p cui motũ appropinquãtẽ incipit moueri ad ipm. Alio mõ inq̃tũ p exteriorẽ motũ incipit aliqliter imutari naturali imutatõne corp aĩalis. puta p frigus vl caloreẽ. corpe ãt imutato p motũ exteriorẽ corpis imutat etiã p accns appetitus sensitiuus q̃ ẽ virt organi corporei. sicut cũ ex aliq̃ alteratõe corpis cõmouet appetit ad 2cupiscẽtia alicuj rei. hz h nõ ẽ 2tra rõem volũtarij. vt dictũ ẽ. hmõi em motiones ab exteriori pncipio sunt alterius generis. Ad pmũ.

¶ Maioz vera. pueniẽs ab alio motu exteriori. hz alterius rõnis. puta in gne cause finalis vl effective sicut rationis efficiendi. Hã sp 2comitant se causa finalis z rationis efficiendi. nã finis nõ causat finalr nisi apphẽsus et vt apphẽsus. sic ẽ rõ efficiendi actũ appetit. Uel. materialis sez dispositiue. Ergo oim zc. Uer. pncipiũ primũ z in genericis ia dictis. tñ pncipiũ. primũ ẽ intra in genere cause motiue z efficientis. Uñ nõ ẽ 2tra rõem actr volũtarij q sit a pncipio exteriori. hz oportz q pncipium effectũ imediatũ sit interi vel intrinsecũ agẽti. Uñ D. in solutõe declarat minorẽ. hz negat 2ñam ibi. hz hoc nõ est zc. rõe dicta in solutõne pmi z iam tacta

¶ Ad tertiũ dõm. q dr mouet hoiem ad agẽdũ nõ solũ sicut pponẽs sensui appetibile. vl sicut immutans corp. hz etiã sicut mouẽs ipam volũtatem qz ois motr tã volũtatis q̃ nature ab eo pcedit sicut a pmo mouẽte. z sicut nõ ẽ 2tra rõnem nature q motr nature sit a xto sicut a pmo mouẽte inq̃tuz natura ẽ qdã instrumentũ dei mouẽtis. ita nõ ẽ cõtra rõem actr volũtarij q sit a xto inq̃tũ volũtas a xto mouet. ẽ tñ cõiter 2tra rõne naturalis z voluntarij motus q sunt a pncipio intrinseco. f. ii. ar. 1. ad 3um

Universidad de Deusto
Biblioteca

Q. vj. de volũtario et

inuolũtario in cõi

¶ Ad maiorẽ. q volũtarie agit p se agere ꝓt p excludi ônẽ agẽs ꝓpinq̃ ꝫ iclinatõez agẽs. nõ tñ p se p exclusionẽ agẽs ꝓmi. qđ etiã agit in gñe cause efficientis Negat ꝫña qz nõ ẽ ꝫ rõem volũtatis moueri a deo. q ẽ autor volũtatis sicut nõ ẽ ꝫra rõem mot⁹ naturalis q sit a deo. De ista so/luõe tertij. vide infra. q. cix. ar. p. qz oẽ agẽs eget in actõne sua motoꝛe ꝓmi agẽtis cui essentialr subordinat. Et p cõ sequens nullũ ꝓncipiũ intrinsecũ creatũ excludit ꝑmum ꝓncipiũ. imo ipm neĉario ꝓsupponit ¶ Aduerte etiã illũ terminũ (instrumẽtũ) qz D. eũ extẽse accipit. p oi agente moto. etiã si sit in suo oꝛdine ꝓncipali z effectũ sibi assimi/later. Sicut eo dẽ mõ accipit. j. p. q. cxv. ar. iij. ad tertiũ.

¶ Utꝛ volũtariũ inueniat in aialib⁹ brutis.

T

AD scdm sic ꝓcedit. Uidet q voluntariũ nõ sit in brutis aialib⁹. voluntariũ em̃ a volũtate dr. volũtas ãt cũ sit in rõne. vt dr in. iij. de aĩa. nõ pt ee in brutis aialib⁹. g neq̃ volũtariũ in eis inuenit. ¶ Ꝓ. fm h̃ q actus hũani sunt volũtarij hõ dr ee dns suoꝝ actuũ. sed bruta aialia nõ h̃nt dominiũ sui act⁹. nõ em̃ agũt. ꝫ magꝫ agunt. vt Damal. dr. g in brutis aialib⁹ nõ est volũtariũ. ¶ Ꝓ. Damal. dr q act⁹ volũtarios seq̃t laus vel vituperiũ. ꝫ actus brutoꝝ aialiũ nõ xbet neq̃ laus neq̃ vituperiũ. g in eis nõ ẽ volũtarium ¶ Sꝫ ꝫ ẽ qđ dr phꝫ in ꝫ⁰ ethi. q pueri z bruta aialia cõmunicãt volũtario. z idẽ dicũt Sꝛego. Nicenus z Damas.

¶ Hic oñdit in qbꝫ sc̃dario z mínº ꝓncipal̃ ꝓprie sit volũtariũ. s. i testijs. Nã ꝫstat ex dictꝫ. q in pure natura lib⁹ nulle mõ ẽ. qz nõ h̃nt a seipis vt agãt ꝑpt finẽ. nec cõgnoscũt ipm. Bruta ãt cognoscũt z appẽhendũt finẽ. Jõ nõ oꝛtebat q̃rere de carẽtia cognitõe. qz esto. motũ naturalẽ hr̃e possint. nõ tñ volũtariũ.

ar. ꝓ⁰.

¶ Rñdeo dõm. q sicut dictũ ẽ. ad rõem volũtatis req̃rit q ꝓncipiũ act⁹ sit intra cũ aliq̃ cognitõe finis. Est ãt duplex cognitio finis. pfecta scz z impfecta. Perfecta q̃dẽ finis cognitio. ẽ qñ nõ solũ appẽhendit res q̃ ẽ finis. ꝫ etiã cognoscit rõ finis z ꝓpoꝛtio eiº qđ oꝛdinat ad finẽ ipm. z talis cognitio finis cõpetit soli rõnali nature. Jmpfecta ãt cognitio finis ẽ. q in sola finis appẽhẽsione ꝫsistit sine h̃ q cognoscat rõ finis z ꝓpoꝛtio act⁹ ad finẽ z talis cognitio finis repit̃ i brutis aialib⁹ p sensum z estimatiõez naturalẽ

¶ Doc. rñdet tali ꝛ̃ clone. Soli rõnali nature ꝓpetit volũtariũ fm rõem pfectã. ꝫ fm rõem ĩmpfectã cõpetit brutis. Doc, pbãdo hãc ꝛ̃clonẽ supponit ex p̃cedẽti artículo rõez volũtarij Et q̃ arguit sic. pfectã cognitõez finis seq̃t volũtariũ fm rõem pfectã. Jmpfectã ãt rõem finis id ẽ cognitiõez finis fm impfectã rõem. seq̃t volũtarium impfectũ. ꝫ pfecta cognitio finis ꝓpetit soli rõnali nature. ĩmpfecta ꝑo cognitio finis repit̃ in brutis aialib⁹ per sensum z estimatiõez naturalẽ. igit̃ ꝛ̃c. Huic rõis D. pmo minoꝛe ponit cũ declaratõe terminoꝝ maioris z minoris. Secdo sybiũgit maioꝛẽ cũ ꝛ̃clone. ibi. pfectã igit̃ ꝛ̃c. Declarat ãt terminos p distinctiõez de duplici cognitõe finis clare in lra z annectit duas ꝓes minoꝝ. Vide D. sanc. ij. ꝑ gẽri. c. xlvij. et. xlviij. vbi h̃ declarat. qz cñ i testijs appetere. neĉario seq̃t ex formis acceptis. i. ad appẽhẽsionẽ. nec h̃nt lũerũ iudiciũ. an velint appetere vl̃ nõ. agere vl̃ nõ agere. ꝫ h̃nt iudiciũ determinatũ a natura. z ꝓ ꝫ ĉ quẽs nõ dominiũ sui act⁹. Rõnalis ãt natura nõ h̃z iudiciũ determinatũ a natura ad vnũ. ꝫ iudiciũ ẽ i eiº ꝓtate qz itellect⁹ nõ ẽ determinat⁹ ad iudicandũ h̃ vl̃ illõ determinate. ꝫ ꝑt iudicare sic vl̃ aliter. q̃re z lũerã volũtatẽ h̃z

Consequẽter cũ dr

¶ Perfectã igit̃ cognitõem finis seq̃t volũtariũ fm rõem pfectã. put scz appẽhẽso fine aliq̃s ꝑt deliberans de fine z his q̃ sunt ad finẽ moueri in finẽ vl̃ nõ moueri. Jmpfectã ãt rõem finis seq̃t volũtariũ fm rõem impfectã. put scz appẽhendẽs finẽ nõ deliberat ꝫ subito mouet in ipm. vñ soli rõnali nature ꝓpetit volũtariũm fm rõem pfectã. ꝫ fm rõnem impfectã cõpetit etiã brutis

In cor.

¶ Subiũgit maioꝛẽ ꝓncipalẽ quã declarat q̃ ad hoc qđ sit volũtariũ pfectũ. qz ẽ qñ ipe mot⁹ in finẽ appẽhens sum. ẽ in ptãte agẽtis. sic q ꝑt ꝛpter ipm agere vl̃ nõ agere. sic q hz lũerũ iudiciũ de actõe sua. sic q suũ iudiciũ cognoscit. se sup ipm reflectẽdo. z h̃ ẽ pfectũ volũtariũ. qz ẽ ab intra. z mouet se ꝛpter finẽ z libere. ꝫ impfectũ volũtariũ ẽ. qz mouet se in finẽ. ꝫ nõ libere. ita q act⁹ ẽ qđẽ ab intra q̃ ad agere. z agere ꝛpter finẽ. ꝫ tñ actio nõ est in ptãte agẽtis sic q possit agere z nõ agere. Probat etiam maioꝛ ex supposito ꝑmisso in ꝓncipio. qz ad rõem volũtarij req̃rit. q ꝓncipiũ act⁹ sit ad intra cũ aliq̃ cognitõne finis. h̃ videlicz req̃rit ad volũtariũ in cõi. g̃ seq̃t maioꝛ. q vbi ẽ pfecta cognitio ꝛ̃c. Et tenet ꝫña p illã topicã Sũt simplr ad simplr. ita magꝫ ꝛ̃c. ¶ Et aduerte sicut supra dictũ fuit. q. ꝓ. ar. ij. Qz ois libertas in appetitu. est ex ingdifferẽtia appẽhensionis. ĩo ex h̃ q appẽhẽdit pfecte. z ꝓ ꝫña h̃z indifferẽtiã ad iudicandũ hoc vl̃ illõ. seq̃t z in appetitiua libertas. q̃ actũ h̃z in sua ptãte. ita q possit agere vl̃ nõ agere. Quare ex pfecta cognitõe bũ infert pfectũ volũtariũ. qđ ẽ a ꝓncipio intrinseco z libero ꝛ̃c.

Ex. ij.

¶ Aduerte aũt. qz Doc. nõ loq̃t de rõnali creatura ꝫ natura ne videret li. ar. z volũtariũ a deo excludere cui ꝑfectissime ꝓuenit volũtariũ. vt ꝑz ꝑ. p. q. cix. ar. x. et q. xvij. ar. iij. Extense ãt accipit rõnale vt etiã extẽdit se ad intellectuale. rõne quã D. sanc. h̃z 2ª 2æ. q. lxxiij. ar. x. ad 2ũm. qz rõ z intellect⁹ nõ sunt diuersi potentie

Argumẽtũ in cõtrariũ

Est ꝓ scda ꝓpositionis rep̃sõ. qz h̃z ꝓbs ibidẽ q pueri z testie volũtario cõmunicãt. electõe aũt nõ. qz videlicz nõ h̃nt pfectã cognitionẽ deliberatiuã q̃ req̃rit ad electiõnem. z sic p ꝫña h̃nt impfectũ volũtariũ. qz impfectã cognitõem

¶ Ad ꝑmũ dõm q volũtas noiat rõnalẽ appetitũ. z iõ nõ ꝑt ee in his q̃ rõne carẽt. volũtariũ aũt denoiatiue dr a volũtate. z ꝑt trahi ad ea in qbꝫ ẽ aliq̃ ptĩcipatio volũtatis fm aliquã ꝓuenientiã ad volũtatẽ. z h̃ mõ volũtariũ attribuit aialib⁹ brutis in qtũ scz p cognitõem aliquã mouent̃ in finem

¶ Ad maiorẽ. Volũtariũ dr a volũtate denoiatiue z participatiue Minoꝛ vera est in rõne. s. in sugiozi potione aie imateriali vt hz D. in de Ueritate mate. xv. q. ꝓ. ad. xij. Et mate. xxij. ar. x. ad scdm. ꝫ negatur ꝓña. Et rõ in solutõe. qz nõ seq̃t. nõ est ibi p essentiã. g nõ est in eis aliq̃ ptĩcipatio volũtatis. seꝛ mouent̃ a ꝓncipio in/

Articulus

iij.

trinseco z ꝛpter finem. nõ per impssionẽ ab extrinseco aĉeptã. ꝫ p sensum acceptam

¶ Ad scdm dõm. q er hoc ꝓtingit q hõ est dns sui act⁹ qđ hz deliberatõem de suis actib⁹. ex h̃ em̃ q rõ deliberãs se hz ad opposita volũtas in vtrũq̃ ꝑt ꝫ fm h̃ volũtariũ nõ ẽ in brutꝫ aialib⁹. vt dictũ ẽ

¶ Ad maiorẽ dr. q ex h̃ q act⁹ hũani sunt volũtarij pfecte. s. ex inclinatõe intrinseca cũ apꝓhensione nõ determinata. ꝫ indifferẽti. Jõ ẽ dns suoꝝ actuũ. ꝫ nõ. qz volũtarij q̃cũq̃ mõ. Minoꝛ ꝓcedit. Et dicunt agi. nõ qz nõ habeãt ꝓncipiũ intrinsecũ. ꝫ qz nõ lũerũ. g ꝛ̃c. Uerum nõ ẽ volũtariũ pfectũ. ꝫ tñ impfectũ ꝛ̃c.

¶ Ad tertiũ dõm. q laus z vituperiũ ꝓsequunt actũ volũtariũ fm pfectã voluntarij rõnem. qualis nõ inuenitur in brutis.

¶ Ad maiorẽ. actus volũtarios pfecte. qz sunt a ꝓncipio intrinseco in cui⁹ ptãte sunt q̃ ad agere vl̃ nõ agere ita q nõ habeãt actõem ex intranea iclinatiõe tm̃. ꝫ etiã ex libero iudicio. Et de ista maioꝛe ifra. q. xxj. ar. ꝓ. Minoꝛ ꝓcedit. qz nõ sunt in ptãte coꝛ. ꝫ necessitate naturali inclinatõnis actus suos ꝓmittunt. g ꝛ̃c. Uerũ nõ est per fectum volũtariũ.

¶ Utꝛ voluntariũ possit ee absq̃ oñi actu

VAD tertiũ sic. ꝓcedit. Uidet q volũtariũ nõ possit ee sine actu. voluntariũ em̃ dr qđ ẽ a volũtate. ꝫ nihil ꝑt ee a voluntate nisi p aliquẽ actũ ad min⁹ ipius volũtatis. g voluntariũ nõ ꝑt esse sine actu. ¶ Ꝓ. sicut per actũ volũtatis dr aliq̃s velle. ita cessante actu volũtatis dr nõ velle. ꝫ nõ velle inuolũtariũ causat qđ opponit volũtario. g voluntariũ nõ ꝑt ee actu voluntatis cessante. ¶ Ꝓ. xrõne voluntarij ẽ cognitio. vt dictũ est. ꝫ cognitio est p aliquẽ actũ. g volũtariũ nõ ꝑt esse absq̃ aliquo actu. ¶ Sed ꝛtra. illõ cuius dñi sumus dr esse voluntariũ. ꝫ nos dñi sumus eius qđ est agere z nõ agere. velle z nõ velle. g sicut agere z velle est voluntarium. ita z non agere et non velle.

¶ Hic Doc. sanc. determiat qđ dã dubiũ. qz em̃ dictũ ẽ q voluntariũ sit ꝓdirio hũano q̃ actuũ. iõ ẽ dubiũ. an posset ee sine oi actu exercito z posito realr in esse.

¶ Respondeo dõm. q voluntariũ dr qđ ẽa voluntate. ab aliq̃ aũt dr esse aliqđ duplr. Uno mõ directe. qđ ꝫ. ꝓcedit ab aliquo inq̃tũ est agens. sicut calefactio a caloꝛe. Alio mõ indirecte ex ꝓcipio q nõ agit. sicut submersio nauis dr ee a gubernatore inq̃tum dẽsistit a gubernando.

¶ Doc. ꝓmo ꝑmittit duo notabilia distinctiua. secũ dũ ibi. Sz sciendũ ꝛ̃c. scdo ex eis dẽ manifestat z infert cõclusionẽ rñsiuã. ibi. Quia igit̃ ꝛ̃c. Quo ad ꝑmũ dr. quia videlicz volũtariũ dr qđ est a volũtate. g fm q aliqđ dupliciter est a volũtate. fm hoc duplr dr voluntariũ. ꝓmo ꝫ directe z positiue. qz ꝫ. ꝓcedit a volũtate elicitiue vel imperatiue. sicut dr esse ab agẽte inq̃tũ ẽ agens. Sicut ꝛ̃c. Et hoc ẽ pfectissimũ voluntariũ. vt patebit infra. quãdo volũtas vult aliqđ. vel aliq̃s imperat ꝑ actũ positũ. Alio mõ dr volũtariũ indirecte. ex ꝓcipio q nõ agit. Sicut ꝛ̃c. Hoc aũt esse ab aliq̃. s. indirecte nõ est p actionem positiuã. sed per remotiõem actõnis qua potuisset illũd ipediuisse ne factũ fuisset. vl̃ posset facere vt fieret qđ nõ fit. z tollere ipm nõ fieri Deinde cũ dr

¶ Sed sciendũ q nõ ꝑ id qđ sequit̃ ad defectum actõis reducit̃ sicut in causam in agens ex eo q nõ agit. sed solũ tunc cũ ꝑt z dꝫ agere. si em̃ gubernator non posset nauem dirigere vl̃ nõ esset ei cõmissa gubernatio nauis. nõ imputaret ei nauis submersio q̃ p absentiã gubernatoꝛis ꝓtingeret

¶ Exponit z explicat scdm mẽbrũ dicte distinctõis p scdm notabile limitando dictũ de volũtario indirecte. qz nõ ꝫ habeãt rãĉ volũtariũ. nec imputat aliquis tanq̃s ab ipo. oñe qđ seq̃t ad defectũ actõis. qđ ꝫ agẽdo poꝛtuisset impediuisse. Sz solũ tunc. qñ ꝑt z dꝫ agere z agẽdo impedire. sic q ad volũtariũ indirectũ req̃rit z sufficit. nõ facere vel ipedire qđ q̃s posset z deberet facere vel impedire. siue illud ipediendũ sit positiũ vel pnatiũ Exponit exemplũ de gubernatoꝛe nauis. Et aduerte illũ secundũ mẽbrũ z eiº limitatiõem. qz eiº noticia plurimũ in fra erit necessaria cũ agek de pctõ omissionis. z de pctis q̃ sunt subiti motus. q̃ habent rãĉ aliq̃ mõ volũtarii. s. indirecte. qz ꝫ potuerũt ipediri z nõ ipediunt. ¶ Ad uerte etiã q voluntariũ. qđ est ex h̃ q ꝑ voluntatẽ potuit aliq̃d fieri z nõ fit. vel ipediri z nõ impedit. non est ꝓ dictio vel ꝛprietas realis actus alicuº. sed tñ imputatiua volũtatis. z fundat nõ in actu. sed in ptãte volũtatꝫ. ita q actus nõ factº attribuit sibi z imputat. nõ sicut accñs inhereꝫ sibi. sed qz in eius ptãte fuit facere vel impedire. Volũtariũ indirectũ. qđ

Deinde ibi

¶ Quia igit̃ volũtas volendo z agendo ꝑt impedire hoc qđ est nõ velle z nõ agere. z aliq̃n xbet. Hoc qđ est nõ velle z nõ agere imputat ei quasi ab ipa existẽs. z sic voluntariũ ꝑt esse absq̃ actu quandoq̃ qđẽ absq̃ actu exteriori cũ actu interiori. sicut cũ vult nõ agere. aliquãdo aũt absq̃ actu interiori sicut cum non vult

¶ Manifestat ex dictꝫ ꝛ̃clonẽ respon. quã subinfert istã. Voluntariũ ꝑt ee absq̃ actu q̃cũq̃ qđẽ ꝛ̃c. vt in fine lre ꝓ rotũ. Probat ꝓma ꝑs formãdo maioꝛẽ ex notabilib⁹ ꝑmissis ad ẽ volũtariũ indirectũ qđ volũtas ꝑt z dꝫ impedire. ꝫ volũtas ꝑt ipedire hoc qđ est nõ velle z non agere z aliq̃n dꝫ. g hoc qđ ẽ nõ velle z nõ agere imputat ei q̃si ab ipa existẽs. z ꝓ ꝫña seq̃t ꝓma ꝑs ꝛ̃clonis. q voluntariũ ꝑt esse sine actu. s. exercito z facto. qz nõ velle et nõ agere est nõ actus. Maioꝛ patuit. Minoꝛ pbat. qz volendo z agẽdo potuit z debuit ipedire nõ velle z non agere. Alias duas ꝑtes declarat Doc. exemplariter Sicut cũ q̃s vult nõ agere ibi est voluntariũ absq̃ exteriori actu exercito. qz omittit. z tñ ẽ actus interioꝛ exercitus. qz vult nõ agere. Et q̃n aliq̃s nõ vult nec cogitat etiam de faciendo aliq̃ z ꝑt. nõ est actus interioꝛ nec ꝓ ꝫsequẽs exteriori. z tñ omissio vtriusq̃ habet voluntaria. z sic est volũtariũ sine oñi actu interiori z exteriori. Sicut si q̃s deberet ire ad ecclĩam. z posset. z ipe nihil cogitat de eũdo ad ecclĩam. tũc nec vult nec vadit Et ꝑ tñ q̃ ꝫ. s. nõ velle z nõ ire habentur vt volũtaria

Argumẽtũ in cõtrariũ

Cõtinet vitualiter rõem

Universidad de Deusto
Biblioteca

p conclusione respon. Nã nõ velle ꝛ nõ agere est in potestate nostra. qz possumus agere vel nõ agere. ꝛ ipm nõ agere impedire agendo. ergo ꝛc.

¶ Ad pmum ergo dom. q voluntariũ dr nõ solum qđ pcedit a volũtate directe sicut ab agente. sz etiã qđ est ab ea indirecte sicut a nõ agente.

¶ Maior est extendẽda. qz sufficit ad voluntariũ q est a volũtate directe. sicut est voluntariũ qđ cõmittitur vel est a voluntate indirecte. qđ p hoc non agit qđ deberet agere. vl nõ impediret qđ deberet impedire. siue sit actio elicita siue imperata. quã posset ꝛ deberet agere Et hoc est voluntariũ qđ omittit. Ad minorẽ Vera est directe. qz sic nihil est a volũtate nisi p actum. ita q saltez est ipe actus. Sed negat q nihil posset esse a volũtate indirecte interpretatiue ꝛ imputatiue. nisi p actum exercitum. imo ꝛ nõ agere est sic a voluntate. g ꝛc. Ver. volũtariũ directũ. ramẽ indirectũ ꝛc.

¶ Ad scõm dom. q nõ velle dr dupliciter. Uno mõ put sumit in vi vnius dictõnis fm q est infinitum huius verbi nolo. vnde sicut cum dico. nolo legere. sensus est. volo nõ legere. ita hoc qđ est nõ velle legere fcat velle nõ legere. ꝛ sic nõ velle causat inuoluntarium. Alio modo sumitur in vi oratõnis. ꝛ tunc nõ affirmatur actus volũtatis. ꝛ huiusmodi non velle nõ causat inuoluntariũ.

¶ Sicut p actum volũtatis dr aliqs velle. ita cessante actu volũtatis dr nõ velle. Ver. vt nõ velle dr omino p remotõnem actus. Ultra. sed nõ velle inuolũtariũ ꝛc. Nõ velle vt sumit in vi oratõis ꝛ dr pncipiative. negatur q causet inuolũtariũ. Si aũt sumitur in vi vnius dictõnis ꝛ positiue. put idem est qđ nolle. tunc pceditur q causat inuoluntariũ. ergo ꝛc. Negat pña. imo cessante actu est voluntariũ. qz nõ velle pductiue existente est volũtariũ. sed posito actu q̃ est nolle ponitur inuoluntariũ Et hoc intendit Doc. sanc. Et de hoc vide pulchre in Doc. sanct. in pmo sentẽtiaz. dist. vj. in expositõne lr̃e. Ubi sic

Nolo ꝛ non volo dr̃.

dr. volens ꝛ nolens nõ opponunt ꝛtradictorie. sed volẽs et nõ volens. Differt em̃ nolo ꝛ nõ volo. qz cum dr. nõ volo. negat actus. ꝛ ideo opponit sicut negatio ad affirmatiõnem. Sed in hoc verbo nolo ꝛ in toto pdeclinio eius remanet actus volũtatis affirmatus. ꝛ negatio fert ad volitũ. Unde sensus est. nolo hoc. id est volo hoc nõ esse ꝛc. Hec ille. Et quibꝫ patz q minor est falsa. si nõ vel le sumitur in vi oratõnis ꝛ negat actus volũtatis debitus ꝛ possibilis. Ipm em̃ nõ velle est indirecte voluntariũ. sz nolle faciat aliqđ esse ꝛtra voluntatẽ

¶ Ad tertiũ dom. q eo mõ reqritur ad voluntarium actus cognitõnis sicut ꝛ actus volũtatis. vt sz sit in potestate alicuius psiderare ꝛ velle ꝛ agere Et tunc sicut nõ velle ꝛ nõ agere cũ tẽpus fuerit est voluntariũ. ita etiã nõ psiderare

¶ Maior vera cognitio possibilis ꝛ debita. qz ꝛ cognitio possibilis ꝛ debita reputat volũtaria. nõ q cognitio sit actu exercita Ad minorẽ Ver. cognitio exercita est q aliquẽ actum. ramẽ pt esse volũtaria absqꝫ actuali exercitio. ergo ꝛc. Negat pña. vel pcedit ad hunc sensum q nõ pt esse sine actu q̃ sit vel deberet fieri.

¶ Utrꝫ voluntati violentia possit inferri

inuolũtario in cõi

Ad quartũ sic pceditur. Uidet q volũtati possit violentia inferri. vnũqđꝫ em̃ pt cogi a potẽtiori. sz aliqđ est humane voluntati potenti. sz ꝺeus. ergo saltem ab eo cogi pt. ¶ P. omne passiuũ cogit a suo actiuo qñ immutat ab eo. sed volũtas ẽ vis passiua. ẽ em̃ mouens motũ. vt dr in tertio de aĩa. cũ ergo aliqñ moueatur a suo actiuo videtur q aliqñ cogatur. ¶ P. motus violẽtus est. q̃ est ꝺtra naturã. sed motꝰ voluntatis aliqñ est ꝺtra naturã. vt ptz de motu volũtatis ad peccandũ. q̃ est ꝺtra naturã vt Damas. dr. g motus volũtatis pt esse coactus. ¶ Sed ꝺtra est qđ Augꝰ. dr in qnto de ciuita. xxi. q si aliqđ fit voluntarie nõ fit ex necessitate. omne aũt coactum fit ex necessitate. g qđ fit ex volũtate nõ pt esse coactũ. ergo voluntas nõ pt cogi ad agendũ.

¶ Postꝫ actũ est de volũtario. hic ꝓnter agit de inuoluntario. qz aũt inuolũtariũ dr puatõem volũtarij qđ ꝺsistit in duobꝰ. s. inclinatõe appetitus ꝛ cognitõe. Ideo p puatõem vtriusqꝫ ptingit inuolũtariũ. Et sic dupliciter. s. p exclusionẽ motus appetitiui q̃ ptinet ad violentiã. Et p exclusionẽ cognitõnis puie. q̃ ptinet ad ignorantiam. Un fm hoc duplex est modus inuolũtarij. sz p violentiam ꝛ p ignorantiã. Primo igit Doct. sanct. agit de inuolũtario p violentiã. Scõo de inuolũtario p ignorantiam. ar. viij. Circa pmum duo facit. pmo determinat de inuolũtario simpliciter dicto in quo nulla est pmixtio voluntarij. Scõo de inuolũtario mixto. ar. vj. Quantũ ad pmum pmo pmittit pambulũ qđ dã noim ad ꝓpositum Scõo ostendit ꝓpositũ quõ sz violentia causet inuoluntariũ. ar. sequẽti. Querit igit pmo. an volũtati possit inferri violentia. id est coactio que facit inuolũtarium simpliciter. Cuius violẽtum sit cõmunius coactõne que pprie dr in cognoscentibus

¶ Respõdeo dom q duplex est actus voluntatis. Unus qdẽ q̃ est eius ĩmediate velut ab ipa elicitus. s. velle. Alius q̃ est actus volũtatis a volũtate imperatus ꝛ mediãte alia potẽtia exercitus. vt ambulare ꝛ loqui. q̃ a voluntate imperãtur mediante potentia motiua.

¶ Doct. pmo distinguit de duplici actu voluntatis fm quẽ q̃situm pt intelligi dupliciter. Scõo respõdet ꝓportionaliter duplici ꝺclusione. Prima est iuxta scõm actũ volũtatis. ibi. Quantũ igit ꝛc. Scõa q̃ ad pmum. ibi. Sz cũ tum ꝛc. Duplex ergo est actꝰ volũtatis ꝛc. vt in lra. ꝛ sic intelligit q̃situm An volũtas possit cogi ꝛ pati violentiã vel fm actũ elicitũ vel imperatũ. Et de ista distinctõne supra dictũ est. q. p. ar. pº. ¶ Nota q sub actu imperatiã ꝓprehendit actus intellectꝰ. Actus em̃ imperatus generalius q̃ddam est q̃ actus exterior. nisi exterior capiat extense. p omni actu alterius potẽne a volũtate. Qđ aũt intelligere qđ cadit sub electõne ꝓhendat sub actu imperato. patz. qz rõ Doc. sanc. statim ponẽda de actu imperato etiam tenet de actu intellectus. qz videliz aliquis pt cogi quo ad actũ intellectus. incõtum ꝺtra inclinatõnem volũtatis cogitur alicui euidenti veritati assentire. sz intellectus nõ cogatur. sz hõ fm intellectũ vt dictũ ẽ. vide de hoc Doct. sanct. in tertio. dis. xxv. arti. iij. vbi tractat

Distinctio

Dicit inclinatio volũtatis q̃ nature.

hanc materiã vide. ꝛ in de veri. mate. xxij. q. v. ad tertiũ Consequẽter cum dicit

¶ Quantũ igit ad actus a voluntate imperatos voluntas violẽtiã pati pt inq̃ntum p violentiã exteriora membra impediri possunt ne imperiũ voluntatis exequantur.

¶ Respõdet iuxta scõm membrũ tali ꝺclusione. voluntas violentiã pati pt q̃ntum ad actus imperatos. Intelligit materialr ꝛ fm potentiã. qz videliz voluntas nõ imperat actu qñ violentat. sed qz talem actũ posset impedire. Probat ꝺclusio. membra exteriora p violẽtiam pñt impediri ne voluntatꝫ imperiũ exequant. g̃ volũtas pt quo ad actus imperatos pati violentiã. Añs patz. da potest ꝺs ligari ne vadat q̃ libenter abiret. ꝛ simlr potest trahi q̃ libenter remaneret. Tenet ꝺña. qz volũtas remittitur hmõi impeditõni vel tractui. ꝛ nullam ꝓfert vim. ꝛ sic ꝺtra eius inclinatõem cogit manere vel ire quãdocz. et p ꝺsequẽs violentat. Simlr vt dictũ est ptingit aliquẽ p rõnem demõstratiuã cogi quo ad actum intellectꝰ ꝺtra inclinatõem voluntatꝫ. ꝛ p ꝺsequẽs hoꝭ. licz nõ cõtra appetitũ naturalẽ intellectus. Doct. tñ exemplificat de actu exteriori imperato. q̃ ibi est notius violẽtiã posse inferri. Consequẽter ibi.

¶ Sed q̃ntum ad ipm ꝓpriũ actum volũtatis. nõ pt ei violentia inferri. ꝛ huius est rõ. qz actus voluntatis nihil aliud est qz inclinatio q̃dam ꝓcedẽs ab interiori pncipio cognoscẽte. sicut appetitus naturalis est q̃dam inclinatio ab interiori pncipio ꝛ sine cognitõne. qđ aũt est coactũ vel violentũ est ab exteriori pncipio. Unde ꝺtra rõnem ipius actꝰ voluntatis est q sit coactus vel violẽtus. sicut etiã est ꝺtra rõnem naturalis inclinatõnis vel motus lapidis q feratur sursum. pt em̃ lapis p violentiã ferri sursum. sed q iste motus violẽtus sit ex eius naturali inclinatõne esse nõ pt. simlr etiã pt homo p violentiam trahi. sed q hoc sit ex eius voluntate repugnat rationi violentie.

¶ Subiũgit scõam ꝺclusionẽ respon. quo ad pmum membrũ istam. Est impossibile q volũtati inferat violentia quo ad actũ elicitũ. Probat. ꝺtra rõnem ipius actus volũtatis. s. eliciti est. q sit coactus vel violẽtus. igit ꝺclusio vera. ꝺña nota. qz p nullã potẽtiã ꝓuenire pt qđ repugnat rõni alicuꝰ. Añs pbat rõne ꝛ similitudine. Ratione sic. qz actus volũtatis nihil aliud est q̃ inclinatio ꝓcedens ab interiori pncipio cognoscẽte. sed qđ est coactũ est ab exteriori pncipio. g̃ añs ipm verum. qz simlr erit voluntarꝰ ꝛ nõ voluntarꝰ qđ implicat. Et ꝓfirmat añs p sile in naturalib. ¶ Nota hic circa hanc pbatiõem vez esse. q actus voluntatꝫ est inclinatio. sicut appetitus naturalis ẽ inclinatio. ꝛ g̃ sicut motus q̃ est ꝺtra inclinationẽ naturalẽ nõ est naturalis. sic motus q̃ est ꝺtra inclinatõnem volũtatis nõ pt esse volũtatis nec ẽ volũtarꝰ. Si g̃ motus voluntatꝫ est violẽtus. tunc est inclinatio ꝛ est ꝺtra inclinatõnem. Et hec silitudo sufficit ad ꝓpositũ Sed tñ hic est duplex dña. Prima. qz inclinatio voluntatis quã dicimꝰ actũ voluntariũ ẽ inclinatio actualis ꝛ actus ipe elicitꝰ. Inclinatio aũt ꝺtra quã ẽ violẽtia ꝛ motus violẽtus est forma q̃ est actus pmus. sicut grauitas ipa dr ꝛ est inclinatio grauis ꝺtra quã ẽ motus sursum.

¶ Scõa dña est. qz appetitus dupliciter pt habere ad motum. qz vno mõ subiective tñ. ꝛ nõ effective siue originaliter. sicut cũ graue pjcit sursum. motus iste ẽ in graui. sz nõ ab eo. nec actiue nec passiue naturalr. sed tñ extrinsece est. Alio aũt mõ pt se habere ad motũ subiective ꝛ originaliter simlr. sicut cũ graue descendit. Volũtas aũt ꝛ appetitus seqũs cognitõem semp se hz vtrocz mõ ad actum. s. vt subiectũ ꝛ vt pncipium. Et hoc Doc. sanc. tãgit cũ dr. q actus voluntatꝫ est inclinatio q̃dam ꝓcedẽs ab interiori pncipio. Ubi habet q actus eiꝰ est eiꝰ semp dupliciter. subiective ꝛ originaliter. Ex quo sequit q̃ sz res pure naturalis possit habere motum violentũ. q̃ sit in ipa et nõ ab ipa. Huicꝫ ramẽ volũtas pt habere actũ nisi sit ab ipa. ꝛ si ab ipa necessario. g̃ nũcꝫ violẽtus. sz sicut motus naturalis rei semp est in ipa ꝛ ab ipa. sic motus voluntatis. Licet vt dictum est aliqs motus possit esse in re naturali ꝛ nõ ab ipa. sed iste nõ est naturalis. Et p hoc solumtur multe apparẽtie difficultatũ. ¶ Nota etiã. q diuina potẽtia fieri posset. q volũtas ipa niullũ actũ elicere posset. sed ab omni actu cessaret. cũ videliz deꝰ suspẽderet influentiã suam a voluntate nec ramẽ violẽtia voluntati inferret. Quia vt patebit infra. quicqđ deus in rebus facit. nõ est ꝺtra naturã. esto pter naturale vel supra naturale esse possit. nõ tñ violẽtum. ꝓter potentiã obediẽtialẽ in creatura respectu cuiusliber qđ deus in ea agere voluerit. Vide de materia huius articuli in Doc. sanct. in de Uerita. mate. xxij. q. qnta et sexta. vbi ostendit q nec voluntas a deo cogi potest

Argumẽtũ in cõtrariũ Confirmat scõam ꝺclusionẽ. ꝛ intelligit maiorẽ. q id qđ fit volũtarie nõ fit ex necessitate coactõnis. potest tñ fieri necessitate naturali inclinatõnis q̃ nõ pũdicat volũtario. vt oñdit Doc. sanc. in de Uerita. mate. xxij. q. qnta ad pmã instantiã. vbi exponit hanc eandẽ auctoritatẽ dicens. q auctoritas illa ẽ intelligẽda de necessitate coactõnis. que fm Augustinũ v. de ciuitate dei volũtati repugnat.

¶ Ad pmum ergo dom. q ꝺeus q̃ ẽ potẽtior qñ volũtas humana. pt volũtatẽ humanã mouere fm id. puerbiũ Prouerb. xxj. Cor regum in manu ꝺi ẽ. et quocũqꝫ voluerit vertet illud. sed si hoc eẽt p violentiã iam nõ esset cũ actu volũtatis. nec ipa voluntas moneret. sz aliqđ ꝺtra voluntatẽ

¶ Maior negat. si coactio sit ꝺtra naturã inferioris. sz vez est. q inferꝰ pt a superiori efficaciter moueri ꝛ imutari. p libitu superioris. Minor ꝓcedit. sz volũtati quo ad actꝰ elicitos repugnat violẽtia. Et implicat actũ talẽ esse violentũ. vt patuit. quare negat ꝺña. sz seqtur q deꝰ voluntati potẽter dominet. ꝛ q posset eã imutare. sine tñ violẽtia. vt Doct. sanc. ostẽdit vbi iã in fine corpis. vbi et exponit auctoritatẽ in solutõne adducta.

¶ Ad scõm dom. q nõ semp ẽ motus violentus qñ passiuũ imutat a suo actiuo. sed qñ hoc fit ꝺtra interiorẽ inclinatõem passiui. alioqn oẽs alteratões et generatões simpliciũ corpoꝝ essent inaturales ꝛ violẽte. sunt aũt naturales ꝓpter naturalẽ aptitudinẽ interiorẽ materie vel subiecti ad talem disposition. ꝛ similr qñ volũtas mouet ab appetibili fm ꝓpriã inclinatõez nõ ẽ motꝰ violentꝰ. sz volũtarius

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. vj. de volũtario et inuolũtario in cõi

¶ Maior negat. qñ passum ꝓfert vim actiuo. esto actiue nõ ꝓcurrat. vt ostendit Doct. sanct. scõdo physico ꝛ lectõne ꝓma in ꝓncipio. ꝛ scõdo sen. dis. xxiij. q. p. ar. scõdo in cor. Natura em̃ diuidit ꝑ materiã ꝛ formã. ꝛ si natura ꝙ est ꝓncipiũ passiuũ inclinet ad motum erit naturale. Sic si volũtas imuteꝫ ab actiuo ꝛ nõ ꝓtra suam inclinationẽ. nõ cogit nec patit violentiã. Sicut si inualid⁹ corpore cuius membra a volũtate mouere nõ possunt. si ab alio deferat ipo volente nullã patitur violentiã. Ad minorẽ. videbit infra. q. xxj. ar. ij. ad scõm. qz vera est. ꝙ est passiua. qz a suo obiecto mouet ꝛ nõ efficit ipm. Sz dico ꝙ obiectũ nõ mouet ad specificatõem ꝓtra eius inclinatõem. ꝙuis si sit obiectũ ꝑfectũ. s. beatitudo moueat necessario necessitate naturalis inclinatõnis quo ad specificatõem Simil⁹ pa cã effectiua ꝑt in ipam agere ꝛ ipam effectiue mouere citra tñ coactõem. Quare negat ꝓma

¶ Ad tertiũ dõm ꝙ id in qõ volũtas' tẽdit pecando ꝛ si sit malum ꝛ ꝓtra rõnalẽ naturã fm rei veritatẽ. apphẽdit tñ vt bonũ ꝓueniẽs hoi fm aliquã delectatõez sensus vel fm aliquẽ habitũ corruptũ

¶ Ad maiorẽ. Motus violẽtus est ꝓtra naturã. id est intraneã vel naturalẽ inclinatõem appetitus Hoc negat ad hunc sensum. Ad phatõem patebit infra q. lxxj. ar. ij. qz pcm̃ est qdem ꝓtra rõnem hois vt hõ est id est ꝓtra rõnem rectã. sed nõ est ꝓtra inclinatõem volũtatis q̃ mõ est fm suggestionẽ passionis vel corrupti habitus. Nã fornicatio lz sit ꝓtra rectã rõnem. tñ erronea eam approbat ꝛ voluntas in ipam inclinat. ꝛ ꝑ ꝙs quens nõ est violenta.

¶ Utꝛ violentia causet inuoluntariũ

ar. iiij.

AD quintũ sic ꝓcedit. Uideꝫ ꝙ violentia nõ causet inuoluntariũ. voluntariũ em̃ ꝛ inuolũtariũ fm voluntatẽ dicunt. Sz voluntati violẽtia inferri nõ ꝑt. vt ostẽsum est. ꝙ violẽtia inuolũtariũ causare nõ potest. ¶ Ꝓ. id ꝙ est inuolũtariũ ẽ cũ tristicia. vt Damas. ꝛ phs dicunt. sed aliqnãdo patitur aliqs violentiã. nec tñ inde tristat. ergo violẽtia nõ causat inuolũtarium. ¶ Ꝓ. id qđ est a volũtate nõ ꝑt esse inuoluntariũ. Sz aliqua violenta sunt a volũtate. sicut cum aliqs cũ corpe graui sursum ascẽdit. ꝛ sicut cũ aliqs inflectit mẽbra ꝓtra naturalẽ eoꝝ flexibilitatẽ. ꝙ violẽtia nõ causat inuolũtariũ. ¶ Sed ꝓtra est ꝙ phus ꝛ Damas. dicũt. ꝙ aliqđ est inuolũtariũ ꝑ violentiã.

¶ Hic ex dictis in ar. ꝑce. determinat ꝓpositũ. quõ scz violentia causet inuoluntariũ

¶ Respondeo dõm. ꝙ violentia directe opponitur volũtario sicut etiã ꝛ naturali. cõmune ẽ em̃ voluntario ꝛ naturali ꝙ vtrũqz sit a ꝓncipio intrinseco. violentũ aũt ẽ a ꝓncipio extrinseco. ꝛ ꝓpter hoc sicut in rebus q̃ cognitone carẽt violẽtia aliqđ facit ꝓtra naturã. ita in rebꝫ cognoscentibꝫ facit aliqđ eẽ ꝓtra voluntatẽ. qđ aũt est ꝓtra naturã dr eẽ inaturale. ꝛ sliter qđ ẽ ꝓtra volũtatẽ dr eẽ inuoluntariũ. vñ violentia inuolũtarium causat.

¶ Doct. breuiter respõdet tali ꝛone. violẽtia inuolũtariũ causat. Et intelligit ꝙ violẽtia qua ad actũ imperatũ hõ ꝓtra inclinatõnem volũtatis cogit. vel ab eo ꝓtra inclinatõem. phibet. ꝙ tunc actꝰ est inuolũtatꝰ faciẽte violentia. Probat ꝓclusio. sicut in rebꝫ q̃ cognitõne carent violẽtia aliqđ facit ꝓtra naturã. ita in rebꝫ cognoscentibꝫ facit aliqđ ꝓtra voluntatẽ. sed qđ est ꝓtra naturã dr esse innaturale. ꝙ simꝫ qđ est ꝓtra voluntatẽ dr eẽ inuoluntariũ. quale est violentũ. ꝙ sequitur ꝓclusio. Maior phat a ꝓncipio. qz violẽtia opponit volũtario ꝛ naturali ex vna radice. in ꝑticulari scz illa ambo sunt a ꝓncipio intrinseco. violentũ aũt ab extrinseco. ꝙ sequitur maior. vt ꝑz de se. Minor relinqtur nota. qz motum grauis sursum dicim⁹ innaturalẽ ꝛc. Et est intentũ hoꝝ dictoꝝ. qz naturale ꝛ voluntariũ hũt esse a ꝓncipio intrinseco. ꝙ si aliqđ fiat ab extrinseco ꝓtra inclinatõnem intrinseci ꝓncipii erit innaturale ꝓtrarie. ꝛ simil⁹ inuolũtariũ quasi contra voluntatẽ. sed violẽtia dr ꝑ hoc ꝙ aliqs motꝰ fit cõtra inclinatõem nature. vel aliqs actus imparus extorqꝫtur de membris. vel impedit ꝓtra inclinatõem volũtatis. ꝙ talis motus erit innaturalis vel inuolũtarius. nõ pure negatiue. sed ꝓtrarie. qz ꝓtra voluntatẽ

Argumẽtũ in cõtrariũ Cõfirmat cõclusionez respon. Et intelligit vt dictũ est. ꝙ violẽtia. id est eẽ ab exteriori ꝓtra inclinatõnem. ꝛ velle volũtatis facit actum inuoluntariũ contrarie.

¶ Ad ꝓmũ ergo dõm. ꝙ inuolũtariũ volũtario opponit. dictũ est aũt supra. ꝙ voluntariũ dr nõ solum actus q̃ ẽ ũmediate ipius voluntatis. sed etiã actus a volũtate imperatꝫ. ꝙtum igit ad actum q̃ est ũmediate ipius volũtatis. vt supra dictũ ẽ. violẽ ar. huius. tia inferri nõ ꝑt. Uñ talẽ actum violẽtia inuolũtariũ facere nõ ꝑt. sed ꝙtum ad actum imperatũ voluntas ꝑt pati violentiã. ꝛ ꝙtum ad hunc actũ violentia inuoluntariũ facit.

¶ Maior ꝓcedit. dicunt fm voluntatẽ. id ẽ a voluntate denominant. Sz alia sit habitudo volũtatis ad volũtatẽ. alia inuolũtatis Ad minorẽ. volũtati nõ ꝑt inferri violẽtia q̃ ad actũ elicitũ. tñ q̃ ad imparũ vtpatuit arpce. ꝙ ꝛc. Ultꝛ. nõ causat inuolũtariũ. qñ actus interior extorqueat a volũtate ꝓtra eius inclinatõem. Sz qz violentia. id ẽ exterior ptãs ꝑt actũ imperabilẽ a volũtate. nũc aũt nõ imparũ. extorqꝛe de mẽbris ꝓtra volũtatẽ. vel eam impedire a motu exteriori quẽ vellet ꝑficere

¶ Ad scõm dõm. ꝙ sicut naturale dr qđ est fm inclinatõnem nature. ita voluntariũ dr qđ ẽ fm inclinatõnem volũtatis. Dicit aũt aliqđ naturale dupliciter. Uno mõ qz ẽ a natura sicut a ꝓncipio actiuo. sicut calefacere ẽ naturale igni. Alio mõ fm ꝓncipiũ passiuũ. qz scz ẽ innata inclinatio ad recipiendũ actõem a ꝓncipio extrinseco. sicut motus celi dr esse naturalis ꝓpter aptitudinẽ naturalem celestis corpis ad talẽ motum. licet moueꝫ sit voluntariũ Et simil⁹ voluntariũ ꝑt aliqđ dici dupliciter. Uno mõ fm actõem. puta cum aliqs aliqđ vult agere. Alio mõ fm passionẽ. s. cum aliqs vult pati ab alio. Uñ cum actio inferat ab aliq̃ exteriori manente in eo qui patit volũtate patiendi nõ est simpl⁹ violentũ. qa licet ille q̃ patit nõ ꝓferat agendo. ꝓfert tñ volendo pati. vnde nõ ꝑt dici inuoluntariũ

Articulus vj

¶ Maior vera vt sic. dico aũt vt sic. qz potest nobis esse volũtarius ꝛ toti aiali fm appetitum. ꝛ tamẽ esse cũ pena ꝛ tristicia in ꝙtum est ꝓtra elementũ ꝓ dominãs in corpore. vt patebit in solutõne sequenti Minor negat ꝙ pariat violentiã ꝛ nõ tristetur. ad hoc em̃ vt pariat violentiã. oportꝫ ꝙ voluntas nõ faciat aliquid nec velit pari. Et si vtrũqz horum assit. s. ꝙ nec faciat imperando. nec velit pati. tunc oportꝫ ꝙ sequat tristicia in voluntate Nõ aũt est violentia si nõ faciat. sed tamẽ lũtenter patiatur. Sicut Doct. sanct declarat in solutõne per simile in naturalibꝫ. Quare negat ꝓsequentia

¶ Ad tertiũ dõm. ꝙ sicut phus dr in. viij. phy. Motus aialis q̃ interdũ mouet aial ꝓtra naturalem inclinatõnem corpoꝛis. ꝛ si nõ sit naturalis corpori. est tamẽ qdãmodo naturalis aiali. cui natura le est ꝙ fm appetitũ moueat. ꝛ ideo hoc nõ est violentum simpl⁹ sed fm qđ. Et simil⁹ ẽ dõm ꝙ cuz aliquis inflecrit membra ꝓtra naturalẽ dispositõnem. hoc em̃ ẽ violẽtum fm quid. s. ꝙtum ad mẽbrũ ꝑticulare. nõ tñ simpl⁹ ꝙtum ad ipm hoiem.

¶ Ad maiorẽ. Id qđ est a voluntate nõ potest eẽ inuoluntariũ. Uez ꝑ compatõnem ad ipam voluntatez. ímmo ad totum habens voluntatẽ. cuius volũtas ẽ inclinatio. Voluntas em̃ est inclinatio totius hois. Et ergo qđ fm eam fit nõ iudicat violentũ homini. Simil⁹ qđ fit fm appetitum animalẽ nõ est violentũ aiali. ꝑt tñ esse violẽtum corpori aialis. in ꝙtum motus qui est fm appetitum aialem. repugnat inclinatõni corpis rõne elementi ꝓ dominantis. ꝛ in ꝓtrariũ tendẽtis. Ad minorem. Si intelligit ꝙ violentia simpl⁹ respectu totius habentis voluntatẽ ꝛ respectu volũtatis ꝛ appetitus aialis negat. Sed si intelligit ꝙ violentia fm quid ꝑ ꝓparationem ad inclinatõem corpoꝛis. Et sic. ꝓcedit ꝓbatio. qa motus sursum est violentus corpori animalis. sed nõ toti aiali. cui naturale est ꝙmoueri fm appetitum sensitiũ ꝑ habendis necessariis suis. Simile est de inflectõe membroꝝ. Ergo talis violẽtia simpl⁹ qua aliqđ est ꝓtra inclinatõnem volũtatis ꝛ totius hois vel aialis nõ causat inuoluntariũ simpl⁹. negat. Sed tene. ꝓbat. ꝙ violentia qua fit aliqđ ꝓtra corpus. ꝛ tamẽ fm inclinatõem appetitus nõ facit simpl⁹ inuoluntariũ. sed fm quid mñ. Uide de materia huius solutõnis Doct. sanct. in scõdo. dist. xv. q. ij. ar. ij. in cor. vbi sic dr. Motus aialis est duplex. Unus sequens naturam corpis cius fm virtutem elementi ꝑ dominantis in ipo. Alio modo ꝓsequitur apprehẽsionem ꝛ appetitum. Et hic est motus ꝓprius animalis in ꝙtum est animal. Hec ibi. Et in tertio. dist. xxij. q. iij. ar. ij. questiun. ꝑ. in cor. vbi inter cetera dr. Alio modo dr motus naturalis. qz in eo qđ mouet est dispositio naturalis. ꝑ quã aliquid fit mobile ab aliquo mouente. Et hoc ꝓtingit dupl⁹. qz vl' inest ista aptitudo ad hoc ꝙ moueatur ab illo mouẽte cum inclinatõne ad ꝓtrariũ motum. sicut est in corpore animalis. Et tunc ille motus dr violentus ꝙtum ad naturam corpis in ꝙtũ est corpꝰ. Naturalis aũt ꝙtum ad naturã corporis in ꝙtũ est animatum. Hec ille. Ex quibꝫ patz ꝙ motus aialis qui est fm appetitũ pcuſa apphensione est naturalis aiali vt sic. sed ẽ violẽtus corpori. vt habet hec solutio Doct. sanct. Patz ꝛ qui sit motus aialis vt aial est. s. ꝓgressiuus vel volatiuus fm appetitum aialis ꝛ apphensionẽ. Quare

Doctꝰ violẽ tꝰ corpi aialꝭ ꝛ nõ aiali

quoq; ex his ꝙ si aial ꝙescat ex appetitu fm inclinatõez corpoꝛis. tunc est ꝙes emino naturalis. Si aũt pauset in loco fm appetitum qui tamẽ est ꝓtra naturã corpoꝛis. ꝙ tunc est quies naturalis aiali fm ꝙ aial. nõ aũt fm corpus. ꝓportionabilꝰ de ꝙte loquendo sicut Doct. sanc. de motu dixit. Uide Doct. sanct. in opusculo. xxxv. de hu modi materia.

¶ Utꝛ metus causet inuoluntariũ

AD sextum sic ꝓcedit. Uideꝫ ꝙ metus causet inuoluntariũ simpl⁹. sicut em̃ violentia est respectu eius qđ ꝓtrariat ꝑsentialꝰ voluntati. ita metus est respectu futuri mali qđ repugnat voluntati. sed violẽtia causat inuoluntariũ simpl⁹. ꝙ ꝛ metus inuoluntarium simpl⁹ causat. ¶ Ꝓ. qđ est fm se tale ꝙlibet addito remanet tale. sicut qđ fm se est calidũ. cuicũqz ꝓiungatur mhilomin⁹ est calidũ ipo manente. sed illud qđ ꝑ metum agitur fm se est inuoluntariũ. ꝙ etiam adueniente metu est inuoluntariũ. ¶ Ꝓ. qđ sub cõditione est tale fm qđ est tale. qđ aũt absqꝫ ꝓditõne est tale simpl⁹ est tale. sicut qđ est necessariũ ex cõditione ẽ necessariũ fm quid. qđ aũt ẽ necessariũ absolute ẽ necessariũ simpl⁹. sed id qđ ꝑ metum agitur ẽ inuoluntariũ absolute. nõ est aũt volũtariũ nisi sub ꝓditõne. s. vt vitetur malũ qđ timet. ergo id qđ per metum agit ẽ simpl⁹ inuoluntariũ. ¶ Sed ꝓtra est qđ Brego. nicenus dr ꝛ etiã phs. ꝙ hmõi q̃ ꝑ metũ agunt sunt magis volũtaria qz inuolũtaria.

¶ Hic determinat de inuolũtario fm quid. Et duo facit. Primo ostendit fm qđ attendat inuolũtariũ hoc modo dictũ. Scõo excludit a rõne inuolũtarij qđ dã qđ videtur facere inuolũtariũ in sequẽti articulo ¶ Hoc ꝓta fm Doctoꝛ. sanct. in q̃rto. dist. xxij. ar. ꝓmo. ꝙ duplex est vis. Una q̃ facit necessitatẽ absolutã. Et tale necessarium iuxta phm dr necessariũ violentũ absolute. Alia aũt est vis que facit necessitatẽ ꝓditionatã. Et tale necessariũ iuxta phm vocat violentũ mixtum. Et hec violentia scõa potest eẽ in ꝓsensu q̃ est actus volũtatis. nõ aũt primo. Et ista scõa vis idem est qđ metus. q̃ voluntatẽ cogit quodãmodo. sed ꝓma vis cadit etiã in corpoꝛalibꝫ rebꝫ. Unde legislatoꝛ ꝑ vim intelligit coactõem simpl⁹ et diuidit vim ꝓtra metum. Hec ille. Quare patz ꝙ ꝓ us q̃situm est. An vis absoluta possit inferri voluntario Hunc aũt querit de violentia fm ꝙ est ꝑ metum que nõ repugnat volũtati. sed aliqđ velle ex necessitate ꝓditionata. Et an talis vis fm qđ faciat actũ inuoluntariũ q̃ sic est volitus. solũ rõne metus ꝛ timoris periculi

¶ Respondeo dõm. ꝙ sicut phus dr in. iij. ethi. et idem dr Brego. nicenus in li. suo de hoie. hmõi q̃ ꝑ metum agunt mixta sunt ex volũtario ꝛ inuolũtario. id em̃ qđ ꝑ metum agit in se ꝓsideratũ nõ est volũtarium. sed fit volũtarium in casu. s. ad vitandum malum qđ timetur.

¶ Doct. ꝓmo deducit ꝓclusionẽ quãdam ꝓambulam ꝛ indeterminate respõsiuã. Scõo magis determinate respõdet. ibi. Sed sicꝫ ꝛc. Prima ꝓclusio est ista. Huiusmodi q̃ ꝑ metum agunt mixta sunt ex volũtario

Universidad de Deusto
Biblioteca

rio ⁊ inuolũtario habeꝛ ꝙ hoc aliq̃lis reſpõſio ad q̃ſitum ꝙ que ꝙ metum agunt. nec ſunt pure volũtaria. nec pure inuolũtaria. qz mixta. Probat auctoritate pĥi ⁊ Gregoꝛij Niceni. ⁊ rõne ſic. id qđ ꝙ metum agit vt in ſra p totũ ꝯcluſio vera. Ad̃s notum. qz nullus vult ꝓicere bona ſua in mari ſm ſe ꝛſiderando illam ꝓiectõnem. ⁊ tñ vt euadat periculũ maius. ſ. ſubmerſionẽ ſuam vult ꝓicere. Conſequẽtia nota.

¶ Sed ſi q̃s recte ꝛſideret magis ſunt hmõi volũtaria q̃z inuolũtaria. ſunt eĩ volũtaria ſimplr. inuolũtaria aũt ſm quid. Unũqđq; eĩ ſimplr eſſe dꝛ ſm ꝙ eſt in actu. ſm aũt ꝙ ẽ in ſola appĥenſione nõ eſt ſimplr. ſed ſm quid.

¶ Habito qz ſunt mixta ex volũtario ⁊ inuolũtario. Hic Doct. determinat quid magis dicenda ſint tali cõcluſione. reſpon. hmõi que ꝙ metum agunt magis ſunt volũtaria q̃z inuolũtaria habeꝫ ꝙ ħ riſio formal. ꝙ nec᷑ nõ cauſat inuolũtariũ ſimplr ſed ſm qđ tñ Probat ꝛcluſio. huiuſmodi ſunt volũtaria ſimplr. inuolũtaria ſ᷒ qđ igit᷑ ꝛcło ꝑa. Cõſequẽtia nota. qz magis ẽ id qđ ẽ ſimplr. q̃z id qđ ẽ ſm qđ. Ad̃s. ꝓbat ſic. Unũqđq; ſimplr eſſe dꝛ ſ᷒ ꝙ ẽ in actu. ſm aũt ꝙ ẽ in ſola appĥenſione nõ ẽ ſimplr ſz ſm quid. ſed qđ ꝙ metum agit᷑ eſt volũtariũ ſm ꝙ ẽ actu. ſed inuolũtariũ ſolum ſm ꝙ eſt in appĥenſione rõis. igit᷑ eſt ſimplr volũtariũ. ſed inuoluntariũ ſm qđ. Huius rõnis Doct. ſanc. ponit ꝓmo maiorẽ. ſcło ꝓbat minorem. ibi. Hoc aũt ⁊c. Maiorẽ iſtã Doct. relinquit nota. qz ſm ꝙ fit res actu. hz eſſe ſimplr ⁊ in ſe. ſed in appĥenſione habet ſolum eſſe ſm appĥenſionem ⁊ nõ ſm ſe

Conſequẽter cum dicit

¶ Hoc aũt ꝙ ꝙ metum agit. ſm hoc ẽ in actu ſm ꝙ fit. cum eĩ actus in ſingularibꝫ ſint. ſingulare aũt ineꝛtum hmõi ẽ hic ⁊ nunc. ſm hoc id qđ fit ẽ in actu. ſm ꝙ hic ẽ ⁊ nunc ⁊ ſub aliis ꝛditionib᷒ indiuidualib᷒. ſic aũt hoc qđ fit ꝙ metum ẽ voluntariũ in q̃ꝛtum ſcz ẽ hic ⁊ nunc. put ſcz in hoc caſu eſt ĩpedimentũ maioris mali qđ timebatur. ſicut ꝓiectio mercium in mare fit voluntariũ tpe tẽpeſtatis ꝓpter timorem periculi Unde manifeſtũ ẽ ꝙ ſimplr volũtariũ eſt. vnde ⁊ cõpetit ei ratõne voluntarij. qz ꝑncipium eius eſt intra.

¶ Probat minorẽ ꝑ añcedente aſſumpto ꝑncipali. et ꝓmo ꝓmã ꝑẽ e᷒. ſcło ſcam. ibi. Sz ꝙ ⁊c. Quo ad ꝓmã arguit᷑ ſic. hoc qđ ꝙ metum agit ſm hoc eſt in actu ſm ꝙ fit. ſed ſic ſcz ſm ꝙ fit. qđ fit ꝙ metum eſt voluntariũ. ḡ qđ ꝙ metum agit᷑ eſt volũtariũ ſm ꝙ ẽ actu. Maior ꝓbat᷑ in ſra. Cũ cĩ ⁊c. qz ſm hoc qđ fit ẽ in actu. ſm ꝙ eſt hic ⁊ nunc. ⁊ ſub aliis ꝛditionib᷒ indiuidualib᷒. igit᷑ maior vera. hoc aſſumptum ꝓbat᷑ in ſra. Minor ꝓma declarat᷑ ibi. put ſcz ⁊c. Et ꝛfirmat᷑ ꝓma ꝓs añis iã ꝓbata. qz ꝓpetit tali qđ agit᷑ ex metu hic ⁊ nunc rõ volũtarij. qz ꝑncipiũ eius ẽ intra. ⁊ cũ hoc ẽ ibi cognitio. qz ſciendo ⁊ volendo eĩcit merces Cõſequẽter ibi

¶ Sed ꝙ accipiat᷑ id qđ ꝙ metũ ſit vt extra hũc caſum exiſtẽs ꝓut repugnat voluntarie. hoc nõ ẽ niſi ſm rõnem tm̃. ⁊ ideo ẽ inuolũtariũ ſm qđ. id ẽ ꝓ ut ꝛſideraꝫ extra hunc caſum exiſtens

¶ Subiũgit que ſunt ꝓ ſcđa ꝑte minoris dicte ꝑncipalis. ſ. q᷒ hmõi que metu agunt᷑ ſunt ſolum inuolũtaria ſm appĥenſionẽ rõnis. qz ꝙ id qđ ꝙ metum fit vt extra hunc caſum. ſic repugnat volũtati. ſed ħ ſcđm. eſt ſm rationẽ tm̃. ergo ſcđa minoris ꝑs vera. Et ꝑtz de ſe. qz mercator dum cogitat de meratb ſuis extra caſum hunc cõſiderans vult nõ ꝓicere ⁊ ꝓiectio eſt ꝓtra volũtatẽ. ſz iſta eſt ſpeculatio extra caſuz. dũ aũt eſt actu in periculo. tũc vult oĩno ꝓicere. ⁊ ergo ꝓiectio vt exiſtit in actu ſic ẽ volita. ſed vt ꝛſideraꝫ nõ exiſtens tũc eſt nolita. Aduerte ãt ꝙ ⁊ ꝓiectio vt actu eſt ſic ꝛſideraꝫ actu vt facienda. ⁊ talis cogitatiõe que ẽ ĩpatiua. ſed qñ cogitaꝫ ꝙ intellectũ abſtrahente ab eẽ actuali. ꝓiectiõem ĩpam extra caſum periculi ſic ẽ nõ volita. ſed vt ꝛſideraꝫ vt redimẽs maius periculũ ſic ꝛſideraꝫ vt voleda ⁊ eſt volita. ¶ Nota ex his ꝙ peccãs ex metu nõ eſt excuſatus. nam qđ ex metu agit᷑ eſt volũtariũ. ⁊ ꝙ ꝑñs ſ. in nullo caſu licitũ nõ excuſaꝫ facies. que aũt facta excuſet metus qui cadit in ꝛſtãtem vi᷒. vide D. S. vbi ſupra in q̃ſto. qz conſtans. metu cogit᷑ ad ſuſtinendũ minus malũ. vt euadat maiꝰ. nõ aũt cogit᷑ ad maius. vt euadat minus. ſicut inconſtãs. Et qz ꝑcã ſunt maxima mala. ideo ad hoc nullo modo ꝑt hõ ꝛſtãs cogi ad ĩpa. imo magis debet hõ meti q̃ꝛ talia ſuſtinere. ſed inter dãna corꝛalia vt euitet maius ſuſtinet minus Vide ar. ij. ibid᷒. vide etiã de materia huius articuli. D. S. in q̃dlibꝫ. v. ar. x.

Argumẽtũ in cõtrariũ

Probat ſcđam cõcluſionem reſponſiuam

¶ Ad ꝓmum ergo dõm. ꝙ ea q̃ aguntur ꝙ metum ⁊ ꝙ vim nõ ſolum differũt ſm ꝓens ⁊ futurũ. ſz etiã ſm hoc qđ ĩ eo qđ agit᷑ ꝙ vim. volũtas nõ cõſentit. ſed oĩno eſt ꝓtra motum volũtatis. ſed id qđ ꝙ metum agit᷑ fit voluntariũ. ideo. qz motꝰ voluntatis fertur in id. ſz nõ ꝓpter ſeipm. ſed ꝓpter aliud. ſ. ad repellendũ malum qđ timeꝫ. ſufficit eĩ ad rõnem volũtarij q̃ ſit ꝓpter aliud voluntariũ. voluntariũ eĩ eſt nõ ſolum qđ ꝓpter ſeipm volumus vt finem. ſed etiã qđ ꝓpter aliud volumꝰ vt ꝓpter finem. patz ergo ꝙ in eo qđ ꝙ vim agit᷑ volũtas interioꝛ nihil agit. ⁊ ideo vt Grego. nicenus dꝛ. ad ex cludendũ ea que ꝙ metum agunt᷑ in ꝛfinitõne violenti nõ ſolum dꝛ ꝙ violentũ eſt cuius ꝓncipium ẽ extra. ſz addit nil ꝛferẽte vim paſſo. qz ad id qđ agitur ꝙ metũ voluntas timentis aliq̃d ꝛfert.

¶ Ad maiorẽ duplicit᷑. ꝓmo negaꝫ. ꝙ violentia ⁊ metus differãt ſolũ penes ꝑſens ⁊ futuꝝ. Sc̃do negaꝫ. ꝙ violẽtũ ſimplr. ⁊ qđ agit᷑ metu equaliter repugnẽt volũtati Et hoc. d. ſ. oſtẽdit in ſolutõe. qz in violentũ ſimpliciter (qđ fit ſ᷒ actũ ĩpatũ. ⁊ ꝑſertim exterioꝛẽ) volũtas nũq̃ ꝛſentit. ſed ſolũ extoꝛquet per potẽtiã ⁊ vim ex trinſecã Sed in id qđ agit᷑ metu volũtas ſimplr ꝛſentit ſm ꝙ nũc agitur. licet extra caſum hũc nõ ꝛſentiret. nec nũc ꝛſentit in ĩpm ꝓpter ſe. ſed ſolũ ꝓpter aliud. Quare vt agit᷑ ſimplr ẽ volũtariũ Hã volũtariũ ſimplr. dꝛ etiam volitũ ꝓpter aliud. ⁊re negaꝫ ꝓña Patz ex hac ꝛcluſione qđ in ꝓncipio articuli allegabaꝫ ex q̃ſto. ꝙ metus ⁊ vis ſimplr diſtinguunt᷑ ⁊c. Aduerte ãt ꝑba. d. ſan. cũ dꝛ in ſoluõe. ꝙ illꝫ qđ agit᷑ metu pura ꝓiectio mercium ẽ volũtariũ ꝓut agit. ſz nõ ꝓpter ſeipm ſz ꝓpter aliud. qz ex ħ ꝑñ

Scotus

ꝙ nõ optz ponere appetibile neutrum. ꝙ nec ſit finis nec ad finẽ. vt Scotꝰ opinaꝫ in q̃ſto. diſ. xlix. q. v. er in ꝓmo diſ. ꝑ. q. ij. vbi ad hoc dõm fundat ſe in hmõi volũtatis mixtis Hã ꝑz hic ꝙ ꝓiectio mercium eſt actus volita ꝓpter aliud. ſ. periculũ vitãdũ. qđ ẽ volitũ ꝓpter vitã ꝛſeruandã. ⁊ iſta ꝓpter bꝛuidinẽ. Silr qñ q̃s vult ſeruare merces abſolute ꝛſiderãdo eas extra caſum neceſſitaꝫ vult eas ꝛſeruari tanq̃ aliqđ bonũ ſuũ. ⁊ in hoc ĩplicite vult ⁊ ꝓtualr bꝛuidinẽ ſm cõem rõnẽ. quare oẽ volitũ ẽ aut finis aut medium

¶ Ad ſcđm dõm. ꝙ ea que abſolute dicunt᷑ quolibet addito remanẽt talia. ſicut calidũ ⁊ album. ſed ea q̃ relatiue dicunt᷑ variant᷑ ſm cõparatõem ad diuerſa. qđ eĩ eſt magnũ cõparatũ huic. eſt parnum cõparatũ alteri. Voluntariũ aũt dꝛ aliqđ nõ ſolum ꝓpter ſe quaſi abſolute. ſed etiã ꝓpter aliud quaſi relatiue. ⁊ ideo nihil ꝓhibet aliqđ qđ dꝛ ſe nõ eſſet voluntariũ. alteri cõparatum fieri voluntariũ per cõparatõnem ad aliud.

¶ Maioꝛ eſt vera tm̃ in abſolutis. nõ in reſpectiuis. mõ voluntariũ eſt aliqđ nõ tm̃ ꝓpter ſe. ſed etiã ꝓpter aliud. Et ſic id qđ agit᷑ ex metu ſi ꝛſideret ſm ſe extra hũc caſum nõ eſt voluntariũ. ſed poſito hoc caſu eſt volũtariũ ad vitandũ maius malũ ⁊c. Aduerte hic ex Doc. ſanc. gloſam iſtius ꝓbõnis. Qđ eſt tale. cuicũ q̃z ꝓpareẽ tale. qz vera eſt in abſolutis nõ in reſpectiuis. vt ꝑtz in exemplo ſolutionis. Patet ex hoc nullitas argumẽti quo rundã arguentiũ apud pĥiam. ꝙ ſi aliqua ex natura ſint cognoſcibilia. ꝙ ḡ apud oẽs ſint naturalr nota. qz intelligibile dꝛ relatiue.

¶ Ad tertiũ dõm. ꝙ illud qđ ꝙ metum agit᷑ abſq̃ ꝛditõne eſt voluntariũ. id eſt ſm ꝙ actu agitur. ſz inuolũtariũ ẽ ſub ꝛditõe. id ẽ ſi talis metꝰ nõ immineret. vñ ſm illã rõem magis ꝑt ꝛcludi oppoſitum

¶ Maioꝛ ꝓcedit. Ad ꝓmã ꝑtẽ minoris dꝛ exponendo. ꝙ ꝙ metum actũ eſt inuolũtariũ abſolute. id eſt ꝛſiderati ꝙ rõem ſm ſe. Sed hoc eſt ee inuolũtariũ ſm qđ vt patuit in coꝛpe. qz ſic nõ ꝛſideraꝫ vt eſt in actu hic et nunc ⁊c. Sc̃da ꝑs minoris negaꝫ oĩno. imo oppoſitũ eſt vey. qz vt agit᷑ hic ⁊ nunc eſt abſolute volũtarium ſine oĩ ꝛditõne. ſz bene ſit volitũ ꝓpter aliud. ſi eſt inuolũtariũ ſm ꝛditõnem. qz ſcz aliqs nõ vellet ꝓicere ſi nõ eſſet periculum. ſed nunc vult ſimplr ꝓicere ſine ꝛditõne Quare negatur ꝓſequẽtia

¶ Utr᷒ ꝛcupiſcẽtia inuoluntariũ cauſet.

AD ſeptimũ ſic ꝓceditur. Videt᷑ ꝙ ꝛcupiſcentia cauſet inuoluntariũ. ſicut eĩ metus eſt quedã paſſio. ita ⁊ ꝛcupiſcentia. ſed metus cauſat quodãmodo inuoluntariũ. ergo etiã ꝛcupiſcentia. ¶ Ꝑ. ſicut ꝑ timorem timidus agit ꝓtra id qđ ꝓponebat. ita incõtinens ꝓpter ꝛcupiſcentiã. ſed timoꝛ aliquo mõ cauſat inuoluntariũ. ergo ⁊ ꝛcupiſcentia. ¶ Ꝑ. ad voluntariũ req̃ritur cognitio. ſed ꝛcupiſcẽtia coꝛrumpit cognitõnem. Dicit eĩ pĥs in. vj. ethi. ꝙ delectatio ſiue ꝛcupiſcẽtia delectatõnis coꝛrũpit exiſtimationẽ prudentie. ergo ꝛcupiſcẽtia cauſat inuolũtariũm. ¶ Sed ꝓtra eſt ꝙ Damaſ. dꝛ. Inuoluntariũ eſt miſericoꝛdia vel indulgẽtia dignũ ⁊ cuz triſticia agit᷑. ſz neutrũ hoꝝ ꝓpetit ei qđ ꝙ ꝛcupiſcẽtiã agit᷑. ḡ ꝛcupiſcentia nõ cauſat inuoluntariũ

Cõcupiſcentia multꝫ modis accipit

¶ Hic D. ſan. excludit vnũ qđ videt᷑ cauſare inuolũtariũ. ſ. ꝛcupiſcentiã Pro ĩtellectu ⁊ fundamẽto dicendoꝝ optz ꝓnotare breuiter. qđ ifra habet᷑. q. lxxiij. ar. vi. ad ſcđz. ꝙ Cõcupiſcẽtia dꝛ multis modis. vno mõ ertẽ ſe. vt etiã includit motũ volũtatꝫ. ⁊ ſic hic nõ ĩtelligit᷑ q̃ſitũ nec reſpõſio. alio mõ accipit᷑ ꝛcupiſcẽtia ꝙ paſſione q dã ꝓtuꝫ ꝛcupiſcibil᷑ ſenſitiue. ⁊ ſic dupliꝛ ſe hz ad actum volũtatis. vno mõ ꝓcomitãter vel ꝛſequẽter. vt patebit ifra. q. xxiij. ar. iij. Et ſic ⁊ez nõ qrit᷑ de ꝛcupiſcẽtia ſic ſe habẽtis. ſz alio mõ ſe hz añcedẽter ad motũ volũtatꝫ. ⁊ ſic q̃rit᷑ hic de ꝛcupiſcẽtia. ¶ Nota ſcđo ꝙ ſicut habet᷑ in fra. q. xxxviij. ar. ij. ad ꝑ. Cõtingit qñq; ꝙ effect᷒ diminuat ſuã cãm. nõ qz effect᷒. ſz qz hz ꝛditõem oppoſitã cauſe. ⁊ obiecto ipi᷒ cauſe. vt ibidẽ patebit. Sic ꝑ ꝛtingere ecõꝛa. ꝙ aliqđ ſit natũ aliquã ꝑtẽtiã inclinare. ⁊ trahere ad actũ aliquẽ. ⁊ tñ ꝑ diminuere ꝛditõem aliquã illi᷒ act᷒ Sic ad ꝓpoſitũ ꝛcupiſcẽtia ꝓcedẽs volũtatẽ nata eſt eã inclinare ad ꝛſenſum ⁊ ꝓplacentiã ad id ad qđ afficit ſenſualitas. vt patebit infra. q. lxxvij. ar. ij. Et tñ coꝛpo ꝙ act᷒ volũtatis ꝓuenit in ipã volũtatẽ ex tractu exterioꝛis ipulſiui minuit᷑ qdã ꝛditio act᷒ volũtatꝫ. ſ. eẽ volũtariũ. nã ad volũtariũ req̃rit᷑ ꝙ ſit a ꝓncipio intrinſeco. et ſic act᷒ volũtaris magis volũtari᷒ ẽ q ab ipa ꝓcedit ſz ei᷒ ꝓtiũ motiuũ. ſ. ſm iudiciũ ſolꝰ rõnis. q̃z qui ꝓcedit ex tractu paſſionis exterinſece volũtari Quare ſtãt ſimul ꝙ ꝛcupiſcẽtia nata ſit cauſare actũ volũtatis ĩq̃tũ nata eſt imutare iudiciũ rõnis. ⁊ ꝑ conſequẽs alliere volũtatẽ. ⁊ tñ nata ſit diminuere rõnẽ volũtarij ipi᷒ act᷒ cauſati Et ſm hoc dꝛ D. infra. q. lxxvij. ar. vj. ꝙ ꝑtm alleuiet ꝙ paſſionẽ. ĩq̃tũ paſſio minuit volũtariũ. ⁊ hec ſunt notatu dign a ꝓ dicendis in coꝛpe.

¶ Reſpondeo dõm. ꝙ ꝛcupiſcẽtia nõ cauſat inuoluntariũ. ſed magis facit aliqđ voluntariũ. dicit eĩ aliqđ voluntariũ. ex eo ꝙ volũtas in id fertur. ꝓ ꝛcupiſcentiã ãt volũtas inclinat ad volendũ id qđ ꝛcupiſcit. ⁊ ideo ꝛcupiſcẽtia magis facit ad hoc ꝙ aliqđ ſit voluntariũ q̃z ꝙ ſit inuoluntariũ

¶ Doct. reſponder tali ꝛcluſione. Cõcupiſcentia nõ cauſat inuolũtariũ. ſed magis facit aliqđ voluntariũ Et ĩtelligit᷑ iſta ꝛcluſio ꝓatiue. ſic videlicz. ꝙ ꝛcupiſcẽtia ex quo eſt paſſio inclinatiua volũtatis. magis hz ex ꝓꝓria rõne ꝙ cauſet volũtariũ actum q̃z ꝙ cauſet actũ inuoluntarium. ſed non intelligitur ꝙ magis faciat actum voluntariũ. id eſt augeat voluntariũ actus cauſati. qz iã oſtenſum eſt ex infra habendis. ꝙ hz diminuere voluntariũm formalr. Stant aũt ſimł ꝙ ex natura magis cauſet actum voluntariũ q̃z cauſet aliqđ ꝓtra volũtatẽ Et tamẽ illã formalitatẽ ⁊ ꝛditõnem q̃ eſt eſſe ex ꝓncipio intrinſeco diminuat. Probat ãt ꝛcluſio ſic. Aliquid dꝛ voluntariũ ex hoc ꝙ volũtas in id fertur. ſed ꝙ ꝛcupiſcentiã. ſ. paſſionẽ ꝓueniẽtẽ. volũtas inclinat ad volendũ id qđ ꝛcupiſcit. ḡ ⁊c. Premiſſe note. ¶ Et aduerte clare illã eſſe mentem Doct. ſanct. q̃ dicta eſt. qz ꝛcupiſcentia facit volũtariũ. qz inclinat voluntatẽ ad volendũ cum quo ſtat. ꝙ actus ꝓcedens minus habeat formalitatem ⁊ ꝛditõem volũtarij. ꝓter hoc ꝙ ꝛcupiſcẽtia hz cõditõnem repugnantẽ magis volũtario. ſ. extrinſecũ eſſe a volũtate. Sufficit aũt ad hoc ꝙ actus ſit volũtarius.

q̃ pcedat a voluntate etiã tracta a passione. cuius esse a voluntate tracta obstet magnitudini voluntarij. nõ tñ volũtario aliquo z in aliq̃ gradu. Vñ esse ex passione remote. stat cũ volũtario. ſz nõ cũ summe volũtario.

Argumẽtũ in cõtrariũ Confirmat ꝯclusionem resp̃ndiuã. qz qđ agitur ex passione. p tunc qñ agitur. nõ est triste sed placens. ſz post peccatũ tristetur q̃ ex passione peccauit. Et p hoc distinguit a peccãte ex habitu vt mali cia. Simili̇r actum ex passione. nõ est dignũ indulgentia totali. licet excuset a tanto. vt patebit infra. q. lxxvij. ar. vj. vij. et. viij. Unde si nõ meretur totalem indulgentiam nõ est sine voluntario.

¶ Ad p̃mum ergo dñm. q timor est de malo. cõcupiscentia aũt respicit bonũ. malum aũt fm se contrariat volũtati. ſz bonũ ẽ volũtati ꝯsonũ. vñ magis se hz timor ad causandũ inuolũtariũ q̃ ꝯcupiscẽtia.

¶ Maior vera in hoc. q vtrobiq̃ est passio. sed nõ est passio eiusdem rationis. qz metus seu timor est de malo. z passio retractiua. Cõcupiscẽtia aũt est passio de bono z inclinatiua volũtatis. vt patebit infra. q. lx. arti. iij.

Minor ꝓcedit. qz est de malo. qđ absolute fm se ẽ cõtra voluntatẽ. Secus de ꝯcupiscẽtia que est de bono qđ nõ ira ꝓtrariat voluntati. pſertim in sic passionato Quare negatur ꝯña. qz ꝯcupiscẽtia ex ꝓpria rõne hz inclinare voluntatẽ. nõ sic timor. sed magis fm se repellit. Unde nõ obstat q etiã qui peccat ex passione. postea agat penitentiã sup facto. qz sufficit q stante passione voluntas inclineť ad obiectũ passionis ꝯcupiscẽtie. nõ aũt inclinat ex timore ad id qđ timeť. sed repellit volũtas. Sicut timetur interitus z illum volũtas fugit. sed sperať euasio. et ꝓpter istã est volita ꝓiectio nõ ex timore ꝛc. Et de hoc in sequenti solutõne.

¶ Ad scõm dñm. q in eo q̃ p metum aliq̃d agit manet repugnãtia volũtatis ad id qđ agit fm q in se ꝯsiderať. sed in eo q̃ agit aliq̃d p ꝯcupiscentiã. sicut est incõtinens. nõ manet ꝑor volũtas q̃ repudiabat illud qđ ꝯcupiscit. ſz mutat ad volendũ id qđ ꝑus repudiabat. z ideo qđ p metũ agit quodãmõ est inuoluntariũ. sed qđ p ꝯcupiscentiã agit nullo mõ. nam incõtinens ꝯcupiscẽtie agit ꝓtra id qđ ꝑius ꝓponebat. nõ aũt ꝓtra id qđ nunc vult. sed timidus agit ꝓtra id qđ etiã nunc fm se vult.

¶ Ad maiorẽ. nõ est simile. qz timidus agit ꝓtra id qđ ꝓponebat. z etiã ꝓtra id qđ nunc vult fm se extra casum. nõ sic de incõtinente. qz ille dimisit ꝑorem voluntatem. Et nunc nõ hz ꝓtrariã voluntatẽ ei qđ agit. sicut timidus qui etiã nunc hz ꝓtrariã voluntatẽ capiendo voluntatẽ ꝑ velleitate. qz etiam nunc vellet nõ ꝑticere mercedes. Unde negat ꝯsequẽtia. De differẽtia intemperati z incõtinentis. Vide $2^{æ}2^{æ}$. q. clvj. ar. iij.

¶ Ad tertiũ dñm. q si ꝯcupiscẽtia totali̇r cognitionẽ aufert. sicut ꝯtingit in illis q̃ ꝓpter ꝯcupiscentiã fiunt amẽtes. seq̃retur q ꝯcupiscentia voluntariũ tolleret. nec tamẽ ꝓprie esset ibi inuoluntariũ. qz in his q̃ vsum rõnis nõ hñt neq̃ voluntariũ est neq̃ inuoluntariũ. ſz qñq̃ in his q̃ p ꝯcupiscẽtiã agũtur nõ totaliter tollit cognitio. qz nõ tollit potestas cognoscẽdi. sed solum ꝯsideratio actualis in particulari agibili. z tñ hoc ꝑcipm ẽ voluntariũ fm q voluntariũ dr qđ est in potestate voluntatis. vt nõ agere z nõ velle. simili̇r aũt z nõ ꝯsiderare. ꝑt eñ voluntas passioni resistere. vt infra dicetur. ar. iij. ad ij. q. lxxvij. a. vij. arg. 2 a.

¶ Maior ꝓcedit. qz req̃ritur aliqua cognitio eius qđ agit. sed nõ requirit recta z ꝓmptialis cognitio. que ẽ de ꝑticulari operabili agendo fm rectã rõnem Minor ꝑt eẽ vera. ita q̃ qñq̃ tollat ois cognitio. qz facit amẽtiã z tũc facit nõ volũtariũ. ſz nõ inuoluntariũ. ſ. ꝑie. ſz nõ volũtariũ negatiue. qz qđ nõ cognoscit nec est volitũ nec nolitum. Sed negat minor vniuersali̇r. Ad ꝓbatõnem ꝓcedit q ꝯcupiscentia passio inordinata semp tollit cognitõem ꝓmptialem. sed nõ oẽm. qz iste q̃ fornicat scit bñ se facere actum illicitũ. Et scõ. ipm nõ cognoscere ꝓmptialem qđ ꝓhiberet actum malũ. est etiã voluntariũ indirectũ. Et ꝯhõ p bñ q nõ scit bñ mõ. nõ excusat. nec ista ignorãtia facit inuoluntariũ. nihil eñ voluntariũ facit inuoluntariũ. vt patebit ar. sequenti. Et magis infra. q. lxxv. ar. lxxvij. p totũ. Quare nõ seq̃tur ꝯña.

¶ Utz ignorantia causet inuoluntariũ.

B

AD octauũ sic ꝓceditur. Uidetur q ignorãtia nõ causat inuoluntariũ. inuoluntariũ eñ veniam meretur. vt Damasc⁹ dr. Sed interdũ qđ p ignorantiã agit veniam nõ meretur. fm illud ꝓmo ad Corinthios xiij. Si quis ignorat ignorabit. ergo ignorãtia nõ causat inuoluntariũ. ¶ ꝑ. ois peccatũ est cum ignorantia. fm illud Prouerbior. xiij. Errant q̃ operantur malum. si igit ignorãtia inuoluntariũ causet sequereť q omne peccatũ esset inuoluntariũ. qđ est cõtra Augustinũ dicentẽ q omne peccatũ est voluntarium. ¶ ꝑ. inuoluntariũ cum tristicia est. vt Damas. dr. sed quedã ignorãter agunt z sine tristicia. puta si aliquis occidit hostem quem querit occidere putans occidere ceruũ. ergo ignorãtia nõ causat inuoluntariũ. ¶ Sz ꝓtra ẽ q Damas. z ꝑhs dicũt q inuoluntariũ qdãm est p ignorantiã

¶ Hic Doc. sanc. agit de scõdo modo inuolũtarij simpliciter. qđ est p aliquã ignorantiã. Ꝺ̃o fundamẽto dicendo⁊ oportz p̃notare. ꝓmo ex dictis Doc. sanct. in de malo. q. iij. ar. viij. q. p generali habenda est regula. q quicq̃d ex volũtario causat. habeť vt voluntariũ. Quare seq̃t. q̃ quicq̃d causat ex ignorãtia aliquo mõ voluntaria nõ erit inuoluntariũ. ¶ Scõo notandũ est. q dr̃a ẽ inter inuoluntariũ z inter nõ voluntariũ. vel nõ volitum Unde ignorãtia semp causat nõ volitum'. nõ tamẽ q̃ inuolũtarium. Ratio ꝓmi est. qz nihil est volitũ nisi cognitum. si ergo ignoratũ nõ est cognitũ. nec p ꝯsequẽs volitum. eo modo quo nõ cognitũ vt ignoratũ. Ratio scõi. qz hoc est q̃ꝓriũ inuolũtarij. vt cognitũ sit ꝓtra voluntatẽ et penitudinẽ atq̃ tristiciã ingerat. Potest aũt aliq̃d esse ignoratũ. z dum cognoscit nõ infert penitudinẽ. Unde nõ fuit volitũ. nõ tamẽ fuit inuolũtariũ ꝓtrarie ſz. Similiter aliq̃s nõ cogitat de nõ dicendis hoꝛis suis Et sic nõ dicere hoꝛas. nõ est volitũ. z tamẽ nõ est inuolũtariũ. qz a voluntate indirecte, sicut nõ velle z nõ agere. vt patuit ar. iij. Sic ergo ꝯtus oñis ignorantia faciat ignora-

tum nõ esse volitum. nõ tñ facit semp inuoluntariũ. Et hoc hꝫ̃ clare ex corpore tali.

¶ Respondeo dñm. q ignorãtia hz causare inuoluntariũ ea rõne. qz ꝑuat cognitõem que perigit ad voluntariũ. vt supra dictũ ẽ. nõ tñ qñt ignorantia ꝓmõi cognitõnem ꝑuat. ar. ſ.

¶ Doct. deducit ꝑmo ꝯclusionẽ responsiuã generalem quã ponit impliciter. Scõo illã explicat fm quãdam distinctõem. ibi. Et ideo sciendũ ꝛc. Cõclusio ꝑ generaliter intenta est ista. Nõ qñt ignorãtia causat inuolũtariũ ſz aliq̃. aliq̃ nõ. Probat. ignorãtia hz causare inuoluntariũ. qz ꝑuat cognitõem q̃ perigit ad volũtariũ. ſz nõ ois ignorãtia ꝑuat hmõi cognitõnem. ꝑ ꝛc. Maior patz. qz ad volũtariũ req̃rit cognitio. vt patuit ar. ꝑ° et 2°. Quare seq̃tur q ignorãtia q̃ tollit cognitõem exercitã. ſ. z que est in ꝑtice bois. z istã q si ꝑsens fuisset impediuisset op⁹. et cũ accesserit. opus erit ꝓtra volũtatẽ. talis erit cã inuoluntarij ꝓtrarie. Et ois ignorãtia est cã nõ volitarij. qz tene⁊ seq̃tur. cognitio req̃rit vl̃ter ad voluntariũ. q̃ ignorantia vl̃ter ẽ cã nõ volitarij. Quia aũt vt dr minor. nõ ois ignorãtia ꝑuat cognitõem. qua stante opus erit inuoluntariũ. imo q̃ñq̃ etiã existẽte cognitõne manet volũtariũ. ideo minor vera. ¶ Nota aũt q minor nõ intelligitur. q ois cognitio facit actũ voluntariũ. imo aliqua inuolũtariũ. qñ actus cognitus ꝓtrariat volũtari. Sed qz ad volũtariũ semp req̃rit cognitio. Et q̃ vult. q si quis velit intelligere q̃ ignorãtia causet inuolũtariũ respiciat ad cognitõem ꝑuatã. Oſ si ipa ꝑsente actus nunc ignoranter factus erit ꝓtra voluntatẽ. tunc talis ignorantia causat inuoluntariũ. qz est ratio vt fiat actus. q̃ cognitus est ꝓtra voluntatẽ. Si aũt ignorãtia tollat cognitõem. q̃ ꝑsente actus ignorãter factus nõ est ꝓtra voluntatem. ſz placet. etiã cognitus. tunc talis ignorãtia nõ est cã inuoluntarij. Unde nõ est sensus. q quasi ignorãtia ea rõne causet inuolũtariũ. qz ꝑuet cognitõem. sed q rõne cognitõnis ꝑuate videndũ sit qñ causat inuolũtariũ vel nõ. Si eñ remoueat. ꝓhibentẽ sciam qua stante factũ est cõtra voluntatẽ z nõ esset factũ ſz scia. ꝓhibuisset. tunc ẽ cã inuolũtarij. Et hoc Doc. in sequẽnb⁹ explicat. ostendẽs q̃ ignorãtia remoueat sciam vel cognitõnem. q̃ ꝓhiberet vel que nõ ꝓhiberet.

¶ Et ideo sciendũ q ignorantia triplr se hz ad actum volũtatis. Uno modo ꝯcomitãter. alio mõ cõsequenter. tertio modo antecedẽter. Concomitãter q̃dem qñ ignorãtia est ꝛe eo qđ agitur. tamẽ etiam si sciretur nihilomin⁹ ageret. tunc eñ ignorãtia nõ inducit ad volendũ vt hoc fiat. sed accidit simul esse aliq̃d factum z ignoratũ. sicut in exemplo posito. ſ. cum aliq̃s vellet q̃dem occidere hostem. ſz ignorãs occidit eum putans occidere ceruũ. In. iij. arg.

¶ Hic ꝑiter Doc. ꝓ dicta ꝯclonem generalẽ explicat fm quandã distinctõnem trib⁹ ꝯclusionib⁹ ꝑticulariter ꝛũsiuis ostendens que cognitio ꝓuet cognitõnem z p cõsequens q̃ causet inuoluntariũ. Distinguit q̃ Doc. de triplici ignorantia Et ꝓmo declarat ꝓmũ mẽbrũ. scõo scõm ibi. Consequẽter aũt ꝛe. tertio ꝛertiũ. ibi. Antecedenter aũt ꝛe. annectẽs semp ꝯclusiones ꝯformes. Circa ꝓmũ ꝑimo declarat ꝓmũ membrũ. Scõo subiungit ꝓmã ꝯclusionẽ responsiuã principalẽ ꝯformem. ibi. Et talis ꝛe. Pri-

mo mõ q̃ dr ignorãtia ꝯcomitãter se hñs ad actum voluntatis. Et q̃ sit illa explicat. qz seq̃t ignorãtia q̃ nõ est rõ volendi hoc factũ. imo si nõ esset ignorantia sed sciret nihilomin⁹ ageret. Et sic nõ ꝑuat cognitõem qua ꝑsente factũ esset inuolũtariũ. z ponit exemplũ ex tertio argumẽto aũ oppositũ Cõsequẽter eũ dr

¶ Et talis ignorantia nõ facit inuoluntariũ. vt ꝓbus dr. qz nõ causat aliq̃d qđ sit repugnãs volũtati. sed facit nõ volũtariũ. quia nõ potest esse actu volitum qđ ignoratum est.

Respondet de illa ignorãtia ꝑm a tali ꝯclusione. Talis ignorãtia. ſ. ꝯcomitãs nõ facit inuolũtariũ. sed facit non volitũ. Prima ps ꝓbat auctoritate ꝓbi z rõne. qz talis ignorãtia nõ causat aliq̃d qđ sit repugnãs volũtati. igit nõ inuoluntariũ. ſ. ꝓtrarie. 2ña clara. Añs ꝓz ex dictis qz si esset mihilomin⁹ fieret. z p 2ñs ignorãtia nõ causat aliq̃d repugnãs. nec inducit⁹ ꝯsequens penitudinẽ. Ut aũt ꝓbus ibidẽ hz. ad inuoluntariũ semp ꝯcurrit tristicia z penitudo de facto. Sed a ps ꝯclusionis ꝓbat. qz nõ ꝑt eẽ volitum actu qđ est ignorãtiũ. igit facit nõ volitarium. id est nõ volitũ Aduerte hic. qz nõ est idẽ non voluntariũ z inuoluntariũ. imo ꝑt eẽ voluntariũ. z tñ nõ volitum. z p ꝯsequẽs cũ ignorãtia ꝯcomitãs nõ facit⁊ in uoluntariũ. licet faciat nõ volitũ. propterea nõ facit inuneꝛ a peccato. nec aliq̃liter excusat. vt patebit infra. qz ẽ virtualiter volita. ¶ Aduerte etiã ex hac conclusione. q inter velle z nolle datur mediũ. ſ. nõ velle. Et simili̇r inter voluntariũ z inuolũtariũ datur mediũ nõ volitũ. qđ tñ ꝑt esse voluntariũ virtualr vl̃ indirecte. Licet nõ oẽ nõ volitũ ſit voluntariũ. sed aliq̃d. puta qđ cognitũ fit volitũ z placet. Et si cognitũ fuisset actu fuisset volitũ. Nõ volũtas⁊ riũ z inuolũtariũ dr̃.

¶ Consequẽter aũt se habet ignorãtia ad voluntatẽ in ꝓtum ipa ignorãtia ẽ voluntaria. z hoc ꝓtingit dupl̃r fm duos modos volũtarij ſup̃positos. Uno mõ. qz actus volũtatis fertur in ignorantiã. sicut cum aliq̃s ignorare vult vel vt excusatõem peccati habeat. vel vt nõ retrahať a peccando fm illud Job. xxij. Scientiã viaꝝ tuaꝝ nolum⁹. z hec dr ignorantia affectata. Alio modo dr ignorãtia voluntaria ei⁹ qđ quis potest scire z debet. sic eñ nõ agere et nõ velle voluntariũ dr. vt supra dictum est. hoc igit mõ dr ignorãtia siue cũ aliq̃s actu nõ ꝯsiderat qđ ꝯsiderare potest z debet. que ẽ ignorãtia male electionis vel ex passione vel ex habitu ꝓueniens siue cum aliquis noticiã quã debet habere nõ curat acq̃re. z fm hunc modum ignorantia vniuersaliter iuris que quis scire tenetur volũtaria dicitur quasi p negligentiam ꝓueniens. ar. iij.

¶ Prosequitur scõm membrũ distinctõnis. Et circa hoc ꝓmo notificat illud p subdistinctõem. Scõo annectit scõam ꝯclusionẽ ꝯformem. ibi. Cum aũt ꝛe. Scõo q̃ mõ dr ignorãtia ꝯsequẽter se hñs ad actum volũtatis. Et notificat hanc in generali. quia videliz est voluntaria. z habeť vt voluntatẽ sequẽs z quasi habens voluntatem p causa. Sed illa est duplex. Uno mõ est volũtaria talis ignorãtia iuxta ꝓmum modũ volũtarij positũ. ar. iij. ad ꝓmum. Quia videliz volũtas ꝛpresse fertur sup ignorantiã. Et ponit Doc. sanc. exemplũ. soluens impli.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cite dubiũ. quõ possit fieri vt aliqua volũtas que boni ẽ feratur in ignozãtiã. qz sz nõ ferrur p se. sed p accidens rõne alicuius boni saltem apparẽtis. vt vel excusatõnem habeat. velut nõ retrahãt a peccato. que apphendunt a volente ignozare. vt q̃dam bona. Scõo mõ est ignozantia volũtaria iuxta scõm modũ volũtarij positum. vbi tam. qz est eius qđ q̃s pt z debet scire. Et si etiã expresse nõ velit ignozare. nihilomin⁹ ignozãtia est volũtaria indirecte. Et hoc ꝯingit etiã dupl'r. Uno mõ. qz actu nõ ꝯsiderat in pticulari eligibili qđ posset z deberet. Sicut fornicator tractus ex passione nõ ꝯsiderat actum p nũc esse malum. simil' habituat⁹ ex inclinatõne habitus nõ ꝯsiderat malum qđ est malum. vt patebit infra de peccato ex malicia. Et hmõi ꝯsideratõnem ꝙlibet tñ habere pt et debet. Scõo mõ est indirecte volũtaria ignozãtia. qa aliq̃s nõ curat acqrere sciam debitã etiã vlem. Et sm hoc ignozãtia vniuersaliũ ꝓncipioꝝ iuris pertin natural z diuini est semp volũtaria isto mõ. Et eoꝝ que q̃s scire tenet z nõ scit. licet ignozantia nõ debitoꝝ. ecto sit voluntaria nõ tamẽ peccatum. vt patebit infra q. lxxvj.

Deinde cum dicat.

¶ Cum aũt ignozãtia sit volũtaria aliquo istoꝝ modoꝝ. nõ pt causare simpl'r inuolũtariũ. causat tñ sm qđ inuolũtariũ inqtũ pcedit motũ voluntatis ad aliq̃d agendũ q̃ nõ esset scientia psente

¶ Subiũgit scõam ꝙclusionẽ relpõsiuã de illa ignozãtia iã declarata. istã Ignozãtia ꝙsequẽs nõ pt causare simpl'r inuolũtariũ. causat tñ sm qđ inuoluntariũ. Probatur ꝑma ps. Ignozãtia ꝙsequẽs est volũtaria aliquo dictoꝝ modoꝝ. g̃ nõ causat inuolũtariũ simpl'r. Añs pz ex declarõne qđ nois ꝙsequẽtis ignozãtie Tenet ꝑña ex regula p̃dicta. qz nihil volũtariũ causat simpl'r inuoluntariũ. ¶ Aduerte ex hoc. q ad inuolũtariũ nõ sufficit q ad factũ sequat penitudo z tristicia. sed req̃rit etiaz q ignozãtia ex qua pcessit nõ fuerit aliquo mõ volũtaria.

¶ Scõa ps ꝙclusionis pbat. qz talis ignozãtia pcedit motũ volũtatis (scz aliquẽ) ad aliqđ agendũ q̃ nõ cẽt scientia psente. igit causat sm qđ. id ẽ ꝙditional'r inuolũtariũ. Añs pz. qz si aliq̃s ꝙsideraret actu mõ impatiuo in pticulari. sicut posset z deberet. q. act⁹ p nũc cẽt mal⁹. nõ fornicaret Et si infidelis sciret. qz damnãdus ẽ. pter defectũ fidei in Christũ. nõ vellet discredere. Et sic talis ignozãtia facit inuolũtariũ ꝙditionale. qz scz si adesset cognitio recta actus cẽt inuolũtar⁹. sed tñ iã est simpl'r volũtarius sm actũ volũtatis pcedentẽ directe vel indirecte.

¶ Et aduerte ꝑba Doct. (inqtum pcedit motum voluntatis ad aliqđ) qz scz talis ignozãtia nõ pcedit quẽlibet motum volũtatis cũ ponat ꝙsequs actũ volũtatis. sed aliquẽ aliũ antecedere pt. q actus nõ esset scia psente. Sed qz illa ignozãtia etiã hz añ se aliũ actum volũtatis sic est volũtaria z nõ facit inuolũtariũ. Et hoc erit medium. pbandi infra q. lxxvj. ar. iij. q talis ignozãtia nõ ex toto excusat tñ a tanto.

Deinde ibi.

¶ Antecedẽter aũt se habet ad voluntatẽ ignozãtia quãdo nõ est volũtaria. z tamẽ ẽ causa volendi qđ nõ vellet als. sicut cũ aliq̃s homo ignozat aliquã circũstantiã act⁹ quã nõ tenebat scire. z ex hoc aliq̃d agit qđ nõ faceret si sciret. puta cũ aliq̃s diligentia adhibita nesciẽs aliquẽ trãsire p viam pcipitat gitã qua interficit transeuntem.

¶ Manifestat tertiã ignozantiã. Et ꝑmo facit qđ dictũ est. Scõo infert tertiã ꝙclusionẽ respon. de illa ignozantia. ibi. Et talis ꝛc. Tertio g̃ mõ dz ignozãtia antecedenter se hñs ad volũtatẽ. qz est ignozãtia q̃ nõ ẽ aliquo mõ volũtaria. Et p hoc distinguit a ꝙsequẽte Et est causa volendi qđ nõ vellet als si cognitio ꝑfecta esset ꝑsens. Unde tollit cognitõem ꝓhibitã ad voluntariũ. Et ponit Doct. exemplũ in lra. Et dz ista ignozãtia añs z insuperabilis. qz nõ est volita. nec potuit studio superari. Et vocat etiã ignozãtia facti vl circũstãtie Tũc ibi.

¶ Et talis ignozãtia causat inuoluntariũ simpl'r Et p hoc patz respõsio ad obiecta. nam ꝑma ratio pcedit de ignozãtia eoꝝ que q̃s tenetur scire. secũda aũt de ignozãtia electõnis. que quodãmodo est voluntaria. vt dictũ est. tertia vero de ignozãtia q̃ ꝯcomitanter se hz ad voluntatẽ

In'con.

¶ Infert tertiã ꝙclusionẽ respon. de illa ignozãtia antecedẽte istam. Ignozãtia a ntecedẽs causat inuolũtariũ simpl'r. Et hec est ꝙclusio affirmatiua ad q̃situ. z relinquit eam Doc. notã. pt tñ pbari ex dictis sic. Illa ignozantia causat simpl'r inuolũtariũ. q̃ nõ est aliquo mõ volita. z est causa q volũtas aliãd velit. qđ als nõ vellet. sl cognitio adesset. sed ista ignozãtia est hmõi. igit ꝛc. Maior ptz p oppositum ad duas ignozãtias pcedentes. qz ꝙsequẽs nõ facit volũtariũ. qz volita Cõcomitãs nõ. qz nõ est eã q volũtas velit. z tenet p istam regulã. sicut p̃positum in ꝓposito ꝛc. ¶ Et scõo posset pbari. qz hmõi ignozãtia omino tollit cognitõem que req̃ritur ad volũtariũ. z est ꝓpria cognitionis. qua psente factũ nõ fieret. sed volũtari repugnaret. igit ꝛc. ¶ Et nota q bene dt Doc. sanc. talis ignozãtia. explicãdo hanc ignozantiam. q est circũstantie vel ꝙditonis circa opus. Sicut fuit in Jacob cũ Lya. qz nũq̃ ignozãtia cognitõis debite ipius iuris meret dici añcedẽs. sed sp cõputãda est inter cõsequentẽ. Dico aũt noticie debite. qz nõ oportz q̃libet sciat omes subtilitates legis diuine vel humane. sed iuxta ꝙditonem z statum suũ q̃ sunt necessaria ad salutem. Et si hoꝝ aliq̃d ignoret nõ dz añs Ex his dicit Doc. sanc. relinquit argumẽta esse soluta sicut z sunt. Sed ꝓ maiori explicatõne z eui dẽtiori doctorum ad argumenta respondendũ est ad coꝝ formam

☞ Argumẽtũ in ꝛtrariũ ẽ ꝑ tertia ꝙclone ꝑticulari.

¶ Ad ꝑmi maiorẽ. Inuolũtariũ simpl'r meret veniaz totalem. Ad minorem concedo eam de ignozãtia consequẽte z volũtaria vt est ignozãtia iuris. z coꝝ q̃ pertinet ad salutem. ergo ꝛc. Ulterius. nõ omnis ignozãtia causat inuoluntariũ. qz nõ ꝙsequens. Et est hec rõ. p scõa speciali ꝙclusione cũ quo stat. q ignozãtia nullo mõ volũtaria. et que ẽ causa volendi. sit causa inuolũtarij. qz volũtariũ dz in ordine ad sciam. Si aũt scia ꝓuata p ignozãtiã hmõi modi adesset. tunc esset ꝛtra voluntatẽ. Et hoc est qđ in ꝓncipio tractũ est. qz voluntariũ ꝑexigit sciam. igitur si scia assistere ẽ ꝯ volũtatẽ. tũc ignozãtia causat inuolũtariũ

¶ Ad scõm Assumptũ infra q. lxxviij. ar. ꝑ. ad ꝑmũ. qz est vera de ignozãtia electõnis z ꝑticulari eligibili Et si ẽ peccãs ex passione vel habitu. tunc est ibi error. in hoc q iudicat malũ bonũ. Si aũt est pcm̃ sine passione vel habitu. tunc est ibi defectus inco si deratõnis. sed nõ erroris. vt patebit ꝑma q. de peccato ꝑmo angeloꝝ. Consequens ꝑmum verum. si q̃libet ignozantia causaret. scz

niam ꝙsequẽs. tunc pcederet scia. sed hoc nõ dicimus. Quare negat ꝓña. Et pbat iterũ scõam ꝙclonẽ speciale.

¶ Ad tertij maiorẽ Concedo q est cum tristicia. et cũ hr vt dictũ est. q ibi nõ ꝙcurrit aliquo mõ volũtas. sic q nec ignozãtia ex qua factum est sit volũtaria Unde infra dicet. q nõ omis ignozãtia q̃ est causa vt aliquid fiat ꝑm excusat. nisi ipa sit añcedens z inuincibilis. Ubi nor. pcedit de ignozantia ꝓcomitante. Et cõcludit pro ꝑma ꝙclusione speciali.

C ¶ Questio septima de circũstãtijs hũanoꝝ actuũ

Deinde ꝙsiderandũ est de circũstãtijs humanoꝝ actuũ. Et circa hoc querunt̃ q̃tuor. Primo quid sit circũstantia. Secundo. vtz circũstantie sint circa humanos actus attendẽde a theologo. Tertio quot sunt circũstantie Quarto q̃ sunt in eis ꝓncipaliores

¶ Postq̃ actũ est de volũtario z inuolũtario in cõi. Hic agit de circũstantijs sm quas iudicant̃ actus volũtarij. Et duo circa hoc facit. ꝑmo agit de circũstantijs sm se. Scõo agit de eis sm ꝙratiõem eaꝝ ad inuicẽ in ar. q̃rto. Circa ꝑmũ ꝑmo ostendit qđ sit circũstantia. Scõo ostendit quot sunt circũstantie in ar. 3°. Circa ꝑmũ facit qđ dictũ ẽ. Scõo determiat qđ dã icidẽs. ar. ij.

D ¶ Utz circũstantia sit accidẽs actus humani

Ad ꝑmum sic ꝓcedit. Uidet q circũstãtia nõ sit accidens actus humani. Dicit enim Tullius in rhetoricis. q circũstantia est p quã argumentatõni auctoritatem z firmamenti adiungit oratio. sz oratio dat firmamentũ argumentatõni ꝓcipue ab his q̃ sunt de substãtia rei. vt definitio. genus z species. z alia huiusmodi a qbus etiã Tullius oratorẽ argumentari docet. g̃ circũstantia nõ est accns humani actus. ¶ Ꝑ. accntis ꝓpriũ est ineesse. qđ aũt circũstat non ineſt sed magis est extra. g̃ circũstantie nõ sunt accidentia humanoꝝ actuũ. ¶ Ꝑ. accntis nõ est accns. sed ipi humani actus sunt q̃dam accntia. nõ g̃ circũstantie sunt accidẽtia actuũ. ¶ Sed ꝛtra. ꝑticulares ꝙditones cuiuslibet rei singularis dicunt̃ accidẽtia individuantia ipm. sed ꝓhs in tertio ethicoꝝ. circũstantias nomiat ꝑticularia. id est ꝑticulares singuloꝝ actuũ ꝙditones. ergo circũstantie sunt accidentia individuantia humanoꝝ actuũ.

¶ Inqrit hic ꝑmo de qđditate circũstantie.

¶ Respondeo dicẽ. q qz nomia sm phm sunt signa intellectuũ. necesse est q sm ꝑcessum intellectiue cognitionis sit etiã nomiatõnis ꝑcessus. ꝑcedit aũt nostra cognitio ꝛtellectualis a notioribus ad minus nota. z ideo apud nos a notioribus noia transferuntur ad ꝓcandũ res minus notas. z inde est q sicut dz in. 1. metaph. Ab his q̃ sunt sm locũ ꝑcessit nomẽ distãtie ad oia ꝛtraria. z simil'r nominibus pertinentibus ad motum localẽ utimur ad ꝓcandũ alios motus. eo q corpora que loco circũscribunt̃ sunt maxime nobis nota. Et inde est q nomẽ circũstantie ab his q̃ in loco sunt ꝛriuat ad actus hũanos

¶ Doc. ꝑmo ꝑmittit quãdã ꝙclusionẽ declaratoriã nois circũstantie in ꝓposito. Scõo sm illã declaratõem deducit ꝙclusionẽ relpõ. ibi. Dicit aũt ꝛc. ꝙclusio declaratoria z ꝑambularis est. Nomẽ circũstãtie ab his q̃ in loco sunt ꝛriuat ad actus hũanos. Probat. apud nos a notioribus noia transferunt̃ ad ꝓcandũ res min⁹ notas. sz circũstantia coꝝ q̃ sunt in loco. vel circũstãtia localis ẽ nobis notior. igit ad similitudinẽ circũstantie in coꝝ alibus z localis transfert̃ z assumit̃ metaphorice ad hũanos actus. Minor subintellecta relinq̃t nota. Maior pbat ꝑ rõne sic. Necesse ẽ q sm. ꝑcessum intellectiue cognitõnis sit etiã ꝑcessus notationis. sz nostra cognitio intellectual pcedit a notioribus ad min⁹ nota. g̃ apud nos ꝛc. Maior pbat. qz noia sunt signa intellectuũ Minor ista relinquit nota ex ꝑmo phȳsicoꝝ tex. c. ij. Et ita seqtur q ꝑmo nota q̃ sunt sensui. ꝓpinquora ꝑmo noiamus. deinde noia ꝛtransferimus g metaphoras ad ꝓcandũ minus sensibilia z immus nota. Et ꝙfirmat ꝙclusio signo z exemplis ꝑtis de noie distantie qđ q̃dem nomẽ ꝑmo impositũ est ad ꝓcandã seiunctõem sm locum. Deinde extensum est z trãslatum ad ꝓcandã quãcunq; drãm vel diuersitatẽ. Simil't in nominibus ꝑtinentibus ad motũ localẽ ꝛc. Cuius exemplũ habet ꝑ. p. q. iij. ar. ꝑ. in q̃nto argumento. Sicut dz. Recedẽtes a te in terrã scribent. Et accedite ad eũ z illuminamini. vbi nomẽ ꝓcans ꝓprie localẽ motũ. extendit z transfert ad ꝓcandũ motũ spũalem affectus. eo q corpa q̃ loco circũscribunt̃ z sm locũ mouent̃ notiora sunt. ptz g̃ hec ꝙclusio. Consequẽter cũ dicit

¶ Dicit aũt in localibus aliq̃d circũstare qđ est q̃dem extrinsecũ a re. tñ attingit ipam vl' appropinquat ei sm locum. z ideo q̃cunq; ꝙditões sunt extra substantiã actus. z tamẽ attingũt aliquo mõ actũ humanũ circũstantie dicunt̃. qđ aũt est extra substãtiã rei ad rẽ ipam ꝑtinẽs accns eius dz. vñ circũstantie actuũ humanoꝝ accidẽtia coꝝ dicenda sunt.

Circũstãtia dupl'r capit.

¶ Deducit ꝙclonem rũsiuã sm ꝑdictã declaratõem istã. Circũstantie actuũ hũanoꝝ accntia coꝝ sunt. ꝑbat. qđ est extra subam rei. ad rẽ ipam ꝑtinẽs. dz accns eius. sz circũstantie scz morales dicunt̃ q̃dãmodo ꝑ ꝙditões existentes extra subam actus. z tñ ipm aliq̃ mõ ꝓtingũt. igit sequitur ꝙclusio. Maior relinq̃t nota. qz nõ ꝑt cẽ subale rei qđ est extra ipam. Et si ꝑtinet ad ipam. oportz q sit accidens eius. Minor. pbat. qz vt dictũ ẽ in ꝙclone ꝑambulari. Nomẽ circũstantie ab his q̃ in loco sunt ꝛriuat ad actus hũanos. sz in localibus aliq̃d dz circũstare. vt in lra. g̃ minor vera. ¶ Nota. ꝑ declaratõe minoris Doct. sanc. in q̃rto. dis. xvj. qz. iij. ar. ꝑ. q̃stiũ. ꝑª. in cor. q circũstantia moralis act⁹ dupl'r accipi ꝙsueuit. qz ꝑt dici circũstantia. vel illud qđ ẽ ad actũ ꝓcurrens ad quẽ ꝓpriorinat. sicut locus aut tps. vel ipa ꝓceptio q̃ ex illis relinq̃t. vt qñ vel vbi. Sic g̃ vltimo mõ accipiendo circũstantiã erit ꝙditio vel ꝓprietas act⁹. sz ꝑmo mõ accipiendo q̃dã circũstantia ẽ ꝓprietas act⁹ vt mod⁹ agẽdi. z q̃dã extra. vt loc⁹ z tps. Hec ille. Ex qbus ꝑz qđ Doc. hic in minore ꝙpõdit circũstãtias vtroq; mõ acceptas Nã circũstantia capta ꝓ ꝓcurrẽte ad actũ vt ẽ loc⁹ vl' tps. aliq̃ mõ ꝑtinet ad actũ z sunt accntia actus. ad sensum q̃ habet in solutõe scõi. nõ q actus ꝓprie sint in loco. sz subiectũ act⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

Simili circūstantia accepta p ꝓpietate. ſ. p vbi vl qñ cō phendit. qz tripa eſt accīs actꝰ aliꝰ mō inherens actui. qz qñ z vbi aliqliter ꝟuenīūt actibꝰ exterioribꝰ ꝟs ꝓcipue determinãt circūſtantie. vt patebit infra q. xix. ar. ij. ad 2ū.

¶ Aduerte aūt q ſi circūſtantie accipiant vt rps z locus dicunt circūſtãtie. tunc circūſtantia eſt accīs. capiendo accidens extenſe qđ hz aliq̄d cõe cū accīte p̃dicabili z p̃dicamentali. Cū p̃dicabili q̄dē incidit ad hmōi accīs nõ reqrit inherere. ſz cū accīte p̃dicamẽtali in hoc qđ eſt accidens aliꝰ mō q ſe. nõ oīno aūt eſt p̃dicatū q accīs ſicut accīs p̃dicabile. Vñ circūſtantia hoc mō accepta cõuenit cū ꝓprio accīte. qz eſt aliꝰ mō q ſe apud moralẽ. vt patebit ar. ij. Et cū accīte p̃dicabili rõne dicta. qz accīs p̃dicabile dicit p̃t aliq̄d aliꝰ mō ꝟiuncti. etiã ſi nõ inhereat vt veſtis reſpectu hois. Moralis ꝯ dr circūſtãtias eẽ accīntia hūanoꝝ actuū extẽdendo accīs vt dictū eſt ẽ.

☞ Argumentū in ꝓtrariū ꝟfirmat ꝟclonẽ riſſuam

¶ Ad ꝑmū ergo dom. q ozo q̄dem dat firmamentū argumẽtatõi. ꝑmo er ſubstãtia actus. ſecūdario vero ex his q̄ circūſtant actū. ſicut ꝑmo accuſabilis reddit aliqs ex hoc q homicidiū fecit. ſcõdario vero ex hoc q dolo fecit vel ꝓpter lucrū in tẽpore vel in loco ſacro aut aliq̄d aliud hmōi. z ideo ſignanter dr q p circūſtantiã ozatio argumentatõi firmamentū adiungit quaſi ſecūdario

¶ Ad maiorẽ dr notãter. adiũgit ozõ. ſ. ſcõdario nõ ꝑmo z ſubſtantialr. ſed accidentalẽ grauitatẽ vel bonitatem hz ex circūſtantijs Minor vera. dat firmamentū eſſentiale z ꝑmo p ſuam. ſcõdario ãr q accīs aggrauãs. et ſic circūſtantia eſt. vñ ſumit firmamentū p argumentatõne. ſed nõ ꝑncipale nec ſubale. ꝙre negat ꝟña

¶ Ad ſcõm dom. q aliq̄d dr accidens alicuius dupl'r. Uno mõ. quia ineſt ei. ſicut albũ dr accidẽs ſortis. Alio mõ. quia eſt ſiml cũ eo in eodẽ ſubiecto ſicut dr q album accidit muſico inqztum ꝟuenũt. z quodãmõ ſe ꝟtingunt in vno ſubiecto. z p hũc mo dũ dicunt circūſtantie accidentia actuũ

¶ Maior vera. ꝑſertim de accīte p̃dicamentali z ꝓprie dicti metaphyſice loquẽdo. Sed logice loquẽdo nõ oportz. qz accīs p̃dicabile p̃t dici oīne accīntale p̃dicatũ. etiã ſi nõ inſit. Vnde z hoc mõ ſuba p̃t dici accīs accidẽtis. vt cũ dr. circulus eſt cupreus. Ad accīs aūt moralẽ ſufficit q rẽ aliquo mõ ꝟtingat extra ſubam actus moralis exiſtens. id eſt nõ ſpecificans ipm. Scõdo dr q accidens eſt duplex vt in ſolutõne. z ſufficit ad accīs moralẽ qđ eſt circūſtantia. vt inſit ſcõdo modo. nõ videlicz q ſpſit in ipo actu. ſed qz cũ ipo eſt in aliquo ſubiecto qđ eſt ſubiectũ virtuſqz. Actus eñ ꝓprie nõ hz vbi nec quãdo. nec eſt in loco. ſed locus z actus ſimilr vbi ꝟueniunt vni ſubiecto. ſ. operanti actum. ¶ Ad minorem. qđ circũſtat nõ ieſt ei qđ circũſtat. ꝑt tñ inẽe alicui ſubiecto ipius qđ dr circũſtare. Sicut dicimus. iſte fecit hoc in tali loco. q̄dem locus eſt aliquo mõ in faciente z circũſtat actum. Et ꝓterea nõ oportz q accīs moralẽ inſit q inhereñtiã. ſz ſufficit q aliquã ꝟtingentiã. ꝙre negat ꝟña.

Ad 2ū. ¶ Ad tertiũ dom. q ſicut dictũ ẽ. accidẽs dr accidenti accidere ꝓpter ꝟuenientiã in ſubiecto. ſz hoc ꝟtingit dupl'r. Uno mõ fm q duo accidẽtia ꝟpantur ad vnũ ſubiectũ abſqz aliquo ordine ſicut album z muſicũ ad ſortẽ. Alio mõ eũ aliq̄ ordine. puta qz ſubiectũ recipit vnũ accīs alio mediãte. ſicut corpus recipit colorẽ mediante ſupficie. z ſic vnum accīs dr etiã alteri ineſſe. dicimus eñ colorẽ eſſe in ſupficie. vtroqz aūt mõ circūſtantie ſe hñt ad actus nã aliq̄ circūſtantie ordinate ad actũ ꝓtinẽt ad agẽtem nõ mediante actu. puta locus z ꝟditio ꝑſone. aliq̄ vero mediãte ipo actu ſicut modus agendi.

¶ Ad maiorẽ rñdet Doct. ſanct. in d. ſtruth in cõiar. 3ª. qz accīntis nõ ẽ accīs ſicut ſubiecti qđ ſuſtentãtis. Poſſet tñ accūtis eſſe accīs ſicut ſubiecti quo. z tãq̄ ꝑn cipũ vel cauſe. Minor ꝑcedit. ꝯ tẽ. Dico primo q mũs ꝯ circūſtantia ẽ accīs actꝰ volũtarij ſicut ſubiecti qđ. ſz tñ ſp ẽ accīs actꝰ. qz cũ ipo actu accidit vno tertio. Secundo negat q aliqñ. id ẽ reſpectu aliꝰ circūſtãtiaꝝ. actus nõ ſit ſubiectũ quo. qz modus agendi q dr circūſtantia quõ. nõ ꝑt intelligi ꝟuenire agenti niſi mediante actu Sz verꝫ eſt. q loc⁹ z ꝟditio ꝑſone nõ ꝟuenũt p actũ. tñ adhuc ꝑnt dici accīs actꝰ ad ſenſum dictũ in ſolone ſcdi. in ſcõo mẽbro. qz z locꝰ vel ineſt p ꝟtingẽtiã locato. agẽti ſit cũ actu vel ipm vbi qđ ẽ etiã circūſtãtia etiã ineſt q inhereñtiã. ſi ſaltẽ a loco diſtinguat fm rem ẽ.

¶ Utꝫ circūſtantie ſint circa humanos actus attendende a Theologo

E AD ſcõm ſic ꝓcedit. Uidet q cirũſtantie humanoꝝ actuũ nõ ſint ꝟſiderãde a theologo. nõ eñ ꝟſiderant a theologo actꝰ hũani niſi fm q ſunt aliqles. id ẽ boni vl mali. ſz circūſtantie nõ vident poſſe facere actꝰ aliq̄les. qz nihil q̄lificat formaliꝫ loquẽdo ab eo qđ ẽ extra ipm. ſz ab eo qđ in ipo eſt. ꝯ circūſtãtie actuũ nõ ſunt a theologo ꝟſiderãde. ¶ Ꝑ. circūſtãtie ſunt accidentia actus. ſz vni infinita accidũt. z iõ vt dr in vj. metaph. nulla ars vel ſcia ẽ circa ens p accīs niſi ſola ſophiſtica. ꝯ theologus nõ hz ꝟſiderare circũſtantias hũanoꝝ actuũ. ¶ Ꝑ. Circũſtantiaꝝ ꝟſideratio ptinet ad rhetorẽ. rhetorica aũt nõ ẽ ps theologie. ꝯ ꝟſideratio circũſtantiaꝝ nõ ptinet ad theologũ. ¶ Sz ꝓtra. ignorãtia circũſtantiaꝝ cauſat involuntariũ. vt Damaſ. z Grego. nicenus dicunt. ſz involũtariũ excuſat a culpa. cuiꝰ ꝟſideratio ptinet ad theologum. ergo z ꝟſideratio circũſtantiaꝝ ad theologum pertinet.

¶ Hic Doct. determinat qđã dubiũ qđ ozit exdictis. qz eñ accīntia ſunt hũanoꝝ actuũ. ideo circũſtantie nihil videtur ad coꝝ bonitatẽ vel maliciam ꝑſertim theologicam pertinere.

¶ Reſpondeo dom. q circũſtantie ptinent ad cõſideratõem theologi triplici rõne. Primo q̄dem qz theologus ꝟſiderat actus hũanos fm q p eos hõ ad bitudinẽ ordinat. oīne ãt qđ ordinat ad finem oportz eẽ ꝓportionatũ fini. actus ãt ꝑportionãt fini fm ꝟmenſuratõem quandã q̄ fit p debitas circũſtãtias. vñ ꝟſideratio circũſtãtiaꝝ ad theologũ ptinet

¶ Rñdet tali ꝟclone. Circũſtãtie ptinẽt ad ꝟſideratõnem theologi. Probat tribꝰ rõnibꝰ clare. Prima eſt Theologꝰ ꝟſiderat actꝰ hũanos fm q p eos hõ ad bẽa bitudinẽ ordinatur. ergo etiam ꝟſiderat circũſtantias. Añs ꝑz ex dictis in ꝓemio huꝰ ꝑtis. Tenet ꝟña. qz omne qđ ordinat ad finẽ. vt in ſra ẽ. Et vt clare videat ꝑ hãc iſta. deducit exẽplariter. Nã ꝟſtat nullũ actũ eẽ. p portionatũ vite eterne niſi fiat ex charitate ꝓpter deum. z referat in finẽ charitatis. Que qđẽ relatio z q ordo ẽ circũſtantia actꝰ ꝟſiderati quo ad ſpẽm ꝓprią. licz in ipa cõferat ſpẽm cõem actui p intentõnem relato in finẽ. Sile eſt videre de aliꝭs. qz ſi clericꝰ faciat qđ laicꝰ facit nõ ordinat ad bitudinẽ p qđ laicꝰ ordinat. ꝛcꝫs. Deiñ cũ dr

¶ Scõo qz theologꝰ ꝟſiderat actꝰ hũanos fm q in eis inuenit bonũ z malũ. melꝰ z peius. z hoc ꝯuerſificat fm circũſtãtias. vt infra patebit.

q. xviij. ar. 1. et. 2. et. 4. q. lxxij. ar. viij.

¶ Subiũgit aliã rõnẽ p ꝟclone talẽ. Theologꝰ ꝟſiderat actꝰ hũanos fm q in eis inuenit bonũ z malũ melꝰ et peꝰ. ꝯ hz ꝟſiderare circũſtantias. Añs notum. Tenet ꝟnția ex infra dicẽdis. q. xviij. er. q. lxxij. qz circũſtantia etiã vt ſic p̃t facere malũ. ſiliter melꝰ z peꝰ. ſicut dans ꝓpter deũ multũ. melius facit. z q furatur multum. peius facit Deinde ibi.

Tertio qz theologꝰ ꝟſiderat actꝰ hũanos fm q ſñt meritorij vel demeritorij. qđ ꝟnenit actibꝰ hũanis. ad qđ reqrit q ſint volũtarij. actꝰ aũt humanꝰ iudicat volũtarius vel inuolũtarius fm cognitõez vel ignorãtiã circũſtãtiaꝝ. vt dictũ eſt. z ideo cõſideratio circũſtãtiaꝝ ꝑtinet ad theologũ. 1 argu. ꝓ ꝟriũ

¶ Eſt tertia rõ. p ꝟclone talis Theologꝰ ꝟſiderat actus hũanos fm q ſunt meritorij vel demeritorij. ꝯ cõſiderat circũſtãtias. Añs notũ. Tenet ꝟña. qz ad meritũ z demeritũ. vt patebit infra. q. xxi. ar. iij. reqrit q actus ſint volũtarij. ſed actus iudicat volũtarꝰ vel inuolũtarius fm cognitõem vel ignorãtiã circũſtãtiaꝝ. vt patuit ar. ꝑ. z hic in argumẽto in ꝓtrariũ. ꝯ ẽ. Jacob eñ accedendo ad Liã nõ demeruit. qz ignorauit (ignorantia q̄ fecit inuolũtariũ) circũſtantiã ꝑſone. ¶ Differũt aũt ꝓma rõ. z hec tertia. qz ꝓma ꝓcedit fm q circũſtãtia requirit ad meritum. ea rõne qua meritũ eſt quoddaz ꝑ portionatũ brũdini. Hec aũt ꝓcedit fm q meritũ reqrit eſſe volũtariũ. nihil eñ meritorũ eſt niſi volũtarie exhibeatur.

Argumẽtu in cõtrariũ, Continet ſtruth hãc tertiã rõnẽ. Uñ eſt p ꝟclone riſſua

¶ Ad ꝓmũ ꝯ dom. q vnũ ordinatũ ad finez dr vtile q ꝑportat relatõem quãdaz. Unde ꝑs dr in ꝑ. Ethi. q ī adaliq̄d eſt vnũ vtile. in his aũt q̄ ad aliud dicũtur denoiãt aliq̄d nõ ſolũ ab eo qđ ineſt. ſed etiã ab eo qđ extrinſecꝰ adiacet. vt ꝑz in dextro z ſiniſtro. eq̄li z ineq̄li. z ſiliby. et iõ cũ bonitas actuũ ſit inqztũ ſñt vtiles ad finẽ. nihil ꝓhibet eos bonos vel malos dici fm ꝓportionẽ ad aliq̄ extrinſecꝰ adiacẽt

¶ Maior placet. Minor negat. Ad ꝓbatõem dico q nihil q̄lificat in eſſe q̄li. ꝓprie dicto. vt eſt ſpẽale predicamẽtũ p id qđ eſt extra ipm. Si aũt q̄lificari capiat extrinſece p denoiare tale formaliꝫ. negat in reſpectuis. Actꝰ aũt

q̄ hz bonitatez ex alio extrinſeco. puta circũſtãtia finis que p̃ſertim videt eẽ extrinſeca. accipit vt reſpectiũ. z dr vtilis. Quare negat ꝟña. qz bonitas accipit in relatõne ad extrinſecũ Et ſic p extrinſecũ p̃t dici q̄les. i. boni vel mali. ſicut dr actꝰ bonꝰ theologice. qz ꝓportionatus vite eterne. z p ꝟns bonitas attendit ab extrinſeco. z dr bonus p habitudinẽ ad extrinſecũ. Sec⁹ de bonitate entiũ pfectoꝝ z abſolutoꝝ. qz hmōi dicũtur bona ſaltẽ fm qđ p aliq̄d abſolutũ infozmãs ſcz eſſe. Sed oīnis bonitas moralis humanoꝝ actuum eſt reſpectiua ad extrinſecuz Ideo poſſunt dici tales relatiue ab extrinſeco. De hoc magis infra. q. xviij

¶ Ad ſcõm dom. q accūtia q̄ oīno p accīs ſe habẽt relinquũtur ab oīni arte. ꝓpter eoꝝ uncertitudinẽ z infinitatẽ. ſz talia accūtia nõ hñt rõnẽ circũſtãtie. qz vt dictũ eſt. ſic circũſtãtie ſunt extra actũ. q tñ actũ aliq̄ mõ ꝟtingũt ordinate ad ipm. accidentia autẽ ꝑ ſe cadũt ſub arte Ar. ꝑmo.

¶ Ad maiorẽ. circũſtãtie ſunt accūtia. ſed nõ q acīs ſed quaſi ꝓpria z p ſe. Minor vera de accūtib⁹ q accidens tẽ. Et vide. d. ſan. in. vi. metaphy. lectõne. ij. tex. co. v. quo ſophiſtica eſt circa ens q accīs. qz fm fallaciam accidẽtis fiũt plurimi paralogiſmi. vbi arguit ꝑ ea q faciunt vnũ q accīs. vt muſicũ eſt aliud a grãmatico. muſicũ eſt grãmaticũ. ergo muſicũ eſt alterũ a ſe. fm eñ fallaciã accīntis fiũt maxime latẽtes paralogiſmi.

¶ Ad tertiũ dom. q ꝟſideratio circũſtantiarum ptinet ad moralẽ. z politicũ. z ad rhetorẽ Ad moralem qđẽ. put fm eas inuenit vel ꝑtermittit medium virtutis in humanis actibꝰ z paſſionibꝰ. Ad politicũ aũt z rhetorẽ fm q ex circũſtantijs actus reddũtur laudabiles vl vituperabiles. excuſabiles vel accuſabiles. Diuerſimode tñ. nã qđ rhetor pſuadet politicꝰ diiudicat. ad theologũ aũt cui oĉs alie artes ꝛeruiũt ptinẽt oĩbꝰ modis p̃dictis. nã ipe hz ꝟſideratõem ꝛ actibꝰ virtuoſis z vitioſis cũ morali. z ꝟſiderat actus fm q merent penã vel p̃miuz cũ rhetore z politico.

¶ Maior vera. ptinet ad rhetorẽ. z nõ ſolũ ad rhetorem. ſed etiã ad moralẽ z politicũ. ſed ſub alia rõne. quia ſub rõne particulari ꝟſiderant ab vnoquoꝝ hoꝝ. ſed a theologo ꝟſiderant ſub oĩbꝰ rõnibꝰ ſub qbꝰ in oĩbꝰ p̃dictis ꝟſiderant. qz alie ſcie ſunt antille huius. Et ꝯ ꝟſiderat qđ ipi ꝟſiderãt. ſz vniuerſaliozi mõ z ad altiorẽ finẽ Quare negat ꝟña. qz vt patebit. ꝑ. p. q. ꝑ. aliq̄ ſtz ꝟſiderata ꝓprie theologica Et tñ ꝟſiderant etiaz ſub lumine naturali. ſicut etiã deũ eſſe vnũ z eternũ. z hmōi ſunt ꝓprie theologicalia. z tñ nõ ſolũ lumine theologico nota. ſed etiã naturali. ſic etiã circũſtantie ꝓprie ſunt theologi ce ꝟſideratõis. ſed nõ ſolũ ꝛc.

¶ Utꝫ ꝟenienter aſſignent hẽ circũſtãtie. ſcz q̄s quid. vbi. quibꝰ auxilijs. cur. quo. q̄n. z circa qđ.

F AD tertiũ ſic ꝓcedit Uidet q inconuenienter circũſtantia eñ actꝰ dr qđ exterius ſe hz ad actũ. hmōi aũt ſunt tẽpꝰ z locꝰ. ꝯ ſole due ſunt circũſtãtie. ſcz qñ z vbi. ¶ Ꝑ. ex circũſtãtijs accipit qđ bñ vl male fiat. ſz hoc ptinet ad mo

Universidad de Deusto
Biblioteca

dū act⁹ .ḡ. oēs circūstātie includūtur sub vna q̄ est mod⁹ agēdi. ¶ P. circūstātie nō sunt de ſuba actus ſz ad ſubam actus ptinere videnť cauſe ipi⁹ act⁹. ḡ nulla circūſtātia dz ſumi ex cā ipius act⁹. ſic ḡ neq; q̄s. neq; ꝓpter q̄d. neq; circa q̄d ſunt circūſtātie. nā q̄s ptinet ad cām efficientē. ꝓpter q̄d ad finalē. circa quid ad materialem. ¶ Sed cōtra eſt auctoritas phi in tertio ethicorum

¶ Nic. d. oīdit quot ſunt circūſtātie.

¶ Rn̄. dōm. q̄ Tull⁹ in ſua rhetorica aſſignat ſeptē circūſtātias q̄ hoc ⁊ſu ꝓtinēť. Quis. q̄d. vbi. q̄ꝺ auxilijs. cur. quō. q̄n̄. Cōſiderādū ē eīm in actibus q̄s fecit. q̄ꝺ auxilijs vl̄ inſtrumētis fecerit. q̄d fecerit. vbi fecerit. cur fecerit. quō fecerit. ⁊ q̄n̄ fecerit. ſz Ariſto. in. iij. ethi. addit aliaz. ſcz circa q̄d. q̄ a Tullio ꝓhenditur ſub, quid

¶ D. ꝓmo refert numer⁹ circūſtantiaꝝ Tull⁹ ⁊ Ariſtotelis. ⁊ illoꝝ numerationes ꝓcor dat. Scꝺo reddit rōnē et ſufficientiā illi⁹ numeri p q̄ habet ꝓcło rñſiua. ibi. Et rō hui⁹ ꝛc. Refert ḡ numer⁹ circūſtātiaꝝ. q̄ ꝓhendunť in q̄dā ⁊ſu. Et exponit ipm ⁊ſum. Et ꝑm renotē ꝓboꝝ Tull⁹ aſſignauit ſeptē. ſed ꝑm ſententiā ꝓcor dat cū Ariſto. q̄ ſub circūſtātia q̄d ꝓphēdit circa q̄d. vñ in re nulla eſt diſcrepantia ¶ Nota aūt. q̄ quid ⁊ circa q̄d diſtinguūtur ſic. vt ſtatim D. tāget. q̄ q̄d vt ꝓtra circa q̄d diſtinguit. ꝺr aliq̄ effectū relictū p actōem in eo circa q̄ agit. Vt cū q̄rit. q̄d fecit ſibi. ꝺr q̄ ꝓcutiendo vulnerauit Vñ ille effect⁹ q̄ eſt vulneratio ꝺr q̄d. Sz circa q̄d ꝺr cōditionē obiecti circa q̄ ds̄ opat. vt cū ꝺr ille ꝓcuſſit clerū cum vel patrē. Vñ ē clericū. vel ē patrē eſt circa q̄d. ſed vulneratio patris inducta ex ꝓcuſſiōe ē q̄d. Dein cū ꝺr

¶ Et rō hui⁹ annumeratōis ſic accipi ꝓt. nā circūſtantia ꝺr q̄ſi extra ſubſtātiā act⁹ exiſtis. ita tñ q̄ aliq̄ mō attingit ipm. Cōtingit aūt hoc fieri tripl̄r Uno mō inq̄tū attingit ipm actū. Alio mō inq̄tū attingit cām act⁹ Tertio mō inq̄tū attingit effectū. ipm aūt actū attingit vel p modū menſure. ſicut tēp⁹ et loc⁹. vel p modū q̄litatis act⁹ ſicut mod⁹ agēdi. ex pte aūt effect⁹. vt cū ꝛſiderat q̄d aliq̄s fecerit. ex pte ꝺo cauſe actus q̄tū ad cām finalē accipiť ꝓpter q̄d ex pte aūt cauſe materialis ſiue obiecti accipiť circa q̄d. ex pte ꝺo cauſe agētis ꝓncipalis accipiť q̄s egerit. ex parte ꝺo cauſe agētis inſtrumentalis accipiť quib⁹ auxilijs

¶ Subiūgit rōnē ꝓueniētie hui⁹ enūeratōis vtriuſq; ex qua habet ꝓcło rñſiua talis. Cōuenienť numerant circūſtātie. iij. Ethi. numero octonario. Probat ſic. Circūſtantia ꝺr q̄ſi extra ſubam act⁹ exiſtēs. ita tñ q̄ aliq̄ mō ipm attingit. Sz hoc fit tripl̄r. Primo inq̄tum attingit actū. ⁊ ſic ſumūť tres. ſcz q̄n̄. vbi. ⁊ quō. Scꝺo inq̄tum attingit cām act⁹. ⁊ ſic ſumūtur q̄ttuor. ſcz ꝓpter q̄d. circa q̄d. quis. ⁊ q̄b⁹ auxilijs. Tertio inq̄tū attingit effectū. ⁊ ſic accipiť vna. ſcz q̄d fecerit. ḡ ꝛē. Hanc ꝓ ar. ꝓ. Hinc ꝛ deducť in lr̄a. ¶ Nota ex his. q̄. D. hic habet aliū modū loq̄ēdi de circūſtātijs q̄buſdā q̄ꝫ i q̄rto. diſt. xvi. q. iij. ar. ꝓ. q̄ſt. ij. pſertim de q̄d. quā ibidē ꝺr reſpice

humanorū actuū

re⁹ vt ꝓtz ibidē ad ſcm. Accidit eīm actui q̄ eſt ꝓmixtio cū muliere. q̄ ſit fornicatio. Vñ duo hñtes cūdē actū in ſuba nature, vn⁹ fornicat. ali⁹ nō fornicat. Vñ quid q̄rit de ſpecie mot⁹. vt eſt accūtalis ſpē naturali act⁹. Hic aūt D. loq̄tur de q̄d. vt eſt circūſtantia actui extrinſeca. ⁊ cō ſideraro in eſſe nature. ⁊ in ſpecie motis. Et ꝺr q̄ ſe renet ex pte effect⁹ ipius actus. vt patebit ad tertiuz. Ita q̄ accedere ad alienā nō eſt circūſtātia fornicatōis. nec accipere alienū furti. ſz multū vel parū auferre. Et ſiliter alienā mulierē ūmpregnare.

Argumētū in contrariū

Confirmat concluſionē auctoritate Ariſtotelis.

¶ Ad ꝓmuz ḡ dōm. q̄ tps ⁊ loc⁹ circūſtāt actū p modū menſure. ſz alia circūſtāt actū inq̄tū attingut ipm q̄cūq; alio mō extra ſubam ei⁹ exiſtes.

¶ Ad maiorē. circūſtātia in cōi hz ſe exterius ad actū quocūq; mō. ita q̄ arcūſtare ꝺr oīne q̄ō non eſt de ſuba act⁹. ipm tñ ꝓtinges vel p inherētiā. vel p attingētiā per modū menſure ¶ Minor negat. ſcz q̄ ſolū tēp⁹ ⁊ loc⁹ ſint hmōi. q̄ ſicz iſta circūſtēt p modū menſure. tñ ⁊ alia circūſtāt p modū q̄litatis vel ꝺcitōis alicui⁹. q̄ nō ē de ſubſtantia actus. Quare negeť ꝓntia

¶ Ad ſcm dōm. q̄ iſte modus q̄ eſt tene vel male nō ponit circūſtātia. ſz conſequēs ad oēs circūſtantias. ſed ſpēalis circūſtātia ponit modus q̄ ptinet ad q̄litatē actus. puta q̄ aliquis ambulet velociter vel tarde. ⁊ q̄ aliq⁹ ꝓcutit fortiter vel remiſſe. ⁊c⁹

¶ Maior vera. ſed ex oīnb⁹ circūſtantijs accipiť bn̄ vel male. Vñ tene vel male ſumit enā ab extrinſecis nō conſequentib⁹ ſubſtātiaz act⁹ Minor negat. ſcz q̄ ptineat ad modū act⁹ adequate. Modus eīm in ꝓpoſito deſignatus p quō. nō ꝓſtituit in bn̄ vel male fieri. ſz eſt cōis ad tene vel male. ſicut aliquis modus eſt bonus. aliq⁹ malus. Deſignat aūt modū conſequentē ſubſtātiā act⁹. nulla aūt aliaz ꝺr modū actus. quare eſt diſtincta circūſtātia Sicut ꝺr quō ꝓcuſſit. fortiter vel debiliter. ⁊ nō queritur de bn̄ vel male ꝓcutere. Vñ. ſz bn̄ vel male ſint ꝓmunes nō tñ quomodo. Quare negetur ꝓntia. q̄ mod⁹ eſt ſpecialis circūſtantia

¶ Ad tertiū dōm. q̄ illa ꝓditio cauſe ex qua ſubſtantia actus ꝛpēdet. nō ꝺr circūſtātia ſz aliq̄ conditio adiūcta ſicut in obiecto nō ꝺr circūſtantia furti ⁊ ſit alienū. hoc eīm ptinet ad ſubſtantiā furti. ſz q̄ ſit magnū vel parū. ⁊ ſiliter eſt de aliꝭ circūſtātijs q̄ accipiūtur ex parte aliaz cauſaz. nō eīm finis qui dat ſpēm actus eſt circūſtantia. ſed aliq̄s finis adiūctus. ſicut q̄ fortis fortiter agat ꝓpter bonū fortitudinis nō eſt circūſtantia. ſz ſi fortiter agat ꝓpter liberatōem ciuitatis vel populi chriſtiani vel aliq̄d huiuſmodi. Siliter etiā ex parte eius q̄ eſt q̄d. nā q̄ aliq̄s pfundens aliquē aqua abluat ipm non eſt circūſtantia ablutōis. ſz q̄ abluēdo infrigidet vl̄ calefaciat ⁊ ſanet vel noceat. hec eſt circūſtantia.

¶ Maior ꝓcedit. Minorē diſtinguo. q̄ ad ſubſtantiam actus ptinere videtur cauſe ipius q̄tum ad illam ꝓditōnem ex qua ꝓditio actus dependet. ſed nō q̄tum

ad ꝓditōnem ex qua ſubſtantia actus nō dependet. Ultra. Ergo nulla circūſtantia debet ſumi ex cā actus quo ad illā ꝓditōem cauſe ex qua ſuba actus dependet. Et hoc eſt verū. nñ ſumit circūſtantia ex cā q̄tuz ad illā ꝓditōem a qua nō dependet ſubſtātia actus. Ultra Sic ḡ neq; ⁊c. Negeť ꝓntia. q̄. quis. non ponit ꝓditio cauſe. q̄ neceſſario requirit ad cām effectiuā act⁹ volūtarij. ſed aliqua ꝓditio ſine qua efficiens produceret. Exē pli gratia. Nñ ꝺr. q̄s fecit ralē. nō inq̄rit ꝓditio ſine qua nō fieret actus. vtpote an ſit hō. libe. ar. q̄. eſſe hoīez libe. ar. eſt ꝓditio cauſe neceſſaria vt cauſet actū volūtarium quēcūq;. ſed an clericꝰ vel laicus. iuuenis vel ſenex. ſine q̄b⁹ ꝓditōnib⁹ actus ab hmōi fieri poſſz. Siliter ꝺr de ꝓpter q̄d. q̄ō nō querit de cā finali ipius actus a qua ex natura ſua dependet. ſed querit de fine agēris. Sicut ex natura actus fortitudinis eſt agere ꝓpter bonū fortitudinis. ⁊ ſine illo fine nō eſſz actus fortitudinis. ſz querit an fecerit ꝓpter vanā gloriā vel ꝓpter lucrū. ſine quib⁹ ſi⁹ nib⁹ act⁹ fortitudinis fieri ꝓt. q̄ nō optz fortiter agēteꝫ agere ꝓpter vanitatē. Eſt eīm finis nō act⁹. ſz agentis. vt habz. D. in quarto. vbi iam. ad tertiū. Et infra ſepius habebit ꝺr ſitia inter finē actus. ⁊ agēris ⁊c. Siliter circa quid nō querit de illa ꝓditōe materie circa quā. vt ob iecti. a qua dependet ſpēs actus. ſed q̄rit de ꝓditōne ſine qua ſpēs actus eē ⁊ intelligi ꝓt. Sicut cū querit de faciente homicidiū quē occidit. nō q̄rēdo an occiderit hoīnē. q̄ hoc eſt de ſpecie homicidij. ſcz occidere hominē ſed querit an patrem an matrē. an amicuz ⁊c⁹ Siliter quid nō q̄rit de effectu q̄ neceſſario ſeq̄tur ⁊ de p ſe ad actum. Sic cū querit de pfundente aliquē aqua q̄d fecit. nō querit de humectatōe ⁊ ablutōe. q̄ talis eſt effect⁹ p ſe ſequēs ⁊ neceſſario. Sed an pfundendo leſerit cōbuſrendo vel infrigedādo. Patz igit̄ p ſingulas circūſtātias tenentes ſe ex pte cauſaz. q̄ nulla attendit ſm ꝓditionē eſſentialē cauſe vt ſic. ſz ſolū accīralē. Quare negeť cōſequētia. ¶ Aduerte. q̄. D. in ſolone rñdet ꝓmo de circa quid. q̄ tenet ſe ex pte obiecti ſiue cauſe materialꝭ ponendo exemplum de furto. Scꝺo ꝓpter q̄d tenente ſe ex pte finalis cauſe. Tertio de circūſtātia quid. tenēte ſe ex parte effectus. De circūſtantia aūt tenente ſe ex pte cauſe efficētis. ſcz quis. patuit. Vide etiā de materia hui⁹ articuli. d. ſan. in de malo. mare. ij. q. vi. inſcor.

¶ Utz ꝓpter q̄d ⁊ quid. ſint ꝓncipaliores in circūſtantijs.

QUarto ſic ꝓcedit. Videť q̄ nō ſint ꝓncipales circūſtantie ꝓpter quid et ea in quib⁹ eſt operatio. vt ꝺr in. iij. Ethicorū. Ea eīm in quib⁹ eſt opatio videnť eſſe locus ⁊ tēpus. que nō videtur eē ꝓncipalia ūter circūſtātias. cū ſint maxime extrinſeca ab actu. ea ḡ in quib⁹ eſt opatio nō ſunt ꝓncipaliſſime circūſtātiarum. ¶ P. finis eſt extrinſecus rei. nō ḡ videť eſſe ꝓncipaliſſima circūſtantiaz. ¶ P. principaliſſimū in vnoquoq; eſt cā eius ⁊ forma. ſed cā ipius actus eſt pſona agens. forma aūt actus eſt modus ipius. ḡ iſte due circūſtātie videnť eſſe ꝓncipaliſſime. ¶ Contra eſt q̄ Gregoꝛ⁹ nicen⁹ ꝺr. q̄ ꝓncipaliſſime circūſtātie ſunt cui⁹ gra agit. ⁊ q̄d eſt q̄ agit.

¶ Hic. D. agit de circūſtantijs ꝓparādo eas ad in

ūticē penes ꝓncipalitatē. Cōſtat aūt ex dictis q̄ circūſtātie ſunt ex q̄b⁹ dependet aliqualis bonitas actus volūtarij. nō q̄dē ſpecifica. ſz accidentalis. inq̄ꝝū circūſtātie ſt̄z. Ideo videndū eſt q̄ circūſtātia habeat ſe ꝓius ad volūtatē. ⁊ a qua magis dependet bonitas act⁹ accidētalis. et habeť determinatio queſtionis

¶ Rn̄deo dōm. q̄ act⁹ ꝓprie dicūtur humani ſicut ſupra dictū eſt. ꝓut ſunt volūtarij. volūtatis aūt motiuū ⁊ obiectū eſt finis. ⁊ ideo ꝓncipaliſſima eſt omniū circūſtantiaꝝ illa q̄ attingit actū ex pte finis ſcz cuius gra. ſecūdaria ꝺo q̄ attingit ipam ſubſtantiā actus. id eſt q̄d fecit. alie ꝺo circūſtantie ſunt magis vel minus ꝓncipales. ſm q̄ magis vel min⁹ ad has appropinquant. q. p. ar. ꝓ.

¶ D. rñdet tali ꝓcłone. Principaliſſima eſt circūſtantia que attingit actū ex pte finis. Deinde q̄ attingūt ſubſtantiā actus. id eſt tenēt ſe ex parte cauſaz que req̄runť ad ſubſtātiā actus. licz nō ſint ꝓditiones cauſaz. p ſe. ſed accīrales. vt patuit. Patz ex hoc q̄ p ea in q̄b⁹ eſt opatio intelligūtur ꝓditōes tenētes ſe ex parte cāe materialis circa quā. ⁊ efficiētis. Probať ꝓcło. actus ꝓprie dicūtur humani. ꝓut ſunt volūtarij. ḡ ꝓcło vera. Añs ꝓtz ex q. p. ar. p. Conſequētia tenet. q̄ obiectū ⁊ motiuū volūtaris eſt finis. ⁊ p ꝓſequēs ꝓmo a volūtate reſpiciť. ⁊ actus ab ipo dependet ſicut a ꝓma ⁊ ꝓncipaliſſima circūſtantia. Tenet aūt ꝓntia quo ad ſcꝺam partē ꝓcluſiōis. q̄ volūtas mota a fine efficit actū ad quē de ꝓpinquo cōcurrūt circūſtātie ex parte cauſaz. Deinde ät alie ex q̄b⁹ actus min⁹ ꝓncipaliť ⁊ ſcꝺario depender. que eriā ſe non tenēt ex pte cauſaz actus. vt eſt loc⁹ ⁊ tēp⁹. Patz et his q̄ circūſtātie oꝛdinātur penes ꝓmariū ꝺcurſum ad actū volūtarū. ad quē extrinſece ꝓmo ꝺcurrit finis. q̄ nulla volūtas vult nec hō agit actū volūtariū niſi motus a fine. Deinde aūt ad actū neceſſario ꝺcurrūt materialis cā et efficiens. ⁊ effect⁹. Et ſic ꝓz ꝓcło. ¶ Nota. q̄ q̄ circūſtantie debent eſſe extrinſece ſubſtantie actus. ideo hic nō ponitur aliq̄d q̄ dat ſubſtāniā ⁊ ꝓmā bonitatē cēſtialē actui. ſed ſolū que hñt ſe extrinſece. Et ꝓmū inter ea vt etiā patebit infra. q. xviij. eſt finis De his Scotus in q̄libetis. q. xviij. in ꝓmo ꝓncipali ſic ꝺr. In bonitate q̄ eſt ex circūſtantia talis eſt ꝓceſſus. Prima bonitas videtur eē ex circūſtātia finis. q̄ ex natura agētis ⁊ actōis et obiecti ſtatim ꝓcludiť. q̄ talis actus nō ꝺz ꝓpetere tali. niſi in oꝛdine ad talē finem. ⁊ debet eligi ⁊ appeti ꝓpter talē finē. Et iſta circūſtātia nō eſt ipius actus vt in eēre ali poſiti. Vel nō ꝓcłe ſic. ſz eſt ipius act⁹ vt voliti ⁊ per actū volūtatis ad talē finē relati. imo nō min⁹ eſt electio bona q̄ fit ꝓpter finē debitū. eſto q̄ p actū illū elicitū. extra nō attingat finis electiōis. q̄ ſi attigeret Poſt circūſtantiā finis. videť ſeq circūſtantia modi agendi. q̄ ꝓcludiť ex oib⁹ p dictis vel aliq̄b⁹ eaꝝ talis vel talis debere eē. Poſtea ꝓcludi ꝓt de tpe. q̄ tali agenti actio ꝓpter talē finē ertiā talē hñs modū nō ꝺz ſp ꝛuenire. ſed p tpe. p quo oꝛdinabilis eſt ad talē finē. vel p quo ꝓt talē finē habere. Ultima aūt oīm videť circūſtantia loci. imo multi ſunt actus quoꝝ etiā bonitas ꝓpleta moralis nō determinat locū. Hec ille. Patz ex his etiā alia rō. quare finis ſit ꝓma circūſtātia. q̄ ꝛuenit actui in eſſe apprehenſo. alie in actu exercito. ꝓus aūt apprehēdit q̄s exerceat. Patz etiaz q̄ ea q̄. de ꝓpinquo ſe tenet ex parte obiecti ⁊ actōis. ſicut

Concor dat Scotus.

quid. circa q̄d. z quō. que hic dicūtur in quib⁹ est opatio post finē sunt ꝓncipales ꝛc.

Argumētū in cōtrariū ꝛ cōfirmat ꝛ cōclonez. qz idem intelligitur per quid est quod agitur. z per ea in q̄b⁹ est operatio

¶ Ad ꝓmum g̃ dōm. q ꝑ ea in quib⁹ est opatio intelligā⁹ tur locus z tēpus. sed intelligūtur obiectū z quid. z circa quid. que adūgūt actui. vt dr in cor. Et vide. d. san. in ꝓmento tertij Ethicoꝝ

¶ Ad scām dōm. q finis z si nō sit de substantia actus. est tn̄ cā actus ꝓncipalissima. inq̄tū mouet agentē ad agendū. Vñ z maxime act⁹ moralis speciem hz ex fine.

¶ Ad añs fuit supra responsum. q. ꝑ. ar. iij. negek. q sit extrinsec⁹ actui humano. Et scdo negek ꝓñia. qz z si sit nō de substātia loquēdo de fine remoto z fine agētis est tn̄ ꝓma z potissima causa ꝛc.

¶ Ad tertiū dōm. q ꝓsona agēs causa est actus fm q mouek a fine. z fm hoc ꝓncipal⁹ ordinat ad actū. alie ꝛo ꝯditiones ꝓsone nō ita ꝓncipaliter or⁹ dinātur ad actū. modus etiā nō est substātialis forma actus. hic em̄ attendit in actu fm obiectū vel finem z terminū. sz est q̄si q̄dā q̄litas accītalis.

¶ Ad maiorē ꝓncipalissimū est causa. verum ꝓncipa lis z̄ꝓma z forma substātialis z cēntialis specifica. Ad minorē sed causa actus est ꝓsona agens. sed nō ꝓma. sz scōaria mota a fine. Unde⁹ etiā est forma accītal' ꝛc.

¶ Questio. viij. de actu elicito a volūtate. q̄ est velle. quoꝝ sz sit

**Hinde ꝯsiderandū est de ipis actib⁹ vo⁹ lūtarijs in spēali. Et ꝓmo de actib⁹ q̄ stz immediate ipius volūtatis velut a vo⁹ luntate eliciti. Secūdo de actib⁹ imperā tis a volūtate. volūtas aūt mouek z in finē. z in ea que sunt ad finē. ¶ Primo igit ꝯsiderandū est de ac tib⁹ volūtatis q̄b⁹ mouek in finē. z deinde de actib⁹ el⁹ quib⁹ mouek in ea q̄ sunt ad finē. act⁹ aūt volun tatis in finē videtur esse tres. scz velle. frui. z inten⁹ dere. ¶ Primo g̃ ꝯsiderabim⁹ de volūtate. Secūdo de fruitōe. Tertio de intentōe. ¶ Circa ꝓmū ꝯsidērā da sunt tria Primo q̄dem quoꝝ volūtas sit. Secū do a quo moueat. Tertio q̄o moueat. ¶ Circa ꝓ⁹ mū querūt tria. Primo vtrūz volūtas sit tn̄ boni. Scdo vtr sit tn̄ finis. an etiā eoꝝ que sunt ad finē Tertio si est aliq̄ mō eoꝝ q̄ sunt ad finem. vtr vno motu moueat in finē. z in ea q̄ sunt ad finē.

¶ Postq̄ actū est de actib⁹ volūtarijs in ꝓmuni fm aliq̄s g̃ales ꝯditōes. Hic ꝑtr agik de ipis in spēali. sz min⁹ cōiter q̄ ꝓus. Et ꝓmo de elicitis. q̄ sunt imē⁹ diate ipius volūtatis. Scdo de actib⁹ volūtarijs ꝑ impe raris. q̄ sunt ab ea mediātib⁹ alijs potētijs. Circa ꝓmū qz volūtas nō solū est finis. sz etiā coꝝ que sunt ad finē. agik ꝓmo de actib⁹ voluntaris q̄ sunt circa finē imedia⁹ te. Scdo de his qui sunt circa media ad finem in. q. xiij⁹. Circa ꝓmū. qz volūtas hz tres act⁹. scz velle frui. z intē⁹ dere. quoꝝ drīa infra patebit. Ideo ꝓmo agik de actu volendi. Scdo de actu fruendi in. q. xi. Tertio de actu intentōis. q. xij. Circa actū volēdi tria sunt ꝯsideranda scz obiectū. ꝓncipiū mouēs. z mot⁹ motōis. Primo igit ostēdik quoꝝ sit volūtas obiectiue. scdo a q̄ moueatur. z tertio q̄o moueak. Scda ps in. q. sequēti. tertia in. q. x.

Circa ꝓmū duo facit. Primo ostendit cuius sit volūtas obiectiue in g̃ali. scdo in spēali. ar. ij.

¶ Utr volūtas sit tn̄ boni

Ad ꝓmū sic ꝓcedik. Uidek q voluntas nō tn̄ sit boni eadē ē em̄ poña oppositoꝝ sicut visus albi z nigri. sz bonū z malum sunt opposita. g̃ volūtas nō solū est boni sed etiā mali. ¶ Ꝓ. poñe rōnales se hñt ad opposita ꝓsequēda fm phm. sz volūtas est potētia rōnalis est em̄ i rōe. vt dr in. iij. de aīa. g̃ volūtas se hz ad op posita. nō ergo tn̄ ad volendū bonū. sz etiā ad vo⁹ lendū malū. ¶ Ꝓ. bonū z ens ꝯuertūtur. sz volūtas nō solū est entiū sed etiā nō entiū. volum⁹ em̄ q̄nq̄z nō ambulare z nō loqui. volum⁹ etiā interdū q̄dā futura que nō sunt entia in actu. g̃ volūtas nō tn̄ est boni. ¶ Sed ꝯtra est qđ Dionysius dr. iiij. ca. de di. no. q malū ē ꝑter volūtatē. z q oia bonū appetūt

¶ Hic ꝓmo q̄rit de obiecto volūtatis. z nō capit hic volūtas in q̄sito ꝓ poña. sz ꝓ actu. z nō ꝓ quocūq̄z. qz nō vt est ꝯmunis ad velle z nolle. sz tn̄ accipik ꝓ actu q̄ ē in aliq̄d ꝑ modū ꝓsecutōis z acceptatōis. nolle aūt est per modū resiliōnis z repudiatōis. z iste sensus ꝑz ex soluti one primi z in corpore

¶ Rn̄. dōm. q volūtas est appetit⁹ q̄dā rōnalis oīs aūt appetitus nō est nisi boni. Cuius rō est. qz appetitus nihil aliud est q̄z q̄dā inclinatio appetē tis in aliq̄d. nihil aūt inclinak nisi in aliq̄d sile z con uenies. cū igit oīs res inq̄tū est ens z substantia sit quoddā bonū. necesse est vt oīs inclinatio sit in bo⁹ nū. z inde ē qđ ꝑhs dr in ꝓmo ethico. q bonū est q̄ omnia appetunt.

¶ D. ꝓmo deduxit ꝓk̄onē rōsiuā subintellectā. Secū do subiūgit vnā ꝓk̄onē declaratoriā rōsiue ibi. Sed ꝑ derā dū ꝛc. Cōcto rōsiua est ista Uolūtas (i. act⁹ volū⁹ tatis acceptau⁹) tn̄ ē boni. Probak. oīs appetit⁹ nō est nisi boni. g̃ etiā volūtas est tn̄ boni. Tenet ꝓñtia. qz vo lūtas est appetit⁹ imaterialis. Et ita valet ꝓñtia ab vl̄i ad ꝑticulare. Añs ꝓbak rōne z auctoritate. Rōne sic nihil inclinak nisi in aliq̄d sile z ꝯuenies. sz appetit⁹ nihil aliud est q̄z q̄dā inclinatio appetētis in aliq̄d. g̃ est in sile appetēti. sz oīs res inq̄tū est ens z suba est q̄dā bonū. g̃ necē est q oīs inclinatio sit in bonū. Et ita habet añs oīa relinquūt nota. Et stat rō in ꝺ q appetitū est sile ap petēti. sz oīe appetēs est ens z bonū. g̃ z appetitū ē bonū Notāter aūt dr. d. ois res z ens inq̄tū est ens z suba est bonū. ꝓprie loquendo ens ꝓplet z suba est qđ appetit. z

Cōcto rōsiua ꝓbat

est bona in q̄tū ens scz actu. vt ꝑz. ꝑ. q. v. ar. iij. Et tn̄ etiā materia ꝑ. q̄ appetit sicut ens incōpleturz eo mō q̄ est ens est bona. z ecōtra. vt ꝑz ibidē ¶ Aduerte ꝺ. q q̄⁹ uis appetit⁹ in ꝯmuni nō habeat q̄ sit act⁹ elicit⁹ sicut ap petit⁹ cognoscētiū vt sic. tn̄ in ꝺ ꝯuenit oīs appetit⁹ etiaz pure naturalis. q nō est ꝑ modū accessus z acceptatōis nisi ad ꝯuenies. sicut grauitas nō inclinat nisi ad locum deorsum connaturale. Quare bñ scḋr. oīs appetitus ꝑ modū accessus est ad cōuenies. g̃ z volūtas q̄ est act⁹ rōnalis appetit⁹ ¶ Nota circa ꝺ. q q̄us nō oia appe tāt vertū. tn̄ cū ꝺ stat q oia appetāt bonū. Uide. d. san. in de ꝑita. ma. ij. q. q̄. un cor. et. xxij. q. ꝑ. ad ꝓmū. Quia hz vez z bonū ꝯuertunk̄ q̄ ad cōitatē ꝓdicationis. Et q̄ ad suppositā. sz tn̄ fm ordinē cause efficiēz dissimilitudo est Uerū em̄ nō ꝓficit nisi imaterialia. bonū aūt ē ꝑfectum fm eē z rōnē spēi simul. ideo ꝑt ꝓficere imaterialia z ma⁹ terialia. z sic oia appetunt bonū. sed nō oīnia cognoscūt verum Consequēter ibi

¶ Sed ꝯsiderāduz est. q cū oīs inclinatio ꝯsequk aliquā formā appetit⁹ naturalis ꝯsequtur formā in natura exīntē. appetit⁹ aūt sensitiu⁹ vel etiā intellec tuus seu rōnalis q̄ ꝺr volūtas. sequk formā apꝓhen sam. sicut igit id in qđ tēdit appetit⁹ naturalis ē bo⁹ nū existēs in re. ita id in qđ tēdit appetit⁹ aīalis vel volūtarius est bonū apꝓhēsum. Ad hoc igit q vo⁹ lūtas in aliq̄d tēdat nō requirk q sit bonū in rei veri⁹ tate. sz q apꝓhendak in rōne boni. z ꝓpter hoc ꝑhs ꝺr in. q. physi. q finis est bonū vel apparēs bonū

¶ Subiūgit quādā ꝺk̄onē declaratoriaz ꝓcedis istā Ad hoc q volūtas in aliq̄d tendat nō requirk q sit bo nū in rei veritate. sed q apꝓhendak in rōne boni. Ista cō clusio. ꝓbak rōne z auctoritate. Rōne q̄dē ex drīa appe⁹ titus naturalis ex vna ꝑte. z sensitiui z intellectiui ex altē ra ꝑte. q ꝑm⁹ sequtur formā in natura existentē. i. formaz ꝑ quā hz esse. sed illi duo formā apꝓhensaz. g̃ sicut in qđ tendit appetit⁹ naturalis est bonū exīns in re. ita id ꝛc. vt in lra. z sic sequtur ꝺc̄o. Probak etiā auctoritate phi. q. fi nis est bonū vel apparēs bonū. z in cognoscentib⁹ sufficit q appareat. sz in naturalib⁹ est bonū. qz inclinatio natu⁹ ralis est ab intelligētia nō errante. que inclinat res in ve⁹ re bonum connaturale.

Argumētū in cōtrariū ꝛ cōfirma⁹ tiuū est con clusionis rōsiue. qz malū est ꝑter volūtatē. i. actū q ꝺr vo lūtas qui est ꝑ modū acceptatōis. licz volūtas potentia possit esse mali ꝑ modū repudiatōis

¶ Ad ꝓmū g̃ dōm. q eadē poñtia est oppositoꝝ sed nō eodē mō se hz ad vtrūq̄z. volūtas igit se hz z ad bonū z ad malū. sed ad bonū appetendo ipm. ad malū ꝛo fugiendo illud. Ipe g̃ actualis appetit⁹ bo ni vocak volūtas fm q noiat actū volūtatz. sic em̄ nūc loq̄mur de volūtate. fuga aūt mali magz ꝺr no luntas. vñ sicut volūtas ē boni. ita nolūtas ē mali.

¶ Ad maiorē in ꝓncipio solutōis dare. Ad minorē ꝓcedik. g̃ volūtas ꝑ potētia capta nō solū est boni. sz etiam mali. sed alio mō z ꝑ aliū actū. qz tē. ni est modū ap petitus z acceptatōis. z hūc actū in ꝓposito dicim⁹ volū tatē. Dall ūt ē ꝑ actū repudiatiuū q̄ ꝺr nolūtas vl nolle

¶ Ad scām dōm. q potentia rōnalis nō se hz ad q̄libet oppositā. ꝓsequenda. sz ad ea q̄ sub suo obie cto ꝯuenienti ꝯtinētur. nā nulla potētia. ꝓsequk nisi suū ꝯueniēs obiectū. obiectū aūt volūtatz est bonū vñ ad illa opposita ꝓsequēda se hz volūtas q̄ sub bono ꝓphendūtur. sicut moueri z ꝛescere. loq̄ z tace re. z alia huiusmodi. in vtroq̄z em̄ horū fert volun⁹ tas sub ratione boni

¶ Ad maiorē ꝓmo dico. q potētie rōnales hñt se ad opposita q̄dē. vt dictū est ad ꝓmuz diuersimode. qz ad vnū ꝓsecutiue. ad aliud repudiatiue. Scdo q poña rō⁹ nalis hz se ad oppositā aliquā ꝓsequēda q̄ ꝯtinent sub suo ꝑ se obiecto. qđ est. ꝓsequbile. Sed negak q vl⁹ter ꝓse quēdo se habeat ad q̄cūq̄z oppositā. sed solū ad ꝑtā sub bono. z sic ꝑt illud bonū velle vel ipm nolle. qz nulla po tentia ꝓsequtur nisi ꝑ se obiectū z sub eo ꝯtenta. Minoꝝ ꝯcedik. Sz negak ꝯña. q etiā se habeat ad malū volēdū sed hñ hz ad malū nolendū. Quia g̃ volūtas ꝺr actum ꝓsecutiuū volūtaris. nō est nisi boni.

¶ Ad tertiū dōm. q illud qđ nō est ens ī rerum natura accipik vt ens in rōne. vñ negatōes z ꝓpriati ones entia dicūtur rōnis. ꝑ quē etiā modū futura ꝑut apꝓhēdūtur sunt entia. inq̄tū igit sunt hu⁹ iusmodi entia apꝓhendūtur sub rōne boni. z sic vo luntas in ea tendit. vñ ꝑhs ꝺr in. v. ethi. q carere malo habet rōnem boni

¶ Maioꝝ vera. vt patz. ꝑ. q. v. ar. iij. Et vnū q̄z q̄z vt est bonū sic est ens Minoꝝ negak. q volūtas sit nō entiū vt sic. Ad ꝓbatōem dico. q volum⁹ nō entia rea⁹ lia. tn̄ etiā entia rōnis. et sic ꝓnt apꝓhēdi sub rōne boni qz carere malo est quoddā ens rōnis. z tn̄ fm ꝓhm q̄dā bonū est. Similiter futura hñt esse apꝓhensum vt en⁹ tia realia in potētia. z sunt volita rōne esse realis. qz hoc est rō appetendi. sz eē apꝓhensum est ꝺitio sine q̄ non Quare negek ꝯña. qz z nō entia realia apꝓhendūtur et sunt entia rōnis. z futura sunt entia realia in poña Quā re volūtas sp est boni actu saltē in poña boni in actu

¶ Utrum volūtas sit tn̄ finis vel etiam eoꝝ que sunt ad finem

Ad scām dōm. q potentia rōnalis nō se hz ad q̄libet oppositā. ꝓsequenda. sz ad ea q̄ sub suo obie cto ꝯuenienti ꝯtinētur. nā nulla potētia. ꝓsequk nisi suū ꝯueniēs obiectū. obiectū aūt volūtatz est bonū vñ ad illa opposita ꝓsequēda se hz volūtas q̄ sub bono ꝓphendūtur. sicut moueri z ꝛescere. loq̄ z tace re. z alia huiusmodi. in vtroq̄z em̄ horū fert volun⁹ tas sub ratione boni

¶ Ad maiorē ꝓmo dico. q potētie rōnales hñt se ad opposita q̄dē. vt dictū est ad ꝓmuz diuersimode. qz ad vnū ꝓsecutiue. ad aliud repudiatiue. Scdo q poña rō⁹ nalis hz se ad oppositā aliquā ꝓsequēda q̄ ꝯtinent sub suo ꝑ se obiecto. qđ est. ꝓsequbile. Sed negak q vl⁹ter ꝓse quēdo se habeat ad q̄cūq̄z oppositā. sed solū ad ꝑtā sub bono. z sic ꝑt illud bonū velle vel ipm nolle. qz nulla po tentia ꝓsequtur nisi ꝑ se obiectū z sub eo ꝯtenta. Minoꝝ ꝯcedik. Sz negak ꝯña. q etiā se habeat ad malū volēdū sed hñ hz ad malū nolendū. Quia g̃ volūtas ꝺr actum ꝓsecutiuū volūtaris. nō est nisi boni.

¶ Ad tertiū dōm. q illud qđ nō est ens ī rerum natura accipik vt ens in rōne. vñ negatōes z ꝓpriati ones entia dicūtur rōnis. ꝑ quē etiā modū futura ꝑut apꝓhēdūtur sunt entia. inq̄tū igit sunt hu⁹ iusmodi entia apꝓhendūtur sub rōne boni. z sic vo luntas in ea tendit. vñ ꝑhs ꝺr in. v. ethi. q carere malo habet rōnem boni

¶ Maioꝝ vera. vt patz. ꝑ. q. v. ar. iij. Et vnū q̄z q̄z vt est bonū sic est ens Minoꝝ negak. q volūtas sit nō entiū vt sic. Ad ꝓbatōem dico. q volum⁹ nō entia rea⁹ lia. tn̄ etiā entia rōnis. et sic ꝓnt apꝓhēdi sub rōne boni qz carere malo est quoddā ens rōnis. z tn̄ fm ꝓhm q̄dā bonū est. Similiter futura hñt esse apꝓhensum vt en⁹ tia realia in potētia. z sunt volita rōne esse realis. qz hoc est rō appetendi. sz eē apꝓhensum est ꝺitio sine q̄ non Quare negek ꝯña. qz z nō entia realia apꝓhendūtur et sunt entia rōnis. z futura sunt entia realia in poña Quā re volūtas sp est boni actu saltē in poña boni in actu

¶ Utrum volūtas sit tn̄ finis vel etiam eoꝝ que sunt ad finem

Ad secūdū sic ꝓcedik. Uidek q volūtas nō sit eoꝝ que sunt ad finē. sed tn̄ finis ꝺr em̄ ꝑhs in. iij. ethicoꝝ. q volūtas est finis. electio aūt eoꝝ q̄ sunt ad finē ¶ Ꝓ. ad ea q̄ sunt diuersa genere. diuerse potētie aīe ordi nant. vt dr in. vi. ethi. sed finis z ea q̄ sunt ad finem sunt in diuerso gñe bon. nam finis q̄ est bonū hone stū vel delectabile est in gñe qualitatis vel actionis aut passionis. bonū aūt qđ ꝺr vtile qđ est ad finem est in adaliq̄d. vt dr in ꝑ. ethi. g̃ si volūtas est finis nō erit eoꝝ que sunt ad finē. ¶ Ꝓ. habitus ꝓportio⁹ nant potentijs. cū sint eaꝝ ꝑfectōes. sed in habitib⁹ qui dicūk artes opatiue ad aliud ꝑtinet finis. z ad aliud qđ est ad finem. sicut ad gubernatoriā ꝑtinet vsus nauis. q̄ est finis ei⁹. ad nauifactiuā ꝛo ꝯstruc tio nauis q̄ est ꝓpter finē. g̃ cū voluntas sit finis. nō erit eoꝝ que sunt ad finē ¶ Sed ꝯtra est. qz in re bus naturalib⁹ ꝑ eādē potētiā aliq̄d ꝑtāsit media⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

et ptingit ad terminũ. ꝫ ea q̃ sunt ad finẽ sint q̃dã media p q̃ ꝓuenit ad finẽ sicut ad terminũ. ḡ si volũtas est finis. ipa etiã est coꝛ q̃ sunt ad finẽ

¶ Hic oñdit quoꝛ sit volũtas in spẽali Et ꝓmo ostẽdit ꝓpositũ. Secũdo determinat q̃ddã dubiũ circa h̃ ar. sequẽti. Quo ad ꝓmũ. qz dictũ est. q sit boni tñ. z qz bonũ est finis z id qđ est ad finẽ. ideo grẽ cuꝰ boni sit

¶ Rñdeo dđm. q volũtas qnqz ꝺꝛ ipa potentia qua volumꝰ. qnqz aũt ipe volũtatis actus. si ḡ loq̃mur de volũtate fm q noiat potẽtiã. sic se extẽdit et ad finẽ. z ad ea q̃ sunt ad finem. ad ea eñ se extẽdit vnaquęq; ꝓna in q̃ꝺ inueniri ꝑt quocũq; mõ rõsibi obiecti. sicut visus se extẽdit ad oñia q̃cũq; participãt quocũq; mõ colorẽ. rõ aũt boni qđ est obiectum potẽtie volũtaris inuenit nõ solum in fine. sed etiã in his q̃ sunt ad finem.

Lõcio ꝓma.

¶ D. distinguit de volũtate. vt etiã tactũ fuit. ar. ꝓ° ad ꝓmũ. qđ duplr capit. Uno mõ. p ꝓna q̃ volumus. Secũdo. p actu ipi⁹ ꝓne. q est p modũ approbatõis z cõplacẽtie. Et sic q̃litũ intelligit duplr. Deinde. D. rñdet de vtroq; duab⁹ ꝓclonib⁹. scꝺaz ibi. Si aũt z cẽ. Prima est si loq̃mur de volũtate fm q noiat ꝓnam. sic se. cẽ. Probat formaliter z clare in lra. et declarat maioꝛ exẽplariter.

¶ Nota aũt q cũis etiã ꝓna visiua habeat actꝰ h̃ est visiones specie distinctas respectu diuersoꝝ visibiliũ p se specie distinctoꝝ in rõne q̃litatis sensibilis. sicut visio albi z visio nigri specie ꝺꝛ. Tñ isti diuersi actꝰ nõ hñt ita noia iposita sicut diuersi actꝰ volũtaris specifice distincti. Uñ ꝛz ea dẽ ꝓna ferat in oia q̃cũq; mõ bona vel apꝓhẽsa sub rõne boni. nõ tñ q̃liter actꝰ ꝺꝛ volũtas. ꝫ soluz aliq̃s. z hoc apparebit ex sequẽtib⁹ Deiñ cũ ꝺꝛ

¶ Si aũt loquamur de volũtate fm q noiat ꝓpria actũ. sic ꝓprie loquẽdo est finis tñ. ois eñ actꝰ denoiatus a potentia noiat simplicẽ actũ illiꝰ potẽtie. sicut itelligere noiat simplicẽ actũ itellectꝰ. Simlr aũt actꝰ ꝓne ẽ in id qđ ẽ fm se obiectũ ꝓne. id aũt qđ ẽ ꝓpter se bonũ z volitũ est finis. uñ volũtas ꝓprie ẽ ipiꝰ finis. Ea ꝺo q̃ ſtẽ ad finẽ nõ ſtẽ bona vl volita ꝑt seipa. ꝫ ex ordine ad finẽ. uñ volũtas in ea nõ fertur nisi quatenꝰ fertur in finẽ. uñ hoc ipm qđ in eis vult est finis

Lõcio scꝺa

¶ Rñdet scꝺa ꝓclone iuxta scđm intellectũ videlz. volũtas fm q nomiat actũ. sic ꝓprie loquẽdo est finis tñ. Probat rõe. z similitudine ibi. Sicut z itelligere cẽ. Rõne q̃ sumit ex pte nois. supponẽdo q volũtas actꝰ noiat actũ denoiatũ a ꝓna. tũc sic. Omis actꝰ denoiatꝰ a ꝓna nominat simplicẽ actũ istiꝰ ꝓne. ꝫ simplex actꝰ ꝓne est in id qđ ẽ fm se obiectũ ꝓne (subsumit) ꝫ bonũ z finis est ꝑter se volitũ. ea ꝺo q̃ ſtẽ ad finẽ nõ ſtẽ bona vel volita ꝑter seipa. ꝫ ex ordine ad finẽ. ḡ volũtas ꝓprie ẽ ipiꝰ finis. z nõ fert in ea q̃ ſtẽ ad finẽ. nisi q̃tenꝰ fert in finez. z h̃ ipm qđ in eis vult est finis. Maioꝛ ꝑz ꝑ silẽ de intellectu vbi actꝰ denoiatꝰ a ꝓna. scz intelligere noiat simpliciter actũ. q̃ scz est in aliq̃ fm se intelligibile. Rõcinatio ꝺo ẽ alicuꝰ itelligibil ꝑ aliud. Minoꝛ ꝓmo relinq̃t nota. z intelligit fm se negatiue sine alio. z qz sine alio. scꝺm q etiã ꝑ se habeat se ad illam ꝓnaz. sic videlz q simplex actꝰ ẽ in id obiectũ qđ nõ ꝑ aliud. ꝫ rõne suꝑpiꝰ ꝓtinet ad ꝓnaz

illã. Et ꝑ h̃ ꝑz subsumpta. qz finis est bonũ ꝑ se ex ꝓpria rõne polliciue hñs vñ moueat z terminet appetitus. Uñ ꝑz q nulla est equiuocatio. cũ. d. ꝓmo ꝺꝛ. q simpliciter actꝰ est in id qđ fm se. z subsumit loquẽs de ꝑ se. qz vniuersaliter sequitur ex alio. qz bñ sequitur. obiicit fm se. i. nõ rõne alteriꝰ. ḡ ꝑ se cẽ. Scꝺa ꝑs subsumptę ꝑz. qz id qđ est ad finem vt sic nõ appetit nisi rõe finis. z sic finis ẽ ꝓprie volitũ. nõ ea q̃ sunt ad finẽ nisi materialiter. Uñ vult. D. q finis est ꝓpprie volitus. qz fm se z ꝑ se est volitus. quare velle est ꝑ ꝓprie finis. sed est medioꝛ. sed nõ ꝓprie. i. nõ ꝑ se nec fm se sicut est finis ¶ Nota hic. qz nõ est mens. d. san. q volũtas ꝑ actu sit tñ finis. sic q ea q̃ sunt ad finẽ ꝺ nõ ꝓsint dici volita. sed vult q volũtas actus nõ est ita ꝓpria ꝓprie medioꝛ. sicut finis. qz ꝑt esse solius finis. sed nunq̃ solius medij. sed sp in medio est volitus ipe finis. Et ad h̃ ꝓcoꝛdat qđ. d. sanc. ꝺz in de ꝑitate materia. xxij. q. xij. ad. ix. Ubi sic ꝺꝛ. cũis volũtas sit ꝓncipaliꝛ finis. z loquitur de actu) ex eo q ea q̃ sunt ad finẽ nõ desideramꝰ nisi ꝓpter finẽ. nihilominꝰ tñ est volũtas coꝛ q̃ sunt ad finem hoc cñ qđ ꝺꝛ ꝓhus. iij. Ethi. q volũtas est finis. electio coꝛ q̃ sunt ad finẽ. nõ ob h̃ ꝺꝛ q volũtas sp sit finis (intelligẽ ꝓprie) sed aliq̃n z ꝓncipalius. Et ex hoc q electio nũq; est finis ostendit q nõ sit idẽ eligere z velle. hec ille Eandẽ sentẽtiã ponit ibidẽ. q. xv. in fine coꝛpis. vbi ꝺꝛ. Sic ḡ ꝑz q volitarius actus est velle. eligere. z intẽdere. sed velle. ꝓut rõ volitari ꝓponit aliq̃ bonũ absolute. sive sit ꝑ se eligẽdũ vt finis. sive ꝓpter aliud vt qđ ẽ ad finem. hec ille. Et intelligit ꝑ absolutũ motũ in quo nõ apparet collatio z ordinatio rõnis spẽalis. vt patz ibidẽ. q. xiij. in coꝛ. Ita q motus in id qđ est ad finẽ ꝑt dici absolutus motus. sed electio que est vnius medij ꝓte alio nõ est motus absolutus. Silr ter nec intẽtio q̃ tendit in finẽ vt alia in ipm oꝛdinãtur z. Silia ꝺꝛ. d. sanc. iij. ethicoꝝ in ꝓmento. ꝺꝛ (scz phus) q voluntas magis est finis q̃ eius qđ est ad finẽ. qz ea que sunt ad finẽ volumus ꝓpter finẽ. sed electio est solũ coꝝ que sunt ad finẽ. hec ille. Patz ex his. qz voluntas est finis ꝓprie. cũ qz solius esse ꝑt. tum qz ipius est principalius. Luz hoc aũt stat q est volitũ ꝓpter finẽ minꝰ ꝓncipaliꝛ z rõne finis. Oꝑz cñ h̃ aducrtere. q nõ ois actꝰ q̃ est eꝰ qđ est ꝓpter finẽ ẽ intentio. ꝫ solũ ille actꝰ q̃ ꝺs rẽdit in finẽ vt ꝑ media ꝓsequẽdũ Utq; aũt intẽtio possit cẽ idẽ actus cũ volũtate. patebit. ar. sequenti q sic. Deinde ibi.

¶ Sicut z intelligere ꝓprie est coꝝ̃ q̃ fm se cognoscũt. scz ꝓncipioꝝ. coꝛ aũt q̃ cognoscũtur ꝑ ꝓncipia nõ ꝺꝛ cẽ intelligẽtia. nisi inq̃tũ in eis ipa ꝓncipia ꝓsideraꝝ. Sic eñ se hz finis i appetibilibꝫ. sicut se hz ꝓncipiũ in intelligibilibꝫ. vt ꝺꝛ in. vi. ethicoꝝ

Probat ꝑ dictã ꝓclonẽ scꝺaz ꝑ silẽ de itelligere. de q̃ dictũ ẽ q noiat simplicẽ actũ sicut volũtas. qz scz z intelligere ꝓprie est tñ coꝛ q̃ fm se cognoscũt. qz nõ ꝑ aliquã ꝓnẽ extraneã. ꝫ cognitꝫ terminis cẽ. Et ꝓbatur cẽ. ḡ cẽ Et ꝓbat. D. ꝓnaz. qz sic se hz finis cẽ. ḡ sicut est de actu respectu ꝓncipioꝝ. sic de actu respectu finis cẽ Aducrte ex h̃. q. D. nõ oino negat intelligere a ꝓclonib⁹. sed a ꝓclonib⁹ fm se acceptis. Sic nec velle ẽ negandũ de his q̃ sunt ad finẽ vt finis ẽ in eis volitꝰ Uide tñ infra. q. lvij ar. ij. ad. ij. qz actꝰ q̃ intelligũt ꝓncipia in ꝓclonib⁹ ẽ actꝰ scie. z tñ ꝺꝛ aliq̃. ꝛiõ intelligere inq̃tũ ẽ cognitio ꝓncipioꝝ licet deductorum in conclusiones. sed principiorum fm se est intelligere. quod est actus intellectus habitus.

Aduerte etiã q intelligere apud nos dupliciter accipitur. Uno modo vt est respectu ꝓmoꝝ ꝓncipioꝝ ꝓplexoꝝ. Alio modo vt est respectu incõplexoꝝ. quia vtraq; intellectus sine discursu z sine ꝓpositione. z respectu vtroꝝ̃q; est simplex actus intellectus. Hic tamen. D. loquit de intelligere vt est principioꝝ.

Argumẽtũ in cõtrariũ

Confirmat ꝓmã ꝓclonẽ qz ꝓcedit de eadẽ poña. z tñ idem actus potest etiã esse medij z termini vt patebit ar. sequẽti. z talis actus etiam dicit voluntas. nõ quia sit medij tñ. sed qz finis ꝓncipaliter. z h̃ semp intelligendo de medio vt solũ habet appetibilitatẽ et fine. Si eñ acciperet vt in se qđam bonum sic voluntas esset eius ꝓprie.

¶ Ad primũ ergo dđm q ꝓhus loquit de volũtate fm q ꝓprie nominat simplicẽ actũ volũtatis. nõ aũt fm q nominat potentiã.

¶ Ad auctoꝛitatẽ ꝑh̃ vult. D. q est ꝑ scđa ꝓclusione et nõ ꝓma ꝓmã. qz volũtas actus simpliciter fm q est ꝓpria simpliciter ꝓfectę (qz scz ꝑ se obiecti tñ) sic ẽ finis. z tñ minus ꝓprie est etiã medij. vt est volitũ rõne finis.

¶ Ad scõm dđm q ad ea q̃ sunt diuersa genere. et equo se hñtia oꝛdinanꝫ diuerse poñe sicut lon⁹ z color sunt diuersa gña sensibiliũ ad q̃ oꝛdinãꝫ auditꝰ z visus. Sed vtile z honestũ nõ ex eq̃ se hñt. sed sicut qđ est fm se z fm alteꝛ. hmõi aũt semper referuntur ad eandẽ potentiã. sicut ꝑ potẽtiã visiuã sentit z color z lur ꝑ quã color videtur.

¶ Maioꝛ intelligit ꝓmo de gñe diuerso obiectali qđ ꝓsistit in diuerso mõ imutandi poñas. z q̃n sunt diuersa obiecta ꝑ se ꝓncipalia q̃ꝛ q̃libet est qđ z ꝑ se. nõ aũt intelligit de diuerso gñe ꝑdicamẽtali. qz oĩa ꝑdicamẽta referuntur ad vnũ intellectũ sub rõne entis in q̃ ꝓuenit z ad vnã volũtatẽ sub rõne boni. Ad minoꝛẽ negat q ista sint diuersa ꝑ se formalia obiecta volũtaris. imo vnũ fertur ad volũtatẽ rõne alteriꝰ. z sic nõ hñt se ex eq̃. nõ aũt est inconueniẽs vt res diuersoꝝ genez referãt ad eadẽ poñaz q̃ vnũ est formale alteꝛ materiale. ynũ ꝑ se aliũ minꝰ ꝓncipaliter. sic aũt est in ꝓposito. qz honestũ ꝓpter se q̃rit. vtile aũt ꝓpter honestũ. z sub honesto ꝓnect delectabile qđ etiam ꝓpter se queritur. ꝑ. p. q. v. ar. vi.

¶ Ad tertiũ dđm q nõ q̃cq̃d diuersificat habitũ diuersificat poñaz habitꝰ eñ sunt q̃dã exterminationes poñaz ad aliq̃s speciales actꝰ. z tñ q̃libet ars operatiua ꝓsiderat z finẽ z id qđ ẽ ad finẽ. nã ars gubernatiua ꝓsiderat q̃dẽ finẽ vt quẽ operat. id aũt qđ ẽ ad finẽ. vt qđ ꝑperat. ecõuerso ꝺo nauifactiua ꝓsiderat id qđ est ad finẽ vt qđ operat. id ꝺo qđ est finis vt ad qđ oꝛdinat id qđ operat. z itez in vnaquaq; arte operatiua est z aliq̃s finis ꝓpius z aliq̃d qđ est ad finẽ qđ. ꝓprie ad illã artẽ ꝓtinet.

Habitus ꝓportionãtur potẽtijs.

¶ Ad maioꝛẽ ꝓ° habitꝰ ꝓportionat fm eẽ sic ꝑfectiones ꝑfectibiliũ ipis potẽtijs. ꝫ nõ adeq̃t penes extẽsionem ad eadẽ obiecta de cõi lege. ꝛz cñ metaphi. adeq̃t itelligi. h̃ ẽ singulare z adeq̃tõe extẽsiua nõ itẽsiua. Ad minoꝛẽ ad aliũ ꝓtinet finis z id qđ ẽ ad finẽ. vez sic operatũ. qz scie inferiores ꝓsideraꝝ id qđ ẽ ad finẽ sic qđ facũ ꝫ finẽ sic ad qđ oꝛdinat. Secꝺo negat minoꝛ. qz ꝛz nõ faciũ

Lõcio ꝓbamularis

finẽ supioris artis. tñ faciũ finẽ ꝓpriũ. sicut nauifactiua hz finẽ ꝓpriũ. s. ꝓstructiõem nauis quẽ etiã efficit z cẽ.

¶ Utq; volũtas eodẽ actu ferat in finẽ z in id qđ est ad finem.

Ad tertiũ sic ꝓcedit Uidet q eodẽ actu volũtas ferat i finẽ. z id qđ ẽ ad finẽ. qz fm ꝓhm. vbi ẽ vnũ ꝓpter alteꝛ ibi ẽ vnũ tñ. ꝫ volũtas nõ vult id qđ ẽ ad finẽ nisi ꝓpter finẽ. ḡ eodẽ actu mouet in vtrũq;. ¶ Ꝑ. finis est rõ volendi ea q̃ sunt ad finẽ. sicut lumẽ est rõ visionis coloꝝ. ꝫ eodẽ actu videt lumẽ z colorẽ. ḡ idẽ est morꝰ volũtaꝛ̃ q̃ vult finẽ z ea q̃ſ ad finẽ ¶ Ꝑ. idẽ numero morꝰ naturalis ẽ q̃ ꝑ media tendit ad vltimũ. ꝫ ea q̃ sunt ad finẽ ꝓparãt ad finẽ sicut media ad vltimũ. ergo idẽ motus volũtatis est q̃ volũtas ferꝛ in finẽ. et in ea q̃ sunt ad finẽ. ¶ Sed ꝛa. actus diuersificant fm obiecta. sed diuerse species boni sunt finis. et id qđ est ad finẽ. qđ dicit vtile. ergo nõ eodẽ actu volũtas ferꝛ in vtrũq;

¶ Hic determinat dubiũ incidẽs Dictũ est enim. qz volũtas ꝑ ẽ finis z ei⁹ qđ est ad finẽ. Dubiũ est ḡ an ꝓſ sit in vtrũq; vno actu vel reḡrant ſ diuersi actus

¶ Respondeo dđm q cum finis sit fm se volitꝰ. id aũt quod est ad finem inq̃tum huiusmodi non sit volitũ nisi ꝓpter finem. manifestũ est q volũtas potest ferri in finem inq̃tũ huiusmodi. sine hoc qđ ferat in ea que sunt ad finẽ. sed in ea que sunt ad finẽ nisi inq̃tum hmõi nõ potest ferri nisi ferat in ipm finẽ. ḡ ꝓclo ista ꝓa. Tenet ꝓña de se. Añs ꝓbat. qz finis est fm se volitꝰ (i. nõ rõne alteriꝰ) z ꝓpter seipm etiã ꝑ se. id aũt qđ ẽ ad finẽ inq̃tũ hmõi nõ ẽ volitũ nisi ꝓpter finẽ. igit scqt añs. Aduerte ꝓbũ. D. cũ ꝺꝛ. Id qđ est ad finẽ inq̃tũ hmõi nõ ẽ volitũ nisi ꝓpter finẽ) Dicit enim notãter inq̃tũ hmõi ꝓpter rõnẽ quã ponit in 2° sen. dis. xxxvij. ar. iij. qz id qđ est ad finẽ ꝑt dupliciter accipi. vel fm q est q̃dã res hñs etiã in se aliq̃d appetibilitatis. et sic ꝑt cẽ volitũ sine finẽ z alio actu volũtaris. ꝫ inq̃tuz appetit vt ad finẽ sic nõ appetit sine fine. vide etiã Capo. in. ꝑ. dis. ꝑ. q. ꝑ. ad 2m Gregoꝛij Ꝺ scꝺones argumẽtoꝝ Ꝺ q̃rtã ꝓclonẽ. ¶ Nota etiã q actꝰ q̃ ferꝛ volũtas in finẽ tñ ꝓprie ꝺꝛ velle. vt hz. d. san. in scꝺo. vbi tã ar. v. in ꝓncipio coꝛ. Secũdo aũt q̃ ferꝛ simul in finẽ z in id qđ est ad finẽ. vt tñ actꝰ incipit a fine z termiaꝫ ad media vocaꝫ intẽtio respectu finis. z tñ ꝺꝛ etiã idẽ actꝰ volũtas vt ẽ eꝰ qđ ẽ volitũ ꝓpter finẽ. Et de h̃ infra. q. xij ar. iiij. vbi determinat q idem est actus qui est voluntas a quo est ad finem et

Universidad de Deusto
Biblioteca

intētio finis cē. Aduerte etiā q iste actus quo finis est volitus absolute sine eo qđ est ad finē est causa volitiōis eius qđ est ad finē. sed actus quo finis est volit⁹ simul cum eo qđ est ad finē. nō est cā actus volendi id qđ est ad finē nec cū idem nō sit causa sui ipius. sed finis est rō quare id qđ est ad ipsum est volitū. sicut eadez visione videnť color et lapis. et tñ lumē est rō videndi colorē. sed visio nō est ratio visionis cū sit eadē visio. Et quo pz q nō est idem dicere. lapis est visus ꝓpter colorē. et visio coloris est causa visionis lapidis. et p hoc pz ad quasdā instantias que habentur in Lapolo vbi iā. Consequēter ibi.

Soluñ ob iectiones.

¶ Manifestū est ergo q vnus et idē motus volūtatis est quo ferť in finē ſm q est rō volēdi ea q̄ sunt ad finē et in ipa q̄ sunt ad finē. Sed alius actus est quo fertur in ipm finē absolute. et q̄nq̄ ꝓcedit tpe. sicut cum aliq̄s ꝓmo vult sanitatem. et postea deliberās quo possit sanari vult conducere medicū vt sanet. sic etiā et circa intellectū accidit. nā ꝑmo aliq̄s intelligit ipa ꝓncipia ſm se. postmodū aūt intelligit ea in ipsis cōclusionib⁹. ſm q assentit cōclusionibus ꝓpter principia.

Cōclo nūſi.

¶ Subinfert cōclonem ſm p̄ dictā distincte responsiuā et bimēbrē istā. vnus et idē motus volūtatis est q̄ ferť in finē cē. vt in ꝓncipio lre. pbat sic. ꝑmo q̄ ad sēdam ptē Act⁹ quo ferť in finē absolute est q̄nq̄ ꝓcedit tpe actu in ea que sunt ad finē. q̄ est alt⁹ actus. ꝑna clara. Ad̄s declarat exemplariter de volūtate sanitatis quā tpe sequtur actus volēdi medicinā. Sēdo pbat cōclo q̄ ad ābas ptes a silī sic. intellect⁹ ꝑmo intelligit ipa ꝓncipia ſm se postmodū aūt intelligit ea in ipsis cōclonib⁹ (sz eodē actu q̄ cōclusiones) ſm q assentit cōclonib⁹ ꝓpter ꝓncipia. q̄ sic etiā est de volūtate q ꝑmo hz vnū actū respectu finis. sz postea eodē actu silī vult finē et que ꝓpter ipm sunt vt sic. Alias pbationes sēde ptis cōclonis. vide in. d. san. in de veritate. materia. xxij. q. xiij. et in sēdo vbi supra. et etiā infra. q. xij. ar. iij. q̄ finis et id qđ est ad finē vt sic. nō cōsiderāť vt diuersa obiecta. sed vnū cōstitutū ex formali et materiali. que vno actu attingunť. Aduerte ex his q finis ꝑt dupl̄r esse volitus silī id qđ est ad finē (p̄sertim qđ ſm se pt habere aliq̄d appetibilitatis) et cōclo intelligit semp vt vnū est ratio volendi aliud. nō vt ſm se sunt volita. et quia volitio finis potest esse rō nolendi aliq̄d. sicut voluntas dei est ratio nolitionis furti. ideo etiā volitio et nolitio possunt esse vn⁹ actus. sed ex h nō sequtur q g̃ gaudium et tristicia. q̄ implicat eundē actū etiā respectu diuersoꝝ habere rōnem gaudij et tristicie. nā sunt rōnes oīno repugnantes eidē respectu quoūcūq̄. ex pte modi habendi appetitus diuersi in gaudio et tristicia vt patebit infra. similiter pz q idē actus potest esse ſm q̄d bon⁹ et simpl̄r malus. q̄ ille actus vt est finis est malus. vt est medij est bon⁹. sicut volūtas qua quis vult dare elemosinā ꝓpter inanē gloriā est mala simpl̄r. et bona ſm q̄d rōne diuersorū obiectoꝝ ptialiū. nec repugnat vnitati actus et simplicitati in essendo q sit duoꝝ obiectoꝝ subordinatoꝝ. silicet nec repugnat vnitati rōnis formalis ateꝝ eius simplicitati q dicitur esse cōpositā in esse repsentatiuo ex cōceptu gñis et differētie. vt pz apud. d. san. in de ente et essentia. ca. iij.

Idē actꝰ volitio et nolitio esse pt.

¶ Nota aūt ꝓpter durā dū. q sicut supra dictū est in materia de btitudie q idē actus est pfectior respectu dei g̃ respectu creature. licet sit idē actus. q videtur a deo habet q sit practicus nō a creatura visa. et tñ ex pte subiecti in essendo actus oīno equalis est et vnus. sic est possibile q actus vnus existēs medij et finis sit intensior respectu finis g̃ respectu medij. nō q̄ ex pte subiecti habeat aliā intensionē respectu vnius g̃ alterius. imo est vna intensio et vnus mod⁹ essendi ipi⁹ actus. quē tñ vt pfectus est hz a fine. non a medio. quia finē magis appreciat et gratia sui ipius in ipm fertur tāq̄ q̄ hz q se et maiorē appetibilitatem cē.

¶ Argumenta pro et contra soluentur ordine quo ad se ordinantur.

¶ Ad primum ergo dicendum q ratio illa procedit ſm q voluntas fertur in finem. vt est ratio volendi ea que sunt ad finem.

¶ Ad maiorē vbi vnū ꝓpter aliud ibi est vnū ꝓportione et ordine q̄ ad se ordinātur et est vnū obiectū totale cōstitutū ex materiali et formali. Minor ꝑa vt sic intellectus est ad finē. vt sz nō hz appetibilitatē nisi rōe finis. g̃ cē. Vel tñ intellectus finis est rō volendi id qđ ē ad finē. sic cū vt hz d. san. in sēdo supra ad ꝑmū. Finis et id qđ est ad finē intellectus hmōi nō sunt diuersa obiecta sz vnū obiectū in q̄ finis est vt formale q̄si rō quedā volēdi. sed id qđ est ad finē est sicut materiale. sicut etiā lumē et color sunt vnū obiectū. et g̃ hoc argumētū est ꝑ ꝑma pte cōclonis.

¶ Ad secūdū dōm q q̄ncūq̄ videť color eodē actu videtur lumen. potest tñ videri lumē sine hoc q videatur color. et silr q̄ncūq̄ qs vult ea q̄ sunt ad finē vult eodē actu finē nō tñ ecōuerso.

¶ Maior ꝓcedit. an tñ sit p oīa simile sic sz q sicut finis dat appetibilitatē ei qđ est ad ipm vt sic qđ illaz sine ipo nō haberet. sic color reḡrat ex pte visibilis. de h. p. q. lxx. ar. iij. ad sēdm. Cōcedit cū maior q ad h g lumē requirit ad videndū colorē. sicut finis est rō volendi qđ est ad ipm vt sic. Ad minorē respondet q vera ē ad hūc sensum q sp cū videť color eodez actu videť lumē. sz nō econtra. q̄ pt videri lumē sine colore. q̄ esto solus color sit visibilis p lumē extraneū. cū h tñ stat q deť aliud visibile ſm se absq̄ lumine extraneo. sz ꝓtio sz lumē ipm suz. de h in. ij. de aīa. g̃ cē. vez q̄n sil̄ st volita. et vnū ꝓpter aliud. vñ est etiā p ꝑma pte cōclonis sed nō ꝓtra sēdam.

¶ Ad tertiū dōm q in executōe operis ea q̄ sunt ad finē habent se vt media. et finis vt terminus. vñ sicut motus naturalis interdū sistit in medio et non ptingit ad terminū ita q̄nq̄ operans aliq̄s id qđ est ad finē et tñ nō cōsequitur finē. sed in volēdo est ecōuerso. nā volūtas p finē deuenit ad volendū ea que sunt ad finē. sicut et intellectus deuenit in cōclusiones p ꝓncipia que media dicuntur. vnde intellectus aliq̄n intelligit mediū et ex eo nō ꝓcedit ad cōclusionē. et similiter volūtas aliq̄n vult finem et tñ nō ꝓcedit ad volendū id qđ est ad finem.

Maior vera est q̄n nō sistit in medio nec deficit tūc est idē mot⁹ cē. Minor vera est in via executōis. tūc ea que sunt ad finē se hñt vt mediū et finis vt terminꝰ et q̄nq̄ aliq̄s sistit i medio et nō ptingit ad terminū. vñ tūc nō ē idē mot⁹ in via executōis et executiu⁹. sz minor nō ē ꝑa i via itētōis. q̄ tūc finis ē mediū p qđ deuenit i volitoꝝ medioꝝ. et tūc dr q nō sq eodē motu ꝓcedit a medio ad finē et

terminū. sed q̄nq̄ est status in medio. Et g̃ ꝑt volūtas ferri q̄nq̄ in finē absolute tanq̄ in ꝓncipio et mediū et nō in finē. i. terminū et vltimū in via intentionis.

Ad 2m ad 2m

¶ Ad aliud vero qđ in cōtrariū obijcit. patet solutio p ea que supra dicta sunt. nā vtile et honestum nō sūt species boni ex eq̄ diuise. sed se hñt sicut ꝓpter se et ꝓpter alterꝫ. vñ actus volūtatis in vnū ꝑt ferri sine hoc q ferať in alterꝫ. sed nō ecōuerso.

¶ Patuit etiā ad hoc argumētū solutio. ar. ij. ad 2m Ad maiorē diuersificatur ſm obiecta totalia ex eq̄ se habentia. sz nō ex subordinatis. nec diuersificant ex obiectis quoꝝ vnū est formale alterꝫ materiale. talia em̄ cōstituūt vnū obiectū rōne ordinis q̄ adinuicē ordinant. licet sint plures res ſm se cōsiderate. Ad minorē sunt diuerse species boni in esse rei. sz cōstituūt diuersa obiecta totalia ex eq̄ se hñita. sz vtile vt sic appetit ex ordine ad finē. g̃ cē. Negat q̄ fertur inutile vt sic rōne finis. Sz bene ꝓceditur q̄ potest alio actu ferri in finē tm̄. et postea alio in finez et qđ est ad finem simul.

¶ Questio nona de motiuo volūtatis.

QUeinde cōsiderandū est de motiuo voluntatis. Et circa h querūtur sex. Primo vtr voluntas moueat ab intellectu. Secōo vtr moueat ab appetitu sensitiuo. Tertio vtr volūtas moueat seipaz. Quarto vtr moueatur ab aliq̄ exteriori ꝓncipio. Quinto vtr moueatur a corpe celesti. Sexto vtr volūtas moueat a solo deo sicut ab exteriori ꝓncipio.

¶ Postq̄ oñsum est quoꝝ sit volūtas. h oñdit a quo moueat. Et circa h duo facit. ꝑmo oñdit qđ dictū est ex pte eoꝝ q̄ sunt in volitate sz intrinsecoꝝ mouētiū. Secūdo ex pte eoꝝ q̄ sunt extra volentē. q. s. sibi nō inheret. Quātū ad ꝑm⁹ duo facit. ꝑmo oñdit a q̄ moueat ex pte obiecti q̄tū ad determinātem actus. Secōo a q̄ moueat ex pte subiecti q̄tū ad exercitiū act⁹ in. ar. iij. Circa ꝑm⁹ ꝑmo oñdit a q̄ moueat q̄ ad specificātem vel determinationē actus directe. Secōo a q̄ indirecte. ar. ij.

¶ Utr volūtas moueatur ab intellectu.

AD primū sic ꝓcedit. Videť q volūtas nō moueat ab intellectu. dicit em̄ Aug. sup ps lmd psal. Occupauit aīa mea desiderare iustificationes tuas. ꝑuolat intellectus. sequtur tardus aut nullus affect⁹. scim⁹ bonuz. nec delectat agere h aūt nō esset si volūtas ab intellectu moueretur. q: motus mobilis sequit motionē mouētis. g̃ intellect⁹ nō mouet volūtatē. ¶ Ꝑ. intellect⁹ se hz ad volūtatē vt demonstrās appetibile. sic imaginatio demōstrās appetibile appetitui sensitiuo. sz imaginatio demōstrās appetibile nō mouet appetitū sensitiuū. imo q̄nq̄ ita nos habem⁹ ad ea q̄ imaginamur. sic ad ea q̄ in pictura nob oñdunť. ex q̄bꝫ non mouemur. vt dz in li. de aīa. g̃ neq̄ etiā intellect⁹ mouet volūtatē. ¶ Ꝑ. idē respectu eiusdē nō ē mouēs et motū. sz volūtas mouet intellectū. intelligim⁹ em̄ q̄n volum⁹. g̃ intellect⁹ nō mouet volūtatē. ¶ Sz ō est q ꝓpositū dr in. iij. de aīa. qđ appetibile intellectū ē mouens nō motū. volūtas aūt est mouēs motū.

¶ Die g̃ ꝑmo querit ꝓcessum ad id qđ quesiuit ꝑ. q. lxxxij. ar. iij. vbi q̄siuit. an volūtas moueret intellectū.

¶ Respondeo dōm q intantū aliq̄d indiget moueri ab aliq̄ inq̄tū est in ꝓna ad plura. oz em̄ vt id qđ est in ꝓna reducat in actū ꝑ aliq̄d qđ est actu et h est mouere. dupl̄r aūt aliq̄ vis aīe inuenit̄ ee in ꝓna ad diuersa. Uno⁰ q̄tū ad agere vl nō agere. Alio⁰ q̄tū ad agere h vl illud. sicut visus q̄nq̄ videt actu et q̄nq̄ nō videt. et q̄nq̄ videt albū. et q̄nq̄ videt nigrū. Indiget igit mouēte. q̄tū ad duo. s. q̄tū ad exercitiū vl usum act⁹. et q̄tū ad determinātem act⁹. q̄z ꝑmū ē ex pte subiecti. qđ q̄nq̄ inuenit̄ agēs q̄nq̄ nō agēs. alio aūt ē ex pte obiecti ſm q specificat act⁹

Cōclo pambularis.

D. ꝑmo deducit cōclonē quādaz pambulārē distincti nā duplicis intellectus q̄siti. Secōo psequtur mēbra distinctionis ibi. Motio aūt cē. Cōclo pambularꝫ ē. vis vel ꝓna aie indiget moueri q̄tū ad duo. s. q̄tū ad exercitiū vel usum actus. et q̄tū ad determinātem act⁹. Et adūgit. D. vnā explicatōem cōclonis q ꝑmū moueri attendit ex pte subiecti. scōm ex pte obiecti. qz videlicet potētia est in ꝓna vt agat et est in ꝓna vt agat h. et sic indiget moueri vt agat et vt h agat. et sic etiā ꝑt in ꝓposito q̄si q̄tū dupl̄r intelligi. an sz volūtas moueat ab intellectu q̄ ad exercitiū act⁹. vel q̄ ad determinātem vel specificationē act⁹. Probat cōclo. intantū aliq̄d indiget moueri ab aliq̄ inq̄tū est in ꝓna ad plura. sz aliq̄ vis aie inuenit̄ dupliciter esse in ꝓna ad plura. vno modo q̄tū ad agere vel nō agere (id est ad exercitiū) Alio mō q̄tū ad agere hoc vel illud (id est quo ad determinātem vel specificationē) g̃ sequtur cōclo. Maior ꝑa. qz oz vt id qđ est in ꝓna reducat in actū ꝑ aliq̄d qđ est in actu. sz h est mouere. g̃ maior vera. Minor oñditur exemplariter de visu clare in lra. Aduerte ꝓbatōem maioris. qz Thomista post Aristotelez et ꝓmetatorē nono metaphy. ꝓmēto. ij⁰. intelligit q̄ inter reducēs et reductū in actu oꝑtet sp esse distinctionem realē. sic q̄ nihil ꝑ se ꝑmo reducit se in actum. qz ꝑ hoc saluať ꝓncipiū metaphysicū. q̄ opposita nō ꝑtiuntur simul inesse eidē. nec predicātur de eodem ſm idē. nec in abstracto nec in cōcreto. Scotus aūt in. ij. dis. xxv. et alibi vult. q idē ſm rē ꝑt mouere seipm̄ ꝑ se ꝑmo. et ex hac diuersitate ordiť diuersitas in sequētib⁹. qz Scot⁹ dicit volūtatem nō moueri a noticia. nisi forte sicut a causa sine qua nō. sed volūtas seipam̄ mouet et reducit in actū. nec noticia obiecti facit actiue ad actū volūtatis. sed volūtas seipam̄ mouet ad p̄sentiā appetibilis. sz ex ista opinione Scoti sequitur q volūtas vel appetitus nō sit ꝓtentia passiua. Sequtur etiā ꝓtra ꝑm tertio de aīa q appetibile nō moueat appetitū. Sequit̄ et destructio omnis ꝓbationis qua ꝓbať aliq̄d pati ab alio. qz dicā q intellectus etiā nō patiť ab intelligibili nec sensus a sensibili. sz in ꝓtia sensibilis vl intelligibilis reducit se in actū. sicut volūtas nō patiť ſm Scotū. sed seipam̄ reducit in actū et sic nō est alicuius efficacie. pcessus quo ꝓbatur intellectus virtus passiua. qz actuať et mouetur ab intelligibili. vnde fundamentū Scoti qđ dictū est ruinosum est. s. q idem in ꝓna formali et in actu virtuali moueat seipsum. sed de hoc statim.

Probat 2⁰.

Thomista.

Scotus.

¶ Motio aūt ipi⁹ subiecti est ex agente aliq̄. et cū

Universidad de Deusto
Biblio

q.p.ar.ij.

dñe agēs agat ꝓpter finē. vt supra oñsum est. ꝓncipiū hui⁹ motiōis est ex fine. ⁊ inde est q̄ ars ad quā ptinet finis mouet suo iperio artē ad quā ptinet id qđ est ad finē. sicut gubernatoria ars iperat nauifactiue. vt in.ij.physi. dr. bonū aūt in cōi. qđ hz rōnez finis est obiectū volūtatis. ⁊ iō ex hac pte volūtas mouet alias potētias anime ad suos actus.

Lōclo rel⁹ pon. ꝓma

¶ Hic ꝓnter. D. rñdet quēsiro dupl⁹ intellecto duabꝫ cōclonibꝫ. ꝓma est iuxta ꝓmū intellectū. scda iuxta secūdū. ibi. Sz obiectū. ⁊c. ꝓma est Ex hac pte sz q̄tū ad ex creatū ⁊ ex pte subiecti volūtas mouet alias poñas ad ꝑ ad suos actus. Hāc ꝓclonē. D. ꝓº. ꝓbat ex ꝓma radice hui⁹ motionis quā respicit volūtas. sed hoc experimētalr et rōne obiectoꝝ volūtatis ⁊ aliaꝝ poñaꝝ. ibi. Utimur cm ⁊c. Quo ad ꝓmū arguit sic. supponēdo dictū circa ꝓambulārē ꝓclonē q̄ motio ad exercitiū actus est ex pte agēs ⁊c. Principiū motionis huius sz ex pte subiecti ⁊ q̄ ad exercitiū ē ex fine. sed bonus in cōi qđ hz rōnē finis est obiectū voluntatis. igit sequit ꝓclo. Maior ꝓbat rōne. ꝓmo. q̄ motio ipius subiecti est ex agente aliquo. sz oñe agēs agit ꝓpter finē. q̄ sequtur maior q̄ ꝓncipiū motōis ad agere est ex fine. sz p̄ pñs ex poña mouēte q̄ respicit finē. Secūdo ꝓbat signo de arte clare in lra. Mouet ꝓncipalis

Bonū obiectū volūtatis

relinq̄tur nota. ⁊ intelligit q̄ bonū in cōi est obiectū volūtatis nō solū vt bonū distinguit ꝑtra malū. quia ⁊ sic appetitus quilibet est boni. sed vt distinguit ꝑtra b bonū de terminatū. quia videlicet volūtas est boni cuiuscūq̄. et p̄ sequens est agens respiciens finē vlm. ⁊ sic sequtur q̄ habeat oñes alias poñas mouere que respiciūt fines ꝑticulares. sequit igit ꝓclo. Cōsequenter cū dicit.

¶ Utimur em aliꝫ potētijs cū volumꝰ. nā fines et pfectōes oīm aliaꝝ poñaꝝ ꝓhendunt sub obiecto volūtatis sicut quedā ꝑticularia bona. sp aūt ars vel poña ad quam ptinet finis vlis. mouet ad agēdū artē vel poñam ad quā ptinet finis ꝑticularis sub illo vlī ꝓhēsus. sicut dux exercit⁹ q̄ intendit bonū cōe. sz ordinē tot⁹ exercit⁹. mouet suo iperio aliquē ex tribunis q̄ intēdit ordinē vn⁹ acie.

Secūdo ꝓbat ꝓclonem

¶ Probat predictā ꝓclonem ꝑmā respon. experimētaliter sic. vtimur aliꝭ potētijs cū volumus. q̄. ꝓclo Fa. Tenet ꝓnia. q̄ vt patebit infra. vti nō est aliud q̄ applicare ad actū exercendū. Assumptū ꝓbat in lra Semper ars vel poña ⁊c. sz fines ⁊ pfectiones oīm aliaꝝ ⁊c. q̄ ⁊c. Et ꝓtinet hec ꝓbatio assumpti explicatōez ꝓcedentis rōnis q̄ ideo volūtas hz finē vniuersaliorē. q̄ respicit bonū in cōi. Alie aūt potētie respiciūt ꝑticularia bona. Vltde. ꝑ. p.q.lxxxij. ad ꝓmū ⁊ ar.iiij. ibidez. Aduerte circa hec q̄ nō patēt difficultatē apud alios etiā. quin volūtas cū sit libera p se ꝑmo eliciat actum quo ad exercitiū. ⁊ generaliter oīnis appetitus. alias em appeterē nō esset mouere aial. sed etiā esset solū quo moueret aial. cū tñ appetit⁹ sit potētia motiua in aialib⁹ causans motū aialem imediate. sicut actū elicitū transeūtem mediāte ipo appetere. vñ nec est difficultas quin alias potētias obedibiles moueat quo ad exercitiū actus. Sed solū est difficultas. an volūtas p se ꝑmo causet actū q̄ ad specificatōem ⁊ de b videndū est. Consequenter ibi.

¶ Sed obiectū mouet determinādo actū ad modū ꝓncipij formalis. a q̄ in rebꝫ naturalibꝫ actio specificat. sicut calefactio a calore. Primū aūt ꝓncipiuz formale est ens ⁊ vez vl̄e qđ est obiectū intellectus. et ideo isto mō motionis intellectus mouet voluntatē sicut ꝓsentans ei obiectū suū.

¶ Rōnes ad ꝓmū

¶ Respondet secūda ꝓclusione iuxta secundū intellectū quesiti ista sz Jsto mō motionis sz quo ad determinatōem vel specificatōem actus. Intellect⁹ mouet volūtatē. ꝓbat post. D. sic. Intellectus ꝓsentat volūtati obiectū suū. g̃ ꝓclo vera. Añs ꝓbatur virtualiter in ꝑbatione ꝓsequentie. Consequētia aūt ꝓbat in lra. qz obiectū mouet determinando actū ad modū ꝓncipij formalis a quo in rebꝫ naturalibꝫ actio specificat. sed ꝓmū ꝓncipiū formale est ens ⁊ vez vniuersale qđ est obiectū intellectus. igitur sequitur ꝓña. q̄ si intellectus ꝓsentat obiectū qđ est ꝓncipiū formale mouens formaliter ad specificatōem q̄ ipe mouet volūtatē quo ad specificatiōem.

Diuersitas opinionū

¶ Nota hic ꝑmo q̄ ens ⁊ vez sunt ꝓma ꝓncipia formalia hoc est q̄ rō formalis entis ⁊ veri ex natura sunt ꝑie rōnes formales. ⁊ ꝑius aliquid apprehendit ab intellectu sub his rōnibus motiue vel ꝓcomitāter anteq̄z volūtas possit aliq̄d appetere. quia nihil volitū nisi apprehensum. quare ens ⁊ vez sunt ꝓmū ꝓncipiū formale tā si cōparent ad rationes alias q̄z si cōparētur ad potentias immateriales. vnde sequtur q̄ intellectus ꝓmens obiectū volūtati ꝓponat etiā ꝓncipiū specificās actū voluntatis. quia ⁊ obiectuz appetibile oꝑtet esse apprehensum sub rōne entis ⁊ veri motiue ⁊ deinde sub rōne boni terminatiue. ⁊ sic mouet volūtatē. Quare pz q̄ ꝓña valet. ⁊ similiter añs. q̄ intellectus habet ꝑ obiecto ens ⁊ verū que sunt ꝓmū ꝓncipiū formale ⁊ ꝑm se ⁊ quo ad potentias imateriales. ⁊ p̄ p̄ sequens intellectus precedit volūtatem ⁊ sibi suū obiectū ꝓsentat. Aduerte secūdo q̄ obiectū determinat ⁊ specificat ad modū ꝓncipij formalis. nō q̄ sit ꝓncipiū informans sicut forma ꝓpositū. sed quia est ratio agendi specificatōem actus. sicut calor est ratio faciendi calidum. vnde exemplū de termino specifice motū est sile quo ad hoc q̄ sicut motus specificat ex termino ita volūtatis actus ex obiecto apprehēso. sed cū hoc obiectū apprehensum hz se actiue sicut rō agendi ad specificatōem. Dico aūt q̄ obiectū vt apprehensum specificat formalr sicut rō agendi effectiue ipam specificationē. q̄ obiectū vt est extra aiam sic specificat sicut terminus mot⁹. quia videlicet est finis in quē actus ex natura tendit sicut terminus respectu motus. finis aūt vt supra specificat. Aduerte tertio. q̄ inter sequētes viā. d. san. est diuersitas exponēdi hunc passuz. Capōlus em in 2º. dis. xxv. sequēs Bernardū de Gānato tenet q̄ sola volūtas se hz actiue respectu actus sui. obiectū aūt se hz formaliter ⁊ finalr vt pz ipm intuenti. Vñ recedit a Scoto in b q̄ ponit aliquā causalitatez obiecti respectu act⁹ voluntatis q̄ formalē ⁊ finalē. sed ꝓcedat q̄ nō effectiuaz sup specificatōez actus. ⁊ fundat se in hic dictis a. d. san. cū dr obiectū ee ꝓncipiū specificūs formale. ⁊ explicat de termio respectu motus q̄ nō ꝓt specificare nisi formaliter ¶ Sz alij de via. d. san. nō min⁹ fideles ⁊ doctissimi. dicūt ꝑmo. q̄ obiectū hz duplicē ꝓpatōem ad voluntatem. vnam ingtū est extra ⁊ sic formaliter specificat. Aliā ingtū est apprehensum. ⁊ sic arbitrant esse de mente. d. san. q̄ obiectū non solum formaliter sed ⁊ effectiue habet se ad specificatōem actus vt specificatus est. ⁊ hoc

sic ostēdūt. Nā oīnis rei create oꝑter ponere aliquā causā effectuā vt ꝓto ostanti relinq̄tur. cū igit cā effectiua specificatōis actus nō possit esse nisi appetit⁹ ipe vel obiectū et ꝓster q̄ appetitus solus esse non pt. alias oñes actus essent eiusdē speciei ꝓter vnitatē ꝓncipij imediati specificantis (Sicut quecūq̄z ꝓcedit ab eodē caloze sunt eiusdem speciei) relinquit q̄ obiectū sit causa effectiua specificatōis actus. Ulī vez quidē est q̄ motus specificat formaliter a termino. sed ꝑter hūc terminū est specificatiuus effectiue se habens. quare ⁊ specificatio volitōis. Nō tñ volūtūti q̄ obiectū apprehensum sit ꝑie cā effectiua. sz est rō efficiendi ipam specificatōem ipi appetitui. sic q̄ ex appetitu ⁊ obiecto ostituit vna totalis cā effectiua specificatōis. q̄ tñ specif. catio reducit in obiectū sicut suba act⁹ in poñam. Et q̄ causalitas finalis apte ꝓuenit obiecto. nō aūt causalitas effectiua q̄ ꝑie magis ꝓuenit appetitui ⁊ obiecto apprehēso solū vt rōni efficiēdi. Ꝑ deo. d. san. alibi dicit. q̄ obiectū mouet finalr ⁊ q̄ intellectus nō mouet in eodē gñe motōis sicut mouet volūtas. ꝑ hoc em solus vult q̄ obiectū apprehensum nō moueat sicut causa efficiens que. sed cū hoc stat q̄ sicut ratio qua efficit specificatōem. Et quia rō agendi est etiā ꝓncipiū formale specificandi actū ⁊ tamē effectiue. ideo ex b q̄. d. san. hic dr obiectum mouere sicut ꝓncipiū formale. nō excludit quin sit ratio agendi specificatōem. Et q̄ hunc modū dicēdi saluat vbiq̄z D. Nā alibi. ꝑ. p.q.lxxx. ar.ij. ponit ex quibus apre habet qđ dictum est. Similiter ꝑm. d. san. verbum subsistens in diuinis habet causalitatē in gñe efficientis. cause sup amotē. ergo ⁊ verbū nō subsistēs qđ est ꝓmū intellectū ⁊ apprehensum habebit causalitatē eusdez generis. licet nō eodē modo. quia ibi vt que. hic vt qua. Et ad hoc sunt rōnes tacte ꝑ Scotū in b articulo. quia alias appetitus non esset poña passiua. Et hoc aūt modo saluari potest. q̄ appetibile ꝓparatū ad appetituz reducit ipm de poña in actū specificatū ⁊ nō ecōtra. Similiter q̄ hoc saluat q̄ Aristoteles nō equocauit reducens oīne motes ad motes imobile. s. appetibile. Per b etiā saluat Cōmētator qui dr. xij. metaphi. cōmento. xxxvi. q̄ balneū hz duplicē formā. in aīa. ⁊ extra aiam. q̄ illaz formā que est in aīa desideram⁹ illā formā que est extra aiam. Forma igit balnei ingtum est in aīa est agens desideriū ⁊ motū. ꝑm aūt q̄ extra aiam est finis motus et nō agens. hec ille. Et quibꝫ pz clare qđ dictum est.

Nō obstant Scoti rōes

Nec obstant rōnes Scoti. q̄ appetibile apprehēsuz est actuū nō totale sed ptiale actus volūtatis ⁊ libera. quare volūtas sua libertatem nō ꝓdit. nec electio libera perit. Nec. dicimus q̄ obiectū apprehensum appetibile efficiat aliquid ꝓtuū actui appetendi. sed ꝓcurrit actiue ad ipsum actū quo ad specificatōem eius. hec ꝑ ꝓsequēs secūdū q̄ magis cogniti sit intensior actus volūtatis. quia non cōcurrit ꝓgnitio ad intensionē actus vel ad exercitiū sed solum quo ad specificatōez cuius ꝓncipalis causa est voluntas que si multū ad obiectū afficiatur. elicit intensiorem actū. Quare videt q̄ intellectus q̄ appetibile apprehensum ꝓcurrat effectiue ad specificatōem act⁹ ⁊ nihilominꝰ tamē sicut formale ꝓncipiū. Et quia intellectus habet apprehendere appetibile. quia obiectuz eius est ens et verū que sunt ꝓmū ꝓncipiū etiā quo ad potētias. sic q̄ aliq̄d ex natura ꝓtius obijcit potērie sub rōne entis ⁊ veri q̄z alteri sub rōne boni. ideo intellectus mouet quo ad specificatōem actus rōne ꝓncipij formaliter specificantis sicut ratio agendi specificationem actus id est actum ꝓtem ⁊ talis speciei.

Argumentū in cōtrariū cūda conclusione respon. Et habet etiā ex hac auctoritate phi. iij. de anima tex. ꝓmenti. xxxvi. qđ dictū est. q̄z phs vnifor⁹miter loq̄tur. quia appetibile est mouēs effectiue. nō motū. volūtas aūt mouet effectiue ⁊ mouet effectiue ab appetibili. Et cōcordat ille textus cū eo qui habet. xij. metaphy. tex. cōmen. xxxvi. ⁊ ꝓmentatore ibidē

¶ Ad ꝓmū ergo dicendū q̄ ex illa auctoritate non habetur q̄ intellectus nō moueat sed q̄ nō moueat ex necessitate.

¶ Ad maiorē. Jdē concedit auctoritas. quia videlicet intellectus nō necessario mouet vniuersaliter etiā quo ad specificatōem actus. q̄z nō respectu cuiuscūq̄z boni. vt patebit. q. x. ar. ij. Secōo nō mouet necario quicūq̄z nō dicat q̄ modū imperij. vt pz in Capolo in. iij. dis. xxxvi. ad ꝓmū et scōm ꝓ totū. Ad minorē negat. sz hoc nō esset si necario moueret ab intellectu sic q̄ nō posset oppositū qđ dicat rō. q̄ negat ꝓña. sed deberet inferri. q̄ nō mouet necario vlter. sz solū respectu eoꝝ qđ ꝓmit tacq̄z hūs ꝑfectā rōnem obiecti voluntatis ⁊ in q̄ nihil apparere ꝑt de rōne mali. Vide. d. san. in secūdo sentē. dis. xxv. ar. ij.

¶ Ad scōm dōm q̄ sicut imaginatio forme sine extimatōe ꝓuenientis vel nociui nō mouet appetitū sensitiuum. ita nec apprehensio veri sine rōne boni appetibilis. vñ intellectus speculatiu⁹ nō mouet. sz intellectus practicus. vt dr in tertio de aia.

¶ Ad minorē habet risio ex. iij. de aia tex. cōmē. xlvi. q̄z imaginatio suo mō speculatiua q̄ nihil imaginat actuale. neq̄z dicit de fugibili aut. pſecbili ⁊ nō iubet timere. sz negat. q̄ imaginatio non moueat q̄n apprehendit vt nociuū vel cōueniens. g̃ ⁊c. Vez intellectus speculatiuus nō mouet vllo modo volūtatē. sed cū practicus apprehendēs rē ꝓ modū nociui vel conuenientis.

¶ Ad tertiū dōm q̄ volūtas mouet intellectū q̄ztū ad exercitiū act⁹. q̄z ⁊ ipm vez qđ est pfectio intellect⁹ ꝓtinet sub vlī bono. vt qđdā bonū ꝑticulare. sz q̄ztū ad determinatōez act⁹ q̄ est ex pte obiecti intellectus mouet volūtatē. q̄z ⁊ ipm bonū apprehēdit ꝑm quādā specialē rōnē ꝓprehēsam sub vlī rōne veri. ⁊ sic pz q̄ nō est idē mouēs ⁊ motū ꝑm idem.

¶ Ad maiorē Jdē respectu eiusdē in eodē gñe motiōnis ⁊ eodē mō ꝓsideratū. Ad minorē. volūtas mouet intellectū q̄ ad exercitiū ⁊ indq̄z obiectū intellect⁹ ē qđ dāz ꝑticulare bonū ꝓtentū sub vlī obiecto volūtatis qđ ē bonū in cōi. ⁊ ecōtra intellect⁹ mouet volūtatē q̄ ad specificatōem ⁊ vt bonū est qđdā vez ꝑticulare ꝓtentū sub vlī obiecto intellect⁹ qđ ē ens ⁊ vez in cōi. Secōo volūtas mouet intellectū ꝑie effectiue ⁊ q̄ ad exercitiū Jntellect⁹ aūt mouet volūtatē ad specificatōem solū vt rō ⁊ ꝓne pium formale quo specificandi. ergo vez. non mouet ꝑm idem nec eodem modo ⁊c.

¶ Utz volūtas moueat ab appetitu sensitiuo.

Ad secūdū sic ꝓcedit. Uidet q̄ volūtas ab appetitu sensitiuo mouēri nō possit. mouēs em ⁊ agēs est ꝓstātius patiēte vt Aug. dr xij°. sup gen. ad lram. hz appeti

Universidad de Deusto
Biblioteca

ius sensitiu⁹ est inferior volūtate. q̄ est appetit⁹ intellectiu⁹. sicut sensus est inferior intellectu. ḡ appetitus sensitiu⁹ nō mouet intellectū. ¶ P. nulla virtus ptcularis pt facere effectū vlem. Iz appetit⁹ sensitiuus est virtus ptcularis. ꝯsequit̄ em̄ ptcularē sensus apprehensionē. ḡ nō pt causare motū volūtatis q̄ est vlis. velut ꝯsūs apprehensionē vlem intellect⁹.

¶ P. vt pbat in. viij. phȳsi. mouēs nō mouet ad eo qđ mouet vt sit motio reciproca. Iz volūtas mouet appetitū sensitiuū inq̄tuz appetit⁹ sensitiu⁹ obedit rationi. ḡ appetit⁹ sensitiu⁹ nō mouet volūtatem

¶ Sed ꝯtra est qđ dr iacobi. 3°. Unusq̄sq; tēptatur a cōcupiscentia sua abstractus z illectus. nō aūt abstraheret̄ q̄s a cupiscētia nisi volūtas ei⁹ moueret̄ ab appetitu sensitiuo. in q̄ appetitu est cōcupiscentia. ḡ appetit⁹ sensitiu⁹ mouet volūtatem.

¶ Dic. D. inq̄rit de mouente intrinseco indirecte.

Ar. p. pcc.

¶ Respondeo dōm q̄ sicut supra dictū est. id qđ apprehēditur sub rōne boni z ꝯuenientis mouet voluntatē p modū obiecti. q̄ aūt aliq̄d videat bonū z cōueniēs ex duob⁹ ꝯtingit. s. ex ꝯditōne eius qđ ponit̄. z eius cui ꝑponit̄. cōueniēs em̄ fm relatōem dicit̄. vñ ex vtroq; extremoꝝ dependet. z inde est q̄ gustus diuersimode dispositus nō eodē mō accipit aliq̄d vt ꝯueniēs. z vt nō ꝯueniēs. vñ vt phȳs dr in tertio ethi. Qualis vnusquisq; est. talis finis videt ei. Manifestū est aūt q̄ fm passionē appetitus sensitiui immutat̄ hō ad aliquā dispōnē. vn fm q̄ hō est in passione aliq̄ videt sibi aliq̄d ꝯueniēs qđ nō videt extra passionē existēti. sicut irato videt bonū qđ nō videt quieto. z p hūc modū ex pte obiecti appetitus sensitiuus mouet volūtatē.

Cōcto ꝑma

Probat 2°.

¶ D. rīdet tali ꝯclone. p hūc modū scz indirecte faciens aliq̄d videri z iudicari ꝯueniens. ex pte obiecti scz q̄ ad specificatōem act⁹. appetitus sensitiu⁹ mouet volūtatē. pbat ꝯclo. Id qđ apprehēdit sub rōne boni z ꝯuenientis mouet volūtatē p modū obiecti. s. q̄ ad specificatōez et h̄ directe. z p ꝯns id qđ facit aliq̄d apprehēdi sub rōe boni ꝯueniētis hoc mouet p hūc modū indirecte. sed fm q̄ hō est in aliq̄ passione. que est appetitus sensitiui. videt sibi aliq̄d ꝯueniens qđ nō videt extra passionē existenti. igit ꝯclo vera. Maiorē. D. relinq̄t nōā ex ar. p. Et ꝓz etiā explicatio adūcta. q̄ bene seqūtur. hoc facit directe. ḡ qđ facit esse tale facit indirecte. Minor. pbat sic. q̄ aliq̄d videat̄ bonū z ꝯueniēs ex duob⁹ ꝯtingit. scz ex ꝯditione ei⁹ qđ ꝑponit̄ z ei⁹ cui ꝑponit̄. sed fm passionē appetit⁹ sensitiui immutat̄ hō ad aliquā ꝯditōem z dispōnem. ḡ sequit̄ minor. Maior ista. pbat rōne quo ad vtrāq; ptez simul. q̄ ꝯueniens dr relatiue. ḡ dependet ex vtro q̄ extremoꝝ sic videlicet q̄ si aliq̄d fit ꝯueniēs qđ ꝓius nō erat. Et sc̄do. si res in se maneat sicut ꝓius. hō tn aliter dispōnit efficiet sibi ꝯueniēs qđ ꝓius nō erat. sicut eadē vini dispositione manēte vinū est gratū sitienti qđ nō est gratuz abundanti hūoꝛib⁹ z repleto. Sc̄da ps maioris ondit̄ z declarat̄ signo z auctoritate phi. Minor relinq̄tur nota. et de ipa z materia huj⁹ articuli infra. q. lxxvij. ar. iij. z in de ꝑfitate materia. xxij. q. i. in cor. z ad tertiū z sextū.

Argumentū in cōtrarū Cōfirmat ꝯclonē resꝓnsiuā. ¶ Et nota ꝓbū apli cū dicit. Abstractus et illectus. z nō dicit coactus. Ubi. d. sanct. vbi tā ad tertium dicit. Incōtinēs nō dr vinci a passionib⁹. qz ipe passiōes cogāt vel imutāt necessario volūtatē. Alioq̄n icōtinēs nō esset puniēdus. qz pene nō debent̄ inuolūtario. Incontinens ām nō dr inuolūtar⁹ opari fm phm in tertio ethico. Sz dr incōtinēs vinci a passionib⁹ inq̄tū eoz impulsui cedit volūtarie. hec ille. z h̄ est q̄ Jacob⁹ dicit. illectus.

Incōtinens vincitur.

¶ Ad ꝑmū ḡ dōm q̄ nihil ꝓhibet id qđ est simpliciter z fm se ꝓstāt⁹ q̄ ad aliq̄d esse debilius. volūtas igit̄ simplr ꝓstātior est qz appetit⁹ sensitiuus Iz q̄ ad istū in q̄ passio dñatur. inq̄tū subiacet passioni peminet appetitus sensitiuus.

¶ Ad maiorē. si intelligit̄ ꝑmo de mouēte ꝓncipali. tūc vera est ꝓmissue. qz nō repugnat moueri q̄ sit ꝓncipalius. qz mouēs equocū est nobil⁹. si intelligit̄ de mouente vniuoco. tūc intelligit̄ q̄ nō est ignobil⁹ Non āt oz q̄ mouēs instrumētale sit nobil⁹. nec oz q̄ mouens indirecte sit nobil⁹ ꝓ se ꝓmt̄ in se z simplr in rōne entis. Iz sufficit q̄ sit nobil⁹ ꝓ fm qđ. s. quo ad ꝓncipalt⁹ est in trahendo ad opus. qz opatōes in singularib⁹ sunt ad quas afficiunt passiones. z sic q̄ ad inclinare ad opus in passionato ꝓtualer passio nō ꝯogēdo volūtatē sed inclinādo. z fm Scotū nō oꝛter causam equocā eriā totalē esse nobilioꝛē ꝑdu cto. Iz sufficit q̄ sit nobilioꝛ termio formali ipius ꝑducti. In ꝓposito āt passio nō est cā equoca totalis. Ad minorē. vez est inferioꝛ in rōne entis z q̄ ad naturā suā. est tn ꝑ nūc in passionato ꝓstātioꝛ inclinādo ad opus inq̄tuz passio trahit ad se iudiciū rōnis z p ꝯsequēs volūtatez. ergo zc. Uel ex nō mouet directe z imediate ex ꝓpria ꝓtute. sed tn mediante ꝓprio motiuo scz rōne que nata est iudicare fm dispōnem agentis. qz nō ꝑcedit opus nisi fm iudiciū ptculare qđ passio ꝑ nūc suggerit.

Ageꝝ ꝓtuens ꝑmoto.

¶ Ad secūdū dōm q̄ actus z electiōes hoim sunt circa singularia. vñ ex hocipo q̄ appetitus sensitiu⁹ est virtus ptcularis. habet magnā virtutē ad h̄ q̄ ꝑ ipm sic dispōnat hō. vt ei aliquid videatur sic vel aliter circa singularia.

¶ Maioꝛ est vera. pt tn virtus ptcularis vle agens determinare ad ptcularē effectuz. sicut videmus q̄ virt⁹ celestis moderat̄ fm dispōnem recipientis. Ad minorē. ꝓma ps ꝓcedit. z dico q̄ etiā opatōes in actu exercito sunt circa ptcularia. nec vnq̄ volūtas vult nisi h̄ vel illud in ptculari mediante apprehēsione ptcularis eriā ꝑ intellectū directe vel indirecte. ḡ zc. Uez nō causat motū qui est vniuersalis obiecti. causat tn motū q̄ est ptcular⁹ obiecti z opatōis. vnde volūtas pt quidē habere motū circa vle obiectū z est opatōis vltr. qz scz pōt h velle vel aliud habere. sed tn dū debet impare vel velle opatōez in actu exercito. oꝛtet q̄ sit ptcularis actōis. z qñ actio ipa est sensitiua vel coꝛpalis. oꝛtet q̄ eriā obiectū sit ptcular. volūtas em̄ est vlis et ptcularis vt termini. vt patebit infra. Quādo igit̄ debet opari opatōez sensitiuā vel coꝛpoꝛeā tūc termin⁹ est ptcular⁹ z coīpo passio hz magnā virtutē indinā di. qz est circa ptcularia. Quare negat cōsequētia. vide ꝛter illā solonē infra. q. xxix. ar. vi. vbi dicet dña termini appetitus intellectiui z sensitiui. qz intellectuus est obiecti vlis z ptcularis Silr indinatio vo

Ar. ꝓmo

luntatis est ad operatōem vniuersaliter. sed tn vt debet operari in actu exercito oꝛtz q̄ sit alicuius particularis operatōis Et si circa materialia debeat opari oz q̄ sit alicuius determinati obiecti. Una passio nō mouet volūtatē vt est vniuersalis obiecti. nec vt est opatōnis vniuersaliter. Iz eam determinat ad ptculare obiectū z particularem operationem.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ sicut ꝓhus dr in ꝓmo politicoꝝ. Rō in qua est volūtas mouet sub ipio irascibilē z ꝯcupiscibilē. nō q̄ dē dēspotico ꝓncipatu. sicut mouet̄ ser⁹ a dño. Iz ꝓncipatu regali seu politico. sicut liberi hoies regūtur a gubernante. q̄ tn pnt ꝯtramouere. vñ z irascibilis z ꝯcupiscibilis pnt in ꝯtrariū mouere ad volūtatē. z sic nihil ꝓhibet volūtatem aliqn ab eis moueri

¶ Uoꝛ vera. de mouente ꝓmo localiter vel alterative. cui mobile ex necessitate subdit̄. z regit̄ regimine dispotico quasi. ꝓmū em̄ mouens localr nō mouet̄ localiter et ꝓmū alterās nō alteratur Ad minorē dico. q̄ volūtas mouet appetitū sensitiuū inq̄tum sibi obedit. sed regitur nō regimine dispotico. sed politico. ita q̄ ipse pt rebellare. imo z trahere volūtatē z eā vincere ad sensum dictum. nō sicut de motis a ꝓmo mouente q̄ hnt obedientiā plenam. Quare negat ꝯtia ¶ Nota breuiter fundamentū in hac re. qz dīctia est inter actū elicitū ab aliq̄ potentia. z inter actū ab ea imperatū mediante alia potentia. Nam act⁹ elicitus ymanēs vel trāsiens. id est qui est sine alia potētia actiua media. non pt esse nisi faciente potentia elicitiua. Sic appetere nō est nisi ab appetitu. sic moueri localiter nō est nisi cū apperitu. qz vterq; est act⁹ elicitus appetitus. licz vnus ymanens. alt⁹ trāsiens. Actus aūt imperati tm̄ ab appetitu z nō eliciti pnt q̄nq; pcedere appetitū. Et sic cū act⁹ sensitalitatis sit imperat⁹ tm̄ a volūtate. ideo pt sensualitas habere aliquē actū z motum quē volūtas nō imperat. et sic ille motus ꝑcedit volūtatem pt ipam mouere nō sic de mobili a ꝓmo mouente. qđ nullū motū hz nisi a ꝓ⁰. z sic nō trahi ipm zc.

¶ Utr volūtas moueat seipam

Ad tertiū sic ꝓcedit. Uidetur q̄ volūtas nō moueat seipam. omne em̄ mouens inq̄tum hmōi est in actu. qđ aūt mouetur est in potētia. nā motus est actus existentis in ꝑfcto inq̄tū hmōi. sed nō est idē in ꝑfcto z in actu respectu eiusdē. ḡ nihil mouet seipm. neq; ḡ volūtas seipam mouere pt. ¶ P. mobile mouet̄ ad p̄sentiā mouētis. Iz volūtas sp sibi est ꝑsens. si ergo se ipam moueret semp mouere. qđ patz esse falsum.

Ar. ꝓmo

¶ P. volūtas mouet̄ ab intellectu. vt dictū est. sic igitur volūtas mouet seipam. seqūtur q̄ idē simul moueat a duob⁹ motoꝛib⁹ imediate. qđ videt inconueniens. nō ḡ volūtas mouet seipam. ¶ Sed ꝯtra est qz volūtas domina est sui act⁹. z in ipa ē velle z nō velle. qđ nō eēt si nō haberet i ptāte mouere seipaz ad volendū. ḡ ipa mouet seipam

¶ Post⁹ ostensum est a qb⁹ intrinsecis volūtas moueat quo ad specificatōem actus. Hic inq̄rit a quo intrinseco moueat ad exercitiū actus

¶ Rndeo dōm. q̄ sicut supra dictū est ad volūtatem ꝓmo tem ꝓnet mouere alias ꝓnas ex rōne finis qui ē volūtatis obiectū. Iz sicut dictū est. hoc mō se hz finis in appetibilib⁹ sicut ꝓncipiuz in intelligibilib⁹. Manifestū est aūt q̄ intellectus ꝑ hoc q̄ cognoscit ꝓncipiū reducit seipm ꝛe ꝓna in actū q̄tū ad cognitōem ꝯclusionuz. z hoc mō mouet seipm. z sīliter volūtas ꝑ hoc q̄ vult finem mouet seipaz ad volendum ea que sunt ad finem.

Ar. ꝓmo q. viij. ar. ij.

¶ D. rīdet tali ꝯclone. Uoluntas mouet seipam. scz etiā quo ad exercitiū actus alteri⁹. scz respectu medij ad finē. Probat ꝯclo. ad volūtatē ꝓnet mouere alias potentias. scz ad exercitiū actus. ex rōne finis q̄ est volūtatis obiectū. id est qz respicit bonū z finez in cmuni sicut obiectū. sed ex rōne finis volēdi ipm ꝑ etiā seipam mouere ad volendū ea que sunt ad finē. ḡ ꝯclo vera. Maioꝛ ptz ex arti. ꝑ. Minor q̄ supleta est. pbat in ira. qz finis se habet in appetibilib⁹ zc. Sz intellect⁹ ꝑ hoc qđ cognoscit ꝓmū reducit seipm zc. Ergo seqūtur minor. zc

Disputatio inter fideles Thomistas

¶ Aduerte hic. qz D. ꝓparat motiōem volūtatis q̄ se mouet motioni intellect⁹. Constat aūt q̄ in talib⁹ motionib⁹ nō est ꝓpria actio z passio. agens z patiens. ō nec oꝛtz q̄ inter mouēs z motū sit distinctio realis disparatoꝝ. qz aiam intelligere vel velle nō est nisi exercere ꝓpriā opatōem. q̄ cū sit ymanēs est ab ipa z in ipa. et tn ide intellectus vt eadē volūtas differt a seipa inq̄tum mouet et mouet. z sic ꝑ ad se realiter referri z fūdare oppositas relatōnes. et mouet se tota ꝯstituta ex potentia z actu volendi finē. mouet aūt ipa nuda. vt patebit ad ꝓmū. Uti esto in hmōi motionib⁹ nō inueniat̄ ꝓprie rō agētis z patientis. nec ꝑ ꝑns ꝑfecte inueniūt̄ q̄ hmōi rōnes ꝯsequūtur. scz esse ꝓncipiū transmutandi aliud distinctū essent aliter z suppositaliter. tn reperit hic distinctio etiā realis. An aūt illud qđ volūtas vt mouēs includit sit sola volitio finis sicut rō agendi partialis. vel sit ptiale ꝓncipiū scz notitia obiecti. est disputatio inter Capolū in secūdo dis. xxiij. in solutōib⁹ argumentoꝝ ꝓtra q̄ntā ꝯclonem. et quosdā alios de via. d. sanct. Uidet tn dicēs Capoli esse fundatū in. d. san. hic. qz loq̄tur de motōne volūtatis quo ad exercitiū. nō quo ad specificatōem. Licz aūt notitia obiecti in ꝓxa dicta in ar. ꝑ. ꝯcurrat effectiue ad specificatōem act⁹. nō tn ad exercitiū. sed sola volūtas sicut ꝓncipiū qđ. licz volitio finis sit rō mouēdi. Nec est inconueniens dicere. q̄ nullū creatū agens agat ꝑ se ꝓmo. vt patebit. ꝑ. p. q. iij. deo dante. Uel pōt dici q̄ oīe agens creatū qđ est partiale agens. qz nō est ꝑ se ꝓmo agens. z sic volitio finis pt dici partialis eā oꝛ id qđ est ꝑ se ꝓmo rō agendi z quo agens agit. Quare licz sp notitia z apprehensio ꝯcurrat in motōe volūtatis qua se mouet ad volendū ea q̄ sunt ad finē. qz tn hec motio est ex parte exercitij. ideo reducit̄ in volūtatē. z que in ea sunt. nō in notitiā obiecti. q̄ vt dictū est ꝯcurrit quo ad specificatōem. Uel notitia finis ē eā volitōis finis. sicut rō efficiēdi specificatōem ei⁹. Iz nō est rō volitōis medij exercēdi. licz etiam cū volūtate volēte media ꝯcurrat apprehensio medij vt rō specificandi appetitōem medij. Sed nō videt aliq̄ illaz notitiaz esse rō mouēdi ad exercitiū. sed hoc ꝓpriū est volūtati sub deo. qz exercitiū est volūtatis vt litera ē Ultr aūt est eā sui. z nō actū ab alio

Universidad de Deusto
Biblioteca

Argumẽtũ in cõtrariũ cõfirmat ꝓclonem responsiuã. Et tangit rõnem iam dictã. q in potestate solius volũtatis stante generali influentia est se mouere ad exercitiũ vel nõ mouere. nec ad hoc ꝓcurrit aliq̃d aliud actiue ꝓpterea. secus de specificatõne. Quo aũt volũtas se habeat ad pmũ actũ suũ videbiꝫ in sequẽtib⁹. qz tñ ad illã actiue sola ꝓcurrit stante dei gñali influentia

¶ Ad pmũ g̃ dõm. q volũtas nõ fm idẽ mouet et mouet. vñ nec fm idẽ est in actu tñ in poña. ſz in q̃tũ actu vult finẽ reducit se ex poña in actuz respectu eoz q̃ sunt ad finẽ. vt ſcz actu ea velit

¶ Maior vera. pſertim de motu qui est actus ĩperfecti. qz ibi motũ est in poña. actio aũt imanẽs que est intelligere vel velle nõ est hmõi motus. ſz est act⁹ pfecti Ad minorẽ ꝓcedit q nõ est oĩno idẽ qđ est in actu tñ in poña respectu eiusdẽ. Dictum est aũt circa corpus. q volũtas mouẽs nõ est oĩno idẽ cũ seipa mota. sed mouens includit aliq̃d qđ nõ includit in volũtate mota. g̃ tñ. Verum nihil idẽ fm idẽ mouet se. etiaz motu q̃ est actus pfecti. cũ fm diuersa. nec volũtas sic se mouet. sed vt dictuz ẽ. in motu aũt qui est act⁹ impfecti reqrit distinctio etiã realis tñ centialis atq̃z suppositalis inter mouẽs tñ motũ Vide de hoc in Lapolo. in. ij. vbi supra. qz alique relatões nõ ꝓpatiũtur se in vna natura. aliq̃ se ꝓpatiũt in vna natura. sed nõ in vno supposito. aliquẽ in vno supposito. ſz nõ fm eã dẽ rõnẽ. tñ sic est relatio mouẽtis tñ moti. pſertim motu q̃ est actus pfecti.

¶ Ad ſcõm dõm q potẽtia volũtatis semp actu est sibi pſens. ſz act⁹ volũtatis quo vult finẽ. aliq̃n nõ sp est in ipa volũtate. p hũc aũt modũ mouet se ipam. vz nõ ſeqũtur q sp seipam moueat

¶ Ad maiorẽ extra lrãm. vera est mouentis formaliter in actu. Ad minorẽ. volũtas sibi sp est pſens. volũtas poña. sed actus volũtatis qui est rõ mouẽdi vel necessario pſupponit. nõ sp est pns. Vñ negat ſequla tñ poña qz solũ tũc mouet qñ act⁹ sibi adest. qđ nõ est semp.

¶ Ad tertiũ dõm q nõ eodẽ mõ volũtas mouet ab intellectu. tñ a seipa. ſz ab intellectu ẽdem mouet fm rõnem obiecti. a seipa ꝓo q̃tũ ad exercitiũ act⁹ fm rationem finis.

¶ Ad maiorẽ. volũtas mouet ab intellectu q̃ ad specificatõez act⁹. ad ista. Si tgit tñ. Dico q mouet seipaz quo ad exercitiũ. vñ nõ mouet a duob⁹ mouẽtib⁹ imediatis in eodẽ ordine. ſz in diuersis. tñ in diuerso gñe motionis. qđ nõ est inconueniẽs. Aduerte hãc. D. solutiõez vbi habet pmo q volũtas mouet se ad exercitiũ. Sedo q notitia obiecti nõ mouet in eodẽ gñe motõis'. ſcz q̃ ad exercitiũ. tñ p ꝓns nõ dicũt post mentẽ. d. san. dicẽtes volũtatẽ se mouere mediãte notitia obiecti. qz talis nõ mouet ad exercitium

¶ Utrz volũtas moueat ab aliq̃ exteriori ꝓncipio

Dubitatur sic ꝓcedit Videt q volũtas nõ moueat ab aliquo exteriori. mot⁹ enĩ volũtatis est volũtari⁹. ſz ex rõne volũtarij est q̃ sit a principio intrinseco. sicut tñ ex rõne natural. nõ g̃ mot⁹ volũtatz ẽ ab aliq̃ extrinseco. ℞. volũtas violẽtiã pati nõ ꝓt. vt supra ostẽsum est. ſz violẽtũ est cui⁹ ꝓncipiũ ẽ extra. g̃ volũtas nõ ꝓt ab aliq̃ exteriori moueri ¶ ℞. q̃ sufficiẽter mouet ab vno motore nõ idiget moueri ab alio. ſz volũtas sufficiẽter mouet seipam. nõ g̃ mouet ab aliq̃ exteriori. ¶ Sz ℞. volũtas mouet ab obiecto. vt dictũ est. ſz obiectũ volũtatz ꝓt ẽ aliq̃ exterior res sentiri ꝓposita. g̃ volũtas ꝓt ab aliq̃ exteriori moueri

¶ Posteq̃ oñsum est a q̃ moueat voluntas fm ea q̃ ſt̃z in volẽte. hic oñdit a q̃ moueat fm ea q̃ sunt extra volentẽ. Et ꝓmo oñdit q volũtas mouet ab exteriori. Secõdo oñdit a q̃ exteriori moueat in ar. v. Primo g̃ qrit i gñali An volũtas moueat ab exteriori. tñ non restringit̃ qstuz ad moueri q̃ ad specificatõem vel q̃ ad exercitiũ. sed ea pit vt est ꝓmune ad vtrũq⁹

¶ Rñdeo dõm. q fm q volũtas mouet ab obiecto manifestũ est q moueri ꝓt ab aliq̃ exteriori.

¶ D. fm distinctiõem supra habitã de duplici motõne rñdet distinxit Primo de motõe q̃ ad specificatõez act⁹ Secõ de motõe q̃ ad exercitium act⁹. ibi. Sz eo mõ tñ Primũ facit tali ꝓclone rñsiua p. Manifestũ est q volũtas mouet ab exteriori fm q mouetur ab obiecto. i. q̃ ad specificatõem act⁹. Illã ꝓclonẽ. D. relinq̃t nota tñ ꝓbatã p argumẽtũ in ꝓmũ. qz appetibile tñ bonum vt in plurimũ est extrinsecũ volẽti tñ volũtati. imo maxime appetibile est extrinsecũ. ſcz bonũ pfectũ tñ bitudo. vt supra patuit. Licz enĩ opteat appetibile habere ẽ obiectiuũ in appetẽte fm intellectũ. nõ tñ hz ẽ in volẽte fm se. imo appetit fm ẽ extra. Dico aũt vt in plurimũ. qz ꝓtingit vt hõ etiã appetat id qđ in se est formaliter p informatiõem vel p inhereniã. Tñ vt in plurimũ vult qđ nõ est in se p informatiõem vel p inherentiã. Deiñ cũ dt

¶ Sed eo mõ q̃ moueat q̃tũ ad exercitiũ actus adhuc necẽ est ponere volũtatẽ ab aliq̃ ꝓncipio exteriori moueri. oẽ enĩ qđ q̃nq̃z ẽ agẽs i actu z q̃nq̃z ĩ poña indiget moueri ab aliq̃ mouẽte. Manifestuz est ãt q volũtas ĩcipit velle aliq̃d cũ ℎ pus nõ velet. necẽ est g̃ q̃ ab aliq̃ moueat ad volendũ.

¶ Rñdet iuxta aliud gen⁹ motõis. ſcz q̃ ad exercitium tali ꝓclone. Necẽ est ponere volũtatẽ ab aliq̃ ꝓncipio exteriori moueri q̃tũ ad exercitiũ act⁹ Probat. oñe qđ est q̃nq̃z agẽs in actu z q̃nq̃z in poña. indiget moueri ab aliq̃ mouẽte. ſz volũtas incipit velle aliq̃d. cũ pus ℎ nõ velet. g̃ necẽ est q ab aliq̃ moueat. ſz licz volũtas seipaz mouere possit ad volendũ ea q̃ sunt ad finẽ. tñ necẽ est q in ꝓmũ motũ volũtatis volũtas ꝓdeat ex ĩstinctu alicui⁹ exteriozis mouẽtis. g̃ ꝓclõ ꝓa. q optz voluntate moueri ad exercitiũ saltẽ q̃ ad pmũ motũ. Hui⁹ rõnis. D. ponit ꝓ. maiorẽ z minorẽ. Secõ sub sumptam deducit. ibi Et q̃dẽ tñ. Maior g̃ nota. qz ofñe in potẽtia moueẽ ad actuz p aliq̃d in actu. Minor de se nota Deiñ ibi

¶ Et q̃dẽ sicut dictũ est ipa mouet seipam inq̃tũ p ℎ q vult finẽ reducit seipam ad volendũ ea q̃ ſt̃z ad finẽ. hoc aũt nõ ꝓt facere nisi ꝓsilio mediãte. cuz enĩ aliq̃s vult sanari incipit cogitare qũo hoc ꝓseq̃ possit. z p talẽ cogitatõem puenit ad hoc q ꝓt sanari p medicũ. z ℎ vult. ſz qz nõ sp sanitatẽ actu vult. necẽ est q incipet velle sanari ab aliq̃ mouẽte. z si q̃dẽ ipa moueret seipam ad volendũ. optuisſz q mediãte ꝓsilio hoc ageret ex aliq̃ volũtate ꝓsuppositã

hoc aũt nõ est ꝓcedere in infinitũ. vñ necẽ est ponere q in pmũ motũ volũtatis volũtas ꝓdeat ex instinctu alicui⁹ exteriozis mouẽtis. vt Aristo. ꝓcludit in quodã cap'o ethice endimice

¶ Deducit subsumptũ clare in lra. qz volũtas mouet se ad volẽdũ ea q̃ ſt̃z ad finẽ ꝓsilio mediãte ex aliq̃ volũtate ꝓsupposita. g̃ si mouet se ad volendũ finem. tñ erit mediãte ꝓsilio volũtate aliq̃ ꝓsuppositã. z sic in infinitum erit ꝓcessus. ſz hoc ẽ ipossibile. g̃ seqũtur subsumpta Et cõfirmat illa subsumpta auctozitate phi z̃. ¶ Nota circa hãc subsumptã z auctozitatẽ phi ꝓ ea inducta. q apud sequẽtes viã. D. san. duo sunt modi dicẽdi. Un⁹ est coz q̃ dicũt q volũtas ad pmũ motũ volũtatis solũ passiue. vel si hz se actiue ogtz q de⁹ imponat sibi aliq̃d hũs se modũ act⁹ pmi. rõne cui⁹ voluntas sufficies efficiat ad ꝓducendũ pmũ actũ suũ. Et illũ modũ dicẽdi asserit Lapol⁹ in scõo. dis. xxiij. ad. viij. ꝓxta q̃ntã ꝓclonem et dis. xxv. ad argumẽta Henrici ꝓxta pmã ꝓclonẽ. z ad argumẽta Scoti ꝓxta scam ꝓclonẽ. Sz alius est modus alioz q̃ purãt modũ pmũ derogare dignitati. imo pfectioni naturali volũtatis. Cuilibet enĩ rei data sunt sufficientia ꝓncipia actiua naturalia opationũ. Velle ãt etiã pmũ est naturalis opatio volũtatis. ideo nõ denegãdũ est volũtati habere sufficies ꝓncipiũ actiuũ intrinsecũ huius volitõis. ~~ideo nõ denegãdũ est volũtati habere sufficiens ꝓncipiũ actiuũ intrinsecũ huius volitõis~~. stante generali dei motõe. Videm⁹ enĩ ad pmas sensatões cogitatiue ai aliũ sufficere ipam cogitatiuã. imo z sensus exteriores ꝓsente specie sensibilis sufficit exire in actuz scõm. sicut intellect⁹ pñte specie añ oẽm appetitũ pt habere actũ secũdũ. Quare z volũtas ꝓuia apprehẽsione intellect⁹. hz in se sufficies ꝓncipiũ actiuũ act⁹ etiã pmi. Tñ isti dicũt q duplices sunt pme intellectões. z p ꝓns duplices pme volitones. Una est pma simplr. sicut cũ puer incipit habere vsum rõnis. Alia est pma in tali ordine z negotio. sicut. D. hic dt de volũtate sanãdi quam aliqs de nouo accipit. et de vtraq̃ loqtur Aristoteles in loco allegato. Dicũt g̃ isti. q sicut oẽs mot⁹ coꝛpales reducũt in pmũ motũ celi. q̃ stante oẽs alij rollerent. sic pme intellectões simplr z volitões reducũtur in deũ. vt est pm⁹ intellect⁹ in actu sicut in pmũ sui ordinis. Sũt enĩ intellect⁹ diuinus z volũtas diuina pma in gñe motuũ intellectualium Quare oẽs mot⁹ intellectuales in ipa reducunt. Nõ enĩ pñt reduci in motũ celi. cũ sint alterij⁹ z altioris ordinis. Sz ad istã reductõem nõ reqrit nisi gñalis influẽtia primi intellect⁹ in oẽs intellect⁹ z volũtates creaturaꝝ. qre ex illa dependẽtia volũtatis q̃ ad pmũ actũ. nõ arguit q non se habeat actiue. ſz qz dependeat in actu scõo. a pmo intellectu in actu scõo. scz diuino. vt enĩ patebit infra. q. xix. ar. p. Oẽ me agẽs creatũ in actu scõo dependet a motione diuina. sicut z oẽ ẽ creatũ ab eẽ diuino. De cõceptõib⁹ aũt z volitõib⁹ pmis in tali ordine dicunt q qz ꝓueniũt nobis nõ ex deliberatõe nec ex electõe. licz ad eas cooperent phantasmata pñtia occurrẽtia. qz tñ nõ ſt̃z eiusdẽ ordinis cũ volitõe z intellectõe. et qz mot⁹ intellectuales nõ sunt deteriozis ꝓditõis q̃ mot⁹ coꝛpales q̃ reducũt in pmũ sui ordinis. iõ hmõi intellectuales mot⁹ reducũt in pmũ intellectũ vt cãm rõne sue. puidẽtie quã hz spẽale de natura ĩtellectuali tãq̃z de supma pte vniuerſi. Et qz fm pñte statũ aia ꝓiũgit phãtasmatib⁹. iõ diuia puidẽtia. pcurat intellectões z volitões fm naturã aie. ~~exaratões vel ꝓpone phãtasmatũ. aut ꝓfortatõe intellect~~

rualis luminis. aut interiori instinctu. sicut. D. hic dt Ex his pz. q pũte obiecto specificãte q appꝛhensionẽ. voluntas hz in se sufficies ꝓncipiũ exercitij actus pmi. nec eget alio motiuo ad exercitiũ. Q̃ aũt dt dependere a deo hoc est sicut a ꝓncipio intellectuali in actu scõo. a q̃ dependet ois intellectualis natura in actu scõo q̃ gñalẽ influentiã. Sibi hz in se sufficies ꝓncipiũ exercitij act⁹ pmi in tali ordine. licz talis act⁹ reducat in spẽale dei. puidentiã. a qua puenit q̃nq̃z feruida volũtas. sine habitib⁹ z passionib⁹ precedentib⁹. z p ꝓns ex instinctu exteriori q non totaliter deest alicui hoi. esto varietati z mutabilitati repoꝛ subsit in hac vita. qz tamẽ intellectualis nature. ideo a supiori influxũ intellectualẽ recipit Patz igit̃ qđ. d. san. z phus intelligẽdi sint reducẽtes pmũ motũ volũtatis in deum mediãte motu intellect⁹. Et q p hoc nullũ oꝛtz ponere miraculũ nec negare a volũtate qđ oib⁹ aliꝝs naturalib⁹ puenit. ꝓncipiũ. scz sufficies naturale opatiõis. Sicut nec ab igne negare oꝛtz sufficientiã ꝓncipij cõburẽdi. esto ℎ nõ possit sine motu celi. Sic nec a volũtate vel intellectu oꝛtz negare sufficieriam ꝓncipij respectu pmi mot⁹. esto ipm sine ꝓmo sui gñis. scz sine pmo intellectu habere nõ possit. ſz ſeq̃t q sp oꝛtz adesse motoꝛez dei. nõ q̃dẽ coꝛpales. ſz intellectuale z spũale. q̃ de⁹ est cã ois actois intellectualis. Sicut nec naturã intellectuale p motuz celi ꝓseruat. sed p influẽtiã gñalẽ in spũs z ꝓias. ¶ Et aduerte etiã. q. D. hic nõ dt q volũtas nõ ꝓcurrat actiue ad pmũ motũ volũtatis. vel q̃ nõ habeat in se sufficies ꝓncipiũ. sz ꝓbat q nõ moueat se ad pmũ actũ p ꝓsiliũ aliq̃ volũtate ꝓsuppositã. sicut se mouet ad volitones secundarias. ſz p hoc nõ negat q̃n actiue ꝓcurrat ad pmũ motuz. q̃ tñ attribuit deo. vt ꝓ⁰ itellectuali in actu scõo Et q̃ actus pmus cũ sit naturalis singulariter attribuit auctori nature. et qz nõ est aliud in qđ reduci possit nisi in pmũ motũ intellectuale. quo ablato iste nõ esset. Vide de ista materia Capreo. in scõo. dis. xxv.

Argumẽtũ in contrariũ Confirmat pmã ꝓclonem. vt patuit

¶ Ad pmũ dõm. q ex rõne volũtarij est q ꝓncipiũ ei⁹ sit intra. ſz nõ oꝛtz q hoc ꝓncipiũ intrinsecũ sit pmũ ꝓncipiũ nõ motũ ab alio. vñ mot⁹ voluntarij. z si habeat ꝓncipiũ. primũ intrinsecũ. tñ ꝓncipiũ pmũ est ab extra. sicut z primũ ꝓncipiũ mot⁹ naturalis est ab extra. qđ scz mouet naturã

¶ Maior ꝓcedit. imo maxime volũtarij⁹. imo volũtatis imediate z elicitiue Ad minorẽ patuit. q. vi. ar. ꝓ. ad. ꝓ. et. iij. qz volũtariũ est a ꝓncipio intrinseco effectiuo. ꝓximo. qđ tñ ꝓt moueri ab extrinseco z finaliter z obiectiue. imo z effectiue a pmo ꝓncipio omniũ. nec enĩ ꝓncipiũ intrinsecũ mot⁹ volũtarij⁹. nec naturalis excludit efficaciã motõem pmi mouẽtis. ſz solũ motõnem extrinseci secundarij⁹. z hoc contra inclinatõnem ꝓncipij intrinseci Quare negatur ꝓnia

¶ Ad ſcõm dõm. q hoc nõ sufficit ad rõnẽ violẽti q ꝓncipiũ sit extra. ſz oꝛtz addere q nullaz ꝓferat vim patiẽs. qđ nõ ꝓtingit dũ volũtas ab exteriori mouet. nã ipa est q̃ vult. ab alio tñ mota Esſz ãt motus iste violẽt⁹ si esſz ꝓtrari⁹ motui volũtatis. qđ in ꝓposito ẽ nõ ꝓt. qz sic idẽ vellet z nõ vellet.

¶ Maior ꝓcedit. Ad minorẽ rñdet. D. clare. qz est

Universidad de Deusto
Biblioteca

insufficiẽs. vt patuit etiã supra. q. vi. ar. iiij. ad. scd̃z. Sed optz addere passo nõ ꝓferente vim. volũtas aũt mouet ab extrinseco siue q̃ ad specificatõem actꝰ ab obiecto. siue ad exercitiũ ꝑmi actꝰ ab exteriori. qđ est deꝰ. vt patebit. ar. vi. sic q̃ ꝓfert vim. Si eĩm ab extrinseco quocũq; moueri. faceret eẽ violẽtũ. tũc ois motꝰ essz violẽtꝰ. quia optz ꝑmũ ꝓncipiũ cuiuscũq; motꝰ etiã naturale eẽ deum qui est extrinsecꝰ. vt patebit infra. q. ix. ar. ꝑmo

Inscor.

¶ Ad tertiũ dõm. q̃ volũtas q̃tũ ad aliq̃d sufficiẽter se mouet z in suo ordine. scz sicut agẽs ꝓmũ scz nõ ꝑt seipam mouere q̃tũ ad oia. vt ostensum est Uñ indiget moueri ab alio sicut a ꝑmo mouẽte

¶ Ad maiorẽ. qđ sufficiẽter omi mõ z ordine mouet ab vno. nõ indiget moueri ab alio. si aũt sufficiẽter mouet in ordine vno. ꝑt moueri ab alio in alio ordine. sic aliq̃d mouet sufficiẽter ab agẽte ꝓpinq̃. mhilomin⁹ indiget moueri ab agẽte ꝑmo vt ab agente vñ z remoto. z qõlibet saltꝫ mouet in ordine suo De hoc hz aliq̃d Capo. in. ij° dist. ꝑ. q. ij. in solutõibꝫ argumẽtoꝝ. ℨ scptã ꝺcõnẽ Sicut idẽ effectꝰ est totꝰ ab instrumẽto. z totꝰ ab agẽte ꝓncipali. Ad minorẽ dico. q̃ volũtas sufficiẽter se mouet sicut ꝓncipiũ effectiuũ ĩmediatũ ad exercitiũ actꝰ q̃ est respectu mediorꝫ. ſz negat q̃ seipaz oi mõ sufficiẽter moueat. qz nõ ad specificatõem actꝰ. qz nõ ad exercitiũ actꝰ vñr .naz ad ꝑmũ se nõ mouet ꝑsiliãdo ex aliq̃ volũtate ꝑsupposita. ta. ſz ꝑdit in actũ ꝑmũ. ex motõe ꝑmi mouentis intellectualis. vt dictũ est. Quare negat ꝓnția

¶ Utꝛ volũtas muoeat a corpe celesti

AD q̃ntũ sic ꝓcedit. Uidet q̃ volũtas humana a corpe celesti moueat. oĉs eĩm motus varij z multiformes reducũt sicut ĩ cãm in motũ vniformẽ q̃ est motꝰ celi. vt ꝑbat in. viij. phy. ſz motꝰ humani ſt varij z multiformes incipictes postq̃z ꝑus nõ fuerãt. g̃ reducũt in motũ celi sicut in cãz q̃ est vniformis ꝑm naturã ¶ ℙ. ꝑm Augu. in. iij. de trinit. corpa inferiora mouẽtur ꝑ corpa superiora. ſz motꝰ humani corpis q̃ causatur a volũtate nõ possz reduci in motũ celi. sicut in eãm nisi etiã volũtas a celo moueret. g̃ celũ mouet volũtatẽ humanã. ¶ ℙ. ꝑ obseruatiõez celestiũ corpoz astrologi q̃dã ꝑa pnũciãt de hũanis actibꝫ futuris q̃ sunt a volũtate. qđ non essz si corpa celestia volũtatẽ hois mouere nõ possent. mouet g̃ voluntas humana a celesti corpore ¶ Sz ℨ eđ Damas. đt in. ij. libro q̃ corpa celestia nõ sunt cause nostroꝝ actuũ. eẽnt aũt si volutas q̃ ẽ hũanoꝝ actuũ ꝓncipium a corpibꝫ celestibꝫ mouereť. nõ g̃ mouet voluntas a corporibꝫ celestibꝫ

¶ Hic ꝓfter oñdit qđ sit illd extrinsecũ a q̃ moueat volũtas. Et ꝑ° oñdit qđ sit illud a q̃ moueat indirecte et nõ efficaciť. Scdo oñdit a q̃ moueat efficaciť. ar. vi.

¶ Rñdeo dõm. q̃ eo mõ q̃ volũtas mouet ab exteriori obiecto. manifestuz est q̃ volũtas ꝑt moueri a corpibꝫ celestibꝫ. ĩnq̃tuz scz corpa exteriora q̃ sensui ꝓposita mouẽt volutatẽ. z etiaz ipa organa ponaz sensitiua subiacẽt motibꝫ celestiũ corpoz.

¶ Et q̃ q̃stũ intelligi ꝑt. z de motõe ad specificatõez a q̃ ad exercitiũ. io. ℙ. in b corpe ꝑmo rñdet q̃ ad specificationẽ. Scdo de motõe quo ad exercitiũ. ibi. Sed eo mõ ꝛc. Quo ad ꝑmũ hec est ꝺcõ rñ. ꝑti. Eo mõ q̃ voluntas mouet ab obiecto. scz q̃ ad specificatõem actꝰ. manifestũ est ꝛc. vt in lra. Probat. qz corpa exteriora z etiã organa ponaz sensitiua subiacẽt motibꝫ corpoz celestiuz q̃ seq̃t ꝺcõ Tenet ꝓna. qz corpa sensibꝫ ꝓposita mouẽt volutatẽ ad specificatõem. silr ponẽ sensitiue. vt patuit. g̃ se q̃t ꝓna. q̃ si corpibꝫ celestibꝫ subiacent exteriora corpa. et silr organa potentiaz sensitiuaz. q̃ corpa exteriora ponẽ mouẽt ad specificatõem. ĩo ꝛc. Et aduerte. qz pbatio hec fundat in dictz ar. q̃. Nã motio ad specificationez actꝰ est ex hoc. q̃ obiectũ habet z apparet vt ꝓuenies Sic eĩm natũ est mouere ad specificatõez. ita q̃ sit volitũ z nõ nolitũ. Qz aũt aliq̃d sit vel habeat ꝓuenies est ex duplici cã. scz ex pte rei. qz videlz sit ꝓuenies q̃ ꝑus nõ erat. Et qz ipe apperẽs mutat in talẽ dispositõem. rõne cuiꝰ efficit sibi res ꝓuenies. z vtrũq; ꝑt fieri ex motu z impssiõe celesti. q̃ videliz res efficiať ꝓuenies que ꝑus nõ erat. sicut vue deducte ad maturitatẽ. Silr ꝑt appetitꝰ sensitiuꝰ ꝺcitari ad passionẽ rõne cuiꝰ aliq̃d appareat bonum. qđ alꝫ nõ appareret Et de h. d. san. tertio ℨ gẽri. c. lxxiij. circa finẽ. Corpa celestia ĩq̃t hñt impssionẽ supꝛ corpa dupliciter. Uno mõ ꝼm q̃ impssiones corpoꝝ celestiũ in exteriora corpa sunt nobis cã alicuiꝰ electiõis. sicut cũ ꝑ corpa celestia disponit aer ad frigꝰ ĩtẽsum. eligimꝫ calefieri ad ignẽ. vel aliq̃ hmõi facere q̃ ꝓueniunt rpi. Alio mõ ꝼm q̃ impzimũt in corpa nrã. ad quoꝝ imutatiõez insurgũt in nobis aliq̃ motꝰ passionũ. vel ꝑ eoꝝ impssionem efficiť mur abiles ad aliq̃s passiones. Sicut cholerici sunt ꝓni ad iraz. vel ꝼm q̃ ex eoꝝ ipressione causat in nob aliq̃ dispositio corpalis. q̃ est occasio alicuiꝰ electiõis. sicut ci. nobis infirmatibꝫ eligimꝰ accipe medicinã ꝛc. Hec ille. Et ꝛbꝫ ꝑz declaratio. ℙ. hic q̃ corpa celestia mouẽt ad specificatõem. i. vt videat hoc bonũ eligẽdũ. tum qz impmũt in corpa exteriora. tũ qz in corpꝰ ꝓpriũ. z ꝓ ꝑus in appetitũ sensitiuũ. q̃ natus est mouere ad specificatõem actus ꝛc. Consequenter cũ dt

¶ Sz eo mõ q̃ volũtas mouet q̃tũ ad exercitiũ actꝰ ab aliq̃ exteriori agente. adhuc q̃dã posuerunt corpa celestia directe ipzmere in volũtatẽ humanã

¶ Prosequtur rñsionẽ iuxta scdm modũ motõnis. scz quo ad exercitiũ Et circa hoc ꝑmo recitat quẽdã errorẽ Scdo q̃ reꝓbatõe infert suã ꝺcõnez verã. z scdam responsiuã. ibi. Sed eo mõ ꝛc. Quo ad ꝑmũ voluerũt aliq̃ qui quos. ℙ. notat in. iij. ꝓra genti. c. lxxxiij. in. ij. rõnes scz antiq naturales. vt Democritꝰ z Empedocles. q̃ volũtas moueat a corpibꝫ celestibꝫ directe impzmentibꝫ in volũtatẽ hois Consequẽter ibi.

¶ Sz hoc est ipossibile. volũtas eĩm. vt dr in iij. de aĩa. est in rõne Rõ aũt est poña aĩe nõ alligata organo corpali. Uñ relinq̃t q̃ volũtas sit poña oĩno imaterialis z incorporea Manifestũ est aũt q̃ nullũ corpꝰ agere ꝑt in rem incorpoream. ſz potꝰ ecõuerso. eo q̃ res incorporee z imateriales sunt formalioris z ꝑfectioris ſtuꝛ q̃ ꝙcũq; res corpales. vñ ipossibile ẽ q̃ corpꝰ celeste impmat directe in intellectum aut voluntatem

¶ Determinat ꝑtatẽ reꝓbãs dictũ errorẽ. Et circa hoc ꝑmo q̃ ꝓrannũ deducit ꝺcõnem scdam rãli. Scdo

2°. ꝑ. rñsionis

Corpa celestia influere ĩ actus. multiplr

Nota.

modificat dicta sua. ibi. Sed q̃. ꝛc Circa ꝑmũ ꝑmo q̃ dat ꝺcõnẽ rõne. Scdo auctoritate. ibi. Et ꝓpter hoc ꝛc Contra ꝺcõ q̃ est ꝓpria ꝓ dicto errori. ipossibile est q̃ corpꝰ celeste ipzmat directe (. i. ꝙ se z ĩmediate) in intellectũ aut volũtatẽ. pbat z reꝓbat q̃ ꝓus ꝓdictꝰ errorꝰ rõe sic Nullũ corpꝰ agere ꝑt scz directe in rẽ incorpoream. ſz ponꝰ ecõ trario. sed volũtas est poña oĩno imaterialis z incorpea q̃ impossibile ꝛc. Maior ꝓbat q̃ ad scdam ꝑtẽ. q̃z ĩmateriales res sunt formaliores ꝑtis z vtiozis. z intelligitur maioz naturalr loquẽdo. In virtute eĩm agentis ꝑmi ꝑt et corpus agere in ſpm. Minor ꝑz. qz volũtas in rõne est. i. in ꝑte inorganica Rõ aũt est poña nõ alligata organo corporali. q̃ seq̃tur minor. Et capit hic rõ nõ ꝑ ĩntellectu tm. ſz tota aggregatõe poñaz imaterialiũ. Uide d. san. de veri. ma. xxij. q. ꝑ. ad. ij. Aduerte etiã post d. san. ꝑ. p. q. cxv. ar. iiij. q̃ corpa celestia influere ĩtelligitur multiplr. Uno mõ causalr. Et hoc duplr. Uno mõ directe. i. ꝙ se z ĩmediate influendo in aliq̃d. Alio mõ causalr indirecte. i. ꝙ aliq̃d aliud. z sic influunt corpa celestia in vires sensitiuas. Sed alio mõ agũt in aliq̃d solũ occasionalr. nõ videlz ipzmẽdo in ipm nec ꝙ se. nec ꝙ aliud ſz tñ illd in qđ influit natũ ẽ allicere. inclinare. z occasionare. volũtatẽ ad actũ. ꝑsertim quo ad specificatõem Jn ꝓpti q̃ rõne. ꝓbatũ est. q̃ corpus celeste nõ impmit directe z ꝙ se causalr. nec etiaz causalr indirecte. qz nec rõne orgni ꝑt influere aliq̃d in poñaz imaterialẽ. sicut ꝑt causaliter ꝙ accns influere in potentiam organicã. vt consequenter dicetur Consequẽter cũ dr.

¶ Et ꝓpter hoc Aristo. in libro de aĩa recitãs opinionẽ dicentiũ q̃ talis est volũtas in hoib qualẽ in die inducit pater deoꝝ virozũq;. scz iuppiter. p quẽ totũ celũ intelligũt. attribuit eis q̃ ponebãt intellectũ nõ differre a sensu. oĉs eĩm vires sensitiue cũ sint actꝰ organoꝝ corporaliũ p accns moueri ꝓntã celestibꝫ corpibꝫ motis. scz corpibꝫ q̃z sunt actus

¶ Probat ꝑ dictã ꝺcõnẽ z rõne auctoritate Aristo. Et vult. ℙ. q̃ hec rõ ꝑ dicta ꝙformis est Aristo. q̃ opinionẽ dicentiũ corpa celestia agere in intellectũ vel voluntatẽ (scz causalr) attribuit his q̃ ponebãt intellectũ non differre a sensu. sic eĩm possent ĩsꝑam agere causalr. saltẽ ꝙ accns. sicut dicimus de potentijs organicis. Ex q̃ hatet q̃ qz volũtas z intellectꝰ nõ sunt idẽ eũ sensu. nec potentie ꝙ ꝓus organice. q̃ corpa celestia nihil ꝑñt impmere in ipa nec directe nec ꝙ accns. i. ꝙ aliud. sic q̃ impssio celestis ad ipa ꝓpingat aliquo mõ. Uide. d. san. ꝓra gẽrales supra. c. lxxxiij. Est g̃ vera rõ. q̃ corpa celestia non ꝑñt ipzmere in volũtate. qz nõ est organica. sed imaterialis. Uñ. ℙ. ibidẽ đt. Ex his omibꝫ est accipe q̃ ponere corpa celestia esse in nobis eãm intelligendi. est ꝓsequens opinionẽ illoꝝ q̃ ponebãt ĩtellectũ a sensu nõ differre. vt ꝑz etiã ꝙ Aristo. in libro de aĩa. Hec ille Deinde ibi

¶ Sed qz dictũ est. q̃ appetitꝰ intellectiuꝰ q̃dã mõ mouet ab appetitu sensitiuo. indirecte redũdãt motꝰ celestiũ corpoz in volũtatẽ. ĩnq̃tũ. i. ꝙ passiones appetitꝰ sensitiui volũtatẽ moueri ꝓtingit.

¶ Modificat dicta sua tã. ponẽs in q̃ intellectu possz admitti quomodo corpa celestia agerẽt ad volũtatẽ Et ponit talẽ ꝺcõnẽ tertiã. Indirecte redũdat motꝰ celestiũ corpoz in volũtatez. Et đt notãter. indirecte redũdat. et nõ đt indirecte influit. qz nõ est mẽs. ℙ. q̃ corpa celestia se habeãt ad volũtatẽ causalr directe vel indirecte. sed solum se hñt occasionalr mediãtibꝫ his in q̃ influũt causaliter directe vel indirecte. Probat ꝺcõ. q̃z appetitꝰ intellectiuꝰ quodãmõ mouet ab appetitu sensitiuo. igit ꝺcõ vera. Añs ꝑz ex ar. ij. Uenet ꝓna. qz corpa celestia q̃ accidẽs agũt in appetitũ sensitiuũ. q̃ natꝰ est mouere volũtatẽ ad specificatõem actꝰ Aduerte aũt qz. ℙ. đt appetitꝰ intellectiuꝰ quodãmõ mouet a sensitiuo. qz scz nõ mouet quo ad exercitiũ. qđ est ꝓpriũ deo z volũtati ipi. vt patebit infra. q. lxxvij. ar. ꝑ. sed mouet quodãmõ mediante scz apprehẽsione sensitiua z iudicio intellectus. qđ natũ est ꝙformari appẽhensioni sensitiue. ita q̃ ꝑm affectionẽ passionis est estimatio sensitiua. Et huic aliq̃n se ꝙformat intellectus. z ꝑ ꝓus volũtas. Et sic g̃ motꝰ celestiũ corpoz redũdat occasionalr in volũtate. inclinando mediãte appetitu sensitiuo. Et hoc etiã đr. ℙ. ꝓra gẽri. supra. c. lxxxv. Licet corpa celestia non sint directe causa electionũ nostraz. q̃si directe in volũtates nostras impzimentia. Indirecte tñ ex his aliq̃ occasio nostris electionibus ꝑstat. Quare optz hic cauũ cẽ distinguẽdo inter indirecte causaliter. i. ꝙ aliud z ꝙ accns. z inter indirecte. i. occasionalr. qz ꝑmo mõ nõ agũt corpa celestia in volũtatẽ indirecte. sz scdo°. Ex his oibꝫ habeť. q̃ corpa celestia nõ mouẽt volũtatẽ ad exercitiũ actꝰ. ſz solũ ad specificatõez

Sis cauꝰ.

¶ Argumẽtũ in ꝓriũ ꝓfirmat ꝺcõnẽ rñsiuã.

¶ Ad ꝑmũ g̃ dõm. q̃ multiformes motus volũtatis humane reducũtur in aliquã cãm vniformez que tñ est intellectu z volũtate superiozẽ. qđ nõ ꝑt dici de aliquo corpore. sed de aliqua supiozi substantia ĩmateriali. vñ nõ optz q̃ motus volũtatis in motum celi reducat sicut in causam.

¶ Maior vera. ſz vniformẽ cãm eis supiozẽ Et scdo in cãm superiozẽ eiusdẽ ordinis. sicut corpales in corpalẽ intellectuales in intellectualẽ maxime vniformez. Negat aũt ꝓna. sed reducũtur in cãm vniformẽ. q̃ etiã hz voluntatẽ z intellectũ. z est eiusdẽ ordinis cũ motibꝫ humanis id est actibꝫ. Et de hoc dictũ est ar. ꝑcẽ. quo motus humani reducũtur in deũ. vt est intellectus in ſactu secũdo. nõ in motũ celi ꝛc.

¶ Ad scdm dõm. q̃ motus corpales humani reducũtur in motũ celestis corpozis sicut in cãz ĩnq̃tum ipa dispositio organoꝝ ꝙgrua est ad motũ aliqualiter ex ĩmpssione celestiũ corpoz. z ĩnq̃tũ etiaz appetitus sensitiuus ꝙmouet ex ĩmpssione celestiuz corpoz. z vlteriꝰ ĩnq̃tum corpora exteriora mouẽtur ꝼm motũ celestiũ corpoz. ex quoꝝ ꝺcursu volũtas incipit aliq̃d velle z nõ velle. sicut aduenięte frigore incipit aliq̃s velle facere ignem. sed ista motio volũtatis est ex ꝑte obiecti exterius ꝑsentati. non ex parte interioris instinctus

¶ Maior vera de corpibꝫ vt sic. Ultra Minor vera nisi voluntas moueretur aliquo mõ indirecte. z ex parte obiecti. sed nõ directe z quo ad exercitiũ. ℙ. in solutõne declarat qũo motus humani exteriores ꝓsitiue reducũtur in celũ sicut ad cãm ꝓpinquã dispositiuã. qz ꝑ celum disponitur corpꝰ z appetitus sensitiuus. q̃ faciũt hoiem moueri. z homini aliq̃d apparere sub rõne ꝙuenientis Tũ causa ꝙpletiua directa est volũtas que ex istis inci

Ar. ij. ex. p. p q. lxxxi.

pit velle hoc vel nō velle quo ad specificatōem actus

¶ Ad tertiū dōm. q sicut dictū est. appetitus sensitiu⁹ est actus organi corporalis. vñ nihil phibet ex impressione corpor celestiū aliqs esse habiles ad irascendū vel concupiscendū. vel aliquā hmōi passionez sicut ex complexione naturali. plures aūt hoim sequūtur passiones qb⁹ soli sapientes resistūt. z ideo vt in pluribus verificant q̄ pnūciant de actibus hominū fm cōsideratōem celestiū corpor. Sz tn. vt Ptolome⁹ dt in centilogio. Sapiēs dnāt astris. licz qz resistēs passionib⁹ impedit p volūtatē liberā. z nequaq̄ motui celesti subiectā hmōi celestiū corpor effect⁹. Ut vt Aug. dt. ij. sup Gen. ad litterā. Fatēdū est qn ab astrologis vera dicūtur instinctu quodā occultissimo dici quē nescientes humane mētes patiūtur. qō tn ad accipiendū homines spirituū īmūdor z seductorum est operatio

¶ Maior vera. q q̄dā vera dicūtur. qt hoies sequūtur sensualitatē in quā astra q accūs causaliter agūt cē. Ultra. Qō nō essz cē. Verū si nullo mō moueret directe vel indirecte causal⁹ vel occasional⁹. sed qz rō nō necessitat ab appetitu sensitiuo. pt agere p̄tra inclinatiōem impressam a celo z dominari astris. g̃ cē. Verū. mouet occasional⁹ inclinatiue. nō aūt effectiue. mouēdo ad exercitiū directe imp̄mendo vel etiā indirecte aliq̄d in volūtate causando. sed solū causando aliq̄d in appetitu sensitiuo z corpe. Vide de materia illi⁹ solutiōis 1ª 2ª. q. xcv. ar. v. in corpe. z ad secūdū. D. san. etiā p̄ra gētiles. vbi supra sic dt de ista materia. Manifestū est aūt z experimento cognitū. q rales occasiones siue sint exteriores siue interiores. nō sunt cā necessaria electōnis. cū hō p rōnem possit eis resistere vel obedire. Sed plures sunt qui impet⁹ rales naturales sequūtur. pauciores aūt. i. soli sapientes q occasiones male agēdi z naturales impet⁹ nō sequūtur. Et p̄ter hoc dt Ptholome⁹ in centiloquio q aīa sapiens admit op⁹ stellar. z q nō potest astrolog⁹ dare iudicia fm stellas nisi vim aie complexionēq̄z bn cognouerit. Et q astrolog⁹ nō dz dicere specal⁹ sed vniuer. qz scz imp̄ssio stellar. in pluribus sortē effectū. q nō resistūt inclinatōi. que est ex corpe Nō aūt sp in hoc vel in illo q̄ forte p rōnem naturali inclinatiōi resistit. Hoc ille. Scdo. D. tn dicet negando illam qō non esset cē. qz p̄t esse ex instinctu occultissimo mali spūs. z nō qz corpa celestia imprimāt in volūtatē. Un Aug⁹. ibidē concludit. quapropter bono christiano siue mathematici siue q̄libet impie diuinātiū z maxime dicētes vera cauēdi sunt. ne consortio demoniorū aiam deceptā pacto q̄dā societatis irretiant

Astrologe nota.

¶ Utz volūtas moueat a solo cō sicut ab exteriori p̄incipio

Ad tertium sic p̄cedit. Uidet q volūtas non a solo cō moueat sicut ab exteriori p̄ncipio. inferi⁹ enī natū ē moueri a suo superiori. sicut corpa inferiora a corpibus celestibus. sz volūtas hois hz aliq̄d supi⁹ post cū. scz angelū. g volūtas p̄t moueri sicut ab exteriori p̄ncipio etiā ab angelo. ¶ P. act⁹ volūtatis seq̄tur actū intellect⁹. sz intellect⁹ hois reducit in suū actū nō solū a cō. sz etiā ab angelo p illumiatōes. vt Dionysius dt. g eadē rōne z volūtas. ¶ P. q nō est cā nisi bonor. fm illud gen. p. Uidit de⁹ cūcta q̄ fecerat. et erāt valde bona. si g a solo cō volūtas hois moueret. nūq̄z moueret ad malū. cū tn volūtas sit q̄ rectat z recte viuit. vt Aug. dt. ¶ Sz p̄tra est qō apl's dt ad Philip. ij. De⁹ ē q operat in nob velle z pficere

¶ Oñsum est ar. p̄cc. a q exteriori volūtas nō moueat q̄ ad exercitiū. hic oñdit a quo moueatur

¶ Rn. dōm. q motus volūtatis est ab intrinseco sicut z mot⁹ naturalis. q̄uis aūt rē naturalem possit aliq̄d mouere qō nō est cā nature rei mote. tn motū naturalē causare nō p̄t nisi qō est aliqualr cā nature Mouet em lapis sursum ab hoie q naturā lapidis nō causat. sz hic mot⁹ nō est lapidi naturalr. naturalr aūt mot⁹ ei⁹ nō causat nisi ab eo qō causat naturaz. Un dr in. viij. phy. q generās mouet fm locū grauia z leuia. sic g hoiem volūtatē hntē ptingit moueri ab aliq̄ q nō est cā ei⁹. sz q mot⁹ volūtar⁹ eius sit ab aliquo p̄ncipio extrinseco qō nō est causa volūtatis est impossibile

Probat mi nor 2c̄lonis.

¶ D. deducit quādā rōnem. ex qua hatet talis 2c̄lo rnsiua. Sol⁹ de⁹ p̄t mouere volūtatē. scz q̄ ad exercitiū actus imutādo ipam z inclinādo Probat. hoiem habētē volūtē ptingit moueri cē. vt in fine cē p totū. sz voluntatis cā esse nō p̄t nisi de⁹. g̃ cē. Hui⁹ rōnis p̄mo p̄bat maiorē. Scdo minorē ibi. Volūtatis aūt cē. Maior g̃ deducit clare a p̄ncipio littere z exēplariter. Et ad uerte. q hec p̄batio cm vult. z maior ipa. q eiusdem est dare actū vel motū. q est necārio a p̄ncipio intrinseco. et ipm p̄ncipiū intrinsecū. Un nihil dat graui motū naturalem deorsum. nisi q sibi 2tulit grauitatē. licz cm hō q nō dedit grauitatē z materiā lapidi. moueat ipm violenter. tn hoc solū mouet naturalr lapidē qō dedit sibi naturā grauis. Sic g nihil p̄t dare motū q est velle z inclinatio in aliq̄d. necessario existēs a p̄ncipio intrinseco. nisi qō dat ipm p̄ncipiū intrinsecū huj⁹ mot⁹. scz ipam volūtatē. Nec obstat de motu cordis vl motu celi. q tn magis sit. aiales Hā z intelligētia est aliquo mō p̄ncipiū intrinsecū corpi celesti p quā naturalr mouet. Similiter aia sensitiua p̄nc⁹ nature corporis p quā naturalr mouet. de his. p. q. lxx. ar. v. ad tertiū. et in. d. sanc. de motu corporis opusculo xxxv. Un z D. notāter dt Nihil facit motum esse naturalē nisi sit aliquo mō cā nature cē. Aduerte ār. q maior dt hoiez hntē volūtatē ptingit moueri ab aliq̄ qui nō est cā eius. et nō dr. volūtatē ptingit moueri ab eo qui nō est causa ei⁹. qz vt supra dictū est. q. vi. omnis motus volūtatis est in ipa. z ab ipa. Et ratiōne cā eius. Quare hō p̄t quo ad aliquē motū exteriorē moueri violenter. sz volūtas nō mouet nisi a causa sua. z a seipa. Un in hoc differēria ē inter lapidē z volūtatē. qz lapis potest moueri ab aliquo qui nō est causa nature ei⁹. qz potest habere motū sicut subiectum tm. z nō sicut p̄ncipiū. Secus de volūtate. ratiōnē hō potest habere motum cuius nō est causa. Quare. D. caute cū dixisz lapidem moueri ab extrinseco. nō subinfert de volūtate. sed de hoie. Maior g̃ vera. q nihil extrinsecū p̄t causare motum volūtariū nisi det p̄ncipiuz illi⁹ mot⁹. qz mot⁹ talis nō est nisi ab intrinseco p̄ncipio. Cōsequēter cū dr

Cōcio ma.

¶ Volūtatis ār cā nihil aliud ecē p̄t q̄ deus. z hoc ptz dupl'r. Primo qdē ex hoc q volūtas est p̄ma aīe rōnalis. q̄ a solo deo causat p creationez. vt in p̄mo dictū est. Secūdo vero ex hoc patet q volūtas hz ordinē ad vle bonū. vñ nihil aliud p̄t esse voluntatis causa nisi ipe deus q̄ est vle bonū. oīe aūt aliud bonū p̄ticipatōem dicit. z est qdā p̄ticulare bonū. p̄ticularis aūt cā nō dat inclinatōem vlem. vñ nec materia p̄ma que est in poña ad omes formas potest causari ab aliquo p̄ticulari agente.

c. rc. ar. ij. c. iij.

¶ Subiūgit minorē p̄incipalē z ea pbat dupl'r. p̄mo sic. Volūtas est potēcia aie rōnalis. sed aia rōnalis a solo deo causat. g̃ z volūtas. Maior nota Minor p̄z. p. q. xc. ar. ij. z. iij. qz aia causat creatōe q̄ est p̄pria deo. Stat aūt vis rōnis in h. qz ide ē cā subiecti z ponit ēe p̄ma subiecti naturalr p resultatōez hui⁹. sic p modū passiōis p̄prie Volūtas ār est poña z q̄si p̄teritas aie rōnal. g̃ causans eam causat z poñam. Scdo. pbat eadē minor. volūtas hz ordinē ad vle bonū. g̃ non p̄t esse ei⁹ cā nisi deus q̄ est vle bonū. Alis norū est supra dictis. qz volūtas vt sic hz p obiecto bonū vle z bonū in cōi. Tenet p̄ma. qz oē aliō bonū est bonū p̄ticipatōem z p̄ticulare bonū. sz p̄ticularis cā nō dat inclinatōem vniuersalē. Et p̄firmat hec p barto p̄sequēter p exēplū naturale. qz materia p̄ma q̄ ē in potentia ad omes formas nō p̄t causari ab agente p̄ticulari. Et stat fundamētū in h. qz mouens z id in q̄ aliq̄d mouet debent esse p̄portionata. volūtas aūt vt sic absolute est qdā p̄incipiū inclinatōis in bonū vle qō excedit oīe creatū. imo sub vli bono includit oīe bonū. qō nō est nisi in deo. g̃ solus de⁹ dat inclinatōem in vle bonū. vide de ista materia. p. p. q. cv. ar. iij. et. q. cvi. ar. ij. Et ois bus igit istis sedt 2clo rnsiua. z q solus de⁹ p̄t immutare z mouere ad exercitiū act⁹ volūtatē. vide de h ēnam in de veritate materia. xxij. q. ix. An ār z solus de⁹ possit volūtatē mouere q̄ ad specificatōem act⁹. vide p. p. vbi tā q sic. qz solus p̄t efficaciter mouere de h etiā supra. qz in statu vie vt p̄mit sub rōne bītudinis z boni p̄fecti sic necessario mouet. in patria ār etiā qz clare visus in se necessario mouet. vt patuit supra.

Probat mi nor 2c̄lonis.

Ar. ij.

¶ Maior 2cedit. ad minorē. si itelligit q intellect⁹ reducat in actū q̄ ad exercitiū p angelū. negat. nō em p̄t angelus causare cogitatōes vel itellectōes iteriores vt ostēdit. D. san. p. p. q. cvi. ar. ij. Si aūt intelligitur q reducit in actū q̄ ad specificatōem intētū. p̄mit sibi aliq̄d 2gnoscibile modis hs ponit. D. san. vbi tā ar. p. tūc 2cedit. z silr cōcedit p̄ns ad hūc sensum. q angel⁹ p̄t mouere volūtatē q̄ ad specificatōem. licz nō necārio. sz sol⁹ deus ponēs bonū vle. qō ipe. est vt p̄z. p. p. q. cvi. ar. ij. in cor. Sed negat 2sequētia q̄ ad mouere ad exercitiū Aduerte tn q itellectus mouet ad exercitiū a volūtate nostra p̄ter q̄ ad p̄mum actuz qui est mere naturalis elicitiue. nam intellect⁹ naturalr añ oīes electōem elicit actū. licet talis act⁹ nō sit oīno naturalis q̄ ad iudiciū ad aliquā p̄tē 2tradictionis. sed liber ad hoc vel illud iudicandū. licz ogreat apprehēdere qō p̄mo offerr. nō tn oportet iudicare vnā p̄tem q̄ ad. p̄sequēdū vel fugiendū.

¶ Ad tertiū dōm q de⁹ mouet volūtatē hois sicut vlis motor ad vle obiectū volūtar⁹ qō ē bonū. et sine hac vli motōe hō nō p̄t aliq̄d velle. sz hō p rōnē determinat se ad volēdū hoc vl illd. qō ē vere bonū vl apparēs bonū. sz tn iterdū specialiter de⁹ mouet aliqs ad aliq̄d determiate volendū qō est bonū. sicut in his quos mouet p gratiā. vt infra dicetur

q. cx. ar. c. x.

¶ Assumptū 2cedit sz tn dei operatio modificat in recipiente fm modū ei⁹ sic q creatura libera mouet ab eo. vt tn relinq̄tur in manu 2silij sui Ultra dico. q voluntas a solo deo mouet sicut ab exteriori p̄incipio. Ad p̄ns nūq̄z moueret ad malū Uel⁹ est a deo nūq̄z mouet ad malū. sed ad bonū. in cōi. (qz videlicet de⁹ dat volūtati vt sit inclinatio in bonū) z hoc vliter in oī volūtate. Sz si aliquē determinate ad bonū h⁹ vel⁹ moueat h⁹ nō est gr̃ale sed gratuitū. vt patebit infra. q. cx. Dico secūdo ad p̄ns si intelligit q volūtas nūq̄z moueat ad malū absolute. negat p̄ña. qz stāte motōne dei q̄ mouet ad volendū q̄ ad exercitiū actus. p̄t se hns volūtatē determinare p rōnem vel intellectuz ad h vel illud bonū. qō ē q̄nq̄z fm q̄d bonū z in veritate malū. z sic inciditur rō peccati. Et dico q volūtate peccat nō vt mouet a deo sz ex p̄pria libertate puta indifferēria z indeterminatōne a p̄te hēsionis que in libertate volūtatis includit. Quare negat p̄ña. Nota q aliq̄ fundant se in hac solōne dicentes. volūtatē nō habere sufficiēs p̄incipiū p̄mi actus. sed oportet q de⁹ moueat eā p speciālē motiōem ad p̄mū actū imprimēdo ei aliq̄d hns se p modū actus p̄mi q̄ voluntas ipa efficit potens ad volendum. Sed salua reuerentia eorum non videtur hec esse mens doctoris san. sed solum q deus semp sicut vniuersalis motor ois volūtatis mouet oīem volūtatē in ordine suo ad bonū. vt sic. qz videlicet de⁹ mouendo ad exercitiū mouet vt velit aliq̄d fm 2ditiōem nature sue q̄ est inclinatio poñalis in bonū vt sic. quod quidē bonū p̄tinet sub se apparēs z existens. et sine motione dei ad exercitium (que tamen est per generalem influentiam) voluntas nihil posset velle. sicut

Fundāt se h devia. d. S.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ner qđcūq; creatū agere ꝑt quācūq; actionē sine motiōe dei gñali. sed hac motione ꝑsupposita volūtas ꝑ inatam libertatē ex indeterminatōe rationis ꝑt sub ista motione dei se ꝺeterminare ad hoc vel illud bonuz. ⁊ ex hac rōne incidit peccatū. ꝑ hoc ät nō habet ꝙ volūtas ꝺcurrat soꝝ lū passiue vel ꝙ sit insufficies ad actū quēcunq;. qz nulla sufficientia creature excludit opatōem dei ab ipa ⁊ cuius oparōe. ſz ꝙ in actu volūtatis est ꝺsiderare exercituz qđ est a deo in ordine ad bonū. ⁊ est ꝺsiderare determinatio nē ad ħ vel illd bonū. ⁊ ħ ē ex libertate voluntatis subtra hēz se a lege diuia rōe cuius peccatū accidit nō rōe ꝑmi.

¶Questio.x. de modo quo volūtas mouet.

Einde ꝺsiderandū est de mō q̄ volūtas mouet. Et circa ħ q̄rūt q̄tuor: Primo vtz volūtas ad aliq̄d naturalr moueat. Secūdo vtz de necitate moueat a suo obiecto. Tertio vtz de necessitate moueat ab appetitu inferiori. Quarto vtz de necessitate moueat ab exteriori motiuo. qđ est deus.

¶Postq̄ oñsuz est a q̄ volūtas moueat. ħ ꝑñr oñdit quō moueat. ⁊ ꝑmo in gñali. scđo quō in speciali ꝙ ꝓpa/ tionē ad sua mouentia. de qbꝫ dictū est in.q.ꝑce.

¶Utz volūtas ad aliquid naturalr moueat.

Ad ꝑmū sic ꝓcedit. Uidet ꝙ volūtas non moueat ad aliq̄d naturalr. agēs em̄ natu/ rale diuidit ꝰtra agēs volūtariū. vt ꝑz iñ ꝓncipio ſcđi phi. nō ḡ voluntas ad aliq̄d naturalr mouetur ¶Preterea id qđ est naturale in/ est alicui ſp sicut igni ē calidū. ſz null⁹ mot⁹ inest vo lūtati ip. ḡ null⁹ mot⁹ est naturalis voluntati. ¶ħ. natura est determiata ad vnum. ſz volūtas se hz ad oppositꝫ. ḡ volūtas nihil naturalr vult ¶Sz ⁊ ꝙ mot⁹ volūtatis seq̄t actū intellect⁹. ſz intellect⁹ aliq̄ intel ligit naturalr. ḡ ⁊ volūtas aliq̄ vult naturalr.

¶Primo itaq; inq̄rit. an volūtas ad aliq̄d naturalr moueat. quia cū volūtas libera est videt naturalitas si bi repugnare. Pro intellectu huⁱ⁹ q̄stiōis ⁊ ꝓ fundamēto dicendoꝝ oꝑtet ꝑnotare qđ sit naturalr moueri. ⁊ quot modis possit intelligi voluntatē naturalr posse moueri. vñ quo ad ꝑmū. cū natura sit determinata ad vnū. ideo naturalr moueri est in motu suo ē determiatū ad vnuz. qz ät volūtas ꝑt intelligi determiari ad vnū dupliciter. Uno mō ꝙ ad specificatōem. qz. ſ. est determiata ad ħ ⁊ nullo/ mō ad oppositū et⁹ volēdo vel nolēdo. Alio° ꝑt intelligi determiari ad vnū. ſ. ꝙ ad exercitiū act⁹. qz. ſ. determiata est ad eliciēdū actū. nec hz ꝓtātē vt suspēdat actū circa ali qđ obiectū. sic ꝙ nō solū nō possit nolle. ſz nec ꝑt nō velle. ꝑmo mō ðz volūtas naturalr moueri ꝙ ad specificatōez. scđo mō naturalr ꝙ ad exercitiū Questū ḡ ꝑñs videretur intelligi de naturalr moueri ꝙad specificatōem. ⁊ ħ ꝑz ex verbis q̄siti. qz nō q̄rit absolute an naturalr moueat sed addit ad aliq̄d. qđ vtiq; ē obiectū. ⁊ sic q̄rit de naturalita te obiectiua ⁊ de naturalitate actꝰ volūtatis in ordine ad specificatōem. vñ ⁊ oia q̄ sunt corꝑis ad hūc sensum ꝓce ðūt. an ät ⁊ naturalr moueat ꝙ ad exercitiū. nō ita exꝑsse hic determinat sed supra habitū est ꝙ voluntas in statu tranſieo naturalr ⁊ necario mouet ad exercitiū act⁹. ſz ab solute ꝺsiderata extra statū treatū nō moueat naturalr et necario ad exercitiū act⁹. vt tāḡit. ꝺ. san. in de veri. mateꝝ

ria. qxij. q. vi. in fine cor. vbi ðr Quārū ad ꝑmū horū sic q̄siti. qxij. q. vi. in fine cor. vbi ðr Quārū ad ꝑmū horū sic q̄ntū ad actū inchoārū ꝑt velle ⁊ nō velle ieſt libertas volūꝝ tatis in q̄libet statu nature respectu cuiuslibet obiecti. hec ille. Ex qbꝫ ꝑz ꝙ obsolute sine gra ꝺfirmatiōis ⁊ sine gra ꝺsiderata volūtas ſp ē libera ⁊ nō necario exeret actū. de naturalitate igit actꝰ volūtatꝫ respectu obiecti videndū est Attēde etiā. qz q̄rit an volūtas naturalr moueat. Et q̄ ꝑz ꝙ nō q̄rit an volūtas ꝓnat naturalr inclinet in aliq̄d obiectū. ſz an ipa volūtas habeat aliquē actum naturalr ad vnū obiectū determiatum q̄ ad specificatōez actꝰ. sup ponendo nunc ꝙ actui elicito nō repugnat naturalitas. Scotus ät in. iiij. ðis. xlix. q. ix. ðr appetitū naturalē vo/ lūtaris nō ē nisi inclinatōem in obiectū. ſz. ꝺ. san. ðr actū elicitū ꝑ determiatū ad obiectū esse naturalem ⁊c.

¶Rñdeo ꝺdz ꝙ sic Boeci⁹ ðr in li. de duabꝫ natu ris. ⁊ phs i. v. metaphi. Natura ðz multipliciter. q̄nq; em̄ ðr ꝓncipiū ītrinsecū in rebꝫ mobilibꝫ. ⁊ tal natu ra ē vel materia vel forma materialr. vt ꝑz in. ij. phi. Alio° ðz natura q̄libet ſuba vel qđlibet ens. ⁊ ꝑm ħ illud ðr ee naturale rei qđ ꝓuenit ei ꝑm suā subam. et hoc est qđ ꝙ se inest rei.

¶ħ. ꝑmo declarat q̄situ exponēdo quēdā terminuz ei⁹. Scđo subiūgit ꝺcōnē respon. ibi. Ih oibꝫ ät ⁊c. Di cit ḡ ꝙ natura a q̄ ðr naturalr. multipliciter ðr. Et q̄ntū ad ꝓsitū sufficit dupliciter q̄nq; accipiꝰ ꝙ ꝓncipio ītrinseco mo uendi ⁊ ꝺsciēdi. ſ. ꝙ materia ⁊ forma rei naturalis. ⁊ sic in ꝓposito nō ðr naturale a tali natura. qz voluntas non hz materiā vel formā. scđo mō ðr natura magis exterie q̄libet suba vel qđlibet ens. ⁊ ꝑm illā exceptōez nature ðr natu rale qđ ꝓuenit rei cuicūq; ꝑm subam suā. ⁊ ħ est qđ cuili ter ꝙ se ieſt. ⁊ natura ħ mō etiā ðr de volūtate ⁊ id qđ cō uenit sibi ex suba sua ꝓuenit sibi naturalr. si ḡ ex suba et natura sua habeat ꝙ in motu suo determiet ad aliquid cūe mouet ad ipm naturalr. ꝑz ex ħ ꝙ volūtas etiā ꝑt ꝺ/ ci natura, ꝑt tñ etiā ꝺsiderari sic ⁊ ē ponia rōnal ad vtrūlt ter se hñs. ſz. qñ q̄rit an ad aliq̄d naturalr. i. determinate ad vnū se habeat. queritꝰ de ea vt natura est nō vt agens a ꝓposito vel rōnale. Deinde cū dicit.

¶In oibꝫ ät ea q̄ nō ꝙ se ipsum reducūt i aliq̄d qđ ꝙ se ieſt sic in ꝓncipiū. ⁊ ꝺ nēce ē ꝙ ħ mō accipiēdo naturā ſp ꝓncipiū in hꝫ q̄ ꝓuenit rei sit naturale. et ħ manifeste apparet in ītellectu. nā ꝓncipia ītelle/ ctualia ꝺgnitōis ſñ naturalr nota. ſñr etiā ꝓncipiū motiuū volūtarioꝝ ozꝺ ee aliq̄d naturalr volitū.

¶Rñdet q̄sito exposito tali ꝺcōe. Principiū motiuū volūtarioꝝ ozꝺ ee aliq̄d naturaliter volituz (⁊ habeꝫ rñsio ad q̄situ ꝙ sic) hāc ꝺcōnem ꝑmo ꝓbat. scđo eā explicat vna alia ꝺcōne magꝫ determiata. ibi. Hoc ät ⁊c. ꝓbat sic. nece ē ꝙ accipiēdo naturā scđo mō. ſ. ꝙ qlibet suba (. i. entia) ſp ꝓncipiū in hꝫ q̄ ꝓuenit rei sit naturale. ḡ sequit ꝺcō. Tenet ꝺna. ab vtr ad idiffinitū. Añs ꝓbat ꝑ rōne sic. qz in oibꝫ q̄ nō ꝙ se insunt reducūt ad aliq̄d qđ ꝙ se in est rei sicut in ꝓncipiū. ḡ ꝓncipium ſp est naturale. Tenet ꝺna. qz in ꝓposito ðr naturale qđ ꝙ se ieſt rei. Añs ħ relin q̄tur notū. ⁊. ħ. ipm ꝓbat. ꝑ. ꝙ. q. lxxxij. ar. ꝑ. quia oporꝝ ter ſp fundamentū ⁊ ꝓncipiū alioꝝ ee imobile ⁊ naturale. alias esset ꝓcessus in infinitū. ħ em̄ est ḡfiale in toto ordi ne rez. vt semꝰ variū ⁊ mutabile ab vniformi ⁊ imobili ꝓcedat. cuꝝ ergo multi motus voluntatis sint varij quo ad specificatōem. ergo reducūt in illā q̄ est necarius ħ ad

Scoti instā tia nō valet.

Quid natu rali moueri.

Lōdo. nō ponitur.

specificatioem. qz oēs fmdant sup appetitu boni ⁊ bñtt dinis ⁊ coꝝ q̄ sunt naturalia appetēti vt ſtatiz dicet in tex tu seq̄nti. Nec valet instāria Scoti. qz calefactōes nō reꝝ ducūt in vnā imobilē calefactōez. qz calefaciēs de q se ſp calefaciat imobilr ⁊ vniformiter nō sic volūtas oia vniformiter vult. q̄re oꝝ ponere iuariabilr volitū. nec ē inconueni ens ꝙ volūtas habeat plures actꝰ suboꝝdiatos sil volen/ do id qđ naturalr vult. ⁊ id qđ ꝑter ipsum vult. qz sunt actus ozꝺinati q̄bus vt patuit supra nō opteat ſp ee ac/ tus distinctos volitōez finis ⁊ eius qđ est ad finē. Se cundo ꝓbatur añs exemplariter. qz ꝓncipia ītellectualis ꝺgnitōis sunt naturalr nota (. i. quo ad specificatōez) qz nullus ꝑt eis dissentire. ḡ añs vez. ⁊ est ħ assumptū etiaz ꝓbatio ꝺcōnis q. ꝓportionē inter ītellectū q̄ ad ꝓncipia et volūtatis respectu ꝓncipij obiectiui actui volūtario/ rū. ⁊ patuit supra. solo impugnatōnis Scotice ꝰtra hāc ꝓpōem. nā ipe vult ꝙ est silr q̄ ad ordinē volitoꝝ. ſz nō quo ad necitatē. Sed ꝑz ex dictis. qz volūtariū est dictū suū. ⁊ oppositū eⁱ⁹ est iā ꝓbatū. qz volūtas necario hz im/ bibitū id qđ est nature. vt parebit ad ꝑmū. ⁊ ꝙ añs etiā cōditōem nature qđ est ꝙ se ⁊ naturalr ⁊ determinate in aliqua obiecta ferri. Deinde ibi.

¶Hoc ät est bonū in cōi in qđ volūtas naturalr tendit. sicut etiā q̄libet ꝓna in suū obiectū. ⁊ etiam ipe finis vltim⁹ q̄ ħ mō se hz in appetibilibꝫ. sicut ꝑ ma ꝓncipia ꝛ̄m rationū in ītelligibilibꝫ. ⁊ vlr oia il la q̄ ꝓuenīt volēti ꝑm suā naturā. nō em̄ ꝙ volūta tē appetim⁹ solū ea q̄ ꝓtinēt ad ꝓnam volūtatꝫ. sed etiā ea q̄ ꝓtinēt ad singulas potērias. ⁊ ad totū ho/ minē. vn naturalr ħ vult nō solū obiectū volūtatꝫ ſz etiā alia q̄ ꝓuenīt aliis potēcijs. vt ꝺgnitōez ve/ ri q̄ ꝓuenit ītellectui. ⁊ ee ⁊ viuere ⁊ hmōi alia q̄ resꝑ/ cīunt ꝺsistētiā naturalē q̄ oia ꝺphendūt iñb obie cto volūtatis sicut q̄dā ꝓticularia bona.

¶Explicat ꝑdictā ꝺcōnem respon. alia ꝺcōne ostēꝫ dendo q̄ obiecta volūtas naturalr velit. ⁊ est talis. Bo/ nū in cōi est naturalr volitū. ⁊ etiā finis vltim⁹. ⁊ vlr oia illa q̄ ꝓuenīt volēti ꝑm suā naturā. ꝓma ꝑs ꝓbat. qz q̄/ libet ꝓna tendit naturalr in suū obiectum (sic ꝙ nō ꝑt in oppositū sui obiecti) ſz bonū in cōi est ꝙ se obiectū volū/ tatis. ḡ naturalr vult bonū. sic ꝙ nihil ꝑt velle nisi bonū. vt patuit supra. ⁊ ħ est naturalr velle q̄ ad specificatōem nō posse nisi illud velle. nec tñ seq̄t volūtas vult naturalr bonū. ḡ determinate ħ vl illud. sicut visus naturaliter vi det coloꝝ. ſz nō hunc vl illū. Uñ q̄cq̄d vult volūtas sub rōne boni vult necario. tñ nō ozꝺ ꝙ ſp id vel illd velit. Se cūda ꝑs ꝺcōnis ꝓbat. qz vltim⁹ finis se hz ⁊c. ſz ꝓncipia ꝓma sunt naturalr nota vt ꝑz. ḡ vltim⁹ finis est naturalr volit⁹. ⁊ itelligit de vltimo fine q̄ ad nos. ſ. de beatitudine ꝑm cōem rōnē. Inclinat em̄ volūtas ad beatitudinē in cōi abstrahendo ab illa ⁊ ab illa in specie ⁊ in gñe. qz experi/ mur ꝙ qlibet vult ee beat⁹. ⁊ miser ee velle nō ꝑt. Tertia ꝑs ꝺcōnis ꝓbat. nō solū ꝙ voluntatē appetim⁹ ea q̄ ꝓti/ nēt ad ꝓnam ⁊c. vt in lra. ḡ ħō naturalr vult nō solū ob iectū volūtatis ſz etiā alia ⁊c. Cōsequētia nota ⁊ explica tur ꝑns vltz in fine in lra dare. ⁊ parebit etiā rō ar. seq̄n/ ti. sicut habet ꝑ. p. sup ar ij. qz ꝙ se ꝓtinēt sub obiecto cōi volūtatis. nec sine eis beatitudo vel vltim⁹ finis haberi ꝑt. et tñ ee ⁊ viuere q̄uis ꝙ se necario appetant. tñ ꝙ accīs ꝑt appeti oppositū coꝝ sicut a se interficientib⁹. ⁊ sic mun⁹

necario q̄ vltim⁹ finis in cōi. per se tñ necario ⁊c. Ex hīs omnib⁹ ꝑz ꝙ volūtas vt natura aliq̄d naturaliter appetit. ꝑz ⁊ q̄ naturalr appetat. cū hoc rñ stat ꝙ volūtas vt vo lūtas vel vt liber arbitriū libere velit aliq̄. inter q̄ nō ꝓpr tanē ꝓdicta in secūda ꝺcōne. de ista materia vide. ꝺ. san. in de veri. ma. qxij. q. v. ar. vi. ꝙ totū. vide ⁊ Capolum in iiij. ðis. xlix. q. ij.

Argumēta in cōtrariū Cōtinet rñ nē ꝙ ꝺcōne responsiua q̄ etiā in corꝑe tacta est.

¶Ad ꝑmū ergo ꝺdm ꝙ volūtas diuidit ꝰtra na turā. sicut vna cā ꝰtra aliā. quedā em̄ fuit naturalr et q̄dā fuit volūtarie. Est aut alius mod⁹ causandi ꝓprius volūtati q̄ est ꝺna sui actus. ꝓter modū q̄ conuenit nature q̄ est determiata ad vnū. ſz qz vo/ lūtas in aliq̄ natura fundat. nece est ꝙ mod⁹ ꝓpr⁹ nature q̄ztū ad aliq̄d ꝓticipet a volūtate. sicut qđ ē prioꝝ cause ꝓticipat a posteriori. ē em̄ ꝑs in vnaq̄ qz reipm ee qđ est ꝙ naturā. q̄z velle qđ est ꝙ volū tatē. ⁊ inde est ꝙ volūtas naturalr aliq̄d vult.

¶Quia ħ est argumētū Scoti in ꝑmo ðis. ij. ex. ꝙ. iu qđlibetis. q. xvi. ideo vt argumentū clare soluat ꝛ oñdat nullitas argumēti Scoti. ꝑmittendū est. ꝙ potēcie distin guntur ꝙ actus. ⁊ actꝰ ꝙ obiecta. ⁊ō solū ille differētie actuū diuersificāt potentias. q̄ attendūt penes ꝙ se obiecta for/ malia. ⁊ ꝙ oppositū si sunt differētie actuū q̄ nō reducunt in diuersa obiecta formalia ꝓpossibiles sunt eisdē potēcie. sic itelligere ⁊ discurrere in itellectu sunt q̄dē distincti actꝰ ſz tñ nō sunt diuersoꝝ ꝙ se obiectoꝝ itellectꝰ. ſz sunt aliqui diuersoꝝ q̄ sub obiecto formali itellectꝰ cōprehendūt. vñ discurrere ⁊ itelligere sunt diuersi modi actuū itellectꝰ. ſz tñ reducunt in vnā potēciā. sic ḡ ⁊ naturalr velle ⁊ libere sunt q̄dē diuersi modi agendi ⁊ volendi volūtatis. atta/ mē qz nō arguit diuersa obiecta nō ꝓprietāta sub obiec ctis ꝙ se volūtatis. ideo eidē potentie ꝓuenire ꝑnt. imo necario ꝓuenīt rōne dicta in corꝑe. Dis notatis rñden/ dū est ad argumentū. Ad añs ꝑmo Agens natura/ le ⁊c. verū est naturale agēs distinguit ꝰtra voluntarium formaliter. i. modi agēdi volūtarie ⁊ naturalr distinguūt ſz non sunt modi oppositi distinctiui agentis vel poten/ tie realiter. ⁊ rō iam patuit. Et ħ est sensus phi in. ij. phi. qz vult ꝙ naturale vt sic distinguat formalr a volūtario vt sic. ſz non intendit negare q̄n agens voluntarius agat etiā naturalr. imo actio volūtaria ⁊ libera actionē naturā lē necario ꝑsupponit. Scđo dico ad añs ꝙ naturale di/ uidit ꝰtra volūtariū agens in diuersis etiam realiter. qz sez daꝝ agens naturale ⁊ nullo mō volūtariū. sed ecōtra est impossibile ꝙ deꝝ volūtariū agēs qđ non sit naturaliter agens. ſz in ordine ad diuersa. sicut ⁊ ꝓna discursiua ne cessario est itellectiua. ſz nō ecōtra. vt patz in intellectiua angelica. Tertio ðz post. ꝺ. san. in de veri. supra. q. v. ad sextū in ꝓiū ꝙ volūtas diuidit ꝙ appetitū naturale cū ꝓ cisiōe acceptū. i. ꝙ est naturalis tm̄. sicut homo ꝰtra illud qđ est ꝑñ animal. nō añr diuidit ꝰtra naturalē appetitū absolute ſz includit ipm̄. sicut bō includit animal hec ille. Ex qbus ꝑz ad añs. Quare negaꝝ ꝺna. qz volūtas in aliq̄ natura fundatur ⁊ ꝙ ꝑñs modus agendi nature. etiā volūtari ꝓuenit respectu naturalis obiecti ⁊ ꝓtinēꝫ ꝙ se totā rōnem obiecti volūtatis arcꝫ cum hoc cōnexa.

Aduerte tñ ꝓter verba ſcōnis ꝙ volūtas in natura

Fundamen tum cassans argumentū Scoti

Nota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fundak nō ad hūc sensum q̄ in eodē sunt duo volūtas et natura. ſz q̄ natura est inbibita ipi volūtati sicut supius inferiozi. nō q̄ sint duo gradus pfectōis sicut hō t aial. sed sicut ens hō q̄ dicūt vnū gradū realiter vt nūc suppon. vñ q̄. D. dicit in de veritate ꝓpando naturā t volūtatē sicut aial t hoiem est like in ꝓposito suo sed nō est like quo ad dicere duos gradus pfectionales.

¶ Ad secūdū dōm q̄ in rebo naturalib⁹ id qđ est naturale q̄si ꝓ̄is formā tm̄. sp actu inest sicut calidū igni. Qđ aūt est naturale sicut ꝓ̄is materiā non sp actu inest. sed q̄nq̄ fm ponam tm̄. nā forma est actus. materia vero poña. motus autez est actus existentis in poña. t ideo illa q̄ ptinēt an motū vel q̄ sequūtur motū in rebo naturalib⁹ nō sp insunt. sicut ignis nō sp mouek sursum ſz q̄n est extra locū suū. et sīl⁹ nō oportet q̄ volūtas q̄ ꝛe poña in actū reducitur dū aliq̄d vult sp actu velit ſz solū q̄n ē in aliq̄ dispositione determinata. volūtas aūt dei que est actus purus semp est in actu volendi.

¶ Ad maiorē. D. clare rīdet p distinctōem. q̄ id qđ est naturale ꝓ̄is formā (i. pfectā actualitatē) h sp adest q̄ vnūqđq; agit fm q̄ actu est. si q̄ aliq̄d ꝓseqūt rē naturaliter fm q̄ est actu ꝓplete nunc ꝓplete t actu. pducek. sic q̄ forma ignis actualitatē ꝓpletā h̄z respectu pductōis caloris. iō sp adest. sed nō est sufficientis actualitatis. vt lapidē ipm sp actu sursum moueat. ſz ad h̄ requirit aliq̄s extrinsecū remouēs phibēs. vñ p materiā t formā. D. intelligit actū t poñam rē. Minor vera. q̄ voluntas ipa nō est poña pfecte actualitatis que sp sit ꝓ̄ncta actui 2°. sicut volūtas diuina vel angelica. sed requirit ꝓcursus alicuius extrinseci ſz p̄sentatio obiecti t aliq̄ dispō habentis volūtatē. vñ ex poñalitate volūtatis est q̄ nō sp habeat actū suū. t p ꝓ̄is nec sp mouet naturaliter ad specificatōez actus. nec sp vult id qđ naturaliter vult. Ex potētialitate eīm est omīs insufficiētia. Quare negatur ꝓ̄ia. q̄. t ignis naturaliter mouet sursum. nec tm̄ sp mouet. q̄ forma sua nō est sufficiēs ꝓncipiū motus sursum. sed solū inchoatiōis et aptitudinis ad ascendendū rē.

¶ Ad tertiū dōm q̄ sp nature rīdet vnū ꝓportionatū nature. nature eīm in gñe rīdet aliq̄d vnū in gñe. t nature in specie accepte rīdet vnuz in specie. nature aūt individuate rīdet aliq̄d vnū idividuale. cū igit̄ volūtas sit q̄dā vis imaterialis. sicut t intellectus rīdet sibi naturaliter aliq̄d vnū cōe. s. bonū. sicut etiā intellectui aliq̄d vnū cōe. s. verū vel ens vel q̄q̄d est hmōi. sub bono aūt cōi multa pticularia bona ptinenk. ad quoz nullū volūtas determinat.

¶ Ad maiorē p°. natura vt sic determiata est ad vnū. si q̄d rī sit nō solū natura sed cū h̄ libera natura. inq̄tū liberū est nō erit determiatū ad vnū. imo h̄z se ad oppositū

Natura ad vnū.

Ō eīm dr natura determiata ad vnū. accipit vnū nō vt distinguit ꝯ multa. ſz vt distinguit ꝯ oppositā. Sedo dico ad maiorē q̄ natura est qđā supⁱ t cōmunⁱ qđ modificat in inferiozi iuxta capacitatē inferiozis. sic videlicz q̄ natura pura t ꝓcise t hec natura est determinata ad vnū indiuiduale. sicut hoc graue ad hunc locū. Natura vero in specie ad vnū in specie. sicut grauitas ad locū deorsum. Natura ꝓo in gñe ad vnū in gñe sub q̄ natura in

cōi ꝓtinek t volūtas vt natura q̄ natura in volumtate est ad vnū fm ꝓditōem volūtatis. Est aūt volūtas potētia imaterialis cui⁹ naturalitas ē ad suū p se obiectū qđ obiectū nō est pticulare ſz aliq̄d cōe. q̄re volūtas vt natura h̄z se ad vnū qđ est bonū in cōi. qđ est vnū in gñe capiens do gen⁹ large. sicut dicim⁹ ens in gñe. i. in cōi. Ad minorē. volūtas se h̄z ad oppositā. volūtas vt volūtas vel liber arbitriū se h̄z ad oppositā. ſz dico q̄ volūtas vt volūtas t liber arbitriū nō est ad bonū in cōi ſz ad aliq̄ pticularia bona ad q̄ naturaliter nō determinat. ad p se aūt obiectū naturaliter se h̄z. q̄ rē. Si ītelligit ꝓ̄is q̄ voluntas vt natura non velit aliq̄d naturaliter. Negat. q̄ suū p se obiectū t ea q̄ dicta sunt in corpe naturaliter vult. ſz si ītelligit q̄ volūtas vt sic. vt ē agens a ꝓposito vel poña rōnalis non velit aliq̄d naturaliter. ꝓcedit. sicut t intellect⁹ aliq̄ naturaliter intelligit. aliq̄ vero nō naturaliter.

¶ Utr̄ volūtas re necitate moueat a suo obiecto

Ad secūdū sic ꝓcedit. Videt q̄ volūtas re necitate moueat a suo obiecto. obiectū eīm volūtatis ꝓpat ad ipam sic motiuū ad mobile. vt p̄z in. iij. de aīa. ſz motiuū si sit sufficiēs ex necitate mouet mobile. ḡ volūtas ex necitate p̄t moueri a suo obiecto. P̄. sic volūtas ē vis imaterialⁱ ita t itellect⁹. t vtraq; poña ad obiectū vl'e ordinat. vt dictū ē. ſz itellect⁹ ex necitate mouet a suo obiecto. ḡ t volūtas a suo. ¶ P̄. oē qđ q̄s vult. aut est finis aut aliq̄d ordiatū ad finē. ſz finē aliq̄s ex necessitate vult vt videt. q̄. ē sic ꝓncipiū in speculativis. cui ex necitate assentim⁹. finis aūt ē rō volēdi ea q̄ st̄ ad finē. t sic videt etiā q̄ ea q̄ st̄ ad finē ex necitate velim⁹. volūtas ḡ ex necitate mouet a suo obiecto. ¶ Sz ꝓtra est q̄ poñe rōnales fm p̄m sunt ad opposita. ſz volūtas ē poña rōnal'. est eīm in rōne vt dr in. iij. de aīa. ḡ volūtas se h̄z ad opposita. nō ḡ ex necessitate mouet ad alterū oppositoꝝ.

¶ Hic oñdit specialr quō volūtas moueat p ꝓpatōez ad sua mouēria. Et diuidit in tres ptes fm̄ tria mouentia a quib⁹ volūtas p̄t moueri ſz ab obiecto passione appetitus sensitiui. t a deo.

¶ Rñdeo dōz q̄ volūtas mouet dupl'r. vno mō ḡtū ad exercitiū act⁹. alio mō ḡtū ad specificatōez act⁹ q̄ est ex obiecto. P̄mo ḡ mō volūtas a nullo obiecto ex necitate mouet. p̄t eīm aliqs de ḡcunq; obiecto nō cogitare. t p ꝓ̄is nec actu velle illud.

¶ D. notat dupliciter intellectū q̄siti fm q̄ distinguit q̄ volūtas dupl'r mouet. Uno° ad exercitiū act⁹. alio° ad specificatōem que est ex obiecto. vt supra sepe habitū est. sēm ergo h̄ dupliciter respōdet. secūdo ibi. Sz ḡtū rē. p̄mo tali ꝓclusione. p̄mo modo volūtas a nullo obiecto ex necessitate mouet. ꝑbatur. Aliquis potest de quocūq; obiecto nō cogitare. ergo potest nō velle actu. t sic nō necessario exercet actū respectu cuiuscūq; obiecti. Tenet cōsequētia. quia actuale velle nō est sine cogitatōe. Aūs relicꝝ. D. notū experimentaliter. q̄ h̄ experiē q̄libet in se. imo q̄ plus est stante apprehensione cuiuscūq; obiecti. volūtas p̄t suspēdere actū suū sic q̄ nec velit nec nolit. t h̄ est ꝓpter maximā libertatē quā volūtas habet sup actus p̄

p̄tos. Adducte aūt ꝓbationē. d. san. ex q̄ habek inte⁹lect⁹ ꝓclōnis. quia ꝑbat q̄ voluntas nō necessario velit. quia p̄z nō cogitare de obiecto quocūq; p̄z aūt ex supra dictis. q̄ hoc verificat de volūtate absolute t ꝓsiderata in naturalib⁹ suis vt fuit allegatū etiā ex. d. san. ar. p̄ce. in ꝓncipio ex de veritate. nā vt patuit supra in patria nō p̄t nō cogitare de deo quē videt visione mēsurata eternitate pticipata. ex quo sequitur q̄ ꝓclo intelligit q̄ volūtas absolute ꝓsiderata. vel vt. D. dicit in de veritate in quocūq; statu nature nō necario mouet q̄ ad exercitiū act⁹. Et huius rō ifā ptim tacta est. s. libertas ꝓtradictōis volūtatis sup actu suo. Et sēdo. q̄ exercitiū ꝓximū voluntati nō ꝓponitur in via sub rōne pfecti boni. imo nec apprehēdit sub rōne possibilis ſz ipossibilis. q̄re nō est necario volitū. nec p ꝓ̄is exercitū. Sec⁹ in patria vbi exercitium apprehēditur t vere sub rōne saciatiui beatificatiui t summi boni creati t possibilis. imo apprehēdit sicut necessario exercendū. sic q̄ nec est in volūtate suspendere illō exercitium. sicut h̄ non est in potestate eius specificatio respectu boni in cōi vel beatitudinis. respectu eīm dei visi volūtas necario mouet q̄ ad exercitiū t specificatōem. t de hoc supra. t vide in Capolo in p̄. dis. p̄. q. iij. ad argumenta ꝓtra p̄mā ꝓclonem Scoti. vnde t d. san. in de veritate mate. xxiij. q. viij. ad sēm dicit in potestate liberi arbitrij est nō vti habitu cū p̄t hoc ipm qđ est nō vti habitu sibi ꝓponi sub specie boni qđ de gratia in beatis accidere nō potest hec ille. Consequēter eī dicit.

¶ Sed q̄stiō ad sēm motionis modū voluntas ab aliq̄ obiecto ex necessitate mouet. ab aliq̄ aūt nō. in motu eīm cuius libet potētie a suo obiecto cōsideranda est rō p quā obiectū mouet poñam. visibile eīm mouet visum sub rōne coloris actu visibilis. vñ si color ꝓponat visui. ex necessitate mouet ipm. nisi aliqs visum auertat. qđ ptinet ad exercitiū actus. si aūt ꝓponeret aliq̄d visui. qđ nō omīb⁹ modis esset color in actu. ſz fm aliq̄d est tale. fm aūt aliq̄d nō tale. nō ex necessitate visus tale obiectū videret. posset eīm itendere in ipm ex ea pte q̄ nō ē coloratū i actu. t sic ipm nō videret. sicut aūt coloratū i actu ē obiectū visus. ita bonū ē obiectū volūtatⁱ. vñ si ꝓponat aliq̄d obiectū volūtati qđ sit vl'e bonū. t fm oc⁹ ꝓsideratōem ex necitate volūtas in id tēdit si aliq̄d velit. nō eīm poterit velle oppositū. Si aūt ꝓponat sibi aliq̄d obiectū qđ nō fm quālibet ꝓsideratōez sit bonū. nō ex necessitate volūtas ferē in illud.

Cōclo scda

¶ Respondet iuxta secundū itellectū duab⁹ ꝓclonib⁹ p̄ma generali. scda magis speciali t determinata ibi. Et q̄. t rē. p̄ma est ista. Voluntas ab aliq̄ obiecto ex necitate mouet q̄ ad specificatōem act⁹. ab aliq̄ aūt non. t q̄ hec cōclo ꝓfuse loq̄tur de obiecto. iō. D. ꝑbando eā annectit aliq̄lem explicatōem t eā infert explicatā hoc mō. Si. p̄ ponat volūtati aliq̄d obiectū qđ sit vl'iter bonū rē. vt in fine huius fe p totū. Probat hec ꝓclo sic explicata q̄ ad ambas ptes. in motu cuiuslibet potentie a suo obiecto cōsideranda est rō p quā obiectū mouet potentiā (ita ſz q̄ si illa rō motiua pfecte inueniat tunc necessario mouet ad specificatōem actus. si aūt nō pfecte inueniat tunc non necario mouet) sed bonū est obiectū volūtatis. ergo seq̄t cōclo. Maiorē. D. oñdit explanatiue de visibili qđ mo-

net sub rōne coloris actu visibilis qui necessario mouet ad specificatōnem act⁹. q̄. si quis decreat videre oportet q̄ moueat a colore t videat colorē. Si aūt ꝓponit aliq̄d qđ nō omīb⁹ modis esset color in actu. sic fm illā ptez nō necessario videret rē. Uncde. D. sub hac explicatōe maioris ad ꝓpositū sub sumit minorē q̄ clara est. Hora ex hac cōclone in ſra duo. p̄mo qđ sit necessario mouere ad specificatōez actus. hoc eīm. D. exponit cū dr in p̄ma pte cōclonis. in id rendit si aliq̄d velit. non eīm poterit velle oppositū. vbi ptz q̄ mouere ad specificatōnem actus necessario nō est facere velle sed est esse id in qđ voluntas si vult necessario mouet sic q̄ nō p̄t in oppositū act⁹. Secundū est notandū cū dicit. vnde si ꝓponat (ſz cuidēter cognitū) q̄ intellectū. nō eīm sufficit q̄ aliq̄d sit vl'iter bonū ad hoc q̄ moueat necessario volūtatē quo ad specificatōem actus. sed oportet q̄ sit cuidenter ꝓpositū volūtati sub rōne vltis boni. nā obiectū volūtatis est bonū ꝓgnitū. quare sequit̄ q̄ argumētū Scoti in. iij. dis. xlix. q. ix. et in. p̄. dis. p̄. q. iij. vbi arguit q̄ vltimus finis sub rōne pticulari ſz deus deberet in via necessario mouere. si beatitudo in cōi moueret. p̄z eīm q̄ hoc argumētū nō est alicuius apparentie. quia vltimus finis t beatitudo in cōi est nobis euidenter ꝓgnita sub rōne pfecti t vniuersaliter boni cū rō beatitudinis in cōi sit rō pfecti boni. nō aūt sic deus est ꝓgnitus euidenter a viatoribus sed solū in patria. quare h̄ nō mouet necessario ad specificatōem. in patria aūt mouet necessario ad specificatōnem. imo t ad exercitiū. nec sufficit indubitas q̄ aliq̄d sit pfectū bonū. sed requirit euidentia. vnde viatoz quidē non dubitat. sed tñ nō euidēter videt. t p h̄ nō necario appetit rē. Et hec notat etiā. d. san. de malo. q. iij. ar. iij. in co. Cōsequit̄ ibi.

¶ Et quia defectus cuiuscūq; boni h̄z rōnem nō boni. ideo illud solū bonū qđ est pfectū t cui⁹ nihil deficit est tale bonū qđ voluntas nō p̄t nō velle. qđ est beatitudo. alia aūt bona pticularia p̄ñt repudiari vl'e approbari a volūtate rē. Probat. assumēdo maiorē ex ꝓclone p̄cedēti. volūtas solū necario mouet ad id qđ vl'e fm oēm ꝓsideratōem est bonū. ſz nō necario in id qđ fm aliquā ꝓsideratōem ē nō bonū. ſz defect⁹ cuiuscūq; boni h̄z rōnem nō boni. ḡ seq̄t ꝓclo iuxta ptes suas. Maioz patuit. Dicnoz de se nota. t capit̄ defect⁹ negatiue. q̄. defect⁹ puatiuⁿ facit malū. ſz negatiuⁿ nō bonū. t q̄ oīs creatura patitur defectū negatiuū. iō est fm aliq̄d nō bona. t p ꝓ̄is ē nō necario volita sec⁹ de beatitudine in cōi q̄ oīaria bona est.

Cōclo .iij.

Aducte aūt q̄ sub beatitudie ꝓ̄hendunt oīa q̄ habent apertā ꝓnexionē cū ea vt est viuere rē. vt patebit ad tertiū. et habet. p. p. q. lxxxij. ar. ij.

Argumentū in cōtrarū

Est p̄ scdā ꝓclonis duplicis. p sēdo mēbro distinctōis. q̄ volūtas vt sic inq̄tuz est poña rōnalis est ad oppositā q̄ sunt pticularia bona in q̄b⁹ nō ptinet vl'e bonū. cū h̄ stat q̄ volūtas vt natura necario mouet ad beatitudinē t sibi necario ꝓnexa ſz magz necario i beatitudiez q̄ i sibi ꝓnexa vt tactū ē ar. p.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ad primū g dom. q sufficies motiuū alicuius potentie nō est nisi obiectuz qđ totaliʒ habet rōnem motiui. si aūt in aliquo deficiat. non ex necessitate mouebit. vt dictum est.

In cor.

¶ Maioz vera. fz nō qđcūqz obiectū est sufficies motiuū. fz illud tm in q rō obiecti pfecte iuenit. Minorē cō cedo. g volūtas ex necitate pt moueri ab obiecto sufficiēti. sed nō qđcūqz est sufficiens.

¶ Ad scđm dom q intellectus ex necitate mouet a tali obiecto. qđ est sp z ex necitate vez. nō āt ab eo qđ potest esse vez z falsum sez a ꝓtingenti. sicut z de bono dictum est.

In cor.

¶ Minoz nō est vera vlter sed de obiecto qđ ꝓtinet veritatē necessariā z euidentez tē.

¶ Ad tertiū dōz q finis vltimꝰ ex necessitate mouet voluntatem. qz est bonū pfectū. z similiter illa que ordinant ad hunc finē. sine quib⁹ finis haberi nō pt. sicut esse z viuere z hmōi. alia vero sine qb⁹ finis haberi pt nō ex necessitate vult finē sicut ꝺcluſiones sine qb⁹ ꝑncipia pñt esse vera. nō ex necessitate credit qui ꝑncipia credit.

¶ Ad minorē ꝑncipalē ꝑmo. finē vltimū alicꝭ ex necessitate vult. ad illā. Finis aūt est rō volendi ea q sunt ad finē. Dico q est ratio necessario volēdi q sunt ad finē habentia necessariā cōnexionē cū fine. ita q sine eis finis haberi nō pt. Ultra. z sic videt vez de iā dictis. fz nō de his sine quib⁹ pt haberi finis. g ex necessitate mouetur ab obiecto aliquo sed nō quolibet.

¶ Utz volūtas de necessitate moueatur ab appetitu inferiori.

L

AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet q voluntas ex necessitate moueat a passione appetitꝰ inferiorꝭ. dicit em ap⁹ ro. v. Nō em qđ volo bonū hoc ago. fz qđ odi malū illud facio qđ dz ꝓpter ꝺcupiscentiā q est passio qdam. g volūtas ex necessitate mouet a passione. ¶ Ꝑ. sicut dz in iij. ethi. qlis vnuſqſqz est talis finis videt ei. fz nō ē in potestate volūtatis q statim passionē abijciat. g nō est in ptāte volūtatis q nō velit illud ad qđ passio se inclinat. ¶ Ꝑ. cā vlis nō applicat ad effectū pticularē nisi mediante cā pticulari. vñ z rō vlis non mouet nisi mediāte estimatōe pticulari. vt dz in. iij. de aīa. fz sicut se hz rō vlis ad estimatōez pticularē. ita se hz volūtas ad appetitū sensitiuū. g ad aliqđ pticulare volēdū nō mouet volūtas nisi mediāte appetitu sensitiuo. g si appetitꝰ sensitiuꝰ sit q aliquam passionē ad aliqđ disposit⁹. volūtas nō poterit incōtrariū moueri. Sed ꝺ est qđ dz gen. iij. Subtracta erit appetitꝰ tuꝰ. z tu dñabris illi⁹. nō g volūtas hois ex necitate mouet ab appetitu inferiori.

¶ Hic. D. inqrit qūo volūtas moueat a passione appetitus sensitiui. z qz corpa celestia nō mouent nisi mediante appetitu sensitiuo. ideo habita determinatōe huius questionis habet etiā qūo corpa celestia moueāt. Quare d. san in hac questione nō querit specialiter de modo motionis corpoꝝ celestiū.

voluntas mouetur.

¶ Respondeo dōm q sicut supra dictū est. passio appetitꝰ sensitiui mouet volūtatē ex ea pte q voluntas mouet ab obiecto. inqztū scz hō aliqliter dispositus q passionē iudicat aliqđ esse ꝺuenies z bonum qđ extra passionē existēs nō iudicaret. hmōi āt imutatio hominis p passionē duob⁹ modis ꝓtingit. vno mō sic q totaliʒ rō ligat. ita q hō vsum rōnis nō hz. sicut ꝓtingit in his q ꝓpter vehemētez irā vel ꝺcupiscentiā furiosi vel amentes fiūt. sicut z ꝓpter aliquā aliā ꝑturbatōem corꝑalez. hmōi em passiones nō sine corꝑali transmutatōe accidūt.

¶ D. ꝑmo ꝑmittit ꝺclusionē ꝑambulare distinctiuā. Secđo ꝓfomiter distinctē respondet ibi. Et de talib⁹ tē. Cōcło ꝑambularis est. hō ꝑt dupliʒ a passione moueri. Uno mō sic q passio absorbeat oīno iudiciū rōnis. aliq̄ aūt nō totaliʒ absorbet. Probat. passio mouet volūtatē q ad specificatōem act⁹ inqztū hō aliqlit disposit⁹ ex imutat⁹ q passionē iudicat ꝺuenies qđ extra passionē nō iudicaret. fz hmōi imutatio hois q passionē dupliʒ ꝓtingit. g ꝺcło vera q etiā hō dupliʒ moueat. z explicat. D. ꝑmū mēbz. sicut ꝓtingit in his q ꝓpter vehemētē irā tē. secūdā ꝑtem postea explicat. Aduerte āt q notāter dz q hō dupliʒ moueat a passione. z nō dz q volūtas dupliʒ moueat. qz qū rō est absorpta a passione ꝑt ꝺdem moueri hō. fz nō volūtas. qz ipa nō mouet nisi ꝑuio iudicio rōnis. hō aūt ꝑt etiā moueri ex imaginatōe z appetitu sensitiuo sicut alie bestie vt patebit. Deinde cū dicit.

¶ Et de talib⁹ eadē est rō sicut z de aīalib⁹ brutis q ex necitate sequūt ipetū passionis. in his em non est aliqs rōnis mot⁹. z ꝑ ns nec volūtatis.

¶ Responder iuxta ꝑ dictā ꝺcłonē distinctiuā dupliciʒ ꝺcłone. scđam ibi. Aliqn aūt tē. ꝑma est. Hoies in qb⁹ rō totaliʒ ligatur q passionē. necessario mouent a passiōe (scz q ad specificatōem) ꝓbat. Dialia bruta necessario sequūt ipetū passionis. fz de talib⁹ hoib⁹ ea dē est rō sicut et de aialib⁹ brutis. g ꝺcło vera. Maioz nota. qz ad apprehensum obiectū mouent necario. qz nō possunt in oppositū moueri. Minoz pz. qz in his nō est aliqs rōnis motus z ꝑ ns nec voluntatis. ex q sequtur q hoices simules bestijs mouent ex sola phātasia vel imaginatōne ꝺcitata. q passionē sicut z bestie tē. patz ex hac ꝺcłone ad qsitū q hō potest necessario moueri a passione appetitꝰ sensitiuꝰ q ad specificatōem actꝰ. sic q velit determinate illō ad qđ affiat passio z nō oppositū et⁹ qn nō agit mō hūano sed bestiali. Deinde ibi.

Ad 1ū

¶ Aliqn aūt rō nō totaliter absorbet a passione fz remanet qztū ad aliqđ. iudiciū rōnis liberū sed fm h remanet aliqđ de motu volūtatis. inqztū g rō manet libera z passioni nō subiecta. in tm volūtat⁹ motus q manet nō ex necitate tēdit ad h ad qđ passio inclinat. z sic aut motus volūtatis nō est in hoie. fz sola passio dñat. aut si motus voluntatis sit. non ex necessitate sequitur passionem.

¶ Subūgit secūdā ꝺcłonē explicādo ꝑtē secūdā ꝑtē ꝺclonis ꝑambularis ad ꝓpositū hui⁹ secūde ꝺclonis. i. q aliqn rō. i. vsus rōnis nō totaliʒ absorbet. fz manet iudiciū aliqliter liberū. i. q ad aliq̄ ꝑticularia bona z manet q cōsequēs etiā mot⁹ voluntatis. Concło correspondens.

Ad 2ū

Ad 3ū

Articulus iiij.

Cōdo. q.

Si motus volūtatis sit. non ex necessitate sequtur passionem. Et habet ex hoc rūsio formalis. q nō necario mouet a passione appetitus sensitiui. Probat ꝺclo. Rō manet libera z passioni nō subiecta. g motꝰ volūtatis q manet. non ex necitate tendit ad hoc ad qđ passio inclinat. Añs pz ex hypothesi. qz suppositū est rōnē manere liberā Tenet ꝑña ex dictꝭ in ꝓncipio articuli. qz passio nō mouet nisi inqztum mutādo hoīem trahit ad iudicādū bonū id ad qđ afficit Si g rō maner libera. fz libertate cōtradictōis potēs approbare vel refutare. etiā voluntas ꝑt velle z nō velle ¶ Et est fundamētū. qz volūtas sp sequit iudiciū rōnis. litz non sp rōnis recte. si g iudiciū est liberū. g z volūtas. Un vbi iudiciū ꝓncticū nō est liberū fz determinatū sicut respectu vltimi finis. ibi nec volūtas est libera Aduerte hic ex hac ꝓbatōe. qz mēs. D. est q ꝓma radix libertatis formaliʒ in volūtate existēs radix libertat⁹ est ipa indifferētia z indeterminatio rōnis. quā indifferētiā. D. hic vocat libertatē rōnis. Et de h. ꝑ. q. lxxxiij. ar. ꝑ. Scot⁹ aūt in ꝑ. dis. xxxviij. ponit libertatez ꝓmo q rendaz in volūtate. qđ possz admitti q ꝓmo est in volūtate formaliʒ. Sed inqztū ipe negaret libertatē a rōne radicaliʒ. negak dictū suū. imo z añ oēm actū volūtatis necessario ꝓcedit in rōne indeterminatā iudicij ꝓnctici. in ꝓtingentib⁹ opabilib⁹ qđ fundat libertatez volūtatis. de hoc ꝓma parte deo duce

Scotus.

Argumētū in contrariū

Probat secūdam ꝺclusionē. qz appetitus sensitiuꝰ est sub prāte rōnis. qua nō absorpta volūtas nō necario mouetur

¶ Ad ꝓmū g dom. q etsi volūtas nō possit facere q̄n motꝰ ꝺcupiscētie insurgat. tē. g aplus dz. Quod odi malū illud facio. i. ꝺcupisco. tn ꝑt volūtas non velle ꝺcupiscere aut ꝺcupiscētie nō ꝺsentire. z sic nō ex necessitate sequtur ꝺcupiscētie motū

¶ Ad auctoritatez. sed q odi malū facio. i. ꝺcupisco q sensualitatē. p motū ꝑuenientē imperiū rōnis Sz negat ꝑña. qz z si insurgat aliqua ꝺcupiscentia in sensualitate. volūtas tn ꝑt illā repimere z ipsi nō necario ꝺsentit tē.

¶ Ad scđm dom. q cuz in hoie due sint nature. intellectualis scz. z sensitiua. qnqz qđē est hō aliqlis vniformiter fm totā aīam. qz scz vel ꝑs sensitiua totaliʒ subijcit rōni. sicut ꝓtingit in virtuosis. vel econuerso. rō totaliʒ absorbet a passione. sicut accidit in amentib⁹. sed aliqn z si rō obnubilet a passione. remanet tn aliqđ rōnis liberū. z fm hoc ꝑt aliqs vel totaliter passionē repellere. vel saltē se tenere ne passionē sequt. in tali em dispone. qz hō fm diuersas ꝑtes aīe diuersimode disponit. aliud ei videt fm rōnem. et aliud fm passionem

¶ Ad maiorē. qualis vnuſqſqz est fm rōnē. talis fiis videt ei. z qualis est fm sensualitatē talis videtur ei fm sensum. sed addo q ꝑt aliqđ videri fm sensuz qđ nō videt fm rōnē. et ꝑt hō ee aliqlis fm vnā naturā. z nō fm aliā. Ad minorē. vera est qn passio dominat z absorbet rōnē. sed nō vlter. Et esto q nō possit eā statim abijcere ꝑt tn se cohibere p rōnē ne ꝺsentiat. Un negatur ꝑña. De illis duab⁹ solutionib⁹ habet etiā D. aliqđ. ꝑ. parte q. lxxiij. ar. ꝑmo tē.

¶ Ad tertiū dōm. q volūtas nō solū mouet a vo

Ad 1ū

Ad 2ū

Ad 3ū

Duplex motio dei.

lūtati ad actū respectu obiect⁹ determiniet ipm ad vnum sic q nō possit oppositū velle. deus em̄ cooperat̄ z ad exercitiū z ad specificatōem actus. etiā respectu alioꝝ obiectoꝝ a se ēt̄ ad oīne qđ est entitatis

¶ Rūdeo dōm. q sicut Diony. dr. iiij. ca. de dino. ad pmā dictā diuinā nō ptinet natura rerū corrūpere sz seruare. vñ oia mouet fm eoꝝ dditōem. ita q ex causis necessarijs p motionē diuinā sequūt effectus ex necessitate. ex causis aūt dtingētib⁹ sequūtur effect⁹ dtingēter. qz igit volūtas est actiuū pnci piū nō determinatū ad vnū. sed indifferēter se hns ad multa. sic deus ipaz mouet q nō ex necessitate ad vnū determinat. sz remanet mot⁹ ei⁹ dtingēs z non necessari⁹ nisi in his ad q̄ natural̄ mouet.

Cōclo rnsi. ¶ D. rndet tali dclone. De⁹ mouet volūtatē sic q nō ex necessitate ad vnū determinat. sz remanet cē. vt in fine lre q totū. Nota exceptōem nisi in his ad q̄ natural̄ mouet. Ūñ intellect⁹ dclonis est q deus nō ad oia mouet necessario. qz nō ad ea ad q̄ non natural̄ mouet. sed mouet eam necario ad natural̄ volita. Probatur dclo. De⁹ oia mouet fm̄ eoꝝ dditionē. ita q cē. vt in littera. sz volūtas est pncipiū actiuū. nō determinatū ad vnū. sed indifferēter se hns ad multa. scz in pticularib⁹ bonis. et volūtas vt volūtas. Igit̄ secđ dclo. Maior. pbat auctoritate ex dicto Diony. qz ad diuinā puidētiā nō ptinet naturā rerū corrūpere. sed seruare. quare vnāquāq̄s mouet fm dditōem suā cē. Minor relinq̄tur nota. intelligēdo eā. vt tactū est de volūtate vt volūtas. vel liberū arbitriū est. licz vt natura se habeat ad vnū. z sic etiā ad vnū mouet. ¶ Aduerte circa ista. q qz dei motio cooperatiua pertim. modificat̄ in vnoquoq̄ z respectu vniuscuiusq̄ fm modū suū. ideo vnūq̄q̄ vnā illa coopatione fm suū modū. sic em̄ oia suauiter disponūtur. Et qz mod⁹ volūtatis respectu pticulariū bonoꝝ. imo z opationū suaꝝ. est libere velle. z libere velle id vel aliud libertate dtradictōis. ideo volūtas cū diuina motōe occurrit put vult z libere. Et hoc vult ista ꝓbatio. Ūñ dicimus ꝛta Scotū in p. dis. ij. q. ij. et alibi. p Aristotele quē imerito reprehēdit. q etiā si deus ageret ex necessitate natura nihilominꝰ saluaret̄ ꝛrigēria i reb⁹ ꝓpter rōnē iā dictā qz ēt̄ cū cq̄ de⁹ ex pte sui necario ageret. tñ sua actio cooperatiua modificaret̄ fm naturā z modū cause secūde Sicut z de facto videm⁹ influētiā celi in defectiuā. ꝓpter istoꝝ inferioꝝ defectiuā dispōnē nō ptingere ad suū effectū. qz ꝓter mouere pme cause oꝑtz z ocurrere mouere secūde cause si detrat̄ secđ effectus cē.

3 Scotus p Aristo. que licot⁹ negat.

Argumēta in cōtrariū

Cōfirmat dclonez. qz derelict⁹ est hō in manu ꝓsilij sui vt eā extendat ad qđcūq̄ voluerit. z ita nō est determinatus ad vnum. sed habet se in libertate dtradictōis

¶ Ad pmū ḡ dōm. q volūtas diuina non solū se extēdit vt aliq̄d fiat p rem quā mouet. sz vt etiā eo mō fiat q̄ ꝓgruit nature ipius. z ideo magis repugnaret diuine motiom si volūtas ex necessitate moueret. qđ sue nature nō ꝓpetit. q̄ si moueret libere. put ꝓpetit sue nature

¶ Maior negat. qz agens cui resistī nō ꝑt mouere fm ꝓditōem rei. z in hoc ipo sibi nō resistit. q̄n sequat⁹ mot⁹

volūtas mouetur

fm modū sue motōis Ūñ volūtas nō resistit deo. quia mouet sicut de⁹ eā vult moueri. Et repugnat diuine motioni qđ moueret ad oia necario. q̄re ꝓcessa minoꝛe negatur ꝓsequentia

¶ Ad scām dōm. q naturale est vnicuiq̄ qđ de⁹ opat̄ in ipo vt sit ei naturale. sic em̄ vnicuiq̄ ꝓuenit aliq̄d fm q de⁹ vult q ei ꝓueniat. nō aūt vult q q̄cūq̄ opat̄ in reb⁹ sit eis naturale. puta q mortui resurgat. sz h̄ vult vnicuiq̄ cē naturale. q potestati diuine subdatur.

¶ Maior ꝓcedit. qz idē ē natural̄ moueri z necario vñ necarius capit̄ p determinato. Minor negat. qz non vnūq̄q̄ qđ de⁹ opat̄ p̄sertim actōe ꝓuenīte z miraculosa q̄nq̄ est naturale. sz qđ de⁹ opat̄ vt sit naturale. hoc est naturale ei. Dico aūt q de⁹ nō opat̄ in volūtate naturalitatē respectu omniū. sz mouet cooperatiue vt volūtas liztere ꝓcurrat. z hoc ē naturale volūtati litere. moueri ad aliqua. quare negat̄ ꝓna. sed dz inferri. q̄ naturale est volūtati moueri a deo fm modū suū sz litere.

¶ Ad tertiū dōm. q si de⁹ mouet volūtatem ad aliq̄d ipossibile est huic positōi q volūtas ad illud nō moueat. nō tñ est impossibile simp̄l̄r. vñ nō seq̄t q volūtas a deo ex necessitate moueatur

¶ Ad minoꝛē. seqūtur ipossibile nō absolutū. sz ex cōditōe ad illā. Nō est ḡ possibile verū ex suppōne. supposito sz q de⁹ velit volūtatē ad hoc mouere efficaciter. sed est possibile absolute. qz ꝑt de⁹ eā nō mouere. z mouēdo mouet eam ex pte volūtatis litere. tñ ifallibiliter. Videꝑ. p. q. xix. cē.

¶ Questio. xi. de fruitione

Deinde ꝓsiderandū est de fruitōe. Et circa hoc querunt̄ q̄ttuoꝛ. Primo vtr̄ frui sit act⁹ appetitiue poñe. Secđo vtrū solū rōnali creature ꝓueniat. an etiā aialib⁹ brutis. Tertio vtrum fruitio sit tñ vltimi finis. Quarto vtr̄ sit solū finis habiti

¶ Postq̄ actū est de actu volūtat̄ circa finē q̄ dr̄ vel le. hic ꝑnter agit̄ de actu q̄ dr̄ frui. Et pz rō ordinis. nam velle respicit finez z bonū absolute. z est finis. z aliq̄ mōius qđ est finē. Frui aūt est finis vltimi tm̄. quare cōtract⁹ est ex pte obiecti cē. Facit aūt. D. circa hoc duo. Primo agit de ipo in ꝓpatōe ad subiectū. ostēdēdo cuius poñe sit act⁹. Secđo p ꝓpatōem ad obiectū. ostēdendo qđ sit obiectū ei⁹ in ar. iij. Primo facit qđ dictū est. Secđo determinat dubiū. ar. ij

¶ Utr̄ frui sit actus appetitiue potentie

Ad pmuz sic ꝓcedit. Videt q frui nō sit solū appetitiue poñe. Frui em̄ nihil aliud cē videt q̄z fructū cape. hz fructū hūane vite q̄ est btitudo accipit intellect⁹. in cuius actu btitudo ꝓsistit. vt supra oñsum est. q frui nō est appetitiue poñe. sz intellect⁹ ¶ D. quelibet potentia hz ꝓpriū finē q̄ est pfectio ei⁹. sicut visus finis est cognoscere visibile. auditus peipere sonos z̄c̄s

q. iij. ar. vij

hz finis rei est fruct⁹ eius. ḡ frui est poñe cuiuslibet z nō solū appetitiue. ¶ D. fruitio delectatiōem quādā iportat. hz delectatio sensibilis ptinet ad sensum q̄ delectat in suo obiecto. z eadē rōne delectatio intellectualis ad intellectū. ḡ fruitio ptinet ad appḥēsiuaz ponaz. z nō ad appetitiuā ¶ Sz ꝛta est qđ aug. dr̄ in ꝓmo de doc. xpi. et in. x. de tri. Frui est amore inhe rere alicui rei ꝓpter seipam. hz amoꝛ ptinet ad appetitiuā ponam. ḡ z frui est act⁹ appetitiue potētie.

¶ Hic. D. ꝓmo inq̄rit cui⁹ poñe sit frui

¶ Rūdeo dōm. q fruitio z fruct⁹ ad idē ptinere videnť. z vnū ex altero deriuari. q̄tū aūt ad hoc nihil ad ꝓpositū refert nisi q hoc ꝓbabile videt q id qđ magis est manifestū ꝓus etiā fuerit noiatū. sunt aūt nobis ꝓmo manifesta q̄ sēs sensibilia magis. vñ a sensibilib⁹ fructib⁹ nomē fruitōis deriuatū videt

¶ D. primo p̄mittit quoddā notabile z ꝑambulum neciarū ad rūsionē. Secđo deducit z dclonē rūsiuā. ibi. Fruct⁹ aūt cē. Notabile aūt ꝓtinet vnū. z ex⁹ explicatio nē. qz videz fruct⁹ z fruitio ad idē ptinere videt. qz scz fruitio est ipius fructus. z vnū videt ex alio deriuari. Secđo dr̄. D. q ad positū nō multū refert qđ ex alio deriuet. tñ ꝓbabile videt q a sensibilib⁹ fructib⁹ nomē fruitōis deriuatū sit. Et ꝓbat hoc. qz qđ est magis manifestum ꝓus fuit nomiatū. z sic aliud ab ipo deriuat. hz sensibilia sz magis nota. ḡ ex fructib⁹ sensibilib⁹ venit nomē fruitōis. z q hoc habeť q nomē fruitōis sumit a fructu sensibili. z ꝓ ꝓns ex fcarō fruct⁹ sensibil⁹ videndū est qđ fcer fruitio nō solū sensibilis. sed in ꝓmuni. qz ex sensibilib⁹ ꝑmo notis manuducimur ad intellectuz spūaliū. Et ex h̄ notabili habeť fundamētū p rōne sequenti p̄sertim pro minoꝛe Consequenter cū dr̄

¶ Fruct⁹ aūt sensibilis est id qđ vltimū ex arbore expectat̄. z cū qdā suauitate pcipit̄. vñ fruitio ptinere videt ad amoꝛē vel delectatōnem quā alq̄s habz de vltimo expectato. qđ est finis. finis aūt z bonū est obiectū appetitiue poñe. vñ manifestū est q fruitio est actus appetitiue potentie

Cōclo rnsi. ¶ Deducit dclonē rūsiuā talē. Fruitio est act⁹ appetitiue poñe Probat̄. finis z bonū ē obiectū appetitiue potentie. sz fruitio ptinet ad amoꝛē vel delectatiōem habitā de vltimo fine. ḡ fruitio ptinet ad appetitiuā potētiaz. et est act⁹ ei⁹. Maioꝛ nota. Minoꝛ pbat̄. Fruct⁹ sensibilis est id qđ vltimū ex arboꝛe expectat̄. z cū qdā suauitate pcipit̄. sz nomē fruitōis deriuatū. videť a sensibilib⁹ fructib⁹. ḡ fruitio est suauitas q̄dā q est amoꝛ vel delectatio de vltimo expectato. qđ est finis in ꝓposito. Maioꝛ ꝓbatur ꝓma pz ad sensum. Minoꝛ declarata fuit in notabili pambulari ¶ Nota hic ꝓmo circa dclonē. qz. D. dr̄ q fruitio sit act⁹. nā Scot⁹ in. p. dis. j. q. iij. et in. iij. distin. xix. q. vij. ex hoc q aliq̄ auctoritates videť sonare q fruitio sit act⁹. ipe infert. q fruitio nō sit delectatio. Et rō cō sequētie stat in hoc. qz fm ipm delectatio z tristitia a toto gne hūt rōnē passionis. q̄nq̄ qđ sensitiui apperit⁹. q̄n q̄z intellectiui. D. aūt sa... ifra. q. xxij. ar. iij. nō hz illū modū dicēdi. sz noīat delectatōem volūtatis simplicē actuz volūtatis. q̄re bñ stat q fruitio sit act⁹. z tñ idē delectationi Est aūt mod⁹ dicēdi. d. san. in btō Aug. fundat⁹. vt

Fruitio act⁹ z tñ delecta. Scot⁹ ꝛra.

Scotus.

Alphonsus

Caꝑolus.

ibidē pz. Nota scđo circa minoꝛē ꝓncipalē. q. D. loq tur sub diuisiōe sz q fruitio ptinet ad amoꝛē vel delectatōem. z h̄ forsan factū est. ꝓter diuersas scōz auctoritates. p̄sertim b. Aug. sicut z Scot⁹ vbi iā fatet difficile cē. pbare qđ sit ꝓpriū huī⁹ vocabuli fcatū. Ipe em̄ magis ad h̄ declinat q fruī (oꝛ diatū saltē) idētificet̄ cū amoꝛe dei tenuolētie. intēs qbusdā auctoritatib⁹ b. aug. Aliās aūt videť vt pz apud Alfonsum in. p. dis. p. ar. ij. q. fruitio cēntialr includat z ꝓ ūctim actū delectatōis z dilectionis. Et pbat multipl̄r q nō possit idētificari cū dilectione sola. sed fm eū est q̄dā ꝙstitutū vel aggregatū ex eis. licz ꝓncipaliť ꝓsistat in actu delectatōis q̄z in actu dilectōis. Vide ibidē in dclonib⁹. iij. et. iiij. Que autē fuerit finalis mens. d. san. vide apud Caꝑo. in. p. dist. p. q. p. in solonib⁹ ꝛra tertiā dclonē. Quia ex multis auctoritatib⁹ z passiū dict. d. san. ipz sensisse carthegozice. qz idētificet̄ cū delectatōe. ꝓsupponit aūt amoꝛē. sic q in illa auctoritate famosa bti Aug. sit p̄dicatio causalis. s. frui est amoꝛe inherere. Nō em̄ dr̄ q frui sit amare. sz amoꝛe inherere. q qđ dat intelligere q fruitio ē inhḥio z quies ꝑ̄s amoꝛē sicut effect⁹ cām suā Nec tñ iuxta illū modū dicēdi sunt idē quantitatr fruitio z delectatio. sz delectatio ꝓmuntiat est. z fruitio est delectatio q̄tatiua tm̄. multi em̄ delectant̄ in his de qb⁹ resilire intendūt. nec ibi sistere nec q̄tari nec in affectu. Et qz hec disputatio de noīe ē ideo in hac re nō est ꝓtendēdū iuxta doctrinā bti Aug. v. de tri. c. vij. q. cū res ꝙstat nō est vis faciēda in noīb⁹.

Aduerte tertio. circa eā de minoꝛē. q fruitio ē de vltimo expectato. nō q̄dē ad possidēdū. vt Scot⁹ bñ dr̄. sz ad degustādū z gaudendū cū suauitate pcipit̄. sz nō oꝑtz q fruitio sit id quo ꝓmo attingit̄ illud expectatū. Sz est q̄tatio appetitus ꝙsecutōem expectati ꝙsequens. vt habetur apud. d. san. in. p. dis. p. q. p. ar. p. in corpe. z hic ad ꝓmū vbi vide de hac materia. Scot⁹ q̄dē ꝓclonē huī⁹ articuli supponit verā vbiā. sz solū disputat q̄lis act⁹ appetit⁹ sit

Argumēta in cōtrariū

Est ꝓ ꝓclone rūsiua. ilz la tñ auctoritas hz varias expōes Aliq̄ em̄ exponūt formaliť identice. aliꝫ causalr. vt tactū est. saltē q fruitio deficiat̄ solū ꝓtialr. aliꝫ dicūt q Aug⁹ hic loq̄t̄ de fruitōe vt condistinguitur vsui. sz. d. san. hic loquitur de fruitōe. ꝓut fm derivatōem videt descēdere a fructu cē.

¶ Ad ꝓmū ḡ dōm q nihil ꝓhibet vnū z idē fm diuersas rōnes ad diuersas poñas ptinere. ipa igit visio dei inq̄tū est visio est act⁹ intellect⁹. inq̄tū aūt est bonū z finis ē volūtat⁹ obiectū. z h̄ mō ē ei⁹ fruitio. et finē hūc intellect⁹ ꝓseqūt̄ tāq̄ potētia agēs. voluntas aūt tanq̄ potentia mouens ad finem. z fruens fine iam adepto.

¶ Ad maioꝛē. si intelligit̄ q frui sit cape fructū subiective. sicut poña agēs recipit in se actū p̄sertim imanētem. sic negat̄ maioꝛ. z ꝓcedit minoꝛ. qz intellect⁹ capit fructū summū i se. scz btitudinē sic ꝓncipiū act⁹ imanēs. Si aūt intelligit̄ maioꝛ de cape obiective in rōne boni delectātis sic q capit̄ in rōne fructus tāq̄ scz obiectū fruibile aliq̄ mō. sic ꝓcedit maioꝛ z minoꝛ negat̄. qz sic nō capit fructū formaliť nisi poña que hz bonū ꝓ obiecto. Hoc aūt est appetitus nō intellectus. Quare esto intellect⁹ recipiat in se fructū scz visionē vt actū respectu veri. nō tñ respicit actuz sub rōne boni delectātis. sed volūtas. Quare negat̄ ꝛña. Patz ex hac solone. q nō oꝑtz fruitionem esse illius

Universidad de Deusto
Biblioteca

potētie q̄ apphendit in se fructū subiectiue sicut ꝓncipiū eius. sed est potētie q̄ respicit fructum in rōne obiecti. qđ est appetitus.

¶ Ad scđm dōm. q̄ pfectio ⁊ finis cuiuslibet alteri⁹ poñe ꝓtinet sub obiecto appetitiue. sicut ꝓpriū subcōt. vt dictū ē supra. vñ pfectio ⁊ finis cuiuslibet potentie inq̄tū est q̄ddā bonū. ptinet ad appetitiuam. propter quod appetitiua potentia mouet alias ad suos fines. ⁊ ipa ꝓsequitur finem quando quelibet aliarum pertingit ad finem.

¶ Ad maiorē. vera est. ad hunc sensum. q̄ est ꝓpriꝰ finis illi⁹ poñe. est tñ etiā finis cuiuscūq̄ poñe alteri⁹. etiam appetitiue intellectiue finis. licz ina dēq̄t⁹ Sicut cognoscere verū est ꝓpri⁹ finis intellect⁹ adeq̄t⁹. ⁊ est etiā finis volūtatis sz ina dēq̄tus. q̄z ipa respiciat oia bona hominis. ⁊ nō solū vni⁹ poñe. Et hoc intelligit de volūtate vt volūtas est. nō vt natura. sz vt est appetit⁹ hois.

Scđo dico ad maiorē. q̄ quelibet poña hz ꝓpriū finē. eius tñ nō est mouere ad illū. sz solius appentiue q̄ etiā in fine habito q̄scat. Unde q̄libet poña ꝓsequitur finē sicut agēs ipm. sz nō sicut delectata in ipo delectatōe q̄ est act⁹ elicitus ⁊ aialis q̄lis est fruitio. ¶ Ad minorem. finis p̄ sertim vltim⁹ est fruct⁹ ⁊c. Negat ꝓña. sed deberet inferri q̄ res vel act⁹ qua vel quo volūtas fruit p̄t cē alteri⁹ potentie q̄z volūtatis. ⁊ hoc est verū

¶ Ad tertiū dōm. q̄ in delectatōe duo sunt. scz p̄ceptio ꝓuenientis. q̄ ptinet ad apphēsiuā poñam. ⁊ ꝓplacentia eius qđ offertur vt ꝓuenies. ⁊ hoc ptinet ad appetitiuā poñam in q̄ rō delectatōis ꝓplet

¶ Maior ꝓcedit. Uñ. D. et videt eā ꝓcedere. Ad minorē dico. q̄ duplex est delectatio. Una naturalis large accipiēdo delectatōem. vt pz apud. d. san. in de trinitate. xxij. q. p. ad vltimū. scz etiā. p habituali inclinatōne et ꝓnaturalitate ad aliq̄d. ⁊ illa est nō solū sensus respectu obiecti sui. sz etiā cuiuslibet poñe respectu obiecti sui. et videt parū vel nihil differre ab appetitu naturali. Et talis delectatio. si tñ delectatio dici debeat. nō dr fruitio. Sz alia ē delectatio ꝓprie dicta q̄ ē act⁹ elicit⁹. q̄ est appetitus aialis. Et de ista loquendo distinxit. D. minorem q̄ talis ptinet ad sensuz. i. poñam sensitiuā. afficderet. i. aliq̄d pambulū ad fruitōez. qđ est cognitio ptinet ad cognitiuā sz negat q̄ ipa fruitio in se ptineat. quare negat ꝓña. De materia isti⁹ solonis. inq̄tū distinguit appetitū naturalē ⁊ aialē. ⁊ ꝓ ꝓñs delectatōem. infra. q. xxvi.

¶ Utz frui soli rōnali creature ꝓueniat. an etiā animalib⁹ brutis

Ar. p. in fo. ad scđm.

Secundū

Ad scđm sic ꝓcedit. Uidet q̄ frui solūmō sit hominū. dr em Aug⁹. in ꝓmo de doct. xpi. q̄ nos hoies sumus q̄ fruimur ⁊ vtimur. nō g̃ alia aialia frui pñt. ¶ P. frui ē vltimi finis. sz ad vltimū finē nō pnt ptingere bruta aialia. g̃ coz nō est frui. ¶ P. sicut appetit⁹ sensitiuus est sub intellectiuo. ita appetit⁹ naturalis ē sub sensitiuo. si igit frui ptinet ad appetitū sensitiuū. videt q̄ pari rone possit ad naturalē ptinere. qđ pz eē falsum. q̄ ei⁹ nō est delectari. g̃ appetit⁹ sensitiui nō est frui. ⁊ ita nō ꝓuenit brutis aialib⁹. ¶ Sz ꝓtra ē qđ Aug⁹. dr in li. lxxxiij. q. Frui q̄dem alb ⁊ q̄libet corpali voluptate nō absurde estimātur ⁊ bestie.

¶ Hic. D. determinat quoddā dubiū. an soli⁹ hois sit frui. Et est hic articul⁹ quasi etiā determinatio p̄cedētis. q̄z dictū est q̄ frui sit poñe appetitiue. hic inq̄rit cuius appetitiue. an solius rōnalis appetit⁹. ⁊ capit hō extense p oi natura rōnale. qđ pz in fine articuli ⁊ in titulo q̄sti

¶ Rñdeo dōm. q̄ sicut ex p̄dictis habet frui non est act⁹ poñe ꝓsequētis ad finē sicut exequētis. sed poñe iperātis exercitōem. dictū est em q̄ est appetitue poñe. In reb⁹ aūt cognitōe carētib⁹ inuenit q̄dē poña ptingēs ad finē p modū exequētis. sicut grue tendit nozsum. ⁊ leue surſum. Sz poña ad quā ptinet finis p modū imperātis nō inuenit in eis. sz in aliq̄ superiori natura q̄ sic mouet totā naturā p imperiū. sicut in hñtib⁹ cognitōem. appetit⁹ mouet alias poñas ad suos actus Uñ manifestū est q̄ in his que cognitōe carēt q̄ꝰ ptingāt ad finē. nō inuenitur fruitio finis. sz solū in his q̄ cognitōem hñt.

¶ Et q̄z extendendo hoīem ad naturaz rōnalē ꝓter ipm nō sunt nisi pure naturalia ⁊ bestie. ideo. D. ꝓmo respōdet de puris naturalib⁹ cognitōe carētib⁹. an frui eis ꝓueniat. Scđo de bestijs an etiā eis ꝓueniat. ibi. Sz cognitio ⁊c. Ex qbꝰ habet rñsio ad q̄situm. an frui solū homini ꝓueniat. Primū ꝓpter talē ꝓclone. in his q̄ cognitione carēt q̄ꝰ ptingāt ad finez. nō inuenit fruitio finis. sed solū in his q̄ cognitōem hñt. Probat. frui nō est potentie pueniētis ad finē sicut exequētis. sz poñe imperantis executōem. Sed in reb⁹ cognitōe carētib⁹ ⁊c. vt in littera. Maior patuit ar. p. ad scđm. q̄z est poñe appetitive. que sz est appetitiua aialis ⁊ motiua. Minor declarat in littera. et pz ex dictis. q. vi. ar. p. q̄z hmōi naturalia hñt in se ꝓncipiū vt moueant. sz nō vt moueāt se ꝓpter finē. et q̄z poña respiciens finē est imperiua. nō exequēs. ideo in eis nō est imperiū ⁊ motio ad motū suū Frui g̃ ꝓsistit in hoc q̄ poña mouēs ad finē ⁊ bonū ꝓsequitur ipm imediate p se. vel p poñaz ab ipa motā. Sz in naturalib⁹ nō est poña mouēs ad finē. esto ipa moueāt ꝓpter finē. ideo ipa nō fruūtur fine. sz quasi natura ipa supior mouēs ea ad finē fruit fine motōis rerū. Cōcordat cū his scot⁹ super. q. v. in fine. q̄z cm naturalia nō hñt actū elicitū respectu finis. nec sibi p ꝓñs inherēt. sed magis a natura infiguntur. ideo nullo mō fruūtur. sed inclinatio coz naturalē cū ad finē pueniūt q̄ceraē absq̄ fruitōe. quies cm in plus est q̄ fruitio vel delectatio. vt tangit infra in materia de delectatōe. Et hoc tāgit hic a. d. san. cū dr in scđa pte cōclusionis. sz solū in his q̄ cognitōem hñt. q̄z hmōi habēt actū elicitū respectu finis hūdi p quē actū se mouēt in finem. ⁊ in ipo ꝓsecuto itez hñt cognitōem ⁊ actū appetit⁹ elicitū. qui est appetit⁹ quietatio act⁹ elicitus. Uide. d. san. in p. dis. p. q. v. ar. p. Deinde cū dr

¶ Sed cognitio finis est duplex. pfecta ⁊ impfecta. Perfecta q̄dē qua nō solū cognoscit id qđ est finis ⁊ bonū. sz rō vltis finis ⁊ boni. ⁊ talis cognitio ē solius rōnalis nature. Impfecta aūt cognitio est q̄ cognoscit ꝓticulariter finis ⁊ bonū. ⁊ talis cognitio est in brutis aialib⁹. quoz ⁊ ꝓtutes appetitie nō sūt imperātes libere. sz fm naturalē instinctū ad ea q̄ apprehēdūt mouent. vñ rōnali nature ꝓuenit fruitio

fm rōnē pfectaz. brutis aūt aialib⁹ fm rōnē ipfectā aljs aūt creaturis nullo modo

Cōdo scđa

¶ Hic rñdet scđo etiaz de brutis aialib⁹ tali ꝓclone Rōnali nature ꝓuenit fruitio fm rōnē pfectā. bruꝰ aūt aialib⁹ fm rōnez impfectā. aljs aūt nullo mō. Probat hoc scđo pcertim quo ad duas ptes. tertia em patuit ex ꝓclone p̄cedēti sic. Fruitio ꝓuenit solū his q̄ cognitionem hñt. sz natura rōnalis cognoscit pfecte finē. bruta aūt imperfecte. g̃ scđo vera. Maior patuit ⁊ eā pbat. D. vbi ia in ꝓmo. ex definitōe delectatōis quā ponit Plato. de q̄ infra. q. xxxi. ar. p. in cor. Et quo pz q̄. d. san. ibidē p eodē hz fruitōem ⁊ delectatōem Pro minore. D. ponit distinctōem. q̄ duplex est cognitio finis. Perfecta q̄ nō solum cognoscit id qđ est finis ⁊ bonū. sz rō vltis finis ⁊ boni. et talis est rōnalis nature. Impfecta aūt ⁊c. vt in lra

Nota hic ꝓmo q̄ sicut supra dictū fuit. cognoscere rōnē boni est cognoscere oīne bonū. q̄z rō boni ad oia bona se extendit. ita cognoscere rōnē finis est cognoscere oēz finē. ⁊ p ꝓñs etiā vltimū finē pfecte dēratiuū appetit⁹ ex natura rei. in qua dēratiōe consistit fruitio. ideo sequitur q̄ fruitio cū sit vltimi finis veri vel habiti p vltimo fine. q̄ ꝓueniat pfecte soluz rōnali nature. Bestia aūt cognoscit impfecte bonū. q̄z nō vlem rōnez boni. sz bonū aliquod particulare sensibile. cuius nō est pfecta fruitio. Ideo ex cognitōe pfecta vel impfecta. D. ꝓgrue pbat pfectōem vel impfectōem fruitōis Nota scđo. q̄z. D. hic dr de fine et bono. q̄z rō fruendi ex pte obiecti hñs se motiue nō est respectus importatus noie finis formalr. sed motiuus ⁊ terminatiuus ex pte obiecti est bonitas obiecti. rōne cuius ꝓuenit finī finalizare. vt patebit. p. p. q. v. Ideo em aliq̄d est grā cuius aliq̄d appetit. q̄z bonū. vnde finis ⁊ fruibile capta. p respectib⁹ nō sunt rō p quaz ex parte appetibilis licz pñt esse rō ex pte appetentis ⁊ sub qua. sicut in sili dicendit Capolus in. iij. dis. xxvij. circa scđam ꝓclonē ꝓtra Scotū. Et g̃ dr. D. q̄ rōnalis natura apphendit pfecte rōnem finis ⁊ boni. quasi diceret. Ad h q̄ sit pfecta fruitio oꝛtz q̄ appetitus dēscat p̄dicta cognitōe in bono vltimo. qđ est vel habet tanq̄ maxim̄ bonū in aliud nō referibile. ⁊ qđ habet tanq̄ id gratia cuius oīnia appetunt Et sic hz rōnem fruibilis. q̄ rō importat iaz dicta vel p̄supponit. ¶ Nota etiā. q̄ dr ꝓclo. q̄ rōnali ⁊ nature cōueniat fruitio pfecta. ⁊ nō dr creature ꝓpter deū. cui maxime ꝓuenit fruitio suiꝑi⁹. Et licz non sit finis suiꝑius capiendo finē vt est gra cui⁹ aliq̄d sit. hz tñ in hoc sua bonitas rōnē finis. inq̄tū trahit ad se fm modū intelligendi appetitū diuinū. ⁊ in qua appetitus diuin⁹ maxime delectat. ⁊ in ipa infinite fruit. Uñ ⁊ dicim⁹ q̄ boni⁹ tari diuine ꝓueniat eduslitas finalis respectu volūtatis diuine. Et scđo iuxta scotū supꝝ. q. v. q̄z sz de⁹ nō sit finis su⁹ capiēdo finē vt est gra cuius aliq̄d sit. ē tñ summe bonus. q̄ bonitas ē rō fruēdi. nō finalitas ⁊c. Et oib⁹ istis pz rñsio ad q̄stū q̄ vlā sufficiēris enumeratōis. q̄ homini ꝓueniat fruitio pfecta tm. sz aljs cognoscēt⁹ sensibilr tm fruitio ipfecta. naturalib⁹ aūt puris nullo modo

Scđo ꝓcz.

De fruit sc

Argumētū in contrariū Est ꝓ secunda parte secūde ꝓclonis. ⁊ tamen etiam examinabitur a. D. vltimo loco

¶ Ad ꝓmū g̃ dōm. q̄ aug. loq̄t de fruitōne pfecta

¶ Ad auctoritatē. nos hoies includendo naturaz intellectualē fruimur fruitōne perfecta ⁊ vtimur. ita q̄ sicut vtī est cm hominuz. sic ⁊ frui pfectū. scz inherere vltimo fini ꝓpter se. nō solum negatiue. sed etiam ꝓtrarie ad modum dicēdi Scoti. g̃ ⁊c. Uerū. alia nō fruūtur perfecte q̄z se nō extendūt ad vltimū finē ꝓpter defectū cognitōis

¶ Ad secūdū dōm. q̄ non oꝛtz q̄ fruitio sit vltimi finis simplr. sed eius quod habetur ab vnoquoq̄z ꝓ vltimo fine

¶ Ad maiorē frui pfectum est vltimi finis ex natura rei. ⁊ cui inheret ꝓpter se ꝓtrarie. q̄z vt pz appreciat tanq̄ nō in aliud referibile. sed vt sit in qđ alia referāntur Sed frui impfectū ⁊ quasi abusiuū est habiti tanq̄ vltimi finis. ⁊ cui ꝓpter se inherēt negatiue. q̄z non refert in aliud ab illo ꝓpter defectū eius Minor vera. ad vltimū finē ex natura rei simplr. sed tñ ptingūt ad id ꝓpria cognitōe et aliqualr actiua applicatōne. qđ ab ipis habet vt vltimus finis. g̃ ⁊c. nō fruūtur ꝓprie ⁊ pfecte

¶ Ad tertiū dōm. q̄ appetitus sensitiu⁹ cōsequitur aliquā cognitōez. nō aūt appetit⁹ naturalis. pcipue put est in his q̄ cognitōe carent

¶ Negat ꝓña maioris. Et rō diuersitatis est. q̄z bruta aliqualr se mouēt ⁊ applicāt licz nō libere ad finē cognitū. Secus de pure naturalib⁹ q̄ tendūt p appetitū naturalē sine oīni cognitōe. quare negat ꝓñtia. ¶ Nota in argumēto. q̄z pbat q̄ naturalia nō fruūtur. q̄z nō delectant. Et admittit hoc. pbatio. g̃ ⁊ admittit q̄ fruitio est delectatio Scđo nota in solutōe. q̄z. D. dr. Appetitus naturalis p̄cise in carentib⁹ cognitōe nō sequitur cognitionē. q̄z vt patebit infra. appetitus aialis p̄ter ea dici naturalis. silr ⁊ intellectiu⁹ q̄ sunt actus elicīti. p̄ter ea sunt determinati ad obiectū. vt etiā patuit supra. ⁊ tñ sequūtur cognitōem. sed appetitus pure ⁊ p̄cise naturalis qui nō est actus elicitus est sine cognitōe ꝓiūcta.

¶ Ad quartū dōm. q̄ Aug⁹. ibi loq̄tur de fruitione impfecta. qđ ex ipo modo loquendi apparet. dr em q̄ frui nō adeo absurde existimātur ⁊ bestie. scilz sicut vti absurdissime dicerēt

¶ Uez est qđ Aug⁹ dr de frui ipfecto. qđ ꝓuenit aialib⁹ bus. vti aūt nullo mō. Rō patebit infra. q. xvi. ar. ij.

¶ Utz fruitio sit tm̄ vltimi finis

A tertiū sic procedit. Uidet q̄ frui nō sit vltimi finis. dr em ap⁹lus ad Philemonē fratrē Itaq̄ frater ego te fruar in dño. sed manifestū q̄ Paulus nō posuerat vltimū finē suū in hoie. g̃ frui nō tm̄ est vltimi finis. ¶ P. fructus est quo aliq̄s fruit. sed ap⁹lus dr ad Ga. v. Fructus spūs est. charitas. gaudiū. pax. ⁊ hmōi. q̄ nō hñt rōnem vltimi finis. nō g̃ fruitio est tm̄ vltimi finis ¶ P. actus volūtatis supra seipos reflectitur. volo em me velle. ⁊ amo me amare. sed frui est actus volūtatis. volūtas em est p quā fruimur. vt Aug⁹. dr. x. de tri. g̃ aliq̄s fruit sua fruitōe. sed fruitio nō est vltimus finis hois. sed solū bonū increatum qđ est deus. nō g̃ fruitio est solum vltimi finis. ¶ Sz ꝓtra est qđ Aug⁹. dr. x. de tri. q̄ nō fruit si q̄s id qđ in facultate volūtatz assumit ꝓpter aliud appetit. sed solū vltimus finis est q̄ nō ꝓpter aliud appetitur. g̃ solius vltimi finis est fruitio.

Hic agit de fruitõe z ꝓpatõem ad obiectũ. Et duo q̃rit ꝓmo an sit vltimꝰ finis. Secdo an sit ipe habiti tñ

Ar. ꝓmo

¶ Rñdeo dicꝫ. q̃ sicut dictuꝫ est. ad rõnem fruc tus duo ptinent. scz q̃ sit vltimũ z q̃ appetitũ quie tet q̃dã dulcedine vel delectatõe. vltimũ ãt est sim pliciter z fm q̃d. simplr q̃dem qđ ad aliud nõ refer tur. sed fm q̃d qđ est aliquoꝫ vltimum. qđ ergo est simplr vltimũ in quo aliq̃d delectat sicut in vltimo fine. hoc quippe ꝓprie dr fructus. z eo ꝓprie dr ali quis frui. qđ ãut in seipo nõ est delectabile. scz tñ ap petit in ordine ad aliud. sicut potio amara ad sani tatem. nullo mõ fructus dici pt. qđ autẽ in se habet quãdã delectatõem ad quã q̃dam ꝓcedentia referũ tur. pt q̃dem aliquo mõ dici fructꝰ. sed nõ ꝓprie. z fm ꝓpletã rõnẽ fructus eo dicimur frui.

¶ Rñdet tali ꝛcõne. Vltimo fine aliqs ꝓprie fru tur. sed qđ in seipo nõ ẽ delectabile nullo mõ pt dici fru ctus. qđ ãut in se hz quãdã delectatõem ad qđ q̃dã pce dentia referũtur pt aliq̃ mõ dici fructus. sed nõ fm ꝓple eam rõnẽ dicimur eo frui. Probat hec ꝛcõ quo ad tres gres sil. Primo rõe. Scõo auctozitate. ibi. vñ Augꝰ. dr. zc Rõne sic. Ad rõnẽ fructꝰ cui scz est fruitio. duo ptinẽt. scz cẽ vltimũ. z appetitũ delectare eũ quadaz dulcedine. sed vltimꝰ finis est vltimũ simplr z fructus. qđ ẽ tñ ap petibile ꝓter aliud nullo mõ hz rõnẽ delectabilis z sua uis. sed tertiũ pt aliquo mõ dici fructus zc. g̃ ꝛcõ vera Maioꝫ pz ex ar. ꝑ. ex quid nois fructus. z ex sensibilib. Pro minoꝫ. D. notat. q̃ dupliꝫ est aliq̃d vltimũ. scz sim pliciter z fm q̃d. z exponit mẽbra inseres minoꝫ clare.

¶ Aduerte ex illis. qz. D. satis innuit fruitõez inclu dere delectatõem. et tñ ꝓsupponere amoꝛẽ. qz videlz fruc tus pfecte est ꝓter se dilectus. z in re vel in spe ipius ap petitus q̃etatiꝰ. qđ re saltẽ terminãte desideriũ. Tñ qui diligit deũ sup oĩa nihil aliꝰ eo desiderat nec diligit ali q̃d tanq̃ maius bonũ. et in ipo appẽdeo vel habito q̃ci pit volũtas quãdã dulcedinẽ z suauitatem

Consequenter ibi

¶ Tñ aug⁹. in. x. de tri. dr q̃ fruimur cognitis in q̃bꝰ volũtas delectata quiescit. nõ autẽ q̃scit simplr nisi in vltimo. qz q̃diu aliq̃d expectat motus volũ tatis remanet in suspenso. scz iam ad aliq̃d puene rit. sicut in motu locali. scz illud qđ est medium in magnitudine sit ꝓncipiũ z finis. nõ tñ accipit vt fi nis in actu nisi qñ in eo q̃scitur

¶ Probat ꝓdictã ꝛcõnẽ ꝑsertim q̃ ad ꝓmã ptẽ auc toꝛitate augu. qz fruimur scz ꝓprie z pfecte. cognitis in q̃ bus volũtas delectata q̃scit. scz non q̃scit nisi in vltimo. g̃ ꝓma ps ꝛcõnis ꝓa. Minoꝫ pbat in lra g̃totũ Ad uerte q̃ duplex ẽ vltimꝰ finis Vnꝰ ex natura rei i quẽ oia alia oꝛdinãt z merito oꝛdinari debẽt. z istꝰ est fruitio ꝓa et oꝛdinata. Sed aliꝰ est vltimꝰ finis non ex natura rei. sed ex ꝓstitutõe voleꝛis. fruitio g̃ sp ꝓprie est vltimi finis scz nõ sp veri vltimi finis. nã z pcoꝛes mortales fruunt et accipiũt ꝑ vltimo fine qđ nõ est vltimꝰ finis. z sic fruũt quẽse. z ꝟ est possibile. Nã sicut aliqs est liber in volẽdo ita z liber est in volẽdo tãq̃ vltimuꝫ finẽ ꝟ vel aliud. z pt referre vel nõ referre volẽdo in aliũ finẽ Aduerte etiã q̃ qz fruitio est vltimi finis. z qz pater z filꝰ z spũsctus

sunt vnꝰ vltimꝰ finis. ideo solet hic disputari an oĩm ꝓso naꝝ sit vna fruitio. vel posscz qs vna ꝓsona frui sine alia Et q̃dẽ videt q̃ in via possit qs frui cẽtia nõ fruẽdo ꝑ sonis vt sic formaliꝛ. scz fruaꝛ re q̃ ẽ ꝓsona. Similꝛ q̃ vo lũtas viatoꝛis possit oꝛdinate frui vna ꝓsona nõ fruẽdo qualiter alia. Dico ãut q̃libet alia. qz nec in via videt qs posse frui vna ꝓsona sine alia. sine qua nõ ꝓt intelligi Rõ ꝓmi est. qz naturaliꝛ ꝓt quinci q̃ cẽtia diuia sit summuꝫ bonũ z vltimũ. et sit finis oĩm. vt pz. xij. metaꝓ. z cum trinitas ꝓsonaꝝ nõ possit naturaliꝛ cognosci vel quinci. g̃ ꝓt qs frui cẽtia in via sine ꝓsonis incꝛtũ sine eis cogno sci pt. Scda ãut ps pz. qz pater z filꝰ vt sic nõ includũt nec referuntur ad spũsctũ. g̃ poterit qs frui patre z filio in via nõ fruẽdo spũsctõ vt sic. Qz ãut viatoꝛ nõ possit frui patre sine filio ẽ. qz vnꝰ nõ ꝓt sine alio ꝛcipi. z ẽ vna rõ fruibilitatis in vtroq̃. Nec rõ Scoti supra. q. ij. aliq̃d ꝓtra hoc ꝓbat. qz diminute arguit. nõ cñ ideo nõ ꝓt frui viatoꝛ patre sine filio ꝑcise. qz mutuo se includũt. et qz sunt ꝓsone vt sic coꝛrelatiue. scz qz in eis est vna rõ fruibilis. vt tãgit. d. san. supra. q. iij. ar. ij. Similꝛ q̃ in patria de facto sit vna fruitio cẽtie z ꝓsonaꝝ nõ est discrepãtia inter doctoꝛes. Sz an de possibili tenet Scotꝰ q̃ de po tentia dei absoluta nõ apparet ꝟadicitio dñ possibile sit ex ꝓte intellectꝰ z volũtatis. q̃ cẽtia diuina z nõ ꝓsona terminet actũ brifice vtriusq̃ ponẽ. Sz oppositus videt verũ. qz intellectus videt diuinaz cẽtiã beatifice videt eam necessario cõicataz tribꝰ ꝓsonis. si cñ videt eam ꝓ aliquo signo nõ cõicatam. falsꝫ videt nec beatifice videt qz nulla falsitate qs brificaꝝ. Nec ꝓt eam videre abstra hẽdo ab esse cõicato tribꝰ. qz tũc non videret brifice nec vt in se est. Similꝛ arguit q̃ brũs non ꝓt frui vna ꝓsona sine alia. qz videns qualibet videt eam ad alias referri. z videt vnã esse bonitatẽ omniũ triũ. si ãut videt z nõ vi det qualibet ad aliã referri nõ videt intuitiue. Nec ad mittim⁹ imaginatõem Scoti q̃ pater aliquo signo ozi ginis. sit ꝓz filio. quãtũcũq̃ sit indiuisibile signũ in quo sit pater z nõ filꝰ. qz qđ in vno signo non est z in alio hz esse. incipit esse post nõ esse. nec ꝓ ꝓsequẽs est deus. Ne alia ãut ꝓpositõne quã Scotus habet vbi iam articulo secũdo. q̃ in illo ꝓzi pater nõ habet essentiam ꝓmunica tam tribꝰ vt obiectum fruibile. dicit Alphonsus dist. ꝑ. q. vij. ar. iij. ex. iiij. q̃ illa ꝓpositio salua reuerentia illiꝰ do ctoꝛis. nõ solum est falsa. sed nimis dissona a veritate fi dei. z valde periculosa. qz si esset aliquod signũ in q̃ cẽ tia diuina nõ essz cõmunicata tribꝰ ꝓsonis. essz aliqđ sig num in quo nõ essent tres persone. quod nõ videtur ca tholice dictum. Pater igit semper est beatus z essentia cõ municata tribꝰ personis. z ꝓ ꝓsequens ꝑ nullo signo fru tur essentia nõ fruendo personis. Hec ille. Et ꝓ ꝓzmi ter ad principia. do. san. et veritatem. Patet igitur quid circa hoc videatur zc

Alfonsus arguit sua rigoꝛose

Argumẽtũ in cõtrariũ

Cõfirmat primuꝫ pas rem ꝓclusionis responsiue

¶ Ad primũ g̃ dicẽdũ. q̃ sicut Augꝰ. dr in ꝓmo de doctrina christiana. Si diꝛisset te frua. z nõ ad didisset in domino. videretur finẽ dilectionis in eo posuisse. sed qz addidit in domino. in dño posuisse finẽ aꝛgt in eo se frui ꝟcauit. vt sic fratre se frui diꝛe rit nõ tanq̃ termino. sed tanq̃ medio

¶ Ad auctoꝛitatẽ. id est. ego fruar dño q̃ti est in te g̃ gratiã. vt frater sit medium in quo terminus z obiectũ fruꝫ tionis inuenit fm⁹ participatõem gratie. i. gaudeo z de lectoꝛ in deo q̃ te inhabitat ꝑ mun⁹ gratuituꝫ zc. vide. d. san. supra. q. iij. ar. ꝑ. ad q̃rtũ. qz deus est obiectũ z homo sanctus repꝛesentans obiectũ fruibile in q̃ est de⁹ ꝑ g̃ram q̃ similitudo gre reqrit vt deo sit fruendũ in hoie z nõ sufficꝫ eat similitudo imaginis naturalis vel vestigij.

¶ Ad scõm dñm. q̃ fructꝰ aliter ꝓparat ad arbo rẽ pducentẽ. z aliter ad hoiez fruẽtẽ. ad arboꝛẽ qdẽ pducentẽ ꝓparat vt effectꝰ ad cãm. ad fruentẽ ãt sicut vltimũ expectatũ z delectãs. dicũt igit ea q̃ enume rat ibi apls fructꝰ. qz sunt effectꝰ q̃dã spũs sancti in nobis. vñ z fructꝰ spũs dicũt. nõ ãt ita q̃ eis fruaꝫ mur tãq̃ vltimo fine. Vel aliter dñm q̃ dicũt fruc tꝰ fm Ambro. qz ꝓpter se petẽda sunt. nõ q̃dẽ ita q̃ ad beatitudinẽ nõ referanꝝ. scz qz in seipis ꝟnit vñ nobis placere debeant.

¶ Ad maioꝛẽ. fructꝰ vt accipit ꝓ vltimo expectato tũc est q̃ quis fruit. sed si fructus capit. put omis effectꝰ ab aliqua poña ꝓcedens dicit fructus. tũc negat q̃ fru ctu tali quis fruatur. Ad minoꝛẽ dicit dupliꝫ. ꝓmo q̃ illa dicunt fructus nõ qz sint obiecta fruibilia. scz capit fru ctus ꝑ effectu z ꝑ ꝓpatõez ad arboꝛẽ nõ ad fruentẽ. Se cũdo dr q̃ sunt fructus ipfecti z eoꝛ est frui impfectũ nõ cõpletiuũ desiderij. qz no itat in istis scz appetitꝰ vltra tenꝫ dit in vltimũ finẽ zc. de hac solone vide infra. q. lxx. ar. ꝑ. ad secundum.

q. ꝑ. ar. viij. q. ij. ar. vij.

¶ Ad tertiũ dñm q̃ sicut supra dictũ ẽ. finis dicit dupliꝫ. vno mõ ipa res. alio mõ adeptio rei. q̃ q̃dem nõ sunt duo fines. scz vnꝰ finis in se ꝟsideratꝰ z alteri applicatꝰ. de igit est vltimꝰ finis sicut res q̃ vltimo q̃rit. fruitio ãt sic adeptio huiꝰ vltimi finis. sic igit nõ ẽ aliꝰ finis q̃z dr fruitio rei ita eadẽ rõ fruitois ẽ q̃ fruimur zeo. z q̃ fruimur diuia fruitõe. z eadẽ rõ est de btitudine creata. q̃ in fruitõe consistit.

¶ Ad illã ergo. aliqs fruit fruitõe sua zc. Vez est. nõ tñ sicut obiecto totali nec sicut ꝓncipali. scz sicut ꝓ ditione obiecti fruibilis z sicut a deprõne aliqua summi boni. Vltra. scz fruitio nõ est vltimꝰ finis hois. vez non est scz tis qui. est tñ finis quo. qz ipm summũ bonũ nõ esset no bis vltimꝰ finis nisi haberet z ꝑ actũ intellectus ꝓmo. et ꝑ actũ volũtatis scdo. Vñ negat ꝓña. deus eqdẽ in se est summe delectabilis ꝑsertim sibi in quo nõ differt obiectũ et visio z btitudo obiectat z formalis. scz nõ ꝓt esse nostra beatitudo formalis. vñ reqrit ad fruitõnem nr̃am aliqđ creatũ nõ ex ꝓte dei scz ex ꝓte ponẽ cui sine illa adeptõe ob iectũ nõ est summe q̃etatiuũ zc. vide. d. san in. ꝑ. sup. q. iij. ar. ꝑ. ad 2ᵐ. vide z de istis in Capolo. in. ꝑ. dis. ꝑ. q. ꝑ. in solonib⁹ argumẽtoꝝ Aureoli. Q̃ q̃ntã ꝛcõnẽ. vbi hz q̃ di recte hãc solonẽ ꝛtingũt. ¶ Nota hãc solonẽ. qz ex ea habet q̃ fruitio est visionis nõ fm se nec vt ꝓncipalis ob iecti. scz integrũ est habitio z ꝓsecutio dei. qz aliqs nõ gau det beatifice vel fruit beatifice nisi deo ꝓiuncto z ꝓsente. Fit ãut de⁹ ꝑs iuxta supra dicta ꝑ visionẽ. q̃re ipa est cõ ditio fruibilis. z sup deũ z eꝰ habitiõem eadit vna fruiꝫ tio. nihil cñ ꝓhibet aliquã creaturã esse fruibilẽ vt q̃d re q̃situ ad fruitõnem dei. Aduerte etiã q̃ nõ incouenit fruitõem esse fruitionẽ suꝑius. nõ q̃dem q̃si totalis aut

ꝓncipalis obiecti. scz qz est aliquꝰ alterꝰ ꝓncipalꝰ z sui scũdario. sicut z intellectio ꝓpꝛie esse intellectio alterꝰ ꝓncipa liter z sui saltẽ q̃tũ ad qz est vt est apprehẽsio obiecti zc.

¶ Utꝛ fruitio sit solũ finis habiti.

A Do q̃rtũ sic. ꝓcedit. Videt q̃ fruitio non sit nisi finis habiti. dr enim Aug. x. de tri. q̃ frui ẽ cũ gaudio vti nõ ad huc spei scz iã rei. scz q̃diu nõ habꝛt. nõ ẽ gaudiũ rei. scz spei. g̃ nõ est nisi finis habiti ¶ Ꝓ. sic dictũ est. frui Ar. iij. tio. nõ est ꝓprie nisi vltimi finis. qz solꝰ vltimꝰ finis q̃etat appetitũ. scz appetitꝰ nõ q̃etat nisi in fine iã ha bito. g̃ fruitio ꝓprie loq̃do nõ est nisi finis habiti ¶ Ꝓ. frui ẽ capere fructũ. scz nõ capit fructꝰ nisi qñ iã fi nis habet. g̃ fruitio nõ ẽ nisi finis habiti. ¶ Sz ꝛtra frui est amoꝛe inherere alicui rei ꝓpter seipam. vt Aug. dicit. scz hoc ꝓt fieri etiã de re nõ habita. g̃ frui potest esse etiã finis nõ habiti.

¶ Hic querit determinãdo ꝓcedentẽ articulũ cũ fruiꝫ tio sit vltimi finis. an sit ipius vt habitus est in se ꝑsens tim. vel etiã vt habit est in intentione sic q̃ iuxta viatoꝛes possint dici frui deo Ꝓ fundamẽto dicendoꝝ oꝑter breuiter prenotare qđ. d. san. habet in ꝓmo supra. q. v. ar. ꝑ. ad q̃rtũ. q̃ dupliꝫ est quies. scz desideriꝫ. z quies mot⁹. et sub aliis ꝛbis. D. hꝫ in solone seqdi tãgit illã distincti onez. scz q̃ est quies ex ꝓte appetibilis z ex ꝓte apprehentis. Quies desideriꝫ est qñ desiderio vel intentio sistit in ali quo ꝓter qđ omia q̃rit z nõ desiderat vel intendit aliq̃d vltra⁹. Quies ãut motꝰ vel ex ꝓte appetentis est qñ que nit ad terminũ quesitũ.

Quies duꝑlex.

¶ Rñdeo dꝛ. q̃ frui ipoꝛtat ꝓpatõez q̃ndã vo lũtatꝭ ad vltimũ finẽ. fm q̃ volũtas hz aliq̃d ꝑ vltimo fine. Habet ãt vltimꝰ finis duplr. Unoꝰ pfecte Et alio mõ ipfecte. Perfecte q̃dẽ qñ habet nõ soluꝫ in itẽtõe. scz etiã in re. Impfecte ãt qñ habet in itẽtiõe tñ. Est g̃ pfecta fruitio iã hiti finis realr. scz ipfecta est etiã finis nõ habiti realr. scz in intentõe tñ.

¶ D. rñdet tali ꝛcõne. Perfecta fruitio est finis ha biti realr. sed impfecta est etiã finis nõ habiti realiter. scz in intentõe tñ. pbat Frui impoꝛtat ꝓpatõnem quãdam ad vltimũ finẽ fm q̃ volũtas habet aliq̃d ꝑ vltimo fine. sed vltimꝰ finis habet pfecte qñ habet in re. sed impfecte qñ habet in intẽtione tñ. g̃. Maioꝛ nõ intelligit de com paratione formaliter sed fundamentaliꝛ. i. frui impoꝛtat actũ quo cõparat. i. quo volũtas habet aliq̃d ꝑ vltimo fine scz ꝑ pfecto bono nõ ꝓter aliud appetibili scz in ipo sistit. Et ꝓt ista maioꝛ ex dictis. Minoꝛ relinqꝛtur nota. et ꝑ ꝑs ꝛcõ. Aduerte q̃ qñ volũtas aliq̃d hz ꝑ vltimo fine z intendit solũ ad ipm puenire tũc habet q̃dẽ sic cut obiectũ fruibile z si est vere vltimꝰ finis erit vera fruiꝫ tio. qz inhereꝛ sibi amoꝛe ꝓter ipm. z cũ apprehẽdit pci pit inesse apprehenso cũ sanitate. z sic g̃ habet in rõe fruiꝫ bilis. scz qz nõ habet realiter in se. ideo nõ est fruitio pfecta. sicut nec eã pfecta delectatio est pnãtis fm apprehẽsionẽ z intẽtõem z pnãtis in se fm rẽ. vt patebit infra. Ꝓz ex his q̃ iustꝰ viatoꝛ fruit deo. qz hz ipm vt vltimũ finẽ. nã sistit in eo ꝑ appetitũ nihil sup ipm querẽdo. z in eo intento et apprehenso gaudet. nõ cñ est vera dilectio sine gaudio. sed tñ sua fruitio ẽcto vera sit. nõ tñ est beatifica. nec imoꝫ

Quies duꝑlex.

Universidad de Deusto

Fruitio vie ẽ patrie alte ꝛ rois sunt.

bilis sicut est fruitio beator. an aũt fruitio vie ⁊ patrie sint eiusdẽ rõnis disputat Scotus in .iij. dis. xlix. q. vij. et magis declinat ad hoc q nõ. Et deh ad scõm. qz vez est q fruitio nõ est eiusdẽ rõnis nec eiusdẽ obiecti vt obiectũ est, hz eiusdez rei. ⁊ g fruitio viatoris est vltimi finis in veritate. ⁊ p ꝯs vera fruitio. hz nõ est eiusdẽ sub eadẽ rõne obiectiua sicut fruitio patrie. deus em̃ obscure cognitus ⁊ habit⁹ soluin intentõe est aliud obiectum a scipo clare viso ⁊ presentialiter habito fm rem.

Argumẽtũ in cõtrariũ Est p scõa pte ꝛclonis qz frui impfectũ vez tm̃ ⁊ nõ inordinatũ vel abusiue est finis vltimi nõ habiti fm rẽ. habiti tm̃ in ratione fruibilis ⁊ in intentione.

¶ Ad pmũ ergo dicendum. q Aug. loquitur de fruitione perfecta.

¶ Ad maiorẽ. tract⁹ Aug. loqtur de frui pfecto nõ solũ vero. qz tale est cũ gaudio rei (.i. qđ ꝛclatur pñtia rei fruibilis) ⁊ capit vti extense. vt patebit. q. xvi. p assumptione alicui⁹ in facultatẽ volũtatis absq; q in aliud referat. Minor pcedit. g̃ rẽ. Vez fruitio pfecta nõ est nisi habiti finis vltimi. ⁊ est p prima pte ꝛclonis.

¶ Ad scõm dicendum. q quies volũtatis dupl'r impedit. Uno mõ ex pte obiecti. qz hz nõ ẽ vltim⁹ finis. hz ad aliđ ordinat. alio mõ ex pte appetẽtis finẽ qui nõduz adipiscit. obiectũ aũt est qđ dat speciẽ actui. hz ab agẽte depẽdet mod⁹ agẽdi. vt sit pfect⁹ vel ipfectus fm ꝛditoez agẽtis. ⁊ iõ ei⁹ qđ nõ ẽ vltim⁹ finis fruitio est ipropria qsi oficies a specie fruitiõis. Finis aũt vltimi nõ habiti est fruitio ꝓpria q̃dẽ. hz ipfecta ꝓpter ipfectũ modũ habendi vltimũ finẽ.

¶ Maior pcedit. ad minorẽ distinguit. si intelligit q nõ q̃cret appetit⁹ ex pte apperibilis. ⁊ q nõ sit quies desiderij nisi habeat vltim⁹ finis in se. negat. Si aũt intelligitur q nõ q̃cret ex pte appetitus ⁊ nõ sit quies mot⁹. cõcedit. qz etiã q̃ ponit finez suũ in deo ⁊ nihil mai⁹ cupit adhuc laborat ⁊ certat vt ad illũ finẽ in quo q̃scit appetit⁹ quietiat. g̃ rẽ. Negat ꝛnia. q fruitio ꝓprie. i. ꝓprie accepta ⁊ vera nõ sit nisi habiti. imo etiã de nõ habito vltimo fine est vera fruitio ex parte appetibilis ⁊ ꝓpria. sed est impfecta ꝓpter impfectionem ex pte agentis ¶ Nota hic vt tactũ est in cor. q fruitio iusti viatoris est vera ⁊ ꝓpria fruitio. qz habet speciẽ vere fruitiõis. hz ꝑa fruitio est species subalterna diuisa in veram ⁊ ꝓpriã fruitionem viatoris ⁊ ꝓprehensoris. Quare pfectũ ⁊ ipfectũ fruitiõis viatice ⁊ patrie nõ sunt modi eiusdẽ speciei hz diuersaz. sicut ꝛnia diuersas formas. i. obiecta vt sic que se hñt vt forme specificantes. Et qz tm̃ vtraq; fruitio est rei vere fruibilis. iõ vtraq; ꝓpria sed vna ipfecta alia pfecta ex pte agẽtis que impfectio ex pte agentis habet annexam alietatẽ obiecti vt obiectum est rẽ.

In cor.

¶ Ad tertiũ dicendum. q finẽ accipe vel hñre dr aliqs nõ solũ fm rẽ hz etiã fm intentionem vt dictũ est.

¶ Maior vera. ad sensum dictũ ar. p. ad pmũ. Ad minorẽ non capit pfecte ⁊ in se realiter nisi gñ iã habet. capit tm̃ in affectu inesse intento. g̃ rẽ. Vez nõ est pfecta fruitio nisi habiti. ¶ Et nota. qz. D. in hac solone. sikr in cor. dicit q fruitio possit esse finis nõ habiti sed tm̃ intenti. quia intentũ esse magis ꝛgruit fruibili vt sic q̃ esse desiderabile sicut et ipsum intelligere magis ꝛgruit intelligibili vt sic q̃ esse desiderabile. Et hoc est quod dicit Aug. in .x. de trinitate. Nam et ipsum nosse tanto quisque diligit quanto magis ꝓpinquare putat Scotus in .iij. dis. xlix. q. vij. et magis declinat ad hoc q nõ. Et deh ad scõm. qz vez est q fruitio nõ est eiusdẽ rõnis nec eiusdẽ obiecti vt obiectũ est, hz eiusdez rei. ⁊ g fruitio viatoris est vltimi finis in veritate. ⁊ p ꝯs vera fruitio. hz nõ est eiusdẽ sub eadẽ rõne obiectiua sicut fruitio patrie. deus em̃ obscure cognitus ⁊ habit⁹ soluin intentõe est aliud obiectum a scipo clare viso ⁊ presentialiter habito fm rem.

deratũ ⁊ magis ptinet ad amorẽ amicicie q̃ deus diligitur ꝓpter seipm̃. licet ⁊ charitatis cuius fruitio est actus sit desiderare deũ ⁊ ꝛcupiscere eius fruitionem. tm̃ ꝓncipalius sistit in deo ꝓpter seipm̃.

¶ Questio. xij. de intentione.

Deinde cõsiderãdũ est de intentõe. Et circa h̃ querũt ꝗnz. Prio vtr intentio sit actus intellectus vel volũtatis. Scdo vtr sit tm̃ finis vltimi Tertio vtr aliqs possit sil̃ duo intẽdere. Quarto vtr intẽtio finis sit idem actus cũ voluntate eius qđ est ad finẽ. Quinto vtr intentio cõueniat brutis animalibus.

¶ Hic ꝛsequenter. D. agit de tertio actu voluntatis qui dicit intentio. Et ptz rõ ordinis. qz hic actus non est finis absolute sed vt est termin⁹ alicuius in ipm̃ relati et ordinati. Facit aũt duo. pmo oñdit quid sit intentio Secundo mouet quedã dubia circa ꝓpositum ar. ij. Quantũ ad pmum. pmo ostendit cuius potentie sit actus intẽtio. Secundo ostendit qđ sit obiectũ intentiõis ar. ij. Ex his aũt duobus hz oportuno principio ⁊ subiecto ⁊ obiecto innotescit ratio ⁊ quidditas actionis.

¶ Utr intentio sit actus intellect⁹ vel volũtatis.

Ad pmũ sic ꝓceditur. Uidetur q intentio sit actus intellect⁹ ⁊ nõ volũtatis. dicitur em̃ Matth. vi. Si oculus tu⁹ fuerit simplex. totũ corpus tuũ lucidũ erit. vbi per oculum significat intẽtio. vt dicit Aug. in li. de ser. do. in mon. sed oculus cũ sit instrumentũ visus significat apprehensiuã potentiã. ergo intentio nõ est actus appetitiue potentie. sed apprehensiue. ¶ P. ibidem Aug. dicit q intẽtio lumẽ vocat a dño vbi dicit. si lumẽ qđ in te est tenebre sunt tc. hz lumen ad cognitionem ptinet. ergo intentio. ¶ P. intẽtio designat ordinationem quãdã in finẽ. sed ordinare est rõnis. ergo intẽtio nõ ptinet ad volũtatẽ. sed ad rõnẽ ¶ P. actus volũtatis nõ est nisi finis vl' eoz q̃ sunt ad finẽ. sed actus volũtatis respectu finis vocat voluntas seu fruitio. respectu aũt eoz q̃ sunt ad finem est electio. a qbz differt intẽtio. g intẽtio nõ est actus volũtatis. ¶ Sed ꝛtra est q Aug. dicit in .x. de tri. q volũtatis intẽtio copulat corp⁹ visui. visui. ⁊ silr speciẽ in memoria existẽtem ad aciẽ animi inter⁹ cogitantis. est igit intẽtio actus volũtatis.

¶ Hic ergo ꝓmo querit de subiecto. Aduerte aũt circa questũ q vt habet. d. san. in de veritate ma. xxij. q. pñ. q intentio capit dupl'r. Uno modo generaliter vt est cõmunis etiã ad tendentiã in aliud ꝓ motionẽ alicuius ex trinseci absq; ꝛgnitionẽ ⁊ libertate. ⁊ sic natura dicitur intendere. Alio mõ capit intẽtio magis ꝓprie fm virtutem vocabuli ꝓ intẽtionẽ aiali. ⁊ ꝑsertim q̃ ds tendit ex seipo in aliud ⁊ non quodcũq; aliud sed in illud qđ ꝓmo ⁊ principaliter respicit potentia libera mouens scz in finẽ. ⁊ non quocũq; in finẽ hz distantẽ habendũ ꝓ aliqđ medium ⁊ sic ꝓ ꝓposito q̃rit de intentione scz animali.

¶ Respondeo dicendum. q intentio sicut ipm̃ nomen

sonat. significat in aliud tẽdere in aliq̃d aũt tendit ⁊ actio mouentis ⁊ mot⁹ mobilis. sed hoc q motus mobilis in aliq̃d tẽdit ab actione mouẽtis ꝓcedit. vnde intẽtio ꝓmo ⁊ principal'r ptinet ad id qđ mouet ad finẽ. vnde dicim⁹ architectorẽ ⁊ oẽm̃ principiẽtẽ mouere suo imperio alios ad id ad qđ ipe tendit. volũtas aũt mouet oẽs alias vires aiãe ad finẽ vt supra habitũ est. vnde manifestũ est q intẽtio ꝓprie est actus volũtatis.

q̃rit ar. p.

Ex dicto rationis.

¶ Ad primũ ergo dicendum q intẽtio nõ ponatur oculus metaphorice. nõ qz ad ꝛgnitionem ptinet. sed quia cognitionem ꝓsupponit. ꝓ qua ꝓponit volũtati finis ad quẽ mouet. sicut oculo puidem⁹ quo tendere corporaliter debeamus.

¶ Ad maiorẽ vbi ꝓ oculũ ꝑcat intẽtio. ea rõne. qz intẽtio ꝓsupponit oculũ. i. ꝛgnitionem. nõ q sit ꝛgnitio. Ad minorẽ. ꝑa est. ꝓprie oculus ꝑcat. apprehensiuã. hz ꝓter metaphoricã pt ꝑcare aliqđ appetitiue qđ requirit ꝛgnitionem.

¶ Ad scõm dicendum. q intẽtio dr lumẽ. qz manifesta est intendenti. vñ ⁊ opa dicunt tenebre. qz homo scit quid intendit. sed nescit quid ex opere sequat. sicut Aug. ibidem exponit.

¶ Ad maiorẽ. intelligit non idẽptice. hz p oppositũ ad tenebras metaphorice. qz scz intẽtio vniuscuiusq; sibi nota est ⁊ manifesta. nõ sic finis opis. vnde intẽtio dr lumẽ ꝓter aliquã ꝛuenientiã cũ effectu luminis qui est manifestatio. Minor ꝑa. tm̃ effect⁹ luminis extendit etiã ad id qđ est in affectu. i. esse manifestũ. Quare negat ꝓnia

¶ Ad tertiũ dicendum q volũtas quidẽ nõ ordinat. sed tm̃ in aliq̃d tendit fm ordinẽ rõnis. vñ hoc nomẽ intentio nõiat actũ volũtatis ꝓsupposita ordinatione rõnis ordinãtis aliq̃d in finem

¶ Maior negat. hz ꝑcat actũ tendere in aliq̃ ordinata sed p rõnẽ ⁊ ꝑbat hec rõ q intẽdere est volũtatis nõ absolute hz p' assistentiã rõnis. ⁊ cuius ois act⁹ volũtatis ꝓsupponat actũ rõnis tm̃ illi act⁹ volũtatis in qbz apparet aliqs ordo vni⁹ ad aliũ dicũt singulariter esse volũtatis in ordine ad rõnẽ hz ꝛferentẽ vt rõ est. aliꝫ ãr ꝓsupponũt magis intellectũ. Et nota verbũ. D. in de veri. mate. xxij. ar. xiij. ad q̃rtũ. qz relatio actiua in finẽ est rõnis Et⁹ em̃ est referre in finẽ. hz relatio passiua pt esse cuiuscũq; directi vel relati in finẽ p rõnem ⁊ sic pt etiã cẽ volũtatis et hoc mõ relatio vel ordinatio in finẽ ptinet ad intentionem Scotus tm̃ supra dr q ꝛferre p modũ iudicij sit solu⁹ intellect⁹. sed referre vnũ amabile in aliud vrẽdo est volũtatis. sed melius est dicere q referre est rõis. hz habere actũ relatiũ ẽ volũtat⁹ ⁊ nõ tm̃ absolute ꝛsiderare hz vt ẽ mota a rõne. qz a volũtate qđ est actus fundãs relationem. sed volũtas nõ posset elicere talẽ actũ nisi vt mouet ⁊ dirigit a rõne. vnde licet sit imaterial⁹ ⁊ sup se reflexiua. nõ tm̃ ex se est ordinatiua. imo nec ordinate tendit nisi ꝑuia rõne.

¶ Ad q̃rtũ dicendum. q intẽtio est act⁹ volũtatis respectu finis. hz volũtas respicit finẽ tripl'r. Uno absolute. ⁊ sic dr volũtas ꝑt absolute volum⁹ vel sanitatẽ. vel si qđ aliđ est hmõi. Alio mõ ꝛsiderat finis fm q in eo q̃scit. ⁊ h mõ fruitio respicit finẽ. Tertio mõ ꝛsiderat finis fm q est termin⁹ alicuius qđ in ipsum ordinat. ⁊ sic intentio respicit finẽ. nõ em̃ solum̃ ex h̃ intendere dicimur sanitatẽ qz volum⁹. hz qz volumus ad eã ꝓ aliqđ aliud ꝓuenire.

¶ Maior ꝓcedit. ad minorẽ. ꝓ pma pte Si intelligit q respectu finis quocũq; mõ accepti sit velle ⁊ frui. vel si intelligit q solũ isti duo actus sint respectu finis. Negat. Finis em̃ tripl'r ꝛsideratur ⁊ fm h̃ tres sunt actus volũtatis vt declarat solo. Ad scõam ꝑt minoris patebit. q. seqnti. qz electio aliter est medio⁹ q̃ intẽtio. qz intẽtio est actus volũtatis in ordine ad rõnẽ ordinãdo ea q̃ sunt ad finẽ. sed electio est actus volũtatis in ordine ad rõnẽ cõparãdo ea que sunt ad finẽ adinuicẽ. de h. d. san. in de verita. supra. q. xv. in fine cor.

¶ Utr intentio sit tm̃ finis vltimi.

Ad secundũ sic ꝓceditur. Uidet q intẽtio sit tm̃ vltimi finis. dr em̃ in li. sñiaz. Prospri. Clamor ad deũ est intẽtio cordis. hz dr est vltim⁹ finis hũani cordis. g intẽtio ip respicit vltimũ finẽ. ¶ P. intentio respicit finẽ fm q est termin⁹ vt dictũ est. hz termin⁹ hz rõnẽ vltimi finis. g intẽtio ip respicit vltimũ finẽ. ¶ P. sicut intẽtio respicit finẽ. ita ⁊ fruitio. hz fruitio ip est vltimi finis. g ⁊ intẽtio. ¶ Sz ꝛtra vltim⁹ finis hũanaz volũtatũ est vn⁹ scz beatitudo. vt supra dictũ ẽ. si igit intẽtio esset tm̃ vltimi finis. nõ essent diuerse hominũ intentiones. qđ patet esse falsum.

In ar. p. ad tertiũ.

C

q. p. ar. v.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ar.ẽ. ¶ Hic. D. inquirit de obiecto intentõis.

¶ Rñdeo dõm q sicut dictũ est. intentio respicit finẽ ſm q est termin⁹ motus respectu volũtatis. in motu ãt pt accipi termin⁹ dupl'r. Uno mõ ipe terminꝰ vltimꝰ in quo q̃scitur. q̃ est terminꝰ totiꝰ motus. Alio mõ aliqđ mediũ qđ est p̃cipiũ vniꝰ ptis motus ⁊ finis vel terminꝰ alteriꝰ. sicut in motu quo itur de. a. in. c. per. b. c est terminꝰ vltimꝰ. b. aũt ter minus. ſz nõ vltimꝰ. ⁊ vtriuſz pt esse intẽtio. vñ ⁊ si ſp sit finis. nõ tñ oz q ſp sit vltimi finis.

Cõcto rñsi. ¶ D. rñdet tali ꝛclone. Intentio ⁊ si ſp sit finis. nõ tñ semp est vltimi finis. Pria ps relinq̃t nota ex. ar. p. Sz scda. pbat sic. Intẽtio respicit finẽ ſm q est terminꝰ motꝰ respectu volũtatis. sed nõ solũ vltimꝰ finis est terminus motus volũtaris. ſz etiã mediꝰ finis. igit ⁊c. Minoꝛ de/clarat q distinctõem de duplici termino in ſra clare. ⁊ per exẽplũ in naturalib⁹ motib⁹. Ptz ex his q sufficit ad obꝛiectum intentõis q sit terminus aliquoꝛ. sed nõ oportet q sit simpl'r vltimus.

Argumẽtũ in cõtrariũ Confirmat ꝛclonẽ rñsiuã q̃ ad scdam ptẽ ⁊ ptz ex supra dictis qũo btitudo est vna. qz ſm eõem rõnẽ beatitudinis.

¶ Ad p̃mũ g̃ dõm q intẽtio coꝛdis dicit clamoꝛ ad ꝛcũ. nõ q deꝰ sit obiectũ intentõis sp. ſz qz est intẽ tionis ꝛgnitoꝛ. vel qz cũ oramꝰ intẽtionẽ nostrã ad deũ dirigimꝰ. q̃ q̃dẽ intẽtio vim clamoꝛis hz.

¶ Ad auctoritatẽ dupl'r oꝛ. vel qz deꝰ est intẽtõis cognitoꝛ. sicẽ aliqs ꝛgnoscit aliquem ex clamoꝛe ⁊c. vel qz hz vim clamoꝛis apꝺ deũ ⁊c. Et scdo etiã si aliq̃ intẽtio ẽ ad deũ ⁊ hz deũ. p obiecto. nõ oꝑet q q̃libet intẽtio sit dei sicut finis ⁊ obiecti. Quare ꝛcessa minoꝛe. negat ꝑña vlr.

¶ Ad secũdũ dõm q terminus hz rõnẽ vltimi finis. sed nõ ſp vltimi respectu totius. sed quãdoq̃ respectu alicuius ptis.

¶ Ad minoꝛẽ. terminꝰ hz rõnẽ vltimi finis vl'simpl'r vel respectu aliq̃s ad ipm oꝛdinatoꝛ. Uñ negat ꝛña. q ſp respiciat vltimũ finẽ simpl'r.

¶ Ad tertiũ dõm q fruitio ipoꝛtat quidẽ q̃tem que est in fine. qđ ptinet solũ ad vltimũ finẽ. sed in/tentio ipoꝛtat motũ in finẽ. non aũt quietem. vñ non est similis ratio

¶ Maioꝛ negat ⁊ rõ diuersitatis est in solone. qz fruitio dr quietẽ volũtatis q̃ nõ q̃scit pfecte nisi in vltimo fi/ne. sed intẽtio est alicuius ꝛequibilis p media ⁊ dicit motũ in finẽ qui etiã ꝛpetit finẽ nõ simpl'r vltimo ⁊c. de ista materia in Capolo in p̃mo. dis. p. q. p. in solombus ar/gumentoꝛ. ꝛtra quartã ꝛclonem. et. q. ij. ad argumenta cõtra tertiã ꝛclusionẽ.

¶ Utr aliqs possit simul duo intendere.

D AD tertiũ sic ꝓceditur. Uideꝰ q nõ pos/sit aliqs simul intendere plura. dicit enim Aug. in li. de ser. do. in monte. q nõ põt hõ simul intendere deũ ⁊ cõmodũ coꝛ/porale. g̃ pari rõne neq̃ aliq̃ alia duo. ¶ P. intensio noiat motũ volũtatis ad terminũ. sed vnius motꝰ nõ possunt esse plures termini ex vna pte. ergo vo/luntas nõ potest simul multa intendere. ¶ Prete/rea. intensio ꝓsupponit actũ rõnis siue intellectus. sed nõ ꝓtingit simul plura ꝛtelligere ſm ꝑhm. ergo etiã neq̃ ꝓtingit simul plura intẽdere. ¶ Sed ꝓtra ars imitatur naturã. ſz natura ex vno instrumento intendit duas vtilitates. sicut lingua oꝛdinatur ad gustum ⁊ ad locutionẽ. vt dicitur in. ij. de anima. er go pari ratione ars vel ratio potest simul aliquid vnũ ad duos fines oꝛdinare. ⁊ ita potest aliquis si/mul plura intendere.

¶ Hic. D. circa p̃dicta mouet quedã dubia. ⁊ qz diꝛ cũ est q intẽtio nõ est tñ vltimi finis sed etiã finis ꝑm qđ vltimi. ⁊ qz hmõi plures sunt. ideo est dubiũ. an sit possit plures intẽdere. hoc est an p idẽ mediũ vel media possit velle puenire ad plures fines. intendere ẽm est finẽ velle consequi p media.

¶ Rñdeo dõm q aliqua duo p̃nt accipi dupl'r. vel oꝛdinata adinuicẽ. vel nõ oꝛdinata. ⁊ siquidem Ar.q. adinuicẽ fuerint oꝛdinata. manifestũ est ex ꝓmissis q hõ potest simul multa intendere. Est ẽm intensio Ar.q. nõ solũ finis vltimi. vt dictũ est. ſz etiã finis mediꝰ. simul aũt intendit aliqs ⁊ finẽ ꝓximũ ⁊ vltimũ. si/cut ꝓfectionẽ medicine ⁊ sanitatẽ.

¶ D. distingit q aliqua duo (.i. aliq̃ fines) p̃nt accipi dupl'r. Uno mõ oꝛdinati ad inuicẽ. qz sez p vnũ quenit in aliũ. ⁊ vnus querit ꝓpter aliũ. Sedo mõ sunt nõ sub/oꝛdinati sed dispari. qz vnꝰ nõ est gratia alteriꝰ. nec queri Cõcto scdm rñsiua. tur ꝓpter aliũ. Sedm hoc ergo. D. rñdet ꝓfomiter du/plicia cõclusione. secundã ꝑsequitur ibi. Si aũt ⁊c. Prima est iuxta p̃mũ mẽbrũ. si aliqua duo vel plura fuerint oꝛdi/nata. homo potest simul multa intendere. Et notat fun/damentũ ꝑbatõis hui⁹ haberi ex ar. ij. Et arguit sic In/tentio nõ solũ est finis vltimi sed etiã ꝓximi ⁊ mediꝰ. sed aliquis simul intendit finẽ ꝓximũ ⁊ vltimũ. ſz etiã in tali gñe. ergo ꝓclusio vera. Maioꝛẽ ⁊ minoꝛẽ. D. decla/rat exemplariter sicut ex hoc ipo. q aliqs intendit p col/lectõem herbaꝝ ꝓficere medicinã coipo actu vel virtute intendit sanitatẽ. Et ptz fundamẽtũ ex dictꝫ supra. q. p. ar. vi. quia sicut quicũq̃ apperens appetit ꝓpter vltimuꝫ finẽ simpl'r sic intendẽs hũc finẽ alteri subꝏdinatũ intendit finẽ cui in appetibilitate subꝏdinat. Deinde ibi.

¶ Si aũt accipiant duo adinuicẽ non oꝛdinata sic etiã simul homo pt plura intendere. quod ptz ex hoc q hõ vnũ alteri peligit. quia melius est altero. Inter alias aũt conditiões quibus aliquid est me/lius altero. vna est q ad plura valet. vnde pt aliqđ p̃eligi alteri ex h̃ q ad plura valet. ⁊ sic manifeste hõ ſimul plura intendit.

¶ Subiũgit secũdaꝫ ꝛclonẽ rñsiuã istã. Si accipiãt duo adinuicẽ nõ oꝛdinata. sic etiã homo potest plura in/tendere (scz simul ⁊ vno actu) Probat ex. d. san. sic argu/endo. Potest ab hoie aliquid alteri p̃eligi ex h̃ q ad plu/ra valet (id ẽ ad plures fines ꝓsequẽdos) g̃ hõ pt simul plura intendere etiam non oꝛdinata. Tenet ꝓsequentia. quia plura velle p aliquid ꝓsequitur est intẽdere plures fines. ergo ⁊c. Añs patz experimentaliter ⁊ exẽplariter. qz sic pe/ligit mercatoꝛ promptã pecuniã aliq̃ agro. qz plura inde

Cõcto ſm rñsiua.

eoseq̃ pt ⁊c. Aduerte tñ q vno actu ferr' mediũ ad plu/res fines nõ subꝏdinatos. tñ vt ꝓuenit in aliq̃ ꝓgatio/ne. vt ꝓz ad .iij^m. qz in disparata nõ ferr' intelligit⁹ vel volum/tas vno actu nisi vt in aliquo ꝓuenit. licet nõ oꝑeat q sint subꝏdinati fines.

Argumentũ in cõtrariũ Corrobo rat secnũ/dam conclusionem.

¶ Ad p̃mum ergo dõm q Aug. intelligit hoiem nõ posse simul deũ ⁊ ꝓmodũ tpale intendere. sicut q.ꝑ.ar.v. vltimos fines. qz vt supra ostium est. nõ p̃nt cẽ plu/res fines vltimi vnius hois

¶ Ad añs ⁊ ad auctoritatẽ. vez non ꝑt illa intendere simul ita q qđlibet intendat tanq̃ vltimus finis. possent tñ intendi simul si vnũ intenderet ꝓpter aliud. sicut facit̃ boni hoies q oꝛdinãt tpalia in deũ que tpalia sunt finis lador. eoꝝ immediatus. subꝏdinat⁹ ãt beatitudini ⁊ hoꝛ/nori diuino. Sed negat ꝓña. qz nõ seq̃t non ꝑt sil'r habere duos vltimos fines. g̃ nec subꝏdinatos ⁊c.

¶ Ad secũdũ dõm. q vnius motus p̃nt ex vna pte esse plures/termini si vnus ad aliũ oꝛdinet. sed duo termini adinuicẽ nõ oꝛdinati ex vna pte vniꝰ Ar.ꝑ.ad 3^m motus esse nõ p̃nt. Sed tñ ꝓsiderandũ est. q id qđ nõ est vnũ ſm rẽ ꝑt accipi vt vnũ ſm rõnẽ. Intẽtio aũt est motꝰ volũtatis in aliqđ oꝛdinatũ rõne. si/cut dictũ est. ⁊ ideo ea que sunt plura ſm rẽ p̃nt acci pi vt vnus terminꝰ intentõis. put sunt vnũ ſm rõ/nẽ. vel qz aliq̃ duo ꝓcurrũt ad integrandũ aliquid vnũ. sicut ad sanitatẽ ꝓcurrũt calor ⁊ frigus ꝓmẽsu/rata. vel qz aliq̃ duo sub vno cõi ꝓtinẽtur qđ pt esse intentũ. puta acq̃sitio vini ⁊ vestis ꝓtinet sub lucro sicut sub quodã cõi. vñ nihil ꝓhibet q̃n ille q̃ inten/dit lucrum ſimul hec duo intendat.

¶ Ad minoꝛẽ dupl'r. ꝑmo vniꝰ nõ p̃nt esse plures ter/mini ex vna pte dispari. tñ subꝏdinati. Sedo vniꝰ mo/tus nõ sunt plures terminni nisi accipiãt vt vnũ ſm rõnẽ. sicut qui ꝓcupiscit sanitatem ꝓcupiscit calorem ⁊ frigꝰ ſm q cõmensurata sunt. in qua ꝓmensuratõe ꝓsistit sanitas vel ſm q plura ꝓtinent quasi in vno cõi fine. sicut aliqs intendit acq̃rere vestes ⁊ vinũ que sunt duo dispara ſm q ꝓueniũt in lucro. g̃ ⁊c. Uel nõ intendit multa nisi vt subꝏdinata vel ſm q aliquo mõ vnũ.

q.lxxv. ar. iij. ¶ Ad tertiũ dõm q sicut in p̃mo dictũ est. ꝓtin git sil'plura intelligere inq̃tũ sunt aliq̃ mõ vnũ.

¶ Maioꝛ ꝓcedit. ad minoꝛẽ vera est q modũ pluriũ in cẽ ꝛteligibili q̃ pluralitas ẽ ꝑꝝ plures species informã tes intellectũ in actu ꝛtelligibili. Et de h̃. ꝑ. p. q. lxxv. ar. iij. et in. q. xliij. ar. ꝑ. Sz m̃ pt ꝛtellect⁹ intelligere plura q modũ vnius scz q vnã speciẽ vel vnitate simpl'r vel vni/tate oꝛdis Et sic dico ꝛposito. q ples fines p̃nt sil'r appe/hẽdi. vel inq̃tũ subꝏdinãt inq̃tũ vltq̃ aliq̃ mõ vnũ. sic cũ qs ꝛtẽdit q idẽ mediũ plures fines vt ꝓueniũt in acq̃sibi litate q idẽ mediũ vel inq̃tũ integrãt vnũ vel inq̃tũ ꝓti/nẽtur sub vno cõi vt patuit. Quare negat ꝓña.

¶ Utr intensio finis sit idem actus cũ volũtate eius qđ est ad finem.

E AD quartũ sic ꝓcedit. Uideꝰ q nõ sit vnꝰ ⁊ idẽ motus intẽtio finis. ⁊ volũtas eiꝰ qđ est ad finẽ. dr enim Aug. in. x. de tri. q volũ/tas videndi fenestrã finẽ hz fenestre visio/nẽ. et altera est volũtas p fenestrã videndi trãseũtes ſz h̃ ptinet ad intentõem q velim videre trãseũtes p fenestrã. hoc aũt ad voluntatẽ eius qđ est ad finem q velim videre fenestrã. ergo alius est motus volũ tatis intensio. ⁊ alius voluntas eius qđ est ad finẽ. ¶ P. actus distinguũtur ſm obiecta. sed finis ⁊ id qđ est ad finem sunt diuersa obiecta. g̃ alius motus voluntatis est intentio finis ⁊ volũtas eius qđ est ad finẽ. ¶ Preterea voluntas eius qđ est ad finẽ di citur electio. sed nõ est idẽ electio ⁊ intẽtio. ergo nõ est idẽ motus intensio finis cũ volũtate eius qđ est ad finem. ¶ Sed ꝓtra est q id qđ est ad finẽ se habet ad finẽ vt mediũ ad terminũ. ſz idẽ motus est qui p mediũ trãsit ad terminũ in rebꝰ naturalib⁹. ergo et in rebꝰ volũtarijs idem motꝰ est intensio finis ⁊ vo luntas eius qđ est ad finem.

¶ Hic. D. determinat aliud dubiũ circa ꝓdicta. an sit idẽ actꝰ q volũtas ferr' in finẽ ⁊ mediũ p qđ est acq̃sibi lis vel intẽsio sit qđdã ꝓphẽdẽs plures actus quorum vnus est formalis aliꝰ materialis.

¶ Rñdeo dõm q motꝰ volũtatis in finẽ ⁊ in id qđ est ad finẽ pt ꝓsiderari dupl'r. Unoꝰ ſm q volũ tas in vtrũq̃ ferr' absolute ⁊ ſm se. ⁊ sic sunt simpl'r duo motus volũtatis in vtrũq̃.

¶ D. rñdet p distinctõem ſm q volũtas dupl'r fertur in finẽ. ⁊ in id qđ est ad finẽ. de scdo mõ rñdet ibi. Alio mõ ⁊c. Prim⁹ g̃ modꝰ est ſm q voluntas in vtrũq̃ ferr' absolute ⁊ ſm se (intelligẽ qñ mediũ ad finẽ hz in se aliqđ Eõcto ꝑmus rñsiua. appetibilitatẽ ꝓter oꝛdinẽ ad finẽ. Scdm h̃. D. rñdet ta li ꝛclone. hoc mõ sunt simpl'r duo motꝰ (scz realit⁹ distin/cti) qñ volũtas ferr' in vtrũq̃ ſm se. Ista ꝛclusio ꝓbatur p secũdũ argumentũ ante oppositũ. qz vbicũq̃ sunt duo obiecta. ⁊ vnũ nõ est rõ alteriꝰ ibi sunt duo actus. sed sic est in ꝓposito. g̃ ⁊c. Minoꝛ ptz ex hypothesi. quia supponi mus q vnũ nõ est volitũ ꝓpter aliud. Et patẽt ista ex su/pra dictis. q. viij. ar. iij. Probabit scdo in fine coꝛpis cuiꝫ secũda ꝛclone p simile de intellectu. Aduerte h̃ q cuiꝫ volũtas ferr' in finẽ absolute tũc est quidẽ actus volũtatꝫ sed nõ dr intẽtio ſz velle. ⁊ hoc ptz ex ar. ꝑ. ad tertiũ. quia intẽtio nõ ẽ finis absolute ſz acq̃sibil' q media. Et h̃ patz etiã ex. d. san. in. ij. dis. xxxviij. ar. v. in p̃ncipio coꝛ. cũ dr q q̃n volũtas ferr' in finẽ imediate. tal' actꝰ ꝓprie dr velle. sed q̃n ferr' in finẽ mediãte eo qđ est ad finẽ. tũc ꝓprie dr iten/dere finẽ. Ad idẽ est. d. san. in de veri. mate. xxij^a. q. xiij. circa finẽ coꝛ. vbi vult. q bñ ispiciẽdo rõnẽ ꝛtẽdis. tuc nõ est in finẽ absolute. ſz tal' motꝰ ẽ volũtas. intẽtio ãt ẽ inclina tio in finẽ ſm q ad finem terminãt ea q̃ sunt ad finem

Consequẽter cũ dicit.

¶ Alio modo pt ꝓsiderari ſm q voluntas ferr' in id qđ est ad finẽ. ꝓpter finẽ. ⁊ sic vnus ⁊ idẽ subie/cto motus volũtatis est tendẽs ad finẽ ⁊ id qđ ẽ ad finẽ. Cũ enim dico volo medicinã ꝓpter sanitatẽ nõ designo nisi vnũ motũ volũtatis. cuius rõ est. qz fi/

Universidad de Deusto
Biblioteca

his rō est volēdi ea q̄ sunt ad finē. idē aūt actus ēt dit sup obiectū ⁊ sup rōnem obiecti. sicut eadē visio est coloris ⁊ luminis. vt supra dictū est. ⁊ est sile de intellectu. q̄ si absolute p̄ncipiū ⁊ ꝯcl'onez ꝯsideret. diuersa est ꝯsideratio vtriusq; in h̄ aūt q̄ ꝯcl'oni ppt̄ p̄ncipia assentit est vn' actus intellectus tm̄.

q. viij. ar. iij. ad 2m.

¶ Respondet iuxta secūdū modū motionis volūtatis (q̄ est q̄n ferť in id qđ est ad finē ꝓpter finē sicut ꝓpter rōnē volendi) talis ꝯcl'one. Vn' ⁊ idē subiecto (.i. fm rē) mot' volūtatis est tendēs ad finē ⁊ in id qđ est ad finē. ⁊ sic habeť rōnem formalis ad quesitū q̄ sic. q̄ vt iā tactū est intellectio noiat actū volūtatis vt est finis ⁊ et' qđ est ad finē ꝓpter finē. vnde ⁊. D. ꝯcludit in de veritate vbi iā ꝯcedendū q̄ intentio nō sit alt' motus numero q̄ volūtas. Ista ergo ꝯcl'o ꝑbať tripliť in fra. ꝓmo assumpto ex motu ꝓmo exprimēdi ⁊ loquēdi de actu q̄ ds rendit sil' in vtrūq;. Cū em̄ dico tē. secūdo rōne sc̄z idē actus eadit sup obiectū ⁊ rōnem obiecti. sed finis ē rō volēdi id qđ est ad finē vt sic. q̄ tē. Maior p̄z ex dictis supra. q. viij. ar. iij. de visione vna q̄ est coloris ⁊ luminis. Tertio similitudine vel ꝓportione intellect' ⁊ volūtat' ⁊ est ꝑbatio hec tertia vtriusq; ꝯcl'onis sil'. ⁊ p̄z in fra ex supra dictis. Aduerte ex. d. san. ex secūdo supra q̄ q̄uis h̄ mō sit vn' act' volūtas et intensio finis. tm̄ intentio noiat illū actū fm ordinez act' ad finē. sed volūtas noiat cūdē actū fm ordinē ad obiectū. p̄imū qđ in finē ordinať. ⁊ inde ꝓngit q̄ esto sit idē actus fm rē. tm̄ ds q̄nēz volūtas bona ⁊ intentio mala et ecōtra ꝓpter diuersa obiecta. ptialia eiusdē actus. vnde ⁊ D. h̄ notat in ꝯcl'one cū dicit q̄ est idē actus subiecto (.i. fm rē) tm̄ distinguit rōne ⁊ ꝓpatur ad aliud obiectū. fm q̄ ds volūtas ⁊ fm q̄ ds intensio. sile infra de amore ꝯcupiscentie ⁊ amicitie. vide. d. san. de h̄ articulo. in de veri. vbi iā. ⁊ in 2o vbi iā. ar. iij.

Argumētū in cōtrariū Corroborat secūdā ꝯcl'onē. Et minor est vera q̄n nō sistit in medio. sic etiā q̄n id qđ est ad finē vel finis nō sunt volita fm se sz vt bonū est mediū volendi aliud sic est vnus actus.

¶ Ad p̄mū g̃ dđm. q̄ Aug. loq̄tur de visione fenestre. ⁊ visione transeuntiū ꝑ fenestrā fm q̄ voluntas in vtrūq; absolute ferť.

¶ Ad maiorē. velle videre fenestrā fm se est alia visio a visione trāseūtiū fm se. sz nō est alia visio fenestre vt est mediū videndi trāseūtes q̄ visio trāseūtiū. Sic etiā ꝯcedim' q̄ volitio finis fm se (.i. sine alio) est alia a volitiōe medij materialr fm se. sz tm̄ vt finis est rō volēdi mediuz est eadē volitio. Minor conceditur. ergo tē. verum iuxta sensum p̄me ꝯclusionis.

¶ Ad sc̄m dđm. q̄ finis inq̄tū est res quedā est aliud volūtatis obiectū q̄ id qđ est ad finē. sed inq̄tum est ratio volēdi id qđ est ad finem est vnum et idem obiectum.

¶ Ad maiorē. actus distinguūť fm obiecta totalia ex equo se. hatentia sz nō ex obiectis ptialib⁹ quoz vnū est ratio alterius. Minor distinguit. vez si q̄libet accipiať fm se. ⁊ acciptiť mediuz ⁊ finis materialiter. sed negať si accipiantr vt vnū est rō alteri⁹. g̃ tē. verum iuxta sensum p̄me conclusionis.

¶ Ad tertiū dđm. q̄ mot' q̄ est vnus subiecto p̄t rōne differre fm p̄ncipiū ⁊ finē. vt ascensio ⁊ descensio. sicut dr in. iij. phi. sic igit inq̄tū mot' volūtatis ferť in id qđ est ad finē ꝑt ordinať ad finez est electio. mot' aūt volūtatis q̄ ferť in finē fm q̄ acq̄rit p ea q̄ sunt ad finē vocať intensio. cuius signum est q̄ intensio finis esse ꝑt. etiā nondū determinatis his q̄ sunt ad finē. quoz est electio.

¶ Hoc argumētū arguit ꝓtra suppositū volēs q̄ intēsio nō sit circa id qđ est ad finē. Ad maiorē g̃ voluntas ei' qđ est ad finē qui incipit ab eo q̄d est ad finē ipm accipiēdo discrete p̄t alio qđ etiā est ad finē. sz voluntas ei' qđ est ad finē icipiēs a fine ⁊ pcedēs ad ea q̄ sunt ad finem. ⁊ q̄nq; etiā ideterminate. Negať q̄ sit electio. sicut dr q̄s. volo sanari p remediū aliq̄d. ⁊ tm̄ non se determinat. Minor vera. Sz negať ꝑa. q̄ intēsio est etiā finis ⁊ et' qđ est ad finē. vide etiā de veri. mate. q. xij. ar. vij. ad vltimū. q̄ intētio dr ordinē ad finē. sed electio ꝓpat media ad ipm̄ē. patuit. ar. p. ad q̄rtū.

Ar. p. 1

Lōcło scđa respon.

¶ Utr̄ intentio ꝯueniat brutis aīalib⁹.

Ad q̄ntū sic p̄cedit. Videť q̄ bruta aīalia intēdāt finē. natura em̄ in his q̄ ꝯgnitiōe carēt magz distat a rōnali natura q̄z natura sensitiua. q̄ est in aīalib⁹ brutis. sz natura intēdit finē etiā in his que ꝯgnitōe carēt. vt ꝑbatur in. ij. phi. ergo multomagis bruta aīalia intendunt finē. ¶ D. sicut intensio est finis ita ⁊ fruitio. sed fruitio ꝯuenit brutis aīalib⁹. vt dictū est. g̃ ⁊ intentio. ¶ D. ei' est intēdere finē cuius est agere ꝓpter finē. cū intendere nihil sit nisi in aliud tendere sz bruta aīalia agūt ꝓpter finē. mouež em̄ aīal vel ad obtū querēdū. vel ad aliq̄d hmōi. g̃ bruta aīalia intendūt finē. ¶ Sz ꝓtra intēlio finis ꝑportat ordinatōez alicui⁹ in finē qđ est rōnis. cū igit bruta aīalia nō habeant rōnē. videť q̄ nō intendāt finē.

q. 1 ar. 3

¶ Hic. D. incipit inq̄rit de alio dubio. q̄ em̄ dictū est q̄ intensio sit volūtatis. ī. est dubiū. an ne ⁊ in brutis iueniať vbi nō inuenit volūtas.

¶ Respōdeo dđm q̄ sicut supra dictū est. intendere est in aliud tendere. qđ quidē est ⁊ mouentis et moti. fm quidē igitur q̄ dicit intendere finē id qđ mouež ad finem ab alio. sic natura dicit intendere finē q̄si mota ad suū finē a deo. sicut sagitta a sagittante. ⁊ hoc modo etiā bruta aīalia intendūt finem inq̄tū mouenť instinctu naturali ad aliq̄d.

¶ D. distinguit q̄ dupliť aliq̄d tendit in finē vel sicut motuz in finem ab alio sicut natura mouež tē. vt patuit q. ꝑ. ar. ij. vel sicut mouentis in finē. Et rō distinctōis est q̄z intēdere est in aliud tēdere. ⁊ q̄z h̄ est mouētis ⁊ moti. ī. sequit distinctio. Rndet g̃ de ambob⁹ modis duplicē cōclusione. secū dā ibi ponit. Alio mō tē. Prima est. hoc mō (sc̄z sicut mora quēadmodū natura) bruta intendūt finē. ꝑbať ꝯclo. q̄ sicut natura mouež ad suū finē a deo. ita bruta naturali instinctu. g̃ tē. Aduerte circa ꝯclusionē ⁊ añs q̄ in hoc est silitudo intenta a. D. q̄ nec natura. i. pure naturalia se mouēt nec testie. q̄ sz nec in brutis est libertas. sed tm̄ in hoc est differētia. q̄ ibi sine apprehensione hic cū apprehēsione sz nō libera sz ex naturali instinctu ⁊ apprehēsione determinata ad vnū. ideo ⁊ bruta portr agūtur q̄ agāt. ⁊ sic vtraq; tendunt in finē sicut motū. ⁊ hoc sufficit ꝓposito Cōsequēter ibi

Ar. p. mo

¶ Alio mō intendere finē est mouētis. put sc̄z ordinat motū alicui⁹ vel sui vel alteri⁹ in finē. qđ est rōnis tm̄. vñ p hūc modū bruta nō intēdūt finem qđ est ꝓprie ⁊ ꝑncipaliť intēdere. vt dictū est

Lōcło scđa

¶ Rndet iuxta sc̄m mēbz p̄ dictuz. qđ. D. exponit. q̄z est q̄n aliq̄ rendūt in finē sicut se mouētia tāq; motuz suū hñtia in ꝑtē ꝓpria. q̄ pñt agere vel nō agere ex ꝓpria ordinatōe. vel etiā motū alteri⁹ ordinātia in finez. ⁊ sic qđ mouet naturā porť intendit finem q̄s natura ipa Concło. ꝑ hūc modū bruta nō intendūt finē. qđ est ꝓprie intendere. Probať. q̄z intendere hoc mō est seipsum vel aliud mouere in finē ex ordine rōnis. sed hoc nō ꝯuenit brutis. g̃ ꝑz rō. ⁊ est in ꝑtute arguere. q̄cq̄d req̄rit rōnem in eo de q̄ supponitur nō ꝯuenit brutis. sz intēdere isto mō est hmōi. g̃ tē. Confirmať aūt hec sc̄da cōclusio argumento in ꝓtrariū

¶ Ad p̄mū g̃ dđm. q̄ rō illa ꝓcedit fm q̄ intēdere est eius qđ mouetur ad finem

¶ Maior vera in gradu ꝑfectōnali. sz tm̄ ram natura pura q̄s natura sensitiua ꝯuenit in moueri ad finē Ad minorē dico. q̄ natura intendit finē vt motū tēdit. sz nō vt mouēs tendit. g̃ tē. Utr̄ iuxta p̄mā ꝯclonē tēdit vt mota ꝑ naturalē instinctū ꝑtia apprehensione.

¶ Ad sc̄m dđ. q̄ fruitio nō ꝑportat ordinatōem alicui⁹ in aliq̄d sicut intētio. sz absolutā q̄tē ī fine

¶ Maior negať q̄z intētio est finis cū ordinatōe actiua ⁊ libera sub̄pius in finē vel alteri⁹. nō sic de fruitōe sal tem ipfecta. ad quā sufficit alicui inherere ꝓpt̄ se saltē negatiue. quare ꝯcessa minore negať ꝑa.

¶ Ad tertiū dđm. q̄ bruta aīalia mouenť ad finē nō q̄si ꝯsiderātia q̄ ꝑ motū suū pñt ꝯseq̄ finē qđ est ꝓprie intendētis. sz q̄si ꝯcupīa finē naturali instinctu mouentur ad finē quasi ab alio mota. sicut ⁊ cetera que mouentur naturalr

¶ Ad maiorē. eius est intēdere ꝓprie ⁊ sc̄do⁹ cuius est agere ꝓpter finē libere ⁊ se mouēdo. sz et' est intendere sicut moti qđ mouež. tē. Ad minorē dico. q̄ agūt ꝓpter finē nō se mouētia. sed mota. g̃ tē. Veruz iuxta p̄me ꝯclusionis sententiam.

Questio. xiij. de electione

Quisequenter ꝯsiderandū est de actibus volūtatis qui sunt in ꝓpatiōe ad ea que sunt ad finē. ⁊ sunt tres. eligere. ꝯsentire. et vti. electōem aūt ꝓcedit ꝯsiliū. Primo g̃ ꝯsiderandū est de electiōe. Sc̄do de ꝯsilio. Tertio de ꝯsensu. Quarto de vsu. Circa electōem q̄runť sex. Primo cui⁹ p̄one sit act'. vtr̄ volūtatis vel rōnis Sc̄do vtr̄ electio ꝯueniat brutis aīalibus Tertio vtr̄ electio sit solum eoz q̄ sunt ad finem. vel etiam q̄nq; finis Quarto vtrū electio sit tm̄ eoz que p nos agūtur. Quinto vtrū electio sit solū possibiliū Sexto vtr̄ hō ex necessitate eligat vel libere

¶ Postq̄ actū est de actib⁹ volūtatis qui sunt circa finem. hic agit de actib⁹ ei' q̄ sunt circa media ad finez. q̄ sunt tres. sz eligere. vti. ⁊ ꝯsentire. Primo g̃ agit de electiōe. Sc̄do de ꝯsensu. q. xv. Tertio de vsu. q. xvi. Et patebit rō ordinis. q. xvi. ar. iij. Et q̄z electio ꝑsupponit cōsiliū. ideo circa p̄mū duo facit. Primo determinat de ipa electōe. Sc̄do ad manifestatōez maiorē ꝓpositi determinat de ꝯsilio. q. sequēti. Circa p̄mū tria facit. Primo ostēdit cui⁹ ponē sit act' subiectiue. Sc̄do quoz. sit obiectiue. Et tertio ostēdit modū eius. Sc̄da incipit ar. iij. tertia in sexto. Circa p̄mū p̄mo facit qđ dictū est. Sc̄do ex dictis determinat q̄dā dubiū ar. ij.

¶ Utr̄ electio sit act' volūtatis an rōnis

Ad p̄mū sic p̄cedit. Videť q̄ electio nō sit act' volūtatis sz rōnis. electio em̄ collationē quādā iportat q̄ vnū alteri ꝑferť. sed ꝯferre est rōnis. g̃ electio ē rōis ¶ P. eiusdē est syllogisare ⁊ ꝯcludere. syllogisare aūt in opabilib⁹ est rōnis. cū igit electio sit quasi ꝯclo in opabilib⁹. vt dr in. v. ethi. videť q̄ sit act' rōnis ¶ P. ignorātia nō ptinet ad volūtatē. sed ad vim cognitiuā. est aūt qđā ignorātia electōis. vt dr in. iij. ethic. g̃ videť q̄ electio nō ptineat ad volūtatē. sz ad rōnē ¶ Sz ꝓtra est qđ ꝑhs dr in. iij. ethi. q̄ electio est de sideriū eoz q̄ sunt in nobis. ꝛsideriuz aūt est actus volūtatis. ergo ⁊ electio

¶ Hic p̄mo inq̄rit cuius ponē sit. Pro intellectu ⁊ fundamēto dicendoz nota. fm. d. san. in de veri. mate. q. xij. ar. iij. q̄ ens nulla actio inferioris agēntis ꝓcedat ab ipo nisi in virtute superioris agentis. tm̄ actio q̄ ꝑcedit agenti inferiori ex ꝓpria natura attribuiť sibi absolute. sicut aque moueri deorsum. q̄ ꝑo cōperit inferiori ex speciali impssione superioris agentis. nō attribuiť sibi absolute. sed in ordine ad aliud. sicut fluere ⁊ refluere attribuiť mari nō absolute. sed inq̄tū mouež a luna. Sic ad ꝓpositū in omni actōe volūtatis ꝑsupponit rō. ⁊ tm̄ iste motus q̄ est volūtat' in obiectū suū absolute. attribuiť volūtati vt velle. amare tē. Dot' aūr in q̄ exp̄sse apparet ordo et directio collatiua rōnis nō attribuiť voluntati absolute sed in ordine ad rōnē. vt intentio. electio Nota sc̄do. q̄ sicut supra dictū fuit. q̄n due cause ꝯcurrūt ad vnū effectum. tūc idē effect' fm rem. fm diuersa in eo cōsiderata reducit in diuersas causas. Sic dictū fuit q̄ visio brificā vt visio reducit in poīam intellectualem. vt aūt brificā reducit in lumen glie. sic actus ad quē ꝯcurrūt. rō ꝑ notitiā collatiuā dirigēdo. ⁊ volūtas ipa eliciendo h̄z q̄ sit act' ⁊ q̄ sit ordinat'. Hec aūt duo nō sunt duo fm rem sed vnū. ⁊ tm̄ fm subam reducūť in volūtatē. fm ꝑo ordinē. i. ordinatū cē. reducūť in rōnē. sic dictum fuit supra de substātia ⁊ specificatōe act' volūtatis q̄ fm p̄mū reducit in volūtatē. sz sc̄m attribuitur apprehenso obiecto vt rōne efficiēti specificatōem actus Aduerte etiam q̄ sp id qđ est in effectu a superiore agente h̄z se vt formale respectu ei' qđ est ab inferiore. esto nō sint duo realiter distincta. His notatis videndū est de corpe articuli. qđ statim ꝯstabit ex dictis.

¶ Rndeo dđm. q̄ in noīe electōis iportať aliq̄d ptinēs ad rōnē sine ad intellectū. ⁊ aliq̄d ptinēs ad volūtatē. dr em̄ phus in. vi. ethi. q̄ electio est appetitus intellect'. vel appetit' intellectiu'. q̄cūq; aūt

Universidad de Deusto
Biblioteca

duo ꝯcurrūt ad aliq̄d vnū ꝓstituendū. vnū eoꝝ est vt formale respectu alteri⁹. Un̄ Gregori⁹ niceⁿ⁹ dr q̄ electio neq; est appetit⁹ fm seipam. neq; ꝓsiliū solum. sed ex his aliq̄d ꝓpositū. sicut em̄ dicim⁹ aial ex aīa ⁊ ex corpore ꝓpositū esse. neq; ꝙ corp⁹ esse fm seipm. neq; aiam solā. ꝫ vtrūq;. ita ⁊ electoem.

ꝙ°. ꝓ. pābu. ¶ D. ꝓmo pmittit duas ꝓclones pambulares ⁊ fundamentales. Secam ibi. Est aūt ꝛc. Sco ex eis deducit ꝓclonē rñsiū. ibi. Jn hmōi aūt ꝛc. Prima ḡ ꝓclo pambularis implicite a. D. intēa est ista Jn electōe est aliq̄d formale ⁊ aliq̄d materiale. Probat. qr in nomie electōis ponit ak aliq̄d ptinēs ad rōnē ⁊ aliq̄d ptinēs ad volūtatē ꝫ q̄ñcūq; duo ꝯcurrūt ad aliq̄d vnū ꝓstituēdū. vnū eoꝝ rū est formale. aliud materiale. ḡ ꝛc. Maior. pbat auctoritate phi. vi. ethic. ⁊ auctoritate Gregorij niceni. q dr etiā q electio sit aliq̄d ꝓpositū ex ꝓsilio ⁊ appetitu. Et declarat hoc p exēplū in naturalib⁹. Minor relinq̄tur nota qr ꝓstitutiua nō pōt esse actualia eque ꝑncipalia ꝛc.

siniſtr. Aureoli caue ireſt. Aduerte circa maiorē ne incidas in similtrū intellectū Aureoli quē refert Capo. in. p. dis. p. q. ij. ad pmū ꝓtra tertiaz ꝓclonē. qz in electōe est vnū ⁊ idē fm rem. q̄ fm vnā ꝓsideratōem reducit in intellectū. fm aliā in volūtatē. Un̄ ista dualitas nō est rerū. ꝫ ꝓsiderationū. Nō em̄ electio est quoddā ꝓpositū realiter ꝫ ꝑtualr. quēadmodū apud phām solem⁹ dicere. q ꝛceptus spēi est cōpositus ex ꝛceptu generis ⁊ dñe. salua tm̄ simplicitate intendo ꝛcept⁹ specifici. Sic in ꝓposito in electōe est ꝓsiderare. qz est volitio. ⁊ est ordinata volitio. ⁊ acceptio vni⁹ ꝑ alio. ⁊ sic in noie electōis importat aliq̄d ptinens ad rōnem. aliq̄d ad appetitū. hoc est dicere q iportat actus qui fm aliquā ꝓsideratōem reducit in rationem. fm alij em̄ in voluntatem ꝛc. Deinde cum dr

¶ Est aūt ꝓsiderandū in actib⁹ aīe. q act⁹ q̄ est eēntialr vnius ponē vel habit⁹. recipit formaz ⁊ spēm a superiori ponā vel habitu fm q ordinat inferi⁹. a superiori. si em̄ aliqs actus ꝫtitudinis. exerceat ꝓpter ꝛci amorē. act⁹ q̄dē ille materialr est fortitudinis formalr ꝫo charitatis. Manifestū est aūt q rō q̄dā modo volūtatē ꝑcedit ⁊ ordinat actū ei⁹. inq̄tū scz volūtas in suū obiectū tendit fm ordinē rōnis. eo q vis apphensiua appetitiue suū obiectuz repñtat. sic igit ille actus quo volūtas tendit in aliq̄d qđ ꝓponit vt bonū. ex eo q p rōnez est ordinatū ad finē materialr q̄dē est volūtatis. formalr aūt rōnis

Cōcto. ij. ¶ Subiūgit secam ꝓclonē pambularē ⁊ magis propinquā ꝓposito. istā Ille. act⁹ quo volūtas ꝛc. vt in fine but⁹ lre. ⁊ ē sensus q materiale electōis attribuit volūtati absolute. qđ est suba actus in aliq̄d obiectū. ꝫ formale id est ordinatio apparēs in hoc actu. reducit in rōnez sic q nō nisi ex ꝓcursu ordinatiuo rōnis talis actus ꝓficit a volūtate. Probat ꝓclo. act⁹ q̄ essentialr est vnius ponē recipit formā a superiori ꝛc. vt in lra. ꝫ rō quodāmō ꝑcedit volūtatē. ⁊ ordinat actū ei⁹. scz tanq̄ superior. ḡ sequit ꝓclo Maior declarat exēplariter. Et minor. pbat. qr vis apphensiua appetitui obiectū pñtat ꝛc. Aduerte circa maiorem ⁊ pbatōem eius. q sile est in ꝓposito in hoc de habitu imparo ab habitu superiori. q act⁹ inferioris recipit aliquē ordinē ⁊ formā a superiori ordināte. Sic in ꝓpositō ordo qui est in electōe est a rōne. sicut a rōne efficiendi actū ordinatū vt ordinat⁹ est. Jn aūt sit silr in ꝫ sicut in electōe ordo nihil aliud est q̄ actus sic ordinat⁹. ita q sit ordo fundamentalis ad obiecta quoz vnū alteri ꝑferr. sic etiā sit in ordine act⁹ ad finē habit⁹ imperantis. Vide Capolū in p. dist. xvij. q. p. in solonibz circa finē. Ubi videt dicere. q ille ordo sit pura relatio. ⁊ nō qđ absolutū. ⁊ tm̄ ad illā relationē oportz ꝯcurrere intentōem volūtatis. q̄ est actus absolut⁹ referēs mō morali actuz in finē suū. Quicūq; sit de hoc formale electōis in ꝓposito nō est relatio ad terminū correlatiuū. sed est ordo fundamentalis. i. act⁹ ordinate duo media vel plura respiciēs. vt sit q̄si relatio trāscendēs act⁹ ad obiecta. sicut supra dictū est. q. p. ar. ij. de relatōe pone ad obiectū. Deinde ibi

¶ Jn hmōi aūt suba actus materialr se hz ad ordinē q̄ ꝫponit a superiori ponā. ⁊ ideo electio subalr nō est act⁹ rationis. ꝫ volūtatis. pficit em̄ electio in motu q̄dā aie ad bonū qđ eligit. vñ manifeste act⁹ est appetitiue potentie

Cōcto iij. ¶ Deducit ex dictis ꝓclonē rñsiuā talē. Electio substantialr nō est rōnis. sed volūtatis. Probat. assumēdo maiorē ex ꝓclone sda pambulari sic. Electio materialr est volūtatis. formalr rōnis. sed suba actus materialr se hz ad ordinē qui ꝫponit a superiori ponā. scz rōne. igitur substātialr est volūtatis. Maior ꝑz. Minor fert secum pbatōem suā. qz qđ est in effectu a superiori potentia ē formale. Secdo. pbat sda ps ꝓclonis sic. Electio pficit in motu q̄dā aie ad bonū qđ eligit. igit est substātialr volūtatis. Tenet ꝓna. qz mot⁹ ad bonū est volūtatis. ꝫ qz est mot⁹ nō quocūq; ad bonū sed ordinare. ideo rōe ordinis reducit in intellectū. Aduerte ex his. q. p hoc q electio dr ē volūtatis subaltern. habet q substātia electionis est volūtatis sicut ꝑncipij effectiui. ⁊ p ꝓns subiectuz eius. Sed p hoc q formale dr esse rōnis habet q rō est ꝑncipiū in qđ reducit formale. sed qz formale nō seꝑatur a materiali. imo in ꝓposito ꝓstituit vnū actū fm̄. ideo et formale. ⁊ materiale sunt in volūtate sicut in subiecto. Ex ista ꝓclone. ꝙ modū cozollarij. D. determinat qđ sit ne asserōe relatū est ab Aristo. an videlz electio sit intellectus appetitu⁹. vel appetit⁹ intellectiu⁹. qz est appetit⁹ intellectiu⁹ ꝛc Vide etiā. d. san. in de ꝑi. ma. xxij. q. xv. et in. ij. dis. xxiij. q. ꝑ. ar. ij. i coz. vbi hz q̄ ad ꝓpositū facit.

Argumēta in cōtrariū

Cōfirmat secam ptez ꝓclonis rñsiue. Et accipit desideriū large. put ois motus volūtatis respectu absentis dr desideriū. vt patebit infra q. xxv. ar. iij. ad pmū. Et vide. d. sanc. p. p. q. lxxxiij. ar. ij. qz phs in. vi. ethi. sub dubio relict cuius pone ēt act⁹. Sz in tertio magis declinat ad b q sit volūtatis

¶ Ad pmū ḡ dom. q electio ꝫportat collatōem quādā ꝓcedēte. nō q ēntialr sit ipa collatio

¶ Si maior intelligit ēntialr negat. qz collatio esset ialiter ē ꝓsiliū. ꝫ si intelligit ꝑ suppositiue ꝓcedit. qz nūq; appetit⁹ ꝑferret vnū alteri. nisi ꝓsuggeret sibi in eodem supposito collatio ⁊ ordinatio actiua rōnis. Un̄. d. san. in de veri. supra ad tertiū dr. discretio inuenit in electōe fm q ptinet ad rōnē. cuius ꝓprietatē sectur voluntas in eligēdo. Quare negat ꝓna. q sit rōnis substantialr. vel subiective. sed est rōnis quo ad formale ad sensuz dictuz

¶ Ad scdm. q ꝓclo syllogizmi q̄ fit in opabilib⁹

ad rōnē ptinet. ⁊ dr snia vl iudiciū. quā sequit electio. ⁊ ob hoc ipa ꝓclo ptinere videt ad electōem tāq̄ ad ꝓsequens.

¶ Ad maiorē Eiusdē est syllogizare ⁊ ꝓcludere ꝓclusionē ꝑmā ⁊ imediatā. sed nō opt⁹ q ꝓcludat ꝓsumma tuā ꝓclonem ꝓsiliū extrinsecam. Dico em̄ q syllogizatio practica hz duplicē ꝓclonē. vt patet. ꝑ. p. vbi iam ad sēcūdū Minor ꝑcedit. Ad pns dico. q electio est ꝓclusio secūdaria ⁊ extrinseca. qz ad dictamen practicū intellectus seq̄t acceptatio volūtatis. que est electio. Un̄ ptinet ad rōnem antecedēter rōne formalis. sicut ad ꝑncipium formalis. sed non sicut ad subiectū. qz rō ꝯcurrit ad hmōi actus ordinatos voluntatis. sicut rō coefficiendi. Un̄ D. supra in de ꝑitate ad secūdū dr. Practice inq̄sitionis est duplex ꝓclusio. Una que est in rōne. scz sententia que est iudiciū de ꝓsiliatis. Alia ꝫo que est in volūtate et hmōi est electio. Et dr ꝓclusio per quādam similitudinē qz sicut in speculatiuis vltimo statur in ꝓclone. ita i operatiuis vltimo statur in operatōe. hec ille.

¶ Ad tertiū dom. q ignorātia dr eē electōis. nō q ipa electio sit scia. ꝫ qz ignorat q̄d sit eligēdū.

¶ Ad maiorē. ignorātia ptinet ad vim cognoscitiuā formalr suo mō. ⁊ tm̄ ꝑt ptinere ad volūtatē ad aliquem sensum. scz materialr obiectiue remote. qz ꝑuat formalr scientia ⁊ notitia ꝓticular ē. qua dirigeret electio. nūc ār ignorat q̄d sit eligēdū. Ad minorē. vera est ad sensuz nūc dictū. sed negat ꝓntia. qz ⁊ p ignorantiā pōt ꝑuari scientia directiua actus volūtatis.

¶ Utz electio ꝓuenit brutis aialib⁹

HAd scdm sic ꝓcedit. Videt q electio brutis aialib⁹ ꝓueniat. electio em̄ est appetitus aliq̄z ꝓpter finē. vt dr in. iij. ethi. sed bruta aialia appetūt aliq̄d ꝓpter finem. agūt em̄ ꝓpter finē ⁊ ex appetitu. ḡ in brutis aialib⁹ est electio ¶ Ꝑ. ipm nomē electōis ꝰeare videt q aliquid ꝓe alijs accipiat. sed bruta aialia accipiūt aliquid ꝓe alijs. sicut manifeste apparet q ouis vnā herbā comedit. aliā refutat. ḡ in brutis aialib⁹ ē electio. ¶ Ꝑ. vt dr in. vi. ethi. ad ꝓudētiā ptinet q aliquis bene eligat ea que sunt ad finem. sed ꝓudentia ꝓuenit brutis aialib⁹. vñ dr in ꝓncipio metaph⁹. q ꝓudētia sunt sine disciplina quecūq; sonos audire nō possibilia sunt. vt apes. ⁊ hoc etiā sensui manifestū videt. apparent em̄ mirabiles sagacitates in opib⁹ aialiū. vt apū ⁊ aranearū ⁊ canū. canis em̄ insequens ceruū si ad triuiū venerit. odoratu q̄dē explorat an ceru⁹ ꝓmā vel scdam viā trāsiuerit. qđ si inuenerit nō trāsisse iam secur⁹ ꝓtertiā viaz incedit nō explorādo q̄si vtens syllo diuisiuo. quo ꝓcludi posset ceruū ꝑ illam viā incedere. ex quo non incedit ꝑ alias duas. cū nō sint plures. ḡ videtur q electio brutis aialib⁹ ꝓueniat. ¶ Sed ꝓtra est qđ Grego. niceⁿ⁹ dr. q pueri ⁊ irronalia volūtarie q̄dē faciūt nō tñ eligēdo. ḡ in brutis aialib⁹ nō est electio

¶ Hic doctor ex dictis determinat dubiū. an electio brutis ꝓueniat

¶ Rñdeo dom. q cū electio sit ꝓceptio vnius necesse est q electio sit respectu pluriuz q̄ eligi ꝑit. ⁊ ideo in his que sunt penitus determinata ad vnum electio locū nō habet

¶ D. ꝓmo pmittit quoddā pambulum. Secdo ex eo deducit ꝓclonē rñsiuā. ibi. Est aūt ꝛc. Preambulū stat in hac ꝓclone. Jn his q̄ sunt penit⁹ determinata ad vnū electio locū nō hz. Probat. qr electio est ꝓceptio vni⁹ respectu alteri⁹. ḡ ꝓclo vera Deinde ibi.

¶ Est aūt dñtia inter appetitiuz sensitiuū ⁊ volūtatē. qz vt ex ꝑdictis patz. appetitus sensitiu⁹ est determinat⁹ ad vnū aliq̄d ꝓticulare fm ordinē nature. volūtas aūt est fm naturē ordinem determinata ad vnū cōe qđ est bonū. ꝫ indeterminate se hz respectu ꝓticulariū bonoꝝ. ⁊ ideo ꝓprie volūtatis est eligere. nō aūt appetit⁹ sensitiui. q sol⁹ est i brutis aialibus. ⁊ ꝓpter hoc brutis aialib⁹ electio nō ꝓuenit

q. ꝑ. ar. ij. ad 3ᵐ. q. vi. ar. ij et. q. xi. ar. ij. i coz. q. v. ar. ꝑ. ad 3ᵐ

¶ Deducit talē ꝓclonē rñsiuā. Brutis aialib⁹ electio nō ꝓuenit. Probat. electio nō est appetit⁹ sensitiui. tm̄. ꝫ bruta hnt solū appetitū sensitiuū. ḡ ꝛc. Maior. pbat. electio nō hz locū in penit⁹ determinatis ad vnū. ꝫ voluntas nō est determinata ad vnū. appetitus aūt sensitiuus est determinat⁹ ad vnū duplr. ḡ ꝛc. Maior patuit ex ꝑ ambulo. Minor declarat. et pbat ex dñtia inter appetitū sensitiuū ⁊ volūtatē. ꝛ ꝑz ira ex supdictis. Maior ꝑncipalis est nota Confirmat etiā ꝓclo argumento in ꝓtra rū. stat aūt totū fundamentū articuli hui⁹ in hoc. q liberū arbitriū deest brutis. ḡ electio. deest aū. liberū arbitriū. qz deest ꝑfecta cognitio

¶ Ad pmū ḡ dom. q nō ois appetit⁹ alicui⁹ ꝓpter finē vocat electio. ꝫ cū quadā discretōe vnius ab altero. q̄ locū habere nō ꝑt. nisi vbi appetit⁹ potest ferri ad plura.

¶ Ad maiorē. electio est ꝛc. Uerū ꝑacceptādo vnū ꝓe alio. ita q est cū discretōne q̄ nō ꝓuenit appetitui sine rōne ꝓiūcta sibi. Ad minorē vez. ꝫ sine discretōe. solum ex impetu nature ꝛc.

¶ Ad scdm dom. q brutuz aīal accipit vnū ꝓe alio. qz appetit⁹ eius est naturaliter determinat⁹ ad ipm. vñ statim q̄n ꝑ sensum vel ꝑ imaginatōem repsentat sibi aliq̄d ad qđ naturalr inclinat. eius appetitus absq; electōe mouet ad ipm. sicut etiam absq; electōe ignis mouet sursum ⁊ nō deorsum

¶ Ad maiorē. electōis nomen ꝛc. vt ꝓe alio accipiat nō ex instinctu nature determinate ad vnū. ꝫ libere ⁊ cuz discretōe. Minor vera ex naturali ipulsu sine collatōne hēte ad herbā. q̄ collatio reqrit saltē antecedēter ad electionē. Un̄ negat ꝓna. als seqret q igni ꝓueniret electio. qz tēdit i vnū locū ⁊ nō in aliū. Un̄ testia nō ꝫpat herbā ad herbā. ꝫ qualibet seorsum tērat ⁊ gratā comedit.

¶ Ad tertiū dom. q sicut dr in. iij. phy. Motus est act⁹ mobilis a mouēte. ⁊ ideo ꝫtus motūtis apparet in motu mobilis. ⁊ ꝓpter hoc in oib⁹ q̄ mouent a rōne apparet ordo rōnis mouētis. licz ipsa que a rōne mouēt rōnē nō habeāt. sic em̄ sagitta di-

recte tendit ad signū ex motōe sagittāt̄. ac si ipa rō nem haberet dirigētē. z idē apparet in motibꝫ hoꝛo logioꝝ z oim ingenioꝝ humanoꝝ q̄ arte fiūt. Sic ut aūt ꝓparant artificialia ad artē humanā. ita cō parāt̄oia naturalia ad artē diuinā. z ideo ordo ap paret in his q̄ mouent fm naturaz. sicut z in his q̄ mouēt̄ fm artē. vt dr in. ij. physicoꝝ. z ex hoc cō tingit q̄ in opibus bꝛutoꝝ animaliū apparēt q̄da sagacitates inq̄tū hnt inclinatōem naturalem ad quosdā ordinatissimos ꝓcessus. vtpote a sum ma arte ordinatos. z ꝓpter hoc etiā q̄daz aīalia di cūtur ꝓrudētia vel sagacia. nō q̄ in eis sit aliqua rō vel electio. qđ ex hoc apparet q̄ oīa que sunt vni us nature similiter operantur.

¶ Ad maiorē. ad prudentiā. verū. pfectā (q̄ ē cū dis cretōe vni⁹ ꝓre alīs) qđ accipit nō ex instinctu nature de terminate ad vnū. sed libere z cū discretōe vnius ꝓre alio ꝓtiner electio. Ad minorē. prudētia impfecta ꝓuenit aīa libꝫ q̄ est certa z ordinata. pscutio alicui⁹ certi z determi nati boni. q ordo ꝓuenit ex impssione agentis ꝑmi q̄ per intellectū naturā instituit. Negat aūt q̄ canis vrak syllo gismo diuinuo. sed ex naturali instinctu z odoratu mo uet ad tertiā viā. z si odoratꝰ in aliꝭ vīs. tūc p eas fu isset inscutus lepoꝝ. vñ canis nō pt apud se syllogisare. nō trāsiuit illā. z nō illā. q̄ tertiā. sed ꝓ semel apphendit tm vnū locū. z postea aliū. z vbi pcipit q̄ olfactuz trāsisse lepoꝝ. ibi inscꝫtur. sed nō semel apphendit tres vias cō parando adinuicē. z vnā ꝓacceptando qđ reqrit ad ele ctionē. Vlū motus hmōi sunt ex prudentia diuina. sꝫ nō cū prudentia in eo dē supposito

¶ Utꝛ electio sit solū eoꝝ q̄ sunt ad finē. vel etiaz quando q̄ finis

AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet q̄ electio nō sit tm eoꝝ q̄ sunt ad finē. dr em phus in. vi. ethi. q electōem rectā facit ꝓtus. q̄cunq; aūt alteri⁹ gra nata sunt fieri nō sꝫ ꝓtuꝫ sꝫ alteri⁹ ponē. illō aūt cui⁹ gra fit aliq̄dē finis. g̃ elec tio ē finis. ℞. electio ipoꝛtat pacceptoꝝ vni⁹ respe ctu alteri⁹. sꝫ sicut eoꝝ q̄ sꝫ ad finez. sic vnū pt̄ paccipi alteri. ita etiā diuersoꝝ finiū. g̃ electio pt esse finis si cut z illoꝝ q̄ sunt ad finē ¶ Sꝫ ꝓtra est qđ phus dr in tertio ethicoꝝ. q volūtas est finis. electio aūt eo rum que sunt ad finem

¶ Hic. D. inquirit de obiecto electōnis. Et facit tria fm tres ꝓditōes reqsitas ad obiectū ipius. Quaꝝ pri ma est esse eoꝝ q̄ sunt ad finem.

¶ Rñ. dōm. q sicut iā dictuz est. electio ꝓseqūt sen tentiā. vel in diciū qđ est sicut ꝓcl'o syllogismi opa tiui. vñ illud cadit sub electōe qđ se hz vt ꝓcl'o in syl logismo opabiliū. finis aūt in opabilibꝫ se hz vt ꝓn cipiū z nō vt ꝓcl'o. vt phus dr. ij. physi. vñ finis in q̄tū est hmōi nō cadit sub electōe

D. ꝑmo deducit ꝓclonē rñsiuā. Sed̄o declarat eādez quadā alia ꝓclonē ibi. Sed sicut z̄c. Cōcl'o rñsiuā ē Finis inq̄tū hmōi nō cadit sub electōe. Probat. illud cadit sub electōe qđ se hz vt ꝓcl'o in syllogismo operabili

um. sed finis nō se hz vt ꝓcl'o. sed vt ꝓncipiū. g̃ z̄c. De ioꝝ ꝓbat. qz electio ꝓseqūtur iudiciū. z̄c. imo etiā est ꝓcl'o scḗntia extrinseca ꝓsiliū z̄c. Minor est auctoritas phi. g̃ z̄c. Et aduerte q̄ electio est finis ꝓsiliū nō sp. nec solū rō nejinq̄sitōis z deliberatōis. sꝫ q̄nq; rōe certe scie. q̄ appre hēdit sine deliberatōe. vt. q. sequēt Cōsequēter cū dr

¶ Sꝫ sicut in speculatiuis nihil ꝓhibet id qđ est vnius demōstratōis vel scie ꝓncipiuz esse ꝓcl'onem alteri⁹ demonstratōis vel scie. ꝑmū tñ ꝓncipiū inte monstrabile nō pt esse ꝓcl'o alcuius demonstratōis vel scie. ita etiā ꝓtingit id qđ est in vna opatōe vt fi nis ordinari ad aliquid vt ad finem. z hoc modo sub electione cadit.

Cōcto.ij.

¶ Declarat p̄ dictā ꝓclonem rñsi. alia ꝓclone declara toria (scz quare dictū sit in ea inq̄tū hmōi) ista. Cōtin git q̄ id qđ est in vna opatōe vt finis. cadere sub electōe pur ordinat ad aliū finē. sed vltimus finis nullo mō sub electōe cadit. Hāc ꝓclonē. pbat ꝑmo rōne. Sc̄do exem plo z auctoritate ibi. Sic z̄c. Rōe g̃ sumpta ex ꝓportōe finis ad ꝓncipiū in speculatiuis. qz nihil. phibet z̄c. g̃ cō clusio vera q̄ ad ambas ptes. Tenet ꝓna a ꝓportione se pdicta Consequenter ibi.

¶ Sicut in opatōe medici sanitas se hz vt finis vñ hoc nō cadit sub electōe medici. sed hoc suppo nit tāq̄z ꝓncipiū. sꝫ sanitas coꝛpis ordinat ad bonū aīe. vñ apud eū q̄ hz curā de aīe salute pt sub electōe cadere esse sanū vel esse infirmū. nā Aplus dr. ij. ad corinth. xij. Cū aūt infirmoꝝ tūc fortioꝝ sum z po tens. sed vltim⁹ finis nullo mō sub electōe cadit

¶ Ostendit dictā ꝓclonē declaratoriā exꝑlariter de sanitate. q̄ vt est finis a medico intētus est ꝓncipiū electi onis z ꝓsilij. sed vt est mediū ad salutē aīe cadit sub ꝓsi lio z electōe. Et ꝓfirmat hoc scḗm auctoritate apli. Ex his ꝑz quare dixerat ꝓma ꝓcl'o. q̄ finis inq̄tū hmōi nō cadit sub electōe. Aduerte q̄ vt supra dictū ē. vltim⁹ finis capit dupliꝛ. Uno mō ꝓ re que ꝓstituit tangz in qua videt cē rō vltimi finis. z sic nō est inconueniēs q̄ ꝑ positis duob⁹ vnū eligat ꝓre alio qđ electū apertt ꝓpter ꝓmunē rōnē vltimi finis. sicut infra. q. xvi. dicit de vsu. Liez vt sic nō eligat ꝓpter ꝓpter aliū finez. Sed alio mō capit vltim⁹ finis formaliꝛ. z sic nō appetitur ꝓpter aliud nec ei⁹ ē electio. Patz ex hoc q̄ brītudo formaliꝛ nō ꝑdi git miseriē. sed appetit⁹ tendit in brītudinē respūdo mi sciā. Electio cū est vbi vtrūq; apphendit vt appetibile ad finē. sꝫ vnū vt magis appetibile

Argumētū in cōtrariū

Cōfirmat ꝑmā ꝓclusi onē. Et patuit aliq̄d de hoc argumēto supra. q. viij. arti. iij. qz volūtas est sp finis. licz nō tm. sꝫ electio est tm. me dioꝝ ꝑsuppositā volitōe finis z̄c.

¶ Ad ꝑmū g̃ dōm. q fines ꝓprij virtutū ordinā tur ad bratitudinē sicut ad vltimū finem. z hoc mō pt esse eoꝝ electio.

¶ Ad auctoritatē dr ad intentōnem phi. vi. ethico. z d. san. ibidē in ꝓmēto. z infra. q. lvi. ar. iij. ad q̄rtū. et. q. lv iij. ar. iij. in coꝛ. Electōem rectā facit virt⁹ (scz mora lis) rōne intentōis finis quā electio ꝑsupponit. Sed elec tionē rectā rōne pacceptarōnis coꝝ q̄ sunt ad finē. nō fa

q̄ar. v.

¶ Ad scḏz dōm. q sicut supra habitū est vltim⁹ finis ē vn⁹ tm. vñ vbicūq; occurrūt plures fines in eos pt̄ ee electio fm q̄ ordināt ad vltimū finē

¶ Minor vera. vn⁹ finis. sꝫ nō vltim⁹ paceptat pre allo. put ordinat in finē vltimū. Et sic electio nō est finis vt finis. sed vt mediū est. sicut vn⁹ eligit istū modū viuen di virtuose. alius aliū. vt per eum possit peruenire ad beatitudinem z̄c.

¶ Utꝛ electio sit tm̄ eoꝝ q̄ p nos agūtur.

AD quartū sic ꝓcedit. Uidet q̄ electio non sit solū respectu hūanoꝝ actuū. electio em̄ est eoꝝ q̄ sunt ad finē. sed ea q̄ sunt ad finez nō solū sunt actꝰ. sed etiā organa. vt dr in ij. physi. g̃ electōes nō sunt tm̄ hūanoꝝ actuū. ¶ D. actio a ꝓcessatoe distinguit. sꝫ electio etiā in ꝓcessa tione locū habz. put sꝫ. vna opinio alteri ꝑeligit. g̃ electio nō est soluz humanoꝝ actuū. ¶ D. eligunt̄ ho mines ad aliqua officia vel secularia vel eccl'iastica ab his q̄ nihil erga eos agūt. g̃ electio nō solū est hu manoꝝ actuū ¶ Sed ꝓtra est qđ phs dr in. iij. ethi. q nullus eligit nisi ea q̄ existimat fieri ꝑ ipm

¶ Hic inquirit alia ꝓditio obiecti ipius electōis. An sit solū agibile a nobis ꝓpter finē. Dictū est em̄ q obiec tum electōis est id qđ ē ad finē. Queritur nūc de ꝓditione eius quod est ad finem.

¶ Rñdeo dōm. q sicut intentio est finis. ita elec tio est eoꝝ q̄ sunt ad finez. finis aūt vel est actio vel res aliqua. z cū res aliq̄ fuerit finis. necesse est q̄ ali qua humana actio intercueniat. vel inq̄tuz hō facit rem illā q̄ est finis. sicut medicꝰ facit sanitatē q̄ est fi nis eius. vñ z facere sanitatē dr finis medici. vel in q̄tum hō aliq̄ mō vtit. vel fruit re q̄ est finis. sicut auaro est finis pecunia vl' possessio pecunie. Et eodē mō dōm est z̄ eo qđ est ad finē. qz necesse ē vt id qđ est ad finē vel sit actio vl' res aliqua intercuniēte ali qua actōe ꝑ quā facit id qđ est ad finez vl' vtitur eo et p hūc modū electio sp est humanoꝝ actuū

Cōcto rñsi.

¶ D. rñdet tali ꝓclone. Electio sp est hūanoꝝ actuū p hūc modū. qz necesse ē vt id qđ est ad finē vel sit actio vel res intercuniēte aliqua actōe p quā z̄c. vt in lra. Pro bat. sicut intētio est finis. ita electio coꝝ q̄ sunt ad finē. sꝫ finis (obiectū intentōis) vel est actio. vel res aliq̄. z tm̄ ne cesse est vt tunc humana actio intercueniat. g̃ sequtur ꝓclo. Maioꝝ ꝑz ex supra dictis. qz sicut intētio est finis acqrēdi ꝑ media. ita electio est medioꝝ ꝑ q̄ acqrend⁹ est finis vt supra dictum fuit. Probat minoꝝ. p scḏa ptē exꝑlari ter in multis. vt in lra. Et stat rō in ꝓportionabilitate. q̄

est inter habitudinē intentōis ad finē. et habitudinē elec tionis ad media Confirmat ꝓclusio rsponsiua argu mento in contrarium.

¶ Ad ꝑmū g̃ dōm. q organa ordināt ad finē in q̄tū hō vtit eis ꝓpter finem

¶ Maioꝝ vera. Eoꝝ q̄ sunt ad finem sꝫ sp in ordine ad actū. Ad minorē organa sunt ad finē inq̄tuz eis vti mur ad finē. ille aūt vtus est actus humanꝰ

¶ Ad scḏm dōm. q in ipa ꝓcessatoe est aliq̄s ac tus intellectus assentitis huic opinioni vel illi. ac tio ꝑo exterior est q̄ ꝓtra ꝓcessatoem diuidit

¶ Ad maiorē. actio exterior distinguit a ꝓcessatōne sed ꝓcessatio etiā ē actio. sꝫ imanēs nō trāsiēs. vide infra q. lvij. ar. ꝑ. ad ꝑmū Concedo minorē pontissime z vltra quo ad exercitiū. nō tñ sp quo ad assensum. nisi in opina bilib⁹ z nō necessarijs. vt ꝑz 2ª 2æ. q. q. ar. ix. ad scḏm. z in fra. q. xvij. articulo. vi. Negat ꝓna. Ptz ex his q̄ electio est aliq̄s etiā in ordine ad actōem intrioꝛē z imanētē

¶ Ad tertiū dōm. q hō q̄ eligit ēm vel ꝓncipez ciuitatis. eligit nō iare ipm in talē dignitatē. alioq̄n si nulla essꝫ ei⁹ actio ad ꝓstitutōem epi vel ꝓncipis nō ꝓpteret ei electio Et siliter dōm est q̄ q̄nq; dr aliq̄ res peligi alteri adiugik ibi aliq̄ opatio eligētis

¶ Negat añs. imo opt̄z q̄ in eos ꝓsentiāt z eos no mīnet. licz nō agāt erga eos actōe electis inherēte. agunt tñ aliquā actōem. als eis nō ꝓpteret electio. nec tñ stricte accipit opatio. sed extēse. vt dicet infra de vsu.

¶ Utꝛ electio sit solū possibiliū

L Ar. ꝑmo

AD q̄ntū sic ꝓcedit. Uidet q̄ electio non sit solū possibiliū. electio em̄ est actꝰ volū tatis. vt dictū est. sꝫ volūtas est possibili um z ipossibiliū. vt dr in. iij. ethi. g̃ z elec tio. ¶ ℞. electio est eoꝝ q̄ ꝑ nos agūtur. sicut dictuz est. nihil g̃ refert q̄tū ad electioez vt eligat̄ id qđ est impossibile simpliꝛ. vel id qđ est ipossibile eligēti. sꝫ frequēter ea q̄ eligim⁹ pficere nō possum⁹. z hic sunt impossibilia nobis. g̃ electio ē impossibilium. ¶ ℞. nihil hō tentat agere nisi eligēdo. sꝫ bt̄us Bñdict⁹ dr. q sl plat⁹ aliq̄d ipossibile pceperit tentāduz est. g̃ electio pt ee ipossibiliū. ¶ Sꝫ ꝓtra est qđ phs dr in iij. ethi. q electio nō est impossibiliū

Ar. iij.

¶ Hic inqrit tertia z vltima ꝓditio obiecti eligibilis scz de possibilitate Pro fundamēto dicendoꝝ z p cal satōe argumētoꝝ Scoti in scḏo. dist. vi. q. ꝑ. qđ arguit in hac materia ꝑsertim ꝓtra solonē scḗi. optz notare ꝑmo q̄ electio nō noiat quēcūq; volūtatis actū. sꝫ pfectū z effi cacē ꝑsupponētē cognitōem alicui⁹ z apphēsionē sub rō ne boni. Scḏo optz notare ex. ꝑ. ꝑ. q. v. q̄ nihil hz rōnē boni. nec apphēdit sub rōne boni. nisi in ordine ad esse aliq̄d. Nō em̄ appetit q̄s sanitatē nisi vt sibi insit. z amat aliq̄s amicum. qz cupit sibi bene esse. Ex quo sequitur q̄ ad appetitū q̄ est electio ꝑsupponit nō quēcūq; apphen sio. qz nō apphēsio simpliꝛ ꝑme opatōis. sed opatio q̄ apphēdit res in ordine ad existere. Seqtur etiā q̄ ap petibile z volibile vt sic sonat quoddā ꝓplexū nō abstra hens ab ee z nō ee. sꝫ includēs existere. Et qđ oib⁹ sequt

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̄ ipli̇cātia ꝓtradictōem nō būt rōnē appetibilis vel volibilis. qz nō sunt entia realia nec rōnis. imo nec ens nec nō ens Patz ex his falsum cē incōplexa vt sic cē appetibilia. Silr falsum esse q̄ implicās ꝓtradictōem sit ens vel appetibile. His suppositis videdū est de articuli corpe

Ar. xiij. ¶ Rūdeo dōm. q̄ sicut dictū est. electiōes nostre referunt sp ad nostras actōes. ea aūt q̄ p nos agūt sunt nobis possibilia. vnde necesse est dicere q̄ electio nō sit nisi possibiliū.

Cōdo rōsi. ¶ D. rūdet tali ꝟclone. nēce est dicere q̄ electio nō sit nisi possibiliū Probat triplici ratōne. Sēda ibi. Silr etiā. Tertia ibi. Apparet etiā. Prima sumit ex pcedenti articulo. z est clare in litera

¶ Silr etiaz rō eligēdi aliq̄d est vt ex h̄ possimus ꝟsequi finē. vel ex hoc q̄ ducat ad finē. p id aūt q̄d est ipossibile nō pt aliq̄s ꝟsequi finē. cui⁹ signū est. qz cū in ꝟsiliādo pueniūt hoies ad id q̄d est eis ipossibile. discedūt q̄si nō valētes vlteri⁹ pcedere.

Subūgit sēdam rōnē p ꝟclone rūsiua. q̄ sumitur ex motiuo ad eligēdū. clare in lra Deinde ibi

¶ Apparet etiā hoc manifeste ex pcessu rōnis p̄cedēte. sic cīm se hz id q̄d est ad finē. tz q̄ electio cē ad finē sicut ꝟclo ad p̄ncipiū. Manifestū est aūt q̄ cōclusio ipossibilis nō seq̄t ex p̄ncipio possibili. vñ nō pt cē q̄ finis sit possibilis. nisi id q̄d cē ad finē fuerit possibile. ad id aūt q̄d est ipossibile null⁹ mouet. vñ null⁹ tenderet in finē nisi p hoc q̄d apparet id q̄d cē ad finē cē possibile. Unde id q̄d est impossibile sub electione nō cadit.

¶ Est tertia rō q̄ fundat in ꝓpositōe electōnis ad processum rōnis. i. ꝟsiliū p̄suppositū aīi electōem. Et stat in hoc. q̄ ex possibili fine seq̄tur mediū possibile. qz q̄ electio est ex fine possibili ad mediū in via intētōis. ideo in via intētōis ex fine p̄stituto tāq̄ possibili ꝟcludit de medio possibili Et econtra in via executōis nō posset aliq̄s ꝟsequi finē nec ellz possibilis ꝟsequi nisi p mediū possibile. qz ergo electio est tendentia ad mediū p q̄d habeatur finis possibilis. optz mediū electū cē possibile. tz. Corroborat etiā ꝟclo rūsiua argumēto in ꝓtrariū.

¶ Ad p̄mū q̄ dōm q̄ volūtas media est inter intellectū z exteriorē opatōem. nā intellectus ꝓponit volūtati suū obiectū. z ipa volūtas causat exteriorē actōem. sic igit p̄ncipiū mot⁹ volūtatis ꝟsiderat ex pte intellect⁹. q̄ apphēdit aliq̄d vt bonū in vli. fz terminatio seu pfectio act⁹ volūtatz attēdit fm ordinē ad opatōem p quā aliq̄s tēdit ad ꝟsecutōem rei. nā mot⁹ volūtatz est ab aia ad rē. z ideo pfectio actus volūtatis attēdit fm hoc q̄ est aliq̄d bonū alicui ad agēdū. hoc aūt est possibile. z ideo volūtas ꝓpleta nō est nisi tz possibili q̄d est bonū volēti. fz volūtas incōpleta est tz ipossibili. q̄ fm q̄sdā velleitas ōr. qz scz aliq̄s vellet illud si eēt possibile. Electio aūt nominat actū volūtatis iam tz determinatū ad id q̄d est huic agēdū. z ideo nullo mō est nisi possibiliū.

¶ Dico q̄ ꝟmittitur in hoc argumēto fallacia ꝟsūis arguendo a supiori nō distributo ad inferius sic. Volitas est impossibiliū. g̃ electio que est talis volūtas. Ad maiorē dico sēdo. electio est act⁹ volūtatis determinat⁹ z ꝓplet⁹. z ꝟclo ex p̄ncipio possibili. z tanq̄ eo p̄ncipio p q̄d possibile debet ꝟsequi. Ad minorē. si intelligit de volūtate imꝑfecta. id est velleitate. z tūc de volūtate cōditionata talis est ipossibiliū. i. aliq̄s vellet impossibile. cū hac ꝟditiōe. si esset possibile. Si aūt intelligit de volūtate ꝓpleta que est de bono agendo z ꝓceptiua actōis ꝓpter finē. negat. qz vt patuit nō est res bona nisi ex ista. Et si existat actu vel potentia. z sic opabile ꝓpter finez. g̃ nō impossibile. vt de se pz. Quare negat ꝟtia

Nota circa hāc solutōem. q̄ Scotus vbi supra. tenet oppositū illius solutōis dicendo q̄ volūtas etiā pfecta pt cē imꝑpossibiliū. Et vt cuadat auctoritatē pbi dicētis electōez cē solū possibiliū. dicit q̄ p electiōem possum⁹ intelligere duo. vel scz actū volūtatis ꝟsequentē ꝟclone ꝟsiliū efficacem. Et sic ꝓceditur q̄ electio nō est impossibiliū. fz aliomō pt importare actū volūtatis ꝟsequētez plenā apprehensionē obiecti. que nō est ꝓceptiua vel operatiua. et sic dt q̄ talis electio pt esse impossibiliū. Sed hui⁹ falsitas pz ex dictis in p̄ncipio. qz null⁹ actus voluntaris est nisi q̄ seq̄t apphēsionē scē opatōis intellect⁹ de eo q̄d apphēdit vt bonū. fz nihil apphēdit vt bo⁹ nisi i ordine ad existere actu vel poña. z sic vt possibile Aduerte tñ. p maiori intellectu q̄ ē appetibile duplex Unū p se. aliū p accidens Impossibile silr est duplex. scz p se. z p accīs. Impossibile p se est q̄d sine oīmi hypothesi nō pt esse. sed implicat. Impossibile p accīs est. q̄d est ipossibile ex suppositione. sicut filiū illi⁹ mortuū resurgere est ipossibile fm estimatōem gentiliū. silr habere mēbr⁹ abscisum est impossibile. vel nō peccasse postq̄ aliq̄s peccauit. Potest g̃ impossibile p accīs p se appeti. sicut ptz q̄ aliq̄s appetit se nūq̄ peccasse. vel integritatē corporis irrecuperabilem Impossibile etiā p se pt p accīs appeti. sicut qui odit deum vult deū nō esse p accīs rōne alicuius apparentz boni voliti ab odiente deum. Sic qui fruitur se appetit impossibile p accīs. scz esse sibi summū bonū. z hoc appetit rōne delectatōis alicuius sibi inordinate volite. Et h̄ p̄bant argumēta Scoti. ibidē. Nō aūt pbant q̄ impossibile p se sit p se appetibile actu pfecto volūtatis. Et hoc nos dicimus. scz q̄ nō pt esse q̄ ipossibile p se possit p se et nō rōne alterius appeti. Falsum etiaz est z ꝓtra phm viij. etbi. q̄ act⁹ volūtatis q̄ est amor amicitie sit ad eme ens. qz nec est ad bestias. et tñ si hoc essz verū nō sequeret q̄ essz ad ipossibilia. sed solū ad apprehensibilia oia sub rōne boni z entis.

Involūtas pfecta sem possibiliū Scotus.

¶ Ad scdm dōm. q̄ cū obiectū volūtatz sit bonū apphēsum. hoc mō iudicādū est tz obiecto volūtatis fm q̄ cadit sub apphēsione. z ideo sicut q̄nq̄z volūtas est alicui⁹ q̄d apphēdit vt bonū. z tñ nō est vere bonū. ita q̄nq̄z est electio eo⁹ q̄d apphēdit vt possibile eligēti. q̄d tñ nō est ei possibile

q. viij. ar. ij.

Ad illā nihil g̃ refert tz. Uel si id q̄d est impossibile eligēti apphēderet vt ipossibile. h̄ q̄nq̄z i re est ipossibile. habet tñ vt possibile. Ad minorē. fz nobis ipossibilia. habēt tñ z apprehēdūt vt possibilia. negat. ꝟña tz.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ h̄ iō ōr. qz an aliq̄d sit possibile subditus nō tenet suo iudicio tz innitere. ied in vnoquoq̄ iudicio superiozis stare

¶ Nō vult auctoritas q̄ subdit⁹ deceat' niti ad ipossibile vt sic. sed qz nō debet ipe discutere an sit impossibile tz. In q̄bus aūt teneat subdit⁹ plato obedire. vide sēda sēde. q. ciij. ar. v. Aduerte ex. d. san. in de veri. materia pvij. ar. v. ad quartū. q̄ subdit⁹ nō ōr iudicare z stare iudicio suo. z subdit⁹ nō habet iudicare de ꝓcepto plati. tñ de implerōe q̄ ad ipm spectat.

¶ Utz hō ex necessitate vel libere eligat.

M Ad sextū sic ꝓcedit. Uidet q̄ hō ex necessitate eligat. sic enī se hz finis ad eligibilia vt p̄ncipia ad ea q̄ ex p̄ncipijs ꝟsequūt. vt pz in. iij. ethi. sed ea ex p̄ncipijs ex necessitate tz ducunt ꝟclones. g̃ ex fine tz necessitate mouet aliquis ad eligendū. ¶ D. sicut dictū est. electio ꝟsequit iudiciū rōnis de agēdis. fz rō ex necessitate iudicat tz aliquibus ꝓpter necessitatē ꝑmissoz. ergo videtur q̄ etiā electio ex necessitate sequat.

Ar. ij.

¶ D. si aliq̄ duo sunt penitus equalia. nō magis mouet hō ad vnū qz ad aliud. sicut famelic⁹ si hz cibū eq̄liter appetibilez in diuersis ptibus. z fm eq̄lē distantiā nō magis mouet ad vnū qz ad alterū. vt plato dixit assignans rōnem quietis terre in medio. sicut dz in. iij. tz celo. fz multomin⁹ pt eligi q̄d accipit vt min⁹ qz q̄d accipit vt eq̄le. g̃ si ꝓponātur duo vel tria vel plura inter que vnū magis appareat ipossibile est aliq̄d aliorū eligere. g̃ ex necessitate eligit illud q̄d eminēt⁹ apparet. fz ois electio est tz oi eo q̄d videt aliq̄ mō melⁱ. g̃ ois electio est ex necitate. ¶ Sz ꝑ est q̄ electio est act⁹ potētie rōnalis q̄ se, hz ad opposita fm phm.

¶ Hic vltimo. D. inquirit de modo electōnis. an scz hō ex necessitate eligat Aduerte q̄ est multiplex necessitas. vna absoluta. alia ꝟditionata. Uidet aūt questiū intelligendū ꝑtim de necessitate absoluta sic q̄ homo sit determinat⁹ ad medium. z non possit non eligere. Et sēdo intelligit de necessitate z determinatōe hois p volūtatē ad electōem tā quo ad exercitiū electōnis q̄ quo ad specificatōem sic q̄ oporteat eligere ꝓpter finē z q̄ oporteat h̄ eligere z nō oppositū vt tangit ad tertiū.

¶ Rūdeo dōm. q̄ hō nō ex necitate eligit. z h̄ iō. qz q̄d possibile est nō ee nō nece est ee. q̄ aūt possibile sit nō eligere. vel eligere. hui⁹ rō ex duplici homis ptāte accipi pt. pt cīm hō velle z nō velle. agere z nō agere pt etiā velle h̄ aut illd. cui⁹ rō ex ipa ꝑtute rōnis accipit. q̄q̄d enī rō pt apprehendere vt bonū in h̄ volūtas tendere pt. pt aūt rō apprehendere vt bonū nō solū hoc q̄d est velle aut agere. sed hoc etiam q̄d est nō velle z nō agere.

Cōdo rōsi.

¶ D. respondet tali ꝟclone in fine z in p̄ncipio corpis Homo nō ex necessitate fz libere eligit. scz nec q̄ ad specificatōem nec q̄ ad exercitiū. sic q̄ nūq̄z ex absoluta necessitate eligat esto q̄nq̄z ex necessitate ꝟditionata eligat q̄n mediū habet necessariū habitudinē ad finē saltē necessitate specificatōis. Probat ꝟclusio. quicq̄d possibile est non esse nō necesse est esse. sed possibile est non eligere (scz nec exercendo actū electōis. z si exerceat nō est necessariū absolute saltē eligere hoc tz.) igit ꝟclusio vera. Maior ptz

in edentuli. Minor. p hāc rali assumpto fm dato in duplici potestate hois inēnum est liberū arbitriū. ex indeterminatōe rōnis. hō potest velle z nō velle. agere z nō agere. pt etiā velle hoc aut illud. g̃ minor vera. Tenet ꝟña. qz z eligere est q̄dā agere. z si h̄ vel illud. q̄ pt aliq̄d eoz determinate nō eligere. Assumptū. p hāc. M. p° q̄ ad p̄mā ptē. sēdo q̄ ad sēdam. ibi. Et rursus tz. Et ꝓcedit p̄ hanc ex virtute rōnis. q̄ ad p̄mā ptem assumpti arguit sic. Quicq̄d rō apprehendere tz. fz rō pt apprehēdere tz. clare in lra. g̃ tz. Et patuit. fundamentū supza. qz exercitiū cuiuscūq̄z actus nō est summū bonū. nec p ꝟns necarrio mouēs volūtatē. nec p ꝟns etiā necario exercet. pt aūt nō agere sub rōne boni apprehēdi p accīs incētū p non agere aliqs euitat laborē. z penalitatē z hmōi.

Cōsequenter cū dicit.

¶ Et rursum in oīb⁹ ꝑticularib⁹ bonis pt ꝟsiderare rōnē boni alicui⁹ z defectū alicui⁹ boni q̄d hz rōnē mali. z fm h̄ pt vnūq̄dq̄z hmōi bonoz apprehendere vt eligibile vel fugibile. Solū aūt pfectū bonuz q̄d est beatitudo nō pt rō apprehendere sub rōne mali aut alicuius defect⁹. z ideo ex necessitate beatitudinē hō vult. nec potest velle nō esse beatus aut miser. electio aūt cū nō sit de fine. sed de his que sunt ad finē. vt tā dictū est. nō est pfecti bni q̄d est beatitudo. sed aliorū ꝑticularū bonoz. z ideo homo non ex necessitate. sed libere eligit.

Ar. iij.

¶ Probat secūdā ptē assumpti. p minorē p̄ncipali. s. q̄ hō possit velle h̄ aut illud. in oīb⁹ bonis ꝑticularib⁹ pt rō ꝟsiderare tz. vt in lra. solū aūt pfectū bonū tz. fz electio est ꝑticularū bonoz. nō aūt pfecti boni q̄d est beatitudo. g̃ pt rō vnūq̄q̄z bonoz ꝑticularū apprehendere vt eligibile vel fugibile. solā aūt beatitudinē ex necitate vult q̄ ad specificatōem actus. Cōsequētia clara. Maior patuit supza. q. z. ar. ij. Aduerte q. D. ōr in. p. q. antecedētis defectū boni cē malū. oz enī q̄ loq̄t de defectu negatiuo. alias eēt falsa. z p ꝟns malū accipit extense. p omi eo q̄d est causa fugibilitatis appetitui. Minor nota. patz ex his q. D. loq̄tur de necessitate absoluta. q̄ sic beatitudo ex necessitate appetit q̄ ad specificatōem act⁹. id aūt q̄d est ad finē absolute ꝟsideratū nō appetit necario fm sc. vñ q̄s si ꝟsiderek vt necariū ad finē appetat necario ex ꝟditione nō tñ absolute. inde est q̄ q̄uis volēs beatificari necessario appetat esse. nō tñ absolute necessario appetit esse sicut beatitudinē. vñ p accidēs aliq̄s vult nō esse. Patēt oīnia ex supza dictis. ptz etiā ex his q̄ illa ꝑticularia bona que nullā necessariā ꝟnctionē h̄nt cuz beatitudine q̄ nullo mō sunt necessario volita nec etiū videlicet necessitate condicionata.

Argumētū in cōtrariū Confirmat ꝟclonem. qz electio est potētie rōnalis vt rōnalis est (id est vt libera) et p ꝟns vt nō necessario ad vnū determinata. qz rōnalis poña vel agēs a ꝓposito vt sic distinguit ab agente naturali penes se habere ad opposita.

¶ Ad p̄mū ergo dōm q̄ non semp ex p̄ncipijs ex necessitate ꝓcedit ꝟclo. fz tūc solū qn p̄ncipia nō possunt esse vera si conclusio nō sit vera z similiter non oportet q̄ semp ex fine insit hoi necessitas ad eligēduz

Universidad de Deusto
Biblio

es que sunt ad finē. qz nō offie qđ est ad finē tale est q̄ sine eo finis haberi nō possit. aut si tale sit nō sem per sub tali rōne consideratur.

¶ Maior ꝓceditur. z patuit de ea supza. q. ꝑ. ar. v. Minor negat vlter. Nā solū ille ꝛcliones deducūtur ne cessario ex ꝓncipijs q̄ hñt euidentē ꝛnexionē cū ꝓncipijs et quib⁹ negatis tollit veritas ꝓncipioꝝ euidentiū. vt pa tuit. q. r. ar. ij. ad tertiū. ergo ꝛc. Negak ꝓn. q̄ ex necessita te absoluta. Scđo negak q̄ ex ꝛditione ꝛdicionata vni⁹ uersalr. sed si qđ ꝑbar. hoc ꝑbat q̄ hatentia necessariaz ꝛnexionē cū vltimo fine. z vt sic ꝛsiderata appetūtur ne cessitate ꝛditionata. sed nō sp sic ꝛsiderank. sicut se suspē dēs nō ꝛsiderat eē z viuere suū vt necariū ad brūtudinē

¶ Ad scđm dđz. q̄ snīa siue iudiciū rōnis ꝛ reb⁹ agendis est circa ꝛtingētia q̄ a nobis fieri ꝑnt. in q̄ bus ꝛcliones nō ex necessitate sequūtur ex ꝓncipijs necessarijs absoluta necessitate. sed necessarijs soluz ex ꝛditōe. vt si currit mouetur.

¶ maior ꝓcedit. ad minorē dico q̄ ī speculatis nēcarijs rō necario iudicat de aliq̄b⁹ q̄ ex ꝓncipijs hñt necitatē ab solutā. Sed negak q̄ in agendis ꝛtingentib⁹ rō iudicet necario absolute de medio eligibili. sed q̄nq̄ iudicat ne cessariū necessitate ꝛditionata aliq̄n aūt nulla est necitas in eligibili. nec ꝛditionata. nec q̄ ad exercitiū. nec quo ad ſficatōem. Quare negak ꝓna.

¶ Ad tertiū dđm q̄ nihil ꝓhibet si aliq̄ duo eq̄lia ꝓponāt fm vnā ꝛsideratōem. ān circa alterz ꝛsi derek aliq̄ ꝛditio p quā emineat. z magis flectatur volūtas in ipm q̄z in aliud.

¶ Nota ꝓmo intentū argumēti. qz supponit ꝓmo. q̄ si aliq̄ duo sunt omīno eq̄lia tūc hō nō ꝑt in aliq̄s eoꝝ. qz vnū nō habēt vt maius bonū. quare si ꝓponank aliq̄ alia quoꝝ vnū cuidenter apparet mai⁹ bonū nō poterit volūtas ferri in min⁹ bonū. ſz nēcario in mai⁹ bonū z sic ex ne cessitate eliget illud mai⁹ bonū. Pto euacuatōe argumen ti oꝑtet notare q̄ obiectū volūtatis est bonū nō q̄ocūq̄z sed vt apprehensum. vñ fm variatōem iudicioꝝ rōis variat affectus volūtatis. vñ ꝑt ꝛtingere ſm Aug. xij. de ciuitate dei. ca. vi. q̄ eadē res duob⁹ eq̄liter dispositis. p̄ ponak z vnus ꝑ volūtatē hz se ordinare ali⁹ inordinate. qz vn⁹ aliter apprehendit puta sub rōne honesti. ali⁹ sub rōne delectabilis. sic etiā vn⁹ z idem ꝑt de eadē re habere statim diuersas apprehensiones z rem quā ꝛsiderauit vt minus bonū ꝑt ꝛsiderare sub alia rōne. qz videlicet si eā acciperet rem ageret alteri gratā z hmōi. z sic ꝓferendo amicitiā vtilitati poterit rem minorē ꝑaccipere. Tūc dī cendū est ad argumentū. ꝓmo q̄ nihil ꝑbat nisi q̄ stante apprehensione maioris boni vt sic z nō habita alia ꝛside ratōe volūtas eligeret nēcario q̄ ad ſficatiōem act⁹ ne cessitate cōditionata. qz alias volūtas tenderet in defe ctū boni ꝑ se qđ est impossibile. Sz nō. ꝑbat q̄ aliq̄d eli gat ex necessitate absoluta. nec quo ad exercitiū. vt ꝓz de ſc. qz ꝑt suspendere oīem actū circa tale mediū. nec quo ad ſficatōem si illud bonū fm se ꝛsideret. ſz solū da to q̄ aliq̄d illoꝝ velit. z mai⁹ bonū ꝛsideret vt sic. Simi liter minus bonū ꝛsideret vt sic. tūc necitate ꝛditionata ꝑeligit maius bonū. Scđo dz ad ꝓnes. Ad maio rē. si aliqua duo ꝛc. dico ꝓmo q̄ casus nō est bene possi bilis q̄ dentur aliqua duo oīno equalia. Et scđo dato

q̄ sint oīno eq̄lia nō oꝑet q̄ apprehendank oīno eq̄ lia. sed ꝑt statim ꝛsiderari aliqua ꝛditio rōne cuius alte rū apparet magis ꝓueniēs vel melius ꝓsecbile. nec ꝓ ꝓse quens ex necessitate stabit suspensus appetit⁹ sed declina bit in id qđ apprehēdit ꝓueniēs aliq̄ ꝛsideratōe. Tertio dato q̄ sint eq̄lia z eq̄liter oīno apprehendant tūc stāte indeterminatōe nō sequtur appetitus. Vltra. ad minorē. Sed multo min⁹ ꝛc. Vera est stante apprehensione z so la ꝛsideratione bonitatis tūc maius ꝑeligit sed nō necita te absoluta sed soluz ꝛditionata. q̄ ꝛc. Negak q̄ necitate absoluta. qz statim ꝑt interuenire aliq̄ apprehēsio qua fiet vt min⁹ bonū ꝑferat. Sicut ꝑt aliqs statim accipe min⁹ bonū vt ostendat liberalitatez ſsuā vel amicitiā vel aliq̄d hmōi. Quare nō apparet ꝟ vel aliud absolute nēcario

¶ Questio. xiiij. de consilio.

QEinde ꝛsiderandū est de ꝛsilio. Et circa hoc querūtur sex. Primo. vtr ꝛsiliū sit inq̄sitio. Scđo. vtr ꝛsiliū sit ꝛ fine. vel solū de his q̄ sunt ad finē. Tertio. vtrū cōsiliū sit solū de his q̄ a nobis agunk. Quarto vtr cōsiliū sit de oīb⁹ que a nobis agunk. Quinto. vtr consiliū procedat ordine resolutorio. Sexto. vtr cō siliū procedat in infinitum.

¶ Posteq̄ determinatū est de electōe que ꝑsupponit cō siliū. hic rōne eius determinat de ipo ꝛsilio. z tria circa ꝟ facit. Prio inquirit subiectū ipius. Scđo obiectū. Et tertio modū. scđm in ar. ij. tertiū in q̄nto.

¶ Utr consiliū sit inquisitio.

AD ꝓmū sic ꝓcedit. Uidek q̄ ꝛsiliū non sit inq̄sitio. dicit em Damas. q̄ ꝛsiliū est appe titus. sed ad appetitū nō ꝑtinet inq̄rere. q̄ cōsiliū nō est inq̄sitio. ¶ Ꝑ. inq̄rere intelle ctus discurrentis est. z sic deo nō ꝛuenit cuius cog nitio nō est discursiua. vt in ꝓmo habitū est. sed ꝛsi liū deo attribuit. dicit em ad Eph. ꝓmo. q̄ opak oīa fm consiliū volūtatis sue. q̄ consiliū nō est inq̄sitio. q. ꝛsil. ar. vi

¶ Ꝑ. inquisitio est de rebꝫ dubijs. sed cōsiliū datur de his que sunt circa bona certa. fm illud Apli. i. ad corinth. v. De virginib⁹ aūt ꝓceptū dñi nō ha beo. ꝛsiliū aūt do. ergo cōsiliū nō est inq̄sitio. ¶ Sz cōtra est qđ Greg. nicen⁹ dicit. Oīe quidē consiliū questio est. nō aūt oīs questio consiliū.

¶ Hic inquirit de q̄dditate z ꝑ ꝓñs de subiecto cons silij. z qz q̄ quid est alicuius cause innotescere potest ex ꝑ ꝓrio effectu ꝑ quē sciḱ qz est ipius cause. ideo in ꝓñti arti culo ꝓmo ostendit ꝑ effectū ꝛsilij a⁹ necitatē. z ꝑ ꝓñs qz est ex quib⁹ venak q̄dditatē ꝛsilij.

¶ Rñdeo dđm. q̄ electio sicut dictū est. ꝛsedk iu diciū rōnis de reb⁹ agendis. in rebus aūt agendis multa incertitudo inuenik. qz actōes sunt circa sin gularia ꝛtingentia. que ꝓpter sui variabilitatē icer ta sunt. in reb⁹ aūt dubijs z incertis rō nō ꝑfert iu diciū absq̄ inq̄sitione ꝑcedente. z ꝛō necaria est inq̄ sitio rōnis ante iudiciū de eligēdis. q. ꝛsil. ar. vi

¶ Ꝑ ꝓ ꝓmitit ꝛclonē quādā fundamēralē oīdentē necitatē ꝛsilij z effectū vt dictū est. Scđo subsumit ex ꝑ

bat ꝛclonē responsiuā q̄siti subintellectā. ibi. Et hec ꝛc.

Cōclo fun. Cōclo fundamēralis. necessaria est inquisitio rōnis ante iudiciuz de eligendis. Probak. in reb⁹ dubijs z incertis rō nō ꝑfert iudiciū absq̄ inq̄sitōe ꝑcedente. ſz electio cō sequtur z ꝓporr iudiciū de reb⁹ agendis in q̄b⁹ multa in certitudo inuenik. q̄ ante electrōem z iudiciū de eligendis ꝓpreḱ z necaria est inq̄sitio. Maior nota. Minor ꝑz. qz actōes sunt circa singularia cōtingētia q̄ incerta sunt. ꝓpter sui variabilitatē.

¶ Et hec inq̄sitio ꝛsiliū vocak. ꝓpter qđ ꝑbs ꝺt in. ij. ethi. q̄ electio est appetitus pcōsiliati.

Cōclo ꝛsili. ¶ Subsumit z ꝑbat talē ꝛclonē respon. subintellectā Cōsiliū est inq̄sitio. ꝑbak. Assumēdo ꝛclonē ꝑcedentem ꝑ maiorē. qz ad electōem z ad iudiciū ꝑcedens electrōem cōtingentiū. necaria est inq̄sitio. ſz hec vocak ꝛsiliū. q̄ ꝛsi liū est inq̄sitio ¶ Nota q̄ si q̄s aduertat. ꝺ. in hac ꝑ baroē ostendit qđ ipius ꝛsilij ꝑ effectū z qđ nois. q̄ effe ctū. qz ad electōem ꝛtingētiū rectrīe iudiciū rōnis. q̄ expe rimur in nobis. s. tā electrōem q̄z iudiciū. q̄ oz q̄ hoc cau sa sit in nobis. Causa aūt iudicij recti hmōi dubijs z in certis nō est nisi inq̄sitio. Per inq̄sitōem em ꝑuenik ad iu diciū ꝑambulū electōi. z sic habek q̄ inq̄sitio est z ꝑt qđ est. Supponim⁹ aūt ex qđ nois q̄ talis inq̄sitio vocek ꝛsi liū. z sic venak qđ qđ ipius ꝛsilij ꝑ effect⁹ q̄ hñt modum passionū. ex qb⁹ a posteriori venak q̄si gen⁹ ꝛsilij sc̄z inq̄si tionē. z sic a posteriori habek gen⁹ z dfīa ꝛsilij. qz est inq̄si tio rōnis de reb⁹ dubijs agendis. z hec via venādi quid posita est in. ij. posteriorꝝ. Patet ex his oīb⁹ qđ sit sub iectū consilij. quia ipsa ratio. nā vt tam ex effectib⁹ eius et quasi passionib⁹ venarū est ipm ꝛsiliū est inquisitio ratio nis. ergo in ratione Conclusio aūt responsiua ꝓfirmat argumento in contrariū. z capitur questio nō vt logici lo quūtur ꝓ dubitabili ꝓpone. ſz vt dicitur q̄stio. a quero id est inuestigatio z inq̄sitio. Aduerte ex hoc quō. ꝺ. docte iuxta artē scđi posteriorꝝ ex effectibus tenentib⁹ lo cū passionū venarus est genus consilij sc̄z inquisitiōem z questionē q̄ ꝟ ꝺr ꝛmunior ꝛsilio z sic qđ ꝛsilij accepit ꝛc.

¶ Ad ꝓmū q̄ ꝺm q̄ qñ actus duaꝝ ponaꝝ ad inuicē ordinatē. in vtroq̄z est aliq̄d qđ est alteri⁹ po tentie. z ideo vteroq̄z actus ab vtraq̄z ponia denotiari ꝑt. Manifestū est aūt q̄ actus rōnis dirigentis in his que sunt ad finē z actus volūtatis fm regimen rōnis in ea tendentis. ad se inuicē ordinank. vñ z in actu volūtatis q̄ est electio apparet aliq̄d rōnis sc̄z ordo z in ꝛsilio qđ est actus rōnis apparet aliquid volūtatis sicut materia. qz ꝛsiliū est de his que hō vult facere. z etiā sicut motiuū. qz ex ꝟ q̄ hō vult fi nem. mouetur ad consiliandum ꝛ his q̄ sunt ad fi nē. z iō ꝑs dicit in. vi. ethi. q̄ electio est intellectus appetitiuus. vt ad electōez vtrūq̄z ꝛcurrere oīdat. ita Damas. dicit. q̄ ꝛsiliū est appetit⁹ iq̄sitiu⁹. vt cō siliū aliq̄ mō ꝑtinere oīdat z ad volūtatē circa quā et ex q̄ fit inq̄sitio. z ad rōnem inquirentē.

¶ Rñdeo dđm. q̄ finis in opabilib⁹ hz rōnē ꝓn cipij. eo q̄ rōnes eoꝝ q̄ sunt ad finē. ex fine sumunt. ꝓncipiū aūt nō cadit sub q̄stiōe. ſz ꝓncipia oz ꝛppo nere in oīni inq̄sitōe. vñ cū ꝛsiliū sit q̄stio ꝛ fine nō est ꝛsiliū. ſz solū ꝛ his q̄ sunt ad finem.

his ꝑsupposit mouek quis ad consiliandū de medijs ex rōne dependentie illius actus rōnis ab actu volūtatis. Damascenus sic loḱtur porrie em he sc̄z volūtas z ra tio mutuo se ꝑsupponūt z q̄nq̄z quidem q̄n sc̄z in actu rationis apparet aliqs ordo. z in actu rōnis apparet ali quid volūtatis pura materia vel motiuū Ad minorē vera est. sed tñ materia alicuius inq̄sitōis sc̄z de eligēdis similiter z motiuū eius ꝑtinet ad volūtatē. ratiōe quoꝝ id qđ est rōnis appetitū sic ꝑsupponēs ab ipo denominak Quare negatur ꝛsequentia Aduerte ex hac solone ve rificari que supza dicta sunt de electōr ar. ꝑ. nā. d. san. hic dicit in electōe esse ordinē rationis ꝓ q̄to volūtas fm regimen rōnis tendit in ad seinuicē ordinata.

¶ Ad scđm dđm. q̄ ea que dicūtur de deo accipi enda sunt absq̄ oīni defectu qui ꝛuenitur in nobis. sicut in nobis scientia est ꝛclonum ꝑ discursuz a cau sis in effectus. Sed scientia dicta de deo significat certitudinē de oīb⁹ effectibus in ꝓma causa absq̄ oīni discursu. Et similiter consiliū. attribuitur deo q̄tum ad certitudinez ſnie vel iudicij que in nobis ꝑuenit ex inq̄sitoe consilij. sed huiusmodi inquisitio in deo locū nō habet. z ideo consiliū fm hoc deo nō attribuitur. fm hoc Damas. dicit q̄ deus nō consi liatur. ignorantis em̄ est consiliari.

¶ Ad minorē. cōsiliū deo attribuit sed nō sicut nobis sed analogice z q̄tū ad id qđ ꝑfectōis est in consilio no stro q̄tū sc̄z ad certitudinē iudicij. nō aūt q̄tum ad inq̄ sitionem que in nobis sententiā ꝑcedit. ergo consiliū ꝛc. Ex dc. sed consiliū hūanū. de quo intelligit ꝛclo. vide etiā aliq̄d de materia ikī solonis. ꝑ. q. q. xxij. ar. ꝑ. ad ꝑm

¶ Ad tertiū dđm. q̄ nihil ꝓhibet aliq̄ esse certis sima bona fm sententiā sapientū z ipūaliū viroꝝ. q̄ tñ nō sunt certa bona fm iniam pluriū vel carnaliū hoim. z ideo de talib⁹ cōsilia dantur.

Maior vera est de dubijs inq̄renti ex̄to in se sint certe vel alijs. Ad minorē negak. q̄ detur de eis vt sunt certa sed vt dubia fm estimatōem carnaliū.

¶ Utr ꝛsiliū sit ꝛ fine vel ꝛ his q̄ sunt ad finem.

AD scđm sic ꝓcedit. Uidek q̄ ꝛsiliū nō so lū sit ꝛ his q̄ sunt ad finē. ſz etiā ꝛ fine. quecūq̄z em̄ dubitatōem hñt. ꝛ his ꝓt inquiri. ſz circa opabilia hūana ꝛtingit esse dubitatōnem ꝛ fine z nō solum ꝛ his que sunt ad finem. cū igitur inquisitio circa opabilia sit con siliū. videtur q̄ cōsiliū possit esse de fine. ¶ Preterea. materia ꝛsilij sunt opatōes hūane. ſz q̄dā opatones hūane sunt fines. vt ꝺr in ꝓmo ethi. q̄ ꝛsiliū ꝑt eē ꝛ fine. ¶ Sz ꝛtra est qđ Greg. nicen⁹ ꝺr. q̄ nō ꝛ fine. sed ꝛ his q̄ sunt ad finē est ꝛsilium.

¶ Hic inquirit obiectū consilij. Et diuidit in tres ꝑ tes fm tres differentias eius. z ꝓmo. an obiectū sit finis vel id qđ est ad finem.

¶ Rñdeo dđm. q̄ finis in opabilib⁹ hz rōnē ꝓn cipij. eo q̄ rōnes eoꝝ q̄ sunt ad finē. ex fine sumunt. ꝓncipiū aūt nō cadit sub q̄stiōe. ſz ꝓncipia oz ꝛppo nere in oīni inq̄sitōe. vñ cū ꝛsiliū sit q̄stio ꝛ fine nō est ꝛsiliū. ſz solū ꝛ his q̄ sunt ad finem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. xliij. De consilio.

Lōcio rūsi.

¶ D. ꝓmo deducit ꝯclonē respon. Scdo aliā ꝯclōez declaratoriā limitatiuā ꝓme. ibi. Tamē ꝯtingit ꝛc. Reꝓnsiua est. de fine nō est ꝯsiliū sed solū de his q̄ sunt ad finē. ꝓbat. ꝓncipiū nō cadit sub questione ſz ogtet ꝓncipia ꝑsupponere oīm inq̄sitōi. g̃ ꝯsiliū nō est de fine. ⁊ per ꝯńs de his q̄ sunt ad finē. Ańs notū. Tenet ꝯña. qz fi/nis in opabilib⁹ hz rōnē ꝓncipij eo q̄ ꝛc. Et qz ꝯsiliū est questio vt patuit. quare bn̄ valet ꝯña. ꝓncipiū non cadit sub questione. g̃ finis nō cadit sub ꝯsilio. ⁊ hoc experien/cia docet q̄z cū ds apud virū peritū ꝯsiliū expetit. ꝓio exponit sibi intentū suū tangz q̄dā ꝓncipiū ꝯsultatōis

Et aduerte. q̄ qz ꝯsiliū nō ꝓt intelligi esse nisi finis vt eius qđ est ad finē. iō ꝓbato q̄ nō est finis relinq̄t ꝑ viaz sufficientis diuisionis notū q̄ est eoz q̄ sunt ad finem. vñ D. scdam ptē ꝯclonis nō ꝓbat. Tūc ibi.

¶ Tamē ꝯtingit id qđ est finis respectu quorū/dā ordinari ad aliū finē. sicut etiā id qđ est ꝓncipiū vn⁹ demōstratōis est ꝯclusio alteri⁹. ⁊ iō id qđ acci/pit vt finis in vna inq̄sitōne. ꝓt accipi vt ad finē in alia inq̄sitione. ⁊ sic de eo erit ꝯsiliū.

Cōcio.

Explicat ⁊ magis declarat ꝓbabitā ꝯclonē respōsi. alia ꝯclone ista. de eo scz fine erit ꝯsiliū nō vt finis est sed ſm q̄ accipit vt ad finē (habet ex ꝟ q̄ ꝓcedit ꝯclo dz in/telligi q̄ finis vt finis formalr nō est ꝯsiliū. cū finis mate/rialiter bn̄ est dūmodo nō sit vltim⁹) Ista ꝯclo ꝓbat. qz ꝯtingit id qđ est finis respectu quorūdā ordinari ad aliū finē. g̃ qđ accipit in vna inq̄sitōe vt finis ꝓt accipi vt ad finē in inq̄sitōe alia. ⁊ ꝓ ońs ꝯclo vera. Ańs ꝓbat a simi li in demonstratiuis ⁊ patet oīa. Pro intellectu huius scde ꝯclois. valet q̄ dicta stz. q. xiij. ar. iij. vbi habet hui⁹ ꝓbatōis exemplū de sanitate corꝑis que ꝓt accipi vt fi/nis ⁊ sic medic⁹ corꝑalis ꝑsupponit finē. ⁊ de ea nō ꝯsili/atur sed ex ea. ꝓt ⁊ accipi vt mediū ad salutē aie ⁊ sic med⁹ dic⁹ spiritualis ꝯsiliat an expediat sanari nūc.

☞ Argumētū in ꝯtiū cōfirmat ꝓmā ꝯclonem.

¶ Ad ꝓmū ergo dōm. qđ id qđ accipit vt finis est ita ꝛterminatū vnde q̄diu habetur vt dubiū nō habet vt finis. ⁊ iō si de eo ꝯsiliū habeat nō erit ꝯsi liū ꝛde fine. sed ꝛde eo quod est ad finem.

¶ Negatur minor. q̄ contingat esse dubitatōem de fi ne vt sic. quia finis vt sic est ꝓncipium consilij. ⁊ ꝑ conse/quens vt sic est quid determinatū quo supposito inquirit de mediis oportunis.

¶ Ad scdm dōm q̄ de opatōib⁹ est consiliū inq̄/tū ordinātur ad aliquē finē. vñ si aliqua opatio hu mana sit finis ꝛde ea inq̄tū hmōi nō est ꝯsiliū.

¶ Ad maiorē materia consilij sunt opationes huma ne que possunt ordinari in aliū finem sed nō ea que ē vl/timus finis. nec alie vt finis sunt sed vt media. quid veri tatis habeat minor supradictū fuit. q. ꝓ. ar. ꝓ. ad scdm. et q. ij. ar. vi. ad ꝓmum.

¶ Utr⁹ ꝯsiliū sit solū de his q̄ a nobis agūtur.

D

Ad tertiū sic ꝓcedit. Uidet q̄ ꝯsiliū nō sit solū de his q̄ agunt a nobis. ꝯsiliū em̄ col latōnem quādā ipportat. sed collatio inter multos ꝑt fieri etiā de reb⁹ ĩmobilib⁹ q̄ nō fiūt a nobis. puta de naturis rer. g̃ ꝯsiliū nō solus est de his q̄ agunt a nobis. ¶ D. hoies interdū con

consilio.

silia querūt de his que sunt lege statuta. vñ ⁊ iurā/cōsulti dicūt. ⁊ tñ eoz q̄ q̄rūt huiusmodi ꝯsiliū nō est leges facere. g̃ ꝯsiliū nō solū est de his q̄ a nobis agūt. ¶ D. dicit etiā q̄dā ꝯsultatōes facere de futu/ris euentib⁹. q̄ tñ nō sunt in ptāte nostra. g̃ ꝯsiliū nō solū est de his q̄ a nobis fiūt. ¶ D. si ꝯsiliū esset solū de his que a nobis fiūt. nullus ꝯsiliaret de his que sunt per aliū agēda. sed ꝟ ptz esse falsum. g̃ ꝯsilium nō solū est de his que a nobis fiūt. ¶ Sed ꝯtra est qđ Greg. nicenus dicit. Consiliamur de his q̄ sunt in nobis ⁊ per nos fieri possunt.

¶ Hic querit de alia ꝯditōne obiecti ipius ꝯsilij. ⁊ est hec questio determinatiua ꝓcedentis articuli. in quo dic/tum est q̄ ꝯsiliū est de medijs. querit em̄ nūc qđo sit me dioz. an vt venit in actionē nostrā.

¶ Rūdeo dōm. q̄ ꝯsiliū ꝓprie ipportat collatōez inter plures habitā. qđ ⁊ ipm nomē designat. dr em̄ cōsiliū q̄si ꝯsidiū. eo q̄ multi ꝯsident ad simul ꝯferē dū. Est aūt ꝯsiderādū q̄ in ꝑticularib⁹ ꝯtingentib⁹ ad ꝟ q̄ aliqđ certū ꝯgnoscat. plures ꝯditōes seu cir cūstantias ꝯsiderare oz. q̄s ab vno nō facile est ꝯsi/derare. ſz a pluribꝰ certi⁹ ꝓcipiūt. dū q̄ vn⁹ ꝯsiderat. alij nō occurrit. In nec̄arijs aūt ⁊ vlib⁹ est absolu/tior ⁊ simplicior ꝯsideratio. ita q̄ magis ad hmōi cō/sideratōem vn⁹ ꝑ se sufficere ꝑt. ⁊ ideo inq̄sitio ꝯsilij ꝓprie ꝑtinet ad ꝯtingētia singularia.

Lōcio ꝓma.

¶ D. ꝓmo ꝑmittit quādā ꝯclonē ꝑambularez. scdo ex ea deducit ꝯclusionem responsiuā. ibi. Cognitio āt ꝛc. ꝓambularis est. inq̄sitio ꝯsilij q̄rite ꝑtinet ad ꝯtingē/tia singularia. ꝓbat. Consiliū ꝓprie importat collatiōem inter multos habitā sed talis collatio multoz est nec̄a/ria ad singularia ꝯtingētia. igit maior ꝓcipal⁹ ꝑa. Mai/or ꝓtima ꝓz ex ethymologia nois. Minor ostendit per dr̄iam ꝯtingentiū ⁊ nec̄arioz. q̄z in nec̄arijs facile est cō/siderare veritatē. nō ār in ꝯtingentib⁹. ⁊ g̃ in ꝯtingētib⁹ re/q̄rit ꝯsidiū multoz vt veritas iueniat. Deinde ibi.

¶ Cognitio āt veritat⁹ in talib⁹ nō hz aliqđ mag nū. vt ꝟ sit appetibile. sicut cognitio vtilium ⁊ nece/rioz. ſz appetit fm q̄ est vtilis ad opatōem. q̄ actio nes sunt circa ꝯtingētia singularia. Et iō dōz est q̄ ꝓprie ꝯsiliū est circa ea q̄ agūtur a nobis

Cōcio ii.

¶ Subsumit ⁊ infert ꝯclusionē responsiuā talē. ꝓprie cōsiliū est circa ea q̄ agunt a nobis (supple directe vel in/directe) Dicit ꝯsiliū ꝓprie. q̄z si extenderet ꝯsiliū ad ꝯse/rentiam q̄cūq⁹ etiā de speculatiuis tunc posset esse de nō agibilibus sed vult q̄ ꝓprie loquendo de consilio q̄/tū ad derivatōem vel ethymologiā nominis. vt patebit. Dico aūt q̄ est de agendis a nobis directe vel indirecte ꝓpter solonē q̄rti. ꝓbat assumēdo ꝓdictā ꝯclonez ꝑ maio/rī. Inq̄sitio ꝛde. sed ꝯgnitio veritatis in talib⁹ nō queritur nisi ꝓpter opationē. igit ꝛc. Maior patuit. Minor ꝓbat. Cognitio veritatis in hmōi ꝯtingētib⁹ ꝑticularib⁹ nō est qđ magnū vt sit ꝑ se appetibile. g̃ appetit in ordine ad opa/tionē. ꝓz assumptū ex dr̄ia ad cognitōem vniuersaliuz et nec̄arioz. Et ꝯfirmat. quia actiones sunt circa ꝑtia ⁊ ꝑ cōsequens ꝯgnitio singulariū ⁊ est propter actiones ⁊ eaꝝ directiua. Unde ꝓz q̄ quia talis cognitio ⁊ singularium

Articulus iij

queritur a multis cū magna diligentia. ⁊ cū tñ ipa ꝯgnitio nō sit tante iportātie vt ꝓpter ipam fiat ꝯsiliū multoz se quit q̄ ordinat in aliqđ melius qđ est opatio hūana bo/na. melior est em̄ opatio ꝯgnitōne practica tāq̄ eius finis. vt ꝓz in ꝓncipio ꝓmi de aia.

Argumētū in cōtrariū

Corroborat ꝯclonē rūsiuā. ⁊ intelligit sicut tangit ad quartū.

In cor.

¶ Ad ꝓmū g̃ dōm. q̄ ꝯsiliū importat collatiōem nō quācūq⁹. sed collatōem de reb⁹ agendis ratione iam dicta.

¶ Ad maiorē. ꝯsiliū iportat collatōnem de agendis vbi ꝓpter incertitudinē rei de qua agit est nec̄ariū ꝯsidiū multoz. Ad minorē. vera q̄dem sed talis collatio nō est cōsiliū ꝓprie. sed ꝑferēria. q̄z ad talē ꝯgnitōem nō req̄ritur cōsidiū multoz ꝓpter rei certitudinē sed ꝓpter exercitium vel solarij mutui. Et ꝓterea si talis collatio sit ꝯsiliū. est etiā de his q̄ agunt a nobis nō q̄dē actione exteriori sed interiori. vtpote q̄n est ꝯsiliū vbi inq̄rit an aliqđ sit credē dū vel nō. aut cui sit assentiendū vel nō q̄ sunt actus hūa ni. sicut ꝓz in ꝯsiliys patz. vbi determinatū fuit q̄d veri/tatis aliq̄ habuerint. ⁊ an sint tenenda vel nō.

¶ Ad scdm dōm. q̄ id qđ est lege positum q̃uis nō sit ex opatōe q̄rētis ꝯsilium. tñ ē directiuū ei⁹ ad opandū. q̄z ista ē vna rō aliqđ opandi mādatū legz

¶ Maior vera. vt ſm statuta legz ogentur ⁊ dirigāt actiones suas. Minor ꝑa. nō est leges facere. est tñ eoz ſm leges agere ⁊ opationes dirigere. Uñ lex est mortua et directiua actionū nostraz. aliqs em̄ facit hoc. q̄z lex ꝑ/cipit ⁊ etiā opat ſm moderatōem legis.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ ꝯsiliū nō solū est de his que agūtur. sed de his q̄ ordinātur ad opatōes. ⁊ ꝓpter hoc ꝯsultatio dicit fieri de futuris euentib⁹ inq̄ez homo ꝑ futuros euentus ꝯgnitos dirigit ad aliqđ faciendū vel vitandū.

¶ Ad antecedēs. dicunt facere ꝯsultatōes de futuris euentib⁹. vez vt ex futuris sciāt se dirigere in actionib⁹. si cut ꝓz in illis ꝑticulis Astrologoz. vbi ex futuris audi/is rustici retinet vel vendūt vina sua Et ꝓterea ꝯsiliū dr esse de his q̄ a nobis agunt vel hūt ordinē ad opatōem.

¶ Ad q̄rtū dōm. q̄ de alioz factis cōsiliū queri/mus inq̄tū sūt q̄dāmodo vnū nobiscū. vel ꝑ vnio/nē affectus. sicut amic⁹ sollicit⁹ est de his q̄ ad ami/cū spectāt sicut de suis. vel ꝑ modū instrumēti. nam agens ꝓncipale ⁊ instrumentale sunt quasi vna cau sa. cū vnū agat ꝑ alterū. ⁊ sic dūs ꝯsiliat de his que sunt agenda per seruum.

¶ Ad maiorē vel assumptuz. vez. nullus consiliat de his que sunt ꝑ aliū agenda nisi inq̄tuz est aliquid consi liantis. vel ꝓpter vnionē amoris qui facit amicum alterū me. vel inq̄tum est instrumentū ꝯsiliantis sicut seruus. et ergo licet nō oīa opent a nobis directe ⁊ in ꝓpria ꝑsona de quib⁹ est consiliū nostrū. tñ indirecte opat a nobis. q̄z ab his qui sunt aliquo mō nostri vel cadūt sub ꝯsilio vt sunt directiua opationū nostraz. vt sic posset dici sicut dr etiā est de electōe q̄ ꝯsiliū est solū de opabilib⁹ a nobis. i. in ordine ad aliquā opatōem nostrā vel q̄si nostrā

¶ Utr⁹ cōsiliū sit de oīb⁹ que a nobis agunt.

D

Ar. ꝓ.

Ad q̄rtū sic ꝓcedit. Uidet q̄ ꝯsiliū sit ꝛde oi/bus q̄ sunt ꝑ nos agēda. electio em̄ est ap/petit⁹ ꝑcōsiliati. vt dictū ē. ⁊ electio ē ꝛde oi/bus q̄ ꝑ nos agūt. g̃ ⁊ ꝯsiliū. ¶ D. ꝯsiliū im/portat inq̄sitōez rōis. ſz in oib⁹ q̄ nō ꝑ ipetū passio/nis agim⁹ ꝓcedim⁹ ex inq̄sitōe rōis. g̃ ꝛde oib⁹ q̄ agūt a nob⁹ ē ꝯsiliū. ¶ D. phs dr in. iij. ethi. q̄ si per plura aliqđ fieri ꝓt ꝯsilio inq̄rit ꝑ qđ facillimū ⁊ optie fi/at. si āt ꝑ vnū q̄liter ꝑ illd fiat. ſz oē qđ fit. fit ꝑ vnū vel ꝑ multa. g̃ ꝛde oib⁹ q̄ fiūt a nob⁹ est ꝯsiliū. ¶ Sz ꝯ est ¶ Greg. q̄ nicenus dr. q̄ de his q̄ fm disciplinaz vel artē sunt opib⁹ nō est ꝯsiliū.

Ar. ꝑ.

Hic. D. inq̄rit de alia ꝯditōe obiecti ipius ꝯsilij. s. de esse dubitabili. ⁊ est h articulus determinatio ꝓcedentis. q̄z dictū est q̄ electio sit de opabilib⁹ a nobis. querit nunc an sit de oīmbus opabilib⁹ ⁊ habebit q̄ solū opabile hu/manū dubiū est abiectū ꝯsilij.

¶ Rūdeo dōz q̄ ꝯsiliū est inq̄sitio q̄dā vt dictū ē ꝛde illis ār inq̄rere solem⁹ q̄ in dubiū veniūt. vñ ⁊ rō inq̄sitiua q̄ dr argumētū est rei dubie facies fidē.

Lōcio rūsi.

¶ D. rūdit tali ꝯclone de duob⁹ non ꝯsiliamur q̃uis ordinentur ad finē scz de reb⁹ quis ⁊ de determinatis q̄/liter fieri debent. ꝓbat supponēdo q̄ ꝯsiliū est inq̄sitio tūc sic de illis inquirere solemus q̄ in dubiū ꝑtunt sed deter/minata qūo fieri debeāt nō veruntꝫ in dubiū. licet alia ⁊ alia rōne. g̃ ꝯclo vera hui⁹ rōnis. D. ponit ⁊ ꝓbat ꝓmo maiorē. scdo minorē. ibi. Qz aūt ꝛc. Tertio infert ꝯclonē cū exceptōe. ibi. Et iō ꝛc. Maior g̃ oīdit a signo. q̄z rō inq̄sitiua dr q̄ facit fidē rei dubie. Deinde eū dicit.

¶ Qz āt aliqđ in opabilib⁹ hūanis nō sit dubita bile ex duob⁹ ꝓtingit. Uno°. q̄z ꝑ determiatas vias ꝓcedit ad determiatos fines. sic ꝓtingit in artib⁹ q̄ hūt certas vias opandi. sic scriptor nō ꝯsiliat qūo dz trahere lr̄as. hoc. n. determiatū ē ꝑ artē. Alio mō q̄z nō multū refert. vtz sic vel sic fiat. ⁊ ista sunt mini ma q̄ patz adiuuāt vel ipediūt respectu finis ꝯsequi di. qđ āt patz est q̄si nihil accipit ratio.

¶ Manifestat minorē ꝓncipalē ꝑ qđ dā notabile di/stinctiuū. q̄ duplr aliqđ nō est dubitabile. ⁊ in ꝓmo ge/nere ꝓtinent determinate opatōes artium. In scdo pua ꝓpter q̄ rō nō conat nec hō dignū ducit facere consiliuz multoz/um. Deinde ibi.

¶ Et ideo de duob⁹ nō ꝯsiliamur q̃uis ordinen tur ad finē. vt phs dr. s. de reb⁹ puis ⁊ de his q̄ sunt determiata q̄liter fieri debēt. sic est in opatōib⁹ artiū. ꝑter q̄sdā ꝓtecturales. vt Greg. nicen⁹ dr. vt puta me dicinalis. negociatiua. ⁊ hmōi.

Infert ꝯclonē rūsiuā quā ꝯfirmat auctoritate phi Et circa secūdā ei⁹ ptē ponit exceptōem de opatōib⁹ q̄rūdā artiū. s. ꝓtecturaliū. de q̄b⁹ ꝓpter magnā incertitudinē ꝯ/siliari oz ⁊ explificat de q̄busdā artib⁹. ⁊ robozat exceptio/nē auctoritate. vide. 2ª 2æ. q. xlvij. ar. iij. ad 2um. Et ꝯfir/mat ꝯclo iurta secūdā ptē argumēto i ꝯtiū. ⁊ intelligit vt in plurib⁹ q̄d de his que sunt artis nō est ꝯsiliū. hoc dico ꝓpter exceptōem positā circa ꝯclonem.

¶ Ad ꝓmū g̃ dōm. q̄ electio ꝑsupponit ꝯsiliū rō/

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne iudicij vel sñie. vñ qñ indiciū vel sñia manifesta est ablatz inqsitōe. nō requrit ꝯsilij inqsitio.

¶ Ad maiorem. electio est precōsiliari. Uez sp rōne sentēcie z iudicij. Iz nō semp rōe inqsitōis nisi in dubijs. ad ꝯsequēs. Ergo z ꝯsiliū rē. Uez. vel rōne sentēcie vel rōne inqsitōis z sñie simul. sed nō sp rōne ytriusqz sik rē. Patet ex his q electio est in plus qz ꝯsiliū acceptū p inqsitione. Iz nō deberet esse in plus qz ꝯsiliū cū suo termio Pz ex his q ꝯsiliabile directū etiā ē min⁹ qz eligibile rē.

¶ Ad scām dām q rō in reb⁹ manifestis nō inqrit. sed statim iudicat. z ideo nō optet in oīb⁹ que rōne aguntur esse inqsitōem ꝯsilij.

Minor negak. sed ex iudicio rōnis agim⁹ qđ in manifestis z certis nō requrit inqsitōem.

¶ Ad tertiū dām. q qñ aliqđ p vnū pt fieri. Iz diuersis modis pt dubitatōem habere sicut z qñ fit p plura. z ideo opus est ꝯsilio. sed qñ determinat nō solū res. sed etiā mod⁹. tunc nō est opus ꝯsilio.

¶ Ad minorē negak. q sp inqrak qualiter p vnū fiat qñ mod⁹ fiendi est determinat⁹. sicut qñqz ꝯtingit. sec⁹ si res esset determinata z nō modus.

¶ Utz ꝯsiliū pcedat ordine resolutorio.

K AD ūltū sic pcedit. Uidet q ꝯsiliū nō pcedat mō resolutorio. ꝯsiliū em̄ est de his q a nobis aguntur. Iz opatōes nostre non pcedūt mō resolutorio. Iz magz mō ꝯpositiuo. s. de simplicib⁹ ad ꝯposita. g consiliū nō semper pcedit mō resolutorio. ¶ Ꝑ. consiliū est inqsitio rōnis. sed rō a prioribꝰ incipit. z ad posteriora deuenit ſm quenientiorē ordinē. cū igit pterita sunt ꝑora ꝓntibus. z ꝓntia ꝓiora futuris. in ꝯsiliando videt esse pcedendū a ꝓntib⁹ z ptēritis in futura. qđ nō pertinet ad ordinē resolutorium. ergo in cōsilijs nō seruat ordo resolutorius. ¶ Ꝑ. consilium nō est nisi de his q sunt nobis possibilia. vt dicit in. iij. ethi. Iz an sit nobis aliqđ possibile. ꝓpendit ex eo q possum⁹ facere. vl nō possumus facere vt ꝓueniam⁹ in illud. ergo in inqsitōe ꝯsilij a ꝓntib⁹ incipere opter. ¶ Sz cōtra est qđ phs dicit in. iij. ethi. q ille q ꝯsiliat videtur querere z resoluere.

Hic inqrit de mō. pcessus ꝯsiliatiui. Et circa hoc duo facit. ꝓmo determinat qđ dictū est. Scđo determinat ex ꝑdictis qđ dā dubiū in sequnti articulo. Pro intellectu quesiti huⁱ articuli oz notare q. pcessus ꝯpositiu⁹ vel resolutoriⁿ in hmōi spūalib⁹ actib⁹ accipit p similitudinē pcessus in reb⁹ materialib⁹. Est āt pcessus ꝯpositiu⁹ q. pcedit a prib⁹ ꝯponētib⁹ ad totū ꝯstituendū. vñ qz ptes ꝓzes in esse simpliciores sunt toto. iō oīes pcessus rōnis q. pcedit a simplicib⁹ vel a ꝓtioribꝰ in esse ad posteriora in esse. dicit ꝯpositiu⁹. Et oz etiā hmōi pcessus adunatiu⁹. qz incipit a multitudie z pcedit ad vnitatē. Partes em̄ multe sunt z ꝯponūt vnū totū. Processus aūt resolutoriⁿ per oppositum dicit. qz videlicet pcedit a toto ad ptes z sic a posteriori in esse ad ꝓius in esse. z a ꝯposito ad simplicia Et dicit etiā iste pcessus diuisiuus. sic g qñ in actu rōnis incipit motus vel rōcinatio ipius a posteriori in esse et terminatur ad ꝓius in esse dicit z est pcessus resolutorius. nō qz ptes resoluant a toto sicut in resolutōe reali. sed qz in obiectis hmōi actuū est posterioritas z ꝓiorit⁹tas sic q vnū est ꝓius in esse altero

¶ Rndeo dām. q in oīb⁹ inqsitōe optet incipere ab aliq ꝓncipio. qđ qđē si sicut est pz⁹ in ꝯgnitone ita etiā sit ꝓius in esse. nō est pcessus resolutor⁹. Iz magis ꝯpositiu⁹ Procedere. n. a causis in effect⁹ est pcessus ꝯpositiu⁹. nā cause sunt simpliciores effectibus. si aūt id qđ est ꝓius in ꝯgnitone sit posterius in eē. ē pcessus resolutor⁹ vtpote cū re effectib⁹ manifestis iudicam⁹ resoluēdo in causas simplices.

¶ Ꝑ. ꝓmo ꝓmittit quādā ꝛdonem ꝓambulare. Seq̄ūdo ex ea infert respon. ibi. Principiū āt rē. Preambulat. in oīb⁹ inqsitōne optet incipere ab aliq ꝓncipio qđ quidē rē. in ꝓncipio lre. Et Iz duas ptes. ꝓma patz. quia pcedere a causis in effectus est pcessus ꝯpositiu⁹. et hoc ideo. qz cause sunt simpliciores z ꝓ ꝑs ꝓiores in esse. vñ ꝓma ps ꝛdonis vera. q qñ pcedit a ꝓzibus in cognitōe z esse simul tūc est ꝯpositiu⁹. Scđa ps pz. qz cū effect⁹ resoluim⁹ in causas simplices iudicando p eas de effectib⁹ est resolutor⁹. q effect⁹ sunt posteriores in esse rē.

Consequenter ibi.

¶ Principiū āt in inqsitōe cōsilij est finis. q qđē est ꝓior in intentōe. posterior tn in esse. z ſm hoz q inqsitio ꝯsilij sit resolutiua. incipiēdo sz ab eo qđ in futuro itēdit quelz ꝓueniat ad id qđ statī agendū ē.

¶ Subsumit z infert talē ꝛdonē respon. inqsitio ꝯsilij est resolutiua. ꝓbat assumendo ꝓzē ꝛdonē. p maiorē. In oīb⁹ inqsitōe rē. sed ꝓncipiū in inqsitōe ꝯsilij est ꝓius in cognitōe sed posteri⁹ in esse. g ꝛdo vera Maior patuit Minor ꝓbat. qz ꝓncipiū in inqsitōne ꝯsilij est finis q est ꝓior in intētōe z apprehensione Iz posterior in esse vt cōstat. qre sequit minor z ꝑ ꝑs ꝛdo. q explicat. nā ꝯsilium incipit ab eo qđ intēdit in futurū (z sic a posteriori in eē) et terminat ad id qđ nunc statim agendū est z sic pz⁹ est in esse qz id a q incipiebat pcessus inqsitiu⁹ ꝯsilij. Et patent ista ex notabili ꝓmisso. Cōfirmat ꝛdo respon. argumento in ꝛtrariū ex auctoritate phi q vult q ꝯsilium est inqsitio p modū resolutoriū.

¶ Ad ꝓmū g dām q ꝯsiliū est de opatonib⁹. Iz rō opationum accipitur ex fine. z iō ordo ratiocinandi re opationib⁹ est ꝛtrariⁿ ordini opandi.

¶ Negak ꝓña. z rō in sol⁹one. qz est ꝛtrariⁿ ordo in cōsiliādo vbi icipit a posteriori in esse z pcedit ad pz⁹. z ab effectu in esse ad causam. sed in opando pcedit a cā pura opatōe ad effectū Iz finē ꝯsequēdū. cōsiliū aūt a fine ad opatōem. vñ nō est silē. Aduerte q in esse intēto finis est ꝓior z cā final⁹ medij z opabilis Iz fm eē reale ē econtra.

¶ Ad scām dām q rō incipit ab eo qđ est ꝓius ſm rōnē. nō āt sp ab eo qđ est pz⁹ tpe.

¶ Ad minorē. a ꝓzibus incipit rō. Iz nō a ꝓzibus fm esse aliqđ a ꝓzibus fm rōnē tn. z sic est ħ. ad illā. Cū igit⁹ tur rē. sunt ꝓiora fm eē a qb⁹ nō incipit rō in ꝯsiliādo. sed ab eo qđ est ꝓius in intētione. Un negak ista in ꝯsiliando. Uidet. qz econtra est qđ a futuro incipit z pcedit vsqz ad ꝑns Iz nūc agendū. vt patet in fine.

¶ Ad tertiū dz. q re eo qđ est agendū ꝓpter finē nō grerem⁹ scire an sit possibile si nō eēt ꝯgruū finē et iō pz⁹ inqrere an ꝓueniat ad ducēdū in finem q ꝯsideret an sit possibile.

¶ Ad maiorē. verū. sed ꝓus ꝯsideret an cōueniat fini. q ꝯsideret an sit possibile. z sic ꝓus ꝯsideret finis q ipm opus. Minor vera. sed negat ꝓña. qz añq ꝯsidere tur an possim⁹ facere. ꝓus ꝯsideret an ꝯgruat fini. z ibi incipit inquisitio

¶ Utz ꝯsiliū pcedat in infinitū

S AD sertū sic pcedit. Uidet q inqsitio ꝯsilij pcedat in infinitū. ꝯsiliuz em̄ inqsitio est re particularib⁹ in quib⁹ est opatio. Iz singularia sunt infinita. g inqsitio ꝯsilij ē infinita. ¶ Ꝑ. sub inqsitōne ꝯsilij cadit ꝯsiderare nō solū qđ agendū sit. sed etiā quo impedimēta tollant sed quelibet humana actio pt impediri. z impedimētum tolli pt p aliquā rōnem humanā. g in infinitū remanet querere de impedimētis tollēdis. ¶ Ꝑ. inqsitio sciētie demonstratiue non pcedit in infinitū. qz est deuenire in aliqua ꝓncipia p se nota que oīmodā certitudinē habēt. Iz talis certitudo non pt inueniri in singularib⁹ ꝯtingentib⁹ q sunt variabilia z incerta. ergo inqsitio ꝯsilij pcedit in infinitū. ¶ Sz ꝛtra nullus mouet ad id ad qđ impossibile est q ꝓueniat. vt oz in ꝓmo de celo. Iz infinitū impossibile ē transire. si igit inqsitio ꝯsilij sit infinita. null⁹ ꝯsiliari inciperet. qđ patz esse falsum

¶ Hic. ꝑ. determiat dubiū circa modū pcedēdi ꝯsilij. z ꝛtualr inqrit de alio mō q est pcedere in infinitū. z qz in infinitū eē. z in infinitū pcedere p ꝑns intelligitur dupl⁹ Uno⁰ fm actū. alio⁰ fm potētiā. iō. d. fm ytriusq rndet

¶ Rndeo dām. q inqsitio ꝯsilij est finita in actu ex duplici parte. Scz ex pte ꝓncipij. z ex pte termini. Accipit em̄ in inqsitōe ꝯsilij duplex ꝓncipiū Unū ꝓprium ex ipo genere opabiliū. z hoc est finis re quo nō est ꝯsiliū. Iz supponit⁹ in ꝯsilio vt ꝓncipiū. vt dictuz est. Aliud quasi ex alio genere assumptū. sicut et in scientijs demonstratiuis vna scia supponit aliqua ab alia re quib⁹ nō inqrit. hmōi aūt ꝓncipia q in inqsitōe ꝯsilij supponūtur sunt quecūqz sunt per sensum accepta. vtpote q hoc sit panis vel ferruz. z quecūqz sunt p aliquā sciam speculatiuā vel practicam in vl cognita. sicut q mechari est a re opabilium. z q hō nō pt viuere nisi nutriat nutrimēto cōuenienti. z re istis nō inqrit ꝯsiliator.

¶ ꝑ. rndet duab⁹ ꝛdonib⁹ Prima est fm ꝓmū intellectū ꝓmissum. Scđa iuxta scām. ibi. Nihil aūt rē. Prima est. inqsitio ꝯsilij est finita in actu Probat. inqsitio hz determinatū ꝓncipiū z determinatū terminū. g est finitū in actu. i. qbliber est determinatū ex natura sui. Añs hz duas ptes. Scđa ꝓbat ibi. Termin⁹ aūt rē. Probat ꝓma sic. ꝯsiliū hz duplex ꝓncipiū. sez vnū ꝓprium ex genere opabiliū. i. morale ꝓncipiū actionū humanar. Aliud q si ex alio genere assumptū. Iz vtrūqz est determinatū z finitū. g añs vez. Assumptuz in lra deducit clare. qz ꝓncipiū ꝓprium ꝯsilij est finis intētus. q determinate ꝓponit ꝯsilio. z sic ꝓma ps assumpti vera Principiū aūt ex alio genere accōmodatū z reqsitū ad hoc vt ꝺs cōsiliari possit ē multiplex. Aliqđ acceptū p sensuz. vt si ꝺs oz ꝯsiliari de piscibus panib⁹ ꝓsupponit q sciat qđ sit panis. Et si quis deberet ꝯsiliari de acrōibꝰ moralib⁹. oportz ꝓsupponere vt sciat ꝓcepta dei z legis. z sic de alijs. Illa em̄ sunt. q si extranea ꝯsultationi morali de eligēdis. sed finis ē intra ꝓncipiū moralium. imo morale ꝓncipiuz electōis. z ꝑ ꝑns ꝯsilij. qđ nō est nisi de eligibilib⁹. Patz aūt q hmōi ꝓposita ex alijs generib⁹ sunt determinata z nō infinita Consequēter cū dr

Termin⁹ aūt inqsitōis est id qđ statim est in potestate nra vt faciam⁹ Sicut em̄ finis hz rōnē ꝓncipij. ita id qđ agit ꝓpter finē hz rōnē ꝛdonis. vñ id qđ ꝓmo agendū occurrit habz rōnē vltime ꝛdonis ad quā inqsitio terminatur

Probat scđam ptē añtis ꝓncipalis sic. Termin⁹ inqsitōnis est id qđ statim est in prāte nostra vt faciam⁹ qđ hz rōnem vltime ꝛdonis ipius ꝯsilij. sed hoc est ꝓ ꝯsiliū inuenibile. g dat terminus cōsilij. Maior declarat in lra Patz ex his q qbliber ꝯsilium est finituz. i. pt ex natura sua determinari. qz in ꝯsultatōe ꝓsupponit certus finis z alia certa ꝓncipia extrinseca. sez cognitio ex sensu. z ex lege. quib⁹ ꝓsuppositis pt deueniri ad aliqđ qđ est agēduz ꝓpter finē. z sic ꝯsiliū determinatū est. Cōsequēter ibi

¶ Nihil aūt phibet ꝯsiliū potētia infinitū ē fm q in ifinitū pnt aliqua occurrere ꝯsilio inqrēda. 2°. ij. rūsū

¶ Annectit scđaz ꝛdonē rnsuā. nihil phibet ꝯsilium potentia (. i. fm potētiā) esse infinitū. z intelligit syncathegorematice sic q ꝯsilio pt succedere ꝯsiliū. z sic in infinitū Probat. pnt in infinitū occurrere ꝯsilio inqrenda. g ꝛdo vera. Añs notū. Et confirmat etiam hec ꝛdo ꝓmo argumento ante oppositum.

☞ Argumētū in ꝛtrariū est. p ꝓma ꝛdonē. z ꝓma parte antecedētis ꝓz ipa

¶ Ad ꝓmū g dām. q singularia nō sunt infinita actu. sed in potentia.

Ad minorē. sunt infinita in poña. Iz actu nō sunt infinita nec reqruntur ad inqsitōnem terminādā.

¶ Ad tertiuz dām. q iti singularib⁹ cōtingentib⁹ pt aliqđ accipi certū. z si nō simplr. tn vt nunc. put assumit⁹ in opatōe. sortē em̄ sedere nō est necessariuz sed cum sedere dū sedet est necessariū. z hoc per certitudinem accipi potest.

Ad minorē nō inuenit⁹ eqlis certitudo sicut in demōstratiuis. tn pt ee certū vt ꝯingit in opabilib⁹ hūanis z vt nūc. Qui em̄ pstruit finē pt inqrendo inuenire mediū necessariū ad hūc finē. z ita est certitudo z necessitas ꝛditionata. Licz em̄ illa opatio vel illa res iudicata vtik ad finē in se nō sit necaria. est tn necessaria vt nūc. Iz ꝛditionaliter si velim habere finem.

¶ Questio. xv. re ꝑsensu.

DEinde ꝯsiderandū est re ꝑsensu. Et circa hoc querūt ꝙttuor. Primo vtz ꝑsensus sit act⁹ appetitiue vel apphēsiue virtutis Scđo vtz ꝓueniat bruti⁹ aliqb⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tertio vtr̄ sit de fine vl̄ de his q̄ st̄ ad finē Quarto vtr̄ sensus in actū ptineat solū ad supiorē aie ptes

A

¶ Post g̃ actū est de electōne. hic agit de sensu. Et duo fiunt. Primo agit de sensu in cōi. Secō spēal̄r de sensu in actū. ar. iij. Circa pmū primo oñdit in q̄ sit consensus subiectiue. Secō oñdit circa q̄d sit obiectiue. ar. ij. Circa pmū primo facit q̄ dictum est. Secō determinat quoddā dubiū. ar. ij.

¶ Utr̄ sensus sit actus appetitiue vel apphēsiue virtutis

AD pmū sic pceditur. Videt q̄ sentire ptineat solū ad ptē aie apphēsiuā Aug⁹. enī rij. de tri. sensum attribuit supiori rōni. st̄ rō noīat apphensiuā ꝓtutes. g̃ sentire ptinet ad apphēsiuā virtutē. ¶ Ꝓ. sentire est simul sentire. st̄ sentire est apprehensiue ponē. g̃ sentire ¶ Ꝓ. sic assētire dr̄ applicatiōes intellect⁹ ad aliq̄d. ita et sentire. sed assentire ptinet ad intellectū q̄ est vis apphēsiua. g̃ sentire ad vim apphēsiuam ptinet. ¶ Sz̄ ꝓtra est qđ Damas. dr̄. in. y. li. q̄ si aliq̄s iudicet et nō diligat nō est fnia. i. sensus. sed diligere ad appetitiuā virtutē ptinet. g̃ sensus

¶ Nic. D. ꝓmo determinat cui⁹ subiecti sit

¶ Rndeo dōm. q̄ sentire ip̄ortat applicatōem sensus ad aliq̄d. Est aūt ꝓpriū sensus q̄ cognoscitiuus est rerū pticū. vis em̄ imaginatiua est apphensiua silitudinū corpaliū etiaz rebꝰ absentibꝰ q̄r st̄ silitudines. intellect⁹ aūt apphēsiu⁹ est vl̄ium rōnum quas pt apphēdere indifferēter. et pticulis et absentibꝰ singularibꝰ.

¶ D. rndet tali ꝛclone quā exp̄licat⁹ ponit in solone secūdi. istā Sentire ꝓprie dictū ad apprehensiuaz ptinet sed fm silitudiē cuiusdā exp̄ientie ptinet ad appetitiuā (et vult sēda ps ꝛclonis q̄ ꝓpter ꝙueniētiā act⁹ appetitiue virtutis cū actu sensus exteriozis in hoc q̄ etiā est ad rem q̄si experiēdā et capiēdā vt est in se. sicut act⁹ sensus exteriozis. ideo ꝓpter talē silitudinē i. ꝙueniētiā. sentire a quo dr̄ sentire extendit ad hūdi actuz q̄ est ad rem in se qualis est actus appetitus). Ista ꝛclo hz duas ptes. Prima. pbat argumento secō añ oppositū. Secō. pbat ex ea ꝓe sic. sentire ip̄ortat (scz ꝓprie et pma hūatōe) applicatōem sensus in aliq̄d. scz pūs in se et singulare. sz̄ actus appetitiue ꝓtutis est q̄dā inclinatio ad rez ipam. scz vt in se est a ptē rei. g̃ ꝓpter hāc silitudinē et ꝙueniētiā cui⁹ actu sensus exteriozis applicatio (. i. iclinatio appetitiua) accipit nomē sensus ꝛc. sic q̄ sentire extēdit ꝓpter silitudinē dictā ad hūdi actū appetit⁹ Hui⁹ rōnis. D. ꝓmo ponit et pbat maiorē. Secō minorē, ibi. Et q̄r ꝛc. Maior g̃ declarat ex dñitia sensus exteriozis ex vna pte. et interiozis ex ꝓe intellect⁹ ex altera pte. q̄ iter cognoscitiuas potētias sol⁹ exteriozis sensus est ad rē pñtē. et p pūs nomē sensus et act⁹ sui debuit attribui nō ꝓtutibꝰ aliis apphēsiuis. sed potētie. que in mō agendi circa obiectum ꝙuenit cū exteriozi sensu Cōsequēter cū dr̄

¶ Et q̄r act⁹ appetitiue virtutis est q̄dā inclinatio ad rem ipam fm quādam silitudinē. hinc est q̄ ipsa applicatio appetitiue virtutis ad rē fm quā eiusdē accipit nomen sensus. quasi experientiā quādā ip

mēs de re cui inheret. inq̄tuz ꝓplacet sibi in ea. Unde Sapie ꝓ. dr̄. Sentite de dño in bonitate. et fm hoc sentire est actus appetitiue virtutis

¶ Subiūgit mior̄. et relinq̄t eā notaz ex dict⁹. ꝓ. p. q. xvi. ar. ꝓ. in cor. et. q. lxxxvij. ar. iij. et alibi. Unī infert ꝓns et explicat ip̄m. quo scz ꝙueniat cū sensu inq̄tū sumit q̄ si quādā experiētiā de re cui inheret. Et cōfirmat istā exp̄icatōem et adaptatōem auctoritate. Aduerte q̄ anticꝰ libri scripti hūt. et vt videt melⁱ⁹ talē lr̄am sic. Et q̄r act⁹ appetitiue ꝓtutis est q̄dā inclinatio ad rē ip̄am fm quādā silitudinē ipa applicatio appetitiue ꝓtutis ꝛc. Et est intētū lr̄e. q̄r act⁹ appetitiue est inclinatio ad rē in se. siue sensus (supple). ideo fm silitudinē quādā. i. ꝓpter aliqualē ꝙueniētiā act⁹ appetitiue ꝓtutis in mō se hūdi ad obiectū. sicut sensus act⁹ et⁹ accepit nomē sensus vel ꝛclonis. Nō aūt videt cē de mēte lr̄e. nec est ad ꝓpositū sic legere litterā addēdo (hinc est) vt cōiter habet. et exponit a qui busdā. q̄ inclinatio volūtatis est fm quādā silitudine. i. ꝓsupponit silitudinē q̄ ē ꝓncipiū cognitiōis. sz̄ h̄ nihil ad ꝓpositū. et g̃ pmū melⁱ⁹ est. Unī possz̄ sic argui vt intētuz ire dar⁹ habeat. act⁹ appetitiue ꝓtutis est q̄dā inclinatio ad rē ip̄am. g̃ fm quādā silitudinē ipa applicatio appetitus q̄ inderet rei in se. ꝙgrue accepit nomē sensus. Uñs relinq̄tur notū. pbat ꝓña. q̄r sentire ꝓprie ip̄ortat applicationē sensus in aliq̄d singulare pñs in se. (qđ pz̄ p dñitiā et⁹ ad sensum interiorē et intellectuz) et p pūs scd̄ pñs. q̄r q̄r etiā act⁹ appetit⁹ est applicatio ad rem vt in se est. pt sibi magis ꝙgrue ꝓpetere nomē sensus

Argumētū in cōtrariū Confirmat scdam ptez ꝛclonis. pbatū in corpe. q̄r vult Aug⁹. q̄ sensus sit q̄s dā dilectio. extēdēdo dilectōem ad ꝓplacētiā volūtatis et p pūs sensus ptinet ad appetitū

¶ Ad pmū g̃ dōz. q̄ sicut dr̄ in. iij. de aīa. volūtas in rone ꝙsistit. vñ cū Aug⁹. attribuit sensum rōni accipit rōnē fm q̄ in ea includit volūtas.

¶ Ad maiorē. attribuit rōni supiori inq̄tū rō supior includit volūtatē. q̄r sensus est vtriusq̄ ad sanū sensuz vni⁹ subiectiue scz volūtatis. alter⁹ directiue et ꝓsuppositiue. scz rōnis supiozis vt accipit ꝓ spēali ponā. vt patebit ar. iiij. q̄r sensus ꝓsupponit sniam vltimaz de actu q̄ ptinet ad rōnē superiorē.

¶ Ad scd̄m dōm. q̄ sentire ꝓprie dictū ad apprehensiuā ponam ptinet. sz̄ fm silitudinē cuiusdā experientie ptinet ad appetitiuā. vt dictū est

In cor.

¶ Ad maiorē. sentire q̄tū ad pmā ipositōem nois est simul sentire fm sensum. rō fm extensionez nois ꝓter quādā ꝙueniētiā est sic sentire fm affectū q̄ ꝙplacet sibi in re ipa Ad minorē. sentire ꝓprie et q̄ ad pmā impōne ꝛc Ergo et sentire ꝛc. verū ꝓprie et pmo ꝛc.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ assentire est q̄si ad aliud sentire. et sic ip̄ortat quādā distātiaz ad id cui assentit. sz̄ sentire est simul sentire. et sic ip̄ortat quandā ꝓ. p. q. xvi. ar. p. in cor. ad. 2. ꝓpter actionē ad id cui sentit. et ideo volūtas cui⁹ est rēdere ad ip̄am rē. magis ꝓprie dr̄ sentire Intellect⁹ aūt cui⁹ opatio nō est fm motū ad rē. sz̄ pot⁹ ecōuerso vt in pmo dictū est. magis ꝓprie dr̄ assentire. q̄uis vnū p alio poni soleat. Pōt etiā dici q̄ intellectus assentit inq̄tū a volūtate mouetur.

B

¶ Negat maiorē. q̄r non est par rō de assentire et cōsentire. Rō diuersitatis in lr̄a. Secō dr̄ ad minorē q̄ assentire est intellect⁹ moti a volūtate. qđ q̄dē sp̄ verū est q̄ ad exercitiū act⁹ dempto pmo actu intellect⁹ ad quē mouet ab exteriori ꝓncipio. nō aūt q̄ ad specificatōez act⁹. vt pz̄ cū intellect⁹ mouet ad assensum ex euidentia ꝛtatis videndi. 2ª 2æ. q. ij. ar. ix. ad scd̄m. et. q. ꝓ. ar. iiij. in corpore tē Et infra. q. xvij. ar. vi.

¶ Utr̄ sensus ꝙueniat brutis aialibꝰ

AD scd̄m sic ꝓceditur. Videt q̄ sensus cōueniat brutis aialibꝰ. sensus em̄ ip̄ortat exterminatōem appetit⁹ ad vnū. sz̄ appetit⁹ brutoz aialiū st̄ determinati ad vnū g̃ sensus in brutis aialibꝰ inuenit. ¶ Ꝓ. remoto ꝓxi remouet posteri⁹. sz̄ sensus ꝓcedit opis executi onē. si g̃ in brutis nō ēet sensus non ēet in eis opis executio. qđ pz̄ ee falsum. ¶ Ꝓ. hoīes interdū sentire dicūt in aliq̄d agēdū ex aliq̄ passione. puta ꝛcupiscētia vel ira. sz̄ bruta aialia ex passione agunt. g̃ in eis est sensus. ¶ Sz̄ ꝓtra ē qđ Damas. dr̄. q̄ post iudiciū hō disponit et amat qđ ex ꝛcilio iudicatū ē. qđ vocat fniam. i. sensus. sz̄ ꝛcilium nō ē in brutis aialibus. ergo nec sensus

Hic iuxta dicta articuli pmi mouet dubiū. Et q̄ em̄ dictū ē q̄ sensus ē mot⁹ appetitiu⁹. restat dubiū an. sit cuiuslibet appetitiu⁹ cuiā sensitiui sic q̄ bestijs ꝙuenire possit

¶ Rn. dōm. q̄ sensus ꝓprie loquēdo nō ē in brutis aialibꝰ. cui⁹ rō est. q̄r sensus ip̄ortat applicatio nē appetitiui mot⁹ ad aliq̄d agēdū. et⁹ aūt est applicare appetitiuū motū ad aliq̄d agendū. in cui⁹ potestate est appetitiu⁹ mot⁹. sicut tāgere lapidē ꝙuenit q̄dē baculo. sz̄ applicare baculū ad tactuz lapidis est in⁹ q̄ hz in ptate mouere baculū. bruta aūt ante aialia nō hnt in sui ptate appetitiuū motū. sed talis mot⁹ in eis est ex instinctu nature. vñ brutū aial appetit q̄dē. sz̄ nō applicat appetitiuū motuz ad aliq̄d

Ex lo rñsi.

¶ D. rñdet tali ꝛclone. Bruta nō ꝓprie dicunt ꝛcilio sentire. sz̄ solū rōnalis natura. huiⁿ ꝛclonis ponit et pbat ꝓ mo pmā ptē. Secō eādē resumit totalez. et pbat secōam et⁹ ptē. Pro pma arguit sic. sensus ip̄ortat applicatōez appetitiui mot⁹ ad aliq̄d agēdū. sz̄ brutū aial appetit q̄dē sz̄ nō applicat motū appetitiuū ad aliq̄d. g̃ ꝛclonis pma ps ꝓa Maior relinq̄t nota ex ar. ꝓ. Et aduerte q̄ applicatio appetitiui mot⁹ nō addit sup ip̄z motū nisi relationē ad ꝓncipia agētia libera. q̄r videt talē act⁹ appetitiu⁹ ē in ptate volūtatis p pūā indeterminatōnem et libertatē apprehēsiue. Unī solem⁹ dicere cū q̄s ꝛcentit ipe dedit sua m libertā volūtatē ad hoc. hō em̄ p deliberatiōem rōnis hz motū appetitiuū respectu opabiliū ad finē in sua potestate. Uñ applicatio mot⁹ appetitiui nō est p aliū motū appetitiuū. sz̄ p libertatē iudicii rōnis. Minor aūt ꝓbat⁹ palis. pbat sic. et⁹ ē applicare appetitiuū motū ad aliq̄d agendū in cui⁹ ptate est appetitiu⁹ mot⁹. sz̄ bruta nō hnt in sui ptate appetitiuū motū. g̃ minor vera. Maior declarat exemplariter. Minor ista pz. q̄r mot⁹ bruti est ex instinctu nature. vt patuit supra. q̄r necario mouetur ad occursum et apprehēsionem obiecti. Quare pz̄ ꝓma pars ꝙclusionis. Unde cū dr̄

¶ Et ꝓpter hoc nō ꝓprie dr̄ sentire. sz̄ solū rōnalis natura q̄ hz in ptate sua appetitiuū motum. et pt ip̄m applicare vel nō applicare ad h̄ vel ad illud

¶ Resumit ꝛclonē rñsiua totalē. et p oppositū ad pbandum ꝓme ptis. Probat secdam ptē. q̄r rōnalis natura hz in ptate sua actū suū. et pt ip̄m applicare vel non applicare (ecce exercitiū act⁹) ad h̄ vel illud (ecce specificationē) Patuit aūt supra q̄ ista pt̄as ozt̄ ex libera vel magis indeterminata rone p quā inasc̄t libertas voluntari vel appetitui rōnali. Unī hō pus deliberat an velit sentire. et post deliberatōez ꝛcludit ex ꝓpria libertate cōsentit qđ est applicare motū suū. i. libere sentire Cōfirmat ꝛclo arguēdo in ꝓriuz. q̄r hō amat. i. sentit in id qđ iudicatū est. et sic sensus p̄supponit iudiciū rōnis p̄silio. Et hoc est fundamētū dictoꝝ q̄ applicatio est p libertatē rōis originalē. deū immediate p libertatē arbitriū

¶ Ad pmū g̃ dōm. q̄ in brutis aialibꝰ inuenit exterminatio appetit⁹ in aliq̄d passiue tm̄. sensus nō importat exterminatōem appetitus non solū passiuam. sz̄ magis actiuā

¶ Ad maiorē ip̄ortat determinatōem actiuam qua aliquis se determinat. et ipa determinatio est in sui ptate. Ad minorē. sunt determiari ad vnū passiue et necessario Uñ ꝛcludo nō sequitur.

¶ Ad scd̄m dōm. q̄ remoto ꝓxi remouet posteri⁹ qđ ꝓprie ex eo tm̄ seq̄tur. si aūt aliq̄d ex pluribꝰ seq̄ possit. nō propter hoc posteri⁹ remouet vno ꝓxi remoto. sicut si induratio possit fieri et a calido et frigido. nā lateres indurant ab igne. et aqua congelata indurat ex frigore. nō oportz̄ q̄ remoto caloze remoueat induratio. executio aūt opis nō solū seq̄tur ex ꝛcilio. sed etiā ex impetuoso appetitu. qualis est in brutis aialibꝰ

¶ Ad maiorē post. D. ꝓmo remoto ꝓxi ex quo posterius adeq̄te seq̄tur et qđ est cā ꝓsa posterioris. tūc negat minor. Si aūt intelligitur maior de ꝓxi q̄ nō est cā adeq̄ta. negat maiorē. et sic est in ꝓposito. q̄r ꝛcilium est cā executōis opis. sz̄ nō adeq̄ta. q̄r opus ip̄m etiā seq̄tur in instinctu et appetitū naturalem

¶ Ad tertiū dōm. q̄ hoīes q̄ ex passione agūt pūt passionē nō seq̄. nō aūt bruta aialia. vñ nō ē silis rō

¶ Ad maiorē. verū tm̄ ille ꝛcilium est in corpe potestate. Quis sensualitas inclinet manēre vsu rōnis supra. q. x. ar. iij. sz̄ h̄ nō est in bestijs. q̄r ita sequēretur sensualitatez q̄ nō pūt nō seq̄. An aūt ꝛcilium ꝙueniat appetitui sensitiuo hois. videbit infra q̄ nō. alīs perm̄ mortale possz̄ cē sensualitatis. qđ falluz cē oñdit infra. q. lxxiij. ar. iij. et. iij.

¶ Utr̄ sensus sit de fine. vel de his q̄ st̄ ad finē

AD tertiuz sic ꝓceditur. Videt q̄ sensus sit de fine. q̄r ꝓpter qđ vnūqđq̄z et illud magis. sz̄ his q̄ sunt ad finez sentim⁹ ꝓpter finē. g̃ fini sentim⁹ magis. ¶ Ꝓ. actio intemperati est finis ei⁹. sicut et actio virtuosi est finis ei⁹. sz̄ intēperat⁹ sentit in ꝓpriū actū. g̃ sensus pt cē de fine. ¶ Ꝓ. appetit⁹ coz̄ q̄ sunt ad finē est electio

Universidad de Deusto
Biblioteca

q.xij.ar.iij. vt supra dictū est. si igit̄ ꝟsensus cēt solū ꝛ his que sunt ad finē. in nullo ab electiōe differre videret. qđ ꝓz cē falsum ꝑ Damas. q̄ ōt. q̄ post disp̄onem quaz vocauerat sniam fit electio. nō ḡ ꝟsensus est solū ꝛ his q̄ sunt ad finē. ¶ Sz ꝛra est qđ Damas. ibidez ōt. q̄ ꝟsensus siue snīa est qñ hō disponit ꝛ amat qđ ex ꝟsilio iudicatū est. ſz ꝟsiliū nō est nisi ꝛ his q̄ stz ad finē. ergo nec ꝟsensus.

¶ Hic inquirit de obiecto ꝟsensus.

¶ Rūdeo dđm q̄ ꝟsensus noīat applicatōem appetitiui motꝰ ad aliq̄d p̄exist̄s in p̄tate applicātis In ordine aūt agibiliū p̄mo q̄dē oꝑtz sumere appr̄hensionē finis. ꝛcinde appetitū finis. ꝛcinde ꝟsiliuz ꝛ his q̄ sunt ad finē. ꝛcinde appetituz eoꝝ q̄ sunt ad finē. appetitꝰ aūt in vltimū finē tendit naturaliꝛ. vñ et applicatio motꝰ appetitiui in finē apꝓhēsum nō hz rōnē ꝟsensus. ſz simplicis volūtatis

¶ Et qz ritul⁹ q̄siti hz duas ꝑtes sub disiūctōe ḡrentes. ideo. D. rūdet vtrūq; ꝑti duabꝰ ꝟcl̄onib⁹. vna negatiua. q̄ ad p̄mā ꝑtem. altera affirmatiua q̄ ad sēdam. ibi

Cōclo p̄ma. De his ꝛc. Prima est. applicatio motꝰ appetitiui in finē apꝓhēsum nō hz rōnē ꝟsensus. ſz simpliciꝰ volūtatis (hanc ex hoc q̄ ꝟsensus nō est finis vt sic) Probat ꝟcl̄o. cōsensus noīat applicatōem appetitiui motꝰ ad aliq̄d ꝑtistens in potestate applicantis. sed appetitus finis (marie vltimꝫ) nō est applicatio ad aliq̄d ꝑexistēs in ꝑtate applicātis. q̄ ꝛc. Maior relinq̄t nota ex articul⁹ ꝓcedēnb⁹. Et ꝓt duplr intelligi Uno mō q̄ ipe motus appetitꝰ q̄ ōz ꝟsensus. est in ꝑtate ꝟsentiēnis. ꝛ hic sensus vr est. vt ꝓz ex dictis circa ar. ꝑce. Alio mō itelligit. q̄ ꝟsensus noīat motū libere applicatū ad aliq̄d ꝑexistēs. qđ ſz ꝑexistēs est in ꝑtate applicātis. sic q̄ nō necario ad ipm determinet. ſz stat in libertate an velit applicare vel nō. Et hic sensus videt magis cē in ꝓposito intent⁹. sic q̄ motꝰ appetitiuꝰ applicatꝰ ad aliq̄d. qđ est in ꝑtate libere ꝟsentientis accꝑtare vel respuere. Pro minore ꝛ ꝓ fundamēto sequētū. D. notat aliꝰ actꝰ hñtes se p ordinē in agibilib⁹. qz ꝓmo est apꝓhēsio finis. scdo ei⁹ appetitꝰ. tertio ꝟsiliuz de his q̄ sunt ad finē. quarto appetitꝰ eoꝝ q̄ sunt ad finē Et inde. ꝓbat minorē ipam. qz appetitꝰ tendit in vltimū finē naturaliꝛ. ḡ applicatio appetitꝰ ad ipm. nō est ad aliq̄d ꝑexistens in ꝑtate hois. ſz littera. et ḡ ſcḋ ꝟcl̄o.

Aduerte. qz. D. loqtur de fine vltimo. q̄ appetitus eius nō sit ꝟsensus. ſz simplex velle. qz ſz nūq̄ est ei⁹ cōsensus. Alij autez fines ꝓnt accipi vt fines. ꝛ vt media. ꝛ vt fines sunt. sic etiā ꝓprie eoꝝ nō est ꝟsensus. ſz volūtas qz de eis vt sic ꝓcedit rō. d. san. Hā nec finis ꝓprius vt sic cadit sub ꝟsilio. ꝛ nec ꝑ ꝟsēs motꝰ appetitꝰ applicat ad aliq̄d ꝑexistēs in ꝑtate libera. libertate ꝟdictōis. Uñ etiā vt sic appetitꝰ finis ꝓsupponit q̄dē apꝓhēsionez finis ſz nō applicat exñti in ꝑtate. Et ḡ qz vltimus finis vt sic formaliꝛ nō est aliq̄d libere volitū. nec ꝑ ꝑsēs ei⁹ appetitꝰ est applicatio ad ꝑexistēs in ꝑtate appetētis. Nec ḡ eius appetitꝰ est ꝟsensus. sed volūtas vel intellectus. Patz ex his q̄ ꝓfunde. D. naturaz illoꝝ interioꝝ ꝑactuū scrutat⁹ est vt ꝓfecte inter eos fm exigētiā nature obiectoꝝ ꝛ alioruz ꝓcessitoꝝ discernat. Uñ petōz mortalis in petm q̄dez ꝛ in op⁹ ꝟsentit (recḋit em oīe mortale petm ꝟsensuz vo luntaris sed illud op⁹ nō accipit vt finē. sed vt ad finē. ſz

¶ A! maiorē. iuxta litterā vera est. est magis. ſz nō ſp in eadē specie. ſz q̄nqz est alt⁹ ꝛ alter⁹ spēi. q̄n ſcz non ꝟcluditur in noie. sicut ꝑz de ꝓncipio ꝛ ꝟcl̄one. Minor ꝓcedit. ſz negat ꝑna. ſz deberet inferri. ḡ est aliq̄d maius consensu. respectu ipius finis. scz voluntas. sed non maior ꝟsensus. qz nō est obiectū ꝟsensus. ſz volūtatis. scz actus.

ꝑter vnūo ḡ ꝛ id magꝫ

De ista maiore vide plures glosas in Capo. in p. sen. dis. v. ad tertiū ꝛra ꝓmā ꝟcl̄onem. qz ꝓmo nō tenet ista maxima. in causis equocis q̄ nō recipiūt eādē denominatōem. Et hoc est q̄ a ij dicunt. scz q̄ illud ꝓter qđ aliud ōr tale. etiā ipm sit tale. Secdo ōr q̄ hz solū veritatē in his q̄ sunt ciusdez ordinis. pura in vno gñe. Tertio exponit. q̄n illud qđ ꝓuenit alicui ꝓter aliud est diuersum in vtroq;. Ex his trib⁹ exp̄onib⁹ fozmaī vna breuis glosa. scz q̄ tenet qñ nomē rot⁹ accepti effect⁹ reflectit cū diuersitate supra vere cām. vide reuerēduz Caieranum sup ꝑ posteriozꝝ circa ter. cō. v. Aduerte etiā circa hanc solonē. q̄ mens. d. san. est q̄ intelligēs ꝑfse dignoz ē sciē te. vt ꝓz. ꝑ. posteriozꝝ. Et ꝫ idē tenet Albt⁹ magn⁹.

¶ Ad scdm dđm q̄ intēperat⁹ hz ꝓ fine delectationem operis ꝓpter quam ꝟsentit in opus magis q̄z ipiam operationem.

¶ Maior negat. ōr enī intēperat⁹. q̄ agit ex habitu vicioso. ꝛ talis nō hz ꝓ fine operatōem. ſz delectatiōem ꝛc.

¶ Ad tertiū dđm q̄ electio addit supra ꝟsensum quādā relatōem respectu eoꝝ cui aliq̄d peligit. ꝛ ideo post ꝟsensum adhuc remanet electio. ꝑt enī ꝛtinge re q̄ ꝓ ſiliū inueniaī plura ductia ad finē. quoꝝ dū qlibet placet in qlibet eoꝝ ꝟsentit. ſz ex multis q̄ placēt ꝓaccipim⁹ vnū eligēdo. ſz si inueniaī vnuz solū qđ placeat nō differūt re ꝟsensus ꝛ electio. ſz rone tm. vt ꝟsensus dicaī fm q̄ placet ad agendū. electio aūt fm q̄ ꝓferī his q̄ nō placent.

¶ Ad maiorē. appetitꝰ eoꝝ q̄ sunt ad finē ꝓferendo vnū alteri est electio. ſz appetitꝰ eoꝝ q̄ sunt ad finē vt volūtas ꝟplacet in eis. sine illa ꝓlatōe vni⁹ ꝓe alio. est consensus. ꝛ hoc vbi sunt multa media. tūc cū electio ꝛ consensus distinguūtur realr. Si aūt inueniaī ꝛc. tunc ōrīt rōne. et idē actus ōr extense loquēdo electio ꝛ consensus. Patet ex his q̄ electio est actus magis ꝟplenus cōsensu q̄n differūt. negaī ergo ꝟnia

¶ Utz ꝟsensus in actuz pertineat solum ad superiorem animę partem

2°.q. simile

D

Ad quartū sic ꝓcedit. Uidet q̄ cōsensus ad agendū nō ſp ptineat ad superiorez rōnem. ꝛelectatio cnī ꝟsequtur operatōem ꝛ ꝓficit eā sicut ꝛcoz iuuentutē. sicut ōr in. x. ethi. ſz ꝟsensus in ꝛelectatōem ptinet ad inferiorē rōnem. vt ōr Aug⁹. in xij. ꝛ tri. ḡ ꝟsensus in actuz nō ptinet ad solā superiorē rōnē. ¶ Ꝺ. actio in quā ꝟsentimus ōr esse volūtaria. ſz multaz ponaz est ꝓducere actōes volūtarias. ḡ nō sola superior rō ꝟsentit i actum. ¶ Ꝺ. superior rō intēdit eternis inspiciēdis ꝛ cōsulendis. vt Aug. ōr in. xv. ꝛ tri. ſz multoties hō cōsentit in actū nō ꝓpter rones eternas. ſz ꝓpter aliqs rones tpales. vel etiā ꝓpter aliqs aīe passiones. nō ḡ ꝟsentire in actū ptinet ad solā superiorē rōnem

¶ Sz ꝺ est qđ Aug⁹. ōr xij ꝛ tri. Uō ꝑt petū efficaciter ꝓpterādū inēte discerni. nisi illa mētis itētio ꝓ nes quā summa ptās est. mēbra in op⁹ mouēdi vel ab opere cohibēdi. male actioni cedat ꝛ seruiat

¶ Hic agit doctoꝛ sanctꝰ ar. d ꝟsensu in actuz. an talis sit rōnis superioris tm. Posset aūt hoc q̄stū apparere statim dictis repugnās. cū dictū sit ꝟsensum esse actū apꝓtinue ꝓtuz. Sz si q̄s bū ꝟsideret ꝓba. d. san. aduertit ex ipis ꝓbis tituli q̄sti solonez. qz nō q̄nz an ꝟsensus sit in superiorz rōe. ſz an ad ipaz ꝓtineat. Ulā nota q̄ ꝟsensus est volūtatis nō absolute. sicut nec electio. ſz ꝑtīs ad actū rōnis deliberātis ꝛ iudicātis. et qz duplex est iudiciū. ꝛ duplex deliberatio (qz vel sumit fm regulas supremas ꝛ diuinas vel humanas ꝛ naturales. que sunt inferiozes. ꝛ sic est rationis superioris vel inferioris directiue) Ideo. D. cū sit volūtatis in ordine ad rōnem querit in ordine ad quā rōnem. sic q̄ ꝟsensurus in actū debeat ꝓs ꝟsulere fm legē diuinā. vel tm humanā.

¶ Rn. dđm. finalis snīa sp ptinet ad eū q̄ superior est. ad quē ptinet ꝛ alijs iudicare. q̄diu em iudicādū restat qđ ꝓponit. nōdū dak finalis snīa

Cōclo tnīa

¶ D. rūdet ratiōne ꝟcl̄one. Consensus in actū ptinet ad rōnem superiorē fm tm q̄ volūtas in rone includit. i. est volūtas elicitiue. in ordine rōis ad iudiciū rōis superioris. ꝛ fm q̄ rō ōr ꝟstituī ex duabꝰ potēcijs in materialib⁹. rūc cm rō ꝟsecrit ꝟsequtū subiectū ꝛ ꝓncipiū ipius ꝟsensus. Et est sensus ꝟcl̄onis q̄ volūtas nō ōz cōsentire nisi ꝟsultis rōnib⁹ superiozib⁹. ꝛ siue ꝟsulat siue nō ꝓstituc. nihilominus attribuit sibi ꝟsensus interꝑtatiuus indirecte. Probat ꝟcl̄o. finalis snīa sp ptinet ad eū q̄ superior est ad quē ptinet de aliis iudicare. ḡ ꝟsensus ptinet ad rōnē superiorem. huiꝰ rōnis. D. ꝓmo ponit aūs. Secdo. ꝓbat ꝟnam duplr. Primo ibi. Manifestū est ꝛc. Secdo ibi. Finalis aūt ꝛc. cui ꝟcl̄one ipa ꝫna ḡ ꝑz. qz q̄diu iudicādū restat ꝛc. vt in ſra. i. queniaī ad supmuz iudicē nō ꝓferī finalis sententia Deinde cū ōr

¶ Manifestū est aūt. q̄ superior rō est q̄ hz ꝛ oib⁹ iudicare. qz ꝛ sensibilib⁹ ꝑ rōnem iudicam⁹. ꝛ his ꝑ q̄ ad rones hūanas ptinēt iudicam⁹. fm rones diuinas q̄ ptinēt ad rōnē superiorem. ꝛ ideo q̄diu incertū est an fm rones diuinas resistaī vl nō. nullū iudiciū rōnis hz rōnem finalis sententie.

¶ Probat ꝟnam ꝓncipal rōnis ꝓmo sic. qz rō superior hz de oib⁹ iudicare tāq̄ scz superior in regno aīe. ꝛ tāq̄ attendēs supmā legē supmi iudicij. qz de sensibilib⁹ ꝛc. vt inſra clare patet Deinde ibi.

¶ finalis aūt snīa ꝛ agēdis est ꝟsensus in actū. ꝛ iō ꝟsensus in actū ptinet ad rōnē superiorē. fm tamē q̄ in rone volūtas includit. sicut supra dictū est. ar.ꝑ.ad ꝓm.

¶ Manifestat ꝟnam dicta scdo. qz finalis snia de agendis est ꝟsensus in actū. Et de ista materia qz infra ex intentiōe ad lōgū videbit. q. lxxiij. ar. v ij. ideo ꝓ nunc sollū nota. D. san. in de ꝑa. ma. xv. ar. iij. quo ꝛ q̄re ꝟsensus attribuit rōni superiori. z hoc est fundamentū ex dicta appetitꝰ sensitiui ꝛ volūtatis. qz motꝰ appetitus sensitiui nō attribuit apꝓhēsiue. qz cā illi⁹ motꝰ nō est ex apꝓhēsione. ſz ex naturali inclinatōe quodāmō cogit talis appetitus. ſz actꝰ appetitꝰ superioris attribuit suc apꝓhēsiue. scz rōni. qz superioris appetitꝰ inclinatio in ℔ vel illud ex iudicio

Universidad de Deusto
Biblioteca

rōnis causat. Ille aūt act⁹ appetitus attribuit rōni. non q̄ sit ei⁹ immediate q̄si ab ea elicit⁹. ſz q̄ est ei⁹ mediāte vo lūtate q̄ p ei⁹ iudiciū mouet. Et sicut mot⁹ appetit⁹ qui fecit rōnis iudiciū. rōni attribuit. ita mot⁹ appetit⁹ p̄tis deliberatōem supioris rōnis attribuit rationi supioris. vt pote cū aliqs deliberat de agēdis ex hoc q̄ aliq̄d est deo acceptū vel diuina lege p̄ceptū. Inferioris ꝯo rōnis est q̄n mot⁹ appetit⁹ ꝓsequit inferioris rōnis iudiciū. vt cū deliberat de agēdis p causas inferiores. vtpote ꝓsidera do turpitudinē act⁹. dignitates rōnis. hoim offensam. et huiusmodi. Vide latius ꝛc̄.

☞ Argu. in ꝓxiū ꝓfirmat ꝓclonē. ꝛ vide ifra vbi iam

¶ Ad p̄mū g̃ dōm. q̄ ꝓsensus in delectatōez opis ptinet ad supiorē rōnē sicut ꝛ ꝓsensus in op⁹. ſz con sensus in delectatōem cogitatōis ptinet ad rōnē in ferioꝛē. sicut ad ipam ptinet cogitare. ꝛ tñ ex hoc ipo q̄d est cogitare vel nō cogitare. inq̄ritur ꝓsiderat vt actio q̄da. hz iudiciū supior rō. ꝛ siliter de delectatōe ꝓsequēte. sed inq̄rit accipit vt ad actōem aliā ordi natū. sic ptinet ad inferiorē rōnem. q̄d em̄ ad aliud ordinat. ad inferiorē artē vel poñam ptinet q̄s finis ad quē ordiat. vñ ars q̄ est ex fine architectonica seu principalis vocatur

¶ Ad maiorem. delectatio ꝓsequtur opatōem in via executōis. tñ in via intentōis est quoddā pambulū. idu cens q̄ndq̄ in ꝓsensum opis. ꝛ cū sensualitas talē delecta tionē ꝓponit. rō p rōnes tales iudicās delectatōem q̄n dq̄ acceptat. et si rō supior eā nō cohibeat etiā sibi ipurat. tñ delectatio cogitatōis vel etiā de re vt est cogitata non ꝓsequt opatōem exteriorē. imo p̄cedit. ꝛ est pambulū q̄d dā ad op⁹ Ad minorē. ꝓsensus in delectatōem ptinet ad inferiorē rōnē. si intelligit de delectatōe ꝓiuncta opi. et q̄ ꝓsequtur actū vt exercitū. negat. Et rō est. q̄ ꝓplacētia in talē delectatōem. nō p̄t esse absq̄ ꝓplacētia act⁹ fm se cū talis act⁹ sit obiectū illi⁹ delectatōis. Sic q̄ ꝓplacet sibi in delectatōe q̄ habet i actu luxurie. etiā ꝓsentit in op⁹ luxurie sine quo haberi nō p̄t. Vñ eiusdē est consentire in op⁹ ꝛ in talē delectatōem. ſz rōnis supioris. Quare mi nor in hoc sensu negat. ꝛ p ꝓñs ꝓña. q̄ vt dictū est talis ꝓsensus delectatōis est rōnis supioris. Si aūt intelligit minor q̄ ꝓsensus in delectatōem cogitatōis vel etiaz in delectatōem rei vt cogitata est. Concedo minorē. ꝛ rō ē q̄ q̄n multa occurrūt dijudicāda. tūc inferiori iudici dat iudiciū de minimis ꝛ pambulis. mō talis delectatio co gitatōis ꝛ rei vt est cogitata sunt p̄ambula ad op⁹. Vñ sunt inferioris rōnis. ꝛ hoc est veruz si accipiāt vt media et pambula inducēria ad op⁹. tūc em̄ ptinet ad rōnez in ferioꝛē. Si aūt accipiāt etiā vt sunt actōes. ꝛ fm se tunc iudiciū ptinet ad rōnē supioꝛē. Quicq̄d em̄ iudicat infe rior p̄t etiā iudicare supior. ꝛ nō ecōtra. Vñ ꝛ de delecta tione rō supior iudicare p̄t. ꝛ si rōnē inferiorē q̄ iudicādo deliberat ꝛ p̄t cohiberi ꝛ nō cohibeat. iputat etiā sibi ꝓsen sus ꝛc̄. Sed tūc ad hunc sensum minoris negat ꝓña. q̄ nō oportz q̄ si iudiciū de pambulis ꝛ inferioꝛibus ptinet ad rōnē inferiorē. q̄ etiā iudiciū de vltimo ꝛ p̄ncipali. quale est actus ptinet ad inferiorē. sed ad superiorē. Ista so lutionē. D. intendit. et eius declaratōem vide infra in. q. lxxiij. in pluribus articulis passim. Req̄rit nanq̄ hec solu tio plura vidisse.

Vsu

¶ Ad sēm dōm. q̄ q̄ actōnes dicūtur volūta rie ex hoc q̄ eis ꝓsentim⁹. nō oportz q̄ ꝓsensus sit cu ius libet potentie. sed volūtatis a qua dr volūtarius que est in rōne. sicut dictū est q. vi. ar. ij.

¶ Ad maiorē. dr esse volūtaria. q̄ volūtas in ipam ꝓsentit ex iudicio rōnis. ꝛ nō q̄ ipe ꝓsensus ꝛ actio volū taria sint eiusdē poñe. Minorem ꝓcedo. ꝓducāt mot a volūtate q̄ vlter⁹ dirigit ex rōne supioꝛi. Negat ꝓña. q̄ ꝓsupponit argumētū q̄ eiusdē poñe sit ꝓducere actus volūtarios ꝛ in ipm ꝓsentire. qđ est falsum. vñ. D. ꝓualt rūdet ad h̄ suppositū in argumēto. ꝛ negat ꝓñam

¶ Ad tertiū dōm. q̄ rō supior dr ꝓsentire nō solū q̄ fm rones eternas sp mouеat ad agendū. sed etiā q̄ fm rones eternas nō dissentit

¶ Ad minorē. vez q̄ nō ꝓpter rones eternas ꝓsentit tñ fm eas deberet dissentire Vñ ꝓsensus attribuit sibi si cut submersio nauis naute q̄ deberet ꝓhibere ꝛ non facit qđ est p hoc q̄ omittit agere q̄n ꝛ vbi debet. Ultra Non g̃ ꝛc̄. Ut⁹ positiue. ſz omissiue q̄ndq̄. q̄ndq̄ etiaz ꝓsentit positiue ꝑnēdo actu rones supiores. vt pz ifra. q. lxxiij. ar. vij. ad secūdum ꝛc̄.

¶ Questio. xvi. de vsu

Deinde ꝓsiderādū est de vsu. Et circa hoc E
querūtur quattuor. Primo vtruz vti sit actus volūtatis. Secdo vtz ꝓueniat bru tis aialibꝫ. Tertio. vtz sit tñ eoz q̄ sunt ad finē. vl etiā finis. q̄rto de ordie vsus ad electōem

¶ Hic ꝓnter determinat de vsu. Et ꝓmo de ipso fm se Secdo de eⁱ⁹ ꝓpatōe ad electōem in. iij. ar. Circa ꝓmuz ꝓmo oñdit cui⁹ ponе sit act⁹ Secdo circa q̄d sit obiectiue ar. ij. Circa ꝓmū ꝓmo fit qđ dictū est. Secdo determi nat dubiū incidens. ar. ij.

¶ Utz vti sit actus volūtatis.

Do ꝓmū sic ꝓcedit Videt q̄ vti nō sit ac tus volūtatis. dr em̄ Aug⁹. in p. de doc. xpiana. q̄ vti est id qđ in vsum venit ad aliud obtinendū referre. ſz referre aliq̄d ad aliud est rōnis. cui⁹ est ꝓferre ꝛ ordinare. g̃ vti ē actus rōnis. nō g̃ volūtatis. ¶ P. Damas. dr. q̄ hō impetū facit ad opatōem. ꝛ dr ipe⁹. unde vti ꝛ dr vsus. ſz opatio ptinet ad ponaz executiuā. act⁹ aūt volūtatis nō sequtur actū executiue ponе. ſz executio est vltimū. g̃ vsus nō est act⁹ volūtatis. ¶ P. aug⁹. dr in li. lxxiij. q. Oia q̄ facta sunt in vsum hoīs fac ta sunt. q̄ oīno vti rō iudicando ea q̄ hoīb⁹ data sunt. ſz iudicare ex rebꝫ a deo creatis ptinet ad rōnē speculatiuā. q̄ oīno separata videt a voluntate q̄ est ꝓncipiū humanoz actuū. g̃ vti nō est actus volun tatis. ¶ Sed ꝓtra est qđ Aug⁹. in. x. de tri. Uti est assumere aliquid in facultatem volūtatis

¶ Hic inq̄rit ꝓmo an sit act⁹ volūtatis Pro intel lectu q̄sti ꝛ fundamēto dicēdoz nota. q̄ dñia est inter volūtatē mouētē. ꝛ agēria naturalia causantia aliquē effe ctū. Nā agentia naturalia vident ꝓducere ꝛ causare per simplicē emanatōem. Non em̄ videt q̄ caloz ꝓcedat ab

igne p̄ actōem mediā ſz ipe calor ꝓducit⁹ p simplicē ema natōnem vt ꝓgredit ab igne est ipa actio ei⁹. ſz volūtas ipa mouēdo nō mouet potētias siue etiā organa corpis nisi mediāte actu suo q̄ est appetere vl velle. sic q̄ hz vnū actū q̄ē in ipa mediāte q̄ causat actū alteri⁹ ponе vl mo tū corpis q̄ sunt act⁹ ab ipa. Primus act⁹ est in ipa subiecti ue. scds ē ei⁹ ꝓncipiative. ¶ Nota scdo q̄ est dñia iter vti ꝛ iter vsum. q̄ vti dr actiue ꝛ dr ipam applicatōez rei ad vsum suū. ꝛ est idē q̄ causare vsum. ꝛ hz se ad vsum sicut mouere ad motū. ꝛ vti ꝓprie acceptū. ſ. actiue ptinet ad volūtatē subiectiue. q̄ ē act⁹ ei⁹ elicit⁹ imanēs. vsus aūt notat opatōem vl aliq̄d hm̄s modū opatōis ad quā po tētia vel organū aut corp⁹ vl q̄cūq̄ res p volūtatē appli cat vt p eā aliq̄d obtineat. ꝛ h̄ mō vsus ꝓt eē oim mobi liū a volūtate vl executiue vl mō appetitiuo. ꝛ sic vsus at tribuit q̄dā volūtati nō sic subiecto ſz sic ꝓncipio. D. igit in h̄ q̄sito ſ̄ in corpe videt accipe vsum cōiter ꝛ indiffe rēter. p vti ꝛ vsu. ꝛ h̄ erit diligētis lectoris attendere. Vñ d. san. in h̄ q̄sito nō q̄rit distincte. an vti sit volūtaz⁹ sicut subiecti. ſz an sit act⁹ volūtatis ſcz subiectiue vel ꝓncipia liue. vt em̄ patebit etiā act⁹ q̄ est volūtatis sic mouentis et nō sicut subiecti dr esse ei⁹. ꝓprehēdendo sub vti actuz elicitū q̄ mediāte alia mouet. ꝛ motū ipm̄ vel opatōnem ad quā res p ipam volūtatē depurant.

¶ Rūdeo dōm q̄ vsus rei alicui⁹ ꝓportat appli catiōem rei illius ad aliquā opatōem. vñ ꝛ opatio ad quā applicam⁹ rē aliquā dicit vsus ei⁹. sicut eq̄ tare est vsus equi. ꝛ pcutere est vsus baculi.

¶ D. rūdet tali ꝓclone. Uti ꝓmo ꝛ ꝓncipaliter est vo Secdo nisi. lūtatis tāḡ ꝓmi mouētis. rōnis aūt tāḡ dirigentis sed aliaz poñarum sicut executiuū Hanc ꝓclonem ꝓmo p bat q̄ ad ꝓmā eius ptē. secdo eā infert q̄ ad oēs tres ptes ei⁹ ꝛ declarat tertiā ei⁹ ptē. ibi. Uñ manifestum ꝛc̄. Quo ad ꝓmā ptē arguit sic. Usus rei ꝓportat applicatiōem rei illi⁹ ad opatōem. sed voluntas applicat res exteriores et ꝓncipia intrinseca ad opatoz. g̃ ei⁹ est vsus sicut ꝓncipij Huius rōnis. d. ꝓmo ponit. ꝛ p̄bat maiorē. Secdo mino rē. ibi. Ad opatōem aūt ꝛc̄. Maior g̃ pz a signo. nā opa tio rei dr vsus ei⁹. ꝛ p ꝓñs applicare ad opatōez ē ea vti.

Aduerte q̄. D. h̄ ipliciter tāḡit vti actiue acceptū in h̄ q̄ dr. vsus rei ꝓportat applicatōez. q̄ h̄ ē vti. Deinde tan git vsuz q̄si passiue cū dr opatōez rei cē vsuz. Quare ei⁹ est vti ꝛ vsus cui⁹ ē applicare res ꝛ poñas ad opatōnes. ei⁹ inquā erūt ābo ſz differenter. Cōsequēter cū dr.

¶ Ad opatōem aūt applicam⁹ ꝛ ꝓncipia interio ra agendi. ſ. ipas potētias aīe. vel mēbra corpis vt intellectū ad intelligendū. ꝛ oculū ad videndū ꝛ res exteriores sicut baculū ad pcutiendū. ſz manifestū est q̄ res exteriores nō applicam⁹ ad aliquā opatiōem nisi p ꝓncipia ītrinseca q̄ sunt poñe aīe. aut habitus ponaz aut organa q̄ sūt corpis mēbra. Oñsuz ē ūt. ſ. q̄ volūtas est q̄ mouet ponas aīe ad suos actus. et q. lxxiij. ar. ij. hoc est applicare eas ad opatōem.

¶ Deducit minorē ptractā sic. Volūtas mouet oīes res ad opatōem (ſz differēter exteriores ꝛ ꝓncipia interio ra) g̃ applicat ad opatōez. Tenet ꝓña. q̄ mouere est ap plicare. Añs. D. explicat in lra. Aduerte h. q̄ aliq̄ res applicat ad opatōez dupl̄r. Uno mō exercitiue ꝛ sic ap plicat a volūtate medijs potētijs ꝛ organis. Alio modo

Universidad de Deusto
Biblioteca

applicare ¶ Nota tñ fm.d.san.in p.dis.p.q.iij. q ad hoc q dicamur vti op̃atiõe alicuius rei nõ oz eã sp actu referre affectionalr in finẽ vltimũ (scz in deũ) sz sufficit relatio virtualis in finẽ volũtatis

Argumẽtũ in cõtrariũ Confirmat ꝟcl̃onẽ z p̃bat q vti est volũtatis sicut mouẽtis.nã fm.d.san.in p. vbi ã in expõne lr̃e.illa definitio dar de vti cõiter sumpto p̃ opatõz ad poñam opantẽ z vlr mouẽtẽ.put videlicet ois actus aduisciz poñe vt in finẽ ordinat' est z pcedit a volũtate fm ordinẽ rõnis dr vti. vt ptz ibidẽ. q.p. ar.ij. z sic hatef q vti indifferẽter vt extrẽdik ad vsum est volũtatis sicut p̃ncipiũ.

¶ Ad p̃mn g̃ dz.q rõ q̃dẽ in alid refert. sz volũtas tẽdit in id qđ est in alid relatũ p rõnẽ. z fm h̃ dr q vti est referre aliq̃d in alterz.

¶ Dalor intelligik q illo vtimur qđ volum' vt illo mediãte obtineam' aliud q̃ fruendũ est zc̃. z accipik ibi referre antecedẽter nõ eẽntialr sicut supra.q.xij.ar.p. ad p̃mũ de electõe.vel capik p referre affectionali .i.p tẽdere in illud qđ est ꝓpter aliud z est in aliud relatũ. h̃ est ferri in illud nõ ibi stando. vñ vti .put est volũtatis dicit latione trãsitoriã sup aliq̃d in q̃ nõ stak sz vltert' tenditur.

Ad minorẽ.referre actiue est rõnis sz hñe actũ relatũ.i. tendẽrem in aliq̃d vt p ipm in aliud quemak pt eẽ z cõ volũtatis. Vñ.pbat h̃ argumẽtũ q vti est volũtatis in ordine ad rõnez vt volebat scda ps ꝟclonis. sik supra.q.xij. ar.p.ad tertiũ de intẽrõe.scdm Scotũ tñ eriã appetitus rõnalis est referre.vt patuit supra.q.xij.ar.p.ad tertiũ.

¶ Ad scdm dõm.q Damal.loq̃t de vsu fm q p tinet ad executiuas potentias.

¶ Intelligik Damascen' vt tũgek.ar.iiij.ad p̃mo p ipm tũ itelligik volũtatis motio q̃ mouet alias poñas ad executõz opis.z est ipm vti actiuũ ad qđ seqk opus aliaz poñaz. Ad ꝟñs. g̃ zc̃.vez.elicit' sp.est tñ ei' sicut mouentis. Et ꝟcludit q est aliaz poñaz sicut exequtiũ zc̃.

¶ Ad tertiũ dõm q etiã ipa rõ speculatiua applicak ad opus itelligẽdi vel iudicãdi a volũtate. z tõ intellect' speculatiu' vti dicik tangz a volũtate mouens sicut alie executiue potẽtie.

¶ Ad illã.q̃ sepata videk a volũtate. Negak.imo mo uek ad opus a volũtate.vt patuit supra.g̃ nõ est act' volũtatis. Vez subiective capiẽdo vti.p vsu.tñ est ei' p̃ncipiative nõ p modũ eliciẽtis sz mouẽtis p̃mi ad exercitiũ et ad opus.

¶ Utz vti ꝟueniat brutis aĩalib'.

f q.xi.ar.ij. Ad scdm sic pcedit. Uidek q vti cõueniat brutis aĩalib'.frui eñ est nobili' q̃ vti.qz vt Aug.dt in.x.de tri. Utimur eis q̃ ad aliud referim' q̃ fruẽdũ ẽ.sz frui ꝟuenit brutis aĩalib'. vt supdictũ ẽ.g̃ multo magz ꝟuenit eis vti. ¶ D.applicare mẽbra ad agẽdũ est vti mẽbris. sz bruta aĩalia applicãt mẽbra ad aliq̃d agẽdũ.sic pdes ad ãbulãdũ.cornua ad pcutiẽdũ.g̃ brutis aĩalibus ꝟuenit vti. ¶ Sz ꝟ̃ est qđ Aug.dt in li.lxxxiij. q. Uti aliq̃d nõ pt nisi aĩal qđ rõnis est particeps.

¶ Hic. D.determiat dubiũ. qz eñ vti est volũtatis. ideo est dubiũ.an sit ei' ꝓprie sic q nõ ꝟueniat brutis.

¶ Rñdeo dõm.q sicut dictũ est.vti est applicare aliq̃d p̃ncipiũ actõis ad actõem sicut ꝟsentire est applicare motũ appetitiuũ ad aliq̃d appetendũ.vt dictũ est.applicare aũt aliq̃d ad alterz nõ est nisi ei' qđ hz sup illud arbitriũ qđ nõ est nisi eius q̃ scit referre aliq̃d in alterz.qđ ad rõnẽ ptinet.z tõ solum aĩal rõnale z ꝟsentit z vtitur. Ar.p. q.xv.ar.p. ij.iij.

¶ D.rñdet tali ꝟcl̃one. Solũ aĩal rõnale z ꝟsentit et vtik. Probat. Uti est applicare zc̃.sed applicare aliq̃d zc̃. g̃ zc̃.oĩa clare in lr̃a. Et vult maior q vti est libere applicare motus appetitiuũ ad aliq̃d.z stat breuiter fundamentũ in h̃. qz vti est mot' q̃ ferk appetit' in vnũ vt relatũ est in aliud obtinendũ sz referre vnũ ad aliud nõ est nisi hñtis rõnẽ.g̃ zc̃. Lõcło nisi.

Nota h̃ q ꝟcl̃o dr solũ aĩal rõnale.si eñ qs diligenter attendat tũc p h̃ excludunt nõ solũ bestie sed z angeli. qz videlicet nõ vtũtur vniuoce cũ hoie q̃ ad modũ act', nã bõ vtik referẽdo vnũ in aliud qđ rõnis est Angel' ãt esto velit vnũ ꝓpter aliud. nõ tñ modo relatiuo ex pte subiecti apprehẽdit.z sic referre est ꝓpriũ rõnis z sic animalis rõnalis. Potest tñ dici q animal rõnale extense capiak pro natura intellectuali.nã z deus z angeli vtunk.licet vt tactũ essẽt pte actus modo simplici.licet ex parte obiecti vnũ sit in aliud relatũ.nõ aũt habet relatio.sicut nec ꝓpositio nec discursus locũ in ipis ex pte agentiũ sicut z alibi dicek q in eis est ꝓpositio z diuisio nõ formalis sed obiectiua. Cõfirmak ãt ꝟcl̃o argumẽto in ꝓrariũ.

¶ Ad pmũ g̃ dõm. q frui importat absolutum motũ appetitus in appetibile. sz vti iportat motũ appetit' ad aliq̃d in ordine ad alterz. Si ergo ꝓparenk vti z frui qztum ab obiecta.sic frui est nobilius qz vti.qz id qđ est absolute appetibile est melius qz id qđ est appetibile solũ in ordine ad aliud.sed si coparentur qztũ ad vim apprehensiuã pcedentẽ maior nobilitas requiritur ex pte vsus.qz ordinare aliquid in alterz est rõnis. absolute aũt aliq̃d apprehẽdere potest etiã esse sensus.

¶ Ad maiorẽ.frui est nobilius ex parte obiecti.qz est voliti ꝓpter se z absolute.vti aũt est voliti ꝓpter aliđ.qz est applicabilis ad opatõem.large acceptã. vt p ipm aliud obtineak.sed ex pte subiecti vti est nobilius.i.requrit nobilius subiectũ qz requrit subiectũ rõnale.qz requirit relatiõnẽ vnius in aliud z h̃ antecedenter nõ essentialr. vt dictũ fuit.qđ sz hñe rõnem nõ ꝟuenit bestijs.

¶ Ad scdm dõm. q aĩalia p sua membra aliq̃d agũt instinctu nature nõ p h̃ q ꝟgnoscãt ordinẽ mẽbroz ad illas opatões.vñ nõ dicik ꝓprie applicare mẽbra ad agendũ. nec vti membris.

¶ Ad maiorẽ. applicare actiue z libere z vbi applicatio est in potestate applicãtis.h̃ est vti. Tũc negak minor q isto mõ applicẽt sz necario z ex instinctu nature nõ q ꝟs noscãt ordinẽ mẽbroz ad illas opatões mouent mẽbra.vnde mouent mẽbra ex instinctu nature. sed nõ vtuntur. quia vti supra ddit sup motõem ꝟgnitõem z relatõez applicati ad opatõem ad quã applicak. z sic vti est motus ordinatus qualis nõ est in bestijs.

¶ Utz vti sit tñ eoz q̃ sunt ad finẽ vel etiã finis.

G Ad tertiũ sic ꝓcedit. Uidek q vsus possit esse etiã vltimi finis. Dicit eñ Aug.in.x. trini. Oĩis qui fruit vtik. sed vltimo fine fruik aliquis. ergo vltimo fine aliqs vtitur. ¶ H. vti est assumere aliquid in facultatẽ voluntatis. vt ibidẽ dicitur. sed nihil magis assumik a voluntate q̃z vltimus finis.ergo vsus pt esse vltimi finis. ¶ P. Hylarius dicit in.ij.de trin. q eternitas est in patre.species in imagine.i.in filio.vsus in munere id est in ꝑspiritu sancto.sed ꝑspiritus sanct' cũ sit deus est vltimus finis. ¶ Sed ꝟra est qđ dr Aug.in li.lxxxiij.q. Deo nullus recte vtitur sed fruitur.sed solus deus est vltimus finis. ergo vltimo fine nõ est vtendũ. Lõcło nisi.

¶ Hic inq̃rit cui' sit vsus sicut obiecti.an sit etiam vltimi finis.

Ar.p. ¶ Rñdeo dõm. q vti sicut dictũ est. importat applicatiõem alicuius ad aliq̃d.qđ aũt applicatur ad aliud se hz in rõne eius qđ est ad finẽ.z ideo vti semp est eius qđ est ad finẽ.

Lõcło nisi. ¶ D.p̃mo deducit ꝟcl̃onẽ nisiuã. scdo limitat z ponit eã.ibi. Sz ꝓsiderãdũ zc̃. Lõcło nisiua ẽ ista. Uti sp est eius qđ est ad finẽ.z p ꝟns nõ est vltimi finis. hãc ꝟcl̃onem'.ꝑbat p̃mo ex rõne vsus.scdo ex noie eius .ibi. Propt qđ zc̃. p̃mo sic. Uti iportat applicatõem alicui' ad aliud(.i.ad aliã rẽ sicut finẽ obtinendũ) sed qđ applicak ad aliud sz hoc mõ se hz in rõne eius qđ est ad finẽ. igit zc̃. Maior z minor relinquũk note.z intelligũk vt ꝟra etiã est q applicare ad aliud tangz in qđ aliq̃d ordinak sicut in finẽ obtinendũ h̃ est vti ꝓprie. Constat aũt q sic applicatũ,habet se in rõne medij. Deinde cũ dicit.

¶ Propter qđ z ea q̃ sũ ad finẽ accomodata vtilia dicũk.z ipa vtilitas interdũ vsus noiatur.

¶ Manifestat scdo ꝟcl̃one responsiuaz.ex quid nois vsus.qz que sunt ad finẽ dicũk vtilia. g̃ vtilia sunt ad finẽ(p quersionẽ simplicẽ) z p ꝟns vsus qui est vtilũ z corũ q̃ sunt ad finẽ.z scdo ipe vsus dicik vtilitas.g̃ vsus est vtilũ. Talia aũt vt tã dictũ ẽ sunt ea q̃ sunt ad finẽ. g̃ zc̃.

Aducrte aũt q huic ꝟcl̃oni nõ obstat illud psal. Inclinaui cor meũ ad faciendas iustificatões tuas ꝓpter remburõem.nõ eñ habek q ordinatus vsus possit esse vltimi finis ꝓprie loquendo de vsu,put vtile dr qđ refertur in aliud sicut in finẽ.nã vt supra dicebatur illa prepositio (ꝓpter) de se certã habitudinẽ nõ dicit. sed fm exigentiã materie,eius habitudo determinatur. Quare in ꝓposita auctoritate psal. dicit habitudinẽ cause dispositiue materialis.hã ex suscipiendis retributõnibus inducik hõ ad iustificatões dei obseruandas.nõ aũt dicit habitudinez cause finalis quasi obseruantiã ꝓceptoz' vel deum ꝓpter quẽ obseruat referat in retributiones tpales vel spũales sicut in finẽ.sed vt dictũ est retributões hmõi hñt se umpui.siue nõ terminatiue vel finaliter. vide in sũma.d.san. 2ª ſcde.q.xxvij.ar.iij. vbi determinat q deus est diligibilis ꝓpter aliud nõ finaliter sz in gñe cause materialis ac p ꝟns ei' nõ est vti ꝓprie dictũ qđ est velle aliq̃d ꝓpter aliud ob tinendũ sicut finẽ ꝓcedentis.de' ãt nõ est referibilis in aliđ ſgnit in finẽ ulteriorẽ.tõ ei' nõ ẽ ordinat' vsus sz quetius.

ois nãz quersitas'ẽ vti fruendis.vt hz Aug.zc̃.

¶ Sed considerandũ est q vltimus finis dicik dupliciter. Uno modo simpliciter. z alio mõ quo ad aliquẽ.cũ eñ finis vt supra dictũ est.dicatur qñ qz quidẽ res.quãdoqz aũt adeptio rei vel possessio eius. sicut auaro finis est. vel pecunia vel possessio pecunie. manifestũ est q simpliciter loquendo vltimus finis est ipa res.nõ eñ possessio pecunie est bona nisi ꝓpter bonũ pecunie.sed quo ad hũc adeptio pecunie est finis vltimus.nõ eñ quereret pecuniam auarus nisi vt haberet eã.ergo simpliciter loquendo z ꝓprie pecunia homo aliquis fruik. quia in ea vltimũ finem cõstituit.sed inqztum refert eam ad possessionẽ dicik vti ea. q.p. ar.viij. et.q.ij.ar.vij et.q.iij.ar.p. et.q.v. ar.ij.

¶ Hic ꝓñter. D.modificat z exponit p dictã ꝟcl̃onez rñsi.q̃ ad intẽtũ ei' sez q̃ ad h̃ q vti nõ est vltimi finis. Et ponit notabile bimẽbre supra sepi' habitũ distinctiũ de vltimo fine.z ex isto notabili intendit istã ꝟcl̃onẽ prioris expositiuã.vti est vltimi finis q̃ est res nõ qdem ꝓprie(sic q referak in aliũ finẽ q̃ est res)sz qz refert ipm in ꝟsecutionẽ vel fruitõem ei'. ¶ Nota q hec ꝟcl̃o posset hñe duplicẽ intellectũ. Prio sicut supfícies p̃bat z exẽplũ lre vi denk sonare q vlami finis in veritate posset esse vsus sed inordinat' sed quersus in habente prauũ affectũ q̃ finẽ q̃ est res.refert in finẽ q̃.sicut in finẽ z male. z sic vtik fine vltimo in veritate. z fruik ipa ei' adeptõe. Sz saluo iudicio melioz h̃ nõ videk sensus intẽtus a.d.san. vt patz in solonibꝫ ad auctoritates bti Aug.ꝓpter qs soluẽdas z recte intelligendas. D. videk h̃ notabile moderatiuũ ꝟcl̃onis rñsiue subiũxisse. Quare oz notare q sicut Capolus refert in p̃mo dis.p.q.p.in solonibꝫ argumẽtoz ꝓra tertiã z ꝟ q̃ntã ꝟcl̃ones ꝟxta.d.san. etiã ordinate affectus et bũ dispositi' hz respectu dei duplicẽ amorẽ. vt patuit supra.q.ij.ar.viij.ad 2ũ. Et duplex gaudiũ p ꝟns duplici amori coꝛrespondens p̃mũ z p̃ncipali' est gaudiũ de bono diuino in se.scdm est de bono diuino vt habito vl habendo ab ipo,hoie in patria vel in via. z vtrũqz est ordinatũ. vt g̃ beat' gaudere de deo vt habito a se z vt sibi ẽ beatitudo.z sic referre deũ in sui fruitõem nõ qdem sicut in finẽ (nã psupponik q deũ ꝓpter se diligat z ꝓpter bonũ diuinũ in se plus gaudeat q̃z vt est bonus sibi) sed refert deũ in habitõem z fruitõem, sicut obiectũ ad fructuz. qz videlicet vult qs ex deo z in deo hñe beatitudinẽ z fruitionẽ.z h̃ fit ablq; oi inordinatõe. ſ Uñ videk intelligend' q vltimo fine etiã fm veritatẽ z ordinate põt qs vti large accipiendo vsum. qz videlicet nõ referk in aliud sicut ad rẽ aliã q̃ habeak p fine vltimo qđ esset ꝓprie vti.sz qz assimik in facultate volũtatis vt volũtas eo vtak se in ipo delectãdo z fruẽdo.nõ q de' habeak vt min' bonũ ipa fruitione. sz qz eoipso q habek vt maximũ bonũ z vltim' finis desiderat volũtas ipo frui z ipm hñe.p beatitudine. vt eñ supra tactũ fuit de' in se ẽ qđ sibi beatitudo sz nõ creature .quare creatura optat etiã ipm hñe vt sit sibi beatitudo.z hoc fit mediãte adeptione z fruitõne. vnde ordinat ipm in beatitudinẽ creatam nõ sicut in finẽ sed sicut in effectũ p ipm deũ causandũ.qui tñ de' cũ beatitudine creata accept' nõ sz duo sed vn' finis totalis. ꝙre sicut adeptio pecunie nõ est finis pecunie sed econtra adeptio bona est ꝓpter bonitatẽ z utilitatẽ pecunie que est finis simpliciter z tñ referk ab auaro in possessionẽ sic in vltimũ finez

Universidad de Deusto
Biblioteca

quos. sic ꝙ illud exēplū sensibile oꝑtet manuduci ad vltimū finē simplr z fm ꝓpriū. z aduertere. qz in adeptiōem sui referri ꝑt etiā ꝓclusa oīa inordinatiōne vt dictū est. qz licitū est petere deū ad fruendū. z sic ḡ vtimur vltio fine sed nō ꝓprie sed solū ꝓprie his que sunt ad finē alium vt accipit ꝑ re alia habenda. z nō solū ꝑ adeptiōē eī⁹. Et ꝑ hoc pz. pbatio istī⁹ ꝛclonis sēde. qz illo vtimur cōiter accipiendo vti vel vsum qđ referim⁹ in sui adeptiōem z fruitionē sz vltim⁹ finis simplr est hmōi. ḡ ꝛc.

Argumētū in cōtrariū Est ꝑ prima ꝛclone. quia deo nullus vtit ꝓprie referendo ipm in aliū finē q̄ est res alia vt finis q̄sita. cū q̄ stat ꝙ vtimur deo cōiter. ꝓut assumim⁹ in facultatē voluntatis. vt alie auctoritates beati Aug. in argumētis deducēdis hñt. vñ puto ꝙ ad saluāndas diuersas auctoritates bti Aug. d. san. istud notabile adduxerit. z qz in solomb⁹ apte inuit intellectū tā posituū. sicut z rechte auctoritas ꝓmi argumēti. ideo videt ꝛ D. sic intelligēdus vt dictū est.

¶ Ad ꝓmū ḡ dđm. ꝙ Aug. loq̄tur de vsu cōiter fm ꝙ iporzat ordinē finis ad ipam fruitiōem quamu aliquis querit de fine.

¶ Ad maiorē distinguo. si intelligit de vsu. ꝓprie q̄ est referre rē in aliā rē sicut in finē potiorē z meliorē. ꝛc vt est. mare. Negak. si ār vti capiak cōiter ꝑ relatiōne finis vltimi q̄ est res in finē q̄. sic ꝛcedit. nā nullus frueret deo nisi vellet eū habere ad sibi inherēdū. z ad se in ipo cū maxia suauitate delectandū. z h est qđ. D. in solone dr ꝙ Aug. accipit vsuz cōiter fm ꝙ iporzat ordinē finis ad ipaz fruitionē. qđ nō intelligit quasi finis q̄ ordinet ad fruitiōem sicut ad finē. sicut q̄nq̄ fit a male dispositō: sed ille ordo dicit quācūq̄ habitudinē obiecti ad actuz siue actus sit ꝓpter obiectū sicut ꝓpter finē siue ecōtra. z sic ille q̄ fruitur deo habet deū ꝑ obiecto siue fruitōis que est vsus bei large accipiendo vsum. Minor ꝛcedit. ḡ vltimo fine vtit aliq̄s. vel cōit accipiendo vti iuxta notabile sēde ꝛclois.

Ad sēm dđm. ꝙ finis assumit in facultatē voluntatis vt volūtas in illo q̄escat. vñ ipa requies in fine. q̄ fruitio est. dr h mō vsus finis. sz id qđ est ad finē assumit in facultatē volūtatis. nō solum in ordine ad vsum eius qđ est ad finē. sed in ordine ad aliā rem in qua voluntas quiescit.

¶ Ad maiorē. vti est assumere aliq̄d in facultatē voluntatis. si intelligit de vti ꝓprie vt distinguit ꝛcra frui ē assumere aliquid in facultatē volūtatis applicando ipm ad operationē ꝓpter aliam rem ꝙsequendā. Tunc negak minor. ꝙ vltimus finis assumat ꝛc. Alio mō assumitur aliquid vt eo vtamur. i. eo nos delectemus libere ad nutuz volūtatis z illud assumamus z habeam⁹ sicut placet. sic dico ꝙ vti est cōe ad frui. z tūc ꝛcedo minorē. qz aliqs hz beatitudinē obiectalem z se delectabit libere (sz libertate a coactiōne) z ita vtit vt vti dicit habitudinē vltimi finis ad operatōem circa ipm. s. quietē. vñ ipa requies dicit isto modo vsus ad quē beatitudo vt res assumit nō ꝙ referatur ad fruitōem vt ad finē sz vt obiectū ad actū q̄ ē ꝓpter obiectū ad sensum supra habitū. q. ij. ar. vi. ad ꝓmū

¶ Ad tertiū dđm. ꝙ vsus accipit in verbis Hylary ꝓo quiete in vltimo fine. eo modo quo aliqs cōiter loquendo dr vti fine ad obtinendū ipm sicut dictū est. vñ Aug. in. vi. de trini. dr. ꝙ illa delectatio

In cor. ad ꝓmum

felicitas vel beatitudo vsus ab eo appellatur.

¶ Respondet sicut iā dictuz est. qz Hylarius accipit vsum ꝓo fruitiōe z delectatiōe que consequitur ex amore q̄ appropriat spūi sancto. Vñ. d. san. ꝑ. ꝙ. q. xxxix. ar. viij. in cor. vsus hz similitudinē cū ꝓprijs spūs scti. large mō accipiendo vsum fm ꝙ vti ꝓprehendit sub se etiā frui. put est assumere aliq̄d in facultatē volūtatis. z frui est cū gaudio vti vt Aug. dr decio de trinitate ¶ Et nota. d. san. in ꝓmo sencten. dis. ꝑ. q. ij. ꝙ ista definitio Aug. allegata in scdo argumēto est ipius vti cōiter dicti. sed illa est ipius vti ꝓprie dicti sz vti est id qđ in vsum venerit referre ad obtinendū illud quo fruendū est ꝛc.

¶ Utz vsus precedat electōem.

AD quartū sic ꝓcedit. Uidetur ꝙ vsus precedat electōem. post electōem enī nihil sequit nisi executio. sed vsus cū ptineat ad volūtatē precedit executionem. ergo precedit etiā electōem. ¶ Preterea absolutū est ante relatū. ergo minus relatū est ante magis relatum. sed electio importat duas relatōes. vnam eius qđ eligitur ad finez. aliam vero ad id cui ꝑeligitur. vsus aūt importat solam relatōnem ad finem. ergo vsus est prior electione. ¶ Preterea volūtas vtitur alijs potentijs inqrūm mouet eas. sed volūtas mouet etiā seipam vt dictū est. ergo etiā vtitur seipa ap q. viij. ar. 4 plicando se ad agendū. sz hoc facit cū cōsentit. ergo in ipo ꝙsensu est vsus. sz ꝙsensus ꝓcedit electōem. vt dictū est. ḡ z vsus. ¶ Sz contra qđ Damas. dicit. ꝙ q. xv. a. 4 ad 1 post electōem impetū facit ad operatōnem. z postea vtit. ergo vsus sequitur electōnem.

¶ Hic. D. querit de ordine vsus ad electōem que ea ipa est circa media.

¶ Rūdeo dđm. ꝙ volūtas duplicē hitudinē hz ad volitū. vnā q̄dē fm ꝙ est q̄dāmodo in volēte p q̄ndā ꝓportionē vl ordinē ad volitū. vñ z res q̄ naturalr sunt ꝓportionate ad aliquē finē dicūt appetere illū naturalr. sz sic hr̄e finē ē ipfecte hr̄e ipm. oē ār ipfectū tēdit in pfectōez. z ideo tā appetit⁹ naturalr ꝙ volūtar⁹ tēdit vt habeat ipm finē realr. qđ ē pfecte hr̄e ipm z hec est scda hitudo volūtatis ad volitū. volitū ār nō solū est finis. sz id qđ est ad finē.

¶ D. rīdet tali ꝛcloe. Usus sequit electōez (. s. respectū eiusdē) si accipiak vsus fm ꝙ volūtas vtit ponēs exercitiua. sz vsus et ꝙ est ad finē fm ꝙ est in ꝙsideratōe rōnis referentis ipm in finē tūc vsus ꝓcedit electōem. z ē sensus ꝛclonis ꝙ electio ꝓcedit vsuz ponāz exequtiū aliaz vi deliter ab intellectu z volūtate. sz electio nō ꝓcedit vsuz exercitiū volūtatz z rōis. huj⁹ ꝛclois. ḡ. D. ponit z pbat ꝓmā ptē. scdo secaz. ibi. Sz qz ꝛc. Quo ad ꝓmā ꝓ mittit qđ dā notabile distinctiuū. scdo ex eo formal rōnē et infert ꝓmā ptē ꝛclonis. ib. Ultimū aūt ꝛc. Notat ḡ duplicē hitudinē volūtatis ad volitū. z ꝓmā hitudinē astruit ex rebz naturalibz que etiā dicūt appetere finē naturaliter ex h. qz sunt fini ꝓportionate z sic habent hitudinē aliquā naturalē ad finē. sic etiā appetit⁹ rōnalis ex h ꝙ habet ꝓportionē que infra dicetur amor (vl ordinem id est appetitum z electiōem voliti) etiā hz aliquam habitudinē sz ipfectam ad volitū que est hitudo fm

affectiōem. sz ꝓter istā hitudinē que est fm hmōi ꝓportionē z ordinē oꝑtet ponere secūdā hitudinē. qz tā appetit⁹ naturalis naturalr ꝓportionat⁹ ḡ volūtarius liberaliter ꝓportionatus tendit vlteri⁹ ad volitū vel appetitū realiter hatendū. ex h ḡ habet rō distinctōis illius. annectit tī. D. aliq̄ dō notādū ꝙ talis hitudo imperfecta nō solū est ad finē sed etiā ad mediū. Consequēter ibi.

¶ Ultimū aūt qđ ptinet ad ꝓmā hitudinē volūtatis respectu eī⁹ qđ est ad finē ē electio. ibi enī cōplet ꝙ ꝓportio volūtatis vt cōplete velit id qđ est ad finē. sz vsus iā ptinet ad scdam hitudinē volūtatis q̄ tendit ad ꝙsequēdū rē volitā. vñ manifestū est ꝙ vsus seq̄tur electōem. si tñ accipiak vsus fm ꝙ volūtas vtit executiua ponā mouēdo ipam.

¶ Formal rōnē ꝑ ꝓma ꝓte ꝛcloīs. respon. fm ꝓtā etiā distinctōem istā. Electio ptinet ad habitudinē volūtatis ad volitū fm ꝙ volitū est in volēte sm quādā ꝓportionē sz amorē vel ordinē (. i. desideriū vel electōnem) ad volituz fm quā volitū habet ipfecte. siue sit finis siue id qđ est ad finē. Usus ār ptinet ad secūdā habitudinē volūtatis ad volitū fm ꝙ volūtas realr tendit ad volitum in se habendū qđ est pfecte hr̄e ipm. ḡ electio ꝓcedit vsuz ponāz exercitiuaz ꝑ quē tendit in volitū in se realiter habendū. Tenet ꝛcia. qz ipfectū ꝓcedit pfectū. z sic etiā imperfecta habitudo fm eē intentū vl electiuū ꝓcedit habitudinē pfectā ḡ est fm executōem. Ad̄s ꝓbat. qz in electōe ꝛclet ꝓma habitudo sicut in ptinēte ad illā habitudinē. ꝓmo enī est iterus finis deinde ꝙsiliū de medio. z tertio eligit. Scda ps ad̄tis pz. qz ꝑ vsum tēdit in realē ꝙsecutionē rei volite. Et posset breuiter argui ꝑ ꝓma ptē cōclusionis. volūtas hz duplicē habitudinē ad volitū vnā ipfectā fm ꝓportionem z ordinē q̄ ꝓior est. aliā hz fm ꝙ tendit in realē habitōez ei⁹ q̄ ē pfecta z posterior. sz electio ptinet ad ꝓmā hitudinē sicut vltimū ei⁹. vsus ꝛo ptinet ad scdaz hitudinē. ḡ ꝛc. ¶ Nota h ꝓbū. D. in lra cū dr Res q̄ naturalr sūt. ꝓportionate ad aliquē finē dicūt appetere ipm naturalr. ex h em habet ꝙ appetit⁹ naturalis nō est act⁹ elicit⁹. sz ē ipa ꝓportio rei ad suū finē vel ad ꝙsequens sibi naturalr. sic̄ grauitas ē ꝓportio lapidis ad locuz deorsuz. sz in volūtate ꝓportio et⁹ ad volitū ē act⁹ elicitus fm quē hz hitudinē ad volitū fm ꝙ amat vl desiderat vl eligit aī realē ipesū z executōez ad habendā rē realiter. ꝓmo em habebat solū in voto. Deinde ibi.

¶ Sed qz volūtas etiā quodāmodo rōnem mouet z vtit ea. ꝑt intelligi vsus eius qđ est ad finē fm ꝙ est in ꝙsideratōe rōnis referētis ipm in finē z hoc mō vsus ꝓcedit electionem.

¶ Hic. D. pbat secūdā ptē ꝛcloīs sic. illud qđ est ad finē antecedit eligak prius ē in ꝙsideratōe rōnis referētis z ordinātis ipm in finē. sz talis ꝙsideratio rōnis est vsus rōnis mote a volūtate. ḡ vsus et⁹ qđ est ad finē fm ꝙ est in tali ꝙsideratōe ꝓcedit electōez. Maior pz extra lr̄am. qz aī electōem est ꝙsiliū z deliberatio de eo qđ est ad finē et ita prius est in esse apprehēso ꝙ actū rōnis ꝙ eligak. Ptz ḡ ꝙ vsus ponē exercitiue q̄ tendit in rē realr habendā secūd electōem. sz vsus z exercitium volūtatis z rōnis est ante electionem. quia oꝑtet prius rōnem ꝙsuluisse ꝙ motionē volūtatz respicientis finē. Cōfirmak etiā ꝓma ps ꝛclis argumēto in ꝓriū. qz post electōez secūd iperiū z vti actiuū

qđ vocak h ipet⁹. z postea secūd vsus ponāz exequēriū. vñ intēto fine z iuētis mediis ꝙ ꝙsiliū secūd motio ꝙ iperium qđ iperiū in rōne ē cū vti actiue accepto in volūtate. deinde secūd vsus aliaz ponāz. vñ pz ꝙ siue vti capiak actiue. ꝙ actiua applicatōe ponāz exequētiū ad operatōez. siue capiak qsi passiue. ꝙ operatōe ad quā applicār. semp vti est posterius electione ꝛc.

¶ Ad ꝓmū ḡ dđz. ꝙ ipam executōem opis ꝑcedit motio q̄ volūtas mouet ad exequēdū. secd ār electionē. z sic cū vsus ptineat ad ꝑdictā motōem volūtatis. mediū est inter electōem z executōem.

Maior negak imo post electōem est iper⁹ seu motio z imperiū ad operatōem q̄ motio actiua volūtatis est vti. ꝓprie. put est act⁹ elicit⁹ volūtatis. Minor ꝓcedit. sed negak ꝙa. qz supponit falsum in maiori. z vult argumētuz ꝙ qz vti etiā ptinet ad operatiōem z nō imediate imo electio imediate. z vti etiā nō secūtur executōem. q̄ ꝓcedit et executōem z electōem. sed falsum est. qz vti imediate ꝑcedit operatōem z imediat⁹ q̄ electio.

¶ Ad secdz dđz. ꝙ id qđ est ꝑ eēntiā suā relatū posteri⁹ est absoluto. sz id cui attribuūt relatiōes nō oz ꝙ sit posteri⁹. imo q̄nto cā est ꝓior. tāto hz relatōes ad plures effectus.

¶ Maior vīr negak imo relatū. i. relatiū posissime fm dicipz⁹ est. imo q̄to ꝓr⁹ tāto magz relatū istō⁹ Sz verum est ꝙ absolutū ꝓr⁹ est relatōe ꝛc. Ad minorē. importat relatōes sed nō est relatio. z ꝓterea importat relatōnes nō ad terminū coꝛrelatiuū q̄ sunt de gne adaliq̄d sz relationes fundamētales trāscendētes ad obiectū ꝛc.

¶ Ad tertiū dđz. ꝙ electio ꝑcedit vsum si referāt ad idē. nihil ār phibet ꝙ vsus vni⁹ ꝓcedat electōem alteri⁹. z qz act⁹ volūtatis reflectunt supra seipos. in q̄libet actu voluntatis ꝑt accipi ꝙsensus z electio et vsus. vt si dicak ꝙ volūtas ꝙsentit se eligere. z ꝙsentit se ꝙsentire. z vtit se ad ꝙsentiendū z eligendū. et sp isti act⁹ ordinati ad id qđ est ꝓrius sunt ꝓriores.

¶ Maiorē ꝓcedo z totū vsq̄ ibi. ḡ vsus ꝑcedit ꝛc. verū vsus volūtatis ꝑcedit electiōez medij exequēdi sz respectu cuiusdē tūc electio ꝑcedit vsum z ꝙsensus vtrūq̄ qñ electio z ꝙsensus distinguūtur. z id qđ ordinat ad ꝓriorē actū est ꝓr⁹. z. pbat h argumētū secūdā ptē ꝛcloīs.

¶ Questio. xvij. de actib⁹ impatis a volūtate.

Deinde ꝙsiderādū est de actib⁹ impatis a volūtate. Et circa h q̄runt nonē. Prio vtz ipare sit act⁹ volūtatz vl rōnis. Secūdo vtz ipare ptineat ad bruta aialia. Tertio. de ordine iperū ad vsuz. Quarto vtz iperiū et act⁹ ipat⁹ sint vn⁹ act⁹ vl diuersi Quinto vtz act⁹ volūtatz iperet. Sexto vtz act⁹ rōnis. Septio vtz act⁹ appetit⁹ sensitiui. Octauo vtz act⁹ aie vegetabilis. Nono vtz actus exterior membroz.

¶ Postq̄ actū est de actib⁹ elicitis. Consequēter agit de actib⁹ imperatis. z circa h duo facit. Prio determinat de ipo actu imperij q̄ est act⁹ potēcie impantis. Secdo determinat de ipo actu impato q̄ est actus poñe recipientis iperiū in ar. iij. Circa ꝓmū duo facit. ꝓmo oñdit cuius act⁹ sit iperare. secdo ordinē iter iperiū z vsum in ar. iij. ꝓmo facit qđ dictū ē. secdo determinat qđdā dubiū. ar. ij.

Universidad de Deusto
Biblio

¶ Utr̄ imp̄are sit act⁹ volūtatis vel rōnis.

Ad p̄mū sic p̄cedit. Videt q̄ imp̄are nō sit act⁹ rōnis. ſz volūtatis. i p̄erare em̄ est mouere q̄dā. dr̄ em̄ Auicēna q̄ q̄drupler est mouēs. ſ. p̄ficiēs. disponēs. ipe/
q.ix.ar.ꝑ. rās ⁊ ꝓsiliās. ſz ad volūtatē ptinet mouere oēs alias vires aīe vt dictū est supra. g̃ imp̄are est act⁹ volūtatis. ¶ P. sicut ip̄are ptinet ad id q̄d est subiectū ita ip̄are ptinere videt ad id q̄d est maxīe libez. ſz radix libertatis est maxime in volūtate. g̃ volūtas est imp̄are. ¶ D. ad ip̄erīū statim seq̄tur actus. nō em̄ q̄ iudicat aliq̄d esse faciendum statim illud opatur. g̃ imp̄are nō est act⁹ rōnis. ſz volūtatis. ¶ Sz ꝓtra est q̄ Bzeg. nicenus dicit. ⁊ etiā ꝑhs q̄ appetit⁹ obedit rōni. ergo rōnis est imperare.

¶ Hic ꝑmo determinat cui⁹ poñe sit ip̄are vel ꝓcipe.

¶ Rñdeo dr̄m. q̄ ip̄erare est actus rōnis p̄suppositū tī actu volūtatis. Ad cui⁹ euidentiā ꝓsideranduꝫ est q̄ q⁹ act⁹ volūtatis ⁊ rōis supra seminicē p̄nt ferri. put supra rō rōcinatꝛ volēdo. ⁊ volūtas vult rōcinari ꝓtingit actū volūtatis p̄ueniri ab actu rōnis ⁊ ecōuerso. ⁊ q⁹ virtus p̄rioris actus remanet in actu sequēti. ꝓtingit q̄nq̄z q̄ est aliq̄s actus volūtatis fm q̄ manet virtute in ipo aliq̄d de actu rōnis.
q.xv.ar.ꝑ.et q.xij.ar.ꝑ. vt dictum est de vsu ⁊ de electione. ⁊ ecōuerso aliq̄s est actus rōnis fm q̄ virtute manet in ipo aliquid de actu volūtatis.

¶ D. rñdet tali ꝓclone in p̄ncipio. ip̄are est actus rōnis. ſ. essentialr. p̄ suppōsito tm̄ actu volūtatis. hanc ꝓclonē ꝓbando ⁊ declarando sic p̄cedit. q⁹ sc̃da ei⁹ ps suppo
Cōclo tñsi. nit rōnē agere in virtute volūtatis. ꝑmo illud suppositū verificat ⁊ declarat. sc̃do resumit ⁊ ꝓbat ꝑmā ptē ꝓclois ibi. Imp̄are āt ⁊c. tertio sc̃az ibi. Primū āt ⁊c. Quo igitur ad p̄mū. D. p̄mittit notabile verificatiuū suppositi p tacēt ex q̄ habēt talis ꝓclo ꝓpositi verificatiua. Cōringit q̄nq̄z q̄ est aliq̄s actus volūtatis fm q̄ manet virtute in
Cōclo. ipo aliq̄d de actu rōnis ⁊ ecōtra ⁊c. vt in ītra circa finē. p̄bat. Virtus p̄rioris actus remanet in actu sequēti. ſz aliq̄s actus rōnis est prior aliq̄ actu volūtat⁹ ⁊ ecōtra. g̃ ⁊c. Maior p̄z. ⁊ intelligit nō solū de p̄riori q̄cūq̄z p̄rioritate. sed in his q̄ p se ordinata sunt. sic aūt est inter hmōi act⁹ sic q̄ volūtas nō ꝑt habere actū nisi p̄cedente actu rōnis. Minor ꝑbat. q⁹ actus rōnis ⁊ volūtatis p̄nt supra seminicē ferri. ⁊ sic ꝓtingit actū vni⁹ ꝑueniri ab actu alteri⁹ et ecōtra. Et ꝑma ps ꝓclonis ꝓz exꝑlaniter de vsu ⁊ electione qui sunt act⁹ volūtatis in virtute rōnis. ¶ Hota aūt verbū ꝓclonis q⁹ act⁹ rōnis manet in actu volūtatis virtute. q̄ hoc ꝓz q⁹ electio vel vsus nō est q̄d ꝓpositū ex duob⁹ ſz ē act⁹ simplex. p̄duct⁹ a volūtate in virtute ⁊ p assistentiā ⁊ coefficientiā rōnis. Sic̃ est de actu rōnis quē exercet in fructu volūtatis q̃lē in ꝓposito dicem⁹ imperiū. sic g̃ ꝓz verificatio suppositi sc̃de ptis cōclonis q⁹ act⁹ rōnis potest p̄supponere actū volūtatis. q̄s aūt in ꝓposito sit ille actus volūtatis p̄suppositus ab imperio. hoc tangit. d. san. q⁹libeto. ix. ar. xij. cū dicit. in imperio duo ocurrunt (sc̃z ordine quo dā) quoꝝ vnū est rōnis aliud volūtatis. q⁹ cū imp̄at aliq̄d inclinat ad faciendū q⁹ voluntatis est. ipius cui⁹ est mouere p modū agentis. ⁊ iteꝝ ordinat eum cui imp̄at ad exequendū illud q⁹ imp̄atur. et hoc ad rōnem ꝑtinet cuius est ordinare. ⁊ si hoꝝ duoꝝ ordo ꝓsideret videt ꝑmū esse inclinatio volūtatis in aliq̄d q⁹ electōem. ⁊ postea in ꝑncipio executōis ordinat per quos fieri debeat q⁹ electū est. ⁊ sic imperiū erit immediate actus rōnis. ſz volūtatis q̃si ꝑmo mouentis. Hec ille. Ex q̄bus ꝓz ꝑmo ad ꝓpositū q⁹ actus volūtatis in cui⁹ virtute ratio imp̄at est electio. Ꝓz sc̃do q⁹ imp̄are est mouere ⁊ inclinare in virtute volūtatis ad exercitiū act⁹ vt etiā hic in fine corꝑis ponit. Ꝓz tertio q⁹ imp̄are est ordinare inclinatiue ad exercitium per quos electum fieri debet. q⁹ quod tī fit multiplr. vt patebit statim ex. d. san. in q̄rto. nā aliq̄n imp̄atur interioꝝ ordinis ⁊ instrumētis. et tūc sufficit q⁹ hō ipe intelligat ordinatōem rōnis. q̄nq̄z aūt imp̄atur exterioꝝ inferioꝝ ⁊ subiectis. ⁊ tunc ipi intelligētes mouent ab ordinatōne intimatiua rōnis in virtute volūtatis ⁊c. Cōsequēter cū dicit.

¶ Imperare aūt est quidez essentialr act⁹ rōnis. imperās. n. ordinat eū cui ip̄erat ad aliq̄d agendū intimādo vel denūciādo. sic āt ordinare p modū cuiusdā intimatōis est rōnis. ſz rō ꝑt aliq̄d itimare vel denūciare dupliꝝ. Uno mō absolute. q̄ q̄dē itimatio exꝑimit⁹ p verbū indicatiui modi sicut si aliq̄s alicui dicat. hoc est tibi faciēdū. Aliq̄n āt rō itimat aliquid alicui mouendo ipsum ad hoc. ⁊ talis intimatio exꝑimitur per verbum imperatiui modi. puta cū alicui dicitur. fac hoc.

¶ Resumit ꝑmā ptē ꝓclonis rñsiue cū explicatōe sc̃e q⁹ imp̄are est actus rōnis essentialr (. i. subiectiue ⁊ elicitiue) quā ptē ꝓbat sic. Impans ordinat cū cui impat ad aliq̄d agendū intimādo vel denūciando. ſz sic ordinare q⁹ modū cuiusdā intimatōis est rōnis. igit ꝑma ps ꝓclois vera. ſz q⁹ ip̄erīū non est ordinatio q̄cūq̄z intimatiua vel denūciatiua q̄ videlicet posset rōni in virtute ꝓpria ꝓpterre ſz vt dictū est. ē inclinatiua ad exercitiū act⁹. iō. d. san. ꝓ explicatōe illi⁹ maioris tā assumpte. ⁊ etiā ꝑ ptē sequēti subiūgit notabile distinctiuū q⁹ ꝑt nūciare vel intimare dupliꝝ ⁊c. vt in ītra. Et sc̃da intimatio motiua ⁊ inclinatiua est impium. Consequēter ibi.

¶ Primū aūt mouēs in viribꝫ aīe ad exercitium actus est volūtas. vt supra dictū est. cū g̃ sc̃dm mo/ q.ix.ar.ꝑ.
uens nō moueat nisi in virtute ꝑmi mouētis. sequitur q⁹ hoc ipm̄ q⁹ rō mouet ip̄erādo sit ei ex virtute volūtatis. vñ relinquit q⁹ imp̄are sit actus rōnis p̄ suppositō actu volūtatis. in cui⁹ virtute rō mouet ꝑ imperiū ad exercitiū actus.

¶ Manifestat sc̃am ptē ꝓclonis rñsi. sic. Secundū mouēs nō mouet nisi in virtute ꝑmi mouētis. ſz ꝑmum mouēs in viribꝫ aīe ad exercitiū actus est voluntas. g̃ rō impatiue mouēdo ad exercitiū nō mouet nisi in virtute volūtatis. Quare. D. infert ꝓclonē totalē ꝑ modū corollarij cū repetitōe ꝑticulōis iā positē sub breuibus ⁊c.

Aduerte ꝫ ex. d. san. q⁹ rō fm se ꝓsiderata mouet volūtatē ad specificatōem actus q̄nq̄z q̄dē necārio q̄nq̄z āt libere respectu diuersoꝝ obiectoꝝ. vt ꝓz ex supra dictis. Sed rō in virtute volūtatis impando mouet alias vires imo seipam ⁊ volūtatē ipam etiā q⁹ ad exercitiū act⁹ nec ꝫ est ꝓtra supra dicta vbi dicebat q⁹ volūtas a nullo

mouear ad exercitiū nisi a solo deo. hoc em̄ intra. d. san. in de ꝑfita. ma. xvij. q. ix. intelligit. q⁹ a nullo extrinseco. ſz tī etiā a seipa mouere ꝑt ad exercitiū. ꝫ ꝓ ꝑs ipa ꝑ rōnē vel rō in ꝑture ei⁹. Ꝓz ex hoc fundamētū ꝑ infra habendis. q⁹ quersia electio vel quersitas volūtatis q̄cūq̄z nō stat cū oīmoda rectitudine rōnis. p̄sertim p̄cipiētis. Patz ꝫ q⁹ volūtas nō ꝑt in oppositū p̄cepti rōnis. q⁹ necessario mouet. ⁊ q̄ ad exercitiū. ⁊ q̄ ad specificatōez. saltē necessitate suppōnis q̄nq̄z. De hoc infra. ⁊ in Cāpolo in. iij⁹. dis. xxxvi. ad argumēta Scoti ꝓtra ꝑmas duas ꝓclones ⁊c. Hota circa hec dñaz inter p̄ceptū. ordinē. et dep̄catōem. q̄ dicūt act⁹ rōnis diuersos in hoc. q⁹ p̄ceptū est ad interioꝝ hois. puta ordgana ⁊ instrumēta agēdi. vel ad exterioꝝ hoies ꝑtī p̄cipiētis subiectos. ad q⁹ intimatōem mot̄uā applicanꝫ ad ꝓsecutōez desiderati et electi. Dñ aūt desiderū ⁊ volūtas applicat ad exterioꝝ secū. q̄ nō est in nra ptāte. ⁊ tī nō est sup nos. tūc dr̄ ꝑceptio. si ꝑo supra nos. sic dr̄ dep̄catio. De his vide. d. san. in q̄rto. dis. xv. q. iij. ar. ꝑ. q̄. ꝑ. in cor. Patz ex his oibus q̄ ip̄erīū est denūciatio motiua ꝓcrētes in se volūtatē ⁊ auctoritatē volūtatis. ac q⁹ hoc nō est ꝑceptio denūciatiuus tm̄. sed ⁊ efficaciter executiuus

Argumētū in cōtrariū Est q⁹ ꝑma ꝓ/ptē ꝓclusionis directe. ⁊ tī nō ē ꝓtra sc̃am. q⁹ ip̄are est rōnis in virtute voluntatis. sic enim mouet appetitum sensitiuum et voluntatem ipsam.

¶ Ad ꝑmū g̃ dr̄m. q⁹ ip̄are nō ē mouere q̄cūq̄z mō ſz cū q̄dā itimatōe denunciatiua ad alterꝫ q̄ ē rōnis

¶ Ad maiorē. vera. iperare est mouere cuz q̄dā iclinatione denūciatiua ad alterꝫ. q̄nq̄z q̄dē supposito distinctū. sicut cū ipa⁹ exterioꝝ subiecto ꝑtī iperātis. q̄nq̄z āt denūciat alteri nō q̄dē suppositalr distincto. ſz alteri ꝑtentie mediante tī toto. vt patebit ar. v. ad sc̃dm. q⁹ ⁊ rō nūciat ⁊ imꝑrit q̄d agendū sit ꝑ mēbra ⁊ vires. ꝫ ꝓ qs vires. ⁊ hoc nūciat hoi intelligēti q̄ fm p̄ceptū rōnis agit.

Ad minorē. ꝓcedit q⁹ ad volūtatē ꝑtinet mouere vires ꝑ tute ꝓpria ad exercitiū. ſz nō ꝑtinet ad eā iperare. ſz ad rōnem in ꝑture volūtatis. Et sc̃do ad appetitū in aīalibꝫ ꝑtinet mouere. ſz iperare in homīe nō ꝑtinet imediate ad volūtatē q̄ nō mouet nisi ꝑ iperiū ⁊ dictamē rōnis. quare negaꝫ ꝓña. De hac solone ⁊ rñsione ad minorē. D. supra in q̄rto ad tertiū. dr̄. Ille q̄ petit aut iperat aut dep̄cat aduocat aliq̄d ad ꝓsecutōem finis. vel ꝓsecutōem intenti. hoc aūt nō est volūtas. q⁹ ipa simplr ⁊ absolute ferr in suū obiectū. q⁹ est finis. sed est rōnis cui⁹ est ordinare vni⁹ ad aliud. Et iō imperiū ꝑtie accipiēdo iperiū nō est volūtatis. Sz dupliꝝ dr̄ volūtas iperare. sc̃z ipsoꝝ ptie. ⁊ similitudinarie. Uno mō ꝑ quā dā interꝑtatōem sibi
Voluntas dr̄ imperare dupliꝝ. ipe equalentiā. q⁹ cū iperās ꝑ iperiū suū mouet. ideo actus aīe ad quē motus statim seq̄tur iperiuz dr̄. et q⁹ ad actū appetitiue si sit ꝓpler⁹. statim seq̄t mot⁹ in corꝑalibus orgaⁿis. ideo appetitiue virtutes dicunt iperantes motū. Alio mō ingētiū ꝓncipiū iperij est volūtas. aduocare em̄ aliq̄ē ad finē suū (q⁹ ad iperiū ꝑtinet) ꝓ/nit appetitū finis. ⁊ est q̄dā ꝓsecutio illi⁹. Et ꝓter hoc ꝓpotentie vel artes opatiue seu habit⁹ q̄ sunt circa finē dicūt imꝑare illis q̄ sunt circa ea q̄ sunt ad finē. Et fm hoc volūtas q̄ hz finē. ꝑ obiecto dr̄ iperare. ingētiū iperiū. q⁹ ē act⁹ rōnis in volūtate incipit ad quā ꝑtinet desideriū finis. hec ille. Et q̄to ꝓz ꝑmo. q⁹ appetit⁹ in aliꝫ aīalibꝫ

dicit imꝑare ꝑter equalentiā. q̄z mouet sicut imperium Sc̃do ꝓz q⁹ volūtas dr̄ imꝑare in hūanis rōnē. q⁹ est ꝑte supposita ad iperiū. ⁊ in virtute ⁊ q̃si auctoritate ei⁹ inrel lectus imperat. Et ꝑ hoc claret solutio.

¶ Ad sc̃dm dr̄m. q⁹ radix libertatis est voluntas sicut subiectū. ſz sicut cā est rō. ex hoc em̄ volūtas libere ꝑt ad diuersa ferri. q⁹ rō ꝑt habere diuersas ꝓceptiones boni. ⁊ ideo ꝓpr̄ definūt libez arbitriuz. q̄d ē libez de rōne iudiciū. q̃si rō sit cā libertatis

¶ Ad maioris sc̃az ptē. imp̄are ptinet ad id q⁹ est maxime libez. ⁊ cū hoc ordinatiuū ⁊ intimatiuuz. ꝫ hoc est q⁹ est maxime libez radicalr. q⁹ videlz radix libertatis rōne indeterminatōis sui iudicij. Ad minorē distinguit. si ītelligat de radice subiectiua. ꝓcedit. q⁹ volūtas ē subiectū formalis libertatis. si aūt intelligit de radice ꝓxima originali ⁊ causali siue effectiue. sic negat minor. imo sic rō est cā ⁊ radix libertatis. Hā volūtas nūq̄z apteret do habere se ad diuersa. (q̄d ē habere formalr libertatē) nisi rō haberet indifferētiā ⁊ indeterminatōnem iudicij. Inde videmus in bestijs. q⁹ qz iudiciū determinatū est. q⁹ et appetit⁹ est determinat⁹ ad vnū. ⁊ nō hz se ad oppositā sicut rōnalis appetit⁹. Uñ dico sc̃do ad minorē. q⁹ imperare vt tactū est ꝓuenit libero saltē originalr. ⁊ cū hoc de nūciatiuo ⁊ ordinatiuo alicui⁹ ad id q⁹ est desideratuz vel electū. et hec est rō quare negaꝫ ꝓña. Aduerte ꝫ Thomista sentētiā d. san. de radice ⁊ cā libertatis. Eā dē sentētiā vide. ꝑ. p. q. lxxxiij. ar. iij. in cor. De hoc etiā supra q. x. ar. iij. Et vide ad longū in Cāpolo. in. ij. dis. xxxiij. ad argumēta ꝓtra sc̃am ꝓclonem Thomista aduerte

¶ Ad tertiū dr̄m. q⁹ rō ꝓcludit q⁹ ip̄erīū nō sit actus rōnis absolute. ſz cū q̄dā motōe. vt dictū est. In cor.

¶ Ad maiorē. q̄n est obediētia in eo cui iperat. tunc sequtur actus. als nō. Minor ꝓcedit de actu rōnis speculatiue. sed negat q⁹ ad actū rōnis practice. ⁊ in ꝑture volūtatis nō sequat act⁹ q̄nq̄z suppositā obediētia eius cui p̄cipit. g̃ nō est rōnis tm̄. sed in virtute voluntatis. sicut cū alteri denūciat volūtas superioris q̄ inūgit sibi aliq̄d illa denūciatio vt ptinet volūtatē superioris rūe mouet. si/cut cū dr̄. Est oīno volūtaz mee vt facias hoc vel illud ibi rō est ꝑlocutrix ⁊ aduocata volūtatis. ⁊ in eius virtute mouet. Uñ si ꝑlat⁹ referret aliquā rem absolute. et nō daret intelligere volūtatē suā. tūc subdit⁹ nō mouere tur. Hoc g̃ argumētū ꝑbat q⁹ intelligere nō mouet. ſz dictamē practicū ordinās aliquē ad opus ⁊ continens in se voluntatem

¶ Utr̄ imperare ptineat ad bruta aīalia

Ad sc̃dm sic ꝓcedit. Uidet q⁹ iperare ꝓueniat brutis aīalibꝫ. q⁹ fm Auicēnā. virt⁹ imperās motū est appetitiua. ⁊ virt⁹ exequens motū est in muſculis ⁊ in neruis. sed vtraq̄z ꝑtus est in brutis aīalibꝫ. g̃ imperiū inuenitur in brutis aīalibꝫ. ¶ P. de rōne serui est q⁹ ei imperet. sed corꝑus ꝓparat ad aīam sicut seruꝰ ad dominū. sicut dr̄ ꝑhus. ꝑ. politicoꝝ. g̃ corꝑoꝛ imperat ab aīa etiā in brutis. que sunt ꝓposita ex aīa ⁊ corꝑe. ¶ P. per iperiū hō facit imperiū ad opus. ſz impetus in opus inuenit in brutis aīalibꝫ. vt Damas. dr̄. g̃ in brutis aīalibꝫ inuenit imperiū. ¶ Sz ꝓtra.

Universidad de Deusto
Biblioteca

imperiū est actus rōnis. vt dictū est. ſz in brutis nō est rō. ergo nec imperiū Ar. ṗmo

¶ Hic determinat dubiū an imperare ꝑueniat brutis vel sit ꝓpriū rōnalib.

¶ Rñ. dōm. q ipare nihil aliud ē q̄ ordinare aliquē ad aliq̄d agendū cū q̄dā intimatiua motōe. ordinare aūt est ꝓprius actus rōnis. vñ impossibile est q in brutis aialib in quib nō est rō. sit aliquo modo imperium

Cōcto nūc. ¶ D. rñdet tali ꝛclone. ipossibile est q in brutis aialib sit aliq̄ mō imperiū. Probat. imperiū nihil aliud est q̄ ordinare aliquē ad aliq̄d agendū cū q̄dā intimatiua motōe ꝑ dicto vera. Tenet ꝓña. q ordinare est ꝓpriū rōnis. sed in brutis aialib nō est rō. ꝑ bū valet ꝓña. Añs ꝓz ex ar. ṗ. Et aduerte. d. san. in q̄sto supra. q dñia est hois ab aliis aialib q̄tū ad ꝓtuē t ꝓē moriuā Primo. q. volitū aialib ex natura determinatū est. nō hoi. Scdo q̄ cū ad ꝓsecutōem voliti vel ꝛcupiti. q. aialia alia hūt determinata instrumēta t vias q̄b sua desideria explent et ideo q̄ cito in eis fit desiderij mot⁹. tā cito mēbra ad actū applicāt. nisi sit. ꝓhibēs ꝑ violētiā. Sz rō in hoīe in q̄rit t de bono volēdo. t istrumēta ad ꝓsecutōez determinat. sez organa t vires aie Et etiā q̄nq̄ exteriores hoies ꝛc. Et q̄b ꝓz q appetit⁹ in brutis mouet q̄dē. ſz nō ordinat nec se nec suas poñas ad ꝓsecutiōem intēti. sicut hō ꝑ rōnem suas poñas. sua organa. vel etiā exteriores hoīes ordinat. Ideo in brutis nō est imperiū nisi ꝑ equalē etiā ꝑ quādā interꝓtatiōez. vt allegatū fuit in ſc̄lone ṗ. ar. ṗcc. t hec rāgūtur etiā. hic ad tertiū.

Argumētū in ꝓmū ꝓtinet rōnē corpis ꝑ ꝛclone.

¶ Ad ṗmū g̃ dōm. q vis appetitiua dr imperare motū incipiū mouet rōnē ipatē. ſz h̄ ē soluz i hoīb in brutis aūt aialib ꝑtus appetitiua nō ē ꝓpie imperatiua. nisi ipatiuū sumat large ꝑ motiuo.

¶ Ad maiorē. ꝑtus iperās motū est appetitiua. vel appetitiua ipat mediāte rōne sibi in eodē supposito ꝓiuncta. ſz imperiū capit ꝓprie. Si aūt imperiū capiat ꝑ mouere quocūq̄ mō. sic est appetitiue etiā sine rōne. Ad mi norē. appetitiua est in brutis. ſz nō rō. negat ꝓnīa si imperiū capitur ꝓprie

¶ Ad scdm dōz. q in brutis aialib corp⁹ q̄dem hz vnde obediat. sed aia nō hz vnde ipperet. qz nō hz vnde ordinet. t ideo non est ibi rō imperantis t imperati. ſz solū mouentis t moti

Ad maiorē. q ei ipeē ꝛc. vel rōne sui si affit q possit imperare Ad minorē. corp⁹ ꝑtim hūanū ꝓpat ad aiaz rōnalē. sicut seru⁹ cui ipat. ſz nō in brutis. nō ꝓpter defectū corpis. ſz ꝓpter defectū iperātis. negat ꝓña. De q̄bus dā tactis vel aia impet corpi. in. ar. ix

¶ Ad tertiū dōm. q aliter inuenitur imperꝰ ad op⁹ in brutis aialib. t aliter in hoīb. hoīes em̄ faciūt ipatū ad op⁹ ꝑ ordinatōem rōnis. vñ hz in eis imper⁹ rōnē iperij. in brutis aūt fit iper⁹ ad op⁹ ꝑ instinctū nature. qz ſz appetit⁹ eoz statim a ꝓpbēto ꝓuenienti vel incōuenienti naturaliter mouet ad ꝓsecutionē vel fugā. vñ ordinātur ab alio ad agendum nō aūt ipa seipa ordināt ad actionē. t iō in eis ē imperꝰ. sed nō imperiū

¶ Ad maiorē. ꝑ iperiū facit ipatū fm ordinatōez rōnis. t ꝑ ipatū sciām vel aliū ordinat ligere ad agēdū. tūc negaf minor. q talis iper⁹ inueniat i brutis. ſz iper⁹ t motio existinctu nature sunt ordiatōe ē eis. nō q se ordinēt

¶ Utr⁹ vsus ꝑcedat imperium

L

AD tertiuz sic ꝓcedit. Uidet q vsus ꝓcedat iperiū. iperiū em̄ ē act⁹ rōnis ꝓsupponēs actū volūtatis. vt supra dictū est. ſz vsus est act⁹ vlūtatis. vt supra dictū est. g̃ vsus ꝑcedit iperiū. ¶ Ꝑ. iperiū est aliq̄d eoz q̄ ad finē ordināt. eoz aūt q̄ sunt ad finē est vsus. g̃ videt q vsus sit ꝑus q̄z iperiū. ¶ Ꝑ. ois act⁹ ponē mote a volūtate vsus dr. qz volūtas vtit aliis potētijs. vt supra dictū est. ſz iperiū est act⁹ rōnis ꝓut mota ē a volūtate. sicut dictū est. g̃ iperiū est q̄dam vsus. cōe aūt est ꝑus ꝓprio. g̃ vsus ē ꝑus q̄z iperiū. ¶ Sz ꝫ est q̄d Damas. dr. q iper⁹ ad opatōem ꝑcedit vsuz ſz iper⁹ ad opatōez fit ꝑ ipiuz. g̃ imperiū ꝑcedit vsum Ar. ḥ. q. xvi. ar. ij. q. xvi. ar. ij. Ar. ḥ.

¶ Hic. D. oñdit ordinē iperū ad vsuz. eo q de ꝓpio quo ad inuicē se hñt. Nā hñt se ad ynam habitudinē re ſpectu voliti. de q̄ ar. iiij. q. ꝑce. ſez ad habitudinē executionis. post em̄ electōez q̄ ꝛcludit ꝑmā habitudinē ſequtur imperium t vsus.

¶ Rñ. dōm. q vsus eius q̄d est ad finē fm q ē in rōne referente ipm in finē. ꝑcedit electōem. vt supra dictū est. vñ multo magis ꝑcedit imperiū. q. ꝑce. ar. iij.

¶ D. rñdet tali ꝛclone. Usus ei⁹ q̄d est ad finē fm q est in rōne referēte ipm in finē ꝑcedit iperiū. ſz vsus ei⁹ q̄d est ad finē fm q sub dit poñe executiue ſc̄f iperiū. i. vsus ex ercitiū rōnis est añ iperiū rōne ꝓsilij q̄d est de eo. quod postmodū ipaf t in via intētōis. ſz in via executionis tūc imperiū est añ realē vsum t applicatōem alicui⁹ ad op⁹ ꝓpter finē faciēdū. Hui⁹ ꝛclonis. D. ponit t ꝓbat ꝑmo ꝑmā ptē. Scdo scdaz. ibi. Sz vsus ꝛc. Prima ꝓbaf sic vsus isto mō ꝑcedit electōem. g̃ ꝑcedit iperiū. Añs patuit. q. ꝑce. ar. iiij. Tenet ꝓña ex solone ꝑ. qz electio ē aū imperiū. si g̃ vsus ꝑcedit electiōem. g̃ t iperiū. qz q̄d est ꝑus ꝓze est ꝑus posteriore Cōsequēter cū dr

¶ Sz vsus ei⁹ q̄d ē ad finē fm q ſubdit poñe executiue seq̄f iperiū. eo q vsus vtētis ꝛiunct⁹ ē cuz actu ei⁹ q̄ q̄s vtit. nō em̄ vtit aliq̄s baculo añq̄ aliq̄mō ꝑ baculū opet. iperiū aūt nō ē sil cuz actu ei⁹ cui ipaf. ſz naturaliter ꝑus ē iperiū q̄z ipio obediat. t aliq̄n etiā est ꝑus ꝓpe. vñ manifestū fit q iperiū ē ꝑus q̄z vsus

Subiūgit scdam ptē ꝛclonis. q ꝓbat sic. Usus vtentis. seq̄ poñe executie ꝓiunct⁹ ē cū actu ei⁹ q̄ q̄s vtit. ſz imperium nō est simul cū actu ei⁹ cui ipaf. ſz naturaliter est ꝑus añ ipm poñe executiue vel obtēdēs ipio rōnis. g̃ ꝛc. Et aduerte ex solone ꝑmi. q non solū vsus vt iuxta modū supdictū. q. xvi. ar. ṗ. accipit passiue vt est executio facta per poñas exequētes est posteri⁹ ipio rōnis. imo t vti ipsum actiuū vt est actus volūtatis subiectiue est posteri⁹ ipio qz ad iperiū rōnis ipa volūtas applicat ꝑ actū interiorē volendo res applicari ad opatiōes ꝑ finē consequēdo. t ipe res exteriores vel mēbra applicant. Et sic patz quō vsus t vti posteriora sunt ipio Confirmat etiā ꝑ argumentū in ꝓmū scdm ps ꝛclonis. qz iper⁹ ad opatōem ꝑcedit vsum poñaz exequētū. Et videt q iper⁹ q fit ꝑ imperiū fact⁹ sit ipm vti actiuuz volūtatis q̄ applicank res vel organa ad vsum. i. opationem.

¶ Ad ṗmū g̃ dōm. q nō ois act⁹ volūtatis ꝑcedit hūc actū rōnis q̄ est iperiū. ſz aliq̄s ꝑcedit scz electio. t aliq̄s seq̄f. scz vsus. qz post determinatōem cōsilij q̄ est iudiciū rōnis volūtas eligit. t post electionē rō ipat ei ꝑ q̄d agēdū est q̄d eligit. t tūc demū volūtas alicui⁹ incipit vti exequēdo iperiū rōnis. qm̄ q̄z q̄dē volūtas alteri⁹. cuz aliq̄s iperat alteri. q̄nq̄z aūt volūtas ipi⁹ iperātis. cū aliq̄s iperat sibi ꝑpsi

¶ Ad maiorē. ꝓsupponēs actū volūtatis aliquē intentionē q̄ ē electio t ꝓsensus. ſz nō oēm potissime ipatū. t q̄ est volūtatis sicut ꝓncipiū motiui exercitiue rñ. Ad minorē vsus est act⁹ volūtatis aliq̄s. q̄nq̄z mediāte poña executiua. vel ipm vti ei⁹ q̄d est applicare executiua. Negatur ꝓña. qz ipiuz est rōnis nō in ꝓtute talis act⁹ q̄ est vsus. ſz q̄ ē electio t ꝓsensus ē Habet ex hac solone d. san. distinctio electōnis t vti actiue acceptiqz electio vel consensus ꝓcedit vti.

¶ Ad scdm dōz. q sicut act⁹ ſz ꝑuij potētijs. ita obiecta actib. obiectū aūt vsus ē id q̄d est ad finē. ex h̄ g̃ q ipm iperiū est ad finē. magis ꝑt ꝛcludi q iperiū sit ꝑus vsu q̄z q̄ sit posterius.

¶ D. negat ꝓñam. t vult q eoipo q iperiū est obiectum vsus. iō est ꝑus. qz obiecta sunt ꝓra actib. Scdo ꝑt dici q h̄ argumētū ꝛcludit. q aliq̄s vsus ꝑcedit iperiū. ex quo ē ad finē. qz iperiū ꝑsupponit ꝓsiliū t electionem q̄ ſz act⁹ volūtatis t rōnis. t ꝑ ꝓñs vsus ea⁹. Et vsus rōis et volūtatis deliberātis t eligēris iperiū. ꝑcedit iperiuz via executōis t exīnie. qz ꝑt q̄s deliberare an sit vtile ipe rare. t sic talis vsus ꝑcedit iperiū via existētie t executōe Sz itelligēd⁹ est. D. q iperiū est añ vsum q̄ est de iperio. sicut obiectio in gñe cause formal⁹ t in via intētōis t finalis. qz obiecta t si sint q̄nq̄z posteriora i eē. ſz tñ ꝓra potentijs t actib in intētōe t in gñe cause finalis. et h̄ ē vez ꝑsertim de obiectis ꝓnaz actuaz. q sint posteriora in eē reali. obiecta aūt ꝓnaz etiā passiuaz. immaterialiū hūt eē obiectū fm esse cognituz. t sic sunt ꝓra. ſz in eē exīntie q̄nq̄z posteriora. Sic in ꝓposito dr. q iperiū est añ vsum in eē apphēso. qz nō ipat nec vult q̄s impare nisi apphēdat ꝑus iperiū. ſz in eē reali seq̄f iperiū vsum rōnis t volūtatis interiorē. Breuiter g̃. D. intelligēd⁹ est in solone q eoipo q imperiū est obiectū vsus est ꝑus saltē fm eē apphēsum. cuz quo stat q vsus ponaz rōnis t volūtatis ꝑcedat fm eē exīntie ipm iperiū de actibus executiuaz ponaz.

¶ Ad tertiū dōm. q sicut act⁹ volūtatis vtētis rōne ad iperādū ꝑcedit ipm iperiū. ita etiā ꝑt dici q t ipsum vsuz volūtatis ꝑcedit aliq̄d iperiū rōnis. eo q act⁹ haz ponaz supra seinuicē reflectūtur

¶ Dato. est ꝓa capiēdo vsum vt patuit supra. q. xvi. ar. ṗ. Ad minorē. ſz iperiū est act⁹ rōnis. put est mota a volūtate. ſz addo q t hunc motū volūtatis ꝑt ꝑcedere aliud ipiū. qz rō ꝑt impare volūtati ad h̄ q moueat ad aliud ipiū. Ultra. g̃ ꝛc. Uez. sicut vsus dr ponaz executiuaz. ſz ille vsus ꝑt ipari ꝑ iperiū. Ultra. Cōmune ā est ꝛc. Uez fm ꝑdicatōem t rōnē. ſz nō est ꝑus fm exīstētiā t fm rē. et nō est inconueniēs q cōe sit ꝑus fm ꝑdicatōem. t ꝛiū aliq̄s spes ei⁹ sit ꝓz in eē oib aliis ꝓtēs sub cōi. sicut sol est spes corpis. t tñ in eē est ꝓz oib corpib

Sic iperiū est spes vsus. t tñ in esse ꝓz saltē multis vsib et si nō oib ꝛc. Sicut dat bonū ꝓtentū sub bono cōi q̄d est nobil⁹ bono in cōi. Sliter de vero t ente. qz de⁹ cōtinet fm ꝑdicatōnem sub eis t exercit eis acceptū in sui ꝓmunitate quo ad pfectōem

¶ Utr⁹ imperiū t actus imperatus sint vn⁹ actus vel diuersi.

AD quartū sic ꝓcedit. Uidet q act⁹ ipat⁹ nō sit vn⁹ act⁹ cū ipio. diuersiaz em̄ ponarū diuersi sunt act⁹. ſz alter⁹ ponē actus impat⁹. t alter⁹ ipm iperiū. qz alia ē potētia q̄ impat. t alia cui ipaf. g̃ nō est idē act⁹ ipatus cū ipio. ¶ Ꝑ. q̄cuq̄z ꝓnt abinuicē separi sunt diuersa. nihil em̄ sepaf a seipo. ſz aliq̄n act⁹ ipat⁹ sepaf ab ipio. ꝑcedit em̄ q̄nq̄z iperiū. t nō seq̄f act⁹ iperat⁹. g̃ alt⁹ act⁹ est iperiū ab actu iperato ¶ Ꝑ. q̄cuq̄z se hñt fm ꝑus t posteri⁹ sunt diuersa. ſz iperiū naturaliter ꝑcedit actū impatū. g̃ sunt diuersa. ¶ Sz ꝓtra est q̄d ꝓhs dr. q vbi est vnū. ꝓpter alterū ibi est vnū tm̄. ſz act⁹ ipat⁹ nō est nisi ꝓpter iperiū. g̃ sunt vnū.

¶ Postq̄z ostēsum ē q̄d sit iperiuz. Hic oñdit quō se habeat ad actū ipatū. Et circa hoc ꝑmo fit q̄d dictū est Scdo ostēdit i q̄b potētijs repiaf act⁹ ipat⁹ ar. v. Quo ad ꝑmū in ꝑmū arti. ꝓpat ipiuz ad actū impatū quo ad vnitatē Aduerte aūt q qz hec ꝓsideratio moralis est ideo q̄sitū intelligēdū est de vnitate morali Est aūt act⁹ moralis incipiū volūtari⁹. vn⁹ g̃ act⁹ moraliter est. q haz ter rōnē vn⁹ volūtatij in bonis vel in malis. vtpote qz habeaf ꝑ vno pcō vel ꝑ vno bono. sic saltē q vn⁹ sine alio nō est bon⁹ nec mal⁹. t nō est bonus sine alio. nec ꝓsequitur duo bona vel duo mala. sed vnū tm̄. nec duo voluntaria sed vnū. Et de his infra. cū ostēdet actū interiorez volūtatis. t exteriorē ee vnū pcm̄. vel vnā bonitatē vtriusq̄z. Nota etiā q iperiū nō est sine actu volūtatis. quē virtualiter includit. t sic virtualiter est idē q̄rere an idē sit imperiū t act⁹ ipat⁹. ac si q̄reret. an act⁹ volūtatis t actus q ipaf a volūtate mediāte rōne sint vn⁹ act⁹. siue ille actus iperatus sit ꝓsequētis. siue ipius volūtatis vel rōnis. sic q apud moralē baterant ꝑ eodē actu. imperiū rōnis includes volūtatē. t act⁹ q ipaf q̄nq̄z sit ille.

¶ Rñ. dōm. q nihil ꝓhibet aliq̄ ee fm q̄d multa et fm q̄d vnū. q̄nimo oia multa sunt fm q̄d vnum vt Dionysi⁹ dr vlti. ca. de dī. no. Est tñ dñia attendenda in hoc q q̄daz sunt simpliciter multa t fm quid vnū. quedā vero ecōuerso ṗ. ꝑ. q. xi. ar. ṗ. ad scdm

¶ D. ꝑmo ꝑmittit duas ꝛclones fundamētales oñdētes possibilitatē t q̄dā supositū risionis ponēde. Secūdā deducit. ibi. Unū aūt h̄ ꝛc. Scdo subiūgit ꝛclonē risi. quā deducit ibi. Sicut aūt ꝛc. Supponit aūt in ꝛclone risi. possibile aliq̄ esse multa t diuersa simpliciter fm subam. t vnū fm q̄d t ꝑ accīs. Pro illo supposito manifestādo ponit talē ꝛclonē fundamētalē ꝑmā. Nihil ꝓhibet aliq̄ ee fm q̄d multa. t fm q̄d vnum. sed differēter sic q q̄dā sunt simpliciter multa t fm q̄d vnū. t q̄dā ecōuerso. Hui⁹ ꝛclonis ꝑma ps ꝓbaf auctoritate Dionysij. qz oia multa sunt aliq̄d vnum. g̃ ꝑma ps vera. ꝓña clara Añs aūt ꝓz etiā rōne. ṗ. ꝑ. q. xi. ar. ṗ. ad scdm. qz non est multitudo q̄ nō sit aliq̄ mō vna. saltē vnitate ordinis. et

ꝑ ij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

capit in hac ꝓma ꝑte ꝛclonis (ſm̃ q̃d) ꝑ (aliq̃ mō) ꝛ nō vt diſtinguit cōtra ſimplr. q̃ ſtatim ſubdiuidit in vnum ſimplr ꝛ vnū ſm q̃d. i. ſm ſubam ꝛ ſm accīs. Sed az ūt ꝑē ꝛclonis nō ꝓbat. ſz declarat ꝑ ſequētem ꝛclusionē ſc̃ūdam Deinde cū dr.

¶ Unū aūt hoc mō dr: ſicut ꝛ ens. ens āt ſimplr eſt inba. ſz ens ſm q̃d eſt accīs vel etiā ens rōnis. et iō q̃cūq; ſunt vnū ſm ſubam. ſ̄t vnū ſimplr. ꝛ multa ſm q̃d. ſicut totū in genere ſubē ꝛpoſitū ex ſuis ptib; vel integralib; vel cētialib; eſt vnum ſimplr nā totuz ē ens ꝛ ſuba ſimplr. ꝑtes ꝓo ſunt eſſentia et ſubſtantie in toto

2°. ¶. funda. ¶ Manifeſtat ꝑtactū ſuppoſitū ſcda ꝛclone fundamēta li magis determinatiua tali. Quecūq; ſ̄t vnū ſm ſubaz ſunt vnū ſimplr ꝛ multa ſm quid. q̃ ꝓo ſunt diuerſa ſm ſubam ꝛ vnū ſm accīs ſunt diuerſa ſimplr ꝛ vnū ſm̃ q̃d Probāt am. ꝛ ꝑtes ꝛclonis hui⁹. ꝓmo rōne ſic Vnū dr hoc mō. ſicut ens. ſz ens ſimplr eſt ſuba. ſz ens ſm q̃d eſt accīs vel ens rōnis. q̃ ꝛ. Scdo ꝓbat ꝛclo exẽplariter. et ꝓ ꝓma ei⁹ ꝑs. Scdo ſcda q̃ ꝛ ponit ibi. Quecꝓo ꝛ. Prima q̃ ꝑs declarat exẽplariter de toto ꝛpoſito ex ptib; integralib; vel cētialib; vbi rotum eſt ens ſimplr ꝛ vnū. ꝑtes ꝓo nō plura entia ſimplr. q̃ ſunt entia in toto.

Attende aūt q̃ vnū ſimplr eſt. q̃ hz vnū cē ſimplr. ſ. ſubale. ſic totū ꝛpoſitū ex ptib; hz vnuz cē. ꝑ qō ſ̄t ꝛ ipe ꝑtes tot⁹. q̃re eſt vnū ſimplr. ꝛ plura ſm q̃d Dein ibi

¶ Que vero ſunt diuerſa ſm ſubſtātiā ꝛ vnū ſm accīs ſ̄t diuerſa ſimplr ꝛ vnum ſm q̃d. ſicut multi hoies ſunt vn⁹ ꝑpl's. ꝛ multi lapides ſ̄t vn⁹ acerv⁹ q̃ eſt vnitas ꝛponis aut ordinis. ſilr etiā multa individua q̃ ſ̄t vnū gñe vl ſpecie. ſ̄t ſimplr multa. ꝛ ſm q̃d vnū. nā cē vnū gñe vel ſpecie eſt vnū ſm rōnem Hora hic Thomiſta vanita cē quozūdā dicentiū vnitatē ſpecifică cē vnitatē realem. ꝛ diſſe. nullā cuiuſcūq; vltis vnitatē cōitatis cē extra aiam ſz ſolā diuinā cētiaz habere ꝓ ꝓpriū. q̃ vna realis ē mlt⁹ ꝑſonis cōis. ꝛ ſi hic locus. d. ſan. nō ſufficit. vide. ꝑ. q. xxxix. ar. iij. ad tertiū. Et videbis q̃. D. ibidem (ſicut vbiq;) nō admittit quācūq; vnitatē cōitatis niſi negatiuę ꝛ ſm cē in aia Vñ thomiſta differt a Scoto. q̃ in ſcdo diſ. iij. q. ꝑ. dr naturā ſpecificā. (puta hūanitatē ſeq; rōne ſui vnitatē formalē ꝛ cōitatē negatiuā ſeu indifferētiā ad plura nūero. Dicit nāq; ibidē q̃ nō optz q̃rere q̃re natura ſit cōis. q̃ natura ipa eſt ſufficiēs eā ſue cōitatz. Thomiſta aūt nō diſſentit in ꝓmo. fatef cm̃ naturaz ſeq; ſm ſe vnitatē formalē. ſz negat q̃ cōitas eriaz negatiua eā rōne ſui ſeq̃tur. ſz ſolū rōne ſolitudinis ſue quā hz ꝑ intellectū Vñ nimis longe aberrāt a via. d. ſan. q̃ nō verenf dicere vnitatē ſpecificā. q̃ eſt vnitas cōitatis nature ꝛpuenire ſm ſe extra aiam. vt pz eū intuēti in de ente ꝛ cētis. c. iij. vide ibidē notabilr reuerēdū Caietanū ꝛ doctiſſime diſſerentē. ꝛ videbis qūo vnitas formalis q̃ ꝑter opus anime admittit. nullā vnitatē ꝛmunitatis infert.

Unitas ſpecifica ē rōis. nō realis.

¶ Sicut aūt in gñe rez naturaliū aliqō totū cōponit ex materia ꝛ forma. vt hō ex aīa ꝛ corpe. q̃ eſt vnū ens naturale. licz habeat multitudinē ptiū ita etiā in actib; hūanis act⁹ inferioris ponē materialr ſe hz ad actū ſuperioris inq̃ztuz inferior ponā agit in ꝓtute ſuperioris mouētis ipam. ſic cm̃ ꝛ act⁹ mouētis ꝓmi formalr ſe hz ad actū inſtrumēti. vñ pz q̃ iperiū ꝛ act⁹ iperat⁹ ſunt vn⁹ act⁹ hūan⁹ ſicut q̃dā totū. ſed eſt ſm partes multa.

¶ Hic oñſo ſuppoſito deducit ꝛclonē mīſiuā. poſſibilitatē ex dictis hñtē. iſtā. ipiū ꝛ act⁹ ipat⁹ ſunt vn⁹ act⁹ hūan⁹ ſicut q̃dā totū. ſz eſt ſm̃ ꝑtes multa. Nota ꝓmo (vn⁹ act⁹ hūan⁹) ꝛ nō vn⁹ abſolute act⁹. ſz hūan⁹. ꝛ moralis. Nota ſcdo. q̃ nō dr q̃ ſint vnū ſimplr. ſ; (ſicut q̃dā totū) q̃ eſt vnū in eſſe morali. ſz nō ſm idē cē ſubale vel naturale. vñ ſ̄t plures i cē nature. ſz vnū totū morale Probat ꝗ ꝛclo ſic. in genere rerū naturaliū aliqō totum ꝛponit ex materia ꝛ forma. q̃ in moralib; ꝛ actib; humanis ex iperio ꝛ actu iperato. Añs ꝓz de hoie ꝛ. Tenet ꝓña. q̃ act⁹ imper⁹ etiā ſe hz materialr ad imperiū q̃ ſe hz formalr. Patz hoc aſſumptū. q̃ inferior agit in ꝓtute ſuperioris mouētis. act⁹ aūt mouētis ſuperioris ſe hz formalr ad actū inſtrumēti. i. mouētis moti. Aduerte q̃ eſt argumētū a ꝓtō ad cē. nō ꝓtie a ſili. ꝛ eſt vtrobiq; pro pe. rtiū adunicē q̃ ad cē materiale ꝛ formale. Sicut cm̃ aia informādo corpus formalr ꝛſtituit cū eo vnū totum. ſic iperiū iperādo ꝛ mouēdo poteriā ad actū iperatum facit vnū actū hūanū. Et ſtat fundamētū in b. q̃ imper⁹ nō hz rōnē hūani act⁹. niſi q̃ ipat⁹ a rōne in ꝓtute volūtatis. ꝛ ꝑ ꝓns cū vbi. vnum ꝓter aliud ibi ſit tm̃ vnū. ſeq̃tur q̃ ipat⁹ nō ſit alⁱ hūan⁹ q̃ iperiuz. q̃ nec eſt hūan⁹ niſi ꝑ iperiū. nec ꝑ ꝓns eſt alⁱ hūan⁹. ſicut ꝛ in oib; aliis. ex materiali ꝛ formali efficit vnū totū. ſicut ex lumine ꝛ colore. ex fine ꝛ medio. vt ſic. efficit vnū obiectū viſibile vel volibile. Sic ꝛ in ꝓpoſito. q̃ act⁹ iperat⁹ non eſt hūan⁹ niſi q̃ eſt rōnis ꝛ volūtatis ꝑ imperiū. iō habēt ꝑ eode actu hūano. Et de iſtis infra ſcpius.

Argumētū in cōtrariū

Cōfirmat ꝛclonē miſſi uā. q̃ actus nō eſt iperat⁹ nec eſt human⁹ niſi ꝓter iperium. ſicut ꝓter cām effectuā. q̃ facit ipm cē hūanū. q̃ ꝛ

¶ Ad ꝓmū q̃ dō. q̃ ſi cēnt ponē diuerſe admixti cē nō ordinate act⁹ earum cēnt ſimplr diuerſi. hz q̃n vna ponā eſt mouēs alterā. tūc actus ex. ꝛ ſunt quo dāmodo vnus. nam idē eſt actus mouentis ꝛ moti vt dr in iij. phyſicoz.

Cōclo miſſi.

¶ Ad maiorē. diſtinguo. vera eſt in cē nature. ſz nego in cē moztis. q̃n ſunt act⁹ diuerſaz ponāz. ſz adunicē ordinataz. Tūc cm̃ actus vni⁹ ſecz more. eſt etiā alterius mouētis. nō q̃dē elicitiue. ſz iperatiue. Et ſcdo act⁹ ponē more nō eſt volūtari⁹ niſi ꝑ imperiū. ꝛ ſic ex eis cōſtituit vnū volūtariū. ſicut ex materiali ꝛ formali quo ad cē hu manū ꝛ morale. Minor eſt vera indiffinite. q̃ñz ſunt dr uerſaz ponāz. ꝓñ etiā cē vni⁹ ponē. vt patebit in ſequētib; articulis. q̃ rō ꝑ ſibi ipare. Ad ꝓbatōem. non eſt vlter vera. q̃ eadē ponā fm diuerſos act⁹ ꝑ ſibīpi ipe rare in imaterialib; q̃ ꝛ Negat ꝓña. q̃ nō ſit quodāmō vn⁹ ſm totū in cē morali Aduerte verbū. D. (q̃dam mō vn⁹) q̃ iſta vnitas moralis nō eſt vnitas ſubalis ex ſimplr. ſed ſm totū. et q̃dē faciunt vnū ꝑ ſe moralr. ſz nō

Argumētū in cōtrariū

Cōfirmat ꝛclonē miſſi uā. q̃ actus nō eſt iperat⁹ nec eſt human⁹ niſi ꝓter iperium. ſicut ꝓter cām effectuā. q̃ facit ipm cē hūanū. q̃ ꝛ

¶ Ad ꝓmū q̃ dō. q̃ ſi cēnt ponē diuerſe admixti cē nō ordinate act⁹ earum cēnt ſimplr diuerſi. hz q̃n vna ponā eſt mouēs alterā. tūc actus ex. ꝛ ſunt quo dāmodo vnus. nam idē eſt actus mouentis ꝛ moti vt dr in iij. phyſicoz.

¶ Ad maiorē. diſtinguo. vera eſt in cē nature. ſz nego in cē moztis. q̃n ſunt act⁹ diuerſaz ponāz. ſz adunicē ordinataz. Tūc cm̃ actus vni⁹ ſecz more. eſt etiā alterius mouētis. nō q̃dē elicitiue. ſz iperatiue. Et ſcdo act⁹ ponē more nō eſt volūtari⁹ niſi ꝑ imperiū. ꝛ ſic ex eis cōſtituit vnū volūtariū. ſicut ex materiali ꝛ formali quo ad cē hu manū ꝛ morale. Minor eſt vera indiffinite. q̃ñz ſunt dr uerſaz ponāz. ꝓñ etiā cē vni⁹ ponē. vt patebit in ſequētib; articulis. q̃ rō ꝑ ſibi ipare. Ad ꝓbatōem. non eſt vlter vera. q̃ eadē ponā fm diuerſos act⁹ ꝑ ſibīpi ipe rare in imaterialib; q̃ ꝛ Negat ꝓña. q̃ nō ſit quodāmō vn⁹ ſm totū in cē morali Aduerte verbū. D. (q̃dam mō vn⁹) q̃ iſta vnitas moralis nō eſt vnitas ſubalis ex ſimplr. ſed ſm totū. et q̃dē faciunt vnū ꝑ ſe moralr. ſz nō

vnū ꝑ accīs metaphyſice ꝛ phice loquendo. quare. D. dicit (quodāmodo) ꝛc̃.

¶ Ad ſcdm dōm. q̃ ex hoc q̃ iperiū ꝛ act⁹ impatus ꝓñt abinuicē ſepari. habet q̃ ſunt multa ptib;. nam ꝑtes hoīs ꝓñt abinuicē ſepari q̃ tn̄ ſunt vnū toto

¶ Maior vera. ꝓmo ſunt diuerſa i cē nature. Scdo ſunt diuerſa ꝛ multa ptib;. ſz tn̄ vnū toto ſm eſſe moralē Ad ꝓbatōem dico. q̃ nihil icōz ſm cē metaphyſicū ſepat a ſeipo. tn̄ idē toto moralr ſepat ſm ꝑtes. Ad minorē dico. q̃ verū eſt. ſeparant ſm eſſe nature. Si aūt intelligit q̃ ſeparent ſm cē moris. ad hūc ſenſum q̃ act⁹ iperatus poſſit cē hūan⁹ ſine ipio. negat. imo oīs act⁹ humanus optz q̃ ſit ex ipio rōnis dirigente vel interꝓtatiue. Bñ vo lo q̃ act⁹ volūtatis ꝛ rōnis ꝓñt cē hūani ſine ipato. ſz nō econtra. q̃re ipat⁹ nō facit aliū actū hūanū q̃ iperiū. ſicut nec materia ſine forma facit aliud ꝛpoſitū. nec color ſine lumine aliud viſibile actu. Ad ꝓbatōem. iperiū ꝑt ꝓcede re ꝛ fm eſſe. ꝛ fm cē hūanū. ſz negat q̃ econtra act⁹ ipatus poſſit ꝓcedere vt act⁹ hūan⁹ ſine ipio. q̃re negat ꝓña. Ut de. p illa ſolone q̃ hz. d. ſan. in de malo. ma. ij. q. ij. ad q̃n tū. vbi dr. In actib; aīe illud q̃ poſito vel remoto nihilo min⁹ alterū manet. nō ſp ſe hz accīſtalr. ſz materialr q̃ñz. Sēp cm̃ id q̃ eſt rō alterⁱ ſe hz ad illud ſicut forma le ad materiale. q̃ ꝗ act⁹ volūtatis eſt rō. quare act⁹ exterior ſit culpabilis q̃ntū ad hoc q̃ eſt cē peccm̃ culpabile. act⁹ volūtatis ſe hz vt formalis ad actū exteriorē. ꝛ act⁹ exterior ſe hz non accīſtalr. ſz materialr ad peccm̃. hec ille. Ita ꝑ oīa ad ꝓpoſitū deſipio ꝛ actu ipato quo ad cē hu manū actū. ꝛ ꝑ ꝓns quo ad eſſe vnū.

¶ Ad tertiū dōm. q̃ nihil ꝓhibet ī hīs q̃ ſ̄t mīta ptib; ꝛ vnū toto. vnū cē ꝓtus alio. ſicut aia q̃dāmō eſt ꝓtus corpe. ꝛ corest ꝓtus aliꝫ membris

¶ Ad maiorē. ſ̄t diuerſa ſm ꝑtes. ꝓñt tn̄ facere vnū totū. q̃ ſtante ꝛ ꝓtinuato ipio accedit act⁹ iperat⁹ q̃ cuz interiori ꝓſtituit vnū peccm̃ in ſpecie moris. ſz nō nature

¶ Utr actus volūtatis imꝑetur

Ad q̃ntū ſic ꝓcedit. Uidef q̃ act⁹ volun tatis nō ſit iperat⁹. dr em̃ Aug⁹. in. viij. ꝓfeſ. Impat anim⁹ vt velit anim⁹. nec tn̄ facit. velle aūt eſt act⁹ volūtatz. q̃ act⁹ vo lūtatis nō ipat ¶ D. ei ꝓuenit ipari cui ꝓuenit ipiū intelligere. ſz volūtatis nō eſt intelligere ipiū. differt em̃ volūtas ab intellectu cuius eſt intelligere. q̃ act⁹ volūtatis nō ipat. ¶ D. ſi aliqs act⁹ volūtatis impat. pari rōne oēs iperant. ſz ſi oēs act⁹ volūtatis imperant nece eſt in infinitū ꝓcedere. q̃ act⁹ volūta tis ꝑcedit actū ipārtis rōnis. vt dictū eſt q̃ volūta tis act⁹ ſi iterꝫ ipat. illud iterꝫ iperiū ꝑcedet aliqs rō nis act⁹. ꝛ ſic in infinitū. hoc aūt eſt icōueniēs q̃. p/ cedat in infinitū. nō q̃ act⁹ volūtatis ipat. ¶ Sed ꝓtra. oīe q̃ eſt in poteſtate nr̄a ſubiacet ipio nr̄o. ſed act⁹ volūtatz ſunt maxime in ptāte nr̄a. nā oēs act⁹ nr̄i imātū dicūt in ptāte nr̄a ē inq̃ztū volūta/ rij ſunt. q̃ act⁹ volūtatis ipārtis a nobis

Ad 1°

Ad 2°

Ad 3°

¶ Hic ꝓñter oñdit q̄bꝫ potētijs ꝓuenīat act⁹ ipatus Et q̃ in hoie eſt accipe q̃druplicē ordinē in ꝓncipijs operandi. ſez intellectiuū. ſenſitiuū. vegetatiuū. ꝛ ꝓñter orgā

ha corpalia. ideo hec ꝑs q̃ruor in ꝑtes diuidit. Primo em̃ inq̃rit an act⁹ imper⁹ habeat locuz in pte intellectiua. Scdo an i pte ſenſitiua. tertio an i pte vegetatia Et vltio an in pte organica. Scda ꝑs. ar. vij. tertia in. viij. In pte aūt intellectiua ſunt due poſſe. ſez rō ꝛ volūtas. querit ꝓ/ mo quo ad volūtatē. ſcdo quo ad rōnē. ar. ij.

¶ Rūdeo dōm. q̃ ſicut dictū ē. iperiū nihil aliud Ad ꝓ. eſt q̃z act⁹ rōnis ordinātis cū q̃dā motiōe ad aliqd agēdū. Manifeſtū aūt q̃ rō ꝑt ordinare de actu volūtatz. ſicut em̃ ꝑt iudicare q̃ bonū ſit aliqd velle ita ꝑt ordinare imperādo q̃ hō velit. ex quo patz q̃ actus volūtatis ꝑt eſſe imperatus

¶ D. rn̄det tali ꝛclone. act⁹ volūtatis ꝑt eſſe ipatus Cōclo miſſi. Probat. iperiū rōnis nihil aliud eſt q̃ ꝛc̃. ſz rō ꝑt ordi/ nare de actu volūtatis. q̃ ꝛc̃. Maior ꝓtz ex ar. ꝑ. et ſicut impare eſt ordinare cū intimatōe. ita ipari eſt recipe ꝛ ſe/ qui hmōi ordinatoz intimatiuā ꝛ motiuā rōnis. Quo aūt rō iperādo volūtati intimet parebit ad ſcdm. Mi/ nor ꝓz a ſili. q̃ hō ꝑt iudicare q̃ bonuz ſit velle. q̃ etiā ꝑt impare volūtati q̃ velit. nā ſunt act⁹ ſubordinati iudicat um ꝛ iperiū. et vn⁹ q̃dē ꝓuenit rōni in ꝓtute. q̃ria. alius aūt in ꝓtute volūtatis. Vñ ſi rō ꝑt ꝓponere volūtati bo nū eſſe velle. poterit ex ꝓtute ipi⁹ volūtatis ipam moueꝛe vt velit. nā volūtas inclinat in. ꝓpoſitū ſub rōne boni.

Argumētū in cōtrariū

Cōtinet rō nez ꝑ ꝛclo/ ne. q̃ poſſum⁹ impare de actu q̃ eſt in nr̄a ptāte. act⁹ vo/ lūtatis eſt hmōi. q̃ ꝛc̃. Jam aūt oñſum eſt ſm quā potē/ tiā ipſe act⁹ volūtatis. q̃ a rōne q̃ inq̃rit an act⁹ volūta/ tis ſit exercēd⁹. ꝛ ꝓcluſo iudicio q̃ ſic. iperat ſibi. q̃ velit nā rōnis eſt ꝓcipe de eo q̃ bonū videt. ſic q̃ animus vel hō hñs animū iperet ſibi fm diuerſas potētias

¶ Ad ꝓmū q̃ dōz. q̃ ſicut Aug⁹. ibidē dr. anim⁹ q̃n ꝑfecte ipat ſibi vt velit. tūc iā vult. ſz q̃ aliqn ipe ꝛet ꝛ nō velit. hoc ꝓtingit ex hoc q̃ nō ꝑfecte impat. impfectū aūt iperiū ꝓtingit ex hoc q̃ rō ex diuerſis pti bus mouet ad ipārādū vl nō ad ipārādū. vñ fluctuat inter duo. ꝛ nō ꝑfecte imperat.

¶ Ad maiorē fiunt etiā ſupra virtualr rn̄ſum. q. ix. ar. ꝑ. ad ꝑ. q̃ intelligit de aliq̃ dictamine practico ꝛdicionato ꝛ fluctuāte. ſicut eū dr rō deberet facere. ſz rōnes q̃ etiā mouēt in oppoſitā ꝑtē. ꝛ ſunt argumēta. ꝑ ꝛ ꝓtra ꝛc̃. Sz negat ſi ſit iperiū vltimatū. ꝑ cm̃ volūtas nō ſeq̃ iudiciū vle vel etiā ꝑticulare. q̃ exꝓmit ꝑ hoc iudiciū vle vel etiā ꝑticulare. q̃ exꝓmit ꝑ hoc iudicium modi Sz negat q̃ poſſit ꝓtra ꝓceptū vltimatuz rōnis. Et de hoc infra vide Capo. in. iij. diſ. xxxvi. Hec eſt curādū de articulo quodā pariſieſi q̃ aduerſus approbatā. d. ſanc. doctrinā nec ꝓtra veritatē militare debet

¶ Ad ſcdm dōm. q̃ ſicut in mēbris corpalib; q̃libet mēbꝝ opat nō ſibi ſoli. ſz toti corpi. vt oculus videt toti corpi. ita etiā eſt in potētijs aīe. nā intelle ctus intelligit nō ſolū ſibi. ſz oīb; potētijs. ꝛ volun tas vult nō ſolū ſibi. ſz oīb; potētijs. ꝛio hō ipat ſi bīpi actū volūtatz inq̃ztū eſt intelligēs ꝛ volēs.

¶ Ad maiorē. ei ꝓuenit ipari cui ꝓuenit iperiū itelli gere. verū ei ſicut ſuppoſito ꝓuenit ipari. fm tn̄ actū poſſe nō intelligens. ſz ſufficit q̃ hō intelligat fm aliā poſſam. Minor vera. ſz tn̄ hoīs volūtatē eſt intelligere int

Universidad de Deusto
Biblioteca

peruū rōnis. q̄ fm dicrāmē rōnis vult z mouet fm volū tatē. negāt g̃ ꝓ̄ntia. Et. D. ponit rōnem quare sufficiat q̄ hō fm vnā poñaz intelligat. nō oportz q̄ fm oēs q̄ mo uent ex ipio rōnis. vñ magis hō imperat sibi fm actuz volūtatis q̄ imperet volūtari.

¶ Ad tertiū dō. q̄ cū ip̄eriū sit actus rōnis. ille act⁹ ipak q̄ rōni subdit. ꝑm⁹ aūt volūtatis actus ex rōnis ordinatōne nō est. sed ex instinctu nature aut superioris cause. vt supra dictū est. z ideo nō oportet q̄ in infinitū procedatur. q. ix. ar. iiij.

¶ Maior negak. qz igank solū q̄ sunt in ptāte hois z volūtatis mediāte iudicio rōnis. sic nō est q̄libet act⁹ volūtatis. puta q̄ est naturalis z ex instinctu nature. vñ nō oportz ꝓcedere in infinitū ꝛc̄. De hoc supra. q. ix. ar. iiij. q̄ ꝑm⁹ act⁹ intellect⁹ z volūtat⁹ est mere natural' elicitiue

¶ Utr̄ act⁹ rōnis imperetur.

D

Ar. ꝑ.

AD sertū sic ꝓcedit. Uidet q̄ actus rōnis nō possit eē ipat⁹. inconueniens em̄ videt q̄ aliq̄d ip̄eret sibiipi. Iz rō est q̄ ipat. vt supra dictū est. g̃ rōnis act⁹ nō ipak. ¶ P̄. id qō est p̄ eēntiā diuersum ēab eo qō ē p̄ pticipatiōne. Iz ponia cuī act⁹ ipak a rōne est rō p̄ pticipatiōnē. vt dz in ꝑmo ethi. g̃ illi⁹ poñe act⁹ nō ipak q̄ est rō p̄ eēntiā. ¶ P̄. ille act⁹ impak q̄ est in ptāte nostra Iz cognoscere z iudicare verū. qō est act⁹ rōnis nō ē sp in ptāte nostra. nō g̃ act⁹ rōnis p̄t eē ipat⁹ ¶ Sz ꝛra. id qō libero arbitrio agim⁹ nr̄o ip̄io agi p̄t. Iz act⁹ rōnis ereerent⁹ p libez arbitriuz. dr̄ em̄ Damas. q̄ libero arbitrio hō exq̄rit z scrutat z iudicat z disponit. g̃ act⁹ rōnis p̄nt esse imperati

¶ Hic inq̄rit an rōni ꝓueniat act⁹ imperatus

¶ Rñdeo dō. q̄ qz rō supra seip̄am reflectit. sicut ordinat de actib⁹ aliaz poñaz. ita etiā p̄t ordiare de suo actu. vñ etiā act⁹ su⁹ p̄t eē imperatus

¶ D. ꝑmo rñdet ꝓcedendo gñali. Sedo explicat eā fm quādā distinctōem q̄buscā aliis ꝓcedendi spēalib⁹. ibi. Sz attendē. ꝛc̄. Cōclo gñalis est. act⁹ rōnis p̄t eē ipatus Probat. rō sicut ordinat de actib⁹ aliaz potentiaz. ita etiā p̄t ordinare de actu suo. g̃ sicut alios ip̄erat. ita z suū Añs. p ꝑma ptē. ꝑbat. qz sup act⁹ suos reflectit. z p ꝓsequēs ꝓsiderat an act⁹ sui sint exercēdi. z q̄les debeāt esse et sic poterit eos ip̄are. Tenet ꝓña. qz vt patuit. ordinare motiue est ip̄are. Uñ sub ordiatōe rōnis cadit an velit speculari. z an hoc vl illud ꝓcedere vel negare. z sic potent ip̄are q̄ speculet. z vt hoc vel illud ꝓcedat vl neget

2°. p. q. ꝑ. ar.

¶ Sz attēdēdū est. q̄ act⁹ rōnis p̄t ꝓsiderari dupliciter. Uno mō q̄tū ad exercitiū act⁹. z sic actus rōnis sp imperari p̄t. sicut cū iudicit aliquis q̄ attendat z rōne vtatur

¶ Hic ꝓnter p̄dictā ꝓclonē gñalē explicat 5^m quādā distinctōem q̄ttuor ꝓclonib⁹ spēalib⁹ q̄ patebūt circa mēbra distinctiua. vt g̃ sciat quō rō iper actū suū. ideo addūgit distinctōem q̄ act⁹ rōnis p̄t dupl'r ꝓsiderari. Uno mō q̄ ad exercitiū. Prima ꝓclo spēalis est. act⁹ rōnis sp imperi p̄t q̄ ad exercitiuz. Illā ꝓclonē. ꝑbat solū exponēndo aliter. qz iudicit aliquis vt vtat rōne sicut exponitur. sed

imperatis

hoc est p̄cipe exercitiū actus rōis. z sicut p̄cipit alteri. ita hō sibiipi p rōnem suā p̄cipe p̄t. Et est fundamentū. qz in ptāte hois est exercitiū act⁹ rōnis. z p ꝑns p̄t ipm p̄cipe. nā p̄t speculari qū vult remotis impedimētis. z qz imperiū est in ꝑtute volūtatis. ideo p̄t sibi p̄cipere vt cōsideret Consequenter cū dr̄. 2°. p. q. ꝑ. ar.

¶ Alio mō q̄tū ad obiectū. respectu cuī⁹ duo actus rōnis attēdit ꝑmo q̄dē vt ꝑtatem circa aliq̄d apphēdat. z h̄ non est in ptāte nr̄a. hoc em̄ ꝓtingit p virtutē alicuī⁹ luminis vel naturalis vl supernaturalis. z ideo q̄tū ad hoc act⁹ rōnis non est in ptāte nostra. nec imperari p̄t

¶ Declarat sedz mēbz. p̄dicte distinctōis. q̄ alio mō p̄t ꝓsiderari act⁹ rōnis q̄tū ad obiectū. Et hoc sub diuidit. qz rō respectu obiecti p̄t duos act⁹ habere. Un⁹ est apphensio veritatis circa obiectū. ita q̄ apphendat z cognoscat rē sicut est. Sedā ꝓclo spēalis. q̄tū ad hoc act⁹ rōnis nō p̄t ipari. Probat. qz q̄tū ad hoc nō est in potestate nr̄a. g̃. Assumptū h̄. ꝑbat. qz hoc ꝓtingit p ꝑtutē et efficaciā aliud luminis naturalis vel gratuiti. q̄ sez virtus nō est in ptāte nr̄a. sicut nō p̄t aliq⁹ rōni sue p̄cipere vt cognoscat q̄dditatiue angelos vel deū vt in se est. qz ad ꝑmū req̄rit altius lumē naturale q̄ hō habere possit. sīt ad sedm req̄rit lumē gratuitū glie. qō nō ē in ptāte hois Et videt apphēsio ꝑtatis accipi p q̄tū q̄ apphēsione sue in ꝑma siue in seda operatōe intellect⁹ Cōsequēter ibi Cōclo 4

¶ Ali⁹ aūt act⁹ rōis est dū his q̄ apphēdit assentit. si igit̄ fuerint talia apphēsa q̄bus naturalr intellectus assentiat sicut ꝑma ꝓncipia. assensus taliuz vel dissensus nō est in ptāte nr̄a. Iz i ordine nature. z iō ꝓpue loquēdo nature imperio subiacet.

¶ Subiūgit aliud mēbz. subdiuisionis. qz ali⁹ est actus rōnis circa obiectū q̄ est assensus respectu apphēsoruz. Et hoc uter fit dupl'r. qz apphēsa p̄sertim ꝓplexa q̄ rū est ꝓsensus sunt duplicia. q̄dā q̄bus intellect⁹ naturalr assentit. Cōclo tertia. talis act⁹ respectu taliū obiectoruz nō cadit sub ip̄io rōnis. sed nature. Probat ꝑma ps. qz nō est i ptāte nr̄a hmōi assensius. qz videl⁹ optz eis assentire z nō possumus dissentire. sic q̄ intellect⁹ est determinat⁹ q̄ ad specificatōez act⁹ respectu hmōi obiectoruz ꝓplexoruz apphēsoruz. Seda ps intelligit de natura manente. qz hmōi natura indidit hmōi assensuz in lumie naturali rōnis. z sic q̄si p̄cipit intellectū q̄ nēcario assentiat. Tūc ibi Cōclo 4

¶ Sūt aūt q̄dā apphēsa q̄ nō adeo ꝓuincūt intellectū q̄n possit assentire vel dissentire. vel saltem assensum vel dissensuz suspēdere ꝓpter aliquā cām et in talib⁹ assensus ipe vl dissensus in ptāte nostra est z sub imperio cadit

¶ Manifestat sedam ptē ylemē sub diuisionis. qz q̄dā sunt apphēsa ꝓplexa q̄ nō ꝓtinēt euidēter ꝑtatē nec ꝓsensum ꝓuincūt intellectū. Cōclo q̄rta. Cōsensus respectu hmōi apphēsoruz cadit sub ip̄io rōnis. Probat. qz respectu hmōi apphēsoruz ꝓsensus vel dissensus est in nr̄a ptāte g̃ ꝛc̄. Añs ꝑz. qz nō nēcitāt intellectū ad ꝓsensum. Iz stat indeterminat⁹ vt possit ꝓsentire vel nō. Tenet ꝓña. qz q̄ sunt in ptāte nr̄a possum⁹ ipare. Patz ex his oib⁹ q̄ act⁹ rōnis p̄t ipari sp q̄dē q̄ ad exercitiū. qz p̄t q̄s exercere intellectū suū ablatis impedimentis q̄ vult. Et rōne illi⁹ p̄t ois act⁹ intellect⁹ cē meritoriⁿ. vt ꝑz apud. d. san. 2^a 2^æ. Cōclo 4 q. 4. ar. iij.

Articulus

q. g. ar. ix. ad sedm. Sed q̄ ad specificatōem actus distinguitur. quia q̄ ad apprehensionē simplicem vel complexā veritatis de aliqua re excedente facultatē intellectus nō potest imperari. sed quo ad assensum etiam coz que p̄nt apprehendi q̄tūz nō imperatur. quia oportet assentire et assensus ex natura determinatus est. z sic assensus nō est meritoriⁿ. q̄tūz aūt assensus est in volūtate nostra respectu eius veri q̄d nō necessitat intellectum. z sic ꝓsentire vero diuino. ꝓter deū est meritoriū z volūtariū. Et stat fundamentū in hoc. q̄ nihil est ipcrabile nisi q̄d subest volūtati nostre cuius ꝑtute fit imperiū ꝛc̄. Aduerte aūt q̄ nō est idem apprehendere z ꝓsentire. nam apprehendimus multa que nō iudicam⁹ vera. sed de quib⁹ dubitamus immo quib⁹ dissentim⁹. z p ꝑns aliqua cōplexa apprehendim⁹. in quibus statim videt veritas z sic approbamus z consentimus. alia aūt apprehendunt de quib⁹ dubia est veritas vel nō euidens. z in his ex ꝓpria volūtate inberemus Aduerte etiā ex solone tertij ꝓcedētis articuli q̄ actus rōnis ꝓueniens oīem actū voluntatis imperari nō p̄t. qz imperiū nō est nisi ex volūtate. cū ergo hmōi actus ponat ꝓtinere oīem actū volūtatis. sequit q̄ imperari nō possit. nihilominⁿ tñ talis act⁹ Iz sit naturalis elicitiue. nō tñ ē naturalis obiectiue Iz respectu ꝓtingentis opabilis hz indeterminatōez iudicij respectu veri vel⁹ q̄tis z sic est radix libere ꝙ voluntatis. z p ꝓsequēs determinatio talis act⁹ rōnis ad vnū est in ptāte volūtatis et sic potest cadere sub imperio. quia volūtarie in vnam ptē declinat. Argumētū in cōtrariū Confirmat ꝑmā ꝓclonē specialē. quia p̄nt esse imperati quo ad exercitiū. z sic sp cadunt sub libero arbitrio. qz nō ꝓsiderat nisi velit. z remotis impedimentis quando vult ꝓsiderare potest. cū quo stat q̄ nō sit in potestate libe. arbi. q̄ apprehendat veritatem circa h̄ intelligibile excedens vel q̄ non assentiat cōuincenti intellectum.

¶ Ad p^m q̄ dōz. q̄ rō h̄ mō ip̄erat sibiipi. sic z volūtas monet seipaz. vt sup dictū ē. iq̄tū. s. vtraq̄ poña reflectit sup̄ suū actū. z ex vno in aliud tendit. q. ix. ar. iij.

¶ Ad maiorē. idē fm idem z idem in ꝑtute ꝓpria sine ꝓcursu alterius. Ad minorē. rō iperat fm dicrāmē et ꝓgnitōem alterius ꝓncipij. ex q̄ ali⁹ act⁹ depender. vel rō iperat in ꝑtute volūtatis z eī voluntate. g̃ act⁹ rōnis nō iperat. Negak ꝓña. qz sub alio actu imperat. sub alio imperat. quia vt cognoscat aliq̄d ꝓncipiū agibile vel speculabile imperat sibi de medio vel ꝓclone. z sedo imperat eī volūtate z imperak sibi nude ꝛc̄.

¶ Ad sedz dōz. q̄ ppt diūsitatē obiectoz q̄ actui rōis subdūt nihil. ꝓhibet rōez seipaz ꝓticipare sic in ꝓgnitōne ꝓclonū ꝓticipak ꝓgnitio ꝓncipioz.

¶ Minor negak. q̄ poña ꝓticipans rōnez sit alia potentia a rōne. imo potest esse rō ipa fm aliud obiectū et aliud actū. Uñ minor est falsa. si intelligik q̄ rō p ꝓticipationem z p eſſentiā sint due potētie. g̃ ꝛc̄. Uer. vt est p eſſentiā id est respectu naturaliter ꝓgnoscibilis sic nō imperak Iz pot ferī in aliq̄d q̄d ꝓticipat veritatē ab alio ꝛc̄. ex q̄ ad exercitiū actus ꝛc̄.

¶ Ad tertiū patet responsio ex dictis.

¶ Cōdudit. g̃ nō quilibet est iperat⁹. Uer est qz nō

vj et vij.

respectu veritatis apprehēdende. vnde ꝑbat sedam conclusionem specialem.

¶ Utr̄ actus appetitus sensitiui imperet.

D

AD septimū sic ꝓcedit. Uidet q̄ act⁹ sensitiui appetit⁹ nō sit imperat⁹. dr̄ em̄ ap'l's Ro. v. Nō em̄ q̄d volo bonū h̄ agō. z glo. exponit. q̄d hō vult nō ꝓcupiscere z tñ ꝓcupiscit. Iz ꝓcupiscere ē act⁹ appetit⁹ sensitiui. g̃ appetit⁹ sensitiui act⁹ nō subdit ip̄erio nr̄o. ¶ P̄. materia cōpalis soli rōi obedit q̄tū ad trāsmutatōem formalē. vt in ꝑmo habitū ē. Iz act⁹ appetit⁹ sensitiui hz quādā formalē trāsmutatōez cōpis. i. calorē vel frigus. g̃ act⁹ appetit⁹ sensitiui nō subdit ip̄erio hūano. ¶ P̄. ppriū motiuū appetit⁹ sensitiui ē apprehēsum fm sensum vel imaginatōem. Iz nō est in ptāte nr̄a sp q̄ aliq̄d apphendam⁹ sensu vel imaginatōe. g̃ act⁹ appetit⁹ sensitiui nō subiacet ip̄erio nr̄o ¶ Sz ꝛra est q̄d Hzeg. nicen⁹ dr̄. q̄ obediēs rōni diuidit in duo. in desideratiuū z irascitiuū. q̄ ptinēt ad appetitū sensitiuū. ergo act⁹ appetit⁹ sensitiui subiacet imperio rationis. q. xvij. ar. ij. q. xx. ar. ij.

¶ Hic inq̄rit an act⁹ ꝛc̄. Aduerte ꝑ⁹ p fundamēto dicēdoꝝ q̄ act⁹ dr̄ ipat⁹ dupl'r. vno⁰ directe. qz videlz ex iudicio rōis ordinatū ē z mota poña exercitia vt z act⁹ fiat. et tal' dr̄ ꝓplete ipat⁹ z volūtari⁹. Alio⁰ ipat⁹ dr̄ idirecte z p ꝑns ipfecte volūtari⁹. qz potuit ipediri. z nō ē ipedit⁹ vl potuit ipari z debuit z nō ē ipat⁹. Sedo aduerte q̄ vt infra tāḡet in ma. de peccatz sensualitatz dr̄a ē iter motū carnalē z iter motū sensualitatz. qz carnal' mot⁹ sensualitatz ē q̄ ozīt ex dispōe naturali sine imaginatōe. Iz mot⁹ sensitiui appetit⁹ ē q̄ ꝓsurgit i appetitu sensitiuo ꝓuia imaginatōe. z h̄ dupl'r. vno⁰ ex tali imaginatōe q̄ nullo⁰ potuit ipediri. puta q̄ ꝓsurgit ex subito occursu alicuī⁹ obiecti exteriorⁿ. z tal' nihil videt hre de volūtario. alio⁰ ꝓsurgit ꝓuenīdo etiā rōez ex imaginatōe ipedibili. z tal' videtur hre aliq̄d volūtarij ipfecti tm. Iz act⁹ sensitiui appetit⁹ q̄ secūd rōnē mediāte imaginatōe. purata volūtarie Iz p ꝑfecte rōnem volūtarij.

¶ Rñdeo dōz. q̄ fm h̄ aliqs act⁹ ip̄erio nr̄o subiacet. put ē in ptāte nr̄a. vt supra dictū ē. z iō ad itelligendū q̄liter act⁹ appetit⁹ sensitiui subdat ip̄erio rōnis. oz ꝓsiderare q̄liter sit in ptāte nostra. Ar. vi.

¶ D. ꝑmo ꝑmittit quādā ꝓclonē fundamēralē. sedo deducit rñsiuā. ibi. Est aūt ꝛc̄. Fundamēralis ꝓclo est. Ad intelligendū q̄liter ꝛc̄. vt in lra p totum. Probat. qz fm hoc aliqs actus subiacet nostro ip̄erio fm q̄ est in potestate nostra. g̃ ꝓclo vera. ꝓña dcta. añs ptz ex ar. vi. vt aūt appareat quō actus appetit⁹ sensitiui potestati nostre subsit. D. distincte manifestat in sequentib⁹ ꝛc̄. Cōclo fun.

¶ Est aūt sciendū q̄ appetit⁹ sensitiu⁹ in h̄ differt ab appetitu intellectiuo q̄ dr̄ volūtas q̄ appetitus sensitiu⁹ est virt⁹ orgāni cōpalis. nō aūt volūtas. ois aūt act⁹ virtutis vtētis orgāno cōpali dependet nō solū ex poña aīe. Iz etiā ex cōpalis orgāni dispōne. sicut visio ex poña visiua z q̄litate oculi p quā iuuatur vel ipedit. vñ z act⁹ appetit⁹ sensitiui nō solū ex-

pendet ex vi appetitiua. ſz etiã ex diſpõne corpis

Hic pñr. D. determinat q̃ſtiõ iuxta dictũ fundamẽtũ. z h̃ diſtincte. Vñ ꝓmo ꝓmittit diſtinctiõem. ſcõo ſubiũgit diſtinctã riſiuã ꝛclonem. ibi. Illud aũt ꝛc. Diſtinguit g̃. q̃ actꝰ appetit⁹ ſenſitiui nõ ſolũ depẽdet ex vi appetitiua. ſz etiã ex diſpõne corpis. rõ eſt. qz appetit⁹ ſenſitiuꝰ eſt virt⁹ in organo z ſic actꝰ eiꝰ depẽdet ab organo z a potẽtia aie. z declarat exẽpliariter ꝛc. Vñ pz q̃ ſi actꝰ appetitus ſenſitiui ſit in ptãte nr̃a vtrocz mõ. q̃ vtrocz mõ eſt imperabilis. ſin aũt tũc nõ erit iperabilis Deinde cũ dr.

¶ Illud aũt qd eſt ex pte poñe aie ſequit apprehẽſionẽ. apphẽſio aũt imaginatõis cũ ſit ꝑticularis. regulatur ab apprehẽſione rõnis q̃ eſt vlis. ſicut virtus actiua ꝑticularis a virtute actiua vli. z iõ ex iſta pte actus appetit⁹ ſenſitiui ſubiacet iperio rõis. q̃litas aũt z diſpõ corpis nõ ſubiacet iperio rõnis. z iõ ex hac pte ipedit q̃n motꝰ ſenſitiui appetitus totaliter ſubdatur imperio rõnis.

Cõclo riſi. ꝑma.

¶ Rñdet ad queſtiũ ſm p̃dictã diſtinctiõem tali ꝛclone. Actꝰ appetit⁹ ſenſitiui vt dependet a poña aie. ſic ſubiacet iperio rõis. nõ aũt vt depẽdet a diſpõe corpis (z nõ intelligit ꝛclo de vno actu ſenſualitatis nũero ſz idetermiate. ita q̃ ſequẽs apprehẽſionẽ eſt iperabilis. nõ aũt ſequẽs diſpõnẽ corpis) hãc ꝛclonẽ ꝓmo ꝑbat. ſcõo ſedam cuspre limitat. ibi. Cõtingit aũt ꝛc. Probat g̃ ꝛclo q̃ ad ꝑmã pte ſic. Illõ qd eſt ex pte poñe aie ſeq̃t apprehẽſionẽ. ſed apprehẽſio imaginatõis eſt in ptãte z ſub imperio rõnis. igit actus vt ſeq̃t poñam. Maiorꝑz. qz poña appetitiua nõ habet actũ niſi mediante apprehẽſione. z g̃ ſi apprehẽſio eſt in ptãte rõnis tũc actꝰ vt eſt a poña appetitiua ſenſitiua eſt in ptãte z iperio rõnis. Minor ꝑbat. qz apprehenſio imaginatõis eſt ꝑticularis. g̃ regulat ab apprehẽſione rõnis q̃ eſt vlis. Tenet ꝛña a ſili. ſicut ꝓtus actus ꝑticulars a virtute vli. ꝑz g̃ ꝑ⁹ps ꝛclois q̃ motꝰ z actus ſenſitiui appetit⁹ q̃. pcedit a poña ipa appetitiua mediante apprehẽſione eſt in ptãte z p ꝛñs ſub iperio rõis. de q̃ tñ apprehẽſione z imaginatõe itelligẽdũ ſit ſtatim dicẽt. Scõa ps ꝛclonis. ꝑbat. qz q̃litas z diſpõ corpis nõ ſubiacet iperio rõnis. igit nec motꝰ q̃ ex tali diſpõne naturaliter ſeq̃t. z ſic ex hac pte ipedit ꝛc. Añs ptz. ꝛña nota. qz cuiꝰ cã nõ eſt in ptãte rõnis. nec ipe effectꝰ. Deinde ibi.

¶ Contingit aũt etiã q̃ñqz q̃ motus appetitus ſenſitiui ſubito concitat ad apprehẽſionẽ imaginationis vel ſenſus. z tũc ille motus eſt ꝑter iperiũ rõnis. q̃tuis potuiſſet impediri a rõne ſi puidiſſet. vñ ꝑhz dicit in ꝓmo politicoꝝ. q̃ rõ ꝑfect iraſcibili z cõcupiſcibili nõ ꝓncipatu deſpotico q̃ ẽ dñi ad ſeruũ. ſed ꝓncipatu politico aut regali. qui eſt ad liberos. qui nõ totaliter ſubdunt imperio.

Cõclo ſcõa.

¶ Limitat ꝑmã pte ꝛclois riſiue z intendit iſtam cõcluſionẽ. q̃ñqz motꝰ poñe appetitiue ſenſitiue ſequens apprehẽſionẽ imaginatõis eſt ꝑter iperiũ rõnis. Ptz ꝛclo. qz ꝛcingit q̃ñqz q̃ motꝰ appetit⁹ ſenſitiui ſubito ꝛcitat ad apprehẽſionẽ imaginatõis vl ſenſus exteriorꝭ. g̃ tũc nõ eſt ex iperio rõnis. Añs notũ. tenet ꝛña. qz ponit ꝓuenire rõnem. nec imaginatio hmõi ꝓuenit ex rõnis iperio ſz ꝓcedit ex q̃uis ſi rõ attendiſſet potuiſſet impediri ꝑſertim q̃ ꝓcedit ex imaginatõe. Iz nõ ſp q̃ ex apprehenſione ſenſus reſpectu exteriorꝭ ſenſibilis. Pz ex h̃ limitatio ꝓme ꝑtis ꝛclonis riſiue. qz ex pte poñe appetitiue ſenſitiue iſte motus cadit ſub iperio ſez ꝑfecto. l. q̃ ſeq̃t imaginatõez q̃. ꝑcurat a rõne ſicut a ſuꝑiori mouẽte. ſz motꝰ q̃ ſeq̃t imaginationem q̃ nõ iperat a rõne ſz q̃ rõnẽ ꝓuenit nõ cadit ſub iperio directo. z h̃. D. vult. ſz tñ aliq̃n cadit ſub imperio indirecte. l. ſi rõ potuiſſet ipediuiſſe ſaltẽ q̃ ad ſingulos. ſi aũt nullo mõ potuit ipediri tũc nullo mõ cadit ſub iperio nec ẽ de gñe volũtarij vel hũani actꝰ. vt iã dict. Deinde. D. confirmat iſtã ꝛclonẽ auctoritate ꝑhi clare in lra.

Quadruces motꝰ ſenſualitatis

¶ Nota h̃ ꝑter illã vltimã ꝛclonẽ. d. ſan. in de malo materia. vij. ar. vi. ad octauũ. vbi ꝯz q̃ motꝰ ꝓueniẽs ex diſpõne corꝑis nõ eſt ſub iperio rõnis. ꝯz ois apprehẽſio iperio rõnis ſubiacet. ꝑt cũ rõ ꝑhibere vſus cuiuſlibet apprehẽſiue poñe maxie in abſentia ſenſibilis. vnde motꝰ q̃ excitat ex aliq̃ apprehẽſione ẽ peccatũ. qz rõ vitare ꝑt q̃tũ ad ſingulos. nõ aũt q̃tũ ad oẽs. Et nota ꝑbũ q̃. D. ponit maxie in abſentia ſenſibil. vñ videt q̃ ſi ſit apprehẽſio ſubito orta ex ꝓntia ſenſibil offerẽtis ſe ꝑter ſcitũ hois z inde ꝛſurgit ſubito motꝰ q̃ talꝰ nõ cadit ſub ipio. Vñ ꝑt colligi ex iſto articulo. q̃ duplices actꝰ ſenſualitatis ſ̃t. q̃dã ſeq̃t naturaliter ex diſpõne corꝑis z vocat motꝰ carnis et talꝰ nõ cadit ſub iperio. nec ꝑt cadere. Alij aũt ex imaginatione ſubita z nõ ipedibili z talꝰ nõ cadit ſub iperio rõis. Tertꝰ ẽ q̃ ſeq̃t apprehẽſionẽ z p nũc etiã ipedibile z talꝰ cadit ſub iperio incõpleto tñ. qz potuit ſaltẽ q̃ ad ſingulos ipediri ſi rõ vigilaret vñ eſt veniale. Quartꝰ ẽ motꝰ q̃ ipe talꝰ a rõne quã ſeq̃t mediãte imaginatõe p rõnẽ ꝓcurat. et talꝰ ꝑt ee mortalꝰ ſi ſit mali ex gñe. vide de his etiã i Capolo in 2°. diſ. xl. ad 2ᵐ durãdi ꝯ ꝓmã ꝛclonẽ vbi ꝛcluſit in fine Ex ꝯbus infero q̃ triplex ꝑt ee motꝰ in appetitu. vnꝰ ſequẽs deliberatõez. ſcõs ſequẽs ſimplicẽ apprehẽſionẽ q̃ potuit ipediri. tertꝰ ꝓcedẽs ex naturali diſpõne vel apprehẽſione q̃ nullo mõ potuit ipediri. ꝓmꝰ ẽ ꝑfecte moralꝰ. ſcõs ipfecte. tertꝰ nullo mõ. hec ille. vbi ꝯphẽdit motũ ortũ ex ſubita imaginatõe ſub naturali z vult q̃ nõ ea dat ſub iperio. De iſtis in. d. ſan. ſcõo diſ. xxiij. er. xxi. q. ꝑ. ar. ij. ad q̃rti. z infra. q. lxxiij. Cõfirmat ꝛclo. p ꝑ⁹te argumẽto in ꝛxiij. vide de ma. huꝰ ar. ꝑ. ꝑ. q. lxxxi. ar. iij.

¶ Ad ꝓmũ g̃ dõm. q̃ h̃ qd hõ vult nõ ꝛcupiſcet. z tñ ꝛcupiſcit. ꝛcingit ex diſpõe corꝑis p quã ipe dict appetit⁹ ſenſitiuꝰ ne totaliter ſeq̃t iperiũ rõnis. vñ et apls ibidẽ ſubdit. Video aliã legẽ in membris meis repugnãtẽ legi mẽtis mee. h̃ etiã ꝛcingit ꝓpt ſubitũ motũ ꝛcupiſcẽtie. vt dictũ eſt.

Ira.

¶ Maior ꝑa. ꝛcupiſcit motu ꝓueniẽte rõnẽ vl ex diſpõne corꝑis vel ꝑter ſubitũ motũ ſequẽtẽ imaginatõez q̃ iã nõ ꝓuenit. g̃ ꝛc. Vel ex q̃tũ ad motũ q̃ ꝓuenit ex diſpõne corꝑali vel q̃tũ ad motũ ſubitũ cũ ſubdit iperio directo q̃tũ ad actũ ſequẽtẽ iudiciũ rõis vl indirecto q̃tũ ad ꝓueniẽte ſz mediãte apprehẽſione q̃ eſt in hois ptãte

¶ Ad ſcõm dõm. q̃ q̃litas corꝑal duplr ſe hz ad actũ appetit⁹ ſenſitiui. Uno° vt ꝓcedẽs ꝑt aliq̃s eſt aliq̃lr diſpoſit⁹ ſm corꝑ⁹ ad hãc vl illam paſſionem. Alio° vt ꝛña. ſic cũ ex ira aliq̃s incaleſcit. q̃litas igit ꝓcedẽs nõ ſubiacet iperio rõnis. qz vl eſt ex naturali vl ex aliq̃ ꝓcedẽti motõe q̃ nõ ſtatim q̃eſcere ꝑt. ſz q̃litas ꝛña ſeq̃tur iperiũ rõnis. qz ſequit motũ localẽ corꝑis quod diuerſimode mouet ſm diuerſos actꝰ ſenſitiui appetitus.

¶ Maior vera. obꝺit q̃tũ ad trãſmutatõez formalẽ ſine omni motu ꝓprio ſoli deo. tñ creatura ꝑt etiã trãſmutare formaliter mediãte motu locali z applicatõe actiuoꝝ ad paſſiua z in aliis ad actũ appetit⁹ ſenſitiui naturaliter z imediate ſeq̃t imutatio corꝑis ſm ꝓportionẽ ad motũ appetit⁹. vt patebit infra. q. xxij. Minor vera q̃ñqz ꝓceden tẽ ex q̃ trãſmutatione cauſat motꝰ appetit⁹ ſenſitiui. q̃ñqz etiã ſequente z illꝰ cũ ꝑt ee appetit⁹ ſenſitiuꝰ mediãte trãſmutatõne localis corꝑis z ſpirituũ vitaliũ. qz irati corꝑ cõſmouẽt z diffundunt ſpũs localiter ex q̃ ꝛcingit transmutatio formalis in caloꝛe vel in rimẽte in frigoꝛe. g̃ ꝛc. Verũ ſequẽs q̃litatẽ ꝓuenientẽ motũ tñ motꝰ ꝓcedẽs q̃litatẽ vel ex ea nõ depẽdẽs ſe ſz ex iudicio rõnis ꝑt ee in ptãte nr̃a. ſicut q̃s ex iperio rõnis traſcit z ex ira ꝓmouet corꝑ. z per ꝛñs incaleſcat corꝑus. z trãſmutatio formaliter corꝑis etiã eſt in ptãte nr̃a q̃ ſeq̃t paſſionẽ excitatã ꝑ rõnem.

¶ Ad tertiũ dõm. q̃ qz ad apprehenſionẽ ſenſus req̃rit ſenſibile exterius nõ eſt in ptãte nr̃a apphẽdere aliq̃d ſenſu niſi ſenſibili ꝓnte. cuiꝰ ꝓntia nõ ſp eſt in ptãte nr̃a. tunc eñ hõ ꝑt vti ſenſu cũ voluerit niſi ſit ꝑpedimẽtũ ex pte organi. Ad apphẽſio aũt imaginatõis ſubiacet ordinatõi rõnis ſm modũ ꝓtus vl ꝛcibilitatis imaginatiue poñe. q̃ eñ hõ nõ poſſit imaginari q̃ rõ ꝛſideret. ꝛcingit vl ex h̃ q̃ nõ ſunt imaginabilia ſicut incorꝑalia. vel ꝓpter debilitatẽ ꝓtutis imaginatiue. q̃ eſt ex aliq̃ indiſpõne organi.

Dino vera. ſz h̃ nõ ẽ ex defectu obedientie in appetitu ſenſitiuo nec imaginatiõis vel ſenſus. ſz ꝓpter abſentiam imaginabilis vel ſenſibilis q̃ ſi fuerint ꝓſentia. tũc obtẽpẽrãt rõni ſm modũ ꝓtutis ſue vel debilitatis. vñ imaginatio nõ ꝑt imaginari icorꝑoreũ. qz excedit ꝓtutẽ ſuam. nec ſenſus debilis z male q̃lificat rõne organi ꝑt in obiectũ ꝓfecte ſz h̃ eſt ꝓpt indiſpõnẽ organi. g̃ nõ ſubiacet ꝛc. Negat ꝛña. ſz ſeq̃t q̃ nõ ſp poſſit exire in actũ ſine ꝓntia obiecti q̃ ꝓſtituit ꝓns. vel ſm eẽ imaginatũ vl ꝑ ſẽſibile exterius q̃ poſito ſequit ſenſus z imaginatio. z p ꝛñs appetit⁹. Añ vult. D. in ſolone q̃ ſenſus exterioris actꝰ eſt in ptãte nr̃a poſito ſenſibili ꝓſente z bona diſpõne organi. ſilr imaginatio ẽ in ptãte nr̃a nõ q̃ imaginemur q̃ q̃ñqz ſz imaginabilia z ſm modũ ꝓtutis ſue vel debilitatis. ita. ſ. q̃ ille q̃ hz meliorẽ z fortiorẽ imaginatõez fortũ imaginabilẽ. z ille q̃ hz debiliorẽ debilẽ imaginat. Quare negat minor q̃ nullo mõ ſint in ptãte nr̃a. ſz ꝑbat q̃ non poſſit exire i actũ ſenſus exterior ſine ꝓntia ſenſibil. z imaginatio nõ ꝑt obꝺire ad imaginãdũ q̃ñqz tñ imaginabilia. z h̃ ſm modũ ꝓtutis ſue. qz nõ eq̃lr eſt in oĩb. ẽ tñ maior obꝺiẽtia imaginatõis q̃ ſenſuũ exteriorũ. qz nõ req̃rit ꝓntã realẽ imaginati ſicut ſenſus exterior ꝛc. vñ ẽ magis in ꝓmptu ad obꝺiendũ.

¶ Utꝝ actus vegetabilis imperet.

Ad octauũ ſic ꝓcedit. Uidet q̃ actꝰ vegetabilis aie ſit iperio rõnis ſubdãt. vires em ſenſitiue nobiliores ſunt viribꝰ aie vegetabil. ſz vires aie ſenſitiue ſubdunt iperio rõis. g̃ multo magis vires aie vegetabilis. ¶ Ꝓ. hõ dr minor mũdus. qz ſic ẽ aĩa in corꝑe ſicut dr in mũdo. ſz dr ſic eſt in mũdo q̃ oĩa q̃ ſunt in mũdo obediũt ei⁹ iperio. g̃ z oĩa q̃ ſunt in hoie obediũt iperio rõnis. etiã vires vegetabil aie ¶ Ꝓ. laus z vituperiũ nõ cõ

tingit niſi in actibꝰ q̃ ſubdũt iperio rõis. ſz in actibꝰ nutritiue z gñatiue poñe ꝛcingit ee laudẽ z vituperiũ z ꝓtutẽ z vitiũ. ſic ꝑz in gula z luxuria z ꝓtutibꝰ oppoſitis. g̃ actꝰ hanc poñam ſubdunt iperio rõnis.

¶ Sꝫ ꝯ eſt qd Greg. nicenus dr. q̃ id qd nõ ꝑſuadetur a rõne eſt nutritiuũ z gñatiuũ.

¶ Hic inq̃rit. an actus vegetabilis aie q̃ ſunt actꝰ nutritiue augmentatiue z gñatiue poñan. ſint ipeabiles.

¶ Rñdeo dõm q̃ actuũ q̃dã ꝓcedũt ex appetitu naturali. q̃dã aũt ex appetitu aĩali vel itellectuali. oẽ eñ agẽs aliq̃ mõ appetit finẽ. appetitꝰ aũt naturalis nõ ꝛceq̃t aliquã apprehenſionẽ ſic ſeq̃t appetitꝰ aĩal z itellectual. rõ aũt iperat p modũ apprehẽſiue ꝓtutis. z iõ actꝰ illi q̃ ꝓcedũt ab appetitu itellectiuo vl aĩali ꝑt a rõne iperari. nõ aũt actꝰ illi q̃ ꝓcedunt ex appetitu naturali. hmõi aũt actꝰ ſunt vegetabil aie. vñ vt Greg. nicenꝰ dr. q̃ vocat naturale. q̃ gñatiuũ z nutritiuũ. z ꝑpter h̃ actꝰ vegetabil aie nõ ſubdunt imperio rõnis.

Cõclo riſi.

¶ D. rñdet tali ꝛclone. actus vegetabilis aie nõ ſubdunt iperio rõnis. Probat. actus q̃ ꝓcedunt (z ſolũ illi) ab appetitu intellectiuo vel aĩali ꝑt a rõne iperari. nõ aũt q̃ ꝓcedũt ab appetitu naturali. ſed actꝰ vegetabilis aie ꝓcedũt ab appetitu naturali. g̃ ꝛc. Maior. ꝑbat. qz rõ iperat p modũ apprehẽſiue ꝓtutis cuiꝰ. ſ. iperiũ z motio ex tendit ſolũ ad poñam mobilẽ mediante apprehẽſione q̃ eſt i ptãte rõis. ſz actꝰ appetitꝰ itellectiui z ſenſitiui ſequũt apprehẽſionẽ. nõ aũt naturalis q̃ ſeq̃t diſpõnẽ q̃litatũ materialiũ. oẽs q̃ de hmõi appetitꝰ ꝓuenit in tendere in finẽ et bonũ. nõ aũt codẽ mõ ſicut ſitis eſt appetitꝰ vegetabilis aie ſine apprehẽſione. ſz eſt diſpõ q̃dã in ariditate q̃ exigit hũidũ z frigidũ. z hõ ſiue velit ſiue nolit. oꝝ q̃ hmõi appetitũ patiat ſi diſpõ corꝑal h̃ habeat. Silr nõ q̃ vult augeri augebit. nec q̃ vult gñare gñabit. ſz h̃ ẽ ex diſpõne naturalis augmẽtatiue vel gñatiue ꝛc. Minor ꝑbat auctoritate in lra. z p ꝛñs ſeq̃t ꝛclo. Et ſtat fundamẽtũ in h̃ breuiter. qz actꝰ vegetatiue ꝓtis dependẽt a diſpõne q̃litatiua corꝑali q̃ nõ ſubeſt rõni. nec p ꝛñs actꝰ ſequẽtes. ſecus in actu appetitꝰ ſenſitiui vel intellectiui vbi actꝰ dependet ab apprehenſione q̃ ſubeſt rõni.

☞ Argumẽtũ in ꝛxiij ꝛfirmat ꝛclonẽ riſiuam.

¶ Ad ꝓmũ g̃ dõm q̃ q̃nto aliq̃s actꝰ eſt imateria lioꝝ tãto ẽ nobilioꝝ z magꝭ ſubditꝰ iperio rõis. vñ et hocipo q̃ vires aie vegetabilis nõ obediũt rõni. apparet has vires infimas eſſe.

¶ Negat ꝛña. imo coĩpo q̃ nobiliores ſunt. iõ ſubſunt iperio rõnis. qz minꝰ depẽdẽt a materia. z p oppoſitũ q̃to inferiores rũo magꝭ depẽdẽt a corꝑali diſpõne et nõ ſequũt apprehẽſionẽ mediãte q̃ rõ iperat. z ex h̃ ipo q̃ ſuperiori ꝛxiij nobilitat z excellẽtioꝝ effectus ꝓducit in quẽ nõ poſſet ſibi derelicta.

¶ Ad ſcõm dõz. q̃ ſilitudo attẽdit q̃tũ ad aliq̃d. qz ſcz ſic dr mouet mũdũ. ita aĩa mouet corꝑ⁹. nõ aũt q̃tũ ad oĩa. nõ eñ aĩa creauit corꝑ⁹ ex nihilo ſic dr mũdũ. ꝓpter qd totaliter ſubdit eius iperio.

¶ Ad maiorẽ. illud ſicut dr aliquã ſilitudinẽ nõ eq̃lita tẽ. ſilitudo. qz vtrobiq̃ eſt ꝓportio motoris ad mobile. nõ aũt q̃tũ ad ꝑfectũ iperiũ z ꝑfectã obedientiã.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Ad tertiū dōm q virt⁹ z vitiū. laus z vitupe/riū nō dēbent ipis actib⁹ nutritiue vel gñatiue po/ētie. q̄ sunt digestio z formatio corpis hūani. hz acti bus sensitiue ptis ordinatis ad act⁹ gñatiue vel nu tritiue. puta in ꝯcupiscēdo aut lectatōem cibi z vene/reoꝝ. z vtēdo fm q̄ oz. vel nō fm q̄ oportet.

¶Ad maiorē. vera vt sic. Minor negat nec pbatio valet. qz in gula z luxuria nō est vituperiū vt sunt vege/tatiue ponē. hz in actib⁹ sensitiui apparet⁹ put carēt ordine rōnis. sicut in digestione nō est laus aut vitiū morale hz in inordinata ꝯcupiscētia cibi. vl etiā in inordinata sum/ptōe cibi q̄ est p man⁹ z appetitū sensitiuū. put infert nota bile nocumētū corpi. Sitī de luxuria. qz in actu venereo Scot⁹ ꝯcor. q̄ exercet ꝑt ꝯcupiscētiā sensualē ꝓ ordinē rōnis. ¶No ta q̄ de materia hui⁹ solōnis bñ loq̄t Scot⁹ in. ij. dis. x ij. in rñsione ad tertiā ꝯclonē vbi sic dr. Poña motiua ē in prāte volūtatis. sitī poñe sensitiue z etiā vegetatiue q̄trēnus dependent a motiua. sicut poña vegetatiua q̄tū ad nutritiuā requirit apōnē nutribilis. z sitī approximationē actiui ad passiuū. z fm h poña gñatiua ē in prāte nra. et in ea p̄t esse peccatū materialr inq̄tū ad actū inordina/tū p̄cedit poña motiua que est in potestate volūtatis. sitī etiā q̄tū ad poñas sensitiuas q̄trenus organones caꝝ de pendent a poña motiua. vnde Aug. xi. de trinita. ca. viij. dr. q̄ qz oculus palpebraꝝ necessario requirit ad visionem. z motꝰ localis palpebraꝝ obedit aīe. eatenꝰ visio est in vo/lentis prāte. Sed sunt ne hmōi poñe (.s. sensitiue) aliter in prāte volūtatis q̄ p̄ncipiū motiuū. Dico q̄ sic inq̄tū hz pfectius pōt in actū suū ex hoc q̄ volūtas hz actū circa idē obiectū. Ptz in visu. nā stante eadē dispōne obiecti et oculi potest visus impari a volūtate. vt absq; motu lo cali intueat nūc aliquē punctū pfectius q̄ prꝰ. z ꝓ in casu dē pyramide. z infra eandē axem ꝑpendicularē. vo/luntatis. hec ille. que faciūt ꝑ declaratōne dictoꝝ in hoc articulo z in p̄cedenti. zc.

¶Utr actus exterioꝝ membroꝝ imperet.

K Ar. viij. AD nonū sic ꝓcedit. Videt q̄ membra corporis nō obediant rōni q̄tū ad actꝰ suos. constat enī q̄ mēbra corpis magis distant a rōne q̄z vires aīe vegetabilis. hz vires aīe vegetabilis nō obediūt rōni. vt dictū ē. g̃ multo minus mēbra corpis. ¶Ꝓ. cor est p̄ncipiū motꝰ aīalis. hz motꝰ cordis nō subdit⁹ iperio rōnis. dicit enī Greg. nicenus. q̄ pulsatiuū nō est ptūs ibi le rōne. g̃ motus mēbroꝝ corpaliū nō subiacet ipe/rio rōnis. ¶Ꝓ. Aug. dr. xiij. de ciui. dei. q̄ motꝰ mē broꝝ genitaliū aliq̄n ipoꝝtunꝰ est nullo potente. aliq̄n aūt destituit inhiātem. z cū in aīo ꝯcupiscētia ferueat. friget in corpe. g̃ motꝰ mēbroꝝ nō obediūt rōni. ¶Sz ꝓtra est qđ Aug. dicit octauo ꝓfes. Im/perat animus vt moueat manus. z tanta est facul/tas vt vix a seruitio discernat imperiū.

¶Hic inq̄rit an motꝰ z actꝰ mēbroꝝ corpaliū sint imperati a ratione.

¶Rñdeo dōm. q̄ membra corpis sunt organa quedā poñaꝝ aīe. vñ eo mō quo poñe aīe se hnt ad hoc q̄ obediāt rōni. hoc modo se hnt etiam corpis mēbra. quia igit vires sensitiue subdūtur imperio rōnis. nō aūt vires naturales. ideo ocs motꝰ membroꝝ que mouent a potētijs sensitiuis subdūt impe rio rōnis. motus aūt mēbroꝝ qui ꝓsequūt vires na turales nō subdunt imperio rōnis.

¶Ad rñdet tali ꝓclone. Omes motus mēbroꝝ que mouent a potētijs zc. vt in fine corpis p totū (.i. motꝰ qui. Cōclo iij. sequt membra vt mouētur motu locali mediāte hꝰ potētijs sensitiuis. z etiā motiua executia. tales sunt iperabiles. hz nō istī motꝰ q̄ sunt in mēbris a virtute hꝰ vegetatiuis. vt sunt augmētū mēbroꝝ z nutritio) Probat ꝓclo. eo mō q̄ poñe aīe se hnt ad hꝰ q̄ obediāt rōni. hoc mō se hnt etiā mēbra corpis. g̃ ꝓclo vera. Ad⁹ pbat. qz mēbra sunt q̄ dam organa poñaꝝ aīe. z ergo sicut potentie se hnt (pu/ta ad obediendum) sic organa que obediūt ipis potētijs Cōsequētia pbat. qz vires sensitiue obediunt nō natura les vt patuit. g̃ bene sequit ꝓclo. Cōfirmat etiā argumē/to in contrarium.

¶Ad p̄mū g̃ dōm. q̄ mēbra nō mouēt seipa. sed mouētur ꝑ potētias aīe. quaꝝ quedā sunt rōm vi cinniores q̄z vires aīe vegetabilis.

¶Ad alter vera. magis distant entitatiue hz nō magꝝ mouet. qz sunt etiā instrumēta virtū sensitiuaꝝ. q̄ ad alꝰ quos motus q̄ audiūt rōnē. Quare negat ꝓa.

¶Ad sc̄m dōm. q̄ in his q̄ ad intellectū z volū tatē pertinēt p̄mū inuenit id qđ est fm naturā ex quo alia deriuāt. vt a cognitōe p̄ncipioꝝ naturalr notoꝝ deriuat cognitio ꝯclonū. z a volūtate finis naturalr cōsiderati deriuat electio coꝝ q̄ sunt ad finē. ita etiaꝫ in corpalibus motib⁹ p̄ncipiū est fm naturā. p̄ncipiū aūt corpalis motꝰ est a motu cordis. vñ motꝰ cor dis fm naturā est z nō fm volūtatē. ꝓsequit enī si cut ꝑ se accīs vitā q̄ est ex vnione corpis z aīe. sicut motꝰ grauiū z leuiū ꝓsequt formā substātialē ipoꝝ. vñ z a generāte moueri dicuntur fm pḥm in. viij. phy. z ꝓpter hꝰ motꝰ iste vitalis dr. vñ Greg. nicenꝰ dr. q̄ sicut gnatiū z nutritiū nō obedit rōni. ita nec pulsatiū qđ est vitale. pulsatiuū aūt appellat motuꝫ cordis. q̄ manifestat ꝑ venas pulsatiles.

¶Cōsequēria negat. qz nō oz si ꝑmus motus qui est naturalis nō est sub iperio q̄ alij nō sint. q̄ nō sunt natu/rales sed p̄ter esse volūtarij. ¶Nota q̄. d. san. in hac so lutione ponit q̄ alibi extensius ꝓsequt. videlicet q̄ motus cordis q̄ dicat vitalis in aīalib⁹ sequtur aīam nō quidē sed sensitiuā. z ꝺ sine cui⁹ poña organica media. z est ille motꝰ nō pure naturalis. hz aīalis. hz motꝰ progressiuꝰ ē ab aīa mediāte poña. vide de h. d. san. in epusculo. xxxv. de motu cordis ad longū. vbi etiā hz in fine q̄ valēt ꝑ ꝓclo/nē sequenti. vide de hoc etiam ad longū Capreolum in fine quarti ad argumenta Aureoli.

¶Ad tertiū dōm. q̄ sicut Aug. dr in. xiiij. de ciui. dei. hꝰ q̄ motꝰ genitaliū mēbroꝝ rōni nō obedit est ex pena peccati. vt. s. aīa sue obedictie ad deū in illo ꝑ cipue mēbro pena inobedictie patiat. ꝑ qđ peccatū originale ad posteros traducit.

¶D. soluit hꝰ argumētū dupliciter. ꝓmo theologice dare in. iij. an aūt z sine peccato z sine iustitia originali fuisset

hmōi rebellio infra videbit in materia de peccato originali. deinde secūdo. D. soluit rōne naturali z ꝓmo ratione naturali gñali cum dicit.

q. lxxv. ar. 3 ¶Sed qz ꝑ peccatū p̄mi parentis. vt infra dicetur. natura est sibi relicta subtracto supnaturali do no q̄ hoi diuinitꝰ erat collatū. tō ꝓsideranda est rō naturalis q̄re motꝰ hmōi mēbroꝝ specialr rōni non obedit. cui⁹ cām assignat Aristo. in li. de causis mo tus aīalū. dicēs inuolūtarios cē motꝰ cordis z mē bri pudendi. s. qz ex aliq̄ apprehēsione hmōi mēbra ꝓmouētur. inq̄tū scz intellectus z phātasia repsen/tant aliq̄ ex qbꝰ ꝓsequūt passiones aīe. ad quas ꝓse quit motus hoꝝ mēbroꝝ. nō tñ mouet fm illum rōnis aut intellectus. qz scz ad motū hoꝝ mēbroꝝ requirit aliq̄ alteratio naturalis scz caliditatꝫ z frigidi tatis. q̄ qđē alteratio nō subiacet iperio rōnis.

¶Sc̄do soluit rōne naturali speciali dicens.

¶Specialiter aūt hoc accidit in his duob⁹ mē bris. qz vtrūq; istoꝝ mēbroꝝ est quasi gōdā aīal se paratū inq̄tū est p̄ncipiū vite. p̄ncipiū aūt est vir tute totū. coꝝ em̄ p̄ncipiū est semen. z ex membro ge nitali virtus erit seminalis q̄ est virtute totū aīal. et ideo hīt ꝓprios motus naturalr. qz p̄ncipia opter In solu. sc̄di esse naturalia. vt dictū est.

¶Questio. xviij. de bonitate z malicia hūanoꝝ actuū in generali.

DOst hoc considerandū est de bonitate et malicia hūanoꝝ actuū. Et ꝓmo quō actio hūana sit bona vel mala. Sc̄do debis q̄ cōsequūt ad bonitatē vel maliciā hūanoꝝ actuū. puta meritū vel demeritū peccatū z cul pa. Circa ꝓmū occurrit triplex ꝓsideratio. Pria est de bonitate z malicia hūanoꝝ actuū in gñali. Se/cunda de bonitate z malicia interioꝝ actuū. Tertia de bonitate z malicia exterioꝝ actuū. Circa ꝓmum querunt vndecim. Primo. vtr oīs actio sit actio bona. vel aliqua sit mala. Secūdo. vtr actio hois habeat q̄ sit bona vel mala ex obiecto. Tertio. vtr hoc habeat ex circūstantia. Quarto. vtr hoc habeat ex fine. Quinto. vtr aliqua actio hois sit bona vel mala in sua specie. Sexto. vtr actus habeat speciē boni vl mali ex fine. Septimo. vtr species que est ex fine cōtineatur sub specie que est ex obiecto sicut sub genere aut cōuerso. Octauo. vtr sit aliquis ac tus indifferens fm suam speciē. Nono. vtr aliquis actus sit indifferens fm individuū. Decimo. vtrū aliqua circūstantia cōstituat actum moralē in specie boni vel mali. Undecimo. vtr oīs circūstantia augens bonitatē vel maliciā ꝓstituat actū moralez in specie boni vel mali.

¶Postq̄. d. san. determinauit de ꝓditiōe actuū hūa/noꝝ q̄ sunt hoi. ꝑtij. hic ꝓpr agit de coꝝ distinctiōe ꝑ bo/nū. z malū. Rō aūt ordinis est. qz bonitas z malicia mo

ralis ꝓsequūtur ad actus hūanos inq̄tū sunt volūtarij. et volūtarium necessario ꝓsupponit eis zc. In presenti igit tractatu duo p̄ncipalr facit. ꝓmo determinat de his q̄ ꝑ tinēt ad bonitatē vel maliciā hūane actōis de directo. Se/cūdo de his q̄ hīt se p modū ꝓcomitātie vt sunt meritū et demeritū recti z obliqui. z ꝺ in. q. xxi. Circa ꝑm⁹ tria facit. ꝓmo determinat de bonitate z malicia hūanoꝝ ac/tuū in gñali. Sc̄do de bonitate z malicia interioꝝ actuum in speciali. q. xix. tertio de bonitate z malicia exterioꝝ ac/tuū. q. xx. in questione ꝯo pñti duo facit. ꝓmo oñdit per modū ꝑambuli ad sequēria q̄ actio hūana sit q̄dq̄ bo/na q̄dq̄ mala. Sc̄do ꝓsequit intentum oñendo ex qbꝰ et quō sumit bonitas in ipa ar. ij.

¶Utr oīs actio sit bona vel aliq̄ sit mala.

AD ꝓmū sic ꝓcedit. Videt q̄ oīs actio hois sit bona z nulla sit mala. dicit enī Dionysius quarto ca. de di. no. q̄ malū nō agit nisi virtute boni. sed virtute bo ni nō fit malū. ergo nulla actio est mala. ¶Preterea nihil agit nisi fm q̄ est actu. nō ast aūt aliquid malū fm q̄ est actu. sed fm q̄ potētia ꝑficitur actu. inq̄/tū aūt potentia ꝑficitur ꝑ actum est bonū. vt dicit in. ix. metaphi. nihil ergo agit inq̄tuꝫ est malū. sed solū inq̄tū est bonū. oīs g̃ actio est bona z nulla mala. ¶Ꝓ. malū nō ꝑt esse cā nisi ꝑ accīs. vt patꝫ ꝑ Diony. quarto ca. de di. no. sed oīs actionis est aliquis per se effectus. nulla g̃ actio est mala. hz oīs actio est bona. ¶Sz ꝓtra est qđ dīs dicit Joh. iij. Oīs qui male agit odit lucem. est ergo aliqua ac tio hominis mala.

¶Hic D. ꝓmo determinat questionē. an est. ¶No ta aūt q̄ qz vt hz ꝑs. ij. posteriꝰ. Omnis questio est questio medij. ita vt idē sit q̄rere an q̄dratura circuli est. et an sit aliq̄d medium ad ipam. z habito medio habet a priori q̄ q̄dratura sit. sic in hoc articulo. D. rñdendo ad questionē q̄ querit an oīs actio sit bona z nulla mala oñdit medium z causam ꝑ quā actio est bona z mala vo/lens per hoc satis responsum esse q̄sito q̄ aliq̄ sit bona aliq̄ mala. z intelligit q̄situ de actione hois vt sic (id est actio/ne hūana) qz vt dictum est hoc determinat de distinctione actionis volūtarie z ꝑ ꝑās hūane nō aūt de actiōe qua/cūq; (scz etiā naturali) cuius z ex rñsione hīt possit. vñ ac tio naturalis bona vl mala dicat. Dicit ergo.

¶Rñdeo dōm. q̄ de bono z malo in actionibus opter loq̄ sicut de bono z malo in reb⁹. eo q̄ vnaq̄q; res talē actionē. p̄ducit qualis est ipa.

¶D. rñdet tali ꝓclone oñdente causam formal rñsio nis ad questitū scz q̄ aliqua est bona aliq̄ mala. ois actio inq̄tū hz aliq̄d de esse intantū hz de bonitate. inq̄tū ꝭo deficit ei aliq̄d de plenitudine essendi q̄ debet actioni hūa/ne inhārū deficit a bonitate z sic dr mala. Probat. de bo/no z malo in actionib⁹ oz loq̄ sicut de bono z malo in reb⁹ ita scz q̄ ꝑ idē sunt bone res z actiones (ꝑ idē dico ꝓportionabiliter) hz in reb⁹ vnūq̄q; tm hz de bono q̄tum hz de esse. z q̄tū hz de esse tm de bonitate. inq̄tū vero aliq̄d ei deficit de plenitudine essendi intantū deficit a bonitate z dr malū. igit ꝓclo vera. Huius rōnis. D. ꝓmo ꝓmittit

Universidad de Deusto
Biblioteca

maiorē. scdo. pſequit diffuſe minorē. ibi. Jn rebꝫ cē. tertio ſubinfert ꝓclonē. ibi. Sic igit cē. Maior ḡ pbat. qz vna q̄q̄ res talē actiōem. pducit q̄lis ē ipa. qz ſi bona ⁊ pfecta vt ſic. pducit bonā actōe. ſi āt deficit ⁊ actio erit deficiēs et mala. ⁊ ꝓ ꝑs maior ꝑba. q̄ ex eadē radice pēder boni/tas rei ⁊ actōis. ſ. a pfectōe ⁊ plenitudie eēndi. adūrti āt (p idē ꝓportionabilr) qz res ſt/ bone p aliq̄ entia poſitiua abſoluta ſicut p eſſe ⁊ q̄litates. ſed actiones hñt ſuā boni tatē p aliquas ꝓmenſuratōes ⁊ habitudines q̄ ꝓſtituūt actionē in plenitudine eſſendi. vtputa habitudo ad fines circūſtātias ⁊ hmōi. vñ diuerſe ꝓmenſurationes ꝓſtituūt actōem moralē bonā. Hoiem āt entia abſoluta. vide. d. ſan. de malo materia. ꝑ. q. iij. vtimur noīe pfectōnis largge fm q̄ in ſe ꝓhendit quenientē menſurā ⁊ formā ⁊ ordi/nē. hoc ille. ſic in ꝓpoſito. Cōcordat Scot⁹ in qōlibeꝯ. q. xviij. in pmo pncipali vbi ꝺr bonitatē iportare relatiōem vel multas relatōes q̄ tñ hñt modū q̄litatis in denomi/nādo vt patebit ar. v. Cōſequēter cū dicit.

¶ Jn rebꝫ āt vnūqōq; tñ hꝫ ꝺe bono. q̄ztum hꝫ ꝺe cē. bonū em̄ ⁊ ens quertūr. vt in pmo dictū eſt. q. v. ar. iij.

¶ Proſequitur minorē pncipalē. pbās ꝑ pmā eⁿ. prez/ſcdo ſecūdā. ibi. Solus āt cē. tertio modificat aliq̄ dicta in illis qrib. ibi. Sz qz cē. pma ḡ ꝑs q̄lis videat etiam ꝓlecti duas tñ in ſuba ē vna. ſ. q̄ q̄tū hꝫ de bono tñ de cē et ecōtra, pbat ſic. Bonū ⁊ ens quertūtur. igit q̄tū hꝫ vnūqōq; de entitate tñ hꝫ de bonitate. lꝫ (vt poſtea tāge tur) ꝫ nō ab eodē habeat q̄ dicat ens ſimplr ⁊ bonū ſim pliciter. tñ ꝫ vez eſt. q̄ ſi habeat multū de entitate ſubali ⁊ accidētali q̄ erit eo magis bonū. ⁊ ſi habeat magnā bo/nitatē ꝓſtituram ex ſuba ⁊ ex pfectōnibꝫ ſup additis erit etiā pfectū ens. Conſequēter ibi.

¶ Solus āt eⁿ hꝫ totā plenitudinē ſui cē fm ali q̄d vnū ⁊ ſimpler. vnaq̄q; res ꝓ hꝫ plenitudinem eēndi ſibi quenientē fm diuerſa. Un in aliq̄bꝫ ꝓtingit q̄ q̄tū ad aliq̄d hñt eſſe. ⁊ tñ eis aliq̄d ꝺeficit ad plenitudinē eēndi eis debitā.

Oñdit ſecūdā ptē minoris pncipalis. ſ. q̄ inq̄tū rei defi cit de plenitudine eſſendi in tñ deficit de bonitate. Illa ꝑs vnū ſupponit ⁊ vnū ꝺr ⁊ pmo manifeſtat. D. ſuppoſi tū. ſcdo dictū. ibi. Quātū igit cē. Supponit āūt aliquid poſſe deficere a plenitudine eēndi; pter illud ſuppoſitum manifeſtādū ponit q̄ddā notabile ex q̄ habet ral' ꝓclo il/la ſuppoſiti verificanua. in aliq̄bꝫ ꝓtingit q̄ q̄tū cē. vt in fine lre. Probat rōne ⁊ exemplariter. ibi. Sicut ad cē. Rō/ne ſic. ſolus deⁿ hꝫ totā plenitudinē ſui cē fm vnū ⁊ ſim/pler. vnaq̄q; res ꝓ (. ſ. creata) hꝫ plenitudinē eēndi ſibi quenientē fm diuerſa. q̄ ſeq̄t ꝓclo. Ja is relinq̄tur notum ex dictis. ꝑ. q. v. qz ſolus deⁿ eſt ſubſtantialr bonⁿ ſim/pliciter. creature āt ꝑ eſſe a ſe diſtinctū ⁊ p accidentia ſu/peraddita. Cōſequenter ibi.

¶ Sicut ad plenitudinē eſſe hūani reqūritur q̄ ſit qddā ꝓpoſitū ex aia ⁊ corpe. hñs oēs poñas ⁊ in/ſtrumēta ꝓgnitōis ⁊ motⁿ. vñ ſi aliq̄d horꝫ ꝺeficiat alicui hoi ꝺeficit ei aliq̄d ꝺe plenitudine ſui eſſe.

¶ Declarat eandē ꝓclonē ſuppoſitalē exemplariter de hoie cui ꝺr aliq̄d deeſſe puta aliq̄s inſtrumēnuz vel aliq̄ poña Et nota q̄ hec ꝓclo ꝺr in aliq̄bꝫ ꝓtingit q̄ defi/ciūt a plenitudine eſſendi. ꝫ ꝺr ꝓter ſubas angelicas in q̄bꝫ ſupponim⁹ nullū poſſe eſſe defectū a plenitudie eſſen/di naturalr. ſz in illis inferioribꝫ. vñ de hoie exēplificanuz

hūanoꝝ actuū in gñali.

eſt q̄ eſt de ordie inferiorꝫ corruptibiliū Deinde cū ꝺr.

¶ Quātū igit hꝫ ꝺe eſſe tñ hꝫ ꝺe bonitate. inq̄tuz ꝓ aliq̄d ei ꝺeficit. ꝺe plenitudie eēndi. intātū ꝺeficit a bonitate. ⁊ ꝺr malū. ſic hō cecⁿ hꝫ ꝺe bonitate q̄ vi/uit ⁊ malū ē ei q̄ caret viſu. ſi ꝓ nihil haberet ꝺe entitate vl' bonitate. neq; malū neq; bonū ꝺici poſſet

¶ Manifeſtat ꝫ q̄ ꝺr ſcda ꝑs minoris ſepe dicte rez ſumēdo pri⁹ ipaz minorē q̄ ad ābas ptes clare ⁊ manifeſ ſtat ſcdam ptē de hoie cecō. ⁊ addit. D. q̄ ſi hō nihil ha/beret de entitate ⁊ bonitate neq; malū neq; bonū ꝺici poſ ſet. ⁊ de bono q̄dē daz eſt. de malo āt pz fundamentū ex d. ſan. in de malo. q. p. qz malū ꝺr ꝓuatio fundata in aliq̄ entitate poſitiua. quare ſi nō eſt ens nec malū erit.

Deinde ibi.

¶ Sz qz ꝺe rōne boni ē ipa plenitudo eēndi. ſiq̄/dē alicui aliq̄d ꝺeſuerit ⁊ ꝺebita eſſendi plenitudine nō ꝺicet ſimplr bonū. ſz fm q̄d inq̄tū ē ens. poterit tñ ꝺici ſimplr ens. ⁊ ſz q̄d nō ens. vt i pmo dictū ē. p. q. v. ar. p. pmo.

¶ Adūgit qd dā notabile differētiale ⁊ moderatiuū circa dicta. qz dictū eſt q̄ bonū ⁊ ens quertūr. ⁊ q̄tū ali/q̄d hꝫ de entitate tñ de bonitate. tñ dña eſt q̄ ad hoc q̄ aliūde ꝺr ens ſimplr ⁊ bonum ſimplr. ⁊ ſi alicui ꝺeſuerit plenitudo eſſendi nō ꝺr ſimplr bonū ſz fm q̄d inq̄tū eſt ens. poterit tñ ſimplr dici ens. ⁊ rō diuerſitatis ē. q̄ ple/nitudo eſſendi eſt de rōne boni q̄d ē vltimū ⁊ pfectuz. nō aūt eſt de rōne entis ſimplr. ad q̄d ſufficit q̄ habeat eē ſub ſtātiale. ſz ad bonū reqūrit eē ſubale ⁊ accitale. ⁊ de his ꝑ. p. q. v. ar. ꝑ. in ſolonib⁹ Tunc ibi.

¶ Sic igit ꝺom eſt q̄ oīs actio inq̄tū hꝫ aliq̄d ꝺe eſſe. intātū hꝫ ꝺe bonitate. inq̄tū ꝓ ꝺeficit ei aliq̄d ꝺe plenitudie eēndi q̄ ꝺebet actioni hūane intātū ꝺe/ficit a bonitate. ⁊ ſic ꝺr mala. puta ſi ꝺeficiat ei. vl' ꝺe miata q̄ntitas fm rōnē. vl' ꝺebit⁹ loc⁹. vl' aliq̄d hmōi

¶ Subinfert ex dictis rōne ꝓclonē nīſiuā ⁊ ſcdam eⁿ ptē ſpialr explicat clare. ¶ Nota aūt ꝫ duo. ꝓmo ver bū. D. cū ꝺr (ꝺeficiat) qz itelligit de defectu ꝓuatiuo nō negatiuo Defectⁿ em̄ negatiuⁿ. vt patuit ſupra. q. x. ar. q. in fine cor. facit q̄dē non bonū ſz non facit malū. vnde ex D. in ꝓclone ꝺr Si ꝺeficiat a plenitudine q̄ ꝺebet actōni hūane ¶ Nota ſcdo ꝓbū. D. (ſecūdū rōnē) ex q̄ habet q. D. loq̄tur de bonitate actionis q̄ ſumit p habitudinē ad rōnem. ita q̄ plenitudo p quā actio eſt bona eſt plena ꝓformitas adrōnē. ⁊ p ꝑs loq̄t hic. D. de bonitate ac/tionis moralis vt ſic. vide Scotū in. ij. diſ. xl. ꝓformiter ad hic poſita loquentē. vñ ꝺr inter cetera ad ꝓpoſitū Bo nitas moralis eſt ex aggregatiōe oīm quenientiū actui nō abſolute ex natura actⁿ ſz q̄ quenient ei fm rectā rōnē cē. hec ille. Et idē eſt ꝺicere quenit ex aggregatōe cē. ſicut di cere ex plenitudine eſſendi cē. vide eundem in qōlibetis. q. xviij. in pmo pncipali.

Scotꝰ

Argumētū in cōtrariū Confirmat ꝓclonem di recte nīſiuā q̄ſiti. qz nō oīs eſt bona ſz aliq̄ mala.

¶ Ad pmū ḡ ꝺom q̄ malū agit in ſtute boni ꝺe/ficietis. ſi em̄ nihil eēt ibi de bono. neq; eēt ens. neq; agere poſſet. ſi āt nō eēt ꝺeficiens nō eſſet malū. vñ ⁊ actio catſata eſt qꝺdam bonū ꝺeficiēs. qz fm q̄d eſt bonū. ſimpliciter aūt malum.

¶ Ad maiorē huius pmi argumēti añ ⁊trariū dico. malū nō agit niſi in ſtute boni. ſz deficiens Ad mino rem. ſtute boni vt ſic nō fit malū (ſcz in actōe) vez ē in ſtute boni pfecti. tñ in ſtute boni fm q̄d ⁊ deficientis fit malū in actōe ⁊ in effectu. ꝓrio. ſz in ſtute boni pfecti poſ ſit fieri malū in effectu alieno. ſz ꝑ accīs. vt ꝓz ꝑ. p. q. xlix. ar. ꝑ°. et in de Malo mate. ꝑ. ar. iij. ḡ nulla actio ē mala negaī ꝑñs. qz actio agētis fm q̄d boni ⁊ ꝺeficientis po/teſt eſſe mala.

¶ Ad ſcdm ꝺom. q̄ nihil ꝓhibet aliq̄d eē fm q̄d in actu. vñ agere poſſit. ⁊ fm aliud ꝓtinari actu. vñ cauſet ꝺeficiētē actōem. ſicut hō cecus actu hꝫ ꝑtu/tem greſſiuā ꝑ q̄nā ambulare ꝑt. ſz inq̄tū caret viſu q̄ dirigit in ambulando. patiē ꝺefectū in ambulan/do ꝺ ambulat ceſpitando.

¶ Maior vera ē nō agit niſi fm q̄ ē actu. tñ q̄ ē in actu fm vnū. ꝑ q̄uari alio. rōe cui⁹ ꝺeficit in actōe vt ꝓz in exēplo lre de cecō. Nihil ḡ agit inq̄tū ē malū. cē. Nec ſi inq̄tū ſpecificet ⁊ ꝺicat rōem agēdi. tñ ſuppoſitū q̄ ē eſt malū ꝑt agere. ita q̄ inq̄tū ꝺicat ꝓcomitantiā ad agens inq̄tū q̄ ꝺeficit ꝑt agere ⁊ fm aliud ꝺeficit. rōe cui⁹ ꝺe/fectus relinq̄t in actōe ꝺefect⁹. Un negaī ꝓña. qz ecto rō agēdi ſit bonū. tñ ſuppoſitū agēs ꝑt eē q̄uatū aliq̄ pfecti/one ex qua q̄uatōe ſeq̄t malū in actōe cē.

¶ Ad tertiū ꝺom. q̄ actio mala ꝑt hab ere aliquē effectū p ſe fm id q̄d hꝫ ꝺe bonitate ⁊ entitate. ſicut adulteriū ē cā generatōis hūane inq̄tū hꝫ ꝓmixtio nem maris ⁊ femine. nō āt inq̄tū caret ꝺrdie rōnis ar. ſ.

¶ Maior vera ⁊ intelligit cā ꝑ accīs. vt ꝑ accīs te/net ſe ex pte cauſe (. i. malū nō cauſat niſi rōe boni cui cō/iungit) Et nō ē cā ꝑ accīs vt tenet ſe rōe effect⁹ (ꝫ ē nō cauſat effectū ꝑ accīs) De ꝫ in de Malo. q. ꝑ. ar. iij. ad q̄tū in ſili Ad minorē rñdet Doc. actio vt actio ē hꝫ effectū realē naturalē. ſz actōis vt mala. negaī q̄ ſit effe/ctus naturalⁿ. lꝫ eā vt ſic ꝓſequaī ꝑter intentū agētis effe ctus moralⁿ. q̄ ē virtuperiū ¶ Nota q̄ actōis male mo raliter aliter ē effectⁿ ꝑ accīs moralⁿ. ⁊ aliter naturalⁿ. Ac tio em̄ mala hꝫ effectū ꝑ accīs naturalē. ex pte cauſe. i. ulā malicia formalr nō cauſat effectū naturalē. ſz bonitas ſpius actus naturalr cui ꝓiungit. Un malū agit ꝑ accīs id ē ꝑ aliud. ⁊ agit malū naturalē effectū. nō in abſtracto ſz in ꝓcreto. ſz actio mala formalr. i. rōe malicie hꝫ effectū moralē. ꝑ accīs q̄dē. q̄ ad intentōem agētis. nō tñ ꝑ acci/dens q̄ ad actōnem malā ⁊ petīm vt ſic. qz videlicz male agens nō intēdit virtuperiū ⁊ penā. tñ ex natura pcti ē q̄ obligет ſe ad penā ⁊ virtuperiū ⁊ demeritū. vt patebit in/fra. q. lxxxvij. ar. ꝑ. ad pmū. Doc. āt in ſolutiōe intelligit q̄ actio mala rōe formalⁿ hꝫ ꝑ accīs effectū naturalē Cū ꝫ ſtat q̄ ꝑ ſe habeat effectū moralē q̄ ē reatⁿ pene ⁊ hmōi (ꝑ ſe inquā ex pte actōis male) lꝫ ꝑ accīs ex pte agentⁿ. Et de ꝫ etiā infra q. lxxiij. ar. viij. qz q̄nqz aliq̄d ꝑ ſe ꝓſe/q̄tur pctm. ⁊ tñ nō eſt intentum

¶ Utq; actio hoīs hēat q̄ ſit bona vl' mala ex obiecto

BAD ſcdm ſic ꝓcedit. Videt q̄ actio non habeat bonitatē vel malicia ex obiecto. obiectū em̄ actōis ē res. in rebꝫ āt nō eſt malū. ſz in vſu peccantiū. vt Aug. ꝺr in li. tertio. de doctrina chriſtiana. ḡ actio hūana nō hꝫ bonitatē vl' malicia ex obiecto. ¶ ꝫ. obiectū ꝓpa/

ratur ad actōem vt materia. bonitas āt rei nō eſt ex materia. ſz magꝫ ex forma q̄ ē actus. ḡ bonū ⁊ malū nō ē in actibꝫ ex obiecto. ¶ ꝫ. obiectū potētie acti/ue ꝓparaī ad actōem ſicut effectⁿ ad cām. ſz bonitas cauſe nō ꝺependet ex effectu. ſz magꝫ ecōuerſo. ḡ actio hūana nō hꝫ bonitatē vl' malicia ex obiecto. ¶ Sz ꝓtra eſt qd ꝺr Oſee. ix. Facti ſunt abominabiles ſi/cut ea q̄ ꝺilexerūt. ſit āt hō xo abominabil' ꝑpt ma licia ſiue operatōis. ḡ malicia opatōnis ē fm obiecta mala q̄ hō ꝺiligit. ⁊ eadē rō ē ex bonitate actōis.

¶ Hic Doc. accedit ad pncipale ꝓpoſitū oñendo ex qbꝫ ⁊ q̄liter actio hūana ſortiaī bonitatē ⁊ malicia. Et ꝺi uidit in duo. Prio oſtendit ex qbꝫ ſumaī bonū ⁊ malum in actōe hūana. Scdo oñdit q̄ ꝺifferēter fm hmōi dicaī actio bona vl' mala. ar. v. Prima diuidit in tres ſpes fm tria ex qbꝫ ſpecialr ſumit bonitas ⁊ malicia in actōne hu mana q̄ ſunt obiectū. circūſtantia ⁊ finis. ſcda ē in ar. iij. tertia in ar. iij. Quert ḡ hic de obiecto

¶ Rñdeo ꝺom. q̄ ſicut dictū ē bonū ⁊ malū ac/tionis ſicut ⁊ ceteraꝝ rez attēdit ex plenitudie eſſen di vl' ꝺefectu ipius. Primū āt q̄d ad plenitudinem eſſendi ptinere videt. ē id q̄d ꝺat rei ſpeciem.

¶ Doct. pmo deducit quādam ꝓclonē ꝑambularē. Scdo applicat ⁊ infert ꝓclonē nīſiuā. ibi. Sicut aūt cē. Probat ḡ Doc. talē ꝓclonē ꝑambularē. Primū bonū ⁊ malū actōis attēdit ex illo q̄d ꝺat ei ſpēm. Probat. bo/num ⁊ malū actōis attēdit ex cē. ſz pmū. vt in lra. Ma/ior nota ex ar. ꝑ. q̄ ſic ē ꝺe bonitate rez. ḡ ⁊ actionū Mi nor relinq̄t nota. Et intelligit q̄ ꝺans ſpēm ꝺat pmā bo nitatē. ꝓtiā iſti rei. Sicut aia rōnal' ꝺat hoi bonitatē ſpe cificā. Licet em̄ añ aduentū aie fuerit bonitas embꝛio/nis. nō tñ erat bonitas hois Cōſequēter cū ꝺr

¶ Sicut āt res naturalⁿ hꝫ ſpēm ex ſua forma. ita actio hꝫ ſpēm ex obiecto. ſicut ⁊ motⁿ ex termio. ⁊ ꝺ ſicut pma bonitas rei naturalⁿ attēdit ex ſua forma q̄ ꝺat ſpēm ei. ita ⁊ pma bonitas actⁿ moralⁿ attēdit ex obiecto ꝓuenienti. vñ ⁊ a q̄buſdā vocaī bonū ex genere puta vti re ſua.

¶ Applicat ꝑdictā ꝓclonē ⁊ infert talē ꝓclonē nīſiuā Prima bonitas actⁿ moralⁿ attēdit ex obiecto ꝓuenienti ex pmū malū in actōibꝫ moralibꝫ ē q̄d ē ex obiecto. ꝓbat pmū bonū ⁊ malū actōis ē ex illo q̄d ꝺat ei ſpēm. ſz ſicut res naturalⁿ hꝫ ſpēm ex ſua forma. ita actio ex obiecto. ḡ cē. Maior ꝑz ex dictis. Minor patuit ſupra. q. ꝑ. ar. iij. ⁊ ꝑ baī hic a ſili de motu. Cōcluſionē āt infert Doc. ⁊ ꝓfir/mat eā pmo q̄ ad pmā eⁿ ptē. ſcdo q̄ ad ſcdam. ibi. Et ſicut in cē. Cōfirmat āt pmā ptem ex dicto cōi alioꝝ. qz nomē illⁿ bonitatis quā actio hꝫ ex obiecto ꝺr bonitas ex gñe. qz videlicet ē actio circa rē ꝓfoꝛmiter ad rectam rōem ſicut vti re ſua. Cōſequēter ibi.

¶ Et ſicut in rebꝫ naturalibꝫ pmū. malū ē ſi res generata nō ꝓſeq̄t formā ſpecificā. pura ſi nō gene/reī hō. ꝫ aliq̄d loco hois. ita pmū malū in actionibꝫ moralibꝫ ē q̄d ē ex obiecto. ſicut accipere aliena. ⁊ ꝺr malū ex gñe. gñe ꝑ ſpecie accepto. eo mō loquēdi q̄ ꝺicimꝰ humanū genus totā humanā ſpeciem

¶ Subinfert ſcdaz ptē ꝓclonis quā ꝓfirmat ex ſili in rebꝫ naturalibꝫ. Et ex noīe iſtius mali. qz vocaī malū ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

generē. accipiendo genus ꝓ specie. q̄ mō loquēdi vitat pbs. v. phy. sicꝫ in diffinitōe ꝙnter se hñe. qz accipit genus ꝓ specie. cū dicunt ꝙsequēter se hñe inter q̄ nō mediat aliq̄d eiusdē gñis. id est ꝙxī. ☞ Circa dicta sunt tria notāda. Primo circa h̄ ꝙ Doc. dr bonitatē ex obiecto cē ꝑmā. huꝰ cām ꝓbū videt Doc. hñe in tertio. dis. xxxvj. ar. vltio. vbi sic dr. Sic g̃ ꝓz rō distinctōis bonitatis actuū q̄ in ifa ponit. Et quo ad bonitates adinuicem se habeāt. Prima em̄ bonitas q̄ ē ex essentia actꝰ est cōis oib⁹ actib⁹. vñ ipa substernit oib⁹ alijs bonitatib⁹. inter q̄s ꝑmo supuenit bonitas q̄ ē ex debita materia. ꝓ quā iterū inducit alia bonitas. q̄ ex fine ē. z alijs circūstātijs. z ex forma habit⁹. Hec ille. Cōcordat cū h̄ dicto Sco. in scdo. dis. xl. ponēs ꝙ ꝑma bonitas actꝰ ē ex ꝙuenientia actꝰ ad efficiēs a q̄ actꝰ dr moral. qz libere eliciꝫtus. Et h̄ ē cōe actui bono z malo. zc. Scda ꝙditio ē ex obiecto ꝙ si sit ꝙueniēs rūe ē actꝰ bonus ex gñe. zc. hec ille Hic āt in ꝛcione Doc. dr ꝙ ꝑma bonitas est ex debita materia siue ex obiecto ꝙuenienti. vide etiā Scotū in qōlibetis. q. xviij. in ꝑmo ꝓncipali. Ubi ponit q̄re ꝙbonitas ex obiecto dicat bonitas gñis. qz capaz ois bonitatꝫ specifice in gñe moꝛis. Sz istā apparentē z nō existente cōtrouersiā determinat D. sanc. in de Halo. mate. ij. q. iij. in corpe vbi hz. ꝙ alia ꝙsideratio ē bonī z malī actu fm q̄ est actꝰ. z in diuersis specialib⁹ actib⁹ Nā si ꝙsideremꝰ actū inq̄ntū actꝰ. bonitas etꝰ ē vt sit q̄dam emanatio fm ꝓtātē agentꝫ. Et iō fm diuersitatē agentiū diuersimode accipit bonitas z malū in actib⁹. Jn reb⁹ em̄ naturalib⁹ actꝰ bonꝰ ē. q̄ ē fm ꝙuenientiā nature agentꝫ. zc. Loq̄mur āt nūc de actib⁹ hoīs. vñ bonū z malū in actib⁹ fm̄ q̄ nūc loq̄mur ē accipiendū fm id q̄ ē ꝓxiū hoī in q̄ntū est hō. Hec āt ē rō. vñ bonū z malū i actib⁹ hūanis ꝙsideraf fm̄ q̄ actꝰ ꝙcordat rōni. zc. Hec ille. Ex q̄b⁹ patz q̄ bonitas generica actꝰ vt est essentia q̄dā ē ꝑ ꝙparōem ad ꝓtātez agēdis. z illa ē simplr ꝑma. sz est extra genꝰ moꝛis. Et de ista loq̄t Doc. in scdo. Sz bonitas alia moral' z specifica illa ē ꝑma ex obiecto Et de ista loq̄t hic Doc. Uñ cōsiderādo actōem vt sic ꝙsiderat sub bonitate entis. sz nō morali. Cōsiderādo aūt vt est circa tale obiectū ꝙforme rōni. ꝙsiderat sub ꝑma bonitate morali. nō em̄ videt q̄ actꝰ vt ē libere eliciꝫt habeat bonitatē moralē. sz magꝫ naturalē generīcā. vt em̄ postea patebit. Bonitas moralis ꝓus ē ex obiecto saltē vt apphenso cū ex volūtate. Quare nō videt bñ sonare dictū Scoti. si ponat bonitatem moralem cōem actui bono z malo. Bene em̄ volo q̄ sit vna bonitas actꝰ. fm q̄ ꝙuenit agēti etiā volūtario. sz m̄ illa ꝙuenientia ē fm ꝓtātē naturalē. nō fm̄ ꝙuenientiā ad rōem q̄ ē ꝓncipiū moralitatis. iō nō merēt dici bonitas moral'. Uolūtas em̄ vt libeꝝ arbitriū hz naturaliꝫ elicere actū liberū. Et taliꝫ actꝰ ꝙuenit sibi ex ꝙditōe ꝓxia Quare ē q̄dē aliq̄ bonitas cōis actui bono z malo. sz nō merēt dici bonitas moral'. sz bonitas entis. Prima āt bonitas moral' ē. qz actꝰ ꝙuenit rōni infōmate lege diuina vl' naturali. sz nō ē ꝑcise bonitas moral'. qz ꝙuenit effici enti. Bene volo q̄ actꝰ libere eliciꝫt sit bonꝰ moral' si sit circa obiectū ꝙueniēs rōni z fiat fm rectā rōem. sz nō est bonꝰ absolute moral'. qz libere eliciꝫt. Uñ Scotꝰ habet ponere dupliceē bonitatē morale. Unā ꝑmā q̄ ē cōis actui bono z malo. z deinde scōam q̄ est ꝓꝑia bono q̄ dr bonitas ex gñe. Sz in doctrina D. sanc. nō video ꝑmaz bonitatē cē moralē zc. Uñ D. san. vbi tā in de Halo in fine corpis. ita ꝑt dici q̄ actꝰ hūanus inq̄ntū ē actꝰ nō dū

Ꝑma bonitas ex obiecto moral'

Examiatur Scotus.

hz rōem boni vel malī moral'. nisi addat aliq̄d ad ꝑmā ꝙhens. sz etiā ex h̄ ipo q̄ ē actꝰ hūanꝰ. Et vlteriꝰ ex h̄ q̄ ē ens habeat rōem boni. sz nō hmōi bonū moral' q̄ ē fm rōem eē de q̄ nūc agim⁹. hec ille. Ex q̄ ꝓz q̄ formal' nec gat actū vt ē volūtarij z libere eliciꝫ cē bonū moral'. licz admittat bonitatē aliquā entis. Q̄ si Scotꝰ intelligat istā ꝑmā bonitatē nō cē moralē. tūc nō aduersat dicēs hic q̄ volūt ꝑmā bonitatē moralē cē ex obiecto. Sicut dr in q̄libetis supꝝ vbi dr. Bonitas ex obiecto est ꝑma in gñe moꝛis ꝑsupponēs solū bonitatē nature. hec ille. Nota scdo circa nomē bonitatis. q̄ ē ex obiecto. qz dr D. q̄ vocat bonitas ex gñe capiendo genꝰ ꝓ specie. Jn scdo vero vbi supꝝ in corpe hz aliā expōem huiꝰ. q̄re dicat bonitas ex gñe. qz videliz sumit ex determinatiuo ipius bonitatis generice. s. bonitatis q̄ ē fm q̄ a ꝓtute agentis ꝓcedit. z vt hz ad tertiū. Sicut genꝰ determinat ad spēm. ita etiā bonū in gñe determinat ꝑ bonitatē q̄ ē ex fine. z ex alijs circūstantijs. Et iō illud bonū q̄d est ex fine z circūstātijs respō det bono q̄d ē ex gñe sicut spēs generi. Uñ z aꝰ ꝓdictō catōem recipit. Pascere em̄ esurientē ꝓt deū. est pascere esurientē. sz nō ꝙuertit. hec ille. Et eundē scōm modū sequitur Scotꝰ vbi supꝝ cū dr. Bonitas ē ex gñe. qz ē indifferens ad bonitates vlteriores q̄ sumunt ex differētijs specialib⁹. sicut genꝰ ē indifferēs ad multas spēs. hec ille Et vtra q̄z q̄dē expō bona ē. Sz volui recēlere vtrūq̄z vt saꝛat Thomista. q̄ D. sanc. in summa. ea rōe dr actū cē bonū ex gñe (. i. ex specie) z ex obiecto specificāte. z sic dr bonitate ex gñe q̄ ꝙsequit obiectū specificās in ordine ad rōem Jn scripto āt. qz ē bonitas adhuc determinabil' ꝑ alias bonitates supuenientes ¶ Nota tertio circa h̄ qđ D. dr (q̄ ꝑma bonitas ē ex obiecto ꝙuenienti) Nota inquā q̄ obiectū ꝙueniēs vt habet ex solutōe ꝑmi. nō ē ipa res in se z absolute ꝙsiderata. vel vt ē extra fm se. sz intelligit ꝑ obiectū ipa res in ꝙparōe ad actū hūanū interiorē vel exteriorē. ita q̄ obiectū capit formal' vt ꝙungit actui humano. Et dr obiectū ꝙueniēs circa qđ aliqs ꝑ actū intellectus vel exteriorē ꝙformit se hz fm rectā rōem Recta āt rō vt hz D. sanct. in de Halo mate. ij. q. iij. in corpe. est rō infōmata lege diuina. i. eterna. vl' naturali. vl' ꝑ doctrinā. vel ꝑ infusionē. ita videliz q̄ rō hūs dictamen ꝙformē legi eterne. qđ ꝓcedit vel ex lege naturali q̄ ꝙseruat et tenet in syndereſi. siue sit dictamē fidei siue ꝓcedēs ex alia infōmatōe diuina. ē rōis recte. z obiectū huic ꝙforme est obiectū ꝙueniēs. vñ sicut veritas speculatiua in nob dependet a re sic bonitas moral' a rōe recta ꝓractica

☞ Argumentū in ꝓtrariū est directe ꝑ scdam partē. Et ex ꝙsequenti ꝑ ꝑmā partē ꝙclusionis.

¶ Ad ꝑmū ergo dōm. q̄ res exteriores sunt in seipis bone. tm̄ nō sp hñt debitā ꝓportionē ad hāc vl' illā actōem. z iō inq̄ntū ꝙsiderant vt obiecta talium actionū. nō hñt rōnem boni.

¶ Ad maiorē. Obiectū ē q̄dē res. sz h̄ nomē obiectū ꝓcat rē in habitudine ad ꝑparōem. Ad minorē. in reb⁹ nō ē malū. s. morale fm se vt res. tm̄ malū morale attēdit penes habitudinē z modū se habēdi ad rē. Sz in vsu peccantiū formal' vez. tm̄ a reb⁹ sumit z originat malū moꝛale. Sicut pecunia bona ē. tm̄ accipe pecuniā nō suā inuito dño nō ē bonū. Negat ꝛnā. vel ꝓcedit ꝙsequēs ad sensum hūc. q̄ ex re nō sumit bonitas moralis vt res ē in se. sz tm̄ ex obiectō. qz obiectū supaddit habitudinē ad actionem. z illa habitudo q̄nq̄ ē fm rectā rōnem q̄nq̄ ꝓtra-

Et sic ex obiecto formal' accipit bonitas. z hoc originaliter z radicaliter vt patebit infra q. xx. ar. ꝑ. ¶ Nota q̄ sicut medicina nō ē sana formal'. ē tm̄ sana causal'. Sic res in se nō ē bona formal' bonitate moꝛali Est tm̄ bona moꝛal' suo mō causal' z original'. qz videliz ex eoipso. q̄ aliqs taliter se hz peccat. Et ipa res nata ē inducere in suo gñe (scz final' z specificatiue) maliciam in actōem circa se existentem.

¶ Ad scōm dōm. q̄ obiectū nō ē materia ex q̄. sz materia circa quā. z hz quodāmodo rōnem formē inq̄ntum dat speciem

¶ Maior vera. vt materia circa quā. Ad minorem Bonitas rei nō ē ex materia ex q̄ vl' in q̄ vt sic vlter. Negat' āt ꝛnā. qz obiectū ē materia circa quā. q̄ specificat actū in ipm tendentē. vt patuit supꝝ. q. j. ar. j. qz actōes recipiūt ſpēm ex ꝓncipijs z passiones ex termis zc. Unde D. sanc. in scdo supꝝ ad q̄rtū. duplex inq̄t ē materia ex q̄ vl' in q̄. z materia circa quā. Et ꝑ mō materia dicta nō incidit in idē cū fine. sz scdo mō ē idē cū fine. qz obiectū finis actus est. hec ille.

¶ Ad tertium dōm q̄ nō sp obiectū actōis hūane est obiectū actiue ponē. nā appetitiua ponit ē q̄dam mō passiua inq̄ntū mouet ab appetibili. z tm̄ est ꝓncipium hūanoꝝ actuum.

¶ Doc. ꝑ mēdet ad maiorē. scdo ad minorē. ibi. Ex hoc zc. Quia āt maior vnū ꝑsupponit z vnū dr. iō ꝑmo exponit suppositū. scdo dictū. ibi. Nec̄ etiā zc. Supponit q̄ maior q̄ ponit agēs actū hūanū sit sp actiua. q̄d est vlter falsū potissime de potētijs appetitiuis. q̄ ꝑt agere actū hūanū. z tm̄ sunt passiue. inq̄ntū mouent ab appetibili. vt patebit infra. q. xxij. ar. ij. ad 2ᵐ. vbi habet q̄ appetitiua est passiua. nō em̄ dr ponā passiua. ita q̄ nullo mō agat. sz q̄ nō ꝓducit suū obiectū. sed añ q̄ agat patit ab obiecto. de q̄ in de verita. mate. xxvj. q. ij. ad q̄rtū. Supposito tm̄ illo ꝑt aliq̄n cē vez. maxie de agēte actū hūanū vt exequēs. Hic em̄ ꝑt eff. cere obiectū suū. z se habere actiue. Et ꝓterea talꝰ actꝰ facies obiectū nō ē moralis nisi in ordine ad interiorē. q̄ specificat ab obiecto Deinde ibi

¶ Nec̄ etiā potentiaꝝ actiuaꝝ obiecta sp̄ hñt rationē effectus. sz q̄n tā sunt trāsmutata sicut alimentū transmutatū ē effectꝰ nutritiue poñe. sz alimentū nondū transmutatū cōparat ad potentiā nutritiuā sicut materia circa quā operat.

¶ Exponit maiorē q̄ vera ē. q̄ actio poñe actiue. hz se vt cā ad effectū respectu suo obiecti. in fine actōis vl' trāsmutatōis. sz añ finē hz se vt materia circa quā. z obiectū qđ specificat motū. z actōem. Sicut actio hoīs q̄ facit et ꝓducit homicidiū. talis actio facit effectū. s. mortē hoīs. et ex h̄ hz ſpēm z malicia. Aliꝰ ꝓ dat elemosynā. z ex h̄ hz etiā ſpēm. z sic de alijs. Uñ ibi se hz actiue ad obiectū et tm̄ actus ex illis ſpēm hñt. Deinde ibi

¶ Et hoc aūt q̄ obiectū ē aliq̄ mō effectus ponē actiue. seq̄tur q̄ sit terminꝰ actōis eiꝰ. z ꝑ ꝛnā q̄ ex formā z ſpēm. motus em̄ hz ſpēm a terminis

¶ Respōdet ad minorē. z ꝑ iuxta expōem maioris. scdo iuxta itellectū suppositi. ibi. Et q̄nis zc. Minor q̄ falsa. q̄ bonitas causē nō depēdet ex effectu. qz eoipso q̄ ē effectꝰ ē terminꝰ a q̄ actio formā z ſpēm hz. z sic bonitas tem. nō sicut a ꝓncipio. sz sicut a termino. nā actōes abstrahūnt ſpecificanē. vt patuit supꝝ. Deinde ibi.

¶ Et q̄nis etiā bonitas actōis nō causet ex bōnitate effectꝰ. tm̄ ex hoc dr actio bona q̄ bonū effectum inducere ꝑt. z ita ipa ꝓportio actōis ad effectū est ratio bonitatis ipius.

¶ Exponit scdo minorē ad sensum suppositi. Cōcesso cū supposito. q̄ poña agens actū hūanū sit actiua. tūc q̄ tūc bonitas causē nō depēdeat ab effectu. tm̄ ē illud sine q̄ cā nō ē. nec dr bona (scz moꝛalis) si em̄ q̄s nō opet bona. sz mala nō erit bonꝰ. qz bonꝰ ē q̄ hz bonā volūtatē z rectā intentōem. sz nō ē bona volūtas nisi velit qđ bonū ē obiectū z effectꝰ q̄nq̄. Et ꝓterea sz bonitas causē nō depēdeat ab effectu in gñe causē efficientis. tm̄ ꝑt depēdere in gñe causē final' z formalis specificatiue. qz scz actio efficit obiectū. tm̄ eoipso q̄ tēdit ad talē effectū ē bona vl' mala. et hz sp̄m z formā a tali obiecto. Nō ē em̄ inconueniens q̄ aliq̄d sit effectꝰ in gñe causē efficientis ipius agētis. z tm̄ sit finis actōis z etiā specificatiū actōis

¶ Utꝛ actio sit bona vl' mala ex circūstātia

AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet q̄ actio nō sit bona vl' mala ex circūstantia. circūstātie em̄ circūstant actū sicut extra ipm existentes. vt dictū ē. sz bonū z malū sunt in ipsis reb⁹. vt dr in. vj. metaphy. q̄ actio nō hz bonitatem vel maliciā ex circūstātia. ¶ Ꝑ. bonitas vl' malicia actꝰ maxie ꝙsideraf in doctrina moꝛ. sz circumstantie cū sint q̄dā accūtia actuū videnf ee ꝓter ꝙsideratōem artis. qz nulla ars ꝙsiderat id qđ ē ꝑ accidens. vt dr in. vj. metaph. q̄ bonitas vl' malicia actionis nō ē ex circūstātia. ¶ Ꝑ. id qđ ꝙuenit alicui fm suā substātiā nō attribuit ei ꝑ aliq̄d accūs. sz bonū z malū ꝙuenit actōi fm suā subam. qz actio ex suo gñe ꝑt ee bona vl' mala. vt dictū ē. q̄ nō ꝙuenit actioni ex circūstātia q̄ sit bona vl' mala. ¶ Sz cōtra est qđ phs dr in li. ethicoꝝ. q̄ ꝓtuosus opaf fm q̄ optet. z q̄n optet z fm alias circūstātias. q̄ ex contrario vitiosus fm vnūq̄dq̄ vitiū operaf q̄n nō optet. vbi nō optet. z sic de alijs circūstātijs. q̄ actōes humane fm circūstantiā sunt bone vel male

¶ Quia vt dictū ē ar. pce. ex obiecto ē bonitas ex genere. q̄ iuxta modū dicēdi Doc. sanc. in scdo dr ex gñe. qz sibi plures bonitates supaddi ꝑt. s. ex circūstātijs z ex fine z ex forma habit⁹. Jdeo D. h̄ scdo inqrit de bonitatē. q̄ ē ex circūstantijs. Ad actū em̄ simplr bonū requritur plenitudo essendi. vt ꝑz ex ar. ꝑ⁰. Circa idē em̄ obiectū ꝑt actꝰ diuersimode determinari ꝑ circūstātias. z ꝑt iste q̄ ē bonꝰ ex gñe effici simplr malꝰ ex fine z circūstantijs

¶ Rñdeo dōm. q̄ in reb⁹ naturalib⁹ nō inuenit tota plenitudo pfectōis q̄ requiꝛit ei ex forma subali q̄ dat spēm. sz multū supaddit ex supuenientib⁹ accidentib⁹ sicut in hoīe ex figura. ex colore. z sic de alijs q̄z si aliq̄d deſit ad accidentē habitudinē ꝙsequit malū ita etiā ē in actōe. nā plenitudo bonitatꝫ eiꝰ nō tota ꝙsistit in sua spē. sz aliq̄d addit ex his q̄ aduenīūt tāq̄z accūtia q̄dā. z hmōi sunt circūstātie requirite. vñ si aliquid deſit qđ requiratur ad debitas circumstantias erit actio mala.

ar. ij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Doct. ꝛndet tali ꝯclusione. Si aliq̄d desit qđ̄ req̄ ratur ad debitas circūstātias erit actio mala. Probat. in reb⁹ nō ē tota plenitudo debita ex forma subali. ſz multa supaddit ex accidentib⁹. g̃ ita ē in actōe. q̄ plenitudo bonitatꝭ nō tota ē ex sua spē. ſz aliq̄d addit ex his q̄ aduenīūt sicut accītia. ſz circūstātie debite sunt hmōi accītia. igit vera ē ꝯclo. ꝑma ꝑma tenet ex ar. p. qz loquendū est de bonitate actionū. sicut de bonitate rez. Añs ꝑmū declarat exemplariter de hoie. Sinoꝝ subsumpta ꝑz ex dictis supra q. vij. ¶ Nota circa añs ⁊ ꝯclonem rnsiuam. qz videt ee dissiltudo in añcedentis exemplo ad ꝓpositū Nā ꝯstat q si hō deficiat in accītib⁹ debitis q̄ est simplr turpis. q̄ turpitudo ē malū qđ̄ dā saltē naturale. Sz non videt q̄ actus cadens sup debitā materiā deficiens in circūstantijs debeat simplr dici malus. vt cm̄ patebit ar. v. bonū ⁊ malū distinguunt specie. Si g̃ circūstātia dat malicīā actui de se ex specie bono. ipa distinguit actū moralem specie. ſz hoc est ꝑtra posterꝝ dicenda. vbi habet q̄ circūstantia manens circūstātia nō variat spēm. Si aūt dicat circūstātia mutare. qz trahit in ꝯditionem ꝯsecūtiā nō manebit circūstātia. Et sic videt q̄ iste articul⁹ nō ꝓbet q̄ circūstātia vt ē accīs det bonitatē. qđ̄ tm intēdit articul⁹ vt ptz intuenti. qz vult q̄ nō tota ꝑfectio actōis hūane ex specie. ſz etiā ex accītib⁹. ⁊ ptz a sili. qđ̄ D. inducit de hoie cui⁹ plena ꝑfectio dep̄det ex accītib⁹ vt accidentia sunt. ¶ Ꝺco huj⁹ solutōe oportz aduertere ex Doc. sanc. in q̄sto dis. xxvj. q. iij. ar. ij. q̄stiū. ꝫ⁹. et ex Doc. infra q. lxxij. ar. vltio et q. lxxiij. q̄ aliud diuersificat spēm ēntialē act⁹. aliud spēm bonitatꝭ vl malicie. Actus cm̄ hz spēm ēntialē ab obiecto ⁊ motiuo. ⁊ p añs ab el⁹ vnitate vel diuersitate ē vn⁹ vel diuersificat. Bonitatē āt hz nō solū ex obiecto. ſz ex oīb⁹ req̄sitis ad plenitudinē ꝑfectionis. q̄z qđ̄libet affert specialē bonitatē. Et si q̄d hoꝝ defuerit manebit q̄dē idē act⁹ q̄ ad ēntiā. sed nō manebit idē act⁹ in specie moris q̄ ē fm ꝯparōem ad rōem. q̄ req̄rit nō solū bonitatē ex obiecto. ſz ex oīb⁹ req̄sitis. Un dico q̄ spēm act⁹ vt sic nō diuersificāt nisi obiectū. vl circūstantia fm aliud obiectū ⁊ motū Et sic Doc. infra lo q̄tur. Sz tm̄ spēm moris diuersificat q̄libet defect⁹ debite ꝑfectōis. Quare ad ꝓpositū dico. q̄ circūstātia vt circūstantia subē act⁹ nō diuersificat spēm act⁹. ſz tm̄ diuersificat spēm moris q̄ ē fm ꝯparōez actus ad rōem ⁊ fm q̄ hz diuersam ꝯparōem ad rōem ꝓstituit diuersas spēs nō q̄dē act⁹ ſz mot⁹. Sicut g̃ defectus debiti accītis in hoie facit hoiem simplr malū. vt ōr añs in lra. sic defect⁹ debite circūstantie etiā manētis in rōne circūstantie facit actū simplr malū ingñ facit diffozmitatē ad rōem. Qz aūt ōr circūstantia vt sic nō mutare spēm. intelligit q̄ spēs moris vt sic. ſz vt mutet spēm moris ꝓsidereꝫ vt addit p se repugnantiā ad rōnem. vt habet ar. v. ad q̄rū. Cū hoc tm̄ stat q̄ sit accīs actus ad spēm q̄ ad spēm suā quā hz ex obiecto. Opet nāq; attendere. q̄ stant sil⁹ q̄ circūstātia vt sic pt diuersificare habitudinē ad ꝓncipiū moralis. ⁊ sic facere aliū actū moralē. Et tm̄ accidere actui fm subam. Un Doc. infra vbi iam nō ōr. q̄ cū circumstantia mutat de bonitate in malicīā nō sit circūstātia actus. sed ōr q̄ ꝓsiderat vt hz repugnantiā ad rōnem. ⁊ vt ꝯdicio obiecti essentialis p ꝯparōem ad rōnem cū q̄ stat q̄ sit accīs actus fm subam. licet nō vt est moralis ꝯpatus ad rōnem. ¶ His videt fauere Doct. sanc. vbi supra in q̄sto ad ꝑmū. vbi ōr. Quecūq; circūstātia aliquā spem peccati in actu causat. ad spēm actus ingñ est moralis ꝓnter. Un nō hz ia rōnem circūstantie peccati cū⁹ circūstat subam actus. vt ꝑus dictū est. hec ille. Ita dico in ꝓposito. q̄ circūstantia faciens actū bonū nō se hz accidentalr ad actum bonū. imo req̄ritur p se. ſz tm̄ ē circūstantia actus. sicut solet dici q̄ altedo est accīs hois est tm̄ de essentia hois albi. Et fm hoc etiā verificat dictum Doc. sanc. in de Malo mate. scđa. q. iij. ad sextum. vbi ōr. q̄ in eadē specie actus moralis p̄t esse bonum vl malum ex circūstantia. sic in eadē specie hoīs p̄t esse albū et nigrum. hec ille. vbi vult q̄ malum ex circumstantia nō variat spēm actus sicut malū ex obiecto. vt ptz ex his q̄ ꝯsequēter ōr. Cum q̄ stat q̄ variat spēm moris. que ē p ꝯparōnem ad rōnem. Un si q̄s quāriat q̄ debet ⁊ quē debet. excedat aūt notabilr in modo. ipe vtiq; male facit ꝓpter defectū circūstantie. Et talis defectus facit actum malum. ⁊ p añs transfert in aliā spēm moris sed nō act⁹ Videnk etiā hec dicta ꝯformia Doc. sanc. infra. q. lxxij. ar. ij. ad p̄m. Ubi hz q̄ malū ingñ tus hmōi cū sit ꝓuatio diuersificat specie fm̄ ea q̄ ꝓuank sicut ⁊ cetere ꝓuatões. ſz p̄m materialr (id est actus human⁹) nō habeat spēm ex pte auersionis. Et in q̄sto supra ad scđm. oīs actus fm subam hz spēm ab obiecto. ſz fm rōnem malicie hz spēm a defectu. Et ideo fm diuersa q̄ deficere p̄t diuerse species causank malicie. ⁊ fm hoc distinguunt spēs peti non solum ex obiecto. hec ille. Ita dico in ꝓposito. q̄ diuerse sunt bonitates fm diuersa q̄ req̄runk ad actum bonū Et qz malū ex singularib⁹ defectib⁹. ideo si aliq̄d hoꝝ desit erit simplr malū. quare si desint debite circūstantie erit actus malus. Et p añs distinguunt specie motis ab actu circa idē obiectū in q̄ obseruank circūstantie debite. Sū marie igit patz. q̄ circūstantia vt ē accīs debitū actui. req̄ritur ad eius bonitatē simplr. ⁊ si deest erit actio simplr mala. distincta specie ab actu bono. nō ꝓter alteratē substantie actus q̄ ē ex obiecto. ſz penes alteratē habitudis ad ꝓncipiū moralitatꝭ. Semp tm̄ esto cautus. ne putes Sic ꝙ Doc. sanc. hec inferius aduersari vbi ōr. circūstantia vt sic nō variare spēm. loq̄tur cm̄ de spē actus quā hz ex cōuersione. vt ptz intuenti. Cū quo stat q̄ variat spēm moris fm ꝯparōem ad rōnem. Dis em̄ diuersitas ad p se ꝓncipiū ꝓstituit diuersitatē specificā. vt patebit ar. quinto.

¶ Vide de materia huj⁹ articuli Doct. sanc. de Malo mate. q. iij. ad q̄rtū. vide ⁊ Scotū in q̄libetis q. xvij in ꝑmo ꝓncipali. vbi ponit ordinem circūstantiaꝝ ⁊ quō defectus circumstātiaꝝ facit maliciam ꝑtialē. positio aūt indebitaꝝ facit malicīā ꝓtialē.

Argumētū in cōtrariū

Est ꝑ ꝯclusione rnsiua et ꝓ ia dictis. qz vbi ꝓpter. ⁊ qñ oportz sunt circūstātie hatentes ꝑ se ꝓuenientiā ad rōnem. ⁊ defectus eaꝝ p se repugnantiā Un req̄runk ad bonitatē. ⁊ defectus eaꝝ causat malicīā. Nō tm̄ vt sic trahunt extra spēm actus Et ꝙ Doc. infra hz. q. lxxiij. ar. vij. trahunt tm̄ in aliā spēm moris. q̄ est bonū vel malum. Nemo em̄ ōr. q̄ dans cui non debet tene faciat. Fit ergo actus malus ex defectu circūstantie ⁊ alterius spēi moris. Eiusdē ramē spēi actus vt sic voluntarij ⁊ eiusdē generis moralis sed nō spēi. qz est voluntar⁹ sicut tene circūstantionatus. sed differt specie qz voluntar⁹ repugnans rōni. alter ꝙ ꝯsonās rōni

¶ Ad ꝑmum ergo ꝺm. q̄ circūstantie sunt extra actōem ingñtum nō sunt ⁊ essentia actōis. sunt tamē in ipa actōne velut q̄dam accidētia eius. sicut et accidentia que sunt in subst̄atijs naturalib⁹ sunt extra essentiam earum.

¶ Ad maiorē. extra actū existētes. qz sez nō sunt de essentia accītis. ꝓpingunt tm̄ actōem ipam aliq̄. sicut sibi immediate inherētes. sicut modus agendi vel saltez mediante actu ꝓueniūt agenti (aliq̄ saltem) vt patuit supra q. vij. ar. ꝑ. ad scđm ⁊ tertiū ꝛc. Ad minorē. actio ē etiā res. Et licet sibi nō oēs circūstantie inhereant (sicut ꝯdicio ꝑsone) tm̄ agens hz p se habitudinē ad actōem q̄ variatur ex ꝯditione agentis. ⁊ ita redūdat circūstantia in actōem. moralr ꝑsertim ⁊ imputatiue

¶ Ad secundū ꝺm. q̄ nō oīa accidētia p accīs se hnt ad suam subam. sed q̄dā sunt p se accidētia q̄ in vnaquaq; arte ꝓsiderank. ⁊ p hunc modū ꝓsiderank circūstantie actuū in doctrina morali.

¶ Ad minorē. sunt accidētia. ſz nō p accīs. imo determinata ⁊ p se. Un negak q̄ talia in nulla scia ꝓsiderenk. hoc est em̄ p se q̄ omis actus human⁹ potissime exterior sit ab agente certe ꝓditois ⁊ in aliquo tpe ⁊ loco. ⁊ sic de alijs. Unde sunt p se. minor igitur est falsa. de hoc supra q. vij. arti. ij. ad scđm.

¶ Ad tertiū ꝺm. q̄ cū bonū ꝓuertak cū ente. sicut ens ōr fm subam ⁊ fm accidens. ita ⁊ bonū attribuit alicui ⁊ fm esse suū essentiale ⁊ fm esse accidē tale. tā in reb⁹ naturalib⁹ q̄z in actionib⁹ moralib⁹.

¶ Maior vera. si tm̄ ꝓueniat ⁊ ꝑfecte conueniat fm subam. sic negak minor. qz ex subā ōr q̄dem ens simplr. sed nō bonū simplr. vnde aliud est. vnde res sunt simplr entia. ⁊ vnde bona simplr. Ulut aūt Doct. q̄ nō tm̄ sint res bone fm subam. sicut nō solum hnt esse p subam. ſz etiam p accidētia p q̄ sunt entia fm quid ⁊ bone simplr vt patz ꝑ. p. q. v. ar. ꝑ⁰.

¶ Utz bonū ⁊ malū in actib⁹ hūanis sint ex fine.

D

Ad quartū sic ꝓcedit. Uidet q̄ bonuz ⁊ malum in actib⁹ hūanis nō sint ex fine. Dicit em̄ Diony. quarto cap̄lo de di. nomi. q̄ nihil respiciens ad malū opatur. si igit ex fine ordinaret opatio bona vel mala. nulla actio esset mala. qđ̄ patz esse falsum. ¶ P. bonitas actus est aliq̄d in ipo existens. finis aūt est cā extrinseca. nō ergo fm finem ōr actio bona vel mala ¶ P. ordinat aliquā bonam operatōnem ad malū finem ordinari. sicut cū aliqs dat elemosynā ꝓpter inanem gl'iam. ⁊ ecōuerso aliquā malam operatōez ordinari ad bonū finem. sicut cum q̄s furatur vt det pauperi. nō ergo est ex fine actio bona vel mala.

¶ Sed ꝑtra est qđ̄ Boet⁹ ōr in topi. q̄ cuius finis bonus est. ipm quoq; bonum est. ⁊ cuius finis malus est. ipm quoq; malum est.

¶ Hic Doct. sanc. inqrit de alio a quo sumit̄ bonitas actōis humane. ſ. de fine Nota āt ne articulus iste videat incidere cum scđo. q̄ fm Doct. sanct. in scđo dis. xxxvj. ar. v. ad q̄rtum. actus aliqs hz duplicem finem. ſ. proximū finem qui est obiectū eius. ⁊ remotū finē quē agens intendit. Et ideo cum bonū ex fine distingui

Finis obiecti ⁊ circūstā tia.

tur ꝑtra bonū ex genere intelligit de fine remoto quem agens intendit. hec ille. Eandē sententiā habet in quarto dis. xxj. q. iij. ar. ij. questi. ij. ad tertiū. vbi ponit duplicem finem. ſ. operis. ⁊ iste dat spēm actui. Unde vel nō ē circūstantia. si ꝓsideret tm̄ genus motis. vel referēdo ad subam actus inducit in hac circūstantia quid. Alij⁹ vero est finis agentis qui quādoq; ex malo actu bonū intēdit vel econtra. ⁊ hic finis ōr circūstantia eius. Ab hoc āt actus nō recipit spēm ꝓpriam. sed quasi cōmunem fm q̄ actus ingñati induūt spēm virtutis vel vitij ingñ. ꝑ ita spēm quā habent ex habitu elicente. hec ille. Eandez distinctōnem hz in de Malo. mate. ij. q. iij. ad nonum. vbi ōr. duplex est finis. primus ⁊ remotus. Finis ꝓximus actus idem est qđ̄ obiectū. ⁊ ab hoc recipit speciem Ex fine aūt remoto nō hz spēm. sed ordo ad talem finez est circūstantia actus. hec ille. Ex quib⁹ patz q̄ nulla est identitas huius articuli ⁊ articuli scđi. qz scđus q̄rebat de fine actus. q̄ est obiectū in qđ̄ actus ex natura sua ordinatur. hic aūt articulus q̄rit de fine agentis qui est obiectum intentōnis agentis. Et ꝑma ōr bonitas intrinseca qz sumit̄ a ꝓprio obiecto dante spēm ꝓpriā. hec aūt bonitas vocat respectiua. qz sumit̄ ex relatōne obiecti ꝓpij in alium finem quē ꝑstituit sibi agens moralr. Et q̄uis finis de quo hic q̄ritur sit circūstantia exterioris actus relati in finem. qz tamē est ꝓncipalissima circūstantia. ⁊ ita circūstantia q̄ cum hoc est obiectū ꝓncipale formale voluntatis. ideo de tali fine specialr q̄ritur. nā cū actio hūmana sit moralis. qz volūtaria. volūtatis aūt obiectum ꝓncipale est finis. ideo ꝓncipalis bonitas moralis est a fine vt est obiectum intentōnis. Et querit hic de fine. nō vt est ꝓprium obiectū actus intentōnis. sed vt est circumstātia actus volūtatis q̄ ē circa obiectū relatū i finē. ꝛc.

¶ Respondeo ꝺm. q̄ eadē est dispositio rerum in bonitate ⁊ in esse. sunt em̄ q̄dam quoz esse ex alio nō ꝛpendet. ⁊ in his sufficit ꝓsiderare ipm eoz esse absolute. Quedā vero sunt quoz esse ꝛpendet ab alio. Un oportz q̄ ꝓsideret ꝑ ꝓsideratōem ad cām a qua ꝛpēdet. sicut aūt esse rei ꝛpēdet ab agente et forma. sic bonitas rei ꝛpēdet a fine. vñ in ꝑsonis diuinis q̄ nō habēt bonitatē ꝛpendentē ab alio nō cōsiderak aliqua rō bonitatis ex fine. actōes aūt humane ⁊ alia quoz bonitas ꝛpendet ab alio hnt rationem bonitatis ex fine a quo ꝛpendet ꝓter bonitatem absolutā que in eis existit

¶ Doct. ꝓmo respondet ad q̄situm. scđo ex illa rōne ꝛclo rnsiua. ⁊ ex tribus articulis ꝓcedentib⁹ elicit vnam ꝓclusionem corollariā generalē. ibi. Sic igit ꝛc. Quo ad ꝓmū Doct. respondet tali ꝓclusione. q̄ sic. actōnes humane hnt bonitatē ex fine. Probat. bonitas actionū humanaꝝ dependet ex fine. g̃ hnt bonitatē ex fine. ꝓter bonitatem absolutā q̄ in eis existit. ꝓba. pbat a ꝓncipio. qz eadē est dispō rez in bonitate ⁊ in esse. sed quoz esse est indepē dens sufficit ꝓsiderare esse absolute. l. ad hoc q̄ sint entia Quoz āt esse dep̄det ab alio. oportz q̄ ꝓsiderenk ꝑ ꝓsideratōem ad cām a qua dep̄det. g̃ seqtur ꝓba. q̄ habēs bonitatē dependentē ex alio. puta fine ꝓsiderak vt bonuz p habitudinē ad finē. Dato ista est ꝑbi. minor patz de se. sicut enti q̄ essentiā attribuit cē absq; oīi habitudine ad cām qua cunq;. Enti aūt q̄ priciparōem attribuit in habitudine ad ens q̄ essentiam. ⁊ in habitudine ad suas

Universidad de Deusto
Biblioteca

causas intrinsecas ⁊ extrinsecas. Diis ꝓbat. qz sicut esse rei dependentis dependet ab agẽte ⁊ forma. sic bonitas rei dependẽs. a fine dependet. Et ps istud assumptũ ex dicta entis ⁊ boni. qz bonũ dr in ordine ad ꝓplementũ. qđ ẽ finis. ens aũt ad ꝑncipia esse in se ¶ Ex illis Doc. infert ꝑmo ex opposito añcedẽtis. q in diuinis psonis nõ ꝓsiderat aliq̃ bonitas ex fine. qz nõ dependet ex fine. Et posset scdo argui ex ira in diuinis psonis. qz nõ hñt bonitatem dependentẽ ab alio. s. sicut a fine. nõ ꝓsiderat bonitas ex fine. ℟. qz actões dependent ex fine. ideo hñt bonitatem ex ipo. dicta ꝓbat a ꝑncipio vt pus. suppositũ ꝓdictis scz q actones dependent a fine. ꝓbat. qz sicut esse ⁊c.

¶ Nota ꝑmo q actio moralis dependet necessario a fine. qz finis est ꝑncipiũ actõnis humane cum nulla sit actio moralis. nisi ꝓpter finem fiat. Est em iuxta supra dicta. q. ꝑ. ar. iij. finis ꝑncipiũ ⁊ terminus actionũ hũanaꝝ.

¶ Scdo nota circa ꝓclusionẽ. q bonitas absoluta non dr hic absoluta. qsi nõ attendat ꝑ ꝓparõem ꝓprij obiecti circũstantionati ad ꝑ se ꝑncipiũ moralitatis. s. ad rõem. Nulla em bonitas est hoc modo absoluta. s. a respectu ad ꝑncipiũ. Sed dr bonitas ex fine ꝓter absolutã. qz nõ est solum ꝑ ꝓparõem ꝓprij obiecti ad rõem. sed ꝑ relationem in aliquem finem vlteriorẽ. Sicut datio elemosyne. si detur esse bona ꝓpter q nõ solum detur alicui. sed etiam ꝓpter bonũ finem ꝓformẽ rõni. Quare nõ videt q D. debeat intelligi quasi absoluta bonitas actõnis. sit bonitas naturalis absq; ꝓparõne ad rõnem. sed intelligitur absq; relatõne actõnis volũtarie in vlteriorẽ finem. Vñ verificatur ꝓclusio articuli. q bonitas actõnis ordinabilis in finẽ ⁊ dependẽtis a fine hz bonitatẽ a fine. Quõ aũt actus q̃ est vltimus finis depẽdeat ab vltimo fine. ⁊ quõ homo agendo actum q̃ est vltimus finis agat ꝓpter finem. patuit supra. q. ꝑ. ar. ꝑ. ad scdm. ⁊ alibi.

¶ Sic igit in actõne humana bonitas quadrupleꝛ ꝓsiderari pt. Una q̃dem fm genus. put scz est actio. qz q̃tum habet de actõne ⁊ entitate. tantũ hz de bonitate. vt dictũ est. Alia vero fm speꝫ q̃ accipitur fm obiectũ ꝓuenies. Tertia fm circũstantias quasi fm accidẽtia quedã. Quarta aũt fm finẽ q̃si fm habitudinẽ ad bonitatis causam.

ar. s.

¶ Hic ꝓsequẽter Doc. sanc. ex omnib dictis in hoc articulo ⁊ pcedentib tribꝫ colligit ꝓclusionẽ cozollariã talẽ In actõne humana q̃druplex bonitas ꝓsiderari potest. declarat clare in lra. ¶ Nota circa ꝑmam bonitatẽ q Doc. sanc. hic aliter loqtur de gñe q̃ in arti. scdo. In articulo cñ scdo genus accipiebat ꝑ eodẽ sicut hic. s. ꝑ specie vt patuit ibidẽ. hic vero ꝑ bonitatẽ fm genus intelligit bonitatẽ actõnis. vt actio est. ⁊ bonitatẽ entis ꝓsupposita ipsam bonitati morali. Et hoc patz ex verbis cum dr vna fm genus (put scz est actio) Et talis entitas fundat bonitatẽ naturalẽ. qz vt patz ex ar. ꝑmo. omnis entitas est aliqua bonitate. Unde ⁊ si quãdoq; obiectũ necessariũ sit ad bonitatẽ actus naturalẽ sicut ⁊ ad esse eius. aliter tamẽ dat bonitatẽ naturalẽ. aliter moralẽ. qz naturalẽ vt absolute ꝓsiderat. tanq̃ terminus actõnis. sed bonitatẽ moralẽ dat. vt intelligitur actio circa obiectũ esse cõformiter ad rõnem rectam. ¶ Nota etiã circa quartũ mẽbrum q finis est causa bonitatis. s. moralis ꝓpleniua. qz affert vltimã bonitatẽ actui. vt est moralis. qz vt stat sub intentõne agentiꝫ volũtarij qđ agit semp ꝓpter finem in

2° cozolla.

tentum tanq̃ ꝓpter vltimũ. ¶ Nota etiã hic verbum Doc. sanc. cum dr (quadruplex bonitas ⁊c) Ex quo patz q actio cõplete bona nõ habet vnam bonitatẽ vnitate indiuisibilitatis. sed vnitate ordinis ⁊ aggregatõnis Sicut patz etiam hic in solutõne ad tertiũ. vbi dr. q possint ab inuicem separi. Idem hz in scdo. dis. xxxvj. ar. v. ad ꝑm. Unde sicut in naturalib totalis bonitas ꝓstituit ex bonitatib partialib realr distinctis. ita ⁊ totalis bonitas moralis Et ad hoc ꝓcedat qđ Doc. san. infra. q. lxxij. ar. ix. ad ꝑmum. in vno peccato (hoc ẽ actu malo) ponit plures malicias specie distinctas fm diuersitatẽ bonoꝝ ꝓuatoꝝ. Pari ratõne ⁊ plures bonitates partiales fm ꝓuenientia pluriũ ad ratõnem. Pluralitatẽ em relatio fm fundamẽta ⁊ terminos ⁊c. Cõcordat Scotus in scdo dis. xl. vtens exemplo Doct. sanct. infra. q. lxxij. ar. ij. de pulchritudine. Unde dr in fine ad tertiũ argumẽtũ. Illa vna bonitas integrat in se pfectiones emes cõuenientes actui. ⁊ nõ est vna aliqua sola. sicut pulchritudo in corpore. hec ille. Ex quib patz. q nõ est similitudo paternitatis in patre ad plures filios ⁊ bonitatis realis ad rationem. qz vna paternitas est fm rem ꝓpter vnitatẽ fundamenti. licet sint plures respectus ꝓpter pluralitatẽ terminoꝝ. Hic aũt fundamẽta illaꝝ bonitatũ realr pluralitatur. Et scdo relatio patris ad filios est alterius rationis ꝑ relatio ꝓformitatis actus ad rõem. qz illa sicut ad terminũ correlatiue. ista sicut ad q̃ se ꝑncipiũ. Unde ꝑma ẽ in gñe relatõnis. scda trãscendes. q̃ distinguit fm ipa realitua. vel ẽ ipa relata q̃ cõntã. vt postea tanget. Sicut ⁊ habitudo habit' ad obiecta nõ distinguit ab habitu

Scotus.

Argumẽtũ in cõtrariũ

Est ꝓ ꝓclusione rũsiue circa qõ nota ex Doct. sanct. allegato in ꝑncipio articuli qđ finis est duplex. Et auctoritas Boetij intelligenda est. q cuius finis ꝓprius. ex natura actus bonus est. ipm quoq; est bonũ. s. ex se. ꝑ tñ fieri malum ex fine agentis. Unde ad esse bonũ simplr requirit finis bonus actõnis. ⁊ agentis. Ad malũ aũt esse sufficit malicia finis agentis. Deseruit tñ auctoritas ꝓ tanto ad ꝓpositũ. qz finis bonus requirit ad bonitatẽ moralẽ. ⁊ ab eo dependet. licet a fine agentis nõ sit actus simplr bonus. est tñ bonꝰ fm se a fine bono in quẽ ex natura ordinat. ⁊ malꝰ ex se. cuius finis ꝓprius ex se est malus. nõ aũt ẽ malus actus ex se. cuius finis ex parte agẽtis est malus. vide de hoc Doct. sanc. in scdo dis. xxxviij. ar. v. in cer.

Contra bonũ ex bonũ

¶ Ad ꝑmum ergo dõm. q bonũ ad qđ aliquis respiciens operat. nõ semp est vere bonũ. sed quandoq; vere bonũ. ⁊ quãdoq; apparens. ⁊ fm hoc ex fine sequit actio mala.

¶ Maior vera. est bonũ verum vel apparens. vltra. Si igitur ⁊c. Dico q est bona ex fine bono in veritate. Unde negat ꝓña. qz ista actio q̃ fit ꝓpter finẽ apparẽter bonũ. nõ aũt existenter ⁊c. est mala.

¶ Ad scdm dõm. q q̃us finis sit causa extrinseca. tamẽ debita ꝓportio ad finem ⁊ relatio in ipsum inheret actioni.

¶ Ad maiorẽ. est in ipo existens. tñ deriuat ⁊ dependet a sua cã. Ad minorẽ fuit supra bis responsum. Est cã extrinseca agenti sed nõ actõni ad hunc sensum. q ex habitudine ad finem vel magis ex fine sumit dicta ⁊ species actus vt moralis est. Oportz cñ attendere q qdo

Articulus v.

ar. ſ.

q̃dã impmik actui ex hoc q fit ꝓpter talem finem. q ordo est aliqua formalitas moralis dans bonitatẽ vl malitiã Sicut em sanũ nihil formalr inherens. salrem absolutũ. ponit in medicina. sed tantũ quãdã habitudinẽ medicine ad sanitatẽ aialis. Sic bonitas finalis dr quãdã habitudinẽ actõnis ad finem bonũ. loqmur em de fine qui est obiectum agentis.

¶ Ad tertiũ dõm. q nihil ꝓhibet actõni habenti vnã ꝓdictaꝝ bonitatũ esse aliã. ⁊ fm hoc ꝓtingit actõnem que est bona fm speꝫ suam vel fm circũstantias ordinari ad finem malũ. vel ecõuerso. non em est actio bona simplr nisi oẽs bonitates ocurrãt. q̃ libet singularis defectus causat malũ. bonũ aũt causat ex integra causa. vt Dionysi. dr. quarto capitulo de diui. nomi.

¶ Ad ꝓsequẽs. ergo ex fine scz tñ ⁊ omino nõ est actio bona vel mala. hz em multas ꝓtiales bonitates. s. ex obiecto circũstãtijs fine. ⁊ ꝑ hꝫ vnã sine alia. Et nisi oẽs affuerint nõ ẽ actus bonus. Ubi patz q vn' actꝰ nõ habet vnã bonitatẽ vnitate indiuisibilitatis. sed aggregatõnis. vt dictum est ⁊c.

¶ Utꝝ aliq̃ actio hois sit bona vl mala ĩ sua speꝫ

Articulus v.

Ad q̃ntum sic ꝓceditur. Uidet q actꝰ morales nõ differãt specie fm bonũ ⁊ malũ. bonũ em ⁊ malum in actib inuenik conformiter rebus. vt dictũ est. sed in rebus bonũ ⁊ malum nõ diuersificat speꝫ. idẽ em specie ẽ homo bonus ⁊ malus. q̃ negz etiã bonũ ⁊ malũ in actib diuersificat speꝫ. ¶ ℣. malũ cũ sit ꝑuatio ẽ qđam nõ ens. sed nõ ens nõ ꝑt esse dicta fm ꝑm in. iij. metaꝓh. cũ q̃ dicta ꝓstituat speꝫ. videt q alias actus ex hoc q est malus nõ ꝓstituat in aliqua specie. ⁊ ita bonũ ⁊ malũ nõ diuersificant speꝫ humanoꝝ actuũ. ¶ ℣. diuersoꝝ actuũ fm speꝫ diuersi sunt effectus. sed idẽ specie effectus ꝑt ꝓseq̃ ex actu bono ⁊ malo. sicut homo generat ex adulterio ⁊ ex matrimoniali ꝓcubitu. ergo actus bonus ⁊ malus nõ differũt specie. ¶ ℣. bonũ ⁊ malũ dr in actibus quãdoq; fm circũstantiã. vt dictũ est. sed circũstantia cũ sit accidens nõ dat speꝫ actui. q̃ actus humani nõ differũt specie ꝓpter bonitatẽ ⁊ maliciam. ¶ Sed ꝓtra fm ꝑm in scdo ethi. Sibles habit' similes actus reddunt. sed habitus bonꝰ ⁊ malꝰ differunt specie vt liberalitas ⁊ pdigalitas. q̃ ⁊ actus bonus ⁊ malus differũt specie.

ar. ij.

¶ Postq̃ ostensum est ex quib peruisek bonitas vel malicia in actõne humana. Hic ostendik quõ actus humani differãt fm pdicta. Et diuidik in tres partes. quia ꝑmo ostendit ꝓpositũ q̃tum ad bonitatẽ vel maliciã q̃ sumik ex obiecto. Scdo q̃tum ad illã q̃ sumik ex fine. articulo sexto. Tertio q̃tum ad illã que sumik ex circũstantijs in ar. x. Circa ꝑmũ duo facit. Nã ꝑmo ostendit ꝓpositũ circa bonitatẽ vel maliciã obiecti ⁊ finis. Scdo determinat qđdã dubiũ. cuius determinatio elicitur ex dictis in ar. viij. Circa ꝑmũ ꝑmo fit qđ dictũ est. Scdo

ꝓbat dicta bonitatis obiecti ad eam q̃ est ex fine. ar. vj. In ꝑsenti igit querik. an actus morales distinguant speꝫ ex bonũ ⁊ malũ ex pte obiecti. sic q actus cadẽs sup obiectũ ꝓforme rõni distinguat speciem morali ab eo qui cadit sup materiã vl obiectũ repugnãs rõni. sic q bonũ ex gñe ⁊ malũ ex gñe distiguant sp necessario spẽ morali

¶ Respondeo dõm. q oĩs actus spẽm hz ex suo obiecto. sicut supra dictũ ẽ. Unde oportz q aliqua dicta obiecti faciat diuersitatẽ speꝫ in actib

q. ꝑ. ar. iij

¶ Doc. rñdet tali ꝓclusione. Bonũ ⁊ malũ (scz ex pte obiecti) diuersificãt speꝫ in actib moralib (scz formaliter acceptis in esse moris) Probat ꝓcdo. oportz q aliq̃ dicta obiecti faciat diuersitatẽ speꝫ in actib. illa videlicet dicta q̃ est obiecti ꝑ se in ꝓparõne ad ꝑncipiũ ꝑ se respiciens illã dicta. sed dicta boni ⁊ mali circa obiectũ. ẽ dicta ꝑ se in ordine ad ꝑncipiũ moraliũ actuũ. igit ꝓclusio vera. q bonũ ⁊ malũ in obiectis diuersificãt speꝫ actuum. tãq̃ ꝑ se dicta actuũ ⁊ obiectoꝝ. Huiꝰ rõis Doc. sanc. ꝑmo ponit ⁊ ꝓbat maiorẽ. scdo minorẽ. ibi. In actibus aũt ⁊c. Tertio subinfert ꝓclusionẽ cũ fundamẽto ꝓbationis. ibi. Uñ manifestũ ⁊c. Maior aũt vnũ dr. ⁊ illud dicitur explicat. ꝑmo. q̃ Doc. ꝓbat dictũ maioris. scdo declarat explicatõem eiꝰ. ibi Est aũt ⁊c. Dictũ maioris ꝓbat qz ois actus hz speꝫ ex obiecto. ⁊ ꝑ ꝓns dicta. q̃re sequit maior q dicta obiecti facit ⁊c. Cõsequẽter cũ dr

¶ Est aũt ꝓsiderandũ q aliqua dicta obiecti facit dicta speꝫ in actib fm q referunt ad vnũ ꝑncipiũ actiuũ qđ nõ facit dicta in actib fm q referuntur ad aliud ꝑncipiũ actiuũ. qz nihil q est ꝑ accidens cõstituit speꝫm. sed solũ q est ꝑ se. ꝑt aũt aliqua dicta obiecti esse ꝑ se in cõparatõne ad vnũ ꝑncipium. et ꝑ accidens in cõparatõne ad aliud sicut cognoscens colorẽ ⁊ sonũ ꝑ se differũt ꝑ ꝓparatõem ad sensum. nõ aũt ꝑ ꝓparatõem ad intellectũ.

¶ Declarat explicatõnem positã in maiore q̃ ꝓpter claritatẽ rõis suppleta ẽ. Nã dicta obiecti ꝑ accidens se hñs ad potentiã vel ꝑncipiũ. nõ diuersificat actꝰ specifice. sicut ꝓz q dicta soni ⁊ coloris nõ ꝑ se hz ad intellectũ qui nõ respicit sonũ fm rõem soni. nec colorẽ sub rõne coloris sz sub rõne veri. Uñ nõ ẽ aliud intellectꝰ. nec actus intellectus specie differẽs. quo intelligik sonus ⁊ color sub ratione vna in q̃ ꝓueniũt. s. in rõne veri. quã intellectus ꝑ se respicit. vt declarat Doct. in de Malo. mate. ij. q. iij. Sic dicta obiecti ꝑ se respecti a pona. vel ꝑncipio actiuo diuersificat actus talis ꝑncipij circa differẽtia obiecta. vt ꝓz de sono ⁊ colore q̃ sunt ꝑ se dicta obiecta ad sensuz exteriorẽ. Uñ alius ẽ actus visus. aliꝰ auditus ⁊ diuersus specie. oportet cñ q ꝓstituens ⁊ distinguẽs speꝫ ꝑ se habeat ad ꝑ se ꝑncipiũ talis distinct. Uñ maioris explicatio vera ẽ ⁊ necessario addik maiori Nota circa ℟ vnũ occultũ. qz esto ponẽ etiã sensitiue distinguãtur fm obiecta vt obiecta sunt in eẽ sensibili. tñ actus ⁊ speꝫ sensibiles distinguunt fm obiecta in eẽ rei. Et ita vna ponia est ꝑncipiũ actuũ specie distinctoꝝ. sicut visus visionũ albi ⁊ nigri. Secus de habitu q̃ solũ elicit actꝰ vnius speꝫ. ¶ Nota hic q sicut dicta ẽntialis ꝓtractiua gñis ⁊ cõstituiua speꝫ. ⁊ distinctiua in naturalib ⁊ logicis debet se habere ad genus ꝓtractum ꝑ se. vt patz. vij. metaphysice tex. ꝓmen. xliij. ⁊ in Doct. lectõne. xij. ita videtur q dicta

Universidad de Deusto
Biblioteca

sit qđ dā ꝓrentū sub genere diuīsi ⁊ p se includens diuīsum. Sicut scissum ⁊ nō scissum rōem hñtis pedes. ⁊ sic ut aīa includit p se in ratōne aīalis. ⁊ diuersificat aīal. Sic in moralib⁹ dña p se est. nō q̄ trahit aliqđ cōe cōfusum vt sic. sz qz facit aliā habitudinē ad p se cōe ꝑncipiū actuū moralitū. Vñ si q̄ actus distinguunt. sz nō pones diuersitatē ⁊ dām in ꝓparōne ad ꝑncipiū moralitatis. poterūt distingui specie naturali vt logica. sz nō moraliter sic. qz sp dña obiecti in ordine ad potentiā. q̄ est ꝑncipiū act⁹ in tali ordine facit diuersos act⁹ in tali ordine ⁊ gñe. Patz ex his q̄ nō ē oīmoda sīlitudo dñe in logicis ⁊ moralib⁹. nā in logicis dña ꝓtrahēdo aliqđ genus ad spēm. facit vnū p se naturaliter cū illa specie. Sic ptz de rōnali qđ ꝓtrahit aīal ad hoiem. ⁊ est idem q̄ hō ꝑm rem. In moralib⁹ vero dña obiecti nō facit spēm cōtrahēdo aliqđ ꝓfusum potētiale ad aliquā spēm eū q̄ faciat vnū p se naturaliter vel logice. sz qz addit vl ponit sup actū circa obiectū aliquā determinatā habitudinem ad ꝑncipiū moralitatis cū q̄ actu nō efficat vnum p se metaphysice loquēdo. sed facit q̄si vnū p accīs apud logicū. sic q̄ actus exterior ꝓfectim bonus ꝓstituitur ex duob⁹ sc̄z ex actu ipo circa materiā ⁊ ex ꝓformitate ad rōnem. malus vero ex actu ⁊ difformitate. ⁊ talis conformitas aut difformitas nō est de essentia actus vt res ⁊ act⁹ est. sed est de rōne ei⁹ vt bon⁹ est moraliter. ita q̄ sicut albū accidit hoi. est tm̄ de ratōne ei⁹ vt est albus. sic habitudo difformitatis est accīs ꝑm ee nature. ⁊ tm̄ est de rōne act⁹ moralis vt est moralis bonus vel mal⁹. Vide in de Valo q. ij. ar. vj. ad tertiū. Oportz cīm supponere q̄ multoties aliqđ ē de rōe alicui⁹ ⁊ nō ē tū idē cū eo essentialiter in esse nature Et hoc ꝑtim verū est in moralib⁹ vbi moralitas attēdit penes extrinsecū ⁊c. Vñ Scot⁹ in qōlibet⁹ q. xviij. in primo ꝑncipali dr. act⁹ ee bonus vel malus im̄ potest relatōem. vl multas relatōes. sz tm̄ hñt modū dicendi vl ꝑ dicādi q̄tatis. sicut sanū vl pulchrū. hec ille. Vbi pz q̄ etiā ꝑm ipm bonitas nō dr aliqđ absolutū. realiter idē cū actu absoluto. sz relatōes q̄ facit vnū solū in esse moris. q̄ vnitas nō ē vnitas simpliciter apd metaphysicū vel logicū. Cōsequēter ibi

Dissīlitudo inf dās moralē. ⁊ logicā

Scot⁹ ꝓcedat

¶ In actib⁹ aūt bonū ⁊ malum dicit⁹ p ꝓparationem ad rōnem. quia vt Dionysius dr q̄rto capl'o de diui. nomi. Bonū hoīs est ꝑm rōnem esse. malū āt qđ est ꝑter ratōnem. vnicuiq; eīm rei est bonū qđ cōuenit ei ꝑm suam formā. ⁊ malū qđ est ei ꝑter ordinem sue forme. patz ergo q̄ dīnitia boni ⁊ mali circa obiectū ꝓsiderata cōparantur per se ad ratōnem. s. ꝑm q̄ obiectū ē ei ꝓueniens vel nō ꝓueniēs. dicunt āt aliq̄ act⁹ hūani vl morales ꝑm q̄ sunt a rōne

¶ Probat minorē ꝑncipalē sic. Bonū ⁊ malū dicunt p ꝓparōem ad rōem. ⁊ dña boni ⁊ mali circa obiectuz ꝓsiderata ꝓpant p se ad rōem. sz rō ē ꝑncipiū act⁹ moralis. q̄ minor vera. Maior illa pbat. ⁊ q̄ dicant in ordie ad rōem (sc̄z rectā) ⁊ q̄ p se differāt in ꝓparōe ad rōnem rectā. auctoritate Dionysij. qz bonū ē ꝑm rōem (sc̄z rectā) esse ⁊c. Et iō est. qz vnicuiq; ē bonū qđ ꝓuenit sibi ꝑm formā suā. ⁊ malū qđ est ꝑter ordinē sue forme. Forma āt hoīs est rō. Et sic habet q̄ bonū ⁊ malū dicant in ordie ad rōnem. Scđa ps maioris pbat. qz bonum dr ꝑm q̄ obiectū ē ꝓueniēs rōni recte. malū ꝑm q̄ ē discōueniēs. sz ꝓueniēs ⁊ discōueniēs dare dicūt p se dās ad rōez rectā

Winor pbat. qz aliq̄ actus dicunt morales ꝑm q̄ sunt a rōne. vt patuit. q. ꝑ. ar. ꝑ. ⁊ p ꝑns vera minor q̄ rō est p se ꝑncipiū moralitū actuū. Dande cū dr.

¶ Unde manifestū est q̄ bonū ⁊ malum diuersificant speciem in actib⁹ moralibus. differētie eīm p se diuersificant speciem

¶ Subinfert cōclusionē responsi. ⁊ resumit fundamentum pbatōnis eius p viā cōpendij. qz dñe p se diuersificant spēm. Bonū ⁊ malum circa obiectū sunt hmōi. vt patuit. igit cōclusio vera. ¶ Nota q̄ ex his dictis patz. q̄ bonū ⁊ malū sunt dñe essentiales humanoꝝ actuū. non q̄dem specifice sed subalterne. sed hoc bonū circa hoc obiectū est dña specifica. aliter tm̄ bonū ⁊ malum sunt dñe essentiales actus exteriozis aliter interiozis. qz actus exteriores nō differūt p illas differētias simplr in gñe vel specie entis. sed tm̄ in gñe moris. Actus vero interiores volūtaris. qz p se ad genus moris ptinent. ideo ex bono ⁊ malo qđ est ex obiecto qđ est finis q̄ est p se obiectū volūtatis distinguunt actus volūtaris sicut p differentias essentiales. vt hz Doc. in scđo. dis. xl. ar. ꝑ. ¶ Videt tm̄ circa hec notandū q̄ act⁹ interior volūtatis pt ꝓpari ad obiectū suū. qđ p se est finis dupliciter. Uno mō vt illud obiectū est ꝑsentatū a rōne. ⁊ sic. qz ista ꝑsentatio est naturalis. ideo ab obiecto vt sic hz suā dām essentialē naturalē. Alio mō pt obiectū volūtatis ꝓpari ad rōem vt est recta ⁊ regula ⁊ ꝑncipiū moralitatis. ⁊ sic hz dām moralem. Unde actus interior ab obiecto hz dām p se vt ens est. ⁊ etiā vt moralis est. tm̄ in alia ꝓsideratōne. Actus exterior imperatus hz dām essentialē ab obiecto ꝓpato ad rōnem non in gñe entis ⁊ naturalē. sed tantūmō moralē. ¶ Ex his patz solō ad instantias durandi. qa lz ista ꝓformitas ad rōem ꝑsupponat exteriez in specie nature. nō tm̄ in specie moris. Sicut ⁊ forma artificialis ꝑsupponit rem naturalē. facit tm̄ eā ee in specie artificiali. Simr ista ꝓformitas moralis ꝑsupponit actū interiorem ꝑm modū intelligendi. vt ꝑus habet ex fine ⁊ obiecto bonitatē naturalē. sed nō ꝑsupponit spēm moralē. imo ipam ꝓfert. qz hoc ipo q̄ est intentio talis finis q̄ ē cōformis rōni recte. est bonus moraliter. ¶ Nec est sīlr. q̄ si nō q̄libet bonū vel malū variat spēm in naturalib⁹. q̄ nec in moralib⁹. qz in moralib⁹ bonū ⁊ malū sunt dñe in ordine ad p se ꝑncipiū circa aliqđ obiectū in genere moris. s. ad rōnem vel ad finem. ⁊ tm̄ etiā bonū ⁊ malum in naturalib⁹ diuersificant spēm q̄m malū est ꝓtra naturam

Bonitas ⁊ malitia dñe moralēs.

¶ Et ꝓterea licz bonū ⁊ malum accidāt actui morali in cōi. qz vt sic nō est bonus vel malus. tm̄ ipm specifice diuidunt. nō penes additōem alicui⁹ positiui absoluti. sed penes sūgadditōem alicui⁹ habitudinis ad ꝑncipium moralitatis in cōi. qz actus moralis est a rōne ⁊ voluntate. In specie aūt moris est circa obiectū ꝓformit⁹ vl diformiter. q̄ ꝓformitas accidit actui in esse nature ꝓsideratō. ⁊ nō facit vnū in natura. sed tm̄ in esse moris. ¶ De ista materia vide Doc. sanc. etiā i de Valo. mate. 2ª. q. iij. post medium corpis. qz ibidē ꝓformit loqk ad modum dicendi hic positum. Sed in scđo hz eādem sententiā. sz aliud medium. qz videlicet moralia dependēt ex voluntate ad quā aliter se hz finis bonus ⁊ aliter malus Sed qz malū nō ē aliud q̄m moralit⁹. nisi qz repugnat rōni. ideo hic Doc. ponit magis radicalē rōnem distinguendi actionem moralē penes habitudinē ad rōnem. qz semp bonum vel malum in actib⁹ attendit penes regulā q̄ in mo

Solūcio rādus

Articulus v.

raliby est ratio. nec cīm voluntas bona est. nisi qz ratōne recta regulat. hz tū bonitatē a voluntate sicut a cā effectiua cōplectiua. Loqtur etiā Doc. in scđo de specie actuū. que est ex fine ⁊ nō obiecto. Prima sumitur ex fine. vt patebit articulo sexto.

☞ Argumentū in ꝓriū ꝓfirmat ꝓcōnē rīsiuam.

¶ Ad ꝑmū q̄ dām. q̄ etiā in reb⁹ naturalib⁹ bonū ⁊ malū qđ ē ꝑm naturā ⁊ ꝓtra naturā diuersificant spēm nature. cozp⁹ cīm mortuū ⁊ cozp⁹ viuum nō sunt eiusdē spēi. ⁊ sīliter bonū in q̄ztū ē ꝑm rōem. et malū in q̄ztū ē ꝑter rōem diuersificāt spēm moris

¶ Ad minorē. negat q̄ bonū ⁊ malū naturale nō differant specie. sz vez. q̄ bonū ⁊ malū moralia nō dīnt specie nature Et q̄ cū bonitate ⁊ malicia moralib⁹ specie diuersitatis moralit. stet identitas spēi naturalis. Vñ negatur ꝓna de moralib⁹. ⁊ de bono ⁊ malo nature ⁊c.

¶ Ad secundū dām. q̄ malū ꝑportat ꝑuationem nō absolutā. hz ꝓsequentē talē potentiā. dr cīm malus ꝑm suā spēm nō ex eo q̄ nullū habeat obiectū. sz qz hz obiectū nō ꝓueniēs rōni. sicut tollere aliena. vñ in q̄ztum obiectū est aliq̄d positiue. pt ꝓstituere speciem mali actus.

¶ Ad maiorē. malū sc̄z obiectū ⁊ malū morale nō est pura ꝑuatio. sz res hūs annexā ꝑuatiue ꝑuatōez ordinis rōis. sicut res delectabilis ꝑm sensuz. vt mulier aliena ē res sz si in eā rēdat hō p actū luxurie. tale obiectū hz annexā difformitatē ad rōem Ad minorē. purū nō ens. sz nō ens mō iā dictoꝝ. i. ens hūs annexā ꝑuatiue) pt dare dām ⁊ spēm. Vñ negat qđ sequit. ¶ De ista solutōe habet ꝑ. p. q. xlviij. ar. j. ad 2ᵐ. Et in de Valo mate. ij. q. iij. ad octauū. Et nota exemplū D. sanct. q̄ sicut ignis p se ꝓuenit nō ee aquā. ita illa ꝑuatio rōnis ꝓsequēs obiectū tale. ꝓuenit p se actui q̄ ē circa obiectū ⁊c. vide etiam Doc. sanc. in scđo dis. xl. ar. ꝑ. ad scđm ⁊ tertiū

¶ Ad tertiū dām q̄ act⁹ ꝓiugal⁹ ⁊ adulterium ꝑm q̄ ꝓparant ad rōem dīnt specie ⁊ hñt effect⁹ specie differētes. qz vnū eoz meret laudē ⁊ ꝑmiū. aliud vi superiū ⁊ penā. sz ꝑm q̄ ꝓparant ad potētiā generatiuā nō dīnt specie. ⁊ sic hñt vnū effectū ꝑm spēm

¶ Ad maiorē. diuersoꝝ actuū diuersitate naturali sunt diuersi effect⁹ naturales. ⁊ diuersoꝝ actuū diuersitate morali sunt diuersi effect⁹ morales. Ad minorē. sed idē effect⁹ specie ⁊c. Uel ex. naturali pt ꝓsequi ex actu bono ⁊ malo moraliter. sz tm̄ nō idē effectus moralis. q̄ act⁹ bonus et mal⁹ nō dīnt specie. vez naturali sp. qz cū vnitate spēi nature stat diuersitas moris ꝓpt aliā habitudinē ad rōez

¶ Ad quartū dām. q̄ circūstātia q̄nq; sumit⁹ vt dña ēntialis obiecti ꝑm q̄ ad rōem ꝓparat. ⁊ tunc pt dare spēm actui morali. ⁊ hoc pt ee q̄ncūq; circūstātia trāsmutat actū de bonitate i malicia. nō eīm circūstātia faceret actū malū nisi p hoc q̄ rōi repugnat.

¶ Maior vera ē. vt patuit ar. iij. Sz dico q̄ malū ē ꝓpter defectū circūstātie actus q̄ ad subam. vt tm̄ ista circūstantia mutat habitudinē actus per ꝓpatōnem ad ꝑncipiū moralitat⁹. sc̄z rectā rōem. ⁊ circūstātia vt sic. lz nō ꝓstituat actū in specie nature. nec in specie moris q̄ est ex obiecto act⁹. tm̄ ipa ꝓstituit actū formalē in specie mali.

et facit actū hñe rōem alteri⁹ obiecti in ꝓpatōe ad rōem. qz actus p defectū circūstantie debite repugnat rōni. ⁊ p ꝑns efficit malū. Vñ nō efficit p defectū circūstantie alius act⁹. sz idem in suba ⁊ obiecto suo efficit malus. ⁊ ipse efficit aliud obiectū rōnis. ꝓpter ptiale malicia q̄ ē defectus circūstātie. nā rō recta nō solū ordinat actū q̄ ad obiectū. sz etiā q̄ ad oēs circūstātias. vt hz Doc. infra Ad minorē dico. q̄ circūstātia nō dat spēm actui. dat tm̄ sibi spēm moralē. qz spēs moralis q̄ est ꝑm bonū ⁊ malū. nō solū attendit ꝑm obiectū. sz etiā ꝑm alia q̄ faciūt actū variari in ꝓpatōe ad rōem. ita q̄ vndecūq; ꝓsurgat repugnantia ad rōem specialis facit aliā spēm. nō q̄dē act⁹. sz moris. Quare negat ꝓna. ¶ Nota q̄ circa hec oportet attēdere. q̄ act⁹ hz bonitatē moralē ex multis. vt ptz ar. iij. Et q̄n oia sunt collecta. faciūt vnū actū bonū. Si āt plura affuerint (puta debitū obiectū. debit⁹ fines) deest aūt debita circūstātia. ille act⁹ erit simplr mal⁹ ꝓpter defectū vnū. Talis q̄ defect⁹ nō trāsfert actū in alā speciem nature nec tollit bonitatē quā act⁹ hz ex obiecto (imo actus erit bon⁹ ex gñe) Erit tm̄ simplr malus. qz facit actū istū hñe aliā habitudinē (sc̄z repugnātie) ad rōem q̄m si cēt vestitus debita circūstātia. Vñ talis circūstātia ē dña ēntialis talis actus. nō p ꝓpatōem ad obiectū ex q̄ hz bonitatē essentialē. sz p ꝓpatōem ad rōem ex q̄ hz moralitatē. ⁊ ita facit aliā spēm moris. sz nō aliā spēm act⁹. Ptz p hoc qđ dicit ē ar. iij. q̄ circūstātia vt ē circūstātia actus variat spēs moris. qz mutat habitudinē ad rōem. attento sp q̄ etiā defect⁹ bonitatis accīs talis facit repugnantiā ad rōnem. ⁊ ita ē specialis malicia moralis. Una āt malicia ꝑticularis facit actū simplr malū. vt patz ex Dionysio. Attēto etiā q̄ aliūde ē spēs actus. aliūde moralitas. Et q̄ stāte specifica bonitate. ꝑt aduenire repugnātia ad rationem ex aliis.

Nota.

Circūstātia q̄ vt dña ēntialis obiecti p ꝓpatōnem ad rōem facit differre specie morali q̄ ē ꝑm bonū ⁊ malū. licz nō q̄ ē ꝑm spēm act⁹ ꝑm obiectū. ⁊ hoc statim intelligitur possibile. Si attendat. qz ⁊ accīs ꝑt dare spēm moris (sc̄z bonitatē vl malicia) vt facit actū hñe ꝓuenientia vel repugnantia ad rōem. ¶ Nota ex his. qz aliter circūstantia act⁹ variat spēm aliter finis in quē act⁹ ordinatur. qz circūstanna variat spēm faciendo actū deficiente ⁊ aliud obiectū rōis. sz finis variat spēm trahēdo actū in finem. vt ē obiectū intētōis. Uñ finis facit q̄ act⁹ exterior habeat aliud obiectū vt moral⁹ ē. sz circūstātia variat vt dictū ē in q̄ztū facit actū ipm defectuosum in circūstātia ee aliud obiectū rōis. sz finis ꝓcipare aliā spēm q̄ ē ex obiecto intentōis. Q̄nq; etiā circūstātia addit ad actū repugnantiā alteri⁹ spēi q̄s sit repugnātia ex ꝓpria specie. sicut locus sacer ad furtū. Uñ tūc trahit in aliā spēm mali. sz q̄n actus ē mal⁹ solū ꝓpter defectū debite circūstantie. vt pura modi vl tpis. tūc facit actū malū. qz facit ipm repugnare rōni. ⁊ nō trahit in aliā spēm mali. sz actū de se bonū facit ce malū. Uñ circūstātia ꝑt dupliciter variare spēm Uno mō. qz ē circūstātia positiua q̄dā rōni ⁊ trahit malum in aliā spēm mali. Sicut locus sacer. furtū in sacrilegiū. vt patebit infra Alio⁰ defect⁹ circūstātie debite trahit in aliā spēm. qz videlz actū de se bonū facit malū. ita q̄ magna dña ē inter circūstantiā positiue q̄dā rōni ⁊ inter defectū circūstātie debite. isto 2⁰ mō D. loq̄t bak ar. iij. q̄ circūstātia ꝑt facere malū. Hāt i solutōe ꝑt verooꝝ mō intelligi.

Defect⁹ circūstātie facit malā spēz p uatiue inde bita āt q̄ric.

¶ Et nota ꝑbū Doc. qz circūstātia dat spēm actui morali vt sic vt moral⁹ ē in ꝓpatōe ad rōem. ita q̄ facit ipm actū ee aliū moralē. sz nō dat spēm actui ꝑm spēm quaz

Universidad de Deusto
Biblioteca

hz ex obiecto. ¶ Vide de istis si placet Scotū in qōlibe
Scotꝰ ꝑcor dat tis. q. xviij. in pncipali ꝓmo. vbi malicia ꝓt bonitati actꝰ opponi dupliciter. Uno ꝓpatiue. alio ꝓ ire. Potest em aliqs agere nō cū circūstātia debita. ⁊ mī nō cū circūstātia in debita. puta qī nō ordinat actū ad finē debitū. nec mī ordinat ad finē indebitū. Exēplū huiꝰ. dare elemosynā nō ꝓter bonū finē. s. amorē dei. vel subuentōes ꝓximi. nō mī ꝓter malū finē. puta vanā gliam. vel nocumentū alterius est malus ꝓpatiue. sed nō ꝑtarie

¶ Utrꝝ actꝰ habeat spēm boni vl̄ mali ex fine

ar. iij. F AD sextū sic ꝓcedit. Uidet ꝙ bonū ⁊ malum qō ē ex fine nō diuersificēt spēm in actib⁹. actꝰ em̄ hñt spēm ex obiecto. sz finis ē ꝓter rōem obiecti. g̃ bonū ⁊ malum qō ē ex fine nō diuersificāt actꝰ fm spēm. ¶ Ꝑ. id qō est ꝙ accīs nō ꝓstituit spēm. vt dictū ē. sz accidit alicui actui ꝙ ordinet ad aliquē finē. sicut ꝙ aliqs vrt eleq.s.ar.iij. mosynā ꝓpter inanē gliam. g̃ scdm bonū ⁊ malum qō ē ex fine nō diuersificāt actꝰ fm spēm. ¶ Ꝑ. diuersi actꝰ fm spēm ad vnū finem ordinari pnt. sicut ad finē inanis glie ordinari pnt actꝰ diuersaꝝ vtutū ⁊ diuersoꝝ vitioꝝ. nō g̃ bonū ⁊ malū qō accipit fm finē diuersificat spēm actuū. ¶ Sz ꝓtra ē ꝙ supq.s.ar.iij. oñsum ē ꝙ actꝰ hūani hñt spēm a fine. g̃ bonū ⁊ malum qō accipit fm finē diuersificat spēm actuū.

¶ Hic Doc. inqrit quō se habeat bonū ⁊ malū qō sumit ex fine ad actꝰ morales. an etiā diuersificet spēm humanoꝝ actuū. ¶ Nota ꝙ posset videri iplicatio in qsito cū inuit finē cē malū. cū tī finis ⁊ bonū ꝙuertant. ac ꝙ h posset apparere iplicatio ī adiecto. ꝙ finis sit malꝰ ¶ Patet ād solo ex dictꝝ ar. v. ad 2m. qz vez ē ꝙ finis vt sic hz rōem alicuiꝰ boni. saltē delectabilꝭ vl̄ vtilꝭ. sz mī hñs rōem talꝭ boni. ꝓt hōc annexā repugnātiā ad rōem. rōe cuiꝰ ōz malū. s. morale. Uñ talꝭ finis rōe bonitatꝝ fm qd ē mortalꝭ finale appetit⁹. sz rōe defectꝰ ordinis rōis ꝓstituit actum malū. Et rōe boni ē finis. rōe defectꝰ mozal⁹ annexi ē malus. ⁊ rōe boni intēdit. rō ꝓo mali ꝓter intentū. mī ex natura rei seqt. vt patebit infra. q. lxxj. ar. viij. Quare nō ē implicatio in qsito. qz finis malꝰ alīūde. ē finis alīunde malus. vide tertio ꝓtra gentiles. c. ix.

¶ Rñdeo dōm ꝙ aliq actꝰ dicunt hūani inq̄ntū q.s.ar.iij. sunt volūtarij. sicut supra dictū est. in actu ād volūtario inuenitur duplex actus. s. actus interior volūtatis. ⁊ actus exterior.

¶ Doc. ꝑ° distinguit duplicē intellectū qsiti. scdo cōformiter rñdet dupliciter. ꝓmo ibi. Et vterq; zc. scdo ibi Jd ād qd zc. Dicit g̃ ꝙ actꝰ hūanus dupliciter ōz vel ꝺsiderari duplex Interior ⁊ exterior. Et rō distinctōis ē. qz actꝰ ōz hūanꝰ inq̄ntū volūtariꝰ, sz ē duplex volūtariꝰ. igit duplex hūanus. Et interior actꝰ vocat elicit⁹. siue sit velle siue intendere. Sz exterior ē actꝰ aliqs imperatꝰ a volūtate. exercitꝰ ꝑ o potētiā q̄ subest volūtati. Potest g̃ qsitū dupliciter intelligi Uno° de actu interiori. an differat spē. sz bonū ⁊ malū ex fine Alio° de actu exteriori. an ille distinguat specie ex h ꝙ ordinat in bonū vel malū finē Deinde ad istā dicit

¶ Et vterq; horꝝ actuū hz suū obiectū. finis ād ꝓprie ē obiectū interioris actꝰ volūtatꝭ. id ād circa qd ē actio exterior ē obiectū eiꝰ. sicut igit actꝰ exteri or accipit spēm ab obiecto circa qd ē ita actꝰ interior volūtatꝭ accipit spēm a fine sicut a ꝓprio obiecto

¶ Respō det iuxta ꝓmū itellectū qsiti intēdens talem ꝺclonē. Bonū ⁊ malū ex fine diuersificāt spēm actuū humanoꝝ interioꝝ. Probat. supponēdo ꝙ vterq; horꝝ actuū (sz interioꝝ ⁊ exterioꝝ) hz obiectū suū ꝓ qd sz distinguit specie. Tūc sic. Finis ꝓprie ē obiectū interioris actus. sicut id circa qd ē exterior actꝰ ē obiectū exterioris. sz obiectū exterioris distinguit cū specifice. igit ꝺclo ꝑa. qz videlicz diuersi fines distinguūt. bonū ād ⁊ malū dicūt diuersos fines. igit zc. ¶ Et nota ꝙ hec ꝓbatio ꝓcedit de actu interiori. ꝑsertz q respiciat finē. sicut ꝓprium obiectū imediatū. q actꝰ ōz velle. ꝓt tī etiā intelligi de actu interiori qui respicit finē sicut rōem volēdi. esto habeat aliū obiectum materiale. sicut ē intēdere. An ād velle ⁊ intēdere sp necessario distinguant. Uide D. sanct. in 2° dis. xxxviij. ar. v. Et videbis ꝙ nō. de h vide s. q. xij. Dicit ād D. ꝙ finis ē ꝓprie obiectū volūtatꝭ. qz bonū ⁊ finis coincidūt. ⁊ per accīs ē ꝙ bonū ordinet ad aliū finē Uñ volūtas ē finis sicut ꝓprij obiecti ꝙ se loquēdo. Si ād aliqñ ē medij h ē in ordine ad finē. et qz nūq̄ volūtas in aliqd ferk nisi ꝑsupposita volitōe finis Deinde ibi

Spēs ex ob iecto materi ali ē nō accidētal

¶ Jd ād qd ē ex pte volūtatꝭ se hz vt formale ad id qd ē ex pte exterioris actꝰ. qz volūtas vtit membris ad agendū sicut ī strumētis. neq; actus exteriores hñt rōem moralitatꝭ nisi inq̄ntū sunt volūtarij. et iō actꝰ hūani spēs formaliter ꝺsiderant fm finē. materialiter ād fm obiectū exterioris actꝰ. vñ ꝓbus ōr in q̄nto ethicoꝝ. q. ille q furat vt cōmittat adulteriū. ē ꝙ se loquēdo magis adulter q̄ fur.

In corpe.

¶ Respō det iuxta scdm itellectū qsiti ista ꝺclone Actus hūani. s. exterioris spēs formaliter ꝺsiderant fm finem materialiter ād fm obiectū exterioris actꝰ. Et vult ista ꝺclo ꝙ bonū ⁊ malū ex fine diuersificāt spēs actuū exteriorum formaliter (. i. fm formalitatē ⁊ spēm moralē ꝓncipalē) sed materialiter distinguunt fm obiecta exteriora actuū (. i. fm spēm moralē min⁹ ꝓncipalē q̄ se hz ad eā q̄ ē ex obiecto volūtatꝭ materialiter) Probat ꝓma ꝑs ꝺclonis rōe ⁊ auctoritate. Jd qō ē ex pte volūtatꝭ se hz vt formale. ad id qō ē ex pte exterioris actꝰ. igit ꝺclo ꝑa. ꝓña nota. qz si id qō ē ex pte volūtatꝭ ē formale ⁊ finis hz se ex pte volūtatꝭ ꝑ o et ꝑ se. iō dat formalitatē ⁊ spēm moralē ꝓncipalē. Uīs ꝓbat duplicī medio. ꝓmo. qz volūtas vtit mēbris ad agendū actꝰ exteriores sicut instrumētis. sz sp id qō ē ex parte ꝓncipal⁹ agētis in effectu hz se vt formale. id ād qō ē ex pte instrumēti in effectu. hz se vt materiale ⁊ minꝰ ꝓncipale. z nō solū mēbra sz oēs poñe executiue hñt se vt instrumenta ad volūtatē (maxie extēdendo ī strumētū ꝓ oi qō agit motū) Et ita ꝑs ꝙ cū finis teneat se ex pte ꝓncipalis agētis. iō spēs ꝓximēs actui exteriori mediate volūtate respiciēte finē ē formaliter. q ād ꝓuenit sibi ꝑ potērias exequētes circa ꝓpriū obiectū ē materiale Scdo ꝓbat añs. qz actꝰ exteriores nō hñt moralitatē. nisi inq̄ntū sunt volūtarij. iō spēs mozal⁹ ꝓuenit volūtati ꝓ°. ⁊ ꝑ ꝑs ē ꝓncipaliter formaliter. Uñ nec spēs actꝰ exterioris circa ꝓpriū obiectū ē mozalis nisi in habitudine ad volūtatē. nā si ꝺs nō vellens daret elemosinā nō cēt actꝰ mozal⁹. Sīlr ex obiecto sp hz bonitatē mozalē. tī sp ex fine si agit mozaliter. Probat etiam illa ꝑs minor ꝑ ꝓcessum relinq̄tur nota ex dictꝝ. ar. ꝓcedenti. Scdo aūt ꝓ ꝺclusionis relinq̄tur nota ex dictꝝ. ar. ꝓce-

¶ Nota ꝙ hec ꝺclo intelligit qñ actus exterior ⁊ interior sit ꝺcurrūt. ⁊ qñ aliud ē finis q̄ obiectū actꝰ exterioris. Tūc em̄ obiectū exterioris actꝰ se hz vt medium ad finem. ⁊ ꝑ ꝑs materialiter. Uñ nō videt D. intelligendo ꝙ actꝰ exterior habeat ꝙ ꝓprio obiecto diuersitatem ⁊ spēm materialē. i. naturalē tm̄. imo ex obiecto hz ⁊ spēm moralem. cū ad rōem ꝺpak. ⁊ vt infra patebit in alīq ꝺparōne bonitas mozalis ꝑs ꝺuenit actui exteriori q̄ interiori. sz nō ꝑs ꝺplet. Et g̃ vult D. hic ꝙ actꝰ exterior eatꝰ vt cadit sub rōne ⁊ volūtate fm aliquē actū hz spēm que esto sit mozalis. et tī min⁹ ꝓncipalis ⁊ materialiter se hñs ad spēm ꝓncipatā ex fine. q ē ꝓncipale formale obiectū volūtatis. Et rō patuit. qz ꝺ dicto ⁊ formalitas q̄ ē in effectu a cā instrumentali mota ⁊ inferiori. Nec etiā intelligendū ē ꝙ spēs quā hz actꝰ exterior ex ꝓprio obiecto sit materialis ⁊ accidentalis ⁊ impertinēs ad mozalitatē. imo actꝰ q̄ hz malum finē. ⁊ ē malꝰ ex ꝓpria materia hz duplicē malitiā ꝑ tialē mozalē. ꝑtz ex h ꝙ spēs materialis nō ē naturalis. qz materialis ē ꝙ accīs. Illa ād q̄ h ōr materialis nō est ꝑ se subordinatꝰ voluntati. Nec seqt ꝙ si volūtas ē bona vl̄ mala sine actu exteriori ꝙ g̃ actꝰ exterior se habeat accīdentaliter. sz bñ seqtur ꝙ se habeat materialiter vt declarat Doct. sanc. in de Malo mate. ij. q. ij. ad ꝗntū. vide z corp⁹ q̄stionis. vide etiā D. sanc. in scdo dis. xxxv. ar. iij. per totū

Spēs ex ob iecto materi ali ē nō ac/ cidental

Argumētū in cōtrariū ꝓma conclusione rīsi. qz actꝰ hūani interiores illi hñt spēm a fine. qz finis ē ꝑ se obiectū volūtatꝭ. oñe em̄ volitū ē finis vel ad finē. ⁊ sic finis ē obiectū saltē sicut rō volendi

In corpe.

¶ Ad ꝓmū ergo dōm ꝙ finis hz rōnem obiecti. vt dictum est.

¶ Minor negat. tū ꝓmo. qz finis ē ꝑ se ꝓmo obiectū volūtatꝭ fm actū interiorē. s. intentōnis. Est etiā obiectū actꝰ exterioris nō q̄dē imediatū. sz mediatū. mediāte scz actu interiori. Et h loquēdo de actu exteriori mozalꝭ. vt agit ꝓter finē volitū vel intentū. Et hoc em̄ ꝙ ordinat ab interiori ad talē finē. ꝺsequit formā ⁊ spēm. nō ꝓpriā mozalē vel naturalē. sz mozis ꝓncipalē ⁊ formalē q̄ ꝓmo conuenit actui interiori. Sicut ꝑt de charitate. qz em̄ actus ordinat in obiectū charitatis. ideo trahunt spēm que est esse meritorium zc.

¶ Ad scdm dōm ꝙ ordinari ad talē finē. ⁊ si accidat exteriori actui. nō tī accidit actui interiori volūtatis q̄ ꝺparat ad exteriorē sicut formale ad materiale

¶ Dicit vera vt sic. nō tī ē inconueniēs ꝙ aliqd accidit fm ē nature. qd nō accidit in eē moris Et aliqd accidit actui ꝺsiderato fm obiectū ꝓpriū. ꝙ nō accidit vt imperat a superiori. ⁊ ex duobus actib⁹ fit q̄dā ordine vnus.

Minor negat ꝓmo de actu interiori simpliciter. Scdo distinguit de actu exteriori. Uel accidit sibi ꝺsiderato in eē nature ⁊ etiā fm spēm ꝓpriā. sz in eē moris ⁊ vt ꝑ nunc agit a volūtate. negat. qz nō ꝑt intelligi moraliter ꝺpletiue in actu exercito. nisi fiat a volūtate ꝓpter aliquē finē. Et g̃ fieri hunc actū ꝓt talē finē nō accidit. Uel ꝙdē actui mozali i cōi accidit fieri ꝓt illū vl̄ illū finē. sicut generi accidit ire. tī huic actui vt mozalis fieri ꝓt hūc finē ē ꝑ se Uñ ōr Doc. ꝙ nō accidit interiori a q̄ sz exterior depēdet i eē mozali. ⁊ ꝑ ꝑs illi exteriori vt stat sub illo formali sic sibi nō accidit. sicut nō accidit colori videri ꝑ lumē

ar. vj.

Universidad de Deusto
Biblioteca

teriozis actꝰ duplr se hz ad finē volūtaꝛ (.i. duplr ad ipm ⁊ in ipm ordinaꝛ) Uno mō p se ex natura videlicet obiecti exteriozis actꝰ. qz videlz actꝰ citra obiectū suū de natura in talē finē ordinaꝛ. vt pz exemplū in lra. Et sicut pz de comestione ⁊ potatōe. q ex natura sua ordinant in sustētatōem vite corpalis viuentis. Et sicut actꝰ rapine ⁊ furti ⁊ vsure ordinant ex natura in finē auaricie. Similr spēs fortitudis (.s. fugere qñ oportz. aggredi qñ oportz ⁊ sustinere vel stare in periculꝫ qñ oportet) oēs illi actꝰ ordināt ad eundē finē p se. s. victoriā ⁊ salutē reipublice. vel bñ se habere ad terribilia. Silr ē de actib⁹ literalitatis. q sunt recipe qñ oportz. ⁊ dare qñ oportz. q respiciūt finē ꝓpriū ist⁹ ꝟtutz. Sile ē in oib⁹ actib⁹ ordinatz p se in finē ꝓpriū alicuius ꝟtutz q fm obiecta sua ordinant. ex natura in vnū finē ist⁹ ꝟtutz. Sicut comedere ꝓut oportet. ⁊ abstinere a cibo superfluo ordinant in vnū finem tēperantie ex natura Sēm mēbrū ē. q alio mō obiectū actꝰ exteriozis ⁊ actus circa obiectū ordināt ad talē finē p accīs. nō videlz ex natura sua. sz solū ex intentōe ⁊ volūtate talꝰ agentis. nec ex natura hz vt in talē finē ordinet. imo pt ecōtra ordinari in oppositū finē. cūctū de se ē. vt pz in exēplo lre. ita q ista distinctio eqpoller ei q habita ē sup ex D. sanct. ar. xiij. in q 62 q ē finis actus ⁊ finis agētis trīn 2c. Potest ꝯ q̄stū de vtroq; obiecto intelligi. An videlicz spēs bonitatis que est ex fine contineatur sub specie bonitatis que est ex obiecto eiusdem actus. qđ obiectum ordinat p se ex natura sua in talē finē. vel sēdo ex obiecto qđ solū p accidens ordinat in talē finē Cōsequēter cū dr

¶ Oportz āt vt phs dr in. vij. metaph. q dīne diuidentes aliqđ genꝰ ⁊ ꝟstituētes spēm illiꝰ gnis p se diuidāt illud. si aūt p accīs nō recte ꝓcedit diuīsio. puta si qs dicat. aialiū aliđ rōnale aliud irrōnale ⁊ aialiū irrōnaliū aliud alatū. aliud nō alatū. alatū eīm ⁊ nō alatū nō sunt p se extermiatiua eiꝰ qđ est irrōnale. Oportz āt sic diuidere aialiū aliud hīs pedes. aliud nō hīs pedes. ⁊ halentiū pedes aliđ hz duos. aliud qtuor. aliud multos. hec eīm p se extermināt pozem differentiā.

¶ Deducit pmā ꝓclonē fundamētalē ⁊ pābularē talem. Una istaꝝ speciez sez q est ex obiecto nō p se sz per accīs ordinato in finē agēz nō ē sub alia. sz tūc actꝰ moralis ē sub duab⁹ speciebꝫ qsi dispaꝛ. ita q̄ tunc hz duas bonitates in bonis. ⁊ duas malicias in malis. nec ꝓsti tuūt vnā spēm moralē. Et illa ꝓclone habet qđ sit mīdē dum qsito iuxta scām intellectū eiꝰ. qz si p accīs ordinet obiectū actꝰ exteriozis in finē volūtaꝛ. tūc spēs bonitaꝛ actꝰ q ex tali obiecto ē. nō ꝓtinet sub specie bonitaꝛ q ex fine ē nec ecōuerso. probat ꝓclo illa pambularꝫ. ⁊ p ꝑs illa ꝓma mīsio tali rōe. Oportz q dīne diuideres genꝰ ⁊ ꝟstituentes spēm istꝰ gnis p se diuidāt illd genꝰ (ita videlicet q sub ipo gñe p se ꝓtineant ⁊ rōem eiꝰ induāt ⁊ p se determinēt ad spēm includentē ipm genꝰ) Si āt p accīs nō recte ꝓcedit diuīsio (qz sez p talē dām nō ꝟstituit species illiꝰ gnis. sz ē ꝓcessus in infinitū) sz qñ obiectū nō ē p se ordinatū ad finē dīna specifica. q ē ex obiecto. nō ē p se determiatiua eiꝰ qđ ē ex fine. nec ecōuerso. igit ꝓclo ꝓma pambularꝫ vera. ⁊ p ꝑs ꝓma mīsio. Hui⁹ rōis Doct. ꝓmo pmittit maiozē. scđo minozē cū ꝓclone ipa. ibi. Sic igit 2c. Maioꝛ ꝯ ē phi. vij. metaph. tex. 2mē. xlij. in D. sanc. lectōe. xij. Et declarat exēplarit. qz cūm nō alatū nō ꝑ se determiat irrōnale nec ipm p se positiue includit. qz ⁊ hō ē aial nō alatū. ⁊ silr albū ⁊ nigrū nō p se determinat hīs pedes. ⁊ō ibi nō ē ꝓtractio ad p se spēm q faciat vnū cū diuiso. vt pz ibidē Cōsequēter ibi

¶ Sic igit qñ obiectū nō ē p se ordinatū ad finē dīna specifica q ē ex obiecto nō ē p se extermiatiua eiꝰ qđ ē ex fine nec ecōuerso. vñ vna istaꝝ speciez ꝓtinebit sub altera.

¶ Subsumit ⁊ infert scām ꝓclusionē pambularē. ex q pz scđa mīsio ad qstiū iuxta pmū intellectū. Uñ D. ꝓponit illā ꝓclonē. scđo subiūgit mīsionē hāc scđaz. ibi Ad cuiꝰ euidentiā 2c. Conclusio ꝯ ē. qñ obiectū p se ordinat ad finē. tūc vna p dictaꝝ dīnaꝝ ex obiecto ⁊ fine ꝓtinebit sub alia (.i. hīt vnā bonitatē trīn) nec aliqs actꝰ ē in diuersis speciebꝫ dispaꝛ. Probat assumēdo maiozē sicut pus. Oportz 2c. sed qñ obiectū p se ordinat ad finē vna dīnaꝝ ē p se determiatiua alterꝰ. ꝯ ꝓclo ꝑa. Maioꝛ patet. minoꝛ relinqt nota. Et pz p exēpla pmissa circa pncipiū. Sic fortis sustinere p se determiat finē fortitudis. sez viriliter ⁊ fortis se hre in periculis. silr aggredi hostes fm rōem p se includit finē fortitudinis. ⁊ fortitudinis finis p se in illis includit. Deinde ibi

¶ Cōsiderandū āt restat q sub qua. Ad cuiꝰ euidentiā ꝓmo ꝓsiderandū ē q quāto aliq dīna sumit a forma magꝭ particulari. tāto magꝭ ē specifica. Secundo q quāto agēs ē magꝭ vle. tāto ex eo ē forma magꝭ vlis Tertio. q quāto aliqs finis ē posterior. tāto mīdet agēti vliori. sicut victoria q est vltim⁹ finis exercitꝰ ē finis intēs a summo duce. ordinatio āt huiꝰ aciei vlis illiꝰ. ē finis ītentꝰ ab aliq iferioꝛ du cū. ⁊ ex istis seqt q dīna specifica q ē ex fine. ē magꝭ generalꝭ. ⁊ dīna q ē ex obiecto p se ad talē finē ordinato. ē specifica respectu eiꝰ. volūtas eīm cuiꝰ ꝓpriū obiectū ē finis ēvle motīm respectu oīm potētiaꝝ aliaꝝ ꝓpria obiecta sunt obiecta particulariū actuū

¶ Rādet ad qstiū iuxta pmū intellectū eiꝰ. an sez spēs bonitatis ex fine ꝓtineat sub specie bonitatis. q est ex obiecto p se ordinato ad talē finē. aut ecōuerso. Patuit etīm ia ex scđa ꝓclone pambulari. q sic. qñ vna spēs illaꝝ ꝓtinet sub alia. sz adhuc manet qstio q sub q. hō ꝯ ordet⁹ minat tali ꝓclone. Spēs bonitatis q est ex fine im quem obiectū p se ordinat nō ꝓtinet sub specie bonitaꝛ q ē ex ex obiecto. sz ecōtra spēs bonitatis q est ex obiecto cōti net sub bonitate q est ex fine sicut spēs sub gñe. Probat Dīna specifica q ē ex fine est magꝭ gñalis. ⁊ dīna q est ex obiecto ordinato p se ad talē finē est specifica respectu eiꝰ ꝯ ꝓclo vera. Ans pbat. qz ꝯto aliq dīna 2c. vt in lra po nit vsqz ad ans dictū. sz dīna obiecti sumit a forma magis particulari. ⁊ est agētis magꝭ particularis. dīna āt finis est agētis magis vlis. ⁊ est posterioꝛ in executōe. obiectū aūt pus. ꝯ ans vez. Maioꝛ relinqt nota. Minoꝛ pbat pticulariter q ad scām pte. qz finis est obiectū volūtaꝛ. p ꝑa q est vle motiuū 2c. vt in lra. Et pz minoꝛ exēplarit. sicut volūtas intēdēs victoriā tangit finē mouet ad diuersos actꝰ circa diuersa obiecta q p se ꝓtinent sub fine cōi. et ita finis q ē victoria vel volūtas intēdēs victoriā mouet ad diuersa. ⁊ in oib⁹ qrit finis q est victoria. qre finis ille ꝓcipaf in multis. Sz obiectū cuiuslibet actꝰ ordinati in finē nō se extendit ad qđ volūtas ipar multos actꝰ. in qb⁹ oib⁹ ꝓtinet ille finis. sz nō ecōtra. sicut q firmiter stat in periculis qrit finē fortitudinis. silr q aggredit. sz nō ecōtra qcūqz fortiter facit hz se determinate ad hūc actū circa h obiectū Uñ pz ex his. q bonitas q est ex fine in quē actꝰ exterioꝛ circa obiectū ordinaf est vlioꝛ ꝓmo q imperiū ⁊ motionē atqz ꝓcipatōem ⁊ p ꝓtinētia ꝓcipiuam. qz sez ipe mouet ad multos actus circa diuersa obiecta. Et qz ab eis ꝓcipaf ⁊ respicitur a multis nō sic de bonitate q est ex obiecto actꝰ exteriozis. qz illa nō derivat in multos actꝰ. Et scđo pt ex aliq mō vltas gñis logici. qz videlz nō ꝓuenit existēdi ꝓna. Ad bñ seqf. ille aggredit pticulariter q fortiter agit. sz nō ꝓuertit. qz pt fortiter agere stando in periculis. ⁊ hmōi. Sz apd moralē nō oportz ita attendere ad vltatē logicā ⁊ p dicatōis. sz magis vltatē intentōnis ⁊ motōis atqz ꝓcipatōnis Nota ex his. qz actꝰ diuersi circa diuersa obiecta licz distinguant in ee nature ex obiectis. qz tū in oib⁹ istis obiectis queritꝫ vna bonitas finis quā p se respicit. ideo sunt actꝰ vni⁹ bonitatis moralis specifice. Sicut oēs actꝰ fortitudinis circa diuersa sunt vni⁹ speī moralis. ⁊ actꝰ vni⁹ ꝟtutis in cui⁹ finē p se ordinant Uñ voluit scđa ꝓclo ꝟtualr p oppositū ad pmā. q talis actꝰ exterioꝛ circa obiectū nō hz aliā bonitatez distinctā a bonitate finis moralr loquēdo. sicut pz in exemplis p dictz. Uñ ex hoc q aliqs fortiter agit in tali obiecto. puta in aggrediēdo hostes nō hz aliā bonitatē nisi bonitatē fortitudinis Et qđ dictū ē in bonis ꝓportionabiliꝫ dz intelligi in malis. qz plures actꝰ p se ordinati in malū finē sunt oēs vni⁹ speī moralis. ⁊ nō hīt duplicē malicia. sz vnā trīn cū fine.

Argumētū in contrariū Confirmat pmā ꝓclonē. qz spēs ex obiecto nō p se ordinato in finē nō ꝓtinet sub eo sicut spēs. nec ecōtra. Uñ maioꝛ dz intelligi q gñis sunt determinate dīnie p se determiatiue. tm dīne p accīs pñt esse infinite. vt pz. vij. metaphy. supra

Ad minozem. falsa est de fine per se. sed vera de fine p accīs. Et pbat q finis p accīs nō ꝓtinet sub bonitate obiecti. ⁊ hoc vez est. nec ecōtra. secus in p se ordinatis. vbi bonitas obiecti particularis est. ⁊ ꝓtinetur sub bonitate finis. vt patuit.

¶ Ad pmū g dōm. q fm subam suaz nō pt aliqd esse in duab⁹ spēb⁹. quaz vna sub altera nō ordinet sed fm ea q rei aduenit pt aliqd sub diuersis spēb⁹ ꝓtineri. sicut hoc pomū fm colozem ꝓtinet sub hac specie. sez albi. ⁊ fm odoꝛē sub specie bñ redolētis. et silr actꝰ q fm subam suā est in vna specie nature. fm ꝓditōes morales supuenientes ad duas spēs referri pt. vt supra dictū est. q. p. ar. iij ad tertiū.

¶ Hoc pmū argumētū militat ꝓtra pmā ꝓclonem quoꝝ. q admittit in p accīs ordinatis vnā bonitatem nō ꝓtineri sub alia. sz esse disparatas. Dico g ad minoꝛē que vult. q possit idē ꝓtineri sub spēb⁹ subordinatis. sicut sortes sub hoie ⁊ aiali. sz nō disparaꝛ. Negat aūt de spēb⁹ moralib⁹ 2c. ad pbatōem. qz idē nō pt esse in diuersis spēb⁹. nō subalternis. verū eēntialib⁹. nec accīntalibus. Hō bonitas moralis vel malicia hz se accīntalr ad actū in ee nature ⁊ subali ꝑsideratū. sicut ⁊ idē coꝛp⁹ in specie albi ⁊ in specie odoꝛis. ⁊ idē hō est surd⁹ ⁊ mut⁹ Uide de hac solone in de malo. ma. ij. q. vi. ad tertiuz. pt eīm vnū subiectū habere plures defectꝰ. ectiā specie distinctos et nō subordinatos. Et nota ꝑbū. d. san. vbi iam. q. vij. ad. xij. q qñ actꝰ hz duas malicias disparatas. tunc est vnū peccm̄ ꝓpter vnā subam actꝰ. sz multiplex ꝓpter multas diuersas difformitates peccati. sicut pomū est vnuz q̄le ꝓpter vnitatē subiecti. sz multiplex q̄le ꝓpter diuersitatē colozis ⁊ saporis. vt allegatuz est in coꝛpe. Negat igit ꝓna in p accīs ordinatis. ibi eīm nulla sub alia ꝓtinet. sicut p se ꝑs. vel p se dīnia.

¶ Ad scām dōm. q finis est postremuz in executione. sz est pmū in intentōe rōnis. fm quā accipiūt moralia actuū species

¶ Maioꝛ ꝓcedit. q vltima dīnia determinativa p se precedens ꝓstituit spēm specialissimā. et in moralib⁹ illa differētia dr vltima q sumit ex obiecto magis particulari alterius ꝓtractuo. ⁊ q sumit a posterioꝛi in intentōne Ad minoꝛē. negat q dīna ex fine cui obiectū p se subordinat sit posterioꝛ in intentōe. imo pus aliqs intēdit victoriaz q est finis cui vult hoc vel aliud facere qđ ad victoriā ordinat. Ad ꝑbatōem dico. q finis hz rōnē pmi in intentōe rōnis. quare negat ꝑse quēlia. Sz oppositū est vez in p se ordinatis. qz positas moralis simplr est fm via intentōis. nō executōis. Nota aūt q finis hz rōnē pmi in intentōe rōnis. nō q intentio sit formalr rōnis. sz ꝑsupponitur. qz volūtas nō intēdit nisi pua apprehēsione rōnis. Hec loqf hic. D. de fine rōnis sicut loqtur tertio ꝓtra gētiles. c. ix. vbi p finem intelligit rē ⁊ obiectū in ordine ad rōnē. vt patuit intuenti. Sed vult q finis est poz fm esse apprehensum ⁊ intentum qđ hz p rōnem. ⁊ pt hic p rōnem intelligi rō ⁊ volūtas vt capiūt rō. sicut cū dr volūtas esse in rone

¶ Ad tertiū dōm. q dīna ꝓparat ad genꝰ vt forma ad materiā inqtū facit ee genus in actu. sz etiaz genꝰ ꝓsideraf vt formaliter speciem inqtū facit ee ab

Universidad de Deusto
Biblioteca

solutiꝰ ⁊ minus ꝓtractū. vñ ⁊ partes ꝺfinitōis reducūtur ad genꝰ cause formalis. vt ꝺr in scdo phy. et ꝑm hoc genus est cā formalis spēi. ⁊ tāto erit formalius quāto ꝓmuniꝰ.

¶ Hoc argumētū tertiū est ex q̄tuoꝝ terminis. nihil omiꝰ dico ad materiā. Ad maiorē. dr̄ia q̄to est magis formalis. i. in actu. tāto est magis spēalis. Ulter. sed q̄to magis formalis. i. absoluta ⁊ incōtracta. tāto magꝭ est spēalis. Negaꝭ minor. imo q̄to isto mō formalior tāto gñaliorꝰ. qz cōia sunt minꝰ ꝓtracta q̄ spēalia. Ad minorē est formalior. i. absolutior. ſz nō formalior. i. magis actu. Negaꝭ ꝓña. ⁊ stat soko in hoc. q ꝺ rōne formalis sunt duo. scz cē actu. ⁊ esse incōtractū. rōne vniꝰ genꝰ et cōe est formaliꝰ. rōne alteriꝰ spēs est formalior. Undeptes ꝺfinitōis eo ipo q sunt minꝰ ꝓtracte ꝺfinito. ad rōnē cauſe formalis. ideo genꝰ est formaliꝰ. et sic etiā bonitas ex fine est formalior ⁊ ꝓmunior. ⁊ p ꝑs bonitas ex obiecto. qz ꝓtractior. ideo cōtinetur ſub bonitate finis

¶ Utr aliqs actꝰ sit indifferēs ꝑm suā spēm

H

Ar. ꝓmo

AD octauū sic ꝓcedit. Uideꝭ q nō sit aliqs actꝰ indifferēs ꝑm suā spēm. maluz em̄ est ꝑuatio boni ꝑm Aug. ſz ꝑuatio ⁊ habitus sunt oppoſita imediata ꝑm ꝓhm. g̃ nō est aliqs actꝰ q̄ ꝑm spēm suā sit indifferēs. q̄ſi medium existēs inter bonū ⁊ malū. ¶ Ꝺ. actꝰ hūani hñt spēz a fine vel obiecto. vt dictū est. ſz oc obiectū ⁊ ois finis hz rōnē boni vel mali. g̃ ois actꝰ humanꝰ ꝑm suā spēm est bonꝰ vel malꝰ. nullꝰ g̃ est indifferēs ꝑm spēciē. ¶ Ꝺ. sicut dictū est. actus ꝺr bonꝰ q̄ hz rōbitā ꝑfectōem bonitatis. malꝰ cui aliqd ꝛ hoc ꝛficit. ſz necesse est q ois actꝰ ꝑm spem suā sit bonꝰ vel malus. ⁊ nullus indifferēs ¶ Sz ꝓtra est qꝺ Augꝰ. ꝺr. in libro ꝛ ser. do. in mō. q sunt q̄dā facta media q̄ ꝑnt bono vel malo aīo fieri. ꝛ q̄bo est temerariū iudicare. sunt g̃ aliqs actꝰ ꝑm spēm suā indifferentes.

¶ Hic determinat dubiū q̄ꝺ circa p̄dicta. exquo cīm dictū est actū hūanū distingui p bonū ⁊ malū. ꝑ ſz cum ex pte obiecti. dubiuz ozir circa h an de necitate ois actꝰ sit bonꝰ vel malꝰ. vel aliqs indifferēs q̄ nec sit bonꝰ nec malꝰ. Et qz indr̄ia ꝑ duplr ꝓsiderari circa actuz scz vel in specie. vel in individuo. ideo circa ſtud mouet duplex dubiū. Primo an aliqs actꝰ sit indifferens rōne sue spēi. Scdo an etiā in individuo. Nota aūt q duplex est indr̄ia actꝰ humani. Una q̄ ad bonitatem vel malicia mozalē. Alia q̄ ad bonitatē ⁊ maliciā theologicā. Doc. igit in his duob articul ꝑsertim inqrit de idifferēcia q̄ ad bonitatē ⁊ maliciā mozalē. in. ij°. aūt dist. xl. et in de malo. ma. ij. q. v. ꝑsertim ad. vij^m. etiā determinat de indr̄ia theologica. q̄ est nec cē meritū nec demeritū. in h g̃ arti. determinat de indr̄ia mozali ꝑm spēm. et intelligit indr̄ia ꝑm spēm (vt ꝓz in ar. sequē.) negatiue. nō ꝓsitiue. et est sensus. an ſz sit actꝰ aliqs ꝓsideratꝰ ꝑm spēz suā quā hz ex obiecto sine omnib aliis. q̄ nec habeat vt sic bonitatē nec maliciā mozalē

A. ij.

¶ Rñdeo ꝺꝺz. q sicut dictū est. actꝰ ois hz spēm ab obiecto. ⁊ actus humanꝰ q̄ ꝺr mozalis. hz spēm ab obiecto relato ad ꝓncipiū actuū hūanoꝝ. qꝺ est rō. Uñ si obiectū actus includat aliqd qꝺ ꝓueniat ordini rōnis erit actꝰ bonꝰ ꝑm suaz spēm. sicut dare elemosynā indigēti. Si aūt includat aliqd qꝺ repugnet ordini rōnis. erit malꝰ actꝰ ꝑm spēm. sicut furari. qꝺ est tollere aliena

¶ Ꝺ. rñdet tali ꝓclone. tales actꝰ (scz q̄z obiecta non includūt aliqd ptinēs ad ordinē rōnis) sunt indifferentes ꝑm spēm suā. Probat. si obiectuz actꝰ includat aliqd qꝺ ꝓuenit ordini rōnis erit actꝰ bonꝰ ꝑm spēm. si aūt includat qꝺ repugnat ordini rōnis erit actꝰ malꝰ ꝑm spēm ⁊ sic si nullū horꝝ includat erit indifferēs (. i. neq; bonꝰ neq; malꝰ) sed ꝓtingit q obiectū actꝰ nō includit aliqd ptinēs ad rōnē. g̃ seq̄t ꝓclo. Huius rōnis. Ꝺ. ponit ꝓmo maiorē. scdo minorē cū ꝓclone. ibi. Cōtingit aūt ꝛ. Dato ꝛ g̃. pbat a ꝑncipio. qz sicut actꝰ in cōi hz spēm ab obiecto. sic actꝰ mozalis hz spēm (scz mozalē q̄ est bonus vel malus) ab obiecto relato ad rōnē. vt patuit ar. ij. et. v. g̃ se quit maiorꝰ ꝑ oib suis ptib Nota aūt. q actꝰ hz spēm mozalē ex obiecto relato ad rōnē. nō quācūq; vt q̄ocūq; ꝛ. ſz ad rōnē rectā ⁊ ꝓcticā. ⁊ ꝑm ꝓueniētia ⁊ repugnātia. ita q rō iudicet hūc actū magis ꝺbere fieri q̄ nō fieri. ita q affirmatiua dictaꝝ rōnē sit magis ꝛa ⁊ approbata q rectā rōnē q̄ negatiua. Et ꝺclarat etiā maiorē exꝑlariter in ſra. qz ꝺare elemosynā indigēti ex obiecto hz vt approbet ꝑ rectā rōnē. tollere aūt aliena hz q reprobetur. Deinde ibi

¶ Cōtingit aūt q obiectū actꝰ nō includit aliqd ptinēs ad ordinē rōnis. sicut leuare festucā ꝛ terraire ad campū ꝛ hmōi. ⁊ tales actus ꝑm spēm suam sunt indifferentes

¶ Subiūgit minorē quaz ꝺclarat exꝑlariter. subiūgens etiā ꝓclonē ⁊ patet Nota hic. q. Ꝺ. ꝺr in hac cōclusione. tales actꝰ (scz etiaz ꝑticulariter ⁊ in specie) Et q̄ ꝑz q indifferētia negatiua ꝑm spēm nō solū ꝓuenit actui mozali in gñe. sicut indr̄ia ad vīsum ⁊ ccitare cōuenit aīali in gñe. vel idr̄ia ad rōnale ⁊ irrōnale. ſz etiā ꝓueniet tali actui mozali in spē ꝓsiderato. vt leuare festucā. ire ad cāpū. Uñ. Ꝺ. hic aliter loqꝭ de indr̄ia actuū q̄ in. ij°. dist. xl. ar. v. vbi loqꝭ de indr̄ia ꝑm individuuz. ⁊ ꝺr q talis indr̄ia ꝓueniat vno mō actui abstracto ꝑfecto in cōi q abstrahit a bonitate ⁊ malicia mozali. Sz hic loqꝭ de indr̄ia ex pte obiecti. ⁊ indr̄ia ꝑm spēm. ⁊ vult q talis ꝓueniat etiā actui tali in specie ꝓsiderato cē. Ad ra scdo circa ꝓclonez ſre. q est dr̄ia dicere actus est ꝑm spēm indifferēs. ⁊ dicere ē indr̄is ꝑm spēm. qz dictio infert negationem. ⁊ ꝑm q ꝓcedit intelligit ozo negatiue. ⁊ est sensus. actꝰ est indifferēs. i. nō hz bonitatē vel maliciā ꝑm spēm. q̄n aūt seq̄t ozo est affirmatiua. ⁊ ē sensus. actꝰ ꝑm se hz vt nō sit bonꝰ vel malꝰ. ꝑm aūt sensus est verꝰ. scds falsus. Cōclo g̃ ſre nō intelligēda ē ꝑm ꝛba. ſz ꝑm sensuz. p q̄ fit nō q̄ facit. vt patebit ar. seq̄n. ad ꝑmū. vbi habet q ozo ꝺz intelligi negatiue. sic q actꝰ nō hz bonitatē vel maliciā ꝑm spēm. vñ posuit ꝓclonez in sensu in q̄ fit. licz in ſra aliter habeāt ꝛba. Uide de materia hui^s articuli. Ꝺ. in de malo. ma. ij. q. uij. et. v.

F Argu. in ꝓmū g̃ ꝺm q duplex est ꝑuatio. q̄ꝺ quesistit in ꝑuato cē. ⁊ hec nihil relinqt. ſz totuz aufert

¶ Ad ꝑmū g̃ ꝺm q duplex est ꝑuatio. q̄ꝺ quesistit in ꝑuato cē. ⁊ hec nihil relinqt. ſz totuz aufert vt cecitas totaliter aufert visuz. ⁊ tenebra lucē. ⁊ mors vitā. ⁊ inter hāc ꝑuatōem ⁊ habitū oppositū nō pt cē aliqd medium circa ꝓpriū susceptibile. Est aūt alia ꝑuatio q̄ ꝓsistit in ꝑuari. sicut egritudo ē ꝑuatio sanitatis. nō q tota sanitas sit sublata. ſz q est q̄si q̄ꝺa via ad totalē ablatōem sanitatis q̄ fit p mortē. ⁊ tō talis ꝑuatio cū aliqd relinquat non sp est imediata cū opposito habitu. ⁊ hoc mō malū est ꝑuatio boni vt simpliciꝰ ꝺr in ꝓmento sup libro ꝓdicamētoꝝ. qz nō totū bonū aufert. ſz aliqd relinqt. vnde pt cē aliqd mediū inter bonū ⁊ malum.

¶ Ad maiorē. post. ꝺ. san. in de malo. ma. ij. q. v. ad tertiū. et ma. ꝑ. q. ij. ꝑ totuz. vera est in naturalib. ibi cīm malū ꝺr ꝑuatiū. ⁊ tm̄ nō pura etiā. qz malū nō ꝑuat totū bonū. ſz relinqt saltē bonū qꝺ est subiectū mali. hz tollat effectū oppositū. Sz negaꝭ maiorē in mozalib. vbi bonū ⁊ malū opponūtur ꝓtrarie. qz ⁊ malū aliqd ponit. licz actū circa obiectū positiuū. qꝺ hz tm̄ annexā ꝑuatōem ordinis rōnis. vt patuit ar. v. ad. ij^m Et dico q inter ꝓtria ꝺaf mediū etiā eiusꝺē gñis. ⁊ sic inter actū q hz obiectuz ꝓueniēs. ⁊ inter actū q hz repugnās. ꝺaf q nec hz ꝓueniens nec repugnās. Ad minorē. distinguif a. ꝺ. san. h qz vera ꝺ ꝑuatōne pura. qz talis opponif imediate circa ꝓpriū susceptibile. licz nō imediate simplr. Sz illa minor est falsa ꝺ ꝑuatōe ipura. qz illa relinqt mediū in eodem gñe. qz relinqt aliqd ꝺ habitu. ⁊ ideo non est simplr sine medio etiā circa idē susceptibile. qz illud ipfectū relictuz manet cū tali ꝑuatōe ipura. q̄ ꝓsistit in ꝑuari. Dico ār q ecto ꝑuatio sit imediata. nō tm̄ ꝓtrariū. g̃re negaꝭ ꝓña. qz indifferēs est mediū inter bonū ⁊ malū mozalia q̄ sūt ꝓtraria Ad ducrte. q. ꝺ. san. in de malo. ma. ꝑ. vbi tam distinctōem quā h ponit de ꝑuatōe applicat de bono ⁊ malo rer. ⁊ vult. q qz malum etiā in rebꝰ nō tollit totum bonū. ideo ꝺr q̄nq; ꝓtrariū. et ad h allegat ibidē Simplicius. fm̄ quē ꝺr inter bonū ⁊ malū inueniri mediū i mobꝰ. sicut actꝰ indifferēs est mediū Et ita posſz videri q hec ſolō nō ꝺscruiret ad ꝓpositū ꝺ bono ⁊ malo in mobꝰ. Sz bñ ꝓsiderāti ⁊ ſolō ad ꝓpositū valet. qz ostendit minorē nō cē vlīter verā. qz nō ꝺ ꝑuatōe ipura. siue q̄ ꝓsistit in ꝑuari. qz ibi mediat aliqꝺ positiuū. g̃ poterit in mozalib etiā mediare aliqꝺ positiuū. scz obiectū nec ꝓueniēs nec repugnās. Et sic habet intētū articuli. cuius Ꝺ. in de malo. ſp dicat bonū ⁊ malū in mobꝰ opponi ꝓtrarie. ⁊ tūc est faciliꝰ solo. Uñ ꝺr in de malo. ma. ij. q. v. ad. iij. Bonū ⁊ malū in mobꝰ opponūt ꝓtrarie. ⁊ nō ꝑm ꝑuatōem ⁊ habitū. malū em̄ ponit aliqꝺ ingītū ꝓsequitur quēdā ordinē vel modum vel spēm. Uñ nihil phibet ꝺ ea opponi mediate. sicut phs ponit. Sz maluz in natura ꝓsequitur ꝑuatōem simplr. vñ bonū ⁊ malū naturaliter nō sint imediata simplr. sunt tm̄ imediata circa ꝓpriū susceptibile. Dec ille Et ꝙꝺ ꝑz q ponit bonū ⁊ malū ꝓtrariari in mozalib. Nec te moueāt ꝛba. ꝺ. san. in. ij. dist. xl. ar. v. vbi ꝺr ea solū cē mediata rōne ꝑuatiue oppositōis. scz mediata simplr. qz videlz ꝺaf actus. q in cōi. ⁊ actꝰ imaginatōis q̄ nec est bonꝰ nec malꝰ. loqꝭ cīm ibidez ꝺ bono ⁊ malo. ex circūstātiis. q̄ sunt imediata circa ꝓpriū susceptibile. que fm. ꝺ. san. ꝺ malo supra. ar. v. etiā sunt imediata. scz circa ꝓpriū susceptibile. Sūt tm̄ media simplr. qz actꝰ imaginatōis. nec est bonꝰ nec malꝰ Uñ loquēdo ꝺ bonitate ⁊ malicia ꝑm circūstātias tūc solū

inuenit mediū rōne ꝑuatōis. qz videlz ꝺaf subiectū nō capaz bonitatis. nec ꝑ ꝑs malicie. vt Ꝺ. loqꝭ in. ij. Sed loquēdo ꝺ bono ⁊ malo ꝑm spēm tunc ꝺaf mediū rōne ꝓtrietatis. i. rōne positiui ⁊ obiecti. vt intelligit. ꝺ. i ꝺ malo

Ad scm ꝺm. q oc obiectū vel finis hz aliquā bonitatē vel malicia saltē naturalez. nō tm̄ ip ꝑportat bonitatē vel maliciā moralē. q̄ ꝓsideraꝭ p ꝓpatōem ad rōnem. vt dictū est. ⁊ ꝛ hac nō agit. In cor.

¶ Ad maiorē. actꝰ hūani hñt spēm a fine vel obiecto Dico q ab obiecto fm se. qꝺ est finis mediatꝰ. hñt spēm nature. ſz ab eo in ordine ad rōnē hñt spēm moris. Dinoꝝ negaf ꝺ bonitate mozali. multi sunt cīm actꝰ quoz obiecta nullā bonitatē mozalē includūt. nec finis eoꝝ bonitatē mozalē hz. leuare cīm festucam nō ꝺr aliqd pro vel ꝓtra rationem

¶ Ad tertiū ꝺꝺm. q nō q̄cq̄d hz actus ptinet ad spēm ei^s. vñ ⁊ si in rōne siue spēi nō ꝓtineat q̄cq̄d ptinet ad plenitudinē bonitatis ipi^s. nō ꝓpter hoc ē ex specie sua malꝰ. nec etiā bonꝰ. sicut hō ꝑm suā spēz neq; virtuosus neq; vitiosus est

¶ Maior ꝓcedit q est bonus q hz ꝺbitā bonitatē ⁊ ꝑm q. ꝺbet sibi. silr est malꝰ q̄ ꝺficit ꝺfectu ꝑsuiuo. ⁊ fm q ꝺberet habere Et ꝺco circa ſcdaz ptē q actꝰ ꝑm spēz est malꝰ. nō qz nō habeat bonitatez ⁊ ꝑformitatē. ſz qz hz malicia ⁊ ꝺformitatē. negatio cīm nō facit malū. ſz ꝑuatio ꝺbiti. ⁊ ꝑm q ꝺbet. ꝺco aūt q multꝰ actꝰ nō ꝺbet aliq̄ bonitas ꝑm spēm. ſz si erūt boni vel mali. erit aliq̄ ꝺ. scz ꝑm circūstātias. Ad minorē. si intelligit q actꝰ necessario habeat plenitudinē vel ꝺficiat ꝑm spēm ꝓsideratus. negaf. Et ꝺco q si nō habeat ꝑm spēm non ꝓpterea est malꝰ. qz nō ꝺbet sibi ꝑm spēm. si aūt intelligit minoz q actꝰ necario hz plenitudinē vel ꝺficit ꝑm q exercetur ꝑm individuū. ꝓcedit. ⁊ ꝓcdo ꝓnter. q nullꝰ vt sic ē indifferēs. vt patebit ar. sequē. Sz negaf ꝓña. q nullꝰ sit indifferēs ꝑm spēm. Uide ſiſz ſolonē Scoti in. ij. dist. xli. ad ꝑmū. vbi ꝺr. Nō ꝺr actꝰ malꝰ ex hoc solo q caret bonitate tali vel tali. ſz qz caret bonitate quā ꝺz habere. vñ carere in plus est q̄ ꝑuatiū esse.

¶ Utr aliqs actꝰ ꝑm individuū sit indifferēs

A

Ar. viij.

AD nonū sic ꝓcedit. Uideꝭ q aliqs actus ꝑm individuū sit indifferēs. nulla cīm ſpēcies est que sub se nō cōtineat vel ꝓtinere possit aliqꝺ individuū. ſz aliqs actꝰ ē indifferēs ꝑm suam spēm. vt dictū est. g̃ videꝭ q aliqs actꝰ individualis pt cē indifferēs ¶ Ꝺ. ex individuis aliꝺ actibꝰ causant habitus ꝓformes ipis. vt ꝺr in iij. ethi. ſz aliqs habitꝰ est indifferēs. Dicit cīm phs in. iij. ethi. ꝛ ꝙꝺā. sicut ꝛ placidis ⁊ ꝓdigis q nō sunt mali. ⁊ tm̄ ꝓstat q nō sunt boni. cū recedāt a ꝛtute. ⁊ sic sunt indifferētes ꝑm habitus. g̃ aliqs actꝰ individuales sunt indifferētes. ¶ Ꝺ. bonū mozale ptinet ad ꝛtutē. malū aūt mozale ptinet ad vitiū. sed ꝓtingit q̄nq; q hō actū q̄ ex specie sua est indifferēs nō ordinat ad aliquē finē vitiū vl ꝛtutis. g̃ ꝓtingit aliquē actū individualē esse indifferētē. ¶ Sz ꝓtra est qꝺ Brego. ꝺr in q̄ꝺā omel. Ocioſuz ꝛbum est qꝺ vtilitate rectitudinis aut rōe iuste necitatis. aut

Universidad de Deusto
Biblioteca

pie vtilitatis caret. ſz ꝑbū ociosuꝫ eſt malū. qz ꝛc eo reddēr hoies rōnez in die iudicij. vt ꝺr̄ matth. xij. ſi aūt nō caret, rōne iuſte necitatis aut pie vtilitatꝫ eſt bonū aut malū. pari aūt rōne ⁊ qlibet alⁱ⁹ actⁱ⁹ vl̄ eſt bonⁱ⁹ vl̄ malⁱ⁹. nullⁱ⁹ ḡ indiuidual' actⁱ⁹ eſt indifferēs

Quia aliq̄d ꝑt alicui ꝟuenire ex ſe negatiue. ⁊ tm̄ oppoſitū eiꝰ. ꝑt ſibi ꝟuenire ꝓ aliq̄d ſupaddituꝫ. ſicut li. ar. creatū ex ſe negatiue hz ſe indrm̄ter ad bonū ⁊ malū. ⁊ tm̄ per gllam determinat' ad bonū. ⁊ ꝓ obſtinatōem ad malum Sic ḡtuis actⁱ⁹ ſit indifferēs ꝼm ſpēm .i. ex ſe nō habeat bonitatē vel maliciā. tm̄ ex ſupaddito ꝑt ſibi ꝟuenire bonitas vel malicia. Quare ſtant bn̄ ſimul. ⁊ actus aliⁱ⁹ ſit indifferēs ꝼm ſe negatiue. i. cū accipiꝫ ſine ſupaddit⁹ ſue ſpēi. et tm̄ qñ ſupaddit̄ur aliⁱ⁹ amittat illā indifferentiā. actⁱ⁹ aūt in indiuiduo (put ſcz exercet hic ⁊ nūc ꝓter finē) aliq̄d ſupaddit. tō iſtu duo arti. nō repugnāt

¶ Rndeo dōm. ⁊ ꝛtingit qñqꝫ aliquē actū ee in differētē ꝼm ſpēm. q̄ tm̄ eſt bonⁱ⁹ vel malⁱ⁹ in indiuiduo ꝟſideratⁱ⁹. ⁊ hoc ideo. qz actⁱ⁹ moralis. ſicut dicm̄ eſt. nō ſolū hz bonitatē ex obiecto a q̄ hz ſpēm. ſz etiā ex circūſtātijs q̄ ſunt q̄ſi q̄daꝫ accīntia. ſicut aliq̄d ꝟuenit indiuiduo hois ꝼm accīntia īdiuidualia qđ nō ꝟuenit homini ꝼm rōnē ſpēi

Ar. iij.

¶ D. ꝓmo ꝓmittit quādā ꝛcōnē fundamēralē. ſcđo ſubūngit duas ꝛcones rñſiuas. ꝑmā ibi. Et optz ⁊c. ſe/cūdā ibi. Si aūt nō ⁊c. Cōcō pambularis. oſtēdēs cō/poſſibilitatē ꝛcōnis ꝓcedētis articuli ⁊ hui⁹. Cōtingit qñqꝫ aliquē actū ee ⁊c. vt in ꝓncipio ſr̄e. ꝑbat Actⁱ⁹ mo/ralis nō ſolū hz bonitatē ex obiecto ex quo habz ſpēm. ſz etiā ex circūſtātijs. ḡ ꝛcō vera. Tenet ꝟña. qz ex q̄ non ſolū hz ex obiecto bonitatē. poterit nō habere bonitatem ex obiecto ⁊ ſpecie. ⁊ tm̄ ex circūſtātijs. Añs ꝓz ex ar. iij. et declarat exꝓlariter in ſill. Et poſſet ſic argui. actus in indiuiduo ꝟſideratⁱ⁹ ꝼm circūſtātias. ꝼm ſpēm aūt ꝼmⁱ⁹ obiectū. hz ꝛtingit q̄ actus q̄ nō hz bonitatē vel malicia ꝼm obiectū. habeat bonitatē vl̄ malicia ꝼmⁱ⁹ circūſtātias. ḡ ꝛᵃ ꝓa Dinoꝛ iſta. ꝑbat rōne. ⁊ a ſili ⁊c. in ſra Et nota ꝑba D. cū ꝺr̄. ꝟuenit aliq̄d in indiuiduo qđ nō ꝟuenit ꝼmⁱ⁹ ſpeciē. Et q̄ habeē q̄ indrm̄ia iſta eſt itelligēda negatiue ⁊c. Nota circa hāc minoꝛē. q̄ eſto poſſibile ſit. q̄ idē actⁱ⁹ ꝼm obiectū indrm̄s poſſit eē actⁱ⁹ ꝼm ſpēm indrm̄s. ⁊ eē finis. ſicut ſi aliq̄s deliberate vadat vt leuet feſtucā. ibi leuatio feſtuce eſt finis iſtⁱ⁹ trāſitⁱ⁹ tm̄ incītuꝫ eſt circūſtātia finis nō eſt indrm̄s. qz ad minⁱ⁹ vt eſt finis eſt ociosus ⁊ vanus ſz nec vana ⁊ ociosa ſunt indrm̄ia. imo mala. de q̄b eſt reddenda rō in die iudicij. Quare minoꝛ eſt valde vera etiā qñ idē actus indrm̄s ꝼm ſpēm. ⁊ tm̄ eſt finis. Multo magis qñ aliud eſt actⁱ⁹ indrm̄s. aliud circūſtātia vel fi/nis. Patꝫ ex hac ꝛcōne pambulari. qz ſtāt ſimul actū ee indifferentem ꝼm ſpēm. ⁊ tm̄ non eſſe indifferentē in indiuiduo Conſequēter cū dicit.

2ª pambul.

¶ Et ideo optz q̄ qlibet indiuidualis actus habeat aliquā circūſtātiā ꝓ quā trahaē ad bonū vel malū. ad minⁱ⁹ ex ꝑte intentōis finis. cū eīm rōnis ſit ordinare actⁱ⁹ a rōne deliberatiua ꝓcedēs ſi nō ſit ad debitū finē ordinat⁹. ex hoc ipo repugnat ratōni. ⁊ hz rōnem mali. Si ꝛo ordineē ad debitū finem ꝟuenit cū ordine rōnis vñ hz rōnē boni. neceſſe ē aūt q̄ vel ordineē vel nō ordineē ad debitū finē. vñ neceſſe eſt oēm actū hois a deliberatiua rōne ꝓcedentē in indiuiduo ꝟſideratū bonū eſſe vel malū

¶ Rndet q̄ſito tali ꝛcone ꝓma. neceſſe ē oēm actum hois a deliberatiua rōne ꝓcedēte in indiuiduo ꝟſideratū bonū ee vel malū Probat. optz q̄ qlibet indiuidualis actⁱ⁹ (ſcz ex deliberatōe ꝓcedēs) habeat circūſtātiā ꝓ quā trahaē ad bonū vel malū. ḡ ꝛcō vera. q̄ nullⁱ⁹ in indiui duo eſt indifferēs. Jſtud añs vnū ſupponit. ſcz q̄ qlibet indiuidualis actⁱ⁹ habeat circūſtātias. Jſtud ꝓz ex dictz qz ꝓ hoc differt ab actu cōſiderato in ſpecie q̄ in indiui/duo includit circūſtātias. nō aūt in ſpecie. Aliud aūt ꝺr̄ q̄ ꝓ circūſtātiā nōcario trahaē ad bonū vel malū. Qđ ꝑbat ſic. neēe eſt q̄ qlibet actⁱ⁹ in indiuiduo (. i. hic ⁊ nunc ex deliberatōe factⁱ⁹) ordineē ad debitū finē. ⁊ ſic eſt bonⁱ⁹. vel nō ordinat ad debitū finē. ⁊ ſic eſt malⁱ⁹. Añs ꝓ/baē. q̄ qlibet actⁱ⁹ indiuidualis deliberatⁱ⁹ ꝓcedit a rōne. ſz rōnis eſt ordinare in finē. ita q̄ ordinet in debitū finē et ſi nō ordiner erit ꝑtīs Et nota fundamentū in iſta re. qz actū etiā ex ſpecie indifferētē nūq̄ ꝺz hō facere. niſi ꝓ ꝑter iuſtā neceſſitatē. vel piā vtilitatem Tūc ſi iſta deſint aliqs faciēdo peccabit ad minⁱ⁹ veniaēr. Quare actⁱ⁹ ex deliberatōe factⁱ⁹ ſp ꝺz ordinari in neceſſariū vel piū finē qđ ſi factū nō fuerit erit ꝑtīs. De hoc. d. ſan. in de malo ma. ij. q. v. ſic ꝺr̄. Non ꝑt ꝟtingere q̄ actⁱ⁹ ſingularis ſine circūſtātijs fiat q̄ ipm̄ recte faciāt vel indirecte. Si eīm fiat qđcūq̄ qñ optz. ⁊ vbi optz. ⁊ ſicut optz. hmōi actⁱ⁹ eſt ordinatⁱ⁹ ⁊ bonⁱ⁹. ſi ꝛo aliqđ hoꝛ deficiat. actⁱ⁹ eſt inꝛ ordinatⁱ⁹ ⁊ malⁱ⁹. ⁊ hoc maxime ꝟſideratⁱ ꝑt in circūſtā/tia finis. Qđ eīm fit ꝓter iuſtā neceſſitatē. vel ꝓter piaz vtilitatez laudabilⁱ fit. ⁊ bonⁱ⁹ eſt actⁱ⁹. qđ ꝛo caret iuſta neceſſitate ⁊ pia vtilitate ociosum reputaē. vt Grego. ꝺr̄. Ociosum aūt ꝑbū eſt ꝑtīs. ⁊ multo magis factū. ꝺr̄ eīm Matth. xij. Omne ꝑbū ociosum ⁊c. hec ille. Ex q̄bꝰ patet que dicta ſunt Conſequēter ibi

¶ Si aūt nō ꝓcedit a rōne deliberatiua. ſz ex q̄dā imaginatōe. ſicut cū aliqs fricat barbaz. vel mouet manū aut lapidē. talis actⁱ⁹ nō eſt ꝓꝑie loquendo moralis vel humanⁱ⁹. cū hoc habeat actⁱ⁹ a rōne. ⁊ ſic erit indrm̄s ſi extra genⁱ⁹ moraliū actuū exiſtens

¶ Subūngit ſcđam ꝛcōnē rñſi. iſtā. actⁱ⁹ hois etiam indiuidualis. q̄ nō ꝓcedit ex rōne deliberatiua. ſz ex q̄dā imaginatōe eſt indifferēs. Et ponit. D. exēpla. ⁊ ꝓbatur ꝛcō. talis actⁱ⁹ nō eſt ꝓꝑie moralis vel hūanⁱ⁹. ḡ nō eſt bonⁱ⁹ vel malⁱ⁹ moraliter ſed indifferēs. Añs ꝓz. qz actⁱ⁹ hz eſſe moralis. qz a ratōne deliberata. cum ḡ talis nō ſit a ratōe deliberata. ſequitur antecedens. Tenet conſequen/tia. qz bonū ⁊ malū ſunt ꝓprietates actⁱ⁹ moralis. ergo ſi actⁱ⁹ nō eſt moralis nō erit bonⁱ⁹ vel malⁱ⁹ Et nota ver/bū. D. (Et ſic erit indrm̄s q̄ſi extra genⁱ⁹ moris exiſtēs) qz aliter eſt indifferēs actⁱ⁹ in ſpecie. aliter actⁱ⁹ indeliberā/tus ꝼm circūſtātias. qz ꝓmⁱ⁹ q̄ſi mediū eiuſdē generis in ter ꝟtraria. vel indifferēs ꝓpriue eo mō ꝓuatōis. qz aliq̄d ſui ḡnis natū eſt habere bonitatē vel malicia ex ſpe/cie de quo mō ꝓuatōis. ꝑ. q. xxxiij. ar. iij. ad ſcđm. Sz actⁱ⁹ indeliberatⁱ⁹ ⁊ ex ſola imaginatōe eſt indifferes ne/gatiue. rāc nō ꝓtentⁱ⁹ ſub ꝓprio ſuſceptibili bonitatꝫ vel malicie. ſic lapis ꝺr̄ nec ecc⁹ nec vidēs Nota ex his q̄ mens. d. ſan. eſt loq de actu imaginatōis. q̄ nullo mō eſt moralis. qz nō deliberatⁱ⁹. nec volūtarius. q ꝟñs directe vel indirecte Et q ꝟñs nō intelligit dictū ꝛcōnis de ac/

2ª ꝑ

Articulus ix. et x.

Durād⁹

Scotus

tu imaginatōis ipedibilis ⁊ indirecte ſaltez volūtario. q̄ videlz q̄tuz ad ſingulos ꝑt impediri. ſz intelligit de mo/tu ſequete imaginatōem nō ipedibilē. q̄ ꝟſurgit ex diſpo/ſitōe naturali vel ex occurſu alicui⁹ obiecti exterioris ſub ito. de hoc. q. xvij. Vñ inſtātia Durandi. q̄ habeē apud Lapo. in. ij°. diſ. xl. argu. ij. ꝺtra ꝑmā ꝛcōnē. non vadit ꝺtra mēē. d. ſan. vide Lapo. ad lōgū. Vide ⁊ infra. q. xxxiij. ar. iij. ad iij^m. vbi multa dicēē de hmōi motib⁹ imaginatōis ⁊c. Nota q̄ Scotⁱ⁹ in. ij°. diſ. xli. vult q̄ dam actⁱ⁹ indifferēs. etiā in indiuiduo ex deliberatōe factⁱ⁹. qz actⁱ⁹ generaliuus ꝑtis exiſtēs determinati obiecti ⁊ ſpēi naturalis determinate eſt indifferēs. vꝛpote nō bonⁱ⁹ nec malⁱ⁹ moraliter Sz hoc dictū Scoti intercimit. d. ſan. ꝑ. ij^q. q. ar. ij^o. et in de ꝑtrinb. ma. ꝑ. q. ij^o. ad. xij^m. et in ſe/cūdo diſ. xxvij. q. ꝑ. ar. ꝑ. ad. v. et in de malo. mate. ij. q. iij^m. ad. xi. Vbi oñdit q̄ actⁱ⁹ ꝓcedētes habitū. ſunt boni moraliter. licet nō ꝓcedāt ex habitu virtutis. Procedūt āt ex recto dictamine rationis circa materiā de ſe bonā. Vñ eē ex habitu eſt bonitas exuberās. ⁊ nō neceſſaria ad actⁱ/tū moralⁱ⁹ bonū Nota etiā. qz Scotus ibidē ꝛrariat d. ſan. in de malo. mate. ij. q. v. ad. vij. ⁊ ſilr in. ij°. diſ. iij. ar. v. de indrm̄ia actuū q̄ ad meritū ⁊ demeritū. vbi. Dvult q̄ nullⁱ⁹ actⁱ⁹ hūanⁱ⁹ ꝼm indiuiduū in hāc grām eſt indifferēs hoc mō. licz in nō hāc poſſit eſſe indifferēs. vt ꝓz ibidē. Sz qz argumēta Scoti fundanē in relatōe actⁱ⁹ tuū in deū. et male accepit q̄d. d. ſan. intelligat per referri virtualr̄ in deū. Et qz de iſta materia infra dicēē ex inten/tione. q. lxxxviij. ar. ꝑ. ad ſcđm. et. q. c. ar. x. ꝓ totum. adeo vide infra. ⁊ Lapo. in. ij. diſ. xl. circa ſcđam ꝛcōnē.

Fūdamē in hac re.

Argumētū in cōtrariū

Cōfirmat ꝑmā ꝛcōnē rñſiuā. ⁊ ꝑbat q̄ nullⁱ⁹ actⁱ⁹ eſt indifferēs in indiuiduo ꝓter circūſtātiā ſaltē finis. Vide. d. ſan. in ſcđo vbi ime/diate. qz aliq̄ male ſenſerūt circa id qđ tāgit ꝟ argumētū dicētes factā eē indrm̄tia. nō aūt ꝑba

¶ Ad ꝓmū ḡ dōm. q̄ aliquē actū eſſe indrm̄tē ꝼm ſuā ſpēm ꝑt eē multipl'r. Uno mō ſic. q̄ ex ſua ſpecie habeaē ei q̄ ſit indrm̄s. ⁊ ſic ꝓcedit rō. ſed tm̄ iſto mō nullⁱ⁹ actⁱ⁹ ex ſua ſpecie eſt indrm̄s. nō eīm ē aliqđ ob/iectū humani actⁱ⁹ qđ nō poſſit ordinari vel ad ma/lū vel ad bonū ꝓ finē vel circūſtātiā. Alio mō ꝑt di/ci indifferēs ex ſua ſpecie. q̄ nō hz ex ſua ſpecie q̄ ſit bonus vel malus. vnde ꝑ aliq̄d aliud poteſt fieri bonⁱ⁹ vel malⁱ⁹. ſicut hō nō hz ex ſua ſpecie q̄ ſit albⁱ⁹ vel niger. nec tm̄ hz ex ſua ſpecie q̄ nō ſit albⁱ⁹ aut ni/ger. ꝑ eīm albedo vel nigredo ſupuenire ſhomini ali/unde ēē a ꝓncipijs ſpeciei

¶ Dalor vera. ſaltē loquēdo de ſpecie. vt hz eē inted lectū a nobis. ſic eīm oīs ſpēs cōis eſt. Dico etiā circa ma/iorē q̄ q̄d ꝟuenit ſpēi poſſitiue in ꝓmo vel ſcđo modis etiā ꝟuenit indiuiduis. ſz nō optz q̄ id qđ negaē de ſpe/cie ꝼm ſe ꝟſideratā negatiue (. i. nude ſine aliis) negeē de indiuiduis qđ aliq̄d ꝟuenire ꝑt. rōne eoꝝ que ſpēi ſup/addunt. ſicut ꝓz in exēplo ſr̄e de albo ⁊ nigro reſpectu ho/minis ⁊c. Ad minoꝛē dico. q̄ aliqs eſt indifferēs ꝼm ſpēm negatiue. i. aliqs actⁱ⁹ nō hz ꝼm ſpēm bonitatē vel malicia. ſed nō eſt ꝼm ſpēm poſitiue. q̄ſi ex ſpecie habeaē vt nō poſſit eē bonⁱ⁹ vel malⁱ⁹. et capiē ꝼm ſpēm nō cauſa/liter vel reduplicatiue. ſed ſpecificat ſolitudinē ſpēi actus Quare negaē ꝟña. de actu indiuiduali deliberato. quia tali neēario ꝟuenit finis. ꝑ quē eſt bonⁱ⁹ vel malⁱ⁹. vt ꝓz

tuū. D. rñdet ꝓncipalr̄ ad minoꝛē. qz ꝓcedit ex malo intellectu. q̄ſi eē indifferēs dicaē poſitiue. ita q̄ actⁱ⁹ ex ſpē habeaē q̄ nō ſit bonⁱ⁹ vl̄ malⁱ⁹. q ſenſus negaē. ſz intelligiē negatiue. ita q̄ nō hz ex ſpē. ꝑt tm̄ aliū de habere ⁊c. Silia habeē apud artes. qz iſta eſt ꝛa humanitas vt ſic nō eſt vtis. nō tm̄ iſta. hūanitas vt ſic eſt nō vtis Sic in ꝓpoſito aliqs actⁱ⁹ ꝼm ſpēm nō hz bonitatē vel maliciā. ſz iſta eſt falſa. habz ex ſpecie vt. nō ſit bonⁱ⁹ vel malⁱ⁹. ſi eīm ſecūd⁹ ſenſus eſſz ver⁹. ꝓcederet argumētū. q̄ aliqđ indiuiduū q⁹ haberet vt eſſz indifferēs

In fine

¶ Ad ſcđm dōm. q̄ ꝑhs ꝺr̄ illuz eſſe malū ꝓprie q̄ eſt alⁱ⁹ hoīb⁹ nociuⁱ⁹. ⁊ ꝼm hoc ꝺr̄. ꝓdigū nō ma/lū. qz nulli alteri nocet niſi ſibꝫ ipſi. ⁊ ſiliter de oīb⁹ alⁱ⁹ q̄ nō ſunt ꝓrimis nociui Nos aūt hoc dicim⁹ malū cōiter oīne qđ eſt rōni recte repugnās. ⁊ ꝼm hꝰ oīs indiuidualis actⁱ⁹ eſt bonⁱ⁹ vel malⁱ⁹. vt dictū eſt

¶ Dinoꝛ negaē. ſi maluz dicaē vt hic loqmur. oē qđ eſt inoꝛdinatū ⁊ rōni repugnās. ꝑhus aūt accipit malū magis ſtricte ꝓ nociuo. et ſic placidⁱ⁹ (q̄ſi ꝛez oīa dicta ⁊ ꝛa cōmēdat vt hoies delectet) nō eſt malⁱ⁹. negaē aūt cō/ſequētia. qz licz nō ſit malū qz nociuū. eſt tm̄ malū qz inꝛ ordinatū. ⁊ ſic nō eſt mediū inter bonū ⁊ malū ḡnaliter ac/ceptū. Ꝑhs eīm ꝼm. d. ſan. in ſcđo ſtricte accipit malū q̄ nos hic accipim⁹. Nota. d. ſan. ꝑ. ij^q. q. cv. ar. ꝑ. q ſi q̄s in oib⁹ velit ad delectatōem alteri loq̄ excedit modū in delectādo. ⁊ ſi hoc faciat ſola intentōe delectādi vocaē placidⁱ⁹ ꝼm ꝑhm. Si aūt faciat hoc intentōe alicui⁹ lu/cri ꝓſequēdi. vocaē blanditoꝛ vel adulatoꝛ. Amicicia āt vel affabilitas q̄rit delectare eos q̄b ꝟuiuit. ſed ꝓter bo/nū ꝓſequēdū vel malū vitandū nō vereē ꝓtriſtare ⁊c. de prodigalitate ibidē. q. cxij^c.

Placidus, Adulator, Affabilis

¶ Ad tertiū dōm. q̄ oīs finis a rōne deliberatiua intentus ꝓtinet ad bonū alicui⁹ ꝑtis. vel ad malū alicui⁹ vitⁱ. nam hoc ipm̄ q̄ aliqs agit ordinate ad ſuſtētatōem vel q̄tē ſui corꝑis. ad bonū virtutis or/dinaē in eo q̄ corꝑis ſuū ordinat ad bonū virtutis et idem ꝓz in aliis

¶ Dinoꝛ negaē de actu ꝓcedente ex rōne deliberata vbi intercidit aliqs finis ex ratōnis ordinatōne. qz ſi refert actū illū in finē etiā q̄ eſt ſolatiū corꝑis. ⁊ corꝑ ſuū ordi/nat ad ꝑtutē ſaltē ꝑtualr̄. tūc eſt actⁱ⁹ ꝑtutis Si aūt or/diner in aliq̄d qđ vlteriⁿ⁹ refert in finē malū erit actⁱ⁹ vitⁱ⁹ ⁊c. Nota q̄. D. loqtur in ſolone de bonitāte morali. q̄re ſi q̄s q̄rat aliq̄d ꝓter aliquē finē ꝟuenieēē hoi. vel ꝼm aiam. vel ꝼm corꝑ⁹. vel ꝼm res exterioꝛes erit actⁱ⁹ bonⁱ⁹ ꝼm ꝑtutē ciuilē q̄ dirigit in oib⁹ q̄ ſūt corꝑis. ⁊ etiaz q̄ ꝓpē corꝑ⁹ q̄runt. Vñ ſi his aliqs mediocriter vtaē. erit vſus rect⁹. ſi aūt ꝼm abūdātiā ⁊ defectū erit vſus vitioſus vir/tuti oppoſit⁹. vñ actⁱ⁹ ꝑtutⁱ⁹ politicē eſt bonⁱ⁹. ⁊ ſi ſit gratia inꝛformatⁱ⁹ erit meritoꝛⁱ⁹. vt hz. d. ſan. in ſcđo ſupra

¶ Utz aliq̄ circūſtantia ꝟſtituat actū moralē in ſpecie boni vel mali

Ad tertiū ſic ꝓcedit.

Uideē q̄ circūſtan/tia nō poſſit ꝟſtituere aliquaz ſpēm boni vel mali actⁱ⁹. ſpēs eīm actⁱ⁹ eſt ex obiecto ſz circūſtātie ꝺr̄it ab obiecto. ḡ circūſtan/tie nō dāt ſpēm actⁱ⁹. ¶ Ꝑ. circūſtātie ꝟparāē ad ac/tū moralē ſicut accīntia eiⁿ⁹. vt dictū eſt. ſz accīs non ꝟſtituit ſpēm. ḡ circūſtātia nō ꝟſtituit aliquā ſpēm

B

q. vij. ar. ij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

boni vel mali. ¶ Ꝑ. vnꝰ rei nō ſtꝫ plures ſpēs. vnꝰ aūt actꝰ ſunt plures circūſtātie.g̃ circūſtātia nō ⁊ſtituit actū moralē in aliq̃ ſpecie boni vel mali. ¶ Sꝫ ꝯ locꝰ eſt circūſtātia q̃dā. ſꝫ locꝰ ⁊ſtituit actū moralez in q̃dā ipē mali. furari eīm aliq̃d ꝛe loco ſacro eſt ſacri legiū. ergo circūſtantia ⁊ſtituit actū moralem in ali qua ſpecie boni vel mali

¶ Nic oñdit q̃o bonitas vel malicia q̃ eſt ex ꝓte circūſtātiaꝝ diuerſificet actū moralē. Et circa h̄ ꝓmo oſtēdit. q aliq̃ circūſtātia ꝑt diuerſificare ſpēm boni vel mali. Scōo oñdit q̃ circūſtātia h̄ poſſit ar. ſeq̃n. Et no/ta tenorem q̃ſtionis. quia nō querit an circūſtātia poſſit conſtituere ſpeciem actus. ſed querit an poſſit conſtitue re ſpēm boni vel mali actus. i. ſpēm moralē q̃ eſt bonitas vel malicia talis. i. facere q̃ actꝰ habeat aliquā ſpēm mo ralē aliā q̃ ex obiecto Iſta cīm multū dr̃ñt. q ꝓmū nō ꝑt niſi ſit obiectū actꝰ vel motuū. Scōm aūt ꝑt q̃cq̃d di/uerſificat ꝑ ſe habitudinē actꝰ ad rectā rōne ꝑ ſe

Ar.v. Loco.o rñſi.

¶ Rñ. dōm. q ſicut ſpēs rerū naturaliū ⁊ſtituūt ex naturalib⁹ formis. ita ſpēs moraliū actuū ⁊ſtitu unt ex formis ꝑut ſiꝫ a rōe ꝛcepte. ſic ex ſuꝑ dictꝫ pꝫ

¶ Ad. rñdet tali ꝛcōne. Ꝓter q circūſtātia reſpicies ſpēale ordinē rōnis vel ꝑ vel ⁊tra. det ſpēm actui morali vel bono vel malo. Et vult ulta ꝛcō. q circūſtātia nō vt circūſtātia determinās ⁊ modificās poꝛē bonitatem vel malicīā. q̃ eſt ex obiecto. ſꝫ vt ipa ꝑ ſe hꝫ ꝙueniētiā vel re/pugnātiā ad rōnē. ſic dat ſpēm actui morali vt ſic. i. facit ſpēale malicīā vel bonitatez ſpecificā). pbat. Sicut ſpēs rerū naturaliū ⁊ſtituūtur ex naturalib⁹ formis. ita ſpēs moraliū actuū ex formis. i. ex obiectis vel ꝛcūmſtātiis circa obiecta. ꝑ ſe reſpicientia rōnē, ꝑ vel ⁊tra, ꝑut ſunt ꝛcepte. ſꝫ circūſtātia aliq̃ ꝑt ꝛcipi. vt forma moralis actꝰ vt ꝑ ſe hꝫs ꝙueniētiā vel repugnātiā ad rōez. g̃ ꝑ hūc modū ꝑt ⁊ſtituere ſpēm moralē. q̃ ē bonū vel malū. huiꝰ rōis. Ꝺ. ponit ꝓmo maiorē. ſcōo ꝑbat minorē. ibi. qz ꝛo ꝛc. tertio infert ꝛcōnē. ibi Et ꝑ hūc ꝛc. Maior g̃ ꝑ ꝓma ꝓte nota Et. ꝑ ſcōa pꝫ ex ar. v. vbi dicit fuit. q ſpēs moralis actꝰ tus eſt ꝑ habitudinē ad rōnē. Et g̃ q̃cq̃d cōcipit vt hñs ꝑ ſe habitudinez ſpēalē. natuꝫ eſt ⁊ſtituere ſpēm moralis actꝰ Et nota ꝓba. Ꝺ. qz ꝺr q ſpēs moraliū actuū ſtꝫ ex formis vt ꝛcepte ſunt. ſꝫ dictamie ꝓractico rōis. Ex q̃lꝫ pꝫ. q hic loq̃t nō de ⁊ſtitutōe actꝰ in ſpecie actꝰ. ſꝫ de ⁊ſtitutōe in ſpecie moꝛis q̃ eſt bonū illud. vl̃ illud malū Vñ eſto circūſtātia ꝑ ſe bona vel mala nō faciat aliā ſpe ciē actꝰ. qz nō ē obiectū actꝰ. nec tollit ſpēm q̃ eſt ex obiec to actꝰ. nī facit aliaꝫ ſpēm moralē. qz videlꝫ actꝰ vt eſt cir ca obiectū ꝓtiū cū tali circūſtātia. hꝫ ꝓter h̄abitudinē. q̃ eſt ex obiecto. ſpēalē habitudinem ad rōnē. q̃ eſt ex circū/ſtantia. vt patebit Deinde cū ꝺr

¶ Quia ꝓo natura determinata ē ad vnū. nec ꝑt cē ꝓceſſus nature i infinitū. nece ē puenire ad aliquā vl timā formā ex q̃ ſumak dr̃ña ſpecifica poſtq̃ alia dif ferētia ſpecifica. eē nō poſſit. ⁊ ide ē q in reb⁹ natura lib⁹ id qō eſt accīs alicui rei nō ꝑt accipi vt dr̃ñtia ⁊ſtituēs ſpēm. ſꝫ ꝓceſſus rōnis non eſt determinat⁹ ad aliq̃d vnū. ſꝫ q̃libet dato ꝑt vlteri⁹ ꝓcedere. ⁊ ſō qō i actu vno accipit vt circūſtātia ſuꝑaddita obie cto. qō determiat ſpēm actꝰ. ꝑt iteꝛ actꝰ accipi a rōe ordi/nate vt ꝑncipal⁹ ꝺitio obēti determināt ſpēz actꝰ

hūanoꝝ actuū in gñali.

¶ Probat minorē ꝑncipalē. ⁊ ꝑº ex dr̃ña forme ⁊ſtitu tiue i naturalib⁹. Scōo illā declaratōez explicat ꝑ exēplū ibi. ſicut tollere ꝛc. Quo ad ꝑmū pꝫ minor. qz in natura/ lib⁹ id qō eſt accīs nō ꝑt accipi vt dr̃ña ⁊ſtituens ſpēm ſꝫ id qō in vno actu accipit vt circūſtātia ſuꝑaddita ob iecto. ſꝫ determinās accīdāl⁹ obiectū in habitudine ad rōnē. qō obiectū determinat ſubam actꝰ. ꝑt iteꝛ accipi a rōne ordināte vt ꝑncipalis ꝺitio obiecti determinātis ſpēz actꝰ. ſic q hꝫ ꝑ ſe repugnātiā ad rōnē. g̃ minor vera Aſſumptū ꝑ ꝑª gre pꝫ. qz natura determinata ē ad vnū et neēe ē deuenire ad vltimā formā ſpecificā. ſ. eiusdē rei ſuꝑ quā nō ⁊ingit aliaꝫ accedere ꝛc. Scōa ꝑs aſſumpti pꝫ. qz ꝓceſſus rōis nō ē deꝺcniat⁹ ad aliq̃d vnū Deinde ibi

Sicut tollere alienū hꝫ ſpēz ex rōe alieni. ex hoc eīm ⁊ſtituit in ſpē furti. et ſi ꝺſideret ſuper hāc rō loci vel tpis ſe habebit i rōe circūſtātie. ſꝫ qz rō etiā ex loco vl tpe ⁊ ex aliꝭ hmōi ordinare ꝑt. ⁊tingit ꝺitōez loci circa obiectū accipi vt ꝓziā ordini rōnis. puta q rō ordinat iiuriā no ē faciēdā i loco ſacro. vñ tollere aliq̃d alienū ex loco ſacro addit ſpēale repugnātiaꝫ ad ordinē rōis. ⁊ iō locꝰ ꝑ ꝺſideraba⁹ vt circūſtā nūc ꝺſiderat vt ꝑncipal⁹ ꝺitio obiecti rōi ꝛpugnās

Declarat minorē ꝑserti q̃ ad ſcōam ꝑē ꝑ dicti aſſum pti ex̄plariter clare in lra. Ubi pꝫ q. Ꝺ loq̃t de ſpē q̃ eſt in ꝙpatōe ad rōnē. q̃ ē moꝛal. ⁊ iſta variabil⁹ ē i infinitū. ſꝫ nō ſpēs actꝰ q̃ ē ex p ſe obiecto vl̃ motiuo actꝰ. ſꝫ loq̃t de obiecto rōis. ⁊ ſic de ſpē morali quā hꝫ actꝰ ex ſuꝑueniēte ꝺitōe diuerſificāte habitudinē ad rōnē Tūc ibi

Et ꝑ hūc modū q̃ncūq; aliq̃ circūſtantia reſpicit ſpēale ordinē rōnis vel ꝑ vel Ꝺ. opꝫ q circūſtantia tet ſpēm actui morali vel bono vel malo

Inſert ex his ꝺcōnē circa quā. Nota q ꝺr q̃ncūq reſpicit ſpēalē ordinē rōnis. oꝫ q det ſpēm ſcꝫ moꝛis actui. Vñ pꝫ. q ſuꝑ dictū ē ar. v. q tā obiectū actꝰ q̃ obiectū rōis ſpēale dat ſpēm moꝛalē. q̃ ē bonū vel malū talis ſpēi. et ⁊ngit q circūſtātia nō ſit ꝑ ſe obiectū vel motiū actꝰ. ⁊ tū dat ſpēm moꝛis. ſicut pꝫ q furari ſacer dat ſpēm furto facies ipm ſacrilegiū. ⁊ tū locꝰ ſacer nō ē motiū fur ti. qz vellet aurū qō furari nō ē in loco ſacro. vñ nō inten dit loco ſacro iniuriari licꝫ velit. nec ꝓprie locꝰ eſt obiectū furti. ſꝫ tū locꝰ ſacer ē ꝺitio circa obiectū qō vult. qz nō obſtāre loco ſacro cui potꝰ vult facere iniuriā añq̃ velit dimittere aut. et qz talis ꝺitio obiecti, ꝑm ſe repugnat rōni. ſō tale furtū nō ē ſimplex furtū. ſꝫ ſacrilegiū Ho/ra circa eādē ꝛcōnē. q circūſtātia ꝑt reſpicere ſpēalē ordi nē rōnis dupl'r. Uno° vt dictū ē in corpe. qz videlꝫ circā ſtātia accipit vt ꝺitio circa obiectuꝫ. q ꝺitio addit ꝑ ſe repugnātiā ad rōnē. ꝓter eā q̃ ē ex obiecto. vt iniuriari loco ſacro. Oñq; aūt dat ſpēz. ſaltē diſtinctā ab ea q̃ ē ex obiecto. qz videlꝫ ꝙſiderak vt obiectū alicui⁹ actꝰ circūſtāris. videlꝫ iteriozis. vt ſi ꝺs mechak vt furet. ibi furtū eſt circūſtātia finis reſpectu mechie. ē tū obiectū interōis mechāiꝫ. ⁊ trahit etiā in aliā ſpēm forte malē iuxta dicta in ar. vi. Et ē dr̃ña iter iſtos modos. qz ꝓmo° ſpēs ⁊ſtitu ta ꝑ circūſtāniā vt eſt ꝺitio obiecti ꝑt cē ſpēs ꝑoꝛis ꝓti vt ſacrilegiū ad furtū. ⁊ adulteriū ad foꝛnicatiōem. ⁊ tūc nō ſtꝫ duo ꝓta realr diſtincta. ſꝫ ſcōo° tūc circūſtātia cōſtituit ſpēm diſparā. ⁊ ſtꝫ duo ꝓtā ꝑter duas deforme tates. Vide. d. ſan. de malo. ma. ij. q. vi. ad. ij. er. iij. pul chre. qz ſi ꝺitio obiecti accipit vt ē obiectū actꝰ iteriozis

Circūſtātia mutꝫ modū facit aliā ſpēm.

Articulus x.et.xj.

tūc ꝓtinet ad circūſtātiā tertij oꝛdis. ⁊ trahit etiā i ſpēm diſparā. vt ſi qs furet in loco ſacro vt ipm ꝓtemnat

¶ Nota ex his. qz differēter circūſtātia vt ſic (vl̃ magꝭ de fect⁹ circūſtātie) dat ſpeciē moralē. aliter q̃ eſt obiectū inte riozis actꝰ. qz defect⁹ circūſtātie facit actū malū in eadē ſpecie. qz videlꝫ deficit talis actꝰ. ſō eſt malꝰ. ſcōa trahit in aliā ſpeciē. ſꝫ ꝓriozi q̃ eſt ex obiecto plerūq; ſubordina tā. Tertia aūt trahit in aliā ſpeciē diſparatā. vñ oīb⁹ trib⁹ modis ꝛtis circūſtantia reſpicit ſpecialē oꝛdinē. ſꝫ aliter. qz ꝓmo mō ſolū facit ſpecialē oꝛdinē in ꝛgtū actꝰ deficies a debita circūſtātia hꝫ aliū oꝛdinē q̃ bñ ſe circūſtantionat⁹ in eadē ſpecie. ſꝫ aliꝭ duob⁹ modis ꝓprie poſitiue reſpicit ſpecialē oꝛdinē. ſ. qz facit actū ē alter⁹ ſpēi. ꝓt apoſitio/nē alicui⁹ poſitiui alter⁹ rōnis. ſicut locꝰ ſacer ſuꝑ alienuꝫ addit ſpecialē repugnātiā ⁊ furtū ad mechiā. ⁊ q̃ ⁊ſtꝫ duꝭ ob⁹ modis ꝓprie magꝭ ⁊telligit ꝛcō. ¶ Nota etiā q ꝛz volūtas ꝑncipal⁹ ⁊ ꝓt ſe nō ferak ſuꝑ circūſtātiā ꝑ ſe re/pugnātem rōni. ſicut voluntas furātis nō ferk ꝓter ſe in rē ſacrā. ferk tū ſuꝑ eā ex ꝙſiti eū ꝓuiſione actuali vel poſſi bili. qz magꝭ vult rē ſacrā accipere q̃ auro carere. ſicut pꝫ ⁊ſte infra. q. lxxviij. ar. ꝑ. ad ꝛ⁹. qz laſciꝰ ita ⁊ederet frui delectatōe abſq; offenſa dei. ſꝫ duob⁹ ꝓpoſitis magꝭ vult peccādo incurrere offenſam dei q̃ delectatōe ꝓuari. ſic in ꝓpoſito circūſtātia inordinata ꝑ ſe nō ē intēta. eſt tū voliti/ta ꝓter aliud qō ꝑ ſe intendit.

☞ Argumētū in ꝓtiū. eſt. ꝑ ꝛcōne rñſi. Et ꝓbat' eā expoſitā. qz videlꝫ circūſtantia vt ꝺitio obiecti actꝰ dat ſpeciē actui moꝛali. nō aūt vt circumſtātia poſita determi/nans bonitatē priozem.

¶ Ad ꝓmū g̃ dōm. q circūſtātia ꝑm q dat ſpēm actui ⁊ſiderak vt quedā ꝺitio obiecti. ſicut dictū ē et q̃ſi quedā ſpecifica dr̃ña eius.

¶ Maior ꝓa. ſpecies actꝰ eſt ex obiecto ꝙpato ad rō nē. ⁊ ſcōo ſpecies moralis ē ex obiecto ⁊ ꝺitiōe eiꝰ diuer ſificante q ſe habitudinē ad rōnē. ⁊ q̃ facit actū circa ob/iectū eſſe aliū obiectū rōnis vt patuit. ar. v. Ad minorē. circūſtātia vt ſic nō ē obiectū nec ꝺitio varias bitudi/nē ad rōnē. ſꝫ circūſtātia ꝑt ee ꝺitio alicui⁹ obiecti faci/ens q ſe ſpecialē hitudinē ad rōnē. ⁊ ſpecialē malicīā ſpe/cifice diſtinctā a malicia q̃ ē ex obiecto. g̃. verū vt. i. inq̃ſ tūl'act⁹ ſit in loco vt ſic. tūc locꝰ nō dat aliā ſpeciē. ſꝫ locꝰ vt ē p ſe repugnās rōni tūc ſuꝑaddit ſuꝑ actū malū ſpe/ciale malicīā. ¶ Et nota verbū. qz circūſtātia vt dat ſpe ciē. i. ſpecialē malicīā accipit vt dr̃ña obiecti. ſ. in ꝙpatōe ad rōnē. qz videlꝫ ſuꝑ ꝓtiozē addit vnā ſpecialē ꝛc.

Ad ſcōm dōm q circūſtantia manēs in rōne cir/cūſtantie cū habeat rōnē accidētis nō dat ſpeciē. ſed inq̃tū mutat in ꝑncipalē ꝺitōem obiecti. ꝑm hoc dat ſpeciē.

¶ Maior ꝓa. eſt. vt circūſtātie ſic ꝙpank vt accīntia ꝑ/ſuppoñtia ēntialez ⁊ ſpecificā bonitatē. ſꝫ vt ſpecial⁹ ꝺi tio obiecti ſic ſe hꝫ vt dr̃ña ⁊ſtituna ſpecial' ſpēi. q̃ ſe hꝫ q̃ncūq; vt ſpēs ad peccatū ꝓcedens. q̃ncūq; vt ſpēs diſpara. Exēplū ꝑmi. vt ſacrilegiū ad furtū ⁊ adulteriū ad foꝛni cationem. ſcōi. vt luxuria ad furtū. ſic cū furak vt mechet. Minor ꝓa vt ſic. g̃ circūſtātia ꝛc. Uez manēs circūſtā/tia. eſt ꝑ ꝓma ꝓte ꝛcōis. Et ꝓcedunt he due ſolones de circūſtātia vt ē ꝺitio obiecti ⁊ q̃ ⁊ſtituit ſpeciē ſubordi/nata q̃ ē ex obiecto. ¶ Nota q. Ꝺ. ꝺr Circūſtātia nō

x.et.xj.

ſp ⁊ſtituit in ſpecie boni. qz ecto circūſtātia ſit ꝑm ſe bona et ꝑm ſe addat bonitatē, tū ē accidētalis. ⁊ nō ⁊ſtituit ſpeciē. ſꝫ ſolū obiectū ꝙforme. vel circūſtātia vt obiectuꝫ dat bonitatē ſpecificam.

¶ Ad tertiū dōm q nō oīs circūſtantia cōſti/tuit actū moralē in aliq̃ ſpecie boni vel mali. cuꝫ nō q̃libet circūſtātia ipoꝛtet aliquā ꝙſonātiā vel diſſo/nātiā ad rōnē. vñ nō oꝫ ſꝫ ſint multe circūſtātie vni us actꝰ q vn⁹ actꝰ ſit in pluribꝰ ſpecieb⁹. ſꝫ etiā nō ſit inconueniens q vnus actꝰ moralis ſit in pluribꝰ ſpe/cieb⁹ moꝛis. etiā diſparatis vt dictū eſt.

q. ꝑ. arti. iij. ad ꝛ⁹. et. q. ꝑ ſenti. ar. vij. ad ꝓmū.

¶ Maioꝛ ꝓa. de ſpecie ſubſtātiali ⁊ naturali q̃ ē vna vni⁹. vt patuit ar. vij. ad ꝓmū. Sꝫ negaꝭ de ſpecie accidē tali ⁊ moꝛali. vt patuit ibidē. imo ꝓñ, eſſe plures ſpecies moꝛales etiā diſpate eiusdē actꝰ qñ obiectū ⁊ circūſtantia finis nō ꝑ ſe ſubordināk. ⁊ ita qñ circūſtātia ē obiectū in/teriozis actꝰ). tūc exteriozis actꝰ hꝫ ab ea mediāte interiozi aliā ſpēm diſparā. ſꝫ qñ circūſtātia eſt ꝺitio obiecti ꝑ ſe eiꝰ determiatiua. tūc non hꝫ duas ſpecies. ſicut nec ſortes eſt in duab⁹ ſpecieb⁹. qz eſt aīal hō ꝛc. Ad minorē. ſunt q̃ dē plures ſꝫ nō oēs dāt ſpeciē. imo nulla vt eſt circūſtātia. ſꝫ deſect⁹ circūſtātie poſſit dare ſpeciē moralē. ſꝫ circūſtān/tia poſita nō dat niſi vt addit ꝑ ſe ſup obiectū repugnā/tiā ſpecialē ad rōnē. ⁊ g̃ qz nō omes accipiūt vt ꝺitio ꝑ ſe obiecti in oꝛdine ad rōnē. ideo negaꝭ ꝓña. intelligendo ꝓñs, vt eſt cōtra ꝛcōnē expoſita in cor.

¶ Urꝛ oīs circūſtātia augēs bonitatē vel mali/ciā ⁊ſtituat actū moralē in ſpecie boni vel mali.

AD vndecimū ſic ꝓcedit. Uideꝭ q oīs circūſtātia ꝓtinēs ad bonitatē vl' mali/ciā det ſpeciē actui. bonū eīm ⁊ malū ſtꝫ dr̃ñe ſpecifice moraliū actuū. qō g̃ facit dr̃ñam in ſbonitate vl' malicia moralis actꝰ facit dif/ferre ꝑm dr̃ñam ſpecificā qō eſt differre ꝑm ſpeciē. ſꝫ id qō addit in bonitate vel malicia actꝰ. facit differ re ꝑm bonitatē ⁊ malicīā. g̃ facit differre ꝑm ſpeciez. g̃ oīs circūſtātia addēs in bonitate vel malicia actꝰ ⁊ſtituit ſpeciē. ¶ Ꝑ. aut circūſtantia aduenies hꝫ in ſe aliquā rōnē bonitatis vl' malicie. aut nō. Si nō. nō ꝑt addere in bonitate vl' malicia actꝰ. qz qō nō ē bonū nō ꝑt facere maꝰ bonū. ⁊ qō nō eſt malū non ꝑt facere maꝰ malū. Si aūt hꝫ in ſe rōnē bonitatꝭ vl' malicie. ex hoc ipo hꝫ q̃ndā ſpeciē boni vel mali. g̃ oīs circūſtātia augēs bonitatē vel malicīā cōſtituit nouā ſpēz boni vel mali. ¶ Ꝑ. ꝑm Diony. q̃rto ca. de di. no. malū cauſak ex ſtib⁹ defectib⁹. q̃libet aūt circū/ſtātia aggrauās malicīā hꝫ ſpecialē defectū. g̃ q̃libet circūſtātia hꝫ nouā ſpēm peccati. ⁊ eadē rōne q̃libet augēs bonitatē videk addere nouā ſpeciē boni. ſic q̃libet vnitas addita nūero facit nouā ſpeciē nūeri bonū eīm ⁊ſtitit in nūero. pondere ⁊ mēſura. ¶ Sed ꝺ. magꝭ ⁊ minꝰ nō diuerſificāt ſpēm. ſꝫ magꝭ ⁊ minꝰ eſt circūſtātia addens in bonitate vel malicia. g̃ nō oīs circūſtātia addēs in bonitate vel malicia ⁊ſtituit actū moralē in ſpeciē boni vel mali.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Hic circa dicta in articulo ꝓcedēti. qꝛ dictū ē ꝙ circūstantia ꝑt dare speciē moralē actui. iquirit an ois posſit dare nouam speciē moralem

Ar. 1.

¶ Rñdeo dōm ꝙ sicut dictū ē. circūstātia dat speciē boni vel mali actui morali. incẽztū respicit speciale ordinē rōnis. ⁊ tingit ãt qñqz ꝙ circūstātia nō respicit ordinē rōnis in bono vel malo nisi ꝓsupposita alia circūstātia a ꝙ actꝰ moralis hz speciē boni vl mali. sicut tollere aliq̄d in magna q̄ntitate vel parua nō respicit ordinē rōnis in bono vel malo. nisi ꝓsupposita aliq̄ alia ꝯditōe ꝙ quã actꝰ habeat maliciã vl bonitatē. puta hoc qđ est esse alienum. qđ repugnat rōni. vñ tollere alienū in magna vel parua q̄ntitate nō diuersificat speciē peccati. tñ ꝑt aggrauare vl diminuere peccatū. ⁊ sil'r est in aliꝭ malis vel bonis. vñ nō ois circūstātia addens in bonitate vel malicia variat speciē moralis actus.

Cōclo rñsi.

¶ Rñdet tali ꝯclone. nō oīnis circūstātia addēs in bonitate vel malicia variat speciē motis. s. ꝙ additiōem noue speciei. ⁊ ꝙ hꝫ ꝙ trahat in aliã nouã bonã vel malã. Probat. circūstātia dat speciē sez aliã sup ꝓriozẽ ex obiecto incẽztū respicit specialẽ ordinẽ rōnis. Sz ⁊tingit qñqz ꝙ circūstātia nō respicit specialem ordinẽ sed ꝓsuppositã aliã rẽ. g̃ tal nō dat spẽm. Maior ꝑz ex ar. ꝑ. Minor declaraſ exẽplariter de multo ⁊ pauco q̄ nō respiciãt rōnem tãq̄ approbãda vel reprobãda nisi ꝑcedat alia ꝯditio ꝙ quã actꝰ habeat bonitatẽ vel maliciã. sicut tollere multū de alieno ẽ grauꝫ in lra clare. vide ⁊ de ista mate. d. san. in de malo materia. sc̃da. q. vi. vbi ponit triplices circūstantias. q̄sdã oīno idifferẽtes. vt ꝑtere indutū albo vl nigro. q̄dam q̄ ꝓstituũt spẽm peccati siue actꝰ cui aduenĩut sit in dris siue malꝰ ex gñe. Aliq̄n ꝑo nō ꝓstituit spẽz aggrauat tñ. Iz solũ in ordie ad ꝓsupposita. sicut cũ furatur multũ. Quartũ genꝰ. D. hz infra. q. lxxiij. ar. vij. Et ſz circūstantie q̄ nō trahũt in aliud genꝰ peccati. ſz multiplicate multiplicãt rõnẽ peccati in eadẽ specie. ¶ Nota qz videt ee difficultas circa h q̄rtũ genꝰ circūstãtiaꝝ. nã sup. ar. ij. dictũ est post. d. san. infra ꝙ malũ formalr est ꝓuatio ⁊ multiplicat fm bona q̄ ptiuant. Cũ g̃ in actu deficiant plures circūstantie. ſz qñ oporter. vbi oz. ibi erũt plures malicie etiã specie distincte. ⁊ cũ q̄libet illaꝝ circūstantiaꝝ fm se sit mala. vt hz. D. infra. q. lxxiij. ar. vij. ad 2m. qz dare vbi nō oz de se malũ est. sil'r qñ nō oz. videt sequi ꝙ tales circūstãtie trahãt in aliã speciẽ. qz q̄libet facit specialẽ repugnãtiã ad rõnẽ. Qđ sĩ dicaſ facit q̄dẽ specialẽ repugnãtiã. ſz tñ oẽs iste repugnãtie fundãt sup eodem motiuo. Tũc videt sec̃ ꝙ etiã furtuz de loco sacro nō trahat in aliã speciẽ ꝑ locũ sacꝝ. qz locꝰ sacer nō est aliũ motiuũ q̄ obiectũ furti sez auꝫ alienũ. ⁊ ꝑsertim qz. D. infra vbi ia ad tertiũ dr. ꝙ fm corruptiõem cuiuslibet circūstãtie attẽdit auersio a regla rõnis. vt si q̄s oꝑet qñ nō oz vl vbi nō oz. Ad h dr ꝙ verũ est ꝙ tot ſz malicie q̄t desunt bona debita. ⁊ si eẽt vna sola malicia ex vna circūstantia faceret actũ malũ nō q̄dẽ ꝓpter additōez alicuꝰ repugnãtie extranee. ſz ꝓpter defectũ a ꝓria ꝑfectiõe. Vñ ꝑcedit ꝙ si q̄s facit qñ nō oz ⁊ vbi non oz ꝙ sunt multe malicie ptiales specie distincte. ſz qz oẽs iste malicie sunt defectus eoꝝ q̄ debent isti actui in specie. iõ nō trahũt in aliã speciẽ ſz faciunt ꝙ actꝰ vnꝰ speciei multiplr deficiat. Circūstãtie eñ rectũ oẽs debite ad ꝑplctã bonitatẽ vnꝰ actꝰ. ⁊ ſz habeãt ptiales bonitates. nō tñ ꝑstituũt multas species boni. ſz faciũt vnũ actũ bonũ. ita ꝙ oppositũ defectꝰ multaꝝ circūstãtiaꝝ dicũt plures malicias eiusdẽ actꝰ in specie. Et stat fundamẽtũ in h. qz oẽs isti defectꝰ dicũt carẽtiam debitoꝝ vniꝰ actꝰ. iõ nō faciũt plures species morales. ſz sint plures malicie. qz oẽs sunt malicie ⁊ defectꝰ in vno actu. Sedꝰ ẽ qñ circūstãtia nō dr defectũ isthꝰ actꝰ. ſz ponit defectũ specialẽ nō ptinẽtẽ ad hũc actũ ſz oĩno aliũ de. ꝓcedit. sicut irreuerẽtia ⁊ iniuria loci sacri non dr defectũ aliquẽ alicuꝰ debiti illi actui q̄ est furtũ Sz ponit vnũ specialẽ defectũ alterꝰ rõnis q̄ fit malicia furti. iõ locus sacer addit specialẽ speciẽ moralẽ. vtpote facies repugnãtiã ad rõnẽ alterꝰ rõnis q̄ fit ex re aliena. ſz oẽs circūstãtie indebite eiusdẽ actꝰ vel defectꝰ pluriũ circūstantiaꝝ. ſz malicie ⁊ defectꝰ debitoꝝ eidẽ actui. iõ nō faciũt aliam ⁊ aliã speciẽ ſz sunt defectꝰ plures in eadẽ specie. Vñ ꝑz ꝙ stãt supradicta ar. ij. ꝙ vna circūstãtia vt sic põt mutare speciẽ morale. i. facere defectũ debiti ineſſe ⁊ sic maluz q̄ esſet bon' ꝑsentẽ debito ⁊ tñ plures defectꝰ circūstãtiarũ eiusdẽ actꝰ procedentis ab vno motiuo nō faciũt plures species morales. ſz sint plures malicie. qz oẽs malicie ſz defectꝰ eiusdẽ actꝰ moralr. ⁊ opposita ꝑuata facerẽt solum vnũ bonũ actũ. secus de circūstantia trahẽte in aliud genus. qz ibi addit repugnãtia extranea. h vero plures repugnãtie ptiales ꝑuantes debita eidez. ⁊ ꝙ hec ꝑz ꝑcedãta ad infra habenda. vbi D. ponit illud genꝰ qrtũ circūstantiaꝝ. ⁊ ponit ꝙ defectꝰ pluriũ nō mutat speciẽ q̄n ẽ idẽ motiuũ attento ꝙ oẽs debite circūstantie sunt determinatiue eius ꝑsuppositi in specie. ſz cuiuslibet defectꝰ sit malũ fm se. tñ oẽs determinãt idẽ. vide. d. san. in de malo. q. ij. ar. vij. vbi tñ nō expresse loqt in solonib' de circūstantijs ꝙ se malis ſz solũ de determinatiuis aliaꝝ. ¶ Nota etiã circa alia duo gña circūstantiaꝝ videlz secũdũ et tertiũ. qz posset aliqui videri ꝙ etiã aliq̄ circūstãtia q̄ trahit in aliã speciẽ nō faciat h nisi ex ꝓsuppõne alterꝰ. ⁊ non qz fm se repugnet. sic accipe de loco sacro nō videt repugnare ꝙ se rõni ſz solũ qz alienũ. ⁊ sic nō videt. D. bñ dicit re. ꝙ ista q̄ solũ respicit ordinẽ rõnis ꝑt aliã ꝓsuppositã nō variat speciẽ morale actꝰ. Sz dr. ꝙ moraſ loqt de his q̄ ꝙ se sunt nō ꝙ accẽs. est ãt ꝙ accẽs ꝙ sedã spẽs. s. sacrilegij oriaſ ex ꝓma. s. ex alieno. ꝑt cũ ablatio de loco sacro ꝙ se ꝓstituere sacrilegiũ absq̄ h ꝙ alienũ ꝑcedat vel sillis circūstãtia mala. vt ꝑz de subtractõe alicuꝰ de loco sacro q̄ de loco ꝓhano a iudice iuste accipi posset ⁊ puniri. Cõmittit eñ sacrilegiũ iudex etiã sententiatꝰ dẽ loco sacro accipiẽs. ad̃re dictũ. D. solidũ ẽ. ꝙ circūstãtia trahẽs in aliã speciẽ nō hz maliciã ꝑt ꝓsuppositã ꝙ se loq̄ndo. ⁊ ecõtra hñs solũ ex ꝓsuppositã maliciã nō trahit. repugnat eñ ꝙ se rõni. fieri iuriã loco sacro. ⁊ etiã irreuerẽtia circa res sacras adhibet specialẽ rõnẽ peccati. vt hz. D. in. iij. vbi sta. ibi infra. ad̃re ẽ circūstãtia trahẽs in aliã speciẽ. ⁊ est repugnãtia suppositi ab eo qđ nō ptinet ad illud qđ trahit in aliã speciẽ. Sedꝰ vt dictũ ẽ de repugnãtia ad rõnẽ ꝑt dẽ defectũ circūstãtiaꝝ debitaꝝ actui. de materia istiꝰ articuli. vide. d. san. in. uñ. dis. xxvi. q. iij. ar. ij. q. iij.

Jnten.

Argumẽtũ in cõtrariũ

Cõfirmat ꝯclonẽ rñsi.

Et ꝓcedit de circūstãtia tertij gñis. s. q̄ nō aggrauat nisi alia ꝓsupposita. sc̃dm eñ talẽ est magis ⁊ minꝰ in eadem specie sicut multũ vel paꝫ furari.

¶ Ad ꝑmũ q̄ dom. ꝙ in his q̄ intendunt ⁊ remittunt dña intẽsiois ⁊ remissionis nō diuersificat speciẽ. sicut qđ differt in albedine fm magis ⁊ minus. nō differt fm speciẽ coloris. ⁊ sil'r qđ facit diuersitatẽ in bono vel malo fm intẽsiõnẽ ⁊ remissiõnẽ. nō facit dñam moralis actus fm speciem.

¶ Maior vera. qz bonũ ⁊ malũ ex obiecto sunt dñe specifice morales ⁊ cũ h actui. sed bonũ ⁊ malũ ex circūstãtia vt est ꝓdictio obiecti sunt specifice dñe actuũ vt morales sunt ꝙ ꝓpatõem ad rõnem. ad istã. Qz g̃ rẽ. Dico qđ facit dñam in bono ⁊ malo simplr. ita ꝙ faciat actuz simplr bonũ vel malũ h facit dñaz specificã. ꝯcedit. Sz negat ꝙ illud qđ facit dñam in bono ⁊ malo fm intẽsionẽ vel remissionẽ mali faciat dñam specificã. qz magis ⁊ minus fm eandẽ formã nō variat speciẽ. Ad minorẽ qđ addit simplr in bonitate vel malicia. vera. Sz negat ꝙ si addit in mõ eiusdem malicie ꝙ h faciat differre fm speciẽ. Ad rare negat ꝓña. qz circūstãtia ꝑt ptinere ad bonitatẽ vel maliciã augẽdo ꝓsupposita vl minuẽdo. qñ solũ hz bonitatẽ vel maliciã q̄ alia. Et sedo q̄ est circūstãtia de se mala ſz tñ est determiatiua actꝰ ꝓsuppositi et nō dicit extraneã inordinatiõem. vt patuit circa corpus. Sedo dici põt ad maiorẽ. bonũ ⁊ malũ q̄ ad speciẽ sunt dñe actuũ specifice. ſz augmentũ vel diminutio mali vel boni nō sp sunt dñe specifice. imo sunt in eadẽ specie. sic aũt faciunt circumstantie alias ꝓsupponẽtes ꝙ faciunt augmentũ vel diminutiõez ⁊ nō variãt speciẽ. ¶ Nota circa solonẽ. d. san. ꝙ qñ circūstãtia solũ auget ꝓter ꝓsuppositã ꝯditiõez actꝰ. cũe videt ꝙ si intendere vel remittere. qz de se nullã maliciã ad̃dit. ſz qñ ꝙ se addit maliciã sicut circūstãtia qñ nō oz ⁊ vbi nō oz rẽ. cũe addit ꝑtialẽ maliciã. ſz. d. loqt de ꝓma circūstãtia rẽ.

¶ Ad sedm dōm ꝙ circūstãtia aggrauans peccatũ vel augens bonitatẽ actus q̄ntz nō habet bonitatẽ vel maliciã fm se. sed ꝙ ordinẽ ad aliã ꝯditionẽ actus. vt dictũ est. ⁊ ideo nō dat nouã speciẽ sed auget bonitatem vel maliciam que est ex alia conditione actus.

¶ Ad assumptũ ꝙ circūstantia hz maliciã de se ſz accidentalẽ alterꝰ determinatiuã sicut qñ opter. Dico sedo ꝙ aliq̄ nō hz fm se. cũ ex ꝓsuppõne alterꝰ. Vltra ad illaz. si nō rẽ. Dico ꝙ aliq̄ nō hz de se. Sed negat ꝓña. ꝙ non addit ꝙ viã interoꝝ vel remissionis. sic multũ addit furto maioritatẽ malicie eiusdem. sicut ⁊ actus exterior de se nō hz bonitatẽ moralẽ. tñ si efficiat voluntarꝰ tũc addit ad maliciã interioris. ſz nō sit sillis modꝰ augmẽti. qz ibi ꝙ intẽsiõem ibi ꝙ additiõem. Ad ꝓbatõnem dr. ꝙ id qđ nō est bonũ etiã cũ alio nō ꝑt augere. ſz si efficiat bonũ vl malũ ex alio tũe ꝑt augere. sicut de se nō ifectũ inficit per aliud infectũ. Vltra. Si aũt rẽ. Dico ꝙ aliq̄ circūstãtia hz in se rõnẽ boni ⁊ defectꝰ eius rõnem mali. sed accidẽtalis alterꝰ determiatiui. q̄re dr vlteri ꝙ hz q̄dez aliquam maliciã ſz in eadẽ specie. sicut qñ oz dr quãdã bonitatez sed accidentalẽ determinatiuã bonitatis q̄ est ex obiecto actus. Vñ nō facit specialẽ bonitatẽ specificam. ſz ptinet ad bonitatẽ eiusdẽ speciei in q̄ est bonitas actꝰ. Sil'r circūstantia mala. s. qñ nō oz est malicia ⁊ defectus eius qđ debet eidẽ speciei cuius est actus. vñ talis circūstãtia multiplicat rõnẽ mali in eadẽ specie. Quare negat ꝓña. vide de ista sedã pte solonis infra. q. lxxiij. ar. vij. ad 2m. quia dare cui oz ⁊ qñ oz dant solũ vnã speciẽ moralẽ bonã. sic oppositæ circūstãtie male dant solã vnã speciẽ mali. ⁊ ad

dũt ptialẽ maliciã in eadẽ specie. ¶ Et nota circa h vt ibidẽ tangit nō est idẽ dicere ꝙ se aggrauare vl facere ad bonitatẽ. ⁊ augere vt obiectũ vel ꝙ se dña obiecti supadicta extranea trahẽs in aliã speciẽ. qz ꝑmũ ꝓpetit circūstãtie alicui de se ꝓformiꝫ vel difformi rõni. vt qn dz vl qñ nō dz. sed fm solũ ꝓuenit obiecto ⁊ circūstãtie extranee alterius rõnis accepte in rõne dñe ad rõnem.

¶ Ad tertiũ dōm ꝙ nō quelibet circūstãtia indicit singularẽ defectũ fm seipam ſz solũ fm ordinem ad aliq̄d aliud. ⁊ sil'r nō supaddit nouã ꝑfectiõez nisi ꝙ ꝓpatõnem ad aliq̄d aliud. ⁊ ꝙ tanto ſz augeat bonitatẽ vel maliciã. nō tamen sp variat speciẽ boni vel mali.

¶ Ad mĩorẽ. negat ꝙ q̄libet habeat singularẽ defectũ ex se. qz aliq̄ est indifferẽs aliq̄ ẽ alterꝰ determiatiua. et etiã ea q̄ fm se auget maliciã multiplicãdo nō sp trahit extra speciẽ. vt patuit ad 2m. Vltra g̃ rẽ. Negat ꝓña qz sola illa hz nouã speciẽ q̄ ꝓstituit aliũ obiectũ rõis ꝙ se. et illa ꝙ se auget q̄ fm se hz inordinatiõem

¶ Questio xix de bonitate actꝰ interioꝝ volũtatis

Deinde ꝓsideradũ est de bonitate actꝰ interioꝝ volũtatis. Et circa h q̄rũt tres. Primo vtz bonitas volũtatis dependeat ex obiecto. Secdo vtz ex solo obiecto dependeat Tertio vtz dependeat ex rõne. Quarto vtz dependeat ex lege eterna. Quinto vtz rõ errãs obliget Sexto vtz volũtas ꝑ legẽ dei sequẽs rõnẽ errantẽ sit mala. Septio vtz bonitas volũtatis in his. q̄ sunt ad finẽ dependeat ex intẽtõe finis. Octauo vtz q̄ntitas bonitatis vel malicie in volũtate seq̄t q̄ntitatẽ boni vel mali in intentõe. Nono vtz volũtatis bonitas dependeat ex ꝓformitate ad volũtatẽ diuinã. Decio vtz necesse sit volũtatẽ hũanã ꝓformari diuine volũtati in volito ad hoc ꝙ sit bona.

¶ Postq̄ actũ est de bonitate ⁊ malicia actuũ hũanoꝝ in gñali. ꝓñr agit de bonitate ⁊ malicia actꝰ interioris in speciali. Et circa h duo facit. ꝓmo inqrit quo attẽdat bonitas ⁊ malicia in actu interiori simplr ⁊ absolute ꝓsiderato. sc̃do inqrit quo attendat in actu interiori respectiue ⁊ ꝙatie accepto. s. ꝙando vnũ actũ interioꝝ ad aliud ⁊ h ar. vij. Circa ꝑmũ aduertẽduz ꝙ bonitas ⁊ malicia actus interioris dependet ꝑncipalr ex duobꝫ quoꝝ vnũ hz se in rõne obiecti. ⁊ alterũ in rõne ꝑncipij siue interioꝝ siue exterioris. interioris qđẽ vt est rõ. exterioris ãt qđ est lex diuina. Sedm h ergo ꝓma pars diuidit in duas. ꝓmo eñ agit de dependentia bonitatis ⁊ malicie in actu interiori ab obiecto. sedo de dependẽtia a ꝑncipio directiuo. ar. ij. Circa ꝑmũ ꝑmo oñdit bonitatẽ actus interioris dependere ab obiecto. sedo oñdit eã solũz dependere ex obiecto. ar. ij. Prz ãt rõ ex dictis. qꝛ actꝰ interi. ⁊ ꝑncipaliez est ex exterioꝛ. iõ ꝓius determinat de eꝰ bonitate.

¶ Utz bonitas volũtatis dependeat ex obiecto.

Ad ꝑmũ sic ꝓcedit. Videt ꝙ bonitas volũtatis nō dependeat ex obiecto. volũtas eñ nō ꝑt ee nisi boni. qz malũ ẽ ꝓter volũtatẽ. vt Dionysi. dr. iiij. cap'lo de di. no. ſ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ígit bonitas volūtatis iudicaret ex obiecto. seḡret q̄ ois volūtas eēt bona ⁊ nulla eēt mala. ¶ P. bonū p pr⁹ inuenit in fine. vñ bonitas finis ineḡtu hmōi nō dependet ab aliq̄ alio. ſz fm ph̄m in. vi. ethi. bona actio ē finis. ſz factio nūq̄z sit finis. ordinat em̄ sp sicut ad finē ad aliq̄d factū. g̃ bonitas act⁹ volūtaṫ nō dependet ex aliq̄ obiecto ¶ P. vnūqōq̄ ḡ ſle est tale altez facit. ſz obiectū volūtatis est bonū bonitate naturē. nō g̃ pt̄ pstare volūtati bonitatē moralē. moraliṫ g̃ bonitas volūtaṫ nō dependet ex obiecto. ¶ Sz ℨ ē qđ ph̄s dr̄ in. v. ethi. q̄ iustitia ē fm quā aliq̄ volūt iusta. ⁊ eadē rōne vir⁹ est fm quā aliq̄ volūt bona. ſz bona volūtas est q̄ est fm virtutē. g̃ bonitas volūtatis est ex hoc q̄ aliq̄s vult bonū.

¶ Hic p̄mo inq̄rit de dependentia bonitatis act⁹ volūtatis interioris ex obiecto.

¶ Rādeo dōz q̄ bonū ⁊ malū sunt p se dr̄ne act⁹ volūtaṫ. nā bonū ⁊ malū p se ad volūtatē ptinēt. sic vez ⁊ falsū ad rōnē cuiꝰ act⁹ p se distinguūt dr̄na veri ⁊ falsi. put dicim⁹ opinionē esse verā vl falsā. vñ volūtas bona ⁊ mala sunt act⁹ differētes fm speciē.

Cōclo nūsi. ¶ D. rīdet tali ꝛclōe. Bonū ⁊ malū i actib⁹ volūtaṫ (ſcz interioribꝰ elicitis) ꝓpie attēdūt fm obiecta. Probatur. bonū ⁊ malū sunt p se dr̄ne act⁹ volūtatis (ita q̄ volūtas bona ⁊ mala sunt act⁹ differētes specie) g̃ ꝛclo ꝓa. Huⁱ rōnis. d. p⁹ ponit ⁊ pbat añs. ſcdo ꝓñaz. ibi. Diſſerētia āt ⁊c. Añs g̃ pbat a ſili. qz bonū ⁊ malū p se ptinēt ad volūtatē (malū. ſ. rōne finis alicuⁱ boni. sicut vez et falsuz ad rōnē) ſz act⁹ rōis p se distinguūt dr̄na veri et falsi. igit añs vera. Maior relinq̄t nota. Minor explicat. put dicim⁹ opinionē verā vel falsam q̄ dicūt diuersos actus ⁊ acceptōes rōis. ¶ Nota q̄ circa hāc minorē ē difficultas. nā pbus in p̄dicamētis c. de ſuba in textu vltio ad lōgū pbat. q̄ vna ozō vl opinio sine mutatōne sui est ꝓa ⁊ falsa successiue fm mutatōes obiecti. q̄re nō videt q̄ opinio ꝓa ⁊ falsa dicāt diuersos act⁹ rōis. Posset dici. q̄ ſz vez ⁊ falsuz nō sint dr̄ne essentiales actus. opinādi fm ſe. tñ sunt dr̄ne fm aliquā pfectōez supaddītā ineḡtū est iudiciū vl error. ſz ista glosa nō videt eē de mēte text⁹. q̄z vult. D. pbare q̄ bonū ⁊ malū faciūt diuersas species actuū ⁊ sic bonū actuū interioꝝ dependet ab obiectis q̄ faciūt dr̄nam actuū. Et fm. d. ſan. in. ij. dis. xl. ar. iij. Bonū ⁊ malū sunt dr̄ne ēntiales actuū interioꝝ fm ēnaturā re ⁊ motis ſil. vt ptz ħ ad 3m. ſec⁹ de exterioribꝰ actib⁹ q̄ bonū ⁊ malū solū distinguūt in esse motis. ⁊ p ħ pbādo assumit. d. ħ ſile de vero ⁊ falso q̄ p se distinguūt act⁹ rōnis. vñ expressius ꝓbis loq̄t de distinctiōe actuum rōnis. Quare videt aliter dōz. q̄z de ꝓo ⁊ falso tāq̄ ꝓpriis differētijs possum⁹ loq̄ dupl̄r. Uno⁰ accipiendo p fcatis formalibꝰ. ſ. p⁹ formitate ⁊ difformitate ad terminū vl obiectū. ⁊ sic loq̄t pbs i p̄dicamēt⁹ ⁊ pñt in eē eidē actui. vt p⁹ bat ibidē. ⁊ pt vna opinio mutari de ꝓio i ꝓiū. qđ̄ mutatōez termini. ſz alio⁰ accipiūt vez ⁊ falsuz ex pte fundamēti ⁊ subiecti illaz relationū. est āt fundamētū acceptio intellect⁹ vl enūciatio intellect⁹. ⁊ sic vez ⁊ falsuz ꝓpria sunt affirmatio ⁊ negatio eiusdē de eodē. vt ptz in. ij. periher. q̄re vnā ozō eē veram alteram falsam. ⁊ sic loquēdo de ꝓa ⁊ falsa opinione ꝓcedit ꝓbatio minoris. q̄z sic sunt dr̄ne ꝓpie

interioris volūtatis.

actuū rōis. ⁊ sic loq̄t. D. ħ qđ̄ p⁹ ex ꝓbis suis cū dr̄. put dicim⁹ opinionē verā vel falsam. q̄si diceret nō loquor de ꝓo ⁊ falso ex pte obiecti ſz ex pte fundamēti qđ̄ ē enūciatio itellect⁹ ꝓa ⁊ enūciatio falsa. iuxta modū ph̄i ꝑiher. libro Uez. igit ⁊ falsuz sunt p se dr̄ne enūciationū. i. affirmatōis ⁊ negatōnis de eodē p se diuidūt actū rōnis. vt vult. D. sic ⁊ bonū ⁊ malū p se faciūt differre act⁹ volūtatis etiā fm ſubam ⁊ spēm nature ⁊ motis. Patz ex his q̄ Lāp. in. ij. dis. xl. in solonib⁹ argumēroꝝ. ℨ tertiā ꝛclōni nō est ℨ. d. hic. q̄z Lapo. vult q̄ veritas ⁊ falsitas solū ex pte mutatōis terminoꝝ pñt eidē inesse nō sic bonitas et malicia eidē actui in esse motis. cū q̄ ſtat q̄ vez ⁊ falsuz ꝓria ex pte fundamentoꝝ nō possint eidez inesse. sicut nec idē act⁹ volūtatis pt̄ esse bonus ⁊ malus ex pte obiecti. qđ̄. D. hic ꝓbauit. Deinde ibi. Lapredus declarat

¶ Dr̄na aūt speciei in actib⁹ est fm obiecta. vt dictū est. ⁊ ideo bonū ⁊ malū in actib⁹ volūtatis ꝓpie attendit fm obiecta. q. xviij. ar. i.

¶ Probat ℨiam p̄ncipalis rōnis. q̄z dr̄na speciei in actib⁹ est fm obiecta. vt patuit. q. xviij. Quare bñ sequit bonū ⁊ malū faciūt differre act⁹. igit sunt obiecta ex qb⁹ dependet bonitas vel malicia. nā ex ꝓria dr̄na res dependet. si ergo obiectū est dr̄na boni ⁊ mali actus. igit ab eo dependet bonitas.

Argumētū in cōtrariū Confirmat cōclonē rīsi. Intelligo tñ minorē sane. q̄z bona volūtas est fm virtutem q̄dāmodo ſcz q̄tū ad id qđ agit qđ̄ est ꝓforme recte rōni nō sp est bona volūtas fm ꝓtrue q̄ ad modū. vnde q. xviij ar. ix. allegatū est ex. d. ſan. q̄ nō ſequit. nō est ꝓpuosum. ſ. pfecte ⁊ fm modū agēdi. igit nō est bonū. nec cōtra valet. est bonū. g̃ ꝓtuolum ſcz pfecte.

¶ Ad p̄mū g̃ dām q̄ volūtas nō sp est veri boni. ſz q̄nq̄z est apparētis boni. qđ̄ q̄dēhz rōnem aliquī boni. nō tñ simpl̄r ꝓuenientis ad appetēdū. ⁊ ꝓpter hoc actus volūtatis non est bonus semp. sed aliquando malus.

¶ Ad maiorē. nō est nisi boni veri vel apparētis. ſz nō sp boni veri. vt patuit supra. q. xviij. ar. iij. ad p⁹m ⁊c. q̄z malū vt sic est ꝑter volūtatē. ſ., pfectiuā. tñ sub rōne boni apparētis nō est ꝑter volūtatē etiā q̄ est act⁹ pfectiu⁹. et sic volūtas erit mala. q̄z nō est simpl̄r. i. ín veritate appetendi ſz solū fm apparentiā ⁊c.

¶ Ad ſcōm dām. q̄ q̄uis aliq̄s act⁹ possit esse vltimus finis ꝓhōis fm aliquē modū. nō tñ talis actus est actus volūtatis. vt supra dictū est. q. ij. ar. iij.

¶ Maior vera. p̄sertim capiendo finē p eo in qō volūtas vltio rēdit. nō fm. d. ſan. in. ij. dis. xxxviij. in expōe lr̄e. Finis capit dupl̄r. vno mō vt q̄libet bonuz ōr finis Sz 2° ōr finis ꝓpie illō in qō vltio volūtas tēdit. q̄z hic est ab ea p⁹ volitū. ⁊ hoc mō ōr. iij. ethi. Volūtas ē finis. electio ozꝝ q̄ sunt ad finē. Ultra. Uñ bonitas ⁊c. Dico q̄ bonitas finis inhērētis p̄t dependere ab alio. ſ. obiecto ⁊ motiuo in gñe cause formal⁹ ⁊ efficiētis. vt patuit supra. q. ij. ar. vi. ad p⁹m. vñ finis vltim⁹ inhērēs nō dependet ab alio fine inhērēte ꝓpt̄ quē sit. ls sit ab obiecto ⁊ sit ꝓpt̄ finē extra. vñ dato q̄ act⁹ volūtaṫ eēt vltim⁹ finis fm aliquē modū. ſ. formalē inhērēs ⁊ finis q̄. nihilomin⁹ haberet bonitatē suā ab obiecto formali ⁊ motiue. ſz nō ab

Articulus ij.

alio actu in quē ordinaret sicut de facto ordiat iuxta sylā d. ſan. vide in Lapo. in. p. dis. p. q. p. ad v⁹m. ℨ secrā ꝛclōnē. Minor ꝓa. aliq̄ actio est finis ad sensum dictū supra. q̄z nō ordiat ad opatū. ſz tñ p̄t ordiari ad bonū opantis. Et ſcdo ꝛcedit q̄ etiā aliq̄ est vltim⁹ finis formaliṫ inhērēs ⁊ summa pfectio formal⁹. ſz tñ tal⁹ actio nō est volūtatis. imo nec fruitio biſica q̄ ordiat ad visionē sicut pfectio accidēt⁹ ad suū pfectibile. vt ꝑz in Lapo. vbi tā. nec obstat dictū. d. ſan. supra. q. ij. ar. vi. ad p⁹m. vbi dixit. q̄ delectatio nō q̄rit ꝓpter finē. q̄z itelligit ad sensuz infra ꝓtendū. q. xxxiij. ar. ij. ad 2⁹m. de q̄sito ꝓbali. q̄z videlz nō q̄rit ꝓbal⁹ ꝓpt̄ qđ vis delectari ꝓpt̄ ꝓiūctōez delectatōis eū fine. tñ ex natura rei. delectatio ordiat in opatōem sicut in finē. Quare negat ꝓña. tñ q̄z etiā si eēt act⁹ volūtatis vltim⁹ finis nihilomin⁹ haberet bonitatez ab obiecto increato. Tū q̄z nūc de facto etiā fruitio ⁊ oīs act⁹ volūtatis ħ bonitatē ab alio actu sicut ab imediata causa ⁊ fine aliqualiter.

¶ Ad tertiū dōz. q̄ bonū p rōnē repsentat volūtati vt obiectū. ⁊ iqtū cadit sub ordie rōis. ptinet ad gen⁹ motis. ⁊ causat bonitatē moralē in actu volūtatis. rō em̄ p̄ncipiū ē hūanoꝝ ⁊ moraliū actuū. vt sup dictū est. q. xviij. ar. v. & q. ij. ar. ij.

¶ Maior ꝓa p se(ꝑter antiparistasim) Et 2° ḡle est formal⁹ vl ꝓtual⁹ vl supemineter. Minor ꝓa est bonū nature fm qđ̄ est extra. ⁊ etiā fm q̄ apprehēdit absolute p rōnē psentārē obiectū vt res ē. Sz dico q̄ vt cadit sub ordie ⁊ ꝓueniētia rōnis sic est bonū moralē. vt patz ex. q. xviij. ar. v. ita videlz q̄ obiectū dupl̄r cadit sub rōe. vno⁰ vt ē apprehēsiua obiecti ⁊ naturalē psentaria ei⁹ volūtati. sic obiectū dat bonitatē naturalē actui volūtaṫ. q̄z nūq̄ est act⁹ volūtaṫ nisi de obiecto apprehēso. ſz ſcdo mō istō obiectū cadit sub rōne ꝓtactica informata lege naturali vt ei ꝓformis vl difformis ⁊ sic dat speciē moralē boni vl mali. ⁊ ista ītedit solū. d. ſan. ⁊ tacta sunt in cor. ⁊ ꝑ magz. q̄z rō nuda vt psentatiua obiecti nō est regl̄a bonitatis. sed vt iudicatiua q̄ informatōez legis naturalis vel diuine. sic ꝓpa. dōz ad eā sumit spēs motis. Quare negat ꝓña. q̄z ⁊ obiectū volūtaṫ ē ꝓforme vl difforme ad rōnē rectā ⁊ sic dat speciē moralē. vñ rō itelligit hr̄e duplicē hītudinē ad obiectū volūtaṫ. ꝓmo vt repsentās. ſcdo vt regl̄a diudicās. ꝓmo mō dat bonitatē naturalē. ſcdo moralem.

Rō vt iudicatia ē regl̄a

¶ Utr̄ bonitas volūtaṫ ex solo obiecto dependeat

E Ad ſcōz sic, pcedit. Uidet q̄ bonitas volūtaṫ nō dependeat solū ex obiecto. finis em̄ affinioz ē volūtati q̄ alteri ponē. ſz actus aliaz ponaz recipiūt bonitatē non solū ex obiecto ſz etiā ex fine. vt ex supdicta ꝓz. g̃ etiā act⁹ volūtaṫ recipit bonitatē nō solū ex obiecto ſz etiā ex fine. ¶ P. bonitas act⁹ nō solū est ex obiecto. ſz etiā ex circūstātijs. vt supra dictū ē. ſz fm diuersitatē circūstātiaz ⁊tingit eē diuersitatē bonitaṫ ⁊ malicie in actu volūtaṫ. puta q̄ aliq̄s velit qñ dz. ⁊ vbi dz. ⁊ q̄tuz dz. ⁊ quo dz. vl put dz. g̃ bonitas volūtaṫ nō soluz dependet ex obiecto. ſz etiā ex circūstātijs. ¶ P. ignorātia circūstātiaz excusat malicia volūtaṫ. vt supra habitū ē. ſz ħ nō eēt nisi bonitas ⁊ malicia volūtaṫ a circūstātijs dependeret. g̃ bonitas ⁊ malicia volūta

q. xviij. ar. iij.

q. xviij. ar. iij

q. vi. ar. viij.

tis dependet ex circūstātijs ⁊ nō a solo obiecto. ¶ Sz ℨ ex circūstātijs ineḡtū hmōi act⁹ nō hz spēm. vt supra dictū ē. ſz bonū ⁊ malū ſt̄ specifice dr̄ne act⁹ volūtatis. vt dictū ē. g̃ bonitas ⁊ malicia volūtaṫ nō dependet ex circūstātijs. ſz ex solo obiecto. q. xviij. ar. v

¶ Quia q̄stione p̄cedēti. ar. iiij. dictū ē q̄ bonitas act⁹ moralē dependet ex q̄ttuoꝝ. iō postq̄ determinatū ē. ar. p. q̄ bonitas act⁹ interioris dependet ab obiecto bono refert inq̄rere. an dependeat etiā ex aliis vl tm̄ ex obiecto. ita q̄ volūtas ex ħ tm̄ sit bona. q̄z vult bonū circūscriptis oib⁹ circūstātijs. ita q̄ nō oz addere volūtas ē bona q̄ vult bonū qñ dz. vbi dz ⁊ ꝓpt̄ qđ dz ⁊c. Et si(ꝓ q̄) ħ erit vez. oz intelligere dictū q̄stiōis p̄cedētis de actu morali ꝓmissiue nō positiue. q̄z videlz bonitas act⁹ moralē alicuⁱ ꝑt de pēdere ex q̄ttuoꝝ ibidē dictis sed nō bonitas actus moralis p se in cōi.

¶ Rādeo dōz q̄ in q̄libet gñe q̄nto aliq̄d est pr⁹ tāto ē simplicio. ⁊ in pancioribꝰ ꝛclisīs. sic ꝓma coꝝpora ſt̄ simplicia. ⁊ iō inuenim⁹ q̄ ea q̄ ſt̄ pria in q̄libet gñe ſt̄ aliq̄ mō simplicia ⁊ ivno ꝛclūdūt. p̄ncipiū āt bonitaṫ ⁊ malicie hūanoꝝ actuū ē ex actu volūtaṫ. ⁊ iō bonitas ⁊ malicia volūtaṫ fm aliq̄d vnuz attēdit. alioꝝ ꝓo actuū bonitas ⁊ malicia potest fm diuersa attendi.

¶ D. ꝓmo p̄mittit q̄ndā ꝛclōnē fundamētalem. ſcdo subsumit ⁊ pbat ꝛclōnē rīsiuā sub intellectā ipliciter. ibi. Illō āt ⁊c. Cōclo fundamētal⁹ ē. bonitas vl malicia volūtatis fm aliq̄d vnū attēdit. alioꝝ ꝓo actuū (ſcz igatoꝝ ⁊ volūtate exterioꝝ) bonitas vl malicia pt̄ fm diuersa attēdi. Probat. ea q̄ ſt̄ ꝓma in q̄libet gñe ſt̄ aliq̄ mō simplicia ⁊ in vno ꝛclūdūt. p̄ncipiū āt bonitatis ⁊ malicie hūanoꝝ actuū est ex actu volūtatis. igit ꝛclo ista ꝓa. Maior ꝓbat⁹ a p̄ncipio. q̄z in q̄libet gñe q̄to aliq̄d est pr⁹ tāto simplicio. ⁊ ptz exēplariter de q̄ttuoꝝ coꝝpib⁹ simplicibus. Et ōr maior aliq̄ mō simplicia (. i. min⁹ ꝛposita q̄ ea q̄ sunt ex p̄ncipijs) Uñ q̄ttuor coꝝpa simplicia ſz sint ꝛposita. nō tñ ex q̄ttuoꝝ elemētis. sicut alia coꝝpa mixta. Dēnoꝝ relinq̄t nota. ⁊ intelligit q̄ ex actu volūtatis est bonitas alioꝝ actuū ipatoꝝ exercitiue ⁊ formal⁹ ꝛpletiue. q̄z videlz nec sunt actu morales nisi vt stāt sub actu volūtatis. vt patuit. q. p. ar. vi. Et nota q̄ moraliṫ loq̄ndo tūc act⁹ volūtatis ē simplicioꝝ. q̄z pancioꝝ ad ei⁹ bonitatē requiritur alij ār sunt magz ꝛpoliti. nō q̄z ptes haberāt ēntiales vl q̄ntitatiuas. ſz q̄z plura req̄rūt ad coꝝ bonitatē moralē q̄ faciūt vnū p aggregatōez. ⁊ illū sensuz hz ꝛclo ex p̄missis illata. q̄z videlz bonitas iterioz attendit ex vno. alioꝝ ꝓo attēdit fm diuersa. Consequēter ibi.

¶ Illō āt vnū qđ̄ ē p̄ncipiū in q̄libet gñe. nō est p accns. ſz p se. q̄z oē qđ̄ ē p accns reducit ad id qđ̄ ē p se sic ad p̄ncipiū. ⁊ iō bonitas volūtaṫ ex solo vno illo dependet qđ̄ p se facit bonitatē in actu. ſ. ex obiecto. ⁊ nō ex circūstātijs q̄ sunt q̄dā accidētia actus.

¶ Subsumit ⁊ infert implicite istā ꝛclōnem rīsiuam affirmatiuā q̄sti istā. Bonitas volūtatis fm actū interioz dependet solū ex obiecto. Probat. bonitas volūtatis fm actū interioꝝ attendit fm aliq̄d vnū. ſz illō vnuz qđ̄ est p̄ncipiū. in q̄libet gñe nō est p accns ſz p se. g̃ bonitas Cōclo rīsi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tus volūtatis dependet ex illo solo vno qđ p se facit bonitatē in actu. ſz h vnū p se faciēs bonitatē in actu est obiectū. z nō circūſtātie act⁹. igit ꝛclo ꝓa. Maior patuit ex ꝛclone fundamētali. z intelligit nō q illđ vnū sit vna res ſz itelligit q act⁹ interior hz bonitatē ab vno in aliđ ordine. puta qz hz rōnē vni⁹ obiecti. ſz multa ptialia possint qnqz ꝛcurrere. cū oia tenebūt se vt obiectū. Minor ꝓbat qz oē p accns reducit ad p se. si g ꝓncipiū z id a q̄ depēdet ꝓncipiū alicui⁹ gnis esset p accns ꝓsupponeret aliud p se. z sic ipm nō esset ꝓmū nec faceret ꝓmū in tali gne. z g ab illo vno dependet bonitas voluntatis qđ facit p se bonitatē. ſ. cēntiale. z ꝓmā z nulla aliam determinātem. Sublumpta de se pz. qz ꝓma bonitas est ex obiecto. circūſtātie āt dant bonitatē accidētalē alteri⁹ determiatiuā. vt pz ex. q. ꝑce. relinqt g p se loqndo act⁹ volūtatis nō dependet in bonitate nisi ab obiecto bono. nec in malicia nisi malo. z nō requirit q ordiet ad finē bonū nec requrunt determiare circūſtantie ex gte act⁹. Dico āt p se positiue. qz videlz ois act⁹ bon⁹ requrit bonū obiectū. nec hz actus volūtatis vt sic q aliqđ aliū requrat. act⁹ em volūtatis de p se respicit obiectū vt est finis. ſz accidit fini vt ordiet in aliū finē. vt pz ad p⁹. Silr accidit q actus respectu boni nō deceat fieri in tali tpe. vt patebit ad 2⁹. qre p se loqndo act⁹ volūtatis ꝓt hre bonitatē ex solo obiecto qđ est obiectū. z finis nō in aliū finē relat⁹. nec requrit p se circūſtantie. qz p se loqndo sp bonū est bonū velle ꝛc. Vñ actus volūtatis vt sic requrit p se bonū obiectū. alia ꝓ o nō requrit. ¶ Hora circa hec q cū. D. ꝺt. q bonitas volūtatis de p se (ſcz sp. z vltrer) requirat bonitatē obiecti sub obiecto includit etiā debitas circūſtantias tenentes se ex gte obiecti. Vñ dixi q obiectū vnū p se dās bonitatē nō oporeat esse rē singularē. ſz vnā in aliđ ordie. Pñt āt circūſtātie obiecti ꝓprehendi sub obiecto voluntatis. qz vt patuit. q. ꝑce. tenet se etiā vt obiectū rōis. idē est āt obiectū rōnis. z volūtatis. z circūſtātie h mō nō se hnt accidentalr ſz cēntialr ad actū volūtatis. tūc obiectū. vñ et obiectū fm mutatōes circūſtāti⁹ statꝰ mutat. z quod pri⁹ erat bonū nūc est malū. sicut velle diligere deū ꝓpter qđ oz est boni obiecti. si āt velit diligere deū ꝓpter qđ non oporet vtpote tpalia h erit diligere obiecti mali. nō aūt sic est de actu exteriori q respicit p se obiectū suū tm. Finē āt nō respicit ſz ordinat in ipm p aliū actū. ſ. vltrer circūſtantias nō p se respicit sed ipa rō cui⁹ est de circūſtantijs ordinare. z etiā determināt accidentalr actū exteriorē q̄ sub est ex pre sui tpi. z loco. z alijs circūſtātijs. quare. D. formaliter z ex magno ingenio loquēs pulchre distinxit iter actū interiorē z exteriorē. z ad ꝓmū p se ꝺt solū requrit bonū obiectū qui est finis.

Argumentū in cōtrariū Est p cōclusione rēsponsiua. qz bonū z malū specifice faciūt differre act⁹ volūtatis. nō tm fm speciē mozis sed z act⁹. ió hnt act⁹ volūtatis bonū z malū a specificante. solū aūt obiectū specificat nō circūſtantia. ió ex circūſtātijs tenentib⁹ se ex gte actus p se non dependet bonitas ſz vt teneant se vt obiectum. vt pz ad scđm.

¶ Ad ꝓmū g dđm q finis est obiectū volūtatis. nō āt aliaꝝ virtū. vñ qztū ad actū volūtatis nō differt bonitas q̄ est ex obiecto a bonitate q̄ est ex fine. sicut in actib⁹ aliaꝝ virtū nisi forte p accns ꝓut finis dependet ex fine. z volūtas ex volūtate.

¶ Maior ꝓcedit. qz finis vt sic est obiectū volūtatis. nō āt p se aliaꝝ virtū q̄ opanť aliqđ mote ad sua obiecta ex intētōe finis qđ respicit volūtas. Minor ꝓcedit. qz cū sint p accns in gne motis z dependeant a fine. ió hnt bonitatē a fine. z qz de se sunt circa aliq̄ obiecta fm aliqs circūſtātias. ió dependet bonitas ex multis. Act⁹ āt volūtatis p se respiciat finē z bonū cui nō ꝓuenit p se ordinari in aliū finē. z qz sp p se bonū est velle bonū. ió negatur ꝓña q̄ ꝓsupponit q in volūtate sit aliud obiectū aliud fins. imo obiectū p se est finis. dat em act⁹ volūtatis q̄ est respectu finis vltimi nō ordinabilis in aliū finē. z est p accidens q bonitas ex obiecto differat a bonitate q̄ est ex fine. put. ſ. finis est ex fine. z volūtas a volūtate. h est dicere. est p accns q sit aliqs act⁹ volūtatis q̄ est boni ordinabilis in finē vlteriorē. cui⁹ boni ordinabilis volitio dependet ex volitōe finis vltimi. tūc em bonitas ꝓme volitōis dependet a bono qđ est obiectū. z silr a bono qđ ē rō volendi ſz h nō est p se. imo p ꝺt dari volūtas que est respectu boni nō ordinabilis. z q nō dependet ex volitōe anteriorꝭ finis. Vñ ex illis ꝓmissis sequit⁹ oppositū ꝓsequtis. qz cuiꝰo q finis est affinis volūtati. ió est p se cui⁹ obiectū. et g idē ē finis. z obiectū volūtat⁹. z si q̄nqz obiectū volūtatis nō sit finis vltim⁹ ſz ordinabilis in aliū finē h nō ꝓuenit voluntati p se. ſz p se ꝓuenit sibi esse finis. g accns āt ordinabilis in aliū finē. quare p se loquendo nō hz bonitatē nisi ex obiecto.

¶ Ad idđm dđz q supposito q volūtas sit bonitas nulla circūſtātia pt ea facere malā. Qđ ꝺz q aliqs vult aliqđ bonū q̄n nō ꝺz. pt itelligi dupliť. Uno modo ita q ista circūſtantia referat ad volitū. z sic volūtas nō ē boni. qz velle facere aliqđ q̄n nō ꝺz fieri. nō est velle bonū. Alio modo ita q referat ad actū volēdi. z sic ꝓssibile ē q aliqs velit bonū q̄n nō ꝺz. qz sp hō ꝺz velle bonū. nisi forte p accns inꝺtū aliqs volēdo h bonū ipedit. ne tūc velit aliqđ bonū ꝺbitū. z tūc nō incidit malū ex eo q aliqs vult illđ bonū. ſz ex eo q nō vult aliud bonū. z silr dđz ē de aliis circūſtātijs.

¶ Ad maiorē. si intelligit de actu interiori distinguo. qz si intelligit q bonitas act⁹ interioris dependeat ex circūſtātijs se renentib⁹ ex gte actus. z h p se negat. Supposito em q act⁹ interior sit boni obiecti. nō oz obseruare aliqs circūſtātias in actu interiori. qz omni tpe bonū est velle vel intēdere bonū. Dico āt p se circūſtāne ex gte act⁹ volēdi nō faciūt ad bonitatē actus interioris vel malicia. qz p accns ꝓtingeret circūſtātia aliqđ ad h facere. vtputa qs volēdo aliqđ bonū ipediet a volēdo aliud bonū qđ est magis debitū. tūc em p accns incidit malū ex circūſtātia q ꝺz qñ. nō qđ qz velit h bonū. ſz qz nō vult aliđ bonū. ita q si silr posset vtrūq velle circūſtātia nihil faceret. Act⁹ em fm se bon⁹ pt eē occasio mali. vt hz. D. in de malo. mate. ij. q. p. ad p⁹. Si āt itelligit maior de circūſtātijs renentib⁹ se ex gte volenti. ꝓcedo q bonitas volēti rectat debitas circūſtātias. qz velle facere rē i tpe p q̄ nō ꝺz fieri nō est volitū z obiectū bonū. Vñ ex diuersitate circūſtantiaꝝ ꝓtingit bonū vel malū in volito z nō in actu ꝛc. Ergo bonitas ꝛc. Negat ꝓña ſz. pbat q bonitas actus volūtaris dependet ex obiecto bñ circūſtātionati. z obiectū z circūſtantie obiecti hnt rōnē vni⁹ obiecti respectu actus interioris volūtat⁹. ūre bonitas volūtatis depēdet ex bonitate solī⁹ obiecti. Obiectum āt requirit bonitatē

materia. z circūſtāti⁹. ſz ille circūſtātie nō requrunt vt actus fm eas fiat. ſz vt obiectum habeat ipas. Nec obstat huic solōni q clerici⁹ volēs negociari peccet. qz ē clericus qđ est circūſtātia (q̄s ſic hz vt obiectū. nō vt circūſtantia actus. qz videlz peccat. qz vult clericū negociari. ió peccat et nō qz clericus vult. Nec peccat ꝺs in die festo laborare volēs. ſz qz vult laborare in die festo. vbi tēp⁹ ſe hz vt obiectū. nō vt circūſtātia. Nec admittit q peccās actu ītegriori in die festo ꝓmittat duplex petitū. vt patebit infra.

Silr nō peccat remisse volēs bonum. qz vt hz. D. alibi ad dilectōem etiā dei ſufficit q̄cūq⁹ mod⁹ diligēdi p charitatē Hora q. D. in solone hz q volēdo bonū ꝑt ipediri ab alio bono volēdo. z hoc qđe ꝑt ꝓtingere de bono qđ nō est de⁹ apte. ſz an aliqs etiā diligēdo deū. qđ ē etiā qđdā velle posſz ipediri a volitōe alteri⁹ boni debiti.

Videt q sic. licz em mod⁹ charitatis in oib⁹ alijs actib⁹ possſz includi. z hō ad illū modū teneat a di sensum infra hūdū. q. c. ar. x. nō tñ tenet ad sp actu diligēdū. imo nec actu diligere sp ꝑt p h statu. et si vellet ſtū actū ꝓtinuare impediret ſalte a debita ꝺcere. puta somno z dormitōe ex lege nature. Vñ si sp actu diligeret nō posſz dormire nec facere necitates debitas ꝓ dicti hūane p h statu. nec sequitur q ſil mereret z peccaret. qz diligēdo. p gte q̄ tenet facere incōpossibile charitati nō merek p accns. licz em teneat deū diligere sup oia. nō tñ sp tenet. imo h est ipossibile licz em z somn⁹ possit eē meritor⁹ z relatus in deū. q̄n tñ hō dormit nō ꝑt actu diligere Videt his fauere. d. san. in de ꝓtinby. ma. ij. q. x. in cor. vbi hz q mens tribo ipediretur ne totalr z sp tendat deū diligēdo actualr. ꝓpter occupatōes secularium rer. z ꝓpter infirmitatē pñs vite. cui⁹ necitat. by oz aliqđen⁹ hoiem occupari z retrahi ne mens actualr ferat in deū. dormiēdo. comedēdo. z alia hmōi faciēdo. sine qbꝰ pñs vita duci nō ꝑt. hec ille. Vñ nō videt dubiū qn peccaret q̄ vellet sp actualr ferri in deum. et nūq̄ dormire vel facere opus dilectōi actuali incōpossibile. Quare sicut dilectio dei fm. D. in de malo. male fieri ꝑt. qz ordinat in malū finē. z sic ex gte finis vt est obiectū volūtatis. sic p accns videt posse male fieri. qz ipedit p rūc debitū. z necariū etiā vite cōpalis.

¶ Ad tertiū dđm. q circūſtātiaꝝ ignorātia excusat malicia volūtat⁹ fm q circūſtātie se tenēt ex gte voliti. inꝺtū ſcz ignorat circūſtātias act⁹ quē vult

¶ Ad maiorem. ignorātia circūſtātiaꝝ ex gte voliti z obiecti. z ignorātia inuincibilis excusat. vt patuit. q. vi. ar. viij. ſz nō q̄ſti requrāt ad bonitatē volūtat⁹ p se. ſz voliti puta q qs accedat ad suā z nō ad nō suā Si aūt p ignorātiā iuincibilē accedat ad nō suū credēs eā suā. excusat vt pz de Jacob z Lya Ultra. Sz hoc nō cēt ꝛc. Negat. ſz ió est. qz circūſtātia requrit ad bonitatē voliti z obiecti. qz vult accedere ad suaz z ignorat q accedit ad nō suū. z si ignoranter facit ignorātia dicta excusat. Negat ꝓña. ſz depēdet ex obiecto bñ circūſtātionato. hoc bñ p bat. qz si qs agat circa rem nō bñ circūſtātionatā peccat nisi ignorātia excuset.

¶ Utr bonitas volūtatis depēdeat a rōne.

f 4. ar. ꝑ.

Ad tertiū sic ꝓcedit. Uidet q bonitas volūtatis nō depēdeat a rōne. ꝓbus em nō depndet a posteriori. ſz bonū p ꝓbus ptinet ad volūtatē q̄ ad rōnē. vt ex supra dictis pz. g bonū volūtatis nō depēdet a rōne. ¶ Ꝺ. pbus

de ꝑsn. vi. ethi. q bonitas intellectus practici est verū ꝓforme appetitui recto. appetit⁹ aūt rect⁹ ē volūtas bona. g bonitas rōnis practice magis depēdet a bonitate volūtatis q̄ ecouerso. ¶ Ꝺ. monēs nō depndet ab eo qđ mouet ſz ecouerso. volūtas aūt mouet rōnē et alias vires. vt supra dictū ē. g bonitas volūtatis nō depēdet a rōne. ¶ Sz ctra ē qđ Hilari⁹ q. ij. ar. ꝑ. ꝺt in. x. de tri. imoderata est ois ſuſceptaꝝ volūtatū ptinacia. vbi nō ratōni volūtas ſubijcit. ſz bonitas volūtat⁹ ꝓsistit in hoc q nō sit imoderata. g bonitas volūtatis depēdet ex hoc q sit ſubiecta rōni.

¶ Hic. D. inqrit de depēdētia bonitatis act⁹ interioris a suo ꝓncipio directiuo Et ꝓmo facit h. Scđo determinat q̄dā dubia ex dict⁹ ar. v. Quia aūt hō relict⁹ ē in manibꝰ ꝓsiliꝰ sui. ideo ꝓncipiū directiuū act⁹ hūani ē duplex. ſcz primū. z intrinsecū. qđ est rō hūana informata lege naturali. Et remotum z extrinsecū qđ est lex eterna. Primo g oñdit q bonitas volūtatis depēdeat a ratiōe Scđo q a lege eterna. ar. ſequēti

¶ Rñ. dđm. q sicut dictuz est. bonitas volūtatis ꝓprie ex obiecto depēdet. obiectū aūt volūtat⁹ ꝓponit ei p rōnē. nā bonū intellectū est obiectū volūtat⁹ ꝓportionatū ei. bonū aūt ſenſibile vel imaginariuz no est ꝓportionatū volūtati. ſz appetitui ſenſitiuo. qz volūtas ꝑt tendere in bonū vle qđ rō apphēdit. appetit⁹ aūt ſenſitiu⁹ nō tēdit niſi in bonū ꝑticulare qđ apphēdit vis ſenſitiua. z ió bonitas volūtat⁹ depēdet a rōne eo mō quo depēdet ab obiecto ar. ꝑ. et. q̄.

¶ Ꝺ. rñdet tali ꝛclone Bonitas volūtat⁹ depēdet a rōne eo mō q̄ depēdet ab obiecto. Et ꝺr eo mō. i. eodem gne. qz in gne cause finalis z formal⁹ specificātis depēdet bonitas ab obiecto sicut ab eo qđ dat bonitatez. a rōne ꝓo pñrante sicut a ꝓdtōe obiecti necaria. sicut infra dicetur de cognitōe respectu amozis. Probat ꝛclo. bonitas volūtatis ꝓprie ex obiecto depēdet. obiectū aūt volūtat⁹ ꝓponit ei p rōnē. q̄ ꝛc. Maior pz ex ar. ꝑ. et. ij. qz ex obiecto inꝺtū cadit sub ordine rōnis hz bonitatē mozales Minor ꝓbat in ſra. qz bonū intellectū est obiectū volūtatis ꝓportionatū ei. nō aūt ſenſibile bonū vel imaginatū. g minor ꝑa. q obiectū volūtatis ꝓponit ei p rōnē. ſicut p ꝓportionatū z adeqtū ꝓponens. Hoc aſſumptū p minore ꝓbat in ſra. qz volūtas ꝑt tendere in bonū vle. ſz appetit⁹ ſenſitiu⁹ in bonū ꝑticulare. g rō apphēſiua vlis est ꝓportionatū ꝓponēs obiectū volūtatis. vis aūt ſenſitiua cognitiua appetit⁹ ſenſitiui. Hora q ꝓbatio minozis hatur ex duob⁹ pūctis q hntur etiā p. p. q. lxxx. ar. ij. ad scđm. qz appetit⁹ intellectiu⁹ (ſcz volūtas) est boni vlis z vliter. z sicut termini. z sicut rōnis terminā di. z cū hoc est boni imaterialis. z breuiter cuiuſcūq⁹ apphēſibil⁹ ſub rōne boni. Sensitiua aute poña nō est cognoſcitiua boni vlis. nec cuiuſlibet. ſz solū ſenſibilis boni. ideo nō ponit obiectū ꝓportionatū ipi volūtati. ſz rō q ē oim apphēſiua. Et prerea apprehēſum p intellectū practicū ē p priū z p ſe motiuū volūtatis. quia ſcz ꝓpria ꝓtute mouet volūtatē. apphēſum aūt p ſenſum quecūq⁹ nō est natum mouere volūtatē niſi accedēte apphēſione rōnis practice. licz cū simul ꝓcurrāt fortior ſit mot⁹. vt patebit infra q. lxxvij. ar. ꝑ. et. ij. Quare minor vera ē q obiectū volū

Cōclo nūſi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tatꝭ ꝓponit ꝑ rõnẽ ꝑ se.z nũq̃ a sensu nisi mediãte rõe.et sc̃dõ ꝓponit sibi sicut a motiuo ꝓportionato z adeqto zc̃

Sed circa istũ ꝓcessum corpis est dubiũ.qz huiꝰ artis culi videt cẽ ostẽdere bonitatẽ volũtatis depẽdere a rõne sicut a regula intranea z ꝓpinqua.qz hõ i manu ꝓsilij fui dereliꝯ est.vt sibi determinet ex rõne sicut ex regula qd bonũ z qd malũ.articulꝰ aũt solum videt ostẽdisse sicut sonat ꝙdo q bonitas voluntatis sit ex rõne ea radice q̃ ex obiecto qõ nõ est obiectũ nisi vt apphensum z ita actꝰ rõnis est qõ facit obiectũ.ſz ex hoc non habẽt q ꝙcurrat vt regula ex cuiꝰ ꝙformitate sit bonitas. Põt em̃ rõ ꝓsentare z obiectũ malũ z bonũ z indifferẽs.igit ex repsentatõe vt sic. nõ habẽt q sit cã bonitatis in regula qõ erat hic determinãdũ. Sz dr. q ꝛmo interum habẽt clare ex ista deductõe.d.san.qz aliud est apphẽdere.aliud ꝓracꝫtice ꝓponere.licz em̃ z rõ speculatiua apphẽdat obiectuz em̃ sola rõ ꝓctica (q̃ est directiua z regulatiua volũtatis) ꝓponit volũtati suũ obiectũ tanq̃ regula. Proponẽre em̃ obiectũ est determinare formã agendi qõ est causa exẽplaris. Quare cũ volũtas habeat bonitatẽ ab obiecto.habebit z eã dẽ a ꝓponẽte obiectũ ꝓctice tanq̃ regula.rõ em̃ ꝓponẽdo ꝓctice regulat z dirigit volũtatẽ dirẽdo vt tendat in obiectũ ꝙforme sibi. Et g̃ bñ veruz est q rõ apphendẽs vt sic.nõ est regula.ſz rõ ꝓponẽs est regula volũtatis. Et si ꝓponat bonũ obiectũ eo mõ ẽ recta regula.z ꝑ eiꝰ ꝙformitatẽ obiectũ est bonuz. z ꝑ ꝑs volũtas. Sciẽ de rõne ꝓponente malũ.qz talis nõ ꝓponit bonũ obiectũ.nec ipa est debita regula.ſz rõ ꝓponẽs (.i.dictãs ꝓsequẽdũ bonũ obiectũ) est vera regula Uñ sicut cã exẽplaris nõ hz aliũ effectũ q̃ efficiẽs.ſz cũdẽ in alio gñe.ita rõ nõ dat aliã bonitatẽ q̃ obiectũ vel volũtas.obiectũ aũt dat finaliꝫ volũtas effectiue.rõ exẽplariter.eo ipo q ꝓponit obiectũ determinatũ.determiare em̃ formã effectꝰ vel actõis est causalitas exẽplaris .sic rõ ꝓponẽdo obiectũ determinat formã actui volũtatis. Et ita ꝑs q ꝓponẽdo obiectũ hz causalitatẽ regule. ex q̃ bonitas appetitꝰ dependet.

Argumẽtũ in ꝛrariuz ꝙfirmat ꝙdonẽ. z exꝑsse hz q bonitas volũtatis est a rõne sicut regulãte

Ad ꝛmũ g̃ dõm. q bonũ sub rõne boni.i. appetibilis.ꝑ ꝑus ptinet ad volũtatẽ q̃ ad rõnẽ.ſz tñ ꝑ ꝑus ptinet ad rõnẽ sub rõne veri.q̃ ad volũtatem sub rõne appetibilis.qz appetitꝰ volũtatis nõ ꝑt cẽ re bono nisi ꝑus a rõne apphendat

Maioz vera est vt sic.ꝑt tñ aliq̃ esse ꝑus in vno genere cause.qõ est posterius in alio genere.qz cause sũt sibijnuicẽ cause.vt ꝑz de materia z forma.efficientis causalitate.z fine Ad minoz dr ꝓmo post. D. Bonum ptinet ꝑus ad volũtatẽ sub rõne boni.tñ id qõ est bonũ et appetibile ꝑus ptinet ad rõnez sub ratõne veri.que se cõmitãter hz ad apprehensionẽ boni. Qõ verũ ordine nature ꝑus est ꝓm rõnem bono.vt ꝑz in de ꝑfitate.mate. xxi.ar.iij.vide ibidẽ. Secũdo ꝑt dici ad minozẽ.et est dr̃darario iam dictoꝝ negando eam in vno sensu. quia bonũ ꝑus ptinet ad intellectũ practicũ terminatiue.tanq̃ volũtas tendat in bonũ.nõ em̃ volũtas appetit bonum nisi vt apprehensum bonũ. Sed verũ est qõ prius ptinet ad volũtatẽ motiue.nõ em̃ mouet bonũ vt sic intellectuz.sed vt ens z vez. Tali em̃ rõne obijcit rõni.sed rõ boni formaliꝫ hz se motiue ad volũtatez. Et g̃ formaliter prius pertinet tanq̃ obiectũ ꝓprium ad volũtatem q̃ ad rõnem.tñ ad rõnẽ ꝑus fert sub rõne veri zc̃.

Ad sc̃m dõm q ꝑhus ibi loq̃tur de intellectu practico ꝓm q est ꝙsiliatiuus z rõcinatiuꝰ eoz que sunt ad finẽ.sic em̃ ꝑficit ꝑ prudentiã Jn his ãt q̃ stũ ad finẽ rectitudo rõnis ꝙsistit in ꝙformitate ad appetitũ finis de biti.sed tn z ipe appetitus finis debit ꝑsupponit rectã apphẽsionẽ de fine q̃ ẽ ꝓ rõnem.

Maioz vera est. bonitas intellectus practici q̃ est circa media.dependet ex appetitu recti finis.qz verũ z bonũ ꝙsiliũ de mediꝭ.non est nisi ꝙ forme appetitui boni finis. Vera est ita q̃z maioz ad hũc sensum.ſz addo q appetitꝰ finis etiã ꝑsupponit apprehensionẽ finis q̃ est ipius intellectus.g̃ bonitas zc̃.verũ rõnis practice bonitas quo ad aliq̃ dependet ex bonitate volũtatis.ſz nõ absolute z vlter rõnis bonitas vel rectitudo ꝑcedit bonitatẽ volũtatis. De hoc in sũl vide in de ꝑfitate.vbi ſta tim.ad tertiũ.z infra.q.lviij.ar.v.vbi habẽt q prudẽtia q̃ est de mediꝭ ꝑsupponit appetitũ bonũ finis

Ad tertiuz dõm. q volũtas quodãmodo monet rõnem.z ratio alio mõ mouet volũtatẽ ex parte scz obiecti. vt supra dictũ est q.xvii.ar.iij.

Ad maiorẽ. meuẽs nõ depẽdet ab eo qõ mouet. verũ ꝓm eã dẽ spẽm motꝰ z ꝓm idẽ.ſz mouẽs in vno genere motõis ꝑt moueri in alio. Sic in ꝓposito qz voluntas mouet rõnẽ q̃ ad exercitiũ actꝰ.rõ aũt volũtatẽ quoad specificatõem z directõem ex pte obiecti.vt patuit supra.q.ix.ar.i.ꝑtim ad tertiũ.

Utz bonitas volũtatis dependeat a lege eterna

D quartũ sic procedit. Uidet q bonitas volũtatis humane non dependeat a lege eterna. vnius em̃ vna est regula z mensura.sed regula humane volũtatis ex qua eius bonitas dependet est rõ recta.g̃ nõ dependet bonitas volũtatis a lege eterna. Ꝑ.mensura est homogenea mensurato. vt dr.x.meaphy.ſz lex eterna non est homogenea volũtati humane.g̃ lex eterna nõ ꝑt esse mẽsura volũtatis humane vt ab eo bonitas eiꝰ dependeat. Ꝑ.mensura debet esse certissima .sed lex eterna est nobis ignota.g̃ nõ ꝑt esse nostre volũtatis mensura.vt ab ea bonitas volũtatis nostre dependeat. Sed ꝛra est qd Augꝰ.dr.xxij.libro ꝛra faustũ.q peccatũ est factũ vel dictũ aliq̃d ꝛra legem sed malicia volũtatis est rãdix peccati.g̃ cuz malicia bonitati opponatur.bonitas volũtatis dependet a lege eterna

Hic. D.incipit de dependẽcia bonitatis volũtatis a regula extrinseca.z ꝓma.q̃ est lex eterna.q̃ est rõ in diuina mente existẽs.vt patebit infra.q.xci.ar.iij.q̃ participat in hoie mõ naturali ꝑ legẽ nature.mõ aũt supnaturali ꝑ legẽ diuinã. Et breuiter oĩs lex est eiꝰ ꝓticipatio.z hz rõnẽ legis z regule q ꝙformitatẽ ad ipam

Rõdeo/dõm.q in oĩbꝫ causis ordinatis effectus plꝰ dependet a cã ꝓma q̃z a cã scda.qz cã secunda nõ agit nisi in virtute ꝓme cause

D.rñdet tali ꝙclone.multo magis dependet bonitas volũtatis humane a lege eterna q̃z a rõne hũana.ita

ꝑ deiz.si essz ꝓm rõnem humanã z nõ legẽ eternã nõ essz bona nec rõ hũana cẽt recta.et qz hoc ipm q est recta hz a lege eterna. Probatꝫ in oĩb causis zc̃.vt in ꝓncipio ſre. hz quo ad esse regulã ex qua bonitas appetitus dependet. rõ est cẽntiaꝫ subordinata legi eterne.g̃ ꝙdo vera huiꝰ rõnis.D.ꝓmo ꝓmittit maiorẽ. Sedo ꝓbat minorẽ sub intellectã.ibi Qꝫ aũt zc̃. Tertio infert ꝙclonẽ cũ q̃dã coꝝ rollario.ibi. Uñ manifestũ zc̃. Maioz g̃ ꝓbat. qz eã sequẽda nõ agit nisi in ꝛtute ꝓme cause.z ꝑ ꝑs ꝓma plus agit.z sic effectꝰ plus ab ea dependet Cõsequẽt cũ dr

Qꝫ aũt rõ humana sit regula volũtatis humane ex q̃ eiꝰ bonitas mẽsuret hz ex lege, eterna q̃ est rõ diuina. vñ in psal.dr. Multi dicũt qs ostẽdit nobis bona. Signatũ est sup nos lumẽ vultꝰ tui dñe quasi diceret. lumẽ rõnis qõ in nobis est intãtuz ꝑt nobis ostẽdere bona z nostrã volũtatẽ regulare.in q̃tũ est lumẽ vultꝰ tui. id est a vultu tuo derivatũ

Probat minorẽ subintellectã.qz iste cause sunt cẽntialiter subordinate.quaꝝ secda nõ agit nisi in virtute ꝑme.ſz q rõ hũana sit regula volũtatis hũane ex q̃ bonitas mẽsuret.hz ex lege eterna q̃ est rõ diuina.g̃ minoz ꝓa Maioz ista nota. Minoz ꝓbat ex auctoritate psal.exposita clare. Et stat fundamẽtũ vt dictuz est.qz hũana rõ nõ est vera regula nisi qz iudicat ꝙformiter ad legẽ naturalẽ.q̃ est pticipatio legis eterne.vel iudicat ꝓm legem revelatã q̃ etiã est a lege eterna Cõsequẽter ibi.

Uñ manifestũ est q multo magis dependet bonitas volũtatis humane a lege eterna q̃z a rõne humana.z vbi ꝛficit humana rõ oportet ad rationez eternam recurrere

Infert ꝙclonẽ ex dicta rõne cũ q̃dam cotollario tali.vbi deficit hũana rõ.oꝑtz ad rõnẽ z legẽ eternã recurrere. Patz.qz cã ꝓma ad plura se extendit q̃z secda.g̃ vbi deficit zc̃. Sic in his q̃ excedũt legẽ z rõnẽ naturalẽ recurrendũ est ad legẽ diuinã.q̃ est etiã legis eterne ꝑticipatio. Et hoc etiã est rõ q̃re supra legẽ naturalẽ data est lex diuina.vt patebit infra.q.xci.ar.iij.et.q.xciij.ar.iij. Et nota.q sicut in naturalibꝫ dicim̃ q nihil dat cẽ nisi in ꝛtute dei.i.nisi ꝑ ꝛtutẽ a deo ꝑticipatã . sic a rõne hũana.nõ depẽdet bonitas actꝰ volũtatis nisi qt ꝓponit z iudicat ꝙformiter ad ꝑticipatiõez legis eterne.q̃ participatio est lex naturalis vel diuina.et ita lex eterna ẽ ꝓma regula in eaꝰ ꝛtute rõ hũana est regula zc̃.

Argumẽtũ in cõtrariũ Est cõfirmatiuũ cõclusionis.z vide infra.q.lxxi.articulo.ij. ad quartum.et ar.vi.ad q̃ntũ.ꝑ intellectu buiꝰ argumẽti. qz etiã pcm qõ est ꝛra rõnẽ naturalẽ est ꝛra legẽ eternã .licz nõ econtrario vlter.z sic volũtas erit mala.siue sit ꝛra rõnẽ humanã.siue ꝛra eternã legem.

Ad ꝛmũ g̃ dõm. q vniꝰ rei nõ ſũ plures mẽsure ꝓme.pñt tñ esse plures mensure quaꝝ vna sub alia ordinetur.

Ad maiorẽ. vniꝰ est vna regula in vno ordine tñ vniꝰ ꝑt cẽ ples regle q̃z vna q̃ alia dirivat.z subordinate.q̃z vna ẽ hõgenea.altera excedẽs .vt ꝑz de horologio in pariete.qõ est mẽsura subordinata soli Sicut etiã est de cã efficiẽte. vbi vna ẽ ꝓncipalis z adeqta. alia excedẽs et cõis. Sicut q̃dꝫ vniꝰ iuuenis hz vnũ ꝓticulare directiuũ in scolis.q̃ est sibi appropriatꝰ.q dirigit eũ in certis.

Sup quẽ hz cũ aliis scolaribꝫ ꝙmunez magistrũ q dirigit cũ z alios vlter zc̃.

Ad sc̃m dõm. q mẽsura ꝓxima est homogenea mensurato nõ aũt mẽsura remota

Ad maiorem. mẽsura ꝓxima z naturalis est hõgenea mẽsurato.i. vniꝰ ordinis.nõ tñ oz de mẽsura remota z excedẽte supnaturali.sic rõ hũana est hõgenea actui volũtatis.qz ꝓpinq̃.nõ aũt lex eterna. et motꝰ celi est mẽsura huiꝰ motꝰ hõgenea.ſz eternitas est ꝓma excedẽs nõ riusdẽ ordinis. Et nota q ꝙuis vniꝰ rei sit tm̃ vna mẽsura ꝙtitatiua z ꝙitatis.tñ loquẽdo de mẽsura veritatis z regula directiua vniꝰ pñt cẽ plures regule subordinate ingñiũ vnũ hz iudiciũ z cognitiõez veritatꝭ ab alio et dependet ab alio.sicut est i ꝓposito.vt patuit in cor.

Ad tertiũ dõm. q licz lex eterna sit nobis ignota ꝓm q est in mẽte diuina.innotescit tñ nobis aliq̃liter vel ꝑ rõnẽ naturalem q̃ ab ea derivatꝰ et ꝓpria eius imago.vel ꝑ aliqualẽ revelatõez supaddita ínfra.q.xciij. ar.iij.

Maioz ꝑa.regula est certissima vt sic vt regula est id est oꝑtz q sciat certe q illud sit ꝙforme regule vel dissonũ a regula.ſz nõ oꝑtz q sciat q̃d sit regula. sicut dr sim pliciter.oꝑtz q sic faciatꝭ.qz est de volũtate z ꝓcepto diuino.ita oz cẽ notã regulã.ſz nõ oꝑtz scire q̃d sit diuina volũtas.ſz magis scit qz est regula. Ad minorẽ.est nobis ignota lex eterna q̃tũ ad q̃d est.z ꝓm q est in mẽte diuina imo diuina ẽntia.ſz est nota q̃tũ ad cẽ regulã.qz scimꝰ in q̃busdã q sunt ꝑ vel ꝛtra regulã z volũtatẽ diuinam in his scz q̃ sunt ꝛtra dictamẽ recte rõnis.q̃ sunt ꝑ se mala.sic scimꝰ q̃ sunt ꝑ se mala ꝑ rõnẽ naturalẽ q sunt ꝛtra deũ.qz q̃ sunt ꝛtra rõnẽ naturalẽ sunt etiã ꝛtra deũ. Et hoc est qõ D.dr.qõ innotescit nobis (scz ꝙtũ ad cẽ regulã faciẽdi vel dimittẽdi) ꝑ rõnẽ naturalẽ mediãte synderesi. vel ꝑ revelatõem in supnaturalibꝫ. vbi nobis inotescit q̃ sint de mente dei. De his infra.q.xciij.ar.ꝑ.et.ij.qz lex eterna est rõ diuine sapie mouẽtis oĩa ad debitũ finẽ. Uñ lex eterna nihil aliud est q̃ rõ diuine sapie ꝓm q est directiua oĩm actuũ z motionũ.quaz rõnẽ oẽs aliqualiꝫ cognoscũt in suo effectu.qz oĩs cognitio ꝛitatis est irradiatio z participatio illiꝰ ꝓme ꝛitatis.q̃ est rõ z dictamen intellectꝰ diuini.sicut patuit in cor.arti.q dictamẽ diuini intellectus innotescit ꝓtim ꝑ rõnẽ naturalẽ.partim ꝑ reuelatõem scripture vel internã inspiratõem

Utz rõ errans obliget.

D quintũ sic ꝓcedit. Uidet q voluntas discordãs a ratõne errãte nõ sit mala.rõ em̃ est regula volũtatis hũane inq̃tũ zc̃ riuatꝰ a lege eterna.vt dictũ est ſz rõ errãs nõ derivatꝰ a lege eterna.g̃ rõ errãs nõ est regula volũtatꝭ hũane.nõ g volũtas ẽ mala si discordat a rõne errãte Ꝑ.ꝓm Aug.inferioris ptãtis ꝓceptũ nõ obligat si ꝛrariet ꝓcepto ptãtis supioris.sicut si ꝑ cõsul iubrat aliq̃d qõ ipator ꝓhibet.ſz rõ errãs q̃nq̃ ꝓponit aliq̃d qõ ẽ ꝛra ꝓceptũ supioris.ſcz rei cuiꝰ est summa ptãs.g̃ dictamẽ rõnis errãtꝭ nõ obligat nõ est g volũtas mala si discordet a ratõne errante. Ꝑ.oĩs volũtas mala reducit ad aliquã ſpem malicie.ſz volũtas discordãs a rõne errãte nõ ꝑt reduci ad aliquã ſpem malicie.puta si rõ errans errat in

Universidad de Deusto
Biblioteca

q. xxix. ar. xij.

hoc q̃ dicat ec fornicãdum. volũtas ei⁹ q̃ fornicari nõ vult ad nullã maliciam reduci pt. g̃ volũtas discordãs a rõne errãte nõ est mala. ¶ Sed ↄtra. si cut in ꝓmo dictũ est. ↄscia nihil aliud est q̃z applicatio scie ad aliquẽ actũ. scia aũt in rõne est. volũtas g̃ discordãs a rõne errãte est ↄtra cõsciam. ſz ois talis volũtas est mala. dr eẽ Ro. xiiij. Oĩe q̃d nõ est ex fide pctm est. i. oĩe q̃d est ↄtra consciam. g̃ volũtas discordãs a rõne errãte est mala.

¶ Hic. D. mouet q̃dã dubia incidẽtia. Et ſt̃ duo qr eĩ dictũ est q̃ bonitas hũane volũtatis depẽdet a rõne. rõ aũt pt eẽ recta z erronea. ideo est q̃stio. an ad bonitatẽ volũtatis hũane sufficiat rõ qualitercũq̃z se hñs. et an ad maliciã sufficiat discordare a rõne qualitercũq̃z se hñte. Primo igit est dubiũ de malicia volũtatis discordãtis a rõne erronea. Secõm est dubiũ de bonitate volũtatis ↄcordantis cũ rõne erronea. querit igit in ꝑsenti An volũtas ꝛc.

q. xxix. ar. xiij.

¶ Rndeo dõm. q̃ cũ ↄscia sit q̃dãmõ dictamen rõnis. est eĩm q̃dã applicatio scie ad actũ. vt in ꝓmo dictũ est. idẽ est q̃rere vtr volũtas discordãs a rõne errãte sit mala. q̃d q̃rere vtr ↄscia errãs obliget.

¶ D. ꝓmo declarat titulũ q̃sti. Secõ recitat rnsionẽ aliq̃z ad q̃stiũ sic expositũ. ibi. dicunt g̃ q̃ rõ ꝛc. Tertio subiũgit suã rnsionẽ reprobãdo altã ibi. Sz hoc ꝛc. Circa ꝓmũ duo. ꝓmo declarat q̃stũ resoluẽdo in aliud cui eqpollet. Secõ exponit quẽdã terminũ positũ in illo ſcũdo q̃sito eqpollere ꝓme. ibi. Circa q̃d ꝛc. Quo ad ꝑmũ vult. D. q̃ idẽ est dicere an volũtas discordãs a rõne erronea sit mala. ac si q̃rat an ↄscia errãs obliget. ita q̃ q̃ faciat ↄtra cã male faciat. Et q̃ sit idẽ q̃rere ostẽdit D. q̃z ↄscia nihil aliud est q̃z dictamen rõnis practice. q̃ dictat q̃d faciẽdũ vel q̃d dimittẽdũ. et g̃ rõ erronea ẽ dictamẽ erroneũ z falsa ↄscia. z g̃ idez est q̃rere an volũtas discordãs a rõne erronea sit mala. z an ↄscia errãs obliget

Ad duãdũ

¶ Hota ex his ↄtra Duãdũ. q̃z cũ. D. q̃rit z rndet an ↄscia erronea obliget. nõ intelligit de obligatõe stricte accepta de q̃ arguit. q̃z videlz teneat se ↄformare z nõ deponere z nõ discordare. ſz solũ intelligit. q̃z ea stãte tenet nõ discordare ad sanũ sensum quẽ hz in. ij. dist. xxxix. ar. vlti. ad ſextũ. q̃z q̃ rõ errãs appẽdit vt cadẽs sub ꝓcepto. sic cĩ obligat ad nõ discordandũ ꝛc. Et hic sensus ꝑz ex ẽ q̃. D. idẽrificat ista duo. s. an ↄscia erronea liget

ligare q̃d sit.

et an volũtas discordãs ab ea sit mala. Ligare igit in ꝓposito est teneri ad nõ discordãduz. sic in cotpalibꝫ aliq̃is ẽ ligat⁹. q̃z nõ ꝑt recedere. vt hz. d. san. de ꝑnita. ma. xvij. q. iij. in ꝓnci. Et q̃ hz nẽcitatẽ ↄsistendi in loco. sic ↄscia dr ligare. q̃z aliqs nõ ꝑt ab ea recedere licite discordãdo ↄca manẽte. Secõ q̃ dephẽdit eẽ erronea z nõ ↄformis legi dei. tũc cĩ dz deponi. z deponit ex rõnabili cã z motiuo ex q̃ aduertit se errasse. De his in Capo. in ij. dist. xxxix. in scholijs ↄ tertiã ↄclonẽ. Nota etiã q̃. D. hic supponit ↄsciam eẽ dictamẽ rõnis. z sic actũ cũ termino suo Et de hoc ex interõe. p. q. q. lxxix. ar. xiij. et in de ꝑnita. vbi iã. q. ꝑ. et in Capo. vbi iã ↄclone. ij. et in Scoto. ca. de distin. scdi. vbi laborat z bñ q̃ nõ ꝓtineat formaliter ad volũtatẽ. Consequẽter cũ dr

¶ Circa q̃d aliq̃ distinxerũt tria g̃na actuũ. q̃dã eĩm sunt boni ex g̃ne. q̃dã sunt indrntes. q̃dã ſt̃ mali ex g̃ne. Dicũt g̃ q̃ ſi rõ vel ↄscia dictat aliq̃d eẽ faciendũ q̃d sit bonũ ex suo genere. nõ est ibi error. sltr si dicat aliq̃d nõ esse faciendũ q̃d est malũ ex suo g̃ne. eadẽ eĩm rõne ꝑcipiũtur bona q̃ ꝓhibent mala. ſz si rõ vel ↄscia dicat alicui q̃ illa q̃ sunt fm se mala hõ teneat facere ex ꝓcepto. vel q̃ illa q̃ sunt fm se bona sunt ꝓhibita. erit rõ vel ↄscia errãs. et sil'ter si rõ vel ↄscia dicat alicui q̃ id q̃d est fm se indifferẽs. vt leuare festucã ex terra sit ꝓhibitũ vl' ꝓceptũ. erit rõ vel ↄscientia errans.

¶ Exponit vnũ terminũ positũ in eqpollẽti q̃sito. ſcz q̃ sit rõ errãs q̃n q̃rit an ↄscia erronea obliget. Et refert dictũ alioz. q̃ in ꝟ bñ dixerũt declarãdo q̃ sit rõ erronea. Vñ dicũr q̃ illa nõ est rõ erronea q̃ dictat aliq̃d bonum ex g̃ne cẽ faciẽdũ. z malũ ex g̃ne nõ faciẽdũ. Sz illa ẽ erronea q̃ dr mala ex g̃ne hoĩem detere facere ex ꝓcepto. et q̃ dr bona fm se eẽ ꝓhibita. vel q̃ dr idrntia eẽ ꝓcepta vel ꝓhibita. ita q̃ tripl'r est erronea. vt patuit.

¶ Dicũt g̃ q̃ rõ vel ↄscia errãs circa indrntia siue ꝓcipiẽdo siue ꝓhibẽdo obligat. ita q̃ volũtas discordãs a tali rõne errãte erit mala z pctm. ſz rõ vel ↄscia errãs ꝓcipiẽdo ea q̃ sunt p se mala. vel ꝓhibẽdo ea q̃ sunt p se bona z necaria ad salutem nõ obligat. Vñ in talibꝫ volũtas discordãs a rõe vel ↄscie tia errante nõ est mala

¶ Hic ↄnter D. refert quãdã rnsionẽ ad q̃stiũ eqpositũ aliq̃z falsam. et stat in ꝟ. q̃ volũtas discordãs a rõne erronea in indifferẽtibꝫ est mala. z sic ↄscientia erronea liget in indifferẽtibꝫ. sed volũtas discordãs a rõne erronea in p se bonis vel in p se malis nõ ẽ mala. z ita ↄscia erronea i talibꝫ nõ ligat. ſz q̃ ꝑter p se mala vl' ꝓhiberet p se bona. Et de illa opinione vide ad lõgũ. d. san. in. ij° dist. xxxix. ar. vlti. et in de ꝑnita. supra ar. iij. q̃z ulti opinantes dicerũt nõ itelligẽtes q̃d sit ↄsciam erroneã ligare. q̃z putabant q̃ ↄsciam ligare ↄsistat in ꝟ. q̃z si q̃s faciat fm eã recte faciat. et inde dixerũt q̃ in malis nõ ligat q̃ cipiẽdo vl' bonis ꝓhibẽdo. q̃z tũc aliqs faciẽdo vel dimittẽdo nõ recte facit. ſz ↄscia ligare. q̃z nisi aliqs ↄscia errãa iplcat. ſ eĩm incurrit. nõ ãt q̃z implẽs bñ faciat. alls ↄsiliũ ligare diceretur ꝛc.

¶ Sed ꝟ irrõnabil'r dr. in idrntibꝫ eĩm volũtas discordãs a rõne vel ↄscia errãte est mala aliq̃ mõ ꝓpt obcm. a q̃ bonitas vl' malicia volũtatꝫ ꝛpẽdet nõ ãt ꝓpt obiectũ fm sui naturã. ſz fm q̃ p̃ccñs a rõne apphẽdit. vt malũ ad faciẽdũ vel ad vitãduz et q̃z obiectuz volũtatis est id q̃d ꝓponit a rõne. vt dictũ est. ex q̃ aliq̃d ꝓponit a rõne vt malũ. volũtas dũ in illud fert accipit rõnem mali

Alit⁹ ligat ↄscia recta q̃ erronea

¶ Hic ↄnter ipotobar istã opinionẽ rndẽdo aliter ad q̃stiũ q̃ illi tali ↄclone. Dis volũtas (siue ſcz indrntium siue p se bonoꝝ vel p se maloꝝ) discordãs a rõne siue recta siue errãte ſp est mala. (intelligẽ q̃n ↄscientia ꝓponit et apphẽdit tãq̃ ꝓceptũ vel ꝓhibituz sub pctõ) Probatio aũt D. hui⁹ ↄclonis erit ipotobario pdictę opinionis. q̃z ꝓbat cã ex eo dẽ fundamẽto ex q̃ ipi arguũt. ſcz de indifferentibꝫ ꝓbat z ipe de p se malis vel bonis. z arguit sic. Volũtas discordãs a rõne erronea in indifferẽtibꝫ ẽ mala. nõ q̃z sit rei male in se. ſz q̃z est mali p accñs. ſz apti

Cõtra illã

hensi vt mali ad faciendũ vel vitãdũ. ſz hoc ↄtingit. ſcz q̃ res in se bona apphendat sub rõne mali. ꝓhibiti. z res in se mala apphẽdat sub rõne boni ꝓcepti. g̃ sicut rõ erronea ligat in idrntibꝫ. sic in p se malis vel bonis. Huius D. declarat ꝓmo maiorẽ. ſcõ minorem. ibi Hoc aũt cõ. tertio infert ↄclonẽ. ibi. Vñ dõm ꝛc. Maiorẽ g̃ declarat ex supradictis. q̃z volũtas hz bonitatẽ suã a re vt est apphẽsa z ꝓposita volũtati a rõne. ita q̃ si ꝓponat sub rõne mali erit mala volũtas tendẽs in eã. z si ꝓponatur sub rõne boni ꝓcepti erit mala. q̃ nõ tẽdit. res eĩm in se nõ est obiectũ. ſz vt apphẽsa est. quare si voluntas fert in apphẽsum vt malũ vult formaliter malũ. Deinde cũ dr

¶ Hoc aũt ↄtingit nõ solũ in indrntibꝫ. ſz etiã in p se bonis vel malis. nõ solũ eĩm id q̃d est indrnis ꝓpt accipe rõnẽ boni vel mali p accñs. ſz etiã id q̃d ẽ bonũ ꝓpt acciperõnẽ mali. vel illud q̃d est malũ rõnem boni. ꝓpter apphẽsionẽ rõnis. puta abstinere a fornicatõe bonũ q̃dã est. cũ i ꝟ bonũ nõ ferꝛ volũtas. nisi fm q̃ a rõne. ꝓponꝛ. si g̃ ꝓponat vt malũ a rõne errãte. ferꝛ in ꝟ sub rõe mali. vñ volũtas erit mala qr vult malũ. nõ q̃dẽ id q̃d est malũ p se. ſz id q̃d est malũ p accñs ꝓpter apphẽsionẽ rõnis. et sil'r credẽd in rpm est p se bonũ z necariũ ad salutẽ. ſz volũtas nõ ferꝛ in hoc nisi fm q̃ a ratõne. ꝓponꝛ. vñ si a rõne ꝓponat vt malũ. volũtas ferꝛ in ꝟ vt malum nõ qr illud sit malũ fm se. ſz qr est malum p accñs ex apphẽsione rõnis. Et iõ phs dr in. v. ethi. q̃ p se loquẽdo incõtinẽs est q̃ nõ ſeqtur rõnẽ rectã. p accñs aũt q̃ nõ ſeqtur etiã rõnem falsam

¶ Subiũgit minorẽ quam exponit z declarat duobꝫ exẽplis. z auctoritate ꝑt clare in ẽa. Et nota q̃ summa huius ꝑhatõis stat in hoc. q̃z malũ ex singularibꝫ defectibꝫ. si g̃ rõ erronea dictat rẽ in se bonã ẽ malã. ꝓhibẽdã z nõ appetẽdã z volũtas appetit. peccat. q̃ ferꝛ in malũ vt apphẽsum. Si ꝓ rõ dictat rẽ in se malã ẽ bonã z ꝓceptã z appetẽdã z volũtas nõ appetit peccat. qr nõ ferꝛ in bonũ vt apphẽsum nẽcario appetẽduz. et ita ſp est mala. vel qr est malum vt sic. vel qr nõ est bonum vt sic. qr volũtas q̃ ferꝛ in bonũ fm veritatẽ. tũ rõne mali est mala. et etiã volũtas q̃ ferꝛ in malũ fm veritatẽ fm rõnẽ boni est etiã mala. Dõ rõ erronea vel apphẽdit bonũ sub rõne mali. vel malũ dictat z apphendit sub rõne boni. Vñ volũtas siue sit mali apphẽdi vl' existẽtis ſp ẽ mala. tũc ibi

¶ Vñ dõm. q̃ simpl'r ois voluntas discordans a rõne siue recta siue errãte ſp est mala.

¶ Subinfert suã ↄclonẽ rnsiuã. et ꝑz satis ꝓbata. Circa quã tñ nota. q̃z adiũxi q̃ intelligenda sit hec ↄclo q̃ volũtas est mala ſp q̃ discordat a rõne erronea apprehẽdente bonũ tãq̃ ꝓceptũ vel ꝓhibitũ sub pctõ. qr si ↄscientia erronea nõ apphẽderet tanq̃ ꝓceptũ vel ꝓhibituz sub pctõ tũc aliqs discordãdo a tali ↄscia non peccaret. nec ꝓprie ↄtra ↄsciam ageret. De hoc. d. san. in ſcõ supra ad ſcmũ dr. ↄscia obligat virtute ꝓcepti diuini. sub cui⁹ rõne apphẽdit illud qõ rõ dictat. z ideo si illud apphendat vt directe sub ꝓcepto cadẽs. peccat mortaliter omittendo illud q̃d ↄscia dictat. etiã si sit veniale vel indrnis. Si ãt apphẽdat vt nõ directe cadẽs sub ꝓcepto vl' ꝓhibitione. tũc nõ fit directe ↄtra ↄsciam. ſz ꝓter ea. z iõ nõ pcẽ

Argumẽtũ in contrariũ

est ꝓ ↄclusione rnsiua. Et ꝓcedit q̃ id q̃d est ↄtra ↄsciam apphẽdere aliq̃d tãq̃ ꝓceptũ vel ꝓhibitũ sub pctõ. vt dcm ẽ circa ↄclonẽ

¶ Ad ꝓmũ g̃ dõm. q̃ iudiciũ rõnis errãtis. licz nõ deriuat a rõ. tñ rõ errãs iudiciũ suũ ꝓponit vt veritatẽ. z ꝑ ois vt a rõ deriuatũ a q̃ est ois veritas

¶ Maior vera est Est regula p se z absolute. q̃z deriuat a lege eterna. ꝑt tñ eẽ regula fm q̃d z p accñs. etiaz q̃ nõ deriuat. ſz habet vt deriuata a lege eterna Ad minorẽ. q̃uis nõ deriuet fm veritatẽ a deo. tñ habetur vt a deo deriuatũ. q̃z habet tanq̃ vez z a deo deriuatũ. sicut iude⁹ putat eẽ de volũtate dei z institutõe diuina. q̃ sibi rõ errãs dictat. ſcz nõ credere in chriſtũ. q̃ scriptũ est nõ erit in te dẽ recẽs ꝛc. z p ois si ↄtra fecerit faciet ↄtra id q̃d estimat eẽ de volũtate dei. z p ois peccat. vñ si credit peccat. si nõ credit itez peccat. Sz q̃ nõ sit pplex⁹ videbit ar. sequẽ. ad. iij^m. quare negat ois. q̃ nõ sit mala. q̃z ẽ mali p accñs z ↄ rõnẽ obligãte p accñs. z fm q̃d

¶ Ad scõm dõm. q̃ ſbũ Aug. hz locũ q̃n cognoscit q̃ inferior ꝑtas ꝓcipit aliq̃d ↄtra ꝓceptũ superioris ꝑtatis. Sz si aliqs crederet q̃ ꝓceptuz pcõsulis eẽt ꝓceptũ ipatoris. ↄtenendo ꝓceptũ pcõsulis cõtemneret ꝓceptũ ipatoris. Et sil'r si aliqs hõ cognosceret q̃ rõ humana dictaret aliq̃d ↄtra ꝓceptuz dei. nõ teneꝛ rõnẽ seq̃. ſz tũc rõ nõ totaliter eẽt errãs. ſz q̃n rõ errãs ꝓponit aliq̃d vt ꝓceptũ dei. tũc idẽ est ↄtẽnere dictamẽ rõnis z dei ꝓceptũ

¶ Maior vera. q̃n cognoscit q̃ ꝓceptũ inferioris est ↄtra ꝓceptũ superioris. tũc ꝑtas inferioris nõ ligat. secꝰ si habeat tãq̃ ꝓcedẽs ex superiori ꝑtate. q̃z tũc ↄteneret potestatẽ inferiorẽ. ↄteneret etiã superiorem Minor ↄcedit ſz nescit hoc esse ↄtra deuz. si aũt sciret q̃ eẽt ↄtra deum tũc bõ nõ teneret eã seq̃. Sed hoc nõ est ↄtra intentũ ar

Universidad de Deusto
Biblioteca

tuli. qz nõ esset errans totalr. esset qdem errans in hoc q̃ dicraret aliqđ esse faciendũ qđ essꝫ ꝑtra deũ. sed nõ erraret in hoc q̃ cognosceret eẽ ꝑtra deũ. ſz qz iudicaret faciẽ dũ. Vñ nota ꝓbũ. D. q̃ idẽ est ꝑtenere iudiciũ rõnis qđ habꝛt tanq̃ rectũ z a deo. qđ ꝑtenere deuz. Vide de ꝑnita. ma. xvij. ar. v. qz ꝑscia ideo plus ligat q̃ ꝑceptũ ꝑ/ lati. Et aduerte. q̃ colꝓo q̃ cognoscit ꝑscia ꝑcedes eẽ erronea amittit virtutẽ obligãdi. cognoscit aũt erronea. qz cognoscit q̃ est ꝑtra legẽ dei. Vñ deponẽdo eã nõ fa/ cit ꝑtra ꝑsciam obligãtẽ. qz cognito eius defectu amittit vim obligãdi. z licꝫ ab eo discordare

q̃rẽ ꝑscia li/ gat plꝰ q̃ ꝑ/ ceptũ ꝓbati

¶ Ad tertiũ dñm. q̃ rõ qñ apꝓhẽdit aliq̃d vt ma lũ. ſp apꝓhẽdit illud ſub aliq̃ rõne mali. puta qz cõ trariat diuino ꝑcepto. vel qz est scandalũ. vel ꝓpter aliq̃d hmõi. z tunc ad talem ſpẽm malicie reducitur talis mala volũtas.

¶ Minor negat. Et ad ꝓbatõnem dr. q̃ si rõ dicrat eẽ formicãdũ. q̃tꝫ q̃ dicret ſub rõne alicuꝰ boni. puta qz ꝑceptũ vel qz iustũ zc. et tũc volũtas discordãs incurrit an virtũ ꝑtrariũ illi ſfruti ſub cauꝰ ſpecie z apparẽtia ꝑscia illud dicrat. puta dr q̃ sit formicãdũ qz delectabile z ꝑso nũ rõni tãq̃ materia tẽperãtie. cauꝰ est etiã q̃rere delectaꝯ tiones. Sicut ecõtra si rõ apꝓhendit aliqđ bonũ tanq̃ malũ. q̃tꝫ ſub rõne alicuꝰ mali q̃ oppositi alicui ſfruti. et tũc si volũtas discordat volẽdo illud qđ habꝛt tãq̃ ma lũ. puta iniustũ vel ꝑtra ꝑceptũ dei incurrit ſpem malicie iniustitie. aut inobedientie zc Et hoc sedm hꝫ hic D. in ſo lutione. ꝓmũ hꝫ in de ꝓnita. vbi statim. ar. iiij. ad. iꝯ. vj/ de totũ articulum.

¶ Utꝛ volũtas ꝑtra legẽ dei sequens rationẽ erantem sit mala.

AD sextũ sic ꝓcedit. Videt q̃ volũtas cõ cordãs rõni erãti sit bona. sicut esset volũ tas discordãs a rõne tẽdit in id qđ rõ iu dicat malũ. ita volũtas ꝑcordãs rõni tẽ dit in id qđ rõ iudicat bonũ. ſz volũtas discordans a rõne etiã errãte est mala. q̃ volũtas ꝑcordãs ratõni etiã erãti est bona. ¶ P. volũtas ꝑcordãs ꝑcepto dei z legi eterne ſp ẽ bona. ſz lex eterna z ꝑceptũ dei ꝓ ponit nobis ꝓ apꝓhensionẽ ratõnis etiã erãtis. q̃ volũtas ꝑcordãs etiã rõni erãti est bona. ¶ P. vo/ lũtas discordãs a rõne errãte est mala. si q̃ volũtas ꝑcordãs rõni erãti sit etiã mala. videt q̃ oĩs volũ tas hũtis rõnẽ errantẽ sit mala. z sic talis hõ erit ꝓpleꝛ z ex necitate ꝑccabit. qđ est incõueniẽs. q̃ vo lũtas ꝑcordãs rõni erãti est bona. ¶ Sz ꝑtra. vo/ lũtas occidẽtiũ aplos erat mala. ſz tñ ꝑcordabat rõ ni erãti ſpoꝛ ſm illud Joã. xvi. Venit hora vt oĩs q̃ interficit vos arbitret obsequiũ se ꝓstare deo. ergo volũtas ꝑcordãs rõni erãti pt esse mala

¶ Hic mouet sc̃m dubiũ qđ oritꝛ ex dictꝯ ar. ꝑceden tis. Ex q̃ eñ dictũ est volũtatẽ discordãtẽ a rõne eẽ ma/ lã. dubiũ est an ꝑcordando tali rõni sit bona. sicut iudei ꝑscia dicrabat ꝓm occidẽdũ. An ꝑcordãdo cũ tali cõ/ scia volẽdo ipm occidere habuerit bonã volũtatẽ.

¶ Rñdeo dõz q̃ sicut ꝓmissa q̃stio eadẽ est cũ q̃stio ne q̃ q̃rit vtꝛ ꝑscia erronea liget. ita ista q̃stio eadez

est cũ illa qua q̃rit vtꝛ ꝑscia erronea excuset.

¶ D. ꝓmo exponit titulũ q̃sti. Scdo rñdet ſupra p/ missam exponẽ. ibi. hec aũt zc. Vult q̃ quo ad ꝓmuz q̃ ista q̃stio tm valet ac si q̃rat ſub aliꝯ ꝑbis. an ꝑscia erro nea excuset. sicut ꝑ q̃stio. ar. ꝑce. q̃rebat. an ligaret sub pcõ ad nõ discordãdũ. ita q̃ si voluntas discordaret a ꝑscia erronea. ꝓnẽte aliqđ obiectũ vt ꝑceptũ peccaret. Sic si ꝑcordet excuseꝛ a pcõ.

¶ Hec aũt q̃stio dependet ab eo qđ ſupra de igno rãtia dictũ est. dictũ est eñ ſupra. q̃ ignorãtia q̃nq̃ q. vi. ar. vij. causat inuolũtariũ. q̃nq̃ aũt nõ.

Hic ꝓcter D. ſm ꝑdictũ intellectuz q̃siti rñdet. z ꝑ ꝓmittit fundamẽtũ. ex q̃ dependet hec determinatio. Se cũdo applicat z deducit ꝓclonẽ rñsi. ibi. Et qz bonuz zc. Fundamẽtũ q̃ determinatõis hui⁹ q̃siti dependet ex his q̃ supra. q. vi. ar. viij. dicta sunt de ignorãtia. vbi dictum est. q̃ aliq̃ ignorãtia causet inuolũtariũ. z talis oĩno ꝑcu sat. et qz error includit ignorãtiã z est qđã ignorãtia ꝓa ue dispõnis. ideo cognito qũo ignorãtia excuset. sciaꝛ qũo error excuset volũtatẽ z opus Et de ista materia ei am infra. q. lxxvi. ar. iij. z. iiij.

¶ Et qz bonũ z malus mozale ꝓsistit in actu inq̃ tũ est volũtas⁹. vt ex ꝓmissis ꝑz. manifestũ q̃ illa ignorãtia q̃ causat inuolũtariũ tollit rõnẽ boni z ma li mozalis. nõ aũt illa q̃ inuolũtariũ nõ causat Dictũ q. vi. ar. vij. est etiã supra. q̃ ignorãtia q̃ ẽ aliq̃ mõ volita siue di recte siue indirecte. nõ causat inuolũtarium. z sic dico ignorãtiã directe volũtariã in quã actꝰ volũtaꝯ fer tur. Indirecte aũt ꝓpter negligẽtiã. ex eo q̃ aliq̃s nõ vult illd scire qđ scire tenet. vt supra dictũ ẽ Si igit q. vi. ar. ij. rõ vel ꝑscia erret erroze volũtario vel directe vel ꝓ/ pter negligẽtiã. qz est error circa id qđ q̃s scire tenet tũc talis error rõnis vel ꝑscie nõ excusat. q̃n volun tas ꝑcordãs rõni vel ꝑscie sic erãti sit mala. Si aũt sit error q̃ causat inuolũtariũ. ꝓuenies ex ignorãtia alicuꝰ circũstãtie absq̃ oĩ negligẽtia. tũc talis er roꝛ rõnis vel ꝑscie excusat vt volũtas ꝑcordans rõ ni erãti nõ sit mala.

¶ Applicat ꝑ dictũ fundamẽtũ. z infert talẽ ꝓclonem tñsi. Si rõ vel ꝑscia erret erroze zc. vt in ſa ꝑcedẽti vsq̃ in finẽ Et intelligit ꝓma ps ꝓclonis. vt habꝛt ex Lapo. q̃ sicut in ꝑcedẽti ar. dictũ est. q̃ tũc aliq̃s peccat discoꝛ dãdo a ꝑscia. q̃ ꝓponit aliq̃d necariũ ſm ꝑceptũ. ita ista ps intelligit si q̃s ꝑcordet cũ ꝑscia erronea q̃n vult face re id qđ dictat ꝑscia vt sic. z si illud dictatũ fuerit illicitũ et pctm. Si q̃s aũt nõ faciat ſm q̃ z qz ꝑscia dictat. et si volitũ ipm nõ sit illicitũ. sic nõ oportꝫ q̃ actꝰ volũtaris sit malꝰ. ſz solũ q̃n actꝰ volũtaris ꝑformis rõni erronee ma lus est Vide exꝑlũ in casu quẽ ponit Durãdꝰ in q̃sto ar gumẽto in Lapo. dis. xxxix. ꝑ tertiã ꝓclonẽ. qz aliq̃s cuꝰ ꝑscia erronea dictat nõ iurãdũ nõ iurãs q̃n nõ cogit ꝑe ꝓ pto supiozis nõ peccat Intelligit q̃ q̃n volũtas ꝑcordat cũ rõne errãte in aliq̃ qđ vere ẽ pctm. z q̃n illud vult ſm ꝑsciam. Vñ si ꝑscia dictat nõ eẽ iurãdũ vllo mõ. z aliq̃s nõ iurat. tũc talis ꝓprie nõ facit ſm ꝑsciam. Sz ille qui vult nũq̃ iurare. q̃ ꝑscia dicter nũq̃ iurãdũ. Probat q̃ D. ꝓmo ꝓclonez q̃ ad ãbas ꝑtes rõne. Scdo exꝑlanat exꝑlo. ibi. Puta zc. Quo ad ꝓmũ arguit sic. illa ignoꝛ rantia vel ille errez q̃ causat inuolũtariũ tollit rõnẽ boni

et mali mozalis. nõ aũt illa vel ille erroz. q̃ inuolũtariũ nõ causat. ſz ignorãtia vel erroz q̃ est aliq̃ mõ volita siue dire cte siue indirecte nõ causat inuolũtariũ. sed solũ ignorãtia oĩno inuolũtaria. igit ſeq̃t ꝓclo ſm duas eꝰ ꝑtes. Maio rẽ ꝓbat. qz bonũ z malũ mozale ꝓsistunt in actu inq̃tum volũtas⁹ ẽ. vt patuit ſup. q. vi. (z intellige q̃ actu aliter z ꝓsummate ẽ bonitas ex volũtate. ſz z inchoatiue possit si bi ꝓpetere ex obiecto in ꝑgatõe ad rõnẽ. vt patebit. q. ſe/ q̃nti) Minor patuit sup. q. vi. ar. viij. et patebit infra. q. lxxvi. vbi vide qũo ſe habeat ignorãtia ꝓcomitãs ad pec catũ. qz nec auget nec diminuit. nec ꝑ ꝑns excusat. z inuit ibi D. q̃ ignorantia possit esse volutaria de ꝫ infra. vbi iã. ar. ij. et in de malo. Cõsequẽter ibi.

¶ Puta si rõ errãs dicat q̃ hõ tenet ad vtroꝛ al/ teꝛ accedere. volũtas ꝓcordãs huic rõni errãti est mala. eo q̃ erroz iste ꝓuenit ex ignorantia legis dei quã scire tenet. Si aũt rõ erret in hꝫ q̃ credat aliquaz mulierẽ ſubmissam esse suã vxorẽ. z ea ptẽte debitũ velit eã ꝓgnoscere. excusat volũtas eiꝰ vt nõ sit ma/ la. qz erroz iste ex ignorãtia circũstãtie ꝓuenit q̃ ex/ cusat z inuolũtariũ causat.

¶ Explicat ꝑdictã ꝓclonẽ exꝑlariter clare. Et ad/ uerte circa ꝑ⁹ exꝑlũ. ꝑ ptia qte ꝓclonis q̃ in casu isto vo lũtas ꝓcordãs cũ rõe erronea ꝑsentit in id qđ ẽ vere pec/ catũ mozale. z q̃ talis volũtas ẽ mala. si aũt ꝑsentiret in aliq̃d qđ nõ esset ſm se peccariũ nõ oporteret voluntatẽ esse malã. z hmõi etiã ponit exꝑlũ in argumẽto in ꝓtũ.

☞ Argumẽtũ in ꝓtũ ꝑfirmat ꝓmã ꝑtem ꝓclonis.

¶ Ad ꝓmũ q̃ dõm. q̃ sicut Diony. dr. iij. cap'o de di. no. Bonũ causat ex integra cã. malũ aũt ex ſin/ gularibꝫ defectibꝫ. z iõ ad hꝫ qđ dicat malũ id in qđ ferꝛ volũtas. sufficit siue q̃ ſm suã naturã sit malũ siue q̃ apꝓhẽdat vt malũ. ſz ad hꝫ q̃ sit bonũ. req̃ri tur q̃ vtroq̃ mõ sit bonũ.

¶ Dato ꝓa est ad hũc sensum tñ. q̃ volũtas ꝑcoꝛ dans rõni rẽdit in bonũ qñ etiã fugit malũ si rõ erronea iudicauerit fugiendũ. z dato q̃ ita sit q̃ tendat in id qđ iudicat bonũ nõ ꝓterea volũtas est bona nisi res sit in veritate z ſm rectũ rõnẽ bona. Minor est vera. qz talis rendit in id qđ apꝓhendit vt malũ vel fugit qđ iudicat bonũ qđ ſp malũ est. Vñ negat ꝓña. qz illa ẽ ſp mala rõ ne iã dicta. qz ſp ẽ mali ſm eẽ apꝓhẽsum. z ꝑ ꝑns mala. ſz illa sc̃z volũtas ꝑcordãs nõ est boni in ꝑtate. z q̃ nõ/ bona. D. ꝓtualr negat ꝓñam. z notat vñ pñr gloſari ꝓ/ misse. qz nõ seq̃t illa ſp ẽ mala. qz. ſ. discordat. q̃ illa bona qz ꝑcordat. qz ꝓter ꝑcordiã cũ apꝓhẽsione. oꝛ etiã po/ nere bonitatẽ rei ſm se. qz bonũ ex integra cã. qz aũt malũ ex ſingularibꝫ defectibꝫ. ideo discordans ſp ẽ mala. quia est mali ſm esse apꝓhensum saltem.

¶ Ad scdz dõz. q̃ lex eterna errare nõ ꝑt. ſz rõ hu/ mana ꝑt errare. z iõ volũtas ꝑcordans rõni hũane nõ semp est recta nec ſp ẽ ꝑcordãs legi eterne.

¶ Dato ꝓa. z rõ in ſolone. qz lex eterna errare nõ ꝑt et ẽ ſp boni in veritate. Sec⁹ de rõne hũana. Minor ꝓa lex eterna ꝓponit nobis ꝑ rõnẽ errantẽ. ſz male z erronee. qđ nõ ſufficit ad bonitatẽ actꝰ. Vñ negat ꝓña.

¶ Ad tertiũ dõz q̃ sicut in ſyllogisticis. vno inco

tucniẽti dato nece est alia seq̃ ita in mozalibꝫ vno in/ cõueniẽti posito ex necitate alia sequũt. sicut suppo/ sito q̃ aliq̃s q̃rat inanẽ gloriã. siue ꝓpter inanẽ glo/ riã faciat qđ facere tenet. siue dimittat peccabit. nec tñ est ꝓpleꝛus. qz ꝑ intẽtionẽ malã dimittere. z sili/ ſuppositio erroꝛe rõnis vt ꝑscie q̃ ꝓcedit ex ignoran/ tia nõ excusante. nece est qđ seq̃t malũ in voluntate. nec tñ est hõ ꝓpleꝛus. qz ꝑ ab erroꝛe recedere cũ ig norãtia sit vincibilis z volũtaria.

¶ Ad illã ꝓmo⁹ videt. q̃ ois volũtas hũtis rõnẽ errã tẽ sit mala. Utꝛ ẽ si est erroꝛ vel ignorãtia nõ excusans. se cus si excusaret vt patuit in cor. Ultra z sic talis hõ erit ꝓpleꝛus. Negat q̃ sit ꝓpleꝛ⁹ absolute qz nõ necario pec/ cabit ſz solũ ex suppõne. qz ꝑ dimittere. z dz ꝑscia erro neã. cũ sit vincibil⁹ z sic nõ peccabit. Sic iudeꝰ hꝫ ꝑsciam q̃ credere in chriſtũ sit peccatũ mortale. si deponit illã cõ sciam z credit non peccat. Et hoc vult Doc. in ꝓncipio ſolonis. q̃ talꝰ peccat solũ ex suppõne nõ absolute necario Silꝫ ſolonẽ hꝫ D. in de veri. ma. xvij. q. iiij. ad octauũ. et in 2ᵒ ſup. ar. ꝑce. ¶ Nota circa ſolonẽ terti q̃ cũ D. dr. Et silr zc. Nece ẽ q̃ seq̃t malũ in volũtate nõ qđcũq̃ ma lũ. ſz illd malũ qđ est circa id ī q̃ hꝫ ꝑsciaz erroneã z talẽ. qz ẽ circa id qđ ſm se ẽ malũ. tũc em faciẽdo peccat. qz fa/ cit rẽ in se malã. nõ faciẽdo aũt itez peccat. qz non facit qđ iudicat bonũ ꝑceptũ necariũ. Silr si sit ꝑscia erronea ꝑ hibẽs tãq̃ peccatũ id qđ ſm se est ꝛe bonũ ꝑceptum tũc ꝑformãdo se z nõ faciẽdo peccat. qz nõ facit bonũ ꝑcep/ tũ. faciẽdo itez peccat. qz facit ꝫ ꝑsciam q̃. ꝓhibebat illd tãq̃ malũ zc. Sz nõ intelligit D. q̃ necario peccet alijs peccatis sed solũ in materia vbi errat periculose.

¶ Utꝛ bonitas voluntatis in his q̃ sunt ad finẽ ꝑpendeat ex intẽtione finis.

AD septimum sic ꝓcedit. Videt q̃ bonitas volũtatis nõ dependeat ex intentiõe finis. Dictũ est eñ ſupra. q̃ bonitas voluntatis dependet ex solo obiecto. ſz in his q̃ sunt ad finẽ aliud est obiectũ volũtaꝯ z aliud finis inteꝛ⁹. ergo in talibꝫ bonitas volũtatis nõ dependet ab in/ tentiõne finis. ¶ P. velle seruare mandatũ dei pertinet ad volũtatẽ bonã. sed hoc ꝑt referri ad malũ finem scilicet ad finem inanis glorie vel cupiditatis dum aliquis vult obedire deo ꝓpter tpalia ꝑsequẽda. q̃ bonitas volũtatis nõ dependet ab intentiõe finis. ¶ P. bonum z malũ sicut diuersificant volũtatem. ita diuersificãt finẽ. ſz malicia volũtaꝯ nõ dependet a malicia finis intẽti. q̃ eñ vult furari vt det elemo/ sinã. hꝫ volũtatẽ malã. ſz intẽdat finẽ bonũ. q̃ etiã bo nitas volũtatis nõ dependet a bonitate finis intenti ¶ Sz ꝑ ẽ qđ aug. dr. ix. ꝑfes. q̃ intẽtio remunerat a deo. ſz ex eo aliq̃d remunerat a deo qz est bonũ. q̃ bo/ nitas volũtatis ex intentõe finis dependet.

¶ Postq̃ oĩsuz est ex q̃ attendat bonitas actꝰ interio ris ꝑsiderãdo actũ in se absolute. hic oĩdit idẽ ꝓpando vnũ actũ ad alterꝫ. ſz actũ circa media ad intẽrõez finis. Et ꝓmo facit hꝫ secundo ex predictis colligit totã ratio/ nẽ bonitatis in actu interiori voluntatis. articulo nono. Circa ꝓmuz. ꝓmo ostendit dependentiã hmõi actuum

Universidad de Deusto
Biblioteca

interior. in bonitate z malicia. scdo oñdit modū depēdēt
ic. ar. viij. Circa pmū qđ est pñtis articuli. ¶ Nota p
intellectu q̄sti. q̄ lz ſ̄m. d. san. in. ij. dis. xxxviij. ar. v. Uno
mō idē sit act⁹ volūtatz̄ q̄ ferk in finē z in id qđ est ad finē
(lz intētio nominet illū actū ſm ordinē act⁹ ad finē. z po
lūtas nolet eundē actū ſm ordinē ad obiectū. primū qđ
in finē ordiak.) tñ in pñti q̄sito nō accipiunk voluntas et
intētio finis (ſp saltē). put dicūt vnū actū sed q̄nq; vt dis
eūt distinctos. p̄sertim qñ ꝺr vn⁹ aliū p̄cedere in scda cō
clusione seq̄nti. lz enī volūtas nō possit ferri in qđcūq; vo
litū nisi eodē actu ferak actualr in vltimū finē ſm cōz rō
nē. p̄t tñ ferre in aliqđ obiectū volituz absq; h̄ q̄ ferak in
aliqđ finē p̄ticulare quē sibi p̄stituit agēs actū volūta
riū. p̄t etiā volūtas ferri in aliqđ ſm se z absolute vt ali
q̄le bonū z finis (put qđlibet bonū ꝺr finis) z tñ nō intē
dit actu finē q̄ est obiectū intētōis agentis. z p̄t etiā aliqs
intēdere finē (qđ est velle finē ꝺseq̄ p media) z tñ ipa me
dia nō determinare. ỹin iste act⁹ q̄ ē ad media non actu in
aliquē finē p̄ticulare relata reducāk ad electōem. vl̄ p̄t ma
gis dici voluntas. qz oē bonū vt sic est finis. vt hz. d. san.
vbi iā in. ij. in expōne lr̄e. Nec ē incōueniēs q̄ volūtas sit
et volūtate z finis ex finc. vt patuit ar. ij. ad p̄m. Uñ licet
(vt etiā Cāpo. hz in p. dis. p. q. p. ad 2m. Grego. circa q̄s
cā ꝺclonē) aliqs nō possit velle id qđ ē ad finē iḡtū hmōi
q̄n codē actu velit finē. tñ p̄t velle id qđ ē ad finē vt ē res
q̄dā hñs aliquā bonitatē z tūc nō velit vl̄ intēdat finez.
et g̃ q̄sitū nō supponit impossibile eū supponit q̄ sint duo
act⁹. vn⁹ q̄ ē volūtas. alt⁹ q̄ ē intentio finis. nec p ꝺñs etiā
ñsito danda p̄supponit aliqđ falsuz cū dicet istos act⁹ pos
se se precedere. Patet ex his q̄ nihil ꝺr ꝺ supꝺdicta. q. viij.
vbi dictū est volūtatē vt ꝺr actū. p̄tie ē finis. id enī q̄ ē
ordiabile ad finē ex pte agētis. anteq̄ actualr oedinet in
finē intētū. p̄t hꝫ rōnē finis (nō q̄dē vltimi q̄ ē obiectū in
tentōis) lz finis put oē bonū ꝺr finis. z scdo si q̄s velit di
cere q̄ talis act⁹ respectu medij p̄ius reducāk ad electōez
p̄t dicere q̄ ad electōem sufficit q̄ sit ordinabil̄ in finē q̄ ē
intent⁹ actualr. sicut frequēter ꝺtingit. q̄ aliqđ p̄ter finē ē
volitū actu. z tñ nihil actu cogitak de fine. q̄ tñ actualr q̄rī
tur in isto volito. sicut ꝺficiēs medicinā vult ꝺfectōem et
ea p q̄ fit. z tñ nō cogitat actu de sanitate. quam tñ ꝺstat
actualr intendere in ꝺfectōe medicine. Quāuis magr vi
deak h̄ ē de mēte. D. iuxta ꝺclonē z mēbr. p̄m. q̄ volū
tas rēdat in aliqđ añḡ q̄cūq; mō intēdat finē. lz intentio
subsequāt. z sic videk oportere dicere. q̄ p̄tia volūtas fuerit
respectu medij materialr (.i. respectu ei⁹ qđ postmodū in
finē ordinak) vñ p̄ fuit volitū vt qđdā ſm se bonū. scdo
aūt ē volitū vt medium formalr cū acceḋit intētio finis.

¶ Rñdeo ꝺdm q̄ intētio duplr se pt hꝫ ad volū
Obiꝰ ꝺñs tatē. vno mō p̄cedēs. alio mō vt ꝺcomitās. Prece
dit qđē causaliter intentio volūtatē q̄n aliqđ volu
mus ppt intētōem alicui⁹ finis. z tūc ordo ad finē
ꝺsideraāt vt rō qđā bonitatz̄ ipi⁹ voliti. puta cū ali
q̄s vult ieiunare ppt x̄ū. hz ei ieiuniū rōnē boni ex
hocipo q̄ fit ppter x̄ū. vñ cū bonitas volūtatis de
Ar. ꝓ. et. q̄. pendeat a bonitate voliti. vt supra dictū est. necesse
est q̄ dependeat ex intētione finis.

¶ D. distinguit de duplici habitudie intētionis finis
ad volūtatē. z ſm h̄ duplr rñdet. ꝓmo iuxta ꝓmā. scdo q̄
ad secūdā. ibi Cōsequitur ār zc. Dicit g̃ q̄ intētio duplr
p̄t se hꝫe ad volūtatē. ꝓmo vt p̄cedēs. qz videlz aliqs in
tēdit finē ꝺseq̄ q̄ media indeterminata. z postea determi

nate eligit media ppter talē finē. ita q̄ finis est rō volēdi
Scdo hz se intētio ad volūtatē ꝓnr. qz p⁹ vult aliqđ facere
z tñ nō ppt istū finē quē ponēa intēdit. qz potuit vel
le aliqđ sub rōne p̄tie bonitatz̄ quā hz ex obiecto. z pos
tea referre in finē p̄stituendū ab agēte. ita q̄ p⁹ velit ppter
finē act⁹ tñ. z scdo ppter finē agētis. Et lz libri cōiter hꝫ
teāt (alio⁹ vt ꝺcomitās) meli⁹ tñ videt dicere cē (vt ꝺñs)
nā D. ponēa hz. Cōsequāt ār. z intētū. D. magr̄ b reḋrit.
Quo igit ad p̄m mēbr. D. subiūgit talē ꝺclonē rñsuā.
Bonitas volūtatis dependet ex bonitate intentōis isto⁹
(.s. antecedēter z causalr se hñtis) Probak. bonitas vo
lūtatis dependet ex bonitate obiecti z voliti (p̄sertim a bo
nitate rōnis formal⁹ voliti) lz intētio finis isto⁹ hz se vt for
malis rō obiecti (q̄si rō bonitatis ipi⁹ voliti) g̃ zc. Ma
ior patuit ar. p. Scdo minor declarak exemplarik de ieiu
nio zc. Sic etiā medicina ē volita ppt sanitatē z hz appe
tibilitatē ex sanitate. Et patuit fundamētū illi⁹ minoris
ex habitz̄ supꝺ. q. xviij. ar vi. qz finis intent⁹ est vt formale
act⁹ ordinati in ipm. z informat z diffundit suā bonitatē
in actū ordiatū ad ipm. Et lz posset isto mō cē vn⁹ actus
q̄ ē intētio finis z volūtas tñ ꝺr intētio cē rō volēdi rōne
obiecti. ita q̄ eoipo q̄ vno actu illud ē volitū ppt talē fi
nē. volūtas ꝺr esse bona ex intētione. Deinde ibi.

¶ Cōsequāt ār itentio volūtatē q̄n accedit volūtati
p̄exnti. puta si aliqs velit aliqđ facere. z postea refe
rat illud in deū. tūc ꝓme volūtatis bonitas nō de
pendet ex intētōe seq̄nti. nisi q̄tenus reiterak act⁹ vo
lūtatis cū sequenti intentōe.

¶ Prosequitur secūdū mēbr. z secūdā habitudinē z inq̄
tētionis finis ad volūtatē. z eā declarat vt patuit subiū
gens talē ꝺclonē rñsuā secūdā Bonitas volūtatz̄ nō de
pēdet ex intētōe eā sequēte nisi q̄tenus reiterak act⁹ volūtatis
cū seq̄nti intētōe. Probak. eodē medio q̄ ꝓma. ꝺcō Bo
nitas volūtatis dependet ex intētione inq̄tū ē rō formal
ipi⁹ voliti (.i. ē id ppt qđ ipa res ē volita) lz intētio seq̄ns
nō est ratio volēdi. vel voliti. g̃ Maior patuit. Minor
ꝑz de se. qz volitio p̄cedit talē intētōz. g̃ nō causak a tali
intētōne. (h nota q̄ nō ē idē act⁹. volūtas z intētio q̄ se
p̄cedūt) Scda ār ꝑs (q̄ est nisi inq̄tū reiterak) ꝑz. qz tūc
est rō volitōis z volēdi. z g̃ dat bonitatē nō q̄dē volūta
ti (.i. actui volūtatis q̄ p̄cessit) lz q̄ postea ex illa intētione
causak. Et etiā si posterior act⁹ sit vn⁹ q̄ est volūtas z in
tentio nihilomin⁹ tūc bonitas volūtatz̄ ē ex intētōe finis.
nō q̄ act⁹ sit ppter actū. lz qz obiectū ppt obiectū. z eoipo
q̄ obiectū illō ē volitū ppter bonū finē. iō volūtas ꝺr hꝫe
bonitatē ex intētōe. lz vt dicit ē in p⁹ pte ꝺclonis tūc nō
pōt dicere vnū actū q̄n videlz volūtas z intētio se sequūt.

☞ Argumētū in ꝓiū ē. p ꝓma ꝺclonis tūc nō ꝺ scdam.

¶ Ad p̄m g̃ ꝺdz. q̄ q̄n intētio ē cā volēdi ordo ad
finē accipit vt qđā rō bonitatz̄ in obiecto. vt ḋcm ē. Ja

¶ Ad maiorē. bonitas volūtatz̄ de p se ꝺpēdet ex so
lo obiecto. q̄ ad aliquē actū iteriorē volūtatz̄. i. volūtatem
vt ē finis q̄ hz idē p obiecto z fine. sic⁹ ē de actu q̄ est circa
media q̄ depēdet ex alio actu z obiecto. Minor ꝑa. aliꝰ
est obiectū imediatū z materiale z aliꝰ finis formal⁹. lz neg
aāt. q̄ sit aliud obiectū mediatū z formale. qz. s. obiectum
exteriorꝭ act⁹ nō ē volitū nisi ppt finē intētū mō ybi vnū
ppter alterū. ibi ē tñ vnū. sicut ex formali z materiali effi
cit vnū. z h̄ etiā tāgit solone seq̄nti. Scdo minor p̄t ꝺcedi
lz tñ obiectū intentionis est rō volēdi obiectū volūtatis.
Quare negat ꝺsequentia.

¶ Ad scdm ꝺdm. q̄ voluntas nō p̄t dici bona si
intētio mala sit cā volēdi. q̄ eñ vult dare elemosynā
ppter inanē gloriā ꝺseq̄ndā. vult id qđ ē se ē bonū
sub rōne mali. z iō put ē volitū ab ipo est malū. vñ
volūtas eius est mala. sed si intētio sit ꝺsequēs tunc
volūtas potuit esse bona. z p intētōem sequentē nō
deprauāt ille actus volūtatis q̄ p̄cessit. sed actus
volūtatis q̄ iteratur.

¶ Maior ꝓa. patuit ad volūtatē bonā si velit seruare
mādata dei ppt bonā intētōem hāc volūtatē p̄cedentē. si
aūt referak in malū finē. Negak. qz velle seruare mādata
dei ppter talē finē malū. ē mala volūtas. Minor ꝺcedit.
Sz negak ꝺña. qz talis volūtas nō ē bona q̄ ñt ppt intētio
nē malā p̄cedentē. si aūt intētio seq̄t tūc volūtas prior nō
inficit. sz q̄ reiterak. i. alt⁹ act⁹ q̄ stat cū illa alia intētōe ma
la vel est idē actus. ¶ Nota q̄ cū. D. ꝺr in solone q̄ vult
dare elemosynā ppter inanē gloriam vult bonuz sub rōne
mali. nō itelligit q̄ malū formalr vt sic sit rō motiua ad
volendū. h̄ eñ nūq̄ ꝺtingit. sz itelligit q̄ tale medium (scz
dare elemosynā) est volitū ppter malū ſm veritatē. ita q̄
ex⁹ malū ē rō volēdi illud ſm se bonū. z nō qz vana glo
ria sub rōne mali sit volita. sz elemosyna ē volita sub rōe
id est. ppter id qđ ē vere malū. vt eñ hz D. in. ij. supꝺ. bo
nū ſm se esto habeat bonū finē. p̄tiū q̄ ꝺr finis act⁹ volū
tatis. nō tñ hz necario bonū finē. q̄ ꝺr finis volētis. sic g̃
finis volētis malus ē rō volendi bonū actū ſm se. z hoc
D. intēdit. nō ār q̄ inanis gl̄ia sit intēta vt mala sz vt bo
nū apparēs. Et pz ex his q̄ volūtas p̄t cē bona intētōne
existēte mala. ꝺtingit g̃. pz ecōtra q̄ intētio p̄t cē bona z tñ
volūtas sit mala qñ intētio ē finis boni determinate sed
medioz indeterminate. z h̄ q̄q; habeāt ibidē ex d. san. et
ex argumēto in ꝺtiū articulo sequēti.

Ar. vi. ad p̄m ¶ Ad tertiū ꝺdm q̄ sic ia dictū ē. malū ꝺtingit ex
ꝺfectibꝰ bonū ār ex tota z itegra cā. vñ siue vo
lūtas sit ei⁹ qđ ē ſm se malū etiā sub rōe boni. siue sit
boni sub rōne mali. sp volūtas erit mala. sed ad h̄ q̄
sit volūtas bona reqrit̄ q̄ sit boni sub rōne boni. id
est q̄ velit bonū z ppter bonū.

¶ Maior ꝓa. sz tñ volūtas depēdet nō solū a volito
sz etiā a rōne volēdi. z qđcūq; fuerit malū voluntas erit
mala. finis ār (.i. intētio finis) vt sic nō depēdet nisi ex fi
ne ipo q̄ ē obiectū. Minor ꝓa. nō tñ. ita q̄ ex nullo alio
posset hꝫe maliciā. cū etiā ex malicia finis depēdet mali
cia volūtatis. sicut etiam ex malo obiecto. Unde nega
tur ꝺsequentia. sz deteret inferri. g̃ nō tñ ex bono fine. qz
reqrit̄ etiā q̄ volitū ordinatū in finē sit bonū. z tñ illo ex
istēte bono z fine malo voluntas erit mala. Et. D. videt
negare ꝺñam. qz ita arguit. malicia nō reqrit malū finē.
g̃ bonitas volūtatis nō reqrit bonū finē. Negak ꝺña. qz
plus reqrit̄ ad bonū q̄ ad malū. vt hz solo.

¶ Utr̄ q̄titas bonitatis vel malicie in volūtate
sequat q̄titatē boni vel mali in intentione.

Ad octauū sic ꝓcedit. Uidet q̄ q̄titas bo
nitatis in volūtate ꝛepēdeat ex q̄titate bo
nitatz̄ in itentōe. qz sup illō matth. xij. Bo
nus hō ex thesauro bono cordis sui ꝓfert
bona. ꝺr glo. Tñ bom q̄s facit q̄tū itendit. lz iten
tio nō solū dat bonitatē actui exteriori sz etiā volū

Universidad de Deusto
Biblioteca

obiectũ nõ ꝓportionatũ fini intento. ⁊ sic volũtas quefert in id obiectũ obsolute ꝟsideratũ nõ est tm̃ bona ꝯtum est intentio.

¶ Hic. D. rñdet iuxta pmũ intellectũ queliti. ſz quia actus volũtatis interior vel exterior circa oꝛdinatũ in finẽ dupl̃r ꝟsiderari ꝑt. Uno mõ fm ꝓpriũ obiectũ ⁊ boni tatẽ sibi ex ipo cõperentẽ cũ ꝑcisione. q̃ tm̃ se hz materialr ad bonitatẽ q̃ est ex fine. ⁊ 2o mõ ꝑt ꝟsiderari fm q ꝓtici pat bonitatẽ formalẽ q̃ est ex fine (qꝛ vt dictũ est ista bo nitas q̃ ẽ formalr intẽtois. est etiã actꝰ volũtatis ꝑ deno minatiõem ⁊ redũdantiã) iõ. D. ponit duas ꝟclones rnsi uas iuxta pmũ intellectũ q̃siti. ſcdam ibi. Sz qꝛ ⁊c. ꝓia ẽ.

Cõclo ꝑma Si loquamur de ꝯtate vtriuslꝫ ꝯtũ ad obiectũ mani festũ est. q ꝯtas actꝰ (.ſ. volũtatꝫ eliciti vel iperati) acir ca mediũ ad finẽ. nõ seq̃t ꝯtatẽ itentõnis (⁊ intelligit de ꝯtate obiecti ꝓpriũ cũ ꝑcisione redũdantie ex alio. ⁊ hoc vult. D. cum dr statim ⁊ sic volũtas q̃ fertur in illud ob iectũ absolute ⁊c.) Probat ꝟclo. actꝰ exterior duplr nõ se quitur ꝯtatẽ intẽtionis ex ꝑte vtriuslꝫ obiecti ⁊ actꝰ exte rior nõ seq̃t ꝯtatẽ intẽtionis vno mõ tm̃. igit ꝟclo ꝑa. Cõsequẽtia nota. qꝛ nõ dat actꝰ voluntatis nisi actꝰ exte rior iperatꝰ ⁊ interior circa mediũ. Añs. pbat q̃ ad vtrũqꝫ ptẽ clare in lra. ⁊ dr. D. circa secũdã ptẽ. ⁊ sic volũtas q̃ fert in id obiectũ absolute ꝟsideratũ nõ ẽ tm̃ bona (.i. nõ tm̃ boni) ꝯtũ est intẽtio rõe boni intẽti. Ex qlꝫ ꝑbis ꝓz q ꝟclo ꝓdicta ꝺz intelligi de actu volũtatꝫ respectu obiecti sui ꝟsiderati tm̃ fm ꝓpriũ bonitatẽ ⁊ non fm eã quã ꝓtici pat ex fine intẽto. Cõsequenter cũ dicit.

¶ Sz̃a etiã ipa intẽtio q̃dãmodo ꝓtinet ad ac tũ volũtatis inq̃tũ. ſ. est rõ eius ꝓpter h̃ redũdat ꝯtitas bone intẽtois in volũtatẽ. inq̃tum scz volũtas vult aliq̃d bonũ magnũ vt finẽ. ſz illud ꝑ qđ vult cõseq̃ tm̃ bonũ nõ sit dignũ illo bono.

¶ Subiũgit secũdã ꝟclonẽ q̃ ad illũ ꝑmũ intellectũ q̃ ex plamat ꝯre dicerit. q volumtas vt fert in obiectũ absolute
Cõclo ſcda nõ hz tantã bonitatẽ sicut intentio. ⁊ ista ꝟclo. ꝯitas bo nitatis intẽtois redũdat in volũtatẽ (⁊ vult ista ꝟclo q actꝰ volũtatis hz tantã bonitatẽ sic intẽtio finis. non q̃dẽ ꝑ se et ex ꝓpio obiecto ſz ꝑticipatõem et redũdãtiã) Pro bat ex fundamẽto arti. ꝑce. Intẽtio est rõ actꝰ volũtatis et sic ptinet ad ipum actũ volũtatꝫ. g̃ seq̃t ꝟclo. Añs no tũ. Tenet ꝟnia ex ar. ꝑce. qꝛ rõ voleđi deriuat suã bonita tẽ in id qđ est ꝓpt̃ talẽ rõnẽ. ⁊ explicat. D. illã ꝟclonẽ. ita q eo ipo q aliq̃d est oꝛdinatũ in magnũ finẽ ꝟseq̃t boni tatẽ finis esto in se sit puũ. sicut dans calicẽ aque frigide ꝓpter deũ ista datio ẽ digna vita eterna quã dignitatẽ nõ hz ex se ſz qꝛ ꝓpter deũ. ¶ Nota ãt q nõ videt. D. itelli gend q actꝰ volũtatis vt est ꝓpter finẽ pticipat ꝯtitatẽ finis solũ fm q̃ndã meliozatiõz (ita videlz q idẽ actꝰ vo luntatis circa idẽ obiectũ ꝓpter vnũ digniozẽ finẽ efficiat melioꝛ seipo vt fit ꝓpter finẽ mi⁹ dignũ) Sed videt esse mens. d. san. q actꝰ in finẽ relatꝰ vt sic habeat eandẽ bo nitatẽ q̃ ẽ finis. alio tm̃ mõ vt dcm̃ ẽ. ⁊ h̃ habet ex. q. seq̃n. ar. ij. ad 3m. vbi ex itẽtõe defendit. D. q eadẽ ẽ bonitas actꝰ intẽtois ⁊ volũtatis. vñ calix aq̃ frigide exhibit ꝓpt̃ charitatẽ hz eandẽ bonitatẽ q̃ hz charitas dei ⁊ nõ solũ meliozatiõem. Unñ. d. san in ista ꝟclone dr. ꝯtitas intẽtois redũdat in volũtatẽ. ⁊ nõ dr aliq̃d ꝯritatis. ¶ Nota etiã q ꝯuis actꝰ volũtatis isto mõ habeat bonitatẽ iten tois ex ꝑte obiecti. nõ tm̃ admittit ista ꝓ in bonis sicut admittit in malis (videlz ꝯtũ intẽdis tm̃ facẽ) tũ qꝛ ad magnũ facere nõ sufficit bonitas q̃ ẽ ex redũdãtia boni intẽti. ſz etiã bonitas q̃ ẽ ex mõ faciẽdi Si ꝙs em̃ remissa volũtate ⁊ charitate det calicẽ aq̃ frigide. ⁊ intendit ꝓ h̃ cõ seq̃ magnũ ꝓmiũ nõ ꝟseq̃t. qꝛ reqrit vt ex magna chari tate ⁊ intẽse velit ⁊ det. ⁊ nõ sufficit dare ꝓpt̃ deũ ad mag nũ ꝓmiũ. ſz etiã ex charitate modica datũ sit dignũ pre mio eterno ſz nõ magno. Tũ scdo. qꝛ in malis sufficit vnus ad malicias magnã. ad bonũ ãt magnũ nõ sufficit vnum bonũ. ⁊ g̃ in malis ꝯtũ intẽdis tm̃ facẽ. ſz in bonis ꝑter in tentũ bonũ. oꝛ etiã ẽ bonũ qđ fit ꝓpt̃ finẽ. ⁊ nõ magnum facis nisi ⁊ finis sit magn⁹. ⁊ qđ est ad finẽ fm se sit mag nũ tã ex ꝑte subiecti q̃ obiecti. Consequenter ibi. Expondit quãdo actus interior tm̃ facit.

¶ Si ꝙ ꝟsiderẽt ꝯtitas itentõis ⁊ actꝰ fm̃ iten sionẽ vtriuslꝫ. sic itenlio itentõis redũdat in actum interiorẽ ⁊ exteriorẽ volũtatꝫ. qꝛ ipa itentio q̃dãmo do se hz formalr ad vtrũqꝫ. vt ex supꝫ dictꝫ ꝑ. ſz ma terialr intẽtione existẽte intẽsa possit esse actꝰ interior vel exterior nõ ita itensus materialr loquẽdo. puta cũ aliq̃s nõ ita itense vult medicinã sumere sic vult sanitatẽ. tm̃ hocꝑm q̃ est intẽse intẽdere sanitatẽ re dundat formalr in h̃ qđ est intense velle medicari. q. xviij. ar. ij.

¶ Rñdet iuxta fm ꝟellectũ q̃siti ex ꝑte ꝯtitatis intẽti onis. ⁊ qꝛ intẽtio itensa ꝑt se hr̃e ad actũ volũtatꝫ dupl̃r. ſcz vt rõ volẽdi ex ꝑte finis. ꝑt etiã ccõtra intẽtio actꝰ vo lũtatis ꝓpari ad intẽrõem vt obiectũ. iõ D. iuxta h̃mẽt bzũ ponit duas ꝟclones. ſcdaz ibi. Sz tm̃ ⁊c. Pria ẽ. si cõ sideret ꝯtitas intẽtois ⁊ actꝰ (.ſ. volũtatis) fm intẽsionẽ vtriuslꝫ. sic itensio intẽtois redũdat in actũ interiorẽ ⁊ ex teriorẽ volũtatis formalr. ſz materialr intentõne existente intẽsa possit eẽ actꝰ interior vel exterior nõ ita itensus. Pro bat ꝑterrim q̃ ad ꝓmã ptẽ. Ipa intẽtio se hz formalr ad vtrũqꝫ actũ volũtatis. g̃ ꝓma ps ꝓa. q redũdat in hmõi actꝰ. Añs patuit ar. ꝑce. Probat etiã vtraqꝫ ps ꝟclois exꝑlariter. ⁊ ꝓ scda. ſ. q materialr loq̃ndo (h̃ respectu ꝓprij obiecti) aliq̃s nõ ita itense vult medicinã sumere. sic intẽse vult sanitatẽ. ⁊ ita intẽtio finis ẽ intensa ⁊ magna q̃ ad finẽ. ſz nõ velle medicinã nec sumptio medicine ẽ intẽsa respectu medicine. Cũ h̃ tm̃ stat ꝓma ps. qꝛ hoc ꝙz qđ est intẽse intẽdere sanitatẽ redũdat in h̃ qđ est intẽse velle medicari. nõ qꝛ velle medicari sit materialr intẽsiuz ſz fozmalr intensi desiderij sanitatis. Opter cm̃ h̃ notare ex d. san. in de ꝓtuti. mate. ij. q. v. ad xm. q ꝑ tẽ ꝓmptitudo alicuꝰ rõne finis. ⁊ tm̃ nõ ẽ ꝓmptitudo rõne suiꝓ. sic in ꝓposito aliq̃s intendẽdo intense sanitatẽ eoipo vult intẽse medicinã. nõ ꝓpter medicinã ꝯ fozsan hozret. ſz ꝓpter sa nitatẽ intense intentam. ⁊ h̃ videt velle D. cum dr. tm̃ hoc ipm qđ ẽ itense intẽdere sanitatẽ redũdat formalr. .i. sicut rõ intẽsionis actꝰ volũtatꝫ q̃ ẽ respectu medicine. vel pot itelligi ista ꝟclo sic dictũ ẽ. q ꝯtitas bonitatis iteriois ex obiecto ꝓtipak formalr. actu volũtatis. ſz in se sit guꝰ qꝛ videlz hz eandẽ bonitatẽ quã hz intẽtio ex obiecto. ita eandẽ bonitatẽ quã hz intẽtio ex sui intẽsione pticipat ac tus volũtatꝫ iteriꝛ vl exteriꝛ. vt est ex illa itensa intẽtõe finis. ſz materialr (.i. fm eẽ ꝓpriũm in subiecto) nõ sit in tensus. tm̃ eoipo q̃ ex intẽsa intentõe hz ꝯtitatẽ cꝰ. p de noiatõez ⁊ redũdantiã. nõ ꝓprie inrinsecã ſz denoiatiuã. et h̃ sensus intelligibiliꝛ videt. Deinde cũ dicit. Prima pars ad 2m. distinguo.

¶ Sz tm̃ h̃ est ꝟsiderãdũ q intẽsio actus interio ris vel exterioꝛis ꝑt referri ad intẽtionẽ vt obiectũ.

In ccl. puta cũ aliq̃s itendit intense velle vel aliq̃d intense operari. ⁊ tm̃ nõ ꝓpter h̃ intense vult vel operat. qꝛ ꝯtitatẽ intenti boni nõ seq̃t bonitas actꝰ interioꝛis vel exterioꝛis. vt dictum est.

¶ Ponit ea q̃ sunt ꝑ scda ꝟclone rnsi. iuxta 2m̃ mẽbꝝ. et deiñ ex ea infert qđ dã cozollariũ. ibi. Et inde ⁊c. Uo lũtas cm̃ cũ sit ponia imaterialr se sup actꝰ suos reflectere ꝑt. ⁊ ita ipa intẽlio actꝰ volũtatꝫ iteriozꝫ vel exterioꝛꝫ ꝑt eẽ obiectũ itẽtois q̃ etiã ẽ actꝰ volũtatis. ⁊ itendit istã ꝟclo nẽ. nõ oꝛ eẽ cozrespondẽtiã ꝯtitatꝫ in bonitate fm̃ itensio nẽ actꝰ volũtatꝫ ⁊ itentiois (ita videlz q aliq̃s intẽdit in tense velle. vl intẽdit intẽse opari. ⁊ tm̃ nõ ꝑ h̃ intẽse vult vl opat) Probat tali assumpto. qꝛ ꝯtitatẽ itẽti boni. nõ seq̃t bonitas actꝰ iteriozꝫ vl exterioꝛꝫ. g̃ qꝛ ꝙs intẽdit actũ ipm tã̃ bonũ intentũ. nõ ꝓpterea seq̃t magn⁹ ⁊ itensus actꝰ Añs patuit circa ꝑmam ꝟclonẽ Unde ibi. q. xviij. ar. iij. ad 2m.

¶ Et inde ẽ q nõ ꝯtũ aliq̃s itendit mereri merek. qꝛ ꝯtitas meriti ꝟsistit i itentẽtiõe actꝰ. vt infra dicet Corollariũ.

¶ Infert ex ꝓcedẽti ꝟclone tale cozollariũ nõ ꝯtũ ali q̃s intẽdit mereri merek. Probat. qꝛ ꝯtitas meriti ꝟsi stit in intẽtione actꝰ. ſz tã dictũ ẽ q magnitudinẽ boni iten ti. nõ seq̃t magnitudo actꝰ. igit ⁊c. Maioꝛ patebit infra vbi habet q aliq̃s plus merek fm q actꝰ ꝓcedit ex maiozi charitate ⁊ ferueꝛioꝛ Minoꝛ tã patuit. vñ seq̃t ꝟclo. imo q̃cq̃ aliq̃s intẽdit mereri. ⁊ nihil merek. imo demerek fa cẽdo malũ ex gñe qđ putat bonũ. sic ꝓz Joh. xvi. Uenit hora ⁊c. Premiũ ẽntiale ꝑmensurat ꝯtitati actꝰ volũtatꝫ. ꝓcedẽs ex charitate. ⁊ si ille actꝰ sit ꝑfec tus etiã sine ope exteriori. tũc debet sibi eẽ ꝓmiũ ẽntia le. vt patebit infra ſz actui exteriori ⁊ ꝯtitati eꝰ ac boni tati fm se debet ꝓmiũ accidẽtale. Unñ si ꝙs intẽdat mul tũ mereri. ⁊ tm̃ actꝰ volũtatis elicit nõ ẽ magn⁹ ⁊ intẽsus nõ merebit de ꝓmio ẽntiali multũ. ⁊ si actꝰ exterioꝛ etiaꝫ nõ ẽ intẽsus ⁊ ꝑfect nõ erit magnũ ꝓmiũ accidẽtale. ita q ista ꝟclo verificat tã de merito ꝓmij ẽntial ꝯ accitał sic q nõ tm̃ ꝙs mereat ꝯtũ intendit De ist. vide. d. san. in. ij. dis. xl. ar. iij. ⁊ in de malo mate. ij. q. ij. ad octauũ. vi de etiã infra. q. cxiij. ar. iiij. ad scdm. Praeterea ꝑma ꝓpositio ꝓbatur.

Jncer. ¶ Argumẽtũ in ꝓriũ ꝟfirmat ꝓmã ꝟclonẽ ⁊ ꝓmã ꝑ tẽ tertie ꝟclonis. ⁊ intẽtio possit eẽ bona ⁊ voluꝰ ma la patuit. ar. ꝑcedẽ. ⁊ ꝓz in. d. san. in. ij. sentẽ. dis. xxx. ar. v.

¶ Ad ꝓmũ g̃ dom. q glo. illa loq̃t ꝯtũ ad repu tatiõem rei q̃ ꝓpiue ꝟsiderat intẽtionẽ finis. Unde alia glo. dicit ibidẽ q thesaurꝰ cozdis intentio est ex q̃ deus iudicat opa. bonitas eim̃ intentionis. vt di ctũ est redũdat q̃dãmodo in bonitatẽ volũtatis q̃ facit etiã exteriorẽ actũ apud deũ meritoriũ.

¶ Ad maioꝛẽ. tm̃ boni ꝙs facit ꝯtum intẽdit. ad hũc sensum q ex intẽrõe ẽ ꝓncipal bonitas q̃ ꝓpiue a deo cõ sideraꝛ. ſz nõ irelligit ꝯtũ ad totalitatẽ (ita q ꝯuis boni tas intẽtois ẽ ꝓncipal bonitas. nõ tm̃ est totalr bonitas. qꝛ ꝑter eã reqrit q actꝰ volũtatꝫ sit bonꝰ ex obiecto ⁊ mõ) Scdo hz veritatẽ ad hũc sensuꝫ q ꝯtũ intẽdis tm̃ facis etiã in ope exteriori nõ fm se ſz fm̃ bonitatẽ q̃ ex fine in ipz redũdat. qꝛ volũtas ex h̃ q in talẽ finẽ oꝛdinat. ita est tã bona sic itẽtio nõ fm̃ se ſz fm redũdãtiã cũ qbꝫ stat q actꝰ volũtatꝫ fm̃ suũ obiectũ ⁊ intẽsionẽ nõ sit adeq̃t fini intẽto vl intẽsioni intẽtois. ⁊ qꝛ ꝓmiũ rñdet intẽsioni actꝰ volũtatꝫ. Tertio dr. post. d. san. in 2o sup ad ꝑm q ista au toꝛitas est ꝑa in bonis. si tm̃ sit aduerbiũ. sic q tã ꝑfecte aliq̃s facit sic itendit. ſz nõ ẽ ꝑa nota. Ad maiorẽ. dat bonitatẽ eãdẽ q ẽ ex fine. Uer. ſz ꝑter illã ac tus exterioꝛ ⁊ volũtas rõne ꝓprij obiecti ⁊ modi in bonis dñt h̃re bonitatẽ cui mẽsurat ꝓmiũ ⁊ nõ intẽtioi. Quare negat ꝟna. ¶ Uñ nota. q ſz intẽtio ꝓncipaliter respiciat a deo. nõ tm̃ ei⁹ bonitati ꝟmẽsurat ꝓmiũ. ſz ꝟmẽsurat actui vel bone volũtati. ⁊ g̃ tm̃ ꝙs facit ꝯtũ intẽdit ad hũc sen sum. qꝛ factũ hz bonitatẽ intẽtois. nõ tm̃ hz tm̃ ꝓmiũ ꝯtũ intẽdit. qꝛ ꝓmiũ vt dictũ est nõ intẽtioni ſz actui volũta tis ꝟmẽsurat. Quãritas ei ꝓmij debet ꝯtiari meriti qđ meritũ nõ ẽ sola intẽtio ſz etiã actꝰ volũtatꝫ Uñ si intẽtio ẽ bona actꝰ ex ꝙe bonꝰ erit meritoꝛ. assistente charitate. ſz nõ ẽ tãti ꝓmij meritoꝛ ꝯtũ intẽdit nisi ⁊ actꝰ sit ꝟmensu ratus ꝓmio. Ad tertiũ dr. ꝙ ꝓma ꝓpositio ꝓbatur.

¶ Ad scdm dom ꝙ sola bonitas intentois nõ est tota cã bone volũtatis. vñ rõ nõ sequit.

¶ Ad maiorẽ. augmẽtata cã sufficiẽte ⁊ ꝑcisa augmẽ tat effectꝰ depẽdẽs ex illa cã. Ad minoꝛẽ. ſz intẽtois boni tas ẽ cã bone volũtatis ſz nõ ꝑcisa ⁊ sola ſz etiã obiectuꝫ et modꝰ ẽ cã bonitatis actꝰ volũtatis. Uera ẽ tm̃ minoꝛ. q intẽtio est cã bone volũtatis formalr (.i. illi⁹ bonitatis quã hz ex eo q oꝛdiat ⁊ ꝓuenit ex tali intẽrõe) Uñ negat ꝟna. qꝛ ſz habeat aliquã bonitatẽ ex intẽrõe. tm̃ si debeat eẽ ꝑfecte bonꝰ. oꝛ q etiã fm se habeat bonitatẽ aliquam. q̃ si fuerit magna erit dignꝰ magni ꝓmij. alias nõ. qꝛ si ꝙs de beat ꝟseq magnũ. oꝛ q exhibeat equalẽs ⁊ nõ sufficit so la intentio.

¶ Ad tertiũ dõz ꝙ sola malicia intẽtois sufficit ad maliciã volũtatꝫ. ⁊ iõ etiã ꝯtũ mala ẽ itẽtio tm̃ etiã mala ẽ volũtas. ſz nõ ẽ eadẽ rõ ex bonitate. vt dcm̃ ẽ Ar. viij. ad 2m. et 3m.

¶ Maioꝛ vera. qꝛ ibi sola intentio sufficit ad maliciã. In bonis aũt actus reqrit etiã bonitatẽ ex ꝙe obiecti et intensionis. ad hoc ꝙ sit bonus. Negat igit ꝟna si intel ligit ꝙ actꝰ sit simplr bonus. sed tm̃ bonus bonitate ꝑti cipata. ad ꝑfectũ aũt ⁊ magnũ bonũ reqrit bona intẽtio sed nõ sufficit. sed etiã vt id qđ est ad finẽ intentũ sit bo nũ ꝑfectũ fm se. secus in malis. vbi ad magnã maliciaꝫ sufficit vnũ malũ. vñ dicet. q. seq̃n. vt etiã hz. D. in scdo sup. ar. ij. ꝙ bonitas actꝰ nõ solũ est ex volũtate intenden te ſz etiã eligente ¶ Nota ꝙ h̃ articulus ꝓparat in ten tionem ad actum volũtatis interiorem ⁊ exteriorem. sed an actus exterioꝛ supaddat sup interioꝛẽ voluntatis alĩ quã bonitatem videbit. ar. iij. q. sequen.

¶ Utꝛ volũtatis bonitas ꝛpendeat ex ꝟformi tate ad volũtatẽ diuinã.

Ad nonũ sic ꝓcedit. videt ꝙ bonitas volũ tatis hũane nõ ꝛpẽdeat ex ꝟformitate vo lũtatis diuine. Impossibile est em̃ volun tatẽ hois ꝟformari volũtati diuine. vt ꝓz p id qđ dr Esaie. lv. Sicut exaltant celi a terra. ita exaltate sunt vie mee a vijs vestris. ⁊ cogitationes mee a cogitatoĩb vestris. si g̃ ad bonitatẽ volũtatꝫ reqreret ꝟformitas ad diuinã volũtatẽ. sequeret ꝙ ipossibile eẽt hois volũtatẽ esse bonã. qđ est inco ue nies. ¶ Ꝺ. sicut volũtas nra deriuat a volũtate di uina. ita scia nra deriuat a scia diuina. ſz nõ reqr̃itur ad sciam nostrã q̃ sit ꝟformis scie diuine. multa em̃ dr scit q̃ nos ignoramꝰ. g̃ nõ reqrit ꝙ volũtas nra

Universidad de Deusto
Biblioteca

sit ꝑformis volūtati diuine. ¶ Ꝓ. volūtas est actionis ꝓncipiū. ſz actio nr̃a nō ꝑt ꝑformari actioni diuine. q̄ nec volūtas. ¶ Sz ꝫ est qđ dr̃ matth. xxvi. Nō sicut ego volo sed sicut tu vis. qđ dicit. qz rectū vult esse hoiem t ad rem dirigit. vt Aug. dr̃ in ench. Rectitudo aūt volūtatꝫ ẽ bonitas ei⁹ q̄ bonitas volūtatꝫ rep̃edet ex ꝑformitate ad volūtatē diuinā

¶ Hic vltio ex p̄dictis colligit tota rō bonitatꝫ volūtatis hūane q̄ ꝓsistit in ꝑformitate ad voluntatē diuinā. Ista em̄ ꝑformitas reqrit oēs bonitates reqsitas ad bonū actū. vt tāgit Scot⁹ dis. vltima ꝓmi sniaꝝ. Et ꝓ⁹ ostēdit hāc ꝑformitatē reqri ad rectitudinē vel bonitatē volūtatꝫ. scđo inqrit mod⁹ q̄ reqrit in dicta ꝑformitate. arsequnt ¶ Circa ꝓ⁹m nota. q̄ h̄ nō q̄rit de ꝑformitate ponē volūtatis q̄ ex ꝓditōne sua hz sufficudinē ad deū. sicut ad exēplar (vtpote exñs ꝑs imaginis q̄ ẽ in hoie fm aiam) ſz h̄ q̄rit de ꝑforminate act⁹ q̄ ertiā dr̃ voluntas. nec que rit de ꝑformitate act⁹ q̄tū ad esse nature. ſz de ꝑformitate ei⁹ vt est effect⁹ diuine volūtatis. qñ. s. h̄ vult qđ volūtas diuina dispoſuit. t vult qđ dr̃ vult eā velle. t ertiā de conformitate volūtatis nr̃e vt volūtas est ad volūtatez diuiuā vt sic q̄ est fm obiectū. ¶ Nota scđo ꝓpter alium terminū q̄siti. q̄ h̄ q̄rit de bonitate de q̄ h̄ tractat. s. mora li. t nō de bonitate meritoria rm̃ vel theologica. ita q̄ sit sensus. an ad bonitatē ertiā moralē ad quā hō ꝑtute nature ꝓgere ꝑt requirat ꝑformitas volūtatis hūane ad diuinā. t h̄ ꝑt hr̃i ex. d. san. in ꝑ⁰. dis. xlviij. ar. ij. ad ꝫ⁰. vbi dr̃ q̄ ꝑformitas volūtatꝫ hūane ad diuinā ẽ cōe ad oia ꝓcepta legⁱ naturalⁱ scripte q̄bꝰ in bonū ordiamur. t ītrēdat illa ꝑformitas fm̄ q̄ volum⁹ q̄ de⁹ nos vult velle volūtate antecedēte. t habet ibidē q̄ naturalia possumus nos ꝑformare q̄ volum⁹ id q̄ ꝓgruit nos velle t fm̄ rectū finē. vñ nō itelligit an ad bonitatē act⁹ volūtatꝫ quā hz ex ei⁹ relatōe in vltimū finē vt sola fides dirigit in ipz reqrat ꝑformitas. ſz an bonitatē ertiā moralē qua rō ifor mata lege naturali dirigere ꝑt reqrat dicta ꝑformitas. t in hui⁹ lignū. D. in fine seqntis articuli nō ꝓsequt de ꝑformitate q̄ est ex charitate t relatōe in vltimū finē supnaturali mō quasi inuens. q̄ cū h̄ loq̄mur de bonitate in gñali. nō sit ꝓpositi h̄ in ꝑticulari explicare. ad bonitatē em̄ fm qđ moralē sufficit bonitas finis summi vt ē ꝓncipiū oīs boni t in sui ꝓticipatōe. h̄ rm̃ vez ē q̄ aliq̄n ertiā viuentes in lege naturali tenebāt se ꝙuertere ad deū vt auctorē salutis supnaturalⁱ. ſz itelligo p̄dicta q̄ nō sp requirabat ad bonitatē aliquā actus vt referat in finē supnaturalē. vt patebit articulo sequenti.

A. vij. ¶ Rñdeo dr̃m q̄ sic dictū est bonitas volūtatis rependet ex intentōe finis. finis aūt vltim⁹ volūtatꝫ
q. ꝑ. ar. viij. hūane est summū bonū qđ est deus. vt supra dictū est Reqrit ergo ad bonitatē hūane volūtatis qđ ordinetur ad summū bonū.

¶ D. ꝓmo ꝓmittit quādā ꝙclonē fundamentalē. scđo ꝓposito applicat t infert ꝙclonem respon. ibi. Hoc aūt rē.
Cōclo fun. Fundamentalⁱ est. ad bonitatē hūane volūtatis reqrit q̄ ordiet ad summū bonū. Probat. bonitas volūtatis dependet ex intentōe finis. ſz summū bonū (qđ est de⁹) est vltim⁹ finis. q̄ rē. Maior ꝑz ex ar. vij. Minor patuit supra. ꝑ. Et habet ex ista ꝙclone fundamētū h. scz q̄ ad bonitatē voluntatis hūane reqrit ordinatio ad summū bonū. tō volūtas q̄ ꝓ⁰ t ꝑ se t necario t naturalr̃ ꝓfertur ordinatur

¶ Utr̃ necesse sit volūtatē humanā ꝑformari dīvine semp in volito vt sit bona

Ad decimū sic ꝓcedit. Videt⁹ q̄ voluntas hois n̄ retreat sp ꝑformari diuie volūtati
A Jn volito em̄ nō possum⁹ velle qđ ignoram⁹. bonū em̄ apphēsum est obiectū voluntatis. ſz qđ nr̃ velit ignoram⁹ in plurimis. q̄ non ꝑt hūana volūtas diuine volūtati ꝑformari i volito. ¶ Ꝓ. nr̃ vult dānare aliquē quē ꝑscit in mortali pcto moriturū. si q̄ hō teneret ꝑformare volūtatem suā diuine volūtati i volito. seqret q̄ hō teneret velle suā dānatōem. qđ est inconueniēs ¶ Ꝓ. null⁹ tenet velle aliq̄d qđ est ꝓtra pietatē. ſz si hō vellet illō qđ nr̃ vult h̄ eēt qñqz ꝓtra pietatē. puta cū nr̃ vult mori patrē alicui⁹. si fili⁹ h̄ idē vellet ꝫ pietatem ess̄z. q̄ nō tenet ꝑformare volūtatē suam diuine in volito. ¶ Sz ꝫ est. qz sup illō ps. Rectos decet collaudatio dr̃ glo. Rem̄ cor. hz q̄ vult qđ nr̃ vult. ſz q̄libet tenet h̄re rem̄ cor. q̄ q̄libet tenet velle qđ nr̃ vult. ¶ Ꝓ. forma volūtatꝫ ẽ ex obiecto sicut t cuiuslibet act⁹. si q̄ tenet hō ꝑformare volūtatē suā volūtati diuie. reqrit q̄ teneatr̃ ꝑformari in volito. ¶ Ꝓ. repugnātia volūtatū ꝓsistit i h̄ q̄ hoies diūsa volūt. ſz q̄cūq̄z hz volūtatē repugnātē diuie volūtati hz malā volūtatē. q̄ quicūq̄z nō ꝑformat volūtatē suā volūtati diuine in volito hz malā volūtatem.

¶ Hic inārit mod⁹ ꝑformitatis q̄ reqrit t sufficit ad bonitatē t rectitudinē volūtatꝫ hūane. in qbꝰ videt⁹ optre ar volūtatē ꝑformari volūtati diuine. an optreat eā idē velie qđ de⁹ vult. vel an possit aliq̄d aliud velle. t rm̃ esse bonā moraliter t theologice

Rñ. dr̃m q̄ sicut ex ꝓdictis ꝑz volūtas ferť in suū obiectū fm qđ a rōne ꝓponit. ꝓtingit ăt aliq̄d a rōne ꝙsiderari diuersimode. ita q̄ sub vna rōe est bonū. t fm aliā rōnem nō. t ideo volūtas alicui⁹ si velit illud eē fm q̄ hz rōnē boni ē bona. t volūtas alteri⁹ si velit illud idē nō eē bonū fm q̄ hz rōnē mali erit volūtas etiā bona. sicut iudex hz bonā volūtatē dū vult occisionem latronis. qz iusta est. volūtas aūt alteri⁹. puta vxoris vł filij. q̄ vult nō occidi ipz ingtū est fm naturā mala occisio est etiā bona.

¶ D. rñdet dupl̃r fm̄ dupliceꝫ modū ꝑformitatis volūtatis hūane cū diuia. iuxta scđm rñdet. ibi. est t ali⁹ rē.
ꝓ⁰ ꝓ. funda. Quo ad ꝓmā rñsionē. D. tria facit. ꝓ⁰ aliqs ꝙclones fūdamētales deducit. Scđo ex eis ꝙclonē rñsiuā infert. ibi Volūtas igit rē. Tertio ꝙclonē rñsi. exponit. ibi. Sz rm̃ rē. Ptemittit ăt tres ꝙclones fundamētales. Scđaz de ducat. ibi. Cū ăt rē. Tertiā ibi. Nō ē aūt rē. Prima est. volūtas alicui⁹ si velit aliq̄d eē fm q̄ hz rōnē boni est bona. t alteri⁹ volūtas si velit idē nō eē vt hz rōnē mali erit ertiā bona. pbat. volūtas ferť in suū obiectū fm q̄ a rōe ꝓponit. ſz ꝓtingit aliq̄d a rōe ꝙsiderari diuersimode. ita q̄ sub vna ē bonū. t fm aliā rōem nō bonū. q̄ rē Et aduerte q̄ idē ē velle nō eē. t nolle. vñ idē ē volūtas volens nō eē. t nolēs. Et declarat ꝓ⁰ exēpliter. qz volūtas iudicis volēs occisionē latronis ē bona. qz vult ꝓt bonuz motū. ſcz iusticiā ꝑseruādā. vxor aūt vult nō occidi sub ea rōne qua occisio est mala. qz ē sibi t pluꝝ nocīua. vñ volūtas volēs est bona. sicꝫ t nolēs. Et nota. q̄ volūtas vxoris nolēs ē bona attēta illa rōne ꝓticulari nolēdi et rm̃ ipa nō recusar morē vt ē iusta t volita a iudice. sed solū qz sibi mala. si rm̃ est iusta tūc nō opponit se iusticie. nec ꝙ iusticiā publicaz remurmurat. ſz volūtate deliberata. ordo iusticie sibi placet Et ista ꝙclone habet magⁱ nū fundamētū hui⁹ materie. qz ꝓt aliq̄d qđ dr̃ vult fm se displicere t eē nolitū. sp rm̃ rō q̄ volitū est a deo dr̃ nob placere. t sic possum⁹ discordare i volito. t rm̃ habere bonā volūtatē dūmō rō nolēdi bona sit. qz videlz t a deo ē vt vxor velit viz. nō occidi. vt occisio est malū nature et dānosa Consequēter cū dr̃

¶ Cū aūt volūtas sequat apphēsionem rationis vel intellect⁹ fm q̄ rō boni apphēsi fuerit cōior fm h̄ et volūtas ferť in bonū cōius. sicut ꝑz in exēplo ꝓposito. nā iudex hz curā boni cōis qđ ē iusticia. t iō vult occisionē latronis q̄ hz rōnē boni fm relatiōem ad statū cōem. vxor aūt latronis ꝙsiderare hz bonū ꝓuatū familie. t fm h̄ vult maritū latronē nō occidi. bonū aūt totⁱ vniuersi est id qđ est apphēsum a deo q̄ est vniuersi factor t gubernator. vñ q̄cūq̄ vult vult sub rōne boni cōis. qđ est sua bonitas q̄ ē bonū totⁱ vniuersi. Apphēsio aūt creature fm suā naturā est alicui⁹ boni ꝓticularis ꝓportionati sue nature. cōtingit aūt aliq̄d eē bonū fm rōnē ꝓticularē. qđ nō ē bonū fm rōnē vł̃em aut ecōuersō. vt dictū est. Et iō Jn cor. ꝓtingit q̄ aliq̄ volūtas est bona volēs aliq̄d fm rōnē ꝓticularē ꝙsideratū. qđ tm̃ de⁹ nō vult fm rōnem vł̃em. aut ecōuersō Et inde est etiā q̄ ꝓt diuersa volūtates diuersoꝝ hoim circa oppolita eēt bone. ꝓut sub diuersis rōibꝰ ꝓticularibꝰ volūt h̄ esse vel nō ee.

¶ Subsumit. p. scđa ꝙclone fundamētali ista. Cōtingit q̄ aliq̄ volūtas est bona volēs aliq̄d fm rōnē ꝓticularē ꝙsideratū. qđ tm̃ de⁹ nō vult fm rōem vł̃em. aut ecōtra. sicut filⁱ vult viuere patrē. qz pater est būfactor. de⁹ aūt vult vt nō viuat. ſz mortiaꝫ ꝓter ordinē nature seruādū. t ꝓter debitū pcti originalⁱ. t vtraq̄z volūtas ē bona. Probat hec ꝙ⁰ suppositā pce. ꝙclone. q̄ volūtas ferť fm rōnē apphēsaz. Tūc sic. fm q̄ rō boni apphēsi fuerit cōmuniter. fm̄ h̄ volūtas ferť in bonū cōius. i. sub rōne magis cōi. ſz bonū totⁱ vniuersi est id qđ ē apphēsuz a deo Apphēsio aūt creature fm suā naturā ē alicui⁹ boni ꝓticularis ꝓportionati sue nature. q̄ q̄cūq̄ vult de⁹ sub rōe boni cōis vult qđ est sua bonitas. q̄ est bonū totⁱ vniuersi (Subsumit) Cōtingit aūt aliq̄d eē bonū fm rōem ꝓticularē qđ nō ē bonū fm rōnē vł̃em. aut ecōtrario. q̄ illa ꝙclo ꝑa. Maior ꝑz rōne. qz volūtas seq̄t apphēsionē rōnis vel intellect⁹. q̄ seq̄t maior. q̄ si rō boni apphēnsi est cōior rē. Et declaratur exēpliter īmorando in exemplo ꝓmisso de iudice t vxore in occisione latronis. Minoris ꝓma ꝑs ꝑz. qz de⁹ est factor t gubernator vniuersi q̄ ipe intrēdit bonū vniuersi. scz suā ēntiā q̄ est bonū extrinsecū ꝓncipalr̃ t assimilatōez t repñtatōem ei⁹ in ordine vniuersi. vt ꝑz. xij. metaph. text. cō. lij. in. d. san. lec. ix. et. ꝑ. q. ciij. ar. ij. et. iiij. vbi habet q̄ diuina ēntia repñtāda t ab oīb⁹ ꝓncipā da ē finis vniuersi extrinsec⁹. et ordo rer̃ est bonū intrinsecū. t rm̃ ꝓpie nō st̃ duo fines Quare ꝓma ꝑs minoris ꝑa est. q̄ bonū vniuersi est apphensum a deo. qđ est diuina ēntia nā ipa est ꝓncipalis fi

Universidad de Deusto
Biblioteca

nis.p hoc tñ nõ excludit bonũ intrinsecuz.sez ordo vniuersi q ordinat in deũ sicut in finẽ. Secda ps minoris rationis. Et dr notãter.fm suã naturã ꝛc.qz p eleuationẽ i supiorẽ naturã pt appꝫhẽdere bonũ excedẽs Sumpta pz ex dicto exẽplo.qre sequit dco. Et confirmat ista 2ª p sile de diuersis volũtatibꝫ diuersoꝝ hoim.q pũt eẽ bone circa oppositaquaꝝ vna vult aliqd eẽ.alia vult nõ eẽ.ꝓter diuersas rõnes pticulares.g multo magis pñt volũtates. qz vna vult sub rõne pticulari. alia nõ vult rõne vli eẽ bone.ꝛ ecõtra.volẽs sub rõne vli.ꝛ nõ volẽs sub rõne pticulari. Añs pz de his q vn9 vult aliqd.ꝓ ꝓter vnã rõnẽ.ali9 nõ vult ꝓter alia etiã pticulare.vt pz de se Consequenter ibi

¶ Nõ ẽ ãt recta volũtas alicui9 hois volẽtis aliqd bonũ pticulare.nisi referat illd in bonũ cõe sic in finẽ.cũ etiã naturalꝫ appetit9 cuiuslibet ptis ordinet in bonũ cõe totius.ex fine aũt sumit qsi formalis rõ volẽdi illud qd ad finẽ ordinat.vñ ad h q aliqs recta volũtate velit aliqd pticulare bonuz.optz q illd particulare bonũ sit volitũ materialr. bonũ aũt cõmune sit volitũ formalr.

2°.iij. pam. ¶ Deducit tertiã cõnẽ pambulare tale Ad h q aliqs recta volũtate velit aliqd pticulare bonuz.oz q illud pticulare bonũ sit volitũ materialr.bonũ aũt cõe sit volitũ formalr. Probat.nõ est recta vel bona volũtas hois volẽtis bonũ pticulare.nisi referat illud in bonũ cõe.sed ex fine sumit qsi formalis rõ volẽdi illud qd est ad finem g 2° ꝑa. Maiorẽ ꝓbat.qz etiã naturalis appetit9 cuiuslibet ptis ordinat in bonũ cõe.imo plus amat qlibet creatura bonũ cõe q ꝓpriũ. g ꝛ appetit9 rõnalis dz appetere bonũ pticulare ꝓter cõe bonũ. Minor de se pz ex pdictis. qre 2° ꝑa. Est aũt bonũ cõe vliter pticipatuz ab oib9 diuina bonitas.q qz est finis tot9 ordinis vniuersi ideo dũ aliqd est volitũ sub qcũqz ratõne boni ordinati etiã est volitũ ꝓter bonũ diuinũ.qz oia bona in ipm ordinãtur sicut in finem Deinde cũ dr.

¶ Volũtas igit hũana tenet ꝛformari diuine volũtati in volito formalr.tenet eñ velle bonum diuinũ ꝛ cõe.sz nõ materialr rõne iam dicta.

In cor.

Cõclo mi. ¶ Infert ex pdictis 2cl'onib9 pambularibꝫ 2cl'onẽ resposi.pmã talẽ. Volũtas hũana tenet ꝛformari diuine volũtati in volito formalr.sz nõ materialr.i.nõ in volito materiali. Intellige 2cl'onẽ de volũtate humana viatoris.sc9 de ꝓhẽsotis volũtate.vt pz ꝑ de ꝑfitate.ma.xxiij. q.viij.in cor. Probat ꝑma ps 2cl'onis ex ĩmediata 2cl'one ꝑce.qz ad rectã volũtatẽ optz q pticulare sit volitum ꝓter bonũ cõe.sz hoc est 2formari in volito formalr ꝛc. Secda ps sz ex duabꝫ 2cl'onibꝫ ꝑmis ꝛ pz etiã g argumẽta p ª in oppositũ.qz nõ vult sub rõne ꝛ inclinatõe pticulari sub q dz velle nõ fieri.ꝛ tñ de9 vult sub rõe cõi. Nota tñ circa istã 2cl'onẽ.vt habeꝫ ex.d.san.in.ꝑ.dis. vlti.ar. vlti.q secda ps 2cl'onis verificat ꝑsertim de volũtate humana.vt natura est vel telesis.qz talis cũ ferat in volitũ fm se.pt nõ velle qd de9 vult.sz tñ volũtas vt rõ.q videlicz secũdm apphẽsionẽ collatiuã illi9 materialr volit.vel ad finẽ sub q de9 vult.vel fm alias circũstãtias.qz videlz apphẽdit vt volitũ a deo.qd ꝑsertim p signũ opatõis manifestat.tũc volũtas deliberata tenet illud velle qjus volũtas vt natura.ꝛ appetit9 naturalꝫ ꝛ sensitiu9 refugiãt. et tñ vt statum dicet etiã fugiẽdo se aliq mõ ꝛformãt.sicut est in illo q dolet de morte alicui9 vtilis in ecclia sub pio motiuo. Vñ volũtas discordãs in volito materiali cõcordat in volito formali.qz ꝛ nõ volẽdi qd de9 vult ẽ rõbona.qz sz si nõ volo eũ mori.qz vtilis ecclie ꝛ tñ sufficit q volũtas vt rõ nõ recalcitret diuine ordinatõi. nõ autẽ optz gaudiũ expiri de hoc qd fm talẽ volũtatẽ fit. Vlq de ista distinctõe voluntaris. ꝛ de iam dictis.iij.q.q. xviij.ar.ij.et.v.cr. vi. Deinde ibi

¶ Sed tñ qtũ ad vtrũqz mõ aliq volũtas humana ꝛformat volũtati diuine.qz fm qd ꝛformat volũtati diuine in cõi rõne voliti. ꝛformat ei in fine vltimo. fm aũt q nõ ꝛformat ei in volito materialr ꝛformat ei fm rõnẽ cause efficiẽtis.qz hãc ꝓpriã inclinatõem ꝛsequẽtẽ naturã vel apphẽsionẽ pticularẽ huiꝰ rei hz res a deo sicut a cã effectiua. vñ ꝛsequit dici q ꝛformat qtũ ad hoc volũtas hois volũtati diuine.qz vult hoc qd dꝰ vult eũ velle.

¶ Exponit 2cl'onẽ tñ latius.ꝛ magis explicat tali 2cl'one declaratoria.qtũ ad vtrũqz.sz ꝛformãta se in volito formali ꝛ nõ ꝛformãdo in materiali. volũtas hũana aliq mõ ꝛformat diuine. Prob.qz ꝑmo mõ ꝛformat ei in fine vltimo. Secdo aũt mõ ꝛformat ei fm rõnẽ cause efficiẽtis. g 2cl'o vera. Prima ps assumpti pz.qz sicut deꝰ vult sub rõne finis vltimi.q est sua bonitas.sicut ꝓpter finẽ adeqtũ.ita ille vult ꝓpter eũ dẽ finẽ.saltez vt remotiũ ꝛc. Secda ps assumpti ꝓbat.qz hãc ꝓpriã inclinatione ꝛc. vt in lra. Nã q filꝰ apprehẽdat mortez ꝑis vt malã ꝛ nõ volẽdã absolute. hoc hz ex inclinatiõe quã hz ex deo. Vñ vult qd deꝰ eus vult velle.ꝛ ita volũtas sua est ꝛformis.nõ qdẽ vt volũtas volũtati.sz vt effectꝰ cause.ad modũ dicẽdi. D.i de ꝑfita. Vñ.d.san.2ª2æ.q.cliij ar.iij.ad.iij°.q et si nõ sp teneat hõ velle qd deus vult sp tñ tenet velle qd deꝰ vult eũ velle. Et h hoi ꝓpue intelligit p ꝓceptũ diuinũ.hec ille Et ꝑs ex his q hõ dz velle qd deꝰ eũ vult velle. volũtate antecedẽte. cuꝰ effectꝰ est ordinatio nature in bonũ ꝛc.

¶ Est ꝛ aliꝰ mod9 ꝛformitatis fm rõnẽ cause formalr. vt.l.hõ velit aliqd ex charitate sicut dꝰ vult.ꝛ ista etiã ꝛformitas reducit ad ꝛformitatẽ formales que attendit ex ordine ad vltimũ finẽ.qd est ꝓpriũ obiectũ charitatis.

¶ Habito qz volũtas hũana viatoris dz ꝛformari in gñe cause finalis ꝛ efficiẽtis .nõ ãt materialr (loquẽdo ꝑsertim de volũtate vt natura est) hic in calce corporis rõnẽ dicet 2cl'o ad qsitũ fm aliũ ꝛformitatis modũ. Et ponit ds sit ille mod9.qz ẽ fm q aliqs vult ex charitate(.i. ꝓter deũ dilectũ sup oia.vt ẽ pncipiũ brĩtudinis supnaturalis)sicut ꝛ deꝰ vult oia ꝓter se ipm ex diuina charitate dilectũ. Ponit etiaz q ista ꝛformitas reducit ad cõformitatẽ formalẽ (q scz ẽ fm volitũ formale)q ꝛformitas formalis ẽ ex ordine ad vltimũ finẽ.charitas etiã hz vltimũ finez p obiectũ. Et g qz ꝛformitas fm charitatẽ est fm hĩtudinẽ ad vltimũ finẽ.sicut ꝛ ꝛformitas formalis q est ꝛformitas in rõne volẽdi (q ẽ vt formale obiectũ)ĩo ꝛformitas charitatis reducit ad ꝛformitatẽ q i volito formali Aduerte tñ q. D. hic nõ expmit quo hõ teneat ad istã ꝛformitatẽ q ẽ fm charitatẽ ꝛ fm cãm formalẽ.sz h habeꝫ infra.q.c.ar.x. qz requirit tñ qñ hõ tenet deũ diligere sup oia.vt patebit ibidẽ.ꝛ in de ꝑfita. vbi sup ad qntũ. Sz ꝛformitas in gñe cause finalr ꝛ fm volitum

alia cõformitas finalr q formalis ex charitate

formale.ꝛ sile fm genꝰ cause efficiẽtis sp requirit ad bonitatem etiam moralẽ. vide tñ.d.san.in de ꝑfita.supra. q.viij. ad.viij.et i.ij.dis.xxviij. vbi hz aliũ modũ dicẽdi de mõ charitatis ꝛ ꝛformitate formali q ifra. vide Capo.in.ij. dis.xxviij.in sol'omb9 q qrtã 2cl'onẽ Nota etiã q alia ẽ ꝛformitas fm volitũ formale ꝛ fm cãz formalẽ.q ẽ charitas.qz ad ꝑmã ꝛformitatẽ sufficit velle aliqd sub aliq rõne boni in q ẽ diuina bonitas ꝓtualr volita. sz ad cõformitatẽ formalẽ q ẽ mod9 charitatis supuenies ex charitate formãte actũ volũtatis.requirit q actꝰ sit volit sub rõe bom diuini supnaturalꝫ supnaturalr dilecti. sz ꝑmo° sufficit ad bonitatẽ actꝰ q ordinet in bonũ vle mõ naturali.in qtũ diuinũ bonũ est finis naturalis oĩm.qre D. dr.q ẽ alia ꝛformitas q est ex charitate ꝓter eã q ẽ ex formali volito.quã sp optz obseruare.sz ꝑmaz tñ qñ obligat ꝓceptũ charitatis. Patz ex his q. D. in arti.ꝑce.cum dicerat.ad bonitatẽ volũtatis hũane requirit ordinatõez in summũ bonũ.nõ intelligebat.ꝓut fides dirigit i summũ bonũ ꝛ charitas gratuita in ipm mouet.sz vt est finis naturalis oĩm bonoꝝ ꝛ totꝰ vniuersi. Argumẽta in ꝓtrariũ ꝛtinent q dã ꝓtra dicta in corꝑe.ĩo vltimo solucntur cũ D.

¶ Ad ꝑmũ g dz.q volitũ diuinũ fm rõnẽ cõez gle sit scire possumꝰ.scimꝰ eñ q dꝰ qcqd vult. vult sub rõne boni.ꝛ ĩo qcũqz vult aliqd sub qcũqz rõne boni.hz volũtatẽ ꝛformẽ voluntati diuine qtũ ad rõem voliti.sz in pticulari nescimꝰ qd dꝰ velit.ꝛ qz tũ ad h nõ tenemur ꝛformare volũtatẽ nram diuie volũtati In statu tñ gle ocs videbũt in singulis q volent ordinez eoꝝ ad id qd dꝰ circa hoc vult.ꝛ ĩo nõ solũ formalr sz materialr in oĩb9 suaz volũtatem ꝛformabunt

¶ Ad maiorẽ.nõ possumꝰ velle qd ignoramꝰ .vel qd ignoramꝰ oĩno ꝛ simplr ac totalr.si tñ sciamꝰ vel cognoscamꝰ fm aliqd sic possumꝰ velle. Sile hz .d.san.in ꝑmo sen.dis.vi.in expõne lre Minor ꝑa.in via nõ scimꝰ qd deꝰ velit materialr.tñ rõnẽ volẽdi scimꝰ.qz vult oia.ꝓpter bonũ cõe. Vñ negat 2ª.qz hic.ꝑ isto statu scimus formale volitũ. In patria aũt sciemꝰ ꝛ materiale .ꝛ tũc ꝛformabimꝰ volũtatẽ nram qtũ ad vtrũqz.hic aũt tñ ista q ad volitũ formale sp. Et 2cl'o etiaz q ad materiale volũtate vt rõ. Postqz ꝓstiterit eẽ volitũ a deo.ꝛ sub ordine ad finem voluntaris diuine. vñ. D. in de ꝑfita. supar.viij.in cor. Justi viatores qz volũtas adheret diuie bonitati.ꝛ tñ eã nõ ita ꝑfecte ꝛtẽplant vt oĩm ordinẽ volitoꝝ ad ipam manifeste ꝓcipiãt .cuius in eis sit aliq affectio ad ꝑtũ laudabilis tñ.ꝓter aliũ ordinẽ in eis cõsideratũ. qtũ ad affectiõem.quã tñ non obstinate sequũt sz diuine volũtati supponũt.dũ eis placz q ordo diuine volũtatis in aibꝫ ipleat.sicut ille q ꝑm suũ vult viuere ꝓter affectũ pietatiz,quẽ tñ deꝰ vult mori.si iustꝰ sit hãc suã volũtatẽ ꝓpriã diuie supponit vt nõ ipatiẽter ferẽs si dei volũtas in ꝓtrariũ ꝓprie volũtatis ipleat.hec ille Et ꝛ ds patẽt q dicta sunt.ꝛ 2cl'o dãt cũ dicti9 in cor.ex ꝑ.sen.

¶ Ad 2cl'om dõm.q dꝰ nõ vult dãnatoez aliculꝰ sub rõne dãnatois.nec mortẽ alicui9 inqtũ ẽ mors qz ipe vult oĩs hoies saluos fieri.sed vult ista rõne iustitie.vñ sufficit circa talia q hõ velit iustitiã vel ordinẽ nature seruari. Vñ ꝑs solo ad tertiũ.

¶ Ad maiorẽ.vult nõ sub rõne dãnatois qsi dãna

Universidad de Deusto
Biblioteca

D.xx.de bonitate et ma actuū exteriorū

tūc est repugnantia. ſz ħ nō ꝓtingit in ꝓposito. q; filius vult viuere patre ꝓter pietatē naturalē. de⁹ aūt vult mori ꝓpter iusticiā z ordine nature seruādū. z iō nō est repugnātia. q; ſt; diuersa volita circa idē. ſz ſm diuersas rōnes. vide. D. tertia. p. q̄d ampli⁹ reqrāt ad repugnātiaz volūtatū. q; q̄ sit circa cādē volūtaté. Nota circa istā solonē. qō. D. hz in de pita. supᵖ. ar. viij. ad secz. q; amicicia ꝓsistit in ꝓcordia volūtatū magis q̄ ad finez. q̄ ad volita. pl⁹ em̄ cēt amic⁹ febricitātis medie⁹ q̄ ei vinū negaret qđ ꝓcupisceret. ꝓter cōcupiscentiā amicicie. z si vellet ei⁹ desiderio satisfacere de vini potatōe in periculū sanitatis. hec ille. Et nota ista ꝓba. q; cuacuāt q̄dā dicta cuiusdā q đr. Si q̄s sciret q; ꝓlat⁹ vellet aliq̄d fieri. eniaz si sibi nō ꝓstaret qđ vellet cuz velle vel facere. ipe deberet vel teneret velle aut facere. nō q̄dē ꝓpter etr dictie. ſz amicicie. Sz hatrs hic q; nō oz amicitiā ꝓcordare in volito materiali. imo q̄nqz amicicie ē discordare in volūtate. sicut hz d. san. z ſz. q. xxiij. ar. ꝓ. ad. iij. q; nō est ꝑ amicitiā aliq̄n amicū ꝓsequi. Et ꝓterea ad tertiū hz D. ibidez Volūtas ꝓlat. nō est regula nſe volūtatis. sicut diuina volūtas. ſz ꝓceptū ei⁹. et iō nō seq̄t. q; si sub dit⁹ nō teneat velle q̄d sciat ꝓlatū suū velle. q; etiā non teneat velle qđ deus vult vel q̄d vult cum velle

¶ Qō. xx. de bonitate z malicia actuū exteriorū

DEinde ꝓsiderādū est de bonitate z malicia q̄tū ad exteriores actꝰ z circa ħ q̄rūt quer. Primo vtr bonitas z malicia p⁹ sit in actu volūtatis vel in actu exteriori Secdo vtr tota bonitas vel malicia actꝰ exteriorꝭ dependeat ex bonitate volūtatis. Tertio vtr sit eadē bonitas z malicia interioris z exterioris actꝰ. Quarto vtr actꝰ exterior addat de bonitate vel malicia supra actū interiorē. Quinto. vtr ex eō⁹ sequēs aliq̄d addat de bonitate vel malicia ad actū exteriorē Sexto vtr idē actꝰ exterior possit esse bonꝰ vel malus.

¶ Postq̄ determinatū est de bonitate z malicia actuum hūanoꝝ. z deinde etiā de bonitate actuū interioꝝ. h agit de bonitate actuū exterioꝝ. Et pz rō ordinis de se ex dictis. q; interiores sūt ꝓmo z ꝓncipaliter morales ꝛc. Et circa ħ ꝓmo oñdit quo arteāt bonitas z malicia in actu exteriori. Secdo determinat q̄dā dubiū incidēs. ar. vi. Circa ꝓmū ꝓsideratbonitas z malicia ꝓprie i actu exteriori. scz ꝑ ꝓparōem ad actū interiorē. z ꝑ ꝓparōem ad effectū sequētē. Primo q̄ oñdit quo in actu exteriori sit bonitas z malicia ꝑ ꝓparōem ad actū interiorē. Secūdo ꝑ ꝓparōem ad effectū in ar. v. Quo ad ꝓmū aūt ꝓpanf actꝰ interior z exterior triplr. Uno⁰ ſm ordinē ꝑ oris z posterioris. Secdo ſm causalitatē. Tertio ſm vnitatē z diuersitatē in bonitate z malicia.

¶ Utr bonitas vel malicia p⁹ sit in actu volūtatis. vel in actu exteriori

D Ad ꝓmū sic. ꝓcedit. Uidet q; bonū z malū ꝑ p⁹ ꝓsistat in actu exteriori q̄z in actu volūtatis. Uolūtas em̄ hz bonitatē ex obiecto. vt supra dictū ē. ſz actꝰ exterior ē q.xx.ar.ꝓ. obiectū interioris actꝰ volūtatis. dicimur em̄ velle furtū vl velle dare elemosynā. q̄ malū z bonū ꝑ prius est in actu exteriori q̄z in actu volūtatis. ¶ Ꝓ. bonū ꝑ p⁹ ꝓuenit fini. q; ea q̄ sunt ad finē hnt rōem boni ex ordine ad finē. actꝰ aūt volūtatꝭ nō ꝑt eē finis. vt supra dcm̄ ē. actꝰ aūt alterꝰ ponit ꝑt eē finis q.h.ar.ꝓ.ad secūdū

g̃ ꝑ ꝓs ꝓsistit bonū in actu ponit alterꝰ q̄z in actu volūtatꝭ. ¶ Ꝑ. actꝰ volūtatis formalr se hz ad actū exteriorē. vt supra dcm̄ ē. ſz id qđ est formale ē poste riꝰ. nā forma aduenit materie. q̄ ꝑ p⁹ ē bonū z malū in actu exteriori q̄z in actu volūtatis. ¶ Sz ꝺ̄ est qđ Augꝰ. đr in libro retractationū. q; voluntas est ex qua ꝓccat z recte viuit. q̄ bonū z malū mozale ꝑ p⁹ ꝓsistit in volūtate. q.viij.ar.v.

¶ Hic ꝓmo D. ꝓpat actū exteriorē z interiorem ſm ꝓportionē bonitatis.

¶ Rñdeo dīm. q; aliq̄ actꝰ exteriores ꝑnt dici boni vel mali dupl'r. Uno mō ſm genꝰ suū z ſm circūstātias in ipis ꝓsideratas. sicut dare elemosynaz seruatꝭ debitꝭ circūstātijs đr eē bonū. Alio mō đr aliq̄d eē bonū vel malū ex ordine ad finē. sicut dare elemosynā ꝓpter manē gl'iam đr esse malū Londo. ij.

¶ D. ꝓmo distingut de duplici bonitate actuū. scdo rñdet dupl'r. Primo iuxta scōm mēbz ibi. Cum aūt ꝛc. Secdo q̄ ad ꝓmū ibi. Bonitas āt ꝛc. Dicit g̃ ꝓ q; actꝰ exteriores ꝑnt dici boni vel mali dupl'r (.i. ꝑnt hre dupli cē bonitatē) vnā fm genꝰ (.i. obiectū bñ circūstātionatū) Aliā ex fine intēto. q; e obiectū intētōis agētis. Et declarat ista mēbra distinctōis exēplariter in ſra. Et pz ista distinctio ex. q. xxiij. ar. ij. z aliꝭ dictis Deinde cū đr

¶ Cū aūt finis sit ꝓprium obiectuz volūtatis. manifestū est q; ista rō boni vel mali quā hz actꝰ exterioꝝ ex ordine ad finē ꝑ p⁹ inuenit in actu volūtatꝭ et ex eo derivat ad actū exteriorem.

¶ Rñdet iuxta scdam bonitatez tali ꝺclone. Rō boni vel mali (.i. bonū vel malū) ex fine quā hz actꝰ exterioꝝ ex ordine ad finē. ꝑ p⁹ inuenit in actu volūtatꝭ. Probat ex duplici medio D. ꝓmo sic. illi actui q̄ ꝑ p⁹ ꝓuenit bonitas q̄ est ex fine. q̄ hz imediatiorē hirudinē ad finez ſz actꝰ interior ē hmōi. g̃ ꝛc. Maioz nota extra trām. q; id qđ imediatꝰ se hz ad cām hz se. q̄pinq⁹ ad effectū. filius aūt ē cā illi⁹ bonitatis de q̄ loqmur. g̃ ꝛc. Minoz ꝑ bat in ſra. q; finis ē ꝓprium obiectū volūtatis (.i. ꝑple z nō actꝰ exterioris) ſz mediāte actu interiori actꝰ exterior tendit in finē sic i obiectū remotū Ex scdo medio ꝓbat sic. illō q̄ ꝑ p⁹ ꝓuenit actui interiori volūtatꝭ q̄z exteriori. q̄ ꝑ interiorē ad exteriorē derivat. ſz illa bonitas derivat q̄ interiorē ad exteriorē. g̃ ꝑ p⁹ ꝓuenit interiori ꝛc. Maiꝭ ꝓbat. q; ꝑ p⁹ ꝓuenit aliq̄d cause q̄z effectui. sicut calꝭ ꝑ p⁹ ꝓuenit igni q̄z recipienti calorē ex igne. q; nihil dat qđ nō ꝑ p⁹ hz. Minor ꝑz. q; talis bonitas ꝓuenit actui interiori q̄ se. exteriori aūt q̄ aliud. z g̃ minor ꝓ. Actꝰ āt interior ē intētio vel electio Nota q; q̄dā ſt; actꝰ exteriores ſm se idifferes. z de talib⁹ nō ē q̄stio. q̄n oib⁹ modis bonitas vl malicia mozal'r ꝑ p⁹ iuenit in actu volūtatꝭ Sz scdo ſt; aliq̄ actꝰ exteriores q̄ fm se ex ꝓpria specie ſt; boni vel mali mozal'r. sicut clyna de suo. ozare deū furtū. adulteriū ꝛc. De istis itelligit D. in ista distinctōe

Bonitas āt vl malicia qua hz actꝰ exterioꝝ ſm se ꝓpter debitā materiā z debitas circūstātias nō derivat a volūtate. ſz magis a rōne. vñ si ꝓsideret bonitas exterioris actꝰ ſm q; ē in ordinatōe z applēsione rōis. ꝓz ē q̄z bonitas actꝰ volūtatꝭ. ħ si ꝓsideret

Articulus .j.

ſm q; est in executōe opis seq̄tur bonitatē volūtatꝭ que est ꝓncipiū eius.

¶ Subiūgit aliā ꝺclonē rīsiuā q̄ ad ꝓmū mēbz ꝑdicti. z rādet itez ꝑ distinctōem quā inuit illa ꝺclo. ista videtz. bonitas vel malicia quā actꝰ exterioꝝ hz ex obiecto bñ circūstātionato ꝑt dupl'r ꝓsiderari. Uno⁰ ſm q; ē in ordinatōe z applēsione rōnis. z vt sic obiectū volūtatꝭ Alio⁰ ſm q; est in executōe z existentialr. et valet etiā ad ꝓpositū alia distinctio quā D. ponit de malo. ma. ij. q. iij. q; ꝓncipaliter đr dupl'r. scz ꝓmo z dialr. z ꝓpletiue. Bonitas em̄ ꝓuenies actui ſm eē applēsum nō ē bonitas cōpleta. ſz inchoata. nec đr ꝓprie actꝰ vt applēdik eē bonꝰ q; nō existit. ſz đr magis ꝓprie applēdi bonꝰ. ſz eadē bonitas sub q̄ applēdik ꝓstmo dū ꝑ volūtatꝭ execūtōem realr sibi ꝓuenit. Idē em̄ est effect⁹ cause exēplaris z effigiēris. ſz alio mō. et g̃ eadē est bonitas q̄ ꝓuenit actui vel sub q̄ applēdik a rōne. z qua hz a volūtate dū exercetur

Lōdo. ij.

Lōclo g̃ scda rīsi. est. bonitas exterioris actꝰ ſm q; ē in applēsione rōnis (scz inchoatiue z ꝓmo dialr) ꝓz ē q̄z bonitas volūtatis. Sz scdo mō. scz. ꝑt bonitas actꝰ est in executōe z ꝓpletiue. sic bonitas actꝰ seq̄t bonitatē volūtatis. Probat ꝓma ps sic. bonitas actus exterioris ſm eē applēsum deriuat ab actu exteriori in actū interiorē. g̃ ꝓma ps ꝺclonis ꝓba. ꝓba nota. Aūs ꝑz extra. li. z. q; bonitas ꝓuenit ꝑ p⁹ obiecto (sal'tē inchoatiue) q̄z actui circa obiectū (nā actꝰ bonꝰ est q; boni obiecti) ſz actꝰ exterior ꝑ rōem ꝓpositꝰ z applēsus hz se vt obiectū interioris. g̃ aūs vez. Uñ velle dare elemosynā de suo ē bonū velle. q; dato qđ ē bona z ꝓformis recte rōni. z ꝑ p⁹ est applēsus bonꝰ. aūs q̄z volitꝰ ꝛc. Scda ps ꝺclonis ꝓbat ex q̄dā ꝓbo D. in fine lre sic. in via executōis volūtas est ꝓncipiū bonitatis actꝰ exterioris. g̃ ꝑ p⁹ bonā. re ner ꝓba. q; ꝓuenies ꝓncipio z effectui vt sic. ꝑ p⁹ cōuenit ꝓncipio. Aūs ꝓbat. q; actꝰ interior imperat exteriorez z et q̄. ꝑz tpe ꝓcedit. et in illo ꝓz hz bonitatē actꝰ exterioris applēsi. z ex post actꝰ exterior exercet. z est bonꝰ ſm eē reale Aduerte. q; bonitas mozalis nō est actu nisi volūtatꝭ actꝰ z existētis. ideo aūs actꝰ exterioꝝ sit volitꝰ et ꝑ volūtatis ꝑfectū realr. ꝑducꝰ licz ꝓssit esse bonꝰ ex gne indoe actue (vel magis applēdi bonꝰ) nō tñ est ꝓple et bonꝰ z realr. nisi sit. ſz aūs actꝰ exterioꝝ sit realr est applēsus ꝑ rōnē. z sic in ipm tendit volūtas. Et hz actuz vere boni. q; existit circa bonū obiectū. q̄re in eē applēso actus exterioꝝ dat bonitatē actui interiori. ſz ecōtra interiorꝭ dat exteriori bonitatē realē. q; nullꝰ actꝰ est realr bonꝰ mozaliter nisi existat. et sit impatus a volūtate. q; passio non ꝓuenit nisi suo subiecto. bonitas aūt mozalis actualis est passio. ꝓpria actꝰ volūtatꝭ existētis. quare. D. đr q; volūtas ē ꝓncipiū actꝰ exterioris. ꝑducēs ſaltē ipatiue in eē existie realē z mozali. z sic actꝰ exterior vt applēsus ꝓformis rōni derivat bonitatē in volūtatē. ſz ecōtra volūtas tā bona derivat in actū exteriorē exercitū. De materia hui⁹ artī. vide aliq̄d in. d. san. in. ij. dis. xl. ar. iij.

☞ Argumētū in ꝓtū ꝓfirmat scdam ptē scde ꝺclonis risiue. q; volūtas ē q; recte viuit z agit ipatiue. ꝛ ita est cā bonitatis actꝰ exterioris in eē exercito

¶ Ad ꝓmū g̃ dđz. q; actꝰ exterior ē obiectū volūtatis inq̄tū ꝓponit volūtati a rōe vt q̄dā bonum applēsum z ordinatū ꝑ rōem. z sic ē p⁹ q̄z bonuz actꝰ volūtatꝭ. inq̄tū ħo ꝓsilit in executōe opis est effectꝰ volūtatis z seq̄tur volūtatem

¶ Maioz ꝑa. Ad minorē. actꝰ exterioz est obiectū interioris actꝰ ſm q; est applēsus ꝑ rōem. est tū effectꝰ volūtatis in executōe Ultra. g̃ malū z bonū ꝛc. Uez. i actu exteriori applēso vt hz rōez obiecti. sic ꝓuenit sibi bonitas z malicia inchoatiue z ꝓmo dialr. ꝓuenit tñ ꝓius actui volūtatis ꝓpletiue z formalr tāq̄ cause exterioris actꝰ in eē. z ita licut finis est ꝓz in intētōe. posteriꝰ i executione. sic actus vt obiectū est ꝓz in intentōe. posteriꝰ in executione

¶ Ad scdm dīm. q; finis est ꝓrior in intentiōe. ſz est posterior in executione

Ad maiorē. bonū ꝓuenit ꝑ p⁹ finī. vez. ſm eē applēsum. z inchoatiue z originalr. ſz formalr z ꝓpletiue ꝓuenit ꝓmo actui volūtatis z hūano ſm eē existie. ita q; ille actꝰ est ꝓmo bonꝰ formalr q̄ ē ꝓmo hūan⁹ z volūtarius ꝓprie ē interior. a q; exterior hz eē mozale z hūanū z ꝓducitur in eē Minorē ꝓcedo. vt patuit supra. q. ꝑ. ar. ꝑ. ſz addo q; actꝰ alterius ponit nō ē bonꝰ formalr i eē mozis actus z realr. nisi sit ipi⁹ volūtatꝭ ipatiue. vt ibidē patuit. vñ visio dei nō est hūana actio nisi sit voluntaria. nec ē actus bona nisi volūtarie exercita Ultra. g̃ ꝑ p⁹ ꝓsistit bonū in actu ponit alterius ꝛc. Uez. vt talꝰ actꝰ hz se in ratione obiecti ſm eē applēsum. tūc hz ꝑ p⁹ bonitatē inchoatiue et vt D. hic đr ſm eē intentōis. et hoc vult Dan solone. q; talis q̄ est finis est ꝓz ſm intentionē z eē applēsum et sic ꝓuenit sibi ꝑ p⁹ bonitas originalr. ſz talis actꝰ ē posterior in executōe. z sic posteri⁹ ꝓuenit sibi bonitas Et videt ex ista solone z argumēto. q; ꝑ actū exteriorē intelligak ois actꝰ q̄ est alterius ponit execūtis q̄z volūtatꝭ. ita q; sub actu exteriori ꝓpēdak ois actꝰ alterius ponit q̄z volūtatis. Sicut in alio ꝓposito đr actꝰ exterior intellectus ipe actꝰ volūtatis. sic in ꝓposito actꝰ intellect⁹ est exterior volūtati. licz nō sit exterior sensibilis. vñ z actus intellect⁹ applēso p⁹ ꝓuenit bonitas originalr q̄z voluntati vt volūtas videdi deū ē bona. q; videre deū est bonū.

¶ Ad tertiū dīm. q; forma ſm q; est recepta ī materia est posterior via gñatōnis q̄z materia. ꝛ sit ꝓz natura ħ ſm q; est in cā agente est oibꝰ modis ꝓrior. volūtas aūt ꝓpat ad actū exteriorē sicut cā efficiēs vñ bonitas actꝰ volūtatis est forma exterioris actꝰ. sicut in causa agente existens

¶ Ad maiorē. actꝰ volūtatꝭ formalr ꝛc. (.i. efficit formā. q; agit sibi sike) ipe aūt hz talē bonitatē. g̃ efficit actum bñtē silem vel eadē bonitatē. vñ actꝰ exterioꝝ hz suā bonitatē formalr ab obiecto. effectiue a volūtate. Minor vera. ſm q; recipitur in materia. tñ est p⁹ simplr et ordine nature. Et scdo đr negando q; formale vel forma vt est in cā agente sit posterior potissime in eē. imo ē oibꝰ modis ꝓrior. vt em̄ aia est in deo. sic ꝓz ē q̄z materia. via etiā gñatōis. q; vt patz. ix. metaphy. tex. ꝓmē. xij. ct. xv. Ordo effectōis est simplr ꝓrior. z g̃ aia eū sit in deo sicut in agēte ꝓmo. ꝓrior est q̄z materia. eū etiā materia nō sit nisi ꝑ illā ponaz dei. ita in ꝓposito bonitas actꝰ exterioris est in volūtatis bonitate sicut in cā effectiua. z g̃ ꝓrior ē in via etiā gñatōis z duratōis in volūtate q̄z in actu exteriori. z postea eadē bonitas causak in actu exteriori. q̄ est ſz rōne obiecti. Uñ voluntas hz se formalr effectiue. sicut charitas est forma effectiua z motiua (.i. mouet effectiue ad formā) Ita volūtas effectiue ꝑducit actū exteriorem in quē effectiue diffundit bonitatē quā ab eo dē actui

accepit tanq̄ ab obiecto ⁊ fm malū. ⁊ sic est ꝓpria bonitas in voluntate vt in agente q̄ in actu exteriori vt in effectu volūtatis fm esse reale exercitū.

¶ Utr̄ tota bonitas vl malicia actꝰ exteriorꝭ dependeat ex bonitate volūtatis.

Q AD scām sic ꝓcedit. Uidet q̄ tota bonitas et malicia actꝰ exteriorꝭ dependeat ex volūtate. dr enī Matth. vij. Nō pt arbor bona malos fructꝰ facere. nec arbor mala fructꝰ bonos. ꝑ arborē aūt intelligit volūtas. et ꝑ fructū opa. fm glo. g̃ nō pt esse q̄ volūtas interior sit bona. ⁊ actꝰ exterior sit malus. aut ecōuerso ¶ Ad. Aug⁹. dr in libro retractationū. q̄ nō nisi volūtate peccat. si g̃ nō sit peccm̄ in volūtate. nō erit peccm̄ in exteriori actu. ⁊ ideo tota bonitas vel malicia exterioris actꝰ ex volūtate dependet. ¶ Ad. bonū ⁊ malū de q̄ nūc loq̄mur sunt dicte moralis actꝰ. dicūtie aūt ꝑ se diuidūt gen⁹ fm phm in. viij. metaph. cū igit actꝰ sit moralis ex eo q̄ est volūtarꝰ videt q̄ bonū ⁊ malū accipiat in actu solū ex pte volūtatis. ¶ Sz ꝓtra est qđ aug⁹. dr in libro ꝓtra medaciū. q̄ q̄dā sunt q̄ nullo q̄si bono fine aut bona volūtate pnt bñ fieri

¶ Hic D. ꝓpat actū interiorē ⁊ exteriorē in bonitate et malicia fm causalitatē. an sc̄z tota bonitas actꝰ exteriꝭ oris dependeat a volūtate

Ar. ¶ Rñdeo dām. q̄ sicut iā dictū est. in exteriori actu ꝓt ꝓsiderari duplex bonitas vel malicia Una fm re bitā materiā ⁊ circūstātias. Alia fm ordinē ad finē Et illa q̄dē q̄ est fm ordinē ad finē tota dependet ex volūtate. illa aūt q̄ est ex debita materia vel circūstātijs dependet ex rōne. ⁊ ex hac dependet bonitas volūtatis fm q̄ in ipsam fertur.

¶ Et q̄ duplex est dependentia. Una fm̄ cē. Alia fm illatiōem. vel est dependētia ꝓsequtis ⁊ ꝓfectus. ideo D. duo facit. Primo rñdet de dependētia in cē reali. Scđo de dependētia in illatiōe. ibi. Est aūt ꝓsideranda ꝛc. Quo ad ꝓmū D. resumit distinctiōem articuli ꝓcedētis de duplici bonitate actꝰ exteriorꝭ. vna intrinseca. alia q̄ denominatiue et ꝑ redūdātiā sibi ꝓuenit (sc̄z ꝑ derivatiōē finis in ipm mediāte actu interiori) Et addūgit ꝓclonē iuxta vtrūq; mēbr̄ rūsi. ꝓmā istā. Tota bonitate quā hz actꝰ exterior ex ordine ad finē hz ex volūtate. ⁊ bonitatem quā hz ex obiecto bñ circūstātionato nō hz ex volūtate. ⁊ magis ecōtra volūtas hz ex actu exteriori ꝓposito ꝑ rōem fm̄ q̄ volūtas fert in actū sic bonū ꝑ rōem ꝓpositū. Istā ꝓclusionē D. relinq̄t notā ex ar. ꝑ. Et rūdet ꝑ maiorē declarat one arguit sic. ꝓcessum ꝑ ꝑª pte ab illo hz actꝰ exterior tota bonitatē q̄ ē ex fine ꝑ qđ ordinat ad finē. ⁊ ordinat ꝑ actū interiorē. g̃ ꝛc. Maior nota. q̄z nō est natꝰ hāe illam bonitatē nisi ꝑ relatiōem ad finē. Minor ꝑz ar. ꝑ. q̄z ꝑ illū actū ordinat ad finē. q̄ ꝑ se respicit finē. ⁊ actꝰ interior ꝓmo ⁊ ꝑ se respicit finē. ergo ꝛc.

q. ꝑce. ar. vi. et. vij. Est aūt ꝓsiderādū q̄ sicut supra dictū est ad ⁊ q̄ aliq̄d sit malū sufficit vn⁹ singularis defectꝰ. ad hoc aūt q̄ simplr bonū nō sufficit vnus singulare bonus ⁊ requirit integritas bonitatis. si igit volūtas sit bona et ex obiecto ꝓprio ⁊ ex fine. ꝓtin ē actū exteriorem ee bonū. ⁊ nō sufficit ad hoc q̄ actꝰ exterior sit bonꝰ. bonitas volūtatis q̄ est ex intentōe finis sic ex actu volito. cōsequens est actū exteriorē esse malū

¶ Hic D. rñdet de depēdētia illatiua ad hūc sensum An videt ex bonitate volūtatis liceat inferre bonitatē actus exterioris. ita q̄ bū sequat. voluntas est bona vel mala. g̃ actꝰ est bonꝰ vel malꝰ. Uel possit dici q̄ volūtas sit bona. ⁊ tñ actꝰ exterior malꝰ. Ponit aūt D. ꝑ huiꝰ determinatiōe talē ꝓclonē trimembrē. Si volūtas sit bona et ex obiecto ꝓprio ⁊ ex cē. in ifa. vsq; in finē. Probat ꝓclo ad oēs ptes simul ⁊ ex radice. ad hoc q̄ aliq̄d sit malum sufficiat vn⁹ singularis defectꝰ. ⁊ ad hoc q̄ sit bonū requirit integritas. g̃ sequtur ꝓclo. Tenet ꝓna q̄ ad ꝓmam ptē. q̄z actꝰ exterior est obiectū volūtatis. ⁊re si est bona ex obiecto ⁊ cū hoc ex fine. tūc actꝰ exterior est fm se bonꝰ ⁊ etiā relatꝰ in bonū finē. ⁊ sic ꝓfertur bonꝰ. q̄ ad secām ptē. q̄z cū bonitate intentōis agētis. stat malicia actꝰ fm se. ⁊ sic nō sequtur. est volitus sub bono fine. g̃ est bonꝰ. q̄z nō est integrū bonū. quo ad tertiā ptē. q̄z malū ex singularibꝰ defectibꝰ De materia illi⁹ icīe ꝓclonis. vide d. san. clare et ꝓfunditer loquētē in. ij. dis. xl. ar. ij. vbi q̄rit an ex volūtate actio simplr sit iudicāda simplr bona vel mala. Et rñdendo dr. volūtas ꝑt dupliciter ꝓsiderari. vel fm q̄ ē ꝛc. vide ibidē. Ex q̄bus aduertes q̄ q̄z voluntas bona requirit actū exteriorē de se bonū ⁊ similiter finē bonū. g̃ bñ sequtur volūtas est isto mō bona. igit ⁊ actus

Argumētū in contrariū

Est. ꝑ sēcūda ptē ꝓclonis ⁊ scđe. q̄z si tota bonitas eet ex fine. tūc poluo fine bono actꝰ eet bonꝰ. ⁊ hoc nō ē. vt ꝑz ex auctoritate huiꝰ argumēti. q̄z q̄dā sunt q̄ nullo fine ꝛc. i. ꝓpter quēcūq; finē fiūt ꝙ sunt mala. igit ꝑter finē optꝫ actū hāe etiaꝫ bonam materiam ꝛc.

¶ Ad ꝓmū g̃ dr. q̄ volūtas bona ꝓut ferꝫ ꝑ actorem bonā est accipienda fm q̄ hz bonitatez ex actu volito ⁊ ex fine intento.

¶ Ad maiorē. arbor bona (i. volūtas bona ex fine et obiecto) nō ꝑt malos fructus facere. vbi iuxta. d. san. in scđo. arbori ꝓparat volūtas fm q̄ est eligēs. fm quaz actꝰ exterior dr bonꝰ vel malꝰ. ⁊ nō fm volūtatē intēdēs cē tm̄ Ultra. ꝑ arborē aūt ferꝫ volūtas. verū. bona duplici mō ⁊ eligēs. g̃ nō ꝑt ꝛc. q̄z ⁊ si voluntas est cm̄ mō bona. ⁊ tñ si est bona vno mō tm̄. nō sequt bonitas actus exteriorꝭ. imo ille ꝑt cē malꝰ volūtate existēte fm qđ bona. sc̄z ex fine tm̄.

¶ Ad scām dr. q̄ nō solū aliq̄s volūtate peccat qñ vult malū finē. ⁊ etiā qñ vult malū actū

¶ Ad maiorē. sola voluntate peccat tanq̄ principio ꝓpleniuo peccati. tamē nō sola volūtate peccat tanq̄ subiecto peccati. Secūdo dr. sola voluntate peccatur. i. actu volūtario vel elicitiue vel imperatiue. Si g̃ ꝛc. Uerū est. nec ex pte finis. nec ex pte actꝰ voliti ⁊ obiecti. nō erit peccatū in actu exteriori. verū. tm̄ si non sit peccm̄ ex pte finis tm̄ poterit esse peccatum in actu exteriori. vtra ⁊ ideo ꝛc Uerū bonitas dependet ex bonitate duplici volūtatis. ⁊ malicia ex malicia vnica. vt dr scđa ꝓclusio ...

¶ Ad tertiū dr. q̄ volūtarium dr nō solū actꝰ volūtatis. ⁊ etiā actꝰ exteriores ꝓut a volūtate ꝓcedūt et rōne. ⁊ tō circa vtrosq; actꝰ ꝑt ee dicta boni ⁊ mali.

¶ Maior ꝑa. ⁊ dico. q̄ etiā actꝰ exterior est moralis. vt stat sub interiori. Cū igit ꝛc. Uel actꝰ ē moralis inq̄ntuz est volūtarꝰ (elicitꝰ sc̄z a volūtate vel iperatꝰ) Ad ꝓna. q̄z hoc argumētū ꝓsupponit q̄ actꝰ exterior nō sit voluntatis aliq̄ mō nec volūtarꝰ qđ est falsum.

¶ Utr̄ eadē bonitas ⁊ malicia sit interioris ⁊ exterioris actus.

Q AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet q̄ non eadē sit bonitas vl malicia actꝰ interioris volūtatis et exterioꝫ actꝰ. Actꝰ enī interioris ꝓncipiū est vis aie interioꝛ appetitiua. actꝰ aūt exterioꝛ ꝓncipiū ē ꝓpria exequēs motiua. vbi aūt sunt diuersa ꝓncipia actōis ibi sunt diuersi actꝰ. actꝰ aūt est subiectū bonitatis vel malicie. nō ꝑt aūt ee idē accīs i diuersis subiectis. g̃ nō ꝑt ee eadē bonitas interioꝛ ⁊ exterioris actꝰ. ¶ Ad. ytus ē q̄ bonū facit hītē ⁊ operātē bonū reddit. vt dr vt in. y. ethi. sc̄z alia ē ytus itellectual' in ꝓna iperāte. ⁊ alia ytus moral' in ꝓna iperata. vt ꝑz in ꝓncipio ethi. g̃ alia est bonitas actꝰ interioris q̄ ē ꝓpria iperātis. ⁊ alia est bonitas actꝰ exterioris q̄ est ꝓpria iperate. ¶ Ad. cā ex effectꝰ idē ee nō ꝓnt. nihil em̄ ē cā suiꝑi. ⁊ bonitas actꝰ interioꝛ ē cā bonitatꝫ actꝰ exterioꝛ. aut ecōuerso. vt dictū est. g̃ nō ꝑt ee eadē bonitas vtriusq;. ¶ Sz ꝓtra est qđ supꝛ onsuz ē. q̄ actꝰ volūtatis se hz vt formale ad actū exteriorē. ex formali aūt ⁊ materiali fit vnū. g̃ est vna bonitas actꝰ interioris ⁊ exterioris.

Ar. ꝑ. ⁊. q. xvij. ar. vi

¶ Hic ꝓparat actū interiorē ⁊ exteriorē in bonitate et malicia q̄ ad idemptitatē vel diuersitatē. ⁊ ꝓmo facit ꝓ. scđo determinat qđdam dubium ex dictis. ar. seqnti.

q. xvi. ar. iij. et q. xviij. ar. vi. ¶ Rñdeo dām. q̄ sicut supꝛ dictū est actꝰ interioꝛ volūtatis ⁊ actꝰ exterioꝛ ꝓut ꝓsideratꝰ in gñe motꝰ sunt vnꝰ actꝰ. ꝓtingit aūt q̄q; actū q̄ est vnꝰ subiecto hīre plures rōnes bonitatꝫ vel malicie. ⁊ q̄q; vnā tm̄. Sic g̃ dām. q̄ q̄q; est eadē bonitas vel malicia interioris actꝰ ⁊ exterioris. q̄q; alia ⁊ alia.

Lōclo ḡñal ¶ D. ꝓmo rñdet in gñali. scđo determinate ⁊ explicite ibi. Sic em̄ ꝛc. ꝓmū facit tali ꝓclone gñali. q̄q; est eadē bonitas vl malicia actꝰ interioris ⁊ exterioris. q̄q; alia ⁊ alia (⁊ intelligit ꝓclo hoc q̄ eadē bonitas. i. vna solū ⁊ alia et alia. i. plures. Probat g̃ ꝓclo saltē q̄ ꝑ sit possibile. Actus interioꝛ ⁊ exterioꝛ in gñe motis sunt vnꝰ actꝰ. ⁊ ꝓnt git q̄q; actū q̄ ē vnꝰ subiecto hīre plures rōnes bonitatꝫ vel malicie. (i. ex obiecto ⁊ fine) ⁊ q̄q; vnā rm̄. i. ex fine. g̃ ꝓclo ꝑa. Maior patuit supꝛ. q. xvij. ar. iiij. et vide de ea d. san. in. ij. dis. xlij. q. ꝑ. q̄ ab eodē res hz entitatē ⁊ vnitatem fi mez alia hīt ee morale a volūtate. igit ⁊ vnitate in actu ār interiori ⁊ exteriori ē vna volūtas. igit ⁊ vnꝰ actꝰ morali. Exterioꝛ em̄ fm se nō ē moral. ⁊ solū vt informat actu interiori. Quare argumētū Gregorij bō ē ꝓbꝫ in Lapolo. dis. xlij. scđi. nihil valet cū assumit q̄ opa exterioꝛ nō sit illicitū peccatū qđ est interioꝛ. ⁊ em̄ sit ꝑ se actꝰ in ee na

Scotus nō obstat.

¶ Sic ergo dām. q̄ quando actus exterioꝛ est bonus vl malus soluz ex ordine ad finē. tunc est oīno eadem bonitas ⁊ malicia actus voluntatis que per se respicit finem. ⁊ actus exterioris q̄ respicit finem mediāte actu volūtatis. cū aūt actus exterioꝛ habet bonitatē vel maliciaz fm se. s. fm materiā vel circūstantiā. tunc bonitas exterioris actus est vna. ⁊ bonitas volūtatis que ē ex fine est alia. ita tm̄ q̄ bonitas finis ex volūtate redūdat in actū exteriorē. et bonitas materie ⁊ circūstantiaꝝ redūdat in actū volūtatis. sicut iam dictum est.

Ar. ꝑ.

¶ Subinfert memoratā ꝓclonem. ⁊ hz tres ptes iam ꝓbatas. Pria est directe determinata ꝑme ptis ꝓcedētis ꝓclonis. ⁊ vult q̄ tūc est vna bonitas oīno ⁊ vnitate indiuisibilitatis qñ exterioꝛ est solū bonꝰ. ꝑter finē. Secūda ꝑs determinat scām ptem ꝑme ꝓclonis ⁊ vult q̄ tūc est alia bonitas qñ exterioꝛ fm̄ se hz bonitatē. Tertia ꝑs limitat scāz ptē hui⁹ ꝓclois. videz q̄ hz qñq; sit alia

Defecit adā

bonitas exterioris ſm ſe z alia interioris rone finis. Tñ ꝓñr dici hꝫ eandē bonitatē. z vnū peccatū. qz iſta q̄ eſt ex fine redūdat in actū ordinatū in finē. z ea q̄ ē ex actu exteriori redūdat in interiorē. vt patebit ad tertium.

Argumēta in cōtrariū Confirmat pmā ptē cōclusionis gñalis z tertia specialis. ¶ Nota āt. p intellectu huj⁹ argumēti z ꝑme ꝓpis ꝺcl̄onū q̄ nō videt̄ eſſe idē hꝫ eandē bonitatē oino vl̄ maliciā. z eē cū dē actū bonū moralē vel idē peccatū. Ad pmū eī exigit̄ q̄ ſit tm̄ vna rō bonitatis ſcz ex fine. Ad ſcd̄m aūt nō requirit̄ q̄ ſit tm̄ vna rō bonitatis. imo ꝑ eſſe duplex. ſz ſufficit q̄ ſit ſubordinatio illaꝝ bonitatū. qz vna nō eſt ſine alia moralis z redūdantia vnj⁹ in aliā. ꝛre nō eſt mēs d. ſan. cū dr actū interiorē z exteriorē eſſe eūdem actū bonū moralr̄ vel idē peccatū quaſi ſp ſit ſolū vna rō bonitatis vel vna tm̄ bonitas vnitate ſimplicitatis. ſz quia ex ſto ſint plures ptiales (vna ex actu exteriori ſm ſc. alia ex interiori rone finis) tm̄ qz ex illis duob⁹ actib⁹ habentib⁹ duas ptiales bonitates efficit̄ vnus actus fm̄ ſe totū in eſſe moris. Et bonitas que eſt vnius formalr̄ eſt alterius redūdanter denoiatōe extrinſeca. ideo dr̄ q̄ habeāt vnā bonitatē vel ſint vnum peccatū. z ſm hꝫ ꝓcedit argumētum in ꝓximum. qz videl̄z ex materiali z formali efficit vnū ſm̄ totū. tm̄ multiplex ſm̄ ptes. Et qñ g̃ materiale nō hꝫ bonitatē niſi ex formali. tūc planū eſt. quia eſt vna bonitas ſimplr̄ z vna rō bonitatis. ſed etiā qñ ſunt diuerſe rones bonitatis nihilominus eſt vna bonitas ita q̄ bonitas vnj⁹ eſt bonitas alterius. ſic q̄ cadez bonitate vterq; actus eſt bon⁹. quia interior eſt bonus bonitate exteriorꝭ. z ecōtra. ſz nō ē vna bonitas vnitate ſimplicitatis. imo plures. cū quo ſtat q̄ ambo actus ſint boni eadē bonitate. z hꝫ ꝺcludit hoc argumentū in ꝓximum. vide de iſta materia Capo. ſup ad ſeptimū. z d. ſan. in. ij. diſ. xlij. q. ꝑ. ar. ꝑ. et Scotū q̄liter q. xvij. in tertio ꝓncipali vbi hꝫ argumēta a Cap. ſoluta

¶ Ad pmū g̃ dom. q̄ rō illa ꝓbat q̄ actꝰ interior et exterior ſſ̄ diuerſi ſm genꝰ nature. ſz tm̄ ex eis ſic diuerſis ꝓſtituit vnū in gñe moris. vt ſupra dictū eſt. q. xvij. ar. iij.

¶ Ad illā. Vbi aūt ſunt diuerſa ꝓncipia actionis in eſſe nature. nō tm̄ inceſſe moris. imo plures duo actꝰ realr̄ diſtincti ꝓſtituere vnū peccatū vel vnū actū bonū. Vltra. actus aūr eſt ſubiectū bonitatis vel maliciē. Vera eſt bonitatis ītrinſece z q̄ denoiat̄ bona vel mala denoiatione intrinſeca. ſed bonitas vl̄ malicia extrinſece denominās actū nō eſt in actu. vt ꝓz ad tertiū. Utile eīm dr̄ bonū nō a bonitate inherēte ſz a bonitate cꝰ ad q̄ ordinat̄ vt ſic. Vltra. nō ꝑt āt accīs eē in diuerſis ſubiectis. Ueꝝ inherenter. tm̄ ꝑt diuerſa ſubiecta denoiare. vnū denoiatōe intrinſeca alterꝝ denoiatōe extrinſeca. vltra. ergo nō pōt cē. Dicit̄ ad ꝓñs duplr̄ ex iā dictis. Uerꝝ ꝓmo codez mō. tm̄ ea bonitas q̄ eſt vnj⁹ formalr̄ z intrinſece eſt alterꝰ extrinſece. qz. ſ. ex habitudine ad aliā dr̄ bonus cē. Scd̄o. g̃ cē. Qōcedit qñq; q̄ nō ē oino eadē bonitas qñ ſcz actus exterior hꝫ ſm ſe bonitatē vel maliciā. tm̄ illa bonitas q̄ eſt vnj⁹ redūdat in aliū ad ſenſum iā dicendū ad 3ᵐ. vñ hꝫ argumētū nihil ꝓbare q̄ vlr̄ nō ſit poſſibile q̄ ſit ſimplr̄ vna bonitas q̄re eſt ꝺ ꝓmā ptē ꝺcl̄onis mīſiue.

¶ Ad ſcd̄m dom. q̄ ſicut dr̄ in. vi. ethi. Uirtutes morales ordinant̄ ad ipſos actꝰ ꝑtutū q̄ ſunt q̄ſi fines. prudētia aūt q̄ eſt in rone ad ea q̄ ſunt ad finē. et ꝓpter hꝫ requirit̄ diuerſe ꝑtutes. ſz rō recta cē ipſo fine

licia actuū exteriorꝝ.

ꝑtutū nō hꝫ aliā bonitatē q̄ bonitatē ꝑtutis ſm q̄ bonitas rōnis ꝓncipiat̄ in q̄libet ꝑtute.

¶ Dicit̄ ꝓa. eſt q̄dē alia ꝑtus in rone iperante pura prudētia q̄ ſit in poſſa iperata puta trāſcibili vel ꝺcupiſcibili ꝓpter aliquē materie z obiecti formalis. ſz nō ꝓpter aliquē bonitatis. qz illā eādē bonitatē quā hꝫ prudētia ex rone naturali z ſynderesi q̄ preſtituit finem ꝑtutib⁹ moralib⁹. ipa prudētia applicat z diffundit in media ordinata in illū finē ꝑtutū. vñ dicet infra q̄ eſt idē medium prudētie z aliaꝝ moraliū ſz aliter. Expli gra. rō naturalr̄ et ſynderesis dr̄ q̄ ſit mediū tenēdū in delectatōnib⁹ z in materia tpantie. z in illū tendit ſic pſtituta z dirigit̄ a ſynderesi. virꝰ moralr̄ ipm̄ acceptādo. ſz poſtea prudētia q̄rit opportuna media q̄b⁹ ille finis obtineat̄ z iperat alijs ꝑtutib⁹ moralib⁹ vt iſto vel illo mō agāt ad hūc finē ſeruandū. z ſic illa opa ad talē finē ꝓcipiāt eandē bonitatē quā hꝫ ꝑtus intellectualis. ſ. prudētia a fine p rōnē rectā (ſz ſynderesim) pſtituto. Et illā ſolōnē intēdit D. dicēs Uirtutes morales ordinār̄ ad ipos actꝰ ꝑtutū ad rectā et bonā. ſz negat̄ ꝑa. qz recta rō de ipo fine ꝑtutum (q̄ recta rō eſt dictamē ſynderesis) nō hꝫ aliā bonitatē q̄ bonitatē ꝑtutis. qz bonitas rōnis originalis q̄ eſt circa finē ꝓxime recte rōni ꝓcipiat̄ a q̄libet ꝑtute ſtā itellectuali q̄ morali etiā. ſm q̄ ſunt medioꝝ ad illū finez. et vide 2ᵃ 2ᵃᵉ. q. xlvij. vbi de iſto ad lōgū quō videl̄z rō recta pſtituit finē. z quō prudētia iuuat ꝑtutes morales cē.

¶ Ad tertiū dr̄ q̄ qñ aliq̄d ex vno ꝺcriuat in alterū ſic ex cā agēte vniuoca. tūc aliq̄d ē q̄d ē in vtroq; ſicut cū calidū calefacit aliꝰ nūero ē calor calefaciēs. z calor calefacti. ſz idē ſpecie. Sz qñ aliq̄d ꝺcriuat ab vno ī alterꝝ ſm analogiā vl̄ ꝓportionē. tūc ē tm̄ vnū nūero. ſic a ſano q̄d ē in corpe aīalis ꝺcriuat ſanū ad medicinā z vrinā. nec alia ſanitas eſt medicine z vrine q̄ ſanitas aīalis quā medicīa facit z vrina feat. z hoc mō a bonitate volūtatis ꝺcriuat̄ bonitas actꝰ exteriorꝭ z ecōuerſo. ſ. ſm ordinē vnj⁹ ad alterꝝ.

¶ Dicit̄ ꝓa. cū cauſe z effectui ſit vnū z idē ꝓuenire analogice. vni videl̄z formalr̄ alteri cauſalr̄. z vni denoiatione ītrinſeca alteri denoiatōe extrinſeca. ſicut ꝓz ꝑ exemplū doctoris in ſolōne de ſanitate q̄ ꝓuenit medicīe cauſaliter z denominatōne extrinſeca. z animali formaliter z ſubiectiue. z ſic eſt in ꝓpoſito nā actꝰ exterior dr̄ bonꝰ bonitate q̄ eſt ex fine denoiatōe extrinſeca ex hꝫ q̄ ordinatur ad talē bonitatē finis. ecōtra actꝰ interior dr̄ bonꝰ bonitate q̄ eſt in obiecto z actu exteriori. qz tēdit in ipm̄ tāq; obiectū. nō eīm eſt incōueniēs vt aliq̄d in reſpectiuis denominet̄ ab extrinſeco. Bonitas āt eſt q̄d reſpectiuū q̄ ē ex fine in actu exteriori cē. ¶ Et nota hꝫ hāc ſolōne. Per ipam eīm ſoluūt̄ argumēta Scotica. Et ꝓz. q̄ mēs D. é q̄ exterioris z interioris eſt vna bonitas ꝓpter redūdantiā vnj⁹ in aliū z non ꝓpt̄ vnā rōnē bonitatis vnj⁹ ſimplr̄. et ita integritas vnj⁹ eſt etiā integritas alterꝰ qđ Scotꝰ nō attendit vbi ſuꝑ in q̄libet̄is.

¶ Utꝝ actus exterior addat de bonitate vel malicia ſupra actū interiorem.

Ad quartū ſic ꝓcedit. Uidet̄ q̄ exterior actus nō addat in bonitate vel malicia ſup actū iteriorē. Dicit eīm Chryſo. ſup math. Uolūtas eſt q̄ aut remunerat̄ ꝑ bono. aut

cōdemnat̄ ꝑ malo. opa aūt teſtimonia ſunt volūtatis. nō ꝑ q̄rit actus opa ꝓpter ſe vt ſciat q̄s iudicet. hꝫ ꝓpter alios. vt oēs itelligāt. qz iuſtꝰ eſt dꝰ. ſz malū vel bonū magis ē certū ſm̄ ſe ſm̄ iudiciū dei q̄ ſm̄ iudiciū hoīm. g̃ actꝰ exterior nihil addit ad bonitatē vel maliciā ſup actū interiorē. ¶ P. vna z eadē eſt bonitas interioris z exterioris actꝰ. vt dictū eſt. ſed augmētū fit ꝑ additōem vnj⁹ ad alterꝝ. g̃ actus exterior nō addit in bonitate vel malicia ſup actū interiorē. ¶ P. tota bonitas creature nihil addit ſupra bonitatē diuinā. qz tota ꝺcriuat̄ a bonitate diuina. hꝫ bonitas actꝰ exterioris q̄q; tota ꝺcriuat̄ ex bonitate actus interioris. q̄q; āt ecōuerſo. vt dictū eſt. nō g̃ vnū eoꝝ additin bonitate vel malicia ſup alterū. ¶ Sz ꝓtra oēs agēs intēdit ꝓſequi bonū z vitare malū. ſi g̃ ꝑ actum exteriorē nihil addit de bonitate vel malicia. frūſtra q̄ hꝫ bonā volūtatē vel malā facit opꝰ bonū aut deſiſtit a malo ope. qđ ē icōueniēs

¶ Hic D. determinat dubiū ex dictis articuli ꝓcedētis. an videl̄z exterior cē. (i. ſup bonitatē vel maliciā volūtatis addat) ita q̄ ſit bonꝰ actꝰ q̄ hꝫ vult actū ꝑfectū bonū finē z ex amore. z tm̄ nō facit ac ſi velit z faciat ſimul.

¶ Rñdeo dom. q̄ ſi loquamur de bonitate exterioris actus quā hꝫ ex bonitate finis tūc actus exterior nihil addit ad bonitatē. niſi ꝓtingat ipam volūtatē ſm ſe fieri meliorē in bonis vel peiorē in malis. qđ q̄dem videt̄ poſſe ꝓtingere triplr̄. Uno mō ſcd̄m numerꝝ. puta cū aliq̄s vult aliq̄d facere bono fine vel malo. z tunc q̄dem nō facit. poſtmodū aūt vult z facit. duplicat actus voluntatis. z ſic fit duplex bonū vel duplex malū. Alio mō q̄tū ad extenſionē. puta cū aliquis vult facere aliquid bono fine vel malo. z ꝓpter aliq̄d impedimētū deſiſtit. aliꝰ āt ꝓtinuat motū volūtatis quouſq; opere ꝑficiat manifeſtū eſt q̄ hmōi voluntas eſt diuturnior in bono vel malo. z ſm̄ hoc eſt peior vel melior. Tertio ſm̄ intenſionē. ſunt eīm quidā actus exteriores q̄ ūnq; tū ſunt delectabiles vel penoſi nati ſunt intēdere volūtatē vel remittere. ꝺſtat āt q̄ q̄to volūtas itēſius tēdit in bonū vel malū. tāto eſt melior vel peior.

D. iuxta diſtinctiōem habitā. ar. ꝑ. et. ij. hui⁹ q̄ſtionis quā hꝫ ꝑtual̄r reſumit. rñdet duab⁹ ꝺcl̄ombꝰ. ſcd̄az dedu. ac tibi. Si āt cē. Prīa eſt. ſi loq̄mur de bonitate exterioꝝ actꝰ cē. vt in ꝓncipio ſre. Prīmā ptē huj⁹ ꝺcl̄onis D. hic nō ꝓbat. ſz relinq̄t eā notā ex ar. ij. vbi dictū eſt q̄ hmōi bonitas ſcz q̄ eſt ꝑ ordinē ad finē tota eſt ex voluntate. g̃ exterior nihil addit. Et ꝓbat etiā ꝑ ſcd̄m argumentū aūctoritatis ex fine. ſz vbi eſt vnū tm̄ ibi nulla eſt additio. igitur cē. Et poſſet ſic argui extra lr̄am. ſuper bonitatem vel maliciā interioꝝ actꝰ ex eo totalr̄. z nullo mō ab exteriori dependentē exterior nihil addit (ſ. ſm ſe) ſz hmōi bonitas q̄ eſt ex fine totalr̄ eſt a volūtate. igit cē. ¶ Et nota circa hāc ptē q̄ D. h̄ dr̄ actū exteriorē nō addere bonitati interioris quā hꝫ ex fine. in. ij. āt diſ. xl. ar. iij. dicit q̄ nō addit ſup bonitatē quā interior ſm ſe hꝫ (ſcz ſm̄ q̄ volū

tas ē dña ſuoꝝ actuū z literalr̄ z ex amore vul⁹) ſz redūdat in idē. qz volūtas nō vult literalr̄ niſi ex voluntōe finis. z g̃ bonitas volūtatis ex fine includit bonitatē volūtatis. ꝑ ut libere z ex amore aliq̄d vult. ¶ Nota aūt q̄ huic bonitati actus volūtatis rñdet ꝑmū cēntiale. q̄re ſeq̄t q̄ actꝰ exterior nihil addat ad ꝑmū cēntiale actu interiori eēntialiter exiſtente. Dico āt eēntialiter exiſtēte ſm intēſionē vel remiſſionē (i. duratōem) z ſm̄ vnitatē vel pluralitatē. z hꝫ notat ſcōa ps ꝺcl̄onis q̄ eſt modificatio ꝑme ꝓpis quā D. ꝓnr̄ exponit z declarat triplr̄. qz videl̄z eēto actꝰ exterior nō addat bonitati actus interioris q̄ eſt extꝰ ex fine z ſm ſe rōne ſui. tm̄ ꝑ addere ingētū actū interiorē facit ſm ſe meliorē. hꝫ cīm ꝓtingit triplr̄. vt clare in lr̄a. ¶ Et nota q̄ oib⁹ iſtis tribus modis actus exterior facit ad meritū cēntiale. ꝓmo q̄dem mō. qz facit idē mereri pluribus modis. aliꝰ āt modis ꝑfectius tertio facit maiꝰ ꝑmū cēntiale in bonis. vl̄ maiorē penā cēntialē. q̄ cīm facit intēſiori volūtate informata charitate maiꝰ ꝑmū meretꝝ. D. aūt in ſcdo cū dicit tm̄ ꝑmū meret̄ q̄ facit vnū actū ꝑfectum ſi faceret multos volūtate eēliter ꝑfecta manente. intelligit q̄ equale meretur. ſz nō tot modis. vide de hac materia etiā doc. ſan. de malo materia ij. q. ij. ad octauū. z in Capo. ſuꝑ ad tertiū cōtra ſecūdā ꝺcl̄onem. qz ptz ex his q̄ ſi q̄s haberet volūtatē eque ꝑfectā ītenſiue z extenſiue ſine martyrio. ſicut cū martyrio mereret̄ equale ꝑmū eſſentiale. ſ. gaudiū de deo qđ reſpondet charitati dei. ſecus de ꝑmio accidētali. vt patebit. Deinde cū dicit

¶ Si āt loq̄mur de bonitate actꝰ exterioꝝ quā hꝫ ſm materiā z debitas circūſtātias. ſic ꝓpr̄ ad volūtatē vt terminꝰ z finis. z hꝫ mō addit ad bonitatem vel maliciā volūtatis. qz oīs inclinatio vel motꝰ ꝑficit in hꝫ q̄ ꝓſequit finē vel attingit terminū. ¶ Rñdet ītrta aliud mēbꝝ diſtinctōis ꝓſiderādo vt delicet bonitatē actus exteriorꝭ quā hꝫ ex ſe ex ꝓpio obiecto in ꝓpatōe ad rōnē. z qz volūtas ad actū exteriorem ſe triplr̄ hꝫ. vno mō qz eſt ꝑfecte inclinata in ipm̄ z facit ipſum. Scd̄o nō eſt ꝑfecte inclinata z nō facit cū tñ adeſt facultas. Tertio eſt ꝑfecte inclinata z libenter faceret ſz impoſſibilitas obſtat. z de oib⁹ iſtꝫ ꝑtual̄r D. rñdet ſcd̄a cōclusione z eius declaratōe. z ꝑmo ponit z ꝓbat ipam cōclusionē. ſcd̄o ꝓfirmat q̄dam corollario. ibi. Uñ nō ē cē. Cōcl̄o eſt. ſi loq̄mur de bonitate actꝰ exteriorꝭ quā hꝫ ter ſm materiā z debitas circūſtātias hoc mō addit ad bonitatē vel maliciā voluntatis. Probat. oīs inclinatio vel motus ꝑficit in hꝫ q̄ ꝓſeq̄t finē vel attingit terminū. ſz actus exterior ꝓſideratus ſm bonitatē quā hꝫ ex materia hꝫ ſe vt terminꝰ z finis. g̃ cē. Dicit̄ z minor nore

¶ Et nota q̄ actꝰ exterior exercit̄ addit ad bonitatē. vl̄ maliciā accidentalē meritoriā ꝑmij accīdentalis. vñ martir ītēſiue extenſiue ꝑfect̄ victoriā de aduerſarijs fidei hꝫ. z ex hmōi meret̄ aureolā. Silr̄ ex hꝫ q̄ aliqs in exteriorē actū frequēter exit magꝭ abilitat̄ ad bonū. Silr̄ ꝑ actū exteriorꝭ magꝭ punit̄. q̄ꝫ ꝑ volūtatē tm̄. z ita adūgit in ſatisfactionē. z ſilr̄ in oib⁹ aliis addit q̄ ꝓſequit̄ bonitatē actꝰ ſm̄ q̄ exercit̄ cē. Silr̄ q̄ nō ſolū vult dare. ſz etiā dedit. ꝓpter ſed gaudebit nō ſolū qz voluit dare. ſz qz dedit. z de oib⁹ bonis. q̄ ex illa datōe ꝓuenerūt. ꝑtz q̄ g̃ ſi ſit eēliter actꝰ interioris z tū hꝫ exercit̄ actꝰ exterior tūc addit in bonitate meritoria ꝑmij accīdentalis. nec tñ oz. q̄ actus interior ſit actu ſit cū actu exteriori. ſz ſufficit q̄ ꝑtual̄r z in ꝓncipio actualiter. Deinde ibi.

Ad ḋd cōtra. Ad q̄d cōtra. rior actꝰ vadleat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ūñ nō est pfecta volūtas nisi sit talis q̄ oportunitate data operet. Si ꝯo possibilitas deest volūtate existēte pfecta vt operaret si posset. defectꝰ pfectionis q̄ est ex actu exteriori ē simplr inuolūtariū. Inuolūtariū āt sicut nō meret penam vel p̄miū in operādo bonū aut malū. ita nō tollit aliq̄d de p̄mio vel de pena si hō inuolūtarie simplr ꝛ efficiat ad faciendū bonū vel malū.

¶ Subiūgit q̄ dā corollariū p q̄ ꝓfirmat ꝛ declarat p dictā ꝛclonē .l. nō est pfecta volūtas nisi sit talis q̄ opportunitate data operet. ex q̄ habet ꝓpo. q̄ actꝰ exterior requirit ad bonitatē volūtatis ꝓplētā. ꝛ p ꝓns ſequit ſcō. q̄ eius absentia habita oportunitate arguit volūtatē minꝰ meritoriā etiā p̄miꝰ essentialis. ꝛ ita actꝰ exterior elicitꝰ est ſaltē signū bonitatis actꝰ interioris. vñ D. in ſcō ſup̄ ad ſextū. volūtas tēdit in actū exteriorē sicut in obiectū. Ūñ si assit facultas operandi nō posset ee voluntas pfecta nisi operaret. ꝛ ideo nō est ſuperfluum facere. q̄ ſine actōe nec ipa volūtas bona esset. preterea actꝰ exterior in p̄cepto cadit. et iterꝫ ad p̄miū accītale ꝓfert. hec ille. Ex q̄bꝰ ꝓz ꝓfirmatio ꝛclonis. ꝛ ꝓz q̄ actꝰ exterior addit p modū signi et argumētū (ꝛ id ſine q̄ nō) ad bonitatē etiā cēntialē. Declarat ārD. illud corollariū ꝛ modificat tali assumpto Uolūtate existēte pfecta si actꝰ exterior desit. nihil minuit de p̄mio vel pena. q̄ ꝛc. Assumptū. pbat. q̄ deficeꝰ talis pfectionis actꝰ exterioris est simplr inuolūtariū. ſz inuolūtariū nō meret penā vel p̄miū in opando bonū vl malū. q̄ etiā nō tollit aliq̄d de p̄mio vel pena cēntiali. nā actu interiori existente ꝓplero de tali nihil tollit p absentiā actꝰ exterioris. secus de accidētali p̄mio vel pena. vñ sicut actꝰ exterioꝝ positꝰ nihil addit sup̄ bonitate essentialis p̄miꝰ meritoria actu volūtatꝭ ꝓplero existente (vt dicebat p̄ma ꝓs p̄me ꝛclonis) sic stante ejuꝰ pfectōe ꝓpleta. tūc absentia exterioris nihil diminuit ꝛc. Alia multa potes videre in solutionibus Cap̄oli supra.

☞ Argumentū in ꝯrariū est cōfirmatiuū secūde cōclusiōi responsiue.

¶ Ad p̄mū ergo dōm. q̄ Chrysostimꝰ loq̄t q̄n volūtas hois est ꝓsummata ꝛ nō cessatur ab actu nisi propter impotētiā faciendi

¶ Ad maiorē Uolūtas ꝛc. Uer bona ꝛ pfecta que nō dimittit actū exteriorē nisi ꝓpter ipossibilitatē. ſz volūtas q̄ nō facit op̄ q̄d posset ꝛ deberet. Negat q̄ ista remuneret a deo. sicut cū opere etiā q̄ ad p̄miū essentiale. Ūñ subdit Chrysostimꝰ. Opa āt ſtꝫ testimonia volūtatꝭ. et ḡ nisi assint opa q̄n p̄nt adesse nō est pfecta volūtas. Ultra nō q̄rit opa ꝓpter se Uer. q̄rit n̄ opa vt fiāt volūtarie ꝓpter deū dū pt volūtas facere. Ultra. ſz ꝓpter alios nō n̄. sed etiā ꝓpter hoiem faciēte ꝛc. Ūñ D. in .ij. n̄ dicit ad sīlem auctoritatē Bernardi que dr Bona voluntas ſufficit ad meritū. sed bona actio requirit ad exēplū. dicuꝫ (inq̄t Bernardi) intelligiē q̄n facultas operandi deest volūtate pfecta existente. ꝛ loq̄t n̄ q̄tū ad essentiale p̄miuꝫ et nō q̄tū ad accidentale. hec ille. sic in ꝓposito.

¶ Ad ſcōm dōm. q̄ rō illa ꝓcedit de bonitate actus exterioris quā hz a bonitate finis. ſz bonitas actus exterioris quā hz ex materia ꝛ circūſtantijs est alia a bonitate volūtatis q̄ est ex fine. nō āt alia a bonitate volūtatis quā hz ex ipo actu volito. ſz ꝓparatur ad ipam vt rō ꝛ cā eius. sicut ſupra dictū est. Et p hoc etiā pz ſolō ad tertiū. B.4

¶ Maior ꝓa. vna est q̄ ſumit ex pte finis ſz p̄ter illaꝫ hz actꝰ exterior bonitatē ex pte obiecti quā volūtas non cōſequit actu nisi faciat etiā actū exteriorē. Minor ꝓa de augmēto ꝓpter dicto. vide 2ª2ᵉ. q. xxiij. ar. v. Fit cū etiā ſm intensionē ꝛ ſm extēſionē p̄ſertim augmētū bonitatꝭ volūtatis. Cōcludit ḡ. q̄ nō addat ex pte finis cū q̄ ſtat q̄ addit ex pte materie. ꝛ bonitatē meritoriā p̄miꝰ accidēt talis. ¶ Nota ex hac ſolone. q̄ actus volūtatis hz duplicē ptialē bonitatē. vnā ex fine q̄ est rō volendi. Aliā ex actu exteriori volito ſm q̄d accipiēs ꝛ hz ſe in rone obiecti volūtatis. sed n̄ actus vt exercitꝰ addit bonitatē accītalē p̄miꝰ meritorij. vt dictū ē. q̄ bonitas q̄ ē respectu actꝰ exterioris vt est apprehēsus nō est ꝓpleta nisi exerceat

Ad tertiū. minor ꝓa de bonitate q̄ est ex fine. tota derivat a volūtate. sed nō tota simplr. imo cōtra depēdet etiā aliq̄ bonitas volūtatꝭ ab actu exteriori sine q̄ volita et facto volūtas nō est bona ꝛ illā addit actꝰ exterior.

¶ Utr euentus ſequēs aliq̄d addat de bonitate vel malicia ad actū exteriorē.

AD q̄ntū sic, ꝓceditur. Uidet q̄ euētus ſeq̄ns addat ad bonitatē vel malicia actꝰ. Effectus em̄ virtute peꝛiſtit in cā. ſz euētus cōſequit actus sicut effectus causas. ḡ ꝓtute peꝛiſtit in actib. ſz vnūq̄q̄z ſm ſuā ꝓtutē iudicat bonū vel malū. nā ꝓtus est q̄ bonū facit habentē. vt dr in .ij. ethi. ḡ euētus addit ad bonitatē vel malicia actus. ¶ Ꝑ. bona q̄ faciūt auditores sunt effectꝰ q̄dā ſequētes ex p̄dicatōe doctoris sed hmōi bona redūdāt ad meritū p̄dicatoꝝ. vt ptz p id q̄d dr phi. q̄rto fratres mei charissimi ꝛ desideratissimi gaudiū meū ꝛ corona mea. ḡ euētus ſequēs addit ad bonitatē vel malicia actꝰ. ¶ Ꝑ. pena nō addit nisi crescente culpa. vñ dr Deut. xxv. Pro mēsura peccati erit ꝛ plagaꝝ modus sed ex euētu ſequēte addit ad penā. dicit em̄ ezo. xxi. q̄ si bos fuerit cornupeta ab heri et nudiusterti ꝛ ꝓtestati sunt dōm eiꝰ. nec recluſit eū. occideritq̄z virū aut mulierē. ꝛ bos lapidibꝰ obruet ꝛ dōm illius occidāt. non aūt occideret si bos nō occidiſſet hoiem etiā nō recluſus. ḡ euētus ſeq̄ns addit ad bonitatē vel malicia actus. ¶ Ꝑ. si aliquis ingerat cauſam mortis p̄cutiēdo vel ſmiam dando et moꝛs nō ſequat. nō ꝓtrahit irregularitas. ꝓtraheretur aūt si moꝛs ſequeret. ergo euētus ſequēs addit ad bonitatē vel malicia actꝰ. ¶ Sed ꝯra. euentus ſequēs nō facit actū malū q̄ erat bonus. nec bonū q̄ erat malus. puta si aliq̄s det elemoſynā pauperi q̄ ille abutat ad peccatū. nihil deperit ei q̄ elemoſyna facit. ꝛ ſiliter si aliq̄s paticter ferat iniuria ſibi factā. nō ꝓpter hoc exculat ille q̄ fecit. ḡ euētus ſequēs nō addit ad bonitatē vel malicia actus.

¶ Hic determinat de bonitate vel malicia actus exterioris p ꝓparōem ad effectum eius. an videlicet effectꝰ ſequens augeat bonitatē vel malicia actus exterioris et ex cōſequēti etiā interioris q̄ habet talem actum p obiectum.

¶ Rūdeo dōm. q̄ euētus ſequēs aut est p̄cogitatꝰ. manifeſtū ē q̄ addit ad bonitatē vel malicia. cū em̄ aliās cogitās q̄ ex ope ſuo multa mala p̄nt ſeq. nec ꝓpter h̄ dimittit. ex h̄ apparet volūtas eiꝰ esse magis inordinata.

Lōdo ꝓma ¶ D. p quandā diſtinctōem ꝛ ſub diſtinctōem notat triplicē itellectū q̄ſiti ꝛ ſic rūdet ꝓformiter triby ꝛclonibꝰ ſcōa ibi. Si āt ꝛc. tertia ibi. Si ꝯo ꝛc. Dicit ḡ. q̄ euētus et effectꝰ ſeq̄ns p̄t ſe duplr hꝫe ad actōem. q̄z aut p̄cogitatus. aut nō. Si nō vl p ſe ſeq̄t ex tali actu vl p accīs Prima ḡ ꝛclo iuxta p̄mū itellectū. q̄n euentus est p̄cogitatꝰ. tūc addit ad bonitatē vel malicia. Probat. illud addit ad malicia actus q̄ facit volūtatē magꝭ cē inordinatā. ſed euētus ſequēs ad actū p̄cogitatꝰ arguit volūtatē magis esse inordinatā. ḡ ꝛc. Maior patuit ex ar. p̄ce. Minor pbat in ſra. ꝛ est fundamētū. q̄z actꝰ cū euētu q̄ p̄cogitatꝰ ē obiectū magꝭ diſcōuenies in malis vel ꝓueniēs in bonis. mō actꝰ q̄ ē peiꝛis obiecti ē peiꝛ ꝛ q̄ melioꝝ melioꝛ. ꝛ ḡ actꝰ malꝰ cū malo effectu ē peiꝛ. ꝛ cū bono melioꝛ. Ut. d. san. videt arguere a poſteriori (.ſ. q̄ ille actꝰ est peiꝛ) q̄z ꝓcedit a volūtate magꝭ inordiata. ſz iſta volūtas ē io inordiata. q̄z actꝰ cū effectu malo ſequēti est obiecū inordinatius in esse apprehēſo p ꝓparōem ad rōnem rectam ꝛc. Cōſequenter cū dicit.

¶ Si aūt euētus ſeq̄ns nō sit p̄cogitatꝰ. tūc diſtinguēdū ē. q̄z ſi p ſe ſeq̄t ex tali actu ꝛ vt in pluribꝰ ſm h euētus ſequēs addit ad bonitatē vel maliciaꝫ actꝰ. manifeſtū est em̄ meliorem actum esse ex ſuo genere ex quo p̄nt plura bona ſeq. ꝛ peiꝛē ex quo nata ſunt plura mala ſequi.

¶ Rūdet iuxta ſecūdū itellectū q̄ſiti tali ꝛclone ſcōa. Si effectꝰ ſeq̄ns nō p̄cogitatꝰ. tm̄ p ſe ſeq̄ns. ꝛ vt in pluribus ex tali actu. tūc addit ad bonitatē vel malicia. Probat. ille euētꝰ addit ad bonitatē q̄ inſtituit meliꝰ obiectuꝫ vel q̄ facit actū meliorē ex gñe. ſz euētꝰ vel effectꝰ p ſe ꝓns est hmōi. igit. Maior nota ex ſup̄ dictis. Minor pbat. q̄z manifeſtū ē meliorē actū ee ex gñe. ex q̄ p̄nt plura bona ſeq. Et posset pbari ex q̄ dā verbo q̄d hz d. san. in de malo marc. p. q. ij. ad xvᵐ. de iſta materia. q̄z ille effectꝰ vel euētus addit ad bonitatē vl malicia q̄ ē de intētiō agēti (.ſ. ꝑtualr ꝛ in ſua cā) ſz iſte ē hmōi ꝛc. Ūñ pz q̄ q̄ ſe ineꝛtiat. q̄z vult mala q̄ ex ebrietate ſequūt. iō ebrietas ꝓtinet grauitatē peccatoꝝ. cozā deo. q̄ ex ebrietate vt in pluribus ſequūt. Et ſz cozā hoibꝰ nō puntat. p ill q̄. pbabilr ſolēt ſeq ſi nō ſeq̄nt. tm̄ p eis apud iudiciū diuinū nō videt penā cēntialē effugere. de his infra. q. lxxvi. ar. iij. ad q̄rti. Probatur etiaꝫ iſta ꝛclo p tria argumēta añ ꝯrariū et ibi h̄nt exempla. Deinde ibi.

¶ Si vero p accīs ꝛ vt in pluribꝰ. tūc euētus ſequēs nō addit ad bonitatē vel ad malicia actus. non em̄ dat iudiciū de re aliqua ſm illud q̄d est per accīs. sed ſolū ſm illud q̄d est p ſe.

Lōdo .ij. ¶ Subiūgit tertiā ꝛclonē q̄ ad p̄mū itellectū q̄ſiti taliter. Euētꝰ ſeq̄ns p accīs ꝛ in pluribꝰ nō addit ad bonitatē vel malicia. Probat. q̄z iudiciū de re aliq̄ nō dat ſm id q̄d est p accīs. ſz ſm illud q̄d ē p ſe. ſz talꝭ effectꝰ ſeq̄t p accīs. ꝛ vt i pluribꝰ ꝛ ꝓter intētoꝝ. igit ex tali effectu nō ē dicēdꝰ actꝰ nec bonꝰ nec malꝰ. de dictꝭ circa illā tertiā ꝛclonē. vide infra. q. lxxiij. ar. viij. ad p̄m. ꝛ de toto h arti

☞ Argumentū in ꝯrariū. pbat tertiā ꝛclonē rūſiuam.

¶ Ad p̄mū ḡ dōm. q̄ virtus cause estimat ſm effectus p ſe. nō aūt ſm effectus p accīs.

¶ Maior ꝓa de effectu p ſe ꝛ vt in pluribꝰ. Ad minoꝝ rō. ſz nō q̄libet euētꝰ ſeq̄t actū p ſe. ſz aliq̄s p accīs. Ultra ad ſubſumptā. ꝓa ē. q̄z p̄t hꝫe ꝓplemētū ponē opandi ꝛ hīs talē ponāꝫ ꝓpleta ē bonū. ſz nō iudicat talꝭ ponā nisi ſm effectꝰ de p ſe ꝓcōs ꝛc. Negat ḡ ꝛnā. q̄z nō q̄libet effectꝰ ꝓtinet de p ſe in actu exteriori. ſz aliq̄s p accīs ꝛ tales nō addūt de varia acceptiōe ꝓtutis. habes in de ꝓtutibꝰ in cōl. q. p. ar. p̄mo.

¶ Ad ſcōm dōm. q̄ bona q̄ auditores faciūt ꝓ ſequūt ex p̄dicatōe doctoꝝ sic effectꝰ p ſe. vñ redūdat ad p̄miū p̄dicatoris ꝛ peipue q̄n ſunt p̄intenta.

¶ Maior ꝓa. ſunt effectꝰ ſz p ſe. etiā si actu nō cogiteꝫ tm̄ nati ſunt ſeq. ꝛ p ꝓns h̄ūntur tāq̄ intēti. q̄z q̄n aliq̄d ſeq̄t p ſe ad actū habet tāq̄ intētū (ſaltē i ſua cā) sicut ad delectatōez iordinatā ſeq̄t offenſa. ꝛ auerſio a deo de q̄ aliq̄n aliq̄s nō cogitat. habet tm̄ tāq̄ volūtaria. Minor ꝓa. ſz negat ꝓna vlter. q̄ q̄libet sed vt dr ſecūda ꝛclo.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ euētus ille ꝓ q̄ illi pena inflīgenda mādat ꝛ p ſe ſeq̄tur ex tali cā. ꝛ iterꝫ ponit vt p̄cogitatus. ꝛ ideo ipunat ad penam.

Ad minorē ex euētu p ſe ſeq̄nte addit ad penā. ꝛ p ꝓsequens ad malicia. ꝛ de tali ꝓcedit minor. ꝛ ꝓsequens.

¶ Ad quartū dōm. q̄ rō illa ꝓcederet ſi irregularitas ſequeret culpā. non aūt ſequitur culpā. ſed factū ꝓpter aliquē defectū ſacramenti.

¶ Ad ſcōs ꝓcedo. ſz nego ꝓnam gra formē ꝛ vltr. q̄z etiaꝫ ſi acederet irregularitas. nō ꝓterea adderet malicia. q̄z nō ſeq̄t malicia actꝰ. ſz factū. Ūñ ſi iudex meritorie faciat occidi aliquē ē irregularis ꝛ tm̄ nō peccat. ꝛ ḡ p h nō. pbat q̄ addat i malicia p effectū. q̄z addit irregularitas. De h hz d. san. etiā in .iij. dis. xxv. q. ij. q. ij. ad 2ᵐ. q̄z irregularitas ē ineptitudo ad ſacramētū eucharistie ministrā duꝫ ad q̄ ſoia ſacramēta ordināt q̄ est ſacramentū pacis et vnionis. ꝛ q̄z ministri dñi ꝓformari Chriſto q̄ occiſus est nō q̄ occidit. iō ꝓtrahit ex occaſione etiā iuſta irregularitas. de h etiā in ſcōa ſcōe. q. xl. ar. ij. et. q. lx. ar. iij. et. vij. ad 3ᵐ. vide ꝛ Cap̄. i. ij. dis. xlij. ad 3ᵐ. ꝓ ſecūdā ꝛclonē.

¶ Utr idē actꝰ exterior possit esse bonꝰ ꝛ malus.

AD ſextum sic, ꝓceditur. Uidet q̄ vnus actus possit esse bonus ꝛ malus. Motus em̄ est vnus q̄ est ꝛtinuus. vt dr in q̄nto phy. ſz vnus motꝰ ꝛtinuus p̄t esse bonus ꝛ malus. puta si aliq̄s ꝛtinue ad ecclesiā vadens. p̄mo q̄dē intēdat inanē gloriā postea intēdat deo ſeruire. ḡ vnus actꝰ p̄t esse bonꝰ ꝛ malus. ¶ Ꝑ. ſm phm in .iij. phy. actio ꝛ paſſio ſunt vnus actus. sed p̄t ee paſſio bona sicut chriſti. ꝛ actio mala sicut iudeoꝝ. ḡ vnus actus p̄t esse bonus ꝛ malus. ¶ Ꝑ. cū ſeruus ſit q̄ſi inſtrumentū dñi actio ſerui est actio dñi sicut actio iuſtrumēti ē actio artificis. ſz p̄t ꝛtingere q̄ actio ſerui ꝓcedat ex bona volūtate dñi. ꝛ sic sit bona. ꝛ ex volūtate mala ſerui. ꝛ sic sit mala. ḡ idē

Universidad de Deusto
Biblioteca

actus ꝑt esse bonꝰ ⁊ malus. ¶ Sz ⁊tra. cõtraria nõ ꝑñt esse in eodem. ſz bonũ ⁊ malũ sunt ⁊traria. ergo vnus actus nõ ꝑt esse bonus ⁊ malus.

¶ Hic D. circa dicta mouet qꝺ dã dubiũ. an vnꝰ actꝰ possit eẽ bonꝰ ⁊ malus. ⁊ iuxta intẽtũ huiꝰ qstionis itelligit istud dubiũ de actu exteriori. Verſak em intẽtũ huiꝰ quæstiõis circa bonitatẽ actꝰ exteriꝛis. ⁊ D. etiã rñdẽdo innuit se loqꝺ de actu exteriori. ſicut et in .ij. diſ. xl. ar. iij. in coꝛ. vbi mouet idẽ dubiũ ⁊ determinando loqꝺ de actib⁹ imperatis a volũtate et exterioꝛib⁹.

¶ Rñdeo dꝺz q nihil phibet aliqꝺ eẽ vnũ fm q est in vno genere. ⁊ esse multiplex fm q refertur ad aliꝺ genꝰ. ſic ſupficies ⁊tinua ẽ vna fm q ⁊ſideraſ in gne q̃titatꝭ tñ ẽ multiplex fm q referſ ad genꝰ colozꝭ ſi ptim sit alba ⁊ ptiz nigra. ⁊ fm ꝟ nihil phibet aliquẽ actũ eẽ vnũ fm q referſ ad genꝰ nature. q̃ tñ nõ ẽ vnꝰ fm q referſ ad genꝰ moꝛis sicut ecõuerſo vt dictũ ẽ. Ambulatio em ⁊tinua ẽ vnꝰ actꝰ fm genus nature. ꝑt tñ ⁊tingere q̃sint plures fm genꝰ mozꝭ. ſi mutet ſ abulatꝭ volũtas q̃ ẽ ꝓncipiũ actuũ moꝛaliũ.

Ar. ij.

Cõcło ꝑam

¶ D. ꝓmo deducit vnã ꝛcłonẽ ꝑambulareẽ fundamẽtalẽ. ſcꝺo ex ea infert rñſiuã. ibi. Si g̃ ⁊c. Cõcło ꝑambularis est iſta. Nihil phibet aliquẽ actũ eẽ vnũ fm q refertur ad genꝰ nature. q̃ tñ nõ est vnꝰ fm q referſ ad genꝰ moris. Probak p legem ſubalternaz. nihil phibet aliqꝺ esse vnũ fm q est in vno gne ⁊ esse multiplex fm q referſ ad aliꝺ genꝰ. g̃ ſeqꝭ ꝛcło. Tenet ꝛña ab vſi ad ꝑticulareẽ vel in diffinitã. Añs declarak i naꝛali exẽplo de ſupficie q̃ est vna in gne q̃titatis ⁊ multiplex in gne q̃litatis. g̃ etiã ꝑt eẽ vna actio in gne nature ⁊ multiplex in gne moꝛꝭ. Et declaraſ ꝛcło exẽplariter de ambulatiõe. ⁊ patuit huiꝰ exẽpli declaratio ſupra. q. ꝓ. ar. iij. ad tertiũ. Tũc ibi.

¶ Si g̃ accipiaſ vnus actus ꝑt est in gne moꝛis ipossibile est q sit bonꝰ ⁊ malus bonitate ⁊ malicia moꝛali. si tñ sit vnus vnitate nature. ⁊ nõ vnitate moꝛis ꝑt esse bonus ⁊ malus.

¶ Infert ex ꝓdicto fundamẽto ꝛcłonẽ rñſiuã talẽ. Si accipiaſ ẽ. vt in lra. p totũ (⁊ vult ꝛcło q ipossibile est q

Cõcło rñſi.

vnus actꝰ vnitate moꝛali sit bonꝰ ⁊ malus moꝛaliter. ſz vnꝰ actꝰ vnitate nature ꝑt eẽ bonꝰ ⁊ malus moꝛaliter) Prima ps pbaſ. argumẽto in .iij. ⁊ etiã extra lram sic. ipossibile est q diſtinctio ſpecifica ſter cũ vnitate nũerali ſibi cozrñdente in eodẽ gne. ſz bonũ ⁊ malũ moꝛale diſtinguunt ſpecie moꝛis. vt patuit ſup. g̃ nõ ꝑt ſtare cũ vnitate nũerali in eẽ moꝛis. Maioꝛ nota. qꝛ diſtinctio maioꝛ p̃ceꝺit minoꝛẽ. Scꝺa ps ꝛcłonis ꝓz ex ꝛcłone fundamẽtali ⁊ ſua declaratõe de ãbulatõe. Et ꝑbaſ ꝑ argumẽta añ .iij. ¶ Nota ãt circa iſtã scꝺam ꝑtẽ q nõ est difficultas q̃n vnꝰ ⁊ idẽ actus exterioꝛ possit eẽ bonꝰ ⁊ malus fm q subest diuerſis intẽtionib⁹ ciuſdẽ agẽtis vel. put a diuerſis agẽtib⁹ ꝓcedit. Siſr ãq̃ ſi actꝰ exterioꝛ capiaſ extense ꝓ oi actu alteriꝰ poñe a volũtate. put actꝰ itellectꝰ ꝑt dici exterioꝛ. nec

An idẽ actꝰ volũtatꝭ posſit esse bonꝰ et malus.

sic est difficultas q̃n vnꝰ ⁊ idẽ fm vnitatẽ naturalẽ possit esse bonꝰ ⁊ malꝰ etiã in eodẽ agente inq̃tũ ſubſtat diuerſis intẽtõib⁹ vel vt est volitꝰ diuerſis volũtatib⁹ diuerſoꝝ. Et de iſtis actib⁹ videt D. loq in iſta ꝛcłone in ſcꝺa ꝑte. ſed ẽ difficultas de actu volũtatꝭ an ille idẽ nũero fm eẽ nature possit esse bonꝰ ⁊ malꝰ. ſic videt dicere Capolꝰ in ij. diſ. xl. in rñſione ad argumẽta ꝛ tertiã ꝛcłonẽ. vt patet intueri. Veruꝝ attẽtis. q. d. ſan. ꝺr in. ij diſ. eadẽ. ar. ꝓ. et ſuꝑ. q. xix. ar. ꝓ. et. ij. Videt q opteat dicere. qꝛ nõ possiꝭ idẽ actꝰ fm ſubam ⁊ abſolutũ esse bonꝰ ⁊ malꝰ. hz em in ſcꝺo. q bonũ ⁊ malũ ecto sint diꝛie accidẽtales actuũ ex⁹ terioꝝ in esse nature. nõ tñ actuũ volũtatis. vt ꝓz ibidez. ſupra ãt dixit. q nulla circũſtãtia ꝑt actũ volũtatis bonũ facere malũ. ſz tm obiectũ. vñ velle bonũ ſp est bonũ niſi p actꝰ tale velle ipediret aliud debitũ. Quare videt q volũtas bona ⁊ volũtas mala differãt ſpecie etiã nature nec sint idẽ actꝰ volũtatis. Secꝺ de actu exteriori poſſaꝝ exequẽtiũ vel itellectꝰ. vbi ſtãte vnitate actꝰ in esse nature ꝑt variari fm bonũ ⁊ malũ ꝑter variatiõem volũtatis. volũtatis ãt actꝰ nõ ꝑt esse bonꝰ ⁊ malꝰ niſi rõne obiecti. ⁊ si est aliꝺ bonũ erit aliꝰ actꝰ. Ad casum ãt ibidẽ poſitũ ex durãꝺo cũ aliqꝺ vult celebꝛare voluntare bona ⁊ ſupueſ nit iterdictũ illo ignoꝛãte q ⁊tinuat actũ volẽꝺi celebꝛare ꝺr. q si est ignoꝛãtia q̃ excuſat volũtas manet bona. ſi ãt nõ ẽ ignoꝛãtia excuſans. tũc ꝺr q ẽ alia volũtas iterꝓ tariua sicut ⁊ aliud dictame ꝓtuale fm q vult celebꝛare tpe iterꝺicto. ⁊ tũc talis volũtas ꝟ malũ obiectũ ⁊ mala. ⁊ alia a volũtate q̃ voluit celebꝛare extra tꝑs iterꝺictꝰ Hec videt q ⁊tinuatio illiꝰ velle q̃ est aliq̃ circũſtãtia poſ sit actũ volũtatis facere malũ. qꝛ fm D. ſuꝑ ꝺato q volũtas sit boni nulla circũſtãtia ꝑt ipam facere mala. niſi qꝛ ipedit volũtatẽ aliã tũc ꝑceptã. qꝺ nõ ẽ in ꝓpoſito. poſſet em q̃s etiã tpe iterꝺicti velle celebꝛare abſq̃ peccato ſz nõ ꝓ tpe iterꝺicti. Oꝛ g̃ velle sit malũ. ẽ qꝛ ẽ velle celebꝛare tpe iterꝺicti qꝺ nõ ẽ ꝑꝰ velle ſz aliꝺ. q̃re nõ videt q idem actꝰ voluntatis etiã fm naturã possit esse bonꝰ ⁊ malus.

Argumẽtũ in cõtrariũ

Est ꝓ ꝓma ꝓte ꝛcłonis rñſi. Et cuius alia ꝓbẽr ſecundã ꝑtẽ eiuſꝺ ꝛcłonis tñ ꝓ maioꝛi explicatõe D. rñdet ad ea.

¶ Ad ꝓmũ g̃ ꝺõm. q ille motus ⁊tinuus q̃ ꝓceꝺit ex diuerſa intẽtione. ſz sit vnus vnitate nature. nõ est tñ vnus vnitate moꝛis.

¶ Ad maioꝛẽ est vnꝰ motꝰ ⁊tinuꝰ vnitate nature ꝟ si mutet ſup eo volũtas ꝑt eẽ multiplex in eẽ moꝛis. g̃ vnꝰ actus. Et ꝓ. vnitate nature. ſ. nũerali ꝑt esse bonꝰ ⁊ malꝰ sed nõ vnitate nũerali in esse moꝛis.

¶ Ad scꝺm dõm. q actio ⁊ paſſio pertinẽt ad genus moris inq̃tum habẽt rõnem volũtarij. ⁊ ideo fm q diuerſa voluntate dicunt voluntaria fm hoc sunt duo moꝛaliter ⁊ potest ex vna parte ineſſe bonum ⁊ ex alia malum.

¶ Ad maioꝛẽ sunt vnꝰ motꝰ vnitate nature ⁊ q̃ ad abſolutũ. ſz ꝑñt eẽ plura in esse moꝛis fm q a diuerſis volũtatib⁹ ꝓceꝺũt ⁊ in oꝛdine ad diuerſos fines Dinoꝛ vna in oꝛdine ad diuerſas volũtates. vt volũtas est ratio.

¶ Ad tertiũ dõm. q actus ſerui inq̃tum ꝓceꝺit ex voluntate ſeruꝝ nõ est actus dñi. ſed ſoluz inq̃tꝫ ꝓceꝺit ex mandato dñi. vñ ſic nõ facit ipm malum mala volũtas ſeruꝝ.

¶ Ad maioꝛẽ inſtrumẽtũ ſed aiarũ cuꝝ est ſeipm moꝛ uere ſub ꝓncipali agente. nõ ãũ est ſile de inſtrumẽtis artificiꝭ inaiatꝭ vt ꝓz infra. q. lxviij. ar. iij. ad ꝛm Minoꝛẽ ꝛcło do. ſz tũc ẽ alia actio moꝛaliꝛ. vt ꝓceꝺit a voluntate boni domini q̃ vt ꝓcoꝺit a ſeruo esto sit eadem naturaliter. ergo idẽ. Nec idẽꝓtate nũerali nature. ſz nõ moꝛis.

Articulus

¶ Circa hãc ſoluꝛõem nota aliũ casum. in q̃ eadem actio ꝑt videri bona ⁊ mala. Si q̃s videliz in peccõ moꝛtali exũs faciat ſuffragia. ꝓ exũte in purgatoꝛio. talis sibi nõ mereꝛ. tñ exũti in purgatoꝛio mereꝛ abſolutõem a pena. ¶ Ad ꝟ dicit aliq̃ q opus operãs nihil valeꝛ. ſz opꝰ operãtis. Sz qꝛ efficacia ſuffragioꝝ mẽſuraſ fm charitatẽ eiꝰ. p q̃ fiunt. qꝛ tãtuz valẽt vnicuiq̃ q̃tũ meruit. vt ſibi valeꝛet fm ꝛe. Auguſtinũ. Ideo ꝺr Doc. in ſcꝺo ſuꝑ ad q̃ntũ. q etiã ipa opatio ſine charitate facta valet ei. ꝓ q̃ fit ꝛtute charitatꝭ ei⁹ ⁊ nõ opantis. nec tñ ſeqꝭ q illa opatio sit ſimplr bona. ſz ẽ bona huic. ꝓ q̃ fit. Ex q̃ ꝓz q nõ ẽ eaꝫ dem opatio in eẽ moꝛis. vt ẽ ſimplr mala vt ſcz ẽ faciensꝫ et fm qꝺ bona. vt ẽ bona ei q eã iuſſit fieri ⁊ ẽ in charitaꝫ te. Sicut in ꝓposito huiꝰ arguméti. ſeruꝰ nõ bñ facit opꝰ qꝺ ẽ dño iubẽti bonũ ⁊ meritoꝛiũ. sic ſuffragiũ vt ẽ exũtis in charitate. vel vt ẽ eccle. valeꝛ ꝓ defuncto. vide de ꝟ ex intentõe loquentẽ Doc. ſanc. in q̃to. diſ. xlv. q. ij. ar. ſ. q̃sti. ij. ⁊ vtiſ ad ꝓpoſitũ exẽplo arguméti de ſeruo in pctõ exũte. faciẽte opꝰ miſeꝛie ex ꝓcepto dñi charitatẽ hñtis

¶ Queſtio. xxj. de ꝛſequẽtib⁹ hũanos actus ratione bonitatis vel malicie

Deinde ꝛſiderandũ ẽ de his q̃ ꝛſequunt actus hũanos rõne bonitatꝭ vl malicie. Et circa ꝟ q̃runt q̃tuoꝛ. Primo. vtꝛ actꝰ hũanus inq̃tũ ẽ bonꝰ vl malus habeat rõem rectitudinis vel pcti. Scꝺo. vtꝛ habeat rõem laudabil' vl culpabil'. Tertio. vtꝛ habeat rõem meriti vel demeriti. Quarto. vtꝛ habeat rõnem meriti vel demeriti apud deum

¶ Postq̃ actũ ẽ de bonitate ⁊ malicia actuũ hũanoꝝ. ꝟ ꝑtẽ agit de his q̃ ꝛſequũtur bonitatẽ vl maliciã in eis. Potest ãt actꝰ hũan⁹ tripliciter ꝛſideraꝛi. Uno⁹ inq̃tũ oꝛdinaꝫ ad finẽ. Alio⁹ inq̃tũ ẽ volũtariꝰ. Tertio⁹ in q̃tũ ẽ aliq̃ mõ ad alteruꝝ oꝛdinaꝫ fm q ꝟ rõnem iuſti. Rõne ꝓmi ꝛſeqꝭ ad bonitatẽ vl maliciã actꝰ hũani. recꝫ titudo ⁊ pctꝫ. Rõne ſcꝺi. laus ⁊ vituperiũ. Rõne tertij. meriti ⁊ demeriti. Scꝺm ꝟ pñs q̃stio diuiꝺit in tres ꝑtes. q̃ pceꝺũt fm tres ꝓmos articulos

¶ Utꝛ actus hũanus inq̃tũ ẽ bonus vel malus habeat rõnem rectitudinis vel peccati.

Ad ꝓmũ sic ꝓceꝺit. Videt q actꝰ hũanus inq̃tũ ẽ bonꝰ vl malꝰ nõ habeat rõem rectitudinis vl pcti. Peccata em̃ sunt monſtra in natura. vt ꝺr. ij. phy. mõſtra ãt nõ sunt actꝰ. ſz sunt q̃dã res generate ꝑter oꝛdinẽ naturę. ea ãt q̃ sunt fm artẽ ⁊ rõem imitanꝫ ea q̃ sunt fm naturã. vt ibidẽ ꝺr. g̃ actꝰ ex ꝟ q ẽ inoꝛdinatꝰ ⁊ malus nõ ꝟ rõem pcti. ¶ P. pctm̃ vt ꝺr in. ij. phy. accidit in natura ⁊ arte. cui nõ ꝓuenit ad finẽ intentũ a natura vl arte. ſz bonitas vl malicia actꝰ hũani maxime ꝛſistit in intentõe finis ⁊ eiꝰ ꝑsecutõe. g̃ videt q malicia actꝰ nõ inducat rõem pcti. ¶ P. si malicia actꝰ induceret rõem pcti. ſeq̃reꝫ q vbicuq̃ eẽt malũ ibi eẽt pctm̃. ꝟ ãt ẽ falſuz. nã pœna ſz habeat rõem mali. nõ tñ ꝟ rõem pcti. nõ g̃ ex ꝟ q aliꝗs actꝰ ẽ malꝰ ꝟ rõem pcti. ¶ Sz ⁊tra. bonitas actꝰ hũani. vt ſupꝝ onſum ẽ. ꝓncipaliꝛ ꝛpendet a lege eterna. ⁊ q ꝛ malicia eiꝰ in ꝟ ſiſtit q ꝛdiſcoꝛdat a lege eterna. ſz ꝟ facit rõem pcti. Dicit em̃ Augꝰ. xxj. ⁊tra Fauſtũ. q pctm̃ ẽ dictũ vl factũ vel' ꝛcupitũ ꝛ legẽ eternã. g̃ actꝰ hũanus ex ꝟ q ẽ malꝰ ꝟ rõem peccati

¶ Hic ꝓmo inqrit. an actus. qꝛ bonus sit rectus. et quia malus. sit peccatum.

¶ Rñdeo dõm. q malũ in plus ẽ q̃ pctm̃. sicut et bonũ in plus ẽ q̃ rectũ. q̃libet em̃ ꝓuatio boni in q̃cuq̃ ꝛſtituit rõem mali. ſz pctm̃ ꝓprie ꝛſiſtit in actu q̃ agit. ꝓpter finem aliquẽ cum nõ habeat ordinem ad finem illum.

¶ Doc. ꝓ declarat termios q̃ſiti. ſcꝺo deducit ꝛclusione relpõ. ibi. Jn hiſto ⁊c. Primũ expedit duaꝫ ꝛclusionũ declaratoꝝ. ſcꝺam ponit ibi. Debitꝰ ãt ⁊c. Primo declarat in cõi qꝺ rectũ ⁊ pctm̃ tali ꝛcłone. Malum in plus ẽ q̃ pctm̃. sicut ⁊ bonũ in plus ẽ q̃ rectũ. Probak ꝛcło ꝑtim q̃ ad ꝓmã ptẽ. q̃libet ꝓuatio (qꝛ ꝓprie ẽ debiti) boni. in q̃cuq̃ (ſcz siue in agẽte siue actõe) ſtituit rõez mali. ſz pctm̃ ꝓprie ꝛſiſtit ⁊c. vt in fine lre. g̃ hec ꝛcło ꝑa. Malꝰ nota. qꝛ malũ ꝺcat ꝓuatõem boni in gñali Dinoꝛ ꝓz ex rõe pcti. ex 2ꝰ phy. Uñ iſtã ptẽ clare exponit D. ſanc. in de Malo. marc. ij. ar ij. in coꝛ. vbi ꝺr. malũ. pctm̃ et culpa ſe hñt ad inuicẽ. vt ꝛmuni⁹ ⁊ minꝰ cõe. nã malũ cõmuniꝰ ẽ. in q̃cuq̃ em̃ siue i ſubiecto siue i actu sit ꝓuatio formę aut oꝛdinis. aut mẽſure debite. mali rõem hz. Sz pctm̃ ꝺr actꝰ debito oꝛdie. aut formꝫ siue mẽſura carens. Uñ ꝑt ꝺici q tibia currua sit mala tibia. nõ ꝑt tñ ꝺici q sit pctm̃. nisi forte eo mõ loquẽꝺi. q pctm̃ ꝺr effectus pcti. ſz ipa claudicatio pctm̃ ꝺr. q̃libet em̃ actꝰ inoꝛdinatꝰ ꝑt ꝺici pctm̃ vl' nature vl' artis vel moꝛis. Sz rõem culpe nõ hz pctm̃. nisi ex eo qꝺ ẽ voluntariũ. nulli em̃ ipurak ad culpã aliq̃s inoꝛdinatꝰ actꝰ. nisi ex eo q ẽ in eꝰ ꝑtẽ Et sic ꝓz q pctm̃ ẽ in plus q̃ culpa. ſz fm eoem vſuz loquẽꝺi apud theologos. ꝓ eo ꝺe sumanꝫ pctm̃ ⁊ culpa. hec ille. Ex qbꝰ ꝓz declaratio ꝓme ꝓtis ꝛcłonis. de q̃ etiã bñ loqꝭ Scotꝰ in ſcꝺo. diſ. xxxvij. vbi hz q pctm̃ ẽ coꝛrupꝫ tio rectitudinis in actu scꝺo. intelligẽdo de coꝛruptõe formaliter. Uide si placet de eadẽ materia Doc. ſanc. in de Malo. marc. ꝓ. q. v. et ꝓ. q. xlviij. ⁊c. ¶ Scꝺam ꝑtẽ D. relinq̃t notã. ⁊ patebit ex ſequentib⁹. qꝛ rectũ ꝓprie ꝺr de oꝛdinato ad finẽ. Bonũ ãt ꝺr ⁊ ꝓncipaliꝛ etiã de fine.

Scotꝰ ꝑcꝛdat

Conſequenter ibi

¶ Debitus ãt oꝛdo ad finẽ fm aliquã regulã mẽſuraſ. q̃ qꝺ regula in hiis q̃ fm naturã agũt est ipſa ꝛtus nature q̃ inclinat in talẽ finẽ. qñ g̃ actꝰ ꝑcedit a ꝛtute naturali fm naturaliter inclinatõem in finem. tũc ſeruaſ rectitudo in actu. qꝛ mediũ nõ exit ab extremis. ſ. actꝰ ab oꝛdie actiui ꝓncipij ad finẽ. qñ ãt a rectitudine tali actꝰ aliq̃s recedit. tũc ẽcidit rõ pcti.

¶ Exponit magꝫ ſpecialr qꝺ rectitudinis ⁊ pcti. talẽ ꝛcłone ſcꝺa. Uñ actꝰ ꝑcedit a ꝛtute naturali fm naturaliter inclinatõem in finẽ. tũc ſeruaſ rectitudo i actu. qñ ãt a tali rectitudie actꝰ aliq̃s recedit. tũc ẽcidit rõ pcti (ſcz in naturalib⁹) ꝑbaſ. pctm̃ ꝓprie ꝛſiſtit ⁊c. vt dicebat miꝰ noꝝ. ꝓma ꝛcłone. ſz debitꝰ oꝛdo fm aliquã regulã menſuraſ (ſubſumiſ) regula ãũ in his q̃ fm naturã agũt. est ipa ꝛtus q̃ inclinat in finẽ. g̃ ꝛcło ista ꝑa. Et ꝛfirmaſ ꝑa ps ꝛcłonis ex rõe recti. qꝛ tũc actꝰ nõ exit extrema. ſ. actꝰ nõ exit ab oꝛdie actiui ꝓncipij ad finẽ Ptz ex his q̃ rectũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

et pctm directe oponunt. Ptz etiã q pctm i gñali. vt ẽ in naturalib⁹ 7 artificialib⁹. nõ solũ ẽ p deuiatoem a fine, sz etiã a regla 7 magz a regla. vt pulchre declarat Doc. de Valo. q. ij. ar. p. in cor. patz g̃ qd termioz in q̃sito

q. xix.

¶ In his ꝓo q̃ agunt p volũtatẽ. regula ꝓma ẽ rõ hũana. regula ãt supma ẽ lex eterna. qn g̃ actus hois ꝓcedit in finẽ fm ordinẽ rõis 7 legz eterne. tũc act⁹ ẽ rect⁹. qn ãt ab hac rectitudine obliq̃t tunc dr pctm. Manifestũ ẽ ãt ex pmissis q̃ ois act⁹ volũtarius ẽ mal⁹ p hoc q̃ recedit ab ordine rois 7 legz eterne. et ois act⁹ bonus ꝓ cordat rõni 7 legi eterne. vñ sequitur q̃ act⁹ hũanus ex hoc q̃ ẽ bonus vel mal⁹ habeat rõnem rectitudinis vel peccati.

ꝓclo rñsiua.

¶ Hic Doc. mdet q̃sito exposito tali ꝓclone rñsiua. Act⁹ hũanus ex hoc q̃ ẽ bon⁹ vl mal⁹ hz rõem rectitudinis (scz bon⁹) vel pcti. s. mal⁹. Probat. qn act⁹ hois pcedit in finẽ fm ordinẽ rẽ. vt in lra. sz ois act⁹ volũtarius rẽ. g̃ ꝓclo ꝓa. Malor ꝓbat. qz in his q̃ agunt p volũtatem regula ꝓxima est rõ hũana. supma ãt lex eterna. g̃ maior vera. Tenet ꝓña ex secda ꝓclone declaratoria. qz act⁹ ẽ rectus. qz ẽ fm regulã i finẽ. p oppositũ de pctõ. minor ꝓbatur sup q. xix. ad longũ. Nota circa hãc ꝓclonẽ. qz dicebat in pncipio q̃stionis q hoc agẽdo erit de his q̃ sequũt bonitatẽ vl maliciã actuũ. Cõclusio ãt nõ dr. q rectitudo 7 pctm ꝓsequt bonũ 7 malũ. sz ex hoc q ẽ bon⁹ hz rõem rectitudis. 7 qz mal⁹ hz rõem pcti. Ex q̃ ꝓclone videt haberi idẽtitas magz pcti 7 mali. sicut recti 7 boni q̃ sequla. imo q̃tũ apparet ex ꝓbis Doc. in minore. 7 ex sup dictz. q magz accedit bonitas scḡt rectitudinẽ. 7 malũ mozis sequtur ipaz obliq̃tatẽ. nã cuiꝰ q̃ act⁹ ꝓformis ẽ regle. sequt q̃ sit bon⁹. 7 qz deuiat a regla 7 fine, tõ mal⁹. ¶ Dicit ad hoc q̃ nõ ẽ inconuenies. q̃ aliq̃ duo ipossent una rẽ. 7 tñ illa res sub uno accptu. sequt ad seipam sub alio. vt ptz de intellectu diuino 7 volũtate. q̃ dicit una rẽ. 7 tñ phus. xij. metaph. pbat deũ volentẽ. qz intelligit. Sicut ẽ de entevno bono rẽ. Et ẽ etiã duplex sequla. una in essendo ꝓtualr. alia in illatõe. ¶ Tũc ad ꝓpositũ dico. q bonitas 7 rectitudo ex una pte. 7 malũ 7 pctm ex alia pte. Nõ vident bonitas an ꝓ rectitu⁹. distingui realr. sz dicit cãdẽ ꝓformitatẽ. vl eãdẽ puatõz. Et ppter hoc dixit D. in ꝓclone. q qz act⁹ bon⁹ vl mal⁹ hz rõem rectitudis vl pcti. ad inuendã sz illã idẽtitatẽ. Sz si loq̃mur de sequla. q̃ effect⁹ suo mõ sequt cãm. tũc ipa bonitas sequt rectitudinẽ 7 ꝓformitatẽ ad regulã 7 finẽ. vt ꝓbat ex sup dictz in g. xviij. 7. xix. Sz si loq̃mur de sequla ilatiua. q̃ subiectũ sequt ad passionẽ. tũc rectitudo sequt ad bonitatẽ. 7 pctm ad malũ actõis hũane. Est ãt illa sequla ꝓceptibil nõ realr. qz vt dictũ ẽ. res sub uno ꝓcepto ẽ fundamẽtũ ꝓsupponit sibi ipi sub alio ꝓcepto. vt pz de ente et uno. nã ꝓcept⁹ vni⁹ ꝓsupponit ꝓcepto entis stãte vnitate rei. sz de hoc i metaphysica. ptz g̃ q ois ꝓna stare.

☞ Argumẽtũ in ꝓriũ confirmat sedaz prẽ ꝓclonis rñsi.

¶ Ad ꝓmũ g̃ dom. q mõstra dicunt ee pcta inqz tũ ꝓducta sunt in pcto in actu nature existẽte

¶ Ad maiorẽ. monstra dicũt pcta. eo mõ loquẽdi q̃ effect⁹ pcti dr pctm nõ ppter. sz qz sunt ꝓducta p actum q̃ natura pticularis deficit ab iclinatõe nature. sicut i ꝓpheris dr sept⁹ Portabit iniqtatẽ suã (. i. ẽ penã q̃ effect⁹ pcti 7 iniqtatis. Sz pcta ppter sunt ipi act⁹ q̃ deficiũt a regla 7 fine. vt pz ex de Valo i cor. Ultra. mõstra ãt rẽ. sunt tm effect⁹ actuũ. q̃ ppter dicũt pcta. Negat ꝓña. qz in natural⁹ ppter pctm ẽ actus. ita 7 in hũanis actus est pctm. Ad istũ etiã modũ loquẽdi dr trãsgrite actu pcti. qs peccator. s. ab effectu pcti. s. macula 7 offensa. vt q. lxxxvj. ar. p. patebit. Et habet apd Capolũ i qrto dis. xiiij. q. j. ad argumẽta Aureoli ꝓ tertiã ꝓclonẽ. 7 isto mõ dr alicui pcc catũ remitti. qz effect⁹ sequtur nomẽ sue cause.

¶ Ad scdm dom. q duplex ẽ finis. s. vltim⁹ 7 ꝓpinquus. In pcto ãt nature deficit qdẽ act⁹ a fine vltio q̃ ẽ pfectio generati. nõ ãt deficit a qcunqz fine ꝓximo. oportet eñ natura aliqd formãdo. silr i pctõ volũtarijs. sp ẽ defect⁹ ab vltio fine intẽto. qz nullus act⁹ volũtarius mal⁹ ẽ ordinabil ad btitudinẽ q̃ ẽ vltim⁹ finis. sz nõ deficiat ab aliq̃ fine ꝓximo quẽ voluntas intẽdit 7 sequt. vñ etiã cũ ipa intẽtio hui⁹ finis ordinet ad finẽ vltimũ in ipa intẽtione hmõi finis pt inueniri ratio rectitudinis 7 peccati

¶ Ad maiorẽ põ dico. q vt. sz h ꝓtingit. qz declinat a regla vl mẽsura debite operatõis. Scdo cũ nõ ꝓuenit ad finẽ vltimũ 7 de p se intentũ. tũc ẽ pctm. esto perueniat ad finẽ aliquẽ ꝓpinquũ. sicut in gñatõe mõstri intẽdit ad pfectũ gñabile in spe generatis. tñ gñat solũ aliqd sine tali pfectõe Ad minorẽ dico. q bonitas ꝓsistit i intẽtõe recta 7 finis vltimi. vl ordinabil i finẽ vltimũ. s. btitudinẽ. saltẽ fm rõem cõem. 7 malicia ꝓsistit in intẽtõe obliq̃ et finis tñ ꝓximi. 7 nõ ordinabil in vltimũ. g̃ rẽ. Negat ꝓña. qz sz in pctõ nature nõ deuiat ab oi fine. tñ ab vltio intẽto a natura. sic etiã de actu malo volũtarijs. qz ille qdẽ ꝓsequt finẽ sed ꝓximũ. puta delectabile fm sensum vl hmõi nõ tñ vltimũ. Et sedo. qz sz sit intẽtio finis alicui⁹. tamẽ nihil omin⁹ pt ee pctm. qñ intẽtio etiã ipa. nõ ẽ recta. qz intentio ꝓximi finis dz ee ordinabil in vltimũ finẽ. vñ in nõ ordinet deficiat a recitudie. 7 ẽ pctm. Vult h argumẽtũ q pctm nõ educat malicia act⁹. qz pctm deficit a fine. sz act⁹ mal⁹ nõ deficit a fine. g̃ rẽ. Doct. rndet ad maiorẽ et minorem istam.

¶ Ad tertiũ dom. q vnũqdqz ordinat ad finẽ p actũ suũ. 7 iõ rõ pcti q̃ ꝓsistit in remotõe ab ordine ad finem, ppriẽ ꝓsistit in actu. sed pena respicit ꝓnã peccantẽ. vt in ꝓmo dictum est.

¶ Ad añs dico. q malicia q̃ ẽi deuiatõe a fine idẽ cit pctm. 7 nõ qcũqz malicia 7 puatio cuiuslibet boni. sed ꝓpriꝰ boni. s. ordis ad regulã 7 finẽ. q ordinaꝰ ꝓuenit immediate actui nõ agẽti. qz vnũqqz ordinat ad finẽ 7 obseruatõz regle p actũ. vltra. Sequret ybicũqz rẽ. negat sequla 7 rõ patuit iã. qz nõ q̃libet malicia ꝓstituit pctm. sz solũ malicia q̃ ẽ deuiatio a fine i actu sedo. malicia ãt vl sub iecto. vl puatio forme 7 act⁹ ꝓmi. nõ hz rõz pcti. sz solũ malicia q̃ ẽ puatio ordinis in finẽ debitũ. 7 puatio regle et mẽsure. vñ rõ nõ sequtur.

¶ Utr actus hũanus inqztũ ẽ bon⁹ vel malus habeat rõem laudabil vel culpabilis

AD scdm sic ꝓcedit. Videt q act⁹ hũan⁹ ex hoc q ẽ bon⁹ vl mal⁹ nõ hz rõnem laudabil vel culpabil. pctm eñ ꝓtingit in his q̃ agunt a natura. vt dr in. ij. physicoz. Peccat grãmatic⁹ nõ recte scribẽs. 7 medicus nõ recte dans potionẽ. sed nõ culpat artifex ex hoc q aliq̃d malũ facit. qz ad industriã artificis pti net q cõstit 7 bonũ opus facere 7 malũ cũ voluerit. g̃ videt q etiã act⁹ moral ex hoc q ẽ malus nõ habeat rõem culpabil. ¶ D. Dionysius dr. iiij. capto de dino. q malũ ẽ infirmũ 7 impotẽs. sz infirmitas vl impotentia vel tollit vel diminuit rõem culpe. nõ g̃ act⁹ hũanus ẽ culpabil ex hoc q ẽ mal⁹. ¶ Sz cõ q̃d phs dr. q laudabilia sunt ꝓtutis opa. vitupabilia ãt vel culpabilia opa ctria. sz act⁹ boni sunt act⁹ ꝓtutis. qz ꝓtus ẽ g̃ bonũ facit habentẽ. 7 opus ei⁹ bonũ reddit. vt dr in. ij. ethicoz. vñ act⁹ oppositi sunt actus mali. g̃ actus human⁹ ex hoc q est bonus vl mal⁹ hz rõnem laudabilis vel culpabilis.

¶ Hic ꝓnter inqrit de alio ꝓnte actũ bonũ vel malũ inqztũ ẽ volũtari⁹. s. de impurabilitate

¶ Rndeo dom. q sicut malũ ẽ in plus qz pctm. ita pctm ẽ in plus qz culpa. ex hoc em dr act⁹ culpabilis vl laudabil q̃ iputat agẽti. nihil em ẽ aliud laudari vl culpari qz iputari alicui malicia vl bonitatem sui act⁹. tũc em act⁹ iputat agẽti qñ ẽ in potestate ipius. ita q habeat dominiũ sui actus.

¶ Doc. põ deducit qndã ꝓclonẽ pambulare. 2º subsumit 7 infert rñsiuã. ibi. h ãt rẽ. Cõclusio pambulat in cta a doctore ẽ. Act⁹ culpabil vl laudabil dr. qñ ei i prãte agẽtis. pbat. tũc act⁹ iputat agẽti qñ ẽ in prãte ei⁹. sz ex hoc dr act⁹ culpabil vl laudabil q̃ iputat agenti. g̃ ꝓclo illa vera. Pro minore Doc. notat drãm int pctm 7 culpã. qz pctm ẽ in plus 7 inuenit i naturalib⁹ 7 arte. sz culpa solũ in actu iputabili agẽti. 7 pbat illa minor ex vi fcatõis laudabil 7 vitupabil in lra. ¶ Nota ãt q D. loqt de pctõ philosophice 7 q̃ ad fcatõez nois. nõ q̃ ad vsz theologorũ. cũ pctm 7 culpa distinguit. maior ãt nota. Deinde ibi

¶ Doc ãt ẽ in oibus actib⁹ volũtarijs. qz p voluntatẽ hõ dominiũ sui act⁹ hz. vt ex supdictz ptz. Unde relinq̃t q bonũ vl malũ in solis actib⁹ voluntarijs ꝓstituit rõem laudis vl culpe. in qbus ẽ idem malum peccatum 7 culpa. q. art. ij. in corpe.

¶ Subsumit 7 infert ꝓclonẽ rñsi. talẽ. Bonũ vl malũ in sol⁹ actib⁹ volũtarijs ꝓstituit rõnem laudis vl culpe in qbus ẽ idem malũ pctm 7 culpa. Et vult ista 2ª q laus 7 vituperiũ ꝓsequunt bonũ 7 malũ nõ absolute 7 vtcr. sed bonũ 7 malũ volũtariũ. sic q aliud de ẽ bon⁹. aliud de iputabile. Et vult q sz i naturalib⁹ act⁹ possit ee bon⁹ 7 rectus pctm 7 obliquũ. tñ ista nõ ꝓsequt imputabilitas. nec laus nec vituperiũ. sz solũ i volũtarijs. 7 g̃ laus 7 vituperium ꝓsequunt actũ bonũ vl malũ hũanũ. nõ qz bon⁹ vt sic. sz qz in prãte agẽtis. Probat ꝓclo. bonũ 7 malũ i actib⁹ nris antedict ex hoc q sunt in prãte nra. 7 sic dicunt etiã laudabiles 7 vitupabiles. sz p voluntatẽ hõ hz dominiũ 7 prãte in oib⁹ actib⁹ suis volũtarijs. g̃ in solis actib⁹ volũtarijs inuenit bonũ 7 malũ ꝓstituẽs rõem laudis vl culpe. 7 p ꝓns ꝓclo ꝓa. Et stat rõ in h. qz in actib⁹ volũtarijs. idẽ ẽ malũ. pctm 7 culpa. g̃. vñ act⁹ ille hz malicia in de etiã culpã 7 vituperiũ. Maior patuit ex ꝓclone pambulari. Minor pz ex sup dictz. ¶ Nota ãt q ex his habet q act⁹ fm akõ formalr ẽ bon⁹ 7 rect⁹ fm aliõ iputabilis. Est em rect⁹ 7 bon⁹. qz ꝓformis regle i ordine ad finem. vt pz i ar. p. Sz iputabil. qz in dominio agẽtis. Pro h nota Sco. ꝓformit loquentẽ in qdlibet. q. xvij. in sedo ꝓnapali. qz laudabile 7 vitupabile (imo gñali⁹ ꝓmiabile 7 punibile) ꝓuenit sub h cõi qd ẽ iputabile. Et illius cõis ẽ vna rõ. hec sz actũ ee in libera prãte agẽtis. qd est fm volũtatẽ ꝓncipalr. Imputabile ãt ipotest duos respect⁹. vnũ ad prãtẽ vl dominiũ agẽtis. 7 aliũ ad aliqd correspõdẽs actui vl agẽti fm iustitiã. h ppter ipm actũ. Et sedm sedm ad ꝓmũ rẽ. vide ibidẽ. Et quo differet est iputabil act⁹ volũtarius elicit⁹ 7 imperat⁹. Tñ habet q imputabilitas in cõi ꝓuenit actui. qz volũtario 7 i prãte agẽtis. sz rat iputabilitas. s. q̃ ẽ laus vl vituperiũ ꝓuenit actui existẽti i prãte 7 cũ h bono vl malo. ¶ Patz ex his q nõ sat⁹ cõiter accipitur iputabilitatẽ. q dicit q iputare sit ascribere vl ponere crimẽ. Ptz nãq. qz iputatio ẽ cõis ad bonũ 7 ad malũ. sz vitupare ẽ ponere crimẽ. ¶ Nota circa annexũ post ꝓclonẽ. q malũ pctm 7 culpa i eodẽ idẽ sunt fm rẽ. sz dr̃ nõe. qz malũ dr. vt est puatio boni debiti. culpa. put ẽ defect⁹ volũtarius actõis exis i prãte agẽtis. pctm ãt vt ẽ defect⁹ a regla 7 debito fine

Argumẽtũ in cõtrariũ

Confirmat ꝓclonẽ rñsi. qz ꝓtutis opa q̃ sunt bona sunt laudabilia. qz ad actum ꝓtutis requirit q sit in prãte agẽtis. 7 q sit bon⁹. iõ laud. hic Uñ fm Sco. sup. nõ ab eodẽ formalr ẽ act⁹ bon⁹ bonitate morali. 7 iputabil. sz ꝓmũ hz ex conuenientia ad regulã iuxta quã dr elici. sedm ex eo q ẽ in libera prãte agentis Laudabile ãt 7 vitupabile ãbo ipoztãt ista. qz sz forma liter dicãt hoc qd ẽ iputabile cũ determinatõne istius ad qd ẽ iputabile. Tñ materialr ꝓnotãt illud ppter qd ipm est ad h iputabile. s. bonitatẽ vl maliciã ppter q ad penã vl ꝓmiũ iputãdũ ẽ. hec ille Ptz g̃ q opa ꝓtutis sit laudabilia tũ qz i prãte agẽtis. tũ qz bona. laudabile ei vtrũqz iptat.

¶ Ad ꝓmũ g̃ dom. q act⁹ naturales nõ sunt in ptate naturali agẽtis. cũ natura sit determiata ad vnũ 7 iõ sz in actib⁹ naturalib⁹ sit pctm. nõ tñ ẽ ibi culpa

¶ Maior ꝓa. sz ibi ẽ ita pctm. q nõ ẽ culpa. qz nõ est in prãte agẽtis. Minor ꝓa. qz sunt qdẽ pctm philosophice loquẽdo. p oi actu carẽte ordine ad finẽ. Cõsequẽs ꝓcedit. g̃. qz pctm vel qz mal⁹ vt sic. nõ ẽ culpabil. sz qz talis pctm qõ cũ h ẽ culpa 7 i prãte agẽtis ẽ iputabil tali ipsatõe q̃ ẽ culpabilitas. Et p ꝓns. qz bon⁹ cõ. vel. s. volũtarie 7 ex prãte 7 libertate agẽtis.

¶ Ad scdm dom. q rõ alit se hz in artificialib⁹ 7 et aliter in moralib⁹. In artificialib⁹ em rõ ordinat ad finẽ ꝓticularẽ. qd̃ ẽ aliqd p rõem excogitatũ. In moralib⁹ ãt ordinat ad finẽ cõem totꝰ hũane vite. finis ãt ꝓticularis ordinat ad finẽ cõem Cũ ei pctm sit p remotõem ab ordine ad finẽ. vt dictũ ẽ. in actu artis. s. artis ꝓtingit duplr ee pctm. Uno mõ p remotõem a fine ꝓticulari intẽto ab artifice. 7 h pctm erit ꝓpriũ arti. puta si artifex intendẽs facere bonũ opus faciat malũ. vl intendẽs malũ faciat bonũ Alio mõ p remotõem a fine cõi hũane vite. 7 h mõ dicet peccare. etiã si intẽdat facere malũ opus. 7 faciat p qd̃ alꝰ recipiat. sz h pctm nõ ẽ ppriũ artificis ingztum

Universidad de Deusto
Biblioteca

artifex. sz inq̃tũ hõ ẽ. vñ ex ꝓmo pct̃ culpaꝫ artifex inq̃tũ artifex. sz ex scõdo culpaꝫ hõ inq̃tũ hõ ẽ. Sz in moralibꝫ vbi attendit ordo rõis ad finẽ cõem hũane vite. sp pct̃ñ. z malũ attẽdit ꝓ cuiatõnem ab ordie rõnis ad finẽ cõem hũane vite. z ió culpaꝫ ex tali pct̃o hõ. z inq̃tũ ẽ hõ. z inq̃tũ moraliꝫ ẽ. vñ phs dt in. vj. ethi. q. in arte volẽs peccãs est eligibilior. circa prudentiã ãt minus. sicut z in virtutibꝫ moralibus quaꝝ ꝓudentia est directiua.

¶ Wal or. nõ ẽ oĩno si vis. qz pct̃ñ i actibꝫ moralibꝫ ẽ ꝑ deuiatõez a cõi fine totꝫ vite hũane. sz i artibꝫ ẽ ꝑ defectũ a regla artis. z ꝑ ꝑñs a fine artꝫ. Minorẽ distinguo. Dico eñ q si nõ recte faciat deficiẽdo a regla artꝫ. z no lens tũc culpaꝫ vt artifex. qz videlicz litẽter fecisset bonuz artificiosuz opꝫ. z nõ potuit ex defectu artꝫ. tũc eñ culpaꝫ qz nõ sit artifex. Si ãt faciat malũ volẽs vt alterꝫ decipiat z vẽdat reꝑuile ꝓciose. tũc peccat vt hõ. deuiãdo a fine cõi hũane vite. s. a ꝓuoso viuere. qz ꝑmittit iusticiã. vñ minor ẽ falsa q nullo⁹ culpeꝫ. Ultra. qz ad idustriã artificis ꝑtinet q possit bonũ. Uer. vt sic ꝛc. Sz facere opꝫ malũ z vile. z exhibere ꝑ ꝓciosu. nõ ꝑtinet ad idustriã. sz ad malicĩã artificis vt hõ. qz ꝑ h deficit a ꝓtute iusticie mediãte q ordinat i finẽ cõem totꝫ vite. Ultra. q̃ videt ꝛc. negaꝫ imo actus moraliꝫ sp ẽ malꝫ. q abducit hoiem a cõi fine. z facit hoiem malũ vt hõ ẽ. z culpabilẽ vt hõ. Doc. respõ. ad maiorẽ z minorẽ

¶ Ad tertiũ dñz. q illa ifirmitas q̃ ẽ in malis voluntarijs subiacet potestati hois. z ideo nec tollit nec diminuit rõnem culpe.

¶ Ad maiorẽ. malũ potissime entis ẽ ifirmũ ad hũe sensuz. qz nõ ꝑt cẽ ꝑ se z puꝝ. sz necario ẽ in bono. z nõ ꝑt agere effectũ naturalẽ nisi. ꝑ bonũ ad iuncti. z ad hũe sensuz intelligit. vt patuit supꝝ. q. xvij. ar. ꝑ. ad tertiũ. Sz nõ vult. q oẽ malũ moraleſ sit ex ifirmitate. vt ifra parebit. qz aliq̃ malũ ẽ ex malicia Ad minorẽ. ifirmitas nõ voluntaria. z q̃ nõ ẽi ꝓtẽ bois tollit vl diminuit. Sic nõ ẽ de malo moraliſ. qz talꝫ malicia z ifirmitas affectionalꝫ est in ꝓtẽ bois z adeo q si nõ ẽ in ꝓtẽ nõ ẽ culpa. de ista materia q̃d sit ꝑtim ex infirmitate. z vꝛ infirmitas excusset infra habet. q. lxxvij. ar. iij. ꝛc. vij.

¶ Utꝛ actꝰ hũanus inq̃tũ bonꝰ vl malus habeat rõnem meriti vel demeriti.

AD tertiũ sic ꝓcedit. Uidet q actꝰ humanus nõ habeat ratõem meriti z demeriti ꝓpt̃ suã bonitatẽ vl maliciã. meritũ eñ z demeritũ dr ꝓ ordinẽ ad retributõez q̃ locũ solũ hz in his q̃ ad alterꝫ sunt. sz nõ oẽs actꝰ humani boni vl mali sunt ad alterꝫ. sz q̃dã sunt ad seipsum. g̃ nõ oĩs actꝰ hũanus bonꝰ vl malꝰ hz rõnem meriti vl demeriti. ¶ Ꝓ. nullꝰ mereꝫ pnã vel ꝑmiũ ex hoc q disponit vt vult de eo cuiꝰ ẽ dñs. sicut si hõ destruat rẽ suã nõ punit sicut si destrueret rẽ alterius. sz hõ ẽ dñs suoꝝ actuũ. g̃ ex hoc q bñ vl male disponit de suo actu nõ mereꝫ pnã vl ꝑmiũ. ¶ Ꝓ. ex hoc q aliq̃s sibi ꝑsi acq̃rit bonũ nõ mereꝫ vt ei bñ fiat ab alio et eadẽ rõ ẽ de malo. sz ipe actꝰ bonꝰ ẽ q̃dã bonũ z perfectio agẽtis. actꝰ ãt inordinatꝰ ẽ q̃dã malũ ipius nõ g̃ ex hoc q hõ facit malũ actũ vl bonũ mereꝫ vl demereꝫ. ¶ Sz cõtra est dictum Esaie. iij. Dicite iusto qm̃ bñ. qm̃ fructũ adinuentionũ suarꝝ comedet. ve impio in malum. retributio enim manuũ eius fiet ei.

¶ Hic inq̃rit de alio ꝑñe bonitatẽ z malicĩã actus hũani sm q hz rõem ꝑfectꝰ vl nocumẽti. Et ꝓ⁰ exponit ꝓpositũ. scdo oñdit respectu cuiꝰ attẽdat meritũ z demeritũ actus hũani. an etiã respectu dei. ¶ Rñdeo dicendũ. q meritũ z demeritũ dicunt ordine ad retributõem q̃ fit sm iusticiã. Retributio ãt sm iusticiã fit alicui ex eo q agit in ꝑfectũ vl nocumentũ alterius. Est ãt ꝑsiderandũ q vnusquisq̃ in aliq̃ societate vines ẽ aliq̃ mõ ꝑs z mẽbrũ totius societatꝫ. q̃cunq̃ g̃ agit aliq̃d in bonũ vl malũ alicuius in societate existentis. h redũdat in totã societatẽ. sicut q̃ ledit manũ ꝑ ꝓsequẽs ledit hoiem. ¶ Doct. ꝓ⁰. ꝑbat ꝓclonẽ rñsiuã. scdo eã explicat vna alia ꝓclone. ibi. Cũ g̃ ꝛc. Tertio ꝑ modũ epylogi infert ex articulis tribꝰ iã dictꝫ ꝓclonẽ respõ. q̃ ad ꝑsens q̃situm. z duo q̃sita ꝓcedentiũ articuloꝝ. ibi. Sic igit ꝛc. Quo ad ꝓmũ. ꝑbat hãc ꝓclonẽ respõ. quã tãgit i fine circa epylogũ Actꝰ hũanus ꝓpt̃ suã bonitatẽ vl maliciã hz rõem meriti vl demeriti. ꝑbat sic. ille actꝰ hz rõem meriti vl demeriti. cui fit retributio sm iusticiã. sed actui bono vl malo fit retributio sm iusticiã. igit ꝓclo ꝓa. Maior inuit in fine articuli. z ꝑbat in ꝓncipio sic. qz meritũ z demeritũ dicũt in ordie ad retributõem sm iusticiã. g̃ sequit maior. Et nõ loqt h de merito theologico vite eterne. sz extẽse. ꝑ meritũ dr oẽ id qđ facit aliquã mercedẽ debitã agẽti z meriti sm aliquã iustã legẽ. siue obseruet iusticia ꝓmutatiua siue distributiua. siue seruet cõmutatiua ꝓportionis. siue cõmutatiua simplr. Minor subintellecta ꝑbat. retributio fit iusticiã fit alicui. eo q agit in ꝑfectũ vl nocumẽti alterius. g̃ cũq̃ agit aliq̃d in bonũ vl malũ alicuius in societate existentis. h redũdat in totã societatẽ. rãq̃ ꝑfectꝰ vl nocumẽtũ. g̃ minor ꝓa. q actui bono vl malo fit retributio sm iusticiã. saltẽ ab ipa cõitate. vt patebit. Illa minor ꝓtia patꝫ rõe z exẽplo. qz vnusquisq̃ ẽ ꝑs z mẽbrũ societatꝫ. g̃ minor ꝓa. ¶ Nota circa maioris ꝑbatõez infra habẽda. q. cxiij. ar. ꝑ. vbi magꝫ de hac re videbit. Et vide si placet Scotũ in qõlibetꝫ. q. xvij. vbi videt nõ differre inq̃ ad Doc. sanc. cũ dr. Ueritatiũ addit supꝝ bonitatẽ duplicẽ relatõem ꝛc. Uide. z loqt de merito theologico. Et ꝑ idẽ dici de merito in cõi ꝓter quã q vltia habitudo q ẽ ꝑ grãm nõ ẽ necaria. sz tñ requirit q̃libet merens exhibere aliq̃d bonũ. Deinde cũ dr

¶ Cũ g̃ aliq̃s agat in bonũ vl malũ alteriꝰ singularis ꝑsone. cadit ibi duplex ratio meriti vl demeriti. Uno mõ sm q debet ei retributio a singulari ꝑsona quã iuuat vl offendit. Alio sm q debet ei retributio a toto collegio. Qñ ꝓ aliq̃s ordinat actũ suũ directe in bonũ vl malũ totiꝰ collegij. debet ei retributio ꝓmo q̃dẽ z ꝓncipaliter a toto collegio. scdario ꝓ ab oibꝰ collegij ptibꝰ. Cũ ꝓ aliq̃s agit q̃ in bonũ ꝑticulariter vl malũ ꝑticulariter etiã debet ei retributio inq̃tũ etiã h ꝑticulariter in cõe sm q ipe ẽ ꝑs collegii. sz nõ debet ei retributio inq̃tũ ẽ bonũ vl malũ singularis ꝑsone q̃ ẽ eadẽ agẽti. nisi forte a seipso sm quãdã similitudinẽ. ꝑ ut est iusticia hois ad seipm

¶ Explicat ꝑ dictã ꝓclonẽ z ꝑbatõem eius. ꝑcipue q

ad minorẽ. qz dictũ ẽ q actui bono vl malo fiat iusta retributio rãq̃ merito. ió videndũ ẽa q̃ fiat retributio z respectu cuiꝰ actꝰ possit dici z cẽ meriti ꝛc. Et declarat h tali ꝓclone. q̃ aliq̃s agit in bonũ vl malũ singularis ꝑsone. tũc ille actꝰ hz rõem meriti vl demeriti dupliciter. z debet ei duplex retributio. Qñ ꝓ ordinat actũ suũ directe i bonũ totiꝰ collegij ꝛc. Cũ aliq̃s ꝛc. vt in ifra. Ista ꝓclo hz tres ptes. z patet clare in ifa. Ex his patz q q̃dãq̃ bonũ aliq̃s agit. debet sibi sp retributio iusta. saltẽ a cõitate ¶ Nota ãt circa scdaz ptẽ site. Qñ eñ cõitas ẽ ꝑ se ordinata. tũc dominiũ spectat ꝑ se ad cõitatẽ. z residet apud ꝑlatũ sic apud ministratorẽ. ꝑ accñs ãt apud ꝑsonas cõitatis. Uñ nõ ꝑtinet subditi petere diuisionẽ sicut ẽ i monasterijs Qñ ãt cõitas nõ ẽ ꝑ se ordinata. sicut in societatibꝰ mercatoꝝ ẽ ꝑ oppositũ. qz tũc ꝑsone hñtius ꝑ se. cõitas ꝑ accidens. Ita h in sili retributio primet q̃dãq̃ ꝑ se ad cõitatem. q̃dãq̃ ad ꝑsonas de cõitate. Deinde ibi

¶ Sic igit ptz q actꝰ bonus vel malꝰ hz rõnem laudabil vl culpabil sm q ẽ i ptãte voluntatis. rõem ꝙo rectitudinis z pcti sm ordinẽ ad finẽ. rõnem ꝙo meriti z demeriti sm retributõem iusticie ad alterũ.

¶ Infert ex his tribꝰ articulis ꝑ modũ epylogi ꝓclonẽ corollariã rñsi. ad illa tria q̃sita ꝑmissa. z patz ex dictis

☞ Argumẽtũ in ꝓtiũ ꝓfirmat ꝓclone respõ. qz retributio manuũ (. i. operationũ) ẽ respectu meriti vl demeriti

¶ Ad ꝓmũ g̃ dñs. q q̃dãq̃ actꝰ hois boni vl mali. z si nõ ordinent ad bonũ vl malũ alterius singularis ꝑsone. tũ ordinant ad bonũ vel ad malũ alterius qđ est ipa cõmunitas.

¶ Ad maioris scdaz ptẽ. q̃ sunt ad alterꝫ siue ad aliã ꝑsonã siue ad cõitatẽ. q ẽ qđ aliud ab agẽte Ad minorẽ nõ oes ꝛc. vez. tñ ipe hõ ẽ aliq̃d cõitatis z ea q̃ agit ad ipm redũdat in cõitatẽ. vñ negat ꝓa. Siaut qs se suspẽdes etiã punit a cõitate z ꝓfundit totã cõitatẽ. qz cõitas ꝑstituit ex ꝑsonis. z si ꝑsone sunt apud se inordinate. ẽ in destructõem totius rei publice ꝛc. De istis vide 2ª 2æ. q. lix ar. iij. ad 2ũ. Antichꝛus se suspẽderes ꝓ uabant honoze se pulture. vt hz phs. v. eth. Sz ꝑsona dupliciter ꝓsiderat. vno mõ sm se. z sic si sibi aliq̃d nocumentũ inferat pt̃ hẽ rõez alicuius alterius pcti. puta intẽperãtie vl ipudẽtie. nõ tñ iniusticie. qz iusticia sp ẽ ad alterꝫ. Alio⁹ ꝓsideratur inq̃tũ est aliq̃d ciuitatis. vl aliq̃d dei. z sic q se occidit facit iniuriã ciuitati. z deo. sic punit Uñ 2ª 2æ. q. lxiij. ar. v. ad ꝓm. Se occidẽs facit ꝛ charitatẽ quã ad seipm dz hẽ. Sz ꝑ ꝓpationẽ ad deũ z cõitatẽ hz rõem pcti ꝙ oppoem ad iusticiã

¶ Ad scdm dñm. q hõ q̃ hz dominiũ sui actus. ipe etiã inq̃tũ ẽ alterius. s. cõitatis cuiꝰ ẽ ꝑs. mereꝫ aliquid vl demereꝫ inq̃tũ actꝰ suos bñ vl male disponit. sicut etiã si alia sua de q̃bus cõmunitati seruire debet. bene vel male dispensat

¶ Ad maiorẽ. nullꝰ mereꝫ pnã vl ꝑmiũ. vez. vt singularis ꝑsona sm se ꝓsiderata. tñ vt ẽ aliq̃d cõitatis. sic etiã bñ agendo. z put vult bñ vl male mereꝫ ꝑmiũ vl pnã a cõitate. vltra. sicut si ꝛc. Negat. imo si destruat res suã in dispendiũ cõitatis etiã punit. Ad minorẽ vera. est dñs suoꝝ actuũ. tñ ipe ẽ aliq̃d cõitatis. z facta sua redũdãt in cõitatẽ. Uñ negat ꝓa. qz z ipe etiã agẽs qđ ẽ. est cõitatis

¶ Ad tertiũ dñm. q h ipm bonũ vl malũ qđ alius sibi facit ꝑ suũ actũ redũdat in cõitatẽ. vt dictũ ẽ

In corpore.

¶ Maior ꝓa cẽt. si illud bonũ acq̃situm nõ redũdaret

etiã i aliũ. Minor ꝓa. tũ cõiter q ẽ ꝑfectio illius. ẽ etiã ꝑfectio cõitatis. qz ipe ẽ aliq̃d cõitatis. sicut eo ipso q ds sanat manũ. vl aliud mẽbrũ eo ipso bñ meret de toto hoie. Sic etiã ꝓceps diligit z venerat ciues studiosos. ꝑ scipsis. qz si ipi bñ fiũt. redũdat h i rẽ publicã ꝛc.

¶ Utꝛ actꝰ bonꝰ vl malus habeat rõnem meriti vel demeriti apud deum.

AD qrtũ sic ꝓcedit. Uidet q actꝰ hois bonus vl malꝰ nõ habeat rõem meriti vl demeriti ꝑ ꝓpatõem ad deũ. qz vt dictũ ẽ me ritũ z demeritũ ipoꝝtat ordinẽ ad recõpensatõem ꝑfectꝰ vl dãni ad alterũ illati. sz bonꝰ actus hois vl malꝰ non cedit in aliquẽ ꝑfectũ vl damnũ ipsius ꝛc. dr eñ Job. xxxv. Si peccaueris qđ ei nocebis. Porro si iuste egeris qđ donabis ei. g̃ actꝰ hois bonꝰ vl malꝰ nõ hz rõem meriti vl demeriti apud deum. ¶ Ꝓ. instrumẽtũ nihil mereꝫ vl demereꝫ apud eũ q vtit instrumẽto. qz tota actio instrumẽti ẽ vtentis ipo. sz hõ in agẽdo ẽ instrumẽtũ diuine ꝓuidẽtie ꝓncipaliter ipm mouentis. vt dr Esa. x. Nũqđ gloriabit securis ꝓtra eũ q̃ secat in ea. aut exaltabit serra ꝛ eum a q̃ trahit. vbi manifeste hoiem agentẽ ꝓparat instrumento. g̃ hõ bñ agẽdo vl male nõ mereꝫ vl demereꝫ apud deũ. ¶ Ꝓ. actꝰ hũanꝰ hz rõem meriti vl demeriti inq̃tũ ordinat ad alterũ. sz nõ ois actꝰ hũanus ordinat ad deũ. g̃ nõ oes actꝰ boni vl mali hñt rõez meriti vl demeriti apud deũ. ¶ Sz ꝛ ẽ qđ dr eccl. vlt. Cuncta q̃ fiũt adducet dñs in iudiciũ siue bonũ sit siue malũ. sz iudiciũ ipoꝝtat retributõez respectu cuiꝰ meritũ vl demeritũ dr. g̃ ois actꝰ hois bonꝰ vl malus hz rõem meriti vl demeriti apud deũ

¶ Quia dictũ ẽ. q actꝰ bonꝰ habeat rõem meriti. etiã quẽ facit ad seipm (qz redũdat in bonũ cõitatis) ideo q̃rit vltio. qs ex parte cõitatis retribuat. an etiã habeat rõem meriti ad deum.

¶ Rñdeo dñm q sicut dictũ ẽ. actꝰ alicuius hois hz rõem meriti vl demeriti sm q ordinat ad alterũ. vl rõe eius. vl rõe cõitatis. vtroq̃ ãt mõ actꝰ nisi boni vel mali hñt rõem meriti vl demeriti apud deũ ar. iij.

¶ Doc. rñdet tali ꝓclone. Actꝰ hũani hñt rõem meriti vl demeriti ꝑ ꝓpatõem ad deũ. Probat. Actꝰ alicuius ꝛc. vt in ꝓncipio ifc. sed vtroq̃ mõ actꝰ nisi boni vel mali hñt rõem meriti vl demeriti. s. respectu dei. tã q̃ singularis ꝑsone z rõe suiꝑi. z vt ẽ q̃si ꝑsona publica z rector totius totiꝰ vniuersi z ꝑsertim hoim. g̃ ꝛc. Huiꝰ rõis Doc. ꝓ⁰ ponit maiorẽ cũ minoze. scdo. ꝑbat ꝓmã ptẽ minoris ibi. Rõe q̃dẽ ꝛc. tertio scdaz. ibi. Ex pte ꝓ ꝛc. q̃rto sub infert ꝓclonẽ. ibi. Uñ manifestũ ꝛc. Maior g̃ patz ex ar. ꝓceden. Cõsequenter cũ dicit.

¶ Rõne q̃dẽ ipsius inq̃tũ ẽ vltimꝰ hois finis. est ãt debitũ vt ad finẽ vltimũ oẽs actꝰ referant. vt supꝝ habitũ ẽ. vñ q facit actũ malũ nõ referibilẽ in deum nõ servat honorẽ dei q vltimo fini debet. q. xix. ar. iij. z x.

¶ Probat ꝓmã ptẽ minoris sic. debẽs ẽ vltimꝰ finis. sz debitũ ẽ vt ad finẽ vltimũ oẽs actꝰ referant (sc̃z actu vel ꝑtute. ꝑximo vl remote) g̃ q facit actũ nõ referibilẽ (q̃lis ẽ solũ peccũ) i deũ. nõ seruat honorẽ. sz faciẽs referibile sc̃z

nat p ois vnus a deo demereꝛ penā. alꝫ mereꝛ ꝓmium
¶ Et nota ꝫba Doc. qz ōr. q facit actuz nō referibile. qz nō reqrit ad actū bonū. q sp actu referaꝛ. ſz ſufficit qnqz q ſit referibil. vl̄ ꝑtualr relat⁹. De h infra. q. c. ar. x. Et hz D. ſanc. i ſcdo diſ. xl. ar. v. ad. vſ. et. vñ. z diſ. xlj. q. p. ar. ij. Et Capo. i ſcdo. diſ. xlj. qz etiā gēl̄r pt facere actū nō punibl̄e. ſcd nec actu nec ꝑtute referat. dūmō ex natura ſit referibil̄. z nō referaꝛ i malū finē Et ſufficit ad h q nō ſp ſit petīn vt referaꝛ i deū vt ē ꝓmū bonū naturalr̄ diligibile. put a phis ponit bonū totius vniuerſi. ¶ Nota etiā circa ꝫbū (Eſt ād debitū ze) qz poſſet cē q̄ſtio. an faciens debitū mereaꝛ a deo. de h infra q. cxiij. ar. j. ad p̄m q ſic. Alias actꝰ iuſticie nō eēt meritoꝛ⁹ ze. ꝟſiter ibi.

¶ Et pte ꝓo cōitaꝫ vniuerſi. qz i q̄libet cōitate ille q̄ regit cōitatē ꝓcipue hz curā boni cōis. vñ ad eū p tinet retribuere p his q̄ bñ vl̄ male fūt i cōitate Eſt ād⁹ gubernatoꝛ z rectoꝛ totꝰ vniuerſi. ſicut in ꝓmo habitū ē z ſpecialr rōnaliū creaturaꝝ q. clxj. ar. vſ.

¶ Deducit ſcdaꝫ ꝑtē minoꝛis clare i lra Tūcibi

¶ Unde manifeſtū ē q actꝰ hūani hñt rōnez meriti vel demeriti p ꝓpatōez ad ipm. alioq̄n ſequereꝛ q actꝰ nō haberet curā de actibꝫ humanis.

¶ Subiſert ꝛcklone reſpō. iā. pbatā. ſz adhuc eā. pbat rōe ducēte ad inconueniēs in fine lre. Et fundat iſta. pbatio ad inconueniēs in. pbatōe ſcde ꝓtis minoꝛis

☞ Argumentū in ꝟrū ē. p ꝛcklone mīſiua

¶ Ad ꝓmū g̃ dōm. q p actū hois nō fm ſe nihil pt accreſcere vel depire. ſz tñ hō quātū in ſe ē aliquid ſubtrahit ꝛco. vel ei exhibet. cū ſeruat vel non ſeruat ordinē quem deus inſtituit

¶ Maioꝛ ꝫba. potiſſime g̃tū ad affectū agēꝫ. Ad mi noꝛe. fm ſe nihil. pfectꝰ recipit deꝰ. tñ hō g̃tū ē i ſe exhibet vl̄ ſubtrahit aliq̄d deo. qz ideē iudiciū ac ſi noceret deo. cū ſubtrahit g̃tū i ſe. de h etiā infra. q. xlvij. ar. j. ad p̄m.

¶ Ad ſcdm dōm. q hō ſic mouek a ꝛco vt inſtrumētū. q tñ nō excludit quin moueat ſeipm p libꝝ arbitriū. vt ex ſupꝛa dictis pz. z iō p ſuū actū mereꝛ vel demereꝛ apud deum q. x. ar. iij

¶ Maioꝛ ꝫba. de iſtrumēto iaiato. cuiꝰ nō ē ſuū agere ſub ꝓncipali agēte. ſz de iſtrumēto aiato falſa ē. vt etiā de hūanitate chriſti. z patuit ſup. q. xx. ar. vj. ad 3m. qz actione dñi bonā. pt ſeruus iſicere ingztū ſua ē. Minoꝛ ꝫba. ē iſtrumētū ſz aiatū. p tāto ꝓpak iſtrumēto. qz i actōe ſua depēdet ex deo. tñ ſuū vt patuit. ſup. q. x. ar. iij.

¶ Ad tertiū dōm. q hō nō ordinak ad cōitatē politicā fm ſe totū z fm oia ſua. z iō nō opz q q̄libet actus eiꝰ ſit meritoꝛ⁹. vel demeritoꝛ⁹ p ordinē ad cōitatē politicā. ſz totū q hō ē. z q ꝓpz hz. ordinādū eſt ad ꝛcū. z iō ois actꝰ hois bonꝰ vl̄ malꝰ hz rōem meriti vel demeriti apd ꝛcū quantū ē ex ipa rōne actus

¶ Minoꝛ negak. z eā Doc. in ſcdo ꝛcklone oñdit ſalſam p differeꝛe ordinatōez hois ad deū. z cōitatē politicā ¶ Et nota ꝫbū Doc. i fine ſolutōis. q ois actꝰ ē meritoꝛ⁹ vl̄ demeritoꝛ⁹. g̃tū ē ex pte actꝰ. qz ſi bonꝰ actꝰ nō mereak. h ē p defectū charitatꝫ z relatōis ex pte agēt̄. i vltimū fi nem. Et actꝰ malus q̄nqz nō demereꝛ ꝓpter ignoꝛantiā excuſantem z hmōi. ze.

¶ Queſtio. xxij. de paſſionibꝫ aīe in generali q̃tum ad ſubiectum eaꝝ.

Poſt hoc ꝛſiderandū eſt de paſſionibꝫ aīe Et ꝓmo in generali. Scdo in ſpeciali Ingñiali ād q̃tuoꝛ occurrūt circa eas ꝛſideranda. Primo q̄dē de ſubiecto eaꝝ. Scdo de cauſa eaꝝ. Tertio de ꝓpatōe eaꝝ ad inuicē. Quarto de malicia z bonitate ipaꝝ. Circa ꝓmū q̄runt tria. Prio. vtꝝ aliq̄ paſſio ſit in aīa. Scdo. vtꝝ magz in pte appetitiua q̃z in apꝓhēſiua. Tertio. vtꝝ magis ſit in appetitu ſenſitiuo q̃z itellectiuo q̄ dr volūtas

¶ Poſtq̄ fm ordinem. pmiſſum in queſtionis ſexte ꝓncipio determinatū eſt de actibꝫ. q̄ ſunt ꝑtꝫ hoi. z q̄ de ꝑtinq̄ ad britudinē diſponūt. Hic agit de actibꝫ q̄ ſunt hoibꝫ z aliꝭ aialibꝫ cōes. q̄ dicunt paſſiones Et circa h ē duplex tractat⁹. Unꝰ ē de eis in gñali. ſcds ē de eis in ſpeciali. z manifeſtak in q̄ſtione. xxvj. Circa ꝓmū q̄truoꝛ ſunt ꝛſideranda. vt in lra ze. ¶ Sz circa iā dicta occurrit dubiū q̄d reſolutū aperiet multoꝛ ſequentiū itelligētiā Dicti ē im. q h ꝟſiter Doc. ſanc. determinatur⁹ ſit de actibꝫ q̄ ſunt hoibꝫ z aliꝭ aialibꝫ cōes. Huic āt videt ſtari aduerſari. qz tractat⁹ hic intitulak de paſſionibꝫ. Rō ā paſſiois z actois videnꝫ cē ꝑtie. ¶ Sz ꝓ hui⁹ ſolutōis oꝑter notare. q hmōi paſſiones de q̄bꝫ intrēdit ſunt paſſiones nō q̄dē pure coꝛpales. ſz q̄ales ꝓintēres duplicem motū ptialē. Unꝰ ē formale paſſiois. z ē actio imanens. puta affectio appetit⁹ ſenſitiui. Sz aliꝰ ē motꝰ trāſmutatiuus coꝛpis. z motꝰ de gñe paſſionis ꝑtie dict⁹. vt patebit in ꝓ⁰ articulo. Quāuis g̃ paſſio aialis dicat ꝓncipaliꝫ tāq̄ formale ſuū actōem. qz ni ꝓ hmōi affectionem aīa trahit tractu affectionali ad res ipas. ex quo tractu ſequit in coꝛpe paſſio. z trāſmutatio etiā a naturali diſpoſitōne. Idco hmōi affectōes dicunt paſſiones. qz ꝓuenīūt a re extra apꝓhenſa. z ad ipam inclināt z coꝛpꝰ alterant. Nā vt patebit ꝑtie dicunt paſſiones ille affectōes q̄ imꝓmutāt coꝛpꝰ in ꝑtiā diſpōem naturalr̄ habitudis. Scdo etiā hmōi affectōes vocāt paſſiones ea rōe. qz ſicut paſſio ꝑtie dicta in naturalibꝫ ꝓuenit ab extrinſeco z inuito patiente. Sic plerūq̄z iſte paſſiones ab extrinſeco ꝓtra volūtatē hois eueniūt. Sicut apl̄s dr. q̄ nolo malū h ago. Concupiſco. i. patioꝛ inordinatū motū ſenſualitatꝫ ꝓuenientem rōnem z volūtatē. Dico āt plerūq̄z. tū ꝓ⁰. qz paſſiones ꝑt etiā eē impate. Tum ſcdo. qz in q̄buſdā nō fuerunt. niſi ab intrinſeco. vt pz de ꝓ⁰ hoie in ſtatu innocentie. de q̄ vide in de veri. mate. xxvj. q. viij. in coꝛpe. Et iō dico plerūq̄z eē in nob ꝓſertim impfectis ze. ¶ Nota ſcdo. p materi intellectu. q affectio appetitus ſenſitiui in hmōi paſſionibꝫ dr formale. ea rōne. qz ſp ſe tenēs ex pte agētis ſuꝑioris eſt formale reſpectu eiꝰ q̄d eſt in effectu ab agente inferioꝛi. Et ſcdo etiā tenēs ſe ex pte mouētis. formale eſt reſpectu eiꝰ q̄d ſe tenet ex pte mobilis vl̄ materiali. qz igit iſta affectio eſt in appetitu. q̄ mediante aīa mouet coꝛpus. ze rō imutatōis coꝛpalis. vt patebit (qz ad actū appetit⁹ ſenſitiui naturalr̄ ꝛſequitur aliq̄ imutatio in coꝛpe) iō tenens ſe ex pte aīe z ponē dr formale. aliꝭ materiale. qz z aia ē forma. Coꝛpus mate. ze. ¶ Nota tertio. q nō incōgrue Theologus tractat de hmōi paſſionibꝫ (al̄s affectionibꝫ ſenſualibꝫ) Nā vt ptz in de verita. Vbi iā. q. vj. ar. vij. Et patebit infra. q. xxxij. Ipe pūt eē bone z male moꝛaliꝫ z theologice in hoie. ypote ſacrā

res ad meritū z demeritū augēdo z dūmiuēdo ipm

B ¶ Utꝝ aliqua paſſio ſit in anima.

Ad ꝓmū ſic ꝓcedit. Uidet q̄ nulla paſſio ſit in aīa. pati eſſi ē ꝓpriū materie. ſz aīa nō ē ꝓpoſita ex materia z forma. vt in ꝓmo habitū ē. g̃ nulla paſſio ē in aīa. c. xxv. ar. v. ¶ Ꝓ. paſſio ē motꝰ. vt dr in. iij. phicoꝛ. ſz aīa nō mouet. vt pbat i ꝓ⁰ de aīa. g̃ paſſio nō ē i aīa. ¶ Ꝓ. paſſio ē via in coꝛruptōez. nā ois paſſio magz facta ab ꝛcato z ſuba. vt dr in li. topicoꝛ. ſz aīa ē incoꝛruptibil̄. g̃ nulla paſſio ē in aīa. ¶ Sz ꝛtra q̄d Apls dr ad Ro. v. Cū eſſem⁹ in carne paſſiones pctoꝛ q̄ p legē erāt opabant in membꝛis noſtris. pctā āt ſunt ꝑtie in aīa. g̃ z paſſiones q̄ dicunt pctoꝛ. ſunt in aīa.

¶ Hic p⁰ Doc. inqrit de ſubiecto paſſionū. z ꝓmo in cōi in h articulo. ſcdo de ſubiecto magz ꝓpriq̄ i articul⁹ ſequēbꝫ. Queritq̄ h de ſubiecto cōi oibꝫ paſſionibꝫ remoto iā. Hā poſita ē ſubiectū ꝓpinquū. Alia āut remotū ſaltem ptiale iā ꝓnapale loquēdo de paſſione aiali. de qua intendit̄ ꝓncipaliter.

¶ Rādeo dōm. q pati dr triplr. vno mō cōiter fm q oīe recipe ē pati etiā ſi nihil abiiciat a re. ſic ſi dicat aerē pati q̄n illuminat. h āt magis ē perfici q̄z pati. alio mō dr ꝓprie pati q̄n aliq̄d recipit cū alteri⁹ abiectōe. ſed h ꝛtingit dupl̄r. q̄nqz em abiicit id q̄d nō ē ꝓuenies rei. ſic cū coꝛpꝰ aialis ſanat dr pati q. recipit ſanitatē egritudine abiecta. Alio mō q̄n ecōuerſo ꝛtingit. ſic egrotare dr pati. qz recipit infirmitas ſanitate abiecta.

¶ In hoc articuli coꝛpe Doc. duo ꝓncipalr facit. Primo declarat titulū q̄ſiti. ſcdo fm ei⁹ intellectū expoſitum tñdet. ibi. Et his tribꝫ ze. ¶ Circa ꝓmū ꝓmo exponit terminū paſſiois. declarādo q tribꝫ modis poſſit itelligi i ꝑſenti tractatu. Scdo iſtos modos ꝛpat penes nomen z rōem paſſionis. ibi. Et hic ē ꝓpriſſim⁹ ze. Quo igit ad ꝓmum. pati dr triplr. vno mō cōmuniter ze.

¶ Ex nota q pati cōiter acceptū extēdit ſe ad recipe p ſectiuū z coꝛruptiuū. ſiue aliq̄d abiiciat ſiue non. Cū em aer illuminak nihil reale abiicit. Et cū aīa neſciēs fit ſciens. nō abiicit res aliq̄ (Neſcientia em q̄ intelligebatur nō erat aliq̄d. l. reale. ſz tm ens rōnis) Et notat Doc. q̄ re h ſit cōiter z extēſe accipe. qz h ē magz ꝓpria q̄z pati. Pati āt ꝓpriū (vt pārebit) ē cū impfectōe. nō ſolū arguitiue. ſz formalr̄. Eſto em ois receptio arguat potētialitatē. et impfectōez. nō tñ ois dr impfectōem. ſz ſolū pati ꝓpriū. vbi ꝓuenies abiicit z incōuenies acqrit. Scdo āt dr pati magz ꝓprie. q̄n aliq̄d recipit cū abiectōe. Et illud medꝝ ſubdiuidit in duo. qz q̄nqz abiicit diſcōuenies. vt patz in exemplo ſre. Q̄nqz ꝓ ecōtra abiicit ꝓuenies. z acqrit diſcōuenies. ¶ Et nota q ille terꝫ modꝰ paſſionis. vt ꝓbr̄ ex. vij. phyſi. ꝑtie dr alteratio. Scds āt nō. ſi em infirmꝰ ſanet. nō ꝑtie dr alterari. ſz ſi ſanꝰ infirmet. vt habet̄ ibidē in Doc. lectōe. v. tex. cō. xvij. Cōſeq̄nt cū dr.

¶ Et hic ē ꝑtiſſimꝰ modꝰ paſſionis. nā pati dr ex eo q̄d aliq̄d trahit ad agēte. q̄d āut recedit ab eo q̄d eſt ſibi ꝓuenies maxime videt ad aliud trahi

¶ Cōmitat̄ p dictos modos acceptōnis z ꝛcatōnis

hois. Et ponit talē ꝛcklonē ꝓpriſſimū. Tertius modꝰ eſt ꝑtiſſim⁹ modus paſſionis. Hanc ꝛcklonē Doct. pbat ꝓmo rōne. ſcdo auctoꝛitate. ibi. Et ſilr ze. Rōne ſic. pati dr ex eo q̄ aliq̄d trahit ad agēntē (. i. q̄d aſſimilak agenti in forma q̄ eſt ꝓncipiū agēdi) ſz q̄d recedit ab eo q̄d eſt ſibi ꝓuenies. maxie videt ad aliud trahi. igit ze. Maioꝛ pz q̄ paſſio ē illatio z effectꝰ actōis agētis. Sz agens aſſimilat z trahit ad ſe paſſum ze. Minoꝛ pz de ſe. qz ex h q̄ aliq̄d pdit naturalē diſpōnem z acqrit diſpoēm aliꝭ terius maxie trahit ad ipm. Sic oīe agens intēdit ſibi aſſimilare patiens vl̄ in forma vl̄ in fine ſuo. vt declarat Doc. in de Malo. ma. ꝑ. q. ꝑ. i fine coꝛpis. Deiñ cū dr

¶ Et ſilr in ꝓmo de generatōe dr. q q̄n ex ignobiliori generat nobiliꝰ ē gñatio ſimplr. z coꝛruptio ſui q̄d. ecōuerſo āt q̄n ex nobiliori ignobiliꝰ generat

¶ Cōfirmat ꝑcedentē ꝛcklonē auctoꝛitate pbi ex ꝓ⁰ de gñatōe. qz q̄n acqrit magz ꝓuenies nature. i. magz ꝑfectū ens in oꝛdine vniuerſi. q̄d ē magz de intentō naturę. eſt gñatio ſimplr. Et coꝛruptio ignobilioris ē fm q̄d coꝛruptio. qz acqrit magz ꝓuenies z intentum a natura. Sz ē coꝛruptio ſimplr. q̄n magis ꝑfectū coꝛrūpit. Coꝛruptio āt ē q̄dā paſſio. ſaltē q̄ ad alteratōnem ꝓmā. Unde vult ꝑhs ibidē. q̄ q̄n ſunt gñatōes ſubordinate. ſicut in gñatione hois. tūc q̄n abiicit forma imꝑfecta z acqrit ꝑfectioꝛ z magz intenta a natura. tūc coꝛruptio dr fm q̄d Et ad ꝓpoſitū habet̄. q. qz coꝛruptio nō ē ſine paſſiōe. iō etiā q̄n abiicit ꝓuenies dr magz paſſio. ſec⁹ q̄n ecōuerſo ze

¶ Et his tribꝫ modis ꝛtingit eē i aīa paſſionē nā fm receptōem tñ. dr. q ſentire z intelligere ē q̄dā pati.

¶ Hic ꝟſiter Doc. rñdet ad q̄ſitū expoſitū tali ꝛcklone. His tribꝫ modis ꝛtingit in aīa eē paſſionē. ¶ Et nota ſp ſicut in ſubiecto remoto. Hāc ꝛcklonē Doc. ꝓ⁰ probat de ꝓ⁰ mō paſſiois. ſcdo limitat ꝛcklonē de duobꝫ modis paſſionis ꝑtie dicte. ibi. Paſſio āt eū abiectōne ze. Tertio adiūgit vnū notabile ꝓpatim coꝛrū dē duoꝫ modoꝝ paſſiois. ibi. Sz in hac ze. Probat. g̃ ꝛcklo de ꝓmo mō paſſiois. qz iſto mō. ſ. ꝑfm receptōez tm ſentire z intelligere ē q̄dā pati. ſz iſta ꝓuenīūt aīe vt ꝓſtat. igit. ¶ Nota āt circa h ꝓmo q aliter ꝓuenit itelligere aie. aliꝭ ſentire q̄z intelligere ꝓuenit ſibi ſicut ꝓ⁰ principio z ꝓ⁰ ſubiecto. vt nūc ſupponit. qz aia ſimplr ꝓ⁰ itelligit. eſto h ꝓ⁰ ireligat vt ſuppoſitum. Sentire ꝛo ꝓuenit aie ſicut ꝓ⁰ ꝓncipio. ſaltē incōpleto. ſz nō ſicut ꝓ⁰ ſubiecto. ſz ē toti⁹ cōpoſiti. ſicut ꝓmi ſubiecti. de h ꝑ. q. lxxviij. ar. vltio ze.

¶ Nota ſcdo. q iſta. pbatio i maioꝛi ꝓtinet aliquā difficultatē. quō videlicꝫ intelligere dicak q̄dā pati. Sz qz h ꝑ. q. ex intentōe deo duce videbik. iō. p nūc ſufficit breviter ſcire. q eē pati cauſalr̄ nihil aliud ē. q̄ cauſari ex paſſione. Ideo circa h an intellectio nra cauſek ab itelligibili ē multiplex modꝰ dicēdi. Scot⁹ em in ꝓ⁰. diſ. xlvij. vult q̄ itelligibile ꝓcurrit ad itellectōez cauſalr̄ nō ſolū terminative vt Henric⁹ tenet. ſz cauſalr̄ nō imutādo itellectū. ſz ſil̄ cū itellectu cauſando effectiue itellectōez. z fm ipm intelligere noſtꝝ ē pati nō eſſentialr̄. ſz p accīs. qz videlicet eſto intellect⁹ noſter hꝫeat recipe ſpēm. h nō ē vt p cā fiat actiuus. imo itellectus mud⁹ ē actiuus. ſz vt repſentet obiectū. z ita illa receptio nō ē per ſe cā intellectōis. qz intellect⁹ per paſſionē nō hz eē actiuū. ſz intellectus ꝓcrit tū vt obiectū ſit pñs ze. Sz Doct. poſt Ariſtotelē z cōmentatorē tenet. q̄ itelligere noſtꝝ cauſak per ſe ex paſſiōe.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ra q̄ intellect⁹ noster passus pfectiue (.i. factus in actu ab intelligibili) intellectoēz elicit. ira q̄ obiectū nō solū ē obiectū. iz etiā conn̄cipiū intellectōis fm q̄ per spēm receptū ē in intellectu possibili. q intellect⁹ noster ē in poña essentiali. vt habet. iij. de aīa. tex. vij. z g̃ de se nō hz q̄ sit p̄ncipiū actōis. Et g̃ nud⁹ nō ē actiuus. iz oportz q̄ pus immuteť per spēm obiecti. Et g̃ passio p̄decrit per se vt intellect⁹ agere possit. de h̄ satz nūc zc. Cōsequēter ibi

¶ Passio āt cū abiectōe nō ē nisi fm trāsmutationem corpalē. vñ passio ꝓprie dicta nō pt ꝓpetere aīe nisi p accīs. incḡtū sez cōpositū patit.

¶ Limitat ꝓclonē riūā q̄ ad duos modos passionis ꝓprie dicte. Et ē alia ꝓclo limitaria ꝓtis tal. passio ꝓprie dicta (sez q̄ ad duos modos) nō pt ꝓpetere aie. nisi p accīs. i. incḡtū ꝓpositū patit. pbat ista ꝓclo. Passio istis duob⁹ modis dicta. nō ē nisi fm trāsmutatōez corpalem. Sz corpal trāsmutatio nō ē aīe. nisi incḡtū ꝓpositus trāsmutat. igit nec ista passio ē aīe nisi p accīs. i. Incḡtū zc. Maioz relinq̄t nota. ¶ Sz aīa duerte. q illd dr aliq̄ cui ꝓuenire qđ ꝓuenit sibi p se z sp z ꝓpria rōe. Ideo cū abiicere aliq̄d p se z ex ꝓpria rōne ꝓueniat trāsmutatōni corpali. iō sibi a Doc. h̄ ascribit. Et cuius aliq̄ passiōi pmo⁹ q̄ ē pfectiua ꝓueniat aliq̄d abiicere. sicut qñ in actōne scie abiicit ignorātia dispōis p̄aue. h̄ trī p accīs est. Nec ꝓuenit tali passioni pfectiue ex ꝓpria rōe. iō p se loquēs z ex arte. dr q̄ abiicere ꝓueniat trāsmutatōi corpali. Et h̄ intelligēdū ē p se. vt etiā patebit infra. q. lxxiij. ar. v. Id qđ alicui ꝓuenit p se. z ex ꝓpria rōne pt ꝓuenire alteri ꝓticipatie. incḡtū ꝓuenit aliqliter cui co qđ ē p se tale. Sic et ingēgia z receptiuitas z hmōi pñt ꝓuenire forme vt ꝓuenit cū materia i potētialitate. Et scdo pt dici q̄ dum aīa post errorē z p̄auā dispōem hz sciam. nō necessario ē mutatio subiectiua ex pte aīe. sz ex pte obiecti. pt cīn eadē ꝓpō mētal⁹ vt res. successiue ē falsa z p̄a. ꝑ mutatōez rei vt pz in p̄dicamēt⁹. ḡre in aīa vt intellectiua ē nō ē ꝓtraria nec p̄ pñs abiectio cū receptōe zc. ¶ Nota etiā vt habetur pt ex Doc. sanc. iij. q. q. xlvj. ar. vij. z in de verita. vbi sup̄ q. ij. Aīa duplr patit in corpe. Uno⁹ fm ēntiā. vt ē forma corpis z passiōe naturali. Tūc tal⁹ passio incipit a corpore z termiñat ad aīam vt ē forma corpis p ēntiā. Sed alia ē passio tot⁹ ꝓiūcti. de q̄ ꝓnter loq̄mur. s. aialis. Et tal⁹ incipit a poña aie sensitiua z termiñat in corpe z corpali trāsmutatōe. z hec passio vt dictū fuit circa ꝓmutatōez q̄ ad formale z materiale ē tot⁹ ꝓiūcti. Tñ ꝓncipiū formal⁹ salte incōpletū ē aīa. Sz trāsmutatio corporal⁹ q̄ est materiale. illa cuidēter ē tot⁹ ꝓiūct⁹. z ꝑstituit motū aie in rōne passiōis. Et g̃ siue loq̄mur de trāsmutatōe corporali. q̄ ē i passiōe naturali siue aiali. sp ꝓuenit p̄ suppositō sicut subiecto. z eo mediante ꝑtib⁹ suis. Iz passio aial⁹ ꝓueniat q̄ ad formale p̄ ipi aie vt ꝓncipio. vñ bñ dr D. q̄ passio q̄ ē cū abiectōe z corporal⁹ ꝓuenit aie incḡtū cōpositū patit. quōcūq̄ accipiat passio zc. Tūc ibi.

¶ Sz in h̄ ē diuersitas. nā qñ hmōi trāsmutatio fit in ꝛteri⁹. magz ꝓprie hz rōem passiōis q̄ qñ fit in melī⁹. vñ tristicia magz ꝓprie ē passio q̄ letitia.

¶ Adiūgit vltio qđ dā notabile ꝓatim duoz modorū passiōis ꝓprie. Et notat q̄ ē diuersitas passiōis q̄ trāsmutat hō i deteri⁹. z qñ trāsmutat i melī⁹. qz p̄a magis hz rōez passiōis. z rō pz ex p̄a ꝛclone. z ex auctoritate phi in de gñatōe. ¶ Ex h̄ notabili Doc. vltio elicit corollaꝝ

riū. Tristicia magz ꝓprie ē passio q̄ letitia. Et pz. qz tristicia hz secū trāsmutatōez tñ dispōnem discōuenientem. z abiectōez ꝓueniēt⁹. Cōtrario mō ē de letitia. igit. ꝑa pz ex dict⁹. Aūs patebit infra. q. xxxvij. ar. iij. ¶ Nota etiaꝫ q̄ pñs tractat⁹ erit de passiōe ꝓuenīēti aie p totū ꝓpositū. saltē q̄ ad materiale. Et dr passio aial⁹ q̄ q̄ ad formale icipit ab aīa sic a ꝓncipio. saltē incōpleto. z termiñat i corpus fm trāsmutatōez. Et qz ab illa trāsmutatiōe hz vt dicat passio. Iō dr Doct. q̄ passio p̄⁹ ꝓuenit ꝓpositō. qz forsan z formale p̄⁹ ꝓuenit toti ꝓpositō sic ꝓncipio ꝓpleto. Iz aīe vt incōpleto p̄⁹ zc. Vñ Doc. in de veri. vbi supra. q. ij. ad ḡnū Ira z silr ḡliter alia passio aie ꝑducibiliter ꝓsiderari. Uno⁹ fm ꝓpriā rōem ire. z sic pus ē i aīa q̄ in corpe. Alio⁹ incḡtū ē passio. z sic p pus ē i corpe. Ibi cū p⁹ accipit rōem passiōis Et iō nō dr q̄ aīa iraſcat per accidēs. Iz q̄ p accīs patiat. hec ille. Ubi pz quō passio ē in corp. z quō i aīa pus zc. ¶ Nota de qbusdā dict⁹ huius articuli. s. de acceptōib⁹ passiōis Doc. v. metaphys. ter. cō. xvij. lectōe. xj. vbi dr. passio dr cōiter z ꝓprie Cōtqđ dr pati q̄d recipit aliquā pfectōez ab aliq̄ sic ꝓficere dr qđ dā pati. Proprie āt pati dr qđ recipit aliq̄d ei⁹ sui trāsmutatōe. ab eo qđ ē sibi naturale. Uñ z tal⁹ passio dr cē abiectēs a sua. h̄ āt nō pt fieri nisi p aliq̄d ꝓtrium. Uñ qñ aliq̄d patit fm id qđ ē ꝓriū sue nature vl ꝓdiuꝫ ꝓprie pati dicitur. fm q̄ etiam egritudines passiones dicuntur. Qñ vero aliqs recipit id qđ est ei ꝓueniens fm naturā suā magz dr perfici q̄ pati. hec ille. Et qđo patiēs ea que dicta sunt zc.

Argumētū in cōtrariū

Confirmat ꝛclonē riūā q̄ ad duos modos passiōis ꝓprie dicte. ¶ Nota q illā auctoritatē apli exponit doc. ibidē in postilla. q⁹ passiones z affectōes pctoꝝ q̄ p legē notificate vl augmētate fuerūt occasionaliter (ad sensuz infra habitū. q. xcvij. ar. p⁹) operabant in mēbris nr̄is. i. mouebāt mēbra nr̄a. vt fructificarēt morti. i. vt facerēt fructum mortis. Et eq hmōi passiōes sunt pcā. p̄sertim q̄ ad formale. iō q̄ ad h sunt aie ip̄ius saltē sicut ꝓncipiū. z h̄ patet ista rō. Sz q̄ ad trāsmutatōez sunt corpis vl magz ꝓpositi. Uñ bñ aduertat habet ex corpe q̄ passio q̄ ad materiale ē ꝓprius ꝓuenī. Sz ex h argumēto habet q̄ est anime q̄ ad formale ꝓncipaliter originaliter zc.

¶ Ad p̄mū igit dom. q̄ pati fm q̄ ē cū abiectōe et trāsmutatōe ꝓpriū ē materie. vñ nō inuenit nisi in cōpositis ex materia z forma. Iz pati ꝓut iportat receptōem solā. nō ē necessariū q̄ sit materie. Iz pt ee cū iusciq̄ exītis in poña. Aīa āt z si nō sit ꝓpositum ex materia z forma. hz tñ aliq̄d potētialitatez fm quam ꝓuenit sibi recipere z pati. fm q̄ intelligere pati dr. vt dr in tertio de aīa.

¶ Ad maiorē. pati p̄sertim tertio⁹ capitū ē materie nō ad sanū sensum. nō sez sicut subiecti ꝑpleti. Iz sicut p se receptionis patiendi ista⁹. sicut z alibi dict⁹ est. q̄ materia dr rō recipiēdi ēntitatē. licz subiectū sit totū ꝓpositū. Dicit scdo q̄ pati cōiter acceptū ē etiā ꝓueniētis analogice cū materia ꝓprie dicta z subiecta ꝓtatōni. s. h̄nīs potentia etiā in ee intelligibili. ecto. sit act⁹ in gñe entis Ad maiorē ꝓcedit. z habet in p. pte. q. lxxv. ar. v. Et tñ etiam ibidē habet. q̄ aīa rōnal⁹ ꝓuenit analogice cū materia p⁹ in potētialitate. rōne cui⁹ pt sibi ꝓuenire subiici. z trāsmu

tari intelligibiliter. Ultra. Ergo nulla zc. Nec nulla passio ꝓprie dicta ē in aīa sola. Iz in cōposito ex materia z forma. Cū q̄ stat q̄ passio cōiter ꝓuenit aie soli tāq̄s sez ꝓncipali subiecto remoto. Iz mediāte poña. q̄ cū p ēntiā sit act⁹ simplr p eā nō ē expectatiua alicui⁹ diuersis. sed p potentiā q̄ simplr ē in ordine potentiaꝝ fm q̄d in ordine actuū. vt q̄nq̄ alibi videbit.

¶ Ad scdm dom. q̄ pati z moueri z si nō ꝓueniat aie p se. ꝓuenit tñ ei p accīs. vt i pmo de aīa dr

¶ Ad maiorē. ꝑa de passione tertio⁹ dicta p̄sertim. z etiā scdo mō. qñ ē passio. in q̄ abiicit discōuenies corpale tūc etiā ē mot⁹. pt tñ abiici discōueniēs etiā p mutatōez simplicē. vt patebit infra. q. l. ar. p. ad tertiū. Ad minorē. vera aia nō mouet p se. tñ p accīs. g̃ zc. vel⁹ passio naturali⁹ z aialis. q̄stū ad id a q̄ hz rōem passiōis nō ē i aīa pmo z p se. Iz in toto ꝓposito rōe corpis. tñ ex ꝓsequenti incḡtū ē forma patiens. ¶ Nota ꝓt ꝑbū arguēti. s. q aia nō mouet z. pbat in de aīa. Nota inquā qđ allegat ibi ē in fine corpis ex deveritate. q̄ ḡtuis moueat p accīs nō tñ iraſcit p accīs zc. ¶ Nota q aīa mouet motu pprie dicto. etiā rōnal⁹ aīa p accīs fm ēntiā z potētias organicas. qđ pz plane de motu locali. Scdo de motu alteratōis ꝓprie. qz z ipa vt ē forma corpis affligit. nō q aīa rōnal⁹ calefiat in corpe Sz corpe supcalefacto z discrasiato z ipa sentit z patit fm potētias in qbus cōicat corpi zc. Unde Doc. sanc. in de veri. sup̄. ar. ij. in solutōib⁹. vide z ar. iij. ad longū. quō motus corporeus aie ꝓueniat

¶ Ad ztm dom. q̄ rō illa ꝓcedit ex passiōe q̄ ē cū trāsmutatōe ad ꝛteri⁹. z hmōi passio aie ꝓuenire nō pt nisi p accīs. p se āt ꝓuenit ꝓpositō qđ ē corruptibile

¶ Ad maiorē. vera de passiōe. Tertio⁹ vt pz ex. v. metaphy. Et scdo ei corruptōez qđē tot⁹. nō āt forme si ē p se subsistēs. Et a ꝓposito nō depēdēs. vtpote. qz cē p pus sibi ꝓuenit nō solū sicut rōe existēdi. Iz sic ei qđ subsistit. de hoc infra. Ad minorē ꝓcedit de aīa rōnali. qz tal⁹ ē incorruptibil⁹. hō tñ cui⁹ ē ps ꝑstituiua ꝓncipal⁹ est corruptibil⁹. p h̄ q̄ aīa cū ee sibi ꝓprio qđ cōtineret corpi a corpe sepat. g̃ zc. Ubi nulla passio tertio mō vl scdo⁹

¶ Nota āt ꝓter dicta circa maiorē. q̄ pt fieri q̄ aliquid ꝓueniat toti p se. tñ ꝓtib⁹ nō ꝓueniat sub eadē rōne z de notatōe sicut toti. Sicut pz de gñatōe q̄ denotat totū generari. nō tñ ꝑtes ei⁹ Silr p informatōez aie dr totū aial nō āt materia. z sic de alijs multis. ita in ꝓposito. corruptio ꝓuenit toti hoi sub rōne corruptōis. Iz aie z corpi sub rōne separatōis. qz totū amittit ee. z corrūpit. ꝑtes aūt nō amittūt ee. ꝑsertim aia rōnal⁹. Iz amittit vnionē ad totuz et corp⁹. Ideo illa mutatio q̄ denotat hoiem corrūpi. denotat ꝑtes separari. Uñ Doc. san. sup̄ in de veri. ad p̄m dr Aia nō timet interitū vt ipa fm se intereat. Iz timet interitū ꝓuenī p separatōem sui a corpe. hec ille zc.

¶ Utz passio magis sit in pte aīe apphensiua q̄s in parte appetitiua.

CAD scdm sic ꝓcedit. Uideť q̄ passio magz sit in pte aie apphēsiua q̄s in pte appetitiua. qđ em̄ ē p̄mū in q̄libet gñe videť esse maximū illoz q̄ sunt in gñe illo. z cā alioꝝ. vt dr in. ij. metaphy. Iz passio p̄us inuenit in pte apphensiua q̄s in pte appetitiua. nō em̄ patit ps appetitiua nisi passione ꝓcedente in pte apphensiua. g̃ passio ē magz in pte apphensiua q̄s in pte appetitiua

¶ P. qđ ē magz actiuū videť eē min⁹ passiuū. actio em̄ passioni opponit. Iz ps appetitiua ē magz activa q̄s ps apphensiua. g̃ videť q̄ in pte apphensiua magis sit passio. ¶ P. sicut appetibile sensituum ē ḟtus in organo corpali. ita z vis apphensiua sensitiua. Iz passio aie fit ꝓprie loquēdo fm trāsmutatōem corporalē. g̃ nō magz ē passio in pte appetitiua sensitiua q̄s in apphensiua sensitiua. ¶ Sz ɔ ē qđ Aug⁹. dr in. iz. de ci. dei. q̄ motus animi q̄s greci patin. nr̄i āt sicut Cicero ꝓturbatōnes. q̄dā affectōes vl affectus. q̄dā ꝯo sicut in greco habeť. expl̄ius passiones vocāt. et q̄ pz q̄ passiones aie sunt idē qđ affectōes Iz affectōes manifeste ptinēt ad ptē appetitiuā z nō apphensiuā. ergo z passiones magis sunt in appetitiua q̄s in apphensiua.

¶ Hic ꝓnter inqrit Doc. san. de subiecto imediato z ꝓximo. s. de poña. Et p⁹ oñdit passionē eē i pte appetitiua Postea oñdit in q̄ appetitu sit. articulo sequēti.

¶ Rñdeo dom q̄ sicut iā dictū ē. in noie passio/ ar. s. nis ipoꝛtať q̄ patiēs trahať ad id qđ est agētis.

¶ Cōclusio rñsiua ē tal⁹. Rō passiōis magz inuenit in ꝛclo rñsiua. pte appetitiua q̄s in pte apphēsiua (.i. act⁹ z mot⁹ appetitus magz dr passio q̄s operatio alicui⁹ apphēsiue cuiuscūq̄) pbat sic. in noie passiōis ipoꝛtať q̄ patiēs trahať ad id qđ ē agētis. Iz aīa magz trahit ad rē p vim zc. vt i ꝛka. g̃ ꝛclo ꝑa. Hui⁹ rōis Doc. p⁹ ponit maiorē. sed⁹ pbat minorē. ibi. Magz āt zc. Tertio infert ip̄am ꝛclonem. ibi. Uñ pz zc. Maior g̃ pz ex articulo ꝓcedēti. qz loquimur de passiōe q̄ ē trāsmutatio. z abiicit aliq̄d a patiēte. et ꝑsertim ꝓuenies. Et g̃ ille act⁹ ē passio q̄ hz trahere ad rē. z ex ꝓprio mō hz imutare corp⁹ zc. Cōsequenť cū dr

¶ Magis aūt trahit aīa ad rē p vim appetitiuā q̄s p vim apphēsiuā. nā p vim appetitiuā aīa hz ordinē ad ipas res. put in seipis sunt. vñ phs dr in. vj metaphy. q̄ bonū z malū q̄ sunt obiecta appetitiue potē sunt in ipis rebus. vis āt apphēsiua nō trahit ad rē fm q̄ in seipa ē. Iz cognoscit eā fm intentōnem rei quā in se hz vl recipit fm ꝓpriū modū. vñ z tibi dem dr. q̄ verū z falsum q̄ ad cognitōem ptinent nō sunt in rebus. sed in mente.

¶ Subiūgit minorē ꝑcedentē q̄ pbat in lra clare. vbi nota ꝓmo q̄ Scot⁹ in q̄to dis. xlix. q. iij. obiicit ɔ istam drām h̄ positā a Doct. sanc. z in multis alijs locis. s. q actus intellect⁹ ē fm q̄ res ē intra. volūtatis aūt fm tendere ad extra. Hā vt ipe dr. vtercz ad extra z intra terminat. Hā cognitio intuitiua terminat ad rē in se zc. ¶ Sz D. loq̄t post pñm z de cognitōe intellectiua quā expimur in nob. ¶ Et ꝓterea etiā in intuitiua esto res ad quā cognitio terminat sit extra. tñ fm modū cognitōnis ꝓus vnit intelligēti. amat āt res vt amās vnit amato. etiā si sit intra ipm. ita q̄ q̄ ad modū Iz intellectio ē fm q̄ res vnit et ē intra. Appetitio āt fit fm q̄ ē extra. Et nō loq̄t Aris stoteles. vt Scot⁹ sibi ponit de appetitu futuri. imo de appetitu cuiuscūq̄z pñtis. qñ ex ꝓprio mō hz tēdere in rē vt in se ē. Ille em̄ q̄ vult balneari. vult balneū nō q̄dē qđ est in mēte Iz in re. qz fm esse in se res est bona z appetibilis Loq̄t etiā phus in. vj. metaphysice. q̄ appetit⁹ ē eoꝝ q̄ Sco. obiicit

Universidad de Deusto
Biblioteca

sunt in reb⁹.nō solū sicut effectuū ſz sicut obiectoꝝ.qz balneū ē obiectū ⁊ termin⁹ executōnis ꝓuenientis ex delectabilis.vide.vſ. metaphysice Tex.ꝓmen.viij.lectōne. iij.in Doc.lectō. Hā declarare quō vel̄ sit in mente vł intellectū ptinet ad ṕ.q.q.xvſ. Tūc ibi

¶ Unde ꝓtz q rō passionis magis inuenik in ꝑte appetitiua ꝙ in ꝑte apꝓhensiua.

¶ Subinfert ipam ꝛcłonē iā sat̄ ꝓbatā ⁊ ꝓtz. Sz nota ꝑ fundamēto sequētiū ꝛ.p intellectu huius ꝛcłonis. q amari aliquā rē vł apperi.nō ē ipam trahi vł venire ad appetitū.ſz ē trahere appetentē.ita q amatū vł apperi tū sit trahens. Et sicut in intellectu ex h̄ q res intelligit̄ ꝓcedit q dā intelligibil̄ ⁊ceptio.ita ex h̄ q res amat̄ ꝓcedit in ꝛa amante q dā ipassio ⁊ ipulsio amātis in amatū sicut in obiectū.ita q in amore vel appetitu spūali ꝓcedit impassio spūalis de q ṕ.p. Doc.sanc. Et in amore sensitiuo appetit⁹ ꝓcupiscibil̄.vel in q̄libꝫ passione appetit⁹ sensitiui ꝓcedit q dā imutatio corꝑis.a q̄ tal̄ mot⁹ appetitiuus ſoztik nomē passiōis.qz g̃ illa trāſformatio ⁊ transmutatio ſecd̄ naturā ad appetitū ꝑtim sensitiū.vt patebit articulo sequēti.nō āt ad actū cognitiue ponē Unde ē q Doc.ex mō ipius act⁹ appetitiui infert ⁊ ꝓbat magis habere locū nomē passiōis in actu appetit⁹ q̄ apꝓhensiue.qz pati ē trāſmutari ⁊ trahi fm ꝙditōem agētis.hoc āt fit fm actū appetit⁹. Uñ oportz sp notare in ista re.q amatū ē in amāte.ē appetitum trāſformari ⁊ impelli ad amatū ⁊ nō ecōtra. Sz in cognitōe cognitū venit in cognoscente.iō appetēs trahit̄ ad appetibile vł appetitū. ⁊ si trahit̄.iō appetibile se hz vt agēs.appetit⁹ vt patiēs. Et q̄libꝫ passione corruptiua ⁊ alteratiua a dispōne ꝓnaturali.vt ꝓz in tristicia.iō ꝓz ꝛcło ⁊ rō ꝑ ea. ¶ Nota ꝑ maiori intellectu huj⁹ materie ⁊ ꝓfirmatōe iā dictoꝝ Doc.in de verita.mate.xxvſ.q.iij.vbi dr. passio ꝓpo aialis (de q̄ h̄ loq̄mur) ēū p ea ex operatōe aie trāſmutet corp⁹.in illa poña eē dz q̄ corꝑali organo adūq̄ gik.⁊ cui⁹ ē corꝑa trāſmutare. Et iō hmōi passio nō ē in ꝑte intellectiua q̄ nō ē alicui⁹ organi corꝑalis actus. Nec iterū ē in apꝓhensiua sensitiua.qz ex apꝓhensione sensus nō secd̄ mot⁹ in corpe nisi mediāte appetitiua.q̄ ē immediatū mouēs.vñ fm modū operatōis ea⁹.statim disponik organū corꝑale.ſ.cor.vñ est ꝓncipiū mot⁹ tali dispōne q̄ ꝓpetit ad exequēdū h̄ in qđ appetit⁹ sensibil̄ inclinat̄.vñ in ira feruet ⁊ in timore q̄ dāmō frigefcit ⁊ ꝓstringik.⁊ sic in appetitiua sensitiua.sola aialis passio ꝑtie inuenik.hec ille. Ex q̄bꝫ patēt q̄ dicta sunt ⁊c. Et nota ꝓba Doc.sanc.qrvidek ponere q cor sit organū appetitus sensitiui.

Argumētū in cōtrariū ꝛcłonē nisi uā. Circa hoc argumentū nota qz fundak in h̄ q passiones alio noīe dicunt affectōes.ſz affectio de plano ē appetitus cui⁹ ē affici.igit̄. Et dr illa affectio passio. rō iā dicta.qz ea secd̄ passio ⁊ imutatio corꝑis.a q̄ tal̄ mot⁹ appetitiuus ſoztik nomē passiōis.qz g̃ illa trāſformatio ⁊ transmutatio secd̄ naturā ad appetitū ꝑtim sensitiū.vt patebit articulo sequēti.nō āt ad actū cognitiue ponē Unde ē q Doc.ex mō ipius act⁹ appetitiui infert ⁊ ꝓbat magis habere locū nomē passiōis in actu appetit⁹ q̄ apꝓhensiue.qz pati ē trāſmutari ⁊ trahi fm ꝙditōem agētis.hoc āt fit fm actū appetit⁹. Uñ oportz sp notare in ista re.q amatū ē in amāte.ē appetitum trāſformari ⁊ impelli ad amatū ⁊ nō ecōtra. Sz in cognitōe cognitū venit in cognoscente.iō appetēs trahit̄ ad appetibile vł appetitū. ⁊ si trahit̄.iō appetibile se hz vt agēs.appetit⁹ vt patiēs. Et q̄libꝫ passione corruptiua ⁊ alteratiua a dispōne ꝓnaturali.vt ꝓz in tristicia.iō ꝓz ꝛcło ⁊ rō ꝑ ea. ¶ Nota ꝑ maiori intellectu huj⁹ materie ⁊ ꝓfirmatōe iā dictoꝝ Doc.in de verita.mate.xxvſ.q.iij.vbi dr. passio ꝓpo aialis (de q̄ h̄ loq̄mur) ēū p ea ex operatōe aie trāſmutet corp⁹.in illa poña eē dz q̄ corꝑali organo adūq̄ gik.⁊ cui⁹ ē corꝑa trāſmutare. Et iō hmōi passio nō ē in ꝑte intellectiua q̄ nō ē alicui⁹ organi corꝑalis actus. Nec iterū ē in apꝓhensiua sensitiua.qz ex apꝓhensione sensus nō secd̄ mot⁹ in corpe nisi mediāte appetitiua.q̄ ē immediatū mouēs.vñ fm modū operatōis ea⁹.statim disponik organū corꝑale.ſ.cor.vñ est ꝓncipiū mot⁹ tali dispōne q̄ ꝓpetit ad exequēdū h̄ in qđ appetit⁹ sensibil̄ inclinat̄.vñ in ira feruet ⁊ in timore q̄ dāmō frigefcit ⁊ ꝓstringik.⁊ sic in appetitiua sensitiua.sola aialis passio ꝑtie inuenik.hec ille. Ex q̄bꝫ patēt q̄ dicta sunt ⁊c. Et nota ꝓba Doc.sanc.qrvidek ponere q cor sit organū appetitus sensitiui.

cessum ad aliq̄d summe lucidū.cui quāto aliq̄d magis appropinquat.tāto ē magz lucidū. ſz in his q̄ ad ꝛfectū ptinet attēdik intensio nō ꝑ accessum ad aliq̄d summū.ſz ꝑ recessum a pfecto.qz in h̄ rō ꝓximationis ⁊ ꝛfect⁹ ꝓsistit. ⁊ iō quāto min⁹ recedit a ꝓmo.tāto ē min⁹ intēsium.⁊ ꝓpt̄ h̄ in ꝓncipio sp inuenik parvus ꝛfect⁹. q̄ postea ꝓcedēdo magz multiplicak. passio āt ad ꝛfectū ptinet.qz ē alicui⁹ fm q ē in poña.vñ in his q̄ appropinquāt ꝓmo pfecto. scz ꝛo.inuenik parū ꝛ rōne poñe ⁊ passionis.ī aliis āt ꝓsequēter plus.⁊ sic etiā in ꝓzi vt aie.ſ.apꝓhensiua.inuenik minus ꝛ rōne passionis

¶ Ad maiorē.vera ē in his q̄ sunt pfectōis. qz si ꝓcedat ꝑ⁹ ⁊ posteriorib⁹ sit pfectōis.tūc maxie ꝓuenit ꝑ⁹ Et deinde min⁹ pfecte sequētib⁹. Si āt qđ ꝓuenit ꝓmo et posteriorib⁹ sit impfectōis.tūc maior nō ē vera. Et ratione vtriusq̄ ponit Doc.in solutōe.ꝑmi q̄dē. qz maioritas pfectōis attēdik ꝑ accessuz ad aliq̄d maxie tale Jd āt qđ ē ꝑus in aliq̄ ordine pfectōis ē ꝓncipius ꝓmo ⁊c. Rō sēdi.qz maioritas impfectōis nō attēdik ꝑ accessuz ad summū illi⁹ ordis.ſz ꝑ recessuz a summo oppositi ordinis. Sz ꝙstat.q id qđ ē posteri⁹ plus recedit ꝙ ꝑus. igit̄. Sic ꝓz q angel⁹ ē maⁱ ens ꝙ hō. qz ꝓpinqꝛ ꝓmo enti.ſz culpa peior ꝙ pena.qz magz recedit a summo bono ꝙ pena Sic bonū dr mal⁹ ꝓpt̄ maiorē accessuz ad bonū q enūciā.ſz mal⁹ malū ꝓpt̄ maiorē recessum a summo bono ⁊cłus. vide ṕ.q.q.xlix.ar.iij.ad.iij. et in de Malo. marte. ṕ.q.ṕ.ad.xiij. Et ita vltr̄ qñ aliq̄ duo sunt quoꝝ vnū ē ꝑus ⁊ nobil⁹ aliō poster⁹. Si aliq̄d dicak qđ ē ꝛfectōis magz ꝓuenit ꝓ⁹. Si āt impfectōis magz ꝓuenit posteriori. Et auctoritas scđi metaphy.tex.iij. intelligit de his q̄ sunt pfectōis.vt ꝓz de eē ⁊ veritate.qz hmōi ꝑa rib⁹.ꝑ ꝑus ⁊ plus ꝓuenit̄.qz eo ipo q ꝑora sunt. sunt ꝑ ꝓpinqꝛa ꝓmo.a q̄ ꝓ⁹ ⁊ plus pricipāt. Ad minorē dico q passio ꝓuenit ꝑ ꝑus ⁊ ꝑus inuenik in apꝓhēsiua.ſz est impfectōis a toto gñe.qz ſp fert ⁊ arguit potēialitatem Et ꝛcedo ꝓbaroz q ꝑus pank pfectiue apꝓhensiua q̄ appetitiua afficiak.imo vt infra patebit de amore. cognitio (q causak ꝑ se ex passiōe) ē cā act⁹ appetit⁹.ſz negak ꝓba. immo corpo q cognitiua ē ꝑor ⁊ ꝓpinqꝛ ṕ⁹ enti. iō min⁹ patik. Et appetitiua.qz posterior.iō plus patik. Volum⁹ em̄ q apꝓhensiua ꝑor ē dignitate appetitiua.⁊ iō deo ꝓpinqꝛ.⁊ ꝑ ꝓns min⁹ h̄z id qđ ē impfectōnis q̄le ē passio. vt patuit. ¶ Nota āt ṕ⁹ circa maiorē.qz in his q̄ sunt impfectōis ē duplex maioritas. Una fm ꝓpriā rōem. alia in rōne entis. Et ille maioritates ꝓrio mō accipiunt. Sz de hoc infra.q.lxxiij.ar.ij.in corpe Sic passio ꝓprie h̄z magz rōem passiōis.⁊ min⁹ rōem ent̄. passio āt ipropꝛe ecōtra ¶ Nota scđo circa minorē. q passio ꝓuenit multū analogice ⁊ equoce apꝓhensiue ⁊ appetitiue.qz apꝓhēsiue.vt sic ꝓuenit passio ꝑfectiua ⁊ ꝑpūal (aliō mō saltē) Et illa acceꝺēter.qz videlicz apꝓhensio depēdet ꝑ se ex receptiua specie.ex q̄ ⁊ sensu fit vnū ꝓncipiū cognitōis. Sz passio q̄ ꝓuenit appetitiue ē corꝑalis ⁊ plerūq̄ trāſmutatiua corꝑis a naturali habitudie. Et scđo ꝓuenit talis passio appetitiue ꝓpter. Et iō loḡe ꝑfectior passio ꝓuenit appetitiue.ſ.ꝓsequēter. Maior āt passio ē impfect⁹ ens ⁊c.

¶ Ad scđm dōm.q vis appetitiua dr ē magz active.qz ē magz ꝓncipiū exterioris actus.⁊ h̄z q̄ h̄

ꝓpo ex q̄ h̄z q̄ sit magz passiua.scz ex h̄ q h̄z ordinem ad rē.put ē in scipa.ꝑ actōem em̄ exteriorē venimus ad ꝓsequendas res.

¶ Ad maiorē.si intelligik de reb⁹ pure naturalib⁹ ꝛcedit.qz ignis coipo q ē magis activus.min⁹ ꝑt̄ pati.qz passio.puenit ex dominio agētis sup patiēs. loquēdo de passione ꝑtie. Si āt intelligik de potentijs aie.negak ista maior.imo ex eo a q̄ h̄z q̄ sit activa (.i.motiua aliaz.) h̄z q̄ sit passiua (.i. q̄ ad actū a⁹ sequak imutatio corꝑis.qñ ē poña sensitiua. Et dico ad ꝓbatōem.q actio in natura lib⁹ opponik passioni.sed in vi aie activa nō opponik sibi. immo ad actōem poñe appetitiue sensitiue.secd̄ naturaliter passio rōe sup̄ dicta.qz ē in organo corꝑoreo ⁊ ea⁹ natura liter imutatiua. Licz em̄ actio ⁊ passio fm cōes rōes opponant.tñ si applicent̄ ad specialia entia.ſ.potētiā appetitiuā ibi se ꝓsequunt Ad minorē.distinguit̄.si intelligik absolute q sit magz activa appetitiua q̄ apꝓhēsiua. ita q nō moueak ab apꝓhēsiua ⁊ apꝓhēsibili.negak.imo appetit⁹ ē mouēs motū etiā effective ad specificatōem ab appetibili apꝓhēso.⁊ ab apꝓhensiua. vt patuit sup̄.q.ix. ar.ṕ. Sz ꝓcedit nūquā ad hūc sensum q ē magz activa qz motiua aliaz virtū ad exercitū. vt patuit sup. Et h̄ hz.qz inclinak ad res vt in se sunt. ⁊ ꝑ ꝓns mouet alias ad rei ꝓsequutōz. Et h̄ ipo hz q trahak ad rē.⁊ sic immutāt.qre negak ꝓba ⁊c. ¶ Nota āt q hui⁹ argumēti solo tāgit qđ sup̄ dictum ē. Jn cognitio ⁊ res vt apꝓhensa sit cā act⁹ appetit⁹. Et dr q sic.⁊ q̄ appetitiua mouet ꝑmo ab appetibili. deinde cū ipo ꝓcurrit ad actū appetitiuū. Quare notāter dr Doc.in ꝓncipio solutōis.q vis appetitiua dr magz activa.qz magz ē ꝓncipiū exterioris act⁹.⁊ ſz motiua aliaz virtū executiuaz. Hō tñ ē dicēda poña ꝑtie activa.ſz passiua. Hō em̄ dr activa poña simplr.qz agit vł mouet alias Sz qz causat obiectū suū. vt pulchre hz Doc.sanc.in de veritate. mate.xxvſ.ar. iij.ad q̄rtum. Voluntas āt ⁊ appetitiua a suo obiecto mouet. vñ.xij. metaphy.tex.ꝓme.xxxvſ.lecti.vſ. appetibile dr mouens immobile. Et q̄ dōm ē.qz ē poña vere passiua ab obiecto finaliter ⁊ effective. Nulla em̄ poña aie est tā passiua q̄n facta in actu sit aliq̄liter activa. vñ ⁊ sensus agit. Sz activa ē q̄ de q se a passione nō dependēt in agendo. ⁊ que efficit suū obiectū. q̄lis nō est appetitiua ⁊c.

Voluntas ē poña passiua.

ſ.q.q.lxxvij ar.ij.

¶ Ad tertiū dōm. q sicut in ꝓmo dictū ē. dupliciter organū aie ꝑt̄ trāſmutari Uno⁰ trāſmutatōe spūali fm q recipit intentōem rei.⁊ h̄ ꝑ se inuenit in actu apꝓhēsiue ꝑtuz sensitiue.sicut oculus imutat̄ a visibili.nō ita q oloret.ſz ita q recipiat intēsionē coloris Est āt ⁊ alia naturalis trāſmutatio organi.put organū trāſmutat̄ q̄ntū ad suā naturalē dispōnem. puta q calefit aut infrigidat̄.vł alio mō silr trāſmutat̄.et hmōi trāſmutatio ꝑ accīs se hz ad actū apꝓhēsiue ꝑtuz sensitiue.puta cū oculus fatigat̄ ex forti ituitu. vł dissoluit̄ ex vehemētia visibil̄.ſz ad actū appetit⁹ sensitiui ꝑ se ordinat̄ hmōi trāſmutatio. vñ in ꝛfinitione motuū appetitiue ꝑtis materialr ponit̄ aliq̄ naturalis trāſmutatio organi. sicut dr q ira ē accensio sanguis circa cor. vñ ꝓz q rō passiōis magz inuenit̄ in actu sensitiue appetitie q̄ ī actu sensitiue ꝑtuz apꝓhensiue.ſz vtraq̄z sit actus organi corꝑalis

¶ Ad maiorē.vera. in h̄ q ē ē in organo.ſz nō sile.q̄

ad modū opandi in organo. Et h̄ Doc.declarat ṕ⁹ dicta in ṕ.q.q.lxxviij.ar.iij.qz ad actū apꝓhensiue requirit ⁊ sufficit antecedēter imutatio spūalis ꝑ spēm intēsionale.q̄ ē sine ꝓditōib⁹ physicis.vt habet̄ scđo de aia. Ad actū aūt appetitiue ꝑ se requirit ꝓsequēter trāſmutatio naturalis organi.vt allegatū fuit in fine ꝑmi articuli. Cōstat āt q trāſmutatio naturalis magz h̄z de rōne passiōis q̄m imutatio spūalis q̄ requirit. Ad minorē ꝛcedit. Sz negak q trāſmutatio corꝑalis ꝑ se requirak ad apꝓhensiue actū. Si em̄ q̄nq̄ organū trāſmutet̄ h̄ ē ꝑ accīs ꝓpt̄ excessum obiecti. nō ꝓpter actū tendū. fit āt ſp ⁊ ꝑ se trāſmutatio corꝑalis fm actū appetitiue. Quare negak ꝓba. ¶ Nota aūt circa Doc.in hac solutōe.cū dr.oculus imutak a visibili nō colorak. Ubi ꝑt satis hab̄i.q intentionalis forma specifice distinguit̄ ab eo cui⁹ ē forma. Als em̄ cū informet oculū si sit eiusdē nature cū colore tūc denoiaret. sicut ⁊ forma cui⁹ ē intētio.nec sufficit dicere q sit alt⁹ mod⁹. Jn forma em̄ naturali eiusdē spēi ⁊ in re corꝑorea posita.nō ꝑt aufferri mod⁹ ꝓnaturalis q̄n denoiet subiectū. Nec obstat his dictū Doc.sanc.in ꝙrto.dis.xlix.q.ij.ar.ṕ⁰.vbi dr color ē receptus in oculo fm rōem sue spēi.nō tñ fm eundē modum essendi.qz intelligit q nō differāt specie ex ꝑte nature. distinguunt tñ specie ex ꝑte modi essendi specifice distincti vñ spēs dr rō coloris.qz ē aliq̄ sīlitudo nature coloris.habens tñ modū essendi specifice distinctū sine materia sensibili. ¶ Nota tñ q nō dicunt intēsionales forme.qz trāseunt statim cū auferunt obiecta. Sic em̄ spēs intelligibilis lapidis nō diceret forma intentionalis ea⁹.qđ ē falsum. qz manet ſp in intellectu.ſz iō dicunt intēsionales. qz nō sīlitudinare denoiare subiectū.sicut forme q̄ sunt intentiones. Esto em̄ denominet aliq̄ mō.nō tñ sicut forma.⁊ h̄ tāgit in ista solutōe.qz spēs imutat visum ⁊ denoiat eū in actu sentiendi.nō tñ coloratū ⁊c. ¶ Nota scđo.q ad actū appetit⁹ sensitiui ꝑ se ordinat̄ trāſmutatio fm q̄litatē naturalē.nō q trāſmutatio hmōi actū appetit⁹ causet. sed qz ipm de ꝑ se ꝓsequit̄. De hoc Doc.sanc. opusculo.xxv. de motu corꝑis dr. Hō em̄ affectōes aie causant̄ ab alterationib⁹ corꝑis.sed potius causant eas. Uñ in passionib⁹ aie puta q sit in ira formali ē qđ ē ex ꝑte affectōnis.ſ. q sit appetitus vindicte. Materiale aūt qđ ꝓprie ad motū corꝑis.puta q sit accēsio sanguinis circa cor

Forma intēsional̄ q̄d̄ sit

¶ Utr passio magis sit in appetitu sensitiuo q̄z intellectiuo. q̄ dr voluntas.

D Ad tertiū sic ꝓcedit. Uidet q passio nō magis sit in appetitu sensitiuo q̄z in appetitu ītellectiuo.dr em̄ Dionysi⁹.ij. ca. de di.no. q Jerotheus ex q̄dā ē doct⁹ diuinioꝛe inspiratōe nō solū discēs.ſz etiā patiēs diuina.ſz passio diuinoꝛ nō ꝑt ptinere ad appetitū sensitiuū.cui⁹ obiectū ē bonū sensibile.g̃ passio ē in appetitu intellectiuo sicut ⁊ in sensitiuo. ¶ ꝑ. quanto actiuū ē potenti⁹.tāto passio ē fortioꝛ.ſz obiectū appetit⁹ intellectiui qđ ē bonū vł ē est potenti⁹ actiuū q̄z obiectū appetit⁹ sensitiui qđ ē ꝑticulare bonū. g̃ rō passionis magz inuenik in appetitu intellectiuo q̄z in appetitu sensitiuo. ¶ ꝑ. gaudiū ⁊ amor passiōes q̄dā ee dicunt̄.ſz hec inueniunt̄ in appetitu intellectiuo.⁊ nō solū in sensitiuo.alioq̄n nō attribuerent̄ in scripturis ꝛo ⁊ angel⁹. g̃ passiōes nō magz sunt in

Universidad de Deusto
Biblioteca

appetitu sensitiuo q̄s in intellectiuo ¶ Sz ꝺ̄ ē qꝺ ꝺ̄t Damal. in sco li. ꝺscribēs aīales passiões. Passio est motꝰ appetitiue ꝟtutis sensibil' in imaginatõne boni vel mali. z aliter. Passio est motus irrõnalis aīe p suscepcõem boni vel mali.

¶ Hic tertio Doc. inq̄rit determinãdo articulũ p̄ce dentẽ in q̄ dictũ ē. qz passio ꝟuenit magꝭ appetitiue q̄s ap p̄hensiue. qz ār vt supponit ex p̄. p. q. lxxx. ar. ij. duplex est appetit⁹. Quida rõnal. q̄ z volũtas ꝺ̄r. Alij ār sensitiu⁹ q̄ p ꝟcupiscibilẽ z iracibilẽ diuiꝺitur. Et p̄mus ē poña inorganica. z ꝺ̄r ee in rõne. i. in pte inorganica. Scõs ār ē poña organica. z videt ee subiectiue i corde. vt tactũ fuit ar. ij. Ideo ē dubiũ an appetitui magis ꝟueniat passio.

ar. ſ. et. ij. ad tertiũ. ¶ Rñꝺeo ꝺ̄m sicut iã ꝺictũ ē. passio ꝓprie inuenit vbi ē trãsmutatio corpalis. q̄ q̄ꝺē inuenit in actibꝰ appetit⁹ sensitiui z nõ solũ spiritual'. sicut ē in app̄hensione sensitiua. sed etiã naturalis.

ꝺcꝺo rñsiua. ¶ Cõclusionẽ rñsiuã ponit talẽ in h̄ corpe. Rõ passi onis magꝭ ꝓprie inuenit in actu appetit⁹ sensitiui q̄s intel lectiui. i. ee cũ trãsmutatõe alteratiua z corpali magꝭ cõ seqūtur actũ appetit⁹ sensitiui q̄s intellectiui. imo intellectiuũ immediate nõ ꝟseqūt. ꝓbat igit ꝺcꝺo. Passio ꝓprie inue nit vbi ē trãsmutatio corpalis. Sz illa inuenit in actibꝰ appetit⁹ sensitiui. In actu ār appetit⁹ intellectiui nõ req̄rit aliq̄ trãsmutatio. igit seqūt ꝺcꝺo. Hui⁹ rõis Doc. pº ponit maiorẽ cũ ꝑma pte minoris. sed ꝺ̄az pte minoris. ibi. In actu ꝛc. Tertio ip̄am ꝺcꝺonẽ. ibi. Vñ ptz ꝛc. maꝭor q̄ ptz. Et intelligit q̄ ibi reperit passio. i. illius poñe act⁹ ꝺ̄r passio. quẽ trãsmutatio corpalis alteratiua de p se ꝟseqūt. vt ptz ex ꝺictis. nõ q̄ ipe act⁹ poñe sit cẽntialr id cui p̄ncipaliꝰ ꝟuenit nomẽ passionis. Iz sit ortus illius cui ꝟuenit nomẽ passionis ꝓprie Et ꝓptera z act⁹ ipe vocat noie sui effect⁹. minorẽ p ꝑma pte Doct. relinq̄t notã ex solutõe ad 3ᵐ p̄cedẽtis articuli Deinde cũ ꝺ̄r

¶ In actu ār appetit⁹ intellectiui nõ req̄rit aliq̄ trãsmutatio corpalis. qz hmõi appetit⁹ nõ est vir tus alicuius organi.

¶ Ponit ꝛcꝺam ptẽ minoris quã ꝓbat sic. qz hmõi appetitus (. s. intellectiu⁹) nõ ē virtus alicuꝰ organi. igit minor ꝑa. añs supponit. Tenet ꝛnã. qz tota rõ ꝙre act⁹ appetit⁹ sensitiui sit passio ē. qz ē in organo. Cõstat ār q si affirmatio ē cã p̄cisa affirmatõis. z negatio ē cã negaci onis ¶ Circa istã pte ꝛcꝺam minoris ē difficultas. qz Doc. alibi videt ꝺicere. q volũtas possit mouere sine appetitu sensitiuo. imo hoc clare sup̄ ꝺixit. q. z. arti. iij. ad tertiũ. vt ꝓz intuẽti. Et p ꝛnãs seqūt mot⁹ corpis z mẽbro rũ sine appetitu sensitiuo. z ita immediate ē cã mot⁹ corpo ris Hic ār z in ꝺe veri. mate. xxvj. q. iij. ad. xj^m. Dicit q nec sensus nec̄ aliq̄ alia vis app̄hensiua mouet imedia te. sz solũ mediãte appetitiua. Et ĩõ ad opatõem ꝟtutis sensitiue app̄hẽsue nõ ĩmutat corpus q̄tũ ad ꝺispones naturales. nisi supueniat mot⁹ appetitiue quẽ statim seqūt trãsmutatio corpis ꝺisponẽtis se ad otꝺiendũ ꝛc. hec ille. Et ꝓterea ad iꝺẽ videt eẽ Doc. sanc. p. p. q. lxxx. ar. ij. ad tertiũ ꝛc. ¶ Sz ꝺico q ista re tẽne penetrata nulla ē ꝺiscrepãtia. Vñ oportz notare. q aliuꝺ ē ꝺicere ad appe titũ intellectiũ immediate p̄t sequi mot⁹. z ad ip̄m immediate seqūt trãsmutatio corpis. Primũ cñ intelligit ꝺe motu lo cali z executiuo mẽbroꝝ. Scõm intelligit ꝺe trãsmutatõe

Volũtas in hoie mouet localr. Iz nõ alr at corp⁹ si ne appetitu sensitiuo.

alteratiua z formali. Vñ ꝺico q p̄t fieri vt appetit⁹ supe rior. i. intellectiuus imediate moueat executiuũ motiuã q ē in musculis z neruis absq̄ h̄ q appetit⁹ sensitiu⁹ ꝟcurs rat. z marie. qz nõ ꝟcurrit ad intentiũ volitatꝫ fm eandẽ rõem. Et sic q̄nq̄ cũ volũtas mouet ad iꝺ ad qꝺ̄ sensua litas se nõ extẽꝺit. nõ oportet ꝟcurrere sensualitatẽ marie fm eandẽ rõem. Sz h̄ ē verũ q ad motũ volũtatꝫ solum nõ trãsmutat corp⁹ formalr. Et hoc notat Doc. in verꝭ bis allegatꝭ. cũ ꝺ̄r q ad opatõem ꝟtutꝭ sensitiue app̄hẽ siue nõ ĩmutat q̄tũ ad ꝺispones naturales ip̄m corp⁹ rẽ De eo ār qꝺ̄ Doct. h̄z p̄. p. vide infra. q. lvj. ar. ij. ad 2ᵘᵐ. Sup̄ ār q. x. Doct. loq̄t ꝺe motu locali z mẽbroꝝ executio. qz talr p̄t fieri p solã volũtatẽ. Iz ꝺe cõi lege nõ fiat sine ap petitu sensitio. sine ār p̄culari app̄hẽsiõe nullo⁰ fieri p̄t. Vñ in p̄. p. loq̄t ꝺe eo qꝺ̄ vt in pluribꝰ ꝓtingit. sup̄ ār ꝺe possibili. Et q̄ꝺē q appetit⁹ rõnal' possit appetere sine z ꝺ̄ appetitu sensitiu⁹ nõ ē ꝺubiũ. Iz an possit sine ipo corp⁹ mo uere. z h̄ ꝓtt in q̄stione ꝛc. ¶ Nota q̄ꝺ̄ circa istã mate riã q ad app̄hensionẽ intellectiuã p̄t seq̄ passio in appeti tu sensitiuo duplr (q̄uis imediate nõ moueat) vt h̄z D. sanc. in de Veri. sup̄ ad. xij. Uno⁰ inq̄tũ in imaginatõe formal' ex ip̄erio intellect⁹ aliq̄ꝺ̄ phãtasma priculare Et h̄ seq̄t passio in appetitu sensitiuo. sicut intellect⁹ credẽs pe nas inferni. formaꝭ phãtasma ignis z vermis z sic terre. Alio⁰ ex app̄hẽsione intellect⁹ mouet appetit⁹ superior Et h̄ p quã ꝺã redũ ꝺãtã vl'iperiũ. appetit⁹ inferior cõmouet De h̄ etiã infra. q. xxiij. z ita ptz q appetit⁹ superior intellec tiu⁹ nõ req̄rit trãsmutatões. i. alteratinã z formalẽ nec aꝺ cedẽter nec ꝛnãter imediate. sic ꝺ̄t h̄ 2ª ps mioris. tũc ibi

¶ Unde ptz q rõ passionis magis ꝓprie inue nit in actu appetit⁹ sensitiui q̄s intellectiui. vt etiaꝫ ptz p ꝺ̄finitões Damas. inductas

¶ Subinfert ip̄az ꝺcꝺonẽ. ¶ Et nota circa hãc ꝺcꝺo nem. q ē ꝓpatio ip̄opa. qz ꝓprie aliq̄ꝺ ꝺ̄r aliquꝰ magꝭ cõ uenire q̄n vtriq̄z ꝟuenit. Passio ār nõ ꝟuenit appetitui in tellectiuo. Uel p̄t intelligi q sit ꝓpatio ꝓprie. qz ꝟuenit z in tellectiuo appetitui. Iz nõ imediate. tñ mediate. sez p sensiti uũ appetitum ꝛc.

Argumẽtũ in cõtrariũ Cõtinet ꝺe finitões pas q̄s Doc. in fine corpis ꝟfirmat ꝺcꝺonẽ rñsiuã. Et nota q passio ē irrõnal ptis p cẽntiã. tñ rõnal' p p̄ncipatõz ꝛc

¶ Ad p̄mũ q̄ꝺ̄m. q passio ꝺiuinoꝝ ibi ꝺ̄r affe ctio ad ꝺiuina. z ꝺiunctio ad ipa p amorẽ qꝺ̄ tñ fit sine transmutatõne corporali.

¶ Ad maiorẽ ꝺ̄r Doct. clare. qz illa passio Jerothei magistri Dionysij. nihil aliuꝺ fuit q̄s affectio volũtatis rõnalis ad ꝺiuina sine trãsmutatõne corpali ꝟfire. q̄ fm Doc. sanc. in de veritate sup̄. q. ij. ad. xviij. magꝭ h̄z rati onẽ passionis q̄s simplex app̄hensio. qz videtur ꝺ̄r tractꝰ appetit⁹ ad rẽ. z p̄t redundare in appetitũ sensitiũ. z ex ta li affectõe ꝺiuinoꝝ ꝟuenit manifestatio eorũꝺẽ. fm illuꝺ Joãnis. xiiij. Si q̄s ꝺiligit me ꝛc. et manifestabo ei me ip̄m Ad minorẽ. ꝛcꝺit ip̄a. saltem necessario z immedi ate. q̄uis q̄nq̄z ꝓpter magnã intẽsionẽ affectõis volũtatꝭ ris cõmoueat appetit⁹ sensitiuus. z eo mediãte corp⁹. neq gat ār ꝛnã. ¶ Nota fundamẽtũ auctoritatꝭ quã h̄z ma ior ex Doc. sanc. 2ª 2ᵉ. q. xlv. ar. ij. in corpe. q sapiẽtia ꝺi uing. q̄ ꝺ̄r fuisse doct⁹ Jherotheus. h̄z cũm in volũtate. Iz ipa sit formal' in intellectu. Vñ ex magna affectõe ar guit magna sapiẽtia. q̄re Jherotheus doct⁹ ē. l. sapiẽtia

infusa z ꝺono spũssancti patiẽs ꝺiuina. i. ex multa affec tione q̄ trahebat p affectũ ad ꝺiuina. vñ hmõi passio. est ꝓplacẽtia z ꝓnaturalitas ad ꝺiuina. nam sapia infusa z ꝺonũ ipozrat iuꝺiciũ ꝺiuinoꝝ. pcedẽs ex cõnaturalitate et ꝓplacẽtia ad ea de q̄bꝰ iuꝺicat. et talis ꝓnaturalitas ex charitate. Et h̄ no. ꝺoc. in de ꝑita. vbi statim

¶ Ad scꝺm ꝺ̄m. q magnitudo passionis nõ so lum ꝛcpꝺet ex virtute agẽtis. sed etiã ex passibili tate patiẽtis. qz q̄ sunt bene passibilia multũ patiũt etiã a paruis actuis. Licz g̃ obiectũ appetit⁹ intel lectiui sit magis actiuũ q̄s obiectũ appetit⁹ sensitiui tñ appetitus sensitiu⁹ est magis passiuus

¶ Maiorẽ vera ceteris paribꝰ stante sz eaꝺẽ ꝺispõne patiens vtrobiq̄z. tũc seq̄t maior passio. si aũt cetera nõ sunt paria. nõ oportz. vt ꝺ̄. h̄z clare Ad minorẽ ꝛcꝺit sed ꝺico q appetit⁹ intellectiu⁹ cui⁹ obiectũ est bonũ vle nõ est passiu⁹ passione de q̄ loq̄mur. i. nõ h̄z trãsmutatio nẽ corpis aꝺiũctaz imediate. sicut sensitiu⁹. q̄re negatur ꝛnã Nota circa minorẽ. q Scot⁹ in tertio. ꝺist. xxxij. ad p̄mã rõem. nõ satis aꝺuertit qꝺ̄. ꝺ. san. cõiter h̄z. sez q appetit⁹ intellectiu⁹ est boni simplr. vel boni vlis. Nõ cñ capiꝭ vle bonũ tñ p aliquo abstractu vt substat intẽ tioni vltatis. nec vt ꝺistinguit ꝓpria bonũ apparens. Sz ꝺat alius intellect⁹ supra ꝺictus. qz est boni cuiuscũq̄. et nõ illius vel illi⁹. sicut alij appetimus. Et qz se extẽꝺit ad singulare rõne ꝺictiõis vlis. z ad ip̄m vle. et cũ hoc ad imateriale bonuz. De hoc infra. q. xxix. ar. v. vbi q̄rit an oꝺiũ sit alicuius in vli.

¶ Ad tertium ꝺ̄m. q amor. z gauꝺiuz. z alia hu iusmoꝺi cũ attribuũtur ꝺo vel angelis vel hoibus fm appetitũ intellectiuũ ꝛcant simplicem actũ vo luntatis cũ silitudine effectus absq̄ passione. Uñ ꝺ̄r Aug⁹. ix. ꝺe ci. ꝺei. Sancti angeli z sine ira puniꝰ unt. z sine miserie ꝓpassione subueniũt. z tñ istarũ noiaꝝ passionũ ꝓsuetudine locutõnis hũane etiã in eos vsurpant. ꝓpter quãꝺã opatõis silitudinẽ. nõ propter affectionũ infirmitatem.

¶ Ad maiorẽ ꝺico q nõ est pura. singulariter ꝺe gau ꝺio. qz hoc magis ꝛcat simplicẽ motuz volũtatis. amor rũ (vt patebit infra. q. xxvi. ar. iij.) p̄t accipi vt ꝛcat sim plicẽ actũ volũtatꝭ. z vt ꝛcat passionẽ. Ad minorẽ ꝺico q gauꝺiuz inuenit in appetitu intellectiuo. quicq̄ꝺ sit ꝺe hoc an inueniat etiã in ꝟcupiscibili hũana. vt seq̄tur ꝺeli beratõem. ꝺe hoc infra ꝛc. Ꝺico cñ ad ꝓpositum ꝺe gau ꝺio z amore. q vt ponũtur in volũtate. q̄ est appetit⁹ in tellectiu⁹ nõ ꝛcant passiones. sed affectiões simplices ꝺe bono absolute vel ꝑsente sine oñi trãsmutatõne corpali.

Ad pbatiõem minoris ꝺico. q ponũtur in angelis et in appetitu intellectiuo hominuz. Iz nõ vt passiones. Iz vt simplices act⁹ z affectiões imateriales z sine oñi trãsmu tatiõe corpali. cũ angeli corporib⁹ careant. quare in eis tales actus nõ ꝺicũtur passiones Quare aꝺuerte q actus vel affectio vt sic nõ ꝺ̄r passio. sed ipa transmuta tio corpalis sequens est iꝺ vñ affectio passio ꝺ̄r. quare cũ in angelo talis transmutatio locũ nõ habeat. nec in hoie affectiões volũtatis imediate ꝓsequat. ideo hmõi affecti ones nõ merentur nomen passionis. Et fundamentum est ex articulo p̄mo. qz a trãsmutatiõe q̄ est cũ abiectiõne ꝟueniẽꝭ. ꝺ̄r passio ꝓprie. vt ꝓz. v. metaph. ca. ꝺe passione

Ira ꝛcat ali qꝺ in deo cũ ꝺe ipo ꝺ̄r

Scot⁹ ꝛcꝺ.

¶ Questio. xxiij. ꝛc ꝺña passionũ

Deinde ꝓsiderandũ est ꝛc passionũ ꝺ̄ña adinuicẽ. Et circa hoc querũtur q̄ttuor Primo vtz passiones q̄ sunt in ꝛcupis cibili sint ꝺiuerse ab his q̄ sunt in iracibili. Scꝺo vtz ꝺtrarietas passionũ iracibilis sint fm ꝺtrarietatẽ boni et mali. Tertio vtz sit aliqua passio nõ h̄ns ꝺtrariũ Quarto vtz sint aliq̄ passio nes ꝺifferentes specie in eaꝺem potentia non cõtra rie ad invicem.

¶ Postq̄ ꝺ. sanc. ꝺeterminauit ꝺe subiecto ex q̄ aliq̄ liter innotuit qꝺditas passionũ saltẽ fm p̄ꝺicatũ genera le z ꝛceptũ genericũ. Hic ꝛnter ꝺeterminat ꝺe ꝺifferẽtia passionũ. ex qua innotesceret spes passionũ Patz aũt oꝺo qz cõioza sũt. poza i via ꝛsideratõis. Et ꝺiuiꝺit ille tractatus in ꝺuas ptes p̄ncipales. Primo agit ꝺe ꝺña ex p̄ in gñe. Scꝺo in specie ar. iij. Circa p̄mũ p̄mo inquirit ꝺe ꝺiuersitate possionum in genere. Scꝺo ꝺe ꝺtrarietate

Universidad de Deusto
Biblioteca

que fundat in hmõi diuersitate ar.ij. In tertio aũt artículo determinat quodda dubiũ qd ozit ex ar. p. ar.ij.

¶ Utr eedẽ passiones sint in irascibili t in concupiscibili.

EAd pmũ sic pceditur. Uidetur q passiones eedẽ sint in irascibili t ĩ concupiscibili. Dicit em phs in.ij. ethi. q passiones aie sũt qs seqtur gaudiũ t tristicia sz gaudiuz et tristicia sunt i concupiscibili. g oẽs passiones sunt in concupiscibili. nõ g sunt alie in irascibili. t alie in concupiscibili. ¶ P. Matth. xiij. sup illud. Sile est regnũ celoz fermẽto ꝛc. dr glo. Hiero. In rõne possidemus prudẽtiã. in irascibili odiũ vitioz. in concupiscibili desideriũ virtutũ. sed odiũ est in concupiscibili sicut t amoz cui ctrariat. vt dr in.ij. topi. g eadẽ passio est in concupiscibili t irascibili. ¶ P. passiones et actus drñt specie fm obiecta. sz passionũ irascibilis et concupiscibilis eadẽ obiecta sunt. scz bonũ t malus g eedẽ passiones sunt irascibilis t concupiscibilis.

¶ Sz ctra. diuersaz ponaz act9 sunt specie diuersi. sicut videre t audire. sz irascibilis t concupiscibil' sũt
p. p. q. lxxxi. ar.ij. dne ponẽ diuidẽtes appetitũ sensitiuũ. vt in primo dictũ est. g cũ passiones sint mot9 appetit9 sensitiui. vt supza dictum est. passiones q sunt in irascibili
q. xxij. ar. ij. erũt alie fm spẽm a passionib9 q sũt ĩ concupiscibili

¶ Hic D. primo inqrit de diuersitate passionuz in cõmuni p parãdo passiones diuersaz ponaz ad inuicẽ

Rñ. dcz. q passiões q sũt i irascibili t concupiscibili drñt spẽ. Cũ em diuerse ponẽ habeãt diuersa obie
p. p. q. lxxvij ar. ij. cta. vt in primo dictũ est. necesse ẽ q passiones diuersaz ponaz ad diuersa obiecta referant. vnde multo magis passiones diuersaz ponaz specie drñt.

¶ Doctor in hoc articulo tria pncipaliter facit. Primo phat pclonem rñsiuã. Secdo subiũgit quãdã aliã pclusionem declaratiuã rñsiue. ibi. Si em ꝛc. Tertio ex abundanti t p cõplemento doctrine declarat quoddaz in ista
Loco. rñsi. materia scitu dignũ. ibi Ad cognoscendũ ꝛc. Quo ad pmũ est talis pclo rñsiua. quã tm explicite nõ ponit. sz supletur formaliter. Nõ sunt eedẽ passiones in irascibili t cõcupiscibili. Hanc pclonem D. primo phat. Secdo cozroborat quoddam contentum in ista probatiõe. ibi. Dato em ꝛc. Arguit ergo sic p pclusione. Passiones q sunt in irascibili t concupiscibili drñt specie. igit pclo vera. Consequẽtia nota. qz distinctio specifica rerum est realis t fert secũ nõ identitatẽ. Aũs D. phat. necesse est q passiões diuersaz ponaz ad diuersa obiecta referãt. g multo magis passiones diuersaz ponaz specie drñt (supple ex obiectis diuersaz ponaz) Aũs phat. qz diuerse ponẽ hñt diuersa obiecta. qre seqtur aũs. q et ipe passiones potentiarum. Deinde ibi cũ dicit.

¶ Maior em drña obiecti reqritur ad diuersificandũ spẽm ponaz. qz ad diuersificanduz speciem passionum vel actuum.

¶ Cozroborat t declarat quare dixit. Uñ multo magis. (sz passiones distinguãt ex obiectis diuersaz potẽtiaz. g sz ipe ponẽ.) Et arguit sic. p illo Maior drña

obiecti reqritur ad diuersificãdũ spẽm ponaz. Tũ ad diuersificandũ spẽm passionũ vel actuũ. g recte est illatũ et vez. Multo magis ꝛc. Consequẽtia pz de se. Aũs vel assumptũ relinqt notũ. qz obiecta q distinguũt t causant multos act9 pñt pinere ad eandẽ potentiã. vt de se patz Igitur añcedens verum.

¶ Sicut em in naturalib9 diuersitas gñis pseqt diuersitatẽ ponẽ materie. diuersitas aũt spẽi diuersitatẽ forme in eadẽ materia. ita in actib9 aie act9 ad diuersas ponas pinentes. sunt nõ solũ specie. sz etiam genere diuersi. actus aũt vel passiones respicientes diuersa obiecta spẽalia pphensa sub vno cõi obiecto vnius ponẽ. differũt sicut spes illius generis. Probat conclusio tali assumpto. in naturalib9 diuersitas generis cõsequit diuersitatẽ ponẽ materie. diuersitas aũt spẽi diuersitatẽ forme in eadẽ materia. igitur ita est de actib9 aie. vt dr pclo. Tenet pñtia ex infra habẽdis. q. luij. ar. p. ad pmũ. qz obiecta ponaz se hñt ad distinguẽdũ generice in actib9. sic ponia materie in naturalib9. Aũs habet. v. ex. x. metaphy. lectõe vltima. d. san. tex. cõmẽ. xxvi. Nota circa añcedẽs t pñtiam. qz diuersa rõ materie distinguit generice ad minus genere physico. sicut materia cũ positione t sine positõe. potest t intelligi q distinguãt genere logico. sed de hoc infra. q. luij. vbi iam. Diuersitas autẽ forme in materia eiusdẽ rõnis facit diuersitatẽ specificaz. sicut forma asini t leonis distinguũt specifice. sic diuersa obiecta q sunt materia circa quã ponaz distinguũt genere. diuersa aũt obiecta spẽalia pcenta sub obiectis ponarum distinguũt actus specie. sic bonũ t verum distinguit intellectũ t volũtatẽ Sz hoc vez t illud. distinguũt actũ intellectus tm̃ ꝓposito passiones ꝛcupiscabilis t irascibilis differũt genere. sed passiones vnius potentie drñt seinuicẽ specie Nota aũt q sicut diuersitas rõnis potẽtie materie. distinguit genere physico t non logico. ita t passiones diuersaz ponaz distinguũtur genere obiectali. nõ aũt logico. t sic intelligit. d. san. cũ dr passiones irascibilis t ꝛcupiscabilis distingui genere.

¶ Ad cognoscendũ g que passiones sunt in irascibili. t que in ꝛcupiscibili optz assumere obiectum vtriusqz potentie. Dictũ est aũt in pmo. q obiectum potentie ꝛcupiscabilis est bonũ vel malum sensibile simplr acceptũ. q est delectabile vel dolorosum. hz qz necesse est q interdũ aial difficultatẽ vel pugnã patiatur adipiscendo aliqd hmõi bonũ. vel fugiendo aliqd hmõi malũ. mꝫtum hoc est quodãmodo de natum supza facilem potestatẽ aialis. ideo ipm bonũ vel malũ fm q hz rõnem ardui vel difficilis est obiectũ irascibilis. Quecũqz g passiones respiciũt absolute bonũ vel malũ ptinent ad ꝛcupiscibilẽ. vt gaudiũ. tristicia. amoz. odiũ. t silia. Quecũqz vero passiones respiciũt bonũ vel malũ sub rõne ardui. put aliqd est adipiscibile vel fugibile cũ aliqua dif

ficultate. ptinent ad irascibilẽ. vt audacia. t timor. sps. t hmõi

Lõcio. iij. ¶ Hic vltimo p pplemento doctrine ponit vnuz documentũ qd seqtur ex dictis. quo cognoscat q passiones sint in irascibili t q in ꝛcupiscibili. Et ponit documentuz sub tali pclone. ibi. Quecũqz g passiones ꝛc. vsqz in finẽ corpis. vide lrãm. Et phat assumẽdo maiorez q seqt ex dictis. Ad cognoscẽdũ q passiones sunt in irascibili. t q in ꝛcupiscibili. optz assumere obiectuz vtriusqz ponẽ. sz dictũ est in pmo ꝛc. vsqz ad pclonem. g seqtur pclo. Maior patet ex dictis. qz passiones pinẽtes ad aliquã ponam hñt idẽ obiectũ. quare seqtur maior. ꝛc. Minor nota ex pma pre. q. lxxxi. ar. ij. Nota circa minorẽ. q obiectuz ꝛcupiscibilis est bonũ sensibile. prout hmõi. q se. t malũ fugiendũ g accns. t hoc sub rõne absoluta sine difficultate. sed obiectũ irascibilis. est id qd impedit bonũ absolute desiderarũ vel fugã mali absolute. irascibilis em̃ est insistere impedientib9 t corrumpentib9. sed ꝛcupiscibilis est tẽdere in cõuenientia. t fugere discõuenientia. Argumẽtũ in ctrariũ ẽ rõ habita in corpe. vbi magis explicata fuit
q. xxiij. ar. ij. ¶ Ad primũ ergo dõm. q sicut in pmo dictũ est ad hoc vis irascibilis data est a aliob9 vt tollant impedimẽta qbus ꝛcupiscibilis in suũ obiectuz tendere phiberet. vel ppter difficultatẽ boni adipiscẽdi. vel ppter difficultatẽ mali superandi. t ideo passiones irascibilis oẽs terminãtur ad passiones ꝛcupiscabilis. t fm hoc etiã passiones q sunt in irascibili ꝛsequũt gaudiũ t tristicia q sunt in ꝛcupiscibili

¶ Maior pcedit vt phus eam hz. sed argumentum vtit in falso sensu. q si diceret. q oẽs passiones sint in illa pona in q est gaudiũ t tristicia. qd nõ dr Uñ dico. q nõ est inconuenies vt passiões (q sunt in pona irascibili q ordinat ad ꝛcupiscibilẽ defensandã) terminẽt ad passiões q sunt i ꝛcupiscabili. qz in irascibili nõ sunt passiones simpliciter finales. sz q sunt motus ad rẽ distantẽ. vt patebit. Quare pcessa minoze negat phã. qz sicut irascibilis q dãmodo ordinat ad ꝛcupiscibilẽ. ita passiones ꝛcupiscabilis sunt termin' passionũ irascibilis ꝛc. Dico notanter. quodãmodo ordinat. qz ꝛcupiscabilis nõ est finis irascibil.
Irascibil dicit ꝛcupiscabili sed aial ipm. Rã irascibilis ꝛcupiscabili dignior t superior est. vtpote ordinata ad vlteriorẽ actũ t rõnẽ ꝓpinquior. vt hz. d. san. in de ꝑfate. ma. xxv. q. ij. in fine corporis Vide ibidẽ multa bona ad ꝓpositum

¶ Ad scõm dõm. q odiuz vitioz attribuit Hiero. irascibili. nõ ppter rõem odij q. ppzie pertit ꝛcupiscibili. sz ppter ipugnatõnẽ q ptinet ad irascibilẽ

¶ Ad scam ptem maioris dr. q nõ intelligit quasi odiũ sit formaliter in irascibili. sz qz ex passionib9 ꝛcupiscibilis causat aliqs act9 t passio in irascibili. puta impugnatio rei q odio habet. ideo btus Hieronym9 attribuit irascibili odiũ q ad effectũ odij. q efficit a ꝓpugnatrice. scz irascibili. q est ꝓpugnatrix ꝛcupiscabilis. Minor ꝛcedit. sed negat phã. qz nõ est locutio formalis. sz causalis
De obiecto irascibilis Nota aũt circa ista sp. q irascibilis nõ solũ est impugnare impedies t ipugnãs extrinsecũ distinctuz ab obiecto irascibilis. sed irascibilis est etiã tendere t habere actũ eleuarũ in bonũ vel malũ arduuz. qd ex sua difficultate ẽ vel supza ꝛcupiscibiles. Et p hoc pz saluari qd. d. san. dr in de ꝑfata. ma. xxv. q. ij. ad. ãntũ. q spes theologica virtutis sit irascibilis. i. volũtate inclinata sup eminẽter hz qd est irascibilis. Cui9 oppositũ hz Scot9 in tertio. dis. xxvi. in fine. putãs q irascibilis solũ sit tendere ꝛtra impugnãs ꝛcupiscibilẽ p aliquã ꝛrietatez. Sz dicim9 q irascibilis etiã est ad arduũ bonũ t malũ arduũ. cui9 arduitate nõ vincit. hz supat tendendo in ipm. Arduitas em̃ boni repellit ꝛcupiscibilẽ. sz irascibilis hz quãdã altitudinẽ supra arduitatẽ. hz g bonũ diuinũ supnaturale habibile ex diuino auxilio nõ pertiat t impugnet p aliquẽ actõem positiuã ipam ꝛcupiscibilẽ. tm̃ ꝓportionem ei9 excedit pter sui arduitatẽ. Et io tendere in ipm est ponẽ eleuanis se in excedẽs t qsi impugnãs piatie ꝛcupiscabilẽ. i. qz nõ ꝓportionatũ hz excedẽs Et ista tãgit etiã. d. sa. in so. seqn. argu. ꝛc Scot9 oppositi.

¶ Ad tertiũ dõm. q bonuz inqztũ est delectabile mouet ꝛcupiscibilẽ. hz si bonũ habeat quandã difficultatẽ ad adipiscendũ. ex hoc ipo hz aliqd repugnãs ꝛcupiscibili. t io necariũ fuit ee aliã ponam q in id tenderet. Et rõ est eadẽ ex malis. t hec ponа est irascibilis. vñ ex dicti passiones ꝛcupiscibilis t irascibilis specie differũt

¶ Maior placet ad sensuz quẽ intẽdim9 in corpe. scz loquẽdo de obiectis formalib9 Minor negat q sint eadẽ obiecta formalia t falsitatẽ ei9 ondit. d. san. in solone.

Nota ꝓbũ. d. san. in hac solone cũ dr. sed si bonũ habet aliquã difficultatẽ ad adipiscẽdũ. ex hoc ipo hz aliqd repugnãs ꝛcupiscibili. qz ex hoc habet qd ia statim dictũ fuit. q videz irascibilis hz tendere ꝛtra repugnãs cõcupiscabili. qd repugnãs nõ optz intelligere q d distinctũ ab obiecto accepto cũ difficultate. quare spes pt ee irascibili respectu boni diuini supnaturalis. qd vtiqz cũ difficultate est adipiscabile. t g spes nõ est in ꝛcupiscibili vt desiderat pmodũ ꝛcupisceti. t pt irascibilis (i. volũtas vt supemineter est irascibilis. i. extendens se ad difficile) habere deũ p imediato obiecto. Uñ nõ admittim9 cui9 Scoto in tertio. dis. xxxiij. q obiectũ irascibilis sit offendens tm̃. sz bonũ vel malũ arduũ. Esto bonũ sit in se cõuenientissimũ. t nullo mõ offendat. dũmõ reqrat eleuationẽ appetit9. t habeat arduitatẽ annexã rõne cui9 est repugnãs ꝛcupiscabili ꝛc. vide de ista materia. d. san. in de veritate. ma. xxv. ar. ij.

¶ Utr ctrarietas passionum irascibilis sit fm ctrarietatẽ boni t mali.

Ad scõm sic pceditur. Uidet q cõtrarietas passionũ irascibilis nõ sit nisi fm ctrarietatẽ boni t mali. Passiones em̃ irascibilis ordinãt ad passiones ꝛcupiscibil'. vt dictũ est. sz passiones ꝛcupiscibilis nõ ctrariant nisi fm ctrarietatẽ boni t mali. sicut amor t odiũ. gaudium t tristicia. g nec passiones irascibilis. ¶ P. passiones drñt fm obiecta. sicut t motus fm terminos. sz ctrarietas nõ est in motib9 nisi fm ctrarietatez terminoz. vt pz in. v. physi. g neqz in passionib9 est cõtrarietas passionũ nisi fm ctrarietatẽ obiectoz. obiectũ aũt appetitus est bonũ vel malũ. ergo in nulla potentia appetitiua potest esse contrarietas passionum nisi fm contrarietatem boni t mali. ¶ Pterea. ois passio aie attendit fm accessuz t recessum vt Auicẽna dr in. vi. de naturalib9. sz accessus causatur ex rõne boni. recessus aũt ex ratione mali qz sicut bonũ est qd oia appetũt. vt dr in p. ethi. ita malũ est
ar. p. ad pmũ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

qđ oia fugiũt. g̃ ꝛtrarietas in passionib⁹ aie nō pōt esse nisi fm bonū ⁊ malū. ¶ Sz ⁊. timor ⁊ audacia sunt ꝛtraria. vt patz in. viij. ethi. ſz timor ⁊ audacia nō dñt fm bonū ⁊ malū. qz vtrūq; est respectu alicuius maloꝝ. g̃ nō oīs ꝛtrarietas passionū irascibilis est fm ꝛtrarietatē boni ⁊ mali

¶ Hic inqrit. D. scđo de ꝛtrarietate passionū q̃ fuerit in diuersitate. de q̃ in ar. p̃. Et q̃uis titul⁹ q̃siti ſonet tm̃ de ꝛtrarietate passionū irascibilis D. tm̃ i corpe determinat etiã quo ꝛtrarienť passiones ꝛcupiscibiles.

¶ Rñdeo dñm. q passio q̃dã motus est vt dr̃ in iij. physicoꝝ. Vñ oportz ꝛtrarietatez passionū accipere fm ꝛtrarietatē motuū vel mutationū. Est aũt duplex ꝛrietas i mutatiōibꝰ ⁊ motib⁹. vt dr̃ in. v. phy. vna q̃dē fm accessum ⁊ recessum ab eodem termio. q̃ q̃dē ꝛrietas ē ꝓprie mutationū. i. g̃natōis q̃ ē mutatio ad eē. ⁊ corruptōis q̃ ē mutatio ab eē. Alia aũt fm ꝛrietatē termioꝝ q̃. ꝓprie ē ꝛrietas motuū sicut realbatio q̃ est motꝰ a nigro in albū opponit⁹ nigrati/oni q̃ est motꝰ ab albo in nigrū. Sic igit⁹ in passionib⁹ aie duplex ꝛtrarietas inuenit⁹. Una q̃dē fm cōtrarietatē obiectoꝝ. scz boni ⁊ mali. Alia ꝯo fm accessum ⁊ recessum ab eodē termino.

¶ D. tria facit in hoc corpe. Primo deducit ꝛclusionē g̃ialē fundamētalē. Scđo subiũgit vnã aliã ꝛclonez bimẽbrē magis spēalē. ibi Jn passionib⁹ q̃dē ꝛc. Tertio ex scđo mẽbro ſdē ꝛclonis. infert ꝛclonem formalr rñsiuã. ibi. Jnuenit g̃ ꝛc. Circa p̃mũ ponit talē ꝛclonē fundamẽtalē generale. Jn passionib⁹ aie duplex ꝛtrarietas inuenit⁹. Una q̃dē fm ꝛrietatē obiectoꝝ. scilz ꝛc. Probat ꝛclo sic. Oportz ꝛtrarietatē passionū accipe fm ꝛtrarietatē motuū vel mutationū. Sz est duplex ꝛrietas in mutationib⁹ vel motib⁹. g̃ ⁊ in passionib⁹ aie. Maioz pz. quia passio motꝰ q̃dã est. g̃ maioz ꝑa Nota circa h̄. q quia passio apperit⁹ sensitiui de q̃ est sermo. ꝓ se passionē ꝓprie dictã includit. vt pz ex dictis. q. p̃ce. q̃ passio ꝓprie dicta ē motꝰ. pura calefactio vel frigefieri. Jdeo D. ꝓ. phatōne maioris assumit ⁊ bñ. q passio est motꝰ ꝓprie dictꝰ. de q̃ tertio physicoꝝ. Et h̄ nō soluz verificat de passione naturali. ſz etiã aiali. qz est ꝓ se causatꝛ motꝰ ꝓprie dictꝰ. Minorē D. declarat ex. v. phy. in. d. san. lect. viij. text. cō. xlvi. vsq; ad tex cō. lij. Nota q si volueris videre quō gñatio ⁊ corruptio distinguãť. cũ tñ phs dicat q gñatio vniꝰ est corruptio alteriꝰ. et etiã cũ corruptio habeat terminũ ipm nō esse. vide d. san. in d ꝑita. ma. xxviij. q. iij. qz dictum phi intelligiť ꝓ ꝯmitãtiam. qz videlicz vnũ motuũ duc mutatōes sequũť. vna ꝓ se. altera ꝓ accīs. naz alteratōem materie ⁊ corpis bũani ꝓ se sequť cadauer ad cuiꝰ eē sequtur in vno ordine. in alio aũt ꝓcedit nō eē hois. Nō eē aũt hois distinguiť realr ab eē ciusdē (. i. est negatio realis eē) et ita distinguũť ille due mutatōes. scz gñatio ⁊ corruptio. ⁊ vna accedit ad eē hois. scz gñatio Alia aũt scz corruptio hois est ad nō eē hois. cōcomitādo et sequẽdo gñatōnem cadaueris. nō q aliq̃ mutatio sit ad corruptōem nisi mediãte alteriꝰ gñatōne. Que dicũtur de ꝛtrarietate motuũ clara sunt ꝛc.

¶ Jn passionib⁹ q̃dē ꝛcupiscibil' inuenit⁹ ꝑma cōtrarietas tm̃ q̃. scz est fm obiecta. Jn passionib⁹ aũt irascibil' inuenit⁹ vtraq;. Cuiꝰ rō est. qz obiectū ꝛcupiscibile est ꝑmo ꝛ simpr bonū vel malū sensibile absolute. Bonū aũt ⁊ malū vt sunt in ordine ad inuicē. Ar. q.

scibil'. vt supꝰ dictū est. ē bonū vel malū sensibile absolute. Bonū aũt ⁊ malū vt sunt in ordine ad inuicē. ſz solū vt ad quē. qz nihil refugit bonū inq̃tū bonū ſz solū vt ad quē. qz nihil appetit malū inq̃tū hmōi. ſz oia fugiũt ipm. ⁊ ꝓpter h̄ malū nō hz rōez termini ad quē. ſz solū termini a q̃. Sic igit⁹ ois passio ꝛcupiscibil' respectu boni ē vt i ipm. sicut amor et gaudiū. ois ꝯo passio respectu mali ē vt ab ipo. sicut odiū. fuga. seu abominatio ⁊ tristicia. Vñ in passionib⁹ ꝛcupiscibilis. nō ꝓt eē ꝛtrarietas fm accessum ⁊ recessum ab eodem obiecto

¶ Hic ꝓcter. D. accedit magis ad ꝓpositū. ⁊ ponit se cũdã ꝛclonē ꝑambulare bimẽbrē talē. Jn passionib⁹ cōꝛcupiscibil' inuenit⁹ ꝑma ꝛtrarietas tm̃. q scz est fm obiecta Jn passionib⁹ aũt irascibil' inuenit⁹ vtraq;. Huiꝰ ꝛclonis D. ꝑbat ꝑmo ꝑmã ptē. scđo scđam. ibi. Sz obiectū irascibil' ꝛc. Arguit g̃ sic. ꝓ ꝑma ptē. ois passio ꝛcupiscibilis. respectu boni est vt in ipm sicut ꝛc. Ois ꝯo passio respectu mali est vt ab ipo. sicut ꝛc. g̃ in passionib⁹ cōꝛcupiscibil' nō ꝓt eē ꝛtrarietas fm accessum ⁊ recessuz ab eodē obiecto. g̃ ꝑma pars ꝛclonis vera. ꝓntia de se nota. qz si ad vnũ obiectū (scz bonū) tm̃ accedit ⁊ a malo tm̃ recedit. bñ seq̃t q nō est recessus ⁊ accessus respectu eiusdez. qz bonū ⁊ malū nō sunt idē obiectum ꝛc. Añs D. ꝑbat ibi. Cuiꝰ rō ē. ponēdo maiorē ⁊ minorē clare in lī.a ꝛc.

Nota q rōnis D. intentuz ꝓ ista ꝛclonis ꝑte possz sub breuib⁹ sic poni. vbi est ꝛtrarietas tal' (scz fm accessum et recessuz) ibi. Idē ē termin⁹ ad quē ⁊ a quo. ſz ipossibile ē eũdē terminũ eē a q̃ ⁊ ad quē i motib⁹ ꝛcupiscibil'. g̃ i ipis nō inuenit⁹ talis ꝛtrarietas Nota q totũ fundāmẽtum est. qz ꝛcupiscibil' est respectu boni vel mali absolute vt sic. bonū aũt hz attrahere tm̃. malū repellere tm̃. ideo nō ꝓt accedi accessu affectionali ad malū. nec recedi recessu affectionali a bono vt sic. sed ꝯ de motib⁹ irascibilis. ꝓ patebit Nota verbū qđ D. hz scz. bonū aũt arduū hz q in ipm tendat inq̃tū est bonū qđ ꝓtinet ad passionē spēi Optz cm̃ h̄ nō intelligere q̃si spes rēdat in bonū sub absolutꝛa rōne. qz sic ꝓtinet bonū ad ꝛcupiscibilē. sed oz notare in obiecto spēi duo. vnū est qz bonū. aliud est arduitas. bonū g̃ est rōne cuiꝰ tendit ꝓ spem. ſz arduitas est q se ꝛditio eiꝰ vt est obiectū spēi. ita q bonū est rō tendẽdi ſz arduitas modi tendẽdi. s. eleuari sup modū ꝛcupiscibilis Deinde cũ dr̃.

¶ Sed obiectū irascibil' est sensibile bonū vel malū. nō q̃dē absolute. ſz sub rōne difficultatis vel arduitatis. vt supꝛa dictū ē. Bonū aũt arduū siue difficile hz rōnē vt i ipm tēdat inq̃tū ē bonū. qđ ꝓtinet ad passionē spei. ⁊ vt ab ipo recedat inq̃tū est arduuz ⁊ difficile. qđ ꝓtinet ad passionē desꝑatōis Sicut malū arduū hz rōnē vt vitet inq̃tū est malū. ⁊ h̄ ꝓtinet ad passionē timoris. hz etiã rōnē vt in ipm tendat sicut q̃ddã arduū. ꝓ qđ scz aliq̃d euadit subiectionē mali. ⁊ sic tendit in ipm audacia

¶ Probat scđam ptē ꝑcedētis ꝛclonis sic. obiectum irascibil' est sensibile bonū ꝛc. vt in lī.a. ſz bonū arduū sigue difficile ꝛc. vt in lī.a. g̃ seq̃tur scđa ꝑs vera

Jnuenit g̃ in passionib⁹ irascibil' ꝛtrarietas fm ꝛrietatē boni vel mali. sicut inter spez ⁊ timorē. et iterū fm accessuz ⁊ recessum ab eodē termino. sicut audacia ⁊ timorē. Et ꝓ h̄ pz rñsio ad obiecta

¶ Hic vltimo D. infert formalr ꝛclonē rñsiuã ex scđa ꝑte ꝑcedētis ꝛclonis. in q̃ ꝓtualr ⁊ in suba ꝓtinet. vñ relinq̃tur satis clare ꝑbata cum ipa scđa ꝑte Nota aũt hic mysteriũ huiꝰ rei. ex d. san. in d ꝑita. ma. xxvi. q. iij. q qz passiones irascibiles oriũť ⁊ terminãť ex ⁊ in passionib⁹ ꝛcupiscibil'. iō etiam hñt distingui ⁊ ꝓtrariari sicut passiones ꝛcupiscibil'. scz fm boꝝ ⁊ malū. ira q illa q̃ ē circa bonū est ꝛtraria illi q̃ est circa malū. sicut spes ⁊ timor sed qz hz aliq̃d ꝓprium supꝛa ꝛcupiscibile ⁊ ꝓprium obiectus scz arduū. qđ ꝓt excedere vel nō excedere fm apprehēsionē. ideo passiones irascibil' distinguunť ꝓpria distinctōne vt irascibil' sunt fm excedēs facultatē apprehētis. vel nō excedēs. ex hoc fm estimatōez eaꝝ. Ista cm̃ duo distinguũť arduū. sicut ꝓ se eaꝝ rōnie. ⁊ ꝓ ons diuersificant eaꝝ passiones. ⁊ faciũt eas ꝛtrariari mō mutationū. ⁊ sic distinguũť spes ⁊ desꝑatio. timor ⁊ audacia. Sz fm modum qué hñt ex ꝛcupiscibili distinguũť fm modū motuū. q̃ē fm ꝛtrarietatē obiectoꝝ. Et q̃n veritatis sufficiēs determinatio est argumētoꝝ. solo. ideo ex dictis corpis soluũť et declarant argumēta. ꝓ ⁊ ꝛta.

¶ Argumētū in ꝛtrariū est. ꝓ scđa ꝑte ꝛclonis rñsiue formalr. Et ꝑbat q nō tm̃ nec oēs opponũť fm ꝛrietatē boni ⁊ mali. nō aũt ꝑbat q̃n aliq̃ sic opponãť. vt dr̃ ꝓ ꝑs. rñsiue formalr. sicut spes ⁊ timor.

¶ Ad ꝑmũ ꝛcedit maior. ſz vt patuit. passiones ire sensibil' respiciũt obiectū irascibil'. qđ diuersificat ꝓ se fm ex cere facultatē vl nō excedere fm estimatōez. et q hz vt ad ipm accedat ⁊ ab eo recedat fm q est arduū poss. bile vl impossibile. Passiones aũt ꝛcupiscibilis respiciũt bonū vel malū absolute. qđ vt sic nō hz vt accedat ⁊ recedatur quare ꝛcessa minore negat ꝓna. q est fm nō cām vt cāz ꝑ patuit in corpore.

¶ Ad scđm. maior ꝛcedit. minor negat exteſe loquendo de motu. vt cōis est ad muratōem. distinguiť cm̃ generatio ⁊ corruptio fm accessuz ⁊ recessuz ab eodē. vt patuit in corpe. negat ⁊ ꝑmũ ꝓns. Ultra dico q obiectus appetit⁹ ē bonū vel malū. ſz nō absolute. ſz aliq̃n bonum vel malū arduū qđ hz vt apperit⁹ accedat ⁊ recedat fm passiones irascibil'. quare ⁊ negat. ⁊ vltior ꝓna ꝛc. Nota aũt q apperit⁹ eiusdē hois nō accedit ⁊ recedit ab eodē fm nūez. sil'. ⁊ eodē mō apphēsum. tm̃ respectu diuersoꝝ accedit ⁊ recedit sperādo ⁊ desperādo. ita q bonus aliq̃s arduū estimatū possibile sperat de alio vt eodē apphenso successiue vt ipossibili desperat. ⁊ h̄ sufficit ad hoc q spes ⁊ desꝑatio dicãť eē fm accessum ⁊ recessum ab eodē. qz hoc intelligiť vel in diuersis hoib⁹. vel in eodē successiue. vel de eodē in specie nature. nō aũt de eod. m̃ formalr in rōne obiecti. Vñ videť intelligēdꝰ D. q spes et desꝑatio dicũt accessum ⁊ recessuz ab eadē re. ſz nō eodē obiecto formalr. qz obiectū sub rē addit estimatōez ⁊ apphēsionē sub rōne possibilis vel ipossibilis ꝛc.

¶ Ad tertiũ. maior ꝑa ad hũc sensum. qz attrēditur ois passio in accessu vl recessu. tamē q̃nq; due passiones ꝑt eē in accessu ⁊ recessu ab eodē. ſaltez materialr. q̃nq; aliq̃ aũt ꝑt dicere accessuz ⁊ recessum a diuersis Primũ est in passionib⁹ q̃busdã irascibil'. Scđm in passionibus ꝛcupiscibil' ꝛc. Ad minorē. ad ꝑmã ptē eiꝰ dico. q accessus causat ex rōne boni absolute. ſz ex rōne boni accepti. vt arduū. ⁊ estimati. vt excedēs facultatē ꝓt causari recessus in irascibili ꝛc. Ad scđam ptē minoris dico. q recessus est a malo absolute accepto fm passionē ꝛcupiscibilis. Dico aũt q ad malū arduū absens vt appꝓhēsum sub rōne vitabil' ꝓt eē passio accedēs. nō vt habitat. ſz vt vitet ⁊ expugnet. sicut est audacia. ⁊ si est malum ꝑns vt vindicet. sicut ē ira. Et de istis magis infra cum q̃ret de obiecto ire ⁊ audacie. vide. q. xlv. ar. ꝑ. qz audacia rēdit in malū arduū. vt euadat eiꝰ subiectōem. De ira vide. q. xlvi. ar. ij. qz hz obiectū ꝓpositū ex bono ⁊ malo ꝛc Ad ꝑbatōem minoris dico. q vez est q bonū est qđ apperit vt sic. ratōne arduitatis tm̃ ⁊ estimate impossibilitatis. q̃ hz rōem mali ꝓt ab eo recedi. Sil' malū oia fugiunt. qz nō appetit⁹ ex ꝓpria rōne. tm̃ ꝓt apperit⁹ irascibil' accedere ad ipm expugnādū ⁊ abyciēdū. q̃re negat ꝓna Nota aũt q illa ꝑbatio minoris trãgit vnũ aliud sepiꝰ declarandū. qz bonū ꝓt eē a q̃ recedit ꝓ accīs. ⁊ malum ꝓt eē ad qđ accedit ꝓ accīs. ⁊ sic ē in passionib⁹ irascibil'. Bonuz cm̃ dr̃ eē qđ appetit ꝓ se ⁊ g̃ra sui. ⁊ ꝓ actū acceptātez. tm̃ et malū ꝓt eē volitū ꝓ accīs. De h̄ infra ꝛc. q. xl. v. ar. ij. Et etiã ꝓt eē nolitū. vt patuit supꝛa. q. viij.

¶ Utr⁹ ois passio aie habeat aliq̃d ꝛtrariū vel sit aliqua passio nō hñs ꝛtrariū.

AD tertiuz sic ꝓcedit. Uidet⁹ q ois passio aie habeat aliq̃d ꝛtrariū. omnis em̃ passio aie vel est in irascibili. vel in ꝛcupiscibili. sicut supꝛa dictuz est. ſz vtreq; passionis hñt ꝛrietatē suo mō. g̃ ois passio aie hz ꝛtrium ¶ Ꝑ. ois passio aie hz bonū vel malū. ꝓ obiecto. q̃ ſz obiecta vliter appetitiue ꝓpriſ. ſz passioni cuiꝰ obiectū est bonū oppositum passio cuiꝰ obiectū ē malū. g̃ ois passio hz ꝛtrariū. ¶ Ꝑ. ois passio aie est fm accessuz vel fm recessuz. vt dictū est. ſz cuilibet accessui ꝛtrat recessus. ⁊ ecouerso g̃ ois passio aie hz ꝛtrium ¶ Sed ꝛtra. ira est q̃dã passio aie. ſz nulla passio ꝛtria opponit⁹ ire. vt ꝑz in. iiij. ethi.. g̃ nō ois passio hz ꝛtrium.

¶ Dic D. circa ꝓdicta determinat dubiũ. Dubiũ est em̃ qz in passionib⁹ tā ꝛcupiscibil' q̃ irascibilis inuenit⁹ ꝛtrarietas. an g̃ ois passio habeat ꝛtrariũ. ⁊ est articulꝰ ille modificatiꝰ ꝓcedētis. Nota aũt q optz vnũ expliciter supponere qđ D. tāgit in arti. scz q ad ꝛrietatē passionū requirit⁹ q sint in eadē ꝓna. Passiones cm̃ diuersarū ꝓnaꝝ ꝑnt eē disparate. ⁊ dñt necario specie. ſz nō ꝛtrarium. qz ꝛtria hñt fieri circa idē. Notare etiã optz. q ira hz duplex obiectū partialr. scz bonū ⁊ malū. bonū. s. vindicta sub rōne boni. ⁊ malū hoc vel illud. de q̃ q̃rit⁹ vindicta ꝓpter illatā nocumētū vel iniuriã. Hoc notato videndū est de articulo.

¶ Rñdeo dr̃z. q singulare est in passione ire. qđ nō ꝓt habere ꝛtrariuz neq; fm accessum neq; etiam fm recessum. neq; fm ꝛrietatē boni vel mali

¶ Cōclonē formalr rñsiuã D. exꝑsse non ponit in h̄ corpe. ſz ſupplet talis. Nō ois passio aie hz aliq̃d ꝛtrarium. Probat. passio ire nō ꝓt habere ꝛtrariū neq; fm accessum neq; etiã fm recessum. neq; fm cōtrarietatē boni vel mali. g̃ ꝛclo ꝑa. Circa rōem D. ponit ꝑmo añs Secũdo ꝑbat. Primo q̃ ad ꝑmã ptē eius. ibi. Cauſak em̃ Scđo scđam ptē. ibi. Similiter nec scđm ꝛc. Tertio ipm resumit cũ maiori explicatōe. ibi. Vñ motꝰ ire ꝛc. Huius g̃rōnis tenor ꝓna. qz bñ seq̃t ꝓ eq̃pollētiã ꝓtradictoriaꝝ aliq̃ nō. g̃ nō ois ꝛc. Et scđo qz nō est alius modꝰ ꝛtrarietatis passionū nisi vel fm accessuz ⁊ recessum. vel fm ꝛtrarietatē obiectoꝝ. vt ꝑz ex ar. q̃. Cōsequēter cũ dr̃

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Causaf enī ira ex malo difficili iam iniacēte. ad cuī pñtiā necesse ē q̄ aut appetitꝰ succūbat. ⁊ sic nō erit terminus tristicie q̄ est passio ꝛcupiscibilis. aut hz motū ad inuadēdum malū lesiuū. qđ ptinet ad irā. motū aūt ad fugiēdū habere nō pt. qz iā maluz ponit pñs vel pteritum. ⁊ sic motus ire nō ꝛriaf aliq̄ passio fm ꝛrietatē accessus vel recessus.

¶ Probat pmā ptē añtis p̄dicti. supponēdo q̄ ira cauſaf ex malo difficili iā in iacere ⁊ sic. ad pñtiaz mali pñs difficilis. aut appetitꝰ succūbit. aut hz motū ad inuadēdū malū lesiuū. ſz nullo ipoz modoz hz ꝛriū vel fm accessum ⁊ recessum. q̄ pma ps ꝑa añtis. Maior pz. quia motū ad fugiēdū habere nō pt. qz maluz iā ponit pñs vel pteritū. Minor pbaf. scz q̄ si succūbat nō ꝛtrariet ire qz sic nō erit terminus tristitie (.i. manet in tristicia tāq̄ in termino ⁊ q̄ete violēta) q̄ est passio ꝛcupiscibilis. sed passio ꝛcupiscibilis non ꝛtrariaf passioni irascibilis. vt patuit. Secda ps minoris. scz q̄ motꝰ inuasiuꝰ nō ꝛtrarietur ire. qz iste motꝰ ptinet ad irā. ſz motꝰ grīes ad irazz nō ꝛtrariaf ire. vt pz de se ꝛē. Deinde cū dr

¶ Silr nec fm ꝛtrarietatē boni ⁊ mali. qz malo iā iniacēti opponit bonū iā adeptū. qđ iā nō pt habere rōem arduī vel difficil'. nec post adeptiōez boni remanet aliꝰ motꝰ nisi q̄tatio appetitꝰ in bono adepto q̄ ptinet ad gaudiū qđ ē passio ꝛcupiscibil'.

¶ Deducit sēdam ptē añtis p̄dicti. scz q̄ passio q̄ est de ꝛtrario obiecto non sibi ꝛtrariet. sic Malo iniacenti (qđ scz est obiectū ire) ꝛponit bonū iā adeptuz (minor supplet ex pma pte) Sz respectu boni adepti non est aliq̄ passio in irascibili (q̄ possit ꝛtrariari ire) sed post adepti onē boni remanet solū gaudiū qđ nō ꝛtrariaf ire. g̃ scda ps ꝑa. Maior nota. Minor p pma pte pbaf. qz bonū adeptū nō hz rōem arduī. ⁊ p pñs nō causat passionē in irascibili. cui' passiones oēs sunt de arduo. Secda ps minoris relinq̄t nota. qz post adeptōem boni est q̄tatio. ſz talis q̄tatio est gaudiū ꝛē. Tertia ps q̄ gaudiū nō ꝛtrietur ire. patz qz gaudiū (exteſe p delectatōne) est ꝛcupiscibile. sz passio ꝛcupiscibilis non ꝛtrariaf passioni irascibilis Tūc ibi

¶ Uñ motꝰ ire nō pt habere aliquē motū aie contrarū. ſz solūmō opponitur ei cessatio a motu. sicut plus dr in sua rhetorica q̄ mitescere opponit ei qđ ē irasci. qđ nō est oppositū ꝛtrarie. ſz negatiue vel pr̄iatiue. Et p hoc pz rñsio ad obiecta

Subsumit añs sepe dictū cū limitatiōe. scz q̄ ira non hz ꝛtrariū. ſz opponit sibi cessatio a motu. Prima ps patuit. Secda ps añt. pbaf auctoritate pbi ꝛē. Nota q̄ mitescere videt ipotare remissionē motꝰ ire. qz remissio dr pluratōem. ſz impura. scz motum. vt tendit in cessationē. q̄ cessatio est negatio ire Et ita opponit ire vehementi remissio ei' ⁊ totalis cessatio. vnū qđē pluatiue. aliud negatiue. ita q̄ vnū sit repescere. aliud oino dare extinctio ire ꝛē. Nota q̄ D. in de ꝓpria. ma. xxvi. ar. iij. in cor. vbi intentū hui' articuli sub breuib' pstringit. sic dr. Ira ꝓ neutro mō pt habere passionē ꝛtrariā. nec ꝛ fm ꝛtrarietatē boni ⁊ mali. q̄ respectu boni pñs nulla ē passio i irascibili. Silr nec ꝛ fm ꝛtrarietatē excedētis facultatē ⁊ nō excedētis. qz malū facultatē excedēs nullā passionē i irascibili facit (ſz scz tristiciā in ꝛcupiscibili) Uñ inter ceteras passiones ira hz ℞ ꝓpriū. qz ei nihil est ꝛriū. hec ille.

☞ Argumētū in ꝛrariū est verū. ⁊ ꝛcludit ꝛclonez

¶ Ad pmū. maior ꝑa. minor ꝛcedit de cī (rīsiuā bus aliis ab ira. vt iā patuit in cor. Vel scdo ad minorē vtreq̄ (.i. passiones ꝛcupiscibil' ⁊ irascibil' hñt ꝛrarietatē. ſz nō ces. ita q̄ minor verificet indefinite. ſz nō vlr̄ Uū negaf ꝑa. qz vna ꝓticularis ferr instātiaz ꝛtra vlz ꝛē. Passiones enī ꝛcupiscibil' ꝛrariant fm bonū ⁊ malū. irascibilis ꝛo duplici mō dempta ira.

¶ Ad scōm. maior ꝑa. Ad minorē. sed passioni cui' obiectū ē bonū opponit passio cui' obiectū ē malū. Uerū dē opponūtur disparate. ſz nō ꝛrariaf nisi ille passiones de diuersis obiectis (bono scz ⁊ malo) sint eiusdē potentie qđ nō est in ꝓposito. qz passio cui' obiectū est malū iniacēs (videlz ira) nō ꝛrariaf passioni cui' obiectuz est bonū pñs vel iniacēs (scz gaudio) cū nō sint eiusdem gñis. nec ꝛ etiā pt habere ꝛrariū fm accessum ⁊ recessuz vt patuit in corpe. ⁊ p pñs nullo mō

¶ Ad tertiū. maior indiget sano sensu. q̄ habit⁹ est articulo tertio ad tertiū. Minor negaf. q̄ Uñ accessui recessus vlr̄. pt q̄dē oppoi disparate. sic opponit res diuersoꝝ generi. ſz nō ꝛriaf nisi sit eiusde gñis ꝓpinq̄ Hā ꝛria sunt sub eodē gñe. qđ in ꝓposito dici nō pt. qz ira inuadēdo accedit. ⁊ talis accessus nō ꝛrariaf recessui. q̄ fit p detentionē animi p trifficiā. cū nō sint in eadē poña. Uñ licet ira distinguaf a q̄libet alia passione p obiectuz suuz. ex opponaf oibꝰ oppone q̄ est fm nō habere idē obiectuz. nō tñ directe ⁊ sub eodē gñe. sicut Saphirus distinguit ab aliis lapidibꝰ hñtibꝰ oppositas formas directe. ab aliis aūt scz adiabꝰ distinguit p habere ⁊ nō habere candē formā. ſz nō vt directe oppositū sub eodē genere.

¶ Utz sint aliq̄ passiones dñtes specie in eadē potentia nō ꝛtrarie ad inuicē

AD q̄rtū sic ꝓcedit Uideē q̄ nō possint in aliq̄ poña eē passiones specie dñtes. ⁊ nō ꝛrie adinuicē. passiones enī aie dñt fm obiecta. obiecta aūt passionū aie ſſt bonuz et malū. fm q̄z dñam passiones hñt ꝛrietatē. g̃ nulle passiones eiusdē poñe nō hñtes ꝛrietatē adinuicē dñt spē. ℞ D. dña spēi ē dñtia fm formā. ſz oīa dña fm formā ē fm aliquā ꝛrietatē. vt dr in. x. metaphy. g̃ passiones eiusdē poñe que nō sunt ꝛrie nō dñt specie. ℞ D. cū oīs passio aie ꝛsistat in accessu vl' recessu ad bonū vl' ad malū. nec videt q̄ oīs differētia passionū aie sit vel fm dñam boni vel mali vel fm dñam accessus vel recessus. vel fm maiorez vel minorē accessuz vel recessuz. ſz p̄me due dñe inducūt ꝛrietatē in passionib' aie. vt dictū ē. tertia aūt dñia nō diuersificat spēm. q̄ sic eēnt infinite species passionū aie. g̃ nō pt eē q̄ passiones eiusdē poñe aie differāt spē ⁊ nō sint ꝛries. Sz D. amor ⁊ gaudium dñt spēm ⁊ ſſt in ꝛcupiscibili. nec tñ ꝛriaf ad inuicez q̄n potꝰ vnū ē cā alterī. g̃ ſſt aliq̄ passiones eiusdē poñe q̄ dñt specie. nec sunt ꝛtrarie

¶ Postq̄ D. determinauit de distinctōe gñica passionū. et de distinctōe q̄ est fm ꝛrietatē. Iā incipit de distinctione specifica. tm̄ absq̄ generica ⁊ absq̄ ꝛtrarietate. an videlz possint dari aliqui differentes in eadē potentia specie ⁊ nō esse ꝛtrarie.

¶ Rñdeo dīm. q̄ passiones differūt sēdm actiua que sunt obiecta passionū aie. Dñia aūt actiuoz pt attendi dupl'r. Uno modo fm speciē vel naturam ꝓpriā actiuoz. sicut ignis differt ab aq̄. Alio modo fm diuersam virtutem actiuam.

¶ D. in ℞ corpe pmo p̄mittit vnū notabile fundamētale distinctiuū. scdo ex ipo rñdet ad q̄situ plene. Ibi diuersitas aūt ꝛē. Quo ad pmū vt dari' ꝓcedaf ponit talis ꝛclo fundamētalis distinctiua. duplex dñia inuenitur in passionib' aie. s. fm naturā obiectoz. ⁊ fm diuersam ꝛtrū mētem ad obiecti. Probaf ꝛclo. passiones differūt fm actiua q̄ sunt obiecta passionū aie. sed dñia actiuoz potest attendi dupl'r scz fm speciē ⁊ naturā. alio mō fm diuersam ꝛtrū mentem ad obiecti (scz eiusdem actiui) igit ꝛclo vera Maior est nota ex supra dictis. q̄ obiectū apprehensum hz se actiue ad motū appetitiuū ⁊ est rō causandi ipm. et in genere cause efficientis ꝛē. Minor q̄ ad pmā ptē declaraf exꝑliter de igne ⁊ aq̄. Secda aūt ps patebit ex seq̄ntibus. ¶ Nota aūt q̄ fm pmā dñam mortuoz in passionib' aie (scz fm naturā) sumit dñia passionū q̄ ē fm ꝛrietatē. s. ex distinctōe boni ⁊ mali. ⁊ q̄ ℞ mēbz nō ē p missionē ad q̄situ. ſz ꝛstat ex ar. ij. Ideo D. ipm nō pleq̄t. sic enī distinguūtur amor ⁊ odiū.

¶ Diuersitas aūt actiui vel motiui q̄tum ad virtutem mouendi potest accipi in passionib' aie fm silitudinē agentiū naturaliū.

¶ Hic ꝓnr D. rñdet ad q̄situ q̄ ad secūdū mēbz p̄dicte distinctōis. ⁊ pmo deducit ꝛclonē rīsiuam quā rī ex Lectio rīsi. presse nō ponit. scdo eā magis explicat. ibi. In motibus aūt ꝛē. Tertio infert q̄dā cozollaria. ibi. Sic igit ꝛē. Cōclusio g̃ rīsiua quā doc. intēdit iuxta scōm mēbz p̄dicte distinctōis et ex ei' ꝓbatōe est ista. In ꝛcupiscibili reperiūf triplices passiones specie differētes nō ꝛrie circa bonū. ⁊ triplices ꝓportionabil'r circa malū. Probaf ista cōclusio. diuersitas actiui vel motiui q̄tū ad ꝛtrū motiuū pt accipi in passionib' aie ad silitudinē agentiū naturaliū (supplet minor formal'r) ſz idē mouēs naturale, in natura. diuersuz in virtute motiua ꝛueniens ⁊ trahens ad se patiēs causat triplices effect⁹ ꝛspecie differētes nō ꝛtrarios. Sil'r mouens repulsiuū causat triplices effect⁹ ꝛspecie differētes nō ꝛrios in patiēte. igit sic erit in motiuo vl' obiecto aie ꝛueniēti vel discōueniēti. Hui' rōis D. ponit ꝓ maiorē. scdo. pbat minorē ibi. Oīe enī ꝛē. Maior ꝑ relinq̄t nota. qz passiones sunt etiā quidā motꝰ naturales. ⁊ ergo silr loquēdo est de diuersitate actiui diuersificatis. ibi. Et ibi ꝛē. ¶ Nota circa hanc maiorē q̄ mouēs causans diuersos effect⁹ in mobili vel patiente dicit esse diuersum virtute nō q̄ sint plures ꝛtutes actu. ſz plures eminenter ⁊ causalr. qz virtus in se vna nata est causare plura distincta suboꝛdiata. sicut ⁊ in speculatiuis vna res nata ē causare plures ꝛcept⁹ specifice distinctos in se vna in esse rei. sed multiplex in esse motiuo. sic in ꝓposito ꝛē.

Consequenter cū dicit.

¶ Oīe enī mouēs trahit q̄dāmodo ad se patiens. vel a se repellit. trahendo q̄dē ad se tria facit in ipo. Nā pmo q̄dē dat ei inclinatōez vel aptitudinē vt in ipm tendat. sicut cū corp⁹ leue qđ ē sursum dat leuitatē corpori gñato p quā hz inclinatōem vel aptitudinē ad ℞ q̄ sit sursuz. Secdo si corp⁹ gñatū ē extra locū ꝓpriū dat ei moueri ad locū. Tertio dat ei quiescere in locū cū puenerit. qz ex eadē cā aliq̄d q̄escit in loco p quā mouebaf ad locū. ⁊ siliter ītelligēdum est de causa repulsionis.

¶ Probat minorē p̄cedentē. notādo q̄ est duplex motus scz trahēs ad se patiēs. sic ignis assimilat ⁊ trahit ad se fm formā. pisces aūt lapidē repellit. Esto enī oē agens trahat ad se aliq̄ mō patiēs. nō tñ sp in assimilatōe formē. ſz q̄nq̄ solū q̄ ad finē. sicut pisces lapidē repellit quo ad sitū trahit tū in finē attentū. Deinde D. clare deducit minorē fm triplices effectus aie. ¶ Et nota ℞ verbū. silr intelligendū est de causa repulsionis. qz videlz agens violentū etiā causat triplices effectus suboꝛdinatos nō ꝛtrarias tū specie distinctos. sicut pisces lapidez sursum qđ est cā repulsionis dat lapidi ipressionē violētā motū violētū ⁊ quietē violētā ꝛē. Deinde cū dr

¶ In motib' aūt appetitiue ptis bonū hz q̄si ꝛtutē attractiuā. malū aūt virtutē repulsiuā. Bonū g̃ ꝓmo mō in poña appetitiua causat quādā inclinationē seu aptitudinē seu ꝓnaturalitatē ad bonū. qđ ptinet ad passionē amoris. cui p ꝛrariū rñdet odiū ex parte mali. Secdo si bonuz sit nōdum habitum dat ei motū ad assequēduz bonū amatū. ⁊ hꝰ ptinet ad passionē desideriū vel ꝛcupiscētie. ⁊ ex opposito ex pte mali ē fuga vl' abominatio. Tertio cū adeptū fuerit bonū dat appetitui q̄tatōez quādā in ipo bono adepto. ⁊ hꝰ ptinet ad delectatōez vel gaudiū. cui opponit ex pte mali dolor vel tristicia.

¶ Explicat ꝛclonē rīsiuā. ⁊ pmo deducit q̄ndā ꝛclonē declaratiuā. scdo qđ dā notabile. ibi. In passionibus aūt ꝛē. Intendit g̃ pmo tale ꝛclonē declaratoriā ⁊ explicatiuā p̄cedentis. Bonū causat in ꝛcupiscibili. pmo amorez deinde desideriū. tertio delectatōem vel gaudiū. ⁊ malus odiū fugā ⁊ tristiciā. ſz pmi tres dñt ſz nō ꝛrariaf. Probaf ꝛclo assumēdo maiorē ex dictis. sicut mouēs attractiuū causat pmo inclinatōez. scdo motū. tertio ꝙiunctōez naturalē. silr mouēs repulsiuū. ſz in motib' appetitiue ptis bonū hz q̄si ꝛtutē attractiuā. malum aūt repulsiuā. ergo bonū pmo causat in potētia ꝛē. vsq̄ ibi. In passionib' aūt irascibilis ꝛē. Maior ꝑz ex dictis. Minor relinq̄t nota. et ꝛclo clare explicaf in lra ꝛē. Consequenter ibi.

¶ In passionib' aūt irascibilis ꝓsupponit q̄dē aptitudo vel inclinatio ad ꝓsequēdū bonū vel fugiendū malū ex ꝛcupiscibili q̄ absolute respicit bonū vl' malū. ⁊ respectu boni nōdū adepti est spes ⁊ desperatio. respectu aūt mali nōdū iniacētis ē timor ⁊ audacia. respectu aūt boni adepti nō est aliq̄ passio in irascibili. qz iā nō hz rōnē ardui. vt supꝰ dictū est. sed Ar. iij. ex malo iā iniacenti seq̄tur passio ire.

¶ Adiūgit quoddā notabile. q̄ scz dicta circa ista cōclusionē nō possunt ira verificari in passionib' irascibilis. quia obiectū irascibilis nō causat inclinatōem. sicut obiectū ꝛcupiscibilis. sed inclinatio ꝓsupponit ex ꝛcupiscibili quare nō ē idē dicendum ibi sicut illic. Et notat scdo q̄ sunt obiecta passionū irascibilis ⁊ motiua distinguentia nō quidē solū specifice sed etiā ꝛtraria dempta ira. ⁊ ꝓ

Universidad de Deusto
Biblioteca

clare in ira. ¶ Nota trī q ex istis possumus elicere q in irascibili sunt etiā alique passiões distincte specie z nō cōtrarie (scz vna respectu boni p modū accessus scz spes) alia respectu mali scz timor z audacia. z ira q etiā est respectu mali q nō ptrariāt. si spes timor z audacia adinuicē pareāt. ira q spes nō ppetur ad desperatōem. nec timor ad audaciā sed spes ad duas p modū vni⁹. z ppter ad iram. nā timor z audacia psupponūt spē z ira siliter vñ distinguūt specie sed nō ptrariāt zc. Deinde ibi.

¶ Sic igit pz q in cupiscibili sunt tres ptiugationes passionū. l. amor z odiū. zdesideriū z fuga. gaudiū z tristicia. Sīl⁹ in irascibili sz tres. s. spes z desperatio. timor z audacia. z ira cui nlla passio opponit.

¶ Infert duo cozollaria. scdm ibi. Sunt g zc. Quo igit ad pmū subiungit p modū cozollarij ex dictis tres cōiugatōes passionū in cōcupiscibili z tres vel semitres in irascibili. vt pz clare in ira. ¶ Nota q tres ptiugationes in cōcupiscibili accipiūt fm ptietatē boni z mali. q. scz vna posita cū alia in eodē iugo respiciat ptiū obiectū. sicut amor bonū. odiū malū zc. in irascibili āt accipiūtur fm ptietatē accessus z recessus vt pz intuēti p dicta.

Cozollariū. Tūc ibi.

¶ Sūt g oēs passiões specie dīstes vndecim. scz qdē in cupiscibili. z qnqz in irascibili. sub qbꝫ oēs aie passiões ptinēt. Et p h pz rnsio ad obiecta.

¶ Est secūdū cozollariū. in q recolligit oēs passiones tā cupiscabilis cp irascibilis. in vnū nūcp. q. sunt vndecim. z pz ex dictis. de materia istī⁹ articuli vide aliq in de veritate mate. xxvi. q. iij. in coz. et q veritatis determinatio sufficiēs est argumētoꝝ solo. ideo D. dicat q p dicta pareat solo ad obiecta.

Cozollariū.

Argumētū in cōtrariū Est p zcō ne rnsiua q in ipo ponitur.

¶ Ad pmi maiorē. dico pmo q passiones aie alique differūt fm obiecta ptraria. vel fm accessum z recessum respectu eiusdem contrarie. Dico secdo q possunt alique differre specie absq; ptrarietate ex fecūda ptute motiua eiusdē obiecti qđ natū est causare plures passiones distinctas fm diuersos gradus appetitiui mot⁹. iuxta modum dicendi d. san. in de veritate. sicut dicim⁹ apō pbiam. q eadē res mouear ad distinctos zcept⁹. z apud theologū q eadem deitas ad plures rōnes attributales. quia scz tā fecunda est vt eḋpolleat pluribꝫ motiuis realiter distinctis. ita in ꝓposito idem bonū hz vt zformet sibi appetitū z trahat in a⁹ zsecutiōem p motū desiderij zc. Ad minorē dico q vez est q obiecta sint bonū z malū sz nō oīes distinguūt fm bonū z malū specie sz solū zric. Et dico q alique circa bonum tm pñt distingui specie. z circa malū tm pñt distingui specie. sz distinctio fm bonū z malū est specifica z cū h ptraria. Quare negat pña. Supponit cm h argumētū qsi ois distinctio sit fm bonū z malū qđ est falsum. q⁹ ois passio sit circa bonū vel malū zc.

¶ Ad scdm nota ꝓter h argumētū. q ptietas accipit dupl⁹. vno modo cōiter p oppositione duaꝝ dñaꝝ sub eodem genere. z sic oīs distinctio positiua specifica pōt dici ptraria. sed alio mō capit ꝓprie. p oppone duaꝝ formaꝝ maxime distantiū sub eodem genere inter quas est cōtinua transmutatio. z sic capit ptrarietas ꝓprie in formis naturalibꝫ. sed in moralibꝫ z passionibꝫ ptrarietas p prie attendit fm ptrarietatē obiecti vel fm accessum z recessuz ab eodē. z plus reqrit talis ptrarietas q dña specifica. Et de istis. p. metaphi. textu cō. xxiij. q. Formē qđo diuidit genus sunt ptrarie sed iperfecte ¶ Dicit ergo ad argumētū zcedit maiorē z tm in respectiuis forma specifica sumit ab extrinseco z ꝓpositio ab obiecto. Ad minorē. vez. capiendo ptrarietatē ipfecte. put dñe q cūqz essentiales dicit cē ptrarie. sed nō capiēdo ptrarietatē in ꝓposito ꝓprie q est fm oppōē obiecti vel fm accessum z recessum. g zc. Vez que nō sunt ptrarie impfecte nō differūt specie sed cū hoc stat q alique dñt specie z non sunt cōtrarie passiones vt patuit zc.

¶ Ad tertiū negat pmo. q oīs dña sit fm bonū z malū sz ptietas passionū. Scdo negat q solū fm accessuz z recessum. z tertiū zcedit sz q aliq fm maiorē z minorē accessuz cū grano salis. videlz cū diuersa rōne motiua eiusdē rei Ultra br. zcedit q pme due induāt ptietatē. sz negat q tertia nō diuersificet specie. z negat q cetre infinite species passionū. quia bonū nō hz nisi tres rōnes motiuas appetitus. Quare negat zsequētia. ¶ Nota hic q vt pōt haberi ex infra dicendis. q. xxx. ar. ij. q stāte vnitate rei est multiplicabilitas rōnis motiue ptualis sz nō actualis in eadē re. sicut z eadē res vna fm rē diuersa fm rationē virtualiter causat distinctōnem intellectus z voluntatis. ex quo pōt dici in ꝓposito q amor desiderium et gaudium q⁹ius sint eiusdē rei fm esse materiale z spām nature. sunt tm diuersoꝝ obiectoꝝ in esse motiuo z terminatiuo. vt pz in doc. infra vbi tā. Quare dictū est q fm accessum maiorē z minorē cum diuersitate rōnis motiue est diuersitas specifica absq; ptrarietate. nam z herōes motiue. sunt subordinate vna scḋ ex alia ita q bonū vt apprehensum naturale causatiuū est amoris. apprehensum vt absens causat desiderium. z vt sic diuersimode apprehensum distinguit specie z hz vt causet passiones specie distinctas zc. ¶ Nota āt circa hoc qđ D. dt. z p h pz rnsio ad obiecta. psupponit cm q dña specifica passionū solū sit fm dñam boni z mali. cui⁹ falsitas ostensa est. q pōt cē fm diuersam ptutē eiusdē boni. i. fm eandem rem que est causatiua fm diuersas rōnes motiuas mediante ce apprehenso diuersas passiones specie zc.

Contrarietas multiplex

¶ Questio. xxiiij. de bonitate z malicia passionū anime.

Deinde considerandū est de bono z malo circa passiones anime. Et circa h q̄runt q̄tuor. Primo. vtr bonū z malū morale possint in passiōibꝫ aie inueniri. Secdo vtrum oīs passio aie sit mala moraliter. Tertio. vtr oīs passio addat vel diminuat ad bonitatez vel malicia act⁹. Quarto. vtr aliqua passio sit bona vel mala ex sua specie.

¶ Quia quidditas prior est ꝓpria passione. iō pmisse q̄stiones ex qbꝫ innotescit qdditas passionis merito istaz pcedūt q̄ de bono z malo moralibꝫ. nā hñt se vt passiones ad actū hūanū qualis z passio esse potest. vt pareḋbit. Diuidit aūt hec questio in duas pres. Primo ostenditur. quia circa passiones inuenit bonitas vel malicia. Secdo qūo repit in eis. articulo. iij. Circa pmū pmo fit qđ dictū est. Secdo exducit opinio Stoycoꝝ. ar. ij. zc.

¶ Utrum bonū z malū morale possint in passionibus anime inueniri.

Ad pmū sic ꝓcedit. Videt q nulla passio aie sit bona vel mala moraliter. Bonum enim z malū morale est ppriū hois. mores enim ꝓprie dicunt humani. vt Ambro. dt in Lucā. sz passiones nō sunt ꝓprie hoim. sed sunt etiā aliox animalium cōmunes. g nulla passio aie est bona vel mala moralr. ¶ P. bonū vel malū hois ē fm rōnē esse vel ꝑter rōnē esse. vt Dionysius dt. iiij. ca. de di. no. sz passiones aie nō sunt in rōne. sz in appetitu sensitiuo. vt supra dictū est. g nō ptinet ad bonū vel malū hois qđ est bonus morale. ¶ P. phus dicit in. ij. ethico. q passionibꝫ neqz laudamur neqz vituperamur. fz fm bona z mala moralia laudamur vel vituperamur. g passiones nō sunt bone vel male moraliter. ¶ Sed ctra est qđ Aug. dicit in. xiij. de ciui. dei. de passionibꝫ aie loquēs. Mala sunt ista si malus est amor. bona si bonus.

¶ Hic D. pmo inquirit an bonitas moralis ꝓueniat passioni.

¶ Rñdeo dīm. q passiones aie dupl⁹ possunt considerari. vno mō fm se. alio mō fm q subiacent imperio rōnis z volūtatis.

¶ D. in hoc articulo satz facit q̄sito distincte. vñ ꝓtio ꝓmittit qđ dā notabile distinctiū. Secdo subiūgit duas cōclusiones rnsiuas cor respondētes. primā ibi. Si igit fm se zc. sed am ibi. Si aūt zsideret zc. Notat g D. ꝓtio q passiones pñt dupl⁹ zsiderari. vno mō fm se. Ubi nota q passiones zsiderari fm se. pt itelligi dupl⁹. vno mō positiue. i. fm ea q ꝓueniūt passioni vt sic q sunt esse motum appetitus sensitiui. z hoc D. tangit in sequentibꝫ cū dicit. put scz sunt motus irrōnalis appetitus. Potest z intelligi fm se negatiue. i. solitarie absq; ꝓuictione ad rōnem. z vterqz sensus erit ad positū) Alio mō zsiderant fm q subiacēt zc. put scz pñt dici volūtarie directe vl indirecte.

¶ Si igit fm se zsiderent. put scz sunt motꝰ q̄daz irrōnalis appetit⁹. sic nō est in eis bonū vel malum morale qđ ꝛcpendet a rōne. vt supra dictū est.

q. xix. ar. iij.

¶ Hic zsequenter D. rñdet ad questū. z est talis cōclusio rnsiua ꝓtima. Si passiones fm se zsiderentur sic in eis nō est bonū vel malū moral'e (intelligē positiue quasi habeāt vt sic q sint bone vel male moralr) Probat zcō. bonū z malū morale dependēt a rōne. sed passiones sic cōsiderate sunt absq; ordine z dependentia ad rōnē. igit cōclusio vera. Maior patuit supra. q. xix. ar. iij. Minor pz ex iō dictis. q. iō dicūt q se zsiderari. scz vt sunt motꝰ sensualitatis tm absq; ꝓuictōe ad rōnē. Cōsequenter cū dt

Cōclo pma

¶ Si aūt zsiderent fm q subiacent iperio rōnis et volūtatis. sic est in eis bonū vel malū morale. P. pinquior eū est appetit⁹ sensitiu⁹ ipi rōni z volūtati q̄ membra exteriora. quoz tm motus z actus sunt boni vel mali moralr fm q sunt volūtarij. vñ multo magis z ipe passiones fm q sunt voluntarie pñt dici bone vel male moraliter.

¶ Ponit secūdam zclonem rnsiuam. si passiones zsiderent fm q subiacent iperio rōnis z volūtaris. sic est in eis bonū vel malū morale. Hanc zclonē ꝓmo. pbat. secundo declarat qđdam quod supposuerat in ipa. Ibi.

Cōclo secda

cunt aūt zc. Et arguit sic. p zclusione ꝑ loci a minori affirmatiue. ꝓpinquior est appetitus sensitiu⁹ ipi rōi z volūtati q̄ membra exteriora. sed hoz motus z actus sunt boni vel mali moralr. igit seḋ zclo. q multo magis passiones fm q sunt volūtarie zc. Maior patz. q rō mediante appetitu sensitiuo q̄q mouet membra. z ꝓterea ideo est ꝓpinquior. q. rōnalis p participatōem z ꝓncipiū act⁹ hūani. membra āt solū organa. Minor declarat infra. q. xxiij. ar. ij. ec. q. lxxxi. ar. p. zc. Tunc ibi.

¶ Dicunt āt volūtarie vel ex eo q a volūtate ipe rant. vel ex eo q a volūtate nō phibent.

¶ Verificat z declarat suppositū in zclone secḋa. s. q sunt volūtarie. Et possēt sic argui. Oīe illud est volūtariū qđ iperat a volūtate vl pōt phiberi. fz passiones sunt hmōi. igitur zc. ¶ Nota q D. hic immut infra magis extendendū. q. lxxiij. ar. iij. ec. iiij. quia est dupler volūtarium. vnū directū z ꝓfectū. qđ scz imperat a voluntate. z hoc rursꝰ duplex vnū positiue aliud interpretative sicut dt de peccato morose delectatiōis infra. Aliud āt est volūtariū indirectum qđ scz potuit impediri z nō est ipeditum. ꝓmū reqrit ad mortale. secūdū sufficit ad veniale. z ergo passio cū possit iperari vt supponit potest esse ꝓfecte volūtaria. z cū possit impediri saltē q̄ od singulas z nō impediat ne ꝓsurgat. est volūtaria ipfecte. z de his magis infra.

Argumētū in cōtrariū Est p zcō ne secunda rnsiua ad questū.

¶ Nota circa h argumentū. q quia amor est radix oīm passionū. z ergo si ipe est bonꝰ et rei bone. sequitur q z desiderium sit bonū z odium contrarij bonum. z sic de aliis.

¶ Ad pmū g dīm. q iste passiones fm se zsiderate sunt cōes hoibꝫ z aialibꝫ aliis. fz fm q a rōne imperant sunt ꝓprie hoibus.

¶ Maior vera. z si etiā in angelis sint actus boni vl mali. tamē ex vsu p mores significant actus hūani zc.

Ad minorē. vez passiones fm fm se zsiderate (. i. vt passiones sunt) non sunt ꝓprie hoim. tm passiones hois sunt ꝓprie hoi. z vt subiecti z vt agentis voluntarij. g zc. Negat zña q nulla fz ꝓbat q rōne generis passio nō hz positiue vt sit bona. hz tm pmissiue p nō repugnātiā. nō em seḋm passio vt sic nō habet q sit bona. igit bonitas sibi repugnat. sed potest sibi aliunde ꝓuenire q̄ ex ꝓpria ratione generica.

¶ Ad scdm dīm. q etiā inferiores vires appetitiue dicunt rōnales seḋm q participant aliqualiter rōnem. vt dicit in pmo ethicoꝝ.

¶ Maior vera. z intelligit bonū hois simplr z morale est fm rōnē esse id est q operari zforme ad rectā rōnem. nā esse rōnale quo ad actū pmū nō est bonū hois simplr sed operari zc. Ad minorē dico. q passiones nō sunt in rōne subiectiue tm appetitus sensitiuus q̄ vel ipedit ab operatōne p rōnem. in qua operatione est bonitas vel malicia moralis. Quare negat zña. quia nō solum cōuenit bonitas his q̄ sunt in rōne. nisi intelligat de ptāte rōnis. sicut dicit pbs q̄dam cē in nobis (. i. in nra ptāte) sic em z passiones sunt in rōne. id ē el⁹ ptāte vt patuit.

¶ Ad tertiū dīm. q pbs dt q nō laudamur aut vituperamur fm passiones absolute zsideratas. fz nō removet quin possint fieri laudabiles vel vitu

Universidad de Deusto
Biblioteca

perabiles fm q̄ a rōne ordinant. Unde subdit. Nō em̄ laudat aut vituperat q̄ timet aut irascit. ꝫ q̄ aliqualiter. i. fm rōnem vel pter rōnem.

¶ Ad maiorē. nō laudamur passionib⁹ rōne gnīs. qz passio vt sic hz indifferentiā negatiuā rōne gnīs. etiā passio hois. tm passione iperata vel non ipedita cū debuit et potuit impediri q̄ est fm vltā rōne, pur sum⁹ passiona liq̄liter. negak maior. ꝫ pbs loqt ad pmū sensu tā dicētū. Minor ꝓcedit. qz moralia sunt in potestate nostra. z volūtaria qbꝫ deber⁹ unputatio ꝛc. Negak aūt ꝓña. si intelligit q̄ nulla. si aūt itelligit sicut dz intelligi post vez. intellectū p̄missaz. sz q̄ nō sunt bone ꝛc vt passiones sunt z ratione gnīs negatiue itelligēdo. Cōcedit z ek. p scda ꝓcedq̄ pbant ista argumēta ꝛc.

¶ Utz oīis passio aīe sit mala moralr.

Ad secūduz sic. ꝓcedit. Uidetur q̄ oīes passiones anime sint male moraliter. Dicit em̄ Aug. nono de ciui. xi. q̄ passiones anime quidā vocāt morbos. vel pturbatones anime. sed oīs morbus vel turbatio anime est aliquod malum moralr. ergo oīis passio anime moralr mala est. ¶ Preterea Damas. dicit. q̄ opatio quidē que ē fm naturā motus ē. passio vero que p̄ter naturā. sed quod est pter naturā in motib⁹ aīe hz rōnem peccati z mali moralis. vñ ipse alibi dicit q̄ diabolus versus est ex eo q̄d est fm naturā in id q̄d est pter naturā. ergo hmōi passiones sunt male moraliter. ¶ P. oīe q̄d inducit ad peccatū habet rōnez mali. sed hmōi passiones inducūt ad peccatuz. vñ Ro. viij. dicunt passiones peccatoz. ergo videt q̄ sint male moralirer. ¶ Sed ꝓtra est q̄d Aug. dt in xiij. de tri. q̄ rectus amor oīes istas affectōes rectas habet. metuūt em̄ peccare. cupiūt pseuerare. volent in peccatis. gaudet in operib⁹ bonis.

¶ Habito in gnali. qz pñt esse bone vl male moralr. Querit h an vna ps distinneti dek vlr. ita q̄ oēs sint bone. vel omnes male. z notatur articulus iste ꝓpter opinionem Stoycam.

¶ Rñdeo dīm q̄ circa hanc quēstionem diuersa fuit sīa Stoycoz z peripateticoz. Nā stoyci dixerunt oēs passiones esse malas. peripatetici ꝓo dixerūt passiones moderatas esse bonas.

¶ D. in hoc corpe tria facit. Primo recitat diuersitatē opinionū circa q̄stū. scdo illas opiniones ꝓcordat. ex q̄ haberi p̄t rñsio ad quēstū. ibi. Que quidez dicta ꝛc. Tertio reprehendit tullīū. ibi. Ex quo pz. Quo igit ad pmuz. illa est diuersitas. qz Stoyci dicebāt. oēs malas. peripatetici vero aliquas bonas sz moderatas.

¶ Que quidem differentia ꝫ magna videak fm vocē. tm fm rem vel nulla est vel parua si quis vtro rūq; intentiones ꝓsideret. Stoyci em̄ nō discernebant inter sensum z intellectū. z p ꝓsequēs. nec iter intellectiuū appetitū z sensitiuū. vnde nec discernebant passiones anime a motib⁹ voluntatis fm hoc q̄ passiones aīe sunt in appetitu sensitiuo. simpliciter motus volūtatis sunt in itellectiuo. sed oīem rōnabilē motum appetitiue ptis vocabāt volūtatē. passiones aūt dicebāt motū ꝓgredientē extra limites rōnis. Et ideo coz sententiā sequēs Tullius in. iij. li. de tusculanis quēstionib⁹ oīes passiones vocat aīe morbos. ex q̄ argumētak q̄ q̄ morbosi sunt sani non sunt. z qui sani nō sunt insipiētes sunt. vñ et insipientes insanos dicimus.

¶ Hic ꝓñr ꝓcor dat p̄ dictas opiniones dicēs hāc dt uersitatem magis esse vocalē q̄z realē. Et primo refert suam dam̄tū Stoycoz. scdo peripateticoz. ibi. Peripatetici vero ꝛc. Refert ergo primo quō Stoyci accipiebāt passionē ꝛc. clare in lra. Et vult q̄ rō differentie verbalis est q̄z Stoyci nō distinguebāt inter appetitū intellectiuū z sensitiuū. z magis stricte accipiebant nomē passionis q̄z alii vocantes passionē motū appetitiuū. nō quēcūq; sed motū aīe ꝓgredientē extra limites rōnis. z eis gratis ꝓcedit oīem talem motū esse malū. Et ꝓsequēter Stoyci motū moderatū nō dicebāt passionē sed volūtatē. z q̄ ille sit modus accipiēdi passionē apd Stoycos pz ex Tullio q̄ sectk sniam Stoycoz. z vocat oīes passiones morbos aīe ꝛc. vt in lra. Cōsequēter cū dt.

¶ Peripatetici ꝓo oīes mot⁹ appetit⁹ sensitiui passiones vocāt. vñ eas bonas estimāt. cū sunt a rōe moderate. malas aūt cū sint pter moderatōem rōnis.

¶ Refert modū peripateticū de acceptōne passionis. qz ipi distinguūt inter appetitū intellectiuū z sensitiuū. et vocāt passiones oīes mot⁹ appetit⁹ sensitiui (passiones sz sine ordinatas siue inordinatas) Ex q̄ pz q̄ est dare verbalis. quia id q̄d nos vocam⁹ passionē z bonā. ipi nō dicūt passionē sed motū volūtatis. malas aūt cū dicunt passiones. nos ꝓo vtrāq;. vñ ex hoc habet ꝓclo responsiua. nō oīes passiones sunt male moraliter. ꝫ aliquē bonē aliquē male. Probat ꝓclusio. quicūq; motus aīe ērone moderatus est bon⁹. z quicūq; est pter moderatōem rōnis est malus. sed aliquē passiones sunt moderate rōne. aliquē pter moderatōem. igit ꝛc. Maior nota. Minor pz ex modo peripatetico q̄ accipit passionē p motu moderato z inmoderato. vt patuit. igitur ꝓclo vera iuxta modū loquendi peripateticū. qui fm rem nō discordat a Stoycis ꝛc. Deinde ibi.

¶ Ex quo pz q̄ Tull⁹ in eodē libro pipateticoz sniam q̄ approbabāt mediocritatē passionū. icōueniēter improbat. dicēs q̄ oē malū etiā mediocre vitādū ē. nā sic corp⁹ etiā mediocriter egz sanū nō ē. sic ista mediocritas morboz vl passionū aīe sana nō ē. Nō em̄ passiones dicūt morbi vl pturbatones aīe. nisi cū caret moderatōe rōnis. Un pz rñsio ad pmū.

¶ D. ex dictis reprehēdit Tullīū z stat in h q̄ reprobauit iniuste sniam peripateticā que erat q̄ aliquē passiones sunt mediocres z per h bone. ipe aūt voluit q̄ hoc inconueniēter diceret. quia passiones etiā mediocres sunt morbi mediocres. sed etiā mediocre malū est vitandū z non bonū. sed deficit Tullius. qz passiones mediocres nō sunt morbi. sed solū ille passiones que carēt ordine rōnis quales nō sunt mediocres. quia dicūt mediocres a moderatione rōnis. z nō qz morbi mediocres. vt ipe putabat. et per hoc soluit pmū argumētum.

Argumētū in cōtrariū

Est p̄ oppositum. circa quod posset aliq̄s dicere q̄ Augus. loqtur de affectionib⁹ vt noiant simplices actus volūtatis z nō passiones. qz dolor de peccatis z hmōi nō vident esse appetit⁹ sensitiui ꝫ rōnalis. sed vide d. san. in. iij. dis. xvij. q. ij. ar. ij. et v°. quia z iste affectiones possunt esse sensualitatis p impetum rōnis z etiā p redūdātiā. vt etiā habet ar. sequēti ꝛc.

¶ Ad pmū. ad maiorem dico. q̄ si oīes passiones vocant morbos male vocāt. nō em̄ sunt oīes pturbationes sed solū puenientes z vehemētes. vt patebit etiam infra. q. lix. ar. ij. Dicim⁹ aūt q̄ nō oīs pturbatio vl morbus. nec p ꝓsequens mala moralr. vnde concessa minore negatur consequentia.

¶ Ad scdm dīz. q̄ in oīi passione aīe addit aliq̄d vel diminuit a naturali motu cordis inq̄ntū cor intensius vel remissius mouet. fm systolē aut dyastolem z fm h hz passiōis rōnē. tm nō oportet q̄ passio sp declinet ab ordine naturalis rōnis.

¶ Ad maiorē dico q̄ Damascen⁹ vocat motū q̄ ē fm naturā corpalē opationem. z passionē ꝫ naturā corpis et cōtra motū cordis inq̄ntum eū accelerat vel restringit. qz oīs passio in bonū delectat cor. q̄ ꝓo circa malū ipm restringit. vt em̄ infra habet materiale passionis rī det fore mali. z iō vbi est extēsio appetit⁹ z eius magnitudo ibi est et extēsio cordis. vbi ꝓo est retractio appetit⁹ ibi est z constrictio cordis Ad minorē dico. q̄ si intelligit fm maiorē q̄ id q̄d est pter naturā corpis vel cordis q̄ hz rōnem mali moralis. negak z est falsa. imo tristicia aliq̄ laudabilr assumit p peccatis etiā sensibiliter. z tm oīs tristicia est ptra naturā corpis. vt patebit infra. Silter multe molestie corporales bone z laudabiles sunt. Si aūt intelligit q̄ id q̄d est pter naturā hominis vt hō est id ē contra rectā rōnem. hoc est malū moraliter concedit. vt patebit infra. q. lxxi. ar. ij. Et dico q̄ etiā diabolus habet motū qui est in id q̄d est ptra naturā. sz ptra rectam rōnez. nō aūt in id quod est ptra naturā corporis cum corpus nō habeat. Dico aūt q̄ nō oēs passiones sunt ptra rationē. imo aliq̄e fm eā. Quare negak ꝓña. ¶ Nota q̄ mouere fm systolē est mouere fm ptractōem cordis. vñ cōtractio importat dispōnem cordis q̄ est debilitas z dispōnem cordis passiuā fm q̄ efficit in seipm vl etiā in cōparatōe ad aliq̄d agendū. Primū est in tristicia. secūduz in timore z desperatōe. mouere aūt fm diastolē. est mouere fm extensionē z dilatationē cordis z dicit pfectōez cordis ad aliquid agendū vel obtinendū. z h fit in gaudio spe z audacia. et de istis habes in doc. san. in tertio se. dis. xxxiij. q. p. ar. p. in corpe.

¶ Ad tertiū dīm. q̄ passiones aīe inq̄ntū sunt p̄ter ordinē rōnis inclināt ad peccatū. inq̄ntū aūt sunt ordinate a rōne ptinent ad virtutem.

¶ Ad minorē negak vl iter. nō em̄ oīis passio inducit ad peccatū ꝫ inordinata. Et pterea quedā sequūt volūtatē z sunt imperate a rōne recta. z tales nullo mō inducunt ad peccatū. vnde passiones triplr se hñt ad volūtatē. vt hz d. san in de veritate materia. xxvi. ar. vi. in corpe. vñ q̄n passio a volūtate bona excitat tunc nō inducit in peccatū. imo q̄nq; volūtas facit verecundiam in appetitu inferiori de quo q̄ retrahit a peccato. vide ad lōgum.

¶ Utz oīs passio addat vel diminuat ad bonitatē vel malicia actus.

Ad tertiū sic ꝓcedit. Uidet q̄ passio q̄cūq; semp diminuit de bonitate actus moralis. Oīe em̄ q̄d impedit iudiciuz rōnis ex q̄ dpēdet bonitas actus moralis diminuit p ꝓña bonitatē act⁹ moralis. sed oīs passio ipedit iudiciū rōnis. Dicit em̄ Salustius in catheliario Oīes hoīes q̄ de rebꝰ dubijs ꝓsultāt ab odio. ira z amicicia atq; misericordia vacuos esse decet. ḡ oīis passio diminuit bonitatē moralis act⁹. ¶ P. act⁹ hominis q̄tū est de sui⁹ tātū est melior. vñ dt Aplus Eph. v. Estote imitatores dei sicut filij charissimi. ꝫ deus z sancti angeli punūt sine ira. sine miserie cō passione subueniūt. vt Aug. dt in. ix. de ciui. dei. ḡ est melius hmōi opa agere sine passione aīe q̄z cū passione ¶ P. sicut malū morale attēdit p ordinē ad rōnem. ita z bonū morale. ꝫ malū morale diminuit p passionē. min⁹ em̄ peccat q̄ peccat ex passione q̄z q̄ peccat ex industria. ḡ minus bonum opak qui opatur sine passione q̄z q̄ opat cū passione. ¶ Sz ꝛ est q̄d Aug. dt. ix. de ciui. dei. q̄ passio misericordie rōm deseruit q̄n ita p̄bet misericordia vt iusticia ꝓseruet. sine cuz indigenti tribuit. sine cū ignoscit penitenti. sed nihil q̄d deseruit rōni diminuit bonū morale. ḡ passio aīe nō diminuit bonū moris.

¶ Hic d. san. inquirit quō passio se hz ad bonū morale. Et primo in gnali. an passio ꝙliter diminuat bonitatez. Scdo quō aliq̄ specialr habeāt bonitatē. intelligit aūt q̄libet articuli p̄tis. an act⁹ exteriores fiant cū passione minoꝛ bonitatis sit actus q̄ fit sine omni passione ex solo iudicio rōnis. Proprium em̄ motiuū voluntatis est ratio q̄ z sine passione potest mouere volūtatē. z illa ꝓña membra exponenda. saltem ad motū localē.

¶ Rñdeo dīm q̄ stoyci sicut ponebāt oēm passionē aīe esse malā. ita ponebāt ꝓña oēm passionē aīe diminuere act⁹ bonitatē. oīe em̄ bonū ex pmixtione mali vel totalr tollit. vel fit min⁹ bonū.

¶ D. in h corpe pncipalr duo facit. Primo refert rñsionē Stoycoz ad h q̄stū. Scdo eā examinat. circa q̄d ponit ꝓclonē rñsiua ꝛ primā. ibi. Et h q̄dem ꝛc. Quo ad p̄m ē rñsio Stoycoz q̄ ois passio diminuit bonitatē. z rō est. qz oīe bonū ex pmixtione mali totalr tollit. aut saltē diminuit. ꝫ passio est mala. igit ꝛc.

¶ Et hoc q̄dē verz est si dicamus passionē aīe solū inordinatos motus sensitiui appetitus q̄t sunt pturbationes siue egritudines.

¶ Hic ꝓñr D. examinat p̄dictā rñsionē. z primo eā verificat ad vnū intellectū. scdo q̄ ad aliū intellectū candē rōnem. rñdendo aliter ad q̄stū. ibi. Sed si passiones ꝛc. Dicit ḡ primo q̄ si dicam⁹ vt ipi intelligūt passionē solū inordinatū motū appetit⁹ sensitiui. tūc em̄ verum est. qz q̄cūq; fit cū tali passione q̄ est aīs z obnubilat rōnem talis minuit bonitatē act⁹. vt patebit ꝛc. Cōsequēter cū dt.

¶ Sed si passiones simplr noiemus oīes mo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tus appetitus sensitiui. sic ad pfectōem hūani boni ptinet q etiā ipe passiones sint moderate p rōnē. cū eīm bonū homis ꝯsistit in rone sicut in radice. tanto istud bonum erit pfectius q̄nto ad plura q̄ hoi ꝓuenīt deriuari pt. vn nullus dubitat q̄n ad pfectiōez mozalis boni ptineat q actus exteriōz mēbroz per rōnis regulā dirigātur. vñ cū appetit⁹ sensitiu⁹ possit obedire rōni. vt supp dictū est. ad pfectōem moza
q.xvij.ar.vij lis siue humani boni ptinet q etiam ipe passiones anime sint regulate p rōnem.

¶ Falsificat opinionem Stoycoz q̄ ad aliū intellectū saltem verbalr. Rūdendeo aliter ad q̄situ tali ꝟclōe rel' ponsiua. Cuius ꝓbatio est ipz obtentio Stoycoz. Si pas
Cōclo. siones simplr noiem⁹ oēs motus ꝛc. vsq; ibi. Cū eīm ꝛc. Et ex illa ꝟclone habet rīsio formalr q nō q̄ncq; passio diminuit qz si ptinet ad pfectōem hūani boni. sequit bn q nō minuit. qz bonū nō p se minuit. qz bonū nō p se minuit bonū ꝛc. Et qz illa rīsio est g̃nalis. ī eā doctor magis explicat postea in solone ꝓmi vbi ponit aliā ꝟclonem declaratoriā illi⁹ de q̄ videl⁹ passione debet itelligi Circa hāc g̃ ꝟclone duo facit. ꝓmo eā ponit cū aliq̄li ꝓbatōne. Scdo eandē ꝓbatōem resumit clarius. ibi. Sic igit ꝛc. Probat g̃ ꝟclo ꝓmo sic. Supponēdo q bonū hois. scz mozale ꝟsistat in rone sicut in radice. Tūc sic. Tāto bonū hois erit pfect⁹ q̄nto ad plura q̄ hoi ꝓuenīt deriuari pt. sed appetit⁹ sensitiu⁹ pt obedire hoi ꝛ ptinet ad hoiez. igit ad pfectōez ꝛc. Maioz ꝓba Minoz patuit supp. q. xvij. ar. vij. et patuit ar. ij. q̄a appetit⁹ sensitiu⁹ ꝓpinqor est rōni q̄ mēbra. et g̃ si ex moribz mēbroz addit bono hois magz ex ordinato motu appetit⁹ sensitiui. Deinde cū dicit.

¶ Sicut igit melius est q hō ꝛ velit bonū ꝛ faciat exteriori actu. ita etiā ad pfectōem boni mozalis ptinet q hō ad bonū moueat. nō solū fm volūtatē. sed etiā fm appetitū sensitiuū. fm illud qđ in ps dr. Cor meū ꝛ caro mea exultauerūt in deū viuū. vt cor acciamus pro appetitu intellectiuo. carnem autem pro appetitu sensitiuo.

¶ Subsumit ꝓbatōem p̄cedētē pīertim q̄ ad maiorē et ex ea iterꝝ in suba refert ꝟclonē cū tali rōne. Qui⁹ē q hō ꝛ velit bonū ꝛ faciat actu exteriori. g̃ etiā. ad pfectionē boni mozalis ꝛc. Añs patuit Tenet ꝓña a fil'. imo a minori affirmatiue. vt patuit ꝛc. Et ꝓfirmat ꝓñs auctoritate psal. de q̄ auctoritate vide itellectū infra. q. xxx. ar. ꝓ. ad ꝓmū. Ex his habet g̃ q nō q̄libet passio diminuat si ꝙptineant ad bonū hūanū aliq̄. ſz nōdum ꝟstat quō passionis mod⁹ ratio ptineat ad bonū mozale hois. Et qūo ad dat. an itensiue vel extēsiue. ꝛ q̄ passio. qz ꝟclo cor poris dr indefinite q moderate passiones. q̄re in solone ꝓmi habet maior hui⁹ rei explicatio. ¶ Vñ nota ꝟ breuiter ꝓtio. qz act⁹ exteriorꝭ est duplex bonitas. vna quā hz ex obiecto q̄ vocat bonitas specifica. alia ē bonitas que vocat generica. q̄ est ex volūtate Et ꝓt fieri q act⁹ melior ꝓtio mō nō sit melior scdo mō. Passio igit q̄ nō dit maiorē volūtatē. nō dic ꝛ maiorē bonitatē generica q̄ est ex volūtate. Si aūt sit passio q̄ minuit volūtatē. minuit ꝛ bonitatē istā. Nam q̄nto fit ex maiori volūtate tāto melior in bonis ꝛ tāto peior in malis. ¶ Nota scdo. q bonū ꝓt esse melius dupliciter. vno mō intēsiue. qz videl⁹ act⁹ exterior. ꝓ
cedit. vt iā dictū est ex maiori volūtate. esto nō sint plura bona. Alio mō extēsiue. ꝛ hoc fit q̄n bon⁹ actus additur bono actui ex deliberatōe ꝛ ꝓcepto agentis volūtarij. ꝛ ꝓt fieri vt actus exterior sit cum alio bono actu interiori. et sic plura bona. ꝛ tm si volūtas nō augeat vel sit intēsa nō est melior act⁹ ¶ Nota tertio q ad hoc q act⁹ vel mot⁹ dicat augere vel addere bonū hūanū extēsiue oz q sit in prāte volūtatis libere elicit⁹ vel iperat⁹. Si aūt secūd volūtatē intēsam oñdit qdē magnitudinē boni vel mali intē siuā. ſz nō extēsiue addit. qz naturalr volūtatē intēsam cōsequit. Et iō talis mot⁹ q̄ fit solū p redūdātiā nō dr addere ad bonū hūanū ſz dr indicare a posteriori. Secus vt dictū ē de actu vel motu q̄ncq; iperato q̄lis eē ꝓt passio appetit⁹ sensitiui. Et stat fundamētū in h. q act⁹ bon⁹ p se ꝛ addens ad bonitatē dr eē in prāte volūtatis ꝛ libere ꝓduc. His notatis ista est ꝟclo declaratoria. Passiones añcedentes iudiciū rōnis diminuūt act⁹ bonitatē (sez fm tensiuā) Cōsequētes ī dicāt bonitatē maiorē. electe aūt vt imperate addūt ad bonitatē actiōis exteriorꝭ extensiue. Probat ꝓma ps. añcedenter se hītes obnubilant iudiciū rōnis. igit ꝓma ps ꝓa. Añs relinq̄t notū. Cōsequentia. pbat. qz ex iudicio rōnis dependet bonitas moralis actus. g̃ ꝛc. ¶ Et nota q vt tactū est ꝛ infra magis dicet. volūtariū nō est nisi cognitū. ꝛ ꝓtiū motiuū volūtatis est rō. ideo q̄nto iudiciū magis ꝓuenit ex exteriori impulsiuo quale est passio tāto iudiciū est rōni min⁹ ꝓprium. et actus volūtatis sequēs habet min⁹ volūtari⁹. ꝛ ꝓpūs act⁹ exterior q̄ fit a volūtate minori etiā hz minorē bonitatē generica q̄ ex volūtario. Et ꝓfirmat doctor ista ꝓtz ibi. laudabilius est. ꝓtz clare in solone ꝓmi. Scda ps cōclusionis ꝓbat. Passio existens ꝟsequet in appetitu p modum redūdantie est signū intēsionis volūtatis. igit scda ps vera. Tenet ꝟsequentia ex dictis notabilib⁹. qz actus exterior. p̄cedēs ex multū intēsa volūtate est eo melior ꝛc. Añs declarat a doc. qz cū superior ps. ꝛ vide longiorē explicatōnem in de veritate materia. xxvi. q. vij. in cor. ꝛc. Tertia ps ꝓbat. illud addit ad bonitatē volūtatis extē siue qđ eligit vel iperat a volūtate vt eo mediante opus exterius facili⁹ ꝰequat ꝛ ꝓmpti⁹. sed p passiones tales ꝓmptius operat ꝛc. igit. Maior nota. qz h est bonū qđam. scz adiutoriū ad operandū. ꝛ p ꝓñs si alteri bono accedit addit bonū bono. Minor ꝓz qz appetit⁹ sensitiuus ꝓpinquior est corpori ꝛ ipz imutat ꝛ ad eius motū statim disponit corpus ad obediendum aie. ꝛ hec patēt ex dictis questionis p̄cedentis ar. ij. ꝛc.

☞ Argumentū in ꝓtrariū ꝟfirmat ꝟclonem rīsiuā.

¶ Ad ꝓmum ergo dom. q passiones aie dupliciter se possunt habere ad iudicium rationis. Uno modo antecedenter. ꝛ sic cū obnubilent iudiciū rōnis. et q̄ dependet bonitas moralis actus diminuit actus bonitatē. laudabilius. n. est q ex iudicio rōis aliq̄s facit opus charitatis q̄m ex sola passione misericordie. Alio modo se hīt ꝟsequēter. ꝛ hoc dupliciter Uno modo per modum redūdantie. quia scz cū superior pars anime intense mouet in aliquid. sequit motus eius etiā pars inferior. ꝛ sic passio existens ꝟsequenter in appetitu sensitiuo est signum intēsionis volūtatis ꝛ sic indicat bonitatem moralē maiorem. Alio mō p modū electiōis. q̄n scz homo ex iudicio ratio
nis eligit affici aliqua passione vt promptius operetur cooperāte appetitu sensitiuo. ꝛ sic passio aīe addit ad bonitatē actionis.

¶ Maior ꝓbatur ꝓa. q impediēs iudiciū rōnis qđ requirit ad electōem opis. si aūt impedit iudiciū qđ requirit ad executōez nō oportet. qz illud recōpensat p. ꝓmptitudinē executōis Ad minorē dr p distinctōez iam dicta. est vera tm de passione se hīte añcedēter. ꝓpter passionē aūt ꝟsequēter hītē. Nota d. san. in de ꝓsita. ma. xxvi. q. vij. ad tertiū. q in opere ꝓfectis duo sunt necaria. Electio. ꝛ executio. ad electōem aūt requirit discretio. ad executiōem ꝓo ci⁹ qđ iam determinatū est requirit promptitudo. non aūt requirit vt multū circa opus meditet. qz hoc potius offi ceret q̄ ꝓficeret ꝛē. Sicut ꝓz in cithāredo. q̄ multū impedit⁹ ad tactū singulaꝝ chordaꝝ cogitatōem apponēs ꝛ similiter scriptor si in formatiōe singulaꝝ lrāꝝ cogitaret. vñ passio electōem ꝓueniēs impedit actū ꝓfectis inq̄ tum impedit iudiciū rōnis. qđ necessarium est in eligēdo. Postq̄ ꝓo puro iudicio rationis iam electio est ꝓfecta et passio sequēs plus. p̄dest q̄ noceat. qz et si in aliq̄ turbet rōnis iudiciū. facit tm ad ꝓmptitudinē executōis. hec ille. Si g̃ minor intelligit de passione sequēte ꝛ de iudicio requisito ad electōem negat minor. talis eīm passio nō ipedit ꝛē. Auctoritas aūt Salustij intelligit de passione p̄cedenti. ꝛ de ea q̄ impedit iudiciū electōis. qz ꝟsiliatio p̄cedit electōem. Et opꝝ eos vacuos eē illis passionib⁹ in iudicādo. ſz nō in exequendo.

¶ Ad scdm dom. q in xo ꝛ in angelis nō est appetitus sensitiu⁹ neq; etiā mēbra corporea. ꝛ iō bonū in eis nō attendit fm ordinatōem passionū aut corporeoꝝ actuū sicut in nobis

¶ Ad maiorem dr ꝓmo post D. hic. q̄ntū est similior fm ꝓportionabilitatē. ita scz qñ hz id qđ sibi cōuenit fm naturā suā. ꝛ est fm ꝟditiōez agētis. sicut deus hz qđ eū decet. Sed non est ꝙa de simlitudine absoluta. ita scilz q si
q̄nto dr simr. pfectr. habeat id qđ ꝓuenit deo. ipsa essz pfectior pfectōne ꝓprie spēi. licz eēt pfectior q̄ncq; in q̄ntum indiuiduū entis. sicut eor hois si ꝓuenīret in ꝓportionabilitate cū deo. nō essz pfectr eor. ſz si ꝓuenit in ꝓportionabilitate. ita q habeat debita nature sue sicut de⁹. sed si haberet omnipotentiā eēt qdē p̄fectius ens. ſz nō pfectius eor. qz talis pfectio repugnat spēi ꝛ nature eor dis Scdo dr post D. san. in q̄rto. dis. xliij. q. ꝑ. ar. ꝑ. q̄sti. ꝑ. ad q̄rtū. q ꝙa est maior de simlitudine ꝛ ꝟformitate simplr. q̄ est in habere q̄ nature ꝟditio requirit. ſz nō est vera de ꝟformitate fm qđ. q̄ est in cōueniētia in aliquo vno cuz deo qđ ꝓt nature repugnare ꝛē. redeunt tm iste solones in idē ꝛē. Ultra. minor vera qz hoc non requirit ꝟditio nature eoꝝ. Sed negat ꝓña. qz nature humane ꝟditio requirit passiones. ideo si affint moderate. erit maior pfectio vel intēsiue vel extēsiue ꝛē.

¶ Ad tertiū dom. q passio tendēs in maluz p̄cedens iudiciū rationis diminuit pctm̄. sed ꝟsequens aliquo predictorum modorū auget ipm vel signat augmentum eius.

¶ Ad minorē. vera de passione p̄cedente volūtatez et iudiciū rōis. sicut etiā q̄ p̄cedit minuit bonitatē. vt dr ꝓma ꝟclo. qz discretio rōnis nō ita seruat cū qs ex passione ꝙtrahit ad aliq̄d volendum. ſz mod⁹ ꝛ discretio rōnis magis est vbi passio nō ꝙcurrit. Vide de h D. in de ꝑitate. supra in cor. q̄stionis. Et nota allegata in solone ꝓmi

Preterea passio p̄cedēs minuit volūtariū. ideo diminuit malicia ꝛ bonitatē moralē. sed sequēs est signū magnitudinis voluntarij. vñ peccare ex passione minuit pctm Sz peccare cū passione ꝓfiter se hīte auget.

¶ Utr aliqua passio sit bona vel mala moralr ex sua specie.

M

Ad q̄rtū sic ꝓcedit. Uidet q nulla passio aīe fm speīm suā sit bona vel mala moralr Bonū eīm ꝛ malū morale attēdit fm rōnem. ſz passiones sunt in appetitu sensitiuo. ꝛ ita id qđ est fm rōem accidit eis. cū g̃ nihil est qđ p accns ptineat ad speīm rei. videt q nulla passio fm suā speīm sit bona vel mala ¶ ꝑ. act⁹ ꝛ passiones hīt speīm ex obiecto si g̃ aliq̄ passio fm suā speīm eēt bona vel mala. opteret q passiones quarū obiectum est bonū. bone eēnt fm suā speīm. vt amor. ꝛ desiderium. ꝛ gaudiū. ꝛ passiones q̄ obiectū est malū eēnt male fm suā speīm. vt odium. timor. ꝛ tristicia. ſz hoc ꝓz eē falsum. nō g̃ aliq̄ passio est bona vel mala ex sua specie. ¶ ꝑ. nulla speīs passionū est q̄ nō inueniat in alijs aialib⁹. ſz bonū morale nō inuenit nisi in hoie. g̃ nulla passio aīe bona est. vel mala ex sua specie.

¶ Sz ꝓtra est qđ Aug⁹. dr. ix. de ci. dei. q misericordia ptinet ad virtutē. ꝑs etiā in. ij. ethi. q verecūdia est passio laudabilis. g̃ aliq̄ passiones sunt bone vel male fm suam speīm.

¶ Hic vltimo q̄rit quō bonitas cōueniat passionib⁹ vtrum ex specie

¶ Rñ. dom. q sicut de actibz dictū est. ita de passionib⁹ dom videt. q scz speīs act⁹ vel passionis dupliciter ꝟsiderari ꝑt Uno mō fm q est i gne nature
q.xvij.ar.vi et. vij. et. q. xx.

¶ D. rñdet distincte ad q̄situm. vñ ponit duas ꝟclones rīsiuas fm duo mēbra vni⁹ distinctōis. Scdaz ibi Alio mō ꝛē. Quo ad ꝓmū. ꝓmo ꝓmittit distinctiōez cū declaratōe ꝓmi mēbri. Scdo subiūgit ꝓmā ꝟclonē rīsiuā dētē. ibi. Et sic bonū ꝛē. Dicit q̄ ꝓmo q spēs passionis sicut et act⁹ pīt dupliciter ꝟsiderari. Uno mō fm q est in genere nature (quia scz est mot⁹ appetitus sensitiui in se ꝟsiderati sine ꝙsideratiōe rōnis. q̄ est in hoie. Cōsequēter cū dr
Cōclo. ꝓ.

¶ Et sic bonū vel malū morale nō ptinet ad speīm actus vel passionis

¶ Subiūgit ꝓmā ꝟclonē rīsiuā talē. bonū ꝛ malum morale nō ptinēt ad speīs passionis ꝓmo mō. vel isto mō Ista ꝟclo ꝓbat p ꝓmū ꝛ tertiū argumēta in oppositum clare. qz nihil qđ est accns alicui⁹ ꝓuenit alicui fm suam speīm. ſz bonitas moralis accidit passioni isto mō accepte. g̃ ꝛē. Preterea scdo. bonū morale nō inuenit nisi i homine. sed speīs passionū (scz fm esse nature) ꝓuenit etiam alijs aialib⁹. g̃ ꝛē.

¶ Alio mō fm q ptinēt ad genus moris. put scz participāt aliq̄d de volūtario ꝛ iudicio rōnis

¶ Hic ꝙter p̄cedit ad scdam ꝟclonem cui ꝓmittit p mo scdm mēbra. p dicte distinctōis. q scz passio alio mō ꝙsiderat fm q aliquo mō ptinet ad genus moris (fm scz q est in hoie p̄cipās aliq̄d de volūtario ꝛ iudicio rōis) put scz pīt igari vel cohiberi a rōne. Deīn cū dr

¶ Et hoc mō bonū z malum morale pūt ptinere ad spēm passionis. fm q accipiť vt obiectū passionis. aliq̄d re se ꝺueniēs rōni vl̄ dissonū a rōne. sicut pz ꝺ verecūdia q̄ est timor turpis. z ꝺ inuidia q̄ est tristicia re bono alterius. sic eīm ptinent ad speciez exterioris actus

Cocto. ij.

¶ Annectit sc̄dam ꝺclonē rīsiuā talē. hoc mō bonū et malū morale pūt ptinere ad spēz passionis. scz ad passionē hois volūtariā aliq̄ mō. pbat. Oñ obiectū actꝰ vl̄ passionis (vt est hūana) includit ꝺueniētiā vel discōueniētiā ad rōem. tūc actꝰ vel passio ex specie est bona vl̄ mala moralr (Minor in lra) Sz aliq̄ passiones hñt p obiecto aliq̄d ꝺueniens rōni. aliq̄ discōueniens. g̃ aliq̄ ex specie sunt bone. alique male. Maior pz ex dictis. in. q. xviij. z̄c. Minor ꝺducit exēplariter de inuidia z de verecūdia Et nota. q sicut dictū fuit in. q. xviij. ar. vi. et vij. bonitas z malicia moralis nō ꝺuenit actui exteriori. nisi put est a volūtate. z sic sunt in specie moris. nā ꝑnci piū moralitatis ꝺpleriuū est volūtas. z p̄mo ꝺiale rō. sc passioni rōne ꝑncipij. g̃rij (qō est appetitus sensitiuꝰ) nō ꝺuenit eē actū moralē. nec p̄ ꝑās bonū vel malū morale qz passio nō ꝺuenit nisi subiecto g̃rio. scz qz passio in homine (vbi appetitꝰ sensitiuꝰ subdit rationi z volūtati) pt hatere rōem actꝰ hūani. g̃ vt sic etiā pt ꝺuenire bonus z malū. z hoc fm spēm (.i. ex obiecto a q̄ hz speꝫ) Inuidia eīm fm spēm nature inuenit in bestijs. scz qz ibi sīnō est actꝰ moralis. ideo nec passio (scz bonū vel malū) ꝺuenit sibi. sed in hoie est actꝰ humanꝰ hñs obiectū ad qō incōueniēter se hz. scz recedēdo a bono alterꝰ. ideo ex specie est mala z̄c. Et nota ꝑbū D. in fine arti. vbi dr. Sic eīm ptinēt ad spēm exteriōris actꝰ. qz possz ꝺs male intelligere q̄si passiones ptinerēt ad spēm exteriōris actꝰ. sed sic intelligiť q sic bonū z malū moralia ptinent (.i. ꝺueniūt exteriori actui fm spēm scz moralez) put actꝰ exterior est volūtarꝰ z moralis. scz nō fm cē nature z̄c. Et possz illō ꝑbū cē minor. p ambabꝰ ꝺclonib. ita q sic argueret assimendo maiorē in ꝑncipio. z minorē in fine. sicut de actibus z̄c. i. sicut bonū vel malū ꝺuenit actibꝰ exteriorib⁹ ita z passionib. sed actui exteriori fm genꝰ nature vt sic nō ꝺuenit bonū vel malū ex specie. sed fm q ptinent ad genꝰ moris. .i. vt imperant a volūtate. g̃ z̄c. Nota aūt q bonū vel malū non ꝺuenit actui exteriori nisi vt ipak actu. sed actui sensualitatis (.i. passioni) pt ꝺperere bonū vel malū impfectū cñ. etiā si nō impleť. z sufficit q nō ꝑbibeak. Et rō diuersitatis infra habeť. q. lxxiij. arti. ij. ad tertiū. qz mēbr z organuz nō opak nisi motū. sensualitas aūt pt habere actū inordinatū ꝓueniendo rōnem. qz est aliqualiter libera. Et p hec pz rīsio ad p̄mū z tertium qz sunt p p̄mā ꝺclone. Argumentum in contrarium est pro secūda ꝺclusione

¶ Ad p̄mū ergo dr̄m. q rō illa ꝓcedit ꝺ passionib⁹ fm q ptinēt ad spēm nature. put appetitꝰ sensitiuus in se ꝺsiderat. fm ꝙ q appetitꝰ sensitiuꝰ obedit rōn. iam bonū z malū rōnis nō est ex passionibus eius ꝑaccīs sed p se.

¶ Maior ꝓceditur. qz bonū fm ꝺueniētiā ad rōem malū fm discōueniētiā. Ad minorē ꝓceditur p̄ma ps q sunt in appetitu sensitiuo. Ad sc̄dam partē dr. q cē fm rōnem accidit passionib⁹ etiā hois ꝺsideratis fm cē nature. non aūt accidit eis vt sint passiones humane formaliter. vt scz p accessum ratōnis' intelligūtur ꝓstitui in esse moris Ultra ad sublumptā Cū g̃ z̄c. ꝓcedit. Sz dico q nō est inconueniens vt aliq̄d accidat rei in. cē nature. qđ tn nō accidit fm esse moris. Videť z̄c. Verū anala fm spēm nature est bona vel mala. put est motꝰ appetitus sensitiui tn̄ z̄c.

¶ Ad sc̄dm dr̄m. q passiones que in bonum tendūt si sit vez bonū sunt bone. z siliter que a vero malo recedūt. econtrario ꝺ passiones q̄ sunt p recessum a bono z p accessum ad malū sunt male

¶ Dicitur ad illā. Oporteret z̄c. q passiones quarum obiectū est bonū. verū z in veritate. z qñ passio ꝺuenienti mō se hz ad bonū verū. scz p accessum. tunc sunt bone fm spēm. Si aūt sit solū bonum fm quid. z fm sensum. vel nō habeat se debito mō ad bonū tale. nō oportz q sit bona passio Ultra. Sed hoc est falsum. negak si sit bonū p̄mo mō. sed est falsum secūdo mō z̄c. Negak aūt ꝑna. qz si obiectū est bonū fm rationem. tūc passio est bona. si aūt nō. tūc est mala. Et notāter dixi si obiectū sit bonum et tn̄ passio nō ꝺuenienti mō se habeat ad obiectum vere bonū. ꝓpter inuidiā z accidiaz. qz inuidia recedit z detestatur bonū ꝓximi qđ deberet approbare. z in ipo delectari. ideo ē mala. De hoc in 2ª2ᵉ. q. xxxvi. ar. iij. z alibi. qz et inuidie z charitatis obiectum est bonū ꝓximi sed fm ꝺtrariū motum z̄c

¶ Ad tertiū dr̄m. q in brutis aīalib⁹ appetitus sensitiuus nō obedit rōni. z tn̄ inqztū ducit quadaz estimatiua naturali q̄ subiicit rōni superiori. scz diuine est in eis q̄dā similitudo moralis bonū ḡtum ad anime passiones.

¶ Maior vera fm esse nature. nō tn̄ hz in eis ē moris aliquo mō. Minor ꝓcedit ꝓprie loquendo. qz in brutis appetitus sensitiuus nō obedit rōni sicut in hoie. Est tn̄ in bestijs similitudo moralr boni. sicut ouis dr̄ mansuescere sic de aliis. Probat g̃ q nulla passio aie ex specie nature est bona moralr. Un̄ nota. q cū passio habeat eiaz spēm in aīalib⁹ irrōnabilib⁹ ab obiecto. et aīal delectet de ꝺuenienti delectabili. sicut hō. ideo videnť eiusdē spēi esse nature. sed spēs moris ꝺuenit passioni ex obiecto cōparato ad rōnem. qđ sit in hoie. ideo pt passio hois esse circa obiectū repugnās rōni. vel mō repugnāte rationi. Unde est mala moraliter z̄c.

¶ Questio. xxv. de ordine passionū ad inuicē.

DEinde ꝑsiderādū est de ordine passionū adinuicē. Et circa hoc querūtur q̄tuor. Primo de ordie passionū irascibilis ad passiones ꝺcupiscibilis. Scōo de ordine passionū ꝺcupiscibilis ad inuicē. Tertio de ordine passionū irascibilis adinuicē Quarto de quatuor ꝑncipalib⁹ passionibus.

¶ Postq̄m D. determinauit de subiecto. de dr̄inia. de bonitate z malicia. Hūc q̄rto determinat de ordine passionū adinuicē. Et pz rō ordinis. qz ordo fundak in ipa natura passionis. q̄ natura ꝑstituit p genꝰ z dr̄iam Et terrea bonitas aliqualiter ꝺsequitur spēm. z absolute. Ordo aūt cēntialis ꝺsequitur eiā spēm. sed ꝺparatiue. absoluta aūt ꝓpria sunt fm rōnem. ideo ꝓius de bonitate q̄ de ordine. fm quē dr̄ relatiue ad terminū. nō solū ad ꝑ-

ciptū. sicut bonitas z̄c Et diuidit ista q̄stio in duas ptes ꝑncipales. Primo q̄rit de ordine ꝑtis z posteriꝰ fm esse z duratōem. Scōo querit de ꝑti z posteriori fm dignitatē z ꝑncipalitatez in articulo quarto. Prima ps in tres. Primo de ordine passionū irascibilis z ꝺcupiscibilis in articulo p̄mo. Scōo de ordine passionū ꝺcupiscibilis adinuicē articulo scōo. Tertio de ordine passionuz irascibilis adinuicē articulo. iij.

¶ Utr̄ passiones irascibilis sint ꝑtes passionib⁹ ꝺcupiscibilis

ADp̄mum sic ꝓcedit. Videť q passiones irascibilis sint ꝑtes passionib⁹ ꝺcupiscibilis Ordo eīm passionū est fm ordinem obiectoz. sed obiectū irascibilis est bonum arduū. qđ videť cē supmū inter alia bona. g̃ passiones irascibilis videť esse passionib⁹ ꝺcupiscibilis ¶ Ꝑ. mouens est ꝑius moto. sed irascibilis cōparat ad ꝺcupiscibilē sicut mouens ad motum. ad hoc eīm datur aīalib⁹ vt tollātur impedimēta q̄bꝰ ꝺcupiscibilis ꝓhibetur frui suo obiecto. vt supra dictum est. 9 viij. ar. ꝑ. Remouens aūt ꝓhibēs hz rōnem mouentis. vt dr̄ in. viij. physicoz. g̃ passiones irascibilis sunt ꝑtes passionib⁹ ꝺcupiscibilis. ¶ Ꝑ. gaudiū z tristitia sūt passiones ꝺcupiscibilis. sed gaudiū z tristicia cōsequūntur ad passiones irascibilis. Dicit eīm ꝓbus in viij. ethicorum. q punitio q̄tat ipetū ire. delectatōez loco tristicie facies. g̃ passiones cōcupiscibilis sunt posteriores passionib⁹ irascibilis. ¶ Sed ꝺtra. passiones ꝺcupiscibilis respiciūt bonū absolutū. passiones irascibilis respiciūt bonū ꝺtractū. scz arduum aū igit bonū simplr sit ꝓbus q̄ bonū ꝺtractuz. videť q passiones ꝺcupiscibilis ad plura se habeat q̄ passiones irascibilis.

¶ Inquirit hic p̄mo Doc. de ordine passionū concupiscibilis z irascibilis.

¶ Rndeo dr̄z. q passiones ꝺcupiscibilis ad plura se hñt q̄ passiones irascibilis. Naz in passionib⁹ ꝺcupiscibilis inuenit aliq̄d ptinens ad motū. sicut desideriū. z aliq̄d ptinēs ad q̄tē. sicut gaudiū z tristicia. sed in passionib⁹ irascibilis nō inuenit aliq̄d ptinens ad q̄tē. sed solū ptinens ad motū. Cuius rō est. qz id in quo iam q̄scit nō hz rōnem difficilis seu ardui. qđ est obiectū irascibilis

¶ Doctor rndet distincte. Un̄ z tria facit. Primo p̄mittit rōnez distincte rīsionis p quoddā notabile distinctiuū. Scōo rndet fm ꝑm mēbr eius. ibi. Quis aūt z̄c. Scōo rndet iuxta sc̄m mēbr eius. ibi. Sed si ꝺparentur z̄c. Quo ad p̄mū. illud est notabile. q passiones cōcupiscibilis. ad plura se extendūt. z̄c. Et ex hoc habeť q duplices sunt passiones ꝺcupiscibilis. scz ptinētes ad q̄tē. z ptinētes ad motū. Et aliter ꝓtz rndere de vtrisq̄ quare p̄mo rndet de ptinentib⁹ ad q̄tem. z p̄mo de ptinente ad quietē quasi naturalē. z scōo de ptinente ad q̄tem violentā Nota aūt. q doctor exꝑplificādo de ptinente ad motū in ꝺcupiscibili ponit desideriū. z nō amorem. qz vt patebit articulo sequēti z de post sepius. amor abstrahit a ꝑsentia z absentia obiecti. (scz boni amati) et g̃ nō dr̄ extensionē appetitus in distans. que in ꝓpsito vocak motus. liz dicat imutatiōem ab obiecto ꝓuenientem vt sic. Et q hoc intelligiť q̄dō q̄dam ptinent ad motū. qz videlz dicūt tendentiā in distās. Alie aūt q̄ dicūt imutationē ab obiecto vt ꝑs est dictū. q̄tē. amor aūt vt patz abstrahit ab vtraq̄ z̄c.

¶ Quies aūt cū sit finis motus est ꝓr in intētione sed posteriꝰ in executiōe. Si g̃ ꝺparent passiones irascibilis ad passiones ꝺcupiscibilis q̄ ꝑcant q̄ etez in bono. manifeste passiones irascibilis ꝑcedūt ordine executōnis hmōi passiones ꝺcupiscibilis. sicut spes ꝑcedit gaudiū. vn causat ipm fm illō ꝳbli Ro. xij. Spe gaudentes

¶ Hic ꝓfiter D. rndet fm ꝑmū mēbr ꝑdictū. Et circa hoc p̄mo ponit duas ꝺclones partiales rīsiuas Secūdā ibi Sed passio z̄c. Scōo infert ex dictis corollarie cōclusionē totalē rīsiuā iuxta p̄mū mēbr ꝑdictū. ibi Et sic manifestū est z̄c. Cōclusio g̃ p̄ma partialr rīsiua est. Si ꝺparent passiones irascibilis z̄c. vt in littera. vsq̄ ibi Sicut spes z̄c. Ostendit ꝺclo p̄mo rōne sic. Motꝰ ꝓr est q̄tē via executōis (liz ecōtra sit via intentōis). sed oēs passiones irascibilis dicūt motū. z gaudiū q̄tē in bono. g̃ ꝺclo vera. Maior nota. qz motꝰ terminak ad q̄tē sicut ad finē. z quies est terminꝰ motꝰ. Minor nota Et ex plicak ꝺclusio exꝑplariter. sicut spes z̄c. Quo autem spes causet delectatōem videbit infra z̄c. Nota aūt. q qz nō est par rō de q̄tē naturali z violenta. ideo aliter rndēdū ē de delectatōe cū tristicia. qz ꝺes in bono est ꝑfecta q̄es z ibi sistit. sed in quiete q̄si violenta aīali. de q̄ loq̄mur nō est status. ideo z̄c. Cōsequēter cū dr̄.

¶ Sed passio ꝺcupiscibilis ꝓportās q̄tez in malo. scz tristicia. media est inter duas passiones irascibilis. sc̄ꝫ eīm timorē. cuz eīm occurrit malū qđ timebak causak tristicia. ꝑcedit aūt motū ire. qz cuz ex tristicia precedente aliq̄s insurgit in vindictaz. hoc ꝑtinet ad motū ire

¶ Subiūgit sc̄dam ꝺclonē partialē rīsiuā quā p̄mo ꝓbat. Scōo elicit q̄dā corollariū. ibi. Et qz repedere z̄c. Cōclo est ista. passio ꝺcupiscibilis ꝓportās q̄tem. scz violentā in malo. scz tristicia. media est z̄c. vt in littera. Probak. dare. qz est media inter timorē quē sequit. z irā quā ꝑcedit Deinde ibi Corollo. ij.

¶ Et qz rependere vicem malis apꝑhendit vt bonū. cū iratus hoc ꝓsecutus fuerit gaudet

¶ Infert q̄dā corollariū ex iā dictis explicās ꝑcedētem ꝺclonē removēdo p̄auuz intellectuz eius. qz posset quis putare q ira ex quo sequitur post tristiciā esz finalis semp. et ideo D. hoc remouet innuendo q ira nō est vltima sed terminak in gaudiū. Ꝺ ꝓbak. qz rependere z̄c. clare in littera Consequēter ibi Corollariū

¶ Et sic manifestū est q oīs passio irascibilis terminatur ad passionē ꝺcupiscibilis ptinentē ad q̄tem. scz vel ad gaudiū vel ad tristiciā

¶ Et oñbus supradictis infert q mo dū corollarij conclusionē plene rīsiuam iuxta p̄mū mēbr sepe dictū. ma

nifestū q̄ oīs passio ꝛc. vt in lra. Et ꝓz ex dictis. qz in bonis terminātur in gaudiū. ⁊ ibi est status. ſz in malis in tristiciā. Q̄ſ si ibi nō est status sed ꝑ irā insurgit ꝯtra malum. et seq̄tur vindicta. ⁊ sic itez terminat i gaudiū ꝛc

¶ Sed si ꝓparētur passiones irascibilis ad passiones ꝯcupiscibilis q̄ importāt motū. sic manifeste passiones ꝯcupiscibilis sunt ꝑores. eo q̄ passiones irascibilis addūt supra passiones cōcupiscibilis. sicut ⁊ obiectū irascibilis addit supra obiectū ꝯcupiscibilis arduitatē siue difficultatē. ſpes em̄ supra desideriū addit quēdā conatū ⁊ quādā eleuatiōem animi ad ꝙsequendū bonuz arduū. ⁊ siliter timor addit supra fugā seu abominatiōez quādā expressionē animi ꝑter difficultatē mali

Loctio. p.

¶ Hic ꝑnter D. rīdet ad quesitū quo ad secūdum membz notabilis distinctiui in ꝓncipio corporis positi ſcz de passiombz ꝯcupiscibilis ptinentibz ad motū. ꝓparando in prioritate passionibz irascibilis. Et circa hoc ꝑmo deducit ꝙclonem rīsiuā. Secūdo subiūgit duo corollaria. Primū ibi. Sic g̃ ꝛc. Secūdū ibi. Et sic ꝑz. ꝛc. Loctio est hec. si ꝓparētur passiones ꝛc. vt in littera. vſq̄ ibi. Eo q̄ ꝛc. Probat. passiones irascibilis addūt supra passiones ꝯcupiscibilis ptinētes ad motū. qđ ꝯcupiscibilis passiones sunt ꝑores. Tenet ꝑnīa. qz simplicia sunt ꝓiora in via executōis. Aſſs. ꝓbat ⁊ declaratur in littera. Probat qz sicut est de obiecto. ita de passione. sed obiectū irascibilis addit supra obiectū ꝯcupiscibilis arduitatē. qđ ꝯcupiscibilis arduitatē. qđ aūcedēs vez. Et declarat exꝑlanter. spes em̄ supra desideriū addit ꝛc. Includit em̄ spes desiderium ⁊ tualr ⁊ aliq̄d addit. desideriū cū nomiat motū facilitatē ⁊ minorē. spes aūt addit conatū ꝛc. Deinde ibi

¶ Sic g̃ passiones irascibilis medie sunt inter passiones ꝯcupiscibilis q̄ importāt motū in bonuz vel in malū. ⁊ inter passiones ꝯcupiscibilis que important quietē in bono vel in malo

¶ Infert ꝑmū corollariū q̄ſi rīsionē cōem de vtrisq̄ passiombz. q̄ passiones irascibilis medie sunt ꝛc. vt in littera Patz qz dictis. qz ꝑcedūt ptinētes ad ḧē. ⁊ sequūt ptinētes ad motū. g̃ corollariū verū Tūc ibi

¶ Et sic patz q̄ passiones irascibilis ⁊ ꝓncipium hñt a passionibz ꝯcupiscibilis. ⁊ in passiombz cōcupiscibilis terminātur.

¶ Est scōm corollariū. et ꝓz ex dictis. qz hñt ꝓncipiū ab importānibz motū ⁊ terminā in importātes ḧē. igit corollariū vez ꝛc.

Argumētū in contrariū Confirmat secūdā ꝙclonē. Circa hoc argumētū nota. q̄ qz passiones ꝯcupiscibilis respiciūt bonuz absolute. ideo ptinētes ad motū ꝑcedūt passiones irascibilis Ūñ ista rō est. ꝑ vltimā ꝙclone. sed cuz hoc stat. q̄ qz ꝯcupiscibilis ad plura se extendit. ſcz ad motū ⁊ ḧē. q̄ aliq̄ sint posteriores.

¶ Ad ꝓmū g̃ dōm q̄ rō illa ꝑcederet si de rōe obiecti ꝯcupiscibilis eēt aliq̄d oppositū arduo. sicut de rōne obiecti irascibilis est q̄ sit arduū. ſz qz obiectuz ꝯcupiscibilis est bonū absolute. ꝑus naturalr est q̄z obiectū irascibilis sicut ꝯmune ꝑprio

¶ Maior ꝑcedit. Ad minorē ꝓcedo q̄ bonuz arduum est obiectū irascibilis. sed negat q̄ sit supremuz inter oīa bona (.i. ꝑmū appetibile ⁊ occurrēs appetenti ꝛc.) ſz solū inter bona sibi opposita. Q̄ð sic intelligit. qz bonum arduū est dignꝰ g̃ bonū modicū ⁊ facile habibile. ⁊ vſq̄ le vt sic. ⁊ ita ꝑus hāt dignitate. sed nō bonū i ꝯmuni et aliq̄d sub rōne boni ꝑus mouet appetitū g̃ sub rōne ardui. qz ꝑus aliq̄d desideratur anteq̄z sperēt. Ūñ nullꝰ speraret nisi desideraret. Et hoc est qđ D. vult in solutōne. qz rō ꝑcederet (inq̄t) si de rōne obiecti ꝯcupiscibilis esset aliq̄d oppositū (ꝙuidēs ſcz ex altera parte bonū i cōmuni) arduo. sed sic nō est. sed obiectū ꝯcupiscibilis est bonū absolute abstrahēs a vili ⁊ arduo. Q̄ð aliq̄d ꝓ us occurrit etiā appetitui sub rōne boni in cōi. g̃ sub rōne tal' boni. ⁊ ꝑus naturalr ē motꝰ simplex añs sic motꝰ cū conatu qz. nullus conat nisi in appetibile absolute ꝛc.

¶ Ad scōm dōm. q̄ remouens ꝓhibēs nō ē mouens ꝑ se. sed ꝑ accidēs. nūc aūt loq̄mur ꝛc ordine passionū ꝑ se. Et ꝑterea irascibilis remouet ꝓhibēs quietē ꝯcupiscibilis in suo obiecto. vñ ex hoc nō seqūtur nisi q̄ passiones irascibilis p̄cedunt passiones concupiscibilis ad quietē pertinentes. De quibz etiam tertia rō ꝓcedit

¶ Maior est vera de mouente ꝑ se. Ad minorē si intelligit vltrer. negat. sed est vera tm̄ de ꝯcupiscibili in ordine ad passiones ipertrātes ḧez in obiecto ꝑcrim̄ bono. et vez est q̄ passiones irascibilis tales p̄cedūt. Si aūt intelligit de passiombz ꝯcupiscibilis ptinētibz ad motuz falsa est minor. nec ꝓbat ad scōm sensum. sed ad ꝓmum. Ūñ ōr vltra q̄ remouens ꝓhibēs est mouens ꝑ accidens. nos aūt loq̄mur de ordine ꝑ se. Et ꝓcesso q̄ remouēs ꝓhibēs est ꝑus. ōr ad ꝑfs. g̃ passiones irascibilis sunt ꝑores passiombz ꝯcupiscibilis ptinētibz ad ḧem maxime in bono. qz frui suo obiecto est quiescere in eo ⁊ est gaudere vel delectari.

¶ Ad tertiū. Maior ꝑcedit. Ad minorē ꝓcedit etiā Sed dico q̄ gaudiū ⁊ tristicia sunt passiones ptinentes ad ḧē. Et ꝓcedit ꝓbatio minoris. qz cū ds ꝙclatur vindictā gaudet. g̃ ꝛc. Verū. passiones ꝯcupiscibilis ptinētes ad ḧē sunt posteriores. et hoc dixit ꝑma ꝙclo. Sz nō ꝓbat q̄ passiones ꝯcupiscibilis ptinētes ad motū sūt posteriores. sicut dixit alia ꝙclusio.

¶ Utrz amor sit ꝑma passionū ꝯcupiscibilis

Ad secūdū sic ꝑcedit. Uidet q̄ amor non sit ꝑma passionuz ꝯcupiscabilis. vis cū ꝯcupiscibilis a ꝯcupiscentia denoiat. q̄ ē eadē passio cū desiderio. ſz denoiatio fit a ꝑtiori. vt ōr in .ij. de aīa. g̃ ꝯcupiscentia est ꝑtior amore. ¶ P. amor vnionē quādaz importat. est em̄ vis vnitiua ⁊ ꝯcretiua. vt Dionysius ōr. iiij. ca. de diui. no. sed ꝯcupiscentia vel desideriū est motꝰ ad vnionē rei ꝯcupite vel desiderate. g̃ ꝯcupiscentia est ꝑtior amore. ¶ P. causa est ꝑtior effectu. sed delectatio ē q̄ñq̄ cā amoris. q̄dā em̄. ꝑter delectatōem amant. vt ōr in. viij. ethi. ergo delectatio est ꝑtior amore. nō g̃ ꝑma inter passiones ꝯcupiscibilis est amor ¶ Sz ꝯ est qđ Aug. ōr in. xiiij. de ciui. xi. q̄ oēs passiones ex amore cauſant. amor em̄ unꝰ habz re qđ amat

cupibilis est. id aūt habens eo q̄z fruens letitia est. amor. g̃ est ꝑma passionū ꝯcupiscibilis.

¶ Hic Doctor querit de ordine passionū concupiscibilis inter se

¶ Rñdeo dōm. q̄ obiecta cōcupiscibilis sunt bonū ⁊ malū naturalr autē est ꝑus bonum malo. eo q̄ malum est ꝓuatio boni

¶ Et qz harū passionū alique respiciūt malū. aliq̄ bonū rangz obiectū. et inter respicientes bonū est multiplex ordo. ideo d. san. in hoc corpe articuli sic ꝑcedit. Primo rīdet de passionibz quaz obiectū est bonū in ꝓparatōe ad eas q̄ hñt malū ꝑ obiecto. Secōo rīdet de passionibus hñtibz bonū ꝑ obiecto respectu earū dē. ibi. Bonuz aūt hz rōnem ꝛc. Quo igit ad ꝑmū ponit vnā ꝙclonem pro qua supponit q̄ obiecta ꝯcupiscibil' sunt bonū ⁊ malum. et sic ſcz ꝑut dupliciter ordinari. vel scōm bonū ⁊ malum vel scōm bonū tm̄. hoc ꝑmisso sic est ꝙclo (ex qua haberur ordo amoris q̄ ꝓparatōem ad odiū. ⁊ alias respicientes malū) Omnes passiones quaz obiectū est bonū. natura liter sunt ꝑores passionibz quaz obiectū est malum. Hāc ꝙclonem ꝓbat duplici medio. Secōm medium ponit cum ipa ꝙclone. ibi. Ūñ ⁊ oēs ꝛc.. Probat q̄ ꝑmo ex ratōne boni ⁊ mali scōm cōes rōnes sic. Naturalr bonū est ꝑius malo. igit ꝙclo vera. Añs ꝑz. qz malū est ꝓuatio boni. ꝓuatio aūt est posterior habitu rōne ⁊ dignitate ⁊ rpe Tenet ꝑnīa ex dictis articuli ꝑmi. qz passiones ordinātur scōm ordinē obiectoz. vñ dictū est. q̄ respicientes obiectuz simplicr sunt ꝑores ꝛc. Consequēter cū ōr.

Loctio. p.

¶ Ūñ ⁊ oēs passiones quaz obiectū est bonū naturalr sunt ꝑores passionibz quaz obiectū est malū vnaquecq̄z scz sua passione opposita. quia em̄ bonuz querit ideo refutat oppositū malū.

¶ Inducit aliud medium ad idē. ꝓbandum cui ꝑmittit ipam ꝙclonem supraꝓsitā. cui annectit illaz clausulam. (vnaquecq̄z scz sua passione opposita) qđ ōr notāter. qz si ꝓparent due nō directe opposite. nō oportz. ꝑōt em̄ odium aliq̄d esse ꝑus aliqua delectatiōe. ſz ꝓparādo amorē ad odiū oportz q̄ sp amor ꝑcedat odiū. ⁊ sic de aliis ꝛiugat. Probat ergo ꝙclo alio medio. scz ꝑ ꝓparatōem ad appetitum cuius sunt passiones sic. qz bonū quritur ideo refutatur oppositū malū. g̃ ꝙclo vera. Tenet ꝑnīa. qz rō ⁊ causa est ꝑor quare ḧe arguit. motus in bonū est cā recessus a malo. igit ꝑor. Añs ꝑz de se. ⁊ patebit infra. q. xxix ar. ij. qz ideo odio illū qz est ꝛtrarius amato. Ex ista cōclusione habet. q̄ amor ꝑor est odio. ⁊ ꝑ ꝑns oib̄z respicientibz malū. Nā odiū est ꝑma passio ꝯcupiscibilis respectu mali. ⁊ ꝑ ꝑns cū iam ꝓbatū sit q̄ amor sit ꝑor odio ꝓbatū est ⁊ ꝑor est alijs respicientibz malū

¶ Bonū aūt hz rōnem finis. q̄ qđē est ꝑor in intentōe. sed est posterior in executōe. Pōt ergo ordo passionū ꝯcupiscibilis attendi vel scōm intentionez vel scōm executionem.

¶ Hic ꝙsequenter D. rīdet alia ꝙclone. cui ꝑmo premittit quādam distinctiōem. Secōo subiūgit ꝙclusionez ibi. Secūdū qđē ꝙsequutiōem ꝛc. Distinctio est talis q̄ ordo passionū ꝯcupiscibilis (scz que habēt bonū ꝑ obiecto) ꝑt attendi vel scōm intentiōem vel scōm ꝙsequutiōez (.i. vel scōm viam intentiōis vel executōnis.) Et rō huius dicitur

stinctiōis est. qz bonū (qđ scz respiciūt ille passiones) habet rōnem finis. sed finis est ꝑor in intentione. sed est posterior in executōe. Et g̃ ꝑns vna passio ꝑt esse. ꝑcet. qz in rendendo in bonū ꝑus fit in aliis. vel qz vnū est obiectū intentū ab aliis. ⁊ alia est ꝛpter ipam Dcin cū ōr

¶ Secōm q̄dem ꝙsecutōem illud est ꝑus qđ ꝑimo fit in eo qđ tendit ad finē. manifestum est aūt q̄ oīe qđ tendit ad finē aliquē ꝑmo q̄dem hz aptitudinē seu ꝓportionē ad finez. nihil em̄ tendit in finē non ꝓportionatū. secōo mouet ad finē. tertio ꝙscit in fine post eius ꝙsecutōnem. ipa aūt aptitudo siue ꝓportio appetitꝰ ad bonū est amor. qui nihil aliud est q̄z ꝙplacentia boni. motus aūt ad bonū est desideriū vel ꝯcupiscētia. quies aūt in bono est gaudiū vel delectatio. ⁊ ideo scm̄ hūc ordinē amor ꝑcedit desideriū. ⁊ desideriū ꝑcedit delectatōem.

Loctio. ij.

¶ Subiūgit secūdam ꝙclonem quo ad ꝓdictaz distinctōem talē. scm̄ ordinē executōis amor ꝑcedit desideriū. ⁊ desideriū ꝑcedit delectatōem. sed scm̄ ordinē intentionis est ecōuerso. Huius ꝙclonis ꝓbat ꝑmo ꝑmā partē eius. Secūdo secūdam. ibi. Sed scm̄ ordinem ꝛc. Probat ergo ꝙclo quo ad ꝑmā partē sic. Illud est ꝑus scm̄ ꝙsequutiōnem qđ ꝑmo fit in eo qđ tendit ad finem. sed in tendēre in bonū ⁊ finē ꝙsequēdū ꝑmo fit ipe amor deinde desiderium. et tertio delectatio. igit ꝙclusio vera q̄ ad ꝑmā partē. Maiorē D. ponit ⁊ eam relinq̄z noram. Minorē ꝛo nō ponit. sed eam ꝓbat sic. oīe qđ tendit ad finē aliquē ꝑmo hz aptitudinē ad finē seu ꝓportionem (nihil em̄ tendit in finē nō ꝓportionatum) Secōo mouet ad finē. Tertio ꝙscit in fine post eius ꝙsecutōem (Sub sumit) Sed ipa aptitudo vel ꝓportio appetitꝰ est amor qui nihil aliud est q̄z ꝙplacentia boni ꝛc. vt in littera. igit Minor ꝑncipalis vera. ꝛc. Tūc ibi

¶ Sed scm̄ ordinē intentōis est econuerso. naz delectatio intenta causat desiderium ⁊ amorē. igit ꝙclo vera. Cōsequentia nota. qz id qđ intentū causat aliq̄. est eis ꝑius quare si ex delectatiōe intenta aliquis incipit amare ⁊ desiderare. sequitur q̄ ꝙsequentia est bona. Añcedēs ꝓbatur a doctore. Declaratio est fruitio boni. sed fruitio est quodāmō finis sicut ⁊ ipm̄ bonū. igit delectatio est finis. cuius scz est causare alia scm̄ esse intentū Maior ista notāda est. qz supra D. loquebat sub disiunctōne. q. xi. ar. ꝑ. in corpe. dicens q̄ fruitio ꝑtinet ad amorē vel delectationem (ꝑtinentia scz identitatis) ibi aūt acceꝑat vnā partem disiūcti que ⁊ Thomiste tenenda est. Minor ꝑtuit. ⁊ fuit supra declarata. q. xi. ar. iij. ad tertiū. Et nota d. san. in tertio. dist. xxvij. q. ꝑ. ar. ꝑ. ad secūdū. qz delectatio intenta ⁊ amata vt finis. est causa alicuius amoris. sicut obiectū ⁊ finis est causa actus circa id qđ est ad finem. nā amor simpliciter est ꝑor. qz videz nec delectationem intenderet nisi eam amaret ꝛc. Nota circa dicta iuxta hanc ꝙclonem Primo q̄ Aureolus in ꝑima dist. q. ij. ar. ꝑ. petuit manifeste ꝓncipiū volens ꝓbare idē esse delectatōnem vel amorē ⁊ delectatōem. ꝑimo in hoc. qz

q. xi. ar. iij. ad tertiū.

Universidad de Deusto
Biblioteca

assumit qđ idem est dictu. amo vel diligo aliq̃d vel complaceo ꝛ delectoꝛ in aliquo. Patz cm̃ q d. san. hoc exp̃ſſe negat. ſcz q nō idē est ꝓplacentia ꝛ delectatio. qz ꝓplacentia est amoꝛ ꝑ via executōnis ipa delectatōne. Seꝯ cūdo petit ꝓncipiū in hoc q assumit amoꝛē naturalem esse idē qđ delectatōez. qđ ꝛ hic negatū est. imo grauitas ipa hz se vt amoꝛ naturalis respectu loci deoꝛsuz. ꝛ talis manifeste nō est quies. Qꝫ aūt nō sit idē cōplacentia rei et delectatio pz. qz damnati ꝓplacent sibi. ꝛ amāt se maxime ranc̃ in se ꝓtituentes finē. ꝛ ꝓtinentes ad cuitatem babilonis. ꝛ tn̄ in se nō delectāt Sil̃r tracta ꝑgo rge passionis summe diligebat xp̃m. ꝛ ꝑstat q nō summe delectabat in ipo actu. sil̃r sancti martyres summe dilexerūt epe passionis coꝛ. ꝛ tn̄ parū vel in nullo delectabant. sil̃r ter iuxta pbm. fortis summe diligit actū fortitudinis. ni periculo mortis. ꝛ tn̄ parū delectat. quare Aureol⁹ male impugnat que hic ꝓtinetur. Nec est verū q amoꝛ rei absentis siue ꝓcupiscētie siue amicicie sit desiderium. sed ad amoꝛē respectu absentis sequtur desideriū. ꝛ respectu p̄sentis delectatio. cuius aliq̃n separent. vt patz in damnatis Dic etiā est ꝑdicatio ꝑ cām. qñ ðr brūs Aug⁹. q amoꝛ inhians est cupiditas. qz sc̃z est cā desideriꝫ ꝛc̃. Nota ſcđo. q ex hoc coꝛpoꝛe haberi pōt q sit ꝓncipalioꝛ passio an videz amoꝛ vel delectatio. nam in via executōis ꝛ in genere cause efficiētis (ad sensum infra dicendū) amoꝛ ē ꝓncipalissima ꝛ ꝓma. sed delectatio est ꝓncipalissima finaliter in genere cause finalis. qz ꝓter ipam ꝛ amaꝫ aliq̃ quid ꝛ desideratur Et hoc tangit D. infra. q. xxxiij. ar. iij. ad ꝑmū. Vide de his Lapolū. in ꝓmo. dis. ꝑ. q. ꝑ. in ꝓncipio solonū. Vide ꝛ Alphonsum in ꝓmo dis. ꝑ. q. ꝑ. ar. ij. ꝛc̃one ꝑ. vbi castigat Aureolū Uerūtn i b q D. h̄ ponit delectatōem ꝛ fruitiōez eē idē. ipe alphōsus dis/crepat. vt patuit supra ꝛc̃. De materia huius articuli vide. d. san. in tertio. dis. xxvij. q. ꝑ. ar. iij.

Argumētū in ꝓtrariū coꝛroboꝛat ꝓmā ꝓtē scē ꝛc̃onis. Nota circa hoc argumētū. qz bñ sequtur. oēs passiones ex amoꝛe causant. (sc̃z effective sicut a rone efficiendi) q̃ amoꝛ est ꝓoꝛ in via executōis Et ꝓz ex illo argumēto defect⁹ aureoli vbi supra. q allegat hāc auctoꝛitatē bri Augustini. qñ sit ꝑdicatio identica. cū rn̄ sit causalis cū videz ðr. amoꝛ cupiditas est ꝛc̃ Patz qz D. ꝑ illā auctoꝛitatē ꝓfirmat q oēs passiones ex amoꝛe causent.

¶ Ad ꝓmū q̃ dm̃. q hoc mō noīak aliq̃d fm q nobis innotescit. voces cm̃ sunt signa intellectuz fm pbm. nos aūt vt plurimū ꝑ effectū cognoscim⁹ cām. effect⁹ aūt amoris qñ q̃d habet ipm amatum est delectatio. qñ ꝛo nō habet est desideriū vel concupiscētia. vt āt Aug. ðt in. x. de tri. Amoꝛ magꝫ sentit cū eū ꝓdit indigētia. Un̄ inter oēs passiones ꝓcupiscibilis magis est sensibilis ꝓcupiscētia. ꝛ ꝓpter h̄ ab ea denoīatur potentia.

¶ Ad minoꝛē negak vliter. sz a notioꝛi. qz res noīa/mus sicut cognoscim⁹. mō passio q̃ est ꝓcupiscētia vl̃ desideriū est notioꝛ. q̃ est magis sensibilis. ꝛ ꝑ ꝑns ꝑus nota. amoꝛ cm̃ magis sentit cū eū. ꝓdit indigētia. i. in absentia amati. qñ hz locū ꝓcupiscētia ꝛ desideriuz q̃ in ꝑntia qñ ē delectatio ꝛc̃. Un̄ licz amoꝛ sit ꝓoꝛ ꝛ cā desideriꝫ. qz tn̄ desideriū est magis sensibile ꝛ notū. iō poña magꝫ desnoīak a ꝓcupiscētia q̃ ab amoꝛe ꝛc̃. q̃uis etiā ecōtra qñ q̃ cā sensibilis sit notioꝛ effectu. sicut luminaria celi dicū

tur signa effectuū. De ho ꝑ. q. lxx. ar. ij. ad scm̃ Et in quarto dis. ꝑ. q. ꝑ. ar. ꝑ. q. ꝑ. ad quintum.

Ad scm̃ dm̃. q duplex est vnio amati ad amā tē. Una q̃dē realis fm ꝓiūctōem ad rem ipam. ꝛ talis vnio ptinet ad gaudiū vel ꝛlectatōem q̃ sequtur ꝛsideriū. Alia aūt ē vnio affectiua fm sc̃z q aliq̃d hz aptitudinē vl̃ ꝓpoꝛtōem ꝑut sc̃z ex h̄ q aliq̃d hz aptitudinē ad altez ꝛ inclinatōez ia ꝓticipat aliq̃d eꝰ et sic amoꝛ: vnionē importat. q̃ q̃dez vnio precedit motū desideriꝫ.

¶ Ad maioꝛē. amoꝛ ipoꝛtat vnionē quā dā affectiuā fm coaptatōem affect⁹ ad amatū Ad minoꝛē. sz ꝓcupiscentia est mot⁹ ad vnionē Uez. realē quā ꝓseqũ gaudiū vel delectatio. sz ꝓcupiscētie ꝑsupponit ꝓma vnio. q̃ ē for mal̃r amoꝛ. null⁹ em̃ ꝓcupiscit nisi res sibi ꝓplaceat ꝛ sit grata affectui suo. De hac ma. magis infra. q. xxviij. ar. ꝑ. ꝑsertim ad tertiū ꝛ in coꝛpe.

¶ Ad tertiū dm̃. q delectatio causat amoꝛez fm q est ꝓpoꝛ in intentione.

¶ Ad maioꝛē. Cā finalis est ꝓoꝛ in intentōe. ꝛ cā effectiua ꝓoꝛ in eē vt sic vl̃r ꝛc̃. Ad minoꝛē. delectatio ꝛc̃. Uez fm eē intentū ꝛ apꝑhēsum. ē q̃uis cā amoris. g̃ vt sic est ꝓoꝛ. ꝛ est ꝑ tertia ꝛc̃one. Sed delectatōnem aliq̃s nō ꝓsequtur nisi ꝓus amet. qz nisi amaret eā (saltē amoꝛe ꝓcupiscētie) nō q̃reret eā ꝛc̃. Nota q ꝑbs. viij. ethi. amātes ꝓter delectabile ðr habere eos amicicia ꝑ accns qz nō amat aliū ꝓter se ꝛc̃. sz in habitudine ad se amātē qz est sibi delectabil⁹. Un̄ delectatio est cā finalis amoris ꝓcupiscētie q̃ amaꝫ delectās. Sicut ponit ꝑbs exꝑlum ibidē. q q amat cutrapelū ꝓter delectatiōem quā ab eo recipit circa iudos nō amat fm q est cutrapel⁹. sz solum fm q facit sibi delectatōem. Et habet̃ q hoc scd̃a ꝑs scē ꝛc̃onis q delectatio ꝓcupita ꝛ intēta est cā amoris. saltē ꝓcupiscētie delectātis. cuius ꝛ huiꝰ delectatōis intēriōez et desideriū ꝓcedit amoꝛ suꝑius intendētis delectatōez Uide d. san. in de ꝑita. ma. xxvi. q. v. ad q̃ntū. vbi habz quō amoꝛ ꝓcedat gaudiū ꝛ ecōtra ꝛc̃.

¶ Utz spes sit ꝓma inter passiones irascibiles Ad tertiū sic. ꝓcedit Uidet q spes nō sit ꝓma inter passiones irascibil̃. vis em̃ irascibilis ab ira denoīat̃. cuz g̃ denoīatio fiat a potioꝛi. videtur q ira sit potioꝛ ꝛ ꝓoꝛ q̃z spes. ¶ Ꝓ. arduū ē obiectū irascibil̃. sz magis videt eē arduū q aliqs conet supare malū ꝛ iū qđ immi/net vt futuz qđ ꝑtinet ad audaciā. vl̃ qđ imacet iā vt ꝑns qđ ꝑtinet ad irā. q̃z qđ conet acq̃rere simpl̃r aliq̃d bonū. ꝛ sil̃r magis videt eē arduū q conet vin/cere malū ꝑns q̃z malus futuz. g̃ ira videt eē potioꝛ passio q̃z audacia. ꝛ audacia q̃z ispes. ꝛ sic spes nō videt eē ꝓoꝛ. ¶ Ꝓ. ꝑus occurrit in motu ad finē recessus a termino q̃z accessus ad terminū. sz timoꝛ ꝛ desperatio ipoꝛtāt recessum ab aliq̃. audacia aūt ꝛ spes importāt accessuz ad aliq̃d. g̃ timoꝛ ꝛ desperatio ꝑcedūt spem ꝛ audaciā. ¶ Sz Ꝺ. q̃to aliq̃d ē ꝓpinq̃us ꝓmo tāto ē ꝑus. sz spes ē ꝓpinq̃oꝛ amoꝛi q̃ est ꝓma passionū. g̃ spes est ꝓoꝛ inter oēs passiōes irascibil̃

¶ Hic tertio D. inq̃rit de oꝛdine passionū irascibilis et h fm̃ viā executōis. ꝛ singulariter q̃rit de spe. ꝛ tn̄ cōiter ꝛ vliter de oib⁹ determiat. ¶ Nota ꝓ fundamēto huiꝰ ar/ticuli. q bonū ꝛ malū diuersimode se h̄nt ad ꝑsequtōez et fugā. nā bonū est pt̃ simpl̃r malo. ꝛ simpl̃r rō. ꝑsecutionis appetitiue. si em̃ malū aliq̃n est volitum ꝛ est id ad qđ accedit appetit⁹ etiā ꝑ viā ipugnatōis h non est nisi rone boni. sicut audacia tendit in malū cutrandū. ꝓter appeti/tū ꝓrie saluris. sed malū est ꝓma ꝛ ꝑ se ratio fugę. vñ si bonū fugiat h̄ est necessario ꝓter fugā mali ꝑsupposita ra/tio q bonū ꝑ se est rō accessus. malum ꝓo per se ratio re/cessus. Quare oꝛtet q passio vl̃ motus appetitiuus tē dens in malū necessario ꝑsupponat passionē vel motum tendentē in bonū. sil̃ter passio recedens a bono necessa/rio ꝑsupponat recedentem a malo. ꝛ ex isto fundamento pender intellectus huiꝰ articuli.

¶ Rn̄deo dm̃. q sicut iā dictū est. oēs passio/nes irascibilis importāt motū in aliquid. motus aūt ad aliq̃d i irascibili potest causari ex duob⁹. vno mō et sola aptitudine seu ꝓpoꝛtione ad finē. qui ꝑtinet ad amoꝛē vel odium. alio mō ex ꝑsentia ipius boni vel mali. q̃ ꝑtinet ad tristiciā vel gaudiū. ꝛ q̃dē ex p̄/senta boni non causat aliq̃ passio in irascibili vt dictū est. sz ex ꝑntia mali causat passio ire.

¶ In hoc coꝛpe D. duo ꝓncipal̃ facit. ꝓmo vt plene ostendat oꝛdinē oīm passionū irascibilis notat distinctio nem quādā fundamētalē. scđo ipam applicat ꝛ ad quesi/tum rn̄det. ibi. Quia igit ꝛc̃. Ista g̃ est distinctio fundaꝫmentalis. q passiones irascibilis oēs ipoꝛtāt motuz in aliq̃d. ꝛ nulla ꝑtinet ad quietem. vt patuit ar. ꝑ. Et sunt duplices. quedā causant ex sola aptitudine seu ꝓpoꝛtione ad finem (id est quedam imediate fundant ꝛ ꝑsupponūt passiones ꝓcupiscibilis q̃ sunt ad bonū vel malū absolu/te (sc̃z super amoꝛem vel odiū) Quedam causant ex pre/senta boni vel mali (id est ex obiecto ꝑsenti mediāte tri/stitia vel gaudio) sed q̃ disiunctiua verificari potest rō/ne vnius ꝑtis. ideo D. vult q ex ꝑsentia boni nulla pas/sio in irascibili causet. vt patuit. q. xxiij. ar. iij. q̃ bonū pre/sens nō hz rōnem ardui nec impugnādi. ꝛ ideo solū ex p̄/senti malo mediante tristicia potest causari passio que est ira. ¶ Et nota q tn̄ vult istud notabile q aliqua pas/sio irascibilis causat ex passione cōcupiscibilis que est de malo presenti. ꝛ est ira. Alie aūt passiones irascibilis cau/santur ꝛ ꝑsupponūt passiones ꝓcupiscibiles q̃ dicūt ꝓpoꝛ/tionē ad obiectū bonū vel malū. ꝛ ideo dicit D. q dicunt motū. qz vt patuit ar. ꝑ. et. ij. Amoꝛ ꝛ odiū nō dicūr mo/tum sed ꝓpoꝛtionē ꝛ aptitudinē abstrahentē a ꝑsenti et et absenti. ira aūt ꝓsupponit tristiciā que dicit quietē vi/olentam in malo ꝑsenti.

¶ Quia igit in via generatōis seu ꝓsecutionis ꝑ poꝛtio vel aptitudo ad finē ꝓcedit cōsecutionez fi/nis. inde est q ira inter oēs passiones irascibilis ē vltima oꝛdine generatōis.

¶ Hic ꝓñr Doctoꝛ rn̄det ad quesitū fm ꝑdictā diſ/tinctōem. ꝓio ꝓmittendo aliquas ꝛc̃ones ġales ꝑam bulares. scđo infert ex his ꝛc̃onem foꝛmalr rnsiuā. ibi. Sic g̃ ꝑz ꝛc̃. Tertio ꝛpilogat ea q̃ dicta sunt in hoc arti/culo ꝛ in duob⁹ sequtib⁹ ibi. Et si oꝛdinē ꝛc̃. Quo ad ꝓ mū. ꝓmo deducit ynā ꝛc̃onem iuxta secūdū mebꝝ ꝑdi/cte distinctōis. scđo aliquas ꝛc̃ones fm ꝓmū membrū ibi. Inter alias ꝛc̃. Rn̄det q̃ ꝓmo de passione irascibilis q̃ causat ex ꝑntia mali (qz ex ꝑntia boni nulla causat q̃re h̄ dimittendū est) tali ꝛc̃one. Ira inter oēs passiones irascibilis est vltia oꝛdie gnatōis. Probat ꝛc̃o. ira caus/sat ex ꝑsentia ꝛ ꝑsecutōe finis (. i. ꝑntia obiecti mali) alie aūt oēs sup ꝓportione ad finē bonū vel malū. igit ꝛc̃o vera. Ans ꝑz ex noꝛabile. Consequēcia ꝓbatur in lr̃a. qz in via generatōis seu ꝑsecutōis ꝓportio vel aptitudo ad finē ꝓcedit ꝑsecutōem finis. ꝛ ꝑ ꝑsequēs etiā passio que causat ex ꝓportiōe ad finē ꝓcedit cā que causat ex ꝑsecu/tione ꝛ ꝓsentia finis. Habet aūt ex ista ꝛcluſiōe q spes ꝓcedit iram. quia ira est oīm vltima. ¶ Nota aūt q malum ꝑsens potest dici finis ꝓ vt obiectū passionis fi/nalis. eriam repugnās appetitui dicit finis. Quēadmoꝛ dū dictū est articulo ꝑ. q tristicia sit quies. ꝛ ꝑ ꝑns obiectū et⁹ est finis (id est termin⁹ appetitus sed violent⁹ qua/si. ꝛ nō ðr finis qz sit gra cui⁹ aliq̃d fit. sz a finiendo. qz fi nit ꝛ̃ est obiectū passionis finalis ꝛc̃.

Consequenter cum dicit.

¶ Inter alias aūt passiones irascibilis q̃ ipoꝛtāt motū ꝛsequētē amoꝛē vel odiū boni vel mali. opter q passiones quarū obiectū est bonū sc̃z spes ꝛ desꝑ/ratio sint naturalr ꝓriores passionib⁹ quaꝝ obiectū est malū sc̃z audacia ꝛ timoꝛe.

¶ Prosequit ꝓmū mēbrū distinctōnis habite. videlz de passionib⁹ irascibilis fundaris ꝛ causatis a passionib⁹ cōcupiscibilis q̃ dicūt ꝓpoꝛtionem ad bonū vel malū. s. ab amoꝛe vel odio. Et ꝓmo ponit ynā ꝛc̃onē ꝓpando du as ꝓiugatōes adinuicē. scđo aliū ꝓparādo duas vniuſ/cuiusq̃ conugationis. ibi. Ira tn̄ ꝛc̃. Tertio resumit ꝛ ꝓ bat istam primā ꝛc̃onem de duabus cōiugationib⁹ ad inuicem. ibi. Qꝫ aūr spes ꝛc̃. Et est ista concio. Passiones Cōcke. h̄. irascibilis quaꝝ obiectū est bonus (sc̃z spes ꝛ desꝑeratio) sunt naturaliter ꝓriores passionib⁹. quaruꝫ obiectum est malū (sc̃z audacia ꝛ timoꝛe) Doctoꝛ intendit ꝓbare hoc et fundamētum huius ꝛc̃onis. Unde arguit sic. Bonū est ꝓius malo. igit ꝛc̃o vera. Cōsequētia tenet ex dictis ar. ꝑ. qz fm oꝛdinē obiectoꝝ est oꝛdo passionū. Obiectū aūr spei ꝛ desꝑeratōis ē bonū. timeris aūt ꝛ audacie ma/lū. Ans patuit ar. ij. Consequēter ibi.

¶ Ita tn̄ q spes est ꝓioꝛ desꝑeratione. quia spes est motus in bonū scđm rōnem boni qđ ꝛ sua rone est attractiuū. ꝛ ideo est motus in bonū ꝑ se. desꝑe/ratio aūt est recessus a bono q̃ nō ꝛpetit bono scđz q est bonū. sz scđm aliq̃d aliud. vñ est q̃si accns.

¶ Cōparat duas passiōes irascibil̃ adinuicē sc̃z duas vniuſcuiuſq̃ ꝓiugatōis. ꝛ ꝓio spem ꝛ desꝑeratōez. scđo timezē ꝛ audaciā. ibi. Et cadē rone ꝛc̃. Quo ad ꝓmū est ista ꝛc̃o. spes est ꝓioꝛ desꝑeratōe. Probat ꝛc̃o. motus Cōcke. ij. spei ist ꝑ se ad bonū. mot⁹ aūt desꝑeratōis ē ꝑ aliud ꝛ per accns. igit ꝛc̃o ꝑa. Cōsequētia nota. qz ꝑ se ꝓ ē eo qđ ē ꝑ aliud. Ans declarat in lr̃a. qz spes est mot⁹ in bonū ꝑ modū accessus. sz desꝑeratio ē a bono ꝑ modū recessus. sz bonū ꝑ se attrahit. sed recessus a bono est solū ꝑ aliud. igit ans vera. ¶ Et nota q ista magis declarat in fra. q. xlv. ar. ij. ꝛ patet ex notabili ꝓmisso in ꝓncipio articuli. qz accessus ad bonū est ꝑ se. sz recedere a bono ē ꝑ aliud. et ita in ꝓposito ꝺs recedit a bono ꝑ desꝑeratōez rōne ali

Universidad de Deusto
Biblioteca

cuius actiūcti. z rōne alteri⁹ passiōis p̄ supposite. nā recessus a bono sp causat a recessu a malo. z sic aliqs desperat timēs difficultarē z arduitarē. z p ꝓns cū spes nō ꝓluppo nat aliquā passionē irascibilis vt accedat. desperatio aūt ꝓsupponit aliqd vt recedat. sequit q spes sit prior tanq̄ pauciora p̄requirens ꝛc. Deinde cū dicit.

¶ Et eadem ratione timor cū sit recessus a malo est prior q̄ audacia.

Cōcko. iiij.

¶ Ponit ordinē passionū alteri⁹ ꝯiugatōis irascibilis tali ꝟckone. Timor est prior q̄ audicia. Probat ex eadē radice q̄ p̄cedēs. per se pz⁹ est eo qō est p accīs. Is mot⁹ ri mortis p se est. audacie p accīs. igit. Minor declarat a D. qz timor ōr recessum a malo. Is audacie accessum ad malū. Is recessus a malo est p se. accessus aūt ē p accidēs. igit vera minor. et de h etiā infra vbi statim. qz malū hz ex ꝓpria rōne repellere appetitū z causare recessum. si aūt accedat. h est ꝓpter aliud puta ꝓpter spem victorie adiūctā. qz qs sperat superare malū ideo audet ꝛc. Deinde ibi

¶ Q̄z aūt spes z desperatio sint naturaliter prio/ res q̄ timor z audacia. ex hoc manifestū est. q sicut appetitus boni est ratio quare vitet malū. ita etiam spes z desperatio sunt rō timoris z audacie. Nam audacia ꝟsequit̄ spem victorie. z timor consequitur desperationem vincendi.

¶ Reuertit ad pbādū secūdā ꝟckonē. s. q spes z desperatio sunt priores q̄ timor z audacia. Et secundo aditur ordinē ire quē etiā sup tetigerat. ibi. Ira aūt ꝛc. Quo ad p̄mū arguit sic. Causa z rō alicui⁹ prior est eo cui⁹ est rō. Is spes z desperatio sunt cā z rō timoris z audacie. igit tur ꝛc. Maior nota Minor declarat. qz appetit⁹ boni est rō q̄re vitet malū. Is spes z desperatio sunt boni. timor z audacia mali. igit. Et q̄ audacia sequtur spem z timor desperatōem vincendi. ¶ Nota h vnū singulare. qz q spes sit prior audacia z causa ei⁹ nō est questio. qz accessus ad bonū est p se cā accessus ad malū. z q̄ audacia p̄supponit spem. Sz de h q desperatio sit rō z cā timoris est difficultas. nā hz desperatio sit boni. est tn ipius p modū recessus q̄ est a malo. q̄re nō videt q desperatio sit rō z cā timoris. Is ecōtra. z ipe timor p̄supponit q̄dē passionē. q̄ est per modū accessus ad bonū aliqd. sed nō desperatiōem sed amorē Quare ista ꝓbatio d. san. hic sz q appetit⁹ boni ē ratio q̄re vitetur malum nō probat intentū sz q desperatio sit causa timoris. imo ecōtra rōne dicta. qz recessus a bono fundat sup recessu a malo. sed verū est q recessus a malo qui est timor fundat sup accessu ad bonū. s. amore. Quare d. san. infra cū rem magis ex intētione tractauit. istud h dictū sz de priozitate desperatōis sup timore reuocauit. vt pz intuenti argumentū secūdum z solonem vbi in suba arguit rōnem hic positā z eā soluit. qz hz bonū sit pr⁹ malo. tn recessus a bono est posterior recessu a malo. Cū igit desperatio sit boni p modū recessus. optz q sit posterior recessu a malo p se qui est timoris. vñ z relinquendū est q h ōr. z amplectendū qō infra ex intentione habetur. Deinde ibi.

¶ Ira aūt ꝟsequit audaciā. nullus em̄ irascit vindictā appetens nisi audeat vindicare. scōm q Auicenna dicit in. vi. de naturalibus.

¶ Ponit ordinē ire. quia sequit audaciam q̄ est post tres alias. z sic ira habet vltimū locū Er h D. pbat. quia nullus irascit vindictā appetēs nisi audeat vindicare.

¶ Nota aūt q D. non est sup. fluus in hoc q ire. repetit locū z ordinē ire. quia cū fecit mentionem de audacia meminit z ire q̄ cā immediate sequit. vñ in principio corporis posuit ordinez ire vltr ad cēs alias passiones irascibilis. h aūt oñdit quo immediate ex eis sequat. vñ nō est superfluitas aliqua imo optimus ordo ꝛc.

¶ Sic ergo patet q spes est ꝓma inter oēs passiones irascibilis.

Cōcko. ij.

¶ Hic D. ex omib⁹ dictis p modum corollarij infert ꝟckonem misuaz formaliter ad questū. Spes est ꝓma inter oēs passiones irascibilis. Probat ex dictis. qz est prior ira. iuxta ꝓmā ꝟckonē. z est prior timore z audacia iuxta secūdā ꝟckonē. z est prior desperatōe iuxta tertiā ꝟckonez. igit ꝟckonis ꝓa. Tenet ꝓna. qz nō sunt alie passiones irascibilis. Ans deducit̄ est p tres ꝟckones ꝛc.

¶ Et si ordinē oīm passionū scōm viā generationis scire velimus. ꝓmo occurrunt amor z odiū. secūdo desiderium z fuga. tertio spes z desperatio. quarto timor z audacia. quinto ira. sexto z vltimo gaudiū et tristicia que ꝟsequūtur ad oēs passiones. vt ōz in ij. ethi. ita tn q amor est prior odio. z desideriū fuga. et spes desperatōe. z timor audacia. z gaudiū q̄ tristicia. vt ex p̄dictis colligi potest. In corr. ar. ij.

¶ Hic in calce corpis ex dictis in h articulo z in duobus p̄cedentib⁹ ponit ordinē gnatōis oīm passionū ad cōcupiscibilis q̄ irascibilis. ad diuersaz ꝯiugationū q̄ passionū vni⁹ ꝯiugatōis. z ꝓz ira clare ex dictis ꝛc.

Argumētū in cōtrariū

Confirmat ꝟckonē mīsuā. Circa hoc argumentū nota q spes ideo est ꝓpior amori. qz ipm solū p̄supponit. z q̄ dicit accessum ad bonū directe sicut amor. Is em̄ ex pte obiecti addat arduitatē z possibilitatē. tn ex pte subiecti nullā passionē addit pter ira. id est ꝓma in irascibili. z ꝓpinqor ꝓme passioni simpliciter sc̄z amori.

¶ Ad p̄mū q̄ dōz. q qz ira causat ex alijs passionibus sicut effect⁹ a causis p̄cedentib⁹. ideo ab ea tanq̄ a manifestiori denominat potentia.

¶ Ad illā. cū q̄ denoīatio ꝛc. Negat vlter. vt patuit ar. ij. ad p̄mū. sed a notiori. z qz effectus plerūq̄ sunt nobiziores causis. ideo ab ira que est effectus spei z audacie denominatur potentia irascibilis. ira em̄ est magis sensibilis passio. ideo notior ꝛc.

¶ Ad scōm dōm. q arduū nō est ratio accedēdi vel appetendi. sed potius bonū. z ideo spes q̄ directius respicit bonū est prior. q̄uis audacia aliq̄n sit in magis arduū vel etiā ira.

¶ Maior vera. sed arduū nō est rō appetēdi sed bonū. nec p ꝓns seq̄t. est magis arduū. q̄ magis vel pr⁹ appetendū. vñ cū iste ꝟsequēte innitat argumentū. ideo negat ꝓna. imo ecōtra bn seq̄t q spes sit prior. qz respicit id qō magis z pr⁹ appetitū respicit sc̄z bonū. z h vult D. in solutione. Arduū em̄ vt sic nō est ratio accessus sed bonum Cū ergo ira accedat similiter audacia h erit q accidens. et cum spes p se accedat erit ꝓma ꝛc.

¶ Ad tertiū dōz. q appetit⁹ ꝓmo z p se mouet in

bonū sic in ꝓpriū obiectū. z ex h causat q recedat a malo. ꝓportionaliter em̄ mot⁹ appetitiue ptis. nō q̄dē motui naturali sz intentōi nature. q̄ p pr⁹ intendit finem q̄ remotionem ꝛtrarij. que non queritur nisi propter adeptiōem finis.

¶ Ad maiorē. ꝓa de motu naturali. sed nō de motu appetituo z aliter. qz ibi accessus est rō recessus. vt patuit i cor. vñ mot⁹ appetitiu⁹ nō dz ꝟpari motui naturali sz in/ tentōi nature q̄ pr⁹ est ad terminū ad quē z pr⁹ intendit accessum q̄ recessum z remotōem ꝛtrij. Minor ꝓa. Sed negat ꝓna. qz nō ē iste in maiori qui sitim dinē maior p̄/ supponit ꝛc. Declarat illa solo infra. q. xxix. ar. ij. ad ij⁹.

¶ Ux iste q̄ttuor sc̄z gaudiū z tristicia spes z timor sint ꝓncipales passiones.

AD q̄rtū sic ꝓcedit. Uidet q nō sint iste q̄ttuor ꝓncipales passiones. gaudiū. z tristicia. spes z timor. aug. ei i. xuij. de ci. dei. nō ponit spem. sz cupiditatē loco ei⁹. ¶ D. in passionib⁹ aie est dupler ordo. s. intentionis. z ꝟsecutionis seu gnatōis. aut q̄ ꝓncipales passiones accipiunt fm ordinē intētōis. z sic tm̄ gaudium z tristicia q̄ sunt finales erunt ꝓncipales passiōes. aut fm ordinē ꝟsecutōis seu gnatōis. z sic erit amor ꝓncipalis passio. nullo q̄ mo dñt dici q̄ttuor passiōes ¶ D. sicut audacia causat ex spe. ita timor ex desperatiōe. aut q̄ spes z desperatio dñt poni ꝓncipales passiones tāq̄ cause aut spes z audacia tāq̄ sibijpis affines. ¶ Sz d est illd qō Boet⁹ in li. de ꝟsolatōe enūerās q̄ttuor ꝓncipales passiones dr. Audia pelle. pelle timorē spemq̄ fugato. nec dolor adsit.

¶ Hec est scōa ps ꝓncipalis hui⁹ questiōis. in q̄ D. inq̄rit de ꝓmitate ꝓncipalitatis sicut in p̄cedentib⁹ determinat de priozitate durationis.

¶ Rndeo dōm. q he q̄ttuor passiones cōiter ꝓncipales esse dicūt. q̄z due sc̄z gaudiū z tristicia ꝓncipales dicūt. qz sunt ꝟpletiue z finales simpl⁹ respectu oīm passionū. vñ ad oēs passiones consequūt. vt dicitur in ij. ethicoz.

Cōcko.

¶ D. duo facit. ꝓmo deducit ꝟckonē mīsuā fm gnatā mentē. scōo fm alios. ibi. Et iō soler. Ista est q̄ ꝟckonis cuz explicarōe he q̄ttuor passiones (posite in titulo q̄sti) cōiter ꝓncipales esse dicūt. due simpl⁹ sc̄z gaudiū z tristicia. due ꝛo sc̄z timor z spes in gne mot⁹ appetitiui. i. aie passionez q̄ sunt respectu nō ꝑsentis. ¶ Nota tn q sub passionib⁹ q̄ dicūt motū appetitiuū in aliqd ꝟprehēdūt etiā amor z odiū. qz z si abstrahūt a pñti z absenti vt patebit. tn i eis incipit mot⁹ appetitiu⁹ in absens. z q̄ ꝟprehēdūt sub eis sicut ꝓncipiū. sic q spes ꝓncipalior ē amore non q̄dē q̄ ad origine hz ad seruz dicendū (sc̄z termiatōem) Probat q̄ D. ꝟckonē. ꝓmo q̄ ad ꝓmā ptē. scōo q̄ ad secūdā. ibi. Timor aūt spes ꝛc. Quo ad ꝓmā arguit sic. Principalitas passionū attendit in h qō est finalr terminare motū appetitu⁹. hz dicte sc̄z gaudiū z tristicia terminat z sunt finales respectu oīm. spes aūt z timor sunt ꝟpletiue tm̄ ipozātes motū appetitiuū ad aliqd. igit ꝟckonis ꝓa q̄ ad ꝓmā ptem Maior pz extra lram. qz mot⁹ pficit in termino. igit terminātes hz ꝟpletiue. passiōes aūt hz mot⁹. igit ꝛc. Minor

patuit ar. ꝓ. Et pbat h auctoritate phi. ij. ethicoz. ꝛc.

Consequēter cū dicit.

¶ Timor aūt z spes sunt ꝓncipales. nō q̄dē q̄si cōpletiue simpl⁹. hz q̄ hz pletie in gne mot⁹ appetitui ad aliqd. Nā respectu boni icipit mot⁹ i amore. z ꝓcedit i desideriū. z termiat i spē. respectu vo mali incipit in odio. z ꝓcedit ad fugā. z termiat in timore.

¶ Ponit z pbat scōaz prē ꝟckonis. Maior hz q̄ Principalitas passionū ꝛc. Sz spes z timor sunt ꝟpletiue iter ipozātes motū appetitiuū ad aliqd. igit ꝛc. Illa minor declarat clare in lra. z dr incipit mot⁹ in amore. qz amor ꝓprie nō ē mot⁹ in aliqd (sic distans) hz ꝓpr̄io in aliqd. vt ꝟcuniēs ē. hz ab illa ꝟnaturalitate z ꝓpr̄iōe incipit motus sc̄z desiderii z terminat in spem. ¶ Nota etiā q ꝟckō dr q̄ cōiter dicūt ꝛc. Ex q̄ pz q D. saltat cōe dictū. z q̄ ad h q̄ est termiare. z sic spes ꝓferk amori. tn̄ alia ꝟsideratōe. vt patuit ar. ij. amor est principalissima passionū sc̄z quo ad origine in via executois

¶ Et iō solet hāz q̄ttuor passionū nūer⁹ accipi fm dinam pñtis z futuri. mot⁹. n. respicit futuz hz q̄es est in aliq̄ pñti. De bono igit pñti ē gaudiū. ex malo pñti ē tristicia. ex bono futuro ē spes. ex malo futuro est timor. oēs aūt alie passiōes q̄ sunt ex bono vl ex malo pñti vel futuro ad has ꝟpletiue reducūtur.

¶ Hic ꝓns ex dictis infert corollarie ꝟuentētā distinctōis z muneri hāz passionū fm alios. z ꝓ⁹ rōne differētie pñtis z futuri. scōo fm rōne gnalitatis. ibi. Unde etiā a q̄busdā ꝛc. Primū pz sic. qz dictū est q duc sunt ꝓncipales. qz simpl⁹ terminār. alie qz hz ꝟpletiue z ꝓpinqus accedūt ad terminū. Cōsistūt tn in motu appetit⁹ ad distās z hñdū. iō alij distinxerūt fm dinam pñtis z futuri boni vl mali. qz due simpl⁹ finales. sunt respectu boni vel mali pñtis. s. gaudiū z tristicia. Alie due sunt respectu boni vel mali futuri. s. spes z timor. qz due hñt se vt quies q̄ est pñtis. alie vt mot⁹ qui est futuri. Et notat D. q he sic distinctē sunt ꝓncipales. qz oēs alie ad has ꝟpletiue reducūtur. i. reducūt ad has sicut ad ꝟpletiores z finaliores vel simpl⁹ vel in gne mot⁹ ꝛc. Deinde cū dr

¶ Un etiā a q̄busdā dicūt ꝓncipales he ꝓdicte q̄ttuor passiōes. qz sunt gnales. q̄d q̄dē verū est si spes et timor designāt motū appetit⁹ cōiter tendentē in aliqd appetendū vel fugiendū.

¶ Ponit aliā rōnē ꝓncipalitatis assignatā ab alijs sc̄z rōnez gnalitatis. Et hāc rōnē notat sane intelligēdā z ponit sanū sensum. qz si spes z timor caperēt̄ ꝓprie. dictū ē. nō haberet firmitatē. qz nō cēnt gnales hz ex opposito alijs ꝛdiuise. vt patuit supra. q. xxiij. Quare si dcker eē verū dicū h. oprer spem accipere ꝓ oīni motu ꝑfectiuo boni. et timorē ꝓ oīni fuga mali. ¶ Et nota q D. solū limitat dictū illoz. de spe z timore q̄ ad gnalitatē z nō de gaudio z tristicia. qz verū est q gaudiū z tristicia sunt gnales p terminatōem z in gne cause finalis. Is ille due non sunt sic gnales p cōem terminatōem. si p p̄dicatōem si gnaliter accipiāt. vt pz in Doc. in lra. Q̄z aūt gaudiū z tristicia se habeāt p modū cause aliaz passionū ꝟcupiscibilis. et p ꝓns irascibilis ptz. qz bonū ꝟcupiscibile. ideo efficit amatū z desideratū. qz apprehēdit vt delectabile. malus ꝛo odiosum z fugiendū. incipit apprehēdit vt tristabile. vñ gaudiū z tristicia sunt priores b⁹ ex dinē appetēdi q̄ quis in ordine exequēdi vel ꝟsequende sunt posteriores. q

Universidad de Deusto
Biblioteca

nepz q̄ he passiões sunt pme z cause aliaz. l interiõe. vt tã dicũ est ex Doctõ de veri. mate. xxvi. ar. ij. Sunt etiam cõpleriue z finales. vt ẽ dr in lra. et coipo q̄ sunt finales in executõe sunt pme in intentõne. Sic ego pncipalissime passiones sunt gaudiũ z tristicia. Timoz aũt z spes sunt pncipales in suo gñe. qz nõ ꝓsupponunt aliqs passiones in poña in qua sunt scz irascibili. alie ꝯo passiones ꝛcupisibilis. vt amoz z desiderium z odiũ z fuga nõ sunt pme nec simplr nec in suo gñe cũ ꝓsupponãt alias (scz in ordie apprendi) in eadẽ potẽtia existentes. z sic nõ pñt dici pncipales. necz simplr necz in suo gñe. Passiones ãt irascibilis scz audacia z desperatio nõ pñt esse pncipales. quia vna p accñs recedit a bono. alia p accñs accedit ad malũ. qđ aũt est p accñs nõ ꝑt esse pmũ. vt patebit infra. q. xlv. ar. ij. ad 3m. ¶ Nota circa ẽ caute ne decipiaz̃ cũ mãdo Prietatez in doctore scõ h̃z in de veritate vbi sta; cim in pncipio corpis. qz ẽ arguit pncipalitatẽ. ex finali; tate. illic ex origine z priozitate. nã cũ priozitate de q̄ illic loquit scz intẽcionis stat finalitas z ꝛplecio executiua. vñ nõ est ꝛtrarietas aliq. Veritatẽ D. in de veri. hz aliuz modũ loquẽdi q̄ h. tñ in suba roincidit ẽ z ibi dicta. vi de hic ad secundum. Cõfirmat ꝛclusio per argumen tum in contrarium.

¶ Ad pmum g̃ dõm q̄ Aug. ponit ꝛsideriũ vel cupiditatẽ loco spei inq̄tum ad idem ptinere videt id est ad bonum futurum.

¶ Augustinus ibi accipit cupiditatẽ. p spe rõne ꝛsue niẽne in obiecto aliqñ. qz scz vtriusq̄ obiectuz est bonũ fu turũ scz vni⁹ absolute alteri⁹ cũ arduitate.

¶ Ad scõm dõm. q̄ passiones iste dicũt pncipa; les fm ordinẽ itentõis z ꝑpleméti. z q̄uis timoz et spes nõ sint vltie passiões simplr. tñ sñ vltie in gñe passionũ tẽdentiũ in id qđ in futuz. nec ꝑt ee instã tia nisi ꝛ ira. q̄ tñ nõ ꝑt poni pncipal⁹ passio. qz ẽ ꝯdã effect⁹ aude. q̄ nõ ꝑt ee passio pncipal⁹ vt infra dicet. q. xlv. ar. ij. ad 3m in fine

¶ Ad illã. Aut ꝑ ꝛ. Dicit q̄ accipiũt fm ordinẽ in; strõis. Ultra. z sic tm gaudiuz z tristicia q̄ sunt finales erũt pncipales. vez simplr (id est oino z totalr z respectu oim) tamen fm quid. i. inter eas q̄ ptinẽt ad futuz. ille ꝓpinqui⁹ se hñt ad obiectũ. vt pz in coz. Et fm D. in de veri. sunt pncipales in suo gñe. Iz z ipe terminent ad gau diũ vel tristiciã. Secũdũ nõ dat scz q̄ sint pncipales. dã priores in executõe. nec oz ad hec rñdere. Iz ꝑt esse instan tia de ira. qz illa videt cẽ finalis inter passiones irascibil⁹ cũ ptineat ad malũ iniacẽs vel pñs) Sz ẽ nihil obstat. qz ira ꝛsequt audaciã q̄ nõ ꝑt esse passio pncipalis cũ dis cat accessum ad malũ q̄ est p accidẽs. Vñ sicut id qđ est p accñs nõ ꝑt cẽ pncipale, ita nec ꝑñs id qđ est p accñs. et de ẽ infra. q. xlv. ar. ij. ad 3m. ¶ Nota etiã de his d. san. in de veri. vbi statim ad scõm et 3m. qz sicut audacia ozit ex malo p accñs cũ sit respectu mali p viã aggredie; di z posterioz spe (nã spes victorie vel saltẽ euasionis au daciã causat) ꝛa etiã ira ozit ex malo p accñs inq̄tũ scz irat⁹ vindictã mali sibi il'ati estimat bonũ z in eã tendit. vñ spes vindicte ꝛsequẽde est cã ire ꝛ. vñ ira nõ ꝑt esse pncipalis passio. supponit cim nõ solũ tristiciã q̄ est in cõ cupisibili. Iz etiã spem q̄ est in irascibile. z cũ ẽ ozit p acci dens (i. rõne alicui⁹ adiũcte) si ꝯs cim non speret de leso posse ꝛsequi vindictã nõ irascit. sed tristat solũ vel timet Sicut si rustic⁹ ledat a rege ꝛ.

¶ Ad tertiũ dõm. q̄ desperatio ꝑportat recessuz a bo no. qđ est ꝛsi p accñs. z audacia ꝑportat accessuz ad malũ. qđ etiã est p accñs. ideo he passiones nõ pñt esse pncipales. qz qđ est p accñs nõ ꝑt dici pncipale et sic etiã nec ira potest dici passio pncipalis que cõ sequitur audaciam.

¶ Negat ꝛnia. nec illa causalitas desperatiõis sup⁹ ad moze arguit ei⁹ pncipalitatẽ. nec ei⁹ affinitas ad spem. qz desperatio sicut z audacia ꝑportãt mot⁹ qui⁹ appetit⁹ p accñs z rõne alteri⁹ recedit vel accedit a bono vel ad ma lũ. Per accñs ãt nõ ꝑt poni pmũ cũ sp reducat ad p se vt pz. Oꝓt cim q̄ passio q̄ sit pncipalis oriat p se a bono vel malo q̄les nõ sunt desperatio z audacia. desperat cim ds de bono nõ rõne sui. sed (vt patuit supꝛ. q. xxv. ar. ij.) rõne arduitatis quã timet. z sibi audax aggredit malũ in q̄tũ estimat victoriã vel repulsionẽ mali esse qđã bonũ. qre audacia est mali rõne boni qđ mouet ad accedendũ q̄uis malũ sit termin⁹ talis appetitiui accessus. Iz de ẽ in fra. ¶ Nota tñ q̄ secunda ps assumpti. si examinaret esset falsa vt patuit ar. ꝑte. qz desperatio nõ hz causalita tem sup timoze. imo cõtra. vt patuit. Iz etto ira ⟨est. nisi philosom⁹ ꝛsequẽtia nõ sequeret.

¶ Questio. xxvi. de passiõibz aie i speciali. z primo de passionibz ꝛcupiscibilis videlz amore z odio.

QOnsequẽter ꝛsiderãdũ est de passionibz aie in speciali. Et p⁹ de passiõibz ꝛcupisci bil'. scõo de passiõibz irascibil'. Prima ꝛsideratio erit tripartita. Nã p⁹ ꝛsiderabim⁹ de amore z odio. scõo de ꝛcupiscẽtia z fuga. tertio de delectatõe z tristicia. ¶ Circa amorẽ ꝛsiderãda sñt tria. Prio de ipo amore. scõo de cã amoz. Tertio de effectibz ei⁹. ¶ Circa pmũ q̄rũt q̄tuor. Prio vtz amor sit i ꝛcupiscibili. scõo vtz amor sit passio. tertio vtz amor sit idẽ qđ dilectio. q̄rto vtz amor ꝛueniat bo nidat in amorẽ amicitie. z in amorẽ ꝛcupiscẽtie.

¶ Ordo ptz ad ꝑcedentes questiones. qz ꝛsideratio ylis prior est. Pz etiã ex dictis ordo ad sequẽtes. qz pas siones ꝛcupiscibilis priores sunt. aliq̄ in executõe. aliq̄ in intẽtõe. sunt cim pncipiũ z finis. Prio g̃ agit de passio nibz concupiscibilis. Scõo de passionibz irascibilis. q. pl. Circa pmũ tria agunt. pmo de pma ꝛiugatõe passionũ ꝛcupiscibilis. s. amore z odio. Scõo de secũda. s. de ꝛcupiscẽtia z fuga. Tertio de tertia. s. de delectatõe z tristicia. Scõa ps in tricesima. q. iij. in tricesima pma. q. Circa pmũ. pmo agit de amore. scõo de odio in. q. xxix. Circa pmũ tria tractant. pmũ de amore in se. secũdũ de cã amo ris. z tertiũ de effectibz ei⁹. secũdũ in. q. xxvij. tertiũ in. q. xxviij. Circa pmũ. pmo q̄rit. q̄d sit amor. scõo diuidit amor in ar. iij. pmi sentis q̄stionis Prio facit qđ dictũ est. Se cũdo determinat qđdã dubiũ in ar. iij. Circa pmũ pmo ondit q̄ amor sit in ꝛcupiscibili. scõo ex ẽ concludit q̄ sit passio. ar. ij. Et his pz q̄d sit amor ꝛ.

¶ Utrum amor sit in cõcupiscibili.

AD pmũ sic ꝓcedit. Videt q̄ amor nõ sit in cõcupiscibili. Dicit enim Sap. vij. Vanc scz sapientiã amaui z exquisiui a iuuẽtute mea. sed ꝛcupiscibilis cũ sit q̄

appetitus sensitiui nõ ꝑt tendere in sapientiã q̄ non cõprehẽdit sensu. g̃ amor nõ est in ꝛcupiscibili. ¶ P⁹. amor videtur esse idem cuilibet passioni. Dicit cim Augus. in. xiiij. de ci. dei. Amor inhians habere qđ amat cupiditas est. id aũt habẽs coq̄z fruẽs leticia. et fugiẽs qđ ei aduersat timor ẽ. idq̄z si acciderit sen tiens tristicia est. Iz nõ omnis passio est in ꝛcupiscibi li. sed timor etiã hic enũeratus est in irascibili. ergo nõ est simplr dõm q̄ amor sit in ꝛcupiscibili. ¶ P⁹. Dionysius in. iij. ca. de di. no. ponit quẽdã amorẽ na turalẽ. sed amor naturalis magis videt ptinere ad vires naturales que sunt aie vegetabilis. g̃ amor nõ simpliciter est in concupiscibili. ¶ Sed ꝛtra est qđ philosophus dicit in. ij. topicorum. q̄ amor est in concupiscibili.

¶ Hic ꝓmo doctor determinat de subiecto amoris z de potentia q̄ est subiectũ imediatum.

¶ Rñdeo dõm. q̄ amor est aliqđ ad appetitũ p; tines cũ vtriusq̄ obiectũ sit bonũ. vñ fm dñam ap petitus est dña amoris. est cim quidã appetit⁹ non cõsequẽs apprehensionẽ ipius appetentis. sed alte; rius z hmõi dicit appetitus naturalis. res cim natu rales appetũt qđ eis ꝛueniũt fm suã naturã. nõ per apprehẽsionẽ. ꝓpriã. sed p apprehensionẽ instituẽt; naturã. vt in ꝓmo libro dictũ est. Alius ãt est appe titus ꝛnis apprehensionẽ ipius appetentis. Iz ex ne cessitate nõ ex iudicio libero. z talis est appetit⁹ sen sitiuus in brutis. q̄ tñ in hoiby aliqđ libertatis pti cipat inq̄tũ obedit rõni. Alius ãt est appetit⁹ ꝛnis ap phẽsionẽ appetentis fm liber iudicium. z talis est appetitus rationalis siue intellectiuus qui dicitur voluntas. ar. ij. ꝓ.

¶ Quia cim ad nullũ multiplex rñdendũ ẽ sine distin ctõe. ideo D. ꝓ⁹ de amore distinguit. z distinctõis mẽbra explicat. Secõo ꝓncipal⁹ applicat ad rñdendum quesito. ibi. In vnoquoq̄z aũt ꝛ. Quo igit ad pmũ D. innuit vnã ꝛclonem ꝑambularem distinctiuã videlicet istam. Triplex est amor. vn⁹ appetit⁹ naturalis. alt⁹ ꝛnis apphẽsionẽ. z tlle duplex. vn⁹ ex necessitate sequẽs. alius libe; re. Probat ꝛclo sic Secm dñam appetit⁹ est dña amo ris. sed est triplex appetit⁹. s. naturalis sensitiuus. z intel; lectiuus vel rõnalis. g̃ ꝛclo vera. Dato ꝓz. qz amor est aliqđ ad appetitũ ptinens. qz z appetit⁹ z amor respi ciũt bonũ. ¶ Et nota ẽ regulã q̄ sp actus vel habens modũ actus respiciens obiectũ alicuius ponẽ ptinet ad ipam ponam. sic cognoscere vez intelligibile pertinet ad intellectũ. sic cognoscere visibile ad visum ꝛ. Dinorẽ de ducit D. ibi. Est cim qđã appetit⁹ ꝛ. ¶ Ubi nota ꝓ mo q̄ ex his dictis ꝑ minoze z ꝛtarim dicẽdis ꝑ alia cõ clusione. z sibi ꝛ solone tertij possum⁹ habere multiplicem dñam inter istos amores. scz naturalem z aialem q̄ aiał ꝑ sensitiuũ z rõnalẽ diuidit. Pria igit dña in soloe tertij. q̄ amor naturał ꝛuenit oĩbz reb⁹. amor vero aialis vel rõnalis est specialium rez̃. s. ꝛgnoscentiũ vel sensibiliũ tm vel cũ hoc intelligibiliũ z q̄uis naturalis appetit⁹ eis ꝛueniat. nõ tm vt ꝛgnoscentes sunt. Iz tm naturalis mul; tis ꝛuenit quibz nõ ꝛuenit aialis Iz nõ cõuerso. Secũ; da dña habet circa ia dicta minorẽ. qz naturalis sequit formã rei naturalẽ que est ꝓncipiũ effendi vt sic. Iz aialis sequit formã vel aiam inq̄tũ apphẽsiua est. Et ex hac dña sequit tertia q̄ appetitus naturalis vel amor potest egredi in actuz absq̄ actuali apphẽsione ꝑ solã naturã Aialis ꝛo nõ exit in actũ nisi ꝓcuia actuali apphẽsione Dña q̄rta habet ex statim dicendis in corpe. qz appetit⁹ naturalis. vel amor scz pure naturalis in reb⁹ nõ ꝛgnoscẽtibz nõ est actus elicitus. qz ibi dr q̄ gravitas ipa sit amor naturalis quã ꝛstat nõ esse actũ elicitũ sed formaz ꝑ modũ actus ꝓmi nõ secũdi. Amor ꝛo vel appetit⁹ aiał vel rõnalis est actus elicit⁹. qz est qđã opus poñe aie. vt patuit in ꝓma dña q̄ vtriq̄ est act⁹ elicit⁹ z secundus. Quinta dña siliter habet circa illũ minorẽ. qz appetit⁹ na turalis z amor est ad vnũ z nẽcarius. aiał ꝛo ꝑsertim in hoie est liber. z ẽ si loq̄mur de sensitiuo in hoie. tunc est li; ber ꝓpriatiue rõnalis ꝛo liber ꝑ essentiã. z in alijs aia; lib⁹ q̄uis necario sequat apphẽsionẽ tm nõ est ad vnum nũero sicut pure naturalis. sicut ẽ graue solũ petit illũ lo cũ scz deorsum ꝛ. Sexta dña habetur ꝛtiam ex dictis ꝓminorẽ. quia naturalis amor est ab extrinseco scz ab au tore nature. Aialis ꝛo est ab ipo aiali vel rõnali. qz oꝑz q̄ apperens aialiter cognoscat. z vt ẽ. dr appetit⁹ talis ꝑ cedit a cognitiua ꝛiuncta in eodẽ supposito ꝛ. Ultima dña habet ꝓtiz ẽ ex doctore ad tertiũ. et ꝓma ꝑte. q. lxxx. ar. ꝑ. ad tertiũ. qz appetit⁹ naturalis est ponẽ respectu rei ꝛuenientis sibi. aialis ꝛo est rei ꝛuenientis roti cõpositi. sic visus appetit naturalr visibile ad actuz suũ. sed appeti tus aialis appetit visibile ad bonũ aialis. Vlt⁹ oꝑtet no; tare q̄ in reb⁹ cognoscentibz inuenit duplex amor. scz na turalis z aialis. qz z nature sunt z ꝛgnoscunt. Quare du plex appetitus inuenit. naturali appetitu vt dictum est q̄; libet ponẽ z ꝑs appetit bonũ suũ. Iz appetitu aiali appetit bonũ roti. vide d. san. ꝓma ꝑte vbi ia. Sz z ẽ aduerte cir ca ista q̄ appetitus volũtaz rõnal⁹ q̄ naturalr appetit re; latitudinẽ z bonũ in cõi est actus elicitus. qz scit cognitio nẽ z est ꝓpius volũtati vt sic. Iz appetit⁹ naturalis tm nõ sequẽs ꝛgnitõem. ille nõ est act⁹ elicitus. z ẽ intelligẽdũ ẽ qđ dictũ est in vna dña. q̄ scz amor naturalis nõ ẽ act⁹ elicit⁹ scz nõ sequens ꝛgnitõem. Secus de appetitu naturali volũtatis sequẽte ꝛgnitõem. z de hoc supra dis crũ est cũ quereb. an volũtas velit aliqđ naturaliter ꝛ. Nos cim ꝛtra Scotũ in. iiij. dis. xlix. ponim⁹ in volũtate aliqđ actũ naturalẽ scz q̄ ad specificatõem z dicim⁹ actũ elicitũ. ipe ꝛo appetitu naturalẽ vocat solũ inclinatõnem potẽtie ad suũ obiectuz. ¶ Nota ꝑterea q̄ D. dicit q̄ appetitus ꝛsequẽs apprehensionẽ appetentis ex necessi tate est sensitiuus in brutis. sed in hoib⁹ ꝓcipat aliqđ li; bertatis. Ex ẽ habet vt infra magis dicet q̄ in appetitu sensitiuo ꝑ esse peccatũ. z q̄ sibi in hoie nõ inconuenienter attribuit electio. vt stat sub morõe z ꝑtio rõnis z volũ tatis. nam vt sic hz se ad oꝑposita z aliquã libertatẽ. vide infra. q. lxxiij. ar. iij. ad scõm. vide de ista materia d. san. in ter. dis. xxvij. q. ꝑ. ar. ij.

¶ In vnoquoq̄z aũt hoz appetituũ amor dr illud qđ est ꝓncipiũ mot⁹ tendentis in finẽ amatũ. in appetitu aũt naturali ꝓncipiũ hmõi motus est ꝛnaturalitas appetẽtis ad id in qđ tendit. q̄ dici ꝑt amor naturalis sicut ipa ꝛnaturalitas corꝑis grauis ad locũ mediũ est ꝑ grauitatẽ. z ꝑt dici amor natura

Universidad de Deusto
Biblioteca

lis. z sīliter coaptatio appetit⁹ sensitiui vel volūtat̄ ad aliq̄d bonū .i. ipa ꝓplacētia boni. ūr amor sensitiuus vel intellectiu⁹ seu rōnalis. Amor igit̄ sensitiuus est in appetitu sensitiuo sicut amor intellectiuus in intellectiuo appetitu.

Lōcto rnsi. ¶ Hic ꝓn̄ D. applicat p̄dicta ad ꝓclonem rnsiuā cui pmittit exponem q̄d sit vnusq̄sq; horū amor̄ predictor̄ scz quid naturalis. q̄d sensitiuus. q̄d intellectiu⁹. et ex illa declaratōe habet̄ pbatio ꝓclois rnsiue q̄ est talis. Amor sensitiu⁹ ē in appetitu sensitiuo z ꝓcupiscibili. Hāc ꝓclo ponit z pbat pmo q̄ ad pmā ptē. secōo q̄ ad scdam. ibi. Et ptinet ad zc. Et arguit̄ sic. p pma pte. In vnoquoq; horū triū appetitiū. amor ūr illud q̄d est pncipiū motus tendentis in finē amatū. sed in appetitu naturali pncipiū huiusmodi motus est ꝓnaturalitas appetentis ad id in q̄d tendit z coaptatio appetit⁹ sensitiui vel volūtaris est pncipiū tendēdi appetitui sensitiuo vel volūtari in finem amatū. igit̄ sequit̄ q̄ ꝓnaturalitas in naturalib⁹ dicta est amor naturalis. z coaptatio appetitus sensitiui vel volū tatis ē amor sensitiu⁹ vl volūtaris (subsumit̄ extra lra;) Sz dat̄ est q̄ coaptatio appetitus sensitiui est in appetitu sensitiuo. igit̄ sequit̄ ꝓclo. q̄ amor sensitiuus zc. Sicut amor intellectiuus in appetitu intellectiuo. Maior relinq̄tur nota ex rōne amoris. Minor ꝑ pma pte declarat̄ de grauitate q̄ est ꝓnaturalitas grauis z pncipiū q̄ rēditur ad locū mediū q̄ est ꝓnaturalis grauī. q̄ grauc natural̄ dēsat in medio scz mūdi circa centū. Deinde ibi.

¶ Et ptinet ad ꝓcupiscibilē. q̄ dicit̄ per respectū ad bonū absolute. nō p respectū ad arduum q̄d est obiectū irascibilis.

¶ Subūgit z pbat secōam ptē ꝓclonis sic. Oīs illa passio est ꝓcupiscibilis cui⁹ obiectū est bonū absolute. sz amor sensitiuus est hmōi. igit̄ zc. Premisse patēt ex dictis.

Argumētū in cōtrariū Confirmat secūdā ptez ꝓclonis. ¶ Circa h argumētū nota. q̄ ꝑ hoc loq̄t̄ de amore sensitiuo. talis em̄ est in ꝓcupiscibili sensitiua. si āt extē deret amor ad amorē volūtar̄. tūc talis ē in volūtate vt ꝓueniat cū ꝓcupiscibili in actu zc sup̄emineret ꝓcupiscibil̄.

¶ Ad pmū ḡ dōm. q̄ auctas illa loquit̄ de amore intellectiuo vel rōnali.

¶ Ad maiorē dico. q̄ auctoritas intelligit̄ de amore intellectiui appetit⁹. sicut em̄ sapiētia exquirit̄ p intellectū nō p sensum. sic z amat̄ p appetitū itellectiuū. nā appetitiua z apprehēsiua correspondēt. Minor ꝓcedit̄. q̄ nō ꝑt appetit⁹ sensitiu⁹ tendere in spirituale sicut in obiectū. q̄uis ex tendētia volūtatis in spirituale appetit⁹ sensitiuus imutari posset vt postea dicet zc. ḡ zc. Nec amor itellectiuus nō est in cōcupiscibili sz sensitiu⁹ zc.

¶ Ad scōm dōz. q̄ amor ūr eē timor. gaudiū cupiditas. z tristicia. nō q̄dē ēntialr sz causalr.

¶ Negat assumptū. z ad pbatōem ūr q̄ oia itelligūt causalr. q̄z scz oēs alie passiōes ꝓsupponūt amorē. q̄lis āt causalitas sit amoris sup passiones alias. Videt dōm sicut ūr de subiecto z ꝓria passione. sicut videz effectus ꝓior z alteri ꝓsupponit⁹ est cā alteri⁹. Quēadmodū etiā vna poña aīe est cā alteri⁹. z reducit̄ ad gen⁹ cause efficiētis. z suo mō materialis dispositiue. nā agēs nō posset ꝓducere scōm nisi ꝑmo ꝓpr⁹ ꝓducto. z ḡ est causalitar̄ effectiua ipropria. eo mō q̄ effect⁹ ꝑmarius ꝑt dici cā effect⁹

Que causalitas amoris sup passiones alias.

secūdariū zc. de h̄ hz Capolus aliq̄d in .ij. dist. iij. q. iij. ad octauū. ꝓtra tertiā ꝓclonē zc. Pōr etiā dici. q̄ amor sit cā aliaꝝ passionū. sicut ꝓgnitio ꝓncipio⁊ est cā ꝓgnitois ꝓclonis. q̄z sicut intellectus ex ꝓgnitōe ꝓncipij inducit se in cognitōem ꝓclonis. z volūtas stans sub volitōe finis inducit se in volitōem medij. ita ex h̄ q̄d appetit⁹ afficitur amore inducit se in alias passiones. ita ḡ amor sit q̄si rō agendi z ꝓducēdi alias passiones. Quare ꝑt dici cā efficiēs aliaꝝ passionū. nō sic cā rotalis vel ꝓncipalis. sz sic q̄dā necārio z naturalr ꝓsupposit̄ in agere zc.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ amor naturalis non solū est in viribꝫ aīe vegetatiue sz in oīb⁹ porcōis aīe. z etiā in oīb⁹ ꝓtib⁹ corpis z vl̄ter in oīb⁹ rebꝫ. q̄z vt Dionysius dr in .iij. c. de di. no. Omīb⁹ est pulchrū z bonū amabile cū vnaquęq; res habeat ꝓnaturalitatē ad id q̄d est sibi ꝓuenies fm suā naturā.

¶ Placet maior. sz minor tāgēda est. p q̄to videt vel le q̄ amor naturalis ptineat tm̄ ad vires aīe naturalis. s. vegetatiuas. imo ptinet ad oīe ens. q̄ oīe ens hz ꝓnaturalitatē z ꝓportionē ad sibi ꝓuenies. q̄ ꝓnaturalitas est amor naturalis. Ultra. ḡ amor nō simplr (.i. oīus et vl̄ter) est in cōcupiscibili. ꝓcedit. nec oppositū dictū est. sz amor sensitiu⁹. Pro maiori huius solois intellectu vide etiā infra. q. xxx. ar. ꝑ. ad tertiū. et ꝑtia ptē q. lxxviij. ar. ꝑ. ad iij^m. vbi videbis dr̄iam appetit⁹ naturalis potentie ꝑ apprehēsa nō solū ad apprehēsionē z actū potentie circa ipam. sz z ad alias ꝓmoditates appetēcie zc. vt dictum est in corpe.

¶ Utr̄ amor sit passio.

AD scōm sic ꝓcedit. Videt q̄ amor non sit passio. Nulla em̄ virtus passio est. sz oīs amor est virtus q̄dā vt ūr Dionysius. iij. c. de di. no. ḡ amor nō est passio. ¶ Ꝓ. amor est vnio q̄dā vel nexus fm Aug. in li. de tri. sz vnio vel nexus nō est passio sz magis relatio. ḡ amor nō est passio. ¶ Ꝓ. Damas. ūr in li. ij. q̄ passio est motꝰ q̄dā. amor āt nō ꝓportat motū appetit⁹ q̄ ē desideriū. sz ꝓncipiū hmōi motꝰ. ḡ amor nō est passio. ¶ Sed ꝓtra est q̄d ꝑhs ūr in. viij. ethi. q̄ amor est passio

¶ Hic D. querit de alio quod facile ex ꝑmo articulo determinat̄. an videlicet amor sit passio.

¶ Rūdeo dōm. q̄ passio est effect⁹ agentis in patiente. agēs aūt naturale duplicē effectuz inducit in patiēs. Nā ꝑmo q̄dē dat formā. scōo dat motū ꝓsequentē formā sicut generās dat corpi grauitatem z motū ꝓsequētē ipam. z ipa grauitas q̄ est ꝓncipiuz motus ad locū ꝓnaturalē. ꝓpter grauitatē ꝑt q̄dā modo dici amor naturalis. sic etiā ipm appetibile dat appetitui ꝓ° q̄dē q̄ndā coaptatōem ad ipm. q̄ ē q̄dā ꝓplacētia appetibilis ex qua sequit̄ motus ad appetibile. nā appetitiu⁹ motus circulo agit̄. vt ūr in .iij. de aīa. appetibile em̄ mouet appetitū faciens se quodāmodo in eius intētōne. z appetitus tendit in appetibile realiter conseqnendum. vt sit ibi finis motus vbi fuit ꝓncipium.

Lōcto rnsi. ¶ Cōclonē rnsiuā ponit in fine talē. Amor est passio ꝓprie q̄dē fm q̄ est in ꝓcupiscibili. ꝓiter aūt z extēso nomine fm q̄ est in volūtate. Probat. passio est effect⁹ agentis in patiēte. sed amor est hmōi. scz tā sensitiu⁹ q̄ volūtaris est effectus agentis. scz appetibilis. in patiente scilz appetitu (et simple ex dictis) et appetitus sensitiuus habz animā transmutatōem corporalem. nō aūt volūtas. sz est ibi sola imutatio volūtatis. ḡ Oclo vera ꝑ duabꝫ ꝓnibus. Huj⁹ rōnis Ꝺ. ꝑmo ponit maiorē cū declaratōne minoris. Secōo ipam minorē replicat duplr. Primo ipaz solā. ibi. Primo ḡ zc. Secōo cū ipa ꝓclone. ibi. Sic ḡ zc Maior ḡ pz de se. z tacta fuit supra. q. xxij. Quia etiam passio ꝓmuniter accepta est effectus agentis. Minorez Ꝺ. declarat ꝓsequēter ꝑ ꝓportōnem ad agens naturale. Agens naturale duplicē effectū inducit in patiens. Primo dat formā. secūdo dat motū ꝓsequentē formā. Ergo etiā ipm appetibile dat appetitui ꝑmo q̄dē coaptationem zc. vt in lra. (Subsumit) Sed talis ꝑma immutatio z coaptatio est amor. igit̄ amor ꝓsistit in immutatōe appetitus ab appetibili. sed imutatio ab appetibili est effect⁹ agentis in patiēte. quare minor ꝑma z ꝓncipalis est vera. Prima ꝓnia tenet a ꝓportōne agentis naturalis z appetibilis. Ꝺ. ꝑmo declarat aūcedēs ꝑmū exēplariter. ibi. Sicut generās. zc. Deinde posito ꝓsequēte etiā ipm explicat. exponendo q̄d fit illa coaptatio. q̄z quedaz ꝓplacentia appetibilis ex qua sequit̄ motus ad appetibile. Et hoc declarat ex tertio de aīa. Et nota q̄ appetibile mouet appetitum sz vt apprehensum. faciens se quodāmodo in eius intentōe. i. intus tentione. q̄z appetibile mediāte apprehensione causat ꝓnaturalitatē z trāsformationē in appetitu. rōne cuius amatū ūr esse in amāte. z ꝑ illā trāsformatōem pellit̄ amās in amatū obiectiue. z fit vt desideret ipm realiter ampleci z habere Et nota h̄ supra dicta. q̄ amari nō est trahi ad amātez. sed trahere amātē. z sit appetibile fit intra amātez. vt tū trahat ad se realiter habēdū. Et hoc Ꝺ. innuit dicendo. facies quodāmodo in eius intentōe. q̄z sez amor z ꝓplacētia nō ē ꝑ ꝓprie intentio. tū est quodāmodo intentio. q̄z facit amatum intus teneri. z ꝑ illā intentōem amās trahit̄ in amatum Et ḡ hoc q̄d ūr quodāmodo innuit q̄ nomen intentōnis aliquo mō ꝓueniat amori q̄tū ad q̄d nois. licz res sca ta ꝓnomen nō ita ꝓueniat q̄d tū intus teneri est trahere amātē nō trahi ad amātē. Subsumpta pz ex dictis. ar. ꝑ. alia patēt ex dictis Deinde cū ūr.

¶ Prima ḡ imutatio appetitus ab appetibili vocat̄ amor. q̄ nihil aliud est q̄ ꝓplacētia appetibilis. et ex hac ꝓplacētia seq̄tur motus in appetibile. q̄ est desiderium. z vltimo q̄es q̄ est gaudiū

¶ Subūgit ipam minorē ꝑmo tā satis ꝓbatā. tamē possz adhuc breuiter ꝓ ipsa sic argui. manendo in ꝓbis Ꝺ. hic positis. Amor ꝓsistit in quadā imutatōe appetitus ab appetibili z ꝑma imutatōe. ḡ est effect⁹ agētis in patiēte. Tenet ꝓna. q̄z appetibile est agēs. appetit⁹ patiēs vt patuit supra. Antecedēs declarat̄ a sili z ꝓportōe agentis naturalis. zc. arguendo sicut ꝓus agens naturale zc. Ergo z appetibile zc. Deinde ibi

¶ Sic ḡ cū amor ꝓsistat in quadā imutatiōe appetit⁹ ab appetibili. manifestū est ꝓ amor est passio ꝓprie q̄dē fm q̄ est in ꝓcupiscibili. cōiter aūt z extēsoie fm q̄ est in volūtate

¶ Replicat ipam minorē Subūgens ꝓclonē ipsam et pz ex dictis Sed nota. q̄ ūr notāter ꝓclo. amor est passio ꝓprie. i. secōo mō vel tertio dicto in. q. xxij. ar. ꝑ. scz mor⁹ ꝓprie dict⁹ z alteratiu⁹ corpis. sz fm q̄ est in volūtate est passio ꝑmo mō dicta in ꝑdicto loco Nota etiā q̄ ꝓclo ūr de amore sensitiuo z volūtatis q̄ sit passio. nō aūt de amore naturali. q̄z vt patet in hoc articu. z etiā sit ꝑius patuit. amor naturalis est actus ꝑm⁹ sicut grauitas. imo q̄līz ipa poña fm se est appetit⁹ naturalis respectu sue naturalis pfectōis. Passio aūt est act⁹ scōs. z motus vel imutatio actualis. Ex quo seq̄tur q̄d dictū ē articulo ꝑcedenti. q̄ amor sensitiu⁹ z intellectiu⁹ est act⁹ elicitus ꝑ sertim quo ad formale. amor aūt naturalis non est act⁹ elicit⁹ Nota em̄ circa secūdā ptē ꝓclonis. q̄ nō solū appetitus. sed etiā volūtas mouet ab appetibili cōcepto. q̄d vt patebit est aliq̄liter cā efficiens actus volūtatis etiā amoris. Ulī z supra. q. xxij. ar. ij. ad scdm. dic tū fuit q̄ volūtas est poña passiua z mouet̄ ab appetibili Quare seq̄tur q̄ z amor volūtatis sit q̄dā passio si volūtas ꝓparet̄ ad appetibile ꝑ q̄d ꝓducit actū specificatū licz z ipa actiue ad actū ꝓcurrat. ꝑsertim quo ad subst̄iā nū act⁹ zc. Et ꝓterea ipa volūtas etiā amādo trahitur mō spūali ad rem amatā. z res ipa vt appꝓhēsa. hāc coaptationē in suo ordine in volūtate causauit

Argumētū in contrariū Est ꝓ ꝓclusione rnsiua. z ē expositū ꝑ articulū. q̄z amor sensitiu⁹ est passio ꝓprie dicta. volūtat̄ aūt amor large ꝓut itelligere z vel le sunt passiones. q̄z ad minus ꝑ supponūt receptōnem in intellectu. z ita etiā ipm velle est passio causaliter. q̄z dependet a passione. vt em̄ infra dicet. q. lī. ar. ij. in cor. Rō agendi volūtati est in intellectu. vbi nō est sine receptōne zc. Ulī posz dici q̄ amor intellectualis est passio. q̄z dependet a passione. Et secōo q̄ appetibile reducit appetitū de poña in actū ē⁹ appetitū nō informet sed rōem zc

¶ Ad primū ḡ dōm. q̄ q̄z virtus ſcat ꝓncipium motus vel actōis. ideo amor ingz̄tū est ꝓncipiū appetitiui mot⁹ a Dionysio vocat̄ virtus

¶ Ad maiorē. nulla virt⁹ moralis vel intellectualis vel etiā theologica est passio. Uerū. z virtus habit⁹ nō est passio aie. Tū si virtus capit̄ generalr ꝑ oīi ꝓncipio alicui⁹ mot⁹. tūc passio ꝑt esse virt⁹. (.i. vis ingz̄tū ꝓstituit ponam in ꝓplemēto ad ogātōem. Ulī hoc mō capiendo virtutē ponit̄ virt⁹ in equo z in lapide. z i vnaq̄q; reque hz ꝓncipiū z efficaciā operādi aliq̄d. De his aliq̄d tangebat̄ supra. q. xx. ar. v. ad ꝑmū. z habet̄ in de ꝓpriet. bus ma. ꝑ. q. ꝑ. in cor. Et nota ibidē. q̄ q̄q; virt⁹ potentie est ip̄ amet poña. sicut est de intellectu agente z potentijs vegetatiuis. q̄q; virtus est ipa poña fm q̄ actu patit̄ a suo actiuo. vel ipa etiā passio. sicut patz in sensitiuis. Q̄q; virtus est aliq̄d sup̄ inductū in potentiā permanēs p modū habit⁹ quo ds agit cū vult. z talis virtus est habit⁹ zc. Ulī breuiter stando in latitudine acceptionis virtutis maior est falsa Minor. amor est virtus ꝓut virtus capitur ꝓmuniter. ꝑ oīi ꝓplemento ad agendum. z tale potest esse passio aialis. sicut etiā passio spiritualis potēcie cognoscitiue ab obiecto potest dici virtus. vt pz tenē ꝓsideranti. d. san. in loco iam dicto de virtutib⁹. Vide infra. q. xli. ar. ꝑ. ad ꝑmū Vide et d. san. in tertio dis. xxvij. q. ꝑ. ar. ꝑ. ad ꝑmū

¶ Ad scōm dōm. q̄ vnio ptinet ad amorē ingz̄tū

Universidad de Deusto
Biblioteca

Q placētiā appetitus amās se hz ad id qđ amat fi/cut ad seipm vel ad aliqđ tui. z sic pz q amor nō est ipa relatio vnionis. sz vnio est ons amorē. vñ z Di onysius dr. q amor est virtꝰ vnitiua. Et phs dr in ij. politice. q vnio est opus amoris

¶ Ad maiorē patuit. q. xxv. ar. ij. ad scām. z patebit q. xxvij. ar. p. ad secūdū. Amor est essentialr vnio affe/ctiua. id est quo quis in affectu alium habet tāq̄ se. vt in amore amicie. vel tāq̄ aliquid sui in amore cōcupiscen cie. Est aūt vnio realis causalitēr zc. Silr est vnio re lativa fundamentaliter z vnio relatio amorē ꝓsequitur. Nā amor est fundamentū relatōis que est amicicia. que fundat sup amore mutuo. silr esse vnitꝫ in amore est relatio que sup amore fundat. Minor. vnio est rela/tio. negat vniuersalr. sed quādoq̄ accipit z significat illꝫ lud quo mediāte aliqs alii hz tāq̄ seipm. Vñ vnio si/mit z habitudo z ordo nō sp accipit p relationib. sz qñ q̄q̄ p absolutis. sed vnio formalr z p esse vnito alteri dr relative ad terminū cui qđ vnitur. Vñ hoc mō est rela/tio equiparātie. vt hz d. san. in tertio scripto. dist. v. q. p. ar. p. qsti. p. in cor. Amor ergo est vnio. i. vniens z vniti aliꝫ affectū. vt dictū est. z causat vniones realem z fun/dat relationem zc.

¶ Ad tertiū dām. q amor z si nō noiet motū ap petitꝰ tēdentē in appetibile. noīat tn motū appetitꝰ quo imutat ab appetibili vt ei appetibile ꝓplaceat.

¶ Maior vera. nō q sit motꝰ semp quo tendit in ob lectū. sed est quādoq̄ motus z imutatio quā facit obiec tum in appetitu quo pstituit se intra appetitū p quādam impssione deducta ab obiecto. Minor vera. nō im portat motū quo tendatur in appetibile. importat tn mo tum vel imutatōem z ꝓnaturalitatē derelictā in appetitu Vñ presupponit motui tendenti in obiectuz tāq̄ effectꝰ obiecti. vt patuit in corpore.

¶ Utr amor sit qđā delectio.

AD tertiū sic ꝓceditur. Uidet q amor sit idem qđ dilectio Dionyꝫ. in. iv. c. de diui. no. dicit q hoc modo se habent amor et dilectio sicut quattuor z bis duo rectili/nū z rectas habens lineas. sed ista significāt idem. g amor et dilectio significāt idē ¶ Ꝑ. appetitiui mo tus fm obiecta differūt. sed idem est obiectū dilecti onis z amoris. ergo sunt idē. ¶ Ꝑ. si dilectio z amor in aliquo differūt. maxime in hoc differre videnť q dilectio sit in bono accipiēda. amor aūt in malo. vt qđam dixerūt. fm q Augꝰ. narrat in. xiij. de ci. sed hoc mō nō differūt. qr vt ibidē Augꝰ. dr. in sa/cris scripturis vtrūq̄ accipit in bono z in malo. er/go amor z dilectio nō differūt. sicut ipe Augꝰ. ibi/dem ꝛcludit. q nō est aliud amorem dicere. z aliud dilectōem dicere. ¶ Sz ꝓtra est qđ Diony. dicit. iij c. de diui. no. q quibusdā sanctoz visum est diuinꝰ esse nomen amoris q̄ nomē dilectōis.

¶ Hic D. determinat dubiū circa dicta. et eiꝰ dē terminatōe etiā innotescit quidditas amoris z nēcitas. Et est dubiū quō amor se habeat ad dilectōem

¶ Rñdeo dām. q quattuor noīa inueniūtur ad idē quod dāmodo ptinentia. sc̄z amor. dilectio. chari tas et amicicia

¶ D. in hoc corpe plus rñdet q̄ quesitū sit. Et ꝓce/dit aliter duo facit. Primo cōparat quattuor noīa ad inui cem. sc̄z amorē. dilectōnem. charitatem. z amicitiā. Sed cūdo cōparat tria fm q dicūt actus. Et quo habet con clusio responsiua. ibi Differenter tn zc. Quo igitur ad p mū D. ponit ꝛclusionē cōparatiuā quattuor nominum Quattuor noīa inuenīuntur ad idē quo dāmodo ptinen tia. sc̄z amor. dilectio. charitas. z amicicia. z tn etiā disse runt. Huius ꝛclusionis D. ponit ꝑmo primā partem. Secūdo ꝓbat secūdā. ibi. Differūt tn zc. Prima autez pars ꝓbatur extra litterā. qr D. eā relinquit notā. omnia ista importāt quodāmodo amorē. igit sunt ad idem pti nentia. Consequētia nota. Aīcedens statim declarabit. Et dr quodāmodo. qr nō semp idem significāt in nume ro nec in specie. sed ꝓportione. qr actus z habitus z rela/tio fundata sup istis non sunt idē numero vel specie. sed tm ꝓportōne. qz habēt se sicut cā z effectus. z vtrobiq̄ est amor sc̄z actualis vel habitualis. vel relatio fundata sup per ista Consequētur cū dr

¶ Differūt tn in hoc q amicicia fm phm in octa no ethicoz. est quasi habitus. amor aūt z dilectio si gnificant p modū actus vel passionis. charitas aūt vtroq̄ mō accipi potest

¶ Subiūgit secūdā ptem ꝛclusionis predicte. sc̄z q dr̄t. Et ꝓz. qr amicicia iportat q̄si habitū zc. vt in litte ra. igit secūda pars vera Nota circa añcedens. qr D. dr amicicia importat quasi habitū. qz est spēalis difficul tas de amicicia quid sit. Et d. san. inuenitur varie de ea locutus. vt pz apud Capreolū in tertio. distin. xxvij. con clusione ꝑma. in ꝓncipio solutionuz. Potest cīn videri q amicicia nō sit ꝓprie habitus. sed dicat actū fundatū in per habitus aliarū virtutū cuz relatōne ad reamantem. Amicicia cīn fm vnū modū loquēdi d. san. fundat sup alias virtutes. Ex hoc cīn q aliqs est virtuosus eo ipso diligit quālr honestū. z ita nō est ꝓprie. sz qñ habitus. id est quod dā cōsequens habitū virtuosum. z semp ha bitualiter inest rōne fundamenti sui. Si aūt velimus sc̄z qui alium modū dicendi quē multi tenēt etiā de alia sco la. q sit habitus distinctus ꝓra alias virtutes. tūc est q̄ si habitus. qz non est habitus virtuosus. sicut alīꝫ. tum qz fundatur sup alias virtutes. tum qz requirit aliqđ in alio suppposito. Uide dām̄tas in Capreolo vbi iam zc. Sed videť q D. hic innuat ꝑmū modū intelligendi

Nota tn q amicicia fm aliquos accipit vno mō pro habitu p tempus z ꝓsuetudinē acquisito quo quis vult bonū amico amici gratia. Alio modo accipit p aggre/gato ex absoluto z relatōne equiparantie. sc̄z relationem ad amicū redamātem. Tertio mō accipitur put dr rela tionem duplicē. vel aggregatū ex relatōne duplici z qua litate absoluta. quarū vna relatio fundatur super actum intellectus. alia sup actū volūtatꝫ. put aliquis bene vult amico. z scit ipm bene velle. z ecōtra. Et ille modꝰ distin guēdi fundat sup hoc q amicicia sit habitꝰ distinctꝰ zc.

¶ Differēter tn significat actus p ista tria. Nam amor cōmuniꝰ inter ea est. oīs cīn dilectio vel cha ritas est amor. sed nō ecōuerso Addit cīn dilectio il

ꝑ amorē electōnem pcedētē. vt ipm nomen sonat vñ dilectio nō est in ꝛcupiscibili sed in volūtate tm̄ et est in sola rōnali natura. charitas aūt addit supra amorē pfectōem quādā amoris ingtū id qđ amat magni pciꝫ extimat vt ipm nomen designat

¶ Hic ꝛsequēter cōparat tria predictoꝝ ad inuicem sc̄z amorē. dilectōem. z charitatē. fm q charitas impoꝛ/tat actum. Et quidꝫ habet ꝛclusio formaliter ad queſi/tum responsiua talis. que virtualiter ponit in ifa. Amor differt a dilectōne z charitate. fm q importat actū sicut magis ꝛmune a minus ꝛmuni. Et ꝑ hāc ꝛclusionez ha/betur q nō est idem ꝛuertibiliter amor cū dilectōe. Pro batur ꝛclusio. Omīs dilectio vel charitas est amor. sed nō ecōuerso. igit cōclusio vera. Tenet ꝛsequētia de se. qz superius p dicat de inferiori distributiue. sed nō ecōtra zc Aīcedens declarat in littera quo ad secūdā ptem. sc̄z q nō ecōuerso zc. qz dilectio addit zc. vt in littera. Chari/tas etiā addit supra amorē zc. sed id qđ addit ad alterū aliquod determinatiuū ꝛtrahens nō predicatur vniuer saliter de eo qđ ꝛtrahit. g aīcedēs. ꝑbatū est quo ad se/cūdā ptez. ꝓma cīn relinqtur nota. Nota circa hoc. q duplr aliquid alteri addit. Uno mō ita q additū nō sit minus ꝛmune cū id cui additur. sicut trāscendētia addūt super ens aliquod ꝛuertibile eī ente. Secūdo addit ali/quod minus ꝛmune cū sit id cui additur. sicut spēs ad/dit generi. Ex ꝓmo mō additōis nō accipitur incōuer/tibilitas. sed ex secūdo. Et sic est in ꝓposito. qz dilectio addit electōem pcedentē in eodē suppposito. charitas au tē addit quādā pfectōnem amoris. Vñ videť q chari tas possit dici etiā motus ꝛcupiscibilis z sensitiuꝰ quā/do amatū intense diligitur z cū apprehensione. Nota aūt q dicta doctoris hic. qñ dr. vñ dilectio nō est in ꝛcu piscibili. sed in volūtate tm̄. qz videtur ꝛtrauenire dictꝫ arti. p. qñ dictū fuit q habitus in appetitu sensitiuo exiſ tens possꝫ dici electiuꝰ. et silr q actus appetitus sensi tiui possit dici electio. sed nō est ꝛtradictio. qz doctor hic loquit formaliter z ꝑ se. z sic electio z dilectio stꝫ volun/tatis tm̄. sed tn ꝛcupiscibilis in hoie vt est mota a rō/ne z volūtate videť posse esse electio Et hoc videť doctor immisse cū subiūgit. z in sola rōnali natura. qz appetitus ꝛcupiscibilis nō eligit nec diligit nisi in rōnali natura. et hoc nō fm se. sed vt motus est a rōne z volūtate. vt pa tebit etiā infra. Supra aūt. q. xiij. ar. ij. solū. ꝑbatū est q electio nō ꝛueniat appetitui sensitiuo in bꝛutis. Nota ex his. q amor ꝑt ꝑmo accipi in cōmuni z generalr. z sic se hz ad dilectōem z charitatē vt genus. Et sic intelligit ꝛclusio q distinguāt̄ sicut maius ꝛmune z minus cō/mune. sc̄z fm rōnem. sunt tamē idem fm rem incōuerti/biliter. Alio mō accipitur ꝛtracte pro amore sensitiuo tā tum. z sic distinguitur fm rez a dilectōne volūtatis. sicut actus vel motus alterius potentie. similiter distinguitur a charitate ꝓout est volūtatis. sed non put pōt esse sen/sualitatis. sed se habet vt magis ꝛmune ad charitatem ꝓ vt est sensibilis appetitus. Si aūt tertio accipiatur ꝑ amore volūtatis. tūc idem est ꝛuertibiliter cū dilectōne distinguitur autē a charitate realiter si charitas dicatur motus sensualitatis. videtur cīn q hō per sensualitatem habeat rem charam. Naz z circa honores z diuitias po nūtur virtutes in appetitu ꝛcupiscibili. vt patebit infra. q. ix. ar. v. que vtiq̄ chara habentur. cuius ex vsu cōmu/niter nomine charitatis vtamur pro habitu vel actu vo

lūtatis zc. Uide d. san. in. iij. dis. xxvij. q. ij. ar. p. in corpe

☞ Argumētū in ꝓrariū soluet qrto loco

¶ Ad ꝑmū ergo dām. q Dionysius loquitur de amore z dilectōne fm q sunt in appetitu intellectiuo. sic cīn amor idē est qđ dilectio.

¶ Maior est potissime vera de amore intellectiui ap petitus. Talis cīn identificat cū dilectōe ꝛuertibiliꝫ fm suppositā. licz rō nois nō sit eadē. vt patebit ad qrtū. sed amor in cōi distinguit rōne a dilectōe. sicut supꝫ ab infe/riori. Vñ doc. in solone intelligēdꝰ est q amor intellecti/uus est idē cū dilectōe fm rem ꝛcarā z ꝛuertibilr. Et rō est. qz actꝰ volūtatis nō est sine rōne q̄ est eiꝰ ꝓpria direc tiua. et ideo amor volūtatis sp est cū rōne. z ꝑ ꝑns cum deliberatōne. z sic dilectio. nō cīn videť q dilectio et electio capiātur stricte vt sit tm̄ mediozꝫ. sz vt electio est ac/ceptio volūtatis cū rōne. tūc cīn oīs amor intellectiuꝰ est dilectio. Si cīn dilectio eet cū electōne q̄ est mediozꝫ. tunc amor esset in plus. qz z finis amak. sz nō eligitur ꝓprie. q re electio capit large cū ꝓsupponit dilectōni vt idē sit qđ appētēsio z iudiciū liberꝫ rōnis zc. Vñ dilectio est amor q̄ est in ꝓtate amātis. z ꝓcedens ex libero iudicio. electio cīn accipit qñq̄ cōiter ꝑ oīa libera acceptōne cuiuscūq̄. et sic etiā finis eligit zc.

¶ Ad sc̄dm dām. q obiectū amoris ē ꝛmunius q̄z obiectū dilectōnis. qz ad plura se extendit amor q̄z dilectio. sicut dictū est In co.

¶ Maior vera ad sensum supra habitū. q. xxiij. ar. iiij. in cor. zc. Minor negak q sit idē obiectū adequatuz amoris in cōi z dilectōnis. qz amor vt sic extendit se ad bonū necessario vel libere volitū. dilectio aūt tm̄ ad bo/nū qđ apprehk ꝑ electōem z libere. Amor aūt etiā respicit bonū qđ apprehk sine electōe z liberrate. vt pz de amore in bestijs z in hoibꝰ de ꝓplacētia sensualitatis pcedente iu dicium rōnis zc.

¶ Ad tertiū dām. q nō differūt amor z dilectio fm differentiā boni z mali. sed sicut dictū est. in pte tm̄ intellectiua idez est amor z dilectio. z sic loqk ibi Augꝰ. de amore. Uñ parū post subdit. q recta vo/lūtas est bonꝰ amor. z puersa volūtas ē malꝰ amor Quia tn amor q̄ est passio ꝛcupiscibilis plurimos inclinat ad malū. inde habuerūt occasionē qui pre/dictā dōctrinam assignauerūt In co.

¶ Maior negak. qđ maxime ideo. sz alia rōne dicta ꝓpter sc̄z nimoz ē cōitatē zc. Sed illi q dixerūt amorē esse malū locuti fuerūt non de amore in cōi. sz de sensitiuo. q videť malꝰ. qz cōiter inclinat ad malū. sc̄z ad bonū sensi/bile qđ est ꝛtra rōem. z ꝑ ꝑns simplr malū. Ad vltimū dicit Augꝰ. nō ē aliud dicere amorē zc. Oꝑtz sane intelli gere. nō qđē de amore sensitiuo. sz intellectiui appetitꝰ zc

¶ Ad quartū dām. q ideo aliqui posuerūt etiam in ipa volūtate nomen amoris esse diuinius nomiē dilectōis. qz amor ꝛportat quādā passionez ꝓpriē fm q ē in appetitu sensitiuo. Dilectio aūt ꝑsupponit iudiciū rōnis. magis aūt in rem̄ hō potest tendere ꝑ amorē passiue quodāmodo ab ipo deo attractus q̄ ad hoc eū ꝓpria rō possit ducere. qđ pertinet ad rōnem dilectionis. vt dictū est. z ꝓpter hoc diuini/tus est amor q̄ dilectio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ad quartū qđ est in cōtrariuz ꝓcedit ꝙdem ꝙ nomen amoris sit diuim⁹ Et rationem ponit D. in solone etiā fm qđ fcat idem ꝙuertibilr. sz fm ꝙ amor stat pro actu volūtatis. qz nomē amoris videt fcare quādā reactionē. sed dilectionis nomen quādā libertatez. sed aliqđ magis tendit in deū p volūtatē tractus a deo ꝙ sibi reflexus. cū hoc tñ stat ꝙ amor si accipiat ꝓmuniter sit cōmunius dilectōne. Si aūt capiat ꝑ amore volūtatis. p̄cedente ex iudicio rationis. tūc res fcata est eadez. sed rō nominis nō est eadē. z hoc dictū fuit. Et nota verba doc. qz etiā in ipa volūtate nomē amoris est diuim⁹. id ē fm ꝙ amor accipit ꝑ amore volūtatis q̄ fm rem est dilectio. tñ nomē amoris est diuim⁹. Potest cīm vna res nominari diuersis noibz. quoz vnū est diuim⁹ altero ꝛc.

¶ Utrum amor diuidatur in amorez amicicie z concupiscentie

VIDetur quartum sic procedit. Videt ꝙ amor inconuenienter diuidat in amorem amicicie z cōcupiscentie. Amor cīm est passio. amicicia vero est habitus. vt dicit ꝑhus octauo ethicoz. sed habitus nō potest esse pars diuisiua passionis. ergo amor nō conuenienter diuiditur ꝑ amorē ꝙcupiscentie. z amorē amicicie. ¶ Ꝑ. Nihil diuiditur ꝑ id qđ ei cōnumerat. nō cīm hō cōnumerat animali. sed cōcupiscentia ꝙnumeratur amori sicut alia passio ab amore. ergo amor nō potest diuidi ꝑ ꝙcupiscentiā. ¶ Ꝑ. fm ꝑhm in tertio ethicoz. tripler est amicicia. Utilis. delectabilis. z honesta. sed amicicia vtilis z delectabilis hz ꝙcupiscentiam ergo ꝙcupiscentia nō potest diuidi ꝓtra amicicia. ¶ Sed ꝓtra. quedā dicimur amare. qz ea concupiscimus. sicut dicit aliqs amare vinuz ꝓpter dulce qđ in eo ꝙcupiscit. vt dz in tertio topicoz. sed ad vinū z ad huiusmodi nō habemus amicicias. vt dz in octauo ethicoz. ergo alius est amor ꝙcupiscentie. z alius amor amicicie.

¶ Hic vltimo de diuisione amoris incipit.

¶ Respondeo dđm. ꝙ sicut ꝑhus dz in scđo rhetorice. Amare est velle alicui bonū. Sic ergo motꝰ amoris in duo tendit. scz in bonū qđ q̄s vult alicui vel sibi vel alij. z in illud cui vult bonū. ad illud ergo bonū qđ q̄s vult alteri habet amor ꝙcupiscentie ad illđ aūt cui aliqs vult bonū habet amor amicicie

¶ Doc. in hoc cor. duo facit. Primo rñdet ad q̄situm ostēdēs huiꝰ diuisionis ꝙuenientiā. Scđo ostēdēs eꝰ q̄litatē. ibi. Hec aūt diuisio ꝛc. Quo ad ꝓmū habet tale ꝛcło rōnis ꝙ. Amor ꝙuenienter diuidit in amorē amicicie et ꝙcupiscētie Probat ꝛcło. motꝰ amoris in duo tendit. s. in bonū qđ quis vult alicui. vel sibi vel alij. z in illud cui vult bonū ḡ ꝛcło vera Tenet ꝓnia. qz ad illud bonum qđ q̄s vult alteri habet amor ꝙcupie. z motus ille vt respicit illud dicit amor ꝙcupiscētie. Ad illud aūt cui quis vult bonū habet amor amicicie. z motꝰ ille vt est eꝰ dicit amor amicicie. Añs ptz. qz amare est velle alicui bonum et ḡ amor tendit in duo. vt dz añs. Vide de hoc d. sanc. in p. ꝓtra gētiles. ca. xcij. qz ꝑ hoc differt amor a multis aliꝭ passionibz. imo amor solus inter ea q̄ sunt boni tñ

Loco rñsi.

ferē in duo obiecta partialia. Gaudiū aūt z delectatio z desiderij hñt vnū obiectū simplex. Dico aūt inter eas q̄ sunt boni rōis. ꝓter ira z audacia z odiū. q̄ vt patebit in fra. q. xlvi. ar. v. etiā hñt obiectū ꝙplexū Vñ z d. san. vbi iam. in ꝓtra gētiles. ira accipiēdꝰ est cū dr solū amorē tendere in duo ꝛc. Nota ꝙ ista diuisio nō est ꝑ diuersas res. sed ꝑ diuersas rōnes vel habitudines eiusdē actus ad diuersa obiecta in q̄ fertur. respectu cīm illius cui vult bonū dr amor amicicie. respectu ꝙo alterius qđ sibi vult bonū dr amor ꝙcupiscētie. nō ꝙcupiscētia. qz amor ꝙcupiscētie dr vt est respectu illius qđ est bonū alteri vt sic. Sz cōcupiscentia siue desiderium appetit bonū aliqđ vt absens est. Et ꝙuenit qđ in hoc. qz sunt eiꝰ qđ est bonū alterī Sz differūt. qz amor ꝙcupiscētie est boni hmōi absolute sed ꝙcupiscentia vt absens est. quare ꝓpter ꝙuenientiam aliqualē cū ꝙcupiscētia dr amor ꝙcupiscētie. Dicit aūtez amor amicicie. qz in amicicia ꝑfectu ibi amicꝰ vult bonū amico ꝓpter seipm. et amor actus ille vt vult bonū alicui vocat amor amicicie. nō amicicia. qz iuxta ꝑhm. octauo ethi. Amatio qđē fcat actū vel passionē. sed amicicia significat habitū. vt habet ibidē. vide Capolū in ꝓmo. dil. ꝑ. q. ꝑ. ad Burcolū ꝛ ꝓmā ꝛcłone Nota etiā ꝙ D. dr morꝰ amoris tendit in duo. ex quo ꝓssz videri ꝙ in rebꝰ etiā ssz amor amicicie z ꝙcupiscētie. sz qz amor amicicie derivat ab amicicia. q̄ nō est inter bestias. ideo ḡtū ad rōnem nois ista diuisio ꝙuenit amori humano vt rōnali. licz ḡtum ad rem etiā appetitus bestie appetat bonum sibīpsi z alij ꝛc.

¶ Nec aūt diuisio est fm ꝓus z posterius. Nā id qđ amat amore amicicie simplr z ꝑ se amat. ꝙ aūt amat amore ꝙcupiscētie nō simplr z fm se amat. sz amat alteri. Sicut cīm ens ꝑ se simplr est qđ habet ꝑ se cē. ens aūt fm qđ est qđ est in alio. ita z bonum qđ ꝙuertit cū ente simplr qđē est qđ ipam hz bonitatē. qđ aūt est bonū alterius est bonū fm qđ. z ꝑ cōsequēs amor quo amat aliqđ vt ei sit bonū ē amor simplr. amor aūt quo amat aliquid vt sit bonū alterius. est amor fm quid

¶ Hic scđo ostendit p̄ dicte diuisionis ꝙditionem tali ꝛcłone. Nec diuisio amoris est fm ꝓus z posterius. id est amor ꝓncipaliꝰ respiat vnū ḡ aliud. z vnū dr magis ꝓprie amari ḡ aliud. Probatur. qđ amat amore amicicie simplr z ꝑ se amat. qđ aūt amore ꝙcupiscentie amat. nō simplr z fm se amat. sed amat alteri. igit ꝙdiuisio vera. Tenet ꝓnia clare. qz qđ dr de aliquo simplr tali. z alio fm qđ tali. dr ꝑ ꝓus z posterius. Añcedens declarat a sili. z arguit sic. Ens habens esse ꝑ se est ens simpliciter. hūs aūt esse in alio est ens fm qđ. ḡ etiā bonum qđ hz bonitatē est bonū simplr. qđ aūt est bonū alteri. est bonū fm qđ. sed id qđ amat amore amicicie vt sic amat vt habeat bonum. qđ ꝛo amat amore ꝙcupiscentie amat alteri. igit amor amicicie est simplr amor. ꝙcupiscētie fm quid. Et tenet ꝓma ꝓnia. z silitudo. qz ens z bonū cōuertūtur. igit sicut est de ente simplr. ita z de bono simpliciter. ꝛp ꝓns de amore simplr. q̄ est velle bonū. Nota qz ꝓssz esse hic dubiū Nā cū vt ractū est. amor amicicie et ꝙcupiscentie sint vnus actus. quomodo ꝓssit esse diuisio fm ꝓrius et posterius. quia idem non potest esse ꝓus z posterꝰ ꝛsipso. z alterum simplr. Hic aūt dicit ꝙ amor amicicie simplr est amor ꝛc. Sed ad hoc dr. ꝙ hec diuisio eo mō est ꝑ ꝓus z posterius quo sunt prius

Vide diffinitionem amoris

et posterius z diuersa in amore amicicie z ꝙcupiscētie. nō videlicz in actu ipo. sed in actu comparatur ad obiecta duo partialia. qz eodem actu dr vnū obiectū. scz cui appetit bonū simplr amari. aliud qđ sibi appetit fm qđ. qz vt patuit ex pbatōe amor est boni appetit⁹. huius aūt ē bonū in se habere ḡ alteri esse bonū. vñ hic est magis ꝑ oritas z posterioritas in obiectis ḡ in actu fm se. Et simile huiꝰ patuit supra. q. viij. ar. iij. Nā q̄ñ finis z qđ est ad finē sunt volita eodē actu. z tñ finis magis est volitus ḡ medium. Ita in ꝓposito. vnū est magis amatū. licet amor vnꝰ sit actꝰ. sicut z de deo dicim⁹. qz velit vnuz ꝓpter aliud. z tñ vno actu ꝛc. Nota etiaz ꝙ simplr hic possit accipi. ꝑ fine addito in actu exercito. ita scz. q̄z si exprimam⁹ actum amādi respectu amati amore amicicie dicim⁹ absolute z sine addito. hūc amo z cupio sibi bonū. hoc aūt non dicimus de amato ꝑ cūdē amorē. vt est amor ꝙcupiscentie. qz non dicimus volo bonū vino. sed cupio mihi vinū ꝛc

¶ Argumētū in contrariū Est ꝓ conclusiōne ꝓma respōsiua Circa hoc argumētū nota. ꝙ tēne ꝑbat ꝙ alius est amor ꝙcupiscentie ex pte obiecti. z habitus ad obiectū. qz videlz amam⁹ aliq̄ qz ꝙcupiscimus qz sunt bona aliꝭ. Alia ꝛo amam⁹. qz tā ḡ amicos. qz volum⁹ eis bona ꝓpter ipos. Sed nō ꝑbat ꝙ hec diuisio sit ꝑ diuersos actus z motꝰ. ꝛ ꝙ cūdē ad diuersa ꝓpatū. Et ḡtus multi satis assidue viuāt z mozemk apō vinū. nō tñ dicendi sunt amici vini. qz nō sufficit q̄libet ꝙuiuere z ꝙmoueri ad amicitiā. sz ꝙmunicare in sermone. z mente. z humana ꝙuersatōe. qđ deest vino z bestijs qz ista ꝙcupiscim⁹. sed nō amam⁹ amore amicicie. ꝗt etiam hz. d. san. ꝛ ꝛc. q. xxv. ar. iij. Patz ex his qđ dictū est qz amor amicicie nō cōuenit bestijs actiue. qz nō amant aliquē vt amicū. qz appetitus sensitiꝰ nō trāscendit ꝓprium bonū z ad bonū alteriꝰ se non extendit. qz amicicia inter solas creaturas rationales inuenit. licz in bestijs sit amor naturalis. nec etiā amātur amore amicicie. vt patz apud D. vbi iam. ꝛc.

¶ Ad ꝓmū ḡ dđm. ꝙ amor nō diuidit ꝑ amicitiā z ꝙcupiscētiā. sz ꝑ amorē amicicie z ꝙcupiscētie. nā ille ꝓprie dr amicꝰ cui aliqđ bonū volumꝰ. illud dicimur ꝙcupiscere qđ volumus nobis. Et ꝑ hoc patz solutio ad secūdum

¶ Negat ꝓnia. male inferꝝ. sed deberet inferri. ḡ inconuenienter diuidit ꝑ amicitiā z ꝙcupiscentiā. Nec hoc dicimus. sed dicīm est qđ diuidit ꝑ amorē amicicie z cōcupiscentie ad sensum expositū. Et vocat amor amicicie z ꝙcupiscētie ꝓpter ꝙuenientiā ad amicitiā z ꝙcupiscentiā qz amicus ꝓprie est cui volumꝰ bonū. et id ꝙcupiscimus qđ volumꝰ alicui. tñ vt absens est.

¶ Ad scđm silr hic dr admittendo inconuenientiam ꝓnis. Sz nos non dicim⁹. ꝙ videlz amor diuidat ꝑ cōcupiscentiā siue desideriū. sz volumꝰ ꝙ amor respectu vnius partialis z minus ꝓncipalis obiecti hz aliquā assimilatōem ad ꝙcupiscentiā. vt patuit

¶ Ad tertiū dđm. ꝙ in amicicia vtilis z delectabilis vult qđē aliqs aliqđ bonū amico. z ḡtum ad hoc saluat ibi rō amicicie. Sed qz illud bonū refert vlterius ad suam delectatōnem z utilitatē. inde est ꝙ amicicia vtilis z delectabil inḡtū trahit ad amorem ꝙcupiscētie deficit a rōne vere amicicie.

¶ Ult argumentum. ꝙ amor amicicie nō distinguat ab amore ꝙcupiscentie. qz in amicicia vtilis z delectabilis includit ꝙcupiscentia. Dicit ad minorē. amicicia simplr z ꝑfecta nō hz ꝙcupiscentiā. sz finaliter. ita ꝙ bonū volitū amico nō refert in cōmodū ꝓprium. Vñ nō sequitur ꝙ amicicia z ꝙcupiscētia nō differāt. Dicit scđo. ꝙ bñ ꝑbat ꝙ amores illi nō distinguūtur realiter. tñ fm obiecta quoz vnū refert in aliud. Vñ amicicia vtilis vult bonū amico. z illđ retoꝛquet in bonū ꝓprium. quare respectu sui hz amorē amicicie. sed respectu amici z boni volitī hz amorē ꝙcupiscentie. Ideo dr D. in fine. ꝙ amicicia vtilis inḡtū trahit ad amorē ꝙcupiscentie. sz respectu amici z boni volitī deficit a rōne amicicie vere de cui⁹ rōne est. velle amico bona ipius gra z etiā bñ volētia in ꝓtrapassis. i. mutua. Vide. viij. ethicoz.

¶ Questio. xxvij. de causa amoris.

DEinde ꝓsideranduz est de cā amoris. Et circa hoc q̄runt q̄ttuoz. Primo vtz bonū sit sola cā amoris. Scđo vtz cognitio sit cā amoris. Tertio vtruz filitudo. Quarto vtrū aliqua alia aīe passionū

¶ Postq̄ D. determinauit in ꝓri q̄stione de q̄dditate amoris. hic q̄rit de cā amoris. Et qz ꝙstat de cā effectiua ꝓprie. sz ꝙ appetitu. ideo q̄rit singulariter de cā effectiua specificatiua sz obiecti z ꝙ dictionibz aꝰ. Obiectū cīm specificat effectiue vel formalr. qz nō vt qđ. sz sicut rō specificandi z aliqliter effectiue. Et in hac q̄stione duo ꝓncipaliter fiunt. Primo q̄rit de cā totali amoris. sz obiectiua. z specificatiua. Scđo mouet qđdaz dubiū. Primuz facit in tribz ꝓmis articulis. Secūm in q̄to Nota aūt ꝓpter tacta iaz. ꝙ intellect⁹ z obiectū intelligibile aliter cōcurrūt ad ꝛbū in intellectu. aliter appetit⁹ z obiectū appetibile ad amorē vel actū appetitiuū. Intellect⁹ cīm z res intelligibilis. sz mediāte specie intelligibili ꝙcurrunt ad formatiōem ꝛbi. vt vnū ꝙplerū agens z qđlibet vt res. Nō cīm requirit ꝙ intellect⁹ vel spēs intelligibilis intelligat cū ꝙcepit⁹ formal. sz ex vtroq̄ ꝙstituit vna res ꝑfecta in rōne ꝓncipij intelligēdi. Nā vt supra dictū est. q. xvij. ar. ꝑ. Intellect⁹ de se nō est actiuꝰ. sz fit actiuꝰ ꝑ spēm. secus de appetitu z obiecto appetibili. qz ꝙcurrūt in diuersa ordine. z vt diuerse rōnes ꝓducendi amorē. Etiā qz est actus appetit⁹ sequētis cognitōez. qz appetit⁹ vt res ꝙcurit. sed obiectū nō vt res ꝙsse. sed vt appetibile. appetitū cīm nō oportz cē ꝓcognitū. sz obiectū. Vñ z appetit⁹ est cā ꝓncipalis. obiectū ꝛo scđaria cā effectiua. z magis ꝑ ꝓprie rō causandi effectiue. D. igit in hac q̄stione non q̄rit de cā ꝓncipali effectiua. qz vt dictū est de illa ꝙstat. sz q̄rit de effectiua scđaria vel rōne efficiēdi. scz de obiecto

¶ Utrū bonū sit sola causa amoris

ADmū sic ꝓcedit. Videt ꝙ non solū bonū sit cā amoris. Bonū cīm nō est amoris cā nisi qz amat. sed ꝙtingit etiā malū amari. fm illud ꝑs. Qui diligit iniq̄tatē odit aiam suā. alioquin ois amor esset bonus. ergo nō solū bonū est cā amoris. ¶ Ꝑ. ꝑhus dr in. ij. rhetoricoz. ꝙ eos q̄ mala sua dicūt amamus. ḡ videt ꝙ malū sit cā amoris. ¶ Ꝑ. Diony. dr. iiij. ca. de di. no-

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̄ nō solū bonū ſz etiā pulchr̄ est oīb⁹ amabile ¶ Sz ↄtra ē qđ Aug⁹. ꝺr. viij. x trini. ¶ Iō amat certe nisi bonū solū. ḡ bonū est cā amoris.

¶ Hic p̄mo inq̄rit de cā de qua dictum est effectiua min⁹ p̄ncipali. Deinde q̄rit de ↄditōe illi⁹ cause. an vi/delicz causat amorē fm ee extra vel fm ee app̄hēsum.

q. xxvi. ar. p. ¶ Rñdeo dīm. q̄ sicut supra dictuz est. amor ad appetitiuā ponam ptinet. q̄ est vis passiua. vñ obiectū eius ↄparat ad ipam sicut cā motus vel act⁹ ipius. optz igit̄ vt illud sit ꝑpria causa amoris. qđ est amoris obiectum

¶ Cōclo rñsiua in fine talis. Bonū est ꝑpria cā amoris. Probat. oz q̄ illud sit ꝑpria cā amoris qđ est amoris obiectū. sed bonū est ꝑpriū obiectum amoris. ḡ ꝺclo vera. Huj⁹ rōnis D. ponit. x pbat p̄mo maiorē. Secōo minorē. ibi. Amoris aūt ꝛc. Tertio ꝺclonē ipaz. ibi Ūñ relinq̄tur ꝛc. Maior ḡ p̄z ex p̄ncipio corpis. Sed no/ta ꝓba D. q̄ ex his habet qđ supra dictū est. q. xxij. ar. ij ad scđm. q̄ volūtas ↄ q̄libet vis appetitiua est vis passiua. q̄ reducit ab obiecto de poña in actuz. q̄ reductio fit ꝑ b q̄ obiectū est p̄ns appetitui nō ꝑ inhesionē. ſz ꝑ ꝺuc/tionē mediāte app̄hēsiua. vt patebit infra. q. li. ar. ij. fm cui diuersas rerū ↄditōes diuersimode se hz rō agendi. Rō cui agēdi intellectus ipm informat. nō aūt rō agen/di appetit⁹. De secōo aūt q̄ obiectū sit cā mot⁹ vel actus ei⁹ videbit statim arti. sequē. x patuit supra. q. ix. ar. p. et ꝺr notāter cā motus vel act⁹ eius. vt intelligat q̄ obiec/tū appetit⁹ sensitiui cui⁹ est mot⁹. silr act⁹ volūtatis cau/sat ab obiecto Deinde eū ꝺr.

q. xxvi. ar. p. et. ij. ¶ Amoris aūt ꝓpriū obiectū ē bonū. q̄. vt dcm est amor iportat quādā ↄnaturalitatē vel ↄplacen/tiā amātis ad amatū. vnicuiq̄ aūt ē bonū id qđ est sibi ↄnaturale x ꝓportionatum

¶ Subiūgit minorē quā sic. pbat. Amor iportat quā/dā ↄnaturalitatē x complacentiā amātis ad amatū. sed qđ est ↄnaturale est bonū. ḡ minor vera. Et possz sic ar/gui. ꝑ minorē. obiectū amoris est ↄnaturale x ꝓportiona/tum. ḡ obiectū amoris est bonū. Añs p̄z. q̄ amor est cō/naturalitas. ſz ↄnaturalitatis obiectū ē ↄnaturale. ḡ ꝛc. Tenet ↄña. q̄ ↄnaturale x ꝓportionatū ē bonū vnicuiq̄ ꝛc. Et intellige ſp q̄ ↄnaturale fm rem x app̄hēsionē si/mul vel fm app̄hēsionē tm̄ est obiectū amoris de q̄ loq̄/mur. q̄ ex intentione intelligit ↄclo de amore passione vel actu volūtatis. x ad obiectū illi⁹ sufficit esse app̄hensum vt bonū ꝛc. Deinde ibi

¶ Ūñ relinquit̄ q̄ bonū sit ꝓpria cā amoris

¶ Subiūgit ↄclonē rñsiuā satis ꝓbatā. ſz circa ipam intellige p̄mo. vt patebit ad p̄mū. Bonū exp̄ls vel appa/rēs. intellige scđo. q̄ bonū est ꝓpria cā. ſ. obiectiua. no aūt ꝓpria cā. i. effectiua p̄ncipalis elicitiua act⁹ amoris. Vel ꝑ intelligi ꝓpria cā. q̄ p̄ma cā ↄpata ad appetitū. opter em̄ notare vt supra etiā dictū fuit. q. ix. ar. p. q̄ bonuz et obiectū appetibile ꝑt ↄpari ad appetitum. x sic est p̄ma cā mouēs appetitum effectiue. q̄ dāmō reducens de poña in actū tanq̄ rō appetēdi. licz nō exist̄at in appetitu. ſz app/hēsiua. Alio mō ↄpantur ista duo simul. scz appetibile. x appetit⁹ ad actū. tūc appetit⁹ē ꝑor x p̄ncipalior cā. D. ḡ

videt loqui in ista ↄclone post ꝓbatiōez maioris. q̄ sicp ꝓpria cā. q̄ reducit appetitū de poña in actū. x sic ↄparat bonū ad appetitū. nō ad actū ꝛc. Et sic bonū tertio est. q̄ ꝓpria cā (. i. solū bonū est cā scz obiectiua) ita q̄ nullo mō malū vt sic. x hic intellect⁹ videt intent⁹. Et confirmat con/clusio argumēto in ↄtrariū. et videt q̄ idē dicat qđ ↄclu/sio rñsiua. q̄ nō amat nisi solū bonū. igit̄ bonū est ꝓpria cā. ita q̄ nihil causat amorē obiectiue nisi bonū ꝛc

¶ Ad p̄mū ḡ dīm. q̄ malū nūq̄ amat̄ nisi sub rō/ne boni. scz inq̄tū est fm q̄d bonū. x app̄hēditur vt simplr bonū. x sic aliq̄s amor est mal⁹ inq̄tū tendit in id qđ nō est simplr verū bonū. x ꝑ hūc modū hō diligit iniq̄tatē. iq̄tū ꝑ iq̄tatē adipiscit aliq̄d bonū. puta delectatōem vel pecuniā. vel aliq̄d hmōi.

¶ Maior si bñ examinet̄ non videtur vera. si intelli/git q̄ bonū solū sit cā amoris. q̄ amat. i. q̄ se hz tm̄ ter/minatiue ad amorez. imo etiā q̄ se hz p̄incipiatiue. sicut rō amādi. Nā appetitus nō potest amare nisi mediante amabili apprehenso. q̄ vt dictū est in corpore. appetit⁹ est potentia passiua que ꝑ obiectū reducitur in actū. Sed verū est q̄ bonū est cā amoris. q̄ ↄcurrit effectiue x fina/liter x terminatiue ad amorez. rōne cui esse hz res x q̄ sit bona. x q̄ apprehendit qđ est habere rōem finis. sed nō ap/petitur nisi apprehensa. x sic ↄcurrit effectiue. sed fm q̄ ē in se hz rōnem finis. Ille em̄ causalitates. scz finis x effi/cientis. sicut rōnis efficiendi. nō possunt separari. et rō ei ficiēdi fundatur super rōne finis. ideo cm̄ est cā amoris. q̄ est bonū x finis ꝛc. Ad minorem. Oportet notare (vt magz tāgetur infra ↄq. lxxij. ar. v. et. q. lxxi. arti. ꝑ.) q̄ malū accipit̄ dupl⁹. Uno mō ꝑ denoiato. scilz ꝑ actu q̄ ꝺr malus. Alio mō ꝑ ſcato. ꝑ scz ipa diffortmitate x ma/licia. Tūc dico q̄ malū p̄mo mō. scz actus malus deno/minatiue amat̄ sub rōne boni. q̄ videlicz est bonus fm quid. q̄ delectabilis vel vtilis. vt rñ app̄henditur a per/cante vt bonus simplr. q̄ ꝓpter ipm relinquit deū. x sta/tuit in eo finē peccādo mortalr. hoīs em̄ bonuz simplic/ter est fm rōnem esse. sed delectabile sensui est bonuz fm quid. x etiā vtile ad rēpozalia ꝛc. Et tūc negat̄ ↄsequen/tia. q̄ malū denoiatiue est cā amoris vt est bonū fm q̄d et tm̄ app̄hensum vt bonū simplr. ille em̄ ↄ fozmeatur scđs ductus ꝑ passionem iudicat hūc actū esse nūc bonū sim/pliciter. Si aūt loq̄mur de malo formalr. tūc dico q̄ nō est amatū. est tm̄ volitū ꝑ accūs q̄nq̄s. sicut ꝑz de peccāte ex malicia. x tm̄ nō ē volitū nisi rōe boni. vt patebit infra. q. lxxviij. ar. ꝑ. q̄ bonū ↄcupitū nō ꝑt haberi sine illa ma/licia. ↄ aliq̄s vult ꝑ ↄña incurrere malū ne bono ↄcupto frustrēt. Et ad. ꝓbatōez. ↄceditur q̄ aliq̄s diligit iniq/uitatē ꝑ denoiato. i. actū iniquū. vt est delectabilis vel vtilis. sed nō diligit iniquitatē formalr. sed cā q̄nq̄s vult

Est em̄ magna ꝺrētia inter amatū x volitū. q̄ amat/um vt sic. hz rōnem finis. nō aūt volitū. de hoc infra. q. lxxij. ar. ꝑ. et. q. lxxiij. ar. viij. quare negat̄ ↄña ꝛc. D. loq/itur in solone de malo x iniq̄tate ꝑ denoiato. i. de actu ma/lo. talis em̄ valet ad delectatōem x pecuniam. sicut patz de luxuria x furto ꝛc.

¶ Ad scđm dīm. q̄ illi q̄ mala sua dicūt non ꝓp/ter mala amātur. sed ꝓpter hoc q̄ dicūt mala. h em̄ qđ est dicere mala sua hz rōnem boni inq̄tum ecdi/cit fictōem seu simulatōem

¶ Ad auctoritatē. amam⁹ eas q̄ mala sua dicūt nō rō/nē mali dicti. sed q̄ faciunt ipsi⁹ effectū suū ex humilitate. x vt ita dicēdo vident fugere ficticiōem x simulatōem que sunt bona. vñ formale obiectū ipi⁹ amoris est bonū. cui⁹ ma/teriale videat x sit malū ꝛc.

¶ Ad tertiū dīm q̄ pulchrū est idē bono sola rō/ne differēs. cui em̄ bonū sit qđ oīa appetunt. ex rōne boni ē q̄ in eo q̄retur appetit⁹. ſz ad rōnē pulchri p/tinet q̄ in ei⁹ aspectu seu ↄgnitōe q̄ret̄ appetit⁹. vñ et illi sensus p̄cipue respiciūt pulchrū q̄ maxime ↄg noscitiui sūt. ſ. visus x auditus rōi ꝺeruiētes. dicim⁹ em̄ pulchra visibilia. x pulchros sonos. in sensibili/bus aūt alioz sensuū nō vtimur nōie pulchritudis. nō em̄ dicim⁹ pulchros sapores aut odores. Et sic ꝑz q̄ pulchr̄ addit supra bonū q̄dā ordinē ad vim ↄgnoscitiuā. ita q̄ bonū dicat id qđ simplr ↄplacet appetitui. pulchrum aūt dicat id cuius ipa app̄hen/sio placet.

Pulchr̄ ꝺr a bono

¶ Ad añs. si itelligit q̄ nō solū bonū sit appetibile. ſz pulchrū q̄si pulchrū sit aliud a bono. negat. potissime de alietate rei x suppositi. si aūt intelligit q̄ etiā pulchr̄ sit ama/bile vt differt rōne a bono in cōi ꝓcedit. x tm̄ etiā pulchr̄ est qđdā bonū scz ↄgnitōis. vñ ꝺr aliq̄d bonū. q̄ ḡrat appetitū. ſz pulchr̄ q̄ ei⁹ aspect⁹ vl ↄgnitio ḡrat appetitū. q̄re pulchr̄ est in min⁹ q̄ bonū. x supaddit sup bonū relatōem. ad ↄgnitōem quietātē x placētē ↄgnoscenti. et vide d. ſan. in de ꝑfitate mate. xxij. ar. ꝑ. ad xij⁹. et xiij⁹. vbi posset tralsi clara solo. Negādo ↄñam. q̄ ex hīpō q̄ oīa appetūr bonū appetūt pulchr̄. q̄ pulchr̄ est qđ est in se/ipo modificatū. x specificatū. x hoc est etiā de rōne boni (saltem creati qđ ↄsistit in mō specie x ordine) x tūc possz dici ad Dionysiū. q̄ nō solū bonū ꝛc. id est ea rōne q̄ ḡ/tat in se. x rōne sui appetitū. ſz etiā q̄ ei⁹ ↄgnitio ḡtat. et tm̄ etiā isto scđo mō est aliq̄d bonū scz potentie ↄgnoscitiue. x nō solū ipius appetentis quecūq̄s mō sed tali mō. ſ. fm ↄgnitōem. vide de h etiā p̄ma ꝑte. q. v. ar. iij. ad p⁹. vbi dicit sicut x h q̄ solū differūt rōne. nec his repugnat dictū in de veritate. q̄ x ibidē innuit q̄ differāt rōne licet ad aliū sensum. quia videlicet ꝺr pulchrū ineētum in se est modificatū. sed bonū vt est alterius ꝑfectiuū fm esse reale. h aūt dicit pulchrū differre. quia dicit habitudinē ad ↄgnitionem. bonū aūt ad appetitum tm̄. sed pulchr̄ ad appetitū mediante ↄgnitōe ꝛc.

¶ Utr̄ ↄgnitio sit causa amoris.

AD scđm sic. ꝓcedit. Videt q̄ ↄgnitio nō sit causa amoris. q̄ em̄ aliq̄d querat h̄ ↄtin/git ex amore. sed aliqua ḡrunt̄ q̄ nesciūtur. sicut scie. cū em̄ i his idē sit eas hr̄e qđ eas noscere. vt Aug. ꝺr in li. lxxiij. q. Si ↄgnoscerent̄ haberent̄ x nō q̄rerētur. ḡ ↄgnitio nō est cā amoris. ¶ Ꝑ eiusdē rōnis videt̄ ee q̄ aliq̄d incognitū amet̄. et q̄ aliq̄d amet̄ pl⁹ q̄ ḡ ↄgnoscat̄. ſz aliq̄ amant̄ plus q̄ ↄgnoscantur. sicut ꝛc q̄ in hac vita p̄t p̄ceipm amari. nō aūt p̄ceipm ↄgnosci. ḡ ↄgnitio nō est cau/sa amoris. ¶ Ꝑ. si cognitio esset cā amoris nō posset inuenīri amor vbi nō est ↄgnitio. ſz in oīb⁹ rebꝰ inue/nit̄ amor. vt dicit Dionysius in. iiij. c. ꝛx di. no. non aūt in oīb⁹ inuenit ↄgnitio. ergo ↄgnitio nō est cā amoris. ¶ Sed ↄtra est qđ Aug. ꝓbat in. x. de tri. q̄ nullus potest amare aliq̄d incognitū.

¶ Hic querit D. de alia causa amoris scz ↄgnitōe.

¶ Rñdeo dīm q̄ sicut dictū est bonū est cā amo Ar. ꝑ. ris ꝑ modū obiecti. bonū aūt nō est obiectū appe/titus. nisi. put est app̄hensum. x ideo amor req̄rit aliquā app̄hēsionē boni qđ amat.

¶ Cōclo rñsiua ex ꝺb corpe est ista. Cognitio est cau/sa amoris ea rōne qua et bonū. Probat ista ↄclo ꝑmo Cōclo rñsi. rōne. scđo auctoritate phi. ibi. Et ꝓpter hoc ꝛc. Rōne sic. Bonū est cā amoris ꝑ modū obiecti. sed bonū nō ē obiectū appetit⁹ nisi. put est app̄hēsum. ḡ amor req̄rit ali/quā app̄hēsionē boni qđ amat. x ꝑ ꝺns seq̄tur ↄclusio rñsiua ꝛc. Maior ꝓz ex ar. ꝑ. ¶ Et nota circa ipam. quia h loq̄mur de amore sequēte ↄgnitōem. sicut et arti/culo ꝑmo. quare nō oport̄ ista dicta applicare ad amorez naturalē pure. q̄ talis nō causat ex ↄgnitōe p̄ūcta. Mi/nor relinq̄t nota. x ꝓz ex dña appetit⁹ vt est poña aie ab appetitu naturali. q̄ ille seq̄t ↄgnitōem. ille seq̄t esse x for/mā naturalē ꝛc. Deinde cū dicit

¶ Et ꝓpter hoc p̄hus dicit. viij. ethicoz. q̄ vi/sio corporalis est p̄ncipiū amoris sensitini. x sil/iter contemplatio spiritualis pulchritudinis vel boni/tatis est p̄ncipiū amoris spiritualis.

¶ Cōfirmat ↄclonem rñsiuā auctoritate phi. x p̄mo hoc fit. scđo resumit ↄclonem cū maiori explicatione. ibi. Sic igit̄ ↄgnitio ꝛc. Cōfirmat̄ ḡ ↄclo rā de amore sensi/tiuo q̄ intellectiuo. q̄ vterq̄ sequit̄ ↄgnitōez vel corpora/lē vel spiritualē. ¶ Nota aūt q̄ visio corporalis extra/nor rō est immediata cā amoris sensitini. ſz mediāte iteriori apprehēsione q̄ est immediate motiua appetit⁹ sensitiui. sic etiā alibi ꝺr mozs ꝑ fenestras x oculos itrare ineētuz ad visionē exteriorē seq̄tur imaginatio. x ꝑ p̄ns appetit⁹. q̄ ꝑ visum amabilis ipzimit̄ species ei⁹ q̄ allicit ad amā/dum. Deinde ibi.

¶ Sic igit̄ ↄgnitio est cā amoris ea rōne qua et bonū. qđ nō ꝑt amari nisi ↄgnitum.

¶ Resumit ↄclonē rñsiuā cū maiori explicatōe. ¶ Et nota q̄ nō ē mes ↄclonis q̄ bonū x ↄgnitio sint cā amo/ris in codē ordine. ſz q̄ ambo necario ↄcurrūt ad causan/dū amorē. Et ḡ q̄ ꝺr ea rōne intelligēdū est ḡ ad ne/cessitatē causandi amorē. sed nō de mō causandi. vt patē/bit statim. x q̄ scz hoc ꝑtō q̄ bonū ponit cā ponit x cogni/tio. hūc sensum D. innuit cū subiūgit qđ scz bonū nō ꝑt amari in se ↄgnitū. x sic h qđ adūgit ↄclōni est exp̄ō illi⁹ qđ ꝺr ea rōne q̄ x bonū. ¶ Hora. ꝑ maiorē intellectu dī/ctoꝝ. ꝑmo q̄ sicut supꝛ dictū ē rei extra x bonitas ē rō cau/sandi finalr. Apprehēsio aūt x ee in intētōe est ↄditio cau/se finalis x rōnis causandi finalr. q̄ videlicz esse x bonitas est rō appetēdi. tū nō mouet nisi vt intentū. x illud ee in en/tū nō mouet. nec est rō mouendi. ſz ↄditio sub q̄ bonum mouet. ita in ꝑpetuo videt̄ ꝺōz. q̄ bonū est cā amoris si/cut rō causandi amorē. sed ee ↄgnitū vel ↄgnitio est ↄdi/tio sub q̄ bonū causat. q̄ nō amat̄ bonū nisi sub illa ↄdi/tione scz sub esse apprehēso. ḡre dictū est q̄ ḡuis ee bonū et ↄgnitio necario ↄcurrāt ad amorē nō tū in codē ordine. q̄ obiectū bonuz vt rō causandi amorē. apprehēsio aūt si/

Universidad de Deusto
Biblioteca

ue ꝯgnitio vt ꝺdicio rōnis causandi. ¶ Nota scḋo q̄ ex his facile videri ꝑt. z ex dictis articuli ꝑcedentis in q̄ ḡne cause ꝯgnitio sit causa amoris. q̄z vt ꝺdicio rōnis causan

Amoꝛ cā. ē di effectiue. Obiectū em̄ ipm̄ ē rō causandi volūtati effe/ ꝯgnitio in q̄ ctiue. ſz nō nisi vt ꝯgnitū. q̄re ſeq̄t qḋ dictū est. z ħ fundak ḡne. in ḋ. san. H articulo ꝑ. et in ꝑma ꝑte vbi ſp ḋr amoꝛē ꝑce/ dere a ꝓbo. ad modū ḡnis cause efficieris. H est hz ſe acti/ ue z q̄si effectiue ad amoꝛē. ſz nihil aliud ē res itellecta vt sic nisi verbū. vt patebit infra. q. xxii. ar. ꝑ. ad 2m. et ꝑa ꝑte q. xxvij. vñ ꝯgnitio ē ꝺdicio cause. vel magis rōnis cau/ sandi. q̄z de rone ꝑbi est ē ꝯgnitū. z q̄ nō causat vt res. ſz vt imago rei. ĩo res verbo expꝛessa ḋr cā vel ratio cau/ sandi effectiue amoꝛem.

☞ Argumētū in ꝓtium ꝯfirmat ꝛcḋonem.

¶ Ad ꝑmū ḡ ḋḋz. q̄ ille q̄ q̄rit sciam nō oīno ig/ norat eā. ſz fm aliq̄ḋ ēa ꝓcognoscit vl̄ in vniuersali. vel in aliq̄ ei⁹ effectu. vel ꝓ ꝙ audit eā laudari. vt Aug. ḋr in. x. de tri. sic ā̄t eā ꝯgnoscere nō est eā ha/ bere. ſz ꝯgnoscere eā ꝑfecte.

¶ Ad maioꝛē. oz sane itelligere qḋ aliq̄ḋ q̄rak ꝛtingit ex amoꝛe nō sp̄ q̄ḋ ipi⁹ q̄siti. ſz q̄nq̄ alteri⁹. sicut q̄rit fur ad patibulū. z tm̄ ipe ꝓ ħ nō diligit. ſz res publica ꝛc̄.

Ad minoꝛē negak q̄ oīno nesciak. imo ꝯgnoscunt eē bone vl̄ vtiles saltē ex relatōe z ꝑmēdatōe alioꝝ. Ad ꝓbatōem ḋē ē eas hz̄e qḋ nosce re. Uez ꝑfecte z in se. ſz ꝯgnoscere sub aliq̄ ꝓdicato cōi. pura ꝛb rōe boni vl̄ vtil nō eas hz̄e sic̄ aliq̄s ꝯgnoscit sniam iuridicā in ei⁹ effectu. q̄z ē de pa/ ne lucrādo. z videt tales ditari. ĩo affectat. z vide sic̄ in ḋ. san. in ꝑmo scripto. dis. vi. in expōne lr̄e.

¶ Ad scḋm ḋḋz. q̄ aliq̄ḋ req̄rit ad ꝑfectōez ꝯgni/ tionis qḋ nō req̄rit ad ꝑfectōez amoꝛis. Cognitio em̄ ad rōnē ꝓtinet cui⁹ est distinguere ĩter ea q̄ fm rē sunt ꝺiuicta. z ꝓponere q̄ḋāmodo ea q̄ sunt diuersa vnū alteri ꝺpando. z ĩo ad ꝑfectōez ꝯgnitōis req̄ri tur q̄ hō ꝯgnoscat sigillatim q̄cq̄ḋ est in re. sic̄ ꝓtes et ꝑtutes z ꝓꝛietates. ſz amoꝛ est in vi appetitiua q̄ respicit rē fm q̄ in se ē. Unḋ ad ꝑfectōez amoꝛis suf/ ficit q̄ res ꝓut in se apꝓhēdāt ameā. ob ħ q̄ ꝛtingit q̄ aliq̄ḋ pl⁹ amak q̄z ꝯgnoscak. q̄z ꝓt ꝑfecte amari. etiā si nō ꝑfecte ꝯgnoscak sic̄ maxīe ꝓtz in scictijs q̄s aliq̄ amāt ꝓpter aliquā ſummariā ꝯgnitōem quā ꝛc eis hñt. puta q̄ sciunt rhetoricā esse sciam p quā homo potest ꝑsuadere. z hoc in rhetorica amāt. Et simil⁹ est ḋm̄ de amoꝛe dei.

¶ Negak maioꝛ nō ē ꝑ rō. amoꝛ em̄ nullo⁹ ꝓt ee sine ꝯgnitōe ꝑuicta loq̄ndo de amoꝛe sensitio vl̄ intellectio. ꝓt tm̄ ee maioꝛ amoꝛ cū minoꝛe ꝯgnitōe. z rōnē huⁱ⁹ scḋi po/ nit ḋ. san. in solone. q̄z ad ꝑfectōez ꝯgnitōis req̄rit vt res fm̄ singula penetret ſz ad ꝑfectōez amoꝛ⁹ ſufficit apꝛehē/ sio rei aliq̄ vna. ſcz fm rōnē obiecti amoꝛ⁹ ic̄ꝓtū ē bonū. z si apꝛehēdak vt maxīe z ſummū bonū tm̄. erit ipfecta ꝯg nitio. z tm̄ ſubseq̄t ꝑfect⁹ amoꝛ ꝛtū ē ex ꝯgnitōe. Unḋ ma ioꝛ nō ē ꝑa. z vide pleniꝛē solone ad illā maioꝛē i de ꝓtu tiby materia de chari. q. iiij. ad q̄rtū. vbi formal⁹ negat il/ lā maioꝛē ħ assumptā. ſz ic̄ens ꝯgnitū diligak. tm̄ nō seq̄t q̄ magꝭ ꝯgnitū magꝭ diligak. nō em̄ ea rōe aliq̄ḋ diligit. q̄z ꝯgnoscit ſz q̄z bonū. vñ qḋ ē magꝭ bonū ē magꝭ diligi bile. ſz nō sit magꝭ ꝯgnitū. sic̄ hō min⁹ diligit aliquē seruū vl̄ etiā equū quē in ꝛtinuo vſu hz. ꝙ aliquē bonū hoiem

Non seq̄tur multū ꝯgnoscit. ḡ multū diligit.

quē tm̄ fama ꝯgnoscit. hec ille. vide ſilla 2ª 2æ. q. xxvi. ar. ij. ad ꝑm. Et nota ibidē ꝙ maioꝛi h itermēdo. q̄z ꝯgnitio nō ē rō mouua ad amoꝛē z id ꝓpꝛ qḋ diligit aliq̄ḋ ſz solū sic̄ via z sine q̄ nō. vñ sicut ignis nō magꝭ ꝺburit. q̄z ma/ gis ꝛpꝛopinq̄t. ſz q̄z maioꝛ in rone ꝺburēdi scz caloꝛe. z tm̄ ꝛpꝛoximatio ē sine q̄ nō. ita ī ꝓpꝛosito nō plꝰ diligit. q̄z plꝰ ꝯgnoscit. ſz q̄z magꝭ hz de rone diligibilitatꝭ. s. maioꝛē bonitatē. z cū his ꝺcoꝛdat qḋ dcm̄ ē circa coꝛp⁹ ar. q̄z ꝯg nitio nō ē rō amādi. ſz ꝺdicio rōis amādi. s. boni appbeſt

¶ Ad tertiū ḋḋz q̄ etiā amoꝛ natural⁹ q̄ ē ī oibꝰ re bus causak ex aliq̄ ꝯgnitōe. nō q̄dē in ipis rebꝰ natu ralibꝰ exīte. ſz in eo q̄ naturā instituit. vt supꝛ dctm̄ ē q. xxvi. ar. ij.

¶ Ad maioꝛē. nō iuenit⁹ amoꝛ vbi nō ē ꝯgnitio vl̄ cōi uncta vl̄ alio exīs. amoꝛ em̄ q̄ ē passio vl̄ amoꝛ q̄ nolat motū volūtat⁹ nō ē sine ꝯgnitōne ꝙiūcta. Amoꝛ ā̄t pure naturalꝭ q̄ ē in oibꝰ rebꝰ causatis a ꝯgnitōe exīte in auctoꝛe nature. de ħ patuit. q. xxvi. ar. ꝑ. et ꝑ. qte. q. cij. ar. ꝑ.

¶ Utꝛ silitudo sit causa amoris.

AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet⁹ q̄ silitudo non sit cā amoris. idē em̄ nō est cā ꝙioꝛ. ſz silitudo ē cā odij. ḋ. em̄ puer. viij. q̄ iter ſupbos sp̄ sunt iurgia Et ꝑhs ḋr in. viij. ethi. q̄ figuli coꝛrigāt ad inuicē. ḡ silitudo nō ē cā amoꝛ

¶ P. Aug. ḋr in. iiij. ſoſt. q̄ aliq̄s amat in alio qḋ esse nō vellet. sic̄ hō amat histrionē q̄ nō vellet ee histrio ħ ā̄t nō ꝛtingeret si silitudo eet ꝓpꝛia cā amoris. sic em̄ hō amaret in altero qḋ ipe haberet vl̄ vellet hz̄e. ḡ silitudo nō ē cā amoris. ¶ P. ḡlibet hō amat id q̄ indiget. etiā si illud nō habeat. sicut infirm⁹ amat sa nitatē. z paup diuitias. ſz ic̄tū idiget z caret eis hz dissilitudinē ad ipa. ḡ nō solū silitudo ſz dissilitudo est cā amoris. ¶ P. phs ḋr in. ij. rhetoricoꝝ q̄ bene/ ficos in ꝓsperitate z salute amam⁹. z silr eos q̄ circa mortuos seruāt amicitiā oēs diligūt. nō aūt oēs ſic̄ tales. ḡ silitudo nō est cā amoris. ¶ Sz ꝛtra est qḋ ḋr Eccl. xiij. Oīe aīal diligit sile sibi.

¶ Ittꝛ q̄rit de alia cā amoris scz silitudine. ¶ No ta ā̄t q̄ qz vt dictū est. ar. iiij. ꝑce. questiōis. Amoꝛ hz duo obiecta partialia. scz cui qs vult bonū. z itez bonū qḋ alt cui vult. ĩo ꝑt questio itelligi de silitudie vtriuscz obiecti. ad amātē ipm̄. Itꝛ an si qs sit alicui silis ex ħ amet eum et velit sibi bonū. z si q̄ res sit silis alicui. an ex ħ habeat q̄ ab eo ꝙupiscak. Quare d. san. in hoc q̄rit. de vtriuscz obiecti silitudine rn̄ det.

Rn̄deo ḋḋz q̄ silitudo ꝓprie loq̄ndo ē cā amoꝛis

¶ D. san sic ꝓcedit ꝑmo ꝑmittit ꝛcḋonē rn̄siuā ḡnalē. scḋo eandē alijs ꝛcḋonibꝰ specialibꝰ explicat. ibi. Sz ꝛhḋ derādū ꝛc̄. Quo ad ꝑmū D. hāc ꝛcḋonē ḡnalē. ad amoꝛē amicitie z ꝙupiscentie z silitudinē in forma z ad silitu dinē ꝑficibilis ad ꝑfectōez ponit. silitudo ꝓprie loq̄ndo est cā amoris. Ista ꝛcḋo ꝑbat⁹ p argumētū in oppositū auctoꝛitate sapiētis. z q̄z silitudo multiplex ē. z silr amor. ĩo ꝛcḋo ista eget explicatōe. Sz circa ista ꝛcḋonē oz notare. q̄ videt⁹ ee alia causalitas silitudinis sup amoꝛe. a cau salitate ꝯgnitōnis. nā vt dictū est ꝯgnitio est solū ꝙitio rōnis causandi q̄ nō hz se vt qḋ. sed solū vt q̄ z sine q̄ nō. nō em̄ amak q̄z ꝯgnitū. ſz nō amak nisi ꝯgnitū. ſz silitudo videt⁹ ee ꝙs z ꝑncipiū ꝑstituēs rōnis causandi amoꝛ

ē. Obiectū em̄ amoꝛis apꝛehēsuꝝ. nō esset rō causandi amoꝛē nisi esset aliq̄ modo ḋicēdoꝝ. silr. Si em̄ nō apꝛe hēdak vt ad diligēdū aliq̄ mō ꝓnēs. z ei silr. vel vt eⁱ⁹ pfe ctiuū vel ꝯnaturale. nō ē q̄re amet. q̄re reiniq̄t q̄ silitudo sit cā suo mō effectiua. sic̄ ꝛstituit rōnis cāndi amoꝛē. res em̄ apꝛehēsa eo ipo. q̄z apꝛehēdit vt silis apꝛehēditur sub rone causandi amoꝛē. ita q̄ silitudo nō solū sit cā si/ ne q̄ nō. z ꝺdicio necaria rōnis causandi. ſz est ꝑncipiū cō stituēs rōis causandi amoꝛē. z est rō ꝑ quā z ꝓpꝛ quā ꝛc̄.

¶ Sz ꝛsidarādū est q̄ silitudo inter aliq̄ ꝑt atten di dupl⁹. Uno mō ex ħ q̄ vtrūq; hz idē in actu. sic duo hītes albedinē dicūt sile. Alio⁰ ex ħ q̄ vnus hz in ꝓna z in q̄dā inclinatōe illud qḋ alius hz in ac tu. sicut si dicam⁹ q̄ coꝛp⁹ graue exīs extra suū locū hz silitudinē cū coꝛpe graui in suo loco exīte vl̄ etiā secūdū q̄ ꝓna hz silitudinē ad actū ipm̄. nā in ipa ꝓna quodāmodo est actus.

¶ Hic ꝓter D. distinct⁹ z specialiꝰ rn̄det explicans ꝓiorē ꝛcḋonē. Circa qḋ ꝑmo ꝑmittit qḋdā notabile di/ stinctm̄ silitudinis. scḋo subiungit duas ꝛcḋones specialr ꝛsiuas. ꝑmā ibi. Prim⁹ ḡ ꝛc̄. scḋa ibi. Sz secūd⁹ ꝛc̄. ter tio ponit limitatōez z sanū itellectū illaꝝ ꝛcḋonū ibi. Di ctū est ār. Notabile ḡ distinctm̄ silitudinis ē. q̄z silitudo inter aliq̄ ꝑt ee dupl⁹. Uno mō q̄ vtrūq; hz idē i actu ꝛc̄. (et intelligе de identitate secūdū ſpēm vel gen⁹ vel ꝓpꝛ/ tionē. vt patebit ad 2m. ita q̄ musicⁿ z scriptoꝝ dicāt silēs q̄z sicut ille hz artē ita z ille ꝛc̄. Alio⁰ ꝛ. nō videt⁹ q̄z ābo habeāt vnū in actu. ſz q̄z vnū hz aliq̄ḋ in actu. qḋ aliḋ hz in ꝓna naturali. vel scḋo fm q̄ vnū est narū ꝑficere aliḋ sicut act⁹ ponam. in q̄ ꝓna ꝑtinet naturali ē aptitudo et inchoatio act⁹. Et ḋr ḋ. san. notāter in q̄ ꝓna ē q̄dam mō act⁹. q̄z ee fm ꝓnam. est ee fm q̄ḋ in aliq̄. z q̄ qḋ dā/ modo ꝛc̄. z ꝑ ee exēplū in lr̄a. Exēplū secūdi est. viij. ethi coꝛp. Sicut terra ꝺsiccata apꝛerit pluuiā rāq̄ sil'em scḋo mō (scz rāq̄ ꝑfectm̄) z siaens hz silitudinē isto mō cū re/ centi haustu. cū tm̄ ipe sit siccus z haust⁹ humid⁹ z frigid⁹ Ad ꝑmū ā̄t modū silitudinis req̄rit q̄ habeāt eandez q̄ litatē saltē in q̄ne. z ꝓportionē. ħ ꝓo nō. Cōsequit cū ḋr.

¶ Deinḋ ē silitudinis modus causat amoꝛē ami citie seu beniuolētie. ex ħ em̄ qḋ aliq̄ duo sunt sil'es q̄si habentes vnā formā. sunt q̄ḋāmodo vnū in foꝛ mailla. sicut duo hoies sunt vnū in ſpecie hūanita/ tis. z duo albi in albedine. z ĩo affectus vni⁹ tendit in alterꝫ sicut in vnū sibi. z vult ei bonū sicut z sibi.

¶ Ponit ꝑmā ꝛcḋonē ſpecialē explicatiuā q̄nalis. pri mus mod⁹ silitudis causat amoꝛē amicitie seu beniuolē/ tie. i. tal silitudo ē cā q̄ aliꝺs velit sic sibi silī bonum. q̄z sui. Beniuolētia em̄ ḋr velle bonū ꝓpter eū cui vult. z ca/ pit beniuolētia q̄naliter. vt ē gen⁹ amicitie z amoꝛis vt ha bet. viij. ethi. q̄nq̄ ā̄t capit beniuolentia vt ꝛtra amoꝛē. z amicitiā distinguit. vt patz. ix. ethi. Probak ꝛcḋo. ex ħ q̄ aliq̄ḋ duo sunt sil'es isto mō. affect⁹ vni⁹ tendit in alterꝫ sil/ cut in vnū sibi z vult ei bonū sicut z sibi. ſz ħ est amoꝛis amicitie seu beniuolētie. igit ꝛcḋo ꝙa. Maioꝛ ptz. q̄z silēs isto mō sunt q̄si hītes vnā formā z sunt q̄ḋāmodo vnū in illa forma sic̄ ꝛc̄. igit seq̄tur maioꝛ q̄ si diligit illā foꝛ/ mā in se diligit z in alio in q̄tū est vnū in forma ꝛc̄. Et ḋr ḋ. san. q̄ḋāmō vnū. q̄z nō ꝑt hñe vnā formā in nūero q̄ est vnitas simplr. q̄z alias vnū eēt duo. z ḡ coiꝑo q̄ ponū tur duo ſcz simplr. nō ponūt vnū nisi fm q̄d. puta in ſpe/

cie vel in aliq̄ q̄litate vel vnū formak. q̄ vnitas formalis ꝙuenit etiā aliq̄bꝰ duobꝰ ꝑter opꝰ itellect⁹. q̄z ḋr negatōez diuisiōis formak. z nō req̄rit ad vnitatē formalē vna foꝛ/ ma in nūero. ſz sunt due forme q̄z q̄libet hz negatōem di/ uisiōis formalis ab alia. z hui⁹ maioris ſentēs videm⁹ exēplū q̄ si alter⁹ artificiū desp̄icak statim ali⁹ ꝛsilis arti fex putat z se ꝛtemptū ee z offendik. z si cōe artificiū ali/ q̄ḋ honorak oēs gaudēt. q̄re signū est q̄ ꝙuniēres in foꝛ/ ma vt sic sibꝭ̄ inuicē fauēt z bñ volūt z ħ ꝑ se ꝛc̄. Deinḋ ibi

¶ Sz scḋs mod⁹ silitudinis causat amoꝛē ꝙcu/ piscētie vl̄ amicitiā vtilis seu ꝺelectabil⁹. q̄z vnicuiq; exīti in ꝓna inq̄tū hmōi iest appetit⁹ suiꝰ act⁹. z in ei⁹ ꝙsecutōe ꝺelectak si sit sentiēs z ꝯgnoscens.

¶ Sbiūgit scḋam ꝛcḋonē ſpecialē iuxta scḋm mod⁹ silitudinis talē. Secūdus mod⁹ silitudinis causat amo rē ꝙcupiscētie vel amicitiā vtilis seu ꝺelectabil⁹ (et ē ami citia vtilis vel ꝺelectabilis q̄n amās amat ꝓpter suū cō/ modū vel suā ꝺelectatōem z nō ꝓpter bonū amati. vt ꝑz viij. ethi.) Probak ꝛcḋo. maioꝛ in lr̄a est. q̄z vnicuiq; ꝛc̄. Minoꝛ supplet. ſz hoc est amare amoꝛe ꝙupiscentie vel amoꝛe vtilis. igit ꝛcḋo ꝑa. Minoꝛ ꝑz. Pro maioꝛe nota qḋ D. ḋr z in a⁰ ꝙsecutōe ꝺelectak si sit sentiēs z cognoscens. q̄z vult q̄ amoꝛ ꝙupiscētie sit amoꝛ ꝺelectabilis. q̄z si q̄s amat amoꝛe ꝙupiscētie aliq̄ḋ sui ꝑfectm̄ z ipꝰ ꝙse/ quit rūc ꝺelectak si sit sentiens z ꝯgnoscēs. q̄z in naturali/ bus esto aliq̄ḋ suo mō ꝙupiscat amoꝛe ꝙupiscētie sui p fectiuū. tm̄ in ei⁹ ꝙsecutōe nō ꝺelectak. q̄z vt patebit infra. q. xxxi. in fine coꝛpis ꝺelectatio nō inuenit⁹ in rebꝰ insensi/ bilibus. ¶ Deinḋ ibi

¶ Dictū est ā̄t supꝛ q̄ in amoꝛe ꝙupiscentie amās q. xxvi. ar. iiij ꝓprie amat ipm̄ cui vult illud bonuꝫ qḋ ꝙupiscit. magꝭ ā̄t vnusquisq; seipm̄ amat q̄ alīū. q̄z sibi vn⁹ est in ſuba. alteri ꝓo in silitudie alicui⁹ forme. z ĩo si ex eo q̄ ē sibi silis in ꝛticipatōe forme ipediak ipemet a ꝙsecutōe boni qḋ amat efficit ei odiosus (scz silis) nō inq̄tū ē silis ſz in/ q̄tū ē ꝓpꝛij boni ipeditiuus Et vult q̄ silitudo ꝑt esse cā odij p accīs. z p ꝑis ꝑª ꝛcḋo itelligēda ē q̄ silitudo ē cā amoris p se p accīs sec⁹). D. ꝑbat ꝛcḋonē. In amoꝛe cō cupiscētie amās ꝓprie amat seipꝫ cui vult illud bonū qḋ cōcupiscit. ſz vnusquisq; magꝭ seipm̄ amat q̄ aliū. igit scḋk ꝛcḋo. q̄ si ali⁹ ipediat eum in bono amato q̄ efficit odio/ sus ꝛc̄. Maioꝛ patuit. q. xxvi. ar. iiij. q̄z vult ista maioꝛ q̄ volēdo lucrū meū amo ꝓprie meipꝫ. ĩo si ali⁹ mihi silis impediat me a lucro meo tūc ē ꝺ amoꝛē mei. z p ꝑis sic̄ ḋr minoꝛ. q̄z meipm̄ plus diligo. ĩo pl⁹ volo lucrū meū q̄ al teri⁹ imo alteꝛ vt ipedit lucrū meū ꝑseq̄r odio. z ita silis efficit odiosus. q̄z oē ꝛtiū bono amato vt sic ē odiosum. il le ā̄t ē ꝛtiⁿ mihi. q̄z volēdo bonū mihi diligo me ꝛc̄. Ad idē ē ḋ. san. in. iij. ḋis. xxvij. q. ꝑ. ar. ij. ad 3m. Minoꝛē D. ꝑbat. q̄z sibi ē vn⁹ in ſuba. alteri ꝓo in silitudie alicui⁹ foꝛ/ me. amoꝛ ā̄t vt patebit postea supꝛ vnitare z vnione fun/ ḋat. ¶ Nota ā̄t q̄ hois ad seipm̄ est vnitas numeral⁹ q̄ est maxīa vnitas. z realis. ad alios ā̄t ē vnitas vl̄ formis

Cōclo.

Cōclo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

kis vel specifica vl' accidēral'. ḡre minores sunt vnitate numerali. ō hois ad seipm est maxia vnitas q̄ nullā pañ diuisionē z multitudinē realē, sicut alie oīes. ḡre z maximus amor zē. Deinde ibi.

¶ Et ꝓpter h̄ figuli corripiāt̄ur adinuicē. qz se inuicem ipediūt in ꝓpio lucro. z inter supbos sunt iurgia. qz se inuicē ipediūt in ꝓpria excellētia quā ꝛcupiscūt. Et p h̄ pz rīsio ad pmū.

¶ D. san ex tā posita ꝺcłone exponit auctoritates adducēdas. in p° argumēto in oppositū z ipm soluit. vt patebit rndēdo ad p^m. Cōfirmat ꝺcło gñal' z p^a special' zē. argumento in ꝛtrarium. Ad primum ad maiorem idem fm idē z in eodē receptiuo. z eodez mō se habēs nō est cā ℞ioz. Uel ꝓ sepōt rn̄ ē cā ℞ioz idē etiā agēs naturale fm diuersitatē recipientiū. z sc̄do vni° p se altern° p accīs. Ista patēt de caloze q̄ resoluit cerā z indurat lutū. z silr frig° p accīs z p antiparistasim calefacit. Sūr etiā multe experientie vbi ℞iū ē cā ℞ioz accīs zē. Ad minoꝛē silitu do ē cā odij p accīs rone impeditōnis in amato amoze ꝛcupiscētie. est rn̄ cā amoris p se Uñ negat ꝓña loquēdo de p se. Figuli em̄ eo q̄ figuli diligūt se fm pmā ꝺcłonē. qz si figul° odiret figulū. vt sic. odiret seipm vt figul°ē. ſz odit aliū. qz ipedit q lucro z sic de supbo zē.

¶ Ad sc̄m dō̄m. q̄ in h̄ etiam q̄ aliq̄s in altero amat q̄ in se nō amat. iuenit rō silitudis fm ꝓportionabilitatē. nā sic se hz ad h̄ qđ in alio amat. ita ipe se hz ad h̄ qđ in se amat. puta si bon° cantoꝛ bonū amet scriptoꝛe. attendit ibi silitudo. ꝓportōis fm q̄ vterq; hz qđ ꝛuenit ei fm suā artē.

¶ Maior ꝓa ē. qz id qđ nō vellet se ee amat. ꝓpt silitudinē. ꝓportionabilitatis. nā aliq̄s vellet sibi ita ꝛuenire statū suū decentia. sicut histrio hz q̄ ꝛueniunt statui suo. z cuius nō velit se ee hystrionē. rn̄ velit ee peritꝰ i rebus sicut iste in suis. ꝓportionabil'r. Uñ dicūt cōiter. iste est bon° artifex in arte sua. ō diligo eū. Ultra h̄ ār zē. 8z q̄ h̄ nō ꝛtingeret si silitudo rn̄ vniuoca in eadem forma eēt cā amoris. ſz qz etiā silitudo ꝓportionabilitatis est cā amoris. ideo ꝛtingit aliquē amare in alio qđ nō vellet ee in seipo. ḡ zē. Uel ꝛ silitudo in eadē forma fm vniuocationē zē. Et videt q̄ posset etiā dici extra lr̄az. q̄ iter hoiez et hystrionē ē silitudo sc̄do mō dicta. qz hō q̄nq; eget recreatōe z tūc ē amoꝛ ꝛcupiscētie. Doc. ār loq̄t de amore amicitie z ille ē ꝓpt silitudinē analogicā zē. ¶ Uñ nota ex. viij. ethicoꝝ. q̄ Eutrapelus aliq̄s amat duplr vl' diligit Uno° nō fm q̄ ē eutrapel° ſz ꝓpt delectatōem quā ab eo recipit circa ludū. z sic diligit eum amore ꝛcupiscentie z amore delectabil'. Alio° mo amat eū f^m q̄ ē eutrapel° (.i. virtuose se hñs circa ludos) et sic eutrapel° amat eutrapelū amore amicitie. z sic i ꝓposito pt hystrio vno mō diligit ꝓpt delectatōez. Alio° q̄ artificiat' z artifex. z sic diligitur amore amicitie ab eo q̄ ē ꝓportionabil'r rat' z h̄ mō loq̄t d.

Ad tertiū dō̄z. q̄ ille q̄ amat h̄ q̄ idiget hz silitudinē ad id qđ amat. sic qđ ē ponā ad actū. vt dictū ē. In cor.

¶ Maior ꝓa ē. qz ibi ē silitudo sc̄do mō dicta in nobilli z est amoꝛ ꝛcupiscētie sicut pz in exēplis argumēti.

Ad minoꝛē dz. q̄ qđē tarēs vt sic nō est silis silitudie ꝑmo mō dicta. q̄si hñs eandē formam. ē rn̄ silitudo sc̄do mō dicta. qz ē in ponā ad ipz rāc̄z ad suū actū ꝑfectiuū. ḡ nō zē. Negat. ſz vez est q̄ nō solū silitudo p° mō dicta est cā amoris zē. ꝑsert ꝛcupiscētie. d. san. rndet ad minoꝛē.

Articulus i.

dz bonū ad bonū. ita etiā passio ad passionē. Ad⁹ de ꝑz. qz aliq̄s bon° artifex causat delectatōem. ḡ z delectatio amata causabit amoꝛē boni artificis vel cutrapeli. et illa sc̄da ꝑs magis explicat p argumēta z sol'ones. quia bonū desideratū ab illo etiā delectabile causat amoꝛē ei° a q̄ habet illud bonū. ¶ Nota ār q̄ bonū causat bonū effectiue z prī° posteri°. sicut cutrapelus causat delectatiōnē. ſz in passionibꝫ passio q̄ ē respectu causati z effect° boni est cā effectiua (sicut rō causandi) passionis q̄ est circa causaz. sicut delectatio desiderata ab cutrapelo ē cā amoris ipi° cutrapeli. sic in exēplis sol'onū. diues dat pecuniā. et desiderū pecunie ē cā amoris diuitis zē. vide infra. q. xl. ar. vij. de spe q̄ causat amoꝛē illi° a q̄ aliq̄d bonū speramus. vbi etiā passio circa effectū (scz bonū ab eo sperati) inducit passionē circa causaz zē. ¶ Nota etiā q̄ hec dicta itelligūt̄ de causalitate effectiua. ita q̄ sicut amoꝛ causat desiderū z delectatōem effectiue ad sensuz sup̄ dictū. q. xxvi. ar. p. ad 2^m. ita q̄ntq; desiderū de aliq̄ re putat pecunia est rō efficiendi amoꝛē ei° q̄ ipm dat. Silr de delectatōe z spe zē. ſz respectu eiusdē obiecti tūc amoꝛ ē cā effectiua (large) desiderij z delectatōis. delecta° ār cā finalr.

Argumētū in cōtrariū pre ꝺcłonis. Est. p pma qz oēs alie causalr ex aliq̄ amoꝛe. nō m̄ ex illo vl' illo. z p ꝛ̄ns aliq̄s ꝑticularis amoꝛ p̄ ex aliq̄ passione causari. et illa itez ex amoꝛe alio z ē stat° in amoꝛe. ita q̄ nō dar̄ passio ḡn causal' ex amoꝛe. sed dat̄ amoꝛ qui nō causal' ex alia passione scz effectiue zē.

¶ Ad pmū ḡ dō̄m. q̄ cū aliq̄s amat aliq̄d ꝓpter delectatōem. amoꝛ q̄dē ille causal' ex delectatōe. ſz delectatio illa itez causat ex alio amoꝛe p̄cedente. nullus em̄ delectat nisi in re aliq̄ mō amata.

¶ Ad maiorē placet mihi q̄ aliq̄ amā' ꝓpter delectatiōnē (scz amoꝛe vtilis z ꝛcupiscentie finalr) vñ ille amoꝛ illi° q̄ dē ꝑfert ad delectatōem vel eā facit ex delectatiōne depēdē. ſz illa delectatio etiā causal' ex amoꝛe p̄cedenti illi° scz rei in q̄ delectat'. nō em̄ delectat' aliq̄s nisi in re amata aliq̄ mō scz vel amoꝛe amicitie vel ꝛcupiscētie. ḡre hoc argumentū. pbat secūdā ptē ꝺcłonis q̄ aliq̄s ꝑticularis amoꝛ depēdet ex alia passione ſz nō vl̄ter. imo ecōtra zē.

¶ Ad sc̄m dō̄z q̄ desideriū rei alicui° sp̄ p̄suppōnit amoꝛē illi° rei. ſz ꝛsideriū alicui° rei ꝑt esse cā vt res alia amet'. sicut q̄ ꝛsiderat pecuniā amat ꝓpter hoc eū a q̄ pecuniā recipit

¶ Ad minoꝛē. vez q̄ aliq̄s amam° ꝓpt desideriū ei° qđ ab eis expectam°. ſz rn̄ illud desideriū p̄supponit amoꝛē rei ab eis expectate. sic amo illū. qz expecto ab eo pecuniā desideratā. ſz illud desideriū p̄supponit amoꝛē pecunie. z h̄ est qđ dr̄ D. qz desideriū alicui° rei (scz pecunie) p̄supponit amoꝛē illi° rei videlz pecunie. ſz desideriū alicui° rei videlz pecunie. ꝑt ee cā vt res alia amet' ille scz a q̄ speraf pecunia zē. vñ e etiā. p sc̄da ptē. sile infra. q. xl. ar. vij.

¶ Ad tertiū dō̄z q̄ spes causat vel auget amoꝛē. z h̄ roe ꝺlectatōis. q̄a ꝺlectatōez causat etiā rō ꝛsiderij. qz spes ꝛsideriū fortificat. nō ei ita itense ꝛsidera m° q̄ nō speram°. ſz rn̄ z ipa spes ē alicui° bōni amati.

¶ Ad añs vez. z rōnē ponit D. i sol'one. qz ex spe causaf amoꝛ. tū rone delectatōis quā spes causat tū rone desiderij. qz res sperata ē delectabilioꝛ z augef desideriū ex spe q̄ duo causant amoꝛē. vt patuit ad p^m et 2^m. tū spes etiā p̄supponit aliquē amoꝛē. scz rei sperate. ḡre esto spes augeat amoꝛē. tñ p̄supponit etiā aliq̄lē amoꝛe. alioq̄n non sperare' res nisi eēt amata z zē. vñ desideriū z delectatio q̄ sunt circa pecuniā. mediāte spe faciūt vt aliq̄s magis amet dantē pecuniā. ſz nō illud desideriū z illa delectatio p̄supponūt amoꝛē pecunie que nō amata nec delectat nec desideratur zē.

¶ Questio. xxviij. de effectibꝫ amoris.

Deinde ꝺsiderādū ē de effectibꝫ amoꝛis. Et circa h̄ q̄runt̄ ser. Prīo vtr vnio sit effectus amoris. sc̄do vtr mutua inhesio. tertio vtr extasis sit effect° amoris. q̄rto vtr zelus. q̄nto vtr amoꝛ sit passio lesiua amantis. sexto. vtr amoꝛ sit cā oīum q̄ amans agit

¶ Pater rō oꝛdis. qz hirudo ad cām prīoꝛ ē hirudie ad effectū. ō prī° determinati ē de cā q̄ de effectu. Et dr̄ ndūm istā q̄stio in scz ptes fm sex effect° amoris.

¶ Utr vnio sit effectus amoris.

Ad pmū sic. pceditur. Uidet q̄ vnio nō sit effect° amoꝛis. Absentia em̄ vnioni repugnat ſz amoꝛ ꝛpatit secū absentiā. dr̄ em̄ Ep'la ad Hal'. iij. Bonū emulamini in tono sp loquēs ꝛ seipo. vt glo. dr̄. z nō tm̄ cū pñs sim apud vos. ḡ vnio nō ē effect° amoris. ¶ Ꝑ. ois vnio aut ē p̄entis sic forma vnit materie z accīs subiecto z ps toti vel alteri pti ad ꝛstitutōez tot°. aut ē p silitudinē vl' gñis vel spēi vel accidētis. ſz amoꝛ nō causat vnionē eentie. alioq̄n nūq; haberet amoꝛ ad ea q̄ ſt̄z p eentiā diuisa. vnionē ār q̄ est p silitudinē amoꝛ nō causat. ſz magꝛ ab ea causal'. vt dictū ē. ḡ nō ē effect° amoꝛis. ¶ Ꝑ. sensus in actu fit sensibile in actu. z itel lect° in actu fit itellectū in actu. nō ār amās in actu fit amatū in actu. ḡ vnio magis est effect° ꝛgnitōis q̄z amoris. ¶ Sꝛ ꝛtra est qđ dr̄ Dionysius. iiij. ca. ꝛ di. no. q̄ amoꝛ q̄libet est virtus vnitiua. q. xxvij. ar. iij.

¶ Hic ḡ ptio D. in hrit de p° effectu q̄ ē vnio. nā vnio et inhesio magis de p se amoꝛē sequunt̄. extasis em̄ zelus ipm sequunt̄ in ordine ad desideriū. vt patebit.

¶ Rndeo dō̄z. q̄ duplex ē vnio amātis ad amatū. Una q̄dē fm rem. puta cū amatū pientialr ad est amāti. Alia ſo fm affectū. q̄ q̄dē vnio ꝺsideranda est ex applicatiōe p̄cedēte. nā mot° appetitꝰ ieq̄t apprehēsiōez. cū ār sit duplex amoꝛ. s. ꝛcupiscētie. z amicitie. vteraz p̄cedit ex q̄dā apprehēsiōe vnitatis amati ad amātē. cū em̄ aliq̄s amat aliq̄d q̄si ꝛcupiscēs illud. apprehēdit illud q̄si ptinēs ad sui bñ esse. Silr cū aliq̄s amat aliquē amore amicitie vult ei bonuz sic et sibi vult bonū vñ apprehēdit eū vt alter re. in q̄ tū. s. vult ei bonū sicut z sibi ipi. z inde est q̄ amicus dr̄ esse alter ipe. z Aug. dicit in. iiij. ꝓfel. Bene q̄daz dixit re amico tuo dimidiū aie tue.

¶ D san. h̄ duo facit. ꝓmo ꝑmittit q̄dā notabile distinctiuū. iuxta cuꝫ rn̄det ad q̄situm. ibi. Prīma ḡ vnio nē zē. Quo ad pmū ista est distinctio q̄ duplex cit vnio amātis ad amatū. vna fm rē. q̄ videlz est in realitate ei° z p̄sentia cū amato vel hz amatū. Alia est vnio f^m affectū

Universidad de Deusto
Biblioteca

fectū. z ꝙlis sit ista vnio D. declarat ex apprehēsiōe necessario ꝓcedente amorē. qz sicut amatū amore amicitie aliter apprehendit ꝙ amatū amore ꝓcupiscētie. ita etiā affectꝰ aliter se hz ad vtrūq; in apprehēsione cū ꝓsupposita amoris ꝓcupiscentie apprehēdit tāq; ꝓpries ad bñ esse. z ꝓ ꝑns ꝙ affectū vnit sibi z hz se ad ipm tāq; ad aliqd sui. sz amatū amore amicitie apprehēdit vt alterū ipm .i. tanq; vnū cū amante. z ꝓ ꝑns ꝙ affectū ita est vnit ꝙ se hz ad eum volendo sibi bonū sicut sibi ipi. sicut ꝓz ꝙ auctoritatē bñ Aug. rē. ¶ Et nota ꝙ ꝙ hec ꝓz qđ sup dicebat. q. xxij. ꝙ amari est trahere appetitū ad se. z ꝙ amatū amore cōpiscentie trahit appetitū vt se habeat ad ipm. vt iā dictū est. silr dē amato amore amicitie.

¶ Primā ergo vnionē amor facit effectiue. qz mouet ad desiderandum z querendū ꝑsentiā amati ꝙsi cōuenientis z ad se ptinētis.

Cōclo ꝓma

¶ Hic ꝑñr d. san. fm ꝙdictā distinctōem rñdet ad ꝙsitū duabꝰ ꝛclonibꝰ. secūdā ibi. Secūdā āt vnionem rē. Quas ꝛclones ꝛfirmat scdo auctoritate Aug. ibi. Vñ Aug. rē. Cōclo g̃ ꝓma iuxta ꝓmū mēbrū ꝑdicte distinctionis est. Prima vnionē (scz realē) amor facit effectiue (et ꝙ h habet rōnis formalis ad ꝙsitū. ꝙ vnio realis ē effectus amoris in gñe cause efficientis) Probatur ꝛclo. amor mouet ad desiderādum z querēdū ꝑntiā amati ꝙsi ꝓuenientis z ad se ptinētis. igit ꝛclo ꝓa. Añs ꝓz ex sup dictis. q. xxvi. ar. ꝑ. et. ij. qz amor est qđā ꝓnaturalitas z assimilat grauitati. sz grauitas mouet effectiue. z ꝙ h ꝓz etiā ꝛña. qz ꝓnaturalitas mouet ad ꝓuenies effectiue.

¶ Et nota ꝙ sicut sup vbi iā dictū fuit. ꝙ amor est ꝓncipiū oim passionū suo mō effectiuū z ꝙ ꝑns desiderij. sed desiderij illud vltr̃ facit tendere in realē tēdentiam ad habendū amatū realiter ꝑsens. z ita amor mediāte desiderio ē cā. vt realr ꝙrat z habeat rē. Deinde cū dr.

¶ Secūdam aūt vnionē facit formalr. quia ipe amor est talis vnio vel nexus.

¶ Ponit secūdā ꝛclonē iuxta secūdū mēbr̃ ꝑdictū talē Scdam vnionē (scz fm affectū) facit amor formaliter (z habet ꝙ hāc ꝛclonē ꝙ vnio affectiua ē effectꝰ formalis amoris) Probat ꝛclo. vnio cēntialr facit vnionē formaliter. sz amor ē vnio vel nexus affectꝰ cēntialr. igit rē. Huius rōnis D. ponit minorē ꝙ relinqt nota. Maior ꝓz a silr. sicut altr̃edo cēntialr facit albū denoiatiue z formalr.

Cōclo scda

¶ Nota ꝙ ꝙ si haberet nomē denoiatū vnionis abstractie accepte. tūc clar̃ erit videre qñ vnio faceret vnionē formaliter. sicut altr̃edo albū. sz qz deficiūt noia. iō dr d. san. ꝙ amor est vnio (scz cēntialr z abstractiue) z facit vnionē in ꝓcreto. nec habet ex h passu ꝙ effectꝰ formalis ꝙ est eē formē sit idē cū forma ipa. Nam ly altr̃edo z albumidē sceut fm rē. z nō opteat ꝓcretū z abstractū distinguiꝙ ad scarū formale. tū altr̃edo z esse aliū vel eē altr̃edinis distinguūt realr. Et scdo nō oz ꝙ denoians z denoiatū distinguāt realr sic nō distinguūt deitas z deꝰ. michael z michaeleitas. tū cā formalr realr z suū eē distinguūt. nō qz denoians z denoiatū sz qz eē z cēntia. Forma cū distinguit a suo effectu ꝙ est eē. nō qz dat formalr eē sz qz finita cēntia. Et ad ꝓpositū vnio affectꝰ nō distinguit ab vnione vt stat i ꝓcreto. sz ab vnito eē. qđ amor dat affectui rē. Ex his ꝓz ꝙ ꝓncipiū formale z formalr denoians. nō oz realr distingui a denoiatiuo. nec ꝓncipiū formale mere physicū ab eo cuiꝰ est ꝓncipium. sed tū cā formalis distinguit a suo effectu formali phico ꝙ est esse Deinde ibi.

Effectꝰ formalis. z cā distinguūt.

¶ Ūñ Aug. dicit in. viij. de tri. ꝙ amor est ꝙsi iuctura quedā duo aliq̃ copulās vel copulare appetens. amantē scz z qđ amat. ꝙ cūm dr copulās refert ad vnionē affectꝰ sine q̃ nō est amor. ꝙ ꝓ o dr copulare intendēs ptinet ad vnionē realē.

¶ Utrāq; ꝛclonē cōfirmat auctoritate bñ Aug. ꝙ h cūm ꝙ dr amor est iūctura. duo aliq̃ copulās. ꝑbat ꝓma ꝛclonē. qz amor nō est sine ꝓiūctione affectꝰ quā facit formalr. z ꝙ h ꝙ dr copulare appetēs. Probat scda ꝛclo. qz amor est cā copulatōis z vnionis realis effectiua. Cā āt effectiua ꝑt q̃nq; a suo effectu ꝙparari. Et h qđ dictū est in ꝛclonib ꝛfirmat auctoritate i argumēto in ꝓtū. vide d. san. in. ij. dis. xxvij. q. ꝑ. ar. ꝑ. ꝙ totū de hac definitione amoris hic allegata.

¶ Ad ꝓmū g̃ dr. ꝙ obiectio illa ꝓcedit de vnione reali quā quidē req̃rit delectatio sicut causam. deside riū vero est in reali absentia amati. amor vero z in absentia z in ꝑsentia.

¶ Ad maiorē. absentia affectionalis repugnat ꝑsentie z vnioni affectionali. z absentia realis vnioni reali. sed absentio realis nō repugnat vnioni affectꝰ q̃ est ꝙ amorē. amor etiā est de ꝑnte z absente realr. Ad minorē amor ꝓpter absentiā realē. z tū est cā ꝙ ipa q̃rat z habeat cum possibilitas affuerit. Aplꝰ loq̃t de ꝑsentia corporali z realī. Ūñ eius ꝛba hec sunt. bonū emulamini in bono. z nō tm̃ cū ꝑsens sum apud vos rē. vbi hz d. san. in postilla. qz aliq̃ emulār. i. amār (excludendo ꝓios) Doctorē bonū in sua ꝑsentia solū. iō addit sp. z nō tm̃ cū ꝑsens sum apud vos rē. ¶ Nota ꝛbū d. san. in fine solōnis. amor ꝛo in ꝑntia z absentia. nā ꝙ h ꝓz qđ sup sepius dictū est. qz videlz amor abstrahit a ꝑnti z absenti z nō dr moueꝛ ad distans vt sic. et h est qđ d. san. hz ꝓ. ꝓ. q. xx. ar. ꝑ. cum dr. amor āt respicit bonū in cōi siue sit habitū siue nō habitū. z accipit in cōi nō. ꝙ vniuersali sz ꝙ absolute. qz ē boni vt sic absq; ꝓtractōe ad ꝑsentiā vel absentiā rē.

¶ Ad scdz. ꝙ vnio triplr se hz ad amorē. Quedā em̃ vnio ē cā amoris. z hec qđē est vnio subalis q̃tū ad amorē q̃ qs amat seipm. q̃tū ꝙ o ad amorē q̃ qs amat alia ē vnio silitudinis. vt dictū ē. Quedā ꝙo vnio ē cēntialr ipe amor z hec ē vnio fm coaptationē affectꝰ. q̃ qđē assimilat vnioni subali iq̃tū amās se hz ad amatū. in amore qđē amicitie vt ad seipm. in amore āt ꝓcupiscētie vt ad aliqđ sui. Quedā ꝙo vnio est effectꝰ amoris. z hec ē vnio realr quā amās q̃rit de re amata. z hec qđē vnio est fm ꝓuenictiam amoris. vt em̃ phs dr. ij. politice Aristophanes dixit. ꝙ amātes cōsiderārēt ex ambob fieri vnū. sz qz ex h accideret aut ambos. aut alterꝙ corrūpi q̃runt vnionē q̃ ꝓuenit z dcet. vt scz sil ꝓuersent z sil collocuūtur. z in alijs ꝓiūgantur hmōi.

¶ Ad maiorē dr. ꝙ ois vnio est talis vel assimilat aliqlr istis vnionib. z est sup h vnio realis z vnio ꝓuersationis z collocutōis z hmōi q̃ stz amicoꝝ. Ad minorē dr ꝓmo. ad ꝑmā ptē. ꝙ amor nō causat vnitatē cēntie fm rē. tū causat ab vnitate subali q̃ ad amorē q̃ qs amat seipm. q̃ āt ad amorē q̃ diligit alios causat ex ꝓuenientia specifica z silitudine. vl in natura vel fm silitudinē accidental'. vel fm silitudinē actus z ponē. z hoc q̃ ad amorem ꝓuisciētie rē. Dico scdo ad eā dē ptem. ꝙ amor est vnio fm affectū. q̃ est coaptatio ad amatū. qua habetur tanq; amās. z talis vnio licz nō sit cēntialis z subalis. tū sibi assimilat tā in amore ꝓcupiscētie. q̃ amicitie. Dico tertio. ꝙ causat tertiā vnionē q̃ ē realꝰ ꝓuenientia amoris (id est fm ꝙ possibile est amari) vt scz vniant nō in subalia. qz hoc est ipossibile. sz in locūdo ꝓuictu.

Ad ꝑbarōem minoris. Alioq̃n nunq; rē.. dico ꝙ amor amicitie nō habet nisi ad eos q̃ sunt vnū in cēntia vnita rē specifica vel ꝓportōis. z amor ꝓcupiscētie nō habet nisi ad ea q̃ quasi aliq̃d cēntie rē. Ultra. vnione aūt q̃ est ꝙ silitudinē amor nō causat rē. Dico ꝙ vnionē subalē in numero nō causat. nec vnionē silitudinis specifice vl analogice. m̃ vnionē affectꝰ alē facit formalr ad sensum dict̃. i. est id quo formalr appetitus vnit z causat etiā vnionē realē possibilr amori. vt dicitur in fine solōnis. Et nota ꝙ vnio subalis dr ad seipm. z capit vnio nō ꝙ relationē. sz negatōe. i. ꝙ indiuisione eiusdē a seipo

Ad tertiū dōm. ꝙ cognitio ꝑficit ꝙ hoc ꝙ cognitū vnit cognoscēti fm suā silitudinem. sz amor facit ꝙ ipa res q̃ amat amāti aliq̃ mō vniat. vt dictū ē vñ amor est magis vnitiuꝰ q̃ cognitio.

Ad ꝓmā ptē añtis ꝓcedit. z ipam exponit. d. san. ꝙ. ꝙ. q. lv. ar. ꝑ. ad scdm. qz intellect in actu fit intellectū in actu. qz assimilat sibi rōne spēi intelligibilis. q̃ est silitudo rei intellecte. Et scdo fit intellectū in actu. qz intellect q̃rit in ipm intelligibile. z intelligibile sibi ibidē z ex duob fit vnū operās. iuxta em̃ supra dicta. q. xxij. (contra Scotū) intellect fm se est poña pa ssiua. z hz rōem actiui solū ex obiecto sibi ibidēm̃. ita ꝙ poñtia cū obiecto est agēs. Ūñ etiā nō ꝓprie sunt duo agētia ptialia. sz de hoc alibi lōgꝰ. ꝑ. ꝙ. q. lxxix. ar. v. Ad scdam ptē. amās āt rē ꝓcedit ꝙ amās rōne amoris nō fit amatū. Et rō est. qz amor nō est silitudo rei amate. sicut spēs vel ꝓbū rei intellecte Nec ꝓcedit amor in rōne silitudinis rei amate cognite. licz amor sit silis appetitui. nō tamē appetibili z rei amate. Et ꝙ hoc ꝓbat. d. san. ꝑ. ꝙ. q. xxvij. ar. iij. ꝙ ꝓcessio amoris in diuinis nō est gñatio in deo. Tñ dico circa illā ptē ꝙ amās hz in se amatū fm affectū z ipulsum ad amatū. eo mō q̃ locus deo sum est in graui. sz vt dictū est. amās nō fit amatū. sz pellit in amatū. et ergo ex amato z appetitu nō fit vnū agēs sicut ex intellectu z intelligibili. sz vt dictū est supra. q. xxvij. amatū z appetitꝰ currūt diuersis rōib ad amorē causandū. vnū vt res z agēs. aliud vt cognitū z rō causandi. Dico vltra. ꝙ ira se oib habentib. amor tm̃ est cā realis vnionis. vt patuit. z etiā cū hoc vnionis affectionalis. illiꝰ q̃ dē effectiue. istiꝰ aūt formalr. ꝛre negat ꝛña. qz vnio realis maior est aliq̃ mō q̃ vnio fm silitudinē. licz intellectꝰ z intelligibile fiant magis vnū in rōne agētis. tm̃ res in se est vnita. sicut amor facit vniri. Et hoc intēdit. d. san. in solone. qz cognitū vnit cognoscēti fm silitudinē. (Et loqtur de lege cōi et naturalr z in nobis) sed amor facit ꝙ ipa res q̃ amat amāti aliq̃ mō vniat. scz realr fm ꝙ possibile ē amori. vt patuit ad scdm. q̃re amor est magis vnitiuꝰ. qz fm rem

Ad scdm sic, ꝓcedit Ualdek ꝙ amor nō causet mutuā inhesionem. scz vt amās sit in amato z ecōuerso. qđ em̃ est in altero ꝓtinet in eo sed nō ꝓt idē esse ꝓtinēs z ꝓtentū. g̃ ꝙ amorē, nō ꝓt causari mutua inhesio vt amatū sit in amāte z econuerso. ¶ Ꝓ. nihil ꝓt penetrare in interiora alicuꝰ integri nisi ꝙ aliquā diuisionē. sed diuidere q̃ sunt fm rem ꝓiūcta nō ptinet ad appetitiuꝫ in quo est amor. sed ad rōem. g̃ mutua inhesio nō est effectꝰ amoris. ¶ Ꝓ. si ꝙ amorē amās ē in amato z ecōuerso. seq̃tur ꝙ hoc mō amatū vniat amāti sicut amās amato. sz ipa vnio est amor. vt dictū est. g̃ seq̃tur ꝙ sp amans amet ab amato. qđ ꝓz esse falsum. nō g̃ mutua inhesio est effectus amoris. ¶ Sed ꝓtra est qđ dr ꝑ. Jo. iij. Qui manet in charitate in deo manet z deꝰ in eo charitas aūt est amor dei. g̃ eadē rōe q̃libet amor facit amatū esse in amāte. z ecōuerso Ad.ij.

Hic q̃rit ꝓfter de alio effectu scz de mutua inhesione

¶ Rñdeo dōm. ꝙ iste effectus mutue inhesionis ꝓt intelligi z q̃tū ad vim apphēsiuā. z q̃tū ad vim appetitiuā. Nā q̃tū ad vim apphensiuā amatū dr ee in amāte inq̃tū amatū imoratur in apphēsione amātis. fm illud Phil. ꝑ. Eo ꝙ habeā vos i corde

¶ D. san. sic ꝓcedit ꝓmo innuit ꝛclonem respōsiuam et declarat. z explicat ꝓmā cius ptē. Scdo secūdā ptem ibi. Sed q̃tū ad vim rē. Concło igit rūsiua quā in ꝓncipio. d. san. innuit. est ista. Amor causat mutuā inhesionez (vt scz amās sit in amato. z econuerso) et q̃tum ad vim apprehensiuā. z q̃tum ad vim appetitiuam. Et nota ꝙ amor ꝙdē causat vtrāq; inhesionē. sed aliter. Sicut etiā ꝓz in alio ꝓposito articulo sequēti. qz inhesionē fm apprehensiuā facit indirecte z dispositiue. qz eo ipso ꝙ aliquis afficitur fm appetitū. disponit vt imoret fm apphēsionē. sed inhesionē fm appetitū facit imediate z directe z fm se Cōclo rūsi. Explicat z ꝑbat ꝓmā partē ꝑ dicte cōclusionis que virtualiter ptinet duas ptes. scilz ꝙ amor facit inhesionem mutuā amātis z amati. ita ꝙ amatū sit in amante z econuerso amans in amato. Primo g̃ ꝑbat ꝓmuꝫ. Secūdo secūdū. ibi. Amās ꝓo rē. Primū g̃ ꝑbat sic. qz amatuꝫ imoratur in apprehensione amāntis. igit rē. Añcedēs ꝓꝛz ex auctoritate apli rē. Et nota. ꝙ oīe apprehēsum est in apprehendēte. vt ꝓz rōne scz spēi. (si sit apprehensuꝫ ꝙ se) sed amatū dr esse in amāte spēaliter rōne apprehensiue qz videlz amatū quasi ꝓtinet z frequēter apprehenditur Et g̃ dr D. inq̃tū amatū imorat. i. est intra amantē. sicut crebro apphēsum rē. Cōsequēter cū dr

Amās ꝓo dr ee in amato fm apphēsionē. inq̃tū amās nō est ꝓtētus superficiali apphēsione amati. sz nititur singula q̃ ad amatū ꝑtinēt intrinsecus discrere. z sic ad interiora eius ingredit. sicut de spūsancto qui est amor dei dicitur ꝓme ad Corinth. ij. ꝙ scrutat etiā ꝓfunda dei

¶ Declarat aliā ptē. ꝙ scz amās etiā sit in amato fm apprehensiuā. qz amans non est ꝓtentus rē. vt in littera igit illa pars vera. Añcedēs ostēdit de spūsancto rē.

Nota ꝙ amatū oꝑz esse cognitū. z fm illud esse cognitū etiā amās est singulariter in amato. qz apprehēsiua disquirit oia que ad amatū ptinent. Qui aūt rem cognitam nō amat. non ita disquirit nec curat penetrari intima rei cognite. imo si est odiosa statim eā abiicit z vellet

Universidad de Deusto
Biblioteca

nūq̄ eius memorari. Quare amās p apprehēsiuā spēaliter versat circa amatū ꝛc. Lōsequeter ibi.

¶Sed q̄tū ad vim appetitiuā amatuz dz esse in amāte ꝓut est p quādā ꝓplacentiā in ei⁹ affectu. vt vel ꝛcleceret in eo. aut in bonis eius apud pīntiā. vel in absentia p ꝛsideriū tendat in ipm amatū p amorem ꝓcupiscētie. vel in bona que vult amato eius p amorē amicicie. nō q̄dē aliqua extrinseca cā. sicut cu aliq̄s ꝛsiderat aliq̄d ꝓpter alterū. vel cū aliq̄s vult bonū alteri ꝓpter aliq̄d aliud. sed ꝓpter ꝓplacētiaz amati interius radicataz. vñ t amor dz intimus. et dicūtur viscera charitatis

¶Prosequtur sedam ptē ꝓncipalem ꝛckonis q̄ etiam virtualr ꝓplectit duo. Nā ē inhesionē mutuā ſm appetitū est amatū esse in amāte. t ecōtra amātem in amato. Primo q̄ ostēdit pmū. Secdo secm. ibi Ecōuerso āt ꝛc. Primo q̄ ostendit quō amor faciat amatū esse in amāte qz amatū est in affectu amātis p quādā ꝓplacentiaz ꝛc. clare in littera. igitur pma pars vera. Nota circa hoc. q̄ tendere in amatum vt amās delectet in amato. aut in bonis eius. vel tendere in amatū absens ptinet ad amorem ꝓcupiscentie amati. t ad amorē amicicie amātis. qz volendo amicū esse pntez vt in ipo delectet est mihi vel le bonū t velle amicuz tāq̄ mei pfectiuū. t sic p ꝓsequēs me amare amore amicicie. t amicū amore ꝓcupiscentie. sed mediāte ꝓplacētia t impressione illa tendere in bona amici grā sui. est amicuz amare amore amicicie. Quare dz. D. vel in bona scz amici tendere. p desideriū. vt insint amico ptinet ad amorē amicicie amati ꝛc. Nota etiā hic defectū Aureoli (vt pz apud Capōlū in p° dist. x.) Qui hūc passum. d. an. nō aduerrit putās q̄ oīe qđ est in alio aut est p ēntiā. aut similitudinē. Datur cīm tertius mod⁹. scz p affectiōem t placentiā. vel ꝓ naturalitatem scz p amorē. Quare ꝓplacētia pt etiā esse habitualis. p ut ex frequētato actu amoris relinq̄tur impressio amati in amāte habitualr. t rōne talis inclinatōnis amatū est in amāte. que ipressio est cā immediata desideriū t delectationis de amato q̄ desiderat vt sit pūs t delectet amicū. vel quo desiderat sibi bonū gra sui. et hoc vult D. in hoc tex tu ꝛc. Vide etiā de materia huj⁹ text⁹ d. san. q̄rto ꝑ gentiles. ca. xix. vbi dz. q̄ amatū nō solū est in intellectu amātis. scz etiā in volūtate ipi⁹. aliter tñ t aliter. In intellectu cīm est ſm similitudinē sue spēi. in volūtate aūt amātis est sicut termin⁹ mot⁹ in ꝓncipio motiuo ꝓportionato p̄ueniētia t ꝓportiōez quā hz ad ipm. sicut in igne quodāmō est locus sursum rōne leuitatis ſm quā hz ad ipm ꝓportionē t ꝓuenientiā ad talē locū. ignis ꝛo genit⁹ est in igne generāte p similitudinē sue forme. Hec ille Et sicut loc⁹ sursum est ꝛcratiu⁹ leuis. ita amatū delectabile amāti. t si leue ē extra locū rēdit in ipm. ita amās ad amatū. t silr amās rōnalis rēdit in bona amati ꝓpter amatū ipm Et h est qđ. D. hic dz ꝛc. vt cīm supra dictū fuit. q. xxij. ar. ij. amatū ē in amāte p modū trahētis. qz videz trahit affectū amāris ad se t ad sua bona sibi volēda. Deū cū dz

¶Ecōuerso aūt amās est in amato. aliter q̄dez p amorē ꝓcupie. alit p amorē amicicie. amor nāq̄z cōcupiscētie nō reꝙescit i q̄cūq̄ extrinsecaaut superficiali adeptōe vel fruitōe amati. scz q̄rit amatū pfecte habere quasi ad intima illius ꝓueniens

¶Probat sedam ptez ꝛckonis q̄ ad hoc q̄ amor faciat amārē ee in amato. Sz circa h est dūa in amore cōcupiscētie t amicicie. Ostēdit g̃ ꝓpositū q̄ ad amorē ꝓcupiscentie. Secdo de amore amicicie. ibi. In amore ꝛo ꝛc. Vult g̃ pmo qz in amore ꝓcupiscentie (scz amati) amās nitit ipm totū habere t ad intima ei⁹ ꝓuenire. Itā amor ꝓcupiscētie facit amātē ee ſm affectū in amato. i. facit vt afficeret totalr vniri amato ꝛc. Deinde ibi

¶In amore ꝛo amicicie amās est in amato inq̄tum reputat bona vel mala amici sicut sua. t volūtatē amici sicut suā. vt q̄si ipe in suo amico videatur bona vl mala pati t affici. t ꝓpter hoc ꝓpriū ē amicoz eadē velle t in eodē tristari t gaudere. ſm phm in. ix. ethi. et in. ij. rheto. vt sic inq̄tuz q̄ sunt amici estimat sua. amās videat ee in amato. q̄si idez faciꝰ amato. inq̄tū aūt ecōuerso vult t agit ꝓpter amicū sicut ꝓpter seipm. quasi reputās amicuz idē sibi. sic amatū est in amāte

¶Oñdit idē de amore amicicie duab⁹ rōnib⁹. secam ponit ibi. Pōt aūt t tertio ꝛc. Oñdit q̄ p° quō ille amor amicicie vt sic faciat amārē ee i amato. qz facit vt amicū putet t habeat tāq̄ se p affectum. tāq̄ ipe afficiat bona vel patiat mala in amato. q̄ ꝛc. Ejus pz p phm. D. san. circa hūc modū. scz quō ſm amorē amicicie amās est in amato. notat q̄ vnitiq̄ pt dici ee in alio duobus rōnib⁹. ibi. Ut sic inq̄tū. clare in lra. qz inq̄tuz amic⁹ ea q̄ sunt amici estimat sua t amicū alterū se. ipe amās est in amato. ſz inq̄tū ecōuerso vult t agit ꝓpter amicū tāq̄ ꝓpter seipm. t putat amicū vt se. amatū ē in amāte. t h vtiq̄s est in amore amicicie. qz amās estimat q̄ sunt amici sua. et hz se ad amicū sicut ad seipz. t hz eū tāq̄ se. Deīn ibi.

¶Pōt aūt t tertio mō mutua inhesio ꝛcelligi in amore amicicie ſm viā redamatōis inq̄tū mutuo se amāt amici. t sibi inuicē bona volūt t operāt

¶Verificat alia rōne eādē ptem. qz amici mutuo se amāt t bona volūt t operāt Nota āt. q̄ illā inhesionē non facit q̄libet amor. sic cīm similitudo sup altrā dinē ꝓnotat terminū correlatiuū. t ꝓsite in altrā dine. ita mutuitas ꝛcprie t ꝓnotat siles amorē in alio. quare fieri pt vt q̄s amet. sed non reamet amore amicicie. vnde ibi erit q̄dā amor amicicie in vno. sz nō mutua ihesio. ꝓpter defectū ꝓsimi amoris in alio. Nota aūt sp circa ista dicta. ne imagineris amorē amicicie t ꝓcupiscentie ee duos act⁹ sz vnā cui nō ꝓuenit facere diuersam inhesionē. vt est amicicie. t vt est ꝓcupiscētie. qz vt amicicie respicit bona amici ꝓpter amicū. sz vt ꝓcupiscētie respicit amicū ꝓpter amātē. Patēt q̄ summarie ex hoc corpe articuli. q̄ amor causat mutuā inhesionē triplicē. duas q̄dē sp. scz ſm apphensiuā t appetitiuā. nō aūt tertiā. q̄ est inhesio q̄si obiectiua. t redamatōis. qz scz ille affic. t amore amicicie illi. t econtra. Patēt aūt ola ex dictis. Et qđ dictū ē p corp⁹ articuli ꝓsimat argumēto in ꝓtrariū

¶Ad ꝑmū q̄ dōm. q̄ amatuz ꝓtinet in amāte in q̄tum est ipressum in affectu eius p quādā cōplacētiam. ecōuerso vero amās ꝓtinetur in amato inq̄tum amans seq̄tur aliquo mō illud qđ est intimum amati. nihil enī. phibet diuerso mō ee aliq̄d ꝓtinēs t ꝓtentū. sicut gen⁹ ꝓtinet in specie. t ecōuerso

¶Maior vera. ꝓtinet aliquo mō. t rñ pt etiaz ꝓtinere alio mō. sicut genus est in specie. t ꝓtinet actu. t altrū ꝓtinet spēm virtute in ambitu sue potestatis. Ad mi nozē vera. nō pt idē esse ꝓtinens t ꝓtentū eodē mō. rñ di uerso. vt iam dictū est. t sic est in ꝓposito. vt pz in solone. et in articulo precedenti ꝛc.

¶Ad secm dōm. q̄ rōnis apphensio p̄cedit affectū amoris. t iō sicut rō discrit. ita affectus amoris subintrat in amatū. vt ex dictis pz.

Maior vera. nisi p diuisionē quā ipm faciat. vel quā aliud faciat. Ad minorē. vera est q̄ appetitus nō ē diuidere. rñ est intrare post diuisionez factā p rōnem. qz cīm rō cognitat t disquirit de intimis amati. ſm hoc affectus q̄ amorē ingredit. t nō stat in superficiali adeptōne. sed nitit ad intima penetrare amati amore ꝓcupiscentie. t in amore amicicie ingreditur se delectādo in omnibus que amati sunt. vt pz in corpore.

¶Ad tertiū dōm. q̄ illa rō ꝓcedit de tertio modo mutue inhesionis. q̄ nō inuenit in q̄libet amore

¶Ad assumptum dico. q̄ per amorem amās est in amato. semp duob⁹ ꝑmis modis. sed nō sp ſm tertiū modū tactū. ibi. Pōt aūt t tertio mō Ultra. sequeret q̄ hoc mō ꝛc. Dico duob⁹ ꝑmis modis vnit amatū amāti. t econtra. sed nō eodē mō. vt patuit in corpore. t ad pmū. Ultra. amor est vnio. verū semp qdē vniens duob⁹ modis ꝑmis. sz nō hz sp vnionē ꝓsimilē rñdentē sibi tertio mō. Ultra. Nō ergo verū. semp mutua inhesio ſm redamationem

¶Utr extasis sit effectus amoris.

Ad tertiū sic ꝓcedit. Videt q̄ extasis non sit effectus amoris. Extasis cīm quādaz alienatōem importare videt. sz amor nō sp facit alienatōem. sunt cīm amātes inter dū sui cōpotes. q̄ amor nō facit extasim. ¶ D. amās ꝛsiderat amatū sibi vniri. magis q̄ amatum trahit ad se q̄ etiā pgat in amatū extra se ꝛiens. ¶ D. amor vnit amatū amāti. sicut dictū est. si q̄ amās extra se tendit vt in amatū pgat. sequitur q̄ sp plus diligat amatū q̄z seipm. qđ pz esse falsuz. nō q̄ extasis est effectus amoris ¶ Sed ꝓtra est qđ Dionysius dz. iiij ca. xz di. no. q̄ diuin⁹ amor extasim facit. t q̄ ipe ꝛcus propter amorē est extasim passus. cū ergo q̄libet amor sit q̄dam similitudo participata diuini amoris. vt ibidē dz. videt q̄ q̄libet amor causet extasim.

¶Dic. d. san. in q̄rit de tertio effectu. q̄ est extasis

¶Rñdeo dōm. q̄ extasim pati aliq̄d dz cū extra se ponit. qđ q̄dē ꝓtingit t ſm vim apphensiuam. t ſm vim appetitiuā. ſm vim apphensiuā aliq̄s dz extra se poni. qñ ponit extra cognitōnem sibi ꝓpriam vel qz ad inpiorem sublimat. sicut hō dū eleuat ad apphendenda aliqua que sunt supra sensum t rōnez dz extasim pati inq̄tū ponit extra ꝓnaturalē apphensionē rōnis t sensus. vel qz ad inferiora ꝛcmittitur. puta cū aliquis in furiā vel amentiā cadit dicitur extasim passus. ſm appetitiuā vero ptem dz aliquis extasim pati qñ appetit⁹ alicuius in alterū fert exiens quodamō extra seipm.

¶Docet san. rñdet quesito ſm distinctiōem bimembrē. quā pmo declarat. Secdo subiūgit pmā ꝓclusionem rñsiuā iuxta pmū membr. ibi. Prima qdē extasim ꝛc. Secūdo secūdā. iuxta secūdū membr. ibi. Sz sedaz ꝛc. Quo ad pmū intendit talis ꝓcdo distinctiua preābularis fundamentalis. Duplex est extasis. Una ſm vim apphensiuā. t illa duplex. Alia ſm vim appetitiuā. Probat conclusio. assumendo maiorez ex qđ nois extasis. t arguit sic. Extasim aliq̄d pati dz. cū extra se ponit. Sed h contingit ſm vim apphensiuā dupliciter. t ſm vim appetitiuam igit ꝓclusio vera. Maior pz ex qđ nois. Minor q̄ ad pmā partē declarat in littera. qz ſm vim apphensiuam dz aliq̄s extra se poni. qñ ponit extra cognitōem sibi ꝓpriaz sed hoc fit dupliciter. igit pma pars minoris vera. Illa minor ꝓprima declarat. qz fit qñq̄ p hoc q̄ aliq̄s ad superiora sublimat (t talis extasis dz cuz hoc raptus) Vel qz ad inferiora deprimit. t talis est extasis tm. t nō ꝓprie raptus. Secūda pars minoris pz. qz ſm appetitiuā partem aliq̄s dz pati extasim qñ appetit⁹ fert extra ipm appetētē ꝛc. Nota p maiori intellectu istoꝝ dicta. d. sanc. super aplm scde ad Corinth. xij. circa pmū tertium. q̄ aliq̄s hō dz rapi multiplr. Primo ab hoibus. sicut Enoch Sapiēs tertio. Raptus est ne malicia ꝛc. Aliq̄n rapitur aīa a corpore. Lu. xij. Stulte hac nocte aīam tuaz ꝛc. Aliq̄n aliquis dz rapi a seipo qñ ꝓpter aliq̄d hō efficit extra seipm et h ē idē qđ extasis. sz extra seipm efficit hō. t appetitiuā ꝓtrudit. t p cognitiuā. p appetitiuā cīm ꝓtrudit hō ē solū in seipo qñ curat q̄ sunt sua tm. Efficit ꝛo extra seipm qñ nō curat que sunt sua. sz que ptinent ad bona alioꝝ. et h facit charitas. p. Corinth. xiij. Charitas nō q̄rit q̄ sua sunt. Et de hac extasi dz Dionys. iij. ca. de diui. noibus Est aūt extasim facies diuinus amor nō sinens amatez suiipius ee. sed amatoꝝ (scz terū amataꝝ) ſm cognitiuā ꝛo aliq̄s efficit extra se qñ aliq̄s extra naturalē modū hominis eleuat ad aliq̄d videndū. t de isto raptu loqtur h Aplus. Sed sciendū. q̄ modus naturalis humane cognitionis est vt cognoscat simul p vim mentalē. q̄ est intellectus. t corporalē que est sensus. Et inde est q̄ hō nō hz in cognoscendo literū iudiciū intellectus. nisi qñ sensus fuerint in suo vigore. ltne dispositi. absq̄ aliquo ligationis impedimento. alis cū impediūtur. etiā iudiciū intellectus impedit. sicut in dormientib⁹ pz. Tūc g̃ hō efficit extra se ſm cognitiuaz vim. qñ remouet ab hac naturali dispositōne cognitōis. que est vt intellectus ab vsu sensuum t sensibiliū rerū abstract⁹ ad aliqua videnda moueatur. Qđ qdē ꝓtingit dupliciter. Uno mō p defectū virtutis. vñcūq̄ talis defectus ꝓtingat. seut accidit in frenetis t aliis mente captis. et hec qdē abstractio a sensib⁹ nō est eleuatio hois. sed potius depssio. qz virtus eoꝝ debilitat. Alio ꝛo mō p virtutē diuinaz. t tūc ꝓprie dz eleuatio. qz cū agens assimilet sibi patiens. abstractio q̄ fit virtute diuina. et est supra hoiem est altius aliq̄d q̄z sit hominis natura. Et ideo raptus sic acceptus definitur sic Raptus est ab eo qđ est ſm naturā. in id qđ ē supra naturā. in vi superioris nature eleuatio ꝛc. Hec ille. Eā dez sententiā ponit D. in de veritate ma. xij. q. p. in corpore Ubi dicit homis ꝓpria operatio est intelligere mediāte imaginatōe t sensu. Operatio cīm eius qua solū intellectualib⁹ inheret oīnib⁹ inferiorib⁹ ptermissis. non est eius inq̄tum est hō. sed inq̄tum in eo aliquid diuinū existit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Operatio vero qua solū sensibilib⁹ inhereat ꝓter intellectū ⁊ rōnem. nō est eius ingressum hō. sed ꝑm naturā quā hz cū brutis ꝙmunē ⁊c. Hec ille. Et quib⁹ ps. q frenetici ⁊ alij mente capti qui sequūtur solū sensum. tales partes untur extasim. sed nō rapiūtur. qz nō eleuātur ex superiozi natura. Patz etiā q intellectus patitur duplicē extasim. et quid sit extasis ꝑm appetitū. qz affici ad ea q̄ sunt alioz ⁊c. Deinde ibi.

Ar.ij. ¶ Primā q̄dē extasim facit amor dispositiue. in q̄tū scz facit meditari de amato. vt dictū est. Intēsa aūt meditatio vni⁹ abstrahit ab alijs

Cōclo rūsi. ¶ Ubiūgit ꝑmā ꝯclonem responsiuā quo ad ꝑmū membz. distinctōis. que est. amor facit talem extasim dispositiue. Probatur ꝯclusio. Amor facit meditari de amato. igit ꝯclusio vera. Aūcedens ptz ex ar.ij. Tenet ꝓfitia. qz intensa meditatio vnius abstrahit ab alijs.

Nota aūt hic. q amor facit dispositiue. qz excessus ⁊m appetitū facit excessū in apprehensiua dispositiue. nō formaliter. ꝑm cūm q quis affectus est sic cogitat. ⁊ ꝑm modum affectōis est modus cogitatōnis. vñ multi ex amore in insaniā versi sunt. Nota etiā q loquendo de extasi ꝑm cognitiuā large. put est imoratio frequens apprehensiue sup alio. dz extasis. sic amor quilibet verus ⁊ pfectus facit talem extasim ꝑm apprehensiuā. Si aūt extasis dicatur apprehensio ꝓter modū ꝓnaturalē (cū scz alienatione naturalis modi cognoscēdi) tūc nō quilibet amor facit talem extasim. sed solū vehemens ⁊ intensus. q̄ videlicet vehementer afficit et alienat amantē a seipso. ⁊ facit sui oblitionē. Vñ doctor sanc. in ꝑbatōe añcedētis loquitur de intensa meditatōne. que ꝓcedit ex intēso amore. cognitiua cūm plerūq; etiā in hominib⁹ sequtur affectus quare etiaz doctor sanc. dixit in ꝑori textu de apꝓhēsione extra ꝓnaturalē modū rōnis ⁊ sensus. Deiū cū dz

¶ Sed secundam extasim facit amor directe simpliciter quidē amor amicicie. amor aūt cōcupiscētie nō simpliciter. sed ꝑm quid. Nā in amore ꝯcupiscētie quodāmodo fertur amans extra seipm. inq̄tus scz nō ꝯtent⁹ gaudere de bono qđ hz. querit frui alio quo extra se. sed qz illud extrinsecū bonus querit sibi habere. nō exit simpliciter extra se. sed talis affectio in fine infra ipam ꝯcludit. scz in amore amicicie affectus alicuius simpliciter exit extra se. qz vult amico bonū ⁊ operat bonū. quasi gerens curā ⁊ ꝓuidentiam ipsius ꝓpter ipm amicū.

Concło. ij. ¶ Deducit secūdā ꝯclusionē quinti membri. q̄ talis est. Amor facit extasim ꝑm vim appetitiuā directe. simpliciter q̄dē amor amicicie. amor aūt ꝯcupiscētie nō simpliciter sed ꝑm quid Probat iuxta ambas partes simul assumendo maiorē ex dictis in ꝑmo textu. ꝑm appetitiuam partē aliquid dz extasim pati. qz appetitus alicuⁱ fertur in alterum extens quodāmodo extra seipm. sed in amore ꝯcupiscentie quodāmodo fertur amans extra seipsum. sed in fine infra seipm ꝯcludit. sed in amore amicicie affect⁹ alicuⁱ simplr exit extra se. igit vterq; amor facit extasim ⁊c. vt dz ꝯclo. Maior patuit. Minor declarat in littera clare. Et nota q amor facit talē extasim directe (.i. p seipz) qz est ꝯnaturalitas quā sequtur desiderū ⁊ nisus ad habēdū bonū ꝯcupitum. ⁊ sic facit vt affectus ipe velit bonū amico ꝓpter seipm. et g̃ facit per seipsum appetitū exire in bonū alterius. ⁊ ꝑsertim amor amicicie. ⁊ p ꝯns directe. i. p se facit. Extasim aūt apprehensiue nō facit directe. qz nō est in cognitiua virtute. sz facit disponēdo vt cognitiua extra apprehēdentē ponat sed appetitiuā ꝑm se extendit ad bonū alterius. qz ē impulsus affectiōalis in bonū amati ⁊c. Nota circa hūc articulū differētiā inter extasim ⁊ raptū ex 2ª 2ᵉ. q. clxxv. qz raptus aliq̄d addit supra extasim. Nā extasis importat simplr excessum a seipo ꝑm quē aliquis extra suaz ordinationē ponit. sed raptus sup hoc addit violentiā quādam. vel quasi violentiā. qz raptus non est naturalis. respectu nature particularis licz sit naturalis respectu nature vniuersalis. Et si quis abstrahatur a sensibilibus virtute rerum naturaliū. nō est raptus ꝑm doc. san. in de veritate. Potest igit extasis. etiā ad vim appetitiuā pertinere. puta cū alicuius appetitus tendit in ea que extra sunt. raptus aūt solū ad cognitiuā.

Differt extasis et raptus

Argumētū in cōtrariū

Pro secunda ꝯclusio ne rūsiua est. Circa hoc argumentū nota. q Dionysius dr. q diuin⁹ amor facit extasim inq̄tū scz facit appetitū hois tendere ad res amatas. Vñ postea subdit q etiā ipe deus qui est omniū cā. p abūdātiā amatorie bonitatis extra seipm fit p. ꝓuidentiā ad oīnia existentia ⁊c. Sed raptus ꝓprie ptinet subiective ad virtutē cognoscitiuā ad quē requirit violentia. que ꝓprie nō inuenit in actu appetitus. cui⁹ est inclinari in rem. ⁊ qui nō ꝑt pati violentiā ⁊c. Vide etiā de ista materia in de ꝑa. ma. xiij. ar. ꝑ. vbi determinat quid raptus.

¶ Ad ꝑmū g̃ dām q illa rō ꝓcedit de ꝑma extasi

¶ Ad maiorē. vera est. ꝑsertim de extasi ꝑm vim apprehensiuā. ⁊ de extasi pfecta. tūc cūm importat alienatōem (p virtutē extrinsecā) a mō cognoscēdi ꝓnaturali. vt ad superiora. ⁊ tūc ꝓprie est raptus. q ꝑm magistros describitur. q̄ est ab eo qđ est ꝑm naturā in id qđ est supra naturā vi supioris nature eleuatio. vel ad inferiora. ita q̄ vratur sensib⁹ ꝓter intellectū. ⁊ tūc est q̄dā extasis cōiter dicta. sed nō raptus. qz nō est eleuatio. sz depssio Ad mā notē. verū nō sp facit alienatōem a mō cognoscēdi ꝓnaturali. cūm facit sp exitū ad alterū. ⁊ extra se ꝑm appetitum Vltra g̃ ⁊c. Verū nō sp facit ꝑmā extasim q̄ est ꝑm cognitiuā virtute Quare pz. q extasis ꝯmunior est q̄ raptus ꝓprie dictus. et loqtur etiā de raptu appetitus. qz ꝯuenit raptus appetitui imꝓꝓprie ¶ Circa hāc solutionē nota. qz scḋm modū dicēdi d. san. in de verita. vbi tū cū quis trahitur ad inferiora nō dz raptus esse. Sed in 2ª 2ᵉ supra ar. ij. ad scḋm. vult q q̄n q̄s trahit omīno ad ea que sunt appetitus inferioris. magis dicat rapi ⁊ pati extasim. qz magis abstrahit ab eo qđ est sibi ꝓprium (scz rōnali appetitu) sed nō est ꝯtrouersia. qz in de veritate considerauit hoc qđ dz rapt⁹ cē eleuatio. in. 2ª 2ᵉ ꝓpo arrēdit qz ē tract⁹ ab eo qđ ē ꝑm naturā. scz ex pte termini a q̄

Jacob

¶ Ad scḋm dām. q illa rō ꝓcedit de amore ꝯcupiscētie. q̄ nō facit simplr extasim. vt dictū est.

¶ Ad añs. verū in amore ꝯcupiscētie. ⁊ tñ in illo est etiā aliq̄s exitus affectionalis ad rem desiderātā. ḡnaliter stat fortis. sz regredit referēdo ad seipm. Sed maior nō est vera de amore amicicie. qz ēsto ibi sit vnio. est tñ etiā extasis. qz egredit ad bona amati. Nō vltra referens ad seipm. imo illa vnio affectionalis trahit amantē in amatū ⁊ bona sua. Ad ꝯsequēs. magis g̃. verū in amore cū

cupiscentie. vbi est finalis regressus ad amātē. sed nō in amore amicicie ⁊c.

Ad tertiū dām. q ille q̄ amat intātū extra se exit inq̄tū vult bona amici ⁊ opat. nō tñ vult bona amici magis q̄ sua. vñ nō seq̄t q altez pl⁹ q̄z se diligat

¶ Maior vel assumptū verū ad sensum dictū in articulo scḋo. qz vnit amor amatū amāti rōne ꝓplacētie. ⁊ implōnis. ⁊ amās quodq; extra se ponit volendo bona amico tanq̄ sibi ⁊c. Ultra. Si g̃ ⁊c. Dico q sic ꝑgendo in amatū nō quasi se dimittat affectionalr (volēdo videlicz magis bona amico q̄ sibi) sz ad aliū sensum dictum in corpore. Vñ negat qđ infert. seqtur q sp plus diligat amicū. qz ꝓcedit ex malo intellectu illius egressus ⁊ extra se positōis Et nota circa hoc. qz nec hic nec in patria hō debet aliū magis diligere q̄ seipm quo ad intēsionē actus. sz tñ in patria plus diliget meliorē quo ad bonū volitū. de hoc in. 2ª 2ᵉ. q. clxvi. ar. xiij. in cor.

¶ Utz zelus sit effectus amoris

AD quartū sic ꝓcedit. Uidet q zelus nō sit effect⁹ amoris. zelus em̄ est ꝛtentiōis ꝓncipiū. vñ dr. ꝑ. ad Corinth. iij. Cuz sit inter vos zel⁹ ⁊ ꝛtentio ⁊c. sz cōtentio repugnat amori. g̃ zelus nō est effect⁹ ei⁹ ¶ Ꝑ. obiectū amoris est bonū qđ est cōiunctiuū sui. sz zelus repugnat cōiunctōi. ad zelū em̄ ptinere videt q q̄s nō patitur ꝯsortiū in amato. sicut viri dicūtur zelare vxores q̄s nolūt habere ꝯmunes cū ceteris. g̃ zelus nō est effectus amoris ¶ Ꝑ. zelus nō est sine odio. sicut nec sine amore. dz em̄ in ps. zelani sup̄ iniquos. nō g̃ vꝛet dici magis effectus amoris q̄z ody. ¶ Sed ꝯtra est qđ Dionysi⁹ dr q̄rto. ca. ⁊c di. no. q deus appellat zelotes. ꝓpter multū amorē quē hz ad exīstia

¶ Hic d. sanc. inquirit de quarto effectu amoris. scz zelo. Et huic articulo opz ꝑmittere que hz. d. san. in postilla. ꝑ. Corinth. xiij. qz zelus accipit vno⁰ p ipo amore intenso. ⁊ p dilectōe feruenti. Et sic ꝯstat q q̄stio nō intelligit. qz idē nō est effectus sui ꝑprius. Sic aūt zelus idē est q amor saltē intensus. Scḋo aūt mō accipit zelus. p inuidia. vt. D. ibidē hz. ⁊ vt hic habet accipit etiā tertio pro ipugnatōe ꝯsortis in amato. ⁊ p repulsa eoz q̄ sunt ꝛtra amatū. Et vt D. vbi iam hz. nō est ꝙuocatio zeli. nā accipit p amore feruenti. ⁊ inuidia. vel aliqs taz dictis qz vnū seqtur ex alio. ⁊ plerūq; nōie cause nōiatur etiaz effect⁹ ⁊ ecōtra. et isto tertio mō accipit hic zelus q̄n q̄rit an sit effectus amoris ⁊ scḋo mō

¶ Rādeo dām. q zelus quocūq; mō sumat ex intensione amoris. ꝓuenit manifestū est em̄ q q̄sto aliqua virt⁹ intēsius tendit in aliq̄d. forti⁹ repellit oē ꝛtrariū vel repugnās. Cuz igit amor sit q̄dā mot⁹ in amatū. vt Aug. dr in lib. lxxxiij. q. Intēsus amor q̄rit excludere oīne id qđ sibi repugnat.

¶ In corpore duas ꝯclones ponit. D. ꝑimo vnam generalr rūsiuā. Scḋo aliā explicatiuā ꝑme. ibi Aliter tñ hoc ⁊c. Prima est. zelus quocūq; mō sumat ex intensione amoris. ꝓuenit. et nota q̄cūq; mō sumat. qz aliqñ accipit. p zelotypia. q̄nq; p inuidia. q̄nq; p zelo bono dei vel amici. et hi modi tāgentur in scḋa ꝯclone. Q̄nq; etiā ac

7. gialis.

Cōclo. ij.

Subtūgit ꝯclonem aliam explicatiuam ꝑtis talem Aliter hoc ꝓtingit in amore ꝯcupiscentie. ⁊ aliter in amore amicicie (.i. amor ꝯcupiscētie intensus est cā alteri⁹ zeli. ⁊ respectu alterius q̄s amor amicicie intēsus) Probat ꝯclo Et ꝑmo. d. san. ostēdit quis zelus sit in amore ꝯcupiscentie. Deinde ostēdit q̄s zelus sit in amore amicicie. qz tñ isti amores ꝓparant quo ad zelum. ideo opz simul arguere de vtroq; qz ꝓpatio reqrit vtrūq; ꝓparabilitaz ⁊c. In amore ꝯcupiscentie qui intense aliquid ꝯcupiscat. mouet ꝛtra oīne illud qđ repugnat ꝓsecutioni vel fruitioni quiete. eius qđ amat (scz amore ꝯcupiscētie) sz amor amicicie intensus facit hoiem moueri ꝛtra oīne illud qđ repugnat bono amati. g̃ ꝯclo vera. q alius ⁊ alius zel⁹ ē amoris ꝯcupiscentie. alius ⁊ alius amoris amicicie. Tenet ꝓfitia de se. qz moueri ꝛtra repugnans dicte fruitioni boni ꝯcupiti. et moueri ꝛtra repugnans bono amici. est alius mot⁹. etiā respectu alteri⁹ obiecti. D. san. ponit ꝑmo ꝑmā ꝓpe añcedētis. Scḋo scḋam. ibi. Amor aūt ⁊c Primā g̃ ptē añtis ostēdit explicādo q̄s sit zel⁹ amoris ꝯcupiscentie. qz zelus quo dr q̄s zelare vxorem. similiter zelus inuidie ⁊c. Deinde ibi.

¶ Amor aūt amicicie q̄rit bonū amici. vñ q̄n est intensus facit hoiem moueri ꝛtra oīne illud qđ repugnat bono amici. ⁊ ꝑm hoc aliq̄s dr zelare ꝑ amico. q̄n si qua dicūtur vel fiūt ꝛtra bonū amici hō re

Universidad de Deusto
Biblioteca

ptllere studet. Et p hūc etiā modū aliqs dr zelare p deo qñ ea q̄ sunt ꝺtra honorē vel volūtatē dei repellere fm posse conat. fm illud. iij. Re. xix. zelat⁹ sum p dño exercituū. et Jo. ij. sup illud. zelus domꝰ tue comedit me. dr glo. q̄ bono zelo comedit qm q̄libet prava que vident corrigere satagit. si nequit tolerat et gemit.

¶ Ponit tertiā ḡtē affectis p dicti. z explicat quis sit. z qñ noiet zelus amoris amicicie. qz zelꝰ p amico. z zelꝰ p deo. vt ps dare i lra Nota q̄ hāc auctoritatē ps (sz necz zelaueris facietes inichratē) d. san. 2ª 2ᵉ. q. xxxvi. ar. ij. in corpe intelligit de zelo q̄ apud pbm dr nemesis. Et vtroz mō pt intelligi. sz etiā de zelo inuidie zc. Hoc ea q̄ d. san. sp dr zelus est effectꝰ amoris intēsi siue ꝺcupiscentie siue amicicie. z hoc idē dr ꝑma ꝺciusio. quare ex tepido amore nō sequtur zelus. Qui em nō multū ꝺcupiscit rē aliquā nō mouet ꝺ impedies singularitatē vel excellētiā in re ꝺcupita Silr q̄ nō intēse diligit amicū nō impugnat ea q̄ ipm impedit a bonis suis. z ḡ sp loqtur D. de amore intenso zc. Nota quoz q̄ z his q̄ amor ē cā zeli suo mō effectiua sicut rō agendi. eo em ipo q̄ ds rem valde amat. bz rō em z motiuū vt impedies amatū impugnet. et ē q̄si dispositio zelātis. q̄ tñ reducit ad genꝰ cause efficētis large zc. Nota quoq̄ q̄ zelꝰ nō videt dicere vnū actum tm. imo plures. qz ipugnatio exercita z repulsa. recrit etiā interiorē motū z exteriorē. sic zelotipus varijs modis ipugnat corde. ore. z opere ꝺsortē. vñ etiam inuidia ptinet ad zelū. Cā etiā zeli ꝑma q̄dem est amor. deinde odiū. postea sequūtur alij mot⁹ z act⁹ interiores et exteriores q̄ ꝺstituūt zelū.

☞ Argu⁹ in ꝺtrariū p ꝺclone tñsiua ꝑma est

¶ Ad ꝑmū ḡ dom. q̄ ap̄lus ibi loqtur de zelo inuidie. q̄ q̄dē est cā ꝺtentois. nō ꝺtra rem amatā. sed p re amata ꝺtra impedimēta ipius.

¶ Ad maiorē. vera de zelo amoris ꝺcupiscētie. q̄ est zelus inuidie. z habet aliq̄d de ipa. 2ª 2ᵉ. q. xxxviij. ar. xv ad p⁹. Ad minorē. ꝑtio (q̄ est ꝺtrarietas ꝓbor.) ī rem amatā. illa repugnat amori. sz ꝑtio ꝺ impedimēta amati vel amore ꝺcupiscētie. vel amicicie non ꝺtrie. imo secū. z q̄to maior est amor. tāto maior est zelꝰ p amatore ꝺtra impedimēta ei⁹ zc. ḡ zelꝰ zc Nec ꝺtra rē amatā tñ ꝺtra impedimēta amati. vel ꝺtraria amato zc.

¶ Ad scōm dom. q̄ bonū amat inq̄tū est cōicabile amāti. vñ oīe illud qđ pfectōem hui⁹ cōicationis ip̄edit efficit odiosum. z sic ex amore boni zelꝰ causat. ex defectu aūt bonitatis ꝺtingit q̄ q̄dā parua bona nō pñt itegre simul possideri a multis. z ex amore taliū causat zelꝰ inuidie. nō aūt ꝓprie ex his q̄ integre pñt a multis possideri Nullꝰ em inuidet alteri de cognitōe ꝓbitatis. q̄ a multis integre cognosci pt. sed forte de excellētia circa cognitōem huius

¶ Maior vera. est cōicatiuū sui ipi amato. ex cui⁹ inclso amore sequt repulsio ip̄edimēroz cōicatōis pfecte illius boni Ad minorē. sz zelꝰ repugnat cōicatōi. vel. ꝺ. zelus repugnat cōicatōni ad alios. z hoc in puis bonis q̄ nō pñt a pluribꝰ haberi. sz nō repugnat cōicatōni boni q̄ ad amatū. imo vt tal⁹ cōicatio pfecte habeat ꝺsurgit zelꝰ inuidie vel ipugnatōis cuiuscūq̄. Ultra. ad zelū cm zc

ptinere videt nō habere ꝺsortiū alterꝰ impedimentū. sed nō ad ipm amatū habet zelꝰ zc. ḡ zelꝰ nō est effectꝰ amoris. v etiā respectu amati z desiderati. tñ respectu aliorū q̄ videnf impedire zc. D. san. rndet ad minorem Et nota p hū D. cuz dr. z sic ex amore boni zelus causat. sz nō ex amore absolute z respectu boni amati. sz mediāte odio illius qđ ipedit cōicatōem boni ꝺcupiti ad amātē. Et h dictū est circa articulū q̄ amor est cā ꝑma zeli. sz nō ꝑcissa Pro intellectu etiā aliquoz dictoz in ista solone vide d. san. in postilla p. ad Corinth. xiij. lectōne ꝑma. q̄si post ꝓncipiū zc Quia em spūalia pñt ꝓfecte haberi a multis. ideo in charitate diuina nō hz locū inuidia. sz rpalia (sz parua) nō pñt pfecte haberi. ideo ex amore talium sequtur zelus inuidie. z zelꝰ ad singularitatē ipedientia

¶ Ad tertiū dom. q̄ hoc ipm q̄ aliqs odio hz ea q̄ repugnāt amato ex amore ꝓcedit. vñ zelus ꝓponit effectus amoris magis q̄z odij

¶ Ad maiorē vera. q̄z iuidia q̄ est tristicia ꝑsupponit odiū tāq̄z ꝑus. z iteꝝ aliq̄d odiū ꝑsupponit, aliquā tristitiā. de hoc in. 2ª 2ᵉ. q. xxxiij. ar. vi. ad p. Tñ dico q̄ tale odiū ꝓcedēs zelū est etiā effectꝰ amoris. q̄z nō odio q̄ ipe duūr ab amato ꝓpter amorē amati Tñ negat ꝺsa. q̄ nō magis. q̄z amor ē ꝑma z ꝓncipalior cā q̄z odiuz. D. sanegat ꝺsequelam. Et ps ex hac solone. q̄z amor solꝰ nō est cā zeli. sz additꝰ cto odio alicuiꝰ. q̄ stāte seq̄t zelꝰ aliq̄ modoz

¶ Utz amor sit passio lesiua amātis

AD quintuz sic ꝓcedit. Uidet q̄ amor sit passio lesiua. languor em signat lesionem quādā lāguētis. sz amor causat lāguorē dr em Cant. ij. Fulcite me floribꝰ. stipate me malis. q̄z amore lāgueo. ḡ amor est passio lesiua. ¶ Ꝑ. liq̄factio est q̄dā resolutio. sz amor est liq̄factiuꝰ. dr em Cāt. v. Dia mea liq̄facta' est vt dilectꝰ me⁹ locutꝰ est. ḡ amor est resolutiuꝰ. est ḡ corruptiuus z lesiuꝰ. ¶ Ꝑ. feruor designat quendā excessum in caliditate. q̄ q̄dē excessus corruptiuꝰ ē. sz feruor causat ex amore. Diony. cm. v. ca. cel. hierar. inter ceteras ꝓprietates ad amorem seraphin ptinētes ponit calidū z acutū z supferuēs. et Cantic. viij. dr de amore. q̄ lāpades eī⁹ sunt lāpades ignis atq̄z flam mar. ḡ amor est passio lesiua z corruptiua. ¶ Sed ꝺtra est qđ dr Diony. iiij. c. de di. no. q̄ singula seipa amāt ꝺtentiue. i. ꝺservatiue. ḡ amor nō est passio lesiua. sed magis ꝺservatiua z pfectiua

¶ Hic ꝑfiter. do. san. determinat de ḋnto effectu. q̄ sonat in imperfectōem. sz lesionē. et ideo vltimo de ipo q̄rit inter effectus spēales. et q̄rit notāter de passione. sz rndēdo in vna ꝺclone etiā rndet de amore intellectiuo

¶ Rñ. dom. q̄ sicut supra dictuz est. amor signat coaptatōem quādā appetitiue ꝑtis ad aliqđ totū. nihil aūt qđ coaptat ad aliq̄d qđ est sibi ꝺueniens ex hoc ipo leditur. sz magis si sit possibile pficit et meliorat. qđ ꝓo coaptat ad aliq̄d qđ nō ē sibi cōueniēs ex h ledit z deteriorat. Amor ḡ boni ꝺueniētis ē pfectiuꝰ z melioratiuꝰ amātis. amor aūt boni qđ nō ē ꝺueniēs amāti ē lesiuꝰ z deterioratiuꝰ amātis

q. xxvi. a. i. c. a. 4. q. 29. vi. a. 4.

¶ D. san. rndet distinere duabꝰ ꝺclonibꝰ tñsiuis. secūdū ꝑlect. ibi. Quātū ꝓo ad secūdū zc. ꝓ⁹ rndet de amore fm formale ipi⁹ qđ tenet ex pte appetit⁹. z ē talꝰ Amor boni ꝺueniētis ē melioratiuꝰ amantis. amor aūt boni qđ nō est ꝺueniēs amāti ē lesiuꝰ zc. Hāc ꝺclonē D. ꝓ⁹ ꝓbat rōne. secūdo signo. ibi. Uñ marie zc. tertio āneerit q̄liter ꝺclo intelligat. ibi. Et hoc q̄dē zc. Probat ḡ ꝺclo rōne sic clare. Amor signat coaptatōem zc. vt in lra. nihil aūt qđ coaptat zc. vt in lra. ḡ ꝺclo ꝑa. ¶ Nota aūt q̄ d. san. dr circa miorē hz magis si sit possibile pficit z meliorat. q̄z ali q̄ amās ex coaptatōe ad amatū nō pficit ꝓprie. q̄z ē met ipm amare z ipa pfectio vt in deo. Silr loquēdo de melioratōe morali z pfectōe talꝰ nō est possibilis bestijs. sed irōnabilibꝰ creaturis h ē possibile. iō pficit ꝑ ipam coaptatōem. ita q̄ sicut ꝺgnitio veri est q̄dā pfectio z melioratio accēntalis ꝺgnoscētis. ita coaptatio appetitiua ad bonū appetibile est pfectio z melioratio in esse appetitiuo vt sic. Si aūt loq̄mur de melioratōe appetitiua z affectiua absolute z nō in esse morali. sic z appetit⁹ bestie pficit. q̄z etiā ipius appetit⁹ naturalꝰ oꝺinat ad appetibile. z ꝺ ꝺnis per actū respectu ꝺuenientis pficit. ita q̄ ipa affectio boni cōuenientis est ipa pfectio. naturalꝰ aūt appetit⁹ est pfectio in esse nature magis q̄z in esse appetitiuo. z est actus ꝑmus nō secūdꝰ sicut amor aīalis zc. Consequēter cū dr.

¶ Uñ marie hō pficit z meliorat p amorē vt ledi tur aūt z deteriorat p amorē peccati. fm illd Osee. ix. facti sunt abominabiles sicut ea q̄ dilexerūt.

Manifestat ꝺclonē p dictā a signo q̄ ad ambas ptes clare zc. ¶ Et nota ex h. q̄z ista ꝺclo intelligit de amore vt respicit appetitū. z q̄z etiā amor intellectiuꝰ respicit appetitū in ordine ad ꝺuenientia vel discōuenientia. iō ista ꝺclo extenditur q̄ ad appetitū intellectiuū. est em rō cōis vtriusq̄ appetitus. quia amor vtriusq̄ est coaptatio ipius ad obiectū. ꝺre etiā d. san. ꝺclonē manifestat p amorē dei z peccati mortalis q̄ amores ptinēt cuiderer ad volūtatē p dilectōem em sensualitatis tm. hō nō efficit abhominabilis oꝺ q̄ etiā amor volūtatis accedat. Et h idem ꝑs ex sequentib⁹. q̄z D. statim dr. Quātū ꝓo ad id qđ est materiale in passione amoris. q̄si diceret. ꝑdicta ꝺclo intelligit de formali amoris vt sic vl̄r siue sit passio siue nō zc.

Consequenter ibi.

¶ Et h q̄dē sic dictū est de amore q̄tū ad id qđ est formale in ipo. qđ est scz ex pte appetitus.

¶ Ponit intellectū dicte ꝺclonis. q̄ ꝺz intelligi q̄ amor aliqs est lesiuꝰ alt⁹ meliorat iuꝰ q̄ ad formale. ita q̄ ipe actus p ꝓportiōem ad obiectū pficiat vel ip̄ficiat in esse appetitiuo vel etiā morali. Tunc ibi.

¶ Quātū vero ad id qđ est materiale in passione amoris qđ est imutatio aliq̄ corꝑal. accidit q̄ amor sit lesiuus ꝓpter excessum imutatōis. sicut accidit in sensu z in actu ꝑtis aīe q̄ exercet ꝑ aliquā imutationē organi corporalis.

¶ Rñdet alia ꝺclone de amore passione tm z h q̄ ad materiale. z intendit talē ꝺclonē. amor passio q̄ ad materiale ꝑt ē lesiuꝰ (z dr D. accidit zc) ꝓ h dat intelligi q̄ amor passio q̄ ad materiale nō hz ē lesiuū positiue sz ꝺuenit sibi negatiue p nō repugnātiā. Probat. accidit (. i. ꝑt ꝓtingere in aliq̄ amore) q̄ imutatio excedat naturalē hitudinē z dispōnē corꝑis. igit ꝺclo ꝑa. Tenet ꝑna. qz talis ex

Tertio ꝑdā

cessus imutatōis ledit corꝑ. Añs declarat a silr in sensu et in actu ponit organice vbi accidit lesio. qz ꝑ aliquā imutatōem corꝑalē. sic ꝑtz q̄ visus ledit ab imutatōe visibilē excedētis. silr in actibꝰ ꝑtuz vegetatiue ꝑt cē excessus zc.

¶ Nota aūt fundamētū huiꝰ ꝺclonis infra. q. xxxvij. ar. iij. in cor. qz amor rōne materialis nō hz nocere corꝑi ex specie z mō imutatōis. imo magꝭ ꝑficere (qz mot⁹ amoris nō repugnat vitali motioni. sz cōtrarꝭ excessus eius ꝑt repugnare vitali motioni) z ḡ dr D. accidit. qz ex se et ex specie nō hz sz ex mō z cōtrarie imutatōis fm q̄ superexcrescit naturalē hitudinē. sic etiā delectatio q̄ ex ꝓpria specie ē pfectiua corꝑis ꝑt nocere ex superexcrescētia. vt patebit infra zc. Pz ex his q̄ ꝺclo ꝑ⁹ intelligit de melioratōe vl̄ lesione appetit⁹. vt sic depēdentis ab appetibili in sua pfectōe. sed aūt intelligit de lesione corꝑis nō appetit⁹. q̄re esse ꝑt vt passio pfectiua ꝑ⁹ mō in hoie noceat. sed mō et cōtra. sic ꝑtz de tristicia etiā sensitiua de peccatis q̄ ꝑt cē q̄ appetit⁹ sensitiuꝰ ꝺuenīter se hz ad peccata. z ꝑ ꝺns pficiat appetitū. sp nocet corꝑi. vt patebit infra. qz ex specie nocet corꝑi. sic amor aliqs q̄ ad materiale moderat⁹. vel delectatio ꝑt pficere corꝑ. z nocere appetitui vt sic pz sertim rationali.

☞ Argumētū in ꝺtrīū confirmat ꝑmā ꝺclonem. qz ipe amās est obiectū z bonū ꝺuenīs. qz q̄libet scipm naturaliter diligit. z q̄libet talis amor ē bon⁹. Jn hoie tñ amor q̄ diligit se fm exteriorē hoiez pl⁹ cē fm interiorē est malus moralit. nō q̄z diligit se. sz q̄ querit oꝺinē dilectōis zc.

¶ Ad ꝑmū maiorē. languor corꝑalē signat lesionē corꝑis. sz languor affectiuꝰ ꝺcat tristicia z afflictōez de absentia amati. marie q̄n est oino absens vt ps apd d. san. i iij. dis. xxvij. q. ꝑ ar. iij. ad 2ᵐ. Ad minorē dico q̄ amor q̄z causat lāguorē appetitus. i. afflictōez z tristiciā affectꝰ q̄n amatū ē absens. ḡ zc. vel. q̄nq̄z ledit rōne formal⁹ q̄n amatū ē absens. q̄ absentia discōuenit amāti. z intelligitur illud canticoꝝ de amore etiā intellectiuo. q̄z facit languorē metaphoricū z affectū. sz in amore q̄ est passio corꝑis dr formali ex pte corꝑis imutatio etiā afflictiua corꝑis (scz mediāte tristicia) Scdo ꝺclꝺit hec rō. q̄ amor ē afflictiuus nō sp formal⁹ z fm se sz causal⁹ in absentia amati. q̄z tūc ad amorē seq̄t tristicia q̄ ē afflictiua. z ad tristiciā passionē seq̄t etiā imutatio corꝑis afflictiua. nā tristicia vl̄ voluntatis vl̄ passio maxie est egritudo z languor. vt patet apud Tullium.

¶ Ad scdi maiorē liq̄factio corꝑalis ē aliq̄ resolutio et materialiter agēs naturale facta sz liq̄factio affectiua nō ē resolutio sz mollificatio affect⁹ q̄ se exhibet abilem ad intromissionē z receptōez amati. Et dico q̄ talis mollificatio affect⁹ respectu boni ꝺuenientis z pfectiui nō est lesiua. Et scdo dico. q̄ trāsimutatio aliq̄lis nō excedēs i corpore cōrridēs appetitui etiā nō est lesiua. imo pfectiua ex ꝓpria specie. vt patuit Reꝑhendūt em duri corde q̄ nō sūt ꝺpositi ad diligēdū deū. Ad minorē. amor etiā est liq̄factiuꝰ affect⁹ z corꝺis z amor passio eiꝰ h imutat corꝑ ꝓportionabiliter ad illā affectōez liq̄factiuā appetit⁹. Negat aūt ꝑna. q̄z liq̄factio amoris nō ē resolutiua sz mollificatiua p oppositū ad ꝺgelatōem z induratōem zc.

¶ Ad tertiū maiorē feruor materialis z corꝑalis designat excessum caloris sz nō feruor affectiuꝰ q̄ signat intensum desideriū de ꝺsecutōe amati. Ad minorē dico. q̄ feruor affectiuꝰ q̄nq̄z cāt ex amore (. i. magnū z ingēs desideriū ex amore cāt) sz dico q̄ tale si sit respectu ꝺuenientis nō ledit appetitū. Scdo dico q̄ ex amore passionē. q̄nq̄z cāt feruor

Universidad de Deusto
Biblioteca

alia corpalis ⁊ talis ledit rone excessus non rone speciei. Et ad phatoem minoris dico. q̄ ille auctoritates itelligūtur de feruore amoris itellectui ⁊ spiritualis q̄ est in seraphicis angelis. Silr itelligit auctoritas canticoꝝ. Nec gat ār ꝑna. tū qz amor ille de q̄ arguit nō ē passio. Tum secdo. dato q̄ sit passio tm̄. tm̄ rone formal' no nocet feruor si sit ꝓuenietis obiecti. sz ꝓcedit q̄ amor passio pōt ledere mediāte materiali desiderij cū superexcedit. quo tm̄ sit alr feruor amoris passiōis ⁊ ire. vide infra. q. xlviij. ar. ij. et hē q̄ d. san. dr i textu soluēdo oia argumēta sb vno ꝓtextu.

¶ Ad ea ꝙ q̄ in ꝛriū obiciūt dom̄ q̄ amori attribui pnt q̄ttuoꝛ effectꝫ primi. scz liq̄factio. fruitio. languoꝛ. ⁊ feruoꝛ. inter que ꝓmū est liq̄factio q̄ opponit ꝓgelatōi. Ea em̄ q̄ sunt ꝓgelata. in scipis cōstricta sunt vt nō possint defacili subintratōem alterius pati. ad amorē ār ptinet ꝙ appetitꝰ coaptet ad receptōez boni amati. put amatū est in amāte. sicut tā supra dictū est. Vñ cordis congelatio vel duricia est dispositio repugnās amori. sed liq̄factio ꝑportat quādā mollificatōem cordis q̄ exhiber se coꝛ habile vt amatū in ipm̄ subintret. Si q̄ amatū fuerit pns et habitū caulat delectatio siue fruitio. si ār fuerit absens ꝓsequūt due passiones .i. tristicia de absentia q̄ signat ꝑ la ngnoꝛē (vñ ⁊ Tullꝰ in. iij. de tusculanis questionibꝰ marie tristiciā egritudinē noiat) ⁊ intēsum desideriū de ꝓsecutōe amati. qđ signat ꝑ feruoꝛē. ⁊ isti q̄dem sunt effectus amoris formalr accepti sm̄ habitudinē appetitiue virtutis ad obiectū. sed in passiōe amoris ꝓsequūt alię effectꝰ his ꝓportionati sm̄ imutatōem organi.

¶ De materia huꝰ sc̄lonis. ⁊ ꝑsertiz q̄d itelligat apd Dionysiū in tertio argu. ꝑ acutū. vide d. san. in. iij. sniaz. dis. xxvij. q. ſ. ar. ſ. ad q̄rtū. qz amoꝛ dr acutꝰ iq̄ntū diuidēdo ad itima amati facit deuenire vt patuit ar. ij. vide tē.

¶ Utr amoꝛ sit causa oim̄ q̄ amās agit.

Ar. ij.

Hq. xxvi. ar. ij.

AD secdū sic ꝓcedit. Videt q̄ amans nō agat oia ex amore Amoꝛ em̄ q̄dā passio est. vt supꝝ dictū est. ſz nō oia que agit hō agit ex passione. sed q̄dā agit ex electōne et q̄dā ex ignoraātia. vt dr in. v. ethicoꝝ. g̃ nō oia q̄ hō agit. agit ex amore ¶ Ꝓ. appetitꝰ est ꝓncipiū motus ⁊ actionis in oibꝰ aialibꝰ. vt ꝓz in. iij. de aīa Si igit oia q̄ q̄s agit. agit ex amore. alie passiōes appetitiue ptis erūt superflue. ¶ Ꝑ. nihil causat sil' a ꝛriis causis. ſz q̄dā fiunt ex odio nō g̃ oia sunt ex amore. ¶ Sz ꝛ est qđ Dionysius dr. iij. ca. ⁊ di. no. q̄ ꝓpt amorē boni oia agūt q̄cūq; agunt.

¶ Hic vltio d. san. q̄rit de effectu gñalr oīs amoris. alię em̄ effectꝰ ꝓcedentes ꝓueniūt amori passioni ⁊ amori itellectiuo ſz nō ita amori naturali hē iste de q̄ h q̄rit.

¶ Rñdeo dd̄z. q̄ omne agens agit ꝓpter finē aliquē. vt supra dictū est. finis ār est bonū desideratuz et amatū vnicuiq;. Vñ manifestū est q̄ omne agens qđcūq; sit agit quācūq; actionem ex aliquo amore.

q. ꝑ. ar. ij.

Lōcko rñsiua est talis. Omne agēs qđcūq; sit agit quācūq; actionē ex aliq̄ amore (dr ār ex aliq̄ amore. i. vas

Lōcko rñsi.

ge ⁊ indeterminate. sicut in alio ꝓposito dr. q̄ materia recta rio sibi determinat aliquā formā. nō q̄ dēbāt vel illā determinate. ſz bāt vel illā vage ⁊ indeterminate. sic in ꝓposito actio agentis nēcario ꝓcēdit (sic aliq̄ mō causaz) amore aliquē indeterminate. qz nō fit actio sine amore aliq̄. nō ꝑt fieri sine illo vel illo determinate. Probat ꝛdo clare in ſra. q̄si sic arguerē. Unūqđq; agēs agit ꝓpter bonum amatum. igit agit ex amore (scz boni) ⁊ q̄ ꝛns seq̄t ꝛdo. Vñs ꝑz. qz oē agēs agit ꝓpter finē amatū. siue amore naturali q̄ seq̄t ee naturale ⁊ formā. siue amatū amore q̄ sequ ꝓgnitōem ꝙuentā. vt patuit supꝝ. q. ꝑ. Cōsequētia renet. qz bonū nō est amatū sine amore tē. ¶ Nota. qz posset esse questio in quo gñe cause Amoꝛ (scz vage mō dicto) sit cā actionis. Ad hoc dr ꝑformiter ad supꝝ dicta. q. xxvi. q̄ amoꝛ ex q̄ q̄s agit rone obiecti amati est cā finalr ꝓpter quā actōis. Et esse amatū est effectꝰ ⁊ ꝛditio ꝛis bonū ⁊ finē in oꝛdie ad appetitū. ſz amoꝛ ipe rone sui q̄ est actꝰ circa illud obiectū est cā actionis in gñe cause efficietis. large tm̄ qz nō est qđ agit actōem ſz rō agendi. ⁊ cā efficiua ad modū dicēdi Capoli. eo mō q̄ effectꝰ alteri necessario ꝑsupponit dr cā eius effectiua. qz videz est aliqlis rō efficiendi. Nihil em̄ agit in se ꝓpter finē ⁊ amatū finem. igit amoꝛ nēcario ꝓcedit oīem actionem. ita tm̄ q̄ amoꝛ generaliter accipiat. vt patebit ad ꝓmum.

¶ Confirmat ꝛdo aucto. Dionysij in argumēto in ꝛriū

¶ Ad ꝓmū g̃ dom̄. q̄ obiectio illa ꝓcedit de amore q̄ est passio in appetitu sensitiuo existēs. nos aūt loquimur nūc de amore cōiter accepto ꝓut pphēdit sub se amorē intellectualē rationalē. aialē naturalē sic em̄ Dionysiꝰ loq̄t de amore in. iiij. ca. de di. no.

¶ Ad maioꝛē. vlr assumpta falsa est. qz nō oīs amoꝛ est passio ſz solū sensitiuꝰ. vt patuit ar. ij. q. xxvi. nō ār naturalis vel itellectiuꝰ. Ad minoꝛē ꝓa. ⁊ tm̄ ea q̄ agit ex dectione. agit etiā ex amore aliq̄. nō em̄ etiā eligit ꝙ ꝓpter ꝛa dictū rōnis nisi amatū amore q̄ est volūtaris. ⁊ h amoꝛ ꝛcupiscētie. q̄ est amoꝛ amicitie respectu alterius cui eligit. g̃ hō nō agit oia ex amore. vel ꝛsitiuo ⁊ q̄ est passio. tm̄ ex aliq̄ amore. ⁊ nūc rñsuz est. nō tm̄ de amore sensitiuo. ſz de amore in cōmuni.

¶ Ad scdm̄ dicendū. q̄ ex amore sicut iam dictū est causat ⁊ desideriū ⁊ tristicia. ⁊ delectatio. ⁊ p cōsequens oīes alie passiones. vñ oīs actio que ꝓcedit ex quacūq; passione ꝓcedit etiā ex amore sicut ex pa cā. vñ nō supfluūt alie passiones q̄ ſſ cāe ꝓprie

Ar. ij.

¶ Dato ꝓa. de ꝓncipio vt solet dici iperatiuo ſz nō exercitiuo. vel magis appetitꝰ ꝑtim̄ in bꝛutis ē ꝓncipiū motiuū ⁊ iperatiuū ad executōem. nō em̄ hz iperiū locaz in bꝛutis. vt patuit supra. q. xvij. ar. ij. ad 2m. et 3m. et. q. xv. ar. ij. ad 2m. Ultra. si igit oia q̄ q̄s agit agit ex amore Dico q̄ agit ex amore sp. sicut ex ꝓncipio ꝓmo ⁊ radicali et originali. tm̄ agit etiā ex aliis passiōibꝰ q̄nq;. sicut ex ꝓncipio ꝓximo. sicut cū q̄s agit ex ira. actio illa hz irā ꝓ ꝓncipio ꝓximo. Si ār q̄rat q̄re ille sit iratꝰ. iuenit q̄ ꝛō. qz ille impediuit eū ab amato. Ultra. g̃ alie supfluūt. Negat ꝛma qz ꝓter causam ꝓmā. oꝛ q̄nq; etiā hre causaz secūdā. ſz eā ꝓma etiā ꝑducat aliqs effectꝰ ꝓter causas secūdas. sic alqua actio immediate dependet ex amore ꝓcipue amicitie ⁊ ad minus desideriū ꝓcedit amorē immediate.

¶ Ad tertiū dom̄. q̄ odiū etiam ex amore causat. sicut infra dicetur.

q. xxvi. ar.

¶ Dato vt iacet est vera. qz sil' nō causat ex ꝛriis. Nec ār tollatur illud sil' nō est vlr ꝓa. vñ dr nihil causat a ꝛriis causis vt sic. ⁊ ꝛo nō causat a ꝛriis g̃ se. tm̄ ab vno g̃ se ab alio ꝑ accns. ꝓmū patuit supꝝ. q. xv. ar. ij. ad 2m. qz induratio causat a caloꝛe ⁊ frigoꝛe. yet tm̄ q̄ nō est inductio eiusdē recipientis. ſz in eodē ꝑt causari eadez forma a ꝛriis ab vno g̃ se ab alio g̃ accns. vt ptz in naturalibꝰ. Ad minoꝛē male subsumit. ſz si subsumat formaliter. sed odiū ꝛriat amori. ⁊ vt ꝛrariat sibi ozit ex eo aliq̄ actio. nunc negat ista minoꝛ. qz actio q̄ causat ex odio causatur ab eo nō iq̄ntū ꝛriat amori (scz circa idē obiectū existēs) ſz vt seq̄tur ex amoꝛe. Ꝓto intellectu huꝰ vide infra. q. seq̄ri. ar. ij. ad 2m. qz amoꝛ vnꝰ rei est cā q̄ et ꝛriū odiat et sp odiū radicat in aliq̄ amore vt est ꝓncipium actōis. et ergo amoꝛ. nō quidē illi vel istius rei. sed aliqs est ꝓmum ꝓncipiū actionis.

¶ Questio. xxix. de odio.

Deinde ꝛsiderādū est de odio. Et circa h ꝛrūr sex. Ꝓrio vtr cā ⁊ obiectuz odij sit malū. secdo vtr odiū causet ex amore. tertio vtr odiū sit fozm̄ q̄ amoꝛ. q̄rto vtr aliqs possit hre odio seipm̄. q̄nto. vtr aliqs possit hre odio veritatē. sexto vtrum aliq̄d possit haberi odio in vniuersali.

¶ Quia odiū ꝓtinet ad ꝓmā ꝛiugatōez passionū cū amoꝛe. ⁊ est ꝓa iter respicientes malū. sicut amoꝛ iter respicientes bonū. tō post amorē statim tractat de odio. Et diuidit ista questio. qz ꝓmo de obiecto ⁊ cā odij cōibus. in ar. ꝑ. et. ij. In tertio elicit qđdā sequēs ad scdm̄ artis cuiū. In q̄rto. q̄nto et sexto q̄rit de obiectis specialibꝰ.

¶ Utr causa et obiectū odij sit malū.

Hq. xxvi. ar. ꝑ.

AD ꝓmū sic ꝓcedit. Videt q̄ obiectū ⁊ cā odij nō sit malū. oē em̄ qđ est iq̄ntū hmōi bonū est. si igit obiectū odij sit malū seq̄t q̄ nulla res odio habeat. ſz so. vñ defectꝰ alicui rei. qđ ꝓz ee falsuz. ¶ Ꝑ. odire malū ē laudabile. Vñ in laudē q̄rūdā dr. q̄ macha. iij. q̄ leges optie custodiebant ꝓpter Onie pontificꝫ pietatē. ⁊ aios odio hītes mala. si igit nihil odiat nisi malū. seq̄tur q̄ oē odiū sit laudabile. qđ ꝓz esse falsuz. ¶ Ꝑ. idē nō est simul bonū ⁊ malū. ſz idem diuersis est odibile ⁊ amabile. ergo odiū non solū est mali. sed etiā boni.

¶ Sz ꝛtra odiū ꝛtrariat amori. ſz obiectū amoris est bonū. vt supꝝ dictū est. g̃ obiectū odij est malū

Hq. xxvi. ar. ꝑ.

¶ In h arti. d. san. ꝓo iq̄rit de obiecto cōi ⁊ ꝓprio odij. est em̄ malū vt apphensuz cā odij qđ est passio. vel motꝰ volūtatis obiectiua ⁊ q̄si effectiua. amoꝛ ār ē cā. tenēs se ex ꝓsubiecti ⁊ facies aliq̄d habeti cā iq̄ntū malū.

¶ Rñdeo dom̄. q̄ cū appetitꝰ naturalis deriuet ab aliq̄ apphēsione. ſz nō ꝙuicta eadē rō videt ee de inclinatoe appetitꝰ naturalꝫ ⁊ appetitꝰ aialis q̄ seq̄t apphēsionē ꝙuictā. sicut supꝝ dictū ē. in appetitu ār naturali h manifeste apparet. q̄ sicut vnūqđq; hz naturalē ꝙsonātiā vel aptitudinē ad id qđ sibi ꝙuenit q̄ est amoꝛ naturalis. ita ad id qđ est repugnās et corruptiuū hz dissonātiā naturalē q̄ ē odiū naturale. Sic igit ⁊ i appetitu aīali seu itellectiuo amoꝛ

q. xxvi. ar. ꝑ.

est ꝙsonātia q̄dā appetitꝰ in id qđ apphēdit. vt cōueniēs. odiū ꝓo est dissonantia q̄dā appetitꝰ ad id qđ apphēdit vt repugnās ⁊ nociuū.

¶ D. san. ꝓmo deducit q̄ndā ꝛclonē fundamentalē. Tertio subsumit ⁊ infert ꝛclonē rñsiuā. ibi. Sicut ār tē. fundamētum igit huꝰ rñsionis est q̄ in appetitu aiali seu intellectiuo. amoꝛ est ꝙsonātia q̄dā appetitꝰ tē. vt ꝓin fine ſra Probat. ea dē rō videt esse de inclinatōe appetitꝰ naturalis ⁊ appetitꝰ aialis. ſz in appetitu naturali. naturalē appetitꝰ est ꝙsonātia. odiū ꝓo repugnantia. igit ꝛclo vera. Maioꝛ ꝑz qz vterq; appetitꝰ seq̄t apphēsionē. ſz ille nō ꝙuictā ille ꝙuictā. ⁊ g̃ videt q̄ de motib illoꝝ appetituū sit aliq̄ ꝓportio ꝑfectꝫ cū ꝙgnitio vna deriuat ab alia. et cū ars imitet naturā. Minoꝛ relinq̄tur nota. ¶ Circa quā nota ex ꝓdictis. qz amoꝛ naturalis in reb pure naturalibꝰ nō est actꝰ elicitꝰ. sed actꝰ ꝓmꝰ. sicut grauitas est amoꝛ grauis ⁊ caloꝛ amoꝛ calidi vt sic. ſz in ꝛgnoscentibꝰ est actꝰ elicitꝰ secūdꝰ. ⁊ tm̄ in h ꝙuenit q̄ vterq; ē ꝙsonantia .i. forma ꝓportionata alteri vel actꝰ ꝓplacentie in aliq̄ ꝓportionato. Ꝓpositū est de odio vñ ꝑz q̄ ꝙsonātia naturalis nō est nisi forma alteri ꝓportionata iclinās ad ipz sicut grauitas ad locū deoꝛsuz. ⁊ leuitas ad surſuz.

Tunc ibi.

Sic ār oē ꝓuenies inq̄ntū hmōi hz rōnē boni. ita oē repugnās iq̄ntū hmōi hz rōnē mali. ⁊ iō sic bonū est obiectū amoris. ita malū est obiectū odij.

¶ Subsumit sub ꝑdicta ꝛclone ⁊ infert ꝛclonē rñsiuā talē. Sicut bonū est obiectū amoris. ita malus odij. Probat assumēdo ꝛclonē fundamētalē ꝓ maioꝛi. minoꝛ Sicut ār oē tē. vt in ſra. q̄ sequtur ꝛclo. ¶ Nota circa minoꝛē q̄ ꝓuenies vt sic est bonū. qz ꝑfectiū alteri cui ꝓuenit. discōueniēs ꝓo est malū nō simplr. et q̄ ad vniuersuz ꝓncipiū vniuersi. ſz dr malū. qz nociuū alteri ⁊ ei destructiū. sicut ꝑ oppositū ꝑbs hz. iij. ethicoꝝ. q̄ ꝑdigus vanꝰ q̄dē ē. ſz nō malꝰ. Tm̄ ꝑz q̄ malū qđ ē obiectū odij. nō dr qz ipsectū vel qz ꝓuatū debita ꝑfectōe. ſz qz alteri repugnat ⁊ alteri ē corrūpitm̄ vel apphēsum. vt nociuū vel impeditm̄ alicui. nō qz ea sit in se mala. vide ꝓma ꝑte q. xlix. ar. iij. in cor.

Lōcko rñsi.

¶ Argumētū in ꝛriū fundat in h. qz directe ꝛrio ꝙ mortuū appetitꝰ sunt ꝛria obiecta. q̄re ār dicat directe. vide infra. q. xxiij. ar. iij. et sic ꝛfirmat ꝛclonē rñsiuam.

¶ Ad ꝓmū g̃ dom̄. q̄ ens in q̄ntū ens nō hz rōnē repugnatis. ſz magis ꝙuenietis. qz oīa ꝙuenūt in ente. ſz ens in q̄ntum est h ens determinatū hz rōnem repugnātis ad aliqđ ens determinatū. ⁊ sm̄ h vnū ens est odibile alteri ⁊ est malum. ⁊ si non in se tm̄ ꝙ comparatōem ad alterum.

¶ Ad maioꝛē. ꝓa est. qđ oē qđ est iq̄ntū hmōi est bonū in se ⁊ simplr in q̄ntū ens scz actu. ſz tm̄ vt h ens ꝑ esse repugnās alteri. sic sup vt vez tu est ꝛriū oui. Ultra. si igit malū tē. Dico q̄ obiectū odij ē malū huic ⁊ nō simpr in se malū. Ultra sequit q̄ nulla res tē. vez vt res in se. Tm̄ vt talis res ꝛria ⁊ nociua isti. Ultra. ſz solū defectꝰ tē. nō oꝛ imo res ipa ē obiectū. odij q̄nq; mō dicto. esto etiam defectus odiatur.

¶ Ad scdm̄ dom̄. q̄ sicut aliq̄d apphēditur vt bonū qđ nō est vere bonū. ita aliq̄d apphēditur vt malū qđ nō est vere malū. vnde contingit q̄nq;

Universidad de Deusto
Biblioteca

nec odium mali. nec amorem boni esse bonum:

¶ Ad maiorē. odire malū in veritate ℔ est laudabile. ꝛ nō odire qđ videt huic malū. ē tñ in veritate bonū. ꝛ ꝓ ms modo itelligit auctoritas. Ultra si igit dico. q nihil odit nisi malū. vez. vel apparēs. ꝛ non sp existens malū qđ est ℑ rōne ꝛ simplr malū hoi vtsic. Ultra. secđ q oīe odiū sit laudabile. Negat ℑma. qz odiū apparentis mali (vt ē qnqz virtuosum) nō est laudabile ꝛ silr est de amore ꝛ alijs passionib⁹ q̄ sunt vel circa bonum vel circa malū. vt patuit supꝛ. xxiij. ar. iij. ad 2m.

Ad tertiū dōz. q ℑtingit idē eē amabile ꝛ odibile ex diuersis fm appetitū q̄dē naturalē. ex ℔ q vnū et idē est ꝓueniēs vni fm suā naturā ꝛ repugnās alteri. sic calor ꝓuenit igni ꝛ repugnat aque. fm appetitū ℘o animalē ex ℔ q vnū ꝛ idē apphenditur ab vno sub rōne boni. ꝛ ab alio sub rōne mali.

¶ Ad maiorē. idē nō est silr bonū ꝛ malū fm se ꝛ simpliciter. pt nī idē eē bonū ꝛ malū diuersis rebꝰ in natura. ꝛ ꝓt apphēdi idē vt ꝓueniēs ꝛ discōueniēs a diuersis in ognoscentib⁹. Ad minorē. idē est odibile ꝛ amabile nō in se ꝛ istis diuersis diuersimode dispositis. vl apphēdentib⁹ vnā rē diuerso mō. Ultra. ℑ odiū nō ē solū malū. vez. in se. tñ q̄ ad hūc ꝛ vt a apphendit malū.

¶ Utrū odiū causetur ex amore.

K AD scđm sic ꝓcedit. Uidet q amor non sit causa odij. Ea enī q̄ ex opposito diuidunt naturalr sunt silr. vt ℑ in ꝑdicamētis. sed amor ꝛ odiū cū sint ℑria ex opposito diuidunt. ℑ naturalr sunt silr. nō ℑ amor est cā odij. ¶ Ꝑ. vnū ℑrioꝝ nō ē cā alteri⁹. ꝛ amor ꝛ odiū sunt ℑria. ℑ ꝛc. ¶ Ꝑ. posteri⁹ nō est cā ꝓrioris. ꝛ odiū est ꝓius amore vt videt. nam odiū iportat recessum a malo. amor ℘o accessum ad bonū. ℑ amor nō est cā odij. ¶ Sz ℑ ē qđ ℑ aug. xiij. de ci. dei. q oēs affectiones causant ex amore. ℑ ꝛ odiū cū sit q̄dā affectio aie.

¶ Hic inqrit de alia cā odij. ꝛ ꝓmo determinat ꝓpositū. scđo ex ℔ corollarie ꝓcludit. ordo amoris ad odium in gradu ponoziteris ar. iij.

Ar. ꝓcedēti. ¶ Rñdeo dōz. q sic dictū est. amor ꝓsistit in q̄dā ꝓuenietia amantis ad amatū. odiū ℘o ꝓsistit in q̄dā repugnātia vl dissonātia. oz at in q̄libet ꝓt ℑ derare q̄d ei cōueniat q̄z q̄d ei repugnet. Per ℔ ēm aliq̄d ē repugnās alteri. qz ē corruptiū vl ipeditiuū ei⁹ qđ ē ꝓuenies. vñ nece est q amor sit ꝓrior odio ꝛ q nihil odio haberet. nisi p hoc q ℑria ꝓuenienti qđ amat. ꝛ fm ℔ oīe odiū ex amore causat

¶ Concdo rñsiua in fine corpis est ista. Oīe odiū ex amore ortū. Probat. amor ē ꝓrior odio ꝛ nihil odio habet nisi qz ℑria ꝓuenieri qđ amat. ℑ ꝛc⁹ ꝓa. Tenet ℑma qz pri⁹ alio ꝛ necario sibi ꝓsuppositū sine q alterꝫ nō ꝑt eē est cā ei⁹. Añs ꝓbat clare in lra. sic. oz in q̄libet pri⁹ ꝛc. sed amor ꝓsistit in q̄dā ꝛc. vt in lra. igit añs ꝛc. Ualor dez clarat in lra. ¶ Nota q ex ista ꝓbatōe habet q amor ē cā odij q̄si duplr. vno⁰ in gñe cause efficiētis large. eo mō q̄ necario alteri ꝓsuppositū ℘t cā ei⁹. qz sez nihil odio habet. nisi quia amor alteri⁹ ꝓcedit cui ipm repugnat. scđo amor ē cā odij q̄si obiectiue. ꝛ ℔ remote. qz videz est diffinitio. rōne cuius aliq̄d habet repugnās. nī eo ℔ ℑria amatū. ideo apprehēdit vt malū.

Cōtra Argumentū in ℑriū ℑfirmat ꝓcōne ꝛisiua.

¶ Ad ꝑmū q dōm. q in his q̄ ex opposito diuidūtur quedā inueniūt q̄ sunt naturalr silr ꝛ fm rē et fm rōnem. sicut due species aialis. vel due spēs colozis. quedā ℘o sunt silr fm rōnem. sed vnū realr est ꝓr altero ꝛ cā ei⁹ sicut ꝓz in spēb⁹ nūeroꝝ. figurar. et motuū. quedā ℘o nō sunt hūt. nec fm rē. nec fm rōnē. sicut suba ꝛ accīs. nā suba realiter est cā accidentis. ꝛ ens fm rōnem ꝓrius attribuit subst̄ie q̄ accidenti. qz accidenti nō attribuit nisi in ordine ad ens in substantia. amor aūt ꝛ odiū naturaliter quidez sunt simul fm rōnem. sed nō realiter. vnde nihil prohibet amorem esse causam odij.

¶ Ad maiorē. nō est vlr ꝑa. vñ ℔ q̄ ex opposito diuidūt q̄ez sunt silr naturalr negatiue ita q nō est rō q̄re vnū sit pri⁹ alio cū a se inuicē nō dependeāt fm rem ꝛ rōnem diuisi. q̄liter ꝓuenit eis. nec vni p alterꝫ. ꝛ realis silr aliqne spēs vniuoci. sicut due species aial vel colozis. ex ilo em albedo dicat eē mēsura ꝛ ꝓrior oib⁹ colozib⁹. ℔ fm rē ℑgnitū. nō fm rē nec fm ꝑfectiorē principatōez rōis ꝛ ℑ specici ꝑfectōem. q̄ez sunt diuidētia simul fm rōnē. nō at fm rē ꝛ existētiā. vt ꝓz de spēb⁹ nūeroꝝ. ꝛ de spēb⁹ corporis q̄ sunt vniuoce (vniuocatōe logica) ꝓuenīūt in ꝛpore. ꝛ tñ corp⁹ celeste ē cā corpis corruptibilis. vñ ℔. viij. phȳsi. iuxta gen⁹ (iuxta gen⁹ logicū videz) latēt multe equiuocatōes. sez philosophice. q̄ez at diuidētia nec sunt silr fm rē. qz vnū est cā alteri⁹. nec fm rōnē. qz diuisum ꝓprie nit vni p aliud ꝛ alteri absolute. Ultra ad minorē. verū etiā diuidūt sub vniuoco. q̄ sunt silr fm rōnē diuisi. ℑ non inter se. imo vnū est cā alteri⁹. sicut sol ꝓdiuidit corpa celi est cā alioꝝ corpoꝝ. ¶ Circa hāc solonem nota. q posset alicui videri repugnantia duplex in illa solutione. vna q̄dē ꝓra ꝑbm. scđa ℑ ꝓmentatorē. ℑ ꝑbm. q̄z ℑ. dicit q due species colozis silr inueniūt. ꝑbs at in postp dicamētis ℘t. q nō oz q si vnū ℑrioꝝ sit qđ reliquū sit. ℔ declarat exꝑlariter. qz cū oēs albi sint albedo q̄dē erit. nigredo ℘o nō erit. Cōmentator etiā ℘t. xij. metaphy. ꝓmēto. ij. q prioritas ꝛ posteriozitas specierum non ipedit vnitatē gñis. Solo at ℘t ꝑs esse silr. Sz ad ℔ ℘t. ad ꝑm. vt tactū est. q ꝛ. san. loq̄t de simultate exīrie negatiua. qz nō est rō q̄re vnū sit pri⁹ alio in nō dependētib⁹ a seinuicē vt sic. ꝑbs at loq̄t de simultate positiua. Scđo ℘t. q ꝛ. san. loq̄t post ꝑbm in. ij. celi. vbi ℘t qđ si vnū ℑrioꝝ ē reliquis q̄z esse ē necē. ꝛ qđ ignis ē terra est. vbi ꝑbus itelligit de necitate physica q̄ est ꝓpter appetitū naturalē materie ad vtrūq⁹ ℑrioꝝ. ꝑbs at in postp dicamētis loq̄t de necitate logica. qz nō ipedit ℑ dictōez vnā ē alia nō exīte. vñ nō est ℑ dictio ꝛ. san. ad ꝑbm. sicut nec ꝑbs ad seipm. Ad scm cūdū de ꝓmētatore ℘t q manifeste itelligit de ꝓrioritate et posteriozitate ꝑfectōis. qz sp vna est ꝑfectior alia. nam spēs rerū se hñt sicut nūeri. ℔. san. at cū ℘t duas species esse simul intelligit de simultate existentie.

¶ Ad scđm dōm. q amor ꝛ odiū sunt ℑraria q̄ accipiunt circa idē. sed q̄n sunt ꝛ ℑrarīs. non sunt ℑraria sed seinuicē ꝓsequētia. eiusdē em rōnis est amet aliq̄d ꝛ odiat eius ℑrariū. ꝛ sic amor vni⁹ est causa q eius ℑrariū odiatur.

¶ Ad maiorē. q se vez. tñ q accīs vnū causat alterū. Ad minorē. amor ꝛ odiū eiusdē obiecti sunt ℑria ꝛ ℘ idē. ℑ amor vni⁹ ꝛ odiū alteri⁹ qđ ℑrariat amato nō ℑrariat. imo tale odiū tale amorē q se ꝓsequitur. q̄ amor non causat odiū sibi ℑrarium. sed causat qđ ipm sequit⁹ eiꝫ ea aliud obiectum ℔. san. rñdet ad minorē.

¶ Ad tertiū dōm q in executōne pri⁹ est recedere ab vno termino q̄ accedere ad alterū terminū. ℑ in intentōe est ecōuerso. ꝓpter ℔ ēm recedit ab vno termino. vt accedat ad alterꝫ. mot⁹ at appetitiu⁹ magz ptinet ad intentōem q̄ ad executōem. ꝛ iō amor est prior odio. cū vtrūq⁹ sit mot⁹ appetitiuus.

¶ Maior vera. posteri⁹ vt sic. ℑ rñ id qđ est posteri⁹ in vno gñe. potest esse pri⁹ in alio gñe. vt ꝓz de materia et forma efficiēte ꝛ fine. Ad minorē negat. Ad ꝓbatōem dico. q iportat recessus affectionalē ꝛ animalē q posterior est accessu ꝛ eū sp ꝑsupponit. vide infra. q. xliij. ar. ij. in cor. qz malū fugit eo q ē ꝑuatio boni appetiti ꝛ amati. vez ē q ℑ motu naturali ꝛ in executiōe p prior est recessus a termino a quo. q̄ accessus ad terminū ad quē. sed huic nō assimulatur motus appetitiu⁹ qui est passio sed intentioni nature que ꝓpius fert⁹ sup termino ad quē. ratione cui⁹ fit recessus a termio a quo. ideo em cozrumpit aqua vt generet ignis ꝛ natura ꝓpius intendit gñationem illius q̄ istius corruptōem. Et ℔. san rñdet ad ꝓbatōem minoris de qua etiā supꝛ. q. xxv. ar. iij. ad 3m.

¶ Utrū odiū sit fortius amore.

M AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet q odium sit fortius amore. ℘t em aug. in li. lxxxiij. q. Nemo est q̄ nō magis doloꝛē fugiat q̄z appetat voluptatē. ℑ fugere doloꝛē ptinet ad odiū. appetit⁹ at voluptatis ptinet ad amorē. q odiū est fortiꝫ amore. ¶ Ꝑ. debilis⁹ vincit a fortiori. ℑ amor vincit ab odio qn. s. amor ꝓuertit ī odiū. q odiū est fortiꝫ amore. ¶ Ꝑ. affectio aie p effectū manifestat. ℑ fortiꝫ insistit ho ad repellendū odiosum q̄ ad ꝓsequēdū amatū. sicut etiā bestie abstinēt a delectabilib⁹ ꝓpter verbera. vt Aug. introducit in libro. lxxxiij. q. q odiū ē fortiꝫ amore. ¶ Sz ℘tra bonū est fortiꝫ q̄z malū. q malū nō agit nisi ℘tute boni. vt Diony. ℘t ca. iiij. de di. no. ℑ odiū ꝛ amor dr̄nt fm dr̄naz boni ꝛ mali. q amor ē fortior odio.

¶ Hic ex dictis ꝑsertim ar. ij. Doc. elicit quid sit fortius an amor vel odiū.

¶ Rñdeo dōm. q ipossibile est effectū sua causa esse fortiorē. oīe at odiū ꝓcedit ex aliq̄ amore. sicut ex causa. vt supꝛa dictū est. vñ ipossibile est q odium sit fortius amore simplr.

¶ Doctor sic ꝓcedit. ꝓmo rñdet ad q̄situ. scđo illā responsionē modificat ꝛ limitat. ibi. Sz tñ ꝛc. Quo ad ꝑm rñdet duabꝰ ꝓcōnib⁹. vna negatiua quesiti. alia affirmatiua. ibi. Sz oportet ꝛc. Pria q̄ ꝓcō rīsiua negatiue ē. Impossibile ē q odiū sit fortiꝫ amore simplr (itelligit simplr id est absolute ꝛ fm q̄ria rōnem ꝛ totaliter. vel simplr. i. p se. qz odiū vt sic non ℘t excedere oēm amorē sed amor aliqs ℘t excedere oīe odiū. sicut dicim⁹ q act⁹ intellect⁹ simplr est prior actu volūtatis. qz ante oīem actū volūtatis est aliqs act⁹ intellectus ℑ nō ecōtra cuius ille act⁹ volūtatis hūc actū intellect⁹ precedere possit) Probat q ꝓcō ista clare ꝛ ordinate in lra. Et ꝓbat ℔. q odiū nō ꝑt esse fortiꝫ amore q est causa odij. cui quo stat q odium aliqđ sit fortius aliquo amore ex quo nō ꝓcedit. vt dicet statim. Consequenter cū dicit.

¶ Sed opter vlterius q amor ℑ simplr loquēdo sit odio fortior. fortius em mouet aliq̄d in finē q̄z in ea que q̄ sunt ad finē. recessus at a malo ordinat ad ꝓsecutōez boni sicut ad finē. vñ simplr loquēdo fortius est motꝰ aie in bonū q̄z in malū. 2ª limitatio.

¶ Rñdet affirmatiue q̄sito tali ꝓcōne. Amor excellit odiū simplr (nec est sup fluitas. qz stat q aliq̄d nō excedit aliud. nec em illud hz ex q̄ria rōne excessus sup aliud) et intelligit ꝓcō ista nō q̄libet amor sit fortior quolibet odio ℑ q̄libet odio sibi coīmdente qđ ex eo ozit. ꝛ qz debet niendū est ad amorē q ē fortior oī odio. vñ est simpliciter fortior. i. absolute ꝛ in veritate. Probat q ꝓcō fortiꝰ mouet aliq̄d in finē q̄z in id qđ est ad finē. ℑ recessus a malo q est odiū ordinat ad ꝓsecutōez boni cui⁹ est amor sicut ad finē. q simplr ꝛ finalr fortior est motꝰ in bonū q est amor q̄z in malū q est odiū. ꝛ ꝓt etiā itelligi simplr. i. p se. qz datur amor. q vincit oē odiū. ¶ Et nota q hec rō ꝓtinet aliud medium a ꝓcedenti. qz ꝓcedit nō fm rōnē cause ꝛ effect⁹. ℑ fm q̄ria rōnē q est ex obiecto. qz videlz amor ē accessus ad bonū. odiū ℘o recessus a malo. ℑ recessus a malo est ꝓpter accessum appetitiū ad bonū. vt patuit ar. ij. ad 3m. ꝓximas at finis est simplr ꝓma.

¶ Sz tñ aliqñ videt odiū fortius amore ꝓpter duo. Prio q̄dē qz odiū est magis sensibile q̄z amor. cū em sensus ꝓceptio sit in q̄da imutatōe. et q aliq̄d tā imutatū est. nō ita sentit sicut qñ est in ipo imutanti. vñ calor febris ethice q̄ntus sit maior. non tñ ita sentit sicut calor tertiane. qz calor ethice tā versus est q̄si in habitū ꝛ naturā. ꝛ ꝓpter ℔ etiā amor magz sentit in absentia amati. sicut Aug. dicit in. x. de trini. q amor nō ita sentit cū nō ꝓdit eū indigētia. ꝛ ꝓpter hoc etiā repugnātia ei⁹ qđ odit sensibili⁹ ꝓcipit q̄z ꝓuenientia ei⁹ qđ amatur.

¶ Hic ꝓsr ℔. limitat ꝓcedētem rīsionē tali ꝓcone. Aliqñ odiū videt fortiꝰ amore. quā ꝓcōnē explanat duabus rōnib⁹. scđz ponit ibi. Scđo q̄a ꝛc. Quo ad ꝓmaz arguit sic. Odiū est magis sensibile. igit ꝓcō ꝑa. ꝓna nota. qz magis sensibilia vident fortiora. Añs ꝓbat in lra. Odiū ꝓsistit in imutari ī naturali ꝛ amor in imutato eē ꝓnaturali. igit añs vez. añs ꝓmū oñdit exꝑlariter de febre ethica. ꝛ de amore in absentia amati. q ē inaturalis ꝛ et facit nouā imutatōez ꝛ desiderii amati. vñ ℔. infert añs ꝓmū in suba. ¶ Nota circa hec cuidēs exēplū q sensibiliꝰ ꝓt dispōnē subiecti repugnāre nō est fortiꝰ. esto fortiꝰ videat cū q̄s frigidos pedes aque calide etiā medio criter ꝛponit. tūc cū videt valde vehemēs calor ꝛ si modicū ꝓsiterit ꝛ multo calidior aq̄ sup ifundat nō videbit ita calida. Pria q̄ est sensibilior nō tñ fortior imo secūda. qz pria inenit subiectū ī ℑria ꝛ magz repugnāre dispōni. secđa at dispōe magz ꝓnaturali ꝛ a duenit ei qđ pri⁹ imutatū ē fm calorē ꝑ⁹ ꝓ⁹ de nouo imutat. Deīn cū ℘t.

¶ Scđo qz nō ꝓparat odiū ad amorē sibi correspondentē. fm em diuersitatē bonoꝝ est diuersitas amoꝝ in magnitudie ꝛ paruitate. q̄b⁹ ꝓportionant

oppositā odia. vnde odiū qđ correspondet maiori amori magis mouet q̄ minor amor.

¶ Subiūgit scđam rōnem p ȝconē limitatiua z p̄m̄ facit. scđo ex ea oñdit p̄m argumētū in oppositū adducendū esse solutū .ibi. Et p b z̄. Rō. ¶ Illa scđa habet dare in ſka. z habet ex ista rōne q odiū aliq̄ō est fortꝫ aliquo amore sed nō sibi correspondente tāq̄ effectꝫ istꝰ amoꝛ cui q̄ stat q amor absolute z simplr est fortior z̄. ¶ Nota q prio mō scz p̄me rōnis videt odiū fortꝫ. si ȝparetur ad amorē sibi correspondentē ex q̄ causat. ſz scđo mō est q dē odiū fortꝫ. ſz nō ȝparat amori sibi corrñdenti ex quo causat. vñ dr D. videt fortꝫ ppter duo. ꝑmo qđē fm apparētiā. scđo in veritate aliq̄ amore ſz nō q̄liter.

¶ Et p b ptz rñsio ad p̄mū. nā amor voluptatis est minor q̄ amor ȝseruatōis suiꝫpi cui rñdet fuga dolꝛis. z iō magis fugit dolor q̄ amet voluptas.

¶ Et p̄dicta rōne soluit p̄mum argumentū in oppositū adducēdū z applicabile hec solo circa argumētū ipm

Confirmat ult scđa ȝconē rñsiua argumēto in ȝriū.

¶ Ad p̄mi maioꝛē vez. nemo est q nō magis doloꝛez fugiat q̄ appetat voluptatē m̄ h̄ p̄uenit ex maiori amoꝛe ȝseruatōis suiꝫpi cui ȝseruatōi doloꝛ ȝriat Ad minoꝛē ꝑa est. q odiū aliq̄ō. ſcz correspondēs maiori amoꝛi tāq̄ ex eo lequēs est fortꝫ amoze nō simplr vt patebit. sed illo q est rei min⁹ amate Min⁹ cñ amat voluptas q̄ vita. z q̄ odiū qō est p vita ȝseruāda ȝtra ea scz q̄ impet diūt vitā vt est tristicia z doloꝛ est mai⁹. q̄ amor alicui⁹ qō nō est ira necāriū ad vitā. ſ. voluptatis. Et ē b argumentū p ȝconē limitatiua. z p scđo motiuo.

¶ Ad scđz dđz. q odiū nūq̄ vinceret amoꝛē nisi ppter maiorē amoꝛē cui odiuz correspondet. sic hō magis diligit se q̄ amicū. z ppter h̄ q diligit se hz odio etiā amicū ſi sibi ȝtrariet.

¶ Maioꝛ ꝑa vt sic. ad minoꝛē. amor vincit ab odio. vez aliq̄s amoꝛ min⁹ amati vincit ex odio qđ ꝓuenit ex amoꝛe magis amari. sicut ſi amicus incipiat nocere amāti. amās odiet eū. qz nocet sibi quē magꝫ diligit. Vltra. ¶ odiū est fortꝫ amoꝛe. vez. aliq̄ ſz nō ſimplr z a toto gñe est. certiā ȝconē limitatiua z̄.

¶ Ad tertiū dđz. q ideo intensius aliq̄d opabat ad repellendū odiosa. qz odiū est magis sensibile.

¶ Ad maiorem. affectio manifestat p effectū. vel q̄ ad ſut magnitudinē vel sensibilitatē. Videm⁹ em̄ q res in se modica. qz tñ est multū sensibilis. iō hz magnū effectū ipa in se debilis. sicut vna modica lesio in ꝑte multū sensibili hz magnū effectū z q̄s eā multū fugit z mallet pati fortē ictū in loco q̄ ȝsuetꝫ pcuti. nota de h̄ exēplū d. san. in. iiij. dis. xlix. q. iij. ar. ij. q. p. ad 3m. Vñ fabri q̄ sonitum malleo z ȝsueuerūt audire nō ita mouētur a talib⁹ sonis sicut alij. z ideo in p̄ncipio opatōnis hō magis delectat q̄ postmodū in ꝑcessu ipi⁹ ȝtinuare. res āt in sua nouitate magis sentiūt. qz postmodū eaz dispō fit q̄si q̄litas q̄dā inhereās sentientib⁹. et vide etiā in cor. rōne scđa Ad minoꝛē ꝑa est falsē q̄ez. z m̄ h est etiā ex amore maioꝛe. qz fortꝫ insistit ad repellendū odiosum qđ nocet magis amato q̄ ad ꝓsequēdū minus amatū. sicut ptz in exēplo argumēti. qz bestie magis fugiūt verbera q̄ sunt ȝtra vitā magis amatā. z scđo h est ppter maiorē sensibilitatem odij. z g magis opat aliq̄d vt ipm repellat q̄ vt habeat amatū. qz amoꝛ q est de habitōe amati nō ita sentit. et sic aliq̄s amoꝛ fortior odio etiā repugnātis. vt patuit z̄.

¶ Utꝛ aliq̄s possit habere odio seipm.

AD quartū sic ꝓcedit. Videt q̄ aliq̄s possit seipm odio habere. Dicitur em̄ in ꝓl. Qui diligit iniq̄tatē odit aiam suā. ſz multi diligunt iniq̄tatē. g̃ multi odiūt seipos.

¶ Ꝓ. illū odim⁹ cui volum⁹ z operamur malū. ſz q̄n qz aliq̄s vult z operat sibi ipi malum. puta q̄ interimunt seipos. g̃ aliq̄i seipos h̄nt odio. ¶ Ꝓ. Boeti⁹ dr in. v. de ȝso. q auaritia facit hoies odiosos. et ꝑt accipi q ois hō odit auarꝫ. sed aliq̄ sunt auari. g̃ illi odiunt seipos. ¶ Sed ȝtra est qđ apl's dicit ad eph. v. q nemo vnq̄ carnē suā odio habuit.

¶ Nic D. determinat circa p̄dicta q̄dā dubia. inq̄rendo de obiectis specialib⁹ odij. z ꝑmo an hō ꝑ se ꝓssit esse obiectū sui odij ita q̄ sibi ꝑvelit malū vel nocuū.

¶ Rñdeo dđm. q ipossibile est qđ aliq̄s ꝑ se loquēdo odiat seipm. naturaliter em̄ vnūqđq̄ appetit bonū. nec ꝑt aliq̄s aliq̄d sibi appetere nisi sub rōne boni. nā malū est ꝑter voluntatē. vt Dionysius dr. iiij. ca. de di. no. amare āt aliquē est velle ei bonū vt supꝝ dictū est. vñ necē ē qđ aliq̄s amet seipz z ipossibile est q aliq̄s odiat seipm p se loquēdo. q. 20. a. 4. q. 29. a. 4.

D. rūdendo ad q̄stū. ꝑmo ponit ȝconē rñsiuā negatiuā. scđo vnā aliā ȝconē aliq̄liter ad q̄stū affirmatiuā. ibi. Per accīs z̄. Loco ꝑma z negatiua rñsi. est ꝓpossibile est q aliq̄s odiat seipm p se loquēdo. (.i. formaliter ex ꝓpōne volēdo sibi malū vt sic.) Probat sic. nece est q aliq̄s seipz amet. g̃ ipossibile z̄. vt dr scđo. Ens ꝑbat. amare aliquē ē velle ei bonū. ſz naturaliter vnūqđq̄ appetit bonū z̄. g̃ añs vez. z sic ȝconē. ꝓña de se nota. ꝓnr cñ sic.

¶ Per accidens tñ ȝtingit q aliquis seipm odio habeat. z hoc dupliciter. Uno mō ex ꝑte boni qđ sibi aliq̄s vult. accidit em̄ qñq̄ illud qđ appetit vt fm q̄d bonū esse simplr malū. z fm hoc aliq̄s ꝑcidens vult sibi malū. qđ est odire.

¶ Subiūgit scđaz ȝconē rñsi. aliq̄liter affirmatiuā ralē. Per accīs ȝtingit q aliq̄s seipm odio habeat. hāc ȝcloꝛnē declarat D. dupliciter. scđo mō ibi. Alio mō z̄. Prio. ꝓbat sic. Aliq̄s ꝑt sibi velle vt bonū qđ est simplr malū. ſz h est odire seipm p accīs materialiter sibi volēdo malū tñ sub rōne boni. z sic ȝconē ꝑmo mō vera. Maioꝛ declarat clare in ſka. Consequēter ibi.

¶ Alio mō ex ꝑte iniuꝫpi cui vult bonū. vnūqđq̄ em̄ maxie est id qđ est ꝑncipalius in ipo. vñ ciuitas dr facere id qđ rex facit q̄si rex sit tota ciuitas. Manifestū est g̃ q hō maxime est mens hois. ȝtingit āt q aliq̄ estimāt se maxime illud qđ sunt fm naturam corꝓralē z sensitiuā. vñ amāt se fm id qđ estimant se esse. sed odiūt id qđ vere sunt dū volūt ȝtraria q̄ni. z vtroq̄ mō ille q diligit iniq̄tatē odit nō solum aiam suā. ſz etiā seipm. Et p h̄ ꝑz rñsio ad p̄mū.

¶ Probat scđo illā secūdā ȝconē sic. Aliq̄s ꝑōt velle bonū ei qō nō ē ipe ſz qđ se falso existimat ee. ſz h ꝓt esse odire seipm g accīs. Lex erroꝛe habendo ꝑ ꝓncipali qđ nō ē ꝓncipale z vult tm̄ illi bo⁹ m⁹ q̄d. qđ hz ꝑ bono simpliciter. scz bona sensibilia ꝑ bonis spūalib⁹. Maioꝛ declaratur vsq̄ in finē. vbi D. ostendit p̄mū argumētum in oppositū adducendū esse solutuz ex dictis. vt patebit circa ipm De ista scđa ȝconē vide. 2æ 2æ. q. xxv. ar. vij Et ȝfirmat ꝓma ȝconē argumento in ȝtrariū

¶ Ad p̄mū. ad maiorē dr. q q diligunt iniq̄tatē z̄. oduīt alias. imo seipos. Uez ꝑ accīs ꝑmo q̄dez. qz volūt simplr malū. esto sub rōne boni simplr. qđ rñ est bonū fm q̄d. vt supꝝ patuit. q. xxvij. ar. ꝑ. ad p̄mū. Scđo mō aūr. qz diligūt se plerūq̄z fm id qđ nō sunt. scz fm ea ꝑteriorē hoiem. videlz corꝓr⁹ z sensum. z nō fm aiam. q est ꝓncipale. z ita oduīt se materialr. ꝑ accīs. nō formalr ex ꝑ se. z sic ꝑbat scđam ȝconē rñsi. ſz nihil ȝtra ꝓmam

¶ Ad scđm dđm. q nullus sibi vult z facit malū nisi iniq̄tū apphēdit illud sub rōne boni. naz z illi q interimūt seipos. hoc ipm qđ est mori apphendunt sub rōne boni iniq̄tuz est terminatiuū alicuius miserie vel doloꝛis:

¶ Maioꝛ vera. si velimus mala formalr z operemur tūc odimus ꝑ se z formalr. ita q velit malū sub rōe mali. Tūc negat minoꝛ. Et dr ad ꝓbatiōnem. qz q̄ se interimūt apprehendūt interemptiōez sui sub rōne boni vtilis qz videlicz ad terminādā miseriā ꝓpriam. carere aūr malo bonū quoddā est. Et de hoc in simili. ꝑ. q. v. ar. ij. ad tertiū. Vide si placet Bernardū de Mōtēſiz. vbi q̄rit an dānati velint nō ee

¶ Ad tertiū dđm. q auar⁹ odit aliq̄ accidens suū. nō tñ ppter hoc odit seipm sicut eger odit suaz egritudinē ex hocipo q se amat. Uel dđm. q auaricia odiosos facit alios. nō aūt sibi ipi. q̄nimo causat ex inordinato sui amoꝛe. fm quē ex bonis tēporalib⁹ plus sibi aliq̄s vult q̄ ꝛtrat

¶ Ad auctoritatē dupliciter dr. Primo q auar⁹ odit nō se sed vitiū suū. qđ est diligere seipm. vt ꝑz in sili. 2æ 2æ. q. xxviij. ar. iij. in cor. vbi dr D. hoc ipm qđ in fratre odimus culpā z defectū boni. ꝓpter ad fratris amoꝛē. eiusdē em̄ rōnis est q velimus bonū alicuius. z q odimus malū ipius. Hec ibi. Sicut etiam q odit infirmitatem suā amat se. qz veller se carere malo. qđ est sibi velle bonū. et ꝑ ꝑns se amare. Dicit scđo (z videt solo validior) q auaricia facit hoiem odiosum alij⁹. ſz nō sibi. imo hō essendo auar⁹ diligit seipm. inordinate tñ. qz auaricia no eminat cupiditatē inordinatā rpaliū. z cupiēdo sibi rpalia diligit seipm z̄. Pōt z dici extra ſka. q hō existēdo auar⁹ diligit se. qz existere aliquē auarꝫ est inordinate ꝓpisere diuitias. sed p actū reflexū detestari mediāte fynderesis dictamine auariciā suā. est seipm vere diligere. ſz amādo auariciā p actū reflexū est se odire. ſz odiendo auariciā diligit se. Et ita vtraq̄ solo saluari ꝑt.

¶ Utꝛ aliq̄s possit odio habere veritatē.

AD qntū sic ꝓcedit. Videt q aliquis non possit habere odio veritatē. Bonū em̄ est ens z vez ꝓuertūtur. ſz aliq̄s nō ꝑt habere odio bonitatē. g̃ nec veritatem. ¶ Ꝓ. oēs hoies naturaliter scire desiderāt. vt dr in ꝓncipio metaphy. sed scia nō est nisi veroꝝ. g̃ veritas naturaliter desiderat z amat. sed qđ naturaliter, inest ſz in

amatū. qz amoꝛ q est de habitōe amati nō ita sentit. et sic aliq̄s amoꝛ fortior odio etiā repugnātis. vt patuit z̄.

¶ Utꝛ aliq̄s possit habere odio seipm.

AD quartū sic ꝓcedit. Videt q̄ aliq̄s possit seipm odio habere. Dicitur em̄ in ꝓl. Qui diligit iniq̄tatē odit aiam suā. ſz multi diligunt iniq̄tatē. g̃ multi odiūt seipos.

¶ Ꝓ. illū odim⁹ cui volum⁹ z operamur malū. ſz q̄n qz aliq̄s vult z operat sibi ipi malum. puta q̄ interimunt seipos. g̃ aliq̄i seipos h̄nt odio. ¶ Ꝓ. Boeti⁹ dr in. v. de ȝso. q auaritia facit hoies odiosos. et ꝑt accipi q ois hō odit auarꝫ. sed aliq̄ sunt auari. g̃ illi odiunt seipos. ¶ Sed ȝtra est qđ apl's dicit ad eph. v. q nemo vnq̄ carnē suā odio habuit.

¶ Nic D. determinat circa p̄dicta q̄dā dubia. inq̄rendo de obiectis specialib⁹ odij. z ꝑmo an hō ꝑ se ꝓssit esse obiectū sui odij ita q̄ sibi ꝑvelit malū vel nocuū.

¶ Rñdeo dđm. q ipossibile est qđ aliq̄s ꝑ se loquēdo odiat seipm. naturaliter em̄ vnūqđq̄ appetit bonū. nec ꝑt aliq̄s aliq̄d sibi appetere nisi sub rōne boni. nā malū est ꝑter voluntatē. vt Dionysius dr. iiij. ca. de di. no. amare āt aliquē est velle ei bonū vt supꝝ dictū est. vñ necē ē qđ aliq̄s amet seipz z ipossibile est q aliq̄s odiat seipm p se loquēdo. q. 20. a. 4. q. 29. a. 4.

D. rūdendo ad q̄stū. ꝑmo ponit ȝconē rñsiuā negatiuā. scđo vnā aliā ȝconē aliq̄liter ad q̄stū affirmatiuā. ibi. Per accīs z̄. Loco ꝑma z negatiua rñsi. est ꝓpossibile est q aliq̄s odiat seipm p se loquēdo. (.i. formaliter ex ꝓpōne volēdo sibi malū vt sic.) Probat sic. nece est q aliq̄s seipz amet. g̃ ipossibile z̄. vt dr scđo. Ens ꝑbat. amare aliquē ē velle ei bonū. ſz naturaliter vnūqđq̄ appetit bonū z̄. g̃ añs vez. z sic ȝconē. ꝓña de se nota. ꝓnr cñ sic.

¶ Per accidens tñ ȝtingit q aliquis seipm odio habeat. z hoc dupliciter. Uno mō ex ꝑte boni qđ sibi aliq̄s vult. accidit em̄ qñq̄ illud qđ appetit vt fm q̄d bonū esse simplr malū. z fm hoc aliq̄s ꝑcidens vult sibi malū. qđ est odire.

¶ Subiūgit scđaz ȝconē rñsi. aliq̄liter affirmatiuā ralē. Per accīs ȝtingit q aliq̄s seipm odio habeat. hāc ȝcloꝛnē declarat D. dupliciter. scđo mō ibi. Alio mō z̄. Prio. ꝓbat sic. Aliq̄s ꝑt sibi velle vt bonū qđ est simplr malū. ſz h est odire seipm p accīs materialiter sibi volēdo malū tñ sub rōne boni. z sic ȝconē ꝑmo mō vera. Maioꝛ declaratur clare in ſka. Consequēter ibi.

¶ Alio mō ex ꝑte iniuꝫpi cui vult bonū. vnūqđq̄ em̄ maxie est id qđ est ꝑncipalius in ipo. vñ ciuitas dr facere id qđ rex facit q̄si rex sit tota ciuitas. Manifestū est g̃ q hō maxime est mens hois. ȝtingit āt q aliq̄ estimāt se maxime illud qđ sunt fm naturam corꝓralē z sensitiuā. vñ amāt se fm id qđ estimant se esse. sed odiūt id qđ vere sunt dū volūt ȝtraria q̄ni. z vtroq̄ mō ille q diligit iniq̄tatē odit nō solum aiam suā. ſz etiā seipm. Et p h̄ ꝑz rñsio ad p̄mū.

¶ Probat scđo illā secūdā ȝconē sic. Aliq̄s ꝑōt velle bonū ei qō nō ē ipe ſz qđ se falso existimat ee. ſz h ꝓt esse odire seipm g accīs. Lex erroꝛe habendo ꝑ ꝓncipali qđ

nō ē ꝓncipale z vult tm̄ illi bo⁹ m⁹ q̄d. qđ hz ꝑ bono simpliciter. scz bona sensibilia ꝑ bonis spūalib⁹. Maioꝛ declaratur vsq̄ in finē. vbi D. ostendit p̄mū argumētum in oppositū adducendū esse solutuz ex dictis. vt patebit circa ipm De ista scđa ȝconē vide. 2æ 2æ. q. xxv. ar. vij Et ȝfirmat ꝓma ȝconē argumento in ȝtrariū

¶ Ad p̄mū. ad maiorē dr. q q diligunt iniq̄tatē z̄. oduīt alias. imo seipos. Uez ꝑ accīs ꝑmo q̄dez. qz volūt simplr malū. esto sub rōne boni simplr. qđ rñ est bonū fm q̄d. vt supꝝ patuit. q. xxv. ar. ꝑ. ad p̄mū. Scđo mō aūr. qz diligūt se plerūq̄z fm id qđ nō sunt. scz fm ea ꝑteriorē hoiem. videlz corꝓr⁹ z sensum. z nō fm aiam. q est ꝓncipale. z ita oduīt se materialr. ꝑ accīs. nō formalr ex ꝑ se. z sic ꝑbat scđam ȝconē rñsi. ſz nihil ȝtra ꝓmam

¶ Ad scđm dđm. q nullus sibi vult z facit malū nisi iniq̄tū apphēdit illud sub rōne boni. naz z illi q interimūt seipos. hoc ipm qđ est mori apphendunt sub rōne boni iniq̄tuz est terminatiuū alicuius miserie vel doloꝛis:

¶ Maioꝛ vera. si velimus mala formalr z operemur tūc odimus ꝑ se z formalr. ita q velit malū sub rōe mali. Tūc negat minoꝛ. Et dr ad ꝓbatiōnem. qz q̄ se interimūt apprehendūt interemptiōez sui sub rōne boni vtilis qz videlicz ad terminādā miseriā ꝓpriam. carere aūr malo bonū quoddā est. Et de hoc in simili. ꝑ. q. v. ar. ij. ad tertiū. Vide si placet Bernardū de Mōtēſiz. vbi q̄rit an dānati velint nō ee

¶ Ad tertiū dđm. q auar⁹ odit aliq̄s accidens suū. nō tñ ppter hoc odit seipm sicut eger odit suaz egritudinē ex hocipo q se amat. Uel dđm. q auaricia odiosos facit alios. nō aūt sibi ipi. q̄nimo causat ex inordinato sui amoꝛe. fm quē ex bonis tēporalib⁹ plus sibi aliq̄s vult q̄ ꝛtrat

¶ Ad auctoritatē dupliciter dr. Primo q auar⁹ odit nō se sed vitiū suū. qđ est diligere seipm. vt ꝑz in sili. 2æ 2æ. q. xxv. ar. iij. in cor. vbi dr D. hoc ipm qđ in fratre odimus culpā z defectū boni. ꝓpter ad fratris amoꝛē. eiusdē em̄ rōnis est q velimus bonū alicuius. z q odimus malū ipius. Hec ibi. Sicut etiam q odit infirmitatem suā amat se. qz veller se carere malo. qđ est sibi velle bonū. et ꝑ ꝑns se amare. Dicit scđo (z videt solo validior) q auaricia facit hoiem odiosum alij⁹. ſz nō sibi. imo hō essendo auar⁹ diligit seipm. inordinate tñ. qz auaricia no eminat cupiditatē inordinatā rpaliū. z cupiēdo sibi rpalia diligit seipm z̄. Pōt z dici extra ſka. q hō existēdo auar⁹ diligit se. qz existere aliquē auarꝫ est inordinate ꝓpisere diuitias. sed p actū reflexū detestari mediāte fynderesis dictamine auariciā suā. est seipm vere diligere. ſz amādo auariciā p actū reflexū est se odire. ſz odiendo auariciā diligit se. Et ita vtraq̄ solo saluari ꝑt.

¶ Utꝛ aliq̄s possit odio habere veritatē.

AD qntū sic ꝓcedit. Videt q aliquis non possit habere odio veritatē. Bonū em̄ est ens z vez ꝓuertūtur. ſz aliq̄s nō ꝑt habere odio bonitatē. g̃ nec veritatem. ¶ Ꝓ. oēs hoies naturaliter scire desiderāt. vt dr in ꝓncipio metaphy. sed scia nō est nisi veroꝝ. g̃ veritas naturaliter desiderat z amat. sed qđ naturaliter, inest ſz in

est. nulli⁹ g̃ ꝑt habere odio veritatē. ¶ Ꝓ. ꝑhus dr in ij. rhetoricoꝝ q hoies amāt nō fictos. ſz nō nisi ꝑpter veritatē. g̃ hō naturaliter amat veritatez. nō g̃ eam odio hz. ¶ Sed ȝtra est qđ Aplus dr ad Gal. iiij. Factus sum vobis inimicus verū dicens vobis

Hic. D. determiat aliō dubiū de spēali obiecto odij

¶ Rñdeo dđm. q bonū. z vez. z ens sunt idē fm rem. sed dñt rōne. bonū em̄ hz rōnem appetibilis. nō aūt ens vel vez. qz bonū est qđ oia appetūt

¶ D. rñdet tali ȝconе. bonū fm rōnem boni non ꝑt odio haberi. nec in vli. nec in ꝑticulari. ens autē z vez. in vli qđē odio haberi nō ꝑnt. ſz i ꝑticulari nihil ꝓhibet qđ dā ens z q̄dā vez odio haberi. Circa hāc ȝconē D. sic ꝓcedit. Primo ponit rōem ȝpossibilitatis ꝓriū ȝcloꝛnis. Scđo infert ꝓmā ꝑtem ȝconis ex dictis ibi. z iō z̄ Tertio subiūgit z ꝑbat scđaz ꝑtē. ibi Ens āt z̄. Quarto tertiā ꝑtē. ibi. Sz in ꝑticulari z̄. Quo ad p̄mum D. ponit rōem ȝpossibilitatis ꝓriū illi⁹ ȝconis. ꝑsertim q̄ ad ꝓmā z scđam. qz videlz bonū z ens arq̄ vez iō distinguūt. qz bonū iportat obiectū appetit⁹ z ꝑ se rōnem finis dāmētalē appetibilitatis. nō aūt ens z vez. q̄re stant iste ꝑtes simul. q bonū nō ꝑt odio haberi. ſz ens aliq̄ mō. si militer verū. Cōsequēter cū dr. Lō. ij.

¶ Et ideo bonū fm rōnem boni nō ꝑt odio haberi nec in vli nec in particulari.

¶ Infert ex ꝓdicta dña ꝓmā ꝑtez ȝconis. z ꝑt ita ꝑbari sic. quicq̄d hz rōem appetibil⁹ vt sic nō ꝑt odio haberi. ſz bonuz z in vli z in ꝑticulari hz rōnem appetibil⁹. g̃ illa ꝑs ꝑa. Maioꝛ nota ex ſka. qz qō odit est repugnāns. ſz appetibile nō ē repugnāns. imo ꝓueniens. g̃ maioꝛ ꝑa. Minoꝛ de se nota Nota m̄ circa minoꝛē. an appetibile sit rō ꝑprie q̄dditatiua boni. vel solum descriptiua. qz appetibile acceptū formalr dr rōem bom descriptiuā ex trinsecā ꝓuenientē bono in scđo mō. q se. qz cñ res bona ē ideo appetibil⁹ z nō ecōtra. Si aūt appetibile accipit⁹ fundamētalr. ꝑ rōne appetibilitatꝫ. scz. ꝑ effectū ee vel ee actu. tūc dr rōem q̄dditatiuā boni z intrinsecā. quā rōem appetibilitatꝫ. ꝓpinquā. nō ita explicat ens. qō dr rē absolute. ſz bonū dr eā vt ē effecta z actu. iō dr immediatā cām appetibilitatis z distinguit rōne ab ente Cōsequēter ibi

¶ Ens aūt z vez in vli qđē odio haberi non ꝑnt. qz dissonātia est cā odij. z ꝓueniētia cā amoris. ens aūt z verū sunt cōia oīb⁹.

Subiūgit scđam ꝑtē ȝconis quā ꝓbat sic. q̄d hz rōnem odio ē dissonās. ſz ens z vez in cōi nō ſtꝫ dissonātia a q̄cūq̄. g̃. Maioꝛ ꝓbat in ſka. qz dissonātia est cā odij sicut ꝓueniētia amoris. Minoꝛ etiā ꝓbat in ſka. qz ens et vez ſtꝫ cōia oīb⁹. z ita si q̄d oderet ens vt sic oderet etiā seipm. qđ ē ipossibile. ens em̄ ineludit in ꝛceptu suo ꝓfulꝫ ꝑtuali oia. etiā includit actu in oīb⁹ Dein cū dr

¶ Sed in ꝑticulari nihil ꝓhibet quoddaz ens z quoddā vez odio haberi. inq̄tū hz rōnem ꝛtrarij z repugnātis. ꝛtrarietas em̄ z repugnātia nō aduersatur rōni entis z veri. sicut aduersat rōni boni.

¶ Deducit tertiā ꝑtē ȝconis sic. q̄d hz rōem ꝛtij z repugnātis ꝑt vt sic odio haberi. ſz ens z vez in ꝑticulari ꝑt habere rōem ꝛtrarij z repugnātis. g̃ vt sic ꝑnt odio haberi. Nul⁹ rōnis ꝓmo iplicat maioꝛē. Scđo declarat minoꝛē. ibi. ꝛtingit āt z̄. Maioꝛ nota ex ar. ꝑ. Dein ibi.

¶ Cōtingit aūt vez aliq̄d ꝑticulare triplr repugnare vel ꝓsequi bono amato Uno mō fm q̄ vitas ē causalr ⁊ originalr in ipis rebus. ⁊ sic hō q̄nq̄ odit aliq̄a veritatē dī vellet nō ē vez qđ est vez Alio mō fm q̄ veritas est in cognitōne ipius hois q̄ ipe odit ipm a ꝓsecutōe amati. sicut si aliq̄ vellēt nō cognoscere veritatē fidei vt libere ꝑccarēt. ex quor plōna dr Job. xxi. Sciam viaz tuaz nolumus Tertio mō habēt odio veritas ꝑticularis tāq̄ repugnās ꝑ ut est in intellectu alteri⁹. puta cū aliq̄s vult iacere in pctō. odit q̄ aliq̄s veritatē circa pctm̄ suū cognoscat. ⁊ fm hoc dr Aug. in. x. ofel. q̄ hoies amāt veritatē lucētē. odiūt eā redarguētē. Et ꝑ hoc patz rel/ponsio ad primum

¶ Declarat minorē ꝑcedētē ꝑmo. qz nō est ꝓtra rōem veri ⁊ entis ꝓtrarietas (scz ad aliud) sicut ꝓtra rōez boni. qz triplr ꝑt verū alicui ⁊trariari. vt in ifa clare. Et nota q̄ ꝑmo q̄s odit veritatē in cā sua. scz rem q̄ sic facta est. ⁊ quā verū ē sic ee. sic odit amicū esse mortuū. ⁊ ita odit in sua cā. Secdo odit cā. put ipedit a delectabili ipse curōe ꝓcupiti. sicut aliq̄s odit vez esse q̄ infirmus est ꝛc. Tertio odit eā vt q̄ eā redarguit ꝛc. ¶ Sequtur argumentū in ⁊trariū. ꝑ tertia gre ꝑclonis mīsiue

¶ Maior vera. quantūcūq̄ quantitabilitate suppositi ⁊ rei scz nō ꝓceptibili ⁊ formali. rōne cui⁹ aliq̄d nō ē ꝓtra ipsius fm suā rōem. qđ est ⁊tra rationem ꝑticularis entis ⁊ veri

Minor ꝑcedit. qz in ꝓpria rōne dr ꝓuenies appetitui. gre odio haberi nō ꝑt. Ultra. q̄ nec ꝛc. Uez in cōi. scz hāc q̄ ⁊trariat aliquo triū modoꝝ. tm̄ veritas etiā in cōi nō se hz eo dē mō ad appetitū sicut bonitas. q̄uis ⁊ ipa nō possit haberi odio ꝛc.

¶ Ad scdm dīm. q̄ cognoscere veritatez fm se est amabile. ꝓpter qđ dr Aug⁹. q̄ amāt eā lucētē. sed ꝑ accns cognitio veritatis ꝑt esse odibilis inqntū impedit ab aliquo ꝛesiderio.

¶ Maior ꝓa. q̄ appetūt scire in cōi ⁊ de ꝑ se. scz tm̄ qñ ꝛz aliq̄s nō appetit scire hāc ⁊itatē i sua cā. vel vt ipedit aut repugnat affectui alicui⁹. Minor ꝓa. q̄ null⁹ pōt odio habere ⁊itatē vt sic. tm̄ talē vt ē aliq̄ mō ⁊traria

¶ Ad tertiū dīz. q̄ ex ꝟ ꝑcedit q̄ nō ficti amāt q̄ hō amat fm se cognoscere veritatem quam homies nō ficti manifestant

¶ Maior ꝓa. ⁊ de ea dictū fuit. q. xxvij. ar. ꝑ. ad. iij⁹ et hoc ideo est. qz ⁊itas fm se ⁊ in cōi amat. q̄ hō naturalr amat veritatē in cōi ⁊ de ꝑ se. scz rōne alicui⁹ ad ūcti ꝑt illā odire. vt dr terria ps ꝓclonis

¶ Utz aliq̄d possit haberi odio in vli

AD sextuz sic ꝑcedit Uidet q̄ odiuz non possit ee alicui⁹ in vli. Odiū em̄ est passio appetitus sensitiui q̄ mouet ex sensibili apphēsione. scz sensus nō ꝑt apphendere vle. q̄ odiū nō ꝑt esse alicui⁹ in vli. ¶ Ꝑ. odium causat ex aliq̄ dissonātia q̄ cōitati repugnat. scz cōitas est de rōne vlis. q̄ odiū nō ꝑt ee alicuius in vli. ¶ Ꝑ. obiectū odij est malū. malū aūt ē in reb⁹. ⁊ nō in mente. vt dr in. vi. metaphy. cū q̄ vle sit solum in mēte q̄ abstrahit vle a ꝑticulari. videt q̄ odiū non possit esse alicui⁹ vlis. ¶ Sed ꝓtra est qđ ꝓhs dr in ij. rhetorice. q̄ ira sp fit inter singularia. odiū autez etiā ad gīa. furē em̄ odit ⁊ calūniatorē vnusq̄sq̄z

¶ Hic determīat aliud dubiū de ꝑdītōe obiecti ipse odij. scz an in vli aliq̄d possit odiri

¶ Rūdeo dīm. q̄ ꝛ vli dupliciter cōtingit loq̄. vno mō fm q̄ subest intētioni vlitatis. alio aūt mō dr ꝛ natura cui talis intētio attribuit. Alia est em̄ ꝓsideratio hois vlis. ⁊ alia hois in eo qđ est hō

¶ D. ꝓmo q̄ quādā distinctōem notat duplicē intellectū q̄siti. Secdo iuxta hūc distinctē rūdet. ibi. Sic igit. ꝛc. Quo igit ad ꝓmū notat. q̄ dupliciter ꝑt intelligi odiū ex ꝛspectu alicui⁹ in vli. fm q̄ de vli dupliciter ꝓssum⁹ loqui qz natura aliq̄ in cōi sumit dupliciter. Uno mō no ialr. sicut dicim⁹ q̄ color cōis definit ⁊ intelligit. sic em̄ accipit abstracte vt subest intētōi vlitatis. nā statim ad rez abstractā. etiā si nō intelligat vlitas. tm̄ ꝓcedit sicut ad imediatū fundamētū. Alio mō accipit ꝑ natura cui talis intētio attribuit vel attribui ꝑt vt loq̄mur de natura cōi ad uerbialr. sicut dicim⁹. q̄ color in cōi est obiectū visus. nō q̄ color cōis abstractus. sc obiectum ei⁹ est color cōis. qz color in quocūq̄ inueniat est rō videndi ꝛc. Notā etiā ꝑ maiorē intellectu. q̄ actio aliq̄ duo respicit in obiecto suo. scz terminū. ⁊ rōem termināti. sicut visio terminat ad hoc albū tāq̄ terminū. sed rō terminādi est cōis q̄uis q̄ actōnis sensitiue termin⁹ sit res singularis. sc nō rō terminādi est cōis vlīter. q̄ est obiectuz. ponē formale. qz videtz rō videndi est color in quocūq̄ ⁊ q̄nūcq̄. ⁊ vbi cūq̄ inueniat. ⁊ q̄ termin⁹ est singularis. sc rō terminādi et vidēdi est aliq̄d vlīter. sed vle nō est termin⁹ nec rō terminādi actōem sensitiue ꝓtis. sc termin⁹ est sp singulare. rō aūt terminādi est vel singularis. vel cōis cōiter. Uīs et ꝓbus ꝓmo posteriozꝝ dr. Si em̄ ⁊ est sensus. talis qđē hmōi ⁊ nō hmōi alicui⁹. sc tm̄ sentire nēce est hoc aliquid et vbi ⁊ nūc. Et vult q̄ litz sensus. i. ponā sit obiecti. non in vno tm̄. sed in pluribus. i. obiecti vlīter. sentire tm̄ nō inuenit in rerum natura in actu exercito. q̄n sit determinati singularis sicut terminī. cū q̄ stat q̄ rō terminādi est aliq̄ quod vniuersaliter

¶ Si igit vniuersale accipiat ꝓmo mō. sic nulla ponā sensitiue ꝓtis neq̄ apphensiua neq̄ appetitiua ꝑt in vle. qz vle fit ꝑ abstractōem a materia indiuiduali. in qua radicat oīs virtus sensitiua.

¶ Hic ꝓcēter D. rūdet iuxta illuz duplicē loquēdi intellectū de vli. Et qz odiuz est ⁊ in ꝓte sensitiua. ⁊ in ꝓte intellectiua. sicut ⁊ amor opposita passiones⁹. vt patuit iuꝓma. q. xxvi. ar. ꝑ. ideo de vtroq̄z odio rūdet fm ꝑdictum duplicē intellectū. Et ꝓmo de odio vt est in sensitiua ꝓte Secdo vt est in intellectiua. ibi. Sed odiū ꝛc. Circa ꝓmū ꝓmo ponit vnā ꝑclonem mīsiuā fm ꝓmū membz distinctionis ꝓmisse. Secdo vnā aliaz q̄ ad scdm membz. ibi. Pōt tm̄ ꝛc. Conclo q̄ ꝓma q̄ ad ꝓmū intellectū q̄siti est Si vle accipiat ꝓmo mō. sic nulla ponā sensitiue ꝓtis nec q̄ apphensiua. nec appetitiua. ꝑt in vle. et ꝑ ꝓns tale vle nō ꝑt odio haberi. scz sensitiuo odio. Probat. vle fit per abstractōem a materia indiuiduali. sed nulla ponā sensitiua ꝑt in tale abstractum. q̄ ꝛc. Maior relinq̄tur nota. Minor ꝓbat. qz vis sensitiua radicat (scz quo ad esse ⁊ modū operādi q̄ ē circa materiā sensibilē indiuidualē) in materia indiuiduali. Uī vle isto mō nec ꝑt ee terminus nec rō terminādi. qz sensitiua ponā hz ꝓ termio ipm singulare ⁊ rōez terminādi. vt ē in singlāri. vage tm̄. ꝛ ibi.

Ꝑ gnalis..

¶ Ꝓtest tm̄ aliqua ponā sensitiua ⁊ apphensiua et appetitiua ferri in aliq̄d vlīter. sicut dicim⁹ q̄ obiectū visus ē color fm genꝰ. nō qz visus cognoscat colorē vle. sed qz q̄ color sit cognoscibilis a visu. non conuenit colori inqntum est hic color. sed inqntum est color simpliciter

¶ Procedit ad scdam ꝑclonē mīsiuam. iuxta scdm intellectū q̄siti. Circa quā ꝓmo ꝓmittit quādā aliā ꝑclonē gnalē ⁊ fundamētalē. Secdo ex ea infert ꝑclonē mīsiuā ꝓdictā ibi. Sic igit ꝛc. Tertio ex dictis elicit quoddam corollariuz. ibi. Sz ira ꝛc. Circa ꝓmū ꝓmittit quādā ꝑclonē gnalē. ponā sensitiua ⁊ apphensiua ⁊ appetitiua ꝑt ferri in aliq̄d vlīter. Declarat ex declaratione habet. q̄ rō terminā di vel mouendi est aliq̄d vlīter scz color. vbicūq̄z reperiat tm̄ terminus ipse semp est singularis. Consequēter ibi

Cōclo mīl.

¶ Sic q̄ odiū etiā sensitiue ꝓtis ꝑt respicere aliquid in vli. qz ex natura cōmuni aliquid aduersat alicui. ⁊ nō solū ex eo q̄ est particularis. sicut lupus odit. vel ouis odit lupū generaliter

Corollariū

¶ Infert ex ꝓdicta ꝑclone gnali mīsiua ꝑclonē istam. Odiū etiā sensitiue ꝓtis ꝑt respicere aliqđ vle. i. vlr tāq̄ rōem terminādi. Probat sumēdo maiorē ex ꝓcedenti conclusione gnali. illa ponā dr respicere aliq̄d vlīter. qz fert in aliqđ nō qz hūs. scz rōne alicui⁹ cōiter inuēti in multis. sc odiū sensitiue ꝓtis est hmōi. q̄ ꝛc. Maior patuit. Minor ꝓbat. qz ex natura cōmuni cōiter inuēte in multis aliqđ aduersat alicui ꝛc. ⁊ sic tale cōiter inuētū ē rō odij. Et ꝑ hoc assumptū explicariter de oue ⁊ lupo ꝛc. Deī ibi

Cōclo. iij.

¶ Sed ira sp cauſat ex aliq̄ ꝑticulari. qz ex aliquo actu ledētis. actus aūt ꝑticulariū sunt. ⁊ ꝓpter hoc ꝓhs dr. q̄ ira sp est ad aliq̄d ꝑticulare. odiū ꝛo ꝑt esse ad aliq̄d in genere

¶ Ex dictis elicit q̄ddā corollariū. scz q̄ est dīna ira ⁊ odiū. qz ira sp est ꝑticularis ⁊ singularis. ⁊ sicut termini. ⁊ sicut rōnis terminādi. sc odiū ꝑt ee vlis vlr sicut rōnis terminādi. sc tm̄ hoc etiā nō sp oz. qz ꝑt aliqs odire hūc ꝓpter aliquā rōem ꝑticulārē. puta ꝓpter hāc nequitiam. sed eū hoc ꝑt ee vlis vel cōis cōiter. ⁊ hoc vult scda ꝑclo Patz ex istis. q̄ optz sp in actōe sensitiue ꝓtis aliq̄d esse singulare. vel terminū tm̄. vel rōem terminādi sil ꝛc. Ex isto corollario habet etiā q̄dā exceptio ⁊ limitatio cōclusionis gnalis supi⁹ posite. in q̄ dicit est. q̄ ponā sensitiua ꝑt ferri in vle. i. in aliq̄d vlr. tāq̄ rōez mouēdi vl terminādi. limitat em̄ hoc. qz hoc nō est vlr intelligendū de quolibet motu ꝓtis sensitiue. qz hoc fallit in ira vbi terminus est singularis. siliter ⁊ ratio terminādi vel mouendi ad irā. vt patuit

¶ Sed odiū fm q̄ est in ꝓte intellectiua cū ꝛsequatur apphensionē vlem intellectus ꝑt vtroq̄z modo esse respectu vniuersalis

Cōclo. iij.

¶ Nic in calce corpis vt D. totalr euacuet q̄situm rūdet etiā de odio vt ē in ꝓte itellectiua. tali ꝑclone Odium fm q̄ est in ꝓte intellectiua ꝑt vtroq̄z mō ee respectu vlis. Probat. odiū illud scdm apphēliones intellect⁹. ⁊ ꝑt

esse respectu illius qđ ꝑt apphēdi ꝑ intellectū. scz intellectus apphēsio est tā vlis ꝓmo mō q̄s scdo mō. q̄ ⁊ odiuz. Uñ ꝑ odiū intellectuale ꝑt hs odire naturā aliquā. vt ē abstracta ab oīb⁹ singularib⁹. ⁊ etiā. put est in singularibus sicut naturā diabolicā acceptā in ḡne subalterno. ⁊ in spē ie spēalissima. ⁊ dūmodo ꝛc. Confirmat ista vltima ꝑclo. ⁊ etiā scda argumēto in ⁊trariū

¶ Ad ꝓmū q̄ dīm. q̄ sensus nō apphēdit vle ꝓ ut est vle. apphendit tm̄ aliq̄d cui ꝓabstractiōem accidit vniuersalitas.

¶ Maior ꝓa est indiffinite. ⁊ odiū vt passio ꝓprie dicta Ad minorē. sensus nō ꝑt apphēdere vle ꝓmo mō id est naturā vt subsistat intētioi vlitatis. tm̄ ꝑt apphēdere naturā cui accidit vlitas. ⁊ illā odire in q̄cunq̄ inueniat vel vt aliq̄ dicūt. nō apphēdit vle obiectiuum in actu. tamen in potentia

¶ Ad scdm dīm. q̄ id qđ cōe est oīb⁹ nō ꝑt ee rō odij. sc nihil phibet aliq̄d esse cōe multis qđ tamen dissonat ab alis. ⁊ sic est in eis odiosum

¶ Ad maiorē. odiū causat ex aliq̄ dissonātia ꝛc. verū cōitati entis ⁊ veri in cōi. ⁊ cōitati cuius qđ est cōe oīb⁹ sed dissonātia nō repugnat cōitati q̄ aliq̄d est cōe multis nō oīb⁹. sicut natura lupina est cōis oīb⁹ lupis. nō tm̄ ouis. Uñ ouis hz dissonātiā ad illā naturā sic cōem. ⁊ ꝑt eaz odire. sc nō naturā entis ⁊ boni in cōi Ad minorē. cōitas aliq̄. saltē pluribus individuis sub vna specie. sc non sp cōitas trāscēdēs est de rōne vlis cuiusliter. Negat q̄ ꝓna. qz cū cōitate alicui⁹ respectu aliq̄s stat dissonantia alterius speciei ad ipsam

¶ Ad tertiū dīz. q̄ illa obiectio ꝑcedit de vlī fm q̄ substat intentioni vlitatis. sic em̄ nō cadit sub apꝓhēsione vel appetitu sensitiuo

Maior ꝓa. ꝑsertim de malo nature. Ḃ em̄ dr ꝓuatio nē ꝑfectōis debite ⁊ act⁹ ꝓmi ab ipa re. sc malū mozis Ḃ est in actōib⁹ ꝛc. Ultra. cū vle ꝛc. Uez vle formalr. ⁊ ꝑ mo mō. vel obiectiue in actu. hoc est solū in mēte. qz vlitas ꝓsequt rē vt hz cē vel intellectū. ꝑ intellectū possibilem aut abstractū ꝑ intellectū agētē. sc vle materialr vel obiectiuū in ponā. illud etiā est extra in reb⁹ Ultra. videt ꝛ cē Uez. odiū sensitiuū nō est vlis formalr. sc est alicui⁹ vlr. et est vlis in ponā. secꝰ de odio intellectiuo. qđ ꝑt cē verū usq̄z. vt patuit in tertia ꝑclone. Nota aūt q̄ vle obiectiue in ponā est natura vna formalr in multis absq̄z aptitudine ⁊ vnitate in mēte

Questio. xxx. de ꝓcupiscentia.

DEinde ꝓsiderādū est de ꝓcupiscētia. Et circa hoc q̄runt q̄ttuor. Primo vtz cupiscentia sit in appetitu sensitiuo tm̄. Secdo vtz ꝓcupiscētia sit passio spēalis Tertio vtz sint aliq̄ ꝓcupiscētie naturales. ⁊ aliq̄e nō naturales. Quarto vtz ꝓcupia sit infinita

¶ Hic agit de scda ꝓiugatōe passionū. scz de desiderio ⁊ fuga. ⁊ qz desiderium vt est passio. ꝓprie dr ꝓcupiscentia. ideo agit de eo sub noīe ꝓcupiscētie. Et fiūt tria ꝓncipalr. Primo oīdit qđ sit ꝓcupia. Secdo diuidit. tertio ponit q̄dā ꝓprietas eī⁹ Primū in duo Primo inchoat in q̄ sit subiectiue Secdo oīdit dīna eī⁹ ab aliis passionib⁹. ar. ij. Ex qbꝰ immotescūt gēn⁹ eī⁹ ⁊ dīna. ⁊ ꝑ ꝑns q̄ditas

¶ Utz ꝓcupiscentia sit in appetitu sensitiuo tm̄

Universidad de Deusto
Biblioteca

AD ꝓmū sic ꝓcedit. Videt ꝙ ꝛcupiscētia nō solū sit in appetitu sensitiuo. Est em̄ q̄ dā ꝛcupiscētia sapiētie. vt dr sapie. vi. co cupiscētia sapie ꝓducit ad regnū ꝑpetuū Sed appetitus sensitiuꝰ nō ꝑt ferri in sapiam. ḡ cō cupiscētia nō est in solo appetitu sensitiuo. ¶ P. cōsiderū mādatoꝝ dei nō est in appetitu sensitiuo . imo apls dr Ro. vij. Nō habitat in me(hoc est in carne mea)bonū. ſz cōsiderū mādatoꝝ dei sub ꝛcupiscētia cadit. ſm illud ps. Locupinit aīa mea cōside. instituas. ḡ ꝛcupiscētia nō est solū in appetitu sensitiuo. ¶ P. cuilibet ponē ē ꝛcupiscibile ꝑtiū bonū. ḡ cō cupiscētia est in quilibet ponā aīe. t nō solū in appetitu sensitiuo. ¶ Sz ꝛtra est qđ Damas. dr ꝙ irrōnale otrdiēs t ꝑsuasibile rōm diuidit in ꝛcupiscētiā t irā. hec aūt est irrōnalis aīe pars passiua t appetitiua. ḡ ꝛcupiscētia est in appetitu sensitiuo.

Hic ḡ ꝓmo q̄rit de subiecto ꝛcupiscētie

¶ Rndeo dm̄. ꝙ sicut ꝓhs dr i ꝓmo rhetoricoꝝ Locupiscentia est appetitus delectabilis

¶ D. rndet tali ꝛclone. Locupiscētia ꝑtie loquēdo est in appetitu sensitiuo t in vi ꝛcupiscibili. dr autē ꝑtie loquēdo ꝑter solonē ꝓmi. t etiā ꝑtie. ꝑter ethimologiam nois. Huiꝰ ꝛclonis D. ꝓbat ꝓmo ꝓmā ꝓtē. Secdo infert ipam ꝛclonē. t ꝓbat breuiter sedam ibi. Uñ ꝛcupiscētia rē Prima ḡ ps ꝓbat sic. ꝛcupiscētia ē appetitus delectatōis. q̄ sil'ꝑtinet ad aīam t ad coꝝpꝰ. ḡ ꝛclo ꝓa. Añs D. ꝓbat. ꝓ° q̄ ad ꝓmā ciꝰ ꝓtē. Secdo q̄ ad secdam cū declaratiōe ponē ibi. Est aūt rē. Prima ḡ ꝓtē ꝓbat breuiter auctoritate phi. t ꝓz. Losequēter cū dr.

Locio rñsi.

¶ Est aūt duplex delectatio. vt infra dicet. Una q. xxxi. ar. iij. q̄ est in bono intelligibili. qđ est bonū rōnis. Alia q̄ est in bono ſm sensum. ꝓma q̄dē delectatio videt esse aīe tm̄. secda aūt ē aie t coꝝpis. qz sensus ē ꝑtꝰ in coꝛga no coꝝpeo Uñ t bonū ſm sensuz ē bonū totiꝰ ꝛiuncti tal'aūt delectatōis appetitꝰ videt ee ꝛcupia. q̄ sil'ꝑtineat ad aīaz t ad coꝝpꝰ vt ipz nomē ꝛcupie sonat

¶ Declarat secdam ꝓtē añtis ꝑdicti ꝓ q̄ ponit distinctionē de duplici delectatōe. scz intelligibili. t q̄ est ſm sensum. Et ꝓma est aie tm̄. alia aut̄ aie t coꝝpis. qz sensus nō est aie solꝰ. ſz t coꝝpis. qz rē. Et ꝛfirmat. ꝙ delectatio ſm sensum sit totiꝰ ꝛiuncti. qz t bonū ſm sensum ē totius ꝛiuncti. ḡ t delectatio ſm sensum ē in vi totius ꝛiuncti. Et ꝓbat illa ps añtis ex q̄d nois ꝛcupia. qz dr q̄si sil' peꝛtētia. scz aie t coꝝpis rē. ꝛtia etiā ex b ꝓz. qz bñ secđ. ꝛcupiscētia est totiꝰ ꝛiuncti. ḡ in appetitu sensitiuo suppōsito ꝙ sit motꝰ nō pure naturaſ. qz nulla ponā sequēs apphēsionē est totiꝰ ꝛiuncti nisi sensitiua. Deiñ cū dr.

¶ Uñ ꝛcupiscētia ꝑtie loquēdo est in appetitu sensitiuo t in vi ꝛcupiscibili q̄ ab ea denoiaſ

¶ Infert ipam ꝛclonē rñsi. q̄ ꝓz q̄ ad ꝓmā ptē ex dictis. ſz secđa ps secđ̄ etiā. qz si ē in appetitu sensitiuo t respectu boni delectabil'. ḡ in ꝛcupiscibili. qz bonū delectabile ꝓtinet ad ꝛcupiscibilē rāq̄ bonū absolute. Et tñ D. ꝓbat illā secđaz ptē. qz denoiat scz intrinsece ꝛcupiscibilē q̄ est in ea. Dico aūt intrinsece. qz in respectiuis t etiā q̄n ex in absolutis fit denoiatio ab extrinseco. nec tale denoiatiō est in denoiato. vt ꝑ. g. q. vi. ar. iij. in coꝛpe

Argumētū in contrariū

Est proꝛclone resp̄siua. Et capit ꝛcupia. ꝓ ꝛcupiscibili. qz a ꝛcupia passione denoiaſ intrinsece. t ꝓ ꝙ ꝛcupia passio denoians ꝛcupiscibilē est in cōcupiscibili. q̄ est ꝓs appetit' sensitiui

¶ Ad ꝓmū ḡ dm̄. ꝙ appetitꝰ sapie vl'alioꝝ spū aliū bonoꝝ interdū ꝛcupia noiaſ. vl' ꝓpter similitudinē quādā. vel ꝓpter intēsionē appetitꝰ supioris partis ex q̄ fit redūdātia in inferiorē appetitū. vt simul etiā ipe inferior appetitꝰ suo mō tēdat in spūale bonū ꝛsequens appetitū superiorē. t etiā ipm coꝝpꝰ spiritualibꝫ deleriat. sicut in ps. dr Loꝝ meum t caro mea exultauerūt in deū viuū

¶ Ad maiorē. est extensiua. t ponit ꝛcupia ꝓ desiderio. t appetitꝰ spūalis boni dr ꝛcupia ꝑter similitudinē. qz qz sic in ꝛcupia ꝑtie dicta ferſ totū ꝛpositū ex aia t coꝝpore. sic hic ferſ tota poña ſm oīe posse. Et designaſ q̄dā pfectio desideriꝫ rē. Ad ꝫmaiorē. licz appetitꝰ sensitiuꝰ nō feraſ in sapiētiā ſm se. tū ex motu appetitꝰ intellectiui vehemēti t fortiſ. ipe imutaſ. t sic ferſ totū ꝛiunctum et ḡ motꝰ volūtatis cū motu impsso in sensualitatē vocaſ ꝛcupia. Uñ dr D. suo mō rendat in bonū spūale. nō videlz appetēdo ipm vt spūale est. ſz qz ad motū spūalez seq̄ſ imutatio etiā coꝝpalis in appetitu sensitiuo. Ista esse metē verā ꝓz. iij. g. q. xxi. ar. ij. ad ꝑm. vbi dr D. ſan. Caro exultat in deū viuū. nō ꝑ actū carnis ascēdēte in deū. sed ꝙ redūdātiā a coꝛde in carnē. inq̄tuz appetitus sensitiꝰ seq̄ſ motū appetitꝰ rōnalis. Hec ille Et de his supra. q. xxiij. ar. iij. Est ḡ ibi ꝛcupia. qz cū appetitu volūtatis q̄ est solꝰ aie. est etiā aliq̄d ex ꝑte coꝝpis mediāte appetitu sensitiuo. quare ibi ꝑ saluari q̄d nominis ꝛcupiscētie. qz ꝛcupiscit aia t coꝝpus.

¶ Ad secđm dm̄. ꝙ desideriū magis ꝓtinere ꝑt. ꝓ ꝑtie loquēdo nō solū ad iferiorē appetitū. ſz etiā ad supiorē. nō em̄ ꝛportat aliquā ꝛsociatōez i cupiēdo sicut ꝛcupia. ſz simpliciter motū in rē desideratā

¶ Maior ꝓa. t rō in solone. qz motꝰ simpliciter in rem desiderata ꝑt dici desideriū. vñ est cōius q̄ ꝛcupia. ḡ ꝓ ꝑtie est totiꝰ ꝛiuncti sicut ꝓncipiū. t boni qđ ꝑficit totū cōiunctū Ad minorē dr. ꝙ desideriū mādatoꝝ dr ꝛcupiscentia ꝛpriꝓprie t metaphorice. vt patuit ad ꝓmū. ſz mādatoꝝ ꝑtie ē desideriū. ḡ ꝛcupia ꝑtie Negaſ. ſz solū q̄ tense dupliciter rōne dicta in solone ꝓmi.

Ad tertiū dm̄. ꝙ vnicuiq̄ ponē aīe appetere cōpetit ꝓpriū bonū appetitu naturali q̄ nō seq̄ſ apprehēsionē. ſz appetere bonū appetitu aiali q̄ seq̄ſ apprehēsionē ꝓtinet solū ad vim appetitiuā. appetere aūt aliq̄d sub rōne boni delectabilis ſm sensuz. qđ ꝑtie est ꝛcupiscere. ꝓtinet ad vim ꝛcupiscibilē

¶ Maior ꝓa de ꝛcupia. q̄ appetitꝰ naturalis ē. t non seq̄ſ apprehēsionē. saltē ꝛiunctā. esto exterinsecam in auctore nature. ſz nō q̄libet ponā ꝛcupiscit appetitu animali t actu elicito. sed solū vna ponā q̄ est ꝛcupiscibilis. q̄ est non solū coꝝ q̄ sunt ꝓueniētia potentijs ad actꝰ suos. sed quoſ rūq̄z ꝓuenientiū aiali. t talis ꝛcupiscētia scz aialis t elicita passio. t actꝰ secūdꝰ. et de tali loquimur. Uñ ꝓma est in omnibꝫ potentijs t rebꝰ. secūda aūt solius appetitus sensitiui ꝛcupiscibilis. Et de istis tertia aliq̄d supra. q. xxx

ar. ꝑ. ad tertiuz Et valet ꝑ intellectu quod habetur. ꝑ. q. lxxviij. ar. ꝑ. ad tertium

¶ Utz ꝛcupia sit passio spēal' ponē ꝛcupiscibil.

h

AD secđm sic ꝓcedit. Videt ꝙ ꝛcupia non sit passio spēalis ponē ꝛcupiscibilis. passiones eiū distinguūt ſm obiecta. ſz obiectū ꝛcupiscibilis ē delectabile ſm sensum qđ etiā est obiectū ꝛcupie. ſm ꝓhm in. ij. rhetoricorū. ḡ ꝛcupia nō est passio spēalis in ꝛcupiscibili.

¶ P. Aug⁹. dr in lib. lxxxiij. q. ꝙ cupiditas ē amoꝝ rerū trāseuntiū. t sic ab amore nō distinguit. oēs aūt passiones spēales ab inuicē distinguūt. ḡ ꝛcupiscētia nō est passio spēalis in ꝛcupiscibili. ¶ P. cuilibet passioni ꝛcupiscibilis opponit aliq̄ passio spēalis in ꝛcupiscibili. vt supra dictū est. ſz ꝛcupiscētie non opponit aliq̄ passio spēalis in ꝛcupiscibili. dr enim Damas. ꝙ expectatū bonū ꝛcupiscētiaz ꝛstituit. ꝓns ꝓ letitiā. sil'ꝛ expectatū malū timorē. ꝓns ꝓ tristicia. ex quo videt ꝙ sicut tristicia ꝛtrariat leticie. ita timoꝝ ꝛtrariat ꝛcupiscētie. timoꝝ aūt nō est in ꝛcupiscibili. ſz in irascibili. nō ḡ cōcupiscētia est spēalis passio in ꝛcupiscibili. ¶ Sed ꝛtra est ꝙ ꝛcupiscētia causat ab amore t tendit in ꝛlectatōem. q̄ sunt passiones ꝛcupiscibilis. t sic distinguit ab alijs passionibꝫ ꝛcupiscibilis tāq̄ passio spēalis

¶ Nabito ꝙ ꝛcupia ꝑtie accepta est appetitus sensitiui. t ꝙ ꝓns passio inq̄rit. hic an sit spēal' passio distincta ab alijs passionibꝫ ꝛcupiscibilis Et nota ꝛtra litterā. ꝙ in ꝛcupiscibili sūt duplices passiones. Quedā circa malū. q̄dā circa bonuz. D. ḡ nō. ꝓbat dicta ꝑ ipēi ab existentibꝫ circa malū exp̄sse. qz illa manifesta ē. qz hūr obiecta diuersa materiaſ (i. ſm materiā t naturā ſz exp̄sius. ꝓbat dicta ꝛcupie ab alijs etiā exīnbꝫ circa bonū. qa ibi nō est ira cuidens distinctio. cum non habeant diuersas materias rē.

¶ Rndeo dm̄. ꝙ sicut dictū est. bonū ꝛlectabile ꝛtiū. ar. ꝓ. ſm sensum est cōiter obiectū ꝛcupiscibilis. Uñ ſm eius dicta diuerſe passiones ꝛcupiscibilis distinguūtur Diuersitas aūt obiecti ꝓt attendi vel ſm naturā ipi obiecti. vel ſm diuersitatē in ꝛtute agēdi. diuersitas q̄dē obiecti actiui q̄ est ſm rei naturā facit materiale dicta passionū. ſz diuersitas q̄ est ſm virtutē actiuā facit formalez dictam passionū. ſm quā passiones specie differūt.

Locio rñsi. Locio rñsiua est. ꝛcupiscētia ē passio differēs specie ab amore t ꝛlectatōe. ſz ꝛcupiscere hoc ꝛlectabile vl' illud facit ꝛcupiscētias diuersas numero Huiꝰ ꝛclonis D. ꝓmo. ꝓbat ꝓmā ptē. Secđo infert ipam ꝛclonē q̄ ad ambas ptes. ibi. Sic ḡ. rē. Et aduerte ꝙ in ista ꝛclone t articulo D. accipit ꝛlectabile cōiter. non tm̄. ꝑ re habita ꝑ sentialē. vt est obiectū delectatōis. ſz ꝑ oīm ꝓuenienti ſm sensum t absolute bono ꝛcupiscibil' rē Probat ꝛclonis ꝓma ps sic. ſm dicta boni delectabil' ſm sensum vl' ſm naturā ipi obiecti. vel ſm diuersitatē in virtute agendi diuerse passiones ꝛcupiscibilis distinguunt. t ꝓma dicta facit naturale dictaz. secđa formalē. ſz ꝛcupia hz diuersuz obiectū in rōne motiua t ꝛtute agendi ab amore t dele

ctatiōe. ḡ illa ps ꝓa. Huiꝰ rōnis D. ꝓ° ponit maiorem Secđo minorē subintellectā. ꝓbat ibi. Et aūt rē. Dato licz ḡ ꝓz q̄ ad ꝓmā ptē in ꝓncipio arti. qz bonū delectabile (i. ꝓuenies ſm sensum) est coīter obiectū ꝛcupiscibilis (intelligē q̄ ad passiones ꝓsecutiuas). ḡ rē. Circa secđaz ptē maioris. q̄ etiā supra habita est. q. xxiij. arti. iij. nota caute id qđ D. dr. scz diuersitas q̄ est ſm rei naturaz facit materiale dictam passionū. non q̄li passiones dictes ſm obiecta naturaliꝫ distincta. distinguāt solū materialiter (i. nūeraliter) hoc cū nullo mō stare ꝓt. vt ꝓz de cōiunctis circa bonū t malū. q̄ nō distinguūt nūero. imo specie. Sz vult D. ꝙ talis diuersitas facit distinctiōez q̄ est nō solū ex dicta formali obiecti. quā vocat formalē. ſz etiā q̄ ē ex materia t natura obiecti. z nō tm̄ formalis (i. penes formale tm̄ obiectoꝝ) imo penes formale q̄ secū hz materiale distinctiōez t ꝛtrariā. si vnaq̄q ꝓparet sue ꝓprie passioni. Et ḡ vocat materiale distinctionem. i. sumptā penes et ſm diuersas materias. sicut solemꝰ dicere ꝙ aliq̄ habitus distincti etiam specie. sunt circa diuersas materias. i. obiecta ſm naturā t rē distincta. t cū h in rōne formali motiua vel terminatiua rē Losequēter cū dr

¶ Est aūt alia rō ꝓtutis motiue ipius finis vl' boni ſm ꝙ est realiꝫ pns t ſm ꝙ est absens. naz ſm ꝙ ē pns facit in seipo q̄scere. ſm aūt ꝙ est absens facit ad seipm moueri. vñ ipm ꝛlectabile ſm sensum inq̄tum appetitiuz sibi adaptat q̄dāmō t ꝛformat causat amorē. inq̄tū ꝓ absens attrahit ad seipm causat ꝛcupiscētiā. inq̄tū ꝓ pns q̄rat in seipo. causat ꝛlectationem.

¶ Probat minorē ꝓncipalē subintellectā sic. Alia est rō ꝓtutis motiue ipiꝰ finis vel boni. ſm ꝙ est pns. t ſm ꝙ est absens. t inq̄tū appetitū sibi coaptat. ſz ꝛcupia resp̄icit bonū ſm ꝙ absens. ḡ hz obiectū ſm aliā rōez motiuā. ista patet in lra clare Losequēter ibi.

¶ Sic ḡ ꝛcupiscentia est passio differens specie t ab amore t a ꝛlectatōe. sed ꝛcupiscere ꝙ ꝛlectabile vel illud facit ꝛcupiscētias diuersas numero.

¶ Subiūgit ꝛclonez q̄ ad ambas ptes. Sz secđa ps ꝓbat extra lrām. qz sicut se hz obiectū formaliter distinctū ad ꝛcupiscētū formaliter distinguēdā. ita obiectū numero distinctū ad distinguēdū nūeraliter rē. Et nota ꝙ intelligit de delectabilibꝫ distinctis nūero tm̄. t ꝓuenientibꝫ in vna rōne delectabili ſm sensum (sīle infra. q. xxxi. ar. viij. ad tertiū.) Tūc em̄ distinguūt ꝛcupiscētias tm̄ nūero. sicut hoc vinū t illud vinū. illa pecunia t ista pecunia. Si aūt distinguāt in rōne delectabilis t ꝓuenientis. tūc etiaz causant distinctōem specifica in ꝛcupiscētijs Unde infra q. c. ar. iij. ad tertiū habet. Dnit em̄ specie ꝛcupie ſm diuersitatē actiuū vel ꝛcupiscibiliū. vt ꝓhs dr in. x. ethicoꝝ Lostat etiā ꝙ gula est qđā ꝛcupia inordinata delectabilis ſm gustū ꝑticulariter. Auaricia aūt est ꝛcupia ꝓuenientiū ad vitā rē. Et clarz ē ꝙ specifice distinguūt. vñ q̄n est diuersitas nūero tm̄. tūc causat distinctio materialis. scz si nō tm̄ nūero rē Et ꝛfirmat ꝛclo rñsiua q̄ ad ꝓmaz partē argumento in ꝓtariū

¶ Ad ꝓmū ḡ dm̄. ꝙ bonū ꝛlectabile non est absolute obiectū ꝛcupiscētie. sed sub rōne absentis. sicut t sensibile sub rōne ꝑteriti est obiectū memorie. huiꝰmōi em̄ ꝑticulares ꝛditōes diuersificāt speꝛ passionū vl' etiā ponaz sensitiue ꝑtis q̄ respicit ꝑticularia

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Maior ꝓa. q distinguunt ſm obiecta formalia z totalia z ſumpta ſm ꝯditões ſm q̄s mouẽt appetitiuam ponam ad tales paſſiones Ad minorẽ dico. q obiectũ ꝯcupiſcibilis ponẽ eſt delectabile abſolute z ĩcõtracte. ſz ꝯcupie ſm ꝑticularẽ z ſpẽaliẽ ꝯditõnem q̄ eſt abſentia ſm quã diſtinguit obiectũ paſſionis q̄ eſt ꝯcupia ab obiectis ponẽ ꝯcupiſcibilis z aliaꝝ paſſionũ. Licz em̃ act⁹ et habit⁹ intellectiue ꝑtis nõ diuerſificent ſm ꝑns z ꝑtes/ritũ vel futuꝝ ex ꝑte obiecti. eo q̄ intellect⁹ abſtrahit ab hic z nũc. ſec⁹ in ꝑte ſenſitiua. vt ꝓz. ꝓ. p. q. lxxix. ar. vi. ad ſcõm. ſ ꝯcupia nõ eſt ſpẽalis paſſio. Negat ꝑña. qz minor ſupponit falſuz. ſcz q̄ habeat idẽ obiectũ cũ poña. z ſ̄ ſicut poña ꝯtinet in ſe multas paſſiones ĩta ꝯcupia ꝛc.

¶ Ad ſcõm dõm. q illa p̄dicatio eſt p̄ cãm. nõ p eſſentiã. nõ em̃ cupiditas eſt p ſe amor. ſz amoris eſt fectus. Uel aliter dõm. q Aug⁹ acipit cupiditatez large. p q̄libet motu appetitus. q̄ ꝑt eẽ reſpectu boni futuri. vñ ꝯphendit ſub ſe z amorẽ z ſpem.

¶ D. rñdet dupl̃r ad maiorẽ. ꝓmo q eſt p̄dicatio p cãm. qz cupiditas vl̃ ꝯcupia cauſat ex amore. nõ aũt eſt formalis vel identica. vñ nõ ẽ cõis paſſio Scõdo dr̃ q nõ accipit cupiditatẽ ꝓprie. ſz p omñi motu. q̄ ꝑt eſſe reſpectu q̄bſentis boni p acceſſum ſiue abſoluti ſiue ardui. vñ cõ phẽdit amorẽ q̄ ꝑt eẽ abſentis (eſto z ꝑntis eẽ poſſit) Et ſpem q̄ ẽ boni futuri ardui. deſperatio aũt nõ eſt boni p modũ acceſſus. ſed recedit. vt patuit ſupra

¶ Ad tertiũ dõm. q paſſio q̄ directe opponit cõ cupiſcẽtie inoiata eſt. q̄ ita ſe hz ad maluz ſicut ꝯcupiſcẽtia ad bonũ. ſz qz eſt mali abſentz ſicut z timor. q̄nq; loco eius ponit timor. ſicut z q̄nq; cupiditas loco ſpei. qđ em̃ eſt paruũ bonũ vel malũ q̄ſi nõ reꝑutat. z ĩõ p omñi motu appetit⁹ ĩ bonũ vel in malũ ponit ſꝛes z timor. q̄ reſpiciũt bonũ vl̃ malũ arduũ

¶ Maior vera. ſz tñ paſſio oppoſita nõ ſp eſt noiata ſz q̄nq; circũloq̃mur eã ꝑ paſſionẽ. q̄ eſt circa ſibi obiectũ (.i. malũ iraſcibil.) Ilã qz eſt circa malũ abſolute z puũ etiã ſõ nõ tm̃ reputat. z p ꝑns nõ hz nomẽ ipoſitũ ꝛc. ſi/cut paſſio iraſcibilis. q̄ eſt circa arduũ malũ vel bonum

Ad minorẽ negat ipa. ſz vez eſt q talis ẽ inoiata. z eã circũloq̃mur p timorẽ. ſicut q̄nq; ecõtra ſpem vocam⁹ cupiditatẽ. vt patuit ſupra. q. xxv. ar. iij. in p̃ argu.. Et iſto mõ dr̃ Damaſ. q expectatuz malũ ꝓſtituit timorẽ. p ti/morẽ circũloquẽdo paſſionẽ oppoſitã ꝯcupie inoiatã ꝛc quã etiã circũloq̃mur p fugã z abominatiõez. nã fuga vi det nimis gñale nomẽ z nõ ꝓpriũ paſſiõi oppoſite ꝯcupienã z pedibꝰ fugim⁹ (Uide infra. q. xli. ar. ij. ad. iij^m) ſi⁹ abominatio. odiũ em̃ etiã q̄daz abominatio videt. Uñ cũ d. ſan. ſupra. q. xxij. ar. iij. in fine. fugã oppoſuit deſi/derio qđ ponit loco ꝯcupie (cuius ſit gñal. vt ꝓz. ar. p̃.) fecit hoc ꝑ circũlocutiõnem. nõ ꝑ vocabuli ꝓprietatẽ ꝛc

¶ Utz ſint aliq̄ ꝯcupiſcentie naturales z alique non naturales

S

ar. p. ad. 3^m.

AD tertiũ ſic ꝓcedit. Uidet q ꝯcupiaꝝ nõ ſint q̄dã naturales. z q̄dã non naturales Lõcupia em̃ ꝓtinet ad appetitũ aialẽ. vt dictũ eſt. ſz appetit⁹ naturalꝫ diuidit ꝯtra aialẽ. g nulla ꝯcupia eſt naturalis. ¶ D. diuerſitas materialꝫ nõ facit diuerſieatẽ ſm ſpem. ſz ſolũ ſm nu mer. q̄ q̄dẽ ſub arte nõ cadit. ſz ſi q̄ ſunt ꝯcupie natu/rales z nõ naturales nõ dr̃ nt̃ niſi ſm diuerſa obiecta ꝯcupiſcibilia qđ facit materialẽ dr̃iaz z ſm nũez tm̃ nõ g diuidẽdẽ eſt ꝯcupie ꝑ naturales z nõ natu/rales ¶ D. rõ ꝯtra naturã diuidit. vt ꝓz in. ñ. phyſi. ſi igit in hoie ẽ aliq̄ ꝯcupia nõ naturalis. optz q ſit rõnalis. ſz hoc eẽ nõ ꝑt. qz ꝯcupia cũ ſit paſſio q̄daz ꝓtinet ad appetitũ ſenſitiuũ. nõ aũt ad volũtarẽ q̄ ẽ appetit⁹ rõnalis. nõ g̃ ſiz ꝯcupie aliq̄ nõ naturales ¶ Sed ɔ̃ eſt qđ phs in. iij. ethi. et in p̃. rhetо. ponit q̄ſdã ꝯcupias naturales. z q̄ſdã nõ naturales

¶ Hic D. tractat de diuiſione ꝯcupiſcentie.

¶ Rñdeo dõm. q ſicut dictũ eſt. ꝯcupia eſt appe/tit⁹ boni delectabilis. Dupl̃r aũt aliq̄d ẽ delectabile Uno mõ. qz ẽ ꝯueniẽs nature aialis. ſicut cibꝰ z po/tus. z alia hmõi. et hmõi ꝯcupia delectabil̃ dr̃ natu/ralis. Alio mõ dr̃ aliq̄d ẽ delectabile. qz ẽ ꝯueniens aiali ſm apphẽſionẽ. ſicut cuz aliq̃s apphẽdit aliq̄d vt bonũ z ꝯueniẽs. ꝓ q ꝯ ſ̄ delectatur in ipo. z hmõi delectabilis concupiſcentia dr̃ nõ naturalis. z ſolet magis dici cupiditas

¶ D. ꝓmo deducit ɔ̃clonẽ rñſi. Scõdo ex dictis infert q̄dã cozollariũ. ibi. Prime g̃ ꝛc. Lõclo rñſi. eſt. q̄dã cõ cupiſcẽtia eſt naturalꝫ. q̄dã nõ naturalꝫ. que dr̃ cupiditas Probat. ꝯcupia eſt appetit⁹ delectabil̃. ſz ẽ duplex delec tabile. z ꝓmi ꝯcupia dr̃ naturalꝫ. ſcõi aũt nõ naturalis. g̃ ɔ̃clo ꝓa Maior patuit. ar. ꝓ. Et accipit vt dictũ fuit de lectabile ꝑ ꝓueniẽti ꝛc. Minor declarat in ſra. qz vnũ ẽ delectabile qđ ꝓuenit nature. ſicut cibꝰ z potus. aliud qz ꝓuenit ſm apphẽſionẽ ꝛc. Nota circa iſta. q ꝯcupia dr̃ naturalꝫ nõ ad bũc ſenſum. qz ſit ſine ꝯſideratа cognitõe. ſi/cut amor pure naturalis. Nec dr̃ naturalꝫ. qz non ſit act⁹ elicit⁹. vt etiã dictũ fuit ſupra. q. xxvi. ar. ꝓ. de amore pa re naturali ĩ carẽtib⁹ cognitõe. ſz dr̃ naturalꝫ ꝓmo denoi tione extrinſeca z trãſitiue. i. rei deſeruiẽtis nature. z neca rie ꝑ natura ſuſtẽtãda. et qz in ipaz appetit⁹ eſt determi/nat⁹. vt ꝓz in exẽplo ĩre de cibo z potu. Et etiã dr̃ natu/ralis. qz eſt cũ ſimplici apprehẽſione rei. q̄ eſt bona. ſz nõ cũ apphẽſione boni formalr. ſicut ſupra in ꝓncipio dictũ fuit de apphẽſione duplici finis. Lõcupia aũt dr̃ nõ na/turalis. nõ qz ſit ꝯraria nature. ſz ad dr̃iam ꝯcupie na/turalis. qz videlz ẽ rei nõ imediate z de ꝑſ̄ deſtruiẽs. ꝑ ſuſtẽtatiõe nature. Et qz eſt cũ apphẽſione nõ ſimplici ſz collatiua z rõnis. Et hoc. D. inuit cũ dr̃. ſicut cũ aliq̃s apphẽdit aliq̄d vt ꝓueniẽs z bonũ (ſcz formalr.) Uñ ꝑ/me ſequũtur apphẽſionẽ ſenſitiuã tm̃. alie ꝓ rõnis colla tiue. q̄ apphẽditur res vt ꝓueniẽs ad aliã ꝯmoditatẽ q̄s ad neceſſitatẽ nature imediate ꝛc. Deiñ ibi

¶ Prime g̃ ꝯcupie naturales cões ſunt hoibꝰ z aliꝭ aialibꝰ. qz vtriq; ẽ aliq̄d ꝓueniẽs z delectabile ſm naturã. z in his oẽs hoies cõueniũt. vñ z phus in. iij. ethi. vocat eas cões z necarias. ſz iſte ꝯcupie ſunt ꝓprie hoim. q̄z ꝓpriuz eſt excogitare aliq̄d vt bonũ z ꝓueniẽs ꝑter id qđ natura req̃rit. vñ z in ꝑmo rhetoricoz phs dr̃ ꝑmas ꝯcupias eẽ irrationa/les. ſcdas ẽo cũ rõne. Et qz diuerſi diuerſimode rõ cinãt. ideo etiã ſcde dicũt in. iij. ethi. ꝓprie z appo ſite. ſcz ſupra naturales

Cozollariũ. ¶ Ex dictis elicit cozollariũ dr̃iale ꝓtiũ dicte ɔ̃clonis rñſi. rale. Prie ꝯcupiſcẽtie (ſcz naturales) cões ſunt hoi/bus z aliꝭ aialibꝰ z omẽs hoies in eis ꝓueniunt. ſz ſcõo ſunt ꝓprie hoim. Probat ꝑma ps rõne. qz vtriq; eſt ali/q̄d ꝓueniens z delectabile ſm naturã. igit ꝑma pars ꝓa.

¶ Et nota circa añs. q aialia z oẽs hoies ꝓueniũt in hu iuſmodi ꝯcupiſcibilibꝰ nõ eiſdẽ ſm̃ ſpeciẽ ſz ſm gen⁹. non eadẽ em̃ ꝓueniũt in ſpecie ad cibũ z potũ hoim z bzutoꝝ nec bzutoꝝ inter ſe. ſz tñ oia aialia z oẽs hoies appetũt ci/bũ z potũ. Scõa ps ꝑz ſic cũ ꝑma ꝑte auctoꝛita. phi. iij. ethi. Tertia ps ꝑz in ſra clare. qz hoim eſt. ꝓtiũ excogita re aliq̄d ꝑter id qđ natura req̃rit. ſicut ꝑciosa habitacula et veſtes ornatas z hmõi. Et. ꝑbant ãte ꝑtes ex ꝑbo cla re in ſra ☞ Argumẽtũ in ꝓtiũ eſt. ꝑ ɔ̃clone rñſiua.

¶ Ap ꝓmũ g̃ dr̃z q illud idẽ qđ appetit⁹ appeti/tu naturali ꝑt appeti appetitu aiali cũ fuerit app/henſum. z ſm hꝰ cibi z potus z hmõi q̄ appetunt na turaliter. ꝑt eſſe ꝯcupiſcẽtia naturalis.

¶ Maior ꝓa. tm̃ ꝑ aialẽ appetitũ ꝯcupiſcũt. etiã ea q̄ ſunt naturalia aiali trãſ de ꝑ ſe imediate facitia ad na ture ꝯſeruatiõez. vt cibꝰ z potꝰ Minor ꝓa ẽ diuidũt ideo qz appetit⁹ naturalis ẽ ſine apprehẽſione ꝯiuncta. aialis qz cũ apprehẽſione. q̄ tñ dr̃ naturalis nõ intrinſece z trãſitiue q̄ſi ſit inclinatio ꝓueniẽs a natura. ſz extrinſece qz rei neca rie ꝑ natura z rei ad quã appetit⁹ determiat z ita natura lis obiectiue vñ idẽ act⁹ ẽ aialis z naturalꝫ. aialis qz act⁹ dicit⁹ ꝓuia apprehẽſione ꝯiuncta. naturalis qz rei ad quez appetit⁹ determinat z non ꝑt in oppoſitũ ei⁹ ꝛc. Negat g̃ ꝑña. qz nõ dr̃ naturalis q̄ſi ſeq̃ns naturã. ſz qz rei natu/ralis z necarie. ꝑ vita ꝯſeruãda. z talꝫ ꝯcupiſcẽtia ꝑt bñ eẽ appetit⁹ ſenſitiui. ¶ Et nota ꝓbũ D. vbi dr̃ (z ſm hꝰ cibi et potꝰ z hmõi) ſcz factitiũ ad alimẽtatiõez aialis q̄ appe/tunt naturalr (.i. q̄ hꝰ vocaꝫ naturalis) z eſt tñ etiã aialis id eſt ap petitus ſenſitiui.

¶ Ad ſcõz dr̃z q diuſitas ꝯcupiſcẽtiaꝝ naturaliũ a nõ naturalibꝰ nõ ẽ materialꝫ tm̃. ſz etiã qđammõ formalꝫ ĩ q̄ntũ ꝓcedit ex diuſitate obiecti actiui. obie ctũ aũt appetit⁹ ẽ bonũ apphẽſiuz. vñ ad diuſitatẽ ac tui ꝓtinet diuſitas apphẽſiõis. put ſcz apphendit aliq̄d vt ꝓueniẽs abſoluta apphẽſione. ex q̄ cauſant ꝯcupie naturales. ſ̄ gs phs ĩ rhetorica vocat irrõna les. z put apphẽdit aliq̄d cũ ꝛliberatõe ex q̄ cãnt cõ cupie nõ naturales. q̄. ꝑpt hꝰ in rheto. dicũt cũ rõne.

¶ Ad maiorẽ. diuerſitas materialꝫ tm̃. z nullo⁹ formalꝫ nõ cauſat diſtinctiõez ſm̃ ſpeciẽ. ſic̃ videre albũ et gnũ z al bũ pãnũ nõ diſtinguũt niſi nũero z materialr. ſi aũt cũ di/ſtinctõe nature z materiali obiecti ꝯcurrat formalꝫ. Tunc negat maior. ſic̃ ꝯcupiſcere dulce in vino. z dulce i aliq̄ cõ fectõe ſtz ſpecifice diſtincte. q̄z ẽ dulcedo alterꝫ rõis q̄ eſt obiectũ formale ꝛc. Ad minorem dico. q̄ ille ꝯcupiſcẽtie dr̃ſ ſm obiecta ꝯcupiſcibilia dr̃ia nõ ſolũ vt res ſz etiã vt obiecta. qz obiectũ ꝯcupiſcẽtie naturalꝫ ẽ bonũ ſenſibile tm̃ vt ꝯducit nature z apprehẽſiuz ſine relatõe z ꝯgnitiõe ſiue vtilitatiſ. ſz obiectũ ꝯcupiſcẽtie nõ naturalꝫ bonũ ap/phẽſiuz vt vtile z ꝓueniẽs ad aliq̄d aliꝺ q̄s ad neceſſitatẽ na ture. z qz bonũ apphẽſiuz ẽ obiectũ. ſõ aliꝺ apphẽſiuz ẽ aliꝺ obiectũ z actiuũ vel motiũ. nec obſtat ꝓbũ d ſan. i de ꝓ/mate. xxv. q. ꝑ. ad ſertũ. vbi dr̃ q diuerſitas appẽhẽſionũ p accẽs ſe haberet ad appentiuas vires niſi diuerſitati ap prehẽſionũ ꝓiũgerẽt diuerſitas appꝛehẽſioꝝ. nõ in ꝓpoſito eſt vtraq; diuerſitas. qz deſeruiẽs imediate vite z nõ de/ſeruiẽs ſunt alie res. z in ꝓpoſito aliter apprehẽdũtur. z p ꝑns eſt alicras etiã in eẽ obiectali. qz bonũ apprehenſum eſt obiectũ appetit⁹ aialis. Scõo dr̃ ad minorẽ. negando eã q̄ ad iſtã ꝑtẽ q̄ diuerſa obiecta ꝯcupiſcibilia diuerſi/mode apprehẽſa ſcz p ſenſum tm̃ z p rõnẽ ſaltẽ ꝑticularez vt ſic faciant tm̃ dr̃iam naturalẽ z ci⁹ fallitatẽ oñdit D. ſan. ꝑ. p. q. lxxx. ar. ij. in cor. et ad ꝑmum. vide ꝑba ſua ex intenſione.

¶ Ad tertiũ dr̃z q in hoie nõ ſolũ ẽ rõ vlis q̄ ꝑti net ad ꝑtẽ itellectiuã. ſz etiã rõ ꝑticularꝫ. q̄ ꝓtinet ad ꝑtẽ ſenſitiuã. vt i p̃li. dictũ ẽ. z ſm hꝰ etiã ꝯcupia q̄ ẽ cũ rõne ꝑt ad appetitũ ſenſitiũ. ꝑt etiã a rõne vlꝭ mouẽri mediante imaginatione ꝑticulari. q. lxxviij. ar. iij.

¶ Ad maiorẽ. rõ diuidit ɔ̃ naturã ad ſenſum ſup̃ dicti. q. ꝑ. ar. ꝑ. ad ꝑ^m. Et ſcõo rõ diuidit ɔ̃ naturã nõ ſo/lũ rõ vlis ſz etiã ꝑticularis. q̄ in hoie ẽ collatiua intellec/nũ ꝑticulariũ ſicut rõ vnũerſalũ. vt ꝓz ꝑ. p. q. lxxvij. ar. iij. Ultra. ſi igit ꝛc. vez eſt rõnal̃ ꝑmo qz ſeq̃t apprehẽſio nẽ rõnis ꝑticularꝫ q̄ ꝑt etiã ꝯferre z ordiare ꝑticulare ad ꝑticulare. Scõo. qz ſeq̃t apprehẽſionẽ rõnis vlis (.i. intelle ctus q̄ etiã mouet appetitũ ſenſitiuũ) mediãte tm̃ apprehẽ ſione ꝑticulari. Ultra. ſz hꝰ ẽ nõ ꝑt. Negat. imo bñ ꝑt. Ad ꝓbatõem. qz ꝯcupiſcẽtia cũ ſit paſſio ꝓtinet ad appe titũ ſenſitiuũ. vez ſubiectiue tm̃ ille dirigit in hoie a rõne ꝑticulari z vlꝭ. z ꝑt appetitũ mouere i aliq̄d appetẽdũ qđ nõ ꝯfert ad naturã. ſz ad aliꝺ apprehẽſuz qđ eſt ꝯcupiſcẽ tie nõ naturalꝫ. Ultra. nõ ad volũtatẽ ꝛc. Uez. ſz tñ mo/tus ſenſitiui appetit⁹ vocaꝫ ꝯcupiſcẽtia cũ rõne ſz apprehẽſiõe rõnis ꝑticularꝫ vel vlis. Uñ negaꝫ ꝑña. qz nõ vo caꝫ ꝯcupiſcẽtia rõnalꝫ vel nõ naturalꝫ. qz ſit appetit⁹ rõnalꝫ. ſz qz ſeq̃t apprehẽſionẽ q̄ aliq̄d apprehẽdit collatiue in ordi/die ad aliꝺ qđ ẽ ꝯmoditas ꝑt neccitatẽ vite ꝛc. qđ ẽ rõis.

¶ Utz ꝯcupiſcẽtia ſit infinita.

AD q̄rtũ ſic ꝓcedit. Uidet q ꝯcupia nõ ſit infinita. Obiectũ em̃ ꝯcupiſcentie eſt bo nũ. qđ hz rõnẽ finis. q̄ aũ ponit ĩfinitũ ex/cludit finẽ. vt dr̃ in. ij. metaphi. g̃ ꝯcupia nõ ꝑt eẽ ĩfinita ¶ D. ꝯcupia ẽ bonũ ꝓueniẽs. q̄ ꝓce/dat ex amore. ſz infinitũ cũ ſit ĩpꝛoportionatũ nõ ꝑt eẽ ꝓueniẽs. g̃ ꝯcupia nõ ꝑt eẽ ĩfinita. ¶ D. ĩfinita nõ ẽ trãſire. z ſici eis nõ ẽ ꝓuenire ad vltimũ. ſz ꝯcupiſ/centi ſit ꝛlectatio p hꝰ q̄ attingit ad vltimũ ſine. g̃ ſi ꝯcupia eẽt ĩfinita. ſequerẽt q̄ nũq; fieret ꝛlectatio. ¶ Sz ꝯtra eſt qđ phs dr̃ in ꝓmo politice q̄ infinita ꝯcupiſcẽtia exñte hoies infinita ꝛſiderãt.

¶ Hic D. inqrit de quadã ꝓprietate ꝯcupiſcentie ſcz infinitate ex ꝑte obiecti.

Ar. iij. ¶ Rñdeo dõm. q ſicut dictũ eſt duplex eſt ꝯcu/piſcentia. vna naturalis. z alia nõ naturalis. Natu/ralis q̄dẽ ꝯcupiſcẽtia nõ ꝑt eẽ infinita in actu. eſt em̃ eius qđ natura req̃rit. natura ꝓ ſp imẽdit in aliq̄d

Universidad de Deusto
Biblioteca

finitū ⁊ certū. vnde nūq̄ hō ꝯcupiscit infinitū cibū vel infinitū potū. ſz ſicut in natura ⁊tingit eſſe infinitū in poña p ſucceſſionē. ita ḥmōi ꝯcupiſcētia cō⁊tingit infinitā eſſe p ſucceſſionē. vt ſcz poſt adeptuz cibū iterꝫ alia vice deſideret cibum vel qđcūq̄ aliđ qđ natura req̄rit. qz ḥmōi corꝑalia bona cū adue nūt nō ꝓpetuo manēt ſz deficiūt. Vñ dixit dñs ſa⁊maritane toh. iiij. Qui biberit ex hac aq̄ ſitiet iterꝫ.

¶ D. rñdet diſtinctę dualy ꝟclonib. ſecūdam ponit ibi. Sed ꝯcupiſcētia ⁊c. Quas ꝓbat duplr. ſcđo mō eas ꝓbat ibi. Poteſt ⁊ alia ⁊c. Premittit āt quo ad ꝓmū ex ar. ꝓcc. q duplr eſt ꝯcupiſcētia ⁊c. Cōcluſio rñſiua ꝓma Cōcupiſcētia naturalis nō eſt infinita actu. ſz ſm ſucceſ⁊ſionē (.i. in poña) et intellige iſtā infinitatē nō excitatiue q̄ſi nō ſit in ſe infinitū ens actu ſz poña. De h cm nulla eſt queſtio dn sic nō ſit infinita ſz itelligit obiectiue (.i. nō eſt infiniti actu ſz in poña). i. vna eſt illi⁹ cui alia alteri⁹ ⁊c. ſz nulla ſingularis eſt actu niſi aliqui⁹ determinati ꝯcupiti. ſed plures ſibi ſuccedētes ſunt infinitoꝝ (ſcz nūero ⁊ ſyn⁊categoreumatice) qz ſunt ꝯcupiſcētie naturales nō tot dn plurū. Probak g̃ ꝟclo ꝓmo sic. Cōcupiſcētia naturalis eſt ei⁹ qđ natura req̄rit. ſz natura ſp intendit ⁊ req̄rit actu aliq̄d finitū ⁊ certū. ſz ſm ſucceſſionē ⁊ in poña req̄rit na⁊turā infinitū (ſcz vnū cibū poſt aluū ⁊ sic de aliꝭ neḉarijs nature) g̃ ſequit ꝟclo q̄ ad ambas ptes. Minoꝛ D. ex⁊plicat exemplis ⁊ ꝟfirmat. qz nūq̄ hō actu ⁊ p ſimul cō⁊cupiſcit infinitū cibū vel potū ſz poſt vnū alia vice alium et sic in infinitū p ſucceſſionē. Et ꝟfirmak ſecūda ps au⁊ctoritate ioānis q̄rto ⁊c. Deinde cū dr.

Ar. iij. ¶ Sed ꝯcupiſcentia nō naturalis oīno eſt infinita. ſeq̄tur em̄ rōnem. vt dictum eſt. rōni ät ꝓpetit in infinitū ꝓcedere. vñ q̄ ꝯcupiſcit diuitias poteſt eas ꝯcupiſcere nō ad aliquē certū terminū. ſed ſimplr ſe diuitē eſſe quātūcūq̄ poteſt.

¶ Subūngit ſecū dā ꝟclonem rñſiuā talē. Cōcupiſcē⁊tia nō naturalis oīno eſt infinita. i. cōcupiſcit rē actu infi⁊nitā. i. tantā q̄ntam poſſibile eſt eſſe ⁊ ita eſt actu infinita. Cōclo ſcda id eſt infiniti ⁊ quacūq̄ habita p̄ eſſe maioris ⁊ sic oīno. id eſt infiniti carthegoremarice actu ⁊ poña. Probak ꝓmo in lra sic. Cōcupiſcētia talis ſeq̄tur rōnis apꝛehēſionez. ſed rōni ꝓpetit in infinitū ꝓcedere. ergo ⁊ talis concupiſ⁊centia eſt infinita. Minoꝛ oſtendit. quia qui ꝯcupiſcit di⁊uitias p̄ eas ⁊c. vt in lra. Deinde ibi.

¶ Poteſt ⁊ alia ratio aſſignari ſm ph̄m in ꝓmo politicoꝝ quare quedaꝫ concupiſcentia ſit finita et quedam infinita. ſemper em̄ concupiſcētia finis eſt infinita. finis em̄ p ſe ꝯcupiſcit vt ſanitas. vñ maioꝛ ſanitas magis ꝯcupiſcit. ⁊ ſic in infinitū. ſic ⁊ ſi albū p ſe diſgregat magis albū magis diſgregat

¶ Probat ſcđo p dictā rñſionem. ⁊ ꝓmo ſecūdā con⁊cluſionē p dictā. ſcđo ꝓmā. ibi. Cōcupiſcentia ⁊c. Pro ſe⁊cūda arguit sic. Semp ꝯcupiſcētia finis eſt infinita (id eſt. eſt finis. in tm̄ q̄tū poſſ haberi) ſz in ꝯcupiſcētia nō na⁊turali aliq̄d q̄ſq̄ appetit vt finis. ſicut ab his q̄ ponūt fi⁊nē in diuitiꝭs. g̃ ſcđa ꝯcupiſcētia ē infinita. Maioꝛē D. ꝓ⁊bat in lra. qz finis p ſe ꝯcupiſcit. ⁊ g̃ maioꝛ magis ⁊ sic in infinitū ⁊c. Minoꝛ ſubintelligit. ¶ Et nota. q illa regl'a quam D. h tangit ſicut ſimplr ad ſimplr. ita magis ad magis ⁊c. Intelligit in his q̄ ſunt ſm q ipm ⁊ p ſe. ſz nō ſeq̄tur in his que nō ſunt ſm̄q ip̄m. vt calor p̄ficit hoīem. g̃ maioꝛ magis ⁊ maximus maxie. qz caloꝛ vt sic nō p̄fi⁊cit ſz vt ꝯmensurat⁹ ꝓpꝛione hois ⁊c. Tūc ibi.

¶ Cōcupiſcētia p̄o ei⁹ qđ ē ad finē nō ē infinita ſi ſm illā menſurā appetit q̄ ꝯuenit fini. vñ q̄ finē po⁊nūt in diuitiꝭ hñt ꝯcupiſcētiā diuitiaꝝ i ſiniti. q̄ ät diuitias apꝛehūt ꝓpt necitatē vite. ꝯcupiſcūt di⁊uitias finitas ſufficientes ad necitatē vite. vt ph̄s ꝛ ibidē Et eadē ē rō de ꝯcupiſcētia q̄rūcūq̄ aliaꝝ reꝝ.

Declarat ſcđo ꝓmā ꝟclonem rñſiuā sic. Cōcupiſcētia ei⁹ qđ eſt ad finē. vt sic. nō eſt infinita ſz ſm q fini ꝯguit. ſed in ꝯcupiſcentia naturali aliq̄d appetit vt ad finē (ſcz neceſſitatē vite) igit ꝓma ꝯcupiſcentia ē finita. Maioꝛē D. declarat in lra. ¶ Et nota qđ dr. ꝯcupiſcētia ei⁹ qđ eſt ad finē nō eſt infinita ſi ſm illā menſurā appetit q̄ ꝯuenit fini. qz nō eſt inco⁊ueniēs vt id qđ ab vno habet vt mediū ab alio habeat vt finis ſz vt mediū nō appetit infinite ſed ſm ꝯgruētia finis ⁊c. de iſtis habet ſcđa ſcde. q. xxvij. ar. vi. in cor. ¶ Et nota exꝑlū D. ibidē de ſanitate ⁊ medi⁊cina. qz ſanitas nō appetit ſm aliquē certū modū ſed me⁊dicina. qz ſanitas finis eſt. medicina mediū ⁊c.

¶ Confirmat ſcđa ꝟclo argumēto in ꝓtrariū.

¶ Ad ꝓmū g̃ dđz. q oīe qđ ꝯcupiſcit accipit vt qđdā finitū. vel qz eſt finitū ſm rē ꝑ ut ꝯcupiſcit ſe⁊mel in actu. vel qz eſt finitū ſm q cadit ſub apꝛehē⁊ſione. nō em̄ ꝑt ſub rōne infiniti apꝑhēdi. qz infiniti⁊ tū eſt cui⁹ q̄ntitatē accipiētibꝫ ſp eſt aliq̄d extra ſumme⁊re. vt dicit in. iij. phyſicoꝝ.

Maioꝛ ꝓa obiectū ꝯcupiſcētie ē bonū apꝛehēſuz actu Ad minoꝛē q ponit infinitū (ſcz actu) ſm nūer. ⁊ ꝓceſſuz in infinitū in finib. ⁊ra q nō ſit deuenire ad ꝓmū ſz q̄libet dato datoꝛ priot. ⁊ ſic vꝛa eſt q̄ q ſic ponit infinitū aufert finē ⁊ bonū. vt hz ph̄s. ij. meraph. ⁊extu ꝯmē. viij. ſz nō q ponit aliquā rē vnā ēe infinitā nō numerali infinitate ſi⁊ ph̄s repꝛobat. ſz ꝑfectiōe. ⁊ infinitū. i. q̄tū poſſibile ē ⁊c. Nos ät nō ponim⁹ ꝯcupiſcētiā infinitā (.i. infinitoꝝ actu et p modū infinitoꝝ q̄ eſt ſucceſſiu⁹) ſed dicim⁹ q̄ q̄libet actu ꝯcupitū eſt finitū actu. ſz ꝑt vnū ꝯcupiſci poſt aliud et sic in infinitū. ⁊ h̄ q̄ ad ꝯcupiſcentiā naturalē que ē infi⁊nita in poña (.i. nō tot dn plures ⁊ nō tot dn pluriū) ⁊ cui⁊ q̄libet eſt finite ſz oēs ſucceſſiue ſunt infinite ſyncathegrema⁊tice. ſz de ꝯcupiſcētia nō naturali hz q ⁊ ſi ſit infiniti⁊ nō tm̄ vt accipit mō q̄ ꝓpetit infinito q̄ ē accipe vnū poſt aliud ſz accipit vt apꝛehēdit q̄ſi finitū ⁊ totū ſil. hz em̄ in⁊finitū ſm eſſe ⁊ ſm rē habeat ſucceſſionē. ita q posita q̄cū⁊q̄ ꝓre ꝯſurgit noua potentialitas ad aliā. nō in eſſe ꝯgni⁊to nō neceſſario hz ſucceſſionē ſaltē abſolute. Vnde de⁹ ſimul apꝛehēdit oēs ptes ꝓportionales alicui⁹ ꝓtinui que ſunt infinite. ſz nō apꝛehendit mō infiniti q̄ eſt acci⁊pere ptē poſt ptem ſz oēs ſil. ſic ad ꝓpoſitū q̄ apꝑet infi⁊nitā pecuniā. i. q̄ntā poſſibilis eſt haberi nō appetit ptez poſt ptem ſed vt apꝛehenditur oēs ſimul. Et h̄ innuit D. in ſolone dicens. Oīme qđ ꝯcupiſcit accipit vt qđdā finitū. ⁊ hoc rā in ꝯcupiſcētia naturali q̄ nō naturali. nat⁊turali q̄dē. qz ibi qđ ꝯcupiſcit eſt infinitū ſm rem (ſcz qđ⁊libet actu ꝯcupitū) ſz ibi eſt infinitas in poña ꝓter pluraꝫ ſucceſſiue ꝯcupita. qđ ꝓh ꝯcupiſcit ꝯcupiſcētia nō natura⁊li eſto ſit infinitū. i. q̄tū ꝑt ēe. tm̄ nō ꝯcupiſcit nec apꝛehē⁊dit mō infinito ſz finito (.i. totū ſil. ⁊ nō ꝓtem poſt ꝓtē) ut

nihilomin⁹ res ipa infinita Vñ ſtat q ꝯcupiſcētia nō na⁊turalis eſt infinita ⁊c. De iſta tm̄ materia ex intētione p. q. lxxxvi. ar. ij. qz infinitū ꝑt ꝯgnoſci p modū finiti ab⁊ſolute loquēdo nec repugnat ſibi repſentari p vnā ſpeciē, ſicut pz de ſpecie diuini intellectus ⁊ angelici. nō tm̄ poteſt infinitū repſentari intellectui noſtro p hoc ſtatu p ſpeciē ꝯnaturalē a re cauſatā loquendo de totaliter infinito. vñ cū D. dicit q eſt finitū ſm q cadit ſub apꝛehēſione loq⁊cit de apꝛehēſione q̄ ꝯgnoſcitur infinitū ꝯſuſe nō diſtin⁊cte. Et ptercea loq̄tur de infinito ſm q̄d. i. q̄tū ꝑt haberi.

¶ Ad ſcđm dđm. q ratio quodammodo eſt vir⁊tutis infinite in q̄tū poteſt infinitū aliquid ꝟſidera⁊re. vt apꝑet in additōe nūeroꝝ ⁊ lineaꝝ. vñ infi⁊nitū aliquo mō ſumptū eſt ꝓportionatū rōni. nam vniuerſale quod rō apꝛehēdit eſt qđdāmodo infi⁊nitū in q̄tū in poña ꝯtinet infinita ſingularia.

¶ Ad maioꝛē. ꝯcupiſcentia eſt boni ꝯuenientis. natu⁊ralis quidē ꝯuenientis nature. nō naturalis rōni ⁊ eius collationi. Ad minoꝛē infinitū eſt ⁊c. Vez. tm̄ rōni q̄ ꝑt infinitū apꝛehēdere ⁊ aliq̄d appetere infinitum ad infi⁊nitos vſus ⁊ vtilitates ⁊ ꝑſertz ſi ſit inoꝛdinata. ſicut rō quaꝛi iudicat totū mūdū vix ſufficere ⁊ oēs pecunias. g̃ ꝯcupiſcentia ⁊c. Vez naturalis q̄ appetit res vt neḉaria nature de ꝙpinq̄ ⁊ ꝑ ſemel nō ē infinita tm̄ nō naturalis.

¶ Ad tertiū dđm. q ad ḥ q aliꝭ delectet nō req⁊rit q oīa ꝟſeq̄tur q̄ ꝯcupiſcit. ſz q in q̄libet ꝯcupito qđ ꝟſequit delectet.

¶ Ad maioꝛē. vera eſt ab intellectu ꝯmenſurato ipſi infinito qui dependet a re ⁊ ꝯgnoſcit ſm modū rei. Ad minoꝛē dico. q ꝯcupiſcenti ſit delectatio per ḥ qđ ꝟſeq̄tur cōcupitū. eſto q nō ꝟſeq̄tur oīnia ſil. ſz q̄ ꝟſequit vnū et poſtea aliud. ⁊ in q̄libet delectat. nec oꝛtet ad delectatōez q oīnia actu ꝟſequat ꝑſertim ad delectatōem q̄ nō eſt to⁊ta ſimul. vt patebit. q. ſeq̄nti. Quare minoꝛ eſt falſa. ⁊ neq⁊ g̃ſ li intelligat q rñ fiat delectatio cū attingit ad vltimū ⁊mo quilibet cibꝰ delectat. ⁊ nō oꝛtet q oīnes actu deuo⁊rent. ꝑt rñ ꝟbi ⁊ ꝯcupiſcentie eſſe infinite ſm ſucceſſio⁊nem. Vñ negat ſequela. q nūq̄ fieret delectatio ſi ꝯcupiſ⁊centia naturalis eſt infinita ſm potentiā ⁊ nō naturalis actu. qz etiā q̄ nō hz tm̄ cumulū pecuniaꝝ q̄tū deſiderat delectat etiā in ꝑticularibꝫ ⁊ ꝑtialibꝫ ſummis ⁊c.

¶ Queſtio. xxxi. de delectatōe ſm ſe.

Deinde ꝟſiderandū eſt de delectatōe ⁊ tri⁊ſticia. Circa delectatōem vero ꝟſiderāda ſunt q̄ttuoꝛ. Prio de ipa delectatōe ſm ſe Scđo de cauſis delectatiōis. Tertio de effectibꝫ eius. Quarto de bonitate ⁊ malicia ipius. Circa ꝓmū q̄runt octo. Prio vtz delectatio ſit paſ⁊ſio. ſcđo vtz ſit in appetitu itellectiuo. q̄nto de ꝓpatōne delectationū ſuperioꝛis appetit⁹ ad delectatoez infe⁊rioꝛ. ſexto de ꝓpatōe delectationū ſenſitiuaꝝ adinui⁊cē. ſeptio vtz ſit aliq̄ delectatio nō natural'. octauo. vtz delectatio poſſit eſſe ꝓtraria delectationi.

¶ Quia paſſio oppoſita ꝯcupiſcētie eſt innoiata. vt pz q. ꝓcc. ar. ij. ad 3m. ideo Doc. nō facit ſpecialē queſtionem de ea. ſz tranſit ad tertiā ꝑgatiōem paſſionuꝫ ꝯcupiſci⁊bilis. ⁊ prio de delectatōe agit. deinde de triſticia. Et de delectatōe q̄ttuoꝛ facit. vt ꝓz in lra. ꝓmo de delectatōne ſm ſe q̄rit ꝓmo de q̄ddītate ei⁹. ſcđo de q̄dā ꝓprietate. ar. ij. tertio de ꝓpatōe ei⁹ ad gaudiū ar. iij. ⁊ q̄rto an ſit in ap⁊petitu itellectiuo. deinde in reliq̄s dubia mouet. ⁊ de iſta materia delectatōis ertiā habet in. iij. diſ. xlix. q. iij. ꝑ totū.

¶ Utꝛ delectatio ſit paſſio.

Ad ꝓmum sic ꝓcedit. Uidetur q delectatio nō ſit paſſio. Damaſ. em̄ ſcđo libꝛo diſtin⁊guit opatiōem a paſſione. dicēs q opatio eſt motus qui eſt ſm naturā. paſſio vero eſt motus ꝓtra naturā. ſed delectatio eſt opatio. vt ph̄s dicit in. vij. et. x. ethi. g̃ delectatio nō eſt paſſio. ¶ P. pati eſt moueri vt dicit in. iij. phyſicoꝝ. ſed de⁊lectatio nō ꝟſiſtit in moueri. ſed in motū eſſe. cauſat em̄ delectatio ex bono iā adepto. ergo delectatio nō eſt paſſio. ¶ P. delectatio ꝟſiſtit in quadā ꝑfectōne delectati. ꝑficit em̄ opatōnem. vt dicit in. x. ethicoꝝ. ſed ꝑfici nō eſt pati vel alterari. vt dicit in. vij. phyſ. et in. ij. de anima. ergo delectatio nō eſt paſſio ¶ Sz cōtra eſt qđ Auguſtinus dicit in. x. et. xiij. de ciui⁊tate dei vbi ponit delectationez ſiue gaudiū vel leticiam inter alias paſſiones anime.

¶ Hic ꝓmo q̄rit de q̄ddītate delectatōis preſertim vt diſtinguit ꝓtra gaudiū qđ eſt in volūtate.

¶ Rñdeo dđm. q motus appetitus ſenſitiui p⁊prie paſſio noiatur. ſicut ſupꝛa dictū eſt. affectio aūt quecūq̄ ex apꝛehenſione ſenſitiua ꝓcedens eſt mo⁊tus appetitus ſenſitiui. hoc aūt neceſſe eſt cōpetere delectationi. nā ſicut ph̄s dicit in ꝓmo rhetoicoꝝ. delectatio eſt q̄dā motus aīe ⁊ ꝟſtitutio ſimul tota et ſenſibilis in naturā exiſtentem. q. xxij. ar. iij.

¶ Doctoꝛ rñdet tali ꝟclone. Delectatio eſt paſſio aīe. Probak. motus appetitus ſenſitiui ꝓprie paſſio noiatur. ſed delectatio (ſcz ſtricte vt ḥ accipit) eſt moꝛ⁹ appetit⁹ ſenſitiui. g̃ ⁊c. maioꝛ patuit ſupꝛ. q. xxij. qz ⁊ ſolū motus appe⁊titus ſenſitiui habens annexā trāſmutatōnem coꝛꝑale in deterius ſit paſſio ꝓprijſſime. tm̄ oīs motus ſenſitiuus habens annexā tranſmutatiōem etiā ꝑfectiuā dicit ꝓprie paſſio. vt patuit ibidē. ⁊ talis motus eſt delectatio. Maioꝛ ſubintellecta, ꝓbatur sic. Oīs affectio ex apꝛehēſi⁊one ſenſitiua ꝓcedens eſt motus appetitus ſenſitiui. ſz ḥ neceſſe eſt ꝯpetere delectatōi. g̃ ⁊c. Maioꝛ ꝑs ex ſupꝛadi⁊ctis. q. xxij. ex rōne paſſionis que eſt affectio ſequens ap⁊pꝛehēſionē ꝯiunctā ſenſitiuā. Circa minoꝛē D. ꝓmo ꝓ⁊bat eā ex definitione ph̄i. ſcđo occaſione huiꝰ ſubūngit no⁊tabile declaratiōi ⁊ expoſitiuū illi⁹ definitiōis. ibi. Ad cu⁊ius ⁊c. Tertio reſumit breuiter minoꝛē ⁊ infert ꝟclonē reſ⁊ponſiuā. ibi. Sic ergo ⁊c. Minoꝛ g̃. prima (q̄ intelligit q hoc eſt neceſſe ꝯpetere delectationi nō in gñe vt extendit ad itellectualē. ſed intelligit de delectatione vt ſm vſum loquēdi reſtringit ad ſenſualem) ꝓbatur sic. Delecta⁊tio eſt q̄dā motus aīe ⁊ ꝟſtitutio ſimul tota ⁊ ſenſibilis in naturā exiſtentē. g̃ delectatio eſt affectio ex apꝛehēſio⁊ne ſenſitiua ꝓcedens. Zñs eſt ꝑbi. Tener ꝟſequentia ex ſequenti explanatione. Conſequenter cū dicit.

Cōclo ſcda

Cōclo ꝓma

Cōclo tertia

Cōclo quarta

Cōclo quinta

Cōclo ſexta

Cōclo ſeptima

Cōclo octaua

Cōclo nona.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ad cui⁹ intellectū ꝓsiderandū est q sicut ꝓtingit in rebꝰ naturalibꝰ aliū ꝓsequi suas pfectiones naturales. ita hꝫ ꝓtingit in aialibꝰ. ⁊ q̄ius moueri ad pfectionē nō sit totū sil'. tm ꝓsequi naturalē pfectionez ē totū sil'. Nec ār est dnā iter aialia ⁊ alias res naturales. q alie res naturales qn̄ ꝓstituūt in id qđ ꝓuenit eis fm naturā hꝫ nō sentiūt. sed aialia hꝫ sentiūt. ⁊ ex isto sensu causat q̄da motus aie in appetitu sensitiuo. ⁊ iste mot⁹ est delectatio. Per hꝫ ḡ qđ dr q delectatio est mot⁹ aie. ponit in gñe. Per hꝫ ār q dr ꝓstitutio in existentē naturā id ē in id qđ existit in natura rei. ponit cā delectatiōis scz pñtia ꝓnaturalꝭ boni. Per hoc ār q dicit simul tota. oñdit q ꝓstitutio nō dz accipi, put est in ꝓstitui. hz, put ē in ꝓstitutū ee q̄si in termino motus. nō em̄ delectatio est gñatio, put plato posuit. hz magz ꝓsistit in factū ee. vt dr in. vj. ethi. Per hꝫ aūt qđ dr sensibilis. excludūt pfectiones rez insensibiliū. in quib⁹ nō est delectatio.

¶ Annectit qđā notabile exponēs pdictā definitionē phi q̄ ad oēs cl⁹ priculas clare in lra. ¶ Et nota q D. declarat illā definitiōem delectatiōis p ꝓuenientia ⁊ dnaz insensibiliū ⁊ sensibiliū. Cōueniūt em̄ q̄ vtraq; ꝓsequūt suas pfectiones ꝓnaturales. ⁊ vtriusq; est cōe moueri succesiue ad pfectiōem. hz ꝓsequi est totū sil'. Sz dnie. q illa non sentiūt nec ꝓgnoscūt suā pfectionem. ista aūt scz sensibilia cognoscūt. ⁊ hec tangit illa definitio. q̄ est mot⁹ aie ⁊ motus ad ꝓuenies. ⁊ nō mot⁹ qui est insecutiu⁹ absentis. sed imutatio causata subito ab obiecto presenti ⁊ est motus cognitiuꝰ ⁊ sentatiuꝰ sequēs. Delectatio ḡ. q̄ est terminatio appetit⁹ causata a re presente vt sic. ideo de p se ex ppria rone nō hz esse successiuū hz totū sil'. Q; aūt delectatio q̄ius sit in tpe hoc est de p accīs. q̄ scz nō ꝓuenit sibi ex rone ppria. hz ingressum pfectio ista vel opatio. quā delectatio seqtur est ꝓiuncta motui. vt patebit ar. seqn. ¶ Nota quoq; q̄ ex hac definitōe ⁊ eius expone fm Doc. habetur q delectatio nō hz locū in insensibilibꝰ. hz tm̄ in aialibꝰ vt etiā supꝰ dictū fuit. q. xxvij. ar. iij. in cor. ideo res naturalis stabilit⁹ ⁊ vigorat⁹ in termino mot⁹ naturalis (vt hz D. in. iiij. vbi supꝰ ar. p.) hz nō delectat. q̄ delectatio dr terminatōem ⁊ quietatōem appetit⁹ psupponēs ꝓgnitōem cōiūcta pfectiōis ꝓiuncte. Deinde cū dr.

Sic ḡ pz q cū delectatio sit mot⁹ i appetitu aiali ꝓns apphēsionē sensus. delectatio est passio aie.

¶ Resumit sub breuitate rōnē deductā ⁊ minorē expositā ⁊ infert cōclonē trisi. ⁊ pz. ¶ Circa quā tū nota. q D. san. in. iiij. dis. xlix. q. iij. ar. p. in solone ad p^m. dicit q delectatiōi accidit passionē inēe. hz p se inest delectatiōi sensitiue. q̄ fm cū in cor. ibidē. delectatio etiā ponit in gte itellectiua. ⁊ ḡ delectationi in gñe vt est cōis ad delectatiōez intellectualē ⁊ sensitiuā nō p se positiue ꝓuenit ee passiōez hz solū p nō repugnātiā z'ponitiue. hz D. hoc dr de delectatione magz restricte scz vt ꝓ gaudiū distinguit vt est in gte sensitiua. ⁊ ḡ dr cōclo sine distinctōe q delectatio ē passio. in gñro ār vbi iā rndet sūd distinctōe. vñ fm eūdem ibidē delectatio a toto gñe ē terminatio appetit⁹. hz nō, bz q̄ in gñe accepta sit passio.

¶ Et confirmat cōclo ista argumēto in oppm seqnti

¶ Ad ꝑmū ḡ dom. q operatio ꝓnaturalis nō ipe/ditu est pfectio secūda. vt habet in. ij. de aīa. ⁊ iō q̄n ꝓstituit res in propria operatōe ꝓnaturali ⁊ nō ipedita. seqt delectatio. q̄ ꝓsistit in pfectū ee. vt dictū est. sic ḡ cū dr q delectatio est operatio. nō est pdicatio p essentiā sed per causam. Incer.

¶ Dicit ꝑa. est. q operatio q̄ ē fm naturā corpis vocat⁹ a Damasceno operatio vl' mot⁹. q̄ ār ꝓ natura corpis vocat⁹ ab eo passio. vt supꝰ. q. xxiij. ar. ij. in. ij. argumento. vñ affectiones aie. q̄ aliq̄n imutat motū naturalē cordis. iō vocāt passiones ⁊c. Ad minorē dicit D. q ē causat⁹ pdicta passio (delectatio ē operatio) q̄a ex operatōe ꝓnaturali seqt delectatio. Vñ negat ꝓna. pt em̄ ⁊ operatio dici passio ¶ Nota q delectatio nō ē operatio tendēs ad obiectū absens. vt dcm̄ tm̄ posse dici operatio sic ois mot⁹ ⁊ affectio pt dici operatio. vt pz ad 2^m. nō q̄dē ꝓsistēs intendere ad obiectū hz cōsistēs ipsemet esse ⁊ imutari ab obiecto pñti. vñ fm d. san. in. iiij. hz operatio vt sic nō sit passio. tm̄ pt hīc passionē aut nexā aūcedēte vel pñtem. ⁊ sic q̄ius delectatio iq̄tū ē delectatio sit circa operatōez. tm̄ iq̄tū ē delectatio sensitiua est in passione q̄dā existēs. Ex his patere pt ad minorē argumēti q delectatio vt sic ē operatio causalr. i. ꝓseqūs operatiōnes modū operatōis. tū nō ē inconueniēs vt seqns operationē sensitiuā sit imutatio affect⁹ hīus ānexā imutatōem corpalē ⁊ sic sit passio. q̄ nō est inconueniēs motū p accīs terminari ad motū. ⁊ sic operatio q̄ ē mot⁹ terminat⁹ ad delectatōez sensitiuā q̄ ē etiā mot⁹ ⁊ passio. ¶ Nota et circa hꝫ Alphonsus in. p. dis. p. q. p. ar. ij. ꝓclo^c. iij. q distinguit duplicē delectatōez. vnā q̄ operatio q̄ scz hz p obiecto ipsam rē. aliā q̄ hz p obiecto operatōz. ⁊ talē ponit dicere nō operatōez ⁊ actū secūdū. hz passionē ⁊ p ditōz. operatōis habentē se magis p modū act⁹ pmi. hz de hꝫ infra. q. xxxij. ar. p. q̄ nō habem⁹ p icōuenies vt vna operatio vel mot⁹. aut simplex act⁹ ad aliū actū vl' operatōez necario seqt. ita q̄ si ultere oper. tm̄ stare operatōe necario deleret. ⁊ p ꝑns nō obstāte. q delectatio vel gaudiū ē act⁹ elicit⁹. ⁊ act⁹ scds. nihilominꝰ hīt se p modū passiōis respectu operationum quam consequitur. Incer.

¶ Ad scm̄ dom. q in aīali duplex mot⁹ ꝓsiderari pt. vnus fm intentōem finis. q̄ ptinet ad appetitū. alius fm executionem q̄ ptinet ad exteriorē operatōem. Licet ḡ in eo q̄ tā ꝓsecut⁹ est bonū in q̄ delectat cesset mot⁹ executōis q̄ tendit ad finē. nō tn̄ cessat motus appetitiue ptis q̄ sicut pr⁹ desiderabat nō habitū. ita postea delectat in habito. hz em̄ delectatio sit q̄s q̄dā appetit⁹ ꝓsiderata pñtia boni delectātis qđ appetitus satisfacit. tm̄ adhuc remanet imutatio appetitus ab appetibili. rone cui⁹ delectatio mot⁹ q̄da est.

¶ Ad maiorē dico. q pati phȳsicū ē moueri ad aliqs distās vel fm rē vel fm modū. hz pati affectionale z aliqle est moueri q̄cz ad distās q̄cz ē imutari etiā a pñti sicut supra patuit de amore. q. xxvi. ar. ij. ad 3^m. Ad minorē delectatio nō ꝓsistit i moueri fm insecutiōez ⁊ distensionē ad distās tm̄ cōsistit in imutari ab obiecto etiā habito p sentialr. ⁊ ad passionez sufficit dare talem motum qui est etiā q̄s. vt q̄s operit insecutōi. tm̄ cū hꝫ ē mot⁹. q̄ ē imutatio appetit⁹ ab appetibili pñte. ad quā imutatiōez affectus. seqt mot⁹ in corpe. vñ delectatio sensitiua ē passio. hz nō sic alie q̄ rēdūt in aliq̄d. hz delectatio ꝓsistit in appetitu fm q eius motus in suo appetibili adepto terminat⁹ ⁊c

¶ Ad tertiū dom. q q̄ius nomē passionis magz ꝑprie ꝓueniat passiōibꝰ corruptiuis ⁊ in malū tendētibꝰ. sicut sunt egritudines corporales ⁊ tristicia. et timor in aīa. tm̄ etiā in bonū ordinātur aliq̄ passiones. vt supꝰ dictū est. ⁊ fm hꝫ delectatio dr passio. a. iij. ar. pi. cor.

¶ Dicit ꝑa. hz tū ē hꝰe vel recipere pfectiōez est eiaz passio. saltē pmo mō supꝰ dicto. q. xxiij. ar. p. Et si tal⁹ pfectio habeat secū ānexā trāsmutatiōez corpalē. ē passio etiā ꝑprie dicta ⁊ sēdo mō esto sit sine corruptiōe ⁊ alteratiōne corruptiua Ad minorē. pfici nō est pati tertio mō ⁊ p priū. me. tm̄ pati sēdo mō vel p^o. et sic delectatio vel ē motus ⁊ mutatio seqns i affectu ꝓuenientā operatōis (vt vidēt magz velle D.) vl' est q̄dā pfectio ⁊ accīs ihēres operatōi. hīs se q̄ modū act⁹ pmi. ⁊ sēdo pfici vt sic. nō ē pati tū pfici in appetitu sensitiuo ē passio nō q̄dē ꝓsecutiua. hz tū imutatiua hīus annexā imutatiōez corpis.

¶ Utr⁹ delectatio sit in tpe.

X Ad sēdz sic ꝓcedit. Uidet q delectatio sit in tpe. Delectatio em̄ ē mot⁹ q̄dā. vt in p^o rhe toricoꝝ phȳs dr. hz mot⁹ ois ē in tpe. ḡ delectatio ē in tpe. ¶ P. diuturnū vl' morosum dr aliq̄d fm tps. hz aliq̄ delectatōes dicūt morose. ḡ delectatio ē in tpe. ¶ P. passiones aie sunt vn⁹ gñis hz aliq̄ passiones aie sunt in tpe. ḡ ⁊ delectatio. ¶ Sz cōtra est qđ phȳs dicit in decimo ethicoꝝ q fm nullū tps accipiet q̄s delectatiōem.

¶ Hic D. ꝑter dicta ar. ꝑce. iq̄rit de q̄dā dubio incidente de mēsura durationis ipi⁹ delectatiōis. Dictū est em̄ in definitōe. q est tota sil'. Est ḡ q̄stio. an mēsuret mēsura equali successiua ꝓtinua. vl' mēsura eleuata supꝰ mēsurā pri⁹ nuoꝝ successiuoꝝ. q̄ mēsurāt operationes simplices sibi ime diate succedētes. ⁊ fm se instāntanee. q̄ mensura collecta ex multis indiuisibilibꝰ sibi succedētibꝰ dr tps discretus. qōliber aūt indiuisibile dr nūc tpis. ⁊ est nūc stans potēs coexistere multo tpi ꝓtinuo.

¶ Rndeo dz. q aliq̄d ꝓtingit esse in tpe dupl'r. vno⁹ fm se. alio⁹ p aliud ⁊ q̄si p accīs. q̄a em̄ tps ē numerus successiuoꝝ. illa fm se dicūt ee in tpe. ut q̄ rone est successio. vl' aliq̄d ad successionē ptinēs. sic motus. ḡes. locutio. ⁊ alia hmōi. fm aliud ꝺo ⁊ non p se dicūt ee in tpe illa ut q̄ rone nō ē aliq̄ successio. hz tm̄ alicui successiuo subiacēt. sic ee hoiez ut sui rōe nō hz successionē. nō em̄ ē mot⁹ hz termin⁹ mot⁹ vl' mutationis scz gñatōis ipius. hz q̄ hūanū esse subiacet casibꝰ transmutabilibꝰ. fm hoc hoiem esse est in tpe.

¶ D. p^o exponit titulū q̄sti q duplr possit itelligi. scdo ꝓformiter distinctē rndet. ibi. Sic igit ⁊c. Quo ad ꝑmū D. notat q aliq̄d ꝓtingit ee in tpe ⁊ mēsurari tpe duplr. ita q duratio rei innotescat p mēsurā mutabiliū ꝓtinuoꝝ duplr. vt in lra. et sic pt itelligi q̄sitū q duplr delectatio ee possit in tpe. ¶ Nota hꝫ p^o q D. cū loq̄t de tpe itelligit de tpe ꝓpe dicto. qđ ē mēsura mutabiliū successiuoꝝ ꝓtinuorū. ⁊ nō loq̄t de tpe discreto qđ ē mēsura successiuoꝝ discretoꝝ simpliciū. tali em̄ tpe vel saltē nūc ei⁹ delectatio fm se etiā mēsurari pt. ¶ Nota scdo q ee bois mēsurat⁹ est. vt ee aie rōnal. hz pmanētia materie sub isto esse inēqtuz hois magis mēsurat tpe vel vt ē trāsmutabile subalr. vi dz D. san. p. q. r. ar. iiij. ad 3^m. vbi est cuisdē inie. Scotus in. hꝫ. dis. ij. q. iij. i oppositū arguit ⁊ tenet ee subale rez corruptibilis mēsurari euo. hz dicit credēs vnitatē mēsurare tēdi penes vnū modū manēdi scz penes ee pmanēs vl' successiuū qđ nō ē ver. hz mēsure diuersitas sumit fm mutabile ⁊ imutabile. q̄ ār ee hois vt sic mutabile est. iō mēsurat⁹ mēsura mutabiliū. s. tpe ⁊ de hꝫ magz s. p. vbi iā Locio.

¶ Sic igit dz ē. q delectatio fm se q̄dē nō ē in tpe. est em̄ delectatio in bono iā adepto. qđ ē q̄sti termin⁹ mot⁹. hz si illud bonū adeptū trāsmutatōe subiaceat. erit delectatio p accīs in tpe. si ār sit oīno intrāsmutabile. delectatio nō erit in tpe. nec p se nec p accīs.

¶ Premissa distinctōe de ee in tpe dupliciter hꝫ D. iuxta ipam ad q̄situ rndet tali ꝺcone. delectatio fm se (. i. rone sui ipi⁹ vt delectatio) nō ē in tpe hz aliq̄ delectatio ē in tpe p accīs si bonū adeptū ē in tpe (⁊ in tpe adipiscit) si aūt sit oīno itrāsmutabile (sic ē bonū diuinū) sic nullo^o ē i tpe Probat ꝺcko ex dictis in notabili distinctiuo. illa fm se sunt in tpe de q̄r rōe ē successio vl' aliq̄d ad successionem (sic ē placito ꝓtinua) ptinens. fm aliud ꝺo de q̄r rōe nō est aliq̄ successio tm̄ alicui successiuo subiacēt. hz de rōne delectatōis fm se ⁊ ex ppria rone nō ē successio. tm̄ aliq̄ delectatio q̄ ē boni qđ p successionē adipiscitur. alicui successiuo subiacet a q̄ dependet. aliq̄ ꝺo a nullo. ḡ delectatio fm se ⁊c. Maior fuit declarata exēplarit. Minorē subintellecta. probat sic. de'illi⁹ rōne. nō ē successio qđ ꝓsistit in adeptōe q̄ ē termin⁹ mot⁹. hz delectatio ē hmōi. igit. Maior ꝓpria etiā subintellecta relinq̄t nota. q̄ termin⁹ mot⁹ habet idiuisibiliter ⁊ instāti. Minor nota. alie ptes minoris pncipaliꝰ patēt exēplariter de delectatiōe q̄ est in cibo ⁊ potu ⁊c.

¶ Nota hꝫ q delectatio vt sic mēsurat instāti (cōsertim spūritual') q̄ ex tpe nō variat. vñ hz phȳs. r. ethi. q ꝓtingit delectari in nō tpe ⁊ in nūc. ⁊ nō accipit p nūc ibi tps quū. hz aliq̄d indiuisibile. hz q̄le nūc sit. an transiēs ⁊ fluēs vel stās. Dico q stās vl' nūc tpis discreti si sit delectatio spūritual'. nā illa subita introductio forme mēsurat nūc fluēte q̄ de p se ꝓsecūt motū. Operatio aūt vl' imutatio subita q̄ nō ꝓsecūt tps vl' de p se motū. fm se mēsurat nūc. hz stante. q̄a iste operatōes pñt eedē manētes ꝓtinuari ⁊ coexistere pluribꝰ ptibꝰ tpis sic ⁊ nūc stās. hz q̄ aliq̄ delectatiōes sūt. aliq̄ ca bona sensibilia q̄ nō sūt acq̄rūt hz successiue. vt pz de cibo ⁊ potu. iō tales mēsurāt tpe cū ipa ⁊ ee a tpe dependeat et materiales sint p successionē ꝓtinuā. ⁊ sic p accīs (. i. rone cause ⁊ obiecti) dependet ex tpe. q̄a tps facit ad ea esse q̄re sunt in tpe. hz delectatio spūritualis ⁊ vt se est sine tpe. ⁊ hz act⁹ tales acq̄rāt ipsibilr. nō tm̄ eis repugnat itendi. sic et lumē in aere totū acq̄rit in instāti. pt etiā itendi. ¶ Nota circa hꝫ q phȳs. r. ethi. ꝓpat delectatiōez visioni q̄ ē tota sil' cui⁹ nō ē ps post ptē. hz tota sil'. Sup isto ꝺbo dr Burle^o q intelligit de visione respectu eiusdē obiecti eodē mō dispositi. ⁊ sil' medio eodē mō dispōsito. sic de visione. cui⁹ res mouet ptibilr. ita q ps ante ptē videat ⁊c. Dicit etiā Burle^o q nō ois delectatio ē tota sil'. hz solū illa delectatio q̄ est in operatōe exīte tota sil'. vñ q̄ delectatio ꝓsecūt operatiōez ē i ipa subiectiue. iō ex q delectatio q̄ ē i operatione successiua habeat vnā ptē ante aliā. sicut operatio quā cōsequit hz ptē vnā ante aliā ⁊c.

☞ Argumēto in ꝓtrariū ꝓbat pmā ptē ꝺcionis q̄. delectatio fm se nō est in tpe sed in instanti.

¶ Ad ꝑmū ḡ dz. q sicut dr in. iij. de aīa. mot⁹ dupliciter dr. Uno mō q̄ est act⁹ ipfecti. s. existentis in

Universidad de Deusto
Biblioteca

poña tñgtū hmōi. ⁊ talis mot⁹ est successiu⁹ in tpe Ali⁹ ät mot⁹ est act⁹ pfecti, i. existentis in actu sicut intelligere. sentire. ⁊ velle ⁊ hmōi. ⁊ etiā rlectari. ⁊ hmōi motus nō est successiu⁹ nec p se in tēpore.

¶ Ad maiorē. delectatio est mot⁹ q̄dā q̄ est act⁹ pfecti (.i. q̄dā imutatio causata a bono pñti. ex cui⁹ pñtia habet actu pfectio appetit⁹. ſz nō ē mot⁹ q̄ est act⁹ ipfecti .i. act⁹ illi⁹ q̄ est tñdentia ad hñdū pfectōz ⁊ in moueri ad distans pfectibile zc. Delectatio em̄ ꝓsurgit ex iam habito ꝓuenien. ⁊ nō est mot⁹ ad hñdū ꝓuentēs delectās. Ad minorē negat vl⁹ q̄ ois. ſz solū mot⁹ secūdo mō q̄ est actus ēpfecti. vt pz. iij. phy si. Mot⁹ ät q̄ est act⁹ pfecti pt haberi in instāti ⁊ indiuisibili⁹ acqri. qz nō est mot⁹ successiu⁹. ſz q̄ñ sequit motū a q̄ tñ in esse nō depēder. vñ nec cē. vñ nec esse ei⁹ tpe mēsurāt. illa em̄ tpe mēsurāt ad q̄z esse vel ꝑmanētia tps aliq̄d facit. sic q̄ sunt mutabilia p se vel p accñs. Possunt aūt delectari in aliq̄ re spūali p hozā imo q̄ annū posita pñtia delectabilis saltē in esse ꝓgnito. nec tps aliq̄d opat. ⁊ pſertim h̄ pñt spirit⁹. Silr est de visione q̄ possz stare eadē manēs p die manēte visibili. ⁊ ſ mēsurātur hmōi opatōes sicut dictū est nūe stāte.

¶ Ad scōm dōm. q̄ rlectatio dr morosa vel diuturna fm q̄ p accñs est in tpe.

¶ Ad maiorē pmo extra lra. diuturnū vł morosuz zc. Dico q̄ vez ē. ył qz est in tpe sicut in mēsura ꝓpria. vel qz coexistit tēpori. nō tñ solū pmo mō. vñ angel⁹ ⁊ aie separate diu durāt. nō tñ sunt in tpe sz coexistūt. Et scōo qz duratio nō est sp successiua ⁊ fluēs sz dar duratio stans ⁊ manēs. vt pz de eternitate. vt Capō. hz in p. dis. ix. et patebit p. q. x. ꝓ Aureolū. et etiā vnū nūc stās pt coexistere multo tpi. Et q̄ ad maiorē dr. q̄ diuturnū dr nō sp a tpe sed etiā a duratōe q̄ pt cē sine tpe ꝓprio ⁊ successiuo. ⁊ sic pōt aliq̄s diu delectari ꝓtinuādo ⁊ manutenēdo delectatōez aliquā (scz spirituale) sine tpe. Ad minorē dicūt alique morose fm ia dicta a mora nō tpis mēsurātis sz coexistēntis ⁊ a duratōe. Et scōo dr post d. san. ad istā minorem. q̄ dicūt morose ille q̄ p accñs sunt in tpe. nō tñ oēs sunt hmōi vt dictū est in cor. vide tñ, ꝑter illā minorē D. ifra. q. lxxiij. ar. vi. ad 3^m. qz, pcedit fm nō causam ⁊ malū itellectū. morose delectatōis. qz nō dr morosa ex mora tpis vel qz q̄libet tpe mēsurek vt argumētū supponit. ſz ex eo q̄ rō deliberās circa eā imorat. nec tñ eā repellit tenēs ⁊ volues libent. q̄ statim vt attigerūt animū respui debuerūt.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ alie passiones nō hñt ꝓpob/lecto bonū adeptū. sicut rlectatio. vñ plus hñt de rōne motus ipfecti q̄z rlectatio. ⁊ p pñs magis rlectationi ꝓuenit nō esse in tpe.

¶ Maior ꝑa. sunt vnius gñis logici ⁊ in gñe motus tñ distinguūt specie ⁊ diuerso mō se hñt ad obiecta sua. Quedā em̄ dicūt motū in bonū nō adeptū. ⁊ ita motuz ipfecti ⁊ motū exercutñ ⁊ tendētez in rē distantē. Delectatio ät dr motū ꝓsequētē obiectū habitū. mō pt aliq̄d seq̄ rē habituz suburo. vñ delectatio vt sic min⁹ hz esse in tpe. esto em̄ aliq̄ sit in tpe. h̄ est qz talis delectatio ⁊ p accñs. qz talis obiecti q̄ nō sit habtē ſz successiue zc. vñ d. san. in. iiij. sup̄ ad 3^m dr. etiā alie passiones q̄ruz ad id q̄ est de pte aie nō sunt in tpe nisi p accidēs inq̄ntū scz eis ꝓiunguntur mot⁹ ex pte corpis. tñ delectatio magis hz rōnez q̄ nō sit in tpe q̄z alie passiōes. qz alie ꝓsistūt in appetitu fm q̄ tendit in aliq̄d. sicut ira in vindictā. ⁊ odiū in nocumētū alteri⁹. ſz delectatio ꝓsistit in appetitu fm q̄ ei⁹ motus in suo appetibili adepto terminat. Dis ät termin⁹ motus nō est in tpe ſz in instāti. hec ille. vbi pz ad h̄ argumentū.

¶ Utr delectatio differat a gaudio vel sit officio idem cum eo.

Ad tertiū sic ꝓcedit. Videt q̄ gaudiū sit oīno idez qđ rlectatio. Passiones em̄ aie dr̄nt fm obiecta. ſz idē ē obiectū gaudij et rlectationis scz bonū adeptū. ḡ gaudiuz est oīno idē qđ rlectatio. ¶ Ď. vnus mot⁹ nō terminat ad duos terminos. ſz idē est mot⁹ q̄ terminatus ad gaudiū ⁊ rlectatōez scz ꝓcupiscētia. ḡ delectatio et gaudiū sunt oīno idē. ¶ Ď. si gaudiū ē aliud a rlectatōe. videt q̄ pari rōne ⁊ letitia ⁊ exultatio ⁊ iocūditas significet aliq̄d aliud a delectatōe. ⁊ sic erit ocōs diuerse passiones. qđ videt esse falsuz. nō ḡ gaudiū differt a rlectatōe. ¶ Sz ꝯ est q̄ in brutis aialibus nō dicim⁹ gaudiū. ſz in eis dicim⁹ rlectatōez. nō ḡ est idē gaudiū ⁊ delectatio.

¶ Hic D. ꝓsequit delectatōem ad gaudiū. ⁊ ex hac cōparatōe. scdo elicit qđā corollariū ar. seq̄nti.

¶ Rndeo dōz. q̄ gaudiū vt Auicēna dr in libro suo de aīa. est quedā species rlectatōis Estimū ꝓsideranduq̄ sicut sunt qđā ꝓcupiscētie naturales q̄dam ät nō naturales. ſz ꝓsequūt rōnem. vt supra dictū ē. ita etiā delectationū qđā sunt naturales ⁊ qđā non naturales. q̄ sunt cū rōne. Uel sicut Damas. ⁊ gregicenus dicunt qđā sunt corpales q̄dā ăiales qđ in idē redit. Delectamur em̄ in his q̄ naturaliꝫ ꝓcupiscim⁹ ea adipiscētes. ⁊ in his q̄ ꝓcupiscim⁹ fm rōnē. ſz nomē gaudij. nō hz locū nisi in rlectatōe. q̄ cōsequit rōnē. vñ gaudiū nō attribuim⁹ brutis aialibus. ſz solū nomē rlectatōis.

¶ D. rndēdo deducit tñ qđā assumptū ⁊ ꝓclonē ex qđā fundamētali bifurcatā ex q̄ immediate seq̄t ꝓclo triplex formalis subintellecta talis Gaudiū ⁊ delectatio nō sunt oīno idē. scz rōe ⁊ ꝓuertibilr Probat tali assumpto Gaudiū est quedā spēs delectatōis. ⁊ delectatio est in plus q̄z gaudiū (scz etiā in habentib⁹ rōnē q̄ ad obiecta) igit ꝓba vera. Cōsequētia nota. qz gen⁹ ⁊ spēs nō ſt oīno idē zc. Circa assumptū D. primo ponit ⁊ pbat primā et 2^am pte. scdo secūdā ibi. Oīne ät zc. Pria ps pbat auctozitate Auicēne. ⁊ rōne sic. Delectationū qđā sunt naturales qđā nō naturales q̄ sunt cū rōne (vel qđā ſt corpales qđā aiales) ſz nomē gaudij nō hz locū nisi in delectatōne q̄ ꝓsequt rōnē. ḡ zc. Pria ps huius assumptī pbat a sili. qz delectatio in cōi cōprehendit ꝓcupiscētie. ſz ꝓcupiscētia diuidit in naturalē ⁊ nō naturalē. ⁊ diuersificat fm diuersitatē apprehēsionis. vt patuit. q. p cc. igit ⁊ delectatio sic diuidit Et pbat ꝓna. scz q̄ si ꝓcupiscentia diuidit. vt dictū est. q̄ ḡ delectatio. qz delectamur ⁊ in his zc. vt in lra. Scda ps assumptī pz a signo. qz gaudiū nō attribuim⁹ brutz aialib⁹ (.i. ꝓt defectū rōnis) ſz solū nomē delectatōis. signū ḡ est q̄ nomē gaudij solū hz locū in rōnalib⁹ ¶ Nota circa ista q̄ licut ꝓcupiscētia naturalē ē de re ꝓuenienti nature aialis vt absens ē. sic delectatio sibi cōmēdēs q̄ h vocat corpal⁹ naturalis est de hmōi re vt ꝓsens est. ⁊ apprehendit sensibile

tactus. Et ex hac ꝑmissa etiā sensu interiozi. qz vt ī ꝓposito loq̄mur delectatio reḡnit cū apprēhēsione itellectiue zc ⁊ morū appetit⁹ sensitiui ꝓcupiscibil⁹ vel irascibilis Et hoc est qđ d. san. hz in q̄sto vbi supra. q. iiij. q. iij. q̄ delectatio ꝓdistincta gaudio seq̄t apprēhēsionē sensus exteriozis. ⁊ est de re pñte ꝓuenienti sensui tact⁹. Sz sicut ꝓcupia nō natural⁹ dr motus vel appetit⁹ intellectiui vel sensitiui mediāte apprehensione rōnis etiā pticular⁹. vt pz. q. pce. ar. iij. ad. iij^m. ita q̄ gaudiū pt dicere actū volūtatis. vel etiā appetit⁹ sensitiui vt mouek a rōne respectu rei nō delectabil⁹ fm exteri oz sensuz, ſ fm apprēhēsionē interiozē etiā sensitiuā i hoie Et ad h̄ est etiā. d. san. in q̄sto vbi supra. vbi intelligēd⁹ est cū dr gaudiū seq̄ apprēhēsionē interiozē etiā sensitiuam de sensitiua ꝓiecta rōni. videt aūt sic optere dicere. qz D. vult sil⁹ tndine de ꝓcupia nō naturali quaz ꝓstat posse cē actū sensituū (vt tñ est ex rōne) ḡ ⁊ gaudiū pt cē act⁹ sensitiui appetit⁹. vt est respectu rei nō natural⁹. ⁊ seq̄t apprēhēsionē rōnis zc. Nota scdo q̄ d. san. hic accipit delectationē aiālē. p illa q̄ seq̄t apprēhēsiuā deliberatiuā. corpalez aūt. p ista q̄ ꝓseq̄t simplicē apprēhēsionē. ⁊ ita stricte h̄ accipit aiālē q̄z in de ꝑita. ma. xvi. ar. ij. vbi oēs passiones sequētē aie apprēhēsionē vocat aiālē. eā aūt q̄ incipit in corpore ⁊ terminat ad aiaz vocat corpalē. aialis aūt econtra pmo est aie. ⁊ p eā ꝓuenit corpi. qz ad aie imutatiōem immutat corp⁹. vide ibidē. Est etiā h̄ ⁊ in de ꝑitate cōsideratio de corpali. vt pz intuēti. qz hic post Damas. vocat corpalē etiā q̄ incipit ab aīa. mediāte tñ apprēhēsione non collatiua. alibi q̄ nō seq̄t apprēhensionē aīe. ſz lesionē extrīn seci disponētis zc. De ista materia ifra cū de dolore agetur Videt em̄ d. san. in de ꝑita. loq̄. q. passio corpalis incipiat in corpe ⁊ sensatōe sensus exteriozis. ⁊ ꝓsumet in apprehēsione interiozi Sz hic ⁊ in tertia pte aliter sentit. vt cm hz etiā Capō. in q̄sto. dis. xliij. q. iij. ad q̄rtū ꝑta pmā ꝓcōnē. Dolor cū sit passio appetitus sensitiui ꝓsupponit estimatōem mali. talē aūt estimatiōez nō hz sensus exteriozi nisi ꝓcurrēte sensu interiozi. nisi ponerem⁹ aliquā delectatōem naturalē ⁊ dolorē naturalē in sensibilib⁹. nō ꝓsupponērē estimatōem boni vel mali in eodē supposito. ſz intelligēria q̄ mouet naturā. sicut dicūt alīq̄ pbi ⁊ medici ponētes sensum quēdā q̄ dr sensus nature. zc. Uñ nota etiā. q̄ ista. pbatio tā habita. pcedit ⁊ pbat in cōi. ⁊ q̄ ad scdam rōem nois. q̄ delectatio est cōior fm pdicatiōem q̄z gaudiū. silr est cōior q̄ ad subiecta. qz tā in rōnalib⁹ q̄z in irrōnalib⁹. gaudiuz aūt tñ in rōnalib⁹. Sz scda pars ānis pncipalis vult q̄ delectatio etiaz in hoib⁹ est cōior ſz q̄ ad obiecta q̄z gaudiū. scz rōnale. qđ seq̄tur rectā rōnem Uñ ꝑter cū dr

¶ Ōne ät qđ ꝓcupiscim⁹ fm naturā. possumus etiā cū rlectatōe rōis ꝓcupiscere. ſz nō ecōuerso. vñ de oibus de qbus ē rlectatio pt cē gaudiū in hñtib⁹ rōez cuius nō sp de oibus sit gaudiuz. q̄nq̄z em̄ aliq̄s sentit aliquā rlectatōem fm cor⁹. de q̄ tñ nō gaudet fm rōem. ⁊ fm h̄ pz q̄ rlectatio ē in plus q̄z gaudium

¶ Ōndit scdam pte pncipal⁹ aussumpti quā infert in fine cor. Et pbat sic. nō sp de oibus ē gaudiū de qbus ē delectatio. cuius possit cē i hñtib⁹ rōem. ḡ zc Pria ps huius ānis pz in lra. q̄nq̄z em̄ aliq̄s sentit zc. Scda ps silr. qz de qđ ꝓcupiscim⁹ fm naturā possum⁹ etiā cū delectatōe rōnis ꝓcupiscere. ſz nō ecōuerso. ḡ etiā in oīni in q̄ delectamur fm sensuz possum⁹ ⁊ gaudere fm rōem. saltez inordinataz ⁊ querlam. notādo sp q̄ pma ps intelligitur de facto ⁊ de gaudio rōnis recte. qz tale nō est sp de eo in q̄ delectat sensus exterior Sz scda ps intelligit de possibili ⁊ de gaudio rōnis etiā obliq̄. q̄ ꝓgaudet sensualitati zc. Nota q̄ ex his oib⁹ pt haberi q̄ delectatio accipit vno mō in cōi vt correndet ꝓcupie in gñe. ⁊ sic est cōior q̄ dicatōem ⁊ gen⁹ gaudij. Alio mō q̄ ad subiecta vt correndet ꝓcupie naturali. ⁊ sic iterꝫ est delectatio in pluribus. Tertio mō accipit q̄ ad obiecta. ⁊ hoc in hoie. vt correspondet desiderio ⁊ ꝓcupie nō naturali. ⁊ sic de possibili est cōius q̄z gaudiū. qz de q̄buscūq̄ est delectatio. pt esse gaudiū ⁊ nō econtra. Sz de facto in hoie ordinato. delectatio est in plus. qz delectat hō fm sensuz in aliq̄. de q̄ nō gaudet. ⁊ isto mō loq̄t D. zc Cōfirmat aūt ꝓcessus rōis. argumēto in ꝓtrariū. qđ etiam ꝓtinet ꝓbationem secūde partis assumpti principalis

¶ Ad ꝑmū ḡ dōm q̄ cū obiectū appetitus aialis sit bonū apprēhensum. diuersitas apprēhensionis ptinet q̄dāmodo ad diuersitatem obiecti. ⁊ sic rlectatōes aiales q̄ dicūtur etiā gaudia distinguūt a rlectatione nīb⁹ corporalib⁹. q̄ dicūtur solū rlectationes. sicut ⁊ ꝓcupiscentijs supra dictū est. q. xxx. ar. iij. ad scōm.

¶ Maior vera. ad sensum supra sepi⁹ dictuz. q. xxiij ar. iij. et. q. xxx. ar. ij. qz dr̄ fm quā obiecta formalia ⁊ distincta in rōne motiua. nō sp fm obiecta. fm naturā distincta. Dico aūt q̄ vna res diuersimode apprēhēsa pt ptinere ad diuersas ponas ⁊ causare diuersos act⁹ Ad minorē. negat de identurate formali. qz obiectū qđē delectantis ⁊ gaudij est bonū adeptū. ſz apprēhēsuz. mō aliter res apprēhēdit vt est obiectū delectatōis corpalis. qz vt cōuenies sensui. aliter vt est obiectū gaudij. qz vt conuenies rōni. Uñ nō hñt idē obiectū. esto eādē re. ꝑ obiectū. Et qz penes alteratē apprēhensionis variat obiectū formalr. nō minor nō est ꝑa. Scdo dr negādo minorē. qz nō hñt obiectū adeqtū. vt patz in corpe Nota q̄ D. dr (q̄dāmodo) scz diuersitas apprehensionis inducit distinctōem formalē) qz videl⁹ talis diuersitas non est obiecti vt res est fm se. ſz vt obiectū est ⁊ vt appetibile. Silr vide supra. q. xxx. ar. iij. ad ij^m. vbi etiā dixit q̄dāmodo formalis.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ silis dr̄a inuenit etiā in concupiscētijs. ita q̄ rlectatio rndeat concupiscentie. ⁊ gaudiū rndeat rlisderio. qđ magis videtur ptinere ad ꝓcupiscētia aiālē. ⁊ sic fm dr̄az motus ē etiam differentia quietis.

¶ Maior ꝑa ad sanū sensum. qz videl⁹ vn⁹ mot⁹ nō terminat ad duos termios eiusdez rōdinis. quoz q̄libet sit. q. ⁊ totalis. tñ pt terminari ad duos subordinatos. vel ad vnū q̄ est totalis ad aliuz q̄ est quo ⁊ ptialis Primū pz de actu intelligēdi. q terminat ad ꝑbū ⁊ ad rez. vt hz D. in de ꝑita. ma. iiij. q. ij. ad. iij^m. Scōm pz de gñatione subali ⁊ etiā de alteratōe. q̄ hz formā ⁊ totū ꝓpositum ꝓ termino Ad minorē dr negādo eā. qz si ꝓcupia capit ꝓprie ⁊ fm etymologiā nois. vt supra dictū est. q. xxx. ar. ꝑ. rūc sibi cōrndet ꝓ termino delectatio naturalis. sed alt⁹ est act⁹ q̄ seq̄t apprēhēsionē rōnis. ⁊ est ꝓcupia nō naturalis q̄ vocat desideriū. ⁊ iste terminat ad gaudiuz qđ sicut ⁊ desideriū ptinet ad appetitū rōnalē aliquaⁿ. ⁊ ḡ falsum est q̄ sit idē mot⁹ q̄ terminat ad gaudiū ⁊ delectatōem. ſz duo scz ꝓcupia ꝓprie dicta. q̄ est naturalis. ⁊ desiderū. qđ est ꝓcupia nō naturalis. Circa dicta hic nota. q̄ delectatio qñq̄z accipit vt q̄dā gen⁹ diuersuz ill

Universidad de Deusto
Biblioteca

delectatōem corpalē z gaudiū. z tūc distinguit a gaudio rōne. sicut supr̄ ab inferiori. Alio mō accipit vt spēs cō distincta gaudio. scz. p delectatōe corpali tm̄ vel naturali. z sic distinguit realr̄ a gaudio z g̃ desideriuz terminat ad gaudiū. z ꝓcupīa ad delectatōem ꝓdistinctā gaudio Vide sīle supra. q. xxvi. ar. iij. de amore z dilectōne. z sīle infra. q. xxxv. ar. ij. ad iij^{m}. Articul^{s} aūt iste intelligit de delectatōe ꝑmo mō accepta. nō scdo mō. qz tūc eēnt simpliciter diuersa. z nō solū nō oīno idē. vt dr̄ D.

¶ Ad tertiū dōm. q alia noīa ad delectatōnem p tinentia sunt ipōsita ab effectib^{9} delectatōnis. nā letitia ipōnit a dilatatōe cordis. ac si diceret laticia. exultatio ꝙo dr̄ ab exteriorib^{9} signis delectatōis interiōris. q̃ apparēt exteri^{9}. inq̃tū scz interi^{9} gaudiū. p̃silit ad exteriora. Jocūditas ꝙo dr̄ a q̃busdā spūalibus leticie signis vel effectib^{9}. z tm̄ oīa ista noīa vident ꝓtinere ad gaudium. nō em̄ vtimur eis nisi in naturis rōnalibus

¶ Ad assumptū dico. q gaudiū est aliud a delectatione. vt dictū est. vel fm̄ rōem si accipit in gñe. vel fm̄ rē si accipit in specie. Et distinguit ista mō a delectatōe. nō sicut passio a passione. scz sicut act^{9} volūtatis a motu appetit^{9} sensitiui. vel sicut mot^{9} sequēs simplicē sensitiuam apphēsionē. ab ea q̃ est cū deliberatōe Ultra. pari rōe z̄. Dico q leticia. exultatio. z iocūditas fcāt aliq̃d aliud a delectatōe. nō q̃dē aliā passionē. scz aliquē effectū delectatōis. vt D. declarat. Vn̄ negat q̃d seqūt. videlz. Vn̄ erūt oēs diuerse passiones. nō em̄ seqūt. est q̃d diuersuz. g̃ diuersa passio. Ultra. q̃d videt falsum. negat falsitas scz q falsum sit. qz sint aliud. scz ꝓcedit q nō sint alie passiones. Nec etiā gaudiū est alia passio. sed est aliud sicut mot^{9} volūtatis est aliud a passione. vel sicut motus sequēs rōem est alt^{9} a sequēte apphensionē sensitiuā tm̄. z cū hoc est alteras obiecti. D. tm̄ notat q ꝑtie loquendo hmōi noīa magis ipoztāt effectū gaudij q̃z delectatōnis scz corpalis z sensitiue tm̄ z̄. Pro intellectu corr q̃ ꝓtinet hec solo dr̄ D. in q̃rto. Leticia z exultatio z iocūditas exp̄mūt q̃sdā gaudij effect^{9}. leticia q̃dē effectū interiorē. fm̄ q ipe affect^{9} dilatat q̃si roborat^{9} z pfect^{9} ex appetibilis ꝓiūctōe. Vn̄ z passio gaudij cū dilatatōe cordis pficit. dr̄ em̄ leticia q̃si laticia. Sed exultatio exp̄mit vlteri^{9} effectū gaudij exteri^{9}. p̃supēte in signū interioris gaudij. vñ dr̄ exultatio ex hoc q interi^{9} gaudiū ad exteriora pdit qū ex magnitudine gaudij interioris ꝓringit Vn̄ dr̄ Lassiodor^{9}. q exultatio in magnis gaudijs dr̄. Jocūditas ꝙo vlteri^{9} ipoztat effectū gaudij exteri^{9}. p̃u penetrē. q nō solū demōstrat interi^{9} gaudiū. scz etiā excitat aliq̃s ad gaudendū. Hec ille. Vn̄ videt q ſra meli^{9} stet q hz (spūalib^{9} effectib^{9} z̄) scz animi vt faciat alios gaudere. z nō corpalē. sicut exultatio vl leticia. vide de ist^{z} in de veritate. ma. xxvi. q. iij. ad q̃ntum.

¶ Utr̄ delectatio sit in appetitu intellectiuo

AD q̃rtū sic ꝓcedit Uidet q delectatio nō sit in appetitu intellectiuo. Dicit em̄ ph̄s in ꝑmo rhetoricoz. q delectatio ē motus q̃dā sensibilis. q nō est in pte intellectiua g̃ delectatio nō est in pte intellectiua. ¶ P̄. delectatio est passio q̃dā. scz oīs passio est in appetitu sensitiuo g̃ delectatio nō est nisi in appetitu sensitiuo. ¶ P̄. delectatio est cōis nobis z bꝛutis. g̃ non est nisi in pte q

nobis z bꝛutis cōis est. ¶ Sz ꝓtra est qđ in psal. dr̄ Delectare in dño. scz ad deū nō pt extēdi appetit^{9} sensitiu^{9}. scz solū intellectiu^{9}. ergo delectatio potest ēe in appetitu intellectiuo

¶ Hic D. determinat dubiū qđ orit z determinat ex ar. ꝑce. Dictū est em̄. q gaudiū z delectatio distinguūtur ideo est dubiū an hatēāt idē vel diuersum subiectuz. vel an gaudiū sit tm̄ in volūtate. z delectatio in appetitu sensitiuo. Et ꝓterea qz statim ꝙabūt adinuicez. ideo oportet ꝓscire eoz subiectum

¶ Rn̄deo dōm. q sicut dictuz ē. delectatio q̃dam seqūtur apphēsionē rōnis. ad apphēsionē aūt rōnis nō solū ꝓmouet appetit^{9} sensitiu^{9} p applicatōem ad aliq̃d ꝑticulare. sed etiā appetit^{9} intellectiu^{9} q̃ dr̄ volūtas. z fm h̄ in appetitu intellectiuo siue ī volūtate ē delectatio. q̃ dr̄ gaudiū. nō aūt delectatio corpal^{9} Ar. q̃

¶ D. rn̄det tali ꝓcone. in appetitu intellectiuo est delectatio. q est gaudiū. nō aūt corpalis Hāc ꝓconē ꝑmo ꝓbat. Scdo p maiorē. declaratōe ofidit dr̄iaz inter duas delectatōes tactas ī ꝓcone. ibi. Hoc tm̄ z̄. Quo ad ꝑm^{9} añ ꝓconē ponit formal^{r} maiorē z minorē ex q̃b^{9} statim ipam infert clare in lr̄a. Sed nota circa minorem ꝙba D. cū dr̄. Ad apphēsionē rōnis nō solū ꝓmouet appetit^{9} sensitiu^{9}. scz etiā intellectu^{9}. qz ex eis habet q rō ea m̄ mouet appetitū sensitiuū. z ista passio in appetitu sensitiuo ꝑt iuxta ꝑdicta etiā dici gaudiū. scz nō est in volūtate. scz mot^{9} volūtatis imediate ad rationem sequēs est in volūtate z gaudiū. sic q ꝑt poni duplex gaudiū. Unum pure intellectuale. z hoc est volūtat^{z} sicut subiecti. Aliud est rōnale sequens motionē rōnis. scz in appetitu sensitiuo de re q̃ est bonū imaginatōis. z tale corr̄ndet ꝓpie nō naturali. Vn̄ nō videt sequi ex his dictis q gaudiū sit solū in volūtate. scz q in volūtate est tm̄ delectatio q̃ ē gaudiū. scz nō q gaudiū sit tm̄ in volūtate. Et p h̄ saluat^{r} cō cordia inter d. san. hic z in q̃rto. vbi ponit gaudiū sequēs apphēsionē sensus interioris. vt ꝑz intuenti. Et etiā inter d. san. supra. q. xxx. ar. iij. et ar. ꝑce. vbi loq̃t de delectatōe q̃ est gaudiū. sicut de ꝓcupiscentia nō naturali. q̃ ponit in parte etiā sensitiua z intellectiua. Deū cū dr̄

¶ Doc tm̄ interest iter delectatiōem vtriusz appetit^{9}. q delectatio appetit^{9} sensibil^{z} est cū aliq̃ trāsmutatōe corpali. delectatio aūt appetit^{9} intellectiui nihil aliud est q̃z simpl^{r} mot^{9} volūtatis. z fm hoc Aug^{9} dr̄ in. xiiij. de ci. dei. q cupiditas z leticia nihil ē aliud q̃z volūtas in coz ꝓsecutōe que volumus

¶ Pro maiori explicatōe ꝓconis D. notat dr̄az inter delectatōem q̃ est in appetitu intellectuo. z inter eaz q̃ est in appetitu sensitiuo. clare in lr̄a. et ꝑz ex supra dict^{s}. q. xxij. ar. iij. Nota aūt q ponēdo etiā gaudiū sequēs apphēsionē sensitiuā interiorē ex ipso rōnis. tūc optz D. intelligere q ad gaudiū volūtatis nō seq̃t imutatio corpalis. scz tm̄ cū h̄ stat q ad gaudiū appetit^{9} sensitiui qđ ē dēs lectatio alialis seq̃t imutatio corpalis. sicut z delectatiōnē naturalē. q̃ seq̃t p̃tiā realē obiecti. licz nō tanta sit imutatio sequēs apphēsionē interiorē sicut sequēs exteriorez

Et ꝓfirmat ꝓc̄o argumēto in ꝓtrariū. Circa h aūt argumētū nota q̃ supra tetigi. q. xxx. ar. ꝑ. ad ꝑ^{m}. q appetit^{9} sensitiu^{9} nō extēdit se ad deū vel aliq̃s spūale tā q̃z in se obiectū. tm̄ ex hoc q volūtas ex iudicio rōnis intendit se in deū vel in spūale bonuz ferē imutat in hoie sensitiuo

appetit^{9}. z ꝑtū fieri ꝑt rōnī cooperat z ꝓsentit z̄.

¶ Ad ꝑmū g̃ dōm. q in illa definitōne ph̄i sensibile ponit cōiter p q̃cūq̃z apphēsione dr̄ eīm ph̄s in p. ethi. q fm oēm sensum est delectatio sīl^{r} aūt z intellectū z speculatōem Uel potest dici. q ipe definit delectatōem appetitus sensitiui

¶ Ad maiorē. ph̄s accipit sensibile large. p oīni apphensibili ꝓuenienti Vn̄ alib^{9} hz q etiā fm intellectū z speculatōem est delectatio. q̃re mens sua nō est q delectatio sit tm̄ circa sensibile. ꝑtie dictū. cū talis nō sit speculatio Negat igit ꝑnā. Scdo rn̄det D. q possz dici q definit eīm delectatōem sensibilē. Et sic ꝑbat q in appetitu intellectuo non est delectatio corpalis z̄. qđ ꝓcedimus. sed bene gaudium.

¶ Ad scōm dōm. q delectatio hz rōem passiōis ꝑtie loquēdo. in q̃tū ē cū aliq̃ trāsmutatiōe corpali. z sic nō est in appetitu intellectuo. scz fm simplicē motū. sic em̄ etiā est in deo z in angel^{9}. vñ dr̄ ph̄s in vij. ethi. q deꝰ vna simplici opatōe gaudet. Et Dionys^{9} dr̄ in fi. cele. hierar. q angeli nō sunt suscepti biles nostre passibilis delectatōnis. sed ꝓgaudent deo fm̄ incōrruptōis leticiam.

¶ Maior vlr̄ ē falsa. scz tm̄ delectatio q̃ hz imediate trāsmutatōem corpalē annexā. sicut supra patuit. q. xxx. ar. ij. ad iij^{m}. vide ibi allegata ex de ꝑita. Minor ꝓa. g̃ z̄. Ultra. delectatio passio est in appetitu sensitiuo. scz non vis pura spūalis q̃ est gaudiū z̄.

¶ Ad tertiū dōm. q in nobis non solū est delectatio in q̃ cōicam^{9} cū bꝛutis. scz etiā in q̃ cōicam^{9} cum angel^{9}. Un̄ ibidē Diony. dr̄. q sancti hoīes multoties fuūt in ꝑticipatōe delectationū angelicaꝝ. z ita in nobis est delectatio nō solū in appetitu sensitiuo in q̃ cōicamus cū bꝛutis. sed etiā in appetitu intellectuo in quo cōicamus cū angelis

¶ Maioz etiā vlr̄ est falsa de illa q̃ imediate seq̃t rōnē. z q̃ est rei spūalis in q̃ cōicam^{9} cū angelis. Ultra. nec gat ꝓña. qz ē duplex delectatio z vna tm̄ ē in sensualitate

¶ Utr̄ delectatōes corpales z sensibiles sint delectationib^{9} spūalib^{9} intelligibilib^{9} maiores

AD q̃ntū sic ꝓcedit. Uidet q delectatōes corpales z sensibiles sint maiores delectatōib^{9} spūalib^{9} intelligibilib^{9}. oēs ei aliquā delectatōez sequūt fm ph̄z. x. ethi. scz plēs sequūt delectatiōes sensibiles q̃z delectatōes spūales intelligibiles. g̃ delectatōes corpales sīt maiores. ꝑ. magnitudo cause ex effectu cognoscit. scz delectatōes corpales hnt fortiores effect^{9}. trāsmutant eīm corp^{9} z q̃busdā ūlanias faciūt. vt dr̄ in. vij. ethi. g̃ delectatōes corpales sunt fortiores. ¶ P̄. delectationes corpales optz tēperare z refrenare ꝓpter earū vehemētia. scz delectatōes spūales nō optz refrenare g̃ delectatōes corpales sunt maiores ¶ Sz ꝓtra est qđ dr̄ in ꝑsal. q̃ dulcia faucib^{9} meis eloq̃a tua super mel oꝝ meo. Et ph̄s dr̄ in. x. ethi. q maxima delectatio est q̃ est fm opationē sapiētie.

¶ Hic ꝓpar diuersas delectatiōes adinuicē quo ad aliq̃s ꝓprietates. Primo ꝓpando penes maiorē tatē. Scdo penes naturalitatē z inaturalitatē. ar. vij. Tertio penes ꝓprietatē. ar. viij. Quo ad ꝑmū ꝑmo inqrit ꝓpositū ꝓpando delectatōes spūales ad corpales. Scdo de lectatōes corpales ad inuicē. ar. vi.

¶ Rn̄. dōm. q sicuti tā dictū ē. delectatio ꝓuenit ex ꝓiūctōe ꝓuenientis cū sentiq̃ z cognoscit. In opib^{9} aūt aīe ꝑcipue sensitiue z intellectiue ē h̄ ꝓsiderādū q cū nō trāseāt in materiā exteriorē. sunt act^{9} vel pfectōes operātis. scz intelligere. sentire. velle. z hmōi nā actōes q̃ trāseūt ī exteriorē materiā. magis sīt actiones z pfectōes materie trāsmutate. mot^{9} eīm ē act^{9} mobilis a mouēte. Sic igit ꝑdicte actōes aīe sensitiue z intellectiue. z ipe sunt q̃ddam bonū operātis. z sunt etiā cognite p sensum vel intellectū. vñ etiā ex ipis ꝓsurgit delectatio z nō solū ex coz obiectis. Ar. ꝑ.

¶ D. deducit ꝑmo quādā ꝓcōnē pambularē distīctiuā. q dupl^{r} iste delectatōnes tacte in q̃sto pōt admitti. scz ꝓpari. Scdo ꝓformiter distincte rn̄det. ibi. Si igit z̄. Lōcio pambularis ē. etiā ex ipis scz actōmb^{9} sensitiuis et intellectiuis ꝓsurgit delectatio. z nō solū ex coz obiectis (qz videlz ipe actōes accipiūt vt obiecta z cause actuū reflexoꝝ) Probat. delectatio ꝓuenit ex ꝓiūctōe z̄. vt in ꝑncipio lr̄e. scz iste actōes sunt bonū cōueniēs z ꝓiūctuz opanti cognite p sensum aut intellectū. g̃ ꝓcō ꝑa. Ha ꝏr ꝑz ex ar. ꝑ. Minor ꝑbat in lr̄a. qz ois actio imanens est pfectio operātis sibi ꝓiūcta z cognoscibilis ab eo. iste actōes sunt imanētes. igit minor ꝑa. Maior ꝑtma ꝑz ex dicta actōis imanētis a trāseūte z̄. Nota q ista cōclusio innit istā distinctiōez. q delectatio spūalis z corpalis dupl^{r} pōt ꝓpari. Uno^{9} fm ipas actōes q̃s ꝓsequūt accepras in rōne cause z obiecti. Alio mō fm obiecta de q̃b^{9} sunt. Et illud scōm mēbr̄ pt subdiuidi. scz vel delectatōes iste fm obiecta pōt ꝓpari fm se. vel q̃ ad nos. et de oīb^{9} istis ꝓpatōib^{9} D. rn̄det in sequētib^{9}. Intelligo aūt ꝑmū mēbr̄ sic. qz hō ꝑt sup actōem spūalē vel sensualē p actum reflexū redire z delectari in cognitōne intellectiua vel sensitiua. in intellectiua delectat^{r} p volūtatē. in sensitiua p volūtatē z sensualitatē. sicut cū q̃s reminiscit de aliq̃ voluptuosa actōe delectat etiā p sensum. Locio tm̄ intelligibilis

¶ Si igit ꝓparēt delectatōes intelligibiles delectationib^{9} sensibilib^{9} fm q delectamur in ipis actionib^{9}. puta in cognitōe sensus. z in cognitōe intellectus nō ē dubiū q multo sunt maiores delectatōes intelligibiles q̃z sensibiles. multo eīm magz delectat hō de h̄ q cognoscit aliq̃d intelligēdo q̃z de h̄ q cognoscit aliq̃d sentiēdo. qz intellectual^{z} cognitio z pfectior ē. z etiā magis cognoscit. qz intellect^{9} magis reflectit supra actū suū q̃z sensus. Est etiā cognitio intellectiua magis dilecta. null^{9} eīm est q̃ nō vellet magis carere vitā corpali q̃z vitā intellectuali eo mō q̃ bestie vel stulti carēt. sicut Aug. dr̄ in li. de ci. dei.

Hic ꝓcēdit D. fm ꝓmissa duo mēbra delectationum rn̄det. z ꝑmo fm ꝑmū. scdo iuxta scōm. tbi. scz si z̄. Quo ad ꝑm^{9} rn̄det tali ꝓcone. delectatōes intelligibiles sīt maiores q̃z sensibiles fm^{9} q delectamur de ipis actōib^{9} puta intellect^{9} z sensus (i. magis delectamur de actione ad quā seq̃t spūal^{r} delectatio q̃z de actōe ad quā seq̃t sensibilis) Lōcio tm̄ iste

Universidad de Deusto
Biblioteca

Probat.multo magis delectat hō de h̄ q̄ cognoscit ali
q̄d intelligēdo q̄ sentiēdo.g̃ maior est delectatio de actiō
one spūali q̄ sensitiua. Añs ꝓbat.q̄ intellectual cognitio
est pfectior ⁊ magis dilecta ⁊ magis cognoscit.g̃ añs ve
rū. Tenet ꝓña ex dict̄ in ꝓnci.cor.q̄ delectatio ē de con
iūcta pfectōe cognita ⁊ dilecta.g̃ si magis ꝓiūgitur ⁊ est
melior.g̃ magis delectat ⁊c. Cōsequēter cū dr

¶Sed si ꝓparēt delectatiōes intelligibiles spūa
les delectatōibꝫ sensibilibꝫ corpalibꝫ.sic fm se ⁊ sim
pliciter loquēdo delectatōes spūales sunt maiores
et h̄ apparet fm tria q̄ req̄runt ad delectatōem.scz bo
nū ꝓiūctū.⁊ id cui ꝓiūgit.⁊ ipa ꝓiūctio. Nā ipsum
bonū spūale ē maiꝰ q̄z corpale bonū.⁊ magꝭ dilectū
cuiꝰ ſignū est q̄ homines etiā a maximis corpalibꝫ vo
luptatibꝫ abstinēt. vt nō pdāt honorē q̄ est bonū in
telligibile.sil' etiā ipa ps intellectiua est multo nobi
lior ⁊ magꝭ cognoscitiua q̄z ps sensitiua. Cōiūctio etiā
vtriuſq̄ ē ⁊ magꝭ itima ⁊ magis pfecta ⁊ magis fir
ma. Intimior q̄dē est.q̄ sensus sistit circa exteriora
accīntia rei.intellectꝰ ꝓo penetrat vsq̄ ad rei eēntiam
obiectū eīs intellectꝰ est q̄dē q̄d est Perfectior aūt est
q̄ ꝓiūctōi sensibil' ad sensum adiūgit morꝰ q̄ est ac
tus ipfectus.vñ ⁊ delectatōes sensibiles nō stꝫ tote
simul.ſz in eis aliq̄d ptrāsit ⁊ aliq̄d expectat ꝓsumā
dū.vt pz in delectatōe cibi q̄z ⁊ venereoꝝ.ſz intelligi
bilia sunt absq̄ motu.vñ delectatōes tales sunt to
te simul.Est etiā firmior.q̄ delectabilia corpalia stꝫ
corruptibilia ⁊ cito deficiunt.bona ꝓo spūalia sunt
incorruptibilia.

¶Rñdet iuxta scām mēbꝝ distinctiōis notate in cō
clusione ꝓambulari.scz habitudinē ad obiecta illaꝝ de
lectationū. Et q̄ vt dictū ē h̄ pt dupl'r fieri fm se scz.⁊ q̄
ad nos.ipō D.primo ponit ꝓclonē rñsi.q̄ ad primū.secdo q̄
ad tiꝰ.ibi. Sz q̄ ad ⁊c. Quo ad primū ponit talē ꝓclonez
rñsi. Si ꝓparēt p dicte delectatōes fm obiecta de q̄bus
sunt pter actiones.sic spūales fm se (.i. in pirate et natura
sua) sunt maiores sensibilibꝫ ⁊c. Probat.vbicūq̄ ē maiꝰ
bonū .maior ꝓiūctio.⁊ id cui ꝓiūgit nobiliꝰ ibi ē maior
delectatio.ſz i delectatōe spūali(rōe obiecti) ista tria stꝫ
maiora ⁊ meliora.g̃ ⁊c. Maior pt̄z.ista tria req̄runt ad
delectatōem.g̃ q̄to maiora.tāto maior ē delectatio Mi
norē D.declarat in lr̄a clare Nota aūt ꝑbū D. (q̄ de
lectatio sensibil' nō est tota sil')volūt aliq̄ q̄ definitio dele
ctationis habita in p° arti.sit tm̄ delectatōis spūal'.posſ
set dici q̄ est delectatōnis in cōi.q̄ q̄ corpalis nō tota si
mul est p accīs.vt patebit.q.xxxiij.ar.ij.in cor.

¶Sed q̄ ad nos delectatōes corpales sunt ma
gis vehemētes ꝓpter tria. Prima q̄ sensibilia sunt
magis nota q̄ ad nos q̄z intelligibilia. Secdo etiaz
q̄ delectatōes sensibiles cuz sint passiones sensitiui
ap̄petiꝰ sunt cū aliq̄ trāsmutatōe corpali.qđ nō cō
tingit in delectatōibꝫ spūalibꝫ nisi p quādā reductā
etiā a supiori appetitu in inferiorē. Tertio q̄ delecta
tiones corpales appetūt vt medicine q̄dā ꝺ corpa
les defectꝰ vel molestias.ex q̄bꝫ tristicie q̄dā ꝓsequū
tur.vñ delectatōes corpales tristicijs hmōi supue
nientes magis sentiūtur.⁊ p ꝑns magis acceptāt q̄z

delectatōnes spūales que nō habent tristicias ꝓias
vt infra dicetur. q.xxxj.ar.iij.

Subiūgit alia ꝓclonē rñsiua ⁊ tertiaz in ordine de cō
paratōe p dictaꝫ delectationū fm habitudinē ad obiec
ta q̄ ad nos scz. Quo ad nos delectatōes corpales sunt Cōcle.4.
maiores ⁊ magꝭ vehemētes (.i. preceptibiliores) sicut eīs
aliq̄ sunt magis nota q̄ ad naturā ⁊ non q̄ ad nos.ita ⁊
delectatōes aliq̄ sunt potiores q̄ ad nos.⁊ nō naturaz et
fm se. Probat ex triplici medio sic. Illa delectatio ē maꝭ
ior q̄ ad nos.q̄ est de magis noto.⁊ q̄ hz annexā corpalē
trāsmutatiōem.⁊ q̄ aduenit post ptrariū suū.ſz corpalis
et sensibilis ē hmōi.g̃ ⁊c. Illa minor deducit clare in ſra

Aduerte aūt ꝓ tertio.q̄ sicut actio in naturalibꝫ forti
ficat ex pñtia ptrarij.ita passio q̄ aduenit post ptrariam
p̄cedentē magis sentit.⁊ est magis preceptibilis.vt patet
supꝝ.q.xxix.ar.iij.et i q̄rto dis.xlix.q.iij.arti.ij.in cor. et g̃
q̄ delectatio corpalis aduenit post tristiciā p̄cedēte ibi
ꝓriam.ideo est magis sensibilis ⁊ preceptibil. spūalis non
hz ꝓriū de q̄ sc. vt patebit infra.q.xxxv.ar.iij. Videnꝰ
eīm ad sensum q̄ valde frigidꝰ magis sentit calorē in ma
gnis ⁊c. De materia hui⁹ arti.vide. Do.san.in q̄rto
dis.xlix.q.iij.ar.v.q̄sti.p.q̄ tortū.vbi loco eiꝰ q̄d ista ꝓclo
prima hz vehemēres ipe ibidē hz preceptibiliores ⁊ i ideꝫ
Argu.in ꝓriū ēꝑ p° ⁊ scda ꝓclonib⁹ (redit ⁊c.

¶Ad p̄mū g̃ dom.q̄ iō plures sequūt delectatio
nes corpales.q̄ bona sensibilia sunt magis ⁊ pluri
bus nota.⁊ etiā q̄ homines indigēt delectatiōibꝫ vt
medicinis ꝓtra mltiplices dolores ⁊ tristicias.⁊ cū
plures hominū nō possint attingere ad delectatōes
spūales que sunt ꝓprie virtuosorum. ꝓsequēs alīq̄
declinent ad corporales

¶Maior ꝓa.⁊ ꝓfirmat̄ q̄ d.san.in de malo.q.pi.ar.
iij.in cor.vbi allegat pbm.q̄ nullꝰ absq̄ delectatōe esse
pt.vñ illi q̄ nō p̄nt gaudere delectatōibꝫ spūalibꝫ vt plu
rimū trāsferūt se ad delectatōes corpales ⁊c. Ad mi
norē.ꝓa ē.ſz nō ꝓpter maioritatē aut nobilitatē illaꝝ dele
ctationū sup spūales.ſz ꝓpter rōes dictas i tertia ꝓclone
q̄s etiā D.tāgit in solone.q̄ magꝭ videtꝫ sensibles ⁊ q̄
cepribiles.vt patuit sup.q.ij.ar.vi.ad ij. Negat aūt ꝓba

¶Ad scām dom.q̄ trāsmutatio corpis magꝭ cō
tingit ex delectationibꝫ corporalibꝫ inq̄ntū sunt pas
siones appetitus sensitiui.

¶Ad maiorē.magnitudo cause vel q̄ ad maiorem
vel q̄.ad maiorē sensibilitatē cognoscit ex effectu.ſz nō sic
nobilitas cognoscit ex effectu maiori.vt pz supra.q.xxx
ar.iij.vñ aq̄ modice calida in p̄ncipio hz maiorē effectuꝫ
q̄z multū calida post abiectōem ptrarij ꝓpter maiorē sen
sibilitatē ⁊c. Minor ꝓa.ꝓpter hoc.q̄ hñt annexā trā
mutatōem corpalē nobis magis notā.g̃ sunt fortiores q̄
ad nos.scz videt fortiores rōne maioris sensibilitatis.

¶Ad tertiū dz.q̄ delectatōes corpales sunt fm
ptē sensitiuā q̄ regulat rōne.⁊ ideo indigēt reprimi
et refrenari p rōez.ſz delectatōes spūales stꝫ fm mēt
q̄ ē ipa regla.vñ stꝫ fm leipas sobrie ⁊ moderate.

¶Maior vera.⁊ rō est.q̄ sunt morꝰ sensualitatis.q̄
indiget refrenatōe ꝓpter ptrariatē ad rōem plerūq̄.
Minor etiā vera.q̄ delectatōes spūales magis annexe
sunt rōni.⁊ p ꝑns meliores Alie ꝓo vehementiores quo
ad nos.vñ negat ꝓba.imo oppositū dz inferri.q̄ eo ipso

q̄ille corpales indigēt maiori refrenatōe.sunt mīn⁹ ꝓfor
mes ⁊ affines rōni.⁊ p ꝑns minus bone. D.negat plez
quēdam verificando pmissas.

¶Utr delectatōes tactꝰ sint maiores illis q̄ sunt
fm alios sensus

Ad tertū sic ꝓcedit. Videt q̄ delectatiōes
q̄ sunt fm tactū nō sint maiores delectati
onibꝫ q̄ sunt fm alios sensus. illa eīm dele
ctatio videt ee maxima q̄ excluſa gaudiū
oīe cessat.ſz talis est delectatio q̄ est fm visum. dr eīm
Tobie.v. Quale gaudiū erit mihi q̄ in tenebris se
deo.⁊ lumē celi nō video.g̃ delectatio q̄ est p visum
est maxima inter sensibiles delectatōes. ¶P. vnicui
q̄ fit delectabile illud qđ amat. vt phus dr in ꝓmo
rhetoricoꝝ.ſz inter alios sensus maxime diligit vi
sus.g̃ delectatio q̄ est fm visum est maxima ¶P. p̄n
apū amicicie delectabil' maxime est visio.ſz cā talis
amicicie est delectatio.g̃ fm visum videt ee maxime
delectatio. ¶Sz ꝓtra est qđ phs dr in.iij. ethico.q̄
maxime delectatōes sunt fm tactum

¶Hic D.ꝓpat delectatōes corpales ad se inuicem
penes ꝓncipalitatē ⁊ maioritatē

¶Rñdeo dom.q̄ sicut iā dictū est. vnūqđq̄z in
q̄tū amat efficit delectabile.sensus aūt vt dr in ꝓmo
metaph. diligūt ꝓpter duo.s.ꝓpter cognitōnem ⁊
ꝓpter utilitatē.vñ ⁊ utroq̄z modo ꝓtingit esse dele
ctionem fm sensum

¶D.rñdendo sic ꝓcedit. Primo rñdet ⁊ ostēdit q̄o
delectatio fm vnū sensum pt excellere aliā fm aliū sensuz
ꝓparādo eas fm qđ. Secdo ostēdit q̄o simpl'r vna est
maior alia.ibi. Cū igit ⁊c. Quo ad primuz ꝓmo p̄mittit
duas ꝓclones p̄ambulares oīdētes q̄o diuersimode
fm qđ delectatōes fm sensum possint ꝓpari.⁊ fm q̄ vna
possit ee maior alia.secdam ibi. Sz q̄ ⁊c. Secdo subiūgit 9ª ꝑambul.
ꝓclones rñsiuas corrūdētes.ibi. Si igit. Prima g̃ ꝓclo
p̄ambularis ⁊ distinctiua est. cōtingit dupl'r delectari in
opatōe sensus.scz ꝓpter utilitatē.⁊ ꝓpter cognitōem Pro
bat.vnūqđq̄z inclīnatū amat ⁊c.sensus aūt vt dr .clare i lr̄a
g̃ ⁊c.⁊ q̄ dupl'r amāt.g̃ ⁊ dupl'r delectāt. Ex ista ꝓclone
patet distinctio.q̄ scz delectatōes tactꝰ ⁊ aliorꝫ sensuum
p̄nt dupl'r ꝓpari fm q̄d.scz fm q̄ ordinant ad cognitiō
nē.⁊ fm q̄ ordināt ad sustētatōem vite.ita tm̄ q̄ vna ꝓ
clerario inuenit tm̄ in hoīe.scz inq̄ntū est delectatio in opa
tione sensus.vt deseruit ad cognitōem.⁊ hoc ꝓpter. D.
determinat cū dicit

¶Sz q̄ apphendere ipam cognitiōem tanq̄z bo
nū q̄dā ꝓpriū est hoīs.ideo ꝑme delectatōes sen
suū q̄ scz sunt fm cognitōem sunt ꝓprie hominū.⁊c
lectatōes aūt sensuū inq̄ntum diligūtur ꝓpter utili
tatē sunt cōmunes oīb⁹ aialib⁹

¶Subiūgit secdam ꝓclonē p̄ambularē talē.ꝑme dele
ctatōes sensuū.q̄ scz sunt fm cognitōez sunt ꝓprie hoīm
Alie aūt inq̄ntū diligūt ꝓpter utilitatē sunt cōes oīb⁹ aia
libꝫ. Probat.illiꝰ est tm̄ delectari in cognitōe sensuū cuiꝰ
est apphēdere cognitiōez tanq̄z suū ꝓpriū bonū.⁊ in q̄ cog
nitio hz rōem finis.ſz h̄ est solū in hoīe.in bestijs aūt cog
nitio nō hz rōem finis.ſz ordinat ad utilitatē vite.⁊ non
q̄rit cognitio ꝓpter se.⁊ g̃ diligere sensus ꝓpter cognitōez

est hoīs tm̄ Et q̄uis bestie etiā nō ꝓgnoscāt sensus suos
ordinari ad utilitatē vite.nec p ꝑns ipe ira p actū reflexiū
diligāt.tū hoc ira ordinatū est ab auctore nature.⁊ app
hēdūt delectatōem in actibꝫ sensuū ordinatis ad utilita
tē vite.⁊ sic appetūt istas opatōes delectabiles fm q̄ tactū
absq̄ relatiua cognitōe.ſz solū hō appetit actiōez sensus
vt deseruit ad cognitōez ⁊ apphendit eam delectabilem
ꝓpter cognitionem.

¶Si igit̄ loq̄mur de delectatiōe sensus q̄ est rōne
cognitōis.manifestū est q̄ fm vilius est maior delec
tatio q̄z fm aliquē aliū sensum.

¶Premisso q̄ delectatōes hmōi p̄nt fm qđ dupl'r
adinuicē ꝓpari. Hic ꝓnter ꝓformiter subiūgit duas cō
clusiones rñsiuas. Secdam ibi. Si aūt ⁊c. Prima ē.si lo
quamur de delectatōe sensus q̄ est rōne cognitōis sic fm
vilius est maior delectatio.q̄z fm aliū sensum. Probat
ex solone scōi.illo mō magis diligit sensus q̄ magis deſ
seruit cognitōni etiam intellectule.ſz visus est hmōi.g̃ ⁊c.
Minor pz ex ꝓmo metaph.q̄ plures rez dīas nob⁹ de
monstrat.q̄ immaterialior ⁊ vtor. Deū cū dr

¶Si aūt loq̄mur de delectatōne sensus q̄ est rōne
utilitatis.sic maxime delectatio ē fm tactū. utilitas
eīm sensibiliū attēdit fm ordinē ad ꝓseruatōez natu
re aialis.ad hāc aūt utilitatē ꝓpinqus se hñt sensi
bilia tactꝰ. Est eīm tactꝰ cognoscitiuꝰ eoꝝ ex q̄bꝫ cō
stituit aial. calidi ⁊ frigidi.⁊ humidi ⁊ sicci. ⁊ hmōi.
vñ fm hoc delectatiōes q̄ stꝫ fm tactū sunt maiores
quasi fini ꝓpinquiores.

¶Subiūgit secdam ꝓclonē rñsi.talē. si loq̄mur de de
lectatōe sensus q̄ est rōne utilitatiꝫ. sic maxime delectatio
est fm tactū. Hāc ꝓclonē ꝓmo ꝓbat.secdo q̄dā corolla
rio ꝓfirmat.ibi.et ꝓpt̄ h̄ ⁊c Probat sic.utilitas sensibiliū
attēdit fm ordinē ad ꝓseruatōnem nature aialis.sed ad
hāc utilitatē ꝓpinqus se hñt sensibilia tactꝰ. g̃ ⁊c.q̄si sint
ꝓpinqores scz ꝓseruatōi vite Deū ibi

¶Et ꝓpter h̄ etiā aialia alia q̄ nō hñt delectatōem
fm sensum nisi rōne utilitatis.nō delectāt fm alios
sensus nisi in ordine ad sensibilia tactꝰ.neq̄z eīm odo
ribꝫ lepores canes gaudēt.ſz cibatōne.neq̄z leo voce
bouis.ſz comestione. vt dr in.iij. ethicoꝝ

¶Cōfirmat p̄cedēte ꝓclonez corollario q̄dā.ex q̄ ar
guit sic.illa delectatio est maior fm illū sensuz ꝓpter quā
aialia fm alios sensus delectant.ſz aialia nō delectāt fm
alios sensus nisi in ordine ad sensibilia tactꝰ.g̃ ⁊c. Mi
norē ⁊ corollariū ꝓbant in lr̄a clare.

¶Cū igit̄ delectatio tactꝰ sit maxia rōne utilitatis
delectatio aūt visus rōne cognitōis si q̄s vtrāq̄z cō
parare velit.inueniet simpl'r delectatōnem tactꝰ esse
maiorē delectatōne visus.fm q̄ sistit infra limites
sensibilis delectatōis.q̄ manifestū est q̄ id qđ ē na
turale in vno q̄q̄ est potētissimū.hmōi aūt delecta
tiones tactꝰ sunt ad q̄s ordinātur ꝓcipiēntie na
turales.sicut cibi ⁊ venerea ⁊ hmōi.

¶Hic ꝓnr D.rñdet ⁊ oñdit q̄o vna delectatio fm
aliquē sensum ē maior alia fm aliū simpl'r Est eīm dubiū
adhuc q̄ illaꝝ sit maior simpl'r.an illa q̄ est rōne cognitio
nis maior.scz fm visuz. vel q̄ est rōne maioris utilitatis
maior.scz fm tactuz. Et q̄ ex supra dictis sepe patuit duplices
scz fm tactuz. Et q̄ ex supra dictis sepe patuit duplices
esse delectatōes.scz sensibiles ⁊ intellectuales.ideo D.ꝑ

Universidad de Deusto
Biblioteca

mo tñdet q delectatio fm vnū sensum sit simplr maior manēdo in sensibilib⁹ delectatōib⁹. Sedo q sit maior simpliciter fm q etiā vna delectatio vni⁹ sensus magis deseruit delectatōi intellectuali. ibi. Sz si ꝓsiderem⁹ ꝛc. Pri⁹ facit tali ꝟclone rñsi. simplr delectatio tact⁹ est maior delectatōe visus fm q ꝓsistit infra limites sensibilis delectatōis (.i. ꝓsiderando eā fm q est sensibilis delectatio. z nō fm q ordinat ad delectatōem intellect⁹ z operatōnem sui deseruit) Probat. in vno q̄ q id qđ est naturale est potissimū. Sz hmōi sunt delectatōes tact⁹ respectu alioꝝ sensuū in aīali. q̄ ꝛc. Maior pz. Minor manifesta ē ex b q ꝓcupiscētie naturales ordinātur ad hmōi delectatōes tactus. ille em̄ delectatōes sunt circa ꝓcupiscibilia naturalia alie circa aīalia. Tūc ibi

¶Sed si ꝓsiderem⁹ delectatōes visus fm q vi/sus deseruit intellectui. sic delectatōnes visus erunt potiores ea rōne q̄ z intelligibiles delectatōes sunt potiores sensibilibus.

¶Determinat q̄ delectatio sit simplr potior in tactum vna deseruit magis delectatōi intellectuali tali ꝟclone. si ꝓsiderem⁹ delectatōes visus ꝛc. vt i ꝓncipio ſre Probat. intelligibiles delectatōes sunt simplr nobiliores. sz delectatōes visus ꝓpinqus se hñt ad istas. q̄ ꝛc.

Argumētū in ꝓtrariū ē ꝑ ij⁹. ca. iij⁹ ꝟclonib⁹.

¶Ad ꝑmū q̄ dōm. q gaudiū sicut supra dictum est fcat aīalē delectatiōem. z hec maxime ptinet ad visum. sz delectatio naturalis magis ptinet ad tactū

¶Ad maiorē. si intelligit videt maxima manēdo in fra limites sensibilis delectatōnis. negat. si aūt intelligit q ē maxia ꝓpter ordinē ad delectatōem aīalē aut rōnalē ꝓcedit Ad minorē. ꝓa est q excludit gaudiū qđ nō est delectatōem aīalē. nō tñ excludit delectatio naturalis z corꝑalis excluso visu. qz z eēis vinū bñ sapit. q̄ delectatio fm visum est maxima stando in sensibilib⁹ delectatio nib⁹. negat. sz est maxima ꝓpter ꝓpinqtatez ad spūales. z ꝑbat hoc argumētū vltimā ꝟclonem

Ad scām dōm. q visus maxie diligit ꝓpter cognitōez. eo q mltas rez dñas nob oñdit. vt ibidē dr

¶Maior ꝓcedit. ad minorē. maxie diligit visus rō/ne delectatōis. q̄ est de actu suo fm se z manēdo infra limites sensibilis actōis z delectatōis. Negat. sz vera ē q maxime diligit rōne cognitōis intellectiue cui plurimuz deseruit. Minor cīm falsa est. si ꝓsideat ordo ad intellectiuā cognitōem. sicut in bestijs magis amat tactus. Sz probat hec rō ꝑmā ꝟclonē rñsiuā

¶Ad tertiū dōm. q alio mō delectatio ē cā amoris carnalis. z alio mō visio. naz delectatio z maxie q̄ est fm tactū est cā amicicie delectabilis ꝑ moduz finis. visio aūt est cā sicut vñ est ꝓncipiū mot⁹. inqz tū ꝑ visum amabilis ipse mittur spēs rei. q̄ allicit ad amādū. z ad ꝓcupiscēdū eius delectatōem

¶Hoc argumētū vult ꝑbare. qz fm visum sit maxima delectatio. qz est cā amoris carnal. q causat ex delectatōe. z ita videt q visus sit cā delectatiōis. z ꝑ ꝑns fm eū est maior delectatio Ad maiorē q̄ dr. q ꝓncipiū amicicie delectabil. est visio. vez. nō q̄si in visu sit ꝓcipua delectatio. sz qz ꝑ visum ingerūt spēs rei in q̄ ds q̄rit delectari nō ꝑ actū visus. sz magis tact⁹. Et scdo qz poña visua nobiliora z subtiliora est iter sensus exteriores z imaginatiōi ꝓpinq. ꝛc. ex visu delectabil⁹ reſortior imaginatio sequit⁹ et q ꝓnus maior impressio in appetitu. Vñ nō sequit q act⁹ visus sit maxime delectabil. sz q est principiū vñ causat ꝓcipia delectatōis ꝛc. Ad minorē dr. q eā amicicie delectabil⁹ siue carnal⁹ est delectatio. verū. tñ aliter ꝙ visio. qz in ꝙie causę final⁹ est cīm finis tal⁹ amicicie ipa delectatio. nō q̄dē in visu ꝓsistēs. sz in tactu z ꝓcuctu voluptuoso. Negat. q̄ ꝓna. qz visio ē q̄dē sine q̄ nō cēt amicicia delectabil⁹ z ꝑmū. nō tñ est in q̄ sit ꝓcipua delectatio stās do in limitib⁹ delectatōis sensibilis ꝛc.

¶Utr aliq̄ delectatio sit innaturalis

Ad septimū sic ꝓcedit. Uidet q nulla delectatio sit innatural⁹. delectatio em̄ in affectib⁹ aīe ꝓportionat⁹ q̄eti in corꝑibus sz appetit⁹ corꝑis natural⁹ nō q̄escit nisi in loco ꝓnaturali. q̄ nec q̄es appetit⁹ aīalis q̄ est delectatio ꝑt ee nisi i aliq̄ ꝓnaturali. nulla q̄ delectatio est nō naturalis. ¶Ꝓ. illud qđ est ꝑ natura est violētū. sz oe violētū est ꝓtristans. vt dr in. v. metaph. q̄ nihil qđ est ꝑ naturā est delectabile ¶Ꝓ. ꝓstitui in ꝓ ꝓtiā naturā cū sentit causat delectatōnem. vt pz in diffinitōe phi supra posita. sz ꝓstitui in natura vnicuiq̄ est naturale. qz mot⁹ natural⁹ est q̄ est ad terminū naturalē. q̄ ois delectatio est natural. ¶Sz ꝑ est qđ phs dr in. vij. ethi. q̄ q̄dā delectatōes sunt egritudines z ꝓtra naturam.

¶Hic ꝓparāt delectatōes q̄ ad naturalitatē z innaturalitatē. z est q̄si q̄rere de diuisione delectanōis

¶Rñ. dōm q naturale dr qđ ē fm naturā. vt dr in. ij. phy. Natura aūt in hoie dupl⁹ sumi ꝑt. Uno mō ꝓut intellect⁹ z rō est potissime hois natura. q̄ fm eā hō in specie ꝓstituit. z fm h naturales delectatiōes hoīm dici ꝑnt. qz sunt i eo qđ ꝙuenit ei fm rōnē. sicut delectari in ꝓtemplatōe ꝟitatis. z i actibo virtutū ē naturale hoi. Alio mō ꝑt sumi natura i hoie fm q diuidit rōm. sz id qđ est cōe homi z alijs. ꝑpue qđ rōni nō obedit. z sz h. ea q̄ ptinēt ad ꝓseruationē corꝑis vel fm indiuiduū. vt cibo. pot⁹. lect⁹. et hmōi. vel fm spēm. sicut venereoꝝ visus dicit homini delectabilia naturaliter

Et qz vnū oppositoꝝ cognoscit ꝑ reliquū. ideo D. ꝑ⁹ ponit q̄t modis dr naturale. Scdo ꝑ oppositū determinat q̄ delectatōes dicāt innaturales. ibi. Scām vtrāq; ꝛc. Quo ad ꝑmū dr q delectatōnes naturales in hoie sunt duplices. Et rō est. qz naturale dr a natura. sz natura in hoie sumit dupl⁹. Uno mō vt specifica. q̄ est rō. Alio⁹ vt gñica fm quā ꝙuenit eis bestijs z plātis Ergo z dupliciter est delectatio natural⁹. Uno⁹ qz ꝙuenit hoi fm ꝓtiā naturā vt est rōnalis. Alio⁹ qz ꝙuenit fm naturā in q̄ rōi cat cum alijs fm corpus. quia scilicz ptinet ad corporis ꝓseruatōem. Et hoc dupl⁹. qz vel fm indiuiduū. vt cibo et pot⁹. vl fm spēm. sz ꝓseruādam. vt venereoꝝ visus. vt patet in littera.

¶Scām vtraq; aūt delectatōes ꝓtingit aliqs esse innaturales simplr loquendo. sz ꝓnaturales fm quid ꝓtingit em̄ in aliq̄ individuo corrupti aliqđ ꝓncipiū oꝝ naturaliū spēi. z sic id qđ est ꝑ naturā spēi fit q̄ accidens naturale huic individuo. sicut huic aque calefacte est naturale quod calefaciat. Ita igit ꝓtingit q id qđ ē ꝑ naturā hois. vel q̄tū ad rōnē vl q̄tū ad corporis ꝓseruatōem fiat huic hoi ꝓnaturale. ꝓpter aliquā corruptōem nature in eo existēte. q̄ qđē corruptio ꝑt ee vl ex pte corꝑis. sic ex egritudine. sicut febricitatib⁹ dulcia videt amara. z econuerso. siue ꝓpter malā ꝓplexionē sicut aliq̄ delectāt in ꝓmestione terre vel carbonū vel aliꝝ hmōi. vel etiā ex pte aīe. sicut ꝓpter ꝓsuetudinem aliqui delectantur in ꝓmedēdo hoīes. vel in coitu bestiaꝝ aut masculoꝝ aut alioꝝ hmōi q̄ nō sunt fm naturā humanā. Et ꝑ hoc ꝑz rñsio ad obiecta.

¶Premissa distinctōe de naturali delectatōe. h ꝑ oppositū rñdet ad q̄stitū de innaturali tali ꝟclone. dupl⁹ sunt delectatōes in hoie innaturales simplr (scz rā ꝑ ꝑ naturā hois vt hō est. z ꝑ naturā hois fm gen⁹ z rōne corꝑis. vl qz ꝑ indiuiduū. vl qz ꝑ spēz ꝓseruādā) sz fm ꝓnaturales fm q̄d ꝛc. ꝑbat. ꝓtingit q id qđ ē ꝑ naturā hois vl q̄tū ad rōnē vel q̄tū ad corꝑis ꝓseruatōez fiat huic hoi ex delectabile z ꝓnaturale ꝓpter aliquā corruptōem nature in eo existēte vl ex pte corꝑis vl ex pte aīe. sz h est delectatio nē innaturalē simplr (rā ꝑ. s. ꝑ naturā hois) z ꝓnaturalē fm q̄d (.s. q̄ ad istā corruptā dispōnē) z h dupl⁹. s. qz ꝑ naturā hois ꝓtiā z ꝑ naturā hois cōem. q̄ sequit ꝟclo ꝛc. Maiorē D. declarat in ſra. Minor patuit ex priori distinctione. Et aduerte q nulla delectatio est innaturalis q̄ ad cū q̄ delectat. qz sic ꝓmū argumētū in oppositū ꝑbat. delectatio nō est nisi de amato z ꝑ ꝑns ꝓnaturali. sz ē innatural⁹ respectu ad naturā in se. z tñ ē natural⁹ fm q̄d per respectū ad dispōnē i diuidui q̄ nūc ē i eo in q̄ ꝓtingit aliqđ ꝓncipioꝝ naturaliū corrupti vel spēi vl gñis. z h ꝓtingit tā q̄ ad delectabilia speciei hois. vt hō ē z i diuidui et q̄ ad delectabilia q̄ sunt ꝑ specie ꝓseruāda. sic delectari in fabul⁹ z falsitatib⁹ q̄ ē delectatio innatural⁹ q̄ ad ꝓncipia. ꝑ ꝓtia hois. delectari ꝛo in ꝓmestiōe terre z hoīm ē innaturalis q̄ ad delectabilia q̄ sunt ꝑ ꝓseruatōe i diuidui. delectari aūt in ꝓcubitu masculoꝝ ē ꝑ bonū speciei ꝓseruādū. vñ qz oia ista repugnāt ordini nature fm se ꝓsiderate et ordinate. ideo sunt innaturales simplr. z qz argumēta in oppositū adducēda. ꝑbāt secdz prē ꝟclonis sz q̄ sūt naturales fm q̄d. ideo D. notat ea tā ee soluta. vt patebit circa ipa.

Sz ꝑmā ꝑs ꝟclonis ꝓfirmat argumēto in ꝓtium.

¶Ad ꝑmū. maior ꝑa. ꝓportionāt aliq̄ mō. nō tñ simpliciter. qz ḋes in corꝑibus. nō ꝑt ee ꝑ naturā. z tñ fm q̄d ponēz i diuidui corruptā. sic ē in affectib⁹ aīe Minor ꝑa. ad ꝑns. q̄ ꝛc. nō est nisi in aliq̄ ꝓnaturali aliq̄ mō sz fm dispōnē talē i diuidui corruptam. tñ est simplr innaturale tanq̄ ꝓtra naturā indiuiduū fm se acceptā.

¶Ad scām. ꝑ solone ist⁹ oꝑtet reperere qđ est supra habitū. q. vi. ar. v. ad ȝm. vbi hz D. q ꝑt ee aliqđ violētū corꝑi. z tñ nō est violētū aīali. Et oz scdo notare q q̄n D. h dr q tales delectatōes sunt innaturales simplr. non accipit simplr. vt supra ar. vi. (.i. fm q actu agit ꝑ ꝓpatōez ad agentez z suppositū qđ sequit dispōnē q̄ nūc est) sz est innaturalis z violēta simplr (.i. rōne cui⁹ qđ ē ꝓncipalis z intim⁹ in delectāte sez rōne nature cui talis delectatio repugnat) nō aūt simplr. i. actu respectu agentis. vnde tā dr ad argumentū. Ad maiorē. dico q ꝓa est in pure naturalibus. id qđ est ꝓtra naturā est simplr z oino violentū. sed

in hoie vel aīali est violētū respectu eius qđ est ꝓncipale in hoie. sed nō est violentū respectu agentis ꝓ nūc z vt trahit ex mō loquēdi d. san. dr q violentū est simplr z cō naturale secūdū qđ ad sensum dictū. Ad minorē dicitur. q violentū agenti est ꝓristans z oīno violentum. sed violentū respectu nature nō aūt agentis nō oꝑter q cōristet. Ultra. ergo nihil qđ est ꝛc. Negat. vel dōm. ergo nō est delectabile delectatōne naturali z ordinata. tñ poterit esse delectabile inordinata delectatione ꝑ ꝓparationem ad agens corruptū in natura ꝛc.

¶Ad tertium. ad maiorē dr ꝑmo q intelligit ꝑ sermm de delectatōe naturali. Scdo dr ꝓstitui in ꝓtiā naturaz (.i. habere qđ ꝙuenit nature vel specifice vel dispōni corrupte nature que nūc est. causat delectatōez Ad minorē. cōstitui in naturā specificā est naturale simplr. ꝓstitui aūt in naturā. id est dispositionem que est huic quasi naturalis est naturale fm q̄d. ergo oīnis est naturalis. verum vel simplr vel fm q̄d ꝛc.

¶Utr delectatio possit esse ꝓtraria delectationi.

Ad octauū sic ꝓcedit. Uidet q delectatio/ni nō sit ꝟclectatio ꝓtraria. Passiones em̄ aīe specieī z ꝓtietatē recipiunt fm obiectū. obiectū aūt ꝟclectatōis ē bonū. cū igit bonū nō sit ꝓtiū bono. sz bonū malo ꝓtiet. z malū malo. vt dr in ꝑdicamentis. videt q delectatio nō sit ꝓtia ꝟclectationi. ¶Ꝓ. vni est ꝓtiū vnū. vt ꝑbat in. x. metaphi. sz ꝟclectationi ꝓtia est tristicia. nō q̄ delectatōi ꝓtia ē delectatio. ¶Ꝓ. si ꝟclectatōi ꝓtia ē ꝟclectatio. h nō ē nisi ꝑ ꝓpter ꝓtietatē eoꝝ in q̄bꝫ aliqs ꝟclectat. sed hec dña est materialis. ꝓtietas aūt est dña fm formā. vt dr in. x. metaphi. q̄ ꝓtietas nō est ꝟclectatōis ad ꝟclectatōez ¶Sz ꝓ. ea q̄ se ipedūt in eodē gñe ex istētia fm ꝑhm sunt ꝓtia. sz q̄dā ꝟclectatōes semnicē impediunt. vt dicitur in. x. ethi. ergo aliq̄ ꝟclectationes sunt ꝓtrarie.

¶Hic compat delectatōes fm ꝓtrarietatē.

¶Rñdeo dōm q delectatio in affectionib⁹ aīe. sicut dictum est ꝑ ꝓportionatur q̄eti in corꝑoribus na- q. xxx. ar. ij.
turalib⁹. dicunt aūt due quietes esse ꝓtrarie q̄ sunt in ꝓtrarijs terminis. sicut ḋes que est sursum et que est deorsum. vt dr in. v. phi. vñ z ꝓtingit in affectib⁹ aīe duas delectatōes esse ꝓtrarias.

¶D. rñdet tali ꝟclone Ctingit in affectib⁹ aīe duas Ctō
delectatōes (sensibiles z corꝑales) esse ꝓtrias. sicut duas ḋes naturales. Probat. delectatio in affectib⁹ aīe ꝓportionat⁹ q̄eti (scz naturali) in corꝑoribus naturalib⁹. sz in naturalib⁹ due ḋes (scz diuersoꝝ corꝑoꝝ) naturales sunt ꝓtie q̄ videz sunt in diuersis terminis vt ḋes grauis deorsum z ḋes leuis sursuz. q̄ ꝛc. vt delectari in dulci z delectari in amaro sunt ꝓtie. Et ꝓfirmat ꝟclo argumēto in ꝓtiū. ¶Circa h argumētū nota. q sicut in formis actiuis z passiuis naturalib⁹ attēdit ꝓtietas penes mutuam expulsionē a subiecto. ita in delectatōib⁹ sumit ꝓtietas ex incōpossibilitate delectationū. qz videz vna q̄dāmodo altā expellit ab eodē subiecto tāq̄ sibi incōpossibile z cōtrariā. sic ꝑz in exēplo phi x⁰ ethi. q amātes fistulas non

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝑñt sermonib⁹ attẽdere si audiãt fistularõem (id est delectario in fistularõe repellit ⁊ impedit delectatõem in studio per viã repugnãtie ⁊ icõpossibilitatis ad ipm) Jn virtuosis ãt delectatõib⁹ ⁊ spũ aliby nõ iuenif impedimẽtũ p viã ☞rietatis sicut in sensibilib⁹. sz qñqz p viã distractõis. Jll⁹ g̃ sunt ☞rie q̃ se impediũt ꝓpter ☞riã rõnẽ delectãdi q̃ ẽ in obiectis. ⁊ nõ ꝓpter distractõem attentõis agentis. sic cñ aliqs etiã ꝑtuose delectarioni intendẽs impedit ab alia ꝑtuosa. qz nõ ꝑt sil' plurib⁹ intẽdere. sz in q̃busdã est impedimẽtũ ꝓpter icõpossibilitatẽ ⁊ aliã rõnẽ delectatõis ex pte obiectoꝝ. ⁊ he delectatões ☞riank. alia est cñ rõ delectandi in fistulis. alia in studio. ⁊ yna aliã impedit ꝓpter alteratez delectabilitatis q̃re sunt ☞rie. in ꝑtuosis ãt est eadẽ rõ delectãdi. ⁊ q̃ sint icõpossibiles ẽ qz aliqs non ꝑt sil' intendere multis. licut aliqs nõ ꝑt sil' delectari in opẽ exteriozi ꝑtuoso ⁊ studio lr̃az. ⁊ tñ eadẽ ẽ rõ delectãdi. s. ꝑtuositas (lz et in esse nature sit aliq̃ icõpossibilitas) tñ rõ delectandi ẽ yna nõ ☞ria sicut in coꝛpalib⁹ sm sensuz vl' sicut in coꝛpali et spũali. sũmarie g̃ vbi ẽ impedimẽtũ ꝓpter ☞riã rõnẽ delectãdi. ibi ẽ ☞rietas in delectatoib⁹. ⁊ b̃ tãgit D. i solone territ.

¶ Ad ꝑmũ g̃ dz. q ꝓbũ illud phi est itelligẽdũ sm q bonũ ⁊ malũ accipit in ꝑtutib⁹ ⁊ vitys nã inueniũt duo ☞ria vitia. nõ ãt iueniť virt⁹ ☞ria ꝑtuti. Jn alijs ãt nihil phibet duo bona ẽe adinuicẽ ☞ria. sicut calidũ ⁊ frigidũ q̃z vnũ ẽ bonũ igni. alterz aq̃. Et p hũc modũ delectatio ꝑt ẽe delectatõi ☞ria. sed h̃ in bono virtutis esse nõ ꝑt. qz bonũ virtutis nõ accipiť nisi p ꝓuenientiã ad aliq̃d vnũ sz rõnem.

¶ Maioz ꝑa. sm⁹ obiecta diuersa ☞ria vel penes recessum ⁊ accessum ab eodẽ. vt patuit s. q. xxi. ar. ij. Ad miz nozẽ. obiectũ delectatõis sensibilis ẽ bonũ sensibile ⁊ obiectũ delectatõis spiritualis est bonũ rõnis. Vltra. cũ g̃ bonũ ẽ. Dico q bonũ moꝛale nõ ☞riak bono mozali. si aũt itelligiť de bono sensibili ⁊ coꝛpali vel naturali. Negať. et loq̃tur phus in p̃dicamẽtis de bono in moꝛib⁹. qz illud nõ ☞riak bono moꝛis. qz omne bonũ moꝛale vt sic est ꝓforme rõni. sz nõ ois delectatio sensibilis ẽ ꝓformis alteri. vñ delectatio in frigido ☞riak delectatõi in calido ꝑty cẽ nature ⁊ sensibile. qz talis delectatio sensibil' vt sic. ⁊ ei⁹ bonitas attendiť penes obiectũ qđ ꝑt cẽ alteri ☞riũ in cẽ sensibili. in ꝑtutib⁹ ãt q̃ dicũť bona moꝛalia bonitas ab eodem sumiť. rõne ãt vni⁹ nõ est ☞rietas sz magꝭ ꝓuenietia. in moꝛalib⁹ etiã vnũ virtũ qđ est malũ moꝛale ẽ ☞riũ alteri vitio. vt ꝑz de ītemperãtia ⁊ insensibilitate. aliq̃ tñ exponũr auctoꝛitatẽ phi. q loq̃t de bono formaliť tam in moꝛalib⁹ q̃ in naturalib⁹ ⁊ sic bono nõ ☞riak bonũ sz malũ. esto bono materialiť ꝑsertim in naturalib⁹ possit bonũ esse ☞riũ vt calidũ frigido. sz in moꝛalib⁹ nõ est ☞rietas. nec materialiť. qz nulla ꝑtus alteri ☞rariak.

Bonũ nõ ☞riak bono

¶ Ad scõm dõm q delectatio se hz in affectib⁹ sicut q̃es naturalis in coꝛporib⁹. est cñ in aliq̃ ꝓuenienti ⁊ q̃si ꝓnaturali. tristicia ãt se hz sicut q̃es violẽta. tristabile cñ repugnat appetitui aiali. sicut loc⁹ quietis violẽte appetitui naturali. quieti ãt naturali opponiť ⁊ quies violẽta eiusdẽ coꝛpis. ⁊ q̃es naturalis alteri⁹. vt dz in. vi. phy. vñ delectationi opponiť ⁊ delectatio ⁊ tristicia.

¶ Ad maiozem. qz vni vnũ est ☞riũ sub vno g̃ie imediato ⁊ ꝓprio. ⁊ loquẽdo de ☞rietate ꝑfecta absoluta positiua dicũť ☞ria ⁊ nõ extẽdendo ad alias species oppositionis. qz genus imediate diuidit tñ p duas dñas ex opposito diuidẽtes ⁊ ꝓstituentes tñ duas species. sub eodẽ tñ g̃ne cõi pũt ꝓtineri plures ☞rarietates. vt ꝑz de coloꝛe sub q̃ ⁊tinẽtur ⁊ albedo ⁊ nigredo ⁊ rubedo ⁊c. Secũdo ad maiozẽ dz q vni vnũ est ☞riũ ꝑfectũ distans ab eo⁹maxie in eodẽ g̃ne tãq̃ extremũ. tñ vni pũt plura ☞ria. vnũ tãq̃ extremũ. alia tãq̃ media. Et tertio q̃m naturaliꝑ ☞riari ḋes naturalis ⁊ violẽta. Ad mmozẽ. q̃ delectatoi opponiť tristicia sicut ḋeri naturali coꝛpis naturalis opponiť ḋes violenta eiusdẽ coꝛpis lz in alio loco nõ sub eodẽ g̃ne. qz tristicia respicit tristabile nõ delectabile. sz delectatoi ☞riak delectatio sicut ḋeri naturali vni⁹ coꝛpis opponiť ḋes naturalis alteri⁹ coꝛpis ⁊ sub eodẽ g̃ne obiectali. Exemplũ ꝓmi. sicut ḋeri grauis deoꝛsuꝝ opponiť ḋes eiusdẽ sursuz. Exẽplũ sedi. sic ḋeri ḡuis deoꝛsum opponiť leuis sursuz. Negať g̃ ☞ria. qz vtrũq̃ pũt delectatoni opponi. sz aliter vt dictũ est. qz nõ opponitur sibi ambo tãq̃ ☞raria cũ tristicia nõ sit eiusdẽ g̃nis cum delectatione. ⁊ b̃ habeť in solone Doctoris.

¶ Ad tertiũ dõm. q ea in q̃bus delectamur cũ sint obiecta delectatõis. nõ solũ faciũt dñam materiale. sz etiã formalẽ si sit diuersa rõ delectabilitatis. diuersa cñ rõ obiecti diuersificat speciẽ actꝰ vel passionis. vt ex supradictis patet. q. xxij.

¶ Maioz ꝑa. minoz negať. quia diuersa delectabilia dñt etiã rõne delectabil'. ⁊ p ꝑs delectatões distinguũť formaliť ⁊ specifice ⁊ p ꝑs ☞rie. qz ois distinctio specifica est ☞ria ad sanũ sensuz. vt supra tactũ fuit. q. xxij. ar. iij. ad 2m. nã illa auctoꝛitas. cõtrarietas est dña fm formã vel dñe specifice sunt ☞rie. qz itelligiť de ☞rietate q̃ ẽ oppositio formaꝝ. eiusdẽ g̃nis ꝓmi. sub eo maxie distãs q̃ dz ☞rietas metaphisica. ⁊ itelligiť de differẽtijs non de formis a quib⁹ sumũntur dñe nec de speciebꝰ ꝓstitutis p dñas. species cñ ⁊ eaꝝ forme ꝓxie loq̃ndo nõ sunt ☞rie sz dissꝑare. icludũť tñ oppõnem ☞riã inq̃ũ ꝓstituũť differẽtijs ☞rijs. Ad ꝑfectã ãt ☞rietatẽ req̃riť qđ dictũ est. ⁊ cũ b̃ q vtrũq̃ circa idẽ natũ sit suscipi a q̃ se expellãt q̃ dz ☞rietas metaphisica. ¶ Nota q alia rõne delectat calidũ alia rõne dulce sm sensuz. Jn ꝑtutib⁹ ãt oia vna rõne delectãt qz ꝓformia rõni. sz in appetitu aliter principiat rõis bonitas ꝓpter diuersitatẽ recipientis. ⁊ valet hec solo ad id qđ habeť supra. q. xxx. ar. ij. circa finẽ ⁊c.

¶ Questio. xxxij. de causis delectationis.

QEinde ꝓsideranꝺũ est ⁊c causis delectationis. Et circa h̃ q̃rũť octo. Prio vtz operatio sit cã ꝓpria delectatois. Scõo vtz mot⁹ sit cã delectatõis. Tertio vtz spes et memoria. Quarto vtz tristicia. Quinto vtz actiones alioꝝ sint nobis delectatõis cã. Sexto vtz benefacere alteri sit cã delectatõis. Septimo vtz similitudo sit causa delectatõis. Octauo vtz admiratio sit causa delectatõis.

¶ Obseruat D. viã discipline ⁊ pcedit a passione delectatõis ad causas. Et diuidiť pncipaliť in ꝓes ꝓtes. ꝓtia q̃rit de causis delectatõis q̃ sũt itra delectatũ in q̃tũ oꝛ ar. scõa determiat de causis extrinsecis ar. v. vsq̃ i finẽ.

¶ Utz operatio sit causa delectationis.

AD ꝑmũ sic ꝓcediť. Uidet q operatio nõ sit ꝓpria ⁊ ꝑma causa delectatois. vt enim phs dicit in ꝑmo rhetoꝛicoꝝ. Delectari ꝓsistit in hoc q sensus aliq̃d patiať. req̃rit enim ad delectatõem ꝓgnitio sicut dictũ est. sed p ꝓius sunt ꝓgnoscibilia obiecta opationũ q̃ ipe opatões. ergo opatio nõ est ꝓpria cã delectationis. ¶ Ꝑ. delectatio potissime ꝓsistit in fine adepto. hoc enim est qđ ꝓcipue ꝓcupiscit. sz nõ sp opatio est finis sed q̃nqz ipm operatũ. nõ ergo opatio est ꝓpria ⁊ p se cã delectationis. ¶ Ꝑ. ociũ ⁊ reqes dicũť p cessatõem opationis. hec aut sunt delectabilia. vt dz in ꝑmo rhetoꝛicoꝝ. nõ ergo opatio est ꝓpria causa delectatõis. ¶ Sed ꝓtra est qđ phs dicit in. vij. et. x. ethi. q delectatio est opatio ꝓnaturalis ⁊ nõ ipedita. 1. xxxi. ar. ꝑ.

¶ Rñdeo dõm. q sicut supra dictũ est ad delectationẽ duo req̃runť. s. ꝓsecutio boni ꝓuenientis. ⁊ ꝙgnitio hmõi adeptionis. q. xxi. ar. ꝑ.

¶ Rñdet tali ꝛclone. opatio est ꝓpria ⁊ ꝑma cã delectatõis. Probat. ad delectatoez req̃runť ꝓsecuno boni ꝓuenientis ⁊ ꝙgnitio hui⁹ adeptõis. sz vtrũq̃ hoꝝ in q̃dã opatõe ꝓsistit. g̃ ⁊c. Hui⁹ rõnis ꝑmo ponit maiozẽ. secõ minozẽ. ibi. Utrũq̃ ⁊c. tertio ꝛclonem. ibi. Uñ oꝛtet ⁊c. Maioz ãt ꝑz ex supra dictis sepe. Cõseqũter ibi. Lõdo ñiſi.

¶ Utrũq̃ aũt hoꝝ in q̃dã opatõe ꝓsistit. Nã actualis cognitio opatio est q̃dam. siliter bonũ ꝓuenies adipiscimur aliq̃ opatõne. ipa etiã opatio ꝓpria est qđam bonũ ꝓuenies.

¶ Subiũgit minozẽ quã ꝑbat clare in lra. ¶ Et nota ꝓ ista minozẽ. q sicut supra dictum fuit. q. xvi. ar. ꝑ. vsus est applicare ad opatõem capiẽdo opatõem large. ꝑ omnem actu p modũ opatõnis. ꝑut habitio ⁊ possessio dz opatio. ita ⁊ h̃ capiť opatio large. qz aliqs delectať de ꝑntia et habitõe aut possessiõe ꝓuenientis q̃ nõ dicũť opatones ꝓpie sz magis relatões designatas tñ p modũ opationũ. et h̃ ꝑz ex solone ꝑmi. Notat tñ D. ad scõz q habere res est delectabile' inq̃ũ h̃e includit ptãtem vtendi qui vsus est opatio etiã ꝓprie. sz tñ h̃e in se nõ dz verã opationem formaliter. Deinde ibi.

¶ Uñ oꝛ q̃ ois delectatio aliquã opatõez ꝓseqũť.

¶ Jnfert ipam ꝛclonẽ ⁊ ꝑz. ¶ Nota ãt circa h̃ vbi dz q opatio sit cã delectatõis (qđ dubiũ videbať in ar. ꝑ. ꝓcedentis q.) q ex aliqs opatio dupliciť accipiť. s. cõiter et ꝓprie. Opatio cõiter dicta se extẽdit ad oñem actũ seqũs ciũdũ. pcedẽte a forma vel habitu siue imediate siue imediate ⁊ sic accipiť in. vij. ethi. cũ dz in textu. q delectatio ẽ opatio. alio⁹ accipiť ꝓprie sc̃z. p actu scõo pcedẽte ab actu ꝑmo sc̃z a forma vel habitu. ⁊ sic accipiť opatio in. x. ethi coꝛ. vbi dz q delectatio nõ est opatio. sz supueniẽs opationi. delectatio enim nõ. pcedit imediate a forma vel habitu sz mediãte ꝓpria opatõe habiť⁹ vel forme. vbi ꝑz quõ delectatio est opatio ⁊ quõ nõ. ¶ Nota etiã q dz opatio habitus q̃ est fm naturã nõ ipedita. qz habiť⁹ q̃ consequit nature habenti impedimẽtũ opatois. est cũ difficultate in opando q̃ delectatõnem ipedit. vñ hz d. san. in. iij. nõ q̃liter opatio est delectatois cã. sz opatio ꝓnaturalis habiť⁹ nõ ipedita. ⁊ ideo qñ cogimur ad aliqs opatões ☞rias habitibꝰ q nobis insunt vel in q̃b⁹ impedimẽta patimur (rõe q̃z accidit nob fatigatio ⁊ labor in hmõi opationib⁹) nõ delectamur sz ☞ristamur. hec ille ad scõm. et vide ad longũ in coꝛ. ¶ Nota ꝑterea q opatio ꝓnaturalis habiť⁹ nõ ipedita est causa delectatois formalis. qz obiectũ est cã formalis specificatiua. materialis aũt est ex ꝑte subiecti ⁊ est spiritꝰ aialis. q̃ est ꝓmũ instrumẽtum aie in opationib⁹ q̃ p coꝛpus exercenť. vide ibidẽ coꝛpus articuli. qz declarat h̃ posita sub breuib⁹ ⁊c. ¶ Nota tñ q infra. q. xxxiij. ar. iij. ad 2m. D. h̃z q operatio est causa efficiẽs. ⁊ in qrto h̃z q̃ est causa formal'. sz illa bñ stant simul. qz est formalis nõ ĩtrinseca sed specificatiua obiectiua tãq̃ obiectũ ⁊ finis ⁊ cũ h̃ effectiua ipꝛopꝛie. vt supꝛa dictũ est. ⁊ hoc qñ opatio est obiectũ delectatõis. sed est effectiua. qz nõ est delectatio nisi p̃supposita opatõne. et qz ad eam seq̃tur p naturalem resultantiã sicut passio ad subiectum.

Argumẽtũ in cõtrariũ Confirmat ꝛclonẽ. ꝓsti⁹ uã. ¶ Nota tñ q illa p̃dicatio est causalis. delectatio est opatio ꝓnaturalis ⁊ nõ ipedita. vt patuit tũ.

¶ Ad ꝑmũ g̃ dõm. q ipsa obiecta operationũ nõ sunt delectabilia nisi inq̃ntuz ꝓiungũtur nobis. vel per cognitionem solã. sicut cũ delectamur in ꝓsideratione vel inspectione aliquoꝝ. vel quocunq̃z alio modo simul cũ ꝙgnitione. sicut cũ aliquis delectať in h̃ q cognoscit se habere qđcũq̃ bonũ puta diuitias vel honoꝛẽ vel aliq̃d hmõi. que q̃dẽ nõ essent delectabilia nisi inq̃ntũ apꝛehẽdunť vt habita. vt enim ꝑhs dz in. ij. politice. Magnã delectatoem hz putare aliq̃d sibi ꝓpꝛiũ. q̃ ꝑcedit ex naturali amoꝛe ali cui⁹ ad seipm. hre ãt hmõi nihil est aliud q̃ vti eis. vel posse vti. ⁊ hoc est p aliquam operationẽ. vnde manifestũ est q oñis delectatio in operationẽ reducitur. sicut in causam.

¶ Ad maiozẽ. req̃riť ꝙgnitio ⁊ ipa est opatio ⁊c. Ad minozẽ. ipa obiecta sunt q̃dẽ ꝓius ꝙgnoscibilia sz nõ delectãt actu nisi ꝙgnita vel aliq̃ mõ habita ⁊ simul ꝙgnita. ⁊ q̃ opatio sp est formalis rõ delectandi ⁊ id sine q̃ nõ et ꝑ dictio delectantis. sicut in silꝭ supra habitũ est. q. xij. ar. iij. q electio est sp hũanoꝝ actuũ ⁊c. Ultra. q opatio nõ est ꝓpria causa. id est ꝑsa ⁊ causa que. est tñ ꝓpria cã. id est ꝓncipalis ⁊ rõne cuius aliq̃d est delectabile ⁊ cã ꝑ quã ⁊c. ¶ Et nota q aliq̃ ꝓiũgunť nobis p ꝙgnitõez cuiꝝ opatione. id est habẽte modũ opationis vt est habitio q̃ est vsus vel ius vtẽdi. vñ D. dicit (vel posse vti) qđ est habere ius. ius aũt est relatio in oꝛdine ad opatõem. ⁊ q̃ delectatio reducitur in opatõem sicut in causam ꝓpinquam et immediatam.

¶ Ad scõz dõz. q etiã ĩ illis in q̃b⁹ opatões nõ sũt fines sz opata. ipa opata sũt delectabilia inq̃ntũ sũt habita vl' facta. qđ referť ad aliquẽ vsuz vl' opatõem.

¶ Maioz ꝑa. ⁊ ipa adeptio nõ est sine opatõe. Ad minozẽ. vtz q bonũ adeptũ est opatũ. sz illud nõ dele-

Universidad de Deusto
Biblioteca

erat nisi in ordine ad opatōem. inq̄ztū scz est habitū vel facultū. hñe aūt vel facere vel p opatum velle aliq̄d ꝓsequi est ipm referre ad aliquā opatōem Finis etiā non adipiscit etiā si sit opatū sine opatōe. ¶ Nota āt intellectū auctoritatz quā minor intendit. scz q̄ q̄nq̄ opatōes sunt fines q̄nq̄ opata. supra. q. p. ar. p. ad 2m.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ opationes sunt delectabiles inq̄ztū sunt ꝓportionate z ꝓnaturales operāti. cuz aūt virtus humana sit finita fm aliquā mensuram operatio est sibi ꝓportionata. vñ si excedat illā mensurā. iā nō erit sibi ꝓportionata nec ꝛlectabilis. sed magis laboriosa z accidiās. z fm h̄ ociū. z ludus. et alia q̄ ad reḡem ptinēt delectabilia sunt inq̄ztum auferūt tristiciā que est ex laboze.

¶ Ad maiorē. ociū z reḡes ꝛc. vez. tm nō sunt delectabilia inq̄ztū auferunt opatōez. sz vt auferūt tristiciā. puenientē ex laboze z superexcrescēria opatōis. Ultra. g̃ opatio ꝛc. Uez que hz ipz oportōem z excessum ad mēsuraz et ꝓditōem opantis. Un dicrū est q̄ opatio ꝓnaturalis habit⁹ ꝛc. et g̃ q̄diu est ꝓmensurata agenti rā diu est delectabilis. Et ꝑbat q̄ nō q̄liter opatio est cā delectatōis. tm nihil est delectabile nisi in ordine ad aliquā opatōem. scz ꝓportionatā z ꝓnaturalē ꝛc. Un dr D. in q̄rto cuius opatio fm se sit delectabilis. tm inq̄ztū adiungit ei mot⁹ q̄ fatigatōem inducit est aliq̄ mō penosa z ꝛtristans. vñ et p accns quies est delectabilis inq̄ztuz tollit ꝛtristatōnis causam. hec ille. Et ex his dz h̄ ad minorē. q̄ sunt delectabilia p accns. nō q̄ opponūt opationi sz vt tollūt ꝛtristatōis causaz. scz fatigatōem z motū adiūctū opationi. et ita quies est p accns delectabilis opatio p accns ꝛtristans. p se aūt delectans.

¶ Utz motus sit causa delectationis.

f q. xxxi. ar. p. AD scdm sic ꝓcedit. Uidet q̄ motus nō sit cā delectatōis. q̄z sicut supra dictū est. bonū pfentialiter adeptū est cā delectatōis. vñ phs in. vij. ethi. dicit. q̄ delectatio non cōparat gñationi sed opationi rei tā existentis. id āt qd̄ mouet ad aliud nōduz hz illud. sz quodāmodo est in via gñatōis respectu illi⁹ fm q̄ oīni motui adiungit generatio z corruptio. vt dr in. viij. phi. ergo motus nō est cā delectatōis. ¶ P. motus pcipue laborē z lassitudinē inducit in operib⁹. sz opatōes ex hoc q̄ sunt laboriose z lassantes nō sunt delectabiles sed magis afflictiue. g̃ mot⁹ nō est cā delectationis. ¶ P. mot⁹ iportat īnouatōnem quandā q̄ opponit ꝓsuetudini. sz ea q̄ sunt ꝓsueta sunt nobis delectabilia. vt phs dr in ꝓmo rhetoricoz. g̃ mot⁹ nō est cā delectatōis. ¶ Sz ꝛtra est qd̄ dr Aug. dr in. viij. ꝓfes. Quid est h̄ dñe deus meus cū tu in eternū tibūpse sis gaudiū. z q̄dā de te circa te sp gaudeāt. q̄ hec rū ps alterno defectu z pfectu offensiōibo z ꝛciliationib⁹ gaudet. Ex quo accipit q̄ hoīes gaudent et delectant in q̄buscā alternatōibo. z sic motus videt esse causa delectationis.

¶ Hic inq̄rit de causa delectatōis pīertim sensibilis et corporalis.

¶ Rñdeo dōm. q̄ ad delectatōem tria req̄rūtur. scz duo quoz est ꝓiūctio delectabilis. z tertiū qd̄ est cognitio huius ꝓiūctionis.

¶ D. ꝓmo deducit ꝓclonem directe rñsiuam quā tm ipliciter innuit. scdo ex ista deductōe elicit q̄dā corollaria. ibi. Si g̃ ꝛc. Cōclo rñsiua intēta est ista. motus seu trāsmutatio est cā delectatōis in nobis (pīertim sensibilis et corpalis) Probat. ad delectatōem tria req̄runt. s. duo q̄rum ꝓiūctio est delectabil'. z tertiū qd̄ est ꝓgnitio huj⁹ delectatōis. sed fm ista tria transmutatio z mot⁹ est cā huj⁹ delectatōnis z delectabil' in nob⁹ z natura trāsmutabili. g̃ ꝓclo vera. huj⁹ rōnis D. ponit ꝓmo maiorē. Scdo minorē. ꝑbat q̄ ad singulas eius tres ptes q̄ ad ꝑmam. ibi. et fm hec. quo ad scdam Ex pte ꝛc. tertia ibi. Ex parte ho ꝛc. Maior g̃ relinq̄t nota ex dictis in ꝓcedentib⁹ ꝛc. Cōclo rñsiua

Consequētur cū dr.

¶ Et fm hec tria motus efficitur delectabilis. vt phs dr in. vij. ethi. et in ꝓmo rhetoricoz. Tā ex pte nostra q̄ delectamur. trāsmutatio efficit nobis delectabilis. ꝓpter h̄ q̄ natura nostra trāsmutabilis est. et ꝓpter hoc qd̄ est nobis ꝓuenies nūc. nō erit ꝓuenies postea. sicut calefieri ad ignē est ꝓuenies hoi in hyeme. non aūt in estate.

¶ Subiūgit minorē sumptā ex pho. z cā ꝑbat rōne q̄ ad ꝓmā ptē scz q̄ delectatōis cā sit mot⁹ ex pte nr̄i q̄ delectamur. sic. Jd qd̄ est ꝓuenies nobis nūc nō erit ꝓuenies postea z cōtra z supple p q̄s remotio eius est causa delectationis vl' appetitio postea ꝓuenientis. sed talis remotio est mot⁹. igit. Maior. ꝑbat in ꝛfa. q̄z natura nostra trāsmutabilis est z exeplo clare in ꝛfa. Patet etiā illa ps ꝓma ad scdm in fine. Cōsequētur ibi.

¶ Et pte vero boni ꝛlectātis qd̄ nobis ꝓiungit fit etiā trāsmutatio ꝛlectabilis. q̄z actio ꝓtinua alicui⁹ agentis auget effectū. sicut q̄sto aliq̄s diutius appropinq̄t igni magis calefit z ꝛsiccat. naturalis aūt habitudo in q̄dā mēsura ꝓsistit. z ideo q̄n ꝓtinuata ptia ꝛlectabilis superexcedit mensurā naturalis habitudinis efficit remotio eius delectabilis.

¶ Probat scdam ptē minoris ptncipalis scz q̄ ex pte delectantis. sic arguēdo. Quādo ꝓtinuata ꝑsentia ꝛlectabilis superexcedit mēsurā naturalis habitudinis efficitur remotio ei⁹ delectabilis. sed talis remotio est motus. igit ꝛc. Maior deducit formalit in ꝛfa. Deiñ cū dr.

¶ Ex parte ho ipius ꝓgnitionis. q̄z hō ꝛsiderat cognoscere aliq̄d totuz z pfectum. cum ergo aliqua nō poterūt apphēdi tota sil'. ꝛlectat in his trāsmutatio. vt vnū transeat z alterz succedat. z sic totū sentiat. vñ Aug. dr in. viij. ꝓfes. Nō vis vtiq̄ stare syllabā. sz trāsuolare vt alie veniāt z totū audias. Ita sp oīa ex q̄bz vnū aliq̄d ꝓstat z nō sunt oīa sil'. plus delectāt oīa q̄z singula si possint sentiri oīa.

¶ Manifestat tertiā ptem minoz̄ sepe dicte scz ex pte ꝓgnitōis. Et supponit q̄ hō desiderat z delectat ꝓgnoscere totū z ptē. tūc sic. Cū aliq̄ nō poterūt apphēdi tota sil'. delectat in his trāsmutatio vt vnū trāseat z aliud succedat. sz trāsmutatio est motus. g̃ ꝛc. z sic ipa ꝓgnitio efficit p trāsmutatōnem. Maior apparet ex Augus. et vltr q̄ ꝓgnitio nō habet tota sil' sed successiue. puta alicui⁹ cōtinue z successiue. platōnis. z q̄z p sil' nō pōt totū aduerti delectabile est vt ꝓcedat ad alias ptes intelligēdas. z sic motus est cā delectatōis. infra. q. xxx. ij. ar. ij. in cor.

Deinde ibi.

¶ Si g̃ sit aliq̄ res cui⁹ natura sit intrāsmutabilis. z nō possit in ea fieri excessus natural' habit⁹ per ꝓtinuatōez ꝛlectabil'. z q̄ possit totū suū ꝛlectabile sil' intueri nō erit ei trāsmutatio ꝛlectabilis.

Corollariū. ¶ Elicit ex ꝓcedēti deductōe duo corollaria. scdz. ibi. Et q̄to ꝛc. Primū est. Jn natura intrāsmutabili. mot⁹ nō ē cā delectatōis. Probat. cessante cā cessat effect⁹. sed vt dictū ē mot⁹ ē cā delectatōis ꝓpt trāsmutabilitatē delectati. z q̄z delectās pt superexcrescere naturalē habitudinē delectati. z q̄z ꝓgnitio habet pfectā p trāsmutatiōem delectabilis. sz ista nō hñt locū in re cui⁹ natura est intrāsmutabilis. g̃ nec ibi mot⁹ est cā delectatōnis. vt dicebat corollariū. Tunc ibi.

Corollariū. ¶ Et q̄to aliq̄e delectatōes plus ad h̄ accedūt tanto plus ꝓtinuari possunt.

¶ Infert ex ꝓcedēti aliud corollariū tale. Quanto aliq̄ delectatōes pl⁹ accedūt ad intrāsmutabilitatē tāto pl⁹ ꝛc. Probat id qd̄ magz accedit ad causam magz hz de effectu. sz cā ꝓtinuatōis delectatōis ē intrāsmutabilitas. q̄z nō ē ibi excrescēria. nec fit delectabile qd̄ pri⁹ non erat. vel cōtra. g̃ ꝛc. z vult illud corollariū q̄ delectatōes spirituales sunt potiores z pūr⁹ magz ꝓtinuari. q̄z magz accedunt ad intrāsmutabilitatē. q̄z magz remote a materia ꝛc.

¶ Cōfirmat aūt ꝓclo rñsi. argumēto in ꝓtium.

¶ Ad ꝓmū g̃ dōz q̄ id qd̄ mouet etsi nodū habet pfecte id ad qd̄ mouet. icipit tm iā aliq̄d hr̄e eius ad qd̄ mouet. z fm h̄ ipe motus hz aliq̄d delectationis. deficit tm a delectatōis pfectōe. nā pfectiones delectatōes sz in rebz imobilibz. mot⁹ etiā efficit delectabil'. inq̄ztū p ipm fit aliq̄d ꝓuenies qd̄ pri⁹ ꝓuenies nō erat. vel desinit esse. vt supra dictū est.

Jmo.

¶ Ad maiorē. bonū adeptū pīnialiter ꝛc. dico q̄ si habet tonū. p sil' est pfecta delectatio. si āt adipiscit ipfecte p ptē est cā delectatōis ipfecte z successiue. z tm sp delectatio etiā ipfecta est de pīti z habito. Ad ꝑbatōnem dr q̄ vez est. delectatio nō est gñatio. p tāto. q̄z opatio est posterior gñatione. gñatio āt est via in natura. sz opatio est vsus forme vel habit⁹. delectatio āt est opatio z ita post naturā. gñatio āt añ naturā. z ista est rō ꝑbi ibidē ꝛ platonē. vñ dr q̄ est opatio tā existentis in natura (. i. opatio sequēs rē opatā) z est etiā existēris. i. habētis rē ꝓuenientez et li pfecte. ē pfecta delectatio Ad minorē. id qd̄ mouet ad aliū nōdū ꝛc. vez pfecte z totū. p tm hr̄e ptē ei⁹. z sic delectari ipfecte z successiue. Et scdo dr q̄ argumentū ꝑbat q̄ mot⁹ nō ē cā delectatōis solū z p se. ꝑpter ꝓiūctōem ipam pficiendā p motū sz etiā. ꝑpter alias causas dictas q̄z videz q̄ motū sit ꝓuenies qd̄ pri⁹ non erat vel desinit esse. ideo oportet auferri vel apponi ꝛc.

¶ Ad scdm dōz. q̄ mot⁹ laborē z lassitudinē ideucit fm q̄ transcendit habitudinē naturalē. sic āt motus nō est delectabilis. sz fm q̄ remouet ꝛtraria habitudinis naturalis.

Ad maiorē dr. q̄ mot⁹ inducit lassitudinē inq̄ztū facit delectabile superexcrescere mēsurā z naturalē hītudinez

delectati. vt ꝑz ar. p. ad 3m. sz est cā delectatōis inq̄ztū removet id qd̄ excedit mēsurā z hītudinē delectati. vl' inq̄ztū p motū remouet id qd̄ pri⁹ erat ꝓuenies. z nō nō ē et cōtra. Minor vera. g̃ mot⁹ aliq̄s q̄ lassat sed nō ille qui tollit lassans ꝛc. Probat g̃ q̄ non q̄liter motus. tm aliq̄s q̄ facit ad tria p̄dicta.

¶ Ad tertiū dōm q̄ id qd̄ est ꝓsuetū efficit delectabile inq̄ztū efficit naturale. nā ꝓsuetudo est q̄si altera natura. motus āt est delectabilis nō q̄dē q̄ recedit a ꝓsuetudine. sz magis fm qd̄ p ipm impeditur corruptio naturalis habitudinis q̄ posset ꝓuenire ex assiduitate alicui⁹ opatōis. z sic ex eadē cā ꝓnaturalitatis efficit ꝓsuetudo delectabilis z motus.

¶ Ad maiorē dico. q̄ nō ois inouatio opponit ꝓsuetudini. q̄z inouatio q̄ removet id qd̄ nō ē ꝓuenies vel excedit modū delectantis nō opponit (sz aliq̄s mot⁹ pura q̄ est ad ꝓtrariū ꝓsuetudini opponat) Ad minorē sunt cōsueta delectabilia inq̄ztū sunt ꝓnaturalia. q̄z ex assiduitate gñat ꝓsuetudo q̄ est altera natura. z q̄z aliq̄s mot⁹ est q̄ removet corruptiuū talis dispōnis ꝓnaturalis vel ꝑ ꝓnaturalis. ideo talis est cā delectatōis eadē radice q̄ et ꝓsuetudo. Ultra. g̃ mot⁹ ꝛc. vez q̄ recedit a ꝓsuetudine nō est cā delectatōis. sz ille q̄ abiicit id qd̄ erat ꝓtra ꝓsuetudinem vel naturalitatem delectati. vel quod nunc non est conueniens.

¶ Utz spes z memoria sint cause delectatōis.

AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet q̄ memoria et spes nō sint cause delectatōnis. Delectatio eñ est de bono pīti. vt Damas. dr. sz memoria z spes sunt de absenti. est eñ memoria ꝓteritoz. spes ho futuroz. g̃ memoria et spes nō sunt cā delectatōis. ¶ P. idē nō est cā ꝓtioz̄. sed spes est cā afflictionis. Dicit eñ puer. xiij. Spes q̄ differt affligit aiam. g̃ spes nō est cā delectatōis. ¶ P. sicut spes ꝓuenit cū delectatōe in eo q̄ est de bono. ita etiā z ꝓcupiscētia z amor. nō g̃ magis debet assignari spes cā delectatōis q̄z ꝓcupiscētia vel amor. ¶ Sz ꝛtra est qd̄ dr Ro. xij. Spe gaudentes. z in ps. Memor fui dei z delectatus sum.

¶ Hic q̄rit de alia cā. Memoria cm z spes ꝓueniūt in h̄ q̄ aliquo mō facit̄ ꝑsentiā boni ꝓuenientis. ideo cō prehendunt sub vna causa.

¶ Rñdeo dōm. q̄ delectatio causat ex pīntia boni ꝓuenientis fm q̄ sentit vel qualitercūq̄ pcipitur Est aūt aliq̄s ꝑsens nobis dupl'r. Uno mō fm ꝓgnitōez. put scz ꝓgnitū est in ꝓgnoscēte fm suā filitudinē. Alio mō fm rē. put scz vnū alteri real' ꝓiūgit vel actu vl' poña. fm quēcūq̄ ꝓiūctōis modū.

¶ Docet. ꝓmo rñdet q̄stio. si do ꝓbat delectatōes sequētes memoriā spem z sensum q̄ sit eaz potior. ibi. Et q̄z ꝛc. Quo ad ꝑm D. intendit tale ꝓclonē rñsiuā ipliciter. memoria z spes sunt cā delectatōnis. Probat. delectatio causat ex ex pīntia boni ꝛc. vt in ꝓncipio ꝛfe. sz memoria et spes faciūt pīntiā ꝓuenientis. igit ꝛc. Maior ꝑz ex sup dictis. Minor ꝑbat in ꝛfa. q̄z dupl'r aliq̄d fit nobis pūs. Uno⁰ fm ꝓgnitōez ꝛc. Alio mō fm rē actu vel poña. sz memoria facit pīntiā fm ꝓgnitōem. spes āt fm poñam.

G

Universidad de Deusto
Biblioteca

igit minor ꝓa. ¶ Nota q in spe ē pñtia ⁊ ꝟiūctio fm potentiā nō passiuā materie ſz actiuā ſc vel ꝓtense speratꝫ. q̄ videlz hz poñam q possit ꝟseq̄ rē speratā. q̄ null⁹ speret nisi possibile ⁊c.

¶ Et q̄ maior est ꝟiūctio fm rē q̄ fm sil'itudinez q̄ ē ꝟiūctio ꝟgnitōis. Itē maior est ꝟiūctio rei in actu q̄ in poña. tō maria ē delectatio q̄ fit ꝓ sensum. q̄ req̄rit pñtiā rei sensibil'. fm āt gradū tenet delectatio spei. in q̄ nō solū ē delectabil' ꝟiūctio fm apphesionē. ſz etiā fm facultatē vel possibilitatē adipiscēdi bonū qđ delectat. tertiū āt gđuz tenet delectatio memorie q̄ hz solā ꝟiūctōem apprehensionis.

Cōclo. ¶ Hic ꝟñr ꝓ maiori explicatōe materie ꝟpat ex dictis delectatōes. q̄ sunt seq̄ntes pñtiā apphēsionis sensus ⁊ spei ⁊ memorie tali ꝟclone. Maria est delectatio q̄ fit ꝓ sensuz. scdm āt gradū tenet delectatio spei. tertiū āt delectatio memorie. Probat. delectatio seq̄t ꝟiūctōez ⁊ ꝓsenz etiā delectabilis hz est maior ꝟiūctio fm⁹ sensuz q̄ fm⁹ spem. est fm spem maior q̄ fm memoriā. igit ⁊c. Maior nota. Minor pz. q̄ fm sensuz est pñtia realis sensibil' actu fm spem est real' in poña. fm memoriā nō fm apphensionē. igit ⁊c. ¶ Nota q̄ cuius delectatio q̄ est de sensibili pñte habeat causam in corpe. nō tñ ꝓ ħ rollit ḋn sit passio. sic ⁊ D. infra hz de dolore. vñ cā delectatōis sensibilis ē ꝟiūctio realis. ſz vlteri⁹ etiā sensus ⁊teriōr apprehēdit ⁊ imutat etiā ꝟcupiscibil'. vñ nō ꝑficit delectatio in apphēsione ħ vlteri⁹ termiat in affectu. ⁊ tō D. videt emēdasse q̄ ponit in ꝑi. mate. xxvi. q. iiij. ad q̄rtū. infra q. xxxv. ar. ꝓ. ad p̄m. in sili de dolore quē ibidē dt nō ꝓprie ē passionē. vñ corꝓ nō doler. nec delectat nisi aīa pri⁹ doleat vel delectet. ⁊ ꝓ ꝟñs appetit⁹ etiā imutat ⁊ imutat corꝓ fm ꝓportionē appetit⁹ ⁊c. ¶ Confirmat ꝟclo rōnia q̄ ad p̄mā ptem q̄ memoria est cā delectatōis.

¶ Ad p̄mū g̃ dđm. q̄ spes ⁊ memoria sunt q̄dem eoz q̄ sunt simpl'r absentia. q̄ tñ fm q̄d sunt pñtia. ſz vel fm apprehēsionē solā. vel fm apprehēsionez et facultatē ad minus estimatam.

¶ Ad maiorē. delectio ē de bono pñti ad min⁹ aliquo mō ſz nō oz q̄ ſp sit pñs fm se ⁊ fm rē. ſz sufficit pñtia in eē apprehēso. scdo delectatio maxia ē de pñti fm rē. ſz delectatio aliq̄l'ē de aliq̄l' pñti Ad minorē. sunt de absenti fm se tñ de pñti fm apprehēsionē. vel etiā cū ħ fm⁹ potētiā ⁊ facultatē ad min⁹ estimatā.

¶ Ad scdm dđm. q̄ nihil ꝓhibet' idē fm diuersa esse causam ꝟtrioꝝ. sic igit spes inq̄tū hz pñtem estimatōem boni futuri delectatōem causat. inq̄tuz aūt caret pñsentia eius causat afflictōem.

¶ Ad maiorē. idē fm idē ⁊ eodē mō se hñs. ⁊ ħ in naturalib⁹ nō ē cā ꝟtioꝝ. tñ idē fm diuersa ⁊ diuerso mō pt eē cā ꝟtioꝝ. vn⁹ videlz ꝓ se. alter⁹ ꝓ accīs Ad minorē spes ē cā afflictiōis vt caret pñtia reali boni sperati. ſz vt hz estimatōez pñtem ⁊ apprehensionē facultatis hūdi rē. sic ē cā delectatōis. vt futuꝝ ē pñs tū in apprehēsiōe tum ꝓ facultate sperātis. ⁊ sic est cā ꝟtioꝝ fm diuersa ⁊c.

¶ Ad tertiū dđm. q̄ amoꝝ ⁊ ꝟcupiscentia delectationē causant. oē em amatū fit delectabile amāti. eo q̄ amor est q̄dā vnio vel ꝟnaturalitas amantis ad amatū. sil'r etiā oñe ꝟcupitū est delectabile ꝟcupiscenti cū ꝟcupiscētia sit p̄ipue appetit⁹ delectatōis. ſz tñ spes iq̄tū ꝟportat q̄ndā certitudinē realis ꝓsentie boni delectāt'. quā nō ꝟportat tiec amor nec cō cupiscentia. spes magis ponit cā delectatōis q̄ illa et sil'r magis q̄ memoria q̄ est de eo qđ iā trāsijt.

¶ Ad maiorē. vera. tñ spes ꝓpinqus se hz ad bonū q̄ amor ⁊ ꝟcupiscētia. nā multa amam⁹ q̄ nō speram⁹. ſup⁹ addit g̃ spes q̄ndā certitudinē ⁊ facultatē respectu pñte future possibilis q̄ amor ⁊ ꝟcupiscētia nō importāt. ⁊ q̄ spes auget ⁊ fortificat ꝟcupiscētiā. Ultra nō g̃. negat q̄ nō magꝭ. Cōcedit q̄dē q̄ ⁊ amor ⁊ ꝟcupiscētia est cā delectatōis (ad sensuz supⁿ dictū. q. xxvi. ar. ꝓ. ad 2m. vt hz ꝓncipiū solōnis D.) ſz magꝭ spes ⁊ etiā magꝭ q̄ memoria q̄ ē de eo qđ trāsijt in se. ⁊ est solū pñs fm⁹ apphensionē memoratiuā. ſz qđ sperat est pñs fm apprehensionē et fm rē in poña rū ⁊c.

¶ Utꝝ tristicia sit causa delectationis.

AD q̄rtū sic ꝓcedit. Uidet q̄ tristicia nō sit cā delectatōis. Cōtrariū cūs nō est cā delectatōis. ¶ Ꝑ. ꝟtioꝝ ꝟtij sunt effect⁹. ħ delectabilia memorata sunt cā delectatōnis. g̃ tristia memorata sunt cā doloris ⁊ nō delectatōis. ¶ Ꝑ. sicut se hz tristicia ad delectatōnem. ita odiū ad amorē. sed odiū nō est cā amoꝝ. ſz magꝭ ecōuerso. vt supⁿ dictū est. g̃ tristicia nō ē cā delectatōis. ¶ Sz ꝟ ē qđ in ps. dr. Fuerūt mihi lachrymę meę panes die ac nocte. Per panē āt refectio delectatōis. intelligit. g̃ lachryme q̄ ex tristicia oriūt ꝑnt esse delectatōis causa. q. xxxv. ar. i

¶ Hic inḋrit de alia cā intrinseca ⁊ ꝓ accīs q̄ est ꝓ tanto intrinseca. q̄ intra cū. q̄ delectat.

¶ Rñdeo dđm. q̄ tristicia potest dupl'r ꝟsiderari Uno⁰ fm q̄ est in actu. Alio⁰ fm q̄ est in memoria.

D. ꝟtio ꝓmittit qđdā notabile diſtinctiuū inuentū duplicē sensuz q̄siti. scdo fm ħ distinere rñdet. ibi. Et vtroq; ⁊c. Dicit g̃ ꝟtio q̄ tristicia possum⁹ cōsiderare dupl'r. Uno⁰ fm q̄ est actu (i. f⁹ q̄ aliq̄s actualr tristat de absentia vel amissione amici vel rei dilecte) Alio⁰ fm q̄ est in memoria. i. fm q̄ ḋs memorat tristicie sue ꝓteritę in q̄ aliquā do fuit. Consequēter cū dicit.

¶ Et vtroq; mō tristicia ꝑt eē delectatōis cā. Tristicia q̄dē in actu exister est cā delectatōis inq̄tū facit memoriā rei dilecte. ⁊c cū⁹ absentia aliq̄s tristat. et tñ ex sola eius apphensione delectat.

¶ Iuxta ꝓmissuz duplicē sensuz q̄sti rñdet tali ꝟclone. vtroq; mō ſcz vt ē in actu ⁊ vt ē in memoria. tristicia ꝑt eē delectatōis cā. Hāc ꝟclonē ꝓbat ꝓ⁹ā ad p̄mā ptē. scdo q̄ ad scdaz. ibi. Memoria āt ⁊c. Prīa ps ꝓbat sic. Illū qđ facit memoriā ⁊ apprehēsionē rei dilecte ē cā delectatōis. ſz tristicia ē hmōi ⁊c. Maior pz ex ar. iiij. Minor pz q̄ null⁹ tristat de re nisi apprehēdat eā ⁊ rōne apphensionis lerat. ſz ꝟtristet de absentia. habet ex ista ꝓbatione. q̄ nō q̄cūq; tristicia pñs ē cā delectatōis. q̄t nō illa q̄ est de malo pñti. ſz q̄ ē de bono absente ⁊ amato cuius apprehēsio ē delectabil'. ⁊ q̄t tristicia nō ꝑt eē sine ap⁹ apprehēsione. tō rōne ist⁹ apprehēsionis tristicia est cā ꝓ accīs (i. ꝓ aliud) delectatōis Deinde cū dicit. Cōclo. ii.

¶ Memoria āt tristicie fit cā delectatōis ꝓpter subsequentē euasionē. nam carere malo accipitur in ratōne boni. vnde fm q̄ hō apprehendit se euasisse ab aliq̄bus tristib⁹ ⁊ dolorosis accrescit ei gaudiū materia. igit tristicia memorata rōe memorate liberatōis a ꝟtristantib⁹. ē p accīs cā delectatōnis ⁊ gaudij. Maior nota. Minor pz rōe. q̄ carere malo. bonū ē. ⁊ ex duplici auctoritate bri Augustini in lra clare.

¶ Et nota ex hac ꝓbatōe. q̄ nō q̄cūq; tristicia memorata ē cā delectatōnis. etiā ꝓ accīs. ſz q̄ hz annexam liberatōnem a tristib⁹. vt ꝑz etiā ad scdm.

☞ Argumentū in ꝟtiū ē ꝓ ꝑma ptē ꝟclonis. q̄ tristicia pñs rōe apphēsiōis dilecti. ē cā delectatōis vt gaudij

¶ Ad p̄mū g̃ dđm q̄ ꝟtiū q̄q; ꝓ accīs ē cā ꝟtij. sicut frigidū q̄nq; calefacit. vt dr in. viij. phy. ⁊ sil'r tristicia ꝓ accīs ē delectatōis cā inq̄tū fit ꝓ eā apphensio alicuius delectabilis.

¶ Ad maiorē. ꝟtiū nō ē cā ꝟtij ꝓ se. tñ ꝓ accīs. vt patuit supⁿ sepi⁹. Minor vera. g̃ tristicia nō ē rē. ꝓ se ⁊ rōne supⁿ dicti⁹. tñ ꝓ accīs (ſcz rōe alicui⁹ adiuncti) ſcz vt rōne apphensionis rei delectabil'. est cā delectatōnis velut facit memoriā euasionis mali. q̄ est qđdā bonū.

¶ Ad scdm dđm q̄ tristia memorata inq̄tū sunt tristia ⁊ delectabilib⁹ ꝟtia nō causant delectatōem. ħ inq̄tū ab eis hō liberat'. ⁊ sil'r memoria delectabiliū. ex eo q̄ sunt amissa ꝑt causare tristiciā

¶ Ad maiorē. ꝓtrioꝝ effect⁹ ꝓ se. sunt ꝟtij. tñ pñt hre eundē effectū q̄ ē vn⁹ ꝓ se alter⁹ ꝓ accīs Ad minorē. delectabilia memorata vt sic sunt cā delectatōis. tñ memorata vt amissa. pñt eē cā tristicie. Sic ꝓ oppositū tristia memorata. vt euitata. sunt cā delectatōis ꝓ accīs Ultra. ergo tristia memorata ⁊c. Uel vt sic. tñ vt aliq̄s ea euaserit sunt delectabilia

¶ Ad tertiū dđm q̄ odiū etiā ꝓ accīs ꝑt eē causa amoris. put ſcz aliq̄ diligūt se inq̄tum ꝟueniunt in odio vnius ⁊ eiusdem.

¶ Ad minorē. odiū nō ē cā amoris. vel ꝓ se. tñ bñ ꝓ accīs. Sicut ex hoc q̄ duo ꝟueniūt in odio tertij. ꝓ accidens. se amāt. sicut herodes ⁊ pylat⁹. Ecōtra āt amor ē cā odij. nō q̄dē sibi ꝟtij. ſz ex se dependent⁹ ꝓ se. odij videlicz. qđ habet ad ꝟtiū amati. vt patuit supⁿ. q. xxix. ar. ij. ad scdm. Ergo tristicia nō ē cā delectatōnis. Uel ꝓ se ⁊ rōe sui. ſz rōe aduēti. Sicut ē de Antiparistasi.

¶ Utꝝ actōes alioꝝ sint nob⁹ delectatōis causa.

AD q̄rtū sic ꝓcedit. Uidet q̄ actōes aliorū nō sint nobis delectatōis cā. Cā em delectatōis ē ꝓpriū bonū ꝟiunctū. sed alioꝝ opatōnes nō sunt nob⁹ ꝟiuncte. q̄ nō sunt nob⁹ cā delectatōis. ¶ Ꝑ. opatio ē ꝓpriū bonum opantis. si igit opatōnes alioꝝ sint nobis cā delectatōis. pari rōne. oīa alia bona alioꝝ erūt nob⁹ delectatōis cā. qđ ꝑz eē falsuz. ¶ Ꝑ. opatio ē delectabilis inq̄tū ꝓcedit ex habitu nob innato. vñ dr. ij. ethico. q̄ signū generati habit⁹ optet accipe fientez in ope delectatoem. ſz opatōes alioꝝ nō ꝓcedūt ex habitib⁹ q̄ in nob sunt. ſz interdū ex habitib⁹ q̄ sunt in operātib⁹. nō g̃ opatōes alioꝝ sunt nob⁹ delectabiles. ſz ipis opantib⁹. ¶ Sed ꝟtra ē qđ dr in scda canonica ioānis. Bauiius ſum valde. q̄ inueni de filijs tuis ambulantes in veritate.

¶ Hic ꝑiter Doc. inḋrit de cā delectatōis extrinsece (qđ ē scdm ꝓncipale hui⁹ q̄stionis) ꝓ reliq̄s q̄tuor articulos. fm q̄ q̄tuor ꝑt aliq̄liter dici causę extrinsece de lectatōnis. vt patebit. ꝓsequendo

¶ Rñdeo dđm. q̄ sicut iā dictū ē. ad delectationem duo req̄runt̄. s. ꝟsecutio ꝓpriī boni. ⁊ cognitio ꝓpriī boni ꝟsecuti. Tripl'r ergo opatio alterius ꝑt esse delectatōnis causa. ar. ꝓ⁰

¶ Doc. rñdet tali ꝟclone Tripl'r opatio alter⁹ ꝑt eē cā delectatōis. Probat. ꝓ opatōem alter⁹ ꝟsequimur aliq̄d bonū. ⁊ ꝓ opatōes alioꝝ efficit nob⁹ aliq̄ cognitio vel estimatio ꝓpriī boni. Et opatōes alioꝝ. si sint bone estimant vt bonū ꝓpriū. ꝓter vim amoris. igit ꝟclo vera. Hui⁹ rōnis ꝓbat ꝓmo ꝟsequētia. scdo ꝓmā ptē añtis. ibi. Uno mō ⁊c. tertio scdaz. ibi. Alio mō ⁊c. q̄rto tertiā. ibi. Tertio mō ⁊c. Tenet g̃ ꝓña. q̄ ad delectatōez duo req̄runt̄. s. ꝟsecutio ꝓpriī boni vel tāq̄ ꝓpriī boni. ⁊ cognitio boni ꝓpriī ꝟsecuti. Ergo si ꝓ opatōes ꝟsequimur bonū. vt ipe habeat vt bonū nostr̄. ⁊ si faciāt cognitōem ꝓ priī boni. crūt cā delectatōis tripl'r. Cōsequēter cū dr

¶ Uno mō inq̄tū ꝓ opatōem alicui⁹ ꝟsequimur aliq̄d bonū. ⁊ sm hoc opatōes illoꝝ ꝑ nobis aliq̄d bonū faciūt sunt nobis delectabiles. q̄ bene pati ab alio est delectabile.

Subiūgit ꝓmā ptē añcedētis cū explicatōne. q̄ sm opatōem alioꝝ bñ patimur qđ ē delectabile. hz tñ ꝓbus q̄rto ethicoꝝ. q̄ ꝑfect⁹ ē magꝭ bñfacere q̄ bñ pati. ⁊ bene operari magꝭ q̄ turpia nō operari. q̄ talia sunt honesta q̄ respicit ꝑfect⁹ ꝓ se. ſz bñ pati ē delectabile. q̄ vtile. ꝟñr ibi

¶ Alio mō sm q̄ ꝓ opatōes alioꝝ efficit nob⁹ aliq̄ cognitio vel aliq̄ estimatio ꝓpriī boni. ⁊ ꝑter ħ hoies delectant̄ in ħ q̄ laudāt vl honorant̄ ab alijs q̄ sez ꝓ ħ accipiūt estimatōez ī seipis aliq̄d bonū ē

¶ Inducit scdam ptē añtis. quā ꝓ⁰ declarat. scdo ex ea infert tria cozollaria. ꝓmū ibi. Et q̄ ⁊c. scdm ibi. Et q̄ adulatoꝝ ⁊c. tertiū ibi. Et q̄ amez ⁊c. Explicat g̃ istā scdam ptē añtis a signo. q̄ videm⁹ q̄ hoies delectant̄ q̄ laudant̄ ab alijs. Deinde cū dicit

¶ Et q̄ ista estimatio fortius generat̄ ex testimonio bonoꝝ ⁊ sapientū. ideo in hoz laudib⁹ ⁊ honoribus hoies magis delectantur.

¶ Elicit ꝓmū cozollariū ex ꝓdicta scda ptē añcedētis. ſcz. in laudib⁹ bonoꝝ ⁊ sapientū. hoies magꝭ delectant̄. patz. q̄ ibi generat̄ maior estimatio boni ꝓpriī q̄ facit ad delectatōem. vt patuit Deinde ibi.

¶ Et q̄ adulator ē apparens laudatoꝝ. ꝑter ħ etiā adulatōes q̄busdā sunt delectabiles

¶ Infert scdm cozollariū tale. Adulatōnes sunt q̄busdā (ſcz vanis) delectabiles. ꝓbat. laudatōnes sunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

ḡbusdā delectabiles. Adulatōes sunt q̄ apparēter laudatiōes. ḡ rē. maioz patuit. minoz ꝓbat in lra. q̄z adulator ē q̄ apparēs laudator rē. Supꝑ vide. q. xviij. ar. ix. ad. ij. vbi dictū ē q̄s sit adulator rē. Deinde ibi

¶ Et q̄z amoz ē alicuj⁹ boni z admiratio ē alicuj⁹ magni. iccirco amari ab alijs z ī admiratōe hꝛi ē delectabile inḡtū p hꝫ fit hoi estimatio ꝓprie bonitatis vel magnitudinis in q̄bꝫ alijs delectat. ¶ Deducit ex p̄cedētibꝫ tertiū corollariū tale. Amari et in āmiratōne haberi ē delectabile. ꝓbat. alijs delectat in estimatōe ꝓprie bonitatꝫ z magnitudis. Sz p hꝫ q̄ aliq̄s habet in amoze z admiratōe gñale in eo estimatio alicuj⁹ boni z magni i se. ḡ rē. maioz patuit. minoz nota etiā ad sensum. Tunc ibi

¶ Tertio mō inḡtū ipe opatōes alioꝝ si sint tales estimant vt bonū ꝓprium ꝓpter vim amoris q̄ facit estimare amicū q̄si cundē sibi. z ꝓpter odiū q̄d facit estimare bonū alterius ē sibi cōtrariū efficit mala opatio inimici delectabil⁹. vñ dr. j. ad Corin. xiij. q̄ charitas nō gaudet sup iniq̄tate. ꝫ gaudet āt veritati.

¶ Ponit tertiā p̄mē antis ꝓximat ꝓclusio respon. argumento in ꝓtrariū

¶ Ad p̄mū ḡ dom q̄ opatio alterius pt ee mihi ꝓiuncta. vl⁹ p effectū. sic in p̄mo mō. vl⁹ p apphēsionē sicut in 2do mō. vl⁹ p affectōem sicut in tertio mō.

¶ Ad maiorē. bonū ꝓiunctū aliq̄ mō. vl⁹ fm se vl⁹ in effectu. vl⁹ fm apphensionē z affectū. Tūc negat minor. q̄ opatōes alioꝝ nō sint nobis ꝓpter aliq̄ horꝝ modoꝝ Si cīn q̄s daret tunicā. datio sua sarꝫ ꝓpter accipiēti.

¶ Ad 2dm dom q̄ rō illa p̄cedit q̄tū ad tertiū modū. nō aūt q̄tū ad duos p̄mos.

¶ Maior p̄tim vera. de opatōe īmanēte nō trāseunte. vt patuit. q. xxxj. ar. v. in corpe. z supꝑ etiā. Et esto ita sit. rūc dico. q̄ vt sic inḡtū ē bonū opantis nō ē delectabil⁹ p̄mo z 2cdo modis. q̄z vt sic nō efficit aliq̄d in me Poterit tn̄ esse cā delectatōnis tertio mō sic. q̄z oia bona amici sunt delectabilia. Ultra. Si rē. Dico q̄ sunt q̄dē et alia bona cā delectatōis. sz nō pari rōe. q̄ nihil efficiūt in nob sicut opatio. z ḡ sunt delectabilia tertio mō. non p̄mo mō z 2cdo. nisi rone operatōnis rē.

¶ Ad tertiū dom q̄ opatōnes alioꝝ. z si nō p̄cedant ex habitibꝫ q̄ in me sunt. causant tn̄ in me aliq̄d delectabile. vel faciunt mihi estimatōem sine apprehensionē ꝓpꝛij habitus. vel procedunt ex habitu illius q̄ est vnū mecū p amoꝛē.

¶ Ad maiorē dr extra lrām. q̄ opatio est delectabil⁹ operanti. vt p̄cedit ex habitu nobis innato. id est intra nos existēte. Tamē pt esse alteri delectabilis triplicī mō tacto in solutōne 1 in 2o. Ad minorē. Nec. tn̄ p̄cedūt 2formiter ad habit⁹ q̄ in nobis sunt. Sicut aliq̄ hnt gratiā receptiuā. q̄si habitualē. z dario alioꝝ ē huic habitui 2formis. z cū hꝫ causat delectabile vel facit estimare habitum. vel p̄cedūt ex habitu. q̄ habet tn̄ meus. ꝓpter vnitatē affectionalē agentis. z eius circa quē agit rē.

¶ Utr benefacere alteri sit cā delectatōis.

K

AD septimū sit ꝓcedit. Videt q̄ benefacere alteri nō sit delectatōis cā. Delectatio enī causat ex ꝓsequtōe ꝓpꝛij boni. sicut supꝑ ar. v. dictū ē. sz benefacere nō ptinet ad ꝓsequtionē ꝓpꝛij boni. sz magꝫ ad emissionē. ḡ magꝫ videt ee cā tristicie q̄ delectatōis. ¶ Ꝑ. phs dr in. iij. ethi. q̄ illiberalitas 2naturaliꝝ ē hoibꝫ q̄z ꝓdigalitas. sz ad ꝓdigalitatē ptinet benefacere alijs. ad illiberalitatē āt ptinet resistere a benefaciendo. cum ḡ opatio 2natural⁹ sit delectabil⁹ vniuersaliter. vt dr ī. vij. et. x. ethi coꝝ. videt q̄ benefacere alijs nō sit cā delectatōis ¶ Ꝑ. 2trarij effect⁹ ex 2riis causis p̄cedūt. sz q̄dā q̄ ptinent ad malefacere sunt natural⁹ hoi delectabilia. q̄ cunt vincere. redarguere. vl⁹ increpare alios. z etiam punire q̄tū ad iratos. vt dr phs in p̄mo rhetoricorum. ḡ benefacere magꝫ ē cā tristicie q̄ delectatōis. ¶ Sz ꝑ ē q̄d phs dr in. ij. politicoꝝ. q̄ largiri z auxiliari amicis aut extraneis est delectabilissimū.

¶ Hic q̄rit de alia cā. etiam aliq̄liter extrinseca. s. de benefacere alteri.

¶ Rndeo dom. q̄ hꝫ ipm q̄d ē benefacere alteri ꝓ tripl⁹ ee delectatōis cā Uno mō p ꝓpatōem ad effectū. q̄d ē bonū in altero ꝓstitutū. z fm hꝫ inḡtū bonū alteri⁹ reputam⁹ q̄si nostꝝ bonū. ꝓpter vnionē amoris delectamur in bono q̄d p nos fit alijs precipue amicis. sicut in bono ꝓpꝛio

¶ Doc. rñdet tali 2clone. Benefacere alteri triplr (s. triplicī rone z cā) est cā delectatōnis. p 2patōem. s. ad effectū. ad finē. ad p̄ncipium. Prima rō p̄cedit de amicicia honesti. Secūda de amicicia vtilis quā ponit ibi. Alio mō rē. Tertia de ex vtrisq̄ pmixta amicicia quā ponit ibi. Tertio mō rē. Quo ad p̄mā p̄tē z rōem arguit sic. In ꝓpꝛio bono delectamur. sz bonū in altero amico ḡ benefacere ꝓstitutū. habet vr ꝓpꝛium bonū. igit ex pte boni alteri exhibiti. sicut effect⁹ benefacere ē cā delectatōis. Maioꝝ nota. Minoꝝ ptz ex p̄tute amoris. q̄ facit bonū amici reputare tāq̄ bonū nostꝝ. Et patuit illa minor arti. v. in fine. Consequēter cū dr

¶ Alio mō p 2patōem ad finē. sicut cū aliq̄s ꝓpꝛ q̄ alteri benefacit sperat ꝓsequi aliq̄d bonū sibi ipsi. vl⁹ a deo vl⁹ ab hoie. spes aūt delectatōis est cā.

¶ Probat 2cdam p̄tē 2clonis sic. Spes ē delectatōis cā. sz ꝓpꝛ q̄ aliq̄s benefacit. sperat aliq̄d bonū ꝓsequi. igit ꝓpter finē q̄stū. benefacere ē delectabile rē. Cōsequēt ibi

¶ Tertio mō p 2patōem ad p̄ncipiū. z sic hꝫ q̄d ē benefacere alteri pt ee delectabile p 2patōem ad triplex p̄ncipiū. Quoꝝ vnū ē facultas benefaciendi. et fm hꝫ benefacere alteri fit delectabile inḡtū p hꝫ fit hoi q̄dā imaginatio abundātis boni in ipso existentis ex q̄ possit alijs cōicare. z iō hoies delectant in filijs et operibꝫ ꝓpꝛijs sicut q̄bꝫ cōicant ꝓpꝛium bonū.

¶ Manifestat tertiā p̄tē 2clonis. z hꝫ triplr fm q̄ triplex p̄ncipiū pt ee q̄ benefacere causat delectatōnē. s. facultas benefaciendi. habit⁹ inclinās. ibi. Aliud p̄ncipiū rē. Et motiuū p̄ncipiū. ibi. Tertiū rē. Quo ad p̄m arguit sic. Illud ē cā delectatōis q̄ facit in hoie imaginatōem estimatōem ꝓpꝛij boni. z facultatꝫ benefaciendi. sz benefacere facit estimatōem facultatꝫ z abundantie. ergo. minor in lra. Maioꝝ ꝓbatur a signo.

¶ Aliud p̄ncipiū ē habit⁹ inclinās. fm quem benefacere fit alicui 2naturale. vnde liberales delectabiliter dant alijs.

¶ Deducit tertiā p̄tē 2clonis ex 2do p̄ncipio bñfacē di sic. Illud q̄d p̄cedit ex habitu 2naturali ē delectabile. sz benefacere ē hmōi q̄nḡ. sic ꝓz de liberali rē. Deinde ibi.

¶ Tertiū p̄ncipiū ē motiuū. puta cū aliq̄s mouet ab aliq̄ q̄ diligit ad benefaciēdū alicui. oīa cīn q̄ facim⁹ vl⁹ patimur ꝓpter amicū delectabilia sunt. q̄z amoꝛ p̄cipua causa delectatōnis est.

¶ Declarat eandē p̄tē ex tertio p̄ncipio sic. Id q̄d p cedit ex amoze ē delectabile. sed aliq̄d benefacere. p̄cedit ex amoze mouente (puta cum aliq̄s rē) vt in lra. igitur rē. Maioꝝ claret ex lra.

☞ Et 2firmat 2clusio totalis auctoritate phi adducta in argumento in ꝓtrarium.

¶ Ad p̄mū ḡ dom. q̄ emissio inḡtū ē indicatiua ꝓpꝛij boni ē delectabil⁹ sz inḡtū euacuat ꝓpꝛium bonū pt ee ꝓtristabil⁹. sicut q̄n ē immoderata.

¶ Ad maiorē. delectatio causat ex ꝓsecutōe ꝓpꝛij boni. z etiā ex apphēsiōe z estimatōe sui boni ꝑfectum abundātis. Ad minorē. Tn̄ etiā emissio ē delectabil⁹ vt in dicatiua ꝓpꝛij boni. licet nō vt euacuat ꝓpꝛium bonum. ex vt immoderata.

¶ Ad 3dm dom. q̄ pdigalitas hz īmoderatam emissionē q̄ repugnat nature. z ideo pdigalitas dicatur esse ꝓtra naturam.

¶ Ad maiorē vera. q̄z pdigalitas hz īmoderatam emissionē. q̄ ē innatural⁹. nō tn̄ moderata. q̄z īmoderata emissio p̄uat hoiem ꝓpꝛio bono necessario. q̄d ē ꝑ naturā (abijcere scz necessaria) Un̄. iiij. ethicoꝝ. Coꝛruptio diuitiaꝝ p q̄s hō vuult. ē q̄dā ipius ee p̄ditio Ad minorē ptinet ad pdigalitatē benefacere alijs. cū sui detrimēto. ḡ benefacere alijs imoderate. z vt benefacere p̄uat hoies bonis necessarijs. Tn̄ z illd ē delectabile. vt facit estimationem abūdantie ꝓpꝛij boni. De ista materia in 3cda 3cde. q. cxvij. et. q. cxix. ar. iij.

¶ Ad tertiū dom. q̄ vincere redarguere z punire nō ē delectabile inḡtū sunt in malū alteri⁹. sz inḡtū ptinēt ad ꝓpꝛium bonū q̄d plus hō amat q̄z odiat malū alteri⁹. vincere em̄ ē delectabile natural⁹ inḡtū p hꝫ fit estimatio ꝓprie excellētie. z ꝓpter hꝫ oēs ludi in q̄bꝫ ē ꝓcertatio. z in q̄bꝫ ꝑt ee victoria sunt maxime delectabiles. z vl⁹ ter oēs 2certatōnes fm q̄ hnt spem victorie. Redarguere āt z increpare ꝑt ee dupl⁹ delectatōis cā. Uno mō inḡtū facit hoi imaginationē ꝓprie sapiētie z excellētie. increpare em̄ z corripere ē sapientū z maioꝝ. Alio mō fm q̄ aliq̄s increpando z reprehendēdo alteri benefacit. q̄d ē delectabile. vt dictū ē. Irato āt ē delectabile punire inḡtū vi delicet remouere apparentē minoratōem q̄ videt ee ex p̄cedēti lesione. cū em̄ aliq̄s ē ab alio lesus. videt p hꝫ ab alio minorat⁹ ee. z iō appetit ab hac minoratōe

Incorpe

liberari p retributionem lesionis. z sic ptz q̄ benefacere alteri p se ꝑt ee delectabile. sz malefacere alteri nō est delectabile nisi inḡtū videt ꝓtinere ad ꝓpꝛium bonū

¶ Nota q̄ text⁹ phi q̄ hꝫ allegat in maiore sic hz. Illiberalitas āt insatiabil⁹ ē. Videt em̄ senec⁹ 2 ois ipotētia illiberales facere. Et magꝫ 2naturale hoibꝫ pdigalitate. Multi em̄ amatores pecuniaꝝ magꝫ q̄bꝫ datores. hec text⁹. ¶ Et nota q̄ natura bois inclinat ad amoze diuitiaꝝ inḡtū p eas vita bois in ee 2seruat. Et p 2ns illiberalitas ē naturaliꝝ (.i. magis secḡ inclinatōem nature et habet maiorem occasionē ex natura hominis ratōne generis. licet sit peior. vt phus ibidem ꝓbat tribꝫ rationibꝫ

Maioꝝ vlter nō ē vera. imo q̄nḡ 3rij effect⁹ ꝑfit ꝓcedere ex vna cā. sz diuersimode. videlicz vn⁹ p se. alius p accns. vt ptz ar. iij. ad 2dm. Un̄ 3rie cause hñt effectus p se 2nos. cū 3rie cause ꝑfit hꝛe eundē effectū. q̄ erit vnius p se alteri⁹ p accns. Sic in ꝓposito delectatio ē effectus malefacere p accns. z benefacere p se rē. Ad minorē dico. q̄ ea q̄ ptinēt ad malefacere sunt delectabilia naturaliter p accns. imo falsiuz ē. q̄ vt sunt in malū alteri⁹ sunt delectabilia. nec p 2ns natural⁹. Sz vincere. redarguere. increpare. z punire. q̄ vident ipotare malū alterius. sunt solū delectabilia. inḡtū ptinēt ad bonū ꝓpꝛium. vel in q̄tū finaliter ordinant in bonū alteri⁹. sicut Doc. declarat. Et ita ptz q̄ p se benefacere ē delectabile. sz male facere solum per accns. inḡtū ex hoc sequtur bonū.

¶ Utr silitudo sit cā delectatōnis.

L

AD septimū sic ꝓcedit. Videt q̄ silitudo nō sit cā delectatōis. Principari em̄ z p esse quādā dissilitudinē importat. sz principari z ꝑfici naturaliter ē delectabile. vt dr in p̄mo rhetoricoꝝ. ḡ dissilitudo magꝫ ē cā delectatōis q̄z silitudo. ¶ Ꝑ. nihil magis ē dissile delectatōni q̄z tristicia. sz illi q̄ patiunt tristicias maxime sequunt delectatōes. vt dr ī. viij. ethicoꝝ. ḡ dissilitudo ē magꝫ cā delectatōis q̄z silitudo. ¶ Ꝑ. illi q̄ sunt repleti alicuj⁹ delectatōis nō delectant in eis. sz magꝫ fastidiunt eas. sicut ptz in repletōe ciboꝝ. nō ḡ silitudo est delectatōis cā. ¶ Sz ꝓtra ē q̄ silitudo ē cā amoris. vt dictū ē supꝑ. amoꝝ aūt est cā delectatōnis. ḡ silitudo est causa delectatōnis. q. xxvij. ar. iij

¶ Hic q̄rit de 2ditione causę extrinsece motiue z obiectalis delectatōnis. s. de silitudine que est causa delectatōnis sicut amoris.

¶ Respondeo dom. q̄ silitudo ē q̄dam vnitas. vnde id q̄d est sille inquantū est vnū est delectabile sicut z amabile. vt supꝑ dictū est. q. xxvij. ar. j

¶ Doc. rñdet tali 2clone. Sille inḡtū est vnū ē delectabile. Ista 2clo vnū supponit z aliud dr limitatū tn̄. et Doc. p̄mo manifestat suppositū. z ex eo infert 2clonem. Secḡo reddit rōem limitatōis 2clonis (scz grē dixerit) sille inḡtū ē vnū. ibi. Et sic dē rē. Supponit ḡ 2clo q̄ sille sit vnū. q̄d oñdit Doc. q̄z silitudo ē q̄dā vnitas (nō q̄dē formal⁹. sz fundamental⁹) q̄z scz silitudo aliquā vnitatem ꝓsequit. z sp vnitatē ꝓsupponit. Silitudo em̄ ꝓprie dicta. 2sequitur vnā qlitatē. Silitudo aūt extense accepta sequit vnā formā. vt hz modū qlitatis. ita q̄ talis silitudo fm

Universidad de Deusto
Biblioteca

rem. nō semp distinguit a relatōne ideētitatis. sicut duo hoies dicunt sīles in hūanitate. Sedm hoc supponit ꝓ bat id qđ ōt ꝛcło sic. Sīle includit ē vnū ē amabile. ḡ ꝛ delectabile. Tenet ꝛnia. qz vnitas ꝛ ꝛuenientia. sicut est rō amoris. ita ꝛ delectatōis. Et qz idē ē cā amoris ꝛ delectatōis. Añs patuit supꝰ. q. xxvij. ar. iij. ¶ Et nota ꝙ sicut ibi dē dictū ē silitudo q̄ ē rō amoris capit extense. s. cā ꝓ ꝛueniētia in eadē forma. ꝛ̄ ꝓ ꝓportōne. q̄ ē inter ac tū ꝛ potentiā. ꝛ inter ꝙfectōem ꝛ precibile. ita in ꝓposito de silitudine dicendū est. Sicut ḡs ōt. hec bona tunica ē mihi ꝛueniēs ꝛc̄. Deinde cū ōt

¶ Et si q̄dem id qđ est sīle ꝓpriū bonū nō corrū pat. ſz augeat ē simplr delectabile. puta hō hoi ꝛ iuuenis iuuenē. si vero sit corruptū ꝓpꝛy boni. sic ꝙ accīs efficit fastidiosuz vel ꝛtristās. nō q̄dē includit ē sīle ꝛ vnū. ſz includit corrūpit id qđ ē magꝭ vnū

¶ Explicat limitatōem ꝛcłonis. ḡre dixerit ꝙ sīle inq̄tū vnū. est cā delectatōis. ꝛ intendit ralē ꝛcłonē. Sīle ꝙ accīs ōt esse fastidiosum ꝛ ꝛtristans. Probat. sīle ōt corrumpere id qđ ē magꝭ vnū (ſz cū aliq̄ q ōz delectari) igit cōtristat vt sic. nō includit sīle ꝛ vnū. Patz ꝓmo ꝛnia. ꝛcło pbat añs. ibi. Qſ aūt ꝛc̄. Tenet ꝛnia extra trām. qz vnū qđq plus diligit se ipm aliud. Si ḡ aliud sīle corrūpat ipsam rē. efficiat sibi fastidiosuz. Deinde ibi

¶ Qſ aūt aliq̄d sīle corrūpat ꝓpriū bonū ꝛtingit dupliꝛ. Uno mō. qz corrūpit mensurā ꝓpꝛy boni ꝙ quendā excessum. bonū enī ꝓcipue corpale. vt sanitas in q̄dā ꝛmensuratōe ꝛsistit. ꝛ ꝓpter h̄ superabundātes cibi vł q̄libet delectatōes corpales fastidiunt. Alio mō ꝙ directā ꝛtrarietatē ad ꝓpriū bonū. sicut figuli abominant alios figulos. nō includit ſz includit figuli. ſz includit ē eos amittit excellentiā ꝓpriā. siue ꝓpriū lucrū q̄ appetūt sicut ꝓpriū bonū

¶ Declarat añs ꝓ dictū. vsq; in finē clare rōe duplicis corruptōis ꝛc̄. Et rōe illi⁹ duplicis corruptōis ꝛ ꝓiudicij ad ꝓpriū bonū. efficit ꝛtristās. Et ꝓmus modus patuit ar. ꝓ⁰. ad tertiū. Secūs patuit supꝰ. q. xxvij. ar. iij. Patz ḡ ex his. ꝙ silitudo ꝙ se ē cā delectatōnis. sed ꝙ accidens est causa tristicie.

☞ Cōfirmat etiā ꝛcło respō. argumēto in ꝛtrariū

¶ Ad ꝓmū ḡ dōm. ꝙ cū sit q̄dā cōicatio ꝓncipā tis ad subiectū. est ibi q̄dā silitudo. tū fm quandā excellentiā eo ꝙ ꝓncipari ꝛ posse ꝓtinent ad excellentiā ꝓpriī boni. sapientū enī ꝛ melioꝛ est ꝓncipari et posse. vñ ꝙ hoc fit hoi ꝓprie bonitatis imaginatio vel qz ꝙ hoc ꝙ homo ꝓncipat ꝛ posst alijs benefacit. quod est delectabile.

¶ Ad maiꝛē. ꝓncipari ꝛ posse quādā dissilitudinē importāt. Si intelligit ꝙ pura dissilitudinē negat. Si aūt intelligit ꝙ ipoꝛter silitudinē impfectū. Uerū ē. ꝛ ipoꝛtat dissilitudinē vt opponit cōlitati. ſz nō dissilitudinē. vt opponit oīni ꝓuictie. Illi enī ꝙ ꝓncipat. ꝛ hi qbꝰ ꝓncipat est aliq̄ cōicatio vite. Et ꝙ ꝓns silitudo in illa ꝓmunicatōne. Ad minoꝛē. vera nō rōe dissilitudinis. ſz vł qz efficit imaginatio ꝓpriī boni. vel qz bñfacit alijs. Primū est in ꝙnis. Secūm ē i bonis Negat ꝓnia. qz illa dē

lectatio nō ꝓsurgit ex dissilitudine vt sic. ſz aliunde. Uł ꝓbat ꝙ nō solū silitudo est cā delectatōis. ſz etiā bñfaciens ꝛ ꝓpriū bonū. Cū quo stat ꝙ silitudo vbi repit. ē causa delectatōnis ꝙ se loquendo.

¶ Ad secūm dōm. ꝙ id in quo delectat tristat⁹ esse nō sit sīle tristicie. est tamē sīle hoi ꝓtristato. quia tristicie ꝛtrariant ꝓprio bono eius q̄ tristat. ꝛ ideo appetit delectatio ab his q̄ in tristicia sunt vt ꝓferēs ad ꝓpriū bonū. inquantū ē medicatiua ꝛtrarij. Et ista est cā quare delectatōes corpales quib⁹ sunt cōtrarie q̄dā tristicie magis appetunt q; delectatōes intellectuales q̄ nō hnt ꝛtrarietatē tristicie. vt infra dicet. Exinde etiā ē ꝙ oīa aīalia naturalr appetunt delectatōem. qz sp aīal laborat ꝙ sensum ꝛ motum. ꝛ ꝓpter hoc etiā iuuenes maxime delectatōes appetunt. ꝓpter multas trālmutatōes in eis existentes. dū sunt in statu augmēti. ꝛ etiā melancholici vehemēter appetūt delectatōes ad expellēdū tristiciā. qz corpus coꝛ q̄si ꝓauo humore corrodit. vt ōr in septimo ethicoꝛ. q.xxxv.a.3

¶ Maioꝛ vera. Ad minoꝛē male subsumit. qz si subsumat. ſz tristicia ē cā delectatōnis. Negat ꝓsentim ꝙ ꝛ. Dicit aūt ad minoꝛē vt iacet vera est. ꝛ ille delectatōnes sunt similime ꝛtristato. ea silitudie q̄ ē inter actū ꝛ potentiā. ſz nō sīles sint tristicie. Et silr ea in qbꝰ aliqs delectat. sunt silia ꝛtristato. qz ꝓferunt ꝓprio bono. cui tristicia ē ꝛtria. Et ex h̄ ꝓz. q̄re delectatōes corpales magꝭ appetunt. qz videlicꝫ sunt magꝭ ncēarie ꝙt tristicias ꝛtias precēdētes. vt patuit etiā. q. xxxj. ar. v. Unde D. sanc. in. iiij dis. xlix. q. iij. ar. v. q̄sti. ꝓ. in fine cor. Gaudiū vł delectatio maioꝛ sequit vbi maioꝛ molestia ꝓcessit. Augꝰ. viij. Confessionū. Et inde ē. ꝙ aīalia naturalr appetūt delectatōem. qz ꝙ ꝛtinuū laborē incurrūt fatigatōem. q̄ ē cā tristicie. ꝛ hāc nituntr repellere ꝙ delectatōem. silr iuuenes ꝛ melancolici. Quare aūt melācolici sint plurimū tristes. ḥz D. in q̄to. dis. xlix. q. iij. ar. ij. in cor. qz videlicꝫ grossities humoꝛ. ꝛ spirituū repugnat delectatōni. q̄ reqrit spūs subtiles ꝛ aereos. Reqrit enī ad delectatōem spūs clarꝰ. nō nubilosus. in melancolicis aūt sunt spūs terrestres ꝛ obscuri ꝛc̄. Quia ḡ natura nititr se exonerare a sibi ꝛtio. ſz tristicia. Ideo qrit intense ꝙ qđ repellat (ſz delectatōes) que nō est ꝛtraria aiali. imo ipius maxime pfectiua. et sic patz ad minoꝛem. Deinde ibi q.xxxv.a.3

¶ Ad tertiū dōm. ꝙ bona corpalia in q̄dā mēsura ꝓsistūt. ꝛ ideo sup excessus similiū corrūpit ꝓpriuz bonū. ꝛ ꝓpter hoc efficit fastidiosum ꝛ ꝛtristans in quantū ꝛtrariat bono ꝓprio hois

¶ Maioꝛ vera. ꝛ hoc nō est ꝓpter silitudinem. sed qz delectatōes excedunt mensurā hois. ꝛ hñt annexam cōtrarietatē ad ꝓpriū coꝛpoꝛale bonū hois. q̄ est sanitas et temperātia. Negat ꝓnia. Sz deꝛet inferri. sugexcessus simili tū destruens sanitatē. est fastidiosus. Et ꝙbat ista rō secūm ꝛcłoncm. qz sīle ōt corrūpere per accidens. qz bonum coꝛporale qđ est sanitas ꝓsistit in quadā ꝛmensuratōne humoꝛ. ſz per assumptōem multoꝝ delectabiliū ꝛ similiū causat discrasia ꝛ superfluitas humoꝝ. Et ergo silitudo ē per accīs. nō ꝙ se cā tristicie ꝛ fastidij

¶ Utꝝ admiratio sit causa delectatōnis.

Mado octauū sic ꝓcedit. Uidet ꝙ admiratio nō sit cā delectatōis. Admirari enī est ignorātis nature. vt Damas. ōr. ſz ignorantia nō ē delectabil. ſz magis scia. ḡ admiratio nō est cā delectatōis. ¶ Ꝑ. admiratio ē ꝑncipiū sapientie q̄si via ad inqrendū veritatē. vt ōr in ꝓncipio metaphy. ſz delectabili⁹ ē ꝓtēplari iā cognita qz inqrere ignota. vt phs ōt in. x. ethi. cū hoc habeat difficultatē ꝛ impedimentū. illud aūt nō habet. delectatio aūt causat ex operatōne non impedita. vt ōr. in. viij. ethi. ḡ admiratio non ē cā delectationis. ſz magis delectationē impedit. ¶ Ꝑ. vnusquisqz in ꝙsuetis delectat. vñ operationes habituū ꝓ ꝙsuetudinē acq̄sitoꝝ sunt delectabiles. ſz ꝙsueta nō sunt admirabilia. vt ōr Aug. sup Joan. ḡ admiratio ꝛtriat cause delectatōis. ¶ Sz ꝛtra ē qđ phus ōt in ꝓmo rhetoꝛic. ꝙ admiratio est delectationis causa.

¶ Hic incꝛit inqrit de alia cā extrinseca. s. admiratōe q̄ ꝓ tāto ꝓt dici cā extrinseca delectatōis. qz oꝛik ab extrinseco. ¶ Nota aūt ꝙ admiratio nō ōr vnū actū tantū. sed fm Doc. sanc. 2ª 2ᵉ. q. c. lxxx. ar. 3⁰. ad tertiū. dicit actum affectꝰ (q̄ ē timoꝛ) ꝙsequentē ꝓplatōnem veritatꝭ subtilꝭ mis. Sīle hz in de verita. mare. xxvj. q. iij. ad. vij. Et fm D. hic. ōr ex pte intellectꝰ ignorantiā cum inqsitōe ꝛ collatōe. Ex pte affectꝰ hz desideriū annexū. ꝛ spem q̄ cognoscēdi admirabile ꝛ ꝙsolitū vel nouū.

¶ Rūdeo dōm. ꝙ adipisci desiderata ē delectabile. vt supꝛ dictū ē. ꝛ iō quāto alicuꝰ rei amate magis accrescit desideriū. tāto magis ꝓ adeptionē accrescit delectatio. ꝛ etiā in ipo augmēto desideriꝭ fit augmētū delectatōis fm ꝙ fit etiā spes rei amate. sicut supꝛ dictū ē ꝙ ipm desideriū ex spe ē delectabile

¶ Doc. ꝓmo deducit ꝛcłonē respō. secꝺo ex ea iſert q̄ dā corollaria. ibi. Et ꝓpter ꝛc̄. Conclusio misiua ē ista. Admiratio ē cā delectatōis ꝛc̄. pbat Quāto alicuꝰ rei amate. magꝭ accrescit desideriū. tāto magꝭ ꝓ adeptionem accrescit delectatio in re ꝙ in spe. ſz admiratio ē desideriū q̄dā sciendi ꝛc̄. ḡ ꝛcło vera. Huiꝰ rōnis D. ponit ꝛ ꝓbat ꝓmo maioꝛē. secꝺo minoꝛē cū ꝛcłone. ibi. Est aūt ꝛc̄. Maioꝛ ḡ pbat in ꝓncipio. qz adipisci desiderata est delectabile ꝛc̄. Consequēter cū ōr

¶ Est aūt admiratio desideriū q̄dā sciendi. qđ in hoie ꝛtingit ex hoc ꝙ videt effectū ꝛ ignoraꝛ causam vel ex hoc ꝙ cā talis effectus excedit cognitōez aut facultatē ipius. ꝛ ideo admiratio est cā delectationis inq̄tum hz adiunctam spem ꝙsequendi cognitionē eius. qđ scire desiderat

¶ Subiūgit minoꝛē cū declaratōe q̄d sit admiratio et vnde ꝓueniat. Et in fine D. infert ipam ꝛcłonē cū medio ꝓbatōis ꝛ patent. ¶ Nota aūt ꝓpter hāc minoꝛē ꝙ nō ꝛtriat dictꝭ D. sanc. alibi. vbi ōr admiratōnem ex pte affectꝰ dicere timoꝛē. Minoꝛ aūt ōr cā ipotare desiderū. Doc. enī hoc soluit infra. q. xlv. ar. iij. ad q̄rtū. Quia nō q̄liter admiratio ē spes timoꝛis. ſz admiratio de magno malo. hoc ille. Cū ḡ stat ꝙ admiratio de aliq̄ nouo ꝛ insolito. ꝛ nō horribili. nec excessiuo sit ex pte affectꝰ desiderū. qđ hz q̄q; spem adiunctā de cognitōne admirabilis iocū di. Consequēter ibi.

¶ Et ꝓpter hoc oīa admirabilia sunt delectabilia. sicut q̄ sunt rara. ꝛ oēs repsentatōes reꝝ etiaz q̄ in se nō sunt delectabiles. Gaudet enī ꝙa in collatione vnⁱ ad alterū. qz ꝙferre vnū alteri ē ꝓprius et ꝓnaturalr actꝰ rōis. vt phs ōt in sua poetria

¶ Ex p̄dicta deductōne ꝛcłonis infert duo corollaria. secꝺm ibi. Et ꝓpter hoc etiā ꝛc̄. Primū ē. oīa admirabilia sunt delectabilia sicut ꝛ rara. ꝛ oēs repsentatōes reꝝ. etiā q̄ in se nō sunt delectabiles. Quē ꝓmē pres patet ex p̄cedēti. pbatōe. qz ē magnū desideriū ad sciēda miranda ꝛ rara. Sz tertiā ꝓtē D. specialr oīdit. qz aīa gaudet in collatōe vnⁱ ad alterū. iō repsentatōes sunt delectabiles. Añs ꝓz. qz ꝙferre vnū ad alterū ē ꝓprius actus rōnis. ꝛ sic delectabile. ita ꝛ ꝙ delectatio extendit hic ad gaudiū ꝛ delectatōez aīalē. Deinde ibi

¶ Et ꝓpł hoc etiā liberari a magnis piculis magis ē delectabile. qz ē admirabile. vt ōr in ꝓ⁰ rheto.

¶ Infert secꝺm corollariū tale. liberari a magnis piculis est delectabile. pbat. oīe admirabile ē delectabile. ſz liberari a magnis periculis est admirabile ꝛc̄. Habet enī tale liberari desiderū sciendi annexū apud alios quō potuerit eē possibile ꝛ hmōi. Et etiā qz videt hō ꝙ hoc esse fortis ꝛ ꝓudēs q̄ euasit magna pericula.

☞ Cōfirmat aūt ꝛcło argumento in ꝛtrarium

¶ Ad ꝓmū ergo dōm. ꝙ admiratio nō est delectabilis inq̄tū hz ignoraꝛntiā. sed inq̄tū hz desideriū adipiscendi cām. ꝛ inq̄tum admirans aliq̄d nouum addiscit. s. talē esse qđ nō estimabat

¶ Maioꝛē ꝛcedo. tū hz etiā annexum desideriū et spem sciendi. qđ ignoraꝛt. ꝛ etiā admirans sperat addiscere aliq̄d nouū. Dictū est aūt supra ꝙ spes adipiscendi bonū ꝛ ꝑsertim nouū. est cā delectatōnis. Ad minoꝛem. vez ꝙ se. nō ē delectabil. tū rōne desiderij ꝛ spei ꝙz quende scie de ignorato ē delectabil. Negat ꝓnia ꝛc̄.

¶ Ad secūm dōm. ꝙ delectatio duo hz. s. q̄etem in bono. ꝛ hmōi q̄etis ꝓceptōem. Quantū igit ad ꝓmū cū sit ꝑfectius ꝛtemplari veritatē cognitā qz inq̄rere ignotā. ꝛtemplatōes rerum scitaꝝ ꝙ se loquēdo sunt magis delectabiles qz inq̄sitōes rerum ignotarū. Tamē ꝓ accidens qtum ad secūm ꝛtingit ꝙ inq̄sitōes sunt quādoq; delectabiliores fm ꝙ ex maioꝛi desiderio ꝓcedunt. desideriū aūt maius exercitatur ex ꝓceptōne ignoraꝛtie. Unde maxime homo delectat in his q̄ de nouo inuenit aut addiscit.

¶ Ad minoꝛem. vera ꝙ se ꝛ inq̄tum est q̄es ꝑfecta in bono adepto. tamē ꝓ accidens inqrere ignota ꝓt esse delectabilius. q̄tum ad secūm qđ est in delectatōne. ſz ꝓceptōnem ꝛuenientis adepti. qz talis inq̄sitio ꝓt ꝓcedere ex maioꝛi desiderio. rōne cuius magis ꝓcipitur. Ibi ē etiam maioꝛ conatus ad ꝓcipiendū ꝛ habendū. id qđ in q̄ritur. q̄ alibi in iam habito. Et ꝙ ꝛsequens magis delectat. Illud aūt desideriū est maius. qz ꝓcipitur ignoraꝛtia ad quā repellendā tāq̄ ꝛtrarium magis nititr. Dictū

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. xxxiij. de effectibus delectationis.

est cū supra. q illud magis desiderat cuius ꝓtrariū ꝑcedit. qđ est ꝓtrariū desiderāti. Quia ḡ admirās aduertit se ignorare. ex ignorantia est sibi ꝓtraria. ideo magis intense fertur in cognitōnem. Et inde est q maxime delectatur in his que de nouo addiscit ⁊ inuenit. qz ibi adiungitur ꝑcedens ignorantia ⁊c.

¶ Ad tertiū dicendum. q ea que sunt ꝓsueta sunt delectabilia ad opandum inquantum sunt quasi ꝓnaturalia. sed tamē ea que sunt rara possunt esse delectabilia vel rōne cognitōis. qz desiderat eoꝝ scientia inquantum sunt mira. vel rōne opatōnis. qz ex desiderio magis inclinatur mens ad hoc q intense in noitate operet. vt dr in. x. ethicoꝝ. pfectio eīm opatio causat pfectionem delectatōnem.

¶ Maior vera. delectak in ꝓsuetis. qz facta sunt ꝓnaturalia. tū etiā incōsueta possunt delectabilia esse alia ratione. vel rōne cognitōnis q multum desiderak rāq̄ mira ⁊ noua rōne dicta ad scām. Vel rōne opatōnis. q in nouis ⁊ in incōsuetis etiā ē maior ⁊ desiderabilior ꝓpter noitatē. Operatio aūt ⁊ cognitio magis desiderata. ē magis delectabilis. qz esse desiderabile est rō delectatōnis. Et talis operatio noua. etiā est pfectior rōe maioris desiderij. ⁊ p ꝑs mag delectat. Minor pa. negak ꝓna. qz maior nō ē vliter vera. nō solū cū i ꝓsuet delectamur

¶ Questio. xxxiij. de effectiv delectatōnis.

Deinde ꝓsiderandū est de effectiv delectatōnis. Et circa hoc querunt quattuor. Primo. vtr delectatōis sit dilatare. Secundo. vtr delectatio causet sui sitim vel desideriū. Tertio. vtr delectatio ipediat vsum rōnis Quarto. vtr delectatio pficiat operatōnem.

¶ Pars ꝓ do. qz effectus posterior est causa. Et sunt ḡttuor effectus ⁊ fm hoc quattuor articuli.

¶ Utr dilatare sit effectus delectatōnis.

Ad ꝓmum sic ꝓcedit. Videt q dilatatio nō sit effectus delectatōis. Dilatatio eīm videt ad amorē magis ptinere fm qđ dr aplus. ij. ad Corin. vj. Cor nostr dilatatum est. Unde ⁊ ꝓcepto charitatis in psal. dr Latum mandatū tuū nimis. sz delectatio ē alia passio ab amore. ḡ dilatatio nō est effect delectatōis ¶ Ꝑ. er hoc q aliq̄d dilatak efficit capacius ad recipiendū. sed receptio ptinet ad desideriū qđ est rei nōdū habite. ergo dilatatio magis videt ptinere ad desideriū q̄z ad delectatōem. ¶ Ꝑ. ꝓstrictio dilatatōi opponitur. sz ꝓstrictio videt ad delectatōnem ptinere Nā illud ꝓstringim qđ firmiter volumus retinere. ⁊ talis ē affectio appetit circa rem delectantē. ḡ dilatatio ad delectatōnem nō ptinet. ¶ Sz ꝓtra est qđ ad expressionē gaudij dr. Esa. lx. Videbis ⁊ afflues. ⁊ mirabitur ⁊ dilatabit cor tuum. Ipsa etiam delectatio ex dilatatōe nomen accepit vt leticia nominetur. sicut supra dictum est.

q. xxxi. ar. iij. ad 3

¶ Hic ꝓmo ingrit de effectu ꝓpinquo ⁊ immediate sequente ad delectatōnem.

¶ Respondeo dicendum. q latitudo est q̄dā dimensio magnitudinis corporalis. vnde in affectionibz aie nō nisi fm metaphorā dicitur

¶ Doc. ꝓmo ꝓmittit qđdā notabile expositiū q̄sti. secundo ꝛndet ꝓfoꝛmiter. ibi. Dilatatio aūt ⁊c. Exponit ḡ quō accipiak dilatatio in q̄sito. qz hic nō q̄rit de dilatatione ẽntitatiua. sz metaphorica. q̄ pt ꝓperare affectib aie sic q sicut dilatatio in quātitate dr motus ad latitudinē dimensiuā. sic in affectib aie dr quandā magnificatōnem animi. Cōsequenter cū dr

¶ Dilatatio aūt dr quasi motus ad latitudinem et ꝓpetit delectatōni fm duo que ad delectatōem requiruntur. Quoꝝ vnū est ex pte apphensiue ꝑtis. q apphendit ꝓiunctōem alicuius boni ꝓuenientis. ex hac aūt apphensione apphendit se hō pfectōem quādā adeptū q̄ est spūalis magnitudo. ⁊ fm h̄ animus hois dr p delectatōez magnificari seu dilatari

¶ Rndet fm p̄dictā acceptōez dilatatōis rali ꝛdene quā intēdit Dilatatio metaphorica est effectus delectationis dupl. ⁊ fm apphensionē ⁊ fm appetitū. Probak. dilatatio metaphorica in affectib anime. importat motū ad latitudinē ⁊ spūalem magnitudinē. sed talis magnitudo spūalis est effectus delectatōnis ⁊ fm apphensionem ⁊ appetitū. ergo ⁊c. Maior patuit ex notabili. Minor. pbak ꝓmo quo ad ꝓmam partē. scdo quo ad scdam. ibi. Aliud aūt ⁊c. Quo ad ꝓmam partē minoris. s. q fm apphensionē. arguit sic. Ille q delectak apphendit se quādam pfectōem adeptum. sed adeptio pfectōnis est q̄dā spūalis magnitudo. ḡ delectatio hz secum dilatatōnem. Et est fundamentū. qz in his q̄ nō mole magna sunt q̄dā est maius q melius. Sz ibi ē q̄dā meliozatio. ḡ ⁊ magnitudo vl dilatatio. Et fm h̄ dr anim hois p delectatōez magnificari. inquātū apphēdit se pfectū ⁊c. Dicit cū dr

¶ Aliud aūt est ex parte appetitiue virtutis que assentit rei delectabili. ⁊ in ea quiescit quodāmō se ꝓbens ei ad eam interius capiendā. ⁊ sic dilatatur affectus hois p delectatōem quasi se tradens ad cōtinendū interius rem delectantem.

¶ Probat scdam partem minoris ꝓncipalis. s. quo ad appetitum sic. Ille appetitus dilatak q se tradit. ⁊ quasi aperit ad ꝓtinendū interius rem delectantē. sed hoc fit in delectatōne. ḡ ibi est dilatatio. ¶ Nota aūt q sicut supra dictum fuit. q. xxviij. ar. v. in fine. q amoris q̄ntum ad formale est facere lesionem vel melioratōem. liq̄facere et causare languorē. Et nihilomin bis affectib respondet aliqua imutatio ex parte organi ⁊ corpis. Ita ⁊ hic videt Doc. loqui de formali delectatōnis. qz loqtur de appetitu ⁊ cognitōne. ⁊ de delectatōe vt se extendit ad gaudium spūale. Et tñ etiā ex parte organi in delectatōe passione. videt scq aliqua imutatio. Vñ supra dictū est. q. xxxj. ar. iij. ad tertiū. q leticia ꝑcat aliquē effectū interiorem. qui est dilatatio cordis. ꝓter multitudinē bonorū spirituū. qui sunt materiale delectatōnis ⁊c.

Argumētū in cōtrariū Est p consuetudinē rei sponsiua. Et q̄ius delectatio sensitiua nominetur ex lesticia exteriori. tamē ⁊ dilatatio metaphorica spiritualis est effectus gaudij ⁊c.

¶ Ad ꝓmum ergo dicendum. q nihil ꝓhibet in his q̄ dicunt metaphorice idem diuersis attribui fm diuersas similitudines. ⁊ fm h̄ dilatatio ptinet ad amorem ratōne cuiusdā extensionis. inquātum affectus amantis ad alios extēditur vt curet nō solum que sua sunt sed que aliorū. ad delectatōem vero ptinet dilatatio inquantū aliquid in seipo ampliatur vt quasi capacius reddatur.

¶ Maior vera. dilatatio metaphorica. sed alterius ratōnis q̄z sit dilatatio delectatōis attribuit amori. que idem videt cum extasi. de qua supra. q. xxviij. ar. iij. que est extimus appetitus ad alterū amicum vl ad bona amata amore ꝓcupiscentie. sed dilatatio delectatōis est fm q delectatus in se ampliat. ⁊ se aperit ad intromittendū delectans. Minor vera. sed negak ꝓsequēna. qz nō est inconueniens vt idem metaphorice acceptum attribuit diuersis. imo ꝓtrarijs fm diuersas similitudines ⁊ ꝓprietates vt patz in scriptura de Leone q attribuit Christo ⁊ diabolo. Sz christo. ꝓpter fortitudinē. diabolo ꝓpter seuitiā ⁊c.

¶ Ad scdm dicendum. q desideriū hz q̄dem aliquam ampliatōem ex imaginatōne rei desiderate. sed multo magis ex p̄sentia rei tam delectantis. qz magis ꝓprie ꝑtinet se animus rei tam delectanti q̄z rei nō habite desiderate. cum delectatio sit finis desiderij.

¶ Maior vera. sed tñ receptio ꝓpinqus sequitur delectationē q̄z desideriū. qz ibi in re. alibi fm spem ⁊ imaginationem. Ad minorē ⁊c. nō solū. sed etiā ad delectatōem q̄ supponit receptōem reale. quā sequitur maior dilatatio q̄z receptōem imaginariā. q̄ est cū desiderio. Negak ergo ꝓna. ⁊ rō in solutōne. qz ex imaginatōne rei desiderate. ⁊ re ꝓpiende. nō sequitur tanta ampliatio. ⁊ dilatatio. sicut ex re iam p̄sentialr exhibita ⁊ delectāte. qz delectatio ē finis desiderij. finis aūt potissime mouet ⁊c.

¶ Ad tertiū dicendum. q ille q delectak ꝓstringit q̄dē rem delectantē dū ei fortiter inhęret. sed cor suū ampliat vt ꝑfecte delectabili fruatur.

¶ Ad maiorē. Cōstrictio cordis vl affect. ⁊ amplatio eius dē opponunt. Sz ꝓstrictio rei delectātis ⁊ fortis impssio. ⁊ tentio. ⁊ dilatatio cordis nō opponunt. imo ex ipso q res multū delectat ⁊ dilatat. ideo ē maior conat ad eā tenendā ⁊ ad sibi inhęrendū Minor vera. de cōstrictōe scda rei delectantis intra delectatū. sz nō ꝓstrictio et retractio ꝓpssio cordis ⁊c. Negak igit ꝓna ⁊c.

¶ Utr delectatio causet desideriū vl sitiz suiꝑsi?

D

q. 3. ar. iij. et 4. 10. ar. ij.

Ad scdm sic ꝓceditur. Uidetur q delectatio nō causet desideriū suiꝑsius Omnis eīm motus cessat cum ꝑuenerit ad q̄tem sed delectatio est quasi q̄dam quies motus desiderij. vt supra dictum ē. cessat ergo motus desiderij cū ad delectatōem ꝑuenerit nō ḡ delectatio causat desideriū. ¶ Ꝑ. oppositū nō est causa sui oppositi. sz delectatio quodāmodo desiderio opponit ex parte obiecti. nam desideriū est boni nō habiti. delectatio ꝙ boni iā habiti. ḡ delectatio nō causat desideriū suiꝑsi. ¶ Ꝑ. fastidiū desiderio repugnat. sz delectatio plerūq̄z causat fastidiū. nō ḡ facit sui desideriū. ¶ Sz cōtra qđ dr Joā. iiij. Qui biberit ex hac aqua sitiet iterū. Per aquam aūt significak fm Augusti. delectatio corporalis.

Articulus

¶ Hic q̄rit de scdo effectu. q̄ ē desideriū suiꝑsius.

¶ Respondeo dicendum. q delectatio dupl. potest cōsiderari. Uno modo fm q est in actu. Alio mō fm q ē in memoria. Item sitis vel desideriū potest dupl. accipi. Uno modo ꝓprie fm q importat appetitum rei nō habite. Alio modo cōmuniter fm q importat exclusionem fastidij.

¶ Doc. ꝓmo ondit q aliōs distinctōes intellectū q̄sti. tā ex pte subiecti cius. q̄ ex pte p̄dicati. Scdo ꝛformiter subiūgit varias ꝛdenes rnsiuas. ibi. Scdm igit ⁊c. Distinguit ḡ ꝓmo ex pte subiecti. q delectatio ꝑ ꝛsideran dupl. ⁊c. et sic dupl. intelligi q̄sitū. sz an delectatio in actu vel in poña possit causare desideriū. Scdo distinguit ex pte p̄dicati. q sitis vel desideriū accipi ꝑ dupl. ⁊c. Et etiam dupliciter intelligi quesitum. an sz desideriū ꝓprie acceptū. vel cōiter causet delectatio. Et patent ille distinctōes ex suprahabitis.

¶ Scdm igit q est in actu delectatio. non causat sitim vel desideriū suiꝑsius p se loquendo. sz solū p accidens. Si tñ sitis vel desideriū dicak rei nō habite appetitus. nam delectatio est affectio appetitus circa rem p̄sentem.

¶ Premisso vario intellectu q̄siti. hic ꝓcedit varie respondet. Et ꝓmo q ad ꝓmū intellectū ex parte subiecti. ⁊ etiā ex pte p̄dicati Scdo iterū q ad ꝓmū intellectū subiecti. sz intelligēdo p̄dicatū scdo mō. ibi. Si vero ⁊c. tertio q ad scdm intellectū subiecti. intelligēdo p̄dicatū vtro q̄z mō. ibi. Si vero ⁊c. Quo ad ꝓmū ndet tali ꝛdene. Delectatio in actu (i. actu habita) nō causat desideriū suiꝑsius fm q desideriū capit ꝓprie ꝓmo mō. ⁊ hoc p se (id ē vliter rōne q̄ius) p accns tñ ꝑt (i. rōne talis delectationis) Huius ꝛdenis Doc. ꝓbat ꝓmo ꝓmā ꝑtē. scdo scdam. ibi. Sz ꝓpinqt rem ⁊c. Quo ad ꝓmā arguit sic. Desideriū isto mō ē appetitus rei absentis ⁊ nō habite. sz delectatio ē habita (vt supponit) ⁊ affectio de re p̄sente appetitus. igit nō facit suiꝑsius desideriū q̄ sc. hoc est vt delectatio sit ⁊ rōne generis. Cōsequēter cū dr

¶ Sed ꝓpinqt rem p̄sentē nō ꝑfecte haberi. ⁊ h̄ esse vel ex pte rei habite vl ex pte habētis. ex pte q̄dem rei habite. eo q res habita nō est tota simul. vñ successiue recipit. ⁊ dum aliq̄s delectak in eo qđ hz desiderat potiri eo qđ restat. sicut q audit ꝓmā partem versus. ⁊ in hoc delectak. desiderat alterā partē versus audire. vt Augusti. dr iij. ꝓfessi.

¶ Probat scdam partē ꝛdenis ꝓme sic. Delectatio est circa rem p̄sentē affectio appetitus. sz ꝓpinqt rem p̄sentem aliq̄liter nō ꝑfecte haberi. ⁊ ex pte rei habite ⁊ ex parte habentis. ⁊ respectu eius qđ nō dum habet ꝑ esse delectatio futura. ⁊ p ꝑs talis delectatōis ptialis p̄cē desideriū ꝓprie. Maior nota. Sz minorē declarat Doc. ꝓmo quo ad ꝓmam partē. scdo quo ad scdam. ibi. Et p te aūt ⁊c. Circa ꝓmam partē minoris ꝓmo declarat ea. scdo ex ea elicit quoddā corollariū. ibi. Et hoc mō ⁊c. ꝓmā ḡ ꝑtē minoris declarat clare i ꝛa Cōsequēter ibi

¶ Et hoc modo oēs fere delectatōnes corporales faciunt suiꝑsarū sitim quotiēsq̄z ꝓsumunt. eo q tales delectatōnes ꝓsequūntur aliquez motum. sicut patet in delectationibus ciborum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Elicit ex p̄dicta ṕma ꝑte minoris tale corollarium Ex ꝑte rei nō dū habite pfecte. oēs fere delectatiōes corporales faciūt suūpsaz. sitim ꝛ desiderium (.i. p accēs) ptz ex dictis. qz dū aliqs delectat in eo qđ hz nō dū tū plene. desiderat potiri eo qđ restat. ſz in hmōi delectatiōibz fere oibz. nō dū plene habet in q̄ delectat. igit tē maior patuit minor. ꝑbat in lra. qz tales delectatiōes ꝓsequunt aliquē motū in q̄ sp aliqđ restat. Cōsequenter ibi

¶ Ex parte aūt ipius habentis. sicut cū aliqs aliquā rē in se pfectā existentē nō statim pfecte hz. sed paulatim acq̄rit. sicut in mūdo isto ꝓcipientes aliqđ impfecte de diuina cognitōne delectamur. ꝛ ipa delectatio excitat sitim vl̄ desideriū pfecte cognitōis fm q̄ potest intelligi. qđ habetur eccl̄. xxiiij. Qui bibunt me adhuc sitient.

¶ Declarat sēdam ptē minoris p̄dicte clare in lra. ꝛ patz. ¶ Nota aūt q̄ supra dictū est. q̄ delectatio hz se sicut ꝛ opatio vl̄ adeptio quā ꝓseqūt. Quia g̃ q̄lēz ē adeptio successiua. igit ꝛ delectatio. Potest igit ee sitis ꝛ desideriū etiā ꝓprie dictū. respectu delectatōis total. nō rōne eius. qđ iam habet. ſz rōne eius qđ restat habendū tē. vt declarauit D. Deinde cū dr

¶ Si vero p sitim vl̄ desideriū intelligat sola intentio affectus tollens fastidiū. sic delectatiōes spirituales maxime faciūt sitim vel desideriū suūpsaz. delectatiōes eīm corporales. qz augmētate vel etiā ꝛtinuate faciūt superexcrescentiā naturalē habitudinē. ſz pficiūt naturā. vñ cū ꝓuenit ad ꝓsummationē in ipis tunc sunt magis delectabiles

¶ Rūdet iuxta sēm intellectū p̄dicati q̄siti. s. desiderii accipiendo. p exclusione fastidij. ꝛ intelligēdo itez de lectatōem in actu. ꝛ ponit talē ꝓcōnē respon. sēdam. Si desiderii capiat cōiter. p affect⁹ intētione. excludēte fastidiū. sic delectatiōes spūales (scz actu habite) faciunt desiderii suūpsaz. ꝛ hoc p se. tñ p accēs nō faciūt tale desiderii (scz motū attentū) Huius ꝓcōnis ꝑbat ṕmo ṕmam partē. sēdo sēdam. ibi. Nisi forte tē. Tertio ex ꝓcōne ex ponit quādā auctoritatē scripture. ibi Et p hūc tē. Quo ad ṕmā ptē arguit sic. p oppositū ad delectatiōes corporales. Ideo delectatiōes corporales efficiunt fastidiose. qz augmentate vl̄ etiā ꝛtinuate faciūt superexcrescentiā naturalē habitudinis. ſz delectatiōes spūales nō superexcrescunt p se. ſz pficiūt naturā. g̃ p se causant desideriū (.i. attentionez et exclusionē fastidij. ṕmisse patēt ex lra. Deinde ibi.

¶ Nisi forte p accēs. inq̄tū operationi ꝓtemplatiue adiūgunt aliq̄ operationes virtutū corporaliū. q̄ p assiduitatē opandi lassantur

¶ Manifestat sēdam ptē ꝓcōnis p̄cedētis. ꝛ ṕt sic argui. Ideo delectatiōes corporales tē. vt ṕus. ſz delectationes spūales superexcrescūt q̄nq̄z p accēs in nobis. scz in q̄tū ꝓtemplatiōni adiūgunt operatiōes virtutū corporaliū tē. g̃ tē. et patet. Deinde ibi

¶ Et p hūc modū etiā ṕt intelligi qđ dr eccl̄. xxiiij. Qui bibit me adhuc sitiet. Quia etiā de angelis q̄ p fecte rēū cognoscūt ꝛ delectant in ipo. dr. j. petri. j. q̄ desiderant in eum ꝓspicere.

¶ Exponit quā dā auctoritatē scripture sup̄ ṕmā ptē ꝓcōnis sēde. clare in lra Et vide etiā p. q. q. lviij. ar. ſ. ad sēm. vbi D. exponit de angelis auctoritatē p̄ petri p° tē Tunc ibi

¶ Si vero ꝓsidereť delectatio put est in memoria ꝛ nō in actu. sic p se nata ē causare suūpsi⁹ sitim et desideriū. q̄n scz hō redit ad illā dispōem in qua erat sibi delectabile qđ ṕterijt. si vero imutat⁹ sit ab illa dispōne memoria delectatōis nō causat in eo delectatōem. ſz fastidiū sicut pleno exīti memoria cibi

¶ Satisfacit q̄sito iuxta sēm intellectū subiecti q̄siti scz ꝛcipiēdo delectatōez fm q̄ ē in memoria ꝛ intelligēdo desideriū vtroq̄z mō. ꝛ ponit talē ꝓcōnē respō. tertiam. Delectatio. put ē in memoria ꝛ nō in actu. sic p se nata ē causare suūpsius sitim ꝛ desideriū (q̄nq̄z scz nō sp) ꝑbat. Stante eadē cā stat ꝛ idē effect⁹. ſz aliq̄ dispō in homine erat cā q̄ res fuit delectabil⁹ ꝛ et⁹ delectatio desiderata. g̃ q̄n redit hō ad illā dispōnem in qua erat sibi delectabile qđ ṕterijt. tūc itez desiderat ipm ꝛ et⁹ delectatōez Sicut cū hō acq̄rit famē desiderat delectatōez quā ṕus habuit in sumptōe cibi. Si vero imutat⁹ tē. vt in lra. sacietas to eīm nō est memoria cibi delectabilis.

☞ Et ꝓfirmat ista tertia ꝓcōnis in ꝓtrium

¶ Ad ṕmū g̃ dōm. q̄ q̄n delectatio ē pfecta tunc hz oīm̄ino dā q̄tē ꝛ cessat motus desiderij tendentis in nō habitū. ſz q̄n impfecte habet. tunc nō oīm̄ino cessat motus desiderij tēdentis in nō habitū.

¶ Ad maiorē. ois mot⁹ cessat cū venerit ad q̄ē pfectā ꝛ totalē. ſz nō cū ꝓuenerit ad aliquā ptē spāti. vel ad ptē delectabil. Minor vera. ſz tñ aliq̄ ē successiua q̄ non habet sīl tota. ſz ꝑs post ptē. Vltera. Cessat g̃ tē. Verum q̄n ꝓuenit ad delectatōem q̄ sīl tota habet. nūc cessat desiderū ꝓprie dictū. ſz nō cōiter. Negat g̃ vltima ꝓnia

¶ Ad sēm dōm. q̄ id qđ impfecte habet. fm q̄d habet ꝛ fm q̄d nō habet. ꝛ ideo simul tē eo ptē esse ꝛ desideriū ꝛ delectatio.

¶ Maior ē vera. p̄sertim de per se loquendo ꝛ vt sic. Ad minorē. delectatio ipfecta ꝛ simil habita opponit desiderio ꝓprie dicto ex ptē obiecti. sed delectatio q̄ habet successiue. pt fm ptē ee futura ꝛ absens delectato ꝛ sic cōuenit cū desiderio. qđ etiā ē futuri ꝛ absentis. g̃ tē. Vel delectatio q̄ sīl habet. tñ delectatio q̄ ē successiua de p accidens pt causare suūpsi⁹ desideriū. ꝛ tñ fm aliud habet. fm aliā partē desiderat.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ delectatiōes alio mō causant fastidiū ꝛ alio mō desideriū. vt dictū est

¶ Maior ꝓcedit. minor falsa ē de delectatōne spūali Sēdo de corpali dr. q̄ ē fastidiosa p accēs. inq̄tū superexcrescit naturalē habitudinē. vt dicebat circa sēdam ꝓcōnem. ꝛ tñ etiā aliq̄ corporales causant desideriū sui. qz videlicet nō habent nisi p successionē. vbi habita ptē appetit et alia. Et g̃ dr D. in solu. q̄ alio mō delectatiōes. i. corporales habēt fastidiū ꝛ alio mō desideriū. qz fastidium superexcrescunt desideriū aūt anteqūz habeant totalē et anteqūz excrescant tē.

¶ Vtrū delectatio ipediat vsum rōnis.

Ad tertiū sic ꝓcedit. Videť q̄ delectatio nō impediat vsum rōnis. qđ ēm maxie ꝓfert ad vsum rōnis. vt dr in. vij. physi. q̄ in sedēdo ꝛ dormiendo fit aīa sciēs ꝛ prudens. Et Sap. viij. Intrās in domū meā ꝓquiescam cū illa. s. sapiētia. ſz delectatio ē q̄dā q̄es. g̃ nō impedit. ſz magis iuuat rōnis vsum. ¶ P̄. ea q̄ nō sunt in eodem. etiā si sint ꝛtraria nō se impediūt. ſz delectatio est in ptē appetitiua. vsus aūt rōnis in ptē apphēsiua. g̃ delectatio nō impedit rōnis vsum. ¶ P̄. qđ impedit ab alio videl qđdāmō trāsmutari ab ipo. ſz vsus apprehensiue ꝑtutis magis mouet delectatōem q̄s a delectatōe moneat. ē eīm cā delectatōis. g̃ delectatio nō impedit vsum rōis. ¶ Sed cōtra qđ ṕhs dr in. vj. ethi cor. q̄ delectatio corrupit estimatōem prudētie

¶ Hic inq̄rit de. 3° effectu delectatiōnis ꝛ q̄si ṕuatiuo.

¶ Rūdeo dōm. q̄ sicut dr in. x. ethi. Delectationes ꝑprie adaugēt opatiōnes. extranee ꝛo impediūt. Est g̃ q̄dā delectatio q̄ habet de ipo actu rōnis. sicut cū aliqs delectat in ꝓtēplando vl̄ ratiocinādo. et talis delectatio nō impedit vsum rōnis ſz adiuuat.

¶ Doc. dupl̄r rūdet. fm q̄ q̄situ ṕt itelligi de duplici delectatōe. s. vna ꝓpria vsui rōis. s. q̄ ds i speculatiōe delectat. Alia q̄ ē corpal. iuxta quā rūdet. ibi. Sed delectationes tē. Quo ad ṕmā rnsionē ponit talē ꝓcōnē. Delectatio (q̄ habet de actu rōis q̄ ē spūal) nō impedit vsuz rōis. ſz iuuat. hāc ꝓcōnē ꝑbat ꝓ° auctoritate. 2° rōe. ibi Quia illō tē. ex auctoritate sic. Delectatiōes ꝑprie adaugēt opatiōes extrance ꝛo impediūt. ſz delectatio de actu rōis ē sibi ꝑpria g̃ nō minuit. ſz auget. maior ē auctoritas ṕhi. ꝓnr cū dr

¶ Quia illud attētius opamur in q̄ delectamur. attentio aūt adiuuat opatiōnem

¶ Rōne ꝑbat sic. Attētio adiuuat opatiōem. ſz id in q̄ delectamur attēti⁹ opamur. g̃ ꝑpria opatio iuuat. sicut cū ds delectat in ptēplando vl̄ ratiocinādo tē.

¶ Sed delectatiōes corporales impediunt vsuz rōis triplici rōne. Primo q̄dē rōne distractōis. qz sicut ia dictū ē. ad ea in q̄bus delectamur multū attendimus. cū aūt intētio fortiter inhęserit alicui rei debilitat circa alias res. vel totalr ab eis revocatur ꝛ fm hoc si delectatio corporalis fuerit magna. vl̄ totaliter impediet vsum rationis ad se intentōem animi attrahendo. vel multū impediet.

¶ Hic ꝓpter rūdet q̄ ad aliā delectatōez. s. corpalem distrahēte vsuz rōis. vl̄ ꝓpriā vsui rōis. tali ꝓcōne. Delectatiōes corporales impediūt vsuz rōis triplici rōe. ꝑbat. tales delectatiōes impediūt vsuz rōis rōe distractōis. rōe ꝓtractꝰ. ꝛ rōe ligatōis. sīl ꝓcdo ꝑa. ꝓnia nota. Alias ꝑbat ꝓ° q̄ ad ṕmā ptē. 2° q̄ ad sēdaz. ibi Sedo rōe tē. 3° tertiā ibi. Tertio mō tē. Quo ad ṕmā ptē arguit sic. Cū attentio fortiť inhęrit alicui rei. debilitat circa res alias. vl̄ totaliť ab eis revocat. ſz ad ea in q̄bus delectamur multū attendim⁹. g̃ si delectatio corpalis tē. vt in lra. Et isto mō etiā impedit vsus rōis speculatiue. Deinde cū dr

¶ Sedo rōne ꝛtrietatis. q̄dā eīm delectationes maxime superexcedētes sunt ꝓtra ordinē rōnis. ꝛ ptr hūc modū ṕhs dr in. vj. ethi. q̄ delectationes corpales corrūpunt estimatōem prudētie. nō aūt estimatōem speculatiuā. cui delectatio nō ꝛtrariat. puta q̄ triāgulus hz tres angulos eq̄les duobz rectis. fm aūt ṕmū modū vtrāq̄z impedit

¶ Probat sēdam ptē aūtis p̄dicti. s. q̄ rōe ꝓtrietatis impediat delectatio corpalis. ꝛ arguit sic Ille mō impedit vsus rōis q̄ id qđ ē ꝛtra ordinē rōis (scz recte) ſz q̄dā delectationes. scz sensibiles (maxie superexcedētes ꝛ immoderate) sunt ꝓtra ordinē rōis. g̃ tē. Et ꝓfirmat auctoritate ṕhi minor. Et declarat de q̄ rōe intelligat. qz practica nō speculatiua. ꝛ nō q̄cūq̄z practica. ſz ꝑticulari. Prudētia eīm q̄ ē recta rō agibiliū ꝛ practica in ꝑticulari. Illa dr abstinendū a prauis delectatiōibz. p hic ꝛ nunc. passionati aūt faciunt ꝛtrarium Deinde ibi

¶ Tertio mō fm quandā ligatōnem. inq̄tū scz ad delectatōem corpalē seq̄tur q̄dā trāsmutatio corporalis. maior etiā q̄z in alijs passionibz quāto vehemētiꝰ afficit⁹ appetit⁹ ad rē ꝑsentē q̄z ad rē absentē hmōi aūt corpales ꝑturbatiōes impediūt vsuz rōis. sic ꝑz in vinolētis. q̄ hnt vsum rōnis ligatū vl̄ impedit

¶ Manifestat tertiā ptē eiusdē. sic. Ad delectatōem corpalē seq̄t trāsmutatio corpis maior etiā tē. sed hmōi corpales ꝑturbatiōes impediūt vsum rōis. g̃ tē. Maior et minor in lra clare. Vñ iste mod⁹ differt a ṕmo. qz ꝑt aliqs ablatiōe vsus rōis. imo plena rōne occupant circa sensibilia ꝛ corpalia. ꝛ sic retrahi ꝛ distrahi a speculatiōe rez spūaliū. ſz i tertio mō ē cū ligatōe vsus rōis tē.

☞ Et iuxta fm modū ꝓfirmat etiā ꝓcōnem sēdam argumentū in ꝓtrium.

¶ Ad ṕmū g̃ dōm. q̄ delectatio corpalis hz q̄dē q̄tē appetit⁹ in delectabili. q̄ q̄es interdū ꝓtrianť rōni. ſz ex ptē corpis sp hz trāsmutatōem. ꝛ quantū ad vtrūq̄z impedit rōnis vsum.

¶ Ad maiorē. q̄es a passionibz ꝛ motibz corporeis ꝛ a prauis delectatiōnibz ꝓfert ad vsum rōis. ſz nō q̄es appetit⁹ sensibil⁹ in ꝓtio rōnis. Nec q̄es sensitiua ad quā se quit̄ ꝑturbatio ꝛ trāsmutatio corpalis. de D. vij. physic. in D. sanc. lectō. vj. citra ꝛ. cō. xx. Ad minorē dico q̄ delectatio sensibil⁹ ē q̄es q̄nq̄z in eo qđ ē ꝛ rōem. ꝛ sic ipedit. sēdo mō. Q̄nq̄z ē q̄es hns trāsmutatiōez multā adiūctā. Vñ ṕ° mō impedit p viā ꝓtrietatꝰ. sicut q̄ habituāť ex lōga insectatōe passionū. hūc dictaminа ꝓnia prudētie ꝛ fruti. Sedo aūt mō impedit p viā ligatōis. g̃ tē. vez delectatio spūalis ꝑprie nō impedit. Et de illa loq̄tur Sapiens Intrans in domū meā tē.

¶ Ad sēdm dōm. q̄ vis appetitiua ꝛ apphēsiua sunt q̄dē diuerse ptes. ſz vni⁹ aie. ꝛ ideo cū intētio aie vehemēter applicet ad actum vnius impeditur ab actu contrario alterius.

¶ Ad maiorē. si itelligit q̄ ea nō se impediāt q̄ nō sunt in eodē subiecto. primo qđ ē ponia. negat. Si aūt itelligit q̄ nō se impediāt q̄ nō sunt in eodē subiecto ṕncipali tota li ꝛ supposito. vl̄ q̄ nō radicant i vna cētia. ꝓcedit maior et negat minor. vt patebit infra. q. xxxvij. ar. j°. et ṕ. p. q. lxxvj. ar. iij. in cor. Minor vera tñ apphensiua ꝛ appetitiua sunt vni⁹ suppositi agētis. ꝛ radicant i vna aia. q̄ li vni forťitť intēderit ab alio abstrahit. ꝑsertiz qz appetitiua sequēs delectatiōes hz ꝛ requrit apphēsiones vl̄ disparatas. vl̄ ꝓnias

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ad tertiū dām q vsus rōnis reqrit debitū vsuz imaginatōis z aliaz viriū sensitiuaz q vtunt orgāno corpali. z iō ex trāsmutatōne corpali vsus rōnis impeditur impedito actu virtutis imaginatiue et aliarum sensitiuarum.

¶ Ad maiorē nō oportz. sz sufficit q depēdeat ab ipso. vl saltē pūponat ipm ad vsum. Et sic ē in proposito. qz vsus rōnis pūponit z reqrit vsuz imaginatōis z aliarū viriū. q indisponunt qntz ex delectatōe z actu apperitus sensitiui. Minor vera. Tū delectatio etiā trāsmutat corp. ex cui dispōne ptus apphensiua depēdet q ad sensitiuā. vl saltē necessario prequit. Nō em admittit q in tellectiua ps depēdeat a sensitiua. vt patuit supra. q. iij. ar. iij. ad pmū. ¶ Vel dr ad maiorem sub alia forma. Qđ impedit ab alio videt q damnō trāsmutari. vl illō trāsmutat ex q aliud aliq mō depēdet. vl qđ exigit. Et sic ē in proposito. qz corp trāsmutat. cui dispō requit ad vsum rationis. Videm em q ipedito malleo. ipedit artifex ꝛc.

¶ Utz delectatio pficiat opatōnem

D

Ad quartū sic pcedit. Videt q delectatio nō pficiat opatōem. Qis em hūana operatio ab vsu rōnis depēdet. sz delectatio impedit vsum rōis. vt dictū ē. g delectatio nō pficit. sz debilitat opatōnem humanā. ¶ Pnihil ē pfectiuū suip si vl sue cause. sz delectatio est opatio. vt dr in. vij. et. x. ethi. qđ optet vt intelligat vl essentialr vel causalr. g delectatio nō pficit opationē. ¶ P. si delectatio pficit opatōnem. aut pficit ipam sicut finis. aut sicut forma. aut sicut agens. sz nō sicut finis. qz opatōes nō qrunt ppt delectatōez sz magz ecouerso. vt supra dictū ē. nec iterū p modum efficientz. qz magz opatio ē cā efficiēs delectatōnis. nec it erū sicut forma. nō em pficit delectatio opatiōnē vt habit q dā. fm phm in. x. ethi. delectatio g nō pficit opatōem. ¶ Sz ptra ē qđ dr ibidē. q delectatio operatōnem pficit.

¶ Hic qrit de alio effectu. q est pficere opatōnem

¶ Rūdeo dām. q delectatio dupliciter opatōem pficit. Uno mō p modū finis. nō qdē fm q finis dr id ppter qđ aliqd ē. sz fm q oē bonū pletiue supueniēs pt dici finis. z fm h dr phs in. x. ethi. q delectatio pficit opatōem. sicut qdā supueniēs finis intqtū sz sup h bonū qđ ē opatio supuenit aliđ bonū qđ est delectatio. que importat quietatōnem appetitus in bono psupposito.

¶ Hoc rūdet rali pclone. Delectatio (sz ppria) opatione pficit dupliciter. s. p modū finis z ex pte cause agentis huius pclonis. Ponit z exponit po pmā prē. scđo scđam. ibi. Scđo mō ꝛc. Quo ad pmū arguit sic. Oīne bonum alteri supueniēs z ipm pplens. dr ipm pficere p modum finis (licet nō sp vt finis ē id ppter qđ aliud ē) sz delectatio ē qđdā bonū supueniēs z pplens opatōnem. faciens apperitū qlcere i opatōe. g pficit opatōes p modū finis ¶ Et nota q delectatio ē pfectio formalis accētalis. non pstituēs opatōez in eē z specie. z g nō oportz q sit simplr nobilior. nec finis. imo ecōtra ordinat i opatōez sic i finē.

ar. iij.

q. iij. ar. ij

pficit cm sic decor iuuētutē. vt habet. x. ethi. Deinde cū dr

¶ Scđo mō ex pte cause agētis. nō qdē directe. qz phs dr in. x. ethi. q pficit opatōem delectatio. nō sicut medicus sanū. sz sicut sanitas. indirecte aūt inqz tū sqz agēs. qz delectat in sua actōe. vehemētius attēdit ad ipam. z diligenti ea opatur z fm h dr in. x. ethicoz. q delectatōes adaugent ppias operationes z impediunt extraneas.

¶ Probat z exponit scđam prē pclonis. qz ex parte cause agētis delectatio pficit operatōem. indirecte nō directe. vt ptz p phm. qz nō sicut medicus sanū sqz ē. videz in gne cause efficientz. sz sicut sanitas pficit sanū ē. s. formaliter z h directe. Qđ aūt indirecte. pbat sic. Qđ qđ facit agentē vehementr attēdere ad suā opatōem. hoc pficit operatōem effectiue ex pte agētis indirecte (. i. mediante attētione z vehemētia excitata ex pte agētis) sz delectatio ē hmōi. igit ꝛc. Minor ptz de se. Et confirmat ista ps auctoritate phi. qz ppie delectatōes adaugēt (sz effective indirecte) ppias operatōes ꝛc. ¶ Nota q aliq libri hūt hic. Nō sicut medicus sanū. sz sicut sanitas medicum. Sz nō videt ē de mēte phi. nec haberur in textu. q vult phs q delectatio pficit opatōem. nō sicut cā effectiua operatōis. sz sicut forma pficit illō cui forma. Dicit em q delectatio pficit operatōem sensus. nō sicut sensibile phicit sensum. qz sensibile pficit sensum effectiue. sz delectatio pficit sensuz formalr. Dia em hec. s. tā sensibile q delectatio. sunt bona z bonitatē operatōi tribuētia. sz aliter et aliter. qz sensibile ē pfectio sensus vl operatōis sensus effectiue. Et delectatio ē pfectio operatōis sensus formalr. Sicut medicus z etiā sanitas sunt cā ei qđ sanari. hoc ē huius qđ ē sanū ē. Sz diuersimode. qz medicus ē cā effectiua huius qđ ē sanū ē. z sanitas ē cā formalr huius qđ ē sanū ē. Et ita habet ex ista auctoritate. q delectatio nō pficit sicut causa effectiua directa.

☞ Et confirmat pclusio argumento in pntrarium

¶ Ad pmū g dām. q nō oīs delectatio ipedit actū rōnis. sz delectatio corpalis q nō psequit actū rōis sz actū pcupiscibilis q pdelectatōez auget. delectatio aūt q psequit actū rōis fortificat rōnis vsum

¶ Maior vera. Minor negat. pmo de delectatōne ppria. q ē de vsu rōnis. Negat scđo de delectatōe corpali impata ex rōne. vel q sequit iudiciū rōnis. vt patuit supra. q. xxiij. ar. iij. ad pmū. Sz vera ē de delectatōe pueniente iudiciū rōis. z q ē vehemēs z supercrescens. vt pz ar. iij. g delectatio ꝛc. Si intelligit. vt pclo vult de delectatōne ppria. negat pmia. sz extranea z aliena. illa impedit. nec de ista loqmur in ar.

¶ Ad scđm dāz. q sicut dr i. ij. physicoz. Cōtingit q duo sibīnuicē sunt cā. ita q vnū sit cā efficiēs et aliud cā finalr alterius. z p hūc modū opatio causat delectatōem sicut cā efficiens. delectatio aūt pficit opatōem p modū finis. vt dictū est.

In oī

¶ Ad maiorē. nihil est pfectiū suip si vl sue cause. Prima ps pcedit. Ad scđam dr q nihil pficit suā cām in eodē gne cause. z vt cā ē. tm pt pficere suā cām i alio genere cause. z vt ē effect. Cause em sunt sibīnuicē cause. z id qđ ē cā i vno gne. ē effectus i alio gne. sicut pz de materia et forma de efficiēte z fine. Materia em ē cā formē i gne cause materialis. z ipa vt egtis z actu ē effectus formē in gne

cause formalis. Silr finis ē cā in gne cause finalis. z qntz ex fectus in gne cause efficientz. Ad minorē dr. q capiendo opatōem ppie. put notat actū scđm imediate pcedentem ab actu pmo. tūc ē pdicatio causalis. Et opatio est cā delectatōis in gne cause efficientz. z cū hoc delectatio ē cā opatōis formalis vl finalis. large de finali loquēdo. put oē pfectiuū hz rōem finis. Negat igit pōa.

¶ Ad tertiū patz responsio ex dictis.

¶ Ad maiorē dico q pficit vt finis. large accipiēdo finē. vt habet in pncipio capis. Dico scđo q vt formaliter. Dico tertio q ex pte agentis pficit indirecte. vt patuit in cor. Ad minorē dico q nō vt finis ad quē res ordinat sz vt finis q ē pfectio accētalis. nec oppositū pbat. Ultra dico. q nō p modū efficientz directe. sz solū indirecte. nec pbat oppositū. Ultra. nec vt forma. Uez cēntalr z immanens. z h vult phs qn dixit. q nō pficit vt habit q dam (id ē nō sicut forma intrans cēntū rei) sz vt finis qdā supueniēs (. i. sicut qdā pfectio accidētalis supueniens operationi in ea ꝛstitute. Et ponit phs exēplū dicēs. q delectatio pficit opatōez. sic pulchritudo supueniēs iuuenibus ꝛc.

¶ Questio. xxxiij. de bonitate z malitia delectationum.

Deinde qrit de bonitate z malitia delectationū. Et circa h qrunt qttuor. Prio. utz oīs delectatio sit mala De cūdo dato q nō. utz oīs delectatio sit bona. Tertio. utz aliq delectatio sit optima. Quarto. utz delectatio sit mensura vl regula fm quā iudicet bonū z malum in moralibus.

¶ Postqz determiauit de delectatōne fm se causis z effectib q pueniūt delectatōi fm ē nature. z sine habitudie ad pncipiū moralitatis. Hūc qrit de ppietate moralī. q puenit delectatōi in hoīe p ꝛfinitate ad rōnem cōiunctā in eodē suppposito. Prioz aūt ē speculatio de his q natura z rē absolute sequunt. Et diuidit ista qstio i duas ptes. Prio oēdit quō sit bona vl mala fm se. Scđo quō se habeat ad bonitatē z malitiā moraliū actuum. Circa pmū ostendit quō aliq sit bona aliq mala Scđo an aliq sit optima. pmū in duo. Prio oēdit q nō oīs est mala ptra Stoycos. Scđo q nō oīmis est bona, cōtra Epicureos. ar. scđo.

¶ Utz oīs delectatio sit mala.

Ad pmū sic pcedit. Videt q oīs delectatio sit mala. Illud em qđ corrūpit prudētiā z impedit rōnis vsum videt ee fm se malū. qz bonū hois ē fm rōem ee. vt Dionysius dr. iij. cap o de diui. no. sed delectatio corrūpit prudentiā z impedit rōnis vsum. z tāto magz qnto delectatōes sunt maiores. Uñ in delectatōib veneris q sunt maxie. ipossibile ē aliqd itelligere. vt dr in. vij. ethicoz. Et Piero. etiā dr sup Matth. q illo tpe q pjugales act gerunt plentia sctī spūs nō dabit. etiā si pphetа videat ee q officio gnatōis obsequitur. g delectatio ē fm se malū. g oīs delectatio mala

¶ P. illud qđ fugit ꝛtuosus z psequit aliqs deficiens a ꝛtute. videt ee fm se malū z fugiendū. qz vt dr in. x. ethi. ꝛtuosus ē qsi mēsura z regula hūanoz actuū. Et apls dr. j. ad Corin. vj. Spūalis iudicat oīa. sz puer z bestie in qbo nō ē ꝛtus psequunt delectatoes. fugit ait eas reperat. g delectatōes fm se sunt male z fugiēde ¶ P. ꝛtus z ars sunt circa difficile honū. vt dr in. y. ethi. sz nulla ars ordinata est ad delectatōem. g delectatio nō ē aliqd bonū ¶ Sz ptra ē qđ in psal. dr. Delectare in dño. cū igitur ad nihil mali auctoritas diuina inducat. videt q non oīs delectatio sit mala.

¶ Hic pmo qrit ppter Stoycos. an oēs delectationes sint male.

¶ Rūdeo dām q sicut dr in. x. ethicoz. aliq posuerūt oēs delectatōes ee malas. cui rō videt fuisse qz intētione sua referebāt ad solas delectatōes sensibiles z corpales q sunt magis manifeste. nā z in ceteris intelligibilia a sensibilib antiq phi nō distinguebant. nec intellectū a sensu. vt dr in libro de aīa. delectatōes aūt corpales arbitrabant dicendū oēs ee malas. vt sic hoies q ad delectatōes ꝛmoderatas sunt proni. a delectationb se trahētes ad medium virtutis perueniant.

¶ Doc. pmo recitat opinionē quādā circa qstū. Secundo eā reprobat cū fundamēto eiusdē opinionis. ibi. Sz hec ꝛc. Tertio ponit veritatē z pclonē rōsuā. ibi Dicendū ē ꝛc. Volebāt q (q ad pmū) aliq. q oēs delectationes sint dicēde male. z h volebant intelligi de corpalib et sensibilib. Et eoz motiuū fuit. qz cū dicerent male. homines ab eis retraherent. nec distinguebāt sensum z intellectū. vt patuit supra de h. q. xxxiij. z infra habet. q. lxxarti. scđo. Deinde cū dr

¶ Sz hec existimatio nō fuit ꝛueniēs. cū em nullus possit viuere sine aliq sensibili z corpali delectatione. si illi q docēt oēs delectatōes ee malas dephēdant aliqs delectatōes suscipe magz hoīes ad delectationes erūt pclives exēplo operū. ꝛbox doctrina ptermissa. In operationib em z passionib humanis in qbus experientia plurimū valet magis mouent exempla qz verba.

¶ Reprobat motiuū illoz opinātiū. qz p h q dicerētur delectatōes male ab ipis. z ipi nihilomin eis fruerētur hoīes nō retraherent. imo eoz exemplo efficerent magis pclives ꝛc. Deinde ibi

¶ Dicendū ē g aliqs delectatōes ee bonas. z aliqs ee malas. Est em delectatio qes appetitiue ꝛtutis in aliq bono amato. z psequēs aliquā operatōem Uno huius rō duplex accipi pt. Una qdē ex pte boni in q aliqs qlcens delectat. bonū em z malū in moralib dr fm q puenit rōni vl discordat ab ea. vt supra dictū ē. Sicut in rebus naturalib aliqd dr naturale ex eo q nature pueniat. unaturale vo ex eo q ē a natura discordās. Sicut igit in naturalib ē qdā q es natural. q sqz ē ex eo q puenit nature. vt cū gue q escit ecorsum. z qdā unatural q ē in eo qđ repugnat nature. sicut cū graue qlcit surſum. Ita z in moralib delectatio bona. fm q appetit supior aut ifrior reqlcit in eo qđ puenit rōni. z qdā mala ex eo q qlcit in eo qđ a rōne discordat z a lege ꝛi.

q. xix. ar. iij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Respō det ꝙ fm veritatē ad q̄stiū tali ꝛclone Aliq̄ delectatiōes sunt bone aliq̄ male.etiā cozpalis. Probat ista ꝛclo duab⁹ rōnib⁹.sedz ponit ibi.Alia rō ꝛc. Quo ad ꝑmā supponit ꝙ delectatio ē ḡes appetitiue ꝑtus in bono amato.ꝛ ꝛsequēs aliquā operōem. Tūc arguit ꝓ° ex ꝑte boni. Bonū ꝛ malū in moralib⁹ dr fm ꝙ ꝛc. vt in ifa. ſz in naturalib⁹ ē q̄dā ḡes natural.q̄ ē ex eo ꝙ ꝛuenit nature ꝛc.ḡ ꝛ in moralib⁹.delectatio ē bona fm ꝙ appetitus supioz ꝛc. dare in ifa. Maioz patuit sup̄.q.xix.ar.iij. Minoz nota ex sup̄dictis.q.vj.ar.v. Et tenet ꝓña a sili. ḡ ex hac ꝑbatōe ꝙ delectatio in aliq̄ bono. qđ ē ꝛ rectā rōem.ē mala.ḡre nō hz delectatio vt sic ꝙ sit bona Et qz de facto dak delectatio q̄ ē in ꝛrio rōi recte. ideo ē mala Et intelligit ista ꝛclo. no tm̄ de spūali.ſz ꝛ sensibili. qz dr D.fm ꝙ appetit⁹ supioz aut iferioz ꝛc. Hūc ibi

¶ Alia rō accipi ꝑt ex ꝑte opationū. q̄z q̄dā sunt male ꝛ q̄dā bone. opationib⁹ āt magꝭ sunt affines delectatōes q̄ sunt eis ꝛiuncte q̄z ꝛcupiscentie q̄ ꝑte eas ꝓcedūt. vñ cū ꝛcupiscētie bonaz opationū sunt bone.malaz ꝓo male. ḡ multo magꝭ delectatōes bonaz opationū sunt bone. malarum male Añs habꝝ notū. ꝛ ab eis ꝛcessium. Cōsequētia ꝑbat. qz opationib⁹ magꝭ sunt affines delectatōes. q̄z ꝛcupiscētie ḡ si iste trahūt bonitatē ꝛ malicia. multomagꝭ isto Illud añs ꝓz. qz delectatōne sunt ꝛiūcte. Cōcupiscētie ꝓo ꝓcedunt tempore operatōnes ipas.

☞ Et ꝛfirmat ꝛclo respō. argumēto in ꝛrariū.

q. xxxiij. ar. 3 ¶ Ad ꝑmū ḡ dom. ꝙ sicut sup̄ dictū ē. delectationes q̄ sunt de actu rōis nō ipediūt rōem. neq; cozrūpunt prudentiā.ſz delectatōes extranee.cuiusmodi sunt delectatōes cozpales. q̄ qđē rōis vsum ipediunt. sicut sup̄ dictū ē. ꝛ ꝑ ꝛrietatē appetit⁹ q̄ q̄scit in eo qđ repugnat ratōni. ꝛ ex h̄ hz delectatio ꝙ sit moralr mala. vl fm quandā ligatōem rōnis. sicut in ꝛcubitu ꝛiugali delectatio q̄uis sit in eo qđ cōuenit rōni. tm̄ ipedit rōis vsum ꝑpter cozpalē trāsmutatōem adiunctā. ſz ex h̄ nō ꝛsequit malicia moralem. sicut nec somn⁹ q̄ ligat vsus rōnis moralr est malus si sit fm ratōem recept⁹. nā ꝛ ipa rō h̄ hz vt q̄nq; rōnis vsus intercipiat. dicim⁹ tm̄ ꝙ hmōi ligamentū rōnis ex delectatōne in actu ꝛiugali. ꝛ si nō habeat malicia moralē. qz nō ē ꝑ tm̄ mortale nec veniale.ꝓuenit tm̄ ex q̄dā morali malicia. s. ex peccato ꝓmi parentis. nā hoc in statu innocētie nō erat.

ꝑ. ꝙ. q. xcviij ar. ij. ¶ Ad maiorē. ꝓcedit ꝓma ps. ꝙ id qđ cozrūpit ꝓuidentiā fm se.ē malū moralr.ſz sedz ps negat. Si intelligit de ipediente ꝙ via ligatōis.imo etiā distractōnis. ꝑt tm̄ ipedire id qđ de se bonū ē. Ad ꝑbatōem dico ꝙ bonū hois ē fm rōem cē. nō ꝙ nūq; ogreat intercipi vsum rōnis. Et ꝙ ipediens vsum rōis ꝙ via ligatōis ꝛ ipedimenti. sit malū moralr. Als somn⁹ sp̄ eēt mal⁹. qđ ē falsum.ſz bonū hois ē fm rōem.ita ꝙ quicqđ ꝛtrariat rōi eet rōni ē malū. Ad minorē. Est ꝓ° falla de substan-

tijs spūalib⁹. Sedo dico. ꝙ nō ois etiā sensibil' cozrūpit. sez via ꝛrietatis. Tertio dico ꝙ aliq̄ ꝑsertim vehementes et supexcrescētes (vt patuit q. ꝑce. ar. iij) ipediūt. non tm̄ ꝓpterea sunt male moralr. vt iā dictū ē. Ad ꝑbatōem dr ꝙ solū. ꝑbat ꝙ delectatōes sensibiles. ꝑsertim venere impediūt vsum rōnis.ſz ꝙ hoc nō sunt male moralr. Et qz in tactu q̄ rāgebat spūsscrūs cozda. ꝓhetat. decebat eos cē abstractos ab hmōi delectatōnib⁹.ad nō dabak Et nō qz talis delectatio cēt in se ꝑctm̄.ſz ꝙ sit ꝓturbās ꝛ ꝓ sequ ligatio rōnis.ꝓcedit ex radice peccaminosa (sc. ex peccato oziginali) qđ abstulit iustitiā oziginalē. q̄ cohibebat sensualitatē. ne effrenate ferrek in delectatōnem. nec turbaret vsum rōis. de hoc in ꝑ. ꝙ. q. xcviij. ar. ij. ꝛc.

¶ Ad scdm dom. ꝙ tēperat⁹ nō fugit oēs delectationes.ſz imoderatas ꝛ rōni nō ꝛuenientes. ꝙ ät pueri ꝛ bestie delectatōes ꝓsequunt. non oīdit eas vliter cē malas. qz in eis ē natural' appetitus a deo q̄ mouet in id qđ est ei ꝛuenies

¶ Ad minorē dico. ꝙ ꝑtuosus nō fugit oēs. ſz eas q̄ sunt ꝛtra rōem. ꝛ tales sunt male. Sedo dr. ꝙ pueri q̄s dem ꝛ bestie sequunt delectatōes. Sz negak ꝛña. ḡ sunt male. qz in eis ē appetit⁹ natural' bon⁹. ꝛ ꝑ ꝛña tenditur in bonū saltē naturale.ſz in eis nō sit bonitas moral'. nō tm̄ malicia. sed ibi est bonitas naturalis media inter bonum ꝛ malum moralē.

¶ Ad tertiū dom. ꝙ non ois boni ē ars. ſz ars ꝓpioz factibiliū vt infra dicet. circa opatōes āt ꝛ ꝑ fessiones q̄ sunt in nob. magꝭ ē prudētia ꝛ ꝑtus q̄z ars et tm̄ aliq̄ ars ē factiua delectationis. s. pulmētaria et pigmētaria. vt dr in. v. ethicoz

¶ Maioz vera dīsiūcte. ita ꝙ ars ē circa bonū. salteꝝ materiale. ꝛ ꝑtus etiā. ſz nō circa idē bonū sim̄ sit ars. ꝛ ꝑtus ē magꝭ circa bonū q̄z difficile. imo. si difficile nō cēt bonū nō cēt ꝑtutis. vt ꝑz 2ª2ª. q. xxvij. ar. viij. ad tertiū Minor ꝓa. nulla ars ē ad delectatiōez regulandā. Esto sit ad aliquā faciendā. tm̄ ꝑtus ē circa delectatōes. qđ est circa agibilia. ars circa factibilia. vt patebit infra. q. lvij. ar. iij. Tēpantia etm̄ ē circa delectatōes. vñ negat ꝛña.

¶ Utz oīs delectatio sit bona.

5 ad 1 Ad scdm sic ꝓcedit. Videt ꝙ oīs delectatio sit bona. Sicut em̄ in ꝓmo dictū est. bonū in tria diuidit. s. honestū. vtile. ꝛ delectabile.ſz honestū oē ē bonū. ꝛ sim̄r oīne vtile. ḡ ꝛ oīs delectatio ē bona. ¶ Ꝓ. illud fm se est bonū qđ non q̄rit ꝓpter aliud. vt dr in ꝓmo ethicoz.ſz delectatio nō q̄rit ꝓpter aliud. ridiculū em̄ videt ab aliq̄ q̄rere. q̄re vult delectari. ḡ delectatio ē ꝙ se bona.ſz qđ ꝙ se ꝑdicat de aliq̄. vliter ꝑdicat de eo. ḡ oīs delectatio ē bona. ¶ Ꝓ. id qđ ab oībus desideratur videtur eē ꝙ se bonū. nā bonū ē qđ oīa appetūt. vt dr in ꝓmo ethicoz. ſz oēs appetūt aliquā delectatōnem. etiā pueri ꝛ bestie. igit delectatio ē fm se bonū. ois ḡ delectatio ē bona. ¶ Sz ꝛtra ē qđ dr. puerbioz. 4. Qui letant cū male fecerint ꝛ exultāt i rebus pessimis

¶ Hic Doc. q̄rit ꝙ oppositū. ad articulū ꝓcedē. ꝓpter Epycureos. q̄ dicebāt delectatōem fm se. i. vltar ꝛña ḡnis in quocūq; vel de quocū sit esse bonā

¶ Rndeo dom. ꝙ sicut aliq̄ stoicoz posuerūt oēs delectatōes ee malas. ita epycurei posuerūt delectationē fm se ee bonā. ꝛ ꝑ ꝛña delectatōes oēs ee bonas

¶ D. ꝓmo recitat opinionē erronēā circa q̄stiū. Sed ꝛdo eā reprobat ponēs verā sentētiā ꝛ rōnē ibi. Quia ꝛ b ꝛc. Quo ad ꝑmū dr. ꝙ opinio epycureoz oppositā opinioni stoicoz fuit ꝙ delectatio fm se essz bona. i. ex ꝓpria rōne ꝛ rōne ḡnis. et qz qđ ꝛuenit alicui fm̄ se ꝛ hmōi inēntū tali ꝛuenit oīi tali. ideo fm eos ois delectatio ē bona Consequenter cū dr.

¶ Qui ex hoc decepti ee vident. ꝙ nō distingue bāt inter id qđ ē bonū simpl'r. ꝛ iter id qđ ē bonū q̄ ad hūc. simpl'r qđē bonū est. qđ fm se bonū ē. Lōtingit aūt qđ nō est fm se bonū esse huic bonum dupl'r Uno mō qz est ei ꝛueniēs fm dispōnez in qua nūc est. q̄ tm̄ nō est naturalis. sicut leproso bonū est q̄nq; comedere aliq̄ venenosa. q̄ nō sunt simpl'r ꝛuenientia ꝓplerioni humane. Alio mō qz id qđ nō est ꝛueniens estimak vt ꝛueniens.

¶ Reprobat ꝑ dictā opinionez tāq; erroneā. ꝛ ipropbatio ei⁹ est. ꝑbatio ꝛclonis rūsi. q̄ ex ea subintelligit falsum. nō ois delectatio est simpl'r ꝛ fm se bona. Pro fundatione hui⁹ ꝛclonis ꝛ reprobatōe ꝑdicti erroris D. ꝓ° notat rōnem ist⁹ opinionis. ꝛ ei⁹ defectū. Secdo eā applicat ad ꝓpositū. ibi. Et qz ꝛc. Quo ad ꝑmū notat defectus ist⁹ opinionis. qz nō distinguebat inter bonū simpl'r ꝛ inter bonū q̄ ad hūc. Et iō qz oīnis delectatio videt ee bona huic fm sensum. vel apparet bona. ideo male intulerunt q̄ ois eet dicēda bona simpl'r Nota aūt circa ḥ. d. san. ꝑ. q. xlix. ar. iij. in dictū de bonitate alicui⁹ rei. nō est accipiēdū fm or dinem ad aliqđ ꝑticulare. ſz fm scīpam. ꝛ fm or dinē ad totū vniuersum hec ille. sic in ꝓposito delectatio in hoīe iudicāda ē bona simpl'r in ordine ad ꝑfectū hois qđ est rō Consequēter ibi.

Et qz delectatio est ḡes appetit⁹ in bono. si sit bonū simpl'r illud in q̄ q̄scit appetit⁹ erit simpl'r delectatio ꝛ simpl'r bona. si aūt nō sit bona simpl'r. ſz q̄ ad hūc. tūc nec delectatio ē simpl'r. ſz hūc. nec simpl'r ē bona. sed bona fm qđ. vel apparēs bona

¶ Applicat rōem defect⁹ ist⁹ opinionis ad ꝓpositū ex ꝑbat ꝛclone rūsi. sic. Si sit bonū simpl'r in q̄ q̄scit appetit⁹ erit simpl'r ꝛc. vt in ifa ꝑ totū.ſz bonuz in q̄ q̄scit appetit⁹ nō ſp est simpl'r bonū.ſz q̄nq; solū q̄ ad hūc vel ꝑtē dispōnem. vel qz estimak ꝛueniēs. ḡ nō ois ē simpl'r bona. i. in ꝑfitate. i. rōne generis. Maioz ꝑz ex dict⁹ Minoz suppleꝛ. ꝛ relinq̄t nota. qz q̄nq; ḡs delectak i bono solū fm sensum. ꝛ nō fm rōnem. qđ est q̄escere in bono fm quid ꝛc. Et ꝛfirmak ꝛclo rūsi. argumēto in ꝛrū

¶ Ad ꝓmū. ḡ dom. ꝙ honestū ꝛ vtile dicunt fm rōnem. ꝛ ideo nihil est honestū vl vtile qđ nō sit bonū. delectabile aūt dr fm appetitū q̄ q̄nq; in illud tē dit qđ nō est ꝛueniēs rōni. ꝛ ideo nō oīne delectabile ē bonū bonitate morali q̄ attēdit fm rōnem

¶ Maiorē ꝓcedo ꝛ minorē. sed negak ꝛña. ꝛ rō in ꝛclone. qz honestū ꝛ vtile ex ꝓpria rōne dicūtur ꝛ sunt fm rōem. ꝛ ꝑ ꝛña bona fm se ꝛ ex ꝓpria rōne. ſz nō sic est de delectabili. qđ ꝑt ee delectabile fm appetitū sensitiuū cō-

tra rōem. ꝛ ꝑ ꝛña malū hois cuius bonū simpl'r est fm rōem esse. Quare negak ꝛña.

¶ Ad scdm dom. ꝙ ideo delectatio nō q̄rit ꝓpter aliud. qz est ḡes in fine. finē aūt ꝓtingit esse bonum et malū. cuius nūq; sit finis nisi fm ꝙ est bonū q̄ ad hūc. ita etiā est de delectatione.

¶ Ad maiorē ꝓmo. illud fm se est bonū. vel habetur (licz q̄nq; falso) tāq; fm se bonū. qđ nō q̄rit ꝓpter aliud quodcūq; mō Si aūt nō q̄rit ꝓpter aliud. qz ꝓsequitur ipm finē necario de p se q̄stiū. nō est fm se bonū. ſz ex fine quē sequitur. q̄ si est bon⁹ simpl'r. tūc ꝛ illud ꝛña. Si aūt sit bonū fm qđ quo ad hūc vel apparēter. tūc est bonū fm qđ non q̄rit ꝓpter aliud

Pōt scdo dici ad maiorē negādo eā si ꝓsequak finem. q̄nq; bonū q̄nq; malū. ideo cm̄ nō q̄rit. s. ꝑfaliter ꝓpter ꝛnctionē ad finē q̄ ꝑt esse bon⁹ simpl'r. vel quo ad hunc

Ad minorē dico. sicintelligit ꝙ nō sit etiā ꝓpter aliud Negak. delectatio est cm̄ ꝑfectio or dinata ad opatōnem vt ꝙ ipam opatio ꝑfectū esse habeat. ꝛ ita est ꝓpter aliud Dicit scdo ꝙ minor ꝓa est. ꝙ nō q̄rit ꝑfal' ꝛ vocal' q̄re q̄s velit delectari. q̄rit tñ iteriōal' ꝛ affectōal' ꝙ appetitū recte or dinatus. delectatio ꝓpter opatōem. Rō ꝓmi est fm d. sam. in q̄rto. dis. xlix. q. iij. ar. iij. q̄sti. iij. ad. iij. qz delectatio or dinatis ad finē ꝛsueuim⁹ q̄rere ꝓpter quē finē fiāt q̄ fini nō sunt ꝛiūcta. De his ꝓo q̄ fini ꝛiūgunt talis q̄stio nō fit. qz si tarim apparet ea ee apptibilia. Et qz delectatio est ꝛiūcta opatōi ꝑfecte. ideo nō ꝛsueuim⁹ q̄rere ꝓpter qđ aliās velit delectari. ꝛ ꝓterea delectatio dr q̄ratione appetitus in aliq̄. Vñ q̄rere q̄re aliqs velit delectari. est idē ꝙ q̄rere q̄re velit appetitū suū q̄tari. qđ idez est ac si q̄reret quare aliqs velit finē volūtatis ꝓsequi. licz aūt opatio aliq̄ sit finis. tñ opatio de suo nō se nō ꝛportat rōnem finis vel q̄tatōem in fine.. Et inde est ꝙ magꝭ q̄rimus ꝓpter qđ vis opari. q̄ ꝓpter qđ vis delectari. Hec ille. Ex qbus ꝓz. ꝙ minor est falsa. si intelligit ꝙ nō q̄rit. i. appetit ꝓpter aliud. qz appetit ꝓpter opatōem. vt D. ibi dē ad scdm declarat. ſz nō q̄rit (ipsonalr accipiēdo q̄rit ur) vocal'r ꝛ ꝑ q̄stionē ꝓpositōalē. q̄re vis delectari. Est ḡ delectatio ꝓpter finē. q̄ si est simpl'r bon⁹. delectatio est bona. sin aūt. est mala. Dicak ḡ ad argumētū formal'r.

Ad maiorē. Illud fm se. i. ex ꝓpria rōne est bonuz simpl'r et moralr. qđ nō q̄rit ꝓpter aliud. nec q̄stiu affectiuo. i. nō appetit ꝓpter aliud. nec q̄stione ꝑbali. ita ꝙ nō q̄rit quare vis hoc facere. Si aūt vult maior ꝙ istud scdm sufficiat ad ee vltimū finē. ꝛ fm se bonū negak. imo de fm se bono. scz opatōe ꝑfecta ꝑt q̄ri. qz in ꝓrio noie nō dr finē ꝛc. vñ esto nō sit ꝓpter aliud. tñ q̄rit. vñ nō q̄ri non est argumentū sufficiens. ꝛ rō ꝙuertibilis cū de se bono. qz de de se bono q̄rit Ad minorē negak. si intelligit de q̄stiu appetitiuo. imo appetit ꝓpter opatōem tāq; finē. ſz verū est ꝙ nō q̄rit ipsonalr. i. nemo querit vocal'r quare ḡs velit delectari ꝓpter cuidentē ꝛnexionē ad finē quē seq̄t. ꝛ qz ē quietatio in fine ꝛc. vt D. hz in q̄rto. ḡ ꝛc. Negak ꝛña. qz est bona ꝓpter rē ꝛ opatōem quā sequit q̄ q̄nq; est soluz apparenter vel fm quid bona. Notq ꝙ soluto est sane intelligenda in qua. D. dr. Ideo delectatio non queritur ꝓpter aliud. scilz vocaliter. id est nō q̄ritur q̄re quis velit delectari ꝛ quietari in appetitu. ꝛ finem volūtatis ꝓsequi nō refertur in opatōem (vt patuit sup̄ ꝛ. q. iij. ar. ij. ad scm cū dū) tangꝭ in finē. qz aūt finis est bon⁹ ꝛ malus. ideo est delectatio. Et aduerte ꝙ delectatio nō q̄rit ꝓpter aliud ad sensum dictū. tñ desiderak ꝛ appetit ꝓpter aliud

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Ad tertiū dō'm.q hoc mō oīa appetūt delectationē sicut t bonū. cuz delectatio sit quies appetitus in bono, sed sicut ꝓtingit nō oīe bonū qđ appetitur esse p se t vere bonum. ita non omnis delectatio est p se t vere bona.

¶Ad maiorē negak.q sit p se bonū. sed sufficit q cōsequat bonū ab oībus appetibile. qđ ꝑt esse bonū simplr vel fm qđ. Ad pbationem. ogz sane intelligere. est em sensus. q oīa appetūt bonū vel fm rem. vel fm apparētiā. t nō intelligik q oīa appetūt vnū bonū nisi deū. ꝛz intelligitur distributiue reddendo singula singulis. i. qlūlibet appetens appetit sibi bonū. ita q bonū hz suppositōem cōfusam vel simplicē cū inclinatōe ad supposita Vñ d. san. in de veita. ma. xxij. q. ꝑ. ad q̄rtū. Cū dr. oīa bonū appetūt nō oportz bonū determinari ad hoc vel illud. ꝛz in cōmutate accipi. qz vnūqđ q appetit sibi bonū ꝓuenies naturaliter. De hoc videbit. ꝑ. p. q. vi. ar. ij. ad scām. Ad minorē. vera est. qz oēs appetūt bonū qđ seq̄tur ꝺlectatio. ꝛz tale bonū nō est simplr bonū sp. ꝛz sufficit ad hoc q appetat vt sit bonū sensibile fm qđ cē. Negat ꝓnia. Et idē argumētū hz D. in q̄rto vbi statim. t ē in ordine q̄rtum. Delectatōes aūt q̄rie alicui sunt bone sibi in ꝓtate. t ita in hoc fm rōm delectari est sibi bonū in ꝓtate et simplr. Et pbat hoc tertiū argumētū q delectatio hz aliquā bontatē naturalē t sensibilē de se. sed nō morale bontatē q̄ est bontas rōnis Et nota D. in q̄rto. q dr delectatio vt delectatio noīat q̄ddā bonū (ꝛz bontate naturali) sed vt hec delectatio ꝑt habere rōnem mali (ꝛz moralis) ex qte ex quo specificat. sicut t ois actio q̄rtū ad hoc q hz de natura actōis est bona. cē. Et nota solonē scōi argumēti q̄stiuncule ꝓme. q nō soliū appetit bonū (ꝛz in ꝓtate) ꝛz etiā apparēs. a nō hōte rectū iudicīū

¶Utz aliq delectatio sit optima

Ad tertiū sic ꝓceditur. Uidet q nulla delectatio sit optimū. nulla em gnatio est optimū. nā gnatio nō ꝑt esse vltimus finis sed delectatio ꝓseq̄tur generatiōem nam et eo q aliqd ꝓstituit i suā naturā delectat. vt supra dictū est. g nulla delectatio ꝑt ee optimū. ¶ P. illud qđ est optimū nullo addito ꝑt fieri melr. ꝛz delectatio aliq addito fit melior. cē em melior delectatio cuz virtute q̄ sine virtute. g delectatio nō est optimum ¶ P. id qđ est optimū est vliter bonū sicut p se bonū extis. nā qđ p se est ꝑius t potius eo qđ est p accns. sed delectatio nō est vliter bonū. vt dictū est. g delectatio nō est optimū. ¶ Sed ꝺtra beatitudo est optimū. cū sit finis humane vite. ꝛz beatitudo nō est sine delectatōe. dr em in psal. Adimplebis me leticia cū vultu tuo. delectatōes in dextera tua vsq in finē.

¶ Quia oīsum est q aliqua delectatio est bona. aliq mala. nūc q̄rit an aliqua sit optima.

¶ Rndeo dō'z. q Plato nō posuit oēs delectationes ee malas. sicut stoici. neq oīes ee bonas. sicut epycurei. ꝛz quasdā ee bonas. t q̄sdā ee malas. ita tamen q nullū sit summū bonū vel optimū

¶ D. ꝑmo recitat opinionē platonis circa q̄stiū. scdo adducit duo fundamēta ei⁹ t ea reprobat. ibi. ꝛz q̄tū cē

Tertio ex illis reprobatōibus infert ꝓclonē rnsuā veram ibi. Et p hūc modū cē. Quo ad ꝑmū ꝑmittit q Plato in duob bn sensit iuxta determinatōem articuloz ꝓcedētiū. qz nō ponit oēs malas neq oēs bonas. Deinde ponit in quo defecit. videlz in hoc q nō posuit aliquā optimū vel summū bonū ad sensum dicendū. Nota circa hoc. q D. in q̄rto vbi supra q̄stiū. iij. cōnumerat Platonicos cū stoycis. t dr. Alia fuit opinio stoycoz t platonicoz. q ponebāt oēm delectatōem esse malā. Hic autez in ꝓncipio coz. dr q Plato nō posuit oēs delectatōes ee malas. sicut stoyci cē. vbi videt esse ꝯtradictio. sed puto q rem hic melr digesserit. possibile etiā est q aliter senserint platonici. aliter Plato a cuius sententia posteriores recedere potuerunt.

¶Sed q̄ritū ex ei⁹ rōnibz dak intelligi in duob modis. Jn vno qdē qz cū videret delectatōes sensibiles t corpales in quodā motu t generatōe ꝓsistere sicut pz in repletōe ciboz t hmōi. estimauit oēs delectatōes ꝓseq generatōem t motū. vñ cuz generatio et mot⁹ sint act⁹ ipfecti. seq̄retur q delectatio nō haberet rōnem vltime pfectionis

Hic ꝑr D. adducit duo fundamēta t duas rōnes ꝓdicte sue opinionis. scdm ibi. Alio ꝛo cē. Quo ad ꝑmā ꝑmo ipam refert. Scdo eā ipbat. ibi. Sz hoc cē. Prima g radix t ꝑmū fundamētū defectus platonici q addicendū nulla delectatiōez ee optimū. fuit inducer. est. qz estimauit oēs delectatiōes ꝓsequi gnatiōez t motū. t sic q ꝑr nulla ee optimū. qz mot⁹ e act⁹ ipfecti. ꝑter cū dr

¶Sed hoc manifeste apparet falsum in delectationibz intellectualibz. aliqs em nō solū delectat in generatōe scie. puta cū addiscit aut mirat. sicut ꝑius dictū ē. ꝛz etiā in ꝓtēplādo fm sciam iā acq̄sitā. q.xi.a.vi.

Eradicat ꝓdictū ꝑncipiū fundamētū Plonis. qz delectationes intellectuales q̄ sunt portissime nō ꝓsequūtur solū gnatiōem. sed etiā pfectiōnem ꝓplētā. vt doctor ostendit de scientia Consequenter ibi.

¶Alio ꝛo mō. qz dicebat optimum illud qđ est simplr summū bonū. qđ scz est ipm bonū q̄si abstractū t nō pticipatū. sicut ipe dei est summū bonū

¶Ponit scdam radicē defectus Platonis. Et dein de silr ipbat eā. ibi. Nos aūt cē. Scda g rō Platonis fuit. qz ipe accepit fratōem nois. cū dicim⁹ delectari onē summū bonum ꝓ summo bono separato. scz deo. Deinde cum dicit

¶Nos aūt loq̄mur de optimo in rebz humanis Optimū aūt in vnaquaq re est vltim⁹ finis. finis aūt vt supra dictum est dupliciter dr. scz ipa res. t vsus rei. sicut finis auari est vel pecunia vel possessio pecunie. t fm hoc vltim⁹ finis hois dici ꝑt. vel ipe deus qui est summū bonū simplr. vel fruitio ipius q̄ importat delectatōem quādā in vltimo fine. q.ꝑ.a.vi.

¶Jmprobat etiā ꝑdictā radicem t acceptōem nois qz cū veritas in q̄stione an delectatio sit summū bonū intelligimus (sicut deber intelligi) de summo bono creato formaliter inherente t perficiēte. g male accipiebat Plato. Si aūt detur sic intelligi (scz de summo bono creato) D. pbat tali rōne. Optimū in vnaquaq re est vltimus

finis (scz inherēs t nō abstractus). sed ipa delectatio q̄dam sive fruitio est vltim⁹ finis (scz formalis) g ipa delectatio q dā est optimū t summū formaliter inherens. t g sic deber intelligi. Pro minore D. notat distinctōnem de fine. qz est finis qui. t finis quo. sive obiectalis t formalis. sive res t eius adeptio. de qua distinctōe sepi⁹ supra. q. ꝑ. ar. iij. dictū fuit

¶Et p hūc modū alia delectatio hois ꝑt dici optimū inter bona humana.

¶Hic in calce corpis D. ex oībus dictis infert ꝓclonem rnsuā talē. Aliqua delectatio hominis (scz ꝑfis optimā operatiōem) ꝑt dici optimū inter bona humana (i. inter formaliter inherētia. accipiēdo scz optimū bonū ꝑ bono formali.) Illa ꝓclo pz ex dictis. ꝑsertim ex scda ipsius partis Platonis. qz p rōnem ibi factā ꝓtra Platonem fuit illata hec ꝓclo. t sic relinq̄tur nota Nota aūt q D. hic nō facit difficultatē de hoc. an delectatio sit ꝓncipalius operatiōe. sed disputāti ꝓtra Platonez sufficit ostēdere aliquā delectatiōem ee optimū. nō secernēdo operatiōez. nā operatio t delectatio ipam ꝑfis habēt tanq̄ vnū bonū. sicut em ex pfectiōe t pfectibili ꝓstituit vnū. ita ex delectatione t operatiōe fit vna operatio pfecta. q̄re nō est putandū q D. hic ꝓtradicat supra habitis. q. iij. ar. ij. vbi ꝑtulit visionē delectatiōni. ibi dē em distincte loqbat. hic aūt loq̄t de delectatiōe incluſa operatiōe. q ambo hz ꝑ optimo bono hois. Si aūt loq̄remur ꝓprie t distincte. segregādo p intellectū ab inuisce. tūc delectatio magis est aliqd optimi. scz felicitatis t beatitudinis cēntialr dicte. D. aūt hic loq̄t philosophice ad moduz Aristo. q nō determinauit in p. ethi. q inter ista essz ꝓpter alterū. de quo supra habitum est. Cōfirmat rō in ꝓtariū ꝓclonē rnsuā. Et ꝑbat q delectatio est aliqd optimi tanq̄ ꝑfis beatitudinē formalē. Vide d. san. in. iij. dis. xlix. q. iij. articulo. iij. q̄stiuncula. iij. per totum.

¶Ad ꝑmum ergo dō'm. q nō oīs delectatio consequitur generatiōem. sed alique delectatōes ꝓsequunt operatiōes pfectas. vt dictum est. t ideo nihil ꝓhibet aliquā delectatiōez ee optimū. t si nō oīs sit talis

¶Maior vera. qz generatio est q̄ddaz fieri t motus ad pfectiōem distās ab ipa. Minor est vlr falsa t patuit supra q Plato in h reprehendit. qz dixit delectatiōem esse gnatiōem. Ad pbationem dico. q aliqd delectat qz ꝓstituitur in suā naturā. si intelligit q delectatio ꝓsistat in ꝓstitutiōe nature in se. negat. qz delectatio est operatio sequens naturā ꝓstitutā. vt patuit supra. ꝛz intelligit vt patuit. q. xxxi. ar. ꝑ. Est ꝓstitutio in naturā existētē. i. q̄dā motus vel operatio causata ex existentia. i. ꝓtia existētis in natura. i. ꝓuenientis t ꝓnaturalis. nō q sit ipa ꝓstitutio naturalis cē. et D. supponit ista ex loco dicto supra. Et vult illa ꝓpō ꝑbi. q operatiōes ꝓcedētes ab habitib t naturā in ee ꝓstitutis sunt delectabiles t sine tristicia. ꝛz operationes q̄ sunt ꝓstitutiue sive ꝓductiue habitus vel nature sunt cum tristicia.

¶Ad scām dō'm. q rō illa ꝓcedit de optimo simpliciter. p cuius participatōem oīa sunt bona. vñ ex nullius additōe fit melius. sed in alijs bonis vniuersaliter verū est q qlibet bonū ex additōe alteri⁹ fit melius. cuius posz dici q delectatio nō est aliqd extraneū ab operatōe virtutis. sed ꝓcomitās ipsam vt in ꝓmo ethicoz dicitur

¶Maior vera de optimo simplr. qđ est summū bonū extrinsecuz. qđ supra dicebat brixudo obiectalis. hoc em ꝑ qđcūqz additū nō fit melius, licz ipm cū alio bono sint plura bona. vide de malo. ma. v. q. j. ad q̄rtū. t Hervei. ꝛz id qđ est bonū optimū inter oīa formaliter inherētia ꝑt fieri melr Ad minorē ꝑmo. ꝓcessa ipa seq̄tur q nō est optimū simplr extra genr. Scdo dr ad minorē negando eā. qz delectatiōi optime nō addit frus. imo nō ē optima nisi qz ꝓsequtur t includit in optima operatōe. q ē operatio frutis. Et g dr D. cuius posset dici q delectatio nō est aliqd extraneū ab operatōe frutis. ꝛz ꝓcomitās ipam Et ꝑ hoc pz qđ dictū est circa corpr arti. q D. hic nō accipit ꝑ duobz operatōem t delectatōez. ꝛz magis ꝑ vna operatione optima. nō em est operatio optia nisi cū delectatōe Et ergo in ipa includitur

¶Ad tertiū dō'z. q delectatio nō hz q sit optimū ex hoc q est delectatio. ꝛz ex hoc q ē pfecta ḡes i optimo vñ nō optz q ois delectatio sit optima aut etiā bona. sicut aliqua scia est optima nō tñ ois.

¶Ad maiorē. id qđ est optimū est vlr bonū. Dico ꝑmo. q si ē optimū simplr extra genus ē vliter bonū. vñ ponim⁹ deū vlr bonū. Scdo dico q si est optimū (crea tum rōne gnis sui (qz scz est delectatio) tūc est vlr bonū. id est in q̄cūqz delectatōe inueniat. Si aūt est optimū bonū rōne spēi. qz videlz est delectatio talis. ꝛz tale operatiōne. tūc nō optz q vlr. i. oīs delectatio sit bona. sicut qz risibile ꝓuenit hoi vt est tale aial. nō ꝓuenit ꝓterea oīi aiali cē. Ad pbationem ꝓcedo. q p se existēs est ꝓius. eo q est q accns vel p alterz. Sz dico q delectatōni nō ꝓuenit ee p se. t rōne gnis ee optimū. ꝛz q aliud scz operatōem quā seq̄t Minorē ꝓcedo. g nō est optimuz. verz. rōne gnis vt delectatio. ꝛz aliq talis delectatio. t ista est optima p accns. i. p alterz. nō tñ p accns. i. ꝓngeter t variabiliter. ꝑt em q aliud ꝓuenire qđ etiā ꝓuenit nectario. vt pz de beatificabilitate hois vel angeli cē. Et ista solonem intendit D. qz dr q delectatio nō hz q sit optimuz. qz delectatio scz rōne gnis. sed qz ꝺes in optimo. i. vt talis. t p ꝑns sicut hz q sit talis p obiectū suū. ita hz q sit optima p obiectū in genere cause finalis. t obiecti specificatiui cē. id est formalis.

¶Utz delectatio sit mēsura vel regula fm quā iudicet bonū vel malū in moralibz

Ad quartū sic ꝓceditur Uidet q delectatio nō sit mēsura vel regula boni t mali moralis. oīa em mensurant ꝑmo sui generis. vt dr in. x. metaphy. sed delectatio nō est ꝑmū in genere moraliū. ꝛz ꝓcedūt ipaz amor et desideriū. nō g est regula bontatis t malicie i moralibz. ¶ P. mensurā t regulā optz esse vniformē. t ideo motus q̄ est maxime vniformis est mēsura t regula oīm motuū. vt dr in. x. metaphy. ꝛz delectatio ē varia t multiformis. cū q̄dā earz sint bone. t q̄dam male. g delectatio nō est mēsura t regula moraliū. ¶ P. certi⁹ iudiciū sumit de effectu p cām q̄z econuerso. ꝛz bontas vel malicia opatōis est cā bontatis vel malicie delectatōis. qz bone delectatōes sunt q cōsequūtur bonas opatiōes. male aūt q malas. vt dr in. x. ethicoz. g delectatōes nō sunt regula t mēsura bo

Universidad de Deusto
Biblioteca

nitatis ⁊ malicie in moralib⁹. ¶ Sz ⁹tra est qđ Augustin⁹ dr. sup illud. ps. Scrutans corda ⁊ renes deus. Finis cure ⁊ cogitatōis est delectatio ad quā ꝙs nitit puenire Et ph̄s dr in. vij. ethi. q delectatio est finis architectoz. i. ꝓncipalis. ad quē respiciētes vnūqđq; h̄ qđe malū. h̄ ät bonū eē simplr dicimus

¶ Hic D. incipit qñ delectatio se habeat ad bonitatē ⁊ malicia hūanoz ⁊ moralium actuū. An sit regula

Nota aūt q de rōne mēsure ⁊ regule ē ducere in cognitiōne alteri⁹ ⁊ ipm notificare. vt patuit supra. q̄rere g̃ an delectatio sit mēsura tē. i. an ex bona delectatōe intēta cognoscat q hō sit ꝓtuosus ⁊ bon⁹. ⁊ q oppositū de mala

g.xx.ar.ꝑ. ¶ Rñdeo dām. q bonitas vl malicia moralis ꝑncipalr in volūtate ꝙsistit. vt supra dictū est. vtz aūt volūtas sit bona vel mala p̄cipue ex fine cognoscit. id aūt habet ꝑ fine in q volūtas q̄scit. q̄es aūt voluntatis ⁊ cuiuslibet appetit⁹ in bono est delectatio. et iō fm delectatōem volūtatis hūane p̄cipue iudicat hō bon⁹ vel mal⁹. Est em bon⁹ ⁊ ꝓtuosus q̄ gaudet i opib⁹ ꝓtutū. mal⁹ aūt q in opib⁹ malis.

¶ D. rñdet tali ꝙclone intēta. Delectatio volūtat⁹ est mēsura boni ⁊ mali moralis. nō aūt delectatio appetitus sensitiui. D. ꝓbat ꝑ⁰ ꝓmā p̄rē hui⁹ ꝙclonis. Sc̄do ponit ⁊ ꝓbat sc̄dam. ibi. Delectatōes aūt tē Et q̃uis ꝓbatio ꝓme sit satis clara in lr̄a. q ex fine innotescit bonitas agētis in moralib⁹. ⁊ sīlr bonitas actōis. ſz delectatio tenet se ex pte finis tē. Argūit tm̄ formalr sic supplendo maiorē ex ꝓmo argūento. i. hz rōem mēsure in vne q̄q; gn̄e. ex q habet certitudo ⁊ iudiciū de oib⁹ istius gn̄is. ſz fm delectatōem volūtatis hūane, p̄cipue iudicat bō bonus vel mal⁹ vt sic. g sequit cōclo. Maior nota ex. x. metaphy. Minor ꝓbat a ꝓncipio formali de ꝓmo ad vltimum. Et ꝙfirmat quasi a signo. Deinde ibi

¶ Delectatōes aūt appetit⁹ sensitiui nō sunt regule bonitatis vel malicie moralis. nā cibꝰ cōiter delectabilis est fm appetitū sensitiuū bonis ⁊ malis. ſz volūtas tnoz delectat in eis fm ꝙuenientiam rōnis quā nō curat volūtas maloz.

¶ Subūngit sc̄dam p̄rē cōclonis. quā ꝓbat sic. id qđ est cōe bonis ⁊ malis. nō ē regula ⁊ mēsura boni vel mali moralis ita ſcz q ex ipo cognoscat determinate q sit bonū. vel determinate q sit malū. ſz delectatio appetit⁹ sensitiui est cōis tē. g delectatio appetit⁹ sensitiui nō ē mēsura ⁊ regula tē. Probat minor. qz bonus delectat in cibo vno. ⁊ mal⁹ silr. ⁊ ex h̄ ille nō hz q sit bonus. nec ille q sit mal⁹. g ex delectatōe sensibili vt sic nō iudicat. ſz ex h̄ q illa delectatio ē volūtatis fm̄ iudiciū rōis Et h̄ D. tāgit in fine. qz delectari sensualr fm ꝙuenientiā rōnis ⁊ voluntarie est virtuosum tē. habet g q ex delectatōe vt ē appetit⁹ sensitiui tm̄ nō hz iudiciū de bonitate vel malicia tē Tm̄ indirecte p̄t sumi iudiciū ex appetitu sensitiuo. ſcz vt mouet a volūtate vel directe. vel p modum redūdātie tē

☞ Cōfirmat aūt ꝓma ꝑs ꝙclonis argu. in ꝓtū.

¶ Ad ꝓmū g dām. q amor ⁊ desideriū sunt ꝑor delectatōe in via gn̄atōis. ſz delectatio est ꝑor fm rōnem finis q in opabilib⁹ hz rōem ꝓncipij a q maxime sumit iudiciū sicut a regula vel mensura.

¶ Maior vera Ad minorē. delectatio nō est ꝓmū in genere moraliū Vel. in via gn̄atōis ⁊ executōis. est tm̄ ꝓmū via intētōis. ⁊ gn̄e cause finalis. vt ꝑz supra. q. xxv. ar. ij. Et fine ät sumit potissimū iudiciū in moralib⁹ magis q̄ ex materia vel circūstātijs. Quia g delectatio hz manifestā ꝓnceptionē cū fine tāq; dicēs q̄tatōez i fine. vt patuit. ar. ij. ad sc̄dm. ideo ē mensura moral⁹ bonitat⁹ tē. q̄ etiā ex delectatōe cū inclusione opatōis cui delectatio ꝙiūgit aducrit volūtas. ex q ꝓpletiue dep̄deret bonitas vel malicia moralis

¶ Ad sc̄dm dām q oīs delectatio in hoc est vniformis q est q̄es in aliquo bono. ⁊ fm h̄ ꝑt ee regula vel mēsura. nā ille bon⁹ est cui⁹ volūtas q̄scit ipm bono. mal⁹ aūt cui⁹ volūtas q̄scit in malo

¶ Ad maiorē. dz ee certa vt materia patit. Ad minorē dico. q qđe multiformis est. sicut ꝓbat argumētū q ad hoc q aliq est bona aliq mala. est tm̄ vniformis vt regula est. qz hoc certū est q ille est bonus q delectat in bonis. mal⁹ q in malis. Vñ minor negat. qz licz oēs delectatōes collective nō sint vniformes. vt rō ꝓbat. tm̄ q̃liter est vniformis. qz ē in bono vel malo Et vniformiter sicut q cui⁹ volūtas querit bonas bona est tē.

¶ Ad tertiū dām. q cū delectatio pficiat opatiōnē p modū finis. vt supra dictū ē. nō ꝑt ee opatio p fecte bona nisi etiā adsit delectatio in bono. nā bonitas rei dep̄deret ex fine. ⁊ sic q̃dāmō bonitas delectationis est cā bonitatis in optatione. q.xxiij.a.4 in cor.

¶ Maior vera vt sic. tm̄ effect⁹ qñq; ē notior. ⁊ ꝑt cā ꝑ suppositā ⁊ inclusa etiā esse mēsura ⁊ regula. ⁊ maior sit ita vt cā est Ad minorē. vera in gn̄e cause efficētis ⁊ formal⁹ specificatiue. tm̄ etiā ecōtra delectatōis bonitas est cā bonitatis opatōnis formal⁹ ⁊ final⁹ largo mō. vt patuit. q. xxxiij. ar. iij. Et g opatio nō est pfecta (scz accidental⁹ ⁊ aliq mō final⁹. put ois pfectio hz rōez finis large ſsūte delectatōe. Et sc̄do vt in ar. ij. ad sc̄dm habitū est opatio de noie suo nō ꝑportat rōnem finis sicut delectatio. Esto sit ꝓncipal⁹ finis. iō magis mēsure rō in moralibus ꝙuenit delectatōi q̄ opatōni. licz delectatio sit bona ꝓpter opatōem. qz ad ee mēsurā non req̃rit causalitas in ee rei. ſz in ee cognito. Quia g bonitas volūtatis cognoscit ex fine. ⁊ delectatio ex noie ꝑportat rōem finis. ideo ſz bi ꝙuenit rō regule tē.

¶ Questio. xxxv. de tristicia seu dolore fm se

Deinde ꝙsiderādū ē de dolore ⁊ tristicia. Et circa hoc ꝓmū ꝙsiderādū est de tristicia seu dolore fm se. Sc̄do de causis ei⁹. Tertio de effectib⁹ ipius. Quarto de remedijs. Quinto de bonitate vel malicia ei⁹. Circa ꝓmū q̄runt octo. P̄mo vtz dolor sit passio aie. Secūdo. vtz tristicia sit idē q dolor. Tertio vtz tristicia seu dolor sit ⁹traria delectatōi. Quarto vtz oīs tristicia oīm delectatōi ⁊ice⁹. Quinto vtz delectationi ꝓportionaliter ꝓplatōis sit aliq tristicia ⁹traria. Sexto vtz magis fugiēda sit tristicia q̄ delectatio appetenda. Septio vtz dolor exterior sit maior q̄ dolor interior. Octauo de speciebꝰ tristicie.

¶ Quia tristicia p̄tinet ad vnā ꝙiugatōem cū delectatōe. ⁊ directe sibi ⁹trariat. iō immediate post delectationē. agit de tristicia. Et q̄nq; facit D. ⁊ ꝑz ordo. qz pos-

dit fm immediationez habitudinē ad tristicia. In ꝑti autē ꝙditione duo facit. Primo q̄rit qđ sit. Sc̄do diuidit i cer tas spēs in ar. viij. Circa ꝓmū duo facit. Primo qđ dicit ēē est. Sc̄do comparat dolorez interiorem ad exteriorē. ar. vij. Circa ꝓmū ꝓmo facit qđ dictū est. Sc̄do agit de dolore q ꝓpatōem ad delectatōem. in tertio ar. Circa ꝓmū ꝓmo ostendit qđ sit dolor. Sc̄do qūo se habeat ad tristicia in ꝙuenientia ⁊ drīa in ar. q.

¶ Utr dolor sit passio anime.

Ad ꝓmū sic. ꝓcedit Videt q dolor non sit passio aie. nulla em passio aie est i corpe. ſz dolor ꝑt ee in corpe. dr em Aug. in li. de vera reli. q dolor q dr corpis ē corruptio repētina salutis ei⁹ rei quā male vtēdo aīa corrupti oni obnoxiauit. g dolor nō est passio aie. ¶ Ꝑ. ois passio aie ptinet ad vim appetitiuā. ſz dolor nō ptinet an vim appetitiuā. ſz magis apphensiuā. dr em Aug. in li. de natu. bo. q dolorē in corpe facit sensus resistēs corpi potētiori. g dolor nō ē passio aie. ¶ Ꝑ. ois passio aie ptinet ad appetitū aialē. ſz dolor nō ptinet ad appetitū natural⁹. dr em Aug⁹. viij. sup Gen. ad lr̄az. Nisi aliqđ bonū remāsisset in natura. null⁹ boni amissi essz dolor in pena. g dolor non est passio aie. ¶ Sz ⁹ est qđ aug. xiij. de ci. dī ponit dolorē iter passiones aie. idu cēs illō Uirg. Hic metuūt cupiūt gaudētq; dolētq;

¶ Hic ꝓmo q̄rit D. de ꝑdicato qđ dicitatiuo

¶ Rñ. dām. q sicut ad delectatōem duo req̃runt scz ꝙiūctio boni. ⁊ ꝓceptio hmōi ꝙiūctōis. ita etiam ad dolorē duo req̃runt. scz ꝙiunctio alicui⁹ mali qđ ea rōne ē malū. qz ꝓuat aliqđ bonū. ⁊ ꝓceptio hmōi ꝙiūctōis. Quicqđ aūt ꝙiūgit si nō habeat respectu ei⁹ cui ꝙiūgit rōem boni vel mali. nō ꝑt causare delectatōem vel dolorē. Et q ꝑz q aliqđ sub rōne boni vel mali est obiectū delectatōis ⁊ doloris. bonū aūt et malū incōplexū hmōi sunt obiecta appetit⁹. Uñ ꝑz q delectatio ⁊ dolor ad appetitū ꝑtinent

¶ D. ꝓmittit ꝓ⁰ duas ꝙclones ꝑambulares. sc̄dam ibi. Ois aūt tē. Sc̄do eas applicat ⁊ infert ꝙclonez rīsiue. ibi. Ois aūt tē. Prima g ꝙdo ꝑambularis est. Delectatio ⁊ dolor ad appetitū ꝑtinēt. Probat. aliqđ sub ratione boni vel mali est obiectū delectatōis ⁊ doloris. ſz bonum et malū incōplexū hmōi sunt obiecta appetit⁹. g tē. Maior ꝓbat ex ꝓncipio clare p se. de delectatōne. qz req̃rit ꝙiūctio mali ⁊ ꝓceptio. ⁊ si nō ꝙiungat sub rōne mali nō causat dolorē. g maior vera Et nota ꝑbū cū dr. q ea rōne est malū tē. qz nō optz q causans dolorē sit malū in se. ſz sufficit q sit malū huic causando defectū in eo. Minor reinq̃t nota Et vult ista rō. q obiectū ⁊ act⁹ circa obiectū ſz eiusdē ponē. ſ. obiecta doloris ⁊ delectatōis ptinēt ad appetitū. g tē. An aūt dolor possit ptinere tm̄ ad appetitū naturalē. qui est in tactu ⁊ nō ad sensitiuū apetitus tangetur ad ꝓmū tē.

¶ Ois ät mot⁹ appetitiu⁹ seu inclinatio oīs apphēsionē ptinet ad appetitū intellectiuū vl sensitiuū nā inclinatio appetit⁹ naturalis nō ꝙcēdit apphēsio nē ipi⁹ appetēt. ſz alteri⁹. vt in ꝓmo dictū est Cum igit delectatio ⁊ dolor ꝑsupponant in eodē subiecto sensitiuz vel apphēsionē aliquā. manifestū est q dolor sicut ⁊ delectatio ē in appetitu itellectiuo vl sensitio ꝑ. q. ciij. ar. ꝑ. et. sup. q. xxvi. ar. ꝑ.

¶ Subūngit sc̄dam ꝙclonē ambulare ⁊ magis spēciale. scz. dolor sicut ⁊ delectatio ē in appetitu intellectiuo vel sensitiuo. Probat. ois mot⁹ siue inclinatio sequēs apphēsionē ꝙiūctā ptinet ad appetitiuū itellectū vel sensitiuū ſz delectatio ⁊ dolor sunt hmōi. g tē. Maior ꝑz q dñaz appetit⁹ naturalis ⁊ sensitiui ⁊ intellectiui. vt patz ꝑ. q. ciij. ar. x. et supra. q. xxvi. ar. ꝑ. Deinde cū dr

¶ Ois aūt mot⁹ appetitꝰ sensitiui dr passio. vt supra dictū est. ⁊ ꝓcipue illi q in defectu sonāt. Uñ dolor fm q ē in appetitu sensitiuo ꝓprissime dr passio aie. sicut molestie corpales ꝓprie passiones corpis dicūt Uñ ⁊ Aug⁹. xiij. de ci. dei. dolorē sp̄aliter egritudinem nominat. q. xxij. a. ꝑ.

¶ Applicat ꝑ dicta ⁊ infert talē ꝙclonē rīsi. Dolor fm q est in appetitu sensitiuo ꝓprissime dr. ē passio aie. Et dr notāter fm q ē in appetitu sensitiuo. qz vt patebit ar. sequēti. Dolor fm q idē est qđ tristicia est etiā in volūtate. ⁊ sic nō est passio. Probat. ois mot⁹ appetit⁹ sensitiui. ꝑcipue q in defectu sonat (hmōi scz annexā trāsmutatōem corruptiuā) dr ⁊ est passio ꝓprissime. ſz aliqs dolor sicut et delectatio aliq est mot⁹ appetit⁹ sensitiui. g tē. Minor ꝑz q ꝑcedētes ꝙclones ambulares. Maior patuit supra. q. xxij. ⁊ q. xxxi. ar. ꝑ. ad tertiū. Et ꝙfirmat auctoritate Aug. ⁊ explicat. ⁊ dr D. fm q est in appetitu sensitiuo. qz articul⁹ sequēs explicabit q sit in eo ⁊ quē nō. ⁊ ita sufficit nūc ꝓbasse q dolor sensitiu⁹ est passio Lōclo rīsi.

☞ Cōfirmat ꝙclo rīsi. argumēto in ꝓtariū

¶ Ad ꝓmuz g dām. q dolor dr ee corpis. qz cā dolōris ē in corpe. puta cū patimur aliqđ nociuū corpori. ſz mot⁹ doloris sp est in aīa. tm̄ corpus nō pōt dolere nisi dolente aīa. vt Aug⁹. dr

¶ Ad maiorē. vera. nō est in corpe tm̄. ſz in toto ꝙiuncto. et cū hoc dico. q passio corpalis incipit a corpe ⁊ terminat ad aiam. aialis aūt ecōtra. ⁊ hoc ver. rōne formalis. de hoc in de ꝑita. ma. xxvi. ar. ij. et ar. xi. Ad minorē ꝑt dici ꝓmo extra trām. q dolor corpalis est in corpore. ſz nō aialis ⁊ passio. Sc̄do dr. q dolor est in corpe (loquēdo de dolore passione) causalr. qz videlz de lesione corpis ⁊ nocumēto insurgit motus in aīa. q ēentialr est passio. ⁊ huic formali etiaz coerrīdet ex pte corpis aliqua trāsmutatio corpalis. et huius argumētū est. q dolor sit ꝓncipalr in aīa. qz corp⁹ nō doleret nisi dolēte aīa. Et sc̄do quis delectatio corpalis etiā habeat cāz in corpe. nihil⁹ omin⁹ tm̄ est passio. sic ⁊ de dolore dicendū est. Pro maiori declaratōe hui⁹ solutōnis nota. q D. san. vbi iam in de ꝑita. ⁊ silr in. ij. sen. dis. xv. q. ij. ar. iij. q. ij. videt dicere q dolor sensibil corpalis nō sit passio aialis. nec ptinet ad appetitū. ſz ꝙleat in vi apphēsiua Uñ dr vbi iam in tertio. dolor incipit in lesione. ⁊ terminat in ꝓceptōe sensus. ibi cū ꝙlet rō doloris. ſz rō tristicie incipit in apphēsione ⁊ terminat in affectōe. Uñ dolor est in sensu (scz tact⁹) sicut in subiecto. ſz tristicia est in appetitu. Et q ꝑz q tristicia est passio aialis. sed dolor est magis passio corporalis. Quāq; cū tristicia large loquēdo dolor dicitur

Universidad de Deusto
Biblioteca

D.xxxv.de tristicia et dolore ꝑm se.

Nec ille, filia hz in de verita. Ex qb⁹ pz. qz sensit ibidē q dolor corpalis tm̄ ꝓsisteret in apphensione sensus (scz tactus) vt aīa ista hz in tertio. z sic nō esset passio sicut bl̄ochmur de passione. q hz formale in appetitu sensitiuo et materiale in corpe. Sz D. ista hic in solone limitauit z aliq̄d addidit. qz videz dolor corpal⁹ ē q̄dē in sensu. z ibi pficit cām̄ ad cām doloris. q̄ est in appetitu. nō tm̄ solum est in sensu. nā nō ꝑt esse q tact⁹ ledat z lesionē apphendat. q̄n z p interiorē sensum apphēdat z appetit⁹ in corpore subiectat⁹ nō remitat z etiā doleat. vñ ex nocuo corporis (ꝑm tactū) resultat aliq̄s mot⁹ in aīa. q̄ motus formal⁹ est passio doloris. z hāc ee vltimā mentē d. san. patz ex. iij. p. q. xv. ar. vi. in cor. vbi dr. sicut dolor sensibil⁹ ē in appetitu sensitiuo. ita z tristicia. Sz est dūa ꝑm motiuū siue ꝑm obiecta. nā motiuū doloris est lesio sensus tact⁹ ꝓcepta. sicut cū aliq̄s vulnerat. obiectū aūt motiuū tristicie est nocium̄ seu malū exteri⁹ apphensum siue p rōm sīue p imaginatōem. vt in. ij. p. habitū est (scz ar. sequē. huius q̄stionis) Sicut cū aliq̄s tristat de amissione gr̄e vel pecunie. Hec ille. Ex qb⁹ pz q dolor sensibilis est in appetitu sensitiuo. z p ꝓs passio aīalis. Patz quoq; qz lesio ꝓcepta sensu tact⁹ est motiuū siue obiectū talis passionis aīalis. Et pz q nō est solū imutatio in sensu tact⁹ sz z in appetitu sensitiuo. et pz etiā q q̄uis dolor sensibil⁹ incipiat in corpe. tm̄ z terminat ad appetitū. q̄re standū est in his vltimo dictis. Et dōm q id q̄ est in tactu nō est dolor quā dicim⁹ passionē. imo est materia doloris passionis. sz imutatio appetit⁹ sensitiui ꝓs hmōi tact⁹ lesionē. Vide supra allegatū Capo. q. xxxi. ar. iij.

¶ Ad scōm dōm. q dolor dr ee sensus. nō q̄ sit actus sensitiue virtutis. sz q̄ reqritur ad dolorez corpalē sicut ad delectatōem.

¶ Maior vera cēntialr z subiectiue. tm̄ ꝑsupponit apprehensiuā. vt patuit supra sepi⁹. Minor negat. Ad p batōem dr. q est ꝑdicatio causalis z p ꝓmitātiā. qz videz ad sensatōem z ꝓceptōem corpis potentialis z nocui. sequitur imutatio z delectio appetit⁹ p dolorē. sicut supra q. xxxi. dictū fuit. q delectatio est q̄tio z ꝓceptio cōuenientis causalr z ꝑsuppositiue

¶ Ad tertiū dōm. q dolor dr amissione boni demonstrat bonitatē nature. nō q̄ dolor sit act⁹ naturalis appetitus. sz q̄ natura aliq̄d appetit vt bonū q̄d cū remoueri sentit sequitur doloris passio in appetitu sensitiuo

¶ Maior vera. tm̄ appetitus aīalis ꝑt esse respectu eius q̄d etiā natura reqrit. puta tm̄ apphensione. vt patuit supra. q. xxx. ar. iij. ad ꝑmū. Minor negat. imo ꝓpriet ad sensitiuū z aialē. Ad ꝓbatiōem dr. q dolor consurgit ex amissione boni. z ex bonitate nature. sz mediāte apphensione sensitiua z motu appetit⁹ sensitiui. q̄ etiaz ꝑt dolere ex subtractōe eius. q̄d est naturale. sicut z ꝓpiscentia z delectatio sensitiua ꝑt esse de eo q̄d est naturale ex parte corpis. vt pz de cibo z potu et venereis ꝛc. Et hoc intendit D. cū dr. sed q̄ natura aliquid appetit vt bonum. q̄d cū remoueri sentitur sequr dolor̄is passio in appetitu sensitiuo. Et ergo vult q ex amorōne boni naturalis percepti p sensum. sequitur motus in appetitu sensitiuo qui est dolor. sicut cum auferatur bona dispositio z valitudo membrorum ꝛc.

doloze ꝑm se.

¶ Utr̄ tristicia sit idē q̄d dolor

Ad secūdū sic ꝓceditur Videt q tristicia nō sit dolor. dr enī Aug⁹. xiij. de ciui. dei q dolor in corporibus dr. tristicia aūt dr magis in aīa. g̃ tristicia nō est dolor. ¶ Ꝓ. dolor non est nisi de ꝓsenti malo. sed tristicia ꝑt ee de ꝑterito z de futuro. sicut penitētia ē tristicia de ꝑterito. z anxietas de futuro. g̃ tristicia oīno a dolore differt. ¶ Ꝓ. dolor nō videt ꝓsequi nisi sensum tactus. sed tristicia potest ꝓsequi ex omnib⁹ sensib⁹. ergo tristicia nō est dolor. sed se hz in plurib⁹. ¶ Sed ꝓtra est quod apl⁹ dr ad Roma. ix. Tristicia est mihi magna z continuus dolor cordi meo. ꝓ eodem. vtens tristicia z dolore

Hic sedo D. inqrit q̄o se habeat dolor ad tristiciam Vnde sit vel differat

¶ Respondeo dōm. q delectatio z dolor ex duplici apphensione causari possunt. vel ex apphensione exteriorꝭ sensus. vel ex apphensione interioris sīue intellectus sīue imaginatōis

¶ D. respondet tali ꝓclusione. Tristicia est q̄dā spes cies doloris sicut gaudiū delectatōis. ita scz q dolor est in plus q̄ tristicia. sicut delectatio est in plus q̄ gaudium. Probat. dolor captus in genere dr tam de dolore causato ex apphensione exteriorꝭ sensus q̄ ex apphensione intellectus siue imaginatōis. sed tristicia notat solū aliq̄ dolorē. qui ex interiori apphensione causatur. z dolor q̄ ex exteriori apphensione causat dr dolor. nō aūt tristicia. igit tristicia est q̄dam spes doloris. Hui⁹ rōis D. ponit z pbat ꝓmo maiorē. secdo minorē. ibi. Sola igit ꝛc. Tertio ꝓclusionē. ibi. Sic igit ꝛc. Circa maiorem ꝓmo ponit eam. secdo limitat. ibi. Interior ꝛc. Maior g̃ patz q. sicut de delectatōe. scz capta in genere. vt dictū fuit. q. xxxi. ar. iij. Cōsequenter cū dr

¶ Interior aūt apphensio ad plura se extendit q̄ exterior. eo q q̄cuq; cadūt sub exteriori apphēsione cadūt sub interiori. sz nō ecōuerso

¶ Limitat maiorē dictā. z notat q apphensio interior ad plura se extendit (scz ex parte obiectoꝝ) et g̃ dolor sequēs talez apphensionē est ad plura obiecta (licz nō sit ꝓmunior ꝑm ꝑdicatōes z subiecta. vt notat D. circa finē solutōis tertij) Adducere tm̄ q hoc nō semp ꝓingit. qz ꝑt q̄s dolere ꝑm sensum exteriorē. z tm̄ nō tristari ꝑm volūtatē deliberatā. sicut pz de martyribus. Vñ dictū illud ē vez de possibili p oīa. sicut supra dictuz fuit de gaudio et delectatōe. qz etiā de possibili gaudiū est in plus q̄ ad obiecta delectatōe q̄ē ꝓdiuisa gaudio. sz nō de facto. immo ecōtra Cōsequenter ibi.

¶ Sola igit delectatio que ex interiori apphensione causatur gaudium nominatur. vt supra dictuz est. et similiter ille solus dolor qui ex apprehēsione interiori causatur. noiatur tristicia. Et sicut illa delectatio que ex exteriori apprehensione causat. delectatio q̄dem noiatur. non autē gaudium. ita ille dolor qui ex exteriori apprehēsione causat noiatur q̄dem dolor. nō aūt tristicia

Articulus iij.

¶ Subintrigit minorē. quā. pbat ꝑmo q̄ ad ꝑmā eius ptem. que pz a simili supra q. xxxi. ar. iij. de gaudio z per ꝓsequens etiā pz de tristicia. ¶ Ubi nota. q ex his ꝑbis D. haberi pōt q̄d supra dicebat scz q gaudiū potest esse etiā in appetitu sensitiuo. vt sequit apprehensionē interiorem imaginatōis. vel rōnis ꝓticularis. qz D. dr q gaudiū solū causat ex apprehēsione interiori. de qua scz dixit in ꝓncipio articuli (scz intellectus siue imaginatōis) q̄re caute intelligendū videt q̄d supra. q. xxxi. ar. iij. habituz est. q gaudiū est in volūtate. sed non q̄dēq̄z. sed solū q̄d immediate sequit apprehensionē intellectiuā. sed q̄d sequitur apprehēsionē interiorē. tm̄ collatiuā in hoie. pōt etiā z esse in appetitu sensitiuo. z ꝑm hoc nō est dūa inter d. san supra q. xxxi. ar. iij. allegato ex quarto z hic. qz gaudiū etiā ꝑm D. in hoc articulo est sensus interiorꝭ nō exteriorꝭ ꝛc. Secdo manifestat sedam ptem minorꝭ ꝓncipalis. et patuit supra de delectatione exteriori. z etiam patet a simili de dolore. Deinde ibi.

¶ Sic igit tristicia est quedā species doloris sicut gaudiū delectationis.

¶ Infert ex oīb⁹ dictis ꝛclonib⁹ rōsiuis z ꝑz. ¶ Et nota. q dolor accipit dupl̄r. vno modo in cōi. z sic diuidit ꝑ tristiciā z dolorem exteriorē apprehensionē ꝓsequentem. z sic intelligit ꝛclusio. Alio modo capit ꝑ illo membro. et sic tristicia est in plus q̄ tm̄ ad obiecta. licet nō q̄tuz ad suppositā. z sic non intelligitur conclusio. z hoc tangit dr ad tertium ꝛc.

☞ Confirmat ꝛclo argumēto in ꝓtrarium

¶ Ad ꝑmum ergo dōm. q Augus. loquitur ibi q̄tum ad vsum vocabuli. quia dolor magis vsitat in corporalib⁹ doloribus qui sunt magis noti q̄ in doloribus spiritualibus.

¶ Ad Augustinū dr. q hoc nomē dolor accipit dupliciter. Uno modo ꝑm vsum z appropriatōem cōiter loquentiū. sic dicit de dolore corporali z ꝓ diuidit tristicie. Alio mō q̄ ad suā ꝛcatōem, z sic est cōior z gen⁹ tristicie Et sic intelligitur ꝛclo nr̄a. vt parebit etiā ad tertiū.

¶ Ad secundū dōm. q sensus exterior nō percipi nisi ꝓsens. vis autem cognitiua interior potest ꝓcipere ꝓsens. ꝑteritū. z futuz. z ideo tristicia potest esse de ꝓsenti. ꝑterito z futuro. dolor aūt corporalis qui sequit apprehēsionē sensus exteriorꝭ. non potest esse nisi de ꝓsenti.

¶ Ad maiorē si intelligitur de dolore in sui cōmuni acceptione. falsa est. sed vez dolor corporalis nō est nisi de ꝓsenti malo. sed dolor in cōmuni potest esse de ꝑterito futuro z ꝓsenti. ergo tristicia differt a dolore. Uez corporali z accepto p diuidente nō p diuiso.

¶ Ad tertiū dōm. q sensibilia tact⁹ sunt dolorosa nō solū ingztū sunt ꝓportionata virtuti apphē sīue. sed etiā ingztū ꝛtrariātur nature. alioz vo sensuū sensibilia possunt q̄dē esse ꝓportionata ꝑfecti apprehēsiue nō tm̄ ꝛtrariant nature nisi in ordie ad sensibilia tactus. vñ solus hō q̄ est aīal ꝑfectū in ꝛgnitōe delectat in sensibilib⁹ alioz sensuū ꝑm se ipa. alia vero aialia nō delectāt in eis nisi ꝑm q referunt ad sensibilia tactus. vt dr in. iij. ethi. z ideo ee sensibilib⁹ alioz sensuū nō dr esse dolor ꝑm q ꝛtriant delectationi naturali. sz magis tristicia q̄ ꝛtriat gaudio aīali.

¶ Doctor soluēdo hoc argumētū duo facit. Primo exponit maiorē z etiā minorē. Secdo ex his infert corollarie limitatiōem. z sanū intellectū ꝛclonis rōsi. posite in cor. ibi. Sic igit ꝛc. Ad maiorē g̃ dr. dolor exterior qui est de his que ꝛtriant nature sequit sensum z sensibilia tactus. vel apprehēsionē alioz sensibiliū in ordine ad sensum tactus. sed sensibilia alioz sensuū pōt ꝓsequi dolor in cōi z interior qui est tristicia absqz relatione ad sensibilia tactus. z hoc in hoie. Minor ꝑa. quia sequit apprehēsionē interiorē z etiā callatiuā. z est in plus q̄ dolor exterior q causat tm̄ ex apprehēsione ꝑsentis mali in ordie ad sensum tactus. g̃ tristicia non est dolor. Uez exterior et corporalis z vt dolor capit ꝑm vsum. p dolore corpali. est tm̄ dolor in genere. vt patuit supra q. xxxi. ar. vi. ¶ Nota verbū Doc. et ideo de sensibilib⁹ alioz sensuū scz a tactu. que querūtur ꝓpter ꝓmiōem. nō dicit dolor. scz exterior z corporalis qui opponitur delectatōi naturali que fit p delectabile tactus.

¶ Sic igitur si dolor accipiat p corpali dolore qō vsitatius ē dolor ex opposito diuidit ꝓtra tristiciaz ꝑm distinctiōem apphensionis interioris z exterioris. sz q̄tum ad obiecta tristicia ad plura se extēdat q̄ dolor corpalis. Si vero dolor accipiat cōiter. sic dolor est genus tristicie. vt dictū est. In cor.

¶ Consequenter D. scdo ex dicta solone infert p modum corollarij limitatōem. z exponit ꝛclonem rōsiuā. qz ex his pz. q nō intelligit de dolore quocūq; mō accepto qñ ꝛclusum est tristiciā esse speciē doloris. quia tm̄ qñ accipit cōiter vel ex apprehēsione interioris sensus vel exterioris. sicut z delectatio qñ ponit esse genus ad gaudiū. z nō intelligit de dolore corporali. quia sic est species distincta ꝓtra tristiciā sicut z delectatio corporalis. tamē notanduz etiam delectatio sic accepta ꝓout causat ab exteriori apprehēsione ad plura se extendat obiecta q̄ dolor corporalis.

¶ Utr̄ tristicia seu dolor ꝛtrietur delectationi.

Ad tertiū sic ꝓceditur. Uidet q dolor delectationi nō ꝛtrietur. vnū enī ꝛtriorum nō est cā alteri⁹. sz tristicia ꝑt esse cā delectatōis. Dicit. n. Matth. v. Beati q̄ lugent. q̄m ipi ꝛsolabunt. g̃ nō sunt ꝛtraria. ¶ Ꝓ. vnū ꝛtriorum nō denoiat aliud. sz in q̄busdā ipe dolor vel tristicia est delectabilis. sicut Aug. dr in. iij. ꝛfes. q dolor in spectaculis delectat. Et q̄rto ꝛfes. dr fletus amara res est. z tm̄ q̄nq; delectat. g̃ dolor nō ꝛtriatur delectationi. ¶ Ꝓ. vnū ꝛtriorum nō est materia alteri⁹. qz ꝛtria simul esse nō ꝑnt. sed dolor pōt esse materia delectationis. dr enī Aug. in li. de penitentia. Semp penitens doleat. z de dolore gaudeat. Et ꝑhus dr in ir. ethi. q ecōuerso malus dolet de eo q delectatus est. g̃ delectatio z dolor nō sunt ꝛtraria. ¶ Sz ꝛtra est q̄d Aug. dr. xiij. de ci. xci. q leticia est volūtas in eo ꝛsensione que volumus. tristicia aūt est voluntas in dissensione ab his q̄ volumus. sed ꝛsentire z dissentire sunt ꝛtraria. g̃ leticia z tristicia sunt ꝛtria.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Hic D. determinat de dolore p ꝓparationē ad delectatiōem. Et ꝓmo ꝓparat quo ad ꝓtrarietatē t oppositionem. ſ̄do quo ad motum t mouere appetitū. ar.vi. Circa ꝑmū ꝑmo ꝓparat delectatiōem t triſtitiā adinuicem in gñe. ſ̄do in ſpecie ſcz triſticiā delectationi ſpirituali in ar.v. Quartū ad ꝑmum ꝑmo facit qđ dictū eſt. ſ̄do mouet dubiū circa determinata ar.iiij.

¶ Rñdeo dd̄z q̄ ſicut ꝓhs dt. x. metaphi. Cōtrarietas eſt dr̄a fm formā. forma ät ſeu ſpecies paſſionis t motus ſumit ex obiecto vel termino. vñ cū obiecta delectatōis t triſticie ſeu doloris ſint ꝓtraria. ſ. bonū ꝑſens t malū ꝓſens. ſeq̄t q̄ dolor t delectatio ſint contraria.

¶ D. rñdet tali cōcluſione. dolor t delectatio ſunt cōtraria. Probat. obiecta eor̄ ſunt ꝓtraria. igit̄ ꝉclo vera. Añs pz. q̄z bonū ꝑſens t malū ꝑſens ſunt ꝓtraria nō ſolū ꝓmuni ꝓtrarietate qua oīa ſpecie diſtincta ꝓtrariantur. ſed etiā ꝓtrarietate quaſi phyſica que eſt fm repugnātiā ad eſſe in eodē ſimul. t q̄z mutuo ſe expellūt. Tenet ꝉña. q̄z ꝓtrarietas eſt dr̄a fm formā (ſcz alterī etiaz repugnātem t incōpoſſibilē) Forma ät t̄. igit̄ ꝉña bona. Et de iſta auctoritate phi dictū eſt ſupra. q. xxxi. ar. viij. ad ȝm. Et poſſet aliter argui t formali ꝑ ꝉclonē. Cōtrarietas eſt dr̄a fm formā. ſed delectatio t dolor dr̄t fm formā (ſcz repugnātem. g̃ t̄. Minor ꝓbatur in ſra.

☞ Et ꝓfirmat ꝉclo rñſiua argumento in ꝓtrariū.

¶ Ad ꝑmū ergo dd̄m. q̄ nihil ꝓhibet vnum contrariorū eſſe cauſam alterius ꝑ accns. ſic aūt triſticia ꝑt eſſe cauſa delectatōis. Uno q̄dem mō ingr̄tū triſticia ex abſentia alicuī⁹ rei. vel de pñtia ꝓtrarij vehementius querit id in q̄ delectet. ſicut ſitiens vehemēter eius querit delectationē potus. vt remediū ꝓtra triſticiā quā patit̄. Alio mō ingr̄tū ex magno deſiderio delectationis alicuius nō recuſat aliqs triſticias ꝓferre. vt ad illam delectationē ꝑueniat. t vtroq̄z mō luctus ꝓſens ad conſolationem future vite perducit. quia ex hoc ipo q̄ hō ſnget ꝓ peccatis vel ꝓ dilatione glorie merek conſolatōem eternā. Similiter meretur etiā ea aliquis ex hoc q̄ ad ipam ꝉſequendam non refugit labores t anguſtias ꝓpter ipſam ſuſtinere.

¶ Ad maiorē. dictū fuit ſupra q. xxxij. ar. iiij. ad ꝑm. q̄z vera eſt ꝑ ſe. tñ ꝑ accns vnū eſt cā alteri⁹. Minor ꝑa ꝑ accns. t hoc dupl'r vt declarat in ſolone. Negat aūt ꝉña dictū eſt em ſupra q. xxxij. ar. iiij. ad ꝑmū. q̄ ſubiectū vni ꝓtrariorū naturale. t ſic ꝑ accns eſt cā delectatōis. videl⁹ rone ꝓtrarietatis ad ipm q̄ eſt in triſticia. vel ſ̄do rone amoris t deſiderij q̄ ſtz ad abſens qđ ingerit triſticiā. ſ̄do mō ꝑ accns facit triſticia ad delectatōem. ſcz meritorie. rone patiēte et volūtarie ꝓceſſionis anguſtiaꝝ.

¶ Ad ſcdm dd̄m. q̄ dolor ipe pōt eſſe delectabilis ꝑ accns. ingr̄tum ſcz hz adiunctaz admiratōem. vt in ſpectaculis. vel ingr̄tū facit recordatōnem rei amate. t facit ꝓcipere amorem eius. de cui⁹ abſentia doletur. vnde cū amor ſit delectabilis. t dolor. t oīa que ex amore conſequūtur. ingr̄tum in eis ſentitur amor ſunt delectabilia. t ꝓpter hoc etiā dolores in

Cōcło rñſi.

ſpectaculis pñt eſſe delectabiles ingr̄tū in eis ſentit̄ aliquis amor conceptus ad illos qui in ſpectaculis cōmemorāt̄ur.

Maior ꝑa ꝑ ſertim in recto. tñ vnū ꝓtrariorū hz q̄nq̄ aliq̄d adiūctū qđ eſt cā alteri⁹. t ꝑ ꝉns dēnoians extrinſece. Minor negat̄ ſi formalr ſubſumit. ſcz dolor denoiatur a delectatōe. ſz vere ē q̄ dolor hz annexā admiratōem vel excitatōem amoris que ſunt cā delectatōnis. In ſpectaculis cū delectāt̄ur t videntes ingr̄tuz in ſpectaculis repſentant̄ mira t noua q̄ ſunt delectabilia. ſ̄do ingr̄tuz in ſpectaculis repſentā tur aliquī dilecti. etiā mortui t videntes inducūtur in memoriā t ſentiunt amorē. t ſic miſtant̄ rone abſentie amicoꝝ repſentatoꝝ t delectantur ex memoria amoris eoꝝ. t etiā ex pſenti amore ꝓtrario. ſic flet⁹ etiā vt habet recordatōez amati qui deflet iocidus eſt. de fletu tñ infra. q. xxxviij. ar. ij.

¶ Ad tertiū dd̄m. q̄ volūtas t ratio ſupra ſuos actus deflectunt. ingr̄tum ipi actus volūtatis t rationis accipiunt̄ ſub rone boni vel mali. t hoc mō triſticia poteſt eſſe materia delectatōis vt̄ ecōuerſo, nō per ſe ſed ꝑ accidens. ingr̄tū ſcz vtrūq̄z accipiunt in rone boni vel mali.

¶ Maior vera. q̄ ſe fm ꝓpriā rōnem. tñ ꝑ accidens t etiā fm rōnem cōmunem. pt eſſe t ꝑſertim in actib⁹ anime rationalis que ſuper ſuos actus reflectunt̄. t poſſe actū ſuū ꝉſiderare ſub rone cōt. ſcz boni vel mali. vt infra q. xxxix. ar. ij. Ad minorē. dolor ꝑt eſſe materia delectationis ſub rone ꝓpria t adēqte. Negat. ſed ſub rone boni. vt expliciui peccatoꝝ. t ſic peccdit auctoritas. Et ꝫ D. declarat in ſolone. q̄ rō apꝛehēdens triſticiā bonā. inde cat eſſe gaudendū de ea t ſic volūtas gaudet.

¶ Utr̄z omnis triſticia omni delectatōi ꝓtrietur.

Ad quartū ſic ꝓcedit. Uidet q̄ oīs triſticia delectatōi ꝓtrietur. Sicut em albedo t nigredo ſunt ꝓtie ſpecies coloris. ita delectatio t triſticia ſunt ꝓtie ſpecies aīe paſſionū. ſz albedo t nigredo vliter ſibi opponūtur. g̃ etiam delectatio t triſticia. ¶ D. medicine ꝑ ꝓtraria fiunt. ſed quelibet delectatio eſt medicina cōtra qualibet triſticiā. vt ꝑz ꝑ phm in. vij. ethi. ergo quelibet delectatio cuilibet triſticie ꝓtrietur. ¶ D. ꝓtraria ſunt que ſeinuicē impediūt. ſz quelibet triſticia impedit qualibet delectatōez. vt ꝑz ꝑ illud qđ dr̄ in. x. ethi. ergo quelibet triſticia cuilibet delectationi ꝓtrietur. ¶ Sed ꝓtra. ꝓtrariorū nō eſt eadē cā. ſed ab eodē habitu procedit q̄ aliqs gaudeat de vno t triſtet de oppoſito. et charitate em cōtingit gaudere cū gaudentibus. et flere cū flentibus. vt dr̄. Ro. xij. g̃ non oīs triſticia oīi delectationi ꝓtrietur.

¶ Hic D. mouet dubiū circa articulū p̄cedentē. q̄ dicū eſt q̄ ꝓtrietur fm genus. Queritur an etiā fm ſpecies. t q̄ quelibet delectatio cuilibet triſticie ꝓtrietur.

¶ Rñdeo dd̄m. q̄ ſicut dicitur in. x. metaphiſica. Contrarietas eſt differentia fm formam. forma aūt eſt et generalis t ſpecialis. vnde contingit eſſe aliq̄ cōtraria fm formam generis. ſicut virtus t vitiū

fm formam ſpeciei. ſicut iuſtitia t iniuſtitia.

D. ꝓmo ꝑmittit aliq̄ ꝓambula t ꝉclones fundamentales. ſ̄do eas applicat ad ꝓpoſitū. t ꝓbat aliqs ꝉclones rñſiuas. ibi. Triſticia aūt t̄. Quo ad ꝑmū deducit tres ꝉclones ꝓambulares vltimas duas. ibi. Eſt aūt t̄. Dcia g̃ eſt. ingr̄tum aliq̄ eſſe ꝓtraria fm formā gñis t fm formā ſpeciei. Probat. q̄ ꝓtrietas eſt dr̄a fm formā. forma aūt eſt iuſtitia t iniuſtitia ꝓtrientur fm gen⁹. q̄z vnū in gñe ꝓprius aliud in gñe vitij. t cū h̄ ex obiectis ꝓpriis ꝓtrientur (qđ eſt ꝓtrari fm ſpeciē) q̄z iuſtitia facit eq̄ tatē inuſticia inequalitatē. Conſequēter ibi. Eſt aūt ꝉſiderādum q̄ quedā ſpecificant fm formas abſolutas. ſicut ſubſtantie t qualitates. quedam vero ſpecificant per ꝓparationem ad aliquid extra. ſicut paſſiones t motus recipiūt ſpeciē ex terminis ſiue ex obiectis.

¶ Procedit ad reliquas duas ꝉclones ꝓambulares Et ꝓmo ꝑmittit eis qđam notabile diſtinctiōis. ſ̄do cōformiter ad illa duo mēbra diſtinctiōis infert ꝑas duas ꝉclones. ꝑmā ibi. In his g̃ t̄. ſ̄dam ibi. Sed in illis t̄. Diſtinguit g̃ q̄ dupliciter ſunt formē. q̄dam ſpecificantur fm formas abſolutas. q̄dam ꝑ ꝓparationem ad aliq̄d extra. et dē ſupra q. ꝑ. ar. iij. ¶ Circa illud notabile diſtinctiōnis nota q̄ dicit qualitatē ſpecificari fm formas abſolutas. t poſtea exemplificando ponit iuſtitiā t ītemperātiam. ſed videt res illa hꝫ dificultatē. quia cū habitus t diſpoñes t ſcientia ſint qualitates. t ꝑtat ea ee relatiua t ſpecificari fm obiecta. vnde nō videt dictum d. ſancti. nec exemplū poſſe ſtare. Sed ſi quis aduerterit q̄ ꝑbus ponit in p̄dicamentis. facile intelliget dictū d. ſancti. Poſſumus em loqui de aliqua qualitate tripl'r. puta grāmatica. vno mō fm rōnem gñis gñaliſſimi. t ſic verificat dictū d. ſan. quia ꝑtat rōnem qualitatis ee abſolutū. ita q̄ nec eſt relatiua fm dici. Dicit em vt ſic modū ſubſtantie quo quales dicimur. alio mō ꝉſiderat grāmatica t̄ rone gñis ſubalterni. ſcz habitus vel ſcientie. ſic eſt relatiuum fm dici. Scia em eſt ſcibilis ſcientia. tertio modo ꝉſiderat fm ꝓpriā rōnem ſpecificā. t ſic tripl'r eſt abſolutū t nō relatiuū. Grāmatica em nō dicit̄ alicuius grāmatica. t ergo nō obſtante vnitate realī rei ſcate fm diuerſas rōnes eſt abſoluta t relatiua. q̄ eſt relatiua fm dici. quia ſic itelligit̄. Ad ꝓpoſitū g̃. qualitas vt ſic eſt de gñe abſoluto dupl'r ſcz a termino correlatiuo. t ꝑ ꝉſequns ſpecificat nō a termino relatiuo (ſz vt ſic etiā ſpecificetur q̄ aliud ſcz ſubſtantiā nō tñ ꝑ obiectū t correlatiū vt ſic) iuſticia etiā t ītemperantia fm rōnem ꝓprie ſpeciei nō ſignificant relatiue ad terminum. ſed dicuntur abſolute. quia iuſticia eſt qua aliqs eſt iuſtus. cuius vt habitus eſt ſignificet t ſpecificet ꝑ obiectū. ſicut t habitus a toto genere Quare D. notanter dicit. quoꝝ ſpecies ꝓſiderant fm abſolutas formas quaſi imerit q̄ cuius fm aliam ꝓſideratione poſſint ſpecificari ex obiecto. ſed nō fm rōnem illaz que ſignificat ꝑ iſta nomina iuſtitia ītemperātia. Cōſiderant ergo vt q̄litates in ordine ad ſubiectū t p̄ncipiū. vt iuſticia eſt qualitas qua q̄s eſt iuſtus. t habet ſe fm rectā rōnem in ſua materia. ſic grāmatica fm rōnem ſpeciei eſt qualitas ſed fm rōnem gñis. ſcz ꝓpinqui vt ſcientia eſt ad aliq̄d. vide pulchrū textum phi in fine p̄dicamētoꝝ ante poſtp̄dicamenta t̄. Cōſequēter ibi.

¶ In his ergo quoꝝ ſpecies ꝉſiderantur fm formas abſolutas. ꝓtingit quidē ſpecies que ꝓtinent ſub ꝓtrarijs generibus nō eſſe ꝓtrias fm rōnem ſpeciei. nō tñ ꝓtingit q̄ habeāt aliquā affinitatē. vel cōuenientiā adinuicē. Intēperantia em t iuſticia q̄ ſunt in ꝓtrarijs generib⁹. virtute ſcz t vitio nō ꝓtrientur adinuicē fm rōnem ꝓprie ſpeciei. nec hñt aliquā affinitatē vel ꝑueniētiā adinuicem.

¶ Adiūgit ſ̄do ꝓblonē ꝓambularē iurta p'm mēbrū diſtinctōis dicte tale. In his quoꝝ ſpecies ꝉſiderant̄ t̄. vt liſa vſq̄z ibi. Intēperētia t̄. vbi declarat eā exēplarit. q̄ intēperātia t iuſticia ſunt in ꝓtrarijs generib⁹. nō tñ cōtrariātur fm ſpeciē. nec hꝫbent ꝑueniētiā. ¶ Et nota q̄ intemperātia t iuſticia ꝉſiderant hic tanq̄ quedā q̄litates abſolute t quedā ipreſſiones in appetitu vel intellectuo vel ſenſitiuo. Et ergo dicit D. q̄ capiāt ſpeciē ſine habitudine ad obiectū. ſed ꝉſiderant in ordine ad ſubiectū et ꝓncipiū t̄. Et q̄z ꝓtus vt ſic dependet magis a ꝓncipio qđ eſt ratio q̄ ab obiecto. Conſequenter ibi.

¶ Sed in illis quoꝝ ſpecies ſumuntur fm habitudinem ad aliquid extrinſecū. contingit q̄ ſpecies cōtrarioꝝ generū nō ſolum nō ſunt cōtrarie adinuicem. ſed etiā habent quandā ꝑueniētiā t affinitatem. eo q̄ eodē modo ſe habere ad ꝓtraria cōtrarietatē inducit. ſicut accedere ad albū t accedere ad nigrū habēt rōnem cōtrarietatis. ſed ꝓtrario modo ſe habere ad ꝓtraria hz rōnem ſimilitudinis. ſicut recedere ab albo t accedere ad nigrū. t hoc maxime apparet in ꝓtradictōe que eſt ꝓncipiū oppoſitōis. nā in affirmatione t negatōe eiuſdē ꝉſiſtit oppoſitio. ſicut albū t nō albū. in affirmatōe aūt vni⁹ oppoſitoꝝ et negatione alteri⁹ attendit ꝑueniētia t ſimilitudo. vt ſi dicam nigrū t nō albū

¶ Subiūgit tertiā ꝉclonem ꝓambularē cōtrā dentē. ſ̄do mēbro diſtinctōis ꝓmiſſe ſcz. in illis quoꝝ ſpecies ſumūtur t̄. vſq̄z ibi. Eo q̄ t̄. vbi ꝓbat eā tali aſſumpto. Eodem mō ſe habere ad ꝓtraria ꝓtrarietatē inducit. ſed ꝓtrario modo ſe habere ad ꝓtraria hz rōnem ſimilitudinis. g̃ ſeq̄tur ꝉclo. Illud añs D. declarat exēplis et cōfirmat ꝑ ſilē de affirmatione t negatione que relata ad idem contradicunt. ſed relata ad oppoſita cōuenientiam habent. vt albū t nō nigrū t̄.

¶ Triſticia aūt t delectatio cum ſint paſſiones ſpecificantur ex obiectis. t quidem fm genus ſuū contrarietatem habent. nā vnum ꝓtinet ad ꝓſecutionem. aliud vero ad fugā que ſe habent in appetitu. ſicut affirmatio t negatio in rone. vt dicitur in ſexto ethicoꝝ.

¶ Premiſſis quibuſdā fundamētis. hꝫ ꝉſequēter ſubiungit aliquas ꝉclones rñſiuas videlz tres. ſ̄dam ibi. Et iō triſticia t̄. tertiā ibi. Si ꝓ illa t̄. Applicat g̃ p̄dictas ꝉclones ꝓambulares ad ꝓpoſitū notās triſticiā eē de ſcdo mēbro ꝓmiſſe diſtinctōis. t ꝑ ꝓns rñdendū ē de triſticia ſicut de forma ſpecificata ꝑ habitudinē ad extrinſecuz. de qua in tertia ꝉclone ꝓambulari. Et ſtatim ponit iſtā cōcluſionē rñſiuā ꝑmā. Triſticia t delectatio ꝓtrietatem

2ª ꝑma rñſi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

habent ſm genus (ꝛ ſic ſcz quelibet triſticia cuilibet delectationi ꝓtrariatur) Probat. illi motus appetitus ꝓtrarietatē habent ſm genus (ſcz motuū appetituoꝝ) quoꝝ vnus trahit ad fugā delectatio ad, pſecutionē. igit̄ ꝛc. Maior ptz. quia fuga ꝛ pſecutio habēt ſe in appetitu ſicut affirmatio et negatio in ratione que ꝓtrariantur ſm genus ꝛc.

Deinde cum dicit.

¶Et ideo triſticia ꝛ delectatio q̄ ſunt ꝛe eodē hñt opponem adinuicē ſm ſpeciē. triſticia vero ꝛ delectatio ꝛe diuerſis. ſi q̄dē illa diuerſa nō ſunt oppoſita. ſz diſparata nō hñt opponem adinuicē ſcōm rōnem ſpeciei. ſz ſunt etiā diſparate ſicut triſtari de morte amici. ꝛ delectari in ꝓtemplatōe

Lōcko ſcōa ¶Subinfert ſecūdā ꝛcko nem rñſiuā talē. Triſticia et delectatio ꝛc. vt iacet in lra. Et habet duas ptes. quaꝝ ꝑmam D. relinqt nota ex dictis circa tertiā ꝛcko nem preambularē. qz ſicut eodem mō ſe habere ad ꝓtraria inducit oppoſitionē ſm ſpeciē. ita ꝛ ꝓtrario mō ſe hr̄e ad idem. ſz triſticia ꝛ delectatio ꝓtrario mō ſe hñt ad idē (qđ ſupponit ſm q̄ ſunt de eodē) g̃ vt ſic ꝓtrariant. Scōa ār ps huiꝰ ꝛckonis declarat exp̄lariter. ſicut triſtari de morte amici ꝛ delectari in ꝓtēplatōe ſunt diſpate. Deſi ibi.

¶Si vero illa diuerſa ſint ꝓtraria. tūc delectatio et triſticia nō ſolū nō hñt ꝓtrarietatem ſcōm rōnem ſpeciei. ſed etiā habent ꝙueniētiam ꝛ affinitatē. ſicut gaudere de bono ꝛ triſtari de malo.

Lōcko. iij. ¶Eſt tertia ꝛcko rñſiua ptialr. vt in lra. ꝛ declarat exemplariter in fine. ꝛ rō habet ex dictis circa tertiā ꝑambularē. Cōtrario mō ſe habere ad ꝓtraria ꝙueniētiā facit. ſed triſticia ꝛ delectatio talis ſe hñt ꝓtrario mō ad cōtraria. g̃ ꝙueniunt ſm ſpeciē ꝛ vnuꝫ ſeq̄t ex alio. qz eoipo q̄ gaudeo de bono triſtor de malo. Ex his trahitur ſormalis rñſio ad queſtū. q̄ omīs triſticia ꝓtrariatur omī delectationi ſm genus. ſed non omīs triſticia ꝓtrariatur cuilibet delectationi in ꝑticulari. ꝛ ſm ſpeciem. Pria ꝑs patet ex pria ꝛckone. Scōa pars ex ſcōa. ꝛ tertia rñſuus. qz tertio ꝛ quarto modis nō ꝓtrariant. ſed vel ſunt diſparate vel hñt ꝙueniētiā. vt patuit. ¶Et nota fundamētum. q̄ qz paſſiones hñt ſpēm ex obiectis ꝛ ſimilr cōtrarietatē vel ſcz penes ꝓtraria obiecta. vel penes acceſſum ꝛ receſſum ab eodem. ideo penes idem obiectuꝫ ad quod ſe hñt diuerſimode ꝛciant. nō aūt penes ꝓtraria.

☞Et confirmat tertia ꝛcko rñſiua argumēto in ꝛciū qđ ꝓbat q̄ nō omīs quilibet opponit ſm ſpeciem.

¶Ad ꝓmū g̃ dām. q̄ albedo ꝛ nigredo nō habēt ſpeciē ex habitudine ad aliq̄d exterius. ſicut delectatio ꝛ triſticia. vnde non eſt eadem ratio.

¶Maior eſt quidē vera. ſed in hoc eſt diuerſitas. q̄ albedo ꝛ nigredo hñt ſpeciē ex aliquo intrinſeco qđ nō variat. ideo ſp ꝓtrariant. ſz delectatio ꝛ triſticia hñt ex aliq̄ extrinſeco qđ nō ſemp eodē mō ſe hz ſed q̄nq̄ vnū eſt alteri ꝓtrariū ꝛ eo ipo tūc nō ꝓtrariant. q̄nq̄ aūt ſunt circa idem. ideo nō eſt par ratio Et negat ꝑna. qz penes extrinſeca ꝓtraria hñt ꝙueniētiā. eo q̄ ꝓtrario mō ſe hr̄e ad cōtraria ꝙueniētiā inducit. q̄nq̄ aūt ſunt circa idem. mō ꝓtrario mō ſe habere ad idē facit ꝛciētatē. ꝛ g̃ qz pñt eſſe diuerſa extrinſeca. ideo q̄nq̄ ꝛciant. q̄nq̄ nō.

triſticia ꝛ dolore ſm ſe

¶Ad ſecundū dicendū. q̄ genus ſumitur ex materia. vt pz in. viij. metaphi. in accidentibꝰ aūt loco materie eſt ſubiectū. dictū ē ār. q̄ delectatio ꝛ triſticia ꝓtrariant ſm genus. ꝛ ideo in qualibet triſticia ē ꝓtraria diſpoſitio ſubiecti diſpoſitioni que eſt in q̄libet delectatione. nā in q̄libet delectatōe appetitus ſe hz vt acceptās id qđ hz. in q̄libet aūt triſticia ſe hz vt fugiens. ꝛ ideo ex pte ſubiecti quelibet delectatio eſt medicina ꝓtra quālibet triſticiā. ꝛ quelibet triſticia eſt ipeditiua cuiuslibet delectationis. precipue tñ q̄n delectatio triſticie ꝓtrariat etiā ſm ſpeciē. Uñ patet ſolutio ad tertiū. Iuxta.

¶Ad maiorē. medicine q̄ ꝓtraria fiūt. vel ſm genus vel ſm ſpeciē. nō aūt ſp q̄ ꝓtrara ſm ſpeciem. Minor vera. ꝛ rō eſt. quia ex pte ſubiecti qđ medicat ꝛ qđ dat geſtio opponiūt. nā aliam diſpōnem ſubiecti req̄rit delectatio que eſt. pſecutiua iocūdi. Alia triſticia q̄ ē retractiua a ꝓtrario. ꝛ ideo vna eſt medicina ꝓtra aliā. qz req̄rit ꝛ fugit aliā diſpōnem q̄ ꝓtraria ſibi. nō tñ ſemp oponiūt ex pte obiectoꝝ ſm ſpeciē. ꝛ per hanc ſolonē vult Doctor ſatiſfeciſſe tertio argumēto ſequenti. cuius ꝛ aliam etiam ſubiūgat que poſtponeꝫ

¶Uel aliter dām. q̄ etſi nō omīs triſticia ꝓtrariet omīi delectationi ſm ſpeciē. tñ q̄ntū ad effectum cōtrariat. nam ex vno ſortiat natura aialis. q̄ alio vero quodāmodo moleſtat.

¶Ad maiorem. vt ſic ſunt ꝓtraria ineq̄tū ſe ſpediunt. Minor vera rōne ꝓtrarietatis generice ſm quam req̄rit aliā diſpōnem incōpoſſibilē alteri. Uel ſcōo ipedit aliaꝫ rōne effectus. qz vna ſortificat naturā altera debilitat. ergo quelibet ꝓtrariat ꝛc. Uel ꝓ ſm genus ꝛ ſm effectum nō tñ ſm obiectū ꝛ ſpeciem.

¶Utꝝ delectatōi ꝓtemplatōnis ſit aliqua triſticia contraria.

Ad quintū ſic ꝓcedit. Uidet q̄ delectationi cōtemplatiōis ſit aliqua triſticia cōtraria. Dicit em̄ Apls. ij. ad Corin. vij. Que ſm ꝛcū eſt triſticia. penitentiā in ſalutē ſtabilem opatur. ſz reſpicere ad ꝛcū ptinet ad ſuperiorē rōnem cuius eſt ꝓtēplatōe vacare. ſm aug. in. xij. ꝛtri. g̃ delectationi cōtemplatōnis opponit triſticia. ¶P. ꝓtrarioꝝ ꝓtrarij ſunt effectus. ſi g̃ vnū ꝓtrariorum ꝓtemplatū eſt cauſa delectationis aliud erit cā triſticie. ꝛ ſic delectationi ꝓtemplationis erit triſticia ꝓtraria. ¶P. ſicut obiectū delectatiōis eſt bonū. ita obiectū triſticie eſt malū. ſed ꝓtemplatio pōt habere mali rōnem. Dicit em̄ phs in. xi. metaphiſice. q̄ quedam incōueniēs eſt meditari. ergo ꝓtemplationis delectationi poteſt eſſe ꝓtraria triſticia. ¶P. operatio quelibet ſm q̄ nō eſt ipedita eſt cā delectationis. vt dr̄ in. vij. et. x. ethi. ſed operatio ꝓtemplationis pōt multipliciter ipediri. vel vt totaliter nō ſit vel vt cū difficultate ſit. ergo in ꝓtemplatōe pōt eſſe triſticia delectationi ꝓtraria. ¶P. carnis affectio eſt cā triſticie. ſed ſicut dicit Eccl. vltimo. Fru-

quens meditatio carnis eſt affl ictio. ergo ꝓtemplatio habet triſticiā delectationi ꝓtrariā. ¶Sed contra eſt qđ dicit Sapientie. viij. Nō habet amaritudinē ꝙuerſatio illius. ſ. ſapientie. nec tediū ꝙuictus eius. ſed leticiā ꝛ gaudiū. ꝙuerſatio aūt ꝛ ꝙuictꝰ ſapientie eſt p ꝓtemplatōem. ergo nulla triſticia eſt q̄ ſit ꝓtraria delectationi ꝓtemplationis.

Ite oñdit qūo delectatio ſe hz ad triſticiā q̄ ad ꝛcietatē in ſpeciali ſcz de delectatōe ſpirituali ꝛ intellectuali.

¶Rñdeo dām. q̄ delectatio ꝓtēplatōis ꝑt intelligi duplr. Uno mō ita q̄ ꝓtemplatio ſit delectationis cauſa ꝛ nō obiectū. ꝛ tūc delectatio nō eſt ꝛe ipa ꝓtemplatōe. ſed ꝛe ꝓtemplata. ꝛtingit aūt ꝓtemplari aliquid nociuū ꝛ triſtans. ſicut ꝛ aliquid cōueniens ꝛ delectans.

¶D. oñdit q̄ſtū hr̄e duplicē intellectū. ꝛ ſm h̄ duplr rñdet. iuxta ſcōm intellectū ibi. Alio mō ꝛc. Diſtinguit ergo ex pte ꝓdicati q̄ſti. ſcz q̄ delectatio ꝓtēplatōis ꝑt dupliciter intelligi. ꝛ primo declarat primū intellectū. ſcōo ſubiūgit ꝛckonē rñſiuā. primā ꝑ ſortē. ibi. Uā ſi ſic ꝛc. Pmo g̃ mō intelligit q̄ ꝓtēplatio ſit cā ꝛc. id ē delectatio q̄ habet ꝛ mediāte ꝓtēplatōe ꝛc. Conſequēter cū dr̄.

¶Uñ ſi ſic delectatio ꝓtēplatōis accipiat. nihil p̄hibet delectatōi ꝓtēplatiōis eſſe triſticiā ꝛciam.

Lōcko prima ¶Subiūgit ꝛckonē rñſi. iuxta primū intellectū iſtā. Nihil p̄hibet delectatōi ꝓtēplatiōis iſtoꝝ cē triſticiā ꝛciā. ita ſcz q̄ ſicut ad aliquā ꝓtēplatiōnem ſeq̄t delectatio. ita ad aliquā ſequit triſticia. ꝛ delectationi q̄ ſequit ad vnā cōtemplationē ꝓtrariat triſticia que ſequit ad aliā ꝓtēplationē. Probat ꝛcko ex ꝑdicta declaratōe. delectatio iſto mō nō eſt de ꝓtemplatōe ſicut obiecto ſed de re ꝓtēplata. ſed ꝓtingit ꝓtēplari ita bene nociuū ꝛ triſtās ſicut ꝙuenies ꝛ delectans. g̃ ſicut ꝓtemplatio eſt cā delectatōnis ita ꝑt eſſe cauſa triſticie. ꝛ h̄ eſt habere triſticiā ꝓtrariam id eſt annexā ꝛ ſequentē tāq̄ cā effectū.

¶Alio mō ꝑt dici delectatio ꝓtēplatōis. qz ꝓtemplatio eſt eius obiectū ꝛ cā. puta cū aliq̄s delectat de hoc ipo qđ ꝓtemplat

¶Ne q̄ñ rñdet iuxta ſcōm intellectū q̄ſiti. ꝛ ꝑmo declarat ipm. ſcōo ſubiūgit aliquas ꝛckones rñſi. ibi. Et ſic vt ꝛc. Dicit g̃ q̄ alio mō dr̄ delectatio ꝓtēplatōis. qz ꝓtēplano eſt obiectū delectatōis puta ꝛc. vt in lra. ita q̄ ꝑmo mō dicebat delectatio ꝓtēplatōis. qz ſequebat ꝓtemplationē. h̄ ſcō dr̄ delectatio ꝓtēplatōis. qz eſt de ꝓtemplatōe. Deinde cū dr̄.

¶Et ſic vt dicit Greg. nicenꝰ ei delectatiōi que eſt ſm ꝓtemplatōnem nō opponit aliq̄ triſticia. ꝛ hoc idē ꝑhs dr̄ in ꝑmo topicoꝝ. et in. x. ethi. ſed hoc eſt intelligendū per ſe loquēdo.

¶Ponit aliquas ꝛckones rñſi. iuxta hunc intellectū. Et ꝑmo duas ꝛckones ptialr rñſi. ſcōam ibi. Sz nec ꝛc. ſcōo limitat eas ibi. Per accīs ꝛc. tertio ex dictis infert ꝛckonem rñſiuā totalē. ibi. Et ſic manifestū ꝛc. Pria ergo ꝛcko ptialis iuxta hūc ſecūdū intellectū eſt. Delectatiōi q̄ eſt ſm ꝓtemplatōem nō opponit aliq̄ triſticia ꝛ h̄ p ſe loquēdo. Probat hāc ꝛckonem prio auctoritate. ꝛ ſcōo ra-

tione. ibi. Cuius rō eſt ꝛc. auctoritate Gregorij nicēni. et etiā ꝑhi ꝛ patent. Deinde ibi.

¶Cuius ratio eſt. qz triſticia p ſe ꝓtriaſ delectationi que eſt de ꝓtrario obiecto. ſic delectationi que eſt de calore ꝓtriaſ triſticia que eſt de frigore. Obiectū aūt ꝓtēplatiōis nihil eſt ꝓtrariū. ꝓtrariorꝝ enī rōnes ſm q̄ ſunt apprehenſe nō ſunt ꝓtrarie. ſz vnū ꝓtrariū eſt rō ꝙgnoſcendi aliud. vñ delectationi que eſt in ꝓtemplando per ſe loquēdo nō poteſt eſſe aliqua triſticia ꝓtraria.

¶Rōne ꝑbat ſic. Triſticia p ſe ꝛciaſ delectatōni q̄ eſt de ꝛcio obiecto (ſcz rōne gñis) ꝛ ꝛciaſ rōne ſpeciei q̄ ē de eodē. ſz nō eſt triſticia de ꝛcio (qz nō hz ꝛciū nec de eodē ꝛcto obiecto qđ eſt ꝓtemplatio) ſed obiecto ꝓtemplatōnis. nihil eſt ꝓtrariū. igit̄. Maiorē D. ꝑbat exp̄lariter ¶Ubi nota. q̄ iſta maior ꝛ etꝰ ꝑbatio nō ꝛciant dictis arti. pcē. qz intelligit̄ q̄ delectatio ꝓtēplatōis nō hz ꝛciam triſticiā ſm genꝰ obiecti q̄ ſcz triſticia ſit etiā de ꝓtēplatōe. qz non eſt aliq̄ triſticia de ꝓtemplatōe cuiuſcūq̄. g̃ nec aliq̄ ꝛcia delectationi ꝓtemplatōis. ſz aliq̄ triſticia de alio poſſit ſibi ꝛciari ſm genus qđ attendit̄ ex pte ſubiecti. Uñ vult D. q̄ delectatio ꝛ triſticia de ꝓtrarijs obiectis directe cōtrariatur ſm genus obiectale. nō ꝓtrariatur aūt triſticia ꝓtemplationi ex pte obiecti cuiuſdē rōnis. qz nulla eſt triſticia de ꝛcio ꝓtemplatōis. ſcz alia ꝓtēplatione. vt hz D. ſan. de ꝛtutibꝰ de charitate mare. ij. q. vi. ad octauū. vbi dicit delectario que eſt in ꝓſiderādo nō hz ꝓtrariū in eodem gñe. vt ſcz aliq̄ alia ꝓſiderario ſit ei ꝓtraria. hec ille. Unde nō hz directe ꝓtrariū ſm obiectū. ſz habeat ꝓtrariā ſm genꝰ ex pte ſubiecti. ſicut q̄libet triſticia cuilibet delectationi oppoñit. ſz h̄ loquit D. de ꝓtrarietate q̄ eſt ſm obiectū. vide in fine arti. Patz g̃ q̄ triſticia p ſe ꝓtriaſ rōne gñis triſticie q̄ eſt de ꝓtrario obiecto. Minorē D. ꝑbat. qz vnū ꝓtrariū eſt rō cognoſcēdi aliud. ꝛ hoc intelligē ſane nō q̄ ſpecies vniꝰ ꝓtrarij repſentet aliud. ſz qz ex ſpecie vniꝰ ꝛcij ꝙgnoſcit ipm de p ſe ꝛ notitia ſimplici. ſz p viā inq̄ſitōis ꝛ notitia diſcurſiua ꝙgnoſcit ꝛ reliquum. ſic q̄ ex ſpecie vniꝰ ꝓtrarij ꝑt haberi ꝙceptus de alio. pōt em̄ ex ſpecie habiteꝰ deꝑhendi priuatio mō dicto. ¶Et nota q̄ ex hac ꝑbatōe habet. q̄ ipi ꝓtēplationi q̄ eſt obiectū delectationis. nihil eſt ꝓtrariū. qz ſi ꝛciū eſt rō ꝙgnoſcēdi ꝛciū ſeq̄t q̄ vnū nō ꝛciet ꝙgnitōi ꝛ ꝓtēplatōi alterius. ſic cōtemplatōi vt obiecto nulla ꝓtēplatio ꝛciaſ. nec p ꝑns de aliq̄ ꝓtēplatōe eſt triſticia rōne ſuiꝑi. ꝛ qz q̄libet cōtēplatio ē bona. ideo nulla alteri oponit. ita q̄ de vna eſſet delectatio. de alia ꝑo triſticia. ſic igit̄ cōtēplatōi non ꝛciaſ triſticia q̄ ſit de contēplatōe ꝛcij. nec ſm genus nec ſm ſpeciē. qz nulla eſt triſticia de contēplatōe. ꝛ ita intelligit̄ licet delectationi cōtemplatōnis oponaſ ſm genus quelibet triſticia. ſed non oponitur ſibi triſticia de contēplatione. Deinde ibi.

¶Sed nec etiā hz triſticiā annexā. ſicut corporales delectatōes que ſunt vt medicine quedam ꝓtra aliq̄s moleſtias. ſicut aliquis delectaſ in potu ex hoc q̄ anteaſ ſiti. q̄n ār iā tota ſitis eſt repulſa. etiā ceſſat delectatio potus. delectatio em̄ ꝓtēplatōis nō cauſaſ ex hoc q̄ excludit aliqua moleſtia. ſz ex hoc q̄ eſt ſm ſeipam delectabilis. non eſt em̄ gñatio. vt dictū eſt. ſed operatio quedā ꝑfecta. q. xxxiij. ar. iij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Lōcto ſcda

¶ Adūgit ſcdam ꝓclonē riſiuā q̄ ad itellectū q̄ſtin tem. Delectatio ꝓtēplatōis nō hz āneā triſticiā ſicut cor poꝛales (ſcz rōne ſui) Probat. Corꝑales delectatōes ío hīt anneā triſticiā inq̄tū querunt vt medicine ꝓtra alīs quas moleſtias. quiby remotis nō ampliꝰ ſunt grate. ſz ſuperexcreſcūt naturalē habitudinē. ſed delectatio ꝓtēpla tionis nō cauſat nec q̄rit vt excludat aliqua moleſtia ſed ꝑter ſeipam. igit nō hz anneā triſticiā (iſto mō q ipa in ſe poſſit excedere ꝑpetionē intellect⁹ ꝛ imediati ſubiecti) Maioꝛē D. declarat exꝑlanter. ſicut aliqs delectat in potu ꝛc. Minoꝛ pz. q̄ ꝓtēplatio eſt opatio pfecta. ꝛ per ꝓnſ ꝑter ſe quelita ꝛc. Cōſequenter ibi.

¶ Per accīs aūt admiſcet triſticia delectatōi ap prehēſionis. et hz duplr. Uno modo ex pte organi. Alio mō ex ipedimēto apꝓhenſionis. Ex pte q̄dez organi admiſcet triſticia vel doloꝛ apꝓhēſionī. dire cte q̄dē in viribꝫ apꝓhēſiuis ſenſitiue pt̄is q̄ hīt oꝛ ganū coꝛporale. vel ex ſenſibili qđ eſt ꝓtrariū debite cōplexioni orgāi ſicut guſtus rei amare. ꝛ olfact⁹ rei fetide. vel ex ꝓtinuitate ſenſibilis ꝓuenictis. qđ paſſiduitatē facit ſup excreſcentiā naturalis habit⁹. c. triſti. ar. ij vt ſupra dictū eſt. ꝛ ſic reddit apꝓhēſio ſenſibilis q̄ pꝛius erat delectabilis rediꝺoſa.

¶ Limitat p̄dictā triſionē. ꝛ circa h ponit duas ꝓclo nes limitatiuas. ſcdam ibi. Sz neutro ꝛc. Pꝛia eſt. dele ctationi apꝓchenſionis pt̄ admiſceri alīq triſticia duplr. ſcz ex pte orgāni. ꝛ ex ipedimēto. ¶ Nota aūt q hec ꝓclo cū p̄cedēte imediate nō diſcoꝛdat. qz p̄cedēs q̄ dī q non hz triſticiā anneā itelligit de p ſe rōne ſui. ita q ipa ſm ſe nō hz anneā ſuperexcreſcentiā naturalis habitudinis. im mo q̄ro maiꝛ ꝛ magis habet. tāto magis placet. illa aūt ꝓclo vult q admiſceꝛ ſibi. ſcz p accīs rōne orgāni ꝛ rōne impedimēti. vñ nō eſt ꝺicto. ꝛ ꝓtereā p̄cedēs ꝓclo loq̄t de delectatōe ꝓtēplatōis. iſta aūt loq̄tur de delectatōe apꝓ henſionis. q̄ apꝓchēſio etiā ſtat. p ognitōne ſenſitiua. vñ D. oñdit iſtā ꝓclonē pſertim de ognitōe ſenſitiua. ꝛ ſecū dā q̄dē pte ei⁹. ſ. q ex pte ipedimēti adiūgat triſticia dele ctatōi apꝓchēſionis. D. in corpe nō ꝓbat ꝛ habet ꝓba tio ei⁹ ex tertio argumēto in oppoſitū. qz aliqs ipedit ab apꝓchēſione (qđ ꝑt euenire apud intellectū) vel ꝑter in diſpōnez virtū inferioꝛ. vel etiā p actū ipi⁹ itellect⁹ (iq̄tū ꝓtēplatio vni⁹ ipedit ꝓtemplatōem alteri⁹ ꝛc) Pꝛia aūt ps ſcz q ex pte orgāni. ꝓbat vel magis declarat de vtra q̄ ognitōe ꝛ apꝓchēſiōe (ſcz ſenſitiua ꝛ ſcdo itellectiua) ibi. Sz hec duo ꝛc. quo ad ſenſitiuā. qz ſenſitiue ognitōi admiſcet triſticia ex pte orgāni directe duplr vel ex ſenſi bili ꝓtio ꝓplexioni orgāni vel ex ꝓtinuitate ſenſibil' ꝓue nientis. igit̄ pꝛima ps ꝓclonis vera de apꝓchēſione ſenſi tiua. Añs claret in lra. Conſequenter ibi.

¶ Sed hec duo directe in ꝓtēplatōe mētis locū nō hīt. qz mēs nō hz organū coꝛporale. vñ dictū eſt in auctoꝛitate inducta q nō hz ꝓtēplatio mētis. nec amaritudinē. nec tediū. ſz qz mēs hūana vtit in ꝓtē plando viribꝫ apꝓhēſiuis ſenſitiuis. in quaꝝ actibꝫ accidit laſſitudo. ideo indirecte admiſcet aliqua af flictio vel doloꝛ ꝓtemplationi.

¶ Oſtendit de apꝓchēſione intellectiua p̄dictā ꝓclo nem q ſibi admiſceat triſticia. etiā ex pte orgāni non di ꝛecte. qz talis ꝓtēplatio nō ſit p organū directe ꝛ ſm ſe. ſz tū indirecte. qz mens hūana vtit ꝛc. vt in lra. Et ita pz q tā apꝓchēſioni ſenſitiue q̄s itellectiue admiſcet triſticia ſz diuerſimode. qz ſenſitiue directe ꝓpter oꝛganū. itellectiue indirecte ꝓpter laſſitudinez viriū q̄ ſunt in oꝛganis. Tūc ibi.

¶ Sed neutro mō triſticia ꝓtēplationi adūcta p accīs ꝓpꝛiaꝝ delectationi eius. Nam triſticia q̄ eſt de impedimēto ꝓtemplationis nō ꝓtrariaꝝ delectatōi cōtemplatōis. ſed magis hz affinitatē ꝛ conuenictiaz cū ipa. vt ex ſupdictis pt̄z. Triſticia ſo vel afflictio Ar. ſcdm. q̄ eſt de laſſitudie coꝛporali nō ad idē gen⁹ referꝝ. vnde eſt penitus diſparata.

¶ Subūgit ſcdam ꝓclonē limitatiuā p̄cedentis iſtā Neutro mō triſticia ꝓtēplationi adūcta p accīs (ſcz ex pte orgāni indirecte vel ex pte ipedimēti) ꝓtrariaꝝ delec tationi eius. Probaꝝ pmo de ipedimēto ſic. Delectatio et triſticia de ꝑtib⁹ vel de his q̄ꝑ vnū alterꝫ ipedit nō cō trariaꝝ. imo hīt conuenictiā. ſed talis triſticia adūcta eſt de ipedimento delectatōis ꝓtēplatōis. igit̄ ſibi nō oppoſ nit (ſcz ſm ſpecē) ſed magis ad cā ſequit. Maioꝛ pt̄z ex ar. iij. Minoꝛ eſt nota. Scdo ꝓbaꝝ p nō ex pte orgāni et laſſitudinis apꝓchēſiuaꝝ viriū. ſic. qz ꝑtia ſunt eiuſdē gēis. ſz triſticia de laſſitudine coꝛporali ꝛ delectatio ꝓtēpla tionis nō ſunt eiuſdē gēis. ſz oīno diſpata. igit ꝛc. ¶ Et nota ex his q̄ dicta ſunt. ꝑ pmā ꝓclone. qz habet q cum delectatōi ꝓtēplatōis nō ꝓpꝛiaꝝ triſticia ꝓtēplatōis. q̄ nul la ſibi ꝓpꝛiaꝝ. qz coꝛporalis nō ſibi ꝓpꝛiaꝝ ꝑpꝛie. qz nō eſt eiuſ dē gēis. nec ꝓpꝛiaꝝ iſta dictis. ar. ꝑce. ad 2ᵐ. qz ibi dicēba tur q̄ libet cuilibet ꝓpꝛiaꝝ ſm genus qđ ſumit ex pte ſub iecti (qz recꝑit ꝛ facit aliū diſpōnem in ſubiecto) ſed non ꝓpꝛiaꝝ q̄libet alteri ſm genus obiecti. ſed quandoq̄ ſe hꝫ bent diſparate.

¶ Et ſic manifeſtū eſt q delectationi q̄ eſt de ipa ꝓtēplatōe nulla triſticia ꝓtrariaꝝ. nec adūgit ei ali qua triſticia niſi p accīs.

¶ Hic in calce coꝛpis iſert p modū coꝛollariū ex oīb⁹ dictis ꝓclonem ſeꝛmalr riſiuā totalē. vt iacet in lra. Et pz ex dictis. pmā q̄dem ps ex pmā ꝓclone ſcdi itellectus q̄ſiti. ꝛ intelligit q nulla ſibi directe ꝓpꝛiaꝝ in eodem gēe obiectali. ſz ſm genus qđ eſt ex pte materie in qua. ſz nō ex pte materie circa quā. vt patuit in pmā ꝓclone. Scda ps pz ex duab⁹ ꝓclonib⁹ limitatiuis ꝛc. vide de materia huius articuli d. ſan. in. iij. diſ. xlix. q. iij. ar. iij. q. ij.

¶ Et ꝓfirmāt pmā ꝓclo riſi. iuxta ſcdm itellectū ꝛ ſcdā limitatiua. ꝛ p ꝓnſ ꝓclo vltima totalr argumēto in ꝓtū.

¶ Ad pmū ḡ dōm. q illa triſticia q̄ eſt ſm tū nō eſt de ipa ꝓtemplatōe mētis. ſz eſt de aliq̄ qđ mens cōtemplat ſcz de peccato qđ mens ꝓſiderat. vt con trariū dilectioni diuine.

¶ Ad maioꝛē. auctoꝛitas eſt ꝑa. ſed triſticia ſm deſc nō eſt. qz doleat vel triſteꝰ q̄s de ꝓtēplatōe mētis. ſed qz triſtatur de aliq̄ ꝓtēplato qđ eſt ꝓtra deū. ꝛ talis triſtitia eſt ſm deū. Minoꝛ q̄dē ꝑa q respicere deū ſpeculādo q̄ ꝓſulendo ꝛ regulādo affectū ſm legē dei. eſt etiā rōnis ſa pioꝛis q̄ intendit diuinis ꝓſpiciendis ꝛ ꝓſulendis. ꝛ ſic ꝓtēplando peccatū eſſe expiabile p triſticiā. eſt etiā rōnis ſuperioꝛis. q̄ delectatōi ꝛc. Uel. rōne rei ꝓtemplate ꝓba tur q̄q̄ triſticia. ꝛ eſt. p pmā ꝓcluſionē.

¶ Ad ſcdm dōm. q ea q̄ ſunt ꝓtraria in rerū na tura ſm q ſunt in mente nō hīt ꝓtrarietatē nō enī pōnes ꝓtrarioꝝ ſunt ꝓtrarie. ſz magis vnū ꝓtrariuz eſt ratio cognoſcendi aliud. ꝑpter quod eſt vna ſci entia ꝓtrariorum.

¶ Ad maioꝛē ꝓtrariorꝫ. vt ꝓtraria ſunt. ſunt ꝓtrarij effect⁹ p ſe. ꝛ pſertim naturales. ſz ꝓtrariorꝫ. vt ſunt apud mētē nō ſunt ꝓtrarij effect⁹. imo vt ſic nō ſunt ꝓtraria. et ꝓterea ꝓtrarie paſſiones circa ꝓtraria nō ꝓtrariaꝝ. imo ſe ꝓſequūtur. hīt tū ꝓtrarios effect⁹ ſaltē ſm gen⁹. ſ. gau diū ꝛ triſticiā. Ultra. ſi q̄ vnū ꝓtrariorꝫ ꝓtemplatū eſt cā delectatōnis. ſi intelligit vt ꝓtemplatuz eſt. Negaꝝ qđ ſequit. aliud erit cā triſticie. qz ꝓtrariū vt ꝓtemplatū nō ꝓtrariaꝝ alteri. nec aliqu⁹ ꝓtemplatio eſt triſtans. ſi au tē intelligit. Si q̄ ꝛc. ſm q eſt extra. ita q delectatio habe at ꝑ obiecto nō rōem ꝓtrarij nec eius ꝓtemplatiōem. ſz rem ipam. Cōcedo. ergo aliud erit cā triſticie. Ultra Et ſic ꝛc. vez rōne rei ꝓtēplate oꝓonit ꝛ ſeq̄tur triſticia apꝓhenſionē. ſz nō rōne ſuiꝑi⁹. Et ꝑbat hec rō ad vnuz ſenſum pmā ꝓclonē. Uez eſt tū q delectatio ꝛ triſticia de ꝓtrarijs non contrariantur ſm ſpēm. vt patuit. arti. iij. Eſto ſm genus ꝛc.

¶ Ad tertiū dōm. q ꝓtēplatio ſm ſe nunq̄z hz rō nem mali. cū ꝓtēplatio nihil aliud ſit q̄ cōſideratio veri. qđ eſt bonū intellectus. ſz ꝑ accīs tūc inq̄tum hz ꝓtēplatio vilioris ipedit ꝓtēplatōez melioris. vl' ex pte rei ꝓtēplate. ad quā ioꝛdinate appetꝰ afficit

¶ Minoꝛ negaꝝ. q poſſit habere rōnē mali ꝑ ſe ꝛ ſm ſe. Ad ꝓbatōem dz. q incōueniēs eſt q̄dū meditari. Ue tū q accīs inq̄tū ſz meditatio ꝛ ꝓtēplatio vilioris ipe ditaꝝ ꝓtēplatōe melioris. v. qz res ꝓtēplata ioꝛdiate affi cit Negaꝝ aūt ꝓña. qz itelligit ꝓclo ſcda ꝑ ſe ꝛ vt ꝓtēpla⁹ ē q vt ſic nō hz triſticiā. q̄ nō triſtaꝝ aliqs de ꝓtēplatōe. ita q ipa ſit ſola obiectū triſticie. ſz aliq̄d ei ꝓiūctū. ſcz ipedi tio ab vnioꝛi. vel attractio ad illicitū. Quare recte dic tum eſt. q ꝑ accīs ꝛ rōne alicuius ꝓiūcti eſt materia tri ſticie. Ad ꝓpoſitū vide d. ſan. q̄dlit q̄ſto. ar. xvi. de ſcien tijs magicis. vbi dī q ſcia ex genere ē bona ꝛ ſpeculatio. ſed ex circūſtantia ꝑt fieri mala. ꝛ etiam vſus aliquaꝝ eſt prohibitus ꝓpter periculū qđ inde ſeq̄tur.

¶ Ad quartū dōm q triſticia q̄ eſt de impedimen to ꝓtemplatōnis nō ꝓtrariaꝝ delectationi ꝓtēplati In oꝛ. onis. ſed eſt ei affinis. vt dictū eſt

¶ Ad maioꝛē. opatio quelibet ſm q nō eſt impedita eſt cā delectatōis. Uerū ſed ipa impedita nō eſt cā triſti cie. ſed eius impedimētū. Et dico vltra. q triſticia de im pedimento opatōis nō ꝓtrariaꝝ operatōi. imo eſt ei affi nis. ꝛ delectatōni q̄ eſt de opatōe Minoꝛem ꝓcedo. ꝛ patuit in corpe. Sed negaꝝ ꝓña. qz triſticia talis nō op ponit̄ delectatōni ꝓtemplatōnis

¶ Ad q̄ntū dōm. q afflictio carnis ꝑ accīs ꝛ in In oꝛ directe ſe hz ad ꝓtēplatōem mentis. vt dictū eſt.

Conceditur maioꝛ Ad minoꝛē meditatio eſt carnis laſ ſitudo nō ꝑ ſe directe. ſed indirecte rōne vſus viriū ſenſiti uaꝝ. ergo hz triſticiā admixtā. Uerū ꝑ accidēs. vt dixit quarta concluſio in ordine. vel tertia iuxta ſcdm intellectuz quelitū. Vide d. ſan. in de verita. ma. xiij. q. iij. in fi. coꝛ.

Vbi pu'chꝛe hz qđo opatio intellect⁹ ipedit alias poten tias etiam vegetatiuas.

¶ Utruz magis ſit fugienda triſticia q̄ delecta tio appetenda

Ad ſextū ſic pceditur. Uidet q magis ſit fu gienda triſticia q̄ delectatio appetenda. Dicit enī Aug⁹. in lib. lxxxiij. q. Nemo eſt qui nō magis doloꝛē fugiat q̄ appe tat voluptatē Illud aūt in qđ cōiter oīnia ꝓſentiūt videt eē naturale. q̄ naturale eſt ꝛ ꝓueniens q plus triſticia fugiat q̄ delectatio appetat. ¶ Ꝑ. actio ꝓtra riꝫ facit ad velocitatē ꝛ intenſionē motus. aqua enī calida citi⁹ ꝛ fortiꝰ ꝓgelat. vt dī phs in lib. metheo roꝝ. ſz fuga triſticie eſt ex ꝓtrarietate ꝓtriſtātis. ap petitus aūt delectatōis nō eſt ex aliq̄ ꝓtrarietate. ſed magis ꝓcedit ex ꝓueniētia delectātis. q̄ maioꝛ eſt fu ga triſticie q̄ appetit⁹ delectatōis. ¶ Ꝑ. q̄ro aliquis ſm rōem fortioꝛi paſſioni repugnat. tāto ē laudabi lioꝛ ꝛ virtuoſioꝛ. qz virtus eſt circa difficile ꝛ bonū. vt dī in. ij. ethi. ſed fortis q̄ reſiſtit motui quo fugit doloꝛ eſt virtuoſioꝛ q̄ tēperat⁹ q̄ reſiſtit motui quo appetit delectatio. Dicit enī phs in ꝓmo rhetoꝛicoꝝ q fortes ꝛ iuſti maxime honoꝛant. q̄ vehemētioꝛ eſt mot⁹ quo fugit triſticia q̄z mot⁹ quo appetit delecta tio. ¶ Sed ꝓtra. bonū eſt fortiꝰ q̄z malū. vt ꝓbatur Diony. iiij. ca. x di. no. ſz delectatio eſt appetibile ꝑ ter bonū. qđ eſt ei⁹ obiectū. fuga aūt triſticie eſt ꝑ pter malum. ergo fortioꝛ eſt appetitus delectatōis q̄ fuga triſticie

¶ Hic ꝓparat adinuicē delectatōez ꝛ triſticiā q̄tum ad motū appetitus. q̄ videtz magis moueat. Et q̄rit an delectatio ꝛ delectabile moueat magis ad ſui. pſecutōez q̄ triſticia ꝛ ꝓtriſtans ad ſui fugā. i. an appetitus fortiꝰ moueat ad bonū q̄ fugiat malū. ꝛ an aliqs velit pati triſticiā. vt potiaꝝ delectatōe.

¶ Rñdeo dōm. q ꝑ ſe loquendo appetitus delec tationis eſt fortioꝛ q̄ fuga triſticie. Cuius rō eſt. qz cauſa delectatōis eſt ꝓueniens bonū. cā aūt doloꝛis ſiue triſticie eſt aliqđ malū repugnās. Cōtingit aūt aliqđ bonū eſſe ꝓueniēs abſq̄ oīi diſſonātia. nō aūt ꝑt eſſe aliqđ malus totalr abſq̄ oīi ꝓuenientia re pugnans. Uñ delectatio ꝑt eſſe integra ꝛ pfecta. tri ſticia aūt eſt ſp ſm ꝑtē. vnde naturalr maioꝛ eſt ap petitus delectatōis q̄ fuga triſtitie.

¶ Rñdeo duab⁹ ꝓclonib⁹. Una quaſi negatiua ad queſitū implicite. Alia affirmatiua. ibi. Uñ ꝛ inclinatio ꝛc. Prima eſt ꝑ ſe loquendo. i. vlīter ꝛ in veritate ꝛ rōne cauſe appetitus delectatōnis eſt fortioꝛ q̄ fuga triſticie. Hāc ꝓclonem ꝓbat ꝓmo rōne. Et ſcdo ſigno ibi. Cu ius etiā ſignū ꝛc. Rōne duplici. Scdam ibi. Alia ꝓ ꝛc Quo ad ꝓmā rōnem arguit̄ ſic. Delectatio ꝑt eſſe intez gra (ſcz ex pte obiecti. qđ ſm ſe totū delectat) triſticia au tē eſt ſm̄ parte (ſcz qz obiectū nō ꝑt eſſe purū malum qđ non eſt dabile) ergo naturalr maioꝛ eſt ꝛc. Cōſequentia videt nota. qz ſm obiecta eſt ꝓditio mot⁹ ꝛc. Añcedēs

Universidad de Deusto
Biblioteca

probatur in littera clare. Vñ delectatio saltē beatifica est in tegra. q̄ de summo et totali bono. tristicia aūt etiā dānatoꝝ non est simplr malū. imo simplr bonū. et mali huic q̄ pena eoꝝ est iusta. et etiā eis simplr bonū. Vñ d. san. de malo. ma. p. q. p. ad ꝓmum. pena est simpliciter bona Cōsequenter cū ōr.

¶Alia ꝯo rō est. q̄ bonū q̄d est obiectū delectationis p seipm appetit. malū aūt q̄d est obiectū tristicie est fugiendū in q̄tū ē ꝓuatio boni. q̄d aūt est p se potius elt illo q̄d est p accidens

¶Adducit aliā rōnem ꝓ ꝓdicta ꝟcłone. et arguitur sic. Per se potius est eo q̄d est p accīs. sed bonū est obiectū delectatōis p se. malū aūt est fugiendū p accīs. g̃ ꝛē Minorē D. pbat. q̄ vt est ꝓuatio boni. Et nota. q̄ supra dictū fuit. q̄ etiā fuga et recessus a malo est p accīs q̄ nō fugeret illud malū nisi rōne boni. quare dictū fuit q̄ bonū est p se obiectū appetitus. rōne cui⁹ etiā malū fugit. Et hoc hateri p̄t hic ex doc. Vide supra. q. ꝓ. ar. ij. ad tertiū Cōsequenter ibi

¶Cui⁹ etiā signū apparet in motibꝫ naturalibꝫ nā oīs motus naturalis intensior est in fine. cū appropinquat ad terminū siue nature ꝟuenientē. q̄ in ꝓncipio. cū recedit a termino siue nature nō ꝟueniēti. quasi natura magis tendat in id q̄d est sibi ꝟueniens. q̄ fugiat id q̄d est sibi repugnās. vñ et inclinatio appetitiue virtutꝫ p se loquēdo vehementius tendit in delectatōem q̄ fugiat tristiciā

¶Probat eandē ꝟcłonez signo sumpto ex naturalibꝫ sic. Natura magis tendit in id ꝛē. ergo et inclinatio appetitiue virtutis ꝛē. vt in lra. Tenet ꝓnia a sili. Ad̄cedens pbat in littera. nā oīs motus naturalis intensior est in fine ꝛē. et declarat hoc signū in solone sedi. ꝛē.

¶Sed p accīs ꝓtingit q̄ tristiciaz aliq̄s magis fugit q̄ delectatōem appetat. Et hoc triplr. Primo q̄dē ex pte apphensionis. q̄ vt Aug⁹. dt. p. de trini. Amor magis sentit cū cū ꝯdit indigētia. ex indigētia aūt amati ꝓcedit tristicia. q̄ est ex amissione alicuius boni amati. vel ex incursu alicui⁹ mali ꝓtrarij delectatio aūt nō hz indigētiā bōi amati. hz ꝗelcit in eo iam adepto. Cū igit amor sit cā delectatōis et tristicie. tanto magis fugit tristicia quāto magis sentitur amor. ex eo q̄d ꝓtrariat amori

do. ij. ¶Hic ꝓnter D. rñdet secūdo ad quesitū affirmatiue tali ꝟcłone Cōtingit p accīs aliquē male magis fugere tristiciā q̄ delectatōem appetat ex pte apphensionis. ex parte cause ꝓtristātis. et ex parte effectus. Probat Doc. hāc ꝟcłonez quo ad oīes tres partes singillarim. vt patebit. Quo ad ꝑmā pē. hz ex pte apphensionis. q̄z videlicet est maior et sensibilior p̄cepto ꝓtristātis q̄ delectātis. et ideo magis mouet q̄d est sensibilr⁹. esto sit in ꝟitate min⁹. Et oꝑtz resumere ex aliꝫ dictꝫ. q̄ q̄nq̄ min⁹ in se. est magis p̄cepti bile ꝑter ꝓtrarietatē. Arguit sic. tristicia est magis p̄cepti bilis q̄ delectatio. g̃ magꝫ mouet quo ad hūc. nō rñ vlrer sed ꝓparando ad aliquā delectationē q̄ est min⁹ amati. et rōne apphēsionis. ꝓnia nota. Añs. pbat. id magis sentit. in q̄ magis sentitur amor q̄ amor est cā vtriusq̄. sed in tristicia magis sentitur amor q̄ in delectatōe. et est causa vtriusq̄. igit. Probat minor amor magis sentit cū cū. ꝑdit indigentia (scz amati) sed tristicia vel est absentia amati. vel de p̄nti ꝓtrarij amati. q̄d ꝓtrariū p̄ns etiā facit magis sentire amorem. g̃ ꝛē. Sed̄a ꝑs minoris de delectatōe ꝑz. q̄z delectatio est boni tā p̄sentis et absq̄ ꝓtrario ei⁹ Et nota ex supra dictis. q̄ tristicia q̄nq̄ est de ꝓtrario amati. et q̄z vnumq̄q̄ vehementius mouet in p̄nti a ꝓtrarij. ideo magꝫ tēdit ad ꝟueniens amatū. p q̄d ꝓtrariū abijcit. Et p ꝟns amor magis sentitur Deinde cū ōr

¶Secūdo ex pte cause ꝓtristātis vel dolorē inferentis q̄ repugnat bono magis amato q̄z sit bonum illud in quo delectamur. magis em̄ amam⁹ ꝟsistentiā corporis naturalē. q̄ delectatōem cibi. et ideo timore doloris q̄ ꝟuenit ex flagellis vel aliꝫ hmōi. q̄ ꝓtrariātur bone ꝟsistētie corꝑis. dimittimus delectationē cibꝫ vel alioꝝ hmōi

¶Ostēdit sēdam ptez ꝟcłonis p̄dicte. q̄z scz tristicia nō ꝓpāk ad delectatōez. q̄ est in magis amato. hz in min⁹ amato. et arguit sic. Illud magis fugit q̄d est ꝓtra magis amatū q̄ petak id q̄d ē. p min⁹ amato. vel q̄d est in min⁹ amato. hz malū ꝓtristās q̄nq̄ est ꝓtra magis amatuz et delectās est min⁹ amatū. igit rōne tristicia magis fugitur q̄ appetak delectatio in tali ꝛē. Maior et minor declarāt ex̄plariter. q̄z vita magis amak. ideo ꝟbera q̄ ingerunt tristiciā. et tristicia q̄ est in verberibꝫ magis fugit q̄ appetak delectatio q̄ est in cibo et potu. cū cibꝫ et potus non tā amenk sicut sanitas et vita ꝛē Et pbak etiā hec rō p secūdū argumētū in oppositū Deinde ibi

¶Tertio ex pte effectus. scz in q̄tū tristicia impedit nō vnā tm̄ delectatōem. sed oīes

¶Manifestat tertiā ptē dicte ꝟcłonis arguendo sic. Illud magis fugit appetit⁹ q̄d hz maiorē effectū. hz aliq̄ tristicia impedit oēm delectatōem. sicut ꝑz de tristicia dānatoꝝ. g̃ saltē talis magis fugit q̄z q̄rak aliq̄ delectatio q̄ nō excludit oēm tristiciā. Vide de ista materia. d. san. in q̄rto. vbi hz q̄ delectatio ē maior. sed tristicia magis sentit. eo q̄ res ꝓtrarie magis sentiūtur Et nō ꝑt dari certa regula ꝑter varietatē delectatōis et tristicie

☞Argumētū in ꝓtrariū est. p ꝑma ꝟcłone rñsua

¶Ad ꝑmū g̃ dom. q̄ illud q̄d Aug⁹. dt. q̄ dolor magis fugit q̄z voluptas appetak. ē verū p accīs et nō p se. et hoc ꝑz ex eo q̄d subdit. Q̄nq̄ q̄dē etiā videmus inanissimas bestias a maximis voluptatibus abstinere doloꝝ metu. qui cōtrariatur vite que maxime amatur

¶Ad maiorē. de q̄ etiā supra habitū ē. q. xxix. ar. ij. Nemo est q̄ nō magis doloꝛē fugiat. vez q̄ consurgit ex malo ꝓtrario magis amato q̄z appetat voluptatem in re videlz min⁹ amata. Cui dico. q̄ illa fuga ꝟuenit et ex alīq̄ alia delectatōne et amoꝛe q̄ sunt de ipa re magis amata. Vñ p accīs magis fugit tristicia. i. aliq̄ determinata delectatōne. sed nō p se. hoc est vlrer. et si ꝑparet ad delectatōem sibi cognitē circa plus amatū. Ad minorē. in q̄ oīa ꝟsentiūr. vez est. sed dico q̄ maior non loq̄tur vlrer q̄ p se. hz solū p accidēs et ꝑticulariter. q̄z nō vult Aug⁹. q̄ vlrer ab oibꝫ plus fugiat tristicia oīs delectatione. sed loq̄tur Nemo est q̄ nō plus fugiat dolorē

circa magis amatū q̄z fugiat talē voluptatē. q̄d p̄ ex eo q̄d subdit ꝛē. Et est hoc argumētū p scḋa ꝟclusione et secunda eius parte.

¶Ad scḋm dom. q̄ aliter est in motu q̄ est ab interiori. et aliter in motu q̄ est ab exteriori. motus em̄ q̄ est ab interiori magis tendit in id q̄d est cōueniēs q̄z recedat a ꝓtrario. sicut supra dictū ē de motu naturali hz motus q̄ est ab extrinseco intēdit ex ipa cōtrarietate. q̄z vnūq̄q̄z suo mō nititur ad resistēdum ꝓtrario sicut ad ꝑuatōem sui ꝑpsius. vñ mot⁹ violentus intēdit in ꝓncipio et remittit in fine. mot⁹ aūt appetitiue partis est ab intrinseco. cuz sit ab aīa ad res. et ideo p se loquēdo magis appetit delectatio q̄z fugiat tristicia. hz motus sentitiue ptis est ab exterioꝛi quasi a rebꝫ ad aīam. vñ magis sentit q̄d ē magis ꝓtrariū. et sic etiā p accīs in q̄tū sensus requritur ad delectatōem et tristiciā magis fugitur tristicia q̄z delectatio appetatur

¶Ad maiorē. actio ꝓtrarij (scz ex h̄ q̄ ꝓtrariū plus agit in subiectū) facit ad velocitatē et intentōem motus vez. q̄n talis mot⁹ causak a ꝓncipio extrinseco Si autez causak a ꝓncipio intrinseco tūc quāto magꝫ est p recessuz a ꝓtrario et accessum ad ꝟueniens. tūc est eo fortioꝛ. Primū ꝑz de motu violēto. q̄ in ꝑsencia ꝓtrarij est fortioꝛ. et p recessum a ꝓtrario paulatim remittit. Secūm ꝑtz de motu naturali q̄ in ꝓncipio cum adhuc aliq̄liter est circa ꝓtrariū est remissioꝛ. et ꝑto magis recedit ab ipo eo magis intendit Ad minorē. vera. sed dico q̄ est mot⁹ apꝫ peripus q̄ est ab intrinseco. Vñ quāto magis est circa cōuenies. tāto de se est fortioꝛ. Vez est tñ q̄ fuga tristicie ꝑ supponit apphēsionē sensitiuā. q̄ mouet ab extrinseco. et quāto illud est magis ꝓtrariū tanto magis sentit Ergo maioꝛ est fuga de p se. et in q̄tū est appetitus. Negak. hz p accīs rōne maioris apphensionis. vt dixit ꝓma ꝑs sedē ꝟclonis. q̄z illud magis fugit q̄d magis percipit. dato q̄ de se minus sit natū mouere appetitū. Delectatio autez est circa ꝟueniens ꝛē.

¶Ad tertiū dom. q̄ fortis nō laudak ex eo q̄ ꝑfm rōem nō vincit a doloꝛe vl tristicia quacūq̄. hz ex eo q̄ ꝟsistit in periculis mortis. q̄ q̄dē tristicia magꝫ fugit q̄z appetak delectatio cibꝫ vel venereoꝝ. circa quā est tēperātia. sicut vita magis amak q̄z cibo vel coitus. sed tēperat⁹ magis laudak ex hoc q̄ nō p se quit delectatōes tact⁹. q̄z ex hoc q̄ nō fugit tristicias ꝓtrarias. vt ꝑz in. iij. ethicoꝝ

¶Ad minorē. dico q̄ fortis magis laudak q̄z tēperat⁹. q̄z nō vincit a fuga doloris mortis. Et ꝟcedo ꝟclq̄ter q̄ talis est fortioꝛ q̄z delectatio in aliq̄ min⁹ amato et min⁹ necessario ad vitā. sed nō est maioꝛ oīi delectatōe et amoꝛe. q̄z q̄s magis ex fort⁹ delectak in vita sua q̄z fugit doloꝛē. et delectatio est cā ist⁹ fuge ꝛē. Et ꝑz aliud ex̄plū de tēperato. q̄ magis laudak. q̄z vincit delectationē q̄z q̄ vincit tristicias ꝓtrarias. tāq̄z nō velle delectari et vincere appetitū delectatōis. sic vincere q̄d fortitus q̄z nō ꝛdinate tristari in mal. vel vincere fugā (i. tristiciā) q̄z ꝓna delectatōi Ad tēperatū cui⁹ ptinet nō tristari. etiā in his q̄ sunt nō delectabilia hz ꝓria appetitui. ad tēperatū siq̄dē ptinet nō ꝛdinate delectari. et nō ꝛdiate tristari. et magis laudak. q̄z nō inordinate delectak. g̃ q̄z nō inordinate tristak. et h̄ est vincere fugā. i. tristiciā

¶Utrum doloꝛ exterioꝛ sit maioꝛ q̄z doloꝛ cordis interioꝛ.

¶Ad septimū sic ꝓcedit. Videt q̄ doloꝛ exterioꝛ sit maioꝛ q̄z doloꝛ cordis interioꝛ. doloꝛ em̄ exterioꝛ causak ex cā repugnāte ne ꝟsistentie corꝑis in quo est vita. doloꝛ aūt interioꝛ causak ex aliqua imaginatōe mali. cū g̃ vita magis amet q̄z imaginatū bonū. videt ꝑfm ꝑdicta q̄ doloꝛ exterioꝛ sit maioꝛ q̄z doloꝛ interioꝛ. Ar. ij. ¶Ꝓres magis mouet q̄z rei silitudo. hz doloꝛ exterioꝛ ꝓuenit ex reali ꝟiūctōe alicuius ꝓtrarij. doloꝛ aūt interioꝛ ex silitudine ꝓtrarij apphensa. g̃ maioꝛ est doloꝛ exterioꝛ q̄z doloꝛ interioꝛ. ¶Ꝓ. cā ex effectu cognoscit. sed doloꝛ exterioꝛ hz fortiores effectus. facilius em̄ hō morit ꝑpter dolores exteriores q̄z ꝑpter doloꝛē interioꝛez. g̃ exterioꝛ doloꝛ est maioꝛ et magis fugit q̄z doloꝛ interioꝛ. ¶Sed ꝓtra est q̄d dr Eccle. prv. Omnis plaga tristicia cordis est et oīs malicia neq̄cia mulieris. ergo sicut neq̄cia mulieris alias nequicias superat. vt ibi intēditur. ita tristicia cordis omnē plagā exterioꝛē excedit.

¶Hic ꝓparat diuersa genera doloꝛis adinuicē. s. interiorem et exterioꝛem

¶Rñdeo dom. q̄ doloꝛ exterioꝛ et interioꝛ in vno ꝟueniūr et duoby differūt. Cōueniūt. q̄dez in hoc q̄ vterq̄ est motus appetitiue virtutꝫ. vt supra dictū est. Sed dīnt ꝑfm illa duo que ad tristiciā et delectationē req̄runt. scz ꝑfm cām q̄ est bonū vel malū ꝟiunctū. et ꝑfm apphensionē. Causa em̄ doloris exterioris est malū ꝟiūctū q̄d repugnat corꝑori. cā aūt interioris doloris est malū ꝟiūctū q̄d repugnat appetitui. doloꝛ etiā exterioꝛ seq̄tur apphēsionē sensus. et specialiter tactus. doloꝛ aūt interioꝛ seq̄tur apphensionē interioꝛē vel imaginatōis scz vel etiā rōnis. ar. ij.

¶Ꝓ. ꝓmo p̄mittit ꝟcuientiā et dupliciē dīnam doloris interioris et exterioris. ex qua tanq̄ ex radice sumitur duplex maioritas vni⁹ ad aliū. Secḋo ꝟformiter ꝑfm hoc distincte rñdet. ibi. Si g̃ ꝓpak ꝛē. Dicit g̃ ꝑmo. q̄ doloꝛ interioꝛ et exterioꝛ in vno ꝟueniūt. et in duoby dīnt. et declarak clare in littera Et ꝑfm ista duo hz attēdi maioritas eoꝝ. q̄z q̄ ꝑfm ista duo excedit erit simplr maioꝛ. vt patebit

¶Si g̃ ꝓpak cā interioris doloris ad cāz exterioris. vna p se ptinet ad appetitū cui⁹ est vterq̄ doloꝛ alia ꝟo p aliud. Nā doloꝛ interioꝛ est ex hoc q̄ aliq̄d repugnat ipi appetitui exterioꝛ aūt doloꝛ ex eo repugnat appetitui q̄z repugnat corꝑori. sp aūt q̄d est p se ꝑus ē eo q̄d ē p aliud. vñ ex pte ista doloꝛ interioꝛ ꝓeminet doloꝛi exterioꝛi

¶Hic ꝓnter rñdet iuxta p̄dictas duas dīnias Et ꝑmo p duas ꝟclones ꝛtiales cōformes p̄dictis duabꝫ differentijs. Secḋo p vnā ꝟclonē totalē et formalr rñsuaz ibi. Vñ simplr ꝛē. Tertio q̄si cozollarie subiūgit rñsionē ad̄cā tacite q̄stionis. ibi. Q̄nq̄ tñ ꝛē. Cōcło ꝓma par

alis Ex pte cause dolor interior pemineꝫ doloꝛi exterioꝛi. Probat. sp qđ est p se pus est eo qđ est p aliud. sed cā interioꝛis doloꝛis (.i. obiectū z malū ꝓtristās) p se pertinet ad appetitū. z cā exterioꝛis doloꝛis mediāte alio. igit est maioꝛ rōne cause Maioꝛ nota. minoꝛ pz in lra. qz doloꝛ interioꝛ ē ex hoc q aliqđ repugnat ipi ꝛc. ꝓiter cū dr.

Cōcto. ij.

¶Silr etiā ex pte appꝓhēsionis. naz appꝓhēsio rōnis z imaginatōis ē altioꝛ qꝫ appꝓhēsio sensus tactꝰ

¶Ponit secdam ꝛcionē partialē istaz. ex pte appꝓhēsionis interioꝛ doloꝛ silr exterioꝛi preeminet Probat. ille doloꝛ est maioꝛ rōne appꝓhensionis. q sepk altioꝛē appꝓhēsionē. p quā habet fortioꝛ preceptio mali ꝓiūcti. sz interioꝛ est hmōi. g ꝛc. Maioꝛ nota. qz preceptio recurrit ad doloꝛē Minoꝛ pz. qz sequitur appꝓhēsionē rōnis z imaginatōnis que est altioꝛ ꝛc. Cōsequēter ibi.

¶Unde simplr z p se loquēdo doloꝛ interioꝛ potioꝛ est qꝫ doloꝛ exterioꝛ. cuius signū est q etiā doloꝛes exteriores aliqs volūtarie suscipit vt euitet interioꝛē. z incꝫtū nō repugnat doloꝛ exterioꝛ interiori appetitui fit quodāmodo delectabilis z iocundus interiori gaudio.

Cōcto nīsi.

¶Infert ex dictis ꝛcionē nīsi. totalē quā ꝓbat etiam a signo. z est ista. simplr z p se loquēdo. interioꝛ ē ponoꝛ qꝫ exterioꝛ. Probat rōne ex dictis. qz est maioꝛ fm cām z appꝓhēsionē. g simplr. Tenet ꝓnīa ex notabili ꝓmisso de drāttis istoꝝ doloꝝ. qz fm ista duo hñt ꝓparari quo ad maioꝛitatē. Et ꝓbat etiā a signo. qz videlz si doloꝛ exteꝛioꝛ nō sit cū doloꝛe interioꝛi. tūc nō est ꝛc. z qnqꝫ aliquis fert exterioꝛē. vt litterē ab interioꝛi ꝛc. Deiū cū dr.

¶Quādoqꝫ tñ doloꝛ exterioꝛ est cauꝫ interioꝛi doloꝛe. z tūc doloꝛ augek. nō solū cū interioꝛ est maioꝛ qꝫ exterioꝛ. sz etiā vniuersaliteꝛ Quicqđ cū est repugnās corpoꝛi pt esse repugnās interioꝛi appetitui. et qcqđ appꝓhendit sensu pt appꝓhendi imaginatiōe et rōne. sz nō ꝓuertit. Et ideꝰ signāter in auctoꝛitate adducta dr. Qis plaga tristicia coꝛdis est. qz etiam doloꝛes exteriores plagaꝝ sub interiori coꝛdis tristicia apꝓhendūtur

¶Rūdet colligarie ex dictis cuidā tacite qstioni Posset cū. esse dubiuꝫ circa dicta. licꝫ doloꝛ exterioꝛ accipiat magnitudinē nō nisi ex interioꝛi sibi ꝓiūcto. z si nō sit ei ꝓiūct⁹ nō curak. vt dictū est circa ꝓdictā pbatiōem a sigꝫno. an tñ etiā interioꝛ accipiat magnitudinē ab exterioꝛi sibi ꝓiūcto. cuius nō simplr. z dr q sic. sz qñ simul sunt. tūc doloꝛ augek etiā interioꝛ Pro quo nota. q si ꝛcio ista intelligit q sit maioꝛ doloꝛ exterioꝛ. i. plures doloꝛes tūc clara est. Sz videk magis intelligēda q eū doloꝛ exteꝛioꝛ coꝛpis etiā aduersek appetitui vel volūtati. tūc interioꝛ augek. qz malū ꝓiūctū est tūc materia doloꝛis duplici rōne. z qz repugnat appetitui. z qz repugnat coꝛpoꝛi et p ꝓns doloꝛ interioꝛ est maioꝛ. Un qz nīsio tñ isto sensu supponit q doloꝛ exterioꝛ possit cē materia doloꝛis interioꝛis. ideo D. hoc suppositū verificat tali assumpto. qz interioꝛ nō solū est maioꝛ. sz etiā vhoꝛ. igit pt se ad exteꝛioꝛē doloꝛes extendere. z de eo dolere z obiecto suo. vt est nociuū coꝛpoꝛi. Añs etiā hoc ostēdit ibi in lra. Quicquid cū ꝛc. rōne z auctoꝛitate clare. Et vult p illā auctoꝛitatē in argumēto in ꝓtrū adducēdā. q omnis plaga est coꝛdis. qz exterioꝛ doloꝛ z plaga pt etiā esse obiectum z materia interioꝛis doloꝛis ꝛc.

¶Et confirmāt p illā auctoꝛitatē z argumētū in cōtrariū ꝛciones rūsiue. Nota ois plaga coꝛdis ꝛc. intellige sic. i. plaga coꝛdis est ois plaga. i. ꝑfecta z maxima. sicut dr. Deū time z mandata eius obserua. hoc est omis homo. id est perfectus

¶Ad ꝓmū g dōm. q doloꝛ interioꝛ pt etiā esse ex his q ꝓtrariant vite. z sic ꝓparatio doloꝛis interioris ad exteriorē nō est accipiēda fm diuersa malaꝝ q sunt cā doloꝛis. sed fm diuersaz ꝓparatiōem huius cause doloꝛis ad appetitum

¶Ad minoꝛem dico. q doloꝛ interioꝛ causak ex imaginatōe mali. sz nō tñ separati. sz etiā ꝓiūcti z mali coꝛpis qz z hoc pt cē disconuenies z repugnās appetitui Ultra Cū g. ꝛc. Dico q vita magis amak qꝫ imaginatū bonū sep aruꝫ a vita. tñ z ipa vita z ꝓtraria vite pñt imaginari. Un negak ꝓna. qz hoc argumētū supponit ac si doloꝛ interioꝛ nō possit esse de malo qđ est ꝓtra vitā. qđ est falsum. vt patuit in coꝛ. Distinctio g illoꝝ doloꝝ accipēda est nō qsi sp sint de diuersis malis. sz qz sunt de eodē qñqꝫ. tñ diuersimode incꝫtū vnū repugnat appetitui. qz malū coꝛpis. z idē est obiectū doloꝛis interioꝛis. vt ē malū appetit⁹ fm se. Et huius signū est. qz pt cē doloꝛ exteꝛioꝛ de aliquo malo coꝛpis. z tñ appetit⁹ hz ꝓpositū. et nō dolet doloꝛe interioꝛi volūtatis vt apꝓhendit illi doloꝛē esse vtilē. Et intelligūtur ista pīcipue de doloꝛe interioꝛi volūtatis. q pt de exteꝛioꝛi doloꝛe gaudere. licꝫ non appetit⁹ sensitiu⁹. Nota ꝑbū D. in fine solonis. sz fm diuersam ꝓpatōem huiꝰ cause doloꝛis (scz mali ꝓtristantis. qđ est qñqꝫ malū coꝛpis) ad appetitū. qz vt est cā doloꝛis exteꝛioꝛis repugnat appetitui. qz repugnat coꝛpoꝛi. et mediāte apꝓhensione exteꝛioꝛi. sed vt est cā doloꝛis interioꝛis accipit vt repugnat appetitui fm se z mediāte apꝓhensione interioꝛi. scz vt imaginatōis vel rōnis. vñ videk q appetit⁹ sensitiuꝰ possit dolere mediāte apꝓhensione exteꝛioꝛi de malo coꝛpis. z tñ in hoīe nō ꝛdolentiaꝫ sensitiu⁹ mouek a rōne mediāte imaginatiōe. put apꝓhēdit q talis doloꝛ sit vtilis. sicut in penitēntibus. z sicut fuit in martyꝛibꝫ z in christo. Unde. iij. q. q. xlvi. ar. vi. qz doloꝛe et nō dolere de eodē fm ꝓtrarias rōnes nō est ipossibile sic appetitus sensitiuꝰ vt actꝰ eoꝛgani z sequēs apꝓhēsionē exteꝛioꝛē. mediāte tñ etiā interioꝛi imaginatiōne. doleꝛ tū vt sequtur rōnem mediāte alia imaginatōe obiecti fm aliā rōem videk posse nō dolere Et nota. q doloꝛ coꝛporalis eqdē ꝓtra oēs ponās aīe rōne subiecti. sz nō sp rōne. ꝓut actꝰ ꝛobiecti. Pōt g appetitus interioꝛ motꝰ a rōne z volūtate nō tristari de aliq fm vnā rōem. z tū tristari de eodē incꝫtū est afflictiuū coꝛpis. nā fm D. san. iij. q. xlvi. nō ē incōueniēs ꝑia eidē inesse. sz nō fm idē

¶Ad scdm dōm. q tristicia interioꝛ nō ꝓcedit ex silitudine rei apꝓhēsa sicut ex cā. nō em hō tristat ire rī⁹ ꝛc ipa silitudine apꝓhēsa. sz ꝛc ex eꝛ⁹ est silitudo. q qđē res tāto pfectꝰ apꝓhēdit p aliquā silitudinē qnto silitudo est magis imaterialis z abstracta. z ideo doloꝛ interioꝛ p se loquēdo est maioꝛ tāqꝫ ꝛc maioꝛi malo existēs. ꝓpter hoc q interioꝛi apꝓhēsione magis cognoscitur malum.

¶Scda ps minoꝛis negak. qz illa silitudo nō causat p se. sz res vt est repñtata p silitudinē. z silitudo p ꝛc

qz p silitudinē aliquo mō spūalē. res magis apꝓhendit in malo vel in bono. ideo fortius mediāte tali apꝓhensione. conristat. z per ꝓns doloꝛ interioꝛ sequens apꝓhēsionē mediāte tali silitudine est maioꝛ

¶Ad tertiū dōm. q imutatōes coꝛpales magis causant ex doloꝛe exterioꝛi. tum qz cā doloꝛis exteriꝛis est coꝛrūpēs ꝓiūctū coꝛpalr qđ exigit apꝓhensio tactꝰ. tū etiā qz sensus exteriꝛ ē magis coꝛpalis qꝫ sensus interioꝛ. sicut z appetitꝰ sensitiuꝰ qꝫ intellectiuꝰ. z ꝓpter hoc. vt supꝛa dictū est. ex motu appetitꝰ sensitiui magis coꝛpꝰ imutak. z silr ex doloꝛe exterioꝛi magis qꝫ ex doloꝛe interioꝛi

¶Maioꝛ ꝑa. pcipue ab effectu p se. z b a posteriori. z p effectum cognoscit nō sp maioritas. sz qñqꝫ maioꝛ sensibilitas z maioꝛ affinitas ad coꝛpꝰ. vt patuit supꝛ. q. xxxi. ar. v. Ad minoꝛē dr. q si intelligit q doloꝛ exteriꝛ habeat fortioꝛes effectꝰ imediatos p se. z qntus ad formale (Vide infra. q. xxxvij. ar. p. ad. iijm). sez q sunt ꝓpce re z pitemere appetitū) negak. sz hz fortioꝛes effectꝰ mediatos. z qsi q accūs rōne eiꝰ qđ est materiale in passione. sz negak ꝓna. q g sit maioꝛ in se z simplr. sz q causak ex coꝛrūpere coꝛpali. z q causatur ex sensu exteriori. sz nō q sit maioꝛ. q tūc etiā cēt maioꝛ qꝫ motꝰ volūtatis. q etiā nō ifmutat coꝛpus ꝛc. vt patuit supꝛ. q. xxxvij. ar. iiij

¶Utr Damascen⁹ ꝓuenīcter qttuoꝛ spēs tristicie assignet. q sunt accidia. achos. vel anxietas fm Greg. nicenū. misericoꝛdia. z inuidia

Ad octauū sic ꝓcedit. Videt q Damas. incōuenīcter qttuoꝛ tristicie spēs assignet. q sunt accidia. achos vel anxietas fm Greg. nice. misericoꝛdia. z inuidia. Tristicia em delectatōi opponit. sz delectatōis nō assignāt aliq spēs. g nec tristicie spēs debent assignari. ¶Ꝑ. penitētia ē qđā spēs tristicie. silr etiā nemesis z zel⁹. vt dr ꝑhs in. ij. rheto. q qđē sub his spēb⁹ non ꝓpēdūt. g insufficiēs ē eiꝰ ꝓdicta diuisio. ¶Ꝑ. ois diuisio dz cē p oppositā. sz ꝓdicta nō hñt oppōnez adinuicē. nā fm Greg. Accidia ē tristicia vocē ānus tās ārietas ꝛo ē tristicia aggrauās. inuidia ꝛo ē tristicia in alienis bonis. misericoꝛdia aūt ē tristicia in alienis malis. ꝓtingit aūt aliquē tristari z de alienis malis. z de alienis bonis z simul cū h inteꝛ⁹ aggrauari. z exteꝛ⁹ vocē amittere. g ꝓdicta diuisio nō est ꝓueniēs. ¶Sz ꝓtra est auctoꝛitas vtriusqꝫ. sc. Gregoꝛij nice. z Damas.

¶Post determinatiōez de doloꝛe fm se. qrit ꝓsequenter de eius diuisione

¶Rñ. dōm. q ad rōem spēi ptinet q se habeat ex additōe ad genꝰ Generi pt aliqđ addi dupliciter Uno mō qđ p se ad ipm ptinet z ꝑtute ꝓtinet in ipo sicut rōnale addit aiali. z talis additio facit ꝛbas spēs alicuiꝰ gnīs. vt p phm pz in. vij. et. viij. metaphy. aliqđ ꝛo addit generi qsi aliqđ extraneū a rōne ipius sicut si albū aiali addak. vel aliqđ hmōi. z talis additio nō facit veras spēs generis fm q ꝓmuniter loquimur de genere z speciebꝰ.

¶D. ꝓmo distinguit variū modū accipiēdi spēs alicuiꝰ gnīs. Scdo rīdet fm vnū modū tristicia habere illas qttuoꝛ spēs. ibi. Et hoc mō ꝛc. Quo ad ꝓmū ponit tres modos. Primo ꝓmittēdo duos nō valētes ad ꝓpositū. Scdo subiūgēdo tertiū q erit ad ꝓpositū. ibi. Inter dū tñ ꝛc. Vult g ꝓmo q spēs dr multiplr. Et est rō huius multiplicitatis. qz ad rōem spēi ptinet vt se habeat ex additōe ad genꝰ. z g fm varietatē additōis ē varietas in acceptōe spēi. Accipit g vno mō ꝓprie. qz supaddit aliq quā drāam q cū ꝓtracto facit idē fm rē z cēntiā. z g ptinet in rone gnīs. z eiꝰ rōem p se diuersificat ꝛc. Secūdo mō dr spēs. nō ꝛbas spēs. sz qz sicut spēs addit differētiā ꝓtractiuā. ita z illud addit aliqđ ꝓtractiuū. ecto ac cidētale z extraneū a rōne gnīs. vt si album diceret spēs aialis. z sic cōiter nō loqmur de specie. Cōsequēter ibi.

¶Interdū tñ dr aliqđ esse spēs alicuiꝰ gnīs ꝓpter hoc q hz aliqđ extraneū ad qđ applicat gnīs rō sicut carbo z flāma dicūtur ee spēs ignis ꝓpter applicatōem nature ignis ad materiā aliena. z silr mō loquēdi dicūtur astrologia z pspectiua spēs mathematice. incꝫtū ꝓncipia mathematica applicant ad materiam naturalem

¶Ponit ztm modum. q est ad ꝓpositū. vbi spēs dr. nō qz aliqđ addak generi. sz qz gnīs rō z natura applicatur ad aliqđ extraneū. Et ponit D. duo exēpla. ꝓmū de carbone z flāma. vbi ignis hz modū gnīs z applicat ad diuersas naturas specie distinctas. Aliud exēplū ē de astrologia ꝛc. vt in lra. Geometria em est de linea z magnitudine. sz pspectiua est de linea visuali. sic triāgul⁹ ligneus etiā essz spēs hoc mō triāguli. Et astrologia est de ꝗtitate astroꝝ ꝛc. Pro quoꝝ exēploꝝ explicatōe. z p ꝓns huiꝰ tertij mēbri qđ erit ad ꝓpositū. Nota ꝓmo ex doctoꝛe san. in qrto. dis. xliij. q. ij. ar. q. ij. dicēte. Ignis ꝓter h q est maxie virtuosus in agēdo inter reliq elemēta alia coꝛpoꝛa. p materia hz. vt dr in qrto methauoꝝ. Un z ignis dupliciter inuenik. scilz in ꝓpria materia. put est in sphera sua vel in materia aliena siue terrestri. vt ꝓz in carbone. siue aerea. sicut pz in flāma. Quocūqz aūt mō ignis iueniak sp idē est in specie qntuz ad naturā ignis ptinet. pōt aūt cē diuersitas in specie qntū ad coꝛpa. q sunt materia ignis. Un flāma z carbo dñt specie. z silr lignū igneum et ferreū ignitū. nec differt qntū ad hoc. siue ignita sint p violentiā (vt in ferro apparet) siue ex ꝓncipio intrinseco naturali. vt accidit in sulfure. hec ille. Ex q ꝓz quo distinguūtur specie carbo z flāma. nō q natura ignis specie diuersificek. sz qz illa in qbꝫ inducit ignis idē in specie diuersificank in specie Nota scdo. q nō est oino silr de carbone. z flāma. z astrologia. z pspectiua. qz natura ignis manet eadē in specie spēalissima in carbone z flamma. Geometria aūt nō manet sic vna in specie in astrologia z perspectiua. sz est saltē vnitas gnīs z spēi subalterne. Diuersificāt aūt ex materijs extrancis geometrie. sz hñt cū hoc distinctas ꝓprias rōnes formales. nā alia formalia ꝓncipia sunt astrologie ꝓcipata ex geometria. alia pspectiue. vñ z sibi subalternāt ꝓmo posteriꝰ. Et p cōfirmatōe illi⁹ est qđ hz d. san. in cōmē. scdi phy. vbi dr q pspectiua applicat. q geometria cōsiderat de linea mathematica ad lineā phycā Astrologia aūt applicat ad celū z ptes eiꝰ q cōsiderāt geometria z arithmetica. Et q pz q sūt alia ꝓncipia. z p ꝓns distinguūt specie ꝛc. Grādeus dr ibidē q astrologꝰ cōsiderat motꝰ astroꝝ incꝫtū in eis est ratio

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝯti. z maior z minor velocitas. q̄ facit maiorē vel mino
rē distātiā a terra. Astrologꝰ ꝓsiderat etiā diuersitatem
motuū penes velocitatē ꝛc̄. z distinguit penes minuta z
horas q̄ sīl discrete ꝯtitates ꝛc̄. Cōsequēter ibi

¶ Et hoc mō loquēdi assignant hic ſpēs tristicie
p applicatiōez rōnis tristicie ad aliq̄d extraneū. qđ
q̄dē extraneū accipi pt. vel ex pte cause obiecti. vl ex
pte effectꝰ. ꝓpriū em obiectū tristicie est ꝓpriū ma
lū. Vñ extraneū obiectū tristicie accipi pt. vel ſm al
terū tm̄. qz sc̄z est malū. ſz nō ꝓpriū. z sic ē misericor
dia. q̄ est tristicia de alieno malo. inq̄tuz tm̄ estimat
vt ꝓpriū. vel q̄tū ad vtrūq;. qz neq; est de proprio.
neq; de malo. ſz de bono alieno. inq̄tū tm̄ bonū alie
nū estimat vt ꝓpriū malū. z sic est inuidia.

¶ Rñdet iuxta mēbz p dictū tertiū. ꝓpositō aptū. ta
li ꝛcłone quā intendit. Cōueniēter assignat q̄tuor ſpēs
tristicie (loquendo de specie tertio mō) Probat. tot sunt
ſpēs tristicie q̄t modis rō tristicie applicat ad aliq̄d ex
traneū. ſz ħ fit q̄druplr. g̃ ꝛc̄. Maior ꝑz ex notabili. Mi
nor. ꝓbatur inductiue sic. Extraneum ad quod applica
tur tristicia potest accipi vel ex parte cause vel obiecti.
vel ex parte effectus. Sed iuxta ꝑmum sumuntur due
ſpēs. sc̄z misericordia z inuidia. ex pre ſo extranei effe
ctus etiā sumūt due. sc̄z anxietas z accidia. g̃ minor vera
Maior illa ꝑz. Minor aūt ꝓbat in lr̄a inductiue clare
ꝑmo q̄ ad ꝑmā grē. Secdo q̄ ad sēdam. cū dr

¶ Proprij aūt effectꝰ tristicie ꝛsistit in quadam
fuga appetitꝰ. vñ extraneū circa effectū tristicie pōt
accipi q̄tū ad alterz tm̄. qz sc̄z tollit fuga. z sic ē anxi
etas q̄ si aggrauat animū. vt nō appareat aliq̄d re
fugiū. vñ alio nomine dr angustia. Si ꝛo intātū ꝓce
dat talis aggrauatio vt etiā exteriora mēbra imobi
liet ab ope. qđ ptinet ad accidiā. sic erit extraneum
q̄tuz ad vtrūq;. qz nec est fuga. nec est in appetitu.
Ideo aūt ſpēal accidia dr vocē amputare. qz vox
inter oēs exteriores motꝰ magis exprimit interiorem
ꝛceptū z affectū. nō solū in hoīb. ſz etiā in alijs ani
malib. vt dr in ꝑmo politicoꝝ.

¶ Nota hic ꝑmo. q illa nō est diuisio tristie vñter. ſz
tm̄ tristicie. q ꝛtrahit ad extraneū. q̄re penitēcia q̄ est de
malo nō ponit hic Nota ſcdo. q he ſpēs sc̄z inuidia z
misericordia vident distingui etiā specie tristicie ꝓprie di
cta. nō. q̄ dē ꝓpter extraneū ad ditū vt sic. ſz qz hñt alia ob
iecta specifice distincta. ꝙueniūt tm̄ in vna specie subalter
na. sc̄z tristicia. et q̄uis anxietas addat etiā extraneuz et
silr accidia. illud tm̄ nō se hz in rōne obiecti. ió nō vident
distingui specie. nec videt accipi accidia prout est tristicia
circa diuina z spūalia. ſz ꝑ tristicia aggrauāte. mō dicto
ꝛc̄. Vide aī tertium.

☞ Cōfirmat aūt ꝛcło rñsi. argumēto in ꝓtrariū.

¶ Ad ꝑmū g̃ dom. q delectatio causat ex bono qđ
vno mō dr. z ideo delectatōis nō assignant tot ſpēs
sicut tristicie. q̄ causant ex malo. qđ multifariā ꝛtin
git. vt dr Diony. iiij. c. de di. no.

¶ Maior ꝑa. ſz tm̄ hñt obiecta diuersaz rōnū sc̄z bo
nū qđ est vnꝰ rōnis z maluz qđ est diuersum z varium
Minor vera. z intelligit de ſpēb extraneis. si aūt intelli

git de specie ꝓprie dicta falsa est. z negat. ſz vult minor q̄
nō hz ſpēs sicut tristicia. Et rō diuersitatis est. qz ibi est
obiectū extraneū. alibi nō. Sed negat ꝛña. qz delectatio
causat ex bono qđ est vnꝰforme. tristicia ex malo qđ est
variū. Nota q̄ q̄tus bonū sit variuz in natura sua et
distinctū multiplr. tm̄ nō hz se diuerso mō ad delectatōis
ꝓpriū obiectū. ſz oē bonū delectat. vno modo inq̄tū acci
pitur vt ꝓpriū bonū ꝛiunctum. vt patuit supra. q. xxxij.
sed qz malū vario mō se hz ad ꝓpriū obiectū tristicie. ió
ponūtur plures ſpēs tristicie. sc̄z extranee

¶ Ad ſcdm dom. q penitētia est de malo proprio
qđ est p se obiectū tristicie. vñ nō ptinet ad has ſpē
cies. zelus vero z nemesis sub inuidia continentur
vt infra patebit.

¶ Maior vera est. ſpēs tristicie g̃naliꝝ accepte. sed nō
tristicie hic diuise. que solum capitur pro his q̄ habent
obiectū vel effectū extraneū. Penitētia aūt hz malū ꝓpriū
nec effectū alienū. qz penitēs sperat emēdare malū z age
re satisfactiōem. z licz penitēs volūtarie assumat tristicias
et alie tristicie nō sint volūtarie. ħ nō arguit extraneitatē
obiecti vel effectꝰ. ió D. dr nō ꝛtineri sub his ſpēb. Ad
sēdam ꝑ maioris dr de nemesi z zelo. q ꝛtinent sub inꝺ
uidia. de q̄ vide. 2ª 2æ. q. xxxvi. ar. ij. in cor. et ar. iij. ad iij.
g̃ insufficiēs negat. vt hic loq̄mur de tristicia. qz videz
restricte ꝛc̄. Vel nolat tristicia de carētia boni qđ alij hz
Nemesis est tristicia de bono indigne agētiū ꝛc̄.

¶ Ad tertiū dom. q diuisio ista nō sumit ſm op
positiones ſpēz. sed ſm diuersitatē extraneoꝝ ad q̄s tri
hit rō tristicie. vt dictū est.

¶ Ad maiorē. ois diuisio est aliq̄ mō p opposita. ſz
nō sp p diuersas ſpēs ꝓprie dictas. ſz sufficit q̄ sit ibi di
uersitas effectuū. vel q̄nq; accēsitū. ſm q̄ est diuisio. Ad
maiorē dico negādo eā. q nullo modo habeāt oppōes
vel magis distinctōem saltē extraneoꝝ. Vnde qđ q anꝛ
xietas z accidia nō distinguunt ab inuidia z misericordia
specie tristicie. distinguunt tm̄ ſm effectꝰ q̄s supaddūt. Sz
de inuidia z misericordia dico extra lr̄am. q distinguūt
specie ꝓprie dicta. nō rōne extraneoꝝ. vt sic. z rōne ꝑtis
diuisionis. ſz aliūde. qz videlz hñt opposita obiecta. Mi
sericordia em z inuidia directe opponunt ex pte obiecti. vt
d. ſan. 2ª 2æ. q. xxxvi. ar. iij. ad iij. Ōn g̃ dr D. in solone
et tactū est in corpe ar. q hec diuisio nō sumit ſm diuer
sas ſpēs tristicie. intelligendū est vñter z q̄ ad oīa mēbra
Cum quo stat q aliq̄ mēbra distinguūtur specie. nō rō
ne extraneitatis. ꝑsertim effectꝰ. ſz rōne opponis obiec
toꝝ. sicut est in inuidia z misericordia. Et nota hoc di
ligēter. ꝓstat em q inuidia z misericordia opponūtur gē
nerice. qz vnū ꝛtinet sub vitio. alterz sub virtute. vel saltē
passione laudabili ſm pḧm. quare oportz q̄ specie distin
guātur. Sed qz nō oīnia quattuor distinguūtur specie.
et etiam non ratione extraneoꝝ. quorūcunq; ideo dicit
Doctoꝝ. q̄ species tristicie ſm illa (sc̄z oīnia z quo dictū)
nō diuersificentur. vt dictum est

¶ Questio. xxxvi. de causis tristicie.

DEinde ꝓsiderādū ē de causis tristicie. Et
circa hꝰ q̄runt q̄tuor. Primo vtz cā dolo
ris sit bonū amissuz vel magis malū cō
iūctū. Scdo vtz ꝓcupiscētia sit cā dolo
ris. Tertio vtz appetitꝰ vnitaꝝ sit cā doloris Quar
to vtz potestas cui resistit nō ꝑ sit cā doloris.

¶ Iuxta ordinē supra statutū in questi. precc. Doc.
post. q̄ determinauit de dolore ſm se z de eius mēbris et
diuisione. nunc determinat de eius causis z suis q̄tuor
articulis.

¶ Utz bonū amissum sit causa doloris vel ma
gis malū coniūctum.

AD ꝑmū sic ꝓcedit. Videt q bonū amis
sum sit magis cā doloris q̄ malū ꝙiun
ctuz. dicit em aug. in li. octo. q dulciscij
dolorē esse de amissione bonoꝝ tpaliuz.
eadē ergo rōne q̄libet dolor ex amissione alicuꝰ boni
ꝓtingit. ¶ Ꝑ. supra dictū est. q dolor q̄ delectationi
ꝓtrariat est de eodem de quo est delectatio. sed dele
ctatio est de bono. sicut supra dictū ē. g̃ dolor est ꝑn
cipaliter de amissione. ¶ Ꝑ. ſm Aug. xiij. de ci. xi.
Amor est causa tristicie. sicut z aliaꝝ affectionū aie.
ſz obiectū amoris est bonū. g̃ dolor vel tristicia ma
gis respicit bonū amissum q̄ malū ꝙiunctū. ¶ Sz
ꝓtra est qđ Damas. dicit in. ij. li. q expectatū maluz
timorē ꝛsistit. ꝑsens vero tristiciā.

¶ Nicłmo inchrit de potissima causa z immediata
(sc̄z malo ꝙiuncto) z obiectiua. Articulus aūt secundus
querit de causa. vnde motus effectiua.

¶ Rñdeo dom. q si hoc modo se haberent ꝑuati
ones in apprehensione aie sicut se hñt in ipis rebꝰ.
ista questio nullius momēti esse videret. malum em
vt in ꝑmo libro habitū est. est ꝑuatio boni. ꝑuatio aūt in re natura nihil est aliud q̄ carentia op
positi habitus. ſm hoc ergo idem esset tristari de bo
no amisso z de malo habito. ſz tristicia est motus ap
petitus apprehēsionē sequētis. in apprehēsione aūt
ipa ꝑuatio habet rōnem cuiusdā entis. vñ dr ens
rōnis. z sic malū cū sit ꝑuatio se hz p modū ꝓtra
rij. Et ió q̄tū ad motū appetitiuū differt. vtz respi
ciat ꝓncipaliꝰ malū ꝙiūctū. vel bonū amissum.

¶ Doctoꝝ ꝑmo oñdit rōnabilitatē huiꝰ questionis et
dubij. scdo rñdet ad eā ibi. Et qz motꝰ ꝛc̄. Quo ad ꝑmū
posset aliquis videri irrōnabilis questio ista. quia idem est
amissio boni z malū ꝙiuncti. z p ꝑns nō videt vnū ma
gis esse causa doloris q̄ aliud ꝛc̄. Sed ad hoc dicit D. q
q̄uis idem sint in re ꝙiunctio mali. id est malum ipm z
amissio boni vel malum amissum. eo q malū est ꝑuatio
et amissio neutralis sicut et neutralis corruptio boni. vt
ꝑz de malo q. ꝑ. ar. ꝑ. ad octauū. tm̄ q̄ apperitus nō est
rei nisi vt apprehensa est. pōt aūt malū z ꝑuatio boni ap
prehendi q̄si ꝓtrariū z ens saltem rōnis distinctū a bono
opposito. ideo pōt esse questio rōnalis. an causet magis
ex bono amisso. vel ex malo ꝙiuncto intiacente. qđ tm̄ ꝑm
rem nō dicit nisi amissionē boni q̄ ꝑt apprehēdi vt vnum
oppositū circa ipm ꝓtristatū.

¶ Et quia motus appetitus aīalis hoc mō se ha
bet in operib aie sicut motus naturalis in rebꝰ na
turalib. ex ꝓsideratione naturaliū motuuz veritas
accipi pōt. Si em accipiamus in motib naturali
bus accessum z recessum. accessus p se respicit id qđ

est ꝙueniēs nature. recessus aūt p se respicit id qđ est
ꝓtrariū. sicut graue p se recedit a loco superiori. acce
dit aūt naturaliꝰ ad locū inferiorē. Sz si accipiamus
causam vtriusq; motus. sc̄z grauitatē. ipa grauitas
p ꝓprius inclinat ad locū deorsum q̄ retrahat a loco
sursum a q̄ recedit vt deorsum tendat. Sic igit cum
tristicia in motib appetitiuis se habeat p modū fu
ge vel recessus. delectatio aūt p modū. ꝓsecutōnis vel
accessus. sicut delectatio p ꝓr respicit bonū adeptū
q̄si ꝓpriū obiectū. ita tristicia respicit malū ꝙiūctū.
Sz causa delectatōis z tristicie. sc̄z amor p ꝓprius respi
cit bonum q̄ malum.

¶ Hic nunc respondet quesito rōnabiliter moto tali cō
clusione. eo modo q̄ obiectū est causa passionis magis p Lōcke.
prie est causa tristicie vel doloris malū ꝙiunctū (i. amis
sio boni vt est mala z hz rōnem termini a quo) q̄ bonuz
amissum (ita videlicz q obiectū tristicie est id a q̄ fugit z
qđ detestat appetitus. z hoc est malū cōiunctū. qđ quali
causat ex bono vt amissū est) Probat hec ꝛcło. sicut est
de motibꝰ naturalib ita est de motibus appetitiuis (qua
lis est tristicia z delectatio. capiendo motū large) sed in
motib naturalibꝰ motꝰ importās accessum p se respicit
qđ est ꝙueniēs. recessus aūt respicit p se id qđ est ꝓtrariū.
sed causa vtriusq; sc̄z tam accessus q̄ recessus ipa ꝓprius
inclinat ad ꝙueniens q̄ retrahat a ꝓtrario. ergo sic est q
tristicia que est recessus ꝓprius respicit malū coniūctuz qđ
est ꝓtrarium. delectatio aūt que importat accessum ꝑmo
respicit bonū adeptū ꝙueniēs. amor aūt qui est cā vtriusq;
q̄ ꝓprius respicit bonū q̄ malum. ex quo sequitur ꝛclusio
responsiua q sic eo modo ꝛc̄. Huius rōnis D. ꝑmo po
nit maiorē z minorē. scdo ꝛclusionem. ibi. Sic igit. Mi
or claret ex lr̄a. Et subiungit minorē ꝑncipalē qua decla
rat exemplariter clare in lr̄a. Deinde ibi.

¶ Sic ergo eo mō quo obiectū est causa passio
nis. magis ꝓprie est cā tristicie vel doloris malum
ꝙiunctū q̄ bonū amissum.

¶ Infert ꝛcłonē ipam tā. ꝓbatā satis. que dicit notan
ter eo mō quo obiectū est causa passionis. qz etiā amor et
causa effectiua sc̄z appetitus. sunt causa tristicie. vt ꝑz. ar.
sequenti. sed nō p modū obiecti. z g̃ vult ꝛclusio. q̄ cau
sa obiectiua z formalis specificatiua est malū ꝙiunctū. et
qz malū ꝙiunctū apprehensum est cā effectiua large. sicut
ratio efficiendi nō ꝓpria effectiua que causa sc̄z rō efficien
di incidit cū causa specificatiua.

☞ Et confirmat ꝛclusio ista argumēto in ꝓtrariū ꝑsertim
ex scda pte auctoritatis eius.

¶ Ad ꝑmū g̃ dom. q ipa amissio boni apprehen
dit sub ratione mali. sicut z amissio mali apphendit
sub rōne boni. z ideo Aug. dicit doloꝛē ꝓuenire ex
amissione tpalium bonoꝝ.

¶ Circa maiorē habent aliqui libri. Dicit Augus. ꝛc̄.
Dulcissimū aliꝰ dulcē doloꝛē ꝛc̄. sed debet esse. Dicit em
Augustī. in libro octo q. dulcissij ꝛc̄. doloꝛē esse de amis
sione ꝛc̄. dolet em q̄s. quia incidit hoc malū. sc̄z amissio
nē bonoꝝ. ergo ꝛc̄. Vel pōt quilibet dolere de amissione
boni. nō rōne boni amissi. vt sic sed qz ipm amississe ē ma
lū. est g̃ formale obiectū motuū ad tristiciā malū nō bo
nū ꝛc̄. quia tristicia est recessus. nō aūt recedit a bono.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ad scđm dđm. q delectatio ⁊ dolor ei ↄtrarij respiciũt idẽ sed sub ↄtraria rõne. nã si delectatio est de pñtia alicuj. tristicia est de absentia eiusdem. In vno aũt ↄtrariorũ includit priuatio alterius. vt pz in .x. metaph. ⁊ inde ẽ q tristicia q̃ est de ↄtrario. est q̃dãmodo de eodẽ sub ↄtraria rõne.

¶ Maior vera est de eodẽ. tñ sub ↄtraria rõne. ⁊ cuj hoc dico. q in rõne vna opposita includit rõ alterj⁹ ↄrij oppositi. sic in pñtia mali includit absentia boni. Minor vera. delectatio est de bono sed vt pñs est. et g̃ tristicia de aliq̃ erit sub opposita rõne in q̃ tñ aliqualiter etiaz includit bonũ sicut priuatũ ⁊ ablatũ. vnde est de bono aliqualiter saltem in obliquo (id est de puatõe boni sub opposita rõne scz pñtia mali in qua pñtia mali includit absentia boni) ⁊ ergo qz pñtia mali est malũ ↄiũctum. ideo pmo ⁊ p se est de malo ↄiũcto ⁊ nõ de bono amisso. licet tñ bonũ pñs ⁊ bonũ amissuz dicãt magis expresse idem sub diuersis rõnib⁹. tñ etiã malũ pñs ⁊ bonũ pñs dicũt diuersas rõnes eusdẽ illatiue ⁊ argutiue. quia ad pñtiã mali sequit absentia ⁊ amissio boni. ⁊ in presentia mali includit etiam bonũ aliq̃ modo. ⁊ hoc vj detur velle Doctor in fine solonis. vñ dicit. ⁊ inde est q tristicia que est de ↄtrario (scz malo pñti) est q̃dãmodo de eodem. scz delectatione. id est de bono. qz in malo pñti includit q̃dãmodo bonum sicut in puatiõe habitus. sub ↄtraria rõne scz sub rõne mali pñtis ad quam rõnem sequit ↄtraria ratio sub qua bonũ est obiectũ delectationis. scz absentia boni sequit ad pñtiã mali que absentia boni est ↄtraria rõni obiecti delectatõis quia bonũ pñs. Et ergo negatur ↄsequẽtia. g̃ est de amissione boni. quia stant simul q sit de malo cõuncto. ⁊ tñ sit de eodem cũ delectatõe (eodem quodãmodo sed tñ sub cõtraria rõne. quia sub rõne boni absentis ↄsecutiue. ⁊ primo sub rõne mali pñtis ⁊c.) Et idiget hec solo bona attentione vt deducak ad mẽtẽ ꝓpositi.

¶ Ad tertiũ dđm. q qñ ex vna cã ꝓueniũt multi motus. nõ oportet q omes ꝑncipalius respiciãt illd̃ qđ ꝑncipalius respicit causa sed ꝑmus tñ. vnusq̃sq; aũt aliorũ ꝑncipalius respicit illud qđ est ei ↄueniens fm ꝓpriam rõnem.

¶ Ad maiorẽ vera est. tñ tristicia est effectus remotus nõ imediate ↄsequens amorẽ sed mediante ↄcupiscentia odio ⁊c. Concedo minorẽ. sed negak ↄsequentia. ⁊ ratio in solone. quia qñ ex vna causa. ꝓueniũt multi motus nõ oportet q omes respiciãt fm ꝓprias rõnes id qđ ꝑncipalis respicit causa sed ꝑmus tñ vnde ꝑmus effectus amorj qui est ↄcupiscentia ⁊ delectatio respiciũt bonũ. Secũdus aũt effectus qui nõ ꝓueniũt nisi rõne desiderij ⁊ delectationis ⁊ sunt naturaliter eis posteriores sicut odiũ et tristicia nõ respiciunt fm ꝓprias specificas rationes bonum sed malũ. Licet eñ ⁊ passiones que sunt circa malum ꝓsupponant appetitũ boni. tñ nõ respiciunt sicut ꝓpriũ specificũ obiectum. ¶ Et nota q ex amore primo ↄsurgunt passiones circa bonuz. Ille autez que sunt circa malum nõ ꝓueniũt nisi ꝓsuppositis his que sunt circa bonũ. quia vt sepe dictũ fuit nec malũ fugiẽ. nisi qz bonum desideratur.

¶ Utr ↄcupiscentia sit cã doloris seu tristicie.

AD secũdũ sic ꝓcedit. Videt q ↄcupiscentia nõ sit cã doloris seu tristicie. Tristicia eñ ꝑ se respicit malũ. vt dictũ est. ↄcupiscentia aũt est motus quidã appetitus in bonũ. motus aũt q̃ est in vnũ ↄtrariũ non est causa motus q̃ respicit aliud ↄtrariũ. g̃ ↄcupiscẽtia nõ est causa doloris. ¶ Ꝺ. dolor fm Damas. est de pñti. cõcupiscẽtia aũt est de futuro. g̃ ↄcupiscentia nõ est cã doloris. ¶ Ꝺ. id qđ ꝑ se est delectabile nõ est causa doloris. sed ↄcupiscentia est fm seipam delectabilis. vt phs dicit in ꝑmo rhetoricoꝝ. ergo ↄcupiscentia nõ est causa doloris seu tristicie. ¶ Sed cõtra est qđ Aug. dicit in ench. Subintrãtibꝰ ignorantia agedarũ rex ⁊ ↄcupiscentia noxiaꝝ. comites subintulerunt errorẽ ⁊ dolorẽ. sed ignorãtia est causa erroris. g̃ ↄcupiscẽtia est causa doloris.

¶ Hic Doctor querit de alia causa. scz ↄcupiscentia.

¶ Rñdeo dđm. q tristicia est motus quidã appetitus aĩalis. motus aũt appetitiuus habet sicut dictum est silitudinẽ appetitus naturalis. cuj⁹ duplex causa assignari pt. vna ꝑ modũ finis. alia sicut vnde est ꝑncipiũ motus. sicut descensionis corpis grauis causa. sicut finis est locus deorsum. ꝑncipiũ aũt motus est inclinatio naturalis q̃ est ex grauitate.

¶ Ꝺ. ꝑmo ꝓmittit duas ↄclones ꝓambulares ostendẽtes duplicẽ aliq̃d causaz tristicie. scđaz ponit ibi. Causa aũt ⁊c. Sed̃o rñdet q̃stio fm quẽ modũ dicak ↄcupiscentia tristicie cã. ibi. Sz qz ⁊c. Prima ↄclo ꝓambularis ẽ. Tristicie ẽ duplex cã. vna ꝑ modũ finis. alia sicut vñ ẽ ꝑncipium motus. Probak (supponẽdo q tristicia est motus appetitus) sic. motus appetitiuus hz silitudinẽ appetitus naturalis. sẽ duplex cã appetitus naturalis ⁊c. igit ⁊ est duplex causa tristicie. Maior pz ex ar. ꝑ. et supra sepi⁹. Minor declarak eqmlr de motu descensionis ⁊c. Cõsequẽter cã de.

¶ Causa aũt motus appetitiui ꝑ modũ finis est eius obiectũ. ⁊ sic supra dictuz est. q cã doloris seu tristicie est malũ coniunctũ. causa aũt sicut vnde est ꝑncipiũ talis motus est interior inclinatio appetitus. qui quidem ꝑ prius inclinatur ad bonum. et ex ↄsequenti ad repudiandũ malum cõtrariũ. et ideo huiusmodi motus appetitiui primũ ꝑncipiuz est amor. qui est prima inclinatio appetitus ad bonum consequendum. Secundũ autem ꝑncipium est odiũ. quod est inclinatio ꝑma appetitus ad malum fugiendum.

¶ Subsumit ⁊ infert secũdã ↄclonẽ ꝓambulare expliquatuã ꝑme istã. Huiusmodi motus appetitiui (scz tristicie) ꝑmũ ꝑncipiũ (scz in gñe vñ motus) est amor. secũdũ aũt ꝑncipiũ est odiũ. Probak. causa motus appetitiui ꝑ modũ finis est ej⁹ obiectũ. sed causa vñ est ꝑncipiuz talis motus est interior inclinatio appetitus q̃ ꝑmo inclinak ad bonũ. ⁊ ex ↄsequẽti ad repudiãdũ malũ. scz amor est ꝑma inclinatio ad bonũ ↄsequendũ. odiũ aũt est repudiatio mali ↄtrarij. igit ↄclusio vera. Maior nota. ꝑ ꝑma ꝑt ex ar. ꝑ. Sed̃a ꝑs patuit supra sepi⁹. ¶ Hora aũt circa maiorẽ. q cũ Ꝺ. dicit obiectũ causare ꝑ modũ finis. tẽ

distinguit causalitatẽ finalẽ ↄtra causalitatẽ effectiuã ꝑ ꝑte. scz nõ ↄtra causalitatẽ rõnis causandi effectiue. qz obiectũ apprehẽsuz etiã ↄcurrit ad motũ appetitus vt ratio essendi nõ inherẽs potentie appetitiue. Concomitatur eñ se causalitas finis ⁊ rõnis efficiẽdi. amor aũt est ꝑncipiũ vñ motus etiã large. qz rõ efficiẽdi necẽsario ꝓsupponit ea in eadem potẽtia. ⁊ de ꝫ supra. q.xx. et alibi scz. q.xxvi.

¶ Et nota. q tristicia nõ ꝓcedit ab amore nisi mediãte odio. qz nullus tristat nisi qñ ꝓsens est malũ. qđ ideo ha bet malũ. qz ↄtra amatũ ⁊ nõ ↄtristat nisi sit odiosus. ⁊ g̃ ꝓmũ ꝑncipiũ. vñ mot⁹ est qđe amor. scz ꝑmũ ẽ odiũ.

¶ Sed qz ↄcupiscẽtia vel cupiditas est ꝑm⁹ effectus amoris quo maxime delectamur. vt supra dictũ est. ideo frequẽter Aug. cupiditatẽ vel ↄcupiscẽtiam ꝑ amore ponit. vt supra dictũ est. ⁊ ꝫ mõ ↄcupiscẽtia dicit esse vlem causam doloris.

¶ Hic ↄniter fm ꝑmissa respondet quesito determinans fm quẽ modũ ↄcupiscentia dicak tristicie causa. et hoc duabꝰ ↄclonibus responsiuis. scđam ponit ibi. Sed ipa ⁊c. Prima est. hoc mõ ↄcupiscẽtia (scz vt est idẽ amor) est vlis cã doloris. scz cã vñ motꝰ. Probak ex scđa cõclusione ꝓambulari. Amor est primũ ꝑncipiũ doloris et vniuersale. ergo ⁊ ↄcupiscẽtia. Tenet ↄsequẽtia de se. Et circa illã ↄsequẽtiã notat Ꝺ. quare Aug. ponit ↄcupiscẽtiã ꝑ amore. quia videlz est eius ꝑmus effectꝰ. ideo ꝑ eã qñq̃ intelligit et⁹ causam. ⁊ de ꝫ supra q.xxx. ar.ij. ad scđz aliq̃d dictũ fuit. Deinde cũ dicit.

¶ Sed ipa ↄcupiscẽtia fm ꝓpriã rõnem ↄsiderata est interdũ cã doloris. oñe eñ qđ ipedit motũ ne pueniat ad terminũ est ↄtrariũ motui. illud aũt qđ est ↄtriũ motui appetitus est ↄtristans. ⁊ sic ꝑ ipa ↄcupiscẽtia fit cã tristicie. inqztũ de retardatõe boni cõcupiti vel totali ablatione tristamur.

¶ Subiũgit secũdã ↄclonem rñsiuã de ↄcupiscentia accepta ꝓprie nõ ꝑ amore. sed ꝑ appetitu ↄuenientis absentis. ⁊ est ista ↄclo. Cõcupiscẽtia fm ꝓpriã rõnem ↄsiderata est interdũ cã doloris. vlis aũt cã doloris esse non pt. hui⁹ ↄclonis ponit ⁊ pbat prio ꝑmã ptẽ. scđo secũdã ibi. Ulis aũt ⁊c. Primã sic. de retardatõe boni ↄcupiti vel totali ablatõe ↄtristamur. g̃ ⁊c. Aũs pbak. motus ↄuenies agenti retardat⁹ vel totaliter impedit⁹ est causa tristicie. sed ↄcupiscentia est hmõi motus. igit. Maior ꝑbak in lia ⁊ etiã minor. Deinde ibi.

¶ Uniuersalis aũt cã doloris esse nõ pt. qz magis dolemus de subtractõe bonoꝝ pñtiũ in qbꝫ tã delectamur q̃z futuroꝝ que ↄcupiscimus.

¶ Probat scđam ptẽ ↄclonis sic. Magis dolem⁹ de subtractõe bonoꝝ pñtiũ in qbꝫ tã delectamur q̃z futuroꝝ q̃ ↄcupiscim⁹. g̃ ↄcupiscẽtia nõ est causa talis doloris. Aũs notũ. Tenet ↄpña. qz ↄcupiscẽtia nõ est pñtiũ. ⁊ tñ tristicia est pñtiũ ⁊ de subtractõe pñti. Quare sequit q ↄcupiscentia ꝓprie dicta nõ est ꝑncipiũ mouens ad oẽm tristiciã. quia mouetur quis ad tristiciã vbi ↄcupiscentia (saltem ꝓprie dicta) nõ hz locũ. licet ibi sit ↄcupiscẽtia improprie dicta q̃ est ꝑ exclusionẽ fastidij. vt patuit supra q. xxxiij. articulo. ij.

¶ Confirmat argumẽtum in ↄtrariũ ambas ↄclones rñsuas. ¶ Circa qđ nota q vult q sicut ignorantia est qđ dam ꝑambulũ ad errorẽ sic ↄcupiscentia ad dolorem ⁊ sic aliq̃ mõ eius cã. Immuk aũt ꝑ hẽ q ignorãtia ⁊ error distinguũt. de q̃ vide d. san. de malo mate. iij. q. vij. in ꝓncipio cor. qz ignorãtia vel dr ꝓpriorem scie. si capiak ꝑ ignorãtia negatiuam. vel dicat ꝓpriã dispõnem habitualem ↄtrariã scie. sed error est approbare falsa ꝑ veris. vñ addit actũ quẽdã secũdũ sup ignorãtiã. põt eñ esse ignorantia absqz hẽ q aliqs de ignotis sententiã ferat. ⁊ tũc ignorans est ⁊ nõ errãs. Sz qñ falsam sententiã fert de his q nescit. tũc ꝓprie dr errare. hec ille. vbi trahere potes intellectũ argumẽti in ↄtrariũ. qz ferre falsam sniam ꝑsupponit ignorãtiã. sicut dolor ↄcupiscentiã ⁊c.

¶ Ad ꝑmũ g̃ dđm. q inclinatio appetitus ad bonũ ↄsequẽdũ est cã inclinatiuis appetitus ad malũ fugiendũ sicut dictũ est. ⁊ er hẽ ↄtingit q motus appetitiui q̃ respiciũt bonũ ponũtur causa motuũ appetitus q̃ respiciũt malum. In cor

¶ Minor falsa est in motibꝰ appetitiuis. qz vn⁹ est respectu de q se obiecti ipius appetitus. Alt⁹ aũt est respectu obiecti ꝑ accẽs. scz mali. vñ inclinatio recessiua a malo originat ex accessu ad bonũ.

¶ Ad scđm dđm. q illud qđ ↄcupiscik ⁊ si realiter sit futurũ. est tñ quodãmodo presens inqztũ speratur. Uel pt dici q licet bonũ ↄcupitũ sit futurum. tñ ipedimẽtũ pntialr apponit qđ dolorẽ causat.

¶ Ad minorẽ dr duplr. Prio ↄcupiscẽtia est de futuro fm rẽ. pñti tñ fm spem. ⁊ facultatẽ ↄcupiscẽtis. et g̃ cõcupiscẽtia ꝑ se est cã tristicie q̃ est etiã pñtis saltẽ aliq̃ mõ. vel qz absentia est materia tristicie ⁊ illa est pñs. Scđo dr ad minorẽ ⁊ magis ad articulũ. q ↄcupiscẽtia q̃dẽ est de futuro sz ipedimẽtũ ↄcupiti ꝑ se pñs. Sz negat q ↄcupiscẽtia ipedita sit cã delectatõis. imo tristicie. ⁊ sic itelligit ↄclonis scđa ꝑs.

¶ Utr appetitus vnitatis sit causa doloris.

AD tertiũ sic ꝓcedit. Videt q appetitus vnitatis nõ sit causa doloris. Dicit eñ phs in x. ethi. q hec opinio que posuit repletiõem esse causam delectationis. ⁊ incisionẽ causam tristicie. videt esse facta ex delectatõnibꝰ ⁊ tristicijs. que sunt circa cibũ. sed nõ oẽs delectatio vel tristicia est hmõi. ergo appetitus vnitatis nõ est causa vlis doloris. cũ repletio ad vnitatẽ ptineat. incisio vero multitudinẽ inducat. ¶ Ꝺ. quelibet sepatio vnitati opponit. si ergo dolor causaret ex appetitu vnitatis. nulla sepatio esset delectabilis. qđ patz esse

L

Universidad de Deusto
Biblioteca

talium in sepatõe oĩm supfluoꝝ. ¶ Ꝑ. eadẽ rõne appetimus ꝛiunctiõem boni ⁊ remotionẽ mali. sed sicut ꝛiunctio pertinet ad vnitatẽ cũ sit vnio quedã. ita sepatio est ꝛtrarium vnitati. g̃ appetꝰ vnitatis nõ magis ꝺbet poni causa doloris g̃ appetꝰ sepationis. ¶ Sed ꝛtra est qđ Aug. ꝺr in. iij. de li. arbi. g ex doloꝛe quẽ bestie sentiũt latis apparet in regendis amãdisq; suis coꝛpiḃ q̃ sint aie appetẽtes vnitates. q̃d em̃ est aliud doloꝛ nisi q̃dam sensus diuisionis vel coꝛruptionis impatiens.

¶ Hic q̃rit de alia cã in gñe cause vñ motus sc̃z de appetitu vnitatis. i. ꝛiunctõis ⁊ vniõis pfectiui cũ appetẽte.

¶ Rñdeo ꝺ̃m. g eo mõ quo ꝛcupiscẽtia vel cupiditas boni est cã doloris etiã appetitus vnitatis vel amoꝛ cã doloris ponẽdus est. bonũ em̃ vnuscuiusq; rei hz in q̃dã vnitate ꝛsistit. ꝑut sc̃z vnaquęq; res hz in se vnita illa ex q̃ꝺ ꝛsistit eius pfectio. vñ et platonici posuerũt vnũ esse primũ sicut ⁊ bonũ. vñ naturaliꝛ vnũqꝺq; appetit vnitatẽ sicut ⁊ bonitatẽ. ⁊ ꝑpter h̃ sicut amoꝛ vel appetꝰ boni est causa doloris. ita etiã amoꝛ vel appetꝰ vnitatis.

Cõcto. ¶ Ꝺ. rñdet tali ꝛclone. Appetitus vel amoꝛ vnitatis (sc̃z in q̃ ꝛsistit pfectio nature) est cã doloris. Probatur. amoꝛ vel appetꝰ boni est causa doloris. g̃ etiã appetitus vel amoꝛ vnitatis. Añs patuit. ar. ij. Tenet ꝓña. qꝛ naturaliꝛ vnũqꝺq; appetit vnitatẽ sicut ⁊ bonitatem. g̃ ꝓña bona. hoc añs pz. qꝛ bonũ vnuscuiusq; rei in vnitate cõsistit. ꝑut ꝛc̃. ¶ Hora q sicut ꝛcupiscẽtia accepta ꝑ amoꝛe est causa tristicie tanq̃ necessario ꝑsupposita. ita amoꝛ vnionis est necessario ꝑsuppositus oĩ doloꝛi. qꝛ nihil fit ꝛtristatiuũ nisi qꝛ ꝛtra bonũ amatũ ⁊ ꝛtra vnionẽ amatã. sed sicut ꝛcupiscentia ꝓ motu in ablens ꝛcuniẽs. est causa doloris ingr̃tũ talis motus impedit. sic appetitus vnitatis ⁊ vnionis ꝛcuenientis distantis est causa doloris ingr̃tum q̃s impedit in tali appetitu ne ꝛsequatur apperitã vnionẽ ꝛcuenientis. amoꝛ etiã vnionis est de vnioe absolute sicut amoꝛ est de bono absolute. sz appetꝰ vnionis est de vnione futura. ꝓmo est cã sicut ꝑsuppositus nec̃sario. quia nullus tristat nisi ꝑter amoꝛẽ vnionis aliꝫ cuius ꝑsuppositũ. sed ꝛcõ mõ est causa doloris. quia facit vt aliq̃ꝺ habeat rõnem ꝛtristantis. ex eo q ipedit deſideratã vnionẽ. vnde sicut nullus tristat nisi q̃ꝑter amoꝛem. ita nullus tristat nisi ꝑter hoc q apperit vnionẽ aliꝫ cuius. vel amat vnionis ꝛseruatõem ex qua res pficit et fit bona. vñ fundamentũ doc. sancti est. quia bonũ ꝓsistit in quadã vnitate (ꝑsuppositiue) qꝛ bonum nõ est nisi res habeat vnita illa ex q̃ꝺ pficitur. ⁊ eadẽ rõne ergo apperit vnitatẽ sicut bonitatẽ. ⁊ ergo amoꝛ vel appetitus vtriusq; eadem rõne causat tristiã. Et aduerte q Ꝺ. amoꝛes vnionis ꝛpar amoꝛi vel ꝛcupiscẽtie vt est idẽ amoꝛi. sed appetitũ vnitatis ꝛpat ꝛcupiscentie ꝑm ꝓpriã rõnẽ ꝛc̃.

Confirmat argumentũ in ꝛtrariũ cõclusionẽ reſponsiuã. ⁊ ꝓcedit de amoꝛe vnitatis. qꝛ ille facit vt aliꝫ doleat de diuisione ꝓtius vnitoꝝ. sicut ⁊ amoꝛ nõ fert diuisionẽ amati sine doloꝛe ꝛc̃.

¶ Ad ꝓmũ g̃ ꝺ̃m. nõ oĩis vnitio pficit rõnem boni. sz solũ illa a q̃ dependet esse pfectũ rei. ⁊ ꝑter hoc etiã nõ cuiuslibet appetꝰ vnitatis est cã doloris vel tristicie. vt q̃ꝺã opinabant q̃ꝝ opinionẽ ibi ꝓhs excludit ꝓh̃ q q̃ꝺã repletiões nõ sunt delectabiles. sicut repleri cibis nõ delectant in ciboꝝ sumptione. talis em̃ repletio siue vnio magis repugnaret ad pfectõez eẽ qꝛ ipm̃ ꝓstitueret. vñ doloꝛ nõ causat ex appetitu cuiuslibet vnitatis. sz ei⁹ in qua ꝓsistit pfectio nature.

¶ Ad maiorẽ ꝺico. q illa opinio q̃ꝺem dixit sed est ꝛ probata. rũ qꝛ nõ oĩis vnio est causa delectatiõis. tum ſecꝺo. quia nõ oĩis repletio est causa delectatiõis. sed solũ ꝛcuenientiũ sine ſuperexcrescentia. ⁊ ergo ista opinio non est vera. Minoꝛ ꝓ̃a est. q nõ oĩis delectatio est circa esibũ. nec oĩis tristicia circa inedionẽ ꝛriuatiõem cibi. g̃ appetitus ꝛc̃. Ulꝛ talis vnitatis nõ est causa tristicie. sed tm̃ appetitus alicui⁹ vnitatis. puta q̃ ꝺs petit vniri ꝛcuiens. talis em̃ appetitus ꝑsupponit. ⁊ est inclinatio ꝑsupposita oĩi tristicie. ⁊ appetitus vnitatis impedit⁹ est causa tristicie rõne ipedimẽti. ¶ Et oportet notare. q appetitus vnitatis ponit cã tristicie. sicut amoꝛ sz in gñe cause vñ motus ⁊ nõ rõne obiecti ¶ Hota ꝓ intellectu auctoritatis inducte ex decimo ethi. q ꝓbs ibidẽ vult Ꝺ platonẽ q delectatio nõ est gñatio. ⁊ cũ plato ꝓbat hoc. quia delectatio est repletio. qꝛ cũ apponit aliq̃ꝺ alicui qꝺ ꝛcuenit nature sue sequit delectatio. Tristicia aũt fit ex inditione et sepatõe que sunt motus. Dicit ꝓbus. q nõ oĩis delectatio est nec ꝛsequit sp repletionẽ sed solũ aliq̃ delectationes coꝛporales que sunt circa cibũ. Illi em̃ q ꝓpter tristari ꝓpter indigentiã cibi postea delectant in ipa repletione. sz illud nõ accidit circa oĩes delectatões. nã q̃ꝺã delectatões inueniũtur (sc̃z speculatiue) in quibꝰ nũ est repletio defectus ꝛc̃. Ubi g̃ argumentũ q appetitus vniõnis nõ est vlis causa tristicie. Ulꝛ vt hi loquebant de falsa opinione. ita q appetitus coꝛpalis vnionis ⁊ coꝛ q̃ replent ⁊ vniũtur coꝛpori nõ sunt vlis cã tristicie. sz tm̃ vnionis in cõi appetitus est cã suo mõ motiua ipe tristicie.

¶ Ad scõm ꝺ̃m. q sepatio põt esse delectabilis. vel ingr̃tũ remouet illud qꝺ̃ est ꝛtrariũ pfectioni rei vel ingr̃tũ sepatio. hz aliquã vnionẽ aduncta. puta sensibilis ad sensum.

¶ Ad assumptũ ꝺz. q quelibet sepatio vnitatis opponitur. Ulꝛ alicui. sed tm̃ nõ sp opponit vnitati naturaliter deliderate in qua ꝓsistit pfectio rei. immo aliqua sepatio sc̃z nociuoꝝ. ⁊ supfluoꝝ est. ꝑ vnitate in qua ꝓsistit pfectio Ultra. si ergo ꝛc̃. Ulꝛ. si ex appetitu cuiuslibet vnitatis. sed h̃ nõ dicim⁹. qꝛ tũc nulla sepatio esset delectabilis. sz qꝛ aliq̃ sepatio est ꝑ vnitate pfectiua. ideo est delectabile. vl ingr̃tũ aliq̃ sepatio hz annexã vnionẽ ꝛcuenies sicut separatio vini a cantro. habet vnionẽ vini ad linguã ꝓportionatã. Unio igit naturalis ⁊ appetitus bone valitudinis q̃ requirit debitã vnionẽ aie ⁊ coꝛpis mediante sanitate est. quare quis tristet de vnione innaturaliũ supfluoꝝ. ⁊ ſeparatio q ꝛsequens taliũ supfluoꝝ est delectabilis nõ amoꝛis ⁊ appetitus vnionis naturalis.

¶ Ad tertiũ ꝺ̃m. q sepatio nociuoꝝ ⁊ coꝛrũpentiũ appetit ingr̃tum tollũt debitã vnitatẽ. vñ appetitus hmõi sepatõis nõ est ꝓma causa doloris. sz magis appetitus vnitatis.

¶ Maioꝛ vera. tm̃ prꝰ petimus ꝛiũctõem boni q̃ remotõem mali. vt patuit ar. ꝑ. et. ij. Minoꝛ vera. tm̃ appetitus vnionis est rõ appetꝰ remotõis ⁊ sepatõis ꝛtrariũ. ꝛsequit em̃ peco ꝛtrariũ separi. qꝛ est ꝛ vnionẽ apperitã. vt hz solutio. Quare negat ꝓña. q nõ magis appetꝰ vnionis ⁊ ꝛcuenientiũ ad esse vnitũ sit cã doloris q̃ appetꝰ sepationis sz ꝛioꝝ. qꝛ sp magꝫ est voliti formaliꝛ q̃ materialis ꝛc̃.

¶ Utꝝ potestas cui resisti nõ ꝑt sit cã doloris.

M AD q̃rtũ sic ꝓcedit. Uideꝫ q ptãs maioꝛ nõ ꝺbet poni cã doloris. qꝺ em̃ est in potestate agentis nondũ est ꝑns sed futurũ. doloꝛ aũt est ꝛe malo ꝑnti. g̃ ptãs maioꝛ nõ est cã doloris. ¶ Ꝑ. nocumẽtũ illatu est cã doloris. sz nocumẽtũ ꝑt inferri etiã a ptãte minoꝛe. g̃ ptãs maioꝛ nõ ꝺbet poni cã doloris. ¶ Ꝑ. cause appetitiuoꝝ motuũ sunt ꝛteriores inclinatiões aie. potestas aũt maioꝛ est aliq̃ꝺ exteri⁹. g̃ nõ ꝺbet poni cã doloris. ¶ Sz ꝛtra est qꝺ Aug. ꝺr in li. ꝛe natura boni. In aĩo doloꝛẽ facit volũtas resistẽs ptãti maioꝛi. in coꝛpe doloꝛẽ facit sensus resistẽs coꝛpi potẽtioꝛi.

¶ Hic inq̃rit de alia cã tenẽte se ex ꝑte obiecti. q̃ est potestas maioꝛ. sicut ſupra dictũ fuit. q. ix. ar. ꝓ. q rõ ꝓpoꝛnẽs obiectũ ẽ eadẽ rõne cã actꝰ volũtatis sicut ⁊ obiectũ

24 ¶ Rñdeo ꝺ̃m. q sicut supꝺ dictũ est malũ ꝛiũctũ est cã doloris vel tristicie ꝑ modũ obiecti. Jd g̃ qꝺ̃ est cã ꝛiũctõis mali ꝺbet poni cã doloris vel tristicie manifestũ est ãt h̃ esse ꝛ inclinatõem apperitꝰ. vt malũ ꝑsentialiꝛ inhereat. qꝺ̃ ãt est ꝛtra inclinatõem alicui⁹ nũ ꝛ aduenit ei nisi ꝑ actionẽ alicui⁹ fortioris. ⁊ ideo ptãs maioꝛ ponit cẽ cã doloris ab aug.

¶ Ꝺ. ꝓmo deducit ꝛclonẽ rñsiuã. ſecꝺo modificat eandẽ. ibi. Sz sciendũ ꝛc̃. Cõcto est. potestas maioꝛ est causa doloris qñ maioꝛ ptãs (vt habeat modificatio et⁹) nõ aufert inclinatõem volũtatis vel apperit⁹. id est qñ ptãs maioꝛ inducit ꝛriũ apperitui ⁊ nõ mutat volũtatẽ sz manet ei⁹ ꝛrietas ad id in qꝺ inducit. Probat. id qꝺ ponit. est causa ꝛiunctõis mali ꝺbet poni ⁊ est cã tristicie. sed potestas maioꝛ. ⁊ tm̃ ptãs maioꝛ vt sic. est cã ꝛiũctõnis mali ꝛtrarij. igit potestas maioꝛ est causa tristicie ꝑ modũ ꝛiungẽtis obiectũ. Maioꝛ pz in ꝓncipio. qꝛ malũ cõiunctũ est causa doloris vl tristicie ꝑ modũ obiecti. ergo sequitur maioꝛ. Minoꝛ pz. qꝛ illud qꝺ̃ est ꝛtra inclinationẽ alicui⁹ nõ aduenit nec ꝛiungit nisi ꝑ actionẽ fortioris supantis id ꝛtra cuius inclinatõem aliq̃ꝺ inducat. sed q ꝛiungit malũ adducit aliq̃ꝺ ꝛtra inclinationem appetitus. igit est ptãs maioꝛ ꝛc̃. Deiñ cũ dicit.

¶ Sz sciendũ est. q si potestas fortioꝛ intãtũ inualescat q mutet ꝛtrariã inclinatõez in inclinatõnem ꝓpriã. tũ nõ erit aliq̃ repugnãtia vel violẽtia. sicut qñ agens fortꝰ coꝛrũpendo coꝛpus graue aufert ei inclinatõem q̃ tendit deoꝛsum. ⁊ tũc fert surſum nõ est ei violentum sed naturale. Sic igit si aliq̃ ptãs maioꝛ itantũ inualescat q auferat inclinatõez volũtatis vl apperitꝰ sensitiui. ex ea nõ ſeq̃t doloꝛ vl tristicia. sz tũc solũ seq̃t qñ remanet inclinatio apperitꝰ i ꝛriũ.

¶ Modificat ꝛclonem rñsiuã. vt patuit circa ipam. et ponit ꝓmo rõnem ei⁹. ſecꝺo ꝛfirmat eã auctoritate. ibi. Et inde est ꝛc̃. Ꝺicit g̃ ꝙre dictũ sit qñ ptãs maioꝛ nõ

aufert inclinatiõem volũtatis vel appetitꝰ ꝛc̃. rõ qꝛ si auferret inducẽdo inclinatõem ꝛtrariã ꝓpriã. tũc nõ causaret tristiciã. qꝛ tristicia est de eo qꝺ̃ est ꝛtra inclinatõez apperitꝰ. sed potestas maioꝛ mutãdo inclinatõem priorem et inducẽdo aliã nõ facit tã ꝛtra inclinatõem (sc̃z nũc inductã) sed ꝑm eã. igit nũc nõ causat. ⁊ hoc ꝺeclarat exemplariter. Deinde ibi.

¶ Et inde est qꝺ̃ Aug. ꝺr q volũtas resistẽs potestati ꝛtrioꝛi causat doloꝛẽ. si em̃ nõ resisteret sz cederet ꝛsentiẽdo. nõ seq̃ret doloꝛ sz delectatio.

¶ Confirmat ꝓdictã modificationem ex verbis Aug. clare in lra ¶ Et nota circa hoc. q aliq̃ꝺ. ꝑsertim ꝺ̃dan do inclinatõem nouã. vt volũtas ⁊ apperitꝰ velit qꝺ̃ prꝰ noluit. nõ cogit nec violẽtat volũtatẽ. qꝛ nõ facit eã in alt qꝺ tendere ꝛtra inclinatõem suã que nũc est. sz facit priori iclinatõi (sc̃z actuali) succedere aliã ⁊ id ad qꝺ̃ inducit volũtatẽ est ꝑm ꝑsentẽ inclinatõem. Quare si maioꝛ potestas abiciat inclinatõem q̃ erat ad ꝛtrariuz ei⁹ ad qꝺ̃ nũc inducit inducta inclinatõne q̃ est ad illud tũc nõ erit cã tristicie. imo ꝓnaturalitatis ⁊ delectatõis. vide de hoc in de veri. mate. xxij. q. viij. ꝙ totũ vbi q̃rit. vtꝝ deus possit imutare vnlũtatem hois.

Argumẽta in ꝛtrariũ est. ꝓ ꝛclone rñsiua.

¶ Ad ꝓmũ g̃ ꝺ̃m. q maioꝛ ptãs doloꝛẽ causat. nõ ꝑm q est agẽs in poña. sz ꝑm q est agẽs actu dũ sc̃z facit ꝛiunctõem mali coꝛruptiui.

¶ Ad maiorẽ qꝺ̃ est in ptãte (. i. in poña agẽtis distãte ab actu) hoc nõ est ꝑns. si ãt est in ptãte. id ẽ poña ꝑ⁹ q est ꝛiũcta actui ⁊ effectui ⁊ actu agit. Negat maioꝛ. cõstat em̃. q ois effect⁹ ⁊ res create sunt in ptãte dei ingr̃tuz in ipo mouemur ⁊ sum⁹. ⁊ tm̃ sunt in se pñtes ⁊ nõ future. de illa ꝺistinctõe tacta in maioꝛe hz Capo. in. ij. ꝺist. ꝓ. q. ij. ad ꝓ⁹. ꝑ ꝓmã ꝛclonẽ. Minoꝛ ꝓcedit. sz negat ꝓña.

¶ Ad scõm ꝺ̃m. q nihil ꝓhibet aliquã ptãtem q̃ nõ est maioꝛ simpliciter esse maioꝛẽ ẽtum ad aliq̃ꝺ effectum ꝑ hoc aliq̃ꝺ nocumẽtũ inferre põt. Si aũt nullo mõ maioꝛ esset. nullo mõ posset nocere. vñ nõ possz causam doloris inferre.

¶ Minoꝛ negat. q possit nocumẽtum inferri a minoꝛi ptãte. vt sic ingr̃tũ infert. Et si em̃ possit esse minoꝛ simpliciter q̃ ad entitatẽ ⁊ nobilitatẽ. tm̃ vt infert aliq̃ꝺ ꝛtra inclinatõnem est fortꝰ saltẽ ꝑm qꝺ. Uñ posset minoꝛ distingui. qꝛ vera est a minoꝛe simpliciter. tm̃ a maioꝛe saltẽ ꝑm qꝺ. sicut ignis est q̃ꝺ simpliciter minoꝛ hoie. tm̃ est maioꝛ vt inducit caloꝛẽ q̃ñ ꝛ superexcedentẽ ⁊ ꝛristantem.

¶ Ad tertiũ ꝺ̃m. q exteriora agẽtia ꝓnt esse causa motuũ appetitiuoꝝ. ingr̃tũ causant pñtiã obiecti. ⁊ h̃ mõ ptãs maioꝛ ponit causa doloris.

¶ Ad maiorẽ. interiores inclinatões sunt cause appetitiuoꝝ motuũ in gñe cause efficientis. ⁊ sunt ꝓncipia vñ motus. tm̃ obiectũ etiã est causa in gñe cause finalis ⁊ foꝛmalis ſpecificatiue ⁊ rõ efficiẽdi vt apprehẽsum est. ⁊ etiã id qꝺ̃ ꝓstituit obiectũ pñs ⁊ ponit vl inducit. etiã ẽ cã rõne obiecti aliq̃ mõ. Minoꝛ vera. g̃ nõ ponit cã. Ulꝛ. effectiua ꝓprie ⁊ eliciẽs vel ꝑsuppositũ necessario ex ꝑte agentis. sed est cã per modũ obiecti (. i. vt causans ꝓsentiam obiecti) vide supra. q. ix. in quo gñe cause obiectũ specificet. ⁊ hz talis causa effectiue ꝓpriã obiectũ. tm̃ cum obiecto hz se ſpecificatiue in ordine ad motũ appetitꝰ q̃ efficit

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ꝓncipio intrinseco. sicut a cā effectiua. esto req̄rat obiectū sicut rōnem efficiendi qñq̄ ꝑ extrinsecū ꝓsens ꝓstitui.

¶ Questio. xxxvij. de effectib⁹ doloris.

NOeinde ꝓsiderādū est de effectib⁹ doloris vel tristicie. Et circa hoc q̄runt q̄tuor. Ꝑmo vtr̄ dolor auferat facultatē addiscēdi. Secdo vtr̄ aggrauatio animi sit effectus tristicie vel doloris. Tertio vtr̄ tristicia vel dolor debilitet oīem operationem. Quarto vtr̄ tristicia noceat corpori magis q̄ alie passiones aie.

¶ Parcet ordo. q̄ cā hr̄ ꝓiorē habitudinē q̄ effectus. Et sunt q̄tuor effectus de quib⁹ sonāt in defectu. nā de ois tristicia mala est saltē naturaliter. vt patebit.

¶ Utr̄ dolor auferat facultatē addiscendi.

AD ꝑmū sic ꝓcedit. Videt q̄ dolor non auferat facultatē addiscendi. Dicit enī Esa. xxvi. Cū fecerit iudicia tua in terra. iusticiā discēt oēs habitatores orbis. et infra. In tribulatōe murmuris doctrina tua eis. hr̄ ex iudicijs dei de tribulatōe sequit dolor seu tristicia in cordib⁹ hoīm. ergo dolor seu tristicia nō tollit. hr̄ magis auget facultatē addiscēdi. ¶ Ꝑ. Esa. xxviij. dicit Quē docebit sciam de quē itelligere faciet auditum. Ablactatos a lacte. avulsos ab vberib⁹. i. a delectati onib⁹. hr̄ dolor de tristicia maxime tollūt delectatōes. ꝑdit enī tristicia oēm delectatōem. vt dr̄ in. vij. ethi. Et Eccl. xi. dr̄. Odī malicia horē vnā⁹ oblitionē facit luxurie maxie. ergo dolor nō tollit hr̄ magis ꝓbet facultatē addiscēdi. ¶ Ꝑ. tristicia iterior⁹ pertinet dolori exteriori. vt supra dictū est. hr̄ sil'cū tristicia ꝓt hoīs addiscere. ergo multo magis sil'cū dolore corpali. ¶ Sed cōtra est qđ Aug. dr̄ in p⁹ soliloquior⁹. Quādoq̄ acerrimo dolore dentiū his diebus torq̄rer. nō q̄dē sinebar aliquo volnere. nisi ea q̄ iā forte addiscerā. a discēdo ātequā⁹ ipediebar ad qđ mihi tota itentōe aīe op⁹ erat.

¶ Hic inquirit de ꝓmo effectu q̄ solum est in hoīe. scz absolutione facultatis addiscēdi.

¶ Rñdeo dicendū. q̄ quōcūs potētie aīe in vna essentia aīe radicāt. nece est q̄ quālibet intentio aīe vehemēter trahit ad opatōem vnius ponē retrahat ab operatione alteri⁹. vni⁹ enī aīe nō ꝓt esse nisi vna intētio. ꝓpter hoc si aliq̄d ad se trahat totā intētōnem aīe vel magnā ptem ipius. nō ꝓpatitur secum aliq̄d aliud qđ magnā attentionē reqrat.

¶ Ad ꝓmū erg

Universidad de Deusto
Biblioteca

oēm spem euasionis excludat. ⁊ sic etiā eodēmō aggranat ⁊ absorbet. q̄dā cm̄ se ꝓsequunt in his q̄ metaphorice dicunt. q̄ sibi repugnare vident si fm ꝓprietatem accipiantur.

¶ Minor negat. imo qđ absorbet metaphorice etiaz aggranat. Absorbere em̄ est aim ita ad se trahere ⁊ ad se mergere. vt oēm spem euasionis amittat. In naturalibꝫ q̄dē dr̄ñ. sz mlta se ꝓpatiūt ⁊ ꝓsequūt metaphorice q̄. ꝓpe se nō ꝓpatiūt. vt patuit supꝫ q. 33. ar. ꝑ. de leone ⁊ agno

¶ Utz tristicia vl' dolor ꝛbilitet oēm opatōem. Ad tertiū sic ꝓcedit. Videt q̄ tristicia nō impediat oēm opatōez. Solicitudo em̄ ex tristicia causat. vt pz ꝑ autoritatē ap'li inductā. sz solicitudo adiuuat ad bñ operandū. vñ ap'ls dr. 1. ad Timoth. 4. Solicite curate ipm exhibere opariū mcōfusibilē. g̃ tristicia nō impedit opatōem. sz magꝫ adiuuat ad bn̄ opandū ¶ Ꝑ. tristicia causat i multꝫ ꝓcupiscētiā. vt dr̄ m. vij. ethi. co. sz ꝓcupiscētia facit ad intēsionē opatōis. g̃ ⁊ tristicia ¶ Ꝑ. sicut q̄dā opatōes ꝓprie sunt gaudētiū. ita etiā q̄dā opatōes his q̄ ꝓtristant. sicut lugere. sz vnūq̄dq̄z auget ei sibi ꝓueniēti. g̃ aliq̄ opatiōes nō impediunt. sz meliorant ꝑpp tristiciā. ¶ Sz ꝯ ē qđ phs dr̄ in. x. ethi. q̄ ꝛlectatio ꝑficit opatōem. ⁊ eō/uerso tristicia impedit.

¶ Hic Doc. inqrit de effectu tertio tristicie q̄ est debilitare oēm operatōnem.

¶ Rñdeo dr̄z. q̄ sicut iā dictū ē. tristicia q̄ñq̄z nō ita aggnat vl' absorbet aīm vt oēm motū interiorē exteriorē excludat. sz aliq̄ mot⁹ q̄ñq̄z ex ipa tristicia causant. Sic g̃ opatio ad tristiciā dupl'r pt ꝓpari

¶ D. distinguere rñdet ꝑpt argumēta in oppositū addu/cēda. Et ꝑ° ponit ipam distinctōez bimēbrē ⁊ ei' rōem. Secdo subiūgit duas ꝓpones rāsiuas ꝓformit' ad qđlibet mēbrū diuisiōis. ꝑmā ibi. Uno mō ⁊c. Secdam ibi. Alio mō. Quo ad ꝑmū dr̄ reddēdo rōem distinctōnis inferēde. q̄ tristica nō sp oīno absorbet aīm. sz q̄ñq̄z manet spes euadēdi ꝓtristās. vt patuit ar. ꝑce. Et tūc ꝑ tristiciā mouet ad repellēdū ꝓtristās. Et haleꝛ ꝑ b̄ q̄ tristicia ꝑt cē cā opatōis. sicut effect⁹ sibi ꝓueniēs. Et nō solū ē de opatōe sic de obiecto. Et q̄bꝫ ꝓpter D. infert fundamentū distinctiōis tale. Opatio ꝑt dupl'r ꝓpari ad tristiciā videlicz vel sicut ad id de q̄ ē tristicia. vel sicut ꝑncipium et causa. Cōsequēter cū dicit

¶ Uno mō sicut ad id de q̄ ē tristicia. ⁊ sic tristicia quālibet opatōem ipedit. nūq̄z em̄ illud qđ cuz tristicia facim⁹ ita bn̄ facim⁹ sicut illud qđ facim⁹ cū ꝛlectatōe vl' sine tristicia. cui⁹ rō ē. q̄ volūtas a ē cā opatōis hūane. vñ q̄ñ opatio q̄dē q̄ aliq̄s ꝓtristatur. necesse est q̄ actio debilitetur

¶ Rñdet iuxta ꝑmū mēbrū distinctiōnis qđ ꝑmittit dicēs. q̄ vno mō opatio ꝓpat ad tristiciā sicut ad id de q̄ ē (. i. tāq̄z obiectū motūs tristicie. q̄. videlicz aliq̄s tristat de opatōe quā facit vt deberet facere. Et subiūgit talem ꝛclonē ꝑmā. Tristicia si ꝓpat ad opatōez sicut ad obiectū. sic ipedit oēm opatōez. Probat. nūq̄z qđ cū tristicia facim⁹. ita bn̄ facim⁹ sicut illd qđ cū delectatōe facim⁹ ⁊c. g̃ ꝛclo ꝑa. Añs ꝑbat. Qñ opatio ē de q̄ aliq̄s fm volū/tatē ⁊ appetitū ꝓtristat. nēce ē q̄ opatio debilitet. g̃ nūq̄z ita bn̄ facim⁹ cū tristicia sicut cū delectatōne. ꝑbat illud añs. q̄ volūtas ē cā opatōis hūane. g̃ si opatio ē ꝯ volūtate ⁊ eā ꝓtristat. nēce ē q̄ debilitet. Cōsequēter ibi.

¶ Alio mō ꝓparat opatio ad tristiciam sicut ad ꝑncipiū ⁊ ad cām. ⁊ sic nēce ē q̄ opatio talꝫ ex tristicia augeat. sicut quāto aliq̄s magꝫ tristat de re aliq̄. tāto magꝫ conat ad expellēdū tristiciā. dūmō remaneat spes expellēdi. alioq̄n null⁹ mot⁹ vl' opatio ex tristicia causaret. Et ꝑ hoc ꝓtz rñsio ad obiecta

¶ Subiūgit ꝛdam ꝛclonē respō. iuxta dcm mēbrū dicte distinctōis qđ ꝑmittit dicēs. q̄ alio mō opatio ꝓpat ad tristiciā sicut ad cām ex q̄ ꝓcedit ex posito mō ad ꝑmū modū. q̄z videlicz ipa opatio ē effect⁹ tristicie (ꝓtio em̄ mō erat cā) nā ꝓstituto i tristicia nō absorbētē. ꝓuenit aliq̄d opari ꝑ qđ ꝓtristās repellat. Et subiūgit ꝛclonē ꝛdaz rāsiuā talē. Tristicia si ꝓpat ad opatōem sicut ꝑncipiū ⁊ cā. sic opatio talꝫ ex tristicia augeꝛ. dūmō sit spes expellēdi. Probat. illd qđ facit conatū maiorē expellēdi ꝓtristās. cōtristās. auget opatōez talē (sc̄z q̄ repellit ꝓtristās) sz ꝙto aliq̄s magꝫ tristat de re aliq̄. tāto magꝫ conat ad expellēdā tristiciā. vel sic. sz tristicia facit magnū conatū ad expellēdū. igit ē cā talꝫ repulsionis. ⁊ eo magꝫ q̄nto fuerit maior. D. modificatōez declarat. q̄z nisi eēt spes maneret hō in se stupid⁹ ⁊ tor⁹ absorpt⁹. sz talis nihil opat. igit ⁊c. Et ex illa rāsiōe cōstat ꝓpositū adducēdis. vt patebit.

Et ꝓfirmat ꝛclo respō. ꝑma argumēto i ꝓtrm

¶ Ad ꝑm. Maior ꝑa vt dictū fuit ar. 4. ad ꝑm. rōe speī euasiōis mait. Ad minorē. solicitudo adiuuat ad bn̄ operandū id de q̄ aliq̄s solicitat. g̃ tristicia nō ipedit opationē talē. vez q̄ ad ipam tristiciā ꝓpat vt effect⁹ remanente spe euasionis. Un̄ ꝑbat ꝛdam ꝛclonem

¶ Ad ꝛm. Maior ꝑa. causat ꝓcupiscētiā ea ꝑ q̄ ꝛs eam dit tristiciā. sz nō ꝓcupiscētiā cōz in q̄lib⁹ q̄s ꝓtristat. Dimor ꝑa ad intēsionē opatōis ꝓcipitē. g̃ ⁊ tristicia facit ad opatōem ex ea q̄nq̄z ꝓcedentē. q̄ malū ꝓtristās repellit. ꝑbat etiā ꝛdam ꝛclonem.

¶ Ad ꝛm. Maior ꝑa. ⁊ he opatōes ꝓprie ꝓtristantiū ꝓpat ad tristiciā sicut ad cām. nō q̄ ipa tristicia effici⁹ ar directe tales opatōes. sz indirecte tm. q̄z ipe trist⁹ magis conat ad ea q̄ repellūt tristiciā. Sicut supꝫ dicebat q̄ delectatio ꝑficit opatōem indirecte. rōe maioris conat⁹ q̄ sequt delectatōem nō sicut obiectū. g̃ aliq̄ ⁊c. Utz ꝓcedentes ⁊ ꝓfermes tristicie c. sz nō he q̄ sibi aduersant ⁊ sunt cā tristicie. ⁊ ꝑbat etiā ꝛdam ꝛclonem

¶ Utz tristicia noceat corꝑi magꝫ q̄z alie passiones q̄rtū sic ꝓcedit. Videt q̄ tristicia non inferat maiꝛie corꝑi nocumentū. tristicia em̄ hz eē ipūale in aīa. sz ea q̄ hñt tm̄ esse ipūale nō causant trāsmutatoez corꝑalez sic ꝑz de intentionibꝫ colorꝫ q̄ sunt in aere. a qbꝫ nullū corꝑ⁹ colorat. g̃ tristicia nō facit aliq̄d corꝑale nocumētū. ¶ Ꝑ. si facit aliq̄d corꝑale nocumentū. b nō ē nisi inq̄tū hz corꝑalē trāsmutatoez adūctā. sz corꝑal' trāsmutatio inuenit in oīb⁹ aie passionibꝫ. vt supꝫ dictū ē. g̃ nō magꝫ tristicia q̄z alie, aie passiones corꝑi nocet. ¶ Ꝑ. ꝑhs dr̄ i. vij. ethi. q̄ ire ⁊ ꝓcupisc⁹ ad⁹ tie q̄busdā ūlanas faciūt. qđ videt ee maximū nocu

mētū. cū rō sit excellētissimū corꝛ q̄ sunt i hoie. ꝛclse/ratio etiā videt ee magꝫ nociua q̄z tristicia cū cā tristicie sit. g̃ tristicia nō magꝫ nocet corꝑi q̄z alie aie passiones. ¶ Sz ꝯ ē qđ dr̄ ꝓuerb. xvij. Animꝰ gaudēs etatē floridā facit. spūs tristis exicat ossa. Et ꝓuerb. v. Sic tinea vestimēto. ⁊ ꝑmis ligno. ita tristicia viri nocet cordi. Et eccl. 38. A tristicia festiat mors.

¶ Hic vltimo q̄rit de alio effectu ex ꝑte corꝑis.

¶ Rñdeo dr̄z. q̄ tristicia inter oēs aie passiones magꝫ corꝑi nocet. cui⁹ rō ē. q̄z tristicia repugnat hūane vite q̄tū ad spēm mot⁹ sui. ⁊ nō solū q̄tū ad mēsurā seu q̄titatē. sicut alie aie passiones. Cōsistit em̄ hūana vita in q̄dā motiōe q̄ a corde i cetera mēbra diffundit. q̄ q̄dē motio ꝓuenit nature humane fm aliquā ꝛtermiatā mēsurā. Si g̃ ista motio ꝑcedat vltra mēsurā ꝛbitā repugnabit hūane vite fm q̄ntitatē mēsurā. nō ait fm similitudinē spēi Si ait ipe diat ꝓcessus hmōi motionis repugnabit vite fm suam speciem.

¶ D. rñdet tali ꝛclone. Tristicia inter oēs ale passiones magꝫ corꝑi nocet. Probat. tristicia repugnat hūane vite q̄tū ad spēm sui mot⁹. ⁊ nō solū q̄tū ad mēsuram seu q̄ntitatē. sz alie repugnāt tm̄ q̄ ad modū ⁊ mēsurā. igit tristicia magꝫ nocet. Cōsequētia nota extra lrām. q̄z qđ nocet dupl'r plus nocet. q̄z qđ nocet vno mō tm̄. Cui⁹ ea añs D. ꝑmo ponit ⁊ exponit termios ei⁹. Secdo ꝑbat illud expositū. ibi. Est aut ⁊c. Exponit g̃ termios añz ꝑdicti declarādo. q̄ motio ē ꝑtra hūanā vitā ex mēsura et mō motiōis. ⁊ q̄ ex specie motiōis. q̄z illa q̄ nō ipedit influxū cordis in mēbra. sz tm̄ accelerat ⁊ nimis auget motionē cordis ad mēbra. ē ꝑtra hūanā vitā q̄ ad modū et mēsurā tm̄. q̄z hūana vita ꝑseuerat ꝑ influxū cordis i mēbra. Sz illa motio q̄ restringit vitalē motionē ⁊ influxuz cordis ad mēbra. ex specie ē ꝑtra hūanā vitā. ⁊ ꝑ ꝑns oī mō. q̄z mod⁹ etiā ē ꝑtra vitā. Deinde cū dr̄

¶ Est aut attendendū in oīb⁹ aie passionibꝫ q̄ trāsmutatio corꝑis q̄ ē in eis material'. ē ꝓformis ⁊ ꝓportionata motui appetit⁹ q̄ ē formal'. sicut i oibꝫ materia ꝓportionat formē. Ille g̃ aie passiones q̄ importāt motū appetit⁹ ad ꝓsequendū aliq̄d. nō repugnāt vitali motioni fm spēm. sz ꝑnt repugnare fm q̄titatē. vt amor. gaudiū. ꝛsideriū. ⁊ hmōi. ⁊ iō ista ꝑm spēz suā inuāt naturā corꝑis. sz ꝓpt excessuz ꝑnt nocere. passiones aūt q̄ ipoꝛtāt motū appetitus cū fuga vl' retractōe q̄dā repugnāt vitali motiōi nō solū fm quātitatē. sz etiā fm spēm mot⁹. ⁊ iō simpl'r nocēt. sicut timor ⁊ desperatio. ⁊ ꝓe oibꝫ tristicia q̄ agguat aīm ex malo ꝑnti. cui⁹ ē fortior ipssio q̄z futuri

¶ Probat añs expositū ex fundamento iā dicto. Et arguit. Ille aie passiones q̄ ipoꝛtāt motū appetit⁹ ad ꝓsequendū aliq̄d nō repugnāt vitali motioni fm spēm. sed quedā aliq̄d nō repugnāt vitali motioni fm spēm. sed ꝑnt repugnare ꝓpt excessuz. Ille aūt q̄ ipoꝛtāt motū appetit⁹ cū fuga q̄dā repugnāt vitali motioni. nō solū fm q̄z titatē. sz etiā fm spēm mot⁹. sz tristicia ipoꝛtat fugā ⁊ recessum. ⁊ maiorē q̄z timor ⁊ desperatio. ideo maxie nocet etiā inter eas q̄ sunt ad malū. Minor nota. ⁊ ꝛdā pars ꝓz. q̄z tristicia ē circa malū ꝓsens cui⁹ ē maior imꝑssio q

tinēs ad fugā. Maior ꝑbat a ꝑncipio sic. q̄z materiale ex ꝑte corꝑis rñdet formali q̄dē ex ꝑte appetit⁹. Quare sequ/tur maior. q̄ ꝓsecutiue passiones nō retrahūt motū. sz magis req̄rūt effluxū a corde in mēbra. ⁊ sic nō sunt ex specie mot⁹ ꝓtra vitalē motionē. Sed materiale passionū. q̄z formale ꝓsistit in retractōne appetit⁹. ē ꝑ restrictōem influxus cordis ad mēbra. Et ita relinq̄t añs cedens ꝑ batū. ⁊ ꝑ ꝓsequens ꝛclusio.

Que ꝓfirmat argumento in ꝓtrarium.

¶ Ad ꝑmū g̃ dr̄z. q̄ q̄z aīa natural'r mouet corꝑus. spūalis mot⁹ aie natural'r ē cā trāsmutatōnis corꝑalis. Nec ē sil'e de spūalib⁹ intētionibꝫ. q̄ nō habent natural'r ordinē mouendi alia corꝑa q̄ nō sunt nata moueri ab anima.

Maior. Spūale ⁊c. sz mediante appetitu q̄ñq̄z etiaz sensitiuo cui⁹ ē immediate mouere corꝑus. vt patuit supra q. xxij. ar. ij. ad. iij. Nā si definiat modus appetit⁹ sensitiui. in ei⁹ definitōe materiali ponit trāsmutatio corꝑoris.

Minor negat vltrer. ⁊ ꝑsertim de spūali. q̄ dē ei⁹ cui⁹ ē immediate mouere ⁊ trāsmutare corꝑ⁹. ⁊ q̄ dē in organo corꝑoreo Nec ē sil'e de intentionibꝫ ꝓprijs apphēsiue sensitiue. q̄z ille nō sunt natural'r motiue corꝑis ꝓiuncti. sz hñt imutari a corꝑoribꝫ exteriorib⁹ q̄z nō sunt motiue

Aliq̄d de ista materia. s. de formis intētionalibꝫ. q̄re dicant intētionales ⁊ an sint eiusdē speī cū formis realibꝫ vbi vident aliq̄ defecisse in scdo de aīa vide Capolum in 2°. dist. q̄. q̄z dicunt intētiones. q̄z nec sunt eiusdem speī nec ꝑnt denotare subiectū sicut forme quaz sunt intētiones. Oculꝰ em̄ hñs speī intētionale albi nō dr̄ alb⁹ ⁊c. Differūt aūt sensibile ⁊ ei⁹ intētio specie. nō ex ꝑte natur/e. sz ex ꝑte modi eēndi specifice distincti corꝑ. Et fm ꝑm stat q̄ dr̄ sensus i fine sibi sensibili Et iuxta dcm ꝓificat q̄ sensus ē susceptiu⁹ speciez sine materia. Un̄ aduerte circa minorē. q̄ ea q̄ hñt tm̄ cē intētionale in aīa. nō cant trāsmutatiōem. sz falsiu ē q̄ ea q̄ hñt cē spūale in aīa Videt em̄ q̄ tristicia nō hz cē intentionale in aīa. nec ē alicui⁹ intētio. sz hz cē spūale. Sz vez ē. q̄ tristās hz cē intentionale in anima mediante virtute apphensiua. non aūt mediante tristicia ⁊c.

¶ Ad dcm dr̄z. q̄ alie passiones hñt trāsmutatiōnē corꝑalē ꝓformē fm suā spēm motiui vitali. sz tristicia ꝓtrariā. vt dictū est. In cod.

¶ Maior vera. ⁊ illa corꝑalis trāsmutatio correspōdet formali. qđ ꝓsistit in q̄dā retractōe appetit⁹. ita ⁊ materiale ꝑficit in q̄dā restrictōe vitalis motiōis ad mēbra

Ad minorē. vez. inuenit corꝑalis trāsmutatio. sz nō sicut in tristicia cū suis q̄ sunt circa malū. q̄z amor. delectatio. imutant q̄dē. sz cū influxu cordis ad mēbra Non sic tristicia. vt patuit. negat g̃ ꝓña. q̄z minor nō ē sibi

¶ Ad tertiū dr̄z. q̄ ex leniori cā ipedit vius rōis q̄z corrūpat vita cū videam⁹ multas egritudines vsum rōis tollere q̄ nōdū adimūt vitā. ⁊ tm̄ timor ⁊ ira maxie nocumentū corꝑale afferūt ex ꝑmixtione tristicie. ꝑpt absentiā ei⁹ qđ cupit. Ipa etiā tristicia quādoq̄z rōem aufert. sicut ꝑtz in his q̄. ꝑpter dolores in melācholiā vel insaniā incidunt

Primū assumptū vez ē. sz auferre vitā mal⁹ ē q̄z tollere vsum rōis. Et ꝑterea ꝛcdo hoc etiā facit tristicia. vt ꝑtz in fine solutōis. Ad ꝑbatōem. dico q̄ rō ē q̄ dē excel/

Universidad de Deusto
Biblioteca

lentissima. tñ ablata vita etiã auferẽ rõ. qz eadez aia per ẽtriã ẽ forma corpis z rõnalis ẽ. Ad scõm de desperatione dr. q timor ire z desperatio nõ nocẽt maxie nisi mediante tristicia. Et g tristicia maxie nocet sicut imediata cã. desperatio aũt sicut mediata ẽ.

¶ Questio. xxxviij. de remedijs doloris seu tristicie.

HOeinde ꝯsiderãdũ ẽ de remedijs doloris seu tristicie. Et circa h̃ q̃runt q̃nqz Prio vtz dolor vl' tristicia mitigeꝫ p qlibet delectatões. Scõo. vtz mitigeꝫ p fletũ Tertio. vtz p ꝓpassionẽ amicoꝝ Quarto. vtz p cõplatões veritatz. Quinto. vtz p somnũ z balnea.

¶ Quia remedia remoti⁹ se hñt q̃ effect⁹. iõ patz ordo. Et q̃rit pmo de remedio in generali. ar. p. Scõo de remedijs specialibꝫ in articulis trib⁹

¶ Utz dolor vel tristicia mitigeꝫ p qlibet delectatõem.

AD pmũ sic pceditur. Uideꝫ q nõ qlibet delectatio mitiget quelibet dolorẽ seu tristiciã. nõ em̃ delectatio tristiciã mitigat. nisi inq̃tũ ei ꝺriat. medicine em̃ sunt p ꝺria. vt dr in. h. ethi. Sz nõ qlibet delectatio ꝺriat cuilibet tristicie. vt supꝰ dictũ ẽ. g nõ qlibet delectatio mitigat qlibet tristiciã ¶ Ꝑ. illõ qd caulat tristiciã nõ mitigat tristiciã. Sz aliq delectatões causant tristiciã. qz vt dr. ix. ethi. Malꝰ tristat qm̃ delectatꝰ ẽ. nõ g ois delectatio mitigat tristiciã. ¶ Ꝑ. Aug. dr in. iiij. ꝯfes. q ipe fugit de patria in q̃ ꝺuersari solitꝰ erat cũ amico suo tã mortuo. minꝰ em̃ q̃rebant oculi eiꝰ vbi eũ videre nõ solebant. Et q̃ accipi ꝑt q illa in q̃bꝰ nobꝭ amici mortui vl' absentes cõicauerũt efficiunt nobꝭ de eoꝝ morte vl' absentia dolentibꝰ onerosa. Sz maxie cõicauerũt nob⁹ in delectationibꝰ. g ipe delectatões efficiunt nobꝭ dolentibꝰ onerose. nõ g qlibet delectatio mitigat qlibet tristiciã. ¶ Sz ꝯ qđ phs dr in. vij. ethicoꝝ. q expellit delectatio tristiciã. z q cõtraria. z que ꝺtingẽs si sit fortis.

¶ Hic pmo inq̃rit de remedio cõmuni omis tristicie scz delectatõne.

q. xxxv. ar. iij.

¶ Rñdeo dõm. q sicut ex pdictis patz. delectatio ẽ qdã q̃es appetꝰ in bono ꝺuenienti. tristicia aũt ẽ ex eo q repugnat appetitui. vñ sic se hz delectatio ad tristiciã in motibꝰ appetitiuis. sicut se hz in corpibꝰ q̃es ad fatigatões. q̃ accidit ex aliq̃ trãsmutatõe inaturali. nã z ipa tristicia fatigatõem quãdã seu egritudinẽ appetitiue virtutis importat

¶ Rñdeo tali ꝺcõne. Quelibet delectatio (scz dũ ẽ. vt in sequẽ scõi) remediũ affert ad mitigandũ quãlibet tristiciã ex q̃cũqz ꝓcedat. pbat. sic se hz delectatio ad tristiciã in motibꝰ appetitiuis. sicut se hz in corpibꝰ quies ad fatigatões. sz qlibet q̃es corpis remediũ affert ꝺ quãcũqz fatigatões ex q̃cũqz cã innaturali ꝓuenientẽ. igit ẽ. Buꝰ rõis ponit z pbat pmo maiorẽ. 2o minorẽ cũ ꝺcõne ibi. Sicut igit ẽ. Maior g pbat a ꝑncipio Deñ ibi

¶ Sicut igit qlibet q̃es corpis remedium affert ꝺtra quãlibet fatigatões ex q̃cũqz cã innaturali ꝓue-

nientẽ. ita qlibet delectatio remediũ affert ad mitigandũ quãlibet tristiciã ex q̃cũqz ꝓcedat

¶ Subiũgit minorẽ q relinquit nota ex experiẽcia q̃tidiana ad sensum. Posset aũt scõo pbari ꝺcõ fm aliam formã ex corpe. sic. Quelibet q̃es corpis remediũ affert ꝺtra quãlibet fatigatões. g ꝺcõ pa. Añs relinq̃t notum ꝺña. pbat p maiorẽ ꝑcedentis lre. Sic se hz delectatio ẽ.

Confirmat ꝺclusio argumento in contrarium. Circa hoc argumentũ nota. q auctoritas illa allegata habeꝫ in. vij. ethi. Et nõ in. viij. Ubi arguit phs q melancolici maxie indigẽt delectatõe. Et dr. q delectatio si sit vehemẽs expellit tristiciã q̃ est sibi ꝺtraria (scz fm speciem z circa idẽ obiectũ de q̃ ẽ tristicia) z expellit tristiciã sibi ꝺtingentẽ. hoc ẽ nõ ꝺriã (scz fm spẽm) sz ẽ disparata et solũ ꝺria rõne gñis. Sicut delectatio vehemẽs vnius sensus. nõ solũ expellit tristiciã illi⁹ sensus. sz etiã tristiciã alterius sensus. vt delectatio vehemẽs tactus. expellit tristiciã olfactus z visus. z sic de aliis sensibꝰ. q̃ delectatio vnius sensus ꝺtriaꝫ oibꝰ tristicijs fm genus. sz nõ fm spẽm. iõ si sit fortis oĩs expellit. ¶ Nota q p melãcolos phs intelligit siccos z calidos. q̃s nos colericos vocam⁹

¶ Ad pmũ g ꝺõm. q sz nõ ois delectatio ꝺtriaꝫ omnẽ tristiciã fm spẽm. ꝺtriaꝫ tñ fm genus. vt supꝰ dictũ ẽ. iõ ex pte disponis subiecti qlibet tristicia p qlibet delectatõem mitigari ꝑt. q. xxxv. ar. iij. ad iij

¶ Ad maiorẽ dr fm supdicta. q. xxxv. ar. iiij. mitigat inq̃tũ sibi ꝺriaꝫ fm gen⁹. z rõne disponis subiecti z rõ ꝺtrarij effect⁹. z sic medicine sunt p ꝺtraria fm genus. q vnũ ipoztat deiectõem animi. altez erectõnem. Dimes vera ẽ de ꝺrietate fm spẽm. sz de ꝺtrarietate fm genꝰ falsa est. vt ibidẽ patuit. negaꝫ ꝺña

¶ Ad scõm dõm. q delectatões maloꝝ nõ cessant tristiciã in pñti. sz in futuro. inq̃tũ scz mali pentient de malis de q̃bꝰ leticiã habuerũt. z hanc tristiciã subuenit p ꝺtrarias delectatões.

¶ Maior vera vt sic. z p codẽ tpe. q̃ q̃n actu causat tristiciã. p tũc nõ mitigat. Ad minorẽ. negaꝫ. q delectationes causent tristicias q̃n sunt. imo etiã mordinate delectatões q̃n sunt. pellunt oĩs tristicias. sz vez ẽ q delectatio inordinata postq̃ trãserit z cogitata vel memorata sub rõne mali. nõ sub rõne ꝓpria. pt esse causa tristicie. cui iterũ remediũ pstat queuis delectatio. dicũ ẽ cũ supq. xxxv. ar. iij. ad tertiũ. q in motibꝰ volũtatꝭ z rõis vna ꝺtrariũ pt esse materia alterius nõ sub rõne ꝓpria. sz tõl. Et sic pt q̃s de delectatõe apphẽsa sub rõne mali tristari. Negaꝫ g ꝺña de delectatõne dũ est

¶ Ad tertiũ dõm. q q̃n sunt due causẽ ad ꝺtros motꝰ inclinãtes. vtraq̃ altera ipedit. z tũ illa finaliter vincit q̃ fortior ẽ z diuturnior. In eo aũt q̃ tristaꝫ de his in q̃bꝰ sil'cũ amico mortuo vel absente delectari ꝺsueuit. due causẽ in ꝺtrariũ inducẽtes inueniunt. Nã mors vl' absentia amici recogitata inclinat ad dolorẽ. bonũ aũt pñs inclinat ad delectationẽ. vñ vtrũq̃ p altez minuit. sz tñ qz fortiꝰ mouet sensus pñtis q̃ memoria pteriti. z amoꝝ suiꝑ q̃ amoꝝ alterꝰ diuturnꝰ manet. inde ẽ q finalr delectatio tristiciã expellit Unꝰ pꝰ pauca subdit ibidẽ Buꝰ q pñtius generato delectationũ cedebat dolor eꝰ

¶ Auctoritatẽ Augustini ꝺcedo. ad illã. Et quo ptz q ea in q̃bꝰ cõmunicauerũt amici fiunt nobis onerosa p accidens z ad rẽs rõne absentie amicoꝝ. tñ id in q̃ cõmunicauerũt pt q se esse delectabile. Ultra. Sz maxime cõmunicauerũt nobis in delectatõibꝰ. ꝺcedo. g delectatões efficiunt odiose. Uez de p accens rõne absentie amici cõmemorati z ad rẽs. Ultra. nõ g ẽ. Negaꝫ ꝺña de q se loquẽdo z finaliꝫ. Et quare finaliꝫ iterũ efficiant grate et delectabiles. patz in solutõe. q̃ sensus pñtis vincit memoriã pteriti. Et q̃ delectatões q̃runt ꝓpter amoꝝ alterius in casu arguit mẽr. Ideo tãdẽ abiecta tristicia hõ. pseqt delectatões ẽ.

¶ Utz tristicia mitigeꝫ p fletum.

HAD scõm sic pceditur. Uideꝫ q fletus non mitiget tristiciã. Nullus em̃ effectus diminuit suam cãm. sed fletus vel gemitꝰ est effectus tristicie. g nõ minuit tristiciã ¶ Ꝑ. sicut fletus vel gemitꝰ ẽ effectus tristicie. ita risus ẽ effectus leticie. sed risus nõ minuit leticiam. g fletus nõ mitigat tristiciã. ¶ Ꝑ. in fletu repsentat nobis malum ꝺtristans. sed imaginatio rei ꝺtristãtis auget tristiciã. sicut imaginatio rei delectãtis auget leticiã. g videꝫ q fletus nõ mitiget tristiciam. ¶ Sed ꝺtra ẽ qđ Augustinꝰ dr in. iiij. confes. q q̃n dolebat de morte amici in solis gemitibꝰ z lachrymis erat ei aliquãtula requies.

¶ Hic ꝑnter q̃rit de remedijs specialibus.

¶ Respondeo dõm q lachryme z gemitus naturaliꝫ mitigant tristiciã. z hoc duplici rat̃one. Primo qdem. qz omne nociuũ interius clausum magis affligit. qz magis multiplicat intentio anime circa ipm. sed quãdo ad exteriora diffundit tunc intentio anime ad exteriora quodãmodo disgregat. z sic interior dolor minuit. z ppter hoc quãdo homies q̃ sunt in tristicijs exterꝰ suã tristiciã manifestãt. vel fletu aut gemitu vl' etiã ꝺbo mitigat tristicia.

¶ Doc. rñdet tali ꝺcone. lachryme z gemitus ẽ. vt in ꝓncipio lre. z pbat eã duplici rõne. Prima est. omne nociuũ interius clausum magis affligit z dum ad exteriora diffundit dolor diminuit. sed p fletũ dolor ad exteriora diffundit. g ẽ. Premisse relinquunt note. Uel sic. pbat añs. ibi. Quia omne ẽ. ꝑnñs ibi. Et ꝓpt h̃ ẽ. Deñ ibi

¶ Secũdo. quia semp opatio ꝺueniens homini fm dispositõem in qua est. sibi ẽ delectabilis. fletus aũt z gemitꝰ sunt quedã operatões ꝺueniẽtes tristato vel dolenti. z ideo efficiunt ei delectabiles. Cũ igit̃ ois delectatio aliq̃liter mitiget tristiciã vel dolorem. vt dictum est. seq̃tur q p planctum z gemitum tristicia mitigetur

¶ Probat scõo ꝺclonem sic. Semp opatio ꝺueniẽs hoi fm dispõnem in qua est. sibi est delectabilis. sed fletꝰ est hmõi. igit̃ sunt delectabiles (subsumit Doc.) Sz ois delectatio z omne causatiuũ delectatõis. vt sic mitigat tristiciam. g seq̃tur q p planctum ẽ.

Confirmat etiã ꝺclusio argumento in ꝺtrariũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ri de absentia ⁊ amissione amici. ⁊ nō gaudere de hoc qđ facit q̄ ꝓgruit amico q̄ debet ꝓtristari de amici amissione. Quare sunt de diuersis tristicia ⁊ delectatio. Tristicia est de amissione amici. Delectatio vero de ope. s. fletu quem decet fieri ꝑ amico.

¶ Utr tristicia mitigek ꝑ ꝑassionē amicoꝝ.

TAd tertium sic ꝓceditᵏ. Uidetur q̄ dolor amici cōpatientis nō mitiget tristiciam. Contrariorum em̄ ꝓtrarij sunt effectus. sed sicut Augusti. dr. viij. ꝓfes. Quādo cum multis gaudeᵏ in singulis vberius est gaudiū. ḡa feruere faciunt se ⁊ inflāmātur ex alterutro. ergo pari ratōne quādo multi simul tristātur. videtur q̄ sit maior tristicia. ¶ Ꝑ. hoc reqrit amicicia vt amoris vicem ꝙs rependat. vt Augˢ. dr. iij. ꝓfes. ſz amicᵘˢ cōdolens dolet ex dolore amici dolentis. ergo ipse dolor amici ꝓdolētis est causa amico ꝑ⁹ dolenti ex ꝑꝓrio malo alterius doloris. ⁊ sic duplicato dolore videt tristicia crescere. ¶ Ꝑ. oīe malum amici ē ꝓtristans sicut ⁊ malum ꝑꝓrium. nam amicus ē alter ipe. sed dolor est quoddā malū. ergo dolor amici ꝓdolentis auget tristiciā amico cui ꝓdolet. ¶ Sz ꝓtra est q̄ phus dr in. ix. ethicoꝝ. q̄ in tristicijs amicus condolens consolatur.

¶ Hic inqrit de alio remedio spēali. s. de ꝑassiōe amici.

¶ Respondeo dōm. q̄ naturaliter amicus condolens in tristicijs ē ꝓsolatiuus. cuiᵘˢ duplicem rōem tangit phus in. ix. ethicoꝝ. Quarū ꝑma est. qz cuz ad tristiciā ꝑtineat aggrauare. hz rōnem cuiusdam oneris a quo aliqs aggrauatus alleuiari conaᵏ. cuz ergo aliqs videt ex sua tristicia alios ꝓtristatos fir ei quasi q̄dam imaginatio q̄ illud onus aliꝰ cum ipo ferant. quasi conantes ad ipm ab onere alleuiandū et ideo leuius fert tristicie onus. sicut etiā in portādis oneribus corꝑalibꝰ contingit.

¶ Doc. nōdet tali ꝓclone. q̄ sic. Naturaliter amicᵘˢ cōdolens ⁊c. vt in ꝑncipio lre. Probaᵏ dupliciter. ꝑmo sic. Tristicia hz rōem cuiusdā oneris. a q̄ aliqs aggrauatᵘˢ alleuiari conaᵏ (⁊ hūs imaginarōem alleuiatōis. leuius fert onus) sed ꝑ ꝑassionē amici fit ꝓtristato imaginatio alleuiatōnis. igit ⁊c. Maior patz. qz ad tristiciā ꝑtinet aggrauare. q̄ hz rōnem oneris (scz inuolūtarij) q̄ seqū maior. minor ꝑbaᵏ a sili in oneribꝰ corꝑalibꝰ q̄ ꝙs ex ꝓcursu et ope alioꝝ leuiᵘˢ fert. Cōsequēter ibi

¶ Secda rō ⁊ melior ē. qz ꝑ hūc q̄ amici ꝓtristanᵗ ei ꝓcipit se ab eis amari. qđ ē ꝺlectabile. vt supᵉ dictū est. vñ cū ois ꝺlectatio mitiget tristiciā. sicut supᵉ dictū ē. seqūtur q̄ amicᵘˢ ꝓdolēs tristiciā mitiget q. xxxij. ar. v ar. ꝑ°

¶ Probat scdo eandē ꝓclonem sic. Oīnis delectatio mitigat tristiciā. ſz cōpassio amici ē delectabilis. ergo ⁊c. Maior patuit ar. ꝑ°. Minor. ꝑbaᵏ. qz amari ē delectabile. ſz in ꝑassione amici aliqs ꝓcipit se ab aliꝰ amari. igit talis cōpassio est delectabilis (scz rōne ꝓcepti amoris) Illa ꝑria maior patuit supᵉ. q. xxxij. ar. v.

☞ Et ꝓfirmaᵏ ꝓclo auctoritate ꝑhi quaz adducit argumentū in ꝓtrarium.

¶ Ad ꝑmū g̃ dōm. q̄ in vtroq; amicicia manifestaᵏ. l. z q̄ ꝙgaudet gaudenti. ⁊ ꝙdolet dolenti. et ideo vtrūq; rōne cause redditur ꝺlectabile

¶ Maior vera de effectib; ꝓtrarioꝝ ꝑ se. ⁊ de effectibus vt ꝓxia sunt. Sz ꝓxia fm̄ ꝓprias rōnes vt nō ꝙueniunt in vna cōi rōne. ⁊ illa cōis rō est eis rō. vt agēdi vel rō obiectiua. nō oꝑtet q̄ habeant ꝓtrarios. imo eundē effectū qz effectus vnitas vel diuersitas. magˢ attēdit penes rōem agendi. q̄ penes supposita ⁊ naturā. Vñ si ignis ⁊ aqua ꝙueniant in calore habebūt eundē effectū. Et dolor ⁊ delectatio sub rōne mali ambo ꝓtristāt. ⁊ sub rōne boni ambo delectant. Minor vera est. ſz multi simul gaudētes. magˢ gaudēt ꝓpter vnā rōem gaudij (scz ꝓpter amicitiā ⁊ amorē) Ultra Et pari rōne. q̄n multi simul tristant videt q̄ sit maior tristicia. Negat ꝑña. qz rō contristandi sit est amor. q̄ ē z hic cā delectatōis. ⁊ ꝑ ꝑña vt voluit scōa rō. dolor minuit.

¶ Ad scōm dōm. q̄ ipe dolor amici fm se ꝓtristaret. sed ꝓsideratio causē eius q̄ ē amor magˢ ꝺlectat. Et ꝑ hoc patz responsio ad tertium

¶ Maior ꝓcedit vlq; ibi. Ergo ipe dolor amici condolentis est cā maioris ꝑus doleri de ꝑprio malo alterius doloris. Uer. vt ꝓseqūtur tā q̄ malū amici ꝓtristātis. sed vt in illo dolore apparet amor sic ē cā delectatōis Ultra Et sic duplicato negat ꝑña. qz tā ꝓsideraⁿ rōe causē ⁊ nō vt malū ꝓdolentis vñ ē cā delectatōis. Et ꝑ hoc Doctor vult etiā satisfacere ad argumento sequenti. seqū ad ꝛ⁹

¶ Maior vera vt apprehendit tā q̄ malū primi. sed negat si apprehēdit tā q̄ ꝓcedens ex amore. Minor ꝑa. ergo. negat ꝑña. de dolore amici vt ꝑdit amorē.

¶ Utr tristicia mitigek ꝑ ꝓtēplatōem veritatis.

AD quartū sic ꝓceditur. Uidek q̄ ꝓtemplatio veritatis nō mitiget dolorē. Dicit em̄ Ecclesiastes. ij. Qui addit sciam addit ⁊ dolorē. sed scia ad ꝓtemplatōem veritatis ꝑtinet. nō ergo ꝓtemplatio veritaˢ mitigat dolorem. ¶ Ꝑ. ꝓtemplatio veritatis ad intellectū speculatiū ꝑtinet. sed intellectᵘˢ speculatiuus nō mouet. vt dicit in. iij. de aīa. cum igit gaudium ⁊ dolor sint quidā motus animi. videk q̄ ꝓtemplatio veritatis nihil faciat ad mitigatōem doloris. ¶ Ꝑ. remediū egritudinis apponendū est vbi ē egritudo. sed ꝓtemplatio veritatis est in intellectu. nō g̃ mitigat dolorē corꝑalē qui ē in sensu. ¶ Sed ꝓtra est qđ Augusti. dr in ꝑmo soliloquioꝝ. Uidebaᵏ si se ille mentib; nostris veritaˢ fulgor aperiret. aut nō me sensurū fuisse illum dolorem. aut certe ꝑ nihilo toleraturum.

¶ Hic inquirit de alio remedio spūali. scz de contemplatione veritatis.

¶ Respondeo dōm. sicut supra dictū est. in contemplatōe veritatis maxima delectatio ꝓsistit. ois aūt ꝺlectatio dolorē mitigat. vt supra dictum ē. ideo ꝓtemplatio veritaˢ mitigat tristiciā vel dolorem. ⁊ tanto magis quāto ꝑfectus aliquis est amor sapientie. q. xxxij. ar. v. a. ꝑ.

¶ Doc. nōdet tali ꝓclone. Cōtemplatio veritaˢ mit

gat tristiciā vl dolorē. ⁊ tāto magˢ quāto ꝑfectᵘˢ aliqs est amator sapiētie. Hāc ꝓclonē ꝓbat ꝑ° rōe. scdo signo Rōne sic. ois ꝺlectatio mitigat dolorē. ſz in cōtemplatōne veritaˢ maxia ꝺlectatio ꝓsistit. igit ⁊c. Maior patuit supᵉ. q. xxxj. ar. v. Cōsequēter cū dr

¶ Et ideo hoīes ex cōtēplatōne diuina ⁊ future beatitudinis in tribulationib; gaudent fm illd Ja. co. ꝑmo. Oīne gaudiū existimate fratres mei cuz in tentatōes varias inciderit. Et qđ est ampliꝰ etiā inter corꝑis cruciatus hmōi gaudiū inuenik. sicut Tiburtius martyr cū nudatis plantis supᵉ ardentes prunas incederet dixit. Uidetur mihi q̄ super roseos flores incedam in noīe Jesu christi.

¶ Declarat ꝓclonē ⁊ pcipue vltimā ꝑticulā a signo et effectu. Et illud signū verificat auctoritate ⁊ exemplo clare in lra. Et ꝑ sic argui. Sicut se hz simplr ad simplr sic magˢ ad magˢ. ⁊ maximū ad maximū. ſz ꝓtemplatio veritaˢ delectat vt amata. g̃ magˢ amata magˢ delectat. et ꝑ ꝑña ꝛ⁹ maior ē amor sapiētie. est maior mitigatio tristicie mediāte maiore delectatōe. Illa aūt topica hz vt ꝛ⁹ tatē in his q̄ sunt ꝑ se. ⁊ fm̄ q̄ ipm. vt ꝑz in de Virtutib. mare. iij. ar. iij. ad. xvj. et in. iij. ꝺ gēles. ca. c xxxix. qz in his q̄ sunt ꝑ accns nō ē necessariū. q̄ si simplr seqūt ad simplr. ⁊ magˢ seqūtur ad magˢ. ſz solū in his q̄ sunt ꝑ se. Nō em̄ seqūt. si albū ē musicū. q̄ magis albū sit magis musicū. seqūt aūt si albū ē disgregatiū visus. q̄ magˢ albū sit magˢ disgregatiū. hoc ille. Uide infra. q. lxxij. a. ij. hūc ē ꝑ se. qz ꝓtemplatio amata ꝑ se delectat. igit magis amata magˢ ⁊c. Et sic patz ꝓdo q̄ ad ambas ꝑticulas.

☞ Que etiā ꝓfirmaᵏ argumēto in ꝓtrarium

¶ Ad ꝑmum ergo dōm. q̄ q̄ addit sciam addit dolorē. vel ꝑpter difficultate ⁊ defectū inueniende veritaˢ. vl ꝑpᵏ h̄ q̄ ꝑ scientiā homo cognoscit multa que voluntati ꝓtrariantᵏ. ⁊ sic ex parte rei cognitarū scientia dolorē causat. ex parte aūt cōtemplationis veritatis delectatōnem.

¶ Ad maiorē. Qui addit sciam addit laborē. ꝑpter rōes tactas in soluōe. ſz nō qz ꝓtēplatio q̄ ē effectus scie fm se sit laboriosa ⁊ onerosa. sed qz difficile ē eā acqrere. et qz sciunᵏ multa q̄ sunt ꝓtraria voluntati ⁊c.

¶ Ad scōm dōm. q̄ intellectus speculatiuus nō mouet animū ex parte rei speculate. mouet tñ aīm ex parte ipius ꝓtemplatōnis que ē quoddā bonū hois ⁊ naturaliter delectabilis.

¶ Maior vera de intellectu speculatiuo vt sic. ſz dico q̄ actᵘˢ q̄ ē speculatiuᵘˢ rōne obiecti ꝑ ē apprehensus ꝑ aliū actū intellectᵘˢ practici. q̄ mediante apprehendit ipsa speculatio habenda de re. tā q̄ qđā bonū appetibile Et talis actus erit practicus. qz de actu intellectᵘˢ interueniēte electōe ⁊ actu volūtatᵘˢ. qz iudicak ꝑ hūc an illa speculatio sit eligenda ⁊ exercenda Minor vera. intellectᵘˢ speculatiuᵘˢ nō mouet. ſz cognitio ⁊ apprehensio speculatōnis ꝑt mouere voluntatē. q̄ videlicz speculatio apprehenditur tā q̄ bonū. Et hoc videk D. velle vbi dr. Intellectᵘˢ speculatiuus nō mouet aīm ex pte rei speculate (videlicz vt apprehendit rē speculatiue ⁊ nihil dr de appetibilitate) sed mouet tñ aīm ex pte speculatōis. Intellige vt illa speculatio fuit apprehensa vt qđā bonū. mediante alia apprehensione. ita q̄ ipa vt mouet est obiectū alterius actus. q̄ nō ꝑtie dr ꝓtemplatio. q̄ notat actum de re speculabili. sed dr iudicium de agendo ⁊c.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ in viribꝰ aīe fit redundantia a superiori ad inferius. ⁊ fm̄ hoc ꝺlectatio contemplatōnis que est in superiori parte redūdat ad mitigandū etiam dolorē qui est in sensu.

¶ Maior nō est vniuersaliter vera etiā in naturalibꝰ. qz remediū qnq; apponik nō in loco egritudis. sed ponik emplastrū in alia ꝑte. vt retrahak materia peccans de loco ⁊ imediato subiecto egritudinis. vt ꝑz ad sensuz. Sz apponik vel formaliter vel virtualiter. hoc est mediate vl ꝛ⁹mediate Minor ꝓcedit. Tamē ex intellectu tā q̄ superiori fit redūdantia ad sensum ⁊ corꝑus (mediante scz voluntate) qz oīes potētie ⁊ intellectiue ⁊ sensitiue radicantur in vna essentia. ⁊ superiꝰ est in inferiores redūdare. Vñ negat ꝓsequētia. Exhilaratis nāq; volūtate ⁊ aio ꝑ ipe cularē leuius fertur dolor etiā exterior. q̄ suā magnitudiné hz ex dolore corꝑis. quo nō existēte. vel nō tam magno. exterior minuit. vt patuit supᵉ. q. xxxv. ar. vij. ⁊c. Dolor exterior affligit ꝑcipue cū sibi attendit. Si g̃ animᵘˢ in alio delectetur. retrahitur intentio ab illo dolore. qua re minus affligit.

¶ Utr tristicia mitigek ꝑ somnū ⁊ balnea.

AD quintū sic ꝓceditur. Uidek q̄ somnus et balneū nō mitigent tristiciā. Tristicia em̄ in anima consistit. sed somnus ⁊ balneum ad corꝑus ꝑtinent. nō ergo aliqđ faciunt ad mitigatōem tristicie. ¶ Ꝑ. idem effectus nō videk causari ex ꝓtrarijs causis. sed hmōi cū sint corꝑalia repugnant ꝓtemplatōni veritatis. que est causa mitigatōnis tristicie. vt dictū est. nō ergo per hmōi tristicia mitigatur. ¶ Ꝑ. tristicia ⁊ dolor fm q̄ ꝑtinent ad corꝑus. in quadā transmutatōne corꝺis ꝓsistunt. sed hmōi remedia magis videnᵗ ꝑtinere ad exteriores sensus ⁊ membra qz ad interiores cordis dispōnem. nō ergo ꝑ hmōi tristicia mitigat. ¶ Sed ꝓtra est qđ Augusti. dr. ix. confes. Audierā balnei nomē inde dictum q̄ anxietatē pellat ex aio. Et infra. Dormiui ⁊ euigilaui. ⁊ nō parua ex parte mitigatū inueni dolorem meum. Et inducit qđ in hymno Ambrosij dicitur q̄ quies artᵘˢ solutos reddit laboris vsui. mentesq; fessas alleuat. luctusq; solvit anxios. arti. ꝑce.

¶ Hic itez q̄rit de alio remedio speciali corꝑali.

¶ Respondeo dōm. q̄ sicut dictum est. tristicia fm suam speciē repugnat vitali motioni corꝑis. et ideo illa q̄ reformāt naturā corꝑalē in debitū statuz vitalis motiōis. repugnāt tristicie ⁊ ipam mitigāt. q. ꝑce. ar. iij.

¶ Doc. respondet tali ꝓclone in fine. Per hmōi remedia (scz somnū ⁊ balnea) dolor mitigak. Probatur duplici rōne. Scda ibi. Per hoc ⁊c. Quo ad ꝑmam arguitur sic. Oia illa q̄ reformant naturā corꝑalē in debitis statuum vitalis motionis repugnāt tristicie ⁊ ipam mitigant. sed somnus (saltem aliqs) ⁊ balneū sunt hmōi. igit ⁊c. Maior. ꝑbaᵏ. qz tristicia repugnat vitali motioni. vt

Universidad de Deusto
Biblioteca

patz q.ꝑce.ar.iij.sed ꝓtrarium mitigak ꝑ ꝓtrariū. ℊ sequ/
tur maiox. q illa q̄ sunt ꝑ vitali motione repugnēt tristi/
cie. In minore dixi extra lrām saltem aliqs. qz apud medi
cos est bonū signū cū qs post somnū alleuiak. z sentit se
releuatū. Aliqs aūt somnus qui grauat nō fuit bon⁹ ꝛc.

Deinde cum dicit.

¶ Per hoc etiā q̄ huiusmodi remedijs reducit
natura ad debitum statum. causatur ex his delecta/
tio. hoc em̄ est qđ delectatōnem facit. vt supra dic/
q.xxxj. ar.j. tum est. Unde cum oīis delectatio tristiciam mi/
tiget. ꝑ hmōi remedia corpalia tristicia mitigak.

¶ Subiungit scdam rōnem ralem. Oīis delecta/
tio mitigat tristiciā. sed in somno z balneo est delectatio.
igitur ꝛc. Maior nota. minor ꝑbak. ꝑ hmōi remedia re
ducitur natura ad debitū statum. sed talis reductio est
causa delectatōnis. igit minor vera. minor ꝓma patu/
it supra. q.xxxj. ar.ꝑ°. qz delectatio causak. qñ aliqđ ꝑsti/
tuitur in ꝓpriam naturam. vt patz ex definitōne delecta/
tionis. Et patz ex hoc q̄ somnus z balneū vt sic nō pel/
lunt. sed qz reformatiua z ꝑfortatiua nature z conuenien
tia z delectantia.

¶ Ad ꝑmum ergo dom̄. q̄ ipa debita corporis
dispositio inq̄tum sentitur. delectatōnem causat. z
ꝑ ꝓsequens tristiciam mitigat.

¶ Maior vera. sed tamē anim⁹ recreatur z gaudet
de bona dispositōne corporis sensata z ꝓcepta. Mi/
nor vera. sed faciunt bonam habitudinē z dispositōem
corporis q̄ ꝑ animū ꝓcipi potest. z animū delectare. Ne
gatur igitur ꝓsequentia.

¶ Ad scdm dom̄. q̄ delectationū vna aliam im/
q.xxxj.ar.8. pedit. vt supra dictū ē. z tamē oīis delectatio tristi
ciam mitigat. vnde nō est inconueniens q̄ ex causis
ineinuicem impedientibꝫ tristicia mitigetur.

¶ Maior vera ꝑ se. ex qualiter z vt ꝓtrarie sunt.
Minor vera. repugnant ꝓtemplatōni ꝑ viam distracti/
onis z impedimenti sm se. sed tamē nō vt est delectabil.
qz z hec delectabilia sunt. Et oīe delectabile esto alteri
opponatur. nihil omin⁹ ꝓtrariatur tristicie. Et ℊ negak
ꝓsequētia. q̄ fundak in hoc. Opponik alicui delectabili. ℊ
nō mitigat tristiciā. qz potest vnū delectabile alteri oppo
ni. z tm̄ tristiciā mitigare cui opponik ex gne oīs delectatio

¶ Ad tertium dom̄. q̄ omnis bona dispositio
corporis redūdat quodāmodo ad cor sicut ad ꝑn/
cipium z finem corporaliū motionū. vt dicik in lib.
de causa motus animalium.

¶ Ad minorē. hmōi remedia magis videnk ꝛc. Ue/
rum imediate. tamē mediante bona dispōne causata in
exterioribꝫ. ex ꝓsequenti redūdat ad cor. qđ est finis z ꝑn
cipiū oim corporaliū motionū. Experik nāq̄ aliqs se sta
tim in cor de alleuiari pulso dolore de membris.

¶ Questio. xxxix. de bonitate z malicia do/
loris vel tristicie.

AD einde ꝓsiderandū est de bonitate z ma
licia doloris vel tristicie. Et circa hoc q̄/
runtur quattuor. Primo. vtrum omnis
tristicia sit malum. Secundo. vtrum

possit esse bonum honestum. Tertio. vtrum possit
esse bonum vtile. Quarto. vtrum dolor corporis
sit summū malum.

¶ Patz ordo. qz bonitas z malicia ꝓsequūtur ꝑ hā/
bitudinē ad extrinsecum (scz rōnem) z nō sm spēm z ge
nus. sed tm̄ vt subsunt volūtari in homīe. Et diuiditur
ista questio. qz ꝑmo ostendik an possit esse bona vel ma
la. Scdo an possit esse summū malum. ar.iij. Circa ꝑ/
mū ꝑmo ostendik in gne. scdo in specie boni. ar.ij. ꝛc.

¶ Utz omnis tristicia sit mala

AD ꝑmum sic ꝓcedit. Uidetur q̄ omnis
tristicia sit mala. Dicit em̄ Grego. nicen⁹
Oīis tristicia malum ē subꝑtius natu/
ra. sed qđ naturalr ē malum semp z vbi/
qz ē malum. ergo oīis tristicia est mala. ¶ Ꝑ. illud
qđ oīes fugiunt etiā virtuosi. est malum. sed tristi/
ciam oīes fugiūt etiā virtuosi. qz vt dr in. vij. ethi/
coꝝ. Et si prudens nō intēdat delectari. tamē intenꝺ
dit nō tristari. ergo tristicia est malū. ¶ Ꝑ. sicut ma
lum corporale est obiectū z causa doloris corpalis.
ita malum spūale ē obiectū z causa tristicie spūalis.
sed oīis dolor corpalis est maluz corpis. ℊ omnis
tristicia spūalis est malum aie. ¶ Sed ꝓtra. tristicia
ex malo ꝓtrariat delectatōni ex malo. sz delectatio de
malo est mala. Unde in detestatōem quorundā dr
pueꝛb. ij. q̄ letātur cum malefecerint. ergo tristicia
ex malo est bona.

¶ Hic ꝑmo incipit de bono z malo in genere.

¶ Respondeo dom̄. q̄ aliqđ esse bonū vel malū
potest dici dupl'r. Uno modo simpl'r z sm se. z sic
oīis tristicia est quoddā malum. hoc em̄ ipm̄ qđ ē
appetitum hoīs anxiari de malo ꝑsenti rōnem mali
hz. impedik em̄ ꝑ hoc quies appetꝰ in bono

¶ Hoc. distincte nōdet sm q̄ declarat q̄situm dupl'r
esse intelligendū. s. an tristicia sit mala sm se vel ex suppo
sitōne. Et ꝑmo nōdet iuxta ꝑmū intellectū. Scdo q̄ ad
scdm. ibi. Alio mō ꝛc. Quo ad ꝑmū Ꝺ. ꝑmittit hāc di
stinctōem q̄ aliqđ ꝛc. Uno mō simpl'r (. i. absolute z sine
addito z sine suppōne) Uñ Ꝺ. dr simpl'r z ꝑ se. vt videt
liz ē q̄dā mot⁹ ꝓsurgēs ex malo imaceri. vt ꝓsideraī q̄
rum ad naturā suā in ꝓpatōne ad obiectū qđ ē malum
ꝓtristans. Et iuxta hoc mēbrū intelligēdo q̄situm nōdet
Ꝺ. tali ꝛcone. Oīs tristicia isto mō ꝓsideraī. est qđā
malū. Probak. tristicia sm se dr anxietatē appetꝰ de ma
lo ꝑsenti. sed appetitū hoīs anxiari circa ꝑsens malū hz
rōnem mali. igit ꝛc. Maior nota. minor ꝑbak. qz id per
qđ tollik bonū ꝓuenies est malum. hz ꝑ talem anxietatē
tollik ḡes in bono. q̄ est ꝓuenies hoī. igit. minor vera.
Illa vltima maior est nota. qz malum est ꝑuatio boni. sic
ut si qs ꝓiectōem mercū in mari ꝓsideret sm se extra ca
sum periculi submersionis. tunc est qđ maluz. qz ꝑuat res
bonas. Sic qz tristicia ꝑuat ꝑfectōnem hoīs. ideo sm se
mala est. saltem malicia entis z penalitaz. z naturali ma
licia z etiam aliqliter mozali. qz recta ratio detestak ꝑua
tionē boni absolute. z ℊ sm se ē mala Cōsequēter cū sit

¶ Alio mō dr aliqđ bonū vel malū ex suppōne
alter⁹. sicut verecūdia dr esse bonū ex suppone ali/
cuius turpis cōmissi. vt dr in. iiij. ethicoꝝ.

¶ Respondet iuxta scdm intellectū q̄siti. circa qđ ꝑ/
mo declarat ipm̄. scdo subiūgit duas ꝛcones. vna deter
minatiua alterius. ꝑmam ibi. Sic igit ꝛc. scdam ibi. Sz
quia ꝛc. Dicit ℊ. q̄ alio mō dr aliqđ bonū vel malum ex
suppositōne. Sicut ꝓiectio mercū in mari. z verecūdia ē
bonū ex suppōne. qz absolute loquendo malum est vere/
cundari. Melius em̄ esset vt aliquis nūq̄ verecūdaret. z
nihil turpe cōmitteret. Sed suppōsito q̄ egerit turpe. ne
rito z laudabilr verecūdatur Sic tristicia ē absolute ma
la. sed dato q̄ tale obiectū insit qđ ē ꝓtra boiem. merito
et laudabilr tristak. Deinde cū dicit.

¶ Sic igit suppōsito aliq̄ ꝓtristabili vel doloro
so ad bonitatē ꝑtinet q̄ aliqs de malo ꝑsenti tristet
vel doleat. q̄ em̄ nō tristaret vel nō doleret. nō pos/
set esse nisi qa vel nō sentiret. vel qz nō reputaret si/
bi repugnans. et vtrūq̄ istoꝝ ē malū manifeste. et
ideo ad bonitatē ꝑtinet vt suppōsita ꝑsentia mali se
quat tristicia vel dolor. Et hoc ē qđ Aug⁹. dr. viij.
sup Genē. ad lrām. Adhuc ē bonū qđ dolet amissuz
bonū. nā nisi aliqđ bonū remāsisset in natura. nulli
us boni amissi dolor esset in pena

¶ Subiungit ꝛconem responsiuā iuxta hunc intel/
lectum ꝑmā z talem. Suppōsito tristabili vel doloroso
ad bonitatē ꝑtinet (saltem arguitiue z attestatiue z saltē
naturalē) q̄ aliquis doleat ꝛc. Et ita tristicia est bona ex
suppositōne. Probak. si aliqs nō doleret suppōsito malo
doloroso. hoc nō esset nisi qz vel nō sentiret. vel qz nō re/
putaret sibi repugnans (qđ scz in veritate est repugnās)
sed vtrūq̄ est manifeste malum. igit ipa tristicia est bo/
na. Ac si argueret. Id cuius oppositū est malum. ipm̄ est
bonum. sed oppositū tristicie (posita causa ꝓtristabili) ē
malum vel arguit saltem malū. ideo ipa est bona. Qua
rēq̄ dixerim saltem arguitiue. patebit arti. sequenti. qz
dolor exterior indicat z ostēdit z ꝓcedit ex bonitate natu
rali. Dolor aūt interior z tristicia potest ꝓcedere ex iudi/
cio rationis z ordinato motu voluntatis. z sic est bonū etiā
morale. ¶ Nota q̄ exemplū de ꝓiectōne mercū est
aliquo mō simile. sed magis ad ꝓpositū valet exemplum
de verecūdia. qz etiam bona rōne ꝓcipiū. nā verecūdus
bz rectū iudiciū. z nō ē obstinate volūtaz Deinde cū dr

¶ Sed q̄a sermones morales sunt in singularib⁹
q̄z sunt operatōnes. illud qđ ē ex suppōne bonū de/
bet bonum iudicari. sicut qđ est ex suppositōne vo/
luntariū iudicatur voluntariū. vt dicit in. iij. Ethi/ 6 ar. 7.
coꝝ. z supra habitum est.

¶ Annexit vnam aliā ꝛconem determinatiuā ꝓ/
ris. Quia in scda ꝛcone dictū est. q̄ aliqua tristicia ꝑ cē
bona ex suppōne. ideo restat dubiū. an talis tristicia ex
suppositōe bona sit dicenda magis bona q̄z mala. Ideo
Doc. sanc. determinat tali ꝛclusione quā intēdit. Tristi/
cia talis debet iudicari z dici bona. ꝑbatur. qz talis tristi/
cia est bona sm q̄ agitur in periculari (z in actu exercito)
igit debet dici bona. Antecedens patuit. tenet ꝓña rōne z
similitudine. Rōne. qz sermones morales sunt in singulari
bus quoꝝ sunt operatōnes. z ℊ iudiciū morale sumit de

aliquo sm esse singulare. Similitudine. sicut se hz volunta
riū ita bonū z malum. sed aliqđ dr simpl' (ad sensum dī
ctum. q. vj. ar. vj) voluntariū. qđ est voluntariū ex sup/
positōne sm q̄ hic z nunc agitur. igit qđ est bonū vl' ma
lum ex suppositōne sm q̄ est in singulari etiā ē bonū ꝛc.
¶ Et hanc responsio ad q̄situm q̄ non oīis est mala.
qz ꝑt aliqua esse bona ex suppositōne. Que aūt sit ratio
tangitur in argumento in ꝓtrarium. qz que ꝓtrariat de/
lectatōni male. illa est bona ꝛc.

☞ Argumentū in ꝓtrarium est. ꝑ scdam z tertia ꝑ dua
siones. z est explicatio eoꝝdē

¶ Ad ꝑmū ℊ dom̄. q̄ Grego. nicenus loq̄tur de
tristicia ex ꝑte mali tristantis. nō ex ꝑte sentientis z
repudiantis malū. Et ex hac etiā ꝑte oēs fugiūt tri/
sticiā inq̄tū fugiūt malū. hz sensum z refutatōnem
mali nō fugiunt. Et sic dicendū etiā ē de doloze coz
porali. nā sensus z recusatio mali corpalis attestat
nature bone. Uñ ꝑz rīsio ad scdm z tertiū.

¶ Ad auctoritatē Grego. q̄ tristicia malū est suūpsi/
us natura. Uel ꝓ vt absolute ꝓsiderak sm se. vt est anxie/
tas q̄dam de malo ꝑsente z ꝓtristante. sic dr quādā imꝑ
fectionem. Sed vt ꝓsiderak rōne boni ꝓncipij a quo ꝑ/
cedit. tunc ꝑt esse bona ex suppōne. Est aūt ꝓncipiū dolo
ris etiā exterioris sensus z repudiatio ꝓtrarij discōuenie
tis q̄ bona sunt. z si aliqs ista nō faceret esset imꝑfect⁹. vl'
in natura vel in volūtate ꝛc. Et sm hoc Doc. sanc. etiaz
vult satisfactū esse argumentis sequentib⁹

¶ Ad scdi maiorē ꝑtz ex iā dictis oes fugiūt tristi/
ciam ne videlicz incurrant eam. ℊ absolute nō est bona. sz
iniacente malo. nō fugiunt repudiatōem z sensum malī
iniacentis ex qb⁹ ꝓsiciuik tristicia. Nō em̄ esset virtuosus
q̄ inordinatā tristiciā nō veller. ꝑ posse repellere. z qui ipā
sam nō posset percipere.

¶ Ad tertiū minorē dr. q̄ dolor exterior sm se est ma
lum corpis. sed hoc arguit bonitatē in corpore. q̄ posito
doloroso doleat de ipo ꝓcipiendo z repudiando malum
doloroſum. ℊ nō est bona sm se. tamē ex suppositōe rōne
cause z ꝓncipij. ¶ Nota q̄ tristicia nō ē q̄liter fuga essen
tialr. sed est essentialr motus q̄ ꝓtrariat malo ꝑsenti. Se
cundo ex hoc q̄ ꝓsurgit q̄dam fuga quo repellit maluz.
et ℊ fuga mali ꝑt dici causa tristicie

¶ Utz tristicia possit esse bonū honestū.

AD scdm sic ꝓcedit. Uidet q̄ tristicia non
habeat rōem boni honesti. Qđ em̄ ad in
feros reducit ꝓtrariat honesto. hz sicut dr
Aug. xvij. sup Genē ad lrām. Jacob hz ti
muisse videt ne nimia tristicia sic ꝑturbaret. vt non
ad reqem btōz iret. hz ad iferos pctōz. ℊ tristicia nō
hz rōem boni honesti. ¶ Ꝑ. bonū honestū hz rōem
laudabil' z meritorij. hz tristicia diminuit rōem lau
dis z meriti. Dicit em̄ Bpl's. ñ. ad Corin. ix. Unus
quisq̄z ꝑut destinauit in corde suo nō ex tristicia aut
ex necessitate. ℊ tristicia nō ē bonū honestū. ¶ Ꝑ. si
cut Aug. dr xiiij. de ci. xi. Tristicia ē de his q̄ nobis
nolentib⁹ accidūt. hz nō velle ea q̄ ꝑientialr fiūt ē ha/
bere volūtatē repugnantē ordinatōi diuīe. cuius
quidētie subiacēt oīa q̄ agunt. ℊ cū ꝓfectus hu/

Universidad de Deusto
Biblioteca

q.xix.ar.j.

mane volūtaꝫ ad diuinā ptineat ad rectitudinē vo luntaꝫ.vt supᵒ dictū ē.videl̄ q tristicia ꝓtrariet̄ rec/ titudini voluntaꝫ.7 sic nō hꝫ rōem honesti.¶ Sꝫ ō oīe qđ mereᵗ ꝑmiū vite eterne.hꝫ rōem honesti.ſz tristicia ē hmōi.vt pꝫ p id qđ dr Matth.v.Beati q̄ lugēt.qm̄ ipi ꝓsolabūt.g̃ tristicia ē bonū honestū.

¶ Habito in gñe.qr tristicia ē bona in cōi.tā bonitaſ te naturali q̄ morali iplicite Hic D.inqrit de dr̄na boni in cōi 7 de bono morali qđ ē honestū.in ar.sequēti de alia ſpecie boni q̄rit.ſ.vtili.ſz de bono delectabili nō q̄rit.qa ꝓstat q opponit delectatōni.iō clarū ē q nō ē bonū dele/ ctabile. Nota doc.sanc.2ª2ᵉ.q.c.xlv.ar.j.Honestū ē cui debet honor.q detet excellētie q attēdit ſm ꝓtrietē.q̄re honestū idē ē qđ ꝓtuosum. Vñ q̄rere.vtꝫ tristicia possit eē bonū honestū.est q̄rere. an possit eē aliq̄d ꝓtuosum.et bonū morale ꝓforme recte rōni.

ar.pº. ¶ Rñdeo dđz.q ſm illā rōem q̄ tristicia ē bonū pt eē bonū honestū Dictū ē em̄ q tristicia ē bonū fm cognitōez 7 recusatōez mali.q̄ qđē duo i doloze cor/ porali attestāt bonitati nature.ex q̄ puenit q sensus sentit.7 natura refugit lesiuū qđ causat dolorē. In interiori ꝫo tristicia cognitio mali qñꝫ qđē ē p re/ ctū iudiciū rōis.7 recusatio mali ē p volūtatē bene dispositā recteſtātē malū. Oīne āt bonū honestū ex his duobꝫ ꝓcedit.ſ.ex rectitudie rōis 7 volūtaꝫ.vñ manifestū ē q tristicia pt bre rōem boni honesti.

¶ Rñdet tali ꝟcłone. Tristicia interior eo mō q̄ est bona pt eē bonū honestū. Dicit āt(eo rē)qr ſz nō ē bo/ nū honestū vt ē anxietas.ſz ex suppone rōe cognitōis 7 re cusatōis mali. Probat ꝟcłō. Tristicia ē bonū fm cogni tionē 7 recusatōem mali.ſz ista duo in doloze rē.vt i ſra. ſz oē honestū ex his duobꝫ ꝓcedit.g̃ ꝟcłō ꝑa. Maior no ta ex ar.pº. Minor ꝑ ꝑma gre ptz ex ar.pº. ſcđa relinq̄t nota.7 patz de tristicia q̄ ē fm deū. Subsumpta patz ex rōne honesti.vñ intendit ista rō. Oīne ꝓcedens ex recta rōe 7 volūtate ordinata ē bonū honestū. ſz tristicia inſ terior incḡtū ē bona pt eē hmōi.igit. Maior ptz ex rōne honesti. Minor declarat a ꝑncipio corꝑis. ¶ Nota q doloz exterior vt sic incḡtū ab extrinseco infert nō pt esse bonū ꝓtuꝫ vł honestū.eo q est a malo lesiuo extrinseco. Vel. tñ ē.q paſcia circa talē doloꝛē pt eē bonū honestū et est. Vñ hꝫ D.sanc.iij.q.q.xlviij.ar.ſ.ad ꝛ. q passio incḡtū hmōi nō ē meritoria.qz hꝫ ꝑncipiū ab exterioꝛi.ſz incḡtū ē acceptata p volūtatē. sic hꝫ ab interiori ꝑncipiū et hoc mō est meritoria.hec ille.

Cōfirmat ꝟcłō argumēto in ꝓtrariū

¶ Ad ꝑmū g̃ dđm.q oēs passiōes aīe regłari dr̄ unt fm regulā rōis.q̄ ē radix boni honesti. quam trāsc̄dit ī moderata tristicia.dr̄ q̄ loq̄t Aug⁹.7 ideo recedit a rōne honesti.

¶ Ad minorē.Auctoritas loq̄t de tristicia īmodera ta.q̄ ē extra limites rōis recte.7 ꝓcedit q talꝭ nō ē bonuꝫ honestū.pt tn̄ aliq̄ alia.ſ.q ē ꝓformis recte rōni eē bonuꝫ honestū. Tristicia āt de malis penalib⁹ a deo imissis pt eē ī nor dinata 7 ꝓtia diuīe ordinatōni.7 sic mala morakr.

¶ Ad scđm dđz.q sicut tristicia dr̄ de malo ꝓcedit ex volūtate 7 rōe recta q̄ rteſtat malū.ita tristicia dr̄ de bono ꝓcedit ex rōe 7 volūtate ꝓuersa q̄ rteſtat bo/

nū. 7 iō talis tristicia ipedit laudē vel meritū boni honesti.sicut cū q̄s facit cū tristicia elemosynā

¶ Ad minorē. Tristicia de bono minuit rōnem laus dabil.sicut ſi q̄s cū tristicia det elemosynā. qr bonitas 7 malicia attēdunt penes volūtarium qđ minuit tristicia. Sz in malis negat minor.qr tristari de malo nō minuit meritū vel laudem.

¶ Ad tertiū dđz.q aliq̄ ꝑsentialr eueniūt q̄ nō ſi unt eo volēte.ſz eo ꝓmittēte.sicut pctā.vñ voluntas repugnās pctō exīti vł in se vel in alio. nō dis/ cordat a volūtate dei.mala ꝛo penalia ꝑsentialr cō tingūt etiā deo volēte.nō tn̄ exigit ad rectitudinē volūtatis q ea fm se hō velit. ſz solū q non ꝓtrarie/ tur ordini diuine iusticie.vt supra dictū est. q.xix.ar.4

¶ Ad minorē.nō velle ea q̄ ꝑsentialr fiūt q̄ sunt mala culpe.negat vł iter ista minor. Nec hō ē hre volūtatē ꝓpriā volūtati diuīe.qr deꝰ nō vult mala culpe fieri.ſz vult ea mittere.vt pꝫ.ꝑ.q.q.xix.ar.ix. Si āt intelligit ista minor nō velle ea rē.de malis pene.distinguit.vł apperitu natu rali nō velle.ē repugnare diuīe volūtati.negat.qr talꝭ tenet se ꝓformare.nisi in gñe cause efficientſ.nō in volitā materiali. Si āt intelligit de volūtate 7 appetitu rōnali. distinguit.vel vt natura.sic itez negat.vł vt rō in volitā materiali.vt stat sub rōe formali.7 vt volitū ē a deo. sic ꝛcedo.q sic nō velle ē repugnare. Dico em̄ q ꝓformi/ tas rei nō in materiali volito fm se.ſz vt ē volitū a deo. vt patuit supᵒ.q.xix.ar.x. Vñ negat ꝟa.tū ꝑº.qñ q̄s tristat de malo culpe.tū scđo.qñ q̄s tristat p appetitū sensibilē q corꝑalē de malo pene.tum tertio. qñ etiā p voluntatē tristat de malo pene fm se rē.

¶ Utꝛ tristicia possit eē bonū vtile

AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet q tristicia nō possit eē bonū vtile. Dicit em̄ Ecclesiastici xxx. Multos occidit tristicia.7 nō ē vti/ litas in illa. ¶ Ꝑ. electio ē dr̄ eo qđ ē vtile ad finē aliquē.ſz tristicia nō ē eligibil. ḡnūs idē ſpe tristicia q̄z cū tristicia ē magꝭ eligēdū. vt dr̄ in to. topicoꝝ. g̃ tristicia nō ē bonū vtile. ¶ Ꝑ. oīs res ꝑ ꝓpt suā opatōem. vt dr̄ in.ij. dr̄ de celo. ſz tristicia ꝑ/ dit opatōem. vt dr̄ in.x.ethi. g̃ tristicia nō hꝫ rōnem boni vtil. ¶ Sꝫ ꝯ. sapiēs nō q̄rit nisi vtilia.ſz sicut dr Eccłs.vij. Cor sapientū vbi tristicia.7 cor stultō rū vbi leticia. g̃ tristicia ē vtilis.

¶ Hic Doc.q̄rit de alia dr̄na boni.ſ.vtilis

¶ Rñdeo dđm.q ex malo pñti insurgit duplex appetitiꝰ motus. Unus q̄dē ē q̄ apperit⁹ ꝓprius malo pñti.7 ex ista pte tristicia nō hꝫ vtilitatē. qa qđ ē ꝑsens nō pt nō esse ꝑsens.

¶ D.distinctione rñdet duabꝫ ꝛclusionib⁹ fm q distin guit de motu tristicie duplici. Et ꝑº rñdet iuxta ꝑmū. 7 iuxta scđm.ibi. Scđs motꝰ rē. Distinguit g̃ q ex malo ꝑsenti ꝓsurgit duplex appetitiꝰ motꝰ.q ambo ponit tristiciā.7 puto q ꝑmus sit cēntialiter tristicia.qz pt esse tristicia sine scđo. Sicut vbi nō ē spes euasiōis.vt patuit ꝑ/ pta.q.xxxvij.ar.ij.et.iij.nō āt sine ꝑmo. Vñ motꝰ q̄ ꝓriat appetitus ipi malo 7 remitt.7 hꝫ displiceētā. Con clusio respº ꝓformis. Ex ista pte(sz q ad hunc mo tū)nō hꝫ vtilitatē.ſ.q appetitus ꝓriat. quis ea ſit

Articulus

haleat bonitatē.imo etiā boni honesti.nō tn̄ ūtuat aliq̄d q multū ꝓfiet ei qđ ia factū ē. Presupponit q̄dē ad aliū motū.ſz in se nihil pficit rē. Probat ꝟcłō sic. Motus ad impossibile ē inutil.ſz talꝭ motꝰ quo appetit⁹ ꝓriat malo 7 vult nō incłse qđ adest.est impossibil.g̃ rē. Probat minor. qr qđ ꝑsens ē nō pt nō eē ꝑsens. tale aūt malū supponit iam esse ꝑsens. Cōsequēter eū dicit

¶ Scđs motꝰ ꝓsurgit in appetitu ad fugiēduz et repellendū malū ꝓtristās.7 q̄stū ad hoc tristicia hꝫ vtilitatē si sit dr̄ aliq̄ qđ ē fugiendū Est em̄ aliq̄d fu giendū dupl⁹. Uno mō ꝓpt seipm̄ et ꝓrietate quā hꝫ ad bonū.sicut pctm̄.7 iō tristicia de pctō vtil⁹ est ad hoc q hō fugiat pctm̄.sicut Apłs dr.ij.ad Corin. vij. Gaudeo.nō qr ꝓtristati estis.ſz qr ꝓtristati estis ad pniam. Alio mō ē aliq̄d fugiendū. nō qr sit fm se malū.ſz qr ē occasio mali.dū vł hō nimis inheret ei p amorē.vł etiā ex hoc q ꝓcipitat in aliq̄d malū. sic ptz in bonis tpalibꝫ.7 sm hoc tristicia de bonis tpa/ libꝫ pt eē vtil⁹ sicut dr Eccł.vij. Melꝭ ē ire ad do/ mū luctꝰ q̄s ad domū ꝓuiuij. in illa em̄ finis cuncto rum ammonet hominū.

¶ Ponit scđm m̄bū dicte distinctōis.qr scđs motꝰ ẓ.q appetitus fugit 7 nititꝫ repellere.nō videtur q nō insit ei mot⁹.ſ.p futuro. Et subiūgit ꝛcłonē trisiuā scđz. iux ta hoc m̄brū.talē. Quantū ad hoc(.i.q̄ ad illū actū)tristi cia hꝫ vtilitatē.si sit de aliq̄ qđ ē fugiendū. Et postea itez ꝛesumit eā. Tristicia in oi fugiendo ē vtilis. Ista ꝛcłō dr vnū limitatiū.iō D.ꝑº exponit illā limitatōez. Scđo ꝑ/ bat ꝛcłonē.ibi. Ideo āt rē. Dicit g̃ notāter. si sit de aliq̄ qđ ē fugiendū.qr tristicia de nō fugiendo.imo ꝑsequēdo est nociua 7 impeditiua bone 7 debite ꝑsecutōis. Et p in tellectu qđ sit 7 q̄t modis aliq̄d ē fugiendū Doct. ponit vnū notabile distinctm̄.qz dupl⁹. Ud qz ē malū fm se. vt ē pctm̄.7 tūc tristicia vtil⁹ ē.vt pꝫ p aplm. Alio⁰.nō qz fit malū.ſz qz ē occasio mali 7 peri.vt i ſra. ꝓnter ibi

¶ Ideo āt tristicia in oi fugiēdo ē vtil⁹.qz gemi/ nat fugiendi cā.nā ipm malū fm se fugiēdū ē. ipaz āt tristiciā fm se oēs fugiūt.sicut etiā bonū oēs ap/ petūt 7 delectatōem dr̄ bono. Sicut g̃ delectatio dr̄ bono facit vt bonū amidꝰ q̄rat.ita tristicia dr̄ malo facit vt malū velꝛentius fugiatur.

¶ Probat scđaꝫ ꝛcłonē exposita 7 arguit sic. Illō qđ facit q malū fugiendū fortꝭ fugiat.illud ē vtile.ſz tristicia facit intēſ⁹ 7 fortꝭ vitare malū.igit ē vtil⁹. Maior nota. qz fugere malū ē qđdā bonū. g̃ qđ valet 7 ꝓfert ad talē fugā ē bonū vtile(qđ nihil aliud ē q̄ valens ad aliud) Mi nor ꝑbat rōe 7 silitudine.posita duplici 7 gemina cā fuge fuga ē maior.ſz posita tristicia de malo imacēti (malo di co fm se vł eccasionali) ponit duplex 7 gemina cā fuge. g̃ erit fortior. Maior nota. minor ꝑbat.qz ponit malū qđ ē fugiendū.7 ponit tristicia ex eo sequēs q̄ etiā est p se fugienda ab oib⁹.g̃ minor ꝑa. Et ꝑbat mīor silitudine de delectatōe.qz bonū cū delectatōe fortꝭ q̄rit q̄z bonuꝫ tm̄ sine delectatōe.g̃ malū pura pctm̄.ſ. cū hoc tristet 7 dis pliceat fortꝭ fugit.imo si nō ꝓtristaret nō fugeret.7 inde ē q pctōr q̄diu nō tristat de pctis nō fugit. ¶ Et ad/ uerte q ille scđs actꝰ tristicie q̄ ē fuga 7 conatꝰ ad effugiē dū malū ē vnꝭ ad fugā(.i.appetitꝰ 7 desideriū large di/ ctū carendi illo malo ſi ē ꝓtristās) augeat ex hoc q malū cō

tristat. Et iō apphendens malū suū.qz aucrtit a deo.7 cū hoc ꝓtristat.apphendit maiꝰ malū. 7 plura mala p mo dū viuꝰ obiecti.7 p ꝛns magꝭ nititꝫ hoc effugere

Cōfirmat etiā hec 2ª ꝛcłō resp̄o.argumēto ī ꝓtiū

¶ Ad ꝑmū g̃ dđz.q auctoritas illa ītelligit dr̄ de moderata tristicia q̄ aīm absorbet.hmōi āt tristicia nō bilitat aīm.7 ipedit fugā mali.vt supᵒ dictū est q.xxxvij.ar. ij.

¶ Ad auctoritatē istā. Multos occidit tristicia.ſ. in ordinata 7 absorbēs.7 oīno aggūas.ipediendo actū in teriorē(scz fugā.7 exteriorē de q̄ supᵒ q.xxxvij. ar.ij.) sed tristicia moderata hñs spem euasiōis.7 ꝑpatiēs fugam mali i appetitu.talꝭ pt eē vtil.qz eo ipo q fugio illd 7 haꝫ deo tāḡ malū.sequitur maior fuga.ex hoc q etiā igerit mihi tristiciā.q̄ est fugibilis.

¶ Ad scđm dđz.q sic q̄libet eligibile fit min⁹ eligibile.ꝑpt tristiciā.ita q̄libet fugiēdū reddit ma gꝭ fugiēdū.ꝑpt tristiciā.7 q̄stū ad hoc tristicia ē vtil⁹.

¶ Maior ꝑa.illa em̄ ē rō vtil⁹.ſ. valere ad aliquē finē Ad minorē. Tristicia nō ē eligibil⁹ ad,ꝑsequēdū.m̄ vtil⁹ē ad fugiendū.7 ſi sit ꝑe malū erit ī ꝑcipere vtil⁹ ꝛ ꝑa lau/ dabili 7 honesta vtilitate. Bñ volo q tristicia de bono nō ē vtil⁹ ad ꝑsecutōez.vt dr̄ 7 vult pl⁹s.qz qđ eligit sine tristicia.magꝭ 7 fertur⁹ eligit cḡ cū tristicia. Electio āt dr̄ ꝑsecutōez.nos āt dixim⁹.q ē vtil⁹ ad fugā maiorē.

¶ Ad ẓ^um dđz. q tristicia dr̄ opatōe aliq̄ ipedit opati onē.ſz tristicia dr̄ cessatōe opatōis facit auidꝰ opari

¶ Ad minorē dictū fuit q.xxxvij.ar.iij. Impedit opa tionē de q̄ ē.sicut obiecto 7 cā obiectiua.tñ nō ipedit ea q̄ ē eiꝰ effectꝰ. Nō illa fuga ē effectꝰ ſalte indirectꝰ ipsiꝰ tri/ sticie.ſ.fugere malū. Et scđo dr̄ ad minorē iuxta D. q aliq̄ tristicia hñs ſz se in rōe effectꝰ opatōis ipedit.ſz tri sticia de cessatōe opatōis facit auidꝰ opari Et qr tristor q nō possum effugere.ideo fortius fugio

¶ Utꝛ doloꝛ sine tristicia sit summū malū.

AD q̄rtū sic ꝓcedit. Uidet q tristicia sit summū malū. Optimo em̄ opponit ꝑ/ simū. vt dr̄ in.viij.ethi.ſz q̄dā delectatio ē optimū.q̄ scz ptinet ad felicitatē.g̃ aliq̄ tristicia ē summū malū. ¶ Ꝑ. btitudo ē summū bo nū hois.qz ē vltimꝰ hois finis.ſz btitudo ꝯſistit in hoc q hō habeat q̄cq̄d velit. 7 nihil mali velit. vt supᵒ dictū ē.g̃ summū bonū hois ē ipletio volūtatis.ipiꝰ ſz tristicia ꝯſistit in hoc q accidit aliq̄d ꝯ volūtatē. vt ꝑz p Aug.xiij.de ciu.dei.g̃ tristicia ē summū malū hois.¶ Ꝑ. Aug.sic argumētat in ꝑº soliloq̄oꝝ. Ex duabꝫ ptibꝫ cōpositi sumꝰ ex aīa.ſ. 7 corꝑe q̄z ps deterior ē corꝑ.summū āt bonū ē melioris ptis op timū.summū āt malū ꝑssimū deterioris. ē āt opti mū i aīa sapiētia. ī corꝑe ꝑssimū doloꝛ.summū igit bonū hois ē sapiē.summū malū dolere. ¶ Sꝫ ꝯ cul/ pa ē magꝭ malū q̄z pena. vt i ꝑº habitū ē. ſz tristicia seu doloꝛ ptinet ad penā ꝑcti.sicut frui rebꝫ mutabi vi/ libꝫ ē malū culpe. Dicit em̄ Augustin⁹ in li. de ꝛfa reli. Quis ē doloꝛ q dr̄ animi. nisi carere mutabilibꝫ re/ bus.q̄bꝫ fruebaꝫ aut frui se posse sperauerat. 7 hꝫ est totū qđ dr̄ malū.i. peccatū 7 pena peccati. g̃ tristi/ cia seu doloꝛ nō est summū malū hois.

q.xxxvij.ar. ij.

q.xxxix.ar. iij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Hic Doc.p scđa gre ꝓncipalis huius questionis ingrit an tristicia sit summū malum

¶ Rñdeo dñm.q' ipossibile ē aliquā tristiciā seu dolorē cē summū hois malū Ois eñ tristicia seu dolor aut ē oꝛ bꝰ qđ ē vere malū.aut ē oꝛ aliq̄ apparenti malo qđ ē vere bonū.dolor ãt seu tristicia q̄ ē oꝛ vere malo nō ꝑt cē summū malū.ē eñ aliq̄d eo peius. scz vel nō iudicare eē malū illud qđ vere ē malū.vl etiã nō refutare illd.tristicia ãt vl' dolor q̄ ē oꝛ apparenti malo qđ ē vere bonū nō ꝑt cē summū malū.qz ꝓius eēt oino alienari a vero bono.vñ ipossibile ē q' aliq̄ tristicia vel dolor sit summū hois malū

¶ Doc.rñdet tali ꝟclone in ꝓncipio ⁊ in fine' corpis. Impossibile ē tristiciā aliquā seu dolorē cē summū hois malū. Probat.ois tristicia seu dolor cē.vt in lra.scz nullꝰ ꝑt cē summū malū.igit cē. Maior pz ex supdictis.ꝑma ps minoꝛis.pbat in lra.qz dolor seu tristicia cē. scđa ps ibi. Tristicia ãt vl' dolor q̄ ē cē. Et habet ex corpe ista rō sub breuib.illd ē ipossibile cē summū malū q̄ sp dak peꝰ scz oi tristicia dak peius.igit ꝟclo ꝑa. Maior nota.minor pbat ꝑ totū corpꝰ articuli.qz ois tristicia.aut est de vere malo aut apparēti.scz q̄libet dak peius. Ista minor ostenditur in littera cē.

Argumētū in cōtrariū Est ꝓ ꝟclonē resp̄ō. Et ex eo habet alia rō.ꝑ ꝟclonē.ex q̄ arguit sic Impossibile ē q' malū pene sit summū malū.scz tristicia ē malū pene.igit ꝟclo ꝑa. Maior pbat.qz malū culpe ē peius q̄ malū pene.vt pz ꝑ.p.q.xlviij.ar.vj.et in de Malo mate.ꝑ.q.v. qz videlicz pena opponit bono creato.vl' aliq̄ mō (aliqua saltē) bono increato.vt ꝓcipit a n.b. sicut ꝑuatio visionis ⁊ beatitudinis.scz culpa opponit bono diuino in se ꝑsiderato.⁊ eꝰ amori q̄ amat amore amicicie cē. (Non tñ formaliꝛ.scz obiectiue opponit malū summo bono.scz malum culpe. Vide infra.q.lxxiij.ar.iij.) Et etiã.qz pena ꝟsistit in subtractōe actꝰ ꝓmi.⁊ eiꝰ q̄ volūtas vtiꝛ.scz cuius dꝛ malū actū tꝰ⁹ volūtatis ⁊ deordinatōis i actu 2° q̄ peior ē. Alias rōes ponit D.in de malo si ꝓlacet vide.

¶ Ad ꝓmū g̃ dñm.q' duo bona sunt cōia ⁊ delectatōi ⁊ tristicie.s.iudiciū vez oꝛ bono ⁊ malo.⁊ ordo ꝟbit' volūtatis approbātis bonū ⁊ recusantis malū Et sic ꝓz q' in dolore vl' tristicia est aliq̄d bonū.ꝑ cuiꝰ ꝑuatōem ꝑt fieri oꝛteriꝰ.scz nō in oi delectatōe ē aliq̄d malū.ꝑ cuiꝰ remotōnem possit fieri meliꝰ.vñ oꝛlectatio aliq̄ ꝑt cē summū hois bonum. eo modo quo supꝛa dictū est.tristicia aūt nō potest esse summū hois malum.

q.xxxiij. ar. iij.

¶ Ad maiorē q̄ hꝫ multiplicē expōem ad eā verificā dā.Dico ꝑ° illū modū dicēdi Alphonsi ⁊ Geraldi. qui videnꝫ tãgere expōnem quā inuit h ꝓncipiū solutōis.q' illa maioꝛ ē vera de ꝟbis q̄ se vltꝛ nō induđ.⁊ in his q̄ꝫ vnū nō depẽdet ab alio. Exemplū ꝑmi.dilectio ꝓximi meritoꝛia melioꝛ ē fide ⁊ spe. Et tñ oppositū eiꝰ.s.odium ꝓximi.nō peiꝰ ē q̄ ifidelitas.qz fides ⁊ spes ĩcludũt in dilectōe meritoꝛia. Exēp'lū sēđ. Bene viuere ē melius q̄ viuere.⁊ tñ male(.i.misere viuere) nō ē peiꝰ q̄ nō viuere.qz nō viuere abiicit totã virtū.male ãt viuere includit virtū.⁊ abiicit aliquē modū. ¶ Sēđo dico posł Lapolū in ꝑ°.dis.ꝑ°.q.ꝑ°.ad.xv.et.xvj.ꝑma sentū ꝟdonē.q' illa

ꝑd meliꝰ cuius oppositū peius.

regula tenet in moralibꝫ eligendis.⁊ fugiendis moraliꝫ.qz magis ꝑfugi oponit maximū virtū.loquēdo de oppositōne directa.⁊ ex ꝓte obiecti.⁊ q̄n virtū nō hꝫ fugibilitatem nisi ex obiecto. Et sp intelligendū (quādo) se nō iuđ. Als dank multe instāne.vide Lapolum. Et infra vide.q.lxxiij.ar.iij.circa argumētum in ꝓtrarium

¶ Ad ꝓpositū dico ⁊ ad minorē q' tristicia nō ē de simpliciter ꝟito ⁊ oppositō delectatōni.imo obiectū tristicie includit aliq̄d de ꝓmixtōe obiecti delectabilis (scz boni) Nã tristicia hꝫ duo bona cōia cū delectatōe.s.iudiciū vez rū de malo.⁊ debitū ordinē volūtatꝫ recusantꝫ malū. Et sic ꝓz q' in oi tristicia ē aliq̄d bonū.ꝑ cuiꝰ ꝑuatōem sp ꝑ fieri peiꝰ.⁊ ꝑ ꝑs nulla ē summū malū. Delectatio aūt ꝑt cē sine oi malo.igit ꝑt dari optima ad sensuꝫ dictū.q.xxxiij.ar.iij.(scz inter bona hūana) Vñ negak ꝑma.cui ulla regula nō bñ applicak ad ꝓpositū. de q̄ vide in de malo.q.ij.ar.v.⁊ infra.q.lxxiij.ar.iij. ¶ Pro declaratōne huiꝰ solutōis nota D.in de Malo.q.v.ar.ꝑ.ad ꝓmuꝫ. qz miserū cē ꝟsistit in recessu a deo.a cuiꝰ ꝓticipatōe recedit qs ꝑ cuiꝰlibet boni ꝑuatōem. Vñ q̄libet bonū ꝑ uatū facit magꝫ miserū.scz nō q̄libet bonū addit facit magꝫ beatū.qz ꝑ bonū additū hō nō magꝫ deo adhere q̄ si ei imediate ꝟiungatur.scz ꝑ bonū subtractum magꝫ ab eo elongatur.

¶ Ad scđm dꝫ.q' h ipm qđ ē volūtatē repugnare malo.ē qđđa bonū.⁊ ꝓpt h tristicia vl' dolor nō ꝑt cē summū malū.qz hꝫ aliquā ꝓmixtōnē boni

¶ Minor vera ad sensum supꝛ dictū.q.iij.ar.iij.ad ꝗntū.qz hō ē bꝰ ex h q' hꝫ q̄ vult.scz tñ nō hꝫ q̄ vult perfectū volūtatꝫ.scz alterꝰ ponē. Et dico cū h q' vez sumꝫ bonū ē ipletio volūtatꝫ ipius .scz addo q' etiã ꝟsistit ei qđ ꝺs nō vult.etiã ē bonū saltē ex suppone. Ultra.sed tristicia ꝟsistit in h q' accipit aliq̄d ꝟtra volūtatē. Cōcedo.scz dico q' meliꝰ ē tristari de eo qđ ē ꝟtra voluntatē q̄ nō tristari.vñ peior ē q̄ nō tristak de malo.q̄ tristak.⁊ repugnat malo. Quare negak ꝑma. qz tristicia hꝫ sp aliq̄d de ꝓmixtione boni.s.vel rectū iudiciū ⁊ refutatōem mali. Et illud qđ nō haberet taliū aliq̄đ eēt peius. Et ē fundamentū.qz tristicia semp includit aliq̄đ bonū. quare non potest esse summū malum.

¶ Ad tertiū dñm.q' peius ē qđ nocet melioꝛi q̄ qđ nocet peioꝛi malū ãt dꝛ.qz nocet. vt dꝛ Aug. in Ench.vñ maius malū ē qđ ē malū aie q̄ qđ ē malū coꝛpis.vñ nō ē efficax rō qua Aug. induxit non q' sensu suo.sed ex sensu alterius.

¶ Negak id qđ dꝛ. Sūmū aūt malū pessimū dicitur ois.imo pessimū ē.s.nociuū melioꝛi. Quare malū aie (scz culpa) ē peius qđđa q̄ dolor vl' tristicia q̄ nocet eis poꝛi. Rō ãt illa nō ē Augustini ex ꝓpria sua.sed ex sensu alterius cē. ¶ Nota ꝑbū D. Malū dꝛ qđ nocet. vez qđdem sed nō tm.qz nocet.i.inducit penā vl' aliq̄s penale. sed magꝫ.qz inoꝛdinatū.de hoc fuit aliq̄d dictū supꝛa.q.xxiij. ar.ix.ad scđm. Et magꝫ infra.q.lxx ij.ar.viij.ad 2m.

¶ Questio.xl.de passionibꝫ irascibilis.s.spe ⁊ desperatione.

Consequēter ꝟsiderandū ē de passionibꝫ irascibil'. Et ꝑ° de spe ⁊ desperatōe. Sēđo de timore ⁊ audacia. Tertio de ira. Circa ꝑmū q̄runt octo. Prīo. vtꝝ spes sit idē qđ desideriū vl' cupiditas. Sēđo. vtꝝ spes sit virtus

apphensiua.vel in vi appetitiua. Tertio. vtrū spes sit in brutis aialibꝫ. Quarto vtꝝ spes ꝓtrariet desperatio. Quinto. vtꝝ cā spei sit experiētia. Sexto. vtꝝ in iuuenibꝫ ⁊ ebriosis spes abūdet. Septimo de ordine spei ad amorez. Octauo. vtrum spes conferat ad operationem.

¶ Postq̄ determiatū est de passionibꝫ ꝟcupiscibilis Hic ꝓsequēter agit de passionibꝫ irascibilis. Et rō ordinis ꝑs ex.q.xxv.ar.j.qz passiones ꝟcupiscibilis sunt ꝑores aliq̄ via gñatōis. Alie (q̄ dicūt q̄tē) via ꝑfectōis.et sunt ex q̄bꝫ passiones irascibilis oꝛiũtur.ideo patz ordo. Determiādo aūt de passionibꝫ irascibilis ꝑmo agit de spe ⁊ desperatōe. Sēđo de timore ⁊ audacia. Tertio de ira. Et rō oꝛdinis est.qz vt patuit ibidē ar.iij. spes est ꝑma inter passiones irascibilis.ideo pz oꝛdo ad ꝓcedentia ⁊ sequētia. Circa ꝑmū q̄ determinat de spe. Sēđo de desperatōe.ar.iij. Circa ꝑmū ꝑmo ostēdit qđ sit spes.secūdo determinat q̄ dā dubiū.ar.iij. Circa ꝑmū duo.ꝑmo ostendit spem nō esse in appetitu ꝟcupiscibili. Sēđo ostēdit eā nō cē in vi cognoscitiua.ex q̄bꝫ habet q̄dditas spei q' sit passio irascibilis.vt patebit

¶ Utrꝫ spes sit idē qđ desideriū vel cupiditas.

Ad ꝑmū sic ꝓcedit. Uidet q' spes sit idem qđ desideriū siue cupiditas. spes eñ ponit vna qꝗtuoꝛ ꝓncipaliuꝫ passionū.sed aug.enumeras qꝗtuoꝛ ꝓncipales passiones.ponit cupiditatē loco spei.vt pz in.xiij.de ci.dei q̄ spes est idē qđ cupiditas siue desideriū ¶ Ꝑ. passiones differūt ꝑm obiecta.scz idē est obiectū spei ⁊ cupiditatis siue desiderij.scz bonū futurū.q̄ spes ē idem qđ cupiditas siue desideriū. ¶ Si dicak. q' spes addit supꝛa desideriū possibilitatē adipiscēdi bonū futurū. Cōtra.id qđ ꝑ accīs se hꝫ ad obiectū nō variat spēm passionis.scz possibile se hꝫ ꝑ accīs ad bonū futurū.qđ est obiectū cupiditatis vel desiderij ⁊ spei q̄ spes nō est passio specie differēs a desiderio vel cupiditate. ¶ Sed ꝟtra. diuersaꝫ ponāꝫ sunt diuerse passiones specie differētes.scz spes est in irascibili.desiderium aūt ⁊ cupiditas i ꝟcupiscibili.q̄ spes differt a desiderio ⁊ cupiditate

¶ Hic ꝓmo inꝗrit an spes sit desideriū. ⁊ ꝑ ꝓsequēs an sit passio ꝟcupiscibilis.

¶ Rñdeo dñm.q' spes passionis ex obiecto ꝟsiderak.circa obiectū aūt spei quattuoꝛ ꝟditōes attenduntur Primo qđem q' sit bonū.nō eñ ꝓprie loquēdo est spes nisi ex bono.⁊ ꝑ hoc differt spes a timore qui est ex malo. Secūdo vt sit futurū.nō eñ spes ē de ꝑnti ut habito.⁊ ꝑ hoc differt spes a gaudio qđ est ex bono ꝑnti. Tertio reqrit' q' sit aliq̄d arduū cū difficultate adipiscibile.nō eñ aliq̄s oꝛ aliq̄d sperare minimū qđ statim ē in sua potestate vt habeat.⁊ ꝑ hoc differt spes a desiderio vel cupiditate.q̄ est de bono futuro absolute.vñ ptinet ad concupiscibilē. spes aūt ad irascibilem. Quarto q' illud arduū sit possibile adipisci.nō eñ aliquis sperat id quod omnino adipisci non potest. et ꝑm hoc differt spes a desperatione.

¶ Ꝺ.ꝓmo deducit quādā ꝟclonē gñalē.ex supabundanti risuā. Sēđo ex ea infert ꝟclonē specialē respō.q̄si to ꝑsenti eū q̄dā corollario.ibi. Sic g̃ rē. Cōclusio g̃ ꝑa respō.ex multꝫ ꝓtib' collecta ē. Spes differt a timore ⁊ a gaudio.differt etiã a desiderio vl' cupiditate.q̄ ptinet ad ꝟcupiscibilē.spes ãt ad irascibilē.differt etiã a desperatōe. Probak.species passiōis (.i.distinctio passiōis) ex obiecto (scz distincto) ꝟsiderak. ꝗ obiectū spei differt ab obiectis oim dictaꝝ passionū. Et ptinet ad irascibilem.sicut obiectū desideriꝰ ad ꝟcupiscibilē.igit sequk ꝟclo ꝓ oibꝰ ptibus suis. Maior ē nota. Minor iuxta ptes suas deducit dare in lra. Cōsequēter ibi

Cōclo.ꝑ.

¶ Sic g̃ ꝓz q' spes differt a desiderio.sicut dicūt passiones irascibil'a passionibꝫ ꝟcupiscibil'.⁊ ꝓpter hoc spes ꝑsupponit desideriū sicut ⁊ omes passiones irascibilis ꝑsupponunt passiones ꝟcupiscibilis. vt supꝛa dictum est.

q.xxv.ar.ꝑ.

¶ Infert ex dictꝫ ꝟclone resp̄ō.directe ad ꝓpositū vt in ꝓncipio lre.q' ꝓz ex tertia ꝓ ꝟclonis ꝑdicte. Et cum ipsa infert qđđa aliud corollariū.scz.spes ꝑsupponit desideriū. Probak.oēs passiones irascibil' ꝑsupponūt passiones ꝟcupiscibil'(bone videlicz eas q̄ sunt circa bonum. male vero eas q̄ sunt circa malū) hꝫ spes ē in irascibili. et circa bonū. g̃ ꝑsupponit i ꝟcupiscibili aliquā circa bonū. q̄ ē desideriū eū amore. Maior nota ex supdictꝫ. Minor tam patuit in articulo. De materia istius articuli. vi de Doc.sanc.in.iij.dis.xxvi.q.ꝑ.ar.ij.

☞ Et ꝟfirmak ꝟclo directe rñsiua argumento in cōtrarium qđ ꝓtinet rōnem tactā in corpe

¶ Ad ꝓmū g̃ dñm.q' Augꝰ.ponit cupiditatē loco spei.ꝓpter hoc q' vtrūqꝫ respicit bonū futurū. Et qz bonū qđ nō ē arduū qꝗ nihil reputak.vt sic cupiditas maxime videak tendere in bonū arduum. in qđ etiam tendit spes.

¶ Ad minorē dꝫ.q' bē.Augꝰ.ponit cupiditatē nō ꝑ desiderio.scz ꝑ spē.tū qz vtrūqꝫ respicit bonū futurū. tum qz cupiditas maxie videt cē ardui.cuiꝰ etiã ē spes. Ideo cupiditas magꝫ ponitur ꝑ spe q̄ desiderio Aliq̄d etiã qđ ꝟfert ꝛtellectui istiꝰ ꝟsionis.habitū ē supꝛ.q.xo.ar.ij. ad ij.

¶ Ad scđm dꝫ.q' obiectū spei nō ē bonū futurꝫ absolute.scz cum arduitate ⁊ difficultate adipiscēdi. vt dictum est.

¶ Minor negak.⁊ dꝛ q' bonū futurꝫ vt sic nō ē obiectū spei.scz cū apphensa ⁊ ꝑsupposita arduitate. Et bene volo.q' eadē res possit obijci.scz nō idē obiectū.qz nisi apphēsa arduitate nō sperak ad sensuꝫ dicēdū in.iij.art.

In cor.

¶ Ad tertiū dꝫ.q' obiectū spei nō solum addit possibilitatē supꝛ obiectū desiderij.scz etiã arduitatē. q̄ ad aliã potentiã facit spem ptinere.s.ad irascibilē. q̄ respicit arduū.vt in ꝑmo dictū ē. Possibile aūt ⁊ ipossibile nō oino ꝑ accīs se hñt ad obiectū appetitiue ꝑtis. Nã appetitꝰ ē ꝓncipiū motiōis. nihil aūt mouet ad aliq̄d.nisi sub rōne possibil'.nullꝰ eñ mouet ad id qđ estimat ipossibile adipisci.⁊ ꝓpt h spes differt a desperatōe fm dr̃am possibil'⁊ ipossibil'.

q.lxxxi. ar.ij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Non dicim⁹ illā solonē. qz spes nō addit solū possibilitatē ad obiectū desiderij. sed etiā arduitatē. z distinguit a desperatōe p possibilitatē. Et q̄uis solōni nō stet⁹ mus. argumentū tm̄ ꝛera eā nō valet. Vñ ōr. Maior ꝓ ea tm̄ id qđ hz se p accēs ad vnū. pt se habere p se ad aliud sicut rōnale accidit (accētalitate ꝛceptibili) animali. z tm̄ p se ꝓuenit homini. Minor ꝓcedit. q hz se p accēs ad bonū futurū. sz negat q habeat se p accēs ad obiectū spei. z ad spem. z ad motū appetitiue ferutis. z hoc D. declarat

¶ Aduerte tm̄ q possibile qđ ē ꝓditio obiecti spei. nō ōr possibile logicū. sz possibile fm aliquā poñaz actuā

¶ Utr̄ spes sit in vi apphēsiua. vl' in appetitiua

f

AD scdm̄ sic ꝓcedit. Videt q spes ptineat ad vim cognitiuā. spes em̄ videt ee expectatio qđā. ōr em̄ Aplꝰ Ro. viij. Si aūt qđ nō videmus speramus p patientiā expectam⁹. sz expectatio videt ad vim cognitiuā ptinere. cuius est expectare. g̃ spes ad cognitiuā ptinet.

¶ Ꝓ. idem est vt videt spes q fiducia. vñ z sperātes ꝓfidētes vocam⁹. q̄si. p eodē vtentes. eo q est ꝓfidere z sperare. sed fiducia sicut z fides videt ad vim cognitiuā ptinere. g̃ z spes

¶ Ꝓ. certitudo est. ꝓprietas cognitiue virtutis. sz certitudo attribuit spei. g̃ spes ad vim cognitiuā ptinet

¶ Sz ꝛtra. spes est ꝛe bono. sicut dictū est. bonū aūt intꝫtū hmōi nō est obiectū cognitiue. sz appetitiue virtutis. g̃ spes nō ptinet ad cognitiuā. sz ad appetitiuā virtutē

¶ Hic D. inchrit de subiecto. sicut ꝓmus arti. z tualr inchrebat de obiecto. Ex obiecto aūt z subiecto inotescit quidditas passionis.

¶ Rñdeo dōm. q cū spes ꝛportet extēsionē quādā appetitꝰ in q̄dā bonū manifeste ptinet ad appetitiuā virtutē. motus em̄ ad res ptinet. ꝓprie ad appetitū. actio ꝓo virtutis cognitiue pficit nō fm motum cognoscentis ad res. sed potius fm q res cognite sunt in cognoscente

¶ D. rñdet tali ꝓcl'one. spes ptinet ad vim appetitiuā et nō ad cognitiuā. Probat. spes ꝛportat extēsionē quādā in q̄dā bonū. g̃ ꝓcl'o vera. Huiꝰ rōnis D. ponit z ꝓbat ꝓmo añs. Scdo illud magis explicat. ibi. Sz qz ꝛē

Concło

Añs habet ex ar. ꝓ. Tenet ꝓña ex dña motꝰ appetitiui. et actōis ipsi⁹ apphēsiue. qz appetitiuꝰ motꝰ pficit in inclinatōe ad res. actio aūt apphēsiue fm q res veniūt ad cognoscentē. vt pz. ꝓ. q. xvi. ar. ꝓ. z originalr ex. vj. meta physice textu. c. viij. Deinde cū ōr.

¶ Sed qz vis cognitiua mouet appetitiuā repsentādo ei suū obiectum fm diuersas rōnes obiecti apphēsi subsequūtur diuersi motꝰ in vi appetitiua Alius em̄ motꝰ seḡtur in appetitu ex apphensione boni. z alius ex apphensione mali. z sil'r aliꝰ motꝰ ex apphensione pūtis z futuri absoluti z ardui possibilis z ipossibilis. z fm hoc spes est motꝰ appetitiue virtutis añs apphēsionē boni futuri ardui possibilis adipisci. sz extēsio appetitꝰ in hmōi obiectum

¶ Explicat añs dictū. qz em̄ dictū est q sit extensio in bonū. ideo declarat q̄lis extēsio sit. z in q̄le bonū. appetitus em̄ hz diuersos motus. fm diuersitatē apprehēsionis obiecti. Vñ in fine ponit qualis motꝰ sit. z infert antecedēs ꝛē. De ista materia d. sanc. in tertio. vbi sup̄. ar. ꝓ. ad ꝓm⁹. ōr. Appetitiue pris duplex est motꝰ. scz ꝓsecutio z fuga. obiectū aūt spei qđ est bonū difficile z arduū. rōne sue bonitatis natū est mouere ad ꝓsecutiōem. sz rōne sue difficultatis natū est mouere ad fugā. hic tm̄ motus retardat p spem. et ideo spes importat motū ꝓmum in quo saluat rō passionis. tm̄ in ḡere ꝓuatiue fm motum qui est fuga. Hec ille. Ex qbꝫ pz. q spes ōr extēsione appetitus cū ꝓuatiōe motꝰ q̄ est fuga. z tra ōr vnū motū extē sui⁹ ad obiectū. z tm̄ restrictōem alterꝰ motꝰ. scz fuge. et p añs est motꝰ appetitiuus.

Argumētū in contrariū Cōtinet rōnem p ꝓcl'one missū. q̄ sumit ex gre obiecti. sz boni. rō aūt corporis ꝓcedebat fm modū actōis. q est fm inclinatōem ad rē q̄ modꝰ agēdi ꝓuenit appetitui. z nō cognitiue.

¶ Ad ꝓmum g̃ dōm. q qz spes respicit ad bonum possibile. insurgit dupl'r homini motꝰ spei. sicut dupliciter est ei aliq̄d possibile. sz fm ꝓpriā ꝑutē. et fm virtutē alterꝰ. Qđ g̃ aliqs sperat p ꝓpriā ꝑutē adipisci nō ōr expectare sed sperare tm̄. sz ꝓprie ōr expectare qđ sperat ex auxilio virtutis aliene. vt dicat expectare q̄si ex alio spectare. intꝫtū scz vis apphensiua ꝓcedēs nō solū respicit ad bonū qđ intēdit adipisci. sz etiā ad illud cuiꝰ virtute adipisci sperat fm illud Eccl'. li. Respiciēs era ꝛad adiutoriū hominū. Motꝰ g̃ spei q̄nq̄ ōr expectatio ꝓpter inspectionē virtutis cognitiue p̄cedentē.

¶ Ad maiorē. ꝛa est de aliq̄ spe. q̄ qs sperat se posse ꝓseq̄ p ꝑutē z auxiliū alterꝰ. sz illa spes q̄ qs sperat ꝓseq̄ qui p virtutē ꝓpriā. nō ōr expectatio. z tm̄ ꝓma ōr expectatio. nō qz ēntialr sit spectatio vel inspectio auxilij alterius. sed ꝓsuppositiue. qz est motꝰ innitēs auxilio alterius ex inspectōe. nō tm̄ boni sperati. sicut q̄liter spes facit. sed etiā ex ꝓsideratōe auxilij alterius. Quia g̃ ibi est duplex inspectio. ideo vocat expectatio (.i. spes. puenies ex inspectione alterius) Et de istis vide. 2ᵃ 2ᵉ. q. xvij. qz expectatio nō capit hic. p extēsione longanimi in aliq̄ distās in re sz. p motu innitente auxilio alterius a quo sperat bonū cōsequi. De ista solone in D. in tertio supra. ar. ꝓ. ad tertiū Ubi vult q inspectio z frequēs directio i aliū ē signū spei z sic nomē signi attribuit spei. Vide et ar. iij. ad ꝓmū. vbi ponit. q expectatio se habeat ad spem. sicut cōmune ad ꝓpriū. intꝫtū spes addit certitudinē citra expectatiōnem Hec ille. Hic aūt videt haberi q expectatio ꝓtractior est spe. Sz est alia rō istiꝰ. z alibi dicti. z non est ꝓtrouersia. qz spes est ꝓmunior expectatōe quo ad obiectum. qz omne qđ expectam⁹ speram⁹. sz nō ecōtra. In tertio aūt ponit expectatiōem cōiozē rōne subiecti z modi. qz spes addit certitudinē de sperato. quā nō ideudit expectatio. q̄ dicit extensionē in id qđ nō est in promptu habenduz. z sic nō est certitudo.

Ad scdm̄ dōz. q illd qđ hō ꝛesiderat z estimat se posse adipisci credit se adepturū. z ex tali fide i cognitiua p̄cedente motus seqūēs in appetitu fiducie noiaī. ꝛenoiatur em̄ motꝰ appetitiuꝰ a cognitōe p̄cedente. sicut effectus ex cā magis nota. magis em̄ cog

noscit vis apphēsiua suū actū q̄m actū appetitiue

¶ Negat vna ps minoris. scilz q fiducia ptineat ad cognitiuā ēntialr. imo ad appetitiuā. z est idē spei. z desperationi. fm a fide. qz ipam ꝓsupponit. z sic ꝛenoiat ab ipsa sicut effectꝰ a cā. nō em̄ ꝓficit qs in aliquez nisi credat se posse auxiliari.

¶ Ad tertiū dōz. q certitudo attribuit motui. nō solū appetitus sensitiui. sz etiā appetitus naturalis sicut ōr q lapis certitudinaliter tendit deorsum. z hoc ꝓpter infallibilitatem quā habet ex certitudine cognitionis. que precedit motū appetitus sensitiui vel etiam naturalis.

¶ Ad maiorez. certitudo est cognitiue virtutis. ꝓmo et p se z ēntialr. sz ꝓt cē poñaz etiā appetitiuaz. z ꝛcequē tiū z naturaliū ꝓticipatiue. ingꝫtū eaz act⁹ z motꝰ infallibiliter tenduī in fines suos directe a cognitiua. vt hz D. san. etiā 2ᵃ 2ᵉ. q. xvij. ar iij. sic cē calidū formaliter p ēntialitatē ꝓcedit soli igni. sz cē calidū p ꝓticipatiōem ꝓpetit et aliꝫs

¶ Ad minorē. certitudo attribuit spei ꝓticipatiue mediāte fide z cognitōe. qz hoc ōr fides. q q̄cūq; inniti tur diuine omnipotentie z non ponit obicem saluatur ꝛē Negatur ergo ꝓsequentia

¶ Utr̄ spes sit in brutis aīalibꝫ.

G

AD tertiuz sic ꝓcedit. Videt q in brutis aīalibꝫ nō sit spes. spes em̄ est ꝛe futuro bono. vt damas. ōr. sz cognoscere futura nō ptinet ad aīalia bruta q̄ hnt solū cognitionē sensitiuā. q nō est futuroꝝ. g̃ spes nō ē in brutis aīalibꝫ. Ꝓ. obiectū spei est bonū possibile adipisci. sz possibile z impossibile sunt q̄da dñe veri z falsi. que solū sunt in mēte. vt phꝫ ōr in. vi. metaphy. g̃ spes nō est in brutis aīalibꝫ in quibꝫ non est mens. ¶ Ꝓ. Augꝰ. ōr sup̄ Gen. ad litterā. q aīalia mouent vnis. sed spes nō est ꝛe eo qđ videt. nā qđ videt qs q̄d sperat. vt ōr Ro. viij. g̃ spes nō est in brutis aīalibꝫ. ¶ Sed ꝛtra. spes est passio irascibilis. sz i brutis aīalibꝫ est irascibilis. g̃ z spes.

¶ Hic D. inchrit de quodā dubio incidēte circa subiectū spei. an scz etiā sit in brutis. cū in eis est appetitꝰ sensitiuꝰ. Est aūt rō dubij ex dictis in ar. ꝓ. vbi dictuz est q spes est de futuro. in qđ nō vident posse ferri brutie. vt tāgit ꝓmū argumētū in oppositū adducendū.

¶ Rñdeo dōm. q interiores passiones aīaliū ex exterioribꝫ motibꝫ ꝛeprehendi pñt. ex qbꝫ apparet q in aīalibꝫ brutis est spes. Si em̄ canis videat leporē. aut ancipiter aue nimis distantē. nō mouetur ad ipam. quasi nō sperās se eā posse adipisci. si aute sit in ppinq̄ mouet q̄si sub spe adipiscendi

Cōcło. ꝓ.

¶ D. rñdet tali ꝓcl'one. in brutis aīalibꝫ est spes Hāc ꝓcl'one. ꝓbat ꝓmo a signo. Scdo rōne. ibi Ut em̄ supra ꝛē A signo z a posteriori sic. Interiores passiones aīaliū ex exterioribꝫ motibꝫ deprehendi pñt. sed ex talibꝫ pt deprehendi q̄ in eis sit spes. g̃ ꝛē. Probat minor exēplariter p ex

q̄rti ar. ꝓ. q. iij. ar. ij. z. ij. p. ar. q.

perientiā sensibilē de exteriori motu canis in fra. ꝓnr ibi

¶ Ut em̄ supra dictū est. appetitꝰ sensitiuꝰ bruto

bile qđ est. vł cuius est poña actiua in agente potes ipm
ꝓducere. sz nō intelligit de possibili logico. qđ ꝺr possibi-
le ꝓpter nō repugnātiā termioꝝ. sz ꝓdicati ad subiectuz

Minor vera de possibili z ipossibili scđo mō. sz de
possibili z ipossibili logico. Negak g ꝛña. qz esto nō cog-
noscāt. nec sit in eis apphēsiuz possibile logicū. tm apphen
dūt id cui⁹ hūt poñam actiuā. psequēdi. z hūt se ac si ap
prehēderēt illud cē vel nō cē in poña eoꝝ actiua. Et vi
de d. san. ꝑ. q. q. xxv. ar. iij. et. q. ix. ar. ꝑ. De istis modis
possibilis ad longū. et. q. xlvi. ar. ꝑ. ad ꝑmū

¶ Ad tertiū dōm. q licz id qđ est futurū non ca
dat sub visu. tñ ex his q̄ videt aial in pñti mouetur
eius appetitus in aliquod futurū. vel prosequendū
vel vitandum

¶ Ad maiorē. mouēt visis in aliqđ futuꝝ nō visum
ex instinctu nature. sicut pz de formica z aranea Minor
vera. q spes non est de visis. tñ ex visis ꝑ aial moueri in
nō visum qđ separak. sicut aranea videt muscaz psentē. z
facit telū vt capiat muscā etiā in futuro.

¶ Utz spei ꝛtrarietur desperatio

AD quartū sic ꝓcedit. Uidet q desperatio
nō sit ꝛtraria spei. Uni em vnū ē ꝛtrariū
vt ꝺr in. x metaphy. sz spei ꝛtrariat timor
nō g ꝛtrariat ei desperatio ¶ Ꝑ. ꝛtraria vi
dent eē circa idē. sz spes z desperatio nō sunt circa idē
nā spes respicit bonuz. desperatio aūt est ꝓpter aliqđ
malū ipeditiuū adeptōnis boni. g spes nō ꝛtrariat
despatōi. ¶ Ꝑ. motui ꝛtrariat motⁱ. q̄es ꝯo oppo
nit motui vt ꝓuatio. sz desperatio magis videt ipo
rare imobilitatē q̄z motū. g nō ꝛtrariat spei. q̄ ipo
tat motū extensionis in bonū speratuz. ¶ Sed ꝛtra
est q desperatio noiak ꝓ ꝛtrariū spei

¶ Quia opposita iuxta se posita magꝭ elucescūt. ideo
hic q̄rit de desparōe an sit ꝛtraria spei

q. xxiij. ar. ij. ¶ Rñdeo dōm. q sicut supra dictū ē in mutatio
nib⁹ inuenik duplex ꝛtrarietas. Una ꝑm accessum
ad ꝛtrarios terminos. z talis ꝛtrarietas sola inue
nik in passiōib⁹ ꝛcupiscibil'. sicut amor z odiū ꝛriak
Alio mō ꝓ accessum z recessuz respectu eiusdē termi
q. xxij. ar. ij. ni. z talis ꝛtrarietas inuenik ī passionib⁹ irascibilis
sicut supra dictū est.

¶ D. ꝑmo distinguit de ꝛtrarietate. Scđo rñdet ꝑm
vnū modū. ibi. Obiectuz aūt z̄c. Horat g D. ex dictis
supra. q. xxiij. ar. ij. q. duplex inuenik ꝛtrarietas in muta
tionib⁹ (extrēdendo mutatiōnem etiā ad motū) Una z̄c.
vt in littera Et aduerte. qz D. nō ꝺr q ꝛtrarietas per
accessum z recessuz sola inueniak in passionib⁹ irascibilis
qz etiā alia ꝛtrarietas sz ꝑm ꝛtrarios terminos ibi inue
nik. vt patuit vbi iā supra. sz talis ꝛrietas ſolū inuenik in
passionib⁹ irascibil'. z nō in passionib⁹ ꝛcupiscibil'. licz nō
sola inueniak. qz aūt ꝛtrarietas ꝑm accessuz z recessuz est
ad ꝓpositū. ideo nō fuit op⁹ de alia loqui Deiī ibi

¶ Obiectū aūt spei qđ est bonū arduū hz q̄dē rō
nē attractiui. put ꝓsiderak cū possibilitate adipisce
di. z sic tendit in ipm spes q̄ ipotat quēdā accessuz
sz ꝑm q ꝓsiderak cū ipossibilitate obtinēdi hz rōnez
repulsiui. qz vt ꝺr in tertio ethi. cuz ventū fuerit ad
aliqđ ipossibile tūc hoies discedūt. z sic respicit hoc
obiectū desperatio. vñ ipotat motū cuiusdā recessus
et ꝓpter hoc ꝛtrariak spei. sicut recessus accessui

¶ Rñdet ꝑm vnū modū ꝓmissuz ꝛrietatis tali cōdu
sione. Desperatio ꝛtrariak spei scđo mō. Probak. despe
tio ipotat motū cuiusdaz recessus. spes aūt accessus. igit
ꝛdō ꝓa. ꝛña nota de se. Aūs deducit in lr̄a q̄ ad scđam
ptē sic. spes tēdit in bonū arduū vt hz rōnem attractiui.
(intrīctū videlz possibile) g ꝺr accessuz. Quo ad ꝑmā pte
pz aūs. qz desperatio respicit obiectū. qđ est bonū arduuz
ꝑm q ꝓsiderak cū ipossibilitate obtinēdi. z q ꝛñs vt hz
rōem repulsiui. igit importat motū cuiusdā recessus. Et
ita pz aūs z ꝓ ꝓsequens ꝛclusio

Que etiā ꝛfirmak argu. in ꝛriū ꝓ ꝛriā noiatōem

¶ Ad ꝑmū g dōm. q timor ꝛtrariat spei ꝑm ꝛtra
rietatē obiectoruz. scz boni z mali. hec em ꝛtrarietas
inuenik in passionib⁹ irascibilis ꝑm q̄ vtrīnāk a pas
sionib⁹ ꝛcupiscibilis. sz desperatio ꝛtrariak ei solū ꝑm
ꝛtrarietatē accessus z recessus

¶ De ista maiore fuit dictuz supra. q. xxxi. ar. viij. ad
scđm. qz vera est sub vno gñe imediato. ita q hz tm vnū
qđ imediate ꝓ drīaz ꝛtrahit gen⁹. sz ꝑt idē habere plura
opposita sub diuersis gñib⁹ ꝓpinqs. sicut albedini oppo
nūt oēs medij colores. sz aliud gen⁹ imediatū albedini
aliud medioꝝ colorū. Sic est in ꝓposito. qz sub vno gñe
imediato albedo opponit sibi. scz ꝑsi vnū. qz penes ꝛtrarietatez
obiectoꝝ ꝛtrariak sibi timor. sz ꝑm accessum z recessum
opponit sibi desperatio. et vni ꝛtrariak vnū ꝛtrarietate pfe
cta. q̄ est maxima distātia sub vno gñe z ꝛtrarietate vni
us rōnis in moralib⁹. sic non est hic. quia cōtrarietas ꝑm
obiecta. z ꝑm accessum z recessum sunt altⁱ⁹ rōnis

¶ Ad scđm dōm. q desperatio nō respicit malū sub
rōne mali. sz ꝓ accīs q̄nqz respicit malū inrīctū facit
impossibilitatē adipiscendi. vt autem esse desperatio
ex solo superexcessu boni.

¶ Maior vera de ꝛtrarijs ꝑsertim directe oppositis
in passionib⁹ irascibilis. in passionib⁹ ꝛo ꝛcupiscibil' con
trarie sunt circa ꝛtraria. vt patuit. Minor negak saltē de
ꝓ se. z vltⁱ loquēdo. Ad ꝓbatiōez minoris ꝺr q fallit
est vltⁱ. scz q desperatio sit de ipedituo malo. imo ꝑt esse
de solo bono rōne superexcessus. Verū est tm q q̄nqz ꝓ acc
idēs est de malo. qz videlz facit ipossibilitatē adipiscēdi
nō q obiectū eiꝰ sit malū. sz qz recedit a bono ꝓpter aliq̄
qđ impediēs qđ eo ipo qđ impedit habēt vt malū illi saltē
vñ respicit bonū a quo recedit. sz q̄nqz rō recedēdi ꝑ ei
malū inrīctū ipedit. sz hoc nō est vł verū. Nota ꝛbū
D. in hac solone (q ex solo superexcessu boni) ꝑt eē despe
tio. z ꝓ ꝛñs obiectū irascibil' nō est solū aliqđ offendens
vt Scotⁱ hz. sz etiaz arduū absq̄ offensa. De hoc supra
q. xxiij. ar. ꝑ. ad tertium.

Ad tertiū dōm. q desperatio nō ipotat solā pua
tionē spei. sz ipotat quēdā recessuz a re desiderata. ꝓ
pt estimatā ipossibilitatē adipiscēdi. vñ desperatio ꝓ
supponit desideriū sicut z spes. de eo em qđ sub desi
derio nostro nō cadit. neq̄z spem. neq̄z desperatiōez
habem⁹. z ꝓpter hoc etiā vtrūq̄ eorum est de bono
qđ sub desiderio cadit

¶ Dicit negak. imo de motū recessiuū ab eo in qđ
ꝺr accessuz fuit (saltē ꝓ desiderio) ꝓpter estimatā ipossi
bilitatē. z desperatio sicut z spes necessario ꝑsupponūt ex acu
piscibili desiderii. z q̄ ipotat desperatio nō imobilitatē. sz
recessum ab eo ad qđ ꝓ ꝛcupiscibile fuit accessum.

¶ Utz causa spei sit experientia

AD q̄ntū sic. ꝓcedit. Uidet q experiētia nō
sit ca spei. Experiētia em ad vim cognitiuā
ptinet. vñ phs ꝺr in. vij. ethi. q ꝑtus intel
lectualis idiget experiēto z tpe. spes aūt
nō est in vi cognitiua. sz in appetitiua. vt dictū est. g
experientia nō est ca spei. ¶ Ꝑ. phs ꝺr in. vij. rheto. q
leues sunt difficilis spei ꝓpter experientia. ex q̄ videt
q experiētia sit ca defectⁱ spei. sz nō est idē ca opposi
toꝝ. g experiētia nō est ca spei. ¶ Ꝑ. phs ꝺr in. vij. de ce
lo. q ex oib⁹ enūciare aliqđ z nihil ꝑtermittere q̄nqz
est signū stultitie. sz q hō tenet oīa ad magnitudi
nē spei ptinere videt. stultitia aūt ꝓuenit ex inexpiē
tia. g inexpientia videt eē magis ca spei q̄z experien
tia. ¶ Sz ꝛtra est qđ phs ꝺr in. vij. ethi. q aliq̄ sunt bo
ne spei ꝓpter multotiēs z multos vicisse. qđ ad ex
perientiā ptinet. g experientia est ca spei.

¶ Hic ꝓfert D. agit de causis spei. qz em nō ca lōg⁹
est tractat⁹ de spe sicut de delectatōe z tristitia. z et. ca amo
re. ideo in vna q̄stione determinat de spe z eiꝰ cōtrario et
ca. Et ꝑmo q̄rit de causis eiꝰ. Scđo de effectib⁹ ar. viij.
Et ꝺmo de causa q̄ est experientia

¶ Rñdeo dōm. q sicut supra dictum est. spei ob
iectū ē bonū futuꝝ arduū possibile adipisci. pt g ali
qđ ea ca spei. vel qz facit homini aliqđ esse possibile
vel qz facit cū existimare aliqđ esse possibile.

¶ D. distinguit dupliciē modū causandi spem. dans
intelligere dupliciē intellectū q̄siti. Scđo ꝓfert̄ distin
ctē rñdet. ibi. Primo mō z̄c. Primū facit tali ꝛclone di
stinctiua z fundamētali. Aliqđ ꝑt eē ca spei dupliciter. vł qz
facit homini z̄c. vt in lr̄a. Probak. qz spei obiectū est bo
nū futuꝝ. arduū. possibile adipisci. g ꝛcło ꝓa. ꝛña nota

¶ Primo mō est ca spei. omne illud qđ auget po
testatez hois sicut diuitie z fortitudo. z inter cetera
etiā experientia. nā ꝓ experientiā hō acqrit facultatē ali
qđ de facili faciēdi. z er hoc seqūtur spes. vñ Uegeti
us dicit in libro de re militari. Nemo facere metuit
qđ se ex ne didicisse ꝛfidit

¶ Hic ꝛfert ꝑm p̄dicta distincte rñdet Et ꝑmo pria
liter ꝑm duos modos p̄dictos. q̄ ad scđm. ibi. Alio⁰ z̄c.
Scđo ex dictis infert ꝛclonē plene rñsiuā z totalem. ibi.
Sic g z̄c. Rñdet g iuxta ꝑmū intellectū q̄siti. videlz an
experientia sit ca spei. ex eo q facit homi aliqđ eē possibile.
tali ꝛclone Experientia est ca spei ꝑmo mō. Probak. ꝛña
illud qđ auget ptātē hois est isto mō ca spei. sz experientia
est hmōi. g z̄c. Maior pz ex ꝛclone distinctiua z ꝛpla
riter de diuitijs z fortitudine Minor pbak. qz ꝓ experiētiā
hō acqrit facultatē aliqđ de facili faciēdi. ꝛñter cū ꝺr

¶ Alio mō est ca spei oñe illud qđ facit alicui ex
istimatōem q aliqđ sit sibi possibile. z hoc mō z̄c
tria z ꝓpositio q̄libet ꝑt eē ca spei. z sic etiā experiētia ē
ca spei inrīctū. sc̄z ꝓ experientiā fit homini existimatio
q aliquid sit sibi possibile qđ impossibile ante ex
perientiam reputabat.

¶ Rñdet iuxta scđm intellectū q̄siti. sz an experientia
causet spem ex hoc q facit hoiem estimare aliqđ eē possi
bile. z hoc duab⁹ ꝛclonib⁹ rñsi. Scđam ibi. Sz q hūc z̄c
Prima est. hoc mō (scz causendi spem) z doctrina z pa
suasio z etiā experientia ꝑt eē ca spei. Probak. oñe illud h
mō est ca spei qđ facit alicui estimatiōem q aliqđ sit sibi
possibile. sz experientia est hmōi. g z̄c Maior pz ex ꝛclone
distinctiua. Minor claret in lr̄a. qz ꝓ experientia homi fit
existimatio q aliqđ sit sibi possibile z̄c. ꝛñter ibi

¶ Sed ꝓ hūc modū experientia ꝑt esse ca defectus
spei. qz sicut ꝓ experientiaz fit homi existimatio q ali
qđ sibi sit possibile qđ reputabat ipossibile. ita ecō
uerso ꝓ experientiā fit hoi existimatio q aliqđ nō sit si
bi possibile qđ possibile existimabat.

¶ Subūngit scđam ꝛclonē iuxta scđm intellectū q̄sti
ti talē. ꝓ hūc modū (scz rōne cognitōis z estimatōis) ex
perientia ꝑt eē ca defectⁱ spei. Probak clare in lr̄a. qz sicut
ꝓ experientiā z̄c. Hec est ipossibile aliqđ vnum ſiū diuersa
causare ꝛtrarios z diuersos effectⁱ. sic experiētia rōne cog
nite vel existimate ipossibilitatis causat defectū spei (.i.
facit vt aliq̄s nō speret vbi inexpⁱ sperat) rōne ꝯo cog
nite z estimate possibilitatⁱ causet spem. Tūc ibi.

¶ Sic g experientia est ca spei duob⁹ modis. ca aū
tē defectⁱ spei vno modo. z ꝓpter hoc magis dicere
possumus eam esse cām spei

¶ Infert ex tā determinatis ꝛclonē rñsiuaz totalē. po
nēs qđ sit magis rndēdū q̄sito. scz magⁱ dicere possumⁱ
experientiā eē cām spei q̄z defectⁱ eiⁱ. Probak. illud qđ est
ca spei duob⁹ modis defectⁱ autē eiⁱ vno tm mō. magis
ponit ca z̄c. experientia est hmōi. g z̄c. Maior nota. Mi
nor patuit ex ꝓcedēnib⁹.

Et ꝛfirmak ꝑª z scđa ꝛclonis argumēto in ꝛriū

¶ Ad ꝑmū g dōm. q experientia in opabilib⁹ non
solū causat sciam. sz etiā causat quēdā habitū ꝓpter
ꝛsuetudinē q̄ facit opatiōem faciliorē. sz et ipa ꝑtus
intellectualis facit ad potestatē facile operādi. demō
strat etiā aliqđ eē possibile. z sic causat spem

¶ Maior vera experientia est in intellectu. sz tm aliqđ
frequēter experiendo causak habitus etiā in appetitu. sicut
morales ꝑtures acqsite causanⁱ ex reiteratōe actōis. Et
scđo dato q sit tm in vi cognitiua. negak ꝛñtia. tum qz et
ꝑtus intellectualis facit facultatē aliqđ operādi. z sic fa
cit aliqđ possibile. tū qz demōstrat aliqđ eē possibile z fa
cit estimatōem possibilitatis. vñ ꝑt eē ca spei modis di
ctis in corpore.

¶ Ad scđm dōm. q in senib⁹ est defectus spei. ꝓ
ter experiētiā. inrīctū experientia facit existimatiōez im
possibilis. Unde ibidez ſubdit. q eis multa eueni
unt in vtero

¶ Maiorē ꝓcedo. q experiētia ē etiā ca defectⁱ spei. qñ
facit estimatōem z cognitōem impossibilitatis z difficulta
tis. Ultra. idē nō est ca z̄c. ꝛñ idē. z sic in ꝓposito experien
tia vt facit cognoscere possibilitatē ē ca spei. vt sic aūt noti
est ca defectⁱ eiusdē. sed vt facit cognoscere ipossibilitatē
Et hoc nō est inconueniens. vt dicebat ꝛclo vltima

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ad tertiū dom q stulticia z inexpientia pñt eē cā spei q̄si p accēs remouēdo scz sciam ꝓpter quaz vere existimaꝝ aliq̄d eē nō possibile. vñ ea rōne inexperientia ē cā spei q̄ experientia ē cā defectus spei.

¶ Maior vera. q stulticie est oia tentare z sperare p accēs remouēdo verā sciam p quā cognoscāt aliq̄d impossibile. ꝑcedit z pñs dempto (magis) qz inexperientia est cā spei ea rōne q̄ experientia est cā defectꝰ spei. qz p inexperientiā putaꝝ possibile. z p experientiā existimaꝝ impossibile. sz nō magis. qz experientia est cā p se spei. qz vere cognoscāt aliq̄d possibile. sz inexperientia est cā spei p accēs. qz aufert cognitōem q̄ iudicaret aliq̄d in veritate impossibile p inexperientiā aūt iudicaꝝ possibile. sz falso. ḡre ōr D. Eadē rōne qz experientia est cā defectꝰ spei. qz videlz cognoscāt aliq̄d impossibile. Vñ eadē rōne oppositō mō se hñt experientia est cā defectꝰ spei. qz cognoscāt impossibile in veritate z stulticia est cā spei. qz putaꝝ possibile z non cognoscāt impossibile. sicut est in veritate.

¶ Utr in iuuenib z ebriosis spes abūdet

Br. pce.

Br. pce.

AD sextū sic ꝓceditur. Uidet q iuuēctus z ebrietas nō sint cā spei. spes em importat quādā certitudinē z firmitatē Uñ ad hebre. vi. Spes ꝓpaꝝ anchore. sz iuuenes z ebrij deficiūt a firmitate. hñt em animū de facili mutabilē. q iuuenꝰ z ebrietas nō est cā spei. ¶ P. ea que augēt poteſtatē maxime sunt cā spei. vt supra dictū est. sz iuuentus z ebrietas quādā infirmitatē hñt ad iuctā. q nō sunt cā spi ¶ P. experientia est cā spei. vt dictū est. sz iuuenib experientia deficit. q iuuēctus nō est cā spei. ¶ Sed ꝓtra est qđ phs ōr in. iij. ethic. q inebriati sunt bñ sperātes. z in. vj. rhetoricoꝝ. ōr. q iuuenes sunt bone spei

¶ Hic inq̄rit simul de duabꝫ causis spei. scz iuuentute z ebrietate.

¶ Rñdeo dom. q iuuēctus est cā spei ꝓpter tria vt phus ōr in. ij. rheto. z hec tria pñt accipi fm tres ꝓditōes boni. qđ est obiectū spei. qđ est futurū z arduū z possibile vt dictū ē. Juuenes em multū hñt de futuro z parū de ꝓterito z ideo qz memoria est ꝓteriti. spes aūt futuri pauꝝ hñt de memoria. sz multuz viuūt in spe. Juuenes etiā ꝓpter caliditatez nature hñt multos spūs. z ita in eis coꝝ ampliaꝝ. ex amplitudine aūt cordis est q aliq̄s ad ardua tendat. z iō iuuenes sunt animosi z bone spei. Similiter etiā illi q̄ nō sunt passi repulsam. nec experti ꝓcumenta in suis conatib de facili reputāt aliq̄d sibi possibile. vñ et iuuenes ꝓpter inexperientiaz ꝓcedimentoꝝ z defectuuꝫ de facili reputāt aliq̄d sibi possibile. z iō sūt bone spei.

¶ D. fm q̄ dictū est de duplici cā spei. rñdet singillatim de q̄libet. Et ꝓmo de iuuentute. Secdo de ebrietate. ibi. Duo etiā. Tertio ex supabūdāti infert vnā ꝓclonez rōnis. vbi. m. ibi Et ꝓpter z̄. Circa ꝓmū rñdet tali ꝓclone Juuentus est causa spei ꝓpter tria. Probat ꝓclo auctoritate phi. z rōne sic. Juuentus est cā spei fm tres ꝓditiones boni. qđ est obiectū spei. qđ est futurū z arduū z possibile. igit ꝓclo vera. Aīs deducunt iuxta tres gres suas

Br. p.

clare in litera. Vel posset sic argui. p ꝓclone. illud est cā spei. ꝓpter tria qđ hz multū de futuro. z facit tendere ad ardua z aliq̄d apphēdi sub rōne possibilis. sz iuuēt⁹ est hmōi. g z̄. Maior ꝓbaꝝ ex ꝓditōibꝫ obiecti ipius spei. Minor explicaꝝ p tōni. Dein cū ōr

¶ Duo etiam istoꝝ sunt in ebrijs. scz caliditas. z multiplicatio spirituū ꝓpter vinū. z utez icōsiderātio periculoꝝ vel defectuū.

¶ Rñdet q̄ ad ebrietatē tali ꝓclone iplicite Ebrietas est cā spei ꝓpter duas cās. ꝑbaꝝ. qz in ebrietate sūt duas. (q̄ scz sunt in iuuentute) scz caliditas z̄. vt in ifa. g ꝓclo vera. Aīs notū. ꝓña tenet ex dictis Dein ibi

¶ Et ꝓpter eādē rōnē etiā oēs stulti z deliberatōe nō vtētes. oia tentāt z sunt bone spei

¶ Infert ex dictis ꝓclonē gñalez de oīni defectu vlius rōnis talē. ꝓpter eādē rōem (scz incōsideratōis gīaliter et defectū rōis) etiā oēs stulti z deliberatōe nō vtētes sūt de bone spei. Patz ex dictis. qz nō ebrietas z iuuētus sūt cā spei. ideo z stulticia z̄.

☞ Cōfirmāt aūt aīe ꝓme ꝓclones argumē. in ꝓtis

¶ Ad ꝓmū g dom. q̄ in iuuenib z in ebrijs hz nō sit firmitas fm rei veritatē. est tn in eis fm coꝝ estimatōnem. reputāt em se firmiter assecuturos illud quod sperant.

¶ Minor vera. in ꝓtate deficiūt. sz tū putāt se firmos et stabiles. ḡre est ibi spes. sz nō durabilis. postq̄ em vīnū digestū fuerit aliter sentiūt. sperāt em dum sunt in tali dispōne. qz sine defectu assecuturi sint qđ sperāt

¶ Et sīr dom ad scdm. q iuuenes z ebrij hñt q̄dē infirmitatē fm rei veritatē. sz fm coꝝ existimatōnē hñt ptātē. qz suos defectus nō cognoscūt.

¶ Ad minorē sīr ōr. q sunt in ꝓtate infirmi. putāt aūt se fortes. Et qz spes est motꝰ appetitiuꝰ sequēs estimatōem etiā falsam. ideo talē estimatōem de re etiā non existente sequitur spes

¶ Ad tertiū dom. q nō solū experientia. sz etiā inexperientia est quodāmo cā spei. vt dictū est

Br. pce.

¶ Maior vera. sz nō adeq̄ta z ꝓcumbit. sz rūe. qz facit estimatōem possibilitatis in ꝓtate. quā estimatōem ꝓ. facere etiā inexperientia. licz falsam plerūq̄ z etiā qz experientia facit ponam z facultatē ꝓsequēdi quā inexpe⁹ etiā ꝓ sumere pt. Minor vera. tamē nō deficit estimatio possibilitatis z ꝑsumptio virtutis. ḡre negaꝝ ꝓnia

¶ Utr spes sit causa amoris.

L

AD septimū sic ꝓceditur. Uidet q spes nō sit cā amoris. qz fm Aug. xiij. de ci. dei ꝓma affectionū aīe est amor. sz spes est q̄dā affectio aīe. amor g̃ ꝓcedit spez. nō g̃ spes causat amorē. ¶ P. desideriū ꝓcedit ipem. sz desiderium causat ex amore. vt dictū est. g̃ ergo spes seq̄t amorē. nō g causat ipm. ¶ P. spes causat delectatōem. vt supra dictū ē. sz delectatio nō ē nisi de bono amato g̃ amor ꝓcedit spem. ¶ Sz ꝓtra est qđ dr methꝫ. sup illud. Abraā genuit Isaac. Isaac aūt genuit Jacob. ōr glo. id ē fides spem. spes charitatē. charitas aūt est amor. ergo amor causat a ipse

Quæst. etc.

¶ Hic ꝓsequenter D. inquirit de effectibus spei. z ꝑmo de amore.

¶ Rñdeo dom. q spes duo respicere pt Respicit em sicut obiectū bonū speratū. sed quia bonū spera/tū est arduū possibile. aliquādo aūt fit aliquod arduum possibile nobis. non per nos sed per alios. ideo spes etiam respicit illud p quod fit nobis aliquid possibile.

¶ D. rñdet distinguere iuxta vnā distinctōem bimēbrez quā ꝓmo ꝓmittit. secdo subiūgit duas ꝓclones. ꝓmā ibi. Jnq̄tū igit z̄. secūdā ibi. Jnq̄tū vo z̄. Dicit g̃ ꝓtio q spes pt hre duplex obiectū. vnū. ꝓriū (scz bonū speratū) aliud qđ aliq̄ spes (q̄ ē expectatio) respicit p qđ fit nobis aliq̄d possibile. z rō huiꝰ membri sedi qz bonū speratū aliquū fit nobis q̄nq̄ possibile p alios. Cōsequēter cū ōr

¶ Jnq̄tum igit spes respicit bonū speratū. spes ex amore causat. non em est spes nisi de bono desiderato z amato.

¶ Subiūgit ꝓmā ꝓclonē rñsi. fm ꝓmodū ꝓdictum Spes nō causat amorē boni speratī. imo causat ex eius amore. Probat. illud nō causat spes qđ in sperāte nēcario ꝑsupponit affectū spem. sz amor boni sperati nēcario ꝑsupponit spei. igit z̄. Maior nota. Minor ps. qz nihil speratꝰ nisi desideratū z amatū z̄. Cōsequēter ibi.

¶ Jnq̄tū vero spes respicit illū p quē fit aliquid nobis possibile. sic amor causat ex ipe. z nō econtra. Ex hoc em q p aliquē speramus nobis posse puenire bona. mouemur in ipm sicut in bonū nostꝝ. et sic incipimus ipm amare.

¶ Ponit secūdā ꝓclonē rñsi. q̄ ad secūdū membꝝ dictū talē. amor illiꝰ p quē ꝓsequmur bonum causat ex spe z nō econtra (scz nō causat spes ex amore q̄ eū amamꝰ actiue) Hāc ꝓclonē. ꝓbat ꝓmo q̄ ad ꝓmā ptē. secdo q̄ ad secdam. ibi. Ex hoc aūt z̄. ꝓmā sic. oē illud ē cā amoris alteriꝰ. qđ facit aliū habere tāq̄ bonū nr̄m. sz spes facit vt ille p quē speramꝰ ꝓsequ bonū habeat tāq̄ bonū nr̄m (sc. tē causalr) igit talis spes ē cā amoris eiꝰ. Maior nota extra lram. qz amor est de illo qđ vel q̄ habet tanq̄ bonū nr̄m. g z̄. Minor ps de se. qz causat in nobis bonū. Tūc ibi

¶ Ex hoc aūt q amamus aliquē. nō speramus de eo nisi p accidens. inq̄tū scz credimus nos reamari ab ipo. vñ amari ab aliquo facit nos sperare de eo. sed amor eius causat ex spe quā de eo habemus. Et p hoc ps rñsio ad obiecta.

¶ Probat secdaz ptē ꝓclonis sedē scz. z nō econtra amor (scz actiuꝰ) est cā spei in eū. Probat. illud est cā spei erga aliū vel in aliū qđ facit vt estimemꝰ eū nobis bñfactuꝝ z collatuꝝ bonū. sz amor h nō facit (scz q̄ qz ego amo eum qđ ipe mihi bñfaciat) nisi p accēs inq̄tū z ipe me amat. g amor (q̄ videlz amo) nō causat spem. sed amor q̄ sum amatꝰ passiue. vñ amari ē cā spei nō amare. z p hoc D. vult satisfactū esse argumentꝫ in oppositū adducendis. De materia istius articuli hz D. infra q. lxij. articu. iij. et sedā sedē q. xvij. ar. vij. et. viij.

¶ Propter argumēta in ꝓtariū nota ex sedā sedē. qz charitas est amor ꝑfectꝰ amicitie q̄ diligit deus ꝓpter se. Spes aūt fundat in amore ipfecto. scz ꝓpinquentie beatitudinis z boni sperati. q̄ amor ꝓior est amore ꝑfecto. ideo spes ꝓcedit charitatē. scz dei. sz nō ꝓcedit oēm amorē. scz iustius. z amorē boni sperati. q̄ amet ad sciām est amicitie. hz ad bonū sibi operatū ꝓcupiscentie. z ita hec rō est. p ꝓma ptē sedē ꝓclonis responsi.

¶ Ad ꝓmū maior ꝑa. qz scz nihil sperat nisi amatum et desideratū z nihil odit nisi qz ꝓtra amatū. nā etiā inclinatōes (scz recessiue a malo) deriuātur ab inclinatōne in bonū. vt patuit supra q. xxxvi. arti. ꝓmo. et. ij. Minor ꝑa. Amor g z̄. Ultr. rei sperate ꝓcedit spes. sz spes illiꝰ rei ꝓcedit amorē (plerū ꝑfectū z amicitie) illiꝰ a q̄ spero bonū amatū ꝓsequ. z sic amor ꝓcupiscentie rei amate z desiderate ꝓcedit spem ciusdē rei z spes illius rei (saltē ipfecta) ꝓcedit amorē amicitie illiꝰ p quē spero ꝓsequ. spes g causat ex amore ꝓcupiscētie. z inducit in amorē amicitie. q̄ ꝺcto spes augef z crescat z̄. z est. p ꝓma ꝓclone rñsi.

¶ Ad secdm. maior vera. et patuit ar. iij. ad ij. sz desiderii rei sperate ꝓcedit ipem. Minor vera ex amore rei desiderate. sz nō ex amore ei⁹ actiuo p quē puto me posse ꝓsequi. q̄ spes sequat amorē. vel. vt dr ꝓma ꝓclo.

¶ Ad tertiū. maior vera. z patuit supra q. xxxij. ar. iij. qz pñs ꝓstituit bonū delectabile. vt patuit. Minor ꝑa. g amor rei sperate z delectantis fm spez est ꝓius amata antecq̄ sperata delectet. Ultr. z h vult ꝓma ꝓclo. p quā arguūt iste tres rōnes.

¶ Utrum spes ꝓferat ad opatōnem vel magis impediat.

M

AD octauū sic ꝓceditur. Uidet q spes non aduuet opatōem sed magis impediat. Ad ipem em securitas ptinet. sed securitas parit negligētiā que ipedit opatōez. g spes ipedit opatōem. ¶ P. tristicia ipedit opationem. vt supra dictū est. sed spes qñq̄ causat tristiciā. Dicit em puer. xiij. Spes q̄ differt affligit aīam. g spes ipedit opatōem. ¶ P. desperatio ꝓtrariat spei. vt dictū est. sed desperatio maxime in rebꝫ bellicis aduuat opatōem. dr em. ij. reg. xij. q̄ periculosa res est desperatio. ergo spes facit ꝓtrariū effectū ipediēdo. scz opatōem. ¶ Sed ꝓtra est qđ dicit. ꝑ. ad coz. ix. q̄ qui arat debet arare in spe fructꝰ ꝑcipiēdi. z eadem ratio est in oīnib aliis.

q. xxxvij. ar. iij.

Br. iij.

¶ Inq̄rit de alio effectu q̄ est adiuuare opatōem

¶ Rñdeo dom. q spes p se hz q̄ adiuuet opationē intendendo ipam. z hoc er duobꝫ. Primo q̄dez er rōne sui obiecti qđ est bonū arduū possibile. estimatio em ardui excitat attentōez. existimatio ꝙ possibilis nō retardat conatū. vñ sequit q̄ hō intēte operetur ꝓpter spem.

Cōcto.

¶ Docto rñdet breuiter tali ꝓclone. Spes p se habet q̄ aduuet opatōnem intendendo ipam. Quā ꝓbat dupliciter. ꝓmo sic. q̄cquid excitat attentōem iuuat opatōem faciendo eā intente fieri. sed spes est hmōi. igit z̄. Minor ꝓbaꝝ in lra. qz hz existimatōem arduī que excitat intentionē. ex quo em res habet q̄ cū difficultate habenda. optet diligenter attēdere. Sed diceret aliq̄s obiectū eiꝰ etiā habet tanq̄ possibile. z p ꝓns est minor fcuoz. Sol

aūt D. existimatio possibilis nō retardat conatū. imo auget. z ergo ibi est maior attentio in spe z maior conat⁹ zc.
Deinde ibi.

¶ Scdo vero ex rōne sui effectus. spes eīm vt supdictū est causat delectationē q̄ adiuuat opatōez. vt supdictū est. vñ spes opatōem adiuuat. q.xxxv.ar.j. q.xxxiij.ar.4.

¶ Probat alia rōne eandē pclonē sic. Omis delectatio adiuuat opatōem. sed delectatio est effectus spei. igit sperans fortius opat. qz delectat in opatōe qua sperat se psequi bonū speratū.

☞ Et fm illam rōnem confirmatur pclusio argumento in contrarium.

¶ Ad pmū g̃ dōm. q spes respicit bonū psequendū. securitas aūt respicit malum vitandū. vñ securitas magis videt opponi timori q̄ ad spem pinere. et tñ securitas nō causat negligentiā nisi inq̃tū diminuit existimatiōem ardui. in quo etiā diminuit ratio spei. Illa eīm in quibꝫ hō nullū ipedimentū timet. quasi iā nō reputātur ardua.

¶ Maior negat. immo opponit magis timori q̄ ad spem pinear. qz respicit malū vitandū sicut z timor. Timor eīm est de malo. timēs nō posse facile vitare. Securus aūt hz certitudinē de euitatiōe. Minor vera. parit negligentiā inq̃tum diminuit estimatiōem ardui. Putat eīm q nō sit difficile vitare que ingerūt malū. z sic etiā diminuit ratio spei que requirit estimatiōem ardui. Sed negat psequentia. immo deberet inferri. ergo spes auget opatōez quia securitas diminuit vt opponit spei ex pte estimationis ardui. ergo ipa spes auget. qz requirit talē estimatiōem. Tum scdo. qz securitas non pinet ad spem zc. Quare etiā pz q nō sunt idē securitas z spes. imo aliqualiter opponūtur zc. de securitate infra. q.xlv.ar.p.ad 3ᵐ quo opponitur timori puatiue.

¶ Ad scdm dōm. q spes p se causat delectatiōem. sed p accīs est vt causet tristiciā. vt supdictū est. q.xxxij.ar.iij ad 2ᵐ.

¶ Maior vera qñ p se z p se p accidēs sed p se causat delectatiōem. et de hoc supra q.xxxij.ar.ij. ad scdm. qz de p se facit pōsentiā delectabilis fm esse apprehensum z fm faciliorē. z sic est causa delectatiōis. rōne vero realis absentie causat tristiciā. Quare negat pña. qz magis iudicandū est de eo qd est p se q̄ de eo qd est p accīs. z cūius realis absentia rōne cuius pcristat etiā reqrat ad spem. tñ videt q esse pōsens z esse in facultate sperantis pr⁹ se habeat ad rōnē spei. iō dr magis cā delectatiōis q̄ tristicie.

Ad tertiū dōm. q desperatio in bello fit periculosa propter aliquā spem adiūctā. Illi eīm q desperant de fuga debilitātur in fugiendo. sz sperāt mortem sibi vindicare. z ideo er hac spe acrius pugnāt. vnde periculosi hostibꝫ fiunt.

¶ Ad minorē negat. q desperatio fm se iuuet nisi rōne spei adiūcte. imo si nulla spes esset nulla opatio psequeret. vnde desperates de fuga nō fugiūt. sed nō desperant tales de vindicta mortis sue. ōre fortiter pugnāt se vindicando. si aūt z de vindicta desperarēt nihil facerent. nec essent periculosi hostibꝫ. ōre desperatio in rebꝫ bellicis nō iuuat si aliq̄ spes cū desperatiōe. ita tñ q spes nō haberet materiā nisi pcuta desperatione. si enim sperarent posse effugere. tūc nō haberet locū vindicta mortis quā sperāt.

¶ Quelio. xlj. de timore.

QOnsequēter psiderandū est pmo de timore. z secūdo de audacia. Circa timorē psideranda sunt quattuor. Primo de ipso timore. Secūdo de obiecto eius. Tertio de causa ipi⁹. Quarto de effectu. Circa pmū querūtur q̄tuoꝫ. Prio. vtr timor sit passio aie. Scdo vtr sit specialis passio. Tertio vtr sit aliqs timor naturalis. Quarto de speciebꝫ timoris.

¶ Postq̄ Doctor determinauit de pma pmutatiōne passionū irascibilis. hic agit de scda. videlz timore z audacia. et pz ratio ordinis. quia spes pcedit audaciā. timor accidit ex desperatione vincendi. prior est aūt timor q̄ audacia. qz est recessus a malo qui magꝫ p se est q̄ audacia q̄ dicit accessum ad malū. z rō oim iam dictoz patuit supra. q.xxv.ar.iij. in cor. Circa timorē aūt quattuor psiderāt vt in lra. Circa timorē fm se duo fiūt. pmo inquiritur pdicta timoris. scdo diuidit ar.iij. Circa pmū pmo inqrit qd sit. scdo assignat quedā ꝓprietas eius ar.iij. Circa pmum pmo ostendit q timor sit passio. secūdo q specialis passio ar.ij.

¶ Utr timor sit passio anime.

AD pmū sic pcedit. Videt q timor non sit passio anime. Dicit eīm Damas. in li.ij. q timor est virtus fm sistolē. i. pstractionem essentie desideratiue. sed nulla ꝓtus ē passio. vt pbat in.ij. ethicoz. ergo timor nō est passio. ¶ Ꝑ. ois passio est effect⁹ ex psentia agēns pueniens. sz timor nō est de aliq̄ psenti sed de futuro. vt Damascē dr in.ij. li ḡ timor nō ē passio ¶ Ꝑ. ois passio aie est mot⁹ appetit⁹ sensitiui q̄ sequit apphensionē sensus. sensus aūt nō est apphēsiu⁹ futuri sz pntis. cū ḡ timor sit de malo futuro videt q non sit passio aie. ¶ Sz contra Aug. in.xiij. de ci. dei. cūierat timorem inter alias anime passiones.

¶ Hic pmo inqrit de qdditate timoris.

¶ Rndeo dōz. q inter ceteros aie mot⁹ post tristiciā timor magꝫ rōnē obtinet passiōis. vt eīm supdictū ē. ad rōnē passiōis pmo qdē ptinet q sit motus passiue ꝓtus. ad quā sz pparet sibi obiecti p modū actiui mouētis eo q passio est effect⁹ agētis. z p hūc modū etiā sentire z itelligere dicūt pati. Scdo magis ꝓprie dr passio mot⁹ appetitiue ꝓtus hūis organi corpalis. q̄ fit cū aliq̄ trāsmutatiōne corpali. Et adhuc ꝓprissime illi mot⁹ passiones dicūtur q̄ importāt aliq̄d nocumentū. q.xxxv.ar.j.

¶ Doctor rndet tali cōclone verissime ꝓperit timere rō passionis. tñ post tristiciā. Hui⁹ pclonis ☞ deducit pmo pmā prē. scdo infert totalē pclonē z pbat scdam ptem ibi. Ulñ verissime zc. Quo ad pmā prē arguit sic. Dis motus passiue virtutis z appetitiue hūanis organi. nō ne cuius fit cū trāsmutatiōe corpali corruptiua z nociua verissime dicit passio. sed timor est virtutis passiue appetitiue z fit cū transmutatiōe corpali z importat aliq̄d nocumentū. igit zc. huius rōnis ☞ declarat pmo maiorem. scdo minorē. ibi. Manifestū est zc. Maior q̄ pz clare in lra ex q.xxij.ar.p. et rangit triplicē acceptiōem passionis ibidem positam. Deinde cum dicit. Colla.

¶ Manifestū est aūt q timor cū sit de malo ad appetitiuā potētiā ptinet. q̄ p se respicit bonū z malū. ptinet aūt ad appetitū sensitiuū. fit eīm cū q̄dā transmutatiōe scz cū ꝓtrarione. vt Damas. dr. z iportat etiā habitudinē ad malū. fm q malū hz q̄dāmodo victoriā sup aliq̄d bonum.

¶ Declarat minorē dare in lra quo ad singulas partes. Deinde ibi.

¶ Uñ verissime sibi ꝓpetit rō passionis. tñ post tristiciā que est de pñti malo nā timor est de malo futuro. q̄d nō ita mouet sicut pñs.

¶ Infert pclonem rñsiuā cū scda pte. quā pbat (scz q post tristiciā) Maior ē passio isto mō dicta (scz sonās in malū z inferēs nocumētū) que est de pñti malo q̄ q est de futuro. sed tristicia est de pñti. timor de futuro. igitur zc. Maior pz. qz futuz nō ita mouet sicut pñs. et patuit etiā supra q.xxxvij. ar.iij. in cor. Patet ex pbatōe dicta q timor sensitiui appetit⁹ est ꝓprie passio. qz habet omes tres ꝓditiones requisitas ad passionē ꝓprie dictā. Timor aūt volūtaris est passio fm pmā ꝓditionem. z importat nocumētū. sed nō corporale immediate. de definitione timoris habet in d. san. in.iij. dis. xxxiij. q.ij. ar.p.q.p.

☞ Confirmat pclo auctoritate Augustini in argumento in ctrarium.

¶ Ad pmū g̃ dōm. q virtus nōiat qdā pncipiū actionis. z ideo inq̃tū interiores mot⁹ appetitiue virtutis sunt pncipia exteriorꝫ actuū dicūt ꝓtutes. phs aūt negat passionē eē ꝓtutē q̄ est habitus.

¶ Ad maiorē dictū ē supra. q.xxvi. ar.ij. ad pmū. q timor est ꝓtus. put omne pncipiū operatiōis dr ꝓtus. sz non est virtus habitualis. Ad minorē. nulla ꝓtus habitualis est passio. tñ stando in lata acceptiōe ꝓtutis. Negatur minor. z pña. de mouere fm systolē dictū est aliq̄d supra q.xxij. ar.ij. ad 2ᵐ. vide d. san. in 3°. supra vbi statim

¶ Ad scdm dōm. q sicut passio corporis naturalis prouenit ex corporali pntia agentis. ita passio aie. puenit ex aiali pntia agētis absq; pntia corporali vel reali inq̃tū sz malū q̄d est futuz realiter. est pns fm apphensionē aie.

¶ Ad maiorē. puniens ex pntia aliqua passio naturalis z corporalis. puenit ex reali z corpali pntia. sed passio aialis. puenit ex aiali pntia q̄ est fm esse apprehē sum. Minor negat. q nō sit de pnti aliq̄ mō (scz de pntia aiali) est quidē de futuro in se z fm rem. tñ illud futuz in se actu apprehensum imutat appetitū. z ꝓpr⁹ corp⁹ imutatiōe corruptiua. ad mouere eīm appetitū sufficit pntia in esse apprehenso.

¶ Ad tertiū dōm. q sensus nō apphendit futuz. sed ex eo q apprehendit pns aial naturali instinctu mouetur ad sperandū futuz bonū. vel timēdum futurū malum.

¶ Maior vera est. tñ ex apprehensione pntis pōt ex instinctu nature moueri in futuz. ac si apprehenderet vel bonū sperando vel malū timēdo. de spe patuit q.xl. ar.iij. videns eīm canis aliū canē flagellari fugit. timēs ne et spe flagellet. z videns sibi nūc pijci panē vel carnē sperat z postea se accepturz. vñ ex his q̄ in pnti apprehēdit mot⁹ uet in futuz. quare in aialibꝫ brutis est aliq̄d equalēs apprehensione futuri scz instinctus nature. puenies ex impressione pmi intellectus. in hoie vero non est questio q̄n appetitus sensitiu⁹ moueat in futuz a rōne.

¶ Utr timor sit specialis passio.

AD scdm sic pcedit. Videt q timor non sit specialis passio. Dicit eīm Aug. in li. lxxxiij. q. q quē nō examinat mer⁹. neqz cupiditas eū vastat. nec egritudo. i. tristicia eū macerat. nec ventilat gestices z vana leticia. ex quo videt q remoto timore oīes alie passiones remouent. nō ergo passio est specialis sed generalis. ¶ Ꝑ. phus dicit in. vi. ethicoz. q ita se habet in appetitu psecutio z fuga sic i itellectu affirmatio z negatio. sz negatio nō ē aliq̄d speciale i itellectu sic nec affirmatio. sed aliquid cōmune ad multa. ergo nec fuga in appetitu. sed nihil est aliud timor q̄ fuga q̄dam mali. ergo timor nō est passio specialis. ¶ Ꝑ. si timor esset passio specialis. pcipue in irascibili esset. est aūt timor etiā in pcupiscibili. Dicit eīm phs in.ij. rhetoricoz. q timor est tristicia quedā. Et Damas. dicit q timor est virtus desideratiua. tristicia aūt et desiderium sunt in pcupiscibili. vt supra dictum est. nō est ergo passio specialis cū ptineat ad diuersas potētias. ¶ Sz contra est q pdiuidit aliꝰ passionibꝫ anime. vt ptz p Damas. in.ij. libro. q.xxxv.ar.p et.q.xxx.ar.p

¶ Hic scdo inqrit de dñia z distinctōe timoris.

¶ Rndeo dōm. q passiones aie recipiūt speciem ex obiectis. vñ specialis passio est que hz speciale obiectum. timor aūt hz speciale obiectū sicut z spes. Sicut eīm obiectū spei est bonū futuz arduū possibile adipisci. ita obiectū timoris est malū futuz difficile cui resisti nō pt. vñ timor est specialis passio aie.

¶ Doctor rndet tali pclone. Timor est specialis passio. Probat. specialis passio est que hz speciale obiectū. sz timor hz speciale obiectū. ḡ zc. Maior pbat. qz passiones aie recipiūt speciē. z p ꝓs distinctōem ex obiectis. Minor pbat. qz malū futuz arduū cui nō pt resisti (scz de facili) vt pz in solone terrq.

☞ Et pfirmat pclo argumēto in ꝓrium.

¶ Ad pmū g̃ dōm. q oēs passiones aie deriuant ex vno pncipio. scz ex amore. in q̄ hūt adinuicē cōnexionē. z rōne huius pnexiōis remoto timore remouent alie passiones aie. nō ideo qz sit passio gnalis

¶ Ad illā (Ex q̄ videt) dr. remoto timore nō rōe sui q̄si ipe includat oēs passiones sed rōne cōis radicis oīm remouent oēs alie passiones (scz rōne amoris in q̄ oēs pnectunt) ita q ablato timore. vt ozit ex amore remouent omes alie. quia nō existente meru vel timore vt ozitur ex amore. amor nō existit. z p ꝓs nulla passio. sed non loquitur de timore fm se q eo sublato auferat oīs passio. In cor.

¶ Ad secundū dicendū q nō oīnis fuga appetitus est timor. sed fuga ab aliquo speciali obiecto. vt dictum est. z ideo licet fuga sit q̄dam generale. tamen timor est passio specialis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Concedit totū vsq; ibi. Sed nihil est aliud timor ℞ fuga quedā mali Negat q̄ sit fuga in cōi z quelibet fuga. sed ēt talis specialis fuga respectu specialis obiecti. vt dictū est in cor. Et ℞ accipe portes. qz vez est qđ supra dicebat. q. xxx. ar. ij. ad 3m. qz fuga nō ℞cer ꝓpriū oppositū z passionē oppositā ꝛcupiscētie. sz est notāe nimis gñale. qz extendit se ad oēm motū appetit⁹ recessiuū a malo.

¶ Ad tertiū dām. q̄ timor nullo mō est in ꝛcupiscibili. nō em̄ respicit malū absolute sz cū quadaz difficultate vel arduitate. vt ei resisti vix possit. Sz qz passiones irascibilis deriuātur a passionib⁹ ꝛcupiscibilis z ad eas terminātur. vt sup dictū est. ideo timori attribuūtur ea que sunt ꝛcupiscibilis. ℞ em̄ timor esse tristicia inq̄tū obiectū timoris ē ꝛtristās si plens fuerit. vñ z phs dicit ibidē q̄ timor ꝓcedit ex phantasia futuri mali corruptiui vel ꝛtristatiui. Similiter z ꝛsideriū attribuit a Damas. timori. qz sicut spes causat vel ozit a desiderio boni. ita timor est ex fuga mali. fuga aūt mali ozit ex desiderio boni. vt ex supra dictis patet.

q. xxv. ar. ꝑ.

q. xxv. ar. ij.

¶ Negat q̄ timor sit in ꝛcupiscibili. Ad pbatōem dicitur. q̄ est tristicia quedā finalr z terminatiue (id est cuz aducit qđ timebat malū sequit tristicia in ꝛcupiscibili. qz passiones irascibilis terminātur in irascibili) et Damascen⁹ intelligit p̄ncipiatiue z originalr. qz videlz timor ꝓcedit ex fuga z odio mali. z illa fuga ire. ꝓuenit ex aliq̄ desiderio z amore boni. vt patuit supra. q. xxv. ar. ij. Doctor san. tñ in tertio supra ad p̄mū dicit. q̄ Damascenus capit desiderium large. ꝓ appetitu qui cōmunis est z irascibili z ꝛcupiscibili.

¶ Utz timor aliqs sit naturalis.

Ad tertiū sic. ꝓcedit. Videt q̄ timor aliqs sit naturalis. Dicit em̄ Damas. in tertio li. q̄ est quidā timor naturalis nolēte aīa diuidi a corpe. ¶ ℘. timor ex amore ozit. vt dictū est. sed est aliqs amor naturalis. vt Dionysius dicit. ḡrto ca. de di. no. ḡ etiā est aliqs timor naturalis. ¶ ℘. timor opponit spei. vt supra dictū est. sz est aliq̄ ipes nature. vt ptz p id qđ ōr ro. ḡrto. de abraham. q̄ ꝛtra spem nature in spem gr̄a credidit. ergo etiā est aliqs timor nature. ¶ Sed ꝛtra ea que sunt naturalia cōiter iueniūtur in reb⁹ aīatis z inaīatis. sed timor nō iuenit in rebus ānimatis. ergo timor nō est naturalis.

Ar. ij. ad p⁹.

q. lx. ar. iij. ad p̄mū

¶ Hic D. icipit de vna ꝓprietate timoris. s. naturalitate

¶ Rñdeo dām. q̄ aliquis motus ōr naturalis. quia ad ipm inclinat natura. sed hoc ꝛtingit dupl'r Uno mō q̄ totū pficit a natura absq; aliq̄ opatiōe apphensiue virtutis. sicut moueri sursum est mot⁹ naturalis ignis. z augeri est mot⁹ naturalis aīalium et plantaz. Alio modo ōr mot⁹ naturalis ad quez natura inclinat. sz nō pficiat nisi p apphēsionē. qz sicut sup dictū est. mot⁹ ognitiue z appetitiue ſtutis reducūt in naturā sicut in p̄ncipiū p̄mū. Et p hunc modū etiā ipi act⁹ apphensiue ſtutis. vt ītelligere. sentire. z memorari. z etiā mot⁹ appetit⁹ aīalis q̄q; dicuntur naturales.

q. xvij. ar. ix. ad 2m. et clari⁹ sup. q. x. ar. ꝑ.

¶ D. distincte rñdet fm q̄ p̄mo distinguit de dupl'i naturalitate mot⁹. scdo subiūgit ꝛclonem duas rñsiuas. p̄mam ibi. Et p hūc modū ⁊c. scdam ibi. Sed fm p̄mā ⁊c. D. ḡ p̄mittit q̄ modū notabil' qđ exponit variā ſcationem vni⁹ termini quesiti. scz naturalis mot⁹ (extense etiā. p actu scdo) ōr ār naturalis. qz ad eā icinat natura. sz h̄ ꝛtingit dupl'r. vno mō. qz sequit naturā z fōmā substātialē sine oi apphēsione. Alio⁹ qz natura q̄dē inclinat ad h̄ sz nō pficit nisi mediāte apphēsiōe. sicut dictū fuit sup. q. x. ar. ꝑ. in cor. q̄ volūtas naturalr vult suū obiectū de q̄ se. z oia q̄ naturalr ꝓueniūt volēte. sic̄ ītelligere vine re z esse ⁊c. z talis ḡ appetit⁹ naturalis (i. fundat⁹ in natura) p̄t cē mediāte apphēsiōe. ¶ Nota diligēt hāc distinctiōem. qz ad multa valet. vult em̄ q̄ aliqs mot⁹ ōr naturalis. vel qz ex icinatiōe naturali tm̄. determinat⁹ ad vnuz absq; ognitōe p̄cepta. z talis mot⁹ ꝓcedit ex amore naturali q̄ nō est act⁹ elicit⁹. sed icinatio nature indita. scdo ōr mot⁹ vel act⁹ ōr natural. nō qz solū ex inclinatiōe naturali. sz ꝓcurrēte apphēsiōe obiecti. ¶ Et nota q̄ talis mot⁹ p̄t dici aīalis vel ītellectualis z naturalr diuersis rōnib⁹. vt em̄ est ab icinatiōe nature z determinat⁹ ad vnū ꝓsequēdū vel fugiēdū ōr naturalr. vt ār est mediāte apphēsione sensitiua vel ītellectiua ōr aīalis vel ītellectualis motus. Et p̄z ex h̄ q̄ mot⁹ z actus q̄ ōr naturalis in cognoscentib⁹ est actus elicit⁹. vñ in ꝓposito timor naturalis est ad quē natura inclinat nec̄ario z naturalr. qz videlicet apphenso tali obiecto natura nec̄ario ipm timet. vita ē naturalis p̄ncipiatiue z specificatiue. qz natura inclinat ad cū. z de obiecto q̄ nec̄ario timet. z nō p̄t nō timeri. sicut mortē q̄s naturalr timet ⁊c. ¶ Nota etiā ꝑbū D. cū ōr. Et p hūc etiā ipi act⁹ apphēsiue ſtutis ⁊c. q̄q; dicūtur naturales. Pz ex h̄ q̄ cū ōr. Hō natura scire desiderat. q̄ illud desideriū est act⁹ elicit⁹. qz est respectu naturalr desiderabilis. pz etiā q̄ ītelligere p̄ncipiatiue est actus elicitus. Pz etiā q̄ appetit⁹ aīalis naturalis est elicit⁹ et ōr naturalis p̄ncipiatiue z specificatiue ⁊c. Dicit ār nō tanter. q̄q;. qz videlz nō q̄libet ītelligere est naturale. sz nīm ītelligere q̄ est determinatū ad vnū q̄ videlz est de obiecto in cuius ītellectiōem natura inclinat z cuius opposito nō p̄t assentire. aliq ār mot⁹ ītellect⁹ vel appetit⁹ respectu cuz ad q̄ natura nō inclinat. vel ad q̄ nō est determinatio nec̄ario nō dicūt naturales. Cōsequenter ait etc

¶ Et p hūc modū p̄t dici timor naturalis. z distinguit a timore nō naturali fm diuersitatē obiecti. Est em̄ vt phus ōr in. ij. rhetoricoz. timor de malo corruptiuo q̄ natura refugit. ꝓpter naturale desideriuz essendi. z talis timor ōr esse naturalis.

¶ Rñdet iuxta scdz modū naturalitatis mot⁹ p̄dicti. tali ꝛclone. Timor aliqs p̄t dici naturalis scdo mō. aliqs nō naturalis z distinguit ab iuicē. Hāc ꝛclonē. pbat p⁹ ḡ ad p̄mā ptē. scdo q̄ ad scdaz. ibi. Et ite. Quo ad p̄mā sic. ille timor ōr naturalis q̄ ē de malo corruptiuo qđ ē ꝛ natura. sz aliqs ē de hmōi malo. ḡ aliqs ē naturalis. Maior est phi. ij. rheto. Minor de se ptz. qz aliqs timet mortē ut alia corruptiua nature. ꝓpter naturale desideriuz essendi. qz igit talis timor. ꝓuenit ex icinatiōe nature. iō ē naturalis. Vñ possz argui. ille timor ē naturalis q̄. ꝓcedit ex icinatiōe nature. sz aliqs ē hmōi (ille scz q̄ ē de malo corruptiuo z natura refugit) igit ⁊c. Consequenter ibi.

¶ Et ite. x malo ꝛtristatiuo. qđ nō repugnat nature. sed ꝛsiderio appetitus. z talis timor nō est naturalis. sicut etiā supra amor. ꝛcupiscētia. z ꝛlecta/tio distincta sunt ꝓ naturale z nō naturale.

q. xxvi. q. 30 a. 2. q. xxx. ad 2.

¶ Probat secundā ptē ꝛclonis dicte q̄ aliquis timor sit nō naturalis sic. Ille timor dicit nō naturalis qui est de malo nō ꝛtrario nature. nec p̄ sequens natura inclinat de ꝓpinquo ad eius fugā (sed appetitui etiā q̄q; inordinato) sed aliqs est de hmōi malo. igit ⁊c. Sed q̄ distinguit adinuicē timor naturalis z nō naturalis. Prob batur sic. que habent diuersa obiecta distinguūtur. sed illi timores habent diuersa obiecta. igit ⁊c. Minor patuit ex iā dictis. Secdo. pbat a sili de ꝛcupiscentia z amore. vt patuit supra q. xxvi. ar. ij. de ꝛcupiscentia q. xxx. ar. iij. et de delectatione q. xxxi. ar. vij. Deinde cū dicit.

¶ Sed fm p̄mā acceptiōem naturalis sciendū est q̄ quedā ōr passionib⁹ aie q̄q; dicūtur naturales. vt amor. ꝛsideriuz. z spes. alie vero naturales dici nō p̄nt. z ideo q̄ amor z odiū. ꝛsideriū z fuga important inclinatiōem quandā ad ꝓsequendū bonū et fugiendū malū. que q̄dem inclinatio ꝓprie etiaz ad appetitū naturalē. z ideo amor ē q̄dē naturalis. et ꝛsideriū vel spes p̄t q̄dāmodo dici etiā in reb⁹ naturalib⁹ ognitōe carentib⁹.

Conclo

Subiungit secūdam ꝛclusionem rñsiuā quo ad p̄mū modū naturalis motus. Et p̄mo facit qđ dictū est. Secūdo elicit qđdam corollariuz cuius deductio est argumentor. ad ducendoz. solutio. ibi. Et ideo ⁊c. Conclusio ergo est. Secū dū p̄mū modū naturalis (q̄ut tota inclinatio pficit a natura) alique passiones (id est noia passionū) dicūtur naturales (id est significāt z possunt attribui reb⁹ pure naturalib⁹ vt amor. ꝛsideriū z spes) alie vero. id est alia noia aliaz passionū nō attribuūtur reb⁹ pure naturalib⁹. Hui⁹ ꝛclonis D. pbat p̄mo p̄mā ptē. secūdo secū dā. ibi. Sed alie ⁊c. Prima sic. amor. odiū. ꝛsideriū z fuga. iportāt inclinatiōem quādā ad ꝓsequēdum bonū z fugiendū malū. sed ad ista sufficit inclinatio appetitus naturalis. igit ⁊c. Deinde ibi.

¶ Sed alie passiones anime important quosdā motus. ad quos nullo mō sufficit inclinatio naturalis. vel q: de rōne h̄az passionū est sensus seu cognitio. sicut dictū est q̄ apphēsio regrit ad rōnē delectatōis z doloris. vñ q̄ carēt ognitōne nō p̄nt dici delectari vel dolere. aut qz hmōi mot⁹ sunt ꝛtra rōnē inclinatōis naturalis. puta q̄ desperatio refugit bonū ꝓpter aliquam difficultatē. z timor refugit impugnatōem mali contrarij. ad quod est inclinatio naturalis.

a. 1. ad 4. a. 2. ad 4. a. 3. ad 3.

Declarat secūdaz ptē dicte ꝛclonis. sed e sic. Alie passiones anime a dictis supra iportāt ⁊c. sed ad illas nō sufficit inclinatio appetitus naturalis (quia vel de rōne illaz est ognitio. vel qz sunt ꝛtra rōnez inclinatōis naturalis. vt est desperatio z timor) igit alie passiones a dictis non attribuūtur reb⁹ pure naturalib⁹ p̄mo mō. Habet aūt ex ista secunda conclusione. q̄ timor non est naturalis p̄mo modo. Tunc ibi.

¶ Et ideo huiusmodi passiones nullo modo attribuūtur rebus inanimatis. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

¶ Elicit ex dicta ꝛclone z eius ratione tale corollariū qđ frangit argumentū in ꝛtrariū q̄ hmōi passiones (ictz requirentes ognitōem vel existentes ꝛtra rōnem inclinationis naturalis) nō attribuunt reb⁹ inaīatis. p̄z de se. qz in inaīatis nō est ognitio nec inclinatio ꝛtra naturā. Et ex his deducētib⁹ soluent argumenta sequētia.

Ad argumentū in cōtrariū Ad ma

tore q̄ sunt naturalia p̄mō ad q̄ sufficit inclinatio nature. et nō req̄rit ognitōem. nec sunt ꝛ inclinatōem nature. talia inueniūtur in reb⁹ inaīatis z animatis. Minor vera. igit nō est naturalis p̄mo modo.

¶ Ad p̄mū. ad auctoritatē Damasceni dicit. q̄ intelligit de naturali scdo mō. vt patuit. qz est de malo in cui⁹ fugā natura inclinat. scz mortē. et sic dupl'r naturalis ex gre p̄ncipiū z obiecti. sed nō est naturalis q̄si sequat formā sine oi apphēsione vñ q̄ nullo mō h̄t appetitum sensitiuū. nec ognitōem nō timent mortē ⁊c.

¶ Ad scdm. maior vera. tñ plus req̄rit ad timorez q̄s amorē. vniuersaliter accipiendo amorē videlz ognitio. et ad minus fuga quedā impugnatiōis ꝛtrarij est de rōne timoris. qđ ꝛtrariat naturali inclinationi q̄ vniūqđq; impugnat suū ꝛtrariū. Minor vera sed negatur ꝓsequētia ꝓpter iā dictā diuersitatē tactā in scda ꝛclone.

¶ Ad tertiū. negat ꝓsequētia breuit. qz spes nō req̄rit ognitōem z est fm inclinatōem nature. qz calor aggredit aliqđ arduū difficile impugnādo z sperando vincere. sz aliqđ difficulter ignibile. sed plus req̄rit ad timorē. opponūtur q̄dez ex pte obiecti. vt patuit ar. ij. in cor. tñ timor h̄z repugnātiā ad inclinatōem pure naturalē nō spes.

¶ Utz ꝓuenienter Damascenus assignet sex species timoris. scz segnitiem. erubescentiā. verecūdiā. admiratōem. stuporem. agoniā.

D

Ad quartū sic. ꝓcedit. Videt q̄ incōueniēter Damas. assignet sex species timoris. scz segnitiem. erubescentiā. verecūdiā. admiratōem. stuporē. agoniā. Ut em̄ phus dicit in. ij. rhetorice. timor est de malo ꝛtristatiuo. ḡ species timoris debent respondere speciebus tristicie. sunt āt quattuor species tristicie. vt supra dictū est. ergo soluz debent esse quattuor species timoris eis corrūdentes. ¶ ℘. illud qđ in actu nostro consistit. nostre potestati subiacet. sed timor est de malo quod excedit potestatē nostrā. vt dictū est. nō ergo segnities z erubescentia z verecūdia que respiciūt opationem nostrā debent poni species timoris. ¶ ℘. timor est de futuro. vt dictū est. sed verecundia est de turpi actu iā ꝓmisso. vt Gregorius nicenus dicit. ḡ verecūdia nō est species timoris. ¶ ℘. timor nō est nisi de malo. sed admiratio z stupor sunt de magno et insolito. siue bono siue malo. ḡ admiratio z stupor nō sunt species timoris. ¶ ℘. phi ex admiratōe sunt moti ad inquirendū veritatē. vt dicit in ꝓncipio metaphi. timor aūt nō mouet ad inquirendum. sed magis ad fugiendū. ergo admiratio nō est spe/

q. xxv. ar. 2.

Ar. ij.

Ar. ꝑ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cies timoris. ¶ Sed in contrariū sufficiat auctoritas Damas. et Greg. nice.

¶ Hic vltimo D. querit de diuisione timoris.

Ar. ij. ¶ Rñdeo dñm. q sicut dictū est. timor est de futuro malo qđ excedit potestatē timētis. vt scz ei resisti nō possit. sicut ăt bonū hois ita et malū pt ꝯsiderari. vel in opatione ipi⁹ vel in exterioribꝰ rebꝰ

Lōclo. D. deducit talē ꝛclonem rūsiuā in corpe. Lōuenienʒ ter assignātur he species sex timoris. Probat. Timor est de futuro malo qđ excedit potestatē timētis. vt ei de facili resisti nō possit (ꝛ supple quot modis tale malū diuersificat tot sunt species timoris) sed illud malū sex modis diuersificat. ergo ꝛclo vera. Huius rōnis maior nota ex ar. ij. Minor. pbat sic. malū pōt ꝯsiderari vel in opatōe hois vel in exterioribꝰ rebus. sed malū in opatione est triplex. similr malū in exterioribꝰ est triplex. igit minor vera. Maior huius minoris sēm declarat primo primā pte cū dr.

¶ In opatōe ăt ipius hois potest duplex malus timeri. Primo quidē labor grauans naturā. ꝛ sic causatur segnicies. cū scz aliqs refugit operari ppter timorē excedentis laboris. Secđo turpitudo ledens opinionē. ꝛ sic si turpitudo timeat ꝛ admittēdo. est erubescētia. si ăt sit de turpi tā facto ē verecūdia.

¶ Deinde sequitur sēam gtem minoris clare cū dr.

¶ Malū aūt qđ in exterioribꝰ rebꝰ cōsistit triplr pōt excedere hois facultatē ad resistendū. Primo quidē rōne siue magnitudinis. cū aliqs scz ꝯsiderat aliqđ magnū malū cuius exitū ꝯsiderare nō sufficit. et sic est admiratio. Secđo rōne diffusetudinis. quia scz aliqđ malū incōsuetū nostre ꝯsiderationi offert. et sic est magnū nostra reputatione. ꝛ hoc modo est stupor qui causat ex insolita imaginatōne. Tertio modo rōne improuisionis. quia scz puideri nō potest sicut futura infortunia timentur. ꝛ talis timor dicitur agonia.

¶ De ista materia vide Doc. san. in de veritate materia. xxvi. q. iij. ad. septimū.

☞ Et ꝯfirmat ꝯclusio rūsiua argumento in ꝓrium.

¶ Ad primū ergo dñm. q ille species tristicie que supra posite sunt. nō accipiūtur fm diuersitatē obiecti. sed fm effectꝰ ꝛ fm quasdam speciales rōnes. ꝛ ideo nō oportet q ille species tristicie rñdeāt istis speciebꝰ timoris que accipiūtur fm diuisionē ꝓpriam obiecti ipius timoris.

q. xxxv. ar. viij.

¶ Maior vera. ad illā. ergo ꝛc. Negat illa ps assumpti. loquēdo de speciebꝰ ꝓprie dictis ipius timoris ꝛ speciebus extraneis tristicie. de quibꝰ supra q. xxxv. ar. viij. Et rō diuersitatiʒ est in solone. quia species timoris assignant ꝓprie penes distinctōem obiectoꝝ que distinguūtur in ratione mali futuri sed species (scz extranee) tristicie distinguunt nō fm obiecta vlr scz fm effectꝰ ꝛ fm speciales rōnes. ḡre non oportet q correspondeant.

¶ Ad scđm dñm. q opatio fm q iā fit subditur potestati operātis. scz aliqđ circa opatōem ꝯsiderari pōt facultatē operātis excedēs. ppter qđ aliqs refugit actōem. ꝛ fm hoc segnicies. erubescētia. ꝛ vere timidia ponūtur species timoris.

¶ Maior vt iacet negat. Dico qđđ. q opatio fm q fit subiacet ptāti nostre. scz id qđ ꝯiungit operatōni nō scz subest ptāti nre. ꝓpter q aliqs timet opatōem. sicut ruspitudo vl magn⁹ labor. Et hoc cū qs timet hoc facere. qz turpe ē vl laboriosum. Negat ꝑña. qz non respiciunt opatōnem fm se. sed rōne alicuius ꝯiuncti qđ est malus arduū difficulter fugibile.

¶ Ad ꝫm dñm. q ꝛ actu ꝑterito pt timeri ꝯuitiū vl obprobriū futurū. ꝛ fm h verecūdia ē spēs timoris

¶ Ad minorē. dico q ē de turpi actu ꝯmisso de q ris mek ꝯfusio ꝛ obprobrium. vl ꝯuitiū futurū. Quare nō ē de ꝑterito vt sic. scz vt hz annexū aliqđ futurū malū. cui⁹ ipe actus ꝑterit⁹ ē cā demeritoria. Negat g ꝑña ꝛc.

¶ Ad ḡntū dđz. q nō qlibet admiratio ꝛ stupor sunt spēs timoris. scz admiratio q ē ꝛ magno malo et stupor q est ꝛ malo insolito. Vel pt dici. q sicut segnicies refugit laborē exterioris opatōis. ita admiratio ꝛ stupor refugiūt difficultatē ꝯsideratōis rei magne ꝛ insolite. siue sit bona siue mala. vt h mō se habeat admiratio ꝛ stupor ad actū intellectus. sicut segnicies ad exteriorē actū.

¶ Ad minorē dupliʒ. Primo negādo q admiratio sit de magno bono. vt hic loqmur. imo ē solū de magno malo. cui⁹ exitū aliqs nō ꝑt aduertere. ꝛ sic timet ne veniat in magnū detrimentū sui. ꝛ tali mō ē timor de malo rōne alicui⁹ futuri. scz exitus ꝛ finis ignorati. q pt ē malus et nociuus. Secđo đr q admiratio ꝛ stupor pñt ee de bono ꝛ malo materialr ꝛ remote. scz sunt de malo sicut obiecto ꝓpinquo. scz de difficultate ꝯsideratōis rei magne ꝛ insolite. siue sit bona siue mala. q difficultas ē malū qđđā. sicut segnicies refugit opatōem exteriorē ꝓpter laborem. Ita admiratio refugit actū intellect⁹ circa rē magnā ꝓpter difficultatē ral' act⁹. ꝛ stupor refugit ꝯsideratōem circa rē insolitā ꝓpter difficultatē apphendēdi ꝛ cognoscendi q res illa tendat. Vñ dictū ē sup. q magna tristicia facit homiʒ stupidū. sic q nō scit q diuertere debeat ꝓpter difficultatem cognoscēdi remediū euasionis mali. Et iste ē alius modus distinguendi admiratōem ꝛ stuporē q̄ in cor.

¶ Ad q̄ntū dđm. q admirās refugit in pñti dare iudiciū ꝛ eo qđ mirat timens defectū. scz in futuro inḟrit. stupens aūt timet ꝛ in pñti iudicare ꝛ in futuro inḟrere. vñ admiratio est ꝓncipiū philosophādi. scz stupor ē philosophice ꝯsideratōis ipedimētū.

¶ Ad maiorē. Et admiratōe sunt moti ad inḟrēdū. scz stante admiratōe nō iudicauerūt ferendo sniam. ꝓpter timorē deficiendi. Dictū ē cū ad q̄rtū. q admiratio fugit actū intellect⁹. s. iudiciū de magnis. ꝓpter difficultatē bñ iudicādi in tali actu difficili. Ad minorē dico. q timor vliter nō mouet ad inḟrendū in futuro. Negat. Vere mouet ad fugiendū iudiciū in magnis in pñti. tamē postea inḟrit de veritate. Et quid illa res magna velit ꝛ quorsuz tēdat. Sicut cū accidit aliq plaga magna inconsueta. ꝯsueuim⁹ admirari ꝛ nō iudicam⁹ qđ sit. scz inḟrimus ꝛ ꝯferūm⁹ adinuicē. Scz vez ē. q aliqs timor q̄ excludit. ꝛ in pñti iudiciū ꝛ in futuro inḟrōnem nō.

¶ Quēstio. xlij. de obiecto timoris

Hō Einde ꝯsiderandū ē de obiecto timoris et circa hoc q̄runt⁹ ser. Primo. vtz bonū sit obiectū timoris vl malū. Secđo. vtz malū nature sit obiectū timoris. Tertio vtz timor sit de malo culpe. Quarto. vtz ipe timor timeri possit. Quinto. vtz repētina magʒ timeant. Sexto. vtz ea ꝫ q nō ē remediū magʒ timeant

¶ Postq̄ determiauit de timore fm se tāgendo solū obiecti in cōi. nūc q̄rit de obiecto timoris. Et p⁹ de subobiecti. an sit bonū vl malū Secđo inḟrit q faciūt ad augmentū huius obiecti. in. v. ar. Circa primū p⁹ fit qđ dictū ē Secđo determinat dubiū in. iij. ar. Circa primū p⁹ oñdit q malū sit obiectū timoris. 2⁹ inḟrit q̄le malū in. ij. ar.

¶ Utz bonū sit obiectū timoris vel malū.

Ad primū sic ꝓcedit. Videt q bonū sit obiectū timoris Dicit enī Aug. in li. lxxxiij q. q nihil timem⁹ nisi ne id qđ amam⁹ aut adeptū amittam⁹. aut nō adipiscamur speratū. scz id qđ amam⁹ ē bonū. g timor respicit bonū sicut ꝓprium obiectū. ¶ Ꝑ. phs đt in. ij. rhetoricoꝝ. q ptās ꝛ sup aliū ipm ee. ē terribile. scz hmōi ē qđđā bonū. g bonū ē obiectū timoris. ¶ Ꝑ. in eo nihil malū ee pt. scz mādat nob vt eū timeam⁹. fm illud psal. Timete eū oēs scti ei⁹. g ꝛ timor ē de bono. ¶ Sz ꝯtra est qđ Damas. đt in. ij. li. q. timor est ꝛ malo futuro.

¶ Hic primo q̄rit de q̄ditate ꝛ rōne obiecti timoris. an videlz formale obiecti termiatiū sit malū. qđ. s. timet

¶ Rñdeo dđm. q timor ē q̄dā mot⁹ appetitiue ꝑtis. ad ꝑtē ăt appetitiuā ptinet psecutio ꝛ fuga. vt đr in. vj ethicoꝝ. Est aūt psecutio boni. fuga aūt mali. vñ q̄cūqz mot⁹ appetitiue ꝑtis iportat psecutōem hz aliqđ bonū ꝓ obiecto. q̄cūqz ăt iportat fugā. hz malū ꝓ obiecto. vñ cū timor fugā quādā ipoꝛtet. p⁹ ꝛ ꝓ se respicit malū sic ꝓpriū obiectū

¶ Doc. rñdet duabꝰ ꝛclonibꝰ distincte. scđam ponit ibi. Potest ăt respicere ꝛc. Prima ē. timor primo ꝛ ꝓ se respicit malū sicut ꝓprium obiectū. Et vult ꝛclo q malū est obiectū formale qđ timet ꝛ fugit. Scđa ăt ꝛclo sequens vult. q bonū pt ee rō fuge. ꝛ cā ei⁹ qđ ꝓ se timet. Probat ꝛclo. Quicūqz mot⁹ appetitiue ꝑtis iportat psecutōez hz bonū ꝓ obiecto. Quicūqz ꝫo iportat fugā hz malū ꝓ obiecto. scz timor iportat quādā fugā apperit⁹. igit primo et ꝓ se ē mali. Maior pbat a ꝓncipio q ad ambas ptes Minor nota. igit ꝛc. Lōsequēter ibi

¶ Potest ăt respicere etiā bonū fm q hz habitudinē ad malū. qđ qđē pt ee dupliʒ. Uno qđē mō in q̄tū p malū ꝑuat bonū. ex h ăt ipo ē aliqđ malū qđ est ꝑuatiū boni. vñ cū fugiat malū qz malū ē. sequit vt fugiat. qz ꝑuat bonū qđ qs amādo ꝓsequit. ꝛ fm h đr aug. q nulla ē cā timēdi. nisi ne amittat bonū amatū

¶ Ponit sēam ꝛclonē rūsiuā ꝓpter argumēta in oppositū adducēda. ꝛ ꝓ⁹ pbat ipam. scđo ex ea soluit argumēta. ibi. Et p hūc modū ꝛc. Lōclusio g ē. timor pt respicere etiā bonū. scz fm q hz habitudinē ad malū. pba

tur sic. bonū est rō vt malū timeat. ꝛ bonū ē cā ipius mali. igit timor pt respicere bonū. fm q hz dupliʒ habitudinē ad malū. ꝑña nota. Añs pbat ꝓ⁹ q ad primā prē. 2⁹ q ad scđam. ibi. Alio mō ꝛc. Quo ad primā. qz timetur malū. qz malū. scz ex hoc ipo ē aliqđ malū. qz ꝑuatiū boni Et g timor respicit aliq mō bonū (scz tāq̄ rōem ꝓpter quā timet malū) Et ex hoc D. verificat auctoritatē bti August. allegatā in argumēto ꝓ⁹. Et vult p h argumentū primū adducēdū ee solutū. qz bonū timet sicut rō timoris.

¶ Et nota hic haberi qđ sup dictū ē. qz videlz bonū ē solū p se obiectū appetit⁹. qz nec malū fugit. nisi rōe amoris boni. hz g bonū habitudinē ad malū. sicut rō fugiendi malū. ꝛ sicut ꝑuatū q malū Lōsequēter ibi

¶ Aliō mō ꝓparat bonū ad malū. vt cā ipius. inq̄tū scz aliqđ bonū sua ꝛtute pt inducere aliqđ nocumētū in bono amato. ꝛ iō sicut spes. vt sup dictū q. xl. ar. vij est. ad duo respicit. s. ad bonū in qđ tēdit. ꝛ ad id p qđ sperat se bonū ꝛcipitū adipisci. ita etiam timor ad duo respicit. s. ad malū qđ refugit. ꝛ ad illud bonum qđ sua virtute potest infligere malum

¶ Probat scđaz prē añtis. p scđa ꝛclone sic. aliqđ bonū sua ꝛtute pt inducere nocumētū in bono amato. Et iō ꝛc. vt in lra. g bonū ē cā ipius mali. Vel posset sic argui. sicut ē de spe. ita ꝛ de timore. scz spes aliq (q etiā ē exspectatio) respicit bonū. ꝛ illū q iuuat ad ꝓsecutōem boni. igit sic erit de timore qđ respicit malū. ꝛ eū q pt inferre illū malū siue nocumētū. ꝛ de his hz 2ª 2æ. q. xix. ar. ꝑ. dein ibi

¶ Et p hūc modū deus timet ab hoie. inq̄tū pt infligere penā vl ipūalē vl corporalē. Per hūc etiā modū timet ptās alicui⁹ hois. marie qñ ē lesiua vl qñ ē iniusta. q sic in promptu hz nocumentū inferre. ita etiā timet sup aliū ee. i. inūti alī. vt scz in eius ptāte sit ꝯstitutū nobis nocumētū inferre. sicut ille qui est ꝓscius criminis. timetur ne crimen reuelet. Et p hoc patz rūsio ad obiecta

¶ Soluit argumēta vlria duo in oppositū sequentia ex dicto scđo mō habitudinis boni ad malū. Et exponit p⁹ auctoritatē tertij argumēti. Deinde etiā auctoritatem scđi argumēti. ꝛ patebunt postea.

☞ Argumentū in ꝛrariū ē. ꝓ prima ꝛclone rūsiua.

¶ Ad primum. Maior vera. nihil timemus nisi ratione amati boni. scz illud bonū in se nō timem⁹. scz in habitudine ad malū. qz timemus ipm amittere. vl timemus nō adepturos speratū. q amissio hz rōnem mali. q tñ iō hz rōem terribil. qz ē ꝑuatio boni. Vñ ꝑbat scđam ptez ꝛclonis q̄ ad primū modū habitudis boni ad malū ꝛc.

¶ Ad scđi maiorē. prās ꝛ sup aliū ee (. i. alteri inīti) sunt terribilia. vez vt hñt ꝛtutē lesiuā. ꝛ hñt inferre de facili nocumentū. g bonū ē obiectū. vez in habitudine ad malū fm scđam habitudinē. inq̄rū cā mali. Quid ăt sit alteri inniti D. declarat in solutōe in corpe.

¶ Ad tertiū. Maior ꝑa. Iste tñ pt ee cā mali pene. ꝛ mali fm qđ boni simplr. Minor ꝑa. g bonū i habitudine ad malū pt ee obiectum timoris. scz qđ p se ꝛ directe ꝛ formaliʒ timet est malū. vt patuit.

¶ Utz malū nature sit obiectū timoris

Ad scđm sic ꝓcedit. Videt q timor nō sit ꝛ malo nature. Dicit enī phs in. ij. rhetoricoꝝ. q timor ꝯsiliatiuos facit. nō aūt

Universidad de Deusto
Biblioteca

consiliamur de his q̄ a natura eueniunt. vt dr in. iij. ethi. g̃ timor nō ē de malo nature ¶ p̄. Defect⁹ naturales sp hoi ūminent. vt mors z alia hmōi. si igit de hmōi malis eēt timor. oporteꝛ q hō sp eēt ī timore ¶ p̄. natura nō mouet ad ꝛ̄ria. ſ malū nature, puenit ex natura. g̃ q timēdo aliqs refugiat hmōi malū nō ē a natura. timor g̃ naturalē nō ē de malo nature. ad quē tñ h̄ malū ptinere videt. ¶ Sz ꝛ̄tra ē qđ phs dr in. iij. ethi. q inter oia terribilissimū ē mors que est malum nature.

¶ Hic ꝓcedit q̄rit de q̄ malo sit timor obiectiue. Et p° oñdit de q̄ malo sit. Scđo de q̄ malo nō sit ar. seq̄nti. Querit ār de malo nature magis q̄ de dāno ī alijs rebꝰ. q̄ cū mala nature videnť ab intrinseco oriri nō videntur ita apte terribilia. de malis cīa rep planū est ꝛ̄.

¶ Rñdeo dicendū. q sicut phs dr in. ij. rhetorice. timor puenit ex phātasia futuri mali corruptiui vel ꝓtristatiui. sicut ār ꝓtristatiū malū ē qđ ꝛ̄riaꝯ volūtati. ita corruptiuū malū. qđ ꝛ̄riaꝯ nature. z hoc est malū nature. vñ de malo nature pt eē timor.

¶ D. rñdēdo sic, pcedit. p° deducit ꝓclonē rñsiuā sine explicatōe. Scđo deducit vnā ꝓclonē explicatiuā eiusdē. ibi. Sz ꝓsiderādū ꝛ̄. Tertio infert ex dict⁹ ꝓclonem rñsiuā explicatā z expositā. ibi. Sic igitur ꝛ̄. Cōclusio g̃ rñsiua ē. de malo nature pt eē timor. pbaꝯ. timor puenit ex phātasia futuri mali corruptiui. vl ꝓtristatiui. ſ malū nature ē corruptū. sicut malū imaginatōis ꝓtristatiū. igitur de ipo ē timor. Dicit ē phs. z minor de se nota

¶ Sz ꝓsiderandū ē q malū nature q̄ntꝫ est a cā naturali. z tūc dr malū nature. nō solū q; puaꝯ nature bonū. ſz etiā q; ē effect⁹ nature. sicut mors naturaꝯ. z aly hmōi defect⁹. aliq̄n ꝓo malū nature puenit ex causa nō naturali. sicut mors que violēter infertur a persecutore.

¶ Hic ꝓcedit explicat p̄dictā ꝓclonē. z p° p̄mittit qđ dā notabile distinctū. Scđo subiūgit ꝓclonē explicatiuā p̄me. ibi. Et vtroꝫ mō ꝛ̄. Notat g̃ p° vt sciaꝯ. quō malū nature. z qđ malū nature timeaꝯ. z vult q malū nature ē duplex. Vnū ē a pncipijs nature. z q; puaꝯ bonuꝫ nature. sicut mors z alij defect⁹ naturales senū ꝛ̄. Alio° dr malū nature. nō q; ē effect⁹ nature. ſz solū q; puaꝯ bonū nature z vite. causaꝯ tñ a pncipio extrinseco violēte sicut mors violenta. Deinde cū dr

¶ Et vtroꝫ mō malū nature q̄dāmō timeť z q̄dāmō nō timeť. Cū em timor pueniat ex phātasia futuri mali. vt dr phs illud qđ remouet futuri mali phātasiā. excludit etiā timorē. q ār nō appareat aliqđ malū vt futuꝝ pt er duob⁹ ꝓtigere. Uno q̄dē mō er h̄ q ē rēmotū z distans. h̄ em ppē distantiam imaginamur vt nō futuꝝ. z ō vl nō timem⁹ vl parū timem⁹. Ut em phs dr in scđo rhetoricoꝝ Que valde lōge sunt nō timenť. sciūt em oēs q morient. ſz q; nō ppe est nihil curant. Alio mō estimaꝯ aliqđ malū qđ ē futuꝝ vt nō futuꝝ. ppē necessitatē q̄ facit ipm estimare vt pns. vñ phs dr in. iij. rhetoricoꝝ q illi q̄ ita decapitant nō timēt videtes sibi necessitatem mortis ūminere. Sz ad h̄ q aliqs timeat oportet adesse aliquā spem salutis.

¶ Ponit scđz ꝓclonē declaratoriā p̄ iuxta dictā distinctōz. Utroꝫ mō accipiēdi malū nature. malū nature q̄dāmō timeť. q̄dāmō nō timeť. Probať. illud qđ remouet futuri mali phātasiā. excludit timorē. ſz nimia distātia vl ncāras aliqđ partēdi remouet phātasiā futuri. g̃ malū nature si accipiať vt valde distās. tp ꝛ̄ns q̄ si nō futuꝝ nō timebiť. Et etiā si imaginef sub necitate ipsum sustinēdi etiā nō timebiť. igit ꝓclo ꝓa. Maior pbať. qa timor puenit ex phātasia futuri mali. g̃ lecť maior. minor deducit in lra clare.

¶ Sic igit malū nature nō timeť. q; nō apphendiť vt futuꝝ. Si ꝛ̄o malū nature qđ est corruptū apphendatur vt ꝓpinquū. z tamē cum aliqua spe euasionis. tunc timebitur.

¶ Dic in calce corpis D. inſert ꝓclonē rñsiuā. cū explicatōe. z exponē p̄dicta clare. ¶ Et nota. q ꝛ̄ malij nature vno mō. puenīat a cā q̄ ē intra hoīem (scz a ꝓpōe ex ꝛ̄ijs. z ex dominio vni⁹ ꝛ̄y) q; tñ talis cā nō ē ipe appetitus vl volūtas. ō tale malū timeri pt. q; ē malū futuꝝ. a cā extra appetitū. Et q h̄ nō ē repugnāria ad articulos seq̄ntes. vbi D. dr. q malū culpe nō timeť. q; ē cā intrinseca. Intelligē nō solū intrinseca hoi. ſz etiam appetitus. q̄ malū cuꝰpe apteꝛať. nō sic de morte q̄ appetitui repugnat

☞ Et ꝓ firmať ꝓclo rñsiua ꝑma argumēto in ꝛ̄riū.

¶ Ad ꝑmū g̃ dicit. q malū nature q̄ntꝫ nō ꝓuenit a natura. vt dictū ē. f m tñ q̄ a natura ꝓuenit. et si nō ex toto vitari possit. pt tñ differri. z sub hac spe pt esse ꝓsilium de vitatōne ipius.

¶ Ad maiorē timor facit ꝓsiliatiuos. p̄sertim de his q̄ imminēt ab extrinseco. z vbi nō ē necessitas patiendi. Ad minorē dupliciť. nō ꝓsiliamur de his q̄ sunt a natura. vel q̄ ea oꝛeat q̄ntꝫ ferre. ſz tñ ꝓsiliamur quō possim⁹ ea differre. Cū ꝓsiliant z ꝓsulūt mediciquō mors possit diu differri. ¶ Scđo dico ad minorē. q nō oia mala nature sunt a natura. ſz etiā ab extrinseco. vt patuit. z saltem de illis possum⁹ ꝓsiliari. etiā quō ea vitem⁹. Sicut p̄ qa ꝓsiliari p quā viā velit incedere. ne a p̄donib⁹ vel vulneꝛet vel interficiatur.

¶ Ad scđm dicit. q malū nature. etsi sp imineat nō tñ sp imminet de ꝓpinq̄. z ō nō sp timeť.

¶ Maior ꝓa sp iminent. ſz nō p sp. nec sp de ꝓpinq̄. Uñ negať ꝓna. q; vt dictū ē hmōi mala nō timenť nisi cū phātasia ꝓpinqui aduentus

¶ Ad tertiū dicit. q mors z alij defect⁹ nature ꝓueniūt a natura vlī. qbꝫ tñ repugnat natura pticularꝫ q̄ntū pt. z sic ex inclinatōe pticularꝫ nature ē dolor z tristicia de hmōi malis cū sunt pnentia. z timor si imineant in futurum.

¶ Maior ꝓa de vna natura (scz pticulari p̄sertim) talꝫ nō mouet in ꝛ̄ria. ſz tñ natura vlis mouet in ꝛ̄riū nature pticularꝫ. vt in fluēna celi corrūpit terremaſcētia ī hyeme. q tñ corruptio ē ꝛ̄ naturas pticulares ꝛ̄. Ad minorē. malū nature puenit ex cā vlī. sicut etiā mors puenit a deo inflictiue. esto ꝓueniat ꝑmortdialr. z demeritorie q; peꝛ hoīs. Ultra. g̃ ꝛ̄. Si intelligiť q nō sit a natura gl̃ culari. negať. z p ꝓns qđ ylterius inferť etiā tenet

¶ Utꝝ timor sit de malo culpe

Ad tertiū sic, pcedit. Uideť q timor possit eē de malo culpe. Dicit em Aug⁹. sup canonicā ioānis. q timore casto timet hō separatōem a deo. ſz nihil separat nos a deo nisi culpa. f m illud Esa. lix. Peccata vestra diuiserūt inter vos z deū vestꝝ. g̃ timor pt eē de malo culpe. ¶ p̄. Tulli⁹ dr in. iij. de tusculanis q̄stionib⁹ q de illis timem⁹ cū futura sunt. de q̄ꝝ pntia tristamur. ſz de malo culpe pt aliquis dolere vl tristari. g̃ etiā aliqs malū culpe pt timere. ¶ p̄. spes timori opponiť. ſz spes pt eē de bono ꝛ̄turis. vt ptz p phm in. ij. ethicoꝝ. z Apls dr ad Hebr. vj. Cōfido de vobis in dño. qđ nihil aliud sapietꝫ. g̃ etiā timor pt eē de malo culpe. ¶ p̄. verecūdia ē q̄dā spes timoris. vt supꝛ dictū ē. ſz verecūdia ē de turpi facto. qđ ē malū culpe. g z timor. ¶ Sz ō ē qđ phs dr in. ij. rhetoricoꝝ. q nō omnia mala timentur. puta si aliquis erit iniustus aut tardus. q.xlij. ar. vj.

¶ Hic Doct. inqrit de alio malo. qđ se hz obiectiue ad timorem.

¶ Rñdeo dicendum. q sicut supꝛ dictū ē. sicut obiectū spei ē bonū futurū arduū qđ q̄s pt adipisci. ita timor ē de malo futuro arduo qđ nō pt de facili vitari. Et q̄ pt accipi q id qđ oino subiacet ptāti et voluntati nostre nō hz rōem terribil. ſz illud solū ē terribile qđ hz cām extrinsecā. malū ār culpe ꝓpriam cām hz voluntatē humanā. z ideo ꝓprie non habet rationem terribilis. q.xlij. ar. ij.

¶ D. p° deducit ꝓclonē rñsiuā. 2° exponit vnū terminū in ea positū. ibi. Sz qz ꝛ̄. Cōclusio relpōdē. Culpa ꝓprie nō hz rōem terribil (videlicz in se cū in suo motiuo z cā vl in suo effectu) pbať. Omne illud qđ oino subiacet ptāti z volūtati. nō hz rōem terribil. ſz malū culpe ē hmōi. igit. Maior pbať a pncipio. minor ptz. qz malum culpe hz. p cā voluntatē humanā. z p ꝓsequens ē sub potestate nostra. Cōsequēter cū dr

¶ Sz quia volūtas ab aliq exteriori pt inclinari ad peccandū. si illud inclinans habeat magnā vim ad inclinandū. f m h̄ poterit eē timor de malo culpe ingtū ē ab exteriori cā. puta cū aliqs timet cōmoꝛari in societate maloꝝ ne ab eis ad peccandū inducať. ſz ꝓprie loquēdo in tali dispōne magis timet hō seductoꝛem q̄ntꝫ culpā f m. ꝓpriā rōnem. id est ingtū ē volūtaria. sic em nō hz vt timeať.

¶ Exponit ꝛ̄ dicit in ꝛ̄clone. ꝓprie. qz pt q̄dē culpa timeri in suo motiuo z cā vl occasiōe. z culpa ꝓmittēs. ſz h̄ nō ē ꝓprie timere culpā sub ꝓpria rōe. q ē eē voluntaria cū ꝓmittit. Uñ culpa absens z in cā timetur. ſz culpa vt actu ꝓmittit nō timeť. qz dr defectum voluntariū actionis. voluntariū ār nō timetur.

☞ Cōfirmať ār ꝓclo argumēto in ꝛ̄riū. qz iniustū vt est culpa. z cōmittit vt sic nō timeť ꝛ̄.

¶ Ad ꝑm g̃ dicit. q separatio a deo ē q̄dā pena ꝓsequens peccm. z ois pena aliq mō ē ab exteriori cā.

¶ Maior ꝓa. Et de ea hz D. 2ª 2ª. q. xix. ar. xj. z in alijs. ſz dico. q talis separatio ē effect⁹ ꝓsequens culpā. non culpa. g̃ ꝛ̄. Negať q possit eē de culpa f m ꝓpriā rōnem. qz de roe culpe vt sic ē eē voluntariū. ſz de roe pene ē eē ꝛ̄ volūtatē. z p ꝛ̄ns pt timeri. ¶ Et nota q de rone pene ē eē ꝛ̄ volūtatē. g̃tū ad sustinere z ferre ipam z inflīgi ē ino voluntariū. Tamē demereri penā. z se obligare ad penā ē volūtariū p accēns z in sua cā. vt supꝛ habitū fuit. q. xx. ar. v. ad 2ᵐ. z infra sepi⁹ habebit. ¶ Que ār sunt de roe pene. vide D. sanc. in de Malo. q. p. ar. iij. qz oportꝫ q; sit ꝓpꝛ culpā. Scđo q ꝛ̄riet volūtati. Tertio q; sit a pncipio extrinseco. Et q; sit malū volūtariū ipi actōni. vide infra. q. lxxxviij. ar. ij. vbi ponunť q hic deseruiūt

¶ Ad scđm dicit. q trilicia z timor in vno ꝓueniunt. qz vtrūqꝫ ē de malo. differūt ār in duob⁹ In vno q̄dē. qz tristicia ē de malo pnenti. timor de malo futuro. In alio ꝛ̄o. qz tristicia cū sit in cōcupiscibili respicit malū absolute. vñ pt eē de q̄cūqꝫ malo. siue paruo. siue magno. timor ꝛ̄o cū sit in irascibili. respicit malū cū q̄dā arduitate seu difficultate. q tollit inqꝫ tū aliqđ subiacet volūtati. z ō nō oia timemus q sunt futura. de qbꝫ tristamur cū sunt pnentia. sed aliqua que scz sunt ardua. q.xlij. ar. iiij. ad 2ᵐ et 3ᵐ.

¶ Maior ꝓa. ſz nō ꝓueniť. q de illis timeam⁹ de qbꝫ tristamur. qz tristicia cū sit in ꝓcupiscibili. pt eē de q̄cūqꝫ malo. etiā nō arduo. ſz tam imiacet. Timor ār ē in irascibili z solū de arduo qđ nō ē in volūtate z ptāte nr̄a

Minor ꝓa. ſz negať ꝓna. qz nō oia timem⁹ q sunt futura. de qbꝫ tristamur cū sunt pnentia. Et huius D. ponit rationem in solone. z est rñsio ad maiorē. qz tristicia pt eē de q̄cūqꝫ malo pnenti. ſz timor nō ē de q̄cūqꝫ malo futuro. ſz tm magno. z qđ nō ē in ptāte nostra facile subterfugere quale nō est culpa ꝛ̄.

¶ Ad tertiū dicit. q spes ē de bono qđ q̄s pt adipisci. Potest ār aliqs adipisci bonū vl ꝑ se vl ꝑ aliud. et ō spes pt eē de actu ꝛ̄turis q̄ ē in ptāte nostra. cōstitut⁹. ſz timor ē de malo qđ nō subiacet nr̄e ptāti. z ō sp malū qđ timeť ē a cā extrinseca. bonū ār qđ sperať pt eē z a cā intrinseca. z a cā extrinseca

¶ Ad maiorē. spes opponiť timori f m ꝛ̄rietatē boni et mali. tñ nō oino sibi. ſz hz spes ad bonū. sicut timor ad malū. qz spes respicit bonū. siue pueniat ex ꝛ̄ture ꝓpria siue alteri⁹. Timor ār solū respicit malū qđ ē a pncipio extrinseco. qđ nō ē facile vitandū. Minor ꝓcedit. ſz negať ꝓna. z rō diuersitatis ia tacta ē. z cā D. ponit in solone.

¶ Ad q̄rtū dicit. q sicut supꝛ dictū est. verecūdia nō ē timor de actu ipo peccati. ſz turpitudie vl ignominia q̄ ꝓseqť ipm. q ē a cā extrinseca.

¶ Ad minorē. Negať q sit de facto turpi materialr. id ē de actu būano q ē voluntari⁹. imo ē de turpitudine et ꝓfusiōe sequēte vl ꝓcomitante demeritorie z causalr. q ꝓfusio ē ꝑ extrinsecū inferēs. ꝛ̄re pt timeri. ſz culpa vt voluntaria z egrediens ab agente libere. nō timetur in se. q̄ re negatur ꝓsequentia.

¶ Utꝝ ipe timor timeri possit.

Adq̄rtū sic, pcedit. Uideť q timor timeri nō possit. Omne em qđ timeť. timēdo custodit ne amittať. sicut ille q timet amittere sanitatē. timēdo custodit eā. si igit timor timeat. timēdo se custodiet hō ne timeat. qđ videť eē

Universidad de Deusto
Biblioteca

incōueniēs. ¶ Ꝑ. timor ē q̄dā fuga. ſz nihil fugit se ipm. g̃ timor nō timet timorē. ¶ Ꝑ. timor ēt futuro. ſz ille q̄ timet iā hz timorē. nō g̃ pt timere timorē ¶ Sz ꝓtra ē q hō pt amare amorē. ⁊ dolere ex dolore. g̃ etiā pari rōne pt timere timorem

¶ Hic determiat q̄ dā dubiū circa p̄dicta. qz cū timor ē etiā q̄dā malū absolute. vt ē anxietas de malo futuro. sicut tristicia de p̄senti. vt patuit supra. q. xxxix. ar. ſ. Ideo est ratio dubij.

ar. p̄ec. ¶ Rñdeo dīm. q sicut dictū ē. illud solū hz rationē terribil' q̄d ex cā extrinseca puenit. nō aūt q̄d puenit ex volūtate nostra. timor āt partim puenit ex cā extrinseca. ⁊ partim subiacet volūtati. puenit q̄dē ex cā extrinseca inq̃tū est passio q̄dā ꝯsequens p̄hātasiā iminentis mali. ⁊ ſm h̄ pt alīq̄s timere timorē. ne ſcz imineat ei necessitas timendi ꝓpter ingruentiā alicuius excellentis mali

¶ D. p°. determiat q̄stū. 2°. ondit q nō obstāte p̄dicta determiatōe argumēta in oppositū adducenda sunt soluēda. ibi. Sz qz rē. Primū facit rali ꝯclone rñsiua. timor pt aliq̄ mō timeri. aliq̄ mō nō. Probat. illd soluz hz rōem terribil. q̄d ex cā extrinseca. puenit. nō āt q̄d. puenit ex volūtate nr̄a. ſz timor prim. puenit ex cā extrinseca. et prim subiacet volūtati. igit rē. Maior pt̃z ex ar. 3°. Circa minorē D. pbat p° p̄mā pte ex. inferēs p̄mā p̄tē ꝯclusionis. sedo sc̄dam inferēs sc̄dam p̄tē ꝯclonis. ibi Subiacet rē. Prima g̃ ps minoris. pbat. qz puenit ex p̄hātasia mali iminētis. Et sic timet aliq̄s timorē futurū in sua cā. ne videlicz imineat sibi necessitas timēdi i occursu alicui⁹ mali. puenientis ex extrinseca cā Cōsequēter ibi

¶ Subiacet āt volūtati inq̃tū appetit⁹ inferior obedit rōni. vñ hō pt timorē repellere. ⁊ ſm hoc timor nō pt timeri. vt dr Aug⁹. in libro. lxxxiij. q.

¶ Probat sc̄dam p̄tē minoris p̄ncipal' sic. qz voluntas pt timorē repellere. igit subiacet volūtati. Añs pt̃z. qz appetit⁹ inferior obedit rōni. ¶ Nota q bñ valēt ad ꝓpositū q̄ sup. q. xvij. ar. vij. dicta sunt de motu appetitus sensitiui. an obediat rōni. Inq̃tuz cū timor pt ꝓsurgere ex appḧensione q̄cz nō ipedibili. tūc puenit ex extrinseco et sic pt timeri. Sz timor aliq̄s q nō ita subito ꝓsurgit. ſz pt ipediri. ⁊ seq̄t apphensionē q̄ ē in ptāte. vel qz pt repelli cū insurrexerit. sic tal' timor nō timet. Est g̃ aliq̄ mō timor terribil'. aliq̄ mō nō. Et si idē q̄cz ē tal'. dr terribil' qz puenit ex cā extrinseca. ⁊ nō terribil' qz hz ipe. p nūc nō potuerit ipediri. tū si fuisset p̄cogitat⁹ potuisset ipeditus fuisse. vel potuisset statim repelli

¶ Sz ꝗa rationibꝰ q̃s inducit. aliq̄s posset vti ad ostendendū q timor nullo modo timeatur. ideo ad eas respondendū est.

¶ Hic vltio D. oñdit q nō obstāte p̄dicta distincta rñsione. argumēta adducta sunt soluēda. qz posset alicui videri q. pbarēt. q nullo mō timet timor. ideo soluenda. qz iā dictū est. q aliquo mō timeat.

☞ Ratio in ꝓtrariū ꝓfirmat ꝓclonē a sili. Et. p̄cedit q̄ ad hoc q timor timet. ſz nō ē oino sile de amore ⁊ dolore. qz amor pt hr̄e rōem amabil' p se. ſz timor nō pt hr̄e rōem terribil' ſm se. vt ē actus appetit⁹ sensitiui. ſz ratōne cause extrinsece. ad quā q̃cz seq̄t subito p̄ter imperiū rationis. qz ⁊ si rō possit ipedire singulos mot⁹ sensualitat̃ nō tñ oēs. Et p̄sertim nō eos q̄ insurgūt ex subito occursu obiecti. vt patuit supra. q. xvij. ⁊ patebit infra. q. lxxiij. arti. tertio ad scm.

¶ Ad p̄mū g̃ dīm. q nō oīs timor ē vn⁹ timor. ſz ſm diuersa q̄ timent̄ sunt diuersi timores. nihil g̃ phibet q̃n in vno timore aliq̄s p̄seruet se ab aliq̄ timore. ⁊ sic custodiat se nō timentē illo timore

¶ Cōcedo illā. Si igit timor timeat timētdo se custodit hō ne timeat. Vel p̄. ſz ali⁹ timor ē timor. q̄ timeo incurrere timorē. ⁊ ali⁹ ē timor a q̄ hō timēdo se custodit. Vltra q̄d videt inconueniens. Negat. ſz eēt inconueniēs si poneretur vn⁹ timor. q̄ hō se p̄seruaret ab eodē. ſz h̄ nō diam⁹ Aliq̄s nāq̄ nūc timēdo ne terreat i morte a diabolo. timēdo agit ne incurrat terrorē quē nūc timet. sicut patz de ioāne Euāgelista. q orabat Princeps tenebraꝝ non occurrat mihi. vbi p p̄sentē timorē fecit ne incurreret futurū Et g nō ē inconueniens vt q vnū timorē p̄seruet se ab alio. Timendo cū diam⁹ oēs. Esto nob dñe turris fortitudis. A facie inimici rē. vbi petimus mediante timore p̄seruari a timore inimici.

¶ Ad sc̄dm dīm. q cū sit ali⁹ timor q̄ timet ma lū iminens. ⁊ ali⁹ timor q̄ timet ipe timor mali iminentis. nō seq̄tur q idem fugiat seipm. vel q sit idem fuga sui ipsius.

¶ Ad maiorē ꝓcedo. q q̄libet timor ē fuga. ſz alter⁹ nō sui ipsius. Minorē ꝓcedo. nihil fugit seipm in nūcro Vltra. Ergo timor rē. Negat ista ꝓña. ſz timor nō fugit seipm. pt tñ timere aliū timorē i futuro a se realr distātā

¶ Ad tertiū dīm. q ppter diuersitatē timoris dictā. timore p̄senti pt hō timere futurū timorē

¶ Ad minorē. q timet iā hz timorē. ſz nō quē timet. ſz q̄ timet timorē futurū. Ergo rē. Negat ꝓña. qz nō ē inconueniens q habeat aliq̄s timor in p̄senti q̄ timeat futurus Sicut dictū ē. qz aliq̄s nūc timet ne terreat a diabolo Et pt inueniri in humanis. sicut multi timent ne terreantur de nocte in tenebris

¶ Utz repētina ⁊ insolita magis timeant

Ad q̃ntū sic p̄cedit. Videt q insolita ⁊ repentina nō sunt magis terribilia. Sicut em̃ spes ē de bono. ita timor ē de malo. ſz experientia facit ad augmētū spei in bonis. g̃ etiā facit ad augmētū timoris in malis. ¶ Ꝑ. phs dr in. ij. rheto. q magis timent nō q acute sint ire. ſz mites ⁊ astuti. ꝓstat āt q illi qui acute ire sunt. magis hnt subitos mot⁹. g̃ ea q̄ sunt subita sunt minus terribilia. ¶ Ꝑ. que sunt subita min⁹ ꝓsiderari pñt. ſz tāto aliq̄ magis timent. quāto magis ꝓsiderāt. vñ phs dr in. iij. ethi. q aliq̄ vident fortes ꝑpter ignorātiā q̄ si cognouerint q aliō sint q̃z suspicant fugiūt. g̃ repētina min⁹ timent. ¶ Sz ꝰ ē q̄d Aug. dr in. 4. ꝓsef. Timor insolita ⁊ repētina exhorrescit rebꝰ q̄ amant aduersantia dū p̄cauet securitati.

¶ Hic inchit de his q faciūt ex p̄te obiecti ad magnitudinem timoris.

¶ Rñdeo dīz. q sicut sup dictū ē. obiectū timoris ē malū iminēs q̄d nō ex facili repelli pt. h̄ āt ex duobꝰ ꝓtingit. ſ. ex magnitudie mali. ⁊ ex ꝛbilitate timēt̃

¶ D. deducit tale ꝓclonē rñsiuā quā inrēdit ipsimet. Insolitra ⁊ repētina sunt magis terribilia Probat p corp⁹ articuli. illud facit ad magnitudinē timoris ⁊ ē magis terribile. q̄d facit ad magnitudinē mali. ⁊ facit ad debilitatem timēntis. ſz ad verūq̄z hoz opat q aliq̄d sit insolitum et repētinū. igit rē. Hui⁹ rōis. pbat p° maiorē. 2° p̄mam p̄tē minoris. ibi. Ad vtrūq̄z rē. 3° sc̄dam p̄tē minoris. ibi. Sc̄do aliq̄d rē. Maior g̃ pbat a p̄ncipio. qz obiectū timoris ē malū iminēs. q̄d nō de facili repelli pt. ſz h̄ ꝓcingit ex duobꝰ. ſ. magnitudie mali ⁊ debilitate timētis. g̃ rē. qz q̄d facit obiectū maior. facit ⁊ actū maiorē Deinde dr

¶ Ad vtrūq̄z āt hoz opat q aliq̄d sit insolitū et repētinū Pr̄io q̄dē facit ad h̄ q malū iminēs magis appareat. oīa em̃ corpalia ⁊ bona ⁊ mala q̃nto magis ꝓsiderant minora apparēt. ⁊ io sicut ꝑpter diuturnitatē dolor p̃ntis mali mitigat. vt ptz p Tullū in tertio de tusculanis questionibꝰ. ita etiā ex p̄meditatōne imminēt timor futuri mali.

¶ Probat p̄mā p̄tē minoris. ſ. q facit ad magnitudinē mali (sal'tē estimatā) sic. Ex meditatōe timor futuri mali minuit. igit ex inconsideratōe (quā aufert eē insoliti) augef (⁊ hoc regulariter ⁊ p se loquendo) Tenet ꝓña ex Topica. Sicut ꝓpositū in ꝓposito rē. Añs pbat p sile. p̄sentis mali dolor ꝑpter diuturnitatē mitigat. igit seq̄tur añs. Tenet ꝓña a sili. illd añs. pbat hoc ex autoritate Deinde ibi

¶ Sc̄do aliq̄d eē insolitū ⁊ repētinū facit. ad debilitatē timētis. inq̃tū subtrahit remedia q̄ hō pt ꝑparare ad repellendū futurū malū. q eē nō p̃nt qn ex improuiso malum occurrit.

¶ Declarat sc̄az p̄tē dicte minor⁹ clare i ſra vsq̄z i finē

☞ Argumētū in ꝓtriū. ꝓfirmat ꝓclonē Et intelligit auctoritas Augustini sic. Timor dū p̄cauet securitati (.i. dū timens studet literari de timore cui opponit securitas p̄uatiue. vt ptz infra. q. xlv. ar. ſ. ad. iij.) erhorrescit insolita ⁊ repētina aduersantia rebꝰ q̄ amant rē.

¶ Ad p̄mū g̃ dīm. q obiectū spei ē bonū q̄d q̃s pt adipisci. ⁊ io ea q̄ augmentāt p̄tātem hoīs. nata sunt augere spem. ⁊ eadē rōne diminuere timorē. qz timor ē de malo. cui nō de facili pt resisti. Quia igit experientia facit hoiem magis potentē ad opandum sicut auget spem. ita diminuit timorem.

¶ Maior p̄a. ſz spes ē de bono adipiscendo possibili. et q̃to aliq̄s videt potentior. tāto erit maior spes. ſz q̃to aliq̄s potentior tāto minor timor. qz p maiorē poñaz pt resisti malo Minor p̄a. qz facit maiorē facultatē ⁊ estimationē q̄cz possibilitat'. ſz negat ꝓña. imo eo ipo q auget spez minuit timorē. qz auger rōe maioris ponē ꝓsequēdi. et ista maior poña ē. vñ malo facilius resistit. ⁊ p consequens minus timetur

¶ Ad sc̄dm dīm. q illi q̄ hnt irā acutā nō occultant eā. ⁊ io nocumēta ab eis illata. nō ita sunt repentina q̃n p̄uideant. ſz hoies mites ⁊ astuti occultant irā. ⁊ io nocumentū q̄d ab eis iminet nō pt p̄uideri. sed ex improuiso aduenit. ⁊ ꝑpter hoc phus dr q tales magis timentur.

¶ Maior p̄a. ⁊ h̄ io. qz nocumentū astutoꝝ aduenit ex improuiso. ſz nocumētū coꝝ. q̄ sunt acute ire. pt p̄uideri qz manifestāt irā suā Minor vera. bñt subitos motus

ℓ sillos etiā manifestāt. igre no cumētū ab eis p̄uideri pt. q̄d ē obiectū timoris. nō cū timet ira. ſz nocumentū. Ergo rē. Negat ꝓña. qz eo ipo q ira ē acuta. io nota. Et p ꝓns q̃s q̄s facit q talis irat⁹ sit. scit se ab eo custodire. sed q̃ aliq̄s nō facit se notari de ira vel offensa. rūc aliq̄s nō pt se custodire. ⁊ p ꝓns magis timet. magis repētinū. ſ. nocumentū. ſz nō magis repētina ira rē. Et. pbat hoc rō in tertiū articuli. qz ex h̄ ipo q q̄s ē mitior nocumentū ē magis repentinū ⁊ inconsideratū rē.

¶ Ad tertiū dīm. q p se loquendo bona vel mala corpalia in p̄ncipio maiora apparēt cuius rō ē. qz vnūq̄dq̄z magis apparet ꝓrio iuxta se positū. vñ cū aliq̄s statim a pauptate ad diuitias trānsit. ppt̄ pauptatē p̄istentē diuitias magis estimat. ⁊ econuerso diuites statim ad pauptatē deuenientes. eā magis horrent. ⁊ ppter h̄ malū repentinū magis timet. q̄a magis videt eē malū. ſz pt ppter aliq̄d accrīs ꝓtingere. q magnitudo alicui⁹ mali lateat. puta cū hostes se insidiose occultant. ⁊ tunc verū est q malū ex dili genti consideratōne fit terribilius.

¶ Maior p̄a. tū bona ⁊ mala corpalia etiam subito aduenientia. apparēt maiora de cōi lege. Esto nō plene ꝓsiderent. imo ex lōga ꝓsideratōe apparent minora. Et rō in solone D. Minor ē vliter falsa. imo oppositū est cōiter ⁊ regulariter verū. ſz vera ē ista minor q̄cz. q̄n malū ē latēs. ⁊ ex maiori ꝓsideratōe seq̄t maior terror ⁊ timor. Sicut ptz in exēplo. Sicut puolantes ⁊ aīosi añ p̄icula. q̄z sunt inexpti. Postq̄z senserint in p̄meditatā difficultatem. magis fugiūt q̄z bi q̄ pus ꝓsiderauerūt. qz iā inuenium mala q̄ nō putabāt. Ideo magis timēt. Sicut patebit infra. q. xlv. ar. iij. Et ꝓtingit q aliqui egrediūtur ad campū aliose purātes. q hostes lōge distēt. ſz cū viderint occultos hostes in ꝓpinquo adesse. tūc incipiūt ꝓsiderare p̄icula ⁊ magis timent rē.

¶ Utz ea ꝓtra q̄ nō ē remediū magis timeant

Ad sextū sic p̄cedit. Videt q ea q̄ nō hnt remediū nō sint magis timēda. Ad timorē em̃ requirit q remaneat aliq̄ spes salutis vt sup dictū ē. ſz in malis q̄ nō hnt remediū nulla remanet spes salutis. g̃ talia mala nullo mō timent. ¶ Ꝑ. malo mortis nullū remediū adhiberi pt. nō em̃ sm naturā pt eē redit⁹ a morte ad vitam. nō tñ mors maxime timet. vt dr phs in. ij. rhetoricoꝝ. nō g̃ ea magis timentur q̄ remediū nō hnt. ¶ Ꝑ. phs dr in p̄mo ethi. q nō magis bonū q̄d est diuturnū⁹ eo q̄d ē vni⁹ diei. neq̄z q̄d ē ppetuū eo q nō ē ppetuū. g̃ eadē rōne neq̄z mai⁹ malū. ſz ea q̄ nō hnt remediū non vident differre ab aliis nisi ꝑpter diuturnitatē vel ppetuitatē. g̃ ppt̄ h̄ nō sunt p̄ioza vel magis timēda. ¶ Sz ꝓtra ē q̄d phs dr in. ij. rhetoricoꝝ. q oīa timēda sunt terribiliora. q̄cūq̄z si p̄cauerint corrigi nō contingit. aut quorum auxilia nō sunt. aut nō facilia.

¶ Hic inchit de alio. q̄d facit ad magnitudinē timoris. ex p̄te obiecti. ſ. nō hr̄e remediū vel irremediabilitas

¶ Rñdeo dīm. q obiectū timoris est malū. vñ illud quod facit ad augmentū mali. facit ad aug/

Universidad de Deusto
Biblioteca

q.xviij.ar.iij

mentū timoris.malū ät augeꝯ nō fm spēm ipi⁹ mali.ſz etiā fm circūſtātias.vt ex ſupdictꝫ apparet. inter ceteras aūt circūſtātias diuturnitas vl'etiā ppetuitas magꝫ videnꝫ facere ad augmentū mali. Ea em̄ q̄ ſunt in tpe.fm duratōem tpis q̄dāmō mēſurantur. vñ ſi pati aliq̄d in tpe tāto.ē malū. pati idē in duplo tpe apphendit vt duplatū.ꝛ fm hāc rōez pati idem in infinito tempore qđ eſt ppetuo patihz quodāmodo infinitū augmentū.

¶ D.rñdet tali ꝟclone nō hñtia remedia maxie reddunt timenda. Probaꝯ. illud qđ facit ad augmētum mali facit ad augmentum timoris.ſed nō habere remediū facit maxime ad augmētum mali. ergo ꝛc. Maior ptz.qz obiectū timoris ē malum. ergo magꝫ malum matoris timoris. p regulam ſicut ſe hz ſimplr ad ſimplr ꝛc. Minor.pbaꝯ.malū nō ſolū augeꝯ ex ſpecie.ſz etiā fm circūſtantias inter q̄s p̄cipue diuturnitas ꝛ ppetuitas augget malū.ſz q̄ nō hñt remediū. vel nō de facili. accipiunt tāꝫ ppetua ꝛ diuturna.igit ꝛc. Huiꝰ rōis.p minorē pncipali ſubintellecta. D.ponit pmo maiorē.ſcdo minorez cū ꝟclone.ibi. Mala aūt ꝛc. Maior ḡ q̄ ad pmā prē patuit ſupꝫ.q.xviij.ar.iij.q̄ ad ſcdꝫ declaraꝯ ſra. Deiñ ibi

¶ Mala aūt q̄ poſtq̄ aduenerint nō p̄nt hīe remediū.vl'nō de facili.accipiunt vt ppetua vl'diuturna.ꝛ iō maxime reddunt timenda.

¶ Subūngit minorē,p minorē pncipali circa quā infert ꝟclonē reſpō.ꝛ ptz. Habeꝯ ḡ ex his.q nō hīe remediū ē circūſtātia duratōis aggrauans malū. ꝛ p conſequens augens timorem.

☞ Et ꝟfirmaꝯ ꝟcluſio argumento in ꝓtrarium

¶ Ad pmum ḡ dđm. q remediū mali ē dupler. Unū p qđ ipedit futurꝫ malū ne adueniat. ꝛ tali remedio ſublato auferꝯ ſpes.ꝛ p ꝟns timor. vñ ꝛc tali remedio nūc nō loq̄mur. Aliud remediū mali eſt q̄ malū iā p̄ns remouet. ꝛ ꝛc tali remedio nūc loq̄mur

¶ Ad maiorē. Vera.req̄rit ſpes ſalutꝫ.ita q̄ ſpereꝯ remediū q̄ ipedit malū futurꝫ Ad minorē.in malis q̄ non hñt remediū q̄ maiū iā p̄ſens remouet. Uerꝫ. ibi nō eſt ſpes.ſz m̄ añq̄ inſit tale malū.ē ſpes de remedio fugiēdi Negaꝯ ät ꝟña.qz loq̄mur q̄ mala nō habentia remedia. dū aduenerint.talia ſunt magꝫ timēda.ꝛ q̄n timent añq̄ videliz̄ accedāt.nūc ſperat remediū q̄ impediant.ꝛ ſic remanet ſpes cū timore.

¶ Ad ſcdꝫ dđz.q lz moꝛs ſit irremediabile malū tñ qz nō imminet ꝛc ppꝛ.nō timeꝯ.vt ſupꝫ dictū eſt

ar.ij. ¶ Maior ꝓba.ſz qz p̄ſumit lōge diſtās malū moꝛtſ. tō tūc nō timeꝯ. Ad ꝟnꝫ.ḡ ꝛc. Uerꝫ nō timeꝯ q̄ nō hñt remediū.niſi accipiant vt de.q̄nq̄ futura. Et deh patuit ar.ij. Si ät accipiant vt de ꝓpe exiſtūa.nūc maxie timeꝯ ꝛc

¶ Ad tertiū dđz.q p̄hs ibi loq̄ꝯ de p ſe bono.qđ ē bonū ꝑ⁹ ſpēm ſuā.ſic ät nō fit aliq̄d magꝫ bonū ppt diuturnitatē vl'ppetuitatē.ſz ppt naturā ipi⁹ boni.

¶ Auctoꝛitas phi ꝓba ē.q nō ē maiꝰ bonū fm ſpēm. qz diuturniꝰ.tñ maiꝰ bonū fm q̄d.ꝛ fm accūtalē circūſtātiā.qz diuturniꝰ Minoꝛ ꝓba.ſz negaꝯ ꝟña.qz longa flagellatio ꝛ breuis. valde dñr in penalitate. Uñ nimiꝝ ſi vna ppt diuturnitatē magꝫ timeaꝯ.ꝛ incarceratio triū dieꝝ ꝛ ppetua multū dr̄ñ in malicia accūtali Uñ hz Doc. infra.q.lxxj.ar.iij.ad pm. q diuturnitas nō facit melius

ſimplr.ſz fm q̄d. Lozuus em̄ diuꝛtꝰ viuit q̄ hō.ꝛ habilis magꝫ durat q̄ actꝰ.nō tñ ſunt p̄fectioꝛa ſimplr.

¶ Queſtio.xliij. de cauſa timoris

Einde conſideradū ē ex cā timoris.ꝛ circa hoc quinq; duo. Primo.vtꝝ cā timoris ſit amoꝛ. Scdo.vtꝝ cā timoris ſit defectꝰ. A

¶ Poſtq̄ determinatū ē de timoꝛe fm ſe ꝛ obiecto eiꝰ. Hic ꝟnter determiaꝯ de cauſis eiꝰ.ꝛ pꝰponit amoꝛ.ſcdꝫ defectꝰ.ar.ij. Patz ät ordo.qz q̄ fm ſe ꝟuenit.ſunt magꝫ ꝓpinq̄ q̄ cauſa ꝛ effectus

¶ Utꝝ cauſa timoris ſit amoꝛ.

AD pmum ſic ꝓceditur. Uideꝯ q amoꝛ nō ſit cā timoris. Illud em̄ qđ introducit aliq̄d eſt cā eius.ſz timoꝛ introducit amoꝛē charitatꝫ. vt Augꝰ. dr̄ in ſup canonicā Joānis.ḡ timoꝛ ē cauſa amoris ꝛ nō ecouerſo.

¶ P. phꝰ dr̄ in.ij.rhetoricoꝝ.q illi maxime timent a q̄b expectamꝰ iminere nobis aliq̄ mala maxime.ſz ppt hoc q̄ ab aliq̄ expectamꝰ malū.magꝫ puocamur ad odium eiꝰ q̄ ad amoꝛē.ḡ timoꝛ magꝫ cauſak ab odio q̄ ab amoꝛe. ¶ P. ſupꝫ dictū ē.q ea q̄ ſunt a nobiſipſis q.xliij.ar.ij. nō hñt rōnem terribiliū.ſz ea q̄ ſunt ex amoꝛe maxime pueniūt ex intimo coꝛdis.ḡ timoꝛ ex amoꝛe nō cauſak. ¶ Sz ꝓtra eſt qđ Augꝰ. dr̄ in lib.lxxxiij.q. Nulli dubiū eſt nō aliā eē metuendi cām niſi ne id qđ amamꝰ.aut adeptū amittamꝰ.aut nō adipiſcamur ſperatū.ois ḡ timoꝛ cauſak ex hoc q aliq̄d amamus.amoꝛ igit eſt cauſa timoris

¶ Hic queritur de cauſa.que eſt amoꝛ.

¶ Rñdeo dđm.q obiecta paſſionū aie ſe hñt ad eas tanq̄ forme ad res naturales vel artificiales.qz paſſiones aie ſpēm recipiūt ab obiectis.ſicut res pdicte a ſuis formis. Sicut igit quicq̄d ē cā forme.ē cā rei ꝟſtitute p ipam. ita etiā quicq̄d ꝛ q̄cuq; mō ē cā obiecti.eſt cauſa paſſionis.

¶ Doc.rñdet tali ꝟclone. Amoꝛ hoc mō (.i. p moꝺū diſpōnis materiał) eſt cā timoris. Probaꝯ. Quicq̄d er q̄cuq; mō ē cā obiecti. ē cā paſſionis.ſz amoꝛ ē cā obiecti timoris.aliq̄ mō (nō videliz̄ in gñe cauſe efficientꝫ et inferēris malū terribile.ſz p modū diſpōnis materiał) igit ꝟclo ꝓba. Huiꝰ rōnis Doc ponit ꝛ,pbat pmo maiorem. Scdo minorē interſerendo ꝟcloneꝫ.ibi. Contingit aūt ꝛc. Maior ꝓbaꝯ a ſili clare in ſra. Conſequeꝯ ē ꝛc

¶ Contingit aūt aliq̄d eſſe cām obiecti.vel p modū cauſe efficientis vel p modū diſpōnis materiał. ſicut obiectū delectatōis ē bonū apparēs ꝟuenies ꝟunctū.cuiꝰ cā efficiens eſt illud qđ facit ꝟunctionem.vel qđ facit ꝟuenientiā vel bonitatē vel apparentiā hmōi boni.cā ät p modū diſpōnis materiał. ē habitꝰ vel q̄cunq; diſpoſitio fm quā fit aliqui ꝟuenies aut apparēs illud bonū qđ ē ei ꝟunctū.

¶ Manifeſtat minorē pncipalē p̄mittens pmo quādam diſtinctōem.ſcdo applicans eam,p minorē.ibi Sic igit ꝛc. Dicit ḡ q aliq̄d p̄t eſſe cauſa obiecti dupliciter.vel p modum efficientis.vl'p modum diſpoſitōnis materiałis ꝛc. clare in littera.

¶ Sic igit in ꝓpoſito obiectū timoris ē eſtimatū malū futurū,ꝓpinquū.cui reſiſti ꝛc facili nō p̄t.ꝛ ideo illud qđ p̄t inferre tale malū eſt cauſa effectiua obiecti timoris.ꝛ p conſequens ipius timoris. Illud ät p qđ aliq̄s ita diſponit vt aliq̄d ſit ei tale. eſt cauſa timoris ꝛ obiecti eius p modū diſpōnis materialis.ꝛ hoc mō amoꝛ eſt cā timoris. ex hoc em̄ q aliq̄s amat aliq̄d bonū.ſequitur q p̄uatiū talis boni ſit ei malū.ꝛ p conſequēs q timeat ipm tanq̄ malū

¶ Applicat diſtinctōem p dictā ad ꝓpoſitū minoris. Et arguit ſic,p ea.illud qđ p̄t inferre tale malū eſtimatū futurꝫ ꝓpinquū ē cā effectiua obiecti timoris. p qđ ät ita diſponit vt aliq̄d ſit ei tale malū. eſt cā timoris ꝛ obiecti eiꝰ p modū diſpōnis materialis.ſz amoꝛ eſt hmōi.ḡ ꝛc. Maior ptz ex diſtinctōne. minoꝛ ꝓbaꝯ poſt ꝟclusionem.

¶ Nota ät.q amoꝛ hz ſe p modū diſpōnis materialis obiecti.nō q obiectū in ſe diſponat.ſz qz diſponit hoīem vt obiectū tale ap̄pareat.qz ſi nō amaret. nō eēt diſpoſitus vt malū timeret. Sicut videmꝰ q q̄s nō timet malū inimici vl'alterius quē nō amat.

☞ Cōfirmaꝯ etiā ꝟclo reſpō. auctoꝛitate Auguſtini in argumēto in ꝓtrarium q̄ tam declarata eſt. in quo videlicet genere ꝛc.

p̄ce.ar.ſ. ¶ Ad pmū ergo dđm q ſicut ſupra dictū eſt. timoꝛ p̄ſe ꝛ pmo reſpicit ad malū qđ refugit. qđ oppoꝛtur alicui bono amato.ꝛ ſic p ſe timoꝛ naſcitur ex amoꝛe ſecūdario vero reſpicit ad id p qđ,puenit tale malum.ꝛ ſic p accidens. quādoq; timoꝛ inducit amoꝛē inōtum ſcz homo q̄ timet puniri a ꝺo ſeruat mandata eius.ꝛ ſic incipit ſperare.ꝛ ſpes introq.xliij. ducit amoꝛem.vt ſupra dictū eſt

¶ Ad maiorē.id qđ introducit aliq̄d vl'iter ꝛ p ſe eſt cā eius. Nō ät id qđ introducit aliq̄d p̄cipue.ꝛ p accīs. Ad minorē.dico q timoꝛ introducit amoꝛem aliq̄uē.illius videliz̄ qui ēs timet puniturū.ſed hoc per accīs rōne videliz̄ ſpei.qua ſperat ſe ꝟſecuturū bonum ab eo. Sz timoꝛ vl'iter ꝛ p ſe p̄ſupponit amoꝛē illius rei.cuiꝰ ꝓtrariū timet.qz eſt ꝓtra illud amatū. Et ḡ negaꝯ illa ꝟſequentia.qz magis eſt qđ eſt p ſe ꝛ vl'iter. q̄ qđ eſt p accīdēs ꝛ p̄cipue. Modo amoꝛ eſt vl'iter ꝛ p ſe cauſa timoris. Timoꝛ ät eſt p accīs cauſa alicuius amoris.ſ.eius a quo p̄us timebat malū.ꝛ ex timoꝛe illi⁹ mali facit bonū.ꝛ ſic finaliꝝ incipit deſeo ſperare.ꝛ tunc illa ſpes eſt imediata cauſa amoris illius a quo ſpero bonum.ꝛ hoc patuit ſupra.q.xl.art.viij.

¶ Ad ſecundum dđm.q ille a quo expectantur mala.pmo quidem odio habetur.ſed poſtq̄ ab ipſo tam incipiunt ſperari bona. tunc incipit amari. bonū ät cui cōtrariatur malū quod timetur a p̄ncipio amabatur.

¶ Ad maiorē.maxime timenk a q̄b expectamꝰ maꝛla. Uerꝫ.tñ timoꝛ illoꝝ maloꝝ ab eis expectatoꝝ. p̄ſupponit amoꝛē boni cui illa mala ꝓiant. Ad minorem. Uerꝫ.puocamur ad odium in p̄ncipio.ſz cauēdo mala ab eo expectata.paularim obſeruamꝰ volūtatē ſuā. ꝛ ſic in̄cipimꝰ ſperare q bñfaciet. ꝛ ꝟnter incipimꝰ eum amare. Ergo timoꝛ ꝛc. Negaꝯ. q oꝛiginaliꝝ ꝓueniat ex odio. immo ꝛ odium illō ꝛ timoꝛ maloꝝ expectatoꝝ ē ab aliq̄ amoꝛe cui illa mala habēt terribilia.ſz illō odium deꝓpinq̄

indueat timoꝛē Et ꝓbat h argumētū.fm iā glosaz. q tiꝫ moꝛ cauſet aliquē amoꝛē.mō dicto ad pm. Et tñ timoꝛ etiā p̄ſupponit amoꝛē eiꝰ qđ a p̄ncipio amabaꝯ.cui malū terribile ꝟiabaꝯ. Et ſi argumētū hñ pōderet deberet iferre.ḡ timoꝛ magꝫ cauſat odium q̄ amoꝛē Et h ē verꝫ in p̄ncipio.tūc em̄ cauſat odium.tñ in fine amoꝛē.vt dicebaꝯ ad pm.ꝛ tñ etiā p̄ſupponit aliū amoꝛē Et ad h vadit ſolo

¶ Ad terium dicendū. q ratio illa ꝓcedit ex eo qđ eſt cā mali terribil'per modum efficientis.amoꝛ aūt eſt cā eius p modū materiał'diſpōis. vt dictū ē In coꝛ.

¶ Ad maiorem. Ea q̄ ſunt a nobis ipſis in gñe cauſe efficientꝫ.nō hñt rōnem terribil'vt ſic.vt dictū fuit.q.xliij. ar.iij.ſz tñ q̄z ē diſpō in nobis.q̄ facit ea talia videri ꝛ haberi p̄nt cē terribilia.ꝛ q̄ ſunt a nob in gñe cauſe materiał

Ad minorē q̄ ſunt ex amoꝛe ſicut a cā effectiua.illa p cedūt ex intimo coꝛdis. Uerꝫ.ſz ea circa q̄ mouemur rōe amoris hñtis ſe diſpoſitiue. Negaꝯ. imo p̄nt aliq̄ moꝛus p̄ſupponere amoꝛē ex pte agentꝫ circa ea q̄ ſunt maxime aduerſa.ꝛ ſic ē in ꝓpoſito.qz timoꝛ p̄cedit ex amoꝛe. q timoꝛ ē circa ea q̄ nō ſunt a nob. nec p̄cedūt a nobis. imo ab extrinſeco.q tñ nō eſſent terribilia nec timerent niſi ratione amoris.qz videliz̄ ſunt ꝟtra bonū amatum ¶ Et poſſet dici ꝓcedēdo maioꝛē.negādo ät minoꝛē debite ſubſumendā.ſ.ſed ea q̄z timoris amoꝛ ē cā. p̄cedunt a nob. Conſtat em̄ hoc eē falſum. Amoꝛ q̄dē p̄cedit a nobis. ḡ ipe nō eſt terribil'.ſz ille amoꝛ ē cā diſpoſitiua. vt alia appareant terribilia.ꝛ ſic ē cā aliq̄ mō rōne obiecti. nō ipm p̄ducendo.ſed faciendo ipm apparere terribile ꝛc.

¶ Utꝝ defectus ſit cauſa timoris.

AD ſcdm ſic ꝓceditꝫ. Uideꝯ q defectꝰ nō ſit cā timoris. Illi em̄ q̄ potētia hñt maxie timent.ſz defectꝰ ꝟiat ponē.ḡ defectꝰ nō ē cā timoris. ¶ P. illi q̄ iā decapitāt maxime ſunt in defectu.ſz tales nō timēt.vt dr̄ in.ij.rhetoricoꝝ.ḡ defectꝰ nō ē cā timoris. ¶ P. decertare ex fortitudine nō ꝓuenit ex defectu.ſz decertātes timent eos q̄.p eiſdē decertāt.vt dr̄ in.ij.rhetoricoꝝ. ḡ defectus nō ē cā timoris. ¶ Sz ꝓtra. Tꝛiozꝝ ꝓtrarie ſunt cauſe.ſz diuitie ꝛ robur ꝛ multitudo amicoꝝ ꝛ ptās excludūt timoꝛē.vt dr̄ in.ij.rhetoricoꝝ. ḡ ex defectu hoꝝ timoꝛ cauſatur.

¶ Hic inꝺrit de alia cauſa timoris.

¶ Rñdeo dđz.q ſicut ſupꝫ dictū ē duplex cā timoris accipi p̄t.vnū qdē p modū materiał' diſpōnis ar.ſ. ex parte eius qui timet. alia p modum cauſe efficientis ex parte eius qui timetur.

¶ D.pº reſumit diſtinctōem in p̄cedēti articulo habitā. Scdo fm eiꝰ duo mēbra ponit duas ꝟclones riſtuas.pmā ibi. Quantū igit ꝛc.ſcdaz ibi. Quantū ꝙo ꝛc. Dicit ḡ pº. q duplex ē cā timoris. Una p modū materialis diſpōnis tenēs ſe ex pte timētis.qz facit eū diſpoſitū vt facile timeat. Alia p modū cauſe efficientꝫ tenēs ſe ex pte obiecti.q̄ videliz̄ p̄t iferre nocumentum terribile.

Conſequenter cum dicit

¶ Quantū igit ad pmū. defectꝰ p ſe loquēdo ē cā timoris.ex aliq̄ em̄ defectu ꝓtutis ꝟtingit q nō poſſit aliq̄s de facili repellere imminens malū.

¶ Rñdet iuxta pmū mēbrū tali ꝟclone. Defectꝰ q

Universidad de Deusto
Biblioteca

se loquēdo ē cā timoris sicut cā materiale dispositiua. Et ꝟ loquēdo de defectu in certa mēsura. Ista ꝛcl'o vnū dr. et dictū limitat. Prio D. pbat dictū. 2o limitatōem ponit 7 declarat. ibi. Sz tū ꝛc. Primū pbat sic. Ex aliq defectu ꝓtuz ꝛtingit q nō possit ꝛc. vt in lra. igit ꝛcl'o ꝓa. Añs notū. tenet ꝓña. qz nō posse repellere malū de facili facit aliqd apparere. 7 hñ sub rō terribil ꝛc. ꝛnter ibi.

¶ Sz tñ ad causandū timorē requirit defectus cū aliq mēsura. minor em ē defect⁹ q causat timorē futuri mali. qz defect⁹ ꝛlequēs malū ꝑiens. ut q ē tristicia. 7 adhuc cēt maior defect⁹ si totalr seruus mali auferret. vel amor boni. cui⁹ ꝛtrariū timet.

¶ Subiūgit limitatōem ꝛcl'onis quā exponit. qz si cēt tant⁹ defect⁹ q argueret malū ꝑsens. cēt qdē maior q̄ defect⁹ timez. cui malū ē ablens. tal nō causaret timorē. Et ꝓterea si cēt maxim⁹ defect⁹ vt malū nō sentiret 7 bonū ex cui⁹ amore ꝓuenit. timor. nō amaret etiā nō causaret. Oꝑtz igit vt sit aliqs cert⁹ defect⁹ q ꝓpatit possibili tarē cualiois mali. 7 nō hz notitiā patiendi malū. Et ꝟ patebit ad 3m. 7q habeat modū possibilē timori. deinde ibi

¶ Quantū ꝯo ad scām. virt⁹ 7 robur p se loquēdo ē cā timoris. ex ꝟ em q aliqd qd apphendit vt nociuū ē ꝓtuosuz. ꝛtingit q ei⁹ effect⁹ repelli nō ꝑt

¶ Determiat q̄stiū q ad scām mēbrū dicte distinctiōnis. tali ꝛcl'one sedā respō. Virt⁹ 7 robur (supple 7 non defect⁹) p se loquēdo ē cā timoris ex parte obiecti in gñe cause efficientz (scz directe tāq̄ iferēs malū nociuū) Hāc ꝛcl'onē ꝓ⁹. ꝓbat. 2⁹ reddit rōem q̄re dixit p se ibi. Cōtingit ꝛc. Probat sic. isto mō illd ē cā timoris ex pte obiecti. (scz mali inferēdi) cui⁹ effect⁹ malus magz de difficili repelli ꝑt. ſz ꝟ ꝛtingit ex eo qđ aliqd ē ꝓtuosuz 7 robustū. igit⁹ Robur ꝛc ē cā isto mō p se. Deinde ibi

¶ Cōtingit tñ p accns q aliqs defect⁹ ex ista pte causat timorē. inq̄tū ex aliq defectu ꝛtingit q aliqs velit nocumentū inferre. puta ꝓpter iniusticiā. vel qz ante lesus fuit. vel qz timet ledi.

¶ Exponit q̄re dixit in ꝛcl'one p se tali ꝛcl'one declaratoria. Cōtingit p accns). i. indirecte mediāte agēte cōcitato) q aliqs defect⁹ ex pte agētis obiectū ē cā timoris (Sicut supra dicebat q delectatio ꝑficit indirecte operatōez in gñe cause efficiēt) Probat ꝛcl'o. illud ē cā isto mō (scz p accns 7 indirecte) q videlicz nō infert. ſz ē id rōe cuius aliud infert (qđ facit q aliqs nocumētū velit inferre) ſz defect⁹ ē hmōi. igit ꝛc. Minor ꝓbat exēplarit. puta ꝓpter iniusticiā vl lesionē ꝓcedentē q̄ ꝓportāt defect⁹. vl qz timet ledi aliqs ꝛcitat ad ꝟ q velit se vindicare 7 aliū ledere ꝛc. Vñ defectus ꝑm se nō infert. ſz ē id sine q̄ nō. 7 q̄si occasio ex q̄ qs incitat ad causandū malū terribile ꝛc.

☞ Argumentū in ꝓtiū est. p ꝑ⁹ ꝛcl'one. qz robur est cā nō timēdi. vt dispō material. p oppositū defect⁹ ē cā p modū dispōnis materialis faciens vt aliqs estimet non facile posse vitare malum.

¶ Ad ꝑmū q dām. q rō illa ꝓcedit de cā timoris ex parte cause efficientis

¶ Maior ꝓa. q hñt potētiā timenk. ſz nō timēt. Cōdusio ār vult q defectus ē cā timoris q̄ qs timet actiue. Et scdo. maior ꝓa. Sicut potēres inferre nocumentuz et malū 7 hñres sein gñe cause efficientz ad obiectū timoris Ad minorē. vera. q defect⁹ nō ē cā timoris in gñe cause efficientz. tñ in gñe cause material. q̄ aliqs timet. nō rōne

cuius q se timet. nisi talis defect⁹ ꝛiūgat ponē. vt patz in tertia ꝛcl'one declaratoria.

¶ Ad scām dām. q illi q iā decapitant sunt ī passione ꝑnt⁹ mali. 7 iō iste defect⁹ excedit mēsurā timoris

¶ Ad maiorē. Ex. ſz tal defect⁹ excedit modū timoris. qz affert necitatē patiēdi malū 7 facit ipm q̄si cēt ꝑs q̄re timor nō hz locū. ſz desperatio 7 tristicia. Oꝑtz em ad timorē adcē spem saluz. vt patuit q. xliij. ar. ij. in cor. Minor ꝓa. 7 patuit rō in loco ibi allegato. q defectus ꝛc. Ex. q̄cūq. sed vt dr ꝛcl'o loquendo de defectu in mēsura. s. cōpossibili obiecto timoris

¶ Ad tertiū dām. q decertātes timēt nō ppt potiā q decertare ꝑnt. ſz ppt defectū ponē. ex quo ꝛtingit q se supaturos nō ꝛsidunt.

¶ Ad maiorē. Ex. tñ decertātes q̄cūq aduertūt defectū ponē sue. ex q̄ incipiūt timere se supandos Minor ꝓa q̄cūq. ſz vt dictū ē nō ppt potiā. ſz defectū ponē

¶ Questio. xliij. de effectibus timoris

C Deinde ꝛsiderandū ē de effectibus timoris. et circa hoc quattuor. Prio. vtz timor faciat ꝛtractōem. Scdo. vtz faciat ꝛsiliationes Tertio. vtz faciat tremorē Quarto. vtz impediat operatōnem

¶ Patz o. do. qz effect⁹ posteriores ē cā. Et sunt q̄tuor effectus. 7 fm hoc hz ꝑsens q̄stio q̄tuor articulos.

¶ Utz timor faciat ꝛtractōnem.

AD ꝑmū sic ꝓcedit. Uidet q timor nō faciat ꝛtractōem. Cōtractōne em facta calor 7 spūs ad interiora reuocant. ſz ex multitudine caloris 7 spirituū in interioribus magnificat cor ad audacter aliqd aggrediendū. vt ptz in iratis. cui⁹ ꝛtriū in timore accidit. nō g timor facit ꝛtractōez. ¶ Ꝑ. multiplicat spiritus 7 calor in interioribus p ꝛtractōez. sed q̄ hō in voce ꝓrumpat vt ptz in dolentibus. ſz timentes nō emittūt voce. ſz magis reddunt taciturni. g timor nō facit ꝛtractōnem

¶ Ꝑ. verecūdia ē qdā ipēs timoris. vt supra dictū ē q. xlv. a. 4. ſz verecūdati erubescūt. vt dr Tullius. iiij. de tuscul. nis q̄stionibus. 7 ꝓbatur dr in. iiij. ethi. rubor aūt facies nō attestat ꝛtractōni. ſz ꝛio. nō g ꝛtractio ē effect⁹ timoris. ¶ Sz ꝛ ē qđ Damas. dr. iij. li. q timor est ꝓtus fm sistolē. i. fm ꝛtractōnem.

¶ Inq̄rit de ꝑmo effectu q est ꝛtractio caloris 7 spirituū ad interiora.

¶ Rñdeo dām. q sicut supra dictū ē. in passionibus q. xxv. a. 2. aīe ē sicut formale ipe motus appetitiue ponē sicut ār q. xxj. a. 1. materiale trāsmutatio corpalis. q̄z vnū alteri ꝓportionat. vñ fm similitudinē 7 rōem appetitiui motus sequitur corporalis transmutatio.

¶ Rñdeo tali ꝛcl'one. Cōtractio ex pte materiali et corpis ē effect⁹ timoris. q̄ ad formale timoris (p̄sertim naturalē) qđ pono ꝓpter verecūdiā. vt ptz ad tertiū. Ita q formale ē ꝛtractio appetit⁹ 7 facit ꝛtractōem spirituū et caloris ad interiora. s. ad ptē nutritiuā. Probat. fm similitudinē 7 rōem appetitiui motus. q̄ ē formale. sequit trāsmutatio corpalis. ſz timor q̄tū ad formale 7 motū appetit⁹ importat quādā ꝛtractōem. g 7 ex pte corpis ꝛsequit q̄dā

ctractio. tāq̄ effect⁹ timoris q̄tū ad formale. huius rōis D. ꝑ⁹ ponit 7 pbat maiorē Scdo minorē. ibi. Quātū ār ꝛc. Tertio ꝛcl'onē ifert. ibi. Et ꝟ silitudinē ꝛc. Maior q pbat a ꝓncipio 7 patuit. q. xxvij. ar. iiij. Cōsequēter cū dr

¶ Quantū ār ad aīalē motū appetit⁹. timor ꝛtractionē quādā iportat. Cui⁹ rō ē. qz timor ꝓuenit ex phātasia alicui⁹ mali imminentis. qđ difficile repelli ꝑt. vt supra dictū ē. q aūt aliqd difficile possit repelli. ꝓuenit ex debilitate ꝓtuz. vt supra dictū ē. ꝓtus ār quāto ē debilior tāto ad pauciora se ꝑt extendere. 7 iō ex ipa imaginatōe q̄ causat timorē seq̄t q̄dā ꝛtractio in appetitu. sicut etiā videm⁹ in morientibus. q natura retrahit ad interiora ꝓpter debilitatē ꝓtuz. 7 videm⁹ etiā in ciuitatibus q̄ q̄n ciues timēt retrahūt se ab exterioribus 7 recurrūt q̄nto ꝑnt ad interiora

ex. q. ar. 3. q. xliij. ar. ij.

¶ Subiūgit minorē quā. pbat dare in lra. Et nota circa minorē hāc. vt iacet in lra. q D. nō dr. q timor q̄tū ad formale 7 motū appetit⁹ faciat ꝛtractōem. ſz ipe ꝛtractōem. qz ē essentialr motus. q̄ appetit⁹ deijcit 7 trahit ad seipm fugiendo. Si aūt diceret facere ꝛtractōem. hoc cēt formalr. sicut supra dictū ē de amore. q. xxviij. ar. ꝑmo. Ubi dicebat q amor cēt vnio 7 faceret vnionē formalr. sicut motus est ꝛtractio. id est motus qui ꝛsistit in recessu 7 facit ꝛtractōem. s. in appetitu ꝛc. Cōsequēter ibi

¶ Et fm silitudinē huius ꝛtractōnis q̄ ptinet ad appetitū aīalem. sequit etiā in timore ex pte corpis ꝛtractio caloris 7 spirituū ad interiora

¶ Subinfert ꝛcl'onē rōsiuā. ī. pbatā. Que etiā confirmat argumento in ꝓtrariū. qz robur ē cā nō timēdi. vt dispōnis materialr. p oppositū defect⁹ ē cā p modū dispōnis materialis. faciēs vt aliqs estimet nō facile posse vitare malum ꝛc.

¶ Ad ꝑmū q̄ dām. q sicut ꝑs dr in libro de ꝑblematibus. lz in timētibus retrahant spūs ab exterioribus ad interiora. nō tñ ē idē motus spirituū in iratis 7 timentibus. Tā iratis ꝓpter calorē 7 subtilitatē spirituū q̄ ꝓueniūt ex appetitu vindicte interi⁹ fit spirituz motus ab inferioribus ad supiora. 7 iō ꝛgregant spūs et calor circa cor. Ex q̄ seq̄t. q irati reddunt promptos 7 audaces ad inuadendū. Sz in timētibus ꝓpter frigiditatē ingrossante spūs mouent a supioribus ad inferiora. q̄ qđē frigiditas ꝛtingit ex imaginatōe defectus ꝓtutis. 7 ideo nō multiplicant calor 7 spūs circa cor. ſz magis a corde refugiūt. 7 ꝓpter h timētes nō ꝓmpte inuadūt. ſz magis refugiūt

¶ Ad maiorē ꝛtractōe facta. calor 7 spūs ad interiora reuocant. Ucz. vel ad interiora supiora. s. ad cor. vel ad interiora inferiora que sunt vbi vigēt ponē nutritiue. vbi ē emissio superfluitatū 7 circa stomachū. Ad minorē. Ex multitudine caloris 7 spirituū in interioribus. q̄n trahunt ad supiora. tūc magnificat cor. ſz q̄n trahunt ad inferiora. tūc desciūt cor. 7 hō efficit parui animi. Iratz trahunt ad supiora. Vñ negat ꝑña. qz timor ingrossat spūs. 7 trahit ad inferiora ꝓpter frigiditatē. q̄ accidit ex imaginatōe defect⁹ ꝓtutis. Et sic facit ꝛtractōem. nō obstāte reuocatōe spirituū ad interiora. qz nō q̄liter ral reuocatio ē cā audacie. ſz aliq ad supiora. Probat aūt hec rō ꝟ nō facit ꝛtractōnem ad supiora.

¶ Ad scām dām. q naturale ē cuilibet doleti. sine hoi. siue aīali. q vtat q̄cūq auxilio ad repellēdū nociuū ꝑiens qđ infert dolorē. vñ videm⁹ q aīalia doletia ꝓcutiūt vel faucibus. vl cornibus. maxim aūt auxiliū ad oia in aīalibus ē calor 7 spūs. 7 iō in dolore natura ꝛseruat calorē 7 spirituū interius. vt h vtat ad repellendū nociuū. 7 iō vt ꝑhs dr in li. de ꝑblematibus. q multiplicat spiritus introrsum 7 calorē. nec ē q emittant ꝓ voce. 7 ꝓpter h dolentes vix se ꝑnt ꝓtinere q̄n clamāt. ſz in timētibus fit motus interioris caloris 7 spirituū a corde ad inferiora. vt dictū ē. 7 iō timor ꝛtrariat formatōi vocis q̄ fit ꝑ emissionē spirituū ad supiora ꝓ os. 7 ꝓpter h timor tacētes facit. 7 inde ē etiā q timor tremētes facit. vt dr ꝑhs in lib. de ꝑblematibus. ad ꝑmum

¶ Ad maiorē. multiplicatz spiritibus in interioribus per ꝛtractōez Ucz. tractis ad supiora 7 ad cor. sequit q ho in voce ꝓrumpat. Si aūt ꝛtrahat ad inferiora. negat. qz formatio vocis fit ꝑ emissionē spirituū ꝓ supiora ad os. Ad minorē. Ucz. qz ē ꝛtractio ꝟsus inferiora. q timor nō facit ꝛtractōem. verū quācūq ſz ad inferiora.

¶ Ad tertiū dām. q sicut picula mortis nō ꝛtrahant appetitum aīali. ſz etiā ꝛtrahant nature. 7 ꝓpter hoc in hmōi timore nō solū fit ꝛtractio ex pte appetit⁹. ſz etiā ex pte nature corpalis. Sic em dispōnit aīal ex imaginatōe mortis. ꝛtrahēs calorē ad interiora. sicut q̄n naturalr mors ꝛsequit. 7 inde ē q timētes mortē pallescūt. vt dr in. iij. ethi. ſz malū q̄d timet verecundia nō opponit nature. ſz solū appetitui aīalis. 7 iō fit q̄dā ꝛtractio fm appetitū aīalē. nō aūt fm naturā corpalē. ſz magis aīa q̄si in se ꝛtracta vacat ad motionem spirituū 7 caloris. vñ fit cor⁹ diffusio ad exteriora. 7 ꝓpter hoc verecūdati erubescunt.

¶ Maior ꝓa. ſz ē de malo appetit⁹. 7 ꝛtristatiuo. nō de malo nature. vñ ē timor aīalis nō naturalis. Minor ꝓa. nō quin ibi sit ꝛtractio appetit⁹. ſz qz aīa ꝛtracta vacat 7 intēdit motioni 7 agitatōni spirituū 7 caloris. Ultra. ruborem aūt faciei nō attestat ꝛtractōni. Ucz. corpali et spirituū ad cor. tū attestat ꝛtractōni appetit⁹ 7 aīali. Ultra. Nō g ꝛtractio. vez. corpalis ē effect⁹. sp timoris. vez. aīalis. m sp naturalis timoris. qz q̄n imaginat malū nature (sicut mortē) spūs introrsuz trahunt. Verecūdia aūt ē timor aīal. 7 de malo ꝛtristatiuo nō corruptiuo ꝛc.

¶ Utz timor faciat ꝛsiliationes.

AD scām sic ꝓcedit. Uidet q timor non faciat ꝛsiliationes. Nō em ē eiusdē ꝛsiliationes facere 7 ꝛsiliū ꝑedire. ſz timor ꝛsiliū ꝑedit. ois em passio ꝑturbat q̄tē. q reqrit ad bonū vsum rōis. g timor nō facit ꝛsiliationes. ¶ Ꝑ. ꝛsiliū ē act⁹ rōis de futuris cogitātis. et deliberātis. ſz aliqs timor ē circa ista cogitata 7 mentem a suo loco remouet. vt Tullius dr in. iij. de tuscul. q̄stionibus. g timor nō facit ꝛsiliationes. ſz magis impedit ꝛsiliū. ¶ Ꝑ. sicut ꝛsiliū adhibet ad vitandū mala. ita etiā adhibet ad ꝛsequendū bona. ſz sicut timor ē de malis vitādis. ita spes ē de bonis cō

D

Universidad de Deusto
Biblioteca

sequēdis, ḡ timor nō facit magꝫ ꝓsiliatiuos q̄s spes
¶ Sed ītra est qđ ꝓhus ỏt in scđo rhetoricoꝝ. q timor ꝓsiliatiuos facit.

¶ Hic inq̄rit de allo effectu. q̄ ē facere ꝓsiliatiuos.

¶ Rn̄deo dđm. q aliq̄s ꝑt dici ꝓsiliatiuꝰ dupl'r Uno mō a volūtate seu solicitudie ꝓsiliandi. ⁊ sic timor ꝓsiliatiuos facit. qz vt ꝓhs i. iij. ethi. ỏt. Cōsiliamur de magnis in q̄bꝰ q̄si nobilisꝑsis discredimꝰ Ea ät q̄ timorē incutiūt nō sunt simpl'r mala. sꝫ hñt quā dā magnitudinē. tū ex eo q apphendunt. vt q̄ difficiliter repelli pñt. tū etiā. qz apphendunt. vt de ꝓpe
q. xlij. ar. ij. existētia. sicut iā dictū ē. vñ hoies maxime in timoribus querunt consiliari.

¶ D. distinguit itellectū q̄sti. fm q dupl'r aliq̄s ꝑt dici ꝓsiliatiuꝰ. ⁊ fm hoc rn̄det duabꝫ ꝟcłombꝫ. Scđa ibi. Alio mō ꝛc. Declarat ḡ ꝓmū modū ꝓsiliatiui. qz vno mō ỏt ꝓsiliatiuꝰ ꝓpt' volūtatē ⁊ solicitudinē. vł' appetitū ꝓsiliādi. Cōclusio ꝑ⁹. Timor facit ꝓsiliatiuos isto mō (.i. timēs libēter haberet ꝓsiliū quō euaderet malū terribile) Probat. Cōsiliamur de magnis. sꝫ ea q̄ timorē incutiūt nō sunt simpl'r mala. sꝫ hñt quā dā magnitudinē. igit ꝟcło ꝑa. Maior ē ꝑbi. minor claret ex lra dupl'r. Et intelligit. q ea q̄ timorē incutiūt nō sunt mala simpl'r sine addito (.i. nō mala. q̄uīq; mō sꝫ cū addito. s. magna mala. Et nō intelligit hic nō simpl'r mala (.i. nō o īmino mala) sꝫ vt dictū est. Deinde cū ỏt

¶ Alio mō ỏt aliq̄s ꝓsiliatiuus a facultate bñ cōsiliandi. ⁊ sic nec timor ne aliq̄ passio ꝓsiliatiuos facit. qz hoī affecto fm aliquā passionē videt aliq̄d vł' maius vł' minꝰ q̄ sit fm rei veritatē. sicut amāti videnť ea q̄ amat meliora. ⁊ timēti ea q̄ timet terribiliora. ⁊ sic ex defectu rectitudis iudicij q̄libet passio q̄tum ē ex se impedit facultatē bene ꝓsiliandi. Et p hoc patz responsio ad ꝑmum.

¶ Subiūgit scđm mēbrū p̄dicte distinctōis. q scđo mō ỏt ꝓsiliatiuꝰ a facultate bñ ꝓsiliandi. Et sic ē q̄rere An timor iuuet ⁊ det potēriam ⁊ facultatē bñ ꝓsiliandi.

Scđa ꝟcło respō. Nec timor nec aliq̄ passio (sꝫ perturbans ⁊ puenies iudiciū rōis) ꝓsiliatiuos facit. Probat. Quecūq; faciūt aliq̄d videri maius vł' minꝰ q̄ sit in veritate. nō faciūt hoiem bñ ꝓsiliatū. sꝫ timor ⁊ q̄libet alia passio (sꝫ perturbās) faciūt aliq̄d videri maius vł' minꝰ q̄ sit i veritate. igit ꝟcło ꝑa. Maior pz extra lrām. qz bñ ꝓsiliatiuus ỏt isto mō. q ꝑt deuenire ad finē ꝓsilij q̄ est rectū iudiciū. qđ ꝓsistit in adeq̄tōne ad rē ꝛc. Minor declarat in lra. ¶ Et posset scđo argui magꝫ ad lrām. q̄libet passio causat defectū rectitudis iudicij. igit q̄libet ipedit ꝓsiliū. ꝑña nota. añs patz. qz hoī affecto ꝛc. vt in lra. Valent etiā p isto articulo q̄ habent supꝫ. q. xxiij. ar. 3°

Cōfirmat etiā ꝟcło argumento in ꝓrarium.

¶ Ad ꝑmi maiorē. nō ē eiusdē ꝓsiliū ipedire ⁊ ꝓsiliatiuos facere. Uer. fm idē. ⁊ ꝓsiliatm̄ accipiēdo eodē mō sꝫ idē ꝑt facere ꝓsiliatiuos .i. solicitos de bono ꝓsilio. ⁊ m̄ ipedire rāq̄ ipedimētū ligans rectū iudicatoriū.
Ad minorē. de timore īmoderato vera ⁊ perturbāte q̄ ipedit ꝓsilium ne bñ fiat. ⁊ aliq̄s bñ ꝓsiliet. nō facit vt aliq̄s acciperet libēter ꝓsiliū. etiā ab alio. Et q̄ ad facultatē nō impedit solicitudinē. ergo timor nō facit ꝓsiliatiuos. verum secundo modo.

¶ Ad scđm dđz. q quāto aliq̄ passio ē fortior. tāto magꝫ hō fm ipaz affectꝰ ipedit. ⁊ iō q̄n timor fuerit fortꝫ vult q̄dē hō ꝓsiliari. sꝫ adeo perturbat in suis cogitationibꝫ q ꝓsilium adiuuenire nō ꝑt. Si ät sit paruus timor q̄ solicitudinē ꝓsiliandi inducat nec multū rōem ꝑturbet. ꝑt etiā ꝓferre ad facultatē bene ꝓsiliandi rōne solicitudinis ꝓñtis

¶ Ad minorē. Aliōs timor ē exactiēs cogitatꝰ. vexatꝰ timor perturbans ⁊ īmoderatꝰ puenies rōem. tū nō moderatꝰ. q rōe solicitudis ꝓfert ex ꝑte vna. ⁊ ex alia nō ipedit. Ergo. vexatꝰ. perturbās nō facit ad facultatē. nī facit ꝑmo mō ꝓsiliatiuos. qz etiā perturbatꝫ timore vult ꝓsiliari. Esto nō bñ possit. vt declarat Doct.

¶ Ad tertiū dđz. q etiā spes facit ꝓsiliatiuos. qz vt in. ij. rhetoricoꝝ phs ỏt. Nullꝰ ꝓsiliat de his de q̄bus desperat. sicut nec de impossibilibꝫ. vt ỏt in. iij. ethi. timor tñ facit magꝫ ꝓsiliatiuos q̄s spes. qz spes ē de bono put possumꝰ ipm ꝓseq̄. timor ät de malo put vix repelli ꝑt. ⁊ ita magꝫ retinet rōem difficilis timor q̄s spes. in difficilibꝫ ät maxime in q̄bꝫ nobis nō ꝓficimus ꝓsiliamur sicut dictū est. In oc.

¶ Ad ꝓñs qđ ỏt (magꝫ ꝛc.) ỏt. q̄dē q spes facit ꝓsiliatiuos. qz ꝓsiliū ē solū de possibilibꝫ ⁊ sperabꝫ. sꝫ magꝫ timor. qz ꝓsiliū ē de difficilibꝫ. mō qđ timet habet rāq̄ difficultatē. q̄ qđ sperat. iō negat ꝓña.

¶ Utr timor faciat tremorem

AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet q tremor nō sit effectꝰ timoris. tremor enī ex frigore accidit. videmꝰ enī infrigidatos tremere. timor ät nō videt causare frigus. sꝫ magis calorē resiccantē. cui signū ē q timētes sitiūt. ⁊ ꝓpue in maximis timoribꝫ. sicut pz in illis q̄ ad mortem ducunt. ḡ timor nō causat tremorē. ¶ Ꝑ. emissio supfluitatū ex calore accidit. vñ vt plurimū medicine laxatiue sunt calide. sꝫ hmōi emissiones supfluitatū ex timore frequēter ꝓueniūt. ḡ timor videt causare calorē. ⁊ sic nō causat tremorē. ¶ Ꝑ. in timore calor ab exterioribꝫ ad interiora revocat. si igitur ꝓpt hmōi revocatōem caloris in exterioribꝫ hō tremit. videt silr q in oīb exterioribꝫ mēbris deberet causari tremor ex timore. Hic ät nō videt. nō ḡ tremor corpis ē effectꝰ timoris. ¶ Sꝫ ꝑ ē qđ Tullꝰ ỏt in iiij. de tusculanis q̄stionibꝫ. q timorē seq̄tur tremor. et pallor. ⁊ dentiū strepitus.

Hic q̄rit de 3° effectu q̄ ē tremor corpis i certis mēbris

¶ Rn̄deo dđz. q sicut supꝫ dictū ē. in timore fit q̄ dā ꝓtractio ab exterioribꝫ ad interiora. ⁊ iō exteriora frigida remanēt. ⁊ ꝓpt hoc in eis accidit tremor. qui causat ex debilitate ꝑtiuꝫ ꝓtinctis mēbris. Ad hmōi aūt debilitatē maxime facit defectꝰ caloris. q̄ est instrumentū q̄ aīa mouet. vt ỏt in. ij. de aīa.

¶ Doct. deducit talē ꝟcłonē respō. quā tāgit ipliciter in suba. Tremor (sꝫ corpis) ē effectꝰ timoris. Probat. In timore fit q̄dā ꝓtractio ab exterioribꝫ ad interiora. ⁊ ꝑñs exteriora mēbra frigida remanēt. igit ex timore loq̄

tremor tāq̄ effectꝰ. Añs pz ex ar. ꝑ⁹. Tenet ꝑña. qz tremor causat ex debilitate ꝛc. vt in lra. ḡ bñ sequit. timor facit frigiditatē ⁊ debilitatē ꝑtiuꝫ ꝓtinctiue mēbroꝝ. trahendo ad interiora. igit ē cā tremoris. vt ỏt ꝟcło.

Et ꝓfirmat ꝟcło argumento in ꝓrarium

¶ Ad ꝑmū ḡ dđm. q calore ab exterioribꝫ ad interiora revocata. multiplicat calor interius. ⁊ maxie ꝑtis inferiora. i. circa nutritiuā. ⁊ iō ꝓsumpto hūido ꝓsequit sitis. ⁊ etiā interdū solo vētris ⁊ vrine emissio et q̄nq; etiā seminis vł' hmōi emissio supfluitatū ac cidit ꝓter ꝓtractōem vētris. ⁊ testiculoꝝ. vt ꝑhs ỏt in li. de ꝑblematibꝫ. Un ꝑtz solo ad scđm.

¶ Maior ꝑa. ex frigore illoꝝ mēbroꝝ q̄ tremūt Ad minorē. Timor nō causat frigꝰ in exterioribꝫ mēbris. ⁊ ri mor ꝑsertim naturalꝫ (qđ dico ꝓpter verecūdiā vt patuit arꝑ⁹. ad 3ᵐ) negat. Sꝫ vex. q causat calorē in interioribꝫ in ꝑte nutritiua. sꝫ nihilominꝰ caloꝛ relinqt exteriora. qre sequit tremor. Et qz sitis ē ꝑtis vegetatiue. Ideo ꝓsumpto hūido in illa ꝑte p caloꝛē attractū. sequtur sitis. ⁊ q̄nq; emissio supfluoꝝ ꝓpt ꝓtractōem ⁊ ꝓstrictōem circa illā ꝑtem ꝛc. Et p hꝫ ỏt Ds. etiā patere ad scđm

¶ Ad scđm. Cōcedo totū vsq; ibi. ḡ timor videt causare calorē. Dico. vex. in interioribꝫ inferioribꝫ sꝫ retrahit ab exterioribꝫ Ultra. ⁊ sic nō causat tremorē exterioꝝ. negat

¶ Ad tertiū dđz. q qz in timore calor ꝛeserit corporibꝫ ad inferiora tendēs. iō timētibꝫ maxime tremit corpus ⁊ mēbra q̄ hñt aliquā ꝓportionē ad pectꝰ vbi cor ē vñ timētes maxie tremūt in voce ꝓpt vicinitatē vocal' arterie ad cor. Tremit etiā labiū inferius ⁊ tota inferior mādibula ꝓpt ꝓtinuatōnem ad cor. vñ ⁊ strepitꝰ dentiū seq̄t. ⁊ eadē rōne brachia et manꝰ tremūt. Uel etiā qz hmōi mēbra sunt magis mobilia ꝓpt qđ ⁊ genua tremūt timētibꝫ sm illud Eſa. xxv. Confortate manus dissolutas ⁊ genua trementia roborate.

¶ Negat illa. Videt q silr oīa deberēt tremere. Et rō in solone. qz tremor causat ꝓpt defectū ꝑtuꝫ ꝓtinue q̄ ē ꝓncipalr ex corde. ⁊ iō illa mēbra q̄ vicinioꝝ habitudinē ad cor hñt. ⁊ scđo q̄ sunt magꝫ mobilia illa magis tremūt. deserēte se illa ꝑture ꝑtinua mēbroꝝ.

¶ Utr timor impediat operatōnem

AD q̄rtū sic ꝓcedit. Videt q timor ipediat operatōem. Operatio enī maxie ipedit ex perturbatōe rōis q̄ dirigit in ope. sꝫ timor perturbat rōnem. vt dictū ē. ḡ timor ipedit operatōem ¶ Ꝑ. illi q̄ faciūt aliq̄d cū honore. facilius in operatōe deficiūt. sicut si aliq̄s incedat supꝫ trabē in alto positā. ꝓpt timorē de facili cadit. nō ät caderet si incederet supꝫ eandē trabē in imo positā. ꝓpt defectū timoris. ḡ timor ipedit operatōem. ¶ Ꝑ. pigricia sine segnicies ē qđā spes timoris. sꝫ pigricia ipedit operatōem. ḡ ⁊ timor. ¶ Sꝫ ꝑ ē qđ aplꝰ ỏt ad phil. ij. Cū metu ⁊ tremore vestrā salutē operamini. qđ nō diceret si timor bonā operatōem ipediret. timor ergo nō impedit bonā operatōnem.

¶ Inquirit de quarto effectu ꝛc.

¶ Rn̄deo dđm. q operatio hoīs exterꝰ causat q̄ dem ab aīa sicut a ꝑmo mouēte. sꝫ a mēbris corporeis sicut ab instrumētis. Cōtingit ät operatōem ipediri ⁊ ꝓpter defectum instrumenti. ⁊ ꝓpter defectū principalis mouentis.

¶ Doc. ꝑ⁹ ponit qđ dā notabile fundamērale ꝛc tualr distinctīm. Scđo fm h distinctē rn̄det. ibi. Et ꝑte igit ꝛc. Notat ḡ ꝑ⁹ ⁊ supponit q operatio hoīs causat ꝛc. vt iacet in lra q totū. ⁊ hꝫ suppositū duas ꝑtes ꝓpt duplicē defectū operatōis. s. ꝓncipal' agēꝫ ⁊ instrumēti Cōsequnt cū ỏt

¶ Ex ꝑte igit instrumētoꝝ corpaliū timor q̄ztū ē de se sp natꝰ ē impedire exteriorē operatōem ꝓpt defectū caloris q̄ ex timore accidit in exterioribꝫ mēbris.

¶ Rn̄det fm p̄dictā suppositā distinctē. ꝑ⁹ q̄ ad defectū instrumēti. 2° q̄ ad defectū ꝓncipal' mouēꝫ. s. aie. ibi Sꝫ ex ꝑte aie ꝛc. Primū facit tali ꝟcłone rūsi. Ex ꝑte instrumētoꝝ corpaliū. timor q̄ztū ē de se sp impedit operatōez Probat. ex timore accidit defectus caloris in exterioribꝫ mēbris. ḡ ꝟcło ꝑa. Añs pz ex ar. iij. Tenet ꝑña. qz ꝓpter defectū caloris fiūt debilia ⁊ tremūt. ⁊ p ꝑñs inabilia ad exteriorē operatōez. Et ỏt ꝟcło q̄ztū ē de se. qz si eēt valde modicꝰ nō impediret ꝓpt impfectōez. sꝫ tñ de se sp impedit

Consequenter ibi

¶ Sꝫ ex ꝑte aīe si sit timor moderatꝰ nō multꝫ rōez ꝑturbās ꝓfert ad bñ operandū. inq̄ztū causat q̄z dā solicitudinē. ⁊ facit hoiem attēt' ꝓsiliari ⁊ operari

¶ Proseq̄t scđaz ꝑtē suppositi. ⁊ rn̄det iuxta scđm defectū operatōis duabꝫ ꝟcłombꝫ. scđaz ibi. Si ꝑo ꝛc. Pria ē. ex ꝑte aie (.i. ex ea ꝑte q̄ aīa causat mediāte imaginatione ⁊ rōe) timor moderatꝰ ꝓfert ad bñ operandū (.i. facit magꝫ attentā ⁊ nō ipedit ꝓsiliū ⁊ iudiciū) Et intelligitur ꝟcło. q̄n timor nō ē de operatōe. sꝫ de his q̄ ꝑs p operatōem nitit effugere. Probat ꝟcło. qz timor causat q̄ndā solicitudinē ⁊ facit hoiez attentius ꝓsiliari ⁊ operari. igit ꝟcło ꝑa. Añs patz ex p̄dictꝫ. ꝑña de se nota. qz attentio ⁊ diligentia multū ꝓferūt ad operandū. Et ita habet. q timor moderatꝰ facit aliam q̄ztū ē de se bñ operari. sꝫ mēbra exteriora p timorē nō sunt ita abilia ad exequendū qđ aīa operat diligēter. sicut ꝑtz sensibilr. Si q̄s cū timore etiā aliqualit cantet. qz tūc q̄dē diligēter attēdit. ⁊ min⁹ errat. sꝫ vox alit q̄ iter p̄pedit. Deinde cū ỏt

¶ Si vo timor tñ increscat q rōem perturbet. ipedit operatōem etiā ex ꝑte aīe. sꝫ de tali timore apl's nō loq̄tur. Et p hoc ꝑtz rūsio ad ꝑmū.

¶ Ponit scđam ꝟcłonē iuxta scđm mēbrū suppositi. istā Timor perturbans ipedit operatōez etiā ex ꝑte aie (.i. facit vt minꝰ attēte ⁊ minꝰ ꝓsulte operet aīa. Pꝛz ꝟcło de se. qz iō ỏt perturbans q iudiciū rectū ipedit. ⁊ p ꝑñs (vt patuit ar. ij.) facit minꝰ videri maius ꝛc. Valet p ista cōclusione q̄ supꝫ habita sunt. q. xxiij. ar. iij. Et p hāc ꝟcłonem D. docet itelligendā auctoritatē allegandā in argumento in ꝓrū. Et vult etiā p eā ēe solutū ꝑmū argumētū in oppositū adducendū. qđ ꝑbat hanc ꝟcłonem

¶ Auctoritas ät aplī i argumēto i ꝓrū ē p 2ª ꝟcłone

¶ Ad ꝑm. Maior ꝑa. ⁊ h ē ex ꝑte aīe. Ad minorē. Nō q̄uīq; timor. sꝫ timoderatꝰ ⁊ puenies iudiciū rōis ⁊ obnubilans. sꝫ nō ē ꝑa de timore moderato ⁊ imperato. qz talꝰ ꝓfert ad vsum rōis ꝓpt attentionē ⁊ solicitudinē. ḡ timor impedit. vex. perturbans ⁊ imoderatus. Unde hec rō est p scđa ꝓclusione.

¶ Ad scđm dđz. q illi q̄ cadūt ꝛc trahi in alto po-

Universidad de Deusto
Biblioteca

stra. patiunt̄ pturbatões imaginatões ꝓpter timorem casus imaginati.

¶ Ad maiorē. Qui facūt cū timore pturbāte deficiunt in opatõe. Et ꝓbatõem ꝑcedo. qr tales timēt timore pturbāte. qr imaginatio pturbat. z p ꝑs etiā corpus Ergo timor ꝛc. Vez pturbans.

¶ Ad tertiū dñm. q ois timens refugit id qđ timet. z tō cū pigricia sit timor ꝛc ipa opatõe inḡtū ē laboriosa ipedit opatõem. qr retrahit voluntatē ab ipa. ꝟz timor q ē ex aliꝭ reb⁹ intantū adiuuat opationem inquantū inclinat voluntatē ad operandum ea p que hõ effugit id qđ timet.

¶ Maior vera. segnicies ē qđā timor. ꝟz de opatõne ꝟz rõe laboꝛis z difficultat⁹. Minor vera. qr retrahit voluntatē ab ipa opatõe. Ultra. Ergo timor impedit ꝛc. Vez de q̄ ē. nō timor de alia re q̄ opatõe nō ipedit (immo ꝓmouet) opatõem. q̄ resistit malo futuro iminēti. qr timor ē cā dispositiua z indinatiua ad opatões. p q̄s effugit qđ timet. Et g̃ dixi circa scām ꝓcōnē q̄n timor moderat⁹ nō ē de opatõe ꝛc. Si āt ē imoderatus impedit licet nō solicitudinē tm facultatē.

¶ Questio. xlv. de audacia.

GOeinde ꝓsideradū est de audacia. z circa hoc q̄runt̄ q̄tuor. Prio. vtz audacia sit ꝛtraria timori. Scdo. quō audacia se habeat ad spem. Tertio de causa audacie Quarto de effectu ipsius.

¶ Postq̄ determiatū ē de timore. ħ determiāt de audacia. Et patuit rō ordinis supi. q. xlj. qr audacia ꝓtinet ad eandē ꝓiugatõem cū timore. z posterior ē timore tāq̄ p accīs eo qđ ē p se. Et tria fiūt ꝓncipal⁹ in ista q̄stione Prio inq̄rit q̄d sit audacia. Scdo inq̄rit cām ei⁹ ar. iij. Tertio effectū ei⁹. iiij. ar. Circa ꝑm ꝓ nō dit ꝓpositū. manifestādo quō audacia habeat se ad timorē. Scdo q̄mō ad spem in. ij. ar. Et q̄ opatõe inotescit q̄dditas audacie

¶ Utr audacia sit ꝛtraria timori.

AD ꝑmū sic ꝓcedit. Videt̄ q audacia nō ꝟriet timori. Dicit em̄ Aug⁹. in li. lxxxiij. q. q audacia vitiū ē. vitiū āt ꝟtuti ꝟriat. cū g̃ timor nō sit ꝟtus ꝟz passio. videt̄ q timori nō ꝟriet audacia. ¶ ꝑ. vni vnū ē ꝟriū. sed timori ꝟriat spes. nō g̃ ꝟriat ei audacia. ¶ ꝑ. vnaq̄qz passio excludit passionē oppositā. ꝟz id qđ excludit p timorē ē securitas. Dicit em̄ Aug. ij. ꝑfel. q timor securitati ꝑcauet. g̃ securitas ꝟriat timori. nō g̃ audacia. ¶ Sz ꝛtra ē qđ ꝓbꝫ ꝺt in. ij. rhetoricoꝝ. q audacia est timori ꝛtraria.

¶ Hic ꝑmo ꝓpat audaciā timori penes ꝟrietarē Et q̄ opatõe inotescit gen⁹ z spēs audacie z ꝑns q̄dditas.

¶ Rñdeo dñm. q ex rõne ꝟrioꝝ ē q maxime a se distent. vt ꝺt in. x. metaphy. Illud āt qđ maxie distat a timore ē audacia. timor em̄ refugit nocumētū futurū. ꝓpter ei⁹ victoriā sup ipm timentē. ꝟz audacia aggredit̄ piculū iminēs ꝓpter victoriā sui ꝓpt̄ ꝑm periculū. vñ manifeste timori ꝟriat audacia

¶ Doc. rñder tali ꝓcōne. Audacia ꝟriat timori. ꝓbat. de rõne ꝟrioꝝ ē q maxie distēt. ꝟz audacia maxime distat a timore. igit̄ ꝛc. Maior habet̄ ex. x. metaphy. Minor ꝓbat. qr accessus ad aliqđ malū. maxie distat a recessu ab eodē. ꝟz audacia ꝺt accessum ad piculū z malum ꝓpter victoriā sup ipm (Audacia em̄ tēdit i malū arduū vt exuadat ei⁹ subiectõem) Timor āt recedit igit̄ ꝛc. Et valet̄ p isto arti. q dicta sunt q. xl. ar. iiij. in cor. z ad ꝑm.

☞ Confirmat etiā ꝓcō argumēto in ꝓrarium.

¶ Ad ꝑmū g̃ dñm. q ira z audacia z oīa passiones nū noīa dupl⁹ accipi ꝑnt. Uno mō ꝛm q̄ important absolute motꝰ appetitus sensitiui in aliqđ obiectū bonū vl malū. z sic sunt noīa passionū. Alio mō ꝛm q̄ sil̄ cū hmōi motu ipoꝛtāt recessuz ab ordine rōis et sic sunt noīa vitioꝝ. z h̄ mō loq̄t Aug⁹. de audacia. ꝟz nos loq̄mur nūc de audacia ꝛm ꝑmū modū.

¶ Ad maiorē dico. q audacia ꝛm spēm suā vt ē passio vt sic nō ē vitiū. sicut supi. q. xxiij. ar. iij. dictū ē. q passiones ꝛm ē nature nō sunt male. Sed vez ē q audacia in hoic. qr ipoꝛtat motū q̄ ē in ꝑte hois z ꝓ ordinē rōis sic ē vitiū. z opponit̄ ꝛtuti. s. fortitudis penes excessum.

Ad minorē. Vitiū formal⁹ ꝟriat ꝛtuti. si capit̄ ꝓprie vitiū. Si āt capit̄ large. p actu nūc ē ꝑtm. Et opponit actui vitij. vt patebit infra. q. lxxj. arti. ꝑ°. Ultra. Cū g̃ ē. Cōcedit de timore de q̄ nūc loquimur. Videt̄ q timenti nō ꝟriat audacia. vez vt audacia ē vitiū. sic nō ꝟriat, timori. tm̄ vt ē motus appetit⁹ accedēs. opponit timori recedēti. ¶ Et vult breuiter solu. q audacia ꝓsideraī dupliciꝭ Uno° ꝓ tali motu appetit⁹ sensitiui. tūc ꝟriat timori. vt etiā passio ē. z ꝟrio mō se hz ad obiectū. Alio° accipit vt audacia nomiat in homine motū q̄ ē ꝓ ordinē rōis et formal⁹ vt vitiū. z sic opponit ꝛtuti vl magꝭ vt accepit sicut ꝑtm. opponit actui vl passioni. vt ē ꝛm ordinē rōis Sicut in sili ꝑtm venale z mortale. in ce ꝑti formali distinguunt̄ generice z specifice. tm̄ vt act⁹ hūani circa obiectū ꝑtm̄ cē cuiusdē spēi. vt infra patebit. Sic audacia vt ꝓtiū opponit ꝛtuti. ꝟz vt passio opponit alteri passioni

¶ Ad scām dñm. q vni ꝛm idē nō sunt plura cōtraria. ꝟz ꝛm diuersa nihil ꝓhibet vni plura ꝟriari. z sic dictū ē supi. q passiones irascibil̄ hñt duplicē cōtrarietatē. vnā ꝛm opp̄onem boni z mali. z sic timori q. xl. ar. ij. ꝟriat spei. z aliā ꝛm opp̄onem accessus z recessus et sic timori ꝟriat audacia. spei vero desperatio.

¶ Ad maiorē sepe dictū ē. Et ꝺt nūc etiā q vni vnū ē ꝟriū. Uno° accipiendo ꝟrietarē z in vno mō ꝟrietaꝝ ꝟz ꝛm diuersos modos ꝟrietaꝝ nihil ꝓhibet ī passionibꝰ irascibilis vni passioni plures cē ꝟrias vnā ꝛm ꝟrietates obiecti. z sic ꝟriat spes timori. Alia ꝑm accessuz z recessus ab eodē. z sic ꝟriat timori audacia. ¶ Et scdo. vni vnū ē ꝟriū. ꝑsertim in his q̄ specificant̄ ꝓ intrinseca sui gēris z in absoluꝭ. ꝟz in his q̄ specificant̄ p extrinseca (vt passiones motus ꝛc) vni ꝑt̄ diuersa cē ꝛtraria in diuersis modis ꝛtrarietatis. sic ē hic. ¶ Nota q q̄n ☉. ꝺt in solone. q timori ꝛm diuersa sint diuersa ꝟria. nō intelligit ꝛm diuersas ꝓres ipius timoris. ꝟz q̄libet ꝟriat toti. ꝛm diuersa z diuersis modis. q. vnū penes obiectū. aliud penes modū ꝛtrariū se habendi ad idem obiectū.

¶ Ad tertiū dñm. q securitas nō signat aliqđ ꝟriū timori. ꝟz ꝺ̄ timoris exclusionē. ille em̄ ꝺt ē securus q̄ nō timet. vñ securitas opponit timori ſicut ꝓuatio. audacia aūt sicut ꝛtrariū. z sicut ꝛtrarium includit in se ꝓuatōem. ita audacia securitatem.

Doctor rñdet ad q̄stiū ꝛm vnā distinctõem quam simpliciter innuit in ꝓncipio corꝑis. videl⁊ q habit⁹ ꝓt ꝓsiderari z rõne habit⁹ in cōi. z rõne talis habit⁹ in tali subiecto. ꝛm hoc g̃ est ꝺcō rñsi. Habere ordinez ad actū ꝑt ꝓpetere habituī ꝛm rõnem habit⁹ (. i. vliter vt habit⁹ ē) et ꝛm rõm subiecti in q̄ est habit⁹ (. i. rõne spēi ꝙbusdā habitib⁹) Hui⁹ ꝺcōnis ☉. ꝓmo. ꝓbat ꝓmā ꝑtē. secūdo magis explicat z ꝓbat scdam ꝑtē. ibi. Sz sunt q̄dā. ꝛc. Arguit g̃ sic. ꝓ ꝓma ꝑte ꝺcōnis. Be rõne habit⁹ est vt importet habitudinē quādā. i. dispōnē habitualē (nō ea q̄ habitudo. ꝓ relatõe. ꝟz ꝓabilit̄ ꝛte) in ordine ad naturā rei. ꝛm q̄ ꝓuenit vel nō ꝓuenit. sed natura rei q̄ est finis gñatōis vlteri⁹ etiā ordinat ad aliū finē q̄ vl est opatio vel aliqđ opatū ad qđ ꝺs ꝓuenit ꝑ opatõem. g̃ habitus nō solū ꝛc. vt in lra. Vult ista rō. q habit⁹ vt sic respicit naturā vt ordinatā in opatiõez. g̃ respicit etiā opationē inḡtum opatio est finis nature. sicut finis aliꝰ mō dꝺs est visio dei. q̄re ꝓtures z habit⁹ dꝺs vlteri⁹ ordinant in talē opatõem. Deꝰ aūt est finis qui. ad quē etiā ꝓuenitur ꝑ opatõem ꝛc. Et ꝓfirmat ista ꝑs ꝺcōnis ex ꝓbo. v. metaphy. ꝛc.

¶ Sed sunt q̄dā habit⁹ q etiaz ex ꝑte subiecti in quo sunt. ꝓmo z ꝓncipal⁹ ipoꝛtant ordinē ad actū. qr vt dictū est. habit⁹ ꝓmo z ꝑ se ipoꝛtat habitudinē ad naturā rei. si igit̄ natura rei in q̄ est habit⁹ ꝙsistat in ipo ordine ad actū. seq̄t q habit⁹ ꝓncipaliter importet ordinē ad actū. manifestū est aūt q natura rei nō ꝓnit ordinē ad actū. vñ oīs habitus q̄ est alicuius potentie vt subiecti ꝓncipal⁹ ipoꝛtat ordinē ad actum.

¶ Hic scdo ☉. ꝑcedit ad scdaz ꝑtē ꝺcōnis rñsiue. z eam explicat ꝛm vnā aliā distinctõez ex ꝑte subiecti quā hic innuit. scz qr aliqui habit⁹ sunt imediate in ꝑna. z ꝟz habit⁹ operādi. Alij aūt nō sunt imediate in ꝑna. ꝟz in anima vel in corꝑe (nō curādo nūc vtrum in corꝑe sit ꝓ ꝑte habit⁹) vt gra z sanitas corꝑalis ꝛc. Scdm hāc g̃ distinctõez explicat ꝑtē supioris ꝺcōnis. vna alia ꝺcō ne in fine corꝑis. Oīs habit⁹ q̄ est alicui⁹ ꝓne. vt subiecti (scz imediati) ꝓncipal⁹ ipoꝛtat ordinē ad actū (z supplet) qui ꝛo est in re ipsa vel in natura ꝓncipal⁹ ipoꝛtat ordinē ad naturā. Et optz bñ intelligere illam ꝺcōnez. qr nō ꝙgak ordo vel relatio ad absolutū. quasi talis habitus q̄ est in ꝓna ꝓncipal⁹ ꝑfect ordinē q̄ rē absolutam ꝟz ꝙgak ordo ordinis. ita scz q ordo q̄ est (licz scdariū ꝑfectum vel ꝓnatū) habit⁹. i. existēs in ꝓna. est ꝓmo ad actū. i. talis habit⁹ ordinat ex natura sua ꝓncipal⁹. z ꝓ ad hoc tāq̄ ad finē vt ꝑficiat ꝓnam vt operet. ꝟz habitus q̄ nō est in ꝓna ipoꝛtat ordinē. i. ordinat vt ꝑficiat rez in qua est vt tali mō sit. Vñ ꝺr habit⁹ cēndi. Est igit̄ ꝙgatio ordinis ad ordinē duoꝝ habituuꝝ. ita q ille ordinat ꝓncipal⁹ ꝑficere ad operādū. ali⁹ ad cēnduz. Sike est in ꝑ. q. xxxiij. ar. iij. ad q̄rtū. vbi ☉. ꝺt q idea ꝓncipaliter ꝑtat ordinē ad creaturā. ꝙbñ aūt ad dicēte. vbi etiā ꝙpat relatõem relatōi. z nō absoluto. vt ibidē ꝺz. Et illō dictū ꝛfirmat ex ☉. ħ q ꝺr sub eodē mō loquēdi q̄ si natura rei ꝙsistat in ordine ꝛc. ꝙstat aūt q natura rei vel accepta. p cēntia vl ꝓna. nō ꝑtat relatõem. ꝟz absolutū. sed intelligit ☉. si ꝙsistat in ipo ordine. i. si imediate z ꝓnaliter ordinet ad actū scdz ꝛc. Probat g̃ ꝺcō ꝛm ☉. supponēdo ex ar. ij. q habit⁹ ꝓmo z ꝑ se ipoꝛtat habitudinē ad naturā rei. Et intellige q ☉. ꝑ naturā accipit subiectum vt se extēdit etiā ad ꝓnam z ad rez totalē ꝓpositam vel materiā disponēdā ad formā. vt dispōnes ad aiam et sanitas est dispō totius. arguit sic. Si natura rei in qua est habit⁹ ꝓncipal⁹ ipoꝛtet ordinē ad actū (ad sensum ꝺcōnis) sequit̄ q habit⁹ ꝓncipal⁹ ipoꝛtet ordinē ad actū. sed manifestū est q natura z rō ꝓne est vt sit ꝓncipiū act⁹. g̃ ꝛc. Maior ꝓz extra lrām. qr habitus ꝓficit subiectū ꝛm ꝺcōnem suā. si igit̄ ordinet ad actū. g̃ z habit⁹ ꝓficit in ordine ad actū ꝛc. Et ꝑ idez ꝓbat̄ de alio habitu q̄ scz disponit ad naturā. qr ordinat ad idē sicut suū subiectū. sed illud ordinat ꝓncipal⁹ z ꝓmo ad eē. g̃ z habitus ꝛc. Patz qr bis q natura rei etiā ad ꝓnaz. z nō solū accipitur ꝓ essentia totali ꝛc.

In corꝑ.

☞ Argumēto in ꝓrarium ꝓfirmat ꝓmā ꝑtē ꝓme cōclusionis. qr habitui rõe generis ꝓpriū est habere ordinē ad actū ꝓncipal⁹ vl min⁹ ꝓncipal⁹. vt etiā exponet. q. se. ar. j

¶ Ad ꝑmū g̃ dñm. q habit⁹ ē act⁹ q̄dā inḡtum est q̄litas. z ꝛm ħ ꝑ tē ꝓncipiū opatōis. ꝟz ē in ꝓna ꝓ respectū ad opatões. vñ habit⁹ ꝺr act⁹ ꝑm⁹. z opatio act⁹ scds. vt ꝓz in. ij. de aīa

¶ Dm ad maiorē. q vera est ꝛm q est actus saltē ꝓmo. est tm̄ in ꝓna ad actū scdm. Ad minorē dico. q habēs habitū scie est in actu ꝓmo. est tm̄ in ꝓna ad actū secūdū. q est ꝙsiderare. Un addiscere autē erat in ꝓna ad actū ꝑmū z scdm. Negat ꝙsequētia. qr habit⁹ est act⁹ aliqualis. z ꝓ ꝑns ꝙstituit potentiam in ꝓplemēto operandi Potest g̃ esse ꝓncipiū quo opatōis

¶ Ad scdm dñm. q nō ē de rõne habit⁹. q respiciat ꝓnam. ꝟz q respiciat naturaz. z qr natura ꝓcedit actōem quā respicit ꝓna. ideo ꝓz ꝑs q̄litatis ponit habitus q̄ potentia

¶ Dm ad minorē. q ē ꝓncipiū actōis ponit in definitōe ꝓne. vez est. ꝟz addo q habit⁹ saltē aliqs ipoꝛtat dispōnē ad naturā q̄ ꝓz est opatōe. Cōcedit qđ sequit̄ vlt̄ ibi. Si g̃ etiā habit⁹ sit ꝓncipiuz act⁹. dico q aliqs ꝟz a toto gñe nō ordinat ad actum ꝓncipal⁹ z ꝑmo sicut ꝓna. ꝟz aliqs habit⁹ ad naturā q̄ est ꝑmū in re. Ultra. sequit̄ q sit posterior Negat ꝙsa. qr id ad qđ ꝑficit habit⁹ est ꝓus q̄ id ad qđ ꝑficit ꝓna. z ꝛm hoc ordinat. ꝟz res q̄ est habit⁹ sit posterior ꝓna naturali. ꝟz vt dictū est ordinat ꝑ ꝓna ad q̄ disponit ☞ Dc ħ etiā ifra. q. l. ar. ij. ad ꝛm

q̄re hit⁹ ꝑfect ꝓnam

¶ Ad tertiū dñm. q sanitas ꝺr habit⁹ vel habitualis dispō in ordine ad naturā. sicut dictū est in ꝙtū tm̄ natura est ꝓncipiū act⁹. ex ꝙsiti ipoꝛtat ordinē ad actū. vñ ꝑs ꝺr in in. x. de hist̄oꝝ aīalium q hō ꝺr cē sanus. vel mēbꝝ aliqđ q̄n ꝑt facere opationem sani. Et est sil̄e in alijs.

¶ Quo ad solonē ist⁹ argumēti supponō q nō velim⁹ hīc difficultare. vtꝝ in corꝑe sit ꝓprie habit⁹. de ☉. q. l. ar. ꝑ. Volo q sanitas nō est habit⁹ ꝓprie. qr nō ꝟz cās stabiles. est tm̄ dispō saltē de ꝓma specie. z tales q̄litates de ꝓma specie ꝑm̄ cē in corꝑe. Ad argumētū g̃. ad maiorē. est hīc q̄ ad modū. qr q̄nꝭ habet ꝙ modū habit⁹. scz firmiter z radicāte. vt patuit etiā de infirmitate. ar. ij.

Ad minorē. ista nō dicit̄ in ordine ad actuz Vez. ꝓmo. videl⁊ rõne subiecti qđ dispōnunt vt ꝓuenīter sit. tm̄ vt habit⁹ vel q̄si habit⁹ sunt. ex ꝙsiti ordināt ad ꝙgationē. inḡtū natura ꝓuenīter se hñs ē ꝓncipiū opatōis. Et ꝓbat ħ argumētū q aliq̄ habit⁹ scz cēndi rõne subiecti. nō ꝓmo ipoꝛtāt ordinē. vel ordinem ad actū. tm̄ vt ha-

Universidad de Deusto
Biblioteca

bit⁹ sunt mediāte natura ordināt ad op⁹ Nota q sanitas facit ad operatōes ꝛ modū operandi. nō sicut principiū motiuū ꝛ actiuū. nec sicut determinās ſtruē motiuā vel operatiuā. ꝛ g nō ē hit⁹ operatiu⁹. ſz facit ad opus ꝛ modū operandi. bñ disponēdo subiectuz receptiuū ponē operatiue ḡto aūt subiectū alicui⁹ forme est melt⁹ dispositū. rātū il la forma p̄t pfect⁹ in act⁹ suos Ūñ sanitas vel hmōi habit⁹ cēdi et dispō principiū subiectiui ſtruz agēdi. Quare pz. q tales habit⁹ iportāt ordinē ad operatōnem min⁹ principalt ꝛ remote. habit⁹ aūt operatiui ꝓpinq. qz pficiunt ipam ponam operatiuā ꝛ principalt ꝛc. Nota scdo ꝓpter tertiū argumēti. qd maciei. Vide d. san. vij. physicoruz lectōe. iij. circa finē. qz no iat dispōnē qua qs expedit⁹ est ad motū ꝛ operatiōnē ꝛc.

¶ Utz necessariū sit esse habitus

D Ar. ij.

AD quartū sic ꝓcedit. Videt q nō sit necessariū eē habit⁹. habit⁹ enī ſt̄ q⁹ aliq̄d dispōnit bñ vel male ad aliq̄d. sicut dictū est. ſz p suā formā aliq̄d bñ vl male dispōnit. nā fm formā aliq̄d ē bonū sicut ꝛ ens. g nulla necitas est habituū. ¶ Ꝑ. habit⁹ iportat ordinez ad actū. ſz poña iportat principiū act⁹ sufficiēter. nā et ponē naturales absq; habitibus ſt̄ principia actuz g nō fuit necariū hit⁹ eē. ¶ Ꝑ. sicut poña se hz ad bonū ꝛ ad malū. ita ꝛ hit⁹. ꝛ sicut poña non sp agit. ita nec hit⁹. existibus igit potētys supfluū fuit habitū eē ¶ Sz ⁊tra est. q habit⁹ sunt pfectōes q̄dā. vt dr in vij. physicoz. ſz pfectio ē maxime necaria rei cū habeat rōnē finis. g necessariū fuit habitus esse.

Ar. ij. ct. iij.

¶ Hic q̄rit de necitate habit⁹ ponēdi. pz de se titul⁹

¶ Rñ. dōm. q sicut supra dictū est. hit⁹ iportat dispōnē quādā i ordine ad naturā rei. ꝛ operatōez vel finē ei⁹. fm quā bñ vel male aliq̄d ad h̄ dispōnit

Cōclo rñsi.

¶ In fine huⁱ⁹ corpis ponit ꝓclo rñsi. tal. necē est eē habit⁹. ꝓbat formal. Intārū est necē eē hit⁹ inq̄tū necē est aliq̄d disponi ꝓuenienter vel discōuenienter i se ꝛ ad aliud. ſz multa sunt q sic necē est disponi. g necē est habitus eē. Hui⁹ rōnis maiorē ꝛ minorē Ꝺ. formal. nō ponit. sed eas ꝓbat. ꝛ ꝓmo maiorē. scdo minorē. ibi Ad hoc aūt ꝛc Probat g maior in principio corpis. qz habit⁹ importat dispōnem ꝛc. vt in lra. g maior vera.

¶ Ad hoc aūt q aliq̄d indigeat disponi ad alterꝫ tria req̄runt. Primo q̄dē vt id qō dispōnit sit alterꝫ ab eo ad qō dispōnit. ꝛ sicse habeat ad ipm vt poña ad actū. vñ si aliq̄d sit cui⁹ natura nō sit cōposita ex poña ꝛ actu. ꝛ cui⁹ iuba sit sua operatio. ꝛ ipm sit. ꝓpt̄ seipm. ibi hit⁹ vel dispō locū nō hz. sicut pz in ⁊cō

¶ Hic ꝓnter Ꝺ. ꝓbat minorē p totū residuū corpis et arguit sic Illud indiget disponi p habitū qō est aliud ab eo ad qō dispōnit. ꝛ est in poña ad ipm. ꝛ ad qō plura diuersis modis ꝓcurrere pñt ꝛ ꝓmēsurari. ſz multa ſt̄ entia ad quoꝝ naturas ꝛ operatōes necesse est multa concurrere q diuersis modis ꝓmensurari pñt. g minor pncipalis vera. et patebit. q. sequēti p multos articulos Istā maiorē. primā ꝓmo deducit. Scdo ponit eius minorē cū ꝓclone. ibi. Quia igit ꝛc. Quātū ad ꝓmū Ꝺ. deduxit singillatim tres ꝓditōes maioris q̄s ꝓfirmat signis Et exēplariter p modū corollariorz. q̄ patebunt clare ex sequentib⁹ Prima g ꝓdictio maioris fuit. q illud indiget disponi p habituz qō est aliud ab eo ad qō dispōnit. qō pz ex illo corollario. qz si aliq̄d sit cui⁹ natura ꝛc. vt clare pz in lra. Nota ex ista ꝓfirmatōe. q cū scia vel sapiēcia et hmōi attribuūt deo nō ſcant habitus. sed magis act⁹ quare meraphysica dei nō est habitus. nec vniuoce me/ taphysica cū nostra. ꝛ sic de alijs q̄ videtur dicere habit⁹ Vide d. sanc. p. ꝑa gen. c. xciij. circa p̄n. vbi ꝓbat ꝛtz tes nō eē in deo sub rōne habit⁹. vide. p. p. q. xuij. ar. p. In deo nō habitus

Deinde ibi

¶ Scdo req̄rit q id qō est in poña ad alterum possit pluribꝫ modis exterminari ꝛ ad diuersa. vñ si aliq̄d sit in poña ad alterꝫ. ita nō q non sit in poña nisi ad ipm. ibi dispō ꝛ habit⁹ locū nō hz. qz talesub iectū ex sua natura hz exhibitā habitudinē ad talē actum. vñ si corp⁹ celeste sit ꝓpositū ex materia ꝛ forma. cū illa nō sit in poña ad aliā formā. vt in ꝓmo dictū est. nō hz locū ibi dispō vel habit⁹ ad formaz aut etiā ad operatōez. qz natura celestis corpis nō ē in potentia nisi ad vnū motum exterminatū. q. lxxiar. ij.

¶ Declarat maiorē q̄rū ad scdam ꝓditōem. q illud indigeat disponi habitu. ad qō plura ꝓcurrere pōt. Patet ex tali signo. qz si aliq̄d sit in poña ad alterum. ꝛ tm ad ipm. illud nō indiget habitu ꝛc. vt clare pz in littera. Nota aūt circa hoc signū. q Ꝺ. san. tangit ibi opinionem Auerrois cū dr. Ūñ si corpus celeste sit ꝓpositū ex materia ꝛ forma. qz Auerrois tenuit partē oppositā. volens q celū ꝛ materia celi est simplex substātia nō ꝓposita ex materia ꝛ forma Sed hanc opinionē reprobat Ꝺ. p. p. q. lxxi. ar. p. qz si est ens actu. ꝛ nō ꝓpositū. ergo ſ sit actus tm. et si sic. tūc nō esset qd sensibile. ſz intellectū actu. qō est manifeste falsum Cōsequēter cū dr. ca. ij.

¶ Tertio req̄rit q plura ꝓcurrāt ad dispōnendū subiectū ad vnū eoz ad q̄ ē in poña. q̄ diuersis modis ꝓmēsurari pñt. vt sic dispōnat bñ vel male ad formā ꝛ ad opatōem. vñ q̄litates simplices elementoz q fm vnū modū exterminatū naturis elementorū ꝓuenīt. nō dicim⁹ dispōnes vel habit⁹. ſz simplices q̄litates. dicim⁹ aūt dispōnes vel habit⁹ sanitatē. pulchritudinē. ꝛ alia hmōi. q̄ iportāt quādā ꝓmēsuratōem plurīū. q diuersis modis ꝓmēsurari pñt. ꝓpter qō phs dr in. v. metaphy. q habitus est dispō. ꝛ dispō est ordo hītis ptes vel fm locuz. vel fm poñam. vel fm spēm. vt supra dictū est Ibi.

¶ Confirmat tertiā ꝓditōnem maioris. q fuit. q redrat habitu dispōnibile q plura ꝓcurrere possint. ꝛ q diuersis modis ꝓmēsurari possint ꝛc. Et pz exemplo. Ūñ simplices qualitates elemētoz ꝛc. vt clare pz in littera Nota aūt circa hoc corollariū q sanitas ꝛc. importat ꝓmensuratōem. id est qualitatē ꝓportionē et causam ex ꝓmensuratōne qualitatū. De hoc d. sanc. in de veri. ma. xxj. q. p. ad quartū. vbi dr. Sanitas ē q̄dā qualitas corporalis ex humoribꝫ adequatis causata. ponit enī in ꝓma specie qualitatis. Et sic rō procedit ex falso. (q vt dictz assumit) Sanitas aūt in sano nihil aliud ꝓportare videt q ipos humores adequatos ꝛc.

gliunt nos estimare. q possibile sit a dipisci victoriā. Vel fm q̄tiā potentiā. vl q potentiā alioz. timor ꝓ excludit isto mō q remotōem terribiliū appropinquātiū. Ex pte ꝓ trāsmutatōis corpalis causat audacia q̄ ꝓuocatōem spei ꝛ exclusionē timoris. qō facit caliditas circa cor. sed oia illa sunt excellētie ꝛ pfectōis. igit q̄ pertinēt ad excelien tiā ꝓuocāt spem ꝛ excludūt timorē. Minor illa pz de se. qz ponit experientia. dicitur. Silter calefactio cordis pertinent ad excellētiā ꝛ pfectionem. Maiorē aūt Ꝺ. declarat ꝓmo q ad ꝓmā pte dare i lra. 2º q ad scdam. cū dr.

¶ Ex pte ꝓ trāsmutatōnis corpalis causat audacia q̄ ꝓuocatōem spei. ꝛ exclusionē timoris. vl ex his q̄ facūt caliditatē circa cor. vñ phs dr in libro de tribꝫ aialiū. q illi q̄ hnt paruum cor fm q̄titatē sunt magz audaces. ꝛ aialia habētia magnū cor fm quātitatē sunt timida. qz calor naturalt nō tantū pt calefacere magnū cor sicut paruū. sicut ignis nō tm pt calefacere magnā domū sicut paruā. ꝛ in libro de pblematibꝫ dr. q habētes magnū pulmonē sanguineū sunt audaciores ꝓpt caliditatē cordis extinde ꝓsequentē. ꝛ ibidē dr q vini amatores sunt magis audaces ꝓpt caliditatē vini. vñ ꝛ supra dictū ē. q ebrietas facit ad bonitatē spei. caliditas enī cordis repellit timorem. ꝛ causat spem ꝓpter cordis extensionem ꝛ amplificatōnem. q.xlv.ar.vj.

¶ Patet ista clare. Vult q̄ ista rō. q causantia spem ꝛ exclusēria timorē ad quā spem ꝛ exclusionē timoris seqt audacia. sunt pfectōis. igit ꝛ ꝓns audacia causat ex his q̄ sunt pfectōis (scz p se) Dico aūt p se. qz p accns defect⁹ ē cā audaciae. vt pbat argumēta añ oppositū

☞ Argumētū aūt in ꝓtū. ē directe p scdam pte ꝓclusionis rñsiue. q etiā de se seqt ad ꝓmā. ꝛ ꝓma. pbata. pbat ꝛ scda. qz bñ seqt. pfectio ē cā. g nō defectus.

¶ Ad ꝓmū g dōm. q ebrietas causat audaciā nō inq̄tū ē defect⁹. ſz inq̄tū facit cordis dilatatōem. ꝛ inq̄tū etiā facit estimatōez cuiusdā magnitudinis

¶ Maior ꝑa. ꝓt multiplicatōem spirituū. ꝛ caloris dilatantiū cor. Minor ꝑa. tñ illa pfectio corpalis ipius cordis ꝓcomitat ebrietatē. ꝛ scdo estimatio magne ſtuis. vt patuit q. xl. ar. vj. Ultra g ꝛc. Audacia causat ex defectu p se (h ē rōne ipius soli⁹ sine ꝓiūcta pfectōe aliq. saltē corpali ꝛ estimata excellētia) negat. ſz p accns vt volunt scda ps ꝓclonis quā. pbat ista rō.

¶ Ad scdm dōm. q illi q̄ sunt inexpti piculoz sunt audaciores. nō ꝓpt defectū ſz p accns. inq̄tuz ſz ꝓpt inexperientiā neqz debilitatē suā cognoscūt. neqz psentia periculoz. ꝛ ita p subtractōem causę timoris sequitur audacia.

¶ Maior ꝑa. nō rōne inexperientie p se fm se. sed vt illa inexpientia hz adiunctā estimatōez magne ſtuis ꝛ poñe. facile supandi picula. q̄ pua vl nō futura estimāt. Minor ꝑa. q audacia ex defectu causat. Ulterius p accns rōne illius estimatōnis.

¶ Ad tertiū dōm. q sicut phs dr in. ij. rhetorico rū. imiustū passi reddunt audaciores. qz estimāt q deus imustū passis auxiliū ferat. Et sic pz q null⁹ defect⁹ causat audaciā nisi p accns. inq̄tū. l. hz adiunctā aliquā excellentiā. vel veram vel estimatā. vt ex parte alterius. vel ex parte sui

¶ Maior ꝑa. nō ꝓpt iniuriā vt dr defectū. ſz ꝓpt spez in a diuinoriū diuinū. ꝛ in diuinā iusticiā. q nō patiat. pgre di iniusticiā ꝛc. Aliter aūt pcussa reddunt magz audacia vt videt ꝓpt excitatā irā ꝛ ꝓpt calorē incensum

¶ Utz audaces sint promptiores in principio q̄ in ipis periculis.

Ar

AD q̄rtū sic ꝓcedit. Videt q audaces nō sint ꝓmptiores in principio q̄ i ipis periculis. Timor enī ex timore causat q̄ contrariat audacie. vt ex dictz pt̄z. ſz audaces q̄nq; in principio tremūt. vt phs dr in libro de pblematibꝫ. g nō sunt ꝓmptiores in principio q̄ in ipis picul⁹ exītes. ¶ Ꝑ. p augmentū obiecti auget passio. sicut si bonū ē amabile. ꝛ magz bonū ē magz amabile. ſz arduū ē obiectū audacie. augmentato g arduo augmētat audacia. ſz magz fit arduū ꝛ difficile piculū qn ē pns. g dz tūc magz crescere audacia ¶ Ꝑ. ex vulneribꝫ inflictz puocat ira. ſz ira causat audaciā Dicit enī phs in. ij. rheto. q ira ē ausiuū. g qn iā sunt in ipis picul⁹ ꝛ pcutiunt videt q magz audaces reddant ¶ Sz ⁊ō ē q̄ dr in. iij. ethi. q audaces p nolātes sunt ꝛ volātes añ picula. in ipis aūt discedūt q.xliij.ar.iij. et q.xlv.ar.j

¶ Hic q̄rit de effectu audacie. q ē facere ꝓmptiores in principio q̄ tpe piculoz.

¶ Rñdeo dōz. q audacia cū sit q̄dā mot⁹ appetitus sensitiui. scdm appheēsionē sensitiue ſtuis. ſtuis aūt sensitiua nō ē collatiua. nec inq̄sitiua singuloz q̄ circūstāt rē. ſz subitū hz iudiciū Cōtigit aūt q̄nqz q ſz subitā apphēsionē nō pnt cognosci oia q̄ difficultatē i aliq̄ negocio afferūt. vñ surgit audacie mot⁹ ad aggrediēdū piculū. vñ qn iā exp̄iūt ipm piculū sentiūt maiorē difficultatē. in ipis ꝓ piculi experiuntur maiorē. igit ꝓclo ꝑa. Maior pz extra lrām. qz ꝓmptitudo aggrediendi causat ex estimatōe facultatis superandi. Minorē Ꝺ. ꝓbat a ꝓncipio. Deinde cū dr

¶ Sz rō ē discursiua oim q̄ afferūt difficultatez negocio. ꝛ ⁊ō fortes q̄ ex iudicio rōis aggrediūt picula. in principio vident remissi. qz nō passi. ſz cū deliberatōe debita aggrediunt. qn aūt sunt in ipis picul⁹ nō experiunt aliq̄d inꝓuisum. ſz q̄nqz minora illis q̄ pcogitauerūt. ꝛ ⁊ō magis pſistunt

¶ Rñdet de fortī p oppositū ad p̄dicta. ꝓpt pfectōez doctrine (qz ꝛ phs oppositū ponit de fortī) tali ꝓclone. Fortes in principio vident eē remissi. ſz in piculi magz pſistūt. q. ꝓbat. supplēdo maiorē oppositā maiori p̄cedentis rōis. illi in ꝓncipio vident remissi. ꝛ in piculi magz pſistūt

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̄ dñs dicāt' oīa pcula in p̄ncipio. z in ipis pcul' nō inue
niunt maiorē. imo qñq; minorē difficultatē q̄ estimauer
runt. ſz fortes sunt hmōi. Maior pz. qz remissio. pmpti
tudinis aggrediendi. puenit ex ponderata difficultate.
Et p manēna in pculis ex inuēta minore difficultate q̄
estimata erat. Minor. pbat i lra clare Deinde ibi

¶ Uel etiā qz ppt bonū frutis pcula aggrediū
tur. cui⁹ boni uolūtas in eis pseuerat quātacunq;
sint pcula. audaces āt. ppt solā estimatōez facientē
spem z excludentē timorē. sicut dictū est

ar. iij.

¶ Subiūgit rōem aliā. p vtraq; ꝛclone istā. manēte
cā manet z effect⁹. z deficiēte deficit. ſz in fortib⁹ manet in
pcul' cā aggressus. in audacib⁹ āt i pcul' deficit. q̄ fortes
manēt. audaces nō ꝓsistūt ꝛc. Minor. pbat in lra. qz for
tes aggrediunt ppt bonū frutſ cui⁹ volūtas manet etiaz
in pcul'. Audaces āt aggrediunt ppt spem ꝛsurgentē ex
estimatōe facilitatſ pculoz. q̄ estimatio nō manet dū ex
periunt ꝛtiū. igit ꝛc. ¶ Et nota q̄ libri i p̄ncipio corpis
cōit ſz mēdosi (audacia scḋm apphēsionē appetitꝰ) dz cē
sensitꝰ frutſ. nō ei ꝑt⁹ appetitꝰ ē apphēsiua vt de se ꝓstat

☞ Cōfirmat āt p̄ ꝛclo argumēto in ꝛtrariū.

¶ Ad p̄mū q̄ dōz. q̄ etiā in audacib⁹ accidit tre
mor ppt reuocatōez caloris ab exterioribus ad inte
rioza. sicut etiā in timētib⁹. ſz in audacib⁹ reuocat ca
lor ad cor. in timentib⁹ aūt ad inferioza.

¶ Ad maiorē. Tremor ex timore causat ppt retracti
onē caloris ad interioza inferioza. z nō solū ex timore. q̄a
in h̄ nō ꝛtiat audacie. qz facit tremorē. ſz qz facit ppt aliū
modū. Minor ꝑa. ppt h̄ q̄ calor reuocat ad cor qđ di
latat ex calore z reddit audac⁹. q̄ ꝛc. Negat ꝛcña. vult ar
gumētū. q̄ i p̄nā timeāt. qz tremūt. h̄ nō scḋm. vt dictū ē

¶ Ad scḋm dōz q̄ obiectū amoris ē simplr bonū
vñ augmentatū simplr augmētat amorē. ſz obiectū
audacie ē cōpositū ex bono z malo. z mot⁹ audacie
in malū ꝓtupponit motū spei in bonū. z iō si tm̄ ad
dat de arduitate ad pculū q̄ excedat spem. nō seq̄t
mot⁹ audacie. ſz diminuet. si tm̄ sit mot⁹ audacie. q̄
to mai⁹ ē pculū. tāto maior audacia reputat

¶ Ad maiorē. vera. si augmētū obiecti etiā ꝛpriat
passionē. q̄ñ passio nō simplr respicit obiectū. ſz q̄si ꝛdi
tionalr i ordine ad aliū Sic amor respicit bonū absolute
sine habitudie ad aliū. z pcedit. pbatio de amore Et ma
ior ꝑa q̄ñ passio respicit obiectū absolute sub rali rōe. si āt
nō absolute. ſz in ordine ad obiectū alteri⁹ passiōis. tūc nō
oportz. nisi z obiectū alteri⁹ augmētet. Ad minorē. arduū
nō ē obiectū rōe arduitatſ absolute. ſz i ordine ad bonū vi
ctorie. quā respicit spes. Vñ si accidat vl estimet tāta ar
duitas q̄ nō ꝛpriat spez. nō ꝛpatit rale augmētū passio
nē audacie. qz obiectū audacie ē ꝓpositū ex Nō q̄ dirette
audacia respiciat vtrūq;. vt patuit ar. ij. ad ij⁽ᵐ⁾. ſz qz vnū
directe respicit. s. malū z arduū. aliū p̄supponit. s. victoriā
speratā ꝑa ē tm̄ maior. q̄ augmētato obiecto augeat passio
si maneat. maior ē ei audacia q̄ aggredit maximū malū

¶ Ad tertiū dōm. q̄ ex lestione nō causat ira nisi
q. sequē. ar. ſ suppositā aliq̄ spe. vt infra dicet. z iō si fuerit tantū
pculū q̄ excedat spem victorie. nō sequet ira. ſz vez
est. q̄ si ira sequat. audacia augebit

¶ Ad maiorē. Nō sp causat ira ex vulneribus nisi sup
posita aliq̄ spe vindictē di. vt pz q. pce. ar. ſ. Minor ꝑa.

Utra. q̄ qñ iā sunt in pcul' z peruenit ꝛc. Utq; si spes
maneat. si āt excludit spes. sicut cōit solet fieri audacib⁹
q̄ pcula p̄us nō pēsauerunt. tūc nō seq̄t ira vl audacia.
nec ꝓsistentia. ſz fuga z deiectio

¶ Questio. xlvj. de ira fm se.

Deinde ꝓsiderādū ē de ira. z p̄° de ira fm
se. 2° de cā factiua ire z remedio eī⁹. 3° de ef
fectu eī⁹. Circa h̄ q̄runt octo. P̄rio. vtz
ira sit passio specialr. Scḋo. vtz obiectū
ire sit bonū an malū. Tertio. vtz ira sit in ꝓcupisci
bili. Quarto. vtz ira sit cū rōne. Quinto vtz ira sit
naturalior q̄ ꝓcupiscētia. Sexto. vtz ira sit grauī
or q̄ odiū Septimo. vtz ira solū sit ad illos ad q̄s
est iustitia. Octauo de speciebus ire.

¶ Postq̄ determiarū ē de timore z audacia q̄ ꝓsti
tuūt scḋas ꝓiugatōez passionū iracibilr. h̄ finalr determinat
de ira. qz vt supra patuit. Ira ē vltia passio iracibilr. z non
h̄z aliquā ꝛtiā. cui q̄ ponat i aliq̄ vna ꝓiugatōne. tō vltio
de ipa determinat. Determinat āt tria de ipa. p° fm se. 2°
de causis q. seq̄nti. 3° de effectib⁹ q. xl. Circa p̄m duo facit
p° inq̄rit naturā ipius ire. 2° diuidit eā in suas spes i ar.
vltio. Circa p̄m duo facit. p° inq̄rit q̄d sit ira. 2° assignat
q̄sdā ꝓprietates ei⁹. ar. iij. Circa p̄m tria facit. p° oñdit
q̄ ira ē passio specialr distincta ab aliis. 2° inq̄rit obiectuz
ei⁹. ar. ij. 3° subiectū ei⁹. ar. iij.

¶ Utz ira sit passio specialis.

Ad p̄mū sic ꝓcedit. Uidetur q̄ ira nō sit
passio specialr. Ab ira em̄ removeat poña
iracibilr. ſz hui⁹ ponē nō ē vna tm̄ passio
ſz mlte. g̃ ira nō ē vna passio specialr ¶ P̄.
cuilibet passioni speciali ē aliq̄d ꝛtiū. vt pz inducēti
p singula. ſz ire nō ē aliq̄ passio ꝛtia. vt supra dictū ē. q. xxiij. ad
g̃ ira nō ē passio specialr. ¶ P̄. vna specialr passio nō
includit aliā. ſz ira includit multas passiones. ē em̄ cū
tristicia z cū spe. z cū delectatōe. vt pz p phm in. ij.
rhet. g̃ ira nō ē passio specialr. ¶ Sz ꝛ ē qđ Damasc.
ponit irā specialē passionē. Et liliter Tull⁹ in. iiij.
de tusculanis questionib⁹.

¶ Hic p° inq̄rit. an sit distincta passio. q̄ ē q̄rere de
quidditate specifica.

¶ Rñdeo dōz. q̄ aliq̄d ē q̄ale dupliciter. Uno° p
dicatōem. sicut aīal ē q̄ale ad oīa aīalia. Alio° p
cām sicut sol ē q̄ale oīm q̄ generant in his iferioribus
fm Diony. in. iiij. c. de di. no. Sicut em̄ gen⁹ ꝛtinet
mltas drās ptāte fm silitudinē materie. ita cā agēs
ꝛtinet mltos effect⁹ fm frutē actiuā. ꝛtingit āt aliq̄
effectū ex ꝛcursu diuersar cār. pduci. Et q̄ ois
cā aliq̄ mō in effectu manet. ꝑt etiā dici tertio mō q̄
effect⁹ ex ꝛgregatōe mltar cār. p duct⁹ h̄z q̄ndā ge
neralitatē inq̄tū ꝛtinet mltas cās ēdām mō in actu.

¶ Quia vnū oppositoz inorescit p reliquū. iō D. in
uestigat quō ira dicat q̄ale passio. z quō nō. z sic patebit
an sit specialr passio. P̄rio q̄ distinguit de multiplici q̄ali
tate. qz triplex. Scḋo subiūgit tres ꝛclones rōnuas. ꝑt
mā ibi. P̄rio q̄ ꝛc. scḋaz ibi. Silr āt ꝛc. tertiō ibi. Sz ter
tia ꝛc. Notat q̄ D. q̄ aliq̄d ꝑt dici q̄ale dupliciter. z q̄ scḋo
mō ponit z tertiū. qz ē q̄ale fm p̄dicatōez. scḋo fm cau

salitatē. z° fm frualē ꝓnētiā. Cōsequēter cū dr

¶ Primo q̄ mō ira nō ē passio generalr. ſz ꝓdiui
sa alijs passionib⁹. vt supra dictū est.

a. xxiij. ar. ſ. e. xxix

¶ Rūdet iuxta p̄m mēbrū tali ꝛclone p̄a. Ira nō ē ge
neralr passio p p̄dicatōes. pbat. ois passio alijs ꝓdiuisa
nō ē q̄ñalr q̄ p p̄dicatōem. ſz ira ē hmōi. q̄ ꝛc. Minor nota.
minor patuit supra q. xxiij. ar. p°. z q̄rto Cōsequēt ibi

¶ Similr āt nec scḋo mō. nō ē em̄ cā alia passio
tiū. vt supra dictū ē. ſz p hūc modū pt dici generalis
passio amor. vt pz p Aug. in. iiij. de ci. dei. Amor em̄
est p̄ma radix oīm passionū. vt supra dictū est.

q. xxv. ar. ij.

¶ Subiūgit scḋaz ꝛclonē istā. Ira nō ē q̄ñalr q̄ cau
salitatē. pbat. illa ē q̄ñalr isto mō q̄ ē cā aliaz passionū. ſz
ira nō ē cā aliaz passionū. ſz amor. igit ꝛc. Minor patu
it supra. q. xxv. ar. ij. Tunc ibi

¶ Sz tertio mō pt ira dici passio q̄ñalr. inq̄tū ex
cursu multaz passionū causat. nō em̄ insurgit mo
tus ire nisi ppt aliquā tristiciā illatā. z nisi adsit re
sideriū z spes victoriē. q̄ vt p̄hs dt in. ij. rhet. ira
tus h̄z spem puniendi. appetit em̄ vindictaz vt sibi
possibilē. vñ si fuerit multū excellēs ꝓsona q̄ nocu
mentū intulit. nō seq̄tur ira. ſz solū tristicia. vt Aui
cenna dt in libro de aīa.

¶ Deducit tertiā ꝛclonē istā. Ira ē q̄ñalr passio p vir
tualē ꝓtinentiā z ꝓsuppositōez vl effectualitatē (vt alij di
cunt). pbat. oē illō ē q̄ñale isto mō tertio q̄d ex plurib⁹ pas
sionib⁹ ꝛcurrentib⁹ ad ip̄m causat. sed ira causat ex ꝛcursu
multaz passionū. igit ꝛc. Minor deducit i lra clare

☞ Argumētū āt in ꝛtiū ē p p̄ma ꝛclone respon.

Ad p̄m q̄ dōz. q vis iracibilr ꝛtinet ab ira. nō q̄
ois mot⁹ hui⁹ ponē sit ira. ſz q̄ ad irā ꝛminat oēs
mot⁹ hui⁹ ponē. z inē alios ei⁹ mot⁹ iste ē manifestior

¶ Maior ꝑa. ppt maiorē noticiā hui⁹ passiōis. z q̄
finalr i iracibili. ſz z ipa ꝛminet ad passionē ꝛcupisibilē.
vt patuit supra q. xxv. ar. iij. Nō āt ꝛc. q̄ oēs passiones sint
ira i ipa iracibili. Sicut nec oēs sunt ꝛcupiscēt⁹ in ꝛcu
piscibili Minor ꝑa. tm̄ ipa poña denotat ab vna specia
li rōne dicta. Sz negat ꝛcña.

¶ Ad scḋm dōm. q̄ ex h̄ ipo q̄ ira causat ex ꝛtijs
passionib⁹. s. a spe q̄ ē boni. z a tristicia q̄ ē mali. iclu
dit in seipa ꝛtietatē. z iō non h̄z ꝛtium extra se. sicut
etiā in medijs colorib⁹ nō inuenit ꝛtietas nisi q̄ est
simpliciū colorū ex q̄bus causant

¶ Ad maiorē. si irelligit q̄ cuilibet passioi speciali est
aliq̄d ꝛtiū extra ipam. negat de ira. Si āt irelligit vl ex
tra ipam. vl ipa intra se ꝛtinet ꝛtias passiones. ꝛcedimur.
Minor ꝑa extra se vt patuit. q. xxiij. ar. ij. tm̄ intra se ꝛti
net ꝛtias frualr z causalr. negat ꝛcña.

¶ Ad ⅓ᵐ dōz. q̄ ira includit mltas passiones nō q̄
dē sic gen⁹ spēs. ſz magis fm ꝛtinētiā cause z effect⁹.

¶ Si irelligit maior de iclusiōe sic effect⁹ cām includit.
negat. Minor ꝑa. includit nō sicut gen⁹ spēs. ſz sic effe
ctus causas. Ultra. igit nō ē specialr. vez. tertio mō

M

¶ Utz obiectū ire sit bonū an malū.

Ad scḋm sic ꝓcedit. Uidet q̄ obiectū ire
sit malū. Dicit em̄ Greg. Nice. q̄ ira ē q̄sti
armigera ꝛcupiscētie. inq̄tū ſz ipugnat
id qđ ꝛcupiscētia ip̄edit. ſz oīe ip̄edimētū h̄z rōem

mali. g̃ ira respicit malum tāq̄ obiectū. ¶ P̄. ira z
odiū ꝛuenūt i effectu. vtriusq; em̄ ē iferre nocumē
tū alteri. ſz odiū respicit malū tāq̄ obiectū vt supra dī
ctū ē. g̃ etiā z ira. ¶ P̄. ira causat ex tristicia. vñ p̄hs
dt in. vij. ethi. q̄ ira opat cū tristicia. ſz tristicie obiec
tū ē malū. g̃ z ire. ¶ Sz ⅓ ē qđ Aug. dt in. iiij. ꝛfes.
q̄ ira appetit vindictā. ſz appetit⁹ vindicte ē appe
titꝰ boni. cui vindicta ad iustitiā ptineat. g̃ obiectuz
ire ē bonū. ¶ P̄. ira sp ē cū spe vñ z delectatōez cau
sat. vt dt p̄hs in. ij. rheto. ſz spei z delectatōnis obie
ctū est bonū g̃ z ire.

q. xxix. ar. ſ.

¶ Hic inq̄rit de obiecto ire ex̄plse. ſz em̄ habito q̄ sit
specialr passio habeat q̄ sit specialr obiecti. nō tū habet an
sit bonū vl malū. z iō nulla ē supfluitas in istis duob⁹ ar
ticul'. Et ꝑterea. qz ira videt icludere mltas passiones. iō
p̄mꝰ articulꝰ determiauit q̄ cēt specialr. Iste āt q̄d sit spe
ciale eius obiectū.

¶ Rūdeo dōz. q̄ motꝰ appetitiue frutſ seq̄t ac
tū frutſ apphēsiue. vis āt apphēsiua duplr aliq̄d
apphēdit. Unoꝰ p modū incōpleti. sicut cū itelligi
mus q̄d ē hō. Alioꝰ p modū ꝛpleti. sicut cū itelligi
mus albū ineē hoi. Uñ vtroq; mō vis appetitiua pt
tēdere in bonū z malū. p modū q̄dē simplicis z in
cōpleti. cui appetitꝰ simplr seq̄t vl inheret bono vel
refugit malū. z tales motꝰ sunt dēsideriū z spes. de
lectatio z tristicia. z alia hmōi.

¶ D. p° p̄mittit quādā ꝛclonē p̄ambularē q̄si distin
ctiuā. Scḋo applicat eā z infert ꝛclonē mīsiuā. ibi. Et sic
ꝛc. Tertio subiūgit q̄dam notabile declarās dicta ibi.
Est tū ꝛc. Circa p̄mū p° deducit ip̄am ꝛclonē p̄ambula
rē. Scḋo explicat ptes ei⁹. ibi. Per modū ꝛc. Conclusio
p̄ambularis ē. Utroq; mō (scz p modū ꝛpleti z p mo
dū incōpleti) vis appetitiua pt tēdere i bonū z malū. pbat
clare a p̄ncipio i lra. ¶ Et nota q̄ ſz in lectijs nō sit app̄
hensio formalr alicui⁹ ꝛpleti. q̄ nō ē in eis collatio. tm̄ si
cut supra dictū fuit. q. xl. ar. iij. q̄ in eis ē spes q̄ tēdit in fu
turū frute irellect⁹ instituēris naturā. z mouetſ in futuꝝ
Sic ē i eis motꝰ in ꝛpletū absq; collatōe z apphēsiōe col
latiua vni⁹ ad alterū. vt parebit ar. iiij. ad. ij. Deīn cū dr

¶ Per modū āt ꝛpleti. sicut cū appetitꝰ ferē in h̄
q̄ aliq̄d bonū vl malū insit vl fiat circa alterū. vl ten
dēdo in h̄. vl refugiendo ab h̄. sicut manifeste pz in
amore z odio. amamꝰ em̄ aliquē inq̄tū volumꝰ ei
ineē aliq̄d bonū. odimꝰ āt aliquē inq̄tū volumꝰ in
esse aliquod malum.

¶ Explicat ptes ꝛclonis. q̄ñ videlicet appetitiua vis
tēdit in incōpletū. z q̄ sint iste passiones. Explicat etiā scḋ
undā ptē. q̄ñ ferat in obiectū ꝛpletū. z q̄ sint hmōi pas
siones. qz amor z odiū. Deinde ibi

¶ Et similr ē i ira. q̄cūq; em̄ iracibilē. q̄rit vindicari de
aliq̄. z sic motꝰ ire tēdit in duo. s. in ipam vindictaz
quā appetit z sperat sicut q̄dā bonū. vñ z de ipa de
lectat. tēdit etiā in illū de q̄ q̄rit vindictā sicut in cō
trariū z nociuū qđ ptinet ad rōem mali

¶ Applicat scḋm mēbrū p̄dicti ad ꝓpositum. z rñdet
ad q̄stitū tali ꝛclone. Obiectū ire ē aliquō p modū ꝛpleti
ex bono z malo. ꝑbat. q̄cūq; iracibilē q̄rit vindicari de aliq̄.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ğ tẽdit in duo ꝛc. vt i lra. ꝛ p ꝓns ꝓclo ꝓa. Tũc ibi

¶ Est tm̃ duplex dr̃na attendenda circa h̃. ire ad odiũ ꝛ ad amorem. Quaꝫ ꝓma ē. q ira p se respicit duo obiecta. amor ꝫo ꝛ odiũ qñq; respiciũt vnum obiectũ tm̃. sicut cũ aliq̃s dr̃ amare vinum vl aliqd hmõi. aut etiã odire. Scd̃a ē. qz vtrũq; obiectorũ. qđ respicit amor ē bonũ. vult em̃ amãs bonũ alicui tãq; sibi ꝓuenire. vtrũq; ꝫo horꝫ q̃ respicit odium hꝫ rõem mali. vult em̃ odiẽs malũ alicui tãq; cuidã incõuenire. ſz ira respicit vnũ obiectũ ſm̃ rõem boni ſcz vĩdictã quã appetit. ꝛ aliũ ſm̃ rõez mali. ſcz horiez nociuũ ꝛe q̃ vult vindicari. ꝛ iõ ē passio q̃dãmõ ꝓpo sita ex hꝫs passionib̃. Et p hꝫ pz rñsio ad obiecta

¶ Ponit notabile dr̃ñale circa dicta. qz ꝓpauit iram amori ꝛ odio. dicẽs. q nõ ē sile oĩno in obiecto ire. o dij. ꝛ amoris. Est em̃ duplex dr̃ña. Ira em̃ sp ē ꝓplexi. ꝛ duoꝝ ptialiũ obiectoꝝ. Amor ãt (scz ꝓcupiscẽtie) ꝛ silr odiũ illi amori corrñdẽs. ꝓ re boni tm̃ vl mali rm̃. sicut amam⁹ vinũ. ¶ Et nota q ex hꝫus eo actu q̃ ꝓcupiscim⁹ vinũ in eludak ꝛ ipe cui ꝓcupiscimus. m̃ vr amor ꝓcupiscẽtie ferk in vnũ tm̃. Sile de odio. vt cũ detestor re aliquã. Et 2º qz amor etiã q̃ ē ꝓplexi (q̃ scz silr ē amicicie ꝛ ꝓcupiscentie in ordie ad diuersa obiecta ptialia. Ex duoꝝ bonoꝝ. odiũ sibi corrñdẽs ē duoꝝ maloꝝ. Ira ãt ē boni ꝛ mali. Alia ãt dr̃ña est clare in ſka. Quia aũt vtreq; rõnes vez. ꝓbant. ꝓme tres. q ira sit circa malũ. due alie q̃ sit circa bonuz. Et vtrũq; vez ē. hꝫ nõ cũ ꝓcisõe. Ideo D. eas nõ soluit Hꝫ aũt videam⁹ ꝓbare. q sit mali tm̃. iõ rñdendũ ē argumentis añ ꝓxũ. ad maiorẽ explicatõem.

¶ Ad ꝓm̃. maior ꝓa. impugnat se vindicando de eo qđ ꝓcupiscẽtiã impedit. q̃ vindicta hꝫ rõem boni apud iratũ. Minor ꝓa. g̃ respicit malũ. hꝫ nõ tm̃. qz dr̃ña ē inter irã ꝛ ꝓcupiscẽtiã. nã ꝓcupiscentia est incõplexi. Ira ãt mixta ex parte obiecti.

¶ Ad ſcdm maiorẽ. vera. hꝫ nõ ꝓueniũt in obiecto determinate. ꝓueniũt qdẽ. qz ira sp ē ꝓplexi. ꝛ odiũ etiã ꝑt esse ꝓplexi. hꝫ tm̃ ꝓplexi ex duobꝫ malis. ira ꝓstituit ex bono ꝛ malo. Minor ꝓa. g̃ etiã ira. hꝫ nõ tm̃. imo ꝛ partialiter respicit bonum.

¶ Ad tertiũ. maior ꝓa ꝛ minor. g̃ ꝛ ira ē mali. vez. hꝫ nõ tm̃. qz ira causak qdẽ a tristicia. g̃ in obiecto aliq̃lit cõuenit. hꝫ nõ totalr. nec seqk g̃a forme. causak ab illa passiõne. g̃ ꝓuenit eĩ ea in obiecto. vt em̃ sepe patuit oẽs causank (saltẽ remote) ab amore. nõ tm̃ ꝓueniũt in obiecto.

¶ Utr̃ ira sit in ꝓcupiscibili.

AD tertiũ sic ꝓcedit. Uidek q ira sit in cõcupiscibili. Dicit em̃ Tullⁱ⁹ in. iiij. ꝛc tusculanis q̃stionib̃. q ira ē libido q̃dã. hꝫ libido ē in ꝓcupiscibili. g̃ ꝛ ira. ¶ Þ. Aug. dr̃ in regula. q ira crescit in odiũ. Et Tullⁱ⁹ dr̃ in eodem libro. q odiũ ē ira inueterata. hꝫ odiũ ē in concupiscibili sicut amor. g̃ ira est in ꝓcupiscibili. ¶ Þ. Damasc. ꝛ Greg. nice. dicit q ira cõponit ex tristicia et desiderio. hꝫ vtrũq; horꝫ ē in ꝓcupiscibili. g̃ ira ē in ꝓcupiscibili. ¶ Sz ꝓ. vis ꝓcupiscibilꝫ ē alia ab irascibili. si igit ira eet in ꝓcupiscibili. nõ ꝛenominaret ab ea vis irascibilis.

¶ Hic Doc. inq̃rit de subiecto ire

¶ Rñdeo dõz. q sicut sup̃ dictũ ē. passiões irascibilis in h̃ dr̃nt a passionib̃ ꝓcupiscibil'. q obiecta passionũ ꝓcupiscibil'sunt bonũ ꝛ malũ absolute. obiecta aũt passionũ irascibil' sunt bonũ ꝛ malũ cũ q̃dam eleuatõe ꝛ arduitate. q. xxiij. ar. j.

¶ D. rñdet tali ꝓclone. ira nõ ē in ꝓcupiscibili. hꝫ irascibili. ꝓbak. oĩs illa passio ē in irascibili. cuⁱ⁹ obiectũ ē bonũ vl malũ. cũ q̃dã eleuatõe ꝛ arduitate. hꝫ obiectũ ire est mixtũ ex bono ꝛ malo cũ eleuatõe ꝛ arduitate. igitur ꝛc. Lõcio. D. ꝑº. ꝓbat maiorẽ. sed̃o minorẽ cũ ꝓclone inferẽdo. ibi. Dictũ ē ãt ꝛc. Maior g̃ ꝓbak in ꝓncipio. qz p hoc dr̃nt passiões ꝓcupiscibil' ꝛ irascibil'. Cõsequẽter ibi

¶ Dictũ ē ãt. q ira respicit duo obiecta. s. vindicta quã appetit. ꝛ eũ de q̃ vindicta q̃rit. ꝛ circa vtrũ qz quãdã arduitatẽ ira req̃rit. nõ em̃ insurgit motꝰ ire nisi ab aliq̃ magnitudine circa vtrũq; qcũq; em̃ nihil sunt aut modica valde. nullo mõ digna estimamus. vt dr̃ phs in. vj. rhet. Uñ manifestũ est q̃ ira nõ est in ꝓcupiscibili. hꝫ in irascibili A. 4. Lõcio.

¶ Subiũgit minorẽ quã. ꝓbat clare. qz ira hꝫ. p obiecto vindictã circa aliquẽ q̃ irulit aliqđ notabile nocumẽtũ rñ.

¶ Et ꝓfirmak ꝓclo argumẽto in ꝓxũ. qđ ꝓcedit ex denoiatõe intrinseca ꝛ absoluta. vbi denominãs ē forma liter in denoiato. de hꝫ ꝑª p. q. vj. ar. iiij.

¶ Ad ꝓmũ g̃ dõz. q Tullⁱ⁹ libidinẽ noiat appetitũ cuiuslcũq; boni futuri nõ habita discretõe arduj vel nõ ardui. ꝛ ſm hoc ponit irã sub libidine. ingẽiũ est appetitⁱ⁹ vindicte. sic ãt libido cõis ē ad irascibilem ꝛ ꝓcupiscibilem.

¶ Ad maiorẽ dico. q libido accipit valde gñaliꝫ ꝑ oĩ effrenato motu in bonũ futurꝫ. siue arduũ siue absolute bonũ. Minor distinguit. si itelligit vliter falsa ē. hꝫ aliq̃ libido (.i. ꝓcupiscẽtia carnal') excedẽs moderamẽ rectẽ rationis. Accipit etiã libido q̃nq; ꝑ materiali ꝑti originat ꝑ ꝓcupiscẽtia habituali. vt parebit infra q. 82. ar. iiij. ad ij

¶ Ad ſcdm dõm. q ira dr̃ crescere in odiũ. nõ q eadẽ nũero passio q̃ ꝑus fuit ira postmodũ fiat odium ꝑ quãdã causalitatẽ. ira em̃ ꝑ diuturnitatẽ causat odiũ

¶ Ad auctoritates maioris. dico q itelligunt nõ sui matr. q̃si ira mutek ꝛ trãseat in odiũ. hꝫ causalr. qz ex ira diu durãte ꝛ retẽta causak odium. Quõ ãt differãt ira ꝛ odiũ. patebit in ar. vj. Et de hꝫ habek in de Malo. q. xij. ar. iiij. qz ex hꝫ q aliqđs aliquẽ sepe offendit ꝛ el inimicꝰ ē et sepe ꝓcitauit ad irã. sedk q ipe ſm se icipiat sibi displicere ꝛ eũ absolute odio ꝓsequi.

¶ Ad tertiũ dõz. q ira dr̃ ꝓponi ex tristicia ꝛ vindicta. nõ sicut ex ꝓtibꝰ. hꝫ sic ex causis. Dictũ ē ãt sup̃ q. xxv. ar. j. q passiões ꝓcupiscibil' sunt cause passionũ irascibil'

¶ Ad maiorẽ itelligit nõ ꝓpõne ex hꝫs ꝓprie dicta. q actu ꝛ distincte maneãt tristicia ꝛ desideriũ vl spes ꝛ ira. sed tm̃ virtute ꝛ ꝑsuppositiue. sicut dictũ est arti. ꝑ. et patuit in simili supra. q. xij. de electõe qũo est composita ex actu voluntatis ꝛ rationis.

¶ Utr̃ ita sit cum rõne.

AD quartũ sic ꝓcedit. Uidek q ira non sit cũ rõne. ira em̃ cũ sit passio q̃dã est in appetitu sensitiuo. hꝫ appetitⁱ⁹ sensitiuꝰ nõ se-

quitur rationis apphensionem. hꝫ sensitiue partis. g̃ ira nõ est cũ rõne. ¶ Þ. alia bruta carẽt rõne. ꝛ tm̃ in eis iuenit ira. g̃ ira nõ est cũ rõne. ¶ Þ. ebrietas ligat rõnẽ. adiuuat ãt ad irã. g̃ ira nõ ē cũ rõe. ¶ Sz ꝛc qđ phs dr̃ in. vij. ethi. q ira ꝓseqt̃ rõnẽ aliqualr

¶ Hic D. inq̃rit de q̃busdã ꝓprietatib̃ ire. quaꝝ prima est esse cum rõne.

¶ Rñdeo dõm. q sicut supra dictũ est. ira est appetitus vindicte h̃ ãt collatoem iportat pene intligende ad nocumẽtũ sibi illatũ. vñ in. vij. ethico. dr̃ phs q syllogisans ꝛferẽdo. qm̃ optet totalr oppugnare irascẽ ꝓfestim. ꝓferre ãt ꝛ syllogizare est rõnis. et ideo ira est quodãmodo cũ rõne.

¶ Dr̃ñdet tali ꝓclone. ira ē q̃dãmodo cũ rõne) scz desũaare) ꝛ in hoie ē cũ rõe itrinseca hꝫ in bestijs ē cũ ꝓprie rõnis. Probat. ira ē appetitⁱ⁹ vindicte hꝫ appetitⁱ⁹ vindicte collatoem iportat (.i. ꝓcqrit ꝛ exigit collatoez ꝓcedentẽ qua ꝓferk pena inferẽda ad nocumẽtũ ꝓcedẽs) subsumk sed ꝓferre ꝛ syllogizare ē rõnis. igit seqk ꝛclo. Maior nota. Minor ꝓbat ex ꝓba. subsumpta etiã nota.

¶ Confirmak etiã ꝛclo argumẽto in ꝓxũ. ire aũt dij ex phs (aliqualiter) patet ad tertiũ.

¶ Ad ꝓmũ g̃ dõm. q motus appetitiue ꝑtis ꝑt esse cũ rõne dupl'r. Uno mõ cũ rõne ꝓcipiente. et sic volũtas est cũ rõne. vñ ꝛ dr̃ appetitus rõnalis Alio mõ cũ rõne denũciãte. ꝛ sic ira est cũ rõne. Dicit em̃ phs in li. de pblematib̃ q ira est cũ rõne. nõ sicut ꝓcipiente rõne. hꝫ vt manifestãte iniuriã. appetitus em̃ sensitiuus imediate rõni nõ obedit. sed mediante voluntate.

¶ Maior ꝓa. tũ ira etiã ꝑt esse in appetitu itellectiuo. hꝫ sibi nõ ē passio Et dico q etiã appetitⁱ⁹ sensitiuꝰ ĩ hoie obtinet rõi mediate voluntate. Minor ꝓa. nõ seqk apprehẽsio nẽ rõnis ꝓcipientẽ vel denũciantẽ vlr. tũ in ira est spectãda qz illa passio seqk sp apprehẽsionẽ rõnis denũciatẽ. sed nõ sp ꝓcipientẽ sicut nec alie passiones. g̃ ira nõ est cũ rõne. Uel ꝓcipiente. ꝛ h̃ vlr ioq̃ndo. est tm̃ sp cũ rõne denũciãte. ꝛ ira possit etiã esse cũ rõne ꝓcipiẽte. vide clare in de malo marc. rij. q. ꝑ. in cor. qz ira q̃ zelũ ꝛ ira moderata sequk ꝓceptũ rõnis quã esto aliq̃lr ꝑturbet nõ tm̃ excecat. et etiã iuuat ad exectiõem eius qđ p rõnez diudicatũ ē. vt ꝛ patuit de passiõib̃ in cõi. Uñ intelligẽdꝰ ē D. i ira ex phs (q ira est cũ rõe nõ ꝓcipiẽte) scz sp ꝛ vlr hꝫ sp vt manifestãte. ꝛ h̃ in hoie. de bestijs ꝓz ad 2ᵐ. et vide 2ª 2æ. q. cxiij. ar. j. vbi idẽ hꝫ q̃uis videak h̃ sp dicere q sit cũ rõne denũciãte ꝛ nõ audiat rõnẽ. hꝫ h̃ est verꝫ qz aliq̃lr ꝛurbat. tm̃ ſm dictamẽ rõnis infert nocumẽtũ ꝛc.

¶ Ad ſcdm dõm q bruta aialia hñt instinctũ naturalẽ ex diuina rõne eis iditũ. ꝑ quẽ hñt motꝰ iteriores ꝛ exteriores sil'es motibꝰ rõis. sic sup̃ dictũ est. 44. ar. j.

¶ Maior ꝓa. dico tũ q mouẽt ex instinctu nature. pũ nienter ab intellectu ꝓme itelligẽte. ac si apꝓhenderet ꝑ rõnem. vt patuit supra q. xl. ar. iij. Minor ꝓa. Sz negak ꝓa. qz est cũ rõne in hoie. ꝛ in bestijs cũ equalẽte rõni. qz sicut in hoie rõ nũciat vindictã inferẽdam ꝓxio. ira ꝛ inclinans nature mouet ad vindictã ꝓxa ꝓxiam ꝛc.

¶ Ad tertiũ dõz. q sic dr̃ in. vij. ethi. ira audit aliqlr rõnẽ sic nũciatẽ qđ iniuriatũ ē ei. hꝫ nõ ꝑfecte audit. qz nõ obseruat regl'az rõis ĩ repẽdẽdo vindictã. ad irã g̃ reqrik aliqs actꝰ rõis. ꝛ addik ipedimẽtũ rõnis. vñ phs dr̃ ĩ li. de pblematib̃ q illi q̃ sũt multuz ebrij tãq; nihil hñtes ꝛ iudicio rõnis nõ irascũk. hꝫ qñ sunt paꝝ ebrij irascũtur tãq; hñtes iudicium rationis sed impeditũ.

¶ Ad maiorẽ. ebrietas qñq; totalr ligat. Tũc negak minor. q iuuat ad irã. hꝫ qñq; nõ oĩno ligat hꝫ relinqt aliqđ iudicii rõnis tũc adiuuat irã. qz ira nõ reqrit oĩno p fectã rõnẽ. cũ etiã ꝑfectã rõnẽ nõ audiat. sed excedat modũ in rependendo vicẽ

¶ Utr̃ ira sit naturalioꝛ qz ꝓcupiscentia.

AD ꝓntũ sic ꝓcedit Uidek q ira nõ sit naturalioꝛ qz ꝓcupia. ꝓpriũ em̃ hois dr̃ q sit aĩal mãsuetũ natura. hꝫ mansuetudo opponit ire. vt dr̃ phs ĩ. v. ethi. g̃ ira nõ ē naturalioꝛ qz ꝓcupia. hꝫ oĩno videt eẽ ꝺ hois naturã. ¶ Þ. rõ ꝺ naturã diuidit. ea em̃ q̃ fm rõnẽ agũt nõ dicim⁹ ſm naturã agere. hꝫ ira est cũ rõne. ꝓcupiscẽtia ãt sine rõne. vt dr̃ in. vij. ethi. g̃ ꝓcupia est naturalioꝛ qz ira. ¶ Þ. ira est appetitⁱ⁹ vindicte. ꝓcupiscẽtia ãt marie ē appetitⁱ⁹ delectabiliũ fm tactũ. s. cibꝰ ꝛ venereoꝝ. hec ãt sũt magꝭ naturalia hoi qz vindicta. g̃ ꝓcupia ē naturalioꝛ qz ira. ¶ Sz ꝺ ē q phs dr̃ in. vij. ethi. q ira est naturalioꝛ qz ꝓcupiscẽtia.

¶ Hic inq̃rit de alia ꝓprietate ire. an sit naturalioꝛ (id est an hõ magꝭ sit ĩclinat̃ ꝛ habeat ꝓncipia ire qz ꝓcupie) et an magis inclinek in vindictã vl in delectabilia.

¶ Rñdeo dõm. q naturale dr̃ illꝺ qđ causak a natura. vt pz in. v. phy. vñ vtz aliq̃ passio sit magꝭ vl minꝰ naturalꝭ. ꝓsiderari nõ ꝑt nisi ex cã sua. Cã aũt passiõis. vt sup̃ dictũ ē. dupl'r accipi põt. Uno mõ ex ꝑte obiecti. alio mõ ex ꝑte subiecti. q. 36. ar. 2.

¶ D. ꝓmo ꝓmittit quãdã ꝛclone ꝑambulare distinctiuã bimẽbrẽ. sed̃o ſm hoc distincte rñdet dupl'r. ꝑº. ibi. Si g̃ ꝛc. sed̃o ibi. Si aũt ꝛc. Cõclo ꝑambularis est. Duꝑliciter passio ꝑ dici naturalis vel naturaliꝛ alia. Probatur. naturale dicitur illud ꝛc. sed causa passionis duꝑliciter ꝛc. vt in littera clare. ergo ꝛc. Et ponit Doctoꝛ circa maiorẽ fundamẽtũ determinatiõis huius questiõis. qz optet attendere ad causam passiõis. ꝛ si ista est naturaliꝛ tũc passio erit naturaliꝛ ¶ Hora q qz naturale dr̃ qz a ꝓncipio intrinseco. ꝛ qz determinatũ ad vnũ. iõ passio dr̃ naturaliꝛ. vel qz ad cã est maiꝛ inclinatio intranea subiecto passionis. vel qz magis est ad vnũ determinata ꝛ magis ad ipm̃ inclinata. ꝛ ꝑ⁹ modũ naturalitatẽ vocat D. ex pte subiecti. sed̃o dã ex pte obiecti. q̃ solet etiã dici naturalitas obiectiua vel ſm specificatiõem.

¶ Si g̃ ꝓsideret cã ire ꝛ ꝓcupie ex pte obiecti sic ꝓcupia ꝛ marie ciboꝝ ꝛ venereoꝝ naturaliꝛ est qz ira. inq̃ntũ ista sũt magꝭ naturalia q̃ vindicta.

¶ Hic ꝓnter D. rñdet iuxta ꝑ⁹ membrũ p̃ dicte distinctionis tali ꝛclone. Lõcupiscẽtia ex pte obiecti ē naturaliꝛ qz ira. marie ciboꝝ ꝛ venereoꝝ. ꝓbak. qz obiecta ꝓcupiscẽtie ꝑtim naturalꝭ sunt magꝭ naturalia (.i. ad q̃ ap- Lõcio ꝓma

Universidad de Deusto
Biblioteca

petit⁹ magꝭ ē determiat⁹. ꝛ mi⁹ ꝓpt ea reſpuere ꝺigit ꝺcło ꝓa. ꝺña nota. Aūs de ſe pz. qz appetit⁹ magꝭ ſi cinat in ea q̄ ſunt de nēcitate nature ſpecifice ꝛ indiuidual. nō ät ita determiat ad aliq̄ extrinſecū q̄ nō ē ꝓ ſuſtētatōe natu/re. ſcle ē vindicta q̄ ē obiectū ire. q̄libet em̄ poſſet ꝓ/termittere vindictā. q̄ carere cibo ꝛ poru ꝛc. ꝺnter cū ät

¶ Si ät ꝺſiderē cā ire ex pte ſubiecti ſic q̄dāmō ira ē naturaliōr. ꝛ q̄dāmō ꝺcupiſcentia. Poteſt em̄ natura alicui⁹ hois ꝺſiderari. vl̄ fm naturā generꝭ. vl̄ fm naturā ſpēi. vl̄ fm ꝺplexionē ꝓpriā idiuidui Si igit ꝺſiderek natura gñis. q̄ ē natura hui⁹ hois inq̄tū ē aīal. ſic naturali⁹ ē ꝺcupiſcentia q̄ ira. qz ex ipa natura cōi hz hō q̄ndā inclinatōez ad appetēdū ea q̄ ſunt ꝺſeruatiua vite. vl̄ fm ſpēz vl̄ fm idiuiduū

¶ Rñdet iuxta ſcāz cām paſſionū tali ꝺcłone Ex pte ſubiecti q̄dāmō ira ē naturaliōr. ꝛ q̄dāmō ꝺcupiſcen/tia. Et qz ulla ꝺcło ē gñal⁹ ꝛ indeterminata. ō ipam expli/cat p tres alias ꝺcłones fm quā dā diſtinctōez trimēbrē quā ſubiūgit. ſcdam ꝺcłonē explicatiuā ponit ibi. Si ät ꝺſiderem⁹ ꝛc. tertiā ibi. Si ꝺoꝛ. Dicit q̄ q̄ natura hois ꝓt ꝺſiderari tripl̄r clare in lra Et iuxta ꝓmā ꝺſideratōez nature hois ponit talē ꝺcłonē explicatiuā. ꝓmā. q̄ ad na turā gñis hois inq̄tū ē aīal. ſic naturali⁹ ē ꝺcupiſcētia q̄ ira. ꝓbat clare in lra. qz ex ipa natura ꝛc. Hā aīal vt ſic naturali⁹ appetit cibū. ꝛ q̄ ſunt ꝓ ꝺſeruatōne ſpēi plus q̄ vindictā de ꝺtio. imo nec q̄rit vindictā niſi ꝓpt ꝺcupiſcē/tiam naturalē ꝛc. Cōſequēter ibi

¶ Si ät ꝺſiderem⁹ naturā hois ex pte ſpēi. ſ. inq̄tū ē rōnal. ſic ira ē magꝭ naturalꝭ hoi q̄ ꝺcupiſcētia inq̄tū ira ē cū rōe magꝭ q̄ ꝺcupiſcētia. vñ ꝓbo ꝺt i iij⁹. ethi. q̄ humani⁹ ē magꝭ punire q̄ ꝓtinet ad irā q̄ manſuetū ē. vnūq̄q̄z em̄ naturaliꝭ inſurgit con tra ꝺtraria ꝛ nociua.

¶ Ponit aliā ꝺcłonē explicatiuā 2ᵉ rñſiue q̄ ad ſcāz ꝺſideratōez nature. illā. Ex pte nature ſpecifice hois (vt rōnal) ira ē magꝭ naturalꝭ hoi q̄ ꝺcupiſcentia. Probat rōe. qz ira ē cū rōe magꝭ q̄ ꝺcupiſcētia. igit magꝭ natura lis hoi vt rōnal ē. qz vt ſic rō ꝓtinet ad naturā hois Cō cupiſcētia ät ꝓt ē ſine rōe ꝛ tollit rōem. Et ꝓbat auctō/ritate ꝓbi. ¶ Pro q̄ nota. q̄ punire ē hūani⁹. qz cū rōe a q̄ ꝺr hūanitas. Et ſcō. qz magꝭ ꝺuenit hūanitati vt na tura ē. qz vnūq̄q̄z naturaliꝭ reſiſtit ſuo ꝺtio. vt patuit em̄ ſup̄ q. xiij. ar. ꝑ. Inclinatio nature ē ad reſiſtēdū ꝺrio. q̄ uis ꝛ māſuetū ē ſit naturale hoi. vt rōnal⁹ ē. vt patebit ad ꝑm. punire ēi ꝛ ira vt ſic nō opponūt māſuetudini. tūc ibi

¶ Si ꝺo ꝺſiderek natura hui⁹ indiuidui fm ꝑ/priā ꝺplexionē. ſic ira naturaliōr ē q̄z ꝺcupiſcentia. qz ſcz habitudinē naturalē ad iraſcendū. q̄ eſt ex cō/plexione magꝭ ꝛ facili ſeq̄t ira q̄z ꝺcupiſcētia vl̄ aliq̄ alia paſſio. Eſt em̄ hō diſpoſit⁹ ad iraſcendū fm q̄ hz colericā ꝺplexionē. colera ät iter alios humores citi⁹ mouek. aſſimilat em̄ igni. ꝛ iō magꝭ ē in promp tu vt ille q̄ ē diſpoſit⁹ fm naturalē ꝺplexionē ad irā q̄ iraſcat q̄z de eo q̄ ē diſpoſit⁹ ad ꝺcupiſcendum q̄ ꝺcupiſcat. Et ꝓpt h̄ ꝓbs ꝺr in. v. ethi. q̄ ira magꝭ traducik a parētibꝫ i filios q̄z ꝺcupiſcētia.

¶ Subiūgit tertiā ꝺcłonē explicatiuā 2ᵉ reſpō. iuxta tertiā ꝺſideratōez nature. talē Ex pte nature hui⁹ indi/uidui fm ꝓpriā ꝺplexionē Ira naturaliōr ē q̄z ꝺcupiſcētia

Hāc ꝺcłonē exponit. ꝛ deinde ꝓbat rōe ꝛ auctoritate ꝺ re in lra. De mate. huiꝰ articuli. vide 2ª 2ᵉ. q. c. lvj. ar. iij.

¶ Argumētū in ꝺriū ē. ꝑ ſcda ꝺcłone explicatiua.

¶ Ad ꝑm q̄ ꝺr. q. in hoie ꝺſiderari pt ꝛ naturalꝭ cōplexio ex pte corpis. q̄ ē cōꝑrata. ꝛ ipa rō. Ex pte igit ꝺplexiōis corpal⁹ naturalꝭ hō fm ſuā ſpēm ē nō hñs ſupercellētiā. neq̄z ire. neq̄z alicui⁹ alteri⁹ paſſio nis. ꝓpt cōꝑamētū ſue ꝺplexionis. Alia ꝺo aīalia fm q̄ recedūt ab hac q̄litate ꝺplexiōis ad diſpōem alicui⁹ ꝺpōnis extreme. fm h̄ etiā naturaliꝭ diſpo/nunt ad exceſſuz alicui⁹ paſſiōis. vt leo ad audaciā canis ad irā. lep⁹ ad timorē. ꝛ ſic de aliis. Ex pte ꝺo rōis ē naturale hoi ꝛ iraſci. ꝛ māſuetū eē. fm q̄ rō q̄ dāmō cauſat irā. inq̄tū nūciat cām ire. ꝛ q̄dāmō ſe/dat irā. inq̄tū iratus nō totaliꝭ audit ꝑ rōnis. vt ſup̄ dictū eſt.

¶ Maiorꝭ ꝓa. ꝓriū ē hoi māſuerū eē ꝓpriatue i ordie ad alia aīalia. rōe tpate ꝺplexiōis hūane. Sz dico q̄ hō q̄ ē apt⁹ ad irā facili⁹ iraſcik. q̄z apt⁹ ad ꝺcupiſcētia ꝺcupiſcat. Et dico 2º. q̄ māſuetū ē a natura hois ſpecifica. vt rōnal⁹ ē ꝛ etiā ira. Minor ꝓa. ꝑſertim ire imoderate et ſupercellēti pene obiectū ꝛ penes modū. nō ſ. ꝓpo/nit ſibi. in b q̄ ē eē fm rōem. qz rō vtrūq̄z cauſat. Negat ät ꝺna. imo ē fm naturā hois ſpecifica ꝛ rōis. ꝛ magꝭ cō plexione ſeq̄t q̄z ꝺcupiſcētia. Iꝭ nō rāra ira ꝛ rā ſicut ſicut in beſtijs cerꝭ. ¶ Nota q̄ nō oīs ira ꝺponit māſuetudi ni fm rē. Iꝭ qz ꝺpoſitū māſuetudis nō hz nomē ꝑpoſitū. vtimur noie ire. ꝑ ꝺpoſito. eſto nō oīs ira ſit vitioſa. ira p zelū. Iſta patet de Malo mate. xij. q. ꝑ. ad. iꝭ. vtimur noie paſſionis ꝑ noie capitalꝭ vitij.

¶ Ad ſcdm dām. q̄ ipa rō ꝓtinet ad naturam hois. vñ ex hoc ipo q̄ ira ē cū rōne. ſeq̄tur q̄ fm ali quē modū ſit hoi naturalis.

¶ Ad maiorē. Rō diuidit ꝺ naturā determiatā ad vniū. ꝛ generica hois ꝛ idiuidualē. ꝛ tñ rō ē de natura ho minis ſpecifica. vt hō ē. Et vez q̄ fm rōem agūt. nō ꝺ/cam⁹ fm naturā abſolute ꝛ ꝑciſe. Iꝭ fm naturā rōnalez a hois vt ſic. Minor ꝑcedit. Iꝭ negat ꝺña. imo eo ipo q̄ rō ad naturā hois ꝓtinet. iō id q̄ ē cū rōe ē ſibi magꝭ na turale hz vnū modū. vide ſ. q. x. ar. j. de ma. huiꝰ ſolonis

¶ Ad tertiū dām. q̄ rō illa ꝑcedit de ira ꝛ ꝺcupiſcentia ex pte obiecti

¶ Premiſſe ꝑcedunt ꝛ ſillr ꝺcło. ḡ ꝺcupiſcētia ē magꝭ naturaliꝭ ꝑ mō fm obiectū magꝭ ꝺformē ꝓncipio intrinſeco ꝛ nature. ſicut voluit ꝓma ꝺcło quā illa rō. ꝓbat

¶ Utꝛ ira ſit grauior q̄z odiū

Ad tertiū ſic ꝓcedit Uidek q̄ ira ſit gꝛauior q̄z odiū. Dicit em̄ Prouerb. xxv. q̄ ira nō hz miſericordiā. nec erūpens furor. odiū aūt q̄q̄z hz miſericordiā. ḡ ira ē gꝛauior q̄z odiū

¶ Ꝺ. maius ē pati malū ꝛ te malo dolere q̄z ſimplr pati. Iꝭ illi q̄ hz aliquē odio ſufficit q̄ ille quem odit patiak malū. irato ät nō ſufficit. Iꝭ q̄rit q̄ cognoſcat illū. ꝛ te illo doleat. vt ꝺr ꝓbs in. v. rheto. ḡ ira ē gꝛauior q̄z odiū. ¶ Ꝺ. quāto ad ꝺſtitutōez alicui⁹ plura ꝺcurrūt. tāto videk eē ſtabili⁹. ſicut habit⁹ ꝑmanen tior ē q̄ ex pluribꝫ actibꝫ cauſak. Iꝭ ira cauſak ex ꝺcur/ſu pluriū paſſionū. vt ſup̄ dictū ē. nō ät odiū. ḡ ira

Eſtabilioꝛ ꝛ gꝛauioꝛ q̄z odiū. ¶ Sz ꝺ ē q̄d Aug. in re gula. odiū ꝺpat trabi. irā vo feſtuce.

¶ Hic q̄re de alia. ꝑctare ꝺ pando cā odio i ḡuitate

¶ Rñdeo dz. q̄ ſpēs paſſiōis ꝛ rō ipius ex ob iecto pēſant. ē ät obiectū ire ꝛ odij idē ſubiecto. nā ſi cut odiēs appetit malū ei quē odit. ita irat⁹ ei ꝺ quē iraſcit. Iꝭ nō eadē rōe. Iꝭ odiēs appetit malū inimici inq̄tū ē malū. irat⁹ ät appetit malū ei⁹ ꝺ quē iraſcit nō inq̄tū ē malū. Iꝭ inq̄tū hz q̄ndā rōez boni. ſ. put eſtimat illd eē iuſtū inq̄tū ē vindicatiū. vñ etiā ſup dictū ē. q̄ odiū ē ꝑ applicatōnem mali ad malū. ira ät ꝑ applicatōem boni ad malū

¶ Rñdet tali ꝺcłone. Odiū ē mḷto deter⁹ ꝛ gꝛauius q̄z ira. ꝓbat. ſupponēdo q̄ ſpēs paſſionis. ꝛ rō ipi⁹ ē ex ob iecto. Et (ſuppie) ꝑ ꝺñs ḡuitas cēntiaꝭ ꝛ ꝑ ſe. vt patebit infra. q. lxxiij. ar. iij. Et eſt ḡuitas ex obiecto formaliꝭ (. i. eo mō q̄ tendit ūpm) q̄z videl⁹ eſto ſit bonū. tñ ſi tendit ſub rōe mali. dabit malicia. Arguit ḡ ſic. Obiectū ire et odij. Iꝭ ſit idē ſubiecto. nō tñ rōne idē Iꝭ odij eſt malū ſub rōe mali. ire ät ſub rōe cuiuſcā boni) ſez iuſti vindicati/ui) Iꝭ appetere malū (ſez pene) ſub ratōe iuſti. min⁹ hz de rōe mali. q̄ velle malū ſimpl̄r. ḡ ꝺcło ꝓa. Huiꝰ rōis ꝓ ponit ꝛ ꝓbat maiorē. 2º minorē. ibi. Manifeſtū ē ꝛc. 3º ſubinfert ꝺcłonē. ibi. Uñ manifeſtū ꝛc. Maiorꝭ ḡ decla/rat ꝛ ꝓbat ex dictꝭ in ar. ij. clare. Deinde cū ꝺr

¶ Manifeſtū ē ät q̄ appetere malū ſub rōe iuſti min⁹ hz rōe mali q̄z velle malum alicui⁹ ſimpl̄r. Velle em̄ malū alicui⁹ ſub rōe iuſti ꝓt eē etiam fm ꝑfectē iuſticie. ſi ꝑcepto rōis obtēperet. Iꝭ ira i h̄ ſolū deficit q̄ nō obedit rōis ꝑcepto in vleiſcēdo

¶ Subiūgit minorē. ꝛ eā ꝓbat. qz appetere malū ſub rōe iuſti ꝓt eē ꝑfectꝭ. Iꝭ appetere malū ſub rōne mali nō ꝓt eē ꝑfectꝭ. igit. minor ꝓa. Notat tñ D. circa iſtā ꝓbatōez. q̄ velle malū ꝓt eē fm ꝑfectē. Iꝭ tñ ira hz defectū nō q̄ dez ſp iuſticie. Iꝭ qz nō obedit rōnis ꝑcepto in vleiſcēdo. q̄uis ꝛ iſto mō poſſit nō deficere. Sz vult D. q̄ ſcło nō ſit defect⁹ i appe titu vindicte. ꝓt tñ eē defect⁹ in iferēdo. ꝓpt excelſiz modi Et etiā ꝓpt ꝺmorōez cozꝓalē q̄ impedit iudiciū rōis Et de illo defectu ſp vez ē. q̄ inuenit in ira ꝛc. Deinde ibi

Uñ manifeſtū ē q̄ odiū ē mḷto deter⁹ ꝛ gꝛauius q̄z ira

¶ Subifert ꝺcłonē rñſiuā. ꝓbatā. q̄ intelligēda ē fm ſpēm pati. ſicut ꝓbatio ꝓceſſit. Nā fm circūſtātias nihil ꝓhibet irā eē gꝛauiorē. vt hz D. in de Malo. vbi vide tm de iſta materia. q. xij. ar. iiij. ꝑ totū. ꝑſertim ad tertiū vbi ponit ḡtuioꝛ drās ire ꝛ odij ꝛc.

¶ Argumētū in ꝺrium ꝓfirmat ꝺcłonē rāſiuā

¶ Ad ꝑmū ḡ dz. q̄ in ira ꝛ odio duo ꝓnt ꝺſide rari. ſ. ipm qđ ꝛeſiderak. ꝛ intēſio ꝛeſiderū. Quantū igit ad id qđ ꝛeſiderak. ira hz magꝭ miſericordiā q̄z odium. qz em̄ odiū appetit malum alterius fm ſe. nulla mēſura mali ſatiak. ea em̄ q̄ fm ſe appetunt ſi/ne mēſura appetūt. vt ꝓbs ꝺr in ꝑ⁰ politice. ſic aua rus diuitias. Uñ ꝺr Eccl. xlj. Inimic⁹ ſi inuenerit ꝓs nō ſatiabit⁹ ſanguīe. Iꝭ ira nō appetit malum niſi

ſub rōe iuſti vindicatiui. vñ qñ malū illatū excedit mēſurā iuſticie fm eſtimatōez iraſcētis. tūc miſereē. vñ ꝓs ꝺr in. ij. rheto. q̄ irat⁹ ſi fiāt mḷta miſerebik. odiēs ät ꝑ nullo. Quātū vo ad intēſionē ꝛeſideri ira magꝭ excludit miſericordiā q̄z odiū. qz mot⁹ ire ē imoꝛtuoſioꝛ ppt colere inflāmatoem. Uñ ſtatiz ſub dit. Impetū ꝺcitati ſpūs ferre q̄s poterit.

¶ Ad maiorē. negak ꝑ ſe loquēdo ꝛ oꝛdie ad id qđ irat⁹ appetit. ſ. vindictā ſub rōe iuſti. imo ſic hz miſericoꝛ diā. nō ät odiēs. Sz vez ē q̄ ex pte ipetuoſitatꝭ q̄ maioꝛ ē in ira q̄z in odio min⁹ hz de miſericoꝛdia. ꝛ illa ipetuo/ſitas nō ita durat ſicut manet odiū. etiā nō adeo intēſum er ipetuoſuz. igit ira ē gꝛauioꝛ ꝑ ſe reſpectu obiecti. negak. Iꝭ vez ē. q̄ ē fm qđ gꝛauioꝛ. ꝓpt maioꝛē vehemētiā. Odiū ät ſimpl̄r. qz vult malū q̄tū ꝓt. Iꝭ irat⁹ appetit q̄tz minus malū. ꝛ tm illd deſiderat feructus

¶ Ad ſcdm dz. q̄ ſicut dictū ē. irat⁹ appetit ma lū alicui⁹ inq̄tū hz rōem iuſti vindicatiui. vindicta ät fit ꝑ illatoez pene. Eſt ät ꝛe rōe pene q̄ ſit ꝺria vo lūtati ꝛ q̄ ſit afflictiua. ꝛ q̄. ꝑ aliq̄ culpa ſ̄ferak. ꝛ iō irat⁹ h̄ appetit. vt ille cui nocumētū ſert peipiat ꝛ doleat. ꝛ q̄ cognoſcat. ꝓpt iuriā illatā ſibi h̄ ꝓueni re. Sz odiēs ꝛe h̄ nihil curat. qz appetit malū alteri us inq̄tū hmōi. Nō ē ät vez q̄ id qđ q̄ ḡs triſtak ſit peius. iniuſticia em̄ ꝛ iꝑudentia cū ſint mala. qz tñ ſunt voluntaria. nō ꝛriſtant eos q̄m ſunt. vt ꝺr ꝓbs in ſcdo rhetoricoꝛ.

¶ Maiorꝭ negak. imo min⁹ malū ē ꝑſertiꝫ mozale. de q̄ q̄s dolet. imo nō ꝓt q̄s dolere de malo mozali. de cui⁹ rōe ē eē volūtariū. vt ꝛāgit D. in fine. Et ꝑ ꝺñs. nō ē ma gis malū appetit⁹ videte. quā volo alīū ſcire. q̄ appetit⁹ mali abſolute qđ q̄s nō petit ſciri. qz ꝑmū fit ſub rōe iuſti nō ſcdm Ad minorē. vera ē. Et D. declarat eā in ꝓnci/pio ſolonis. Iꝭ negak ꝺña. qz maioꝛ falſa

¶ Ad tertiū dz. q̄ id qđ ex pluribꝫ cauſis cau/ſak. tūc ē ſtabili⁹ q̄n cauſe accipiunt⁹ vm⁹ rōis. Iꝭ vna cā ꝓt ꝑualere mulꝫ aliꝭ. odiū ät ꝓuenit ex ꝑmanē/tiori cā q̄z ira. nā ira ꝓuenit ex aliq̄ cōmotōne animi ꝑpt leſionē illatā. Iꝭ odiū ꝑcedit ex aliq̄ diſpōne ho minis fm quā reputat ſibi ꝺriū. ꝛ nocinū id qđ odit et iō ſicut paſſio citi⁹ trāſit q̄z diſpō vel habit⁹. ita ira citius trāſit q̄z odiū. q̄uis etiā odiū ſit paſſio ex tali diſpōne ꝓuenies. ꝛ ꝑpter h̄ ꝓbs ꝺr in. v. rheto/ricoꝛ. q̄ odiū ē magis inſanabile q̄z ira

¶ Maiorꝭ ꝓa. q̄n ꝑles cauſe ſunt vm⁹ rōis cū vna cā tūc ceteꝛ paribꝫ ꝑmanēt⁹ ē q̄z qđ cauſak ex vna. Sic aūt nō ē in ꝓpoſito. qz ira cauſak ex leſiuo ꝛriſtāte. ꝛ ex ſpe vin dicte mediāte ꝺcitatōe ꝛ motōe animi. q̄ ē etiā trāſiens habita vindicta de leſiōe. Sz odiū cauſak ex diſpōne q̄ſi habituali ꝑmanēti. q̄ facit reputari inimicū tā q̄z ſp malū Et iō Iꝭ ꝛ odiū ſit paſſio. tñ ꝓria cā ē ꝑmanēcioꝛ. ꝛ ꝑ ſe quens ꝛ odiū ſ̄pm.

¶ Utꝛ ira ſit ad illos ad q̄s ē iuſticia.

Ad ſeptimū ſic ꝓcedit. Uidek q̄ ira non ſolū ſit ad illos ad q̄s ē iuſticia. nō em̄ ē iuſticia hoīs ad res irrōnales. ſed tñ hō q̄ñq̄z iraſcik rebꝫ irratōnabilibꝫ. puta cū

Universidad de Deusto
Biblioteca

scriptor: et ira ꝓcit pennā. vl' eques ꝓcutit equū. ꝑ ira nō solū ē ad illos ad q̄s ē iusticia. ¶ Ꝑ. nō ē iusticia hois ad seipm. nec ad ea q̄ suūpſi sunt. vt dr in v. ethi. sz hō q̄nq; sibūpſi irascit. sicut ꝓtinētes ꝓpter pctm. vñ dr in ps. Irascimini z nolite peccare. ꝑ ira nō solū ē ad q̄s ē iusticia. ¶ Ꝑ. iusticia z iniusticia ꝓt ee alicui' ad totū aliqđ gen'. vl' ad totā aliquam cōmunitatē. puta cum ciuitas aliquē lesit. sz ira nō ē ad aliqđ gen'. sz solum ad aliqđ singulariū. vt dr phs in v. rheto. ꝑ ira nō ꝓprie ē ad q̄s ē iusticia z in iusticia. ¶ Sz ꝓtiū accipi pt a pho in. v. rhetoricoꝝ

¶ Hic incipit de alia ꝓprietate ire. q̄ ē esse ad cos. ad quos est iusticia.

ar. vſ. ¶ Rndeo dđz. q̄ sicut supꝰ dictū ē. ira appetit malum inq̄tū hz rōem iusti vindicatiui. z iō ad eosdē ē ira ad q̄s ē iusticia z iusticia. Nā inferre vindictā ad iusticiā ꝓtinet. ledere āt aliquē ꝓtinet ad iniusticiā vñ tā ex pte cause q̄ ē lesso illata ab altero. q̄ etiaz ex pte vindicte quā appetit irat' manifestū ē q̄ ad eosdem ꝓtinet ira. ad q̄s iusticia z iniusticia

¶ Ꝺ. rndet tali ꝟclone. Ad eosdē ē ira. ad q̄s ē iusticia z iniusticia. (Et intelligit de ira ꝓprie dicta hūana vt ptz ad ꝓmū) ꝓbat. ira appetit malū inq̄tū hz rōem iusti vindicatiui. igit ꝟclo ꝑa. Anſ patuit ar. vj. tener ꝟña. q̄ inferre vindictā sub rōne iusti ꝓtinet ad iusticiā (. i. si possium sibi iferre iuste vindictā habeo ad eā iusticiā) ledere āt aliquē ꝓtinet ad iniusticiā (. i. q̄ infero vindictā ei q̄ me lesit. iō ex pte ei' ē z ꝑcessit iniusticia) Et sic ex pte lesi ē iusticia vindicā di. ꝓt lesionē iniustā. Quare seq̄t q̄ tā ex pte cause z̄c. z ꝑ ꝟña seq̄t ꝟclo z̄c. Quia null' irascit nisi ledēti. igit ibi ē iniusticia ex pte ledētis. Et irascendo appetit vindictā vt iustā de eo. ꝑ hz ad eū iusticiā. qui se iniuste lesit.

Argumētū i ꝓtiū ꝟfirmat ꝟclonē rnsi. autoritate phi

ar. iiij. ad. ij. ¶ Ad ꝑmū ꝑ dđz. q̄ sicut supꝰ dictū ē. ira q̄uis sit cū rōe. ꝓt tñ etiā ee in brutꝭ aīalibꝰ q̄ rōe carēt. inq̄tū naturali instinctu p imaginatōez mouent ad aliq̄d silē operibꝰ rōnis. Sic igit cū in hoīe sit z rō z imaginatio. dupl'r in homīe ꝓt mot' ire insurgere. Uno mō ex sola imaginatōne nūciante lesionē. z sic insurgit alicꝭ mot' ire etiā ad res irrōnales z inaīatas fm silitudinē illi' mot' q̄ ē in aīalibꝰ ɔ̄ qđlibet nociuū Alio' ex rōe nūciante lesionē z sicut phs dr in. ij. rhet. nullo mō ꝓt ee ira ad res insensibiles. neq; ad mortuos. tū q̄ nō dolēt. qđ manife q̄runt irati in eis q̄by irascunt. tum etiā. q̄ nō ē ad eos vindicta cū eoz nō sit iniuriā facere.

¶ Sinoꝛ distinguit. q̄ duplex ē ira. Una q̄ ē ꝑfecta et ꝓprie ira. q̄ ꝓuenit ex nūciatōe rōis nūciantꝭ iniuriam sub rōe iniusti. Et tal' nō ē nisi ad eos ad quos ē iusticia Sz alia ē ira. ꝓcedēs ex sola imaginatōe nūciante lesionē etiā sine iniuria. z est silis motui in bestijs. q̄ mouent ꝑ instinctū nature in ꝓtiū. z qđlibet nociuū etiaz sine iniuria. tal' ꝓt ee ad irrōnabilia. ad q̄ nō ē iusticia

¶ Ad scđm dđm. q̄ sicut phs dr in. v. ethicoꝝ. q̄ dā metaphorica iusticia z iniusticia ē hoīs ad seipm inq̄tū sz rō regit irascibilē z ꝯcupiscibilē. z fm hoc etiā hō dr se ipso vindictā facere. z ꝑ ꝟña sibi ipi irasci. ꝓprie āt z ꝑ se nō ꝓtigit aliquē sibiipi irasci

¶ Maioꝛ ꝓa. nō ē ad seipm hoīem iusticia ꝓprie dicta. Est tñ iusticia ipropꝛie dicta z metaphozica fm diuersas potēcias. sicut iustū ē q̄ sensualitas obedit rōni. Sz ꝓprie dicta ē ad aliū suppositū distinctū. vt ptz z̄a z̄e. q. lvij. ar. ij. q̄ iusticia ipportat cōparē fm actōem ad alterū. agere āt ē suppositoꝝ. Tūc rectificatio ꝓtiū aie fm q̄ sunt in tra hoiez fit q̄ alias ꝑtutes morales q̄ iusticiā. z tñ tales ꝑtutes vt sic rectificātes hūt rōnem iusticie ipropꝛie dicte et cōiter z metaphozice. vt ibidē ptz.

¶ Ad tertiū dđz. q̄ sicut phus in. ij. rhetoricoꝝ assignat vnā drām inter odiū z irā. q̄ odiū ꝓt ee ad aliqđ gen'. sicut habem' odio oē latronū gen'. sed ira nō ē nisi ad aliqđ singulare. cui' rō ē. q̄ odiū causat ex h q̄ qlitas alicui' rei apphēdit. vt dissonans nre disponi. z h ꝓt ee vl' in vti. vl' in ꝓticulari. sz ira causat ex h q̄ aliq̄s nos lesit p suū actū. act' āt oēs sunt singulariū. z iō ira sp ē circa aliqđ singulare. cū aūt tota ciuitas nos leserit. tota ciuitas cōputatur sicut vnū singulare.

¶ Maioꝛ ꝓcedo. sz dico q̄ illa tota ciuitas vl' totus gen' cū nos leserit z iniuriā fecerit. accipit q̄ modū vnī singularis. Minoꝛ ꝓcedo. z ptz ꝑ drām ad odiū. q̄ odiū esto sit obiectū singularis. tñ rō odiendi ꝓt ee alicui' vlis. vt supꝰ. q. xxix. ar. vj. sz obiectū z rō ire sunt singularia. vt Ꝺ. hic tāgit. z patuit supꝰ ibidē. Negat āt ꝟña. q̄ ad cōitatē ē iusticia. z ira vt singulare qđdā ē z̄c.

¶ Utr Damascen' ꝓuenienter assignet tres spēs ire. i. sel. maniā. z furoꝛem.

Ad octauū sic ꝓcedit. Uidet q̄ Damasc. incōuenienter assignet tres spēs ire. i. sel. maniā. z furoꝛē. Nulli' em̄ gnis spēs diuersificant fm aliqđ accīs. sz ista tria diuersificant fm aliqđ accīs. ꝓncipiū em̄ mot' ire sel vocat. ira āt ꝓmanens dr mania. furoꝛ āt ē ira obtenebrans tps in vindictam. ꝑ nō sunt diuerse spēs ire. ¶ Ꝺ. Tulli' in. iij. de tusculanis q̄stionibꝰ dr. q̄ ex candelescētia grece dr scismos. z ira mō nascēs z mō cōsistēs. scismos āt fm Damasc. ē idē qđ furoꝛ. nō ꝑ furoꝛ tps q̄rit ad vindictā. sz tpe ꝟficit. ¶ Ꝺ. Greg. rij. moraliū ponit tres gradus ire. i. irā sine voce. z irā cū voce. z irā cū ꝟbo expꝛesso. fm illa tria q̄ dño ponit Matth. v. Qui iratꝰ fratri suo. vbi tangit ira sine voce. z postea subdit. Qui dixerit fratri suo racha. vbi tāgit ira cū voce. sz necdū pleno ꝟbo formata. Et postea dr. Qui āt dixerit fratri suo fatue. vbi explet vox pfectōne sermonis. ꝑ insufficiēter diuisit Damas. irā. nihil ponēs ex pte vocis. ¶ Sz cōtra ē auctoꝛitas Damas. z Greg. Nice.

¶ Incipit h vltio de diuisiōe ire in suas species.

¶ Rndeo dđm. q̄ tres spēs ire q̄s Damas. ponit et etiā Greg. Nice. sumunt fm ea q̄ dant ire aliqđ augmentū. qđ q̄dē ɔtingit triplr. Uno mō ex facultate ipius mot'. z tal' irā vocat sel. q̄ cito accendit. Alio mō ex pte tristicie causantꝭ irā. q̄ diu in mente

suū obiectū cū nihil aliud sit appetitus appetitiue virtutis q̄s inclinatio quedā. vt supꝛa dictū est. Ad ea ꝑ q̄ ad que sufficiēter inclinat ꝑ naturā ipius ponē
a. rnſi. ar. ij. et. q. vi. ar. ij. nō indiget aliqua qualitate inclinante. sed q̄ necariū est ad finē hūane vite q̄ vis appetitiua inclinet ad aliqđ determinatū. ad qđ nō inclinat ex natura potentie. que se hz ad multa z diuersa. ideo necesse est q̄ in voluntate z in alijs viribꝰ appetitiuis sint q̄dā qualitates iclinātes. que dicūtur habit'.

In rnſi spēs ire i itellū. ¶ Dicendū q̄ de maioꝛe est difficultas. vtruz sint tñ species itellectuales in intellectu q̄ dicit habit'. videtur q̄dā q̄ ꝓter illas sit quedā abilitas in intellectu que ē qualitas simplex. dec̄d sit de hoc nō variat ꝓpositū. Cōstat em̄ q̄ in intellectu possibili nō solū st̄ spēs itelligibiles. imo etiā habit' ꝓncipioꝝ ɔnatus. vt patz infra q. lix. ar ꝑ. Similiter ponit in intellectu habit' ɔfortatiuus. vt ptz de lumine glorie q̄ habitus z ꝑtus itellectualis dici pōt nō ār spes. q̄ nō est rō ɔgnoscendi. Sinoꝛ ꝓcedit. Sz negat ɔña. q̄ nō seq̄t. Nō sunt in volūtate tales habit'. ꝑ nō sunt habit' in volūtate. Sicut em̄ in intellectu sunt habit' repsentatiui q̄ st̄ similitudines rez. q̄ itellect' ē vis ɔgnoscitiua. ita in volūtate sunt habitus inclinatiui. qui videlz inclināt ad id ad qđ poña nō sufficit. Et hos Ꝺ. tangit h implicite. videlz illos habit' q̄ determinat ad fiē hūane vite. sc̄z vez. z supnaturalē. vt est charitas. Et ad qđ nō inclinat sufficienter ex natura poñe. vt est instia z sibi ɔnexe. Et de h infra q. lvi. ar. vi. et in de ꝑtutibꝰ q. ꝑ. ar. v. hz d. san. ibidē. naturalis inclinatio volūtatis nō solū ē in vltimū finē. sz in illd bonū qđ sibi a rōe mōstrat.

¶ Ad scđm dđm. q̄ intellectus agēs est agēs tm̄ et nullo mō patiēs. sed volūtas z quelibet vis appetitiua est mouens z motū. vt dr in. iij. de aīa. z ideo nō est similis ratio de vtroq; nā esse susceptiuū habitus ꝟuenit' ei qđ est q̄dāmodo in poña.

¶ Dicendū q̄ maioꝛ ꝓa. q̄ intellect' agēs est in poña actiua tm̄. z nullo mō passiua. ideo nō est subiectū habitus. sicut em̄ sol sp illuminat q̄tū est de se. ita z itellectus agens. nec mouet. ad actū q̄ aliquā aliā poñaz. Tūc minoꝛ negat. imo est aliquo mō passiua. vt patuit supꝛa q. ix. q̄ mouet a rōne z obiecto. Ēsto ad exercitiū moueat alias poñas. ipa tñ ꝑt' mouet a rōne z obiecto. q̄re nō est par ratio. sicut em̄ infra patebit virtutes alique vl' infundūt adeo volūtati. vel causant' in ea ex assuetudine operū ex impꝛessione rōnis. ¶ Nota ꝓpter dictū de intellectu agente d. san. ꝑ. q. liij. ar. ꝑ. ad ꝑm. q̄ intellectus agēs est sua actio. vt ptz. iij de aīa. qđ intelligit nō q̄ essentia sed q̄ ɔcomitāta. q̄ cū sit in actu eius suba. statim q̄tū est in se concomitatur ipa actio. quod non est de intellectu possibili. q̄ nō hz actiones nisi postq̄ fuerit factus in actu. ita q̄ eius actio necessario z̄ꝑ se passionē ꝑsupponit. Secus de itellectu agente.

¶ Ad tertiū dđm. q̄ volūtas ex ipa natura poñe inclinat in bonū rōnis. sz q̄ h bonū multipl'r diuersificat. necessariū est vt ad aliqđ determinatū bonū rōnis volūtas ꝑ aliquē habitū inclinet. ad h q̄ seq̄t promptioꝛ operatio.

Dicendū ad minoꝛē. q̄ vera. ex natura oꝛdinat vt tendat in bonū rōnis. ꝓtiū q̄dem sine habitu. Nec. sed in bonū alterꝰ vl' supnaturale nō tendit ꝓmpte z certitu

dinal'r. z vt in plurimū sine habitu. si em̄ voluntas nō sit informata habitu iusticie. non facile sequetur dictamen rōnis de ope iusto. nec sine habitu volūtatis erit dictaꝭ men pfectū rōis z ipatiuū. vt patebit loco suo. q̄ qualis vnusq̄sq; est talis finis videtur ei z̄c.

¶ Utr in substātijs sepatis sint aliqui habitus.

Ad sextuz sic ꝓcedit. Uidet q̄ in angelis nō sint habitus. Dicit em̄ maximus cōmentatoꝛ Dionysij in. vij. ca. de ce. hierarchia. Nō ꝟuenit arbitrari ꝑtutes intellectuales. id ē spirituales more accidentiū quēadmodū z in nobis sunt. in diuinis itellectibꝰ. sc̄z angelis esse. vt aliud in alio sit sicut in subiecto. accīs em̄ oē illinc repulsum est. sed oīis habit' est accīs. ergo in angelis nō sunt habit'. ¶ Ꝺ. sicut Dionysius dr. iij. ca. de ce. hierarchia. sancte celestiū ēntiaz diuisiones sup oīa alia dei donitatē ꝓticipāt. sed semp qđ est p se est ꝓtius z potius eo qđ est p aliqđ. ergo angeloꝝ essentie p seipas ꝓficiūtur ad ɔformitatem dei. nō ergo p aliquos habit' z hec videtur esse ratio Maximi qui ibidē subdit. Si. n. hoc esset. nō vtiq; maneret in semetipa haz essentia. nec deificari p se ẽctum foret possibile. valuisset. ¶ Ꝺ. habitus est dispositio quedā. vt dr in. v. metaph. sed dispositio vt ibidē dr. est ordo habentis ptes. cū ergo angeli sint simplices. videt q̄ in eis nō sint dispōnes z habitus. ¶ Sed ɔtra est q̄ Dionysius dr septimo cace. hierarchie. q̄ angeli ꝑme hierarchie noiant' calefacientes. z throni. z effusio sapientie manifestatio ꝛeiformi ipoꝝ habitu.

¶ Hic querit de tertio subiecto sc̄z angelo.

¶ Rndeo dđm. q̄ q̄dam posuerūt in angelis nō esse habitus. sed quecūq; dicūtur de eis essentialiter dicūtur. vñ Maximus post ꝓdicta ꝟba q̄ induximus dicit. Habitudines eaz atq; virtutes que in eis sunt essentiales sunt ꝓpter imaterialitatē. z hoc etiā Simplicius dicit in ɔmēto ꝓdicamētoꝝ. sapientia aūt que est in aīa habit' est. que aūt in intellectu suba. oīa em̄ que sunt diuina. z p se sufficientia sunt z in seipis existentia.

¶ In corpe duo. Primo ponit opinionē de q̄sito negatiuā. scđo eā examinat ptim verificādo. z ptim falsam ostendendo. ibi. Que q̄dē positio z̄c. Quātū ad ꝑmum quidā tenuerūt ꝑtē negatiuā. vt Maxim' z Simplic' q̄ in substātijs sepatis nō esset habitus z̄c. vt in lra.

¶ Que quidē positio ptz habet veritatē. z ptim cōtinet falsitatē. Manifestū est em̄ ex ꝑmissis q̄ sub iectū habitus nō est nisi ens in poña. Consideātes igit ꝓdicti ɔmentatores q̄ angeli sunt imateriales. et q̄ nō est in illis poña materie. fm hoc ab eis habitū excluserūt z oīe accidens. q. xlix. ar. iij

¶ Hic ꝟñr Ꝺ. examinat ꝓdictā opinionē q̄d veritatis z falsitatis ꝓtineat. z ꝓ h vult satisfacere q̄sito. Ponit ergo ꝟclonem verificantē illā opinionē. scđo ꝟclonē falsificantē. ibi. Sz q̄ hz. in angelis z̄c. Cōclo ergo ꝑma q̄ Cōclo ꝑma

Universidad de Deusto
Biblioteca

ponit in fine corpis habit⁹ q̄ sunt dispōnes ad esse natu⁹ rale nō sunt in angelis. Probak. omnes tales habit⁹ sunt in eo qđ est in potentia nō quacūq; sed materie. sz angeli sunt imateriales. igit nō sunt in eis tales habit⁹. Maior patet. qz q̄cūq; hz tales habit⁹ disponit ad cē z naturā. et p ꝫ hz materiā q̄ est tal⁹ poña ꝛc̄. Minor nota.

¶ Sed qz in angelis nō sit poña materie. est tn̄ in eis aliqua poña. esse em̄ actū pur⁹ est ꝓprium dei. et ideo inq̄tū inuenit in eis de poña. intm̄ in eis pñt habitus inueniri.

¶ Hec est scda ꝟclo oñdēs ꝓtim falsitatē p̄dicte opi⁹ nionis. Et ꝓmo ipa ꝟclo ponit. scdo corollarie extrahit. ibi. Sz qz ꝛc̄. Tertio declarat z limitat ꝟclo. ibi. Circa hmōi m̄ ꝛc̄. Circa ꝓmū est talis ꝟclo. In angelis potest Cōclo scda inueniri habit⁹. sz ordinat⁹ ad opatōes. Probak. In ꝟ cū q̄ est potētia (sz ctiā in esse itelligibili) ad multa. ibi. pōt esse habit⁹. sed in angelis est aliq̄ poña. igit ꝛc̄. Ma⁹ ior patuit supra. Minor ptz. qz solus de⁹ est act⁹ pur⁹. et in esse reali z in esse intelligibili. vt patebit p. p. q. xiij. ar. iij. Et ptz illa minor p. p. q. l. ar. ij. Deiñ cū ōr.

¶ Sed qz poña materie z poña itellectualis sub stantie. non est vnius rationis. ideo per consequens nec habitus vnius rōnis est vtrobiq;. Vñ simpli⁹ cius ōr in ꝟmēto p̄dicamentoꝝ. q̄ habit⁹ itellectua⁹ lis substātie nō sunt sil⁹es his qui sunt hic habitib⁹. sed magis sunt simules simplicib⁹ z imaterialib⁹ spe cieb⁹ quas ꝟtinet in seipo.

¶ Infert qđā corollariū scz. Habit⁹ q̄ sunt in angeli⁹ lis nō sunt vni⁹ rōnis cū habitib⁹ nostris (sz corpalib⁹ et dispōnib⁹ ad esse naturale) Probak. habit⁹ ꝑsequūt et corrūpunt poñe. sed est alia poña materie cōis dispōnū habitus corpales alia poña sube intellectualis quā ꝓficūt habit⁹ angelici. igit corollarium ver. Et ꝟfirmat corolla⁹ riū p Sūplicū in lra ꝛc̄. Cōsequēter ibi.

¶ Circa hmōi m̄ habitum aliter se habet intelle⁹ ctus angelicus. z aliter intellectus hūanus. Intel⁹ lectus em̄ hūanus cū sit infimus in ordine intelle⁹ ctuū. est in poña respectu oīm̄ intelligibiliū. sicut materia ꝑma respectu oīm formaꝝ sensibiliū. z ideo ad oīa itelligenda indiget aliquo habitu.

¶ Declarat z limitat scda ꝟclo. z intēdit alia ꝟclonē declaratoriā. talē. Circa habitū intellectualē aliter se ha⁹ bet intellect⁹ hūanus aliter angelic⁹. Probak. intellect⁹ hu manus ad oīa intelligēda (sz ctiā seipm) indiget aliq̄ habitu itellectuali. sed intellectus angelic⁹ nō indiget ha⁹ bitu ad oīa intelligēda. imo ad seipm intelligendū nullo indiget. z ctiā ꝑ̄ro superioꝝ tāto pauciorib⁹ indiget. sed ad oīa alia intelligēda indiget habitib⁹ z p̄sertim ad itel ligēdū pfecte deū z ad tendēdū in ipm p volūtatē. igitur ꝟclo vera q̄ aliter se hz ꝛc̄. Illius añcedentis ꝓmo de⁹ clarat ꝑmā ptem. scdo secūdā. ibi. Sz itellectus angeli⁹ cus ꝛc̄. tertio tertiā. ibi. Sed qz nullus ptingit ꝛc̄. Pria ergo ps añcedentis ꝑbak. qz itellect⁹ hūanus est in poña respectu oīm itelligibiliū. q̄ indiget aliq̄ supaddito habi tu ꝛc̄. Ma⁹ ꝑbak. qz est infim⁹. ¶ Nota q̄ nō itelligit q̄ intellect⁹ noster intelligat seipm p habitū. id ē spēm. p⁹ priā. sed vt ꝑhs habet itelligit se sicut z alia. i. mediāt⁹ spēb⁹ alioꝝ p quas ꝓmo itelligit res directe repsentatas post hoc q̄ via discursus mediāte actu cognito pucnit in ꝟgnitōem suppōs. Intellectus em̄ noster hz ꝟgnitōem simplicē coꝝ q̄z habet ꝓprias spēs. hz ꝟgnitōem discursi⁹ uā hz z de aliꝫ mediantib⁹ hoꝝ spēb⁹ ꝟgnoscibilib⁹ ꝛc̄. z hz cōceptū sui arguitiue nō repsentatiue. de hoc san. in de veri. mate. p. q. viij. in corpe. Deinde ibi.

¶ Sed intellectus angelicus non se habet sicut pura poña in genere itelligibiliū. sz sicut actus q̄dā. nō aūt sicut actus pur⁹. hoc em̄ soli⁹ dei est. sed per⁹ mixtione alicuius potētie. z tāto min⁹ habet de po tentialitate q̄nto est superior. z ideo vt in ꝓmo dictū est inq̄tum est in potētia indiget pfici habitualiter q. lv. ar. ij. per aliquas species intellectuales ad opatōem pro priā. sed inq̄tum est actu p essentiā suā potest aliq̄ intelligere ad minus seipm. z alia fm modū sue sub stantie. vt dicit in libro de causis. z tanto pfectus quāto est perfectior.

¶ Probak scda ps añcedentis. qz angelic⁹ intellectus nō est pura poña sz actus. sed nō pur⁹. igit ea ad q̄ est in actu fm essentiā p̄t p essentiā itelligere. sz hmōi sunt angeli lus ipe z alia vt itelligūt fm modū sube sue. igit seipm z alia aliq̄liter itelligit p essentiā. ¶ Nota ꝓpter verbū alle⁹ gatū ex auctore libri de causis. videlz angel⁹ intelligit alia fm modū sube sue. ¶ Nota inq̄ D. p. p. q. lv. ar. p. in cor. et ad tertiū vbi dr. Ea q̄ sunt infra angelū. z ea q̄ sūt supra ipm sunt q̄dāmodu in suba eius. nō q̄dem pfecte neq; fm ꝓpriā rōnē. cū angeli essentia finita existēs fm p⁹ priā rōnē ab aliꝫ distinguat. sz fm rōnē coem ꝛc̄. vbi ꝓz q̄ angelus intelligit alia in essentia fm modū q̄ ꝟtinent in essentia scz fm p̄dicata cōmunia. sed nō ꝓpria z distincta. Cōtinent em̄ in superiora. i. pfectiones diuine in essentia ange⁹ li sicut cā in effectu deficiētes. Et ꝟtinet essentia angeli in⁹ feriora sicut aliq̄le exēplar z repsentās repsentatiū in se ins⁹ telligibili. qz fm d. p̄ pte q. lv. ar. iij. ad p̄m. oīa ꝑdicta pri⁹ ꝟdicta sunt in natura angelica. sed qz repsentare oēs res creatas naturalr ab angelo itelligibiles pfecte nō ē essen⁹ tie angelice fm se. ideo opter superaddere species intelligibi⁹ les infusas. Illud em̄ q̄ alia intelligūt debet ea continere formaliter vel saltē supeminēter vel ꝑtualr. natura āt ange⁹ li nō ꝟtinet oēs ꝑdicōes priculares z ꝓprias dnās. ideo q̄ essentiā aliqualiter intelligit oīa sed nō ꝟgnitōe q̄dā⁹ dicatiua distincta. Hic vltimo cū dicit.

¶ Sed qz nullus ptingit ad pfectōnem dei. sed in infinitū distat. ꝓpter hoc ad attingēdū ad ipm vtū ꝑ intellectū z volūtatē. indiget aliq̄bo habitib⁹ tāq̄ in poña existens respectu illi⁹ puri act⁹. vñ Diony⁹ sius ōr habit⁹ eoꝝ esse ꝛeiformes quidē sz ꝛeo ꝛformā⁹ nant. habit⁹ āt q̄ sunt dispōnes ad esse naturale nō sunt in angelis cū sint immateriales.

¶ Declarat tertiā ptē añcedētis sz q̄ angelus nō oīa pfecte itelligit p essentiā sed indiget habitib⁹. qz est etiā in poña z in infinitū distat ab actu ꝓmo. igit ad ipa pfecte ꝟgnoscēda indiget habitib⁹. vt em̄ alia etiā creata pfecte et distincte intelligat eget speciebꝫ intelligibilib⁹. vt āt deū clare videat indiget lumine glorie. nō āt specie intelligibi⁹ li. nā essentia diuina supplet vicē speciei. vt ꝑ p. q. xij. Is ad tendēdū p volūtatē in deū eget charitate vel viatico dū est viatoꝝ vel ꝟsumata dū est ꝟprehensor.

☞ Argumēti in contrariū auctoritas que est Dio⁹ nysij est ꝓ secunda conclusione.

¶ Subiūgit aliā rōem. p eadem ꝟclonē illā. Q̄dcūq; nocumētū habet vt pariipēsio. g̃ ꝟclo vera. Alīs ꝑbak. oīe nocumētū derogat excellētie. derogās aūt excellētie dabet vt quipēsio. vñ indigna z nō excellētia quipēdunt et despiciūt. z p ꝟns cū nocumētū moueat ad irā. omne motiuū erit vilipensio ꝛc̄.

☞ Argumētū in ꝟnū est p ꝟclonē rñsiua

¶ Ad ꝑmū g̃ dom. q̄ ex quacūq; alia cā aliq̄s in iuriā patiat q̄ ex ꝓceptu. illa cā minuit rōnē iniurie sz sol⁹ ꝓceptus vel puipensio rōnē ire auget. z ideo est p se causa irascendi.

Maior ꝑa. sz dico q̄ iniuria nō hz rōez iniurie nisi fi⁹ at vel habeat facta ex quipēsione. imo nisi sit quipensio. qz sz nocet z derogat excellētie intēte. Ad minorē dico. q̄ verū est. tn̄ q̄cūq; cā fiat iniuria p̄terq̄ ex ꝓcepto minui tur ira. sz soluz ꝓceptus auget. g̃ ꝛc̄. Ver̄ alia pñt esse cā aliq̄lis. sz solū quipēsio est cā p se augmētatiua. Et possz dici iuxta supra dicta ad minorē. q̄ nō patit ꝓprie iniuri am sine ꝓcepto. sz bñ nocumētū vel lesionē.

¶ Ad scdm dz. q̄ licz aīal brutū nō appetat ho nōrē sub rōne honoris. appetit tn̄ naturalr quādaz excellētiā. z irascit ꝟ ea q̄ illi excellētie derogāt.

¶ Maior negak. sz eiusdē est appetere excellētiā z con⁹ tristari de quipēsione. qz directe z p se vltr detestatiuū quipēsionis nō est appetit⁹ honoris. sz excellētie. Minor vera. tn̄ appetit excellētiā. vñ negak ꝑtia.

¶ Ad tertiū dom. q̄ oēs ille cause ad quādā par⁹ tipēsionē reducūt. oblīuio em̄ quipēsionis est cui⁹ dens signū. ea em̄ q̄ magna estimamus magis me⁹ morie infigim⁹. Sil'iter ex q̄dā quipēsione ē q̄ ali⁹ qs nō vereat ꝓtristare aliquē cōnūciādo sibi aliq̄ tri⁹ stia. q̄ etiā in infortunijs alicui⁹ hilaritatē signa ostē dit. videl⁹ pax curare de bono vel malo ei⁹. Sil'iter etiā q̄ impedit aliquē a sui ꝓpositi assecutōe. nō ꝓp ter aliquā vtilitate sibi ide ꝓuenientē. nō videl⁹ mul⁹ tū curare de amicicia ei⁹. z ideo oīa talia inq̄tū sunt signa ꝟtemptus. sunt ꝓuocatiua ire

¶ Alīs ver. tn̄ oīa ista mouēt ad irā sub rōne quipē⁹ sionis. vt D. declarat Quare negak ꝑma. qz formale mo⁹ tiuū est mal⁹ q̄s materiale. z nos loq̄mur de formali ꝛc̄

¶ Utz excellētia alicui⁹ sit cā q̄ facili⁹ irascak. Vide⁹ q̄ excellētia ali⁹ cui⁹ nō sit cā q̄ facili⁹ irascak. dicit em̄ phs in. ij. rheto. q̄ maxime aliq̄ irascank cū tri⁹ stank. vt infirmi z egētes. z q̄ nō hñt id qđ ꝟcupiscūt. sed ois ista ad ꝛfectuz ptinere videnk. g̃ magis facit ꝓnū ad irā ꝛfect⁹ q̄s excellentia. ¶ P⁹ phus ibidē ōr q̄ tūc aliq̄ maxime irascunk qn̄ in eis despicit id ꝛ quo pt esse suspitio. qđ vel nō insit eis vel q̄ insit eis debiliter. sz cū putāt se multū excelle⁹ re in illis in q̄bo despiciūtur. nō curāt. sz p̄dicta sus⁹ pitio ex ꝛfectu ꝓuenit. g̃ defect⁹ est magis cā q̄ ali⁹ quis irascak q̄s excellentia ¶ P⁹ ea q̄ ad excellētiā p⁹ tinēt maxime faciūt hoies iocūdos z bone spei ec. sz phus ōr in. ij. rhetorico. q̄ in ludo. in risu. in festo in

prosperitate. in ꝟsummatōe operū in delectatōe non turpi z in se optima hoies nō irascūtur. g̃ excellētia nō est cā ire. ¶ Sz ꝓtra est qđ phs in eodē libro ōr q̄ hoies ꝓpter excellentiā indignātur.

¶ Hic inārit de cā ire. q̄ est cōditio eius qui irascitur sz excellentia.

¶ Rñdeo dom. q̄ cā ire in eo q̄ irascit dupl'r ac⁹ cipi ꝑt. Uno mō fm habitudinem ad motiuū ire. z sic excellētia est cā vt aliꝫs de facili irascak. ē em̄ mo⁹ Ar. ij. tiuū ire iniusta parupēsio. vt dictū est. ꝟstat aūt q̄ quanto aliq̄s est excellētioꝝ iniust⁹ parupēdit in h⁹ in quo excellit. z ideo illi qui sunt in aliq̄ excellentia marime irascunk si paruipēdank. puta si diues pu⁹ pendit in pecunia. z rheroꝝ in loquēdo. z sic de alys

¶ D. rñdet duabꝫ ꝟclonibꝫ f^m duo mēbra cuiusdam distinctōnis. Scdam deducit. ibi. Alio mō ꝛc̄. Distin⁹ guit g̃ q̄ cā ire in eo q̄ irascit ꝑt dupl'r accipi. Uno modo fm habitudinē ad motiuū ire (. i. ꝑt attendi rōne cui⁹ fa⁹ cili⁹ iniuria videat sibi iniusta vl' nocumētū iniustū) Cō⁹ clusio ꝓma rñsi. excellētia (sz z nō defect⁹) est cā vt aliq̄s facili⁹ irascak (sz rōne ꝓpinque habitudinis ad motiuū ire. Dico p se. ꝓpter sol'ōnē tertij Probak. oīe illud est cā ire ito mō. qđ facit quipēsionē apparere magis iniustaz sed excellētia est hmōi. g̃ ꝛc̄. Maior ꝑbak. qz quipensio iniusta est motiuū ire. g̃ sequtur maior. q̄ illud qđ est cau⁹ sa ire ex pte motiui qđ facit apparere paruipensionem. ꝛc̄ Minor declarak in lra Cōstat em̄ ꝛc̄. Cōsequēter ibi.

¶ Alio mō ꝑt ꝟsiderari cā ire in eo q̄ irascitur ex parte dispōnis q̄ in eo relinq̄tur ex tali motiuo. ma⁹ nifestū est aūt q̄ nihil mouet ad irā nisi nocumētuz qđ ꝓtristat. ea aūt q̄ ad defectū ꝑtinēt marime sunt ꝓtristātia. qz hoies defectibꝫ subiacentes facilius le⁹ dūtur. Et ista est cā quare hoies q̄ sunt infirmi vel in alys defectib⁹ facili⁹ irascūtur. qz facili⁹ ꝓtristāt. Et p hoc ꝑz solo ad ꝑmū

¶ Deducit scdam ꝟclonē rñsi. cui ꝑmittit scdz mem⁹ bꝝ dicte distinctōis. q̄ alio mō accipit cā ire ex pte dispo⁹ sitionis relicte ex tali motiuo. scz lesio z ꝓtristatio Ex qui⁹ pensione em̄ iniusta aliq̄s ꝓtristat. z p talē ꝓtristatōnem dispōnit ad irā. Cōclo conclūdēs est. Defect⁹ isto mō est cā vt aliq̄s facili⁹ irascak (et p ꝟns nō excellētia) Probatur. oīe illud est isto mō cā ire qđ facit hoiem faciliꝰ iedi et ꝓtristari ac dispōni ad tristiciā. sz defectus est hmōi. g̃ defect⁹ est cā dispositiua irascētis. vt facili⁹ a quipensiōe et nocumēto iniusto irascak. z hoc ꝓpter deiectiōez z grur⁹ bationē animi. Minor ꝑz ex signo. qz hoies infirmi vel alijs defectib⁹ subiacētes facilius irascūtur.

☞ Argumētū in ꝓtrariū ꝟfirmat ꝑmā ꝟclonē

¶ Ad ꝑmū. maior est vera. ratōne dispōnis relicte ex motiuo. sz tristicie. Et ꝟcludit scdam ꝟclonē. qz defectus si subiacent tristicie imediate dispōnēris ad irā

¶ Ad scdm dom. q̄ ille q̄ despicitur in eo in quo manifeste multū excellit. nō reputat se aliquā iactu⁹ rā pati. z ideo nō ꝓtristak. z ex hac ꝑte minus irasci⁹ tur. sed ex alia parte inq̄tum indignus despicit. ha⁹ bet maiorē rōnem irascēdi. nisi forte reputet se nō in⁹ uideri vel sublannari. ꝓpter despectū. sz ꝓpter igno⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

rantiã. vel ꝓpter aliud huiusmodi.

¶ Ad ꝑmã ꝓ̃ maiozis dico. ꝙ vera est ꝙ tales ira scĩtur qñ nõ est cuidẽs excellẽtia ex ꝓte dispõnis. qz ꝛtristat facile ꝙ nouit se nõ excellere multũ. Ad ſcdam ꝓtem maiozis ñdet D. ꝙ verũ ꝙ putat multũ excellere nõ cu/rat. ꝛ nõ irascit rõne videlz dispõnis. qz nõ reputat dicta alioꝝ ꝛ nõ ꝛtristat. ſz tñ qz talis iniuria videt sibi maioꝝ ex ista ꝓte rõne habitudinis ad motiuũ ire. tũc irascitur magis si credat se despici ꝛ ꝓtemni. si aũt putat ꝙ aliqs nõ loquat despiciẽdo ꝛ ꝓtẽnendo ex malicia. ſz loquẽdo ex ignorãtia. tũc nõ putat tantã iniuriã nec multũ irascit sicut magn⁹ artifex si puipẽdat a rustico simpliciano nõ curat. si aũt ab alio artifice quẽ putat loq̃ ex maliuolẽtia et ꝓtẽptu. tũc irascit magis. qz reputat maiozẽ iniuriã

Ad minozẽ. ꝛcedo ipaz. g̃ defect⁹ est cã. verũ ex ꝓte dis/positõis. qz videlz putãs se defectuosum facile cõturbat et ꝙ ꝑ̃s facilꝰ irascit. Ultra. q̃ excellẽtia. verum ex vna ꝓte. tñ ex alia ꝓte videlz motiue. excellẽtia est magis cã ꝙ aliqs irascit dũ credit se despici ex ꝓptu ꝛ malicia.

¶ Ad tertiũ dõm. ꝙ oĩa illa ipediũt irã inq̃tũ im/pediũt tristiciã. ſz ex alia ꝓte nata sunt ꝓuocare iram ꝑm ꝙ faciũt hoiem inconuenient⁹ ꝛspici

¶ Ad minozẽ dico. ꝙ in illis rectatis nõ irascũtur. qz sunt in ꝛtraria dispõne ad dispõnem req̃sitã ad irã. q̃ causat ex malo iniacẽti ꝛ ꝛtristãte. ſz tñ ex ꝓte motiui ad irã hñt vt facilꝰ irascant. Vñ rustici qñ sedẽt apud vinũ et reddũt aioſi. ac loquũt ꝙ talẽta. nõ patiũt se despici ꝛ ꝓptu iudicãt grauiozẽ iniuriã.

Utr vtrum defectus alicuius nõ sit cã vt contra ipm fa cilius irascamur

Ar. ij. et. iij.

AD quartũ sic ꝓcedit. Videt ꝙ defect⁹ alicui⁹ nõ sit cã. vt ꝛtra ipm facilius irasca/mur. Dicit enĩ phus in. ij. rheto. ꝙ his q̃ ꝛfitent ꝛ ꝓnitent ꝛ humiliant nõ irasci/mur. sed magis ad eos miteſcimus. vñ ꝛ canes non mozdẽt eos q̃ residẽt. ſz hoc ꝑtinet ad paruitatem ꝛ defectũ. g̃ paruitas alicui⁹ est cã vt min⁹ irascamur

¶ Ꝓ. nullus est maior defectus q̃z mortis. ſz ad moz tuos vtrum cessat ira. g̃ defect⁹ alicui⁹ nõ est cã. ꝓuocatiua ire ꝛtra ipm. ¶ Ꝓ. nullus estimat aliquez parũ. ex hoc ꝙ est sibi amicus. ſz ad amicos si nos offende/rint. vel si nõ iuuerint magis offendimur. vñ dr in ꝑs. Si inimic⁹ me⁹ maledixiſſz mihi. ſustinuiſſem vtiq̃. g̃ defectus alicui⁹ nõ est cã vt ꝛtra ipm facili⁹ irascamur. ¶ Sz ꝛtra est qđ phs dr in. ij. rhet. ꝙ di nes irascit ꝛtra pauperem si eum vtrum ꝛspiciat. ꝛ princi/pans ꝛtra subditum.

¶ Hic q̃rit de ꝛditõe cause ire ex ꝓte ei⁹ cui ꝺs irasꝯ cit ꝛ qñ habet tãq̃ partiale obiectũ ire.

¶ Rñdeo dõm. ꝙ sicut iam supra dictũ est. idig na ꝛspectio ẽ maxime ꝓuocatiua ire. defect⁹ igit vel paruitas eius ꝛtra quẽ irascimur. facit ad augmen tũ ire inq̃tũ auget indignã ꝛspectõez. sicut enĩ q̃to aliqs est maioꝝ tanto indignius ꝛspicit. ita quanto aliqs est minoꝝ tanto indignius ꝛspicit. ꝛ ideo no biles irascũtur si ꝛspiciant a rusticis. vel sapientes

ab insipientibus. vel domini a seruis

¶ D. resumit quod dã fundamẽtuz ex dictis. ex quo duplr ñdet ꝑm ꝙ tale fundamentũ duplr ad ꝓpositum ꝑt applicari. Scõam rñsionẽ ponit ibi. Si ꝙ rẽ. Fun/damentũ g̃ est. indigna despectio est maxime ꝓuocatiua ire. Patz ex ar. ij. et. iij. Illud g̃ fundamentũ ꝑt vno mõ applicari ad defectũ illius ꝛtra quẽ irascimur affirmati ue. sic ꝙ talis defectus auget illã indignam despectõem Tũc D. ñdet tali ꝛdone ꝑma. talis defect⁹ vl⁹ cuius ꝛtra quẽ irascimur facit ad augmẽtũ ire ꝛ facilitatẽ eius. ꝛ intelligit de defectu citra extremũ ꝛ excedẽte men surã rerũ bonis humane. Probat ꝛdo. indigna despec/tio est maxime ꝓuocatiua ire. igit ꝛdo vera Tñs patz ex ar. ij. et. iij. Tenet ꝓnãtia. qz talis defectus auget indignã despectõem. g̃ bñ ſequtur ꝛdo. Illud ꝓmũ assumptuz probat in lra a silr. sicut enĩ ꝛ.

Deinde ibi

¶ Si vero paruitas vel defectus diminuat despe ctionẽ indignã. talis paruitas non auget sed dimi/nuit irã. et hoc mõ illi q̃ ꝓnitent de iniurijs factis et ꝛfitent se male feciſſe. ꝛ humiliant ꝛ ventã ꝓtum mitigant iram. ꝑm illud Prouer. xv. Rñsio mollis frangit iram. inq̃tũ ſcz tales vident non despicere. ſz magis magnipendere eos quibꝫ se humiliant. Et ꝑ hoc ꝑz responsio ad ꝓmũ

¶ Subiũgit ſcdam ꝛdonem rñsiuã applicãdo ꝑdicz tũ fundamẽtũ ꝑtiue. sic ꝙ talis defectus diminuat illã. despectõe Et est ista ꝛdo. talis defectus non auget irã ſz minuit Probat oppositio mõ ad ꝓcedentẽ. indigna est maxime ꝓuocatiua. igit ꝙ oppositũ minuẽs indignaz despectõem minuit irã. igit ꝛdo vera. Et ſequtur ꝛdo ꝙ regulã. si ꝓpositũ in ꝓposito rẽ. g̃ si augens despectõem auget irã. minuẽs minuit Et iuxta hãc ꝛdonem D. ve rificat allegatũ in ꝓmo argumento ante ꝛtrariũ. qz pro/bat hanc ꝛdonem. vt ꝑz in littera.

¶ Argumentũ in ꝛtrariũ est. ꝑ ꝓma ꝛdone. qz des pectio actiua paupis habet magz iniuriosa. ꝛ silr subdit

¶ Ad ꝑmi maiozẽ dico. ꝙ se humiliare ꝛ penitere ꝑ tinet ad defectũ diminuentẽ despectõez. igit paruitas rẽ Uerũ diminuens despectõem (imo ostendens alicuius excellentiã) est cã vt min⁹ irascat. ꝛ probat secũda ꝛdonẽ

¶ Ad ſcdm dõm. ꝙ duplex est cã q̃re ad mortuos cessat ira Una. qz nõ ꝑnt dolere ꝛ sentire. qđ mani me querũt irati in his qbꝫ irascũtur. Alio mõ quia iam vident ad vltimũ maloꝝ puenisse. vñ etiaz ad quoscũq̃ grauiter lesos cessat ira. inq̃tũ eoꝝ malus excedit mesurã iuste retributõis.

¶ Maior vera. sed dico ꝙ mozs est talis defectus q̃ facit ne mortui possint sentire vindictã humanã. ꝛ est de fectus excedens modũ retributõis humane ꝛ vltimus Minor vera. qz ira est ad eos qui ꝑnt sentire iustã vin dictã. ꝛ quos iudicam⁹ nõ sufficiẽter punitos ꝛ afflictos Ultra. igit defect⁹ rẽ. Uerũ extrem⁹ nõ ꝓpatiẽs sensum. et excedẽs oẽm punitõnem hominis nõ est cã ire. tamen defectus ista ꝓpatiens

¶ Ad tertiũ dõm. ꝙ etiã ꝛspectio q̃ est ab amicis videt esse magis indigna. ꝛ ideo ex filr cã magz irasꝯ cimur ꝛtra eos si despiciant vel nocendo. vel nõ iu/uando. sicut ꝛ ꝛtra minozes

f

Articulus

¶ Maior vera. ſz estimat aliquem parũ ex hoc ꝙ in digne despicit. Minor vera. qz offensa amicoꝝ ẽ magz indigne despectiua. ꝛ includit paruitatẽ augẽtẽ indignã despectõem. Unde negatur ꝓsequentia.

¶ Questio. xlviij. de effectibꝫ ire.

DEinde ꝓsiderandũ est de effectibꝫ ire. Et circa hoc q̃runt q̃ttuoꝝ. Primo vtz ira causet delectatiõem. Scdo vtz maxime causet seruoꝛẽ in corꝓore. Tertio vtruz maxime impediat ratõnis vsuz. Quarto vtruz cau set taciturnitatem.

¶ Patz ordo de se. qz effectus posteriꝰ est intrinsecꝰ rei ꝛ causis eius. ꝛ q̃rit de quattuoꝝ effectibꝫ

¶ Utz ira causet delectationem.

AD ꝓmũ sic procedit. Uidet ꝙ ira non causet delectatiõem. Tristicia enĩ delecta/tionẽ excludit. sed ira est ꝑ cuz tristicia. qz vt dr in. vij. ethi. omnis q̃ facit aliqd ꝓpter irã. facit tristatus. g̃ ira nõ causat delectatiõem

¶ Ꝓ. phus dr in. iij. ethi. ꝙ punitio q̃etat impetũ ire delectatiõem. ꝑ tristicia facies. ex quo ꝑt accipi ꝙ dele ctatio irato ꝓuenit ex punitõne. punitio aũt exclu/dit iraz. g̃ adueniente delectatõe ira tollit. nõ est g̃ ef fectus delectatio ire ꝛiũctus. ¶ Ꝓ. nullus effect⁹ im pedit cãm suam. cũ sit sue cause ꝛformis. ſz delectati/ones ipediũt iraz. vt dr in. ij. rhetoꝝ. g̃ delectatio nõ est effectus ire. ¶ Sed ꝛtra est qđ phus in eodez li/bro inducit puerbiũ. ꝙ ira multo dulcioꝛ melle di stillante in pectoribꝫ viroꝝ crescit

¶ Inq̃rit de ꝓmo effectu ire. q̃ est delectatio.

¶ Rñdeo dõm. ꝙ sicut phus dr in. vij. ethicoꝝ delectatiões maxime sensibiles ꝛ corꝓales sunt medi/cine q̃dã ꝛtra tristiciã. ꝛ ideo q̃to ꝑ delectatiõem cõ/tra maiozẽ tristiciã vel anxietatẽ remediũ ꝓstat. tan to delectatio magis ꝛcipit. sicut ꝑz ꝙ q̃n aliqs sitit delectabilioꝛ fit ei potus. Manifestũ est aũt ex ꝓdi ctis. ꝙ motus ire insurgit ex aliq̃ illata iniuria ꝛtri/stante. cui q̃dẽ tristicie remediũ adhibet ꝑ vindictã et ideo ad ꝑntiaz vindicte delectatio seq̃tur. ꝛ tanto maioꝛ q̃to maioꝛ fuit tristicia

¶ D. ꝓmo deducit ꝛdonẽ rñsiuã. Scõo eaz explicat ꝙdã alia ꝛdone. ibi. Si igit ꝛ. Condo rñsi. est. delecta tio est effectus ire. sic ꝙ ad ꝓsentiã vindicte delectatio seq̃/quit. ꝛ tanto maioꝛ q̃to maioꝛ fuit tristicia. Probat. q̃z/to ꝑ delectatiões ꝛtra maiozẽ ꝛ. ſz mozs ire insurgit ex ꝛ vt in lra. g̃ ꝛ. Minoꝛ nota ex dictis Maior manifestat a ꝓncipio Et vult ista ꝓbatio. ꝙ qz ira est appetitus vin dicte q̃ est remediũ ꝛtra tristiciaz ex qua ira causat. ideo ira est cã delectatiõis ꝑsente illo remedio. ſcz vindicta. et q̃to ꝙs tristioꝛ fuit. tãto magz appetit vindictã. ꝛ de illa vindicta vel illata vel inferẽda magz delectat. ꝓnr cũ dr

Si igit vindicta fuerit ꝑnt realiter. fit ꝑfecta ꝛ lectatio. q̃ totalr excludit tristiciã. ꝛ ꝑ hoc q̃etat mo tum ire. Sz anteq̃z vindicta sit ꝑnt realr. fit iraſcꝯ ti ꝑsens duplr. Uno mõ ꝑ ſpem. qz nullus irascitur

hñt ſperãs vindictã. vt supra dictũ est. Alio mõ ꝑm ꝓtinuã cogitatiõem. vnicuiq̃ enĩ ꝓcupiscẽti est dele ctabile ĩmorari in cogitatiõe eoꝝ q̃ ꝓcupiscit. ꝓpter qđ etiã imaginatiões somnioꝝ ĩunt delectabiles. et ideo cũ iratus multuz in aĩo suo cogitet ꝛ vindicta ex hoc delectat. tñ delectatio nõ ſp ẽ ꝑfecta q̃ tollat tristiciã. ꝛ ꝓ ꝓsequens iram

¶ Explicat ꝑ dictã ꝛdonẽ. qz cũ dictũ est. ꝙ ira rõne vindicte ꝑsentis nata est causare delectatiõem. vindicta aũt vario mõ ꝑnt est. ideo D. ponit ſcdaz ꝛdonẽ determinatiuã ꝓtis talẽ. Si vindicta fuerit ꝑnt (ſcz exerci/ta) fit ꝑfecta delectatio q̃tans irã. si aũt fuerit ꝑnt in ſpe vel cognitõe causat aliqualẽ delectatiõem. ſz non q̃ tollat irã. Probat. qz ꝑma totalr excludit tristiciã. alia ꝛo non igit ꝛdo vera. Tenet ꝓna. qz ira est ex tristicia. g̃ ipa exclusa tollit ira. Tñs ꝑz. qz ad ꝑsentiã vindicte seqtur delectatio iuxta ꝑmã ꝛdonẽ. g̃ ad realr ꝑsentẽ ꝛ ꝑfecta seq tur ꝑfecta delectatio. ꝛ ad ꝓnẽ aliqualr. ſz in ſpe vel cogitatõe seq̃tur aliqualis delectatio. Valent ꝓ ista ꝛdone q̃ supra dicta sunt. q. xxxiij. ar. ij. qũo alia delectatio causat ex ꝑsentia ꝑm rem. alia ꝑm ſpem. alia ꝑm memoriã

Argumẽtũ in contrariũ

Est ꝓ ꝑma ꝛdone ꝛ rñsiua. ꝛ etiã ꝓ ſcda Et loq̃t phus ibidẽ de ira q̃ cau sat delectatiõem ꝓpter ſpem vindicte ꝛ cogitatiõem. Utr ante ꝓba a D. hic allegata dr. Et ad oẽm ira ſcd aliquã delectatiõem a ſpe puniendi. irat⁹ aũt apperit sibi possibi lia. Et deinde ſequtur ꝙ D. hic allegat. Si autez vindic ta sperata vel cogitata causat delectatiõnem. multo ma/gis exercita.

¶ Ad ꝑmũ g̃ dõm. ꝙ nõ de eodẽ iratus tristat. ꝛ gaudet. sed tristat de illata iniuria. delectat autẽ de vindicta cogitata ꝛ sperata. vñ tristicia se hz ad iraz sicut ꝓncipiũ. ſz delectatio sicut effect⁹ vel terminus

¶ Maior vera. ꝙ tristicia delectatiõez excludit de eo dem. ſz de diuersis ꝑnt se ꝛsecũ. qz eadẽ rõne q̃s tristat de vno ꝛ gaudet de ei⁹ ꝛtrario. vt patuit supra. q. xxxv. ar. iij. Ad minozẽ. vera ira est cũ tristicia. de iniuria ꝓcedẽ te irã. ꝛ tñ hz annexã ꝛ subsequẽte delectatiõem de vindi cta intenta ab irato. Phus aũt intelligit añcedẽter. quia videlz q̃ facit iratus. facit qz fuit ꝛtristatus. nõ ꝙ oĩa se quẽtia ex ira fiant cũ tristicia. imo ꝑnt fieri cũ delectatio ne. Quare dr D. ꝙ tristicia se hz ad irã vt ꝓncipiũ. delec tatio. vt effectus ꝛ terminus.

¶ Ad secũdum dõm. ꝙ obiectio illa ꝓcedit de de lectatione que causatur ex reali ꝓsentia vindicte. que totaliter tollit iram

¶ Maior vera. qñ punitio habet ab irato tãq̃ ſuffi/ciens recõpensa ꝑ iniuria. tũc q̃etat impetũ ire. ꝛ de eo de quo erat tristicia rõne iniurie illate. et sic facit aliquẽ delec tari rõne vindicte de q̃ tristabat rõne iniurie. Ultra. ꝓcẽ dit totũ vsq̃ ibi. Ergo adueniente delectatõe ꝛ. Uerũ q̃ ꝓuenit ex reali ꝓsentia (ꝛ exercita) vindicte ſufficientis. Sz vlterioz ꝛdonã non est effectus ire delectatio. ꝓcedit de delectatõe ꝓuenient ex reali ꝑntia. talis nõ est effect⁹ con iunct⁹. ſz alie delectatiões ꝓuenientes ex vindicta sperata. vel imaginata sunt effectus ꝛiũct⁹. sic in naturalibꝫ vtri/ma dispositio ꝑ formã introducenda. est etiã a forma ꝑ cedente tãq̃ effect⁹. ꝛ tñ nõ stat cũ formã. ſz habita dispo

Universidad de Deusto
Biblioteca

stõe talī q̄ est nec̄itas ad aliā formā. forma p̄or abīcit

¶ Ad tertiū dīm. q̄ delectatões p̄cedentes impe diūt ne seq̄t tristicia. ꝛ p̄ ons ipediūt irā ſz delectatio de vindicta ꝯseqūtur ipam

¶ Maior vera regulariter. nō tñ vniuerſaliter. vt patuit ſupra. q. xxxviij. ar. ij. de fletu. q̄ est effectus tristicie. ꝛ tñ ipe dit eam. nō q̄dez vt effect⁹. ſz vt ratio. ꝓtent⁹ ſub ꝓtrario obiecto ſue cauſe. ſic dispō. p alia forma non corrūpit for mā ꝛ ꝓpositū in quo est vt effect⁹ ꝓpositi ſaltez in genere cauſe materialis. ſz rōne efficētis q̄ facit talē dispōnem irāſcēdendere. ꝓportōem illi⁹ ꝓpositi in quo nūc est. Mi nor vera. delectatiões p̄cedētes. q̄ tollūt p̄ ꝓtrariū tollūt dispōnes req̄ſitas ad irā (ſcz triſticias) ipediūt iraz. ſed negatur de delectatōe ſequēte vel ꝓcomitante iram. imꝰ mo ꝯseqūtur irā. ꝛ de illis loq̄tur articulus

B q. xxxviij. a. 4

¶ Utr̄ ira maxime cauſet feruorē in corpe

AD ſcām ſic p̄cedit. Videt q̄ feruor non ſit maxime effectus ire. feruor. cūm ſicut ſupra dictū est p̄tinet ad amorē. ſz amor ſicut ſupra dictū est. p̄ncipiū est ꝛ cā omniū paſſi onū. cū ḡ cā ſit potior effectu. videt q̄ ira non faciat maxime feruorē. ¶ P. illa q̄ nō ſe excitāt feruorē p̄ tē poris aſſiduitatē magis augent. ſicut amor diutur nitate ꝓualescit. ſz ira p̄ tractum tp̄is nō debilitat Dicit em̄ phūs in. ij. rheto. q̄ tēpus q̄etat irā. ḡ ira nō pro p̄rie cauſat feruorē. ¶ P. feruor addit⁹ feruori aug mentat feruorē. ſz maior ira ſupuenīs facit irā mi teſcere. vt phūs dt in. ij. rheto. ḡ ira nō cauſat feruo rē. ¶ Sed ꝓtra est qđ Damaſ. dt. q̄ ira est feruor ei⁹ qui circa cor est ſanguis ex euaporatōe fellis fīs

¶ Hic inc̄hrit de alio effectu. q̄ est facere feruorem ſan guinis ꝛ ſpirituū circa cor. ꝛ in aliis membris

q. xlviij. ar. p.

¶ Rñdeo dīz. q̄ ſicut dictū est. corporalis trāſmu tatio q̄ est in paſſionib⁹ aīe p̄portionat motui ap petitus. manifeſtū est aūt q̄ q̄libet appetitus etiā natu turalis fort⁹ tendit in id qđ ē ſibi ꝓtrariuz ſi fuerit p̄ns. vñ videmus q̄ aqua calefacta magis cōgelat quaſi frigido vehemētius in calidū agēte. mot⁹ aūt ap petitiu⁹ ire cauſat ex aliqua iniuria illata. ſicut ex quodā ꝓtrario iniacēte. ꝛ ideo appetit⁹ potiſſime tē dit ad repellendū iniuriam p̄ appetitū vindicte. ꝛ ex hoc seq̄t magna vehemētia ꝛ ipetuoſitas i motu ire

¶ D. rñdet tali ꝯclone. Motus ire est cauſatiu⁹ cu iuſdaz feruoris ſanguinis ꝛ ſpūs circa cor. Probat. cor poralis trāſmutatio in paſſionib⁹ p̄portionat motui ap petitus. ſz appetit⁹ potiſſime (i. fortiter ꝛ intēſe) tēdit ad repellendā iniuriā p̄ appetitū vindicte. igit ex hoc (ſcz for mali) ſeq̄tur magna vehementia ꝛ ipetuoſitas in ira (ſcz quo ad materiale ꝛ imutatōem corpis) Subſumit. ſed motus ire est p̄ modū inſecutōis cui p̄portionat calor. ḡ ſeq̄tur ꝯclo. Huī⁹ rōnis D. ponit p̄mo p̄mū diſcurſuz Sēdo ſubſumptā cū ꝯclone. ibi. Et qz mot⁹ ire. Tertio manifeſtat eā ꝯclonē a ſigno. ibi. Et ex inde ire. Maior patuit. q. xliij. arti. p. Minor deducitur dare in littera. Deinde cum dicit.

¶ Et qz mot⁹ ire nō est p̄ modū retractiōis cui p

portionat frig⁹. ſz magis p̄ modū inſecutōis cui p portionat calor. ītter fit mot⁹ ire cauſatiu⁹ cuiuſdā feruoris ſanguinis ꝛ ſpūs circa cor. quod est inſtru mentum paſſionis anime.

¶ Subiūgit ſubſumptā minorē. et p̄z ex dictis vbi tā et. q. xxxviij. ar. iij. Tūc infert ꝯclonem rñſiuam. ītter fit motus ire. Deinde ibi.

¶ Et exinde est. q̄ p̄pter magnam p̄turbatōnem cordis q̄ est in ira. maxime apparēt in iratis indicia q̄dā in exterioribꝰ mēbris. vñ Grego. dt in. v. mora liū Ire ſine ſtimulis accenſium cor palpitat. corp⁹ tre mit. lingua p̄pedit. facies ignescit. exaſperant oculi. et nequaq̄ recognoſcūtur noti. ore q̄de clamor⁹ for mat. ſz ſenſus quid loquatur ignorat

¶ Manifeſtat ꝯclonez a ſigno ab effectu q̄ ad hoc q̄ ira cauſat magnā ꝓmotōem cordis. q̄z in iratis apparet indicia in mēbris. q̄ oñdūt p̄turbatōem cordis. Et idē ꝓbatur auctoritate bti Grego. vt in lra.

Argumētū in ꝓtrariū est. p̄ ꝯclone rñſi.

¶ Ad p̄mū g̃ dīm. q̄ amor ipe non ita ſentit niſi cū ei⁹ p̄dit indigentia. vt Aug. dt in. x. de tri. Et ī hoc patit detrimentū amate excellētie. p̄pter iniu riā illatā magis ſentit amor. ꝛ ideo feruet⁹ cor ma tat ad remouendū impedimētū rei amate. vt ſic fe ruor ipe amoris p̄ irā crescat ꝛ magis ſentiat. ꝛ tamē feruor q̄ ꝯſeqūtur calorē alia rōne p̄tinet ad amorē q̄ ad irā. Nā feruor amoris ē cū q̄dā dulcedine ꝛ leni tate. ē em̄ in bonū amatū. ꝛ ideo aſſimilat calori aeris ꝛ ſanguinis. p̄pter hoc ſanguinei ſunt magis amati ui. ꝛ dr̄ q̄ cogit amare iecur. in quo fit q̄daz genera tio ſanguinis. feruor aūt ire est cuz amaritudine ad ꝓſumēdū. q̄ tendit ad p̄nitōem ꝓtrarij. vñ aſſimilat calori ignis ꝛ colere. ꝛ p̄pter hoc Damaſ. dt q̄ p̄ce dit ex vaporatōe fellis ꝛ fellea noīatur

¶ Ad maiorē. feruor aliq̄s p̄tinet ad amorez. qui est cū dulcedine ꝛ lenitate. feruor aūt q̄ est cū amaritudine et ꝓſumptiuus p̄tinet ad iram. Et ſcdo feruor p̄tinet ad amorē ꝛ feruor amoris creſcit p̄ irā. ꝛ feruor ire est ſenſibi lior ꝛ maior q̄ feruor amoris ſolꝰ. Minor vera est ad ſam Cū ḡ cā ſit potior effectu ꝛc. verū. ſi p̄cise accipiāt ſi aūt effectus cū cā accipiat. maior est. Vñ negat p̄ma. q̄z ira cauſat feruorē nō ſeiudendo amorē. ſz cū amore. Et ſcdo q̄z cauſat aliū feruorē ꝛc.

¶ Ad ſcām dīm. q̄ omne illud cui⁹ cā p̄ tempus diminuit. neceſſe est q̄ tēpore debilitet. Manifeſtum est aūt q̄ memoria tpe diminuit. q̄ em̄ antiqua ſunt a memoria de facili excidunt. ira autem cauſatur ex memoria iniurie illate. ꝛ ideo cā ire p̄r tēpus dimi nuit paulatim quouſq̄ totaliꝫ tollat. Maior etiam videt iniuria q̄n primo ſentit ꝛ paulatim diminuit eius eſtimatio. ſm q̄ magis recedit a p̄ſenti ſenſu in iurie. Et ſiliter etiā est de amore. ſi amoris cā remane at in ſola memoria. vñ phūs dt in. viij. ethi. q̄ ſi diu turna fiat amici abſentia videt amicicie oblimones facere. ſed in p̄ſentia amici ſp̄ per tēp⁹ multiplicatur cā amicicie. ꝛ ideo amicicia creſcit. Et ſiliter cōtra ira

ſtinue multiplicaret cā ipi⁹? Tūc hoc ipm̄ q̄ ira ei⁹ ꝓſumit attestatur vehemēti furori ipius. ſicut em̄ ignis magnus cito extinguit cōſumpta materia ita etiā ira. p̄pter ſuā vehemētiā cito deficit.

¶ Maior est vniuerſaliter falſa. q̄z falſa est q̄n cā feruoris p̄ tēpus debilitat. ſed vera q̄n cū tēpore etiam cauſa creſcat in ira aūt p̄ tēpus cā decreſcit. ſcz memoria iniurie. ſi aūt iniuria ꝛ cā ire creſceret cū tpe. tunc ꝛ ira creſceret. Amor aūt ꝓualescit diuturnitate manente cauſa ſcz dulci ꝓuie tate. als nō. Minor vera est. q̄z tēpus debilitat cām ꝓ mitter (ſcz memoriā iniurie) Sed negat p̄ma. q̄z cauſat fer uorē q̄n cauſa ire est recens ꝛ p̄ſens Sēdo rñdet D. ne gando p̄ñtiaz. dato q̄ p̄miſſe eſſent vere. q̄z eo ipo q̄ ira ītatim ꝓſumit. ideo est maior feruor in ira ꝛc.

¶ Ad tertiū dīm. q̄ omnis ſ̄tus diuiſa in plures ptes diminuit. ꝛ ideo q̄n aliq̄s irat⁹ alicui. iraſcitur poſtmodū alteri. ex hoc ipo diminuit ira ad p̄mū. et p̄cipue ſi ad ſecūdū fuerit maior ira. naz iniuria q̄ excitauit irā ad p̄mū. videbit ꝓparatōe ſcde iniurie que eſtimat maior eſſe parua vel nulla

¶ Maior vera ceteris paribꝰ. ſi p̄ ſcām feruorē cauſa p̄mi nō minuat q̄n ſunt reſpectu diuerſoꝝ. Minor vera q̄z ſcda ira ſupueniens facit iniuriā p̄ore eſtimare minoꝝ rem. q̄ eſtimatio iniurie est motiuū p̄incipiū ad irā. Vñ negat p̄ñtia. Et dec̄ſolo. p̄cedit ſi ſcda ira fuerit maior. ſi aūt nō fuerit maior ſz equalis vel minor. tūc dr̄ negādo maiorē. q̄ feruor augmentat feruorē intēſiue. ſed extēſiue q̄n ſunt in eodē ſubiecto aīali. q̄z virtus diſparſa minor est q̄ vnita. Et ḡ dū feruent affectus ꝛ aial circa plures iniurias. fit minor feruor circa ſingulas

¶ Utr̄ ira impediat rōnis vſum.

AD tertiū ſic p̄cedit. Videt q̄ ira nō impe diat rōnez. illud em̄ qđ est cū rōne nō vi dek esse rōnis ipedimentū. ſz ira est cū rō ne. vt dr̄ in. viij. ethic. ḡ ira nō impedit rō nem ¶ P. quāto magis ipediſ rō tanto diminuitur manifeſtatio. ſed phūs dt in. viij. ethico. q̄ iracūdus nō est inſidiator. ſz manifeſt⁹. ergo ira nō videt ipe dire vſum rōnis. ſicut ꝯcupiſcētia q̄ est inſidioſa. vt ibidē dr̄. ¶ P. iudiciū rōnis euidentius fit ex adiūc tione ꝓtrarij. q̄z ꝓtraria iuxta ſe poſita magis elucel cūt. ſed ex hoc etiā creſcit ira. Dicit em̄ phūs in. ij. rhe toricoꝝ. q̄ magis hoīes iraſcūtur ſi ꝓtraria p̄eriſtūt ſicut honorati ſi dehonorent. ꝛ ſic de aliis. ḡ ex eodez ira creſcit ꝛ iudiciū rōnis adiuuat. nō ḡ ira impedit iudiciū rōnis. ¶ Sed ꝓtra est. q̄ Grego. dt in q̄n to moraliū. q̄ ira intelligentie lucē ſubtrahit cum mentē p̄monendo ꝓfundit

¶ Hic inc̄hrit de alio effectu. q̄ est ipedire rōnem

¶ Rñdeo dīm. q̄ mens vel rō q̄uis non vtatur organo corporali in ſuo p̄prio actu. tñ qz idiget ad ſui actū quibuſdā viribꝰ ſenſitiuis quoꝝ actus ipe diūtur corpore p̄turbato. neceſſe est q̄ p̄turbatio nes corporales etiā iudiciū rōnis ipediant. ſicut p̄z in ebrietate ꝛ ſomno. Dictū est aūt q̄ ira maxime ſa

84

cit p̄turbatōem corporalē circa cor. ita vt etiā vſq̄ ad exteriora mēbra p̄riuetur. Vñ ira inter ceteras paſſiones manifeſtiꝰ impedit iudiciū rōnis. Probat. p̄turbatoꝝ nes corporales iudiciū rōnis impediūt. ſed ira maxime facit p̄turbatōem corporalē circa cor. ita vt etiā ad exte rioꝛa mēbra deriuet. igit ꝛc. Maior. p̄batur q̄ p̄ncipio Minor etiā p̄z in littera. ꝛ in fine p̄mi ꝯclusio. que pro bat. p̄batur etiam auctoritate p̄sal. Et verificat de eīmi ira. q̄ impedit ad minus p̄ viā ligatōis. ꝛ obnubilatōis p̄pter materiale ire. ira aūt p̄ vicii cor. ꝓtrariat recte rōni ꝛc

Argumentū in ꝓtrariū est. p̄ ꝯclone rñſiua.

¶ Ad p̄mū ergo dīm. q̄ a rōne est p̄ncipiū ire q̄z tum ad motū appetitiuū. qui est formalis in ira. ſed p̄fectū iudiciū rōnis paſſio ire p̄occupat. quaſi non p̄fecte rōnem audiens p̄pter ꝓmotōem caloris ve lociter impellentis. q̄ est materialis in ira. ꝛ q̄z ad hoc ipedit iudiciū rōnis q. xliij. ar. 4

¶ Ad maiorē. q̄ ē cūm rōne p̄fecte. ꝛ oñino nō est rō nis impedimentū. Ad minorē ira est cuz rōne ſp̄ q̄dem nūciante leſionē vel iniuriā q̄tū ad formale ire (ſcz q̄tū ad motū appetitus) ſz q̄tū ad materiale ira nō ſp̄ est cū p̄fecta rōne. ſed p̄turbat. ꝛ est impedimētū rōnis. ſaltē p̄ viā ligatōis facies obnubilatōem in exequēdo. Vñ esto iuuet executōem. tñ rōne materialis ſp̄ aliq̄liter p̄turbat.

¶ Ad ſcām dīm. q̄ iracūdus dr̄ esse manifeſtus nō q̄z manifeſtū ſit ſibi q̄d facere velit. ſed q̄z mani feſte opatur non querēs aliquā occultatōez. qđ par tim ꝓtingit. p̄pter impedimentū rōnis. q̄ nō p̄t diſ cernere quid ſit occultādū. ꝛ q̄d manifeſtādū. nec etī az excogitare occultādi vias. p̄tim ꝙ est ex ampli atione cordis. q̄ p̄tinet ad magnanimitatez quā fa cit ira. Vñ ꝛ de magnanimo phūs dt in. iiij. ethicoꝝ q̄ est manifeſtus oditor ꝛ amator. ꝛ manifeſte dt et opatur. Cōcupiſcentia aūt dr̄ esse latens ꝛ inſidioſa q̄z vt plurimū delectabilia q̄ ꝯcupiſcūtur hñt tur pitudinē quādā ꝛ mollicie in q̄bꝰ hō vult latere. in his aūt que ſunt virilitatis ꝛ excellentie cuiuſmodi ſz vindicte. querit hō manifeſtus esse

¶ Maior vera. i. facultas bñ manifeſtandi. ita q̄ q̄z to minuit rō. tanto minus ſcit q̄d debeat celare vel dice re. ſed nō impedit manifeſtatio oppoſita occultatiōi. im mo q̄to q̄s minus hz de rōne. tāto minus occultat cor ſuū. Minor vera. iracūdus est manifeſtus ſcdo mō. (id est nō occultat interū ſuū ſicut ꝯcupiſcēs) Et rō ha betur in ſol⁹one. ſed negatur p̄ñtia. q̄z ꝯcupiſcentia ꝛ ira impediunt rationem. nec penes talez manifeſtationē ſcdo mō dictā arguit valor rōnis. imo defect⁹ ꝛc.

¶ Ad tertiū dīz. q̄ ſicut dictū est. motus ire a ra tione incipit. ꝛ ideo fm̄ idem appoſitio cōtrarij ad ꝓtrarium adiuuat iudicium rōnis. ꝛ auget irā. cuz em̄ aliquis habet honorez vel diuitias. ꝛ poſtea in currit alicuius detrimentū. illud detrimentū appa ret maius. tum p̄propter vicinitatem ꝓtrarij. tuz q̄ q. xlvi. ar. iij

Universidad de Deusto
Biblioteca

erat inopinatū. ⁊ ideo causat maiorē tristiciaꝫ. sicut etiā magna bona ex inopinato venientia. causant maiorē ꝛlectatōem. ⁊ fm augmentū tristicie p̄cedentis ꝯsequenter augetur ⁊ ira

¶ Ad illā. ſz ex h etiā crescit ira cū vltz est rōe iudicij p̄cedēꝫ ⁊ iudicātꝫ illd. cui ꝯnū p̄cessit eēmal⁹ malū. ⁊ p ꝯns igredit maior tristicia. ⁊ p ꝯns maior ira. vltra. ḡ ex eodē ira crescit. pertm q̄tum ad formale directe ⁊ imediate. ⁊ q̄tum ad hoc q ira sequtur iudiciū rōnis q̄tum ad formale. ſz tñ illud formale qđ augetur ex iudicio rōnis mediāte tristicia. sequtur materiale qđ perturbat rationem. Vñ negatur ꝯntia. q ira augeꝫ ex iudicio rationis qđ dictat magnū malū. sed postea sequtur transmutatio corporalis. que turbat rōnem in exequendo. Et hoc est qđ dictū est ad p̄mū. q ira est cū rone nūciante ⁊ illā sequtur. ⁊ etiam augmētum illius causat augmētū alteri⁹. ſz quo ad materiale ira turbat rōnem.

¶ Utz ira causet taciturnitatē

D Ad quartū sic proceditur Uidet q ira nō causet taciturnitatez. taciturnitas em̄ locutioni opponitur. ſz p cremētuꝫ ire vsqz ad locutōem puenitur. vt pz per gradus ire quos dominus assignat Math. v. dicens. Qui iracundia fratri suo. ⁊ qui dixerit fratri suo racha. ⁊ q̄ dixerit fratri suo fatue. ergo ira nō causat taciturnitatez. ¶ P. er hoc q custodia rōnis deficit ꝯtingit q hō prorumpat ad verba inordinata. Unde dr. puerbiorum. xxv. Sicut vrbs patens ⁊ absqz murorum ambitu. ita vir qui non potest cohibere in loquēdo spiritū suū. sed ira maxime impedit iudiciuꝫ rōnis. vt dictū est. ergo facit maxime p fluere in verba inordinata. nō ergo causat taciturnitatē. ¶ P. Matth. xij. dr. Ex abūdantia cordis os loquitur. sed q iraꝫ cor maxime perturbat. vt dictū est. ergo maxime causat locutōem. nō ergo causat taciturnitatē. ¶ Sed ꝯra est qđ Grego. dr in. v. moraliū. q ira p silentiū clausa intra mentē vehementius estuat

¶ Hic querit vltimo de alio effectu. scz taciturnitate

¶ Rñ. dom. q ira sicut iā dictuꝫ ē. ⁊ cū rōe ē ⁊ ipe dit rōneꝫ. ⁊ ex vtraqz parte potest taciturnitatē causare. Ex parte quidē rōnis quādo iudiciū ratōis in tantū viget q ⁊ ſi nō cohibeat affectū ab inordinato appetitu vindicte. cohibet tñ linguam ab inordinata locutōne. Unde Greg. in. v. moraliū dr. Aliqñ ira perturbato aīo q̄si ex iudicio silentiū indicit

¶ Doctor resumit distinctōnem ex ar. precedente ad p̄mū. q ira est cum ratōe. scz q̄tum ad formale. qđ p̄ supponit rōnem nūciantem. impedit etiā ratōem quo ad materiale ire. qđ obnubilat rōnem. fm hanc ergo distinctionez D. respondet tali ꝯclusione. Ex vtraqz parte ira potest causare taciturnitatem (scz p iudicium ratōis ad qđ sequitur formale ire. ⁊ per materiale ire. scz ꝯmotiōez corporalem.) Hanc coclusionem probat primo quo ad primam partem. Secūdo quo ad secūdam. ibi. Ex parte vero ⁊c. Prima probatur sic. q̄ iudicium ratōis pos

Ar.cf. p̄

test in tantū vigere. q ⁊ si affectum non cohibeat. tamen linguam cohibet. igitur ratione iudicij rōnis qđ requirit ad iram potest causari taciturnitas. Añcedens patet ex auctoritate beati Gregorij. Et notanter dicit cōclusio et probatio (potest) quia non in omnib⁹ nec semp viget tantū iudicium ratōnis. vt linguam cohibere possit. sed hoc fit p̄sertim in hominibus frigidis. qui solēt occultare ex industria. ne de ira notetur. et quādo immutatio corporalis consequens affectum vindicte. non est nimis vehemens. vt pz ad primū Deinde ibi

¶ Ex parte vero impedimēti ratōnis. q̄ sicut dictum est. perturbatio ire vsqz ad exteriora membra p Ar.ij. ducitur. ⁊ maxime ad illa membra in quibus expressius relucet vestigium cordis. sicut in oculis. ⁊ in facie. ⁊ in lingua. Unde sicut dictum est. lingua se Ar.ij. p̄cedit. facies ingrescit. exasperantur oculi. Potest ergo esse tanta perturbatio ire. q omnino impeditur lingua ab vsu loquendi. et tūc seqt taciturnitas

¶ Probat secūdam partem ꝯclusionis sic Potest esse tanta perturbatio ire q omino lingua ab vsu loquendi impediatur. ergo tunc causat taciturnitatem ratione materialis ire Antecedens probatur in littera. q̄ sicut dictū est. ⁊c. Dicit autem (potest) esse tanta perturbatio. Vñ soluz ira indisponens instrumenta loquendi. causat isto modo taciturnitatē. primo modo aūt ira que est cum rōne vigente causat taciturnitatē. Nota tamen q ira p̄ mo modo non p̄prie causat taciturnitatez. sed magis rō precedens iram. vel iratus ipse causat ne notetur de ira. Secūdo autez modo ira magis causat indisponēdo membra ⁊ instrumenta locutionis

¶ Argumentū in ꝓtrariū est. p ꝓcessum rōnis

¶ Ad primum ergo dicendum. q augmentum ire quandoqz est vsqz ad impediendum rationem a cohibitione lingue. quandoqz autem vltra procedit vsqz ad impediendum motum lingue ⁊ alioruꝫ membrorum exteriorum. Et per hoc etiam patet solutio ad secūdum.

¶ Unez vera. quādo ira non est omino vehemens et nimia ratōe ꝓmotionis ⁊ perturbatōis corporalis. ⁊ tamen tollit iudiciū rōnis de cohibitōe lingue. tūc p cremētum ire quenitur ad locutōem. sed si est nimia ⁊ tollit iudiciū rōnis de tacendo. tūc causat taciturnitatē. Et secūdo p incrementū ire ⁊c. q videlicz rō impeditur ne cohibeat linguā. sed nō omino perturbat corpus tūc sequitur locutio. Si autē perturbet corpus. tūc causat taciturnitatē Et hoc vult solo q ira potest per augmētū impedire rōnem. ⁊ non omino perturbare corpus. tūc habet locū minor. Si aūt p augmentuꝫ perturbet corpus. tūc negat q faciat locutionem. ergo ⁊c. Uerū. ira aliqua. scz non perturbans corpus impediens tamen iudiciū rōnis super cohibitōne lingue. nec concluſio dixit q semp causet. sed potest ad sensum dictum

¶ Ad tertiū dom. q perturbatio cordis qñqz pōt supabundare vsqz ad h q p inordinatū motuꝫ cordis ipediat motus exterioꝝ membroꝝ. ⁊ tūc causat taciturnitas ⁊ imobilitas exterioꝝ mēbroꝝ. ⁊ qñqz etiā mors. Si aūt nō fuerit tāta perturbatio. tūc ex supabundantia perturbationis cordis sequitur otis locutio.

¶ Ad maiorē. ex abūdantia cordis os loquit. qñ tal abūdātia nō est nimia ⁊ nō imobilitat mēbra exteriora. si aūt imobiliter nō sequit locutio. Ad minorē. sed qñqz adeo vr imobiliter membra. vñ negat ꝓña.

¶ Questio. xlix. de habitibus q̄tum ad substantiam eorum.

A Quactus ⁊ passiones ꝯsiderandū est de p̄ncipijs hūanoꝝ actuū. Et p̄mo de p̄ncipijs intrinsecis. Secūdo de p̄ncipijs extrinsecis. p̄ncipiū aūt intrinsecū est poña ⁊ habitus. ideo q de potentijs in p̄ma pte dictū est. nunc restat de habitibꝰ ꝯsiderandū. Et p̄mo qđē in gñali. Secūdo vero de virtutibus ⁊ vitijs ⁊ hmōi alijs habitibus. qui sunt humanoꝝ actuū p̄ncipia. Circa ipos aūt habit⁹ in generali quattuor ꝯsiderāda sunt. Primo quidē de ipa substantia habituū. Secūdo de subiecto eoꝝ. Tertio de causa gñatiōis augmenti ⁊ corruptōis ipoꝝ. Quarto de distinctōe ipsoꝝ. Circa p̄mū querūtur quattuor. Primo vtz habitus sit qualitas. Secūdo vtz sit determinata spēs qualitatis. Tertio vtz habit⁹ iportet ordinē ad actū. Quarto de necessitate habitus.

¶ Jurta ordinē supza p̄missum q. vi. post ꝯsideratiōnē de actibꝰ hūanis ⁊ passionibꝰ. nūc agit de p̄ncipijs humanoꝝ actuum. ⁊ est⁹ fm viā gñationis habitus p̄cedat actū (p̄sertim gñerātū) nō fm viā ꝯsideratōis act⁹ poꝝ est in hac doctrina. qz agit h de actu hūano vel homie vt operatiu⁹ est. ꝑter finē supnaturalē. vt patuit in p̄ncipio. et p̄terea etiā act⁹ saltē ipfect⁹ poꝝ est habitu etiā via generatōis. Diuidit aūt ille tractat⁹ in duas p̄tes p̄ncipales. In p̄ma agit de p̄ncipijs intrinsecis. scz habitibꝰ et virtutibꝰ. In secunda pte de p̄ncipijs extrinsecis. vt sunt lex ⁊ gra. Et incipit ista secūda ps in q. xc. et ꝛ poña etiā sit p̄ncipiū intrinsecū act⁹ hūani. qz nō de ea satis dictū ē in p̄te. tō in h tractatu nihil agit de poña. sz intiendū ē ab habitu ⁊c. et qz virt⁹ ⁊ vitiū etiā sunt q̄da habit⁹ saltē q ꝓ missiue. vt exponet infra q. lxxi. ar. p̄. tō p̄ma ps de habitibꝰ diuidit in duas. qz p̄mo agit de habitibꝰ in cōi. secūdo agit de virtutibꝰ ⁊ vitijs. q. lv. Circa p̄mum scz ꝯsidetionē habituū in gñali q̄tuoꝝ occurrit. et patet in ſa. ꝓz et ordo inter illa q̄tuoꝝ. nā substantia de ꝛpinquo magis se habet ad subiectū vel causā.

¶ Utz habitus sit qlitas.

Ad p̄mum sic p̄cedit. Uidet q habitus nō sit qualitas. Dicit em̄ Aug. in libro lxxiij. questionū. q hoc nomē habitus dictū est ab h verbo hre. ſz hre nō soluz p̄tinet ad qualitatē sed ad alia genera. dicimur em̄ habere ctitatē ⁊ pecuniā ⁊ alia hmōi. g habitus nō est qualitas. ¶ P. habitus ponit vnū p̄dicamentū. vt patet in libro predicamentoꝝ. sed vnū p̄dicamētum nō continetur sub alio. ergo habitus nō est qlitas. ¶ P. omīs habitus est dispositio. vt dr in p̄dicamentis. sed dispositio est ordo habentis partes. vt dr in. v. metaph. hoc aūt p̄tinet ad p̄dicamentuꝫ situs. ergo habitus nō est qualitas. ¶ Sed ꝯra est q ꝓphs dicit in p̄dicamentis q habitus est qualitas ꝛ difficili mobilis.

¶ Ista questio potest esse questio quid nominis ⁊ qđ rei. potest em̄ intelligi an nomē habitus significet solam qualitatem. ⁊ sic est questio qđ nois. potest etiam intelligi an res que dicitur habitus sit qualitas. est sic est questio quid rei.

¶ Respondeo dom. q hoc nomē habitus ab habendo est ꝛceptum. a quo quidem nomē habitus dupliciter ꝛtinatur. Uno quidē modo fm q homo vel quecūqz alia res dicitur aliquid habere. alio modo fm q aliqua res aliquo modo habet se in seipa vel ad aliqđ aliud.

¶ Ut habeat totus articulus sub aliquo certo intēto. ponit ex corpe articuli talis ꝯclusio trimembris. quā D. sparsim hz in corpe. vt patebit p̄sequēdo. est igit ista cō- Cōclo rñsi. clusio. Habitus vno mō (scz cōiter acceptus) est post p̄dicamentum. secūdo modo (scz minus cōiter captus) est p̄dicamētū p se speciale. tertio modo (scz ad huc minus cōiter acceptus ⁊ put hic loquimur de habitu) est qualitas. Huius ꝯclusionis D. p̄mo ponit ⁊ pbat p̄mam eius p̄tem. secundo secūdam. ibi. Sed inter ea ⁊c. tertio tertiā. ibi. Si aūt ⁊c. Prima ergo pars ꝯclonis pbatur ex ſa sic. Omne illud est postp̄dicamentū qđ ꝯsequit res diuersoꝝ genez. sed habitus p̄mo modo est hmōi. igit patet p̄ma ps ꝯclonis. Circa istā rōnem p̄mo declarat minorē. secūdo maiorē. ibi. Circa p̄mū ꝯsiderandū. Dinoꝝ ergo pz in p̄ncipio cor⁹. quia habitus ab habendo sumitur. sed quecūqz res potest dici aliam habere (sicut substantia qualitatē. materia formā. ꝯfigas qlitatē) ergo habere est postp̄dicamentū. Deinde cū dr.

¶ Circa p̄mū ꝯsiderādū ē q hre fm q dr respectu cuiuscūqz qđ habet. cōe ē ad diuersa gña. vñ ⁊ phs iter postp̄dicamēta hre ponit. q̄ scz ditūa rez gña cō sequūt. sic st; opposita. ⁊ pri⁹ ⁊ posteri⁹ ⁊ alia hmōi

¶ Declarat maiorē p̄cipalē. qz postp̄ dicamēta dicūt que ꝯsequūtur diuersa genera rez. sicut oppositio pri⁹ et simul ꝯsequunt oia. quia inter omnia genera est oppositio saltē ꝑtradictoria. cū sit inter omnia distinctio. ⁊ vnum est p̄ius. aliud posterius. ⁊ omnia sunt simul rone. p̄ter dicere. q aūt. vij. metaph. suba dicit p̄ioz rone. hz aliū sensum. id est p̄ioz duratōe. ⁊ verificat nō rone sube p̄dicamenta lis. sed extra p̄dicamentū exīstentis. vt hz declarari. vij. metaph. in d. san. lectōe p. text. cō. iiij. et p̄terea dñe diuidentes genus sit sunt ad sensum supi dictū. q. xxix. ar. ij. ad p̄m. qz verificat de differētijs ⁊ spēb⁹ absolutis non a seinuicē dependētib⁹. et de simultate negatiua vl de poña materie loqndo de spēb⁹ naturalib⁹. sunt q̄s oppositе ⁊c. et gña sunt p̄ioza spēb⁹ ⁊c. motus etiam reperitur in q̄tuoꝝ generib⁹ si extendatur ad mutationem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Sed inter ea q̄ habent talis videt esse distinctio. q quedā sunt in q̄bo nihil est mediū inter hīs et id qđ habet. sicut iter subiectū ⁊ q̄litatē vl' q̄ntitatē nihil est mediū. q̄dā ꝓo sunt in q̄bo est aliq̄d mediū iter vtrūq; ſz sola relatio sicut dr aliqs hre sociū vel amicū. q̄dā ꝓo sunt iter q̄ est aliq̄d mediū nō q̄dē actio vel passio ſz aliq̄d p modū actionis et passionis. put vnū est ornans vel regēs. ⁊ aliud ornatū aut rectū. vñ phs dr in. v. metaph. q habit⁹ dicit tanq; actio quedā hntis ⁊ habiti. sicut est in illis q̄ circa nos habemus.

¶ Hic ꝓñit D. ꝓcedit ad scđam ptē ꝓclonis ꝓbandā. Circa quā ꝓmo ꝓmittit aliq̄ q̄ valēt ꝓ his q̄ ponūt in eī ꝓbatōe. scđo ipaz ꝓbatōez subiūgit. ibi. Et ideo in his ⁊c. Premittit ergo q inter ea q̄ hntur q̄nq; nihil mediat nec fm rē. nec fm modū fiendi. vt inter subiectū et accīs. aliqñ aūt habere ſcat mediū ſz relatōem que ē inter hīs ⁊ habitū. sicut habere sociū vel amicū. sed relatio mediās ptinet ad genꝰ relatōis ⁊ nō facit p se distinctū genus. Secus de medio habitu q̄ est inter vestitū ⁊ vestimētū q nō est tale mediū reducibile ad aliqđ aliud genꝰ et p ꝓsequens facit p se speciale genꝰ. qr res est ⁊ in nullo alio genere ponibilis. Omne em̄ reale creatū ponit q ponat in q̄ne vel sit distinctū genꝰ. Vñ aduerte interim rectus. qr vult q hre in cōi est ponꝰ dicamētū. ſz hre aliquid determinate sub distinguit. quia q̄nq; nihil mediat inter habens ⁊ habitū. ⁊ sic etiā nō est determinatū genꝰ aliud hre. qr pt ꝓuenire substantie respectu q̄ntitatis ⁊ q̄litatis ⁊c. vñ pōt tale hre reduci ad plura p̄dicamēta. lz nō ad oīa. sicut habere ꝓmunissime acceptū. quandoq; āt inter habens ⁊ habitū mediat relatio sola. ⁊ tūc ptinet ad p̄dicamentū relatōis. ⁊ p ꝓns tale habere nō est speciale genus cū ad aliud ptineat. q̄nq; āt mediat int habens ⁊ id qđ habet nō relatio (formalr saltez ⁊ de genere ad aliq̄d) nec vt actio vel passio ſz aliq̄d p modū actionis ⁊ passiōis ⁊ tale mediū nō pt ptinere ad aliqđ aliorꝫ generꝫ. q̄ ⁊e tale mediū. est dr q̄dā habit⁹ q̄tis specialis genꝰ ab aliis distinctū. ⁊ sic ergo capit habit⁹ min⁹ cōit q̄ ꝓmo⁰. scz ꝓ medio iter hntē i dumētū ⁊ idumētū vt hz phs. v. metaꝑ. in d. san. lectōne. xviij. circa tex. cō. xxv. ¶ Circa ista vbi dr q inter hūs ⁊ habitū nihil est mediū sicut iter subiectū ⁊ q̄litatē ⁊c. Nota q forsan posset obiici. qr inter q̄litatē ⁊ substantiā mediaret etiā aliq̄ relatio q̄ est vnio vnꝰ ad aliud. ⁊ p ꝓsequēs ista mēbra textus nō essent distincta. qr ⁊ hic ⁊ alibi est relatio media. pura cū qs dr habere q̄ritatē. ⁊ cū dr qs hre sociū. ¶ Sz nota q vnio capit dupl'r. vno mō. p relatione cōparantie qua referūt vnita ad seinuicē fm ꝓuertentiā vt dr vnitū vnita vnitum ⁊c. alio mō capit. p fundamēto illius relatōis ⁊ dr vnio fundamēralis que nihil aliud est q̄ forma actualiter inesse et informare subiectū q̄ vnio fundamētalis pōt dici forma cū suo effectu formali in eo cuꝰ est forma. ⁊ dicit illa vnio forma vel accīs subiecti nō absolute ſz vt cū suo effectu formali est in subiecto. ⁊ ideo licz aliqñ maneat forma extra materiā aut accīs extra subiectū. nō tñ ibi manet vnio. qr vnio ſcat vnū esse in alio ⁊ dare esse alteri qđ dare esse formalr ſcat habere causalitatē formalē ⁊ nō relatiōem. quare dicit ad ꝓpositū q inter substātiā ⁊ accīs nō mediat relatio. ⁊ q vnio fundamēralis etiā nō est relatio nec aliq̄d distinctū a forma ⁊ eius effectu. q absolutē

tē q̄d importat p̄sertim si forma est absoluta. vnio ſr q̄ē relatio (q̄ solet dici vnio formalis) ꝓsequit dictū vnionē fundamēralē. ⁊ nō est q̄d mediū sed ꝓsequēs ad inesse et informare. ex hoc em̄ q illud habet esse in illo ⁊ cōmunicat sibi effectū formalē sequitur relatio eoꝝparantie mutua iter vtrūq; vnitū. nulla igit relatio mediat inter subiectum ⁊ formā quācūq; (subiectū dico imediatū) imo nihil oio ē mediū. qr forma q essentiā ⁊ effectū intimū imediate vnitur materie vel subiecto. Quare ⁊ D. dicit notāter. q inter subiectū ⁊ q̄litatē seinuicē habētia nihil est mediū (scz oino) qr forma habeti a subiecto est ipam formaz esse in subiecto q̄ essentiā suā ⁊ ꝓprium esse ieſt. vt patuit ⁊c.

¶ Nota q habitus dr ſcare aliq̄d p modū passionis et actionis. quia videtz nō est passio vel actio sed magis relatio vel ꝓparatio importata p modū passionis. sicut hz Lapolus simile. in. ij. dis. ij. q. p. ad 3ᵐ. scđo loco iducunt ꝓma secūda ꝓclonē de locari ⁊ ptineri. vide ⁊ cū dē ibidez dis. vi. in solonib⁹ argumētoꝝ ꝓma secūda ptē secūde cōclusionis. quid aūt rei importat talis habit⁹ postea tangetur. Consequenter cū dicit.

¶ Et ideo in his ꝓstituit vnū speciale genus rez qđ dicit p̄dicamentū habitꝰ. de quo dr phus in. v. metaph. q inter hntem indumētū ⁊ indumentū qđ habet est habitus medius.

¶ Inferꝫ secūdā ptē ꝓclonis q̄ ꝑbat sic. Omne illud est speciale p̄dicamentū qđ ꝓportat speciale genus rez. ſz habitus. scđo mō accept⁹ est hmōi. igit ⁊c. Maior nota ex dicto metaph. tex. cō. xiij. in d. san. lec. vij. q p̄dicamenta decē. sunt decē rez gña. Minor ꝑbat. Illud ꝓportat speciale genus rez qđ dicit mediū qđ dam inter hntem ⁊ id qđ habet p modū actionis ⁊ passionis. nō tñ actionē vel passionē. ſz habitus est hmōi. igit minor vera. Ista maior ꝓprima satis pz ex p̄dictis imediate. qr nullū aliorꝫ genꝰ ſcat talr. Minor ista est phi. v. metaph.

¶ Si āt sumat hre put res aliq̄ dr q̄dāmodo se hre in seipa. vl' ad aliq̄d aliud. cū iste modꝰ se hndi sit fm aliquā q̄litatē. h mō habitꝰ q̄dā q̄litatis est. ⁊ q phs in. v. metaph. dr q habitꝰ dr dispō fm quā bn vl' male disponit dispositū. ⁊ aut fm se. aut ad aliud. vt sanitas habitꝰ q̄dā ē. ⁊ sic loq̄mur nunc de habitu. vñ dom q habitus est q̄litas.

¶ Hic vltimo D. ponit ⁊ ꝑbat tertiā ptem ꝓclonis et arguit sic. Omne illud est q̄litas q̄ (scz formalr) res sic se hz in seipa vel ad aliq̄d aliud. sed habitꝰ tertio mō (vt h loqtur) est hmōi. igit ⁊c. Maior relinquit nota. ⁊ patebit ar. sequnti. qr q̄litas a toto gne est aliq̄ modificatio substantie qua se aliq̄ mō hz. sicut dicim⁹ Quō te habes. Ego ne sanus. ⁊ hmōi. Minor pz auctoritate phi. v. metaph. tex. cō. xxv. ¶ Et nota q dr fm habitū res bn se hre fm seipam vel ad aliud. qr quidā dicūtur habitus essendi. alij dicūtur habitꝰ operandi. ꝑmi ordinant ad ꝓficiendum in se. vt sanitas pulchritudo ⁊ hmōi. secūdi ꝓficiunt finalr ⁊ ꝓncipalr ad opus vt sunt habitus intellectuales et morales. ⁊ de hoc amplius articulo. iij. ⁊c.

¶ Possent circa hūc articulū moueri difficultates de qđ ditate q̄ntuoꝝ vltimoꝝ generꝫ. sed qr in metaphysica ista agitari debet extense. ideo ad ꝑsens q via ꝓpendū os notare q ex d. san. nihil certi de ista materia habet. vñ dicūt q̄dam de via d. san. q hmōi gña ſcent absolutē rep

pectu videlicet q vbi ſcet locū sub respectu ad locatum. ⁊ hūc modū recitat Lapolus in. ij. dis. ij. q. p. ſz videt sibi q magis ſcent respect⁹ q differūt a gne relatōis duplr. qr hmōi respect⁹ solū iueniūt in corporalib⁹. scđo qr fundāt sup alios respect⁹. relatio āt de gne relatōis tā in corporalib⁹ q̄ in spiritualib⁹ ⁊ fundat sup re absoluta. vide si placet ad longū Lapolū in. ij. dis. vi. ad septimū ꝑ scđaz ptē scđe ꝓclonis. aliꝫ videt q ſcent denominatōes extrinsecas. ita q vbi (vl' sortē esse in loco) nihil aliud sit q̄ sortē denominari a loco sicut a mēsura extrinseca. ⁊ iste est modꝰ dicendi Heruei q̄libet ꝑmo q. ix. et videt ꝓsonare dictꝫ d. san. iij. phȳsi. lectōe. iiij. tex. cō. xxij. qđ āt vbi dicat qđ dā absolutū distinctū a loco nō videt. ꝑbabile in via d. san. Videt āt opinio Heruei multū intelligibilis. et D. san. satis ꝓsona. sed de his satis p nūc.

Argumentū in ꝓtarium est. p tertia ptē ꝓclonis.

¶ Ad ꝑmū q̄ dr q obiectio illa. ꝓcedit de hre cōiter sumpto. sic em̄ est cōe ad multa gña. vt dictū est.

¶ Ad h dr ad maiorē. hoc nomē habitꝰ ⁊c. (Dez cō) munissime sumptū ⁊ vt est posit⁹ p̄dicamētū) dictū ē a verbo hre. Dicnor ꝑa. g habitꝰ ⁊c. Dez ꝓmunissime nō est q̄litas tñ. ii. put ſcat abilitatē ⁊ dispōne rei q̄ se hz in seipa vel in ordine ad aliud est q̄litas. vt ab habitu quis dicitur dispositus ⁊c.

¶ Ad scđm dom. q rō illa ꝓcedit de habitu fm q intelligit aliq̄d mediū iter hns ⁊ id qđ habeť. sic em̄ est qđdam p̄dicamentū. vt dictū est.

¶ Dom ad maiorē. habitꝰ ponit p̄dicamentū distinctū. put ſcat aliqđ mediū iter habitū. nō qđcūq; tñ ſz vestem habitā ⁊ hntē nō quācūq; ſz hoiem hntē vestē. h em̄ p̄dicamētū in solo hoie reperit. vt hz d. san. iij. phȳsi. vbi stat. ⁊ ſcat mediū nō actionē q̄ dē vl' passionē ſz p modū illoꝝ. Minor ꝓcedit. g habitus ⁊c. Dez q̄cūq; ⁊ q̄cūq; nō acceptꝰ nō est q̄litas ſz tertio modo.

¶ Ad tertiū dom. q dispō q̄dē sp ꝓportat ordinē alicuꝰ hntis ptes. ſz h ptingit triplr. vt statz ibidē phs subdit. scz aut fm locū. aut fm ponam. aut fm speīm. in q̄ vt Simplicꝰ dr in ꝓmēto p̄dicamētoꝝ. ꝓcedit oēs dispones. corporales q̄dē in eo fm q dr fm locū. ⁊ ph ptinet ad p̄dicamētū situs. q̄ est ordo ptiū i loco. q āt dr fm ponaz icludit illas dispones q̄ sunt in pparatōe ⁊ idoneitate nōdū pfecte. sic scia et ȳtus ichoata. q aūt dr fm speīm includit pfectas dispones q̄ dicūt habitꝰ. sicut scia ⁊ ȳtus ꝓplete

¶ Dom q maior ꝑa ad sensuz dz in ar. ij. ad 3ᵐ. de dispōe capta in gne. Ultra. ſz dispō ē ordo ⁊c. Dico q dz sane intelligi. qr si intelligit de dispone q̄litativa. tūc nō ē ordo formalr. ſz ꝓportat ptes potestatiuas ⁊ ponales in ordine ad aliq̄d. videlz naturā vl' operatiōez. Dico viteri⁹ q est ordo ad sensuz tā dictū hntis ptes vel integrales vel ponales vel potestatiuas (q̄ st' intentionales fm Gracias deū) q̄ etiā ꝓuenīt q̄litati vl' actu fm pfectōez (sicut cōplera scia ptinet actu multas priales noticias) vel hz illa fm idoneitatē ⁊ inchoatōez. vt scia aut virt⁹ inchoata ⁊c. Tūc vltra. h ār (scz hre ordinē ptiū) ptinet ad p̄dicamētū situs. Negat vlr. ſz hre ordinē ptiū integraliū q̄ritati⁹ nap in loco ē p̄dicamēti situs. hre aūt ptes scz ponales ⁊ potestatiuas pt ꝓpetere etiā q̄litati. ⁊ h dupl'r fm dupliz

ce statū. scilicet hoatōis ⁊ h itelligit q (ꝑm poñam) qr qđ ichoatū ē. est q̄si in ponā. ⁊ fm statū pfectōis q (fm speīē) qr res ꝑm speīē pfectō em̄ sortit. Cōtinet em̄ pfecta virt⁹ etiā actu multas ptes. i. multos modos hndi virtutem. ita q ȳtus vt dispō ſcat vt ptinēs ptes salē eminēter. Vñ dispositio etiā inuenit in q̄litatis gne. ⁊ dr q̄litatē nō fm se sed vt hz ptes ponales vl' ꝑm pfectōez vl' ꝑm ichoatōez. Quare negat ponā. qr etiā q̄litas hz ordinē ptiū ⁊c. Aduerte h q. san. v. metaph. lecti. xviij. tex. cō. xxiij. et. xxv. alit exponit illā auctoritatē videlz dispō est ordo hntis ptes. qr sunt tres modi habendi ptes. ꝑm⁹ est fm ordinē partiū in loco. ⁊ sic dispō ponit vnū p̄dicamētū. scđs modꝰ est put ordo ptiū attendit fm speīē ⁊ figurā totius ⁊ sic dispō siue situs ponit decima in gne q̄ntitatis ⁊c. vbi pz q Dalter exponit. vnde hic magis sequtur Simplicius alibi nullū allegat ⁊c. ¶ Nota q ꝑs vult ibidē q qz dispō ꝓportat positionē. ⁊ positio requirit ptes. tō ⁊ dispō. et sup h fundat argumentū illud.

¶ Utz habitꝰ sit determinata species q̄litatis.

Ad scđm sic ꝓcedit. Videt q habitꝰ nō sit determinata species q̄litatis. qr vt dictum est. habitꝰ fm q est q̄litas dr dispō fm quā bene aut male disponit dispositū. ſz h contingit fm quālibet q̄litatē. nam ⁊ fm figurā ptingit aliq̄d bn vel male esse dispositū. ⁊ similiter fm calorez et frigus. ⁊ fm oīa hmōi. g habitꝰ nō est determinata species q̄litatis. ¶ Ꝑ. phs in p̄dicamētis calidita tē ⁊ frigiditatē dr esse dispones vel habitꝰ. sicut egritudinē ⁊ sanitatē. ſz calor ⁊ frigus sunt in tertia specie q̄litatis. g habitꝰ vel dispō non distinguūtur ab aliis speciebꝰ q̄litatis. ¶ Ꝑ. difficile mobile nō ē differentia ptinēs ad genꝰ q̄litatis. ſz magis ptinet ad motū vl' passionē. nullū aūt genꝰ determinat ad speciē per differentiā alteri⁹ generis. sed oportet differentias p se aduenire generi. vt phs dr in. v. metaph. g cū habitus dicat esse qualitas difficile mobilis. videt q nō sit determinata species q̄litatis. ¶ Sed cōtra est qđ phs dicit in p̄dicamētis. q vna species q̄litatis est habitus ⁊ dispositio.

¶ Querit de dīa ipius habitꝰ. p quā ponit in determinata specie q̄litatis. Et querit an sit spes q̄litatis ab aliis speciebꝰ eiusdē distincta ⁊c.

¶ Rndeo dom. q phus in p̄dicamētis ponit inter q̄ttuor species q̄litatis ꝑmā dispōnem ⁊ habitū. quaz quidē speciez differentias sic assignat. Simplicius in ꝓmento p̄dicamentoꝝ dicens. q q̄litatuz quedā sunt naturales q̄ fm naturā insunt ⁊ semper. quedā aūt aduenticie que ab extrinseco efficiūtur. ⁊ pnt amitti. ⁊ hec q̄dē que sunt aduenticie iunt habitus ⁊ dispones fm facile ⁊ difficile amissibile differentes. naturaliū āt qualitatū quedā sunt fm id qđ aliq̄d est in potētia. ⁊ sic est secūda species q̄litatis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quedā vero fm q aliq̄d est in actu. z hoc vel in pzo/ fundū. vel fm supficiē. si in pfundū q̄em sic est ter tia species q̄litatis. fm vero supficiē est quarta spe/ cies qualitatis. sicut figura z forma. que est figura aiati. Sed ista distinctio speciez qualitatis incoue nies videt. sunt em̄ multe figure z qualitates passi/ biles nō naturales sed aduenticie. z multe dispōsi/ tiones nō aduenticie. sed naturales. sicut sanitas et pulchritudo et hmōi. z pterea h̄ nō ꝛuenit ordini speciez. sp em̄ qđ naturalius est pzius est.

¶ In coꝛpoze but⁹ articuli Doctoꝛ ponit ꝛclonē rōnis/ nā bimēbrē virtualr in pncipio (cuius secūdā grē expreſ/ se resumit in fine) talē. Habitus est determinata vel di/ stincta species qualitatis. z pma species. Circa ista ꝛclo nem D. sic pcedit. pmo ponit z pbat pmā et⁹ ptem. scōo scēdam in fine. ibi. Et qz natura zc. Ptz ergo pma ps cō clusionis auctoꝛitate phi in p̄dicamentis. vt ptz in lra.

Secūdo. pbāt eandem ptem ꝛclonis p sufficientiā pmo assignatā. a Simplicio. et quia deficit in aliquib⁹. ideo se cūdo assignat ꝛuenienꝛez sufficientiā. ibi. Et id co aliter zc. Sufficientia ergo assignata a Simplicio est. q quilita/ tū quedā sunt naturales que fm naturā zc. vt clare patz in lra. Consequēter Doc. ostendit in quib⁹ illa sufficientia Simplicij deficiat. pmo qz ponit omnes tres post pmaz naturales qđ nō valet. qz multe passibiles qualitates in/ ducunt ab extrinseco z sunt innaturales. simlr multe fi/ gure. Deficit etiā. qz non omnes dispones z habitus sunt aduenticij. immo aliqui ꝛnaturales. patz infra. q. li. arti. pmo de sindereſi z intellectu pncipioꝝ. silr de sanitate et pulchritudine. Preterea. si habit⁹ z dispositōes essent ab extrinseco z inaturales. tūc iniuste ponerēur pma spe cies qualitatis. inaturale em̄ posteri⁹ est naturali. z ideo Doctoꝛ ꝛsequenter eū dicit.

¶ Et ideo aliter accipienda est distinctio dispō/ nū z habituū ab aliis q̄litatib⁹. ꝓprie em̄ q̄litas im poꝛtat quēdā modū subē. modus āt est vt dr Aug. sup Gen. ad lraz quē mēsura pfigit. vñ ipoꝛtat qua/ dā determinatiōem fm aliquā mēsurā. z ideo sicut id fm qđ determinaf ponā materie fm esse subale dr q̄ litas q̄ est drna subē. ita id fm qđ determinaf ponā subiecti fm eē accītale dr q̄litas accītal. q̄ est etiā q̄/ dā drna. vt ptz p phm in. v. metaph̄.

¶ Adduxit aliā verā sufficientiā speciez q̄litatis et q̄ formalr arguit. p pma pte ꝛclonis. Omis mod⁹ z deter minatio subiecti fm esse accītale in ordine ad naturā rei fm q se bene vel male hz. vbi ꝛuenit facile vel difficile mo bile est species determinata qualitatis. z ab oīb⁹ alijs speciebꝰ distincta. sed habit⁹ est hmōi. igit est determina/ ta z distincta species. Illi⁹ rōnis D. pmo pbat maioꝛē. scōo minoꝛē. ibi. Modus aūt siue determinatio zē. Pro bat ergo maioꝛ sic. qz qualitas ipoꝛtat modū substantie accidentalē sicut id qđ determinat poñam materie dr q̄/ litas essentialis. igit qđ ipoꝛtat singularē modū acciden/ talē substantie est singularis qualitas. Et scōo. qz in nul la aliaz speciez attendit bonū vel malū. si ergo in ista at/ tendit. igit est distincta. ¶ Nota pmo fm Albertū sup p̄dicamenta circa p̄dicamētū q̄litatis. q oīa acciden/ tia vt determināt subiecti poñam qualitates vocantur. sed nomē appropriatū est vni gñi quia facit q̄le sine ad dī tione. alia aūt cū additōne vt q̄ritas facit quale q̄tum. vel quotū. z etiā qz solū hoc genus ꝓsistit in determina/ tione subiecti vl potēcie subiecti. alia āt hñt qualdā alias rōnes preter illā. ideo cū q̄litas sit determinatio. ideo h genus nomē illd retinuit. z ita habet q q̄us oīe accīs sit determinatio z qualitas transcenderet capta. nō tamē est qualitas vt hic capit. qz capit qualitas vt est determi natū gen⁹ Aduerte hic bzeuiter scōo. q recte oportet dī ligere q qualitas est mod⁹ substantie. Est em̄ duplex mo dus. vnus gñalis q nō determinat rē fm aliquid sui. sed fm quē aliq̄d generaliter determinaf. sicut substantia cre ata determinaf gñaliter p qđlibet accīs. licet alio mō fm aliud z aliud. puta fm esse q̄tum vel q̄le. z ad hunc sen/ sum habet phus. vij. metaph̄. q accidens est entis dispo sitio. Alio modo accipitur modus specialiter p mō pro pzio z intrinseco ipius rei. sicut velociter z tarde sunt mo di motus. z sic esse p se est modus substātie. z inter hos modos multa est differētia. nā pmus aliqui separi pōt. et est res distincta z natura absoluta positiua. z pōt esse p fectio simplr saltē rōe speciei esto nō rōne generis. sic scī tia. sapientia. Secūdus āt modus nō est separabilis a re. cuius est modus. nec est res z natura specialis distincta a re cuius est modus. nō em̄ velociter potest intelligi aut esse sine motu. z sic de aliis modis isto modo accepto. nec modus essendi albedinis vt q̄tuoꝝ potest esse sine al bedine. q̄n ergo D. dicit q q̄litas vel habit⁹ est modus. capit modū pmo mō q m̄ facit quale tm̄ nō scōo modo. Et p hoc ptz ad quoddā dubiū. an habitus sit m̄ mo dus z natura. ptz ex iā dictis zē. Cōsequnter cū dī.

¶ Modus aūt siue determiatio subiecti fm esse accidentale pt accipi vel in ordine ad ipam naturā subiecti. vel fm actionē z passionē que ꝛsequūt pn/ cipia nature que sunt materia z forma. vel fm q̄/ tatē. Si aūt accipiaf modus vel determinatio sub/ iecti fm q̄titatem. sic est q̄rta species q̄litatis. Et qz q̄titas fm sui rōnē est sine motu z sine rōne boni et mali. ideo ad q̄rtā speciē q̄litatis nō ptinet qđ aliq̄d sit bene vel male. cito vel tarde trāsiens. ¶ Modus aūt siue determinatio subiecti fm actionē z passionē attendit in secūda vel tertia specie q̄litatis. z ideo in vtraq ꝛsideraf q aliq̄d facile vel difficile fiat. vel q sit cito trāsiens aut diuturnū. nō āt ꝛsideraf in hiis aliq̄d ptinens ad rōnez boni vel mali. qz motus et passiones nō hñt rōnem finis. bonū aūt z malū dr p respectū ad finē. ſ mod⁹ z determinatio subiecti in ordine ad naturā rei. ptinet ad pmā spēm q̄litā/ tis. que est habitus z dispō. Dicit em̄ phus in. vij. physicoꝝ. loquēs de habitib⁹ aīe z coꝛporis q sunt dispones quedā pfecti ad optimū. dico aūt pfecti qđ est dispositū fm naturā. Et qz ipa forma z natu ra rei est finis. z cuius causa fit aliquid. vt dr in. ij. physi. ideo in pma specie ꝛsideraf z bonū z malum. et etiā facile z difficile mobile fm q aliq̄ natura est finis gñatōis z motus. vñ in. v. metaphi. phs ut/ nit habitū qđ est dispō fm quā aliq̄s disponit bene vel male. et in. ij. ethi. dicit. q habit⁹ sunt fm quos ad passiones nos habem⁹ bn̄ vel male. Quādo em̄ est modus ꝛueniens nature rei. tūc hz rōnem boni. qñ aūt non ꝛuenit tūc habet rōnem mali.

¶ Probat minoꝛē p sufficientiā speciez q̄litatis. quia alia ipoꝛtār determinatōem vel fm q̄ritatē sicut q̄rta. vl fm actionē z passionē. z h̄ dupl⁹. vel fm pncipia actōnis et passionis. z sic est scōa. vel fm actōes ipas. vt sunt q̄li/ tates sensibiles. sic est tertia. Sola aūt pma determinat subiectū dispōnēdo vt bene sit in se fm exigētiā nature. et q solū in p⁹ specie attēdaf bonū z malū. D. pbat ibi. z quia q̄ritas zē. Et ptz lra de se. nam fm alias spēs non accipit bn̄ vl male nisi vt ptinent aliq̄ mō ad pmam. vt patebit ad pmum.

¶ Et qz natura est id qđ pmū ꝛsideraf in re. ideo habit⁹ ponit pma spēs q̄litatis.

¶ Corroborat scōam grē ꝛclonis rōnis. z arguit sic. Illud qđ disponit z ordinaf ad pmū qđ est in re. ponit recte pma spēs q̄litatis (Minoꝛ in lra) ſ habit⁹ (in qñ p̄missiue) modificat z ordinaf ad naturā rei q̄ est prior q̄ritate z potēcijs. igit zē. Maioꝛ pz. qz q̄litas ex natura sua est dispō subē. igit ſ si disponat ad p⁹ē pma q̄litatis spēs. igit zē ¶ Nota circa scōam grē ꝛclonis. q habit⁹ esto in subiecto p̄supponat poñaz. m̄ ponit p⁹ spēs. ſ de hoc ar. ij. ad 2m. et magis infra q. lx. ar. ij. ad 3m.

Argumētū in ꝛriū confirmat pmā grē ꝛclonis rōnis.

¶ Ad pmū ergo dm. q dispositio ordinē quēdā importat. vt dictū est. vñ nō dr aliq̄s disponi p q̄li tatē nisi in ordine ad aliq̄d. z si addak bn̄ vel male. qđ ptinet ad rōnē habitus. optet q attendak ordo ad naturā q̄ est finis. vñ fm figurā vel fm calorē. vl frigus nō dr aliq̄s disponi bn̄ vel male. nisi fm ordinē ad naturā rei. fm q est ꝛueniens vel nō ꝛueni ens. vñ z ipse figure z passibiles q̄litates fm q ꝛsi/ derāt vt ꝛuenientes vl nō ꝛuenientes nature rei. ptinent ad habit⁹ vel dispones. nā figura put ꝛue nit nature rei z color ptinet ad pulchritudinē. calor aūt z frigus fm q ꝛueniūt nature rei. ptinent ad sa nitatē. z h̄ mō caliditas z frigiditas ponunt a pho in pma specie qualitatis.

¶ Dicendū ad maioꝛē. prio dico q ba est z illud ad qđ disponit. bn̄ vel male. oꝛ q sit natura. disponit qdem ois species q̄litatis. ſ nō bene vel male. nisi vt ptinet ad habitū rāq⁹ et⁹ cā. z suo mō pars vel ptialis cā. Ad mi/ noꝛē. si intelligit q fm figurā fm se. vel fm calorē fm se bē ne vel male disponit res. negaf. Si aūt intelligit q fm fi/ gurā vel calorē bn̄ disponit vel male vt ptinet ad habitū vel dispōnem. ꝛcedit. Negaf ꝛ ꝛnā. qz fm nullā aliā spe ciē qualitatis bene disponit res nisi in ordine ad habitū et dispōnem. sicut calor vt ꝛstituit sanitatē. sic fm eū bn̄ disponit subiectū. z fm figurā vt ꝛuenit rei z ꝛstituit pul chritudinē. Vñ solem⁹ dicere. ista res est bn̄ dispōsita fm figurā. qz est pulchra. Tāgit aūt ista solutio vnū dubiuz qđ etiā tangit argumentū secūdū sequens.

¶ Unde patet solutio ad secundum. licet a quibusdā aliter soluaf. vt Simplicius dicit in cōmen/ to p̄dicamentoꝝ.

¶ Dicendū ad pbm in p̄dicamentis. dicit calidū z fri gidū esse dispōnes vel habit⁹. id est id qđ causak ex eis ē dispō vel habitus. Ad minoꝛē. calor z frigus fm se sunt in tertia specie q̄litatis. Vñ negak ꝛnā. qz vt princi/ pes ad habit⁹ sunt in pma. fm se in tertia

An idē sit in duab⁹ spēb⁹ q̄litatis.

¶ Circa ista solonē est dubiū. An idē possit esse in du abus speciebꝰ q̄litatis. qz phs in p̄dicamentis. vt argu/ mentū refert. ponit expresse calorē z frigus in pma specie q̄litatis z etiā in tertia. Ad h̄ multipl⁹ rōndet. q dam di cunt. q vt sunt in motu. collocārur in tertia. ſ vt hñt pfe/ ctū esse. ponūt in pma. sed ille modus dicendi nō placet Simplicio. qz fm h̄ Aristoteles debuisset posuisse cale/ factionē in tertia specie z in pma calorē. ſ vtrobiqz ponit calorē. Porphyriꝰ vero posuit quartuoꝝ gradus calozis et fm h̄ in diuersis speciebꝰ zē. Sed h̄ q. l. arti. p. ad tertiū. sed hoc Simplicio nō placet. qz tūc ille species nō distin/ guerent realr z specifice. z ergo dicit vt D. habet in lra. et vult m̄ D. q sanitas de cuⁱ rōne est q ꝛsistat in adeq/ tione calozis z frigozis est in pma specie. z silr pulchri tudo de cuⁱ rōne est q ꝛsistat in ꝓportione figure est in p ma specie. Vtr̄ aūt sanitas vel pulchritudo sit habitus postea videbit. Et his āt ptz. q p̄ saluari realis distin/ ctio illaꝝ speciez. Vñ q D. dicit q calor z frigꝰ ptinent ad habitus intelligit nō idemptice quasi sint habitꝰ. sed causaliter. qz causant habitꝰ. nec vult q ptineāt ad pmā speciē que est habitꝰ z dispositio. sed ptinēt tāq causa ad id qđ est in pma specie que est habitus z dispositio. Vñ nō videt D. intelligēdus q calor sit in specie pma. ſ ptī net ad id qđ est in pma specie z est habitus.

¶ Ad tertiū dm. q ista drna difficile mobile nō diuersificat habituz ab alus speciebꝰ qualitatis. ſ a dispōne dispositio aūt dupl⁹ accipit. Uno mō fm q est genus habit⁹. nā in. v. metaphy. dispositio po nitur in definitione habit⁹. Alio mō fm q est aliq̄d cōtra habitū diuisum. z pōt intelligi dispositio pro prie dicta ꝛdiuidi cōtra habitū dupl⁹. Uno mō si/ cut pfectū z ipfectuz in eadē specie. vt scz dispositio dicaf retinēs nomē cōe qñ impfecte inest ita q de fa cili amittit. habitus aūt qñ pfecte inest vt nō de fa cili amittaf. z sic dispō fit habit⁹. sicut puer fit vir. alio mō p̄t distingui sicut diuerse species vni⁹ ge/ neris subalterni. vt dicātur dispones ille q̄litates p me speciei quib⁹ ꝛuenit fm ꝓpriā rōnez vt de facili amittanf. qz hñt causas trāsmutabiles. vt egritudo et sanitas habit⁹ vero dicūt ille q̄litates. que fm suā rōnem hñt q nō de facili trālmutenf. qz hñt causas īmobiles. sicut scientie z virtutes. z fm hoc dispo/ sitio nō fit habitus. z hoc videt magis ꝛsonū intentio ni Aristo. vnde ad huius distinctōis pbationē in/ ducit ꝛmunē loquēdi ꝛsuetudinē fm quā q̄litates que fm rōnem suaz sunt facile mobiles. si er aliquo accidenti difficile mobiles reddātur. habitus dicū/ tur. z econuerso est de q̄litatibus. que fm suā rōnem sunt difficile mobiles. nam si aliquis impfecte ha ber sciam. vt de facili possit ipam amittere. magis dicit disponi ad sciam q̄z scientiā habere. Et quo pz q nomē habitus diuturnitatē quādam importa. nō autem nomen dispositionis.

¶ Et qz hoc argumentū vnū ꝑsupponit z aliud ꝓclu/dere intendit. ideo D. soluendo. ꝓmo destruit suppositū. secdo solut argumētū. ibi. Nec ipedit ꝛc. Supponit g̃ ar/gumentū ꝙ habitus pdifficile mobile distinguak. z sit determinata species q̃litatis. hoc aũ suppositū falsum est. qz nō distinguit ab alijs speciebꝫ q̃litatis p difficile mobi/le. quia z poña est de difficili mobilis. ſ distinguit p dif/ficile mobile a dispone z hoc capta in specie nō in gne. nā si in gne capiak. tūc habit⁹ ẽ dispositio. Q̃uo aũ distinguā/tur habitus z dispo p facile z difficile mobile. Doctor tā/git duos modos dicēdi. q̃z ꝓmus est Boetij et Alberti q̃ dicūt q̃ differūt sicut pfectū z ipfectū in eadē specie. vt Sortes puer z ipe vir. ideo phs ꝙiunxit ꝙiunctōe copula/tōis dicens habit⁹ z dispo. z illū modū dicendi. secutus est d. san. in de malo. q. vij. ar. ij. ad q̃rtū. Sz secūd⁹ mo/dus est q̃ hic d. san. placet. q̃ sunt distincte species. nec re/fert q̃ Aristo. dixit vnā speciē. qz hoc dixit ad insinuā dū gen⁹ primū habit⁹ z dispo. z illū modū dicendi. secutus est d. san. in de malo. q. vij. ar. ij. ad q̃rtū. Sz secūd⁹ mo/dus est q̃ hic d. san. placet. q̃ sunt distincte species. nec re/fert q̃ Aristo. dixit vnā speciē. qz hoc dixit ad insinuā dū gen⁹ primū habit⁹ z dispo. z illū modū dicendi. secutus est alterni vocatū ab antiquis applicatio q̃ est vna species subalterna in q̃ vniūtur habit⁹ z dispo. Et vult Boe. q̃ habit⁹ est de difficili mobilis ex rone sue speciei tāq̃ ven dicās causas de difficili variatōz ꝓpatētes. Dispo aũt hz causas facile transmurabiles. vt sanitas ꝛc. Scia cñ hz ꝑ cā intellectū agentē z possibilē z ꝑmissas ꝓpetue veri/tatis. ꝑ accōs ār est aliq̃d facile vel difficile mobile. ex co q̃ est in subiecto sic dispositio. vt scia q̃ ꝑ se difficile mobi/lis est. ꝑ accōs (ꝑm q̃ est in subiecto h̄ male dispositio in/choatue) facile mobilis est. z ꝑ oppositū infirmitas q̃ ꝑ facile mobilis est. ex h̄ q̃ est firmiter radicata est difficile mobilis. ille igit q̃litates q̃ difficile mobiles sunt ex rone specie. z ꝑm causas ꝑ se habit⁹ sunt. ille ꝛo q̃ ꝑ se causas hñt mobiles facile. dispones sunt. qz igit multa ꝙuenūt rei ꝑ accōs q̃ ex natura ꝓpria nō vēdicat. ꝛō nihil ꝓhibet inueniri habitū aliquē facile mobilē in illo. z ecouerso dis/pōnē aliquā difficile in eo mobilē ex aliq̃ accñtali cā. z rūe ꝙingit habitū nō q̃dē eē dispōnē. sed ꝑ modū dispōnis ineē. z silr dispōnē nō eē habitū ſ ꝑ modū habit⁹. Scia ita q̃ q̃ nō firmit renek habit⁹ ẽ. ſ ꝑ modū dispōnis inest. qz facile ab illo pdi ꝓt. infirmitas ꝓo iā firmiter radica/ta dispō ẽ. ſ ꝑ modū habit⁹ inest. vñ phs ꝺt sciam etiaz medio criter sumptā eē habitū q̃ eēt falsuz. si dispō z ha/bit⁹ nō differret specifice. qz scia ipfecta eēt dispō. Et ph's exēplificādo de habitu ponit solū q̃ ex natura hñt causas stabiles. z de dispōne ponit q̃ ex natura facile variantur

Q̃uo hit⁹ et dispō distin/guātur.

¶ Et nota ad lrām. q̃ q̃litates q̃ fm rōnē sunt facile mo/biles. ex aliq̃ accidēti difficile mobiles reddāt habit⁹ dif/ficil. Intelligē ex dictis q̃ ad modū z nō q̃ ad rē. vult aũt ex h̄ Aristo. q̃ de rone habit⁹ ẽ ꝑ se diuturnitas. z difficile eē mobile ꝛc. ¶ Nota etiā q̃ difficile mobile z facile mobile. vt ſ, dñe specifice distinguētes habitū z dispō/nē itez se. z vt sunt modi cēndi coꝛ. accipiūt equoce. vno⁹ naturas coꝛ ꝙstituūt z definitōrem igrediunt z separi nō ꝑnt. etiā ꝑ itellectū. ſecdo sunt accñtia sepabilia. z ꝑnt successiue ꝙuenire eidē. vt patuit q̃ infirmitas ꝓt eē facile mobil. z difficile mobil. z accōs. ſic magꝫ z mīn⁹ circa cali/dū z frigidū etiā succedūt. sic vna scia q̃ ad modū essen/di q̃ hz ex dispōne subiecti. aliq̃n est facile. aliq̃n difficil le mobilis. sed vt dña ꝙstitutiua est respict ꝑ se causam et est inseparabilis.

Difficile mobile ẽ dña et mod⁹ cēndi.

¶ Nec ipedit q̃n fm h̄ facile z difficile mobile sint specifice dñe. ꝓpter hoc q̃ ista ꝑtinēt ad passionē z motū. z nō ad gen⁹ q̃litatis. nā iste dñe q̃ntis ꝑ acci/dēs videant se hre ad q̃litatē. designāt tū ꝓprias et ꝑ se dñas q̃litatū. sicut etiā in gne subē frequēter accipiūt dñe accñtales loco subaliū. ingītū ꝑ eas designant ꝓncipia essentialia.

¶ Consequēter destructo supposito ꝺr ad argumentā Ad maiorē. vez est difficile mobile nō ꝑtiner ad genus qualitatis. cñ circūloquit nobis vnaz dñam vni⁹ speciei qualitatis ab alia. z hoc sepe etiā in alijs ꝓtingit. vt patz in fine sol'onis. Ultra. nullū aũt gen⁹ determinat ꝛc. Ve/rū fatemur z intrinsece. cñ tene circūlocutiue p rē vni⁹ gē/neris circūloquimur dñam ignorā. z ita est in ꝓposito. ꝑ difficile mobile circūloquimur dñam ipius habit⁹ qui habet ꝑ se rōne sui speciei diuturnitatē z causas stabiles. dispositio vero nō.

¶ Utz habit⁹ ipoꝛtet oꝛdinē ad actū.

Ad tertiū sic ꝓcedit Videt q̃ habitus non ipoꝛtet oꝛdinē ad actū Unūqōqz em agit fm q̃ est actu. ſz phs ꝺt in. iij. de aīa. q̃ cuz aliqs sit scies fm habitū. est etiā tūc in po/tentia aliter tñ q̄ añ addiscere. q̃ habit⁹ nō ipoꝛtat ha/bitudinē ꝓncipij ad actū. ¶ Ꝑ illud qō ponit in de/finitōe alicui⁹ ꝑ se ꝙuenit illi. ſz eē ꝓncipiū actionis ponit in definitōe poñe. vt ptz in. v. metaph. q̃ esse ꝓncipiū actus ꝑ se ꝙuenit poñe. qō aũt est ꝑ se. est ꝓn/cipiū in vnoq̃q gne. si q̃ etiā habit⁹ sit ꝓncipiū act⁹ seqūtur q̃ sit posterioꝛ q̄ poña. z sic nō erit ꝓma spēs q̃litatis habit⁹ vel dispō. ¶ Ꝑ sanitas qnq̃ est habi/tus. z siliter macies z pulchritudo. sed ista nō dicūt ꝑ oꝛdinē ad actū. nō q̃ est de rone habit⁹ q̃ sit ꝓncipiū actus. ¶ Sz ꝙtra est q̃ aug. ꝺr in li. de bono ꝙiugali. q̃ habit⁹ est q̃ aliq̃d agit cū op⁹ est. z ꝓmatoꝛ ꝺr in. iij. de aīa. q̃ habit⁹ est q̃ qs agit cū voluerit.

Ad tertiū ꝺm. q̃ hre oꝛdinē ad actū ꝑt ꝓpetere habitui. z fm rōnē habit⁹ z fm rōnē subiecti in q̃ est habitus. fm q̃dem rōnē habit⁹ ꝙuenit omni habitui aliq̃ mō hre oꝛdinē ad actū. est em de rone habitus vt ipoꝛtet habitudinē quādā in oꝛdine ad naturaz rei. fm q̃ ꝙuenit vel nō ꝙuenit. Sz natura rei q̃ est finis gnātōis. viteri⁹ etiā oꝛdinat ad alitū finē. q̃ vel est opatio vel aliq̃d opatū ad q̄ qs ꝑuenit ꝑ opa/tionē. vñ habit⁹ nō solū ipoꝛtat oꝛdinē ad ipam na/turā rei. sed etiā ꝛñr ad opatōem inq̃tū est finis na/ture. vel pducens ad finē. vñ et in q̃nto metaph. ꝺr in definitōe habit⁹. q̃ est dispō fm quā bene vel male dispōnit dispositū. aut fm se. id ẽ fm suā naturā aut ad aliud. id est in oꝛdine ad finem.

Ad tertiū.

¶ Doctor ꝛñdet ad q̃stū fm vnā distinctōem quam implicite innuit in ꝓncipio coꝛpis. videlz q̃ habit⁹ ꝑ ꝙsi derari z rōne habit⁹ in cōi. z rōne talis habit⁹ in tali sub iecto. fm hoc g̃ est ꝓcto nisi. Habere oꝛdinez ad actū ꝑt ꝓpetere habitui fm rōnem habit⁹ (.i. vlr vt habit⁹ ẽ) et fm rōem subiecti in q̃ est habit⁹ (.i. rōne spēi q̃busdā habitib⁹) Hui⁹ ꝓclonis D. ꝓmo. ꝑbat ꝓmā ptē. secūdo magis explicat z ꝑbat scām ptē. ibi. Sz sunt q̃dā. ꝛc. Arguit g̃ sic. ꝑ ꝓma pte ꝓclonis. De rōne habit⁹ est vt ꝓporter habitudinē quādā. i. dispōnē habituale (nō ca/pit habituādo. ꝑ relatōē. ſz ꝑ abilitate) in oꝛdine ad natu/rā rei. fm q̃ ꝙuenit vel nō ꝙuenit. sed natura rei q̃ est fi/nis gnātōis vlteri⁹ etiā oꝛdinat ad aliū finē. q̃ vl est opa/tio vel aliq̃d opatū ad q̄ qs ꝙuenit ꝑ opatōem. g̃ habi/tus nō solū ꝛc. vt in lra. Vult ista rō. q̃ habit⁹ vt sic re/spicit naturā vt oꝛdinatā in opatōez. g̃ respicit etiā opa/tionē inq̃tum opatio est finis nature. sicut finis aliq̃ mō bois est visio dei. q̃re frutes z habit⁹ bois vlteri⁹ oꝛdi/nant in talē opatōem. Dei⁹ aũt est finis qui. ad quē etiā ꝙuenitur ꝑ opatōem ꝛc. Et ꝓfirmat ista ꝑs ꝓclonis ex pho. v. metaphy. ꝛc.

Ad. ij.

¶ Sed sunt q̃dā habit⁹ q̃ etiaz ex ꝑte subiecti in quo sunt. ꝓmo z ꝓncipal'r ipoꝛtant oꝛdinē ad actū. qz vt dictū est. habit⁹ ꝓmo z ꝑ se ipoꝛtat habitudi/nē ad naturā rei. si igit natura rei in q̃ est habit⁹ ꝙsi stat in ipo oꝛdine ad actū. seq̃t q̃ habit⁹ ꝓncipaliter ꝛmporter oꝛdinē ad actū. manifestū est aũt q̃ natu/ra rō poñe est vt sit ꝓncipiū act⁹. vñ ois habitus q̃ est alicuius potentie vt subiecti ꝓncipal'r ipoꝛtat oꝛdinē ad actum.

¶ Hic ſcdo D. ꝓcedit ad ſcdaz ꝑtē ꝓclonis nisi ue. z tam explicat fm vnā aliā distinctōez ex ꝑte subiecti quā die innuit. ſcz qz aliqui habit⁹ sunt ꝛmediate in poña z ſſz habit⁹ operādi. Alij aũt nō sunt ꝛmediate in poña. ſz in entia vel in coꝛpe (nō curādo nūc vtrum in coꝛpe. sit ꝓ ꝑte habit⁹) vt grā z sanitas coꝛpalis ꝛc. Secūm hāc g̃ distinctōez explicat ꝑē supioris ꝓclonis. vna alia ꝓclo/ne in fine coꝛpis. Dis habit⁹ q̃ est alicui⁹ ponē. vt subie/cti (ſcz ꝛmediati) ꝓncipal'r ipoꝛtat oꝛdinē ad actū (z sup/plet) qui ꝓo est in re ipsa vel in natura ꝓncipal'r ipoꝛtat oꝛdinē ad naturā. Et oꝛtz bñ intelligere illam ꝓclonez. qz nō ꝙpat oꝛdo vel relatio ad absolutū. quasi talis ha/bitus q̃ est in poña ꝓncipal'r ꝑeer oꝛdinē q̄ rē absolutam ſz ꝙpat oꝛdo oꝛdini. ita scz q̃ oꝛdo q̃ est (licz scōarū fez tum vel ꝓnotarū) habit⁹. i. existētis in poña. est ꝓmo ad actū. i. talis habit⁹ oꝛdinat ex natura sua ꝓncipal'r. z ꝓ ad hoc tāq̄ ad finē vt ꝑficiat ponam vt opet. ſz habitus q̃ nō est in poña ipoꝛtat oꝛdinē. i. oꝛdinat vt ꝑficiat rez in qua est vt tali mō sit. Un ꝺr habit⁹ cēndi. Est igit ꝙpa/tio oꝛdinis ad oꝛdinē duoꝝ habituuz. ita q̃ ille oꝛdinat ꝓncipal'r ad ꝑficere ad operādū. ali⁹ ad eēnduz. Silr est in ꝑ. ꝑ. q. xxxiij. ar. iij. ad q̃rtū. vbi D. ꝺr q̃ idea ꝓncipa liter ꝛcat oꝛdinē ad creaturā. ꝙbū aũt ad dicēdū. vbi etiā ꝙpat relatōem relatōi. z nō absoluto. vt ibidē ꝺr. Et illō dictū ꝙfirmat ex D. h̄ q̃ ꝺr sub eodē mō loquēdi q̃ si na/tura ra ꝙsistat in oꝛdine ꝛc. ꝙstat aũt q̃ natura rei vel ac/cepta ꝑ entia vl poña. nō ꝛcat relatōem. ſz absolutū. sed intelligit D. si ꝙsistat in ipo oꝛdine. i. si ꝛmediate z ꝓnci/pal'r oꝛdinet ad actū scōz ꝛc. Probat g̃ ꝓclo fm D. sup ponēdo ꝛc ar. ij. q̃ habit⁹ ꝓmo z ꝑ se ipoꝛtat habitudinē ad naturā rei. Et ꝛntelligē q̃ D. ꝑ naturā accipit ꝙbice/

Ad. iij.

¶ Ad ꝓmū g̃ ꝺm. q̃ habit⁹ ẽ actus q̃dā inq̃tum est q̃litas. z fm h̄ ꝑt eē ꝓncipiū opatōis. ſz ẽ in poña ꝑ respectū ad opatōez. vñ habit⁹ ꝺr act⁹ ꝓm⁹. z opa/tio act⁹ scōs. vt ꝑz in. ij. de aīa

¶ Ꝺm ad maiorē. q̃ vera est fm q̃ est actus saltē ꝓ mo. est tñ in poña ad actū scōm. Ad minorē dico. q̃ ha/bes habitū scie est in actu ꝓmo. est tñ in poña ad actū se cūdū. q̃ est ꝑsiderare. Añ addiscere aute erat in poña ad actū ꝓmū z scōm. Negat ꝙsequētia. qz habit⁹ est act⁹ ali qualis. z ꝑ ons ꝓstituit potentiam in ꝙpleméto opandi Potest g̃ esse ꝓncipiū quo opatōis

¶ Ad scōm ꝺm. q̃ nō ẽ ex rone habit⁹. q̃ respi/ciat poñam. ſz q̃ respiciat naturaz. z qz natura pce/dit actōem quā respicit poña. ideo ꝓꝛ ipēs q̃litatꝫ ponit habitus q̄ potentia

¶ Ꝺm ad minorē. q̃ ee ꝓncipiū actōis ponit in de/finitōe poñe. vez est. ſz addo q̃ habit⁹ saltē aliqs ipoꝛtat dispōnē ad naturā q̃ ꝓꝛ est opatōe. Cōcedit q̄ sequitur vſq̄ ibi. Si g̃ etiā habit⁹ sit ꝓncipiuz act⁹. dico q̃ aliqs ſz a toto gne nō oꝛdinat ad actum ꝓncipal'r. z ꝓmo sicut poña. ſz aliqs habit⁹ ad naturā q̃ est ꝓmū in re. Ultra. sedē q̃ sit posterioꝛ Negat ꝙña. qz id ad q̄ ꝑficit habit⁹ est ꝓus q̄ id ad q̄ ꝑficit poña. z fm hec oꝛdināt. ſz res q̃ est habit⁹ sit posterioꝛ poña naturali. ſz vt dictū est oꝛ dināt fm ea ad q̃ disponūt De h̄ etiā ifra. q. i. ar. ij. ad ꝛm

ꝛre hit⁹ ꝑee/dit ponam

¶ Ad tertiū ꝺm. q̃ sanitas ꝺr habit⁹ vel habi/tualis dispō in oꝛdine ad naturā. sicut dictū est. in q̃tū tñ natura est ꝓncipiū act⁹. ex ꝙnti ꝓpoꝛtat oꝛ/dinē ad actū. vñ ꝑs ꝺr in in. x. de hiſtoꝛijs aīalium q̃ hō ꝺr eē sanus. vel mēbꝛ aliq̃d q̃n ꝑt facere opati onem sani. Et est sile in alijs.

In coꝛ.

¶ Quo ad ſcōnē ſti⁹ argumēti suppono q̃ nō veli/m⁹ iā difficultare. vtz in coꝛpe sit ꝓpria habit⁹. de h̄. q. l. ar. ꝑ. Volo q̃ sanitas nō est habit⁹ ꝓprie. qz nō hz cās stabiles. est tñ dispō saltē de ꝓma specie. z tales q̃litates de ꝓma specie ꝑnt eē in coꝛpe. Ad argumētū g̃. ad maio/rē. est hit⁹ q̃ ad modū. qz q̄nq̃ habet ꝑ modū habit⁹. ſcz firmiter z radicare. vt patuit etiā de infirmitate. ar. ij.

Ad minorē. ista nō dicit⁹ in oꝛdine ad actuz Utz. ꝓ mo. videlz rōne subiecti q̃ dispōnunt vt ꝙuenīter sit. tñ vt habit⁹ vel q̃si habit⁹ sunt. ex ꝙnti oꝛdināt ad opatio/nē. inq̃tū natura ꝙuenīter se hñs ẽ ꝓncipiū opatōis. Et ꝑbat h̄ argumētū q̃ aliq̃ habit⁹ ſcz cēndi rōne subiecti. nō ꝓmo ipoꝛtāt oꝛdinē. vel oꝛdinem ad actū. tñ vt ha/

Universidad de Deusto
Biblioteca

bit⁹ sunt mediate natura ordinat ad op⁹. Nota q̄ sanitas facit ad operatōes z modū operandi. nō sicut principiū motiuū z actiuū. nec sicut determinās ſ̄ mot̄ motiua vel operatiua. z g̃ nō ē bit⁹ operatiu⁹. ſz facit ad opus z modū operandi. bñ disponēdo subiectum receptiuū ponē operatiue ḡto aūt subiectū alicuⁿ fo̅me est meū⁹ dispositiū. tām̄ il la forma p̄t p̄fect⁹ in act⁹ suos Vñ sanitas vel hmōi habit⁹ cēdi est dispō p̄ncipiū subiectiui ſ̄rus agēdi. Quare pz. q̄ tales habit⁹ iportāt ordinē ad operatōnem min⁹ p̄ncipaliꝝ z remote. habit⁹ aūt operatiui ꝓpinq̄. q̄ p̄sciunt ipam ponam operatiuā z p̄ncipaliꝝ cē. Nota scdo ꝓpter tertiū argumēt̄ū. q̄d maciei. Vide d. san. vij. physicozum lectōe. iij. circa finē. q̄ noiat dispōnē qua q̄s expedit⁹ est ad motū z operatiōnē cē.

¶ Utrū necessariū sit esse habitus

D Ar. q̄.

AD quartū sic ꝓcedit. Videt q̄ nō sit necessariū eē habit⁹. habit⁹ enī ſ̄t q̄dā aliq̄d disponit bñ vel male ad aliq̄d. sicut dictū est. ſz p̄ suā formā aliq̄d bñ vl male disponit. nā fm formā aliq̄d ē bonū sicut z ens. g̃ nulla necitas est habituū. ¶ P̄. habit⁹ iportat ordinez ad actū. ſz ponia iportat p̄ncipiū act⁹ sufficiēter. nā et ponē naturales absq; habitib⁹ ſ̄t p̄ncipia actuū g̃ nō fuit necariū hūt⁹ eē. ¶ P̄. sicut ponia se hz ad bonū z ad malū. ita z hit⁹. z sicut ponia non sp agit. ita nec hit⁹. ergo habitib⁹ igit potētus supfluū fuit habitū eē

¶ Sz ꝓtra est. q̄ habit⁹ sunt pfectōes q̄dā. vt dr in vij. physicoz. ſz pfectio ē maxime necaria rei cū habeat rōnē finis. g̃ necessariū fuit habitus esse.

Ar. ij. et. iij.

¶ Hic q̄rit de necitate habit⁹ ponēdi. pz de se titul⁹

¶ Rñ. dōm. q̄ sicut supra dictū est. hūi⁹ iportat dispōnē quādā i ordine ad naturā rei. z operatōez vel finē ei⁹. fm quā bñ vel male aliq̄d ad h̄ disponit

¶ In fine huⁱ⁹ corpis ponit ꝓclo rñsi. talē. necē est cē habit⁹. p̄bat formaliꝝ. Intātū est necē cē hit⁹ inq̄tū necē est aliq̄d disponi ꝓuenienter vel discōuenienter i se z ad aliud. ſz multa sunt q̄ sic necē est disponi. g̃ necē est habitus cē. Huⁱ⁹ rōnis maioꝝ z minoꝝ ē D. formaliꝝ nō ponit. sed eas p̄bat. z p̄mo maioꝝ. scdo minoꝝ. ibi Ad hoc aūt z̄. Probat g̃ maior in p̄ncipio corpis. q̄ habit⁹ ꝛ importat dispōnem z̄. vt in lra. g̃ maior vera.

Cōclo rñsi.

¶ Ad hoc aūt q̄ aliq̄d indigeat disponi ad alterꝝ tria requrunt. Primo q̄dē vt id q̄d disponit sit alterꝝ ab eo ad q̄d disponit. z si sic habeat ad ip̄m vt ponia ad actū. vñ si aliq̄d sit cuⁱ⁹ natura nō sit cōposita ex ponia z actu. z cuⁱ⁹ ſ̄ba sit sua operatio. z ip̄m sit ppe seip̄m. ibi hit⁹ vel dispō locū nō hz. sicut pz in xo

¶ Hic ponit D. p̄bat minoꝝ ꝑ totū residuū corpis et arguit sic. Illud indiget disponi ꝑ habitū q̄d est aliud ab eo ad q̄d disponit. z est in ponia ad ip̄m. z ad q̄d plura diuersis modis ꝓcurrere p̄t z ꝓmēsurari. ſz multa ſ̄t entia ad quoꝝ naturas z operatōes necesse est multa concurrere q̄ diuersis modis ꝓmensurari p̄t. g̃ minor p̄ncipalis vera. et patebit. q. sequēti ꝑ multos articulos Istā maioꝝ. primā p̄mo deducit. Scdo ponit eius minoꝝ cū ꝓclone. ibi. Quia igit z̄. Quātū ad p̄mū D. deducit singillatim tres ꝓditōes maioris q̄s ꝓfirmat signis Et exꝑliter ꝑ modū corollariorum. q̄ patebunt clare ex sequētib⁹ Prima g̃ ꝓdictio maioris fuit. q. illud indiget disponi ꝑ habitum q̄d est aliud ab eo ad q̄d disponit. q̄d ꝑz ex illo corollario. q. si aliq̄d sit cuⁱ⁹ natura z̄. vt clare ꝑz in lra. Nota ex ista ꝓfirmatōe. q. cū scia vel sapientia et hmōi attribuūt deo nō ſcant habitus. sed magis act⁹ quare metaphysica dei nō est habitus. nec vnuoce metaphysica cū nostra. z sic de alijs q̄ videtur dicere habitus Vide d. sanc. p. ꝓra gen. c. xciij. circa p̄n. vbi ꝓbat ſ̄tes nō eē in deo sub rōne habit⁹. vide. p. q. q. xiij. ar. p. In deo nō ē habitus

Deinde ibi

¶ Scdo req̄rit q̄ id q̄d est in ponia ad alterum possit pluribus modis determinari z ad diuersa. vñ si aliq̄d sit in ponia ad alterꝝ. ita tñ q̄ non sit in ponia nisi ad ip̄m. ibi dispō z habit⁹ locū nō hz. q̄ tale subiectū ex sua natura hz debitā habitudinē ad talē actum. vñ si corp⁹ celeste sit ꝓpositū ex materia z forma. cū illa nō sit in ponia ad aliā formā. vt in ꝓmo dictū est. nō hz locū ibi dispō vel habit⁹ ad formaꝝ aut etiā ad operatōez. q̄ natura celestis corpis nō ē cū potentia nisi ad vnū motum determinatū. q. p̄ncipal.

¶ Declarat maioꝝ ēt̄ū ad scdam ꝓditōem. q̄ illud indigeat disponi habitu. ad q̄d plura ꝓcurrere p̄t. Patet ex tali signo. q̄ si aliq̄d sit in ponia ad alterum. z ꝑm ad ip̄m. illud nō indiget habitu z̄. vt clare ꝑz in littera. Nota aūt circa hoc corollariū q̄ sanitas z̄. importat ꝓmensuratōem. id est qualitatē ꝓportionē et causam ex ꝓmensuratōne qualitatū. De hoc d. sanc. in de ver. ma. xxvij. q. p. ad quartū. vbi dr. Sanitas ē q̄dā qualitas corporalis ex humoribus adequatis causata. ponit ēt in ꝓma specie qualitatis. Et sic rō procedit ex falso. (q̄ vij delicz assumit) Sanitas aūt in sano nihil aliud ipotat vidēt q̄ ipos humores adequatos z̄.

¶ Quia igit multa sunt entiuz ad quoꝝ naturas et operatōes necē ē plura ꝓcurrere. q̄ diuersis modis ꝓmēsurari p̄t. ideo necesse est habitus esse

¶ Hic vltimo ponit minoꝝ ꝑ minoꝝ p̄ncipalis rōnis quā relinq̄t notā. z patebit magis q̄stione sequēti. vñ ꝓcludit in fine q̄ necesse est habit⁹ esse ¶ De materia huius articuli ad q̄d videlz necessari⁹ sit habit⁹. an ſz faciat ad substātiā actus. vel ad modum tñ. vide Capō. in iij. dis. xxij. Vide z eūdē in p⁹. dis. xvij. q. p. q̄ ad vtrūz q̄ et etiā ad pmpte z facile agendū. Esto coiter act⁹ aliq̄ embuat ponē fm subam. z habitui fm modū. hoc tñ nō est. q̄ habit⁹ nullo mō ad subam faciat. sed q̄ ponia nuda ꝑt ꝓducere subam alicuⁿ act⁹. dū tñ est habituata sic mul aliꝝ habitu ꝓducat. Sicut em aliqs effect⁹ q̄ tor⁹ est a deo. fm vnū p̄dicatū reducit in deū tanq̄ in cām ꝓxiā. z fm aliud in aliā cām. vt ꝑz de forte. q̄ vt est ens attribuit deo. vt hō homini. ita act⁹ fm substātiā est. q̄ponē fm modū. q̄ habitui. tñ vtriq; est ab habitu sicut a cā partiali z̄. De isto dubio an habit⁹ req̄rat ꝑter subam aut modū. vide Heruei⁹ in q̄libeto p̄mo q. xij. q̄ suba act⁹ reducit in ip̄am ponam. z modus habitū. licz vtriq; fm rē sit rō vtriusq;. sicut act⁹ intelligēdi equū. vt est act⁹ intelligendi reducit in intellectuz q̄ se extendit ad oēm actū intelligēdi. sed in spēm vel phanta equi vt est talis act⁹. licz ſtituunt ex intellectu z specie sit cā totalis vtriusq;. sicut virt⁹ edi z virtus seminis sunt cā equi. ſz equⁱ⁹ reducit in celū. vt ē generabile. in virtute seminis vt est equⁱ⁹. vide Heruei⁹ q̄ bñ loq̄tur. vide et Scotum in p̄mo dis. xxvij. vbi plures modos dicēdi refert de actuitate habit⁹ z virtutis. q̄uis sententiam ꝓprii⁹ non ponat

¶ Argumentū in ꝓtrariū ꝓfirmat ꝓclonē rñsi.

¶ Ad p̄mū g̃ dōm. q̄ ꝑ forma ꝑficit natura rei. ſz optz q̄ in ordine ad ip̄am forma disponat subiectū aliqua dispōne. ipa tñ forma ordinat vltⁿ⁹ ad operatōem. q̄ est vel finis. vel via ad finē. z si q̄dē habeat forma determinate vnā tñ operatōem determinatā nulla alia dispositio req̄rit ad in operatōem ꝓter ipsam formā. si aūt sit ta forma q̄ possit diuersimode operari. sicut est aīa. optz q̄ disponat ad suas operationes ꝑ aliquos habitus

¶ Dōm ad maioꝝ. q̄ habitus sunt quib⁹ aliq̄d ponit ad aliq̄d large loquendo de habitu. vt se extendit ad p̄mā spēm q̄litatis. vt etiam dispō dicat habitus q̄n subiectū vario mō disponi p̄t. Et iterū q̄ habitū dispon⁹ntur aliq̄d ad operatōes sequētes formā. q̄n vario modo operari p̄t. Ad minoꝝ. q̄ formā dispōnit. i. ꝓstituit in esse subali z specifico. sed vt dictū est illa forma ꝑsupponit z predrit dispōnes. z etiā introducta req̄rit ad operationes sequētes. Vñ negat ꝓntia z̄.

¶ Ad scdm dōm. q̄ ponia q̄ntūz se hz ad multa et ideo optet q̄ aliquo alio ꝺterminet. si ꝺo sit aliq̄ ponia q̄ nō se hz ad multa. nō indiget habitu ꝺterminate. vt dictū ē. z ꝓpt̄ h̄ vires naturales nō agūt operatōes suas mediātibus aliq̄bus h̄itib⁹. q̄z fm seipas ſ̄ determinate ad vnū

¶ Dōm ad minoꝝ. negat. imo q̄ntūz nullo mō posset in actū sine habitu. vt ꝑz de specie intelligibili. q̄ntūz non promptē z delectabiliꝝ z determinate sine habitu. Vñ negat q̄ sufficiēter. verum est q̄ ponē naturales nō indigent habitib⁹. q̄z de se sunt determinate. ſz rōnaliter q̄ vario mō se hñt indiget determinatōe. Quo aūt determinent q̄ habit⁹ habeat ad lōgū in Capō. vbi supra ad pm̄ dūrādi Vbi nota. q̄ licz act⁹ posit⁹ in esse sit determinat⁹ q̄ ad spēm z indiuiduuz in ee nature. tū ponia añ pductōem illi⁹ act⁹ nō est q̄ntūz determinata ad pducendū act⁹ talis spēi. nec ꝑ ons tale indiuiduū signatuz. sicut intellect⁹ possibilis anteq̄ sit in actu ꝑ spēm intelligibilē est indeterminat⁹ ad pducendū cognitōem alterius vl hois. Determinat aūt ad hāc vel illā ꝑ spēm intelligibilē q̄ ꝑt dici habit⁹. Et verū est. q̄ ponia non pducit de se actū vlem sine aliq̄ determinatōe ad gen⁹. spēm. z indiuiduū. sed de se nō ꝓduceret actū talis spēi vel generis. vt sunt ponē intellectiue. volūtas z sensitiue. Et prerea ꝺterminat habit⁹ ponam in esse morali. q̄z ponia sine habitu nō plus inclinat ad bonū moraliꝝ q̄z malū. nec inclinatur ad agēdū delectabiliꝝ aut ꝓmpte. sed remanet in q̄dā ꝑfusa ponalitate ad ḃ obiectū z malū. z silr ad actū bonū z malū. z silr ad talē modū operandi z oppositū. Sed q̄ habitū inclinat ad hoc obiectū z retrahit ab opposito. Et idē dōm est de actu z mō operādi. sicut patz de habitu tēperātie q̄ inclinat ꝓpriscibilē ad certa obiecta z certos act⁹ z modos operandi z̄. Habes ex hoc quo D. sit intelligēd⁹ in ista solone. vbi dr q̄ habit⁹ determinet ponaz Nota Heruei⁹ q̄ dūcto. ꝑ. q. xij. q̄ ista ē differētia inter ponaz z habitū in potētijs hūnib⁹ habitū. q̄ ponia dr illud q̄d nō ꝑsupponit aliū dispositiū vt abilitabile ꝑ ip̄m. z se extendit ad oēm modū z actū illi⁹ gñis. sicut intellect⁹ q̄ se extendit ad oēm actū z modū intelligendi dr ponia intellectiua. sed id q̄d abilitat eū ad hunc actū vel istū. dr habit⁹. q̄ tñ habit⁹ dr ponia accipiēdo potentiā ꝑ omne ꝓncipium actiuo vel passiuo. Accipit em potētia multr. Uno mō large ꝑ omne ꝓncipium actiuo vel passiuo. z sic etiā act⁹ ꝑ dici ponia. ꝑt est ꝓncipiū aliquoz. et secuū. Et sic loq̄t ꝑbs. ix. metaph. cō. iij. lectōe. q. in d. san. Alio mō accipit magis ſtricte ꝑ ꝓncipio actiuo vl passiuo manente. z sic act⁹ trāseuntes nō p̄nt dici ponia. Tertio mō magis stricte ꝑ ꝓncipio actiuo vel passiuo nō ꝑs supponēte aliqd ꝓncipiū sui generis modificabile ꝑ ipm ad agendū vel patiendū. Et sic ponia distinguit ꝓtra habitū. sunt aūt vnⁱ⁹ gñis. qñ sz sicut vnū est actiuū. z reliquū. et si vnū est passiuū z reliquū. z in tali ꝓcursu vnū se hz vt ponia. z aliud vt actus

¶ Ad tertiū dōm. q̄ nō idē h̄itus se hz ad bonū z malū. sicut infra patebit. eadā aūt ponia se hz ad bonū z malū. z ideo necessarij sunt habit⁹ vt potentie ꝺterminentur ad bonū. q. liij. ar. iij.

¶ Dōm q̄ maioꝝ nō est ꝑa. q̄z eadē ponia numero se hz ad bonū z malū. ſz nō idē habit⁹ nūero. imo nec ſpēcie se hz ad bonū z malū. nā vt infra patebit. q. liij. ar. iij habit⁹ fm bonū z malū diuersificāt specie. ſz solū h̄itus in gñe se hz ad bonū z malū. vñ negat ꝓña. q̄z ponia vna indiget ꝺtermiari ꝑ h̄itū. q̄z ponia indifferēs est ad bonū z malū. habit⁹ z virt⁹ nō. Et valent p̄dicta ad scdm pro intellectu huius solutōis.

Ponia ponit q̄ h̄itus.

¶ Questio. l. de subiecto habituū

DEinde ꝓsiderādū est de subiecto habituū Et circa hoc q̄rit⁹ sex. Primo vtr in corpore sit aliqs habitus. Scdo vtr aīa sit

Universidad de Deusto
Biblioteca

subiectū habitus ſm ſuā ēntiā vel ſm ſuā poñam Tertio vtr in potēcijs ſenſitiue ptis poſſit eē aliq̄s habit⁹. Quarto. vtr in ipo intellectu ſit aliquis habit⁹. Quinto. vtr in volūtate ſit aliq̄s habitus. Sexto. vtr in ſubſtātijs ſeparatis

¶ Patz ordo. q̄ q̄ditas imediatius ꝓuenit q̄ ſubiectū. Et tria ſunt ſubiecta habituū .ſcz corp⁹. aia .z ang⁹ (de⁹ em̄ vt patuit arti. iij. ꝓcedētis q̄ſtionis. ſubiectū habit⁹ eē nō ꝓt) ſm hoc ſunt tres ptes illius q̄ſtionis Et ſm ptes ꝓtinet q̄tuor articulos. z ſ̄t in toto ſex

¶ Utr in corpe ſit aliq̄s habitus.

AD pmū ſic ꝓcedit. videt q̄ in corpe nō ſit aliq̄s habit⁹. vt em̄ cōmentator dt in iij. de aia. habit⁹ eſt quo q̄s agit cū voluerit. ſz actōes corpales nō ſubiacēt voluntati. cū ſint naturales. ḡ in corpe nō ꝓt eē aliq̄s habit⁹. ¶ Pō. oēs diſpōnes corpales ſunt facile mobiles. ſz habit⁹ eſt q̄litas difficile mobilis. ḡ nulla diſpoſitio corpalis ꝓt eē habit⁹ ¶ Pō. oēs diſpōnes corpozales ſubiacēt alteratōi. ſed alteratio nō eſt niſi in tertia ſpecie q̄litatis. q̄ diuidit ꝓtra habitū. ḡ nullus habit⁹ eſt in corpe. ¶ Sz ꝓtra eſt. qđ pbꝫ in pdicamentis ſanitatē corporis vel infirmitatē inſanabilē habitum nominari dicit.

¶ Hic q̄rit de infimo ſubiecto. ſcz corpore.

ar. ḡ. iij. et. iiij q. pce. ¶ Rñdeo dōm. q̄ ſicut ſupra dictū eſt. habit⁹ eſt q̄da diſpō alicuius ſubiecti exīntis in poña. vel ad formā. vel ad opatōem. ſm ḡ q̄ habit⁹ ipoztat diſpoſitōem ad opatōem. null⁹ habit⁹ eſt ꝓncipaliṫ in corpe ſicut in ſubiecto. oīs em̄ opatio corpis aut ē a naturali q̄litate corpis. aut ē ab aīa mouēte corpus

¶ In hoc corpe duo facit. Prio rīdet ad q̄ſtū. ſcdo inducit opionē ꝓtrariā. z eaz infringit. ibi. Alexāder zc. Quo ad pmū dr. rīdet ſ̄m vnū fundamētū qđ reſumit ex ar. iij. et. iiij. ꝓcedētis q̄ſtionis. qđ innuit diſtinctōnem ſcz q̄ eſt duplex habit⁹ vel q̄ſi habit⁹. Un⁹ diſponēs ad opatōem. alt⁹ ad formā z eē ſub forma zc ſm hāc diſtinctionē rīdet duplici ꝓclone. Scdam ponit ibi. Si ꝓ loquamur. zc. Lōcło pma eſt. null⁹ habit⁹ ipoztās diſpoſitōem ad opatōez eſt ꝓncipaliṫ in corpe ſicut in ſubiecto cū ꝓt eē ſcdario. Et intelligit ꝓclo q̄ habit⁹ opatiu⁹ ẽ ꝓncipaliṫ in aīa. i. q̄ ad ꝓncipale ſuuz ꝓpertit aie rone poñe. q̄ eſt aie. aut ſoli⁹. aut tot⁹ ꝓducti rone aie. Materiale aūt habit⁹ etiā q̄ eſt q̄ ad ꝓncipale in aīa. ꝓt eē in corpe. Proꝫ dat ꝓclo ſic intellecta. oīs opatio corpis aut eſt a naturali q̄litate corpis. aut eſt ab aīa mouēte corp⁹. ſz reſpectu null⁹ ogtz ponere habitū in corpe. ḡ ꝓclo ꝓa. Maioꝛez ponit dr. ꝓmo. Deiñ minoꝛē. ibi. ḡtum igit ad illas zc. Eſt aūt maioꝛ nota. qz nō eſt alia opatio corpis q̄ naturalis z aīalis Deinde cū dr.

¶ Quātū igit ad illas opatōnes q̄ ſunt a natura nō diſponiṫ corp⁹ p aliquē habitū. qz ſ̄trutes naturales ſunt determinate ad vnū. Dictū eſt aūt q̄ habitualis diſpō reqrit vbi ſubiectū eſt in poña in multa. opatōes ſo q̄ ſunt ab aīa p corp⁹ ꝓncipaliṫ q̄dez ſunt ipi⁹ aie. ſcdario ſo ipi⁹ corpis. habit⁹ aūt ꝓportionanṫ opationib⁹. vñ ex ſiliby actib⁹ ſiles habit⁹ cauſanṫ. vt dr. ij. ethi. z ideo diſpōnes ad tales opatōes ꝓncipaliṫ ſunt in aīa. in corpe ſo ꝓpt eē ſe cūdario. inq̄tū ſcz corpus diſponitur z abilitaṫ ad prompte exerciēdū opationib⁹ aie.

¶ Probat minoꝛē p̄cedētis rōnis q̄ ad ambas ptes Prima ps. ſcz q̄ nō reſpectu opatōis q̄ fit a q̄litate naturali. ſic ꝓbaṫ. habitual diſpō reqrit vbi ſubiectum eſt in poña ad multa. ſz ſ̄trutes naturales non ſunt in poña ad multa. imo determinate ad vnū. ḡ. Maioꝛ nota ex q̄ſtione p̄cedēti Minoꝛ pz de ſe. qz nutritio z hmōi fiūt ſemp vno mō. Probat aūt z declarat ſcdam ptez minoris ſcz q̄ reſpectu opatōis q̄ fit ab aīa zc. Probat ſic. habit⁹ ꝓportionanṫ actib⁹. ſz opatōes q̄ ſunt ab aīa p corp⁹ ꝓncipaliṫ ſunt ipi⁹ aie. ſcdario corpis. ḡ z habit⁹ eſt ꝓncipaliṫer q̄ ad ꝓncipale aie. ſcdario q̄ ad materiale z ſcdarium corpis. Maioꝛ pz ex pbo. ij. ethi. Minoꝛ nota. qz opatio eſt ꝓncipaliṫ a re. rōne cui⁹ eſt in actu. hoc aūt eſt forma Et g̃ ꝓbaṫ ẽ ſcda ps ꝓclonis. ſcz q̄ ſcdario zc. Et exponit dr. inq̄tū ſcz corp⁹ diſponiṫ z abilitaṫ ad ꝓmpte deſeruiēdū opatoib⁹ aie. vt pz de aliq̄ abilitate ꝓueniēte naturali vel abilitate imaginādi z hmōi diſpōnib⁹. vt poſtea dr ar. iij. Un̄ talis abilitas eſt in corpe. ſz eſt min⁹ ꝓncipale in habitu. Pōt illa ps intelligi. q̄ habit⁹ opatiu⁹ ſit aie ſicut ſubiecti. qz videlz q̄tū ad formale z ꝓncipale ſui ipius poñe. q̄ eſt aie ſicut ꝓncipaliṫ ꝓncipiū q̄tuz ſit poña tm̄ q̄ ad materiale habit⁹ ꝓt eē in corpe. nā diſpō corpalis ſuffragaṫ opatōi q̄ eſt p poñam. vt pz ar. iij. ad iij⁹. Et talis diſpō eſt materiale habit⁹. Sūt ḡ habit⁹ etiā intellectiui ꝓncipaliṫ (. i. q̄ ad formale z ꝓncipale) in aīa. et materiale habit⁹ eſt in corpe. Silr habit⁹ ſ̄trutz motalis eſt q̄ ad ꝓncipale z formale in aīa. hoc eſt in toto ꝓpoſito rone poñe q̄ eſt ꝓncipaliṫ aie. Materiale aūt. i. inclinatio in ea q̄ ſunt ſ̄trutis ꝓt eē in corpe. vt patebit. Et ad mens doc. ſan. q̄ etiā habit⁹ z ſ̄trutes q̄ ſunt tot⁹ ꝓducti ſicut ſubiecti ꝓpleri. ſunt ipi⁹ aie ſicut ſubiecti incōpleti. q̄tū ad formale habit⁹. z ꝓncipali⁹ ꝓuenit z ſubiectat in toto ꝓpoſito rōe aie. q̄ ab ea ẽ poña cui⁹ eſt opari. z ꝓñs cui⁹ eſt habit⁹. habit⁹ aūt intellectual aia ẽ ſubiectū ꝓnū abſolute. q̄ ipa ꝓmo intelligit vt ſubiectū intellectionis z ꝓncipiū. licz ſortes ꝓmo intelligat vt ſuppoſitum. Lōgat ḡ dr. aīaz ad corp⁹. z vult q̄ habit⁹ opatiui em̄ opationis q̄ fit cū corpore ꝓncipaliṫ ſunt aie. i. ordinatum ad principale habituum.

¶ Si ꝓ loq̄mur de diſpōne ſubiecti ad formam ſic habitualis diſpō ꝓt eē in corpe. q̄ ꝓpt ad aīam ſicut ſubiectū ad formā. z hoc mō ſanitas z pulchritudo. z hmōi habituales diſpōnes dicūtur. non tm̄ pfecte hñt rōnē habituū. qz cauſe coz ex ſua natura de facili tranſmutabiles ſunt

¶ Hic ꝓſiter rīdet ſcda ꝓclone tali. habitualis diſpoſitio qua diſponiṫ ſubiectū z corp⁹ ad formā ꝓt eē in corpe. Probat rōnē q̄ trahiṫ ex lra. in illo ꝓt eē habitual diſpō ad formā qđ eſt ſubiectū. z in poña ad formaz ad quā multiplr diſponi ꝓt. ſz corp⁹ reſpectu aie eſt hmōi. ḡ zc. Et ꝓbaṫ exꝑlariter de ſanitate z pulchritudine zc. Et q̄re dr ꝓclo. habitual diſpō Ph. ꝓſiter reddit rōnē. quia hmōi diſpōnes corpales nō hñt rōnē habituū. tm̄ ꝓt q̄ ad modū dici hituales rōne dicēda i ſolone ad ſcdm. Et q̄rēdo nomē dic⁹ ad oē qđ ẽ in p⁹ ſpecie dicit habit⁹

¶ Aleāder ꝛo ponit nullo mō habitū vl' diſpō ſitōem ꝓme ſpēi eē in corpe. vt Simplic⁹ refert in cōmēto pdicamētoꝛ. ſz dicebat ꝓmā ſpēm qualitatis ptinere tm̄ ad aīam. z qđ Ariſto. inducit in pdicamētis zc ſanitate z egritudine. nō inducit q̄ſi ptineāt ad ꝓmā ſpēm q̄litatis. ſz p modū exēpli. vt ſit ſenſus. q̄ ſicut egritudo z ſanitas ꝓnt eſſe facile vel difficile mobiles. ita etiā q̄litas ꝓme ſpēi q̄ dicūtur habit⁹ z diſpō. Sz hoc pz eē ꝓtra intentōem Ariſtotel'. tum qz eodē mō loquēdi vtr exēplificando de ſanitate z egritudine. z de ſ̄trute z ſcia. tū qz in. viij. phy. ponit exſſe inter hit⁹ pulchritudinē z ſanitatē

In corpe ſit diſpō ꝓ̄e ſpēi. In hac ſcda ꝓte corpis D. adducit vnā opinionem ꝓtrariā dicti' in ſcda ꝓclone. q̄ eſt Alexādri. qui in ꝓma ſpecie q̄litatis nullā diſpōnē corpis poſuit. ſz D. cū reꝓhendit. Et vult breuiter. q̄ null⁹ habit⁹ ꝓprie loquēdo ẽ in corpe. ſz oēs ſunt aut totaliṫ aut ꝓncipaliṫ in aīa. qō diſcoꝛdat ꝓpter ꝓmissa z hmōi virtutes. q̄ ſunt in vi appetitiua ſenſitiua. Intelligēdo aūt ꝓ habitū ꝓmā ſpēm q̄litatis aliq̄ habit⁹ (. i. habituales ſm modū diſpōnis) ſunt in corpe. vt ſanitas. pulchritudo zc. Et aduerte ſicut ſupra tetigi. q̄ egritudo vel infirmitas inſanabilis vocat habit⁹. z ponit inter habit⁹ a mō ēndi. qz firmiter ineſt et nō a re z natura habit⁹. qz ſz ex natura z ſpecie reqrat cauſas gmanēres z ſtabiles. q̄re mens D. nō eſt velle aſſerere ſanitatez. z hmōi eē hit⁹. ſz ptinere ad ꝓmā ſpēm a qua Alexāder illas q̄litates remouere volebat

☞ Argumētū in ꝓtū ꝓfirmat ſcdam ꝓclonē rīſi.

¶ Ad ꝓmū ḡ dōm. q̄ obiectio illa procedit de habitu ſm q̄ eſt diſpō ad opatōem. z de actib⁹ corpis q̄ ſunt a natura. nō aūt de his q̄ ſunt ab aīa. quorum ꝓncipiū eſt volūtas.

¶ Dōm ad maioꝛē. q̄ vera eſt de habitu q̄ eſt in aīa et diſpō ad opatōez q̄ ſubiacet volūtati. nō aūt intelligit de habitu largo. i. diſpōne corpali q̄ſi habituali.

Ad minoꝛē. vera eſt de actōnib⁹ pure corpalib⁹. q̄ fiunt p q̄litates naturales z nō p poñaz q̄ obediat volūtati vt rōni. ḡ in corpe nō ẽ habit⁹. Ueꝛ ad opatōez q̄ eſt in potestate hois. velit em̄ nolit hō alterat z augeꝛ z hmōi. q̄ actōes fiūt p q̄litates naturales cauſantes ſanitatez. nec eſt in pōte ei⁹ facere opa ſani. vt fiūt p q̄litates naturales. Un̄ rō iſta eſt p ꝓma ꝓclone zc. Sz nō ꝓbat ḋn habit⁹ opatiui q̄tū ad eſſentiā ſuā. ſint in aīa q̄ ad poñam

¶ Ad ſcdm dōm. q̄ diſpōnes corpales nō ſ̄t ſm pliciter difficile mobiles ꝓpter mutabilitatē corporaliū cāz. pñt tm̄ eē difficile mobiles p ꝓpatōez ad tale ſubiectū. qz ſcz tali ſubiecto durāte āmoueri nō pōt. vel qz ſunt difficile mobiles p ꝓpatōem ad alias diſpōnes. ſz q̄litates aie ſunt ſimplr difficile mobiles ꝓpter īmobilitatē ſubiecti. z ideo nō dr q̄ ſanitas difficile mobilis ſimplr ſit habitus. ſed q̄ eſt vt habitus. ſicut in greco habeē. qualitates aūt aīme dicūtur ſimplr habitus.

¶ Dōm ad maioꝛē. q̄ ꝛa ẽ ſimplr z p ſe loquēdo. cōparādo eas ad cauſas ſuas q̄ ſunt trāſmutabiles. tm̄ alique ſunt difficile mobiles per accīs ſm ꝓditōem ſubiecti.

Et ſcdo ſunt difficile mobiles aliq̄ cōparatiue ad alias ſicut infirmitas inueterata z radicata. Ad minoꝛem dico. q̄ habit⁹ ſimplr ſm naturā eſt ſimplr difficile mobilis. ſicut ſunt accīa aie. q̄ hñt cauſas ſtabiles vt intellectū agentē vel ſyndereſim. ḡ nulla diſpoſitio corpalis eſt habitus. verū ſimplr z ſm naturā. m̄ eſt vt habit⁹. ſcz q̄tū ad modū ēndi diuturnū z gmanentē Eſt igit habitus (quo ad naturā) ſolū in aīa. aut totaliṫ aut ꝓncipaliṫer. ſed diſpoſitio ꝓt etiā eſſe in corpore. vel quaſi habitus. ſcz quo ad modū. q̄ eſt eſſe diuturnū

¶ Ad tertiuz dōm. q̄ diſpōnes corpales q̄ ſ̄t in ꝓma ſpecie qualitatis. vt q̄dā poſuerūt. differunt a q̄litatib⁹ tertie ſpēi. i hoc. q̄ q̄litates tertie ſpēi ſ̄t vt in fieri z vt in motu. vñ dicūtur paſſiones vel paſſibiles qualitates. q̄ aūt iam ꝓcuerint ad pfectum q̄ſi ad ſpēm. tūc iam ſunt in ꝓma ſpecie q̄litatis Sz hoc ipſe probat Simplic⁹ in cōmēto pdicamētoꝛ. q̄ ſm hoc calefactio eēt in tertia ſpecie q̄litatis. calor aūt in ꝓma. Ariſtoteles aūt ponit calorē in tertia. vñ Porphyr⁹ dr ſicut Simplic⁹ ibidē refert q̄ paſſio vel paſſibilis q̄litas. z diſpō z habit⁹ differunt in corpib⁹ ſm intenſionē z remiſſionez. q̄ſi em̄ aliq̄d recipit caliditatē ſm calefieri tm̄. nō aūt vt calefacere poſſit. tūc eſt paſſio ſi ſit cito trāſiēs. vl' paſſibilis q̄litas ſi ſit manēs. q̄ aūt iam ad hoc pducit q̄ ꝓt etiā alterē calefacere. tūc eſt diſpō. ſi aūt vlteri⁹ intātū ꝓfirmet q̄ ſit difficile mobilis. tūc erit habit⁹. vt ſic diſpō ſit q̄dā intenſio ſeu pfectio paſſiōis vl' paſſibilis qualitatis. habit⁹ aūt diſpōnis. Sz hoc ipſe probat ſimplic⁹. qz talis intenſio z remiſſio nō ipoztant diuerſitatē ex ꝓte ipius forme. ſz ex diuerſa ptipatione ipius ſubiecti. z ita nō diuerſificarenṫ ꝓ ſpecies q̄litatis Et ideo aliter dōm eſt. q̄ ſicut ſupra dictū eſt. ꝓmenſuratio ipaz q̄litatū paſſibiliū ſm ꝓuenientiā ad naturā hñt rōem diſpōnis. z ideo facta alteratōne circa ipas q̄litates paſſibiles. q̄ ſunt caliditas. frigiditas. humiditas z ſiccitas. fit ex ipis alteratio ſm egritudinē z ſanitatē. ꝓmo aūt z ꝓ ſe nō eſt alteratio ſm hmōi habitus z diſpoſitōnes q.xliij. ar. q. ad ꝓmū.

¶ Dōm. circa minoꝛē eſt difficultas. aliqui negarent eā ſm rē loquendo Et dicerent. q̄ imo ſm rem ꝓme ſpeciei eſt alteratio. put eſt in fieri. non tm̄ vt eſt in facto eſſe Alij dicerent q̄ ſm eſſe remiſſum eſt alteratio in re ꝓme ſpēi. ita q̄ ille ſpēs ꝓma z tertia nō realr diſtinguūtur. An in ꝓma ſpē q̄litatis ſit alteratio. Eſt igit alteratio in re ꝓme ſpēi. ſed nō vt in ꝓma ſpecie. ſed vt in tertia Sed Simplic⁹. quē D. ſeqtur in hoc reꝓhendit illos. vt pz in littera. Un̄ ſm illos q̄ volūt ꝓmā z tertiā ſpēs realiter diſtingui. Ad minoꝛē dr q̄ alteratio nō eſt niſi in tertia ſpecie qualitatis. verūz ꝓme et ꝓmo. tm̄ ad ꝓmā eſt alteratio ex conſequenti. ſicut alteratis humoribus p qualitates ꝓmas fit mutatio ſm ſanitatem et egritudinē ex conſequenti. Et oportz etiā dicere ad maioꝛē. negando q̄ omes diſpoſitiones corporales quaſi habituales ſubiacēt alterationi per ſe immediate. ſed ſolum mediate. Sed qualitates tertie ſpēi p ſe immediate ſubiacent alteratōi. q̄re ſtāte diſtinctōe reali ꝓme z tertie ſpēi ꝓnt eē in corpe habituales diſpōnes

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Utr aīa sit subiectū habitus fm suā essentiam vel fm suam potentiam.

F

q.xlix.ar.iij.

AD scām sic ꝓcedit. Uidet ꝙ habit⁹ sint in aīa magis fm essentiam q̄ fm potiam Dispones em̄ z habit⁹ dicūtur in ordine ad naturā. vt dictū est. sz natura magis attendit fm essentiā aīe q̄ fm potias. qz aīa fm suaz essentiā est natura talis corpis z forma ei⁹. ḡ habit⁹ sunt in aīa fm ei⁹ essentiā z nō fm potiam. ¶ P. accidētis nō est accūs. habit⁹ aūt est quoddā accūs. sz

q.lxxvij.ar.j potie aīe sunt de gne accitū. vt in ꝓmo dictuz est. ḡ habit⁹ nō est in aīa rone sue potie. ¶ P. subiectū est ꝓus eo qđ est in subiecto. sz habit⁹ cū ptineat ad ꝓmā spem q̄litatis est ꝓor q̄ potia q̄ ptinet ad scām spem. ḡ habit⁹ nō est in potia aie sicut in subiecto

¶ Sed ō est qđ ps in ꝓmo ethi. ponit diuersos habitus in diuersis partibz aie.

¶ Querit de alio subiecto habit⁹ sz aīa Et qz aīa est quoddā totū potestatiuū. ideo q̄rit ꝓmo de aīa in gnali. postea spāliter de potēcijs aie. Intendit aūt ꝓncipaliter de anima rationali.

q.xlix.ar.iij. er.iij. ¶ Rn. dom. q sicut supra dictuz est. hīt⁹ iportat dispōnē quādā in ordine ad naturā vl ad opatōez

¶ Rndet ad q̄stū fm vnā distinctōez quā resumit. ꝓmo in ꝓncipio Scdo ponit fm ei⁹ mēbra duas ꝓclones Primā ibi. Si ḡ accipiat ꝛc. Scdaz ibi. Si ō accipiat Resumit ḡ D. vnā distinctōem iplicitā ex q̄stione. xlix. q est duplex habit⁹. qz qdā ordinat ad naturā. z esse. Alit⁹ ad opatōem. Et sumit sp illa distinctio fm ꝓncipalitatē nō fm pfectionē. vt ꝓ patere ex ar. iij. ad 3m. ꝓcedēs. q̄sti. et. q. lv. ar. ij. ad ꝓmū. et infra. q. lxxi. ar. ꝓ. ad scām. qz habit⁹ cēndi est ad op⁹ secdario z min⁹ ꝓncipal. Habitus operādi est dispō rei cēndi min⁹ ꝓncipal. esse em̄ dispōnē rei ꝛuenit habitui rone gnis. sz ad op⁹ vel natura ꝓncipal distinguit spēs hīt⁹. sic q habit⁹ cēndi nō ꝑficit ponaz agēdi. sz subiectū. q̄ ꝑfecto actio erit ꝑfectio. sz hīt⁹ opatiu⁹ ꝑficit directe z immediate ponaz opatiuā

¶ Si ḡ accipiat habit⁹ fm q hz ordinē ad naturā. sic nō ꝓt ee in aīa. si tm̄ de natura hūana loq̄mur. qz ipa aīa est forma cōpletiua hūane nature. vñ fm hoc magis ꝓt ee aliq̄s habit⁹ vel dispō in corpe per ordinē ad aīam. q̄z in aīa ꝓ ordinē ad corp⁹. sz si loq̄mur de aliq̄ supiori natura cui⁹ hō ꝓt ee ꝓticeps. fm illud. ij. Pe. ꝓ. Ut sim⁹ cōsortes nature diuine. sic nihil phibet in aīa fm suā entiā ee aliquē habitū. s. grām. vt infra dicetur

q.cx.ar.iiij. ¶ Circa ꝓmū mēbz D. h ponit ꝓmā ꝓclonē rnsiuā talē. habit⁹ q hz ordinē ad naturā nō ꝓt ee in aīa hūana loquēdo de natura humana. sz si loq̄mur de natura aliq̄ supiori. sic nihil phibet in aīa fm essentiā suā esse aliquez habitū. Probat vtraq̄ ps. in illo nō est habit⁹ dispōnes ad naturā qđ mer est natura. vel principiū formale completiuum nature. Potest autem esse habitus dispōnens ad naturā in eo qđ nō est natura. et ꝓt ee ei⁹ pticeps. sed aīa (scz rōnalis) est forma ꝓpletiua nature hūane. nō aūt diuine cui⁹ ꝓt ee pticeps. igit in ea nō est habit⁹ in ordine ad naturā humanā. sz diuinā. Maior relinq̄tur nota qz qđ dispōnit ꝑ habitū dz distingui z esse in potia ad id

ad qđ dispōnit. vt patuit ex ar. iij. q. xlix. Minor ꝙ ad ꝓmā ptē nota est. Quo ad scām probat auctoritate. 2ⁱ Petri. ꝓ°. ꝛc. Et ille habit⁹ ꝙ est in cētia aīe est gratia. vt patebit infra. q. cx. ar. iij. qz fm gām pricipat aīa esse diuinū Nota aūt q est in potia ad esse diuinū. nō qdē naturali. sz obediētiali. Un z solū ꝙ agens supnaturale ꝓncipal⁹ in talē actū deducit potest. gratia em̄ a solo deo principaliter est.

¶ Si ꝓo accipiat habit⁹ in ordine ad opatōem sic maxime hīt⁹ inuenit in aīa. in ꝗtū aīa nō determinat ad vnā opatōez. sz se hz ad multas qđ requit ad habitū. vt supra dictū est. Et qz aīa est ꝓncipiuz opationū ꝑ suas potentias. ideo fm hoc habitus sit⁹ in aīa fm suas potentias

¶ Ponit scdam ꝓclonem rnsiuā cozrndēte scdo membro. Si accipiat habit⁹ in ordine ad opatōem. sic maxime habit⁹ inuenit in aīa fm suas potias. Et ꝑ hāc ꝛdusionē ꝓz formal⁹ rnsio ad q̄stū. q magis inuenit hū⁹ fm suā potiam q̄ fm cētiā (z hoc innuit maxime) qz fm entiā null⁹ est aut est vn⁹ tm̄. Probat igit ꝓclo q ad ꝓmā ptē. Habit⁹ isto mō inuenit maxime in eo qđ nō determinat ad verā opatōem. sz se hz ad multas. sed aīa non determinat ad vnā opatōem ꝛc. igit maxime in ea reperit habit⁹ opatiu⁹. Est em̄ min⁹ determinata q̄ alie res in fra aīam. z etiā angeli. ꝓter multitudinē potiaz. z opationū. qz multis opationib⁹ hz ꝓclo ꝓcezz ꝑ actitudinē. vt patuit supra. q. v. ar. vij. et. ꝓ. ꝑ. q. lxxvij. ar. iij. sz q fm potērias inueniat talis habit⁹. Probat. fm illud inuenitur habit⁹ in aīa fm qđ est imediatū ꝓncipiū opatōis. sz aīa est imediatū ꝓncipiū opatōis fm potias. ḡ ꝛc. Maior nota. qz habit⁹ ꝑficit ad operādū z ꝓncipiū operādi. minor nota ex ꝑ. q. lxxvij. ar. ꝓ. qz aīa nō agit ꝙ cētiā suā sz sol⁹ de⁹. Nota aūt q intelligit hoc dictū sz creatura vel aīaz nō agere ꝙ cētiā. nō mō scotice. q̄si creatura nō agat actōem infinitaz. z sit sua actio indepēdēs. sz ideo qz sol⁹ de⁹ est potia actiua. Scot⁹ aūt in ꝑ. dis. ij. q. iij. ad tertiū ꝓncipale. et dis. viij. ad. ij. Juxta ꝓmam q̄stionē in sūl exponit. ideo deū dici ens ꝙ cētiā. qz esse est ꝑfectissimū z infinitū. z creaturā ꝑ participatōez ens. qz ee ei⁹ est pars. i. min⁹ rnspectu ipi⁹ ee qđ natū est ee infinitū. sic in ꝓposito diceret de agere ꝙ cētiā. Sed nos dicim⁹ ideo deū ens ꝙ cētiā. qz esse ei⁹ est sua qdditas. nō in creaturis. sic dz agens ꝙ cētiā. qz ipa cētia est eius potia. secus in aīa z quacūq̄ creatura. Dicit etiā Scot⁹ in. ij. dis. xv. q. ij. Agere ꝙ cētiā est duplr. Uno mō idē ee ꝙ in agēdo nō depēdere ab alio. z nō habere cētiā ꝑ participatōem. Alio mō idē ē qđ nō ꝙ acūs siue ꝙ additū. licz depēdeat. Hec ille. De his. ꝓ. q. vi. ar. iij. videbit.

☞ Argumētū in ꝓiū est ꝓ scda ꝓclone

¶ Ad ꝓmū ḡ dom. q cētia aīe ptinet ad naturā humanā. nō sicut subiectū dispōnēdū ad aliqđ aliud. sz sicut forma z natura ad quā aliq̄s dispōnit.

¶ Dom ad maiorez. vera ē. aliq̄ dispōnes. z aliq̄ habit⁹ dicūt ad naturā. sz etiā aliq̄ ad opatiōem. z ꝛde q̄ dicūtur ad naturā. dicunt dispōnere ad naturā. nō qz sūt in natura. sz qz dispōnūt z sunt in subiecto z receptiuo nature. sic dispōnes ꝙ aīa vel hūda vel ꝓseruāda sunt in corpore. qz qđ dispōnit ad aliqđ est in potia. Minez ꝑba Negat aūt ꝓnīa. imo dz inferri q etiā habit⁹ q iportāt ordinē ad naturā (ꝑsertim naturales) nō sunt cētia aīe

& in corpe. de hīt⁹ aūt iportātib⁹ ordinē ad opatōez. argumētū nihil loqt. z hi plures sūt. z sūt in potēcijs ꝛc.

¶ Ad scām dom. q accūs ꝙ se nō ꝓt esse subiectū accidentis. sed quia etiā in ipis accidentib⁹ est ordo quidā. subiectū fm q est sub vno accidente intelligit esse subiectū alteri⁹. z sic dicit vnū accūs esse subiectū alterius. vt superficies colozis. z hoc mō potest ponā esse subiectū habitus.

¶ Dicendū. ad maiorē rnsum fuit supra q. vij. arti. ꝓ. ad tertiū. qz vera est. q accidētis nō est accūs sicut ꝑdentis sustentamētū. z tanḡ subiecti qđ. Est tm̄ accidentis accūs. sicut immediati receptiui z subiecti quo. qz in accidentib⁹ est ordo z vnū recipit in suba mediante alio. Ad minorē. minor duplex. vera est. z q ponē aie sint accidentia. ꝑz ꝑ. q. lxxvij. ar. ꝓ. Negat aūt ꝓna vt sonat ꝛdus. q habitus nō sit in anima ratione potentie. quia vt dictū est. accidens potest esse ratio recipiendi aliud. Sed mi⁹ probat q nō est subiectū ꝓncipale quod ꝛc. Idē habet D. infra. q. lvi. ar. ꝓ. ad tertiū.

¶ Ad tertiū dom. q habitus ꝓmittit ponē fm q importat dispōnem ad naturā. ponā aūt semp ipotat ordinē ad opationē que est posterior. cū natura sit operatōis ꝓncipiū. sed habit⁹ cuius ponā est subiectū. nō importat ordinē ad naturā. sz ad opatōem vnde est posterior ponā. Uel pōt dici q habitus ꝓponit potentie sicut ꝓpletū icōpleto. z actus ponē actus em̄ naturalr est prior q̄ntus potentia sit prior ordine generatōnis z temporis. vt dicitur in septimo et nono metaph.

¶ Dom ad maiorē ꝓmo. q subiectū est ꝓrius eo qđ est in subiecto. Uel. vt sic. tm̄ alia rone potest id qđ est in subiecto esse ꝓrius. vtputa. qz est dispositio ad id qđ est ꝓmū z ꝓrius in re. aliud aūt qz est dispositio ad id qđ est posterius. z sic est in ꝓposito. Cōsiderand em̄ z ponunt a ꝓho vt dispōnes. z sic habitus ꝑcedit qz habitus potest dispōnere. z aliquis dispōnit ad naturaz que ꝓrior est q̄ opatio ad quā imediate ex natura sua ordinat potentia. ideo habitus saltē rone gnis ꝓponit ponē. Uez est tm̄. q aliq̄s habitus sz opatiuus est posterior ponā. sz tm̄ in genere loquēdo habit⁹ est ꝓrior ratione dicta ꝛc. Scdo dz ad maiorē q subiectū ꝓr⁹ est ꝛc. Uez ordine generationis. tm̄ id qđ est in subiecto pōt esse ꝑfectio et ꝓplementū subiecti. z ꝓ ꝛsequēs ꝓrius ordine ꝑfectōis fm quē attenditur ꝓrioritas simplr. ix. metaph. et ideo habitus ꝓponit ponē. tm̄ rone ei⁹. ad qđ dispōnit tm̄ rone ꝑfectōis ꝛc. de his supra q. xlix. ar. iij. ad scām.

¶ Utrum in potēcijs sensitiue partis possit esse aliquis habitus.

6

AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet q in potēcijs sensitiue ptis nō possit esse aliquis habit⁹. Sicut em̄ pona nutritiua ps ē irrōnalis ita z sensitiua. sed in potēcijs nutritiue ptis nō ponit aliq̄s habit⁹. ḡ nec in potēcijs sensitiue ptis aliq̄s habit⁹ debet poni. ¶ P. sensitiue ptes sunt cōes nobis z brutis. sz in brutis non

q. xlix. ar. iij. in argu. i op.

sunt aliq̄ habitus. qz nō est in eis volūtas q̄ in definitione habit⁹ ponit. vt supꝛ dictū est. ḡ in potēcijs sensitiuis nō sunt aliq̄ habitus. ¶ P. habit⁹ aīe sunt scientie z virtutes. z sicut scientia refert ad vim apprehensiuā. ita virtus ad vim appetitiuā. sz in potēcijs sensitiuis nō sunt aliq̄ scie. cū scia sit vniuersaliū que vires sensitiue apprehendere nō pnt. ḡ etiā nec habitus virtutū in ptib⁹ sensitiuis esse pnt. ¶ Sz ō est qđ phūs dz in. ij. ethi. q alique virtutes. scz tpantia z fortitudo sunt irrōnabiliū ptiū.

¶ Hic qz articulus ꝑcedēs dz. q in aīa sint habitus marie fm ponas. Quer. z D. san fm quales. Est aūt triplex gen⁹ ponaz aie fm q̄s ꝓt aīa esse subiectū habituū. Ideo de istis q̄rit. z in ꝓmi arti. de potēcijs sensitiuis.

¶ Rndeo dom. q vires sensitiue dupliciter pnt ꝛsiderari. vno mō fm q opant ex instinctu nature. alio mō fm q opant ex iperio rōnis. fm igit q operant ex instinctu nature sic ordinant ad vnū sicut z natura. z ideo sicut in potēcijs naturalib⁹ nō sunt aliqui habitus. ita etiā nec in potēcijs sensitiuis fm q ex instinctu nature opant.

¶ Doctor rndet fm vnā distinctōem quā ponit in ꝓncipio. q vires sensitiue pnt. vno mō ꝛsiderari fm q opant ex instinctu nature. Alio mō fm q opant ex iperio rōnis. Ponit ḡ duas ꝛdones illis duob⁹ mēbris cozrespondētes. secūdā ibi. Secundū ꝓo q opant ꝛc. Loco ꝓma Loco ꝓma

Concło igit ꝓma. In potēcijs sensitiuis (scz etiā in hoīe) fm q ex instinctu nature opant nō sunt aliq̄ habitus. Probat. in potēcijs naturalib⁹ nō sunt aliq̄ habit⁹. ḡ nec in sensitiuis fm q ex instinctu nature opant. Ans patuit supra q. xlix. ar. iij. ꝛc. Tenet ꝛsequētia. qz ponē sensitiue fm q ex instinctu nature opant ordinant ad vnū sicut natura. Illa aūt est causa quare in potēcijs naturalib⁹ nō sunt habitus. Concupiscibilis em̄ et irascibilis sibi relicte. tamē tendūt ad ꝛuenies sensui. z ad ipugnandū ipedimētū cōuenientis. Secus ꝑut moderāt a rone.

¶ Scdm ꝓo q opant ex iperio rōnis. sic ad diuersa ordinari pnt. z sic pnt in eis esse aliq̄ habitus q̄b⁹ bñ aut male ad aliqđ dispōnūtur.

Loco scda

¶ Hic ponit secūdā ꝛclonē ralē. In potēcijs sensitiuis fm q opant ex iperio rōnis pnt esse habit⁹. Probat. In oīm illo pōt esse habit⁹. qđ est ordinabile ad diuersa. et qđ pōt bene z male dispōni. sed sensualitas isto modo est ꝙ rōnem ordinabilis ad diuersa z diuersis modis. et pōt dispōni ad bene vel male se hīdū ad ea q̄ ꝙ rōnē ordinātur. igit. Maior ꝑz ex questione ꝑcedenti. Minor ꝑz exꝑlaniter de ꝛcupiscibili q mouet ad ꝛcupiscēdū varia. que etiā ꝛcupiscibili fm se repugnāt. z variis modis vt concupiscat quādo oportet z ꝓut oportet ꝛc. Et illud medium tangit D. in lra.

¶ ☞ Argumētū in ꝓiū est ꝓ firmatiuū scde ꝛclonis

¶ Ad ꝓmū ḡ dōz. q vires nutritiue ptis nō sunt nate obedire iperio rōnis. z iō nō sunt in eis aliq̄ habitus. sz vires sensitiue nate sūt obedire iperio rōis. z iō in eis ee pnt aliq̄ habit⁹. nā fm q obediūt rōni qdāmō rōnales dicūt vt in ꝓmo ethi. dicit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Dōm. Negak maior. nō est sile. nā sensitiue poñe in hoie sunt rōnales quodāmodo .i. p pticipatōem. qz obediūt rōni pſertim appetitiue. vt patuit supra q. xvij. arti. viij. Pars aūt nutritiua nullo mō audit rōnē. z ḡ pma. l. sensualitas. cū sit in poña ad multa est capax habitus et dispōnis q̄ est habentis ptes. nō aūt nutritiua.

¶Ad scōm dōm. q vires sensitiue in brutis aialib nō opant ex imperio rōnis. sed si sibi relinquāt brutа aialia. opant ex instinctu nature. z sic in brutis aialib nō sunt aliqui habit⁹ ordinati ad opationes. sunt tn in eis alique dispōnes in ordine ad naturā. vt sanitas z pulchritudo. Sed qz brutа aialia a rōne hois p quādā ꝓsuetudinē disponunt ad aliqd opandū sic vel aliter. h mō in brutis aialib habitus quodāmodo poni pñt. vñ Aug. dt in li. lxxxiij. q. q videm⁹ inanissimas bestias a maximis voluptatib abstinere doloz metu. qd cū in eaz cōsuetudinē vertit. domite z mansuete vocant. Deficit tn rō habitus q̄tū ad vsum volūtatis. quia nō habēt dominiū vtendi vel nō vtendi. qd videt ad rōnem habitus ptinere. z ideo ꝑprie loquendo in eis habitus esse nō possunt.

¶Dōm. q maior nō est oīno ꝑa. qz nō oīmō sunt cōmunes brutis z nobis. in nobis em hz rōnem cōiunctā. in eo dē supposito cui obediūt. z a qua mouent diuersimode. z ergo dato q minor esset vera. Negak ꝓña. Ad minorē tn nō sunt in brutis habitus opatiui fm pfectā rōnem habitus. Sūt tn quasi habituales dispōnes ad naturā. z habitus opatiui fm ipfectā rōnem. quia ex instructione hoīm testie inducūtur in aliquas ꝓsuetudinales abilitates. que quasi hñt rōnez habituū opatiuoz. qz tn nō vtunt qñ ipe volūt. ideo nō sunt pfecte habitus. Canis em solū cōsulat fm illam dispōnem cū ab hoie iuuet. fm se aūt nō vtit illo quasi habitu. vt ptz p experientiam.

Scotus. Scotus aūt vt patebit infra q. lvi. articu. iij. nimis paz tribuēs habituī z multominus ꝑturi ponit in bestijs habitus z virtutes. Similiter membris corporeis virtutes hūanas tribuit. sz de h infra vbi iā tc.

¶Ad tertiū dōm. q appetitus sensitiuus natus est moueri ab appetitu rōnali. vt dr in. iij. de aīa. sz vires rōnales apprehensiue nate sunt accipere a viribus sensitiuis. z ideo magis ꝓuenit q habit⁹ sunt in viribus sensitiuis appetitiuis q̄ in viribus sensitiuis apphensiuis. cū in viribus sensitiuis appetitiuis nō sint habitus nisi fm q opantur ex imperio rōnis. q̄uis etiā in ipis interioribus viribus sensitiuis apphē siuis possint poni aliqui habitus. fm quos homo sit bn memoratiu⁹. vel cogitatiu⁹ vel imaginatiu⁹. vñ etiā phs dicit in capło de memoria. q ꝓsuetudo multū opatur ad bene memorādū. qz etiā iste vires mouent ad opandū ex imperio rōnis. vires aūt apphē siue exteriores. vt visus z audit⁹ z hmōi. nō sunt susceptiue aliquoz habituū. sz fm dispōnē siue naturē ordināt ad suos actus exterminatos. sicut z mēbra corpis in quibus nō sunt habit⁹. sed magis in viribus imperantibus motum ipōrum.

¶Dōm ad maiorē. q habit⁹ aīe nō solum sunt scia z virtutes. sed etiā dispō quedā in apprehēsiuis interioribus que etiā obediūt rōni a qua diuersimode moueri possunt vt patuit supra q. xvij. ar. vij. ad 3⁹. Ad minorē. nō sunt alique scie. sunt tn habitus cogitatiuus z memoratiu⁹ et habitus ꝓsuetudinales. z dato q ita esset q nullus habitus esset in apprehensiuis etiā interioribus (qd tn non est omino verū. qz vt ptz ar. iij. ad 3⁹. etiā habitus intellectuales secūdario sunt i viribus sensitiuis interioribus) Negak ꝓña. et ratio in pncipio solōnis. qz appetitiua ps nata est moueri z recipe a rōne z volūtate. nō sic sensitiua apprehensiua. imo ecōtra ratio recipit a sensitiua apprehensiua. qz mēsio rō recipiat. sensitiue tn potēcie etiā nate sunt moueri ad actus fm motiōem volūtatis z rōnis. ideo de facto sunt habitus in sensitiuis interioribus. nō aūt exterioribus. qz ordinātur ad actus determinatos fm dispōnem nature. nec pñt diuersimode moueri sicut interiores. Unde nō est par rō. ista D. rāgit in solone. de cui⁹ materia vide d. san. in de veri. mate. v. q. x. in cor. post mediū.

¶Utr in ipo intellectu sit aliquis habitus.

AD quartū sic ꝓceditur. Uidet q in intellectu nō sint aliqui habitus. habit⁹ em operationib ꝓformant. vt dictū est. sed opationes hois sunt cōes aīe z corpori. vt dicit in ꝓmo de aīa. ergo z habitus. sed intellectus nō est actus corpis. vt dicit in. iij. de aīa. ergo intellect⁹ nō est subiectū alicui⁹ habitus. ¶P. omne qd est in aliq̄ est in eo p modū eius in quo est. sed id qd est forma sine materia est actus tm. qd aūt est cōpositū ex forma z materia habet poñam z actū simul. ergo in eo qd est forma tm nō pōt esse aliquid qd sit simul in potentia z actu. sed solū in eo qd est ꝓpositū ex materia z forma. sed intellectus est forma sine materia. ergo habit⁹ qui hz poñam simul cū actu. quasi medium inter vtrūq existens. nō pōt esse in intellectu. sz solū in ꝓiuncto qd est cōpositū ex aīa z corpe. ¶P habitus est dispositio fm quā aliqd bene vel male disponit ad aliquid. vt dr in. v. metaph. sed qd aliquis bene vel male sit dispositus ad actū intellect⁹ puenit ex aliqua corpis dispōne. vñ etiā in. ij. de aīa dicit. q molles carne bene aptos mēte videmus. ergo habitus ꝓgnoscitiui non sunt in intellectu q̄ est sepatus. sed in aliq̄ poña que est actus alicui⁹ pris corpis. ¶Sed ꝓtra est qd phs in. vi. ethi. ponit scientiā z sapientiā z intellectū. qui est habitus pncipioz in ipa intellectiua pte aīe.

¶Hic querit de alia potēcia. sz intellectiua.

¶Rūdeo dōm. q circa habitus cognoscitiuos diuersimode sunt aliqui opinati. Quidā em ponētes intellectū possibilē esse vnū in oīnib hoibus. coacti sunt ponere q habit⁹ ꝓgnoscitiui nō sunt in ipso intellectu. sed in viribus interioribus sensitiuis. manifestū est em q hoies in habitib⁹ diuersificant. vnde nō pñt habit⁹ cognoscitiui directe poni in eo q vnū

nūero existens est oīnib hoīb cōe. vñ si intellectus possibilis sit vnus nūero oīum hoīm. habit⁹ sciaz fm q̄s hoies diuersificant nō poterūt esse in itellectu possibili sicut in subiecto. sz erūt in viribus iterioribus sensitiuis. q̄ sunt diuerse in diuersis.

In corpe duo. Prio adducit opinionē tenentē ꝓpriā negatiuā questi. Scdo eā reprobat ex q̄ reprobatōe infert cōclusionē suā r nſiuā. ibi. Sed ista positio tc. Opinio ergo est de illo quesito falsa q̄ fundat in erroze Auerrois q ponebat vnū intellectū oīm hoīm. z hūc separatū. vt ptz p. p. q. lxvij. ar. ij. Et ꝓsequēter. qz habit⁹ sunt diuersi in diuersis hoīb. intellect⁹ aūt nō. sz vnus. iō habit⁹ sunt in alio subiecto q̄ in intellectu. pura in viribus sensitiuis interioribus. Deinde cum dicit.

¶Sed ista positio ꝓmo q̄dē est ꝓtra intētionem Aristotelis. Manifestū est em q vires sensitiue nō sunt rōnales p essentiā. sed solū p pticipatōnem. vt dicit in ꝓmo ethi. phs aūt ponit intellectuales virtutes. que sunt sapientia. et scia. z intellect⁹. in eo qd est rōnale p essentiā. vñ nō sunt in viribus sensitiuis. sed in ipo intellectu.

¶Hic ꝓsequenter D. reprobat illā opinionē. z ꝓcludit ꝓclusionē ꝓtrariā ex illa reprobatiōe in fine corpis. et clari⁹ in solone ꝓmi. tale. Intellect⁹ possibilis est subiectū habit⁹ (dr notāter possibil. qz intellectu agēte nullus est habit⁹. vt patebit ar. v. ad 2⁹) Hāc ꝓclonē. pbat reprobando ꝓcedentē opinionē dupliciter. Primo auctoritatiue. scdo rōib. ibi. Scdo etiā hec tc. Ponit ḡ duas auctoritates ꝓtrarias illi opinioni. scdam ibi. Expresse tc. Arguit ḡ sic ex ꝓma auctoritate phi. Vires sensitiue nō sunt rōnales p essentiā. sz solū p pticipatōem. sed ꝑtes intellectuales sunt in rōnali p essentiā. igit nō sunt habit⁹ intellectuales in viribus sensitiuis sed in intellectu. ¶Nota aūt q dr vires sensitiue sunt rōnales p pticipatiōem. sz nō solū ipe sed z ipa volūtas q̄ est poña inorganica. sed de h infra. ¶Et nota q intellectus possibilis est poña in gñe in telligibiliū. nō aūt in gñe entiū. de q̄ in Capolo in p. dis. ij. q. ij. in solonib argumētoz. ꝓtra ꝓmā ꝓclonē. Quare āt dicat intellectus poña passiua. an videlz qz intellectus noster patit ab intelligibili p accīs. vt Scot⁹ hz. sive qz patit p se. vt d. san. hz alibi videbit ꝑ. q. lxxix. ar. ij. et patuit aliq̄liter supra q. xxij. ar. ij. Dein ibi.

¶Expresse etiā dicit in. iij. de aīa. q intellect⁹ possibilis cū sic fiat singula. i. cū reducat in actū singuloz p species intelligibiles. tūc fit fm actū eo mō q̄ sciens dicit esse in actu. qd quidē accidit cū aliquis possit operari p seipm. sz ꝓsiderando. Est quidem igit tūc potēcia quodāmodo. nō tn simpliciter. vt ante addiscere aut inuenire. Ipse ergo intellect⁹ possibilis est in quo est habit⁹ scientie. quo potest cōsiderare etiā cū nō ꝓsiderat.

¶Arguit ex alia auctoritate phi. Ipse intellectus possibilis est in quo est scia tc. sed scia est habitus. igit.

¶Et nota q D. pbat in intellectu possibili esse habitus et scientiā. qz ibi sunt species intelligibiles. vbi dat intelligere q species intelligibiles sunt habitus z scientia. q q̄dem sine habitus nemo negat. sz an scia dicat q̄litatē sim

plicē. vel species vt ordiare sunt. habemk opiniones. sz de h magis infra q. lij. ar. ij. Consequēter cū dicit.

¶Secūdo etiā hec positio est ꝓtra rei veritatem. sicut em eius est poña cui⁹ est opatio. ita etiā et⁹ est habitus cuius est opatio. intelligere aūt z ꝓsiderare est ꝓprius actus itellectus. ḡ z habit⁹ quo ꝓsideratur est ꝓprie in ipo intellectu.

¶Probat ꝓclonē reprobando opinionē ꝓtrariā rōnibus. Et ꝓmo tali. cuius dē subiecti est opatio z habit⁹. sed intellectus possibilis est opatio (sz intelligere) ergo z habitus quo intelligim⁹. Maior pz a siki. Sicut cuius dē est potēcia cui⁹ est opatio. qz sp pncipiū agendi immediatū ex actio sunt eiusdē subiecti. Minor nota. igit tc. Probat scdo alia rōne quā D. tangit ad ꝓmū. Illi ꝓpriē dē subiectū habit⁹ qd est in poña ad multa. sed h mōdi ꝓprie intellectui possibili. igit. Maior patuit supra q. xlix. arti. iij. Minor nota ex. iij. de aīa. qz est q̄ est oia fieri.

Confirmat etiam conclusio alia auctoritate phi in argumento in contrariū.

¶Ad ꝓmū ergo dōm. q quidā dixerūt. vt Simplicius refert in ꝓmento ꝓdicamētoz. q quia oīs operatio hois est quodāmodo ꝓiuncti. vt phs dt in ꝓmo de aīa. ideo nullus habitus est aīe tm. sed cōiuncti. z p hoc sequit q nullus habit⁹ sit in itellectu cū itellectus sit separatus. vt ratio ꝓposita ꝓcedebat. sed ista rō nō cogit. habitus em nō est dispositio obiecti ad potēcia. sed magis dispositio potēcie ad obiectū. vnde habitus oportet q sit in ipa. que est pncipiū actus. nō aūt in eo qd ꝓparat ad potentiā sicut obiectū. Ipm aūt intelligere nō dr cōdesse aīe z corpi nisi rōne phātasmatis. vt dicit in ꝓmo de anima. ptz aūt q phantasma ꝓparat ad intellectū possibile vt obiectuz. vt dicit in. iij. de aīa. vñ relinquitur q habitus itellectiuus sit pncipalr ex pte ipius itellectus. nō aūt ex pte phantasmatis qd est cōe aīe et corpori. Et ideo dōm est. q itellect⁹ possibilis cū subiectū habit⁹. illi em ꝓpriē esse subiectū habit⁹ qd est in poña ad multa. z h maxime ꝓprie itellectui possibili. vnde intellectus possibilis est subiectum habituum intellectualium.

¶Dicendū ad maiorē. Cōformāt habitus actib. sicut dispositio ad id qd disponit. z scdo q̄ ad subiectū vt tractū est in fine cor. Ad minorē in q̄ stat argumētū. Primo. oparōes alique. sed nō omes tc. Scdo si intelligit vniuersalr. dr q opatio intellectiua in hoie est cōis aīe et corpi. nō rōne pncipij eliciūi z effectiui. sz rōne obiecti z pncipij remoti. qz videlz omis intellectio nostra p h̄ statu originaliter ꝓsupponit phantasma qd est ꝓiuncti. nō q totū ꝓiunctū vel poña que est totius ꝓficiri. pducat intellectōem. sed ꝓter causam iā dictā. Unde negat ꝓsequētia. quia solus itellectus intelligit vt pncipiū quo imediatum. vñ z habitu ꝓficit. Doc. in solone oīndit ꝓmo ori/ginē z fundamētū huī⁹ rōnis. Deinde soluit vt dictū est qz habitus nō dispōnit obiectū ad poñam. sed econtra. ideo esto obiectū originalr z remote. i. id a q̄ causat ipse intelligibilis (sz phantasma) sit ꝓiuncti. non tamē habitus est in coniūcto sed in potentia quā disponit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ad scōm dōm. q sicut poña ad esse sensibile cō uenit materie corpali. ita poña ad esse itelligibile cō uenit itellectui possibili. vñ nihil phibet in intellectu possibili esse habituū. qui est medius iter puram potētiā ⁊ actū pfectū.

¶ Dicendū q maior fuit supra expolita q. v. arti. iij. ad pmū. Est in eo. fm modū essendi. cū trahit id in quo est ad rōnē suā. sicut declarat D. in de veri. mate. qrtiij. q. viij. ad sextū. Minor negat. q id qđ est sine materia. p̄ prie dicta potest esse in poña ⁊ sic nō actus tm. imo potē tiale. Negat etiā illa. ergo in eo qđ est forma tm. nō pōt esse simul actus ⁊ poña. Negat iferiꝰ. q forma tm non est semper actus purus nisi sit forma p se subsistens extra ge nus. Vñ negat alia ꝓsequētia. sc̄z nō potest esse in intelle ctu ⁊c. Vult Doc. in solutōe. q aīa est in poña. nō tm hꝫ ter materiā. q materia est in poña ad esse sensibile ⁊ na turale. sed anima ⁊ intellectus possibilis ad esse itelligibi le. ⁊ dña iter istas poñas tangit Doc. san. p. q. q. lxxv. articulo. v. ad pmum.

¶ Ad tertiū dōm. q quia vires appēhensiue inte rius ppārāt itellectui possibili ppriū obiectū. ideo ex bona dispōne hꝰ viriū ad quā cooperat bona dispositio corpis. reddit homo habilis ad itelligen dū. ⁊ sic habitus intellectuus secūdario potest esse in illis viribus. principaliter autem in intellectu possibili.

¶ Dicendū ad minorē. Nec. q aliqs sit bene dispoſi tus ad actū intellectus. Nec. dispōne pparatoria ⁊ pre uia. puenit ex aliqua dispositione corpis. sc̄z si intelligit de dispositiōe pncipali imediata disponente intellectū. Ne gat. imo ētrariū. q quis sit abilis in corpe ⁊ nō habeat hꝫ bitū scientie intellectus eius nō est bene dispositus. Negat ꝓña. imo pncipaliter sunt in intellectu. sed secōario (id est aliqđ ordinatū ad habituū intellectus) est in potentia sen sitiua. Intellectus em̄ nō est separatus quo ad esse a corpe sed quo ad organū. vide d. san. ꝯ. p. q. lxxxix. ar. v. in cor. vbi meminit materie vltius. hic plenius arti. ⁊ inter cetera ponit que hāc solonem declarāt. vñ dr. habitus sunt si miles actib. ex quib. acq̄runt. act⁹ aūt intellectus ex qꝫ bus in pōsenti vita scientia acq̄rit sunt p̄ uersiones intelle ctus ab phantasmata. que sunt in pdictis viribus sensiti uis. vnde p̄ tales actus ⁊ ipi intellectui acq̄rit facultas qꝫ dam ad ꝓsiderādū p̄ species susceptas ⁊ in pdictis viri bus acquirit quedā abilitas vt facilius p̄ uersionē ad ipas intellectus possit intelligibilia speculari. sed sicut ac tus intellectus pncipaliꝰ quidē ⁊ formaliꝰ est in ipo intel lectu. materialiꝰ ⁊ dispositiue in inferioribꝰ viribꝰ. Idem etiā dōm est de habitu ⁊c. ¶ Et nota q D. in solone hic videt cāgere dispōnem ꝓcēsitā habituī intellectus. quia loquit de dispōne virtū interioꝝ que puenit ex bona dispositione corpis que vtiqꝫ nō causat ex actu itellect⁹. vel p̄uersione frequēti ad phantasmata. sed p. p. vbi tā. et ar. iij. ꝓcedenti ad tertiū videt loqui de dispōne ꝓcomi tante actū intellectus. Et hoc em̄ q intellectus frequēter vtit interioribꝰ viribꝰ acq̄rit etiā quedā facilitas ⁊ abiliꝫ tas in sensib. sed vtraqꝫ dispositio potest ꝓtinere ad hꝫ bitū scientie materialē. vna antecedenter alia ꝓcomitan ter et consequenter.

¶ Utrū in volūtate sit aliquis habitus.

AD q̄ntū sic ꝓcedit. Videt q in volūtate nō sit aliqs habit⁹. Habitus em̄ q̄ in in tellectu est sunt spēs itellectuales q̄rum intelligit actu. sꝫ volūtas nō operat per aliquas spēs. q̄ volūtas nō est subiectū alicuꝰ habi tus. ¶ D. in intellectu agente nō ponit aliqs habit⁹ sicut in itellectu possibili. q̄ est poña actiua. sꝫ volū tas est maxīe poña actiua. qz mouet oēs poñas ad suos actus. vt supra dictū est. g̃ in ipa non est aliqs habit⁹. ¶ D. in potētijs naturalibꝰ nō est aliqs ha bit⁹. qz ex sua natura sunt ad aliqđ determinate. sed volūtas ex sua natura ordinat ad hꝰ vt tendat in bo nū ordinatū rōne. g̃ in volūtate nō est aliqs habit⁹. ¶ Sz̄ est qđ iusticia est habit⁹ q̄dā. sed iusticia est in volūtate. est em̄ iusticia habitꝰ q̄dā fm quē aliq volūt ⁊ operant iusta. vt dr in. v. ethi. g̃ volūtas est subiectū alicuius habitus.

¶ Hic querit de alia ꝓte potestatiua aīe. sc̄z volūtate.

¶ Rūdeo dōm. q ois potētia que diuersimode potest ordinari ad agendū. indiget habitu quo bene disponat ad suū actū. volūtas aūt cū sit potētia rōnalis. diuersimode pt ad agēdū ordinari. ⁊ ideo opter in volūtate aliquē habitū ponere quo bñ dis ponat ad suū actū.

¶ Absoluit quesitū vnica ꝓclone. quā ꝓbat duplici rōne. secūdam ponit ibi. Et ipa etiam rōne. Londo cst. Lōclo. Opter in volūtate aliquē habitū ponere quo bene dispo nat ad actū suū. Probat ꝓmo rōne sumpta ex ꝓpone. et arguit sic. Omis poña ⁊c. sed volūtas potest diuersi mode ordinari ad agēdū. igit ⁊c. Maior patuit q. xix. ar. iij. Minor ꝓbat. qz volūtas ē poña rōnalis q̄ hꝫ ad oppolita. ix. metaph. Illa minor explicat ad scōm. et magis infra. q. lvi. ar. vi. Et pz hꝰ ⁊ ibidē q Scotꝰ in. iij. dis. xxiij. nō oprebat ita ꝓtendere ad. pbādū in volūtate Scotus. ꝓtutē ⁊ habituū. cui d. san. graꝫ ꝓcedat. veritatē nō oino ad sensum Scoticū. vt patebit infra vbi iā. Scotus em̄ pncipaliꝰ ponit virtutes circa passiones in ꝓuntate qs nos negamus. Unde ibi.

¶ Et ipa etiā rōne habit⁹ apparet q hꝫ quādam pncipalē ordinatōem ad volūtatē. put habit⁹ est q̄ qs vtit cū voluerit. vt supra dictū est. q. lix. ar. ij.

¶ Tāgit secūdā rōnē p ꝓclone sumptā ex ꝓte habit⁹ Et arguit sic. Illud qđ ex ꝓpria rōne pncipaliꝰ iportat ordinē ad volūtatē ē volūtaris. sꝫ habit⁹ ē hmōi. igit ⁊c. ¶ Et nota q hec rō. ꝓbat q habit⁹ est sp volūtaris. non qdē sicut subiecti. sed tm sp sicut pncipij motiui. sicut in si mili supra. q. xvi. ar. p. habituū est de vsu (sz ꝓma rō. ꝓbat q sit eius sicut subiecti formaliꝰ) nullus em̄ est habit⁹ nisi generet p volūtariū exercitiū ⁊ sit pncipiū volūtarij ac tus elicti vel imperati. loquēdo ꝓprie de habitu. qz hꝫ bitus est q̄ qs vtit cū voluerit. ⁊ ita sp hꝫ habitu dirē ad volūtatē saltē sicut pncipiū sicut ⁊ actus volūtarius.

¶ Et confirmat ꝓclo argumēto in ꝓtrariū.

¶ Ad pmū q̄ dōm. q sicut in intellectu est aliqua species q̄ est similitudo obiecti. ita opter in volūtate ⁊ in qualibet vi appetitiua esse aliqđ quo inclinet in suū obiectū cū nihil aliud sit appetitus appetitiue virtutis qꝫ inclinatio quedā. vt supra dictū est. Ad ea q̄ ad que sufficienter inclinat p naturā ipius poñe c. tītā. ar. ij. et q. vi. ar. i nō indiget aliqua qualitate inclinante. sed qz neca riū est ad finē hūane vite q vis appetitiua inclinet ad aliqđ determinatū. ad qđ nō inclinat ex natura potentie. que se hꝫ ad multa ⁊ dinersa. ideo necesse est q in voluntate ⁊ in alijs viribꝰ appetitiuis sint q̄dā qualitates iclinātes. que dicūtur habit⁹.

In tm spēs ire i itellcā.

¶ Dicendū q de maiore est difficultas. veruz sint tm species itellectuales in intellectu q̄ dicūt habit⁹. videtur q̄duda q ꝓter illas sit quedā abilitas in intellectu que ē qualitas simplex. q̄cq̄d sit de hoc nō variat q̄positū. Cō stat em̄ q in intellectu possibili nō solū sūt spēs itelligibi lies. imo etiā habit⁹ ꝓncipioꝝ ꝓnatus. vt patz infra q. lx. ar p̄. Similiter ponit in intellectu habit⁹ ꝓfectiuus. vt pz de lumine glorie q habitus ⁊ ꝓfectus itellectualis dicī pōt nō ārt spes. q. nō est rō ꝓgnoscendi. Minor ꝓcedit. Sz negat ꝓña. qz nō seqt. Nō sunt in volūtate tales habit⁹. q̄ nō sunt habit⁹ in volūtate. Sicut em̄ in intellectu sunt habit⁹ repsentatiui q̄ sūt similitudines rez. qz itellect⁹ ē vis ꝓgnoscitiua. ita in volūtate sunt habitus inclinatiui. qui videlz inclināt ad id ad qđ poña nō sufficit. Et hos D. tangit hꝰ iplicite. videlz illos habit⁹ q̄ determinat ad fiꝫ nē hūane vite. sc̄z vez. ⁊ supnaturalē. vt est charitas. Et ad qđ nō inclinat sufficienter ex natura ponē. vt est insti tia ⁊ sibi ꝓnexe. Et de hꝰ infra q. lvi. ar. vi. et in de ꝑtutib⁹ q. ꝯ. ar. v. hꝫ d. san. ibidē. naturalē inclinatio volūtatꝫ nō solū ē in vltimū finē. sꝫ in illd bonū qđ sibi a rōe mōstrat.

¶ Ad scōm dōm. q intellectus agēs est agēs tm et nullo mō patiēs. sed volūtas ⁊ quelibet vis appe titiua est mouens ⁊ motū. vt dr in. iij. de aīa. ⁊ ideo nō est similis ratio de vtroqꝫ. nā esse susceptiuū hꝫ bitus ꝓuenit ei qđ est q̄dāmodo in poña.

¶ Dicendū q maior ꝑa. qz intellect⁹ agēs est in poña actiua tm. ⁊ nullo mō passiua. ideo nō est subiectū habit⁹ tus. sicut em̄ sol sp illuminat q̄tū est de se. ita ⁊ itellectus agens. nec mouet. ad actū p aliquā alia poñaz. Tūc mi nor negat. imo est aliquo mō passiua. vt patuit supra q. ix. qz mouet a rōne ⁊ obiecto. Esto ad exercitiū moueat alias poñas. ipa tū pri⁹ mouet a rōne ⁊ obiecto. q̄re nō est par ratio. sicut em̄ infra patebit virtutes aliquе vl'in fundūt a deo volūtati. vel causant in ea ex assuetudie ope rū ex ipressione rōnis. ¶ Nota ꝓpter dictū de intellectu agente d. san. p. q. liij. ar. p. ad pm. qz intellectus agēs est sua actio. vt pz. iij de aīa. qđ intelligit nō p essentiā sed p ꝓcomitātā. qz cū sit in actu eius suba. statim q̄tū est in se concomitatur ipa actio. quod non est de intellectu possibili. q̄nō hꝫ actiones nisi postq̄ fuerit factus in actu ita q eius actio necessario ⁊ p se passionē ꝑsupponit. Sz eus de itellectu agente.

¶ Ad tertiū dōm. q volūtas ex ipa natura ponē inclinat in bonū rōnis. sꝫ qz hꝰ bonū multipliciꝰ diuer sificat. necessariū est vt ad aliqđ determinatū bonū rōnis volūtas p aliquē habitū inclinet. ad hꝰ q seqt promptior operario.

Dicendū ad minorē. q vera. et natura ordinat vt ten dat in bonū rōnis. ꝓtiū q̄dem sine habitu. Nec. sed in bonū alteri⁹ vl' supnaturale nō tendit ꝓmpte ⁊ certiū dinatiꝰ. ⁊ vt in plurimū sine habitu. si em̄ voluntas nō sit informata habitu iusticie. non facile sequetur dictamen rōnis de ope iusto. nec sine habitu virtutis erit dicta men pfectū rōis ⁊ ipariuū. vt patebit loco suo. qz qualis vnuscuiqꝫ est talis finis videtur ei ⁊c.

¶ Utz in substātijs sepatis sint aliqui habitus.

AD sextuz sic ꝓcedit. Videt q in angelis nō sint habitus. Dicit em̄ maximus cō mentator Dionysij in. vij. ca. ꝛc ce. hierar chia. Nō ꝓuenit arbitrari ꝑfectes intelle ctuales. id ē spirituales more accidentiū quēadmo dū ⁊ in nobis sunt. in diuinis itellectib⁹. sc̄z angelis esse. vt aliud in alio sit sicut in subiecto. accīs em̄ oē illinc repulsum est. sed omis habit⁹ est accīs. ergo in angelis nō sunt habit⁹. ¶ D. sicut Dionysius dr. iiij. ca. de ce. hierarchia. sancte celestiū ēctiaz dispo sitiones sup oīa alia dei bonitatē pticipāt. sed semp qđ est p se est prius ⁊ potius eo qđ est p aliqđ. ergo angeloz essentie p seipas pficiūtur ad ꝓfectionem dei. nō ergo p aliquos habit⁹ ⁊ hec videtur esse ratio Maximi qui ibidē subdit. Si. n. hoc esset. nō vti qꝫ maneret in semetipa hꝰ essentia. nec deificari p se ētum foret possibile. valuisset. ¶ D. habitus est dispositio quedā. vt dr in. v. metaph. sed dispositio vt ibidē dr. est ordo habentis ptes. cū ergo angeli sint simplices. videt q in eis nō sint dispōnes ⁊ ha bitus. ¶ Sed ꝓtra est q Dionysius dr septimo ca. ce. hierarchie. q angeli ꝑme hierarchie noīant cale facientes. ⁊ thromi. ⁊ effusio sapientie manifestatio deiformi ipoꝝ habitu.

¶ Hic querit de tertio subiecto sc̄z angelo.

¶ Rūdeo dōm. q q̄dam posuerūt in angelis nō esse habitus. sed quecūqꝫ dicūtur de eis essentialiter dicūtur. vñ Maximus post pdicta ꝛba q̄ induxi mus dicit. Habitudines eaz atqꝫ virtutes que in eis sunt essentiales sunt ꝓpter imaterialitatē. ⁊ hoc etiā Simplicius dicit in ꝓmēto pdicamētoz. sapi entia aūt que est in aīa habit⁹ est. que aūt in intelle ctu suba. oīa em̄ que sunt diuina. ⁊ p se sufficientia sunt ⁊ in seipis existentia.

¶ In corpe duo. Primo ponit opinionē de q̄sito ne gatiuā. secdo eā examinat ꝓtim verificādo. ⁊ ꝓtim falsam ostendendo. ibi. Que q̄dē positio ⁊c. Quātū ad pmum quidā tenuerūt prē negatiuā. vt Maxim⁹ ⁊ Simplic⁹ q in substātijs sepatis nō esset habitus ⁊c. vt in lra.

¶ Que quidē positio ptiz habet veritatē. ⁊ ptim cōtinet falsitatē. Manifestū est em̄ ex pmissis q sub q. lix. ar. iij iectū habitus nō est nisi ens in poña. Consideātes igit ꝓdicti ꝓmentatores q angeli sunt imateriales. et q nō est in illis poña materie. fm hoc ab eis habi tū excluserūt ⁊ oīe accidens.

¶ Hic ꝓsr D. examinat pdictā opinionē q̄d veritatis ⁊ falsitatis ꝓtineat. ⁊ p hꝰ vult satisfacere q̄sito. Ponit ergo ꝓclonem veritatem illā opinionē. secdo ꝓclonē falsi ficantē. ibi. Sz qz hꝫ. in angelis ⁊c. Lōclo ergo ꝓma Lōclo ꝓma quā

Universidad de Deusto
Biblioteca

ponit in fine corpis habit⁹ q̄ sunt dispōnes ad esse natuꝫ rale nō sunt in angelis. Probat. oēs tales habit⁹ sunt in eo qđ est in potentia nō quacūcꝫ sed materie. ſz angeli sunt imateriales. igit nō sunt in eis tales habit⁹. Maior pater. qz dcḋ hz tales habit⁹ disponit ad cē z naturā. et p ꝯs hz materiā q̄ est talꝫ poña ꝛc. Minor nota.

¶ Sed qz hz in angelis nō sit poña materie. est tn in eis aliqua poña. esse em actū puꝝ est ppriū dei. et ideo inc̄tū inuenit in eis de poña. intm in eis pñt habitus inueniri.

¶ Hec est scḋa ꝙclo oñdēs ptm falsitatē p̄dicte opi/nionis. Et pmo ipa ꝙclo ponit. scḋo corollariſt extrahit. ibi. Sz qz ꝛc. Tertio declarat z limitat ꝙclo. ibi. Circa hmōi tn ꝛc. Circa pmū est talis ꝙclo. In angelis potest inueniri habit⁹. ſcz ordinat⁹ ad opatōez. Probat. In q̄ cūcꝫ est potētia (ſcz etiā in esse itelligibili) ad multa. ibi. pōt esse habit⁹. sed in angelis est aliq poña. igit ꝛc. Dam ior patuit supra. Minor ptz. qz solus de⁹ est act⁹ pur⁹. et in esse reali z in esse intelligibili. vt patebit p. p. q. xuij. ar. iij. Et ptz illa minor. p. p. q. l. ar. ij. Deū cū ōr.

Ꝙclo scḋa

¶ Sed qz poña materie z poña itellectualis substantie. non est vnius rationis. ideo per consequens nec habitus vnius rōnis est vtrobiqꝫ. Vñ simpli/citus ōr in ꝙmēto p̄dicamentoꝝ. q̄ habit⁹ itellectua/lis substātie nō sunt silꝫ his qui sunt hic habitib⁹. sed magis sunt similes simplicib⁹ z imaterialib⁹ spe/ciēb⁹ quas ꝙtinet in seipo.

¶ Infert qđā corollariū ſcz. Habit⁹ q̄ sunt in ange/lis nō sunt vni⁹ rōnis cū habitib⁹ nostris (ſcz corpalib⁹ et disponetib⁹ ad esse naturale) Probat. habit⁹ ꝙsequūt et cōrūdent poñe. sed est alia poña materie q̄ dispōnit ha bitus corpales alia poña subē intellectualis quā pficiūt habit⁹ angelici. igit corollariuꝫ vez. Et ꝙfirmat corolla/riū p Simplicium in lra ꝛc. Cōsequenter ibi.

¶ Circa hmōi tn habitum aliter se habet intelle/ctus angelicus. z aliter intellectus hūanus. Intel/lectus em hūanus cū sit infimus in ordine intelle/ctuū. est in poña respectu oīm intelligibiliū. sicut materia pma respectu oīm formaꝝ sensibiliū. z ideo ad oīa itelligenda indiget aliquo habitu.

Ꝙclo. iij.

¶ Declarat z limitat scḋa ꝙclo. z intēdit aliā ꝙclonē declaratoriā. talē. Circa habitū intellectualē aliter se ha/bet intellect⁹ hūanus aliter angelic⁹. Probat. intellect⁹ hu manus ad oīa intelligēda (ſcz etiā seipm) indiget aliq̄ habitu itellectuali. sed intellectus angelic⁹ nō indiget ha/bitu ad oīa intelligēda. imo ad seipm intelligendū nullo indiget. z etiā ꝯto superior tāto pauciorib⁹ indiget. sed ad oīa alia intelligēda indiget habitib⁹ z pſertim ad itel ligēdū pfecte deū z ad tendēdū in ipm p volūtatē. igitur ꝙclo vera q̄ aliter se hz ꝛc. Illius añcedentis primo de/clarat pmā ptem. scḋo secūdā. ibi. Sz itellectus angeli/cus ꝛc. tertio tertiā. ibi. Sed qz nullus ptingit ꝛc. Pria ergo ps añcedentis. pbat. qz intellect⁹ hūanus est in poña respectu oīm itelligibiliū. q̄ indiget aliq̄ supaddito habi tu ꝛc. Vñs pbat. qz est infim⁹. ¶ Nota q̄ nō itelligit q̄ intellect⁹ noster intelligat seipm p habitū. id est spēm. p/priā. sed vt phs dat̄ itelligit se sicut z alia. i. mediantib⁹ spēb⁹ aliorꝫ p quas pmo itelligit res directe repſentatas post hoc p viā discursus mediāte actu cognito puenit in ꝙgnitōem suiꝫ pprius. Intellectus em noster hz ꝙgnitōem simplicē eoꝝ q̄z habet p prias spēs. ſz ꝙgnitōem discursi/uā hz z de alijs mediantib⁹ hoꝝ spēb⁹ ꝙgnoscibilib⁹ ꝛc. z hz cōceptū sui argutiue nō repſentatiue. de h̄ d. san. in de veri. mate. p. q. viij. in corpe. Deinde ibi.

¶ Sed intellectus angelicus non se habet sicut pura poña in genere itelligibiliū. ſz sicut actus q̄dā. nō aūt sicut actus pur⁹. hoc em solꝰ dei est. sed per/mixtione alicuius potētie. z tāto min⁹ habet de po tentialitate q̄nto est superior. z ideo vt in pmo dictū est inc̄tum est in potētia indiget pfici habitualiter per aliquas species intellectuales ad opatōem pro priā. sed inc̄tum est actu p essentiā suā potest aliq̄ intelligere ad minus seipm. z alia fm modū sue sub stantie. vt dicit in libro de causis. z tanto pfectius quāto est perfectior. q. lv. ar. ij.

¶ Probat scḋa ps añcedentis. qz angelic⁹ intellectus nō est pura poña ſz actus. sed nō pur⁹. igit ea ad q̄ est in actu fm essentiā p̄t p cēntiā itelligere. ſz hmōi sunt angeli sue. igit seipm z alia aliq̄liter itelligit p cēntiā. ¶ Nota ꝓpter verbū alle/gatū ex auctore libri de causis. videlz angel⁹ intelligit alia fm modū sube sue. ¶ Nota inq̄ D. p. p. q. lv. ar. ij. in cor. et ad tertiū vbi dr. Ea q̄ sunt infra angelū. z ea q̄ ſſ supra ipm sunt q̄dāmodu in suba eius. nō q̄dem pfecte nec fm ꝓpriā rōnē. cū angeli essentia finita existēs fm p priā rōnē ab alijs distinguat. ſz fm rōnē cōem ꝛc. vbi ptz q̄ angelus intelligit alia in cēntia fm modū q̄ ꝓtinent in essentia ſcz fm p̄dicata cōmunia. sed nō ꝓpria z distincta. Cōtinent em in superiora. i. pfectiones diuine in cēntia ange li sicut ea in effectu deficiēte. Et ꝙtinet essentia angeli in/feriora sicut aliq̄le exēplar z repſentās repſentatū in ea in/telligibili. qz fm d. p ꝓte q. lv. ar. iij. ad p⁹. oīa ꝙdita pri⁹ ꝙdita sunt in natura angelica. sed qz repſentare oēs res creatas naturaliter ab angelo itelligibiles pfecte nō ē essen/tie angelice fm se. ideo oportet supaddere species intelligibi les infusas. Illud em q̄ alia intelligit debet ea continere formaliter vel saltē supemineter vel virtualiter. natura aūt ange li nō ꝙtinet oēs ꝙditōes priculares z ꝓprias dnās. ideo p essentiā aliqualiter intelligit oīa sed nō ꝙgnitōe q̄dā/ditatiua distincta.. Hic vltimo cū dicit.

¶ Sed qz nullus ptingit ad pfectōnem dei. sed in infinitū distat. ꝓpter h̄ ad attingēdū ad ipm cui p intellectū z volūtatē. indiget aliq̄bo habitib⁹ tāq̄ in poña existens respectu illi⁹ puri act⁹. vñ Diony/sius dr habit⁹ eoꝝ esse deiformes quib⁹ ſcz deo ꝙfor/mant. habit⁹ aūt q̄ sunt dispōnes ad esse naturale nō sunt in angelis cū sint immateriales.

¶ Declarat tertiā ptē añcedētis ſcz q̄ angelus nō oīa pfecte itelligit p essentiā sed indiget habitib⁹. qz est etiā in poña z in infinitū distat ab actu pmo. igit ad ipa pfecte ꝙgnoscēda indiget habitib⁹. vt em alia etiā creata pfecte et distincte intelligat eget speciēb⁹ intelligibilib⁹. vt dē deū clare videat indiget lumine glorie. nō aūt specie itelligibi/li. nā essentia diuina supplet vicē speciei. vt ptz p. p. q. xij. ꝛ ad tendēdū p volūtatē. in deū eget charitate vel viatica dū est viator vel ꝙsumata dū est ꝓprehensor.

☞ Argumēti in contrariū auctoritas que est Dio/nysij est pro secunda conclusione.

¶ Ad pmū ergo dōm. q̄ verbū Maximi intelligendū ē de habitib⁹ z accētib⁹ materialib⁹.

¶ Dicendū. Si intelligit ille ꝙmētator Dionysij q̄ nullū ponit⁹ sit accēs in angel. declinat dicta sua. Si aūt intelligit q̄ nō sint in eis accētia ꝙsequentia materiā. z sic multi habitus. dicta sua admittit.

¶ Ad scḋm dcḋz q̄ ꝛtū ad h̄ qđ ꝙuenit angelis p suā cēntiā nō indiget habitu. ſz qz nō ita sunt p seip/sos entes q̄n ꝑticipent sapientiā z bonitatē diuinā. ſō inc̄tū indigent ꝑticipare aliq̄d ab exteriori intā tū necesse ē in eis ꝓnere habitus

¶ Dicendū ad maiorē. participant sup oīa alia dei bonitatē. Ergo sup oīa infra se. nō ſō participant deo. nec sunt nec cē pñt act⁹ purus Minor pa. Sz nego q̄ an geli vt sint entes p se. imo ab alio. nec p cēntiā sunt intelligentes oīa. ſz aliq̄. z aliq̄ mō. Ultra. Nō g̃ p aliq̄s habi tus. Ergo intelligūt se z alia vt sunt in essentia impfecte. Sz nō p habit⁹ intelligūt alia pfecte z deū vt nō itelligit p cēntias eoꝝ. ¶ Nota nō q̄ cū angel⁹ dr aliq̄liter intelli gere p cēntiā. nō itelligit q̄si cēntia sit ꝓncipiū immediatū effectiū itellectōis. ſ̄ em in solo deo ē. Sz q̄ cēntia angeli respectu aliorꝫ z aliq̄ mō cognoscibiliū supplet vicem spēi intelligibilꝭ. Seipm em p seipm itelligit. z alia fm p̄dica ta generalia cētā p cēntiam intelligit. vt patebit p. p. ꝛc. Vñ Scotus in. ij. dis. xxj. er in. iiij. dis. xij. habuit maluꝫ intellectū huꝰ dicti. vt ꝑz intuēti. volēs p h̄ ꝓbare q̄ crea tura agat p cēntiā sicut ꝓncipiū act⁹ immediatū ꝛc.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ in angel⁹ nō sunt ptes cēntie ſz sunt ptes fm potētiā. inc̄tū intellect⁹ eoꝝ p plu res ſpēs pficit z volūtas eoꝝ se hz ad plura

¶ Dicendū. ad minorē fuit supra dictū. q. lxx. ar. ſ. ad p⁹. Est ergo ḃritis ptes. nō solū fm locū. ſz etiā fm po/tentiā aut spēm. Ad fm D. in. v. metaphy. intelligit fm potētiā z ꝑfectē agēdi. Et ita ē in angel. q̄ potēa itellectiua angelica p̄t h̄re ꝑtes rōes operandi z intelligendi diuersa. Et sic volūtas naturaliter ꝙsiderata aū ꝙfirmatōem ē in potēa ad plura opposita. Et nūc ad plura bona. Quare est ibi ordo partiū potestatiuaꝝ.

1

¶ Qestio. lj. de cā habituū ſcz de generatōe eoꝝ

Deinde ꝙsiderandū ē de cā habituū. Et p̄mo q̄ctū ad generatōem ipoꝝ. Scḋo q̄z tū ad augmētū. Tertio q̄ctū ad diminu tionē z corruptōnem. Circa pmū q̄runt̄ q̄tuor. Prio. vtr aliq̄s habit⁹ sit a natura. Scḋo vtr aliq̄s habitus causet ex actib⁹. Tertio. vtr per vnū actū possit generari habitus. Quarto. vtr ali q̄ habitus sint in hoīb⁹ infusi a deo

¶ Quia ꝓpinqor habitudo ē ad q̄ddit̄. vtpote in p°mo p se. z ad subitecū. ſ. i. 2° mō. q̄ ad cāz effectiuā. ideo ꝑz ordo. z ſſ. habit⁹ naturales acq̄siti z infusi. de his q̄rit

¶ Utr aliq̄s habit⁹ sit a natura

Ad pmū sic ꝓcedit. Videt q̄ null⁹ habi/tus sit a natura. Eoꝝ em q̄ sunt a natura vnus nō subiacet volūtati. ſz habit⁹ est q̄ q̄s vtiq̄ cū voluerit. vt dr ꝙmētator in. iij. de aia. ḡ habit⁹ nō ē a natura. ¶ P̄. natura nō facit p duo qđ p vnū facere p̄t. ſz ponē aie sunt a natura. ergo habit⁹ potētiaꝝ a natura cēnt. habit⁹ z poña essent vnū. ¶ P̄. natura nō dēficit in necessarijs. sed habit⁹ sunt necessarij ad bñ opandū. vt supra dictū ē Si igit habitus aliq̄ cēnt a natura. videt q̄ natura nō dēficeret q̄n oēs habit⁹ necessarios causaret. ptz ät h̄ ē falsum. q̄ habit⁹ nō ē a natura. ¶ Sz ꝑ cōtra in vj. ethi. inf. alios habit⁹ ponit itellect⁹ ꝓncipioꝝ q̄ ē a natura. vñ z ꝓncipia ꝓma dicūt naturaliter cognita q. lxix. ar. iiij

¶ Hic q̄rit pmo de habitib⁹ naturalib⁹

¶ Rndeo dcḋz. q̄ aliq̄d ꝑt cē naturale alicui du/pliciter. Uno mō fm naturā spēi. sicut naturale est hoī cē risibile. z igni ferri sursum. Alio° fm naturā in diuidui. sicut naturale ē sorti vl platoni cē egrota/tiuū vl sanatiū fm ppriam ꝙplexionē. Rursus fm vtrāq̄ naturā p̄t dici aliq̄d naturale dupliciter. Uno° qz totū ē a natura. Alio°. qz fm aliq̄d cē a natura. et fm aliq̄d cē ab exteriori ꝓncipio. sicut cū aliq̄s sanat p seipm. tota sanitas ē a natura. cū aūt aliq̄s sanatur auxilio medicine sanitas partim est a natura. ptim ab exteriori ꝓncipio.

¶ Doctor distinguēdo rndet ad q̄situ. Nā p° ponit notabilia mouētia ad illam rñsionē. Scḋo fm illa ponit varias ꝙclones. ibi. Si igit loq̄mur ꝛc. Notabile g̃ ꝓti nens distinctiōem z subdistinctiōez ē illd. q̄ aliq̄d ꝑt cē na turale dupliciter. Uno° fm spēm. vt q̄ sequunt formā. q̄ cōn cipiale ꝓncipiū spēi. Alio° fm naturā indiuidui. vt q̄ se/quunt materiā z dispōem materie. Subdistinctio est. qz vtrūq̄ ꝑt dici naturale dupliciter. Vel qz totū ē a natura. vl partim a natura. ptim ab extrinseco. Nō videtz q̄ res ha beat partē z ptē. ſz ppriꝰ z ꝓrius duplicis causē. z ꝓpter du plicē modū. Unde D. de ꝓtutib⁹. q. p. ar. viij. ad viij. Uir/tus nō dr ptim a natura cē. eo q̄ aliq̄ ꝑs eius sit a natura et aliq̄ nō. Sz qz fm aliquē modū cēndi impfectū ē a na tura. ſ. fm potētiā z aptitudinē. Presupponit etiā ipliciter distinctio. de duplici habitu videlz iportāte ordinē ad formā vel naturā. z ad opatōem.

¶ Si igit loq̄mur de habitu fm q̄ ē dispō sub/iecti in ordine ad formā vl naturā. q̄libet ꝑdictoꝝ modoꝝ ꝓtingit habitū cē naturalē. Est em aliq̄ dis/positio naturalꝭ q̄ debet h̄ane spēi. extra quā null⁹ hō inuenit. z hec ē naturalꝭ fm naturā spēi. ſz qz talꝭ dispō quādā latitudinē hz. ꝓtingit diuersos gradꝰ hmōi dispōnis ꝙuenire diuersis hoīb⁹ fm naturaꝝ indiuidui. z hmōi dispō ꝑt cē vl totalꝭ a natura. vl ptim a natura. z ptim ab exteriori ꝓncipio. sicut dicū ē de his q̄ sanant p artem.

¶ Hic ꝓnter D. ponit duas ꝙclones rñsiuas fm illꝰ las distinctiōes. Scḋam ponit ibi. Sz habit⁹ q̄ ꝛc. Con/clusio ꝓma ē. Si loq̄mur de habitu fm q̄ ē dispō subie/cti in ordie ad naturā. Quoliter p̄dictoꝝ modoꝝ ꝓtin/git habitū cē naturalē D. pbat ea Est dare aliquā dispo sitionē q̄ debet h̄ane spēi extra quā nullus hō inuenitur (dispositio. videlz accepta diffuctrie cū multꝭ q̄dib⁹) Et hec vocat naturalꝭ fm spēm (qz forma requrit eā. vñ alia hūana nō posset stare cum dispone asinina) Et ꝓtingit hāc dispōnem inuenīri fm certū z determinatū gradū in indiuiduo. z hec ē naturalꝭ indiuiduo. Sz dispō spēi est totalꝭ a natura. indiuidui aūt ꝑt cē ptim ab intra. ptim ab extra. Sicut aliq̄ naturaliter sunt sani. aliq̄ ꝑcurāt iuuā/

Universidad de Deusto
Biblioteca

do naturā g arte. vt ps ex. vij°. metaphy. igit ꝛclo ꝑa

q.l.ar.ij.

¶ Sed habit⁹ q̄ est dispō ad opatiōem cui⁹ subiecti est ꝓpa aie. vt dictū est. ꝑt q̄dē esse naturalis et fm naturā spēi. ⁊ fm naturā indiuidui. fm q̄dē naturā spēi fm q se tenet ex pte ipius aie. q̄ cū sit forma corpis est ꝓncipiū specificū. fm aūt naturā idiuidui ex pte corpis qđ est materiale ꝓncipiū. sed tm neutro mō ꝓtingit in hoibꝫ esse habitus naturales ita q sint totalr a natura Jn angel' siq̄dē ꝓtingit. eo q̄ habent spēs intelligibiles naturalr inditas. qđ non ꝓpetit humane nature. vt in ꝓmo dictū est. Sūt g̃ in hoibꝫ aliq̄ habit⁹ naturales tang̃ ptim a natura exītes. ⁊ ptim ab exteriori ꝓncipio

q.lv.ar.ij.

¶ Est ſcda ꝛclo rnſiua talis. habitus q̄ est dispō ad opatiōem cuius subiecti est ꝓpa aie. ꝑt cē naturalr. ⁊ fm naturā spēi. ⁊ fm naturā indiuidui. ſz tm neutro mō ꝓtingit in hoibꝫ habit⁹ cē naturales. ita q totalr sunt a natura. ſz sunt ptim a natura. ptim ab exteriori ꝓncipio. Nota q a natura distinguit ꝫ ꝓncipiū extrinsecū ⁊ violentū. nō ꝓtra volūtatē loquēdo de habitu ꝑtutis moralr maxime. et nō distinguit a natura ꝫ id cui⁹ vsus est a volūtate. Vide ad ꝑmū. Circa hāc ꝛclonē ꝑmo ponit eam. Scdo explicat aliq̄ tacta in ꝓbatiōe. ibi. Aliter q̄dē apphensiuus ⁊c. Probat g̃ ꝛclo sic. fm naturā specificā ille habit⁹ vocat naturalr q̄ sequtur formā. ille ꝓ fm naturaꝫ indiuidui q̄ sequtur formā. aliq̄ dispōnem corpis. ⁊ null⁹ totalr est a natura. g̃ ꝛclo ꝑa. Minor ps q̄ ad ꝑmā ptē. Sz q̄ ad secūdā ptē declarat ꝑmo ꝑ dctām q̄ ad angelos. qz angeli hñt habit⁹ tales ꝛplete ⁊ naturalr inditos. qz sunt act⁹ in gñe intelligibiliū. sed hō nō est actus. imo i pura ꝓtia in gñe intelligibiliū. g̃ ⁊c. Deinde cū ꝺt

¶ Aliter q̄dē in apphensiuis potētijs. ⁊ aliter in appetitiuis potētijs. Jn apphensiuis cm potentijs ꝑt cē habit⁹ naturalr fm inchoatōem ⁊ fm naturaꝫ spēi. ⁊ fm naturā indiuidui. fm q̄dē naturā spēi ex pte ipius aie. sicut intellect⁹ ꝓncipioꝫ ꝺr habit⁹ naturalr ex ipa em natura aie intellectualis ꝓuenit homini q̄ statim cognito q̄d est totū. ⁊ q̄d est ps. cognoscat q̄ oīe totū est maius sua pte. ⁊ silr est in ceteris. Sz q̄d sit totū. ⁊ q̄d sit ps cognoscere nō ꝑt nisi q ipēs intelligibiles a phātasmatibꝫ acceptas. ⁊ ꝓpter hoc phs in fine posterioꝫ ostendit q̄ cognitio ꝓncipioꝫ ꝓuenit nobis ex sensu.

¶ Explicat aliqua tacta in ꝓbatiōe. ⁊ ꝑsertim in scda pte minoris. Et ponit duas ꝛclones declaratorias. seq̄ cūdā ibi. Jn appetitiuis ⁊c. Loco g̃ ꝑma explicatiua se cūde ptis minoris supra dicte est ista. Jn apphēsiuis potētijs ꝑt cē habit⁹ (ſcz ad opatiōem de q̄ est sermo) naturalis fm inchoatōem. ⁊ fm naturā spēi. ⁊ fm naturā indiuidui. Hāc ꝛclonē ꝓbat ꝑmo q̄ ad ꝑmā ptē Scdo q̄ ad scdam. ibi. fm ꝙ naturā ⁊c. Arguit g̃ sic. ꝑ ꝑma pte ꝛclonis. intellect⁹ ꝓncipioꝫ ꝓseq̄t spēm. ſz talis inest nobꝫ a natura fm inchoatōem ⁊ radicalr. g̃ ꝑma ps ꝛclonis vera. Minor declarat in lra. qz inest nobis naturalr inclinatio ex natura aie intellectualis. q statim ⁊c. vt in litera. Sz q̄d sit totū ⁊ q̄d sit ps cognoscere nō ꝑt nisi q̄ species intelligibiles a phātasmatibꝫ acceptas. g̃ nō totalr est a natura. qz nō ꝛplete ſz radicalr et l poña ꝓpinqua

Nota circa minorē illi⁹ rōnis. q circa eā est dcta inter sequētes d. ſan. Quidā cm volūt q habit⁹ ꝓncipioꝫ est inchoat⁹ nō fm subam ⁊ ꝛpletiue. ſz solū in suo ꝓncipio sufficiēte radicalr. scz in naturali lumine intellect⁹ agētis nō aūt qz hit⁹ fm se ⁊ formalr a dcto fm cē ꝛpletū. ſz ad⁹ est naturalr medio mō inter purā poñam ⁊ purū actuz. sic q nō est pure naturalr neq; pure acq̄sit⁹. ſz ptim ab ultra ⁊ ptim ab extra. sicut ꝑtutes appetitiue ptis. ita tm q hec cē dcta iter habitū ꝓncipioꝫ ⁊ alias ꝑtutes poñaꝫ appetitiuaꝫ. qz cetere ꝑtutes nō oriūtur ex ꝓncipijs naturalib⁹ appetitiuis imediate ⁊ ꝑme. ſz mediātib⁹ ꝑtutib⁹ supiozib⁹. ſz habit⁹ ꝓncipioꝫ hz ꝙ cā imediata ipm ꝓncipiū natural' luminis intellect⁹. ita q cognitio ꝓncipioꝝ ꝓuenit imediate ab intellectu agente in intellectū possibilē. ⁊ cognitio sensitiua ꝛcurrit solū vt determinās obiectū. et g̃ habit⁹ ꝓncipioꝫ aliter est inchoat⁹. qz nō fit ab alio habitu sicut alie ꝑtutes q̄ ꝓsupponūt habitū ꝓncipiorū in ꝑte intellectiua. ⁊ inclinatōem potētialē volūtatis ad bonū rōnis. ſz habit⁹ ꝓncipioꝫ nō ꝓsupponit habitū alteri⁹ poñe. Et ita poña ꝓma inchoat⁹ est habit⁹ ꝓncipioꝫ. nō sic habit⁹ virtutū Et hi fundāt se in secundo posteriorū circa finez. Et hñt fauorē hic ex Doctore vbi ꝺr. Ex ipa em natura aie ⁊c. ita q ex natura aie fluit sufficies ꝓncipiū talis habit⁹ nō requens aliud ꝓncipiū habituale. Et g̃ fm istū modū dicēdi habit⁹ ꝓncipioꝫ nō est tm inchoative a natura intellect⁹. ſz etiā radicalr ⁊ in poña ꝓpinq̄ intellect⁹ agētis. Et hāc dctam dicerēt D. hic ꝑtendere inter habitū ꝓncipioꝫ intellect⁹. ⁊ ꝑtutes q̄ sunt in appetitu Vñ ꝺr ꝓbs de habitib⁹ ꝓncipioꝫ Neq; ab alijs hūt sicut cetere ꝑtutes. neq; ita a natura sunt q determinati cmino sint. sed scz sunt in poña prima tm passiua cg̃ activa inati. ⁊ reducūtur ad cē ꝛpletū q̄ cetera sensuū. q̄ offerūt materiā determinatiuā. Sz aliꝫ videt q̄ sit inchoat⁹ fm subam ꝛplete. scz habit⁹ ꝓncipioꝫ sed nō fm actū. qz nō ꝑt exire in actū scdm. nisi phātasmata spēs intelligibilib⁹. q̄ ꝓueniūt ex sensib⁹ Sed dicerent alij q ꝑtutes alie dicūt a D. nō cē inchoate fm subam in ꝑte appetitiua. sicut habitus ꝓncipioꝫ in ꝑte intellectiua qz nō cansāt imediate a potētijs appetitiuis. ſz mediātibus seminarijs ꝑtutū ⁊ ꝓncipijs iuris cōis. q̄ sunt in intellectu. ⁊ ex ꝑte appetitiue intellectiue est soluz inclinatio potētialr. in q̄ habit⁹ nō est imediate inchoat⁹ ⁊c.

¶ Scdm ꝓ natura indiuidui est aliq̄s habit⁹ cognoscitiu⁹ fm inchoatōem naturalē. inq̄tuz vi⁹ hō ex dispōne organoꝝ est magis apt⁹ ad bñ intelligendū q̄z alius inq̄tuz ad operatōem intellect⁹ indigemus virtutib⁹ sensitiuis

¶ Probat scdam ꝑtē ꝛclonis sup̄ dicte sic Vir⁹ hō ex dispōne organoꝝ est magis apt⁹ ad bñ intelligēdū. ſz talis aptitudo est inchoatio habit⁹ ex ꝑte dispōnis indiuidui. q̄ ⁊c. Maior ps. qz ad operatōem intellect⁹ indigem⁹ ꝑtutib⁹ sensitiuis. g̃ fm bonā dispōnem earꝫ est inchoatio habituū intellectualiū. Et ps materia istius rōnis. q. ꝑcedenti. ar. iij°. Tūc ibi.

¶ Jn appetitiuis aūt potētijs nō. est aliq̄s habitus naturalr fm inchoatōem ex ꝑte ipi⁹ aie q̄tū ad ipam subam habit⁹. ſz solū q̄tū ad ꝓncipia q̄dā ipi⁹ aie. sicut ꝓncipia iuris cōis dicūt ee seminalia ꝑtutū. ⁊ hoc ideo. qz inclinatio ad obiecta ꝓpria q̄ videt ee inclinatio habit⁹ nō ꝓtinet ad habitū. ſz mag⁹ ad ꝑtutē. ⁊ ꝓpter hoc ꝓbs in fine posterioꝫ ostendit q̄ cognitio ꝓncipioꝫ ꝓuenit nobis ex sensu.

¶ Explicat aliqua tacta in ꝓbatiōe. ⁊ ꝑsertim in scda pte minoris. Et ponit duas ꝛclones declaratorias. seq̄ cūdā ibi. Jn appetitiuis ⁊c. Loco g̃ ꝑma explicatiua se cūde ptis minoris supra dicte est ista. Jn apphēsiuis potētijs ꝑt cē habit⁹ (ſcz ad opatiōem de q̄ est sermo) naturalis fm inchoatōem. ⁊ fm naturā spēi. ⁊ fm naturā indiuidui. Hāc ꝛclonē ꝓbat ꝑmo q̄ ad ꝑmā ptē Scdo q̄ ad scdam. ibi. fm ꝙ naturā ⁊c. Arguit g̃ sic. ꝑ ꝑma pte ꝛclonis. intellect⁹ ꝓncipioꝫ ꝓseq̄t spēm. ſz talis inest nobꝫ a natura fm inchoatōem ⁊ radicalr. g̃ ꝑma ps ꝛclonis vera. Minor declarat in lra. qz inest nobis naturalr inclinatio ex natura aie intellectualis. q statim ⁊c. vt in litera. Sz q̄d sit totū ⁊ q̄d sit ps cognoscere nō ꝑt nisi q̄ species intelligibiles a phātasmatibꝫ acceptas. g̃ nō totalr

gis ptinet ad ipam rōem potētiaꝫ. ſz et ꝑte corpis fm naturā indiuidui sunt aliq̄ habit⁹ appetitiui fm inchoatōes naturales. sunt em q̄dā dispositi ex propria corpis ꝛplexione ad castitatē vel mānsuetudinē vel ad aliquid hmōi

¶ Adducit aliā ꝛclonē declaratoriā scde ptis minoris sup̄dicte. talē Jn appetitiuis potētijs nō ē aliqs habitus naturalr fm inchoatōnem ex ꝑte ipius aie cg̃tum ad ipam subam habit⁹. ſz solū cg̃tū ad ꝓncipia q̄dā ipius. Sz ex ꝑte corpis fm naturā indiuidui sunt aliq̄ habitus appetitiui fm inchoatōes naturales. Prima pars ꝓbat. Jd qđ ptinet ad naturā poñe nō ꝓuenit sibi p aliquē habitū. nec ad ħ ponēdus ē habit⁹ (nec scz tale dicendū est inchoatio habit⁹) Sz inclinatio ad obiecta ꝓpria (naturalia ⁊ ꝓpria appeteri nō excedētia suppositū appetēs) ptinet ad ipam rōem potētiaꝫ appetitiuaꝫ. igit ⁊c. Maior nota. Minor ps. qz poñe appetitie ex natura dicūt inclinatōem in obiecta ꝓuenientia. Et ꝺr nonāter in obiecta ꝓpria. qz respectu obiectoꝝ excedentiū. q̄ videl nō ptinēt ad appetentē. poña appetitiua nō sufficit. Et ponunt habit⁹ vt infra patebit. ¶ Et vult ista rō. q si aliqs habit⁹ ee natural' fm inchoatōem in appetitiuis. hoc ee. qz ille poñe hñt inclinatōem naturalē in bonū. Sz ꝓt illā idiq̄ natōem habit⁹ nō ꝺz dici inchoat⁹. qz illa inchoatio ꝓuenit poñe ex natura sua. Et nō ē habit⁹ poñe supaddit⁹ nec habitual'. ⁊ g̃ nō ꝺz dici inchoatio habitus. ¶ Scda ps ꝛclonis patz. Jn homie sunt q̄dā ꝓncipia iuris cōis (supple ꝓseruata in habitu intellect⁹) Sz talia sunt seminaria ⁊ inchoatōes ꝑtutū. igit scda ps ꝑa.

Seminarū ꝑtutū q̄dā.

¶ Nota q ꝑ seminarū ꝑtutū intelligit sola habitudo naturalr ipi⁹ voluntaꝫ ad bonū rōis. ⁊ ipa ꝓncipia iustitie ⁊ ꝑtuꝫ in habitu ꝓnato ipi⁹ intellectui practico. q ꝺr synderesis Sz non aliqs habit⁹ exīs in vi appetitiua inferiori Et ita dicunt ꝑtutes inchoate cg̃tū ad ꝓncipia iuꝫ cōis. q̄z habitū hz hō ꝓnaturalē (saltē radicalr in intellectu) nō in aliq̄ vi appetitiua Sic scz q ꝑtutes q̄ sunt in appetitu sensitio sunt inchoate in rōe ⁊ in naturali inclinatōe volūtatiꝫ ad bonū Virtus aūt q̄ ꝑt cē in volūtate ē inchoata ꝓ rōe. nō aūt imediate in volūtate sicut habit⁹ ꝓncipioꝫ imediate in lumine intellect⁹. Vñ D. in de ꝑtutib⁹. mate. j. ar. viij°. ꝺr. q qz ꝓncipale i ꝑtute ē electio q̄ ē volūtatiꝫ. q̄ electio deriuat ad ꝓpriscibile ⁊ irascibile. ideo ꝑtus q̄ ē in ꝑte sensitiua ē inchoata in rōne ⁊ volūtate. Hec ille. Et in. iij°. dis. xx. q. ſ. ar. ij°. q̄stiū. iij°. ꝺr. Seminaria ꝑtutum q̄ sunt in nob. sunt ordinatio volūtatiꝫ ⁊ rōis ad bonū nob ꝓnaturale. hec ille. vide etiā infra. q. lxij°. ar. iij°. in cor. Patz igit q aliq̄ inchoate sunt ꝑtutes cg̃ habit⁹ ꝓncipioꝫ. qz ille ꝑtutes (ꝑsertim in ꝑte appetitiua sensitiua) fm seminaria alteri⁹ ꝓpotentie. Habit⁹ aūt ꝓncipioꝫ in sua radice imediata in ꝑte intellectiua. ¶ Tertia ps ꝛclonis ꝑz. Sunt em q̄dā dispositi ex ꝓpria corpis ꝛplexione ad castitatem ⁊c. Et hec tertia ps patebit magis infra. q. lxiij°. ar. ſ. ad. iij°.

Nūms boⁿ⁹ ꝓncipl.

¶ Nota q ꝑbs. ij°. posterioꝝ loq̄t de habitib⁹ in plurali. qz ē duplex habit⁹ ꝓncipioꝫ in specie. ſ. intellect⁹ ⁊ synderesis Jntellect⁹ em ē ꝓncipioꝫ speculabiliū. Synderesis agibiliū ex motaliū. Et g̃ D. sub intellectu ꝓncipioꝫ quē ꝺr ee habitum naturalē virtutū habitū ꝓpendit

☞ Argumētū i ꝓriū ē ꝑ pⁿ ꝑte pᵉ ꝛclonis explicatie

¶ Ad ꝑmū g̃ ꝺz. q obiectio illa ꝓcedit ex natura fm q diuidit ꝓtra rōem ⁊ volūtatē. cū tm ipa rō ⁊ voluntas ad naturā hois ptineant.

¶ Dicendū. ad maiorē fuit ꝑtualr rnſium sup̄. q. xlvj ar. v. ad 2ᵐ. qz eoꝝ q̄ sunt a natura determiata ad vnuꝫ et vt natura distinguit ꝓtra rōnem ⁊ volūtatē. tūc ꝓa. ratiū vsus nō subiacet volūtati. Si at intelligit. q ea q̄ sunt a natura hois specifica ⁊ fm aiam rōnale. ⁊ h solū fm inchoatōes ⁊ imꝑfecte. Negat maior. Cōstat em q voluntas ⁊ rō sunt ifto mō a natura. Et tū vsus eoꝝ maxime subest volūtati. Silr liberū arbitriū ⁊c. ¶ Vñ nota. q aliud ē potētia in se cē naturalē. ⁊ naturalr aliqui ꝓuenientem. Potētia em naturalis in se ē determiata ad vnū Et q ꝓpter nō subest volūtati. Sz poña naturalr ꝓuenies creature libere. ꝑ hoc esse volūtati. Et sic in ꝓposito etiā de habitu naturali ⁊c. Minor ꝓa. ꝑsertim de habitu ordinatoꝝ de q̄ se ad operatōem. ⁊ de habitu aie. vt patuit. ar. j. ad q̄m. Sz negat ꝓpa. q. null⁹ habit⁹ sit a natura rōnali saltē radicalr vl ichoative Aduerte q dictū ē sup̄ vbi ꝓpter imediate. qz illa notificatio habit⁹ cē q̄s vnīt ⁊c. Jntelligit de habitu ordinato ad operatōem q̄ ꝓncipalr est in anima rationali ⁊c.

Dr̄sit poña naturalr ⁊ naturalr ꝓuenies.

¶ Ad scdm dꝺz. q aliq̄d etiā naturalr ꝑt supaddi poñe. qđ tm ad ipam potētiā ptinere nō ꝑt. sicut in angel' nō ꝑt ptinere ad ipam potētiā itellectiuā. q sit p se cognoscitiua oīm. qz operet q ēet act⁹ oīm qđ soli⁹ dei ē. id em q̄ aliq̄d cognoscit oportet cē actualem silitudinē ei⁹ qđ cognoscit. vñ segret si poña angeli p seipam cognoscere oīa q ēet silitudo ⁊ actus oīm. vñ oportet q supaddant poñe itellectiue ipius aliq̄ spēs intelligibiles q̄ sunt silitudines rerū intellectarū. qz p ꝓticipatōem diuīe sapiētie ⁊c nō p ēentiā. p ꝓriā ꝑnt itellect⁹ eoꝝ cē actu eq̄ intelligunt. Et sic patz q nō ofīe id qđ ptinet ad habitum naturalem ꝑt ad potentiam ptinere.

¶ Dicendū. Maior placet Sz si argumētū ꝺz ꝑba re intentū. ꝺz addi. ad minorē. Sz poñe aie sunt a natura ⁊ p eas ꝑt fieri qđ fit p habit⁹. Hūc negat ista minor qz falsa ē. Nā natura nō ꝑt facere p vnū. ſ. potētiā qđ fit p habit⁹. imo nec ħ ē possibile in angel. vbi ꝑfectōem et simplicitatē angelicā videret magis posse fieri. Angel⁹ em p potētiā nō ꝑt cē silitudo oīm. etiā naturalr cognoscibiliū. alis cēt p naturā act⁹ oīm intelligibiliū. Vñ p ꝑticipatōez diuīe sapiētie q̄ fit p spēs itelligibiles. Angelic⁹ intellect⁹ itelligit ad sensuꝫ dictū ar. vj. ꝓcedēs q̄stionis. qz nō sunt p ēentiā entes vl itelligēres. Spēs em itelligibiles suo mō ab ēentia fluēres plurimū adduc ad ēentiā in repsentādo. ſz ēentia q̄ ad cē simplr nobilior sit. Ultra. Habit⁹ ⁊ poña ēent vnū. Negat ꝓba. qz p potentiā ꝑt cognoscere sicut p imediatū ꝓncipiū effectiū itellectōis. Sz nō repsentare ⁊ cē silitudo itelligibilium. Quare nō sunt vnū. nec idē officiū hñt ⁊c. Vide silr huⁱ⁹ solonis i Scto p. ſnialis. dis. xvij°. ad argumēta iuxta tertiā opinionem. vbi vult q qz poña ⁊ habit⁹ sunt diuersaꝫ rationū. ideo ꝓuenit vni ex ꝓpria rōe alteri ꝓuenire nō ꝑt ⁊c. ¶ Nota aūt q ꝑt supaddi aliq̄d naturalr poñe qđ p potentiā fieri nequit dupliciter. rum qz supaddit⁹ est miraculosa. ſz fm ordinem nature. tū etiā. qz ē supaddit⁹ ei⁹ qđ ē fm naturaz rei. Sic spēs itelligibiles i angel' vtroq; mō sunt naturales. fluunt em a natura angelica tang̃ proprie passiones connaturales ⁊c.

¶ Ad tertiū dom. q natura nō eq̄liter se hz ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad 3m

causandas oēs diuersitates habituū. qr q̄dam p̄nt causari a natura. q̄dā nō. vt sup̄ dictū ē. 7 io nō seq̄t si aliq̄ sunt habit⁹ naturales q̄ oēs sunt naturales

¶ Dicendū q̄ maior ē fa ad sanū sensum. nō q̄ oīa necessaria tribuat in se. Sz qr tribuit p̄ncipia. q̄b⁹ necessaria haberi p̄nt. Et hoc in istis inferioribꝰ q̄ hnt precedere de imperfecto ad pfectū. Sicut hoi rōem 7 manus q̄b⁹ necessaria p̄curare p̄t. Sup̄ q. v. ar. v. ad p̄mū. Ad miz nore dico. q̄ aliq̄ sunt in hoie a natura. illi videlicz p̄ q̄s natura mediāte exercitio alios necessarios acq̄rere p̄t Sz negaf p̄na. qr natura hominis p̄sertim defectiua ē. Et sm gradū sue intellectualitatis nō dz aliquē habitū cognitiū habere. s. spēm intelligibile. vel etiā habitū assensiuū complere. Sz vtriusq̄ p̄ncipii hz. s. intellectū agentē. in q̄ habitus p̄ncipioz radicaliter innati sunt. nō sic de alijs habitib⁹ 2c. Ultra. q̄ habitus. Uerū oīs q̄ repugnaret gradui intellectualitatis in hoie q̄ creatus ē in ymbza intelligentiaz. Sec⁹ in angelis. vbi oēs habit⁹ necessarij sunt 2creati. De materia scē 7 terrie sc̄ōms hz D. san. p. q. q. lv. ar. p. er. ij. vbi videbit de impugnationib⁹ Scoti. Dulta cīm̄ supponūt fa q̄ ipe ipugnat. Sz de his alibi

¶ Utz aliqs habit⁹ possit ex actu causari

M q. xliz. ar. p°

AD scōm sic p̄cedit. Uidet q̄ null⁹ habitus possit ex actu causari. Habit⁹ em̄ ē q̄ litas q̄dā. vt sup̄ dictū ē. oīs aūt qualitas causat in aliq̄ subiecto inq̄ztū est alicuius receptiū. cū igit agens ex h q̄ agit nō recipiat aliq̄d sz magis ex se emittat. videt q̄ nō possit aliqs habitus in agente ex p̄p̄ijs actib⁹ generari. ¶ P. illō in quo causat aliq̄ qualitas mouet ad qualitatē illaz. sicut pz in re calefacta vl infrigidata. q̄ aūt p̄ducit actū causantē q̄litatē. mouet. vt pz de calefaciente vel infrigidāte. si igit in aliq̄ causaret habit⁹ p actum suū p̄ssiū seq̄ret q̄ idē esset mouens 7 motū. agēs et patiens. q̄d ē impossibile. vt dz in. vj. physicoz. ¶ P. effectus nō pt esse nobilior sua cā. sz habit⁹ est nobilior q̄ actus p̄cedens habitū. q̄d pz ex hoc q̄ nobilior es actus reddit. q̄ habitus nō p̄t causari ab actu p̄cedēte habitū. ¶ Sz 2tra ē q̄ phs in. ij. ethi. docet habit⁹ fortitudinis 7 vitioz ex actib⁹ causari

¶ Querit hic de cā extrinseca. Et p̄mo creata. deinz de increata. ar. iij. Primo ostēdit q̄ aliqui habitus p̄nt causari ex actu in p̄senti arti. scōo quō. ar. tertio.

¶ Respondeo dōm. q̄ in agente q̄q̄z est solum actiuū p̄ncipiū sui actus. sicut in igne est solū p̄ncipiū actiuū calefaciendi. 7 in tali agēte nō p̄t aliquis habitus causari ex p̄p̄rio actu. 7 inde est q̄ res naturales nō p̄nt aliq̄d 2suescere vel dissuescere. vt dz in scōo ethicoz.

¶ Doctor rīdet duabz 2clusionib⁹ sm duo membra vnius distinctiōis. cuius p̄mū membrū 7 p̄mā 2clonem ei correspondentē ponit in p̄ncipio. Scōo scōm membrū cū scōa 2clone. ibi. Inuenit aūt. Distinctio q̄ est. q̄ duplex est agens. vnū q̄d est p̄ncipiū actiuū tantū. Aliud in quo inuenit p̄ncipiū actiuū 7 passiuū sui actus. Lōdusio p̄ma. In agente in quo ē actiuū p̄ncipiū. nō p̄t aliqs habitus ex actu suo causari. Probat ex fundamēto tacto sup̄. q. xliz. ar. iij. In q̄cunq̄ ē habitus. illud dz aliq̄d potētiale receptīm ipius habitus. q̄d est 7 determinabile p habitū. Sz tale agens nō dz aliq̄d hmōi potētiale. sed est actiuū tantū. igit nō p̄t ex actu suo in se causare habitū. Premisse patēt ex dictis. Et exemplū minoris est de igne. in q̄ est solū p̄ncipiū actiuū calefaciendi. Uīm nō p̄t calefieri. nec etiā infrigidari. licz calor eius remitti possit. Sz in p̄posito valet exemplū. q̄ solum calefacit actiue. 7 nullo modo calefit passiue. Et 2firmat Doc. 2clonem a signo. ibi. Et inde est 2c. vt in lra.

¶ Inuenit aūt aliq̄d agens in q̄ est p̄ncipium actiuū 7 passiuū sui actus. sicut pz in actibꝰ hūanis. nā actus appetitiue p̄tutis p̄cedūt a vi appetitiua. scōm q̄ mouet a vi appḧensiua repletāte obiectū. Et vlteriꝰ vis intellectiua sm q̄ ratiocinat⁹ 7 2clusiōnib⁹ hz sicut p̄ncipiū actiuū. p̄ponem p se notā.

¶ Hic p̄cedit ad scōam 2clonem. cui p̄mittit scōm membrū distinctiōis sup̄dicte. Deinde infert 2clonē ipam. ibi. Uīm ex talib⁹. Scōm q̄ membrū distinctiōis est. q̄ aliq̄d agens hz in se p̄ncipiū actiuū 7 passiuū sui act⁹. ita vt deliciz q̄ hz in se p̄ncipiū effectīm actus. Et etiā receptiuū (ita q̄ p passiuū intelligat oīne receptīm actus etiā p̄fectiui) Et exemplificat D. explicādo illud membrū de p̄ncipio act⁹ hūani moralis. q̄d ē vis appetitiua. 7 etiam de p̄ncipio actus cognitiui. Et patēt clare in lra. ¶ Et nota fba Doctoris. ibi. Nā act⁹ appetitiui 2c. Ex q̄b⁹ pōt hāberi p̄ q̄ apḧensio est rō agendi appetitiue virtut. 7 2causa act⁹ eius. Et q̄ rō agendi appetitiue fortis p̄supp̄onit appetitiui inherere formaliter. Sz sufficit q̄ insit formaliter apḧēsiue in eo dē supposito 2iungere ipi appetitiue 2c. Concezdat Scotus in lō. dis. iij. q. penultima ad argumenta p̄ma opinione. q̄ obiectū p̄ns alicui potentie cognitiue p̄ idē est p̄sens appetitiue correspōdens illi cognitiue. Et appetitiua nō est nata habere obiectum in se nisi mō q̄ est p̄ns potētie cognitiue. hoc ille. Et bñ. qr res cognita 7 appetitus sunt cōplectum effectīm p̄ncipii act⁹ agentis tiui 2c. Lō sequēter, cū dicit

¶ Unde ex talibꝰ actibꝰ p̄nt in agentibꝰ aliq̄ habitus causari nō q̄dē q̄tū ad p̄mū actiuū p̄ncipii. Sz q̄tū ad p̄ncipiū actus q̄d mouet motū. nō ille q̄d patit 7 mouet ab alio disponit p actū agēte. vñ ex multiplicatis actibꝰ generat q̄dā q̄litas in p̄ma passiua 7 mota q̄ noiatur habitus

¶ Infert 2clonē scōam talē. In agentibꝰ in q̄b⁹ est p̄cipiū actiuū 7 passiuū. possunt ex actibꝰ illis p agentia habitus causari sm potentiā passiuā vt sic. Hanc 2clonē p̄mo p̄bat ratiōne. scōo exemplariter 7 experimēntaliter. ibi. Sicut habit⁹ fortitudinis. Rōne sic. Ex multiplicatis actibꝰ generat q̄dā q̄litas in p̄ma passiua ab agente. Sz talis q̄litas vocat. 7 p̄t esse habitus. igit. q̄n agens multiplicatis actibꝰ agit. generat habitū. q̄tū ad potentiā passiuā. et nō q̄tū ad p̄ncipiū p̄mū actiuū. Patet patz. Nā omne q̄d patitur 7 mouet ab alio disponit p actū agentis. igit si multiplicatis actibꝰ agat generat dispōem p̄manentem et habitualē. vel sm naturā. vel sm modum essendi.

¶ Et nota q̄ Doc. dr notāter. Nō q̄dem q̄tum ad p̄mū p̄ncipium actiuū 2c. Sicut p̄mum p̄ncipiū scie impossibile est p̄ma intellectiua cū habitu p̄ncipioz q̄ intellectus

Q̄ agens dicit non bene agens.

p̄tis innatus. Et ex multiplicatis actibꝰ nō generat habitus in tali p̄ncipio. vt sic. q̄z hz se vt mouens tm̄. Similr nō cū synderesi. 7 cū naturali potētiali inclinatiōe voluntatis ad bonū. est p̄mus p̄ncipiū virtutis q̄ est in appetitu inferiori. Et nullus ibi gentrat habitus vt sic. Et h̄ cētā tangit sc̄o p̄mi. q̄ intellect⁹ ponā fm se ē receptīm habitus 7 hz se passiue. Sz accept⁹ cū intellectu agente 7 habitu p̄ncipioz est p̄ncipiū actiuū. Quare Doc. dr. Nō q̄dē q̄tū ad p̄m̄ p̄ncipiū actiuū Per q̄b⁹ intelligit q̄ dictū ē. sz ponā cū habitu vl habitus ipe 2c. ¶ Nota etiā circa minorē 7 pbatōem maioris. q̄ talis q̄litas causata in mouente moto p̄t cē habit⁹ vl habitualis dispō. q̄ p frequētes actus p̄t generari aliq̄ q̄litas q̄ ex natura sua hz causas stabiles. Potest etiam causari. q̄d esto. nō habeat causas stabiles. tm̄ q̄ modū p̄manentis ineſt. Tamē D. magis loq̄tur de habitu fm naturā. q̄z de his q̄ generantur p actus aie īmanentes. 7 nō de generaz⁹ p act⁹ trāseuntes in corp⁹. Et q̄ loq̄tur de p se habitib⁹ Deiñ ibi.

¶ Sicut habitus fortutū moraliū causant⁹ i appetitiuis potentijs. fm q̄ mouent a rōne. 7 habit⁹ scientiaz causant in intellectu. fm q̄ mouentur a p̄mis p̄positionibus

¶ Explicat 2clonē exemplo. Sicut habit⁹ fortutū 2c. vt in lra. ¶ Et nota fba Doc. sanc. cū dr. Sicut habit⁹ eius fortutū moraliū causant⁹ in appetituis potētijs fm q̄ mouent a rōne. q̄z suffragant dicz in ar. p̄cedenti. vbi dictū fuit. q̄ fortis appetitiua nō ēet inchoata in appetitu sicut in imediata rādice. q̄z fortus nō p̄dit in actū 2plerum ex solo appetitu. sz magis ex rōne mouēte appetitum. p frequentia dictamina practica. secus de habitu p̄ncipioz qui imediate in actū egredit p lumē intellectus 2c. Uīm de hac materia in D. in 3°. dis. xxxij. q. p. ar. p. q̄sti. ij.

¶ Argumentū in 2trarium ē p scōa 2clusione

¶ Ad p̄mū q̄ dōm. q̄ agens inq̄ztū est agens nō recipit aliq̄d sed inq̄ztū recipit motū ab alio. sic recipit aliq̄d a mouente. 7 sic causat habitus.

¶ Dicendū. Concedit totū. vsq̄z ibi. Cū igit agens ex hoc q̄ agit nō recipit aliq̄d. Utz ē. Tamē agit q̄nq̄z agens. nō se solo. sz cū alio cōprincipio 7 coagēte. Et recipit ipm̄ tantū. Ultra. videt 2c. Negat. Sit intelligit q̄ nullo mō. Sz verū q̄ vt agens ē nō generat aliq̄d. sicut in intellectu accepto cū p̄ncipio p̄mo scie (sz cū ,pone p se nota) nō generat aliq̄d in intellectu. Sz ha intellect⁹ est motus a ,positōne p se nota mediante habitu intellect⁹ Ideo vt motus est recipit habitū

¶ Ad scōm dōm. q̄ idē fm idē nō p̄t cē mouens et motū. nihil aūt phibet idē a seipo moueri fm diuersa. vt in. viij. physicoz. ,pbatur

¶ Dicendū. 2cedit totū vsq̄z ibi. Sed q̄rek q̄ idē esset mouens 7 motū. agens 7 patiens. Negat q̄ idē cēt. imo agens 7 patiēs distinguunt realr. qr agens totale ē ponā intellectiua cū ,pone p se nota cognita 7 cui assensum est mediante intellectu habitu 7 cū intellectu agēte. patiens aūt ē intellectus se solo accept⁹. ¶ Uel scōo vt D. hz. idē esse agens 7 patiēs. sz nō vt agens ē patiēs. sz vt mouēs ab alio. Uel est agens 7 patiens mouens 7 motū fm diuersa. Et hoc nō ē incōueniens De ista materia aliq̄d sup̄ tactū fuit An videlicz oporteat realr distingui motūs et motū. q. xx. ar. iij. Uide 7 infra q. lxxxv. ar. p. ad tertiū

Ā res ista pblematica est. Sed videt 2sormus p̄ncipio metaphysico. qr oportet agens 7 patiens realr distingui. licet nō semp̄ suppositalr.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ actus p̄cedens habitū inq̄ztū p̄cedit a p̄ncipio actiuo. p̄cedit a nobiliori p̄ncipio q̄z sit habitus generatus. sicut ipa rō est nobilis p̄ncipiū q̄z sit habitus fortutis moralis in vi appetitiua p actuū 2iuerudines generat⁹. 7 intellect⁹ p̄ncipioz ē nobilis p̄ncipium q̄z scia 2clusionū

¶ Dicendū ad maiorē rīdet Doc. in q̄rto. dis. p. q. p. ar. iij. q̄stiūcula p. ad 3m. Effect⁹ nō ē nobilior sua cā Uerū p̄incipali 7 totali. Potest tm̄ ee nobilior sua cā instrumentali. Et sc̄o. effectus nō ē nobilior cā. vt cā ē Ad minorē. Habit⁹ ē nobilior q̄z act⁹ p̄decs. Uerū sm se. sz nō ē nobilior p̄ncipio a q̄ act⁹ p̄cedit. q̄d p̄ncipiū ē cā principal. actus aūt q̄si instrumentū. sicut intellect⁹ p̄ncipioz cū actuali assensu p̄ncipioz. q̄d nobilius ē q̄z scia. 7 rō cū synderesi nobilis⁹ aliq̄d est q̄z virt⁹ in appetitu. Et p tam tacta 7 p dicta D. sanc. in q̄rto. vbi tā ad q̄rtū pz ad q̄stionē. Utz actus sit cā vniuoca vl equoca. qr nec sic nec sic. p̄t tm̄ reduci ad vnū hoz. Si cā p̄ncipalis fuerit vniuoca. qr vniuocū vel equocū sunt determinatiōes cause p̄ncipalis. nō instrumētalr. ¶ Nota tm̄ circa hec q̄ instrumentū magis q̄rie ē cā minus p̄ncipalis sepata a p̄ncipali agente mota ad effectū. Quare polna vel act⁹ agentis nō q̄rie sunt cā instrumēntalis. sz magis cā 7 p̄dicio vl rō causandi. Uīm actus ē rō efficiendi habitū. nō aūt q̄rta causa instrumentalis 2c.

¶ Utz p vnū actū possit generari habitus.

A AD tertiū sic p̄cedit. Uidet q̄ p vnū actum possit habitus generari. Demonstratio em̄ actus rōnis est. hz p vnam 2demonstratiōem causat scia q̄ est habit⁹ cōclusionis vnius. q̄ habitus p̄t causari ex vno actu. ¶ P. sicut 2tingit actus crescere p multiplicatiōem ita 2tingit actū crescere p intensionē. sed multiplicatis actibꝰ generat habitus. q̄ etiā si multū intendat vnus potest ee cā generatiua habit⁹. ¶ P. sanitas et egritudo sunt habit⁹ q̄dā. sz ex vno actu 2tingit hoiem vel sanari. vel infirmari. q̄ vnus actus p̄t habitum causare. ¶ Sed 2tra est q̄d phus dr in p̄mo ethicoz. q̄ vna hyrundo ver nō facit. nec vna dies. ita vtiq̄z nec beatū nec felicem vna dies. nec paucus tēpus. sed beatitudo est operatio fm habitū perfecte virtutis. vt dz in p̄mo ethi. q̄ habit⁹ virtutis. 7 eadem rōne alius habit⁹ nō causat p vnū actum.

¶ Nic querit de mō quo generet habitus ex actu. An videlicet statim ex vno. vel ex multis successiue.

¶ Respondeo dōm. q̄ sicut iam dictū est. habitus p actū generatur inq̄ztum potentia passiua mouetur ab aliquo p̄ncipio actiuo. Ad hoc aūt q̄ aliq̄ q̄litas causet in passiuo. oportz q̄ actiuū totalr vincat passiuū. vnde videm⁹ q̄ quia ignis nō p̄t totalr vincere suū cōbustibile. nō statim inflāmat ipm̄. sed paulatim abūcit contrarias dispōnes. vt sic totaliter vincens ipm̄. lūlitudinē suam ipsi imp̄rmat. Ma-

ar. ij.

nifestū est aūt q̄ ꝓncipium actiuū qđ est ratio nō totaliter potest suꝑuincere appetitiuā potentiā i vno actu. eo q̄ appetitiua potētia se habet diuersimode et ad multa. iudicatur aūt ꝑ ratiōem in actu vno aliquid appetendū ſm ꝛterminatas ratiōnes ⁊ circūſtantias. vnde ex hoc nō totaliter vincitur appetitiua potentia. vt feratur in idem vt in pluribꝫ ꝑ modum nature. qđ ꝓtinet ad habitum virtutis. ⁊ ideo habitus virtutis nō potest causari per vnū actum. sed per multos.

¶ Doctor distīcte rñdet ſm diuersitatē habituū et subiectoꝝ. qz sunt ponē appetitiue aꝑhēsiue. ⁊ corꝑ sub iectū habituū. ⁊ Iñ ꝑo rñdet de habitu ponē appetitiue. Scđo de habitu ponē aꝑhēsiue ibi. In aꝑhēsiuis aūt ⁊c. Tertio de habitu. vł q̄si habitu corꝑis. ibi. Habitꝰ aūt corꝑales ⁊c. Circa ꝓmū ē tale ꝙclo rnsiua. Habitꝰ virtutis nō ꝑt causari ꝑ vnū actū. ſz ꝑ multos. Pro ꝓbatione ꝙclonis supponit ꝙncipio articuli ex articulo scđo. q̄ habitꝰ ꝑ actū generat. inꝯtū ponā passiua mouēt ab aliq̄ ꝓncipio actiuo. Tūc arguit in ſra clare Maior ibi. Ad h̄ aīr. Minor ibi. Manifestū ē aūt ⁊c. Et declarant ꝓmisse clare. ¶ Et nota. q̄ volūtas q̄dē statim de se seq̄t rōem in ꝙrio bono. ſz vt tēdit ētiā in bonū alterius ꝙfor miter recte rōni. indiget frequēti motōe ſm diuersas motiones ꝓceptiuas. ex q̄bꝫ tandē inducit habitꝰ. Et appetitus sensitiuꝰ in q̄ sunt ꝑtes circa passiōes. nō statim vincit. vt ptz. Nec statim fit vt volūtas nō seq̄t tractum sensualitatꝭ in materia passiōis. Iō ꝑtus circa passiones in appetitu sensitiuo nō statim generat. Nec habitꝰ q̄ē in volūtate respectu passionū ad sensitū infra dōz. q. lvj. ar. vj. Appetitꝰ q̄q̄ sensitiuꝰ multiplr in multiplicia bona sensualia tēdere ꝑt. ⁊ multis modis ſm diuersas circūſtantias. iō vt feratꝫ vt in pluribꝫ ꝑ modū nature in bonū ꝙformiter recte rōni. oportz frequēter actus ⁊c.

¶ In aꝑhensiuis aūt potentijs cōsideraꝛdum est. q̄ duplex est passiuū. vnū quidem ipe intellectꝰ possibilis. aliud aūt intellectus quē vocat Aristoteles passiuū. qui est ratio particularis. id est vis cogitatiua cum memoratiua ⁊ imaginatiua.

¶ Hic ꝓcedit D. rñder de habitu ponē aꝑhēsiue. de q̄ ponā ꝑ° distinguit. scđo ſm illā distinctōz ponit duas ꝙclones. ꝓmā ibi. Respectu igit ꝓmi ⁊c. Scđam ibi. Sz cīrcā ad iferiores ⁊c. Circa ꝓmū ponit notabile distinctiōm de potētijs aꝑhēsiuis. q̄z vna est intellectꝰ possibilis. alia est ratio particularis vel intellectus passiuus. de q̄ ētiā hz D. ꝑ. ꝑ q. lxxix. ar. ij. ad. ij. ¶ Nota h̄ ꝙbuz D. sanc. de intellectu passiuo. q̄z ꝑ. ꝑ. vbi tā dr ſm aliq̄s ꝑ intellectū passiuū intelligi rōnem ꝑticularē. q̄ ē cogitatiua bois. Sz h ex ꝙrijs loquēs dr intellectū passiuū ꝙhēdere cogitatiuā cū memoratiua ⁊ imaginatiua. Et tūc facile ē verificare qđ dr ꝑhs. iij. de aīa. ſ. q̄ intellectꝰ passiuꝰ corrumpit. q̄z tales vires sunt in ex̄ganis corꝑeis. ⁊ ꝑ ons cū corꝑe corrūpunt. Deinde cū dicit

¶ Respectu igitur ꝓmi passiui pōt esse aliq̄ actiuū qđ vno actu totaliter vincit potentiā sui passiui. sicut vna ꝓpositio per se nota ꝙuincit intellectū ad assentiendū firmiter conclusioni. qđ q̄dem non facit ꝓpositio ꝓbabilis. vnde ex multis actibꝫ rationis oportz causari habitum opinatiuū. etiā ex par

te intellectus possibilis. Habitū aūt scie possibile ⁊ causari ex vno rōis actu q̄ītū ad intellectū possibilē.

¶ Ponit tale ꝙclonē ꝓmā q̄ ad ꝓmū mēbrū. In intellectu possibili ꝑt aliq̄s habitꝰ ꝑ vnum actū causari. aliq̄s ꝛo nō. Et explicat ꝙclo. q̄z scia ꝑt ꝑ vnū actū causari. aliq̄ri. nō aūt habitꝰ q̄ ē opinio. Probat. in passiuo qđ ꝑ actiuū vincit vnico actu generat habitꝰ ꝑ vnū actū. ſz vna ꝓpō ꝑ se nota ꝙuincit intellectū ad assentiendū firmiter conclusioni. qđ nō facit ꝓpō ꝓbabilis (subsumit) Sz ꝓpō ꝑ se nota in demōstratōe q̄ ē actus mediante assensu causat scīam. ꝓbabilis ꝛo opinionē. igit seq̄tur ꝙclo q̄ ad ꝓmū ptē. ibi. Habitū aūt scie. Quo ad scđam ibi. Vñ et multis actibꝫ ⁊c. Premisse relinquunt note. ⁊ ꝑsertim maior ex dictis circa ꝓmā ꝙclonē. ¶ Nota aūt ꝙ maioꝛ ex plicatōe minoris. q̄ tā intellectꝰ q̄m volūtas sunt ponē ligere a coactōne (Esto h̄ ō possit cogi ad actū intellectus nō aūt ad actū volūtatꝭ) Tamē vt dictū ē ſm se ꝑsideꝛare ⁊ abstracte a supposito sunt libere a coactōe. tū q̄ ad liberrarē ꝛdictōis volūtas ex natura sua magꝭ libera est intellectu. q̄z volūtas solū necessario vult vltimū finem. nō aūt aliq̄d aliorꝝ in q̄bꝫ aliq̄s defectꝰ inueniri ꝑt. Intellectus aūt necessitat. ⁊ necessario assentit nō solum ꝓmis ꝓncipijs. ſz etiam oibꝫ ꝙclusionibꝫ demōstratꝛ. Quare ex maioꝛitate liberrarē ⁊ appetitiue ꝑtuꝭ (liberrarē dico ꝓtrā dictōis. ⁊ q̄ ad specificatoem ⁊ exercitiū actꝰ) q̄uenit q̄ appetitꝰ ētiā intellectiuꝰ nō vincit vno actu. sicut ratio q̄ vnū actū demonstratiū. ¶ Potest ⁊ alia rō assignari de appetitu sensitiuo. q̄z ex corruptōe nature ineſt aliq̄ ꝛsita dispositio ꝑtuti. imo ex natura sibi relicta est repugnāns appetitꝰ inferioris ꝑsertim ad rōnem. Nō aūt ē aliq̄ dispositio ꝑtuti in intellectu ad ꝛtr. nec ꝙuatie nec ꝑfectie. immo naturale habitudo ē intellectꝰ ad ꝛtr. iō intellectꝰ finaliter a vero necessario ꝙuincit. ex q̄ causat firmꝰ assensus et scia. Nō sic appetitus a bono rōnis. cuiꝰ ꝛtia dispō ad est. Et ꝓterea bonū rōnis. esto habeat necessariā ꝙnexionem cū ꝛtuositate vera ⁊ ſm ꝑticulare rōnem. nō tñ rationem cōem. Vñ multi statuerunt ꝛtuositatē in his que sunt ꝛtia ꝑtui. Quare appetitꝰ nō statim firmit. imobiliter acceptat ⁊ imobiliter afficit ad bonū ꝑtuꝭ. Et q̄n sequēs nō statim generat ꝑtus moralē. q̄ ꝙsistit in rali affectione habituali ⁊ firma ⁊c. Potest ēm in appetitu sensitiuo inueniri triplex difficultas ad ꝑtutē. Prima ē ingitus ex natura sua inclinat in bonū ſm sensum. rōne cui hz repugnātiā ad bonū ꝑtuꝭ. Scđo ē ex delectatōe ꝓnata. q̄ plerūq̄s ē ꝓtra ꝑtutē. Et tertia ē ex dispōne ex actibꝫ retita ⁊ hec in adultis. Volūtas aūt hz difficultatē ad bonū alienū. nō ad bonū rōnis in materia passionū. ſz in bono rōis recedat ꝓpter passiones. ponunt aliq̄ habitum in volūtate tale. Sz de h̄ infra. Deinde ibi

¶ Sed quantū ad inferiores vires apprehensiuas necessariū est cōsideꝛ actus pluries reiterari. vt aliquid firmiter memorie imꝓmatur

¶ Subūngit scđam ꝙclonē q̄ ad scđm mēbrū ꝑdicte distinctōnis. In virtꝫ aꝑhēsiuis inferioribꝫ (.i. sensitiuo interioribꝫ vt in cogitatiua ⁊ memoratiua) vt aliqđ firmiter imꝓmat (scz habituale) necessariū ē cōsideꝛ actꝰ pluries reiterari. ¶ Et nota q̄ in illis etiā ponunt habitus vt patuit. q. l. ar. iij. ad ꝛtiū. Illa ꝙclo ꝓmo ꝓbat. scđo ꝑfirmat auctoritate ꝑhi. ibi. Vñ ꝑhus. Et ꝑ. ꝑbat illa ꝙclo. q̄z in ꝑona affixa ex̄gano corꝑeo nō imꝓmit aliquid firmiter. nisi q̄ frequēter actus. sed ista ꝑona sunt ex

ex̄gano corꝑoreo. igit. Maꝛ patz ex dicta ꝑona inex̄ganice ⁊ ex̄ganice. q̄z inex̄ganica immobiliter recipit ⁊ firmiter. nō sic ex̄ganica. Unde ⁊ in diuersis diuersimode corꝑalit dispositis imaginatiua aliter recipit ⁊ memoratiua aliter retinet ſm dispōnem q̄ est ſm siccitatē vł humiditatē ex̄ganoꝝ. vt ptz ſcđo de aīa Cōsequēter cū dr

¶ Uñ ꝑhs in c. ex memoria ⁊ reminiscētia. dicit q̄ meditatio ꝙfirmat memoriā

¶ Cōfirmat eandē ꝙclonē auctoritate ꝑhi in lra. de q̄ auctoritate vide 2ª 2æ. q. clix. art. ꝑ. ad 2um. vbi habetur quō memoria nō sit ꝑfecte a natura. sed ꝙplementū habet ex quartuoꝝ ⁊c.

¶ Habitus aūt corꝑorales possibile est causari ex vno actu si actiuum fuerit magne virtutis. sicut quandoq̄z medicina fortis statim inducit sanitatē. Et ꝑ hoc patz responsio ad obiecta

¶ Hic vltio D. rñdet de habitu corꝑis. Et ponit talem ꝙclonē. habitus (large vt patuit. q. l. ar. ꝑ.) corꝑales ꝑt causari ꝑ vnū actū. ꝑbat. actiuū forte. ⁊ magne virtutis ꝑt vnico actu vincere corꝑ. igit vno actu ꝑt causare dispōnem habituale. ꝓba ptz ex dictis in ꝓma ꝙclone. Ans ꝓbat de medicina forti. q̄ semel sumpta statim inducit sanitatē q̄ ꝑt inesse ꝑ modum habitꝰ. ¶ Nota q̄ agens in corꝑ ꝑt corrūpere vnico actu dispōnem. potez. ⁊ inducere aliā. ⁊ sic verificat ista ꝙclo. Sz habitꝰ memoratiuus ⁊ imaginatiuus nō sic causat ꝑ agens corꝑoreū ꝓmotum. sed ꝑ actū imanentē illis potētijs q̄ nō est tāte ꝑtutis vt statim dispōnem habitualem imꝓmere possit. Et q̄ nō ē par rō de dispone corꝑali ⁊ habituꝭ illaꝝ potētiaꝝ aꝑhensiuaꝝ q̄ ad fieri ꝑ vnū actū. Et ꝓterea dispositiones illaꝝ virtutū ꝓpinqus accedūt ad rōem habitꝰ q̄uis dicti ⁊ ꝑ naturā q̄s dispōnes corꝑales exteriores Et vt dictū est nō fuit ꝑ agens actiōne naturali ꝑhysica. sicut dispositiones corꝑorales. Actio aūt realis ꝑhysica fortioꝛ est ⁊c.

☞ Argumēta soluenda sunt ꝑ ⁊ ꝓtra. Et ꝑ° dr ad argumentū in ꝓtrariū. q̄ illa ꝓma ꝑs ꝙnis ꝓceditur. q̄ virtus moralis nō causat ꝑ actū vnū. sed scđa ꝑs negat (Et eadē rōne alius habitꝰ) ꝑsertim in intellectu. q̄z appetitus cuiꝰ ē ꝑtus moralē hz se ad opposita ⁊ ad bonuz ⁊ malū morale. ⁊ hz difficultatē ad bonū rōnis. vt patuit. ideo vt ad vnū tantū determinet. oportz actꝰ multiplicari. ſz intellectus naturaliter inclinat in vez tantū. ideo si vez fuerit fortis statim vincit ⁊c.

¶ Ad ꝓmū dōm ad ꝙns. ergo habitus. Uez intellectualis aliq̄s. ꝑ actiuū qđ ꝓpositū statim vincit intellectum. ꝑt causari ꝑ vnū actū. q̄z rale passiuū non ꝙsistit in dispone ꝓtraria quā oporteat ꝑus abijcere. sicut sensualitas de se pna ē in ꝓtrariū rōnis. ideo vt vincat. oportet pluries repetere actōnes. ⁊ sunt varie circūſtantie. Volūtas etiā ad varia se hz. ⁊ ꝑsertim q̄ ad bonū alterius Et q̄ quā doq̄z subiacet vitio oppositō. qđ oꝑtet abijcere. si aūt ꝑ subesse habitui incōtinentie. sicut ꝙcupiscibilis intemperātie. Et etiā in puero ꝑgente ad adultā etatē. sensualitas nō statim vincit a ratōne. q̄z sensus bois ꝓni sunt ad malū ab adolescentia ꝓter ꝑtm originale. sensus aūt trahūt voluntatē ne ꝓmpte eligat ſm dictamē rōnis. que etiam ſm se hz difficultatē ad bonū alterius.

¶ Ad scđm dōm ad ꝙsequēs. q̄ si multū intendatur vnus actꝰ poterit ee cā habitus. Uez in ꝑona q̄ nō hz ꝓtrariam dispōnem. ⁊ actus est adeo intensus vt vincat

passiuū. Et ꝑbat etiam scđam ꝙclonem

¶ Ad tertiū dōm. q̄ ꝙcludit de habitu corporali. ex quartam conclusionem.

¶ Utz habitꝰ hoiꝭ infundat a deo.

D Ad quartū sic ꝓcedit. Uidetur q̄ nullus habitus hominꝭ infundat a deo Deus eīm equaliter se habet ad oīes. si igitur q̄ busdam infundit habitus aliquos. oībus eos infundet qđ patz esse falsum. ¶ Ꝑ. dꝰ operatur in oībꝫ ſm modū qui cōuenit nature ꝙpoꝛ. quia diuine ꝓuidentie est naturā saluare. vt dr Dionysius. iiij. ca. ix di. no. sed habitus in homīe naturaliter causant ex actibꝫ. vt dictum ē. nō ergo causat ar. ij. deus in hominꝭ aliquos habitus absq̄z actibus.

¶ Ꝑ. si aliq̄s habitus a deo infundit. ꝓ illum habitum homo potest multos actus ꝓducere. ſz ex illis actibꝫ causa similis habitus. vt in scđo ethi. dr. sequitur ergo duos habitus eiusdē speciei esse in eodem. vnum acq̄situm. ⁊ alterum infusum. qđ videt esse impossibile. nō eīm due forme eiusdem spēi ꝑt esse in eodem subiecto. nō ergo habitus aliquis infunditur hoi a deo. ¶ Sed ꝓtra est q̄ dr Eccl. xv. Implenit eum dns spū sapientie ⁊ intellectus. ſz sapientia ⁊ intellectus q̄dam habitus sunt. ergo aliq̄ habitus hoi a deo infunduntur.

¶ Queritur hic de causa supnaturali. An aliq̄ habitus possint immediate causari a deo.

¶ Respondeo dōm. q̄ duplici rātōne aliqui habitus hoi a deo infundunt. Prima ratio est. q̄z aliqui habitus sunt q̄bus homo bene disponitur ad finem excedentē facultatem humane nature. qui est vltima ⁊ ꝑfecta hominis ꝛtuositudo. vt supra dictum est. Et quia habitus oportet eē ꝓportionatos ei ad qđ homo disponitur ſm ipos. ideo necesse est q̄ etiā habitus ad huiusmodi finem dispōnentes excedāt facultatem humane nature. vnde tales habitus nū q̄z possunt homini ineſſe nisi ex infusione diuina. sicut est ⁊ oīnibus gratuitis virtutibus. q. ſij. ar. v. q. v. ar. v.

¶ In ꝓncipio corꝑis Doc. ponit talē ꝙclonē respōsiuā. Aliq̄ habitus infundunt a deo (videlicz nō acq̄sibiles ꝑ naturā. ⁊ etiā q̄ pōt acq̄ri ꝑ naturā) Probat q̄z duplici medio. scđm ibi. Alia rō. Prima rō oīndit necessitatē infusionis habituū supnaturaliū. q̄ distinguunt ſpecie ab acq̄sitis. Et arguit sic. Oportz habitꝰ eē ꝓportionatos ei ad qđ hō dispōnit ſm ipos. Sz hō ꝑ aliqs habitus dispōnit ad finē excedentē facultatē hūane nature (scz vltimā ⁊ ꝑfectā btitudinē supnaturalē) ideo necesse ⁊c. vt in lra. (Subsumit) Sz habitꝰ excedēs facultatez hūane nature nō ꝑt eē nisi a deo. igit talis habitꝰ nū q̄ ⁊c. vt in lra. Et ista ꝙclo patz de oībꝫ ꝑtutibꝫ gratuitis. q̄ scz ꝙnectunt cū gra. vt theologice ⁊ morales infuse de q̄bꝫ in fra. Minor patuit supra. q. lxij. ar. v. et q. v. ar. v. et patebit etiā infra. q. lxij. q̄z hō ordinat ad duplicem btitudinem Una ꝓportionatā. ⁊ ad illā ꝙuenire ꝑt ꝑ ꝑtutē acq̄sibilē ꝑ naturā. Alia excedit naturā hoiꝭ. ⁊ ad illā ꝙuenire ꝑt ꝑ ꝑtutē diuinitꝰ infusaz. ⁊ illa ē habitꝰ de q̄ loq̄t minor.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Probat aūt maiorē p̄dictis rōnis q̄ de se patz. qr nihil disponit ad aliq̄d impropoꝛtionatum. Habitus autem est dispositio. ergo ꝛc.

¶ Alia ratio est. qr deus p̄t ꝓducere effectus causarum secundarū absq; ipis causis secundis. vt in ꝑmo dictum est.

q.cv.ar.vj

¶ Hic ꝓ̄nit. ꝑbat alio medio ostēdente ꝓgruentiaz infusionis habituū q̄ p̄nt etiā acq̄ri p actꝰ nostros. ſ. ỹdē in specie. Circa hanc rōnem ꝑmo p̄mittit vnū suppositū Secōo ex hoc arguit ad ꝓpositū. ibi. Sicut igit ꝛc. Supponit g̃ ex ꝑ⁹ p.q.c.v.ar.vj. q̄ deus p̄t ꝓducere effectus causaz secōaz absq; ipis causis secōis. ¶ Nota aūt circa hoc suppositū. q̄ sane dz intelligi. ſ. de cā secōa effectiua. et nō de q̄cūq; effectiua. Sz agēte ꝓ mortū z operatōem medią q̄ē ꝓprie effectiua. Vñ deus nō posset supplere causalitatē. Cuiꝰ cāe effectꝰ de⁹ p̄t supplere causalitatē.

¶ Ad ꝑmum ergo dōm. q̄ deus q̄cūq; ad suam naturā equaliter se hz ad oēs. sed fm ordinem sue sapientie certa ratione quedam tribuit aliquib⁹ que non tribuit alijs.

¶ Dicendū ad maiorē. vera. Deus eq̄liter se hz ad oia q̄cūq; ad naturā. q̄ ab oib⁹ distat in infinitū. z q̄ ab oib⁹ pricipal. z nihil exēludit a bonitate dei in cōi. Sic aūt intelligit q̄ deus eq̄liter se habeat ad oēs fm ordinez sue sapientie. ita q̄ oib⁹ eq̄liter ordinet bona in particulari. et bona in eq̄li gradu. nō est vera maior. Ultra. dico q̄ ille busdā infundit. puꝛ rectit sua ordinata voluntas. Sicut gaſ ꝓ̄na. q̄ g̃ oib⁹. ¶ Ad de ista maiore vide D. sanc. ꝑ. q.xxiij. arti. iiij. ad ꝑmū. qr si ꝓsideraſ cōcatio bonꝝ de⁹ est ꝑ cōi. sic absq; electōe tribuit oib⁹. qr sez nihil ē q̄d nō p̄ticip̄ dz ad aliq̄d de bonitate ipius. Sz si ꝓsideraſ cōcatio effectꝰ vl illius boni. nō absq; electōe tribuit. qr q̄dā bona dat aliq̄b⁹ q̄ nō dat alijs. Hec ibi. Ubi habes declarationem eius q̄d dr hic. Et vide etiā ad ꝓpositū D. sanc. in de ꝛitate mate. sexta. q.ij. ad. v. ꝛc. qr habitudies dei ad res p̄nt dupliꝛ ꝓsiderari Uno mō q̄tū ad ꝑmā dispositionem fm diuinā sapientiā diuersos gradꝰ in rebꝫ ꝓstituentz. Et sic nō eodē mō se hz deus ad oia. Alio mō fm q̄ ex rebꝫ dispositis ꝓuidet. Et sic silr se hz ad oia inq̄tū ille eq̄liter dat fm ꝓportionem ꝛc. Habet g̃ diuina sapientia diuersimode q̄tum ad ꝑmam dispōnem. z reddunt ille solutōnes in idem cū ea q̄ hic ponitur.

Infusio nō ſp distinguit ab acq̄sito.

¶ Ad ſcōm dōm. q̄ hoc q̄d deus in omnibus operatur fm modum eoꝝ nō excludit quin deus quedam operet que natura operari nō potest. sed q̄ sequit̄ q̄ nihil operaſ ꝓtra id q̄d nature ꝓuenit

¶ Dicendū q̄ maior vera ad hunc sensum. q̄ deus nihil operatur in rebus q̄d sit ꝓtra naturam cui⁹. qr sunt in potentia obedientiali ad eſſe q̄d deus agit. Sic aūt intelligitur q̄ nihil agit. nisi q̄ reqrat modus nature naturalis pure. Negatur. imo agit multa supra istum modū naturalē. tamē nō ꝓtra. sed supra. qr id q̄d est a deo pter ordinem naturalē. est fm potentiā obedientialem.

Minoꝛ. vera de habitib⁹ naturalib⁹ q̄ causantur ex actu. Tamē supnaturales nō. sed negaſ ꝓsequētia. Et aliq̄d ꝑ illa solone habeſ supra. q.x.ar.iiij. ad ſcīm. quia nō quicq̄d deus operatur in rebus est naturale simpliciter. sed q̄d vult vt sit naturale eis ꝛc. Et patz fundamentū huius solutōnis ex ꝑ⁹ pte. q.c.v.ar.vj. q̃a deus potest agere pter ordinem (naturalem videlicz) rebus inditum.

¶ Circa solutōem nota. q̄ ꝑternaturale nō ē idē q̄ ꝓter naturā. Sz ē cōe q̄d ad id q̄d ꝓuenit alicui ꝓtra naturā

ex suꝑ naturā. z extra naturā. z q̄cūq; alio mō. q̄ tñ nō est ꝓtra naturā. Et ita deus agit multa q̄ sunt ꝑter naturaz gñāl rei. Tñ q̄cūq; agit sunt fm potētiā obedientialē. q̄ creatura capaz ē cuiuslibet q̄ de⁹ i ea agere ordinauerit.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ actus q̄ producunt ex habitu infuso. nō causant aliquē habitū. sz ꝓfirmāt habituz ꝓsistentē. sicut medicinalia remedia adhibita hoī sano p naturā nō causant aliquā sanitatē. sz sanitatē ꝑius habitam corꝛobꝛant.

¶ Dicendū. ad minorem. sz ex illis actib⁹. ſ. sequētib⁹ habitū ifusuz causaſ silis habitꝰ. Negaſ. Secōs aūt Ethi coꝛ vult. q̄ ex actib⁹ causaſ habitus nō ꝑsistēte habitu. Si aūt habitꝰ ꝑsistat. tūc ex seqntib⁹ actib⁹ augeſ z robꝛaſ. Cōsequētie alie nihil faciūt. qr nō sequunt ex positione nostra. vt patuit ꝛc.

¶ Questio. lij. de augmento habituū.

Deinde ꝓsiderandū ē de augmento habituū. Et circa hꝫ q̄runt tria. Prio. vtz habitus augeaſ. Secōo. vtz augeaſ ꝑ additōnem. Tertio. vtrum q̄libt actus augeat habitum.

¶ Patz ordo. qr generatio ꝑsupponit ꝑfectōni accidētali. ſalē. q̄lis ē augmentatio. Ideo ꝑius determinat de cā gñatōis z ꝓductōis habituū. anteq̄ de augmēto ꝛc. Et duo facit. Prio q̄rit. an augmentatio ꝓueniat. Secūdo quō articulo secōo z tertio.

¶ Utz habitus possit augeri.

Ad ꝑmū sic ꝓcedit. Uidet q̄ habitꝰ augeri nō possit. Augmentū enī ē circa q̄titatē. vt dz in. v. physicoꝝ. sz habitus nō sunt in gñe q̄titatis. sz in gñe q̄litatis. g̃ circa eos augmentū ee nō p̄t. ¶ P. habitꝰ ē ꝑfectio q̄dā. vt dz in. vij. physi. sz ꝑfectio cū ipoꝛtet finē z terminū. nō videt posse recipe magz. z minꝰ. g̃ habitꝰ augeri nō p̄t. ¶ P. in his q̄ recipiūt magz z minꝰ ꝓtingit esse alteratōem. alterari enī dr qd̄ dr minꝰ calido fit magis calidū. sz in habitib⁹ nō ē alteratio. vt ꝑbatur in vij. phylicoꝝ. g̃ habitꝰ augeri nō p̄nt. ¶ Sz ꝛ̄ est q̄ fides est q̄dā habitꝰ z tñ augeſ. vn discipuli dño dicunt. Dñe adauge nob⁹ fidē. vt habeſ Luce. xvij. ergo habitus augentur.

¶ Hic querit an hābitus possit augeri.

¶ Rñdeo dōm. q̄ augmentū sicut z alia ad q̄titatē ptinētia a q̄titatiuis coꝛporalib⁹ ad res spūales et intellectuales trāsferunt. ꝑpter ꝓnaturalitatē intellectꝰ nr̄i ad res coꝛporales. q̄ sub imaginatōe cadūt Dicit aūt in q̄titatiuis coꝛporeis aliq̄d magnum fm q̄ ad vltimā ꝑfectōem q̄titatis ꝓducit. vn aliq̄ q̄titas reputaſ magna in hoīe. q̄ nō reputaſ magna in elephāte. vñ z in formis dicim⁹ aliq̄d magnū ex hoc q̄ē ꝑfectū. Et qr bonū hz rōem ꝑfecti. ꝑpter hoc in his q̄ nō mole magna sunt. idē ē eē maiꝰ q̄d melius. vt Aug. dr in. viij. de trini.

¶ In coꝛpe hui⁹ articuli D. sic ꝓcedit. Prio exponit titulū q̄stionis. Secōo recitat aliqs opiniones circa q̄stionē ibi. Secōm hꝫ igit ꝛc. Tertio determinat veritatē. rñdēdo directe ad q̄stionē. ibi. Ut igit hmōi ꝛc. Quo ad ꝑmū ponit duo notabilia exponētia q̄stionē. Secūm ibi. Perfectio aūt ꝛc. Exponit g̃ ꝑmo terminū q̄stionis q̄d sit formā augeri qr est fieri magna. Magnū aūt in formis transfert a magnitudine coꝛꝑali. q̄ dr magna. qr ꝑfecta hꝫ ꝓportionē suis ptibus. Uñ z in formis dr aliq̄d magnū. qr ꝑfectū. Et qr ꝑfectū ē bonū z ecōtra. Jō dr Aug. ꝛc. Deinde q̄ dr

¶ Perfectio aūt forme dupliciter ꝑt ꝓsiderari. Uno mō fm ipam formā. Alio mō fm q̄ subiectū ptici⁹pat formā. Inquantū igit attēdit ꝑfectio forme fm ipam formā sic dr ipa ee parua vl magna. puta magna vl parua sanitas vel scia. Inq̄tū ẏo attendit ꝑfectio forme fm ꝑticipatōem subiecti. dr magz z minus. puta magz vl minus. albū z sanū. Nō aūt ista distinctio ꝓcedit fm hoc q̄ forma habeat esse ꝑter materiā aut subiectū. sz qr alia cōsideratio eius fm rōem speī sue. z alia fm q̄ ꝑticipat in subiecto

¶ Notat alia exp̄onem q̄sti distinctuā ei⁹ qđ ia dictū est. qr duplex ē ꝑfectio in formis. z fm hꝫ erit duplex augmentū. Una ē fm formā in se z in abstracto. Alia fm q̄ subiectū ꝑticipat formā. vt in ꝓcreto dr magz albū. magis sanū. Et nō fundat ista distinctio in reali abstractōe ꝑ separatōem forme accitalis a subiecto. sz in alta z alia cōsideratōe ꝛc. Circa istā duplicē ꝓsideratōem forme nota. q̄ circa hꝫ ē difficultas apud Thomistas. An illa maior ꝑticipatio seđa sit solū fm ee. z nullo mō fm formā. ita q̄ nō sint gradꝰ in formis. ita q̄ ipa essentia nō habeat magis z minꝰ. ¶ Sz de hꝫ infra. q.liij. ar.ij. ad 2ᵐ. qr fm D. sanc. ꝑ. p. q. xlij. ar. ꝑ. ad ꝑmū. Ipa intensio forme z remissio ē ipius essentie forme. z nō tm ee. Sz illa intensio ē rōne modi essendi in subiecto. ita q̄ solū in ꝓcreto habeat magz. Sz aliq̄n ē fm additōem ad formā fm seipam. ita q̄ ꝑ se augeri. esto in subiecto nō intēdat. Et hꝫ D. hic vult. Uide Doc. sanc. ꝑ. p. vbi iā dare. qr ponit ꝑmā radicē intensionis ee formā. Deinde maioritatē ipsius ee ꝓuenire ex maioritate essentie. essentia illa maioritas nō ꝓueniat forme nisi sit in subiecto. Et tñ nō sola participatio augeſ. sed etiā forme essentia Logice tñ loquēdo nō attribuit magz z minꝰ formis vt ſcank in abstracto. licet physice loquēdo essentia forme etiā intendaſ. Augmentū aūt qđ ee q̄ additōem ꝑt attribui habitib⁹ aliq̄b⁹ ſcatz in abstracte. Sicut dr maior vl minor scia. sz nō magis ꝑ modū ſcandi abstracti q̄ ē q̄ modū subē. cui adeo repugnat intensio. vt etiā forme accitali q̄ physice fm essentiā intendit. dū tñ in abstracto ſcat intēlio nō attribuit.

Essentia forme intendit.

¶ Secōm hꝫ igit circa intensionē z remissionē habituū z formaz fuerūt q̄ttuoꝝ opiniones apud philos. vt Simplicꝰ narrat in cōmēto ꝑdicamentoꝝ. Plotinus enī z alij platonici ponebant ipas q̄litates. z habitꝰ suscipe magis z minus. ꝑpter hꝫ q̄ materiales erāt. z ex hꝫ habebant indeterminatōem quādaz ꝑpter materie infinitatē. Alij ẏo in ꝓtrariū ponebant q̄ ipe q̄litates z habitꝰ fm se nō recipiebāt magis z minꝰ. sz q̄lia dicunt magz z minꝰ fm diuersaz ꝑticipatōem subiecti. pura q̄ iustitia nō dicat magz et minus. sed iustū. z hanc opinionē tangit Aristotdes in ꝑdicamentis.

¶ Hic ꝓ̄nit D. recitat aliqs (ꝑsertim q̄tuoꝝ opiniones) circa q̄stionē expositū z distinctū. Et ꝑmo recitat

Universidad de Deusto
Biblioteca

duas opiniones ꝓtas ⁊ extraneas. Scdo duas alias. vnā mediā q̄ ad duas p̄mas. ⁊ vnā oīno falsam. ibi. Tertia fuit opinio ⁊c. Due g̃ p̄me opiniones fuerūt ꝓtie et extreme ⁊c. vt ꝑ clare in ſra. Cōſequēter cū dr

¶ Tertia fuit opinio Stoicoꝝ. media iter has. poſuerūt eñ q̄ aliq̄ habit⁹ ſm ſe recipiūt magis et min⁹ ſicuti artes. q̄dā āt nō. ſicut ꝓtutes. Quarta opinio fuit quoꝝdā dicentiū q̄ qualitates ⁊ forme ūmateriales nō recipiunt magis ⁊ minus. materiales aūt recipiunt.

¶ Recitat alias duas opiniões. vnā q̄ ē media inter p̄mas duas. de q̄ ertiā infra. q. lxvj. ar. p. q̄ nō oīno male dixerūt. ſrutes eñ ⁊ habit⁹ apperitiui nō recipiūt magis ⁊ min⁹ ſm ſe (ſcz nec phyſice ⁊ p addītōem) Sz habit⁹ itellectuales aliq̄. vt patebit ybi iā. ¶ Alia et q̄rta in ordie nō ē ꝓa. q̄ habit⁹ itellect⁹ ⁊ mlte forme imateriales recipiūt magis ⁊ min⁹. accītales āt nō p se subſiſtētes.

¶ Ut igit hmōi rei veritas manifeſtet. ꝓſideranda est q̄ illud ſm q̄ ſortit aliq̄d ſpēm. optet eſſe fixū et ſtans. ⁊ q̄ſi indiuiſibile. q̄cūq; eñ ad illud attingunt ſub ſpecie ꝓtinent. q̄cūq; aūt recedūt ab illo. vel in plus vel in minus. ptinēt ad aliā ſpēm vl̄ pfectiorē vel impfectiorē. vñ phs dr in. viij. metaph. q̄ ſpēs rerū ſunt ſicut nūeri. in q̄b additio vl̄ diminutio variat ſpēm. Si igit aliq̄ forma vel q̄cunq; res ſm ſeipam. vel ſm aliq̄d ſui ſortiat rōem ſpēi. neceſſe eſt q̄ ſm ſe ꝓſiderata habeat determiatā rōem q̄ neq; in plus excedere. neq; in min⁹ deficere poſſit. ⁊ hmōi ſunt calor ⁊ albedo. ⁊ alie hmōi q̄litates q̄ nō dicūt in ordie ad aliꝺ. ⁊ mlto magis ſuba q̄ ē p ſe ens

¶ Hic ꝓcedit D. determinat veritatē. ⁊ p ꝓns q̄d ſit tñendū ad q̄ſtiū. Circa q̄d ſic ꝓcedit. ꝓmo ponit alias ꝓclones ꝓambulares. Ex q̄b ſcdo infert ꝓcloné reſpōſiuā verā ad q̄ſtiū. ibi. Sic igit ptz ⁊c. Quo ad ꝓmū ꝓmittit duas ꝓclones ꝓambulares gñales declaratorias nūſiue. ſcdam ibi. Si ꝓ ꝓſiderem⁹ ⁊c. Cōcluſio q̄ ꝓma ꝓambularis gñalis. coꝛreſpōdens ꝓmo mēbro ſecundi notabilē. Aliq̄ q̄litas vl̄ forma ꝑt ſm ſeipam augeri. ⁊ aliq̄ nō. Illā ꝓclonē. q̄ generat D. explicat p duas alias ꝓclones. ſcz q̄b infert q̄ſi corollarie illā ꝓmā cōcluſionē gñalē. Scdam ꝓclonē explicatiuā ponit. ibi. Illa ꝓ q̄ recipiūt ⁊c. Cōcluſio ꝓma explicatiua ꝓcedēs ē. Si aliq̄ forma vl̄ q̄cūq; res ſm ſeipam. vel ſm aliq̄d ſui ſortiat ſpēm. illa ſm ſe augeri vl̄ minui nō ꝑt. Probat. q̄ illō ſm q̄d ſortit aliq̄d ſpēm. oꝑtz eē fixū ⁊ ſtans. ⁊ q̄ſi indiuiſibile. g̃ ſeq̄t ꝓclo. q̄ ſi ſm ſeipam. vl̄ ſm aliq̄d ſui hz ſpēm q̄ ſm ſe augeri vl̄ variari nō ꝑt. Cōſequētia nota. Añs ꝓbat rōne ⁊ auctoritate. Quecūq; eñ ad illud ⁊c. Auctoritate ibi. Vñ phs ⁊c. Et ponit D. exemplum de hmōi formis. ſicut calor ⁊ albedo ⁊c. clar̄ē. Et attēde q̄ nō intendit ꝓclo q̄ aliq̄bꝫ formis. vt ꝓcauk in abſtracto attribuat magis ⁊ min⁹. ſz q̄ ſm ſeipas augenť p additiōnem vl̄ acceſſum ad ſpecificās. Et dicunt in abſtracto maiores vl̄ minores. Sicut maior ⁊ minor ſcia vl̄ maior mor⁹ Prius āt dictū ē q̄ logice loquēdo nō attribuit eis magis ⁊ min⁹ q̄ē ex intēſione. ſz phyſice loquēdo cēſetur ex intēdat. vñ nō ē diſcrepātia ⁊c. Deinde cū dr

¶ Illa ꝓ q̄ recipiūt ſpēm ex aliq̄ ad q̄ ordināt. ſm ſeipa diuerſificari in plus vl̄ minus. ⁊ nihil omin⁹ ſunt eadē ſpecie ꝓpt vnitatē eoꝝ ad q̄ ordinant. ex q̄ recipiūt ſpēm. ſicut mor⁹ ſm ſe ē intēſior ⁊ remiſſior. ⁊ tñ remanet eadē ſpēs ꝓpt vnitatē termini ex q̄ ſpecificat. ⁊ idē ꝑt ꝓſiderari in ſanitate. nā corpus ptingit ad rōem ſanitatis ſm q̄ hz diſpōem cōuenientē nature aīalis. cui ꝑt diſpōnes diuerſe cōuenientes eē. vñ ꝑt variari diſpō in plus vl̄ in minus. ⁊ tñ ſp remanet ſanitat⁹ rō. vñ phs dr in. x. ethi. cor. q̄ ſanitas ipa recipit magis ⁊ min⁹. nō eñ eadē ē ꝓmenſuratio in oīb⁹ neq; in vno ⁊ eodē ſp. ſed remiſſa ptinet ſanitas vſq; ad aliq̄d. hmōi āt diuerſe diſpōnes vl̄ ꝓmēſuratones ſanitatis ſe hñt ſm excedens ⁊ exceſſum. vñ ſi nomē ſanitatis eēt impoſitū ſolū pfectiſſime ꝓmēſuratōi. tunc ipa ſanitas nō diceret maior vl̄ minor. Sic igit pz q̄luter aliq̄ q̄litas vl̄ forma poſſit ſm ſeipam augeri vl̄ minui. ⁊ q̄luter nō.

¶ Subiūgit aliā ꝓclonē explicatiuā ꝓme ꝓclonis ſ. ambarū. ſcil̄. Illa q̄ recipiūt ſpēm ex aliq̄ ad q̄ ordināt ꝑt ſm ſeipa diuerſificari in plus vel in min⁹. Probat ex intēto D. Ille forme ſm ſe ꝑt diuerſificari in plus vel in minus q̄ cedē in ſpecie manētes ꝑt plus vel min⁹ accedere ad terminū ſiue ſpecificatōis. ſz tales forme ſunt hui⁹modi. igit. Maior pz. q̄ forma ſm ſe reſpicit terminū ſue ſpecificatōis. g̃ ſi variat in ordine ad illū terminū ſm ſe variat. g̃ etiā ſi ipe manet vnus indiuiſibilis ipe eſt vna. ⁊ ſic ſm ſe maior vel minor cū ſe ꝓpinquꝰ vel minus ꝓpinque hz ad terminū. ⁊ tñ manet vna. q̄ termin⁹ vn⁹ a q̄ hz vnitatē. Minor declarat exꝑlariter de motu ⁊ ſanitate. q̄ coꝛp⁹ dr ſanū ſm q̄ attingit diſpōnē nature aīalis cui ꝑt diſpōnes diuerſe cōuenientē. ſz ſub tali diſpōne multi gradus ſunt ſm ſe amplius ⁊ min⁹ attingit terminū ſpecificū ſanitatis aīal. et tñ ſp remanet rō ſanitatis ꝓpter vnitatē termini ad quē hmōi gradus ordināt ⁊c. Vñ dicim⁹ nō ſolū q̄ ſanitas magis vel min⁹ inſit. ſz etiā q̄ ſit maior vel minor. ⁊ dat exꝑlū eſt in motu q̄ vn⁹ manēs rōne termini ⁊ ſpeci inſtm maior ē ſm q̄ ds magꝫ accedit ad terminū. Vñ ſi ds nō magis velociter ambuler. ſz vno mō p totū viā. tñ q̄ approꝑinquat termino eſt maior mor⁹ q̄ ꝓ initiū.

¶ Si ꝓ ꝓſiderem⁹ q̄litatē vl̄ formā ſm ꝓticipatōem ſubiecti. ſic etiā inueniūt q̄daꝫ q̄litates ⁊ forme recipe magis ⁊ min⁹. ⁊ q̄dā nō. hmōi āt diuerſitatis cauſaꝫ Simplic⁹ aſſignat ex h̄ q̄ ſuba ſm ſeipam nō ꝑt recipe magꝫ ⁊ min⁹. q̄ eſt ens p ſe. ⁊ nō oīa forma q̄ ſubalr ꝓticipat in ſubiecto. caret itenſione ⁊ remiſſione. vñ in gñe ſube nihil dr ſm magꝫ ⁊ min⁹ Et q̄ ētitas ꝓpinq̄ ē ſube. ⁊ figura etiā ꝓieḉt q̄litatē inde eſt q̄ neq; etiā in iſtis dr aliq̄d ſm magꝫ aut minus. Vñ phs dr in. viij. phy. q̄ cū aliq̄d accipit formā ⁊ figurā. nō dr alterari. ſz magꝫ fieri. Alie ꝓ q̄litates q̄ ſꝰ magꝫ diſtātes a ſuba ⁊ ꝓiūgūt paſſionib⁹ et actionib⁹. recipiunt magis ⁊ minus ſm ꝓticipationem ſubiecti.

¶ Nec eſt ſcda ꝓcluſio ꝓambularis coꝛrādens ſcdo mēbro ſcde notabil̄ ſuprius poſiti. ⁊ eſt talis. Si ꝓſideremus q̄litatē vel formā ſm ꝓticipatōnem ſubiecti ſic q̄d recipiūt magis ⁊ min⁹. q̄dā nō. Illa ꝓclo ꝓbatur dupl̄.

Prīo rōne Simplicij. ſcdo rōne explicatiua. rōne Simplicij. ibi. Pōt āt ⁊ magꝫ ⁊c. Aſſignat g̃ Simplic⁹ rōnē diuerſitatis. ⁊ tñ inexplicabꝫ ſcz ꝓpt maiorē ꝓpinq̄tatē ad ſubaz. q̄ nō ꝑt recipe magꝫ ⁊ min⁹. clare pz in ſra. ¶ Hoc ta circa hec. ⁊ p itellectu ſequētiū ſtatim in prīo rectu vbi dr ſuba nō recipe magꝫ ⁊ min⁹ (q̄ h̄ poſſet pari ealūtaz de gñe q̄ eſt pfect⁹ in vna ſpecie q̄ in alia) ¶ Nota iq̄ q̄ ſuſcipe magꝫ ⁊ min⁹ capit dupl̄ Uno⁰ ꝓ h̄re eē pfect⁹ et ipfect⁹. ⁊ h̄ mō oē gen⁹ cuiuſcūq; ꝓdicamēti etiā ſube ſuſcipit magꝫ ⁊ min⁹. vt ꝑt patere ex. viij. metaph. q̄ ſez me rep. hñt ſe ſic nūeri. ita q̄ natura gñis pfectioꝝ mō ſeruat in vna ſpecie q̄ in alia. q̄re de ꝓmēratoꝝ. viij. metaph. q̄ gen⁹ dr p ꝓt⁹ ⁊ poſterioꝝ eſſe. Alio⁰ capit ſuſcipe magꝫ ⁊ min⁹ ꝓ intēdi ⁊ remitti. h̄ eſt ꝓ pfici ⁊ augeri ſm ſuū ꝓpriū eē. i. ꝓ acqrere maiorē ⁊ minorē pfectioꝝ in ꝓprio eē Et h̄ dupl̄ vl̄ multiꝑ diuerſis. vl̄ in vno ⁊ eodē ſucceſſiue. ſiue. reqrit āt vtrūq; ad ſuſcipere magꝫ ⁊ min⁹ ꝓprie. ita q̄ in diuerſis reperiat ſm magꝫ ⁊ min⁹. ⁊ q̄ in eodē ſucceſſiue pfici poſſit. ⁊ h̄ mō loq̄ndo de ſuſcipe magꝫ ⁊ minus. tūc ſm phm in p̄dicamētis nō inuenit in ſuba aut q̄tita. Et p h̄ pōt ſolui q̄ poſſent apparere ꝓria in d. ſan. q̄ capiēdo ſuſcipere magꝫ ⁊ min⁹ largo. ſcz. p h̄re eſſe pfectius in vno q̄ in alio. dr q̄libꝫ ſubaz h̄re magꝫ ⁊ min⁹. capiendo ꝓ ꝓprie. ſcz. p h̄re eē min⁹ pfectū ⁊ magꝫ pfectū in eodē ſucceſſiue. et ſic apō oēs aie rōnales nō ſuſcipit magꝫ ⁊ min⁹. ſz ampho⁰. ſcz i diuerſ habrat eē pfect⁹ ⁊ ipfect⁹ tāḡ poſtea In p̄dicamētis ait ſeḉt Ariſto. ſolū de ſubſtātijs ꝓpriꝫ ꝓma ⁊ ſcda. vbi nō iclusit alia rōnal. ¶ Nota āt. p maiori explicatōe q̄ ꝓba phi in p̄dicamētis talia ſunt. Uti def āt ſuba nō ſuſcipe magꝫ ⁊ min⁹ Dico ā h̄ nō q̄ ſubſtātia nō ſit magꝫ ⁊ min⁹ a ſuba. h̄ eñ dicerū ē. q̄ ē. ſz q̄m vnaq̄q; ſuba. h̄ ipſ⁹ q̄d ē nō dr magꝫ ⁊ min⁹. vt hec ſuba hō nō ē magꝫ aut min⁹ hō. nec a ſeipo nec alter ab altero. nō eñ alter altero magis hō. ſicut eſt albū altero magis albū ⁊c. vbi vult phs. q̄ ſubaz nō ſuſcipe magꝫ ⁊ min⁹. ꝑt dupl̄ intelligi. Uno⁰ q̄ ſuba in cōi nō p̄dicet cū magis et minus. ⁊ hunc ſenſum excludit. quia dixit ſupra q̄ ſpecies eſt magis ſubſtantia q̄ genus. Et q̄ prima ſubſtantia eſt maxime ſuba. Un dr. h̄ āt dictum ē. q̄ eſt. ſcz. q̄ ſuba ſit magis altera ſuba gñe. Scdo mō intelligit q̄ id q̄d dr ſuba. ſcz hō. leo. bos ⁊c. nō dr magꝫ ⁊ min⁹. ita q̄ hō idē ſit nūe min⁹ poſtea magꝫ hō. vel vn⁹ hō magꝫ hō q̄ alt⁹ hō. Et h̄ vult cū dr. Sz q̄m vnaq̄q; ſuba h̄ ipm q̄d ē ⁊c. q̄ ſz eadē in nūero vel ſpecie nō ſuſcipit magꝫ ⁊ min⁹. et loq̄t de ſubſtātijs ꝓpletis vt q̄ h̄ nō habeat argumētū de aliis rōnalib⁹. q̄ he nō ſunt ſube ꝓplete. Deiñ ibi.

¶ Pōt āt ⁊ magꝫ explicari hmōi diuerſitatis rō. vt eñ dictū eſt. id a q̄ aliq̄d hz ſpēz oꝛ manere fixū ⁊ ſtās in idiuiſibili. duob⁹ igit modis ꝑt ꝓtingere q̄ forma nō ꝓticipat ſm magꝫ ⁊ min⁹. Uno⁰. q̄ ꝓticipans hz ſpēm ſm ſpam. ⁊ in eſt q̄ nulla forma ſubal̄ ꝓticipat ſ^m magꝫ ⁊ min⁹. ⁊ ꝓpter h̄ phs dr in. viij. metaph. q̄ ſtē nūer⁹ nō hz magꝫ neq; min⁹. ſic neq; ſuba q̄ eſt ſm ſpēm. i. q̄tū ad ꝓticipatōez forme ſpecifice. ſz ſiḉdē q̄ cū materia. i. ſm materiales diſpōnes inuenit magis ⁊ min⁹ in ſuba. Alio⁰ ꝑt ꝓtingere q̄ h̄ q̄ ipa indiuiſibilitas eſt re rōne forme. vñ oꝛ q̄ ſt aliq̄d ꝓticipet forma illā q̄ ꝓticipet illā ſm rōnem idiuiſibilitatis. ⁊ inde eſt q̄ ſpēs nūeri nō dicūt ſm magis ⁊ min⁹. q̄ vnaq̄q; ſpēs in eis ꝓſtituit ꝓ indiuiſibilē vnitatē. ⁊ eadē rō eſt de ſpēbꝫ q̄ntitatis continue que ſm nūeros accipiunt. vt bicubitū ⁊ tricubitū. ⁊ de relatōibꝫ. vt duplū ⁊ triplū. ⁊ de figurꝫ. vt trigonū ⁊ tetragonū. ⁊ hāc rōnē ponit Ariſto. in p̄dicamētꝫ. vbi aſſignās rōnē q̄re figure nō recipiūt magꝫ ⁊ min⁹ dr. Que q̄dē recipiūt trigoni rōnē et circuli. ⁊ ſil̄iter trigona vl̄ circuli ſunt. q̄ indiuiſibilitas eſt. de ipa coꝛ rōne. vñ q̄cūq; ꝓticipāt rōnē coꝛ optet q̄ indiuiſibiliter participent.

¶ Probat D. ꝓclonez ꝓcedentē rōne explicāte dictū Simplicij. Et arguit ſic. Id a q̄ aliq̄d hz ſpēm oꝛ manere fixū ⁊ ſtās in idiuiſibili. igit ſi ꝓticipans formā habeat ſpēm ſm illā formā. vt ſi indiuiſibilitas ē de rōne formē tal⁹ forma nō hz magꝫ ⁊ min⁹ in ſubiecto. Tenet ꝓna. q̄ ſi forma tal⁹ recipet magꝫ ⁊ min⁹. tūc ſpēs ſubiecti nō eēt ſtabilis ⁊ fixa. ⁊ ſi forma pficerek ſm ꝓticipatōez ſubiecti. tūc ei⁹ rō nō eſſet in indiuiſibili. Añs cuidēs. Exēplum vel coꝛollariū ex ꝓma ꝓte ꝓnſis. Nulla forma ſubal̄ ꝓticipat ſm magis ⁊ min⁹. pz q̄ ſubiectū ſm eā hz ſpēm Et pz auctoritate phi. viij. metaph. vt in ſra. Coꝛollariū ex ſcda ꝓte ꝓnſis. ibi. Et inde eſt q̄ ſpēs numeri ⁊c. clare ut ſra. Et q̄ illa ſit ꝓa rō. ſcz q̄ indiuiſibilitas forme facit nō ſuſcipe magꝫ ⁊ min⁹. pz ꝑ Ariſto. in p̄dicamētꝫ. vt in ſra.

¶ Circa q̄dā tacta in illa ꝓclone. ⁊ circa auctoritatē phi in. viij. metaphy. tex. ꝓmē. r. q̄ ſicut nūer⁹ ⁊c. Nota q̄ huic auctoritati ⁊ expōni D. ſanc. in ꝓmēto ibidē. inhitur Lapolus in. ij. dil. xxxij ⁊ vult q̄ vna alia rōnal̄ infra candē ſpēm ſit pfectior alia. Et h̄ ad longū vbi tā ſoluēdo defendit. Sz q̄dā al⁹ de vita Doc. ſanc. intrunk ꝓbis h̄ poſitis. ⁊ eis trahere volūt. q̄ nō ſit incōlitas in eſſe ſub ali. Nec q̄ vna ſit nobilior alia q̄tū ad aliq̄d intrinſecū. Sz q̄tū ad hoc q̄ vna magꝫ ꝓticipat a materia q̄ alia. q̄ videlicz materia melꝰ diſpoſita melꝰ ꝓſeruat formā. Et q̄ materia melꝰ diſpoſita poñe ſenſitiue abilioꝝ res ſunt ad deſeruiendū aīmo aie rōnal̄. Diceret āt Lapolus ⁊ eū ſequētes. q̄ vna alia rōnal̄ ē maior alia. etiaz q̄ ad eē ſub ali. Nec eñ ſuſcipit magꝫ ⁊ min⁹ ꝓprie. q̄a nulla eadē pfect⁹ in eē ꝓprio. Et q̄ oppoſitū nō habeꝫ ex D. h. q̄ ſm materiales diſpōnes nō inuenit ſolū maiorabil⁹tas ad agēdū. ſz etiā maior pfectio in eēndo. Et q̄n phs loq̄t in p̄dicamēt⁹. q̄ ſm ſubam ꝓpriā nō inuenit magꝫ ⁊ min⁹ in ſuba. ita q̄ ifra eādē ſpēm nulla ē maior alia Loquit de ꝓplera. vt pz ex exemplis ſuis ⁊c. Sz de his alibi magis in ꝑ. p. ⁊c.

¶ Sic igit pz q̄ cū habit⁹ ⁊ diſpōnes dicantur ſm ordinē ad aliq̄d. vt dr in. viij. phyſi. dupl̄r ꝑt intenſio ⁊ remiſſio in habitib⁹ ⁊ diſpōnib⁹ ꝓſiderari. Uno⁰ ſm ſe. ꝑut dr maior vl̄ minor ſanitas. vl̄ maior vl̄ minor ſcia q̄ ad plura vl̄ paucioꝛa ſe extendit Alio⁰ ſm ꝓticipatōez ſubiecti. ꝑut ſcz eēlis ſcia vel ſanitas magꝫ recipit i vno q̄ in alio ſ^m diuerſaz aptitudinē. vl̄ ex natura. vl̄ ex ꝓſuetudine. nō eñ habitus ⁊ diſpō dat ſpēm ſubiecto. neq; iterū in ſui ratione includit indiuiſibilitatē. Quō aūt circa ſrutē ſe habeat infra dicetur

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. liij. de augmento habituū.

¶ Hic ylrio D. infert ex ꝓbis 2cklonib⁹ ꝓambularib⁹ 2cklonē rñsiuā. cū determiatōe talē. Habit⁹ z dispōnes (ꝑtim itellectuales habit⁹. z dispōnes corꝑales) ꝑñt duplr augeri. videlz fm se z fm gricipatōez subiecti. D. explicat ꝓ° 2cklonē istā (put ōr maior vl minor sanitas vl scia. vl put eēlis scia vl sanitas ꝛc.) Probaf ex Doctore. Forma relpectiua q̄ ōr vl ordinaf ad aliq̄d (a quo spēm hz) nō dās spēm subiecto. Nec in sui rōe indiuisibilē sibi itatē includēs. ꝑt augeri illi duplici mō. sz habit⁹ z dispositōnes aliq̄ sunt hmōi forme. igit lecta 2clo. Maior ptz ex 2cklonib⁹ ꝓambularib⁹. qz forme absolute q̄ vel dāt spēm subiecto. vl fm rōem indiuisibilē insunt. neutro mō augeri ꝑñt. vt ꝑz ex scōa 2clone ꝓambulari. Forme vero absolute nō dāres spēm. nec fm rōem idiuisibilitatis. subiectum respicerēt. augeri ꝑñt scdo mō. sz nō ꝑ° mō patz ex scōa 2clone ꝓambulari. Forme ꝓo relpectiue (.i. recipientes spēm ab extrinseco) (nō qz relatiua fm cē. nec in eu dēria relatōem de gne ad aliq̄d. sz trāscendentē) vtro ex mō sunt augmētabiles. Patz ex ꝑ° ꝓambulari. z scōa explicatiua. Minor patz de se ex ꝓdicamēt. z ex. viij. phyſicoꝝ cē. Quare ār dixerim in 2clone. Habit⁹ intellectuales. z dispōnes corꝑales. Notat D. in fine articuli qz habit⁹ appetitiui z morales siue ꝓtutes. solū vno mō augenf. s. fm gricipatōnem subiecti. nō fm se. Et de h ex intentione infra q. lxvj. ar. s. ¶ Nota circa explicatōem 2clonis. q sanitas alit augef fm se ḡ scia. qz scia augef p additōez. sz nō sanitas. sz p maiorē accessū ad maximū siue spēi. Vñ D. ar. h. ōr. In habitib⁹ corꝑalib⁹ nō mlti videf fieri augmētū p additōez. vide ar. seq̄n. i vlt. textu.

¶ Argumentū in ꝓtū. pbat 2clonē rñsiuā formaliter ad q̄situ. q deducta z explicata ē p articulū ꝛc.

¶ Ad ꝓmū ḡ ōdz. q sicut nomē magnitudis derivat a quātitatiuo corꝑali⁹ ad itelligibiles pfectiones formaꝝ. ita etiā z nomē augmēti. cuius terminus est magnum.

¶ Dicendū ad maiorē. Augmētū ḡtū ad ꝓmā ipositionē ē circa ḡtitatē molis. z augmētū viuentū qđ ē p additōez subiecti ad subiectū. Sz augmentū q̄ ad nois extēsionē. tractū ē ad pfectōez cuiuscūq̄ forme. etiā spūal⁹ et imaterial⁹. Ad minorē. vera. Habit⁹ nō sunt in gne ḡtitat⁹. tm sunt in gne pfectōis. z hñt magnitudinē pfectionis. ḡ circa eo dē augmētū cē nō ꝑt Vere corꝑale cui ꝑ° nomen ipositū ē. tm augmētū spūale ad qđ nomē extensum ē. vt cm supdictū ē. q. vij. ar. s. Nota q̄nq̄ ꝑ° ad aliq̄ nociora f canda iponunf. Tm postea ꝓpt aliquā ꝓueniētiā extēdunf. z sic est in ꝓposito.

¶ Ad scdm ōdz. q habit⁹ qđē pfectio ē. nō tm talis pfectio q̄ sit termin⁹ sui subiecti. puta dās ei cē specificū. neq; etiā i sui rōe t̄minū icludit. sic spēs nūero. tm. vñ nihil phibet q̄n recipiat magis z minus

¶ Dicendū ad maiorē. Habit⁹ qđā pfectio ē. Vere accidaf subiecti fm quā subiectū nō hz spēm. nec eius rō includit indiuisibilitatē. z q̄ hz spēm ex aliquo extrinseco

Minor. negaf vlter. qz nō oīs pfectio ipotat t̄minū vel subiecti cētialē. nec iterū accidalē. Vñ ꝑt cē maior talis pfectio z in se. z in subiecto q̄n t̄minū hz extrinsecū. Et est forma respectiua sicut est habitus

¶ Ad tertiū dōm. q alteratio ꝓmo qđē ē in q̄litatiuo tertie spēi. in q̄litatiuo ꝛo ꝓme spēi ꝑt cē alteratio p posteri⁹. facta eīm alteratōe fm calidū z frigidū sequit aial alterari fm sanū z egrū. z simil⁹ facta alteratōe fm passiones appetit⁹ sensitiui. vl fm vires sensitiuas apphensiuas. seqtur alteratio fm sciam z virtutes. vt dr in. vij. physi.

¶ Dicendū. Prio post D. hic q locf de habitib⁹ ac q̄sitis tm. Ad maiorē. In his q̄ recipiūt magis z min⁹ cōtingit cē alteratōez. Vel ex. saltē ex ꝓsequēti. z tāḡ in termino extrinseco Sz nō optz q ibi sit alteratio tāḡ in immediato formali termio intrinseco alteratōis. Et sic ē iposito vt D. oñdit in solone. Et patuit supsile q. l. ar. ꝑ. ad 3m. Et D. locf de habitib⁹ z ꝓtutib⁹ acq̄sitz. vt ꝑz clare.

¶ Secūdo ōr negādo maiorē vlter. imo dak intellectio sine alteratōe. vt in intellectione gre z ꝓtutū infusaꝝ. Et sz ibi aliq̄d acq̄rak. h tm nō ē p via trāsmutatōis z alterabilis z simplr influxū cētū ad habit⁹ infusos in instanti. Alteratio ait q̄ fit de vitio in ꝓtutē. vel de ignorātia ad sciam. attingit ad ptē itellectiuā p accūs p se exīte trāsmutatōe in ptē sensitiua. Vñ D. sanc. in de Verita. mate. xxvj. q. iij. ad. xij. Et h cm q̄ fit aliq̄ trāsmutatio circa ptē sensitiuā. subito resultat aliq̄ pfectio in ptē itellectiua. vt sic icludat qđ fit in ptē itellectiua sit termin⁹ trāsmutabilis in ptē sensitiua exīntis. z valet ista p solone Doc. Sz breuit⁹ maior ē falsa. Et pbatio. pcedit gricular. q aliq̄ alt⁹ forme intellio fit cū alteratōe. s. forme actiue hñtis in subiecto ꝛtū. vt ꝑz de calido z frigido q̄ intrēdunt ex impmixtione ꝛtij. Sz illa impmixtio nō ē cā p se formal⁹ intellectionis. sz p accūs z gricular. z tūc in gne cause materialis. Z umectū eīm intrēdit in acre. nec hz ꝛtū. Silr gra nō hz i pueru ꝛtū positū. z sic de multis alijs. Sz formal⁹ ꝛtus intellectionis in pgressu de imperfecto ad pfectū fm modū essendi in subiecto Et pñt multe forme sic. pgredi. z pfectius priori pari sine alteratōe q̄ requirit trāsmutatōez successiua Et sic inter q̄litates de tertia specie. z pserviz cū ꝓueniēs abiicit et discōueniēs acq̄rit. ¶ Et nota. p solone tertij D. in de ꝓtutib⁹ in cōi. q. xj. ad. xj. Hoc augmenti charitas reducit ad alteratōez. Nō tm fm q̄ alteratio ē inter ꝛtia p ut tm ē in sensibilib⁹. z in sensibili gre aie. Sz pur alteratio z passio ōr fm receptōnem z pfectōnem. Sicut sentire z intelligere ē qđdam pati z alterari. Et sic distinguit pbs alteratōem z passionē in. ij. de aia. Hec ille

¶ Utr augmentū habituū fiat p additōem

D scdm sic ꝓcedit. Videf q augmentū habituū fiat p additōez Nome eīm augmenti vt dictū ē. a q̄ntitatiuo corꝑali trāsferf ad formas. sz in quātitatiuo corꝑalib⁹ nō fit augmētū sine additōe. vñ in ꝓmo de gnatōe ōr q̄ augmētū ē ꝓexisteti magnitudini additamentū. ḡ z in habitib⁹ nō fit augmētū nisi p additōem. ¶ ꝑ. habit⁹ nō augef nisi aliq̄ agāt. sz oē agēs aliq̄d facit in subiecto patiēte. sicut calefactēs facit calorē in ipo calefacto. ḡ nō ꝑt cē augmētū nisi aliq̄ fiat additio. ¶ ꝑ. sicut id qđ nō ē album. ē in poña ad albū. ita id qđ ē min⁹ albū. ē in poña ad magis albū. sz illō qđ nō ē albū nō fit albū nisi p additū albedis. ḡ id qđ ē min⁹ albū. nō fit magis albū nisi p aliquā alia albedinē supueniētē. ¶ Sz ē q phs ōr in. iiij. physicoꝝ. Ex calido fit magis calidum nullo facto in materia calido. qđ nō esset calidū qđ erat minus calidū. ḡ pari rōne nec in alijs formis q̄ augenf est aliqua additio.

Articulus ij.

¶ Quia articulo ꝓmo dictū est. q habit⁹ ꝑñt augeri. querit nūc modū augmēti. ꝓmo ex ꝑte habituū in isto articulo. Scdo ex ꝑte cause agentis articulo. iij.

¶ Rndeo dōm. q huius q̄stionis solutio dependet ex ꝓmissa. dictū est eīm supra q̄ augmentū z diminutio in formis q̄ intenduntur z remittuntur. accidit vno mō nō ex parte ipius forme fm se ꝓsiderate. sz ex diuersa ꝓticipatōe subiecti. z ideo hmōi augmentū habituū z aliaꝝ formaꝝ nō fit p additōem forme ad formā. sz fit p hoc q̄ subiectū magis vl minus pfecte participat vnā z eādē formā. z sicut patet ex dictis. qđ est actu calidū q̄sdā de nouo incipiens participare formā. non q̄ fiat ipa forma. vt ꝓbat. vij. metaphy. Ita p actōem intēsam ipi⁹ agētis efficit magis calidū tanq̄ ꝓfecti⁹ participās formā nō tanq̄ forme aliq̄d addatur

¶ Doctor rndet fm distinctōem bimembrē habitā articulo ꝓmo. fm quā rndet duab⁹ 2cklonib⁹. Scdaz ponit ibi. Sed qz qđā ꝛc. Circa ꝓmū ꝓmittit q̄ solo huius q̄stionis dependeat ex articulo ꝓmo. Hā dictus est q̄ augmentū z diminutio formaꝝ. Quo mō attendit ex diuersa gricipatōe subiecti. Loncl⁹ ꝓma rñsiua corrōdes huic mēbro. Augmentū isto mō habituū z aliaꝝ formaꝝ nō fit p additōez forme ad formā. sed fit p hoc q̄ subiectū magis vel min⁹ ꝑfecte gricipat vnā z eādez formā Hāc 2clonem ꝓbat ꝓmo ratōne ostensiua. Scdo ratōe ad inconueniens. ibi. Si eīm per addi. ꝛc. Probak ḡ z explicak 2clo sic. Sicut se hz agens actu ad formaꝝ de nouo introductā in subiectū participās formā. ita se habet agens intendēs p actōem (intensiuā ipsius forme) sed p agens actu subiectū incipit participare formaꝝ. nō q̄ fiat ipa forma. ergo etiā p actōem intensam agentis subiectū ꝑfectius participat formā. z nō tanq̄ forme aliq̄d additur Nota. ex. vij. metaphy. q̄ forme nō est fieri. sz ꝓpositi ex subiecto z forma. ideo generās vl calefacies nō facit calorē. sed facit aquā calidā. igit intendēs calorē non facit aliquē nouū calorē. sed facit subiectū magis participare calorē ꝑhabitū Deinde cū ōr

¶ Si eū p additōem intelligeret hmōi augmentū in formis. hoc nō possz esse nisi vel ex ꝑte ipi⁹ forme. vel ex ꝑte ipi⁹ subiecti. si aūt ex ꝑte ipi⁹ forme ia dictū est q̄ talis additio vel subtractio spēm variet sicut variak spēs coloris qñ ex pallido fit albū. si ꝓ hmōi additio intelligak ex ꝑte subiecti. hoc nō possz esse nisi vel qz aliqua ps subiecti recipit formā quā ꝑus nō habebat. vt si dicak frig⁹ crescere in hoie qui ꝑus frigebat in vna ꝑte qñ iam in pluribus ꝑtib⁹ frigeret. vel qz aliq̄s aliud subiectū addit participās eādem formā. sicut si calidū adiūgak calido. vel albus albo. sed fm vtrūq; istoꝝ duoꝝ modoꝝ nō ōr aliq̄d magis albū vel calidū. sed maius

¶ Probat eādem 2clonem rōne ducente ad inconueniens. Et arguit sic. si per additōnem intelligeret hmōi augmentū in formis. hoc esset vel ex parte ipius forme. vel ex parte subiecti. (ita q̄ forma adderet forme. vel subiectū subiecto.) sed neutr⁹ est ōm. igit. Maior relinquit nota extra ſam ex sufficienti diuisione Minorē deducit

Doctor ibi. Si aūt ex ꝑte ipius forme ꝛc. vsq; ibi. Sed qz qđā ꝛc. Est ḡ isto mō intensio forme. q̄ sicut agēs in ꝓncipio p actōem suā facit subiectū participare formam nō tm facit subiectū vel formā. ita p actōem eius ꝓinqua tam eādem formā facit ꝑfecti⁹ participari faciendo eaz magis ac magis sup potentialitatē subiecti dominari fm ꝑfectiorē modū participatōnis Nota. q̄ ꝙuis ista rō etiā vera sit de habitu. q̄ ex parte subiecti nō augef p additionē. tm magis ꝓcedit ista rō de formis absolutis. qz ibi additio ex ꝑte forme mutat spēm. qz hmōi forma hz in se indiuisibile specificās. ergo li in se recipiat additōez variak in specie. Sed ad intensionē requirit q̄ maneat eadem forma in specie. Et hoc ꝓfirmat ex ꝓplū D. cū exemplificat de forma absoluta dicens. sicut variak spēs coloris qñ de pallido fit albū. in habitib⁹ aūt maxime intellectualib⁹ ꝑt fieri additio ex ꝑte habit⁹ salua vnitate specifica. imo numerali habitus. Vel ex est tm q̄ nec habitus fm participatōem subiecti augef p additōem. ꝙuis fm se augeak p additōem. quare ꝛc. Nota etiā. q̄ de isto mō intensionis formaꝝ. sz fm gricipatōem subiecti. varijf sunt modi dicendi. etiā in schola d. san. Capolus eīm in ꝓmo dis. xvij. q. ij. in solutōnib⁹. 2tra. iij. iij. ex. vj. 2clusiones. vult q̄ forma q̄ intenditur nullo mō variak q̄tuz ad entiā. sed solū q̄tuz ad esse. qđ dat suo subiecto. Et ponit ipe successionē plurīū esse circa eandē formā Aliā opinionē hz Herueus qđlibero. ij. q. xij. Aliā inquā quo ad hoc q̄ nō addak esse. z q̄ essentia ipa z ipm esse intendank. Et hoc dictū est de mente d. san. ar. ꝑc. ḡ ad hoc maxime q̄ in intensione forme ipa entia etiā augeatur. ita q̄ dū fit magis calidū fit z maior calor. nō qđē p additionē. sz p intensionē ꝛc.

¶ Sed qz qđaz accūtia augef fm seipa. vt supra dictū est. in q̄busdā eoꝝ fieri ꝑt augmentū p additi ar. s. onē. augef eīm motus p hoc q̄ ei aliq̄d addit vel fm tēpus in quo est. vel fm viam p quā est. z tm manet eadē spēs. ꝓpter vnitatē termini. augef etiā nihilomin⁹ motus p intensionē fm participatōem subiecti inq̄tum sz idē motus ꝑt magis vel min⁹ expedite aut ꝓmpte fieri

¶ Hic 2nter ꝓcedit ad scdam 2clonem iuxta scōm mēbz. distinctōis qđ ꝓmittit. z est talis 2clo. In accūtibus q̄busdā (sz respectiuis) q̄ augeur fm seipa. ꝑt fieri augmentū p additōem. Hāc 2clonē D. ostendit z deducit p alias 2clones innitentes triby crēplis. Secūdaz 2clonē ponit ibi. Silr etiā z scia ꝛc. Tertiū ibi. In habitib⁹ aūt corꝑalib⁹ ꝛc. Prima 2clo declaratoria. mot⁹ augef p additōem. augef nihilomin⁹ z p intensionē. Probak ꝓma ps. forma aliq̄ fm se ōr augeri p hoc q̄ magis accedit ad suū indiuisibile specificās. sed accessus in motu maior. fit p additōem. ḡ motus augef fm se p additionē. Maior ꝑz ex articulo ꝓmo. Minor patz. augef eīm mot⁹ p hoc q̄ et ꝛc. vt in ſra. Scda ps 2clonis ꝑz ex ꝓma 2clone. Deinde ibi

¶ Silr etiā z scia ꝑt augeri fm seipam p additionē. sicut cū aliq̄s plures 2clones geometrice addiscit. augef in eo habit⁹ eiusdē scie fm spēm Augef nihilomin⁹ scia in aliq̄ fm gticipatōem subiecti p intensionē. put scz expedin⁹ z clarin⁹ vn⁹ hō se hz alio in eisdē 2clonib⁹ ꝓsiderandis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Scia quo augeat p additionem

Inducit aliā ꝛclonem declaratoriā ꝛ limitatiuā ſcde ex alio exẽplo. Scia augeat nō ſolū p additōem. ſz etiā primo mō p principatōem ſubiecti ſm intenſionē. patet am/be pres ſicut pcedentis ꝛclonis. ꝛ declarāt clare in ītra

Nota q quomō ſcia augeat p additōnem. ſunt varij modi dicēdi in ſchola d. ſanc. Aliq̄ q opinant ſciam eſſe q̄litatē ſimplicē. volūt q illa additio non ſit intrinſece in ipa ſcia. ſz extrinſece in ipſo cognito. ita q ꝛcl'o additur ꝛcloni. ſed nō pars ſcie ad pte. ſed hoc nō videt ꝛſonare verbis d. ſan. q̄ dt q ſcia fm ſeipaz augetur ꝛ recipit ad ditionē. ad dnam formaz abſolutaz. altedo cū fit ma ior extenſo ſubiecto. ſz p accīs nō p ſe. ſciēcia aūt p ſe fit maior p additōem partis intrinſece. Vñ dt D. clare q habitus ſcientie augeat fm ſeipm p additōem. Capreo/lus vero in plogo pmi. q. ij. ꝛclone. p. vult q D. loq̄tur de ſcientia. vt dt ſpēs ordinatas. ꝛ q fiat additio ſpēi ad ſpēm. Cui aliq̄ alij quo ad hoc ꝛcordant. Sed addunt q nō intelligatur D. de ſpēb abſtractis p intellectū agē tem. ſed de ſpēb ꝛplexis cauſatis per intellectū poſſibilē Et fm iſtos diceret q ſcia nominat habitū totalez colle ctum ex multis noticijs partialib⁹ habentib⁹ vnitatē ſciē/tie ex formali vna rōne ꝛſiderandi. ꝛ ex ordine cauſalita tis ꝛ dependentie vnius ex alia. Et fm iſtos ſcia augeat p additionē. nō q̄ addaf ſciētia ſcie. ſz noticia partialis noticie partiali. que ſub vna ſcientia comprehendunt rō ne iam dicta Tunc ibi.

q. lxvi. ar. ꝑ.

¶ In habitib⁹ aūt corporalib⁹ non multū videt fieri augmentū p additionē. q̄ nō dr aial ſanū ſim/pliciter aut pulchrū niſi fm oēs partes ſuas ſit ta le. q aūt ad pfectiorem ꝫmenſuratōem pducaf. hoc cōtingit fm tranſmutatōem ſimpliciū qualitatum que nō augentur niſi fm intenſionē ex parte ſubiec/ti participantis. Quomodo autem ſe habeat circa virtutes infra dicetur

¶ Subiūgit vltimo tertiā ꝛclonem limitātem ſecdam rñſiuam ex alio exemplo. ꝛ eſt. In habitib⁹ corporalibus nō fit augmentū p additōem. ſed fm intenſionē q̄ fit fm participatōem ſubiecti augeē ex ꝛſequēti. Probaf pma pars. Aial nō dr ſanū ſimplr vel pulchꝝ niſi oēs pres ſint ſane ꝛ. g nō augeē p additōnem. Tenet ꝛſitia. q̄ ſi nō dr ſanū niſi oēs pres ſint ſane. nihil pt addi. Scda pars pz. q̄ ſubiectū pt produci ad pfectionē ꝫmenſuratio/nem fm tranſmutatōnem ſimplicū qualitatū. igit ſcda pars vera. Nota q ſanitas etiā augeē p ſe. ꝓpter ma iorem acceſſum ad terminū. ſz talis acceſſus nō fit p ad/ditionē. vt dictū eſt in tertia ꝛclone. ſed ille maior acceſ/ſus eſt meditāre intenſione qualitatū ſimpliciū. ꝛ g dictū fuit ar. pcedē. q ſanitas augeē fm ſe aliter q̄ ſcia. q̄ ſci/entia p additōem. ſanitas p acceſſum maiorē q̄ fit p in/tenſionē. ꝛc. Et oīnib⁹ iſtis trahit ꝛclo formalr ad q̄/ſitū rñſiua talis. Aliq̄ habitus augeē p additōem. non oēs. Probaf. accītia reſpectiua ꝛ q̄ augeē fm ſeipa. ꝛ q̄ pñt partialr ineſſe pñt augeri p additōem. ſed oēs habi tus ſunt q̄dē reſpectiua (reſpectu tranſcendēti) ſed non oēs augetur fm ſe. ſz aliq̄. nec pñt oēs partialr ineſſe (id eſt pri ꝛ nō toti. ſic tū q totuz ſimplr denominet.) vt pz de ſanitate. igit aliqui augeē p additōem. aliqui nō. Maior patuit ꝛcluſione ſcda. Minoris pma ps. ꝛ ſili/ter ſcda patēt ex arti. p. ꝛ ſcda ps pz de habitu virtutis. Tertia ps minoris patuit ex p. p. prime ꝛclonis.

¶ Argumētū in ꝛtriū ꝛfirmat pmā ꝛclonez rñſiuā

¶ Ad pmū g dōm. q etiā in magnitudine corporali ꝛtingit duplr augmentū. Uno mō p additionem ſubiecti ad ſubiectū. ſicut eſt in augmento viuē tiū. Alio mō p ſolā intenſionē abſq̄ oīi additōe. ſi cut eſt in his q̄ rare fiūt. vt dr in. iij. phyſicoꝝ.

¶ Dōm ad maiorē. vera ꝓpter hoc q vtrobiq̄ aug mentū terminaf ad magnitudinē vel molis vel virtutis et nō ꝓpter additōem ꝫſilem Ad minorē dico diſtin/guendo eam. q̄ quātitas corporalis augeē duplr. Uno mō vt quātitas eſt. ꝛ in augmento viuentiū. ꝛ ſic verum eſt q augetur p additōem. q̄ quātitas vt ſic hz q̄ ſit diſtinguibilis ſm ſitū. vel ſm numer. Diſtinctio aūt fm q tum ꝛ augmentatio nō fit ſine additōe. Alio mō ꝫſidera tur vt forma accītalis. ꝛ ſic eſt diſtinguibilis ſm ſub iectū. ꝛ ſic negatur minor. imo ſic hz augmentuz ſicut alie forme accīdentales in ſubiecto p modū intenſionis ſine ad ditione (id eſt nullo addito augētur. nō tū ſuſcipit magꝝ et minus) Nota circa hanc ſcdam partē ſolutōnis. q̄ Capreolus in ſecū do. diſt. xvij. circa finē ſolutionū ſuꝫ dat ſe in iſta dicens. q̄ quātitas in ſe ꝛ vt paſſa ab omni quātitate diſcreta. pt ſuſcipere magis ꝛ min⁹. ꝛ nō eſt re minus motus nō p ſe. ſz ꝫſequitur terminū p ſe. ſcz rarefa ctionē. Sed illud dictū nō placet. ꝛ videtur ꝛtra pōm in pdicamentis. vñ D. nō hz q̄ quātitas intēdaf. ſed q̄ au geatur p modū intenſionis. id eſt nulla noua quantitate acquiſita. vñ nō vult q intendaf. ſed q̄ augeatur ſine ad dito p accīs. ſicut qualitatib⁹ nihil additur q̄ intendūꝫ tur. Vñ quātitas acris rarefacti dr ꝓprie maius extēſiuꝫ q̄ magis extenſa. Et de hac ſolone ſcda ſcde. q. xxiij. ar. v. ad primum.

¶ Ad ſcdm dōm. q̄ eā agens habitū facit q̄dam ſemp aliq̄d in ſubiecto. nō aūt nouā formaz. ſz facit q̄ ſubiectū pfectius participet formā pexiſtentē. aut q̄ amplius ſe extendat

¶ Dōm ad maiorē. habitus nō augetur niſi aliquo agente. verū q̄ nō agit nouā formā. ſed q̄ agit in ſubiec/tum vt formā pmo introductaz pfect⁹ vt participat. ꝛ ſ fm Capreolū. faciendo vt habeat pfectius eſſe fm eādē formā. vel vt forma fiat pfectior in modo eſſendi in ſubi iecto. Minor vera. aliquid facit nō faciendo formaz poſt formā. ſed ſubiectū pficiendo fm formā pexiſtentē.

¶ Ad pbatōem dico. q calefaciens in principio fa/cit caloꝛē in aliquo gradu. ſz ꝛtinuādo actōem facit cū dē caloꝛē in alio maiori gradu. qui eſt ipa forma ſub pfecti/ori mō cēndi. vel facit q̄ ſubiectū aliq̄d amplius ſe exten dat fm formā pexiſtentē. Et hoc ſecūdum videtur fieri q̄n forme augeñt p additōnem fm ſeipas. ita q D. tanꝫ gat in iſta ſolone duos modos augmenti formaz

¶ Ad tertiū dōm. q id q̄d nōdum eſt albū eſt in potentia ad formā ipam tanꝫ nōdū habens formā et ideo agens cauſat nouā formā in ſubiecto. ſed id q̄d eſt minus calidū aut albū nō eſt in poña ad for mam. cū iam actu formā habeat. ſed eſt in poña ad perfectum participatōis modū. et hoc conſequitur per actionem agentis

¶ Dōm q maior negaf in ſolone. q̄ q̄d non eſt albū eſt in potentia ad formaz ipam fm ſe. ſed q̄d eſt minus albū. nō eſt in potentia ad aliquā aliā albedinem. ſed ad

prehabite albedinis participatōis modū. Minor vera Sed negaf ꝛſitia. deceret inferri. g̃ fit magis album per maiorē participatōis modū cuiſdē forme.

¶ Utꝝ q̄libet actus augeat habitū

q. lxvi. ar. ij.

Tertio ſic ꝓcedit. Uidef q̄ q̄libet actus augeat habitū. multiplicata em̃ cā multi/plicatur effectus. ſz actus ſunt cā habituū aliquoz. vt ſupra dictū eſt. g̃ habitus au/getur multiplicatis actib⁹. ¶ D. de ſil'ib⁹ idē eſt iudi cū. ſed oēs actus ab eodē habitu pcedentes ſunt ſi miles. vt dr in. ij. ethi. g̃ ſi aliq̄ act⁹ augeant habitū. q̄libet actus augebit ipm. ¶ D. ſil'e augeē ſuo ſil'i. ſed q̄libet act⁹ eſt ſil'is habitui a quo pcedit. g̃ q̄libet ac/tus auget habitū. ¶ Sed ꝛtra. idē nō eſt ꝛtrariorū cā ſed ſicut dr in. ij. ethi. aliq̄ actus ab habitu pcedē tes diminuūt ipm. vtpote cū negligenter fiūt. ergo nō oīs actus habitū auget.

¶ Queꝛit hic vltimo de mō augmēti habituū ex pte cauſe agētis. an videl' augēs habitū. augeat q̄libet actu

¶ Rñdeo dōm. q ſil'es actus ſil'es habitus cau ſant. vt dr in. ij. ethi. Sil'itudo aūt ꝛ diſſil'itudo nō ſolū attendit fm qualitatē eādē vel diuerſam. ſz etiā fm eūdē vel diuerſum participatōis modū Et ſm̃ diſſil'e nō ſolū nigꝝ albo. ſz etiā minus albuz magis albo. nā etiā mot⁹ fit a min⁹ albo in mag⁹ albū. taꝫꝫ q̄ oppoſito in oppoſitū. vt dr. v. phyſicoꝝ

¶ In hoc corpe D. pbat primo vnā ꝛclonē rñſiuam quā expſſe nō ponit. Sed ſcdo eā dē explicat vna alia cō cluſione. ibi. Si igit intenſio ꝛc. Cōcluſio pma rñſi. quā D. intendit eſt iſta. Nō q̄libet act⁹ ꝓcedēs ſcz ab habitu vel diſponit ad habitū. vel auget habitū. Probaf. ſoluz ille act⁹ auget habitū q̄ eſt ſil'is habitui. nō tñ in q̄litate ſz etiā in modo intenſionis ꝛ principatōis in ſubiecto. ſed nō oīs act⁹ ꝓcedens ab habitu eſt ſil'is in intenſione habi tui. igit nō oīs auget habitū. Maiorē D. pmo. pbat. ſeq̄ ēdo minorē. ibi. Quia vero vſus ꝛc. Probaf ſic maior ſiles act⁹ cauſant ſiles habit⁹. g̃ etiā ſiles in augmēto et intenſione habitib⁹ augēt habit⁹ vel diſponūt. Tūc ibi.

¶ Quia vero vſus habituū in volūtate hoīs cō

q. lxvi. ar. ij. eqlar. v.

ſiſtit. vt ex ſupra dictis pz. ſicut ꝛtingit q̄ aliqs ha/bens habitū nō vtit illo. vel etiā agit actū ꝛtrariuz ita etiā pt ꝛtingere q̄ vtitur habitu fm actū nō reſ/pondentē ꝓportionabilr intenſioni habitus.

¶ Minorē ꝓbat ſic. Pōt ꝛtingere q̄ hīs habitum vtat habitu fm actū nō rndētē ꝓportionabilr intenſioni habit⁹. g̃ minor ꝓa. Antecedēs ꝓbaf. q̄ vſus habituū in volūtate hoīs ſiſtit. g̃ ſicut ꝛtingit. vt in ītra ꝛc.

¶ Si igit intenſio actus ꝓportionabilr equetur intenſioni habit⁹. vel etiā ſupereedat q̄libet actus. vl auget habitū. vel diſponit ad augmentū ipius. vt loquamur de augmento habituū ad ſil'itudinē aug menti aīalis. nō em̃ q̄libet alimentū aſſumptū ac/tu auget aīal. ſicut nec q̄libet gutta cauat lapidē. ſed multiplicato alimento tādē fit augmentū. ita etiaz multiplicatis actib⁹ creſcit habit⁹. Si ꝓ intenſio actus ꝓportionabilr deficiat ab intenſione habit⁹. talis act⁹ nō diſponit ad augmētū habit⁹. ſz magꝭ ad diminutōem ipius. Et p hoc pz rñſio ad obiecta

¶ Hic ꝛſitat D. explicat pcedentem ꝛclonem. ſcz q̄ ſint actus augentes habitū. vel q̄ nō. ꝛ ponit tale ꝛclonē declaratoriū. Si actus ꝓcedit a voluntate ꝓportionabilr habitum intenſus. vel etiā ſuperexcreſcat q̄libet act⁹. vel auꝫ get habitū. vel diſponit ad augmentū ipius. Si ꝓ o intē/ſio actus ꝓportionabilr deficiat ab intenſione habit⁹. ta lis actus nō diſponit ad augmentum habitus. ſed ma gis ad diminutōnem ipius. (et dr Doc. ſi actus ſit ꝓpor tionabilr equaliter intenſus. q̄ intenſio actus ꝛ habitus nō ſunt eiuſdē rōnis. ſed ꝓportionabilitatis) Probaf cō cluſio iſta. maior ſuppleť. liſes actus fm intenſionis ꝛ pti cipationis modū vel maioꝛez augēt habit⁹. ꝛ deficieres ab intenſione habituū. diſponūt ad diminutōem habitu um. ſed actus ꝓcedēs ab habitu fm̃ vſum volūtaz q̄ ꝛ ꝓportionabilr equatur intenſioni habitus. q̄ꝫ defi cit. igit q̄ꝫ intendit ꝛ auger. videl' ſi ꝓcedit ꝓportiona biliter ꝛc. q̄ꝫ diminuit vel diſponit ad diminutōem. ſ. ſi deficiat. Maior ꝓz a ſili. q̄ ſicut ſiles actus in qualita te cauſant ſilem habitū in q̄litate. ita ſiles in intenſione aug get habitū in intenſione vel diſponit. ꝛ ꝓ illa maiore D. notat duplicē ſilitudinē actus ꝛ habitus

¶ Argumentū in ꝛtrariuz ꝓ pma eſt ꝛclone rñſi.

¶ Ad pmū dōm ad maiorem. multiplicata cā ſuffi/cienti. multiplicat ꝛ effectus ꝛ cā ꝓportionata Ad mi/norē dico. q̄ actus ſunt cā habituū. ſed nō q̄libet. ſz ſoluz tūc vn⁹ tm̃ cauſar habitū. q̄ vincit potentiam paſſiuā. ſi aūt nō vincat ꝛ excedat paſſiuū. optz actū reiterari. diſ/ponit tm̃ ad gñationem habitus. ita actus ꝓcedēs ab ha bitu ꝓportionabilr tñdens diſponit ad augmentum.

Ultra. g̃ habit⁹ augeē multiplicatis actib⁹. Cōcedit. ſz nō q̄buſcūq̄. ſz ꝓportionabilr equalib⁹ habitui ꝓxiſtenti in intenſione. ꝛ ex talib⁹ multis augeē. ſed nō ex q̄libet aug/getur. ſz diſponit ad augmentū. ita ſcz q̄ multi ꝓcedentes diſponūr. ꝛ poſtea vn⁹ ſupueniens in virtute ꝓcedentiuꝫ auger. ꝛ ſingulariter ſi vlterioꝛ ſit intenſus tūc auger. Si aūt multi act⁹ ꝓcedūt ab habitu. ſz remiſſi. tales nec au gent nec diſponūt ad augmentū. imo ad diminutōnem.

De hoc exẽplo q̄ð D. tangit in articulo de cauatōne la/pidis. q̄ð intellectū bñ ꝫfert ad ꝓpoſitū. Vide d. ſanc. in viij. phy. lectōe. v. circa tex. com. xxiij. Uñ hz inter cetera q̄ eſt in cauatōe lapidis deuenire ad aliq̄ð ctrū remoꝝ q̄ð totū ſimul remouef. ꝛ nō ps poſt partē. Jn remotōne g̃ illi⁹ totius nulla guttaꝝ ꝓcedentū aliq̄d removebat. ſz diſponebat tm̃ ad remotōem. Ultima aūt agit in vir tute omniū removendo id ad cui⁹ remotōem cetera diſ/ponebāt. Et ſiliter etiā eſt in motu diminutiōis. nō em̃ ꝛ necartiū q̄ ſi aliq̄d decreſcit tārū in tāto tpe. q̄ ſp aliq̄d il lius quātitatis ſubtractū habeaf. ꝛ ſiliter etiā eſt in aug/mento. hec ille. Sic ad poſitū de augmēto habitus. q̄ act⁹ ꝓportionabilr coꝛrūdens habituī pexiſtēti. oēs diſ/ponūt ad augmentū. ſed vltim⁹ in virtute pcedētiū ipm̃ habituī auger. ſicut gutte pcedentes cauationē mollificāt et diſponūt lapidē ad cauatōem. Sic etiā eſt de gñatōe virtutis. q̄ pcedentes actus diſponūt ad eā. ita q̄ aliqs act⁹ cauſat modicā diſpōnem. alius maiorē. tandē aliqs ipam ꝓrutē efficit ꝛ inducit ꝛc.

¶ Ad ſcdm dōm. q̄ minor eſt vera. ſunt ſiles in ſpecie ſed nō in mō ſeruoꝝ ꝛ intēſionis. ſicut a grāmatica, pcē

Universidad de Deusto
Biblioteca

dit ꝺ̃ꝺem sp loqui grãmatice. sed vna locutio est multo intensior z attensior alia. quare negaꝯ ꝓntia. vt ꝓz ex doctore in corpore articuli. qz vn⁹ ꝑt cẽ remissus. alius cẽtis vel superexcedens in mõ intensionis habit⁹. igit vn⁹ non auger. alius auger

Dẽm ad maiorẽ ẽtiꝫ. sike augeꝯ a silꝫ. nõ tm̃ i natura vel ꝓportionabiliꝫ in specie nature. sed ꝓportionabiliꝫ in equalitate intensionis z pfectõis Minor. negaꝯ qꝺ ꝙ liber sit silis in mõ intẽsionis. vt patuit in corpe. quare negaꝯ ꝓntia. Dico aũt qꝺ act⁹ ꝙuenit̃ cũ habitib⁹ ꝓportionabiliꝫ in specie nature. nã nõ sunt eiusꝺẽ spẽi spẽialissime vt ꝓstat. sed actus imanẽs. aut est in genere actiõis. aut in genere q̃litatis. z dispositio q̃ distinguiꝫ specifice ab habitu. tm̃ ꝓportionabiliꝫ ꝑm spẽm actus causaꝯ spẽs hitus

¶ Questio. liij. ꝛe diminutõe z corruptõne hituũ

5 Deinde ꝙsiderandũ est ꝛe diminutõne et corruptõe habituũ. Et circa hoc q̃untꝫ tria. Primo vtꝝ habitus corrũpi possit Secꝺo vtrum possit diminui. Tertio ꝛe modo corruptõis z diminutõis

¶ Patꝫ ordo. qz generatio p̃cedit corruptiõem z augmentum diminutõnem. z via pfectõnis. z ꝑm cẽ. Et ꝓmo q̃rit quõ possit hit⁹ corrũpi aut diminui. Secundo determinat dubiũ ar. ij.

¶ Utꝝ habitus corrũpi possit

Ad ꝓmũ sic. pceditur. Uideꝯ habit⁹ corrũpi nõ possit. hit⁹ eĩm ineꝛt sicut natura q̃dã. Un opatões ꝑm habitũ sunt ꝛelectabiles. sz natura nõ corrũpiꝫ manente eo cui⁹ est natura. g̃ neq; habit⁹ corrũpi ꝑt manẽte subiecto. ¶ Ꝺ. oĩs corruptio formę vel est ꝑ corruptionẽ subiecti. vel est a ꝛario. sicut egritudo corrũpiꝫ corrupto aĩali. vl etiã supueniẽte sanitate. sz scia q̃ est q̃dã habit⁹ nõ ꝑt corrũpi ꝑ corruptõem subiecti. qz intellect⁹ q̃ est subiectũ eius est suba q̃dã z non corrũpiꝫ. vt ꝺr in ꝓmo ꝛe aĩa. Et siliter etiã nõ ꝑt corrũpi a ꝛario. nã spẽs intelligibiles nõ sunt adinuicẽ ꝛarie. vt ꝺr in. vij. metaphy. g̃ habit⁹ scie nullo mõ corrũpi ꝑt. ¶ Ꝺ. oĩs corruptio est ꝑ aliquem motũ. sz habit⁹ scie q̃ est in aĩa nõ ꝑt corrũpi ꝑ motũ p se ipi⁹ aĩe. qz aĩa p se nõ mouet. mouet aũt ꝑ accidens ꝑ motũ corꝑis. nulla aũt trãsmutatio corꝑalis videt posse corrũpere spẽs intelligibiles existentes i ĩtellectu. cũ intellect⁹ sit p se loc⁹ spẽz sine corꝑe. vñ ponit qꝺ nec p senũ nec p mortẽ corrũpũt habit⁹ g̃ scie corrũpi nõ ꝑt. et p ꝛns nec habit⁹ virtutis. q̃ etiã est in aĩa rõnali. z sicut ꝓbus ꝺr in ꝓmo ethi. virtutes sunt ꝑmanẽtiores disciplinis ¶ Sed ꝛra est qꝺ ꝓbus ꝺr in li. ꝛe longitudine z brevitate vite. qꝺ scie corruptio est obliuio z ꝛceptio. peccãdo etiã aliq̃s habitũ virtutis amittit. z ex ꝛrarỹs actibus virtutes generãtur z corrumpũtur. vt ꝺr in secũdo ethicorum

¶ Hic querit de corruptõe habituũ

¶ Rñdeo ꝺ̃m. qꝺ sm̃ ꝺr aliq̃ forma corrũpi ꝑ ꝛrariũ suũ. p accns aũt ꝑ corruptiõem sui subiecti. Si igit fuerit aliq̃s habit⁹ cui⁹ subiectũ est corruptibile. z cui⁹ cã hz ꝙtrariũ. vtroq; mõ corrũpi potest. sicut ꝓz ꝛe habitib⁹ corꝑalib⁹. scz sanitate z egritudine. illi ꝙo habit⁹ quoꝝ subiectũ est incorruptibile nõ possunt corrũpi ꝑ accidens.

¶ Ꝺ. distincte rñdet tz ex ꝑte subiecti. scz de multiꝑlicib⁹ habitib⁹. q̃ ex ꝑte ꝑdicati pura de corrumpi. Ꝙponit q̃ntꝫ ꝛcliones ꝓtialr rñsiuas. sed am ibi. Sicut ñ hitus ꝛc. tertiũ ibi. Est igit ꝙsiderãdũ ꝛc. q̃rtꝫ ibi. Aliꝯ ꝙo hit⁹ ꝛc. quintũ ibi. Quedã ꝙo ꝛc. Quo ad ꝓmũ ꝓmittit distinctiõem ex ꝑte ꝑdicati q̃stionis. qz corrũpi ꝑ aliq̃ forma p se ꝑ ꝙtrariũ suũ. ꝑ accns aũt ad corruptiõẽ subiecti. z hoc est fundamentũ totꝯ huꝯ articuli. Ad ꝛcliõem ꝓma ꝑm illã distinctiõem est ista. Habit⁹ corꝑales vtroq; mõ corrũpi ꝓt. Probat. subiectũ eoꝝ est corruptibile. z hñt ꝙtrariũ. g̃ vtroq; ꝛe Tenet ꝓntia ex notabili Ari⁹ de se notũ. et ꝓz exꝑlanter de sanitate z egritudine Nota tm̃ supra dicta. q. l. ar. ꝓ. qz dicũtur habit⁹ vel quo ad modũ. vel capiẽdo habitũ ꝑ ꝓma specie. sanitas scz z egritudo Deinde ibi.

¶ Sũt tm̃ habit⁹ q̃dã q̃ z sip̃ncipaliꝫ sunt in subiecto icorruptibili. secũdario tm̃ sunt in subiecto corruptibili. sicut habit⁹ scie q̃ ꝓncipaliꝫ est q̃ꝺ in intellectu possibili. secũdario autem in virtꝺ apphensiuis sensitiuis. vt supra dictũ est. z ideo ex ꝑte intellectus possibil'hit⁹ scie nõ ꝑt corrũpi ꝑ accns. sz solũ ex ꝑte inferioꝝ viriũ sensitiuaꝝ

¶ Est. p scẽa ꝛcione tali. Habit⁹ scie nõ ꝑt corrumpi ꝑ accns ẽtũ ad id qꝺ hz in intellectu possibili. sz solus ex ꝑte inferioꝝ viriũ Nota ex. q. l. ar. iij. ad. ij. z ibidẽ dictis. q ꝺr in scie hz aliq̃ scẽariũ in virtꝺ apꝓhensiuis sensitiuis. scz bonã disponẽ afficeꝺẽte vel ꝙtẽ visꝫ scie. z talis est materiale in scia. Et de illo loq̃tur scẽa ꝑs ꝛcionis. Probat ꝛcio. illi habit⁹ quoꝝ subiectũ est incorruptibile nõ ꝑt corrũpi ꝑ accns. sz subiectũ scie ẽtũ ad formale est incorruptibile. ẽtũ ad id qꝺ est in virtꝺ sensitiuis hz subiectũ corruptibile. g̃. Maiꝯ patꝫ ex notabili. Minor ꝑz. qz ẽtũ ad ꝓncipale scie subiectũ est intellect⁹ possibilis. q̃ est incorruptibilis. Scẽa ꝑs ꝑz. qz vires sensitiue corrũpũtur cũ corꝑe. cũ sint ꝓpe tot⁹ ꝙiũct. z hoc Ꝺ. tãgit in ꝓncipio ꝛcti⁹ Cõsequẽter cũ ꝺr.

¶ Est igit ꝙsiderãdũ. si ꝑt hmõi habit⁹ ꝑ se corrũpi. si igit fuerit aliq̃s habit⁹ q̃ haberet aliq̃ꝺ omnẽ. vel ex ꝑte sua. vel ex ꝑte sue cause poterit ꝑ se corrumpi. si ꝙo nõ hz ꝙtrariũ. nõ poterit ꝑ se corrũpi. Manifestũ est aũt q̃ spẽs intelligibilis in ĩtellectu possibili existẽs. nõ hz aliq̃ꝺ ꝙtrariũ. neq; iter intellectui agẽti qui est cã eius ꝑt aliq̃ꝺ ec cõtrariũ. vñ si aliq̃s habit⁹ sit in ĩtellectu possibili ĩmediate ab intellectu agente causat⁹. talis habitus est incorruptibilis. z p se z p accns. hmõi aũt sunt habit⁹ ꝓncipioꝝ. tam speculabiliũ q̃ꝑ practicoꝝ. qui nulla obliuione vel ꝛceptõe corrũpi ꝑt. sicut ꝓbus ꝺr in vi. ethi. ꝛe prudẽtia. q nõ ꝑdit̃ p obliuionẽ

¶ Inqrit de corruptõe habituũ p se ex ꝑte cause Ubi est tertia ꝛcio rñsiua q̃ ad ꝓmũ mẽbr. distinctõis ponit in ꝓncipio. Spẽs intelligibiles z habitus ꝓnoꝝ ꝑdi

pieꝝ nõ ꝑnt corrũpi p se. Probat ꝛcio. Oĩs ille habitus q̃ hz ꝙtrariũ vel ex ꝑte sua. vel ex ꝑte cause sue. potens ex p se corrũpi. sed spẽs intelligibili z habitui ꝓncipioꝝ nihil est ꝙtrariũ vel in se vel ex ꝑte cause. igit seqꝝr ꝛcio. Quoꝝ ista ꝑz ex notabili. Minor ꝑz de specie intelligibili z intellectu ꝓncipioꝝ. Nã q ꝑm se nõ habẽt ꝙtrariũ ꝑstat. nã habitus ꝓncipioꝝ nulla obliuione vel ꝛceptõe corrũpi ꝑnt. sicut necꝝ prudentia. q aũt nõ ex ꝑte cause. q cã est intellectus agens cui nihil est ꝙtrariũ. q aũt scie et opinioni nõ sit ꝙtrariũ ex ꝑte cause. ostẽdit Ꝺ. ibi. Aliquis ꝙo habit⁹ ꝛc. Nota ꝓmo. q in ꝓma opatõne intellectus nulla est ꝙtrarietas. z p ꝛns scia acceꝑta ꝑ speciẽb⁹ nõ hz ꝙtrariũ. z nullo mõ corrũpiꝫ. materiali autem scie etiã sic accepte opponiꝫ obliuio. z illa corrũpi ꝑt. Uñ ꝺ. san. ꝑ. q. l. ꝛxxix. ar. v. ꝓbat q scia fi⁹ q̃ ẽ in intellectu manet in aĩa separata. qz in ea est tm̃ ꝓma opatio q̃ non hz ꝙtrariũ. Silr spẽs intelligibilis nõ hz ꝙtrariũ. qz int̃ tentioni intelligibili nihil est ꝙtrariũ. Uñ aĩa separata intelligit etiaz ꝑ spẽs hic acq̃sitas. z illic remanentes. Ꝙ Scotus in q̃to. ꝺis. xlv. q. ij. velit q intelligat solũ ꝑ species influxas z innatiꝫ falso fundamento. scz q spẽs ꝙsẽruare z influxe sint eiusꝺe spẽi. hoc ꝺ. san. ostẽdit falsuꝫ. ꝑ. vbi tã. Utꝺe solone tertiꝫ ibidẽ. Nota secꝺo. q Ꝺ. ꝑt hic. q habit⁹ ꝓncipioꝝ sit causat⁹ ab intellectu agente nõ obstare q supra. q. li. ar. ꝓ. ꝺixerat ipm̃ innatuꝫ. Et hoc est magnũ argumẽtũ ꝑ his q̃ dicũt intellectũ habitum ꝓncipioꝝ ꝓnaturalẽ z innatũ. scz in sua radice ꝓpinqua. ex qua statim oriꝝ in actu ꝙpleto. cũ obiectis offert se cũ tali esse innato stat causalitas intellect⁹ agẽtis sup habitu ipo ꝑm esse ꝙpletũ Sed diceret aliꝫ. q talis habitus est ab eo a quo est aĩa. sed qz effect⁹ ꝓmus ꝑt aliq̃ mõ dici cã effectus secũꝺi necessario ꝓmũ ꝑsupponẽtis. Ideo q habit⁹ ꝓncipioꝝ necessario ꝑsupponit ordine nature intellectũ agentẽ. ꝑm cui⁹ ꝓpriũem ꝙfertur. ideo ꝺr q intellect⁹ agẽs sit cã illi⁹ habit⁹. Et secꝺo diceret. q hmõi ꝺr habit⁹ q̃ ad actũ depẽꝺet ab intellectu agẽte ꝛc

Nota tertio. q Ꝺ. hz. qz spẽi intelligibili nõ est aliq̃ꝺ ꝙtrariũ ex parte cause. sz habitui ꝛclusionuꝫ. q est scia est ꝙtrariũ hoc mõ ꝛc. Ubi videt saris clare haberi q spẽs intelligibiles nõ sunt scia. Sed diceret q̃ dã. q esto spẽs sint scia. nõ ẽt nisi vt ordinate sunt. q ordo hz cõtrariũ. et destruit q ipm. ideo z scia formal'r licet material'r sit ipse spẽs. q manẽt. sed nõ ordinate. Alij diceret vt tactũ est q̃stione pcedẽti. ar. ij. q scia nõ est spẽs causate ab intellectu agẽte repsentatiue simpliciũ q̃ꝺditarũ. Et de illis loquit Ꝺ. q̃ꝺ ꝺr spẽs nõ habere ꝙtrariũ. sed scia est spẽs cõpleꝝ z ꝓtiales noticie ꝛclusionũ. z he corrũpiꝫ. qz hñt ꝙtrariũ ex ꝑte cause. vt ꝺeductũ ẽ Uide etiã Scotũ ꝺis. xvij. ꝓmi. et ꝺis. iij. sedi sentẽtiaꝝ. qui ꝺistinguit inter spẽs intelligibilẽ z habitũ intellectualez scialem. Et ꝛcedit q ꝺe plano spẽi intelligibili ꝙuenit actiuitas sup ꝙsiderationẽ obiecti. sz an habitui scietiali quẽ ꝺr abilitatẽ ad cõsiderãdũ ꝙueniat actiuitas non satis ꝺeterminat. Sunt aũt q ꝺ. san. sequũtur q̃ ꝺicũt talẽ abilitatẽ nihil esse ꝑter pfectã gntiapatõem spẽi. ꝛc. Nota quarto. ꝑ intellectũ huiꝯ ꝙbi. habit⁹ ꝓncipioꝝ nõ ꝑnt corrũpi ꝑ obliuionẽ sicut nec prudẽtia. Huiꝯ fundamẽtũ habet 2ª 2ª. q. xlvij. ar. xvi. qz obliuio respicit cognitionem tm̃. z fit ꝑ ablatiõnẽ silitudinũ rerũ. Dicitũ ẽ aũt supra q habit⁹ ꝓncipioꝝ sunt inclinatiui. ideo nõ tollũtur ꝑ obliuionẽ sic. qz prudentie pfectio venit ex affectu z rectꝝ rectitudinẽ appetitus. ideo obliuio q opponit cognitiõi tm̃. prudentiã non tollit. Cuius z obliuio impedire possit prudentiã q̃ ꝑtipte ꝑ cogitatiõem quã obliuio tollere ꝑt. sed magis tollit prudentia ꝑ passiones z prauas affectiões. Est z alia rõ. qz illi⁹ virtutis intellectualis nõ est obliuio cui⁹ materia ꝛti nue placet homini z sue opationi. z circa cui⁹ materiã ꝛti nue versamur z talis est prudẽtia. g̃ ꝛc. Deiñ cũ ꝺr

¶ Aliq̃s vero habit⁹ est in intellectu possibili ex rõne causat⁹. scz habit⁹ ꝛclusionũ. q̃ ꝺr scia. cui⁹ causa se duplr ꝑt aliq̃ꝺ ꝙtrariũ esse. Uno mõ ex ꝑte ipsaꝝ ꝓpositionũ ex q̃bus rõ ꝓcedit. eteĩm enũciationi q̃ est bonũ est bonũ. ꝙtraria est ea q̃ est. bonũ. nõ est bonum ꝑm ꝑhm in. ij. ꝑriherm enias Alio mõ q̃tũ ad ipm ꝓcessum rõnis. put syllus sophistic⁹ opponiꝫ syllogismo dialectico vel ꝛcmonstrativo. Sic igit ꝑtz q ꝑ falsam rõnem ꝑt corrũpi habit⁹ vere opinionis. aut etiã scie. vñ ꝓbus ꝺr q ꝛceptio est corruptio scientie. sicut supra dictũ est. Utiturũ ꝙo q̃ꝺaz sunt intellectuales. q̃ sunt in ipa rõne. vt ꝺr in. vi. ethi. ꝛe q̃ bus est eaꝺẽ rõ q̃ est ꝛe scia vl opinione

In argum⁹ p⁹ oppositũ.

¶ Ponit q̃rtã ꝛclonẽ partiale rñsiuaꝫ sikr q̃ ad membrũ ꝓmũ diuisionis. scia z opinio ꝑnt ꝑ se corrũpi. z silr ter virtutes intellectuales. scz prudentia. sapiẽtia ꝛc. Probat. omis ille habit⁹ q̃ hz ꝙtrariũ ꝛc. vt sonabat maior ꝓcedens ꝑ tertia ꝛclone. sed scietie z opinioni z aliꝫ habitib⁹ intellectualib⁹ est aliq̃ꝺ ꝙtrariũ ex ꝑte cause duplr. g̃ ꝛc. Minorẽ Ꝺ. ostẽdit clare in ista. ꝛc. Tũc ibi

¶ Quedã ꝙo sunt in parte aĩe appetitiua. q̃ sunt virtutes morales. z eaꝺẽ rõ ẽ ꝛe vitijs in oppositis habitus aũt appetitiue ꝑtis causant ꝑ hoc q rõ nata est appetitiuã ꝑtẽ mouere. vñ ꝑ iudiciuꝫ rõnis in ꝙtrariũ mouentis quocũq; mõ. scz siue ex ignorantia siue ex passione. vel etiã ex electiõe. corrũpiꝫ habitus virtutis vel vitij

¶ Subiũgit vltimo q̃ntã ꝛclonez de aliꝫs habitib⁹. q̃ est. habitus ꝙtrarijs z vitijs ꝑ se corrũpi ꝑnt. Maiꝯ reliquit̃ ꝑ tertia ꝛclone assumpta. Minor. sed habitus virtutis z vitij hñt ꝙtrariuꝫ ex parte sue cause. igit. Minor declaratur in ista ibi. Quia habitus appetitiue ꝑtis causantur ꝑ hoc q rõ nata est partẽ appetitiuã mouere. sed rõ q ꝓbus mouit in vnã partẽ (scz virtutis) ꝑt postea in ꝙtrariũm mouere (scz vitiũ) ꝓpter ignorantiã vel passionem aut ex electiõe z malicia. g̃ ꝛclo vera Et nota. ẽtũ ad virtutis (scz rõ) in se nõ habeat ꝙtrariũ. ipa tm̃ ꝑt appetitum ꝙtrario z diuerso mõ mouere. z rõ vt tene mouens est ꝙtraria sibiꝑi vt est vitiose mouẽs. Et hoc mõ habet virtus ꝑ se ꝙtrariũ ex ꝑte cause Ex his oĩb⁹ ꝑz ꝓz malis rñsio ad q̃stiõ. q q̃ꝺã habit⁹ sunt oino corrupti biles. aliq̃ sunt oĩno incorruptibiles. aliq̃ ꝙo sunt vno mõ corruptibiles. Prima ꝑs ꝑz ꝑ ꝓmã ꝛclonẽ de habitib⁹ corꝑalib⁹. Scẽa ꝑs ꝑz etiã ꝛclone scẽa z ꝓma pte tertie Tertia ꝑs ꝑz ex scẽa ꝑte terne ꝛclonis. z q̃rta ꝛclusione. vt ꝑz intuenti de scia q̃ corrũpiꝫ vno mõ. scz ꝑ ꝙtrariũ cause. silr de virtute. scia aũt nõ corrũpitur ad corruptionem subiecti ꝛc.

☞ Argumentũ in ꝙtrariũ ꝙfirmatiuũ quarte conclusionis simul z quinte

¶ Ad ꝓmũ g̃ ꝺr. q sicut ꝺr in. vij. ethi. habit⁹ silitudinẽ hz nature. ꝺficit tm̃ ab ipa. z ideo cũ natura

Universidad de Deusto
Biblioteca

rei nullo mõ remoueat ab ipa: hũ⁹ difficile remouet

¶ Dõm ad maiorẽ. illud sicut dr sil'tudinẽ non equa litatẽ. illitudo aũt nõ est o mino pfecta. ḡre sicut natura ẽ oino irremoubil. ita habit⁹ difficulter remouet. Et ẽ sil'tudo in alio. qz sicut id qõ pcedit a natura est delectabile ita qõ est ex habitu. Ire sicut natura opat eodẽ mõ vt in plumbo. ita habit⁹ singulariter appetitu⁹. Vñ possibile est q id qõ est ꝓtra naturã in se est delectabile ꝓpter habitũ. vt patuit supra. q. xxxi. ar. vij. Negatur autẽ consequentia. vt patuit.

¶ Ad scõm dõm. q et si spẽs intelligibilibꝰ non sit aliqd ꝓtrariũ. enunciatoibꝰ tñ z pcessui rõnis ꝑt aliqd eẽ ꝓtrariũ. vt dictũ est

In cor.

¶ Dõm ad minorẽ. ad pmã partẽ dico. q scia ḡtum ad essentiã z ḡtũ ad principale nõ corrũpit ḡtũ ad corruptiõem subiecti. tñ q ad secũdariũ z materiale corrũpit Intellect⁹ aũt nõ est subiectũ huius sedi. sz pmi. Negat aũt sedã ps. q scia nõ corrũpat a ꝓtrario Ad pbationẽ pcedo q spes intelligibiles nõ sunt ꝓtrarie. tñ vni ꝓpositioi est alia ꝓtraria. z itez vni. pcessui z actui rõnis ẽ alius ꝓtrari⁹ in tertia oparõe rõis. scia cñ nõ est spes intelligibiles demõstratoi puie. sz vel ḡlitas inclinãs ad assensum pclonis. vel spes pplexa repsentãs talẽ ꝓpositionẽ extre moꝫ pclonis. Pot igit fieri vt cũ ia tenerã triãgulũ habere tres cõles duob⁹ rectis. p sylltm falsigraphuꝫ inducar q postea tenerã oppositũ. z tũc pot notitia perire q repsentabat pplexionẽ z vnionẽ triãguli z triũ cõliũ zc.

¶ Ad tertiũ dõm. q scia non remouet p motum corpalẽ ḡtũ ad ipam radicẽ habit⁹. sz solũ ḡtũ ad imperatiuũ act⁹. inq̃tũ intellect⁹ indiget in suo actu viribꝰ sensitiuis. q̃bꝰ ipedimentũ affert p corpalẽ trãsmutatiõem. sz p intelligibilẽ motũ rõnis ꝑt corrumpi habit⁹ scie. etiã ḡtũ ad ipam radicẽ habit⁹. et siliter etiã ꝑt corrũpi habitus virtutis. Tñ q ꝺr virtutes esse pmanẽtiores disciplinis. intelligẽdum est nõ ex pte subiecti vl' causẽ. sz ex pte act⁹ nã ꝓtutũ visus ẽ ꝓtinu⁹ p totã vitã. nõ aũt visus disciplinaꝝ

¶ Dõm q maior vera extendẽdo motũ etiã ad actũ rõnis Ad minorẽ. negat de motu rõnis q p eũ nõ possit corrũpi scientia. z q nõ p se ꝓueniat aie. sz verũ q mot⁹ corpalis z alteratiuus nõ ꝓuenit p se aie. vt patuit supra q. xxq. ar. ꝑ. Et verũ est. q scia nõ corrũpit p motũ z trãsmutatiõem corpalẽ. ḡtũ ad principale z formale scie. tñ ḡtum ad secũdariũ Ultra. nulla aũt trãsmutatio zc. Vel. trãsmutatio corpis nõ corrũpit spes itelligibiles. corrũpit tñ abilitatẽ ꝓximẽdi se ad phãtasmata. q̃ est in sensibꝰ interioribꝰ. pcipue cogitatiua. Et ꝓterea spes intelligibiles nõ sunt scia. vt patuit. igit. Negat ꝓntia. igit scia nõ corrũpit. nõ corrũpit q̃dẽ ḡtus ad subiectũ. tñ a ꝓtrario zc. Negat etiã q virt⁹ nõ corrũpat pcipue q̃ est in vi sensitiua z rõnali p participatiõem. Est cñ in aia rõnali principalr. sz nõ totalr. sed nõ ois in vi rõnali p cõnia sed p participatiõem. et nõ est simplr verũ. q virtus moralis q̃ est in appetitu sensitiuo sit pmanẽtior quo ad subiectũ vel cãm. qz subiectũ corrũpit. z itez hz ꝓtrarium ex parte causẽ. quod nõ habz oĩs habitus intellectualis. Sed ex parte visus zc.

corruptione habituũ

¶ Utr habitus possit diminui.

Ad secũdũ sic. pcedit. Videt q habit⁹ diminui nõ possit. habitus cñ est q̃dã qualitas z forma simplex. simplex aũt aut totum habet. aut totuz amittit. g̃ habitus et si corrũpi possit. diminui nõ pt. ¶ Pterea qõ cõuenit accẽti. ꝓuenit eidẽ rõne sui subiecti. habit⁹ autẽ fm seipm nõ intẽdit z remittit. alioq̃n seqret q aliq̃s spes z sins in diuiduis pdicaretur fm magis z minus. si igit fm participatiõem subiecti diminui possit. seqretur q aliqd accidat habitui ꝓpriuz qõ non sit ꝓmune ei z subiecto. cuicuiq; ãt forme ꝓuenit aliqd. ꝓpriũ ꝓter suũ subiectuz. illa forma est separabilis vt dr in pmo de aia. seqtur g̃ q habitus sit forma separabilis. qõ est ipossibile. ¶ Pterea natura habitus sicut z cuiuslibet accidẽtis ꝓsistit in ꝓcretione ad subiectũ. vñ z qlibet accns definit p suũ subiectum si igit habit⁹ fm seipm nõ intendit nec remittit. nec ex etiã fm ꝓcretiõez sui ad subiectũ diminui poterit. et ita nullo mõ diminuet. ¶ Sed ꝓtra est. q ꝓtraria nata sunt fieri circa idẽ. augmẽtũ aũt z diminutio sunt ꝓtraria. cũ igitur habitus possit augeri. videtur q etiã possit diminui

¶ Hic q̃rit de diminutõe. an ꝓueniat habitui.

¶ Rñdeo dicẽdũ. q habit⁹ dupl'r diminuit. sicut z augẽtur. vt ex supra dictis pz

q. lxvi. a. 4.

¶ Doctor pmo ponit pclonẽ rñsiuã. Sedo vnã aliã pclonẽ declaratoriã. ibi. Et sicut ex zc. Loco pmã rãsiua est. habit⁹ dupl'r diminuit. sez ex pte radicationis z participatõis in subiecto. z fm seipm. Probat. habit⁹ dupliciter auget. g̃ dupl'r minuit Añs pz. q. liij. ar. ꝑ. Tenet ꝓntia p argumentũ in ꝓtrariũ. qz tot modis ꝑt vnũ contrariũ fieri circa subiectũ ḡt reliquũ. supposito q ãbo cõuenire possint. Augeꝫ aũt dupl'r. sez fm participatiõez subiecti. z fm seipm. aliqs saltẽ habit⁹. z g̃ ꝺr D. habit⁹ indiuisibiliter. nõ ois. vt patuit zc. Deinde cũ ꝺr.

¶ Et sicut ex eadẽ causa augẽtur ex qua generantur. ita ex eadez eã diminuũtur ex qua corrũpũntur. nam diminutio habitus est q̃dam via ad corruptionẽ. sicut ecõuerso generatio habit⁹ est quoddã fundamentũ augmenti ipius.

¶ Declarat pcedẽtẽ pclonẽ tali pclone. Habit⁹ ex eadẽ eã diminuũt ex q̃ corrũpunt. ita sez q sicut act⁹ ꝓtrarij causę ipius habit⁹ corrũpũt habitũ. ita etiã diminuũt et qñ habit⁹ corrũpit p multos act⁹ tñe illi q̃ pcedũt talẽ corruptiõem diminuũt. sed qñ habit⁹ p vnũ actũ corrũpit. tũc talis corrũpit z nõ diminuit. Et intelligit D. de hitu q̃ pt diminui. sicut z ꝑt⁹. z opinto. z hmõi. q etiã successiue generãt. sic etiã successiue corrũpũt p diminutionẽ. Probat. hit⁹ ex eadẽ eã augẽt ex q̃ generãt. g̃ etiã ex eadẽ eã diminuũt ex q̃ corrũpũt. Añs patuit. q. liij. ar. ij. statim post pmã pclonẽ. sicut q̃ introducit caloꝛ. etiã intẽdit eũ. pña. pbat. qz sicut gñatio hit⁹ est q̃dã fundamẽtũ augmẽti ipi⁹. ita diminutio est via z fundamentum corruptiõis. g̃ sicut q̃ generat auget. ita q̃ corrũpit diminuit. intelligẽdo q̃n est diminuibilis. z q diminuit actus pcedẽtes actũ corruptiuũ vel corrũpentem

Articulus ij.

¶ Et confirmatur conclusio responsiua pme argumento in contrarium.

¶ Ad pmũ g̃ dõm. q habitus fm se cõsideratus est forma simplex. z fm hoc nõ accidit ei diminutio. sed fm diuersiuz modũ pticipandi q̃ ꝓuenit ex inde terminatõe potẽtie ipius pticipantis. que sez diuersimode ꝑt vnã formã pticipare. vel q̃ pot ad plura vel ad pauciora extendi.

¶ Dõm q circa maiorẽ est difficultas. Dico ergo ad eam vt videt post mentẽ doc. san. pmo. Habit⁹ aliquis est simplex fm se. ita q non habet ptes quasciũq; vt sunt species intelligibilis z virtutes morales. sed nõ sunt simplices. quia videz vno indiuisibili modo insint. imo variis modis a subiecto pticipari possunt. Secõ dico. q habitus aliqs puta intellectualis. vt ẽ scientia est simplex q negatiõem ptium q̃titatiuaꝝ. z q negatiõem compositionis materie z forme. sed nõ est simplex. ita q nõ habet ꝑtes ꝓtritiuas alicuius totius habentes ordinez inter se causalẽ. Et vlterꝰ dico q scia nõ est simplex q̃ ad modũ essendi in subiecto. ita q vno modo ꝓticipet. ista oĩa possunt haberi ex q. liij. Ad minorẽ. dico q simplex pmo mo. sez q negatiõem cuiuscũq; partis habẽt totum fm se. sed nõ semp coraliter quo ad modũ essendi in subiecto. vnde species intelligibilis q̃uis simplex sit. potest tñ magis z minus intendi. z ergo pot diminui nõ auferendo ptem z ptem. sz diminuẽdo modũ z modũ. Secũdo dico q simplex vt est scia habet totũ fm essentiaz et formalẽ rationẽ cõsideranti (a qua habet vnitatẽ) z categhegorematice. si aũt intelligit totũ syncathegorematice et fm oĩes ptes fm quas fm se extendi pot z que possunt sibi addi. negat minor. nã fieri posset vt aliquis habens sciẽtiã vnã. ex syllogismo falsigrapho male sentiret. imo dimitteret noticias veras z ptiales aliquaꝝ consequentiarum z alias teneret. Constat q talis scientia minuerent p partes z nõ tota amitteret. vnde minueret. z tamẽ nõ coraliter corrũperet. De modo aũt diminutionis qui est p defectũ ꝓticipatõis nõ est difficultas. q̃n minuitur successiue z nõ corrũpat. ¶ Et nota verba doc. san. quia in ꝓncipio solutõis dicit q habitus fm se cõsideratus sit forma simplex z sic ei non accidit diminutio (sez q aliquid de eo q dat speciẽ minuat) quia fm simplex habet spẽm. sed illi simplicitati quã fm se hz aliquãdo nõ repugnat habere ptes que oĩes ꝓtinẽtur sub vno simplici specificãte. z pertim qz habit⁹ nõ solũ ꝑt dici talis scientia sed etiã qualis noticia. vide infra ad secundũ in fine qõ notaui. z q̃d hoc stet cũ Doctore patz. quia in fine solutionis Doctor dicit q subiectũ fm formã fm se simplicẽ pot ad plura extendi. que extẽsio iuxta dictam D. in q. liij. ar. ij. in corpe. er ad secũdũ necessario attendit pentes additiõem partis z ptis. stat ergo vt videt simplicitas habitus alicuius totius ꝓpter vnitatẽ specificaz formalis rationis z ꝓpter negatiõem compositiõis q̃titatiue z materialis cũ pluralitate ptiũ z partialiũ noticiaꝝ que oĩes faciunt vnã simplicez scientiã z habitũ modo dicto. z quelibet in se est simplex p negatiõnem cuiuslibet ptis z quelibet sufficit ad hoc vt tota scientia habeatur. esto nõ totaliter fm se. Non cñ video qũo subiectuz fm habitũ extendat ex illa extensione qua habitus fm se augetur nisi per additionem.

¶ Ad scõm dõz. q rõ illa ꝓcederet si ipa essentia

habitus nullo mõ diminueret. Hãut nõ ponimus. sed q quedaz diminutio essentie habitus nõ habet ꝓncipiũ ab habitu. sed a participante.

¶ Dõm ad maiorẽ pmo. Oĩe qõ ꝓuenit zc. cõuenit rõne subiecti. vel sicut p id qõ est ratio p quã vel ratio sine qua nõ. Et dico q diminutio z augmentũ fm participatiõem ꝓuenit habitui z accidenti p subiectũ sicut p rõnem p quã. sed diminutio vel augmentũ fm se sez p additionẽ ꝓuenit habitui p subiectũ sicut p rõnez sine qua nõ. sicut dicit. ij. de aia q altitudo est visibilis p se z fm p priã rõnem tñ subiectũ est sine quo non videt vel est visibilis zc. ¶ Ad minorẽ. dico q quidã fm se augetur. ita q id qõ ꝓtinet ad speciẽ habitus est id fm quod fit augmentũ. sed vt minor sonat distinguitur q habit⁹ fm se nõ intenditur vel remittitur. si intelligit q ipa essentia habitus in se non intendat. Negatur. imo doc. san. sedã scẽ. q. xxiij. arti. iij. ad tertiũ. ponit expresse q charitas essentialiter augeat. hoc est intendat in subiecto. Unde dicit Doc. augetur ergo essentialiter non quidẽ ita q esse incipiat vel desinat in subiecto sicut obiectio ꝓcedebat. sed ita q magis ac magis in subiecto esse incipiat. vide in de virtutibꝰ in cõmuni q. xi. ad tertiũ. Si aũt intelligitur minor. q habitus fm se zc. ita q essentia z ratio habitus nõ sit ratio intentiõis z remissionis etiã essentie. Si aũt loqueretur de augmento alicuius habitus qõ fit p additionem. Dico q p essentiam augetur z essentia est ratio p quã. sed subiectũ sine qua non. Ultra Alioquin zc. Negat q si pmo modo p essentiã augetur q species inequaliter diceret. quia essentia fm se nõ variatur sed fm esse in subiecto. nec fm gradus specificos et essentiales sed tñ modales. sed bene seqtur q vnũ subiectũ haberet maiorẽ formẽ essentiã. q̃ aliud. sed illa diuersitas nõ est ex aliquo ꝓncipio specifico sed ex participatione subiecti. Predicat aũt species fm rõnem q̃d ditatiuã fm quã nõ hz inequalitatẽ sed ex subiecto. ḡre nec fm magis z min⁹. Si aũt loquimur de augmẽto quod p se ꝓuenit formę. Dico et supra dictis. q manet vna species ꝓpter vnitatẽ termini. nec pdicat inequaliter fm esse specificũ. quia in oĩ scientia q̃tũcuq; parua saluatur species. nec nomẽ talis habitus est impositũ pfectissime scientie tantũ. sed oĩ noticie sub tali ratione. ideo q̃uis vn⁹ sit maior alio (numero distincto) est tñ vna species. sicut Doc. dixit de sanitate q. liij. ar. pmo in corpe. vnde in eadem specie est maior z minor habitus. sed nõ dicit magis illa spes de vno inferiori ẽntialr q̃ de alio. qz ab eadẽ hñt candẽ speciẽ. idẽ aũt non est ineqle zc. Ultra. Si igit zc. Negat sequela. qz ptis aliquis ꝓtis non est q̃d p priũ forme. imo ouz ex subiecto. ḡre qõ seqtur nõ valet.

¶ Nota q videt d. san. ꝑ. q. xliij. ar. ꝑ. ad pmũ. dare dicere q forma intendat fm essentiã z pmo. vt patet intuenti. ḡre nõ debet videri alienũ Thomiste dicere formam per essentiã augeri. q̃uis aliqui de via doc. san. hoc dicerẽt. videt tamẽ q lege bene ꝓspecta oporteat dicere q essentia in subiecto augeatur z non tñ esse. Vñ dicit D. san. sedã scẽ. supꝰ. quidã dixerũt charitatẽ nõ augeri fm suã essentiã. sz solũ fm radicatiõem in subiecto. vl' fm⁹ feruorẽ. sz hi. ꝓpriã vocẽ ignoranter usi sunt. cũ cñ accns sit cuius esse est inesse. vñ nihil est aliud ipam fm essentiã augeri q̃ eã magis inesse subiecto. qõ est magis eã radicari in subiecto. hec ille. q̃ q̃dẽ verba aliq̃ trahũt z mirabilr exponũt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed nō pñr nisi quertendo sententiā z intentiōem d.san. exponere vt nō habeat formā p essentiā augeri. Jn pª. pte aūt vbi iā dicit. Alia est ēxitas virtutis q attendit fm p fectionē alicuius nature vel forme. que q̄dem ēxitas designat fm q dr aliq̄d magis vel minus caliditatē inq̄tū est pfectius vl minus pfectū in caliditate. hmōi aūt ēxitas virtualis. attendit pmo quidē in radice. id est in ipa pfectione forme vl nature. z sic dicit magnitudo spiritualis. sicut dr magnus calor ꝓter suā intensionē z pfectiōnem. secdo aūt attendit ēxitas virtualis in effectib forme ꝛc. vbi clare ponit formā fm se intēdi z augeri. et deinde etiā fm esse. Quare ex ē mīb istis ꝛcludit tertia mentē D. san. in locis iā dictis z hic in solone esse formā que intenditur fm essentiam z esse augeri. ¶ Nota quoꝝ circa hec. q̄ Herueus ꝛcorditer loquit̄ in pmo sentēciaꝝ. dis. xvij. q. iij. Unde dicit. non semp gradus in essentia variat speciē. sz tm q̄n illi gradꝰ accipiūtur fm absolutā rōnem. sicut differentie specifice imponūt gradus. z dr idez q̄ negare gradus in essentia alicuꝰ forme z ponere gradus in eius magnitudine est ꝛtradicere. nā magnitudo vniuscuiusq̄ forme est essentialis ipa forma exceptis magnitudine q̄ ꝛuenit qualitatibꝫ p accidens p ēxitatē. inq̄tū sunt ēxte p accīs. Magnitudo em̄ ēxitatis est eius essentia. magnitudo virtutis est ipa virtus. magnitudo charitatis est ipa charitas. vide multa ibidē et q. v. de illa materia. Ponit igit Herueus gradus in essentia forme nō solū in esse z nō in essentia siue distinguāt siue non esse z essentia. sed sunt gradus modales z nō specifici. et videt habere multū fauorē in illa auctoritate sēa sde. et rationes sue sunt fortissime in q. iij. dis. xvij. Et dicat iter cetera. illud verbū sex ꝓncipioꝝ intelligit ēxitū ad hoc q̄ forma nō est subiectū motus vel mutatōis. nō aūt q̄n fīt ea fiat motus z variatio. videt Herueus ibidem sicut z q̄libet. ij. q. xij. solū in hoc deficere a mente sancti doctoris q̄ ponit intensionem fieri p additiōem gradū. tm̄ nō signabiliū. vt ipe declarat.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ quocūq̄ modo significet accidens. habet ꝛpendētiā ad subiectū fm suā rōnez aliter tm̄ z aliter. Nā accīs significatū in abstracto. importat habitudinē ad subiectū que incipit ab accidente z terminat ad subiectū. nā albedo dicit qualiquid est albū. z ideo in definitōe accidētis abstracti nō ponit subiectū quasi pma ps definitōis que est genus. sed quasi secūda que est dfīa. dicim̄ em̄ q̄ similitas est curuitas nasi. sed in concretis incipit habitudo a subiecto z terminat ad accidens. dr em̄ albū q̄d habet albedinē. ꝓpter q̄d in definitōe hmōi accidentis ponit subiectū tanq̄ genus q̄d est pma pars definitōis. dicim̄ em̄ q̄ simū est nasus curuꝰ. Sic igit id q̄d ꝛuenit accidētib ex pte subiecti. nō aūt ex ipa rōne accidentis nō attribuit accidenti in abstracto. sed in cōcreto. z hmōi intensio z remissio est in quibusdā accidētib. vñ albedo nō dr magis et minꝰ sz albū. z eadē rō est in habitib z aliis q̄litatib. nisi q̄ q̄dā habitꝰ augent vel diminuūt p q̄ndā additōem. vt ex supra dictis patet.

q. liij. ar. ij.

¶ Dicendū ad assumptū. Uer est. tm̄ accidēs in abstracto aliter importat habitudinē ad subiectuz. aliter in concreto. vt Doc. declarat in solone. z ideo id q̄d ꝛuenit accidenti ex pte subiecti nō attribuit accidenti in abstracto. quia subiectū nō ponit rāq̄ ꝓncipale in eius definitione. sz in obliquo. sed id q̄d ꝛuenit accidenti rōne subiecti attribuit sibi in ꝛcreto. qz ꝛcretuz dicit habitudinē q̄ incipit a subiecto. z subiectū ponit in eius definitione in recto. Ultra. Uñ et ꝛc. Uerū q̄libet accidens definitur p subiectū tm̄ aliter in abstracto aliter in ꝛcreto. Ultra. Si igit ꝛc. Negat̄ ꝓna. quia intendi z remitti ꝛuenit accidenti ex pte subiecti. z p ꝛsequens attribuit sibi in ēcreto in quo ꝓncipaliter importat subiectū nō in abstracto z fm se. put pscindit ab inexistentia subiecti z a modo essendi in subiecto fm rōnem z moduz intelligendi. sz em̄ in pma operatione accidens nō possit intelligi sine subiecto vt specificans est. tm̄ intelligit sine inexistentia subiecti. z p ꝛsequens id q̄d tm̄ conuenit vt inexistit actu non attribuit in abstracto. z hec solo vera est de habitu vt intendit z remittit ex participatione subiecti. z de illis que tm̄ isto modo intenduntur z augent. sed de habitu qui augetur fm se p additionē. ibi secus est. z de illis nō est locutus Doc. quia vt patuit q. liij. ar. ij. tales etiā in abstracto augent z fm se ad sensum dictū ad scdm immediate. ideo tales dicūtur augeri z maiozes in abstracto. sed sez cus de augmēto rōne ꝓpriationis q̄d ꝛuenit tm̄ ratione subiecti. Et hoc notat doc. san. in fine sol. nis. ibi. Nisi q̄ quidā habitus augent vel diminuūt p quādā additionē (supple vel substractiōem) z in talib. supple (sez est) q̄z etiā in abstracto augent. nō dico intēdunt ꝛc.

¶ Utrū habitus corrūpatur aut diminuat p solam cessationem ab opere.

Ad tertiū sic procedit. Uidetur q̄ habitus nō corrūpatur aut diminuat p solam cessationē ab opere. Habitus em̄ pmanctiores sunt q̄j passibiles qualitates. vt ex supra dictis apparet. sed passibiles qualitates nō corrūpunt neq̄ diminuunt p cessationem ab actu. non em̄ albedo diminuit si visum nō imutet neq̄ calor si nō calefaciat. ergo neq̄ habitus diminuunt vel corrumpunt p cessatōem ab actu. ¶ Preterea corruptio z diminutio sunt quedā mutationes. sz nihil mutat absq̄ aliqua causa mouēte. cū igit cessatio ab actu nō iportet aliquā causam mouentē nō videt q̄ p cessationē ab actu possit esse diminutio vel corruptio habitus. ¶ P̄. habitus scientie z virtutis sunt in aīa intellectiua que est supra tps. ea vero q̄ sunt sup̄ temp⁹ nō corrūpūtur neq̄ diminuunt p tpis diuturnitatē. g̃ neq̄ hmōi habitus corrūpunt vel diminuūtur p tpis diuturnitatē si diu aliqs absq̄ exercitio pmaneat. ¶ Sed ꝛtra est q̄d phs in libro de longitudine z brevitate vite dr q̄ corruptio scie nō solū est deceptio sed etiā oblivio. z etiā in. viij. ethi. dicit q̄ multas amicitias in appellatio dissoluit. et eadē rōne alij habitꝰ virtutū p cessationem ab actu diminuunt vel tolluntur.

¶ Hic querit vltimo de quo posset esse dubiū an corrumperet vel diminueret habitum.

¶ Respondeo dicendū. q̄ sicut dicit in. viij. phyſicoꝝ. aliquid potest esse mouens dupl'r. Uno mō per se. q̄d sez mouet fm rōnem ꝓprie forme. sicut ignis calefacit. Alio modo per accidēs. sicut id quod removet prohibens.

¶ Doctor pmo notat vnā distinctiōem fm cuius secundū membrū verificat secdo q̄stiū affirmative vna ꝛcdone responsiua. ibi. Et hoc mō ꝛc. Distinctio est q̄ dupl'r aliquid est mouēs z eā respectu alteriꝰ. sez p se. q̄d videlicet mouet fm rōnem ꝓprie forme. sicut ignis calefacit p calorem suuz. ita q̄ ipe habet ꝓncipiū illius effectus z influit in effectū z p se facit. Alio mō p accīs. id est p aliud. qa nō in se facit sz removet. phibēs z impediēs facere. q̄ removēs aliud causat illū effectū. vt pz. viij. phyſicoꝝ.

¶ Et hoc modo cessatio ab actu causat corruptionem vel diminutionē habituū. inq̄tum sez removetur actus qui phibeat causas corrūpentes vl diminuentes habitum.

¶ Hic subintrigit ꝛcdone responsiuā quo ad secūdum membrū tale. Cessatio ab actu est causa corruptōis z diminutōis habitus secdo mō accepti. Nanc ꝛcdone pmo phat ꝛmuni dicto. secdo specialiter. ibi. Dicitur est em̄ ꝛc. Arguit ꝓtio sic. Cessatio removet actū q̄. phibet causas corrūpentes vel diminuentes habitū. ergo est causa secdo mō p accidens sez corruptōis ꝛc. vt dr ꝛcdo. Tenet ꝓna ex notabili. quia illa est causa p accīs. Illa. pbatio generalis est. sed nescit an cessatio ab actu corrūpat omem habitū p accīs. ideo D. magis explicat illā. phatōem. z prolixius probat illā ꝛcdonem explicādo etiā aīs pme rationis. de q̄b habitib intelligat. Cū dicit.

¶ Dictū est em̄ q̄ habitus p se corrūpunt vel diminuūtur ex ꝛtrario agente. vñ quoꝛcunq̄ habituū ꝛtraria subcrescūt p tpis tractū q̄ optet subtrahi p actū ab habitu. precedentez. hmōi habitꝰ diminuunt. vel etiā tollūtur totalr p diuturnā cessatōez ab actu. vt pz etiā in scientia z virtute.

¶ Arguit secdo p ꝛcdone. Quoꝛcūq̄ habituū ꝛtraria subcrescūt p tpis tractū (que ꝛtraria actus precedens ab habitu subtrahebat z phibebat) ille habitꝰ p cessationē ab actu diuturnā diminuūt z tandē totalr rollūtur. sz ꝛtraria habitꝰ intellectualis alicuꝰ sez scie z virtutis per tpis tractū increscūt q̄ actus subtrahebant. igit p cessationē ab actu tales habitus corrūpunt. Primo ponit et ꝓbat maiorē. secdo minorē. ibi. Manifestū est ꝛc. Maioz ergo ꝓbat. qz habitus p se corrūpunt vel diminuūt ex cōtrario agente. ergo sequitur maioz q̄ illud p q̄d talia ꝛtraria increscūt z q̄d rollit. phibens illa ꝛtraria q̄ h̄ p accīs et ex ꝓsequēti sit causa corruptiōis p accīs z rōne alicuius ablati p ipm̄ q̄ ablato sequitur corrūpens. Deinde cū dr.

¶ Manifestū est em̄. q̄ habitꝰ virtutis moralis facit hoīem promptū ad eligēdū mediū in operationib z passionib. cū aūt aliqs nō vtit habitu ꝑtutis ad moderādas passiones vl operatōes ꝓprias. nece ē q̄ ꝓueniāt multe passiones z operatiōes ꝑter modum virtutis ex inclinatione appetitus sensitivi z aliox que exterius mouent. vnde corrūpitur virtus vel diminuit per cessationem ab actu.

¶ Probat minorē supradictā. z ꝓmo ꝓbat de habitibus moralib. secdo de intellectualib. ibi. Similiter etiā ꝛc. Quo ad ꝓmū arguit sic ex lra. Habitꝰ virtutis moralis facit hoēm ꝓmptū ad eligēdū mediū in operationib z passionib. sz tm aliqs nō vtit habitu virtutis ad moderandū ꝛc. vt in lra. igit minor ꝓa q̄ ad habitꝰ morales z virtutes. Deinde ibi.

¶ Similiter etiā ex pte habituū intellectualiū fm quos est hō ꝓmptus ad recte iudicādū ꝛc imaginatis. cū igit hō cessat ab vsu intellectualis habitꝰ. insurgunt imaginatōes extranee. z q̄nq̄ ad ꝛtrū ducentes. ita q̄ nisi p frequētē vsum intellectualis habitus q̄dāmodo succidant vl ꝓximāt. reddit hō minus aptꝰ ad recte iudicādū. z q̄nq̄ totalr disponit ad cōtrariū. z sic p cessatōem ab actu diminuit. vel etiam corrūpitur intellectualis habitus.

¶ Corroborat eandez minorē q̄ ad habitus intellectuales. z arguit sic ex lra. Scdm habitꝰ rales homo est promptus ad recte iudicandū de imaginatis. sz cū cessat ab vsu ꝛc. vt in lra. igit ꝛc. Ex istis ꝑ trahi cozollarium q̄ nō q̄libet habitꝰ corrūpit p cessatōem ab actu. Pz. qz solū illi quoꝝ ꝛtraria increscūt p cessatiōem ab actu q̄. phibebat. sz nō oēs hnt ꝛtraria. vt patuit ar. ꝑ. vt spēs intelligibilis z habitꝰ ꝓncipioꝝ. z h̄ intelligo de synderesi q̄tū ad lumē habituale. qz sic nō tollit nec p cessatiōem. nec p actū quēcūq̄. ꝑ tū tolli actꝰ synderesis i ꝑticulari iudicio p passionē q̄ absorbet vle iudiciū vt ad ꝑticularem actuz applicari nō possit. vt patebit infra q. lxxvij. ar. ij. Extinguit igit fm q̄d tm̄. et de his in de veri. mate. xvi. q. iij.

☞ Et ꝓfirmat ꝛcdo argumento in ꝛtrarū.

¶ Ad ꝓmū ergo dōm. q̄ ita etiā calor p cessatōez a calefaciendo corrūpet si p h̄ incresceret frigidū q̄d est calidi corruptiuū.

¶ Dōm ad minorē. Nego eā. si p cessationē ab actu ꝛtrarium illaꝝ passibiliū q̄ ꝛtrarū increscat. Bene volo q̄ albedo nō corrūpit. qz nō imutat visum. sz si p cessatōem ab actu imutatōis increscat q̄ induceret nigredinē tūc corrūpit albedo. sic ꝓseruatur in q̄busdā. qz mozank in locis frigidis. si aūt cessant se ꝓseruare in loco frigido z vmbroso. ita q̄ sol possit accedere z removeat phibens causam nigredinis induceꝝ ꝛtrarū z corrūpet albedo. similiter p cessatōem a calefactione ignis increscit frigus in aquam. qz calefactio ignis phibebat frigus. cū g̃ cessat calefacere ingredit ꝛtrariū. z sic in ꝓposito vt patuit in cor.

¶ Ad scdm dōm. q̄ cessatio ab actu est movens ad corruptōem vel diminutiōem sicut removēs p/hibens. vt dictū est. In cor

¶ Dōm q̄ maior vera. p̄sertim de corruptōne q̄ est mutatio tm̄. Diminutio aūt pōt esse mor⁹ ꝓprie dict⁹ cū est fm q̄litatē sensibilē. Minor negat. cū igit cessatio ab actu nō ipozret aliquā causam. imo vt ostensum est causa removēs actū q̄. phibebat corrūpens ꝛtrarū. z p ꝛs corruptōem vel diminutōem. vt patuit.

¶ Ad tertiū dōz. q̄ pars intellectiua aīe fm se est supra tps. sed ps sensitiua subiacet tēpori. z ideo p tpis cursum transmutat q̄tū ad passiones appetitive ptis. z etiā q̄tū ad vires apprehensiuas. vñ phs dicit in. iij. phyſicoꝝ. q̄ tempus est cā oblivionis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Dom q maioz vera q est supza tps fm ptē intellectuā fm se z in pma opatione. tū ex ea pte qua se ꝟuertit ad phantasmata ꝟpositioni z diuisioni intellectus adiūgit tempus. Et scdo intellectus est supza tps fm se. qō ē nūerus motus coꝛpaliū reꝝ. sed ipa pluralitas specieꝝ intellectualiū causat vicissitudinē q̄ndam intelligibiliuz opationū. z hanc vicissitudinē vocat Augus. viij. super Genesim tps. Ista habent ex d. san. p. p. q. lxxiij. arti. v. ad scdm. Dicit igit breuiter ad maiozē. q intellect⁹ fm p̄ mā opatōem (vnā videz) est supza tps. tū multe opationes ꝟstituunt tps discretū qđ est in angelis ponit. hz ideꝛ lectus rōne sensuū quib⁹ vtit nō est supza tps etiā nostrū. et ratione passionū ex quib⁹ scia z virtus dependēt. Ad minozē. ea que sunt supza tps z in se z in sua causa nō coꝛrūpunt p diuturnitatē temꝑis. si aūt p diuturnitatē rem poris increscat ꝯtrariū coꝛrūpens p remotōem phibentiz Negat q talia nō coꝛrūpant ex pte. z sic est in ꝓposito. vt patuit in coꝛ. z̄. Doctoꝛ rndet ad maiozē. ex pte increscunt passiones in appetitu sensitiuo z fit imutatio in sensibus z ex ꝯsequēti in intellectu. vñ supza dictū fuit q obliuio opponit materiali scie q̄ obliuio ex pte inducit. z sic scientia coꝛrūpit. z est fundamentū hui⁹ materie. qz intellectus reqrit sensum tene dispositū q̄ p cessatiōem ab actu indisponit z ita intellect⁹ ligat z q̄nqz accipit ꝯrariam estimatōem. ¶ Nota q in intellectu nostro est multiplex vicissitudo. pma est in receptōne actus pmi. scda est fm actū secūdū. Et illa duplex. vna qz plures actus possunt seinuicē z illa successio nō mēsurat tpe nostro. sed alia est successio eiusdē actus fm q ꝟcurrit sensus z talis mensurat tempe ꝓprie dicto. vide de materia huius solonis in de veri. mate. viij. q. xiij. ad duodecimū.

¶ Questio. liiij. de distinctione habituū.

QEinde ꝟsiderandum est de distinctione habituū. Et circa hoc querūtur q̄ttuoꝛ. Primo. vtꝛ multi habit⁹ possint esse in vna poña. Scdo. vtꝛ habit⁹ distinguātur fm obiecta. Tertio. vtꝛ habitus distinguatur fm bonū z malū. Quarto. vtꝛ vn⁹ habitus ex multis habitibus ꝟstituat.

¶ Quia ratio enꝛis. pꝛioz est rōne vni⁹ z aliq̄d. ideo D. pꝛi⁹ determinat de subiantia z entitate arcq̄ subiecto et causa habituū antecq̄ de coꝛ distinctōe. Et in presenti questione duo facit ꝓcipaliꝛ. pmo ostendit qūo z p que distinguūtur. scdo determinat qđam incidēs in ar. iij. quia aūt habitus pōt tripliꝛ ꝟsiderari. scz p ꝓparatiōem ad subiectū in q̄ est. Et scdo ad obiectū circa qđ est. et tertio p ꝓpatōnem ad finē ad quē disponit. ideo sunt tres articuli. Pꝛim⁹ oñdit qūo distinguāt ex pte subiecti. secūdo qūo ex pte obiecti. tertio qūo ex pte finis.

¶ Utrū multi habitus possint esse in vna poña.

AD pmū sic ꝓcedit. Uidet q nō possint esse multi habitus in vna poña. Eoꝝ enī que fm idē distinguūtur multiplicato vno multiplicat z aliud. sz fm idez potentie z habitus distinguūt. scz fm actus z obiecta. similiter q̄ multiplicātur. nō ergo pōt esse multi habitus in vna poña. ¶ P. poña est virtus quedaz simplex. sed in vno subiecto simplici nō potest esse diuersitas accidentiū. quia subiectū est causa accidentis. ab vno aūt simplici non videt ꝓcedere nisi in vnū. ergo in vna poña nō pōt esse multi habitus ¶ P. sicut coꝛpus format p figurā. ita poña format p habitū. sed vnū coꝛpus nō potest simul formari diuersis figuris. ergo neq; vna potentia potest simul formari diuersis habitib⁹. nō ergo plures habitus pōt simul esse in vna potentia. ¶ Sꝫ contra est q intellectus est vna poña. in q̄ tñ sunt diuersaz scientiaz habitus.

¶ Querit h pmo. an semp necessario distinguāntur ex pte subiecti imediati qō est poña.

¶ Rñdeo dom. q sicut supꝛ dictū est. habit⁹ sunt q. qui. a. dispones q̄dā alicui⁹ in poña existētis ad aliq̄d. siue ad naturā siue ad opatōem vel finē nature.

¶ Doctoꝛ pmo resumit vnā distinctōem supza habitā bimembꝛē. scdo ponit duas ꝓclones rōsiuas ei correspondentes. pmā ibi. Et de illis q̄dē z̄. secūdaz ibi. Sed vero loq̄mur z̄. Resumūrur ergo ex supza dictis q. qui. articulo. iij. q aliqui sunt habitus qui important ordinem ad naturā. quidā ad opationem.

¶ Et de illis quidē habitib⁹ q̄ sunt dispones ad naturā manifestū est q pōt plures esse in vno subiecto. eo q vnius subiecti pōt diuersimode ptes accipi fm quaz dispōnē habitus dicūtur.

¶ Hic ponit ꝓclonem pmā rōsiuā iuxta pmū mēbrū tale. Plures habit⁹ q̄ sunt dispones ad naturā possunt esse in vno subiecto (scz rotali ꝓncipali) Hāc ꝓclonem probat simpli ꝯsequēria ponēs ptio ans. scdo idē declarat. ibi. Sicut si accipiant z̄ Probat sic ꝓclo. Unius subiecti possunt accipi diuersimode ptes fm quaz dispōnem sunt diuersi habitus in eodē subiecto. ergo pōt esse plures habitus (vel magis dispones) in eodē. Tenet ptia. qz dispones diuerse ptiū diuersaz sunt distincte. z tū ille partes sunt vnius totius. ita z dispositiones diuerse.

Deinde cum dicit.

¶ Sicut si accipiant hūani coꝛpis ptes humores. put disponunt fm naturā humanā. est habit⁹ vel dispositio sanitatis. Si vero accipiant ptes similes. vt nerui. z ossa. z carnes. eaz dispositio ordine ad naturā est fortitudo aut macies. Si vero accipiūtur mēbra. vt manus. z pes z hmōi. eaz dispositio nature ꝟueniēs est pulchritudo. z sic sunt plures habitus vel dispones in eodem.

¶ Declarat ans. sicut si accipiāt ptes in hoīe. q̄tuor humores. put disponūt ꝟuenienter ad naturā ell sanitas. si vero accipiant ptes siles z homogenie q̄ oēs sunt actu ptes z animate. salte aīa vegetatiua vt ossa (licet fm D. vij. physicoꝝ. lectōe. iij. tex. cō. xiij. ossa z pili nō sunt aīata anima sensitiua. sicut oculus z man⁹ z caro in actu) sic dispositio fm naturā est fortitudo aut macies. Et hz d. san. v. metaph. q robustū dicit habitū opatiuū. de macie supza dictū est. qz importat agilitatē ad motū z opationē. Si vero accipiūtur ptes organice. sic sumit habit⁹ q̄ est pulchritudo. ptz igit q ans est ver. z̄. Circa dicta in declaratōe pme ꝓclonis later difficultas nō pua in hoc verbo quod d. san. dr. Sicut si accipiantur hūani corpis

ptes hūores z̄. Est nāq; sup h opinio diuersa. an videlicet humores sint actu ptes et aiati. Sed in hac re non oꝛtet dubitare Thomistā. q̄n sanguis colera z̄. sint partes actu hois. vt h D. dr z alibi dare. scz i. ij. dis. xxx. q. ij. et clarius in. iij. dis. xiij. q. p. ar. ij. vbi hz q pficiant ab aīa rōnali fm infimū gradū (vegetatiuū videlz) sicut em elementa sunt actu ptes vniuersi. impfecte tñ z̄ nihilomin⁹ et materia mixtoꝝ. z in poña ad pfectiozē formā. sic et humores illi nutritiētales sunt ptes impfecte humani coꝛpis z sunt in poña z via ad aiam rōnalē pfect⁹ habendā qz sub pfectiozi gradu. nā cū p certas alteratōnes (de q̄bus D. in. iij. supza) in carne z humiduz radicale ꝟuertunt. participāt aiam sub altiozi gradu. radicale em dicit totū qđ habet aiam fm pfectū gradū. Nutritiēta/le vero hūiduz hz aiam vt vegetatiua est. sicut z vngues et ennes. vt ex d. san. haberi pōt. Hec obstat verbū qđ d. san. habet p. p. q. ex. ar. p. ad tertiū scz. sed hūidū nutritiētale est qđ nondū quenit ad pfectē suscipiendū naturā speciei. sed est in via ad h. sicut est sanguis z alij hmōi. hec ille. quia nō dr q sanguis nō ꝓcipiet naturā speciei. sed q nō pfecte ꝓcipat alio q̄n sibi ꝓpraduceret in. iij. est sanguis de veritate nature humane z aiatus aia intellectiua fm gradū vegetatiuū sed nō hz aiam pfecte. quia iuxta ꝓncipia d. san. plures sunt gradus z latitudo in modo habendi eandem aiam fm diuersas ptes cuiusdē coꝛpis. vt etiā potest cōstare ex d. san. supza in. vij. phys. Et hec nota. qz plures in hac re fiūt ꝓtentiones.

¶ Si vero loquamur de habitib⁹ q̄ sunt dispositiones ad opa. q̄ ppie ptinet ad potentias. sic etiam ꝓtingit vnius potētie esse habitus plures. cuius rō est. quia subiectū habitus est poña passiua. vt supꝛ dictū est. poña em actiua tm nō est alicuius habit⁹ subiectū. vt ex supza dictis patet.

Hec est scda ꝓclo rōsiua exptessius. z loquit de poña opatiua. plures habit⁹ opatiui possunt esse in vna poña (plures videlz specie nō gñe q̄si generalissimo loq̄ndo de genere obiectali) qz scz habitus ꝯgnitiu⁹ z appetitiu⁹ non possunt esse in vna poña. sed plures cognitiui possunt esse in vna poña. Pro illa ꝓclone ꝓbanda pmo adducit p̄ suppositū. scdo subiūgit rōnem p ꝓclonē. ibi. Potētia aūt passiua z̄. Supponit q̄ D. ex dictis q habit⁹ ē tm̄ ponē passiue z nō actiue tm̄. vt patuit q. li. ar. ij. Tūc ibi.

¶ Potentia aūt passiua ꝓparat ad actū determinatū vnius speciei sicut materia ad formā. eo q̄ sicut materia determinat ad vnā formā p vnū agēs. ita etiā poña passiua a rōne vnius obiecti actiui determinat ad vnū actuz fm speciē. vnde sicut plura obiecta pōt mouere vnā poñam passiuam. ita vna potētia passiua pōt esse subiectū diuersoꝝ actuū vl pfectionū fm speciē. habitus aūt sunt quedā qualitates aut forme inherentes potentie quib⁹ inclinat potētia ad determinatōez actus fm speciē. vnde ad vnā potētiā pōt plures habitus ptinere sicut z plures actus specie differētes.

¶ Subiūgit ꝓbatōem ꝓcedentis ꝓclonis ex suppositō. z arguit sic post Doctez̄. Poña passiua a rōne (scz specifica) vnius obiecti actiui determinat ad vnū actum fm speāe (supplet) sed a pluribus obiectis mouet ad plures actus specie differētes.

¶ Dom ad maiozē. Eoꝝ q fm idē (eodez mō accepti) est eadē rō multiplicatōnis. Negat aūt sic minoꝛ. Et ad pbatōem dr. q poña diuersificat ex distinctōne obiectoꝝ generica. habit⁹ aūt fm distinctōem specificā. sicut z in naturalib⁹ gen⁹ sumit a materia z spēs a forma. ita potētia q̄ est qđā ꝓfusum z indeterminatū dr a gñali rōne. habit⁹ aūt qz est determinatioꝛ dr a speciali. ¶ Si; nota q poñe distinguūt a gñali rōne imutandi z se hābendi ad obiectū. sicut est alius modus tendendi in rē vt in se est z recipiēdi rē intra se. q̄re appetit⁹ z poña ꝯgnitiua distinguūt gñe ponāt fm distincta obiecta fm diuersas rōnes imutandi z se habendi ad obiecta. habit⁹ vero distinguūt in eadē poña nō fm rōnes imutandi. sz p specialeꝛ modos se habendi ad obiecta q̄ hñt cundē modū imutandi ponam. sicut omnes scientie sunt de vero in qđ rendit fm q est in intellectu sed diuerse sunt de diuersis fm diuersas rōnes. vñ q̄ dicūt scie distingui gñice. vi. metaph. intelligit de gñe scibili z fm diuersas rōnes ꝯsideradi obiecta ꝓtenta tñ sub vno gñe z obiecto ponē. sz scia z habit⁹ moꝛal distinguūt nō gñe scibili. sz gñe etiā obiectali poña rū. z sic i logicis. gña subalterna z gñalissima. ita i hiribus. sic mathematica ē gen⁹ subalternū z ptinet sub se spēs. sil⁹ phia naturalis. z tñ sunt sub gñe q̄si gñalissima. scz sub phia reali. ita est de potētijs. sicut appetitus sensitiuus est qđam genus z ptinet sub ꝯmuniozi gñe. scz sub appetitiuo. z illa notat Doc. in sol̄one. ¶ Nota circa id qđ habet in ꝓncipio sol̄onis. scz q genus sumit a materia. qz substantie sensibiles distinguūt genere q materiā vt habiter aliqđ esse ꝓfusum. z vnū addit aliquē gradū ad alt⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

Accidentia aūt distinguūt genere p materiā. nō q̄dē p̄ mā. ſz capiēdo materiā p receptiua ſuba cuiꝰ diuersi modi ſt̄, ipa accōria. vel fiꝰ aliū modū dicēdi ſumit genꝰ a tota essentia. vt hz rōne pfectibilis. rāc̄ a re formalr fcata. seu denoiata ab ipa. A materia ꝓo rāc̄ a radice ſui formalis fcati. Radix em̄ potēialitatis in reb̄ ſenſibilib̄ est materia. ideo id qđ ſumit a toto vt est formalr pfectibile dr a materia ſumi. dr̄a aūr ſumit a tota essentia fm vltrioꝛē pfectionē tanc̄ a re formalr fcata seu denoiata ab ipa. A forma aūt vr a radice formalis fcati. quia radit actualitatis z pfectōis est a forma. ideo qđ ꝓuenit toti. vt actuale est dr ſumi a forma. ſz originalr. Secus est in ſubſtātijs imaterialib̄ vbi genꝰ nō ſolū formalr ſumit a tota essentia. imo z radicalr. Q ſi aūt cōiter dr q genꝰ nō ſumit a materia. z dr̄a nō a forma in reb̄ coꝛpalib̄. intelligit vt iā dictū. ſz immediate z tanc̄ ab eo qđ est immediatū denoiatū p intentōem ſecūdā. de iſtis hz d. ſan. aliq̄ in de ſpūalib̄ creaturis. q. p. ad 24m. et de hoc vi debitur p. p. q. iij. ar. v.

¶ Ad ſcōm dōm. q poña z ſi ſit quidem ſimplex fm essentiā. est tn̄ multiplex ſtrute. fm q ad multos actꝰ ſpecie differētes ſe extēdit. z iō nihil ꝓhibet in vna poña cē multos habitꝰ ſpecie differētes.

¶ Dōm ad maiorē. poſita est ſimplex in essentia p negatōem ꝓpōnis ex hīs. ſz nō p negatōem cuiuſcūc̄ ꝓpoſitōis. z ē multiplex in opando. Minor negak. qz in ſimplici essentia pñt esse multa accidentia. ſz forma oīno ſimplex in esse z opari z que est ſuū esse illa nō pōt esse ſubiectū accidentiū. Ultra. dico q ſubiectū est q̄dē ſp cā materialr accidentiū. ſz nō ſp effectiua niſi ſint naturalia z tūc est q̄ſi effectiua. ſicut in angelr q̄ſi cā effectiua ſpecieꝝ. largeloquendo. Ultra. ab vno ſimplici rc̄. Negak iſta imo a ſimplici in natura. tn̄ virtuoſo z actuali pñt plura pro/cedere. et de h̄ p. p. q. xlvij. ar. p. Et ita ab vna poña pñt ꝓcedere multi actꝰ reſpectu pluriū obiectoꝝ. z ꝓ ꝑs multi habitꝰ loquendo de acq̄ſitis. et pt̄ deus multos infundere. ab vno quidē agente q naturā nō ꝓcedit niſi vnū ſz ab agente itellectuali pñt ꝓcedere plura. ideo in potēijs que mouenr a rōne z volūtate ſunt plures habitꝰ. nō aūt in poñe pure naturali. vt ſup̄ patuit. et tn̄ ab vna natura pura nō ꝓcedūt plura ſcz oppoſita. pñt tn̄ ꝓcedere multa ſubordiata nō oppoſita. cū em̄ dr natura determīata ad vnū accipiāt vnū nō vt diſtinguit ꝑta multa. ſed ꝓcta oppoſita ad q̄ ſe hz poña rōnalis vt ſic rc̄. ¶ Et nota q poña ſcz rōnalis aliquo mō est multiplex virtute. id est virtus hīs ſe ad multa. i. oppoſita etiā. z ꝓncipiū agēdi diuerſa ꝓcurrēte obiecto. z nō dr fm̄ ſe multiplex ſtrute q̄ſi hīs in ſe diſtincta. ſz qz vna exiſtens in multa z oppoſita etiā p̄ q̄ ad opari. lz sit vnū q̄d in essentia.

¶ Ad tertiū dōm. q coꝛpꝰ formak p figurā sicut p. ꝓxiā terminatōem. habitus aūt nō est terminatio poñe. sed est diſpoſitio ad actū sicut ad vltimū terminū. z ideo non possunt esse vnius potentie ſimul plures actus. niſi forte fm q vnus ꝓprehendit ſub alio. sicut nec vnius coꝛpis plures figure. niſi fm q vna est in alia. sicut trigonū in tetragono. nō em̄ pt intellectus ſimul multa actu intelligere. potest tn̄ ſimul habitu multa ſcire.

¶ Dōm. Maiorē negak. qz figura est terminꝰ ꝓpletus et actualis ipius coꝛpis q̄rti vt ſic. Habitus aūt nō est rē minus ꝓplctus z actus ipius poñe. ſed medius inter potentiā z actū pfectū. Minor est fa. qz figure ſunt termīni actuales z reſpiciūt eandē poñam. mō ipoſſibile ē vnā poñam terminari p diuerſos actus ꝓpletos ſimul. Sed negak ꝓña. qz habitus nō est actus ꝓpletus poñe. ſz incōpletus. z tales pñt ſimul esse in ſubiecto etiā reſpiciantes vnā poñam. Secus est de actu ſcōo niſi hmōi actus ſint ſubordinati. vt ꝓgnitio ꝓncipioꝝ z ꝑclonū. vel niſi vnus ꝓtineat ſtrualr in alio. ſicut trigonū in tetragono. De materia iſti ſolonis z argumēti longū est diſputare. ſz vide fundamētū eiꝰ in doc. ſan. in de veri. materia. viij. q. xiij. ibi. pſeqr̄tur rē iſtā ex intentōe. et vide bik p. p. q. lxxv. arti. iij. et q. xij. ar. x. ¶ Nota. q D. nō ireligit q̄n plures ſpes possint ſimul infozmare intellectū fm ineſſe. ſz q nō pos/lint cē actu ineſſe ireligibili p modū pluriū z nō ſubordinate. vñ angeli eſſentia z ſpecies ireligibiles aſimi. ſunt quidē plura fm esse reale ſz nō fm esse intelligibile. quia ſubordinata ſunt. quare ſpecies itelligibilis potest ꝓsidere in rōne entis z in gñe itelligibili. ꝓmo actu inſunt q̄n infozmāt. z sic pñt plures ſimul ineſſe. ſed in gñe intelligibili actu inſunt q̄n actu repſentāt obiectuz z intellectū vt intelligēs est infozmāt. vñ plures ſpecies nō pñt ſimul poſſiere modi intelligibili. vt vult D. p. q. ſed pñt multi habitus ineſſe fm q res ſunt h̄ est actu infozmare. ſz illa infozmatio fm esse nature est incōpletū esse illaꝝ ſpecieꝝ. et sic vult D. h. q̄re nō est oppoſitio hic z in ꝓma pte cū ſz hic admittat plures habitus ſimul in vna potentia. ſed ꝓma pte negat plures ſpes cē ſimul in actu. qz hic loqr̄tur de actu in esse nature. Alibi in esse intelligibili p modum pluriū. ¶ Nota q Scotus in ꝓmo diſtinct. q. vi. ad 3m. dicit. Putans d. ſan. ꝑpter q ꝓpōnem ſpecieꝝ ponere esse nō posse actu ꝓplcto ſimul in vno intellectu. h aūt nō est. ſed ꝑpter vnigenitatē ponit h ipoſſibile. qz videl; q̄ties sunt vnius gñis z ordinis. p hoc ſtatu. ipoſſibile est aūt vnū indiuiſibile pfici ſimul a plurib̄ formis z termīnō pleris eiuſdē ordinis. vt ptz intuenti. D. in p. p. vbi ſup̄ ad 2m. Sūmarie igit̄ pñt cē plures ſpes intelligibiles in vna poña fm esse nature z infozmatōnem z inhērētiā vt hic dicit D. ſed nō pōt plurib̄ p modū pluriū ſimul vt intelligēdo p plures. ita q nō pñt ſimul esse in actu in cē intelligibili. lz in esse reali ſimul esse poſſint. vñ infozmare vt Durandꝰ aſſumit est esse actu fm̄ esse nature. ſz nō esse actu in esse intelligibili. niſi qñ intellectꝰ p eā patiāt. vt intellectus est reſpiciendo obiectū. vt obiectū ſpecificat intellectū actu ¶ Nota etiā q Scotus ibidē rēpondet ex/emplū z ſilitudinē de figura z ſpecie itelligibili in actu. qz ſpecies itelligibiles ſunt forme ſimplices. ſed ſilitudo ſtat in h̄ qō est terminare. nā ſpes intelligibilis in actu terminat intellectū. ita q plures p modū pluriū nō pñt ſimul actuare intellectū. z ſunt ſpes intelligibiles q̄ ad h̄ ſilis figuris. q̄ ad terminare lz nō ꝓueniāt cētū ad cē exēplaz rc̄. de h̄ p. p. q. xij. ar. x. in coꝛ.

¶ Utr̄ habitus diſtinguant fm obiecta.

Ad ſcōm ſic ꝓcedit. Uidet q habitꝰ nō diſtinguāt̄ fm obiecta. Cōtraria em̄ sunt ſpecie dr̄a. ſz idē habitꝰ ſcie est ꝓtrariozꝝ. sicut medicina ſani. z egri. nō ergo fm obiecta ſpecie dr̄a habitꝰ diſtinguūt. ¶ Þ. diuerſe ſcie sunt diuerſi habitus. ſz idē ſcibile ꝓtinet ad diuer/

Articulus ij.

stas ſcias. sicut terrā cē rotūdā xmonstrat naturalis et astrologꝰ. vt dr̄ in. 4. phyſicoꝝ. g̃ habitꝰ nō diſtinguūtur fm obiecta ¶ Þ. eiuſdē actꝰ est idē obiectū. ſed idē actꝰ ꝑtinere ad diuerſos habitus virtuoſi ſi ad diuerſos fines referak. sicut dare ꝓcuniā alicui ſi sit ꝓpter deū ꝑtinet ad charitatē. ſi ꝓo ꝓpter debitū ſolucēdū ꝑtinet ad iuſticiā. g̃ etiā idē obiectum pt̄ ad diuerſos habitus ꝑtinere. nō g̃ est diuersitas habituū fm diuersitatē obiectoꝝ. ¶ Sed ꝓtra. actꝰ differūt ſpecie fm diuersitatē obiectoꝝ. vt ſupra dic tū est. ſz habitꝰ sunt diſpōnes q̄dā ad actus. g̃ etiaz habitꝰ diſtinguūtur fm diuersa obiecta

ii. ar. iij. et q. xcvij.

¶ Querit hic de diſtinctōe ex ꝑte obiectoꝝ.

¶ Rñdeo dōm q habitꝰ z est forma q̄dā. z ē habitꝰ. pt g̃ diſtinctio habituū fm ſpēm attendi. aut fm coꝛs modū quo forme ſpecie diſtinguūt. aut fm ꝓꝓriū modū diſtinctōis habituū.

¶ Doctoꝛ ꝓmo declarat titulū q̄ſtionis vna diſtinctione. qz pt̄ duplr̄ intelligi. Scdo rñdet q̄ ad illū duplicē intellectū q̄ſti. ibi. Diſtinguunt q̄q̄dē rc̄. Notat g̃ D. in ꝓncipio q habitꝰ pñt diſtingui ſpecie. z fm modū q̄ formē diſtinguūtur z ꝓprietates naturales. z quo habitꝰ diſtinguūtur vt ſic. Et rō est. qz habitꝰ est q̄dā forma. z est talis forma. ſcz habitꝰ. mō aliq̄d pt̄ ꝓpetere alicui fm rōnem ꝓmunē. qđ nō ꝓuenit ſibi fm rōnē ꝓꝓriā. z econtra

Arthō ꝓpō ſibi d. ſan.

Sz illud dicruz calūniat Scotꝰ in ꝓma q̄ſtione ꝓmi ſententiaꝝ. qz ipoſſibile est aliqua cē diſtincta in rōne ſupiozis. z esse aliqua diſtincta in non forme. z nō cē diſtincta in rōne habituū. Sed Scotus nō apprehēdit mentē dicti buꝰ. qz nō vult D. q aliqua ſint diſtincta in rōne ſupiorioris. z nō in rōne inferioris. ſed vult q habitꝰ poſſunt diſtingui fm modū diſtinctōis formaꝝ. z fm modū p/priū habitib̄. Et nō est idē dicere. iſta ſunt indiſtincta in rōne habitꝰ. z iſta nō diſtinguūt̄ fm ꝓꝓriū modū diſtinctōis formaꝝ. ſz p ſubiecta rc̄. Aliud exēplū ponit Capōlus in ꝓmi. plogo. q. p. in fine. De viſu hois z aſini. q̄ diſtinguūtur ſpecie. nō fm ꝓꝓriū modū diſtinctōis ſenſuū. ſcz rōne obiecti. ſz vt ꝓprietates z forme naturales p ꝓncipia actiua. Silr̄ est de intellectu angelico z aie rōnalis. Uñ ſicut arguēs deficit in alio ꝓpoſito arguendo ſunt forme z differūt. g̃ differūt formalr. sic in ꝓpoſito nō valet. Est forma diſtincta z habitus diſtinctus. g̃ diſtinguūtur vt forma. vel vt habitus. potest em̄ id qō est habitus diſtinctus diſtingui eo mō quo forma. z eo mō quo habitus rc̄ Nota habitus z poñe z actus ſunt media inter pure abſoluta. z pure reſpectiua. qz includūt abſolutū p essentiā ordinatū z ꝓmensurabile alteri. z ideo abſoluta a termino correlatiuo. ſed nō a termino obiectiuo z finali. reſpectus em̄ talis est trāſcēdēs multa genera. z ergo habitus neceſſario diſtinguit̄ p actum z obiectū. ſicut per id ex natura ordinak. Uñ actus diſtinguūt potentias nō vt ſunt effectꝰ. z poña et habitus ꝓncipia. ſed vt fines in q̄s naturalr ordinātur. actus em̄ adequatus est finis potentie. vt ꝓz. ij. phyſicoꝝ. z de hoc ſupra. q. p. ar. iij.

¶ Diſtinguūt̄ ſiq̄dē forme ad inuicez fm diuersa ꝓncipia actiua. eo q omne agens facit ſile fm ſpēm

¶ Hic ꝓſequenter D. rñdet fm diſtinctū intellectum q̄ſti tali ꝑclone. habitꝰ vt forma (id est qñ diſtinguitur nō quo diſtinguūtur forme z effectꝰ abſoluti) diſtinguitur fm ꝓncipia actiua. habitꝰ ꝓo vt diſpoſitio ad naturā diſtinguit̄ p naturā. habitꝰ ꝓo vt diſpoſitio ad opari onē diſtinguit̄ p obiecta formalr. Circa hanc ꝑclonē ꝓmo ꝓbat ꝓmā eius ꝑtē. Sedo ſcdam z tertiā ſimul. ibi. Habitꝰ aūr rc̄. Terno ſubiūgit ipam ꝑclonez. ibi. Sic igit̄ rc̄. Pro ꝓma g̃ ꝓte ꝑclonis arguit̄ ſic. Oīne agens agit ſibi ſile (p̄ſertim q̄ ad ꝓncipiū actiuū z rōnē agēdi) ergo fm diſtinctōem agentiū in rōnib̄ agēdi z ꝓncipiis actiuis diſtinguūtur forme. Tenet ꝓñtia. qz ſi quodlibet agēs agit ſibi ſile agēdi. ſeqt̄ur q ſi ſunt diuerſa z diuerſi effectus. z ſi ſile agit ſile. g̃ diuerſuz agit diuerſuz.

Circa iſtā ꝑē optz notare q forme z effectꝰ nō diſtinguūtur nec idētificank ex ꝓncipio actiuo vniuerſaliſſimo qz sicut patuit. q. li. ar. iij. Deus ꝓt ꝓducere effectū ſimilē effectui creature ſine ipa creatura. z inde est q oculꝰ vel viſus ceci nati q̄ dē ꝓtulit fuit cauſdē ſpēi cū viſu naturaliter ꝓducto. Et ſiliter ꝓz de ſcientia Ade. quare Paulus burgenſis in q̄dā additōe ſup Lucā. ij. capō. nō videt bene accepiſſe d. ſan. vbi vult defendere q qz fm D. hic. habitus diſtinguit̄ fm ꝓncipia actiua. ideo ſcientia ch̄rīſti ſit alterius rōnis. videl; infuſa. a nr̄a acq̄ſita Hec em̄ nō est rō diſtinctōis ſcie ch̄rīſti a nr̄a. ſed qz infuſa fuit ſub alio lumie. ſcz hierarchico. z reſpectu altioris obiecti. Replicatoꝛ quoq; ibidē d. ſan. non intellexit. putat em̄ q d. ſan. diſtinguat ſolū ꝑter infuſum z acq̄ſitū qđ nō est. vt patuit ſupra vbi fam. Diſtinguūtur g̃ forme fm ꝓncipia actiua ꝓpinqua z q̄ſi formalia. z penes illa ꝓncipia paſſa q̄ ita diſtinguūtur vnū effectū z non aliū. z p excludit ꝓmū ꝓncipiū. q oīa in vna virtute ꝑtinet ꝑtiq̄cq̄z diuerſa. Silr̄ celū qđ generat aialia ex putrefactione eiuſdē ſpēi cū aialib̄ ex ſemine genitis Excludit etiā p hoc ꝓncipiū actiuū volūtariū ex quo etiā actus nō diſtinguit̄ ſpecie. qz est de ſe indeterminatū. vt ꝓz. ix. metaꝛ phy. tex. cōmen. x. Sed ſolū fm ꝓncipia actiua naturalia diſtinguūtur actꝰ naturales. ſed actus volūtarii ex ſuis actiuis ꝓncipijs nō diſtinguūtur. vt ꝓz infra. q. lxxij. ar. iij. vbi vide de hac materia. ſed qñ effectꝰ ſunt ꝓmeſurati z adequati ꝓncipijs actiuis. tūc diſtinguit̄ penes ꝓncipia. sic in demonſtratōe ꝓncipia ſunt immediata z forma/lia. ideo ſcie penes ipa diſtinguūtur. vt ꝓz ad ſcōm. Cōcoꝛdāt Albertiſte. q ponūt poñas ſenſitiuas aialiū diſtinctoꝝ ſpecifice. ſpecie diſtingui nō vt poñe ſunt. ſz vt ꝓprietates naturales. qz optz q p̄dicata ſcōi modi p ſe reſpondeāt p̄dicatis ꝓmi modi. que ſunt diuerſa in aialib̄ ſpecie diſtinctis. z p̄dicata ſcōi modi q̄ ſunt poñe aie rc̄. Et hoc vult ꝓbatio. qz ſile generat ſile. Qñ g̃ fm diuerſa agit ꝓncipia. optz q ſit aliꝰ effectus. ſed nō ſeqt̄. ſi est vnū ꝓncipiū. g̃ vnꝰ effectꝰ. niſi ſit vnū in ſuba z virtute. ita q ſit virtus reſpectu illiꝰ z nō alterī. Requritur igit̄ q ſit ꝓncipiū ꝓpinquuz adequatum. z ex tali diſtinguūtur effectus. Et nota ſp q diſtinguūtur effectꝰ naturales penes ꝓncipia actiua adequata z ꝓcisa. qz aliq̄ ſilis effectꝰ in ſpecie fit ab vno agēte naturali. z agēte intellectuali. Sicut dicimꝰ q ſilia opa fiūt ab angellis cuz opib̄ q̄buſdā q̄ fiūt ab aia Non tn̄ q vtrobiq; ſint opa

Universidad de Deusto
Biblioteca

vite. sz sikes effect⁹ in specie. vt ptz p. p. q. li. sz diuerse po
tēte aialiū specie distinctoꝝ hñt diuersa ꝓncⁱᵃ actiua na
turalia ad eqta ⁊ pcisa. Et ꝙ hoc excludūt multe instātie
Sanitas cm̄ vna causat a diuersis sanatiuis in cē natus
re. m̄ vt ꝓducūt in vna q̄litate vel ꝓdūcōe. ḡre nullū ē cā
pcisa ⁊ adeqta. rē. Deinde cū dr.

¶ Habitus aūt iportat ordinē ad aliq̄d. oīa aūt
q̄ dicūt fm ordinē ad aliq̄d. distinguūt fm distinc
toem eoꝝ ad q̄ dicūt. Est aūt habit⁹ dispō q̄daꝫ ad
duo ordinata. sz ad naturā ⁊ opatōez ꝓnte naturā

¶ Probat scōam ⁊ tertiaꝫ ptes dc̄onis simul sic. oīa
q̄ ordinant vel iportāt ordinē ad aliq̄d distinguūt fm
ea ad q̄ ordinātur (sz sicut ad ꝓmēsurata ⁊ ꝓpria sed hit⁹
vt sic est dispō ordinata ad naturā. ⁊ ad opatōem ꝓntez
naturā. q̄ distinguit ꝙ obiecta. ḡ ⁊ hit⁹. rē. Tūc ibi.

¶ Sic igit fm tria habit⁹ specie distinguūt. vno
q̄dē mō fm ꝓncipia actiua talū dispōnū. Alio ꝯo
mō fm naturā. Tertio ꝯo mō fm obiecta specie dif
ferentia. vt p sequentia explicabitur

¶ Subiūgit ipam dc̄onē. ⁊ pz. et iste ptes magis ex
plicabūt ꝙ sequēria. Vñ sanitas ⁊ infirmitas distinguūt
p ꝓtrariū modū se hñdi ad naturā. Virt⁹ aūt hūana ⁊
heroica ⁊ scia nostra ⁊ christi infusa. qr dispōnebant ad
opatōem altioris nature vel inferioris distinguūt specie
De distinctōne penes obiecta dat⁹ est de habitib⁹ q̄ sunt
eiusdē ꝓncipij actiui ⁊ effectiui. sicut de scietijs in vno in⁹
tellectu. ille cm̄ hñt idē ꝓncipiū actiuū. dispōnūt etiaꝫ ad
opatōem vni⁹ nature. sz fm ꝓpriā ōem intellect⁹ agentis
sed qr sunt de distinctis obiectis specificātib⁹. ideo sz di
uerse. Patz ḡ ꝙ pñt ille rōnes distinguēdi ab inuicē sepa
rari. ita ꝙ illa q̄ sz diuersi hit⁹ sz etiā diuerse forme. ⁊ cōtra in eodē. m̄ pñt diuersificari p ꝓncipiū distinctiuū habi
tuū vt sic. ⁊ nō p ꝓncipiū distinctiuū formaꝝ. vt sic. si⁹
cut ⁊ pz de scia. Illa etiaꝫ tertia ps p̄t. pbari p argu⁹
mentū in ꝓtrariū. Ex isto argumento arguit sic ꝙ tertia
ptes dc̄onis. Habit⁹ sunt q̄dā dispōnes ad act⁹. sz act⁹
distinguūt fm diuersitatē obiectoꝝ. ḡ ⁊ habitus. ac si ar
gueret. Quicūq̄ distinguit distingues. distinguit ⁊ distin
ctū. sz obiecta distinguūt actus distinguēres habit⁹. ḡ ⁊
habit⁹ ipos obiecta distinguūt. liqz ⁊ aliunde etiā distin
guāt. Habit⁹ cm̄ opatiui distinguūt penes obiecta ⁊ pe
nes naturā incḡtū dispōnūt ad opatōem nature. sz hit⁹
cēndi distinguūt penes naturā. ⁊ nō penes obiecta. ⁊ nō
debz intelligi ꝟ ꝙ omnes habit⁹ possint fm ista tria si⁹
mul distingui. sed intelligit red dēdo singula singulis. ita
ꝙ habit⁹ cēndi distinguūt penes naturā. Opatiui penes
naturā mediāte opatōe ⁊ penes ꝓncipia. habit⁹ cm̄ ordi
nati ad naturā ꝓncipalr nō videt penes ꝓncⁱᵃ actiua
saltē remota distingui. sic̄ sanitas a q̄cūq̄ ducat in hoīe
ē sanitas eadē in specie. eo ꝙ natura ē ꝓncipale sanās q̄ ē
eadē. nō sic de ꝓncipijs scie. Sz habit⁹ discōuenientes. vt
egritudines multiplicāt fm causas. vt ptz infra. q. lxxxij.
ar. ij. qr possent diuerse ptes diuersimode indispōni. sed
nō dr sanitas nisi oīa sint sana. rē. Circa materiā hu
ius articuli. ⁊ circa sol̄onē ꝓmi nota. ꝙ Scot⁹ in. ij. dist.
xxiij. in sol̄one. scdi. ꝟ ꝟ dicta inuehit pauꝫ tribuēs auc
toritati pl̄i dicēti ponas p obiecta distingui. sikter hitus
et act⁹. Dicit cm̄ sic (referēs ꝓmo dicta d. san.) cū dr. po
tentie distinguūt ꝙ obiecta. dr ꝙ duplex est obiectus, scz
male sz ⁊ materiale. Formale est adeqtus ponē. vt colos

visui. Materiale q̄d nō est adequatus. vt albedo. Sed
nō video q̄n albedo sit obiectū visus. ita formale. sicut co
lor. si cm̄ null⁹ eēt intellect⁹ abstrahēs hoc vniuersale q̄d ē
color oculꝰ bouis videret albū ⁊ nigꝝ. imo color vt q̄d
cōe abstractū nō videt. sed hoc albū ⁊ hoc nigrū quoꝝ
neutꝝ est obiectū visui. Hec ille. Vide ⁊ relig. qr vult ꝙ
ꝓpō illa. sz distinctio obiectoꝝ facit distinctionem ponaꝝ
solū vera est in potētijs organicis Sed deficit Scot⁹ Scot⁹ parū
ꝓmo qr nō distinguit inter rōem mouēdi ⁊ terminādi ac tribuit auc
tū ponē. ⁊ inter terminū q̄ plurimuꝫ differūt. Cōe cm̄ ꝑt toritati pl̄i.
ee rō mouēdi ponaꝫ sensitiuā adeqta. sed singulare ē ter
min⁹. sicut supra dictuꝫ fuit de odio. q̄d sp terminat ad
singulare. sz rō odij ꝑt ee aliq̄d cōe cōiter inuētū in multis.
Et mirū est q̄ño altedinē dicat obiectum formale visus
cū ipa ablata nihilomin⁹ fiat visio. ⁊ maneat visibile. vi⁹
de d. san. p. p. q. lxxvij. ar. iij. ad scdm. qr si ponā aliq̄ rei
ptes vnū ꝓtrariū sicut obiectū (sz adeqtū) opteret ꝙ ali
ud ꝓtrariū ad aliā ponaꝫ ptineret. qr videtz prima non
attingeret ipm fm naturā positiuā. sz solū fm ꝙatōem
alteri⁹ annexā. Pōt m̄ vn⁹ habit⁹ ee vni⁹ cōtrarij p se. ꝟ
est ꝓncipalr ⁊ alteri⁹ secdario. nō m̄ est aliqua⁹ determinate. si
cut adeqti obiecti Et ꝙ hoc pz intellect⁹ phi. ꝛ. metaꝓh.
Vbi dr ꝙ scia est p se vni⁹ ꝓtrarij. ⁊ m̄ etiā alteri⁹. sz nō
vult ꝙ sit aliqua⁹ sicut obiecti adeqti rē. Terminat igit
hoc albū visum. sz rō terminādi adequata nō est altedo
sz color Deficit scdo. qr nō aduertit. qz aliud est dicere
color cōis. ⁊ color cōiter vel in cōi. q̄ plurimū differūt. sic
la cm̄ falsa est. vt ipe bñ ꝓbat. Visus est coloris cōis vel
vlis. qz sonat ꝙ visus rēdat vt in terminū adeqtū in co⁹
lorē vt subsitat vltati. q̄d est impossibile. qz ponā organica
nō ꝑt rendere in vltē. sz hoc est ꝓprij intellect⁹ Dicere aūt
visus est coloris vltime in cōi. verū est. qz visus nō est ter
minat⁹ ad illū vel illū colorē videndū determinate. sz
ꝑt quēcūq̄ oblatū videre. Vñ rō terminādi visum non
est aliq̄d ꝓprij illi. s. aliq̄d cōiter in oīm colore rectum ⁊
colez ipe cōiter rept⁹. Quare stat firmiter ꝙ ponā distin
guit ꝙ obiectū adeqtū. ⁊ ꝙ altedo nō est formale obiec
tū visus. vt Scot⁹ dr. qz nō est rō terminādi adeqte. sz
colez sibi ⁊ alijs cōis. vide. p. posterioꝝ. capl̄o. xxij. vbi
clare hates in pho qō hic dictū est. qz sentire est hui⁹ de
terminari singularis. sensus aūt est ad multa singularia
indeterminat⁹. Vñ dr. ꝙ si sensus sit hui⁹ ⁊ nō hui⁹. hu
ius sentire m̄ est necesse singulare rē. Nota ꝑterea ꝙd
ter dicta Scoti. ꝙ ponē inoꝝganice sunt duplices. Quę
dā diuersaꝝ rōnū. vt intellect⁹ ⁊ volūtas. ⁊ ille distinguū
tur ex obiectis. vt dicēt. sz de potētijs vni⁹ rōnis inorga
nicis sicut de intellectu diuino angelico ⁊ hūano dr ꝙ ha
tent p obiecto adeqto ens incḡtū hmōi. Dico cm̄ ꝙ nō
solū diuin⁹ intellect⁹. sz oīmis intellect⁹ est circa ens vle et
in ꝓmuni. sicut circa adeqtū obiectū. Scot⁹ aūt declinat
a cognitōe ad modū cognitōis. liqz cm̄ sol⁹ diuin⁹ intelle
lect⁹ ꝓprie intelligere possit oīe ens ⁊ ꝙ cēntā suā. m̄ ⁊
intellect⁹ creatus angelic⁹ vel human⁹ ad oīe ens terij
minari ꝑt ꝓprie vel ipse re sp̄z ꝓpriā vel alienā. p sim
plicē apphensionē vel inq̄sitiuā. ḡre ens incḡtū ens est ob
iectū adeqtū oīs intellect⁹ adeqtione extēsiua. liqz nō in⁹
tensiua. An aūt ex hmōi obiecto distinguūt specifice q̄s
est sz obiectū terminatiuū Dicit ꝙ distinguūtur q̄dez
hmōi intellectus specifice ⁊ vt ꝓprietates naturales. ⁊ vt
ponē intellectiue. sz nō ex obiecto terminatiuo. qr idē est
oīm intellectuū Nec distinguūt ex obiecto motuo. qr nō
adeqtū. sicut q̄d dicitur rei materialr nō est adequatū ob

distinguit scias gñe. distinctio aūt obiecti vt res est distin
guit specie. et sic illa dc̄o. terra est rotū da. qz scit ꝙ media
q̄ inducūt diuersitatē generis scib⁹. ⁊ diuersas rōnes ob
iecti vt obiectū est. ⁊ nō vt res est. ideo distinguūt genere
Et illa diuersitas sumit ex diuersitate mediorꝝ. q̄ se hñt
vt ꝓncipia actiua. De ista materia ꝑ. p. q. ꝑ. ar. ij. et. iij.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ sicut phs dr in. ij. phycoꝝ
et in. vij. ethi. ita se hz finis in opabilib⁹ sicut ꝓnci
piū in demōstratiuis. ⁊ ideo diuersitas finiū diuersi
ficat virtutes. sicut ⁊ diuersitas actiuoꝝ ꝓncipioꝝ.
sunt etiā ipi fines obiecta actuū interioꝝ qui maxi
me ptinēt ad virtutes. vt ex supra dictis pz. q. xix. ar. j. et
ij. et. q. xviij.
ar. iij. ad 3ᵐ

¶ Ad maiorē eiusdē ⁊ vni⁹ actus in cē nature ē vnuꝫ
obiectū ꝓpinquū (loquēdo de actu exteriori) et si est vn⁹
etiā in cē moris ⁊ vnitate morali. est idē obiectū remotuꝫ
qd̄ est finis. q̄ est imediatū obiectū act⁹ interioris. ⁊ per
ipm actus exteriorꝭ. vt supra habitū est. ḡ habit⁹ nō ar. ij. ad ꝑᵐ
distinguūtur fm bonū ⁊ malū. ¶ Ad bonū ꝓtinet
cū ente. ⁊ sic cū sit cōe oibꝫ nō ꝑt sumi vt dicta alicu
ius speciei. vt pz p phm in. ij. topicoꝝ. sil̄iter etiam
malū. cū sit ꝙatio ⁊ nō ens. nō ꝑt esse alicuⁿ entis
dicta. nō ḡ fm bonū ⁊ malū pñt hit⁹ specie distingui
¶ Ad circa idē obiectū ꝓtingit eē diuersos hit⁹ ma
los. sicut circa ꝓcupiscētias intēperātia ⁊ insensibili
tatē. ⁊ sil̄iter etiā plures hit⁹ bonos. sz virtutē hu
manā. ⁊ ꝓtutē heroicā siue diuinā. vt ptz p phm in
vij. ethi. nō ḡ distinguūt hitus fm bonū ⁊ malum.
¶ Sed ꝓtra est ꝙ habit⁹ bon⁹ ꝓtrariat habitui ma
lo. sicut virt⁹ vitio. sed ꝓtraria sunt diuersa fm spēm
ḡ hit⁹ dr̄nt specie fm dicta boni ⁊ mali.

A

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Querit hic tertio qūo habitus distinguunt ex pte finis distinctōe sumpta ex bono z malo. pserim moraliter pt̄ trahi ex solone scdi. z intelligit etiā de hitib⁹ opatiuis. q̄uis z de hitib⁹ cēdi intelligi possit q̄ disponūt ad bonū nature. vt sanitas zc.

Ar.ij. ¶ Rūdeo dōm. q sicut dictū est. hit⁹ specie distinguūt. nō solū fm obiecta z pncipia actiua. sz etiā in ordine ad naturā. qō q̄dē ptingit dupl'r. Uno⁰ fm pueniētiā ad naturā vl' etiā fm discōueniētiā ab ipa

¶ Doctor pmo rūdet ad q̄stiū vna ꝛclone rnsiua cū ei⁹ pbatōe. Scdo ex aliq⁹ dictis in pbatōe ꝛclonis inferit vnā altā ꝛclonē extraneā. ibi Alio mō zc Cōclo rnsiua est. hit⁹ bon⁹ z mal⁹ distinguūt specie (sz rōne boni z mali) vel fm bonū z malū distinguūt hitus Probat ꝛclo sic. habit⁹ distinguūt specie nō solū fm obiecta. sz etiā in ordine ad naturā. ex diuerso mō se habēdi ad naturā. sz hitus bon⁹ z malus aliter (imo ptrarie) se hūt ad naturā. q̄ zc. D. in pncipio ponit maiorez. Scdo declarat minorē. ibi. Et hoc mō zc. Maior q̄ patuit ar. ij. pncipalis q̄stionis. Et q ex diuerso mō se hndi ad naturā distinguāt habit⁹ declarat ex distinctōe. qz hoc contingit dupl'r. qz aliq⁹ habit⁹ pueniat nature. z aliq⁹ disconuenit. etiam aliquis conuenit nature superiori. alii quis inferiori. vt pz clare ex tā Deinde ibi

¶ Et hoc mō distinguūt specie habit⁹ bon⁹ z malus. nā hit⁹ bon⁹ dr q disponit ad actū pueniētem nature agētis. habit⁹ aūt mal⁹ dr q disponit ad actum nō pueniētē nature. sicut act⁹ virtutū nature humane conueniunt. eo q sunt fm rationem. actus vō vitioz cū sint ptra rōnē a natura humana discordant. z sic manifestū est q fm dictam boni z mali habitus specie distinguūtur.

¶ Declarat minorē. qz actus bon⁹ se hz pueniēter ad naturā. sz disponēdo ad actū pueniētē nature. mal⁹ opposito mō zc. Minor vera. Illis pz de hitu frutis q disponit ad opatōem ꝛformē rōni recte. ex qua rōne sumit natura humana zc. Distinguūt g̃ habitus bon⁹. qz diuersimode disponūt quo ad eāde naturā

¶ Alio mō fm naturā habit⁹ distinguūt ex eo q habit⁹ vn⁹ disponit ad actū pueniētē nature inferioris. alt⁹ aūt habit⁹ disponit ad actū pueniētē nature superioris. z sic virt⁹ humana q̄ disponit ad actum pueniētē nature humane distinguit a diuina virtute vel heroica. que disponit ad actū pueniētez cuidam superioris nature.

¶ Hic inciderāt qr dixit supra circa maiorē q hitus dupl'r distinguūt specie in ordine ad naturā. ideo declarat sēm modū. Et ex hoc infert vnā ꝛclonē extraneaz p modū corollarij. Virt⁹ humana distinguit specie a diuina z heroica. Maior sicut hus resumit. sz fr⁹ hūana disponit ad actū pueniētē nature inferioris. heroica āt disponit ad actū pueniētem nature superioris (fm sz q hō opatur q̄si mō sup humano inēntū hō eleuat ad sublimitudinez aliquā supioris nature. videlz angelice z diuīe. z de illis infra. q. lxi. ar. v.) Sz circa istā ꝛclonē est dubiū. qz d. san. iij. p. q. vij. ar. ij. ad. ij. ponit q fr⁹ diuina seu heroica distinguit tm a frute cōiter dicta fm modum. vū ꝓba sua sunt hec. arguit em sic fm phm. vij. ethi. frus diuidit ptra quēdā heroicū sine diuinū hitum. q attribuit hoib⁹ diuinis. h aūt maxime puenit christo. g̃ zc. Ad sēm in q dōm. q hit⁹ ille heroic⁹ vel diuinus nō differt a frute cōiter dicta nisi fm pfectiorē modū inēntū sz aliq⁹ ē disposit⁹ ad bonum q̄dam altiori mō q̄ cōiter oib⁹ ꝓperatiuū p h nō oñdit q christ⁹ nō habuerit frutes. sed q habuit eas pfectissime vltra eōem modū. sic et Plotin⁹ posuit quēdā sublimē modū frutū q̄s ee dixit purgari animi. hec ille. Ubi habet satis q diuina vel heroica distinguit tm modaliter ex pte hūtis frutes. z nō specie. vt h D. dr. Sz videt dōm. q D. hic aliter loq̄t de heroica q̄ in iij. q. et in. vij. ethi. loq̄t pbs. qz hic accipit heroicā p frute facte hoiem opari mō supnaturali. ex pte materie et modi. inēntū g̃ grām fit princeps diuine nature. vt sit de p̄cipatōem. licz talis opatio nō cōueniat hūane nature nude z in puris naturalib⁹ ꝯsiderate. sz vt est instrumentū spūssti z pticipat diuinitatē. z tūc frutes heroice st̃ theologice frutes z morales infuse. de q̄b infra. q. lxij. ar. iij. et. iiij. Sz in. iij. p. loq̄t post pbm. q loquitur de heroica naturali. q̄s se excellētiori mō hz ad diuina. licz mō naturali. z infra spēm nature. qz nō distinguūt ex pte obiecti. nec ex mō incōpossibili frutī acq̄site ex rōne naturali. sz ex pte modi in subiecto tm. q̄re etiā videtur q frutes purgatorie z purgati animi nō distinguāt specie a frutibus acq̄sitis z cōiter dict⁹. qz Plotin⁹ nihil nouit dicere de infusis. vū solū distinguūt fm altiorē modū z statum. Sz de h infra. qz tales frutes dicūt diuine. inēntū st̃ in altiori statu z gradu q̄ cōiter hoib⁹ ꝓperat. sz nō in altiori gradu q̄ possz ꝓpetere nature humane frute naturali Ūn sunt eedē cū acq̄sitis z cōiter dicz fm spēm. De ista materia Burle⁹. vij. ethi. hz q̄d ad ꝓpositū ꝓducit. Illi de ipe notādū circa frutē heroicā. q ipsa nō est specie distincta a frutib⁹ cōiter dictis. sz a fortitudine. mānsuetudine. tēperātia. zc⁹. Hā in specie cuiusl⁹ ter frutis superexcellētia vltra eōem modū hoim est fr⁹ heroica. Ob pz hic q Eustratiū dicētē. q si q⁹ fiat fortis sup oēm fortez ei⁹ fortitudo est fortitudo heroica z diuina. z si aliq⁹ fuerit tēperat⁹ vltra oēm tēperatū. ei⁹ tēperātia est tēperāna heroica. z sic de alijs spēb frutis Ūn in q̄liter specie virtutis moralis est repire frutē heroicā. vt literalitate beroicā. mānsuetudinē heroicā. zc⁹. hec ille. Ubi patent q dicta sunt. q heroica. vt pbs loq̄t nō distinguit specie ab alijs. Sz d. san. hic loq̄t de frute heroica gratuita. verū est tm q d. san. infra. q. lxviij. ar. p. ad p^m. et ar. ij. in corpe videt magis velle q etiā vt pbs loq̄t heroica distinguat a ciuili. et tūc possz dici q nō distinguūt ex obiecto materiali. z sic loq̄t in. iij. p. Sed tm ex obiecto formali z in ordine ad aliā naturā. vt hic loq̄t. Verū est tm q magis ex defensione distinctōis donoz a frutib⁹. ponere heroicam distinctā a ciuili. Scot⁹ aūt in. iij. dis. xxxv. in fine 6e ad illud pbi de frute heroica. dico q in oīni frute assignat q̄tuor grad⁹ q sunt eiusdē hit⁹ in specie. sc⁹ pfecurantiā. ptinētiā. rēperātiā. z heroicā. Perfectissima g̃ fr⁹ in eadē specie manēs est heroica Et sic metaphorice loquit aliq⁹ q pficit mō inhumano. qz sz nō est cōiter hois ad illū gradū (licz eiusdē spēi) attingere. z post pauca. Licz g̃ bestialitas sit ali⁹ hit⁹ a cōi vitio hūano q̄ē circa aliū obiectū. nō seq̄t heroicā ee alterius spēi a frute hūana. qz circa obiectū ordinat. sz excellerit⁹. Hec est manifestū hāc ex cellētiā nō posse ee p aliū gradū eiusdē spēi. hec ille Et q bus pz q̄d ipse senserit in hac materia. qz cōformiter D. san. iij. p. vbi supra zc.

¶ Et ꝓfirmat ꝓclo argumēto in ptrariū

¶ Ad pmū g̃ dōm. q ptrariox pt ee vn⁹ hit⁹ fm q ptraria pueniūt in vna rōe. nūq tñ ptingit q habit⁹ ptrarij sint vn⁹ spēi. ptrarietas em hitū ē fm ptrarias rōes. z ita fm bonū z malū hit⁹ distinguūtur. inēntū vn⁹ hitus est bon⁹ z alt⁹ mal⁹. nō aūt ex hoc q vnus est boni z alius est mali

¶ Maior pba. hz minor male subsumit. z male infert. Ad minorē dico. q vet⁹ est q idē hit⁹ sc⁹ intellectual' nō moralis est ptrariox obiectox sub vna rōne cōi. vt patuit ar. q. ad p. Sic medicina est sani z egri. hz vn⁹ hit⁹ nō ē bon⁹ z mal⁹. q̄uis possit ee boni z mali. sicut metaphysica est boni z mali. z tñ etiaz hit⁹ intellectual' bon⁹ distinguit specie a malo. sicut scia ab erroze. g̃ zc. Verū nō distinguit penes bonū z malū rangz obiecta. qz sunt circa bonū z malū. tñ distinguūt. qz vn⁹ est bon⁹. alt⁹ est mal⁹ q̄ ꝓria distinguūt specie. bon⁹ aūt hit⁹ z mal⁹ st̃ ꝓp. hz de bono z malo sub cōi rōne pt ee idē hit⁹ zc

¶ Ad sēm dōm. q bonū cōe oī enti non est dr̃a ꝓstitues spēm alicui⁹ hit⁹. hz q̄dā bonū determinatū q̄ est fm pueniētiā ad determinatā naturā. sc⁹ humanā. sili'r etiā malū q̄ est dr̃a ꝓstitutiua habit⁹ nō est q̄uis pura. sed est aliq̄d determinatū repugnans determinate nature.

¶ Ad maiorē. bonū trāscēdēter in sui cōissima rōne acceptū pueniat cū ente. vet⁹. hz nō bonū hois. q̄ est fm rōem ee (.i. opari ꝛformiter circa determinatū obiectuz ad rectā rōnem. z est bonū mortale) Sili' bonū naturale alicui⁹ nature determinate nō pueniat cū ente. sicut ee homine vel asino zc. z tale bonū pt ee dr̃a alicui⁹ spēi. Ad sēm pt̄ minozis dico. q vt supra patuit. q. xviij. ar. v. ad. ij. Malū in moralib⁹ nō est pura q̄uatio. hz positiuū h⁹ ānexā q̄uatōez debiti ordinis rōis. vt D. declarat p. p. q. lxviij. videlz bonū sensibile cui annectit remorio debiti finis z boni. z tale bonū pt ee spēale z dare speciez habitui. Sic in tēperātia est hit⁹ disponēs ad sequēdū delectatōnes in sensibilib⁹ ptra ordinē rōnis. z p̄ns est hit⁹ mal⁹ hoi. cui⁹ bonū ē fm rōem ee. fm dionysiū zc.

Nota circa maiorē. q id q̄ est cōe oī enti pt ꝓstitues spēm alicui⁹ distincti hit⁹. nō q̄dē vt est cōe. hz vt ꝓsideratū sub vna distincta z determinata ratōne ꝓsideradi. sic ens cōe vt accipit in abstractōe formali. sc⁹ fm q ꝓsideratū sine materia sensibili fm rē z rōem. z vt accipitur ens nō vt est q̄dā cōe ad oēs grad⁹ oim rer. hz vt ꝓpat vt formale ad materiale a q̄b abstrahit. z nō vt eorum ad pt̄. Sic certe cōe. hz nō vt cōe pt ꝓstituere certū z distinctū birū. q̄re d. san. in pncipio solonis intelligēd⁹ est q bonū cōe oī enti nō ē dr̃a ꝓstitues spēm alicui⁹ hit⁹ (.i. moralis) tm pt ꝓstituere hitū aliquē intellectualē si capit sub rōne ꝓsiderandi distincta. hit⁹ em (morales pserim) distinguūt penes bonū z malū. q formaliter respiciūt. hitus aūt intellectuales sicut scia z error distinguūt etiā penes bonū z malū ꝓpter ꝓximā hitudinē ad naturā (esto q hit⁹ vn⁹ sit boni z mali. sicut obiectoz.) in moralib⁹ āt hit⁹ est boni tm Ūn hit⁹ morales distinguūt etiā penes ea sicut fm obiecta ꝓpria. loquēdo de malo. vt dictū ē. id ē vt accipit p bono q̄d hz remotōnz alicui⁹ boni aduūctā.

¶ Ad tertiū dōm. q plures hit⁹ boni circa idem specie distinguūtur fm pueniētiā ad diuersas naturas. vt dictū est. plures ꝛo hit⁹ mali distinguūtur circa idē agēdū fm diuersas repugnātias ad id q̄d

Ar.

est fm naturā. sicut vni virtuti ptrariantur diuersa vitia circa eandē materiā

¶ Dōm ad añs. q circa idē obiectū saltez materiale ptingit ee diuersos hitus malos. Uet⁹. z illa diuersitas sumit nō ptise penes obiectū. hz penes diuersas repugnātias ad naturā hois (sc⁹ abūdātiā z defectū. z fm diuersa motiua q̄ est rō. sic excedere rōnis mediū in delectabilib⁹ ē intēperātie. z deficere a delectatōnib⁹ ē insensibilitatis. z vtrūq⁹ est ꝛ rōem z malū homis. diuersimode tm Vide infra. q. lxij. ar. viij. Sili' circa idē bonus ptingit se habere pueniēter in ordine ad aliā z aliā naturā. et fm hoc frutes distinguūt. vt dictuz est de heroica infusa et frute hūana. Ultra. nō g̃ distinguūt hit⁹ fm bonū z malū. Uet⁹. ad hūc sensuz quē pns reqrit ex pmissis. videlz fm bonū z malū obiecti. ita q nō tm distinguūt habit⁹ q̄n vn⁹ ē circa obiectū bonū. alt⁹ circa obiectū malū. imo distinguūt q̄n sunt circa idē obiectū bonū vel malū. sed distinguūt fm bonū vel malū nature. z fm bonū alterius et alterius nature. Et distinguūt penes malū z malū ciuil dē nature fm diuersam repugnātiā ad eāde. vt pz de incontinētia z insensibilitate. q distinguūt circa idē obiectuz (salte materiale idē nō formal'r. vt parebit infra. q. lxij. ar. viij.) Sz fm supabūdātiā z defectū in eadē materia sub diuersis rōnib⁹ motiuis. z g̃ obiectuz nō est formal'r idē. z illā solonē D. intēdit. Ūn ꝓcludit hoc argumēnz q hit⁹ nō sp distinguunt (licz in intellectualib⁹) qz boni z mali obiecti. hz qz bon⁹ z mal⁹. vel qz malus z mal⁹. fm diuersam hitudinē ad naturā eāde. vel qz bon⁹ z bonus hz in ordine ad diuersas naturas zc. Nota circa hāc solutionē. q D. videt dicta argumenti admittere. sc⁹ q heroica z hūana frutes sunt diuersi hit⁹. etiā vt pbs loq̄tur de heroica. q̄d cēt ꝛ supra dicta in tot. sed D. nō loq̄t in solone de h expresse vel ex intētōe. ideo dic vt in corpe zc.

¶ Utr⁹ vn⁹ hit⁹ ex multis hitib⁹ ꝓstituat

Ad quartū sic ꝓcedit. Uidet q vn⁹ hitus ex pluribus hitib⁹ ꝓstituat. illud em cui⁹ generatio nō simul pficit. hz successiue videt ꝓstitui ex pluribus ptib⁹. hz g̃natio hit⁹ nō ē simul. hz successiue ex pluribus actib⁹. vt supra hitū est. g̃ vn⁹ hit⁹ ꝓstituit ex pluribus hitib⁹. ¶ P. ex ptib⁹ constituit totū. hz vni hitui assignant multe ptes. sicut Tull⁹ ponit multas ptes fortitudinis z tēperātie. et alias frutū. g̃ vn⁹ hit⁹ cōstituit ex pluribus. ¶ P. de vna sola ꝛclone pt scia haberi actu z habitu. sed multe ꝛclones ptinēt ad vnā sciam totam. sicut ad geometriā vel arithmeticā. g̃ vnus hitus ꝓstituit ex multis. ¶ Sz ptra. hit⁹ cū sit q̄litas q̄daz est forma simplex. hz nullū simplex ꝓstituit ex pluribus. g̃ vnus habit⁹ nō ꝓstituit ex pluribus habitib⁹

¶ Nic vltimo q̄rit de q̄dā dubio q̄ pt oriri ex dictis. qz cū hitus sunt distincti. iō q̄rit an sint ita distincti q vn⁹ nō ꝓstituatur ex alio

¶ Rūdeo dōm. q habit⁹ ad opatiōem ordinat⁹ dr q nūc pncipal'r itēdim⁹. est pfectio q̄dā ponē. oīs aūt pfectio ꝓportionat suo pfectibili. vñ sicut potētia cū sit vna ad multa se extendit fm q ꝓueniunt in vno aliq̄. i. in gnali q̄dā rōne obiecti. ita etiā habit⁹ ad multa se extēdit fm q hūt ordinez ad aliq̄d

Universidad de Deusto
Biblioteca

vnū. puta ad vnā spēalē rōnē obiecti. vel vnā natu rā. vel vnū ꝓncipiū vt ex suprādictis ꝑz.

¶ Cōcło rāsiua circa finē. quā declarat D. z ꝓbat per corꝑus articuli est ista Habit⁹ de q̄ loq̄mur (scz ad opa tionē ordinat⁹) est q̄litas simplex non ꝯstitura ex plurib⁹ hitib⁹. etiā si ad multa se extendat Hāc ꝛcłonē D. ꝓbat duplici rōne. Scđa est. ibi. Nō em vn⁹ ꝛē. Scđo oñdit qūo due ptes ꝛcłonis sint ꝛpossibiles. ibi. Si igitur ꝛē. Tertio ipam ꝛcłonē infert. ibi. Inde est q habitus ꝛē. Pri⁹ rō. p ꝛcłonē ē. ois pfectio ꝓportōal suo pfectibili. scz habit⁹ de q̄ intendum⁹ est pfectio poñe. q̄ ꝛē. Subsumit sed poña vna existēs ad multa se extēdit fm q cōuenit in vno aliq̄ ꝛē. q̄ etiā habit⁹ vn⁹ existēs ad multa se extē dit. fm q hñt ordinē ad vnū. ꝛē. vt in lra. Deiñ cū dē

¶ Si igit̄ ꝛsideremus habitū fm ea ad q̄ se extē dit. sic inuenim⁹ in eo quādaz multiplicitatem. sed qz illa multiplicitas est ordinata ad aliq̄d vnuz. ad qđ ꝓncipal⁹ respicit habitus

¶ Ostēdit D. qūo iste due ptes ꝛcłonis stent sit. scz vnitas z multiplicitas. ita q habit⁹ sit simplex q̄litas nō ꝯstitura ex multis habitib⁹. z nō ad multa se extendat. qz est vn⁹ hitus rōne subiecti in q̄ est. z rōne obiecti formal⁹ sed multiplex rōne ptentoꝝ sub obiecto formali vel ordi natoꝝ ad naturā. sed qz nō est in multis. nec ad ea se ext ēdit nisi rōne vni⁹ formalis rōnis. ideo ab illa oēs ptes fm qs se extendit ꝯstituūt solū vnū habitū. Et illa expo sitio hatef ex suprā dictis. q. liij. arti. ꝑ. ex. ij. Hec credo q D. hic aliter intēdat q̄z vł iam. Est igit̄ hit⁹ in cōi sim plex q̄litas ꝓmissiue. z nō per repugnātiā. qz dat hit⁹ sine oi multiplicitate additōis ptiū. vt ꝑz de habitu q̄ ē spēs intelligibilis. z de hitu morali. q̄ cuius ad plura se exten dat. hoc tñ nō fit ꝑ additōem. vt patuit suprā. z infra pa tebit. Sed hit⁹ scie q est in rōne est simplex q̄litas. qz nō ꝯstituta ex ptib⁹ ꝯtrariuis. sicut nec poña cui⁹ ē pfectio nec ꝯstitura ex multis hitib⁹ esto ad multa se extēdat. qz etiā nomē scie ꝓ dici de q̄libet ptiali noticia. nec alia no ticia facit aliū hitū. ideo etiaz ꝓ dici simplex hitus ꝓter vnitatē specificatis Cōsequēter ibi

Inde ē q habit⁹ est q̄litas simplex nō ꝯstituta ex plurib⁹ hitib⁹. etiā si ad multa se extēdat

¶ Infert ipaz ꝛcłonē q hit⁹ est q̄litas ꝛē. vt in littera Nota aūt ꝓba. qz D. nō dr. q hit⁹ non ꝯstituat ex ptib⁹ multis. q tñ ꝓtinet sub vna rōne formali. sed dr q nō ex plurib⁹ hitib⁹. Et cuius multi fundent se in hoc arti. de simplicitate scie. videt tñ q nihil fauozis habeant. qz D. dr q hit⁹ hz multiplicitatē fm ea ad q̄ se extēdit. q̄ multi plicitas extēsionis nō videt intelligibil. nisi fm q hit⁹ au gef p additōem. vt patuit. q. iij. ar. ij. Illa aūt additio ē in hitu fm se p additōem noticie ad noticiā. hz qz omes iste extēsiones hūt vnitatē ab vna rōne specificāte in rōne scie z hit⁹. ideo scia nō addit scie. hz scia pmanēs augef vt hatef in ſolone tertij. Presuppono igit̄ q iste articul⁹ nō ꝓtradicit suprā dictis de hitu scie. qz z ipa est q̄litas sim plex. nō ꝯstituta ex multis hitib⁹. tñ se ad multa extēdit. q extēsio arguit plures ptes eiusdē scie. Nec videt intelli gibile q augmētū extēsiuū hitus fiat sine acq̄sitōne alicu ius absoluti. sic q maneat vna qualitas simplex q̄ tñ dis caf augeri p additōem nouoꝝ respectuū. vide Capo. in ptro. dis. xxv. ad. q̄. ꝓtra pmā ꝛcłonem Tūc ibi

In scia sit simplex q̄li.

cui⁹ virtuti. Uno mō ad siltudinē ptiū integralitū ꝛē. Nō ergo vult. D. q virt⁹ habeat ptes integrales ꝓprie. scz q̄ti tatiuas integrātes totū. sz p siltudinē. sicut D. illic expo nit. vt scz ille dicāt esse ptes ꝓtutis alicui⁹ integrales q̄ ne cesse est ꝛcurrere ad pfectū actū illi⁹ virtutis. z sic ponūt octo ptes ꝓudētie. Ptz q̄ q nō ē diffcoꝛdia. qz h loq̄t ꝑ ptie de ptib⁹ integralib⁹ virtutis moralis. alibi simulitu dinarie. Ponūtur etiā ptes habitui intellectuali alicui. sz etiā nō sunt integrales q̄titatiue. sed sunt ptes ꝯstitutiue alicuius totius qđ est vnū p ordinē z dependentiā ptiū. puta vna ꝛcło demōstrata ex natura rei est ꝓncipiū demō strandi alia ꝛē. Partes aūt subiectiue virtutis dicuntur spēs alicui⁹ ꝓtutis diuerse. ptes aūt poñales sunt ꝓtutes adiūcte alicui ꝓtuti. q̄ ordiant ad aliq̄s secūdarios act⁹ vel materias q̄si nō hñtes totā poñam ꝓncipalis ꝓtutis. vt de his infra de syncsi z gnomin z eubulia ꝛē. Ptz āt q D. in ista ſolone negat ptes a virtute morali. sz nō a scien tia. imo eas ſplicite ꝛcedit in corꝑe z ad tertiū. alias con traderet sibi suprā q. liij.

¶ Ad tertiū dōm. q ille qui in aliqua scia acq̄rit p demōstratōem scientiā ꝛcłonis vni⁹. hz qđē habi tum sz pfecte. cū vero acq̄rit p aliquā ꝛmratōnem scientiā ꝛcłonis alteri⁹. nō aggenerat in eo ali⁹ ha bit⁹. sz habit⁹ qui ꝓinerat fit pfectioꝝ. vtpote ad plura se extendēs eo q ꝛcłones z ꝛmratōes vnius scie ordinate sunt. z vna deriuat ex alia.

¶ Ad maiorē. vera est. de vna sola ꝛcłone habef vel haberi pōt scia actu z habitu sed ipfecta. Deteret subsu mi. z q̄ addit scđa ꝛcło addit alia scia. Ista negat. ad dit em bene alia noticia q hz rationē eiusdē scie q̄ tñ fit maioꝝ z ad plura se extendit. Ad minoꝝ. vt ē in lra. Cō cedo q multe ptiales ꝛcłones ad vnā sciam pfectā fm se. et accessum totalem ad terminū specificantē. Ad ꝛsequē tiā. ergo vnus habitus ꝯstituit ex multis sc habitibus Negatur ꝛsequētia. sz vnus habit⁹ scientialis ꝓtinet plu res noticias ordinatas z q̄to plures ds acq̄rit. tāto hā bet vnā scientiā maiorē z pfectiorē in se. ¶ Nota q si ds illā solonem D. bene examinet z exponat post ꝓncipia d. san. tradita supra in q. liij. inueniet q nō cogit dicere scien tiā q̄litatē simplicē. imo oppositū. qz nō loq̄t D. in ista ſo lutione (vt quidā voluerūt q scitis multis ꝛcłonib⁹ sci entia augef solū fm maiorē ptiparōem z radicatōem in subiecto. qz D. nō intendit loqui de illa maioritate scien tie. seo de ista quā habet eū se ad plura extendit. vt ptz ex verbis eius. Videat ergo supra qūo scientia ad plura se extendat z habeatur. qz fm seipam p additōem. addit igitur aliquid ꝓhabite noticie ꝛcłonis) Esto eū h firmū⁹ sciatur p̄cedens ꝛclusio z illud additū erit alia noticia. sz nō alius habitus scientialis z moralis. sed tñ ptialis con stituens cū p̄cedente eandā scientiā ad sensum corꝑis. oꝝ em reducere ad memoriā q eū quis de nouo inducitur in cognitionē ꝛcłonis prius ignotare. q scientia sua auge tur dupliciter. vt patuit q. liij. arti. ij. vbi Hoc D. dixit ex ꝓssis verbis. Similiter etiā scientia potest augeri fm seipam p additōem. sicut cū quis plures ꝛclusiones ge ometrie addidit augef in eo habit⁹ eiusdē scie fm spēz. au gef nihilomin⁹ scia in aliq̄ fm ꝓticipatōem subiecti p iteꝛ sionē ꝛē. hec ille i forma. Ex quib⁹ oꝝ dicere ad minoꝛē q cū multe ꝛcłones sciunt q scientia augetur p additōem. et nō solū p intensionē. quare nō vident apprehēdere mē tē d. san. q dicit q scia ad plura se extendat (scz simpler q̄litas) sine additōe. nā ligat eos dictū d. san. q cū quis addidit plures ꝛcłones fit additio z nō tñ intēsio. sim plici aūt nō fit additio. Sūmarie igit̄ ꝑz. q ista dicta D. san. nō ꝓuincūt q̄litatē simplicē esse scientiā. imo oppositū. Hec valet q dicant. q scientia nō est species ordinate fm Doc. quia species adderet speciē z habit⁹ habitui. Dr eo em q scientia est alique species scz quas ꝓducit rō nō intellectus agēs. Sz nego q addat habit⁹ habitui. sed addit noticia noticie ꝓtiues cū priori vnū habitū rota lē. lz nō esset incōueniēs dicere. q addit ptialis habit⁹ cō stituēs cū alio totū habitū. z tñ queliter illaz noticiaz pr feare noie illius habit⁹. sicut sanitas in quocunq; gradu et nō solū pfectissima featur hoc noie sanitas. vt patuit q. liij. arti. ꝑ. Quare dr D. q de vna ꝛcłone habef habi tus sz ipfect⁹. z p sequēte demōstratōem nō aggenerat in eo ali⁹ habit⁹ scz totalz specie distinct⁹. sz prior habit⁹ cū quo scđo acq̄sitū trāsit in idemptitatē eiusdē habit⁹ fit p fectior (scz cū scđo additō) vtpote ad plura se extendēs (q̄ extensio fit p additōem) eo q ꝛcłones z demōratōes vni⁹ scientie ordinate sunt (scz ordine causalitatis) z vna deriuat ex alia. De isto vltio ꝛbo est exēplū. vt oē aial rō nale est risibile. q hō est risibil. Postea arguit sic. oē risibl le est disciplinabile. ois hō est risibilis. q̄ disciplinabil. ibi ꝓma ꝛcło demōstrat secunda z vna deriuat ex alia. z sic habit⁹ idē ad plura se extendit p additōem alteri⁹ ꝛcłō nis. Et videt q ꝓmū argumētū. pcedat de habitu in ge nerali z silter solo. z loq̄tur de vno mō gnātōis habitus q̄ ꝓpterit oīb⁹ habitib⁹. scz fm radicatōem subiecti. Se cundū argumentū. pcedit de habitu morali tm. vt de se ptz. Tertiū aūt de habitu scientiali q̄ est intellectualis. Tūc ex ꝓma solone nō ꝑt argui de scientia ꝛē. ¶ Nota q Al phonsus in plogo ꝓmi q. vij. ar. ꝑ. dr q habit⁹ metaꝑh sic⁹ est vnus nō quidē vnitate simplicis forme. sz vnitate cuiusdā totalitatis p se ordinis. hec ille. Scot⁹ āt in. iij. dis. xxv. circa finē dr. Quilibet habit⁹ intellectualis ha bet vnitatē ex vnitate sui ꝓmi obiecti in quo habit⁹ ꝓtua liter ꝓtinet sicut in sua cā ptiali. sicut Geometria dr vn⁹ habit⁹ ex vnitate linee. in q̄ linea oia alia q̄ deducūt in sci entia illa ꝓtualr ꝓtinētur mediatius vel imediatr fm q se hñt ad illā. tñ si alia explicata in scientia ꝛsiderent sub ꝓprijs rōnib⁹ in se. nō aūt vt ꝓtinent in aliquo vno ꝓmo subiecto. forte tot sunt habit⁹ quot ꝛcłones distinctē spe cie sunt demonstrate. hec ille. Ex quib⁹ videt etiā velle. q scia nō sit qualitas simplex.

¶ Questio quinq̄gesima q̄nta de habitib⁹ in spe ciali. scz de essentia virtutū.

C. q. liij. ar. ij.

Consequēter ꝛsidrādū est de habitib⁹ in speciali. Et quia habit⁹. vt dictū est. distinguūtur p bonū z malū. Prio di cendū est de habitib⁹ bonis q̄ sunt virtu tes. z alia eis adiuncta. scz dona. beatitudines z fru ctus. Secūdo de habitib⁹ malis. scz de vitijs z pec catis. Circa ꝓtutes aūt q̄nq; ꝛsiderāda sunt. Pri mo de essentia virtutis. Scđo de subiecto eius. Ter tio de diuisiōe ꝓtutū. Quarto de ca virtutis. Quin to de quibusdā ꝓprietatib⁹ ꝓtutis. Circa ꝓmū quę rūtur quattuoꝝ. Prio. vtr ꝓtus ꝛuana sit habitus

¶ Nō est vnus hitus se extēdit ad multa nisi in ordine ad vnū ex quo hz vnitatē.

Subiūgit vnā aliā rōnē scđam p ꝛcłone. z arguit sic Si vn⁹ habit⁹ cēt ꝛstitut⁹ ex pluribꝫ hitib⁹. hoc eēt quia vn⁹ hit⁹ extendit se ad multa. sz ꝓter hoc nō ꝛstituit ex plurib⁹ hitib⁹. q̄ ꝛē. Minoꝝ ꝓbat. qz q̄n se extēdit ad mul ta hoc fit in ordine ad vnū. vel fm obiectū. vel naturam vel ꝓncipiū. sicut intellectual⁹ hit⁹ scia extēdit se ad multa ꝓcōa sub vna rōne formali obiecti. z hit⁹ moralis ad multas passiones in ordine ad vnā naturā. scz rōnis hu mane. q̄ etiā est ꝓncipiū ꝓtutis. sz ꝓter vnitatē illius qđ dat vnitatē z spēm oia ad q̄ se extēdit ꝓtinent z cōstituūt vnū hitū. sicut oia q̄ sunt in motu aūt z post ꝛstituūtur vnū motū ꝓter vnitatē termini. q̄ hit⁹ non ꝛstituit ex plurib⁹ habitibus Cōfirmat ꝛcło argumēto in ꝓiū.

¶ Ad ꝓmū q̄ dōm. q ꝛcessio in generatione ha bitus non ꝛtingit ex hoc q pars eius generet post partē. sz ex eo q subiectū nō statim ꝛsequtur dispōne firmam z difficile mobilem. z ex eo q ꝓmo imperfe cte incipit esse in subiecto. z paulatim pficit. sicut etiā est de aliis qualitatib⁹.

¶ Dōm q maioꝝ non est vera vniuersalr. qz vt supra patuit. q. liij. est duplex mod⁹ augmēti. quoꝝ vn⁹ fit p se lā maiorē ꝓticipatōem subiecti absq; additōne q̄lit̄. et si tale augmētū dicim⁹ generatōem. maioꝝ est falsa. pōe em habit⁹ ꝛcessiue acq̄ri z generari ꝓter hoc q paulas tim pficit in mō ineffendi subiecto Minoꝝ est ꝑa de hitu q̄ ad modū ineēndi ad min⁹. sz negat ꝓba. Et ꝓtera nota. q D. soluēdo loq̄tur solū de gnātōe ꝛcessiua ha bituū qn augent fm ꝓticipatōem subiecti Sz q̄ dice mus de gnātōe q̄ hitus fit maioꝝ fm seipm. z nō tñ fm ꝓticipatōem subiecti. Dico tūc ad argumētum ꝓmo. q male infert. D. em assumit in maioꝛe de plurib⁹ ptib⁹. et in ꝛclone infert de plib⁹ hitib⁹. qđ nō valet. nā scia ꝛstituit tanta dicta ex plib⁹ ptib⁹. scz scia tota z pfecta. (esto scia imperfecta posset eē sine ptib⁹) nō tñ ex pluribꝫ scientijs z ha bitib⁹. qz oēs ptes scie sunt vna scia. z q̄libet singularium ē scia. licz ipfecta. Uł fm hoc d dōm est ad argumētū forz maliter ad maiorē. Illud cui⁹ generatio ꝛē. Uer. si rōne sui pficiat ꝛcessiue ꝛstituit ex ptib⁹. nō qdē ꝯtrariuis. sz etiā simplicib⁹. ita q̄ q̄libet ps est simplex q̄litas. Cōcłdit minoꝝ de habitu dā. q̄ vn⁹ ꝛstituit ex pluribꝫ hitib⁹ ne gat. sed ex plib⁹ ptib⁹ mō dicto. z h nō est cōtra ꝛclonem

¶ Ad scđm dōm. q ptes q̄ singulis ꝓtutū car dinalib⁹ assignātur nō sunt partes integrales ex q̄ bus ꝛstituat totū. sed partes subiectiue siue poten ales. vt infra patebit

¶ Dōm q maioꝝ vera. de ptib⁹ integralib⁹ ꝓprie dictis. qz ille ꝛstituit totū siue ꝯtrariue siue cōtinales. Ver ueus em ponit duplices ptes integrales scz essentiales et ꝯtrariuas. z loquēdo de ptib⁹ ꝯtrariuis vel cōtinalib⁹ Minoꝝ negat. z dico q assignant ꝓtuti scz morali. z etiā prudēie multe ptes nō integrales. sz potentiariue z subie ctiue. z de hoc infra. q. lvij. ar. vi. et dan⁹ z ²ª z². q. clviij.

Nota aūt ne videat discrepātia inter doctoꝛē ibidē q hic. vbi dr q ꝓtutis nō sint ptes integrales. illic aūt ostē dit qūo alicui ꝓtuti pñt ꝛuenire triplices ptes. videz in tegrales. subiectiue. z potentiales. D. em ipm soluit. qz dr. z² z². vbi iam. Tribz q̄ modis pñt assignari ptes ali

Universidad de Deusto
Biblioteca

Scđo vtr sit habit⁹ opatiu⁹. Tertio. vtr sit habitus bonus, Quarto de diffinitione ꝑtutis.

¶ Patet rō ordinis ex primo physicoꝝ. qr ꝓmuniora sunt priora ꝓcedenti de ipfecto ad pfectū in ꝓgnitōe. Et quia vt dictū est q. ꝓcedēri ar. iij. Habit⁹ distinguūt per bonū z malū. ideo ꝓmo agendum est de habitib⁹ bonis qui dicūt ꝑtutes z de alijs eis annexis. videl⁹ donis. lx/ atiru dinib⁹ z fructib⁹. de hinc agendū est de habitib⁹ malis q dicūt vitia Et illa scđa ps incipit in q. lxxi. Circa p/ mū q̄nꝝ ꝓsiderāda sunt. et pr ordo inter istas questi/ nes ꝙ maiorē ꝓpinquitatē ad ꝑtutē. Circa p⁹ (scz centrā virtutis) querūt q̄tuor. Et ptr iterꝝ ordo boꝝ articuloꝝ fm magis cōe z min⁹. Prio q̄ritur de gñe ꝓpinquo.

¶ Utr virtus hūana sit habitus.

AD ꝓmū sic ꝓcedit. Uidet q virtus humana nō sit habitus. Uirtus em̄ est vltimus potētie. vt dr in ꝓmo de celo. sed vltimus vniuscuiusꝝ reducit ad gen⁹ illud cuius est vltimū. sicut punctū ad gen⁹ linee. g̃ virt⁹ reducit ad gen⁹ ponē z nō ad gen⁹ habit⁹. ¶ Ꝓ. aug. dr in scđo de libero arbitrio. q virt⁹ est bon⁹ vsus liberi arbitrij. sꝫ vsus liberi arbitrij est act⁹. g̃ virt⁹ non est habit⁹ sꝫ est act⁹. ¶ Ꝓ. habitib⁹ nō meremur sꝫ actib⁹. alioq̄n hō mereret ꝓtinue etiā dormiēdo sꝫ virtutib⁹ meremur. g̃ virtutes nō sunt habit⁹ sꝫ actus. ¶ Ꝓ. Aug. dicit in libro de moribus eccl̄ie q virt⁹ est ordo amoris z in libro. lxxiij. q. dr. q ordinatio q̄ virtus vocat est fruendis frui. z vtendis vti. ordo aūt seu ordinatio noīat vel actū vel relatōem. g̃ virtus nō est habit⁹ sed act⁹ vel relatio. ¶ Ꝓ. sicut inue/niūtur virtutes hūane. ita z virtutes naturales. sed virtutes naturales nō sunt habit⁹ sꝫ ponē quedā. g̃ etiā neq̄ virtutes hūane. ¶ Sꝫ ⁊ō est q phs in libro ꝓdicamētoꝝ sciam z virtutē ponit esse habit⁹.

¶ Hic ꝓmo q̄rit de eo qđ ē de cētria puta genere.

¶ Rñdeo dđz. q virt⁹ noīat q̄ndā ponē pfectōez

Codo. ¶ Doctor absoluit breuiter q̄stiū tali ꝛclone rñsiua in fine q sic. Uirtutes hūane sunt habit⁹ (et dr notāter virtus hūana. qr illa est habit⁹ z nō virt⁹ naturalis. vt patet/ bit) Probat ꝛclo. Virt⁹ est pfectio ponē z virt⁹ humana est pfectio ponē rōnalis. sꝫ pfectio ponē rōnalis est habi/tus. nō aūt pfectio ponē naturalis. g̃ virt⁹ hūana est habit⁹. Doctor pbat ꝓmo maiorē. scđo minorē. ibi. Uniuscuiusq̄ em̄ pfectio ꝛc. Maior g̃ ptz. qr virt⁹ noīat q̄ndā potētie pfectionē ꝛc. Deinde ibi.

¶ Uniuscuiusq̄ aūt pfectio ꝑcipue ꝓsiderat in ordine ad suū finē. finis aūt ponē act⁹ ē. vñ ponā dr esse pfecta fm q determinat ad suū actū.

¶ Probat minorē sic. Ponā dr ee pfecta ꝟm q determinat ad suū actū (scz vnū z determiatū) sꝫ ponē rōnales determinant ad act⁹ ꝑ habit⁹. non aūt naturales. g̃ minor vera. Hui⁹ rōis ꝓ mioꝝ D. ꝑ⁹ ponit maiorē. scđo declarat minorē. ibi. Sūt aūt ꝛc. Maior g̃ ꝓbat i ifa. Tūc ibi

¶ Sūt aūt q̄dā ponē q̄ fm seipas sꝫ determiate ad suos act⁹. sic ponē naturales actiue. z ⁊ō hmōi ponē naturales fm seipas dicūt ꝑtutes. ponē aūt rōnales q̄ sꝫ ꝓprie hois nō sꝫ determiate ad vnū. sꝫ se hñt in determiate ad multa. determiant aūt ad act⁹ ꝙ hīnt. sic ex supⁱ dictꝝ pz. z ⁊ō ꝑtutes hūane habit⁹ sunt. q. pliz. ar. iij

¶ Declarat minorē ꝑcedēte ꝓ minorē ꝓncipali ꝙ vnā distinctōez. Et arguit sic. ponē rōnales nō sunt determiate ad vnū. sꝫ idetermiate ad multa. nō aūt ponē naturales sꝫ determiatio talꝫ ponē hūtis se ad plura. z q̄ varijs mo/dis determiari hz ē habit⁹. igit ꝛc. Uñ Doc. in fine infert ꝛclonē ipaz mīsiuā. z ptz. Circa materiā huⁱ⁹ articuli declarādā. se magr extendit d. san. in de ꝑtu. q. ꝑ. ar. ꝑ. vide ibidē. ¶ Et nota q diuina ponā ē de se ꝓpleta. silr intellectuales agēs. silr ꝑtutes actiue naturales. ⁊ō tales nō sꝫ habit⁹. sꝫ metipe ponē. ponā aūt sensitiua de se nō est ꝓplera. ⁊ō nō est ꝑtus ipa sola sꝫ fm q est actu passa. de rōnabilib⁹ potētijs h patuit in corpe articuli. ¶ Nota ex dictis qr dīnt absolute loq̄ndo ponā z ꝑtus. nā ponā vt sic signi/ficat ꝓncipiū act⁹ etiā indeterminatū z incōpleū. sꝫ virtus absolute z in cōi acceptōe ꝟcat ꝓpleū ꝓncipiū agēdi et determiatū q̄cūq̄ sit illud. De h etiā supⁱ q. lxxi. arti. ij. ad ꝑ⁹. et vide de materia huⁱ⁹ articuli Capolū in iij. dis. xxiij. circa scđam ꝛclonē ¶ Nota circa argu⁹ i ꝓtⁱ vbi scia ꝛdiuidit ꝑtu. de h patebit infra q. lvi. ar. xxi. qr scia z hit⁹ alij intellectuales dēpta prudētia nō sꝫ ꝑtutes simpli/ sꝫ solū fm q̄d. De h Doc. in de ꝑtu. mate. ꝑ. q. vij. ad z⁹. vbi dr. scia diuidit ꝛ moralē ꝑtutē. z nō ipa est ꝑtus intellectual. vel etiā diuidit contra ꝓprij sume dictū. sic cū ipa non est virtus.

☞ Argumētū in ꝓtⁱ corroborat ꝛclonē mīsiuā.

¶ Ad ꝑmū g̃ dđz q q̄nꝝ ꝑtus dr id ad qđ est virtus. scz vl obiectū ꝑtutis vel act⁹ ei⁹. sicut fides dr q̄nꝝ id qđ credit. q̄nꝝ ꝙ ipm credere. q̄nꝝ aūt ipe hit⁹ q̄ credit. vñ q̄n dr q ꝑtus ē vltimū ponē. sumit ꝑtus ꝓ obiecto ꝑtutis. id em̄ in g̃ vltio ponā ee pt ē id ad qđ dr ꝑtus rei. sic si aliq̄s pt ferre centū libras et nō plus. ꝑtus ei⁹ ꝛsideratꝝ fm centū libras. nō aūt fm lx. obiectio aūt ꝓcedebat ac si essentialr virtus esset vltimum potentie.

¶ Maiorē oꝑtet bene intelligere. Accipit em̄ h nomē virtus equiuoce. z q̄nꝝ ꝓ virtute materialiter. id est ꝓ obiecto fm qđ attendit. vel circa qđ versat virt⁹. vel actu/ pit ꝑ eo ad qđ ordinat virtus sicut ad finem. scz ꝓ actu. Tertio modo accipit virtus essentialr ꝓ ꝓplemento pos/tentie formali qđ q̄nꝝ est habitus q̄nꝝ nō sꝫ ipamet po/tētia. Dicit igit ad maiorē. q in illa auctoritate phs. acci/pitur virtus materialiter. id est ꝓ obiecto virtutis. ac si dicat. virtus alicui⁹ pensat in summo z maiori obiecto in qđ q̄s pt. z est virt⁹ sic accepta vltimū potētie extrinsec⁹ cū. nec oꝑtet q sit in eodē gñe cū ponā. si aūt virt⁹ accipit ꝑ actu ad quē ordinat habit⁹ tūc est vltimū ponē. etiā ex/trinsecū. i. vltim⁹ z ꝑfectissim⁹ effectus q̄ a tali habitu ꝓ/uenire pōt. nec est in eodē genere ꝓximō Unde doc. san⁹ in de virtutib⁹ in cōi q. ꝑ. ar. ix. ad xv⁹. Uirtus dicit vl/timū ponē. nō quia sit de essentia ponē. sed qr inclinat ad id in qđ ponā vltimo ponet. hec ille. Si aūt capit ꝑtus ꝓprie ꝑ ꝓplemento ponē. tunc dico q q̄nꝝ est ipa ponā met. aliq̄n aūt est pfectio habitualis potētie supⁱ dicta. vt hic pater de virtute hūana. Ultra. sed vltimū vniuꝰ cuiusꝝ ꝛc. Ultr. vltimū intrinsecū z quasi specificū z ter/minās intrinsece est in eodē gñe reducitue. Sꝫ dico q vir/tus essentialr nō est terminus intrinsec⁹ essentialis ponē. sed suppⁱenēs z accidentalis. igitur nō oꝑtet q sit in eo/dem genere ꝓpinquo. esto sit in eodem genere cōi. Quare negat q reducat ad genus potētie. qr nō est termin⁹ essen/tialis sicut punctus sed accidentalis. Et hec solo quo ad ꝑ/mū declarat exēplo de fide ꝛc. que q̄nꝝ ꝟcat obiectum fi/dei. quandoꝝ actū. sed ꝓprie ꝟcat habitū. Et nō oꝑtet il/lam auctoritatē verificare de virtute essentialiter accepta. sꝫ habitualiter q sit vltimū potentie. sꝫ est dispositio ad vltimū nō simplr vltimū etiā actū sed ad melioꝛē actū q̄ potest ꝓuenire ꝑ talē habitū cū in eadē ponā plures sint habitus. quoꝝ vn⁹ ad melius dispⁱonit q̄ alius. vide de veritate mate. q. iij. ad. vij⁹. et ad. z⁹. Et si aliq̄ mō intelligit q virtus essentialiter sit vltimū. intelligit vlti/mū ꝓplementū in rone ꝓncipij opandi nō termini sꝫ ma/gis ꝓprie intelligit de vltimo obiecto. vñ d. san. sed a scđe. q. xxij. arti. iij. ad scđm. Ultimū aūt qđ ponit in ratione virtutis nō importat ordinē effectus. sꝫ magis ordinem excessus cuiusdam. sicut centum libre excedunt quadra/ginta. hec ille.

¶ Ad scđm dđm. q bonus vsus liberi arbitrij dr esse virtus fm eandē rōnē. qr sꝫ est id ad qđ ordina/tur virt⁹ sicut ad ꝓpriū actū. nihil est em̄ aliud act⁹ virtutis q̄ bon⁹ vsus liberi arbitrij.

¶ Ad maiorē est predicatio materialis. vt D. habet de virtutib⁹. id est bonus vsus liberi arbitrij est materia circa quā versat virtus. quia omis actus ꝑtutis est liberi arbitrij. vel elicitiue vel impatiue. qr nullus actus ꝑtuo/sus est nisi human⁹. nullus aūt est human⁹ nisi liberi sit arbitrij. z ergo actus sensualitatis vt virtuosus. est etiaꝫ liberi arbitrij. ordinat igit ad actum liberi arbitrij. z ergo dicit. Uirtus est bon⁹ vsus. id est bon⁹ vsus dicit virt⁹. ad sensum dictū. Sicut z q̄s dicit. hec est potestas mea. loquēs de facto vel opere suo. sed essentialiter. virt⁹ est ha/bitus qui est ꝓncipium talis boni vsus ꝛc. Deberet aūt inferri nō q habitus nō esset virtus. sed q etiā actus dr virtus in vna acceptione nominis ꝛc. Est em̄ nomē virtutis equiuocū ad significandū habitū z actū z obiectū. vt patebit etiā infra q. lxx. ar. ꝑ.

¶ Ad tertiū dđm. q aliquo dicimur mereri du/pliciter. Uno mō sicut ipo merito. eo mō q̄ dicimur currere cursu. z hmō meremur actib⁹. Alio mō dici/mur mereri aliq̄ sicut ꝓncipio merēdi. sicut dicimur currere potentia motiua. z sic dicimur mereri virtu/tibus z habitibus.

¶ Ad maiorē distinguo. si intelligit q habitib⁹ nō me/remur sicut merito (saltē ꝓprie dicto) ꝛcedo. Si aūt intel/ligit habitib⁹ nō meremur. sicut ꝓncipijs merēdi (pferti⁹ loquēdo de habitib⁹ gratuitis) Negat maior. Ad ꝓbat/ionē dico. Negādo sequelā. quia tūc solū merek quādo ꝑ habit⁹ opak actu. sicut z ꝑ habitū aliqs nō sp opatur Dixi aūt q habitib⁹ ꝓprie nō meremur sicut merito ꝓprie dicto. qr ꝟm D. san. in de virtutib⁹ q. ꝑ. ar. ꝑ. ad z⁹. Si me/ritū capiak large. sic q̄liter ꝛditio q facit hoiem aliq̄ mō dignū meritū dr. vt si dicam⁹ spēs Priami meruit iperiū. qr digna fuit iperio. z sic habitualis q̄litas ꝑ dici meri/tū. qr ꝓmiū sibi debet. scz pueris baptizatis. sunt em̄ ꝑ gra/tiā z charitatē idonei ad ꝓmiū. Sꝫ videk q nō saluet rō/ne habit⁹ nīsi ꝓter habitū. sꝫ qr efficiunt pricipes meriti actualis christi ꝑ efficaciā sacramēti. est igit meritū ꝓprie actus sꝫ ꝓncipiū est habitus. vt doctor hic dicit.

Ad q̄rtū dđz. q virt⁹ dr ordo vl ordinatio amoris. sic id ad qđ ē virt⁹. ꝑ ꝑtutē est ordinat amor in nob. In cor.

¶ Ad maiorē z auctoritatē augustini. Uirt⁹ est ordo amoris. est ꝑdicatio materialis. qr amor in se z sui effecti/bus regulādis est materia circa quā virtutis moral⁹. Et hoc declarat D. infra q. lxij. ar. ij. ad z⁹. qr ad q̄liter ꝑtutē cardialē reqrit ordiata affectio. amor aūt est radix z ꝓncipiū oim affectionū. vt patuit supⁱ. Uirt⁹ g hz ordinare amorē. sic etiā dicūt ē ad z⁹. q ē bon⁹ vsus liberi arbi. ꝛc.

¶ Ad q̄ntū dđm. q ponē naturales sunt de se ter/minate ad vnū. nō aūt ponē rōnales. z ideo non est simile. vt dictū est.

¶ Maiorē ꝑa q̄dē q̄ ad iuenire vtraꝫ. sed ipe ꝑtutes sunt diuersaꝝ rōnuꝫ. qr naturales cū sint determinate ex natura ad vnū de se sunt ꝓpleū ꝓncipiū illⁱ⁹ opationis. Sec⁹ de hūanis ꝑtutib⁹. qr ille sunt ꝓplemētū supaddi/tū potentijs rōnalib⁹. nā iste nō sunt de se determinate. qr ad opposita se hñt. ix. metaph⁹. et ideo indigēt determina/tionib⁹ habitualib⁹. habentib⁹ se ad vnū tm̄ in aliq̄ certa materia scz ꝓxime ad rōnem. Determinatōes aūt po/tentiaꝝ de se habentiū multa nō ꝑt ee ponē. qr ponē si sit paddereꝫ essent ita indeterminate sicut ponā precedens. igit oꝑtet q supaddat determiatio se hīs ad vnū (id ē nō ad oppositā) q̄lis ē habit⁹. vide supⁱ q. xlix. ar. iij. ad tertiū. qr ponā nō ꝓsupponit aliud ꝓncipiū abilitabile q ipam. z g ponā nō determinat sꝫ determiatā fm. determi/nās igit est alter⁹ rōnis z non actus. igit habitus. quia oꝑtet q sit qualitas ꝛc.

¶ Utr ꝛ rōne ꝑtutꝫ hūane sit ee habitū opatiuū

AD scđm sic ꝓcedit. Uidet q nō sit ꝛ rō/ne ꝑtutis hūane q sit habit⁹ opatiu⁹. dr em̄ tullⁱ⁹ in. iij. ꝛ tusculanis q̄stiōib⁹. q sicut est sanitas z pulchritudo corꝑis. ita est ꝑtus aīe. sꝫ sanitas z pulchritudo nō sunt hā/bit⁹ opatiui. g̃ nec etiā ꝑtus. ¶ Ꝓ. in reb⁹ naturalib⁹ inuenit⁹ ꝑtus. nō solū ad agere sꝫ etiā ad esse. vt ptz ꝑ phm in ꝓmo ꝛ celo. q quedā hñt ꝑtutē vt sint sp. q̄dā ꝙ nō ad hoc q sint sp. sꝫ aliq̄ tpe ꝛtermiato. sꝫ si/cut se hz ꝑtus naturalis in reb⁹ naturalib⁹. ita se hz virt⁹ hūana in rōnalib⁹. g̃ etiā virtus hūana nō so/lū est ad agere sed etiā ad esse. ¶ Ꝓ. phs dicit in. vij. ethicoꝝ q virt⁹ est dispositio pfecti ad optimū. opti/mū aūt ad qđ hoiem oꝑtet dispⁱoni ꝑ virtutē est ipe deus. vt pbat Aug. in li. ij. ꝛ moribⁿ eccl̄ie. ad quē dispⁱonit aīa ꝑ assimilatōem ad ipm. g̃ videk q virt⁹ dicat qualitas quedam aīe in ordine ad deū tanq̄ assimilatiua ad ipm. nō aūt in ordine ad operatio/nem. nō igit est habit⁹ opatiuus. ¶ Sꝫ ꝛtra est qđ phs dr in. ij. ethi. q virtus vniuscuiusꝝ rei est. que opus eius bonū reddit.

¶ Hic ꝙr q̄rit de dñia. et ꝓmo de dñia gñica nō con/uertibili cū ꝑtute scz de esse opatiuo. nā z virtū aliqđ est opatiuū. sꝫ ꝑ illā dñiam distinguit ab habitu essendi. q̄/re nō est dñia specialissima. sꝫ subalterna.

¶ Rñdeo dđm. q virtus ex ipa rōne nois ipoꝛ/tat quādam pfectiōem ponē. vt supra dictū est. vñ Ar. ꝑ. cū dupleꝛ sit ponā scz ponā ad esse. z ponā ad age/

Universidad de Deusto
Biblioteca

re. vtriusq; ponē pfectio virtus vocat. sed ponā ad esse se tenet ex pte materie q̄ est ens in pona. potētia aūt ad agere se tenet ex pte forme q̄ est ꝓncipiū agendi. eo q̄ vnūq̄dq; agit inq̄tū est actu.

Lōcha.

¶ Doctor rñdet vnica ꝛclone affirmatiua q̄ sic in fine quā approbat p corpus. Et arguit sic. de rōne illius virtutis est q̄ sit habit⁹ opatiuus q̄ est potentie que se tenet ex pte forme. sed virtus hūana de qua loquimur nō pōt ptinere ad corpus. sed ptinet tm̄ ad id qō est ꝓprium aīe rationalis. igit est habit⁹ opatiuus. Doctor ꝓmo ꝓbat maiorē. sedo minorē. ibi. Jn ꝓstitutōe ꝛc. Tertio subiungit ipam ꝛclonē. ibi. Vñ virt⁹ hūana ꝛc. Pro maiore doc. notat q̄ est duplex ponā. 2p ꝓns duplex virtus. qr est virtus ponē ad esse q̄ ponā seqtur materiā 2 est virt⁹ ponē ad agere. Tunc ꝓbat maior. qr ponā ad esse sequit materiā. sed agere se tenet ex pte forme. igit habitus qui est ponē que est ꝓpria forme est habit⁹ actiu⁹. Cōsequentia nota. Añs ꝓbat. qr vnūq̄dq; agit fm q̄ est actu. sed est actu p formā. igit agere se tenet ex pte forme.

Deinde cum dicit.

¶ Jn ꝓstitutōe aūt hoīs corp⁹ se tenet sicut materia. aīa ꝙo sicut forma. 2 ꝯtū q̄dē ad corp⁹ hō cōicat cū alijs aialib⁹. 2 similiter ꝯtuz ad vires q̄ sunt aīe et corpi cōes. sole aūt ille vires q̄ sunt ꝓprie anime. scz rōnales sunt hoīs tm̄. 2 ideo virtus hūana de qua loquimur nō potest ptinere ad corpus. sed ptinet tm̄ ad id qō est ꝓprium aīe.

¶ Probat minorē sic. Virt⁹ hūana est hoīs tm̄. fm q̄ hō ē. g̃ nō ptinet ad corp⁹ scz ad aiam. Añs notū. qr ꝓprea vocat ꝓtus hūana. ponā ꝓbat. qr hō ꝓstituit ex corpe sicut ex materia. 2 ex aīa sicut ex forma. scz ꝯtū ad corp⁹ cōicat cū alijs aialib⁹ 2 silr ꝯtuz ad vires cōes aie 2 corpis. g̃ ꝓtus hūana ptinet tm̄ ad id qō est ꝓprium aīe scz ꝯtū ad vires rōnales. 2 sic ꝓ ꝓns ꝓtus hūana ē ad agere 2 nō ad esse ꝛc. ¶ Sz nota q̄ D. debet sane intelligi circa h̄ q̄ dr q̄ virtus hūana est ꝓpria aīe 2 nō corpis. nā nō intelligit q̄ virtus hūana sit ꝓpria aie 2 nō corpis. qr aliq̄ sunt in ꝓcupiscibili 2 irascibili. q̄ sunt totius ꝓiuncti. sed est ꝓtus ponē q̄ est sol⁹ aīe ꝯtū ad modū opandi 2 agendi. 2 est aīe sicut ꝓncipalis ꝓncipij 2 original⁹ 2 sicut ꝓncipiū mouētis. qr tm̄ ē in ponā q̄ est rōnalis saltē p ptiz aparōem. 2 fm h̄ ꝓpria aie rōnali. virt⁹ aūt que est corpis intelligit ea q̄ necessario depender a q̄litatib⁹ corpis naturalib⁹. nec est in potestate aie agere fm eam cū voluerit vel quō voluerit. sed agit de necessitate nature. virt⁹ aūt aīe est in eius potestate quo ad vsum ꝛc. Et hec videt cē mens d. san. in tertio dis. xxviij. q. ꝑ. ar. ij. q. iij. ad tertiū. vbi dicit. Virtutes infuse 2 acq̄site nō sunt in irascibili et cōcupiscibili nisi fm q̄ ptic̄pāt aliq̄liter rōnē. 2 ex hac pte nō hāt dependētiā ab organo corpali. sz ptinent sub mēte sicut 2 sub rōne inq̄tū ipaz ptic̄pāt. hec ille. Tūc ibi.

¶ Vñ virtus hūana nō importat ordinē ad eē sed magis ad agere. 2 ideo de rōne virtutis hūane est q̄ sit habitus opatiuus.

¶ Jnfert vltimo ipam rñsiuā ꝛclonem. q̄ de rōne virtutis est q̄ sit habitus opatiu⁹. Et ꝛclo breuius sic. pba ri potest ex ꝓtioti rōne. qr virtus hūana tenet se ex pte potentie q̄ est aīe rōnalis ꝓpria. ideo est habit⁹ opatiu⁹. Tenet ꝓña. quia p formā aliq̄d est opatiuū 2 ponā fines a

forma est opatiua. 2 p ꝓns etiā habit⁹ ꝓficiēs talē potētiā est opatiu⁹. qr ꝓfect bile ꝓficit fm ꝓpriā ꝓdiōnem q̄ habitū ꝓnaturalē sibi. Añs ꝓz. qr p hoc virtus humana distinguit a virtute tenēte se ex pte materie sicut dispō in materia celi est ad esse. silr in corpe hūano sunt aliq̄ virtutes naturales dispositiue corpis ꝛc..

¶ Argumentū in ꝓriū ꝓfirmat ꝛclonem rñsiuā.

¶ Nota circa hō q̄ illa definitio ꝓtutis nō ē hūane tm̄. sz virtutis in cōi. qr cm̄ iuxta ꝓmū articulū. ꝓtus est ꝓplementū ponē 2 ꝓfertiz q̄ est ꝓncipiū act⁹ (.i. virt⁹ opandi) ꝓncipio aīe act⁹ existētē ꝓpleto scd̄m ꝓplerū 2 bonū op⁹. ꝛo virt⁹ est q̄ op⁹ bonuz reddit. 2 habet ex illa auctoritate q̄ virt⁹ hūana ē habit⁹ opatiu⁹. nā illa descriptio ē de ꝓtutibus opatiua in cōi (vt ꝓz in de ꝓtutibus q. ꝑ. in corpore) non materie 2 ad esse.

¶ Ad ꝑm̄ g̃ dōz. q̄ mod⁹ actōis seq̄t dispōnē agētis. vnūq̄dq; em̄ qle est talia opat. 2 ꝛo cum ꝓtus sit ꝓncipiū aliq̄lis opatōis. optet q̄ in opante pexistat fm ꝓtutē aliquā ꝓformis dispō. facit aūt ꝓtus opationē ordinatā. 2 ꝛo ipa ꝓtus ē q̄dā dispō ordinata in aīa. fm scz q̄ ꝓprie ponē aīe ordinat aliq̄lr admixtē. 2 ad id qō ē extra. 2 ꝛo ꝓtus inq̄tū ē ꝓueniens dispō aīe. assimulat sanitati 2 pulchritudini. q̄ sunt debite dispōnes corpis. sz ꝑh nō excludit q̄n ꝓtus etiā sit opationis ꝓncipiū.

¶ Maior est vera q̄ ad aliq̄d. in h̄ videtz q̄ sicut sanitas 2 pulchritudo corpis dicūt debitā dispōne ptiū corpozis. vel scz humoz. vt sanitas. vel ptiuz homogenioz. vt robur. vel ptiū organicaz sicut pulchritudo. sic virtus dr dispōnē ordinatā in potētijs aie. vt scz ꝓcupiscibilis 2 irascibilis bñ se hateāt ad volūtatē 2 rōnē. 2 ita ꝓstituit virtutes etiā hūane debitā dispōnē. sz p hoc nō excludit q̄n virtus hūana sit habitus opatiu⁹. in hoc em̄ non dr silr de dispōne corpali 2 ꝓtute hūana. Et hui⁹ ponit D. rōnem. qr virtus est ꝓncipiū ordinate (h̄ est aliq̄lis opationis) ideo agēs oz q̄ sit aliq̄le. .i. ordinatū 2 in h̄ amittit silitudo. sz est diuersitas. qr virt⁹ opatiua ꝯtuis bene disponat. tm̄ ꝓncipalr ordinat ad op⁹. sanitas aūt ꝓncipaliter ꝓficit 2 ꝓmo ad bñ esse. vide supra q. xlij. ar. iij.

¶ Nota circa solonē ꝓmi. q̄ experimētū est q̄ ponā etiā bñ dispositā p habitū opatiuū 2 agēs nō est bñ dispositū in mō essendi. qr infirmus nō bñ opat. ꝛo habit⁹ dispōdi ordinat etiā indirecte ad opationem. ꝯtuis nō ꝓficiat ponam opatiuā. vide p solone hui⁹ ꝓmi infra q. lvi. ar. iij. vbi dr. Virt⁹ q̄ ē in irascibili 2 ꝓcupiscibili nihil aliud ē ꝯ q̄dā habitualis ꝓformitas ist⁹ ponaz ad rōnē ꝛc.

¶ Ad scd̄z dōz. q̄ virt⁹ q̄ ē ad eē nō ē ꝓpria hois sz solū virt⁹ q̄ ē ad opa rōnis. q̄ sunt ꝓpria hois.

¶ Minor negat. qr virt⁹ in pure naturalib⁹ aliq̄ ꝓsequi aliquā dispōnē materie in ordine ad formā. vt illa q̄ hūc materiā sine ꝙuatōe pōt sp eē nō solū rōne forme sz rōne materie. ꝓtus aūt hūana est hois vt sic. 2 p ꝓns ponē huiusmane (scz aliq̄ mō rōnalis) q̄ est ponā opatiua. 2 p ꝓns habitus. quia pfectio 2 pfectibile ꝓportionātur.

¶ Ad ꝛm̄ dōz. q̄ cū dei subā sit ei⁹ actio. summa assimilatio hois ad deū ē fm aliquā opatoz. vñ sic ꝓna dictū ē. felicitas siue btitudo p quā hō dr esse maxime q̄si ꝯformat q̄ ē finis hūane vite in opatōe ꝓsistit.

¶ Ad maiorē. virtus est dispositio pfecti ad optimū. intelligit ad optimū scz actū. 2 est sensus fm d. san. in de veritate mate. q̄uj. ar. ij. ad quintū. Virtus est dispositio ꝓplens ponam ad eliciendū actū bonū. nec oꝑt fm Doctō. ibidē ad tertiū. q̄ bonū illud ad qō virtus ordinat sit quasi obiectū alicuius act⁹. sed illud bonū qō est ipe actus pfectus quē virtus elicit. Jsta dico p tanto. qr illud argumētū videt exponere hanc auctoritatē ad sensum quē d. san. improbat. vij. physicoz. lectiō. v. quasi illud vltimū ad qō virtus disponit sit vltimuz extrinsecū. et non ꝓprius actus cuius oppositū tā ostendit. 2 esto ita sit (qō vez est ex ꝓsequēti) qō p virtutē disponit ad assimilatōem simplr vltimi 2 supremi qō est deus. 2 ita cessa minore. dr vltert⁹ ad illā. nō aūt in ordine ad opationē. Illa ps ꝓsequētis negat. imo p actū hō maxie assimilat deo. qr in tractatu die hō maxime ꝓformat deo. sed ipa est opatio scz speculatiui intellectus q̄ maxie deo cō format. 2 de illis supra q. ij. ar. ij. et. v. ad ꝓmū. Vñ fm modū itelligendi in deo pfectissimū est opatio 2 pfectior ipo esse vel essentia fm q̄ rōne distinguūt. ideo p actionē hō assimilat deo maxime 2 in pfectissimo

¶ Utrū virtus hūana sit habitus bonus.

Ad tertiū sic ꝓcedit. Videt q̄ nō sit de rōne virtutis q̄ sit habitus bonus. Peccatū em̄ est in malo sp̄ sum̄. sed etiā peccati est aliqua virtus fm illud ꝓmo ad corinth. xv. Virt⁹ peccati lex. g̃ virtus nō sp̄ est habit⁹ bonus. ¶ ꝑ. virtus ponē rñdet sz ponā nō solū se hz ad bonū sed etiā ad malū. fm illud esa. v. Ue qui potentes estis ad bibendū vinū. 2 viri fortes ad miscendū ebrietatē. g̃ etiā virtus se hz ad bonū 2 ad malū. ¶ ꝑ. fm aplm̄. ij. ad corin. xij. Uirtus in infirmitate pficit. sed infirmitas est qōdā malū. g̃ virt⁹ nō solū se hz ad bonū. sz etiā ad malū. ¶ Sz ꝯ ē qō augdt in li. 2e moribz ecclie. Nemo aūt dubitabit q̄ virt⁹ aiam facit optimā. 2 ꝓs dr in. ij. ethi. q̄ virt⁹ ē que bonū facit habentē. 2 opus eius bonū reddit.

¶ Nic querit de differentia specifica virtutis. scz de bonitate. q̄ hanc em̄ distinguit a viao sicut p̄ precedentem differentiā ab habitu essendi.

¶ Rñdeo dicendū. q̄ sicut supra dictū est. virtus importat pfectionē potētie. vñ virtus cuiuslibet rei determinat ad vltimū in qō res potest. vt dicit in ꝓmo de celo. Ultimū aūt in qō vnaqueq; ponā pr. oportet q̄ sit bonū. nā oīe malū defectū quendam importat. vñ Diony. dr in. iiij. de di no. q̄ oīe malū est infirmū. 2 ꝓpter hoc oꝑtet q̄ virtus cuiuslibet rei dicat in ordine ad bonū.

¶ Doctor plus rñdet q̄ q̄stū sit. ponēs in fine talem ꝛclonem rñsiuā. Virtus humana est habit⁹ bon⁹ 2 boni opatiu⁹. Hanc ꝛclonē ꝓmo breuiter ꝓbat quo ad ꝓmā ptē. de q̄ tm̄ q̄stū est. scdo subiūgit ipam ꝛclonē. ibi. Unde virtus ꝛc. Probat g̃ breuiter ꝓma ps ꝛclonis tali ꝓsequētia. Virtus importat pfectōem ponē. 2 virt⁹ cuiuslibet rei dicit in ordine ad bonum. g̃ virtus que est habitus est bonus habitus. ꝓña nota. quia id qō ordinatur in bonū est bonū. quia hz speciē ab eo in qō ex natura oꝛdinat. Probat añs. virtus cuiuslibet rei determinatur (id est attendit iuxta sensum dictū ar. ꝑ. ad ꝓmū) ad vltimū in qō res potest. sed id in quod vnaquez res potest est bonū. g̃ añs vez. Minor ꝓz. quia malū ipoztat defectū 2 ad ipm̄ nō attendit posse sed deficere. vnde Dionysius dr. q̄ malū est infirmū. g̃ nō attendit ponā q̄ ad malū sz in ponā 2 infirmitas. Dein ibi.

¶ Unde virtus hūana que est habitus opatiu⁹ est bonus habitus 2 boni opatiuus.

¶ Jnfert ꝛclonem ipam. pbatā quo ad ꝓmā ptem. sz quo ad secūdā (scz q̄ virtus humana sit habitus operatiuus boni) relinquit notā clare ex ꝓcedenti articulo. 2 ꝓbatione ꝓme ptis ꝛclonis ꝑsentis. qr si virt⁹ sit opatiu⁹ habitus ex ꝓcedenti arti. 2 sit bon⁹ habit⁹ ex ꝓma ptē cōclusionis. seqtur q̄ sit habitus opatiu⁹ boni.

¶ Et confirmat etiā ꝓclusio quo ad ambas partes argumento in ꝓtrarium.

¶ Nota aūt. quia habitus facit opus bonū p se tāq̄ p se effectū 2 formalr sicut rō efficiendi ipm̄. g̃ ipe est bonus. qr vnūq̄dq; opatur p se effectū fm modū sui. qr igit virtus opat bonū. igit 2 ipa est bona. Dico aūt p se 2 formaliter. qr q̄nq̄ aliqua forma facit aliud q̄ est. sz hoc est p accns. sicut frigus calefacit p antiparistasim. sed bonū facere est p se effectus virtutis. igit 2 ipa est bonus.

¶ Ad ꝓmū ergo dōm. q̄ sicut pfectū. ita etiā 2 bonū dicit metaphorice in malis. Dicit em̄ 2 pfectus fur siue latro. 2 bonus fur siue latro. vt patz p ꝑhm in. v. metaphy. fm hoc ergo etiā virtus metaphorice in malis dicit. 2 sic virtus peccati dicit lex inq̄tū scz p legē occasionaliter est peccatū augmentatū. 2 q̄ si ad maximū suū posse puenit.

¶ Ad minorem. virtus capit metaphorice p quocūq; cz complemento 2 causa occasionali. cōplementū cm̄ ad agendū bonū dicit ꝓprie virtus. sed metaphorice significat etiam ꝓplementū 2 ꝓncipiū quocūq; modo mali actus. 2 sic accipit in auctoritate apostoli. sicut Doctor declarat 2 magis infra declarabit q. xcviij. ar. ꝑ. ad secūdū. quia lex vetus (de qua loquit aplus) mādabat multa et nō ꝓferebat gratiā implendi. 2 quia ꝓgnito peccato p legez grauius peccabat. 2 quia nitimur in vetitū. ideo accendebat apetitus peccati. 2 sumebāt hoies occasiones peccandi. Dicit ergo ad minorē. q̄ peccati est virtus metaphorice. 2 occasionalr. causa cm̄ ꝓpleta peccati 2 p se dr virtus peccati. q̄nq̄ etiā occasio dr virtus eius. ita q̄ oē id qō aliquo mō ꝓcurrit ad peccatum dr virtus peccati metaphorice. sicut etiā pfectū dicit in malis sz metaphorice. sicut dicit pfectus latro. vel bonus fur. vt ꝓz. v. metaphy. ꝛex. cō. xxi. lectiō. xvi. in d. san. sed cū h̄ stat q̄ ꝓtus hūana que est virtus ꝓprie dicta. est habit⁹ bonus

¶ Ad scd̄m dōm. q̄ malū ebrietatis 2 nimie potationis ꝓsistit in defectu ordinis 2 rōnis. Contingit aūt cū defectu rōnis esse aliquā ponaz inferiorē pfectā ad id qō est sui gñis. etiā cū repugnātia vel defectu rōnis. pfectio aūt talis ponē cū sit cū defectu rōis nō posset dici virtus hūana

¶ Maior debet sane intelligi. Virt⁹ cozrespondet potentie quo ad obiectū fm formale rōnem. qr est eius potētie ad quā ptinet obiectū. sz nō cozrespondet sibi ad q̄

Universidad de Deusto
Biblioteca

te. ita q̄ sit tā ꝓmunis obiecti sicut poña. vt patuit q. liij. ar. ꝑ. Et scdo. nō correspondet sibi quo ad vnitatē. ita q̄ si poña est vna t habitus sit vnus, t tertio. nō correspondet sibi quo ad determinatōem qō redit in idē cū ꝓmo.

Minor vera. poña aliqua se habet ad bonū t malū. sed nō potentia hūana vt sic sequēs rōnem rectā. sed potētia hois. vegetatiua scz vl sensitiua �means. vt poña potentia vel generatiua se hz ad bonū t malū moraliter. t de illis potentijs loquit auctoritas. g̃ tc. Negat ꝓña. qz nos loquimur de virtute hūana. que est ꝑfectio ponē rationalis ꝑ essentiā vel ꝑticipatōem vt ꝓformis est rōni recte. t sic solū se hz ad bonū morale. scz virtus vel poña inferior. scz vegetatiua vel sensitiua sibi relicta pōt se hr̃e ad malū moris scz nō virtus humana q̄ est limitatio ponē rōnalis ad vnū scz bonū tc. Pro dictis circa maiorē vide d. san. in de veritate materia. ꝑ. q. iij. ad 3m. vbi dicit. inter porē tiam actū t habitum potest esse equalitas �means q̄ ꝑparatur ad vnū obiectum. t m̄ etiā cōiter loquendo inuenit in eis equalitas nō quidē fm̄ ꝓprietatem nature. qz alterius modi hz esse opatio habitus t poña. scz fm quā dā ꝓportatōem ad actū fm quā ꝓsiderat hoz trium cētitas. nec oportet q̄ accipiat vnus m̄ actus nūero. aut vnus habit⁹ sed habitus t actus in genere. hec ille ex quib⁹ pōt haberi expositio maiorīs. Doctor in solone m̄ dicit ad minorem et pbatōem. quia pōt esse poña inferior potens ad act⁹ sui generis. id est circa obiectum sibi ꝓportionatū. sicut quis hz fortē stomachū ad deuorandū ꝓtra ordinē rōnis t sic est potens. sed talis poña nō est virtus hūana scz magis bestialis. vñ virtus hūana solū est fm rōnem tc.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ tanto actio ꝑfectior esse ostē dit̄ q̄nto infirmitates corpis t inferiorū ptiū magis pt vincere seu tolerare. t ideo virtus hūana q̄ rōni attribuit̄. in infirmitate ꝑfici dr nō q̄dē rōnis. scz in infirmitate corpis t inferiorꝫ ptiū.

¶ Maior vera de infirmitate corpis q̄ ꝓtelet occasio exercitij virtutis. scz nō de infirmitate rōnis. in tali em̄ virtus perit t corrūpit. Ad minorē. infirmitas corpis t inferior virtū t rebellio carnis (de qua infirmitate loquitur apls) est malū pene t nature. t effectus peccati originalis ad sensum infra dicendū. q. lxxxi. et m̄ potest esse vel materia exercende virtutis scz humilitatis t patiētie t tēperantie ex q̄ fomes debilitat. vel pōt esse occasio maioris virtutis. qz hō sciens se infirmū t pnū ad malum magis sollicitat ad resistendū t ꝑ hoc q̄ resistit fit exercitatior. t ꝑ ons fortior. Ultra. g̃ virtus nō solū se hz ad bonum tc. Si intelligit̄ rangē ad obiectū materiale vel vt ad occasionē ꝑfectis maioris ꝓcedit. Vñ d. san. sc̄a sc̄e q. li. ar. ꝑ. ad sc̄m dicit. et si virtus essentialr sit ꝑfectio quedam. nō m̄ oportet q̄ oīe illud qō est materia ꝑfectis importet ꝑfectōem. hec ille. Si aūt intelligit q̄ nō sp se habeat ad bonū homis qō est fm rōnem esse. Negat. imo hoc ipm qō est patiēter ferre mala corporis t rebellionē carnis vel huic resistere est bonū hois t fm rōnem. vñ virtus se sp hz ad bonū scz ad ꝓformitatē rōnis. esto materia a cruis sui sit mala ☉ quet em̄ h̄ memorari supra dictorꝫ q. lxiij. ar. iij. q̄ bonitas habitus nō solū attendit̄ in ordine ad obiectū. sed etiā qz disponit ad naturā ꝓueniēter. ideo habitus virtutis q̄ etiā circa malū opatur ꝓformiter ad rōnem hois est bonus habitus. Potest ergo dici ad argumentū breuiter. virtus in infirmitate ꝑficitur occasionaliter vel tangē circa materiā. qz videlz hz se circa infirmitatē corpis ꝓformiter ad rectā rōnem. ita q̄ simul ꝓcurrant miseria corpis t sensualitatis t firmitas rōnis fm̄ virtutē. Ad minorē. ꝑa infirmitas est qō dam malū (saltem pene) t in illo malo nō ꝓsistit virtus sed in bō se habendo ad malū. puta stimulū carnis. g̃ tc. Negat ꝓña. qz virtus solū se hz ad bonū scz hois esto obiectū possit in se esse malū. m̄ virtus hz se ad ipm bono mō. est ergo boni m̄ moralr t formalr. scz naturalr t materialr sic mali sicut materie. bonū em̄ virtutis est bonū rōnis. vt patz articulo sequenti. Circa malū aūt ꝑt̄ hoc se hr̃e fm rōnem. igit̄ pt ꝑtus ꝑfici in. i. circa infirmitatē tc.

¶ Utrū definitio virtutis sit ꝓueniens qua dicit̄ Virtus est bona q̄litas mentis q̄ recte viuit̄. q̄ nullus male vtit̄ quā dr in nobis sine nobis opatur.

AD quartū sic ꝓceditur. Uidet̄ q̄ nō sit cōueniēs definitio virtutis que solet assignari. scz. Uirtus est bona q̄litas mentis qua recte viuit̄ qua nullus male vtitur. quā dr in nobis sine nobis opatur. virt⁹ em̄ est bonitas hois. ipa em̄ est que bonū facit habentē. sed bonitas nō videt̄ esse bona. sicut nec albedo est alba. igit̄ incōuenienter dicit̄ q̄ virtus est bona q̄litas. ¶ ☩. nulla differētia est ꝓmunior suo genere cū sit generis diuisiua. sed bonum est ꝓmum⁹ q̄ qualitas. ꝓuertit̄ em̄ cū ente. ergo bonū nō debet poni in definitiōe virtutis. vt differētia qualitatis. ¶ ☩. sic̄ aug. dicit in. xij. de tri. Ubi ꝓmo occurrit aliq̄d qō nō sit nobis peccatibus q̄ cōe. illō ad mētē ptinet. scz q̄dam virtutes sunt etiaz irrationabiliū partiū. vt ps̄ dicit in. iij. ethi. nō ergo oīs virtus est bona qualitas mentis. ¶ ☩. rectitudo videt̄ ad iusticiam ptinere. vnde idē dicūtur recti t iusti. sed iustitia est species virtutis. incōueniēter ergo ponit̄ rectū in definitione virtutis. cū dicit. Qua recte viuitur. ¶ ☩. quicūq; superbit dr aliquo. male vtit̄ eo. scz multi superbiūt dr virtute. dicit em̄ aug. in regula. q̄ superbia etiā bonis operib⁹ insidiat̄ vt pereant. falsum est ergo q̄ nemo virtute male vtat̄. ¶ ☩. hō ꝑ virtutē iustificatur. sed aug. dr sup illud 10. Maiora hoz faciet. qui creauit te sine te nō iustificabit te sine te. incōueniēter ergo dr q̄ virtute deus in nobis sine nobis operat̄. ¶ Sed contra est auctoritas Augustini. ex cuius verbis ꝓdicta definitio colligit̄. t ꝑcipue in sc̄o de libro arbi.

¶ Hic vltimo subiungit definitōem virtutis positam a beato Augustino. que potest trahi ex ꝓcedentibus articulis huius questionis. dempta vltima ꝑticula qua remota hec definitio est virtutis in genere.

¶ Rñdeo dōm. q̄ ista definitio ꝑfecte ꝓplectitur totā rōnem virtutis. ꝑfecta em̄ rō vnitis cuiuslibet rei colligit̄ ex oīnibus causis eius. Cōprehendit aūt ꝑdicta definitio oīnes causas virtutis.

¶ Conclonē rñsiua formalr nō ponit̄ sc. clare pt̄ intelligi ex rōne q̄ pbat in ꝓncipio q̄ talis est. Ista definitio q̄ ꝑfecte ꝓplectit̄ totā rōnē virtutis. ergo sequit̄ ꝓbo rñsiua

dare. q̄ ista definitio ꝑtis ē ꝓueniēs t sufficiens. Tenet ꝓña. qz definitio ē rō indicās q̄d ē cuiꝰ rei. Añs ꝑbat. ꝑcta rō vniuscuiusq; rei colligit̄ ex oib⁹ causis ei⁹. Sz ꝑdicta definitio ꝓphendit oēs causas ꝑtis. tā scz formales q̄m materiales. q̄ etiā finalē t etiā efficientē. t distinguit̄ q̄ illas ab oib⁹ alijs habitib⁹. igit̄ ē ꝑfecta t adeq̄ta. t tota rō ꝑtis. D. ꝑ⁹. pbat hāc rōem. Sedo. pbat specialr̄ minorē q̄ ad oēs causas. ibi. Causa nāq; formal tc. Maior g̃ ꝑdicte rōis ptz. Cōsequēter cū dr

¶ Causa nāq; formal ꝑtis sicut t cuiuslibet rei accipit̄ ex ei⁹ gne t dñia. cū dr bona q̄litas. genus em̄ ꝑtis q̄litas ē. dñia aūt bonū. ect̄ m̄ ꝓueniētior definitio si loco q̄litatis habit⁹ poneret̄ q̄ ē gen⁹ ꝓpinquū

¶ Probat minorē ꝑdicta de vnaq̄q; ca. t patebunt ꝓes. ꝑsequēdo. t ꝑ⁹ de ca formali. Et arguit̄ sic. Ca formalis cuiuslibet rei (scz logica t metaphysica) ē gen⁹ t dñia. Sz ista definitio exꝑmit gen⁹ t dram. igit̄. Minor ptz. qz q̄litas ē gen⁹ saltē remotū. Et ꝓpinquū habit⁹. dñia aūt ē bonū. vt patuit q. liij. ar. ij. qz habit⁹ dñit fm bonū et malū specie. Deinde cū dicit

¶ Uirtus aūt nō hz materiā ex q̄ sicut nec alia accidētia. scz hz materiā circa quā. t materiā in q̄. s. subiectū. materia aūt circa quā ē obiectū ꝑtis. qđ nō potuit in ꝑdicta definitiōe poni. eo q̄ ꝑ obiectū dtermināt̄ ꝑtis ad spēm. hec aūt assignat̄ definitio ꝑtis in cōi. vñ ponit̄ subiectū loco cause materialis. cuius dr q̄ est bona qualitas mentis.

¶ Deducit minorē q̄ ad cām materialē. Et arguitur sic. Illa definitio ꝓplectit̄ subiectū ꝑtis. igit̄ materiā i q̄. Añs ptz. qz mētis ē q̄litas. ¶ Nota aūt q̄d mētis in solutiōe tertij. Quare aūt nō ponat materia circa quā oñdit D. qz ista definitio ē ꝑtis in cōi. Obiectū aūt (scz determinatū) trahit ꝑtē ad spēm. obiectū ꝓ cōe satz itelligit. in eo qō dr recte viuit̄. id ē opat̄. qō opari obiectū reqrit. qz nō ē op⁹ ꝑtuosus. nisi circa obiectū aliqđ tc. Deinde ibi

¶ Finis aūt ꝑtis cū sit habit⁹ opatiuus ē ipa opatio. Sz notandū q̄ habituū opatiuoꝝ aliq̄ sunt ꝑ ad malū. sicut habit⁹ vitiosi. aliq̄ ꝓ q̄nq; ad bonū et q̄nq; ad malū. sicut opinio se hz ad vez t ad falsum. ꝑtus aūt ē habit⁹ ꝑ se hñs ad bonū. t iō vt discernat̄ ꝑtus ab his q̄ se ꝑ hñt ad malū. dr. Qua recte viuit̄. vt aūt discernat̄ ab his q̄ se hñt q̄nq; ab bonū. q̄nq; ad malū. dr qua nullus male vtit̄

¶ Arguit̄ de cā finali ꝑ minorē sic. In ista definitiōe ponit̄ opatio. igit̄ finis ꝑtis. Tenet ꝓña. qz habit⁹ opatiui finis ē opatio. cū dr recte viuit̄. ꝑ qđ distinguit̄ a vitio. Sz ꝑ istas ptes. esto distinguat̄ ꝑtus a vitio. m̄ non distinguit̄ ab habitu. q̄ nō ē ꝑtus. nec vitiū. scz q̄nq; se hz ad bonū. q̄nq; ad malū. Ideo addit. q̄ null⁹ male vtit̄ (scz ꝓncipaliter. vt ꝑz ad q̄ntū) vt ꝑ hāc ꝑtē distinguat̄ ab opinione t hmōi. t hec oīa ꝓueniūt ꝑtuti i q̄ne. Tūc ibi

¶ Causa aūt efficiēs ꝑtis infuse dr q̄ definitio dat deus ē. ꝓpter qđ dr. Quā dr⁹ in nob⁹ sine nob⁹ opat̄. q̄ q̄dē ꝑticula si auferat̄. reliquū definitōis erit cōe oib⁹ virtutib⁹. t acq̄sitis t infusis

¶ Corroborat vltio eandē minorē de cā efficiente sic. In ista definitiōe ponit̄ dr⁹. igit̄ cā effectiua. Añs ptz. Cōsequētia tenet. qz dr⁹ ē cā effectiua (immediata scz) aliꝝ ꝑtutū. ¶ Nota aūt q̄ tangit̄ cā effectiua immediata aliqua ꝑtutis. s. infusaꝝ. Et ita infusaꝝ. q̄ nullo mō ꝓcedit acq̄r. t distinguunt̄ ab alijs acq̄sitis specifice. qz nō solū infuse. scz tm̄ ex infusione t ad aliꝰ obiectū. t diuini supra naturā ordinis. Et ꝑ ons distinguunt̄ specifice. Esto em̄ dr⁹ posset infundere acq̄sibiles. tm̄ tales nō cēnt tm̄ ex infusione. et haberēt inferiꝰ obiectū. nec cēnt diuini ordinis. ¶ Nota etiā. q̄ ꝑ hāc vltimā ptē definitōis definitio ista appropriat̄ ꝑtutib⁹ infusis. vt iā dictū ē. distinctis specie ab acq̄sitis. Sed illa ꝑte dempta. definitio ꝓueniet generalr̄ oi ꝑtuti. etiā acq̄site. cuius tā ꝓpinq̄ t immediata ē rō recta cū appetitu. scz dei ē tā ꝓma remota. sed infusaꝝ ꝓpinq̄. Uñ ca adeq̄ta ꝑtutis in cōmuni ē deus. vel recta ratio mouens appetitum tc.

☞ Unde auctoritas Augustini est remenda vt ꝓbat argumentū in ꝓrarium.

¶ Ad ꝓmū g̃ dōm. q̄ id qō ꝓmo cadit in intellectu ē ens. vñ vnicuiq; apphenso a nob⁹ attribuim⁹ q̄ sit ens. t ꝑ ons q̄ sit vnū t bonū q̄ ꝓuertunt̄ cuz ente. vñ dicim⁹ q̄ ēntia ē ens t vna t bona. t q̄ vnitas ē ens t vna t bona. t silr̄ de bonitate. nō aūt h̄ hz locū in specialib⁹ formis. sicut ē albedo t sanitas. nō em̄ oē qđ apphendim⁹. sub rōne albi t sani apphendim⁹. Sz tm̄ ꝓsiderandū q̄ sicut accidētia t forme nō subsistētes dicunt̄ entia. nō qz ipa habeāt ēe. scz qz eis aliqđ ē. ita etiā dicunt̄ bona vl vna. nō qđē aliqđ ē. aliq̄ alia bonitate vl vnitate. scz qz ē eis aliqđ bonū vel vnū. sic igit̄ t ꝑtus dr bona. qz ea aliqđ ē bonū.

¶ Argumēta oia impugnāt ptes definitōis ꝑ ordinē

Maior. vera ē. Bonitas accidētal⁹ hois. facies cū ens fm̄ qđ t bonū simplr. vt ptz ꝑ. ꝑ. q. v. ar. ꝑ. ad sc̄m t tertiū.

Ad minorē. Negat. Et. pbatio nō ē silis. qz in specialib⁹ qđē nō ꝑdicat ꝓcretū de abstracto. sec⁹ in trāscendētib⁹. vbi. ꝓpter eo. q̄ cōitatē maximā t ꝓuertibilitatē cū ente ꝓcretū ꝑdicat de abstracto. qz sicut nihil ē qđ subtrahit̄ a tot⁹ ordinis entis. ita nihil subtrahit̄ ꝑ rōnem vnius t boni q̄ cū ente ꝓuertunt̄. qz g̃ ꝑtus ē ens. ideo etiā bona. Ad sensuz quē D. ponit. nō qz habeat bonitatē ꝓpriā. scz qz ē q̄ aliqđ ē bonū. s. hō tc. De illa solutiōe pulchre loqt D. sanc. in de veritate mate. xxj. q. iij. ad q̄rtū. Albū em̄ nō ē adeo cōe vt necesse sit de oib⁹ dici. t cadat in ꝓceptū cuiuslibet. sicut ens t ipm sequētia. q̄re nō ē par rō. Et m̄ sicut ens multiplr̄ dr. vel qz in se subsistit. vel qz ē ꝑncipiū subsistēdi. vt aliq̄ dispō subsistēs. sic bonitas ē bona. nō qz in se subsistēs sp. scz h̄ mō q̄ bonū dicim⁹. illō q̄ aliqđ ē bonū. Silr̄ ponit D. sanct. in de ꝑtutib⁹. q. ꝑ. ar. ij. Ubi tractat materiā huius articuli. Et hz vt patebit iā ad 2m̄

bonitas nō capiat trāscēdenter. scz ꝑ bonitate morali. aūt tamē ꝙa importat q̄ nomē trāscēdēs. iō ꝑtus ē bona. tc.

¶ Ad scōm dōm. q̄ bonū qō ponit in definitōne ꝑtutis nō ē bonū cōe qō ꝓuertit̄ cū ente. t ē in plus q̄ q̄litas. scz ē bonū rōis. fm̄ q̄ Dionys⁹ dr in. iij. c. de di. no. q̄ bonū aīe est fm rōem esse

¶ Ad minorē. Bonū trāscendens qō fert ens actu qōcūq;. est cōmun⁹ q̄ q̄litas vl habit⁹. scz bonū morale qō ē bonū rōis. i. ꝓportio ad rectā rōnem nō ē cōis. Ultra. Ergo bonū. Uez trāscendēs. scz bonū determinatum. qō est ꝓuenientia ad naturā humanā. qō est fm rationem esse. id est se habere t operari

¶ Ad tertiū dōm. q̄ ꝑtus nō ꝑt ee in rōnali ꝑte

Universidad de Deusto
Biblioteca

aie nisi in ꝫtū ꝓticipat rōnem. ꝟt dr in ꝑ° ethi. z iō rō siue mens ē ꝑpriū subiectū ꝑtutis humane

¶ Ad maiorē. Si loqmur de mēte ꝓprie z pfecte. tūc nullo mō ē cōis nobis z pecoribꝫ. Si aūt loqmur de mēte extēsiue vsqꝫ ad rōnale ꝙ ꝓticipatōem. tunc nō ē nob cōis oīno z pecoribꝫ. qz etiā rōnale ꝙ ꝓticipatōnem in nob audit rōem nō in bestijs Ad minorē. Negak. q sint irrationalia ꝓtia vt sic. sꝫ vt audiūt rōem. vñ ē ḡlitas mentꝫ vel ꝓprie vl ꝓticipatiue. ¶ Pro intellectu illꝰ dicti nota ex D. sanc. in de veritate mate. ꝙ. q. ꝑ. q mens ꝓprie ꝟcat potērias imateriales in supiori gre aie vt mens sit qōdā totū potēriale ꝟstituꝝ ex memoria intelligēia z volūtate. vel ꝟcat ipam cēntiā aie. vt ꝟphendit in se illas potērias ꝑm qs ē ad imaginē dei. Sz ñ extendit vsqꝫ ad potētias q aliq mō sunt rōnales z ꝓprie nobis. Et non cōes bestijs. saltē q ad modū ꝓticipādi rōem. Esto q ad spēz q ē ex obiecto sint cōes. ñ nō vt ꝓprietates naturales. z q ad habere ꝓiunctā rōem in eo de subiecto totali rē.

¶ Ad quartū dōm. q iusticia ē ꝓpria rectitudo q ꝟstituit circa res exteriores q in vsum hoīs veniunt. q sunt ꝓpria materia iusticie. vt infra patebit. sꝫ rectitudo q iportat ordinē ad finē debitū z ad legem diuinā q est regula volūtatis humane. vt supꝫ dictū est. cōmunis est oīi virtuti. q. lx. ar. iij. q. xix. ar. iiij.

¶ Maior distinguit. Rectitudo (id ē cōformitas q ē i rebꝫ exterioribꝫ ꝑm cōitatōem ad alterū suppositū distinctū) illa ꝓtinet ad iusticiā. tā ꝙ materia circa quā. z effect⁹ cōstituit ꝙ iusticiā in materia exteriori in ordine ad alium De hoc 2ª 2ᵉ. q. lviij. ar. q. lviij. Sz rectitudo q ōr ꝙueniēntiā vl habitudinē ad debitū finē. z ad verā regulā (puta legē eternā z rectā rōem) tal⁹ rectitudo ē cōis oi ꝑtuti. etiā ipi iusticie. Et de illa rectitudie intelligit cū dr. Qua recte viuit. De q supꝫ habitū ē. q. xix. ar. iij. et. ix. Et hic oꝑtet memorari eꝰ qd dictū ē in. q. ij. ar. ꝑ. q act⁹ humanus ex ꝟ q bon⁹ ē hz rōem rectitudinis inꝫtū pcedit a ꝓncipio suo ꝑm debitā regulā in debitū finē. Et qz tal⁹ rectitudo ꝙuenit oi actui bono. ꝙuenit z eꝰ ꝓncipio. s. ꝑtuti

¶ Ad ūntū dōm. q ꝑtute ꝑt aliqs male vti tāꝫ obiecto. puta cū male sentit de ꝑtute cū odit eā vl supbit de ea. nō aūt tanꝫ ꝓncipio vsus. ita sꝫ q mal⁹ sit actus virtutis.

¶ Ad maiorē. Quicūq supbit de aliq. male vtit eo. Verū sicut obiecto. z occasionaliter occasione accepta. Sz nō male vtit directe. z sicut ꝓncipio z radice ex q supbia pcedit. sꝫ solū supbia sua ē circa ipm. Minor ꝑa Vult supbiunt de ꝑtute. sꝫ nō ex ꝑtute vl p ꝑtutē. Et Aug⁹. vult q qs supbit de bonis operib⁹ Negak ꝓña. imo null⁹ male vtit ꝑtute tāꝫ ꝓncipio vsus. De materia huⁱ⁹ solutōnis 2ª 2ᵉ. q. xx. ar. ꝑ. ad scōm

¶ Ad sertū dōm. q ꝑtus infusa causak in nobis à deo sine nobis agentib⁹. nō tñ sine nobis consentientib⁹. z sic ē intelligendū qd dr. Quā deus in nobis sine nob⁹ opak. q ꝟo p nos agunt. deus in nob⁹ causat non sine nobis agentib⁹. ipe em operatur in oīi voluntate z natura.

¶ Maior vera de ꝑtute gratuita z infusa cū radice sua q sit ḡ ꝑa. sic em iustificat hō. Minor ꝑa. Hō iustificabit se sine te ꝙsentiente. vel in ꝓpria ꝑsona. z voluntate ꝓpria. vl volūtate alterius q̄ habak tā ꝫ ꝓpria (Qd dico ꝓpter paruulos baptisatos. q iustificant ꝙ voluntatē alterius cui cōmissi sunt. cuⁱ⁹ volūtas ē interpretatiue paruulorū) De hoc 2ª 2ᵉ. q. x. ar. xij. Et in. iij. sniar. sꝫ ñ iustificat nos sine nob⁹ agentib⁹. Vltra. Negak. qz intelligak. quā de⁹ ꝙak in nob sine nob⁹ agentib⁹. Virtutes aūt acꝙsite nō causant sine nob agentib⁹. nō tñ excluso deo q̄ operatur in oīni ē ꝙ cuiuscūq creature. z plus ḡ ꝯatura ipa. De b ꝑ. qte. q. c. v. ar. q̄nto.

¶ Questio. lvj. de subiecto virtutis

Deinde ꝙsiderādū ē de subiecto ꝑtutꝫ z circa h ḡrunt sex. Primo. vtrꝫ ꝑtus sit in poña aie sicut in subiecto. Scdo. vtrꝫ vna ꝑtus possit esse in pluribꝫ potēijs. Tertio. vtrꝫ intellectus possit eē subiectum ꝑtutis. Quarto. vtrꝫ irascibil z cupiscibil. Quinto. vtrū vires appētiue sine sensitiue. Sexto. vtrꝫ volūtas

¶ Quia q̄ditas ꝑcedit subiectū. Ideo pz ordo ad ꝑcedentē q̄stionē. Et habitudo ad subiectū ꝓpinqr est habitudine extrinseca ad ꝙdistinctū rē. Et ꝑmo q̄nt de subiecto in gñe. Scdo in speciali. arti. tertio. vsqꝫ in finez per quattuor articulos

¶ Utrꝫ ꝑtus sit in poña aie sicut in subiecto.

Ad ꝑmū sic ꝓcedit. Videt q ꝑt⁹ nō sit in poña aie sicut in subiecto. Dicit em Augustin. in. ij. de li. arbi. q ꝑtus ē q recte vitatur. viuere aūt nō ē ꝑ potentiā aie. sꝫ per essentiā. g ꝑtus nō ē in poña aie. sꝫ in eius cēntia. ¶ Ꝑ. phs dr in ij. ethicoꝝ. Utⁱ⁹ ē q bonū facit habentē. z opus eⁱ⁹ bonū reddit. sꝫ sicut opus ꝟstituit ꝑ potētiā. ita hns ꝑtutē ꝙstituit ꝑ cēntiā aie. g virtus nō magꝫ ꝑtinet ad potētiā aie qz ad eⁱ⁹ cēntiā. ¶ Ꝑ. poña ē in scda specie ḡlitatꝫ. ꝑtus aūt ē q̄da ḡlitas. vt supꝫ dictū ē. ḡlitatis aūt nō ē ḡlitas. g virtus nō ē in poña aie sicut in subiecto. ¶ Sz ꝯtra. ꝑtus q. ꝑca. ar. iij. ē vltimū poñe. vt dr in ꝑmo de celo. sꝫ vltimū est in eo cuⁱ⁹ ē vltimū. g ꝑtus est in poña aie

¶ Querit hic ꝑmo de subiecto ꝑtutꝫ immediato q. in genere. Et scdo de quodā dubio. ar. ij. Quer g hic in cōmuni de poña anime.

¶ Rñdeo dōm. q ꝑtutē ꝑtinere ad potentiā aie ex tribꝰ ꝑt ē manifestū. Primo qdē ex ipa rōe ꝑtutis q importat pfectionem potentie. pfectio aūt est in eo cuius est perfectio.

¶ D. breuiter absoluit q̄stionē vnica ꝙclone in fine tali. Utⁱ⁹ hūana ē in poña aie sicut in subiecto. dr nonanter (humana) Hanc ꝯclusionē ꝓbat p corꝓ⁹ triby mediis q patebūt ꝓsequendo. Probak g ꝙclo ꝑmo sic. Dis pfectio ē in eo cuius ē pfectio. sꝫ ꝑtus ex ꝓpria rōne est pfectio et ꝙplementū ponē. igit rē. Minor patuit. q. lv. ar. ꝑmo Maior de se nota de pfectōne formali ḡlis est ꝑtus. Deus em ꝑa nulli inesse ꝑt. iō nulli⁹ ē pfectio formal. sꝫ effectiue oīa pficiat. Cōsequēter cū dr

¶ Secūdo ex eo q est habitus opatiuus. vt supꝫ dictū ē. ois aūt opatio ē ab aia p aliquā potentiā. q. ꝑca. ar. ij.

¶ Arguit scdo sic. Virtus ē habit⁹ opatiuus. g ē in

aia ſm potentiā. Dns patuit. q. lv. arti. ij. Tenet ꝙña. qz ois opatio fit ab aia p aliquā potētiā. igit habit⁹ q ꝑtinet aiam ſm immediatū ꝓncipium opandi est in poña rē. Supponit aūt hec rō duo. s. q poña realr ab cēntia distinguak. z q poña ē immediatū ꝓncipiū agēdi nō cēntia. Et illa patebūt in ꝑ. p. rē. Tunc ibi

¶ Tertio ex ꝟ q disponit ad optimū. optimuz aūt ē finis. q vl est opatio rei. vl aliq ꝙsequūtur per opatōem a poña egredientē. vñ ꝑtus ḥuana est in poña aie sicut in subiecto.

¶ Assignat adhuc aliā rōem. i cuⁱ⁹ fine iſert ipaz ꝙclonez risiua z arguit sic. ꝑtus disponit ad optimū. sꝫ illud ē opatio a poña egredies. vl aliq ꝙsecutū p opatōez. igit ē in poña. ac si sic argueret. Utⁱ⁹ ē in illo qd disponit ad optimū (sez vel actōem vl aliq ꝙsequendū p actōnem) Sz poña ē qd disponit. igit rē. Minor ꝑz. qz ipa efficit actū z opatōem. Et aliqs ꝙsequ aliq p potētia ꝙiūcta actui. Hoc em ē fundamētū D. san. in ꝑ. p. q. lix. ar. ij. q volūtas angeli distinguak ab eⁱ⁹ cēntia. qz volūtas tēdit in extrinsecū. nō cēntia. Et ita p potētiā aliq ꝙsequ nō p cēntiā. qz illa ē intranea z nullū extrinsecū respicit. ¶ Et nota q illa ꝓpō. Quiescd se extendit ad id qd ē extra rē nō ē cēntia rei. dr sane intelligi. qz etiā appetit⁹ materie extendit se ad formā. q ē extra materiā. z tñ nō distinguit ab cēntia materie. Intelligit ḡ. quiescd extendit se ad id qd ē extra integritatē ꝙplete sube. nō ē cēntia rei. nec ad essentiā intrinsece ptinēs. Et sic intelligit Doc. sanc. rē. Omnia ista deducuntur ex questione precedenti.

Probat etiā ꝙclusio quarto ratōne in ꝯrarium. Nota ꝓpter hoc argumentū q sicut patuit ar. ꝑ. q. lv. ad ꝑmū. Illud dicit ꝓprie intelligit de ꝑtute nō capta essentialiter. sꝫ materialr. Ad sensum ibidē dicit D. aūt h applicat z vtit dicto isto de ꝑtute essentialr capta. Et tūc ē vltimū. sꝫ ꝙplementū in rōe ꝓncipij. z vltimū intrinsecū. licet accidentale. z g est in poña rē.

¶ Ad ꝑmū g dōm. q viuere dupliciter sumit. Quādoqz em dr viuere ipm esse viuentis. z sic ꝑtinet ad cēntiā aie q ē viuēti essendi ꝓncipiū. Alio mō viuere dr opatio viuentis. z sic ꝑtute recte viuit inꝫtū p eam aliqs recte operat.

¶ Maior ꝑa. q recte viuit. vita scda. q ē opatio ꝓcedens a ꝓncipio intrinseco in subiecto se mouēte ad opatiōnē. sꝫ nō ē q viuit recte vita ꝑa. q ē cēntia rei q seipaz mouet. Et viuere sic acceptū ē ee in natura seipam mouente. De his in ꝑ. p. q. xviij. ar. ij. Ad minorē. Viuere scdo mō acceptū. ē p cēntiā aie. imo ē aia ipa. vel natura humana. q aliq viuit z hz ee. Sz viuere ꝑmo mō. id ē opatiex se. ē a poña immediate. z etiā ab habitu z ꝑtute. ex q̄bus ꝟstituit vnū ꝙpletū ꝓncipiū. ¶ Nota q solet ee difficultas. an viuere ꝑcat ee essentie vl existēte. Videtur post Doc. sanc. vbi iā in ꝓma gre q ee cēntie. Et Doc. hic intelligend⁹ ē. q viuere ꝑcat ee viuētis. sez illud ee qd ē essentia p quā aliqs hz esse viuens. z se posse mouere rē. Uñ nō dr D. hic q ē existēdi ꝓncipiū. sꝫ essendi. Videt ꝙcordare D. in de veritate. mate. xiij. ar. iiij. ad scōz. vbi vult q ꝑcat esse. Qd relinqt ex ꝟ q alia vnit cōꝑtur vt forma. Hec ille. Sz tale ē ee cēntie. gre rē. sꝫ de ꝟ alibi rē.

¶ Ad scōm dōm. q bonū vel ē finis vl in ordine ad finē dr. z iō cū bonū opanꝫ ꝙsistat in opatōne. hoc etiā ipm q ꝑtus operantē bonū facit refert ad operatōem. z ꝙsequens ad potentiā.

¶ Ad maiorē. Utⁱ⁹ ē q bonū facit habentē rē. Ut ꝑ. Bonū facit in rōne opantis. z facit bonū simplr opans rem. q bonitas simplr attendit ſm vltimū rei z ſm finez. Finis aūt ē opatio q ꝓtinet ad potētiā. iō co ipo q ꝑtus bonū facit. facit bñ opari. qd ꝓtinet ad potentiam Ad minorē dico. q hns ꝑtutē ꝟstituit ꝑ cēntiā aie. Cōstituit Ut ꝑ in ee subali. sm q sumit bonitas entis z bonū sm qd Sz nō ꝙstituit ꝑ formā subalem immediate z ꝑ se bonus simplr. qd sumit in ordine ad finē. q ē opatio z bonum moris. Quare negak ꝙña. qz hoc ipo q ꝑtus facit bonū habentē (sez simplr) ordinat ad opatōem. z ꝑ ꝙs ē potentie. Et scdo. qz ꝑtus facit bonū habentē. z non formaliter. qz ꝑtus respicit opus. z sic ꝓtinet ad ꝓncipiū immediatū opis rē. ¶ Nota ñ q hec definitio si intelligeret de bonitate simplr z morali. tūc ꝙueniret pfecte tantū morali. et ei que requirit rectitudinem appetitus. sed generalr. tūc etiā intellectuali ꝙuenit

¶ Ad tertiū dōm. q vnū accns dr esse in alio sicut in subiecto. nō qz accns ꝑ seipm possit sustētare aliū accns. sꝫ qz vnū accns ꝟheret sube mediāte alio accnte. vt color corpori mediāte superficie. vñ superficies dicitur esse subiectū colorꝭ. z eo modo potētia aie dr esse subiectū virtutis.

¶ Ad maiorē. Cōcedo. Et dico q poña ē rō substā di habitib⁹. z immediatius seqk aiam q̄ habit⁹ tāꝫ rō q rē. Dico etiā. q ꝑtus ē ḡlitas. sꝫ habit⁹ opatiuus Ad minorē. Qualitatꝫ nō ē ḡlitas. sicut subiecti ꝓncipal⁹ qd. vt patuit supꝫ etiā. q. l. ar. ij. ad scōm. Est tñ ḡlitatꝫ z accidentis ḡlitas. z accns sicut subiecti q rē. Et scdo dico q ḡlitatis nō ē ḡlitas eiusdē ordinis z eiusdē rōis. Sic potentie nō ē poña. nec habit⁹ subiectak in habitū. Sz ḡlitatis q ē poña ꝑt ee ḡlitas habit⁹. q. tales ḡlitates sunt subordinate. z vna ē rō recipiendi aliā. vide supꝫ. q. xlix. ar. iij. ex Heruco. qz poña nō ꝑsupponit aliqd ꝓncipium operatōis abilitabile q ipam sicut habit⁹. ita q poña ē ꝑ mū ꝓncipiū instrumētale actiuū. nō determinatiū alterⁱ⁹ D. vt aūt eusdē ordinis. qz ſm ꝓncipia D. sanc. Character ordinis ponit subiectiue in poña intellectiua z etiā est poña. sꝫ aliozis ordinis z spūalis. Et ſm D. san. in. iij. p. q. lxij. ar. iij. ad scōm. Potētia naturalr ē in cēntia aie. sꝫ spūalr ē in poña naturali. eo q z ipa ordinet ad actū rē.

¶ Utrꝫ vna ꝑtus possit eē in duabꝰ potētijs.

Ad scōm sic ꝓcedit. Videtur q vna ꝑtus possit ee in duabꝰ potētijs Habitus em cognoscunt⁹ p actꝰ. sꝫ vnius actꝰ ꝑgredit diuersimode a diuersis potētijs. sicut ambulatio ꝓcedit a rōe vt dirigēte. a voluntate sicut a mouēte. z a poña motiua sicut ab exequēte. g etiam habit⁹ vnius ꝑtutis ꝑt in pluribꝰ ee potētijs ¶ Ꝑ. phs dr in. ij. rhetoricoꝝ. q ad ꝑtutē tria reqrunt. s. scire velle. z immobiliter opari. sꝫ scire ptinet ad intellectū velle ad voluntatē. g ꝑtus ꝑt ee in pluribꝰ potētijs ¶ Ꝑ. prudētia est in rōne. cū sit recta rō agibiliū. vt dr in. vj. ethicoꝝ. ē etiā in volūtate. qz nō ꝑt ee cū voluntate puersa. vt in eod libro dr. g vna ꝑtus ꝑt ee in duabꝰ potētijs. ¶ Sz ꝯ. ꝑtus ē in poña aie sicut in subiecto. sꝫ idē accns nō ꝑt ee in pluribꝰ subiectis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

g vna ꝑtus nō ꝑt ee in pluribꝫ potēcijs anime

¶ Hoc ē dubiū circa ꝓdictum articulū. qz habito q ꝑtus sit in poña. Est dubiū. an vna ꝑtus sit in vna tātū. vel in pluribus.

¶ Rñdeo dom. q aliqd ee in duobꝫ ꝫtingit dupliciṫ. Uno mō sic q ex equo sit in vtroqz. z sic impossibile ē vnā ꝑtutē ee in duabꝫ potēcijs

¶ D. distincte determinat qsitū. Uñ ponit duas cōclusiones ſm duo mēbra vni⁹ distincōis. Et ꝓmo ponit ꝓmā ꝫclonē eū ꝓmo memb̄ro. ſcdo ſcdam. ibi. Alio mō ꝛc. Circa ꝓmū ꝓmo ꝑmittit ꝓmū mēbrū cū ꝓma cōclusione. Scdo subiūgit ſcdam. ibi. Quia diuersitas ꝛc. Vult g q qsitū ꝑt dupliciṫ intelligi. Uno mō. q vna ꝑtus sit ex equo (id ē eq ꝓncipaliṫ) in duabꝫ potēcijs. ſ. z b⁹ videtur ē cētia ipa ꝑtutis sit in duabꝫ potēcijs. Conclusio. Impossibile est isto mō ꝑtutem vnam esse in duabꝫ potentijs. Deinde cā dicit

¶ Quia diuersitas potēciaꝝ attendiṫ ſm generales ꝓditōes obiectoꝝ. diuersitas aūt habituū ſm speciales. vnde vbicūqz est diuersitas potentiaꝝ est diuersitas habituū. sed nō ꝫuertiṫ

¶ Ponit rōem ꝓcedētis ꝫclonis. Et arguitur ex ſra. Ubicūqz ē diuersitas potēciaꝝ. ē diuersitas habituū. ſz nō ꝫuertiṫ. g ē impossibile. q vna sit ꝑtus z due poñe. vel vna sit in duabꝫ potēcijs. Cōsequētia nota. Añs ꝓbat. qz diuersitas potēciaꝝ ē ſm generales ꝓditōes obiectoꝝ diuersitas aūt habituū ſm speciales. Sz plurificaṫ generaliꝫ ꝓditionibꝫ. plurificanṫ z speciales. ſz nō ecōtra. g sequtur añs. Ista supp tacta fuerūt. q. lūj. ar. p. ad ꝓmum. Costat em q volūtas z intellect⁹ distinguunṫ ſm cōes rōes boni z veri. Et ſm has necesse ē z habit⁹ distingui q sunt circa bonū formaliṫ z vez scz. Circa vez pñt esse multi habit⁹. z nūm vnus intellect⁹. Nec obstat q metaꝓhysica vn⁹ habit⁹ exñs. est entis z boni. qz nō ꝫsiderat bonū sub ꝓpria rōne. ſz rōe entis Et bonū se hz tm̄ terminative z materialiṫ ad metaphysicā. ſz ens motiue z formaliter. Sz intellect⁹ z volūtas respiciūt ens z bonū vt sunt obiecta motiua z formalia. Metaphysica igiṫ vtrū q ꝫsiderat. ſz nō inclinaṫ in bonū sicut volūtas Qui modus tendēdi in rē vt extra ē distinguit volūtatē ab intellectu. ¶ Nota q minor ꝓ añte ē ꝑa in creatz. qz ibi multiꝫplicato supiori multiꝫplicaṫ inferi⁹. In trinitate āt multiꝫplicaṫ ꝓsona q ē ꝓmunior deo z cētia. z deus nō multiꝫplicaṫ. nā tres ꝓsone sunt vn⁹ deus. ſz hocalibi ꝛc.

¶ Alio mō ꝑt esse aliqd in duob⁹ vel pluribꝫ. nō ex equo sed ordine quodam

¶ Hic ꝓnter. ꝓcedit ad ſcdam ꝫclonē rñsiuā cui ꝓmo ꝑmittit ſcdm mēbrū distincōis. Scdo subiūgit ipsam ꝫclonem ei correspondentē. ibi. Et sic vna ꝑtus ꝛc. Scdm g mēbrū est. q alio mō ꝑt aliqd esse in duobꝫ vel pluribꝫ nō ex equo. ſz ordine q dā. ita q ē in vno ꝓncipaliṫ in alio scdario. vl⁹ in vno essentialiṫ. in alio ꝓsuppositiue. Sicut z supp. q. l. ar. iiij. ad tertiū. de scia dictū ē q ꝓncipaliter ē in intellectu. ſz scdario vel dispositiue. vl⁹ q ad abilitatē causatā ex vsu scie in viribꝫ sensitiuis interioribꝫ

Consequēter cum dicit

¶ Et sic vna ꝑtus ꝑtinere ꝑt ad plures potēcias ita q in vna sit ꝓncipaliṫ. z se extēdat ad alias ꝓ modū diffusionis. vl⁹ ꝓ modū dispōnis. ſm q vna potēcia mouet ab alia. z ſm q vna poña accipit ab alia

¶ Subiungit ipam scdam ꝫclonē rñsiuā talē. Isto mō vna ꝑtus ꝑt ee in pluribꝫ potēcijs. Ista ꝫclo ꝓbat ꝓ argumēta in oppositū. si recte intelligunṫ. Et explicatur a Doc. in corpe. z ꝑt argui ex corpe. Una ꝑtus ꝑt esse in vna poña essentialiṫ z in alia ꝓ modū diffusionis. Et iteꝝ ꝑt aliq ee in vna essentialiṫ. z in alia ꝓ modū dispōnis. g vna ꝑtus ꝑt ee ꝛc. Añs ꝓbat. qz vna poña mouet ab alia. z vna accipit ab alia. g ꝑtus q ē in mouēte poña ꝑt se diffundere ad ꝑtutē q ē in poña mota vl⁹ ad potentiaz motā. Et iterū ꝑtus q est in poña q accipit. ꝓcedit aliq quā dispōnem in ea a q accipiṫ. Sic prudētia q ponit in definitōe ꝑtutis mozalis. tāqz ꝓdā ab ea ꝓcipatū Et scia q ē essentialiṫ in rōne ꝓsupponit dispōnem bonā sensuū a qbꝫ accipit intellectus. ¶ Nota aūt. q id qō ꝑtus ꝑter essentiā suā hz in alia poña. nō ē aliqd intrinsecum ꝑtuti. ſz vl⁹ ꝓncipiū ꝓsuppositū. Sicut scire ꝓsupponitur ꝑtuti mozali. qō scire ꝯtū ad ꝓncipia mozaliū ꝑtutū ē q syndereſim. q ꝑstituit finē mozalibꝫ. vl⁹ ē qdā effect⁹ i alia poña. sicut ꝑtutes mozales q ad electōem z bonā habitudinē medioz. sunt effect⁹ prudētie. Uel ē qdā dispō ꝓ requisita. vl⁹ qñqz causata. vt ꝓz de scia ꝛc. Uide Capolā iij. sniaz. dist. xxxiij. in solutionib⁹ ad argumēta ꝓtra ꝓmā ꝫclonē. qz rparus ē habituat⁹ in appetitu sensitiuo. z intellectiuo z rōe. Sz tēperantia essentialiṫ est in appetitu sensitiuo. vt patebit infra. Sz tñ oportz ꝓus ordiena ture voluntatē ee ꝓfectā ꝓ habitum ꝓtinētie Sūiter z rō aliq mō ꝓus ꝓfecta est per habitū prudentie.

Argumētū in ꝓtiū ꝓfirmat ſcdaz ꝫclonē rñsiuā.

¶ Ad ꝓmū g dom. q idē actus nō ꝑt eqliter z eodem ordine ꝓtinere ad diuersas potēcias. ſz ſm diuersas rōnes z diuerso ordine.

¶ Ad maiorē. Habit⁹ cognoscunṫ ꝓ act⁹. ꝓsertiz eliciros z imediate ab eis. ꝓgredientes Ad minorē. Uni⁹ actus egrediṫ a diuersis potēcijs. nō eliciriue. ſz in diuerso ordine. puta ab vna eliciriue. ab alia iperatiue. ab alia directiue. Et ad illū actū sunt diuersi habit⁹ z ꝑtutes. sicut in imperāre dare elemosynā ꝓter deū. ſ. in volūtate. ē charitas. in dirigente intentionem volūtatis. ſ. rōne. ē ſpes. in exequēte āt vt ē ꝑtus motiua vl⁹ manu⁹ ē qdā alia dispō ꝛc. Negaṫ āt ꝓña. q etiā habit⁹ vni⁹ sit in pluribꝫ potēcijs. qz act⁹ de q arguiṫ nō ē in pluribꝫ potēcijs. Sz a plumbo in diuerso ordine. Sic etiā vni⁹ habit⁹ ꝑt ee pluriū potēciaꝝ. ſz nō in eodē ordie. ſz vni⁹ subiectiue. alteriꝰ us ꝓsuppositiue. alterius ꝓnter z participatiue. z hoc voluit ꝫclusio ꝛc.

¶ Ad scdm dom. q scire ꝑficiṫ ad ꝑtutē moralē inqtū ꝑtus moralis opaṫ ſm rōnem rectā. ſz essentialiṫ in appetēdo ꝑtus moralis ꝓsistit

¶ Maior illa ꝑa. Requrunṫ qdē tria. sed nō in oñibꝫ essentialiṫ ꝓsistit ꝑtus. ſz in vno tm̄. ſ. in velle (capiēdo generaliṫ) loquēdo de ꝑtute mozali. q est in appetitu. de q z ꝓbs loqr. z illa ꝓsupponit scire duplex z finis qō ē g rationē naturalē. z medij. qō ē ꝓudētie. vt ꝓz ex 2ª 2ᵉ. q. xlvij. Sz hz imobiliṫ opari tāqz effectū ꝓsequentē. g ꝑtus ꝛc. (scz mozaliṫ) ꝑt ee in plumbo. ſz nō vno mō z ſm idē. ſz ſm cām ē i cognoscitia. ſm effectū i exercitia. essentialiṫ i affectu.

¶ Ad tertiū dom. q prudentia realiṫ est in rōne sicut in subiecto. sed ꝓsupponit rectitudinē volūtatis sicut ꝓncipiū. vt infra dicetur.

ar. segundi. q. lvij. ar. iij

Articulus tij.

¶ Ad maiorē. Prudētie ē in rōne essentialiṫ. ſz causaliter z ꝓsuppositiue ē in volūtate (id ē in affectu bono ipi⁹ finis) Nō em̄ ꝓngit vt in plurimū recte iudicare de medijs bonis eligēdis. nisi affect⁹ sit bñ dispositus. qz q⁹is vnusquisqz ē taliter iudicat. Ultra. Est etiā in volūtate (extendendo volūtatē) Uez. vt dictū ē antecedēter. g vna ꝑtus ꝛc. Nō q dē in se. ſz in sua cā. z in suo effectu. ſz nō ex equo. Nec p hoc seqr q ꝑtus nō sit q⁹litas simplex. ſz seqr q multa ad ipam ꝓcurāt. nō q dē multe ꝑtes. ſz multe cause in diuerso ordine. z hoc nō ē inconueniēs. Dicit āt ex tē dendo volūtatē. qz prudētia nō solū ꝓsupponit volūtatē intellectiuā. ſz etiā bonā dispōnem appetit⁹ sensitiui. per ꝑtutes. q sunt circa passiones. vt patebit. Pro intellectu huius solutōnis maiori. vide infra. q. lvij. ar. v. in solutione ad ꝓmum z tertiū.

¶ Utz intellectus possit ee subiectū ꝑtutis

6 Ad tertiū sic ꝓcedit. Uidet q intellectus nō sit subiectū ꝑtutis. Dicit em̄ Aug⁹. in li. de moribꝫ ecclie. q oīs ꝑtus ē amor. ſz subiectū āt amoris nō ē intellect⁹. ſz solū vis appetitiua. g nulla ꝑtus est in intellectu. ¶ Ꝓ. ꝑtus ordinaṫ ad bonū. sicut ex supdicto ꝓz. bonū āt nō ē obiectū intellect⁹. ſz appetitiue ꝑtutis. g subiectū ꝑtutis nō ē intellect⁹. ſz appetitiua ꝑtus. ¶ Ꝓ. ꝑtus ē q bonū facit habentē. vt phs dr. ſz habit⁹ ꝓficiens intellectū nō facit bonū habentē. nō em̄ ꝓficiens scīam vl⁹ artē dr̄ hō bonus. g intellect⁹ nō ē subiectū ꝑtutis. ¶ Sz ꝓtra ē. q mens maxie dr̄ intellectus subiectū āt ꝑtutis ē mens. vt ꝓz ex definitōe ꝑtutis supinducta. g intellectus ē subiectū ꝑtutis

¶ Cōsequēter qrit de subiectis ꝑtutū (q sunt poñe in speciali. Et p⁹ de poña intellectiua appetitiua. Deinde de poña sensitiua. Tertio de appetitiua intellectiua

¶ Rñdeo dom. q sicut supdictū ē. ꝑtus ē habitus q aliqs bñ vtiṫ. Dupliciṫ āt habit⁹ aliqs ordinaṫ ad bonū actū. Uno mō inqtū ꝓhmōi habitū acqriṫ hoi facultas ad bonū actū. sicut q habitū grammatice hz hō facultatē recte loquēdi. nō em̄ grāmatica facit vt hō sp recte loquaṫ. pt em̄ grāmatic⁹ barbarizare. aut soloecismū facere. z eadē rō est in alijs scientijs z artib⁹. Alio mō aliqs habit⁹ nō solū facit facultatē agēdi. ſz etiā facit q aliquis recte facultate vtaṫ. sicut iustitia nō solū facit q hō sit ꝓmpte volūtatz ad iusta opandū. ſz etiā facit vt iuste operetur.

¶ Doc. p⁹ ponit aliq notabilia fundamēralia distinctiua. Et ꝯb⁹ scdo rñdet ad qsitū. ibi. Subiectū igiṫ habit⁹ ꝛc. Quo ad ꝓmū ponit duas ꝫclones ꝑtualr distinctiuas pambulares. Scdam ibi. Et qa bonū ꝛc. Pria ꝫclo pambularis. Duplices sunt ꝑtutes Probaṫ. ꝑtus ē habit⁹ bñ opatiuus. vel q⁹ ds bñ opaṫ. Sz habit⁹ hz duplicē habitudinē ad opus vl⁹ actū bonū. igiṫ ē duplex ꝑt⁹ Minor declaraṫ. qz qdā facūt solū facultatē bonā. q dā āt facūt etiā vsuz bonū. Declare pseqr i ſra. Deinde cū dr

ar. ij. q. iij

ar. iij. q. iij

¶ Et qz bonū sicut z ens nō dr̄ simpliciṫer aliqd ſm id qō ē in poña. ſz ſm id qō ē in actu. nō ab ꝯmōi habitib⁹ simpliciṫer dr̄ hō bonū opari z ee bon⁹. puta qz ē iust⁹ vl⁹ tēperat⁹. z eadē rō ē ex alijs. Et qa ꝑtus ē q bonū facit habentē z opus ei⁹ bonū reddit. ꝯmōi habit⁹ simpliciṫer dicunṫ ꝑtutes. qz reddūt bonū opus in actu z simpliciṫer faciūt bonū habentem

¶ Ponit alia ꝓclonē distincriuā fundamēralē. q habitus q faciūt vsum bonū. sunt simpliciṫer ꝑtutes. q ꝓ facunt tm̄ facultatē bonā. nō dicunṫ simpliciṫer ꝑtutes. ſz ſm hui⁹ ꝓclonis ꝓmo ponit z ꝓbat ꝓmā ptē. scdo scdam. ibi. Primi ꝓo ꝛc. Tertio infert qdā cozollariū. ibi. Et ꝓpter h ꝛc. Prima g ꝑs ꝓclonis ꝓbaṫ. Uir⁹ ē q bonus facit habentē. z opus ei⁹ bonū reddit. Sz tales habitus faciūt hoiem simpliciṫer bonū opari z ee bonū. igiṫ ꝛc. Maior ꝓbaṫ. aliqd dr̄ bonū simpliciṫer qd ē in actu nō in poña. ſz tales habit⁹ faciūt actu bñ opari. sicut patz de iusto z ꝛpato. nō em̄ ē iustus. nisi qz opaṫ iusta. nec sufficit posse facere iusta ad h q hō sit iust⁹. Deinde ibi

¶ Primi ꝓo habit⁹ nō simpliciṫer dicunṫ ꝑtutes. qz nō reddūt bonū opus. nisi in qdā facultate. nec simpliciter faciūt bonū habentē. nō em̄ dr̄ simpliciṫer aliqs hō bon⁹ ex h q ē sciens vl⁹ artifex. ſz dr̄ bon⁹ solū ſm qd. puta bon⁹ grāmatic⁹ aut bon⁹ faber.

¶ Subiūgit scdam ꝑtē ꝓclonis. q ꝓbaṫ sic. z resumit Maior ꝓcedēs ꝓ oppositū. ſz tales habit⁹ nō faciūt simpliciter bonū op⁹. nec habentē simpliciṫer bonū. igiṫ sunt ꝑtutes. nō simpliciṫer. ſz ſm qd. Probaṫ minor. qz nō reddit bonū opus. ſz solū facultatē. nec simpliciṫer faciūt bonū habentē Nō em̄ dr̄ artifex simpliciṫer bon⁹ ꝛc. ¶ Nota q habit⁹ intellectualiṫ sine ordine ad volūtatē. nō causat vsuz z exercitiū ſz oportz recurrere ad aliud motiū ad exercitiū. puta volūtatē. Quare nō faciūt vsum bonū de se. mouens em̄ ad exercitiū ē appetit⁹. z g ꝑtutes ipm̄ ꝓficientes sibi ꝓportionaṫ. z faciūt eū bn velle z opari. z p ꝛns hūi simpliciter id qō ē ꝑtuz. Nō āt ille q sunt ꝑtuz cognoscitive eiu⁹ nō ē mouere ad exercitiū ꝛc. Tūc ibi

¶ Et ꝓpter h plerūqz scia z ars ꝓtra ꝑtutē diuidiṫ. qnqz āt ꝑtutes dicunṫ. vt ꝓz in. vj. ethicoz.

¶ Ex ta dicta ꝓclone ponit cozollariū verificans dictū phi. tale. Plerūqz scia z ars (q faciūt solū facultates bonā) ꝓtra ꝑtutē diuidunṫ. vt ꝓz in ꝓdicamēntis. vt alleganṫ fuit. q. lv. ar. p. argumēto in ꝓtiū. Qnqz āt ꝑtutes dicunṫ. vt ꝓz. vj. ethicoz. Primū verificaṫ. qz diuidunṫ ꝓtra ꝑtutē simpliciter. Scdm ꝓz. qz sunt ꝑtutes ſm qd.

¶ Subiectū igiṫ habit⁹ q ſm qd dr̄ ꝑtus ꝑt esse intellect⁹. nō solū practic⁹. ſz etiā intellect⁹ speculativus. absqz oi ordie ad volūtatē. sic em̄ phs in. vj. ethicoz. sciam sapientiā z intellectū. z etiā artē ponit esse intellectuales virtutes.

¶ Hic ꝓnter rñdet ad qsitū ſm fundamēta ꝓus ꝓsita duabꝫ ꝫclusionib⁹. ita q scda ē limitatiue ꝓme. q ponit ibi. Cōtingit āt ꝛc. Cōclusio igiṫ ꝓma rñsiua ē. Uirtutes ſm qd. intellect⁹ ē subiectū. etiā speculatiu⁹. nō solū practic⁹ sine ordine ad volūtatē. Sz ꝑtutes simpliciṫer nō est subiectū nisi volūtas vl⁹ poña vt est mota a volūtate ꝛc. D. ꝓ⁹ ponit z ꝓbat ꝓmā ptē. scdo scdam. ibi. Subiectū ꝛo habit⁹ ꝛc. Quo ad ꝓmā ptē ꝓclonis ꝓbaṫ auctoritate phi. qz scia. sapientia z intellect⁹. siṁ ars. sunt ꝑtutes ſm qd. Sz tres p⁹ ꝑtutes sunt speculatiue. z ars practica. nec būt aliquē ordinē ad volūtatē. igiṫ p⁹ ꝑs ꝓba. ꝓnter cū dr̄

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Subiectū ꝙo habit⁹ q̄ simplr dr ꝓtus. nō ꝑt
ee nisi volūtas. vl aliq̄ poña fm q̄ ē mota a volūta
te. cui⁹ rō ē. q̄ volūtas mouet oēs potētias q̄ aliq̄
q.ix.ar.ꝑ°. liter sunt rōnales ad suos act⁹. vt supꝫ habitū ē. z ió
q̄ hō actu bñ agat. ꝛtingit ex h q̄ hō hz bonā volū
tatē. vñ ꝓtus q̄ bñ facit agere in actu nō solū in fa
cultate. oꝑtet q̄ vel sit in ipa volūtate. vel in aliqua
poña fm q̄ est a voluntate mota.

¶ Ponit secām ptē ꝛclonis rñsiue ꝑme. Et ꝓbat sic
Supplex maior. Uirt⁹ limplr ē q̄ facit actu agere bonū.
et nō solū in facultate. Sz q̄ hō actu bñ agat. ꝛtingit ex
h q̄ hz bonā volūtatē. g̃ ꝓtus simplr q̄ bñ facit agere ac
tu. oꝑtz q̄ vel sit in volūtate. vl in aliq̄ poña. fm q̄ ē mo
ta a volūtate. Maior nota. Minor ꝓbatur. q̄ volūtas
mouet oēs potētias q̄ aliqlit sunt rōnales. s. vl ꝑ cēntiā.
vel pticipatōem ad act⁹ suos. vt patuit supra. q. ix. ar. ꝑ.
g̃ Minor vera. ¶ Nota q̄ rōnale ꝑ pticipatōem dr. nō
q̄ pticipat cognitōem rōnis. sz q̄ natū ē moueri ad act⁹
suos a rōne. infra. q. lxviij. ar. iij. in fine. Et ꝓbendit et
ipa volūtas sub rōnali ꝑ pticipatōez. Uñ z seipaz mouet
z ocupiscibilē z irascibilē. z mouet etiā a rōe. ꝓnter cū dr

¶ Cōtingit ãt intellectū a volūtate moueri sicut
et alias potētias. ꝟsiderat em̃ aliqs aliq̄d actu eo q̄
vult. z ió intellect⁹ fm q̄ hz ordinē ad volūtatē. ꝑt
esse subiectū ꝓtutis simplr dicte.

¶ Procedit ad secām ꝛclonē rñsiuā limitantē ꝓcedē
tem. z seq̄entē ex ꝓma. Intellect⁹ fm q̄ hz ordinē ad vo
luntatē ꝑt ee subiectū ꝓtutis simplr. Hāc ꝛclonē ꝓ° ꝓbat
in generali. scdo in speciali. ibi. Et h mō intellect⁹ ꝛc. Ar
guit ꝑmo sic. resumēdo maiorē ex supꝫtactz. Uirt⁹ sim
plicit q̄ bonū facit agere. oꝑtz q̄ vel sit in voluntate vl in
aliq̄ poña fm q̄ ē mota a volūtate. sz intellect⁹ ꝑ moueri
a volūtate sicut z alie ponc. igit ꝛc. Cōsequēter ibi

¶ Et h mō itellect⁹ speculatiu⁹ vl rō ē subiectū
fidei. mouet em̃ intellect⁹ ad assentiendū his q̄ sunt
fidei ex iperio volūtatz. null⁹ em̃ credit nisi volēs.

¶ Probat specialr ꝓcedentē ꝛclonē explicādo q̄ sint
ille ꝓtutes q̄ sic sunt in intellectu. Et arguit sic. Fides ē
ꝓtus simplr. z siltrer prudēcia. sz fides ē in itellectu specu
lativo (scz ꝓncipalr) in ordine ad volūtatē. Siltrer prudē
tia in intellectu practico in ordie ad volūtatem. igit ꝛclo
ꝓa. Maior relinqt nota. p nūc. z ꝓbat de fide 2ª 2ᵉ. q. iiij
ar. iij. Et clar⁹ in de veritate. marc. xiiij. ar. iij. qz fides ē
ꝓtus nō q̄ūcūq̄. sz theologica. qz est ꝓncipiū boni act⁹ sp.
salutē formata. scz act⁹ meritorij. sz nō ē intellectual⁹ ꝛc. Et
tal⁹ dr ꝓtus apud theologū. Minoris ℣. ponit. z ꝓbat
ꝑmo ꝓmā ei⁹ ꝑtē. scdo secām. ibi. Intellect⁹ ꝙo practic⁹
ꝛc. Pria ps ptz. qz null⁹ credit nisi volēs. g̃ fides ē in itel
lectu i ordie ad volūtatē. z de h 2ª 2ᵉ. q. 4. z. iiij. tūc ibi

¶ Intellect⁹ ꝙo practic⁹ ē subiectū prudētie. cū
em̃ prudētia sit recta rō agibiliū. req̄rit ad prudētiā
q̄ hō se bñ habeat ad ꝓncipia hmōi rōis agēdoz. q̄
sunt fines ad q̄s bñ se hz hō ꝑ rectitudinē volūtatz.
sicut ad ꝓncipia speculabiliū ꝑ naturale lumē itelle
ctus agentz. Et ió sicut subiectū scie q̄ ē rō recta spe
culabiliū ē intellect⁹ speculativus in ordine ad in
tellectū agentē. ita subiectū prudētie est intellectus
practicus in ordine ad voluntatē rectam

¶ Est scda ps ꝓcedentis minoris. q̄ ꝓbatur a sili sic.
sicut ē de itellectu speculativo q̄ ad sciam. ita ꝓportiona
bilr de intellectu practico q̄ ad ꝓtutē simplr. sz intellectus
speculativus ē subiectū scie in ordie ad lumē intellect⁹ agē
tis quo se bñ hz ad ꝓncipia speculabiliū. g̃ itellect⁹ prac
ticus ē subiectū ꝓtutz. q̄ ē recta rō agibiliū. s. prudētie in
ordie ad ꝓncipia hmōi rōis agēdoz. (Subsumit) Sed
ad illa ꝓncipia q̄ sunt fines. hō bñ se hz ꝑ rectitudinem
volūtatz. igit ꝛc. ¶ Nota q̄ ꝓncipia agēdoz sunt duplicia. q̄ dā cōmunissima. z q̄ dā ꝑticularia ꝓpria cuilibet vir
turi. ad ꝑma hō se bñ hz ꝑ rōem naturalē ꝓmouentē. z per
naturalē habitudinē volūtatz ad bonū. de q̄ supꝫ dictū ē.
Sz ad fines ꝑticulares hō se bñ hz ꝑ ꝓtutē moralē q̄ ē in
appetitu. Uñ prudētia ꝓsupponit volūtatē ee rectā. q̄ ad
cōia z ꝑticularia ꝓncipia. Dicunt ãt ꝓncipia z fines cō
munia. vt nullū malū ē faciendū. nulli faciēda ē iuria.
ꝑticulares. vt tempate est viuendū in tali materia z tali
mō ꝛc. ¶ Nota etiā ꝙbū q̄ ℣. ponit. q̄ ad ꝓncipia spe
culabiliū hō bñ se hz ꝑ naturale lumē intellectus agēris.
Intelligit post supꝫ dicta in q. liij. ar. ꝑ. originalr z causalr
q̄ ab agēre intellectu causat intellect⁹ habit⁹. ad sensum
dictū ibidē. q̄ imediate bñ se hz ad ꝓncipia. ¶ Et nota
q̄ in rectitudie volūtatz includit etiā synderesis. ꝑ quaz
rō bñ se hz ad ꝓncipia agēdoz. Et in rectitudie volūtas
tis intelligit rectitudo appetit⁹. vt dictū ē etiā sensitiui. q̄
prudētia ꝓcipit etiā rectā estimatōem de fine ꝑticulari
ꝓtutz in materia passionū. q̄ nō ee vt in plurimū. nisi et
sensitiuus appetitus esset ꝑfectus ꝛc.

Argumētū in cōtrariū Confirmat
tiuū est scde ꝛclonis rñsiue. Hora ꝓ isto argumēto. q̄ mens ē sub
iectū ꝓtutz. vt opatiua ē. Et g̃ hz intellect⁹ de se sit materie
immaterial⁹. z ꝓpria ps ipius mētis. nō tñ in eo ponit
ꝓtus fm se. sz in ordie ad volūtatē q̄ ē ꝓncipiū opandi. et
vsus boni. Et scdo ex h. q̄ intellect⁹ ē supma poña in mē
te. scꝫ q̄ sit subiectū nobilissimi habit⁹. sz nō ꝓtutis ꝑ
statu. z ꝑsertim loquēdo de naturalibꝫ habitibꝫ. q̄ sapiē
tia q̄ ē nobilissim⁹ habit⁹ natural⁹. vt patebit infra. q. lvij.
ar. ij. et q. lxvij. ar. v. In patria q̄z ponit lumē glie in int
tellectu. q̄ ē habit⁹ summ⁹. z ꝓncipiū boni act⁹ ꝛc.

¶ Ad ꝑmū g̃ dōz. q̄ ꝙbū Aug⁹. itelligendū ē ex
ꝓtute simplr dicta. nō q̄ oīs talis virtus sit simplr
amor. sz q̄ ꝛcpēdet aliqlit ab amore in ꝛceptū ꝛcpēdēs
a volūtate cui⁹ ꝑma affectio ē amor. vt supꝫ dictū ē. q.xxvi.art.4.

¶ Ad maiorē. Augustin⁹ loqt nō de oi ꝓtute in gñe
vt se extēdit ad ꝓtutes itellectuales. q̄ sunt ꝓtutes ꝑ q̄d
Sz loqt de ꝓtute morali. z ꝓtute simplr. q̄ facit vsū bo
num. Et tūc oīs ꝓtus ē amor ꝑsuppositiue. q̄ oīs ꝓtus
tal⁹ depēdet a volūtate. cui⁹ ꝑma affectio ē amor. Et
g̃ ꝑdicatio nō formal⁹ z identica. sz causal⁹. Uñ dr ℣. nō
q̄ oīs tal⁹ (scz ꝓtus simplr sit amor) q̄si inueret q̄ aliq̄ est
amor. Et h ē vez de summa ꝓtute. scz charitate. g̃ nulla
virtus simplr est in intellectu. Uez. sine ordine ad amo
rem z voluntatem.

¶ Ad scām dōz. q̄ bonū vniuscuiusq̄z ē finis ei⁹
et ió cū vez sit finis itellect⁹. cognoscere vez ē bon⁹
act⁹ itellect⁹. vñ habit⁹ pficiēs itellectū ad vez cog
noscēdū. vl in speculatiuis vl in practicis dr ꝓtus.

¶ Ad maiorē. Uirt⁹ ordinat ad bonū. s. finē. q̄ ē act⁹
Uez. sz si intelligit q̄ ꝓtus a toto gñe ordinet ad obiū

ctū sub rōe boni. Negat de ꝓtute itellectuali. qz illa ordi
nat ad obiectū sub rōe veri. z nō bñ agere circa vez ē bo
nū. Et vez ē bonū qđā. z cognoscere vez. vl ꝓ actice ē bonū intellect⁹. Quare in intellectu practico
et speculativo ꝑt ee ꝓtus saltem fm q̄d ꝛc.

¶ Ad tertium dōm. q̄ ratio illa ꝓcedit de virtu
te simpliciter dicta.

¶ Maior vera de ꝓtute simplr. illa facit habentē bo
nū simplr. ꝓtus ãt saltē fm q̄d facit bonū habentē fm q̄d
Ad minorē. vera ē ꝓtus pficiēs intellectū sine habitu
dine ad volūtatē. nō facit bonū simplr. nō fm q̄d. vt bo
nū artificē. bonū grāmaticū. g̃ intellectus nō est subiectū
virtutis. verum simplr.

¶ Utr irascibil⁹ z ocupiscibil⁹ possint ee subiectū ꝓtutz

HAd q̄rtū sic ꝓcedit. Uidet q̄ irascibil⁹ z cō
cupiscibil⁹ nō possint ee subiectū ꝓtutis.
Hmōi em̃ vires sunt cōes nob⁹ z brutis.
sz nūc loqmur de ꝓtute fm q̄ ē ꝓpria hoī
sic em̃ dr ꝓtus hūana. nō igit hūane ꝓtutz ꝑt ee sub
iectū irascibil⁹ z ocupiscibil⁹. q̄ sunt ptes appetit⁹ sen
sitiui. vt in ꝓ° dictū ē. ¶ ℣. appetit⁹ sensitiu⁹ ē vis 1.ar.q̄
vtens organo corpali. sz bonū ꝓtutz nō ꝑt ee i corpe
hois Dicit em̃ Aplꝫ Ro. vij. Scio q̄ nō habitat in
carne mea bonū. g̃ appetit⁹ sensitiu⁹ nō ꝑt ee subiec
tū ꝓtutz. ¶ ℣. Aug⁹. ꝓbat in libro de moribꝫ eccliē.
q̄ ꝓtus nō ē in corpe. sz in aīa. eo q̄ p aiam corp⁹ re
git. vñ q̄ aliqs corpe bñ vtat totū refert ad aiam sī
cut si mihi auriga obtēperās equos q̄o pest. recte re
git. h totū mihi ꝛcꝛt. sz sicut aīa regit corp⁹. ita etiā
rō regit appetitū sensitiū. g̃ totū rōnali ꝑti ꝛcꝛt q̄
irascibil⁹ z ocupiscibil⁹ recte regant. sz ꝓtus ē q̄ recte
viuit. vt supꝫ dictū ē. ꝓtus igit nō ē in irascibili z cō 1.ar.iij
cupiscibili. sz solū in ꝑte rōnali. ¶ ℣. ꝓncipal⁹ actus
ꝓtutz moral⁹ ē electio. vt dr in. viij. ethi. sz electio nō
est act⁹ irascibil⁹ vl ocupiscibil⁹. sz rōis. vt supꝫ dictū ē. 1.ar.ꝑ°.
g̃ ꝓtus moral⁹ nō ē in irascibili z ocupiscibili. sz i rōe
¶ Sz ptra ē. q̄ fortitudo ponit ee in irascibili. tēpe
rantia ãt in ocupiscibili vñ phs dr in. iij. ethicoz.
q̄ he ꝓtutes sunt irrōnabiliū partiū.

¶ Querit h de alio subiecto. s. sensualitate. Et ꝓmo
de vi appetitiua.

¶ Rñdeo dōz q̄ irascibil⁹ z ocupiscibil⁹ dupliciter cō
siderari ꝑnt. Uno mō fm se. in ꝛceptū sunt ptes appe
titus sensitiui. z h mō nō ocpetit eis q̄ sint subiectuz
ꝓtutz. Alio mō ꝑnt ꝟsiderari in ꝛceptū pricipāt rōem.
ꝙ q̄ nate sunt rōni obedire. z sic irascibil⁹ vl ocupis
cibil⁹ ꝑt ee subiectū ꝓtutz hūane. sic em̃ ē ꝓncipiū hu
mani actus. in ꝛceptum participat rōnem

¶ In corpe ponit duas ꝛclones rñsiuas. ita q̄ scda
ē exꝑsitiua ꝑ°. quā ponit ibi. Et in his potētijs ꝛc. Pri
ma ꝛclo rñsiua ē bimēbris fm vnā distinctōez bimēbrē.
etiā supꝫ habitā. q. lxiij. ar. j. z. q. l. ar. iij. Irascibil⁹ z ocu
piscibil⁹ dupliciter ꝟsiderari ꝑnt. Uno⁹ fm se. scz rōe gener⁹ z
solitarie absq̄ ꝛcpto ad rōnem. Alio⁹ in ꝛceptū pricipant
rōem in hoie. vbi nate sunt rōni obedire. Cōclusio ꝓma

rñsiua. Pmo mō nō ocpetit eis q̄ sint subiectū ꝓtutz. sed
scdo mō ꝑt ee subiectū ꝓtutz. Probat ꝛclo q̄ ad ambas
ptes sil. In illo ꝑt ee ꝓtus. qđ ē ꝓncipiū hūani actus. sed
irascibil⁹ z ocupiscibil⁹ fm se. nō sunt ꝓncipiū hūani act⁹.
sz solū fm q̄ nate sunt rōni obedire. igit scꝫ ꝛclo Maior
ꝑz. qz sicut ꝓtus in cōi ordinat ad opus bonū. ita hūana
ꝓtus ad opus hūanū bonū. Minoris ꝓma ps patz. qz
act⁹ hūanus depēdet a rōne. sz tales poñe fm se nō hnt
aliqđ rōis. imo sunt nob⁹ z teſtijs cōes. igit ꝑtz ꝙ h scda
ps minoris. qz oē id ē ꝓncipiū hūani act⁹. qđ mouet ad
actū ex rōe. Sz poñe iste tali mō sunt hmōi. igit ꝑtz ista
minor. qz nate sunt obedire rōni ꝛc. Et posset ꝛclo ꝓbari
ex supꝫ dictz. q. l. ar. iij. Iste poñe fm se accepte nō hnt vt
sint subiectū habit⁹. g̃ nec ꝓtutes. Añs patuit supꝫ. Con
sequētia tenet. qz ꝓtutes sunt habit⁹. ¶ Et nota verba
℣ sanc. qz dr. illis potētijs fm se nō ocpere q̄ sint subiec
tū ꝓtutz. Sz ex h nō seqt. g̃ eis repugnat. Aliud em̃ ē di
cere (h fm se nō hz h. z aliud fm se hz. vt nō habeat h) qz
secām arguit repugnātiā. ꝑmū nō. Et g̃ ecto. sensualitas
vt sic nō habeat ee subiectū ꝓtutz. tñ ꝑt sibi ocpere fm q̄
subest rōni in hoie. Sicut supꝫ etiā dictū fuit de indiffēē
tia act⁹ moral⁹. q̄ ocpit actus hūano fm se negatiue. i. so
litarie accepto fm spēm ꝑ rōem. ita sensualitati fm se. id
ē solitarie accepte nō ocpit esse subiectū ꝓtutz. sz vt ē cō
iuncta rōni in hoie ꝛc.

¶ Et in his potētijs nēce ē ponere ꝓtutes. q̄ em̃
in irascibili z ocupiscibili sint aliq̄ ꝓtutes. ꝑz. act⁹
em̃ q̄ ꝑgredit ab vna poña fm q̄ ē ab alia mota nō
ꝑt ee pfect⁹ nisi vtraq̄z poña sit bñ dispōsita ad actū.
sic act⁹ artificis nō ꝑt ee ꝛgruus nisi etiā artifex sit
bñ dispōsit⁹ ad agēdū. z etiā ipm istrumētū. In his
igit circa q̄ opat irascibil⁹ z ocupiscibil⁹ fm q̄ sunt a
rōe mote. nece ē vt aliqs habit⁹ pficiēs ad bñ agēdū
sit nō solū in rōe. sz etiā in irascibili z ocupiscibili

¶ Hic ꝓsequit. peedit ad secām ꝛclonē. sz ex ꝑ° ꝛclone
sacz rñsiuz cēt q̄lito. Sz ꝓt maiorē declaratōem materie
ponit aliā ꝛclonē oñdentē necessitatē ponēdi habit⁹. In
istis potētijs. s. nēcitate ꝙditionata. Pria em̃ oñdit possi
bilitatē. Ponit g̃ ꝑ° ꝛclonē. scdo infert qđā cozollarium
ibi. Et q̄ bona ꝛc. Cōclo scda ē ista. Nēce ē ponere ꝓtu
tes i istis potētijs (scz nēcitate ꝙditionata) Probat. ois
act⁹ q̄ ꝑgredit ab vna poña fm q̄ ē ab alia mota. nō ꝑt
ee pfect⁹. nisi vtraq̄z poña sit bñ dispōsita ad actū. sz irasci
bil⁹ z ocupiscibil⁹ sunt poñe more a rōe z ꝓncipiū hūani
act⁹. ió nēce ē vt aliqs habit⁹ pficiēs ad bñ agēdū sit nō
solū in rōe (q̄ ē poña movēs) sz etiā in irascibili z ocupis
cibili. Minor nota ex ꝛclone ꝑ°. q̄ ꝑt mouere ad huma
nū actū a rōe. Maior declarat exꝑlanat. ibi. Sic act⁹ ar
tificis ꝛc. Et ita oꝑtz in rōe ee ꝓudētia. z ocupiscibili tē
perantiā ad h q̄ aliqs ꝑfecte abstineat a ꝓmiss ocupis
centijs z passionib⁹ delectabiliū Cōsequēter ibi

¶ Et q̄ bona dispō ponē mote attendit fm con
formitatē ad potētiā mouentē. ió ꝓtus q̄ ē in irasci
bili z ocupiscibili nihil aliud ē. q̄ sz q̄dā habitual⁹ cō
formitas istaz potentiaz ad rōem. Probat. ꝓtus ponē ē bona
dispō ei⁹. sz bona dispō ponē more. attendit fm ꝛclonē
tē ad potētiā mouentē. Subsumit. Sz irascibil⁹ z ocu

Universidad de Deusto
Biblioteca

pisabil sint mote a rone. igit rc. ¶ Nota q formitas q
e frus no e relatio. sz e formitas fundamental' t qd ab
solutu qo notat respectu. sicut t sup de vnione dictu fu
it proportionabilr. ¶ De materia huius articuli qri in de
frutib. q. p. ar. iij. Vult D. q appetitus sensitio fm se in
coi no conuenit poslitiue ee subiectu frutis. ita q ex roe gene
rica no deberet sibi ee subiectu frutis. Conuenit tn sibi vt
sic pmissiue. i. no repugnat i aliu appetitu sensitio. s. hois

¶ Et confirmat rcio pma q ad scam partem con
clusionis argumento in crarium

¶ Ad pmu q dr. q irascibil' t concupiscibil' fm se
considerate, put sunt ptes appetit' sensitiui. cones sunt
nob t brutis. sz fm q sunt ronales p participatoez vt
obedientes roni. sic sunt ppie hois. t hoc mo pnt
esse subiectum virtutis humane

¶ Dicit no e inconueniens. qz sunt cones nob t brutis. so
lum fm se considerate. Et fm se (id est q ad spem respectu
obiecti. id e abstracte accepte p intellectu sepando eas in
pma operone a rone) Sz si accipiunt vt existut in nob co
iunctae fm re ipi roni. sic q ad illu modu essendi no sunt
cones. Et scdo vt sup tetigi. sunt cones nob pmo mo ia di
cto. t in rone potentiar. considerado q ad obiecta. Sz si
derado in ordine etia ad subiectu. vt quierates naturas
distinguunt specie. sicut t ea q sunt quierates. sz ve
ru e q conuenit gne. Concludit ons. q no sunt in eis nisi
vt sunt humane t ronales aliquo mo. Et patet pmam
partem pme conclusionis rc.

¶ Ad scdm dr. q sicut caro hois ex se qde non
hz bonu frutis. fit tn instrumentu frtuosi act' inq
tu mouete rone membra nra exhibem' ad seruiendu
iusticie. Ita etia irascibil' t concupiscibil' ex se qde non
hnt bonu frutz. sz magz infectoez fomitz inq
tu no
formant roi. sic i eis aggenerat bonu frutz morale.

¶ Dicit pa. tn obedit roni in hoie. Ad minoez.
Bonu frutz no e in corpe hois. Uez fm se accepto. tn
corp' pt ee instrumentu rois ad pficiendu actu frtuosu.
q appetit' sensitiuus. vez fm se. t vt hz infectoem fomi
tis. Sz vt mouet p roem in quo ei' qd fm se hz. t put
formak roni. sic pt in eis gnari habitual' formitas q e
in eis frus vt patuit. Vide materia hui' solonis infra. q.
lxxiij. ar. iij. ad. ij. Act' cm t mot' corpis pt ee frtuosus
no vt e corpis. sz rois t volitatz ¶ Nota q Scot' valde
extendes nome frutz t habit'. ponit in 3°. dis. xxxij. q in
pte corpis possit ee frus t habu'. sicut pz i manu scrip
toris t pictoris. Wan' cm mea (inquit ipse) inexercitata
inabilis e in illa facultate. q e ad exercitandu. Exercita
ta at abilr. qd no e nisi abilitate inherente manui. q abili
tas pcedit ee q da frus. qz q da q litas abilitas ad op'
frutz morale. Concedit at h vltim' de irronabili. vt de eo
ad act' q sda ad qs e affuefact'. sz in mere inanimat no iue
nit. Ho cm ex consuetudie pjcit facili' lapis sursum. Hec
ille. Sz pz de se q valde coiter accipit frutem ca ponendo
in testijs. Et preterea. tales abilitates in testijs. nec ppie
roem habituu hnt. cu no assit voluntas in ordie ad qua
habit' dr. vt patuit sup. q. l. ar. iij. ad scdm. Abilitates
at membroz nec habit' sunt ppie. nec frutes. cum se mere
passiue habeant ad imperiu. nec pficiut opus morale. sed
sunt tm instrumeta. Uez tn q sunt qsi habituales dispo
siciones. t conuenit cu habitu ifaciendo abilitate. Sz passi
ue se habentes. qe e extra roem frutz. vide sup. q. l. ar. p°.

Scot' contra dictu frutis in testijs

vbi dictu fuit q in corpe no e habit' fm rone pfecta
spem habit'. Abilitates q membroz. q aliq mo supplent t
augent dispone naturale membroz. no sunt ppie habit'
vt frutes. sz dispones alicuius se hntis mere passiue ad
motu aie t appetit'. sicut t frus motiua executiua q e in
musculis t neruis. ¶ Et preterea. illa dispo manuu de q
Scotus loqr no magz e principiu boni act' morall' qz ma
li. Est em illa abilitas subseruiens arti q no e principium
boni moral'. sz artificiall'. Nec recte dicit appetitu rectu. vt pz
infra. q. lvij. Un t artis e frus fm phm. Et h videm'
manifeste. q illi cithariste de qbus ipe loqr coiter aburuntur
abilitatibus illis. Quare in principio motuo imperfecto illa
rn abilitatu pt ee frus. q volitas t appetit' illis abilita
tibus bn vtar. Et h eqd D. h dr. q in motuis membroz e
ponenda frus. no in membris (sz frus humana nullo mo)
Si at aliq mo deberet dici frus. capit frus large. p omi
dispone t complemto principij agendi. put dictu fuit. q. lv. ar
ti. p. circa argumentu in c positu. vt frus dicat qs facte
opus qbcunqe. t quocunqz mo bonu rc.

¶ Ad tertiu dr. q alia roe regit corpus ab aia t
irascibil' t concupiscibila rone. corp' em ad nutu obe
dit aie absq contradictoe. in his in qbus natu e ab aia
moueri. vn phus dr in pmo politicoz. q aia regit
corp' despotico principatu. id e sicut dns seruu. t io
totus mot' corpis refert ad aiam t propter h in corpe
no e frus. sz solu in aia. sz irascibil' t concupiscibil' no
obediut ad nutu roni. sz hnt quosdam mot' suos q
bus interdu roni repugnat. vn in eodem libro phus
dr q ro regit irascibile t concupiscibile principatu poli
tico. q sz regunt liberi q hnt in aliquo quasi volun
tate. t propter h etia optet in irascibili t concupiscibili
ee aliqs frutes qbus bn disponant ad actu.

¶ Dicit Uera q e Augustini. qz corp' se solum hz
passiue ad aiam. t obedit aie ad nutu. fm ea fm q natus
e obedire. puta fm exteriora membra coiter du sunt in sua
dispone naturali. No at fm pte vegetatiua. vt patuit sup
pra. q. lxij. Quia at sup dictu e q habit' ponit in eo qd
pt variare agere. t redere in diuersa. igit in corpe q ad mo
tu aie no ponit habit'. qz ad nutu fm se obedit. qre no est
opus dispone superaddita. Ultra ad minorem. Sz sic rc.
Negat. qz ia dictu e q aia regit corp' regimine despotico.
et corp' fm se obedit. Appetit' at sensitiu' fm se e plerisq
in quibus rois. igit vt conformis sit roni. opus e dispone sup
addita. Ha regit regimie politico. q rect' pt rebellare. sic
sensualitas pt hre motu quosdam pugnantes volitati. t roem
io op' e frute i sensualitate. vn negat pma. qz no e sic

¶ Ad qrtu dr. q in electoe duo sunt. s. intentio
finis q pertinet ad frutem morale. t praeceptio eo qd e
ad finem qd pertinet ad prudentia. vt dr in. vj. ethi. q at
habet rectam intentionem finis circa passiones aie. hoc
contingit ex bona dispone irascibil' t concupiscibil'. t sic
frutes morales circa passiones sunt in irascibili et
concupiscibili. sed prudentia est in rone.

¶ Dicit distinguit. Uiturz moral' e electio. qd tum
ad intentoem finis boni. Uez. que finem bonum electio pre
supponit sicut principium. Est igit electio frutz moral. id est
electio mediorum qd sit p prudentia. presupponit t dependet
ex frute morali. Aliud e in electoe. s. praeceptio vnius per

alio. t h e rois Ad sensum que D. sanc. ponit 2ª 2æ. q. xlvij
ar. p. ad scdm. qz eligere attribuit prudentie consequenter. in
quantu scz electorem p consiliu dirigit. Essentialr at e volita
tis. vt patuit sup q. xij. ar. p. et scdo Ad minorem. Uel
ra q ad perceptionem mediorum e electio rois directiue. vt
dictu e. Sz q ad intentionem finis. e etia irascibil' t concupisci
bil. qz ex bona dispone hanc virtu hz qs recta estimatoez
de fine alicui' frutis q presupponit bone electoni mediorum
Et h infra. q. lviij. ar. iij. er. v. Ubi halr maior decla
ratio. Et etia videt q appetit' sensitiuus mot' a roe pt
eligere puto iudicio t iperio prudentie. Et ita pt in eis ee
frus. De h infra. q. lxxiij. ar. iij. ad scdm. qz no solu vo
litas eligit. imo t appetit' sensitiuus. sz no fm se. sz vt e in
prate volitatis. t sedm roez vt videt dicere Scot' t bn. vt
dicet ibi ia. Un pt stare q frus electiua sit in sensualita
te. tm in habitudie ad rones t volitate. Et ad min' dis
positio bona appetit' sensitiui necessaria e ad rectam electi
one. vt hz D. hic. Quicqd sit de alio.

¶ Utrz in viribus sensitiuis apphensiuis interio
ribus possit esse aliqua virtus.

Ad quintu sic procedit. Uidet q in viribus
sensitiuis apphensiuis interi' possit ee ali
q frus. Appetit' em sensitiuus pt ee sub
iectu frutis inquantu obedit roni. sz frutes
sensitiue apphensiue interi' roni obediut. ad iperiu
em rois opat t imaginatiua t cogitatiua t memora
tiua. q in his viribus pt ee frus. ¶ P. sicut appetit'
ronal' q e volitas in suo actu pt ipediri vel etia ad
iuuari p appetitu sensitiu. ita etia intellect' vl' ro pt
impediri. vl' etia iuuari p vires pdictas. sicut q i vi
ribus sensitiuis appetitiuis pt ee frus. ita etia in app
hensiuis. ¶ P. prudentia e qda frus. cui' parte po
nit Tullius memoria in sua rhetorica. q etia in vi me
moratiua pt ee aliq frus. t eade roe i aliis interioribus
apphensiuis viribus ¶ Sz q e. q oes frutes vl' sunt in
tellectuales vl' morales. vt dr in. ij. ethi Morales
at frutes oes sunt in pte appetitiua. intellectuales at
in intellectu vl' rone. sicut pz in. vj. ethicoz. nulla q
frus e in viribus sensitiuis apphensiuis interi'.

¶ Hic querit de alia potentia. s. sensitiua apphensiua
an sit subiectum virtutis.

¶ Rndeo dicendu. q in viribus sensitiuis apphensiuis
interi' conuenit aliq habit'. qd pz ex h quia principaliter qd phs
dr in libro de memoria. q in memorando vnu principaliter
operat consuetudo q e qsi qda natura. nihil at e aliud ha
bitus consuetudinal' qz habitudo acquisita per consuetudi
ne. q e in modu nature Un de frute dr Tullius in sua
rhetorica. q e habit' in modu nature rois consentane'

¶ In corpe primo ponit conclusionem principalem. Secdo
conclusione manifestat. ibi. Sz tn si rc. Conclusio principalis e. In
sensitiuis viribus apphensiuis interioribus ponunt aliq ha
bitus. q tm in hoie no sunt q se habiles (sz no subordina
ti) sz annexi habitibus intellectiue partis. Hui' conclonis
p° ponit t probat primam pte. secdo secundam. ibi. In hoie tn rc.
Arguit sic. p phm pte ex auctoritate phi. In memorando
vnu post aliud acquirit in memoria per consuetudine habitus
qda consuetudinalis. q consuetudo sicut t frus e in modum
nature. s. q ad delectabilitate. licet litere. vt pz infra. q. lviij

ar. iij. ad primu. Sz memoria e sensus interior. igitur rc.
Maior elt phi. sicut D. deducit. Minor nota de se et se
cundo de aia. Et patuit ista pconclonis supra. q. l. ar. iij. ad
tertiu. ¶ Et nota q frus e ad vnu. s. in specie morali. sz
no necessario. sz libere t cu discretoe. Un e sile de frute t
natura q ad promptitudine t suauitate. plus q ad deter
minatoem. saltem q ad vnu nuero t necessario. Et e frus
ad vnu. i. no ad oppositu. s. bonu t malu. sz ad bonu tm
et mediu rois. vn e ad modu nature roni conuenienter. qz
videlz. pmpte mouet fm dictame recte ronis. Sicut tha
tura mouet. pmpte in id cui' hz inclinatoem Un frus
no assimilat nature qsi sit determinata ad vnu t no sit ad
multa. sz qz per modu nature sedet roem etia diuersa dic
tante. sz no opposita moralr. vide infra. q. lviij. ar. iij. ad
primu. vide Scotu de ista mate. in. iij. dis. xxxij. circa fine

Consequenter cum dicit

¶ In hoie tn id qd ex consuetudine acquirit. in me
moria t in aliis viribus sensitiuis apphensiuis no e
habit' p se. sz aliqd annexu habitibus intellectiue par
tis. vt supra dictum est.

ar. ij. t supra q. l. arti. iij. ad tertiu.

¶ Ponit secdam pte conclonis pambularz. q. pbat ex su
pradictis. q. l. ar. iij. ad tertiu. Ille habit' no e habit' p se
et principal. q e pparatori' ad aliu superiorem. Sz habit' sen
suu interioz e hmoi. igit rc. Un dicitu fuit q dispo sen
suu interioz bona. e materiale scie t antecedit vel sequi
tur sciam in intellectu.

¶ Sz tn si q sunt habit' in talibus viribus frutes
dici no pnt. frus em e habit' perfectus. q no contingit
nisi bonu operari. vn oportet q frus sit in illa potia q e
consummatiua boni opis. cognitio at veri no sumi
tur in viribus sensitiuis apphensiuis. sed hmoi vires
sunt qsi pparatorie ad cognitoem intellectiua.

¶ Hic procedit ad conclonem rationis quam p°. pbat. secdo elu
cidat qdam corollariu. ibi. Et io in hmoi rc. Conclusio patet
ex e. Habit' si q sunt in sensibus interioribus. no pnt dici vir
tutes. Et arguit sic. p ista conclone. Uirtus e in illa potia q
e consummatiua boni opis Sz cognitio veri q e op' bonu
no consumat in apphensiuis sensitiuis. igit id qd e in eis no
hz roem frutz. Maior pbat. qz frus e habit' perfect'. q
no contingit nisi bonu operari. Sz no e perfect' nisi roe opis
perfecti. igit Maior pa. minor pz. qz hmoi vires sz pparato
rie ad cognitoez intellectiua. igit no perficiut rc. Dein ibi

¶ Et ideo in hmoi viribus no sunt frutes qbus cog
noscit vez. sz magis in intellectu vel ratione.

¶ Subinfert corollariu tale. In viribus sensitiuis app
hensiuis no sunt frutes rc. vt in ifa. Patz. qz intellectus
consumat t facit perfectam cognitoem rc.

Confirmat conclonem rationis argumento in crarium.

¶ Ad primu q dr. q appetitus sensitiuus se hz
ad volitate q e appetitus ronis sicut mot' ab eo.
et io opus appetitiue frutis consumat in appetitu
sensitiuo. t propter hoc appetit' sensitiuus e subiectu
frutis. frutes aut sensitiue apphensiue magis se ha
bent vt mouentes respectu intellect'. eo q phantasmata
se hnt ad aiam intellectiua. sicut colores ad visum
vt dr in. iij de aia. t io opus cognitois in intellectu
terminat. t propter h frutes cognoscitiue sunt in ipo
intellectu vel rone. Et p hoc patz solutio ad scdm.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ad maiorē dr. q illa nō ē pcisa cā. Esto rectr. Sz cētā īo ē. qz appetit⁹ sensitiuus est ꝑsummariu⁹ boni opis. qz mouet a volūtate ad opus pficiendū i materia passionū. Minor placet. Sz hoc qđ dr nō sufficit. qz nō pficiūt bonū opus. ſz subseruiūt itellectui. q ab ipis accipit ꝛ pficit opus pfecte cognitōnis. Vñ negat ꝓña. De materia vlt⁹ solutōis hz D. sanct. in de veritate. Hate. q. decia in fine corpis. Et Cāpolus in 3⁹. dis. xxxij ad q̄stū. ꝓtra pmā ꝓclonē. ꝛ ad tertiū. vide ibidē multa deseruientia ꝑ articulo isto ꝛ pcedenti.

¶ Ad secđ assumptū dico pmo. Esto. ita eēt q rō impediret ꝑ vires apphensiuas. nō hoc interest. qz apphensiue nō sunt pfectiue boni opis. sicut appetitus sensitiuus. Vñ negat ꝓña. Secđo dico extra trām. q añs vł assumptum ē falsum. ꝛ eius falsitatē oñdit D. san. in de Veritate vbi iam. vbi dr inter cetera pturbata vi sensitiua intrioꝛi de necessitate pturbat intellect⁹. Sicut videm⁹ q le so organo phātasie. de necessitate impedit actio itellect⁹. Sz appetitus sensitiuus nō ē naturalr motiuus volūtatis. ſz ecōuerso. qz appetit⁹ superioꝛ mouet inferioꝛē appetitū. sicut sphera spherā. vt dr. iij. de aīa. Et q̄tūcūq; appetitus inferioꝛ pturbet ꝑ aliquā passionē ire vł ꝓcupiscentie. nō oportet q volūtas pturbet. imo hz potentiā repellendi hmōi pturbatiōnem. vt dr Genesis. iij. Subter terit appetitus tuus. ꝛ tu dominaberis ei⁹. Hec ille. Et ꝗb patz. q rō magis ipedit a sensitiuis apphensiuis. q̄ volūtas ab appetitiuis. cū ꝓñs nō sequtur rōne dicta. qz ꝑtus nō arguit ex necessaria conexitōne ab alio. ſz ex cō summatōe opis. ¶ Nota circa tā dicta q D. san. ꝑ. pte. q. lxxx. ar. ij. ad tertiū. dr q opinio vniuersal⁹ nō mouet nisi mediante ꝑticulari. Siliter appetit⁹ supioꝛ mouet mediante inferioꝛi. q̄ videt velle. q superioꝛ appetit⁹ etiam necessario coexigat inferioꝛē. ꝛ ꝑ ꝓñs ꝓtra dicta. ¶ Sed D. in ꝑ. p. intelligend⁹ ē nō vlter. ꝛ necessario. ſz vt i pluribus. Ad appetitū cūi etiā supioꝛē statim pt sequi mot⁹ exterioꝛ corpis absq; h q appetit⁹ inferioꝛ ferat in idē cum appetitu supioꝛi. fm saltē eādē rōem. ꝛ tūi appetit⁹ inferioꝛ pt ferri in qđ fert superioꝛ aliq̄liter fm aliquā aliā rationē. q̄ ferat superioꝛ. Et pt ferri in aliqđ ordinatum in aliqđ appetibile supioris appetit⁹. Hoc tū vere ē. q cum appetit⁹ superioꝛ ē intēsus. redūdat in appetitū inferioꝛē. vt ptz infra. q. lxxvij. ar. vj. in corpe. Sūmarie q̄ opinio vlis nūq̄ mouet sine ꝑticulari apphēsione. Supioꝛ etiā appetit⁹ vt in plurimū mouet mediāte inferioꝛi. Et hoc D. intēdit in ꝑ. p. Poterit tū fieri vt moueat sine iferioꝛi. Et hō D. intēdit in de veritate. iō nō ē ꝓtrouersia. Et ꝑtea nullo mō oportz q superioꝛ appetat ad qđ inferioꝛ afficitur. vide supra. q. xxij. ar. iij.

¶ Ad tertiū dōm. q memoria nō ponit⁹ ps prudentie sicut spēs ē ps generis. q̄si ipa memoria sit q̄dam ꝑtus p se. ſz qz vnū eoꝛ q̄ reqrunt ad prudentiam est bonitas memorie. vt sic quodāmodo se habeat ꝑ modum partis integralis.

¶ Maioꝛ ꝓa. Prudētia ē ꝑtus. ſz circa ꝑticularia q̄ tū ē sensus. ideo multa q̄ ptinēt ad ptē sensitiuā reqrunt ad pfectū actū prudētie tāq̄ ptes integles. vt patz 2ª 2ᵉ q. xlviij. ar. xlix. Est ḡ memoria ps prudētie. nō subiecti. ita. q prudētia de ea ꝓdicet essentialr. tāq̄ de ꝑtute. ſz ps integral ad sensum supdictū. q. liij. ar. iij. ad scđm

Ultra. Ergo etiā in memoratiua ē ꝑtus. Negat. ſz ē act⁹ vł habit⁹ ꝑticul⁹ annexus ꝑtui. vł deseruiēs ꝑtuti Vñ ne gat ad obiectū ꝛ ad ꝑtiū obiectū sufficit. nō āt ad excedēs. igit minor ꝓ⁹ ꝓa. als nō eēt ꝑtiū obiectū Sicē cū audit⁹ de le sufficit ad sonū. ꝛ visus ad colozē. ꝛ ꝓcupiscibil⁹ ad bonū sensibile. ita volūtas ad bonū ꝑtiū. Dein cū dr

¶ Unde cū sicut dictū ē. obiectū volūtatis sit bonū rōnis volūtati ꝓportionatū q̄stū ad h nō indiget volūtas ꝑtute pficiente. ſz si qđ bonum imineat hoi volendū qđ excedat ꝓportionē volētis. siue q̄stū ad totā spēm hūanā. sicut bonū diuinū qđ trālcēdit limites hūane nature. siue q̄stū ad indiuidū. sicut bonū ꝓximi. ibi volūtas indiget virtute

¶ Subūgit minoꝛē subsumptā. ꝛ pmo ponit duas ptes minoris cū duabꝫ ptibꝫ vltimis ꝓclonis rōsiue Secūdo subūgit ipam tertiā ptē ꝓclonis cū declaratōe. ibi Et iō hmōi ꝛc. Minor ḡ subsumpta intelligit⁹ q bonus volūtati ꝓportionatū ē bonū ratōis (ſz voleri ꝑtiū) ꝛc.

Tunc ibi

¶ Et iō hmōi ꝑtutes q̄ ordināt affectū hois in deum vel in ꝓximū sunt in volūtate sicut in subiecto. vt charitas. iusticia ꝛ hmōi

¶ Dat intelligere pmā ptē ꝓclonis. Et declarat exemplificādo. q̄ ꝑtutes sint in volūtate. sicut in subiecto. q̄a charitas respectu boni excedētis tota spēm (ſz boni diuini) Respectu āt boni alteri⁹ iduidui ciuitatis spēi. ē iusticia cū sibi annexis. s. religione ꝛc. vt ptz de magnificētia ꝛ liberalitate de q̄bus postea videbit. q. lvj. ¶ Circa istā conclusionē ē dubiū. qz D. hz q circa ꝑtiū bonū nō ē ꝑtus in volūtate. Et sic in de ꝑtutibus. q. ꝑ. ar. v. circa finē dr. q rōe passionū nō oportet ponere aliquā ꝑtutē in volūtate. qz bonū in istis passionibꝫ ē q̄d fm rōnem. ꝛ ad h naturalr se hz volūtas ex rōne ipius ponē. cū sit ꝑtiū bonū volūtatis. Sz hui⁹ oppositū videt. qz ꝓtinentia ponit in volūtate respectu passionū ꝛc. ¶ Ad h dr Cāpolus ꝑmo. q in volūtate cuius⁊ habit⁹ circa passiones. ſz tū nō būt pfecte nec ꝑtie rōem ꝑtutis. qz nō ꝓpr̄ pficiunt appetitum motū circa passiones. Hec ille. D. āt dr q non ponit ꝑtus ꝛc. Sz quicq̄d sit. videt q mens D. sanc. sit. q nec habitū quēcūq; oporteat ponere ad bonū ꝓstitutz in passionibꝫ. qz voluntas ipa sufficit. Et ꝑterea fm D. sanc. 2ª 2ᵉ. q. c. v. ar. ꝑ. ꝓtinentia vt accipit q̄ aliqs resistit prauis ꝓcupiscētijs q̄ in eo vehemēres existūt. vt phs loquitur. vij. ethi. hz aliqđ de rōne ꝑtutis inq̄tū rō firmata ē. ꝓtra passiones ne ab eis deducat. Ubi pz. q D. admittit aliq̄le ꝑtutē in volūtate respectu passionū. ¶ Et q̄ dr Cāpol⁹ secđo. q tal⁹ habit⁹ nō ē simplr necessari⁹ ꝑ se ipsam volūtatē. ſz forte ꝑter appetitū sensitiū. ne deducat secū rōem. fm etiā D. sanc. 2ª 2ᵉ sup̄ ar. iij. ad 2ᵐ. Volūtas media ē inter rōem ꝛ ꝓcupiscibilē. ꝛ ꝑt ab vtroq; moueri. in eo āt q̄ ē ꝓtinēs mouet a rōe. In eo āt q ē incōtinens mouet a ꝓcupiscibili. iō ꝓtinētia ꝑt attribui rōni sicut ꝑmo moueri ꝛ incōtinētia ꝓcupiscabili. cuius virtus tū ꝑtineat ad volūtatē sicut ꝑtiū subiectū. Et q̄ videt q ꝓtinētia sit necessaria ꝑter appetitū sensitiū. ne trahat sec⁹ rōem. ¶ Posset tertio dici post D. sanc. vbi tā 2ª 2ᵉ ad ꝑ. qz D. in de ꝑtutib⁹. ꝛ hic dr. q volūtas naturalr se hz ad bonū. qđ ē in passionibꝫ q rōem ꝓstitutū Hec ad h opteret ponere ꝑtutē vel habitū in volūtate ꝛ h vere ē. Sz q h nō excludit q̄n ad malū rōnis vitandū qđ ē in passionibꝫ inordinatz. ꝛ ad huic resistendū oporteat ponere habitū in volūtate ne trahat a prauis ꝓcupiscētijs in malū

et ad deferendū rōnem. Vñ hz D. ibidē. Cōtinentia hz materiā ꝓcupiscētias delectationū tactꝰ. nō sicut q̄s moderat qđ ꝑtinet ad tēperantiā. q̄ ē in ꝓcupiscibili. Sz est circa eas q̄si eis resistēs. Vñ o ꝑtet q sit in alia vi. qz resistentia ē alterius ad alterū. Hec ille. Ubi habet q ꝓtinentia nō ordinat ad bonū rōnis. ſz ad malo resistendū Stat ḡ dictū D. san. q in volūtate q̄ ad bonū rōnis. ꝑportionatū nō ponit aliq̄ ꝑtus. vel etiā habit⁹ in volūtate. nī q̄ ad vehemens malū vitandū ponit aliqs habitus aliq̄liter ꝑtuosus. pur ꝑtus accipit. p q̄liter ꝓncipio laudabiliū operū ꝛc. ¶ De his postq̄ ea notauerā inueni Herueū q̄libero. iij. q. xij. ꝓfecmiter loquentē dr. Satis. ꝑbabile ē in volūtate ee aliqs habit⁹. etiā respectu passionū sensitiuaꝝ ad resistendū tractui appetit⁹ sensitiui. Sz tales habit⁹ sunt circa passiones appetit⁹ sensitiui. qz sunt ad resistendū tractui eaꝝ. Hec hūt rōem pfectā ꝑtutis. cū nō tollat difficultatē in opando. Hec ille. Patz igit. q ad bonū ꝑtiū nō ponit ꝑtus in volūtate. fm se. ſz solū ꝑter appetitū sensitiū. rōne cui⁹ hō patitur difficultatē in ꝑtio bono. Et ponit in volūtate. ne trahatur ad malū ꝓtra rōem. Quare habitus volūtatis circa passiones nō ē ad bonū volūtatis. ſz ad malū rōis vitandū. vt vez sit. q volūtas fm se nō hz difficultatē ad ꝓtiū bonū. ſz sensualitas q̄ ne rōnem trahat ad bonū sensuale qđ nō ē bonū hois vt sic ponit habit⁹ in volūtate.

¶ Nota ꝑ maiorē intellectu huius articuli Herueū. vbi iam. vbi notat q in bonis ꝑtus hō nō patit difficultatem. nisi fm q būt rōem discōuenientis ad ipm met. Et hoc tū ꝑter sensualitatē. aliq̄ cū bona hoi fm intellectū discōueniunt sensualitati. iō respectu talū ponit ꝑtus in appetitu sensitiuo. nō volūtate. Sz q̄stū ad ea q̄ sunt ad alterū. nō solū ē difficultas ꝑter appetitū sensitiuū. imo q̄stū ad ea q̄ transeūdūt appetitū sensitiū. sicut in bonerit⁹ obedientia ꝛ similib⁹. Vñ subtrahere sibi aliqđ vt impendat alteri. ipotat specialē difficultatē. Ideo in talibꝫ inuenit difficultas repugnās bono rōnis. Et qz tal⁹ difficultas. puenit ꝓncipalr ex ꝑte volūtis. q̄ magis ꝓna ē ad volendū bonū ꝑtiū magis q̄ alienū (vbi etiā ē bonū ꝓprium honestū) ita cū aliq̄s malo rōne subtractōis p dicte. iō ꝑtutes tollētes difficultatē circa bona rōnis p dicta ponēda sunt in volūtate. ita q fecmek rō sic. In illo appetitu sunt ponēde virtutes. ex ꝑte cuius. puenit difficultas in bono rōnis circa materiā moralē. Sz volūtas ē hmōi q̄tum ad ea q̄ sunt hois ad alteꝝ ꝑter ꝓpriatez ad bonū ꝑtium. Cui⁹ signū ē. q null⁹ vellet sibi miseriā licz posset ꝛ frequēter velit miseriā alteri ꝛc.

Argumētū in cōtrariū Aliq̄ ita vel ificat ꝓclusionē. ¶ Sz nota circa hoc argumētum. q nō ē ondesq; purū. qz ꝓcluderet q respectu q̄ūcūq; ē habit⁹ in trascibili ꝛ ꝓcupiscibili. q etiā sit virtus in volūtate. Vñ ad hanc rōnem D. in de virtutibꝫ vbi supra. ꝓmo loco adducit ꝓtra veritatem ꝛ soluit. Argumentez cū in contrarium nō reqrtur oīmoda veritas. vnde moderanda est ratio ista. Et dicatur ad maiorem q requirit⁊ maioꝛ perfectio in mouente q̄ in moto. Sed non oportet q̄ lam perfectionem esse habitual⁹em ꝛ superadditam. Potest cū ee ex ratiōe pone. quādo motus ē respectu ꝑtiū onati ipi moueri. Sz vez ē q̄n mouens moueret etiā ad excedēs ꝑtiū ꝑtutē. tūc cū ex ꝑter pfectiōem ee supadditā. ꝛ q̄nq; habituale Ad minorē. dico q voluntas mouet irascibilē ꝛ ꝓcupiscibilē ad bonū rōnis. ꝑtiū vo

Universidad de Deusto
Biblioteca

lenti. ad qđ sufficit natura volūtaꝛ cū iudicio rōis. Nec volūtas de se patit vel hz ad ꝟ volendū aliquā difficultatē. Cōcupiscibil ār ꝛ irascibil nō sufficiūt. qꝛ ꝑm se sunt in ꝓtrariū rōis. Quare eis oꝑtet supaddere habit⁹. nō volūtati. Vñ D. vtit ista rōne tāḡ pbabili. ꝛ magꝭ ꝓpt ꝛclonē. ḡ ꝓpter p̄missas. Nā qđ infert vꝛ ē. q in volūtate oꝑtet ponere aliquē habitū. ſz nō respectu eoꝝ. Nec ꝓpter eandē rōem ob quā ponit habit⁹ in ꝛcupiscibili ꝛē Quare argumentū hoc ꝓcedit ꝑm ꝓportionabilitatē. qꝛ sicut in irascibili ꝛ ꝛcupiscibili ponit ꝓtus q̄ ad excedētia ita in volūtate. Sz vt iacet. arguit. q respectu eiusdez sit ꝓtus in volūtate. ad qđ in ꝛcupiscibili. qđ nō valet. Vñ ōt D. ad hāc rōem in de ꝓtutib⁹. Ad impandū sufficit volūtati iudiciū rōis. Nā volūtas apperit naturaliꝛ qđ ē bonū ꝑm rōem (ſupple bonū ꝓpriū) sicut ꝛcupiscibil⁹ ꝑm sensum. Et de ista materia aliqđ dictū fuit supꝛ. q.l. ar. v.

¶ Nota q Scotus in 3° dis. xxxiij. nō attendēs sufficientiā volūtatis hūane ad bonū rōnis ꝓpriū in passionibus ꝟstituendū. neq; q volūtas rōnalis nō ē ꝛsumma⁹ tiua opꝛ. ꝓtutū existentiū circa passiones. Jā dict⁹ i isto articulo ꝛ qrto huⁱ⁹ ḡstionis. Jriū sensit. ponens ꝓtutes mozales circa passiones (qs Aristoteles ōt eē irrōnaliuz ꝓtiū) in appetitu rōnali. s. volūtate ꝓncipaliꝛ. ꝛ scōario in appetitu sensitiuo. Cui⁹ oppositū nos dicim⁹. videlicz q sunt ꝓncipaliꝛ in irascibili ꝛ ꝛcupiscibili Esto aliq̄s habitus nō habēteꝭ rōem pfectę ꝓtuꝭ ponam⁹ in volūtate ne ꝓptervehemētiā passionis a bono rōnis recedat. vt pz de ꝛtinētia ꝛ pseuerātia. de qbꝫ infra. q.lvij. ar. iij. ad 2ᵘᵐ Quā parū ār faciant rōnes Scoti. vide in Capolo in 3° dis. xxxiij. in solutōnib⁹ argumentoꝝ Scoti ꝓtra ꝑmā ꝛclonem. Supponūt ār argumenta Scoti. q volūtas sit adeo indeterminata respectu opationū circa passiones sicut intellect⁹ ad itelligendū res. Qđ ꝺdem ad hūc sensum admitti posset. q volūtas nō ē determiata de se. qꝛ cū ea ꝛcurrit notīa obiecti. Si ār intelligit q nō sit determiata. i. nō sufficiēs. vt velit ea q̄ sunt ꝓtuꝭ ꝛcurrēte notīa falsum assumit. nec ꝓbat. Et hic oppositū oñsum ē. qꝛ ipa ex se determiata ē in rōne sufficientꝭ ꝓncipiū in ordine suo. ꝓtus aūt ponit in appetitu ꝓpter ei⁹ insufficientiā. ꝛ nō ꝓpter determinatōem specificatiuā ſz effectiuam Argumentū q̄z de statu innocētie nihil facit ꝓtra Doc. sanc. qꝛ ipe ponit ꝑ. p. q. xcv. ar. iij. ad 2ᵘᵐ. q in homie in isto statu fuerūt ꝓtutes circa passiōes moderādas. ꝛ q p accēs ē. q passiones sint supabundātes. Sz tales virtutes ponunt ꝓpter defectū q̄s sensitiue appetitiue q̄ de se pateret difficultatē nō sic volūtas. Preterea. quasdaz rōes obꝺcit q̄. ꝓcedit ex malo intellectu D. sanc. cui ōt q voluntas sit boni simpliꝛ. Capit cū simpliꝛ vt distinguit ꝛtra tale vl tale bonū. Nō tū vult Doc. sanc. q in qđcūq; q possit ferri sine habitu supaddito ꝑm se in bonū ꝓpriū ꝛnaturale. Multa alia Scoti ꝓcedūt ex prauo intellectu D. sanc. vt pz intuenti ꝛē. ¶ Et nota Scotū ibidē i solutōe sc̄da vnius argumeti. vbi ōt. q in angel nō ē ponēda moꝛal⁹ ꝓtus circa passiones. qꝛ angelo nō est difficile tēdere in bonū alicuⁱ⁹ hois bñ circūstantionatū in materia passionis. Jncidit cū in laqueū quē tetēdit. qꝛ dicā ego post D. sanc. q volūtati rōnali hois nō est difficile se bñ habere ex pte sui. nec ad efficaciter eligendū in materia passionū. ſz tota difficultas ē ꝓpter appetitū sensitiuū. Quare sc̄ſ. q cū ꝓtus moꝛal⁹ ponenda sit in eo. ex cui⁹ pte ē difficultas. sc̄ſ q ꝓtus moꝛal⁹ ē ꝓncipaliꝛ i appetitu sensitiuo. vt pz ex aū dictꝭ. Quare Scot⁹ veritate

Scotus nō cuadit laq̄um suū

duce ꝓter intentū ad fundamētū D. san. ꝛfugit. Jdē cū ē dicere. in volūtate ponit habit⁹. ne sensualitati inclinata ꝛdelectet. vt ōt Scotus. Et in volūtate ponit habit⁹ ne sequaꝛ tractū sensualitatiꝭ. vt ōt D. sanc. Sz ꝟ nō est ꝓpter difficultatē volūtatiꝭ ad bonū rōis ꝑm se. Sz est vt volūtas nō ꝛsentiat in malū. Quia igit ꝓtus moꝛal⁹ ponit ponā q̄ hz difficultatē ad bonū rōnis in passionib⁹ (er hec ē sensitiua. nō rōnalis appetitia) ꝛō sequ⁹ qđ Aristoteles ꝛ D. sanc. dicūt q ꝓtus moꝛal⁹ circa passiones ꝛ bonū in passionib⁹ ꝛstituendū. ꝛsummatiue est in appetitu sensitiuo. nō intellectiuo. in q̄ ponit habit⁹ tm̄. ne trahaꝛ a sensualitate in malū qđ ē ꝓtra rōem. Quare nō sequitur vt Scotus intēdit. q qꝛ volūtas nata ē ꝛdelectari sensualitati. ꝛō ꝑm se pauꝛ difficultatē ad bonū. Sz q eger cōfirmatōe ꝓtra vehementē tractū sensualitatiꝭ in malū.

¶ Ad ꝑmū ḡ ddm. q rō illa hz locū de virtute q ordinat ad bonū ꝓpriū ipius volentis. sicut temperantia ꝛ fortitudo q̄ sunt circa passiones humanas et alia hmōi. vt er dictis patz

¶ Maior ē fa. ꝛ fundamētū pbatōis ꝛclonis Et ē exponit D. cꝛtēse in de ꝓtutib. q. ꝑ. ar. v. Sicut audimus nō rectit habitū ad sonū. nec ꝛcupiscibil⁹ ad bonū delectabile absolute ꝛē. Minor fa. de rōe volūtatiꝭ ē. q tendat in bonū rōnis ꝓpriū qđ ē ꝓportionatū. ſz de rōe volūtatis nō ē q tēdat in bonū excedēs supositū prompte et sufficiēter habētis volūtatē. Sz iuxta articulū ꝑmū. ostionis dcēe. vult naturaliꝛ ea. q̄ ꝛueniūt naturaliꝛ volēti ꝛ oib⁹ potētijs alijs. ꝛ vult naturaliꝛ pfectōes eis ꝛuenientes naturales Ultra. q volūtas nō ē subiectū ꝓtuꝭ Terū q̄ sit respectu boni ꝓportionati ꝛ ꝛnaturaliꝛ. Vñ ē subiectū ꝓtuꝭ respectu boniꝭ excedētis. Vñ respectu boni naturaliꝛ ꝓpriū nō ē habit⁹ in volūtate. sicut est fortitudo ꝛ temperātia. ſz sunt in ꝛcupiscibili ꝛ irascibili ꝛē. Et ꝑbat hec rō ꝑmā ꝛclonis. vl ꝑmā limitatōem ꝛē.

¶ Ad sc̄dm ddm. q rōnale p ꝓticipatōem nō solum ē irascibil⁹ ꝛ ꝛcupiscibil⁹. ſz oino. i. vliter appetituū. vt ōt in ꝑmo ethicoꝝ. sub appetitiuo aūt ꝛphendit volūtas. ꝛ iō si q̄ ꝓtus ē in volūtate. erit moralis. nisi sit theologica. vt infra patebit. q.lxj.

¶ Maiorē ꝓpter glosare. Dis ꝓtus naturaliꝛ ē intellectual⁹ aut moꝛal⁹. Sz daꝫ adhuc aliud gen⁹ ꝓtutū. non ꝛphensum sub ista diuisione pbi. pura ꝓtuꝭ theologice. inter q̄s theologicas due sunt i volūtate. sicut spes ꝛ charitas. de qbꝫ pbs nihil nouit. Jō maior ē fa apud pbm. ſz nō apud theologū Ad minorē. sc̄da ps negaꝛ. sc̄z q ꝓtus moꝛal⁹ sit tm̄ in irascibili ꝛ ꝛcupiscibili. imo aliq; et in volūtate. s. iustitia. Ad pbatōnem dico. q sub rōnali ꝓticipatōem etiā ꝛphendit volūtas. q̄ ꝛ si ꝓtineat ad ꝓtē intellectiuā ꝛ ad rōem ꝑm q accipit ꝓ potētijs inorganicis. vt hz D. in de veritate. mate. xv. ar. ꝑ. ad. 13ᵘᵐ. Nō tm̄ ē ipa rō. i. poña itellectiua. ſz ipam ꝓticipat. ꝛ ad ea dirigit ꝛ mouet. Quare negaꝫ ꝛña. qꝛ ibi ē iustitia inter mozales naturales. ꝛ ē spes ꝛ charitas inter theologicas. q̄ nō ꝛphendunt sub ista diuisione ꝛē.

¶ Ad tertiū ddm. q q̄dā ꝓtutes ordinant ad bonum passionis moderate. qđ ē ꝓpriū huⁱ⁹ vl illius hois. ꝛ in talib⁹ nō ē necessariū q sit aliq̄ ꝓtus i volūtate. cum ad hoc sufficiat natura potentie. vt dictum est. sed hoc solum necessariū est in illis virtutibus que ordinant ad aliquod bonū extrinsecū.

Jn cor.

Jn cor.

¶ Ad maiorē. omēs act⁹ humani ad quos ordinantur ꝓtutes sunt volūtarij. Dico q sunt voluntarij. ꝛta q sunt a volūtate eliciti vel iperati Et dico vlteriꝰ q ad imperatos q̄ sunt virtū inferioꝝ (sc̄z irascibilis ꝛ ꝛcupiscibilis) nō oꝑtz ponere habitū in voluntate. cū de se sufficiat eū rōne sibi affini ꝛ ꝛtigua. vt patuit. sed ad elicitos respectu boni excedētis. ponit ꝓtus in volūtate. eo q non sufficiat. ꝛ sit ꝛsummatiua taliū actuū Ultra. Si igit ꝛē. Negaꝫ ista. qꝛ nō oēs eq̄liter se hñt ad volūtatez. aliq̄ eū sunt iperati q̄ ꝓficiūtur ꝑ alia ponam. ad q̄s nō oꝑtz ponere ꝓtutē in volūtate. Alij aūt sunt imediate volūtatis ad q̄s ꝑ⁹ se nō sufficit Ultra. aut ḡ in nulla alia potentia erit virtus. Dico q imo in alia est virtus. sicut fortitudo. rēperātia in irascibili ꝛ ꝛcupiscibili Nec seq̄tur q ad eūdē actū ordinent due ꝓtutes. qꝛ ad actū ipatū ordinat⁹ virt⁹ inferioris ponē ꝛ in volūtate null⁹ est habit⁹ ad talē actū. ꝛ ad actū eliciū ordinat sola ꝓtus (saltē ꝑ effectiue) q̄ est in volūtate. Dico ꝓterea. q nō est inconueniens q ad vnū actū ordinentur diuerse ꝓtutes in diuerso genere. vt patuit ar. ij. Sed verū est q plures ꝓtutes nō ꝓficiūt elicitiue in eadē ponā eūdē actū. sed in ꝓposito nō ordinātur plures ꝓtutes ad vnū actū. sed plures ponē. quarū supioꝝ sc̄z volūtas imperat sine ꝓtute. ſz ex naturali pfectōe potētiali. Inferioꝝ aūt elicit ꝛ ꝓficit actū cum ꝓtute supaddita. qꝛ de se nō sufficit. Et si in ꝓtute supioꝝ cēt aliqs habit⁹ (vt videt Capolo. sc̄z ꝛtinētia. q ordinē nature pcedit rēperātiā in ꝛcupiscibili) nō tñ hz rōnez virtutis pfecte. qꝛ nō ꝛsummat vel elicit actū virtuosuz in materia passionū. ꝛ ḡ nō ordinanꝭ due ꝓtutes ad eūdē actū in eodē ordine. Ver⁹ est q charitas est in volūtate. ꝛ ꝓficit ipam imediate ad imperādū ꝛ mouēdū alias vires. sed in alijs viribꝫ sunt ꝓtutes q̄ ordināt ad executionē ꝛ ad alios act⁹. vt pz in ꝓtutib⁹ de charitate. q. v. ita q nūq̄ due virtutes ordināt ad vnū actū imediate. et in eodē ordine. Verū est etiā q vn⁹ habit⁹ ꝛ vna ꝓt⁹ possit ordinari ad vnū actū ꝛpletū. vt patuit ar. v. de habitu. q̄ est in pte sensitiua interioꝝ. ſz nō ordinātur eodez mō. qꝛ habit⁹ ꝓtis sensitiue ordināt dispositiue ꝛ remote ad actū intellect⁹. Virt⁹ ꝓo intellectualis imediate ꝛ pfectiue ꝛē. D. sanc. aliq̄ hoꝝ tāgit in solone. volēs q in volūtate nō est virt⁹ ad bonū passionis. id ē debitū actū. et bene se habere ꝑm rōnem in materia passionis. sed in sensualitate. quare nō ordinātur due virtutes ad vnū actū sed ad bonū excedēs est virt⁹ in volūtate. ꝛ nec sic sunt due virtutes ad vnū actū. q̄re argumētū nihil ꝓbat

¶ Questio. lvij. de distinctiōe ꝓtutū itellectualiū

Deinde ꝛsiderādū est de distinctōe ꝓtutū Et ꝓmo q̄tū ad virtutes intellectuales Sc̄do q̄tū ad moꝛales. Tertio q̄tū ad theologicas. Circa ꝓmū q̄runt⁹ sex. Primo vtz habit⁹ intellectuales speculatiui sint ꝓtutes Sc̄do vtz sint tres. sc̄z sapientia. scīa. ꝛ intellectus. Tertio vtz habit⁹ intellectualis q̄ est ars sit virtus Quarto vtz prudentia sit virtus distincta ab arte. Quinto vtz prudētia sit virt⁹ necaria homini. Sexto vtrum eubulia. synesis. ꝛ gnomin sint virtutes adiuncte prudentie

¶ Patuit oꝛdo q̄stione pcedēti. ꝛ agit igit de ꝓtutib⁹ distincte. ꝛ ꝓmo de intellectualib⁹. Sc̄do de moꝛalibus. Tertio de theologicis. Quia cū intellectuales ꝛ moꝛales aliq̄ naturales sunt. ideo notioꝛes q̄ ad nos theologicas. et intellectualis (saltē aliq̄) sc̄z prudētia pncipiū est moꝛaliū. ideo ꝑz oꝛdo. Et diuidit ista q̄stio i duas ptes Primo inqrit distinctio intellectualiū. q̄ pertinet ad intellectū speculatiuū. Sc̄do inqrit distinctio ptinētiū ad intellectū practicū in tertio articulo. Circa ꝓmū inqrit quo habit⁹ speculatiui habeāt rōnem virtutis. Sc̄do inqritur numer⁹ ꝛ distinctio hmōi virtutū arti. sequēti

¶ Utr̄ hit⁹ intellectuales speculatiui sint ꝓtutes

Ad ꝓmū sic ꝓcedit. Videt q habit⁹ intellectuales speculatiui nō sint ꝓtutes. ꝓtus enī est habit⁹ opatiu⁹. vt supra dictū est ſz habit⁹ speculatiui nō sunt opatiui. distinguit enī speculatiuū a practico. i. opatiuo. ḡ habit⁹ intellectuales speculatiui nō sunt ꝓtutes. ¶ Ꝑ. virt⁹ est coꝝ p q̄ fit hō felix siue beat⁹. eo q felicitas est ꝓtutis ꝓmiū. vt ōt in ꝓmo ethicoꝝ. ſz habit⁹ intellectuales nō ꝛsiderāt act⁹ hūanos aut alia bona hūana p q̄ hō beatitudinē adipiscit. ſz magis res naturales ꝛ diuinas. ḡ hmōi habit⁹ virtutes dici nō ꝓnt. ¶ Ꝑ. scia est habit⁹ speculatiu⁹. ſz scia ꝛ ꝓtus distinguūt sicut diuersa genera nō subalternatim posita. vt pz ꝑ ꝓhm in. ij. topicoꝝ. ḡ habit⁹ speculatiui nō sunt virtutes. ¶ Sz ꝛtra. soli habit⁹ speculatiui ꝛsiderāt necaria q̄ impossibile est aliter se habere. ſz ꝓhus ponit in. vi. ethi. qualcūq; virtutes intellectuales in pte aie q̄ ꝛsiderat necaria. q̄ nō ꝓnt aliter se habere. ḡ habit⁹ intellectuales speculatiui sūt ꝓtutes

¶ Hic ꝓmo inqrit quo intellectuales hitus speculatiui habeāt rōnem ꝓtutis. vel sint virutes

¶ Rndeo ddm. q cū oīs ꝓt⁹ dicat in oꝛdine ad bonū. sicut supra dictū ē. duplici rōne aliq̄s habit⁹ dr ꝓt⁹. vt supra dictū est. Uno mō qꝛ facit facultatē bene operandi. Alio mō qꝛ cum facultate facit eti am vsum bonum q.lv.ar.iij. q.lvi.ar.iij.

¶ Jn coꝛpe rndet ꝑm vnā distinctōez bimēbrē. quā ponit in ꝓncipio. Deinde subiūgit vnā ꝛclonē bimēbrez coꝛrñdentē. ibi. Et hoc sicut ꝛē. Resumit q̄ distinctiōem supra habitā. q.lvi. ar. iij. q̄ aliq̄s hit⁹ dr ꝓtus duplici rōne. Et rōnem distinctōnis annexit ex. q.lv. ar. iij. qꝛ ꝓt⁹ oꝛdinat ad bonū (sc̄z actū q̄ est finis) ſz habit⁹ hz duplicem habitudinē ad bonū. vel qꝛ facit facultatē bene operādi. Alio mō qꝛ cū hoc facit vsum bonū ꝛē. q.lvi.ar.iij.

¶ Et hoc sicut supra dictū ē. ptinet solū ad illos habit⁹ q̄ respiciūt ꝓtē appetitiuā. eo q vis appetitiua aīe est q̄ facit vti oīb⁹ potētijs ꝛ habitib⁹ Cū igit hit⁹ intellectuales speculatiui nō ꝓficiāt ꝓtē appetitiuā. nec aliq̄ mō ipam respiciāt. ſz solā intellectiuā

¶ Hic ꝓnter pcedit ad ꝛclonē. ꝓmo ꝓbās ipam. sc̄ cūdo elicit aliq̄ coꝛollaria. ibi. Et ideo virtus ꝛē. Cōclusiua est. habit⁹ intellectuales speculatiui sunt ꝛ ꝓnt dici ꝓtutes. qꝛ faciūt facultatē bone opatōis. i. ꝑm qđ. non aūt simpliꝛ. ḡsi faciēs vsum bonū. Huⁱ⁹ ꝛclonis D. ꝓmo. ꝓbat sc̄dam ptē. Sc̄do ponit ꝛ ꝓbat ꝓmā ptem. ibi Ꝓnt q̄ dici ꝛē. Sc̄do sc̄dam ptē cū ꝛfirmatōe ꝓbationis eius. ibi Nō tū dicūt ꝛē. Probat ḡ sc̄da ps ꝛclonis

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſic. Illi habit⁹ faciūt vſum bonū ⁊ ſunt ꝑfectiones ſimpl'r. q̄ ꝓnēt vel reſpiciūt ꝓtē appetitiuā ⁊ nō intellectiuaz tm̄. ſz habit⁹ ſpeculatiui intellectuales nō ꝓficiūt ꝓtē appetitiuā nec aliq̄ mō ipam reſpiciūt. ſz intellectiuam. g̃ ſeq̄t ꝙclo q̄ ad ſecūdaz ꝓtē. Maior. ꝑbat. q⁹ vis appetitiua aīe eſt q̄ facilior vti oib⁹ potētijs ⁊ habitib⁹. g̃ ſeq̄t maior q̄ ad ꝑmam partem. Conſequēter cū ōt

¶ Poſſunt q̄dem dici virtutes intellectū faciunt facultatē bene operatiōis. q̄ eſt conſideratio veri. h̄ eē eſt bonum opus intellectus

¶ Subiūgit ꝑmā ꝓtē ꝙclonis. q̄. ꝑbat ſic breuiter. q⁹ faciūt facultatē conſiderādi vez. ſz conſideratio veri eſt bona operatio. g̃ ⁊c. Cōſequēter cū ōt

¶ Nō tn̄ dicūt ꝑtutes ſecō mō. q̄ſi facientes bene vti ponia ſeu habitu. Ex hoc eē⁹ q⁹ aliq⁹ hz habitus ſcie ſpeculatiue nō inclinat ad vtendū. ſz fit potes ſpeculari verū in his quoz hz ſciam. ſz q⁹ vtatur ſcientia habita hoc eſt mouente volūtate.

¶ Annectit ſecām ꝓtē ꝙclonis. ⁊ confirmat ꝑbatio eius ſupra habita q̄ ad maiorē ſic. Ex h̄ eē⁹ q⁹ aliq⁹ hz habitus ſcie ſpeculatiue nō inclinat ad vtendū. ſz fit potes ſpeculari vez. ſz q⁹ vtat ſcia habita hoc eſt mouēte volūtate. g̃ maior vera. q̄ ad ambas ꝓtes. Añs ꝓz ex dictis ſuꝑ ex ꝑbatōe maioris ꝓcedētis rōnis Deinde cū ōt

¶ Et iō virt⁹ q̄ ꝓficit volūtatē vt charitas vl' iuſticia. facit etiā bn̄ vti hmōi ſpeculatiuis habitibus.

¶ Elicit ex iā dictis duo cozollaria. Secūm ibi Et ſm hoc etiā ⁊c. Cozollariū ꝓmū eſt. ꝑtus q̄ ꝓficit volūtatez vt charitas vel iuſtitia facit etiā bn̄ vti habitibus ſpeculatiuis. ꝑbat. q⁹ q⁹ vtat talib⁹ habitib⁹ eſt mouēte volūtate. ſz volūtas mouet ꝓ tales habit⁹ q̄ ſunt in ea. q⁹ charitas nō eſt otioſa. ⁊ iuſtitia tribuit ⁊ operat ad vnūquēq; q̄d debet. g̃ ⁊c. Tūc ibi.

¶ Et ſm hoc etiā in actib⁹ hoz habituū ꝑt eē meritū ſi ex charitate fiāt. ſicut Grego. ōt in .vj. moraliū q⁹ ꝓtēplatiua eſt maioris meriti q̄ actiua.

¶ Eſt ſecūm cozollariū tale ſequēs ex ꝓcedēti. Act⁹ habituū ſpeculatiuoz ꝑt eē meritū. ꝑbat ex iaz dictz. q⁹ ois act⁹ ꝓcedēs ex charitate eſt meritū. ſz act⁹ tales ꝓfit ꝓcedere ex charitate. g̃ ⁊c. Maior relinq̄t nota. Minor ꝑz ex cozollario ꝓcedēti. q⁹ ꝓcedūt ex volūtate mouēte. ſ. talis ꝑt mouere. ⁊ ꝑſertim mouet informata charitate. g̃ ⁊c Et ꝑbat etiā iſtud cozollariū auctoritate bti Grego. vij. moraliū. q⁹ ꝓtēplatiua eſt maioris meriti q̄ actiua. De iſto vltimo q̄ uo vita ꝓtēplatiua ſit maioris meriti. vide $2^{a}2^{æ}$. q. clxxij. ar. ij. q⁹ ꝓtinet directe ad dilectōem dei q⁹ ꝓtermiſſ. s oib⁹ q̄ ad hāc vitā ꝓtinēt ſoli diuine ꝓtēplationi vacare delectet. Vñ arguit magnā charitatē. ex q̄ ꝓcedit magnū meritū (ſcz ꝑmij eētialis) Requirit etiā vita ꝓtēplatiua ꝑtutes morales. ⁊ fit ꝓter finē charitatis. et etiā eētialr ꝙſiſtit in intellectu. Vñ nō q̄libet ſpeculatio ē vite ꝓtēplatiue. Preterea iuxta ſupra dicta. q. iij. ar. ij. ad q̄rtū. ꝓtēplatio magis accedit ad rōnē brituditis cū verſet circa optimū. ⁊ poſſit etiā ꝑ hoc ſtatu magis ꝓtinuari.

☞ Arguit⁹ in ꝓtiū. ꝑ ꝑma ꝓte ꝙclonis eſt

¶ Ad ꝑmū g̃ dām. q⁹ duplex eſt op⁹. ſcz exteri⁹ ⁊ interi⁹. Practicū g̃ vel opatiuū q̄d diuidit �contra ſpeculatiuū ſumit ab op̃e exteriozi ad q̄d nō hz ordinē habit⁹ ſpeculatiu⁹. ſz tn̄ hz ordinē ad interi⁹ op⁹ intellect⁹. q̄d eē ſpeculari vez. ⁊ ſm h̄ eſt hui⁹ opatiuus

¶ Ad maiorē. virt⁹ eſt habit⁹ opatiu⁹. ita q⁹ operatiuū capit exerēſe vel ꝑ op̃e interiori intellect⁹. vel op̃e exteriozi Minor negat. imo habit⁹ ſpeculatiui ſunt opatiui. q⁹ ꝓtēplatiui. q̄ ꝓtēplatio eſt vtiq; op⁹ intellect⁹. Ad ꝑbationez. diſtinguit⁹ cm̄ ſpeculatiui a practico. i. opatiuo Illi⁹. ꝑbatōis ꝑmā ꝑtē ꝓcedo. q⁹ ſpeculatiuū diſtinguit⁹ a practico. ſz illud. id eſt. nego. ſi intelligit⁹ de opatiuo in cōi q̄ſi ſpeculatiuū nullo mō ſit opatiuū. ſed diſtinguitur ab opatiuo op̃e exteriozi. nō ab opatiuo op̃is intrinſeci intellect⁹. Vñ negat ꝑna q⁹ nullo mō ſint ꝑtutes. Nota q⁹ iſta ſolo multa ꝑticat. Primo de diſtinctōne habitus ſpeculatiui ⁊ practici. Secūo an act⁹ intellect⁹ poſſit dici praxis. ⁊ ab ipo habit⁹ practic⁹. q⁹ habet q⁹ nō. Vbi rēſpondit dictū Gratiadei. vt infra patebit arti. iij. ad iij⁹. De iſtis oib⁹ materiā ꝑfundare nimis lōgū eēt. ⁊ eſt tm̄ incidētale. Solū hoc op⁹ aduertere q⁹ ꝑ op⁹ exteri⁹. q̄d ſz eſt praxis cētialr ⁊ a q̄ habit⁹ dr practic⁹ denoiatiue nō eſt exteri⁹ ſolū q⁹ trāſit in materiā exteriorē. ⁊ eſt factio. Sz ꝑ exteri⁹ op⁹ intelligit⁹ oīs actio alteri⁹ poſite cadens ſub ꝓſilio ⁊ electōe directa a noticia practica imediate. Oꝑz cm̄ dit notare q⁹ Capol⁹ in ꝓlogo ꝑmi. q. h̄. ꝙclone q̄rta. fundās ſe in d. ſcō. $2^{a}2^{æ}$. q. clvij. ar. h̄. ad. ij⁹. vult q⁹ act⁹ intellect⁹ poſſit dici praxis. ſcz q̄ ad exercitiū actus q. lxxix. ar. ij. licz nō ſp q̄ ad ſpecificatōem. Sz Herueo q̄ dixerto. ꝑ. q. lxxvi. ar. iij⁹. ⁊ q̄buſdā aliis de via d. ſa. videt q⁹ act⁹ intellect⁹ nūq̄ dicit praxis dederat dici praxis. q⁹ nūq̄ immediate dirigit niſi mediante ꝓſilio ⁊ electōne. Capol⁹ aūt vult. q⁹ ad praxim ſufficiat mediate dirigi. ⁊ q⁹ act⁹ intellect⁹ ſit praxis rōne ſpecieꝝ cartōis ⁊ exercitij. q̄d cadit ſub electōe mediate Sz videt aliis. q. nulla ſpecificatio cadit ſub prāte volūtatis etiaz in mechanicis. oꝑz cm̄ rē talis ſpēi artificiāl' ſic fieri ⁊ nō aliter. Habet g̃ ex d. ſan. $2^{a}2^{æ}$. q⁹ act⁹ intellect⁹ ꝑt dirigi ꝑ habitū practicū. ſz q⁹ ſolū mediāte ꝓſilio ⁊ electōne. Io nō oꝑz q⁹ act⁹ intellect⁹ ſit praxis. Et vult D. q⁹ act⁹ rōnis nō dirigit⁹ q̄ ad ſpecificatōem. ſz ex hoc nō licz inferre g̃ oīs praxis dirigit⁹ q̄ ad ſpecificatōem. q. ꝑmū eſt verū vlter. ſcām falſum vlter loquēdo. Habet g̃ q⁹ act⁹ intellectus nō eſt praxis. ſz op⁹ exteri⁹. i. alteri⁹ poſite cadēs ſub electōe ⁊ ꝓſilio. quare logica eſt ſpeculatiua. Hec obſtat q⁹ alias dirigit. q. nō dirigit ad exercitiū. nec imediate. ⁊ hz ſufficiētē bonitatē vt ꝓpter ſe formalr q̄rat ⁊ gra ſui

¶ Ad ſecām dām. q⁹ ꝑtus eſt aliq̄z duplr. Uno mō ſicut obiectoz. ⁊ ſic hmōi ꝑtutes ſpeculatiue nō ſunt eoz ꝑ q̄ hō fit btūs. niſi forte fm q⁹ ly ꝑfit cām efficiētē vel obiectū ꝓplere brītudinis. q̄d eſt dc⁹ q̄d eſt ſummū ſpeculabile. Alio mō dr eē ꝑtus aliquoz ſicut actuū. ⁊ hoc mō ꝑtutes intellectuales ſunt eoz ꝑ q̄ hō fit btūs. tū q⁹ act⁹ haz virtutū ꝑnt eē meritorij. ſicut dictū eſt. tū etiā q⁹ ſunt q̄dā inchoatio ꝑfecte beatitudinis. q̄ i ꝓtēplatōe veri conſiſtit. ſicut tū ꝑa dictum eſt. In ſ. cor. q. iij. ar. vij.

¶ Ad maiorē dico ꝑmo. q⁹ ꝑt⁹ ſimpl'r ⁊ ꝑfecta eſt eoꝝ ꝑ q̄. hō fit btūs. ꝑ q̄ ſcz meritorie ſicut obiectoz. ſicut iuſticia eſt de opatōe iuſta ſicut obiecto. Sili⁹ de ſperāte. ⁊c. quaz opatōem merct ⁊ fit q⁹ dign⁹ brītudine. Et dico ſecō. q⁹ ꝑtus intellectual nō eſt eoz (ſcz obiectoz) ꝑ q̄⁹ fit dign⁹ brītudine. q. eſt ſicut de obiectis de rebus naturalib⁹ ⁊ diuinis. ꝑ q⁹ res nō efficit q⁹ dign⁹ brītudine

nec merct' ſtatiue dinē. Ad minorē. Uez nō ꝙſiderāt act⁹ humanos ſicut obiecta tāq̄ ꝓducat actus hūanos ſicut efficit⁹ circa obiecta. ꝑ q⁹ act⁹ q⁹ efficit dign⁹ brītudine. Et ſecō. aliq⁹ hitus ſpeculatiu⁹ eſt circa obiectum ſpeculabile. q̄d eſt brificatiuū ſi ꝑfecte appꝓhēderet. Et ſi aut dicrū eſt obiecti brificatiui obiectiue vel effectiue. ſz nō meritorie. Uñ negat ꝑna. tū ꝑmo. q⁹ eſt coz actuū ꝑ q⁹ q⁹ fit btūs meritorie. Tū ſecō. q⁹ eſt coz obiectoꝝ. ꝑ q̄ efficit q⁹ btūs obiectiue ⁊ effectiue. Et nota q⁹ iſta ſolo vult ⁊ innuit. q⁹ eſt dr̃a inter ꝑtutē moralē ⁊ intellectualē. q⁹ moralis eſt obiecti ꝑ q̄d q⁹ efficit btūs. ſcz meritorie ⁊ cauſalr ſuo mō (videl⁊ q⁹ eſt act⁹ humani tāq̄ obiecti. ꝑ quē q⁹ efficit q⁹ dign⁹ brītudine) Sz ꝑtus intellectualis nō hz ꝑ obiecto actū hūanū. ſicut argumētū proꝓbat. ſz res naturales ⁊ diuinas. ſz ꝑ res naturales nō merct q⁹ brītudinē. nec ꝑ diuinas. ſed tn̄ hmōi virt⁹ efficit act⁹ circa talia obiecta q̄ ſunt meritorij brītudinis ⁊ obiecta hoz virtutū (ꝑſertim ſapiētie. ſcz res diuina) facit bē atos. ſicut obiectū q̄ ꝙſiſtit brītudo. ⁊ in eo cognitō ꝑfecta ſtat brītudo formalr ⁊ formal' vel ichoata vl' ꝙſummata. et iſta intendit ſolo doctoris.

¶ Ad tertiū dōz. q⁹ ſcia diuidit ꝓtra virtutē ſecūdo mō dictā. q̄ ꝑtinet ad vim appetitiuā.

¶ Maior eſt vera indefinite. q⁹ aliq̄ ſcia eſt habitus ſpeculatiu⁹. ſz nō ois Ad minorē. ſcia diuidit ꝓtra virtutē. vez. ſimpl'r dictā. q̄ cū facultate facit etiā vſum bonū. ⁊ ꝓtra ꝑtutē in ſpecie diſtinguit. ſz nō ꝓtra ꝑtutem in genere vl' analogia. vt ſe exprēdit ad oīm ꝑncipiū boni actus. ſiue faciat ex ſe illū actū in actu exercito. vel ſoluz in prima diſpōne. ⁊ de iſta ſolone patuit. q. lvi. ar. iij⁹.

¶ Uez ꝙueniēter diſtinguūt tres ꝑtutes intellectuales ſpeculatiue. ſ. ſapia. ſcia. ⁊ intellectus

Ad ſecūdū ſic ꝓcedit. Uidet⁹ q⁹ incōueniēter diſtinguātur tres ꝑtutes intellectuales ſpeculatiue. ſcz ſapiētia. ſcia. ⁊ intellectus. Spēs eē⁹ nō dz ꝙdiuidi generi. ſz ſapiētia eſt q̄dā ſcia. vt dr in. vi. ethi. g̃ ſapiētia non dz ꝙdiuidiſcie in numero virtutū intellectualium. ¶ ꝑ. in diſtinctōe ponāt habituū ⁊ actuū. q̄ attenditur fm obiecta attēdit ꝑncipal'r diſtinctio q̄ ē fm rōnem formalē obiectoz. vt ex ſupra dictis ꝑz. non g̃ diuerſi habit⁹ debēt diſtingui fm materiale obiectum. ſz fm rōem formalē ipi⁹ obiecti. ſz ꝑncipiū ⁊c/monſtratōis eſt rō ſciēdi ꝙclones. nō g̃ intellect⁹ ꝑncipioz dz poni habit⁹ alis aut alia ꝑtus a ſcia ꝙclusionū. ¶ ꝑ. ꝑtus intellectualis dr q̄ eſt in ipo rōnali ꝑ eſſentia. ſz rō etiā ſpeculatiua ſicut rōcinat' ſyllogiſando demonſtratiue. ita etiaz rōcinat' ſyllogiſando dialectice. g̃ ſicut ſcia q̄ cauſat ex ſyllo demōſtratiuo ponit⁹ virtus intellectualis ſpeculatiua. ita etiam et opinio. ¶ Sz ꝺ eſt q⁹ ꝑhs dr in. vi. ethi. vbi ponit has ſolū tres ꝑtutes intellectuales ſpeculatiuas. ſ. ſapientiā. ſcientiā. ⁊ intellectū.

Cōſequēter inq̄rit nūez. ⁊ diſtinctōem ꝑtutū intellectualiū Et ꝓmo ſpeculatiuaz. Secūo practicaz. arti. ſeq̄n. Inq̄rit g̃ ꝓmo an ſint tres ꝑtutes ſpeculatiue intellectuales

¶ Rideo dām. q⁹ ſicut ſupra dictū eſt. virtus in

tellectualis ſpeculatiua eſt q⁹ quā intellect⁹ ſpeculatiuus ꝑficit ad ꝙſiderādū vez. hoc eē⁹ eſt bonū op⁹ eius

¶ Cōclonē nr̄a ſuā D. ꝑbat ꝑ corpus. ſed eā ponit in argumēto in ꝓtrariū. ⁊ eſt ralis. Tres ſunt ꝑtutes intellectuales. ſcz ſapiētia. ſcia. ⁊ intellect⁹ Probat. ſupplēt maior formalr. quia ſunt virtutes intellectuales ſpeculatiue. quot modis eſt verū neceſſariū ꝙſiderabile. ſz hoc eſt cōſiderabile tribus modis. g̃. Maiorē. ꝑbat in ꝓncipio. De inde minorē deducit ꝑ reliquū corpis. ibi. Uez aūt ē ⁊c Maior g̃. ꝑbat ſic. q⁹ virt⁹ intellectualis ſpeculatiua eſt ꝑ quā intellect⁹ ſpeculatiu⁹ ꝑficit ad ꝙſiderandū vez. g̃ maior vera. Illud añs ꝑbat. q⁹ habit⁹ ꝓportionat operi ſed hoc eſt op⁹ boni habitus ſpeculatiui. ſcz cognoſcere verū. igit ⁊c. Cōſequēter cū ōt.

¶ Uez aūt eſt dupl'r ꝙſiderabile. Uno mō ſicut ꝑ ſe notū. Alio mō ſicut ꝑ aliud notū. q̄d aūt eſt ꝑ ſe notū ſe hz vt ꝓncipiū. ⁊ ꝓpriſſtatim ab intellectu. ⁊ ideo habit⁹ ꝑficiēs intellectū ad hmōi veri cōſiderationem vocat' intellect⁹ q̄ eſt habit⁹ ꝓncipioz

¶ Deducit minorē ꝓncipalē ꝑ talē ſufficentiaz. Oīne verū (ſcz ſpeculatiuū neceſſariū) aut eſt notū ꝑ ſe. ⁊ ſic eſt de eo intellect⁹. aut eſt notū ꝑ aliud. ⁊ hz rōnem termini. et hoc vel vltimi in aliquo genere tm̄. (vt in genere naturaliū vel logicaliū) ⁊ ſic eſt ſcia. vel eſt vltimū ſimpl'r reſpectu tot⁹ cognitōis humane. ⁊ ſic eſt ſapiētia. Nūc⁹ aſſumpti D. ꝓmo deducit ꝓmā ꝓtē. Secūo tertiā. ibi. Uerū aūt q⁹ eſt ⁊c. Tertio ſecām ibi. Ad id ꝙ q⁹ q⁹ ⁊c. Et ꝑz ꝓma ex clare in lra Deinde cū ōt

¶ Uez aūt q⁹ eſt ꝑ aliud notū. nō ſtatim ꝓpriſt ab intellectu. ſz ꝑ inq̄ſitōem rōnis. ⁊ ſe hz in rōne termini. q⁹ q̄dē ꝑt eē dupl'r. Uno mō vt ſit vltimū in aliquo genere. Alio mō vt ſit vltimus reſpectu tot⁹ cognitōis humane. Et q⁹ ea q̄ ſunt poſteri⁹ nota q̄ ad nos. ſunt ꝓra. ⁊ magis nota fm naturā. vt dr in ꝓmo phyſicoz. ideo id q⁹ eſt vltimū reſpectu tot⁹ cognitōis humane. eſt id q⁹ eſt ꝓmū. ⁊ maxime cognoſcibile fm naturā. ⁊ circa hmōi eſt ſapiētia. q̄ ꝙſiderat altiſſimas cauſas. vt dr in ꝓmo metaphyſice.

¶ Deducit tertiā ꝓtē aſſumpti. Et ꝓmo facit q⁹ dictum eſt. Secūo elicit ex hoc quoddā cozollariū. ibi. Uñ ꝙueniēter iudicat ⁊c. Patz g̃ ſecūa ꝑs aſſumpti dare in lra Nota aūt q⁹ ſapiētia. ꝓcedit ex ꝓmis ꝓncipijs ſimpliciter q̄ ſunt ꝓncipia metaphyſicalia. ⁊ q⁹ talia ꝓncipia ſunt vltimo a nobis ꝑfecte cognita. ideo dr D. q⁹ metaphyſica ⁊ ſapiētia eſt circa vltimuz terminū ſimpl'r. Eſto cm̄ ꝓncipia ꝙplexa metaphyſice cognitōe ꝙſula facile appꝓhēdāt. nō tn̄ diſtincta. ſiliter incomplexa. Uñ dr q⁹ metaphyſica ſit diuina poſſeſſio. q⁹ eſt diſtincta noticia vltimi. ⁊ ꝑfecte ſoli deo ꝙpetit Deinde ibi

¶ Uñ ꝙueniēter iudicat ⁊ ordinat dr oīb⁹. q⁹ iudiciū ꝑfectū ⁊ vniuerſale haberi nō ꝑt niſi ꝑ reſoluti onem ad ꝓmas cauſas.

¶ Elicit quoddā cozollariū tale. Sapientia ꝙuenienter iudicat de oīb⁹. Probat. ſapientia cōſiderat altiſſimas cauſas. igit ⁊c. Antecedens patuit. Conſequētia ꝓbatur. q⁹ iudiciū ⁊ ꝑfectū ⁊ vniuerſale haberi non poteſt niſi ꝑ relatōem ad ꝓmas cauſas. igit. Sapiētia cm̄ ꝙſi

derat altissimas causas ꝑpleras ⁊ inꝯpleras. ⁊ omnia alia ꝓnc⁹ aliaꝝ sciaꝝ determinat ꝑ metaphysicā. ꝑñr ibi

¶ Ad id ꝯo qđ est vltimū in hoc vel in illo genere cognoscibiliū ꝑficit intellectū. sciētia

¶ Manifestat scdam ptez assumpti. ⁊ siliter ꝓmo facit hoc. Scdo elicit qđdā cozollarium. ibi. Et ideo ⁊c. Patz ꝛ̄ scda ps assumpti clare in ifa. scz q scia é vltimus in aliq̄ gñe ⁊c. Nota aūt q qz scia est ꝑ viā inq̄sitōnis et demōstratōis. q̄ inq̄sitio nō terminat donec ventat ad ꝓmas causas. ideo dr scia. pcedere ꝑ vltimū alicuius determinati gñis. i. ꝑ ꝓma ꝓncipia in tali gñe. Vñ dr ꝓ⁹ posterioꝝ. q demonstratio pcedit ex ꝓmis ⁊c. Et idē est ꝓcedere ex ꝓmis ⁊ vltimis. qz ꝓma cā in aliq̄ scia est vltima in cognitōe. q̄ habet ꝑ inq̄sitōem Tūc ibi

¶ Et ideo fm diuersa genera scibiliū sunt diuersi habit⁹ sciaꝝ. cū tñ sapiētia nō sit nisi vna

¶ Infert quo ddā cozollariū ex p̄cedēti ptē. tale. sunt diuerse scie. hꝫ sapiētia (scz in vno lumine) é vna tm̄. Pro bat. qz sapiētia ꝓsiderat altissimā cām simplr. q̄ est vna tm̄. scie aūt causas altissimas solū in suo genere. q̄ ſ̄t diuerse. ḡ. sicut physica ꝓsiderat ꝓma ꝓncipia phyce. ⁊ geometria geometrie ⁊c. q̄ sunt diuersa. Dico aūt i vno lumine. qz theologia chr̄istianoꝝ habet ꝑ aliꝯ lumie q̄ꝫ phoꝝ. scz metaphysica. q̄ habet sub lumine intellect⁹ agē tis. ⁊ sub lumine naturali. sapiētia aūt theologoꝝ. habet sub lumine infuso fidei ⁊c.

☞ Argu⁹ in ꝓnū. pbat ꝛclonē ex auctoritate pbi.

¶ Ad ꝓmū q̄ dōm. q sapiētia est q̄dā scia inq̄tū hꝫ id qđ est ꝯmune oiū scientiꝝ. vt scz ex ꝓncipijs ꝛclones demōstret. hꝫ qz hꝫ aliq̄d ꝑpriū supra alias scias. inq̄tū scz ꝯoiū iudicat. ⁊ no solū q̄tū ad cōclusiones. sed etiā q̄tū ad ꝓma ꝓncipia. ideo hꝫ rōnem pfectionis virtutis q̄ꝫ scientia

¶ Nota ꝑ intellectu huⁱ⁹ argumēti ⁊ solōnis. q fm d. san. 2ª 2æ. q. ix. ar. ij. in cor pe. q scia q̄tū ad ꝓmā ipositionē. ipositū est ad fcandū certitudinē iudicij ꝑ quā cūq̄ cām fiat. ⁊ sic est q̄ddā ꝯmune ad sapiētiā ⁊ sciaꝝ q̄ iudicat ꝑ causas secūdas. Sz qz iudicatoriū ꝑ causas ꝓmas hꝫ nomē ꝑpriū. ideo aliud iudicatoriuꝫ ꝑ causas scdas retinet nomē cōe. si ḡ capiſ scia in ꝯmuni. sapiētia est q̄daꝫ scia rōne iudicij de ꝛclonib⁹. sed ꝯdiuisa ex opposito scie iudicāti ꝑ causas secūdas. sed qz fm D. hic ⁊ veritatez sapiētia nō tm̄ iudicat de ꝛclonib⁹. hꝫ etiā ꝓncipijs. ideo scia nō dr totū qđ dr sapientia. Et qz de rōne generis est dicere totū qđ est in specie. ideo scia nō est ꝑprie genus sapiētie. sed magis se hꝫ sicut pars potētialis ad sapiētiam qz includiſ. ⁊ cū hoc sibi aliq̄d addiſ ꝑ sapientiā. sicut aia sensibilis nō est gen⁹ aie rōnalis. qz sensibilis nō dr totū (etiaꝫ iplicite. q̄ dr rōnalis) hꝫ q̄si ps potētialis. inq̄tuꝫ alia rōnalis scz includit hoc ⁊ plus addit. Sic igiſ diceđū ē ad argumētū. ad maiorē dr. ꝑ vera est. spēs nō dr ꝯtineri ꝯdiuidi generi. p̄sertim ꝑ modū opositi. q̄si diuersus et disparatū a genere Pōt tm̄ ꝯdiuidi sicut includēs ip̄m et aliq̄d addens (nō q̄dē qđ sit extra generis rōnem. sed qz dr expresse qđ genus dr implicite) Sed q̄cđ sit. illa maior videtur ꝓcedenda. qz genus dr totū qđ est in specie. Esto nō eodē mō. ideo videtur dimittenda ista maior. nec D. eam tangit. sed vidēt respondere ad minorez

positam in littera. Deberet aūt minor formaliſ subsumi. sed scia est genus sapientie. tūc negat illa. Dico cm̄ q sapientia aliquid dr qđ non includit scientia. nec de scāto materiali. Dico em̄ q iudicare de ꝓncipijs est oīno ex tra rōnem sciērie. Et volo tene. q si de rōne sapiēte esset tm̄ ꝓcedere ex ꝓncipijs ꝓmis ⁊ altissima cā. q tūc scientia essꝫ genus sapiētie. nam tūc sciētia in ꝯmuni diuidere tur ꝑ scientiā iudicantē ꝑ cām ꝓmā ⁊ secūdā sicut ꝑ spēs sed nūc hꝫ hoc sapientia. ⁊ cū hoc iudiciū alterius rōnis ideo sciētia nō est genus. sed dr partē inclusam in rātone sapiētie. ⁊ nō totū. ⁊ō ista minor formaliſ subsumpta cēt fal sa. Dico em̄ q spēs nō ꝯdiuidiſ generi. tm̄ totū potestatiuū ꝯdiuiditur parti. sicut spēs inferior habens se p ordinem ad aliā nō oppositā. sicut aia rōnalis ꝓtra sensibilē q̄ esto includat ipam ⁊ sit sensibilis. nō tm̄ sensibilis sed etiā rōnalis. Ad minorē aūt vt est in littera dico post D. q sapientia est sciētia inq̄tum hꝫ qđ est ꝯmune oīib⁹ sciētijs. scz iudicare ⁊ demonstrare ꝛclusiones per ꝓncipia. sed qz hoc nō solū est de rōne sapientie. imo aliq̄ quid oīnino ifi extraneū sup addit. ideo nō est sciētia tm̄ nec inclusum q̄d in scientia. sed totū potestatiuū respectu eius. Et volo tene q sciētia ⁊ sapientia in eodē nō distinguūtur realiter. tm̄ in diuersis. set cū hoc sapientia supaddit sup scientiā in ꝯmuni aliq̄d realiter distinctū. ⁊ illud vltimū facit vt distinguaſ realiter a scia etiam in ꝯmuni nō q̄dem totaliter. sicut ab opposito disparato. sed distinguitur ꝑ habere ⁊ nō habere aliq̄d reale. qz habet quicq̄d habēt alie scientie. sed aliq̄d addit. sic aia rōnalis distinguitur ab aia sensibili in ꝯmuni realiter mō dicto. Et ifi lam solutōem D. tangit ad secūdum ibi. Undē si q̄s ⁊c. et est supplementū solutōnis ꝓme. Et vide de ista solone d. san. sup Boetio de trini. q. ij. ar. ij. ad primū. puto em̄ q hec sit ibidē eius mens ⁊ intentio Nota q si de rōne scientie in ꝯmuni essꝫ iudicare quocūq̄ mō. tūc esset ge nus sapientie. ⁊ scientia vt essꝫ membꝝ diuidens esset ꝑs potentialis. sed qz de rōne scientie est iudicare ꝑ causam tm̄. ꝑ secūdā tm̄. ideo nō extendit se ad iudiciū qđ con uenit sapientie de principijs de quib⁹ nō iudicatur ꝑ cāz sed alio mō. ideo videt q scientia etiā fm ꝯmunē signifi cationē sit pars potentialis sapientie. Vñ ⁊ sapientia po nitur alius habit⁹ q̄ꝫ scientia vt est genus ad omnes scias sapiētia em̄ aliquid addit vt ꝓ. qđ est oīno extra rō nem scie. scz iudiciū ꝓncipioꝝ. Vñ aliqui dicūt q sapientia nō distinguiſ ꝓtra sciam. sicut vna spēs ꝓtra aliā. sed sicut ꝑpriū ꝓtra ꝯmune. vt hꝫ d. san. sup Boecio vbi supra. Et hoc est ꝑsertim verū inq̄tū etiam sapientia ꝑ demonstrationem acq̄riſ. sed tñ vt hꝫ iudicare de ꝓncipijs. sic videt dici virtus ⁊ habitus sciētie ꝓdistinctus Vñ dr q scia vno mō accipiſ vt est habitus ꝑ demonstrationem acquisitus. sic sapiētia est scia. Sed alio mō vt virt⁹. sic sapiētia nō est scia. sed ꝓtra eam diuiditur Circa verba D. san. in ista solone notāda sunt duo. Primū vbi dr q sapiētia hꝫ ꝯmune oīnib⁹ sciētijs vt ex ꝓncipijs ꝛclones demonstret. Nota inq̄tuꝫ hoc verbū. qz est ꝓtra aliquos q ponūt q sapientia (vt est metaphysica) nō habeat veras demonstrationes. et ꝑ ꝓns vult q sapiētia sit scia solū cō muniter accipiēdo sciam ꝑ noticia. Sed ꝓba d. san. b sunt in oppositū. q̄re oꝝ dicere Thomistaꝝ q sint ꝑprie dicte demōstratōes in metaphysica. Et est etiā scia inq̄tum hꝫ q̄cđ hūt alie scie. ⁊ est noticia ꝓter q̄d Et scia p dicaſ formaliſ de sapiētia. nō tm̄ dr tota rōem a⁹. hꝫ gratia. Vñ aliq̄ volētes tenere cū d. san. ⁊ra Scotū tenēt ꝯtra

vtūez. qz D. admittit hic demōstratōes i sapiētia. ⁊ po nit q sit scia. qz hꝫ oia q hūt alie scie. Fundamētū etiā ⁊ motiuū eoꝝ nō valet. qz putāt q ad demōstratiōez ꝑtinet dictā ⁊ causatiuā scie. requiritur realis distinctio subiecti ⁊ passionis q̄d nō oꝝ. an scia cui⁹ subiectū est cōissimū in oib⁹ alijs inclusum. Fundāt se etiā. qz demōstratio est ex causis ꝑpriis. hꝫ causalitas talⁱ nō videt habere locuz apd metaphysicalia. Sed dr q est ibi causalitas ꝓtualis. qz ita ex natura sua causaret vnuz aliud causalitate reali. si ēent realiter distincta. ⁊ est sibi rō essendi a ꝑte. Pōt etiā dici. q duplex est demōstratio etiā simplr. Una ex natura rei scibilis. quedā ex ꝑte nostri. Tūc dicēt q demonstratio ꝓma ꝓcedit ex causis in cendo realiter causantib⁹. Demōstratio aūt nō simplr rōne nostri ꝓcedit ex cā q̄ rō q alterū insit. ⁊ nō tm̄ q cognoscaſ in esse. Et ꝑt cē talis cā absq̄ reali distinctōe. ⁊ ex talib⁹ causis ꝓcedit meta physica ⁊ sapiētia. vt ad lōgū declaraſ alibi Nota fm qđ dr D. q sapiētia nō solū iudicat de ꝛclonib⁹. hꝫ etiam ꝓncipijs. qz notificat cōes rōnes terminoꝝ. ⁊ ꝓtra ea neq̄ūtes disputat. ij. metaphy. qz cm̄ sapiētia de vniuersalissimis est. ꝑ ꝓns oia eius iudicio subiacent. Nota q natura totⁱ⁹ potestatiui est. q fm ꝓpletā rōem est in vno tm̄. in alijs aūt est q̄dā participatio ip̄i⁹. Sic sapiētia cōplere ꝓtinet ꝑtē intellectualē. scia ⁊ intellect⁹ inōplete. Vel ip̄a sapiētia est totū potestatiuū. alij duo habit⁹ partes. De variis modis loquēdi de toto potestatiuo doc. san. vide Capolū in q̄rto. dis. xxiij. ad. viij. ꝓtra secūdā ꝛclonem. qz aliq̄n dr. q totū potestatiuū p̄dict⁹ de ꝑtib⁹ fm ēntiā. q̄nq̄ nō. ⁊ q̄nq̄ dr q aia sit totū potestatiuuz ad rōnalē. sensibilē. ⁊ vegetatiuā. q̄nq̄ q aia rōnal⁹ ⁊c

¶ Ad scdm. q q̄n rō obiecti sub vno actu refert ad poñam vel habitū. tūc nō distinguūt habit⁹ vel poñe penes rōem obiecti ⁊ obiectuz materiale. sicut ad eadē potētiā visiuā ꝑtinet videre colorē. ⁊ lumē qđ est rō videndi colorē ⁊ simul cū ipo videt. ꝓncipia ꝯo demōstratōis ꝑtt seorsum ꝯsiderari absq̄ hoc q ꝯsiderent ꝛclones. ꝑñt etiā ꝯsiderari simlr cū ꝛclonib⁹. ꝑut ꝓncipia in ꝛclones reducūt. Cōsiderare ḡ hoc scdo mō ꝓncipia ꝑtinet ad sciam q̄ ꝯsiderat etiā ꝛclones. sed ꝯsiderare ꝓncipia fm seipa ꝑtinet ad itellectū. Vñ si q̄s recte ꝯsideret iste tres ꝑtes nō ex equo distinguūtur adinuicē. sed ordine q̄dā. sicut accidit in totis potentialib⁹. quoꝝ vna ps est pfectior altera. sicut aia rōnalis ē pfectior q̄ꝫ sensibilis. ⁊ sensibilis q̄ꝫ vegetabilis. hoc em̄ mō scia dependet ab intellectu sicut a ꝓncipaliori. ⁊ vtrūq̄ dependet a sapiētia sicut a ꝓncipalissimo q̄ sub se cōtinet. ⁊ intellectū ⁊ sciam. vt dē ꝛclonib⁹ sciaꝝ diiudicans ⁊ de ꝓncipijs earūdem.

¶ Cōcedo totū vsq̄ ibi. Sz ꝓncipiū demōstratōis ⁊c. Sz dico q ꝓncipiū se solo est obiectū formale hit⁹ intellect⁹ sine ꝛclone. ⁊ distinguiſ ille hꝫtus ḡ. ex obiecto formali ab habitu scie q̄ est ꝛclonū deductaꝝ ex ꝓncipijs. et si scia est aliquo mō ꝓncipioꝝ. est eoꝝ vt eodē actu apprehendūt rangꝫ formalis rō ꝛclonis. Ultra. sed ꝓncipiū demōstratōis est rō sciēdi ꝛclonē. verū. ꝑt tm̄ respectu a⁹ habeti act⁹ cognitōis ⁊ assensus sine ꝛclone. Vñ negat ꝑña. sed dz inferri q ꝓncipia vt cognoscūtur tāq̄ rō conclusionis gignent ad sciam. sed vt cognoscūt fm se. nō ex

aliqua demōstratōe. sed ex cognitiōe termine ꝑ ꝑtinēt ad habitū intellect⁹. Et oꝝ hic repetere q̄ dicta sunt supra q. viij. ar. iij. q qñ obiectū materiale apphendit⁹ ꝑ formale. tūc est idē act⁹. hꝫ qñ apprehendiſ formale fm se tūc est ali⁹ act⁹. Ita in ꝓposito de ꝓncipio fm se est vn⁹ act⁹ ⁊ habit⁹ ꝓpri⁹. scz intellectus. hꝫ qñ deducit in ꝛclones tūc est idē act⁹ ⁊ habit⁹ quo scitur hoc esse ꝑter hoc. Nota illud ꝑbū. in illa solone. scz ꝯsiderare hoc mō ꝓncipia. scz vt rōem ꝛclonis ꝑtinet ad sciam. qz aliq̄ loquuntur sub dubio. an ꝑ habitū intellect⁹ vel scie cognoscantur simul vnico actu ꝓncipiū ⁊ ꝛclo. habet hic q̄d sit sentiendū.

Nota ꝓterea. q id qđ seqtur in ista solone magis é conceptus incidētalis ꝑ solone ꝓmi ⁊ q̄ ad aliquid ꝑ solone isti⁹. scdi. qz vult d. sanc. q iste tres ꝑtes nō distinguūt sic oīno disperata ⁊ due spēs ex opposito diuidētes vnū gen⁹. sed magis distinguūt sicut spēs hñtes oꝝ dinē. q̄rū vna alia includit vel ab alia depēdet. ⁊ distinguunt sicut ptes vni⁹ totⁱ⁹ potētialis. ita q sicut ala rōnalis est totū potētiale respectu sensitiue ⁊ vegetatiue. sic sapiētia respectu intellect⁹ ⁊ scie. qz vtrūq̄ eminēter in aliquo supioris oꝝ dinis includit. Sicut lux vna q̄liter existens includit ꝑtē calefactiuā. ⁊ deficatiuā. ⁊ illuminatiuā ⁊c. sic sapientia vnus habit⁹ includit intellectū ⁊ sciam in se formaliter absq̄ distinctiōe. ita q sicut poña calefactiua in igne distinguiſ a luce. nō tñ in lumine solis. Sic intellectus ⁊ scia in sciētijs distinguūtur. hꝫ in sapiētia ambo habitus in vno eminēter ⁊ formaliſ rāq̄ in aliquo supioris oꝝ dinis ꝓnēntur. scia aūt nō includit identice intellectuz sed ab eo dependet. Et ita intelligo d. san. in fine solonis q sapiētia ꝑtinet sub se sciam ⁊ intellectū. non formaliſ in ꝑpriis naturis. qz sic essꝫ habit⁹ ꝯpositⁱ⁹. sed mō dicto. et tene volo q̄rtā sapiētia q̄ē metaphysica. ꝓsupponit habitū innatū ꝓncipioꝝ. qz ipa est vltima in cognitōne humana. ⁊ ꝓsupponit alias scias. tm̄ ipa acq̄sita facit de suis ꝓncipijs et ꝓncipijs oīm aliaꝝ sciaꝝ. qđ intellect⁹ hic facit de ꝓncipijs tm̄. ⁊ scia de ꝛclonib⁹ tm̄. ideo includit vtrūq̄. id est ꝑt facere qđ faciūt intellectus ⁊ habitus in alijs vbi distinguūtur ⁊c.

¶ Ad tertiū dōm. q sicut supra dictū est. habit⁹ virtutis ꝛterminate se hꝫ ad ꝯmune. nullo aūt mō ad malū. bonū aūt intellect⁹ est verū. malū aūt eius est falsum. vñ soli illi habit⁹ virtutes intellectuales dicūtur. q̄bꝫ sp dr verū ⁊ nūq̄ falsum. opinio ꝯo et suspitio ꝑtt ēe veri ⁊ falsi. ⁊ ideo nō sunt intellectuales ꝑtutes. vt dr in. vi. ethicoꝝ q. lv. ar. iij. et. iiij.

¶ Concedo q ꝑtus intellectualis dr q̄ est in rōnali ꝑ ēntiā. sed nō ideo dr ꝑtus qz in intellectu. hꝫ aliō de ꝑt⁹. aliō de intellectualis. Dicit em̄ ꝑt⁹. qz facit (saltē in facultate) sp bonū actū. ⁊ nullo mō malū Et qz ip̄a bene viuitur. ⁊ qua null⁹ male vtiſ (id. est ex hoc q determinate se hꝫ ad bonū. vt patuit. q. lv. ar. iij. et. iij.) Dicit aūt intellectualis. qz habit⁹ est in intellectu Ultra. minor ꝑa. rōcinaſ q̄dē vtrobiq̄. hꝫ syllogisando dialectice ꝑt errare et generare opinionē se hñtē ad malū intellect⁹. scz falluz Est em̄ opinio de ꝑbabili⁹. nihil aūt refert q̄ dā falsa q̄ busdā veris cē. ꝑbabilioza. q̄re negat ꝑñtia ⁊c.

Utr ars sit ꝑtus intellectualis

AD tertiū sic. ꝓcedit Videt q ars nō sit virtus intellectualis. Dicit em̄ Aug. in libro de libr. arbi. q ꝑtute null⁹ male vtiſ. hꝫ arte

Universidad de Deusto
Biblioteca

aliqs male vtiſ.pt eñ aliqs artifex ſm ſciam artis ſine male operari.g ars nō eſt virt⁹.¶ P̄. virtutis non eſt virt⁹.artis aūt eſt aliqua ꝑtus.vt ꝺr̄ in.vi.ethi. g ars nō eſt ꝑtus.¶ H̄.artes liberales ſunt excellēti ores q̄ artes mechanice.ſz ſicut artes mechanice ſiz practice.ita artes liberales ſunt ſpeculatiue.g ſi ars eſſet ꝑtus itellectualis.ꝛeneret ꝑtutiꝺ ſpeculatiuis annumerari.¶ Sz ꝓtra eſt qꝺ pḣs in.vi.ethi.ponit artē eē virtutē.nec tñ ꝓnumerat eā virtutiꝺ ſpeculatiuis.quaꝝ ſubiectū ponit ſcientificā ꝑtē aie.

¶ Hic ꝓiter indrik diſtinctio ꝑtutū intellectualiū.q̄ reſpiciūt intellectū practicū. Et ꝓmo an ars ſit ꝑt⁹ intellectualis. Scꝺo an prudēcia oīꝺēs diſtinctiones et⁹ ab arte ꝛc

¶ Rūꝺeo ꝺ̄m.q ars nihil aliuꝺ eſt q̄z rō recta aliquoꝝ operū faciendoꝝ.

¶ Doctor duo facit in corpe. Primo ꝺeducit vnā cōclusionē ꝑambulareꝺ.oñdentē ꝺr̄iam ꝛ ꝓueniēcia artiū cū aliis ꝑcteris ꝑtutiꝺ intellectualiꝺ. Scꝺo rñꝺet aꝺ qſtiū.ibi. Et ideo eo mō ꝛc. Cōcło ꝑambularis eſt. ars p ꝓie loquēꝺo(.i.ꝓie accepta ꝓpter dictū in ſolone ſedi) eſt habit⁹ operatiu⁹(.i.practic⁹) et ſupple in hoc differt ab habitiꝺ ſpeculatiuis. ꝛ tamen in aliquo conuenit cum habitiꝺ ſpeculatiuis. Hui⁹ ℞.manifeſtat pmo pmaz ptē. Secūꝺo ſeꝺam.ibi. Quoꝝ tñ bonuz ꝛc. Probat q̄ pma ps.maioꝛ ſumit extra litterā.oīs habit⁹ oꝛꝺinatus aꝺ opus exterīſecū intellectu caꝺens ſub ꝓſilio ꝛ electione eſt habit⁹ operatiu⁹(et tali oge a quo habit⁹ practicus)ſeꝺ ars eſt hmōi.g ꝛc. Illa maioꝛ pz ex articulo primo aꝺ pmū. Minoꝛ pbat in ꝓncipio coꝛpis. qz ars eſt recta rō opez faciēꝺoꝝ.ſz factōes ſunt operatōes trāſeuntes in exteriorē materiā q̄ p eas trāſmutat.ꝛ ꝓīs ſunt extranee intellectui ꝛc. Nota hic.q aliq̄ circa iſtā ꝓpoſitionē Ars ē rō ꝛc.ꝺiceꝛit q ꝛta nō ē ꝑꝺicatio formal⁹. ars eſt rō.ſeꝺ ars eſt directiua rōnis .i.intellect⁹ practici Sed iſti neſciunt q̄ꝺ nois rōnis.cū ꝺr̄.ars eſt rō.accipiť eñ rō nō ꝑ intellectu.nec ꝑ ꝺceptu ꝓſequēte actū intellectus.nec ꝑ q̄ꝺꝺitate in eſſe intelligibili.ſz ꝑ ꝓncipio quo actiuo ꝛ directiuo operis exteriozis. Capiť eñ rō ꝑ ꝓncipio agendi ſpecius. ſicut cū ꝺicim⁹.caloꝛ eſt igni ro calefaciendi.ꝛ ſic ꝺe aliꝭ.vñ eſt ꝑꝺicatio ſupioris ꝺe inferioꝛi ꝛ formalis.ꝓſtat eñ q̄ rō ꝛ ꝓncipiū agendi etiā habituale eſt in plus.prudentia eñ etiā eſt recta rō.ſcz agibilium. q̄ius ꝛ rō capta ꝑ intellectu ꝺirigat mediāte tali rōne ꝛ ꝓncipio. Q; aūt nō ſit rō (id eſt ꝺceptus) pꝛz.quia ars manet etiā in ꝺormiente ſine actu ſeciꝺo.nō ſic ꝺceptus.vt ꝑt habeti ex ꝑ.p.q.xuij.et ꝺicek infra.q.xciij.ar.ꝑ. Sed q nō accipiaꝭ ꝑ q̄ꝺꝺitate in eē intelligibili reali obiectiuo tñ. Pañ.nec eñ tale eſſe ꝓnibile eſt. q̄ius Scotus ſic ſenſerit ꝺe eſſe ꝺeali. Sed aliter habeť ex. xij.metaphyſice.q ꝺeus nihil extra ꝓriam eſſentiā intelligit.q̄ aꝺeo ꝑfecta eſt vt omnē moꝺū eſſenꝺi in ſe ꝓtineat. Vñ eē intelligibile lapiꝺis in ꝺeo nō ꝺr̄ niſi relatōez rōnis ꝛc ꝺe hoc.ꝑ. parte Deinde eū ꝺr̄.

¶ Quoꝝ tñ bonū nō cōſiſtit in eo q̄ appetit⁹ humaⁿ aliquo mō ſe hz.ſz in eo q ipm op⁹ qꝺ ſit bonū eſt.nō eñ ꝓtinet aꝺ laꝺē artificis inq̄ntū artifex eſt.q̄ volūtate op⁹ faciat.ſz q̄le ſit op⁹ qꝺ faciat

¶ Probat ſeꝺam partē ꝺclusionis ſic. aliq̄ꝺ bonum artis ꝛ rerū artificialium nō ꝺſiſtit in eo q̄ appetitus humanus aliquo mō ſe habeat. ſeꝺ in eo q ipm opus qꝺ ſit bonū eſt.ſed hoc etiaz aꝺ ipos habitus ſpeculatiuos pertinet qualiter res ſe habeat quā ꝺſideraī.nō aūt qualiter appetitus humanus ſe habeat.igiť in hoc cōueniunt in hoc ſcz qꝺ eſt nō habere oꝛꝺinē aꝺ appetitū. nec refert re eius rectituꝺinē ſcz intrinſecā.vt patebit ar.v. Huius rōnis ℞.pmo ponit ꝛ probat maioꝛē. Secūꝺo minorem ꝑmittens ipam ꝺclusionem.ibi. Sic igiť ꝛc. Maioꝛ ps manifeſte in littera. Deinde ibi

¶ Sic igiť ars ꝓpꝛie loquēꝺo habit⁹ operatiu⁹ eſt et tm in aliq̄ ꝺuenit cū habitiꝺ ſpeculatiuis. qꝛ etiaꝫ aꝺ ipos habit⁹ ſpeculatiuos ꝑtinet q̄liter ſe habeat res quā ꝺſideraī.nō aūt q̄liter ſe habeat appetit⁹ humaⁿ aꝺ illas.ꝺūmoꝺo eñ verū geometra ꝛemonſtret nō refert q̄liter ſe habeat ſm appetitiuā ꝑtē vtz ſit let⁹ vel irat⁹.ſic nec in artifice refert. vt ꝺicitur Ima.

¶ Manifeſtat minoꝛem principalem. Et pañ.Sed tamen ꝑius premittit ipſam ꝺclusionem pambulare. Et oīa ſunt clara in littera.

¶ Et ideo eo mō ars hz rōem virtutis ſicut habit⁹ ſpeculatiui.inq̄ntū ſcz nec ars nec habit⁹ ſpeculatiu⁹ faciūt bonū op⁹ q̄ntū aꝺ vſum.qꝺ eſt ꝓprium virtutis pficientis appetitū.ſeꝺ ſoluz q̄tum aꝺ ſcultatem bene agendi

¶ Hic vltimo reſponꝺet aꝺ queſitum tali ꝺclusione Eo mō ars eſt virtus ſicut habitus ſpeculatiui.Probatur.nec ars nec habitus ſpeculatiui faciūt vſum bonum. ſeꝺ ſolū facultatē boni op⁹.igiť eoꝺez mō ſunt virtutes. Aꝺcedens tam patuit.qz ſolū virtus reſpiciēs appetitū facit bonū op⁹.vt patuit.q.lvi.ar.iij. Cōſequētia pz.qz nullo alio mō ſunt virtutes niſi ꝓpter facultatē. igiť eoꝺē mō.vel ſic .vno mō tm ſunt virtutes.g eoꝺē mō ꝛc.

¶ Et ꝑhibet ꝺcło argumento in ꝓtrariū.

¶ Aꝺ ꝓmū g ꝺ̄m.q cū aliqs hñs artē operet multa artificiū.hoc nō eſt op⁹ artis.imo eſt ꝛta artē.ſicut etiā cū aliqs ſciens vez mentit hoc qꝺ ꝺt.nō eſt ſm ſciam.ſz ꝛta ſciam.vñ ſicut ſcia ſe hz aꝺ vtmū ſp vt ꝺictuz eſt.ita ꝛ ars.et ſm hoc ꝺr̄ virt⁹. In hoc ar.ij.ad ij. ꝺeficit a pfecta rōne ꝑtutiz.qz nō facit ipm bonū vtiz ſed aꝺ hoc aliq̄ꝺ aliuꝺ req̄rit. q̄ius bon⁹ vſus ſine arte eſſe non poſſit.

¶ Aꝺ minoꝛem .negatur.nullus eñ arte male vtit ſicut ꝓncipio.ſicut nec virtute. Aꝺ pbatōem ꝺico.q habens artē ꝑt male operari malicia artis.ſz nō ex arte.ſi ꝛa artē vel ꝓter.ſicut ℞.in ſili ꝺeclarat de ſcia. Et eſt aliuꝺ ſile ꝺe charitate.quā ꝺs habēs ꝑt peccare venialiter. ſeꝺ illuꝺ nō ꝓuenit ex charitate.ſz eſt ꝓter.qz ꝺicтū fuit ſupra q ꝺs ꝑt habere habitū.ꝛ co nō vti. Sic artifex ꝑt facere malū opus ꝺiſtract⁹ ꝛ nō attēꝺēs aꝺ regulas artis ſic bon⁹ cantoꝛ ꝑt ꝺeficere cū fantaſiak ꝛ ꝺiſtrahi i chorꝺ

¶ Aꝺ ſeꝺm ꝺ̄m.q qz aꝺ hoc vt hō bñ vtať arte q̄uā hz req̄rit bona volūtas q̄ pficiť p virtutē moralē.ideo pḣs ꝺt q artis eſt virt⁹.ſcz moralis.inq̄ntū aꝺ bonū vſum eius aliq̄ ꝑtus moralis req̄rit. Manifeſtū eſt eñ q artifex p iuſticiā q̄ facit volūtatē rectam inclinať vt opus fidele faciat.

¶ Aꝺ maioꝛē. virtutis nō eſt virtus. cuiuſꝺē rōnis ꝛ in eoꝺē ſubiecto ꝛ aꝺ vnū actū eliciendū.tñ ꝑtutis facientis ſolū facultatē bonā. poteſt eſſe virt⁹ faciēs vſuz bonū. ſicut in ꝓpoſito. ꝛ ꝑtutis q̄ eſt in executiua ꝑt eſſe ꝑtus in vi ipatiua. Aꝺ minoꝛē. artis eſt ꝑtus.nō in eoꝺē oꝛꝺine. nec cuiuſꝺē rōnis (ſcz pficiens eā aꝺ opera faciēꝺa) ſed exiſtens in volūtate. vt opus qꝺ aliqs nouit ꝛ poteſt facere.faciat fideli⁹ ꝛ bene.nō ſolū bonitate artis ſed ꝛ bonitate motis.ꝛ inde nō plus accipiat q̄ ſibi ꝺebeat. ꝛ ergo artis eſt iuſticia q̄ inclinat volūtatē vt bene vtať arte. an aūt et prudēcia habeat locum in arte. habes ſeꝺa ſeꝺe.q. xlvij.ar.iij.aꝺ ſeꝺm. q nō niſi in aliquib⁹ artibus vbi eſt magna incertitudo.vt in medicinali ꝛ nauigatoꝛia.vt patuit etiā ſupra q.xuij.ar.iij.

¶ Aꝺ tertiū ꝺ̄m. q etiā in ipis ſpeculabilibus eſt aliq̄ꝺ p modū cuiuſꝺā operis.puta ꝺſtructio ſyllogiſmi.aut oꝛōnis ꝺgrue.aut opus nūerāꝺi vel mēſurāꝺi.ꝛ ideo quicuq̄z aꝺ hmōi opa rōnis habitus ſpeculatiui oꝛꝺināt.ꝺicit̄ p quāꝺā ſilitudinē artes. ſz liberales. aꝺ ꝺr̄iam illaz artiū q̄ oꝛꝺināt aꝺ opa p coꝛpus exercita.q̄ ſunt q̄ꝺāmoꝺo ſeruiles.inq̄ntū coꝛpus ſeruiliter ſubꝺiť aie. ꝛ hō ſm aīam eſt liber. ille vero ſcientie q̄ aꝺ nullū hmōi opus oꝛꝺināt. ſimpliciter ſcientie ꝺicit̄. nō aī artes. nec oportet ſi liberales artes ſunt nobiliores q magis eis conueniat ratio artis.

¶ Aꝺ maioꝛē. vez eſt ſunt excellentiores artes liberales mechanicis.ſed nō magis ꝓuenit eis ratio ꝛ nomē artis. q; ℞ nomē ars ꝓpoſitū eſt aꝺ ꝛcandū applicatōem rōnis aꝺ aliq̄ facibile extrinſecū in materia q̄ p agentē tranſmutat.ſicut etiā infra q.lxvij.ar.iij.ꝑebit q ſapiencia eſt quiꝺē excellentioꝛ habit⁹ virtute moꝛali.nō tñ magis ſibi ꝓuenit rō virtutis. Minoꝛ illa placet mihi. ꝛ eſt notanꝺa ꝓpter Gratianū. Et q̄ius poſſet in argumēto vbi nō ſp̄ponēs hūt veritatē.tñ eā ℞.admittit in ſolone. imo ea expreſſe ponit in ſeꝺa ſeꝺe. vt ſtatim patebit. Ultra.ergo. ꝺico q eſt intellectualis. ſz ꝓncipaliter ipoſitū eſt nomē aꝺ ꝛcandas artes que verſant circa exteri⁹ opus. Artes aūt ſpeculatiue ꝺicunt̄ artes ſolū ꝑter aliquā ſilitudinē.qz videlz etiā aliq̄ꝺ ꝓſtituūt ſed intra ſe intellectū. ꝛ p ꝓīs ſunt ſpeculatiue. Ditūtur aūt liberales aꝺ ꝺr̄iam earū que ꝺirigūt opus qꝺ p coꝛp⁹ exerceť.qꝺ coꝛpus vt patuit q.lvi.ar.iij.aꝺ ij⁽ᵐ⁾. ſeruiliter obeꝺit ꝛ regit regimine ꝺeſpotico quo regunt ſerui. Vñ ꝺe iſtis loquit ℞.ſan.ſeꝺa ſeꝺe.q.xlvij.ar.ij.aꝺ iij⁽ᵐ⁾. quod ꝺeſeruit,ꝓpoſito oſtenꝺēs q̄ño ars cōiter ꝺicta p rōne factiua cuiuſliꝫ ꝺet ꝓſtituti ꝺicať ſpeculatiua. Omis inq̄t applicatio rationis recte aꝺ aliquiꝺ facibile ꝑtinet aꝺ artē.q; g rō ſpeculatiua q̄ꝺā facit. puta ſyllogiſmū.ꝓpōnē ꝛ alia hmōi.in quib⁹ pcediť ſm certas ꝛ ꝺeterminatas vias. Inde eſt q reſpectu boꝝ poteſt ſaluari rō artis.nō aūt rō prudentie. et ideo inuenit aliqua ſpeculatiua ars.nō aūt aliq̄ prudētia.hec ille. Ubi clare habeť q ars factiua ſyllogiſmi que eſt logica eſt ſpeculatiua. quare ꝺixi. q minoꝛ eſſet ꝑa. et alibi ex intentōe approbata.etiā in ſolone.vbi ꝺr̄.q habitus ſpeculatiui oꝛꝺinant aꝺ hmōi opa rōnes. Doctoꝛ in ſolutione oſtenꝺit. quare ꝺicantur artes ſolum ſimiliter ꝺinarie.ꝛ in fine tangit maioꝛem ꝛc.

Logica eſt ſpeculatiua

¶ Utz prudentia ſit alia virt⁹ ꝺiſtincta ab arte.

¶ Aꝺ quartū ſic ꝓcediť. Uideť q prudētia nō ſit alia virtus ab arte. Ars eñ eſt ratio recta aliq̄z opez.ſz ꝺiuerſa gña operū nō faciūt vt aliq̄s amittat rōnē artis. ſunt eñ ꝺiuerſe artes circa opera valde ꝺiuerſa. cuz igiť etiā prudētia ſit q̄ꝺā rō recta opez.videť q etiā ipa ꝺebet ꝺici ars. ¶ P̄. prudētia magis ꝓuenit cū arte q̄z habit⁹ ſpeculatiui.vtrūq; eñ coꝛ eſt circa cōtingēs aliter ſe habere.vt ꝺr̄ in.vi.ethicoꝛ. ſed quiꝺam habitus ſpeculatiui ꝺicunt artes. ergo multo magis prudentia ꝺebet ꝺici ars. ¶ P̄. aꝺ prudentiam ꝑtinet bene conſiliari. vt ꝺicit in.vi.ethicoꝛ. ſed etiā in quibuſꝺam artiꝺ conſiliari ꝓtingit.vt ꝺicit in.iij.ethicoꝛ. ſicut in arte militari ꝛ gubernatiua. ꝛ medicinali. ergo prudentia ab arte non diſtinguit. ¶ Sed contra eſt qꝺ pḣus diſtinguit prudētiā ab arte in.vi.ethicoꝛum.

¶ Hic ꝑñr querit de alia ꝑtute intellectuali que eſt in rōne practica. ſcz de prudēcia. ꝛ ꝓmo de diſtinctōe et⁹ ab arte. Scꝺo de ꝛcerniēcib⁹ prudētiā articulis ſeq̄ntib⁹.

Ar. ꝑ. et. q. lvi. ar. iij.

¶ Reſpondeo ꝺicendū. q vbi inuenitur ꝺiuerſa ratio virtutis.ibi oportet ꝑtutes diſtingui. Dictuz eſt aūt ſupra q aliquis habitus habet rationē virtutis ex hoc ſolū q faciat facultatē boni operis aliquis aūt ex hoc q faciat nō ſolum facultatem boni operis.ſed etiam vſum. ars aūt facit ſolā facultatez boni operis.quia non reſpicit appetitū. prudentia aūt non ſolum facit boni operis facultatē.ſed etiam vſum. reſpicit eñ appetitum tanq̄z preſupponens rectitudinem appetitus.cuius ꝺifferentie ratio eſt. quia ars eſt recta ratio facibiliū. prudētia vero eſt recta ratio agibiliū.

Cōcło ꝛñ.

¶ Concluſio rñſiua eſt iſta. Prudēcia eſt ꝑtus diſtincta ab arte. Probať.vbi inuenit ꝺiuerſa ratio ꝑtutis (id eſt natura ꝛ ꝺiffinitio ꝛ ꝺiuerſa ꝺefinitio virtutis) ibi oportet virtutes diſtingui. Minoꝛ formal⁹ extra lr̄am. ſed ꝺiuerſa eſt rō ꝑtutis in arte q̄z in prudētia. Uel ſic. ſed alia rōne prudētia eſt ꝑtus alia ars. g ꝺcło vera. Hui⁹ rōnis ℞.pmo ponit maioꝛē ꝛ minoꝛē. Scꝺo ſubiungit ꝺcłonē.ibi. Sic igiť ꝛc. Maioꝛ ergo relinq̄t nota. qz variata rōne ꝛ ꝺefinitione variať ſpecies. Deducit aūt minoꝛez ꝓncipalē. Et arguit ꝑ ea ſic. Habit⁹ qui hz rōnem ꝑtutis ex ℞ ſolū q facit facultatē boni opis eſt alia rōne virtus q̄z habit⁹ q facit nō ſolū facultatē boni opis ſz etiam vſum bonū. ſz ars facit ſolū facultatē boni opis. prudentia aūt etiā vſum bonū.igiť minoꝛ ꝓncipalis vera. Ha iſta nota. Minoꝛ pbať.ille habit⁹ nō facit vſum bonū q nō reſpicit appetitum. vt ille facit qui reſpicit ꝛ ꝑſupponit rectitudinē appetitus.ſz ars nō reſpicit. prudētia aūt reſpicit.igiť ꝛc. Maioꝛ iſta patuit ar.et q.ꝓcedenti. Minoꝛ ꝑbať.ꝓmo de prudētia q rectitudinē appetit⁹ preſupponit. ars aūt nō. recta rō agibiliū neceſſario ꝑſupponit appetitū recturū ad fines. recta aūt rō facibiliū nō. ſz prudētia eſt recta rō agibiliū. ars facibiliū. igiť minoꝛ ꝓcedens fa. Hui⁹ rōnis vltime ℞.pmo ponit minoꝛē.ſcꝺo ꝺeclarat maioꝛem.ibi. Differt autem ꝛc. Minoꝛ ergo patet clare ex ſexto ethicoꝛ. Deinde ibi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Differt aūt facere ⁊ agere. qz vt dz in. ix. metaphisice. factio est actꝰ trāsiēs in exteriorē materiā. sic edificare. secare ⁊ hmōi. agere āt est actꝰ pmanēs in ipo agēte. sicut videre. velle ⁊ hmōi.

¶ Declarat maiorē pcedentē. ⁊ pmo premittit aliqua ex quibꝫ ad ꝓpositū arguit. Secdo. ꝓbat pmā. ibi. Maioris aūt artificialiū ⁊c. Tertio. ꝓbat secūdā ptem. ibi. Bonū aūt artificialiū ⁊c. Pro declaratione ergo maioris p̄cedentis premittit differentiā inter agere ⁊ facere agibilia et factibilia. vt ptz. ¶ Consequēter ibi.

¶ Sic igit hoc mō se habet prudentia ad hmōi actus hūanos q̄ sunt vtus ponarū ⁊ habituū. sicut se habet ars ad exteriores factiones. qz vtraq; est pfecta ratio respectu illoz ad que ordinant. pfectio āt et rectitudo rōnis in speculatiuis ꝛpendet ex pncipijs. ex quibꝫ rō syllogisat. sicut dictū est. q̄ sciētia ꝛpendet ab intellectu q̄ est habitꝰ pncipioz ⁊ psupponit ipm. in hūanis aūt actibꝫ se hnt fines sicut pncipia in speculatiuis. vt dz in. vi. ethi. ⁊ ideo ad prudentiā q̄ est recta rō agibiliū req̄rit q̄ hō sit bn̄ dispositus circa fines. qđ quidē est p appetitū rectum. et ideo ad prudentiā requirit moralis virtus p quā fit appetitus rectus.

Ar. ħ. ad 2m

¶ Probat specialiter pmā. ptez maioris a simili. Sicut se habet recta ratio in speculatiuis ad pncipia sua. ita recta ratio agibiliū ⁊ practica ad pncipia sua. sed rō recta in speculatiuis dependet ex pncipijs ⁊ ab habitu pncipioz. ita q̄ quis bn̄ se habeat ad pncipia. igit ⁊ recta rō in agibilibꝫ dependet ⁊ necessario psupponit pncipia sua. ex pncipijs suis (subsumit) sed pncipia rōnis agibiliū ⁊ humanoz actuū sunt fines boni. igit recta ratio agibiliū psupponit illos fines p appetitū rectū. .i. vt qs bn̄ afficiat ad eos qđ fit p virtutē moralem. ¶ Tūc ibi.

¶ Bonū aūt artificialiū nō est bonū appetitꝰ humani. sed bonum ipoz opez artificialiū. ⁊ ideo ars nō psupponit appetitū rectum. ⁊ inde est q̄ magis laudat artifex q̄ volēs peccat q̄z q̄ peccat nolēs. magis aūt ꝛtra prudentiā est q̄ aliquis peccet volens q̄z nolens. qz rectitudo volūtatis est de rōne prudētie. nō aūt de ratione artis.

¶ Est p scōa pte maioris sepe dicte. ⁊ arguit sic. Ars est de factibilibꝫ artificialibꝫ. ſz bonū artificialiū nō est bonū appetitus hūani ſz bonus ipoz artificialiū. ⁊ ideo ars nō psupponit appetitū recti. ¶ Illa minor patuit arti. iij. in corpe ⁊c. Et posset minor. scz q̄ prudētia psupponit appetitū rectū nō ars aliter. ꝓbari ex hꝫ. Prudētia se hz ad actus hūanos tanq̄ ratio recta. sicut ars est recta ratio factibiliū. sed rectitudo rōnis actuū hūanoz ⁊ agibiliū psupponit appetitū rectū. nō ratio recta factibiliū. igit ⁊c. Maior declarat p definitōem ⁊ dñam artis ⁊ prudentie. Minor quo ad prudētiā ꝓbatur in hꝫ a simili de ratione speculabiliū. ⁊ potest ꝓbari extra hꝫam. quia bonitas humani actus est ex recto fine ⁊ appetitu recti finis. sed prudētia est de humanis actibꝫ bonis. igit ⁊c. Et cōsequēter in hꝫa. ibi. Et inde est ⁊c. Doctor ꝓfirmat minorē tā deductā a signo. qz laudat artifex q̄ volēs peccat. est aūt valde ꝛtra prudentiā vt qs peccet volēs. q̄ signū est q̄ rectitudo volūtatis est de ratione prudentie nō artis. Vel potest esse corollariū ex dictis. sed magis est ꝓfirmatio dicte minoris a signo. ⁊ p intellectu hoz valet que dicta sunt questione. lvi. ar. iij.

¶ Sic igit ptz. q̄ prudētia ē virtꝰ distincta ab arte

¶ Hic vltimo D. ex omibꝫ istis infert cōclonē ipam. ex ptz ia satis. ¶ Nota āt q̄ D. vult breuiter. q̄ qz prudentia est de agibilibꝫ. ars āt de factibilibꝫ. ⁊ rectitudo ⁊ bonitas agibiliū dependet a rectitudine appetitꝰ. nō āt rectitudo ⁊ bonitas factibiliū. igit prudētia psupponit appetitū rectū. nō ars. agibilia cm̄ sunt actus hūani quoz pncipalit sunt fines. prudentia aūt est de bonis actibꝫ ⁊ bono rū actuū. igit psupponit bona pncipia q̄ sunt fines. ad bonos aūt fines hz se bene p appetitū rectū. ⁊ adde q̄ prudētia est bonoz actuū vt in plurimū. nō solū ꝓsultiue vl iudicatiue. sed etiā ꝓceptiue ⁊ executiue. qđ vtiq; nō fit. nisi affectus sit bn̄ dispositꝰ q̄ bona dispō est fm affectionem ad bonū finē. ⁊ q̄ scit q̄ prudētia psupponit fines etiam particulares ⁊ rutū. ¶ Et nota h. q̄ est fundamētū d. san. in materia de ꝛnexione prudētie cū alijs. Scotꝰ em̄ admittit q̄dē ꝛnexionē moraliū cū prudētia. ſz nō ecōtra. Habes āt hic rōnes q̄re ⁊ ecōtra prudētia ꝓcrat (imo in aliq̄ ordine psupponit) alias. vt patuit. igit ⁊c. sed bonitas factibiliū sumit fm debitā dispōnem operuz ecteriozꝫ in ordine ad regulā artis que est pncipiū eoz. ⁊ nullo mō p ꝛpationē ad appetitū rectū denoiatione intrinseca. licet rectuz materialiter ⁊ extrinsece. vide articulo qnto ad tertiū circa finem.

Fūdmēt Scoti

¶ Argumētū in ꝓtiū ꝓfirmat ꝓclonē rūsiuā.

¶ Ad pmū q̄ dōm. q̄ diuersa gña artificialiū oīa sunt extra hoiem. ⁊ ideo nō diuersificat rō ⁊tutis. ſz prudentia est recta ratio ipoz actuū hūanoz. vñ diuersificat ratio ⁊tutis. vt dictū est.

In oī.

¶ Ad maiorē. ars est recta rō operz. nō q̄ucūq; ſz exteriorꝫ ⁊ factionū. ⁊ exteriorꝫ nō solū intellectui ſz ⁊ boi. prudētia āt immediate est de agibilibꝫ exterioribꝫ q̄dem intellectui ſz nō hoi. Ad minorē. diuersa gña operꝫ trāsiūtiū et factionū nō faciūt vt aliq̄s amittat rōnem artis. ⁊ diuersa gña q̄si subalterna. ſz gña q̄si gñalissima facūt diuersitatē. ita q̄ opus iteri⁹ facit vt habitꝰ circa ipm existēs nō dicat ars qđ q̄si gne remoto distinguit a factōe. Ad pbationē dico. q̄ oēs artes sunt circa opa eiusdē rōnis ſz exteriora ⁊ factiones ⁊ extra hoiem. Ultra. dico q̄ prudētia est recta rō operꝫ imanentiū q̄ sunt actꝰ hūani ad ꝛs bene dirigēdos ⁊ moderādos req̄rit bonitas appetitꝰ. nō aūt ad bn̄ dirigēdū opa exteriora. Negat ꝓna. q̄ videtꝫ prudētia etiā debeat dici ars que ꝓprie accepta est ꝓtinua operis extrinseci.

¶ Ad scōm dōm. q̄ prudentia magis ꝛuenit cū arte q̄z habitꝰ speculatiui q̄ztū ad subiectuz ⁊ materiā. vtrūq; em̄ est in opinatiua parte aīe. ⁊ circa contingens aliter se habere sed ars magis cōuenit cum habitibꝫ speculatiuis in rōne virtutis q̄z cū prudentia. vt ex dictis patet.

Ja ecc. a. n nalo. ij.

¶ Ad maiorē. vera quo ad aliq̄d nō simplr. qz prudētia magis ꝛuenit cū arte q̄z habitꝰ speculatiui. q̄ ad subiectū ⁊ obiectū. ſz ex alia pte habitꝰ speculatiui magis ꝛueniūt cū arte. scz q̄ ad esse virtutē. qz tā illi q̄z ars sunt subiū virtutes fm q̄d nō rectrentes bonitatē appetitꝰ. nec facientes vsum bonū. Secdo dico. q̄ speculatiui habitus

magis ꝛueniūt in h. q̄ ē esse alicuiꝰ ꝓstitutiuū. vt patuit ar. iij. ad 3m. Quare pñ similitudinarie artes dici. Vñ mirū nō ſa ꝓter rōnē iā dictā. Negat aūt ꝓna. rū pmo. qz habitus speculatiui ꝛueniūt cū arte quo ad esse ⁊tutem. vñ possunt etiā nomē eius ꝛticipare. nō aūt prudentia. vnde nō debet dici ars etiā similitudinarie. Tū secdo. qz prudētia nō est ꝓstitutiua sicut artes speculatiue. quare nō pōt nec debet sibi attribui nomē artis. nec est ars de isto vltimo articulo pcedente ad 3m. ¶ Nota āt circa hāc solōnē ⁊ circa argumētū in oppositū pcedētis articuli de opinatiua pte aīe q̄ est q̄ alia ꝛgnoscit ꝛtingētia. ⁊ nō dz ars esse in opinatiua q̄si possit se hꝫe sicut opinio etiā ad falsum. sed est in pte aīe q̄ ꝛgnoscit ꝛtingētia. tñ ꝛgnoscit ea vere ⁊ vt fiūt vt plurimū qđ sufficit ad rōnē ⁊tutis q̄ est ꝛtingētū. sicut ⁊ in pluribꝫ euenire est necē ⁊ p se phꝫsicus et moralis. ſz q̄d sit illa ps aīe q̄ dz opinatiua vel rōnatiua. ⁊ an distinguat a scientifica. vide d. san. p. p. q. lxxix. ar. ix. ad 3m. vbi dr iter cetera. Phus posuit duas ꝓticulas aie. scientificū ⁊ rōcinatiū. nō qz sunt due ponē. ſz qz distinguūt fm diuersam aptitudinē ad recipiēdū diuersos habitꝰ q̄z diuersitatē ibi inꝺrere intēdit. Cōtingētia em̄ ⁊ necessaria ⁊ si differāt fm ꝓpria gña. ꝛuenīūt tñ in rōne cōentis quā respicit itellectꝰ ad quā diuersimode se hnt fm pfectū ⁊ ipfectū. hec ille. Circa h tñ aduerte. q̄ qdā de via d. san. volūt q̄ opinatiuū ⁊ scientificū dicāt diuersas ponas. q̄ si itelligūt q̄ diuersas ponas itellectiuas. nec in p. p. nec in. vi. ethi. doc. san. ꝓfecto loquūtur. Ulez q̄ dicit in. vi. ethi. esse aliā potiā ad ⁊tingētia vt sic. ſz nō intellectiuā. sed rōnem ꝓticulārē. vt ptz intuēri. de h tñ vide p. p. q. lxxvi. ar. iij. qz ⁊tingentiū fm rē. tñ fm rōnes necessarias pñt esse diuersi habitꝰ intellectuales ⁊ ꝓgnoscunt ab eadē ponā. ⁊ q̄ ꝓgnoscunt necessaria scibilia. sed ⁊tingētia vt sic ⁊ sensibilia ꝓgnoscūt directe p aliā ponā. ſz ⁊ itellectꝰ indirecte ea ꝓgnoscat. Cōtingētia em̄ in rebꝫ naturalibꝫ sequūt materiā q̄ est pncipiū indiuiduatōis ⁊ singularitatis. ⁊ p ꝛs ꝓtingētia naturalia ꝓgnoscūt directe p sensuz. ⁊ q̄ respectu ⁊tingētiū. vt sic. est alia ponā. scz q̄ est particularis alia est necēarioz. vt sic. ⁊ q̄ h pt saluari q̄ patet in de veri. mate. xv. ar. ij. ad 3m. vide h. p. supra.

Burleꝰ ma/ e aduersat

¶ Nota circa ista dicta. q̄ Burleus in. vi. ethi. refert modū dicē di d. san. ibidē in ꝓmēto. videlz q̄ respectu necēarioz. vt sic. sit alia ponā q̄z respectu ⁊tingētiū vt sic. qz rō particularis. Burleꝰ aūt q̄uis teneat sniam verā d. san. p. p. vbi supꝫ stati. nō tñ valet ei⁹ rō ꝛ d. san. in. vi. ethi. Arguit ei q̄ itellectꝰ vtrūq; ꝓgnoscat. s. necēaria vt sic. ⁊ ⁊tingētia vt sic. qz itellectꝰ ponit duāz iter vtrūq; ⁊c. Sz nō aduertit Burleꝰ pº. q̄ ⁊tingētia p se secū fert particularitatē et singularitatē. sicut necessitas in naturalibꝫ vltrā ⁊ fortmā. ⁊ q̄z ⁊tingētia naturalia sunt singularia. oportet q̄ nō directe q̄ intellectꝰ nostrū ꝓgnoscant. Secdo nō aduertit q̄ ⁊tingētia pt accipi in cōi. p aliq̄ mō entis. sicut ⁊ necessitas est modus entis. ⁊ sic vtrūq; est vle. ⁊ nimirū. q̄ si intellectꝰ vtrūq; directe ꝓgnoscat ⁊ dñam inter ea ponat. Tertio nō aduertit. qz etiā accipiendo ⁊tingentiā. p re ⁊tingente ⁊ particulari q̄ ad h q̄ intellectꝰ ponat dñam inter duo. sufficit q̄ ꝓgnoscat vnū directe altez indirecte et arguitur. ⁊ habeat secū colligatā ponam ⁊ subseruientem que aliud directe ꝓgnoscat. sic intellectꝰ noster directe ꝓgnoscit vniuersale g. ꝓpriā spēm. ⁊ qz ꝓgnoscit ipm non p seipm. ꝓgnoscit arguitiue aliq̄d esse singulare in q̄ substat ablq̄ hoc q̄ singulare p se ⁊ ꝓpriaz spēm ꝓgnoscat. sic etiā ꝓgnoscit deū. p h statu nō in ꝓcepto ꝓprio q̄ cō/

surgat ex ꝓpria specie ſz ex ꝓcepto q̄ est del arguitiue nō repsentatiue. sic in ꝓposito. intellectꝰ directe ⁊ ꝓpriā spēm cognoscit necessitatē ⁊ ens necēarii. ſz arguitiue ⁊ indirecte ⁊tingēs. ⁊ h sufficit ad ponēdā dñam. vide simile in de veritate materia. ij. articulo sexto ad tertiū.

¶ Ad tertiū dōz. q̄ prudētia est bene ꝓsiliatiua. de his q̄ pertinēt ad tota vitā hoīs. ⁊ ad vltimū finez vite hūane. ſz in artibꝫ aliqbꝫ est ꝓsiliū de his q̄ pertinēt ad fines ꝓprios illaz artiū. vñ aliq̄ in ⁊tū sunt bn̄ ꝓsiliatiui in rebꝫ bllicis vel nauticis. dicūt prudentes duces vel gubernatores. nō aūt prudentes simpliciter. sed illi solūz qui bene ꝓsiliant ⁊ de his que conferunt ad totam vitam.

¶ Ad maiorē. ad prudentiā pertinet bn̄ ꝓsiliari de his q̄ pertinent ad tota vitā hūanā. ⁊ nō de aliq̄ particulari fine. sic scz q̄ eius est bn̄ ꝓsulere ⁊ iudicare de oibꝫ actibꝫ humanis qbꝫ quenit ad tractatū dictū. ⁊ cū hoc pncipalius pertinet ad eā pcipere. ⁊ ex nō aduertētia hui⁹ vidēt Scotus incidisse in h q̄ posuit prudentiā esse posse sine moralibꝫ. et tū est pncipalissimꝰ actꝰ prudentie. vt patz sēda sēde. q. xlvij. ar. viij. et est phs ad hoc. vi. ethi. vbi dr. Prudētia pceptiua est. nō aduertit etiā h. q̄ impossibile est nō entē bonū esse prudentē. vt phs ibidē hz. Prudētia etiā recte cōsiliat ad sensum dicendū ar. vi. ad pmū. Ad minorē. ꝓa est in qbusdā artibꝫ vbi scz est incertitudo eoz p que perueniat ad finē sed particulare ꝓpriū illi⁹ artis. nō āt hmōi artes cōsiliant de medijs ad finē totꝰ vite. sicut medicinalis ꝓsiliat quō inueniat media ad sanitatē. ⁊ gubernatoria querit vias qbus queniat ad optatū ⁊tus sed prudētia hz versari in oīmbꝫ actionibꝫ hūanis. imo ⁊ factiones artiū dirigere hz vt bn̄ fiāt moraliter. sicut ⁊ iusticia. vt patuit ar. iij. ad 2m. D. rūdet ad maiorē ⁊ minorē formaliter.

Scotꝰ nō vt dcit attēdisse potissimū ac tū prudētie.

¶ Utrū prudentia sit necessaria ad bene viuendū

Ad q̄ntū sic pceditur. Uidet q̄ prudētia nō sit ⁊tus necaria ad bn̄ viuēdū. Sicut em̄ se hz ars ad factibilia q̄z est rō recta. ita se hz prudentia ad agibilia. fm q̄ vita hoīs ꝓsiderat. est em̄ eoz recta rō prudentia. vt dz in. vi. ethicoz. sed ars nō est necaria in rebꝫ factibilibꝫ nisi ad h q̄ fiat. nō āt postq̄ sunt facta. q̄ nec prudētia ē necaria hoī ad bn̄ viuēdū postq̄z est ⁊tuosus. ſz forte solū q̄tuz ad h q̄ ⁊tuosus fiat. ¶ ℞. prudētia ē p quā recte ꝓsiliamur. vt dz in. vi. ethi. ſz hō ꝑ er bonū ꝓsilio agere nō solū ꝓprio ſz etiā alieno. q̄ nō est necariū ad bn̄ viuēdū q̄ ipe hō habeat prudētiā. ſz sufficit q̄ prudētū ꝓsilia seq̄t. ¶ ℞. ⁊tus intellectualis est fm quā ⁊tingit sp dicere verū. ⁊ nūq̄z falsum. ſz hoc nō videt ꝓtingere fm prudētiā. nō em̄ est hūanū q̄ in ꝓsiliādo ⁊ agendis nūq̄z erretur cū hūana agibilia sint ꝓtingētia aliter se hꝫe. vñ dz sap. ix. Cogitationes mortaliū timide sūt. ⁊ incerte prudētie nre. q̄ videt q̄ prudentia nō ⁊ueat poni itellectualis ⁊tus.

¶ Sz ꝛtra est qđ sap. viij. ꝓnumerat aliis ⁊tutibus necessarys ad vitā hūanā. cū dz ⁊ diuina sapiētia. sobrietatē ⁊ prudentiā docet iusticiaz ⁊ virtutē. qbꝫ vtilius nihil est in hac vita hominibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. Iuſ. de diſtinctione virtutū intellectualiū.

¶ Hic ꝓſequēter querit de quibuſdā ꝓcernētibꝫ ꝓuidentiā. ⁊ ꝑmo de quadā ꝓditōe prudentie ⁊ quodā ad eā ꝓtinēte. ſcz de neceſſitate eius ad bonā vitam.

¶ Reſpondeo dōm. q̄ prudentia eſt virtus maxime neceſſaria ad vitā humanā. bene eīm viuere cōſiſtit in bene operari.

Cōcło rūſi. ¶ Cōcło rūſiua eſt iſta. Prudentia eſt maxime neceſſaria ad humanā vitā. Circa hanc ꝓcłonem Doc. ꝑmo aſſumit aliq̄d ſuppoſitū cū ipa ꝓclone. Scōo ex illo ſuppoſito. ꝓbat ꝓcłonē. ibi. Ad hoc aūt ⁊c. Aſſumit ergo q̄ bene viuere ꝓſiſtit in bene operari. ꝓz extra ſram. q̄ viuere capit̄ ꝓ vita ſecūda q̄ eſt operatio vitalis rōnalis vel intellectualis. ¶ Nota aūt circa illā ꝓpōnem. q̄ etiā opus anime rationalis. vt ſic dicit opus vitale. ⁊ ergo prudentia neč aria eſt ad bñ viuere. ſcz morale ⁊ intellectuale ⁊c.

Conſequenter cū dicit.

¶ Ad hoc aūt q̄ aliquis bene operet nō ſolum requirit̄ quid faciat. ſed etiā quō faciat. vt ſcz ſm electionē rectā operet. nō ſolū ex impetu aut paſſione. cū aūt electio ſit eoꝝ que ſunt ad finē. rectitudo electionis duo req̄rit ſcz debitū finē. ⁊ id q̄d̄ ꝓuenienter ordinat ad debitū finem.

¶ Probat ꝓcłonem ſic. Neceſſe eſt in rōne eſſe aliquā virtutē intellectualē vt ſe bene habeat ad ea q̄ ſunt ad finē. ſz hmōi virtus eſt prudentia. igit̄ ꝓclo vera. Vnd rōnis D. ꝑmo. ꝓbat maiorē. Scōo ponit minorē cū reſumptōe ꝓclonis. ibi. Et hec virtus ⁊c. Maior ḡ ꝓbat̄ ex ſuppoſito. ⁊ arguit̄ ſic. Ad hoc q̄ aliqs bñ operet nō ſolū requirit̄ quid faciat ſed etiā quō. ſcz ex electōe (ſcz ſciens ⁊ volens) ſed ad debitū finē homo ꝓuenienter diſponit̄ ꝑ virtutē que ꝑficit ꝑtē aīe appetitiuā. ad id aūt q̄d̄ conuenienter in finē debitū ordinat̄. opter q̄ hō directe diſponat̄ ꝑ habitus rōnis. q̄z ſiliari ⁊ eligere q̄ ſunt eoꝝ que ſunt ad finē ſunt act⁹ rōnis. ⁊ ideo neceſſe eſt in rōne eſſe aliquaz virtutē intellectualē ꝑ quā ꝑficiat̄ rō. ad h̄ q̄ ꝓueni enter ſe habeat ad ea que ſunt ad finē.

¶ Probat minorē ꝑ cīmā. ⁊ quo ad ꝑmā ꝑtē. q̄z bonū ⁊ finis eſt obiectū volūtatis ⁊ appetitus. igit̄ ad finē diſponit̄ ꝑ eū habitū q̄ eſt in appetitu. ¶ Nota q̄ diſponit ad bonū ꝑ habitū q̄ eſt in appetitu. ſcz formaliter. ſub ratione appetibilis. quāuis ⁊ ꝑ ſyndereſim ⁊ prudentiā diſponat̄ hō ad bonū terminatiue. ſz ſub rōne veri moriue. Scōa ꝑs minoris ꝓbat̄. q̄z recte ſe hz ad ea que ſunt ad finē ꝑ ſiliū ⁊ eligere ⁊ ꝑcipe. ſz iſta ſunt rōnis. igit̄ bñ ſe hz ad media ꝑ habitū rōnis. vt dicebat minor. ſed talis videt̄ prudētia. igit̄ ⁊c. Tunc ibi.

¶ Et hec virtus eſt prudentia. vñ prudentia eſt virtus neceſſaria ad bene viuendū.

¶ Ponit minorē ipam ꝑncipalem que ꝑz clare. vnde reſumit ꝓcłonem ipam. vt in ſra.

¶ Et confirmat concluſionē auctoritate ſacre ſcripture in argumento in contrarium.

¶ Ad ꝑmū ergo dōm. q̄ bonū artis ꝓſiderat nō in ipo artifice. ſed magis in ipo artificiato. cū ars ſit rō recta factibiliū. factio eīm in exteriorē materia trāſiens nō eſt ꝑfectio facientis ſz facti ſicut motus eſt actus mobilis. Ars aūt circa factibilia eſt. ſz prudētie bonū attendit̄ in ipo agente. cuius ꝑfectio eſt ipſum agere. eſt eīm prudētia recta rō agibiliuz. vt dicit̄ eſt. ⁊ ideo ad artē nō req̄rit̄ q̄ artifex bene operet ſed q̄ bonuz opus faciat. req̄reret aūt magis q̄ ipm artificiatū bñ operet. ſicut q̄ cultellus bñ incideret vel ſerra bñ ſecaret. ſi ꝑprie hoꝝ eſſet agere ⁊ nō magis agi. q̄z nō h̄nt dominiū ſui act⁹. ⁊ ideo ars non eſt neceſſaria ad bñ viuendū ipi artifici. ſz ſolū ad ſaciendū ipm artificiatū bonū ⁊ ad ꝓſeruādum ipm. prudētia aūt eſt neceſſaria hoi ad bñ viuendū. non ſolū ad hoc q̄ fiat bonus.

¶ Maior eſt quidē ꝑa. q̄ prudētia eſt agibiliū ars ſa. ctibiliū. Sed dico q̄ agibilia ſunt intra hoiem ⁊ ſunt ipſi actus hūani. factibilia nō. Scōo dico q̄ bonuz artis eſt extra hoiem ⁊ in ipo facto artificiato ſed bonū prudētie eſt in hoīe ipo. Tertio dico q̄ ipa prudentia ꝑficit vt ipſe hō bñ operetur qđ eſt viuere. ars ꝓ vt ſuo mō artificiatū operetur. ⁊ ſic ꝑz q̄ eſt aliq̄ ꝓuictētia. ꝓortōis ſz multiplex eſt etiā difformitas. Minor vera. ⁊ rō eſt. q̄z ars nō ordinat ad agere ipſius agētis ſz ad factionē extrinſeci operis. ideo poſtq̄ op⁹ factū eſt nō eſt opus arte. ſz prudētia ordinat ad vitā ipam q̄ eſt actio. Vñ negat ꝑa. q̄z prudentia eſt directiua ipſi⁹ vite q̄ manet cū ꝑtute ⁊ nō ceſſat. ideo prudētia neč aria eſt ad vitā ⁊ ꝑtutē. Et ſtat breuiter fundamentū ſolonis in hoc. q̄z prudētia eſt directiua ipſi⁹ vite. ideo ſp eſt neceſſaria. q̄z ſp opter tene viuere qđ nō ſit ſine prudētia. ars aūt eſt neč aria ad factionē operis extrinſeci qđ facere nō ſp opter eſſe nec eſt neceſſariū. ideo nec ars q̄ nō ꝓſeruat opus ſz vita ipa. ſcz bona. ꝓſeruat ſemp ꝑ prudētiā. Vñ poſſet ſcōo dici extra ſram. ad miz norē. negando eā vlter. imo aliqua ars puta diuina q̄ op⁹ dependet in fieri ⁊ ꝓſeruari eſt neč aria vt op⁹ ſit nō ſolū vt fiat. ſic etiā q̄z prudentia eſt neceſſaria ad viuere in eſſe ⁊ fieri. ideo eſt ſemp neceſſaria.

¶ Ad ſcōm dōm q̄ dū hō bonū operat̄ nō ſm ꝑ priā rōnem. ſed mot⁹ ex ꝓſilio alteri⁹. nondū eſt omino ꝑfecta opatio ipius q̄tū ad rōnē dirigentē ⁊ q̄z tū ad appetitū mouentē. vñ ſi bonū operet̄ nō ſm ſimplr bn. q̄d eſt bñ viuere.

¶ Ad maiorē. vez ⁊ ipa exiſtēs in hoīe. includit ⁊ hz annexā rectitudinē ⁊ ꝑfectōem appetit⁹ ⁊ ꝑt de ſe dirigere in agendis. Ad minorē negat̄. q̄ poſſit ex ꝓſilio alterius agere bene ꝑfecte q̄ ad ſubam ⁊ moduz pura prompte et delectabiliter ⁊ in ꝑticulari. Et fundamētū eſt. q̄z cū ꝓſilio alieno ſtat imoderatio paſſionū in eo q̄ accipit ꝓſiliū. et ꝑ ꝓña nō exeq̄t ꝓſiliū alteri⁹ ꝓmpte. ⁊ nō ꝑt ſp in oi actione ꝑticulari recurrere ad ꝓſiliū alteri⁹. ⁊ h̄ ē qđ etiā d. ſan. hz ad h̄ argu⁹ in de ꝑtu. mate. d. ar. vi. ad 2ᵐ. vbi ꝛc Hō ab alio ꝑt accipe ꝓſiliū i vłi de agēdis. ſz q̄ iudicia recte ſeruiet in ipo actu ꝓ oēs paſſiones. h̄ ſolū ex rectitudine prudentie ꝓuenit. ⁊ ſine h̄ ꝑtus eſſe nō poteſt. hec ille.

Articulus v.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ vez intellectus practici aliter accipit̄ q̄z vez intellect⁹ ſpeculatiui. vt dr in. vi. ethicoz. nā vez intellect⁹ ſpeculatiui accipit̄ ꝑ ꝓfozmitatē intellectus ad rē. Et q̄z intellectus nō ꝑt infallibiliter ꝓformari rebz in ꝓtingentibz. ſed ſolū in neceſſarijs. ideo nullus habit⁹ ſpeculatiu⁹ ꝓtingentiū eſt intellectualis virtus. ſz ſolū eſt circa neceſſaria. vez aūt intellect⁹ practici accipit̄ ꝑ ꝓformitatem ad appetitū rectū. que quidē ꝓformitas in neceſſarijs locū nō hz. que volūtate hūana nō fiūt. ſz ſoluz in ꝓtingentibz que ꝑnt a nobis fieri ſiue ſint agibilia interioza. ſiue factibilia exteriora. ⁊ ideo circa ſola ꝓtingētia ponit̄ virtus intellect⁹ practici. circa factibilia quidē ars. circa agibilia vero prudētia.

¶ Ad maiorē. vera eſt de virtute intellectuali ſpeculatiua. nō aūt ꝑtute intellectuali practica Et rō eſt in ſola ne. q̄z veritas ⁊ vez intellect⁹ ſpeculatiui ſumit̄ ꝑ ꝓfozmitatē ad rē. ⁊ nō q̄ā q̄z ſz neč aria. q̄z ꝑtus eſt ſp ꝑncipiū boni ipi⁹ ꝓpoſitū. ſz reſpectu ꝓtingētiū nō ꝑt cē ſp ꝑfectus itellect⁹ ad rē. q̄z ex ꝓtingētia rei variari ꝑt. veritas aūt itellectus practici eſt. q̄ ē ꝓformis appetitui ſz appetit⁹ nō eſt neč ariozſz ꝓtingentiū. ſō ⁊ tal⁹ habit⁹ itellect⁹ practici ē cōtingentiū. ſz in ꝓtingētibz nō eſt ſp certa veritas. ſō maioz nō valet de habitu ⁊ ꝑtute itellectuali practica. tal⁹ eīm ꝑt eſſe falſi q̄nqz Vltra ad minorē. ꝓcedit̄ q̄ prudētia nō ſp eſt veri ex ꝑte obiecti. nec h̄ req̄rit̄ ad ꝑtutē q̄ eſt circa ꝓtingentia. ſz ſufficit q̄ vt in plurimū dicat vez. vt ꝑ habeti ex ſcōa ſcōe. q. xlvij. ar. iij. ad 2ᵘᵐ. q̄z cognitio coz q̄ vt in pluribz accidūt ſufficit ad prudētiā. Vnde negat̄ ꝓña. q̄ nō ſit ꝑtus ſz nō eſt ꝑtus circa neč aria intellectualis ⁊c.

¶ Et nota q̄ q̄ ꝑtus ſp eſt ad bonū ⁊ bonū itellect⁹ ſpeculatiui eſt ꝑtas q̄ attendit̄ ꝑ ꝓaroēm itellect⁹ ad rē. ſō habit⁹ ſpeculatiu⁹ q̄ eſt ꝑtus eſt de re neč aria. ⁊ ꝓ ꝓña ſp ꝑa. q̄z aūt habit⁹ practici bonitas attendit̄ ꝑ ꝓformitatem ad appetitū rectū q̄ eſt de ꝓtingētibz. ꝓtingētia aūt nō ſunt ſp ꝑa. ſō nō oz q̄ habit⁹ practic⁹ ſit rect⁹ q̄ ſp ſunt ꝑe ſz vt in plurimū. ſz oz q̄ ſp ſit ꝓformis appetitui recto. Poſſz aūt ſcōo dici ⁊ vt videt̄ magis ad mentē ſolonis d. ſan.

Ad maiorē. virtus intellectualis eſt ſm quā ꝓtingit ſp dicere vez ⁊ nū. ꝛ falſum. Illā diſtinguo. ⁊ dico q̄ virtus intellectualis ſpeculatiua eſt ſm quā ꝓtingit ſp verū dicere. ita q̄ ipe habit⁹ hz ſp veritatē ⁊ eſt de ſp veris. ſed habit⁹ practic⁹ eſt q̄dē ſp verus ſz nō eſt de ſp veris. imo q̄nqz falſis. veris tn vt in plurimū. rō ꝑmi elt. q̄z veritas ꝓuenit habitui ſpeculatiuo ꝑ ꝓaroēm ad rem cui oz ſp ꝓformari. alias nō eſſet ſp verus. ⁊ q̄z non ꝑt ſemp ꝓformari rei ꝓtingenti. ideo nullus habit⁹ qui eſt circa ꝓtingentia eſt virtus. q̄z habit⁹ ſpeculatiu⁹ eſt ꝑtus. q̄z ſp verus. eſt aūt verus vt dictū eſt ꝑ ꝓaroēm ad rem. ideo opter vt res variari nō poſſit. Quare ſequit̄ q̄ ꝑtus ſpeculatiua nō poſſit eſſe circa ꝓtingētia. Eſt igit̄ ꝑtus itellectualis ſpeculatiua ſp habit⁹ ver⁹. ⁊ ꝑ ꝓña ſp veri. Vñ ſequit̄ q̄ nō ꝓtingit ꝑ⁹ ipm falſum dicere. ꝛre maior oino vera de ꝑtute itellectiua ſpeculatiua. q̄ aūt ſp verus. q̄z ſp bonus alias nō eſſet vir⁹. bonitas aūt eius eſt in ꝓformitate ad rē. ideo ſemp ver⁹ ⁊ ſemp veri. Ratio aūt ſcōi dicti ad maiorē eſt. quia vez ⁊ veritas (⁊ ſic ꝑ ꝓña bonitas ⁊ ꝑtuositas) habit⁹ practici eſt ꝓformitatē ad appetitū rectū (⁊ bonā intentōem) ⁊ illa ſp cōuenit habitui practico. ideo ſp eſt verus habit⁹ ⁊ bonus. ſed q̄z appetitus rectus ⁊ ꝑ ꝓña habitus intellectualis ſibl ꝓformis ⁊ verus. nō poteſt eſſe niſi ꝓtingentiū (nā neč aria vt ſic nō cadūt ſub electōe) ideo nō ſp eſt verozz. q̄z ꝓtingens eſt qđ aliter pōt eſſe. ⁊ ꝑ ꝓña maioz nō eſt omino vera de tali habitu practico cui⁹ veritas attendit̄. quia eſt ꝓformis recto (id eſt) bono appetitui. eſto ſit falſi ⁊ erret. Pōt eīm (vt argumētū. ꝑbat) ꝑtuoſus ⁊ prudēs iudicare aliquid eſſe vtile ad bonū finē qđ nō eſt vtile. ideo eſt tūc quidez verus ⁊ vera prudentia. q̄z ꝓformis ꝓncipio ſuo ſed non eſt veri. Stat eīm prudentia cū aliqua falſitate. vt in pauciozibz. ſed nō ſtat vera prudētia cū prauo affectu. Patz igit̄ q̄ prudentia vera ⁊ vere virt⁹ poteſt eſſe falſi. ⁊ huic ſuffragat dictū d. ſan. in ſcōa ſcōe. vt dictū eſt. Pōt nāq̄ prudens aliq̄n falſum dicere ⁊ errare. vt vult minor. ſed hoc nō eſt ꝓtra rōnē vere prudētie. Vñ negat ꝓña. ⁊ hec videt̄ velle d. ſan. in iſta ſolone q̄ nō poteſt de facili ad argumentum formaliter ſoluendum applicari.

¶ Circa illā ſolonē eſt dubiū. Q̄z eīm prudentia ꝑſupponat appetitū rectū. ⁊ ſit vera ꝑ ꝓformitatē ad ipm non hz difficultatē. ſed de arte ſepe dictū fuit q̄ſtione ꝑſenti. ꝑſertim ar. iiij. q̄ nō ꝑſupponat appetitū rectū. Hic aūt dr Doc. q̄ vez intellectus practici accipit̄ ꝑ ꝓformitatē ad appetitū rectū. ⁊ h̄ vel in ꝓtingentibz agibilibz vel factibilibz quoz eſt ars. vbi videt̄ plane ꝓtradictio. Sz dōm. q̄ nō eſt ꝓtradictio. eōuo caſ eīm de appetitu recto. Dicit̄ eīm rectus dupl⁹. Vno mō denoīatiue intrinſeca. ⁊ formaliter. q̄z videlz appetitus in ſe ordinatus eſt ꝑ bonā affectionē ad finē. ⁊ hāc rectitudinē ꝑſupponit prudētia nō aūt ars. et ita intelligit Doc. ſupra. q̄z manifeſte dixit. q̄ nō refert qua volūtate faciat artifex opus. ⁊ qualiter in ſe ſit diſpoſitus. Alio mō dr appetit⁹ rectus denoīatione extrinſeca ⁊ materialr. q̄z ſcz eſt recti ⁊ nō cuiuſcūqz recti. ſz operis recti ſm artē. ⁊ ſic ars ꝑſupponit appetitū rectū. q̄z ille dr hr̄e verā artē ⁊ ꝑfectā. q̄n facit opus ſicut vult. vel alius vult. Vñ dicimus q̄ aliqs eſt verus artifex. q̄z nouit rē facere ſicut alius voluit. ⁊ hec videnſ habere fundamentū in d. ſan. iij. ſcripto. diſ. xxxij. q. ij. ar. ꝑ. q. iij. ad ſextū. vbi dr. Appetitus dr rect⁹ dupl⁹. vno mō in ſe ſm q̄ ea q̄ in appetitu ſunt ordinata ſunt. ⁊ hāc rectitudinē facit vir⁹ moralis. ⁊ quia prudentia ꝓformat rōnem practicā appetitui ſic directo. ideo cum moralibz virtutibz in materia cōicat ⁊ in eandē operatōem ꝓcurrit. ꝓpter qđ iter morales ꝓputat. Alio mō dr appetitus rectus a rectitudine q̄ eſt extra ipm ⁊ hoc eſt materialr. inq̄ntū ſcz rendit in aliq̄d recti extra ſe faciendū. cuiuſmodi eſt rectitudo in artificiatis. ⁊ ſic conformat rōnem appetitui recto ars mechanica. ⁊ ideo nō ꝓputat̄ inter morales ꝑtutes. hec ille. vbi ꝑz qđ dictū eſt. videlicet q̄ nō eſt ꝓtradictio. ⁊ q̄ alia eſt rectitudo volūtatis quam ꝑſupponit prudentia. alia quā ꝑſupponit ars. Solet eīm dici. ego vellē h̄re rem puł chzā ⁊ ſic diſpoſitā. Tūc artifex dr. nouī optime facere ad placitū veſtrū. vñ ars hz ſe ꝓformare appetitui recto. id eſt recti. ⁊ ſic diſpoſiti operis ⁊c.

¶ Vtz eubulia ſyneſis ⁊ gnomin ſint ꝑtutes adiuncte prudentie.

Ad ſertū ſic ꝓcedit̄. Videt̄ q̄ inconuenienter adiūgant prudētie eubulia. ſyneſis et gnomin. Eubulia eīm eſt habit⁹ quo bene ꝓſiliamur. vt dicit̄ in. vi. ethi. ſz bene ꝓſiliari ꝑtinet ad prudentiā. vt in eodē libzo ꝑz.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ergo eubulia nō est virtus adiūcta prudētie. ſz magis est ipa prudētia. ¶ Ꝑ. ad superiorē ptinet de inferioribꝰ iudicare. illa ergo ſtus videt suprema cuiꝰ est actus iudiciū. ſz synesis est bene iudicatiua. g̃ synesis nō est virtus adiuncta prudētie ſz magis ipsa est p̄ncipalis. ¶ Ꝑ. sicut diuersa sunt ea de q̄bꝫ est iudicandū. ita etiā diuersa sunt ea de quibꝫ est ꝓsiliandū. sed circa oīa ꝓsiliabilia ponit virtꝰ vna. scz eubulia. g̃ ad bene iudicandū de agendis. nō optet ponere p̄ter synesim aliā ſtutē. scz gnomin. ¶ Ꝑ. tullꝰ ponit in sua rhetorica tres alias ptes prudentie. scz memoriā p̄teritoꝝ. intelligentiā p̄sentiū. z prudentiā futuroꝝ. Macrobius etiā ponit sup somniū scipionis quasdā alias ptes p̄udētie. scz cautionē. docilitatē. z alia hmōi. nō videt igit sole hmōi ſtutes prudentie adiūgi. ¶ Sed cōtra est auctoritas p̄hi in. vi. ethicoꝝ. qui has tres virtutes ponit prudentie adiunctas.

¶ Hic querit tex. de q̄busdā ptinētibꝰ ad ptātez prudētie. an sibi adiūgāt q̄dā ptes poñales. scz eubulia ⁊c.

¶ Rñdeo dd̄z. q̄ in oīibꝰ potētijs ordinatis illa est p̄ncipalior q̄ ad p̄ncipaliorē actū ordinat.

¶ Concło rñsiua est affirmatiue ad q̄stiū. q̄ sic. Et p̄bat. In oīibꝰ potentijs (supple z habitibꝰ) ordinatis. illa vel ille est p̄ncipalior. q̄ vel q̄ ad p̄ncipaliorē actū ordinat. sed in his q̄ p hoiem fiūt p̄ncipalis actus est p̄cipere. g̃ ſtus q̄ ad ipm ordinat (subsumit) ſz prudentia est p̄ceptiua. eubulia āt ꝓsiliatiua. et synesis z gnomin iudicatiue. igit prudētia est p̄ncipalis. z alie sunt sibi adiūcte tāq̄ subseruientes z minꝰ p̄ncipales. Huiꝰ rōnis D. ꝑmo ponit maiorē. scdo subsumptā minorē. ibi. Circa agibilia ⁊c. Tertio minorē p̄mā cū ipa ꝛcłone formalr. ibi. Manifestū est ⁊c. Maior g̃ relinq̄t nota ex. ij. phȳsico. q̄z ars introducēs formā p̄ncipaliorē est disponēte materiā. q̄z hꝫ p̄ncipaliorē actū. et architectonica ad huc p̄ncipaliorꝝ p̄ncipaliorū actꝰ. Et de potētijs patuit q. lvi. ar. v. q̄z intellectꝰ p̄ficit actū p̄fecte ꝓgnitōis. ideo p̄ncipalioꝝ sensu subseruiēte. ¶ Nota circa maiorē. q̄ si extēdat poña ad oīe p̄ncipiū actionis ꝑmanētis. tūc z habitus pōt dici poña. vt pt hr̄e. v. metaph. vide supra q. xlix. ar. iij. et ita D. nō ipsūcter assumit de potentijs z subsumit de prudentia. q̄ est habitꝰ. vide. v. metaph. textu cōmen. xvij. vbi ars medicinalis z vniuersalr oīs habitꝰ potentia dicit a pbo. Cōsequenter cū dicit.

¶ Circa agibilia aūt hūana tres actꝰ rōnis ītenūnt q̄z p̄mꝰ est ꝓsiliari. secūdus iudicare. tertiꝰ est p̄cipere. p̄mi āt duo rñdent actibꝰ ītellectꝰ speculatiui. q̄ sunt inq̄rere z iudicare. nā ꝓsiliū inq̄sitio quedā est. ſz tertiꝰ actus est ꝑprie practici ītellectꝰ inq̄ſtū est operatiuꝰ. nō em̄ rō hꝫ p̄cipere ea que per hominem fieri non possunt.

¶ Declarat subsumptā. q̄ in agibilibꝰ q̄ p hoiem fiūt tres sunt actꝰ. q̄z duo p̄nt ꝛuenire etiā intellectui speculatiuo. ſz tertiꝰ est ꝑprius intellectui practico. inq̄ſtū practicꝰ est. q̄z p̄cipe nō possumꝰ de nc̄arijs z speculabilibꝰ. ſz soluz de his q̄ fiūt p hoies. talia aūt sunt obiecta practici ītellectus non speculatiui. Deinde cū dicit.

¶ Manifestū est aūt q̄ in his que p hoiem fiunt p̄ncipalis actus est p̄cipere ad quē alij ordinātur. z ideo virtuti q̄ est bene p̄ceptiua. scz prudentie tanq̄ p̄ncipaliori. adiūgunt tanq̄ secūdarie eubulia q̄ est bñ ꝓsiliatiua. z synesis z gnomin q̄ sunt ptes iudicatiue. de quarꝫ distinctōe dicet. Ad ꝑ.

¶ Siungit minorē p̄mā. z ꝑz. Uñ subiūgit ipam cōclusionē. prudentie adiūgunt tāq̄ secūdarie. eubilia ⁊c.

¶ Nota h̄ q̄ articło q̄rto dicta fuerūt. q̄z prudētie est p̄cipere p̄ncipalr. ſz h̄ nō est sine bono affectu. Uñ z pbs̄ sexto politice. vult q̄ eadē est ſtus boni p̄ncipis z boni viri. de q̄ infra q. xcv. ar. p. ad iij. vñ prudētia nō ꝑt esse sine moralib. Scoꝝ aūt arguit de ꝓsilio z iudicio prudentie. q̄z ista p̄nt cē sine morali. ꝑz āt q̄ isti nō sufficiūt prudētie. nec sunt prudētie in se ſz rōne subseruiētū sibi. z ita prudētia abſq̄ moralib esse nō ꝑt ⁊c. Secūs.

¶ Confirmat ꝛclusio auctoritate p̄hi vt in argumento in contrarium.

¶ Ad p̄mū g̃ dd̄m. q̄ prudētia ē bene ꝓsiliatiua. nō q̄si bñ ꝓsiliari sit ītediate actꝰ eiꝰ. ſz q̄z hūc actū pficit mediāte ſtute sibi subiecta q̄ est eubulia.

¶ Ad maiorē. eubulia bñ cōsiliamur ītediate tanq̄ principio eliciriuo. Ad minorē. bñ ꝓsiliari ptinet ad prudentiā. mediāte ſtute sibi adiūcta. q̄ est eubulia. sicut et charitati multa attribuūt opa q̄ nō elicit ſz ītperat alijs ſtutibꝰ sibi subditis. sic z prudētie est bñ ꝓsiliari iparitue. eubulie eliciriue. vt ꝑz sc̄da sc̄de q. li. ar. ij. ad p̄m.

¶ Ad scd̄m dd̄m. q̄ iudiciū in agendis ad aliꝗd vlteriꝰ ordinat. ꝙtingit em̄ aliquē bñ iudicare de aliq̄ agēdo. z tn̄ nō recte exeq̄. ſz vltimū ꝙplemētū g̃ q̄ rō iā bñ p̄cipit de agendis.

¶ Ad p̄mā ꝓpōne. ad superiorē ptinet iudicare. ſz ad supmā ptinet p̄cipere exeq̄ qđ iudicatū ē. Uñ negat alia ꝓpositio. illa g̃ videt suprema cuiꝰ actꝰ est iudiciū. ſz bñ superiori ea ad quā ptinet ꝓsiliū. ſz nō ea cuius est p̄ceptū. quia p̄ceptū est p̄fectissimus z vltimꝰ actus in moralib. z sine eo alij sunt vani.

¶ Ad tertiū dd̄m. q̄ iudiciū de vnaq̄q̄z re sit ꝑ ꝑpria p̄ncipia eius. inq̄sitio āt nondū est ꝑ ꝓpria p̄ncipia. q̄z his habitis nō esset opus inq̄sitionis. ſz iā res esset inuenta. z ideo vna sola virtꝰ ordinat ad bene ꝓsiliandū. due āt ſtutes ad bene iudicandum. q̄ distinctio nō est in cōibꝰ p̄ncipijs ſz in ꝑpijs vnde et in speculatiuis vna est dialectica inq̄sitiua de oīibus. scientie āt demōstratiue q̄ sunt iudicatiue sunt diuerse de diuersis. Distinguūt āt synesis z gnomin sm diuersas reglas q̄bꝫ iudicat. nā synesis est iudicatiua de agendis sm cōem legē. gnomin aūt sm ipsam rōnem naturalē in his in q̄bꝫ deficit lex cōis. sicut plenius infra patebit. 2ª 2æ q. li. ar. iij.

¶ Maior est ꝓa. ſz q̄ alia p̄ncipia ꝓsiliat. q̄ alia iudicat. q̄z inq̄sitio ꝓsilij fit ex cōibꝰ. iudiciū āt ꝑ ꝑpria. Minor. vera. q̄z de oibꝰ ꝓsiliat ꝑ ꝑbabilia z cōia. Sz negat ꝓña. q̄z synesis z gnomin sunt iudicatiue ꝑ reglas a dictas. Et h̄ dupl̄r. vna ꝑ regulas legis cōes vt sunt a dicte. et ꝑprie huic facto sicut synesis. Sz alia ꝑ reglas nō cōmunes. ſz sm altiora p̄ncipia q̄ dictat rō naturalis in aliquo casu. vt q̄ impugnatoꝝ patrie vel furioso nō sit red

ditū reddēdū. iudicat nō ex cōi lege. sed ꝑuata. cuius est ep̄ k. ꝓa. vt ꝑz. 2ª 2æ. q. cxx. ar. p. Uñ synesis ē iudicatiua de his q̄ cōiter fiūt. Sz gnomin de his q̄ nō cōiter fiūt. z tn̄ q̄libet ꝑ ꝑpria. p̄t em̄ lex ꝓmunis etiā esse ꝑpria alicui facto. sicut furto suspendiū Uñ stant simul q̄ synesis iudicat ꝑ legē ꝓmunē. z tn̄ ꝑ p̄ncipia ꝑpria. q̄z ex cōi munib illi appropriatis. De gnomin aūt nō est questio quin sit ꝑ ꝑpria particularis casus. sicut nō est nūc deponendū reddendū. q̄z ess̄ in p̄iudiciū z periculū aliorꝝ ꝑ nūc. Sz eubilia ꝓsiliat omia ꝑ ꝓmunia nō appropriata illi iudicando. sicut ꝑ ꝑterita facta. vel alibi visa. vel ꝑ audita inq̄rit. z ꝑ ea q̄ possunt oriri. ſz q̄si quēritur ad ꝑprias regulas. tūc fertur iudiciū. sicut dum inuenit q̄ res sit vtilis vt mala ꝑbabilr ꝑ ꝑbabiles causas. tūc p̄cipit vel ꝑhibetur. De materia huiꝰ solonis vide. 2ª 2æ. q. li. ar. iij.

Sed quare prudētia sit tm̄ vna tāgit d. san. 2ª 2æ vbi sam ad secūdū. q̄z ꝓceptū respicit in oīibꝰ vnā rōnez boni. Burleus tn̄ in fine sexti ethicoꝝ ponit circa diuersas materias virtutis diuersas prudentias partiales. z supponit virtutes posse separari sm ꝑfectiōem intrinsecā. vi. de infra. q. lxv. ar. p. ad tertiū. Et nota. q̄ demōstratiua z vt docens. z vt vrens est iudicatiua seu resolutoria Dialectica m̄ vt docens est iudicatiua. ſz nō vrens. silr̄ et sophistica. Docet em̄ demonstratiue dialectica quō sit dispurādū in vnaquaq̄ scientia. sed cū q̄s vtitur dialectica procedit ex intentionibꝰ ꝓmunibꝰ generatiuis opinionis. z ꝑt ꝑ illas ꝓmunes intentiōes dispurare. vñ est inuentiua z inq̄sitiua Demōstratiue aūt vsus ptinet ad scientias reales. que ex causis ꝑcedūt ad ꝛclusiones. vñ iudicat etiā vrens. sed vrens nō est logica. sed scientie particulares reales. sed docens est logica. Unde de his d. san. q̄rto metaphȳ. lectōe quarta. tex. ꝓmēti sexti Uñ inter cetera ꝺt. q̄ logicis artistis ibidē videda sunt. Sz in pte logice que ꝺt demonstratiua solū doctrina ptinet ad logicū. vsus ꝛo ad pbiam. z ad alias scias priculares. q̄ ſz de rebꝰ natura. Et hoc id co. q̄z vsus demonstratiue ꝓsistit in vrendo p̄ncipijs rerū de qbꝰ fit demonstratio. q̄ ad scientias reales ptinet. nō vrendo intentionibꝰ logicis. z sic apparet q̄ q̄dam partes logice habent in ipa scientia et doctrinā z vsum. sicut dialectica tentatiua z sophistica quedā aūt doctrinā z nō vsum. sicut demonstratiua. hec ille. Unde ibidē ante hec ad ꝓpositū Et videat artista q̄z ms rōnis est ꝓpriū subiectū logice ⁊c.

¶ Ad quartū dd̄m. q̄ memoria. intelligētia. z ꝓuidētia. silr̄ etiā cautio z docilitas z alia hmōi nō sunt ſtutes diuerse a prudētia. sed quodāmō ꝓpartant ad ipam sicut ptes integrales. inq̄stū oīa ista requirūtur ad pfectōem prudētie. Sūt etiā z q̄dam ptes subiectiue seu spēs prudentie. sicut iconomica. regnatiua. z hmōi. sed p̄dicta tria sunt quasi partes potentiales prudentie. q̄z ordinātur sicut secūdarium ad p̄ncipale. z de his infra dicet. 2ª 2æ q. xlviij. a. iij.

¶ Dico ad duas ptes assumpti. q̄z tam Macrobꝰ q̄ Tullius ponūt z assignant partes integrales prudentie. vt ꝑz 2ª 2æ. q. xl. et. li. z non ſtutes adiūctas. Synesis aūt z gnomin sunt etiā virtutes ſz potentiales. quasi non habentes ꝓplerā rōnem p̄ncipalis virtutis. sed ordinantur ad actus subseruientes actui quē elicit prudentia. vt patuit. sed de istis magis. 2ª 2æ. Hō optet em̄ vt quelibet virtus ordinetur ad simplr optimū. z vltimuz actū. ſz in aliquo ordine. sic ebulia ad optimū ꝓsiliū. z sic de alijs Sz prudētia ad simplr optimū actū rōnis practice.

¶ Questio. lviij. de virtutibꝰ moralibꝰ q̄tum ad eaz distinctōem ab intellectualibꝰ.

Deinde ꝓsiderandū est de virtutibꝰ moralibꝰ. Et ꝑmo de distinctōe earꝫ a ſtutibus intellectualibꝰ. Scdo de distinctōe earꝫ ad inuicē sm ꝑpriā materiā. Tertio de distinctōe p̄ncipaliū vel cardinaliū ab alijs. Circa ꝑmū querūt q̄ntq̄. Primo vtz oīs virtus sit virtus moralis. Scdo vtz virtus moralis distinguat ab intellectuali. Tertio vtz sufficiēter diuidat virtus ꝑ intellectualē z moralez. Quarto vtz moralis virtus possit cē sine intellectuali. Quinto vtz econuerso intellectualis virtus possit cē sine morali.

¶ Post determinatōes de distinctōe z numero intellectualiū. Jam determinat de distinctōe moraliū. Et h̄ tripl̄r. vt ꝑz in lra. Et ꝑmo in ꝑsenti q̄stione oñdit distinctio virtutis moralis ab intellectuali. Scdo ostēdit mutua dependentia in articulo quarto. Circa ꝑmū ꝑmo facit qđ dictū est. Secūdo ꝓcluditur diuisio virtutis in genere. arti. tertio. Primo ostendit q̄ nō oīis est moralis. Scdo ostendit q̄uo distinguat ab intellectuali

¶ Utz oīis virtus sit moralis.

Ad ꝑmū sic ꝓcedit. Uidet q̄ oīs virtꝰ sit moralis. virtꝰ em̄ moralis dr̄ a more. id est ꝓsuetudine. sed omniū ſtutū actꝰ cōsueuisse possumꝰ. g̃ oīs virtus est moralis. ¶ Ꝑ. phus dr̄ in. ij. ethi. q̄ virtus moralis ē habitus electiuꝰ in medietate rōnis ꝓsistens. ſz oīis virtꝰ videt cē habitus electiuꝰ. q̄z actꝰ cuiuslibet virtutis possumꝰ et electōe facere. oīs aūt virtꝰ aliqliter in medio rōnis ꝓsistit. vt infra patebit. g̃ oīs virtus est moralis. ¶ Ꝑ. Tullius dr̄ in sua rhetorica. q̄ virtꝰ est habitꝰ in modū nature rōni ꝓsentaneꝰ. sed cū oīis ſtus humana ordinet ad bonū hoīs. optz q̄ sit ꝓsentanea rōni. cū bonū hoīs sit sm rōem esse. vt Dionysiꝰ dr̄. g̃ oīis ſtus est moralis. ¶ Sed cōtra est qđ phus dr̄ in p. ethicoꝝ. Dicētes de moribꝰ nō dicimꝰ q̄m sapiens vel intelligēs. sed q̄m mitis vel sobrius. sic igit sapientia z intellectꝰ nō sunt morales q̄ tm̄ sunt virtutes. sicut supra dictū est. non g̃ omnis virtus est moralis q. lv. ar. p.

¶ Hic querit g̃ ꝑmo an oīs virtus sit moralis

¶ Rñdeo dd̄m. q̄ ad huius euidentiā ꝓsiderare optz qđ sit mos. sic em̄ scire poterimꝰ qđ sit moralis virtus. Mos aūt duo ꝑcat. Q̄nq̄ em̄ ꝑcat consuetudinē. sicut dr̄ actū. xv. nisi circūcidamini sm morē moisi nō poteritis salui fieri. Q̄nq̄ ꝛo ꝑcat inclinatōem quādam naturalē vel quasi naturalē ad aliqd agendū. vñ z etiā bruta ꝛ alialiuz dicūtur aliq̄ mores. Uñ dr̄. ij. machabeoꝝ. xi. q̄ leonū more irruentes in hostes ꝑstrauerūt eos. z sic accipit mos in psal. vbi dr̄. Qui habitare facit vnꝰ moris ī domo

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ In hoc corpore articuli duo facit ꝓncipaliter. Primo ꝓmittit aliqua notabilia ad ꝓpositū ꝯcurrentia. Secūdo declarat ipam ꝛclonē rñsiuā ibi. Dicāt aūt ꝛc. Circa ꝓmū ponit duo notabilia. Secm ibi. Et hꝯdem ꝛc Quo igit ad ꝓmū explicat qd nois moris. et ꝓmittit rōnem hui⁹ notabilis ꝛ ꝑsideratōis. qz ꝑ hoc poterim⁹ scire qd sit virt⁹ moralis. fm q phi ꝛ theologi loquūtur de ꝑtute morali. Vñ mos duo ꝓcat. scz ꝛsuetudinē ꝛ inclinatiōez naturalē vel q̄si naturalē. ꝛ explicat illas diuersas ꝓcatōes ꝑ auctoritates scripture dare. Nota aūt quia notāter dr naturalē vel q̄si naturalē. inclinatio eīm bestiarū est naturalis oīno. sz inclinatio q̄ in hoie dr moralis virt⁹. est quasi naturalis. qz nō est ꝑtus moralis naturalis obiectiue. sed aliquo mō est naturalis subiectiue Rō ꝓmi est. qz ꝑtus nō est respectu naturalis appetibilis. ad hoc eīm sufficit rō poñe. Rō secūdi est. qz ꝑtus moralis ē cū delectatōe ꝛ suauitate. sicut natura. sed nō est determinata ad vnū numero. sed se habz ad plura vlter (licz nō ad opposita moraliter) et cū hoc nō est necessitas exercitij vt in natura. vide supra. q. lvi. ar. v. et fm Scotū in tertio. dis. xxiij. Virtus ideo mouet ꝑ modū nature. qz q̄si impetibiliter sine magna moza ꝛc. qz ꝛ prudētia non tardeliberat ꝓpatiue ad nō prudentē. Vide ipm in fine distinctōis. Sz vide infra. ar. iiij. ad pm. qz nō intelligit hoc dictū de prudētia Cōsequēter cū dr.

¶ Et he q̄dē due ꝓcatones in nullo distinguūtur apud latinos q̄tū ad voce. in greco aūt distinguūtur. nā ethos qd apud nos morē ꝓcat. q̄nqz hz primā longā. ꝛ scribit ꝑ y grecā litterā. q̄nqz aūt hz primā correptā. ꝛ scribit ꝑ e

¶ Ponit secm notabile declarās distinctōem nois ꝛ vocis in greco diuersa ꝓcātis. qz videlz hec vox mos aliter scribit in greco fm diuersas ꝓcatones. sz in latino nullo mō variatur vox. nec in productione. nec in modo scribendi. vt pz in littera clare

¶ Dicit aut virtus moralis a more. fm q mos ꝓcat quādā inclinatōem naturalē vel quasi naturalē ad aliq̄d agendū. ꝛ huic ꝓcatōi moris ꝓpinq̄ est alia ꝓcatio q̄ ꝓcat ꝛsuetudinē. naz ꝛsuetudo q̄dāmō vertit in naturā. ꝛ facit inclinatōem sibi naturali

¶ Hic ꝛsequēter ꝓcedit ad rōnes ꝓpinquius. ꝛ ponit talem ꝛclonem rñsiuā. Rō oīs virtus est moralis Probat. virt⁹ moralis dr a more. fm q mos ꝓcat quādā inclinatōez naturalē vel quasi naturalē ad aliq̄d agēdum. sed inclinatio ad actū ꝓprie ꝛuenit appetitiue ꝑti. ꝑ virtus moralis est in vi appetitiua solū (Suppleť) sz nō est tm̄ virtus in appetitu. sed etiaz in intellectu. ꝑ non oīs est moralis. Hui⁹ rōnis D. ponit ꝓmo maiorem Secō minorē cū ꝛclone. ibi. Manifestū ē aūt ꝛc. Maior ꝑ relinqtur nota. nec ꝑt ꝓbari. cū nota ꝓcent ad placitum. Sed notat D. circa eā. q ꝓcationi eius qua ꝓcat inclinatōem ꝓpinqua est ꝓcatio qua ꝓcat ꝛsuetudinem ꝛc. vt in littera. Dicit notāter. vel quasi naturalē. qz est naturalis obiectiua. qz videz ad bonū tm̄ ꝛ quo ad aliquē mō dū nature ex parte subiecti. qz cū delectatōne ꝛ suauitate. sed nō est determinatio ad vnū in nūero. nec necessitas ex parte exercitij. Vide supra. q. lvi. ar. v. et ar. iiij. ad primum Cūc ibi

¶ Manifestū est aūt q inclinatio ad actū ꝓprie ꝓuenit appetitiue virtuti. cui⁹ est mouere oēs potētias ad agendū. vt ex supra dictis pz. ꝛ ideo nō oīs q. lx. ar. ꝑ. virt⁹ dr moralis. sz solū illa q̄ est in vi appetitiua

¶ Ponit minorē quā ꝓbat. qz inclinatio ad actū proprie ꝛpetit ei cuius est mouere ad actū. sed hoc est appetitiue. ꝑ Illa minor patuit supra. q. ix. arti. ꝑ. Vñ ꝛcludit D. nō oīs ꝑtus ꝛc. vt in lra Et nota. q virt⁹ moralis est tm̄ poñe appetitiue. sz ꝓmo ꝛ ꝑ se. si aūt cōuenit alteri poñe. hoc erit in ordine ad appetitū. sicut prudētia ē moralis aliqualr. sed ipsa dependet a volūtate recta. ꝛ est in intellectu practico ꝑ habitudinē ad volūtatē. ꝛ depēdet ab appetitu rāq̄ ꝓncipia sua ab ipo bñs. vt pz ex. vi. ethi. cor. ꝛ nō solū qz vsus eius ꝛ acq̄sitio ab appetitu dependeat. Secō ꝑ dicit. q oīs virt⁹ moralis q ēntiā est poñe appetitiue. Sic aūt prudētia nō est moralis. sz solū obiectiue ꝛ denoiatōe extrinseca. nec inclinat nisi in ꝑtute appetitiua. si tm̄ deberat dici inclinare. sed magis ꝓpiat. et ꝑ ēntiā in virtute appetitiue

☞ Et confirmat ꝛclo argumēto in ꝓtrariū

¶ Ad primū ergo dm̄ q obiectio illa ꝓcedit de more fm q ꝓcat ꝛsuetudinem

¶ Negat maiorem. nō eīm dr moralis ꝑtus vt hic ꝓprie loq̄mur a more fm q ꝓcat ꝛsuetudinē. sed inclinatōnem vt patuit. Minor vera. q̄ oīs est moralis. vt hic loquimur. Negat ꝛclām. sz est moralis. i. ꝛsuetudinalis. vel ex ꝛsuetudine generata oīs ꝑtus. sed nō oīs est inclinatiua ad opus. sz tm̄ que est in appetitu Nota tm̄ q nō ex ꝛsuetudine generat oīs ꝑtus. sz bñana acq̄sibilis. sec⁹ de moralib⁹ infusis. qz ille ex actib⁹ nō acq̄rūtur

¶ Ad secm dm̄. q oīs actus ꝑtutis ꝑt ex electione agi. sz electōem rectā agit sola virtus q̄ est in appetitiua ꝑte aīe. Dictū est eīm supra. q eligere est actus appetitiue ꝑtis. vñ habitus electiu⁹ q̄ sz est electionis ꝓncipiū. est solū q̄ ille ꝑficit vim appetitiuā. q. ꝑ. ar. ꝑ. cuius etiam aliorum habituū act⁹ sub electōne cadere possint.

¶ Ad maiorē. virt⁹ ē habit⁹ electiu⁹ ad hūc sensum qz facit rectā electōem. saltē quo ad id qd̄ necario ꝛcurrit ad electōem. sz intentōez finis debiti. vt patuit. q. lvi. ar. iiij. ad q̄rtū. et patebit etiā ar. iiij. huius q̄stionis. Sed nō dr electiu⁹ solū. qz act⁹ ei⁹ sub electōe cadere possit

Nota ꝑ intellectu maioris. q virt⁹ moralis est habitus electiu⁹. qz ꝓio bñ facit se habere ad finē bonū. q bene electioni ꝓrecḡrit. ꝛ illū finem ꝓstituit rō naturalis. ꝛ prudentia fm actū ebulie ꝛ synesis. Secō est habit⁹ electiu⁹. qz elicit electōem medioz. Et est tertio habit⁹ electiuus. qz oparatur opa exterioza ex electione interiori ꝛ discretione prudentie. ꝛ nō opar vel afficit ad media ex passione. sz ex iudicio rōnis. Vide infra. q. lxxiij. ar. iij. ad secm. vbi de hac materia agit. Est electiuus. qz volūtas afficit ei cui⁹hz virtutē ꝛ impat appetitui sensitiuo vt eligat. ꝑt eīm ei⁹ act⁹ vt subest volūtati dici electio. vel saltē fm dispōnem appetit⁹ sensitiui ipa volūtas eligit. si aliud nō placeat. sz q appetit⁹ sensitiu⁹ etiā impat eligat Vñ negat minor. qz cuius act⁹ cuilibet ꝑtutis possit fieri ex electōe. sz nō oīs ꝑtus inclinat ad finē bonuz rectū ad electōem. nec eligit media ad finē virtutis mediāte prudentia. nec exeq̄tur fm directōem prudētie. nec oīs cōsulit vel ꝓcipit de ꝓceptōe vnius ꝓe alio. ꝙre negat ꝓa

Et nota. q D. in solone dr. q electio ē appetitiue partis. in ꝓcedēbz aūt dixit. q sit rois. qz vtriq̄z est vez. sz aliter ꝛ aliter. ꝛ ḡ nō est ꝛdictio. vt patuit lup. q. xij. ar. ꝑ

¶ Ad tertiū dm̄. q natura est ꝓncipiū motꝰ. sicut dr in. ij. physicoz. mouere aūt ad agēdū ꝓpriuz est appetitiue ptis. ꝛ ideo assimilari nature in ꝛsentiendo rōni est ꝓpriū virtutū q̄ sunt in vi appetitiua

¶ Ad maiorē dico. q illa definitio virtutis ꝛuenit virtutibus q̄ hz ꝛuenientiā cū natura in hoc q est esse ꝓncipium motus Minorē nego. q oīs ordinet ad bonū vtile q mouear ad ipm. sed aliq̄ virtus stat in sola facultate. ꝛ nō inclinat ad actū. vt patuit q̄stionib⁹ ꝓcedēt⁹. vñ negat illa. ordinatur q sit oīs sz ꝑtus rōni ꝛsentanea. Et dico q hois bonus est fm rōem esse. ad quod opari ꝛfortiter ad rectā rōnez. ad qd̄ opus ꝛsentit ꝛ inclinat appetitiua virtus. mediāte imperio prudentie.

¶ Utrz virt⁹ moral' distinguat ab ītellectuali

Ad secm sic ꝓcedit. Uidet q virt⁹ moralis ab intellectuali nō distinguat. dr eīm Aug⁹. in libro de ciui. dei. q virt⁹ est ars recte viuendi. sz ars est virtus intellectualis. ḡ virtus moralis ab intellectuali non differt.

¶ Ꝓ. pleriq̄z in dfinitōe virtutū moraliū ponūt scientiā. sicut q̄dā definiūt q pseuerātia est scia vel hītus eoz q̄bus ē imanēdū vel nō imanēdū. ꝛ sctias ē scia faciēs fideles ꝛ seruātes q̄ ad rectū iusta. scia aūt ē virtus intellectualis ḡ virt⁹ moralis non dr distingui ab intellectuali ¶ Ꝓ. Aug⁹. dr in ꝓmo soliloquiorū. q virtus est recta ꝛ ꝓfecta rō. sz hoc ꝑtinet ad virtutem intellectualē. vt pz in sexto ethicoz. ḡ virt⁹ moralis nō est distincta ab intellectuali. ¶ Ꝓ. nihil distinguit ab eo qd̄ in ei⁹ dfinitōe ponit. sz virtus intellectualis ponit in dfinitōe virtutis moralis. Dicit eīm ꝑhus in secūdo ethi. q virtus moralis est habitus electiu⁹ existens in medietate determinata rōne, put sapiens determinabit. hmōi aūt recta rō determinās mediū virtutis moralis ꝑtinet ad ꝑtutē intellectualē. vt dr in sexto ethicoz. ḡ virtus moralis nō distinguit ab intellectuali. ¶ Sed ꝛtra ē qd̄ dr in ꝓmo ethicoz. vbi determinat virtus fm differentiā hanc. dicim⁹ eīm hz. has q̄dē intellectuales has vero morales.

¶ Habito q nō est oīs virtus moralis. ꝙrit̄ hic an distinguat moralis ꝑtus ab intellectuali.

Rñdeo dm̄ q oīm hūanoz opez ꝓncipiū ꝓmū rō est. ꝛ quecūq̄z alia ꝓncipia humanoz opez inueniūtur quodāmō rōni obediūt. diuersimode tm̄. nā quedā rōni obediūt oīno ad nutū. absq̄ oīi ꝛtradictōne. sicut corpis mēbra si fuerint in sua natura ꝛsistentia. statim eīm ad ipetitū rōnis man⁹ aut pes mouet ad opus. Unde ꝑhus dr in ꝓmo politicoz q ala regit corpus despotico ꝓncipatu. id est sicut dom⁹ ieruū q̄ ius ꝛtradicendi nō hz

¶ In hoc corpore articuli D. tria ꝓncipalr facit. Primo ponit quoddā notabile fundamētale i ista materia Secūo recitat opinionē quādam. ꝛ eā reꝓbat ibi. Posuerūt ergo. ꝛc. Tertio rñdet ad questiū. ibi. Sic igit ꝛc. Quo igit ad ꝓmuz hoc est notabile fundamētale. qđ est radix in ista materia. qz rō est ꝓncipiū humanoz actuuz et ꝑ ons eū ꝓncipiū in aliq̄ genere sit q̄ sc tale. ꝛ alia non nisi q̄ ipm. sequtur q quecūq̄z alia ꝓncipia humanoz actuum obediūt rōni. ita q sunt ꝓncipia actuū humanorum vt moueāt a rōne. et ꝑ ons optz q ei obediāt. sed i hus q̄ obediūt ꝛ sunt ꝓncipia humanoz actuū est dplicia. Quedā obediūt sine ꝛtradictōe. quedā cū ꝛtradictōe. vt clare in litrera deducit. Et nota q illud notabile est fundamētū. ideo. qz si oīa obedirent ad nutū rōni nō opteret ponere virtutes. ꝛ ꝑ ons. si appetit⁹ est hmōi nō erit in eo aliqua ꝑtus qua nos dicim⁹ moralē. et per ons moral' nō est distincta ꝛtra intellectualē. qz nō entis nō est distinctio saltē positiua. ꝛ q̄stit relatio realis

¶ Posuerūt igit q̄dā q oīa ꝓncipia actiua q̄ sz in hoie. hoc mō se hñt ad rōnem.

¶ Nichōter D. recitat quādā opinionē Socratis circa quā ꝓmo ꝓmittit fundamētū huius opinionis. Secūdo applicat fundamentū exꝑmendo ipam opinionez ibi. Qđ q̄dē ꝛc Tertio eādē reꝓbat cū fundamēto suo ibi. Hoc aūt ꝛc. Subinfert ḡ ꝓmo D. fundamētū opinionis Socratice. qz renuit Socrates q oia mobilia a rōne q̄ sunt ꝓncipia humanoz actuū. mouerēt absq̄z ꝛdictōe. ꝛ regerent regimine despotico Cōsequēter cū dr.

¶ Qđ q̄dē si verū esset sufficeret q rō esset ꝑfecta ad bene agendū. vñ cū virt⁹ sit habitus q̄ ꝑficimur ad bene agendū. sequeret q in sola rōne esz. ꝛ sic nulla virtus eēt nisi intellectualis Et hec fuit opinio socratis. q̄ dixit oēs ꝑtutes esse prudētias. vt dr in ethicoz. Un ponebat q hō scia in eo existēte peccare nō poterat. sed quicūq̄z peccabat. peccabat propter ignorantiam

¶ Applicat ꝛ infert ex hoc fundamento opinionez socratis. qz si esz verū sequeret opinio sua. ꝛ intentū ei⁹. qz virt⁹ ponit vt sit ꝑfectio ad agendū. ꝛ in ea ponia q̄ habz difficultatē ad opus ꝑtuosum. quare si appetit⁹ ex sua natura moueret sine ꝛtradictōe ꝛ difficultate. nō opteret ponere in eo virtutē. sz sufficeret ꝑfectio rationis. sicut in brachio ꝓter dispōnem naturalē nō oportz ponere virtutē additā. vt exequat impiū rōnis. Un sequet q soluz esset intellectualis ꝑtus. ꝛ ꝑ ons nulla moralis (. qz dr moralis ab appetitu. vt patuit ar. ꝑ.) Et ita opinat⁹ fuit Socrates. q̄ dixit oēs ꝑtutes esse prudētias. ita q iusticia eēt rō recta tribuendi debitū. Temperantia recta rō bñ se habendi in ꝛcupiscētijs ꝛ delectatōib⁹ tactus. ꝛ sic de alijs Posuit etiā q scia ītristēte hō nō posset peccare Cūc ibi

¶ Hoc aūt ꝓcedit ex suppone falsi. ꝑs eīm appetitiua obedit rōni nō oīno ad nutū. sed cū aliq̄ ꝛtradictōe. vñ ꝑhus dr in ꝓmo politicoz. q rō imperat appetitiue ꝓncipatu politico. quo scz aliqs ꝑest liberis qui hñt ius in aliq̄ cōtradicendi. vñ ꝛ Aug⁹. dr sup ꝑsal. q interduz ꝓcedit intellect⁹. ꝛ seqtur tard⁹ aut nullus affect⁹ intātū q̄ q̄nqz passionib⁹ vel habitib⁹ appetitiue ꝑtis hoc agit. vt vsus rationis impediatur

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Reprobat fundamētū Socratis. z ꝓmo hoc facit Scōs ex illa reprobatōe verificat aliq̄liter q̄ dā dictus eiusdē ibi. Et fm hoc zc. Circa ꝓmū notat D q falsuz est q̄ qs appetitiua obrediat sine ꝛtradictōe z ad nutum, in q̄ fundak opinio socratis. Et h̄ dupl'r. Primo auctoritate phi. Scōo auctoritate bri Aug. Patz auctoritas phi. Auctoritas aūt bti Aug. vult q̄ possit esse rō recta. et tñ null⁹ seq̄t aut tard⁹ affect⁹. ꝯ nō est verū q̄ appetitiua cui⁹ est affect⁹ statim seq̄t rōem pfectā. qz q̄ passiōes et habit⁹ ꝓuos ptis appetitiue. qñq̄z ipedik vsus rōis in ꝑticulari. vt patebit magis infra. q. lxxvq. ar. ij. ꝓr ibi

¶ Et fm hoc aliq̄liter verū est q̄ socrates dixit q̄ scīa psente nō peccak. si tñ hoc extendak vsq̄z ad vsuz rōnis in particulari eligibili

¶ Uerificat aliq̄liter ex tā dictis. illud qđ Socrates dixit. scz q̄ hō scia in eo existēte peccare nō poterit. qz hoc nō est verū de scīa vlt. vt patuit. tñ est vera de scīa ꝑticulari. ita q̄ si rō existat pfecta in vniuersali z particulari. tūc nō peccak. z si ita intellexit socrates. bñ dixit. Nota circa hec diligēter. intellectū auctoritatis bti Aug. qz vt ꝓz D. eā intelligit. z sic intelligēda est q̄ rō in vlt pte recta. et tñ q̄ seq̄t null⁹ affect⁹ vel tard⁹. Iz nō habet ex ea q̄ rō possit cē pfecta in ꝑticulari. z pfectōe ꝓceptiua. z null⁹ se quak affect⁹. Quare seq̄t q̄ Scot⁹ ex ista auctoritate nihil firmamēti habeat. volēs ꝓ hoc q̄ prudētia possit esse sine moralib⁹. qz vt tā frequēter replicatū est. prudētia est recta rō in ꝑticulari z ꝓceptiua. ad quā nō ꝑt nō seq̄ bonus affect⁹ z bonū op⁹. vt patebit infra. q. lxv. ar. ꝑ. Potest ꝯ ꝓcedere intellectus vlis. z nō seq̄t affect⁹. ꝑt ꝓcedere intellect⁹ ꝑticularis ꝓsultiu⁹ vel iudicatiu⁹. z nō seq̄tur affect⁹. Iz nō ꝓcedit intellect⁹ particularis z ꝓceptiu⁹. q̄ lis est prudētia. esto cū sensualitas inuita seq̄tur habituata vitijs. z tñ optz q̄ seq̄tur rōnis iperiū Et hec nota. qz Scot⁹ ex illa auctoritate nihil fauoris h̄z

¶ Sic igit ad hoc q̄ tene agat. req̄rit q̄ nō solum rō sit bñ dispōsita p habitū ꝓtutis itellectual'. Iz etiā q̄ vis appetitiua sit bñ dispōsita p habitū virtutis moralis Sicut igit appetitus distinguit a rōne. ita virtus moralis distinguit ab intellectuali

¶ Reprobata falsa opinione socratis. ꝓiter D. ponit veritatē. z mōdet tali ꝛclone Uirt⁹ moralis distinguit ab intellectuali. Circa hāc ꝛclonē D. ꝓmo ꝓbat eā. Secūdo elicit ex hoc q̄dā cozollariū. ibi. Uñ sicut zc. Probat ꝯ ꝛclo sic. Ad hoc q̄ hō bñ agat. req̄rit q̄ nō solum rō sit bñ dispōsita p habitū ꝓtutis intellectualis. Iz etiaz q̄ vis appetitiua sit bñ dispōsita p habitū virtutis moralis. Iz appetit⁹ distinguit a rōne. ꝯ moralis ab intellectuali. Maioz ꝓz ex reprobatōe fundamēti socratis. z ex dictis. q. lvi. arti. iij. Minoz supplet ex ꝑ. ꝑ. q. lxxx. ar. ꝑ. ac si arguerek breuiter. qcūq̄z ꝓtus est in appetitu optz q̄ distinguak ab ea q̄ est in rōne. Iz moral' est in appetitu. intellectualis in rōne. ꝯ zc. Tūc ibi

¶ Uñ sicut appetitiuū est ꝓncipiū humani act⁹ fm h̄ q̄ ꝑticipat aliq̄liter rōnem. ita habit⁹ moralis h̄z rōem ꝓtutis humane inq̄tū rōni ꝓformak

¶ Elicit cozollariū inuēs ꝑminētiā intellectual' supmoralē. z depēdētiā moralis a rōne. hinc moral' h̄z rōnē virtutis h̄uane. inq̄tū rōni ꝓformak. Probat. sicut Iz

hz appetitiuū ad esse ꝓncipiū humani act⁹. ita habit⁹ ad esse virtutē. Iz appetitiuū est ꝓncipiū humani act⁹. fm q̄ aliq̄liter ꝑticipat rōnem. ꝯ habit⁹ ct⁹ q̄ est moralis hz rōem virtutis zc. Maioz ꝓz extra lrām. qz ex actibz bonis bonis generat ꝓt⁹. ꝯ si nō ꝓducit actuz humanū nisi in ordine ad rōnē. nō erit capax virtutis nisi in ordine ad rōnem. Minoz patuit supra sepius

Cōfirmak ꝛclo argumēto in ꝓtrariū

¶ Ad ꝓmū ꝯ dōm. q̄ Aug⁹. cōiter accipit artē p qualibet recta rōne. z sic sub arte includit etiam prudentia. q̄ ita est recta rō agibiliuz sicut ars ē recta rō factibiliū. z fm hoc q̄ dr q̄ virt⁹ est ars recte viuēdi ēntialr ꝓuenit prudētie ꝑticipatiue ät alijs ꝓtutibus put fm prudentiā dirigūtur

¶ Ad maiorē. dz sic intelligi. virt⁹ est ars zc. si intelligik vliter de ꝓtute morali. tūc extendit ars dupl'r. Uno mō ad rōem agibiliū. Scōo ad id qđ etiā ꝑticipat ratiē rōnē. z nō solū ad rōem ēntialr. put est rō agibiliū Ad minorē. ars ꝓprie dicta. z etiā ars agibiliū est intellectualis q̄ ad subiectū. Iz ars solū ꝑticipatiue (scz ea q̄ ē in appetitu) nō est intellectualis. Uñ negat ꝓia. qz ars vt accipit ab Aug⁰. extendit se ad intellectualē. z ad ꝑticipantem intellectualē. q̄ ꝑt esse moralis.

¶ Ad scōm dōm. q̄ tales definitiōes a q̄buscūq̄z inueniātur date. pcesserunt ex opinione socratica. z sunt exponendo eo mō quo ars arte ꝑdictū est. Et aliter dōm est ad tertiū

¶ Ad maiorē dz dupl'r. Primo q̄ ille definitiōes processerūt ex opinione socratica. Et scōo dico. q̄ ꝑt exponi q̄ sunt scie q̄dā participatiue. accipiendo scz scientiā p habitu intellectuali. puta prudentia. sicut ab Augustino dicūtur ars. ita scientia zc.

¶ Ad tertiū maiorē dicūt rō. id est rōnales p ꝑticipatiōem. Minoz negat. q̄ rōnale p participatiōem pertinet ad virtutē intellectualē. imo etiā ad appetitiuā virtutē que ꝓformatur rōni zc.

¶ Ad q̄rtū dōm. q̄ recta rō q̄ est fm prudētiā ponit in diffinitōe ꝓtutis moralis nō tā q̄z ps ēntie eius. Iz sicut q̄dā ꝑticipatū in oibz ꝓtutibz moralibz inq̄tū prudentia dirigit oēs virtutes morales.

¶ Ad maiorē vera. nihil distinguit q̄ ponit in diffinitōe tāq̄z gen⁹ vel dñia. scz distinctiōe reali. Et scōo negat maiorē de definitōe additamēti. Dico ēm q̄ ponē z hmōi respectiua (respectu trāsēdēte) necessario definiuntur p obiecta z terminos. q̄ tñ realiter distinguūt. Iz hoc est. ꝓpter necessariā depēdētiā Ira dico in ꝓposito. q̄ oēs necessario depēdēt a prudentia in esse virtutis. ꝯ p eā definiūtur sicut p id a quo depēdēt. vide Capoluz in tertio circa finē. Sed sic negat minor. qz ponit virtus intellectualis. scz prudētia tāq̄z q̄dā ꝑticipata a moralib⁹. in q̄z definitōe ponit. qz dirigit eas z moderat quo ad media eligenda ad finē ad quē bene afficiūt morales. De hac solutione hz etiā D. san. 2ª 2ᵉ. q. xvij. ar. v. ad ꝓmū. Et nō est inconueniēs q̄ vna spēs distincta ꝑticipet ab alijs. sicut ꝓz de sole zc. Nota q̄ Scot⁹ arguit q̄ prudētia sit ꝓr. qz definit alias. z p ꝑns nō ꝓncta cū alijs moralibz.

Sed hoc soluit D. san. infra. q. lvij. ar. v. ad ꝓmū et tertiū Pōt ēm prudētia definiri z cē ꝓr i vno ordine. scz

priozitate causalitatis in vno ordine. z tñ non est ꝓr ratiōe. vt Scotus vult. sed ad definiens sufficit ꝓritas nature. z q̄ñq̄z simultas. vt ꝓz in relatiuis

¶ Utz sufficienter diuidak virtus humana p intellectualē z moralem

Ad tertiū sic ꝓcedit. Uidet q̄ virt⁹ humana nō sufficiēter diuidak p virtutē moralē z intellectualē. Prudētia ēm videt esse aliq̄d mediū inter virtutē moralē z intellectualez. ꝓnumerat ēm virtutib⁹ intellectualibz in vi. ethicoz. z etiā ab oibz cōiter ꝓnumerat inter q̄tuor ꝓtutes cardinales q̄ sunt morales. vt infra patebit. nō ꝯ sufficiēter diuidit virtus p intellectuales et morales sicut p immediata. ¶ Ꝓ. ꝓtinētia z pseuerātia. z etiā patientia nō ꝓputāt̄ iter virtutes intellectuales. nec etiā sunt ꝓtutes morales. qz nō tenēt mediū in passionib⁹. Iz abūdāt in eis passiones. nō ꝯ sufficiēter diuidit virt⁹ p intellectuales z morales ¶ Ꝓ. fides. spes. z charitas q̄dā virtutes sunt. nō tñ sunt virtutes ītellectuales. he ēm soli sunt q̄nq̄z. scz scīa. sapiētia. intellectus. prudētia. z ars. vt dictū est nec etiā sunt virtutes morales. qz nō sunt circa passiones circa q̄s maxime est moralis virtus. ꝯ virt⁹ nō sufficiēter diuidit p intellectuales z morales.

¶ Sed ꝓtra est qđ ꝓbs ꝺ tin. ij. ethi. dupliciter ꝓtutē hāc q̄dē intellectualē. illā aūt moralē.

¶ Hic ex dictis querit de diuisione ꝓtutis humane An sufficiēter diuidak p moralē z intellectualē

¶ Rādeo dōm. q̄ virt⁹ humana est q̄dā habitus pficiēs hoiem ad bene operādū. ꝓncipiū aūt humanoz actuū in hoie nō est nisi dupler. scz intellect⁹ siue rō z appetit⁹. hec ēm sunt duo mouētia in homine vt ꝺr in. iij. de aīa. vñ oīs virtus humana oportz q̄ sit pfectiua alicui⁹ istoz ꝓncipioz

¶ Concło misiua est ista. oīs ꝓtus hūana ē intellectualis aut moralis (Et notāter ꝺr hūana ꝓpter solōnez tertij) Probak. oīs ꝓtus hūana optz q̄ sit perfectiua. aut rōnis. aut appetit⁹. sed si pficit intellectū speculatiuū aut practicū ē intellectualis si āt appetitiuā ponaz erit moral'. igit zc. Uni⁹ rōnis D. ꝓmo ponit z ꝓbat maiorē. Secūdo minorē inferēs in fine ipam ꝛclonem. ibi. Si q̄dez igit zc. Maior ꝯ ꝓbat. Uirt⁹ hūana est illi⁹ qđ est ꝓncipiū humani act⁹. scz motiue. z nō tm passiue (subintellectus ꝓus dict⁹. q̄ scz est in ponia ad multa. z nō obedit ad nutū rōni. ꝓpter mēbra exteriora) sed ꝓncipiū hūanoz actuū est solū duplex in hoie. scz rō z appetit⁹. ꝯ zc. Minor ista. ꝓbat ex tertio de aīa. qz ista duo tm sunt mouētia. scz mēbra exteriora. sunt tñ mota z exequētia. ꝯ zc. Nota tñ circa hoc q̄ D. ꝺr duo mouētia cē. scz intellectū siue rōnem z appetitū. qz magis rō mouet ꝙ intellect⁹ vt sic. z ꝓterea ista duo mouēta sunt ꝺr ordinata. qz scz appetit⁹ mouet. Iz executiue z ad exercitiū. mot⁹ a rōne q̄ ad specificatiōnē. z hoc effectiue. Appetibile ēm apphensum mouet appetitū. z ambo simul ꝛcurrūt vt ꝛpleti ꝓncipiū appetitionis. q̄ mouet executiue. vñ ꝓbs hz ibidē. et. xij. metaphy. tex. cō. xxxvi. q̄ appetibile ē mouēs imobile. tūc ibi.

¶ Si q̄dē igit sit ꝓfectiua intellectus speculatiui vel practici ad bonū hois actū. erit virt⁹ intellectū alis. si aūt sit pfectiua appetitiue ptis. erit ꝓtus moralis. vñ relinq̄tur q̄ oīnis virt⁹ humana vel est intellectualis vel moralis

¶ Subiūgit minorē ꝓncipaliē. q̄ relinq̄t nota ex supradictis ar. ꝑ. qz ꝺr intellectual' ab intellectu. z moralis ab inclinatōe. q̄ est appetit⁹. vñ subinfert ipam ꝛclonē.

Argumētū in ꝓtrariuz ꝓfirmat ꝛclonē rūsiuam

¶ Ad ꝓmū ꝯ dōm. q̄ prudētia fm essentiā suā est intellectualis virtus. sed fm materiā ꝓuenit cū ꝓtutibz moralibz. est ēm recta rō agibiliū. vt supra dic⁹ q. lvij. ar. iij tū est. z fm hoc ꝓtutibz moralibz ꝓnumerat

¶ Maior negat ēntialr. ita q̄ p essentiā nō sit moral' nec intellectualis. Dico ēm q̄ p ēntiā est intellectual'. qz habit⁹ intellect⁹. Iz rōne materie circa quā ꝓnumerat moralibz. qz est etiā de agibilib⁹. i. actōnib⁹ hūanis de q̄b⁹ Iz morales tñ sub alia rōne. scz veri. ꝓtutes aūt sunt de ipis sub rōne boni. videt ēm prudētia an vere ꝙgruāt media bono fini. z ita prudentia est de vero motiue. z dictamē suū terminak ab bonū. vñ ē boni terminatiue. Dicit ēm final' prudētia q̄ hoc mediū sit bonū. Iz mouek ad ꝓsidrādū ipm. an sit verū q̄ valeat ad talē finē zc.

¶ Ad scōm dōm. q̄ ꝓtinētia z pseuerātia nō ſſ̄ p fectōes appetitiue virtutis sensitiue. qđ ex hoc ꝓz q̄ incōtinēte z pseuerāte supabūdāt inordinate passiones. qđ nō esset si appetit⁹ sensitiu⁹ esset pfectus aliquo habitu ꝓformante ipm rōni. Est aūt ꝓtinentia seu pseuerātia pfectio rōnalis ptis que se tenet ꝓtra passiones ne ædūcak. ædficit tñ a rōne ꝓtutis. quia virtus intellectiua q̄ facit rōnem se bñ habere circa moralia. ꝓsupponit appetitū rectū finis. vt recte se habeat circa ꝓncipia. i. fines ex quibz rōcinak qđ cōtinenti z pseuerāti deest. neq̄z etiā ꝑt esse pfecta operatio q̄ a duabz potēcijs ꝓcedit nisi vtraq̄z ponā pficiat ꝑ æditū habitū. sic nō seq̄t pfecta actio alicui⁹ agētis p instrumētū si instrumētū nō sit bñ dispositū q̄tūcūq̄z ꝓncipale agēs sit pfectū. vñ si appetit⁹ sensituus quē mouet rōnalis ps nō sit pfect⁹ q̄tūcūq̄z rōnalis ps sit pfecta. actio ꝙsequēs nō erit pfecta. vñ nec ꝓncipiū actōis erit ꝓtus z ꝓpter h̄ ꝓtinentia a ædectationib⁹ z pseuerātia a tristitijs nō ſſ̄ ꝓtutes. Iz aliq̄d min⁹ ꝓtute. vt ꝓbs ꝺr in. vij. ethic.

¶ Ad añcedēs. verū est. qz nō includit pfectiōem appet⁹. Et ꝓtinētia est cū inordinatiōe appetitus sensitiui circa passiones. nec ꝙsumatiua ē opis boni. pseuerās etiā ꝺr in ꝓposito. q̄ñ aliqs resistit vehementib⁹ tristitijs. q̄ ſſ̄ de defectu delectationū cibi z por⁹. z aliozū necessarioz vite Talis ēm h̄z etiaz inmoderatas passiones. ideo est aliq̄d impfectū in genere ꝓtutis. Similiter pariētia capit hic. q̄ ē in magnis tristitijs inordinatis. non tñ fugit. vt ꝓz infra q. lix. ar. ꝑ. De ꝓtinētia ät supdictū ē q̄ est volūtatis ne seducak ꝑ passiones. Uñ ē cum prauo appetitu. z ꝑ ꝑns min⁹ ꝙ ꝓtus q̄ nō stat cū prauo appetitu. Sz negat ꝙsequentia. q̄z nō sunt ꝓtutes pfecte. ꝺ nō optz q̄ sint morales vl' intellectuales. Sz si capit pseuerantia fm q̄ aliqs in q̄cūq̄z difficili diu ꝑsistit. h̄ ꝑt ꝓuenire etiā habenti

Universidad de Deusto
Biblioteca

pfectā. ꝟtutē. cūc ꝓt cē. ⁊ cē ꝟtus. Silr parientia. si capiꝭ ꝑm q̄ ḡs q̄uīq; nocentia ab alīs illata laudabilr sustiꝰnet. sic ē ꝟtus. ſz pbs vult q̄ nō sit ꝟtus ꝑm q̄ ḡs nō fuꝫgit ꝓter triſticias intrinſecꝰ ꝓsurgētes. de malis natura liby. De pſeuerātia quō accipiꝭ tripliꝫ. Vide infra. q.c.x. ar.x. ⁊ 2ª2æ. q.c.xxxvij. ar.ꝓ. ad ꝑmū cē. ¶ Nota aūt D. ſanc. q̄ ōr q̄ ꝓtinentia seu pſeuerātia ē rōnalis ptis. q̄ non intelligiꝫ q̄ sit rōnis. ſz ē rōnalis ptis .i. poteriē alicuius inorganice ⁊ imaterialr. ſ. volūtaꝛ. Et de hoc hz D. 2ª2æ q.c.xxxviij. ar.ij. ad ſcōm. q̄ illa pſeuerantia de q̄ loq̄tur pbs nō moderaꝫ aliq̄s passiones. ſz ꝓſistit in q̄dā firmiꝫtate rōnis ⁊ volūtaꝛ. Sz pſeuerātia ꝑm q̄ ponit virtus moderaꝫ aliq̄s passiones. ſ. timorē fatigatiōis aut defecꝫtus ꝓter diuturnitatē. Vñ hec ꝟtus est in irascibili. sicut ⁊ fortitudo. Hec ille. Et q̄ patꝫ. q̄ D. hic nō loq̄ꝫ de pſeuerātia ꝟtute. ſz habitu firmāte rōnem ⁊ volūtatē. vt pſistat in bono rōnis. etiā cū abūdātia passionū diuturꝫna. Differūt aūt ꝓtinentia ⁊ pſeuerātia. q̄ ꝓtinentia fꝛmat ꝓt rōnalē. ne seducaꝫ a delectationiby. Vñ. vij. ethi eoꝛ. Cōtinētia ē circa ea circa q̄ ē tēperantia. Perseuerantia vt diu sustineat ⁊ maneat in bono rōnis. ⁊ nō frāgaꝫ a malo diu sustinēdo. q̄d opponiꝫ delectatiōni tactus. vide 2ª2æ. vbi tā. ar.ꝓ. ad ꝑmū. Est ēm pſeuerāre vt ḣ loq̄tur sustinere mala opposita delectatoiby tact⁹. q̄ attēdunt circa necessaria vite. q̄ḇ ḡs de hmōi malis multū tristaꝫ. ⁊ bonis oppositis multū afficiꝫ. vtpote nō hns pfectā virtutē mō difficiāte hmōi passiones. Quare ōr D. ḣ in solutōne. q̄ pſeuerāti deest appetitus recti finis. videlicꝫ aperte⁹ sensitiuus in materia passionū. Vñ. pbat ḣ sc̄ōm. q̄ habit⁹ vr se extēdit etiā ad aliq̄ mō laudabile. nō sufficienter diuidiꝫ. ſz ꝟtus plus ōr ḡ habitus cē.

¶ Ad tertiū dō. q̄ fides. spes ⁊ charitas sunt ſpa ꝟtutes hūanas. sunt ēm ꝟtutes hois ,put ē factus particeps diuine gratie.

¶ Ad quartū sic ꝓcedit. Videt q̄ virt⁹ moralis possit esse sine intellectuali. Virtus enī moralis vt ōr Tullius. est habit⁹ in modum nature rationi ꝟsentaneus. ſz natura ⁊ si ꝟsentiat alicui ſupiori rationi mouenti. nō tñ oportet q̄ illa ratio nature coniungaꝫ in eodem. sicut pars in rebꝰ naturalibꝰ cognitōne carentibꝰ. ḡ potest esse in homīe virtus moralis in modū nature inclinans ad ꝟsentiendū rationi. ḡuis illius hominis ratio nō sit pfecta p ꝟtutem intellectualem. ¶ Ꝓ. per ꝟtutem intellectualē hō ꝟsequiꝫ rationis vsum pfectum sed quādoq; ꝓtingit q̄ aliqui in q̄bus nō multū viget vsus rationis sunt virtuosi et eo accepti. ergo videt q̄ virtus moralis possit cē sine ꝟtute intellectuali. ¶ Ꝓ. ꝟtus moralis facit inclinatōem ad bn̄ opandū. ſz etiā q̄dā ḣnt naturalem inclinatōem ad bn̄ opandū. etiā aliq; rōnis iudicio. ḡ ꝟtutes morales ꝑnt cē sine intellectuali. ¶ Sz ꝓtra. q̄d Hreg. ōr i. ij. moraliū. q̄ cetere ꝟtutes nisi ea q̄ appetūt prudēter agāt ꝟtutes cē nequaq; ꝑnt. ſz prudētia ē ꝟtus intellectualꝫ. vt sup dictū ē. ergo ꝟtutes morales nō ꝑnt cē sine intellectualibꝰ. q. lvij. ar. j

¶ Hic ꝓpter q̄rit de mutua dependentia moraliū ꝛ intellectualiū. ⁊ ꝑmo moraliū ab intellectuali. ſcdo econtra in sequenti articulo.

¶ Respondeo dicēdū q̄ virt⁹ moralis ꝓt q̄dē cē sine q̄busdā intellectualibꝰ ꝟtutibꝰ sicut sine sapientia. scia ⁊ arte. nō aūt ꝓt cē sine intellectu ⁊ prudētia

¶ Cōclusionē rōis sue D. ponit talē in corp. Virtus moralꝫ ꝓt cē sine q̄busdā intellectualibꝰ ꝟtutibꝰ (que sunt speculatiue ⁊ factiue) sicut sine sapientia. scia ⁊ arte. nō aūt sine intellectu ⁊ prudentia. Hanc ꝛōnē ponit in ꝓncipio. ⁊ relinquit ꝑmā ptē eiꝰ notā. Sz scdo. ꝓbat eā q̄ ad scdam ptē. ibi. Sine prudētia ⁊c. Prima q̄ ps ꝛclusionis relinq̄t nota. q̄ ad experientiā apparet multos cē bonos et ꝟtuosos. q̄ carent habitibꝰ speculatiuis intellectualibꝰ et similiter artis. vt cē rō factibiliū. Cōsequēter cū ōr

¶ Sine prudētia q̄dē cē nō ꝓt moralis ꝟtus. q̄ moralis ꝟtus ē habit⁹ electiuꝰ. i. facies bonū electiōnē. Ad hoc aūt q̄ electio sit bona duo req̄runtur. Primo vt sit rēbita intētio finis. ⁊ hoc fit ꝑ ꝟtutem moralē. q̄ vim appetitiuā inclinat ad bonū ꝟueniens rōni q̄ḇ finis rēbit⁹. Scḋo vt hō recte accipiat ea q̄ sunt ad finē. ⁊ hoc nō ꝓt cē nisi p. rationē recte ꝛsiliantē. iudicātē. ⁊ ꝓcipientē. q̄ḇ ꝑtinet ad prudentiā ⁊ ad ꝟtutes sibi annexas. vt iaꝑ dictū ē. vñ ꝟtus moralꝫ sine prudētia cē nō ꝓt. q. lvij. ar. ij

¶ Probat scḋam ptē ꝛclonis. Et ꝑmo de prudētia. Scḋo de intellectu. ibi. Et p ꝛa ⁊c. Circa ꝑmū arguit sic. Moralꝫ ꝟtus ē habitꝰ electiuus (ad sensum sup dictū ar. ꝓ. ad scōm. et infra. q. lxxiij. ar. iij. ad scōm) id ē faciens bonā electiōem. Minor supꝓcꝫ. Sz bona electio nō ꝓt cē sine prudētia. igit nec ꝟtus moralꝫ. Dabit⁹ ē nota ex definitōe ꝟtutis. ij. ethicoꝛ. Minor ꝓbat in ifa. Ad ḃ q̄ electio sit bona req̄rit debita intētio finis. q̄ fit p virtutē moralē. Et recta acceptio eoꝛ. q̄ sunt ad finē. Sed illud scōm nō potest esse nisi q̄ prudentiā cū virtutib⁹ moꝛbi adiunctis. igitur ⁊c. Deinde ibi.

¶ Et p ꝛsequēs nec sine intellectu. p intellectū enī cognoscunt ꝓncipia naturalr nota tā in speculatiuis q̄ in opatiuis. vñ sicut recta rō in speculatiuis inq̄tū ꝓcedit ex ꝓncipijs naturalr cognitis ꝑsupponit intellectū ꝓncipioꝛ. ita etiam prudētia q̄ ē recta ratio agibilium.

¶ Et ꝓcedenti ptē ꝓbata. ꝓbat etiā q̄ nō possit esse ꝟtus moralꝫ sine intellectu sic. ¶ Virtus moralꝫ nō ꝓt cē sine prudētia. ḡ nec sine intellectu. Ans patuit. ꝓbaꝫ ꝓna a sili. Ratio recta in speculatiuis ꝛsupponit intellectū ꝓncipioꝛ. dñ. ꝓcedit ex ꝓncipijs naturalr notis ad ꝛclones. ⁊ nō ꝓt cē sine habitu ꝓncipioꝛ. igitur ⁊ rō recta in agibilibꝰ (q̄ ē prudētia) ꝑsupponit intellectū ꝓncipioꝛ. e ꝓabiliū. vel agibiliū. Probaꝫ ꝓna. q̄ ḡ intellectū cognoscunt ꝓn-

ciꝑia naturalr nota tam in speculatiuis q̄ḇ in operatiuis. ¶ Sed hic nota. q̄ D. hic nō distinguit inter intellectuꝫ et ſynderesim sed sub intellectu vtrūq; ꝛprehendit vtrumq; nomine intellectus. ꝑ habitu ꝓncipioꝛ naturalr notoꝛ. siue in speculatiuis siue in agibilibꝰ. Sz scḋa scḋe. q. xlvij. arti. vi. ad ꝑmū. loquit expresse de ſynderesi. Et ad hoc clarius ꝓ. q. lxxix. ar. xij. in corpe. q̄ videlz ſynderesis prestituit finē moralibꝰ q̄ finis se hz vt ꝓncipiū in speculatiuis. Dictat enī rō naturalis q̄ sit temperate viuendum. et hunc dictamini voluntas se naturaliter ꝛformat. ⁊ ratio ⁊ voluntas mouēt etiā appetitū sensitiuū ad hunc finem. Prudentia vero excogitat media ad ipm. Et ḡ. si virtus moralis ꝑsupponit rōnē rectā de mediꝭ q̄ dependent ex fine. multo magis depēdēt ex ꝓncipio hmōi medioꝛ. q̄ḇ ꝓncipiū originale ⁊ ꝑmū ꝛponens finē appetitui et virtuti moꝛali est habitus ꝓncipioꝛ. id est finiū qui est ſynderesis. Quare sicut prudentia est nobilior virtutibꝰ moralibꝰ. inq̄tū mouet ⁊ dirigit eas. sic ſynderesis est nobilior prudentia ⁊ mouet eā. sicut intellect⁹ habitus speculabiliū sciam ¶ Nota. ꝓter ea dicta q̄ ꝑbs. ij. poste rioꝛ circa finem loquit de habitibꝰ ꝓncipioꝛ. pluraliter ꝓter diuersitatē ꝓncipioꝛ speculabiliū ⁊ agibiliū. Unde ꝛba sua sunt hec. Neq; igit determinati habit⁹. neq; ab alijs habitibꝰ fiunt notioribꝰ. Quare duo sunt habitꝰ ꝓncipioꝛ distincti specifice. sed D. hic sub noīe vnius ꝛprehendit ⁊ reliquū. ¶ Nota etiā ⁊ vide infra q. lxvi. ar. ij. ad tertiū. quia esto ꝑm d. ſan. alibi ⁊ prudētia aliqualiter prestituat finē in exercitione ſcz iudicando ⁊ dictādo et ꝓcipiendo in ꝓticulari q̄ḋ sit mediū rōnis quo ad hūc et q̄ūo agendū ⁊ q̄ḋ agendū. tñ ḣ nō fit sine affectōe bona ad finē virtutis in ꝓmuꝫ. q̄ rōnem naturalē prestituꝫ rū. ideo quia prudentia prestituit vt ꝛsequēdū eff. caciter ab illo. ideo req̄rit ꝟtutē moralē. q̄ stāte recto iudicio vlt stat falsum in ꝓticulari ꝓter passiones.

☞ Argumentū in ꝓtrariū est. p secūda ꝓte ꝛclonis ⁊ ꝑsertim quo ad prudentiā.

¶ Ad ꝓmū q̄ dō. q̄ inclinatio nature in rebꝰ carentibꝰ rōne est absq; electōe. ⁊ ideo talis inclinatio. nō req̄rit ex necessitate rōnē. ſz inclinatio ꝟtutis moralis est cū electōe. ⁊ ideo ad suā pfectionem indiget q̄ sit rō pfecta p virtutē intellectualē.

¶ Maioꝛ ꝑa. cū hoc saluo q̄ḋ inclinat cū electione. et nō determinate ad vnū sicut natura in rebꝰ carentibꝰ cognitione. sed est silē. q̄ virtus facit inclinatōem ꝟueniētem nature ⁊ promptā ⁊ suauem. Et sc̄ōm sicut natura facit prompte sequi motionē agentis naturalis. sic ꝟtus facit sequi dictamē recte rōnis quocūq; mō rō dicet. Unde ōr virtus nō natura. ſz ad modū nature rōni ꝟsentanea. q̄ nō est adeo determinata sicut natura. et seq̄t nū. ꝑmpte discretionem rōnis. ⁊ intelligit de ꝟtute morali. vñ nō bn̄ extendit ad prudentiā. nec oꝑtet difficultare (vt Scotus videt facere) q̄ūo prudentia ꝑ modum nature ꝛsiliet cē. Minor est vera. q̄ opa nature sunt opa intelligentie nō errantis. ⁊ ꝑt cē ab extrinseca rōne mediāte ꝓncipio naturali indito. ſz in opibꝰ ꝟtutuꝫ est libertas ⁊ electio q̄ ad fini pfectōem (vt ſcz sit bona vt in pluribꝰ) req̄rit prudentiā adiūcta. nā nō sequit actio hūana determinatā fōmā sicut opꝰ naturale ſz est liberꝫ. ideo negat ꝓna. Et de his fuit aliq̄d tactū supra q. xxvi. ar. ꝓ. Quō appetitꝰ naturalis sequit apprehensionē segatā. nō aūt appetitꝰ rōnalꝫ q̄ se-

quit iudiciū liberū. q̄ḋ ē in ꝓtate appetētis sicut ⁊ appetitus. igit vt pfecte appetat requirit pfectio rōnis ⁊c.

¶ Ad scōm dō. q̄ in ꝟtuoso nō oꝑtet q̄ vigeat vsus rōnis q̄tū ad oīa. ſz solū q̄tū ad ea q̄ sunt agēda ꝑm ꝟtutē. ⁊ sic vsus rōnis viget in oīby ꝟtuosis. vñ etiā q̄ vident simplices eo q̄ carēt mūdana astutia ꝑnt cē prudētes ꝑm illud matth. x. Estote prudentes sicut serpentes ⁊ simplices sicut columbe.

¶ Ad maioꝛē. dico q̄ p ꝟtutem intellectualē vnā q̄ est prudentia. nō acq̄rit vsus rōnis pfect⁹ quo ad oīa sed solū q̄tū ad ea q̄ sunt ꝟtutis. Ad minoꝛē. dico q̄ nō viget vsus rōnis q̄ ad subtilitatē mūdanā ⁊ philosophicā tñ viget q̄ ad agibilia hūana. esto videant simplices quo ad ignorātiā dolositatis. ⁊ si q̄s deo accept⁹ ⁊ in gr̄a nō haberet vsum rōnis tal nō haberet prudētiā hūanā acq̄sitā hz tñ infusam. Et is qui hz gr̄am cū aliq̄ vsu rōnis ille hz saltē illā idustriā vt sciat se debere q̄rere ꝛsilia alioꝛ. vñ de illo ꝟbo argumēti. ⁊ deo accepti. vide 2ª2æ. q. xlvij. ar. xiij. an prudētia sit in oīby habentibꝰ gr̄am.

¶ Ad tertiū dō. q̄ naturalis inclinatio ad bonū ꝟtutis est quedā inchoatio virtutis. non aūt est virtus pfecta. hmōi enī inclinatio quāto est pfectior tanto ꝓt esse periculosior. nisi recta rō adiungaꝫ per quā fiat recta electio eoꝛ. q̄ ꝟueniūt ad ꝛbitū finem sicut equus currēs si sit cecus tāto fortiꝰ impingit ⁊ ledit quāto fortiꝰ currit. ⁊ ideo etsi virt⁹ moralis nō sit rō recta. vt socrates dicebat. nō tñ solū est ꝑm rōnē rectā. in ꝟtū inclinat in id q̄ḋ est ꝑm rōnē rectā. vt platonici posuerūt. sed etiā oꝑtet q̄ sit cū rōne recta. vt Aristo. dicit in. vi. ethicoꝛ.

¶ Ad maioꝛē. virt⁹ moralis facit inclinatōem ad ſtēne opandū. pfecte videlz q̄tū ad ſubam ⁊ q̄tū ad modum. et alias circūstantias. ita q̄ in tali bona inclinatōe inclinatio absq; recta rōe nō est virt⁹ pfecta. imo nec ꝟtus. imo ꝓt cē periculosa nisi recta rō adiungaꝫ. sicut D. declarat de equo cecō. vñ q̄ tales hñt inclinatōes ad bn̄ agēdum absq; iudicio rōnis. Negaꝫ de bn̄ operari ſumpl⁹. hñr q̄dē inclinatōes ad bonū agēdū ex gr̄a. ſz nō ad bn̄. vt patuit q. lvij. ar. v. Quare pz q̄ cuius ꝟtus moralis nō sit recta rō cēntialiter (ſcz vt Socrates voluit) nec tñ sufficit q̄ sit ꝑm rōnē rectā. ita q̄ aliqs faciēs ad q̄ḋ inclinaꝫ q̄ḋ in veritate est bonū ex directōne alterⁿ. ſz oꝫ q̄ ꝟtus moralis sit cū rōne recta in eo dē ſuppositō. q̄ vt iā patuit. si q̄s inclinet ad aliq̄d de gr̄a bone ꝛ ꝑm ſubam (q̄ḋ est cē ⁿᵘ rōnē rectā) nō facit bn̄ moꝛalr nisi faciat discrete ⁊ obseruet circūstantias bonas ad q̄ḋ req̄rit vt ꝟtuti assit ⁊ assistat rō recta eā moderādo ⁊ bā dirigendo in eodē ſuppositō. vñ inclinatio quā aliqs hz ad abstinēdū ⁊ ad opa parsmonie cē ⁿᵘ rōne rectā ſz nisi sit cū rōne recta in exequendo parsimoniā. ita q̄ nō abstineat a cibo necario ad vitā et abstinēdo facit se iporētē ad meliora opa nō ē tal inclinatio ꝟtutis ſz vitij. Quare ōr D. oꝫ ꝟtutē moꝛalē esse cuius rōne recta. ſcz in exercitōe. ⁊ nō solū de eo q̄ḋ est ꝑm rōnē rectam. Quasi diceret. nō oꝑtet inclinatōes tales esse ad id q̄ḋ est de gr̄a bonoꝛ. sed oꝑtet etiā obseruare bonū mediū ⁊ circūstātias rōnis ex iudicio ꝓdente. ꝑsupposita sana affectōe finis. Propter ea q̄ dicit in solutōe tertij in fine.

¶ Nota D. in. vi. ethi. in cōmento. nō solū hoc habet

Universidad de Deusto
Biblioteca

virtus moralis q̄ sit fm rōnē rectā. q̄z sic posset aliqs esse virtuosus moralr sine h̄ q̄ haberet prudentiā q h̄ q̄ esset instructꝰ p rōnē alterꝰ. Sz oportet vltrꝰ dicere. q̄ virtus moralis est habitꝰ cū rōne recta q̄ qdē est prudentia. sic igit̄ pz. q̄ Socrates plus dixit cū̄ oportuerat dū estimauit q̄ oēs virtutes morales essent ipe rōnes z nō cū rōne. qa dicebat eas esse scias siue prudentias. Alij vo minꝰ dixerūt ponētes esse solū fm rōnes. Aristoteles vo mediū tenuit ponēs fructū moralē esse fm rōnem z cū rōne. hec ille. Ex qb intelligit illud. et ideo ꝛc.

¶ Utrum fr̄us intellectualis possit esse sine virtute morali.

Ad q̄ntū sic pcedit. Videt q̄ virtꝰ intellectualis possit eē sine fr̄ute morali. Perfectio em̄ prioris nō dependet a pfectiōe posterioris. sed rō est prior appetitu sensitiuo. z monēs ipm. ergo virtꝰ intellectualis que est pfectio rōnis nō dependet a virtute morali. q̄ est pfectio appetitiue ptis. pōt ergo esse sine ea. ¶ P. moralia sunt materia prudētie. sicut factibilia sunt materia artis. sz ars pt esse sine ppria materia sicut faber sine ferro. g̃ z prudētia pōt esse sine fr̄utib⁹ moralibus. que tn̄ inter oēs intellectuales virtutes maxime moralib⁹ ꝯiuncta videt. ¶ P. prudentia est virtus bene ꝯsiliatiua. fvt dr̄ in. vi. ethicoꝝ. sz multi bn̄ ꝯsiliant. quib⁹ tn̄ virtutes morales nō sunt. g̃ prudētia pt esse sine virtute morali. ¶ Sz ꝯ. velle malū facere opponit directe virtuti morali. nō at opponit alicui qd̄ sine virtute morali eē pt. opponit at prudentie q̄ volēs peccet. vt dr̄ in. vi. ethi. nō g̃ prudētia pt esse sine virtute morali.

¶ Hic vltio q̄rit de dependentia itellectual' a morali.

¶ Rn̄deo dn̄m. q̄ alie itellectuales morales sine fr̄ute morali eē pn̄t. sz prudentia sine virtute morali esse nō pt. cuiꝰ rō est. q̄z prudētia est recta rō agibiliū. non aūt solū in vniuersali. sed etiā in pticulari in quibus sunt actiones.

¶ Conclonē rōsiuā ponit in pncipio. talē. Oēs alie fr̄utes itellectuales pn̄t esse sine morali. sz prudentia sine morali esse nō pt. cuiꝰ rō est. q̄z prudētia est recta rō agibiliū. non aūt solū in vniuersali. sed etiā in pticulari. sed recta rō pexigit principia ex quib⁹ ratio pcedit. et rōnem circa pticularia oportet pcedere nō solū ex pncipijs vniuersalibus. sz etiā ex pncipijs pticularib⁹ (subsumit) sed ad pncipia pticularia homo bene se habet p virtutem moralem. ergo sequit̄ ꝯclo. Huius rōnis D. ponit pmo maiorē cū ipa ꝯclone. scdo minorē pmā. ibi. Recta at rō ꝛc. Tertio subsumptā minorē. ibi. Et hoc fit ꝛc. Maiorē g̃ D. relinqt notā de se ex rōne prudentie. Et tn̄ q̄ sit recta ratio agibiliū in pticulari. Ptz. q̄z in pticularib⁹ sunt actiones. in vlt cū solū ꝯsiderant sz nō fiūt. Quare bn̄ seq̄t. Prudentia est rō agibiliū in eē exercito. z nō solū ꝯsiderato. igit̄ est pticulariū. Consequenter cū dicit.

Cōclo rōsil.

¶ Recta at ratio pexigit principia ex qb rō pcedit. oz at rōnē circa pticularia pcedere. nō solū ex pncipijs vlib⁹. sz etiā ex pncipijs pticularib⁹.

¶ Procedit ad minorē pmā. circa quā pmo ispam ponit q̄ ad ambas ptes. Scdo pbat secūdā ptē. ibi. Circa pncipia ꝛc. Tertio infert qdaz cozollariū magis explicans ipaz minorē pmā. ibi. Et ideo sicut ꝛc. Ponēdo g̃ ipaz minorē pmā. relinqt pmā et⁹ ptē nota. sz q̄ recta rō pexigit pncipia. Et pz extra ḟam. nā ois rō z ꝯsiliatiua p̄cedit ab aliq̄ imobili z p se noto. q̄z g̃ prudētia mediante ꝯsilio z ꝯsiliatiue puenit in rectā rōnē z dictamē de agibilib⁹. oz q̄ ex aliq̄ pncipio p se noto pcedat. Deīn cū dr̄.

¶ Circa pncipia quidē vniuersalia agibiliū homo recte se hz p naturalē intellectū pncipioꝝ. p quē homo ognoscit q̄ nullū malū est agendū. vel etiam p aliquā sciam practicā. sz hoc nō sufficit ad recte ratiocinādū circa pticularia. ꝯtingit em̄ qnqz q̄ hmōi vle pncipiū ognitū p itellectū vel sciam corrūpitur in pticulari p aliquā passionē. sicut ocupiscenti qñ ocupiscentia vincit. videt hoc esse bonū qđ ocupiscit. licet sit ctra vniuersale iudiciū rōnis.

¶ Probat secūdā ptē minoris pme. p̄mittit tn̄ qđā notabile scitu dignuz. sz q̄ circa pncipia vlia agibilium (que sunt precepta legis nature cōia. vt bonū faciendū. et q̄ fm rectā rōnem agendū est z nulli facienda est iniuria z hmōi. vt pz infra. q. xciij. ar. ij.) homo bene se habet p naturalē intellectū pncipioꝝ. p que ꝛc. vt infra clare. ¶ Nota circa h̄ vt dictū est ar. pcedenti. Hoc. hic sub intellectu ꝯprehendit z ꝯsyndresim. ita q̄ accipit intellectus extense nō solū p habitu pncipioꝝ speculabiliū. ¶ Nota etiā q̄ scire nō sufficit ad prudentiā. z g̃ licet scientia moraliū nō requirat fr̄utes morales. vt bn̄ pbat Scotus. tn̄ prudentia que plus requirit cū̄ scientiā. q̄z z executōis promptaz z dictamē preceptiuū. z hoc sine difficultate ex pte agentis. Iustus notatus pbat minoz quo ad secundā ptem sic. ad recte rōcinandū circa pticularia nō sufficit se bene habere p ꝯsyndresim vel scientiā practicā circa pncipia vniuersalia. igit minoz vera. Cōsequētia nota. Probatur añs. Contingit qnqz q̄ hmōi vniuersale pncipiuz (id est positio legis nature cōis) cognitū p intellectū vel scientiā corrūpit in pticulari p aliquā passionez. igit añs vez. Assumptū illud patebit infra q. lxxvij. arti. ij. et q. xciij. ar. iij. et. v. Et declarat h̄ exēplariter. sicut ocupiscenti qñ ocupiscentia ꝛc. vt in ḟa. Deinde ibi.

¶ Et ideo sicut hō disponit ad recte se habendum circa pncipia vniuersalia p intellectū naturalē vel p habitū scie. ita ad hoc q̄ recte se habeat circa pncipia pticularia agibiliū. que sunt fines. oportet q̄ pficiat p aliquos habitus. fm quos fiat q̄dāmodo hoi ꝯnaturale recte iudicare de fine.

Corollar.

¶ Infert qdā cozollariū explicatiū precedentiū. q̄z vidz sicut ad pncipia vlia (.i. ꝓpones cōissimas legis nature se bn̄ hz p ꝯsyndresim in q̄ lex naturalis fr̄uali cōtinet) ita ad h̄ q̄ bn̄ se habeat ad pncipia pticularia agibiliū q̄ sunt fines. oportet ꝛc. id est ad h̄ q̄ habeat rectū iudicatōem z dictamē rectū in pticulari materia fr̄utis. oz hoiem esse pfectū p habitū. ita q̄ ad h̄ q̄ iudicet eē vtendū fr̄utē vel in plurib⁹ oz affectū esse bn̄ dispositū z nō in ꝛrio habituatū vel male affectatum. q̄z iudiciū rōnis sp est vt in plurimū ꝯforme dispōi agentis. q̄te vt ratio dicter vtare vtendū in pticulari z in executōe z pcepto.

Articulus vi

oportet hoiem esse bn̄ dispositu ad finē tp̄antie q̄ finis est q̄ sit vtare vtendū nō solū in cōi h̄ ognoscendo sz in pticulari dictare h̄ exequendū. ¶ Nota ār fundamentū istius dicti infra q. lxxvij. ar. ij. et q. xciij. ar. iij. q̄z lex nature fm̄ pcepta cōmunia est eadē apd oēs z q̄ ad veritatē z notitiā sz q̄ ad pticulares ꝯclones pt variari psertim q̄ ad iudiciū. ita q̄ aliq̄ corrupti p passiones z prauas ꝯsuetudines sentiūt ꝑniū legi nature in pticulari z in certa materia fr̄utis. z h̄ male se hr̄e ad fines pticulares. vñ q̄nqz et forte hodie apd multos latrocinium nō reputat peccatū vel iniustū ꝛc. Quare D. vult z notabilr q̄ ad fines pticulares recte ognoscēdos z cū h̄ in pticulari psequēdos. vt in plurimū nō fit sine affectu bn̄ disposito. z g̃ habet efficacissimū argumentū ctra Scotū. q̄z nimis paꝛ trꝛ buit prudētie purās eā posse stare cū prauo affectu qđ est impossibile. ¶ Nota quoqz q̄ ex his notatur fa q̄ supra dicta fuerūt. q̄ qdā sunt pncipia ꝯmunissima in moralibus. de q̄b iudicat sola synderesis z bn̄. alia sunt pncipia ꝓpria alicui fr̄uti. z de illis nō bn̄ iudicat rō applicando ꝯmunia pncipia ad pticulares fines exequendos qđ est prudētie nisi q̄ bonā dispōnem apperit⁹. vñ iudiciū rectū de vlib⁹ pncipijs fit etiā a vitioso. sed nō de pticulari. fine loquēdo de cordiali iudicio z pticulari. sz voce q̄nqz bene loquat. vt patebit infra q. lxxvij. arti. ij. Ad iudiciuz em̄ virtuosuz in pticulari exigit vr habeat recta estimatio ad pncipia cōia z h̄ fit q̄ rōnē naturalē z p ꝯsyndresim. oportet etiā q̄ illud cōe bn̄ applicet z sub ꝯmuni subsumat z hoc fit p fr̄utē moralē. Deinde vt bn̄ ꝯcludat z exequat. z h̄ fit p prudētiā. z primū iudiciū fundat sup inclinatōe naturali quā hō hz ad fr̄utē in̄ztum hō z rōnalis. secundū sup fr̄utē moralē qđ ꝓsupponit prudentie (pserim q̄ ad executōem) esto em̄ aliqs ꝯsiliari possit. an h̄ sit sibi medium fr̄utis qđ ꝯsiliū est etiā prudētie. tn̄ q̄z illud ꝯsilium ordinat ad executōez q̄ nō est sine affectu bono. ideo prudentia moralē ꝓsupponit. Tūc ibi.

¶ Et hoc fit p fr̄utez moralē. virtuosus em̄ recte iudicat de fine fr̄utis. quia qualis vnusquisq̄z est talis finis videt ei. vt dr̄ in. iij. ethicoꝝ. z ideo ad rectā rōnem agibiliū que est prudētia requirit̄ q̄ hō habeat virtutem moralem.

¶ Subiūgit subsumptā minorē cū replicatōne ꝯclōnis. Et pbat illa subsumpta sic ex lra. Virtuosus (sz z solus talis) iudicat de fine fr̄utis (pticulari sz) bn̄ z in ordine ad executōem. igit minor subsumpta fa. sz q̄ ad pncipia pticularia hō se bn̄ habeat p fr̄utē moralem. Tenet ꝯña. quia nō dicit virtuosus nisi p morales. Añs pbat auctoritate phi. iij. ethicoꝝ. ¶ Nota ār q̄ quia iudiciū sequitur affectū. ideo si quis afficit̄ fini fr̄utis. ideo z iudicat ipm esse psequendū quod est prudentie z exequitur ipm. z nō intelligit q̄li fr̄us moralis iudicet de fine. q̄z ei⁹ nō est iudicare cū sit in appetitu. iudicare ār est cognitiue ponē sz indirecte. q̄z ex h̄ q̄ afficit̄ seq̄t iudiciū rōnis approbatiuū talis finis ꝛc.

Confirmatur cōclusio quo ad secūdam ptem ei⁹ argumento in contrarium.

¶ Ad pmū g̃ dz. q̄ rō fm q̄ est apphēsiua finis. pcedit appetitū finis. sed appetitus finis pcedit ratione rōcinantē ad eligendū ea que sunt ad finē qđ ptinet ad prudentiā. sicut etiā in speculatiuis intellectus pncipioꝝ est pncipium rōnis sꝛllogisantis.

Ad Scotū.

¶ Ad maiorē. vez vt sic z in eodem gñe. tn̄ id qđ est prꝰ vno mō. pt esse posterꝰ alio mō z in alio genere. Sicut pz de materia z forma fine z efficiente ꝛc. Ad minorē. rō (sz prestituēs finē) z vt apprehensiua finis est prior appetitu sensitiuo tendenti in finē. Vltra. g̃ fr̄us intellectualis que est pfectio rōnis. Vez vt apprehendit finē z quo ad pncipia ꝯmunissima nō dependet a morali. sz econtra. tn̄ intellectualis q̄ est circa media dependet a morali. q̄z rō recta eoꝝ q̄ sunt ad finē sumit̄ ex fine primo z pticulari. sicut in speculatiuis rō ꝛclonis dependet et habitu pncipioꝝ ꝛc. ¶ Nota hāc solonē. soluit em̄ quedā argumenta Scoti. vt infra. ¶ Nota q̄ hoc argumētū pmū fuit Scotus in. iij. dis. xxvi. Sz vides h̄ pm̄ a d. ian. solutū. Oportet em̄ aduertere post d. san. scda sedē q. xlvij. arti. et. vij. q̄ ad gñatōem fr̄utis moralis simul cū prudētia. ocurrit pmo prestituio finis fr̄utis z apprehensio practica p synderesim q̄ dictat finē fr̄utis esse bonū. qđ dictamē volūtas acceptat. q̄ simul idē iperāt appetitui sensitiuo. sz vt illū finē ḋs exeq̄t z opet ad illū finē p̄cipere ꝯsiliū iudiciū z preceptū prudētie q̄ act⁹ oēs supponūt appetitū tā intellectiuū cū̄ sensitiuū esse affectū ad illū finē. aliās hō nō iudicaret nec p̄aperet. Et h̄ g̃ q̄ rō vlis frequēter prestituit finē appetitui q̄ frequēter afficit ad finē fr̄utis. z ex illis affectōe z dictamie rōnis naturalis frequēter ḋs exit in actus prudentie generant simul fr̄us moralis z prudētia. z m̄ pr⁹ rō naturalis z apprehensiua intelligunt dictare finē z fini affici cū̄ prudentia ipa ꝯsiliet z iudicet z p̄cipiat de actib⁹ z mō agendi z exercēdi se in materia fr̄utis. z ite⁹ act⁹ prudentie sunt priores electioni z opatōe fr̄utis qb⁹ mediantib⁹ fr̄us ipa acquirit̄ pfecte. Quare dr̄ D. q̄ rō fm q̄ est apprehensiua finis. sz mediante synderesi p̄cedit appetitū z affectōem finis volūtatis. sz z aperit⁹ sensitiui. sz talis appetit⁹ finis q̄ primo est affectio de gñe bonoꝝ sz nō fruosa. sz q̄nqz cū multa difficultate ex pte appetit⁹ sensitiui p̄cedit rōnem rōcinantez ad eligendū ꝛc. id ē prudētia q̄ p̄cipit electōi z opationi quib⁹ mediātib⁹ fr̄us gñat̄ z tollit difficultas ab appetitu sensitiuo q̄ acq̄rit disponē habituale p ꝯformē rōni recte. et nihilominꝰ rō sic freq̄nt ꝯsiliādo iudicādo p̄cipiendo. etiā abilitat z fit prudēs. vñ rō fm actū habitꝰ naturalis p̄cedit appetitū sensitiū q̄ apphendit practice appetituz et cū mouet cū volūtate ad affectōem finis apprehēsi. sz illa affectio finis presupponit alterī actui rōnis de medijs in actu exercendis q̄ actꝰ est gñatiuꝰ prudētie. Et q̄b pz infactio z preparatio fr̄utis moralis cū rōe recta respectu pncipioꝝ. z deinde rōnis vt est causatiua prudētie cū virtute morali. z ite⁹ moralis vt est opatiua ad finē cū prudentia. Et p h̄ intelliges q̄ D. hz vbi tā 2ª 2æ q̄n ōr q̄ rō naturalis prestituit finē appetitui. q̄ finis est mediū fr̄utis. sz prudentia iuenit mediū. q̄z pmū est in eē apphēsiuo. secūdū est in eē exercito z in via executōis. q̄z p recta diſpōnē medioꝝ quemk realr in via executōnis ad medium prestituū z irentū. z valēt ista p ire lectu infra dicendoꝝ. q. lxv. arti. p. Hā D. aliqñ ōr q̄ rō naturalꝰ prestituat finē q̄n q̄ prudētia. sz secūdū dz ite⁹ ligi vt accipiat̄ prestituere p iuenire z in via executōis. ¶ Et nota sp q̄ rō naturalꝰ q̄ ē rō iformata synderesi nō solū ē pncipioꝝ cōissimoꝝ. sed etiā finiū ꝓpioꝝ q̄ sunt ꝯclones deducte ex pncipijs cōmunissimis. nā z ad ꝯclones particulares rō naturalꝰ inclinat vt q̄ depositū est reddendū z q̄ tpare est vtendum. quare z ratio naturalis pōt prestituere finē ꝓpriū fruti. sz in sꝛllogismo opatiuo pter estimatōez rōnis naturalis

Nota de prestitutione finis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

respectu maioris oꝑtet adesse intellectũ q̃ est ꝓstitutꝫ rectꝫ mi/nꝫ fris ꝓnis ⁊ minoris. ſz ꝟ fit post ꝓstitutõem finis ꝟtutis ꝑ syllogismũ prudẽtie. ⁊ de ꝟ 2ae. q. xlix. ar. ij. ad ꝓm.

¶Ad ſcõm dicm. q̃ ꝓncipia artificialiũ nõ dijudicant a nob̃ bñ vl male ꝑm dispõnẽ appetitꝰ nr̃i. ſicut fines q̃ sunt moraliũ ꝓncipia. ſz solũ ꝑ cõsideratiõnẽ rõnis. ⁊ ideo ars nõ requirit ꝟtutẽ pficiẽtẽ appetitũ sicut requirit prudẽtia.

¶Maior est q̃dẽ ꝟa. cũ in ꝟ est diuersitas. q̃ ꝓncipia moraliũ dijudicat ꝑm dispõnẽ appetitꝰ nr̃i. nõ sic in artificialib̃ vbi ꝓncipia dijudicãt solũ ꝑm rõnẽ. vt patuit supra. Sufficit em̃ ad artificem vt sciat qũo res sit faciẽda. ecto res nõ assit. Hinc ꝟa. q̃ sufficit sola pfectio rationis in se. Negat ãt ꝓña. q̃ talis prudẽtia dependet a moralib̃ sicut a ꝓncipijs sine q̃bus nõ sit pfectio rõnis in moralib̃. ⁊ dijudicant ꝓncipia ꝑm dispõnẽ appetitꝰ. i. ꝑm dispõnẽ appetitꝰ circa ꝓncipia fit iudiciũ rõnis ⁊ itellectꝰ ꝑm q̃ est de ꝑticularib̃ finib̃ ꝟtutũ. q̃ vnusq̃sq; q̃lis ẽ in affectu talia videt ei. affectꝰ ãm trahit rõnẽ vt iudicet ꝑm. p/sum. estimatio igit recta q̃ vocat etiã itellectꝰ dependet ex affectu. vide ſcda ſcde.

¶Ad tertiũ dz̃. q̃ prudẽtia nõ solũ est bñ ꝓsiliatiua. ſz etiã bñ iudicatiua ⁊ ꝓceptiua. q̃dẽ ẽ nõ ꝑt nisi remoueat ipedimẽtũ passionũ corrũpẽtiũ iudiciũ ⁊ ꝓceptũ prudẽtie. ⁊ ꝟ ꝑ ꝟtutẽ moralẽ.

¶Ad maiorẽ. ꝟa. ſz nõ solũ ẽ bñ ꝓsiliatiua ſz etiã bñ iudicatiua ⁊ ꝓceptiua in ꝑticulari q̃ nõ fit nisi remotis inordinatis passionib̃ ꝑ bonũ affectũ ad finẽ ꝟtutꝫ. Ad minorẽ. ꝓsiliãt bñ de ꝑticulari bono vel de fine malo. nõ tñ de fine totꝰ hũane vite. ita q̃ ipm ꝓsiliũ ad effectũ deducãt. ſz ecto tꝫ esset. Negat ꝓña. q̃ prudẽtie nõ est solũ ꝓsiliari. ſz etiã ad effectũ ꝑducere ꝓsiliũ in bonis ⁊ ꝟ nõ faciunt nisi hõnes ꝟtutes morales. D. ſan. hz etiã de ista minore 2ae. q. xlvij. ar. xiij. ad 3m. ¶Nota hãc solonẽ et diligẽter. nã ⁊ argumẽtũ q̃ soluit. arguit ⁊ Scotꝰ vbi supra. q̃ bñ arguisset ſi prudẽtia esset solũ ꝓsiliatiua ⁊ iudiciatiua in vli. ſz est iudicatiua in ꝑticulari de agẽdo oꝑe. et cũ ꝟ ꝓceptiua ⁊ executiua vt ꝟ habes. Cõstat ãt euidenter q̃ nõ bñ iudicat in ꝑticulari nec bñ ꝓcipit ⁊ agit si affectꝰ sit male dispositus. q̃ rõ ſcꝫ in ꝑticulari affectũ. vt ꝓz ex corpe. vñ ipo male dispositio ecto ſcꝫ iudiciũ indicatiuũ vel ꝓtunctiuũ. nõ tñ ſcꝫ ꝓceptũ ⁊ iudiciũ in ꝑticulari cõcludale. vt patebit infra q. lxxvij. ar. ij. Quare ꝓsiliũ iuenit sine prudentia. simlr iudiciũ q̃dẽ expirmit ꝑ deberet eẽ. ſz nõ q̃dẽ expirmit ꝑ oꝑtet esse. ⁊ nõ aliter. q̃dẽ est vltimꝰ actꝰ prudẽtie. vt supra sepꝰ dictũ fuit. Et hec nota. q̃m multa dicta Scoti laborãt ex nõ aduertentia huius.

Ad Scotũ

y

Questio. lix. ꝛc ꝓpatõe moraliũ ꝟtutũ ad passiões

Deinde ꝓsiderandũ est ꝛc distinctiõe moraliũ ꝟtutũ adinuicẽ. Et q̃ ꝟtutes morales q̃ sunt circa passiones distinguũt ꝑm diuersitatẽ passionũ. oꝑtet ꝓmo ꝓsiderare ꝓparatõez ꝟtutis ad passionẽ. Scõdo distinctionẽ moraliũ ꝟtutũ ꝑm passiones. Circa ꝓmũ q̃runt q̃nq;. Primo. vtrũ ꝟtus moralis sit passio. Secundo. vtr̃ virtus moralis possit esse cuz passione. Tertio. vtr̃ possit esse cũ tristicia. Quarto. vtr̃ oĩs virtus moralis sit circa passiones. Quinto. vtr̃ aliqua virtus moralis possit esse sine passione.

¶Postq̃ determinauit de distinctõe moraliũ ab itellectualib̃. Hic determinat de distinctõe moraliũ adinuicẽ. Et ꝓz ordo. q̃ situr ꝓmo determinãdũ erat de intellectualib̃ q̃z moralib̃. ita ⁊ de distinctõe eaz a se ⁊ ab alijs. Et q̃ ꝟtutes morales sunt circa passiones ⁊ distinguũt ꝑm diuersitatẽ passionũ. iõ ꝓmo determinat quo virtꝰ moralis se habeat ad passiones. ſcdo determinat de distinctiõe moraliũ ꝟtutũ ꝑm passiões q̃stiõe seq̃nti. Circa ꝓmũ ꝓ. oĩdit q̃ ꝟtus moralis nõ sit passio. ſcdo quo se habeat ad passionẽ articulis sequẽtib̃ post ꝓmũ.

¶Utrũ virtus moralis sit passio.

Ad ꝓmũ sic ꝓcedit. Videt q̃ ꝟtus moralis sit passio. Mediũ em̃ est eiusdẽ gñis cũ extremis ſz ꝟtus moralis est mediũ inter passiones. ergo ꝟtus moralis est passio. ¶Ꝓ. virt⁹ ⁊ vitiũ cũ sint ꝓtraria sunt in eodẽ gñe. sed quedã passiones vitia esse dicunt. vt iuidia et ira. ergo etiã q̃dã passiones sunt ꝟtutes. ¶Ꝓ. misericordia quedã passio est. est em̃ tristicia ꝛc alienis malis. vt supra dictum est. hanc aũt Cicero loc. cit. egregijs nõ dubitauit appellare virtutẽ. vt Aug. dicit in. ix. de ci. dei. q̃ passio põt esse vitius moralis.

¶Sed ꝓtra est q̃ dz̃ in. ij. ethi. q̃ passiones nequ vitutes sunt nequ malicie.

¶Hic ꝓmo inquirit de conuenientia virtutis moralis ad passionẽ. an sit passio.

¶Rndeo dicm. q̃ virtꝰ moralis nõ ꝑt esse passio et ꝟ ꝓz triplici rõne. Primo q̃dẽ q̃ passio est motꝰ q̃dã appetitꝰ sensitiui. vt supra dictũ est. virtꝰ ãt moralis nõ est motꝰ aliq̃s. sed magis ꝓncipiũ appetitui motus habitus quidã existens. q. xxj. ar. ij.

¶Lõco rñsiua in ꝓncipio. Virtus moralis nõ ꝑt esse passio. Probat hãc ꝛcionẽ tribꝰ rõib̃ q̃ patebũt. Arguit ergo ꝓmo sic. Passio est quidã motꝰ appetitꝰ sensitiui. ſz virtus moralis nõ est motus ſ ꝓncipiũ motꝰ ⁊ actꝰ habitus existens. igit ꝛc. Maior patuit q. xxj. ar. ij. Minor patuit q. lv. Lõco.

¶Nota circa minorẽ. q̃ ꝟtus de q̃ loq̃mur (ſz moralis p essentiã) est ꝓncipiũ appetitiui motꝰ eliciendo appetitiuũ motũ etiã ad motũ voluntatis. ſ ꝟtus moralis in appetitu sensitiuo est ꝓncipiũ passionis ⁊ elicitiuũ. virtus aũt moralis denolatione obiectiua ⁊ extrinseca est circa passiones directiue. q̃ ⁊ passio ꝑ iperantem rõnẽ. vt patuit supra q. xxj. Dicit aũt ꝟ loq̃ de ꝟtute morali circa passionẽ tãq̃ ꝓpriã materiã ⁊ talis est ꝓncipiũ elicitiuũ passionũ. nõ em̃ ꝑm modũ peripatetici repugnat ꝟtuti esse cũ passione. ſz nõ ꝑm Stoicũ. vt patuit supra q. xxij. ar. ij. et patebit. Consequẽter cũ dicit.

¶Secũdo q̃ passiones ex seipis nõ hñt rõnẽ boni vel mali. bonũ em̃ vel malũ hoĩs est ꝑm rõnem. vnde passiones ꝑm se ꝓsiderate hñt se ⁊ ad bonũ. et ad malũ. ſm q̃ pñt conuenire rõni. vel nõ conuenire. nihil aũt tale ꝑt esse virtꝰ. cũ virtꝰ solũ ad bonũ se habeat. vt supra dictum est. q. lv. ar. ij.

¶Arguit ex alia rõne. ꝑ ꝛcionem. Passiones ꝑm se non hñt rõnem boni vel mali. sed ꝟtus ꝑfecta hz se solũ ad bonum

ñ. igit ꝛc. Probat maior. bonũ vel malũ hoĩs est ꝑm rõnem. sed passiones ꝑm se pñt conuenire vel nõ conuenire rõni. igit maior vera. Et de istis patuit magis supra q. xxiij. ar. ij. quia passiones accepte rõne cõnis. id est. vt motꝰ sensualitatis abstrahũt a bono ⁊ malo ꝑm q̃ ꝓsiderãt in eẽ naturali. ⁊ sunt indifferẽtes negatiue extra genus motis. Minor ꝓncipalis patuit q. lv. ar. iij. ¶Nota q̃ et si passio possit esse bona. ſ cũ nõ hz ex rõne passionis positiue sed solum ꝓmissiue. id est. passioni vt sic nõ repugnat esse bonũ. sed ꝟtus ex ꝓpria rõne ⁊ positiue se hz solũ ad bonũ. ⁊ ꝓ cõs distinguũt saltẽ q̃dditatiue ⁊ formaliter. Et vt ꝓbo in. iij. physicoz. haberi ꝑ. distinctio quidditatiua ifert realẽ qñ q̃liter est ens limitatũ ⁊ ex neutro q̃dditate, ponit ideptitas vnius cũ alio. de ſ alibi. Tũc ibi.

¶Tertio q̃ dato q̃ aliq̃ passio se habeat ad bonũ solũ vel ad malũ solũ ꝑm aliquẽ modũ. tñ motꝰ passionis in ꝟtũ passio est ꝓncipiũ hz in ipo appetitu ⁊ terminũ in rõne. in cuius ꝓformitatẽ appetitꝰ rendit. motꝰ ãt ꝟtutis est ecõuerso ꝓncipiũ hñs in rõne et terminũ in appetitu ꝑm q̃ a rõne mouet. vñ in rẽfinitione virtutis moralis dz̃ in. q. ethicoz. q̃ est habitꝰ electiuus in medietate ꝓsistens ꝛc determinata ratione put sapiens ꝛc determinabit.

¶Subiũgit tertiã rõnem (et ꝓbat q̃ saltẽ distingue/rent formaliter. etiã loq̃ndo de actu ꝟtutis ⁊ passionis. vt sic) Probat. dato q̃ passio aliq̃ se habeat tñ ad bonum ꝑm aliquẽ modũ (id est vt est in hoie hñs obiectũ ꝓuenies rõni. vt supra q. xxiij. ar. iij.) tñ vt passio est hz ꝓncipiũ in appetitu ⁊ terminũ in rõne. sed motꝰ ꝟtutis est ecõuerso. igit nõ sunt idẽ saltẽ formaliter ⁊ ꝑm rõnẽ. etiã loq̃ndo de motu ⁊ actu ꝟtutis. Maior. pbat. q̃ passio intelligit emanare ab appetitu sensitiuo ⁊ terminari ad obiectũ q̃ est ꝓforme rõni. Minor. pbat ex definitione ꝟtutis. q̃ actꝰ elicitꝰ q̃ est etiã passio. ꝓcedit ex dictamine recte rõnis ⁊ terminat tale dictamẽ rõnis ad motũ exercendũ in sensualitate. Et loq̃t Doc. de actu ꝟtutis q̃ est passio in sensualitate. q̃ talis actꝰ hz ꝓncipiũ saltẽ directiuũ ⁊ ipertatiuũ in rõne. vel non impeditiuũ ⁊ terminat ꝑm se ⁊ realiter exercet in sensualitate. vñ nõ est intelligẽdũ q̃ actꝰ talꝫ habeat ꝓncipiũ in rõne q̃si eliciat a rõne. sed q̃ iperat a rõne ⁊ elicit realiter immediate ab appetitu sensitiuo. Et est fundamentũ bñ cũ. q̃ actꝰ hũanꝰ ⁊ pticularis ꝟtuosus dz̃ talꝫ vt est a rõne ⁊ volũtate. igit hz ꝓncipiũ a rõne. Dicit ãt passio. q̃ ab appetitu sensibili. ⁊ q̃nq; talꝫ terminat ad obiectũ ꝓforme rõni. ſz vt est ab appetitu sensitiuo nõ hz q̃ sit hũanꝰ ſz vt sensitiuꝰ appetitꝰ mouet a rõe. ⁊ ꝓ ꝟ sup passionẽ vt sic ad munꝰ addere relatõez ad rõnẽ vt ꝓncipiũ directũ vel indirectũ si deberet esse bona vel mala moraliter. ita q̃ sit iperata a rõne vel saltẽ non impedita ⁊ potuerit impediri. ⁊ hoc si deberet esse mala.

¶Et cõfirmat ꝛcionem argumẽto in ꝓtrariũ.

¶Ad ꝓmũ ꝙ dicm. q̃ ꝟtus ꝑm suã essentiã nõ est mediũ inter passiones. ſz ꝑm suũ effectũ. q̃z sez inter passiones mediũ ꝓstituit.

¶Ad maiorẽ. Mediũ p essentiã ⁊ ꝑticipatõem est eiusdẽ gñis cũ extremis. sed nõ mediũ ꝑ causaz ⁊ ꝑm effectũ. Ad minorẽ. virtꝰ moralis est mediũ nõ q̃dẽ ceterialiter (ita q̃ sit vna passio tertia media inter duas) ſz ẽ mediũ ꝑm effectũ. q̃ ꝓstituit ⁊ facit obseruare mediũ in passionib̃. mediũ videz iter abũdantiã ⁊ defectũ. ⁊ mediũ qđ

est viuere in materia passionũ. vbi oꝑtet ⁊ qñ oꝑtet ꝛc. qđ est mediũ inter vbi nõ oꝑtet ⁊ omissionẽ vbi oꝑtet ꝛc. et ꝟ ꝑ se ⁊ ꝑ oĩa stare ꝓperit ꝟtuti. q̃ ãt viteret molestias passionũ est ꝑ accns. vt ꝓz de statu innocentie. vt ꝓz ꝑma ꝑte q. xcv. articulo tertio.

¶Ad ſcõm dicm. q̃ si vitiũ dicat hitꝰ ſm quẽ q̃s male oꝑat manifestũ ẽ q̃ nulla passio ẽ vitiũ. si vo dicat vitiũ peccatũ qđ ẽ actꝰ vitiosus. sic nihil phibet passionẽ eẽ vitiũ. ⁊ ecõtrario ꝙcurrere ad actũ ꝟtutis ſm q̃ passio vl dicat rõni vl seq̃t actũ rõnis.

¶Maior ꝟa. si eq̃liter accipiũ sunt in eodẽ gñe. ita q̃ vtrumq; accipit ꝑ habitu. si ãt vnũ accipit ꝑ habitu ⁊ alterũ ꝑ actu nõ oꝑtet. Ad minorẽ. q̃dã passiones dicũt vitia. put vitiũ ꝓcat motũ ⁊ actũ vitiosum. ſz nõ vt noiat habitũ. q̃ q̃dã passiones sunt virtutes. Negat ꝓña. si ꝟtus capit (vt ꝓprie accipit) ꝑ habitu. ſz deberet iferri. q̃ passio ꝑt ptinere ad ꝟtutẽ vt actꝰ eius ⁊ ꝟ ꝑt eẽ vere. vitiũ ei ꝓcat ⁊ habitũ ⁊ actũ. ſz ꝟtꝰ ꝓprie solũ hitũ. vide infra q. lxxi. ar. ꝑ.

¶Ad tertiũ dz̃. q̃ misericordia dr̃ eẽ ꝟtus. i. ꝟtutis actꝰ ꝑm q̃ motꝰ ille animi rõni sernit. q̃n scz ira ꝑ/ꝓt misericordia vt iustitia ꝓseruet. siue cũ indigenti tribuit. siue cũ ignoscit penitẽti. vt Aug. dr̃ ibidẽ. si tñ misericordia dicat aliq̃s hitꝰ q̃ hõ pficit ad rõnabiliter miserẽdũ nihil phibet misericordiã sic dictã esse ꝟtutẽ. Et eadẽ est rõ ꝛc silib̃ passionib̃

¶Ad maiorẽ dico. q̃ nomẽ misericordie ꝓcat passionẽ et ꝑt ꝓcare habitũ virtutis moderãtẽ tristiciã q̃ habet de aliena miseria. ne aliq̃s nimis ꝓpiat aliene miserie. vt iustitia deserat. Ad minorẽ. dico q̃ dr̃ ꝟtus. Uno (. i. actꝰ ꝟtuosus) inq̃tũ ẽ passio moderata nõ impediẽs rõnẽ. ꝑt etiã eẽ ꝟtus ſ̃ nõ vt passio etiã moderata. Sz negat ꝓña. q̃z ꝑm q̃ passio nõ est ꝟtus ſz ꝑt eẽ motꝰ ꝟtuosus. ſz ꝑm q̃ est ꝟtus est habitꝰ ꝓcupiscibilis circa passiones ꝛc ꝓsistens. ¶Nota de ista materia 2ae. q. xxx. arti. iij. vbi dr̃ ad 3m. Misericordia ꝑm q̃ est ꝟtus est ꝟtus moralis circa passiones ꝛcis. ⁊ reducit ad illã medietatẽ q̃ dr̃. nemesys. q̃ ab eodem motꝰ procedunt. vt in. ij. rhetorice dr̃. Has aũt medietates phs nõ ponit ꝟtutes ſz passiones. q̃z etiã ꝑm q̃ sunt passiones laudabiles sunt. nihil tñ phibet q̃n ab aliq̃ habitu electiuo ꝓcedãt ⁊ ꝑm hoc assumũt rõnem ꝟtutis. hec ille. ⁊ ꝑ hec intelligis q̃d assertiue sentiendũ sit de misericordia. q̃ D. in fine istꝰ solonis loq̃t q̃si dubitative. ſz in ſcda ſcde vbi tã in corpe articuli loq̃t assertiue. q̃z misericordia ꝑt ipoꝛtare motũ sensualitatis ⁊ motũ volũtatis. ꝑt etiã ipoꝛtare habitũ q̃ pficit q̃s ad rõnabiliter miserendũ. vide ibidem.

¶Utrũ virtus moralis possit esse cũ passione.

Ad secũdũ sic ꝓcedit. Videt q̃ virtꝰ moralis cũ passione esse nõ possit. Dicit em̃ phs in. iij. topicoz. q̃ mitis est q̃ nõ patit. patiẽs ãt q̃ patit ⁊ nõ deducit. ⁊ eadem rõ est ꝛc oĩb̃ ꝟtutib̃ moralib̃. q̃ oĩs virtꝰ moralis est sine passione. ¶Ꝓ. virtꝰ est quedã recta habitudo aie. sicut sanitas corpis. vt dr̃ in. vij. physicoz. vnde virtus q̃dã sanitas aie esse videt. vt Tullius dicit in. iij. ꝛc tusculanis questionib̃. passiones aũt aie dicũtur morbi quidã aie. vt in eodem libro Tullius dr̃. sanitas ãt nõ ꝓpatit secũ morbũ. ergo

Universidad de Deusto
Biblioteca

neq; virtus ꝓpatic aĩe passionẽ. ¶ Ꝑ. virtus moralis requirit pfectũ vsum rõis etiã in pticularib⁹. sed hic etiã ipedit ꝑ passiones. dicit em̃ ph̃s in. vi. ethicoꝝ. q; delectatões corrũpũt existimatõem prudentie. t Salust⁹ dt in catheliario. q; nõ facile vez pspicit anim⁹ vbi illa officiũt. scz animi passiões. virtus ergo moralis nõ pt esse cũ passione. ¶ Sz ꝓtra est q; Aug. dt in. xviij. de ci. dei. Si puerĩa est voluntas puerũ habebit hos mot⁹. scz passionũ. si aũt recta est. mõ solũ inculpabiles. vez etiã laudabiles erũt. sed nullũ laudabile excludit ꝓ ꝑfectẽ moralem. virtus ergo moralis non excludit passiones. sed potest esse cum ipis.

¶ Habito q; virt⁹ moralis nõ est passio. Querit nũc. an possit cẽ cũ passiõe. t ꝓmo in gñali. scdo in speciali de tristicia. Tertio q̃rit. an ois sit sp̃s circa passiones.

¶ Rñdeo dõm. q; circa h̃ fuit discordia ĩter stoicos t peripateticos. sicut Aug. dt in. ix. de ci. dei. stoici em̃ posuerũt q; passiones aie nõ pñt esse in sapiente siue virtuoso. peripatetici ꝓ quoꝝ lectã Aristotele instituit. vt Aug. dt in. viij. de ciui. dei posuerunt q; passiones simul cũ virtute morali esse possunt. sz ad medium reducte.

¶ Quia Q. mouet h̃ dubiũ ꝓpter varios modos dicendi. ideo ꝓmo recensẽt duas opiniones ꝓrias saltẽ ver baliter. Scdo eas ꝓcordat. ibi. Hec aũt diuersitas ꝛc. Tertio fm hãc ꝓcordatõem ponit ꝓclonẽ rñsiuã ad q̃stiũ. ibi. Sic igit ꝛc. Quo ad ꝓmũ refert opinionẽ Stoicoꝝ t peripateticoꝝ. q̃z ꝓmi rñdebãt. ad q̃stiũ negative simpliciter. Alij aũt quoꝝ lectã Aristoteles instituit rel⁹ pondebãt cũ limitatione. vt in ka ꝛc.

¶ Hec aũt diuersitas sicut Aug. ibidẽ dt magis erat fm verba q̃z fm rez sententias. Quia em̃ stoici nõ distinguebãt inter appetitũ ĩtellectiuũ q̃ est voluntas. t inter appetitũ sensitiuũ q̃ p irascibilẽ t cõcupiscibilẽ diuidit. nõ distinguebãt in h̃ passiones aie ab alijs affectiõib⁹ hũanis. q; passiones aie sint motus appetit⁹ sensitiui. alie vero affectões que nõ sunt passiones aie. sunt mot⁹ appetitus intellectiui q̃ dr̃ volũtas. sicut peripatetici distinxerũt. sed solũ q̃tũ ad h̃ q; passiones esse dicebãt q̃scũq; affectiões rõni repugnãtes. q̃ si ex ĩdeliberatõe oriant. in sapiente seu in ꝑfuoso esse nõ pñt. si aũt subito oriant. hoc in ꝑfuoso ꝑt accidere. eo q; animi visa que appellãt phantasias. nõ est in potestate nostra vtz aliq̃n incidãt aĩo. t cũ veniũt ex terribilib⁹ reb⁹. nece ẽ vt sapictis aĩm moueãt. ita vt paulisp vl̃ pauescat metu vel tristicia ꝛhat. tãq; his passiõib⁹ pueniẽtib⁹ rõis officiũ. nec tñ approbãt ista eisq; ꝓsentiũt. vt Aug. narrat in nono de ciuitate dei. ab Agellio dictũ.

¶ Hic pñr illas opiniones ꝓcordat. oñdens q; talis diuersitas est magis ꝛbalis q̃z realis. vt ꝓz. etiã patuit supra q. xxiij. arti. ij. qz Stoici q; passiones intelligũt tm̃ motus sensualitatis ĩordinatos rõni repugnãtes. peripatetici aũt largius loquũt. t extendũt nomẽ passionis ꝓ

¶ Ad maiorẽ. q; mitis ẽ nõ patic passione ĩmoderata aut ꝓsentiat. Patiens aũt in ꝓposito dr̃. q; subest tristicijs vehemẽtib⁹. nõ solũ ꝓuenientib⁹ ab extra. sz etiã ab ira. Etiã tal⁹ patientia (vt supꝛ dicebat. q. lviij. ar. iij. ad 3^m) nõ ẽ ꝑfuus. sz mĩn⁹ ꝑfute. Scdo dr̃ q; illa ꝓpõ nõ ẽ Aristo tel⁹ er. ꝓpria sñia. Sed refert eã. vl̃ vtitur ea quasi ꝓbabili vsq; ad aptum locum reꝓbatõnis.

¶ Ad scdm dõm. q; rõ illa t oĉs sil̃es q̃s Tull⁹ ad h̃ induxit in libꝛo de Tusculanis questionib⁹. ꝓcedit de passionib⁹ fm q; fcãt mordinatas affectões

¶ Maior fuit supꝛ glosata. q. lv. ar. ij. ad ꝓmũ. q; est sanitas q̃dã. q̃ ad h̃ q; ẽ determiata dispõ ptiũ aie adinuicẽ. Ad minorẽ. Negat vliter. q; q̃libet passio sit mordibus aie. sz solũ ĩordinata t vehemẽs. Sz vez ẽ q; ĩordinata affectio ẽ mord⁹ Tull⁹ loq̃tur de passionib⁹ nõ Stoycoꝝ restriete solũ vt fcant ĩordinatas affectões. vt ꝓz etiã supꝛ. q. xxiij. arti. ij. in fine corꝛpis. Qui deficit. dicẽs q̃liter passionẽ cẽ mordũ. salrẽ mediocrẽ. Passio em̃ mediocris t moderata. nullus mordus est.

¶ Ad tertiũ dõm. q; passio pueniẽs iudiciũ rõis si aio ꝓualeat. vt ei ꝓsentiat. ipedit ꝓsiliũ t iudicium rationis. si ꝛo sequat quasi ex ratione imperata adiuuat ad exequẽdũ imperiũ rationis

¶ Ad minorẽ dico. q; vsus rõis ipedit ꝑ passionẽ pueniẽtẽ si ei ꝓsentiat. Tñ passio ꝓsequẽs nõ ipedit. imo ẽ ex rõne pfecta. Et ẽsto in exequtõe rõem aliqliter obnubilet. tñ recõpensat ꝑ ꝓmptitudinẽ exequtõnis. Et de his ad longũ habitũ ẽ supꝛ. q. xxiij. ar. iij. ad p^m) Et in de veritate Materia. xxvj. q. vij. ad tertiũ.

¶ Utz ꝑfus cũ tristicia esse possit.

AD tertiũ sic ꝓcedit. Uidet q; ꝑfus cum tristicia ẽ non possit Uirtutes em̃ sunt sapictie effect⁹. fm illud Sap. viij. Sobrietatẽ t iusticiã docet. s. diuina sapientia. prudẽtiã t ꝑfutẽ. sz ĩ quiet⁹ non hz amarit udinẽ. vt postea subdit. g̃ nec ꝑfutes cũ tristicia esse pñt. ¶ Ꝑ. Tristicia ẽ impedimẽtũ opationis vt ꝓz ꝑ ph̃m in. vij. et. x. eth. sz impedimẽtũ bone opationis repugnat ꝑfuti. g̃ tristicia repugnat ꝑfuti ¶ Ꝑ. Tristicia est q̃dã aĩ egritudo. vt Tullius eam vocat in. iij. de Tusculanis questionib⁹. sz egritudo aĩe ꝓtriat ꝑfuti q̃ ẽ bona aĩe habitudo. g̃ tristicia ꝓtriat ꝑfuti. nec pt simul eẽ cũ ea. Sed contra ẽ q; ꝛps fuit pfect⁹ ꝑfute. sz in eo fuit tristicia. dr̃ em̃ vt habeĉ Math. xxvi. Tristis ẽ aĩa mea vsq; ad mortẽ. g̃ tristicia pt esse cũ virtute.

¶ Querit nunc de vna passione speciali (quã Stoici a virtuoso tollebant) scz tristicia.

¶ Rñdeo dic. q; sicut dr̃ Aug. xiiij. de ci. dei. stoici voluerũt ꝓ trib⁹ pturbatõib⁹ in aĩo sapictis eẽ tres eupatias. i. tres bonas passiones. ꝓ cupiditate scz voluptatẽ. ꝓ leticia gaudiũ. ꝓ metu cautionẽ. ꝓ tristicia ꝛo negauerũt posse aliq̃d esse in aĩo sapientis duplici rõne. Primo q̃dẽ. qz tristicia ẽ de malo qđ iã accidit. nullũ aũt malũ estimãt posse accidere sapicti. crediderũt em̃ q; sicut solũ ꝛhois bonũ ẽ virt⁹. bona ãt corꝛpalia nulla bona ꝛhois sunt. ita solũ inhonestũ est ꝛhois malũ. qđ in ꝑfuoso esse nõ ꝑt.

¶ In h̃ corꝛpe duo ꝓncipaliꝫ facit. Prio deducit opinionẽ t sentimentũ Stoycoꝝ circa h̃ q̃stiũ. t coꝝ fundamenta t ea destruit. Scdo rñdet ad q̃stiũ fm veritatem. ibi. Sic igit dõm ꝛc. Quo ad ꝓmũ ꝓmo refert opinionẽ ꝓdictoꝝ cũ vno coꝝ fundamẽto. Scdo scdm fundamẽtũ. t scdam rõem coꝝ. ibi. Scdo mouebant ꝛc. Facit q̃ ꝓmo qđ dictũ ẽ. Scdo multiplr illud ipꝛobat. ibi. Sed h̃ irrõnabilr ꝛc. Dixerunt q̃ Stoyci. q; nullo mõ tristicia posset eẽ in aĩo sapient⁹. nec aliq̃d loco ei⁹ posset eẽre aĩo. sicut loco q̃rũdã aliaꝝ. Et ponũt hui⁹ rõem ꝓmã. Que fundat in duob⁹. Prio in h̃ q; corꝛpalia nõ sunt bona sapient⁹. ꝛ ꝑ ꝓs detrimentũ coꝝ nõ ẽ malũ. Scdo. qz inhonestũ t malũ repugnãs ꝑfuti in sapiente t virtuoso eẽ nõ possit. Cõsequenter cũ dicit

¶ Sz h̃ irrõnabiliter dr̃. cũ em̃ hõ sit ex aĩa t coꝝ pore ꝓpositꝫ. id qđ ꝓfert ad vitã corꝛpis ꝓseruandã aliqđ bonũ ꝛhois ẽ. nõ tñ maximũ. qz eo ꝑt hõ male vti. vñ t malũ huic bono ꝓtrariũ in sapiẽte eẽ ꝑt. t tristiciã moderatã inducere

¶ Reꝓbat hãc rõem ꝓmã Stoycoꝝ. t illa fundamẽta q̃tuoꝛ rõnib⁹ q̃ parebũt. Prima rõ ẽ. Id qđ ꝓfert ad vitã corꝛpis ꝓseruandã ẽ aliqđ bonũ ꝛhois. q̃ius non maximũ. Minor supplet. sz corꝛpalia bona sunt hmõi. Maior ꝑbat q̃ ad ãbas ptes ꝛc. Deinde ibi

¶ Ꝑ. Et si ꝑfuosus sine graui pctõ eẽ possit. null⁹ tñ inuenit q̃ absq; leuib⁹ pctis vitã ducat. scdz illõ ꝑ. Joãn. ꝑ. Si dixerimus qz pctm̃ non habemus. nosipsos seducimus

¶ Est scda rõ Ꝑ. ꝓtra h̃ qđ dicũt. q; sapieti t ꝑfuoso possit nullũ malũ accidere. de q̃ tristari debeat. Maior. Et si ꝑfuosus sine q̃ui pctõ eẽ possit. nõ tñ sine venialib⁹ Minor supplet. sz de his laudabilr tristat. igit ꝛc. ꝓnr ibi

¶ Tertio. qz ꝑfuosus t si pctm̃ nõ habeat. forte q̃nq; habuit. t de h̃ laudabiliter dolet. sz illud. ij. ad Corinth. iij. Que secũdũ vũ ẽ tristiciã. penitẽtiã in salutẽ stabilem operatur

¶ Arguit 3° ꝓtra idẽ. qz esto nullũ malũ meris salrem. tã accidat. ꝑt tñ accidisse. Et arguit sic Maior. q̃a ꝑfuosus t si pctm̃ nõ habeat. forte tñ q̃nq; habuit. Minor. sz de hoc laudabilr dolet t tristatur. ideo cũ virtute stat tristicia. Tunc ibi

¶ Quarto. qz ꝑt etiã dolere laudabiliter de pctõ alteri⁹. vñ eo modo q̃ virtus moralis ꝓpatic alias passiones rõe moderatas. ꝓpatic etiã tristiciã.

¶ Ꝛmprobat idem sic. ꝑfuosus ꝑt laudabilr tristari de malo alteri⁹. igit cũ ꝑfute ꝑt eẽ tristicia. Ꝑ. ex his infert q; viã corollarij ꝛclonẽ rñsiuã. sz clari⁹ ponit in fine

¶ Secũdo mouebant ex h̃ q; tristicia ẽ de ꝑsenti malo. timor ãt de malo futuro. sicut delectatio de bono ꝑsenti. desiderij ꝛo de bono futuro. ꝑt ãt h̃ ad ꝑfutem ptinere. q; aliq̃s bono habito fruat. vel nõ habitũ habere desideret. vel q; etiã malũ futurũ caueat sed q; malo ꝑsenti animus ꝛhois substernatur qđ fit

Universidad de Deusto
Biblioteca

per tristiciã oñino videt ꝓtrariũ rõni. vnde cuꝫ virtute esse non potest

¶ Hic ꝓcedit ad scdam rõnem stoꝛcoꝝ. quam ꝓmo refert. Scdo siliter eã ipꝛobat. ibi Sed hoc irrõnabiliter ꝛc. Fuit ꝑ scdã rõ ꝑdictoꝝ. qz inconueniens oñino videt. vt animꝰ ꝓtuosus ꝓsenti malo substernat. qđ reꝛimit tristicia. q̃ est de malo ꝓsenti. ꝛ ꝑ nõ est tristicia in ꝓtuoso. licz q̃dã alie passiones eẽ possint ꝛc. Deinde cũ dr

In cor. ¶ Sed hoc irrõnabiliter dr. est em aliqđ malum qđ ꝑt eẽ ꝓtuoso ꝓsens. vt dictũ est. qđ q̃dẽ malũ rõ detestat. vñ appetitus sensitiꝰ in hoc seq̃tur detestationẽ rõnis q̃ de hmõi malo tristat moderate tñ ꝑm rõnis iudiciũ. hoc aũt ptinet ad virtutẽ vt appetitus sensituꝰ rõni ꝓformet. vt dictũ est. Uñ ad virtutẽ ptinet q̃ tristet moderate in quibꝫ tristãdũ est. sicut etiã ꝓbus dr in. ij. ethicoꝝ. et hoc etiaꝫ vtile est ad fugiendũ mala. sicut em bona ꝓpter delectatõem ꝓmptꝰ q̃runt. ita mala ꝓpter tristiciã fortꝰ fugiũt

¶ Rẽphendit ꝛ hoc fundamẽtũ coꝝ. ꝛ arguit sic. aliq̃ malũ ꝑt esse virtuoso ꝓns. qđ rõ detestat. sed ad virtutẽ ptinet vt appetit⁹ sensitiꝰ etiã idẽ malũ detestetur. Uñ ad virtutẽ ptinet ꝛc. Maiꝛ ꝓz ex dictis in ar. isto. Minꝛ ꝓz. qz detestãdo malũ sensualitas seq̃tur rõnem et ei ꝓformat ꝛc. Et ꝓfirmat auctoꝛitate ꝑhi. vij. ethicoꝝ. Et ꝓfirmat q̃ ptinet ad ꝑtutẽ malũ detestari. etiã ꝑ appetitũ sensitiuũ. Illud est ꝑtutis qđ est vtile ad fugiẽdũ mala. sed tristicia etiã sensitiua vtilis est ad fugiẽda mala. ꝛ. Minꝛ ꝑbat a sili. qz sicut bona ꝓpter delectatõem fortꝰ q̃runt. ita mala fortꝰ fugiũt. Et de hoc patuit supra. q. xxxix. ar. iij. qz geminat causa fuge. scz malũ ꝛ tristicia de ipo. q̃ etiã naturaliꝛ ꝑm se est fugibilis ꝛc.

¶ Sic igit dõm est q̃ tristicia ꝛ his q̃ ꝓueniunt virtuti nõ ꝑt simul esse cũ virtute. qz virtꝰ in ꝓpꝛijs delectat. scz ꝛ his que quocũq̃ mõ repugnãt virtuti virtus moderate tristatur

¶ Hic vltimo D. ex oñib⁹ his rñdet ad q̃situm ꝑm veritatẽ. tali ꝓcione. Tristicia de his q̃ ꝓueniunt virtuti nõ ꝑt eẽ simul cũ virtute. scz de his q̃ quocũq̃ mõ repugnãt virtutẽ virtꝰ moderate tristat. Et cuius reꝛobatio pcedẽtis opinionis sit eiꝰ. ꝑbatio. nihilominꝰ tñ etiã aliq̃bus ꝑbis D. ꝑbat. ꝛ q̃ ad ꝓmã partẽ arguit sic. Uirtus in ꝓpꝛijs delectat. q̃ ꝓma ꝓs vera. Añcedẽs ꝓz. qz ꝑtus est ꝓncipiũ intrinsecũ. ꝛ assimilat nature. q̃ in ꝓpꝛijs delectat. Scda pars patuit in corꝑe articuli qz in ꝑtuoso sensualitas ꝓformis est rõni. sed rõ detestat ea q̃ sunt cõtra virtutẽ. q̃ sensualitas q̃ detestatio ẽ tristicia i sensualitate

¶ Et ꝓfirmat ꝓcdus rñsiua argumẽto in ꝓtrariũ

¶ Ad ꝓmuz q̃ dõm. q̃ ex illa auctoꝛitate habet q̃ de sapientia sapiẽs nõ tristatur. tristat tñ ꝛ his que sunt ipeditiua sapientie. ꝛ ideo in ꝛatis in quibus nullũ impedimentũ sapientie esse potest. tristicia locum non habet

¶ Placet maiꝛ. ꝑsertim vera est de ꝑtutib⁹ infusis Ad minꝛẽ. sapientie ꝓuenit⁹ nõ hz amaritudinem de his q̃ sunt sapientie. sed tñ hz amaritudinẽ de his q̃ sapientie ꝓtrariãtur. que amaritudo ꝛ tristicia affinis est sapientie. De his patuit ex intentione supra. q. xxxv. ar. v.

moralis ad passionẽ.

Unde in ꝛatis. vbi non potest esse sapientie impedimentum. ibi nõ est tristicia

¶ Ad scdm dõm. q̃ tristicia impedit operatõnem de qua tristamur. sed adiuuat ad ea ꝓmptius q̃cunq̃ da p que tristicia fugitur

¶ Maiꝛ est distinguẽda ꝑm supra habita. q. xxxvij. ar. iij. tristicia est impedimentũ operatõis ad quã ꝓparat sicut ad obiectũ de quo est tristicia. Nõ aũt impedit operationẽ ad quã se hz vt cã ad effectum. imo ipam ꝓmouet. Dũ em q̃s tristat in re aliqua. illa tristicia ẽ causa vt operẽt diligẽter ad repellendã rem ꝓtristantẽ Minꝛ cõcedit. ergo tristicia. verũ de operatõe ꝑtuosa repugnat virtuti. sed tristicia de impedientib⁹ virtutẽ promouet operationem virtuosam.

Ad tertiũ dõm. q̃ tristicia ĩmoderata ẽ aie egritudo. tristicia aũt moderata ad bonã habitudinẽ aie ꝑtinet ꝑm statũ ꝓsentis vite

¶ Ad tertiũ ꝓz ex articulo ꝓcedenti Ad maiorẽ. tristicia ĩmoderata ꝛ illicita cui ꝓsentit est animi egritudo. sed nõ moderata de ꝓtrarijs ꝑtuti. imo talis ptinet ad virtutẽ pro ꝓsenti statu Minꝛ vera. ergo tristicia. verũ de his q̃ sunt virtutis. ꝛ imoderata ꝓtrariat virtuti. licz nõ tristicia de ꝓtrarijs virtuti ꝛ moderata

¶ Utr⁹ oĩs ꝑtus moralis sit circa passiones.

AD quartũ sic. ꝓcedit. Uidet q̃ oñis virtus moralis sit circa passiones. Dicit em ꝑhus in. ij. ethi. q̃ circa voluptates ꝛ tristicias est moralis virtus. licz delectatio et tristicia sunt passiones. vt supra dictũ est. ergo oĩs virtus moralis est circa passiones. ¶ Ꝓ. rõnale q̃ participatõem est subiectũ moralium virtutũ. vt dr in ꝓmo ethicoꝝ. sed hmõi ps aie est in qua sunt passiones. vt supra dictũ est. ergo oĩs virtꝰ moralis est circa passiones ¶ Ꝓ. in oñi virtute morali est inuenire aliquã passionez. aut ergo oĩs sunt circa passiones. aut nulla. sed aliq̃ sunt circa passiones. vt fortitudo ꝛ tẽperantia. vt dr in. iij. ethicoꝝ. ergo oĩs ꝑtutes morales sunt circa passiones ¶ Sed ꝓtra est q̃ iustitia q̃ est ꝑtus moralis nõ est circa passiones. vt dr in. v. ethico.

q. xxi. ar. ij. et q. xxv. ar. ꝓmo

q. xxij. ar. iij.

¶ Quia dictuz est q̃ virtus moralis ꝛfer eam passione. ideo querit hic an oñis virtus moralis sit circa passiones sicut circa materiã ꝓpriam

¶ Rñdeo dõm. q̃ virtꝰ moralis ꝑficit appetitiuã partẽ aie ordinãdo ipam in bonũ rõnis. est aũt rõnis bonũ id qđ est ꝑm rõem moderatũ seu ordinatũ. vñ circa oñe id qđ ꝓtingit rõe ordinari ꝛ moderari ꝓtingit esse virtutẽ moralẽ

¶ Conclo rñsiua ponit in fine talis. Nõ oĩs ꝑtus moralis ẽ circa passiones (scz sẽ circa ꝓpriã materiã. ꝑt⁹ solutionẽ ꝓmi) sed q̃dã circa operatões. ꝑbat clare in ꝛa. Circa oñe id qđ ꝓtingit rõne ordinari ꝛ moderari cõtingit esse virtutẽ moralez. sed ꝓtingit rõne ordinari non solũ passiones appetitus sensitiui. sed etiã operatiões appetitus intellectiui qui est voluntas. que nõ est subiectum passionis. ergo seq̃tur ꝓcõ. Huius rõnis D. ponit ꝛ

Articulus .v.

bat ꝓmo maiorẽ. Scdo minorẽ. ibi. Rõ aũt ꝛc. Maiꝛ ergo ꝓbatur. qz virtus moralis ꝑficit ꝑtem appetitiuaz anime. ordinãdo ipam in bonũ rõnis. scz bonũ rõis ẽ id qđ est rõne ordinatũ. q̃ seq̃t maiꝛ Deinde cũ dr.

¶ Rõ aũt ordinat nõ soluz passiones appetitus sensitiui. scz etiã ordinat opatões appetitus intellectiui. q̃ est voluntas. q̃ nõ est subiectũ passionis. vt supra dictũ est. ꝛ ideo nõ oĩs virtus moralis est circa passiones. scz q̃dã circa passiones. q̃dã circa opatiões

¶ Ponit minorẽ ꝓncipalẽ q̃ patuit supra. q. xxij. ar. iij. quo ad vltimã ptez. scz q̃ in appetitu intellectiuo nõ sunt passiones. Alia ps minoꝛis est nota. qz opatiões q̃ sunt ad alterũ. etiã rõne ordinari ꝛ moderari ꝑnt circa q̃s ẽ iustitia. vt infra patebit q̃stione seq̃ti.

☞ Et ꝓfirmat ꝓcdo. quo ad secũdam partem argumento in ꝓtrarium

¶ Ad ꝓmuz ꝑ dõm. q̃ nõ oñis virtꝰ moralis est circa delectatões ꝛ tristicias sicut circa ꝓpriã materiam. sed licut circa aliqđ ꝓsequens ad ꝓpriũ actum. oñis em virtuosus delectat in actu virtutis. ꝛ tristat in ꝓtrario. Uñ ꝓhus post ꝓmissa verba subdit. q̃ si virtutes sunt circa actus ꝛ passiones oñi aũt passioni ꝛ oñi actui seq̃t delectatio ꝛ tristicia. ꝓpter hoc virtus erit circa delectationes ꝛ tristitias. scilz circa aliquid consequens

¶ Ad maiorẽ mdet hic ꝛ in. 2ª 2ę. q. lviij. ar. ix. ad ꝓmũ. Circa voluptates ꝛ tristicias ẽ moralis ꝑt⁹. Uerũ q̃. sicut circa ꝓpriã materiã. nõ oĩs. scz oĩs⁹ circa ipas sicut circa aliqđ ꝓns ꝓpriũ actũ. qz delectat in actu ꝓprio tristat in ꝓtrario. extendendo delectatiõem ad gaudiũ. ꝑter iustitiã. q̃ dẽ ꝑ se est cũ gaudio. sed nõ ꝑ se cũ delectatione. nisi sit effectus vt redũdet in sensualitatem. vt ꝓz ar. v. in. coꝝ. Et sedo. est oĩs virtus circa ista sicut fines ꝓnes oñes ꝑtutes etiã iustitiã. qz nõ est iustꝰ q̃ nõ gaudet operationib⁹ iustis. ꝛ sic de aliis Minꝛ vera. ꝑsertim de delectatõe. tristicia em accipit magis ꝓ actu appetitus irelle ctiui. Ultra. Ergo oĩs est circa passiones sicut circa ꝓpriam materiã ꝛ obiectũ. vt hic loq̃mur Negat. scz ad sensuz ꝑbi qui tactus est. ꝛc.

¶ Ad scdm dõm. q̃ rõnale ꝑ participatõem non solũ est appetitus sensitiuus qui est subiectũ passionũ. scz etiã volũtas in q̃ nõ stãt passiones. vt dictũ est

¶ Maiꝛ vera de moralib⁹ ꝑ eẽntiam. ꝛ hoc dico. ꝓpter prudentiã q̃ est in rõnali ꝓ essentiã. ꝛ tñ cõnumeratur moralib⁹. sed hoc est solũ ꝓpter materiã. nõ qz ꝑ essentiaz sit moralis. vt patuit. q. lviij. ar. iij. ad ꝓmũ. Ad minorẽ Si rigoꝛose examinaret. nõ eẽt vndeq̃q̃ vera. qz vt supꝛ dictũ fuit. q. lvi. ar. vi. ad scdm. rõnale ꝑ ꝓticipatõem est vluter appetitiuũ. Uñ hmõi ps scz rõnale ꝑ ꝓticipatiõez nõ est ꝑm se totũ subiectũ passionis. qz nõ ꝑm volũtatez Uñ negat ꝓna. qz illa ꝑtus q̃ est in volũtate nõ est circa passiones rãõe circa materiã. esto aliq̃ delectatio vel magis gaudiũ aliqđ. iustitie oga ꝓsequatur. vt patz articulo quinto sequenti in corꝑe

¶ Ad tertiũ dõm. q̃ in q̃busdã ꝑtutib⁹ sunt passiones sicut ꝓpria materia. in q̃busdã aũt nõ. vñ non est eadẽ rõ ꝛ oñib⁹. vt infra ostendetur.

¶ Si assumptuz intelligit. q̃ in oñi ꝑtute moꝛali est in uentre passione sicut materiã ꝑtutis. negat Ultra. aut q̃ ꝛc. Dico q̃ nõ oĩs ẽ circa passiões. scz aliq̃. scz negat ꝓna Et rõ diuersitatis patebit. q. lx. ar. ij. qz bonũ quarũdã virtutũ attendit in opatõe q̃ ꝓpatõem ad alterũ. ideo talis virtꝰ est de opatõe sicut de ꝓpria materia Jn q̃busdã aũt ꝑ[illegible]tib⁹ virtutis. attendit bonũ ꝑ ꝓmẽsuratione. gantẽ. qũo videlz afficiat circa eas. ꝛ sic nõ est par rõ. scz de hoc postea. Et de materia istꝰ articuli. 2ª 2ę q. lviij. articulo. ix. ꝛc.

D

¶ Utr⁹ aliq̃ virtus moralis possit eẽ sine passiõe

AD q̃ntũ sic ꝓcedit. Uidet q̃ virtus moralis possit esse absq̃ passione. quãto em virtꝰ moralis est ꝑfectior. tãto magis superat passiones. q̃ in suo ꝑfectissimo ꝑt eẽ oñino absq̃ passionib⁹. ¶ Ꝓ. tũc vnũqđq̃ est ꝑfectum q̃n est remotũ a suo ꝓtrario ꝛ ab his q̃ ad ꝓtrariũ inclinãt. sed passiones inclinãt ad peccatum. qđ virtuti ꝓtrariat. vñ Ro. vñ. nominantur passiones peccatoꝝ. q̃ ꝑfecta virtus est oñino absq̃ passione ¶ Ꝓ. ꝑm ꝑtutẽ xo ꝓformamur. vt ꝓz ꝑ Aug. in libro de moribꝫ eccliẽ. sed deus oñia operatur sine passione. q̃ virtus ꝑfectissima est absq̃ oñi passione. ¶ Sed ꝓtra est q̃ nullus iustus est q̃ nõ gaudet iusta operatõe. vt dr in ꝓmo ethicoꝝ. sed gaudium est passio. q̃ iustitia nõ ꝑt esse sine passione. ꝛ multo minus alie virtutes

¶ Quia dictũ est in articulo ꝓcedenti. q̃ ꝑt⁹ moralis est aliq̃ mõ circa passiones. vel scz sicut materiã vel finem ꝓnẽ. q̃rit ille articul⁹ an aliq̃ ꝑt⁹ possit eẽ sine oĩ passione

¶ Rñdeo dõm. q̃ si passiones dicamus inordinatas affectões. sicut stoici posuerũt. sic manifestuz est q̃ virtus ꝑfecta est sine passionib⁹. si ꝛo passiões dicam⁹ oĩs motus appetitus sensitiui. sic planũ est q̃ virtutes morales q̃ sunt circa passiones sicut circa ꝓpriã materiã sine passionib⁹ esse nõ ꝑnt. cuiꝰ rõ est. qz ꝑm hoc sequeret q̃ virtus moralis faceret appetitũ sensitiuũ oñino ociosum. nõ aũt ad virtutez ptinet q̃ ea q̃ sunt subiecta rõni a ꝓpꝛijs actib⁹ vacent. scz q̃ exequãtur iperiũ rõnis ꝓprios actꝰ agẽdo

¶ D. distinctre rñdet ad q̃situz. Uñ ponit duas ꝓcliones rñsiuas. Scdam ibi. Utrutes ꝛo ꝛc. Cõclo ꝓma ꝑt⁹ moralis ꝑfecta ꝑt eẽ sine oĩb⁹ passionib⁹ inordinatis. scz ꝑtutes morales q̃ sunt circa passiones sicut circa ꝓpriã materiã. nõ ꝑnt eẽ sine passionib⁹. si capiat passio ꝓ oñi motu appetit⁹ sensitiui. Prima ꝑt huiꝰ ꝓclonis relinq̃t notã ex supra dictis ar. q̃. Scz scdam ptem. ꝓbat duplici medio. Scdm ponit. ibi. Uñ sicut ꝛc. Primũ q̃ medium tendit ad inconueniẽs. qđ est tale. Nõ ptinet ad ꝑtutẽ. q̃ ea q̃ sunt subiecta rõni a ꝓpꝛijs actib⁹ vacẽt. ꝛ sint ociosa. scz si ꝑtus moralis circa passiones existẽs nõ possit eẽ cuz passione quacũq̃ facere appetitũ sensitiuũ oĩno ociosuz et vacãtẽ. q̃ seq̃t scda ps ꝓclonis. Maiꝛ ꝓz ex supra dictis extra trãm. qz ꝑt⁹ est hiꝰ operatiꝰ ꝛ ꝑficit ponam in q̃ est ad opandũ nõ ad vacãdũ Minꝛ etiã ꝓz extra trãz qz oĩs operatio appetit⁹ sensitiui est passio. q̃ ꝑt⁹ tollẽs oẽz passionẽ tollit oẽm operatiõez ab appetitu sensitiuo. tũc ibi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Uñ sicut virtus membra corporis ordinat ad actus exteriores debitos. ita appetitus sensitiuus ad motus ꝓprios ordinatos

¶ Probat alio modo (scz iiidine) predictã sẽam ꝓpõnis. sic. Sicut se hz ꝟt' ad mẽbra corpis q̃ ad opari. ita ad appetitũ sensitiuũ. sz ꝟt' ordinat mẽbra corꝑis ad act' exteriores debitos. g̃ etiã ordinat appetitũ sensitiuũ ad mot' ꝓprios ordinatos. sz tales sũt passiones. g̃ ꝟt' moral' in appetitu sensitiuo exis nõ solũ nõ cõpatit. imo ordiat z elicit passiões moderatas z regłatas

¶ Uirtutes ꝟo morales q̃ nõ sunt circa passiões sz circa opatões pñt eẽ sine passionib'. z hmõi ꝟtus est iusticia. qz ꝑ eas applicat' voluntas ad ꝓprium actum qui nõ est passio

¶ Hic ꝓñter ponit sẽam ꝓpõnẽ rñsiuã quã magis etiã sẽdo explicat z declarat alia ꝓpõne. ibi Sz tamẽ cõ. Cõpõ g̃ sẽda est. morales ꝟtutes q̃ nõ sunt circa passiones. sz circa opatões pñt eẽ sine passionib'. sicut iusticia. Probat. ꝟtutes hmõi sunt in volũtate applicãda ad ꝓprium actũ. sz ille ꝓprius (scz act') nõ est passio. sz opatio exteriꝰ z interi' velle. g̃. Et intelligit ista põpõ z pbatio ei' pticulariter de volũtate non multũ pficta z feruida respectu opatõis iuste. qz ad talẽ seq̃t q̃dẽ gaudiũ in ꝓtuoso. qđ ẽ in volũtate. z nõ est passio. sz si volũtas multuz gaudeat de actu iusto. tũc ꝑt etiã ꝓcitare z redũdare in appetitum sensitiuũ Tũc ibi

¶ Sz tñ ad actũ iusticie seq̃t gaudium ad minus in volũtate. qđ nõ est passio. z si hoc gaudiũ multiplicet ꝑ iusticie pfectoꝛ. fiet gaudy redũdãtia vsq; ad appetitũ sensitiuũ. fm q̃ vires inferiores sequũt motũ supioꝛ. vt supꝰ dictũ ẽ. z sic ꝑ redũdãtiã hmõi q̃to magis fuerit pfectioꝛ. tãto magis passionẽ cãt

q. xvij. ar. vij
q. xxiij. ar. 3.

¶ Declarat ꝑcedẽtẽ ꝓpõnẽ vna alia ꝓpõne rali. quãto mot' supioꝛ scz volũtatis gaudẽris de actu iusticie fuerit pfectioꝛ. tãto magis passionẽ causat. Probat. qz ad actũ iusticie seq̃t gaudiũ. ad min' in volũtate. sz si ꝟ gaudiũ multiplicet ꝑ iusticie pfectoꝛem fiet redũdãtia ad appetitũ inferiorẽ sensitiuũ. g̃. Maioꝛ ꝑz. qz nõ est iust' nisi gaudeat de opatõe iusta. Minoꝛ ꝑz. qz vires inferiores sequũt motũ supioꝛ. g̃ minoꝛ vera

Argumẽtu in contrariũ Non est purũ. sed dz moderari post dicta in corpore. põpõne tertia Maioꝛ vera. nul' est iust' nisi gaudeat tẽ. sz tale gaudiũ non est passio. sz si fuerit intẽsuz ꝓcedẽs ipm passio in sensualitate. Uñ minoꝛ negat. qz gaudiũ est mot' volũtatis. z nõ passio. ꝗre nõ seq̃t ꝓpõa. imo ꝑt eẽ iusticia sine passione. si non fuerit pfecta. Et videt ꝟ illã rõem exposuisse. vbi dixit in fine corpis. ibi. sz tñ ad actũ iusticie tẽ.

¶ Ad ꝑmuz g̃ dñm. q ꝟtus passiones inordinatas superat. moderatas aũt producit.

¶ Ad añs. si intelligit q ꝟt' moral' exñs circa passiones tã q̃ ꝓpriã materiã. ꝗto pfectioꝛ. superet oẽs passiones. negat. qz tũc faceret poñam oĩno ociosaz. sz verũ est q̃ supat passiones imoderatas. ne eis ꝓsentiatur. si q̃nq; subito ꝓsurgãt. sz rẽparatas vel moderatas. producit z ipar Uñ negat ꝓpõtia. qz in pfectissimo reqrit passiones sed maxime moderatas

¶ Ad secũdũ dñm. q passiones inordinate inducũt ad peccãdũ. nõ aũt si sunt moderate.

Articulus f.

obiectũ z appetibile. Et q ꝓñs alia virt' moral' que ꝟz ad appetibile fm rõnem.

a. xxij. ar. ꝑ.
a. xij. ar. ij.

¶ Rñdeo dñm. q sicut supra dictuz ẽ. ꝟtutes morales sunt hit' q̃dã appetitiue ptis. hitus aũt specie dñt fm spẽales dñas obiectoꝛ. vt supra dictuz est

¶ D. duo facit in hoc corpe. Primo ponit quãdã cõclusionẽ fundamẽtalẽ. Sedo deducit vnã aliã ꝓpõnem ex q̃ immediate infert rñsiuã. ibi. Spẽs aũt obiecti tẽ. Notat g̃ ꝑmo ꝓpõnẽ fundamẽtalẽ ex qua depẽdet resolutio hui' q̃stionis talẽ. Uirtutes morales hñt distinctões specificã ex diuersa specie obiecti appetibil'. pbat. qz ꝟtutes morales sunt hitus. sed hitus specie differũt fm spẽales dñtias obiectoꝛ. g̃. Maioꝛ z minoꝛ patuerũt supra sẽpius. z ita ꝓñter relinq̃t inq̃rẽdũ an possint eẽ diuerse spẽies appetibil'. z tũc statim habet rñsio q̃ est in fine

¶ Spẽs aũt obiecti appetibilis sicut z cuiuslibet rei attendit fm formã specificã q̃ est ab agente

¶ Hic ꝓñter D. deducit quãdã aliã ꝓpõnez magis specialẽ z determinatã ꝑoz. Et q̃ statim habet rñsio foꝛmalis. z est talis. Appetibilia ꝓstituũtur in diuersis speciebꝰ fm q̃ diuersimode se hñt ad rõem. (et est ꝓpõ cum explicatõe rõnis pbatiue) pbat sic. spẽs obiecti appetibilis. sicut z cuiuslibet rei attendit fm formã specificã. q̃ est ab agẽte. (z supple diuersitas spẽi a diuersis formis q̃ sũt ab agẽte) Supplet. sz obiecta appetibilia hñt aliam foꝛmã ab agente suo. qđ est rõ in diuersis scz materijs. g̃ cõclusio vera. q appetibilia sunt diuersa specie Huius rõnis D. ponit ꝑ° maioꝛẽ. 2°. pbat minoꝛẽ. ibi. Est aũt tẽ. 3° ipaz ꝓpõnẽ inferẽs rñsiuã. ibi. Uñ appetibilia tẽ. Maioꝛẽ g̃ D. relinq̃t notã dare Deinde cũ ꝟ

¶ Est aũt ꝓsiderãdũ. q materia patibilis se hz ad agẽs dupliciter. Quãdo enim recipit formã agẽtis fm eãdẽ rõem. put est in agente. sicut ẽ in oĩb' agẽtib' vniuocis. z sic nece est q si agẽs est vnius speciei. q materia recipiat formã vni' spẽi. sicut ab igne nõ generat' vniuoce nisi aliq̃d existẽs in specie ignis

¶ Probat minoꝛẽ tali rõne. q̃n passiuz vel materia recipit formã agẽtis fm eãdẽ rõnem. put est in agẽte. tunc forma recepta in diuersis est eiusdẽ spẽi. q̃n aũt nõ fm eãdẽ rõem recipit. tũc diuersificat' specie in diuersis recipientibꝰ. sed appetibile cui' est virt' moralis est passiuz recipiẽs impressionẽ agẽtis. scz rõnis. nõ fm eãdẽ rõem z vniuoce. g̃ minoꝛ vera q̃ spẽs appetibil' est varia Huius rõis D. ponit ꝑmo ꝑmã ptẽ maioꝛis. scõo secam. ibi. Aliq̃n tẽ. Tertio minoꝛẽ. ibi. Manifestum est tẽ. Prima g̃ pars maioꝛis deducit' exꝑplariter in lra. z ꝓz. ꝓñter ibi

¶ Aliq̃n ꝟo materia recipit formã ab agẽte. non fm eãdẽ rõem. put ẽ in agẽte. sicut ptz in generãtibꝰ nõ vniuocis. vt aial gñat' a sole. z tũc forme recepte in materia ab eodẽ agẽte nõ sunt vni' spẽi. sed diuersificãt fm diuersam ꝓpoꝛtiõem materie ad recipiẽdũ influxũ agẽtis. sicut videm' q̃ ab vna actõne solis generant' ꝑ putrefactõem aialia diuersaz spẽz fm diuersam ꝓpoꝛtionẽ materie.

¶ Ponit scdam ptẽ maioꝛis ꝑcedentis. scz q̃ q̃n nõ fm eãdẽ rõnem forma recipit. tũc diuersificat tẽ. Et declarat eã D. exꝑplariter in lra. Nota aũt ꝟbũ D. q in agente eq̃uoco diuersificãtur effectus specie fm diuersam ꝓportionẽ materie ad recipiendũ influxum agentis. sicut ꝑz q̃ ex carnibꝰ humanis generãtur vermes. ex vino putrefacto generãtur praue muscẽ. ideo in talibꝰ materijs ẽ vna ꝑticularis virtus actiua q̃ ꝓcurrit ꝑter ꝟtutẽ eq̃uocam vtem. Et hec eã quare a ꝟtute vti agente ꝑ necessitatem nature pñt ꝓduci effectꝰ diuersi in specie. ita etiaz in ꝓpõsito. cũ rõne aliter ꝓcurrit volũtas in opatõibꝰ z ꝓcupiscibilis z irascibilis in passionibꝰ. ideo est ali' ordo rõnis. z alia virtus Deinde ibi

¶ Manifestũ ẽ aũt. q in moralibꝰ rõ est sicut imprãs z mouẽs. vis aũt appetitiua sicut iprata z mota. nõ aũt appetit' recipit ipressionẽ rõis. quasi vniuoce. qz nõ fit rõnale ꝑ essentiã. sz ꝑ participatiõem vt ꝟz in ꝓmo ethicoꝛ.

¶ Subiũgit minoꝛẽ primã q̃. pbat sic. qz appetit' nũq̃ efficit rõnalis ꝑ ẽntiã. sed solũ ꝑ participatiõem. ideo in diuersis appetitibꝰ imꝑmixt' ordo rõnis diuersus ꝓpter etiã diuersas materias. sicut ali' ordo rõnis seruãd' est in ꝓmutationibꝰ z opatõibꝰ circa q̃s est iusticia. Ali' in ꝓcupiscibili circa delectões. ali' in irascibili circa timores et terroꝛes. z ista magis explicabiũ ꝑ sequẽtes ar. tũc ibi

¶ Uñ appetibilia fm motionẽ rõnis ꝓstituũt' in diuersis spẽbꝰ. fm q̃ diuersimode se hñt ad rõem. z ita seq̃tur q̃ virtutes morales sunt diuerse fm speciez et non vna tantũ.

¶ Subinfert ꝓpõnem ipam iam pbatã. z tãgit breuiter ei' pbatiõnem ubi. qz vbicũq; aliq̃ aliter se hñt ad rõem. ibi sunt alia obiecta specifice distincta moralia. sed appetibilia sũt hmõi. g̃. Maioꝛ ꝑz ex supra dictis. qz moralia obiecta dicũt ꝑ habitudinẽ ad rõem. si igit est alia habitudo erit aliud obiectũ. Ex ista g̃ ꝓpõne immediate rñdet formal' q̃sito tali ꝓpõne rñsiua. virtutes morales sunt diuerse fm spẽm. z nõ vna tñ. Probat rõne ex ꝑcedenti ꝓpõne. appetibilia ꝓstituũt in diuersis spẽbꝰ fm q̃ diuersimode se hñt ad rõnem. g̃ ꝟtutes morales distinguũt specie Tenet ꝓma ꝓpõne fundamẽtali. z ei' pbatio. qz ꝟtutes morales sunt hitus appetitiue ptis (z circa appetibilia tã q̃ obiecta) sz habit' distinguũt specie fm spẽales dñtias obiectoꝛ. g̃ ꝓña bona. scz appetibilia sunt diuersa specie. igit morales.

☞ Et confirmat ꝓpõ rñsiua argumẽto in ꝓtrariũ

¶ Ad ꝓmũ g̃ dñm. q obiectũ rõnis ẽ verũ. est aũt eadẽ rõ veri in oĩb' moralibꝰ q̃ sunt ꝓtingẽtia agibilia. vñ ẽ vna sola ꝟt' in eis dirigẽs. s. prudẽtia. obiectũ aũt appetitiue ꝟtutis ẽ bonũ appetibile. cui' ẽ diuersa rõ fm diuersaz hitudinẽ ad rõem dirigẽtẽ.

¶ Maioꝛ qdẽ ꝑa. sz tñ hoc itereꝛt. qz directio est sub rõne veri. q̃ est vna in oĩb' moralibꝰ (scz verũ ꝓtingens) sz inclinatio ꝟtuosa est appetit' ad bonũ rõnis. qđ ẽ varium in diuersis appetitibꝰ. vt patuit. Minoꝛ ꝑa. rõne dicta. qz respicit oĩa mozalia sub vna rõne. scz veri. Sz negat ꝓpõa. qz rõ boni humani vel moralis (qđ idẽ est) nõ est vna in oĩbꝰ moralibꝰ

¶ Ad scõm dñm. q illud formale est vnũ genere ꝓpter vnitatẽ agẽtis. sz diuersificat' specie ꝓpter diuersas habitudines recipientiũ. vt dictũ est

¶ Maior ꝓa. habit⁹ nō distinguunt vt habit⁹. id est eodē mō q̄ distinguūt habit⁹ nisi penes obiecta formalia. tū vt forme z ꝓprietates pñt distingui z tamē cē circa idē obiectū formale. vt patuit supra. Ad minorē. negat q̄ rō bonī moral. sez mod⁹ rōnis sit vna specie in diuersis moralib⁹ ꝓtutib⁹ z actib⁹ diuersaꝝ ponaꝝ appetibiliū

¶ Ad tertiū dōm. q̄ moralia non hñt ipēm a fine vltimo. ꝛ a finib⁹ primis. qui q̄dē z si infiniti sint numero. nō tñ infiniti sunt specie

¶ Ad maiorē. moralia recipiūt spēm a fine. Dico q̄ spēm ꝓpriā a fine ꝓximo z ꝓpinq̄. qui est obiectū. q̄ ꝑ se et imediate respicit virt⁹ vel act⁹. sed a fine agētis z obiecti intentōis agentis vltimo z cōi pñt habere spēm cōem et subalternā. sicut oēs act⁹ hñt spēm meritoriā a fine vltimo De hoc in de ꝓtutib⁹ de charitate. ar. iij. ad ix^m. dō. san. A fine ꝓximo z a ꝓximo obiecto ꝙliter ꝓt⁹ hz formā spēalē ꝑ quā est hec ꝓtus. ꝛ a charitate hz quādā formā cōez fm quā est meritoria vite eterne. hec ille Vide in de malo. q. ij. ar. vi. ad. z^m. z^m. et. ꝛ^m Ad minorē. finis cōmunis est vn⁹. vez. z ab illo nō hñt spēm ꝓpriā saltē. sed a ꝓximo. Ad ip̄obatōem dī. q̄ ꝓtij fines sunt infiniti numero. nō specie. q̄ certis modis ꝓtingit obseruari ordinē rōnis. z nō infinitis. sicut in operatōib⁹ ad alterū. vno⁰ in passionib⁹ ꝛcupiscibilitas alio mō. z passionib⁹ irascibilis tertio mō. vñ sunt tres morales ꝑ cōtiā z rōne subiecti. et isto finis agētis virtuose sit vn⁹ z cōis. nō tñ virtutis finis ꝓximus est vnus. vt patebit infra. q. lxxij.

¶ Utr⁹ virtutes morales que sunt circa operatōes distinguātur ab his q̄ sunt circa passiones

q. xxxl. ar. ꝑ. q. xxxv. ar. ꝑ

AD scōm sic ꝓcedit. Uidet⁹ q̄ ꝓtutes morales nō distinguātur ab inuicē ꝑ hoc q̄ q̄dā sunt circa operatōes. q̄dā circa passiones Dicit em̄ phs in. ij. ethi. q̄ ꝓtus moralis est circa delectatōes z tristicias optimor⁹ operatiua. ꝛ voluptates z tristicie sunt passiones q̄dā. vt supra dictū est. ḡ eadē virt⁹ q̄ est circa passiones est etiā circa operatōes. vtpote operatiua existēs. ¶ Ꝓ. passiones sunt ꝓncipia exteriorū operationū. si ḡ alique ꝓtutes rectificāt passiones. optz q̄ etiā ꝑ ōns rectificent operatōnes. eedē ḡ virtutes morales sunt circa passiones z operatōes. ¶ Ꝓ. ad oēm operatōem exteriorē mouet⁹ appetit⁹ sensitiu⁹ bñ vel male. ꝛ mot⁹ appetit⁹ sensitiui sunt passiones. ḡ eedē virtutes q̄ sunt circa operatōes sunt circa passiones. ¶ Sz ꝓtra ē q̄ phūs ponit iusticiā circa operatōes. tēperantiā aūt et fortitudinē z mānsuetudinē circa passiōes q̄sdā

¶ Ostensa in ꝓmo articulo cōi radice distinctiōis moralū. sez ꝑ obiecta diuersa. z diuersuz ordinē rōnis. Hic ingrit⁹ mod⁹ q̄ distinguunt ab inuicē. Et ꝓmo ingrit⁹ distinctio in genere. Secdo in specie subdistinguēdo mēbra hui⁹ diuisionis in sequēti arti. Querit ḡ ꝓlens arti. quō distinguāt. q. q̄dā st̄ circa operatōes. alia circa passiones

¶ Rndeo dōm. q̄ operatio z passio dupl⁹ ꝓt ꝛparari ad ꝓtutē. Uno mō sicut effectus. z hoc mō ois moralis virt⁹ hz aliqs operatōes bonas. quaꝝ est ꝓductiua. z delectatōem aliquā vel tristiciā. que sunt passiones. vt supra dictū est.

q. lx. ar. iiij. ad ꝓmū

¶ Hoc corp⁹ hz duas ptes ꝓncipales. In ꝓma respōdet q̄sito. In secda ponit notabilia q̄dā ꝑ solonib⁹ argumētoꝝ in oppositū. ibi Cōtingit z̄. Quo ad ꝓmā ptē D. nō det distincte. Ubi ponit duas ꝛclones mīsuas ꝓp⁹ duo mēbra distinctōis cuiusdā. Secdam ponit ibi. Alio mō z̄. Notat ḡ ꝓmo q̄ operatio z passio pñt vno mō cōparari ad virtutē vt effect⁹. z aliqd ꝓns oēm ꝓtutē. Cōclusio ꝓma. ꝓtutes nō distinguūt ꝑ hoc q̄ vna est circa operatiōes. alia circa passiones (sez hoc mō ꝓbat. suplet maior. ꝑ hoc nō distinguūt virtutes morales. q̄s est oib⁹ cōe. sed ē circa operatōes z passiones. isto mō est oib⁹ cōe ḡ. Maior nota. minor. pbat. q̄ ois ꝓt⁹ moralis hz alīq̄s operatōes bonas. quaꝝ est. pductiua. z delectatōem aliquā vel tristiciā q̄ sunt passiones. ḡ. Minor vera. Et istud assumptū patuit. q. lx. ar. iij. ad ꝓmū. q̄ ois ꝓtus operat⁹ aliqua bona. z in eis delectatur. vel saltē gaudet. vt patuit vbi statim. ar. v Et ita ois ꝓt⁹ hz passionē saltē sicut effectū mediatū. q̄ sez ꝛsequitur operatōnem virtutis. q̄ est imediat⁹ effect⁹. Et nota q̄ hoc q̄dī. ois ꝓtus est circa delectatōes. intelligit de delectatōne vt est ꝛmunis ad sensibilē z spiritualē. fortis em̄ nō delectat⁹ in actu suo. tū gaudet. sicut hz D. de iusticia ꝓpter cū dī

¶ Alio mō ꝑt ꝛpari operatio ad virtutē moralem sicut materia circa quā ē. z fm hoc optz alias ē virtutes morales circa operatōes. z alīs circa passiones

¶ Procedit ad secūdam ꝛclusionem responsiuā. circa quā ꝓmo pmittit secū dū membz distinctōis. cū ipa conclusione. Secdo ad hoc adiūgit probatōnem. ibi. Cuius rō est z̄. Dicit ḡ q̄ alio mō possit ꝛpari operatio vel passio ad virtutē sicut materia circa quā. z obiectū. q̄s moderat z circa q̄d versat. Conclusio secda. opter alias esse virtutes morales circa operatōes z circa passiones isto mō. sez sicut circa ꝓximā materiā Et ꝙ hoc pz rōnio satis manifestat ad q̄situ. q̄ sic loquēdo secdo mō. Deū cū dī

¶ Cui⁹ rō est. q. z bonū z malū in q̄busdaz operationib⁹ attēdit fm seipas ꝙlitercūq̄z hō afficiat ad eas ingrtū sez bonū in eis z malū accipit fm rōem ꝓmē suratōis ad alterū. z in talib⁹ optz q̄ sit aliq̄ virt⁹ directiua operationū fm seipas. sicut sz emptio z vēditio. z hmōi operatōes i q̄bus attēdit rō debiti vel indebiti ad alterū. z ꝓpter hoc iusticia z ptes ei⁹ ꝓprie sunt circa operatōes. sicut circa ꝓpriam materiā. In q̄busdā vo operatōnib⁹ bonū z malū attendit solū fm ꝛmensuratōem ad operātē. z ideo optz in his bonū z malū ꝛsiderari fm q̄ hō bñ vel male afficit circa hmōi et ꝓpter hoc optz q̄ virtutes in talib⁹ sint ꝓncipalit⁹ circa interiores affectōnes q̄ dicūt aīe passiones. sicut pz de tēperātia. fortitudine. z alijs hmōi.

¶ Probat pcedentē ꝛclonē sic. Ubicūq̄ aliter attendit bonū rōnis. ibi ē ptz cē aliā virtutē morālē (Minor in lra. ꝑ ptes duabz. Uel sic minor formalit⁹) sz in operationib⁹ ad alterū aliter attendit bonū rōnis q̄m in passionib⁹ et in operatōib⁹ vt sunt ex passionib⁹. ḡ. Maior nota ex articulo. ꝑ. Minor ꝓbat in lra. q̄ bonū z malū morale in quibusdā operationib⁹ (scilz q̄ sunt ad alterū) attendit fm seipsas. nō fm q̄ operās afficitur. sicut in iusticia z ꝓtib⁹ eius. in q̄busdā vo. solū attendit fm ꝛmensuratōem ad

operantem q̄lio videlz ipe afficiat. z circa affectōes est ꝓp⁹ aliter virtus. sequit igit⁹ q̄ operatio ꝓp⁹ se rēgit aliā ꝓtutem q̄m operatio vt depēdet ex passione vel passio ipa. ḡre distinguūtur vt dicit ꝛclusio. ¶ Nota q̄ q̄uis opus iustum formaliter nō fiat nisi quis det alteri debitū deliberate z ꝓmpte. z ꝑ ꝛsequēs oporteat iustū esse moderatū in passionib⁹ suis ne sit nimis amatiu⁹ pecuniaꝝ et hmōi. tñ iusticia ipa principaliter respicit opus. vt alterius ꝛmensurabile fm actionem vel passionem. sed liberalitas moderat passionem. quare ex hoc bene sequit ꝓncipio virtutū. quia nō est iusticia sine liberalitate. sed tñ ad hoc habent virtutes diuersas materias quas ꝓncipaliter respiciūt. z de hoc ad scōm. ¶ Nota q̄ ꝑ ptes iusticie intelligunt virtutes adiūcte iusticie que nō attingūt ad debitū ꝑfecte reddendū. z quo ad hoc sunt minus ꝓncipales. ꝛ quo ad obiectū z fine aliqse sint ꝓncipaliores. vt patet de religione. vide secdā secōe. q. lxxx. ¶ Sed nota verba Doc. san. tam circa ꝛclonem precedentem q̄m secūtia (vbi dicit. Et ꝓpter hoc oportet q̄ tales virtutes in talibus sint ꝓncipaliter circa interiores affectiones que dicunt animę passiones. z in fine. sed in quibusdā virt⁹ est ꝓncipaliter circa operationem. in quibusdam circa passionem) Nota inq̄. quia aliqui non attendentes ea. sicut nec q̄ d. san. ponit secdā secōe. q. lviij. ar. ix. voluerūt dicere. q̄ temperantia etiā sit ꝓncipaliter circa operatōes. ꝛ nō ar ea q̄ sunt ad alterū. Sz declarat D. vt oppositū.

Contra.

¶ Cōtingit aūt q̄ in operatōib⁹ q̄ sunt ad alterū. ꝑmittat bonū ꝓtutis ꝓpter inordinatā animi passionē. z tūc ingrtū corrūpit ꝛmensuratio exteriorꝝ operationū ē corruptio iusticie. ingrtū aūt corrūpit ꝛmensuratio interiorꝝ passionū ē corruptio alicui⁹ alteri⁹ ꝓtutis. sic cū ꝓpter irā aliqs aliū peccat in ipa pcussione indebita corrūpit iusticia. In ꝛmoderātia ꝙo ire corrūpit mānsuetudo. z idē pz in aliis. Et ꝙ pz responsio ad obiecta. Nā ꝓma rō ꝓcedit de operatione fm q̄ est effect⁹ virtutis. alie ꝙo due rōnes ꝓcedunt ex hoc q̄ ad idē ꝛcurrūt operatio z passio. ꝛ in q̄busdā virtus est ꝓncipal⁹ circa operationem. in quibusdā circa passionem rōne predicta.

¶ In hac secda ꝓte ponit q̄dā notabile ꝑ solonib⁹ argumētoꝝ. et ꝓmo secdi et tertij. Et patebit ꝙluendo.

☞ Et confirmat secda ꝛclo argumēto in ꝓtrariū.

¶ Ad ꝓmi maiorē. virtus moralis est circa delectationes z tristicias. cōmis quidem sicut circa effectum. ꝛ nō omis sicut circa ꝓpriaz materiā. sed aliq̄ est circa ipas vt materiā nō omis. Probat ꝓmā ꝛclonē. q̄ omis est circa vtrūq̄. ꝛ diuersimode. circa vnū vt ꝓpriā materiā. circa aliud vt effectum. Virt⁹ cōis q̄ est circa operatiōes. vt materiā est passionū vt effectuū. virt⁹ aūt q̄ est passionum vt materie. est operationis vt effectus.

¶ Ad secdm. maior ꝓa. ꝛ tū erit operationū q̄ nō sunt ad alterū. Ultra. si ḡ aliq̄ ꝓtutes rectificāt passiones. ꝓpter q̄ etiā ꝑ ōns operatōes. Dico q̄ tales rectificāt operatōnes ꝛ nō ꝓncipaliter vt termināt ad exteriora ꝛ vt oziunt a passionibus. Ultra. eedem ergo z̄. Dico q̄ verū est q̄ concurrūt ad eundē effectum. ꝛ tū aliter z aliter. qz ingrtum corrūpit ꝛmensuratio exteriorꝝ operationis. sic iusticia. ꝓhibet z moderat actionē exteriorē. ingrtū ꝙo ꝓcedit ex inordinatione passionū. sic moderat actionē exteriorē. alia ꝓtus circa passiones existens. vide de hac materia secdā secōe. q. lviij. ar. ix. ad 2^m. vbi inter cetera dicit. Rectificatio ergo operationuz fm q̄ ad exteriora terminant primer ad iustitiā. ꝛ rectificatio eaꝝ ꝓp⁹ q̄ a passionib⁹ oriunt. primer ad alias ꝓtutes morales q̄ sunt circa passiones. vñ surrepti onē rei aliene iusticia ipedit ingrtū est ꝓpria cōpletē in exteriorib⁹ ꝓstituendā. liberalitas ꝙo ingrtū ꝓcedit ab immoderata ꝛcupiscentia diuitiaꝝ. hec ille. vide ibidem.

¶ Ad tertiū. maior ꝓa. Appetit⁹ sensitiu⁹ mouet ad exteriorē operatōem bñ vel male. z vt operatio est ab appetitu sensitiuo z a passiōe. sic respicit eā ꝓtus circa passiones ꝓncipalit⁹. ꝛ ipam operatōem q̄ est ad alterū respicit vt iusticia ꝓncipalit⁹. ḡ eedē ꝓtutes q̄ sunt circa operatōnes sunt circa passiones. tñ nō ex equo. qz vna est operatōis vt est a passiōe. vt liberalitas respicit exteriorē operationē. vt q̄s eaz det sine tristicia z hilariter. iusticia aūt vt est alteri debita z ꝛmēsurata. Ubi ꝛingit q̄ q̄nq̄ defectus sit in vno z nō in alio. Sicut si q̄s surripiat rē alteri⁹ nō cupiditate habendi. sed voluntate nocendi. vel cōtra. Sicut si q̄s alterius rē ꝛcupiscat quā tñ surripere nō velit.

¶ Utr⁹ circa operatōes sit vna tñ moralis virtus.

G

AD tertiū sic ꝓcedit. Uidetur q̄ sit vna tñ ꝓtus moral⁹ circa operatōes. Rectitudo em̄ oīm operationū exterioꝝ videt⁹ ad iusticiaz ꝓtinere. ꝛ iusticia est vna virt⁹. ḡ vna sola virt⁹ ē circa operatōes. ¶ Ꝓ. operatōes maxie dicūtes ee videntur. que ordinant⁹ ad bonū vnius. z que ordinantur ad bonum multitudinis. sed ista diuersitas nō diuersificat ꝓtutes morales. Dicit em̄ phs in. v. ethi. q̄ iusticia legalis q̄ ordinat act⁹ oīm ad cōe bonū. nō est aliud a ꝓtute q̄ ordinat act⁹ hoīs ad vnū tñ. nisi fm rōnē. ḡ diuersitas operationū nō causat diuersitatē ꝓtutū moraliū. ¶ Ꝓ. si sunt diuerse virtutes morales circa diuersas operatiōes. oporteret q̄ fm diuersitatē operationū eēt diuersitas ꝓtutū moraliū. ꝛ hoc pz ee falsum. nā ad iusticiā ptinet in diuersis gnib⁹ ꝛmutationū rectitudinē statuere. z etiā in distributionib⁹. vt pz in. v. ethi. nō ḡ diuerse virtutes sunt diuersaꝝ operationū. ¶ Sed ꝛtra est q̄ religio est alia virtus a pietate. quaꝝ tñ vtraq̄ est circa operationes quasdam.

¶ Sub diuidit vnū mēbrū pcedentis distinctōis. vi⁹ delicet virtutē q̄ est circa operationes.

¶ Rndeo dōm. q̄ oīes virtutes morales q̄ sunt circa operatōes. ꝓuenīt in q̄dā ḡiali rōne iusticie. q̄ attendit fm debitū ad alterū. distinguūt aūt fm diuersas speciales rationes.

¶ Cōclonē rūsiua bimēbrē ponit in ꝓncipio. secdo cauꝑbat ex ꝓtū ad ꝓmā prē. ibi. Cui⁹ rō est z̄. ex tū ad secdam. ibi. Sz debitū z̄. Cōcl. ḡ ē. Oēs ꝓtutes morales circa operatōes ꝓuenīt in q̄dā ḡiali rōne iusticie. distinguūt aūt fm speciales rōnes. z vult ꝛclo q̄ nō est vna in specie circa operatōes ꝛ q̄si vna gnē vel vnū rotū poñale hns sub se ptes species distinctas. Cōsideranter cū dicit.

¶ Cui⁹ rō est. q. in operatōib⁹ exteriorib⁹ ordo rōnis instituit. sicut dictum est. nō fm ꝓportionē ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

affectõem hois. ſz fm ipaz ꝓuenietiã rei in ſeipa. fm quã ꝓuenietiã accipit rõ debiti ex q̃ ꝓstituit rõ iusticie. Ad iustitiã em̃ ptinere videt vt ꝙs debitũ reddat. vñ oĩes hmõi ſtutes que sunt circa opatões. habent aliquo modo rõnem iusticie.

¶ Probat ꝑmã premꝛckonis sic. Oĩes ille ſtutes ꝓueniũt in gñali rõne iusticie q̃ sunt circa debitũ ad altez. sed oĩes morales que sunt circa opatões attendunt in ipis rõnem debiti. igit ꝑma ps vera. Maioz. pbaf qz ratio iustitie in cõi attendit fm debitũ ad altez. z ad iustitiã ptinere videt vt quis debitũ reddat. Minoz ꝓbaf. quia in operibus exterioribꝫ ordo rõnis instituit fm ipam ꝓuenientiam rei in ſeipam (id est fm q exterior res est ꝓmensurata aliquo modo alteri) sed fm ꝓuenientiaz talem accipit rõ debiti. id est. eo ipo q res illi ꝓuenit debitum est vt ei detur. igit minoz vera. q omnes virtutes circa operatões (ſz de p se tãꝫ ꝑtiam materiã) attendunt in eis rationem debiti. ¶ Et nota q esse virtutez circa opatõem vel passionẽ tanꝫ ꝑtiã materiã. est circa ipm ponere modum rationis z ipm modificare zc.

Deinde cum dicit.

¶ Sed debitũ nõ est vnius rõnis in oĩibꝫ. aliter em̃ debet aliq̃d equali. aliter superiori. aliter minori et aliter ex pacto vel ex promisso. vel ex bñficio suscepto z fm has diuersas rõnes debiti sumũtur diuerse virtutes. puta religio est p quã debitum deo redditur. pietas est per quã redditur debitum parentibus vel patrie. gratia est p quã reddit debitũ benefactoribꝫ. z sic de alijs.

¶ Deducit secũdam partem ꝓckonis sic. Ille ſtutes circa opatões existentes. distinguũtur fm speciales rõnes q̃ attendũt in ipis diuersas rõnes debiti. sed ſtutes circa opatões attendunt z sumunt fm diuersas rõnes debiti. igit. Maioz ꝑz extra. fam. qz sicut ex debito hñt vnitatẽ. ita ex diuerso debito hñt pluralitatẽ. qz qđ est cã vnitatis est cã pluralitatis cũ diuersificat. z vnũqđq; diuersificat fm ea q̃ sunt de eius rõne. Explũ infra q. xcv. ar. iij. Minoz declarat in ſa. aliter em̃ debet aliq̃d eq̃li. aliter superiori. aliter minori. aliter ex pacto. aliter ex benefitio. Tũ religio reddit debitũ deo. de q̃ ſcda ſcde q. ci. pietas est p quã reddit debitũ patrie vel parẽtibꝫ. de q̃ 2ª2ᵉ q. ci. Gra aũt reddit debitũ benefactoribꝫ. de q̃ 2ª2ᵉ. q. cvi.

¶ Nota q D. h tangit ſtutes adũctas iustitie. tãꝫ ptes poñales q̃ ꝓueniũt cũ ꝓncipali ſtute (ſz iustitia) in rõne debiti. ſz deficiũt a pfecta rõne ipi. qz iustitia ꝓprie dicta reddit debitũ fm equimalentiã. alie aũt tm̃ fm aliq̃ ꝓportionẽ. z sunt ille adiunctẽ ſep. ſz. religio. pietas. gra. vindicatio. obseruantia. veritas. de qbꝫ oĩibꝫ D. tractat ex intentõe ſcda ſcde q. lxxx. vide.

☞ Et ea q̃ dicta sunt ꝓfirmãt argumẽto in ꝗrium.

¶ Ad ꝑmum ergo dñm. q iustitia ꝓprie dicta est vna specialis virtus q̃ attendit pfectã rõnẽ debiti. qđ fm equimalẽtiã ꝑt restitui. dicit tm̃ ampliato nomine iustitia fm quãcũqz debiti redditiõez. z sic nõ est vna specialis virtus.

¶ Ad maiorẽ. rectitudo opationũ exterioꝝ pfecta fm eq̃itatẽ ptinet ad iustitiã pfectã z ꝓprie dictã q̃ ẽ ad aliuz fm pfectã recõpensatõem. sed rectitudo q̃cũqz fm ꝓportionẽ ptinet ad iustitiã cõiter dictã. vt est qđ dã totũ cõprehendẽs sub se eĩes reddentes ꝙcũqz mõ debitũ.

Ad minorẽ. iustitia pfecte recõpensans est vna ſtus in specie ſz nõ iustitia vt est qđ dã ꝓtinẽs oĩs ſtutes q̃ sunt ad altez fm rõnẽ debiti. g vna sola zc. Si itelligit de vnitate specifica. Negat. qz sunt diuerse rõnes debiti diuersificantes species ſtutes. ſz est vna fm gñalẽ rõnẽ iustitie. z tm̃ illa rõ nõ est vniuoca ſz magis ꝙsi analogica ꝓuenies pfecte vni. ſcz iustitie pfecte z ꝓprie dicte alijs q aliquã pticipatõem vl ꝓportionalitatẽ. ita q iustitia in cõi ꝓphendit sub se iustitiã ꝓprie dictã z alias adiunctas. sicẽ infra q. xcv. ar. iij. de lege q̃ est cõis ad legẽ specialẽ dictã z alias species legis. Sicẽ q̃cũqz ſcda ſcde q. lxxxiij. ar. xvij. de ordine q̃ capit in gñe z diuidit in ordine specialẽ dictam. z postulatõem z obsecratõem. sic iustitia cõiter dicta ꝓphendit sub se iustitiã specialẽ q̃ est ad altez fm pfectã eq̃litatẽ. puta ad altez eiusdẽ ordinis. ꝓphendit etiã reddentes debitũ aliqualẽ. z iustitia specialis comphendit sub se legalem z particularem.

¶ Ad ſcdm dñm. q iustitia que intendit bonum cõe. est alia virtus a iustitia que ordinat ad bonum priuatũ alicuius. vñ z ius cõmune distinguit a iure priuato. Et Tullius ponit vnã specialẽ virtutez pietatẽ. que ordinat ad bonũ patrie. ſz iustitia ordinans hoiem ad bonũ cõe est gñalis per imperiũ. qz oĩs act⁹ virtutũ ordinat ad finẽ suũ. ſcz ad bonũ cõmune. virtus aũt fm q a tali iustitia iperat etiã iustitie nomẽ accipit. z sic ſtus a iustitia legali nõ differt nisi rõne. sicut sola rõne differt ſtus operãs fm seipam. z virtus operãs ad iperiũ alterius.

¶ Concedo z dico q opatões q̃ ordinant ad bonum multitudinis vt sic sunt materia iustitie legalis. q̃ ãt ordinant ad bonũ vni⁹ de multitudine sunt materia iustitie ꝑticularis. Minoz negat. ita q ſtus ordinãs imediate z per se in bonũ cõe nõ sit alia specie ab ea q̃ ordinat in bonũ ꝑticularis ꝑsone. volo qđ q act⁹ cuiuslibet ſtutis possit ordinari in bonũ cõe z possit esse iperat⁹. ſz vnius specialis ſtutis est oĩs iperare z mouere ad bonum cõe. Ad ꝓbatõem q̃ inimit auctoritati. Dico q ẽ equiocatio in noie iustitie legalis. Accipit em̃ iustitia legalis dupliciter. Uno⁰ p ſtute gñali (fm ſtutẽ ſcz. nõ fm ꝑdicatõez) cui⁹ obiectũ ꝓprium est bonũ cõe q̃ ordinat z iperat act⁹ oĩm aliaꝝ ſtutũ in bonũ cõe p quã hõ ꝓordinat legi ordinãti act⁹ oĩm ſturũ in bonũ cõe. ꝗre z legal⁹ ôr. z de illa nõ loq̃t Aristoteles in ista auctoritate. qz talis iustitia hz speciale obiectũ distinctũ ab obiectis aliaꝝ ſturũ. ideo distinguit. ſz qz obiectũ ei⁹ est suprem̃. iõ ipa est suprema z hz oĩibꝫ aliꝭ iperare. qz alie ordinãt ad ꝓprium finẽ. q aũt ordinatur ad finẽ vltioꝛẽ siue ſp siue aliqñ nõ hñt ex ꝓpria rõne sed ex ſture superioꝛi ordinãt ad talẽ finẽ. z sicut charitas mouet oĩs ad finẽ supm̃. ſcz in bonũ diuinũ. z tm̃ ab oĩibꝫ aliꝭ distinguit. sic est de iustitia legali. q̃ est ꝓncipalis in ꝓncipe. in subditis aũt ſecũdarie. Et ꝑz q mino⁹ est falsa. q diuersitas boni cõis z boni ꝑticularis nõ diuersificet ſtutes. qz aliũ z aliũ obiectũ requirit aliã ſturẽ Alio aũt mõ accipit iustitia legalis ꝓ qualibet alia ꝑticulari virtute fm q a legali ꝓmo mõ ordinat in bonũ cõmune. z hoc mõ loquit auctoritas phi. sic em̃ eadem est virtus que operat finem ꝓprium. z sic dicitur virtus fm speciem ꝓprij. z eadẽ est que potest ordinari in bonũ cõe.

Justitia legalis duplex

ꝑ distinguit a seipa tm̃ rõne. sicut si qs ꝑtate vlatur z vlcisci. vllud viuere ꝑtũ ordinet in pfectũ cõitatis. qz lex ꝓcipit act⁹ oĩm ſturũ. vt patebit infra q. xcvi. ar. iij. Et itelligenda est auctoritas q̃ iustitia legalis ſcdo mõ. put est idem cũ oĩi ſture ordinat act⁹ hoĩm ad cõe bonũ nõ q seipam fz mota a legali ꝓmo mõ. Potes ex his trahere in rectũ sol'onis d. san. qz nũdet ad ꝓbatõem minoris quã negat ꝓmo. z vult q est alia ſtus ordinãs ad bonũ cõe. q̃ q ordinat ad bonũ vni⁹ z ꝑticulare. sicut est aliud ius cõe aliud ius ꝑuatũ. infra q. xcvi. ar. ꝑ. ad ꝑmũ. z ille q̃ ordinat ad bonũ cõe est gñalis nõ q ꝑdicatõem. ſz q iperiũ. qz gñaliter oĩs mouet in bonũ cõe. qđ est suus ꝓpriũ obiectũ. Deinde tangit quo ꝓbs logẽ de iustitia legali in auctoritate inducta. Sed de ista sol'one vide ſcda ſcde q. lviij. ar. ꝑsernm. vi. vide et q̃rtũ et septimũ

¶ Ad tertiũ dñm. q in oĩibꝫ opationibꝫ ad iustitiã specialem ptinẽtibꝫ est eadẽ rõ debiti. z ideo est eadẽ virtus iustitie. ꝑcipue q̃tũ ad ꝓmutatiões. forte em̃ distributiua est alterius speciei a ꝓmutatiua. sed de hoc infra quere.

ꝑf. q. lxi. ar.

¶ Ad assumptũ dico post dicta corpis. q si sint diuerse opationes vbi ꝙcurrit diuersa rõ debiti. ibi sunt diuerse ſtutes z pres iustitie. sed vbi nõ est diuersa rõ debiti nõ oportet. Tũ dr ꝓbr. q imo fm diuersitatẽ opationũ cũ diuersa rõne debiti est diuersitas moraliũ in specie. Ultra. ſz b ꝑz essẽ falsum. Negat falsitas. Ad ꝓbatõem dico. q in diuersis ꝓmutationibꝫ est vna rõ debiti fm q vni⁹ de ꝓprio debet alteri ꝑuate ꝑsone ad eq̃le recõpensatz. z est debitũ ꝑtis cõitatis ad ptẽ cõitatis. De distributoribꝫ dico q oĩs distributões q̃ sunt iustitie distributiue sunt eiusdẽ z vni⁹ debiti ſz alteri⁹ rõnis q̃ in ꝓmutatiua. qz ibi attendit debitũ cõitatis ad ꝑsonã ꝑuatã. vñ ꝓmutatiua et distributiua sunt due spẽs distincte iustitie ꝑticularis. Ista em̃ diuidit in ꝓmutatiuã z distributiuã. Legal aũt q̃ est cõis p iperiũ nõ ꝓtinet sub ista diuisiõe z distinguit a distributiua q̃ incipit a bono cõi z partit in ꝑsonas ꝑuatas. Legalis ꝛo ecõtra trahit z mouet bonũ ꝑticulare in bonũ cõe. Negat aũt ꝓna. qz diuerse ſtutes sunt circa diuersas opatões cũ adsit diuersa rõ debiti. vt in qbusdã cõtingit. ſz nõ in oĩbꝫ. z hz ꝓbat argumẽtũ q nõ fm oẽm diuersitatẽ q̃si nũeralẽ z materialẽ opationũ q̃ sunt ad aliũ attendit diuersitas spẽz iustitie. ſz mõ dicto. ¶ Nota aũt ꝓba d. san. in sol'one. qz dr in oĩbꝫ opatõibꝫ ad iustitiã specialẽ ptinentibꝫ ẽ eadẽ rõ debiti ꝑcipue q̃tũ ad ꝓmutationes zc. qz si loq̃mur de iustitia in gñe. tũc nõ est eadem rõ debiti. vt patuit. Et ſcdo. si loq̃mur de iustitia speciali. i. ꝑticulari q̃ ẽ ptis ad ptẽ. vl etiã toti⁹ ad ptẽ. tũc nõ ẽ vna rõ debiti. qz alia rõ debiti ẽ ptis ad ptẽ q̃ totus ad ptẽ. iõ dr ꝑcipue q̃tũ ad ꝓmutatiões. qz iustitia ꝑticularis. vt dictũ ẽ. diuidit tãꝫ in spẽs distinctas in ꝓmutatiuã z distributiuã. z hec determinat D. ex itentõe 2ª2ᵉ. q. lxi. ar. ꝑ. q̃ hz loq̃ sulpẽsine differẽdo sniaz vsq; ad locũ aptũ. vbi ista materia ex intẽtõe tractanda venier. z ergo remittit se ad locum dictũ in ſcda ſcde.

¶ Utz circa diuersas passiões sint diuerse morales virtutes.

AD quartũ sic ꝓcedit. Uidet q circa passiones nõ sint diuerse virtutes morales. Eoz em̃ que ꝓueniũt in ꝓncipio z fine vnus est habitus. sicut ꝑz maxie in ſcien-

tijs. ſz oĩm passionũ vnũ ẽ ꝓncipiũ. ſcz amor. z odium ad eundẽ finẽ terminãt. scz ad delectatiõez vel tristitiã. vt supra habitũ est. q̃ circa oĩs passiões est vna tm̃ moralis virtus. ¶ Ꝓ. si circa diuersas passiões eent diuerse ſtutes morales. sequeret tot essent virtutes morales qđ passiones. ſz h ꝑz esse falsum. qz circa oppositas passiões est vna z eadẽ ſtus moralis. sicut fortitudo circa timores z audacias. tpantia circa delectatões. z tristitias. nõ g oz q circa diuersas passiones sint diuerse ſtutes morales. ¶ Ꝓ. amor concupiscentia z delectatio sunt passiones ipecie dñtes. vt supra habitũ est. ſz circa oĩs has est vna ſtus. scz rẽperãtia. g ſtutes morales nõ sunt diuerse circa diuersas passiões. ¶ Sed ꝛa est q fortitudo est circa timores z audacias. tpantia circa concupiscẽtias. mansuetudo circa iras. vt dicit in. iij. et. iiij. ethicoz.

q. xxv. ar. ꝑ. et. 4.

q. xxiij. ar. 4.

¶ Cõsequẽter D. subdistinguit secũ dũ mẽbrũ distinctõis articuli secũ di. scz ſtutẽ q̃ est circa passiones. Et ꝓmo oĩdit qũo distinguãt fm diuersitatẽ passionũ. Scdo qũo distinguãt fm diuersitatẽ obiectoꝝ passionũ ar. sequenti

¶ Respondeo dñm. nõ potest dici q circa oĩes passiones sit vna sola virtus moralis. sunt em̃ quedam passiones ad diuersas potentias ptinentes. alie nãqz ptinent ad irascibilem. alie ad concupiscibilem. vt supra dictũ est.

q. xxiij. ar. ꝑ.

¶ D. rñdendo ad q̃stiũ duo facit. ꝓmo deducit ꝓckonẽ rũsiuã gñalẽ. scdo ꝓckonẽ altã ꝑticlẽ magis rũsiuã. ibi Et ideo diuerse zc. Cõclo ꝓma. nõ ꝑt dici q circa oĩes passiones sit vna sola ſtus moralis. nec etiã oĩs diuersitas passionũ sufficit ad diuersificãdas ſtutes morales. Hui⁹ ꝓckonis D. ponit z ꝓbat ꝓmo ꝓmã prem. scdo se cũdã. ibi. Nec tm̃ zc. Probat sic ꝓma ps. nõ ꝑt dici q circa passiões diuersaꝝ poñaꝝ sit eadẽ ſtus. ſz q̃dã passiones ptinent ad diuersas poñas. igit circa tales nõ ꝑt esse eadẽ ſtus. z ꝑ oĩs circa oĩs nõ est eadẽ virtus. Maioz innitit ei. qđ dictũ est q. lvi. ar. ij. qz eadẽ virt⁹ nõ ꝑt ee in duab⁹ potentijs. Minoz ꝑz. qz alie sunt passiones irascibilis. alie concupiscibilis q̃ sunt diuerse poñe. z hoc patuit supra q. xxiij. ar. ꝑ. Cõsequẽter cũ dicit.

Cõclo ꝓma

¶ Nec tm̃ oportet q oĩis diuersitas passionũ sufficiat ad ſtutes morales diuersificandas. Ꝓcio qdẽ qz quedã passiones sunt q̃ sibi opponũtur fm ꝓprietatẽ. sicut gaudiũ z tristitia. timor z audacia. talia hmõi. z circa hmõi passiões sic oppositas oportet esse vnã z eandẽ ſtutẽ. cũ em̃ ſtus moralis in qdã medietate ꝓsistat mediũ in ꝗjs passiõibꝫ fm eandem rõnem instituit. sicut z in naturalibꝫ idẽ est medium inter ꝓtraria. vt inter album z nigrũ.

¶ Ponit secũdã ptẽ ꝓcedẽtis ꝓckonis. quã ꝓbat dupliciter. secũda ꝓbatio. ibi. Scdo qz. zc. Ꝓcio sic. Circa passiões oppositas ꝗes ꝗles sunt aliq. oz ee vnã z eadez ſturẽ. igit nõ q̃liter diuersitas sufficit zc. vt dr scda pars Cõsequntia nota est. Probat añs ꝓmo q̃ ad suppositũ. q aliq; sunt ꝗes exẽplarit de gaudio. tristitia zc. Scdo ꝓbatur añs in se dupliciter. rõne z ſiltudie. rõne sic. Medium in ꝗjs passiõibꝫ fm eadẽ rõnẽ instituit. igit circa ꝗias pas-

Universidad de Deusto
Biblioteca

siones est vna ꝓtus moralis. Añs notũ. qz inter excessuz et defectũ in eadez materia ꝓstituit mediũ euisdẽ rõnis. vt inter nimis multũ comedere z nimis paz ꝓstituit cozmedio eq̃lis. ꝑ vtroz ze. Cõsequentia. pbaf. qz ꝓtus moral in q̃dã mediocritate ꝓsistit. sez causalr. i. instituit mediũ iter duas passiões. vt supꝰ patuit q. lix. ar. ꝑ. ad ꝑm. Scdo cõ firmaf hec rõ a sil. sicut est in naturalibꝫ ita in moralibus ꝓtutibꝫ. Iz in natura idẽ est mediũ iter ẽna. igit. Minoꝛ pz de albo z nigro iter q̃ mediat color medꝰ Dein cũ ꝺt

¶ Scdo qz diuse passiões inueniũt fm eũdẽ modũ rõni repugnãtes puta fm impulsuz ad id qđ est ẽ rõnẽ. vel fm retractõem ab eo qđ est fm rõnẽ.

¶ Adducit aliã rõnẽ. ꝑ scdam gtẽ ꝑcedenti. Maioꝛ supplet. ad illas passiões nõ oꝛdinant diuerse ꝓtures q̃ fm eundẽ modũ repugnãt rõni. Iz aliq̃ diuerse passiões inueniunt repugnãres fm eãdẽ rõnẽ. sez fm impulsuz ad id qđ est ẽ rõnẽ. sicut ꝓcupiscibilis passiões circa bonũ delectabile. vl fm retractõem ab eo qđ est fm rõnẽ. vt sunt ꝓcupiscibilis circa sensibile malũ. z passiões aliq̃ irascibil. vt timoꝛ mali sensibil retrahit ab eo qđ est fm rõnẽ. igit ze. Maioꝛ ꝓbaf extra lram. qz ꝓtus moralis ꝓsistit in cõformitate rõnis. igit vbi aliqua eodẽ mõ repugnant vel sunt ꝓformia est eadem ꝓtus. Minoꝛ declarat q. seqnti ar. ij. in coꝛ. et scda scde q. cxli. ar. iij.

¶ Et iõ diuerse passiões ꝓcupiscibil nõ ptinẽt ad diuersas ꝓtutes morales. qz coꝛ motꝰ fm quẽdã oꝛdinẽ se inuicẽ ꝓsequũt. vtpote ad idẽ oꝛdinati. s. ad ꝓseqndũ bonũ vl ad fugiẽdũ malũ. sicut et amoze ꝓcedit ꝓcupiscẽtia. z ex ꝓcupiscẽtia puenit ad delectatõem. Et eadẽ rõ est de oppositis. qz ex odio seqt fuga vel abominatio. q̃ pducit ad tristiciã.

Lõcio scda ¶ Hic ẽñr. ꝓcedit ad scdam ꝑclonẽ magis particulariter rũsliuã z explicatiuã prioris ꝑ modũ cozollarij. sez Diuerse passiões ꝓcupiscabil nõ ptinẽt ad diuersas ꝓtutes morales. Iz ad diuersas passiões irascibil diuerse ꝓtutes oꝛdinãt. Huiꝰ ꝑclonis D. ponit z pbat ꝑ mã ptez. scdo scdam. ibi. Sz passiones ze. Quo ad ꝑmã arguit sic. Ille passiões ꝓcupiscabil nõ ptinẽt ad diuersas ꝓtutes qz motꝰ se inuicẽ ꝓsequũt. z ad idẽ oꝛdinãt (z in qbꝫ est eadẽ rõ repugnãtie) Iz passiões ꝓcupiscibilis fm quẽdã oꝛdinẽ se ꝓsequũt. vtpote ad idẽ oꝛdinati z eodẽ mõ rõni reꝑtãt. igit ꝑma ps ꝑa. Maioꝛ patuit ex secũda rõne. Minoꝛ declarat in ꝑa. qz ex amoze procedit desideriũ z ex ꝓcupiscẽtia puenit ad delectatõem. z eadẽ rõ est de oppositis. Ulñ Iz D. scda scde. vbi statim ad ꝑm. dũ tantia modificat passiões ꝓcupiscibilis tẽdẽtes in bonũ. ꝑ ẽñs modificat oes alias passiões incẽtũ ad moderãtã prioꝛũ passionũ sequit moderãtia posterioꝛ. hec ille. ¶ Nota q ꝺ posset esse dubiũ. qz D. ꝺ ponit circa oes passiones ꝓcupiscibil vnã ꝓtutẽ. z in ar. seqnti ponit plures virtutes in ꝓcupiscibili respectu passionũ. Sz oportet notare q aliud est dicere diuerse passiões ꝓcupiscabilis ptinent ad eandẽ ꝓtutem. z aliud est dicere. in ꝓcupiscibili est tñ vna ꝓtus. Primũ cñ vez. z secũdũ falsum. vt ꝓz ar. seqnti. ꝑmũ aũt qđ est dictũ ꝑsentis articuli. itelligit q diuerse passiões ꝓcupiscibilis ẽñres se circa idez obiectũ et eandẽ materiã ptinẽt ad eandẽ ꝓtutẽ. sicut ad phyloroꝛmiã ptinet amoꝛ honoris ꝓcupiscentia z delectatio eiusdem. z silr odiũ z fuga z tristicia de ꝓtrario. sic de tpanꝛ

tia ad quã ptinet amoꝛ z desideriũ delectationũ tactus. et silr odiũ ꝓtrarij. Secundũ aũt verificaf sez q sunt diuerse ꝓtutes rõne diuersoꝝ obiectoꝝ z rõne diuersarum passionũ circa diuersa obiecta hñtiũ diuersam habitudinẽ ad rõnem. est igit vna virtus in cõcupiscibili respectu passionũ se hñtiũ circa idẽ. Iz pñr esse diuerse ꝓtutes respectu passionum diuersaꝝ se nõ ꝓsequentiũ circa diuersa. vt phyloromia circa amoꝛẽ honoꝛ. z liberalitas circa amoꝛẽ pecuniaꝝ. vt patebit ar. seqnti. z ꝑ intelligendũ est saltẽ ꝑ bũ d. san. q tpantia est circa passiones ꝓcupiscibilis respectu certi obiecti. sez delectatõis tactus. Iz nõ est circa passiones circa quecũq obiecta. z hoc explicat articulus sequens. Deinde ibi.

¶ Sz passiones irascibil nõ sunt vniꝰ oꝛdinis. Iz ad diuersa oꝛdinant. nã audacia z timoꝛ oꝛdinãt ad aliqđ magnũ piculũ. spes z desperatio ad aliqđ bonũ arduũ. ira aũt ad superandũ aliqđ ẽñ qđ nocumentũ intulit. z iõ circa has passiões diuerse ꝓtutes oꝛdinant. vtpute tpantia circa passiones ꝓcupiscibil. fortitudo circa timoꝛes z audacias. magnanimitas circa spem z desperatõem. mansuetudo circa iras

¶ Subiũgit secũdã ptẽ ꝑcedentis ꝑclonis scde. quaz ꝓbat sic. Passiões q̃ nõ ad idẽ oꝛdinãt. nec se ꝓsequunt. nec eodẽ mõ rõni repugnãt ptinẽt ad diuersas virtutes. sed passiões irascibilis nõ sunt eiusdẽ oꝛdinis z ad diuersa oꝛdinant. igit ista ps vera. Maioꝛ patuit ex scda rõne Minoꝛ ꝺ oc. ostendit exemplariter. nam audacia z timoꝛ oꝛdinant ze. clare in lra.

☞ Et qđ dictũ est ꝓfirmat. sez in ꝓña gte ꝑclonis ꝑmc. z in scda scde ꝑclonis argumẽto in ẽnum.

¶ Ad ꝑm g ddm. q oẽs passiões ꝓueniũt in vno ꝓncipio z fine cõi. nõ aũt in vno ꝓprio ꝓncipio seu fine. vñ ẽ nõ sufficit ad vnitatẽ virtutis moralis.

¶ Maioꝛ ꝑa. qñ ꝓueniũt in vno ꝓncipio z fine gnãliter. ꝓmq̃ imediato tũc ptinẽt ad vnã habitũ. Sic negat minoꝛ. qz amoꝛ est ꝓncipiũ cõe z oꝛiginale q̃sti remotum oim passionũ. sed hñt certe passiões finẽ z ꝓncipiũ ꝓpriũ distinctũ. vt patuit. sez ꝓpria z ꝑ se obiecta sub distinctis rõnibꝫ formalibꝫ. sicut timoꝛ z audacia periculum. spes z desperatio bonũ arduũ ze. Et ꝓterea sunt diuersi ẽñres amoꝛes. z ꝑ ẽñs diuerse alie passiões ipm ẽñres circa diuersa obiecta. Ulñ negat ẽña. tũ qz ex amoze seqnt passiões in diuersis potẽñs. tũ qz sequũt passiões nõ adinuicẽ oꝛdinate. nec se ẽñtes. Tũ qz seqnt passiões hñtes diuersam repugnãtiã ꝓpter distinctionem ꝓncipioꝝ. z obiectoꝝ ꝓpriorum. tũ etiã. qz esto habeãt vnũ ꝓncipiũ suo modo effectiuũ. vt patebit infra o. lxxij. ar. iij. et q. lxxvij. ar. iiij. qz oẽs procedũt ex amoze sui sicut cã effectiua z aliquo mõ finali. vt patebit vbi ibi. tñ nõ hñt idẽ motiuũ finale ex ꝑte sui ꝓpriũ. et ꝑ stat distinctio passionũ circa obiecta ꝓpria z ꝑ ẽñs diuersitatẽs ꝓtutis ze.

¶ Ad scdm ddm. q sicut in naturalibꝫ idẽ est ꝓncipiũ quo recedit ab vno ꝓncipio z accedit ad aliud. et in rõnalibꝫ est eadem rõ ꝓtrariorum. ita etiaz virtus moralis qđ in modũ nature rõni ꝓsentit est eadem contrariaꝝ passionum.

¶ Ad assumptũ dico. q circa diuersas passiões non.

ẽñas nec se ꝓsequẽtes Iz q̃si disperatas. z etiã in diuersis potẽtijs sunt diuerse ꝓtutes Iz nõ circa q̃scũq diuersas. q circa ẽñas nõ. qz eadẽ rõ est aliq̃d amare z odire oppositũ z accedere ad vnũ z recedere ab oppositio. Ultra. seqtur q tot eẽnt ꝓtutes ãt passiões. Negaf seq̃la ista. qz nõ est par rõ de oibꝫ Circa aliq̃s cñ diuersas sunt diuerse ꝓtutes circa aliq̃s nõ ꝑsertim ẽñas. vt ꝺ. oñdit in sexto ẽ. q sile de ꝓncipio motiuo in naturalibꝫ z in rõnabilibꝫ. z procedit falsitas ꝓnis. Et ꝓbatiõez D. ꝓfirmat. qz cũ ꝓtus assimilet nature z rõni etiã est de diuersis. Iz nõ est par rõ de oibꝫ. s. nõ ẽñs. nec se ꝓseqntibꝫ q oꝛdinẽ. vt patuit. ¶ Et nota. q nõ ẽ oino sile de inclinatõne nature et ꝓtutis. qz nature inclinatio inclinat ad vnũ ẽñũ recedẽdo ab alio. Inclinatio aũt ꝓtutis nõ est ad aliqđ ẽñoꝝ saltẽ extremũ Iz tendit in mediũ. est tñ sile q vtraq inclinatio est inter ẽñia. z hoc sufficit ꝓposito.

¶ Ad tertiũ ddm. q ille tres passiones ad idẽ obiectũ oꝛdinant fm quendam oꝛdinẽ. vt dictũ est. et ideo ad eandẽ virtutẽ moralem ptinent.

¶ Maioꝛ ꝑa. z habita supra q. xxiij. arti. iij. Minoꝛ ꝑa circa idẽ obiectũ ẽ vna ꝓtus circa amoꝛẽ ꝓcupiscẽtiaz et delectatõem. qz sunt vniꝰ oꝛdinis z se ꝓsequũt. Sz negaf ꝓña. qz nõ ẽ par rõ de aliꝫ qbuscl q nõ sunt vniꝰ oꝛdinis nec tenent se circa idẽ obiectũ ẽñr. vt patuit. Et ꝺt D. notãter in solone. q q ille tres passiones oꝛdinãt ad idẽ obiectũ. iõ sunt vniꝰ ꝓtutis. si ãt sint amoꝛes z alie ꝓseqntes circa diuersa obiecta. tũc sunt diuerse ꝓtutes. ita q sint duo amoꝛes cũ aliꝫ se ꝓseqntibꝫ circa diuersa obiecta. tũc cñ crũt diuerse ꝓtutes. vt tacẽs est in coꝛpe.

¶ Utrũ virtutes morales distinguant fm diuersa obiecta passionum.

Ad q̃ntũ sic ꝓcedit. Uideq ꝓtutes morales nõ distinguũtur fm obiecta passionũ. sicut cñ sunt obiecta opationũ. ita sunt obiecta opationũ. Iz ꝓtutes morales q̃ sunt circa opatões. nõ distinguũf fm obiecta opationũ. ad eandẽ cñ ꝓtutẽ iusticie ptinet emere vel vendere domũ z equũ. ꝑ etiã nec ꝓtutes morales que sunt circa passiones diuersificant ꝑ obiecta passionũ. ¶ ꝺ. passiones sunt quidã actꝰ vel motꝰ appetitꝰ sensitiui. sed maioꝛ diuersitas reqrit ad diuersitatẽ habituũ qz ad diuersitatẽ actuum. diuersa igit obiecta q̃ nõ diuersificãt spẽm passionis nõ diuersificabũt spẽm virtutis moralis. ita sez q ze oñi bus ꝛlectationibꝫ erit vna virtꝰ moralis z silr est de aliꝫ. ¶ ꝺ. magis z minus nõ diuersificãt spẽm. sed diuersa ꝛlectabilia nõ differũt nisi fm magis et minus. ꝑ oñia ptinẽt ad vnã speciem virtutis. z eadem rõne oñia terribilia. z similiter de aliꝫ. nõ ergo virtus moralis distinguif fm obiecta passionuz ¶ ꝺ. sicut virtus est operatiua boni. ita est impeditiua mali. sed circa ꝓcupiscẽtias bonoꝝ sunt diuerse virtutes. sicut temperantia circa ꝓcupiscentias ꝛlectationũ tactus z eutrapelia circa ꝛlectatões ludi. ergo etiã circa timoꝛes maloꝝ debẽt esse diuerse virtutes. ¶ Sz ꝓtra est q castitas est circa ꝛlectabilia venereoꝝ. abstinẽtia vero est circa delectabilia cibo-

rum z eutrapelia circa delectabilia ludorum.

¶ Hic vltio q̃rit de alio distinguẽdi ꝓtutes videlꝫ fm diuersitatẽ obiectoꝝ passionũ. ꝓ cñ ꝓtingere q passio sit vna (saltẽ gñe) vtputa amoꝛ. z tñ sunt plures ꝓtutes circa amoꝛẽ vl ꝛlectatõez. ꝓpt h. q. amoꝛ ẽ circa diuersa bona hois. s. fm ẽñaz vl corꝑ. vl circa exteriora bona. iõ etiã dicũ fuit ar. ꝑce. q circa oes passiões eiusdẽ obiecti est vna ꝓtus in ꝓcupiscibili. secus de passiõibꝫ circa aliud obiectũ

¶ Rñdeo ddz. q pfectio ꝓtutis ex rõne ꝛpẽdet. pfectio ãt passionis ex ipo appetitu sensitiuo. vnde oportet q ꝓtutes diuersificent fm ordinẽ ad rõnem. passiões aũt fm ordinẽ ad appetitũ.

¶ In h coꝛpe articuli D. multa facit q̃ oĩa in vnũ tenduꝫ z q̃situ euacuãt. Et ꝓncipalr q̃ruoꝝ. ponit fundamẽtũ dicẽdoꝝ q ꝓtutes distinguunt fm obiecta aliter q passiones. Et ex h fundamẽto infert aliq̃s ꝓclones rñsiuas. volẽs oñdere q̃ diuersitas obiectoꝝ passionũ causet diuersas ꝓtutes. Scdo ꝓncipalr oñdit qđo vnũ obiectũ passiõis ꝑt diuersificare ꝓtutes. ibi. Et qz ordie ze. Tertio particulariter declarat qđo fm vnũ obiectũ passiõis. sez amoꝛis ꝓcupiscentie z delectatõis sumũf diuerse ꝓtutes et q z ãt. ibi. Sic igit si ꝓsideref ze. Ultio infert vnũ corollariũ de nũero moraliũ circa passiões. ibi. Sic igit ꝑz ze. Quo ad ꝑm oñendũ. ponit ꝓmo ꝑclonẽ fundamentalẽ. Scdo subiũgit tres ꝑclones aliaꝫ rũsiuas. ibi. Obiecta igit ze. q patebũt ꝓsequendo. Cõclo igit fundamentalr est Oꝛtet q ꝓtutes diuersificent ze. vt in lra. Probaf. qz pfectio ꝓtutis ex rõne dependet. pfectio ãt passiõis ex appetitu sensitiuo. igit ꝑclo ꝑa. Tenet ẽña. qz vnũqđq diuersificaf fm ea a qbꝫ dependet z q sunt de ei rõne. sicut patuit ar. iij. Añs patuit supra de ꝓtute q. lviij. ar. ij. Et de passione q. xxij. ze. Consequẽter ibi.

¶ Obiecta igit passionũ fm q diuersimode oꝛdinant ad appetitũ sensitiuũ. causant diuersas passionũ species. fm ẽo q ꝑ ordinant ad rõnem. causant diuersos species virtutum.

¶ Est ꝑma ꝑclo aliq̃lr rũsiua in cõi. Probaf ex dictis assumẽdo ꝑmã ꝑclonẽ. p añcedẽre. Oportet q ꝓtutes diuersificent fm oꝛdinẽ ad rõnẽ. passiões ẽo fm oꝛdinẽ ad appetitũ sensitiũ. igit obiecta passionũ ze. Cõsequntia de se nota. qz si diuersificãt ꝓtutes fm oꝛdinẽ ad rõnẽ. igit obiecta fm q diuersimode se hñt ad rõnẽ diuersificãt ꝓtutes

¶ Nõ ẽ ãt idẽ motꝰ rõnis z appetitꝰ sensitiui. vñ nihil phibet aliquã dñaz obiectoꝝ causare diuersitatẽ passionũ. q̃ nõ causat diũsitatẽ ꝓtutũ. sicut q̃ vna ꝓtus est circa multas passiões. vt dictũ ẽ. z aliquã etiã dñam obiectoꝝ causare diuersitatẽ ꝓtutũ. q̃ nõ causat diuersitatẽ passionũ. cũ circa vnã passionẽ. ꝑnta ꝛlectatõem diuerse ꝓtutes oꝛdinent. Ar. iiij.

Subsumit sub ꝑcedẽti ꝑclonẽ. z infert scdaz ꝑclonẽ talẽ Nihil phibet aliquã dñam obiectoꝝ causare diuersitatẽ passionũ q̃ nõ causat diuersitatẽ ꝓtutũ. z aliq̃s etiã dñaz obiectoꝝ causare diuersitatẽ ꝓtutũ q̃ nõ causat diuersitatẽ passionũ. Istã ꝑclonẽ D. infert ex dictis. z explicat ambas ꝑtes exẽplariter. Probaf igit ꝑmo in cõi. assumẽdo ꝑclonẽ secũdã. ꝑ maioꝛ vl etiã ꝑmã ꝑclonẽ. minoꝛ Iz nõ est idẽ motꝰ rõnis z appetitꝰ sensitiui. igit ꝑclo vera. Minoꝛ ꝑz extra lram. qz ad plures motꝰ appetitꝰ sensitiui rõ ꝑt se hre vno mõ. vt ꝑz ex ꝑdictis ar. 4. qz plures passioꝝ Lõcio. ij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nes se ꝓsequūt̄ z eo dē mō ꝙ rōnē regulāt̄ cē. z etiā multi⁹ plicato mot⁹ sensitiui apparet⁹ rō vnū motū hr̄e pt. Et ex plicat D. pmā grē. qz vna ꝟtus pt cē circa multas passi ones. vt patuit ar. iij. sicut tpantia est circa oēs passiões ꝓcupiscibil' circa suā materiā. vt patuit. Scda ps explica tur. qz circa vnā passionē (scz delectatōnem) sunt diuerse ꝟtutes. sicut patebit. qz tpantia phylotomia z liberalitas sunt circa delectatōez moderandā. ¶ Nota tñ ꝙ delecta tio circa diuersa obiecta nō est eadez specie specialissima. sz tñ subalterna z vtrobiqz est delectatio ꝓcupiscibilis. et ita manet eadē saltē rōne subiecti vl' ꝓncipij effectiui. z h̄ sufficit ad ꝙpositū. virt⁹ aūt nō est eadē in ordine ad ꝓn cipiū scz ad rōnē. passio āt eadē est vt mot⁹ appetit⁹ sensi tiui. z de h̄ ad 3m. Ex his ꝑz ꝙ aliter distinguūt ꝟtutes. aliter passiões ab obiectis. qz passiões diuerse qñqz sunt circa obiectū vnū qđ est multiplex in esse motiuo ꝙ ad ap petitū sensitiū. sicut est de amore. ꝓcupiscētia. delectatiōe. tñ qz oēs iste passiões eandē hitudinē hñt ad rōnē. ideo ꝓtinēt ad eandē ꝟtutē cui⁹ vnitas attendit penes vnita tē habitudinis ad rōnem. Deinde cū dicit.

¶ Et qz diuerse passiones ad diuersas poñas pti nentes sp ptinēt ad diuersas ꝟtutes. vt dictū est. 10 diuersitas obiectoꝝ ꝙ respicit diuersitatē poñaꝝ sp diuersificat spēs ꝟtutū. puta ꝙ aliqđ sit bonū abso lute. z aliqđ bonū cū aliqua arduitate. Ar. iij. et. q. lx. ar. ij.

¶ Accedit ad magis determinate rñdendū ꝙ scz di uersitas obiectoꝝ passionū causat diuersas virtutes. Et ponit talē ꝓclonē rñsiuā tertiā. Diuersitas obiectoꝝ. scz passionū ꝙ respicit diuersitatē poñaꝝ cē. D. ꝓbat z expli cat illā ꝓclonē. Probat sic. diuerse passiões ad diuersas poñas ptinētes sp ptinēt ad diuersas ꝟtutes. igit obie cta passionū diuersaꝝ poñaꝝ sp cē. Añs patuit ar. iij. ex fundamēto supⁱ habito. qz vna ꝟtus nō est duaꝝ poñaꝝ. et qz maior diuersitas requirit ad diuersificandū poñas qꝫ ꝟtutes. vt patuit. s. ꝙ añs vera. Cōsequētia ꝓbat. qz ad idē ptinet passio z obiectū et⁹. si ꝙ passiões ptinēt ad diuer sas poñas. sequit qz z obiecta ptineāt ad diuersas ꝟtutes. Cōcło. iij.

¶ Et qz ordine quodā rō inferiores hoīs ptes re git. z etiā se ad exteriora extēdit. ideo etiā sm ꝙ vnū obiectū passionis apphendit sensu vel imaginatōe. aut etiā rōne. z sm etiā ꝙ ptinet ad aīam corp⁹ vel exteriores res. diuersaz hitudinē hz ad rōnē. z p ꝓse quens natū est diuersificare virtutes.

¶ Habitz qbusdā gñalib⁹ z cū h̄ qūo obiecta diuersa passionū distinguāt z ꝙ diuersa. scz ptinētia ad diuersas poñas. qz ibi variat hitudo ad rōnē. vt ꝑz ex ar. 4. Hic ꝓnr̄ scdo loco ꝓncipali. D. applicat ꝓmissa gñalia in ꝓclo nib⁹ trib⁹ ad obiectū passiōis vni⁹ volēs oñdere ꝙ ꝟtu tes morales circa passiões pñt diuersificari ex vno obie cto z qūo h̄ fiat. Et circa h̄ duo facit. ꝟmo oñdit h̄ de ob iecto passiōis indeterminate in gñali. Scdo. hāc ꝓclonez explicat de obiecto passiōis vni⁹ determinate. scz bono et amerez ꝙ sit cū ꝓcupiscētia z delectatōe hz rōnē vni⁹ passi onis in ordine saltē ad rōnē. qz ad seinuicē ꝓsequūtur. ibi. Bonū igit cē. ꝙ igit ad ꝓmū huⁱ⁹ ptis. Ista est ꝓclo ꝓa. Vnū obiectū vni⁹ passiōis natū est diuersificare ꝟtutes Probat ꝓclo. vnū obiectū vni⁹ passiōis natū est h̄re di uersaz hitudinē ad rōnē. ꝙ ꝓclo ꝟa. Tenet ꝓña ex dictis in ꝓncipio articuli. qz ꝟtus attēdit ꝙ hitudinē ad rōnem. igit si est diuersa habitudo erit diuersa ꝟtus. Añs ꝓbat. qz rō ordie ꝙdā regit inferiores hoīs ptes. z etiā ad exte riora ordie ꝙdā se extēdit (.i. immediate mouet sensus ite riores z postea exteriores z iter exteriora bona vnū ꝑfert alteri) igit sm ꝙ vnū obiectū apphendit sensu exteriori (scz tact⁹) vl' imaginatōe. vl' sm ꝙ ptinet ad corp⁹. vl' etiā ad res hz diuersaz hitudinē ad rōnē. igit añs vera.

¶ Bonū igit hoīs qđ est obiectū amoris. ꝓcupis centie. z delectatōis. ꝑt accipi vl' ad sensuz corpis p tinens. vel ad interiorē aīe apphensionē. z h̄ siue ordinet ad bonū hoīs in seipo. vel qūtū ad corpus. vl' qūtū ad aīam. siue ordinet ad bonū hoīs in ordine ad alios. z omīs talis diuersitas ꝓpter diuersum ordinem ad rōnem diuersificat virtutem.

¶ Explicat ꝓclonē ꝓcedentē. ponēdo aliā magis det erminatā. vt ꝓpinqus ad ꝟtutes in ꝑticulari descendat. Bonū hoīs qđ est obiectū amoris ꝓcupiscētie z delectaꝫ tionis (.i. ꝙ sunt qūsi vna passio in hitudie ad rōnē) diuer sificat ꝟtutē. Probat. ois diuersitas ꝓpt diuersuz ordinē ad rōnē diuersificat ꝟtutē. sz bonū qđ obiectū amoris cē. hz diuersuz ordinē ad rōnē. igit bonū (scz in cōi) qđ est ob iectū amoris cē. diuersificat ꝟtutē. ita ꝙ bonū nō capit ꝓ vno determiato bono. sz supp̄one cōi. vt stat ꝓ bono hoīs delectabili z amabili. Dator est nota ex dicto. Nimor pz. qz ꝑt accipi bonū ptinēs ad sensuz corpis. scz tactū. vl' qđ est bonū sm apphēsionē iteriorē z ꝑt cē bonū hoīs i seipo. vel qūtū ad corp⁹. vel qūtū ad aīam. siue ordinet in bonū hoīs in ordie ad aliū. sz ille sunt diuerse hitudines ad rō nē. igit minor ꝟa. Vñ alia est ꝟtus sm ꝙ hō ꝓfruit sibi hz ad rectā rōnē in bonis corpis apprehēsis ꝙ sensum tac tus. Alia sm ꝙ bñ se hz in bonis imaginatōis. scz bona nibus. sicut ꝓsequenter Doc. deducit.

¶ Sic igit si ꝓsideret aliqđ bonū. siqđē sit ꝙ sen sum tactus apphensuz. z ad ꝓsistentiā hūane vite ꝙ tinēs in indiuiduo vel in specie. sic sunt delectabilia cibor⁹ z venereor⁹. erit ptinēs ad ꝟtutē tpantie.

¶ Hic ꝓnr̄ D. post ꝓclonē primā ꝑticulan⁹ declarat qūo vnū obiectū vni⁹ passionis. scz amoris. ꝓcupiscētie. et delectatōis (ꝙ hītur ꝙ vna passiō in ordie ad rōnez) diuersificat ꝟtutes sm ordinē ad diuersaz apphensionez et sm ꝙ est bonū hoī sm diuersas ptes diuersificat ꝟtu tes inḡtū sunt bona aie vl' corporis vl' exteriora bona ipi hoī in se vel bona ad aliū. z tō in ista inductōe nō ꝓphen dit fortitudo z mānsuetudo. qz nō sunt circa obiecta amo ris z delectatōis de qūb⁹ ꝟtutib⁹ h̄ agit. sz vt dictū est ar. iij. sunt circa mala. vt magnū periculū vl' circa ꝓrium qđ intulit nocumētū. Cōphendit āt magnanimitas. qz ipsa est circa obiectū amoꝝ z delectatōis adiūcta spe. Et qz h̄ bonū est duplex. s. apphēsuz exteriori sensu z iteriori. ꝛ circa h̄ ita ꝓcedit. Primo oñdit qūo bonū sit obiectū rēpe rātie. Secdo qūo ad bonū aliaꝝ qrūdā ꝟtutū. ibi. Bo nū āt cē. Circa ꝑm facit qđ dictū e. Secdo soluit qđdā du biū circa h̄. ibi. Delectatōes āt cē. Vult ergo ꝑ° ꝙ h̄ bonuz sensibile p sensum tact⁹ apprehēsuz ptinēs ad ꝓsistētiā hu mane vite. in indiuiduo vel specie. z ergo bonū sensibile extē nus qđ est obiectū delectabilis amoris cē. distinguit tem perantiam ab aliis. Deinde cum dicit.

¶ Delectatōes āt alioꝝ sensuū. cū nō sint vehemē tes nō prestant aliquā difficultatē rōni. z ideo circa eas nō ponit aliqua ꝟtus que est circa difficile sicut et ars. vt dicitur in scdo ethicorum.

Articulus v.

¶ Soluit qđdā dubiū incidens circa ꝑcedentē ptez Quare scz circa sensibilia exteriora aliorꝝ sensuū. s. exteri orū nō ponit aliq̄ ꝟtus. sicut circa delectabilia tactus. qz nō sunt difficilia. vide de h̄ 2ª 2æ. q. cxlj. ar. v. qz vsus ad bor⁹ z delectatio essentialr ipm ꝓis ptinet ad tactū Vñ rēperātia ꝙuis modereť etiā delectatōem cibi z por⁹. tñ ꝑt cē circa delectatōez tact⁹. saltē ꝓncipalr Cōsequnt ibi

¶ Bonū āt nō sensu. sz interiori ꝟtute apphēsuz ad ipm hoīem ptinēs sm seipm est sicut pecunia z honor. qz pecunia ordinabil' cē ad se ad bonū corpis honor⁹ āt ꝓsistit in apphensione aie. z hec qđē bona ꝓsiderari ꝑñt vl' absolute sm ꝙ ptinēt ad ꝓcupisci bilē vl' cū arduitate qđā sm ꝙ ptinēt ad irascibilē. q qđē distinctio nō hz locū in bonis q delectāt tactū qz hmōi sunt qđā infima. z ꝓpterea hoi sm ꝙ ꝓuenit cū bruto. Circa bonū igit pecunie absolute sumptū sm ꝙ est obiectū ꝓcupiscētie vl' delectatōnis aut amoris ē liberalitas. Circa bonū āt hmōi cū arduitate sumptū sm ꝙ cē obiectū spei ē magnificētia. Circa bonū ꝛo qđ cē honor. siqđē sit absolute sumptū sm ꝙ cē obiectū amoris. sic cē qđā ꝟtus q vocat phi lotimia. i. amor honoris. si ꝛo cū arduitate ꝓsideret sm ꝙ cē obiectū spei. sic ē magnanimitas. vñ liberali tas z philotimia videnť eē in ꝓcupiscibili. magnifi centia ꝛo z magnanimitas in irascibili

¶ Ostēdit quō bonū h̄ sit obiectū qrundā aliaꝝ vir tutū. s. bonū apphensuz ꝟtute interiori. Et illō itez ē du plex. s. ptinens ad hoīem sm seipm. z in ordine ad aliū. Ideo ꝑ° declarat ꝙ ꝟtutes sint circa ꝑmū bonū. Secdo ꝙ sint circa secm. ibi. Bonū ꝛo cē. Circa ꝑmū ꝑt ꝙ aliq̄ ē bonū hoīs qđ ē bonū apphensuz ꝟtute interiori. z ptinet ad hoiem sm seipm. i. nō ad aliū. Et ē duplex. s. pecunia z honor. z pecunia ē ordinabil' in bonū corpis. ho nor āt ē bonū imaginatōis. Et vult ꝙ ista duo bona. scz diuitie z honor possint accipi dupl'r. absolute z cū ardui tate. Et interponit ꝙ modū parēthesis vni⁹ dubij solu tionē. ibi. Que qđē. vsqz ibi. Circa bonū. Ubi. pscdit dis tinctōem. qz circa pecuniā absolute acceptā. ē liberalitas. vt āt sumit cū arduitate ē magnificētia. Circa honorem etiā absolute acceptū. ē philotomia. Sūptū āt cū ardui tate ē magnanimitas. ¶ Et nota. ꝙ dū D. loqť de sen su absolute. intelligit de sensu exteriori. vt ꝑz intueri Et ꝙ bonū hoīs sm seipz vocat⁹ distinguit ꝓ bonū i ordie ad aliū. siue sit bonū sm corp⁹ siue imaginatōez. Tūc ibi

¶ Bonū ꝛo hoīs in ordine ad aliū nō videť ar duitatē habere. sz accipit vt absolute sumptū. put ē obiectū passionū ꝓcupiscibil'. qđ qđē bonū ꝑt ee ali cui delectabile sm ꝙ ꝑbet se alteri. vel in his q serio fiūt. i. in actionib⁹ p rōem ordinatis ad ꝛbitū finem. vel in his q fiūt ludo. i. actionib⁹ ordinatis ad delec tationē tm. q nō eodē mō se hñt ad rōem sicut ꝑma In seriis āt se exhibet aliqs alteri dupl'r. Uno mō vt delectabilē decentib⁹ ꝛbis z factis. z hoc ptinet ad quandā ꝟtutē quā Aristoteles nōiat amicitiā. z ꝑt dici affabilitas. Alio mō ꝑbet se aliqs alteri vt ma nifestū ꝙ dicta z facta. z h̄ ptinet ad aliā ꝟtutē quā nōiat veritatē. Manifestatio eīm ꝓpinquus accedit ad rōem qꝫ delectatio. z seria qꝫ iocosa. vñ z circa delec tatōes ludoꝝ ē ꝟtus quā phs eutrapeliā nōiat.

¶ Declarat quō bonū hoīs in ordie ad aliū sit obiec tū qrūdā aliaꝝ ꝟtutū. Et notat circa h̄ ꝙ tale bonū ac cipit solū sub rōe boni absolute z ptinet ad ꝓcupiscibiles Et ē duplex. s. seriosuz z iocosum. Illa eīm distinguunt. qz hñt aliā habitudinē ad rōem Primū ē dupl'r. qz ꝑ° se ex hibet hō alteri delectabilē decentib⁹ ꝛbis z factis. z h̄ pti net ad amicitiā seu affabilitatē Alio° exhibet se manifestū ꝛbis z factis. z h̄ ptinet ad veritatē. Et ē ordīa inter delec tantia decentia. z inter manifestātia. qz manifestatio ꝑ pinquor ē recte rōni ꝙꝫ delectatio. Et sīliter seriosa ꝙꝫ ioco sa. iō oꝑtz aliā z aliā cē ꝟtutē. Circa iocosa aūt ē ꝟtus. quā phs nomiat Eutrapeliam

¶ Sic igit patz ꝙ sm Aristotelē sunt vndecim ꝟtutes morales circa passiões. s. fortitudo. tēperan tia. liberalitas. magnificētia. magnanimitas. philo timia. mansuetudo. amicicia. veritas. eutrapelia. z iusticia. z distinguunt sm diuersas materias. vl' sm diuersas passiones. vl' sm diuersa obiecta. Si igit addak iusticia q ē circa opatōes. erūt oēs duodeciz.

¶ Hic in calce corpis ex oib⁹ iā dictis. z in articul' ꝑce dentib⁹. 3° z qrto. D. infert corollarie nūer. ꝟtutū mora liū existentiū circa passiones. qvl' distinguunt sm diuersas materias. sicut existētes in diuersis potēcijs vel sm diuer sas passiones. vt existētes in irascibili. vl' sm diuersa ob iecta. sicut aliq̄ existētes in ꝓcupiscibili circa easdē passio nes. q tñ distinguunt sm diuersa obiecta passionū. vt pa tuit in h̄ corpe. scdo loco ꝓncipali z tertio. Et sunt he vir tutes nūero vndecim. vt patz in lra. Et si addak iusticia q ē circa opatōes erūt oēs morales. tā circa passiões sciz. qꝫ opatōes duodecim. Quaꝝ tñ multe multas hñt an nexas q sub istis ꝓhendunt. ¶ Sz h̄ sunt aliq̄ dubia. Primo. qre istis moralib⁹ circa passiones z etiā opatōes nō ꝓnumerat prudētia. cū sit circa passiões z opatōnes. ¶ Ad h̄ patuit supra. q. lviij. ar. iij. ad ꝑm. qz nō ē moral ꝑ eētiā z rōne subiecti. sz solū rōe materie. Sūt eīm mo rales ꝑ eētiā q sunt i appetitu. iō cū h̄ agak de moralib⁹ ꝑ eētiā. iō eis nō ꝓnumerak. ¶ Scdm dubiū ē. Que est illa iusticia q ē circa passiones. Dicit ꝙ iusticia legalis. iusticia āt ꝑticularz ē circa opatōes. Primū ꝑz 2ª 2æ. q. lviij. ar. ix. ad tertiū. Ubi dr rōem. qre iusticia ꝑticularis nō ē circa passiones. sz legal. Uñ dr. bonū cōe ē finis sin gulariū ꝓsonaꝝ in cōitate existentiū. sicut bonū toti⁹ ē fi nis cuiuslibet ꝑtis. Bonū āt vni⁹ singularz ꝓsone. nō est finis alteri⁹. Et tō iusticia legal' q ordinat ad bonū cōe. magz se ꝑt extēdere ad iteriores passiones. qđ bō aliqlit ter disponit in seipo. qꝫ iusticia ꝑticularz q ordinat ad bo nū alteri⁹ singularz ꝓsone. cuius iusticia legal' ꝓncipal' se extēdat ad alias ꝟtutes. qꝫ ad exteriores opatōes ea rū. inḡtū scz lex ꝑcipit fortis opa facere. z q ꝑtenari. z q mānsueti. vt dr in. v. ethicoꝝ. Hec ille. Et qđ ꝑtz. ꝙ legal' ē aliq̄ mō circa passiones. Justicia āt ꝑticularz. vt ibidez oñdit in corpe articuli. ē circa ea q sunt ad alterꝫ. ꝑ passio nes āt aliqs nō ordinat imediate ad alterꝫ. ideo cē.

¶ Tertiū dubiū ē. qz Doc. hic in corpe. et 2ª 2æ. q. xxxj. ar. ꝑ. ad scdm. ponit liberalitatē circa passiões. z in ꝓcu piscibili. Sz ꝑ. ꝑ. q. xxj. ar. ꝑ. ad ꝑ. Et sīl' in de ꝟtutib⁹. q. ꝑ. ar. v. ponit eā in volūtate. ¶ Sz ꝓcedak. qz ē duꝑ plex liberalitas. Una que hz ꝙ immediata materia ipas

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. lx. de distinctiõe moza liũ virtutũ adinuicẽ

passiones circa pecunias. talis ẽ in ꝓcupiscibili. vt D. hoc. Alia hz ꝓ materia exteriorẽ ratiõem. z talꝫ ponit in volũtate. Nã vti pecunia z eã exponere ẽ volũtatis. Et de illa loqr D. ꝑ. z. Vide Petrũ de Bergamo in cõ cordãtijs. ꝑ. vbi tã. z etiã circa articulũ ꝑsentẽ. vide in fra. q. lxxij. ar. viij. de duplici auaricia. Vide z D. sanc. in de Malo. mate. xv. ar. ꝑ. in ꝓncipio cor.

☞ Argumentũ in ꝓrariam. confirmat tertiã ꝓclusionem respon. particulariter.

¶ Ad ꝓmũ g dr. q oĩa obiecta eiusdẽ opatõis fm spẽm eandẽ habitudinẽ hñt ad rõem. nõ ãt oĩa obiecta eiusdẽ passionis fm spẽm. q opatões nõ repugnant rõni sicut passiones.

¶ Maior ẽ dẽ. Pa. Sz tñ oĩa obiecta vnꝰ opatõis ad alterꝝ eqliter se hñt ad rõem. q bonũ in eis sumit fm eqlitatẽ ad alterũ. Nõ sic de obiectis vnꝰ passiõis in spẽcie. vt patuit in articulo. q ꝑt hẽ diuersam habitudinẽ ad rõem z bonũ rõnis attendit in eis diuersimode. Et ꝓterea. Opatões ad alĩũ nõ repugnãt rõni sicut passiones. tõ aliter se hñt ad rõem ꝯ passiones. Quare nimirũ si opatões nõ sint diuersaꝝ ꝑtutũ (opatões videlz eiusdem spẽi) Passiones ãt etiã eiusdẽ spẽi ꝑnt ee diuersaruꝫ ꝑtutũ. z vario mõ circa diuersa obiecta moderari ꝑ rõez cui vario mõ ꝑnt repugnare. Ideo negat ꝓma. q nõ est par rõ. vt tã patuit. ¶ Et nota ꝑbũ D. sanc. q dr oĩa obiecta eiusdẽ opatõis fm spẽm (scz opatio ꝓmutatia) Nã sicut patuit ar. iij. ad iij. distributiones distinguunt ꝑcie a cõmutationibus. z hñt aliã habitudinẽ ad rõnem. ac requrunt aliam virtutem

¶ Ad scdm dr. q alia rõne diuersificant passiones z alia virtutes. sicut dictũ est. In corpe

¶ Ad minorẽ. vera ẽ. Maior diuersitas requr ꝑ ad diuersitatẽ habituũ. ꝯ ad diuersitatẽ actuũ in eadẽ ponia existentiũ. Sz ꝓr ee q aliqs vnũ nõ diuersificet actum in vna ponia. z tñ habitũ diuersificer in alia ponia. qñ ẽ alia rõ diuersificãdi habitũ ꝯ actũ. Sicut ẽ in ꝓposito. q obiecta nõ diuersificãt passionẽ in appetitu sensitiuo. q eandem habitudinẽ hñt ad sensum. Sz diuersificãt ꝑtutẽ ꝓpt aliũ modũ se habẽdi ad rõem. vt dictũ ẽ in corpe. Hec nox cũ z pecunia z delectabile fm ractũ causant eandem delectatiõem in appetitu sensitiuo. sz qz bñ se hẽ in illo. rẽquirit alia ꝑtus. q moderet appetitũ pecunie. alia q appetitũ delectabilis fm ractũ. Delectat ꝯ appetꝰ sensitiuus in oibus illis obiectis. sz vt rõnabilr delectet z ordinate. requrit diuersus ordo rõis. qz nõ fit idẽ z eodẽ mõ ꝓtigit ista bñ ordiari

¶ Ad tertiũ dr. q magꝫ z minꝰ nõ diuersificãt ſpẽm nisi ꝓpter diuersam habitudinẽ ad rõnem

¶ Maior ꝑa. Magꝫ z minus in ea dẽ forma nõ diuersificãt formã. nisi adiũgat illis diuersa habitudo ad id a q hñt spẽm. Sic in moralibus magꝫ delectabile z minus delectabile. q hñt aliã z aliã habitudinẽ ad rõem. ex q ẽ spes ꝑtutis moralis diuersificãt ꝑtutẽ. z qñ ẽ aliud motiuũ finale. vide infra. q. lxxij. ar. ix. Minore data z non ꝓcessa. Negat ꝓma. qz illa magꝫ z minꝰ hñt diuersam habitudinẽ. ¶ Sz iuxta sup dicta in q. xxx. ar. ij. et q. xxxj. ar. viij. ad tertiũ. opter dicere q delectabilia nõ solũ distinguunt fm magꝫ z minꝰ in vna specie. imo distinguãt specifice. in specie delectabili. Et ꝓ ꝓns opꝫ dicere q delectatio in honore. z delectatio i delectabili ipius tactus distinguant ſpecie. z nõ tñ nũero rõe obiecti. Qđ añs dr D. in solutõe ꝓmi. q diuersa obiecta. s. delectabilia. pticipant ad eandẽ spẽm passiõis. operẽtz intelligere q talꝫ delectatio nõ distinguat ſpecie in rõe formali. s. penes ꝓncipiũ. Sicut em patuit sup. q. lij. ar. ij. habitꝰ z etiã actꝰ ꝑnt distingui specie. z rõe ꝓncipij z rõe obiecti. Passio igit q est delectatio circa diuersa delectabilia non distinguit ſpecie rõe ꝓncipij z appetitꝰ sensitiui. Nã. x. ethicoꝝ expsse habẽt q delectatiões sensuũ dñr ſpecie. fm diuersitatẽ ſpecifică ꝓtoꝝ obiectoꝝ. z ꝓtestatꝫ q sunt ꝓncipia operationũ. Et h videt velle D. in corpe. vbi dr q obiecta distinguunt passiões fm q diuersimode ordinant ad appetitũ scz fm absens. ꝓsens ꝛc. Sz ꝑtus distinguit rõe ꝓncipij (scz rõnis) q aliũ ordinẽ instituit circa vnũ ꝯ aliud. ¶ Et ꝑ dici q delectatio circa diuersa delectabilia ẽ vnꝰ spẽi cõis. z q ois delectatio ꝓuenit cũ alia in cõi rõe. sumpta ex h. q ẽ motꝰ appetitꝰ sensitiui circa ꝓuenies. Sicut in silr hz D. sanc. infra q. c. ar. iij. ad tertiũ. vbi inquit. Ois ꝓcupiscẽtia ꝓuenit in vna cõi rõe. Et iõ Apls singulariꝫ de mãdato ꝓcupiscẽdi loqr. q tñ in speciali diuerse sunt rões ꝓcupiscẽdi. Ideo Augꝰ. distinguit diuersa ꝓcepta de nõ ꝓcupiscẽdo. Dñr em ſpecie ꝓcupiscẽtie fm diuersitatẽ actionũ vl ꝓcupiscibiliũ. vt ꝓbus dr in. x. ethicoꝝ. Hec ille. ¶ Et nota vltia ꝑba. dñr em ꝛc. Nõ ãt videtur rõ. qre ꝓcupiscẽtie differãt ſpecie fm diuersitatẽ ꝓcupiscibiliũ. z nõ delectatiões fm diuersitatẽ delectabiliũ. Quia ãt ista dicere nõ ẽ necẽ. p solutõe argumẽti. Iõ D. dimittit minorẽ. q tñ rẽ examinãdo falsa videt. vt ꝓz

¶ Ad qrtũ dr. q bonũ fortiꝰ ẽ ad mouendũ ꝯ malũ. qz malũ nõ agit nisi ꝑtute boni. vt Diony. de iij. c. de di. no. vñ malũ nõ facit difficultatẽ rõni q requrat ꝑtutẽ. nisi sit excellẽs qđ videt ee vnũ in vno gñe passionis. vñ circa iras nõ ponit nisi vna ꝑtus scz mãsuetudo. z silr circa audacias vna sola. scz fortitudo. scz bonũ igerit difficultatẽ. q requrit ꝑtutẽ. etiã si nõ sit excellẽs in gñe talꝫ passiõis. z iõ circa cupiscẽtias ponũt diũe ꝑtutes moralis. vt dictũ ẽ In corpe

¶ Ad maiorẽ. vera. scz tñ facilr ẽ bñ se hẽ. ne deseruat rõ ꝓpter malũ ꝯ ꝓpter bonũ. qz bonũ facilius abducit a recta rõe trahẽdo appetitũ ad se. cũ bonũ sit fortꝰ ꝯ malum. iõ malũ nõ facit difficultatẽ. trahẽdo videlicet appetitũ ab eo qđ ẽ rõnis. nisi sit excellẽs. Minor ẽ ꝑa. qa oĩa illa ꝓcupiscibilia facile trahũr ad se ꝓra ordinẽ rõis Ideo e ꝓtz appetitꝰ ꝓfertur ꝓ ꝑtute vt nõ facile recedat a rõne. scz appetꝰ nõ ita stat̃ ꝓpter malũ relinqt rõem nisi sit ingens z magnũ. Negat ꝓma. Et rõ diuersitatis tã patuit. Qñ ꝑtutes q sunt circa passiones q sunt circa malũ. nõ sunt nisi circa malũ excellens. qđ ẽ vnũ in vno gñe passiõis (i. ꝑtus q ẽ circa vnũ geñ passiõis. s. timoꝛe et audaciã ẽ circa malũ vnũ maximũ z ẽ ꝑtus circa respicientes maximũ malũ. s. picula mortis. q sunt maximũ malum. Silr ꝑtus q ẽ circa irã. ponit circa maximũ nocumentũ supandũ. scz ꝛtrariũ qđ nocumentũ intulit) z ira ẽ vna ꝑtus circa illa mala. qz q ꝑ maio malo resistere. ꝑ z minori resistere in eodẽ gñe mali. Et h ẽ signũ q solũ circa excellẽs malũ ẽ ꝑtus. qz ẽ em in vno gñe passiõis respicientis malũ. Secus de ꝑtutib⁹ existentib⁹ circa bonum. vbi nõ solũ circa maximũ bonũ ẽ ꝑtus. sz circa oĩa bona. Iõ fm diuersitatẽ bonoꝝ sunt multe virtutes. Sz alibi nõ circa qcũq malũ ẽ ꝑtus (saltẽ ꝓncipalis) sed circa

Articulus i.

maximũ. Esto ꝑtutes adiunctę fortitudini. ꝑnt ee circa ꝙdã alia mala. ꝯ timores mortis. vt ꝓz 2ª 2ę

¶ Questio. lxj. de ꝑtutib⁹ cardinalib⁹

Deinde ꝓsiderandũ ẽ de ꝑtutib⁹ cardinalib⁹. Et circa h ꝙrunt ꝙnqꝫ. Primo. vtr ꝑtutes morales debeant dici cardinales vl ꝓncipales. Scdo de nũero earũ. Tertio q sint. Quarto. vtr differãt abinuicẽ. Quinto. vtr diuidant ꝓuenienter in ꝑtutes politicas z purgatorias. z purgati animi. z exẽplares.

¶ Iuxta ordinẽ sup statutũ. q. lviij. Postꝫ D. determinauit de distinctiõe intellectualiũ z moraliũ. z de distinctione moraliũ adinuicẽ. nũc determinat de cardinalib⁹. Et ꝓ qđ ꝓueniat dici z ee cardinales. scdo qr sunt

¶ Utr virtutes morales debeãt dici cardinales vel principales.

Ad ꝓmũ sic ꝓcedit. Videt q ꝑtutes morales nõ debeãt dici cardinales seu ꝓncipales. Que em ex opposito diuidũtur sunt sil natura. vt dr in ꝓdicamẽtis. z sic vnũ nõ ẽ altero ꝓncipalꝰ. sz ois ꝑtutes ex opposito diuidũt genꝰ ꝑtutis. q nulle earũ debẽt dici ꝓncipales ¶ Ꝓ. finis ꝓncipaliꝰ ẽ his q sunt ad finẽ. sz virtutes theologice sunt circa finem. ꝑtutes aũt morales sunt circa ea q sunt ad finẽ. q ꝑtutes morales nõ debent dici ꝓncipales seu cardinales. sz magꝫ theologice. ¶ Ꝓ. ꝓncipaliꝰ ẽ qđ ẽ ꝓ eẽntiã ꝯ qđ ẽ ꝑ ꝓticipationẽ. sz ꝑtutes intellectuales ꝓtinẽt ad rõnale ꝑ eẽntiã. ꝑtutes aũt morales ꝓtinẽt ad rõnale ꝑ ꝓticipationẽ. vt supra dictũ ẽ. q ꝑtutes morales nõ sunt ꝓncipales. sz magꝫ ꝑtutes intellectuales. ¶ Sz ꝓtra ẽ q Ambrosius dr sup Lucã. exponẽs illud. Beati pauperes spũ. Scim⁹ ꝑtutes esse qtuor cardinales. scz tẽperantiã. iusticiã. prudentiã. fortitudinẽ. he autẽ sũ ꝑtutes morales. q ꝑtutes morales sũ cardinales.

¶ Inqrit q hic ꝓmo q in gñe debeant dici cardinales. an intellectuales aut morales

¶ Rñdeo dicendum. q cũ simplr de ꝑtute loqmur. intelligimus loqui de virtute humana

¶ Ad. duo facit. Primo ꝓmittit qđ dã ꝓsuppositũ limitans qstiõ. Scdo deducit ꝓclonẽ rõnis suã. ibi. Utr aũt hũana ꝛc. Quo ad ꝓmũ istud ẽ suppositũ restrictiõ qstionis. qz loqmur z intelligim⁹ quẽlibet qstionẽ z rõnis onem de ꝑtute humana. q est ꝓportionata humane nature. z ꝓ seminaria innata acquisibilis. Utr qñ loqmur simpliciter (i. sine aliqua additiõe z limitatiõe) intelligimus de virtute humana. Et hoc ꝓpter argumentum scdm. qz theologice sunt eidem ꝓncipaliores ꝑtutes (cuius ratio cardinis eis nõ ꝓprie ꝓueniat) nõ tamẽ sunt humane. vt etiã sup dictũ fuit. q. lviij. ar. iij. ad tertiũ.

¶ Utrum ãt hũana. vt sup dictũ ẽ. fm pfectam rõem ꝑtutis dr. q requrit rectitudinẽ appetitꝰ. hmõi em ꝑtus nõ solũ facit facultatẽ bñ agẽdi. sz ipm etiã vsum boni operis causat. sz fm imperfectã rõem ꝑtutis dr ꝑtus q nõ requrit rectitudinẽ appetitus. qz soluz facit facultatẽ bñ agẽdi. nõ ãt causat vsum opis vsuz Cõstat ãt q pfectũ ẽ ꝓncipaliꝰ ipfecto. z iõ ꝑtutes q ꝓtinẽt rectitudinẽ appetitꝰ dicunt ꝓncipales.

¶ Hic ꝓcedit D. fm pdictã limitatiõem. vt det tali cõclusione. Cõuenienter inter oẽs ꝑtutes ipe morales dicunt ꝓncipales. seu cardinales (memor esto suppositi. qz loqmur de ꝑtute hũana) Probat scdo. Virtutes que ꝓtinẽt rectitudinẽ appetitus dicunt ꝓncipales. Sz ꝑtutes morales sunt hmõi. z inter intellectuales sola prudẽtia. igit ꝛc. Huius rõnis Ⓜ. hmõ pbat. z ponit maiorẽ. Scdo minorẽ subiũges scdonẽ. ibi. Huiusmodi ãt ꝛc. Probat ꝯ maiorẽ sic in lra. Virtus hũana fm pfectã rationẽ dr q requrit rectitudinẽ appetitus. sz fm imperfectã rationes ꝑtutis dr. q nõ requrit rectitudinẽ appetitus. Sed ꝛstat q pfectũ ẽ ꝓncipaliꝰ imperfecto. igit sequit maior. q ꝑtutes ꝓtinẽtes rectitudinẽ appetitꝰ sunt ꝓncipales. Ista maior hz duas partes. Prima. pbat. qz ꝑtus requres rectitudinẽ appetitꝰ causat facultatẽ bñ agẽdi. z usum boni vt ꝓz ex sup dictis. igit ẽ simplr ꝑtus. z hz oĩa q sunt de ratione ꝑtutis. Scda ꝑs ꝓz. qz talꝫ ꝑtus facit solũ facultatẽ bñ agẽdi. sz nõ usum. Et q ꝓns nõ ꝓsequit sibi tota z pfecta rõ ꝑtutis. Minor de se nota. qz pfectꝰ ẽ ꝓncipalius.

¶ Et nota. q fundamẽtũ huius maioris habitũ ẽ supra. q. lvj. ar. iij. qz pfecta. z ꝑ ꝓns ꝓncipalis ꝑtus requrit duo scz facultatẽ bonã. z usum boni. Ista ãt duo ꝓsequũtur solum ꝑtuti q ẽ in appetitu. z ꝑ h motali. Intellectual ãt solum hz vnũ. s. facere facultatẽ bonã. Quare motalꝫ magis hz rõez ꝑtutis hũane. z sic pfectior i rõe ꝑtutis ꝯ intellectualꝫ ꝯ nõ sic i rõe habitꝰ. vt patebit infra q. lxvj. ar. iij. dein ibi

¶ Huiusmodi ãt sunt ꝑtutes morales. z inter intellectuales sola prudẽtia. q etiã qdãmõ motalꝫ ẽ fm materiã. vt ex sup dictis ꝓtz. Utr ꝓueniẽter inter ꝑtutes morales ponũt ille q dicũt ꝓncipales seu cardinales

q. lviij. ar. iij. ad ꝓ. et lvij. ar. iij.

¶ Subiũgit minorẽ ꝓncipalẽ q relinqt nota ex sup dictis. q. lvj. vbi de ea tractatũ ẽ ex intentione. z de prudẽtia patuit sup. Utr infert ipam ꝓclonẽ rõnis suã iã sat̃ pbatã.

¶ Nota h de materia istius articuli Ⓓ. sanc. in iij. sni. ax. dis. xxxiij. q. ij. ar. ꝑ. Et in de ꝑtutib⁹. q. ꝑ. ar. iij. ad. xxiij ubi magꝫ materiã istã extẽdit. qz dicũt ꝓncipales. qz ist circa potissimã materiã motaliũ ꝑtutũ. vt ꝛeperãtia ẽ circa maximas delectatiões. fortitudo circa maximos timores ꝛc. Virtutes ãt adiũcte sunt circa materias minus ꝓncipales. Et dicunt cardinales. qz sicut ostiũ firmat in cardine. sic a diũcte in istis ꝓncipalibus. Et etiã qz sicut p ostiũ intrat in domũ. ita p istas ꝑtutes ꝙz exercitiũ ẽ vite actiue intrat in ꝓplatiuã z beitudinẽ. Utr theologis eis deficiat rõ cardinis. qz sunt circa finem. Silr ꝑtutes speculatiue. vide ibidẽ ad longũ. Hic ãt D. inuitat fundamẽto istius. qz inter hũanas magꝫ hñt rõem ꝑtutis. iõ p feriores ꝑtutes. iõ ꝓncipales. iõ cardinales. Sz i⁹ D. magꝫ attẽdit qđ nois cardinal. hic ãt qđ rõis ꝑtutis

☞ Cõfirmat scdo rnsiua auctoritate dñi Ambrosij in argumento in ꝛrariam adducta

¶ Ad ꝓmũ q dicit. q qñ genꝰ vniuocũ diuidit in suas spes. tũc ptes diuisionis ex equo se hñt fm rõnem generis. sz fm naturã rei vna spes sit ꝓncipalior z pfectior alia. sicut hõ aliis aialibus. sz qñ ẽ diuisio alicuius analogi qđ dr ex plurib⁹ fm ꝑius z posti-

Universidad de Deusto
Biblioteca

rius. tūc nihil phibet vnū eē ꝓncipalius altero. etiā fm cōem rōem. sicut suba ꝓncipalius ōr ens q̄ accidens. z talē ē diuisio ꝑtutū in diuersa gña ꝑtutū. eo q̄ vnū rōis nō fm eundē ordinē inuenīt in oīb⁹

¶ Ad maiorē fuit ex intētione rnsum sup. q. xxix. ar. ij. ad p̄m. qz ꝓba ē. q̄ ex opposito diuidunt diuisione vniuoca. sunt silr natura. q̄ ad rōem cōem diuisi. loquēdo de simultate pfectōis. z q̄nq; etiā loquēdo de simultate negatiua existēte. Sz nō oportz q̄ in diuisiōe etiā vntuoca spes inter se sint silr. simultate pfectōis. imo nūq; sunt silr. id est eque pfecte ꝓpando inter se. nec silr ꝓp q̄ ad existentiā (sicz negatiue) qz q̄nq; vna spes causat ab alia. z hz q̄ sit potior alia. vt pz in speciebꝫ nūeri. Si āt intelligit maior de diuisione analogi. ē oīno falsa. etiā q̄ ad rōem cōis diuisi. qz illa rō ꝓuenit vni pfecte z p se. alteri ꝓo impfecte et in habitudine ad p̄mū. vt patz de sanitate q̄ ꝓuenit aliali p se. sz vrine z medicine nō nisi p habitudinē ad animal sanitatē. z cū hoc impfecte. nō formalr. sz causalr. vl̄ effective De hoc p. p. q. xij. Ad minorē. Negat q̄ ꝑtus diuisiua diuisione generis in eēs ꝑtutes. s. intellectuales z moralis. imo diuisione analogi. qz bonū rōnis. nō eōliter inuenit in oīb⁹. qz q̄dā respiciūt bonū formalr. sicut q̄ sunt in appetitu. nō magis sunt ꝑtutes. Alie āt solū materialr. nō sunt ꝑtutes pfecte. ¶ Nota āt hic ꝑbū D. in solutōe qz ponit rōem cōem subē z accnīū Ex q̄ habes in via D. sanc. etiā ꝓceptū cōem ad subam z accns Un̄ z D. sanc. in to metaphy. lectōe septia circa tex. cō. xxij. admittit superioritatē entis. Et hoc q̄dē verificat aliq̄ mō de ꝓcepto obiectiuo q̄ ꝑt dici vn⁹ Et cōis nō ꝓter aliquē obiectiuū ꝓceptū abstrahibilē z ꝑticulm. sz ꝓt ꝓceptū ꝓpriorabilr vnū ꝓincipē ꝓcepr⁹ ꝓrios. Nō āt formalr ē vna nō qz sit verius. ꝓprie z pfecte. sz qz repsentās vnū pfecte repsentat aliud impfecte. hñt tū simplr diuersas rōes formales pfecte repsentātes. vide de hoc Re. Caietanum Thomā de analogia. c. iij. et. v.

¶ Ad secūdū di. q̄ ꝑtutes theologice sunt supra hoiem. vt supra dictū ē. vñ nō ꝓprie dicunt virtutes humane. hz suphumane vel diuine.

q. lvij. ar. iij. ad tertiū

¶ Dato vera. tū ei qđ ē circa finē z vltimū nō ꝓpetit rō cardinis. eo q̄ cardines est ad interiora introducere. Ad minorē. ꝑtutes theologice sunt circa finē Uerū est. Et g̃ cōsequo nō ꝓuenit eis rō ꝑtutis cardinal. Et sēcūdo. Sunt q̄dē circa finē. sz nō sunt hūane. hz magis diuine. vt patuit sup. q. lvij. ar. iij. ad tertiū. Ultra. morales sunt circa ea q̄ sunt ad finē. facientes vsum bonū. z introducūt ad aliq̄d interius. Ultra. Ergo nō debēt dici ꝓncipales. Uerū. inter oēs ꝑtutes absolute. tū inter oēs humanas. Et cēto nō sunt dignior⁊ ꝑtutib⁹ theologicis. tū rō cardinalium magis eis ꝓuenit rōne dicta. Esse g̃ ꝓncipales z cardinales simr ꝓuenit moralib⁹ tm̄

¶ Ad tertiū di. q̄ alie ꝑtutes intellectuales a prudētia z si sint ꝓncipaliores q̄ morales q̄tū ad subiectū. nō tm̄ sunt ꝓncipaliores quātū ad rōnē ꝑtutis que respicit bonū q̄d est obiectū appetitus

¶ Ad maiorē. Principalr ē id qđ ē p centrū. Uerū simplr in rōne entis z in rōe habitus ꝓpter nobilr obiectū z subiectū a q̄bꝫ hz entitatē z bontatē simplr in rōne entis. Sz nō oportz q̄ id qđ ē rōnale p centrū. sit melius fm q̄d. s. in rōne ꝑtutis. Et rōem D. cōgit in solutōne. q̄r ꝑtus ōr in ordine ad bonū. qđ p se respicit appetit⁹. Talis habr⁹ q̄ respicit appetitū erit magis ꝑtus rūq; ꝓncipius bont. etiā fm vsum. ō talis habr⁹ in appetitu esto nō simplr nobiliot. ē tū magis ꝑtus. Sicut in silr. hō est simplr nobilior equo nobilitate entis. s. equus in bontate laborādi z trahēdi. melior ē homie Uñ nihil phibet q̄ id qđ ē simplr⁹ nobil⁹. sit ignobilius fm q̄d. Esse āt magis ꝑtutē nō ē ꝓterea esse nobil⁹ simplr. s. habere magis ordinē ad appetitū q̄ mouet ad bonū exercendū Quinor ē vera. z patuit sup. q. lvij. ar. p. et. ij. Sz negat ꝓsa. q̄ nō sint ꝓncipales in cē ꝑtutis. Esto nō sint simplr ꝓncipales. s. in rōne entis z habr⁹. Aliūde em̄ hz aliq̄d vt sit nobilior habr⁹. aliūde vt sit nobilior ꝑtus. Primum ex obiecto z subiecto. scdm ex ordine ad rōnem ꝛt appetitū silr. de hoc infra. q. lxvj. ar. iij. ¶ Nota em̄ q̄ Scotus in 3°. dis. 33. hunc solōni aduersat. ponens ꝑtutē moralē simplr maiorē prudētia. vide articulo sequēn ad p̄mū

¶ Utr̄ quattuor sint ꝑtutes cardinales.

Ad secundū sic ꝓcedit. Uidet. q̄ nō sint q. lvij. ar. ij. ad iij. et. q. lvij. ar. iij. in corpe

L ꝛtuor virtutes cardinales. Prudentia em̄ ē directiua aliar̄ virtutū moraliū. vt ex supra dictis patz. sz id qđ ē directiuū alior̄ ꝓncipaliū ē. q̄ prudētia sola ē virt⁹ ꝓncipalis ¶ ℗. Uirtutes ꝓncipales sunt aliq̄ mō morales. sz ad opatōes morales ordinamur p rōnē practicā et appetitū rectū. vt dicit in. vi. ethi. q̄ sole due ꝑtutes cardinales sunt. ¶ ℗. Inter alias etiā ꝑtutes vna ē ꝓncipalior altera. sed ad hoc q̄ ꝑtus dicat ꝓncipal⁹ nō requirit q̄ sit ꝓncipal⁹ respectu oīm. sed respectu q̄rūdā. g̃ videt q̄ sint multo plures ꝓncipales virtutes. ¶ Sz ꝓtra est. q̄ Brego. dicit in. ij. moraliū. In ꝛtuor ꝑtutib⁹ tota bona opis structura ꝓsurgit

¶ Hic ꝓnter inqrit de distinctōe ꝑtutū cardinalium Et ꝓmo quō cardinales distinguant inter se. Secdo inquirit de q̄dā alia distinctōne. q̄ distinguunt in ꝑtutes q̄ emplares ⁊c̄. Quo ad p̄mū ꝓ⁰ inqrit numer⁹ ꝑtutū cardinaliū Secdo quō adinuicē distinguāt in ꝛtuo am̄. Quo ad p̄mā facit qđ dicit ē. Scdo oñdit q̄ inf morales debeant dici cardinales. articulo tertio

¶ Rñdeo dōm. q̄ numerus aliq̄rū accipi ꝑt aut fm principia formalia. aut fm subiecta. z utroq; mō inuenīt quattuor cardinales virtutes

¶ Cōclusio rnsiua intēta in hoc corpe. ē ista. affirmatiue. Quattuor sunt ꝑtutes cardinales. pbat. Numer⁹ aliq̄s accipi ꝑt. aut fm ꝓncipia formalia. aut fm subiecta. sz utroq; mō inuenīunt ꝛtuor ꝑtutes cardinales. igitur ꝓclo ꝓa. Huj⁹ rōnis D. ponit maiorē z minorē. secundo deducit ipam minorē p totū residuū corpis. ibi. Principiū em̄ ⁊c̄. ¶ Nota aūt circa maiorē q̄ vera ē. sine intelligat p ꝓma pte. etiā de substātys. sine intelligantur ambe ptes de accīntib⁹. Sub hc em̄ vt sic distinguunt per ꝓprias dnās. q̄ sunt formalia ꝓncipia. z p ꝓprias q̄dditates. vt sic. de accīntib⁹ tm̄ nota. q̄ aliq̄n aliud ē susteūs et subiectū inhesionis. Aliud ꝓncipale formale distinctū formalr z specifice. sicut patz de accīntib⁹ cōib⁹. qz tale nō fluit a subiecto. sicut a p se ꝓncipio. sz subiectū se hz solūz passiue. vt pz. clarū exēplū de specie sensibili in medio et sensu. Et g̃ D. bū dr. si intelligat de accīntib⁹ q̄ ad anbas

ptes. q̄ distinguunt z hñt numerū fm ꝓncipia formalia aut fm subiecta. qz sepr⁹ aliū ē subiectū aliū ꝓncipiū formale z adeqtū effectū. a q̄ accīntia hñt formā z spēm. vt patuit sup. q. lxij. ar. ij. Et tū verū ē q̄ qūlibet accns hz ꝓprium subiectū in rōe ponē. sz nō subiecti inhesionis. vt pz qz q̄nq; idē ē subiectū inhesiōis ꝛtuor. z p oīs nulli ꝛtui ordinū ꝓprium subiectū. ita g̃ in ꝓposito. Numer⁹ ꝑtutū. q̄ accidētia sunt. ꝑt accipi. vl̄ fm ꝓncipia formalia. vl̄ fm subiecta. ita q̄ ex ꝓncipijs formalib⁹ habeāt nūez formalē. et ex subiectis vt sic nūez materialē z numerale. Esto em̄ ponā aīe (puta ꝓcupiscibil⁹) sit ꝓpria ponā rēperātie. z per oīs reqrit. ꝓprium actū distinctū in rōne act⁹. z sic formalr ab actu irascibil. nō vt subiectā inhesiōis sunt. distinguūt solū numeralr. Cōsequēter cū dicit

¶ Principiū em̄ formale ꝑtutis dr q̄ nūc loquimur est rōnis bonum.

¶ Deducit z. p. bat minorē p dictā. z p⁰ q̄ ad p̄mam prēsedo q̄ ad secdz. ibi. Et silr fm rē. Probat g̃ p̄mam prē minoris ꝓportionabilr ad maiorem. s. q̄ fm ꝓncipia formalia ꝑtutis hūane (de q̄ loqmur. z ꝑtutis moralr aliqliter) accipiant em̄ ꝛtuor cardinales. q̄ supponunt ex articulo p⁰ ē morales. vl̄ p centrā z subiectū. vl̄ penes materiā z obiectū. Et arguit sic. Principiū formale ꝑtutis de q̄ loqmur. ē rōis bonū. sz illud bonū rōis diuersificat ꝛtuor modis. igit fm ꝛtuor ꝓncipia formale accipiunt ꝛtuor rē Hui⁹ rōis D. p⁰ ꝓmittit maiorē. secdo deducit minorē. ibi. Qđ q̄dē dupl⁹ rē. ¶ Nota āt circa hāc maiorē. q̄ sicut sup dictū ē. q. lvi. ar. iij. Uirt⁹ q̄ ē i appetitu. q̄dāmō ꝓprie dict⁹. s. q̄ndā dispōnem habituale. vt materiale. et ꝓformitatē ad rōem rectā vt formale. Que tō ē formale qz ꝓ dicto a supiori agēri impssa. Quare fm eū diuersitatem (cū sit ꝓpletiuū ratōis ꝑtutis) diuersificat ꝑtus ipa moral⁹. Un̄ possum⁹ aduertere duplex ꝓncipiū formale ꝑtutis. vnū intrinsecū z ibibitū z appetitui impssū Et de illo formali D. h̄ videt loq. Sz aliud ē ꝓncipiū formale effectiū z extrinsecū. z hoc ē rō recta p synderesim. loquendo de ꝓncipio etiā prudētie. vl̄ rō informata p prudentiā. si loqmur de ꝓncipio eaz q̄ sunt in appetitu q̄ vt cleriue sunt respectu medioz. ꝓsupponūt prudentiā. licz vt facriue bone intētiōis finis. prudētiā anteced̄at. vt patuit sup. q. lviij. ar. v. ad p⁰ z 3⁰. ¶ Et nota. q̄ p bonū rōis intelligit ordo rōnis ꝑturi imbibit⁹ z impssus. talr em̄ est formale ꝓncipiū ꝓstitues ꝑtutē. vt sic. Uel ē ordo rōnis habitualr. in rōe ipa exīs Cōsequēter ibi

¶ Quod q̄dē dupl⁹ ꝑt ꝓsiderari. Uno mō fm q̄ in ipa ꝓsideratōe rōnis ꝓsistit. z sic erit vna ꝑt⁹ ꝓncipalis q̄ dr prudētia. Alio mō fm q̄ circa aliq̄d pōnit rōnis ordo. z h̄ vl̄ circa opatōnes. z sic ē iustitia vel circa passiones. z sic necesse ē eē duas ꝑtutes. ordinē em̄ rōnis nece ē ponere circa passiones. ꝓsiderata repugnātia ipaz ad rōnem q̄ quidē ꝑt eē dupl⁹. Uno mō fm q̄ passio impellit ad aliq̄d ꝛtrariū rōi et sic nece ē q̄ passio reprimat. z ab h̄ ꝛnoiat tēperātia. Alio⁹ fm q̄ passio retrahit ab eo qđ rō dictat. sicuti timor piculoz vl̄ laboz. z sic nece ē q̄ h̄o firmet in eo qđ ē rōis ne recedat z ab h̄ ꝛnoiat fortitudo.

¶ Ostēdit minorē p̄cedentē. p ꝓma pte minoris ꝓnsipal⁹. Et arguit sic. bonū z ordo rōnis. vno mō ē in ipa rōe. z sic ē prudētia. vel circa aliq̄d ponit ꝓcipās rōem.

Et hoc tripl⁹. q̄ vel circa opatōes ad aliū. z sic ē iusticia Uel circa passiones. z h̄ dupl⁹ (qz passiones dupl⁹ se habent ad rōem ei repugnādo. g̃ oportz eē duas ꝑtutes q̄ eas rōni dupl⁹ ꝓformēt) qz aliq̄ passiones ipellūt ad ꝛrium rōni. z ē nece vt passio reprimat. z sic ē rēperātia. Alio mō passio retrahit ab eo qđ rō dictat p rnionē piculoz. z sic hō firmat in eo qđ ē rōis p fortitudinē. Patz igit q̄ fm ꝓncipiū formale qđ ꝛtuor modis se hz. sumit q̄ternarius ꝑtutū hūanaz cardinaliū. ¶ Nota q̄ fundamentū huj⁹ rei patuit. q. lx. ar. p. q̄ ejus ꝓncipiū effectiū ꝑtutū moraliū vnū sit. qz tū diuersa ē ꝓportio materie z sue ꝓceptibilitatis ei⁹ impssiōis. tō formale ꝑtutis qđ ē ordo rōis i hmōi susceptiuis deriuat⁹. fm eoz ꝓportionē recipit z modificat. Quare eū aliter sit ordo rōis in rōe ipa. aliter in appetitu. z iterū aliter in appetitu intellectiuo q̄ sensitiuo. z aliter in ꝓcupiscibili z irascibili. ideo formale ꝑtutis q̄ dupl⁹ variatur. Deinde ibi

¶ Et silr hz subiecta idē numer⁹ inuenīt. Quadruplex em̄ inuenīt subiectū hui⁹ ꝑtutis. dr q̄ nūc loquimur sez rōnale p eētiā. qđ prudētia pficit z rōnale p ꝓticipatōem qđ diuidit in tria. i. in volūtatē q̄ est subiectū iusticie. z in ꝓcupiscibilē q̄ ē subiectū tēperātie. z in irascibilē q̄ ē subiectū fortitudinis.

¶ Declarat secdam ptē minoris ꝓncipal⁹. s. q̄ fm subiecta ꝑtutū cardinaliū z moraliū inuenīantur em̄ quattuor morales. Et arguit sic. Tot sunt subiecta ꝑtutū. q̄t sunt rōnalia. sz ꝛtuor sunt rōnalia. vnū p essentiā. z tria p ꝓticipatōem. igit. Maior ꝑtz ex definitōe ꝑtutis. qz ē habitus mētis. id ē rōnalis vl̄ p centiā. vel ꝓticipatōem. vt patuit sup. q. lv. ar. iij. ad 3⁰. Minor de se nota. Et D. enumerat ea. z adaptat cuilibet suā ꝑtutē. ¶ Et nos q̄ iste articul⁹ loq̄r de nūero ꝑtutū indistincte. nec explicat. vtr̄ sit numerus realr distinctor. vl̄ cōmuniū rōnū. vl̄ quō. secdo de h̄ in articulo 3⁰ z q̄rto ex intētōe. qz fm alios ꝛtuor cardinales dicūt generales modos ad oēs ꝑtutes. sz fm alios dicūt ꝛtuor distinctas ꝑtutes. Habr⁹ āt ex h̄ articulo. q̄ sunt ꝛtuor fm diuersitatē ꝓncipij formal⁹ z subiector. siue sint ꝓditōes cōes. siue speciales ꝑtutes.

☞ Auctoritas ē p ꝓclone rnsiua in argūento i ꝓtū

¶ Ad p̄mū g̃ dōm. q̄ prudētia ē simplr ꝓncipalior oīb⁹. sz alie ponūt ꝓncipales vna q̄q; i suo gne.

¶ Concedit ꝓñs q̄ prudētia ē sola ꝓncipal⁹ ad hunc sensum. qz ē sup oēs. tū qliter alia ē ꝓncipal⁹ in suo gne. id ē circa aliquā materiā. vtpote iusticia circa debitū. quia reddit eq̄le. sibi ār adiūcte nō. Sic⁹ temperātia ē circa materiā in q̄ difficilimū ē se bñ habere. s. delectatōes tactus. Alie āt adiuncte sunt circa delectatōes. sz nō tā vehementes. vt sobrietas circa delectatōem pot⁹. Abstinētia vel ꝑsimonia circa delectatōnes cibi. z sic de aliis. Stat g̃ q̄ prudētia ē excellētissima. q̄ ē rōnal⁹ p centiā. z ē circa opatōes z passiones. z alias oēs dirigit. q̄ ad media ad finem Et q̄ tū alie sint ꝓncipales q̄ ad aliqs sibi aduncras circa eandē materiā. eandē sez in gne. ¶ Nota q̄ Scotus in tertio. dist. xxxiij. innixus duob⁹ ꝓncipijs ruinosis. oppositū hic dictoz ponit. videlicz q̄ ꝑtus moralis generata ex electionib⁹ rectis sit simplr nobilior ꝑtute vel habitu generato ex dictaminib⁹ rectis. sez prudentia. Est āūt ꝓncipiū ꝑmum. q̄ volūtas sit simplr nobilior intellectu. qđ D. sanc. reprobat p. p. q. lxxij. ar. iij. Scotus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et in de veritate mate. xxij. q. xj. Sedm ꝓncipiū o mino ruinosum ē. q oēs morales ꝟtutes etiaz circa passiones sunt ꝓncipal'r in volūtate. cui⁹ oppositū supꝑ patuit. q. lvj. ar. ꝗnto et sexto. Quare fundamēto cadēte. necesse est vt structura ruat.

In corpe.

¶ Ad sedm dom. q rōnale ꝑticipatōz diuidit in tria. vt dictum est.

¶ Maior vera. Sunt aliq̄ mō morales ꝓter prudē tiā q̄ dependet ab appetitu z ꝓpr materiā. lz sit essential'r in rellectual'. Ad minorē. Concedo. lz dico q appetit⁹ rect⁹ q̄ dr rōnale ꝑticipatōem. diuidit ꝑ tria Vñ negat ꝓba qz erit vna in rōne practica. s. prudētia. z tres in appetitu. vna in appetitu intellectiuo. secda in ꝛcupiscibili. tertia in irascibili. vt patuit in fine corpis

¶ Ad tertiū dom. q oēs alie ꝟtutes q̄rū vna ē ꝑncipalior alia reducūt ad ꝓdictas q̄ttuor. z quātum ad subiectū. z quātū ad rōnes formales

¶ Maior vera. Sicut inter adiūctas prudētie gnomin ē ꝓncipalior q̄z synesis. 2ª 2æ. q. li. ar. iij. z he due ꝓncipaliores sunt Eubulia. Et inter adiūctas iusticie. religio ē ꝓncipalior alijs. Sz addo q oēs iste adiūcte reducunt ad ꝓdictas q̄ttuor q̄ sunt ꝓncipales i vna certa materia. nō ät adiūcte. Ad minorē dico. q ad h q ꝟtus dicat ꝓncipal'r nō requirit q sit ꝑncipal'r respectu oim zc. Uel ē oim absolute. tm dz cē ꝓncipal'r respectu oim existentiū circa vnā materiā. q̄les nō st̄ iste adiūcte. lz solū ꝓncipales q̄ttuor. ad q̄s alie reducunt q̄tū ad subiectū z q̄tum ad rōnes formales. s. obiectū ꝑ. sicut sobrietas ē in ꝛcupiscibili. z etiā ē de delectabili sicut rēperantia zc. ¶ Nota tm q nō oꝑet q illa cui alia adiungit. sit simpl'r nobilior (sicut iusticia nō ē nobilior religione simpl'r. vt ꝓz 2ª 2æ. q. lxxxj ar. vj. lz ē nobilior in hoc q magis reddit eḡle. Et ē ꝟtus cui alie adiungunt ꝓncipaliez ceterz partib. stando circa idē obiectū. ¶ Nota ex hac solone regulā illā. qz adiunctre sp reducunt ad eandē rōnem obiectalē. z ad idez subiectum. vide 2ª 2æ. q. lxxx.

¶ Utrū alie ꝟtutes magis debēt dici ꝓncipales q̄z iste q̄ttuor cardinales.

M

AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet q alie ꝟtutes magis debeant dici ꝓncipales q̄z iste. Id em̄ qđ ē maximū i vnoquoq; gne videt esse ꝓncipali⁹. lz magnanimitas opatur magnū in oībz ꝟtutib⁹. vt dr in iij. ethi. g magnanimitas maxie dz dici ꝓncipal'r ꝟtus. ¶ Ꝓ. illud ꝑ qđ alie ꝟtutes firmāt videt esse maxie ꝓncipal'r ꝟtus. lz humilitas ē hmōi. Dicit em̄ Greg. q q ceteras ꝟtutes sine hūilitate ꝛgregat. q̄si paleas in vētū portat g hūilitas videt esse maxie ꝓncipalis. ¶ Ꝓ. illud videt ee maxie ꝓncipale. qđ ē pfectissimū. sed h ptinet ad patientiā. s̄m illd Jacobi primo. Patiētia op⁹ pfectū hz. g patiētia dz poni ꝓncipal' ¶ Sz h ē q Tull⁹ in sua rhetorica. ad has q̄ttuor oēs alias reducit

Arti. ij.

¶ Rñdeo dom. q sic supꝑ dictū ē. hmōi q̄ttuor virtutes cardinales accipiūt s̄m q̄ttuor formales rōes ꝟtutis q̄ loq̄mur. q̄ qđē in aliq̄bz actib⁹. vel passionib⁹ ꝓncipal'r inueniūt. sic bonū ꝓsistēs in ꝓsideratōe rōnis ꝓncipal'r inuenit in ipo rōnis iperio. nonät in ꝓsilio neq; in iudicio. vt supꝑ dictū ē. Silr aūt bonū rōnis ꝑut ponit in opatōib⁹. s̄m rōem recti z debiti ꝓncipal'r inuenit in ꝓmutatōib⁹ vel distributōib⁹. q̄ sunt ad alterū cū eḡlitate. bonū ät refrenādi passiones ꝓncipal'r inuenit in passionib⁹ q̄s maxie difficile ē rēpmere scz in delectatōib⁹ tact⁹. bonū aūt firmitatis ad stādū i bono rōis ꝛ impetū passionū ꝑcipue inuenit i periculis mortis. ꝛ q̄ difficilimū ē stare. Sic igit̄ ꝑdictas q̄ttuor ꝟtutes dupl'r ꝓsiderare possum⁹. Uno mō s̄m cōes rōnes formales

q. lvij. ar. v.

¶ Doc. primo deducit vnā ꝛclonē ꝑambulare distinctiuā. secdo s̄m illā rñdet. ibi. Et s̄m hoc zc. Ponit g p rōem duplicis acceptōis z ꝓsideratōis q̄ttuor cardinaliū ꝟtutū. tali ꝛclone ꝑambulari. Predictas q̄ttuor ꝟtutes dupl'r ꝓsiderare possum⁹. Uno⁹ s̄m cōes rōnes formales. Alio⁹ s̄m q iste ꝟtutes denominant ab eo qđ est ꝑcipuū in vnaq̄q; materia. vt sunt speciales ꝟtutes ꝓtra alias diuise. Ista ꝛclo. ꝓbat. hmōi q̄ttuor ꝟtutes cardinales accipiunt s̄m q̄ttuor rōes formales ꝟtut⁹ de q̄ loq̄mur Et he rōes formales in aliq̄bz actib⁹ (vl' passionib⁹) ꝓncipal'r inueniunt. Jgit̄ ꝑt accipi vl' ꝑ rōnib⁹ illis cōib⁹. vl' ꝑt accipi vt ille rōes inueniunt in ꝓncipali materia. s. actionib⁹ vl' passionib⁹. vbi difficilimū ē obseruare bona rōis. vt sunt speciales ꝟtutes. ꝓna est nota. qz vnūq̄q; nomē dr accipi ꝑ suo fcato. Si g̃ ista noia ipozāt ꝓditiones gnales. ꝑt ꝑ eis accipi. Dicta ꝓs aūtis patuit ar. q̄ qz q̄ttuor cardinales distinguunt s̄m ordinē rōis q̄dam plicē. q ordo ē formale ꝟtut⁹. Deinde D. ostendit scdoz qđ aūtis exꝑlant. sicut bonū in ꝓsideratōe rōis (qđ ē vnus de formalib⁹ rōis ꝓstituēs prudētiā) ꝓncipal'r inuenit in ꝑcepto. nō in iudicio vl' ꝓsilio. vt patuit supꝑ. q. lvij. ar. vj vide alia in textu clare. ¶ Nota tm. q formal'r rō prudentie q̄ ē bonū rōis in ipis actib⁹ rōis. aliter est cōis ꝓditio q̄z cōis ꝓditio z rō formal'r rēperātie. qz ꝑma ē cōis alijs q̄ sunt adiūcte prudētie essential'r. lz alijs q̄ sunt in appetitu solū ꝑticipatiue. Sz alie tres rōes formales ꝟtutū. q̄ sunt in appetitu ꝓuenient essential'r cuilibet ꝟtuti morali. lz de h articulo sequēti. Dz ꝑ q ꝑ iste q̄ttuor ꝟtutes (h est noia q̄ttuor ꝟtutū) dupl'r accipiunt. Uel lz ꝑ rōnibus formalib⁹. ita q rō formal' prudētie excedit se etiā ad sibi adiūctas ꝟtutes. sic q ois ꝟtus ꝑfectus ꝓsideratōz rōis dicat prudētia. Et ois ꝟtus q reddit debitū q̄cūq; modo alteri. dicat iusticia. Et q̄cūq; moderat q̄scūq; delectationes. vocet rēperātia. Sz alio mō accipiunt ꝑ specialib⁹ ꝟtutib⁹. sic q prudētia nomiat habitū ꝑfectū. ꝑficientez ad ꝑfectissimū actū rōis in moralib⁹ (scz ꝑcipe) Et iusticia solū ꝑ ꝟtute reddente equalens alteri pcuari hoi in ꝓmutationib⁹ z distributionib⁹ zc.

¶ Et s̄m h dicūt ꝓncipales q̄si gnales ad oēs virtutes. vtpote q ois virt⁹ q̄ facit bonū in ꝓsideratōe rōnis dicat prudētia. z q ois virt⁹ q̄ facit bonū rectū z debitū i opatōib⁹ dicat iusticia. z ois ꝟtus q̄ cohibet passiones z rēpmit dicat rēperātia. z ois ꝟtus q̄ facit firmitatē ad ꝓsciēdū passiones dicat fortitudo

Articulus iij.

habere aliōs alias ꝓncipalitates. lz iste dicūt ꝓncipales rōne materie vt dictū est. In h corpe

¶ Ad iam dicta soluit obiectiones adducēdas. q̄s dicit cessare. quia argumenta ꝓbant q alie de quibus agitur habent aliquā ꝓncipalitatē. lz nō in materijs moralibus. sicut iste special'r accepte. Et ita stant sim̄l. q alie habeant aliquas ꝓrogatiuas. sed nō in materia s̄m quā intelligimus has esse ꝓncipales.

Argumētū in cōtrariū Potest ex ꝓ. ꝓtra q̄ ꝓclusione responsiua. quia si accipiātur ꝓ formalibus rationib⁹ generalib⁹. Sic alie ad istas reducūtur. sicut species sub genere. z ꝑ ꝓsequēs iste quattuor sunt ꝓncipales rationē dicta. Si aūt accipiantur ꝑ virtutib⁹ specialib⁹. tunc alie reducūtur ad istas sicut minus ꝓncipales in materia. Unde z dicūtur virtutes adiuncte vl' annexe tanq̄ existētes aliqualiter circa eādem materiā. sed nō eque ꝓncipalem vt iste. Vide Doc. sanc. in tertio dis. xxvij. q. ij. ar. ꝑ. questiūcula quarta. ¶ Ad aūt argumēta manifestius resoluātur accipiendo has quattuor virtutes vt sunt speciales. placuit formaliter ad ipsa singillatim respondere.

¶ Ad ꝓmum igitur ad qđ z Doc. infra. q. lxvi. arti. iij. ad tertiū respondet dicit ꝓ nunc formal'r. id qđ est maximū in vnoquoq; genere. Uel si est maximū ratōe sui. ita q de se hz distinctam magnitudinē. Sic negatur minor. Dico cū q magnanimitas magna opatur. lz solum in aliōs virtutib⁹. ita q ꝑ actus aliarū virtutū magnos. tendit in magnū honorē. Unde nō operatur magna. nisi ꝑ alias ꝟtutes. quia magn⁹ honor deꝛ magno opi virtutis. z nō deꝛ ipi magnanimitati. nisi ꝑ opera aliarū virtutū. quia ex hoc q aliquis querit magnū honorem. vt sic nō est virtuosus. nisi querat ꝑ debita media que sunt opera virtutū. quare ꝑsequēs est. q magnanimitas addit quendā decozem accidentalē aliis virtutibus z in ipis radicatur Et hec solutio trahitur ex 2ª 2æ q. cxxix. ar. quarto. ¶ Et sedo ad maiorem. Qđ ē maximum rōne materie. rūe negatur minor. qz magnanimitas opatur magna ꝑ actus aliarum virtutū. z nō habet de ꝑ se ꝓpriam materiā. sed fundatur in aliis. Unde habet Doc. san. ibi. Sniaz. dis. ix. q. ꝑ. ar. ꝑ. questiū. ij. in corpe Tertio modo dicat generalis virtus. inquātū operatur circa actus omniū virtutū. ita q omnes cedunt ei ꝑ materia. sicut magnanimitas que operat magna in omib⁹ virtutib⁹. vt dr. qrto ethicoz. Et tamē in se est specialis virtus. qz rationem specialē obiecti in oīb⁹ attendit. scz dignū magno honore. Hec ille. ¶ Secūdo dr ad argumentū. Ad minorē. q magnanimitas operatur magnū id est opus pfectū. qđ est dignū magno honore. Sed dico. q potest magna isto modo operari absq; difficultate circa materiā. ita q nō hz tā ꝓncipalē z difficilē materiaz sicut fortitudo vl' rēperātia. qz nō ē adeo magnū bñ se habere ad spem vel fiduciā magni. sicut ad timorē mortis. Nō em̄ ita mouet hoiez spes sicē timor mortis. Vñ negat ꝓna. qz esto magnanimitas erigat aim ꝑ spē ad magnū honorē. z faciat opari digna magno honore. lz tñ nō hz materiā ita ꝓncipalē. Sperat em̄ aliqs honorez magnū nō sp i periculū mortis. vbi bñ se hz fortitudo Et hāc solonē D. hēria tāgit i fine. z i de ꝟtutib⁹. ma. ꝑ. ar. xij. ad. xxvi

¶ Ad sedm. Dicez ꝓa Si firment rōe ꝓncipalitatis in materia. tūc ē ꝓncipal'. ita q materie alia ꝟtutū depē

Universidad de Deusto
Biblioteca

deāt a materia sua. z q̄ dāmō ordinent ad ipam. Sicut oēs delectatiōes q̄ dāmō ordinant z depēdēt a delectatiōnib⁹ tactus Sic negat minor. qz hūilitas hz p materia idē qđ magnanimitas sub alia rōe. s. sb rōe quij ex pside ratiōe grie fragilitatis. hz magnanimitas sub rōe magni ex psideratiōe diuini auxilij vel diuini doni vl' gratuiti. vel naturalis. Humilitas eīm repmit motū spei q̄ē motus in magna tēdentes. Est in irascibili z differt in mō a magna nimitate. Sz dr ad pbatiōz minoris. q̄ hūilitas firmat p accūs remouēdo destruēs z corrūpens oēs ⁊tutes. scz superbiā q̄ bonis operib⁹ insidiat. vt pereāt. z nō ppt pnicialitatē materie. qz materia sua sunt opa oim ⁊tutū de qbꝫ parua sentit. sicut magnanimitas magna de actibus aliaꝫ ⁊tutū in qbꝫ radicat. Et hec est sola D. sanc. in 3° scripto. vbi supra z pcordat cū eo qđ D. hz 2ª 2ª. q. c. lxj. ar. v. ad q̄rtū et ad scām. Christ⁹ inqt ō nob⁹ pcipue hu militatē pmedauit. qz p ipam maxie remouet impedimēta hūane salutis. Uñ humilitas est pma indirecte remouēs phitens. sed nō directe sm q̄ ad eum accedit ur

¶ Ad tertiū rīdet D. infra q. lxvj. ar. iij. ad scām. sz volo ponere solutōnem ex 2ª 2ª. q. c xxxvi. ar. ij. Maior pa. si ē pfectissimū simplr rōe obiecti z materie z rōe actus pncipal. sic negat minor. Et dr q̄ he q̄ ordināt ad bonū sunt pncipaliores q̄ille q̄ sunt impeditiue eoꝝ q̄ ab ducūt a bono q̄lis ē patientia. Et pterea. Inter illas que sunt impeditiue retrahentiū a bono. tanto sunt pfectiores. q̄to id qđ p eas impedit magis a bono retrahit. Plus āt retrahūt pticula morꝫ vl' delectatiōes tactus. q̄s quis ad uersa circa q̄ ē patientia. Uñ pz q̄ minor ē falsa q̄ sit pfectissima rōe materie. Sz ad pbatiōz dr. q̄ ē pfectissima sm qđ z op⁹ pfectū (nō pfectissimū) in aduersis tolerādis. qz cohibet qđ pmū. puenit ex aduersis. scz tristitiaz. Deinde puenit ira quā moderat mansuetudo. Tertio puenit odiū. qđ tollit charitas. Quarto puenit desiderium iniusti nocumenti. qđ phibet iustitia. Tollere āt pncipiū vniuersaliusq̄ē pfectiꝰ. Nō tñ sequit. si in h patientia ē pfectior. q̄ sit pfectior simplr. vel etiā sit circa pncipalē materiā. de q̄ pncipalitate hic locuti sumus

¶ Utrū q̄ttuor pdicte ⁊tutes sint diuerse ⁊tutes et ad inuicem distincte

A Dq̄rtū sic pcedit Uidet. q̄ q̄ttuor pdicte ⁊tutes nō sint diuerse ⁊tutes z ad inuicē distincte. dicit eīm Greg. in. xxij. moraliū Prudētia vera nō est q̄ iusta z tēperās z fortis non ē. nec pfecta tēperātia q̄ fortis iusta z prudēs non ē. nec fortitudo integra q̄ prudēs tēperās z iusta non ē. nec vera iustitia. q̄ prudens et fortis z tēperās non ē. h aūt nō ptingeret si pdicte q̄ttuor ⁊tutes eēnt adinuicem distincte. diuerse eīm spēs eiusdē gīnis nō denoīant se inuicē. q̄ pdicte ⁊tutes non sunt ab inuicē distincte. ¶ Ꝑ. Eoꝝ q̄ ab inuicē sunt distincta. qđ ē⁹ vn⁹ nō attribuit alteri. sz illud qđ ē tēperātie attribuit fortitudini. Dicit enim Ambros⁹ in pmo li. de offi. Jure ea fortitudo vocatur q̄n vnusq̄sq̄z seipm vincit. nullis illecebris emollit atq̄ inflectit. De tēperātia etiā dicit q̄ modū vl' ordinē seruat oīm q̄ vel agenda vel dicēda arbitramur. q̄ videt q̄ hmōi ⁊tutes nō sunt adinuicē distincte. ¶ Ꝑ. Phs dt in. ij. ethi. q̄ ad ⁊tutē hec requirunt Primū si scies. deinde si eligēs. z si eligēs ppt hoc. tertiū qđē si firme z imobiliter habeat z opat. hz horū pmū videt ad prudētiā ptinere. q̄ est recta rō agibiliū. Secūdū. s. eligere ad tēperātiā. vt aliqs nō ex passione. sz ex electōe agat passionib⁹ refrenatis Tertiū. vt aliqs ppter debitū finē operet rectitudinem quādā ptinet. q̄ videt ad iusticiā ptinere. aliud sz firmitas z imobilitas ptinet ad fortitudinē q̄ quelibet harū ⁊tutū ē gīnalis ad oēs ⁊tutes. g̃ non distinguūtur adinuicē. ¶ Sz ⁊tra ē qđ Aug. dt in li. de moribus ecclie. q̄ q̄dripartita dr fīs ex ipius amoris vario affectu. z subiūgit de pdictis q̄ttuor ⁊tutib⁹. pdicte ergo q̄ttuor virtutes sunt adinuicē distincte

¶ Nabito. qz q̄ttuor pdicte sunt pncipales inē humanas. Hūc inqrit quō he q̄ttuor pncipales se habeant adinuicem penes distinctiōem.

¶ Rīdeo dr. q̄ sicut supra dictū ē. pdicte q̄ttuor virtutes dupliciter diuersis accipiūtur. Quidā eīm accipiūt eas p ut fcāt q̄sdā gīnales pditiōes hūani animi. q̄ inueniūtur in oīb⁹ ⁊tutib⁹. ita. s. q̄ prudentia nihil sit aliud q̄z qđā rectitudo discretōis in qbuscūq̄ actib⁹ vel materijs. iusticia ꝙ sit qđā rectitudo animi p quā hō opat qđ dz in qcūq̄ materia. tēperātia ꝙ sit qđā dispositio animi q̄ modū qbuscūq̄ passionib⁹ vel opatiōib⁹ imponit ne vltra debitē efferant. fortitudo ꝙ sit qđā dispositio aie p quam firmet in eo qđ ē sm rōnē ⁊tra qlcūq̄ impet⁹ passionū vel operationū labores. Antā.

¶ D. rīdet iuxta distinctiōem tactā in articulo 3° precedenti. Uñ ea resumit. z p° rīdet iuxta p^m membrū. scḃo q̄ ad scām. ibi. Alij ꝙ. 2ū. Circa pmū p° primitur declaratiōem pmi membri pnoiate distinctionis Secḃo subiūgit pditiōnē vnā rīsiua cōmūnē. ibi. Hec āt q̄ttuor. 3ū. Nostrat g̃ p°. q̄ istas ⁊tutes diuersi diuersimode accipiūt Et ponit modū. qz qđā accipiūt. 2ū. vt in ifa clare Et breuit dicēdo. isti accipiūt. p ē firmo. p ē modificato. p ē recto et. p hīe discretōez. in qcūq̄ materia. siue sit actionis siue passionis. Cōsequēter cū dicit

¶ Hec aūt q̄ttuor sic distincta nō iportāt diuersitatē habituū ⁊tuosoꝝ quātū ad iusticiā. tēperātiā. z fortitudinē. cuilibet eīm ⁊tuti morali ex h q̄ē habitus pueniēs qđā firmitas vt a ⁊trario non moueat qđ dictū est ad fortitudinē ptinere. ex h vero q̄ est ⁊tus hz q̄ ordinet ad bonū in q̄ importat rō recti vel debiti. qđ dicebat ad iusticiā ptinere. in h ꝙ ē virt⁹ moral' rōnē pticipās. hz q̄ modū rōis in oīb⁹ seruet. z vltra se nō extēdat. qđ dicebatur pertinere ad temperantiam

¶ Iuxta dictā acceptōem rīdet tali ꝙclone. Hec q̄ttuor sic distincta nō iportāt diuersitatē habituū ⁊tuosorū q̄ad iusticiā. tēperātiā z fortitudinē. solū āt h q̄ ē discretōem habere q̄ attribuebat prudētie videt distinguī ab aliis tribꝰ (Et vult ꝙclō q̄ tres ꝓditiōes sc. te hoc mō accipiendi. s. iusticia. tēperātia. fortitudo nō reqrunt diuersos habit⁹. hz hīe discretōem cēntialr. i. z q̄ se rectū habitū ab illo habitu distinctū cui ꝓuenīūt tres ꝓdicte ꝓditiōes. ita sc. q̄ vnus habit⁹ ē firmus. modificatus z rect⁹ (q̄ scz ē in appetitu) sz idē nō hz discernere z cē discretū essentialr. sz solū pticipatiue ab alio habitu cui ꝓuenit essentialr hīe discretiōem. Huic ꝙclonis pmo pbar pmā prē. secḃo secāz. ibi Solū āt h q̄ ē rē. Quo ad pmā arguit assumēdo maiorē ex sequētib⁹ sic. Quelibet harū ⁊tutū ē habit⁹ z ē ⁊tus. z ē moral' rōnem pticipans. Sz ex h q̄ ē habit⁹ ꝓuenit sibi firmitas (q̄ ē ꝓditio fortitudis accepte isto mō) Et eo āt q̄ ē⁹ ⁊tus hz ordinē ad bonū in q̄ importat rō recti vl' debiti. qđ importat iustitia accepta p generali ꝓditiōe. Et h ꝙ ē moral' pticipans rōem hz q̄ modū rōnis in oīb⁹ seruet. z vltra se nō extēdat. qđ ē tēperātie p^m generalē ꝓditōem. igit pma ps vera. q̄ille tres ꝓditiōes ꝓcurrūt in vnū habitū ⁊tuosum ita q̄ ē tēperātie. fortē z iustū. mō dicto ꝓuenīūt eidem ⁊tui si accipiant p tribꝰ illis ꝓditōib⁹. Cōsequēter ibi

¶ Solū aūt hoc qđ est discretionē habere. qđ attribuebat prudētie. videt distingui ab aliis tribꝰ inquātū hoc ē ipsius rōnis p essentiā. alia vero tria importāt quādā pticipationē rōnis p modū applicatōis cuiusdā ad passiones vel opatiōes. Sic igit sm pdicta prudētia qđē ē⁹ virt⁹ distincta ab aliis tribꝰ. sed alie tres nō ē⁹nt virtutes distincte ab inuicē. Manifestū est eīm q̄ vna z eadē virt⁹ z est habitus. z est virtus. z est moralis

¶ Probat secām prē ꝙclonis pmē sic. Id qđ ē rōnis p essentiā z in seipa. distinguit ab his q̄ iportāt qndā pticipatiōem rōis applicate ad materiā extrinsecā moralem sc. hīe discretiōem qđ attribuit prudentie (scz etiā accepte p ꝓditōe ⁊tus) ē ipius rōis in seipa z p essentiā. Alia ꝙ ratia iportāt quandā pticipatiōem rōis p modū applicationis ad appetitū circa passiones vl' opatiōes. Igit prudentia z habere discretiōem etiā sm istū modū distinguet ab aliis tribꝰ ꝓdictionib⁹ ⁊tuꝫ q̄ sunt impsse appetitui discreto āt manet in rōe Minor nota. qz id qđ ē in rōne distinguit ab eo qđ ē in appetitu. cū idē nō sit diuersarum potentiarū. Et pserim. qz appetit⁹ pticipat rōem solū analogice. vt patuit sup. q. lx. ar. p. Dnor relinqt nota. igit. Uñ D. infert ꝙclonē pdictā sub claris terminis z ⁊bis Sic igit rē. Et circa eā ponit maiorē p p^a prē ꝙclonis.

¶ Nota āt caute ⁊ba D. sanc. circa illā prē cū dr. inq̄rū h ē ipius rōis p essentiā rē. qz videtur si discretio z prudentia acciperent ipropprie z pticipatiue. p ordine rōis appetitui impsso. put diam⁹ q̄ appetitus sit rōnale p participationem. Sic habere discretiōnem q̄si passiue nō arqueret aliū habitū ab his q̄ sunt in appetitu. Sz accipiēdo habere discretiōem actiue z essentialr. ita q̄ ea⁹ sit discernere q̄s mod⁹. q̄ firmitas obseruāda sit. ē ꝓditio ꝓueniēs habitui q̄ ē in intellectu formalr. Et p ꝓs ꝓditio requirens habitū distinctū ab his q̄ sunt in appetitu. oportet cīm supponere q̄ nō ē possibile vt idē habit⁹ sit in diuersis potētijs. nec ꝓditio ꝓueniēs habitui existēti in vna potentia essentialr. nō p^t essentialr ꝙpetere habitui alteri. ⁹ ponē

¶ Alij vero z melius accipiūt has q̄ttuor virtutes sm q̄ determinant ad materias spēales. vna quelibet qđē illarū ad vnā materiā in qua principaliter laudat illa generalis ꝓditio a qua nomē virtutis accipitur. vt supra dictū est. z sm hoc manifestū est q̄ ꝓdicte virtutes sunt diuersi habit⁹ sm diuersitatē obiectorum distincti

Nec tñ circa tactus.

¶ Hic ꝓnter rīdet ad q̄stiū iuxta sm modū acceptē dicēdi pceres ipm pmo. dicēs. Alij ꝙ z melius rē. Conclusio q̄ ad hūc modū. Quattuor pdicte ⁊tutes isto mō accepte sunt diuerse ⁊tutes abinuicē distincte. Probat. vbicūq̄ sunt diuerse materie z obiecta. ibi sunt diuerse ⁊tutes. sed iste q̄ttuor ⁊tutes isto mō accepte hnt diuersas materias z diuersa obiecta. igit. Maior nota. Minor patuit. qz vnaq̄q̄z illaꝫ determinat ad vnā materiā. in q̄ pncipalr illa generalis ꝓditio laudat. sicut fortitudo hz p materia timores mortis. vbi pcipue laudatur. z sic de alijs.

Argumēta in cōtrariū Quō innitit auctoritati beati Augustini. ē p sedā ꝙclonē rīsiua. qz Aug⁹. ad modū Aristotelis accipit hec q̄ttuor vt sunt circa pcipuas materias z distinctas. z p ꝓs vt distinctī habit⁹. q̄ sunt vna rō effec⁹ amoris. qz vt patebit. q. lxij. ar. ij. ad 3^m. ad oēm ⁊tutē ꝓcurrit amor saltē sicut radicale z pmū pncipiū

¶ Ad pmū q̄ dom. q̄ Greg. loq̄t de pdictis q̄ttuor ⁊tutib⁹ sm pmā acceptōem Uel pt dici q̄ iste q̄ttuor ⁊tutes nouiant adinuicē p redundātiā quandā. id eīm q̄ ē prudētie redūdat in alias ⁊tutes inquātū a prudētia dirigūt. vna quez ꝙ alioꝝ redundat i alias ea rōe q̄ q̄ pt qđ ē difficile⁹ pt z id qđ minus ē difficile. vñ q̄ pt refrenare ꝙcupiscētias delectabiliū sm tactū ne modū excedāt. qđ ē difficilimū. ex h ipo reddit habiliores vt refrenet audaciā in periculis mortis. ne vltra modū ꝓcedat qđ ē loge facilius. et sm h̄ fortitudo dr tēperata. tēperātia etiā dr fortis ex redundantia fortitudinis in tēperātiā. inquātū scz ille q̄ p fortitudinē hz aīm firmū ꝙtra pericula mortis qđ ē difficilimū. ē habilior vt retineat animi firmitatē ꝙtra impet⁹ delectationū. qz vt dr Tullius i pmo de officijs. Nō ē ꝙsentaneū vt q̄ metu nō frāgit. cupiditate frangat. nec q̄ invictū se a labore pstiterit vinci a voluptate aliqn possit Et p h̄ etiā ptz respōsio ad scām. Sic eīm tēperātia in oīb⁹ modū seruat et fortitudo ꝙtra illecebras voluptatuꝫ aīm seruat instabilē. vel inquātū iste ⁊tutes denominat quasdā generales ꝓditiones ⁊tutū vel p redundātiā pdictā

¶ Dicit p°. q̄ Grego. loq̄t de illis ⁊tutib⁹ sm pmaz acceptōem. tūc eīm prudētia ē iusta. i. hz rectitudinē. z tenet modū z ē firma. z sic de alijs. qz vni habituī ꝓueniūt iste q̄ttuor ꝓditiones. tres vt dictū ē intrinsece. q̄rta pticipatiue. Dicit secḃo sm aliū modū accipiendi Ad maiorē. q̄ ista ē ⁊ba ppter redundātiā vni⁹ in aliā. qz videlicet prudētia dirigit oēs alias. z alie pticipāt eā. Alie āt redundāt in scipuicē alia rōe. qz videlicet ille q̄ pt id qđ ē difficili⁹. pt z min⁹ difficile. vt D. clare exponit. Ultra. hoc āt nō ptingeret si pdicte q̄ttuor ⁊tutes eēnt distincte Negat. imo cū distinctōe stat. q̄ vna denoīat aliā ppter predictā redundantiā Ad pbatiōem dr. q̄ diuerse spēs eiusdem gīnis nō denominat se essentialr. cū q̄ vna redundat in aliā. tūc denominat se p redundātiā z pticipatiue z extrinsece z effective. sic sol denoīat. i. facit oia astra lucida rē.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Q. lxj. de virtutibus cardinalibus.

¶ Ad scđi maiorē dr. Eoz q̄ distincta abinuicē. qđ ē vnus nō attribuit alteri eo dē mō. pt tñ vnū specie distinctū alterū pticipare. z in aliud redūdare Ad mino ē duplr. vel qđ ē tēperantie. i. gñalis ꝺditio tēperantie attribuit fortitudini. qz ille ꝺditōes ꝺuenīūt eidē habituī. vel qz tēperantia redūdat in fortitudinē. qñ sīl' habent in eodem subiecto. Sicut oportz q̄ simł habeant. qz ꝺnexe Aegak aūt ꝺsequētia. q̄ nō possint cē distincte spes. stante pdicta redundantia.

In fine cor. ¶ Ad tertiū dōm. q̄ ille q̄ttuoz generales ſtutū ꝺditōes q̄s ponit phs nō sunt ppie pdicte ſtutibꝫ ſz pñt eis appropari fm modū iam dictū

¶ Dicit q̄ q̄liter hꝫ ſtutū si accipiat p gñali ꝺditione in q̄ttz materia. sic ē generał. Si aūt accipiat. vt determinat ad certā materiā. ſz scia p potissimo actu circa agibilia z eligere z nō ex passione agere. vbi marie trahit passio. tūc approbat tēperantie. z sic de alijs. Tūc dico. q̄ sunt speciales ſtutes. vt patuit circa finē corpis.

¶ Utz hmōi q̄ttuoz ſtutes cardinales ꝺuenienter diuidant in ſtutes politicas. z purgatorias. et purgati animi. z exemplares.

DIcit q̄ntū sic pcedit. Uidet q̄ inconuenienter hmōi q̄ttuoz ſtutes diuidant in ſtutes exēplares purgati animi purgatorias z politicas. vt cīm Macrobi⁹ dr in. ij. sup somniū Scipionis. ſtutes exēplares sunt q̄ in ipa diuina mente ꝺsistūt. ſz phs in. x ethicoz dr. q̄ ridiculū ē deo iusticiā. fortitudinē. tēperatiā. z prudentiā attribuere. q̄ ſtutes hmōi nō pñt cē exēplares. ¶ P. ſtutes purgati animi dicunt q̄ sunt absq̄ passionibꝫ. Dicit cīm ibidē Macrobi⁹. q̄ tēperātie purgati animi ē terrenas cupiditates nō repimere. ſz penit⁹ obliuisci. fortitudis aūt passiones ignorare. nō vincere. dictū ē aūt supꝝ. q̄ hmōi ſtutes sine passionibꝫ cē nō pñt. q̄ hmōi ſtutes purgati animi cē nō pñt. ¶ P. ſtutes purgatorias dr cē eoz q̄ q̄dā humanoz fuga solis se inſerūt diuinis. ſz hꝫ videt vitiosum. Dicit cīm Tullⁱ⁹ in pmo rc officijs. q̄ q̄ admirabile se dicit ea q̄ plerīq̄ mirant. ſ. ꝺperia z magistratus. his nō mō laudi. verū etiā vitio dandū puto. q̄ nō sunt aliq̄ ſtutes purgatorie. ¶ P. ſtutes politicas cē dr. qđ boni viri reipublice ꝺiuuant. vtpluz ꝺuenīūt. ſz ad bonū cōe sola iusticia legał ordinał. vt phs dr in. v. ethi. q̄ alie ſtutes nō rectē dici politice ¶ Sꝫ ꝑtra ē qđ Macrobi⁹ ibidē dr Plotin⁹ iter phie pfessores cū Platone pnceps. Quattuoz sunt inq̄t q̄ternarū genera ſtutum. et his pme politice vocantur. secunde purgatorie. tertie aūt iam purgati animi. quarte exemplares.

¶ Hic vltio Doc. inq̄rit de q̄dā q̄ſi subdiuisione moraliū q̄ diuidunt in exēplares rc. ¶ Nota aūt q̄ intelligit Aſ hmōi q̄ttuoz etiā diuisim diuidant in istas q̄ttuoz. ſtra sz q̄ prudentia diuidat in prudentiā exemplarē. purgati animi rc. Et an tēperātia diuidat in exēplarē. purgati animi. z sic de alijs. Et mouet ista q̄stio ꝑter dictum Plotini q̄ introduxit hanc diuisionem.

¶ Rñdeo dōm. q̄ sicut Aug⁹. dr in libro de moribꝫ ecclie. oportz q̄ aīa aliq̄d seq̄t ad hꝫ q̄ ei possit virtus innasci. z hꝫ rc. ē. que si seq̄mur bñ viuim⁹ Oportet igit q̄ exēplar hūane ſtutis in deo pexistat. sicut et in eo pexistūt oīa rerū rōnes. Sic igit ſtus potest ꝺsiderari vel, put est exemplariter in deo. z sic dicuntur virtutes exemplares.

¶ Doc. in hac corpe deducit aliqs ꝺclones ꝓriales. et ꝺbz habeł ꝺclo formał rñsiua. Primo q̄ ponit vnā ꝺclonem ꝓriałe. ostendens aliqs ſtutes cē exemplares. Secdo ondit aliqs cē politicas. ibi. Et qz hō rc. Tertio ostēdit aliqs cē medias inter pdictas. ibi. Sed qz ad rc. Quo igit ad pmū D. intēdit talē ꝺclonē ꝓriałe. Oportz q̄ aliq̄ sint ſtutes exēplares (sez nostrāz ſtutū etiā existentium circa passiones z actōes pſentis vite actiue. z sibi ſtruxz tendentiū in diuinā sīlitudinē z ipam assequentiū) Cuius ea hāc ꝺclonē D. pⁿ adducit. pbatoz Secdo manifestat post Plotinū qđ pcē noie exēplariū cardinaliū. ibi. Ita sez rc. Probat igit ꝺclo sic. Oportz q̄ exemplar hūane virtutis in deo pexistat. igit ꝺclo ꝓa. Tenet ꝺña. qz virtus hoīs ꝺsiderata put exēplariter ē in deo ē dr ſtus exemplarz. Añs pbat in ſra duplr. Prio ex auctoritate beati Augustini. secdo a sīli. Primo arguit sic Qpter q̄ aia alia qđ seq̄tur (sez sicut exēplar immutabile. ad hꝫ q̄ possit ei virtus innasci) Sz hoc ē de⁹ quē seq̄mur si bñ viuim⁹. igit. Añs vez. Secdo rōe sic. In deo pexistūt oīa rez rōnes ꝺgit z rōes ſtrutū hūanaz. z cardinaliū. Sz tales rōes sunt exēplares ſtutes. Añs ꝑz ꝑ. q. xv. Tenet ꝺña. qz par rō est de ſtutibꝫ z aliꝫ rebꝫ. ſ. in natura subsistentibꝫ.

Consequēter cum dicit

¶ Ita sez q̄ ipa diuina mens in deo dicat pudētia. tēperantia ꝛo ꝺuersio diuine intēctionis ad seipsum sicut in nob tēperantia dr ꝑ hꝫ q̄ ꝺcupiscibił cōformał rōni. fortitudo aūt dei est eius īmutabilitas. iusticia vero rei ē obseruatio legis eterne in suis operibus. sicut Plotinus dicit.

¶ Doc. post Plotinū aliq̄liter manifestat qđ pcedit noie exēplarū cardinaliū. vt in ſra clare. ¶ Pro maiori intellectu huius materie. Nota p⁰. q̄ rō exēplaris nihil aliud ē qꝫ idea. de qua⁹ rōe ē cē repsentatiū z causatiū ideaz. rū. qz de rōe idee ē cē cognitū z factiuū ideati ex intentōne agentis rc. Quia igit oēs ſtutes nre sunt cognite a diuino intellectu z factibiles ꝺ deo hūt exēplaria i deo. z talia exemplaria nihil aliud sunt qꝫ diuina ēntia vt cognita imitabił ab hoīe fm hmōi ſtutes. qz. z de⁹ ē cā in suo ee diu etiā acq̄sitaz. ¶ Nota secdo. q̄ differēter hūt ideā z exemplarē formā in deo. Ea q̄ sunt pfectōnis simplr. z ea q̄ sunt pfectōis fm qđ. vt hz D. ſane. p⁰ sñiaz. dis. xxxj. q. vj. ar. ij. ad q̄rtū. Nā ꝓma hūt exemplar in diuina natura. Alia aūt hūt exemplar in diuino intellectu z diuina sapiētia. Quia videlicz ꝓma assimilant deo fm id qđ formaliter in ipo ē. Sicut bonitas creata hz exemplar in diuina natura. qz z ipa est bona. z id qđ imitant oia bona. Sic de sapientia. sic de veritate z rc. z oīb⁹ impartibꝫ pfectiōne simplr. Secda aūt q̄ sez dicūt pfectōem fm qđ. hūt exemplar nō in diuina natura. ſz sapientia vel intellectu. qz videlz in deo nō ē formał rał pfectio. ſz de⁹ ea cognoscit et ē eoꝝ cā. Et dicunt hꝰ cē ſtuale in deo. sicut lapis. lignum z hmōi nō sunt formał⁹ i deo Formał⁹ eīm cē in deo est ipm informare. z talē dcneiare. de⁹ aūt nō ē lapis vt lignum. z tñ lapis ē cognitus a diuino intellectu. z facⁱ⁹ ab eo Patz ex his q̄ si sint q̄dā ſtutes q̄ dicant tñ pfectōez fm qđ. q̄ tales solū hūt exemplar in diuina sapientia. qz deus eas cognoscit. z hō diuinā cognitōem unitaſ. non gūt diuinā naturā fm hmōi ſtutes. Si ꝓ sint ſtutes q̄ dicāt pfectōem simplr tales hūt exēplar etiā in diuina natura. qz sez z deo formał ꝺuenīūt z ab ipo deriuantur in creaturas. Nā oīa qđ ē pfectōis simplr existit forma liter in deo. z ab ipo. rāq̄ ab eo in q̄ ē p ēntiā. deriuał in creaturas in qbz ē q̄ pticipatōem. ¶ Pro cuⁱ⁹ explicatōe nota tertio. post D. ſanc. in pⁿ ꝑtra Gēriles. capłis. xcij. xciij. xcv. q̄ pmo sunt aliq̄ ſtutes. qz pficiūt hāc vitā ac cuā q̄ in vsu bonoꝝ corpaliū ꝺsistit. Secdo sunt ſtutes q̄ ex passionibꝫ. sicut ex ꝓpijs obiectis spēm sortiunt. Et he duplices. q̄dā sunt circa inclinatōem appetitus in aliq̄d corpale bonū. sicut sobrietas. castitas. ꝺtinētia. tēperantia. Et oēs iste nō pñt esse in deo nec ꝓprie. nec metaphorice. ſ. ꝑter sīlitudinē effect⁹. cum qz in deo nō ē appetitus sensituus. nec passio. nec inclinatio in corpale bonū rāq̄ deo bonū vel pfectū (Et ꝑz ex his defect⁹ Scotus in iij. dis. xxxiij. vbi fingit in deo tēperantiā. eiusdē rōnis cū tēperantia nra) ¶ Alie aūt sunt ſtutes circa passiones fm inclinatōem appetit⁹ in aliq̄d spūale bonū. sicut ē honor. dominiū. victoria. vindicta. Et tales ſtutes etiā nō sunt in deo ꝓprie z vnuoce cum nostris. Sz tñ scriptura deo attribuit metaphorice ꝓpter sīlitudinē effect⁹. Sicut ꝑz ꝑ. Regū 2⁰. Nō ē fortis sicut de⁹ noster. Et Wichee vj. Querite mānsuetū. qrite bonū. Patz ex his q̄ cū carꝺinales de qbz locutus ē Plotin⁹ in ꝓposito sint hūane. z vł circa virā actiuā pñtis vite. z circa passiones. vel eoꝝ mādas. vł eoꝝ mitas q̄ nō sunt in deo ꝓprie nec formał. Sz solū in diuia cognitōe z ſtute. Sed q̄ exēplares sunt in diuia sapientia. nō natura. vt z D. ſanc. vbi supꝝ ꝑtra Gēriles. capło. xciij. in fine ꝺcludit. Patz secdo ꝑtra Scotū. q̄ cū hmōi ſtutes sint in nob ꝓprie z formał⁹. in deo aūt nō. ſz solū ſtuał⁹. q̄ nō sunt ciusdē rōis tēperātia i deo et in nob. Si tñ tēperātia in deo ponēda sit. z nō magis exemplar tēperātie nre. sicut z idea lapidis in deo ponit⁹. lapis aūt nullo mō. ¶ Nota aūt q̄rto Ad sciendū q̄ ſtutes habeāt exēplari diuina natura. q̄ q̄dā alie ſtutes circa actōes. z tales actōes q̄ nō sūt ꝓprie hois. ſz ꝺueniūt cuilibet intelligēti. sicut iudicare. dare. distribuere. Si g hmōi actōes in sua cōitate accipiant. pñt z deo adaptari. seclusis oīb⁹ impfectionibꝫ. q̄ nō sunt de rōne z ꝺceptu dñali hmōi ſtutū. Uñ de⁹ ē formał⁹ iust⁹. verax. prudēs. liberalis. magnific⁹. Pñt cīm hmōi ſtutes cē voluntarie z intellectus. Uñ sicut sapientia z scia deo ꝓprie z formał⁹ attribuunt. ita z hmōi ſtutes. Nā p expressionē ſcant qđ. p portionabilē vnū in deo z creaturis. Uirtutes aūt q̄ ad actiones ordinant q̄ sunt subiectoꝝ ad superiores. nullo mō deo ꝺuenire pñt. sicut obꝺientia. latria z hmōi. Patz ex hoc q̄ ſtutes q̄ pñt grinere ad intellectū z volūtatem. z ad superiorē. z accepte vt sunt actionū nō ꝓtractaꝝ ad res hūanas. hūt exēplar in diuina natura. ita q̄ ꝑ pus deo formał⁹ ꝺueniūt. z sunt a qbz in creaturas deriuantur. ¶ Nota ꝗnto. q̄ ex his facile ꝑt patere q̄ is sit ista diuisio cū cardinalis (sez tēperātia) diuidit in exēplarē z politicā. qz ē diuisio talⁱ q̄lis cēt diuisio alicuⁱ⁹ in ideā lapidis et lapidē in ꝓpria natura. qz ē in ea qbz nomē ē cōe. z nō sali q̄rō. Esto inter ea sit sīlitudo. nō in cē. ſz tñ in repsentando. sicut ē inter spēm lapidis z lapidē. Utz q̄dē ē. q̄ nomen ꝺueniens deo (vt exēplari in natura) z exēplaris dr analogice. simplr. ſz de deo z formał⁹. z de alijs analogatis in habitudine ad id qđ ē in deo. vt bonitas. entitas. veritas. qbz aliq̄ creata denominant in habitudine ad diuinā bonitatē. veritatē rc. Tū in his q̄z de⁹ ē exemplar solū fm intellectū z sapientiā. nō oportz q̄ hꝫ ꝑfus cōuenīat deo formał⁹. ſz causał⁹ tm. nō ibi videt cē solū nomen cōe ꝓportionalitatiſ. in q̄ ē solū nomē cōe z identitas ꝓportionał⁹. Sicut cīm de⁹ ſe hz ad suū exēplar. qđ vocał tēperātia exēplarē. ita hō ad tēperantiā suā. Diuisio aūt temperātie in politicā z purgatoriā atq̄ purgati animi. videt cē modał⁹ vt parebit. Cōsequēter ibi

¶ Et qz hō fm suā naturā ē aīal politicū. ſtutes hmōi put in hoīe exiſtūt. fm ꝺditōnem sue nature politice vocant. put sez hō fm has virtutes recte se habet in rebꝫ humanis gerendis. fm quē modum hactenus de his ſtutibꝫ loquuti sumus

¶ Ostēdit q̄ sunt politice p modū notabił. qz q̄ pficiunt hoīem fm ꝺditōem ꝓprie nature. qz ex ꝓpria natura etiā specifica hō ē aīal politicū z sociale. z pficit hō per eas vt bñ se habeat in gerēdis rebꝫ hūanis. ſ. in operationibus ad aliū z ꝓpijs passionibꝫ. vt viuat sez fm rōem naturale. Et notat q̄ hacten⁹ in tractatu de ſtutibꝫ pcedēti sic locutus sit de ſtutibꝫ. Ex his habeł ꝺclo rñsiua ꝓriał. Oportz ponere ſtutes politicas in hoie ipo. Probat qz necesse ē hoiem pficī vt bñ se habeat in rebꝫ hūanis gerēdis. igit necesse ē ponere ſtutes politicas. Tenet ꝺña ex dictis. qz politice pficiūt ad hmōi res bñ gerēdas. Añs ē notū. z intelligit de necessitate suppōnis vel finis. nō absoluta. ¶ Nota q̄ ꝓ res hūanas nihil intelligit nisi mores vel actⁱ⁹ hūani. qs hō bene gerit z facit q̄ morales actus. mediantibꝫ seminarijs ſtutū innatis. Uñ sicut exēplares sunt in deo fm sapientiam suā. vt dictuz ē. ita politice ponunt in hoie formał⁹ ipm pficientes ad actⁱ⁹ z affectōes regulādas. fm rectā rōem naturalē. viuēdo inter hoies socialiter. z vt ciuis huⁱ⁹ vite. Dcñ cū dr

¶ Sz q̄a ad hoiem ptinet vt etiam ad diuina se trahat q̄tū pt. vt etiā phs dr in. x. ethi. z hꝫ nobis in sacra scriptura ꝺmēdat multiplr. vt ē illd Matthe. v. Estote pfecti sicut z pater vester celestis pfectⁱ⁹ est necesse est ponere q̄sdā ſtutes medias inter politicas. que sunt virtutes humane z exemplares que sunt virtutes diuine.

¶ Manifestat aliqs ſtutes cē medias inter duas pdictas. Et pmo ponit vnā ꝺclonem. q̄ ostendit eaꝝ necessitatē. Secdo ostēdit diuersitatē illaꝝ mediaꝝ. ostēdēs aliqs cē purgatorias. ibi. Que qđē ſtutes rc. Tertio q̄ sunt purgati animi. ibi. Quedā vero rc. Ostēdit g pmo necesse aliqs ſtutes cē medias inter politicas z exēplares. tali ꝺclone. Necesse est ponere quasdā ſtutes medias inter politicas z exemplares. Probat. ad hoiem ptinet vt ad diuina se trahat q̄tū pt. igit ꝺclo ꝓa. Tenet cō sequentia. qz pe litice sunt circa hūana tm. exemplares aūt sunt in deo. Si igit dz se trahere ad diuina. ergz q̄ fiat ꝑ alias q̄ ꝑ politicas. Et nō pt fieri ꝑ exēplares. qz ille nō sunt in hoīe. igit ꝑ aliqs medias q̄ sunt infra diuinas et exēplares z supꝝ politicas (salvē q̄ ad modū z actū) Añs ꝑz ꝑ phm. z ꝑ scripturā sacrā. Deinde ibi

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. lxj. de virtutibus cardinalibus.

¶ Que q̄dē ꝓtutes distinguunt fm diuersitatez mod⁹ ⁊ termini. ita sc̄z. q. q̄dā sunt ꝓtutes trāscendē tiū ⁊ in diuinā silitudinē tendētiū. ⁊ he vocant virtutes purgatorie. ita sc̄z. q. prudētia oīa mūdana diuinoꝝ ꝓtemplatōe exspiciat. oēmq; aīe cogitatōem in diuina sola dirigat. tēperantia ꝯo relinquat inq̄tū natura patit q̄ corpis vsus req̄rit. fortitudis āt ē vt aīa nō terreat ꝓpter recessuz a corpe ⁊ accessum ad supna. iusticia ꝯo est vt tota aīa ꝓsentiat ad huiusmodi ꝓpositi viam.

¶ Doctor ponit diuersitatē illaz. duaz mediaz inter politicas ⁊ exēplares. Et vult q̄ distinguunt penes diuersitatē mod⁹ ⁊ termini. q̄ videlicz purgatorie assimilāt motui. q̄ pficiūt hoiem vt terrena ⁊ hūana trāscēdat. et tendat in diuinā silitudinē q̄tum possibile ē. Et deinde D. oñdit de singulis ꝓtutib⁹ quattuoꝝ actus eaz. vt sunt purgatorie. Tunc ibi

¶ Quedā ꝯo sunt ꝓtutes iā assequentiū diuinā silitudinē. q̄ vocant ꝓtutes iā purgati animi. ita sc̄z q̄ prudētia sola diuina intueat. tēperantia terrenas cupiditates nesciat. fortitudo passiões ignoret. iusticia cū diuina mēte ppetuo federe societ. eā sc̄z imitando. quas q̄dem ꝓtutes dicim⁹ esse beatoꝝ vl' alicuoꝝ in hac vita pfectissimoꝝ.

¶ Ostēdit q̄ sint purgati animi. q̄ ptinēt ad terminū q̄ ꝓtutes iā assequētiū diuinā silitudinē. Et D. etiā exponit act⁹ hāz fm singulas ⁊c̄. in textu clare. ¶ Nota. q̄ ex his habet risio ad q̄stū affirmatiū q̄ sic. Probat ex dict̄z. q̄ nec̄e ē ponere ꝓtutes in diuina mēte q̄s hō imitet vt sit ꝓtuosus. Et nec̄e ē ponere ꝓtutē q̄ pficit hoiem fm naturā suā. Necesse ē etiā ponere ꝓtutes duas medias. distinctas fm diuersitatē mod⁹ ⁊ termini. Jgit̄ ꝓueniet inter ꝓtutes ille q̄tuoꝝ diuidunt ⁊c̄. Tenet ꝓña. q̄ ꝓme sunt exēplares. sc̄de politice. Alie due sunt purgatorie. ⁊ purgati animi. Añs p ꝓma ꝓz ex ꝓma ꝓclone. p sc̄da ex sc̄da. p tertia ex tertia. Et ita ꝓz h̄ corp⁹. ¶ Nota q̄ circa istū articulū ē difficultas. supᵃ tacta. q. lviij. ar. iij An politice purgatorie. ⁊ purgati animi distinguant specifice. Nā de exemplaribꝫ nō ē q̄stio. q̄n ab illis specie distinguant. imo plus q̄ gñe. tāq̄ increatū a creato. Sz vt dixi de illis tribꝫ ē q̄stio. an inter se distinguant. Doct. cū S. vocat purgatorias ⁊ purgati animi medias. ⁊ has diuersificat sicut motū ⁊ terminū. Alibi āt videt eas identificare. ¶ Ad h̄ videt dōz iuxta D. sanc. in 3ª pte. vt supra allegatū fuit. q̄ loquēdo vt plūs de illis locuti sunt nō distinguunt specie. imo nec nūero in codē. q̄ h̄nt idē obiectū. sc̄z bonū rōis natural. q̄ se ꝑt extendere ad oēs istos modos ꝓtutū hūane. s. vt sit fm cōem modū hoim. ⁊ sic tendentiū in diuinā silitudinē. ⁊ assequentiū mō possibili hoi ꝓstituto in puris naturalib⁹. Sz loquēdo theologice de istis. vt D. videt tāgere. vt sc̄z aliqs tēdat in silitudinē diuinā mō supnaturali. ⁊ tēdat in bonū rōis informate fide ⁊ mō suphumano. vt fact⁹ ꝓceps diuīe nature p grām. ⁊ ūc tales ꝓtutes distinguunt a politicis acq̄sitis. ⁊ sunt ꝓtutes morales ifuse. fm q̄s hō bñ se hz vt politic⁹ de societate ciuitaꝫ dei. vt parebit infra. q. lxiij. ar. iij et q̄rto. Oꝫ āt ꝓmo mō nō distinguant specie. videt inuere D. sanc. 3° scripto. dis. xxxiij. q. ꝑ. ar. iij. ad 2m. vbi dr. Virtutes q̄ pficiūt in vita activa. etiā acq̄site. nō oportz q̄ tollant cū aliqs se transfert ad vitā ꝓtemplatiuā. hz hoc aliqs actus incipitū ꝓcipiunt ad finē ꝓmū. q̄ ꝓtemplatia vita ē finis actiue. Et iō distinguit Macrob⁹ hāz ꝓtutū tres gradus fm q̄ sunt in hoib⁹. Sunt cīm politice fm q̄ hō ꝑ eas in ciuilib⁹ operib⁹ rectificat. Purgatorie āt fm q̄ ciuilib⁹ vtens ad q̄tē ꝓtemplatōis aliqs anhelat. Sz dicunt purgati animi. inq̄tū aliqs abiecto oīm exercitio ciuilis vite q̄ti ꝓtemplatōis totū se tribuit. Et in h̄ statu dr q̄ act⁹ tēperātie ē cupiditatē nō ia refrenare. hz penit⁹ obliuisca. fortitudinis āt passiones ignorare nō vincere. ⁊ sic de aliis. Hec ille. ¶ Et nota hec ꝓba. vbi dr q̄ ꝓtutes q̄ pficiūt in vita activa nō tollunt. cū q̄s se trāsfert ad cōtemplatiuā. hz hz alios act⁹. Cū igit̄ purgatorie ⁊ purgati animi dicant fm habitudinē ad vitā ꝓtemplatiuā. nō oportz eē alias ꝓtutes. hz aliū actū ⁊ aliū statum. Quare nō distinguunt specie mō loquēdi illoꝝ ꝓhoꝝ. sc̄z Plotini ⁊ Macrobij. Vñ D. dr vbi supᵘ. ij. pte. Sic ⁊ Plotinus posuit quendā sublimē modū ꝓtutum. q̄s ē dixit purgati animi Et in ꝓncipio solutōis dr. Habit⁹ heroicus vl' diuin⁹ nō differt a ꝓtute cōiter dicta. nisi fm pfectionē modū. Vñ videt. ꝑ eodē hic ꝓtutē heroicā ⁊ ꝓtutē fm sublimē modū positā a Plotino. Sed fm eū ꝓma nō distinguit nisi fm modū. p ꝓns ⁊ sc̄da. Vez ē q̄ D. sanc. in de ꝓtutib⁹. ar. vltio ad. vij. videt dicere. q̄ politice nō maneāt i patria hz purgati animi. Et q̄ h̄ posset videri q̄ distinguunt specie. Sz h̄ ꝓbat q̄ dr fm act⁹. ⁊ nō maneāt q̄tū ad materiale. vt ꝓz infra. q. lxvij. ar. ꝑ. Et ꝑterea nō videt dictū ex de ꝓtutib⁹ approbatū a D. sanc. vbi iam infra.

☞ Quod dictū est in corpe ⁊ in ꝓclone responsiua. ꝓfirmatur argumento in ꝓtrarium

¶ Ad pm q̄ dōz. q̄ phs loq̄t̄ de his ꝓtutib⁹ fmq̄ sunt circa res hūanas. puta iusticia circa emptōes vl' vēditōes. fortitudo āt circa timores. tēperātia circa ꝓcupiscētias. sic cīm ridiculū ē eas ad deū attribuere.

¶ Ad minorē. Ridiculū ē deo attribuere iusticiā vel uoce cū iusticia politica ⁊ humana. cristēri videlicz circa emptōes ⁊ venditōes. Attribuunt cīm sibi fm q̄ sibi ꝓprie nire pñt. vt dictū ē in articulo. Vel exēplariter fm intellectum. vel fm naturā. ⁊ tunc h̄nt alios actus aliq̄ eaz. sc̄z prudentia. iusticia. fortitudo.

¶ Ad scām dōz. q̄ ꝓtutes hūane sunt circa passiones. s. ꝓtutes hoim in h̄ mūdo ꝓuersantiū. hz ꝓtutes eoz q̄ plenam bratitudinē assequunt sunt absq̄ passionib⁹. Vñ Plotin⁹ dr. q̄ passiões politice virtutes molliūt. i. ad mediū reducūt. sc̄de. s. purgatorie auferūt. tertie q̄ sunt purgati animi obliuiscunt q̄rtas. s. exēplares nec has ē noīari. Q̄uis dici possit q̄ loquitur hic de passionib⁹ fm q̄ significant aliqs inordinatos motus.

¶ Ad maiorē. Virtutes purgati animi vt sunt aliq̄tū in hac vita pfectissimoꝝ. sunt absq̄ passionib⁹ motu Stoyco. i. absq̄ inordinatz affectionib⁹ q̄bus ꝓsentiantur ⁊ impatis Ad minorē. Virtutes hūane sine passionib⁹ q̄buscūq̄ esse nō pñt. vñ sine inordinatis Et nō sunt sine passionib⁹ in q̄buscūq̄ pfectz. ꝑ hoc statu. vñ sunt sine inordinatz ⁊ vehemētib⁹ puenientib⁹. vt patz. iij. p. q. xv. ar. iij. in corpe. Et sc̄do dr D. ad illā minorē. Virtutes in hac vita nō pñt eē sine passionib⁹. vñ ꝓtutes tractat aliqꝑ

Articulus I.

possiant esse sine passionib⁹. remanēt cīm tales ꝓtutes fm q̄ ad formale. nō materiale. vt ꝓz infra. q. lxvij. ar. ꝑ. Et est magnū argumētū in hac materia. q̄ nec christ⁹ fuit. ꝑ hoc statu sine oīmi passione. vt D. hz. iij. p. q. xv. arti. iij. Multo min⁹ alij de q̄b⁹ illi ꝓphe loq̄t̄ potuerūt. Vñ videt dictū cor. intelligēdū vt dictus est ad maiorē. q̄ purgati animi virtutes sunt sine passionib⁹ perturbātib⁹ vehemētib⁹ respectu illicitoꝝ. Sz q̄ ꝓphe oēm negarēt affectiōem appetit⁹ sensitiui. nō videt. ꝓbabile. Vide supra. q. lviij. ar. ij. in fine. vide in clementinis de here. c. ad nostrū. circa sextū errorē reprobatū in apparatu.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ desidere res humanas vbi necessitas iponit vitiosum est. al's est virtuosus. vñ patrū supra Tulli⁹ pmittit. Dis fortsitan ꝓcedendū est rēpublicā nō capescentib⁹. q̄ excellēti ingenio doctrine se dederūt. ⁊ his q̄ aut valitudinis imbecillitate. aut aliq̄ grauiori cā ipediti. a republica recesserūt cū eius administrāde potestatem alijs laudabiliꝫ ꝓcedēt. Qđ ꝓsonat ei qđ Aug⁹. dr. xix. de ci. xi. Otium sctm̄ q̄rit charitas veritatis. negociū iustū suscipit necessitas charitatis. quā sarcinā si null⁹ iponit. ꝓpter charitatis necessitatē

¶ Ad maiorē dr. q̄ purgatorie sunt eoꝝ q̄ fugiūt humana sc̄z exteriora. ⁊ ingerūt se diuinis. cū nemo cogit intendere reb⁹ hūanis. nec cōis necessitas expostulat. nec maioꝝ auctoritas ꝓpellit Ad minorē. negat q̄ sit vitiosus vacare ꝓtemplatōi veritatis. cū nulla necessitas vel maioris ꝓceptū iubet deserere piratis ꝓtemplatiōis. hz ꝓa est minoꝝ vbi necessitas iponit. tūc vitiosum ē deserere res hūanas. Et h̄ ostēdit D. in solone. ⁊ de materia hui⁹ solonis et argumēti. 2ª 2æ. q. clxxxv. ar. ꝑ. ad 3m. et in de ꝓtutib⁹ de charitate. ar. xi. ad sextū. vbi D. ponit tres grad⁹ in charitate. sunt cīm q̄dā q̄ libēter ⁊ sine magna molestia separāt a vacatōe diuine ꝓtemplatōis. vt terrenis negotijs implicent. ⁊ in his vel nihil vel modicū charitatis apparet. Quidā ꝯo in rātū delectāt in vacatōe diuine ꝓtemplatōis q̄ eā deserere nolūt. etiā vt diuinis obsequijs mācipent ad salutē. primoꝝ. Quidā ꝯo ad rātū culmē charitatis ascēdūt q̄ etiā diuinā ꝓtemplatōem (licz in ea maxime delectent) ptermittūt vt deo seruiāt in salutē. primoꝝ. ⁊ est hec mātia pfectio ⁊ platoꝝ ⁊c̄. Valet ꝑ intellectu solonis

¶ Ad q̄rtū dōm. q̄ sola iusticia legalis directe respicit bonū cōe. hz p imperiū oēs alias ꝓtutes ad bonū cōmune trahit. vt in. v. ethi. dr ꝓbus. Est em̄ ꝓsideradū q̄ ad politicas ꝓtutes fm q̄ h̄ dicūt. ptinet nō solū bñ opari ad cōe. hz etiā bñ opari ad ptes cōmunis. sc̄z ad domū vel aliquā singularē ꝑsonā.

¶ Ad maiorē. q̄ politice vt hic loq̄mur nō solū operant bñ ad cōe bonū. hz ꝓbēdūt oēm ꝓtutē operātē mō hūano cōi. siue ad ꝓpriū siue ad cōe Vez est q̄ iuxta modū Aristo. politica ꝓncipal'r respicit bonuz cōe. vt patebit sept⁹. 2ª 2æ. Ad minorē. vera est ꝓmo ⁊ immediate sola legal' iusticia ordinat ad bonum cōe. tamen mediante ipa omnes alie mouēt ad bonū cōe. ⁊ sic oēs ꝑticulares pūt dici politice. vt iperans a legali. etiā iuxta modū dicēdi Aristo. vt patuit supra. q. lx. ar. iij. hz vt dictū politice hic nō vocant q̄si ordinate in bonū cōe. hz q̄z ꝓueniūt vigenti inter boies ⁊ cōi mō. siue sint ad bonū ꝓpriū. siue ꝓmune. Et hec innuit d. san. in solone. q̄ aliter loquunt de politica Aristo. aliter Plotin⁹ ⁊ Macrobius

¶ Questio. lxij. de virtutib⁹ theologicis

D Einde ꝓsiderādū est de virtutib⁹ theologicis. Et circa hoc q̄runt quattuoꝝ. Primo vtz sint aliq̄ ꝓtutes theologice Secūdo vtz ꝓtutes theologice distinguāt ab intellectualib⁹ ⁊ moralib⁹ Tertio quot ⁊ que sint Quarto de ordine eaz.

¶ Juxta ordinē supᵘ ꝓmissuz. in q̄stione. lvij. post morales ⁊ intellectuales ⁊ earūdē distinctiōes Hūc determinat de theologicis. ⁊ ꝓcedit via doctrine de magis noto et naturali. ad min⁹ notū ⁊ supnaturale. ⁊ q̄rit ꝓmo q̄stionē an sit de necitate eaz. ar. ꝑ. Deīn de eaz distinctōe. et ꝓmo de distinctōe ab alijs. ar. ij. Sc̄do de distinctōe earū inter se. Ultimo de ordine. q̄z ꝓcedit distinctiōem.

¶ Utruz sint aliq̄ virtutes theologice.

AD ꝓmū sic ꝓcedit. Videt q̄ nō sint aliq̄ virtutes theologice Ut em̄ dr in. vi. ethi. virt⁹ est dispositio pfecti ad optimū. dico aūt pfectū qđ est dispositū fm naturā hz id qđ est diuinū est supra naturaz hois. q̄ ꝓtutes theologice nō sunt virtutes hois ¶ Ꝑ. virtutes theologice dicunt̄ q̄ls virtutes diuine. hz virtutes diuie sunt exemplares. vt dictū est. q̄ q̄dem nō sunt in nobis. hz in deo. q̄ virtutes theologice nō sunt virtutes hois. ¶ Ꝑ. virtutes theologice dicunt̄ q̄bꝫ ordinamur in deū q̄ est ꝓmū ꝓncipiū ⁊ vltim⁹ finis. hz hō ex ipa natura rōnis ⁊ volūtatis hz ordinē ad ꝓmū ꝓncipiū ⁊ ad vltimū finē. nō q̄ req̄rūt aliq̄ habit⁹ virtutū theologicaz. q̄bꝫ rō ⁊ volūtas ordinet in deuz. q. lxi. ar. v.

¶ Sed ꝯra est q̄ ꝓcepta legis sunt de actibꝫ ꝓtutuz sed de actibꝫ fidei. spei. ⁊ charitatis dant̄ ꝓcepta in lege diuina. Dicit em̄ eccl'. ij. Qui timetis deū credite illi Jtē sperate in illū Jtē diligite illū. q̄ fides. spes. ⁊ charitas sūt ꝓtutes in deū ordinātes. sūt q̄ theologice

¶ Querit hic ꝓmo q̄stione an sint de necitate theologicaz virtutum.

¶ Rndeo dōz. q̄ p ꝓtutē pficit hō ad act⁹ q̄bꝫ int̄ bratitudinē ordinat. vt ex supra dictis ꝓz q. v. ar. vij. q. xci. ar. 3. et 4. q. v. ar. iij. q. iij. arti. ij. ad q̄rtū. ar. v. in cor. q. v. ar. v

¶ D. in hoc corpe duo facit. Primo supponit ⁊ notat aliq̄ ex supra dictis. Sc̄do ex his rndet ad q̄stionē oñdēs existētiā ⁊ necitatē ꝓtutū theologicaz. ibi Et q̄ hmōi rō Quo ad ꝓmū ꝓmittit duo notabilia ex supᵘ dictis. sc̄dm ibi. Est aūt duplex ⁊c̄. Notat q̄ supponit ꝓmo. q̄ p virtutē pficit hō ad act⁹ q̄bꝫ in bratitudinē ordinat. Nota q̄ patuit fundamentuz huius suppositi supra. q. v. ar. vij. q̄ si loq̄mur de bratitudine naturali. tūc eā nō acq̄rit nisi p actus ꝓcedētes a ꝓtutib⁹ moralib⁹ ⁊ intellectualib⁹ naturalib⁹. quaz act⁹ ipfecti sunt dispō ad act⁹ ⁊ hit⁹ pfectos in q̄bꝫ ꝓsistit bratitudo naturalis. vt patuit supra. Si aūt loquamur de bratitudine supnaturali. tūc constat q̄ illa solideo naturalis est. q̄is aūt creatura intellectual' ad eā ꝓuenire hz p mot⁹ quosdā meritorios q̄ merita dicunt̄. et ita p virtutē hō pficit ad actus q̄bꝫ vl' bratitudinē naturalem ex. q̄ria virtute acq̄rat vel meretur ab alio dādā supernaturalem Consequenter ibi

Est aūt duplex hois brītudo siue felicitas. vt supra dictū est. Una q̄dē ꝓportionata hūane nature ad quaz.s.hō puenire pt p ꝓncipia siue nature. Alia aūt est brītudo naturā hois excedēs. ad quā hō sola diuina ſtrute puenire pt fm quādā diuinitatē pticipatōnem. fm q̄ dr. ij. Pe. j. q̄ p rp̄m facti sumus ꝓsortes diuine nature.

q.iij.ar.ij ad 4m.ar. v. in cor.q.v.ar.v

¶ Notat aliud suppositū. qz est duplex brītudo Una est brītudo ad quā acq̄rēdā ꝓncipia naturalia (.s. poñer ſtrutes naturalr acqsibiles) sufficiūt. vt ē ꝓcēptio ſitatis phica z exercitij i ſtrutb moralibus vt patuit supra. q. iij. ar. ij. ad. iiij. z ar. v Sz alia ē excedēs scz visio dei p essentiā. vt patuit supra. q. v. ar. v. et ad illā hō puenire pt. sola dei ſtrute. ¶ Nota aūt q̄ h ꝑbū duplr intelligi pt. Quia hō puenit ad tā tā brītudinē ipam actualr assequendo. z ipaz sibi debitā faciēdo. z merēdo. Et vtroq; mō ipaz assequit diuina ſtrute. qz z lumē glie qđ ē ꝓpria dispō z naturalr ad diuinā visionē ē ex solo deo. Sic liter z gra q̄ h dr ptcipatio diuinitatis a solo deo ē. Ita q̄đ. D. dr Ad quā hō sola diuina ſtrute puenire pt. intelligit q̄ntū ad ꝓncipiū visionis. z q̄ntū ad ꝓncipiū merēdi brītudinē q̄uis z ad visionē ipaz. z ad ipz meritū aia vt hō actue se habeāt. Et q̄dē demerito nulla ē ambiguitas. q̄n hō se actue habeat Sz de brītudine q̄ ē visio supra dictū ē. qz z intellect⁹ ifor mat⁹ lumie glie z deificat⁹ p diuinā essentiā supplentē vicē speciei itelligibilis actue ꝓcurrit

¶ Et qz hmōi brītudo ꝓportionē hūane nature excedit ꝓncipia naturalia hois. ex q̄bꝫ ꝓcedit ad bene agēdū. fm suā ꝓportionē nō sufficiūt ad ordinādū hoiem i brītudinē ꝓdictā. vñ opz q̄ supaddant hoi diuinit⁹ aliq̄ ꝓncipia p q̄ ita ordinet ad brītudinē supnaturalē. sic p ꝓncipia naturalia ordinat ad finē cōnaturalē nō tñ absq; adiutorio diuino

¶ Hic ꝓcēter ex p̄missis accedit ad ꝓclonē rñsiuā. q̄ intelligit tal. Opotz ponere aliq̄s ſtrutes theologicas. pbat. suponēdo q̄ hō ordinet ad brītudinē supnaturalē. politica. Cūc sic. Principia naturalia hois ex q̄bꝫ ē. nō sufficiūt ad ordinādū hoiez i brītudinē ꝓdictā. scz supnaturalē Igit oz q̄ supaddāt hoi diuinit⁹ aliq̄ ꝓncipia z. vt i textu (subsumit) Sz hmōi ꝓncipia dicūt ſtrutes theologice. igit optz ponere aliq̄s theologicas ſtrutes. huj⁹ rōnis. D. ponit ꝑmā ꝓnam. tj. supsumptā. ibi. Et hmōi ꝓncipia z. Añs ḡ ꝑz. qz hmōi brītudo supnaturalē ꝓportionē hūane nature excedit. qz videlz nō pt ea q̄ naturalia ꝓncipia mereri. nec opari opa q̄bꝫ ex ꝓdigno deberāt. ꝓña tenet. qz si ordinat ex diuina scz ꝓdestinatōe i brītudinez supnaturalē habēda q̄ opa meritoria q̄bꝫ ex iure deberāt. opz supaddere ꝓncipia. q̄ ordinet hō ad brītudinē supnaturalē Sic q̄ ꝓncipia z. vt i tex. Ita videlz. q̄ hmōi ꝓncipia possit ea acq̄rere sufficiēter z ex ꝓdigno Sic q̄ ꝓncipia naturalia sufficiēter pt acq̄rere brītudinē naturalez.

¶ Notat tñ D. vnā drīam ꝓncipioz naturaliū ad brītudinē naturalē. z supaddituz gratuitoz ad brītudinez supnaturalē. qz naturalia ꝓncipia sufficiūt. stāre dei auxilio generali. Sz ista supaddita nō sufficiunt sine auxilio dei speciali. vt patebit infra. q. lxviij. ar. ij. et infra. q. cix. ar. ix. qz req̄rūt dona spūssancti. z ipi⁹ speciall instinct⁹ z. Et ij. ē z alia drīa. qz q̄ ꝓncipia naturalia hō efficit brītudinē naturalē. z ea⁹ ꝓncipia scz ſtrutes Sz q̄ gratuita solū sa

cit eā sibi debitā. z ꝓncipia ei⁹ nō ꝓducit scz lumē glorie z charitatis ꝓsimilatōem scz de⁹ ipam largit z.

¶ Et hmōi ꝓncipia ſtrutes dicunt theologice. tū qz hñt deū ꝓ obiecto in q̄ntū p eas recte ordinamur in deū. tū qz a solo deo nobis ifundūt. tū qz sola diuina reuelatōe i sacra scriptura hmōi ſtrutes traduūt

¶ Subiūgit minorē subsumptā quā explicat q̄re ille ſtrutes dicāt theologice vl diuine triplici rone. tū qz hñt deū. ꝓ obiecto. sic fides hz deū. ꝓ obiecto formali. qđ quē oia credit. z etiā materiali. qz nihil credit nisi aliq̄ mō ptineat deū. vl ita q̄ de⁹ ē subiectū ꝓpōnis credibil. vl si aliō est subiectū nō credit nisi sub hitudie ad deū. q̄uis ꝓncipale materiale sit de⁹. vt ꝑz 2ª 2ᵉ. q. ꝓ. ar. ꝓ. sic⁹ spes ꝓ obiecto formali hz diuinū auxiliū cui innitit qđ auxiliū ē de⁹ ꝓ materiali obiecto ꝓncipali hz brītudinē q̄ ē de⁹. minus ꝓncipalia aūt obiecta sunt q̄cūq; alia sperata in ordine ad brītudinē. vt ꝑz. 2ª 2ᵉ. q. xvij. De charitate ꝑz. qz obiectū eius ē summū bonū. hñt q̄ deū non solū ꝓ fine. vt q̄dā alie ꝑsertim religio. sz ꝓ imediato obiecto Quare dicūt theologice vl diuīe. z ꝓ eas recte ordinamur i deū tāq; i regulā oīs ſtitatis z bonitatis z. dicūtur ij. theologice. qz a solo deo infundūt. Et iij. qz ipo reuelāte eas cognoscim⁹ Nō etiā iuenit aliq̄s soli rōni naturali innitus aliq̄d de hmōi ſtrutb dixisse. Circa istas ꝓditōes ſtrutes theologicas. Nota diligēter ꝓba. D. cū dr i ꝑma ꝓditōe. tū qz hñt deū ꝓ obiecto. in q̄ntū ꝓ eas recte ordinamur i deū. qđ si dicerer. Ad theologicā ſtrutez nō sufficit deū hīe ꝓ obiecto qđ cūq; mō. sz oz ꝓ eā recte (rectitudie supnaturali ꝓportionata ordiari i deū) z tali rectitudie q̄ sola fieri pt ꝓ talē ſtrutē Et ex his determinat fluctuarius Scoti. i. iij. dis. xxvj vbi vacillat. An ne z fides acqsita z silr spes z charitas. silr z theologica acqsita sint ſtrutes theologice. cūz ꝑ ea beāt deū ꝓ obiecto vt ꝑz ipm intuēn Sz oia ista excludunt a rōne ſrutis theologice. ꝓ h ꝑbū in q̄ntū ꝓ eas recte ordinamur i deū. qđ si dicerer. Ea videlz rectitudine z ordinatōe q̄ ē sufficiēs z ꝓportionata supnaturali brītudini. q̄ntū est ex parte sui. Dicim⁹ cū ꝫ Scotū q̄ fides acqsita nullo mō pt eē parari fidei ifuse. q̄ ad modū opādi z causandi. vt ꝑz ad lōgū i Lāpolo i iij. dis. xxiij. Nec etiā ipa fides infusa q̄ ad habitū vl actū depēdet ab acqsita vt Scot⁹ vane imaginat (vt Capreol⁹ hz) Quare cū hmōi acqsite ex ꝓria rōne habeāt vt nō sint eōpabiles ifusis i mō opandi ad brītudinē supnaturalē. seq̄t q̄ nō sint theologice dicēde.

Esto etiā act⁹ fidei ifōrmis nō sit meritor⁹ brītudis supnaturalr. attn q̄ntū ē ex habitu fidei ifuso. recte ordinat hominē i deū mō supnaturali. q̄ntū ē ex pre itellect⁹ sufficiens ad brītudinē supnaturalē. nō sic acqsita. etiā ſtādo i intellectu. deficiūt q̄tuor alie due ꝓditōes ꝑ a D. posite hmōi acqsitis. qz nec a solo deo ifundūt. Nec sola reuelatōe diuina i sacra scriptura traduūt ¶ Nota etiā circa ista q̄ brītudo supnaturalr excedit naturā z ꝓncipia naturalia nō solū i gradu nature. qz videlz ē dignior z nobilior. sz etiā in effectacia. Ita scz q̄ naturalia ꝓncipia nō sunt sufficientia ad ꝓducēdū actū ꝓportionatū brītudini. Quare req̄rūt aliq̄ dispones supnaturales q̄ videlz naturā excedāt in efficacia. qz ꝓducūt act⁹ in ās natura nullo mō pt. z sic diuini supnaturalr ordis. z ḡ fides acqsita vel charitas nullo⁹ pt opari eque pfecte sic infusa a deo theologice

¶ Argumētū i ꝓrariū est ꝓ ꝓclone rndēdum

¶ Ad ꝑmū ḡ dr q̄ aliq̄ natura pt attribui alicui rei duplr. Uno mō essentialr. z sic hmōi ſtrutes

theologice excedūt hoīs naturā. Alio mō ptcipati ve. sic lignū ignitū ptcipat naturā ignis z q̄dāmō fit hō ptceps diuine nature. vt dictū ē. z sic iste ſtutes ꝓuenīt hoi fm naturā ptcipatam.

¶ Ad maiorē. dico aūt. dispositū fm naturā vel ꝓpria vel ptcipatā. ita q̄ ſtus est dispō hois ad naturaz aliquā. nō tñ ꝓpriā z essentialē pura hūanā vt rōnalis ē. sz et naturā quā hz hō ptcipatiue Ad minorem dr. q̄ id qđ est diuinū est supra naturā hois essentialē. nō tñ supra naturā hois ptcipatā. ipe cui⁹ ſtus in gra ptcipat z diuinus ptcipatiue nō essentialr. Sicut oīs explū D. in ſra. sicut lignū ignitū est materia altena ignis. z tñ ignitū ptcipat naturā ignis. De q̄ explo supra. q. xxv. ar. viij ita de hoie q̄ nō est nature diuine essentialr. tñ p gram ptcipat aliquiter diuinā naturā Et ad hāc dispōnit iste virtutes q̄ videlz hō operē act⁹ ꝓportionatos nature diuine participare. vñ negat ꝓnīa

¶ Ad scām dōz q̄ iste ſtutes nō dicūt diuine sic q̄bꝫ de⁹ sit ſtuosus. sz sic q̄bꝫ nō efficimur virtuosi a deo z i ordie ad deū. vñ nō sz explares sz explate

¶ Ad maiorē. dicūt diuine nō formalr. sz vl effective q̄ videlz a deo vel obiective. q̄ ad deū nos ordinār. sed nō q̄ sint in deo. vel q̄ eis de⁹ sit ſtuosus Ad minorē diuine formalr sunt explares. videlz exītes in deo. vl in natura. vel in sapia diuina. sicut z idea lapidis est in deo formalr. licz lapis sit in deo solū ſtualr. sic explar etiam ſtutū q̄ in deo sunt solū ſtualr est in deo formalr. vt patuit. q. ꝑce. ar. v. vñ negat ꝓña. q̄ theologice nō sz explares. sz explare z formalr exītes in hoie. deriuare tñ a deo

¶ Ad tertiū dōm. q̄ ad deū naturalr rō z voluntas ordinat put ē natura ꝓncipiū z finis. fm tñ ꝓportionē nature. sz ad ipm fm q̄ ē obiectū brītudinis supnaturalis rō z volūtas fm suā naturā nō ordinantur sufficienter.

¶ Maior ꝓ. ordinamur in deū vt ꝓncipiū salutis z finē supnaturalē. z supnaturali mō. habilē ꝓ ſtutes theologicas. Ad minorē. ex natura rōnis z volūtatis hō hz ordinē ad ꝓmū ꝓncipiū vt ꝓncipiū naturalis ē z vltimi⁹ finis fm aliquā ptcipatā pfectionem. z fm cognitōem naturalē. see⁹ de theologicis. q̄ ordināt i deū vt ꝓncipiū brītudinis supnaturalr. z vltimi finis supernaturalr. adipiscibilr tñ ḡ grām. de q̄ infra. q. cix. ar. iij. ad ꝑmū.

¶ Utrū ſtutes theologice distinguant ab intellectualibus z moralibus.

Ad scām sic ꝓcedit Uidet q̄ ſtutes theologice nō distinguāt a moralibus z itellectualibus. Uirtutes em theologice si sūt in aīa hūana oz q̄ ꝑficiāt ipam vel fm ptē intellectiuā vel fm ptē appetitiuā. sz ſtutes q̄ ꝑficiūt fm ptē intellectiuā dicunt itellectuales. virtutes aūt q̄ ꝑficiūt ptē appetitiuā sūt morales ḡ ſtutes theologice nō distinguūt a virtutibus moralibus z itellectualibus ¶ ꝓ. ſtutes theologice dicūt q̄ ordināt nos ad deū. sz iter itellectuales virtutes ē aliq̄ q̄ ordinat nos ad deū. scz sapiētia q̄ ē de diuinis. vtpote cām altissimā ꝓsiderās. ḡ virtutes theologice ab itellectualibus ſtutibus nō distinguūt. ¶ ꝓ. aug. in li. de mo

ribus ecclie manifestat in q̄ttuor virtutibus cardinalibus q̄ sunt ordo amoris sz amor ē charitas q̄ ponit virt⁹ theologica ḡ ſtutes morales nō distinguūt a theologicis ¶ Sz contra. id qđ ē supra naturā hois distinguit ab eo qđ ē fm naturā hois. sz virtutes theologice sūt supra naturā hois. cui fm naturā ꝓueniunt virtutes intellectuales z morales. vt ex inductis ꝑtz ḡ distinguūtur abinuicem q.lviij.ar.vj

¶ Hic ſedo incipit de distinctōe theologicaz ab intellectualibus z moralibus.

¶ Rndeo dōm. q̄ sicut supra dictū est. habit⁹ spē distinguūt fm formalē drīaz obiectoz. obiectuz aūt theologicaz ſtutū est ipe x⁹ q̄ est vltim⁹ rerum finis. put nostre rōnis cognitōem excedit. obiectuz autem virtutū intellectualiū z moraliū est aliquid qđ hūana ratōne ꝓphēdi pt. vñ virtutes theologice specie distinguūt a moralibus z intellectualibus q.liij.ar.ij.

¶ Cōclonē rñsiuā D. ponit in fine corpis talē. quam breuiter ponit p corp⁹ Uirtutes theologice specie distinguūt a moralibus z intellectualibus. Probat. habit⁹ distinguūt specie fm formalē drīam obiectoz. (Minor supplet ur formalr) sed ſtutes theologice hñt obiecta formalr drīa ab obiectis moraliū z intellectualiū. ḡ distinguunt specie. Maior patuit supra. q. liij. ar. ij. Minor ꝓbatur obiectū theologicaz ſtutū sub rōne scz veri boni vel veri. est de⁹. put nre rōnis cognitōem excedit. sz obiectū intellectualiū z moralium ſtutū est aliqđ qđ hūana rōne ꝓphēdi pt. ḡ minor ꝑa Nota aūt. ꝓter ista minorē q̄ ſtus intellectualr est circa aliqđ rōne naturali apphēsibile formaliter intelligēdo. i. in q̄ntum illud apphēsibile pertinet ad ſtutē intellectualē. licz em de⁹ vt res est in se nō sit apprehēsibil⁹ p ſtutē intellectualē. licz em de⁹ vt res est in se nō sit apprehēsibil⁹ p ſtutē intellectualē. tñ vt cadit sub habitu z ſtute intellectuali. ꝓsiderat vt est cognoscibil⁹ ex ꝓncipijs naturalr cognitis. z sic ꝓsiderat vt naturalr apphēsibil⁹. sic ecōtra theolog⁹ ꝓsiderat res naturales vt nō supernaturali cognoscūt. vt ꝑz. ꝑ. p. q. ꝑ. ar. ꝑ. Quare D. dr. q̄ ſtus intellectualr est circa naturalr apphēsibile. inter liige formaliter. i. vt est apphēsibil⁹ e rōne naturali. esto in se sit res supnaturalis Uocat aūt naturalr cognoscibile e mē qđ ex ſtute ꝓmoz ꝓncipioz (quoz cognitio innata est) apphēdi pt quecūq; mō Maior illa relinqt nota ex ꝑmo artī. qz ideo dicūt theologice. qz circa deū z sub rōne excedēt virtutē naturalē vel apphēsiuā vel appetitiuā. scz vel vt vez cognoscibile p reuelatōem z lumine fidei. vel vt obiectū brītudinis supnaturalis. fm q̄ etiā nō apphēditur p rōnem naturalē. De his magis postea.

☞ Et ꝓfirmat ꝓcio argumēto in ꝓrariū.

¶ Ad ꝑmū ḡ dōm. q̄ ſtutes intellectuales z morales ꝑficiūt intellectū z appetitū hois fm q̄ portionē nature humane. sz theologice supnaturalr.

¶ Ad maiorē dr. q̄ fm vtrāq;. sz mō supnaturali. sicut fides ꝑficit partem intellectiuā ad cognoscendū deū fm ea q̄ rōne naturali z ex ꝓncipijs naturalr cognoscibilibꝫ inuestigari nō pōt. Silr spes z charitas volūtatē ꝑficiūt vt rēdat in deū. vt brītudinē supnaturalē nō desiderabilē nec cognoscibilē p naturā Ad maiorē. ſtutes q̄ ꝑficiūt ptē intellectiuā fm ꝓportiōem hūane nature. z ea aūt cuidētia cognoscibil. illie dicunt intellectuales. Silr

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̄ pficiūt ad bonuz ꝓnaturale. dicūtur ꝛ sunt morales ꝛ naturalr adipiscibile. vñ negaf ꝓña. qz est alteras obiecti et alteras modi habendi ad obiectū

¶ Ad scdm dām. q sapiētia q̄ a pho ponit intellectualis virt⁹ ꝓsiderat diuina fm q sunt inuestigabilia rōne hūana. sz theologica virt⁹ est circa ea fm q rōnem humanā excedūt.

¶ Ad maiorez. ꝑtutes theologice dicūf q̄ nos ordinūt in deū fm q excedit rōem hūanā vel in ꝑfitate vel in bonitate. sicut fide tenem⁹ ꝓncipalr articulos fidei. q̄ nullo mō ex naturali rōne cognosci pñt Silr speram⁹ a deo bntudinē. q̄ est in visione intuitiua diuine ētie. ꝛ diligim⁹ deū vt est summū bonū. ꝛ obiectū talis bntudinis Ad minorē dr. q sapia ordinat ad deū cognoscēdū lume naturalr rōnis Et intelligit de deo q̄ p rōem sibi relictā inuestigari pñt sine singulari reuelatōe diuina. Vñ alr dictū fuit. q sapia phoz ꝛ sapiēna theologoz distinguūtur gūe scibili. ꝛ gñe scie. vt pz p. q. q. p. ar. p. ad. 2m. (penes lumina)

¶ Ad tertiū dām. q licz charitas sit amor. nō tñ ois amor est charitas. cuz g̃ dr q ois ꝑtus est ordo amoris. pt intelligi vel ex amore cōiter dicto. vel ex amore charitatis. si ex amore cōiter dicto. sic dr q̄libt ꝑt⁹ est ordo amoris in q̄tū ad qualibet cardinalium virtutū regrif ordinata affectio. ois aūt affectio
q. lxv. ar. p. ar. q. nis radit ꝛ ꝓncipiū est amor. vt supra dictū est. Si aūt intelligat ex amore charitatis. nō dak q hoc ītelligi q̄libt alia virt⁹ ēntialr sit charitas. sz q ois alie virtutes aliqualiter a charitate ꝛpendeant. vt
q. lxiij. ar. ij. infra patebit.

¶ Ad maiorē. patuit supra. q. lv. ar. p. ad. q̄rtum. et. q. lvi. ar. ij. qz intelligit materialr ꝛ causalr. vt ibidē pz. Et scdo dico. q ois est ordo amoris. sz nō charitatis. i. non ois ordinat ad charitatē. vel nō ois dependet a charitate (saltē in rōne ꝑtutis fm qđ) qz amor cōiter est charitate. vt patuit supra. q. xxvi. ar. ij. Ad minorē. amor aliqs est charitas. amor scz de i. quo habet supra ois charitas ꝛ ꝓciosus Ultra. g̃ tē. Negak ꝓña. qz ꝑtutes cardinales dependēt qđē ꝛ ordināt ad moderādū amorez in se et suis effectib. sz talis amor nō est ꝑt⁹ theologica. ꝛ dato q depēdeāt etiā a charitate in ee ꝑtutis simplr. nō tñ p hoc sequit q sint ētialr charitas. sz q depēdeāt a charitate. vt patebit infra. q. lxv. ar. ij. et magz 2ª 2ᵉ q. xxiij. ar. vij.

¶ Utr ꝟueniēter ponātur tres ꝑtutes cardinales theologice. fides. spes. ꝛ charitas.

AD tertiū sic ꝓcedit. Videt q inꝯueniēter ponāt tres virtutes theologice. fides spes. ꝛ charitas. ꝑtutes em theologice se hnt in ordine ad bntudinē diuinaz. sicut inclinatio nature ad finē ꝓnaturalē. sz inter ꝑtutes ordinatas ad finē cōnaturalē ponit vna sola ꝑt⁹ natural. scz intellect⁹ ꝓncipioz. g̃ dz poni vna sola ꝑt⁹ theologica. ¶ Ꝑ. theologice ꝑtutes sunt pfectiones ꝑtutū intellectualiū ꝛ moraliū. sz inter ītellectuales ꝑtutes fides nō ponit. sz est aliqd min⁹ virtute siliter aūt inter ꝑtutes morales nō ponit spes. sz est aliqd min⁹ ꝑtute. cū sit passio. g̃ multo min⁹ ꝛbēt ponī ꝑtutes theologice. ¶ Ꝑ. ꝑtutes theologice ordināt aiam hois ad deū. sz ad deū nō pt aīa hois ordinari nisi p intellectuā ptē in q̄ est intellect⁹ ꝛ volūtas. g̃ nō ꝛbēt ee nisi due ꝑtutes theologice. vna q̄ pficiat intellectū. alia q̄ pficiat volūtatē. ¶ Sz̄ est qđ Apl's dr. ꝓ. ad Corinth. xiij. Nūc aūt manet fides. spes. charitas tria hec

¶ Hic ꝓnter D. inqrit q̄ ꝛ quot sint virtutes theologice. ꝛ de distinctōe inter se

¶ Rūdeo dām. q sicut supra dictū ē. ꝑtutes theo ar. j. logice hoc mō ordināt hoiem ad bntudinē supnaturalē. sicut p naturalē inclinatōem ordinak hō in finē sibi ꝓnaturalē

¶ D. duo facit. Primo deducit ꝛclonē fundamēralē Scdo applicat eā ad ꝓpositū. inuēs ꝛclonē mīsiuā iplicite. ibi. Et ꝓmo qdē ꝛē. Cōclo fundamētalis ꝓambulabilis est. Optz q hoi q̄tū ad itellectū ꝛ volūtatē supnaturalr aliq̄d addak ad ordinādū ipm i finē supnaturalē (q̄ scz sup addita ex articulo ꝓmo sunt ꝑtutes theologice.) Probat ꝛclo. ꝑtutes theologice ꝛē. vt in ifa. sz i finē naturalē hō ordinak fm duo. scz fm rōem ꝛē. Et scdo p rectitudinē volūtatis naturalr tendēris in bonuz rōnis. q̄ deficiūt ab ordine bntudinis supnaturalr (. i. nō pñt hō minē sufficiēter ordinare in bntudinē supnaturalē.) igit optz ꝛē. id est optz q intellectui supaddak pfectiuū supnaturale. qđ cozrndet intellectui ꝓncipioz naturaliz. et volūtati supaddak cozrndēs rectitudini volūtatis. q̄bus se habeat ad bonū supnaturale. Huic rōis D. ꝓmo ponit maiorē. Scdo ꝓmā ptē minoris. ibi. Hoc aūt ꝛē. Tertio scdam ptē minoris cū ꝛclone. ibi. sed hec duo ꝛē Maior g̃ patuit ar. ꝓmo Et nota. q sub naturali inclinatōe ad finē ꝓnaturalē. ꝓhēdit intellect⁹ ꝓncipioz et rectitudo volūtatis. q̄ supra. q. li. ar. ꝓ. dicebant semiaria virturū Cōsequēter cū dr

¶ Hoc aūt ꝓtingit fm duo. Primo q̄dē fm rōem vel intellectū inq̄rū ꝓtinet ꝓma ꝓncipia vlia cognita nobis p naturale lumē intellect⁹. ex q̄bus ꝓcedit rō tam in ꝑculādis q̄ in agēdis Scdo p rectitudinē volūtatis naturalr tendētis in bonū rōnis.

¶ Ponit ꝓmā ptē minoris ꝓdicte. q scz duo ordinātur hoiem rādq̄ radices ꝛ seminaria ꝑtutū. mediāndo q̄bz ne opak ꝛ ꝓcedk bntudinē naturalē. q̄ ꝓsistit in ꝑculatōe et opatōe ꝑtutis moralis. Et dr D. rōem vel intellectuz qz ꝑt⁹ intellectual cognitiua magis dr intellect⁹ respectu ꝓncipioz. q̄bz rō (cū simplici apphēsione in ipa ferak) Et q̄ūo naturale lumē intellect⁹ ꝓtineat ꝓma ꝓncipia. dictū est supra. q. li. qz sicut in radice ꝛ cā ꝓpinqua. Deiñ cū dr

¶ Sed hec duo dficiūt ab ordine bntudinis supnaturalr. fm illud. ꝓ. ad Corinth. ij. Oculꝰ nō vidit. ꝛ auris nō audiuit. ꝛ in cor hois nō ascēdit q̄ꝑ parauit ex⁹ diligētib⁹ se. vñ optuit q̄ q̄tū ad vtrūq̄ aliq̄d homī supnaturalr adderet ad ordinādū ipm in finē supernaturalem

¶ Subiūgit scdam ptē minoris ꝛcedēris. qua ꝓbat auctoritate apli in ifa. Et ꝛcludit. Vñ optz ꝛē. vt dicebat ꝛclusio preambularis

¶ Et ꝓmo qdē q̄tū ad intellectū addūtur hoi q̄ dā ꝓncipia supnaturalia. q̄ diuio lumine capiūt. ꝛ

hec sunt credibilia ex q̄bz est fides. Scdo fo ē volūtas q̄ ordinak in illū finē. ꝛ q̄tū ad motū intentōis in ipm tendentē. sicut in id qđ est possibile ꝛseq̄. qđ ꝓsequet ad spem. ꝛ q̄tū ad vnionē quādā spūalez ꝑ quā q̄dāmō trāsformak in illū finē qđ fit p charitatē. apparet⁹ em vnq̄q̄ cuiuslz rei naturalr mouet ꝛ tēdit in finē sibi ꝓnaturalē. ꝛ iste mot⁹ ꝓuenit ex qđā ꝓformitate rei ad suū finem

¶ Hic ꝓnter applicat ꝓdictā ꝛclonē ad ꝓpositus subsumēdo. p ꝛclone mīsiua. quā iplicite ponit. ꝛ supplek affirmatiue ad q̄stiū talis. Cōuenīter ponunt tres ꝑtutes theologice. scz fides. spes. ꝛ charitas. Probat assumendo ꝛclonē pambulare. p maiorē sic arguēdo. optz q hoi aliq̄ supaddāt supnaturalr. q̄ eū ordināt in finez supnaturalē. Et ꝓmo q̄tū ad intellectū. Scdo q̄tū ad volūtatē duplex pfectio. sz fm hoc erūt tria supaddita. q̄ vocant ꝛ sunt ꝑtutes theologice. g̃ ꝛclo ꝓa. Minor declarat sic qz q̄ est in intellectu vocat fides. ꝛ scda q̄ ordinat volūtatē ad rēdēdū i bonū diuinū ē spes. ꝛ tertia q̄ vnit volūtatē ꝛ trāsformat in illū finē est charitas. g̃ ꝛclo ꝓa Maior patuit. Minorē D. declarat. qz credibilia supaddūf in lumine fidei. in q̄ tenētur bntualr. sicut infra. q. xciij. ar. ꝓ. dr de ꝓncipijs naturalib⁹ q̄ tenēt syndereſi ꝛē. Scdo ordinat volūtas dupliciter Primo vt tendat in finez supnaturalē trāsq̄ possibilē. ꝛ hoc fit p spem. Scdo volūtas ordiak p quādā vnionē spūalē. Et q̄ optreat ponere illā duplicē pfectōem D. ꝓnter ondit. ibi. Appetitus ꝛē. Nota aūt q̄ ꝑtus charitas vniat affectū cū vltimo fine scz deo. vt ipe in se diligit amore amicicie. Et p hoc posset videri q̄ spes q̄ pīsupponit amorē ꝛcupie boni sperati. nō necessario pīsupponeret charitatē. cū spes pfecta ꝛ formata illa pīsupponit etiā amorē amicicie dei ꝛ charitatez vt D. cōcludit. 2ª 2ᵉ. q. xvij. ar. viij. ꝛ g̃ mot⁹ spei scz formate. q. ꝓprie est ꝑt⁹ theologica (de q̄ loqmur) pīsupponit trāsformatōem ꝛ vnionē ad deū. Et esto idē sit amatū ꝛ speratū. tñ alia rōne amak. ꝛ alia sperak. ꝛ ideo pt ee spes informis q̄ nō est ꝓprie ꝛ pfecte theologica ꝑt⁹ sine charitate dei. licz nō possit ee sine amore dei. scz ꝛcupie. vel vt scotus dr. sine amore ꝓmodi. Nota etiaz. q̄ possz ee q̄stio circa ꝑba D. an p charitatē volūtas naturalr rēdat i deum. Hoc em videt posse haberi ex ꝑbis suis. qz finis efficit ꝓnaturalr volūtati p charitatē. sz appetit⁹ vnuscuiusq̄ naturalr mouet ꝛ tendit ꝛē. Dicit q̄ sic. ꝛ nō ē inconueniēs q̄ volūtas dicak naturalr rēdere i deū. sz p formā supnaturalē. qz oīs ḥitus ex natura ꝛclinat ad ꝓpriū actū g̃ ꝛ charitas inclinat naturalr ad diligēdū deū supnaturalr ꝛ meritorie. Sz nō cōtingit q̄ intellect⁹ vel volūtas tendat in deū naturalr p formā naturalē vel ꝓnaturalez de hoc alibi. De hoc laborauit Scot⁹ in q̄rto. dis. xlix. q. xi. ꝓter lumē glie. putās si poneret in intellectu. tūc intellect⁹ p formā creatā naturalr videret deum. sz ꝓns nō habet⁹ p inconuenīēti. q̄ p formā supnaturalē creatā naturalr videak de⁹. Sic in ꝓposito de dilectōe dei supnaturali p charitatē. De materia ist⁹ articuli hz aliq̄d Capol⁹ in tertio. dis. xxvi. circa tertiā ꝛclonez. vbi habes q̄ spes nō distinguit a fide. sicut exns circa ꝓticulare ab exi stēte circa vle. sz sicut hit⁹ appetitiu⁹ ab itellectiuo. habes q̄ p quo charitas sufficit ad diligēdū deū ꝛ desiderādū sz nō ad sperādū. cū illud sit spēalis difficultatis Habes etiā. p intellectu huius corpis quo respectu finis naturalis sperādi nō opz ponere spēalē pfectōem in volūtate. sicut respectu supnaturalis. qz ad naturalē ex se sufficies ꝛ determinata ē. nō respectu supnaturalis. Nota etiā q̄ scot⁹ in tertio. dis. xxxi. vult saluare distinctōez specificā hab. ꝑtutū theologicaꝝ. stāte vnitate obiecti sub ead rōe formali ꝛ spei ꝛ charitatis i eadē pōna. qz q̄n pfectio act⁹. ē a duob (scz a pōntia. ꝛ ab obiecto) q̄n variat. ꝓpria rō istoꝝ vel alteri⁹ eoꝝ in se vel ꝓportiōe cū reliq̄is cā. vel fm approximatōem ad reliquā cām variabit act⁹ Sic respectu actus tentōis. obiectū volūtatis est fm se pñs. respectu desiderij absens. Hec ille. Sz ex his bñ habet. q obiectū ē eadē res in se ꝛ fm naturaz. sz tñ alia est rō obiecti vt sic. et est aliud formalr fm ee motiuū. vt supra. q. xxiij. ar. iij. Et manifeste pz ex ꝑbis Scoti. q̄ est alt⁹ mod⁹ obiectādi. qz absens ꝛ pīsens sūt modi obiectui specifice distincti g̃ ē alia formal obiectiua vt sic. sz nō realr. ꝛ q̄ ad ꝗ bñ dr

Argumēti i ꝓmū auctoritas confirmat ꝛclonē rīsuā. Et dr Scot⁹ in tertio. dis. xxvi. q̄ dicta scōr distinguētiū realr tres theologicas. in ista auctoritate fundēt. ꝓter qđ dr sibi nō placere opinionē (si tñ opinio dici debeat) dicentiū spem ꝛ charitatē indistinctas.

¶ Ad ꝓmū g̃ dām. q intellect⁹ indiget spēbz intelligibilib⁹ p q̄s intelligat. ꝛ iō oz q̄ in eo ponat aliq̄s hit⁹ natural supaddit⁹ ponē. sz ipa natura volūtatis sufficit ad naturalē ordinē in finē. siue q̄tū ad intentōem finis. siue q̄tū ad ꝓformitatez ad ipm. sz in ordine ad ea q̄ supra naturam sunt. ad nihil horz sufficit natura ponē. ꝛ iō optz fieri supadditionem habit⁹ supnaturalis q̄tū ad vtrūq̄

¶ Maior ꝓa. tñ hoc interest q̄ naturalr inclinatio volūtatis sufficit ad bonū ꝓnaturale. vt patuit supra. q. lvi ar. vi. et sufficit ad vez naturalr cognoscibile. ponīa intellectiua cū hitu ꝓncipioꝝ. Ad minorē vera. rōne tū dicta. Sz negak ꝓña. qz ad bonū supnaturale nō sufficit volūtas. vñ ꝛ ipa hz pfici dupliciter. sicut intellect⁹ vno mō. iō erūt tres theologice Nota q̄ D. arguit de habitu ꝓncipioꝝ. et in solone loq̄t etiā de aliq̄ alio hitu supaddito scz aduenīēte post natiuitatē hois. Habit⁹ em ꝓncipioꝝ addit ponē q̄si aliq̄d ab ea distinctum. sz nō de nouo. post ee intellectiue ponē. vel saltē nō post aliū hitū. vterq̄ em hit⁹ supaddit ponē intellectiue. sz null⁹ volūtati ad bonū ꝓnaturale. sicut spes itelligibil⁹ intellectui. g̃ talis spes magis aducnit ꝛ addit. Et dr naturalr vt naturale distinguit cōtra supnaturale. ꝛ nō put naturale dr qđ est ꝓnatū. Vel dr hit⁹ naturalr inchoatiue. qz est a natura q̄ ad ꝓncipiū sufficies. scz intellectū agētē. eo mō q̄ hit⁹ vel ꝑt⁹ dr naturalr. vt patebit q̄stione sequēti. ar. ꝓ. et de hitu supra patuit. q. li. ar. ꝓ. Nota circa solonē ꝓmi duo Primo. qz intellect⁹ nō intelligit sine hitu supaddito. ꝛ h fm Scotū ad ꝓstitutēdū obiectū pñs. fm aūt. d. san. vt habeat actiuitatē Et de h sup. q. xxij. ar. ꝓ. vide Nota 2º q̄ ex hac solone ꝓstat q̄ voluntariū sit assumptū scoti in tertio. dis. xxxiij. vbi dr q̄ voluntas sit ita indeterminata ad bonū in passionib⁹ sicut intellect⁹. Oppositus em D. clare dr. qz ipa volūtas sufficit. ꝛ est determinatū ꝛ pfectū ꝓncipiū q̄tū est ex pte sui boni rōnis. scz ꝓportionati ꝛ p ꝛportionē intellect⁹ aūt scipo nō est sufficiēs vel determinatus ꝓncipiū. ꝛ de hoc supra. q. lvi. ar. vi.

Voluntarius dictū scoti

¶ Ad scdm dām. q fides ꝛ spes ipfectōez quādā ipoꝛtāt. qz fides ē ex his q̄ nō videnf. ꝛ spes ex his q̄ nō habēt. vñ habere fidē ꝛ spē ex his q̄ subdunt hu

Universidad de Deusto
Biblioteca

mane ptāti ꝺficit a rōne ꝓtutis. ſz habere fidē ⁊ ſpē ⁊ his q̄ ſunt ſupra facultatē nature hūane. excedit eīm ꝓtutē hoi ꝓportiōatā. ſm illd. p. ad Corinth. p. Qđ infirmū ꝺi dei fortiꝰ eſt hoibꝰ.

¶ Dicit ꝓa in rōne ꝓtutis. qz faciūt op⁹ ſimplr bonū. ſcz meritoriū. Ad minorē. fides hūana nō ponit int intellectuales ꝓtutes. vel̄. qz hz quādā ipfectōez. ſcz in/cuidētiā. cui ſit de nō viſis. ⁊ nō ꝑſtituit itellectuz in vltmo ſui. ⁊ etiā qz frequēter ꝑt ſibi ſuꝑeſſe falſum. Et ſpes humana q̄ ē de his q̄ ꝑt q̄s ꝓtute ꝓpria ꝓſeq̄. non eſt ꝓt⁹. ſz negat ꝓña de fide ⁊ ſpe. vt fides innitit ꝓtati diuie. q̄ in fallibil⁹ eſt. ⁊ ſpes auxilio diuino in ordine ad bonū infi/nitū. q̄ etiā ē certiſſima. De iſtis in. 2ª 2æ. q. xiij. ar. v. et. q. xvij. ar. p. et in de ꝓita. ma. xiij. ar. iij. Et nota q̄ fides apud phm nō eēt ꝓt⁹. qz nō facit euidētē cognitōem. ſed tm apud theologū ē ꝓt⁹. nō q̄dē itellectual. ſz theologica qz ꝓncipiū boni act⁹ ſimplr. ſcz meritorij. ⁊ hoc loquēdo de fide formata. q̄ ſola apud theologū ē ꝓt⁹ nō iformis qz nō eſt ꝓncipiū meriti. ſicut formata. cui⁹ act⁹ ē credere in deū. De his in Capolo in tertio. diſ. xxiij. ꝓclone p⁹. 2æ. Et de materia arti. in ſe. diſ. xxvi. eiuſdē tertij

¶ Ad tertiū dđm. q̄ ad appetituz duo ptinēt. ſcz mot⁹ in finē. ⁊ ꝓformatio ad finē p amorē. ⁊ ſic oz q̄ in appetitu hūano due virtutes theologice ponan/tur. ſcz ſpes ⁊ charitas

¶ Cōcedo minorē. intelligēdo imediate ⁊ ad deū. ſic obiectū imediatū nō ordinat⁹ alia hois niſi p intellectū ⁊ volūtatē. tm mediate ſicut ad finē. ⁊ nō obiectū ꝑt etiā ordinari p appetitū ſenſituū. vt tactuz fuit. ſz negat ꝓña. q̄ ḡ tm ſint due. ſz dz inferri. ḡ ꝓtutes theologice ſunt tm in duaby potēcijs. ⁊ h̄ ꝓcedit. Sz in vna ſunt due diſtincte vt dicit⁹ ē. vna facit inherere deo ꝓpter ſeipm vnīēs affe/ctū hois cū deo. ſcz charitas. Alia q̄ inheret deo ſicut ꝑn cipio ex q̄. puenit nob⁹ adeptio pfecte bonitat⁹. ſ. ſpes. iō ſtz tres. Et de iſt⁹ ſolonis ma. 2ª 2æ. q. xvij. ar. vi. 2æ.

¶ Utr⁹ fides ſit ꝓor ſpe. ⁊ ſpes ꝓor charitate

S AD q̄rtū ſic. ꝓcedit Uidet⁹ q̄ nō ſit h⁹ ordo theologicaz ꝓtutuz. q̄ fides ſit ꝓor ſpe. ⁊ ſpes ꝓor charitate. Radix eīm ē ꝓor eo qđ eſt ex radice. ſz charitas ē radix oīm ꝓtu/tū. ſm illd ad Epheſ. iij. In charitate radicati ⁊ fun dati. ḡ charitas ē ꝓor alijs ¶ D. Aug⁹. ꝺt in ꝓmo de doctri. xpia. Nō ꝑt aliqs diligere qđ ēe nō credide/rit. porro ſi credit ⁊ diligit bñ agēdo efficit vt etiam ſperet. ḡ videt⁹ q̄ fides p̄cedat charitatē. ⁊ charitas ſpem. ¶ D. amor eſt ꝓncipiū oīs affectōis. vt ſuꝑ di ctū eſt. ſz ſpes noīat quādā affectōem. eſt eīm q̄dā paſ ſio. vt ſupra dictū ē. ḡ charitas q̄ eſt amor ē ꝓor ſpe. ¶ Sed ꝓtra eſt ordo q̄ aꝑ⁹ iſta enumerat dicēs Nūc aūt manēt fides. ſpes. ⁊ charitas

Hic D. inqrit de ordine theologicaz inter ſe. ordo āt p̄eqrit diſtinctōez. ⁊ ḡ ꝓuenīēs ordo hui⁹ ar. ad p̄cedēē

Rñ. dđm. q̄ duplex ē ordo. ſ. gñatōis ⁊ pfectōis

¶ D. rñdet q̄ſito diſtincte. Unī ꝓmo ponit hui⁹ rñſio nis diſtincte rōem. ꝑmittēs diſtinctōez. Scdo ſubiūgit duas ꝓclones rñſiuas cozrñdēres. Primā ponit ibi. ordine q̄dē ⁊c. Scdam ibi. ordine ꝙo pfectōis ⁊c. Dicit ḡ q̄ dupler ſit ordo. ſcz gñatōis ⁊ pfectōis. Ordine gñationis dr ꝓus qđ ꝓus eſt in generatōe rei. q̄ ꝓcedit de im pfecto ad pfectū. ⁊ de potentia ad actū. ita q̄ illud qđ ꝓ us requiritur ad talē generatōem naturalē ⁊ materialem dr hoc mō ꝓus. ⁊ qđ agens naturale ꝓus attingit vocat ꝓus generatōne. et qđ eſt in fieri eſt ꝓus alio. Et no/ta q̄ ordo generatōis. etiā ſtando infra limites nature create eſt ſimplr poſterior ordine pfectōis. q̄ optz agens etiā naturale ꝓus ēe in ſe pfectū añq̄ generet. ſed in ꝓce dente de nō ēe ad eſſe. vel de ipfecto ad pfectū. tūc imp fectū eſt ꝓus. quare D. notāter dr. In eodē fides p̄cedit ſpem ⁊c. Et nota. q̄ materia dr ꝓus forma nō abſolu te ⁊ vliter. imo ordine nature ⁊ tēporis ⁊ durationis forꝫ ma abſolute eſt ꝓor. ſicut actus poña. ſed intelligit D. in ꝓta nonum meraphyſice. de forma educta de potentia materie Conſequēter cū dr

¶ Ordine q̄dē gñatōis q̄ materia ē ꝓor forma. ⁊ imꝑfectū pfecto in vno ⁊ eodē fides p̄cedit ſpem. et ſpes charitatē ſm act⁹. nā h⁹ ſimul infundūt

¶ Subiūgit ꝓmā ꝓclonē iuxta ꝓmū membꝝ talem Ordine generatōis in vno ⁊ eodē fides p̄cedit ſpem. et ſpes charitatē. nō ſm habit⁹ ſz ſm act⁹. (Dicit notāter. in eodē. qz in diuerſis ꝑt p̄cedere ſpes ⁊ charitas fidē alj/teri⁹. ſz in eodē nēcario ꝓor eſt fidei actus q̄ ſpei vel cha ritatis) Hui⁹ ꝓclonis D. ꝓmo. ꝓbat tertiā cū ꝑte. Sed cūdo ꝓmā. ibi. Nō eīm ꝑt ⁊c. Tertio ſcdam. ibi. Similer aūt ⁊c. Quo ad tertiā ꝑtē ꝓclonis. ſcz q̄ nō ſm habitus ſe p̄cedāt. arguit⁹ ſic. Eoꝝ habituū vnus nō eſt ꝓor alio etiā via gñatōis. q̄ ſimul infundūtur. ſed hi tres habit⁹ ſimul infunduntur. ḡ ⁊c. Maior nota. Minor ꝓz. qz de virtutes ſaltē vt formate ſunt reqrūt ⁊ coexigūt ſe. ⁊ quia opa dei pfecta. et de his infra. q. lxiij. ar. iij. et. v. tūc ibi.

¶ Nō eīm ꝑt in aliq̄d mot⁹ appetitiu⁹ tēdere vl̄ ſpe rādo vel amādo. niſi qđ eſt apꝑhēſum ſenſu aut in/tellectu. p fidē aūt apꝑhēdit intellect⁹ ea q̄ ſperat ⁊ amat. vñ optz q̄ ordine gñatōis fides p̄cedat ſpem et charitatem

¶ Probat ꝓmā partez ꝓclonis p̄dicte. ſcz q̄ quo ad actus fides. id eſt motus ⁊ act⁹ fidei. actū ſpei ⁊ charita tis. ſic. Nō ꝑt motus appetitus tendere vel ſperando vl amando in aliq̄d. niſi qđ eſt apprehenſum ſenſu aut intel lectu. ſed per fidē intellectus apꝑhēdit q̄ ſperat ⁊ amat virtutibus theologicis. Unde oportz ⁊c. Propoſitōes D. relinquit notas. Et aſſumit maiorez vliter de mot⁹ appetitus vel ſenſitiui vel intellectiui. eo q̄ nihil appetitur tali appetitu niſi cognitū cognitōne ꝓiūcta. vt patuit ſuꝑ q. xxvi. Minor nota Deiñ ibi

Silr aūt ex h⁹ hō aliq̄d amat q̄ apꝑhendit illud vt bonū ſuū. q h⁹ aūt q̄ hō ab aliq̄ ſperat ſe bonū ꝓſeq̄ poſſe. reputat ipz in q̄ ſpez hz q̄dā bonū ſuū. vñ ex h⁹ ipo q̄ hō ſperat de aliq̄ ꝓcedit ad amādū ipm. ⁊ ſic ordine gñatōis ſm act⁹ ſpes p̄cedit charitatē.

¶ Deducit ſcdam ꝑtē ꝓclonis. ſcz q̄ ſpes p̄cedat cha ritatē. q̄ ſcz eſt amor ei⁹ a q̄ ds ſperat ꝓſeq̄ bonū ſperatū ſic. ex hoc ipo q̄ hō ſperat de aliq̄ ꝓcedit ad amādū ipz. ḡ ordine gñatōis ſm act⁹ ſpes p̄cedit charitatē. ꝓña. q̄ ꝓbat extra lrām. qz charitas ē amor ei⁹ a q̄ ds recipit bo na ſupnaturalia. ſcz dei. Añs. ꝓbat. ibi. Silr ⁊c. qz ex h⁹ amat aliq̄d. qz apꝑhēdit vt bonū ſuū. ſz ille de q̄ ſper

tat eoipo apꝑhendit vt bonū. igit⁹ ⁊ patuit fundamen/tū iſtius. pbationis ſupra q. xl. ar. vij. ¶ Et nota circa iſtā ꝓclonem q̄ D. videt intelligi q̄ act⁹ fidei eſt ꝓior ge neratōe actu ſpei ⁊ charitatis nō vliter. qz nō in angelis qui. p vno inſtanti habuerūt actū fidei ⁊ ſpei ⁊ charitatꝫ. et p ꝓns ibi fuit ſolū ordo nature ⁊ nō gñatōis durationis. ſicut ⁊ iter habit⁹ eſt ſolū ordo nature nō durationis. ſed dictū Doc. ꝑcedit de hominib⁹ ⁊ raliby q̄ ſucceſſiue ⁊ cū tempe ꝓdeunt in exercitiū habꝝ ꝓtutū. Q̄ aūt actus taliū virtutū ſimul eſſe poſſunt ꝑtim ſpei ⁊ charitatis. hz Doctor ſcda ſcde q. xvij. ar. p. ad tertiū. Ordo em̄ ge nerationis ꝓprie eſt. qn vnū ꝓius duratōe generatur. nō em̄ videt aliq̄d impoſſibile q̄ ſi aia Chriſti in ꝓmo inſtā ti nō fuiſſet ꝫtificata. q̄ ꝓto eodem inſtanti credidiſſet et ſperaſſet. ꝑ quo ſumme dilexit. ⁊ ḡ vult Doc. q̄ inter habitus nō eſt ordo generatōis. ſcz quo ad duratōnem. tamē videt q̄ etiā ordine nature ꝓius ꝑequirat habi/tus fidei q̄ alij. ſed iter actus (q̄nq̄ ſaltē) eſt ordo gñati/onis ⁊ duratōis ⁊ tp̄is vt patuit. Tunc ibi.

¶ Ordine vero pfectionis charitas p̄cedit ⁊ fidē et ſpem. eo q̄ tā fides q̄ ſpes p charitatē formant. et pfectionem ꝓtutis acq̄rūt. ſic em̄ charitas eſt mater oīm virtutū ⁊ radix. inq̄tum eſt omniū virtutum forma. vt infra dicetur. Et per hoc patet reſponſio ad ꝓmum.

q.lxv. ar. iij. ⁊ 2æ 2æ. q. xx. a. ar. vij.

Lege ſcda

¶ Ponit ſecū dā ꝓclonem iuxta ſecūdum mēbrū p̄e/dicte diſtinctionis talē. Ordine pfectionis charitas p̄e/cedit fidem ⁊ ſpem (. i. charitas eſto in eodē ſeq̄t. q̄ ad ac tū. fidē ⁊ ſpem. tm eſt ꝓior) id eſt pfectior in eodē etiā. Et abſolute loquēdo dat charitas aliq̄ ſcz dei. q̄ p̄cedit etiā tpe ⁊ natura oīem fidē. Probat⁹ ex D. tā fides q̄ ſpes p charitatē formant ⁊ pfectionē ꝓtutis acquirūt. ḡ chari tas eſt pfectior Tenet ꝓña. qz formās (ꝑtim effectiue) et pficiens (ꝑcipue in eſſe ſpecifico ⁊ eſſentiali) eſt pfectius ro q̄ format ⁊ perficit. Añs ꝓbat⁹. qz ꝓterea charitas eſt mater virtutū ⁊ radix. quia formar oīes alias ⁊ alie hñt rōnem pfecte ꝓtutis p charitatē. qz p ipam ordinant ad pfectum hois bonū. ſcz deū. et hec oſtendēt infra q. lxv. ar. iij. et magis ſcda ſcde q. xxiij. ar. viij. ¶ Nota circa hoc q̄ charitas formar alias virtutes ⁊ ꝑſertim ſpem et fidem. forma quadam generali que eſt eſſe meritoriū. qđ habent qz trahunt in obiectū charitatis ſumere dilectuz vt ſic. vide q. lx. ar. p. ad tertiū. ¶ Et nota ſcdo q̄ non oꝑtet q̄ oīne pficiens ſit ſimplr nobile⁹. quia nō pficiens formaliter accidentaliter. Accidens em̄ pficit ſubſtātiā. nō tm eſt ſimplr nobile⁹. tm pficiens effectiue ⁊ quaſi ex/uoce ⁊ pficiens in ſpecie virtutis nobiliſſime. ſicut eſt eſſe meritoriū. illud eſt ſimplr pfectius in eſſe virtutis. ſic eſt de charitate. ¶ Nota tertio. q̄ hec pbatio ſcde ꝓclo/nis videt eſſe a ſigno ⁊ a poſteriori ſcz effectu. ſed infra q. lxvi. ar. vi. et ſcda ſcde q. xxiij. ar. vi. oñdit⁹ a ꝓri q̄ chari tas eſt nobilior. qz nobilius hz obiectū ⁊ nobiliori mō ſe hz ad obiectū nobiliſſimū.

¶ Et cōfirmatur ꝓma ꝓclo argumēto in cōtrarium.

¶ Hic nota d. ſan. ſuꝑ lrām. ibidē. q̄ aꝑ⁹ dr ſolū de trib⁹ theologicis q̄ nūc maneāt. cū tm etiā dona ſpūs ſcti et alie ꝓtutes nūc ꝑ ſtatu maneāt. ſz h ideo dixit aꝑ⁹ qz hec tria cōiungunt deo. alia aūt nō cōiungunt deo niſi mediantibus iſtis. alia etiam dona ſunt quedam diſpo/nentia ad gignendū iſta tria in cordibus hominum.

¶ Ad ꝓmi maiorez. radix in naturalib⁹ hūs ſe in gñe cauſe materiak eſt ꝓor eo qđ eſt ex radice in gñe cauſe ma terialis via generatōis. ſz radix metaphorica in gñe cau ſe efficientis. qz videz ſuſtētat ⁊ nutrit oēs ꝓtutes. illa eſt ꝓior ordine pfectōis. radix eīm ſm d. ſan. 2ª 2æ. q. lxxviij. ar. iij. ad ꝓm. nō ſolū hz rōnē materie. ſz etiā cauſe actiue. ꝺigētū adminiſtrat nutrimētū. Ad minorē. charitas ē ra dix oīm ꝓtutū. Uerū ſedo mō. qz facit oēs ꝓtutes ēe me ritorias ⁊ imꝑtit eis ordinē ad vltimū finē ſup oia cha/nō ār qz ſit materia vl̄ q̄ſi materia ex q̄ alie ꝓtutes pullu lent ſz ipſis ꝓſuppoſitis ⁊ de ſe ipſeꝝ ipa aduenīēs pficit. et ipa recedēte alie efficiūt deformes. ḡ charitas eſt ꝓor. Uerū pfectōe. ⁊ eſt iſta rō. p ſcda ꝓclone.

¶ Ad ſcdm dđm. q̄ Auguſtinus loquit de ſpe. q̄ ds ſperat ex meritis iā habitis ſe ad beatitudinē p/uenturū. qđ eſt ſpei formate q̄ ſeq̄t charitatē. ꝑt aūt aliqs ſperare anteq̄z habeat charitatē. nō ex meritis q̄ iam hz. ſed que ſperat ſe habiturū.

¶ Ad illā. Porro ſi credit ⁊ diligit bene agendo efficit vt etiā ſperet. Uerū ſpe pfecta. imiterni meritis q̄ nō ſtz ſine charitate. ⁊ ipe formata. q̄ ds ſperat de deo ſicut ami co. Adueniente em̄ charitate aliqs pfect⁹ ſperat. quia de amicis maxie ſperam⁹. ſz tm añq̄z diligat deū ꝑt⁹ ſperat ſpe informi ⁊ ipfecta. ⁊ tm huic ſpei ꝑſupponit amor ſuꝑ/ſius. ⁊ amor ꝓcupiſcentie boni ſperati. vt patebit ad 3ᵐ.

¶ Ad tertiū dđz. q̄ ſicut ſupra dictū ē. cū ⁊ paſſi/onib⁹ ageret. ſpes reſpicit duo. Unū q̄dē ſicut ꝓnci pale obiectū ſcz bonū qđ ſperat. ⁊ reſpectu huius ſem per amor p̄cedit ſpem. nūq̄z em̄ ſperat aliq̄d bonuz niſi ardenterati ⁊ amatū. Reſpicit etiā ſpes illū a q̄ ſe ſperat poſſe ꝓſeq̄ bonū. ⁊ reſpectu huius. ꝓmo q̄dez ſpes p̄cedit amorē. q̄uis poſtea ex ipo amore ſpes augeat. p h em̄ q̄ aliqs reputat p aliquē ſe poſſe cō/ſeq̄ aliq̄d bonū. incipit amare ipm ⁊ ex hoc ipo q̄ ip/ſum amat. poſtea fortius de eo ſperat. q.xl. ar.vij.

¶ Dicit infert. qz infert de charitate cū tm in ꝑmiſſis nulla fecerit mētionē de ea. ſz de amore. vñ ꝓcedit ꝓña q̄ amor ē ꝓior ſpe q̄cūq̄z. formata. ſcz vl̄ informi. ſz nō ē ideꝝ dicere de charitate. ſpes em̄ ꝑſupponit amorē ꝓcupiſcētie bitudinis q̄ ē amor amicitie reſpectu ſperātꝫ hois. ſz nō ꝑſupponit amorē amicitie ipi⁹ dei a q̄ ſperat ipa bitudo Spes em̄ vt ſuꝑ dictū fuit q. xl. ar. vij. hz obiectū forma le ꝓncipale qđ ē bonum ſperatū ⁊ hui⁹ boni amor p̄cedit ſpem. Habet etiā obiectū materiale. ſcz eū a q̄ ds tale bo/nū ſperat ꝓſeq̄ ⁊ hui⁹ amor ſeq̄t ſpem. qz per ſpem agit vt talis habeat rāq̄z bonū ꝓprium. ⁊ p ꝓns efficit diligibilis. Unī fundamētū d. ſan. in 2ª 2æ eſt q̄ ſpes ſit ꝓior chari/tate. qz ſpes ſeq̄t ⁊ initit amorē ipſeꝝ dei (ſcz amorē ꝓcu/piſcētie q̄ ꝓcupiſcit aliq̄d ab eo) ſz charitas eſt amor ꝑfe/ctus quo diligit deus ſm ſeipm. mō ſm viā gñatōis in p̄cedente de ipfecto ad pfectū. ꝓmo occurrit act⁹ imꝑfe/ctus. ⁊ ḡ ſpes ꝓor eſt charitate via gñatōnis. eſto aliqs amor (ꝓcupiſcentie dei) ꝓior ſit ſpe. ⁊ hec intendit ſol⁹ d. ſan. Dicit igit ad xp̄ōnes argumēti. maior ꝓa de amore in cōi. ſz falſa ē de charitate. Dictū ē em̄ ſuꝑ q̄ amor cō/mun⁹ q̄dā ē charitate q. xxvi. ar. iij. Minor ꝓa de oīne ſpe q̄ noiat affectōez ſz nō oīs paſſiōez. ſpes em̄ volūtatꝫ ē q̄dē affectio ſz nō paſſio. Ultra. ḡ charitas q̄ eſt amor eſt ꝓior ſpe. Negat ꝓña. qz ſz charitas ſit amor. nō tamē

Universidad de Deusto
Biblioteca

ōis amor est charitas. vñ ꝓmittit falsa ꝓphetis. Amor est prior (videlz ꝓcupiscētie dei z bꝛitudinis) ꝙ charitas q̄ ē amor amicitie dei q̄ diligit ſm ſeipm. ¶ Et nota q̄ D. itēdit q̄ ſpes ſp ꝓſupponitꝛ ſeqꝫ amorē boni ſperati ſz nō ꝓſupponit oēm amorē eiꝰa q̄ ſperat bonū. esto z ex amore ꝓfecto eiꝰa q̄ ꝺs ſperat ſpes ipa augeaꝫ z formet.

¶ Questio lxiij. de causa virtutū.

QInde ꝓſiderādū est de cā ꝟtutū. Et circa h̄ q̄rūꝫ q̄ttuor. Prīo vtrū virtꝰ sit in nob a natura. Scōo vtꝛ aliq̄ ꝟtus causet in nobis ex assuetudie opeꝛ. Tertio vtꝛ aliq̄ ꝟtutes morales sint in nob ꝓ infusionem. Quarto vtꝛ ꝟtus quā acq̄rimꝰ ex assuetudine operū sit eiusdē speciei cū ꝟtute infusa.

¶ Iuxta ordinē supꝫ ꝓmissum z statutū q. lv. ista ē seq̄nda ꝑs ꝓncipalis de moralib⁹ ꝟtutib⁹. in q̄ postq̄ actū est de'ēntia ꝟtutis z subiecto eiꝰ z de distinctōe hic agit de cā eiꝰ. z in ista q̄stiōne ꝑ° oñdit quo causant ꝟtutes hūane nature ꝓportionate. Scōo oñdit quo cānt ꝟtutes hūanā naturā ex'cēteres ar. iij. et in ar. iiij. ꝓpanit he ꝟtutes adinuicē penes idēptitatē vl' distinctōem specificā.

¶ Utrū virtus sit in nobis a natura.

AD ꝓmū sic ꝓcedit. Uidet q̄ virtꝰ sit in nobis a natura. Dicit em̄ Damascenꝰ in tertio libꝛo. Naturales sunt ꝟtutes z eq̄liter insunt oib⁹. Et Antoni⁹ dꝛ in sermone ad monachos. Si naturā volūtas mutauerit puersitas est. ꝺditio seruet z virtus est. Et Matth. q̄rto supꝫ illud Circuibat Jesus ꝛc. dꝛ glosa. Docet naturales ꝟtutes. scz iusticiā. castitatē. hūilitatē. q̄s naturaliter hꝫ hō. ¶ Ꝺ bonū ꝟtutis est ſm rōnez esse. vt ex dictis ꝑz. sed id q̄ est ſm rōnem est hoi naturale cū rō sit hois natura. ꝙ virtus ineſt hoi a natura. ¶ Ꝺ illud dꝛ esse nobis naturale q̄ nobis a natiuitate ineſt. sed ꝟtutes q̄busdā a natiuitate insunt. Dicitur em̄ Job. xxi. Ab infantia creuit mecū misericordia. z ꝛc vtero egressa est mecum. ꝙ virtus ineſt hoi a natura. ¶ Sed contra. id q̄ ineſt homini a natura est oīb⁹ hominib⁹ cōmune. z nō tollit ꝓpeccatuꝫ. quia etiā in demonibus bona naturalia manent. vt Dionysius dꝛ in. iiij. ca. de di. no. ſz virtꝰ nō ineſt oīb⁹ hoīb⁹ z abijcit ꝓ peccatuꝫ. ergo non ineſt homini a natura.

q. lv. ar. iiij. ad 2m.

¶ Hic ergo ꝓmo inq̄rit de cā naturali z interinseca. Ꝺ est in hoie existente.

¶ Rñdeo dōm q̄ circa formas corꝑales aliq̄ dixerūt q̄ sunt totaliter ab intrinseco. sicut ponētes latitationē formaꝝ. aliq̄ ꝺo q̄ totaliter sint ab extrinseco. sicut ponētes formas corꝑales esse ab aliq̄ cā separata. aliq̄ vero q̄ ptim sint ab extrinseco. inq̄tū scz ꝑtinent in materia in poña. z ptim ab extrinseco inq̄tū scz reducunt ad actū ꝓ agēs. Ita etiā circa scientias z virtutes. aliq̄ q̄dē posuerūt eas totaliter esse ab intrinseco. ita scz q̄ oēs ꝟtutes z scie naturaliter ꝑficiunt in aīa. sed ꝙ disciplinā z exercitiū ipedimenta scie z ꝟtutis tollunt. q̄ aduenīūt aie ex corꝑis grauitate. sicut cū ferrū clarificat ꝙ limatōnem. z hec fuit opinio platonicoꝝ. Aliꝫ vero dixerūt q̄ sunt totaliter ab extrinseco. id est ex influētia intelligētie agentis. vt ponit Auicēna. Aliꝫ ꝺo dixerūt q̄ ſm aptitudinē scientie z virtutes sunt in nob a natura. nō ār ſm pfectōem. vt phs dicit in. ij. ethi.

¶ Ꝺ. in h̄ corꝑe duo facit. ꝓmo ꝓmittit q̄ꝺā fundamētū in q̄ stat difficultas q̄sti. Scōo ex isto fundamēto clare rñdet ei⁹ q̄uā ꝺo q̄strū. ibi. Utroq̄ ār ꝛc. Fūdamētū ꝗ est z dubiū de cā ꝟtutū. an sint ab extrinseco vel non. Circa q̄ ꝓmo ponit tres modos dicēdi. scōo verificat et declarat tertiū modum. ibi. Et h̄ veri⁹ ꝛc. Quo ad ꝓmū dꝛ q̄ sicut sunt tres modi dicēdi de cā formaꝝ naturaliū ita de cā ꝟtutū. z patz clare in lra. Posset ār adduci circa istas opiniones difficultas de inchoatōne formaꝝ. ſz resista ꝓbica est. z vide de ea in Capolo in. ij. dis. xvij. conclusione ꝓma. Consequenter cum dicit.

¶ Et h̄ verius est. Ad cuius manifestatiōem opteꝛ ꝓsiderare q̄ aliq̄ꝺ dꝛ alicui hoi naturale dupliciter. vno mō ex natura speciei. alio mō ex natura indiuidui. Et q̄z vnūq̄q̄z hꝫ speciē ſm suā formā. indiuiduat vero ſm materiā. forma ꝺo hoīs est aīa rōnalis. materia vero corꝑus. Ideo id q̄ꝺ ꝓuenit hoi ſm aiam rōnalē. est ei naturale ſm rōnē speciei. id ꝺo q̄ꝺ est ei naturale ſm determinatā corꝑis ꝓplexionē. est ei naturale ſm naturā indiuidui. q̄ꝺ em̄ est naturale hoi ex pte corꝑis ſm spēz q̄ꝺāmodo refert ad aiam ingtū scz tale corꝑus est tali aīe ꝓportionatū.

¶ Uerificat z declarat tertiū dicēdi modū q̄ est Aristotelis. z ꝙ eiꝰ manifestatōne ponit vnū notabile dictum eiusū. q̄ aliq̄ꝺ dꝛ hoi naturale dupliciter ſm videlz naturam ſpēi z ſm naturā indiuidui. z illud ē naturale hoi ſm speciē q̄ꝺ ꝓcedit aiam rōnalē. vt sic. id ꝺo q̄ꝺ ꝓuenit ſm determinatā corꝑis ꝓplexionē ē naturale ſm indiuiduū. z hoc notāter q̄ꝺ ꝓuenit ſm determinatā corꝑis ꝓplexionē. q̄ꝺ ꝓuenit hoi ex pte corꝑis rōe speci magꝭ dꝛ ꝓuenire rōe aīe q̄ rediit talē dispōnē corꝑis. sic sanitas corꝑis sub aliq̄ gradu diffinitiue ē de natura speciei. ſz talis determinatus gradus est de natura indiuidui. z de h̄ supꝫ q. li. ar. ꝑ.

¶ Utroq̄ aūt mō virtꝰ est hoi naturalis ſm q̄nꝺā inchoatiōem. ſm q̄ꝺ ē naturā speci inq̄tū in rōne hois insunt naturaliter q̄ꝺā ꝓncipia naturaliter ꝙgnita tā scibiliū q̄ agēdoꝝ. q̄ sunt q̄ꝺā seminaria ītellectus aliū ꝟtutū z moraliū. z inq̄tū in volūtate ineſt q̄ꝺā naturalis appetitꝰ boni q̄ꝺ est ſm rōnem.

¶ Hic ꝙr ex ꝓcedentis fundamēti declaratōe. z rectio mō dicēdi. Ꝺ. rñdet ꝓmo deducēdo vnā ꝛcloné rationis suā q̄ drimēbꝛē. scōo ex illa rñsione enacuat argumenta in oppositū adducēda. ibi. Et ꝙ h̄ ꝛc. Cōclo q̄ rñsiua est ista. Utroq̄ mō (scz tā ſm naturā speciei q̄ indiuidui) ꝟtus ē hoi naturale ſm inchoatiōnē. nō aūt ſm ꝙsummationē eaꝝ. exceptis theologicis. ¶ Ubi nota extra lram ꝙ intellectu ꝛcloné q̄ sicut iuxta viā peripatheticoꝝ forma naturalis dꝛ inchoata nō ꝙsti aliq̄ꝺ sui interinsecū añ ēductionē ꝑfectā in materia. Sꝛ dꝛ inchoata triplr passiue dispoſitiue z effectiue. ita añ q̄ ꝟtus in se assit in hoie ꝓr⁹ est in natura capacitas ꝟtutis z ꝓcedit dispō z habilitas aliq̄ z eū hoc ꝟtus effectiua ꝟtutis. z h̄ ē ꝟtute cē naturale ſm inchoatōem. i. a natura z ꝑ naturā hꝫ hō capacitatē z dispōnē ac ꝓncipiū ꝓductiū z effectiū ꝟtutis hūane ſm q̄ ꝟtus dꝛ cē naturale ſm inchoatōem. Ac si diceret. inchoatio z ꝓncipiū ꝟtutis est a natura. ſz ipa ꝟtus in se acq̄rit ꝙ exercitiū et assuetudinē operū. vt ꝑz ar. ſeq̄nti. His notatis ꝓbat ꝛcloné. z ꝓtio ꝓma eiꝰ ꝑs. ſcōa. ibi. Scōm ꝺo naturā ē. tertio tertia. ibi. Nō ār ꝛc. q̄rto q̄rta cū resumptōne ꝛcloné. ibi. Sic ꝙ ꝛc. Ꝓtia ꝙ ꝑs. scz q̄ aliq̄ ꝟtutes sint a natura ſm inchoatōem rōe speci z formę. Arguit sic post d. san. in rōne hois sunt naturales (. i. a natura z natiuitate sibi indita z ꝓcreta) q̄ꝺā ꝓncipia naturaliter ꝙgnita. tā scibiliū ꝙ agēdoꝝ. q̄ sunt q̄ꝺā seminaria ītellectualiū ꝟtutū z moraliū. z in volūtate est quiꝺā naturalis appetitꝰ boni q̄ꝺ est ſm rōnē. ꝙ ꝟtutes ītellectuales z morales sint a natura ſm inchoatōem. Tenet ꝛcloné. qꝛ illa ꝓncipia naturaliter ꝙgnita z inclinatio volūtatis dicta sint ꝓncipia actiua ꝟtutis naturaliter hꝫ ꝓncipia ꝟtutis ē ē cē inchoatū. vt patuit. ꝙ ꝛcloné bona. Añs ꝑ⁹ ꝓtes suas patuit supꝫ q. li. ar. ꝑ. qꝛ intellectui z aīe sint creati hiꝰ ꝓncipioꝝ speculatiuoꝝ z ꝓtia ordinatoꝝ. z volūtas ex natura sua ē q̄ꝺā inclinatio in bonum ꝙnaturale hoi q̄ꝺ est bonū rōnis. Deinꝺ cū dicit.

¶ Scōz ꝺo naturā ꝺiuiduꝺi ingtū ex corꝑis dispōne aliq̄ sint ꝺispositi vl' melius vl' peius ad q̄ꝺā ꝟtutes. puta scz vires q̄ꝺā sensitiue actꝰ sint q̄rūꝺā ꝓtiuę corꝑis. ex q̄ꝫ dispone aduenīāt vl' impediūt hmoi vires in suis actib⁹. z ꝙ ꝺs vires rōnales q̄ꝺ hmoi sensitiue vires ꝺseruiūt. z ſm h̄ vn⁹ hō hꝫ naturalez aptitudinē ad sciaz. ali⁹ ad fortitudinē. ali⁹ ad tpantiā. z his modis tā ꝟtutes ītellectuales q̄ morales ſm q̄nꝺā aptitudinis inchoatōz sint in nob a natura.

¶ Probat scōaz ꝓtē. scz q̄ ex pte ꝺiuiduꝺi. sic. Ex corꝑis dispōne (scz in rali gradu z mō) aliq̄ sunt dispositi melius vl' peius ad q̄ꝺā ꝟtutes. tā scz ītellectuales q̄s morales. ꝙ ꝟtutes hmoi sunt naturales ſm inchoatōem ex pte dispōnis corꝑis. Tenet ꝛcloné ex dictis. qꝛ talis dispō ē q̄ꝺā inchoatio ꝟtutis. ꝙ si dispō ē naturalis. seqꝫ q̄ z ꝟtus ē ſm inchoationē. Añs ꝺo ondit z declarat ibi (Prout scz) dare i lra.

¶ Nō ār ꝙsummatio eaꝝ. qꝛ natura determinat ad vnū. ꝙsummatio ār hmoi ꝟtutū nō ē ſm vnū modū actois. ſz diuersimode ſm diuersas materias in q̄bꝫ virtutes opant. z ſm diuersas circūstantias.

¶ Subiūgit tertiā ꝓtē ꝛcloné ꝓdicte. scz q̄ ꝙsummatio ꝟtutis nō sit a natura (ita videlz q̄ sine rōne z ꝓuidentia z discretiōe rōis nō hꝫ ꝑfectē se z ꝓprie) z arguit sic. Natura determinat ad vnū. ſz ꝙsummatio ꝟtutū nō ē ſm vnū modū actois. ſz diuersimode ſm diuersas materias ꝟtutū z ſm diuersas circūstātias. q̄. Maioꝛ nota. z ſtr minor. qꝛ vt patuit q. xlix. et q. l. et q. lviij. ar. ij. Habit⁹ vel ꝟtus nō hꝫ locū vbi ē determinatꝰ modꝰ agēdi. z ſcōo. qꝛ virtꝰ ē hiꝰ electiuꝰ z liber agēs vario mō z libere. ꝙ ꝺs nō est determinatus ad vnū Deinde ibi

¶ Sic ꝙ ꝑz q̄ ꝟtutes in nob ſt a natura ſm aptitudinē z inchoatōez. nō ār ſm pfectōem. ꝓter ꝟtutes theologicas q̄ sunt totaliter ab extrinseco.

¶ Resumit ꝛcloné ꝓdictā cū q̄rta pte eius ꝓbatiōem notat breuiter sic. Uirtutes theologice totaliter ab extrinseco ſt. ꝙ nō ſt naturales vl' a natura etiā ſm inchoatiōem.

Añs patuit. q. lxij. ar. ꝑ. qꝛ ꝓterea dicit⁹ diuine. qꝛ a solo deo. Cōsequentia patuit. qꝛ illa ꝓtas. naturaliter ichoatio nē cui⁹ dispō z ꝓncipiū ē a natꝛa. Uñ sic aia rōnal nō ē inchoata. qꝛ in materia nō ē vis aie rōnalis ꝓductiua. ita nec theologice. ¶ Et nota q̄ ſz i aia sit ꝓña obꝛdiētial ad hmoi ꝟtutes. ſz ꝓterea nō dicit inchoatꝛe. ſz ad inchoatōez forme rediit inchoatio passiua naturaliter z dispositiua z effectiua q̄ꝺ in ꝓposito nō hꝫ locū. qꝛ q̄ꝺ inchoatū ē ꝑt ꝓagēs naturale reduci in actū. vide de h̄ Capolū i ꝓlogo ꝓmi. q. ꝑ. ad ꝑ⁹ ꝓ sextā ꝛcloné. Uñ formā ee inchoatā in materia. ē materiā hꝫe aliquā ēliciare sup exīnā forme z ē materiā ꝓcurrere cū sui trāsmutatōe trāq̄ cām ad cē forme. Educi ār ē formā icipe ee in materia actu in q̄ ꝑr⁹ erat. tm̄ in ꝓña z a q̄ ꝺepꝺeꝛ z ipaz materiā trahi ad ꝓcipā dū esse ipi⁹ forme. De seminario ꝟtutū dictū fuit supꝫ. qꝛ ꝓncipia tēta z ꝙgnita ꝑ hit⁹ synderesim z ītellectū. z naturalē inclinatio volūtatis ad bonū. vide q. li. ar. ꝑ. Tūc ibi.

¶ Et ꝑ h̄ ꝑz mīsio ad obiecta. Uā ꝓme due rōes ꝓcedūt ſm q̄ seminaria ꝟtutū insunt nob a natura inq̄tū rōnales sunt⁹. Tertia ꝺo rō ꝓcedit ſm q̄ ex naturali dispōne corꝑis quā hꝫ ex natiuitate vnus habet aptitudinē ad miserendū. alius ad tpate viuendū. alius ad aliā virtutē.

¶ Ex ꝓdicta determinatione z ꝛcloné euacuat Ꝺ. argumēta in oppositū. vñ vt clarius fiat applicabunt dicta in corꝑ. ipis argumentis vt sequit.

Ꝟ Argumētū in ꝓriū ꝓfirmat ꝛcloné rñsiuā q̄ ad tertiā ꝓtē. ¶ Nota ꝙ h̄ argumētū q̄ꝺ id q̄ꝺ ē a natura. qꝛ ꝓseqt ꝓncipia nate ꝓplete (vt ꝑz infra q. lxxi. ar. ij. ad 2m) h̄ ē cōe oīb⁹ z nō tollit ꝓ peccatū. id ār q̄ꝺ ē a natꝛa. i. a natiuitate ꝑt tolli ꝓ pcm̄. sic ꝑz de iusticia originali. sic z de gꝛa angelorꝝ. ꝛc. q̄ ſt a ꝓncipio extrinseco z ꝓseruāt libere et corrūpūt ꝙ q̄libet mortale ꝓriū cause. de ist⁹ vide Ꝺ. san. de ꝟtut⁹ in cōi ar. ꝛ. ad 2m notabile. vñ in fine dr. Alio⁹ aliq̄ꝺ ē i aia i poña q̄ꝺ nō ē natū educi i actū. nisi ꝙ ꝟtute diuina. z sic ſt i poña i aia ꝟtutes infuse. hec illa vide totū. ¶ Uñ nota q̄ Aug. i ꝺe ꝺestinatō ꝛcloné scribꝛ non dꝛ ꝙ posse hꝫe fidē z charitatē sit naturale hoi ſz ꝙ sit nature hoim. Dicit em̄ ꝑ multū poñaz aliquā esse nakalē z cē nake. Nakale em̄ dꝛ. qꝛ ꝓuenit mō naturali z ē a natꝛa. sed cē nake dꝛ. qꝛ ē i natꝛa ſi ē i subiecto vñcuꝫ veniat. nature ꝙ hoiz ē poña ſz obediētiale ad fidē. qꝛ ītellectiua ē rōe cui⁹ē capax. nō ār nakꝛa alimine imo sibi repugnat. z h̄ hz manifeste in soliloqꝝ Aug. ca. xi. Et hec nota ꝓr Scotū.

¶ Ad ꝓmū. ad aucrozitates oēs sil' dꝛ ꝙ ꝟtutes ſt naturales ſm ichoatōez q̄ ē ſm seminaria ꝟtutū. illa em̄ seminaria insunt nob a natiuitate. z sunt naturales ſm naturam specificam que est ratio.

¶ Ad sēm maioꝛē. ꝓa ē. ſz dico q̄ illō bonū ꝟtutis solū adeit a natiuitate ꝑ⁹ ichoatōez nō ſm ꝙsummationez. Ad minoꝛ ꝓa. ē nakale ꝑ⁹ nakaz specificā tāq̄ ꝓns formā q̄ ꝺat spēz. ꝙ ꝟtꝰ ineſt a natꝛa. Uel ꝛcloné ītrinseca ipa rōe nō ār ꝑ⁹ se.

¶ Ad tertiū. maioꝛ ꝓa. illud ꝺr naturale q̄ nō h̄ a natiuitate ineſt. ꝺr inq̄ naturale vno⁹. ſz alio⁹ z magꝭ ꝺr naturale ſm ꝺ. san. i de ver. ma. qxiij. q. vij. ad xm. q̄ꝺ a ꝓncipijs nature causat in se vl' in sui ꝓncipio. et de h. iij. q. q. ij. ar. xij. Pōt em̄ ſugnaturale q̄ꝺ vt gꝛa z iusticia originalis ꝺici naturale. i. a natiuitate. sed nō naturale. i. ex ꝓncipijs nature. vide ꝑ. q. xij. ar. v. ad 3m. vbi plura de hoc ꝺicēt ꝺco ꝺante. Ad minoꝛē. ꝟtutes q̄busdā a natiuitate (imo etiā ex ꝓncipijs nature ſpecifiez) insunt ꝟtutes oīb⁹ ſm seminaria) Uel ꝛcho actiue ſm dispōnem corꝑis.

q̄ aliqs dispōnt ad aliqs ꝓtutes naturaliꝫ sed nō insunt virtutes de cōi lege a natuitate fm ꝓsummatōnem.

¶ Utꝝ aliq̄ virtꝰ causet in nobis ex assuetudine.

AD scdm sic ꝓcedit. Uidet q̄ ꝓtutes in nobis causari nō possint ex assuetudine operū. qz sup illd Ro. xiij. Oīe qđ nō est ex fide peccatū ē. ōt gloſa Aug. Ois ifideliū vita peccatuz est. z nihil est bonū sine summo bono. vbi ꝛcest ognitio veritatꝫ falla est virtꝰ. etiā in optimis moribꝫ. ſz fides nō pt acq̄ri ex operibꝫ. ſz causat in nob a deo. fm illud Eph. ij. Gratia estis saluati p fidē. g̃ nulla virtꝰ pt in nob acq̄ri ex assuetudine operū. q̄ ꝑ. peccatū cū ꝺicatur ꝓtuti non ꝺpatur secū virtutem. sed homo non pōt vitare peccatum nisi p gr̃am dei. fm illd Sap. viij. Didici q̄ nō possum esse aliter ꝺtinēs nisi deus dederit. g̃ nec ꝓtutes aliq̄ pnt in nob causari ex assuetudine operū. ſz ſolū dono dei. ¶ ꝑ. actus q̄ sunt sine ꝓtute ordināt a pfectione virtutis. ſz effect⁹ nō pt esse pfectior cā. g̃ virtꝰ nō pt causari ex actibꝫ pcedentibꝫ virtutē. ¶ Sꝫ ꝛtra est qđ Diony. dicit. iij. ca. de. di. no. q̄ bonū est virtuosius q̄ malū. sed ex malis actibꝫ causant habitꝰ vitiorum g̃ multo magis ex bonis actibꝫ pnt causari habitus virtutum.

¶ Nic pnr D. inḋrit de cā extrinseca ꝓtutis. z ꝓmo naturali. qz actus sunt extrinseci habitibꝫ z ꝓtutibꝫ.

¶ Respondeo dōm. q̄ de generatiōe habituū ex actibꝫ in generali supra dictū est. nūc aūt ꝛspecialiter q̄tū ad virtutē ꝛsiderandū est q̄ sicut supra dictum est. virtꝰ hois pficit ipm ad bonū. cū aūt ratio boni ꝛsistat in mō. ſpecie. z ordine. vt Aug. dicit in libro de natura boni. siue in nūero pondere. z mēsura. vt ḋr Sap. xi. Oportet q̄ bonū hois fm aliquā regulā ꝛsideretur. que q̄dē est duplex. vt supra dictū est ſcz ratio ḧuana z lex diuina. Et quia lex diuina est superior regula. ideo ad plura se extendit. ita q̄ q̄d q̄dā regulat rōne humana. regulat etiā lege diuina. sed non conuertitur.

¶ ꝑ. in b corpe ꝓmo restringit ꝛtentū suū dicēs se pro nūc vel'e loq̄ de gñatōe ꝓtutis ex actibꝫ z nō de gñatōne hiꝰ i cōi. de b cm supra q. li. ar. ij. et. iij. dictū ē. ꝓnr D. fm ꝺ dictā restrictōez rnd̄et q̄sito distincte. Circa q̄ ꝑ ꝓmittit q̄dā notabile distinctiū fundamētale illi⁹ rnsiōis. Secūdo subiūgit duas ꝛclones cozrn̄dētes. ꝓmā ibi. Uirtus igit hois ꝛc. secḋaz ibi. Uirtꝰ ꝺo ꝛc. Quo ad ꝑm D. ꝛtedit talē ꝛclōne distinctiuā. Duplex ē ꝓtꝰ hois. ſcz regulata fm rōnē ḧuanā z fm legē diuinā. Probat. oz q̄ bonū hois (ſcz morale z ꝓtutis) fm aliquā regulaz ꝛsideret (.i. ꝛformet ad aliquā regulaz) Sꝫ est duplex regla. ſcz rō ḧuana z lex diuina q̄ est supior. g̃ erit duplex ꝓtus hois. Dicit pbat. qz virtꝰ hois pficit ipz ad bonū (ſcz opus z actū) ſz rō boni ꝛsistit i mō. ꝛc. z mēsura siue regla. g̃ bonū ꝓtuz hois. i. bonitas eius. z actꝰ eius attedit ꝑm ꝛformitatē ad regulaz. Minor patuit supra q. xix. ar. iij. Et de illa minore 2ª 2æ. q. xvij. ar. ꝑ. ¶ Nota ūt q̄ ꝛclo ḋr notāter duplex ꝓtꝰ hois z nō duplex ꝓtꝰ ḧuana. qz vt patuit supra ifuse z theologice ſz magis ḧuane ex gre videz obiecti z modi operandi q̄s ḧuane. sunt m̄ hoīes sic subiecti. nec incōuenit hoīez operari mō supḧuano. vt Scotus alibi. Sꝫ de ꝺ infra in materia de donis. Cōscḋr. t cū dicit.

¶ Uirtꝰ igit hois ordinata ad bonū qđ modificat fm regl'am rōis ḧuane. ꝑt ex actibꝫ ḧuanis causari inq̄tū hmōi actꝰ pcedūt a rōne. sub cuius potestate z regula tale bonū ꝛsistit.

¶ Subiūgit ꝑmā ꝛclonē rnsiuā. talē. Uirtꝰ hois ordinata ad bonū (.i. ꝛueniētia z ordinē rōis) qđ modificat fm regl'am rōis ḧuane. ꝑt ex actibꝫ ḧuanis cāri. Probat. bonū ꝓtuz ḧuane ꝛsistit sub regla z pnāte rōis ḧuane. g̃ ꝑt cāri p actꝰ ḧuanos. Añs notū. q̄ tale bonū ē cōformitas habitual'ad rōnē naḳalē q̄ ꝛformitas ē i pnāte hois. qz hō ex gr̃ia ꝓtute ꝑt se sue rōi ꝛformare. Tenet ꝛqa qz qđ subest pnāti alicui⁹ ꝑt p ei⁹ actꝰ cāri. z g̃ actꝰ rōis ꝑt cāri ꝓt⁹ q̄ ꝛsistit in ꝛformitate ad rōnē. ¶ Et nota. q̄ supposito q̄ ꝓt⁹ ē hiꝰ z hiꝰ ꝛformis rōni. g̃ ꝺnis cū hiꝰ causet ex actibꝫ. poterit ex actibꝫ rōis cāri ꝓt⁹ q̄ ē hiꝰ ꝛformis rōi. nā ex actibꝫ gñant siles hiꝰ. si g̃ actꝰ ſſ cōformes rōi. g̃ poterūt cāre hitū ꝛformē rōni. q̄ est ꝓtus.

¶ Uirtꝰ ꝺo ordinās hoīem ad bonū fm q̄ modificat p legē diuinā z nō p rōnē ḧuanā. nō pt causari p actus ḧuanos. quoꝝ ꝑncipiū est rō. ſz causat ſolū in nobis p operatiōem diuinā.

¶ Deducit ſcḋaz ꝛclonē rnsiuā. talē. Uirtꝰ ordinans hoīez ad bonū ꝑm q̄ modificat p legē diuinā z nō p rōnē ḧuanā. nō pt cāri p actꝰ ḧuanos. Hāc ꝛclonē ꝓbat ꝑ rōnē. scḋo ꝛformat p definitōez Aug. ibi. Et iō hmōi ꝛd ad ꝑm arguit sic. Bonū ꝓtuz cuiꝰ bonitas attēdit p cōformitatē ad regl'az diuinā q̄cedit ꝓtē rōnis ḧuane. g̃ talꝫ nō pt cāri ex actibꝫ ḧuanis. Añs ꝑz. Tenet ꝛqa. qz p actꝰ ḧuanos z rōis naḳal'nō pt cāri id qđ ē fm legē diuinā z sibi ꝛforme. eo q̄ rō naḳal'(z sui actꝰ p ꝛns) nō se extēdat vltra naḳalē ordinē rōis. z g̃ id qđ ē fm altiorē ordinē. scz diuinū. ē ab ifusiōe diuia z altiori ꝑncipio q̄m sit rō ḧuana. ¶ Nota q̄ ꝓtꝰ acq̄sita ꝛō ē ꝓtꝰ. qz ē ꝛformis rōni ḧuane. ſz i pnāte hois ē se ꝛformare rōni sue. ꝛō pt cāri q̄ frequentes actꝰ ꝓtutē ḧuanā q̄ ꝛsistit i tali ꝛformitate. ſz qz nō ē in pnāte hois se ꝛformare legi diuine. vt infra patebit ſz ḧ hz ex gr̃a. ꝛō nec pt p actꝰ suos cāre ꝓtutē q̄ ꝛsistit in bono regle diuine. i. ꝛformitate ad legē supernaturalē fm q̄ hō hz ꝓtutes theologicas z morales ifusas. Tūc ibi.

¶ Et ideo hmōi ꝓtutē ꝛfiniēs Aug. posuit in ꝛfinitōe ꝓtutis. quā de⁹ in nobis sine nobis op'at Et ꝛ hmōi etiā ꝓtute ꝑma rō ꝓcedit.

¶ Cōfirmat ſcḋaz ꝛclonē definitōe Aug. q̄ definiens ꝓtutē ifusaz. ponit in ei⁹ definitōe quā de⁹ in nob sine nob op'at. igit nō est ex actibꝫ ḧuanis.

Argumēta in ꝛtū p ꝑma ꝛclone est.

¶ Ad ꝑmi maiorē rndet d. san. 2ª 2æ. q. x. ar. 4. ad ꝑm qz ire ligit hō q̄ vita ifidelitatis nō pt cē sine peccato. Sed qz ḋcḋ agūt ex ifidelitate ē peccatū. pnt tm facere multos actꝰ de gñe bonoꝝ ex rōe naturali bona q̄ ſſ gñaliter ꝓtutis ꝛq̄site ḧuane. vide hui⁹ exponez ibidē q. xviij. ar. vij. ad ꝑm. et de materia quā tāgit illa maior. vide Capo. an. ij. dis. xli. ad longū. et infra q. lxv. ar. ij. circa finē. z ita intelligit dictū Aug. q̄ nō etiā actꝰ de gñe bonoꝝ referūt in finē ifidelitatis. rūc est peccatū. z sine ꝛgnitōe ꝓtutis supernaturalis. scz fide falsa est ꝓtꝰ. i. ipfecta. qz nō ordinat ad bonū vltimū hois. vt ꝑz 2ª 2æ. q. xviij. ar. vij. Ad miorē. ſz g̃ nulla ꝛō. Negat q̄ nulla. qz ꝓtꝰ ipfecta cozrn̄dens rōni naturali. ꝑt cāri p actꝰ de gñe bonoꝝ. q̄ nō necessario sine fide. de qua. peccata. ſz verū ē q̄ ꝓtutes ifuse cozrn̄dētes fidei et ꝓtutibꝫ theologicis nō pnt acq̄ri p actꝰ nr̄os q̄z bonū ē p ꝛformitatē ad regulaz diuinā q̄ nō ꝛnoscit nec sibi adhereret nisi p theologicas. vñ vult d. q̄ ꝑtet scḋaz pnēdentes.

¶ Ad scḋm ḋz. q̄ ꝓt⁹ diuinitꝰ ifusa. marie si i sua pfectōe ꝛsideret. nō ꝺpatiē secū aliqđ peccatū mortale. ſz ꝓt⁹ ḧuanitꝰ acq̄sita pōt secū ꝺpati aliquē actum peccati etiā mortal'. qz vtus hit⁹ i nob ē nr̄e volūtati subiect⁹. vt supra dictū ē. nō ūt p vnū actū pcti corrūpit hit⁹ ꝓtus acq̄site. hitui ei nō ꝺriat directe actꝰ peccati mortalis. ſz hit⁹. z iō ſz sine gr̃a hō nō possit peccatū mortale vitare. ita q̄ nunq̄ peccet mortal'. nō tm ipedit q̄n possit hitū ꝓtutis acq̄rere. p quā a multis opibꝫ abstineat vt in pluribꝫ. z ꝑcipue ab his q̄ sunt valde rōni ꝺria. Sūt etiā q̄dā peccata mortalia q̄ hō sine gr̃a nullo mō pt vitare. q̄ ſcz directe opponūt ꝓtutibꝫ theologicis. q̄ ex dono gr̃e sunt in nobis. hoc tm infra manifestius fiet.

¶ Ad maiorē. negat q̄ peccatū vt in pauciorib⁹ in his q̄ ſſ ꝛ ꝓtutē acq̄sitā nō ꝺpatiat secū ꝓtutē ipaz. Et ad p barōez q̄ iterserit. Negat q̄ peccatū ꝺriet virtuti acq̄site. qz hitui nō ꝺriat actꝰ ſz hiꝰ hitui. Cuius ꝓtutis ifusaz z theologicā tollat q̄ ad pfectōez ꝓtuz. qz peccatū mortale rollit formatōez spei z fidei. z ꝓtutes morales ifusas q̄ dependēt a charitate vt patebit q. lxv. ar. ij. sicut formatio fidei z spei. ſz h nō. qz actꝰ pcti mortal'ꝺriat hitui. ſz qz opponit ꝛseruatōi cause a q̄ qđ ſſet mortale auertit z fluxū eꝝ auferr a q̄ charitas z morales ifuse depēdēt. acq̄site ūt ex ꝓtute subiecti depēdēt. vide 2ª 2æ. q. xviij. ar. iij. in cor. Ad miorē dico. q̄ nō pt oīa vitare z diu manēte opposita ꝓtutibꝫ theologicis. pt tm singula vitare pseruatis a ꝑ tps de his q̄ opponūt ꝓtutibꝫ moralibꝫ acq̄sitis. z p ꝺns iteriꝫ se exercere i actibꝫ de gñe bonoꝝ illaꝝ ꝓtutū. z sic acq̄rere tales ꝓtutes ḧuanas z ciuiles de qbꝫ ḋr pa. ꝓ. ꝛclonis. Negat. g̃ ꝺna vlt ratiōe q̄ nullas possit acq̄rere. qz absq̄ gr̃a stat bonitas naturalis rōis q̄ vitat pcta mortalia. vt ꝑ ꝓbꝫ. ſcḋo nō ſp. vitare ūt pcta opposita theologicis vt nō diligere z se referre z sua i deū nō pt sine charitate z ifidelitate sine fide. ſz de his infra q. cix. ar. viij. et ar. iij. ¶ Et nota ꝓbū d. san. qz vtus hit⁹ i nob ē nr̄e volūtati subiect⁹ (vt patuit q. lxix. ar. iij. arḡmēto i oppositū z patebit infra q. lxxi. ar. iij. i cor.) z g̃ hns hitū pr eo nō vti. imo q̄ndq̄ vt i pauciorib⁹ agere actū oppositū ꝓpter actui illi⁹ virtutis. p actū ei vnū vel paucos ꝺrios hit⁹ acq̄sit⁹ nō tollitur. Quare nō oportet q̄ in q̄nq̄ peccāte nō possit manere. vel etiam acquiri habitus.

¶ Ad tertiū ḋz. q̄ sic dictū ē. ꝓtutū acq̄sitaꝝ ꝑt illūt in nob q̄dā semina siue ꝑncipia fm naturā. q̄ q̄dē ꝑncipia sunt nobiliora ꝓtutibꝫ eoꝝ ꝓtute acq̄sitis. sicut ꝛtellect⁹ ꝑncipioꝝ speculabiliū est nobilior scia ꝛclonū. z naturalis rectitudo rōis ē nobilior rectificatōne appetit⁹. q̄ fit p pticipatōez rōis. q̄ q̄dē rectificatio ptinet ad ꝓtutē moralē. Sic igit actꝰ ḧuani in ꝓtū pcedunt ex altioribꝫ ꝑncipijs pnt causare virtutes acquisitas humanas.

¶ Ad ꝛa. ſz dico q̄ actꝰ ipi nō ſſ cā ꝑncipalis ipius ꝓtuꝫ. ſz rō cū seminarijs ꝓtutū q̄ ſſ cā ꝑncipalis z nobiliores ꝓtute. Scḋo dico iuxta dicta supra q. li. ar. ij. ad 3ᵐ. q̄

actꝰ fm se deficiūt a ꝓtute. tū actꝰ cū suis ꝑncipijs nō deficiūt. imo excellūt ꝓtutes. sic D. in ſolone p ſile declarat de ꝛtellectu ꝑncipioꝝ. q̄ ad scias ꝛclonū. Ad minorē. effectus nō ē nobilior cā ꝑncipali z torali. tū ꝑt cē nobilior cā instrumētali. vt g̃ vbi statuz allegatū fuit ex Doc. in. iij. g̃ virtꝰ nō pt cāri ex actibꝫ pcedentibꝫ ꝓtutē. Uerū tāḡ a cā ꝑncipali z in ꝓture ꝓpria. tū in virtute rectitudinis rōnis que pfectior est rectificatōe appetitus.

¶ Utꝝ aliq̄ virtutes morales ꝑter virtutes theologicas sint in nobis ꝑ infusionem a deo.

AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet q̄ ꝑter ꝓtutes theologicas nō sint alie ꝓtutes nob ifuse a deo. Ea em q̄ pnt fieri a causis secūdis nō fuit ꝛmediate a deo. nisi forte aliqū miraculose. qz vt Diony. ḋt. Lex diuinitatꝫ ē vltia p media adducere. ſz ꝓtutes ꝛtellectuales z morales pnt i nobis cāri p nr̄os actꝰ. vt dictū ē. nō g̃ ꝺuenīter causant i nob p ifusionē. ¶ ꝑ. i opibꝫ dei multo min⁹ ē aliqđ supfluū. q̄z i opibꝫ nāe. ſz ad ordinādū nos i bonū supnaḳale sufficiūt ꝓtutes theologice. g̃ nō ſſ alie ꝓtutes supnaturales q̄s optear i nob cāri a deo ¶ ꝑ. naḳa nō facit p duo qđ ꝑt facere p vnū z multo min⁹ deꝰ. ſz deꝰ ꝛtulit aie nr̄e semina ꝓtutū. vt ḋt gloſa Heb. ꝓmo. g̃ nō oz q̄ alias ꝓtutes in nob p infusionē causet. ¶ Sꝫ ꝺ est qđ ḋr Sap. viij. Sobrietatē et iusticiā docet prudentiā z ꝓtutem.

¶ Hic D. inḋrit de ꝓtutibꝫ ifusis. qz q̄ aliq̄ sint infuse q̄ diciāt theologice. ꝑz ex supra dictz q. lxij. ar. ꝑ. qz dicūt theologice vt diuine qz a solo deo. Sꝫ est adhuc qstio. an ꝑter theologicas sint infuse morales. vel tm theologice sint infuse z nulla alia. vt tm patebit. Aliq̄ admittūt infusas theologicas q̄ negāt morales infusas.

¶ Rndeo dōm. q̄ oportet effectus esse suis causis z ꝑncipijs ꝓportionatos.

¶ D. ꝓmo ꝓmittit qđaz ꝑsuppositū z fundamētale rnsiōis. Scḋo ex illo deducit ꝛclonē rnsiuā. ibi. Omnes ūt ꝓtutes ꝛc. Suppositū ē illd. oz effectꝰ cē suis causis et ꝑncipijs ꝓportionatos. z ē h suppositū p se notū. nā qz altiori ꝑncipio pcedit altior effectꝰ. z ita oz q̄ naturali ꝑncipio cozrn̄deat naḳal'effectꝰ z supnaḳali ꝑncipio z ifuso supnaḳal'effectꝰ. z exīti circa finē supnaḳalē. oz q̄ cozrn̄deant ꝓtutes circa supnaturalia media. z circa media ꝓportionata fini tali. Deinde cum ḋr.

¶ Omnes ūt ꝓtutes tā ꝛtellectuales q̄z morales q̄ ex nr̄is actibꝫ acq̄runt. pcedūt ex q̄busdā naḳalibꝫ ꝑncipijs i nob ꝑmanentibꝫ. vt supra dictū ē. loco q̄z naḳaliū ꝑncipioꝝ ꝺferūt nob a deo ꝓtutes theologice. q̄bus ordinamur ad finē supnaḳalē. sic supra dictū ē. vñ oz q̄ his etiā ꝓtutibꝫ theologicis ꝓportionabiliꝫ rndeant alij habit⁹ diuinit⁹ causati in nobis q̄ sic se habeāt ad virtutes theologicas sicut se hnt virtutes morales et ꝛtellectuales ad ꝑncipia naturalia virtutū.

¶ Deducit ꝛclonē rnsiuam quā ponit in fine talem. Oportet q̄ his etiā ꝓtutibꝫ theologicis ꝛc. vt in ſra. Et q̄ ꝛclone habeāt rnsio formalis ad qstiū q̄ sic. Probat aūt cōclo. omes ꝓtutes tā intellectuales q̄z morales acq̄site pcedūt ex q̄busdā naturalibꝫ ꝑncipijs in nobis ꝑmanentibus (z ſcz cū ꝓportionāt) loco q̄z naturaliū ꝑncipioꝝ ꝺferūt nobis ꝓtutes theologice q̄bus ordinamur ad finez

q. li. ar. ij. et. z q. lv. ar. iij.

q. xix. ar. iij.

Cōclo mlt.

arḡmēto

q. li. ar. ij. ad 3ᵐ.

q. li. ar. ꝑ. et hic ar. ꝑ.

q. lxij. ar. iij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

supnaturalē. igit̄ seq̄t̄ cōclo. Ans̄ p̄ ꝓma gte patuit. q. li. ar. p̄. et arti. p̄. ꝓsentis questiōis. Scda ps patuit q. lxij. ar. p̄. et. iij. Tenet ꝑma ꝓtio ex suppositō. qz oz ꝓncipijs effectus rndere. igit̄ sicut ꝓncipijs ꝑtutū z seminarijs circa finē naturalē cozrndent z supaddunt acq̄site naturales. ita z ꝓncipijs supnaturalibꝫ infusis (scz theologicis q̄ sunt circa finem supnaturalem) cozrndent ꝑtutes infuse circa media ad finē. Scdo tenet ꝑma ex ꝓportionabilitate ꝓncipioꝝ naturaliū ad ꝑtutes acq̄sitas z ꝓncipioꝝ supnaturaliū infusaꝝ ad infusas. Tertio tenet ꝑma. qz gr̄a nō est imp̄fectior in ope suo q̄ natura. si igit̄ ꝑter ꝓncipia q̄ sunt circa finē naturalē. adiūgūt ꝑtutes acq̄site q̄ opantur ꝓportionabiliꝫ ad illū finē. igit̄ z sic erit i gratuitis. q ꝑter eas q̄ bñ faciunt se hr̄e ad finē supnaturalē sunt alīq̄ infuse adiūcte opatiue ꝓportionabiliꝫ ad finē supnaturalē. ¶ Nota. p̄ hō dictoꝝ itellectu d. san. in d. ꝑtu. in cōi. ar. x. q. g theologicas hō ꝓficit vt bn̄ se habeat circa finez supnaturalē p̄ fidē recte ꝛgnoscendo. p̄ spem z charitatē rectā hz inclinatōem ad ip̄m. hz qz illū finē null⁹ ꝓsequi hō nec creatura nisi p̄ opatōem bonā z hmōi fini ꝓportionatā. iō ꝑter has theologicas supaddūt ꝑtutes infuse supnaturaliꝫ opatiue o operationū ordinādaꝝ i finē vite eterne. et hmōi ꝑtutes dicūt morales infuse. hūres se ad opationes ꝛgruētes fini supnaturali z vite eterne. sic̄ ꝑtutes morales acq̄site ad finē p̄ rōnē naturalē p̄stitutū. vide de materia huj⁹ ar. Capōlū i. iij. dis. xxxiij. ꝛclone tertia. ¶ Nota ār q̄ Scot⁹ in. iij. dis. xxxiij. et. xxxvi. aduersat dictꝫ huj⁹ ar. Et vult q̄ ꝑter tres theologicas z ītuoz morales acq̄sitas. nō oz ponere aliā infusaz. imo ꝑ⁹ eū tres theologice p̄nt sufficere ad̄tū ad modū. mediū. z finē i patria. in his q̄ morales nō acq̄rūt. Sz sua positio est ꝓ rōnē. qz nulla theologica ꝓficat ponaz i q̄ ponūt morales. scdo nō hñt. p̄ obiecto ea q̄ stꝫ ꝑtutū moraliū. z p̄ ons ad ea se eliciēdū nō extēdūt. Et tertio. qz nulla moral acq̄sita opat ꝓportionabiliꝫ ad ꝑtutē theologicā. vt patebit ar. seq̄nti. Et ꝓterea. si iste tres theologice sufficerent in patria pari rōe nec i via oporteret alias ponere qō est falsū. Ꝓtererea. ad ꝓfectōez actꝰ req̄rit ꝓfectio ipantꝫ ponē z eliciētꝫ. igit̄ p̄ theologicas ipantes req̄rit ꝓfectio ꝑ⁹ ꝑtutes ꝓportionatas i exeq̄ntib⁹. Deñ etiā (vt Capol⁹ hz i. iij. dis. xx.) Hec assertio Scotica videt̄ ee ꝓ dcte. miatōez eccle q̄ habet̄ in Clementinis de sum. trint. et fi. ca. in fine. vbi sic hr̄. Nos ār attēdētes efficatiā mortꝫ xp̄i. q̄ p̄ baptisma applicat parit̄ oib⁹ baptizatꝫ opinionē scdaz q̄ dr̄ tā paruul⁹ q̄ adultꝫ ꝓferri in baptismo ifozmāte gr̄az z ꝑtutes tāq̄ p̄ habiliozē z dictis sc̄ōz ac doctoꝝ modernoꝝ theologie magꝫ ꝛsonā z ꝛcordē sacro approbāte ꝛcilio durim⁹ eligēdā. hec ibi. Q; si Scotista dicat q̄ ꝑtutes q̄dē ifundūtur fz solū tres theologice. Dico q̄ hec rnsio non cuadit. qz Clemēs papa z ꝑsiliū loquūt approbādo dicta sc̄ōz vt pz ituēti. fz scīt z glose eoꝝ loquūt de aliis a theologicis. igit̄ glosa nulla. Minorē oñdo. qz sup illd ad Titꝫ tertio Saluos nos fecit p̄ lauacꝝ regnatōis p̄ baptismū et renouatōis spūs scti quē effudit in nos abunde. Dicit glosa. Ad remissionē peccatoꝝ z copiā ꝑtutū. fz si darent solū tres theologice nō darēt copia ꝑtutū. qz ille nō sufficiūt. dare ār copiā ē dare sufficientes. g̃. Ꝓterea. sapiētie octauo oz de sapiētia eterna. sobrietatem em̄ z sapientiam docet z iusticiā z ꝑtutē q̄b⁹ vtili⁹ in via nihil ē hoib⁹. vbi glosa. vtili⁹ ad vitā eternā. fz acq̄site nō extēdūt se ad vitā eternā. nec opant̄ mō meritorio z ꝓportionato. g̃ loq̄t̄ sapiēs de ifusis moralib⁹. Ꝓtererea. ille stꝫ ꝑtutes ifuse fm q̄s spūs scīus venit z manet in hoie. fz sic sunt alīq̄ morales. g̃ aliq̄ stꝫ morales infuse. Maior ꝓcedit a doctoribus cōiter. qz solū ꝑ⁹ dona gr̄e gratū faciēt̄ spūs scīus venit et manet in hoie. Minor hr̄ de pen. dis. ij. Pz discursus. In fide em̄ spe atq; charitate z alijs bonis sine q̄b⁹ ad celestē patriā nō p̄t peuenīri. sic̄ est hūilitas. castitas. iusticia atq; misericordia. fecūda pfectoꝝ cordia nō desinit. z ē an croritas Greg. Ꝓtererea. ille ꝑtutes infundūt a deo z non stꝫ sibi ̄es i specie acq̄sitꝫ q̄ p̄ peccatū mortale pdunt. fz aliq̄ morales stꝫ hmōi. Maior nota. Minor hr̄ de pen. dis. ij. Illa aīa a deo ꝓpingit q̄ i se hz ꝑtutē gr̄az remittēte spōsū dozeq; pietatꝫ (ecce aīa pingit pietate) z post. ꝑ⁹ hāc ima ginē aīe pctr̄ depict⁹ fuit Adā. fz vbi lapsus ē deposuit. et ē auctoritas Ambrosij. Ex qbꝰ ptz q̄ noua sit assertio Scoti z q̄ fundata soliditas scti doctoris.

¶ Argumentū in ꝓrariū. p̄ ꝛclone m̄siua est.

¶ Nota. ꝓt argumentū in oppositū. q̄ sapiētia dei docet illas ꝑtutes cāndo nō ꝑbalr loq̄ndo. iō p̄ hāc auctoritatē hr̄. q̄ ꝑtutes morales. scz tpantia q̄ ꝑcaf p̄ sobrietatē et fortitudo q̄ designat p̄ ꝑtutē infundunt z causant a deo.

¶ Ad p̄m g̃ dōz. q̄ aliq̄ q̄dē ꝑtutes morales z intellectuales p̄nt causari in nob ex nr̄is actib⁹. tm̄ ille nō sunt ꝓportionate ꝑtutib⁹ theologicis. z iō oportet alias eis ꝓportionatas īmediate a deo causari.

¶ Ad maiorē. ea q̄ p̄nt fieri a causis scdis. Ucz. dico tm̄ q̄ nō oēm formā quā de⁹ p̄t facere posset etiā natura. vñ p̄t infundere ꝑtutes q̄s natura nō p̄t ꝓducere. Pro maiore nota qđ supra dictū ē q. li. ar. iiij. de scia apl̄oꝝ et ade. quā de⁹ ꝓtulit eā dē in specie cū acq̄sita. Ad minorē dr̄ q̄ ꝑtutes morales ꝛē. ꝓportionate fini naturali p̄nt poni a p̄ act⁹ nr̄os z cāri. fz nō ꝓportionate fini supnaturali cui p̄ theologicas bn̄ iherēt. Tm̄ negat ꝛclo. Sūt em̄ duplices morales q̄dā ꝓficientes ad bn̄ opandū naturaliꝫ. Alie aūt ad bn̄ opandū ad vitā eternā ꝓseqndā. z ꝓportionate ad legem diuinam.

¶ Ad scdz dōz. q̄ ꝑtutes theologice sufficiēt nos ordināt i finē supnaturalē fm q̄ndā ichoatōez. q̄uis scz ad ipz nūi ̄mediate. fz oz q̄ p̄ alias ꝑtutes ifusas ꝓficiat aīa circa alias res. in ordine tñ ad nūm.

¶ Maior ꝑa. z cū b̄ dico q̄ etiā i opib⁹ dei min⁹ ē alīq̄d diminutū q̄ i opib⁹ nature. Ad minorē. dico q̄ theologice sufficiēt nos ordināt ad deū. q̄ ad vnionē z adhesionē ad ipz immediate. fz nō sufficiēt nos ordināt ad opationes eliciēdas ad ꝓsecutōez z ad merēdū beatitudinē respectu sui z alioꝝ. fz oz supaddere ꝑtutes etiā i alijs potentijs opatiuis actuū hūanoꝝ. vt ei sup patuit q. lvi. ar. 4. Quārūcūq; ponā supioz ipatiua sit pfecta nisi z exerceat ua pfecta sit nō erit pfectū op⁹. qz ꝑter pfectōez itellect⁹ et volūtatꝫ (q̄ bn̄ se hñt ad deū z iperat) oz ponere ꝑtutes ꝓficientes ponas exercituas z elicitiuas opationū ꝓportionatꝝ theologicꝫ z fini supnaturali. esto ei ꝛcupiscibilē et irascibilē. sīt rō z volūtas ꝓficāt p̄ morales acq̄sitas ad bn̄ opandū ad se z ad primū. fz he opatōes vt stꝫ talium ꝑtutū nō stꝫ ꝓportionate vite eterne. iō oz alias supaddere ne gr̄a sit diminuta magis q̄ natura. Tm̄ sup illud ad Titū 3⁰ Saluos nos fecit p̄ lauacꝝ regnatōis p̄ baptismū z renouatōem spūs scti quē effudit in nos abunde. dr̄ glosa. Ad remissionē peccatoꝝ z copiā ꝑtutū. vñ nō solū tres theologice dant a deo fz oēs necarie ad bn̄ viuēdū.

Ad 3^m dōz. q̄ ꝑt illoꝝ ꝓncipioꝝ naturaliꝫ iditoꝝ nō se extēdit vltra ꝓportioꝝ nate. z iō i ordie ad finē supnaturalē idiget hō ꝓfici p̄ alia ꝓncipia supnaturalia in materia ꝓpria. sic̄ tēperātia obiectū ē bonū ꝛclectabiliū in ꝛcupiscētijs tact⁹ cui⁹ q̄dē obiecti forma lis rō ē a rōne. q̄ instituit modū in his ꝛcupiscētijs materiale ār est id qđ est ex pte ꝛcupiscentiarū

¶ Applicat ꝓmū mēbrū distinctōis. z rndet tali ꝛclone ꝓma Tēperātia infusa z acq̄sita dr̄ specie. z eadē rō ē de alijs ꝑtutib⁹ (Et habet̄ ex ista ꝛclone q̄ ꝑtutes morales acq̄site z infuse distinguunt̄ specie ratōe obiectoꝝ) Probat sic. Obiectū cuiuslibet ꝑtutis (scz formale) ē bonū ꝛsideratū in q̄dā materia (i. mod⁹ instituꝰ circa materiā ꝑtutis a rōne) materiale ār ē ipa materia circa quā talis mod⁹ rōis instituit̄. Sz alteri⁹ rōis ē mod⁹ q̄ iponit in materia (puta in ꝛcupiscētijs) fm regulā rōis hūane et fm ꝑtutē acq̄sitā. Ali⁹ fm regulā z ꝑtutē morale infusam. igit̄ ꝛclo ꝑa. Hui⁹ rōis D. ponit p⁰ maiorē. scdo minorē cū ꝛclone. ibi. Manifestū ē ār ꝛē. Maiorē g̃ D. oñdit exēplificādo de vna acq̄sita z vna ifusa. s. tēperantia volēs q̄ ex vna. sīle itelligat de alijs Cōsequēter ibi

¶ Manifestū est aūt q̄ alteri⁹ rōnis est mod⁹ q̄ imponit in hmōi ꝛcupiscentijs fm regulā rōnis humane. z fm regulā diuinā. puta in sumptōe ciboꝝ rōne hūana mod⁹ statuit. vt nō noceat valitudini corpis nec impediat rōnis actū. fm ār regulā legis diuine req̄rit q̄ hō castiget corp⁹ suū. z in seruitutez redigat p abstinētiā cibi z potus. z alioꝝ hmōi. vt manifestū ē q̄ tēperātia infusa z acq̄sita dr̄ specie. et eadē rō ē de alijs ꝑtutib⁹

¶ Ostendit minorē p̄dictū exēplariter Ubi nota. q̄ ista minor vult. q̄ cuius tēperātie vtriusq; sit idē obiectū materiale. puta ꝛcupiscētie circa cibū z potū. tñ i hmōi passionib⁹. z ꝑter opatōnib⁹ vt a passionib⁹ pcedūt. aliū modū instituit vna q̄ alia. Et qz iuxta maiorē ille modus ē formale obiectū. iō hñt distincta obiecta formalia fm q̄ ꝑtutes distinguunt. Et p ꝓns iste ꝑtutes vt dr̄ cōclusio distinguunt fm obiecta.

¶ Alio mō habit⁹ distinguunt specie fm ea ad q̄ ordinant. Nō em̄ ē eadē specie sanitas hois z equi ꝓpter diuersas naturas ad q̄s ordinant. z eodē mō dr̄ phs in iij. politicoꝝ. q̄ diuerse sunt ꝑtutes ciuiū fm q̄ bene se hñt ad diuersas policias

¶ Hic ꝑter rndet iuxta scdm mēbrū. Circa qđ p⁰ declarat ip̄m. scdo subiūgit ꝛclonē scdaz cozrndentē. ibi. Et p hūc ꝛē. Dicit g̃ q̄ alio mō distinguunt habitus in rōe habitus fm ea ad q̄ ordinant. s. sicut ad naturas ad q̄s disponūt. Nā vt sup dictū fuit. Habit⁹ ꝓficiēs boiez ad ꝓpriatōez sup ioris nature distinguit specie ab eo q̄ ꝓficit ad ꝓpriandū naturā inferiorē. Et declarat h̄ mēbrū p duplex exēplū. Unū ē de habitu. vt magꝫ disponē naturali. s. sanitate. Scdm̄ ē de habitu morali ex 3⁰ politicoꝝ. vbi phs ꝓcudētiā simplr z politicā distinguit specifice. qz vna ordinat ad finē ꝑticularē. s. ꝓpriū bonū. Alia ad bonū cōe. vt ꝓz ibidē. Deinde ibi

¶ Et p hūc etiā modū dr̄ specie ꝑtutes morales infuse p q̄s hoies bn̄ se hñt in ordie ad h̄ q̄ sint ciues sctoꝝ z domestici dei. z alie ꝑtutes acq̄site fm q̄s hō se bn̄ hz in ordine ad res humanas.

¶ Subiūgit ꝛclonē scdaz rnsiuā. iuxta p̄dictū mem-

Scotus.

Euasio nulla

¶ Maior vera nō facit p duo vnū z idē ciusdē rōis et ordinis. qđ p̄t facere p vnū. Ad minorē. Uer. iserunt semina ꝑtutū naturaliū z opatiuaꝝ fm ꝓportionem naturalē rōis sibi derelicte. Sz nō inserunt semina ꝑtutū. vt bn̄ se habentiū ad finē supnaturalē. vt sunt theologice. nec ea rū moraliū q̄ opant̄ mō supnaturali. ꝛformiter ad legez diuinā z ꝓceptū theologicaꝝ. Quare illas oportet infundi ex alio ꝓncipio supnaturali.

¶ Utrū ꝑtutes infuse sint eiusdē spēi cum virtutibus acq̄sitis.

Ad q̄rtū sic ꝓcedit. Uidet̄ q̄ ꝑtutes infuse non sint alteri⁹ spēi a ꝑtutib⁹ acq̄sitis Uirt⁹ em̄ acq̄sita z ꝑt⁹ infusa fm p̄dicta nō videt̄ differre nisi fm ordinē ad vltimū finē fz habit⁹ z act⁹ humani nō recipiūt spēm ab vltimo fine. fz a primo. nō g̃ ꝑtutes morales vel intellectuales infuse differūt spē ab acq̄sitis ¶ P. habit⁹ p act⁹ cognoscūt. fz idē ē act⁹ tēperatie infuse z acquisite scz moderari ꝛcupiscētias tact⁹ g̃ nō dr̄nt spē ¶ P. ꝑtus acq̄sita z ꝑt⁹ infusa dr̄nt fm illd qđ ē immediate a deo factū z a creatura. fz idē ē spē hō qui⁹ formauit z quē generat natura. z ocul⁹ quē ceco nato reddit z quē virt⁹ formatiua causat. g̃ videt̄ q̄ ē eadē spē virt⁹ acq̄sita z infusa. ¶ Sz ꝛ. glubet dicta in diffinitōe posita mutata diuersificat spēm. sed in diffinitōe ꝑtutis ponit. Quā de⁹ in nobis sine nob operat. vt sup dictū ē. g̃ virt⁹ acq̄sita cui hoc nō cōuenit nō est eiusdē spēi cū infusa.

¶ Habito ex articulo ꝓcedenti. qz aliq̄ sunt virtutes morales infuse Hic incipit an infuse sint alteri⁹ spēi ab acq̄sitis moralib⁹. Et oportet itelligere q̄stionē. z rnsionez de his ifusis q̄ sunt ex infusione p se. ita scz q̄ nullo mō p̄nt acq̄ri vt sup dictū fuit q. lx. ar. iiij. loq̄mur ei de ifusis p se

¶ Rndeo dōm. q̄ dupl̄r habit⁹ distinguunt spē Uno mō sic̄ p̄dictū ē fm spēales z formales rationes obiectoꝝ.

¶ D. rndet q̄sito fm quādā distinctōnem bimēbrē. z ꝓmo fm ꝓmū mēbrū. scdo iuxta scm. ibi. Alio aūt ꝛē. Quo ad ꝓmū Doc. notat ex sup dictꝫ. q. liij. ar. ij. q̄ habitus distinguunt̄ specie dupl̄r. Uno⁰ fm diuersa obiecta. fm rōes formales obiectoꝝ. nō ꝑ⁹ obiecta materialia. vt patuit vbi iam. ¶ Nota ār q̄ D. hic dr̄ habitus distingui dupl̄r. z tm̄ sup vbi iū dixit habit⁹ distingui tripl̄r ꝛē. Sz nulla ē ꝛtrouersia. qz sup D. loq̄bat de distinctōe habituū tā in rōe formaꝝ q̄b⁹ i rōne habituū. Hic ār loq̄tur solū de distinctōe habituū. in rōe habituū. Habit⁹ ār in rōe habit⁹ dr̄ dispōnem ad aliq̄d. Et habit⁹ itellectiu⁹ aut appetitiuus ex natura respicit aliq̄d obiectū Et g̃ habitus vt sic in rōe habit⁹ distinguit dupl̄r. s. fm obiecta. inq̄tū ē habit⁹ ordinat⁹ ad opatōem. z inq̄tū dr̄ ordinem ad naturā. sic distinguit fm naturā z finē. qz ār dē q̄ ē ꝓncipiū infuse posset infundere sisem in spē cū acq̄sitis. Jō D. nō ꝓbat q̄ distinguant ꝑ⁹ ꝓncipia actiua Uerūtamē iuxta solonē tertij posset dici. q̄ etiā fm ꝓncipia actiua distinguāt. si sunt ex ifusione p se. Cōsequēter cū dr̄

¶ Obiectū ār ꝑtutis cuiuslibet ē bonū ꝛsideratum in materia ꝓpria. sic̄ tēperātia obiectū ē bonū ꝛlectabiliū in ꝛcupiscētijs tact⁹ cui⁹ q̄dē obiecti forma lis rō ē a rōne. q̄ instituit modū in his ꝛcupiscētijs materiale ār est id qđ est ex pte ꝛcupiscentiarū

¶ Applicat ꝓmū mēbrū distinctōis. z rndet tali ꝛclone ꝓma Tēperātia infusa z acq̄sita dr̄ specie. z eadē rō ē de alijs ꝑtutib⁹ (Et habet̄ ex ista ꝛclone q̄ ꝑtutes morales acq̄site z infuse distinguunt̄ specie ratōe obiectoꝝ) Probat sic. Obiectū cuiuslibet ꝑtutis (scz formale) ē bonū ꝛsideratū in q̄dā materia (i. mod⁹ instituꝰ circa materiā ꝑtutis a rōne) materiale ār ē ipa materia circa quā talis mod⁹ rōis instituit̄. Sz alteri⁹ rōis ē mod⁹ q̄ iponit in materia (puta in ꝛcupiscētijs) fm regulā rōis hūane et fm ꝑtutē acq̄sitā. Ali⁹ fm regulā z ꝑtutē morale infusam. igit̄ ꝛclo ꝑa. Hui⁹ rōis D. ponit p⁰ maiorē. scdo minorē cū ꝛclone. ibi. Manifestū ē ār ꝛē. Maiorē g̃ D. oñdit exēplificādo de vna acq̄sita z vna ifusa. s. tēperantia volēs q̄ ex vna. sīle itelligat de alijs Cōsequēter ibi

¶ Manifestū est aūt q̄ alteri⁹ rōnis est mod⁹ q̄ imponit in hmōi ꝛcupiscentijs fm regulā rōnis humane. z fm regulā diuinā. puta in sumptōe ciboꝝ rōne hūana mod⁹ statuit. vt nō noceat valitudini corpis nec impediat rōnis actū. fm ār regulā legis diuine req̄rit q̄ hō castiget corp⁹ suū. z in seruitutez redigat p abstinētiā cibi z potus. z alioꝝ hmōi. vt manifestū ē q̄ tēperātia infusa z acq̄sita dr̄ specie. et eadē rō ē de alijs ꝑtutib⁹

¶ Ostendit minorē p̄dictū exēplariter Ubi nota. q̄ ista minor vult. q̄ cuius tēperātie vtriusq; sit idē obiectū materiale. puta ꝛcupiscētie circa cibū z potū. tñ i hmōi passionib⁹. z ꝑter opatōnib⁹ vt a passionib⁹ pcedūt. aliū modū instituit vna q̄ alia. Et qz iuxta maiorē ille modus ē formale obiectū. iō hñt distincta obiecta formalia fm q̄ ꝑtutes distinguunt̄. Et p ꝓns iste ꝑtutes vt dr̄ cōclusio distinguunt̄ fm obiecta.

¶ Alio mō habit⁹ distinguunt̄ specie fm ea ad q̄ ordinant̄. Nō em̄ ē eadē specie sanitas hois z equi ꝓpter diuersas naturas ad q̄s ordinant̄. z eodē mō dr̄ phs in iij. politicoꝝ. q̄ diuerse sunt ꝑtutes ciuiū fm q̄ bene se hñt ad diuersas policias

¶ Hic ꝑter rndet iuxta scdm mēbrū. Circa qđ p⁰ declarat ip̄m. scdo subiūgit ꝛclonē scdaz cozrndentē. ibi. Et p hūc ꝛē. Dicit g̃ q̄ alio mō distinguunt̄ habitus in rōe habitus fm ea ad q̄ ordinant̄. s. sicut ad naturas ad q̄s disponūt. Nā vt sup dictū fuit. Habit⁹ ꝓficiēs boiez ad ꝓpriatōez sup ioris nature distinguit̄ specie ab eo q̄ ꝓficit ad ꝓpriandū naturā inferiorē. Et declarat h̄ mēbrū p duplex exēplū. Unū ē de habitu. vt magꝫ disponē naturali. s. sanitate. Scdm̄ ē de habitu morali ex 3⁰ politicoꝝ. vbi phs ꝓcudētiā simplr z politicā distinguit̄ specifice. qz vna ordinat ad finē ꝑticularē. s. ꝓpriū bonū. Alia ad bonū cōe. vt ꝓz ibidē. Deinde ibi

¶ Et p hūc etiā modū dr̄nt̄ specie ꝑtutes morales infuse p q̄s hoies bn̄ se hñt in ordie ad h̄ q̄ sint ciues sctoꝝ z domestici dei. z alie ꝑtutes acq̄site fm q̄s hō se bn̄ hz in ordine ad res humanas.

¶ Subiūgit ꝛclonē scdaz rnsiuā. iuxta p̄dictū mem-

Universidad de Deusto
Biblioteca

brũ. ta'ẽ. Virtutes morales infuse distinguunt specie ab acq̃sitis, sm ea ad q̃ ordinant. Probat 2cło. q ꝑtutes infuse bñ se hñt hoies in ordine ad ℔ q sint ciues scroꝝ. et domestici dei. sed p acq̃sitas hō se bñ hz ad res hũanas. ig̃ 2cło ꝑa. Cōsequẽtia tenet de se ex dictis. qz aliō ẽ societas scroꝝ in celo. aliud societas z ciuilitas hoim in terris. Añs pz ex articulo 3°. qz infuse cozrũdẽt theologicę. z diuinis. z sunt p q̃s hō opat mō supnaturali ad vitã eternã 2seq̃ndã. Acq̃site aũt vt opet mō hũano z ciuili. An ãt hmōi infuse differãt ab acq̃sitis. sicut spũale a corpali sic q nō habeãt se extensum p accns. nō memini aliquid me legisse in D. sanc. Petrus mũ de palude ponit dona z ꝑtutes morales infusas esse spũales effectiue. qz faciunt obedire rōni q ẽ spũalis. z tñ sunt corpales subiectiue. vi3 de apō Capolũ in q̃rto. dis. ꝑ. q. ꝑ. ad ꝑm. 2 q̃rtā 2cłonē

☞ Cōfirmat ꝑma 2cło argumento in 2trarium

Circa ℔ argumẽtũ nota. q nō oino 2uincit. nisi addant ota dicẽda in solone terrij. qz esse a deo sine nob. sine pluri nō diuersificat spẽm ꝑtuz. Nec ẽ pricula definitois specificas z specifice distinguẽs infusam ab acq̃sita. Sz opz addere. est a deo sine nob. ita q nec vllo mō sunt a nob acq̃sibiles. z cũ ℔ ordinate ad aliũ actũ. z sic specifice distinguit. qz includit alietas obiecti formal'z finis, primi.

¶ Ad ꝑmũ q̃ dom. q ꝑtus ifusa z acq̃sita nō solũ differũt sm ordinẽ ad vltimũ finẽ. sed etiã sm ordinẽ ad ꝑpria obiecta. vt dictũ est

In corpe

¶ Dicit negat. Dico cm q nō distinguunt penes ordinẽ ad vltimũ finẽ distinctõe ꝓprie spẽi. sz ꝑt aliud ꝑ ꝑtiũ obiectũ formale. z qz act⁹ eaꝝ sz infusaꝝ sunt i medio 2stituti, put sunt ordinabiles ad vltimũ finẽ. q ẽ obiectũ charitatis. vltim⁹ em finis nō dat spẽm ꝑtiã z distinctã (Esto det subalternam z cõem) nisi q̃tinus in fine primo ẽ debita ꝓportio ad vltimũ finẽ. oportet cm ea q sunt ad finẽ eẽ fini ꝓportionata Ad minoꝝ fuit rñsuz supq. lx. ar. ꝑ. ad tertiũ. Habit⁹ z act⁹ hũani nō recipiũt spẽm ꝑtiã z distinctã ab vltio fine. tñ spẽm cõem recipiũt act⁹. nō ãt habit⁹ sm se spẽm recipit ex ℔ q act⁹ eius ab alio habitu imꝑatur. Vñ D. sanc. in de ꝑtutib⁹ cõi ar. x. ad ꝑm. Licet act⁹ intẽperantie accipiat aliq̃liter spẽm (scz cõem) put imꝑatur ab auaricia. nō tñ ex ℔ intẽperãtia spẽm accipit q actus ab auaricia imꝑat. Ex hoc g̃ q act⁹ tẽperãtie vl fortitudinis imꝑat a charitate ordinãtenos in vltimũ finẽ. ipi q̃de act⁹ formal'r spẽm sortiuntur Nã formal'r loquẽdo sunt act⁹ charitatis. Nō tñ ex ℔ se q̃rek. q tẽperãtia vl fortitudo spẽm sortiant. Nō g̃ tẽperantia z fortitudo infuse dñt specie ab acq̃sitis ex ℔ q imperant a charitate act⁹ eaꝝ. Sz ex ℔ q eaꝝ act⁹ sm eas rõnem sunt in medio 2stituti. put sunt ordinabiles ad vltimũ finẽ. q ẽ charitatis obiectũ. Hec ille. Ex q̃b⁹ patz qō tacẽdũ ẽ. Et similiter pz fallitas maioris ꝑus negare Negat ãt 2ña. qz est ꝑter ordinẽ actuũ in vltimũ finẽ alietas formal' obiecti. Esto materiale obiectũ idẽ eẽ possit.

In corpe

¶ Ad scdm dom. q alia rõe modificat 2cupiscentias ꝛelectabiliũ tact⁹ tẽperãtia acq̃sita. z tẽperantia infusa. vt dictũ ẽ. vñ nō hñt eũdẽ actũ.

¶ Ad maioꝝ. Habit⁹ cognoscunt q act⁹ formal'r sm ꝓprium modũ acceptos. Ad minoꝝ. Negat q sit idẽ act⁹. qz tẽperãtia acq̃sita hz se ne noceat corpori. Sz infusa etiã fert nocumentũ corpis p salute aie. Vñ clare pz q act⁹ ẽ alius. s. comedere z bibere sm q̃ etiã bone vaz litudinis. Et comedere parce cum molestia z penaria atq; afflictione corporis.

¶ Ad tertiũ dom. q oculũ ceci nati dr⁹ fecit ad eũdẽ actũ ad quẽ formant aliꝰ oculi fm naturã. ideo fuit eiusdẽ spẽi. z eadem rõ eẽt si dr⁹ vellet miraculose causare in hoiẽ ꝑtutes q̃les acq̃runtur ex actibus sz ita nō est in ꝓposito. vt dictũ est

In corpe

¶ Dicit negat q solũ sm illud. Dico cm iuxta supdicta. q. liij. ar. ij. q de⁹ vl ꝓncipiũ ꝑmũ ꝑt. ꝓducere silez effectũ cũ q̃cuq; creatura. Quare fuit supexpositũ q esse eius nō distinguunt penes ꝓncipia ꝓma. sz ꝓxima. Sed distinguunt. qz infusa fit imediate a deo ad aliud forma le obiectũ z aliũ actũ z nō pure. qz a deo. Ad minorem Cōcedo z habeẽ vbi iã statim. et ꝑ. p. q. xciij. ar. 3°. ad ꝑmũ. Sz hoc iō. qz talis oculꝰ ad eundẽ actũ fact⁹ fuit et in eadẽ dispone naturali Nō sic in ꝓposito. q̃re negat 2ña Vel ẽ. q de⁹ posset causare calcẽ ꝑtures in specie. vt pz supq. lj. ar. iij. Sz qz ꝑtus dei altior est ꝑture creata. iō ꝑt z alias facere ordinatas ad alios act⁹. q̃d de infusis dicim⁹. q ita sunt infuse q nullo mō sunt p naturã acq̃sibiles. infuse ãt etiã acq̃sibiles nō distinguerent specie. licet in silꝭ paturit vbiiã statiz de scia ifusa ap'lor. z nra acq̃sita

¶ Questio. lxiiij. de medio virtutum.

Deinde ꝓsiderãdũ est de ꝓpetatibꝰ ꝑtutũ et ꝑmo q̃dẽ de medio ꝑtutũ Scõo de cõnexione ꝑtutũ. Tertio de q̃litate earum. Quarto de ipaꝝ duratiõe. Circa ꝑmũ q̃rũtur q̃ttuor. Primo vtrũ ꝑtutes morales sint in medio. Scõo vtrũ mediũ ꝑtutis sit mediũ rei vel rõnis. Tertio vtrũ intellectuales ꝑtutes ꝓsistãt in medio. Quarto vtrũ ꝑtutes theologice.

¶ Hic q̃nto loco z vltio iuxta supꝑmissa. q. lv. determinat de ꝓprietatibꝰ ꝑtutũ. qz ꝑdicta videnꝫ ꝓpinqus se hñe ad ꝑtutẽ. et sunt q̃ttuor ꝓprietates ꝛc. Presens q̃stio ꝑmo inq̃rit quõ ꝑtus moral' sit in medio. Scõo quõ intellectual' in articlo 3°. Tertio quõ theologica. Circa ꝑmũ oñdit ꝑ° ꝑtutẽ moralem eẽ in medio. Scõo oñdit q̃le sit mediũ illud. ¶ Et nota q ꝓsistere in medio est ꝓprietas ꝓpria ꝑtutẽ p habitudinẽ ad materiã ꝓpriã ad rõnem q̃ instituit modũ q̃ mediat inter supabundantiã z defectũ iō ꝑt ẽ ꝓnexione z q̃litate z duratõe. q̃ dicũt habitudines ad extrinsecas virtutes. z ad rps. Quare patz ordo huius questionis ad sequẽtes.

¶ Utz ꝑtutes morales sint in medio

Ad ꝑmũ sic ꝓcedit Uidet⁹. q ꝑtus moral' nō ꝓsistat in medio Ultimum eñ repugnat mediũ rõni. sz ꝛe rõe ꝑtutis ẽ vltimũ. dr eñ in ꝑmo ꝛe celo. q ꝑtus ẽ vltimũ cotẽtie. g̃ ꝑtus moral' non ꝓsistit in medio. ¶ P. illud qđ ẽ maximũ nō est mediũ. sz q̃dã ꝑtutes morales tẽdũt in aliq̃d maximũ. sicut magnanimitas ẽ circa maximos honozes. z magnificẽtia circa maiozes sumpt⁹. vt dr in. iiij. ethi. g nō oĩs ꝑtus moral' est in medio. ¶ P. si ꝛe rõne ꝑtutis moral' sit in medio eẽ. optz q ꝑtus moral' nō pficiat sz magis corrũpat q ℔ q tẽdit ad extremũ. sz q̃dã ꝑtutes morales pficiunt q ℔ q tẽdũt ad extremũ. sicut ꝓginitas q̃ abstinet ab oi ꝛelectabili venereo. z sic tenet extremũ. z ẽ

pfectissima castitas. z dare oia pauperibꝰ ẽ pfectissima misericordia vel libralitas. g̃ videt q nō sit ꝛe rõne ꝑtutis moralis eẽ in medio. ¶ Sz ꝓtra ẽ q phs dr in. ij. ethico. q virtus moralis est habitus electivus in medietate existens

¶ Hic ꝑmo D. q̃rit q̃stione an ẽ de ꝑtute morali

¶ Rñdeo. dđz. q sic ex supdictis pz. ꝑtus ꝛe suã rõne ordinat hoiem ad bonũ. moralis ãt ꝑtus ꝓpe est pfectiua appetitiue ꝑtis aie circa aliquã ꝛeterminatã materiã. mẽsura aũt et regula appetitiui motꝰ circa appetibilia est ipa rõ.

¶ D. hic duo facit. Primo deducit q̃ndã 2cłonẽ ꝑ ambulare fundamẽtalẽ. Scdo subsumit z infert 2cłonẽ rñsiuã. ibi. Manifestũ ẽ ãt ꝛc. Cõclusio g̃ pambular'est. Bonũ ꝑtutis moral' 2sistit in adeq̃tõe ad mẽsurã rõis. p bal. bonũ cuiuslibet regulari z mẽsurati 2sistit in ℔ q cõformet sue regule. nõ superexcedẽdo. nec a regla deficiẽdo. Malũ ãt ꝛc. vt in lra sequẽti. Sz ꝑtus moralis ordinat hoiem ad bonũ. z est ꝓfectiua ꝓprie appetitiue ꝑtis circa determinatã materiã. cui⁹ appetitiue ꝑtis regula z mẽsura ẽ ipa rõ. igit seq̃t 2cło pambular'. q bonũ ꝑtutis moral' ꝛe. Hui⁹ rõis D. ponit ꝑ° minoꝝ. scdo maioꝝ cũ ip sa 2cłone. ibi. Bonũ ãt cuiuslibet ꝛe. Minoꝝ g̃ patuit supa q. lv. ar. iij. q̃ ad ꝑmã ꝑtẽ. q̃ ad scdam patuit. q. lviij. ar. ꝑ. et. iij. Tertia ꝑs patuit. q. xix. ar. iij. qz act⁹ appetit⁹ ẽ hũan⁹. cui⁹ bonitas depẽdet a rõe. sicut a regula ꝓpria et patuit illa ꝑs septi⁹. ¶ Et nota q ꝛe D. moral' ꝑtus ꝑ ꝓprie ẽ ꝓfectiua appetit⁹. qz ℔ ꝛe. q̃t ꝓprietatẽ. de q supra. q. lviij. ar. iij. ad ꝑm dictũ ẽ. q nō ꝓprie (. i. p ẽntiã) est moral'. sz ĩtellectual'. z p 2ña nō ẽ in appetitu. sz moral' ꝓprie id ẽ p ẽntiã. z nō tm rõe materie ẽ i appetitu. Deiñ cũ dr

¶ Bonũ ãt cuiuslibet mensurati z regulati 2sistit in ℔ q 2formet sue regule. sic bonũ in artificiatis est vt sequat regulã artis. malũ ãt p 2ñs in hmõi ẽ p ℔ q aliq̃d discordat a sua regula vel mẽsura. qđ q̃dem 2tingit vel p ℔ q superexcedit mẽsurã. vel p ℔ q ꝛeficit ab ea. sic manifeste apparet in oĩbꝰ regulatis z mẽsuratis. z iō patet q bonũ ꝑtutis moralis 2sistit in adequatõe ad mẽsurã rõnis

¶ Subiũgit maioꝝ ꝑdictã quã declarat a sili de artificiatis. z pz in lra. Vñ 2cludit. iō ptz ꝛe. vt dicebat cõclusio pambularis. Deinde ibi

¶ Manifestũ ẽ ãt q inter excessum z defectũ mediũ ẽ q̃litas siue 2formitas. vñ manifeste apparet q virtus moralis in medio 2sistit.

¶ Subsumit z infert 2cłonẽ rñsiuã ad q̃stiõ. q sic. virtus moral' in medio 2sistit. pbat. bonũ ꝑtutis moral' ꝛe. vt dicebat 2cło pambularis. sed illa adeq̃tio z 2formitas (scz in materia. in ordine ad rõem) ẽ mediũ (scz p abnegationẽ) inter excessum z defectũ. igit ꝑtus moral' ẽ in medio. Maioꝝ patuit. Minoꝝ relinq̃t de se nota. qz 2formitas et q̃litas ẽ mediũ inter plus z minus. ¶ Nõ ãt ꝓprie dicta in corpe. q D. sanc. tij. scripto. dis. 33. hz. q ꝑtus 2pria ad virtia ẽ mediũ p abnegatõem. Sz 2pria ad materiã ẽ mediũ p cipatõez D. intelligit materialit. s. qz instituit materiã nõ excedentẽ nec deficientẽ. Sed formalit loquẽdo inq̃tũ q̃litas ẽ. sic ẽ mediũ p abnegatõem

☞ Cõfirmat 2cło argumento in 2trarium.

¶ Ad ꝑmũ q dom. q ꝑtus moralis bonitatẽ hz ex regula rõnis. p materia ãt hz passiones vel opatiões. Si q cõparet ꝛe moral' ad rõnem. sic sm id qđ rõnis ẽ hz rõem extremi vm⁹ qđ ẽ 2formitas. ex cessus ꝓ ꝛefect⁹ hz rõem alteri⁹ extremi qđ ẽ difformitas. Si ꝓ 2sideret ꝑtus moral' sm suã materiã sic hz rõem mediꝰ inq̃tũ passionẽ reducit ad regulã rõnis. vñ phs dr in ij. ethi. q ꝑtus fm subam medietas est. inq̃tũ regula ꝑtutis ponit circa ꝓpriã materiã. sm optimũ autẽ z bene ẽ extremitas sz sm conformitatẽ rationis.

¶ Dupl'r dr ad maioꝝ. Primo post D. h. Ultimus repugnat mediꝰ rõni. vel ꝓ formal'r vt sic. sed nō real'r sm diuersas 2sideratões. Potest em idẽ sm rem eẽ mediũ z extremũ in 2patõe ad diuersa Ad minoꝝ. sz de rõe virtutis ẽ eẽ vltimũ Vel ẽ inq̃tũ ꝑtus ẽ circa bonũ rõis z cõformitatẽ. tũc ẽ extremũ ad vitia vt hz rõem mali. bonũ em z malũ sunt duo extrema. sz 2sideratio ꝑtutẽ z 2pando ad superabundantiã z defectũ in materia circa quã est. tũc hz rõem mediꝰ. qz vt dictũ ẽ in corpe. 2formitas mediat q ad materiã inf supabũdãtiã z defectũ. Et illa solutio ẽ 2formis D. de ꝑtutib⁹ infra ad 3^m. vbi hz. ꝑtus q̃tũ ad formã quã a sua mẽsura sortit hz rõem extremi. Sic em opponit malo. vt 2formatio ifformato. z 2mẽsuratio incomẽsurato. sz sm materiã in q̃ tal' mẽsura ipmit. sic ꝑtus ẽ in medio. Hec ille. ¶ Scdo dr post D. in de ꝑtutib⁹ in cõi. ar. xiij. ad ꝑm. Ad maioꝝ. vera ẽ in realibus. sz i moralib⁹ negat. imo eoipso q ẽ vltimũ ponẽ (. i. maximũ z optimũ in qđ ꝑt cũ maxia difficultate) ẽ i medio. qz difficilimũ ẽ tãgere mediũ. facile ãt ẽ ab eo deuiare. Minoꝝ. vera ad sensuz supdictũ. q. lv. ar. ꝑ. ad ꝑmũ qz de rõe ꝑtutis materialit. i. obiecti z materie ꝑtutis ẽ vltimũ. i. ꝑtus attẽdit z dr sm id qđ ẽ maximũ in qđ ꝑt. Et g̃. qz maximũ in qđ ꝑt ẽ mediũ inf passiões vl opatões. Vel negat 2ña. imo. qz ẽ vltimũ. ẽ media. s. causalit z obiective. qz videz reducit passiões ad medietatẽ rõis Et ℔ ẽ q D. dr vbi iã in de ꝑtutib. vltimũ (inq̃t) ponẽ dr in qđ vltio ponã extendit. z ℔ ẽ difficilimũ. qz difficilimũ est inuenire mediũ. facile ãt ẽ diuertere ab eo. iō ex ℔ ipo virtus ẽ vltimũ ponẽ q est in medio. Hec ille. ¶ Nota ꝓpt ꝑbũ phi vbi dr. ꝑtus sm subam medietas ẽ ꝛe. Nota in quã. q ꝑtus moral' dr ẽ mediũ inter passiões. Et dr mediũ inter duo vitia. De ꝑtute tñ simonis, ꝑtus nō ẽ mediũ inf passiões ẽntialit z formalit. sz ẽ ꝓiectatrix mediꝰ inter passiões. qz inclinat in mediũ inf passiões tãgẽs i obiectũ ꝓprium. Vñ hec ẽ p dicatio materialit. ꝑtus ẽ mediũ inf passiões. Et hec ẽ p dicatio formal' z vera de ꝑtute sm onis. ꝑtus ẽ mediũ inter duo vitia. Et hec notat D. virtus sm naturã hz rõnem mediꝰ. inq̃tũ passionẽ reducit ad regulã rõis. hoc ẽ. mediũ causalit inf passiões. nō formalit. qz habit⁹ nō ẽ passio ẽntialit media inf duas passiones. vt patuit supq. lix. ar. ꝑ. ad ꝑm. Ubi dr D. sanc. ꝑtus sm suã ẽntiã nō ẽ mediũ iter passiões. sz sm suum effectũ. qz sz iter passiões medium ꝓstituit. Hec ille.

¶ Nota etiã post D. sanc. in 3°. dis. 33. q ꝑtus ẽ mediũ nō sic cẽtrũ ad circũferẽtiã eq̃liter distãs ab extremis intra rẽ. Sz ẽ mediũ ex 2patõe ad aliquã regulã extra. Et tale nō eq̃liter distat ab extremis. sz eq̃t regle. Sic pz qđ sex nō eq̃liter distat ab extremis. sz eq̃t regle. Et tale ẽ mediũ ꝑtutis moralis. q̃ hz rectã rõnem. p regulã

Universidad de Deusto
Biblioteca

Uñ qñcz appropinquat plus vni extremo q̄ alteri. ſm q̄ ꝓpetit rōni recte.

¶ Ad ſcām dīz. q̄ mediū ⁊ extrema ꝓsiderāt i actionib⁹ ⁊ passionib⁹ ſm diuersas circūſtātias. vñ nihil phibet in aliq̄ ꝟtute cē extremū ſ̄m vnā circūſtātiā. qđ tñ est mediū ſ̄m alias circūſtātias q̄ ꝓportionatē ad rōnez. ⁊ sic ē in magnificētia ⁊ magnanimitate. nā si ꝓsideret q̄ntitas absoluta ei⁹ in qđ tēdit magnificus ⁊ magnanim⁹ dicet extremū ⁊ maximū. sed si ꝓsideret h̄ ipsuz p cōparationē ad alias circūſtātias sic hz rōnez medij. qz in h̄ maxime tendūt hmōi virtutes ſm regulā rōnis. i. vbi opz. ⁊ qñ opz. ⁊ ꝓpter qđ opz. excessus ät si in h̄ maximū tēdat qñ no opz vl̄ vbi nō opz. vel ꝓpter qđ nō opz. defect⁹ ät cē si nō tēdat in h̄ maximū vbi opz. ⁊ qñ opz. ⁊ h̄ ē qđ phs dī in iij. ethi. q̄ magnanimitas ē q̄dē magnitudine extremus. eo ät q̄ vt oportet medius

¶ Maioz negat. q̄ id qđ ē maximū in re. nō sit mediū rōnis. ⁊ q̄ ad nos ſm circūſtātias. Potest em̄ id qđ ē maximū in re. cē inter mediū plus ⁊ min⁹. hz inter excessum ⁊ defectū circūſtātiaz. Ad minorē. vera. aliq̄ ꝟtutes mozales tēdūt in maximū rei. hz tñ in mediū ſm alias circūſtātias. vt D. dare hz i ſolutōe Magnanimitas em̄ tēdit in maximos honozes. q̄ sunt maxima res in genere obiectali talis virtus. hz in illos tēdit. put oportet ⁊ vbi opz. q̄ circūſtātie sunt media inter tēdere. put nō oportet. ⁊ vbi nō opoz. hz cē. ⁊ inter nō rendere. put oportet.

¶ Nota ꝟbū D. Nihil phibet in aliq̄ ꝟtute cē extremuz ſm vnā circūſtātiā (scz q̄ ē q̄d agit. i. circūſtantiā q̄d.) qđ tñ ē mediū ſm alias circūſtātias q̄ sunt. qñ. vbi. ⁊ q̄liter cē. De magnanimitate habes 2ª2ᵉ. q. cxxix. ar. iij. ad p. De magnificētia ibidē. q. c. xxxiij. ar. p. ad ſcām.

¶ Ad tertiū dīz. q̄ eadē rō ē de ꝟginitate ⁊ pauꝑtate q̄ ē de magnanimitate. abstinet em̄ ꝟginitas ab oib⁹ venereis ⁊ pauptas ab oib⁹ diuitijs ꝓpter qđ opz ⁊ ſ̄m q̄ opz scz ſm mādatū rei. ⁊ ꝓpter vitaz eternā. si ät h̄ fiat ſm q̄ nō opz. i. ſm aliquā suꝑstitiōnē illicitā. vel etiā ꝓpter inanē gloriā erit suꝑfluuz. si ät nō fiat qñ opz vel ſm q̄ opz est vitiū p defectuz vt pz i trāsgredientib⁹ votū ꝟginitaz. vl̄ pauptaris

¶ Ad maiorē. Dico q̄ est in medio rōnis ⁊ circūſtātiaz. Potest tñ esse in extremo rei ⁊ materie vl̄ obiecti virtutis. vt iā dictū ē ad ſcām. Ad minorē. pficiunt q̄ hoc q̄ tendūt ad extremū rei. ⁊ tñ ad mediū circūſtātiaz. ⁊ q̄ ad nos. Et ꝓcedo qđ dī de ꝟginitate ⁊ pauptate q̄ tendunt in extremū rei. Sz tñ obseruāt circūſtantias q̄ sunt ꝓportes recte rōni. ⁊ mediāt inter excessum ⁊ defectū. vt D. declarat in ſolone. ¶ Et nota q̄ argumētum bñ dī. ꝟginitas abstinet ab oi delectabili venereo. qz nō oportz ꝟginē abstinere ab oi delectatōe. hz tñ venerea. vt pz 2ª2ᵉ q. c. lij. ar. ij. ad 2ᵐ. ¶ Et nota q̄t ꝟbū D. ſanc. Si ät h̄ fiat (scz abstinere ab oi venereo) ſm q̄ nō opter. i. ſm aliq̄ suꝑstitiōnē cē. Exemplum ponit in de Malo. q. xv. ar. p. ad nonū. vbi dī inter alia. Extremū ät ſm diminutionē cēt. si q̄s ꝓter rōem rectā a carnali cōmixtione abstineret. vt pz in eo q̄ debitū vxori reddere ꝓtemnit. Vel q̄ abstinet ꝓpter aliquā reuerentiā demonū. sicut nigromātici ⁊ ꝟgines vestales. Hec ille. Et illō vltimū. scz vl̄ cē. Est exemplū ad illud ꝟbū D. hic. Videt magis esse ſm suꝑfluū ⁊ excessum. qz abstinet vbi nō oportz. Sz dicet⁹ ē nō abstinere q̄n oportz. vt in vouentib⁹.

¶ Utrū mediū ꝟtutis sit mediū rei vel rōnis.

AD scām sic ꝓcedit. Uidet q̄ mediū ꝟtutis moralis nō sit mediū rōnis. hz mediū rei. Bonū em̄ ꝟtutis moralis ꝓsistit in q̄ ē in medio. bonū ät vt dīz i vj. metaph. est in reb⁹ ipsis. g̃ mediū ꝟtutis moralis ē mediū rei ¶ Ꝑ. rō ē vis apphēsiua. hz ꝟtus moral' nō cōsistit in medio apphēsionū. hz magis in medio opationū et passionū. g̃ mediū ꝟtutis moralis nō est mediuz rōnis hz mediū rei. ¶ Ꝑ. mediū qđ accipit ſm ꝓportionē arismetricā vl̄ geometricā ē mediū rei. hz talē mediū iusticie. vt dīz in v. ethi. g̃ mediū ꝟtutis moralis nō ē mediū rōnis. hz rei. ¶ Sz ꝓ ē q̄ phs dī in ij. ethi. q̄ virt⁹ moralis in medio ꝓsistit q̄ ad nos determinata ratione.

¶ Hic scdo D. inchrit de q̄litate mediꝫ ꝟtuꝫ moralis An videlz sit mediū rōis aut rei. Pro itellectu maioꝝ hui⁹ q̄siti ⁊ articuli. opter aliq̄ notare ex scdo ethicoꝝ. vt intelligat q̄d sit mediū rōis ⁊c. ¶ Nota igit q̄ mediū rei est qđ eq̄liter distat ab vtroq̄ extremoꝝ. Mediū q̄ ad nos. ē qđ neḃ necz suꝑabūdat nec deficit. Mediū ſ̄m rē ē idē apd oēs. Mediū q̄ ad nos nō ē idē apd oēs. De diū rei ē mediū ſm arithmeticā ꝓportionē. Mediū quo ad nos ē mediū ſm ꝓportionē geometricā. Mediū igit rei ē qđ q̄tū excedit ab vno extremoꝝ inter q̄ ē mediū. tm̄ excedit reliquū extremū. Et h̄ mō sex est mediū inter decē ⁊ duo. Nā sex p q̄tuor excedūt duo. ⁊ p q̄tuor excedunt a decē. Uñ eq̄liter distat ab vtroq̄ extremoꝝ. Mediū q̄ ad nos ē mediū geometricū. qz ē nō ſm eandē q̄litatē. hz ſm eandē ꝓportionē. vel magis ꝓportionabilitatē ad subiectū. Et sic sex ē mediū inter nouē ⁊ q̄tuor. qz est ꝓportio sex ad q̄tuor. eadē ē ꝓportio nouē ad sex. qz vtraq̄ biq̄ ē ꝓportio sesquialtera. qz sicut sex ꝓtinet q̄tuor. ⁊ cō medietatē. ita nouē ꝓtinet sex. ⁊ eā medietatē. Istud mediū nō ē idē q̄ ad oēs. vt declarat phs ibidē explanē dc Philone. Mediū igit rōis tm̄. nō accipit ſm ꝓportionē vni⁹ rei ad aliā. hz solū p ꝓportionem ad ipm ꝟtuosuz. Et iō dīz mediū solū rōis q̄ ad nos. qz tēperate comedentem et tenentē mediū hui⁹ ꝟtuꝫ. nō oportz attendere q̄tum ille ⁊ ille comedāt. ⁊ vt ipe teneat mediū inq̄ ipos Sz dz attendere q̄tū sua ꝓditio reqrat. ⁊ q̄ ab illa nō deficiat. vl̄ ſua p ipam abūdet. Et g̃ ꝟtutes mozales circa passiones reꝑ ctificāt eas solū ſm ꝓportionem ad ipm hoiem. cuius sunt passiones. put scz ꝓcupiscit. put dz. ⁊ ſm debitas circumstantias. Mediū ät rei (⁊ tm̄ rōis etiā. qz vt pz in b arti culo nō ē rei q̄si nō rōnis. hz vtriq̄ sit') ꝓsistit in q̄dā eq̄litate rei exteriozis ad rē vl̄ psonā exteriorē. Et iō ꝟtus q̄ ē circa opationem ſm q̄ ipa opatio vl̄ psona agēs ꝓpat ad rē exteriorē attēdit mediū rei. ⁊ eq̄le qđ ē mediū inter maius ⁊ min⁹. Et qz iusticia ē tal' ꝟtus circa opationes q̄ bus ꝓpat ad exteriorē psonā. iō tenet mediū rei. ita q̄ iustus tantū dat alteri q̄tuz debet sibi ſm merita sua. nec nō plus nec minus (Ecce habitu dinē ⁊ mediū accepuz p ꝓportionem rei ad rē ſm eq̄litatē) pt ex his deꝑhendi qđ sit mediū rōnis. qz ꝓportiras obseruata ad psonā agē

tem tm̄ ſm circūſtātias sine habitudine ad exteriorem. Mediū ät rei ē eq̄litas obseruata ad exteriorē hoiem ſm⁹ actōem vl̄ passionē ei⁹. ſm recōpensatōnem eq̄lis. Et sic rei ad rē ⁊ nō p ꝓportionem ad agentē. His visis videndū est de corpore articuli.

¶ Rñdeo dīz. q̄ mediū rōnis dupl'r pt intelligi Uno mō ſm q̄ mediū i ipo actu rōnis existit. q̄si ip se act⁹ rōnis ad mediū reducat. ⁊ sic qz virt⁹ moral' nō pficit actū rōnis. hz actū ꝟtutis appetitiue. medium ꝟtutis moral' nō ē mediū rōnis.

¶ D. hic duo facit. Primo rñdet ad q̄situ distincte. Secdo rñsionē applicat argumētz in oppositū adducēdū. ibi. Et p b ⁊c. Circa ꝑmū ponit duas ꝓclones rñsiuas ſm vnā distinctōem būmēbrē. cui⁹ mēbra declarat circa ipas ꝓclones. Et ꝑ° deducit ꝑmā ꝓclonē. scdo secdam. ibi. Alio mō ⁊c. Quo ad ꝑ⁹ mēbrū ⁊ ꝑmā ꝓclonē. dicit quidā duplicē intellectū q̄siti. qz vno mō intelligit q̄situ q̄si ꝟtus moral' reducat actū rōis ad mediū. Cōclusio rñsiua huic mēbro rñdens. ꝟtuz moral' mediū. nō ē mediū rōis h̄ mō. Probat. ꝟtus moral' nō pficit actū rōis hz actū appetitiue ꝟtuz. Igit mediū ꝟtuz moral' nō ē mediū rōis (scz causalr. q̄si ꝟtus ꝓsistat actū rōnis in medio) Ans patuit ar. p. qz ꝟtus moralis ꝓprie pficit appetitū. Cōsequētia. ꝑbat. qz ꝓsistere actū in medio ē ipm ꝓprie facere. Sz ꝟtus moralis nō pficit actū rōnis. igitur nō ꝓsistuit in medio. Cōsequēter cū dicit

¶ Alio mō pt dici mediū rōnis id qđ a rōne ponit in aliq̄ materia. ⁊ sic oē mediū ꝟtutis moral' ē mediū rōnis. qz sic dictū ē. ꝟtus dī ꝓsistere in medio p ꝓformitatē ad rōnem rectā.

¶ Prosequtur scdm mēbrū distinctōis. Circa qđ ꝑ° ponit scdam ꝓclonē. Secdo subiūgit quādā aliā ꝓclonē explicatiuā hui⁹ scde. ibi. Sed q̄ntz ⁊c. Dicit g̃ ꝑ°. Alio mō dr mediū rōis nō formalr. q̄si sit in rōe. ⁊ in rōnis actu. Sz qz a rōe ꝓstituit in aliq̄ materia moral' ꝟtutis ſm dictamē recte rōnis. Cōclusio scda rñsiua. Omne mediū ꝟtutis moral' ē mediū rōnis hoc mō (. i. in q̄liter materia instituit ꝓformitas ad rōem) Probat ꝓclo. q̄liter virtus mozalis ꝓstituit in materia sua ꝓformitatē ad rōem rectā. igit omne mediū ꝟtutis. ē mediū rōnis. Ans patuit ar. p. qz bonū ꝟtuz stat in ꝓformitate ad rōem ⁊c. Et net ꝓña. qz illud dr mediū rōnis. qđ ē institutū a rōne. vt patuit ex scdo mēbro Deinde cū dicit

Sz q̄ntz ꝓtingit q̄ mediū rōnis ē etiā mediū rei et tūc opz q̄ ꝟtutis moral' mediū sit mediū rei sic ē iusticia Q̄ntz ät mediū rōnis nō ē mediū rei. sed accipit p ꝓportionem ad nos. ⁊ sic ē mediū i oib⁹ aliis ꝟtutib⁹ mozalib⁹. cui⁹ rō ē. qz iusticia ē circa opationes q̄ ꝓsistūt in reb⁹ exteriozib⁹. in q̄bus rectū institui dz simpl'r ⁊ ſ̄m se. vt supdictū ē. ⁊ iō mediū rōnis in iusticia ē idē cū medio rei. in q̄tū scz iusticia dat vni cuiq̄ qđ dz. ⁊ nō plus nec minus.

¶ Ponit aliā ꝓclonē explicatiuā ꝑcedēꝫ scde ꝓclonis tale. Quādoq̄z ꝓtingit (scz in iusticia) q̄ mediū rōis est etiā mediū rei. ⁊ tal' ꝟtuz dr etiā mediū rei (qz nō rōnis tm̄) Q̄ntz ät mediū rōnis nō ē mediū rei. si solū accipit p ꝓportionem ad nos. Et sic mediū rōnis est in aliis moralibus a iusticia. Ista ꝓclo declaratoria hz duas ptes Et ꝑmo. ꝑbat ꝑma ps ei⁹. Scdo secda. ibi. Alie ꝟo ⁊c. Quo ad ꝑmā arguit sic. Justicia ē circa opationes. q̄ ꝓsistūt in reb⁹ exteriozib⁹ Sz bonū i talib⁹ opationib⁹ ⁊ rectū dz instituī simpl'r ⁊ ſm se (⁊ nō p ꝓportionem ad agentē). i. opatio talis est recta ⁊ bona. qz ſm se ꝑmēsurat alteri. vl̄ ꝑsone. vl̄ actioni. Igit mediū rōnis (. i. eq̄litas instituta a rōne) est idē cū medio rei. Maioz nota. Minoz patuit supꝝ. q. lx. ar. ij. i. corpe Ubi patuit. q̄ iusticia attēdit debitū ad alterū in operationib⁹ ſm eq̄litatē vl̄ simpl'r. vt in cōmutatiua. vel ꝓportionis vt in distributiua 2ª2ᵉ. q. lxi ar. ij. Et Doc. post illā prē ꝓclonis resumit ꝑbatōem q̄ via ꝓpendit. ¶ Et pt scdo sic argui. ꝑ illa pte. Illa virtus q̄ dat vnicuiq̄ qđ debet. ⁊ nō plus nec minus. illa hz mediū rei ⁊ nō rōis tm̄. hz iusticia ē hmōi. igit ⁊c. Maioz ptz. qz res media inter plus ⁊ minus. ⁊ in ꝓportione ad extrinsecū. ē mediū etiam rei. ⁊ nō tm̄ rationis. qz videlicz Esto rō hic mediū instituat ⁊ dicter tantū dandū. Sed tm̄ hoc dictat in ordine ad aliā psonā extrinsecā. ⁊ nō ad ipm hoiem iustū. Deinde ibi

¶ Alie vero ꝟtutes mozales ꝓsistūt circa passiones interiores. in q̄bus nō pt rectū ꝓstituī eodē mō ꝑpter q̄ hoies diuersimode se hñt ad passiones. ⁊ iō oz q̄ rectitudo rōnis in passionib⁹ instituat. ꝑ respectū ad nos q̄ afficimur scdm passiones

¶ Probat scdam prē ꝓclonis explicatiue. Rectitudo rōnis in passionib⁹ instituit ꝑ respectum ad nos q̄ afficimur ſm passiones. igit in ꝟtutib⁹ q̄ sunt circa passiones ē mediū rōnis tm̄ q̄ ad nos. ⁊ nō rei. Patz ꝓña ex dictis. qz mediū rōnis tm̄. est mediū instituti a rōe ſm ꝓportionem ⁊ ꝓuenientiā ad hoiem agentē. ⁊ nō habitudinē actionis ad extrinsecū ⁊c. Ans D. ꝑbat. qz in passionib⁹ nō pt rectū institui eodē mō. ⁊ ſm q̄litatē rei. ita q̄ quis comedat mediū ſm rē. ⁊ nō plus vl̄ minus. ꝑter hoc q̄ hoies diuersimode se hñt ad passiones. igit scd⁹ ans. q̄ instituit mediū quo ad nos tantū.

¶ Et p h̄ ptz rñsio ad obiecta Nā ꝑme due rōnes ꝓcedūt de medio rōnis. qđ scz iuenit in ipo actu rōnis. tertia vero rō ꝓcedit de medio institicie.

¶ Hic in calce corpis D. applicat p dictā rñsionē dīs stinctā ad argumēta adducēda in oppositū. Et relinq̄t q̄ hoc ea esse soluta. vt i sequentib⁹ patebit

¶ Et ꝓfirmat scda ꝓclo rñsiua. argumēto i ꝓtū.

¶ Ad ꝑmū dico post verbū Doc. ibi. Nam duc ⁊c. Maioz vera ⁊ patuit ar. p. qz ex hoc q̄ est in medio est ꝓformis. sed in tali ꝓformitate ꝓsistit bonū virtutis.

Ad minorē. Bonū est in reb⁹. scz mozale ⁊ virtuz ad dunc sensum. q̄ ꝟtus nō ꝓstituit bonū in rōne vel actu rōnis. sed ꝓstituit mediū in re extra. scz in actōne vl̄ passione. que est res extra intellectū. Sed ramē dico. q̄ quando ꝓstituit illam ꝓformitatē in re tali. ideo q̄ habitus dūcem ad ipm agentē. ⁊ tunc dr mediū rōnis tm̄. quando aūt ratio instituit equalitatē. etiam ſm ꝓportionem rei ad rem. qđ dr mediū rei hic. Unde negatur ꝓsequentia. Vel ꝓceditur ad intentū Docto. q̄ est medium rei. id est non in actu rationis. sed est medium rei. id est alicuius extra intellectum. nō tamen semp p comparationem ad extrinsecum. ⁊ ſm equalem distantiā ab extremis. qđ hic vocamus medium rei distincte. a medio rationis sicundo modo dicto in articulo. Ad secundū

¶ Concedūtur ꝑmisse ⁊ ꝓsequens ſm exigentiam ꝑ

Universidad de Deusto
Biblioteca

missarum scz.ergo medium virtutis moralis nō est me/dium rōnis.quasi ꝓstituat mediū inter actus rōnis Sz est mediū in re.ꝓstitutum p rōem.vbi ꝓnatur medietas dicta p rōnem medians inter excessum ⁊ defectum. et fm circūstantias. Sed nō seruat mediū in re ipa. q̄ me/dicr inter duas res.ita q manducet medietas eⁱ⁹ qō alij comederūt.quoꝝ vnus nimis.alius deficienter comedit sed comedat q̄tum ratio dictat.nō esse nimis multū.vl nimis parum. Ita ergo est ibi mediū in re.id est tāta res quanta rō iudicat ꝓpetere comedenti. ⁊ nō ea que ē me/dia inter duas res.

¶ Ad tertiū. Maior est vera.⁊ patuit in notabili p̄ supposito ꝛclusioni. Minor est etiā vera.p̄sertim de cō mutatiua iusticia. q est ibi mediū arithmeticū. vt patet 2ᵃ2ᵃᵉ. vbi statim. Ultra. mediū ꝓtutis moralis nō ē me dium rōnis. Uez tm̄.sed rei cū hoc.qō ꝓceditur in ter/tia ꝛclusione.quā pbat ista ratio. Illud em̄ qō alteri de/betur.rō dictat dandū.⁊ fm debitas circūstantias.⁊ sic ē mediū rōnis.sed cū hoc debet esse.ꝓportio ad exteriorē rē ita q detur cōmensuratū ab eo accepto.ideo est etiā me/diū rei. Et detur media res.ita q tanta res ⁊ tāta pecu/nia sibi detur.⁊ nō maior.nec minor.

¶ Utrū intellectuales ꝓtutes ꝛsistant in medio.

CAd tertiū sic ꝓcedit. Uidet q ꝓtutes itel/lectuales nō ꝛsistāt in medio. Uirtutes em̄ morales ꝛsistūt in medio inq̄tū ꝓfor/mant regule rōnis.sz ꝓtutes itellectuales sunt in ipa rōne.⁊ sic nō videnť habere supiorē regu/lā.q̄ ꝓtutes intellectuales nō ꝛsistunt in medio.

¶ ꝑ.mediū ꝓtutis moralis determinat̄ a ꝓtute itel/lectuali. Dicit em̄ in ij.ethi.q ꝓtus ꝛsistit in medie/tate determinata rōne.put sapiens determinabit.si igit̄ ꝓtus intellectualis itez ꝛsistat in medio.opz q determinet sibi mediū p aliquā aliā ꝓtutem.⁊ sic p/cedit in infinitū in ꝓtutib⁹. ¶ ꝑ. mediū ꝓprie ē iter ꝛtraria. vt ꝓz ꝑ phm in x. metaphice. sed in intellec tu nō videť esse aliq̄ ꝛtrarietas cū etiā ipsa cōtraria fm q sunt in intellectu nō sint ꝛtraria.ꝫ simul itel/liganť. vt albū.⁊ nigrū.⁊ sanū ⁊ egrū. ꝯ intellectua libus ꝓtutib⁹ nō est mediū ¶ Sed ꝛtra est q ars ē vir tutis intellectual. vt ꝓz in vj. ethi. trī artis ē aliquod mediū. vt ꝓz in ij. ethi. ꝯ etiam virtus intellectualis consistit in medio.

¶ Hic tertio D. inḋrit de medio ꝓtutis intellectualis

¶ Rñdeo ddm. q bonū alicuⁱ⁹ rei ꝛsistit in me/dio fm q ꝓformat regule vel mēsure quam ꝛtingit trāscendere.⁊ ab ea deficere. sic dictū ē. Uirⁱ⁹ āt itel/ar.ꝑ°. q.lxxvj.ar.ij lectualis ordinat̄ ad bonū sic.⁊ mozalis. vt supꝫ dic/tū ē. vñ fᵗ⁹ q bonū ꝓtutis intellectualis se hz ad mē surā. sic se habet ad rōnem mediꝫ.

¶ Et quia ꝓtus intellectualis est dupler. scz speculatiua ⁊ practica. vt patz ex supdictis. Ideo Doct. sanc. h ꝑmo ponit ꝛclusionē fundamentalē ꝑambulatiꝝ fm qd attendat̄ mediū tam in virtute intellectuali speculati/ua q̄ practica. Scḋo respondet distinere de vtraꝫ virtu te. Quo ad speculatiuā. ibi. Bonū aūt virtuꝫ ⁊c. Quo ad practicam. ibi. Uez aūt ⁊c. Conclusio ergo ꝑambu/laris fundamēralis. ostendens fm quid oporteat q̄rere mediū.ram in virtute intellectuali speculatiua ⁊ practica qz fm id a quo habet esse bonū. est ista. fm q bonum vir tutiꝫ itellectual' se hz ad mensurā.sic se hz ad rōem mediꝫ (ita videliꝫ q sicut habet bonū esse a regula. sic ⁊ esse in medio) Et vnde attēditur eius bonū.scz a mensura ⁊re gula.ibi ⁊ mediū.pbatur in ꝓncipio. Bonū alicuius rei ꝛsistit in medio (scz inter excessum ⁊ defectum) fm q con format regule siue vl' mensure.quā ꝛtingit transcendere ⁊ ab ea deficere. Sed virtus intellectualis ordinat̄ ad bo num sicut moralis. Ergo fm q bonū virtutis intellectu alis se habet ad mensurā.sic se habet ad rōnem mediꝫ.ita q vnde habet bonitatē sicut a regula. ab eo etiā habet ee in medio. Maior patuit ar.ꝓmo. Minor patuit supra q.lvj.ar.iij.et q.lvij.ar.ꝑ.quia virtus a toto genere eius natur ad bonū.siue moralis.siue intellectualis. Esto alt er ⁊ alit̄.qz virtus moralis ad bonū formalr. intellec/tualis ad vez cognoscendū.qō est bonū materialr.

¶ Bonū āt virtutis intellectualis est vez.specu/latiue q̄dē ꝓtutis vez absolute. vt in vi. ethico. Ꝺ practice āt ꝓtutis. verū fm ꝛformitatē ad appetitū rectū. vez aūt intellectus nostri absolute ꝛsideratū est sicut mensuratū a re.res em̄ est mēsura intellect⁹ nostri. vt ḋ⁹ in x. metaphy. ex eo em̄ q res ē vel nō ē veritas est in opinione ⁊ in oratione.

¶ Habita ꝛclusione generali ⁊ fundamentali. tā ad virtutē speculatiuā q̄ practicam intellectualem. Doct. sanc. ꝛsequēter ponit vnam ꝛclusionē responsiuā de vir/tute intellectuali speculatiua.talem. Bonū virtutis intel lectualis speculatiue ꝛsistit in quodā medio p ꝛformā tem (id est qō est conformitas) ad ipam rem fᵐ⁹ q ee. id est intellectiu⁹ speculatiuus est in medio. ex hoc q dicit verum. Circa hanc ꝛclusionem sic ꝓcedit. Primo ponit pbationem. Scḋo ipam ꝛclusionem.ibi. Sic igitur ⁊c. Tertio soluit quoddā dubium circa ꝛclusionē.ibi. Ex cessus vero ⁊c. Pbatur ꝛclusio sic assumendo ꝛclusi nem fundamentalē p maiori. Sicut ⁊c. Sed bonū vir/tutis speculatiue est verum absolute (id est sine ordine ad appetitum nostrum) qō est mensuratū a re. igitur ꝛclu/sio vera. Maior patuit. Minor quo ad ꝑmā partē pꝛ/sertꝫ ethicoꝝ. qz intellectus speculatiuus. ⁊ p ꝛns ꝓtus speculatiua absolute ꝓtemplat rem. ⁊ nō habet dirigere appetitū. Et hoc ḋ⁹ verum absolute Scḋa ps patz ex ix metaphysice in ifa. qz videlicet intellectus speculatiuus noster mensurat̄ a re.tum ḋa causat̄ ⁊ depender in ee ista cognitio speculatiua vera a re.tum in rōne veri. Et hoc intendit in decimo metaphysice. Et intelligit etiā de cog nitione in qua est veritas in esse exercito.scz in scḋa opꝛ/atione intellectus. vel tertia.que ḋ⁹ aliq̄d esse verum. Ma aūt relatio scie ad scibile sit realis.⁊ quando. videndus est q̄nto metaphysice.⁊ videbitur ꝑ. pte deo duce. Hoc sufficiat ad ꝓpositum.q scientia ⁊ nostra cognitio specula tiua compata ad rem depender in esse vero ab ipa re Et p ꝛsequens mediū qō est vez esse attendit̄ p ꝛpatiōes ad rē.sicut ad regulā ⁊ mēsurā veritatiꝫ. Ꝓsequit̄ dꝫ ꝛc

¶ Sic igit̄ bonū ꝓtutis intellectualis speculati/ue ꝛsistit in q̄dā medio p ꝛformitatē ad ipam rē fm q ḋ⁹ esse quod est. vel non esse quod non est. in quo ratio veri consistit.

¶ Subinsert ipam ꝛclusionē iam ꝓbatam. et patet. Nota aūt. q ꝯtus ista ꝛclusio magis ostendat quid sit medium virtutiꝫ intellectualis.ramē ex hoc infertur clare rñsio formalr. q est in medio. Ꝓsequēter ibi

¶ Excessus aūt est fm affirmatiōem falsam p quā ḋ⁹ esse quod nō est. defectⁱ⁹ aūt accipiť fm negatiōem falsam p quā ḋ⁹ nō esse quod est.

¶ Soluit quoddā dubiū circa p̄cedentē ꝛclusionē ostense em̄ quid sit mediū virtutis intellectualis specula tiue. est dubiū que sint extrema. qō manifestat. qz videꝫ ꝛformitas que est verum. ⁊ mediat inter affirmatiōem falsam.⁊ negatiōem falsam. Prima est excessus. scḋa de/fectus. Et fm Doc. sanc. in tertio Extremū in virtutib⁹ intellectualib⁹ in plus est quā do attribuit̄ alicui qō nō in est ei. Extremum aūt in minus quando remouetur ab eo quod ei ineſt. Deinde cū dicit

¶ Uerū aūt ꝓtutis intellectualis practice cōpa/ratū quidē ad rēḋ rationē mēsurati. ⁊ sic eod ē mō accipiť mediū p ꝛformitatem ad rē in ꝓtutib⁹ intel lectualib⁹ practicis sic in speculatiuis

¶ Rēspondet scḋo de virtute intellectuali practica. Et quia talis ꝓtutis veritas (vt patuit supra. q.lvij. ar. q̄nto ad tertiū) est fm ꝛformitatē ad rem.⁊ fm ꝛformiꝫ tatem ad appetitū rectum.⁊ p ꝛsequens duplr in ea attē ditur mediū. Ideo Doc. sanc. ponit sup hoc duas cō clusiones. Scḋam ponit ibi. Sed respectu ⁊c. Prima ē. Eodem modo accipitur mediū in virtutib⁹ intellectua/libus practicis. sicut in speculatiuis p comparatiōem ad rem. Probat. verum virtutis intellectualis practice cō/paratū ad rem. hz rōnem mensurati. Ergo mediū sumi tur ab ipa re ⁊ nō econtra. Cōsequētia tenet. qz dictum est q bonū ⁊ verum.⁊ p ꝛsequēs mediū virtutis cuiusli bet sumiť p comparatiōem ad regulā ⁊ mensurā ⁊c. ¶ Cir/ca añcedens videť Notandū q virtus intellectual' pra/ctica. vt prudentia vel ars. potest dupliciter ꝛsiderari. Uno modo vt cognitiua ⁊ dependens ab appetitu recto quo ad finem. vel quo ad appetitum recti operis artificiati. ⁊ sic ad eius veritatem requirit̄ q dicter ꝛformiter rei ⁊ fi/ni intento. ita q recte ꝛsiliatur. iudicet ⁊ ꝓcipiat fm exigē tiam rei. id est finis. ⁊ fᵐ⁹ regulas artis. ideo añcedēs isto modo verū. qz omnis recta cognitio de medio. mēsuratur ex fine. ⁊ similr recta cognitio artificiati ex regulis artis. Sed talis virtus intellectualis est iudicatiua mediꝫ igit Sed scḋo modo ꝛsideratur prudētia vt motiua ⁊ regu latiua appetitⁱ⁹ circa media ad finem. ita q ꝑmo mō de/pendet ab appetitu recti finis ⁊ re. Sed isto modo fa/cit appetitum circa media virtutis rectum. Et p hoc sol uitur dubiū. qz habitus practicus est cā rei. ⁊ p ꝛsequēs mensura. Quare nō videť posse stare q ḋ⁹ añcedēs. q p comparatiōem ad rem sit mensuratus. ¶ Ideo em̄ q ha bitus practicus factiuus hz suam causalitatē actu medi ante voluntate p quā motus actu dirigit opus. cui nō re pugnat mensurari a re ⁊ regulari. ⁊ sua causalitas est di/recta. hz tamē se in dirigēdo ꝛformem rebus de re fien da vel facienda. quare causatur a re. ⁊ tamē causat diriꝫ gendo executiōem mediante voluntate. Et ita stat q di cit añcedens. q veritas sumitur a re. ⁊ tamē causat rem artificialem p voluntatem. Deinde ibi

¶ Sed respectu appetitⁱ⁹ hz rōnem regule ⁊ mē/sure. vñ idē mediū q̄d est ꝓtutis moralis. etiā est ip sius prudētie scz rectitudo ratiōis. ꝫ prudētie q̄dez est illud mediū vt regulantis ⁊ mensurātis. ꝓtutis aūt moralis vt mēsurate ⁊ regulate.

¶ Ponit scḋam ꝛclusionem de virtute practica intel lectuali fm q comparatur ad appetitū rectum.talem. Ideē mediū qō est virtutis moralis. etiam est ipsius prudētie Circa hanc ꝛclusionē. ꝑmo adducit eius ꝓbatiōem. Se cundo removet quoddā dubiū circa istas duas ꝛclusio nes. ibi. Simili excessus ⁊c. Quo ad ꝑmum arguit̄ sic. intellectualis virtus practica qualis est prudentia respe/ctu appetitus. hz rōnem mensure ⁊ regule. Sed idem est mediū ⁊ eadem ꝛformitas regule ⁊ regulati (licet vnius actiue alterius passiue) Igitur vnū est mediū. id est cō/formitas ad rectam rationem. que est finis recti appeti tus.quam prudentia dictat ⁊ ꝓcipit. ⁊ quam exerc̄t mo/ralis virtus. Uirtus em̄ moralis est in medio. qz cōform mis rōni recte. q̄ est recta p prudentiā. Unde mediū illiꝰ us. est etiā istius. ¶ Ubi nota. q intellectus practicus hz se ꝛformare rei dictando. q̄d in veritate sit eligendum quid nō. ⁊ dictando nō habet se mensurando res. scz men suratur a rebus. quia prudētia nostra sumitur a rebꝰ Et sic voluit scḋa ꝛclusio q intellectualis virtus mensuratur a re. sed iam habita ⁊ acquisita recta ratione que est pru/dentia. vlterius habet ipa ꝓcipere. ⁊ medium ipi appe/titui cōstituere. quare sic se habet vt mensura ꝛponens medium appetitui. Quare bene dictum videtur. q intel/lectualis virtus ꝑmo q̄dem causatur a re. ⁊ est bona ⁊ cō formis m ordine ad rem. scz ꝛsequēter ea que habet ordiꝫ nem ad appetitum ipm mensurat. Et quia vt supra di/ctum fuit. Ars nō regulat appetitum. sed magis ꝑsuppo nit appetitū rectum materialr (id est appetitum recti ope ris. vt supra dictum fuit. q.lvij. articu. q̄nto ad tertium) Ideo dependet ⁊ mensuratur a tali re apperita. quā si ef ficiat vt ꝓposita est fm regulas artis. erit in medio inter abundantiā ⁊ defectum. ⁊ sic bona. Esto em̄ ars sit cau/sa operis exterioris mediante voluntate. dirigendo ope/rationem eius. tamē eius veritas (⁊ p ꝛsequēs bonitas) mēsuratur a re vt est apperita. q si nō fiat vt est desidera ta. nō erit vera ars. vel verum artificiatū. Et ergo licet intellectus practicus (p̄sertim factiuus) sit causa rei vt ē extra. tamē eius veritas mensurat̄ a re vt est desiderata et ꝓposita fm artem. Et iterum ars se habet actiue diriꝫ gendo opus extrinsecum. sed se habet vt mensurata ad regulas artis ex quibus ars deducitur. sicut cōclusio ex ꝓncipijs. Sicut ⁊ prudētia mouetur a synderesi ⁊ virtuꝫ tibus mozalibus. vt sunt circa fines ⁊ ꝓncipia prudētie Deinde ibi

¶ Similiter excessus ⁊ defectus accipitur diuer simode vtrobiq̄.

¶ Removet breuiter dubium circa predictas cōclu siones duas. Ostenso em̄ quō virtus intellectualis pra/ctica sit in medio. dubitatur de extremis que ostendit Doct. sanct. diuersimode accipiendo ea fm q mensurat a re. vt mensurat appetitum. Primo modo est sicut de intellectuali speculatiua dictum est. Secūdo modo aūt quia excedit vel deficit p̄cipiendo appetitui.

☞ Et quod dictū est in corpore de medio virtutiꝫ intellectualis. ꝛfirmatur argumento in ꝛtrarium

Universidad de Deusto
Biblioteca

In corpore.

¶ Ad pmū g̃ dr̃ q̃ etiā ꝓtus intellectual' hz̃ suā mēsurā. vt dictū est. ⁊ p ꝓformitatē ad ipam accipitur in ipsa medium.

¶ Ad maiorem. Consistunt in medio. quia cōformātur regule circa materiā vbi contingit supabundare ⁊ deficere. ⁊ nō p̄cise. quia cōformantur regule rationis. nec quia regule. sed quia contingit regulam transcendere. et ab ea deficere (qđ dico ꝓpter theologicas) Et quia sunt alicuius per se obiecti in quo cōtingit deficere a regula articulo sequenti ad pmum. Ad minorē. Vera q̃ sunt in ratōne. Sed negatur pmum ꝓsequens (⁊ sic nō videtur habere superiorē regulam) Negatur inquā. q̃ria regulam habet. s. rem extra cui se habent cōformare. Et secundo. quia habitus intellectualis circa ꝓclusiones habet p superiori regula habitum p̄ncipioꝝ a quo mensurat. Et tertio loquendo de habitu practico in ordine ad appetitum habet medium actiue vt regulans. ⁊ in hoc tamē potest deficere. nō p̄cipiendo inquantum debet vel plus q̃ debeat.

¶ Ad scām dr̃. q̃ nō ē necē i infinitū p̄cedere in ꝓtrijs. q̃ mēsura ⁊ regula ītellectual' ꝓtutis nō est aliqđ aliđ gen⁹ ꝓtutis hz̃ ipa res.

¶ Conceditur totum vsq̃ ibi. Oportet q̃ determinetur sibi mediū per aliquā aliā virtutē. Hoc negatur. Sz dico q̃ determinatur a re. cui si se conformat. erit vera. ⁊ p ꝓsequens in medio. quia verum est mediū inter plus ⁊ minus. Et negatur per ꝓsequens qđ sequitur (Et sic p̄ceditur in infinitum in virtutibꝫ) quia moralis habet mediū ab intellectuali practica. ⁊ illa a re. ⁊ ibi est ꝓtus. ⁊ ideo nō p̄ceditur in infinitum.

¶ Ad tertiū dr̃. q̃ ipe res ꝓtrarie nō hñt ꝓtrarietatē in aīa. q̃ vnū ē rō cognoscendi alterū. ⁊ tm̄ i intellectu ē ꝓtrarietas affirmatōis ⁊ negatōis q̃ sz̃ cōtraria. vt dr̃ in fine piarmenias. q̃uis em̄ ee ⁊ nō ee nō sz̃ ꝓtraria hz̃ ꝺictozie opposita. si ꝺiderētur ipa signata. put sunt in rebꝰ. ⁊ alterū ē ens. ⁊ alterū ē pure nō ens. tm̄ si referant ad actū aie. vtrūq̃ ponit aliqđ ee vñ ee ⁊ nō ee ꝺictozia sz̃. hz̃ opinio q̃ opinamur q̃ bonū ē bonū. ē ꝓria opinioni q̃ opinamur q̃ bonū nō ē bonum. ⁊ inter huiusmodi contraria medium est virtus intellectualis.

¶ Maior vera. p̄sertim de medio per participatōem Ad minorem. vera est ad hunc sensum. q̃ in intellectu nō est ꝓtrarietas rerum. quia etiam ꝓtraria extra intellectum in intellectu nō sunt ꝓtraria. Est tamē in intellectu ꝓtrarietas affirmatōnis ⁊ negatōnis ⁊ enunciatōnis vere ⁊ falsę. Opinio em̄ vera ⁊ affirmatiua ꝓtrariatur opinioni falsę ⁊ negatiue. vt patz p̄ma p. q. xvij. quia verum et falsum sunt ꝓtraria. tanq̃ acceptio ꝓformis ⁊ acceptio ꝺiformis ꝓtrarie. Et inter hmōi ꝓtraria. media est virtus intellectualis ⁊ medium ꝓstituit. id est dicit verū qđ est medium inter affirmatiuā falsam. ⁊ negatiuā falsam. vt patuit. ¶ Nota aūt verbum Doctoris sanct. q̃ vtrūq̃ contradictoziū si referāt ad actum anime. vtrū q̃ aliquid ponit (Nota inquā) q̃ negatio aut p̄uatio per intellectum acquirit aliquod esse obiectiuū. ⁊ hoc quidez nihil ponit. Sed hoc esse intellectum acq̃rit mediante cōceptu ⁊ in ꝓposito compositōnem vel negatōnem intellectus. que in intellectu aliquid etiam reale ponit. Quare dictum Doctoris sanct. verificat q̃ si ad actum anime intellectiuū referantur. vtrūq̃ aliquid ponit. sc̃z saltem esse rationis. De his in p̄ncipio de ente ⁊ essentia. intellectus em̄ per spēm habitus. potest in se formare ꝓceptum p̄uationis aut negatōnis. ⁊ sic acquirit esse rationis

¶ Utrū ꝓtutes theologice ꝓsistāt in medio

Ad q̃rtū sic p̄cedit. Uidet q̃ ꝓtus theologica ꝓsistat in medio. Bonū em̄ aliarum ꝓtutū ꝓsistit i medio. hz̃ ꝓtus theologica excedit i bonitate alias ꝓtutes. q̃ dr̃ theologica multo magis ē in medio. ¶ Ꝑ. mediū ꝓtutis moralis accipit q̃dē fm q̃ appetit⁹ regulat⁹ p rōnez intellectual' ꝝo fm q̃ ītellect⁹ noster mēsurat a re. hz̃ ꝓtus theologica ⁊ pficit ītellectū ⁊ appetitū. vt sup̄ q. lxi. a. 4. dictū ē. g̃ etiā ꝓtus theologica ꝓsistit i medio. ¶ Ꝑ. spes q̃ ē virtus theologica mediū ē inter desperatiōnē ⁊ p̄sumptōem. sil⁹ etiā fides incedit media inter ꝺrias hereses. vt boetⁱ dr̃ in libro de duabꝰ naturis q̃ em̄ ꝓfitemur in christo vnā p̄sonā ⁊ duas naturas. mediū est inter heresim nestorij q̃ dr̃ duas p̄sonas ⁊ duas naturas ⁊ heresim eutices q̃ dr̃ vnā p̄sonā ⁊ vnā naturā. g̃ virt⁹ theologica ꝓsistit in medio ¶ Sz ꝓtra. in oꝺo in q̃do ꝓsistit virt⁹ in medio. cōtingit peccare p excessum sic̄ ⁊ p defectū. hz̃ circa deum q̃ est obiectū virtutis theologice nō ꝓtingit peccare p excessum. dr̃ em̄ eccl'. xliij Benedicētes deū exaltate illū q̃tū potestis. maior em̄ ē oi laude. g̃ virt⁹ theologica nō ꝓsistit in medio

¶ Hic vltimo Doct. sanct. inq̃rit de medio virtutis theologice. quia obseruat ordinem quo ad nos. in quo ordine acq̃site ⁊ humane sunt priores.

¶ Rñdeo dr̃m. q̃ sicut dictū est. mediū virtutis e. p. accipit p ꝓformitatē ad suā regulā vl' mēsurā fm q̃ ꝓtingit ipam trāscēdere vel ab ea deficere

¶ Hic p̄mo p̄mittit quoddā p̄suppositum. Secūdo respondet quesito distinctis duabus ꝓclusionibꝫ fm duo membra vnius distinctōnis. que declaratur circa ipas cōclusiones. Et p̄mo p̄mam ꝓclusionem. ibi Virtutis aūt ⁊c. Secūo secām. ibi. Alia vero ⁊c. Supponit g̃ D. p̄o ex supradictis. q̃ mediū virtutis accipiatur per cōformitatem ad suam regulam vel mēsuram fm q̃ ⁊c. vt in ista. Et patuit arti. p̄mo et tertio. Et est fundamentū in illa materia. Cōsequenter cū dicit

¶ Uirtutis aūt theologice duplex p̄t accipi mēsura. Una q̃dē fm ipam rōnē ꝓtutis. ⁊ sic mēsura et regula ꝓtutis theologice ē ipe dr̃. fides em̄ nr̃a regulat⁹ fm veritatē diuinā. charitas aūt fm bonitatē dr̃ Spes aūt fm magnitudinē oipotētie ⁊ pietatis eⁱ. ⁊ ista est mēsura excellēs oēm hūanā facultatē. vñ nūq̃ p̄t hō tm̄ diligere deū q̃tū diligi dz. nec tm̄ credere aut sperare in ipsū q̃tū dz. vñ multo mⁱⁿus p̄t ibi ee excessꝰ

q̃ sic bonū talꝭ ꝓtutis nō ꝓsistit in medio. hz̃ tāto ē melius q̃to magis accedit ad summū

¶ Notat vnā distinctōem de duplici regula theologice ꝓtutis. Et declarat p̄mū membrū. Circa qđ ponit talē ꝺclonem rūsiuam Bonū ꝓtutis theologice. vt respicit regulā ex qua hz̃ ee ꝓtus. nō est in medio. Probatur ꝺcdiū ꝓtutis accipit ⁊c. vt dr̃ p̄suppositū. Sz regulaz ꝓtutis theologice ex q̃ hz̃ q̃ sit ꝓtus. nō ꝓtingit trāscēdere. igit ꝺcto vera. Maior patuit. Pro minore notat p̄mū membrū. q̃ ꝓtus theologica hz̃ regulā vnā fm rōem ꝓtutis (id est vt ꝓtus theologica. ⁊ a qua regula hz̃ esse ꝓtutis theologice. fides em̄ est ꝓtus theologica. q̃ circa deū. Aliter spes. q̃ inmixtē diuino auxilio ad beatitudinē ꝓsequendā) Et p̄te aūt subiecti nō hz̃ q̃ sit ꝓtus. nec q̃ theologica. sz̃ tm̄ ex p̄te subiecti hz̃ tendere in illud vt aliquid fm dispōnem ⁊ ꝓportionē subiecti. Hoc notato arguitur p minorē. Mensura ⁊ regula ꝓtutis theologice (a qua hz̃ esse ꝓtutis theologice) est deus. Sed ista regulam nūq̃ ꝓtingit excedere. igitur. Minor vera. Maior ista p̄z. ibi. Fides em̄ nostra ⁊c. Minor p̄ma p̄z. ibi. Et ista ē mēsura excellens ⁊c. ¶ Et nota q̃ hō nunq̃ p̄t deū diligere q̃tum diligi dz (sc̃z ab aliquo) q̃ debet infinite diligi a deo. sed tm̄ hō p̄t diligere q̃tum ipe tenet p hoc statu vel alio. Sed Doc. vult. q̃ hō non p̄t diligere q̃tum diligibilis est. q̃ infinite. q̃ modus diligendi cōpetit soli deo. Uide 2ª 2ᵉ. q. xxvij. ar. v. q̃ nulla creatura tenet deum diligere q̃tum diligibilis est. sed sup̄ oia. sal⁹ tem habitu vel virtute. ¶ Et nota etiā. q̃ si nō p̄t esse excessus. ideo in ꝓtute theologica hoc mō nō est mediū. q̃ mediū est inter excessum ⁊ defectū. hic aūt nō ē excessus igit. Sikter stante ꝓtute theologica ⁊ habita. tunc ex ea nō p̄t esse defectus. q̃ diligit deum ⁊ oia diligibilia. licet nō eodem mō ex parte agentis. sicut pfecta charitas. quia minima ꝓtus q̃ in apetitu extendit se ad oia. q̃ ꝓtinētur sub suo obiecto. vt patuit supra. Defectus igit nō est cuz ꝓtute theologica. respectu obiecti formal. Deū cū dr̃

¶ Alia ꝝo regula vel mēsura ꝓtutis theologice est ex p̄te nostra. q̃ etsi nō possum⁹ ferri in deū q̃tū debemus. debem⁹ tm̄ ferri in ipm credēdo. sperādo. ⁊ amādo fm mēsurā nostre ꝺditōis. vñ p accīs p̄t in ꝓtute theologica ꝓsiderari mediū ⁊ extrema ex p̄te nr̃a.

¶ Ponit secām membrū distinctōnis de secūda regula ꝓtutis theologice. q̃ videlicz mensurat theologicam. quo ad materiale obiectū. vel quo ad modū act⁹. Sicut peccator nō debet sperare beatitudinē manendo in peccatis. Et imperfectus nō debet sperare tantū gradū beatitudinis sicut pfectus. Unde est ista ꝺclo. Per accīs p̄t ⁊c. vt in fine corpis. Probat. debemus ferri in deum credendo. sperando. ⁊ amādo fm mensurā nostre ꝺditōnis. sz illam ꝓtingit transcendere. igit p accidens ex p̄te nostra maior nota ex dictis. quia ex parte nostra sumitur regula ꝓtutis theologice. Minor p̄z ex solone tertij. q̃ potest q̃s sperare a deo plus ⁊ mai⁹ qđā. q̃ sua ꝺditio patiat igitur ⁊c. ¶ Nota aūt q̃ ꝺclusio dr̃ p accīs. q̃ ꝓtuti theologice accidit q̃ speranti. tale sperandū sit ꝓportionatū ⁊ hmōi. ¶ Pro maiori horum intellectu nota. vt potest haberi ex Docto. sanc. 2ª 2ᵉ. q. xvij. ar. v. ad scām. et alibi q̃ virtus illa p̄ se consistit in medio. que per se respicit aliquod obiectum ⁊ materiam. in quo potest esse excessus et defectus per comparōnem ad regulam. Et sic virtus moralis cū sit circa ea q̃ regulant rōne. nō aūt ē circa ipam

Quō theologica sit in medio

regulam. ideo q̃uenit sibi p se (sc̃z rōne p̄ se obiecti) vt sit in medio ¶ In ipa ei regula nō ē mediū ⁊ extrema. ⁊ nō cōtingit nimis ꝓformari rōni ⁊c. hz̃ q̃ ꝓtus theologica hz̃ p obiecto p se formali nō materiā aliquā regulatā. sz̃ ipaz regulam ⁊ cū h̄ p̄mā quā hō nullo mō p̄t excedere. Et ab illa regula etiā nō p̄t deficere stante ꝓtute theologica (sz̃ em̄ aliqs possit nō credere deo sed q̃s cito vel vnū articulū discrederet perit fides. ⁊ō ex p̄te obiecti formalis qđ est veritas p̄ma. bonitas summa. oipotētia dei. fides nō hz̃ mediū. Tū fides ⁊ spes hñt obiecta secūdaria ⁊ materialia. sc̃z ipa credita. vl' ipa sperata. Et circa h̄ ꝓtingit esse excessum ⁊ defectū. ⁊ p̄ns ⁊ medium. Fides em̄ tenet mediū inter errorē Sabellij ⁊ Arrij. q̃z vn⁹ ponebat ins distinctionē p̄sone ⁊ essentie. Alius aūt ei⁹ distinctōe p̄sonaz etiā distinctōez nature Fides em̄ catholica tenet mediū. vt p̄z p. p. q. xxvij. ar. p̄. et q. xxxi. ar. ij. Quare isto mō fides fm D. in. iij. dis. xxiij. hz̃ mediū sicut ꝓtus theologica alis. (nc̃z tū q̃d ꝓa media est inter duas falsas. sic spes p obiecto formali hz̃ oipoñam ⁊ miserecordiā dei cui nō p̄t nimis inniti. p obiecto aūt materiali p̄ncipali hz̃ bonitatē. p materiali aūt min⁹ p̄ncipali alia bona sperata q̃ cū q̃ vt ꝓferunt ad beatitudinē ⁊ ibi p̄t esse excessus. Pōt em̄ aliqs p̄sumere sperādo beatitudinē sine meritis. ⁊ p̄t sperare excedēria ꝓportionē suā. Pōt ⁊ aliqs desperare de his que sibi sunt ꝓportionata. spes aūt sperat a se sperāda Et q̃ dixi. q̃ nō ꝓtingat deficere in defectu in ꝓtute theologica respectu p se obiecti. hz̃ d. san. in de ꝓtutib⁹ de spe ar. p. ad septⁿ pulchre. vbi inter cetera q̃ huc valēr. dr̃. Uirt⁹ theologica hz̃ p obiecto ispaz p̄mā regulam nō regulatā. et ideo sufficit q̃ intrinsecūq̃ ꝓtingere regulam ad rōnē ꝓtutis. p̄ter qđ fm ꝓpatōnem ad p̄mum ⁊ formale obiectum. virt⁹ theologica in medio nō ꝓsistit. sed ex p̄te materialis obiecti p̄t consistere in medio. ⁊ hoc accidit ei. sicut fides catholica i diuinis p̄cedit media int' hereses Sabellij ⁊c vide Scotū ¶ Nota q̃z Scotū in. iij. dis. xxvi. ad 2ᵘᵐ p̄ncipale de ista materia. vbi dr̃. Licet dicat q̃ nō est mediū p̄cipans extrema sz̃ vniēs ea. Pōt tū p̄cedi. q̃ virtus theologica est p̄ter media. non ex p̄te obiecti. sed ex parte excessus q̃ potest esse in actu. Virt⁹ quidē moralis hz̃ excessum ⁊ defectū. nō tm̄ rōne modi act⁹. sed etiā rōne obiecti in qđ tēdit actus. nō sic theologica. q̃ obiectū in qđ tendit est infinitū. sed in hoc p̄t tendere actu imoderato aut in mai⁹ aut in min⁹. Uirt⁹ aūt moderat vt medio mō tendit in illud. ⁊ hoc mō p̄t p̄cedi fidē esse mediā inter leuitatē q̃ qs nimis firmiter assentit ei qđ nō est credendū. iuxta illud Qui cito credit leuis est corde. ⁊ interpinaciaz qua qs nimis resistit credendis nolens alicui ꝓsentire nisi p rōnē naturalē oñdat. sic etiā nimio amore p̄t qs tendere in aliqđ diligibile ⁊ nimis remisse. hz̃ nō in nimis bonū. nec in nimis vez. Possit aliqs credēdo tendere in deū. Tpantia vero moralis regrit mediū vtroq̃ mō. q̃ p̄t in obiectū excedēs ⁊ deficiēs. ⁊ tēdere p̄t actu deficiente ⁊ excedēte. ⁊ ille secūdus modus est cōis ꝓtuti morali ⁊ theologice. ꝓmus nō. hoc ille. vbi p̄z quō theologica ex p̄te obiecti nō est in medio sicut moralis. ⁊ in hoc bñ. Sed est dubiū. an theologica possit nimis parui bñ. Sed videt q̃ nō. vt patuit tendere i obiectū ꝓpriū formale. Et videt q̃ nō. vt patuit circa corp⁹. sed vez est. q̃ aliqs p̄t tendere in materiale obiectū in quod nō debet in fide. vt patuit Silr in spe p̄te

Universidad de Deusto
Biblioteca

Q.lxiiij.de cõnexione virtutum.

¶ Arᵗ ꝓfirmat ꝑma ꝺcło argumento in ꝓtrarium

¶ Ad ꝑmũ ergo dõm. q bonũ virtutũ intellectualiũ ⁊ moraliũ ꝺſiſtit in medio ꝙ ꝺformitatez ad regulã vl̃ menſurã quã trãſcẽdere ꝺtingit. qõ nõ eſt in ꝑtutibꝫ theologicis ꝙ ſe loquẽdo. vt dictũ eſt.

In corpe

¶ Ad maiorẽ dico. q vera eſt. Sz dico q hoc ẽ ideo. qꝛ regula illaꝝ ꝑtutũ nõ eſt ꝙ ſe obiectũ ꝑtutũ. Sz aliq̃ materia in q̃ ꝺtingit a regula deficere. Hic aũt regla ipa eſt ꝙ ſe formale obiectũ ꝑtutum theologicaꝝ. qõ nõ ꝺtingit tranſcẽdere ⁊ a q̃ ꝙ ꝑtutẽ nõ deficere. qꝛ ſufficit q̃liter⁊ cuiꝫ attingere Ad minorẽ cõcedo. qꝛ ẽ circa ſummũ obiectũ ⁊ pfectiſſimũ tãꝫ regulã. ſed eo ipo nõ eſt in medio. Vñ negaᵗ ꝓña. ¶ Et de hac ſolone bñ loq̃tur D. vbi ſtatim in ꝓncipio ſoluꝝ ſeptimũ. ideo (inquit) virtutes morales ſunt in medio. qꝛ ad ꝑtutẽ moralẽ ꝑtinet attingere regulã rõnis circa ꝓria ꝙ ſe obiectũ. ſcz circa paſſiones ⁊ opatões hũanas. Oẽ aũt regulatũ in q̃tũ hmõi hz rõem medij. qꝛ qđ a regula diſcedit ẽ ſupfluũ ⁊ diminutũ. Sz ꝑtus theologica hz ꝙ obiecto ipam regulã nõ regulatũ ⁊c. vt ſtatim allegatũ fuit. Vbi ꝙ q negãda ẽ ꝓña. qꝛ ibi (ſcz in a'ꝝs) ẽ bonũ. ſz circa aliqđ regulatũ a regla. q nõ ẽ obiectũ ꝑtutũ quã nõ ꝺtingat trãſcẽdere. Sz ẽ bonũ circa regulã nõ regulatã. igit nõ ẽ par rõ

¶ Ad ſcõm dõm. q ꝑtutes morales ⁊ intellectuales pficiũt intellectũ ⁊ appetitũ noſtrũ in ordine ad menſurã ⁊ regulã creatã. virtutes aũt thologice in ordine ad menſurã ⁊ regulã increatã. vñ nõ ẽ illis rõ

¶ Patz ſolo ex iã dictꝫ. Ad maiorẽ. dico q medium ꝑtutis moraᵗ accipiᵗ ſm q appetitꝰ regulaᵗ ꝙ rõnem circa aliquã materiã. q̃ ẽ obiectũ ꝑtutꝫ. in q̃ ꝺtingit excedere ⁊ deficere. ⁊ nõ ẽ taᵗ ꝑtus. ſicut circa obiectũ. circa regulã nõ regulatã. ¶ Nota D. in ſolone ſcõi. q alie ꝑtutes pficiũt. ſcz ad materiã in q̃ ꝺtingit excedere regulam creatã. ⁊ nõ reſpiciũt regulã ſicut obiectũ. Sz theologice reſpiciũt regulã increatã ſicut obiectũ a q̃ hñt rõem ꝑtutis. Vltimorẽ ꝺcedo. q theologica pficiat intellectũ ⁊ voluntatẽ. ſz in ordine ad regulã ꝓmã nullo mõ regulataꝝ in q̃ nõ ẽ excẽſſus. Quare negaᵗ ꝓña. qꝛ oĩe regulatum hz rõem medij. nõ aũt regula ꝑma ⁊c.

¶ Ad tertiũ dõm q ſpes ẽ media iter ꝓſumptõez et deſperatõem ex pte noſtra ingẽitũ ſcz aliq̃s ꝓſumere ꝺz ex eo q ſperat a deo bonũ qđ excedit ſuã ꝺditionẽ. vel nõ ſperat qđ ſm ſuã cõditõem ſperare poſſet nõ aũt ꝑt ẽ ſuperabũdãtia ſpei ex pte dei. cuiꝰ bonitas ẽ infinita Similiter etiã fides eſt media inter cõtrarias hereſes. nõ ꝙ compatõem ad obiectũ qđ eſt deꝰ cui nõ ꝑt aliq̃s nimis credere. ſed ingẽitũ ipa opinio humana eſt media inter cõtrarias opiniones. vt ex ſupra dictis patet.

ar. ij. ad 3ᵐ.

¶ Dico ad aſſumptũ. q ſpes ẽ media inter deſperationẽ ⁊ ꝓſumptionẽ. Nõ in ordine ad obiectũ formale ꝓncipale. ⁊ ad regulã ex q̃ hz rõem ꝑtuꝫ. Sz q̃ ad nos. ⁊ in ordine ad regulã ex parte nr̃a. ſm quã regulaᵗ ſpes q̃ ad ſperatũ materiale. vt patuit in corpe. qꝛ ꝓſumptio ẽ. nõ qꝛ nimis ꝺfidat de deo. ſz qꝛ ſperat aliqđ a deo. qõ ſibi non ꝺgruit ſperare. ꝑter indiſpoem ſuã. Similiter deſperat qs nõ qa nõ ꝺfidat deum talia poſſe dare. ſz qꝛ nõ ꝺfidit ſe poſſe accipe ꝑter ſuã indiſpõnem. vt ꝑz 2ª 2ᵉ. q. xx. ar. j. ad ſcõm. De fide etiã dictũ ẽ. q ẽ media inter duas hereſes. ex pte obiecti materiaᵗ. qõ ẽ creditũ. qõ qꝛ vez. ſed nõ ꝑ eẽ mediũ inter exceſſum ⁊ defectũ. ſicut ꝑtus itellectualis. Sz nõ ẽ media inter exceſſuz ⁊ defectũ q̃ ad obiectum formale. qõ ẽ veritas ꝑma. vt ꝑz 2ª 2ᵉ. q. j. ar. j. Nullꝰ eĩm ꝑt excedere in credendo deo ⁊c.

¶ Queſtio. lxv. de ꝺnexione virtutũ

DEinde ꝺſiderãdũ ẽ ꝛ ꝺnexione ꝑtutũ. ⁊ circa hꝰ ꝙrunt q̃nq;. Primo vtrũ ꝑtutes morales ſint adinuicẽ ꝺnexe. Scõo vtr ꝑtutes morales poſſint eẽ ſine charitate Tertio vtrum charitas poſſit eſſe ſine eis. Quarto vtrũ fides ⁊ ſpes poſſint eſſe ſine charitate. Quinto vtrũ charitas poſſit eſſe ſine eis

¶ Patuit ordo ꝓcedẽdi q̃ſtione. ⁊ tria fuĩt in hac q̃ſtione. Prio agit de ꝺnexiõe moraliũ ꝑtutũ ar. ꝓ. Scõo de ꝺnexiõe eaꝝ ad charitatẽ. ar. ij. et. iij. Tertio de ꝺnexiõe ꝑtutũ theologicaꝝ adinuicẽ. ar. iiij. Ad q̃rit aũt h. de cõnexiõe moraliũ cũ itellectualibꝫ vl̃ ecõtra. qꝛ de hꝰ ſatis dictũ ẽ ſup. q. lvij. ar. iij. et. v. qꝛ vt etiã hꝰ patebit. ꝺnectunt tñ cũ vna itellectuali ptactica (ſcz ꝓudẽtia ⁊c) Deitellectualibꝫ aũt ſpeculatiuis ſatꝫ ꝑz ex dictꝫ ſup. De qbꝰ Scotus in 3º. diſ. xxxvi. de habitibꝫ inqt itellectualibꝫ planũ ẽ. q nõ ẽ neceſſaria coꝝ ꝺnexio. niſi forte ſint habitꝰ ſubordinati. q̃les ſunt habitꝰ ꝓncipiorꝝ ⁊ habitꝰ ꝺcluſionum. Et in talibꝫ ꝑꝺ ꝑt eẽ ſine poſteriori. ſz nõ ecõuerſo. Deꝰ ille ⁊ bñ. Et circa ꝑſentẽ materiã ꝺcꝺat in nõ ꝺnexiõe intellectualiũ ⁊ theologicaꝝ. ſz diſcꝺdat de ꝺnexiõe ꝓudẽte cũ moralibꝫ. hz ecõtra morales cũ ꝓudẽtia ꝺnectat

¶ Utrum ꝑtutes morales ſint adinuicem q̃ neceſſitate connexe.

AD ꝑmũ ſic ꝓcedit. Uideᵗ q ꝑtutes morales nõ ſint ex neceſſitate ꝺnexe. Uirtutes eĩm morales q̃nq; cauſanᵗ ex exercitio actuũ. vt ꝓbat in u. ethi. ſz hõ ꝑt exercitari in actibꝫ alicuiꝰ ꝑtutis ſine hꝰ q exercitẽ in actibꝫ alterius ꝑtutis. q̃ vna ꝑtus moraᵗ ꝑt habere ſine altera ¶ Ꝑ. magnificẽtia ⁊ magnanimitas ſunt q̃daz ꝑtutes morales. ſz aliq̃s ꝑt habere alias ꝑtutes morales ſine hꝰ q habeat magnificẽtiã ⁊ magnanimitatẽ. Dicit eĩm ꝑhus in iiij. ethi. q inops nõ ꝑt eẽ magnificꝰ. q̃ tñ ꝑt habere alias q̃ſdã ꝑtutes. ⁊ q ille q̃ pariis ẽ dignꝰ ⁊ his ſe dignificat tẽperatꝰ eſt. magnanimus aũt nõ ẽ. q ꝑtutes morales nõ ſunt ꝺnexe. ¶ Ꝑ. ſic ꝑtutes morales pficiũt ꝑtẽ appetitiuã aĩe. ita virtutes itellectuales pficiũt ꝑtẽ intellectiuã. ſz ꝑtutes intellectuales nõ ſunt ꝺnexe. ꝑt eĩm aliq̃s habere vnã ſciẽtiã ſine hꝰ q̃z habeat aliã. q etiã neq; ꝑtutes morales ſunt ꝺnexe. ¶ Ꝑ. ſi ꝑtutes morales ſint ꝺnexe. hꝰ nõ ẽ niſi qꝛ ꝺnectunᵗ in ꝓudẽtia. ſz hꝰ nõ ſufficit ad ꝺnexionẽ ꝑtutũ moraliũ. videᵗ eĩm q aliq̃s poſſit eẽ ꝓudẽs circa agibilia que ꝑtinẽt ad vnam virtutem ſine hoc q ſit ꝓudẽs in his que ꝑtinẽt ad aliã. ſicut etiã aliq̃s ꝑt habere artez circa aliqua facꝺbilia ſine hoc q habeat artem circa alia. ꝓudentia aũt ẽ recta

Articulus

rõ agibiliũ. q̃ nõ ẽ necariũ ꝑtutes morales eẽ ꝺnexas. ¶ Sed ꝺ ẽ qđ ambroſius ꝺt ſup lucã Cõnexe ſi bi ſunt ꝺcatenateq; ꝑtutes. vt q vnã hz plures habere videaᵗ. Aug. etiã ꝺt i vj. ꝛc tri. q ꝑtutes q̃ ſunt in aĩo hũano nullo mõ ſeparanᵗ abinuicẽ. Et greg. ꝺt. xiij. moraliũ q vna ꝑtus ſine alijs aut oĩno nulla ẽ aut impfecta. Et tulliꝰ ꝺt. ij. de tuſculanis q̃ſtionibꝫ. Si vnã ꝑtutẽ ꝙfeſſus es te nõ habꝛe nullã neceſſe eſt te habiturum.

¶ Hic primo q̃rit an ſint ꝺnexe morales. ita q q̃ hz vnã. habeat omnes

¶ Rñdeo dõm q ꝑtus moralis ꝑt accipi vl̃ pfecta vel impfecta. Impfecta q̃dẽ moraᵗ ꝑtus vt tẽperãtia vel fortitudo nihil aliud ẽ q̃z aliq̃. ꝛclinatio in nobis exiſtẽs ad opꝰ aliq̃d ex gine bonoꝝ faciendũ ſiue talᵗ ꝛclinatio ſit i nob a natura. ſiue ex aſſuetudie

¶ Doctor in h articuli corpe rñdet ſm vnã diſtinctionẽ bimẽbrẽ. Et pº iuxta ꝑmũ mẽbrũ. ſcõo q̃ ad ſcõm mẽbrũ. ibi. Perfecta aũt ꝑtus ⁊c. Quo ad ꝑmũ pº ꝑmittit diſtinctiõem ipam cũ declaratõe ꝑmi mẽbri. Secũdo ſubũgit ꝑmã ꝺclonẽ rõſiuã. ibi. Et hꝰ mõ ⁊c. Dicit q̃ pº q ꝑtus moraᵗ ꝑt accipi vl̃ pfecta vel impfecta. Et expõnit ꝺnter mẽbrũ ꝑmũ. iuxta ſup dicta in q. lvij. ar. iij. ad 3ᵐ. Quia impfecta ꝑtus moraᵗ nihil aliud ẽ q̃ inclinatio in nob exiſtẽs. vndecũq; veniat ad aliq̃d opus de gine bonoꝝ. ita ſcz q ẽ ꝛclinatio i id qđ ẽ fm rõez. ſz nõ ẽ cũ rõe pfecta. nec hz pfectõez aliaꝝ ꝑtutũ ꝙncta. Deinde cũ ꝺt

¶ Et hoc mõ accipiẽdo ꝑtutes morales nõ ſunt cõnexe. videmꝰ eĩm aliquẽ ex naturali ꝺpoſitione vel ex aliq̃ ꝺſuetudie eẽ ꝓmptum ad opa liberalitatiſ q̃ tñ nõ ẽ ꝓmptus ad opa caſtitatis.

¶ Subiũgit ꝑmã ꝺclonẽ rõſiuã. Hoc mõ accipiẽdo ꝑtutes morales nõ ſunt ꝺnexe. Illã D. ꝓbat aſſumpto ſenſibili ⁊ experimẽtali. Uidemꝰ aliquẽ ex naturali cõpoſitione. vl̃ ex aliq̃ ꝺſuetudie eẽ ꝓmptum ad opa liberalitatiſ. q tñ nõ ẽ ꝓmptꝰ ad opa caſtitatiſ. Igit ꝑtutes morales ⁊c. Tenet ꝺnã. qꝛ taᵗ ꝓmptitudo ẽ impfecta moraᵗ. vt patuit ex notabili. aũs relinq̃t notũ ad ſenſum ⁊c. Deꝰ ꝺt D. de ꝑtutibꝫ cardinalibꝫ. non ſunt ꝑtutes. qꝛ ꝑtute nullꝰ male vtiᵗ. ſz iſtis inclinationibꝫ ꝺngit maleᵗ vti. igitur ⁊c.

¶ Perfecta aũt ꝑtus moraᵗ ẽ habitꝰ inclinãs ad bñ opꝰ bñ agẽdũ. ⁊ ſic accipiẽdo ꝑtutes morales. dõm ẽ eas ꝺnexas eẽ vt fere ab oĩbꝫ ponit.

¶ Hic ꝺnter D. rñdet iuxta ſcõm mẽbrũ. Qđ ꝑmo declarat adũgens ſcõam ꝺclonẽ rõſiuã. Scõo eã ꝓbat rõnibꝫ diuerſis. ibi. Cuiꝰ rõ duplex ⁊c. Scõm q̃ mẽbrũ ꝑdicte diſtinctõis ẽ. q ꝑtus moraᵗ pfecta. ẽ habitꝰ inclinans ad bonũ bñ agendũ. ſ. ſeruatꝫ oĩbꝫ debitis circuſtãtijs. put videliz optet ⁊ ꝑter q̃d. Et vbi attingit regulã hũanoꝝ actuũ. videliz recta rõ. ꝑm cuiꝰ dictamẽ bene agit. Cõcluſio ſcõa. iuxta hꝰ mẽbrũ. accipiẽdo hꝰ mõ virtutes morales. tũc ſunt ꝺnexe (ꝑſertim q̃ pficiũt ꝑm cõmunẽ ſtatũ vite hũane) ita q tales ſunt ꝺnexe actu. ⁊ nõ eĩm in poña. q̃nq̃. D. ꝑmo ꝓbat ꝺcluſionẽ auctoritate. qꝛ fere iſta ꝺclo ab oĩbꝫ ponit. Deinde cũ ꝺt

¶ Cuiꝰ rõ duplex aſſignat ꝑm q diuerſimode aliqui ꝑtutes cardinales diſtinguũt Ut eĩm dictũ ẽ. q dã diſtinguũt eas ſm q̃ſdã gnales ꝺditões ꝑtutũ. vtpote q diſcretõ ptineat ad prudẽtiã rectitudo. ad iuſticiã. moderãtia ad tẽperãtiã. firmitas animi ad fortitudinẽ. in quacũq; materia iſta ꝙſideret. ⁊ ſm hꝰ manifeſte apparet rõ ꝺnerionis. nõ eĩm firmitas hz laudẽ ꝑtutis ſi ſit ſine moderatõe vel rectitudie aut diſcretõe. ⁊ eadẽ rõ ẽ ꝛ aliꝝ Et hãc rõem ꝺnexionis aſſignat. Greg. xxij. moraliũ dicens q ꝑtutes ſi ſint diſiũcte nõ ꝑnt eẽ pfecte ſm rõem ꝑtutꝫ. qꝛ nec prudẽtia ſa ẽ q̃ inſta tẽperãs ⁊ fortis nõ eſt. ⁊ idẽ ſubdit ꝛ aliꝝ ꝑtutibꝫ Et ſil̃ez rõnẽ aſſignat aug. i vj. ꝛc tri.

g. lſ. ar. iij. ⁊ qrto.

¶ Probat ꝺcłonẽ ſcõam duplici medio. Notãdo q ꝺngit dupliᵗ loq̃ de moralibꝫ cardinalibꝫ. ⁊ vtroq; mõ vult ꝺcłonẽ hr̃e veritatẽ. ꝑñt eĩm accipi ꝑtutes morales cardinales ꝙ generalibꝫ ꝺditionibꝫ reptis in oi materia ꝑtutꝫ. Et ꝑñt accipi ꝙ diſtinctꝫ habitibꝫ ſm diuerſas materias. vt patuit ſup. q. lxj. ar. iij. et. iiij. Corroborat q̃ cõcluſionẽ ꝑmo de moralibꝫ ꝑmo mõ acceptꝫ. ſcõo de eiſdẽ acceptꝫ. alio mõ. ibi. Aliꝫ ꝺo diſtinguũt ⁊c. Supposito q̃ q ꝓudẽtia ꝙportat diſcretõez in q̃cũq; materia obſuata et ꝓcipatam ab appetitu. Et iuſticia rectitudinẽ vbicũq; ſeruata ⁊c. Probat igit ꝺcło de moralibꝫ ſic acceptis firmitas q̃ iſto mõ ꝺr fortitudo. nõ hz laudẽ ꝑtutꝫ. ſi ſit ſine moderatõe vl̃ rectitudie aut diſcretõe. ⁊ ſil̃ de aliꝝ. ita q moderatio nõ hz laudẽ ꝑtutꝫ ſine rectitudie. q̃ ꝑtutes morales iſto mõ accepte ſunt ꝺnexe. Tenet ꝺna. qꝛ ſi vna ſine alia nõ hz laudẽ ⁊ rõem ꝑtutꝫ. bñ ſeq̃t q vna nõ ꝑt ſine alia eẽ. ⁊ ꝑ ꝑñs ꝺnexe. añs patz. Et ꝓbat auctoritate Gregorij q̃ inuit hãc rõem. ⁊ ponit hꝰ añs ſiliter te. Auguſtinꝰ. Cõſequẽter cũ dicit

¶ Aliꝫ ꝺo diſtinguũt ꝓdictas ꝑtutes fm materias. ⁊ fm hꝰ aſſignat rõ ꝺnexionis ab ariſtotele in vj. ethi. qꝛ ſic ſup dictũ ẽ. nulla ꝑtꝰ moralis ꝑt ſine prudẽtia haberi. eo q ꝓpriũ ꝑtutꝫ moraᵗ ẽ facere electionẽ rectã cũ ſit habitꝰ electiuus. Ad rectã aũt electõez nõ ſolũ ſufficit ꝛclinatio i ꝛbitũ finẽ. qđ ẽ directe per habitũ ꝑtutꝫ moraᵗ. ſz etiã q aliq̃s directe eligat ea q̃ ſunt ad finẽ. qđ fit ꝙ prudẽtiã q̃ ẽ ꝙſiliatiua ⁊ iudicatiua ⁊ ꝓceptiua eoꝝ q̃ ſunt ad finẽ

q. lviij. ar. iij.

¶ Oſtẽdit ſcõo ꝺclonem de moralibꝫ cardinalibꝫ acceptis ſm ſpeciales materias ⁊ ꝙ habitibꝫ diſtinctis. vt ſup declaratũ fuit. Et arguiᵗ poſt ꝓbm. vj. ethicoꝝ. Nulla ꝑtus moraᵗ ꝑt ſine prudẽtia haberi. nec prudẽtia ꝑt haberi. niſi habeanᵗ ꝑtutes morales. q̃ morales virtutes ſunt ꝺnexe. ꝑña clara. qꝛ prudẽtia requirit oẽs morales cõiter occurrẽtes. ⁊ ecõtra ⁊c. Añs ponit ⁊ ꝓbat ꝑmo q̃ ad ꝑmã ꝑtẽ. ſcõo q̃ ad ſcõam. ibi. Silliter etiã prudẽtia ⁊c. Arguiᵗ ſic. ꝙ ꝑma ꝑte añtis. ꝑtutꝫ moraᵗ ꝓpriũ ẽ facere electionem rectã. ſed ad rectã electionem nõ ſufficit ꝛclinatio in debitũ finẽ. qđ fit directe ꝙ ꝑtutẽ moralẽ. ſz etiaꝫ q aliq̃s diſcrete eligat ea q̃ ſunt ad finẽ qđ fit ꝙ prudẽtiã q̃ eſt iudicatiua ꝓceptiua eoꝝ q̃ ſunt ad finẽ. Maioꝛ ꝑz. qꝛ ꝑtus moraᵗ ẽ habitꝰ electiuus. id ẽ facies electionem rectam. ſaltẽ ꝺnter puto iudicio prudentie. Electio eĩm ẽ appetitus elicitiue. directiue rõnis. Et patz illa ratio ſupra q. lviij. ar. quarto. Tunc ibi

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. lxv. de connexione virtutum.

¶ Similr etiã ꝓudẽtia nõ ꝑt haberi nisi habeantur ꝟtutes morales. cũ ꝓudẽtia sit recta rõ agibiliũ. q̃ sicut ex ꝓncipijs ꝓcedit ex finib⁹ agibiliũ ad q̃s aliqs recte se hz ꝑ virtutes morales. vñ sicut scia speculatiua nõ ꝑt haberi sine intellectu ꝓncipioꝝ. ita nec ꝓudẽtia sine ꝟtutib⁹ moralib⁹. ex q̃ manifeste seq̃tur ꝟtutes morales esse cõnexas.

Scotus Burleus

¶ Subnectit scdam ꝓtẽ añus. q̃. pbat sic. Prudẽtia ẽ rõ recta agibiliũ. sz talis rõ ꝓcedit sicut ex ꝓncipijs ex finib⁹. ad q̃s aliqs se hz bñ ꝑ ꝟtutes morales. g̃ sicut scia speculatiua nõ ꝑt haberi sine intellectu principioꝝ. sic nec ꝓudẽtia sine ꝟtutib⁹ moralib⁹. ¶ Et hec nota ꝫ Burleũ z Scotũ. qz oẽs morales sil'hñt se vt ꝓncipiũ totale ad ꝓudẽtiã verã. q̃re deficiente vna moraliũ. deficit ꝑn cipiũ ꝓudẽtie. z ꝑ ꝑñs ꝓudentia ipa. vt cñ patebit ad q̃rtũ. Si sit defect⁹ cuiuscũq; ꝓncipij. nõ ꝑt dici recta rõ. etiã in speculatiuis in eadẽ scia. sic deficiente ḡũq; ꝟtute nõ erit ꝓudẽtia. Vide ipm in. vj. ethicoꝝ in fine. vbi videt huic articulo ꝛrariari. qz vult. q̃ possibile ẽ habere vnã ꝟtutẽ ꝑfectissimã cũ ꝑfectõe intrinseca. q̃ acq̃rit ꝑ ꝓprias operatões absq; alijs ꝟtutib⁹ ꝛc. Et vult q̃ ꝓncipiũ dr̃e ꝓudẽtia circa materiã vn⁹ ꝟtut⁹ absq; h̃ q̃ habeat ꝓudẽtia i materia alter⁹ ꝟtut⁹. qz sic̃ st⁹ diuerse scie respectu diuersaꝝ ꝓclusionũ. ita sunt diuerse ꝓudẽtie circa diuersas materias ꝛc. Sz nullitatẽ istoꝝ dictoꝝ oñdẽt solutões D. sanc. Nã Burleus sicut z Scotus nimis vilificat ꝓudentiã verã. qz iuxta D. in de ꝟtutib⁹. q. vj. ad ꝓudentiã ꝓtinet recte iudicare de singul' agibilib⁹. ꝑut h̃ et nũc agunt. vide de istis in Lapolo in. iij. dis. xxxvj. p totũ. qz rectũ dictamẽ z bona volũtas nõ stant cũ passionato. z si staret nõ tñ diu ꝫ ideo p quersas electões impedit rõ recta. nec generat habit⁹ ꝓudẽtie sine habitu virtut⁹ moral'. Nã ꝓudẽtia generatur ex frequẽter bñ ꝑcipere. Ad rectũ ꝓceptũ aũt sequ̇t recta volũtas z bñ agere. igit nõ generat ꝓudentia nisi z morales generent. Et deficit Burleus. qz nõ aduertit q̃ ꝓncipia z ꝛclones in moralib⁹ ꝓuertunt. Nõ ẽ q̃dẽ necesse. q̃ q̃ hz vnã ꝛclonem. hz aliã. sz tñ q̃ hz ꝛclonẽ hz ꝓncipia. ¶ Nota Scot⁹ in. iij. dis. xxxvj. ar. p. et. ij. hic habitis veritatib⁹ peripateticis aduersat. Sed nimis vilificat ꝓudentiã ad quã putat sufficere rectitudinẽ dictaminis sterilis z indicatiui. Cũ tñ ꝑcipere z exeq̃ efficaciter z in ꝑticulari iudicata sit potissim⁹ actus ꝓudẽtie. Q̃z vtiq; vt ad sensum claret. nõ fit vt in pluribus nisi ꝑ bonã dispõem appetit⁹ z ꝑ remoti onẽ impedimẽtoꝝ. q̃ sunt ex passionib⁹ z mal' affectionib⁹. falsuq; q̃q; supponit in ista materia. q̃ ad rectũ iudiciũ q̃dẽ ꝑceptũ nõ seq̃t bona electio. Itẽ ꝑt eẽ mala electio ꝑter falsaꝝ estimatõem ꝑticular' finis. q̃ falsa estimatio sequit passiones. iõ qz ꝓudẽtie ẽ estimare bñ de fine ꝑticulari. optz appetitũ eẽ sanũ. Preterea. dato q̃ ꝓudẽtie sit aliq̃ mõ ꝑstituere finẽ ꝟtuti morali i ꝑticulari Hec tñ ꝓpõ ẽ in ordine ad iperiũ z executõem. q̃ req̃rit bonã dispõem appetit⁹. Quare ꝓudẽtia nõ generat ex vno actu. vt ipse supponit etiã. sz ꝑ frequẽs ꝑceptũ. z executõem ad quã se quit act⁹ appetitus bonus. z tale frequẽs ꝑceptũ req̃rit bonũ affectũ in fine vtl z ꝑticulari ꝟtut⁹. Quare sic D. sanc. habuit. q. lviij. ar. v. ad ꝓmũ. Prudẽtia ꝑsupponit ꝟtutẽ moralẽ circa finẽ. z ꝑcedit circa media. Et si aliquo mõ dirigat in ꝑstituẽdo finẽ. h̃ ẽ fm act⁹ minus ꝓncipales. s. ꝛsiliũ z iudiciũ. sz fm actũ suũ ꝓprũ q̃ ẽ ꝑceptũ. necessario req̃rit rectũ affectũ actualẽ vl habitualẽ. Quare z habitus ꝓudẽtie ꝑ multos actus reiteratos generatus nõ poterit generari. nisi z habitual' rectitudo generet in appetitu q̃ ẽ ꝟtus moralis. ¶ Potes igit facile euacuare oia argumẽta Scoti in hac materia. qz supponũt prudẽtiã generari ꝑ vnũ rectũ iudiciũ. Supponũt etiã q̃ sufficiat iudiciũ debile z iudicatiũ. ꝑsupponũt q̃q; q̃ possit recte iudicari. rectitudine sufficiente ad prudẽtiã cũ ꝓuitate appetit⁹. z sine recta electõe sequẽte. z ꝑsupponũt q̃ ꝓudentia ꝑstituat finẽ ꝑticularẽ ꝟtutib⁹. z ad illã ꝑstitutõez vt ꝓudẽtie ꝓpterit. nõ ꝑeq̃rat bon⁹ appetit⁹. ex q̃ generatur ꝟtus moral. Que oia ẽ falsa. z antiq̃ z solide vertit ri sanctoꝝ. z Aristoteli ꝛtraria. oñdit Lapol⁹ dis. xxxvj. tertij. clarissime. ipm videas

Sapolus Scoti falsa

☞ Et ꝓfirmat ꝛclo auctoritatib⁹ positis in argumento in contrarium.

¶ Ad ꝓmũ q̃ dr̃ m. q̃ ꝟtutũ moraliũ. q̃dã ꝑficiunt hoiem fm cõem statũ. s. q̃tum ad ea q̃ cõiter in oi vita hoĩ occurrũt agẽda. vñ optz q̃ hõ sil' exercitet circa materias oim ꝟtutũ moraliũ. z fiq̃dẽ circa oẽs exercitet bñ opando acq̃ret habit⁹ oim ꝟtuũ moraliũ. si aũt exercitet bñ opando circa vnã materiã. nõ aũt circa aliã. puta bñ se habendo circa iras. nõ aũt circa ꝓcupiscẽtias. acq̃ret q̃dẽ habitũ aliquez ad refrenandũ iras. q̃ tñ nõ habebit rõnem ꝟtutis ꝓpt defectũ ꝓudẽtie. q̃ circa ꝓcupiscẽtias corrũpit. sicut etiã naturales inclinatões nõ hñt ꝑfectã rõem ꝟtut⁹ si ꝓudẽtia desit. Quedã ꝫo ꝟtutes morales sunt q̃ ꝑficiunt hoiem fm aliquẽ eminentẽ statũ. sicut magnificẽtia z magnanimitas. Et qz exercitiũ circa materias haꝝ ꝟtutũ nõ occurrit vnicuiq; cõmuniter. ꝑt aliqs habere ꝟtutes morales sine hoc q̃ habit⁹ haꝝ ꝟtutũ habeat actu. loquendo de ꝟtutib⁹ acq̃sitis. sz tñ acq̃sitis aliꝫ ꝟtutib⁹ hz istas ꝟtutes in ꝑona ꝓpinq. cũ eĩ aliqs ꝑ exercitiũ adept⁹ ẽ liberalitatẽ circa mediocres donatões z sumpt⁹. Si supueniat ei abundãtia pecuniaꝝ modico exercitio acq̃ret magnificẽtie habitũ. sicut geometer modico studio acq̃rit sciam alicui⁹ ꝛclusionis quã nũq; cõsiderauit. illud aũt habere dicimur q̃d in promptu ẽ vt habeam⁹ fm illd phi. ij. physico. Qd parũ deest q̃si nihil esse videt. Et ꝑ h̃ ꝓz rñsio ad scdm.

¶ Ad maiorẽ posset dici. q̃ ꝟtutes generant⁹ ex exercitio actuũ etiã interioꝝ. nõ solũ exterioꝝ. Jõ fm illũ mod⁹ dũ ostẽdi posset. generari ꝟtus etiã vbi deficeret exterior materia cũ tñ adesset bona volũtas. Sz qz h̃ argumentũ posset arguere. q̃ etiã sine exercitio i actib⁹ interioribus. Jdeo dr̃ ad minorez. negat minor de ꝟtutib⁹ q̃ ꝑficiunt hoiem fm cõem statũ. Et singulariter q̃ exerceat tali exercitio q̃d posset generare ꝟtutẽ. Dico cñ q̃ si exerceat in aliq̃ materia z nõ in alia in cõiter occurrẽtib⁹. ꝑt q̃dẽ generari habit⁹. sz aliꝫ absentib⁹ nõ hz rõem ꝟtut⁹ ꝓpt defectũ ꝓpletiui rõnis ꝟtut⁹. scz ꝓudẽtie. Et scdo ꝓpter ꝛdepẽdẽtiã bñ se habẽdi in vna materia ad aliã materiã Intẽperans cñ diligẽs mulierẽ pulch̃z tñ nõ faciet iustitiã mõ ꝟtuose. s. iuste. Scdo dico ad minorẽ. q̃ ꝑa ẽ in his actib⁹ ꝟtutũ quẽ nõ ꝑficiunt fm cõem statũ. Ille cñ fm D. hic nõ sunt cũ aliꝫ actu. sz tñ ꝑa ꝓpinq. vt ostẽdet argumẽto sequẽti. q̃ cñ ẽ liberal' statum ꝑt eẽ magnificus.

Articulus

precedẽte materia. Et D. in de ꝟtutib⁹ loq̃t quasi sub dubio. z posset dici q̃ nõ ꝛnectũtur fm actũ. tñ fm habitũ. ꝑsertim si ꝟtus ꝑt acq̃ri ex actib⁹ interioribus tm. ꝑt cñ eẽ dispositus hõ q̃ hz paruas pecunias. q̃ si adesset materia veller facere magnifice ꝛc. Negat aũt ꝓna de ꝓmunit⁹ ex occurrẽtib⁹ vt virtutes circa passiones z actões in q̃bus hoies ꝓmuniter versantur.

¶ Ad scdm argumẽtũ pz ex iam dictis. z dr̃ formalr ad maiorẽ. q̃ magnificentia z magnanimitas sunt q̃dez ꝟtutes morales. nõ tñ ꝑficiũt. fm ꝓmunẽ statũ z ad ea q̃ cõiter oib⁹ ꝓueniũt. Ad minorẽ dr̃. q̃ aliqs ꝑt habere alias ꝟtutes. nõ habẽdo illas. vel̃ in actu. tñ in ꝑona et dispõne ꝓpinqua. q̃ nõ oẽs sunt ꝓnere. Vel̃ oẽs simplr tñ oẽs in quaꝫ materia hõ ꝓmuniter se exercet. in talib⁹ cñ si q̃s exerceret se vna materia. z nõ in alia. tunc id q̃d acq̃reret ꝑ exercitatõem z si esset habit⁹. non tñ ꝟtus. q̃ si in vna bñ se hz z in alia male. ibi nõ ꝑt eẽ ꝓudẽtia fm quã q̃s vl̃ter se tenet hz ꝛc. Nota tñ. q̃ si q̃s diceret habitũ ꝟtutis acq̃ri ꝑ act⁹ interiores. posset dicere q̃ magnificentia adesset etiã pauꝑi cui nõ supperit materia. Et bene videt fauere q̃dã ꝑbũ d. san. 2ª 2ᵉ. q. clij. ar. iij. ad scdm. vbi dr̃. ꝓnexio ꝟtutũ accipit fm illud q̃d est forma le in virtutib⁹. i. fm charitatẽ vel ꝓudentiam. nõ aũt fm id q̃d est materiale in ꝟtutib⁹. nihil cñ ꝓhibet aliqui virtuoso supperere materiã vn⁹ ꝟtutis. nõ aũt materiã alterius. sicut pauꝑ hz materiã ꝛperantie. nõ aũt materiã magnificentie Et hoc mõ alicui habẽti alias ꝟtutes deest materia virginitatis (. i. ꝑdicta integritas carnis) tñ ꝑt id q̃d est formale in virginitate habere. vt scz sit in ꝑparatõe mentis ꝑdicte integritatis ꝛseruãde ꝓpositum. si hoc sibi ꝓpereret. sicut pauꝑ ꝑt in ꝑparatõe animi habere ꝓpositũ magnificos sumptos faciendi si sibi ꝓpereret. Et silr̃ ille q̃ est in ꝑparatõe animi ꝓpositũ aduersa equanimiter tolerãdi. z sine hac ꝑparatione animi nõ ꝑt aliqs esse virtuosus. Hec d. san. in forma. vbi videt posse haberi q̃ pauꝑ habeat q̃d est forma le magnificentie. z facit hominẽ virtuosum Sed posset dici iuxta iam dicta. q̃ illud ꝓpositũ est quidẽ ꝓncipale ꝓncipiũ magnificentie. sed nisi q̃s se exerceat in actib⁹ exterioribus nõ hz habitũ in se. sed solũ in potẽtia ꝓpinqua iuxta eũ supra dicta. q. xx. ar. iiij. quidã act⁹ qui sunt pe nosi. nati sunt volũtatẽ remittere dũ exercent. Et ideo ꝑt q̃s q̃dem ꝓponere se velle facere. q̃d req̃rit ad ꝟtuosum. sed nisi se exercitaucrit faciẽdo talia opa nõ hz habitum ꝟtutis in se. De ista materia hz d. san. in q̃rto sentẽtiarum dist. xv. q. ꝑ. ar. ꝑ. q. ꝑ. ad tertiũ. Principale in virtute ꝑt accipi dupl̃r. Uno mõ ꝓncipale in ipa ingr̃tum est virt⁹. Et sic ea que ad rõnem ꝓtinent vel ei magis ꝓpinqua st̃ ꝓncipaliora sunt in virtute. et sic electio z interiores actus in ꝟtute (ingr̃tum est ꝟtus) ꝓncipaliores sunt. Alio mõ ꝑt accipi principale in virtute ingr̃tũ est talis virtus Et sic ꝓncipali⁹ in ipa est ex quo determinatõem recipit Act⁹ aũt interiores in aliqb⁹ ꝟtutib⁹ determinant q̃ exteriores. qz electio q̃ est ꝓmunis oib⁹ ꝟtutib⁹. ex hoc q̃ ẽ electio talis act⁹ efficit ꝓprie huiꝰ virtutis. z sic act⁹ exteriores in aliqb⁹ ꝟtutib⁹ sunt ꝓncipaliores. z ita est in satisfactione. Hec ille. Et q̃b⁹ videt q̃ in certis virtutib⁹ (q̃ scz ꝟsant circa act⁹ exteriores) optẽat ipos act⁹ exercere. et nõ solum habere in voto. alꝫ nõ esset electio efficax talis virtutis. sed esset velleitas q̃dam condicionata. Quare videt haberi ex ill̃is. q̃ virt⁹ talis non possit haberi nisi ꝑ exercitiũ exterioꝝ actuũ. Silr̃ hz d. san. tertio sententiaꝝ dist. lx. q. ꝑ. ar. ꝑ. q̃sti. ꝑ. ad scdm. vbi dr̃. q̃uis virt⁹ habeat q̃ sit virtus ex actu interiori. (scz electiõe) tñ q̃ sit determinata ꝟtus hz ex actu exteriori. qz nostra electio determinat q̃ actũ exteriorẽ q̃ elicitur. fm quẽ virt⁹ attingit ꝓpriũ obiectũ (vel materiã) ex quo specificat act⁹ vt habitus. Et ideo ꝟtutes q̃dam habẽt act⁹ exteriores. non solũ interiores. sicut ꝑz de fortitudine z iustitia. Hec ille. Et clarius q̃ in ꝓcedentibus. nam dr̃ ex exteriori (scz actu) q̃ elicit. Ptz q̃ q̃d sit sentiẽdũ iuxta mẽtẽ D. san.

¶ Ad tertiũ dõm. q̃ virtutes intellectuales sunt circa diuersas materias adinuicẽ nõ ordinatas. sicut ꝑz in diuersis scietijs z artib⁹. z ideo nõ inuenit in eis ꝓnexio q̃ inuenit in ꝟtutib⁹ moralib⁹ existentib⁹ circa passiones z opationes. q̃ manifeste habẽt ad inuicẽ ordinẽ. nã omes passiones a q̃busdã primis ꝓcedentes. scz amore z odio ad q̃sdã alias terminatur. scz delectatõem z tristiciã. z silr̃ oẽs opationes q̃ sunt virtutis moral' in materia hñt ordinẽ adinuicẽ. z etiam ad passiones. z ideo tota materia moraliũ virtutũ sub vna rõne prudentie cadit. hñt tñ oia intelligibilia ordinẽ ad ꝑma ꝓncipia. z fm h̃ oẽs ꝟtutes intellectuales ꝛpẽdẽt ab itellectu ꝓncipioꝝ sicut prudẽtia a ꝟtutib⁹ moralib⁹. vt dictũ ẽ. ꝓncipia aũt vl̃ia quoꝝ est intellect⁹ ꝓncipioꝝ nõ ꝛpẽdent a ꝛclonib⁹ de q̃b⁹ sunt relique itellectuales virtutes. sicut morales ꝛpẽdẽt a prudẽtia. eo q̃ appetitus mouet quodãmodo rõnem. z rõ appetitum. vt supra dictum est.

In cor.

q. lx. ar. ꝑ. q. lviij. a. v. ad ꝑm. z ar. iij. et in cor.

¶ Ad maiorẽ est q̃dẽ sic̃ in hoc. sed sunt multe ꝺne ex altera parte. tñ q̃ in virtutib⁹ intellectualib⁹ nõ se hñt ꝓuertibiles ꝓncipia z ꝛclones. sed in moralib⁹ necesse est q̃ quicũq; hz ꝓncipia (scz morales virtutes) habeat z ꝛclusionẽ. scz prudentiã. z ecõtra. Tum qz intellectuales non ꝓnectũtur in materia sicut morales. qz sunt circa diuersa genera nõ ordinata ad inuicẽ. tuꝫ qz intellectuales virtutes ordinãtur ad ꝑticulare finẽ. sed morales ordinant ad vltimũ finẽ ad quẽ bõ nõ ordinat nisi in omib⁹ se bñ habeat Ad minorẽ. ꝑa ẽ. vt D. in ꝑn⁹ solonis declarat Sed ꝓñtia negat. qz nõ est par rõ. vt patuit. qz oẽs morales dependent a scientice quo ad materiaz. ꝛstat cñ q̃ omes q̃ sunt circa passiones cõnectũtur in ꝓncipio z fine omniũ passionũ. qz omes oriũtur ex amore z odio. z terminãtur ad tristiciã vel delectatõem. quare si q̃s in amore delectabilis se male hz. z in passionib⁹ ꝛcupiscibilis nimis diligẽdo curem suã. male se habebit in passionibus irascibilis. circa scz timorẽ. vt ꝑt depheudi ex supra dictis. q. lxi. ar. iij. ad ꝑmum. Silr̃ z opatões ad alterũ z ad passiones. et ex defectu circa passiões seq̃tur defectus circa opationes. Si q̃s cñ ꝑ ꝛperantiã nõ moderat ꝛcupiscentias. ipe sequendo ꝛcupiscentias faciet alicui iniuriã z violabit iustitiã. Et scdo dr̃ ad minorez (vt tãgit totũ q̃ est in solone d. san.) Vera. virutes intellectuales nõ sunt ꝓnexe in ꝓncipijs ꝓpijs z ꝓpinquis. tñ in ꝓncipijs ꝑmis a q̃b⁹ omes dependent. z tuc dico. q̃ sicut a ꝑmis ꝓncipijs omes dependẽt. ita prudẽtia dependet a moralib⁹. z ecõtra morales a prudẽtia. q̃ nõ est in scietijs vbi ꝛclones depẽdẽt a ꝓncipijs. z nõ ecõtra. q̃re negat ꝓñtia. qz hic ꝓncipia z ꝛclones se habẽt ꝓuertibiliter nõ in scietijs ꝛc. Et nota ꝑbũ doctoris. z ideo tota ma

Universidad de Deusto
Biblioteca

Z Burleum

teria moralũ virtutũ sub vna rõne prudentie cadit. (id est prudentia respicit totã materiã moralẽ collectã ex passionib⁹ z operationib⁹ sicut ad quatũ obiectũ rõne ꝓnexionis materie) Quare ruit fundamentũ Burlei. q̃ds posit prudẽs ẽ circa vnã materiã z nõ circa aliã. Et ruit q̃/ tũ qđ ponit Burle⁹ (scz distinctas prudẽtias z multas circa materiã moralẽ) ꝑ nullitas hic. qz tota materia est vnũ obiectuz. z p ꝺ̃s vnus habit⁹ zc. Dico ẽm q sicut vna inclinatio ad id qđ est de genere bonoꝝ nõ assistẽte pfecta rõne. nõ est virtus (imo res periculi) ita recta estimatio in vna materia virtutis moralis. z nõ in alia. nõ merek dici prudẽtia. sed ad modum dicendi Aristo. sexto ethicoꝝ Dinothica vel industria vel naturalis vel acq̃/ sita. Sicut em̃ (vt habek ad q̃rtũ) si sit defect⁹ cuiuscũq̃ ꝓncipij in intellectualib⁹. rõ non ꝑt esse pfecta in illa arte vel scia. puta geometria. nã error vni⁹ ꝓncipij inducit errorẽ in totã sciam. ita defect⁹ prudẽtie circa vnã materiã que se hz vt pars totalis materie. z obiecti prudentie destruit prudentiã circa alias zc.

¶ Ad quartũ dõm. q ea ad que iclinãt virtutes morales se hñt ad prudentiã sicut ꝓncipia. nõ autẽ factibilia se hñt ad artẽ sicut ꝓncipia. sed soluz sicut materia. Manifestũ est aũt q et si rõ possit esse recta in vna parte materie z nõ in alia. nullo tñ mõ ꝑt dici rõ recta si sit defectus cuiuscũq̃ ꝓncipij. sicut si q̃s erraret circa hoc ꝓncipiũ. Oẽ totuz est maius sua parte. nõ possz habere sciaz geometricã. qz oporteret multũ recedere a veritate in sequẽtib⁹. Et ꝑtea agibilia sunt ordinata adinuicẽ. nõ aũt factibilia. vt dictũ est. z ideo defect⁹ prudentie circa vnam partẽ agibiliũ induceret i defectũ etiã circa alia agibilia. qđ in factibilib⁹ nõ ꝓtingit

in so. tertij.

¶ Ad maiorẽ dico q sic. z ecõma etiam. qz prudẽtia oẽs reqrit illas q̃ pficiũt fm cõem statũ actu. z als in ꝓposito z ponã ꝓpinq̃ Minor negak q hoc nõ sufficiat et negak illũ videk. z negak silitudo adducta de arte. Dico em̃ q ẽ duplex dr̃a. Primo qz moralia se hñt ad prudẽtiã sicut ꝓncipia a q̃b⁹ depẽdet. sz artificialia se hñt ad artẽ solũ sicut materia. mõ rõ ꝑt esse pfecta circa vnã materiã vni⁹ gñis nõ existẽs pfecta circa materiã oĩno disparatã z depẽdẽtẽ ex ꝓncipijs oĩno disparatis. z sic põt ẽ vna ars sine alia. Sz nõ ꝓtingit q in eadẽ arte z eadẽ materia q̃s male se habeat in vno ꝓncipio. z in alijs ꝓnexis se bñ habeat. vt D. explificat in geometria. z ꝑt ẽ ex emplũ in arte scriniatoria. si q̃s cũ circino nõ sit pfect⁹ in oĩb⁹ pene deficiet. Ita prudẽtia qz respicit oẽs mozales q̃ si ꝓncipia in vna arte. ideo non ꝓtingit male se habere in vna materia. z in alijs. vt i plurimũ bñ. qđ reqrik ad prudẽtiã. qre illũ videk est falsuz. Scda dr̃a. qz artificialia factibilia sñ disparata nõ hñtia ordinẽ adinuicez. nõ em̃ sartoz depẽdet in materia a fabro. z sic de alijs. sz agibilia depẽdet z hñt ordinẽ in materia. z defect⁹ vni⁹ inducit defectũ alteri⁹. vt patuit tã ad tertiũ. Ideo negak ꝓna. z minoz est falsa. z pbatio eius zc.

¶ Utr⁹ ꝑtutes mozales possint ẽ sine charitate

f

Adscõm sic ꝓcedit. Videk q ꝑtutes mozales possint esse sine charitate. Dicit em̃ in libro sñiaz psperi. q oĩs ꝑtus ꝑter charitatẽ ꝑt ẽ cõis bonis z malꝫ sz charitas nõ ꝑt ee nisi in bonis. vt ꝺr ibidẽ. q alie ꝑtutes ꝑñt haberi sine charitate. ¶ P. ꝑtutes mozales ꝑñt acq̃ri ex actib⁹ humanis. vt ꝺr in. ij. ethicoꝝ. sz charitas nõ habek nisi ex infusione. fm illud Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris p spm̃ sctm̃ q̃ dat⁹ est nobis. q alie ꝑtutes ꝑñt haberi sine charitate. ¶ P. ꝑtutes mozales ꝺnectũtur adinuicẽ inq̃tũ dependent a prudentia. sed charitas non dependet a prudentia. imo prudẽtiam excedit. fm illud ephe. iij. Supereminẽtẽ scie charitatẽ christi. q ꝑtutes mozales nõ ꝺnectũt charitati. sz sine ea esse ꝑñt. ¶ Sz cõtra est qđ ꝺr ꝑ. Jo. iij. Qui nõ diligit manet in morte. sz p ꝑtutes pficiẽ vita spualis. ipe em̃ sunt q̃b⁹ recte viuiẽ. vt Aug⁹. ꝺt in scõo de libe. arbi. q non ꝑñt eẽ sine directione charitatis

¶ Hic ꝑñter scõo q̃rit de ꝺnexione moraliũ ꝑtutũ ad charitate. Et ꝓmo inq̃rit an ꝑtutes mozales possint esse sine charitate. Scõo ecõuerso. an charitas possit esse sine mozalib⁹ articulo sequenti

¶ Rñdeo dõm. q sicut supra dictũ ẽ. ꝑtutes mozales. put sunt operatiue boni in ordine ad finez. q̃ nõ excedit facultatẽ naturalẽ hois ꝑñt p opa humana acq̃ri. z sic acq̃site sine charitate eẽ possunt. sicut fuerũt in multis gentilib⁹. q. lxiij. ar. ij. et. iij.

¶ Doctor absoluit q̃stiuz rñdendo distincte. Uñ ponit duas ꝺctones rñsiuas. fm quãdã distinctiõem supra habitã bimẽbrẽ. Scdam ponit ibi. Scõm aũt zc. Reuniit q̃ ꝑtualr distinctiõez habitã supra. q. lxiij. ar. ij. et. iij. q sunt duplices ꝑtutes mozales. Quedã operatiue boni. in ordine ad finẽ ꝓportionatũ rõni humane ꝺstitute i puris naturalib⁹. Loco ꝺcto ꝓna huic mẽbro corrñdẽs. tales ꝑtutes ꝑñt ee sine charitate. Probak. tales ꝑtutes ꝑñt p opa hũana acq̃ri. q̃ ꝑñt ẽ sine charitate. Aũs patuit vbi iam. z etiã ꝓbak hic. qz nõ excedũt facultatẽ naturalẽ hominis. Tenet ꝓna. qz charitas solũ est in nobis p infusionẽ. vt ꝑz. Et excedit oẽm facultatẽ hoĩs. q̃ p opa humana nõ ꝑt acq̃ri. Nec p ꝺ̃s ꝺnectit cũ acq̃sibilib⁹ p opera hũana. Et ꝺfirmak hoc rõ. qz tales ꝑtutes fuerũt in multis gentilib⁹ quoruz plures nõ habuerũt charitatẽ. q̃ nõ necessario ꝺnectũtur.

¶ Scõm aũt q sunt operatiue boni in ordine ad vltimũ finẽ supnaturalẽ. sic pfecte z vere hñt rõem ꝑtutis. z nõ ꝑñt hũanis actib⁹ acq̃ri. sz infundũk a ꝺo. z hmõi ꝑtutes mozales sine charitate eẽ nõ ꝑñt

¶ Hic ꝑñter procedit ad scdam ꝺctonem rñsiuã. Et ꝓmo ponit ipam ꝺctonẽ cũ scõo mẽbro p̃ dicte distinctiõis. Scõo eã ꝓbat ibi. Dictũ est em̃ supra zc. Tertio infert q̃ddã cozollariũ ex dictis. ibi. Patz igit ex dictis zc. Secũdũ q̃ mẽbz distinctiõis est. q alie sunt mozales ꝑtutes operatiue boni ad finẽ supnaturalẽ vltimũ. z pfecte sñ mozales ꝑtutes. q̃ supra dicte sñ mozales ifuse. tñe ibi.

¶ Dictũ est em̃ supra. q alie ꝑtutes mozales non ꝑñt ẽ sine prudẽtia. prudẽtia aũt nõ ꝑt ẽ sine ꝑtutibus mozalib⁹. inq̃tũ ꝑtutes faciũt se habere bñ ad q̃sda fines ex q̃b⁹ procedit rõ prudentie. Ad rectã aũt rõem prudentie multo magis reqrit q ho bñ se habeat circa vltimũ finẽ. qđ fit p charitatez. q̃

arti. p. ẽ. q. lxiij. ar. iij.

circa alios fines qđ fit p virtutes mozales. sicut rõ recta in speculatiuis maxime indiget ꝑmo ꝑncipio indemõstrabili qđ est ꝺtradictoria nõ simul esse vera. vñ manifestũ fit q nec prudentia infusa ꝑt ẽ sine charitate. nec alie ꝑtutes mozales ꝺnter. que sine prudentia esse nõ possunt

¶ Probat ꝺcõnem scdam. z arguik sic. posit doctorẽ Prudẽtia infusa nõ ꝑt ẽ sine charitate q̃ nec alie mozales ꝺsequẽter scz infuse. z p ꝺ̃s oĩes sunt eiuz charitate ꝺnexe. Tenet ꝺ̃ntia. qz alie mozales infuse (scz q̃ pficiũt appetitũ) nõ ꝑñt esse sine prudẽtia. q̃ de vltimo ad ꝓmuz si alie mozales nõ ꝑñt esse sine prudẽtia. z prudẽtia nõ sit sine charitate. sequit⁹ q nulla infusa ꝑt ẽ sine charitate. Illud añs D. relinqt notũ a siki de mozalib⁹ acq̃sitz. qz tales nõ ꝑñt esse sine prudẽtia acq̃sita. q̃ nec ille. sine infusa

Añs ꝓncipale (scz prudẽtia infusa nõ ꝑt esse sine charitate) ꝓbak. prudentia (scz infusa) nõ ꝑt esse sine mozalibus (scz infusis) q̃ multo min⁹ sine charitate. Añs relinquik notũ a siki de prudentia acq̃sita. vt patuit ar. ꝑ. Lõ sequẽtia ꝓbak in lra. prudentia nõ ꝑt ẽ sine ꝑtutib⁹ mozalib⁹ inq̃tum ꝑtutes mozales faciũt se habere bene ad quosdã fines (scz ꝓpios z ꝓpinq̃s) ꝑtutũ vt ꝛ̃peratia facit inclinatiõem in delectatiões mõ cõuenienti cui⁹ de ciuitate dei. vt patuit. q. lxiij. ar. iij. ex q̃b⁹ ꝓcedit rõ prudentie. Sz ad rectã rõem que est prudẽtia infusa multo magis reqrik q hõ se bene habeat circa vltimũ finez. qđ fit p charitatẽ q̃ circa alios fines. qđ fit p virtutẽ mozalẽ. igit ꝺntia bona. q si ꝓponat inclinatiõem ad finẽ ꝑtutis ꝓpinquiũ. multo magis in vltimũ qđ fit p charitatẽ Dinoz ista declarak exẽplariter. recta rõ in speculatiuis maxime indiget ꝑmo ꝑncipio indemõstrabili. qđ est ꝺtradictoria nõ simul esse vera. igit z recta rõ practica (scz prudentia) multo magis ꝓponit bene se habere circa summũ finẽ zc. Nota q hec ꝺntia (scz prudẽtia reqrit bene se habere ad finẽ virtutis mozalis. q̃ ad vltimũ finez) tenet q̃a materie. supposito qz talis virtus mozalis infusa ꝺboz dinak vltimo fini z ab ipo dependet. vt ꝑt patere ex dictis. q. lxiij. qz mozales hñt fines ꝓpinquos dependentes (sicut ex ꝑncipio) ex ꝑtute theologica. charitate (hoc inquã resumpto ex ar. iij. vbi iam. vbi dicebak. q theologice hñt se ad infusas mozales. sicut rõ naturalis ad acq̃sitas) bene seqtur. q si prudentia illas ꝓponit. videz mozales. z illã ꝓponit videlicz charitatẽ. qz in essentialr ordinatis dependẽs a secũdo vel ipm̃ pcẽ rens ꝑequirit z ꝓmũ vt ꝑz p philosophiaz. quare ꝺntia doctoris bene valet attentis attendendis zc. Quare ꝺstantia nihil valeret. si quis argueret. prudẽtia acq̃sita requirit bñ se habere ad fines virtutũ mozaliũ ꝓpinquos igit z reqrit bene se habere ad finẽ vltimũ mõ supnaturali. vt fit p charitatẽ. licz em̃ reqrat appetituz vltimi boni fm ꝺmunẽ rõnem. nõ tñ modo supnaturali. vt fit p charitatẽ. Nõ valet vt patuit. qz tales fines ꝓtij harũ mozaliũ nõ essentialr dependent ab vltimo fine vt est obiectum charitatis. vt est in ꝓposito. potest em̃ gentilis modo naturali se bene habere ad finẽ temperãtie absq̃ charitate dei. sed nõ ad finẽ temperãtie infuse. que se hz mõ ꝓportionato beatitudini desiderate z deo summe charo. Unde arti. quarto ad ꝓmũ Nota secũdo qđ D. dicit. q cõtradictoria nõ esse simul vera. est ꝓmuz ꝓncipium indemonstrabile. hoc em̃ aliqui negauerunt. Sed breuitatis causa vide. iiij. metaphy. q. xxxi. in Soncinate. Deiũ ibi

¶ Patet igit ex dictis. q sole virtutes infuse sunt pfecte z simpliciter dicende virtutes. qz bene ordinãt hominẽ ad finẽ vltimũ simplr. alie vero virtutes scz acquisite sunt fm quid virtutes. nõ aũt simpliciter. ordinãt eñ hoiem bñ respectu finis vltimi simplr. in aliq̃ genere. nõ aũt respectu finis vltimi simplr.

¶ Ex dictis infert cozollariũ tale. sole virtutes infuse sunt pfecte z simplr dicende virtutes. alie aũt (scz acq̃site) sunt fm qđ ꝑtutes. nõ aũt simplr Probat ꝓmo rõne. Scõo auctoritate. ibi Uñ Ro. xiij. Rõe sic infuse ordinãt hoiem ad finẽ vltimũ simplr. sed acquisite ad vltimũ fm qđ (scz respectu vltimi finis in aliquo genere. nõ aũt ad vltimũ simplr) ergo prime sunt virtutes simplr. alie fm quid. Añcedens ꝑz ex dictis. Cõsequentia tenet qz virt⁹ ordinat hoiem ad bonũ. z ex hoc hz rõnem virtutis. q̃ si ordinat ad bonũ simplr est virtus simplr. z si ad bonũ fm quid est ꝑtus fm qđ. Et immik ista ꝺntia illi ropice. sicut se habet simpliciter ad simpliciter. ita magis ad magis zc Tũc ibi

¶ Uñ ro. xiij. sup illud. Oẽe qđ non est ex fide peccatũ ẽ. ꝺt glo. augusti. Ubi ꝺcit agnitio ꝑtatis falsa est virtus etiã in bonis moribꝫ

¶ Probat cozollariũ. ꝑtim quo ad scdam ei⁹ prẽ. auctoritate glose Augustini vbi ꝺr. Ubi deest cognitio veritatis (scz p fidẽ formatã) falsa est virt⁹ etiã in bonis moribꝫ. Et ꝺr falsa virtus. i. imperfecta. nõ quasi vitiũ Nõ em̃ est necessariũ ad hoc q actus human⁹ sit moralr bonus z inculpabilis. q dũ act⁹ ille elicik. actualr referak ut vltimũ finẽ. sz sufficit q referak de primo i aliquẽ finẽ bonũ Et tõ infidelis ꝑt intendere bonũ finẽ. licz nõ vltimũ in quẽ dirigit fides. Uñ ad bonitatẽ mozalẽ cuiuscũq̃ act⁹ nõ reqrik assistentia grẽ habitualis. vl fidei aut charitatis. sed solũ reqritur ad bonitatẽ actus vltimatã. que est meritoria. Uñ Aug⁹. intelligik. q est falsa virtus ꝓpter carentiã vltimate bonitatis. de istis in ꝺ. san. 2ª 2ª. q. xxiij. ar. vij. et in Lapolo in. ij. dis. xli. in ꝓncipio solonij et p totũ. Et fuit aliqd tactũ supra. q. lxiij. ar. ij. ad ꝓmũ Uide etiã infra. q. lxxxviij. ar. ꝑ. ad secũdũ

¶ Argumentũ in ꝺtrariũ cozroborat secũdã ꝺclusionem responsiuam.

¶ Ad ꝓmũ q̃ dõm. q virtutes ibi accipiũtur fm impfectã rõnem virtutis. alioq̃n si virtus moralis fm pfectã rõem virtutis accipiatur. bonũ facit habentẽ. z p ꝺsequẽs in malis esse nõ ꝑt.

¶ Ad maiorẽ. q oĩs virtus ꝑter charitatez ꝑt esse ꝺmunis bonis z malis. Si intelligik vlter. negak. quia mozales infuse nõ possunt esse sine charitate. sed intelligitur q oĩs ꝑtus ipfecta q̃ habẽtẽ nõ facit simplr bonũ. que bonitas ꝺsistit in esse gratũ deo z dignũ beatitudine. Si aũt intelligik de ꝑtute q bonũ facit habentẽ. nõ ꝑt stare. qz si bonũ facit habentẽ. ideo nõ est cõis ipis malis. Minor vera. charitas nõ est nisi in bonis simplr Et tñ sine charitate est q̃s bonus fm quid p ꝑtutes humanas Ultra. ergo alie virtutes possunt haberi sine charitate. Uerũ acq̃site impfecte. vt volebat ꝓma ꝺclusio zc. Et nota verbũ D. san. qz virtus fm pfectã rõem est q bonũ facit habentẽ. sez bonitate gratuita z supnaturali. z quasi diuina. participata tñ. qđ nõ facit nisi virtus ꝺncta cha/

Universidad de Deusto
Biblioteca

ritati. Nã solũ ordinãs ad bonũ simplr vltimũ est vir/
tus simpliciter ꝛc.

¶ Ad scõm dõm. q rõ illa ꝓcedit de virtutibus
moralibus acquisitis.

¶ Ad maiorẽ. virtutes morales aliq̃. vel. pñt acq̃
ri ex humanis actib̃ que sunt ꝑfectes fm qd. qz nõ ordi
nate ad bonũ vltimũ hois. Minor vera. vltra. g̃ alie
q̃dam pñt haberi sine charitate acquisite. ꝛ fm qd virtu/
tes. ordinãtes iuxta modũ dicendi d. san. in. 2ª 2æ. ad bo
nũ secũdariũ. vel. q̃dẽ sed imꝑfectũ. Sũt em̃ aliq̃ virtu/
tes false. sicut prudẽtia auaroꝝ. ꝛ tales ordinãtur ad bo
nũ secũdariũ falsum ꝛc. Est hec rõ. pbatio ꝓclonis ꝓme

¶ Ad tertiuz dõm. q ꝛ si charitas excedat sciam
et prudentiã. tñ prudentia dependet a charitate. vt
dictũ est. ꝛ p ꝺ̃ns oẽs virtutes morales infuse

In cor.

¶ Maior vera. sed dico q morales infuse dependẽt
a prudentia infusa. ꝛ ipa ab eis. ꝛ multo magis a chari/
tate Minor vera. nõ dependet charitas a prudentia
tñ vt bñ operur ꝑ potentias q̃b imperat rectit prauden/
tiã ꝛ alias sibi ꝓueras. vt patebit articulo sequenti. sicut
em̃ potentia intellectiua humana nõ dependet a sensiti/
ua. tñ eam si deberet operari ꝓcrigit. ita ꝛ in ꝓposito. supius
nanq̃ nõ dependet ab inferiori. qz depẽdere est ꝑ aliud
habere esse vel operari. qõ nõ est superiozis ad inferi⁹. tñ
superius ꝑt inferius ad opatiõem suã exigere. sicut cãm
sine qua nõ. vt artificis instrumentũ. ſz tñ inferius nõ est
causatiuũ actõis ꝓprie supiozis. sic sensus nõ elicit intellec
tionẽ. esto rectrak Dico secũdo ad minorẽ. iuxta d. san
q charitas nõ dependet a prudentia. tñ econtra prauden
tia depẽdet a charitate. vt patuit. ꝛ p ꝺ̃ns sequẽs oẽs alie
morales. qz ipe sine prudentia cẽ nõ possunt. vt deductũ
est in articulo. Negak ꝓnia de infusis ꝛc.

Utrũ charitas sine alijs virtutibus moralibus
haberi possit.

G

AD tertiũ sic procedit. Videt q charitas
sine alijs virtutib̃ moralib̃ haberi possit
Ad id em̃ ad quod sufficit vnũ. indebi/
tum est q plura ordinẽtur. sed sola chari/
tas sufficit ad oĩa opa virtutis implenda. vt ꝑz ꝑr
id qõ dr. ꝑ. ad Corinth. xiij. Charitas patiẽs est. be
nigna est ꝛc. ergo videt q habita charitate alie vir/
tutes superfluerent. ¶ Ꝓ. Qui hz habitũ virtutis de
facili operatur ea q̃ sunt virtutis. ꝛ ei fm se placent.
vñ ꝛ signuz habit⁹ est delectatio q̃ fit in opre. vt dr
in secũdo ethicoꝝ. sed multi habent charitatẽ ab ſz
peccato mortali existẽtes qui tñ difficultatẽ in operi
bus virtutũ patiũtur. neqz eis fm se placent. sed so/
luz fm q referũtur ad charitatẽ. q̃ multi habẽt cha
ritatẽ qui nõ habent alias virtutes. ¶ Ꝓ. charitas
in oĩib̃ sanctis inuenit. sed quidã sunt sancti q̃ tñ
aliq̃ib̃ virtutib̃ carent. Dicit em̃ Beda q sancti
magis humiliãtur de virtutib̃ quas nõ habẽt. q̃z de
virtutib̃ quas habent glorient. ergo nõ est necessa/
rium q qui hz charitatẽ oĩes ꝑfectes mozales ha/
beat ¶ Sed ꝓtra est. q ꝑ charitatẽ tota lex imple
tur. Dicit em̃ Roma. viij. q qui diligit ꝓximũ legẽ
implenit. sed tota lex impleri nõ ꝑt nisi ꝑ oĩes vir
tutes mozales. qz lex ꝓcipit de oĩib̃ actib̃ virtu/
tum. vt dr in q̃nto ethicoꝝ. ergo q̃ hz charitatem ha
bet oĩes virtutes mozales. Aug⁹. etiã dr in q̃dam
epla. q charitas includit in se oẽs ꝑfectes cardiales

¶ Hic querit quersum ad articulũ ꝓcedẽtẽ. ꝛ ꝑz.

¶ Rñdeo dõm q cũ charitate simul ifundũt om
nes virtutes mozales

¶ Doctoz in corpore primo ponit ꝓclonem rñsiuam
quã etiã resumit in sequentib̃. Scõo eam ꝓbat. ibi. Cu
ius rõ est. Tertio infert q̃dam cozollaria. ibi Et sic ꝑz ꝛc
Cõclusio rñsiua est. Cũ charitate simul infundũtur oẽs mo
rales virtutes. Et nota q ꝺ̃. nõ dr q necesse sit q si/
mul infundãtur necessitate absoluta. quasi nõ possint si/
ne scientie fieri. sed intelligit ꝓclusio fm decentiaz diuine
sapientie ꝛ bonitatis. vt ꝺ̃. hz in de virtutib̃. q. q̃. in cor.
Concedat Scotus in tertio dist. xxxvi. ar. iij. Vñ dr.
Quecũq̃z separari ꝑt in esse ꝑt deus separare in fieri Et
ideo q̃tum est ex se nõ necessario ꝓnectũtur in infusione.
sed ex liberalitate diuina ꝓnectũtur. qz deus totũ boiem
ꝑficit Probat 2º. primo supponendo post ap̃m ad Ro. v.
q charitas est in nobis ꝑ infusionem diuinã. Et est quã
dam effectus gratuitus dei.

¶ Cuius rõ est. qz æ⁹ nõ minus ꝑfecte operak in
operib̃ gratie q̃z in opib̃ nature. sic aũt videm⁹ in
operib̃ nature q nõ inuenitur ꝑncipiũ aliquorum
operũ in aliqua re. quin inueniat in ea q̃ sunt necessa/
ria ad hmõi opa ꝑficienda. sicut in aialib̃ inueni/
untur orgona quib̃ ꝑfici possunt opera ad q̃ pagẽ
da aĩa habet potestatem

¶ Hic ꝓnter ꝓbat ꝓclonem rñsiuam tali rõne Deus
nõ minus ꝑfecte operak in operib̃ gratie q̃z in opibus
nature. sed in opib̃ nature nõ inuenit ꝑncipiũ (scz impe/
ratiuũ vel exequtiuuz) aliquoꝝ opeꝝ in aliqua re. quin
inueniãk in ea q̃ sunt necessaria ad hmõi opa ꝑficienda.
(subsumit) Sed charitas est ꝑncipiũ (scilz imperatiuũ et
motiuũ) omniũ bonoꝝ opeꝝ que in finẽ vltimũ ordina
ri pñt. igit optz (de ꝓgruo) q cũ charitate (inclinãte in fi
nem) infundãtur virtutes mozales. q̃b hõ ꝑficit singula
genera bonoꝝ operũ. q̃b pueuit ad illũ finẽ in quẽ chari/
tas inclinat. Huius rõnis ꝺ̃. ꝑmo ponit maiorẽ ꝛ mi/
norẽ tertio subsumptã. Manifestũ est aũt ꝛc. Maior q̃
ꝑz. qz cũ opus gratie naturã ꝑficit ꝛ sit excellẽtius natu/
ra etiã fit mõ minus defectiuo Minor ꝑz exꝑplariter
in ifa in aĩalib̃ q̃b dat ꝑncipia q̃ sunt ꝓne vel imperati/
ue vel executiue. ꝛ etiã dat ordana ꝛ instrumenta q̃bus
exequãtur. ꝛ qz graue ordinat natura ad cẽdũ deorsuz.
dedit ꝛ sibi gravitatẽ ꝑ quã deorsum veniat dulciter et
suauiter ꝛc. Deinde cũ dr.

¶ Manifestũ est aũt. q charitas inq̃tũ ordinat
hominẽ ad finẽ vltimũ est ꝑncipiũ omniũ bonoruz
operũ que in finẽ vltimũ ordinari pñt. vñ oportet
q cũ charitate simul infundank oẽs ꝑtutes mozales
quib̃ hõ ꝑficit singula genera bonoꝝ operꝝ.

¶ Subiũgit subsumptã q̃. pbak sic. qz ꝑtus respiciẽs
finẽ imperat ꝛ mouet alias q̃ sunt circa ea q̃ in finẽ ordi/
nari pñt. ſz charitas ordinat hoiez ad vltimũ finẽ (scz in

deũ) ꝛ obiectũ beatitudinis. igit ꝓcipit oĩib̃ q̃ pñt ord/
dinari ad finẽ. sed act⁹ omniũ virtutũ moraliũ sunt ordi
nabiles. igit oẽs ꝓcipit quas potẽtie imperate nõ bñ exe
querent nisi essent ꝑfecte virtutib̃ charitati cozrũdentib̃
ꝺ̃. Et nota q charitas ordinat hominẽ ad vltimũ fi/
nem fm ꝓpriũ actũ quẽ elicit. q̃ est deũ diligere sup oĩa
sed ipa in volũtate circa illũ finẽ existẽs aduocat oẽs ac/
tus aliaꝝ potẽtiaꝝ ꝓapiẽdo vt fiant ad ꝓsecutõem. ꝛ ꝑ
ꝓter honorẽ illi⁹ finis. q nõ ꝑfecte fierẽt (scz prompte ꝛ de
lectabiliter) nisi adessent ꝑtutes. et q̃ deus cũ charitate (q̃
dr operari opa ꝓpria elicita. ꝛ opa iperata) infundit vir/
tutes q̃ imperiũ charitatis prompte exequãt. Et ista in/
tendit ꝺ̃. vbi dr. cũ charitate simul infundũtur oẽs vir
tutes mozales q̃b hõ ꝑficit (scz elicitiue) singula genera
bonoꝝ opeꝝ. q̃ opa ipa charitas hz ꝑficere imperatiue
illis virtutib̃ mediãtib̃. De his supra. q. lxiij. ar. iij. vbi
habet fundamẽtũ hui⁹ articulũ. quare Doctoz multa sup
ponit ibidẽ dicta ꝛc.

¶ Et sic ꝑz. q virtutes morales infuse nõ solũ ha
bent ꝓnexionẽ. ꝓpter prudentiã. hz etiã ꝓpter chari
tatẽ. ꝛ q̃ amittit charitatẽ ꝑ pctiũ mortale. amittit
oẽs virtutes mozales infusas.

¶ Hic vltimo ꝺ̃. infert duo cozollaria. Primum est
Virtutes mozales ifuse nõ solũ hñt ꝓnexionẽ ꝓter pru
dentiã. sed etiã ꝓpter charitatẽ Patz iam ex dictis. qz ꝑn
cipia executiua ꝓnectũtur cũ imperatiuo. Scõm cozolla
rii. qui amittit charitatez ꝑ peccatũ mortale amittit oẽs
mozales ꝑtutes infusas. Patz ex dictis. qz ꝓnectũt cha/
ritati. q̃ ipa amissa ꝛ ipe amittũtur.

☞ Cõfirmat ꝓclo argumento in ꝓrariũ

¶ Ad ꝑmuz g̃ dõm. q ad hoc q actus inferioris
potẽtie sit ꝑfectus. requirit q nõ solũ adsit ꝑfectio in
superiori pona. sed etiaz in inferiori. Si em̃ ꝑncipale
agens debito mõ se haberet. nõ sequeret actio ꝑfecta
si instrumentũ nõ essz bene dispositũ. vñ optz ad hoc
q hõ bene operet in his que sunt ad finẽ q nõ soluz
habeat virtutẽ qua bñ se habeat circa finẽ. ſz etiã vir
tutes q̃b se bñ habeat circa ea q̃ sunt ad finẽ. nã vir
tus que est circa finẽ se hz vt ꝑncipalis ꝛ motiua re
spectu eoꝝ q̃ sunt ad finẽ. ꝛ ideo cũ charitate necẽ est
etiã habere alias virtutes mozales

¶ Maior vera. si sufficit oĩ mõ ꝛ eque ꝑfecte. tũc in
debitũ est q plura ordinẽtur Minor negak. sufficit q̃dẽ
ad oĩa imperãda. ſz nõ ad implẽda Ad ꝓbaõem dico.
q charitas patiẽs est ꝛ benigna. nõ q̃si ipa act⁹ istos eli/
ciat. ſz qz hz secũ annexas partiãã ꝛ benignitatẽ q̃b ipa
et ipa sine eis nõ ꝑfecte faceret exequi. Vñ fm d. san. ali/
bi. Charitas dr patiẽs. benigna. quasi denoĩata ab aliis
virtutib̃ inq̃tũ ducit act⁹ oĩm ꝑtutũ. ꝛe negaf ꝓnia. Et
ꝺ̃. ostẽdit falsitatẽ minoris. Secordat ad supra dicta. q.
liij. ar. iiij. qz charitas sufficit q̃dẽ ad bñ se hñdũ ad deũ
imediate. vt patuit. q. lxiij. ar. iij. ad 2ᵐ. sed nõ sufficit ad
oẽs actus bonos eliciẽdũ. qz ꝓtũcũq̃z volũtas ꝑfecta sit
nisi et ꝓne ab ea mobiles quo ad act⁹ ꝑtuosos sint ꝑfec
te. nõ sequeret ꝑfectũ opus. ꝛe minor est falsa. q charitas
sola sufficiat oĩ modo ꝛc.

¶ Ad scõm dõm. q q̃nq̃z ꝓtingit q aliq̃s habens
habitũ partẽ difficultatẽ in operando. ꝛ ꝑ ꝺ̃ns non
sentit delectatõem ꝛ ꝓplacentiã in actu ꝓpter aliq̃d
impedimentũ extrinsec⁹ supueniens. sicut ille q̃ ha
bet habitũ scientie. patiẽ difficultatẽ in intelligendo
ꝓpter somnolẽtiã vel aliquã infirmitatẽ. ꝛ si l'z ha
bit⁹ moraliũ ꝑtutũ infusaꝝ patiũk interdũ difficul
tatẽ in operãdo ꝓpter aliq̃s dispões ꝓtrarias ex ꝓ
cedẽtib̃ actib̃ relictas. q̃ q̃dẽ difficultas nõ ita acci
dit in ꝑtutib̃ moralib̃ acq̃sitz. qz ꝑ exercitũ actuz
q̃ acq̃rũk. tollũtur etiã ꝓtrarie dispões.

¶ Ad ꝑmã ꝓz maioris ꝑmo. q hz habitũ virtutis
de facile operatur. nisi assint impedimẽta. vt ꝺ̃. declarat de
hñte sciam. q nõ facile opak ꝓpter somnolẽtiaz aut ebrie/
tatẽ. Ad scõam ꝓbẽ. scz ꝛ ei fm se placent. dico q in ꝓnci/
pio sufficit. q ea q̃ sunt ꝑtutis nõ displiceãt ꝛ nõ cõtristẽt
uerum fm volũtatẽ ꝛ rõem Et nõ optz q a ꝓncipio de
lectabiliter opek fm appetitũ sensitiuũ. qz q̃nq̃z ad ꝑtutẽ suf
ficit sine tristitia opari ꝓpter molestias q̃ in sensualitate
sentiũtur. ꝛre supra dictuz fuit. q iust⁹ gaudet q̃dẽ sp de
ope iusto. nõ aũt sp delectak. Et ꝓbus hz. iij. arbicoꝝ. q
fortis sufficit sine tristitia opari. ꝛ q q̃ virtutis sunt fm le
placẽt volũtati ꝛc. Et ad ꝓbaõem dico. q vera est. cuz
nõ assint impedimẽta. Ad minoris ꝑmã ꝓbẽ dico. q ve
rũ est q patiũtur difficultatẽ ꝓpter dispões ex actib̃ ꝑ
ozũ peccatoꝝ deriuatas. esto habeãt habitũ ꝑtutis infu
se. gõ q̃dẽ nõ ꝓtingit in ꝑtutib̃ acq̃sitz ꝑ exercitũ actuũ
ꝑ q̃s simul ꝓtrarie dispões tollũt. ꝛ habit⁹ ꝑtutũ gene
rant. Secõam ꝓbẽ minoris ꝑcedo. ſz hoc nõ est ꝓtra rõez
ꝑtutis infuse. q̃ a ꝓncipio nõ ſp ita tollit sensuz passionũ
sicut acq̃sita. nisi forte miraculose. sed facit ꝑtus infusa. q
er si sensualitas remirak. nõ tñ dominek. ꝛ sufficit q volun
tati ꝛ rõni rale opus placeat. ꝛ vt dixi sensualitas nõ ꝑ/
ualeat. ꝛ nullo mõ obediak ꝛcupiscẽtijs peccati. ꝛre ne/
gak ꝺ̃ntia. ruz qz cũ habitu stat difficultas operandi ꝓpter
malã dispõnem relictã. tum qz nõ optz. q sensualitas ꝑ/
fecta habitu delectet in ope ꝑtutis ꝛ habit⁹ infusi. ſz suf
ficit q nõ dominet rõni ꝛ volũtati. qõ fit stante ꝑtute in
fusa infallibilr Sed circa hoc est notãdũ. q liez ꝑ vnũ
simplicẽ actũ nõ cozrũpank habit⁹ acq̃siti. tñ act⁹ ꝓtrii
onis hz q cozrũpat habitũ virtj generatũ ex virtute gfe
Vñ in eo q̃ habuit habitũ intꝛperãtie cũ ꝓtrie nõ rema
net cũ veritate tꝛperãtie infuse habit⁹ intꝛperãtie in rõne
habit⁹. ſz in via cozruptõis q̃si dispõ q̃dã. dispõ aũt non
ꝓtrariat habitui ꝑfecto. ꝛre stare ꝑt. q dictũ est. q ꝑt⁹ in
fusa repiat impedimentũ. ſz malã dispõnem ex peccatis ꝑ
teritis relictã. Hec inuenies in solone ꝺ̃. hic ꝛ in de ꝑtu
tib̃ ꝛc. ꝺ̃. hic rñdet ꝑmo ad maiorem. Deinde ad mi/
norẽ. ibi. Et silr habit⁹ ꝛc.

Ad tertiũ dõm. q aliq̃ sancti dicũk aliq̃s ꝑtutes
nõ habere inq̃tũ patiũk difficultatẽ in actibo eaz rõ
ne ĩã dicta. q̃uis habit⁹ oĩm ꝑtutũ habeãt.

¶ Minor negak. q careãt habitib̃. ſz aliq̃ carent ꝓm
pta executõe illaz ꝑtutũ. ꝓpter rõem tam dictã ad scõm
videlz ꝓpter impedientes dispões ꝛc. Et ita intelligik dr
cũ Bede. q humilient de virtutib̃ q̃s nõ hñt q̃tuz ad
difficilẽ vsum virtutũ Vñ negak ꝺ̃ntia. qz esto oẽs habit⁹
ꝑtutũ oẽs sancti habeãt. qz tñ inclinatiõez q̃ est ex natura
vel ex dono gratie aliq̃s hz magis ad op⁹ vni⁹ ꝑtutis q̃
alterius. ideo ꝓtingit q aliq̃s ꝓmptior est ad actũ vni
us ꝑtutis q̃ alteri⁹. Et fm hoc dicũtur sancti aliquas
virtutes habere ad quaruz actus sunt magis ꝓmpti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et aliqs nõ habere ad qs sunt mínꝰ ꝓmpti. hec est sententia D. alibi. Sed hic ꝺr q sit ꝓpter impedimenta et dispositões ꝓrarias ꝛc.

¶ Utr fides ꝛ spes possint esse sine charitate.

H

AD qrtũ sic ꝓcedit. Uidet q fides ꝛ spes nũq sint sine charitate. cum em sint ꝟtutes theologice digniores esse videnť virtutiby moralibꝫ etiã infusis. sed virtutes morales infuse nõ ꝑnt esse sine charitate. ḡ neq; fides ꝛ spes. ¶ Ꝑ. nullus credit nisi volens. vt Augꝰ ꝺr sup Joã. sed charitas est in volũtate sicut ꝓfectio eiꝰ. vt supꝫ dictũ est. ḡ fides non ꝑt esse sine charitate

q. lxiij. ar. iij.

¶ Ꝑ. Augꝰ ꝺr in ench. q spes sine amore esse nõ ꝑt. amor aũt est charitas. ꝛ hoc em amore ibi loqꝫtur. ḡ spes nõ ꝑt esse sine charitate. ¶ Sz ꝓtra ẽ qꝺ 2 Matthei ꝑ. ꝺr in glo. q fides generat spem. spes ꝟo charitatẽ. sz generãs est ꝓus generato ꝛ ꝑt esse sine eo. ḡ fides ꝑt esse sine spe. ꝛ spes sine charitate

¶ Consequẽter doctor oñdit ꝓnexionez theologicarꝫ virtutũ inter se. ꝛ ꝓmo fidei ꝛ spei ad charitatẽ i arti. isto Secꝺo ecõuerso charitatis ad spem ꝛ fidẽ ar. sequẽti.

¶ Rñdeo ꝺcm. q fides ꝛ spes sicut ꝛ ꝟtutes morales dupliꝛ ꝓsiderari ꝑnt. Uno mõ ſm inchoatiõnem quãdã. Alio mõ ſm ꝑfectũ ee virtutis.

Doctor distincte rñdet. Uñ ꝓmo ponit vnũ notabile distinctiuũ. Secꝺo subiũgit ꝓclonem rñsiuã bimẽbrẽ. ibi Sic igit fides ꝛc.. Circa ꝑmꝫ ꝓmo facit qꝺ dictũ est. Secũdo declarat secũdũ mẽbꝝ distinctiõis. ibi. Cũ em virtus ꝛc. Dicit ḡ ꝓmo. q fides ꝛ spes dupliꝛ ꝓsiderari ꝑnt Uno mõ ſm inchoatiõem quãdã. et hoc intellige nõ qꝛ ſuba ꝛ habitꝰ fidei sint inchoata ꝛ nõ assint Hoc em cẽt male intelligere. sz optz intelligere q substantia ipa fidei assit in intellectu ex diuina infusione. sz ex illa nõ ꝓplex rõ virtutis. imo hz se materialr ad id qꝺ aduenit ex volũtate. ꝛ ꝓstituit illũ habitum in esse ꝟtutis sicut inclinatio in opus de genere bonoꝝ absqꝫ prudẽtia est inchoatio virtutis. et ḡ ꝺr ꝺ. sanc. sicut ꝛ virtutes morales ꝑnt dupliꝛ ꝓsiderari. ꝛ ḡ illa inchoatio nõ intelligiꝫ quasi fides ante sui exist̃iã sit educibilis de poña mentis hũane. hoc em supra. q. lxiij. ar. ꝑ. in fine corꝑis ostensum est falsum. sed illa inchoatio refert nõ ad substãtiã fidei vel spei. sed ad esse virtutis. ita q substãtia ipa fidei ꝛ habitꝰ informis est inchoatio ꝛ q̃ddã impfectũ in esse ꝟtutis. Uñ ꝺ. san. in de ꝟitate ma. xiij. ar. vi. ad ꝑmũ. id qꝺ fides ex charitate recipit est sibi accñtale ſm genus nature. sz essentiale ꝑtinet referť ad genꝰ moꝛis. Et ideo ꝓ hoc ponit in genere moꝛis ꝟtutis. hec ille. ꝛc. Alio mõ cõsiderant fides ꝛ spes in esse virtutis Cõsequẽter cũ ꝺr

¶ Cũ em virtus ordinet ad bonũ opus agẽdum virtus q̃dẽ pfecta ꝺr ex hoc q ꝑt in opus pfecte bonũ qꝺ q̃dem est dũ nõ solũ bonũ est qꝺ fit. sz etiã bene fit. alioq̃n si bonũ sit qꝺ fit. nõ aũt bene fiat. non erit pfecte bonus. Uñ nec habitus q̃ est talis operis ꝓncipiũ habebit pfecte rõnez virtutis. sicut si aliqs operet iusta bonũ q̃dez facit. sed nõ erit opus pfecte ꝟtutis nisi hoc bñ faciat. id est ſm electiõem rectam qꝺ est ꝓ prudentiam. ꝛ ideo iusticia sine prudentia nõ ꝑt esse virtus ꝓfecta

¶ Declarat secõm mẽbꝝ ꝑdicte distinctiõnis. ḡre dicetur aliqua ꝟtus pfecta. ḡre impfecta. Perfecta cñ ꝺr virtus. qz opus facit de genere bonoꝝ. ꝛ bene. id ẽ obseruatis oñibꝫ circũstãtijs. ꝛ sic inclinatio ꝟtutis moralis cuz ꝓcedit in actũ ſm electiõem directã a prudentia obseruãdo eius discretiõem est pfecta ꝟtꝰ. si aũt facit qꝺ bonũ et nõ bñ nõ est pfecta ꝟtꝰ. ꝛ exꝑplificat ꝺ. de iusticia.

¶ Sic igit fides ꝛ spes sine charitate ꝑnt q̃dem aliqualiter esse. perfecte autẽ virtutis rationem sine charitate non habent

¶ Hic ꝓsequẽter ꝺ. ꝓcedit ad ꝓclonez rñsiuã. Et ꝓmo eã ponit quo ad ambas partes. Secꝺo ꝓbat secãz ptẽ. ibi. Cũ em fidei ꝛc. Tertio ipam ꝓclonez relumit cũ ꝓbatiõe ꝑ viã ꝓpendij. ibi. Et ideo fides ꝛ spes ꝛc. Cõcludit est. Fides ꝛ spes sine charitate ꝑnt aliqualr ee (scz ſm id qꝺ est ex parte intellectꝰ ꝛ ſm substãtiã habitus) perfecte aũt ꝟtutis rõnem sine charitate nõ hñt. Primã ptem. ꝺ. relinqt notã. Hã multi fideles inueniũt q̃ ꝓfecte ꝑ intellectũ assentiũt eimib;. q̃ sunt fidei. ꝛ innitunt ꝓme veritati. ꝛ tñ nõ hñt charitatez. ḡ fides ꝑt aliqualiter esse sine charitate. Sz qr talis assensus nõ est pfectus in genere cognitiõis. qz ineuidẽs. ideo ꝓncipiũ actꝰ nõ meret dici virtus nõ q̃dẽ intellectualis. qz ad illã reqrit euidentia. Nec theologica. qz nõ est ꝓncipiũ actꝰ theologice boni. id est meritorij. ideo ꝓma pars vera Dcm cũ ꝺr

Cũ em fidei opꝰ sit credere ꝛco. credere aũt sit alicui ꝓpria volũtate assentire. si non ꝛbito mõ velit. nõ erit fidei opus pfectũ q aũt ꝛbito mõ velit. hoc est ꝑ charitatẽ q̃ ꝓficit volũtatẽ. ois em rectꝰ motꝰ volũtatis ex recto amore ꝓcedit. vt Augꝰ. ꝺr. xiij. de ci. xi. Sic igit fides ẽ q̃dẽ sine charitate. ꝟ nõ pfecta ꝟtus. sicut tẽperãtia vel fortitudo sine prudẽtia

¶ Probat secãm ptẽ ꝓclonis. Et ꝓmo de fide. Secũdo de spe. ibi Et silr. ꝺcm. ꝛc. Quo ad ꝓmũ arguit sic. rũc fides hz rõem pfecte virtutis. qñ ꝑt in opus pfecte bonũ. sed sine charitate nõ ꝑt in opus pfecte bonũ. ḡ ꝛc. Maior nota ex notabili. Hinor ꝓbat. ꝛ supponit q opꝰ fidei sit credere ꝛ assentire alicui ꝓpria volũtate. tũc arguit sic. Si aliqs nõ debito mõ velit assentire nõ erit opꝰ fidei pfectũ. sed q aliqs debito mõ velit assentire (scz ex amore dei) hoc est p charitatẽ. ḡ opus fidei nõ est pfectũ sine charitate. vt voluit minor. Maior ꝓbat extra lram qz actus ꝓgrediens a duabꝫ potentijs. ad hoc q sit pfectus reqrit pfectiõem vtriusq; potẽtie (vt patuit supra. q. lvi. ar. iij. in corpe) sed assensus fidei est intellectꝰ ꝛ volũtatis. igit ad hoc q sit bonꝰ optz q intellectꝰ rẽdat in veritatẽ. et q voluntas velit intellectũ assentire debito mõ. ḡ maior vera. Hinor ꝓz. qz charitas ꝑficit volũtatẽ. ḡ facit eã debito mõ velle. vt scz nõ solũ credat deũ ꝛ deo. sz in deũ etiã. ita q velit assentire dictis a deo circa deuz. ꝛ ex amore. qꝺ est credere debito mõ. scz credẽdo ipm amare. Et secꝺo ꝓfirmat illa minor auctoritate bti Augustini qꝛois rectꝰ motꝰ volũtatꝫ ex recto amore ꝓcedit. ḡ ꝛ volũtas credẽdi recta ꝛc. Et innuit ꝺ. ꝓbatiõez a sili. sicut se hz tẽperãtia vel fortitudo ad prudẽtiam. ita fides ad charitatẽ. sz tẽperãtia vel fortitudo ẽ ipfecta ꝟtꝰ sine prudentia. cũ ipa aũt est pfecta ꝟtꝰ. ḡ ꝛc. Inde ibi.

¶ Et silr ꝺcz ẽ ex spe. nã actꝰ spei ẽ expectare futurã beatitudinẽ a deo q̃ qꝺẽ actꝰ pfectꝰ ẽ silr fiat ex meritis q̃ qs hz. qꝺ nõ ꝑt ee sine charitate. si aũt hꝫ expectet ex meritis q̃ nondũ hz. sed ꝓponit in futurũ acq̃rere erit actꝰ ipfectus. ꝛ hoc ꝑt esse sine charitate.

¶ Arguit ꝑ secãm ptẽ ꝓclonis de spe sic. Spes sine charitate nõ hz pfecte bonũ opus. sed cũ charitate hz. igitur sine charitate esto sit aliqliter. nõ tñ hz rõnem virtutis. Cõsequẽtia tenet ex notabili. Ans. pbat. supponendo q actus spei vel opus est expectare futurã beatitudinẽ a deo Tũc sic. expectare beatitudinẽ a deo ex meritis q̃ qs hz est actus pfectꝰ. si aũt hãc expectet ex meritis q̃ nondum hz sed ꝓponit in futurũ acq̃rere erit actus impfectꝰ. sed ꝑ ꝑmũ nõ põt esse sine charitate. secũdũ aũt ꝑt esse sine charitate. igit ꝓclo ꝑa. quo ad ambas ptes ꝓclonis. Maior ptz. quia expectare beatitudinẽ ex meritis est hoiem esse digniũ beatitudine. ꝛ ipa beatitudo taliter expectanti debet. nõ aũt sperãti sine meritis. nã spes hz initi diuine liberalitatis ꝛ meritis. Minor nota. qz sine charitate nullum est meritũ. vt infra patebit q. cxiij. ar. iij. Tũc ibi.

¶ Et ideo fides ꝛ spes ꝑnt ee sine charitate. ꝟ sine charitate ꝓprie loquẽdo ꝟtutes nõ sunt. nã ad rõnẽ ꝟtutis ꝑtinet vt nõ solũ ſm ipam aliqꝺ bonũ operetur. sed etiã bene.. vt ꝺr in. ij. ethicoꝝ.

¶ Infert ꝓclonẽ secũdario. ꝛ resumit. pbatõez ꝑ viaz ꝓpẽdij. ꝛ ꝓz de hac materia ꝑsertiz de fide. vide d. san. supra secãe. q. iij. ar. v. vbi oñdit fidẽ ifirmã nõ ee ꝟtutem. Et stat in ꝓ fundamẽtum. qz iij fides vt ẽ intellectꝰ habeat actũ bonũ ꝟ nõ ea bonitate q̃ sufficiat ad factiẽdã fidem ꝟtutẽ. ꝟ oz addere pfectiõnem quã ꝓcedẽs ex hꝫ ẽ intellectꝰ moti a volũtate bona ꝛ tunc bonitate q ẽ ꝑ charitatẽ. vñ cuius fides informis ꝛ formata nõ disponit specie ꝓpria ꝛ rõe obiecti imediati. tñ dñe sicut pfectũ ꝛ ipfectũ in eadẽ specie (scz nature) nã spes cõis q̃ est ex obiecto charitatis q̃tipaꝫ a fide formata. nõ aũt informi ꝛc. Et ſm d. san. in de ꝟitate ordo charitatis intelligiꝫ in fide ſm ee motis et ꝟtutꝫ. Scotꝰ in. iij. dis. xxvi. ar. iij. cõformat se ꝓ dictis. tñ sub aliis ꝟbis ꝛ refert modũ essendi d. san. et ahũ addit. Dicit em. vtꝫ fides vl spes sine charitate essent ꝟtutes. scz si sine charitate ifundẽt. Dici ꝑt sicut ꝓꝰ dictũ ẽ de ꝟtutibꝫ moralibꝫ q in specie sua ꝑnt esse pfecte inq̃tuz sunt ꝓncipia ꝓpriozꝫ actuũ respectu ꝓpriozꝫ obiectoꝝ. sz ꝑfectoz illã vltimã quã hñt in attingẽdo finẽ ad que ordinãt ex charitate nõ ꝑnt hre sine ipa. ꝛ hec qdẽ pfectio hz dicãt ee in attingẽdo finẽ ꝑ aliquã oparõez elicitã. siue ꝑ ordinẽ istaꝝ. vl eaꝝ actuũ ad finẽ (qꝺ ẽ dictũ scti d.) ꝑt tñ dicãt ee ꝓpie in ꝓ qꝺ ẽ acceptari a deo ordinãdo ad britudinẽ. sic q̃pe nulla ꝟtꝰ nec etꝰ actꝰ acceptat sine charitate q̃ sola diuidit inter filios regni ꝛ pditiõis. hec ille. ¶ Sz nota thomista q Scotꝰ illã acceptabilitatẽ reducit in charitatẽ. supponẽs ex. ij. dis. xxvij. indistinctiõez ꝛ ideptitatez charitatis ꝛ gre. ꝺ. aũt san. distinguẽs eas attribuit illam gre. sz ordinẽ ad vltimũ finem q̃ quẽ hñt ee bonũ simpliꝛ meritoriũ attribuit charitati sz acceptabilitatẽ gre in de ꝟitate mate. xxvij. ar. v. ad quintum.

☞ Argumẽtũ in ꝑriũ ꝓfirmat ꝓmã ptẽ ꝓclonis rñsiue. ¶ Nota. ꝑ isto argumẽto q fides gñat spem ꝛ spes charitatẽ ipropzie qsi in gñe cause dispositiue. Et de hoc infra. q. lxvi. ar. vi. ad ꝛm. Fides gñat spem ꝛc. ꝓm q vna disponit ad aliã. ꝛ vt pintelligũt in via gñatõis charitati nõ hñt rõnẽ pfecte ꝟtutis. sz charitas itez gñat fidem et spem in gñe cause efficiẽtis in rõne ꝟtutis. vt ꝑ patere ex dictis in q. lxij. ar. iiij. et ita fides ꝛ spes ꝑnt ee sine charitate sz nõ ꝟtutes. ꝛ hoc ꝓmã ptẽ ꝓclonis. ¶ Nota tñ q in ꝓposito ẽ difficultas. an videlz fides ꝛ spes infundanť a deo sine charitate. sz de ꝫ habes 2ª 2æ. q. vi. ar. ij. ad 3ᵐ. q sic. qz nõ ẽ dubiũ q̃n ꝓtingat adultũ baptizari ꝛ ee fictiz fictiõe nõ euacuãte ecclãm ꝛ ꝟitate sacramẽti. sz ꝛ in ꝓposito peti mortal. talr recipiet fidẽ. nõ tñ charitatẽ cui oppoñiť fictio ꝑdicta. nõ aũt fidei ꝛ spei informiby Calus ei. iiij sniaꝝ. de possibili ꝓsentit ꝛ Scotꝰ i. iij. dis. xxvi. arti. iiij.

¶ Ad ꝓmũ q̃ ꝺcz. q ꝟtutes morales dependent a prudẽtia. prudẽtia aũt ifusa nec rõnẽ prudẽtie hre ꝑt absq; charitate. vtpote ꝛficiẽte ꝛbita habitudie ad ꝓmũ ꝓncipiũ qꝺ ẽ vltimꝰ finis. fides aũt ꝛ spes ſm ꝓprias rõnes nec a prudẽtia nec a charitate dependent. ꝛ ideo sine charitate esse ꝑnt. Iz nõ sint ꝟtutes sine charitate. vt dictum est. In cor.

¶ Ad maiorẽ. fides ꝛ spes cũ sint ꝟtutes theologice. videnť esse digniores virtutibꝫ moralibꝫ etiã infusis. Dico q fides ꝛ spes sine charitate nõ sunt ꝟtutes theologice. qz nõ ꝟtutes. Et tñ dico secõ. q etiã ipe informes ſz digniores moralibꝫ rõne materie ꝛ obiecti sed nõ in rõne ꝟtutis. qz cognoscere vel paꝛ ꝛ rõne topica de rebꝫ diuinis maius est q̃z multa ꝛ pfecte de rebꝫ minimis. ꝛ qz de rõne ꝟtutis est facere opꝰ bonũ ꝛ respicere appetitũ rectificãs fides ſm id rñ qꝺ est i intellectu nõ hz rõnẽ ꝟtutis. vt ꝑ patere ex dictis supra q. lvi. ar. iij. Minor ꝑa ẽ. ꝛ est rõ duplex. vna trahit ex supra dictis q. lxij. ar. iij. qz morales ifuse dependent sicut ex ꝑ se ꝓncipio a ꝟtutibꝫ theologicis ꝑfectis charitate. sicut ꝟtutes morales ꝛ intellectuales ab habitu ꝓncipioꝝ sine q̃ nullo mõ ee ꝑnt. Et secãa rõ. qz morales infuse dependent a prudentia infusa q̃ nõ hz rõne prudentie nisi in habitudine ad vltimũ finẽ. q est ꝑ charitatẽ vt patuit ar. ꝫ. fides aũt ꝛ spes ſm ꝓprias rõnes nõ dicũt habitudinẽ ad appetitũ rectũ nec ad prudentiã. Ponit em fides ꝛ spes stare cũ ꝑsente puerso appetitu. nec reqrũt bñ agere pro nũc. Ideo negatur ꝓña. ꝛ hãc solonem intendit d. san. etiã 2ª 2æ. q. lxxvij. ar. xiij. ad 2ᵐ. ¶ Et nota. q rõ fidei ꝓpria ꝓsistit in sola ꝓgnitõe. nõ aũt prudẽtie. Silr ꝓpria rõ spei stat i ꝓfidẽtia. erga diuinã liberalitatẽ. ꝛ misericordiã ꝛ ꝑsupponit q̃dẽ necẽario amorẽ ꝓcupiscẽtie britudinis. sz talr amor nõ ẽ ꝟtus. ꝛ hẽ q ꝺr d. san. in de ꝟitate. xiij. ar. ij. ad xᵐ. actꝰ fidei eẽntialr ꝓsistit in ꝓgnitione. ꝛ ibi ẽ pfectio eiꝰ q̃tũ ad formã vl spẽs qꝺ ptz ex obiecto. sed q̃tum ad finẽ pficit in affectiõe. qz ex charitate hz q sit meritoria finis. hec ille.

¶ Ad scõm ꝺcm. q rõ illa ꝓcedit de fide que hz pfectam rõnem virtutis.

¶ Doctor facile se absoluit dicens q hec rõ ꝓbat. q fides pfecta nõ ꝑt esse sine charitate. sz optet rõnẽ hãc meliꝰ examinare ne videat ꝓbare. q etiam fides infirmis nõ possit esse sine charitate. qz ꝛ illa nullus credit ꝛ assentit nisi volẽs. ꝺ. cit igit ad maiorẽ. nullus credit nisi volens. sz dico. q actus volũtatis ꝓcedit ad fidẽ. nõ tñ actus volũtatis charitate informatꝰ. sz actus qꝺã volũtatis ꝓcedit q̃ est appetitꝰ boni repromissi. Ex hoc em aliqs inducit ad fidẽ. qz credentibꝫ ꝓmittit beatitudo. vnde talis amor est amor simꝑius sz credentis amicitie. ꝛ concutis

Universidad de Deusto
Biblioteca

pisscentie tratitudinis. istã glosam maiozis habes in doc san. sedã sedc. q. iiij. ar. vij. ad qntũ. et in de veritate vbi supra in eadẽ solone. Sed addo q volũtatis actus charitate informat⁹ sequit charitatẽ q̃ credere facit, ꝓpter ipm deũ summe charz z appciatũ z dignũ vt sibi credat tãq̃ summũ bonũ. Ad minorẽ ꝓcedo q̃dem q charitas est in volũtate capiendo ꝓ ponia. ſz nõ informat oẽm actũ volũtatis pſertim eũ q̃ ꝓcedit fidẽ. qz nõ ꝑt volũtas pfici perfecto amore q̃ est charitas nisi intellect⁹ habeat pz⁹ recta ꝛgnitõem. Quare negat ꝓnia. qz nõ sequit volũtas ꝑcedit fidẽ. g̃ charitas. vt patuit rẽ. ¶ Nota de materia huius solonis Scotũ in. ij. dis. xxv. vbi videt carpere q̃dã h posita z in corpe articuli. volẽs q itellect⁹ credentis nõ a volũtate ſz ab obiecto determinat. nec ꝓ ons ad fidẽ requirit aliqs habit⁹ pfertim q̃ sit charitas in volũtate. qz alias aliqs crederet qcũq̃z vellet. Sz ad h dz ꝓ⁹ post D. san in de vita. ma. xiij. ar. ij. ad x⁹. q itellect⁹ determinat q̃ ad specificatõem act⁹ ex volũtate nõ mediante habitu necario. ſz tñ mediãte affectõe ad bonũ ꝓmissium. Scõo dz q volũtas nõ q̃cũq̃z determiat itellectũ ſz volũtas rõnal' aut ꝙ rõnẽ ꝓmit obiectũ fidei sub rõe credibil' z merito credẽdi. vt declarat d. san. 2ª 2æ. q. ij. ar. ix. ad z⁹. qz videlz rõ dr illõ credibile ẽ ꝓfirmatũ miracul' z credere ipz est meritoriũ vite eterne. lõ volũtas determiat itellectũ nõ tñ credibile ipz mouet rõez. ſz rõ credẽdi ꝓmit a rõe volũtati q̃ mota vlter⁹ mouet rõnẽ. nec ẽ par rõ de q̃libet. qz nõ q̃libet ꝓmit volũtati p rõnẽ iudicãre aliq̃d cẽ credẽdũ. sic nõ ẽ rõ q̃re credãt astra paria. ſz in his q̃ stz fidei. ẽ rõ q̃re h habeat tãq̃ credibile nõ q̃dẽ q ipz credibile moueat itellectũ. ſz qz rõ credẽdi z iteriores istinct⁹ mouẽt rõnẽ et volũtatẽ z volũtas determiat itellectũ ad vnã ptẽ. falsuz q̃q̃ oino ẽ q volũtas determiet itellectũ. solũ ad exercitiũ z nũq̃ ad specificatõez z determiatõez vl' vnã ptẽ ꝑdictõis. de hac tñ materia magz 2ª 2æ. q. iiij. ar. ij. vbi D. ponit ex iterõne q̃ Scot⁹ videt vbi supꝛ ipugnanare rẽ.

¶ Ad tertiũ dõm. q Aug. loqtur ibi de spe ꝑfecta meritoria tã habitz intens. rat' cñ sine amore amicitie dei cẽ nõ ꝑt. spes ãt ipfecta nõ est sine amore. ſz ipfecto (scz amore boni sperati et suij ꝑt⁹) vt patuit supra q. xvij. arti. iiij. ad z⁹.

¶ Utr charitas possit esse sine fide z spe.

1 AD q̃ntũ sic ꝓcedit. Uideť q charitas possit esse sine fide z spe. Charitas enim ẽ amor dei. ſz de⁹ ꝑt a nob amari naturaliter. etiã non ꝓsuppposita fide vel spe future beatitudinis. g̃ charitas ꝑt eẽ sine fide z spe. ¶ Ꝓ. charitas est radix oim ꝟtutũ ꝑm illud eph. iij. In charitate radicati z fundati. ſz radix aliqñ est sine ramis. g̃ charitas ꝑt eẽ aliqñ sine fide z spe z aliis ꝟtutib⁹ ¶ Ꝓ. in rpo fuit ꝓfecta charitas. z ipe tñ nõ habuit fidẽ z spem. qz fuit ꝓfect⁹ ꝓpehẽsor. vt infra dicet. g̃ charitas ꝑt eẽ sine fide z spe. ¶ Sz ꝺ est qđ apl's dr heb. xi. Sine fide ipossibile ẽ placere deo. qđ maxime ptinet ad charitatẽ. vt ptz ꝑm illđ. puer. viij. Ego diligentes me diligo. spes etiã est q̃ introducit ad charitatẽ. vt supꝛ dictũ est. g̃ charitas nõ ꝑt haberi sine fide z spe.

tertia pte. q. ix. ar. ij. et. q. xxxiij. ar. iiij q. xxij. ar. iiij

q. lxij. ar. iiij.

¶ Hic vltimo querit ꝙuersim ad articulũ ꝓcedentẽ et est titulus clarus.

¶ Rñdeo dđz. q charitas nõ solũ fcat amorẽ dei. ſz etiã amicitiã q̃ndã in ipm q̃ q̃dẽ sup amorẽ addit mutuã redamatõez cũ q̃dã cõicatõne mutua. vt dr in. viij. ethicoꝝ. Et q h ad charitatẽ ptineat. pz p id qđ dr ꝓ. ioã. iiij. Qui manet in charitate in deo manet z de⁹ in eo. Et ꝓ. ad chorin. ꝑmo dr. Fidelis de⁹ p quẽ vocati estis in societate filij eius.

¶ Loco rñsiua habeť in fine z deducit ꝓ corp⁹ z est. Charitas nõ ꝑt eẽ sine fide z spe. z intelligẽdũ est de charitate ꝓ⁹ gradu ꝑfectois in eis. ita videlz q nõ ꝑt esse sine fide. vt dr recta dei ꝙgnitõez. z spes dr inhereriã diuine poie z maiestat⁹, nõ aũt ꝙnecitur fidei z spei rõne imꝑfectõnis. ꝑut fides est nõ apparẽtiũ z spes nõ habitoꝝ. Uñ charitas manebit in patria ꝙncta visioni z ꝙphensioni plene. ita vt adeꝛ q̃dũ ꝙnexũ charitati sit qđã cõe ad visionẽ darã z enigmaticã. scz recta ꝙgnitio z bñ se hre ad diuinã misericordiã. vt rãgeť in solone tertij. et habeť in de fruendo de spe ar. iij. ad xiij⁹. sic cñ hz etiã rõnẽ fundamẽti (scz rõne et⁹ qđ est ꝑfectois) vl' ꝑt itelligi ꝛcho z magz ad meritũ articuli de charitate viatica ipfecta. talis cñ non est sine fide et spe rẽ. Sz si loqmur de charitate ꝑ statu ꝙphẽsoꝝ. tũc ꝙnectit ꝙtinẽtib⁹ fidẽ z spem supeminẽter q̃tũ ad id qđ ẽ ꝑfectõnis in eis rẽ. Si ãt loqmur de charitate absolute nõ restringẽda ad aliquẽ statũ. tũc ꝙnectit recte ꝙgnitõni supnaturali z bonitati appetit⁹ inniti ordinate deo. Prob̃at igit ꝛcho. Charitas nõ solũ fcat amorẽ dei. ſz etiam amicitiã quãdã in ipz cũ q̃dã redamatõe z cõicatõe mutua. z his ꝙgnitis z speratis. ſz hec sine fide z spe apprehẽdi nõ ꝑt. igit charitas nullo mõ rẽ. Unius rõnis D. san. ponit z, pbat ꝓ⁹ maiorẽ. secõ minorẽ cũ ꝛcho ibi. Hec ãt societas rẽ. Maior g̃ ꝑz ex gradibus ꝑmo q addat redamatiõem p id qđ habet ꝑ⁹ Joãnis. iij. Qui manet in charitate in deo manet. (scz sic amans in amato) z de⁹ in eo sic redamãs. Secũda ꝑs maioꝛ ꝑz ꝑ⁹ cozin. ꝓ⁹. fidel de⁹ p quẽ vocati estꝭ in societate filij ei⁹. Loquit cũ dr.

¶ Hec ãt societas hois ad rẽũ ẽ q̃daz familiaris ꝙuersatio cũ ipo. ichoat q̃dẽ ꝟ in ꝑnti p gratiã. ꝑficit aũt in futuro p gloriã. q̃z vtrũq̃z fide z spe tenet.

¶ Probat minorẽ dupliciter. ꝑmo rõne. secõ ex scriptura. ibi Uñ sicut aliqs rẽ. Probat g̃ ꝑmo minor. scz q illa recta mario mutua z societas dei ad nos nõ ꝑt ꝙstare sine fide z spe. societas hois ad deũ z qđã familiaris ꝙuersatio cũ ipo inchoat ꝟ in ꝑnti p gratiam. ꝑficit ãt in futuro p gloriã. ſz vtrũq̃z hoz tenet fide z spe. igit minor ꝑz. Bat⁹ illa supponit z declarat 2ª 2æ. q. xxiij. ar. ꝑ. q fundatur societas illa sup cõicatõe beatitudinis. h ipsecte p gratiam et spem. in patria ꝑfecte fr⁹ visionẽ z ꝙphensionẽ. Unde declarat. qz q de⁹ inhabitet nos p gratiam. nullus scit sed credũt⁹. silr q beatificãdi sum⁹ z in eternũ cũ deo victuri speram⁹ z credim⁹. in futuro ãt sciem⁹ z ꝙprehendemus.

¶ Uñ sicut aliqs nõ posset cũ aliq̃ amicitiã ꝟ. est discrederet vl' desperaret se posse hre aliquã societatẽ vl' familiarẽ ꝙuersatiõem cũ ipo. ita aliqs nõ ꝑt hre amicitiã ad rẽũ que est charitas. nisi fidẽ haberet p quã credat hmõi societatẽ z ꝙuersatiõez hois cũ deo. et speret se ad hanc societatem ptinere. z sic charitas sine fide z spe nullo modo esse potest.

¶ Declarat minorẽ ꝓncipalẽ simlitudine sic. Nullus posset cũ aliquo amicitiã habere. si discrederet rẽ. g̃ etiaz nullus ꝑt habere amicitiã ad deũ (que est charitas) nisi fidẽ haberet rẽ. ergo minor ꝓncipalis vera. ¶ Nota q fundamentũ illius articuli trahit⁹ ex. viij. ethico. vbi phs describens amicitiã dicit. q est benevolẽtia in ꝛtrapassis nõ latẽs. Amicitia enim ꝑfectissime capta includit duplicez relatõem eq̃parantie. vnã fundatã sup actũ voluntatis q̃ est bene velle benevolẽti. Alia fundat sup actũ intellectus sc. sup scire qđ mutuo referť ad scitũ. Uñ ad amicitiam sic acceptã requirit⁹ benevolẽtia sit mutua. z etiã q scia vt quasi sciẽtia sit mutua. quia g̃ redamatõnem solũ credimus z fundamẽtũ illius amicitie (scz ꝙmunicatoꝝ) etiã credimus z speramus. ideo amicitia z charitas non potest esse sine istis rẽ.

¶ Argumentũ in ꝓriũ ꝓfirmat ꝓ dõne rñsiuã.

¶ Ad ꝑmũ g̃ dõm. q charitas nõ est qualiscũq̃z amor dei. ſz amor dei q̃ diligit vt beatitudinis obiectũ. ad qđ ordinamur p fidẽ z spem.

¶ Ad maiorẽ. Charitas est amor dei nõ quicũq̃z sed quo amat sup oĩa tãq̃ ꝓncipiũ beatitudinis supnaturalis z obiectũ. z vt ꝓdixit amãs ꝙmunicare in tali beatitudine supnaturali. ita q nõ est amor rñs benevolẽtie sed amicitia. vt patuit. Minor vera de amore naturali quo amat deus vt ꝓncipiũ naturalis esse. z ad talem sufficit cognitio naturalis vel etiã directio cognitiua extrinseca. Negat ꝓsequẽtia. qz nõ sequit deus ꝑt diligi naturaliter sine fide z spe. igit supnaturaliũ. qz dilectio supnaturalis requirit ꝙgnitõem correspondentẽ supnaturalẽ z eleuatoꝝ volũtatis quo ꝓfidit se tale bonũ ꝓsequi posse. qz amicitia nõ est sine conuictu rẽ.

¶ Ad secũm dõm. q charitas est radix fidei z spei inquãtũ dat eis ꝑfectõnem virtutis. sed fides z spes ꝑm rõnem ꝓprie ꝑsupponũtur ad charitatẽ. vt supꝛ dictũ est. z sic charitas sine eis esse nõ potest. (1ª 2æ. q. lxij. ar. iiij.)

¶ Ad maiorẽ patuit supra q. lxij. ar. iiij. ad ꝑmũ Charitas cñ est radix oĩm ꝟtutũ. nõ vt radix est ꝓncipiũ naturale z ꝑmũ via gñationis. sed vt radix hz rõnem causẽ efficientis fouentis z sustentãtis z in gñe cause efficietis et posteriorꝭ via gñatõis inchoatis z aduenies aliis ordine gñationis ꝑsuppositis z ipsectois dat eis esse ꝟtutis mouendo actus eaz in virtuosũ finem. Ad minorẽ. radix materialis in gñe cause materialis est sine ramis sed non radix ꝑfectiua. imo ꝑsupponit ea quoz est radix ꝑm priorias rõnes tanq̃ priora via gñationis z disponẽtia ad ipam. z sic est de charitate respectu fidei z spei. Uñ ipe p cedũ ipsecte. ſz charitas ipas ꝑsupponit. vt patuit supꝛ q. lxij. ar. iiij. q̃re ipa existe z he existit ſz nõ ecõtra.

¶ Ad tertiũ dõm. q christo defuit fides. z spes ꝓpter id qđ est aliquid imꝑfectionis in eis. sed loco fidei habuit apertã visionẽ. z loco spei plenã ꝙphensionẽ. z sic fuit ꝑfecta charitas in eo.

¶ Ad maiorẽ. vez est. ſz cõprehẽsoris charitas fuit in christo z eoꝑo nõ habuit fidẽ z spem. sed aliq̃d qđ illas includebat supeminẽter in aliq̃ superioꝛ ordinis q̃tũ ad id qđ est ꝑfectionis in eis. Minor vera. vt patet tertia ꝑte. q. vij. ar. iij. Et q fuerit ꝙphẽsor habeť in eadez q. ix. ar. ij. et q. xxxiij. ar. iiij. g̃ charitas vez omino ꝑfecta et comprehensoria. vt dictũ fuit. vel charitas rẽ. Uerũ ſz q̃tum ad id qđ est ipsectionis sed non q̃tũ ad id qđ est ꝑfectiõis z hoc sup eminenter. Uisio enim beatifica ꝟtutez quicqđ ꝑfectois est in fide sicut lumẽ q̃cqđ ꝑfectionis est in colore ¶ Nota aũt ꝓpter inertiã quoꝝdã q christ⁹ ꝑ⁹ aiam dicat ꝓphẽsor. nõ solũ aũt ipe ſz z q̃cũq̃z bti. putant aũt aliq nõ intelligentes q christus ꝑm aiam dicat ꝓprie hensor. qz intelligat diuinitatẽ oĩ mõ q̃ intelligibilis est q̃ intellect⁹ longe falsus est. Sz dr ꝓprehensor sicut z aliq. vt ꝓprehensio opponit insecutioni z motui in distans nõ vt ꝓprehensio idẽ est q impulsio totalis. esto aia xpi aliqs beatis plura videat. nõ tñ videt oĩa mõ q̃ visibilis est.

¶ Questio. lxvi. de equalitate virtutũ.

Deinde ꝓsiderandũ est de equalitate virtutũ. Et circa hoc querũtur sex. Primo vtr virtus possit esse maior vel minor. Secõ vtr oĩes ꝟtutes simul in eodez existentes sint equales. Tertio de ꝓparatione ꝟtutuz moraliũ ad intellectuales. Quarto de ꝓparatione ꝟtutũ moraliũ adinuicẽ. Quinto de ꝓparatõe virtutũ intellectualiũ adinuicẽ. Sexto de ꝓparatione virtutũ theologicaꝝ adinuicem.

¶ Postq̃ Doc. determinauit de ꝓnctione virtutũ in esse. Hic querit de ꝓnctione in q̃titate. vt cñ habeť arti. ij. huius questionis. equalitas virtutũ est quedã cõnexio virtutũ in q̃titate. mõ esse ꝓprius est q̃titate. ideo z connexio in esse. Quare ptz ordo. Et Doc. duo facit. ꝑmo ostendit ꝓpositũ in genere. z questionẽ an est. secõo in speciali descendendo ad singulas dnas virtutũ. in arti. ij. Primũ in duo. ꝑ⁹ facit qđ dictũ est. ꝓpando ꝟtutes inter se quo ad equalitatẽ. secõo ꝓpando eas ad subiectum in quo sunt articulo secõo.

¶ Utr virtus possit esse maior vel minor.

Ad ꝑmũ sic ꝓcedit. Uideť q virt⁹ nõ possit esse maior vel minor. Dicit enim in apoca. q latera ciuitatis hierusalẽ sunt equalia. ꝙ hoc aũt significant virtutes. vt glo. dicit ibidẽ. g̃ oĩes ꝟtutes sunt eqles. nõ g̃ ꝑt esse ꝑ⁹ maior ꝟtute. ¶ Ꝓ. oĩne illud cui⁹ rõ ꝓsilit in mario nõ ꝑt esse maius vl' minus. sed rõ virtutis ꝓsilit in marimo. est enim virtus vltimũ potẽtie. vt phs dr in ꝑmo de celo. et Aug. in. ij. de libero arbi. q virtutes sunt maxia bona qbꝫ null⁹ ꝑt male vti. g̃ videť q ꝟtus nõ possit esse maior neq̃ minor. ¶ Ꝓ. q̃titas effect⁹ pensat ꝑm ꝟtutẽ agẽtis. ſz ꝟtutes ꝑfecte q̃ sunt ꝟtutes infuse sunt a deo. cui⁹ ꝟtus est vniformis z infinita. g̃ videť q virt⁹ nõ possit esse maior ꝟtute. ¶ Sz ꝓ. vbicũq̃z ꝑt esse augmẽtũ z supabundãtia. ꝑt esse inequalitas. ſz in ꝟtutib⁹ inuenit supabundantia et augmentũ. Dicit enim matth. v. Nisi abũdauerit iusticia vestra plus q̃z scribarũ z phariseoꝝ. nõ intrabitis in regnũ celoꝝ. Et puer. xvi. dicit. In abundantia iusticia virtus maxima est. g̃ videť q virtus possit esse maior vel minor.

¶ Queritur hic ꝑmo ꝙando virtutes inter se q̃ ad eq̃litatẽ. an vna sit maior alia vl' ipa eadẽ. z g̃ qz vtroq̃z mo q̃stio itelligit. ibi in q̃stione nõ addit alia. qz etiã itelligit. an vna possit augeri. z sic seipa fieri maior.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Rñdeo dñz. q cũ q̃rit vtr virt⁹ vna possit esse maior alia dupl'r intelligi pt. Uno⁰ in ffrutibꝫ spe/cie differentibꝫ. ꝛ sic manifestuz est q vna virtus est alia maior.

¶ Doctor in h corpe exponit titulũ q̃siti qđ possit hñe tripliter intellectũ ꝛ sensuz. ꝛ secũdũ h etiã dicit̃ rñdet Uñ ponit tres ꝓclones rñsiuas iuxta vnũquẽq; intellectũ q̃siti secũ dã ꝓclonez sensuz ꝛ intellectũ ponit ibi. Alio mõ pt intelligi ꝛc. Tertiã ibi. Si ꝯo ꝓsideret ꝛc. Quo ad p⁹m. ꝑmo ꝑmittit p⁹ sensuz q̃siti cũ p⁹ ꝓclone. Scđo deduc/it cã rõne. ibi. Semp em ꝛc. Dicit g ffrutẽ ee maiorẽ et minorẽ dupl'r pt intelligi. vel tripl'r subdiuidendo secũ dũ membrũ. vt patebit. Uno mo. an vna virtus possit esse Cõclo ꝑma maior alia virtute specie distincta. Cõclo huic intellectui rñdẽs. vna virt⁹ est maior alia specie distincta.

¶ Semp em est potior cã suo effectu. ꝛ in effecti/bus tanto aliqđ est pot⁹ quãto est causa ꝓpinqui⁹.

¶ Deducit ꝑcedentẽ ꝓclonẽ. rõne sic. Semp cã est po/tior suo effectu. ꝛ in effectibꝫ tanto aliqđ est pot⁹ q̃to est causa (ꝑtz analogice. vt habitũ est. patuit supꝛ q. lx. ar. ꝑ.) ꝓpinqui⁹ (scz ꝑm ĩmediatiorẽ ꝛ maiorẽ ptic̃patoꝝ) Sz cã ꝛ radix hũani boni (qđ scz ẽ bonũ ffrutis acq̃site) est rõ cui ꝓpinq̃ssima est prudẽtia. Deiñ iustitia. tertio for/titudo. q̃rto tẽperantia. igit prudẽtia pferẽ in bonitate alijs ffrutibꝫ pficientibꝫ appetitũ. ꝛ iustitia pferẽ alijs mozalibꝫ et fortitudo tẽperãtie pferẽ. Huj⁹ rõnis D. ponit maiorẽ. Scđo minorẽ. ibi. Manifestũ est ãt ꝛc. Maior g relin/quit nota q̃ ad ambas pres. in causis q̃ dẽ equoc; simplr est ꝑa. q cã est nobilior suo effectu. ¶ Nota circa istã ma iorẽ. cã est potior effectu. si intelligit vltr oz itelligere de cã effectiua ꝓncipali. ꝛ oz itelligere ꝓmissiue. i. nõ repug/nat causa q sit nobilior effectu. Uniuoca ãt est equalis effectui in substantia. agẽs em vniuocũ nõ est nobilr⁹ suo effectu. qz vbi est maior nobilitas ibi est distinctio. sz for/ma geniti nõ est finis gñationis vniuoce. vt est ab agen/te nisi vt est similis forme agentis. qz agit ad ꝓseruatiõez sui q̃tũ fieri põt. vt habet ꝑ. p. q. xliij. ar. iij. ad 2ᵐ. Nega tiue ita. q nõ est cã ipfectior effectu ꝛ possibile est causam esse pfectiorẽ saltem equiuocã. Deinde cũ dr.

¶ Manifestũ est ãt ex dictis q cã ꝛ radix hũani boni est rõ. ꝛ ideo prudẽtia q̃ pficit rõnẽ. pferẽ in bo nitate alijs ffrutibꝫ mozalibꝫ pficientibꝫ vim appeti/tiuã in q̃tũ ꝓticipat rõnẽ. ꝛ in his etiã tanto est vna altera melior q̃to magis ad rõnẽ accedit. vñ ꝛ iusti cia q̃ est in voluntate pferẽ alijs ffrutibꝫ mozalibꝫ. et fortitudo q̃ est in irascibili pferẽ tẽpantie q̃ est in ꝓci piscibili. q̃ min⁹ ꝓticipat rõnẽ. vt ꝑz in. vij. ethicoꝝ

¶ Ponit minorẽ ꝓncipalẽ. q̃ ptz q̃ ad ꝑmã ptẽ ex au/ctoritate Dionysij. qz bonũ hois est ꝑm rõnem esse. Scz cãda ꝑs minoris ptz. qz prudẽtia pficit ipam rõnem ad actũ suũ q̃ est ꝓcipere. Alie ãt morales pficiũt appetitũ ꝓticipando bonũ rõnis. ꝛ qz volũtas ꝓpinqui⁹ se hz ad rõnem. ideo pferẽ eis q̃ sunt in appetitu sensitiuo. ꝛ fortis/tudo est in irascibili q̃ dr ab ira q̃ magis est cũ rõne q̃ cõ cupiscentia a q̃ dr ꝓcupiscibilis. ideo maior ffrus. ¶ No ta ꝑmo quare irascibilis sit ꝓpinquior rõni ipa ꝓcupisci bili. quia fundat in hoc. q ꝓtinentia ꝓcupiscẽtie est turpi/or in ꝓtinẽtia ire. de hoc vide scđa scẽe. q. clvi. arti. iij. qz intelligit ex gte passionis ex qua rõ superat. nõ ãt ex q̃/re materialis in qđ quis q hmõi passiones ĩducũt. quia sic ira p̃cerũq; est grauior inferens mai⁹ nocumentu ꝛc.

¶ Nota scđo. q quia iustitia est in rõne (id est in sup/periori portiõe anime. quia virtus inorgenica sicut ꝛ rõ) ideo sibi assimilatur. ꝛ p̃ sequens prudẽtie magis ꝓiuncta et rõne subiecti. ꝛ rõne obtemperãte. ¶ Nota tertio. q cau/sa virtutis est ratio. scz naturalis pfecta q habitum ꝓnci/pio⁹ cui rationi ꝓpinquius ꝓiungit prudentia. Et dixit ergo maior. q in effectibus tanto aliquid est potius q̃to causa causę ꝓpinquius. Prudentia ãũt est etiam effectus causę virtutis (scz ratiõis pfecte q sinderesim) ideo inter alias mozales prima.

¶ Alio mõ pt ĩtelligi q̃stio in ffrute eiusdẽ spẽi. ꝛ sic ꝑm ea q̃ dicta sunt supꝛ cũ de ĩtensionibꝫ habituuꝫ q. lij. ar. ꝑ. agereꝝ. virt⁹ pt dupl'r dici maior ꝛ minor. vno mõ ꝑm seipam. alio mõ ex pte ptic̃patis subiecti.

¶ Hic ꝓnr. ꝓcedit ad scm̃ ĩtellectũ q̃siti. circa quẽ ꝓ mo ipm declarat. scđo subiũgit ꝓclonem rñsiuã ei respon dentẽ. ibi. Sic igit ꝛc. ꝑmo ex hoc verificat qđ dã dicta Stoicoꝝ. et ꝑm hoc ꝛc. Secundus ergo intellectus ques/tioni est de virtute eiusdẽ speciei. an videlz due virtutes nu/mero distincte sint equales sg. Et an vna in nũero possit esse maior ꝛc. Et illud mẽbrũ sic ĩtellectũ subdistinguit. qz vna virtus nũero ab alia distincta põt esse maior alia dupl'r. vt patuit supꝛ. q. lij. ar. ꝑ. de habitibus. Uno mo/do ꝑm seipam. id est ꝑm maiorẽ extensionẽ ad ꝓpria ad qđ magis ꝛ magis accedit vel p additiõem vt in scia vel q maiorẽ accessum ad terminũ. vt est in motu ꝛ habi/tu corporali. pt q̃dẽ in virtute vna ee maior accessus ad me diũ. sz nõ maior extẽsio ad ea q̃ sunt obiecti. Cõsequr ibi

¶ Si igit ꝑm seipam consideret magnitudo vel paruitas eius attendit ꝑm ea ad que se extendit. q/cũq; ãũt habet aliquã virtutẽ pura tpantiã. hz ip/sam q̃tũ ad oĩa ad que se tpantia extendit. qđ de scia ꝛ arte nõ ꝓcingit. nõ em q̃cũq; est grãmaticꝰ scit oĩa que ad grãmaticã ptinent.

¶ Subiũgit secũdã ꝓclonẽ q formalr ponit sic. Isto modo scz ꝑm seipam per maiorẽ extensionez. vna virtus nõ est maior alia eiusdem speciei nec maior seipa. Proba tur. quicũq; hz aliquã virtutẽ pura tpantiã habet ipam. quãtũ ad oĩa ad que se extendit. igit virtus mozalis nõ est maior isto mõ. Conseqntia nota. quia si quelibet virtus se ad oĩa q̃ sunt sui obiecti extendit nõ potest se ad plura extẽdere. Ans pz ex dña scientie ꝛ arris ex vna parte. ꝛ virtutis ex alia. nõ em qui habet grammaticã scit oĩa que ad grãmaticã ptinẽt. Et ratio diuersitatis est. qz virtus mozalis dicit inclinatiõem appetitus in aliqua ꝑm vnã rõnem. sed scia est habitꝰ cognoscitiuus. mõ inclinatio appetitus est p modũ nature. ꝛ p ꝓsequens ad oĩa vnius rõnis. licet cũ electiõe. vt supra q. lviij. ar. iij. ad ꝑmũ (Exemplũ cuidẽs est de grauitate que lapidẽ inclinat ad oĩem locũ inferiorẽ ꝛ deorsum. ita mozalis inclinat ad oĩa sui obiecti ꝛformiter ad rõnem. quia est ha bitualis ꝓformitas ad rectã rõnem) Cognitio ãũt est p modũ intellectus nostri q̃ acq̃rit ꝓgnitiõez gtibiliter. nec oĩa simul addiscit. ideo habitus mozalis q̃ est tpãs⁹ aps/petit⁹ ꝛ indinatiu⁹ p modũ nature est ad oĩa. nõ scien tia vel ars q̃ sunt habitus ꝓgnitiui. Deinde ibi,

¶ Et ꝑm h bñ dixerũt stoici. vt Simplici⁹ dr in q. lij. ar. ꝑ.

ꝓmẽto põdicamẽtoꝝ. q pt⁹ nõ recipit magꝭ nec̃ mi nus sic̃cia vl'ars. eo q rõ ffrutis ꝓsistit in maximo.

¶ Et ista ꝓclone scđa ꝛ ei⁹ pbatiõe d. san. verificat dicta Stoicoꝝ. qz bñ dixerũt q virtus nõ suscipit magꝭ nec minꝰ. Uel. est p additiõez ꝛ maiorẽ extensionẽ ad plu ra obiecta. eo q rõ ffrutis ꝓsistit in maxio. qđ tñ exponit Est em in maxio. qz extẽdit se ad oĩa sui obiecti. sz tñ ẽ ine q̃litas ex pte extẽdentis subiecti. ꝛ qz vna ꝓpius accedit ad mediũ rõis ꝑ⁹ circũstãtias. qz esto in oĩb⁹ velit tẽpate viuere. tñ vn⁹ ꝑ⁹ obseruat. put oz q̃ ali⁹. ꝛ ẽ extensio ad oĩa sz nõ eq̃lis accessus ad mediũ. Cõseqũter ibi.

¶ Si ꝯo ꝓsideret virtus ex pte subiecti ptic̃patis. sic ꝓtingit ffrutẽ ee maiorẽ vel minorez. siue ꝑm di/uersa tpa in eodẽ. siue in diuersis hoĩb⁹.

¶ Hic ꝓnr. deducit tertiã ꝓclonẽ rñsiuã cui ꝓ ꝑmit tit tertiũ ĩtellectũ ꝛ ipam ꝓclonẽ ponit. Scđo candẽ. pbat Doc. ibi. Quia ad attingẽdũ ꝛc. Tertio ex hoc reprehen dit Stoicos ibi. Et in h deficiebãt ꝛc. Tert⁹ g ĩtellectus et scm̃ mẽbr. sub distinctiõis est. q alio mõ pt ĩtelligi. an vna sit maior alia eiusdez spẽi vel seipa diuersis tẽporib⁹ ꝑm maiorẽ subiecti ptic̃patiõem. ita q sit maior ĩtẽsiue. Cõclo huic mẽbro rñdens. Cõtingit ffrutẽ esse maiorez vel minorẽ siue ꝑm diuersa tpa in eodem. siue in diuersis hominibꝫ sz simul. Deinde ibi.

¶ Quia ad attingendũ mediũ ffrutis qđ ẽ ꝑm rõ nẽ rectã. vn⁹ est melius dispositus q̃ ali⁹. vl' ꝓpter maiorẽ assuetudinẽ vel ꝓpter meliorẽ dispõnẽ natu re. vel ꝓpter ꝑspicaci⁹ iudiciũ rõnis. aut etiã ꝓpter maius gratie donũ. qđ vnicuiq; donat ꝑm mensurã donatiõis christi. vt dr ad eph. q̃rto.

¶ Probat ꝑcedentẽ ꝓclonẽ tertiã tali ꝓna. qz ad attin gendũ mediũ ffrutis qđ est ꝑm rõnem rectã. vn⁹ est me/lius dispositus q̃ alius. g virt⁹ est maior in vno q̃ in alio ꝑm ptic̃patiõem subiecti. Ans. pbat in lra. ibi. Uel ff⁹ ter assuetudinẽ ꝛc. Tenet ꝓna. qz ffrutẽ isto mõ ee maiorẽ ni hil aliud est q̃ vnũ esse promptiorẽ ꝛ magis dispositum ad attingẽdũ mediũ ꝛ vltimũ ffrutis. qz iuxta dicta idẽ sunt mediũ ꝛ vltimũ ꝑm diuersas rões. vt patuit q. lxiij. ar. ꝑ. ad ꝑm. Et posset sic argui ffrutẽ isto⁰ ee maiorẽ est cã ee itensiorẽ ad actũ ffrutis respectu medij attingẽdi. sz pt in vno esse itensior vno tpe q̃ in alio tpe. ꝛ in vno hoie q̃ in alio. igit. Maior pz supꝛ q. lij. qz idem iudiciũ est de virtute ꝛ habitu. habitꝰ ãũt est isto mõ maior. Minor pz in lra. ibi. Quia ad ꝛc. Tunc ibi.

¶ Et in hoc ꝛcificẽbãt stoici estimantes nullũ esse ffruosum dicẽdũ nisi q̃ summe fuerit dispositus ad ffrutẽ. nõ em exigit ad rõnẽ virtutis q attingat re/cte rõnis mediũ in indiuisibili. sicut stoici putabãt. sed sufficit ꝓpe mediũ esse. vt in. ij. ethicoꝝ dr. idem etiã indiuisibile signũ vnus ꝓpinqui⁹ ꝛ promptiꝰ attingit q̃ alius. sicut etiã ꝑz in sagittatoribꝫ trahẽ/tibus ad certum signum.

¶ Rephendit ex illa ꝓclone Stoicos vt patz clare in lra. qz mediũ ffrutis nõ est in indiuisibili. g nõ oz ffruo/sum esse summe dispositũ. Sufficit em ad ffrutẽ ꝑm ꝑhm in fine secũdi ethicoꝝ. vt aliqs nõ sensibilr ꝛ grosse defi ciat. Et scđo dato q mediũ staret in indiuisibili. tñ vn⁹ il/lud prompti⁹ ꝛ expeditiꝰ ex pte agentis attingeret q̃ ali⁹ sicut ꝑz de sagittantibꝫ ad idẽ punctũ phisicũ. q̃ vn⁹ ex/peditius trahit ꝛ ꝓicit sagittã ꝛc. Uñ ꝛ q̃libet moralis virt⁹ extẽdat se ad oĩa q̃ sunt sub rõne obiecti. tñ nõ omnis eq̃liter attingit mediũ. q bñ stant simul. qz in oĩb⁹ vna virt⁹ magis tangit ad mediũ q̃ alia ꝛc. ¶ Et nota auctoris tatis ĩtellectũ ad ephesios q̃rto. Unicuiq; n̄m data est gra ꝑm mẽsurã donatiõis christi. q̃si diceret. ista gra nõ ẽ data oĩb⁹ vniformiter seu eq̃liter ꝛ ꝑm mẽsurã donati onis christi. i. ꝑm q christ⁹ est datoꝛ ꝛ eã singulis mẽsura/uit. ipe em sol⁹ recepit spiritũ nõ ad mẽsurã. ceteri ãũt sc̃i ad mẽsurã recipiũt. ꝛ sicut in prãte christi est dare vel nõ dare. ita tñ vel minus ꝛc.

¶ Argumẽtũ in ꝓriũ ꝓfirmat vltimã ꝓclonem.

¶ Ad p⁹m q dñz. q eq̃litas illa nõ ẽ ꝑm q̃titatẽ ab/solutã. ꝛ ẽ ꝑm ꝓportionẽ ĩtelligẽda. qz oĉs ffrutes ꝓportionabilr crescũt in hoie. vt infra dicet. Ar. ff.

¶ Ad maiorẽ. Latera ciuitatis ierusalẽ sunt eq̃lia. cq̃/litate ꝓportis geometrice cũ q̃ stat ineq̃litas q̃titatis vl' molis vl' pfectis. vt patuit supꝛ q. lxiij. ar. ij. q nouẽ hñt se ad sex. sicut sex ad quattuor. est em ꝓportio sexquial/tera. ꝛ tñ nouẽ excedũt sex in tribꝰ. ꝛ sex excedũt q̃tuor so/lũ in duobꝰ. q oĉs sunt eq̃les eq̃litate ꝓportionis. Uerum sz negat vltia ꝓna. qz vt patuit cũ eq̃litate ꝓportionis stat ineq̃litas q̃titatis. sicut patebit ar. seq̃nti.

¶ Ad scm̃ dñz. q illud vltimũ qđ ptinet ad vir/tutẽ pt hñe rõnem magis vel minꝰ bonꝰ ꝑm ꝓdictos modos cũ nõ sit vltimũ indiuisibile. vt dictũ est In cor.

¶ Ad maiorẽ. ꝑa. si illud maximũ nõ haberet aliquã latitudinẽ ꝛ sit in indiuisibili. ꝛ si vno mõ ꝓtingat se habe re ad illud indiuisibile. alias illa maior nõ est vera. vt ꝑz in fine corpis. quia idẽ indiuisibile signũ vn⁹ ꝓmptius attingit q̃ alius. Et ꝓstat q si vltimũ haberet aliquã la/titudinẽ q vn⁹ pot plus altero ad vltimũ accedere. Di nor vera. rõ ffrutis ꝓsistit in maximo in tali genere si loq/mur de virtute acquisita qđ maximũ est mediũ hñs ali/quã latitudinẽ. ꝛ est etiã vltimũ. qz vt patuit q. lxiij. arti. ꝑmo ad ꝑmũ idẽ est mediũ ꝛ vltimũ ffrutis. ꝛ sedo esto q illud vltimuz esset indiuisibile. posset tñ vn⁹ alio meli⁹ se ad ipm habere. q̃re esset saltem maioritas ex pte subie/cti ꝑm intensionẽ. q̃uis nũc sit maioritas ꝑm maiorẽ ac/cessum ad vltimũ. ita q vltimũ nõ hz se tñ extrinsece. sz etiã intrinsece. ꝛ esto q nõ attingat vltimã gtẽ vltimi ad huc ẽ ffruosus. sicut est in schola ista nõ solũ q stat in cen/tro. sed etiam q in q̃cũq; pte sedet. Ad auctoritatẽ Aug. rñdet D. de virtutibꝫ in cõi. q. ix. ad septimũ. Uir/tus acq̃sita nõ est maximũ bonũ simplr sz maximũ in ge nere hũanoꝝ. Uirtus ãt infusa est maximũ simplr in q̃/tũ p eam hõ ad summũ bonuz ordinat qđ deus est. hec ille. vbi ptz q virtutes sunt maxima bona vel ꝑm q̃d vel simplr rõne obiecti cũ q̃ stat q ex pte subiecti pt esse ma/ioritas. etiã in ea q̃ est circa maximũ bonũ. vt ꝑz de charı tate vbi vna est maior alia ex pte subiecti. ꝛ q in acq̃sitis põt esse maioritas p maiorẽ accessuz ad mediũ. ꝛ in theo ologica in mõ se hñdi ad maximũ obiectũ ꝛc. Et de hoc etiã hz d. san. ibi dẽ ar. xi. ad xvᵐ. vbi dr rõ virtutis in su/blatione ꝓsistit nõ q̃tũ ad se sz q̃tũ ad suũ obiectũ. qz q virtutẽ ordinat hõ ad vltimũ ponẽ qđ est bñ operari. Uñ phs dicit in. vij. phȳsicoꝝ. q virt⁹ est dispõ pfecti ad op/timũ. n̄ ad hoc optimũ aliqs pt esse magis vl' min⁹ dis/posit⁹. ꝛ ꝑm h virt⁹ recipit magꝭ ꝛ min⁹. vide ibidẽ ꝛ solo/nẽ ad xvi⁹. vbi hz q mediũ nõ est indiuisibile ꝛc.

¶ Ad tertiũ dom. q deus nõ operat ꝑm necessita

Universidad de Deusto
Biblioteca

tem nature. sed fm ordinē siue sapientie fm quā diuersam mensurā ꝑtutis hoibus largit. fm illud ad eph ḡto. Unicuiq; vestrū data est gratia fm mensuram donationis christi.

¶ Ad maiorē. ḡritas effectus naturalis pensatur fm virtutē agētis ex nēcitate nature qđ agit ḡtū ꝓt. Sz nec̄ qđ ḡritas effect⁹ causę libere agētis fm volūtatē pensat fm ꝑtutē agētis hmōi. ꝛ fm formā idealē huj⁹ rei q̄ē forma diuini intellect⁹ excogitata libere fm placitū volūtatis diuine. Dnez ꝓcedo. ꝛ dico. q. de⁹ agit p intellectū ꝛ volūtatē. ꝛ ꝑtus sua effectiua. ē qđē vniformis causa tua tñ difformiū. Et dico secō. q. exēplaritas a⁹ē dit̄formis ex pte exēplator. ꝛ cū de⁹ sit vnū exēplar ꝓpter vnā subam. tñ est diuersa exemplaria ꝓout vna suba est intellecta diuersimode imitabilis. ꝛ de h ꝓ. q. xv. et q. xlvij. ar. ꝓ. et. ij. Negat ꝟña. qz sicut de⁹ immobilis existēs dat cūcta moueri. ita ipe vn⁹ causat diuersa ꝛ ineqlia ꝛc. Sicut em̄ iuxta supdicta q. liij. ar. ij. ex pncipio actiuo remoto et ꝑmo. effect⁹ nō hnt vnitatē specificā. sic nec eq̄litatē vel specificā vl accēntalē ex pte subiecti ꝛc.

¶ Utr oēs virtutes sil̄ sint equaliter intense

1 AD scdm sic ꝓcedit. Uidet q nō oēs virtutes in vno ꝛ eodem sint equalr intense. Dicit em̄ ap̄l's ꝑ. ad cozin. septimo. Unusquisq; em̄ hz ꝓpriū donū a deo alius quidem sic. alius aūt sic. nō esset aūt vnū donū magis ꝓprium alicui q̄ aliud si oēs virtutes dono dei infusas q̄libet eq̄liter haberet. q̄ videt q nō oēs ꝑtutes sint eq̄les in vno ꝛ eodem. ¶ Ꝑ. si oēs ꝑtutes essent eq̄ intēse in vno ꝛ eodē. seq̄ret q q̄cūq; excederet aliquē in vna ꝑtute. excederet ipm in oib⁹ alijs ꝑtutib⁹. hoc pz esse falsum. qz diuersi sancti de diuersis ꝑtutib⁹ ꝓcipue laudant. sicut abraham de fide. moyses de mansuetudine. iob de patientia. vñ de q̄libet ꝓfessore cantat in eccl'ia. Nō est inuictus silis illi q̄ ꝓseruaret legē excelsi. eo q̄ q̄libet habuit ꝓprietatē alicuius ꝑtutis. nō q̄ oēs ꝑtutes sint eq̄les in vno ꝛ eodē. ¶ Ꝑ. ḡto habit⁹ est intensior tanto hō fm ipm̄ delectabil⁹ ꝛ prompt⁹ opat. hoc experimēto pz q vnus hō delectabilius ꝛ prompti⁹ operat actū vni⁹ virtutis q̄ actū alteri⁹. nō q̄ oēs ꝑtutes sunt equales in vno ꝛ eodē. ¶ Sz ꝓtra est qđ augus. dē in. vi. de tri. q quicūq; sunt eq̄les in fortitudine eq̄les sunt in prudentia ꝛ tpantia. ꝛ sic de alijs. hoc aūt non esset nisi oēs ꝑtutes vni⁹ hois essent eq̄les. q̄ oēs ꝑtutes vni⁹ hois sunt equales.

¶ Nic querit de equalitate ꝑtutū ex pte subiecti que est fm intensionē equalem.

¶ Rñdeo dīm. q ḡritas virtutū sicut ex dictis patet. potest attendi dupliciter. Uno modo fm rationem speciei. ꝛ sic nō est dubiū q vna virtus vni⁹ hois sit maior q̄ alia. sicut charitas fide ꝛ spe.

¶ D. duo facit. ꝓmo declarat q̄stū. remouēdo sinistr̄ intellectū et⁹. secō fm ver̄ intellectū q̄sti rñdet. ibi. Alio mō ꝛc. Circa ꝑm⁹ resumit distinctiōem positā in ar. ꝑ. inuenies q q̄stio ista nō q̄rat an sint eq̄les fm se ex pte obiecti et speciei q ꝓinquiorē habitudinē ad rōnē. de hoc cū sat̄is expediuit se ar. ꝑ. et tū. ꝑ supplemēto ꝛ bñ cē ponit talē ꝓclonem. Nō est dubiū quin vna ꝑtus vni⁹ hois sit maior q̄ alia ꝛ q ons nō sunt equales in eodem hoie fm speciē. Hoc. s. em̄. solū. pbat exemplariter. quia charitas maior est hōe ꝛ spe. igit ꝑtus vnius hominis est maior q̄ alia eiusdem hois. Bñs est apl̄s ꝑ. chozin. xiij. Et patuit supra. ar. vi. Tenet ꝓsequentia. quia vt patuit q. lxv. ar. v. ille ꝑtutes sunt vnius hois ꝛ ꝓnexe ꝛc. qz q̄ de eq̄litate fm speciē nō querit Ideo ibi.

¶ Alio mō ꝑt attendi fm ꝑticipatōnem subiecti. put scz itēdit vl remittit in subiecto ꝛ fm h oēs ꝑtutes vni⁹ hois sunt eq̄les q̄dā eq̄litate ꝓportōis. in q̄tū eq̄liter crescūt in hoie. sicut digiti man⁹ sunt inequales fm q̄titatē. sed sunt eq̄les fm ꝓportionez. cū ꝓportionabiliter augeant.

¶ Hic ꝓsequenter D. rñdet ad quesitū iuxta secūdū membrū ei⁹. vñ ꝑmo ponit ꝓclonem rñsiuā. secō ꝑ expl̄icatōne eius deducit ꝑmā aliā ꝓclonem declaratoriā. ibi. Huiusmodi aūt ꝛc. Et ponendo q̄ ꝓclonem rñsiuā. patet̄ mittit secundū membrū ꝑdicte distinctōis q̄ alio modo q̄titas ꝛ equalitas attendunt fm ꝑticipationem subiecti. put scz virtus intenditur vl remittit in subiecto. ꝛ sic potest intelligi questio. Et fm hoc est ꝓclusio responsiua talis. Uirtutes oēs vnius hominis sunt equales q̄dam eq̄litate ꝓportionis (s⁹m) formale virtutis nō aūt materiale) Probat. virtutes omnes equalr crescunt in eodem q̄ ad formale nō quo ad materiale. igit ꝛc. Cōsequentia pbat a simili. quia digiti sunt equales fm ꝓportionē. esto sint inequales fm q̄titatem incētum. ꝓportionabiliter augent. Añs pbatur. oēs ꝑtutes sunt ꝓnexe simplr in esse virtutis. q̄ ꝛ equales ꝑtutes. Añs patuit. q. lxv. Consequētia pbatur. equalitas est quedam ꝓnexio virtutū fm q̄titatem. igit si sunt ꝓnexe simplr sunt etiam equales. Et tenet ꝓsequentia. ꝓpter simpliciter ꝓnexionem ad hūc modum ꝛ non ꝓpter superi⁹ ad inferi⁹. Cōsequenter cū dicit.

¶ Dmōi aūt eq̄litatis oportet eodē mō rōnē accipere sicut ꝛ ꝓnexionis. eq̄litas em̄ est q̄dā ꝓnexio ꝑtutū fm q̄titatē. Dictū ē aūt supra. q rō ꝓnexionis ꝑtutū dupl'r assignari ꝓt. Uno mō fm intellectū eoz q̄ intelligūt p quas q̄ttuor ꝑtutes q̄ttuor ꝓditōnes generales ꝑtutū. q̄z vna simul inuenit cū alijs in q̄libet materia. Et sil'r fr⁹ in q̄libet materia nō ꝓt eq̄lis dici nisi haberet oēs istas ꝓditōes eq̄les. Et hāc rōez eq̄litatis ꝑtutū assignat aug⁹. in vi. de tri. dicēs Si dixeris eq̄les ee istos fortitudine. ꝛ illū ꝑstare prudētia. sequit q hui⁹ fortitudo min⁹ prudēs sit. ac p̄ nec fortitudine eq̄les sint. q̄n est illi⁹ fortitudo prudentior. atq; ita de ceteris virtutib⁹ inuenies si oēa eadem ꝓsideratōe percurras.

¶ Deducit vnā aliā ꝓclonem explicatiuā priorīs et⁹ clusionis responsiue quā ramē expresse nō ponit. ꝛ ꝓbat̄ est. duplici rōne virtutes sunt equales Probat ꝓclusio Oēs sunt equales q. ꝓnexe. sed duplici rōne. ꝛ duplicī mō sunt ꝓnexe. igit ꝛ equales. Dnez nota. Dnez em̄ Doc. ostendit ꝑmo quo ad ꝑmā rōnem. secō quo. ibi. Secundā. ibi. Alio mō assignata ꝛc. Ostendit q̄ Doc. minorē ꝑmo. q. vno⁹ ꝓnectit. vt dicit gnales ꝓdinōes. ita q nulla est virtus sine alia. q̄ nec maior sine alia aucta.

Deinde cum dicit.

Articulus iij.

¶ Alio mō assignata ē rō ꝓnexionis ꝑtutum fm eos q̄ intelligūt hmōi ꝑtutes habere materias determinatas. ꝛ fm h rō ꝓnexionis ꝑtutū moraliū accipit ex pte prudētie. ꝛ ex pte charitatis q̄tū ad ꝑtutes infusas. nō aūt ex pte ēlinatōis q̄ ē ex pte subiecti vt supra dictū ē. Sic igit ꝛ rō equalitatis ꝑtutū ꝑt accipi ex pte prudētie q̄tū ad id qđ ē formale i oib⁹ ꝑtutib⁹ moralib⁹. existente em̄ rōe eq̄l'r pfecta i vno ꝛ eodē. opz q ꝓportionabil'r fm rōnē rectā mediū ꝓstituat i q̄libet materia ꝑtutū. q̄tū ho ad id qđ ē materiale i ꝑtutib⁹ moralib⁹ scz ēlinatōem ipam ad actū ꝑtutis. ꝓt ee vn⁹ hō magis ꝓmpt⁹ ad actū vni⁹ ꝑtutis q̄ ad actū alteri⁹. vel ex naturali ꝓsuetudine. vel etiā ex gratie dono.

¶ Ostendit minorē ꝓcedentē q̄ ad scdam rōem. qz secundo ꝓnectunt hae rōe. qz vt sunt distincte ꝑtutes ꝓnexe sunt in prudētia ꝛ charitate. igit illis auctis ꝛ ipe augent. Quare ē dr ꝓclo. fm formale ꝑtutis. ꝛ nō materiale ꝛc. qz ꝓt vn⁹ ꝓmptior ee ad actū vni⁹ ꝑtutis q̄ alt⁹. igit q̄ ad materiale nō sunt equales. tenet ꝟña. qz illa inclinatio promptior ē materiale. Añs pz. qz ex naturali ꝓsuetudine ꝛc. ¶ Et nota. qz vt supra dictū ē. ad h q̄ prudētia acq̄rat. requirit exercitiū in oī materia ꝑtutū moraliū. q̄re si in vna materia. pfici. magis accedēdo ad mediū rōis. opt̄z q̄ et in alia materia magis accedat. ꝛ p ons cū augmēto prudentie augent oēs alie ꝑtutes. q̄ ad formale. qz p exercitiū prudētie augent ꝛ pficiunt habit⁹ in se cū q̄ stat. q̄ ex aliq̄ dispone vl naturali vel gratuita. hō promptior fiat ad actū vni⁹ habit⁹ q̄ alteri⁹ habitib⁹ existēnib⁹ eq̄libus Ideo Doctor dr existēte em̄ rōne eq̄liter pfecta in vno ꝛ eodē. opt̄z q ꝓportionabil'r fm rectā rōez mediū ꝓstituat in q̄libet materia ꝑtutū. Et ita formale qđ ē rēdere ad finem ꝑtutis (qđ ē mediū) eq̄le est. cū q̄ stat diuersitas ad actū exercēdos in tali ꝑtute. in tali materia. In diuersis em̄ inclinationib⁹ ꝓt rō eq̄litatē ꝓportionalem instituere in ordine ad fines ꝑtutū. Cōformitas em̄ ad rectā rōez ē formale. vñ diuersimode inclinato. ꝓt rō in diuersis materijs dicrare. vnū ꝛ eq̄le modū se habēdi fm rōem rectā ita q ybiq; obseruet eq̄lem discretionem

☞ Argumētū in ꝓtū ꝓfirmat ꝓclonē respōsiuam.

¶ Ad ꝓmū q̄ dīm q ꝟbū apl̄i ꝓt itelligi de bonis gratie gratis date. q̄ nō sunt cōia oib⁹. nec oia eq̄lia in vno ꝛ eodē. Uel ꝓt dici q refert ad mēsurā gratie gratuz facientis. fm quā vn⁹ abūdat in oib⁹ ꝑtutib⁹ plus q̄ alt⁹. ꝓpter maiorē abūdātiā prudētie vel etiam charitatis in q̄ ꝓnectūt oēs ꝑtutes infuse.

¶ Ad maiorē. ꝑ⁹ intelligit de gratijs gratis datis. q̄ nō sunt cōes nec eq̄les ꝛc. Sedo dr. q ꝓt intelligi de grā gratū faciente. tūc negat illa. Nō esset aūt ꝛc. Dico em̄ q apl's donū qđ ē grā cū sibi annexis ꝑtutib⁹. ꝓparat grē et ꝑtutib⁹ alteri⁹ hois. qz grā hz annexā charitatē. ꝛ prudentiā q̄b⁹ equant alie ꝑtutes in eodē. Et has simr ꝓparat ꝑtutib⁹ alteri⁹. Quare dr q donū ē magis ꝓpriū vni q̄ alteri. Et ꝓtra ꝓbando ꝑtutes vnius hois ad inuicē. vna nō ē magis ꝓpria fm formale ꝑtutis. tñ ē magis ꝓpria illi q̄ alteri hoi. ¶ Et nota q Apl's loq̄t illam aucto⁹itatē. qz idulserat mūmoniū Et ponit rōem. qz nō oib⁹ tñ donū ꝑtutis a deo datū ē. vt possit totaliter ꝓtinere

Universidad de Deusto
Biblioteca

ethi.ſz rōnale p ēcētiā ē nobili⁹ q̄z rōnale p ꝑticipa/ tōem g̃ ꝓtus itellectual' ē nobilioꝛ q̄z ꝓt⁹ moralis

¶ Hic ꝓnter desēdit ad eq̄litatē ꝓtutū in speciali. et p⁹ ꝓpando morales itellectualib⁹. scdo ꝓpando aliq̄s p ticulares ꝓtutes aliq̄bus aliis in articul' sequētib⁹.

¶ Rñdeo dōz. q̄ aliq̄d ꝑt dici maⁱ⁹ vel miⁿ⁹ dupliciter. Uno mō simpl'r. Alio mō ſm q̄d. Nihil em̄ ꝓhibet aliq̄d ec meli⁹ simpl'r vt philosopharī q̄z ditari. qđ tn̄ nō ē meli⁹ ſm q̄d. i. necitatē patiēti. sim pliciter ät ꝓsideraꝛ vnūq̄dq̄z. qn̄ ꝓsideraꝛ ſm ꝓpria rationē speciei.

¶ Doc. rñdet distincte. Uñ p⁹ ꝓmittit vnū notabi/ le distinctiū ꝛ ei⁹ rōem. scdo iuxta h̄ rñdet ibi. Hz ät vir tus ꝛc. q̄ ad ꝓmū dr. q̄ aliq̄d ꝑt dici maⁱ⁹ vl miⁿ⁹ dupl'r Uno⁹ simpl'r. Alio⁹ ſm q̄d. ꝛ stant bñ sil'. q̄ nobili⁹ sim/ pliciter. nō sit nobilius ſm quid. vt ptz de philosopharī qđ ē simpl'r nobili⁹ ꝛ melius q̄z ditari. Ditari tn̄ ē meli⁹. id ē magis appetibile alicui p accīs ꝓter sz indigentiā. Est g̃ melius. qz magis necessariū. ꝛ p ꝓns magis appe tibile. ꝛ magꝭ bonū illi.

q.lx.ar.p. ¶ Habet ät ꝓtus spēm ex obiecto. vt ex dictis pz Uñ simpl'r loq̄ndo illa ꝓtus nobilioꝛ ē que habet nobilius obiectū

¶ Hic ꝓnter Doct. rñdet ad q̄situ p duas ꝛcones. ſm duo mēbra p̄dicte distinctōis Scdam ponit ibi Sz si ꝓsideret ꝛc. Cōclusio g̃ p⁹ ē. simpl'r loquēdo ꝓtutes in/ tellectuales q̄ ꝑficiūt rōem. sunt nobiliores q̄z morales q̄ ꝑficiūt appetitū. pbat. simpl'r loquēdo. illa ꝓtus ē nobili oꝛ. q̄ hz nobili⁹ obiectū. sz obiectū rōis ē nobili⁹ q̄z obie/ ctū appetit⁹. igit ꝛc. Huⁱ⁹ rōis Doct. ꝓmo ponit ꝛ pbat maiorē. scdo minorē cū ꝛcone. ibi. Manifestū ē aūt ꝛc. Probat g̃ maiꝛ. qz simpl'r ꝓsideraꝛ vnūq̄dq̄z. qn̄ ꝓside/ raꝛ ſm rōnem ꝓprie spēi. sz ꝓtus hz spēm ex obiecto. igit maiꝛ vera. ¶ Et nota q̄ accipit h̄ simpl'r p⁹ mō quez ponit D. san. iij. pre. q. l. ar. v. p absolute. ꝛ sine addito. et nō simpl'r scdo mō ibidē posito. scz. p oi mō ꝛ totalr. ḳa h̄ repugnaret sequētib⁹. Uñ intellectual' ē simpl'r (. i. ab/ solute ꝛc) q̄ absoluta nobilitas sumit' ſm subam ꝛ essen tiā rei. P⁹i em̄ cōtēr loquētes de simpl'r. accipiunt ipm dupl'r. Uno⁹ vt ē idem qđ totalit'. sicut dr q̄ ex nō ente simpl'r. nihil fit. qđ ē dictum. q̄ ex eo q̄ totalr nihil est. nō fit aliq̄d. Scdo aūt accipit simpl'r. vt idē ē q̄ nullo addi to. vt habet in topicis. Et h̄ scdo mō accipit h̄. Et p⁹. pte accipit simpl'r. i. ſm se. ſm q̄d. i. in ordie ad alter. ꝓtus ät ſm obiectū ꝓsideraꝛ q̄ ad spēm. ꝛ sine addito. g̃ q̄ ex ob/ iecto maiꝛ ē. illa nobilioꝛ ē simpl'r ꝛ ſm se. Dein cū dr

¶ Manifestū ē ät q̄ obiectū rationis ē nobili⁹ q̄z obiectū appetit⁹. rō em̄ apphēdit aliq̄d in vniuer/ sali. ſz appetit⁹ tēdit in res q̄ hñt eē ꝑticulare. vñ sim pliciter loq̄ndo ꝓtutes itellectuales q̄ ꝑficiūt rōnez sunt nobiliores q̄z morales q̄ ꝑficiūt appetitū

¶ Ponit minorē ꝓncipalē. qz obiectū rōis ē vle. ſz ap petit⁹ tēdit in rē ſm eē ꝑticulare. mō vle ē nobili⁹ ꝑticula ri. igit. ¶ Sz nota circa h̄. q̄ itellect⁹ ꝛ fundamētū hui⁹ ꝓbatōis pēder ex dictꝭ p. q. q. lxxij. ar. iij. Et supponit hīc. q̄ ūno obiectū ē abstracti⁹ tāto nobili⁹. Et intelli/ gif de abstractōe in cōi. qz g̃ obiectū itellect⁹ vt obiectū ē abstractioꝛi mō ꝛ ꝓditōe obij cif rōni. q̄z obiectū volūta/ tis ipi volūtati (qz illd sub rōe qđditaꝛ. illd ät vt hz eē)

Jdeo obiectū intellectus ē nobili⁹. Et qz qđ qđ ē. sic ab/ stractū ē vle. Iō D. h. ꝓbat q̄ obiectū rōis ē nobili⁹. Et qz poña de p se magis respicit obiectū vt obiectū ē. q̄z vt res ē. iō intellect⁹ rōe nobilitatꝭ obiecti vt obiectū ē. ꝑfert appetitū. ꝛ h̄ simpl'r Sz ſm q̄d. s. ſz q̄ tal' rō i nobilioꝛi re inuenit volūtas ꝑt eē nobilioꝛ ꝛc. Cōsequēter cū dr

¶ Sz si ꝓsideret virt⁹ in ordine ad actū. sic ꝓtus moralis q̄ ꝑficit appetitū. cui⁹ ē mouere alias potē tias ad actū. vt sup dictū ē nobilioꝛ est q.lx.ar.ſ.

¶ Subūgit scdam ꝛcōnē rñsiuā iuxta scdm mēbrū distinctōis. Et p⁹ facit qđ dictū ē. scdo iferꝛ qđ dā corol larii ex dictꝭ. ibi. Et qz ꝓtus ꝛc. Cōclusio rñsiua est ista Si ꝓsideret ꝓtus in ordie ad actū. sic ꝓtus moral' nobi lioꝛ ē(Et h̄ ē eē nobiliorē ſm q̄d). pbat. ꝓtus moral' ꝑfi/ cit appetitū. igit magꝭ ē ꝓncipiū act⁹. ꝛ sic nobilioꝛ. Añs pz sup. q. lvij. ar. p⁹. Tenet ꝓña. qz ipius appetit⁹ ē mo/ ucre alias potēias ad actū. Et iō ꝓtus in appetitu facit vsum bonū. ꝛ nō solū facultatē bonā. Et de his sup. q. lvj. ar. tertio. Tunc ibi

¶ Et qz virt⁹ dr ex eo q̄ ē ꝓncipiū alicui⁹ act⁹ cum sit ꝑfectio potētie. seq̄t. etiā q̄ rō ꝓtutis magis cōpe tat ꝓtutib⁹ moralib⁹ q̄z ꝓtutib⁹ itellectualib⁹. q̄uis ꝓtutes itellectuales sint nobiliores habit⁹ simpl'r.

¶ Jnfert cozollariū tale. rō ꝓtutꝭ magꝭ ꝓpetit ꝓtutib⁹ moralib⁹ q̄z itellectualib⁹. q̄uis ꝓtutes itellectuales sint nobiliores habit⁹ simpl'r. ꝓbat ex dictꝭ. qz ꝓtus dr ex eo. q̄ ē ꝓncipiū alicui⁹ act⁹. igit rō ꝓtutꝭ ꝛc. Tenet ꝓña ex di ctis. qz moral' ē magꝭ ꝓncipiū act⁹. Añs ptz. ꝓtus ē ꝑfec tio ponẽ operatiue. iō ꝑficit eā ad actū. Et ptz ex sup dictꝭ qz ꝓtus est habitus nō essendi. ſz opandi ꝛc.

☞ Argumentū in ꝓrariū ē. p ꝓma ꝛcone rñsiua.

¶ Ad ꝓmū g̃ dōz. q̄ ꝓtutes morales sunt magis ꝓmanētes q̄z itellectuales. ꝓpter exercitiū eaꝝ i his q̄ ptinēt ad vitā cōem. ſz manifestū ē q̄ obiecta dis/ ciplinaꝝ q̄ sunt necāria ꝛ semp eodē mō se hñtia. sic ꝓmanētioꝛa q̄z obiecta ꝓtutū moralū q̄ sunt q̄dā p ticularia agibilia. q̄ ät ꝓtutes morales sūt magꝭ ne cessarie ad vitā hūanā nō oñdit eas esse nobiliores simpl'r. ſz q̄ ad h̄ ąnumno ꝓtutes itellectuales spe culatiue er h̄ ipo q̄ nō ordināt ad aliud. sic vile or dinat ad finē sunt digniores. h̄ em̄ ꝛtigit qz ſm eas q̄dāmō inchoat in nobis bītudo q̄ ꝓsistit i cogni/ tōe ꝛitatis. sic sup dictū est. q.q̄.ar.vſ.

¶ Ad maiorē. Qđ ē ꝓmanētius ꝛ magꝭ necessariū. ē meli⁹. nō opꝛz q̄ simpl'r. ſz ſm q̄d. i. nō in suba sua. sed q̄ ad aliud. Nō em̄ opꝛz vlle mō q̄ magꝭ necessariū ad al terū sit simpl'r nobili⁹. imo si nō q̄raf ꝓpt aliud. ꝛ sit ipe fi nis. tūe multo nobili⁹ ē. Et scdo qđ ē ꝓmanenti⁹ ſm se. h̄ ē nobili⁹. ſz solū ſm q̄d. qz dictū fuit sup. q̄ ꝓmanētia maioꝛ. vt sic nō arguit ꝑfectiōem simpl'r. nisi ꝛ nobilitas nature adiūgat. Ad minorē. ad ꝓmā ptē sunt ꝓmanē tiozes. vt paruit sup. q. liij. ar. p⁹. Et nō de p se. scz rōne q̄ se causaꝝ. imo sic disciplīne ꝓmanētiozes sunt. ſz p accīs rōe ꝛtinui exercitij. qz tales ꝓtutes saltez aliq̄ sunt q̄ cōtī in vita hūana occurrūt agēda. Ad scdaz ptē ꝓa. sunt ma gis necārie. ſz negat ꝓña. q̄ g̃ simpl'r nobiliores. ſz q̄ ad h̄. imo eo ipo q̄ intellectuales sunt circa finē. iō meliores simpl'r. Hā habit⁹ speculatiu⁹ ē ꝓncipiū eli⁹ act⁹ q̄ ē finis

ſz moralis est ꝓncipiū eius actus q̄ ordinat vlterius siꝭ cut medium ad finem ꝛc.

¶ Ad scdm dōm. q̄ ſm ꝓtutes morales dr hō bo nus simpl'r. ꝛ nō ſm intellectuales ꝓtutes ea rōne. qz appetit⁹ mouet alias potēias ad suū actū. vt su ꝓra dictū ē. vñ p h̄ etiā nō ꝓbat nisi q̄ virtus mora lis sit melioꝛ ſm quid

¶ Ad maiorē. vera de rōne ꝓtutꝭ simpl'r. ſz dico q̄ h̄ fit. qz facit vsum bonū qđ ē ꝛa in appetitu Et dico q̄ non sequit. ē maiꝛ vl magꝭ ꝓtus. igit maius simpl'r. ſz ſm h̄. i. in rōe ꝓtutꝭ. Minoꝛ vera rōe iā tacta. qz hz ordinem ad appetitū bonū. q facit hoiem bonū. g̃ moral' est melioꝛ in rōe ꝓtutꝭ. ꝛ in ordie ad actū. Uñ sequit bñ. ē ꝓtus. g̃ habi tus. ſz nō sequit. ē magꝭ ꝓtus. igit maiꝛ habit⁹. qz nō ē ſz q̄ ipm nec p se. Et ꝓbat hec rō scdz ꝛcōnē ꝛ cozollariū

¶ Ad tertiū dōm. q̄ prudētia nō solū dirigit vir tutes morales in eligēdo ea q̄ sunt ad finē. ſz etiā in ꝓstituendo finē. ē ät finis vni⁹ cuiusq̄ ꝓtutis moral' attigere mediū i ꝓpa materia qđ qđē mediū ꝛterm/ inat ſm rectā rōem prudētie. vt dr in ij. ꝛ vj. ethi.

¶ Ad maiorē. Uera ē qđē maiꝛ vt iacet. ſz dico q̄ nō opꝛz. q̄ ꝓtus tendēs in finē ab alio ꝓstituꝛ sit nobili/ oꝛ ea q̄ iuuat ꝛ dirigit p eā. q̄ ē circa ea q̄ sunt ad finem.

Ad minorē dico ꝓst D. sanct. q̄ facit electōem rectā eoꝝ q̄ sunt ad finē. nō rm. ſz etiā dirigit in ꝓstituendo finē. q̄ est attingere mediū rōis in ꝓpria materia. qđ mediū de/ terminat ſm rectā rōem prudētie. ¶ Nota h̄. ne videat⁹ il lud dictū Aūi ei. qđ habet 2ª 2ᵉ. q. clvij. ar. vj. et. vij. qa nō dr D. absolute. q̄ prudētia ꝑficiat finē. s. q̄ ad sub/ stantiā. ꝛ q̄si in cōi ꝓponēdo appetitui. qz ꝛperate vtuen/ dū ē. Hoc em̄ ꝛphēdit D. vbi iā in 2ª 2ᵉ. qz hoc facit rō naturalis. ꝛ synderesis. ſz dr q̄ dirigit in ꝓstituendo. hoc ē quo ad modū ꝛ q̄si in ꝑticulari. postq̄ em̄ rō dictat. qz te nendū sit mediū rōis in materia ꝛperātie. prudētia ē di/ ctare qđ sit illud mediū q̄ ad hūc. Dicit g̃ prudentia. q̄ tm̄ comedere nō sit plus nec min⁹ parū. ꝛ illicitum media q̄ q̄s ad finē illū ꝓueniat. Quare nō ē ꝓdictio. rō em̄ na/ turalꝭ dictat finē in cōi. ſz q̄s sit ille finis. ꝛ quō attingat ē prudēte. rō itaq̄ naturalꝭ ꝓstituit. ſz prudentia ipm ꝓseq̄ facit. ꝛ in exercitōe ꝛ exhibitōe ad ipm dirigit. Dicit em̄ rō debes comedere ꝛperare. sed adhuc ē q̄stio quō. ꝛ q̄ntum comedā vt viuā ꝛperate. hoc itaq̄ determinare ē prudē tie. Et igit dr prudētia (ꝓstituendo videlz q̄ntū ad circū stantias ꝑticulares ꝓgruentes illi vt finem illū. q̄ ē tenere mediū rōis attingat. dicendo illud ē mediū ꝛ finis tibi a rōe naturali ꝓstitut⁹. Et huⁱ⁹ signū ē. q̄ rōe naturali ma nente in vlt. ꝛ bñ dictāte. ē defect⁹ a fine ꝓtutꝭ in ꝑticulari ꝓpter defectū prudētie. Et g̃ dr ad maiorē post dicta illa. q̄ vera ē. ſz m̄ ꝓtus q̄ facit ꝓtutes circa finē ꝓseq̄ ipm re/ aliter ꝛ attingere. ꝓstituendo eis in ꝑticulari finē. ē nobili or vt ē prudētia Uñ posset dici. q̄ rō naturalꝭ ꝓstituit finē in eē cognito. ꝛ via intentōis. prudētia in via exercitōis ꝛ in ꝑticulari cū circūstātijs. ꝛ prudētia q̄si ꝓstituit in esse cognito ꝓstituit vt attingāt realr. ita q̄ rō naturalꝭ ꝓstituit ſz prudētia determinat ꝓstituta ꝛ dirigit ad ꝓstituta ꝛ de terminata ꝓsequendū. dicrando qđ sit sibi mediū ꝛ finis ꝓtutis. q̄rendo media opportuna. Et g̃ prudentia diri/ gif in ꝓstituendo. i. determinando finem illi. Uide de so lucōne hac Doc. sanc. iij. sententiaꝝ. dist. xxxiij. q. ij. ar. iij. Quia ibidem videt dicere. q̄ prudētia ꝓstituat. in 2ª 2ᵉ

aūt q̄ synderesis. Sed ex dictis haberi potest quō vtrū/ q̄z saluari potest ꝛc.

¶ Utrū iusticia sit ꝑcipua iter ꝓtutes morales.

AD q̄rtū sic ꝓcedit. Uidet q̄ iusticia non sit ꝑcipua inter ꝓtutes morales Maius em̄ est dare alicui dr. ꝓpio q̄z reddere ali/ cui qđ ei debet. ſz ꝓmū ptinet ad liberali/ tatē. scdm ät ad iusticiā. g̃ videt q̄ liberalitas sit ma ioꝛ ꝓtus q̄z iusticia. ¶ Ditilud videt esse maximū in vnoquoq̄ qđ ē ꝑfectissimū in ipo. ſz sicut dr iacobi ꝓmo. Patiētia op⁹ ꝑfectū hz. g̃ videt q̄ patiētia sit maioꝛ q̄z iusticia. ¶ D. magnanimitas operat mag nū in oībus ꝓtutib⁹. vt dr i. iiij. ethi. g̃ magnificat etiā ipam iusticiā. ē igit maioꝛ q̄z iusticia. ¶ Sz ꝛtra est qđ phs dr in v. ethi. q̄ iusticia ē ꝑclarissima ꝓtutꝭ

¶ Hic ꝓnter ꝓbat speciali' aliq̄s ꝑticulares virtutes inter se. Et p⁹ morales. scdo itellectuales. articulo sequē ti. tertio theologicas. artt. vj. Compat g̃ h̄ morales per ēntiā adinuicē. De prudētia q̄ ē aliq̄liter moralis. ptz ex dictis in articulo ꝑcedenti ad tertiū.

¶ Rñdeo dōm. q̄ virt⁹ aliq̄ ſm suā speciē ꝑt dici maioꝛ vel minoꝛ vel simpl'r. vel ſm q̄d. Simpl'r q̄/ dē dr maioꝛ ſm q̄ in ea maius bonum rōnis relucet vt supra dictū est. ar.p.

¶ Doc. rñdet distincte ad q̄situ ſm vnā distinctōem bimēbrē. Uñ ꝓmo rñdet ſm ꝓmū mēbrū distinctōis. scdo iuxta scdm. ibi. Scdm q̄d ät ꝛ. Quo ad ꝓmū po/ nit duas ꝛcones rñsiuas. scdam ibi ꝓter alias aūt ꝛc. Scdo subūgit q̄ dā cozollariū ex dictis. ibi. Et sic iste ꝛc. Premittit g̃ ꝓmo notabile distinctiū. ꝛ declaratōnem ꝓmi ei⁹ mēbri. Scdo subūgit ꝓmam ꝛcōnē rñsiuā. ibi. Et ſm hoc ꝛc. Dicit g̃ ꝓmo sic. Uirtus aliq̄ ꝑt eē nobi lioꝛ ſm spēm(de q̄ nobilitate h̄ q̄rit) dupl'r. vl simpl'r. vl ſm q̄d. i. ex obiecto habente se ꝓpinq̄us ad rectā rōem. vl ſm aliquē ordinatū accītalē alteri virtuti supadditū. sicut magnanimitas q̄rit excellētiā i ope ꝓtutꝭ. Dein cū dr

¶ Et ſm h̄ iusticia inter oēs ꝓtutes morales ꝑcel lit tanq̄ ꝓpinquioꝛ rōni. qđ pz ꝛ ex subiecto ꝛ ex ob iecto. ex subiecto q̄dē q̄z ē in volūtate sicut in subiec to. volūtas ät ē appetit⁹ rōnalis. vt ex dictis pz. ſm ꝑ.q.ꝑ.ar. ꝓ.q. ꝓxx obiectū siue materiā. qz est circa opatōnes q̄bꝰ hō ordinat nō solū in seipso ſz etiā ad alterū.

¶ Subiūgit ꝛcōnem ꝓmam responsiuā. Justicia in ter oēs ꝓtutes morales (scz ꝓ essentiā q̄ sunt in appeti/ tu) ꝑcellit. pbat. simpl'r dr maioꝛ ꝓtus in q̄ maius bonū rōnis relucet. ſz iusticia ē hmōi. igit. Maioꝛ ptz ex ar. p⁹. vbi dictū ē. q̄ rō ē radix hūani boni. qđ ē ꝓtuosuz ꝛ ho/ nestū. g̃ seq̄t maioꝛ ꝛc. Minoꝛ pbat. in illo relucet maⁱ⁹ bonū rōnis. cui⁹ subiectū ꝛ obiectū sunt ꝓpinq̄ora rōni. ſz iusticie subiectū ꝛ obiectū sunt hmōi. igit. Huⁱ⁹ rōnis vltime. D. p⁹ ponit ꝛ declarat maiorē. cū p⁹ ꝛ scda ꝓbatminoꝛis. Scdo ꝓfirmat rōem ꝛ ꝛcōnē auctoritate. ibi. Uñ iusticia ꝛc. Maioꝛ g̃ ꝓme rōnis nota. qz ꝓtus ꝑ/ ſectum ex subiecto ꝛ obiecto depēder. Minoꝛ pbat. quia iusticia ē in volūtate. q̄ ē appetitus rōnalis. ꝛ p ꝓsequens valde ꝓpinq̄ rōni. nō solū ꝓpinq̄tate subiectiua. ſz etiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

obediētiali. qz de se nullo mō renitit dicramini recte rationis. Declarat aūt mūorē quo ad scām parrē. videlicet. qz obiectū z materia eius sunt opatōnes ad alterū. et nō solum in seipo. sz maius bonū rōnis est bene se habere ad aliū. igit. Minor pz ex sup dictis. qz ad bonū p pziū facile est se habere bene. sed ad bonū alterius difficile Uñ ponit fortus ad bonū alterius. nō ad bonū ppriū vt pz ex supra dictis. q. lvj. ar. vj. ¶ Et nota q Doc. dr q iustitia est nō solū circa opatōnes qbus hō bñ ordinat ad seipm. sz z ad alterū. qz dr ppe iustitiaz cōem z legalē z pticulare. vt em supra patuit. q. lx. ar. v. legalis ē circa passiones z opatōes ex eis pcedētes. z circa opatōes ad alterz pticularz ār circa opatōes ad alterz tm Dañ ibi

¶ Uñ iustitia ē pclarissima fortū. vt dr i v. ethi.

¶ Cōfirmat pclonem pcedentē auctoritate phi dnto ethicoz zc. ¶ Nota. q z9 Aristore. dicat illā auctoritatē de iustitia legali. de qua z arguit rōnem quā Doct. hic induxit. Et in de iustitia pticulari etiam verificari pt Nam z ipa est in voluntate z ad alterū. sz pticularem psonam. Scām aūr phm ibidem multi possunt bene vti fortu in ppriis z ad seipos. qui nō vtūtur bene ad alios Quare recte dixit Blans. pncipatus ostendit virū zc. Et cuius iam responsum sit ad qstum. Doc. cū psequēter ostendit ordinē nobilitatis aliaz que sunt circa passiones zc. Cōsequenter cum dicit

¶ Inter alias āt fortutes morales q̄ sunt circa passiones tāto in vnaq3 magis relucet rōnis bonū q3to circa maiora mot9 appetitiu9 subdit rōni. maximū āt in his q̄ ad hoiem ptinēt ē vita a q̄ oīa alia dependēt. z ideo fortitudo q̄ appetitiuū motū subdit rōni in his q̄ ad mortē z vitā ptinēt. pmū locū tenet inter fortutes morales q̄ sunt circa passiones. tñ ordinat infra iustitiā. vñ phs dr in p°. rhetori. q nece est maximas eē fortutes q̄ sunt alijs honoratissime. siqdē ē fortus potētia bñfactiua. ppter h̄ fortes z iustos maxie honorāt. hec qdē in bello sz fortitudo. hec āt sz iustitia z in bello z in pace utilis est

¶ Ponit aliā pclonem rōis uam quo ad pmū membrū. talem Fortitudo fm locū tenet inter virtutes morales. q̄ sunt circa passiones. infra tñ iusticiā. Post fortitudinem aūt ordinat temperātia. Huius pclusionis Doctor ponit z pbat pmā partē. scdo scdam. ibi. Post fortitudinem. Probat ergo pma ps sic. resumendo maiorē. inter virtutes q̄ sunt circa passiones. illa est maior z nobilior. in qua maius bonū rōnis relucet. sed fortitudo ē huiusmodi. igitur pclusio vera. Maior patuit. Minor p̄batur. inter eas q̄ sunt circa passiones. tāto in vnaqua. z magis relucet rōnis bonū. q̄nto circa maiora motus appetitiuus subdit rōni. sed p fortitudinē motus appetitiuus subdit rōni circa maxima (id est difficilime bñ moderanda) Igitur. Maior illa patuit supra. q. lxi. ar. iij. et. iiij. Minor p̄bat. Fortitudo subdit motuz appetitiū rōni in his q̄ ad mortem z vitam ptinent. Igit. Minor vera. Añcedens relinq̄tur notum. tenet psequentia. quia maximū in his q̄ ad hoiem ptinent est vita. a qua oīa alia (circa que sunt alie virtutes. que sunt circa passiones) dependent. Igitur illa que est circa passiones pcernēres vitam. est circa ea que maxime mouent. z circa que difficultimū ē bene se habere. Sed q fortitudo sit post iustitiā Doct. relinquit notum ex pmia pclusione. z pbat solum auctoritate phi. Et pbat eam 2ª 2ᵉ. q. c. xxiij. ar. iij. quia fortitudo nō hz laudem nisi ex iustitia z in ea fundatur. Et scdo. qz rō fortis magis consistit in bono q̄ difficili. ideo qz iustitia magis pricipat bonū rōnis. igit. Et tertio. qz iustitia semp utilis ē. z in pace z in bello. Et si oēs essent iusti nō esset opus actu fortitudinis. Sed D. sanctus pbat vtrāq3 partē simr. sz q̄ iustitia z fortitudo pferant alijs. z iustitia fortitudini ppter tertiā rōnem tactam. qa sunt honorative. qz maxie bñfactive Cōsequēter ibi

¶ Post fortitudinē āt ordinat tpantia. q̄ subijcit rōni appetitū circa ea q̄ imediate ordināt ad vitaz vel in eodē fm numerū. vel in eodē fm speciem scilz in cibis z venereis

¶ Ponit z pbat scām partem pclonis scde. Et arguitur sic. Maior resumit ex pcedenti parte inter virtutes zc. sed p temperantiā post fortitudinē subdit rōni circa difficilia. igit illa pars vera. Minor. pbatur. temperantia subijcit rōni appetitū circa ea q̄ imediate ordinantur ad vitam. vel in eodē fm numez moderando delectationes gustus. vel fm spēm quo ad delectatōes tactus. igitur minor vera. Sed q temperātia sit post fortitudinem. pz ex dictis. qz bñ se habere ad vitā z mortē. z subdere circa ea motum appetitiuū rōni. maius est q̄ circa vitā tm. fortitudo cū facit ne aliqs vitaz nimis amet et mortē ne nimis horreat zc. Tunc ibi

¶ Et sic iste tres fortutes simul cū prudētia dicūt esse pncipales etiā dignitate

¶ Infert quoddā corollariū tale. Iste tres virtutes. scz iustitia. fortitudo. temperātia. simr cū prudentia. dicunt esse pncipales. etiā dignitate. pz. qz in eis maxie relucet bonū rōis. igit zc. añs z pña patet ex dictis.

¶ Secūdū qd āt dr aliq fortus eē maior fm q̄ ad miniculū vel ornamētū pbet pncipali fortui. sic suba est simplr dignior accidēte. aliqd tñ accidēs ē fm qd dignius suba. inq3tū pficit subiectū i aliq eē accidētali

¶ Hic vltimo resumit scām mēbrū pdicte distinctionis. z rndet iuxta ipm tali pclone intēta iplicite. Alique fortes sunt maiores ipa iustitia (sz in aliq̄ accñali) fm qd. pbat. ille fortes sunt maiores fm qd illis virtutibus q̄ has ornant vel pficnt qdā adminiculū. Iz aliq respectu hanc sunt binōi. igit. Maior pz a sili de suba z accidente qd est nobilius suba fm qd. qz pficit in esse accidēs tali. Minor pz in solutōne pmi z qrti. qz liberalitas ornat. z est supplementū iustitie. Et magnanimitas ornat oēs fortes. z sibi patientia ē fm qd (sz in tolerātia malorū) maior qbusdā. qz excludit radicē multoz malorum. pz ex dictis. qz bñ se habere ad vitā z mortē. z subdere circa ea motum appetitiuū rōni. maius est q̄ circa vitā tm. fortitudo cū facit ne aliqs vitaz nimis amet et mortē ne nimis horreat zc. Tunc ibi

☞ Argumētū in ꝓriū pfirmat pmā pclonē rōis suā.

¶ Ad pmū q̄ dōm. q act9 liberalitatis opz q sit dec sup actū iustitie. nō em̄ eēt liberal' datio si nō de ppō daret. vt in q. politi. dr. vñ liberalitas sine iustitia eē nō posset q̄ secernit suū a nō suo. iustitia āt ps esse sine liberalitate. vñ iustitia simplr est maior iste 2ª 2ᵉ. q. cxvi ar. vi.

talitate tāq3 communior z fundamētū ipi9. liberalitas aūt est fm quid maior. cū sit quidā ornatus iustitie et supplementum eius.

¶ Maior est vera fm qd non simplr. qz dare de suo fundat in ea virtute q̄ reddit debitū. qz ppzium secernit a nō suo p eam que reddit vnicuiq3 qd̄ suum est z qd̄ debetur. Ad minorē. pcedo eam. sz dico q̄ scdz. scz dare alicui qd̄ debet. est fundamentū pmū z cōmunius. z sine eo cundo pmū nō hz rōnem virtutis. Nō em̄ est datio liberalis nisi de suo qd̄ iuste hz. Negek aūr pña. si itelligat q liberalitas sit maior simplr. sed pcedit iuxta vltimā pclonē q fm quid maior est. Et hanc nobilitatē fm quid explicat Doc. sanc. 2ª 2ᵉ. q. cxvij. ar. vj. qz liberalitatis est ordinare affectionem pecunie. q̄ sz hō non sit amatius pecunie Et quo sit q̄ de facili vtit ea z ad seipm. z ad vtilitatē alioz z ad honorē dei. z fm hoc bñ quandā excellētiam. ex hoc q̄ ē utilis ad multa zc. Quia tamē amor pecunie nō est materia tam digna vt tam fortiter trahens. sicut delectatōes corpis. ideo tēperātia simplr pfert zc. Habes ex hoc q liberalitas ornat z pfert adminiculum. De minore habet Doc. vbi tam. ar. iij. ad pmū zc. ¶ Et nota. q qz ad liberalitatē pcipue ptinet. vt hō ppe inordinatā affectionem ad pecuniā. nō pbibeat a quocūq3 debito vsu eius. ideo affert quendā ornatū iustitie. faciendo vt quis soluat debitū z libenter z iocunde. Liberalitas em̄ nō attendit debitū legale. qd̄ attendit iustitia. sed qdā debitū morale qd̄ sumit penes qndā decentiā zc. de duplici debito. vide 2ª 2ᵉ. q. xxxj. ar. iij. ad. iij. et. q. lxxx. ar. j.

¶ Ad scām dōm. q patientia dr habere op9 pfectū in tolerātia malorū in qbo nō solū excludit iniustam vindictā quā etiā excludit iustitia. neq3 solū odium qd̄ facit charitas neq3 solū ira qd̄ facit mansuetudo hz etiā excludit tristitiā inordinatā q̄ est radix oīm pdictorum. z ideo in h̄ est pfectior z maior. qz in hac materia extirpat radicē. nō āt est simplr pfectior omnibus aljs fortutibus. qz fortitudo nō solū sustinet molestias absq3 pturbatōe qd̄ est patientia. hz etiā ingerit se eis cū opus fuerit. vñ quicūq3 est fortis ē patiēs hz non econtra. ē āt patientia qdā fortitudinis pars

¶ Maior est vera. si est pfectissimū simpliciter. tunc est maximū simplr. Dictū est āt ar. tertio. q̄ maioritas simpliciter est ex obiecto z materia. Tunc negat minor. vt patuit supra. q. lxi. ar. iij. ad tertiū. Sed dico sicut ibidē patuit. q̄ habet opus pfectū fm qd in tali genere. scz in tolerandis malis. qz ibi excludit radicem multoz vitioz. p̄venientiū ex malis plentibus ingerentibus tristitiā quā ipsa patientia tollit. Uñ quo ad hoc est nobilior iustitia. q̄ excludit vindictā iniustā. z charitate z mānsuetudine. hz nō est nobilior etiā in hoc gñe. scz tolerandi mala ipa fortitudine. q̄ nō solū mala patienter sustinet. hz etiam se ingerit Quare ois fortis est patiens. sed nō econtra. Et de materia huius solutōis 2ª 2ᵉ. q. cxxxvj. ar. ij. in cor. ad pmū

¶ Ad tertiū dōm q magnanimitas nō pt eē nisi aljs fortutibus pexistētibus vt dr in iij. ethi. vñ cōparatur ad alias sic ornatus eaz. z sic fm qd̄ ē maior omnibus aljs. nō tñ simpliciter.

¶ Ad añcedens. vez. operat magna in oībus virtutibus magnanimitas. sed per actus ipārum virtutū. ex operat magnū. qd̄ est quidā decor accidentalis ipis virtutibus. z nō pfectio essentialis. Habet em̄ quelibet virtus quendā decorē gratium ex ppria specie sive magnanimitate Sed p magnanimitatē additur quidā alius ornatus ex magnitudine operis virtuosi. quā magnitudinē per se respicit magnanimitas. Sic fortitudinis est fortiter agere ex ppria specie. sed magnanimitas est circa materiam fortitudinis magna operari in fortiter agendo Unde fortis intendit fortiter agere. z magnanimis intendit magna operari. in fortiter agendo Quare ille decor z illud magnum. que per se respicit magnanimitas. sunt accidētalia aljs virtutib. z in aljs virtutib fundant. Et vltra cōcedo. q magnificat iustitiā magnitudine accidētali iustitie ipi. Et fundat in iustitia. vltra. ergo est maior fm qd. quia nō oīe pficiens est maius simplr. sed pfectio substantialis z specifica. vt forma ipa materia. nō aūr pfectio accidentalis. vt hic est. De illa materia supra. q. lxj. ar. j. tertio ad pmum.

¶ Utz sapiētia sit maxia iter fortutes itellectuales

Ad qntū sic pcedit. Uidet q sapiētia non sit maxia inter fortutes intellectuales. Imperās em̄ maior est eo cui ipera. Iz prudētia videt impare sapietie Dicit em̄ i pmo ethi. q qs disciplinaz debitū est esse in ciuitatibo. z q les vnūqq3 addiscere. z vsq3quo hec pordinat scz politica. q̄ ad prudētiā ptinet. vt dr in vi. ethi. cū igitur inter disciplinas etiā sapientia ptineat. videt q prudētia sit maior q̄z sapiētia. ¶ P. de rōne fortis ē q ordinet hoiem ad felicitatē. ē em̄ fortis dispositio pfecti ad optimū. vt dr in v. physi. Iz prudētia ē recta rō agibiliū p q̄ hō ad felicitatē pducit. sapiētia āt nō cōsiderat huanos actus q̄bus ad bitudinē pquenitur q̄ prudētia ē maior fortus q̄z sapiētia. ¶ P. q̄to cognitio ē pfectior tāto videt eē maior. Iz pfectior cognitionē habere possimus de rebus hūanis de q̄bus est scia q̄z de rebus diuinis de q̄bus ē sapiētia. vt distinguit Aug. in xij. de trin. Quia diuina inconprehensibilia sūt fm illud iob xxxvi. Ecce deus magnus vincēs scias nostrā q scia ē maior fortus q̄z sapiētia ¶ P. cognitio principiorū est dignior q̄ cognitio conclusionū. Iz sapiētia concludit ex pncipijs indemōstrabilibus quoz ē intellectus sic z alie scie. q intellectus ē maior fortus q̄z sapientia ¶ Sz contra ē q phs dr in vi. ethi. q sapiētia ē sicut caput inter fortutes intellectuales.

¶ Hic compantur speciales virtutes itellectuales ad inuicem. Et an sapiētia sit maxima inter eas. ¶ Et nota. q nō querit de sapientia absoluta z fm se. vt includit etiam diuinā. sed de sapientia vt est habitus intellectualis z naturalis. ita q nō videtur hic includi sapientia extra genus. hoc est theologia. que cōsiderat deum medo supnaturali. vt est scibile generice distinctū a seipo scibili per virtutē naturalem intellectus. Sapientia etiam absolute nō habet q sit habitus intellectualis nisi q̄ mittitur id est sibi nō repugnat. nō tamē sibi p se pueniat rone fortis malis fruati. sed accidit sibi ratōe fruati materiat Et generici, vt patebit p. q. xvij. ar. iij. ad j. et q. xvij. ar. p. ad. je

Universidad de Deusto
Biblioteca

Querit ergo de sapientia q̄ est habitus intellectualis. et ꝓsiderat cām altissimā. modo naturali. q̄ deo formaliter nō ꝛuenit. eū habitus in ipo locum nō habeat. De sapientia aūt theologoꝝ videbit p. pte. q. p. ar. vnto ꝛ sexto. Et in articulo sexto vbi iam. habek q̄ ad sapientiā gratuitā nō ptineat. pbare ꝛ disputare de ꝓncipijs aliaꝝ scientiaꝝ. sed solum iudicare. Hic aūt in fine solutōis q̄rti ponit q̄ sapientia de qua est sermo habeat disputare contra negantes ꝓncipia. patz ḡ q̄ hic loq̄tur de alia sapientia q̄ ibidē. Quia hic de sapientia q̄ ꝓsiderat altissimaz cām fm rones ꝯmunes sibi ꝛ creaturis pertum quo ad ꝯceptus ꝑnos simplices (Compositi aūt esto. sint deo ꝓpꝛij. tñ ex cōmunib colligunk ꝛc) Illic aūt de sapientia q̄ ꝓsiderat deū fm ea q̄ nō ꝛuenīūt sibi ꝛ creaturis. ſ fm sibi ꝓpria. scz q̄ sit trinus. ꝛ de hmōi notionalib ꝛc.

ar. ij.

¶ Rndeo dōm. q̄ sicut dictū est. magnitudo virtutis fm suā spēm ꝓsiderat ex obiecto. obiectū aūt sapiētie ꝑcellit inter obiecta omniū ꝟtutū intellectualiū. ꝓsiderat eīm causam altissimā q̄ deus est. vt dicitur in ꝓncipio metaphi.

¶ Conclusio resp̄ōis supplet̄ affirmatiua q̄ sic. Sapientia est maxima inter omes ꝟtutes intellectuales (scz fm suam spēm ꝛ fm se) Hanc ꝯclusionē Doctor p̄mo. pbat. secō infert. qōd dā cozollariū. ibi Et q̄ p causaz ꝛc. Probak ergo ꝯclusio sic. Magnitudo ꝟtutis fm suā spēm ꝓsiderat ex obiecto. sed obiectū sapientie ꝑcellit inter obiecta omniū virtutū intellectualiū. igit ē maioꝝ fm spēm. Maioꝝ patuit arti. ij. q̄ magnitudo fm spēm sumik a dante spēm qō est obiectū respectu ꝟtutis. Minoꝝ. pbak. q̄ obiectū sapiētie est altissima causa. q̄ deus est sed altissimo (scz penes excellentiā nature) nihil est altius vel ꝑcellentius. Et patz illa minoꝝ ex ꝓmo metaphysice.

¶ Et nota q̄ dr. deus est altissimus. nō altitudine locali sed entitatiua ꝛ pfectionali. Esto sit in oīb intime etiā fm suppositū. saltem rone alicui⁹ effectus q̄ est q̄d ptines ad esse rei create a solo deo causabile. vt patebit p. pte. q. viij. ar. p. et. iij. Cōsequēter dr

¶ Et q̄ p causam iudicak de effectu. ꝛ p causaz sit perioꝛē ꝛe causis inferioꝛib. inde est q̄ sapiētia hz iudiciū ꝛe oīb aliis ꝟtutib intellectualib ꝛ ei⁹ ꝯordinare oēs. ꝛ ipa est q̄si architectonica respectu oīm

¶ Infert quoddā cozollariū tale. Sapientia hz iudiciū de oīb aliis virtutib intellectualib. ꝛ eius est ordinare omes. ꝛ est quasi architectonica respectu oīm. pbak ex dictis. Sapientia est de altissima ꝛ vniuersalissima cā oīm rerum ꝛ ꝓncipioꝝ. igit ꝛc. Aūs patuit. Tenet ꝯsequ. q̄ p eām iudicak de effectu. Et p eām superioꝛē de causis inferioꝛib. Alie aūt scie. vel sunt de effectib cause altissime. vel sunt ꝓncipia. pbabilia q̄ ꝓma ꝓncipia cōplexa metaphysicalia. Et q̄ hec seq̄tur q̄ sit architectonica. qa talis est ordinatiua de inferioꝛib. vt ptz. ij. physicoꝝ. tex. com. xxv. in Doc. sanc. lectōe. iij. ¶ Nota q̄ q̄ metaphysica ꝓsiderat cōmunissima in oibus inclusa. tam cōplexa q̄ incōplexa. ideo de oīb se hz intromittere. Et singulariter. q̄ ꝓsiderat ꝓma ꝓncipia simplr. quaꝝ ꝟtute oīa ꝓncipia quarūcunq̄ scientiaꝝ verificank. ideo de oīb iudicat ꝛ ꝓbat omnia ꝛc.

☞ Et confirmatur conclusio auctoꝛitate pbi inducta in argumento in contrarium.

¶ Ad ꝓmū ḡ dōm. cū prudētia sit circa res humanas sapiētia ꝓo circa causam altissimā. impossibile est q̄ prudētia sit maioꝝ ꝟtus q̄ sapientia. nisi vt dr in vi. ethi. maximū eoꝝ que sunt in mūdo esset hō. Unde dōm est sicut in codē libro dr. q̄ prudentia nō imperat ipi sapientie ſ ponꝰ ecōuerso. q̄ spiritualis iudicat oia. ꝛ ipse a nemine iudicak. vt dr. ꝓ°. ad cozin. ij. Nō eīm prudentia habet se intromittere de altissimis q̄ ꝓsiderat sapientia. ſ imperat ꝛe his q̄ ordinank ad sapientiā. i. q̄uo hoies ꝛdeāt ad sapientiā ꝓuenire. vñ in hoc est prudētia seu politica ministra sapientie. introducit eīm ad eā. pparans ei viā sicut hostiarius ad regem

¶ Maioꝝ placet. Et inde est q̄ ratio imperans cum volūtate. ꝓferur oīb⁹ alijs potentijs aie. Minoꝝ ūr negak. nec auctoꝛitas eam ꝓbat. imo oppositū eius. Nō eīm (vt hz Doc. sanc. in. iij. dis. xlix. q. ꝓ. ar. ꝓ°. q̄stiū. iij. ad q̄rtum) practicus intellect⁹ pfectus p prudentiā politicam (q̄ ꝓncipalr est ad bonū cōmune. vt patz 2ª 2æ. q. l. ar. ij.) ꝓcipit vel ponit legem ipi sapientie. Nec dirigit sapientiā in iudicio rerum. sed politica legem ponit ꝛ aliq̄ ordinat ꝓpter sapiētiam. ordinādo ea quib homies ad sapientiā ꝙuentant. Et eo ipo ostendit prudentia subseruire sapientie tanq̄ digniori ꝛ potiſſimo. qō haberi potest in policia ꝛ vita humana. Unde dr Doct. sanct. q̄ nō imperat sapientie (vt ipa scz recte se habeat circa obiectum suum. sed econtra) quia spūalis (nō solum spiritualitate gratuita. sed ꝛ naturali) iudicat oīa. Est aūt sapientia spūalis. quia circa abstracta fm rem ꝛ rōnem a materia sensibili. Prudentia aūt imperat ꝛ ordinat de his que ordinank ad sapientiā. sicut instituit vniuersitates. ꝛ studentib necessaria ꝓuider. vt possint vacare sapientie. Quare est ministra sapientie. ¶ Aliqui ꝫ dicūt q̄ sapientia sit ꝓncipalioꝝ in rone artis. quia melꝰ nouit causas q̄ politica. sed politica est ꝓncipalioꝝ ꝓncipalitate operis. q̄ est ad ꝓncipalioꝛē finem. Sed huius intellectus patz in solutōe ad secām. quia ꝛ sapientie est nobilitare finis intrinsecus. q̄ actus suus si pfecte haberet. esset ipe virtutis finis. politica aūt ordinat ad hunc finem remote sicut ad finem extrinsecū. ¶ Unde nota. q̄ nec bonum cōmune legale p̄ferendū est bono diuino. Quare ꝛ nullus q̄modocūq̄ peccare deter. p salute temporali rei pubice. Qd est signū. q̄ etiā ꝑticulare hoiem se tenere habere ad diuina. maius est bono multitudinis ciuilis ꝛc. De hoc Capolus in. iij. dis. xxvij. ad. xi. ꝓtra tertiā ꝯclusionē. ¶ De quodā tacto in minoꝛe. quomō videlz politica se habeat ad prudentiā. Dicit Doc. in cōmēto sexti ethicoꝝ. q̄ politica hz se ad prudentiā. sicut legalis iustitia ad virtutē. q̄ differt sola rone. vt supra tactū fuit. q. lx. ar. iij. Et ita videret q̄ q̄libet prudētia etiā circa bonū ꝑ ꝓprium esset politica fm q̄ referret in bonū cōmune Et sic intelligit Burleus. dicēs. illa ꝟtus intellectualis q̄ fm q̄ dirigit vnū hoiem fm se in agēdis dr prudentia. Illa eadem fm q̄ dirigit multitudinē ciuilē. vel vnū hoiem fm q̄ est ꝑs multitudinis ciuilis dr politica. Hec ille. ¶ Sz hec expositio Burlei nō placet Doc. sanc. Unde exponit quomō pbus intelligendus sit. 2ª 2æ. q. xlvj. ar. xi. ad ꝓm Pbus (inquit) nō intendit dicere q̄ politica sit idez fm substantiā habitus cuilibet prudentie. sed prudentie que ordinatur ad bonum cōmune. que quidē prudentia dr fm cōmunem rationem prudentie. put scz est quedā ratio recta agibilium. Dicitur aūt politica fm ordines ad bonum cōmune. Hec ille. Unde patz ex his ꝛ aliis que

ſbidem in articulo habet. q̄ in homine etiam sub dito ē duplex prudentia. Una que est ad bonum ꝓprium. Alia politica. que ordinatur ad bonum cōmune. ꝛ talis dicit prudentia ꝛ politica. ꝛ nō differunt in tali. politica ꝛ prudentia. nisi fm rationem. alia tamē ratōne q̄ virtus ꝛ iustitia legalis. quia iste distinguunk fm hoc q̄ particularis virtus. vel fm se operatur vel ad bonum cōmune ꝛmperatur. Sed hic est. quia habet id qō habet prudentia. et cum hoc est ad bonum cōmune. q̄uis ꝛ politica in subditis. a politica in ꝓncipe imperetur ꝛ ei obediak. Et vocatur politica ꝓncipis regnatiua. ¶ Nota q̄ preter illam politicā que est etiam in subditis ad modum archi tectonice. vt q̄ ꝓncipem intelligak quicūq̄ rector vl̄ rectores cōmunitatis. Et talis ꝓprie habet facere de quib loq̄tur argumētū. Sic ergo patz q̄ politice in cōmuni sunt due ſpecies. vt habetur sexto ethicoꝝ. scz legispositiua. q̄ et regnatiua est. ꝛ alia que retinet nomē cōmunis diuisi. et vocatur politica. Et hec etiam differt a prudētia directiua ad bonum ꝑticulare. Sed talis politica ꝛ prudētia in cōmuni nō differūt re. sed ratōne ꝓpter causam dictaz a Doc. sanc. De his ꝑticulaꝝ loquendū erit 2ª 2æ ꝛc.

¶ Ad secām dōm. q̄ prudētia ꝓsiderat ea q̄bus p ꝛuenik ad felicitatē. ſ sapientia ꝓsiderat ipm obiectum felicitatis. qō est altissimū intelligibile. etsi q̄dē esset pfecta ꝓsideratio sapientie respectu sui obiecti. esset pfecta felicitas in actu sapientie. sed q̄ actus sapientie in hac vita ē impfecta respectu ꝓncipalis obiecti qō ē dei⁹ io actꝰ sapientie ē quedā inchoatio seu participatio future felicitatis ꝛ sic ꝓpinquius se habet ad felicitatē q̄s prudētia.

¶ Ad maioꝛē. vera est. vel sicut ad ꝓprium actum. ſtra q̄ felicitas est actus virtutis circa obiectū talis virtutis. vel ordinat hominem ad felicitatē extrinsece ꝛ dispositiue vel meritorie. Ad minoꝛē. vera. prudentia est recta ratio eoꝝ q̄ que homo ꝛuenit ad ꝛatitudinē meritorie et dispositiue. Nam p actus humanos ꝛ passiones moderatas p prudentiā. cum annexis moralib homo meretur ꝛ disponit ad ꝛatitudinē extrinsece. q̄ scz talium virtutum actus nō sunt felicitas. ſ disponūt ad actum alterius supme potentie. cuius actus est felicitas. Ultra dico ad secām ꝑtem minoris. Uerū est q̄ nō ꝓsiderat actus humanos tāq̄ obiectū. sed tñ ꝓsiderat altissimū obiectū. ꝛ illa ꝓsideratio si pfecte haberet ē pfecta ꝛatitudo. Impfecte aūt habita est inchoatio vere ꝛatitudinis. Quare negek ꝛa. q̄ maius ē esse ꝓncipiū felicitatis q̄s ad felicitatē remote disponere. ¶ Et nota ꝓ illa solutōe. eā q̄ supꝛ habita sunt. q. lvij. ar. ꝓ. ad secām. q̄ sapientia ē eoꝝ p q̄ hō fit felix obiectiue ꝛ effectiue. q̄ eliat brituidinem circa ea p obiectū ꝛatificās. sed nō est eoꝝ p q̄ hō fit ꝛatꝰ causalr ꝛ meritorie. ¶ Nota secō. q̄ actus sapiētie philosophice dr ē q̄dā inchoatio duplr. vl̄ felicitaſ naturalꝫ ꝛ tūc idē specie fit felicitas pfecta. Sapiētia eīm etiā creata fm se p ꝓhendere ens naturalr cognoscibile. q̄ sapiētia angelica ꝛ etiā hūana natural (. i. q̄ habet fm ꝓportionē nature) ꝓ alio statu b facit. q̄ ex pte obiecti sunt eiusdē rōis. vel vere felicitatis q̄ ꝓsistit in visione clara. diuine essentie. tunc nō eadē nūero vel specie fit felicitas vera ꝛ pfecta. ſ q̄si eadē ꝓpter vnitatē obiectiuā obiecti. nō vt obiectū ē. ſ vt res est. q̄ vtraq̄ est circa obiectū felicitans idem. vt res. tū sub alio lumine ꝛ formali ratōne vt obiectū est. q̄ ibi sub lumine naturali. illic sub lumine dꝰ q̄ uino. Et q̄ ē inchoatio magꝫ obiectiua q̄ subiectiua Patet ex illa solutōe. q̄ sapientia nobiliori mō ordinat ad finem cōem (scz felicitatē) q̄ prudētia. vl̄ q̄cūq̄ ꝟtus moralis. q̄ vt ꝓncipiū elicitum intrinsece. Alie vt dispositiue et meritorie extrinsece. Quare politica nō videt nobilioꝛ ꝓncipalitate finis. vt rāgebak i solutōe ꝑcedēs argumēti

¶ Ad tertiū dōm. q̄ sicut phs dr in ꝓmo de aīa. vna notitia ꝑfert alteri. aut ex eo q̄ est nobilioꝛ aut ꝓpter certitudinem. Si igit subiecta sint equalia in bonitate ꝛ nobilitate. illa que est certioꝛ erit maioꝝ ꝟtus. sed illa q̄ est minꝰ certa ꝛe altioꝛib ꝛ maioꝛib⁹ ꝑfertur ei q̄ ē magis certa ꝛe inferioꝛib rebꝫ vñ phs dr in ij. de celo q̄ magnū ē ꝛe rebꝫ celestibꝫ aliq̄d posse cognoscere. etiā debili ꝛ topica rone. Et in ꝓmo ꝛe partib aliū dr q̄ amabile ē magis paruum aliq̄d cognoscere ꝛe rebꝫ nobilioꝛibꝫ q̄s multa cognoscere ꝛe rebꝫ ignobilioꝛibꝫ. Sapientia igit ad quā ptinet rei cognitio hominis maxime in statu hui⁹ vite nō ꝓt pfecte aduenire. vt sit quasi eius possessio. ſ ſ solius dei est. vt dr in ꝓmo metaph. sed tñ illa modica cognitio que p sapientiā de eo haberi potest omni alie cognitioni ꝓfertur.

¶ Ad maioꝛē. si maioꝛ intelligik q̄ntꝫ pfectioꝛ pfectione euidētie q̄ ad nos. ꝛ p ꝑs certioꝛ q̄ ad nos. tanto maioꝛ simplr. negak. imo cognitio ineuidēs quo ad nos. Euidēs aūt ex medio demonstrādi. ꝛ nobilissimi obiecti maioꝛ ē ꝛ nobilioꝛ. Ad minoꝛē. si intelligik de pfectōe sim plicit. negak. qꝛ talis sumik ex obiecto. Sapientie aūt ē nobilꝰ obiectū q̄s scic. Sz verꝫ ē q̄ de rebꝫ hūanis habet⁹ euidentioꝛē cognitōem ꝛ certioꝛē q̄ ad nos. Sz qꝛ res diuine ꝛmateriales ꝛ ꝛmutabiles sunt. ꝛō ex natura sua certissime. Certū eīm ē de q̄ nō oꝑtꝫ dubitare q̄ aliter ē posse. Et pbatio solū. pbat. q̄ qꝛ diuia sunt incōprehēsibilia ꝛō ineuidentioꝛa nobis. eīm ex natura sua certissima sunt. vt habet. ij. metaph. text. cō. p. q̄ intellect⁹ ꝛ fr se hz ad manifestissima nature. sicut oculꝰ ꝛc. Quare negak ꝛa. qꝛ nobilitas obiecti ꝓponderat certitudini ꝛ euidentie q̄ ad nos. Sz posita paritate obiecti. tūc illa q̄ est euidētioꝛ et certioꝛ est. maioꝛ saltē accētalr. ¶ Nota aūt q̄ cognitio dr ē certioꝛ fr se. nō ꝑ se rōe obiecti. ſ rōe medij ifallibil ꝛ nō potēt se aliter hre Si ei obiectū est nobile ꝛ certū. ſ medium ꝛ rō cognoscēdi nō sūt certa. notitia nō haberet certitudinē. in sapiētia aūt ꝛ obiectū nobile⁹ ē. ꝛ medium certū Quare dixi q̄ ē certioꝛ scia fm se. ꝛ cū h nobilioꝛis obiecti. vt D. deducit ꝛc. Et vide D. san. in. vj. ethi. vbi dr q̄ sapia simplr ē certissima int oēs scias. incōtrū scz attingit ad ꝓma ꝓncipia entiū. q̄ fm se sunt notissima. q̄uis a nobis illaꝝ (scz imaterialia) sint minꝰ nota q̄ ad nos. vniuersalissima ar ꝓncipia sunt etiā q̄ ad nos magꝫ nota ꝛc.

¶ Ad q̄rtum dōm. q̄ ꝟitas ꝛ cognitio ꝓncipiorū indemōstrabiliū ꝛpēdet ex rone terminoꝝ. cognito eīm q̄d ē totū ꝛ q̄d ē pars. statim cognoscit q̄ oē totū ē maius sua pte. cognoscere aūt rōnem entis et nō entis. ꝛ totiꝰ ꝛ ptis. ꝛ alioꝝ q̄ ꝓsequūk ad ens ex q̄bus sic ex terminis ꝓstituunt ꝓncipia indemōstrabilia ptinet ad sapiētiā. q̄ ens cōe ē ꝓpriꝰ effectꝰ cause altissime scz dei. ꝛ iō sapiētia nō solū vtik ꝓncipijs indemōstrabilibꝫ. q̄rū ē intellectꝰ. ꝛcludēdo ex eis sic

Universidad de Deusto
Biblioteca

etiā alie scie sed et iudicādo de eis. ⁊ disputādo ꝓtra negātes. vñ seq̄t ꝙ sapiētia sit maior ꝺr̄ ꝙs itellect⁹

¶ Ad maiorē. est vera. ꝙ cognitio p̄ncipior̄ est dignior ꝙs cognitio ꝯclusionū tm. quia intellectus nobilior ē scia. vt patuit supra. q. lvij. ar. ij. ad tertiū. Sed negat. ꝙ cognitio p̄ncipior̄ tm sit dignior ꝙs cognitio ꝯclusionus et cū hoc p̄ncipior̄. ⁊ sic est in ꝓposito. Et rōnem Doct. ostendit quare sapientia nō solum habeat cum alijs scientijs deducere ex p̄ncipijs ꝯclusiones. sed etiam de p̄ncipijs iudicare. Quia cognitio p̄ncipior̄ dependet ex cognitione terminor̄. cum aūt sapientie sit cognoscere oīa. seq̄tur ꝙ de p̄ncipijs ꝯstitutis ex simplicibꝫ iudicet ⁊ disputet defendēdo ꝓtra ea negantes ¶ Nota tamē circa hoc Doct. sanc. in sexto ethicor̄. ꝙ sapientia verus ꝺr̄ circa p̄ncipia. nō ꝙ demonstret ea. sed inquantū ad sapientem ptinet notificare cōmunia. puta totū ⁊ partē. equale ⁊ inequale. ⁊ alia hmōi quibꝫ cognitis p̄ncipia demonstrationū innotescunt ꝛc̄. Quomō aūt distinguant̄ intellectus. sapientia. ⁊ scientia supꝝ dictū ē. vbi statim ꝛc̄.

¶ Utr̄ charitas sit maxia iter ỽtutes theologicas

q. lxij. ar. iij.

ar. iij.

ar. iij.

¶ Ad tertiū sic ꝓcedit. Uidet̄ ꝙ charitas nō sit maxima inter ỽtutes theologicas. Cū em̄ fides sit in intellectu. spes aūt ⁊ charitas in vi. appetitiua. vt supꝝ dictū ē. videtur ꝙ fides cōparet̄ ad spem ⁊ charitatē. sic ỽtus intellectual' ad moralē. ꝙs ỽtus itellectual' ē maior moralī. vt er dictis pz. ꝙ fides ē maior spe ⁊ charitate. ¶ Ꝑ. qđ se hz ex additōe ad aliud. videt̄ eē maⁱ⁹ eo. sed spes vt videt̄ se hz ex additōe ad charitatē. ꝓsupponit em̄ spes amorē. vt aug. ꝺr̄ in ench. Addit em̄ q̄ndā motū ptensionis in rē amatā. ꝙ spes ē maior charitate. ¶ Ꝑ. causa ē potior effectu. ꝙs fides ⁊ spes sunt causa charitatis. Dicit em̄ matth. ꝑmo in glo. ꝙ fides generat spem. ⁊ spes charitatē. ꝙ fides ⁊ spes sunt maiores charitate. ¶ Sed ꝓtra ē qđ apls ꝺr̄ ꝑme ad cor. xiij. Nūc aūt manēt fides. spes. charitas. tria hec. maior aūt horū est charitas

¶ Hic vltimo comparat theologicas virtutes ad inuicem penes dignitatem.

¶ Rñdeo ꝺr̄. ꝙ sicut supꝝ dictū. magnitudo virtutis fm suā speciē ꝯsiderat̄ ex obiecto. cuꝫ aūt tres virtutes theologice respiciāt deū sicut ꝓpriū obiectū. non p̄t vna eorum dici maior altera ex hoc ꝙ sit circa maius obiectum

¶ Conclusionē responsiuā cum expōne ratōis materiatis. ponit Doc. sanc. talem. Charitas est maior fm spēm. inter virtutes theologicas. nō ꝓpter maius obiectum (in esse rei) sed quia ꝓpinquius se habet ad idem obiectum (quod videt̄ esse dictū) ꝙ habent idem obiectum in esse rei. sed nō in esse obiectiuo. quia videlicet charitati nobiliori modo obꝺr̄itur. Huius ꝯclusionis Doctor ꝓbat ꝑmo ōmam eius partem. Secō sedam. ibi. Sed ex eo ꝙ ꝛc̄. Arguitur sic ꝓ ꝑma parte ꝯclusionis. magnitudo virtutis fm suam spēm cōsiderat̄ ex obiecto. sed tres theologice virtutes respiciūt deum sicut ꝓpriū obiectū (materiale. ⁊ tāq̄ rem) ergo vna nō est maior. quasi circa maius obiectum fm rem. Deinde cū dicat

¶ Sed ex eo ꝙ vna se habet ꝓpinquius ad obiectū q̄z alia. ⁊ hoc mō charitas est maior alijs. nā alie importāt in sui rōne q̄ndā distātiā ab obiecto. ē em̄ fides ꝛc̄ nō visis. spes aūt ꝛc̄ nō habitis. ꝙs amor charitatis est ꝛc̄ eo quod tam habetur. est enim amatum quodāmodo in amante.

¶ Probat sedam partē sic. illa virtus theologica ꝓpinquius se habet ad deum. q̄ est de deo. vt habet. et q̄ ꝺr̄ vnionē hois cum deo q̄s hec q in sui rōne important quādam distantiā ab eo. sed charitas est de deo vt tam habet. ⁊ ꝺr̄ vnionē hois ad deum. Fides aūt ⁊ spes importāt distantiā ab ipō. igitur. Maior nota. Minorē Doct. ꝑmo declarat. quo ad ꝑmā partem. scḋo quo ad scḋam. ibi. Et etiam amans ꝛc̄. ¶ Uñ. p minore. nota q̄ ēsto fides ⁊ spes etiam inhereāt deo. nō tamē in credēdo ⁊ sperāte. vt sic est deus p impssionē affectionalē. q̄ facit hoiem habere ad deum sicut ad seipm ⁊ plus. Et secundo. fides ⁊ spes inherent deo vt aliqđ ex eo ꝓuenit sed charitas inhęret inhesione affectiua deo ꝓpter se volēdo sibi bona sicut amico. Et tertio. q̄z p fidem ⁊ spem nō inhabitat deus hoiem sicut p charitatē. ¶ Nota q̄ infra habet. q. lxx. ar. iij. ꝙ in charitate habet ⁊ datur specialiter spūsctūs. sicut in ꝓpria siltitudine cū ⁊ ipe sit amor. Quare minor vera. quā Doctor ꝓbat. q̄z amor charitatis est de eo qđ tam habetur in cōplacentia ⁊ cōnaturalitate affectiua. Deinde ibi

¶ Et etiā amans p affectū trahit̄ ad vnionē amati. ꝓpter qđ ꝺr̄. ꝑme ioan. iiij. Qui manet in charitate in deo manet ⁊ deus in eo.

¶ Probat minorē p̄cedentē quo ad scḋam partē. dꝫ amās p affectū trahit̄ ad vnionē amati. vt ꝺr̄ p. Joannis q̄rto. Fides aūt ⁊ spes nō faciunt deū esse in affectu hois. sed faciūt affectū ⁊ intellectū rēdere in bonū ⁊ verū diuinū a deo effluentia. sed charitas inhęret ipi deo rōne sui. Alie aūt vt nobis aliquid ab eo ꝓfluit. qđ inhęrere nō req̄rit vnionē affectionalē. Quare Doct. sanc. ꝺr̄. q̄ fides et spes importāt in rōne sui quādam distantiā. q̄z fides innitꝫ diuie veritati de nō visis. Similit̄ spes diuio auxilio de nō habitis. Et ergo ibi est distātia. ꝑmo quo ad obiectū materiale. scz creditū ⁊ sperātū. sed charitas sicut et amor est de ꝑsenti ⁊ abstrahit ab absentia. Scḋo quo ad obiectū formale qđ est diuina veritas vl' omipotētia. q̄z huic nō inhęret ꝓpter se. vt dictū est. Et habet in Doc. sanc. 2ª 2ᵉ. q. xvij. ar. vj. Et scḋo. q̄z ibi nō est vnio affectiua. q̄ est amici ad amicū. Et ergo deus ꝓpinquior modo et nobiliori obiectꝫ volūrati fm charitatē ꝙs ipi fm spem et intellectui fm fidem. Deus em̄ vt habet̄ ab hoīe supꝝ oīa charus amicⁱ⁹ obiectꝫ charitati. Vt aūt ab eo ē omis veritas fidei. ⁊ inexhtū omipotēs ⁊ misericors spei. Constat aūt. ꝙ habere aliquē vt amicū supꝝ oīa ꝑciosum nobilior modus ē. Et ꝑt cognitio fidei ē abstractiua ⁊ nō rei vt in se ē. ꝙs amor ē rei vt in se. ¶ Et nota. ꝙ ꝯtus illi modi sunt accētales obiecto theologicar̄. ꝓtrū vt res ē. nō em̄ vt obiectū ē. Et ꝙ ꝑmus illi modi etiā sunt essentiales illis ỽtutib⁹. q̄z ỽtus nō trahit spēm ex obiecto fm rōnem suā vt res ē. ꝙs vt obiectū ē. vt alibi patz. Quare nō oportet. D. intelligere q̄si vna ꝓpinquior mō. eiusdē em̄ rōis sed habeat ad idem obiectum vt res. sed modis inducentibus diuersitatē obiecti vt sic ⁊ omino diuersis.

Articulus vj

Argumentū in ꝓtrariū est ꝓ ꝛc̄one ꝓfirmāda.

¶ Ad ꝑmū q̄ꝺm ꝙ h̄ mō nō se h̄nt fides ⁊ spes ad charitatē sic prudētia ad ỽtutē moralē. ⁊ h̄. ꝓpter duo. Primo q̄ꝺē q̄z ỽtutes theologice h̄nt obiectū q̄d est supra aiam humanā. ꝙs prudētia ⁊ ỽtutes morales sunt circa ea q̄ sunt infra hoiem. in his autē q̄ sunt supra hoiem nobilior ē dilectio q̄s cognitio. ꝑficit̄ em̄ cognitio fm ꝙ cognita sunt in cognoscēte. dilectio vo fm ꝙ diligēs trahit̄ ad rem dilectā. id aūt qđ ē supra hoiem. nobil⁹ ē in seipo q̄s sit in hoīe q̄a vnūquodq̄ est in altero p modū eⁱ⁹ in q̄ est. ecouerso aūt est in his q̄ sunt infra hoiem Scḋo q̄z prudētia moderat̄ motⁱ⁹ appetitiuos ad morales ỽtutes ptinentes. ꝙs fides nō moderat̄ motū appetitiuū tendentē in deū q̄ ptinet ad ỽtutes theologicas. ꝙs soluꝫ oñdit obiectū. motⁱ⁹ aūt appetitiuus in obiectū excedit cognitōem hūanā. fm illū ad eph̄. iij. Supereminentē scie charitatē christi.

¶ Ad scḋam ꝑtem maioris negatur omino ꝙ fides compet̄ ad spem ⁊ charitatē. sicut ỽtus intellectualis (scz prudentia) ad moralē. Et ē duplex rō diuersitatis in ifra Prima rō diuersitaꝫ imitꝫ dictis in ꝑ. p. q. lxxxij. ar. iij. vbi dictū ē. ꝙ volūtas interdū ē fᵗ⁹ q̄d nobilior intellectu q̄ videlicꝫ obiectū voluntatis interdū inuenit in altiori re ꝙs sit obiectū intellect⁹. Dictū est etiā. ꝙ ea q̄ sunt infra aiam nobiliⁱ⁹ ē h̄nt in aia ꝙs in seipis. Quia q̄ obiectus fidei. p hoc statu (noanter. p hoc statu viatico) hz nobilius esse in se fm ꝙ est obiectū charitatis ꝙs in anima fm intellectum fide informatū. Ideo charitas nobilior ē talī habitu intellectus. scz fide. ⁊ voluntas ipa respectu talis obiecti in via. nobilior est fᵗ⁹ q̄d. Sed sic nō est de prudētia ⁊ moralibꝫ virtutibꝫ. q̄z vtreq̄ sunt de his q̄ sunt infra aiam ⁊ rōem. Ideo illa q̄ ē de eis fm ꝙ sunt ī aia (scz prudentia) ōfertur his q̄ sunt de ipis fm ꝙ in se sunt. Quare nō est simⁱs ꝓportio fidei ad charitatē. sicut prudētie ad moralem. Sed esset ꝓportio luminis gloꝛie ad charitatem ⁊ prudētie ad moralem. quia eque nobili modo obiicitur deus intellectui in patria vt charitati. q̄z fm se ⁊ p essentiā intelligit. ⁊ p ꝯsequēs actus intellectus hz nobilitatem sui generis quā habet ex p se obiecto ⁊ mō obiiciendi (scz fm esse abstractū ⁊ absolutū) Esse em̄ in anima nō dat intellectui nobilitatē supꝝ voluntatē. sed est solum conditio sine qua nō. sed esse absolutum ⁊ abstractū obiecti intellectus supꝝ obiecto volūtaꝫ. est ratio ꝓpter quā Ēsto em̄ obiectum volūtatis. habeat quādeꝫ nobiliⁱ⁹ esse fm rem ⁊ extra. tamē non hz nobilius esse obiectiuū simplr loquendo. sed fm quid in tali re. ⁊ in via voluntas ꝑfertur. scz quo ad ūnaterialia ꝑsertim deum ꝛc̄.

¶ Secḋa ratio diuersitatꝫ ⁊ negatōis maioris. quia virtus intellectualis moderat̄ ⁊ ponit modum (imo ⁊ medium) virtuti moali. ⁊ pfecte mensūrat actum eius. Non sic fides virtuti theologicē que est in appetitu. Ēsto em̄ nō ametur etiā amore charitatis nisi ostēsum ⁊ cognitus. nō tamē solum amat̄ vt cognoscit̄. sed multo plus diligitur ꝙs cognoscat̄. Sicut ostēdit Doct. sanc. in de virtutibus de charitate. q. iij. ad quartū. Et scḋo. q̄z lex ⁊ mensura nostre dilectōnis est lex diuina ⁊ sapiētia diuina (vt patz 2ª 2ᵉ. q. xxiij. ar. xj. et. q. xxvij. ar. vi. ad tertiū) q̄ ut ter nos diligere quantū possumus ex toto cor de ꝛc̄. ꝓter

infinitam dei bonitatē. Quare nō est sic. quia fides nō ponit mēsuram nec ꝓscribit medium. sed solum ostendit obiectū. ⁊ ꝺr̄ q̄ deus est summū bonū ⁊ diligibilis. ꝙs nō ponit modum vel mēsuram dilectōni. Nec ꝺr̄ q̄ dilectio nō debeat excedere modum cognitōnis. imo plus debet diligi ꝙs possit ratio apprehēdere ꝛc̄. Minor est vera. et patuit articu. iij. loquendo ꝑsertim de intellectuali simpliciter. ⁊ aliqualiter morali. q̄z talis maior est ne dum in rōne habitus. sed etiā virtutis. sed negat̄ ꝯsequētia. et ratio iam dicta est. vide Doct. sanc. de charitate vbi statim. articu. tertio. ad. xiij.

¶ Ad scḋm ꝺm. q̄ spes ꝓsupponit amorē eⁱ⁹ qđ q̄s adipisci se sperat. q̄ ē amor ꝺcupiscentie. q̄ qđem amore magis se amat cui cōcupiscit bonuꝫ q̄z aliq̄d aliud. charitas aūt ꝓportat amorē amicitie. ad quam q. lxij. ar. iiij. perueniⁱ⁹ spe. vt supꝝ dictū est

¶ Ad maiorē. vera esset. si habens se ex additōe p se. addit id qđ est pfectōnis. sin aūt. nō oportz. vnū em̄ addit sup ens. nec tamē pfectius est ente. q̄z addit negationem diuisionis abstrahentē a pfectōne ⁊ impfectōne Sic em̄ diuisio oppositi vnitati sit impfectōnis. tunc vnitas est pfectōnis. sicut relatio abstrahit formalr a pfectōne simplr ⁊ fm quid. Sed verum est. ꝙ id ꝙ se habet ex additōne est posterius q̄modocūq̄ addat. q̄z simplr maiora sunt ꝑua. ¶ Ad minorem. negaꝫ q̄ spes se habet ex additone ad charitatē ex parte subiecti. vt argumentū intendit. q̄z id q̄ addit. alterum ꝓsupponit. ꝙs spes nō ꝓsupponit charitatē. imo ecōtra vt patuit supra. q. lxij. art. iij. Sed verꝫ. q̄ spes ꝓsupponit amorē ꝺcupiscēte boni sperati. qui est amor amicicie sperantis. Sed nō ꝓsupponit amorē amicicie eius a quo q̄s sperat bonū. qđ est ꝯtrarium de (scz deo) qui amet̄ est charitas. q̄z ex spe ꝓuenit in talem amorē. Et auctoritas beati Augustini vult. q̄ addit spes sup amorem (scz ꝺcupiscentie alicuⁱ⁹ boni sperati) extensionē in rem amatā. ideo spes maioz motus ē amore tali. sed nō seq̄tur. ergo charitate Et de ista solutione habet Doc. sanc. in de virtutibꝫ de spe. ar. iij. in solutionibꝫ. Sed ēsto q̄ spes nō addat sup charitatē ex pte subiecti sicut addit sup amorē. vt illa solutio ostendit (quia spes ꝑor est ⁊ charitas posterior. ꝑus aūt nō addit superposterius. sed quādoq̄ econtra. quādo sunt ordinata p modum determinabil' ⁊ determinātis) Tamē videt̄ q̄ spes addat sup charitatē ex parte obiecti. nam charitaꝫ obiectū est bonū. spei aūt obiectū ē bonū arduū (Unde 2ª 2ᵉ. q. xxvij. ar. iij. ad scḋm. Spes addit ex parte obiecti quādam specialem rōnem. scz arduū ⁊ possibile adipisci huiusmodi) Sed hec solut̄ Doc. sanc. 2ª 2ᵉ. q. xxiij. ar. vj. ad tertiū. quia illud additū (scz arduitas) nō arguit pfectōem spei. imo impfectōem. q̄z implicat distantiam a bono sperato. q̄z si esset ꝑsens ⁊ vnitum. nunc arduitas nō haberet locum. q̄z ergo charitas respicit idem bonū vt vnitū (actualr saltem) ideo charitas est nobilior spe. Unde dictū est ad maiorē. q̄ est vera si additū arguit pfectōnem. Et q̄uis charitas sit posterior spe ⁊ ꝓsupponit ipam ex dine generatōis. q̄z tñ obiectū suū formalr diſparū est ab obiecto spei formalr. ideo ipm non includit nec sibi addit ꝛc̄.

¶ Ad tertiū ꝺm. q̄ causa ꝑficiens est potior suo effectu. nō aūt causa disponēs. sic em̄ calor ignis esset potior q̄s aīa ad quā disponit materiā. qđ ꝑz cē fal

Universidad de Deusto
Biblioteca

sum. sic ãt fides generat spem. ⁊ spes charitatẽ. ſm ſcz q vna diſponit ad alteram

¶ Ad maiorẽ dictũ fuit. qz vera ẽ pmiſſiue vel negatiue (.i. cauſe nõ repugnar eẽ no biliozẽ effectu) Et h̃ intelligendo de cã effectiua pncipali. vt dictũ ẽ ar. p. pñz q̃ſtionis. Ad minorẽ. Eſt vera de cã diſpoſitiua. qz fides diſponit ad charitatẽ. ⁊ h̃ q̃ ad act⁹. nã cã habituũ ẽ deus. ſz act⁹ vni⁹ pſupponit actui alteri⁹. vt dictũ fuit. q. lxij ar. iiij. Et h̃ in. pcedentib⁹ de impfecto ad pfectũ. tũc etiaz ordine tpis ſe pcedũt. ſz vniuerſaliter ⁊ ſp ordine nature

¶ Nota q inter ſpem ⁊ fidẽ ex vna parte. ⁊ charitatẽ ex alia pre. ẽ ordo generatõis talẽ. q̃ impfectũ ẽ pus pfecto. ⁊ cũ h̃ naturaliter ordinat ad pfectũ. Et illud impfectũ nõ ẽ cã materialẽ. ſz cã efficiens. Et hoc diſpoſitiua. q̃ ordinat ad aliud ⁊ alteri neceſſario pſupponit Vñ ſaluat⁹ ibi cauſalitas effectiua nõ pncipal⁹ ſz diſpoſitiua. Et ea cauſalitas q̃ effect⁹ pot ẽ cã poſteriozis. ⁊ q̃ rõ agẽdi ẽ effectiua. Nã ſi de actibꝰ loq̃mur vnus diſponit ad alterũ. Nã ſm D. ſanc. ſup. q. xliij. ar. p. in cor. Id qđ facit obiectũ apparere tale. ẽ cã p modũ diſpõnis materialẽ. Spes ãt facit deũ haberi rãcẽ bonũ ſperãtis. ĩõ ẽ cã p modũ diſpoſitõnis materialẽ. Nõ q̃ ſua cauſalitas ſit cauſalitas i genere cauſe materialẽ ꝓprie. ſz ꝺr p modũ diſpõnis materialẽ. qz diſtinguit ꝑtra cauſalitatẽ ꝓpriã ⁊ pfectũ efficiens. Sicut dicum⁹ obiectũ appehenſum cauſare ſpecificatiõnẽ actus formalẽ. ⁊ tñ effectiue. h̃ facit non ꝓprie. ſicut agens. ſz ſicut rõ ſpecificã di. ita in ꝓpoſito. qz vn⁹ act⁹ vl habit⁹ nõ efficit aliũ. ſz ẽ rõ efficiendi. ĩõ ꝺr ee cã. nõ pfecte effectiua. ſz p modũ diſpõnis materialẽ. Nõ tñ in genere cauſe materialẽ. q̃ ſe hz mere paſſiue ⁊ receptiue. Diſpoſitio ãt materialẽ diſponẽs ad formã ſe hz actiue inſtrumentaliter. ⁊ minus pncipaliter effectiue. vt pz. ij. phyſicoꝝ. Eſt eñ q̃druplex cã efficiens. pficiens. diſponens. adiuuãs. pparans. Et ſicut diſpõnes materiam aptantes ꝓ formã. ſpam formã pducũt. ita fides ⁊ ſpes charitatẽ puenientes. dicunt cauſare p modũ diſpõnis materialẽ. ita q̃ noie diſpõnis materialẽ. oñe pueniens intelligat etiaz in gñe cauſe efficientẽ. ſz min⁹ pncipaliter. ⁊ q̃ſtiõ agendi. Et illis videt ſauere exemplũ D. de calore ignis diſponẽte ad aiam. qz abſq; dubio agit ĩ gñe cauſe efficientẽ inſtrumentaliter. ⁊ diſpoſitiue. Si aũt loq̃mur de habitu. tũc act⁹ vnius diſponit ad infuſionẽ alteri⁹ habitus Et ſic videt intelligi Doc. ſanc. in 2ª2æ. q. xxvij. ar. iij. vbi ꝺr diſpõem ad charitatẽ habere ſe ⁊ reduci ad genus cauſe materialẽ. qz capiẽ gen⁹ cauſe materialẽ vt diſtinguit ꝑtra effectiuũ ꝓprie pncipale. vide etiã 2ª2æ. q. xxiij. ar. ij. ad 3ᵐ. qz ſpes et hmõi diſponũt ad habitum charitatis infundendũ et actum exercendum ꝛc.

¶ Queſtio lxvij. de duratõe ꝓtutũ poſt hãc vitã

DEinde ꝓſideradũ ẽ de duratõe ꝓtutũ p⁹ hanc vitã. ⁊ circa hoc q̃runt⁹ ſex. Primo vtrũ ꝓtutes morales maneãt poſt hãc vitã. Scõo vtrũ ꝓtutes itellectuales Tertio vtrũ fides. Quarto vtrũ remaneat ſpes. Quinto vtrũ maneat aliq̃d fidei vel ſpei. Sexto vtrum maneat charitas.

¶ Poſtq̃ determiauit D. ſanc. de trib⁹ gratuitis ꝓtutib⁹ nũc agit de q̃rta. q̃ ẽ duratio poſt hãc vitã Que

ſtio ẽ vltia. qz vltio ꝓuenit. ⁊ cũ h̃ in habitudine ad extrinſecũ. ſ. ſtatũ futurũ ⁊ tps futurũ. Et patuit rõ ordinis etiã q. lxiij. Et diuidit q̃ſtio iſta in tres pres Prio agit de duratõe moraliũ. Scõo de duratõe itellectualiũ ⁊ pmanentia in alia vita. Tertio de theologicis. pmũ in ar. pmo. ſcõm in ſcõo. 3ᵐ vſq; in finẽ p q̃tuor articulos

¶ Utrũ ꝓtutes morales maneãt poſt hanc vitã.

AD pmũ ſic pceditur. Videt. q virtutes morales nõ maneãt poſt hãc vitã Hoies eñ in ſtatu future glie erũt ſil'es angelis. vt ꝺr matth. xxij. ſz ridiculũ ẽ in angel⁹ ponere ꝓtutes morales. vt ꝺr i ꝓ. ethi. g̃ neq; i hoib⁹ poſt hãc vitã erũt ꝓtutes morales. ¶ P. ꝓtutes morales pficiũt hoiem i vita actiua. ſz vita actiua nõ manet poſt hãc vitã. Dicit eñ greg. in vj. moral. Actiue vite opa cũ corpe trãſeũt g̃ ꝓtutes morales nõ manẽt poſt hãc vitã. ¶ P. tẽperãtia ⁊ fortitudo q̃ ſunt ꝓtutes morales ſunt irrõnabiliũ ptiũ. vt phus ꝺr in iij. ethi. ſz irrõnabiles partes aĩe corrũpunt corrupto corpore. eo q̃ ſunt act⁹ organoꝝ corporaliuꝝ. ergo videt q ꝓtutes morales nõ maneãt poſt hãc vitaz.

¶ Sed cõtra eſt q̃d ꝺr ſap. pmo. q iuſticia perpetua eſt ⁊ immortalis.

¶ Hic querit pmo de duratõ moraliũ Nota q D. in de ꝓtutib⁹ in arti. vltio. et in 3° ſntiaz. dis. xxiij. q. 5°. ar. iij. Et Lapolus poſt eũ in eadẽ diſtinctõe 2ª cõe q̃ta Exp̃ ſſe ponũt. q hec q̃ſtio debeat intelligi de moralibus infuſis. nõ acq̃ſitis. Et rõ q̃dẽ D. ſanc. ibidẽ ẽ. qz acq̃ſite dirigũt in vita ciuili. ⁊ hñt bonũ ciuile p fine. Et qz hec ciuilitas nõ remanebit in patria. ĩõ nõ remanebit eis aliq̃s actus. Nec circa finem. nec circa materiam ꝓpriam ſm quã tendit in finẽ. Et ĩõ habit⁹ tollenk. in de ꝓtutib⁹ aũt ſic ꝺr. Si vltimũ illud. ad qđ ꝓgit ꝓtus vie ordinatur ad vltimũ illud. ad qđ ꝓgit ꝓtus patrie. ncẽe eſt q̃ ſit eadẽ ꝓtus ſm ſpem. ſz act⁹ erũt differẽtes Si ãt nõ accipiaĩ vnũ vt in ordie ad aliud. tũc nõ erũt eedẽ ꝓtutes. nec ſm actũ. nec ſm habitũ. Manifeſtũ ẽ ãt. q ꝓtutes ciuiles acq̃ſite (de q̃b⁹ locuti ſunt phi) ordinant⁹ ẽñ ad pficiendũ in vita ciuili. nõ ſm q ordinant⁹ ad celeſtẽ gl̃iam. pſequendã. Et ĩõ poſuerũt q hmõi ꝓtutes non manẽt poſt hãc vitã. Sicut de Tullio Auguſtinus narrat. Sz virtutes cardinales ſm q ſunt gratuite ⁊ infuſe. put nũc de eis loq̃mur. pficiũt hoiem in vita pſenti vt in ordine ad celeſtẽ gl̃iam. Et ĩõ neẽe ẽ dicere. q ſunt idem habit⁹ hab⁹ ꝓtutũ hic ⁊ ibi. ſz act⁹ ſunt differẽtes. Nã h̃ hñt act⁹ q̃ ꝓperũt rendẽdo in finẽ vltimũ. ibi ãt act⁹ hñt q̃ ꝓperũt tã in fine vltio deſcentib⁹. Hec ille. Silia hz in q̃rto. Et q̃b⁹ p⁹ q̃ſtio illa accipienda ſit de infuſis moralib⁹ tm̃. ¶ Sz intuenti diligẽter D. ſanc. h̃ in pſenti articulo. Videbit q nõ tm̃ infuſe. ſz ⁊ acq̃ſite ſuo mõ manẽant. Prio. qz D. refert opinionẽ vl magz recitat relatiue opinionis Tullij. poſita a btõ Auguſtio. Et ſm D. tã allegatũ in de ꝓtutib⁹. Tullius loq̃t de acq̃ſitis moralib⁹ Et Aug⁹. ꝺr ⁊ determiauit hmõi ꝓtutes in futura vita exiſtere. quã determiatõem D. h approbat ⁊ ſeq̃t. Vñ dek g̃ q iuxta Auguſtinũ ⁊ D. ſanc. q̃ſtio ⁊ rñſio intelligi debeãt de virtutib⁹. alis videret valde impriẽter relata opinio Tullij. q nõ loq̃t niſi de acq̃ſitis. ⁊ ꝺr eas nõ manere. Aug⁹. ãt ꝺr eas manere Et D. Auguſtinũ ſeq̃t. q ꝛc.

Gentes q̃ nunt ipa ꝛc.

¶ Scõo vt ex ſupra dictis. q. lxiij. ar. iij. ad. ij. trahit̃ pẽ euidenter. in no⁹ nõ ſunt ſeminalia ꝓtutũ moraliũ infuſaꝝ naturalia ⁊ ꝓnata. ſz loco ſeminaliũ naturaliũ ꝓtutũ acq̃ſitaꝝ ꝓferunt q̃dam pncipia ſupnaturalia gratuita ⁊ ꝓtutes theologice. Sz Doct. h̃ in ſolutõe tertij exp̃ſſe ꝺr aũ reſurrectõem. hmõi ꝓtutes de q̃b⁹ ẽ q̃ſtio manere in alia in radice. ſ. in rõe ⁊ volũtate. in q̃b⁹ ſunt ſeminalia q̃dam haꝝ ꝓtutũ. vt dictũ ẽ. ſcz q. lxiij. ar. p. vbi manifeſte loc⁹ ẽ de acq̃ſitis. Quare videt q ⁊ de illis reſpõſio et q̃ſtio intelligat. qz nõ pſumit q Doc. in corpe ⁊ ſol'oe aliter accipiat ꝓtutẽ moralẽ. Si q̃s ãt diceret. q ⁊ moraliũ infuſaꝝ ſeminalia ſunt in rõe ⁊ volũtate. qz fides. ſpes et charitas vl' eas ecpollẽtia ſunt in rõne ⁊ volũtate. q̃ iuxta ſup̃ dicta ſunt etiã ſeminalia ſupnaturalia ꝓtutũ infuſaꝝ moraliũ. Nec q̃dẽ ꝺr. ſz obſtat ꝓma rõ. ne de illis tm̃ loq̃tur. Et ſcõo. qz remittit ſe ad locũ vbi de ſeminalibus acq̃ſitaꝝ locut⁹ fuit. Tertio. qz articulo ſequẽti ad 3ᵐ et in fine corpis compat ꝓtutẽ intellectualẽ acq̃ſitã moraleli. Et ꝺr vtrãq; manere q̃ ad formale. ⁊ nõ materiale. vbi videt log de acq̃ſita ꝓtute. ſicut log̃ de acq̃ſita ſcia naturali. Et pterea ſm multos Doc. nõ dant infuſe diſtincte ab acq̃ſitis. nec credũt illi q Aug⁹. ⁊ alij poſuerũt infuſas. diſtinctas ab acq̃ſitis. ſeq̃tur q ⁊ acq̃ſite maneãt. alias ſm illos nulle manerẽt. Si quis g̃ illud ſcõm tenere veller. poſſet dicere q Doc. rem hic magis ponderaſſet. qz nõ mõ pfectones. q̃ nos ad gl̃iam ſupnaturalẽ ordinant. imo ⁊ naturales ſtatui illi nõ incõpoſſibiles erunt ſicut ⁊ generatiua manebit. ⁊ nutritiue poñe ⁊ alia q̃ ſunt vel de integritate vl' de pfectõe. vl' oſtenſione ꝓtuꝝ naturalis manebũt. vt Doc. hz in. iij. vñ ⁊ hic ponit vnã diſtinctionẽ. qua 2cor dari pñt. q ponit vbi ſup̃ ⁊ hic. Raz rões allate ex 3° ſcripto. ⁊ ex de virtutib⁹ pbant q acq̃ſite nõ manent quo ad materiale ꝓtutis. qđ eſt inclinatio ad opatõem in ꝓpria materia ꝓtutis ꝓ pſenti ſtatu. talia eñ nõ manent vt patebit. ſed tm̃ formale manebit. ſ. pfectio rõnis. ⁊ ſimil⁹ pfecta diſpoſitio appetitus ſenſitiui. 2ꝺm quiter ſe habentis ad rõem quo ad finem ꝓtutis iam aſſecutũ. Subdit eñ rõni appetit⁹ pfectiſſime. in oib⁹ q̃ ad illum ſtatũ ptinẽt. ⁊ ſi talis pfectio formalis ꝓtutis nõ ꝓdeat in actũ circa materiã pſentis vite. tm̃ eſt ꝓ complemento nature ⁊ oſtenſione ꝓtuꝝ eius. Quos aũt actus habeant infuſe ꝓtutes morales. oſtendit Doct. in de ꝓtutib⁹.

¶ Nota tm̃. q ſz nõ maneat idẽ obiectũ ꝓpinquũ. manet tm̃ idem finis. vel ſz nõ maneat obiectũ ſub eodem mõ. tamẽ ſub alio. ſic q̃ cupiſcentie ſint materia ⁊ obiectum ꝓ hoc ſtatu. vt moderande circa cibum ꝛc. alibi circa ea q̃ congruũt ſtatui illi. ⁊ ille materie ſe habent magis vel̃ minus a quo q̃ ad quem ⁊ ſunt obiecta. vt ab eis in aliũ tendat. His notatis videndũ eſt de ar. ꝛc.

¶ Rñdeo dõm. q ſic aug. ꝺr in xiij. de tri. Tullius poſuit poſt hãc vitã qtuor ꝓtutes cardinales nõ eẽ ſz in alia vita hoies eẽ beatos ſola cognitiõe nature q̃ nihil ẽ melius aut amabili⁹. vt aug⁹. ꝺr ibidẽ. ea ſcz natura q̃ creauit oẽs naturas.

¶ Doc. in hoc corpe pmo refert poſt Auguſtinũ opinionem Tullij. Scõo opinionẽ beati Auguſtini quã declarat. ibi. Ipe ãt ꝛc. Tertio ſm eandẽ opinionẽ Auguſtini rñdet. ibi. Sic igit̃ ꝛc. Quo ad pmũ opinio Tullij fuit. q virtutes morales cardinales non poſſint manere poſt hanc vitam. vt Auguſtin⁹ refert. ſed hoies eſſe beatos. ſola cognitõne nature. ſ. ſup̃me. q̃ oẽs creauit. qz ipa eſt ſummũ bonũ. ⁊ ea nihil melius. ⁊ quo ad hoc nõ maꝝ le dixit. vt patuit ſup̃. q. xj. ar. viij. qz in cognitõne diuine eſſentie conſiſtit beatitudo.

¶ Ipſe aũt poſtea determinat hmõi q̃ſtiones ꝓtutes in futura vita exiſtere. tm̃ alio mõ. Ad cuiꝰ euidẽtiã ſciẽdũ eſt q̃ in hmõi ꝓtutib⁹ aliq̃d ẽ formale ⁊ aliq̃d q̃ſi materiale Materiale q̃dẽ ẽ in his ꝓtutib⁹ inclinatio q̃dã ptis appetitiue ad ꝓpaſſiones vl' opationes ſm modũ aliquẽ. ſz qz iſte mod⁹ determinat a rõne. ĩõ formale in oib⁹ ꝓtutib⁹ ẽ ipe ordo rõnis

¶ Hic ꝓñter ponit opinionẽ beati Auguſtini. qui poſuit hmõi (nota hmõi de q̃b⁹ locutus eſt Tull⁹) q̃tuoꝝ ꝓtutes in futura vita exiſtere. tm̃ alio mõ. ⁊ hanc veritatẽ D. acceptat ⁊ eã declarat. p̃ſertim q̃ ad hoc. q ponit manere alio mõ. ¶ Nota ſicut ſupra. q. lxv. ar. ij. dictũ fuit Materiale in ꝓtutib⁹ moralib⁹. eſt inclinatio partis appetitiue. pueniens vel ex natura. vel ex ꝓſuetudine. vel ex corruptõne nature. q̃ p ꝓtutem moralem regulat. Et remotione eñ iuſticie originalis ſecuta eſt pnitas ⁊ inclinatio ad delectabilia ſenſus inordinata. In ꝓcupiſcibili et ſimil⁹ inordinatio. ⁊ inordinata inclinatio in iraſcibili et in volũtate. Inordinata inclinatio ad bona rpalia. ⁊ nõ ſolũ eſt ꝓpartiua. ſz etiã pſonalis q̃ pſurgit ex coplexione. Et qz in futura vita etiã reſumptis corporib⁹ iſte inclinationes nõ habebunt locum ipa natura reducta ad ſtatuz pfectiſſimũ. ⁊ ceſſante materia illaꝝ inclinationũ. ideo ꝺr 2ꝺo. q nõ manebũt ꝓtutũ ad materiale. Formale aũt in ꝓtutib⁹ eſt pfectio rõnis. ⁊ habitualis 2ꝺmitas appetitus ad rõem q̃ manebũt ¶ Nota q Doc. ſanc. infra. q. lxviij. ar. vj. loquẽs de gmanẽtia donoꝝ in patria. loq̃tur ꝓportionabiliter ſicut ꝺr ſe locutũ hic de ꝓtutib⁹. ⁊ ꝺr q̃ ſtum ad eſſentiã dona erũt pfectiſſime in patria. ſz q̃tum ad materiã circa quã opank nõ manẽt in patria. ſic poſſumus hic dicere. q ꝓ formale ꝓtuꝝ moral' intelligit eẽntiã ꝓtutis. ꝓ materiale aũt materiã. quã ꝓtus moral' regulatur. ⁊ hoc eſt inclinatio appetitus circa ꝓpriam materiam pro hoc ſtatu ꝛc.

¶ Sic igit̃ ꝺm ẽ. q hmõi ꝓtutes morales in futura vita nõ manẽt q̃tũ ad id qđ eſt materiale i eis nõ eñ habebũt in futura vita locũ ꝓcupiſcẽtie ⁊ delectatões ciboꝝ ⁊ venereoꝝ. neq; etiã timores ⁊ audacie circa picula mortis. neq; etiã diſtributões ⁊ coꝛcatões rer⁹ q̃ ꝓuenũt in vſum pſentis vite

¶ Nic ꝓñter D. rñdet ad q̃ſtũ ſm veritatẽ Auguſtini. tali ꝛcone rñſiua. Hmõi virtutes morales in futura vita. nõ manẽt q̃tũ ad id qđ ẽ materiale i eis. ſz q̃tũ ad id qđ ẽ formale remanebũt i beatz pfectiſſime p⁹ hãc vitã et p̃ſertim iuſticia. Huiꝰ ꝛcionis D. pº ponit ⁊ ꝓbat p⁹ mã pte. 2° ſcõaz. ibi. Sz q̃tũ ad id ꝛc. Tertio tertiã ibi. De iuſticia ꝛo ꝛc. Arguit̃ g̃ ſic. p p⁹ pte ꝛcionis. Materiale in ꝓtutib⁹ moralib⁹ ẽ inclinatio q̃dã ptis appetitie ad paſſiões vl' opatões. ſz i futura vita nõ habebũt locũ ipe paſſiões. ſ. ꝓcupiſcẽtie ⁊ delectatões ciboꝝ ⁊ venereoꝝ. ne q̃ timores ⁊ audacie circa picula mortz. Neq; etiã diſtributões ⁊ ꝓmunicatões rer⁹. igit̃ ꝛc. Maꝛ relinq̃t nota ex ſup̃ dictz. q. lxvj. ar. ſ. et. ij. Minor pz extra lrãz. qz btĩ ſiles erũt angel. neq; nubẽt neq; nubent. ⁊ g̃ venerea non hñt locũ. neq; bibẽt ãpli⁹. ablata ãt materia auferẽt ⁊ inclinatio ⁊ ei⁹ appetit⁹ ꝛc. Et pz etiã. qz ꝓuenit i vſuz p̃ſtis vite tm̃. vide ad lõgũ. tiij. ꝑ gẽti. c. lxxxiij Cõſeq̃nt cũ ꝺr

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Sz ꝯtũ ad id qđ ẽ formale remanebũt in tractis pfectissime post hãc vitã inq̃tũ rõ vniuscuiusq̃ rectissima erit circa ea q̃ ad ipm ptinẽt ꝑm statũ illũ. et vis appetitiua oĩno mouebik ꝑm ordinẽ rõnis in his q̃ ad statũ illũ ptinẽt. vñ aug. ibidẽ dt q prudẽtia ibi erit sine vllo piculo errous. fortitudo sine molestia tolerandoꝝ maloꝝ. tẽperãtia sine repugnatõe libidinũ. vt prudẽtie sit nullũ bonũ ꝛco ꝓponere vl̃ equare. fortitudinis ei firmissime cohererẽ. tẽperãtie nullo ꝛdefectu noꝛio ꝛdlectari

¶Ponit secam grẽ ꝛdclonis. q̃. pbak sic. Formale in ꝓtutib⁹ moralib⁹ ẽ ipe ordo rõis institut⁹ z determiat⁹ in inclinatiõib⁹ appetitiue ptis p rõem. sz in futura vita rõ vniuscuiusq̃ rectissima erit circa ea que ptinẽt ad statũ illũ. z vis appetitiua oĩno mouebik ꝑm ordinẽ rõnis. in his q̃ ptinẽt ad statũ illũ. igit zc. Maioꝛ illa relinquit nota. ex. q. lxvj. vbi supꝛ. Minoꝛ ꝓbak auctoritate Augustini clare in ꝑa. q̃ etiã oĩdit act⁹ haꝛ ꝓtutũ in patria ¶Nota q in subꝛa vult ista rõ. q ꝯa ibi nõ erit cibꝛ potus. nec venerea crũt. z p ꝑns nec aliq̃ inclinatio ad ista q̃ hic p rõem mediantib⁹ ꝓtutib⁹ regulab⁹. sz talꝛ inclinatio z affect⁹ ad ista. ẽ materiale sicut hz Doc. in solutõne ꝑmi. q ꝛcupiscẽtia praua nõ manet z ẽ materiale. Sz qꝛ rõ regulãdo istas inclinatões hz in se pfectõnem z relinquit in appetitu ꝓformitatẽ ad rõem. q̃ sunt formalia virtutũ. z tale formale nõ repugnat future vite. ĩmo reqꝛik p fectio nature possibl̃ isti vite. iõ formale manebit. ¶Nota ãt q Scotus in tertio dis. xxxj. in ꝓncipio habꝛ. p vna maꝛia. q habit⁹ nõ ẽ possibl̃. cui⁹ inclinatio nõ ẽ possibl̃. si intelligit de inclinatõe circa materiã ꝑsentꝭ vite. Negak dictũ suũ. Si ãt intelligit q optz aliãs actus manere bũ dt. vel inclinatio habitual⁹ ꝓformis rõni. Sicut cm D. in de Halo ponit duplicẽ feruoꝛẽ. vnũ q ẽ cẽntal⁹ charitas. alĩ⁹ q ẽ redũdantia in vires inferiores. ita ponimus inclinatõem q̃ ẽ essential⁹ habit⁹. Alia ẽ inclinatio appetitus regulãda. tal⁹ nõ ẽ ꝓtus. sz materia ꝑsentis vite.

¶Nota ꝑter hec dicta. ꝓbũ Doct. sanct. in de veritate. quate. xxv. q. vj. ad 3ᵐ. vbi dr. ꝓtus in irascibili ex⁹ nõ ꝛdtrak corruptõni ꝑdicte. Vñ nõ totalr eã tollit. ꝛdtrak ãt excellẽtie inclinatõis ꝑdict⁹ virtũ insita obiecta. z hoc p ꝓtutẽ tollik. Hec ille. Ubi pz q inclinatio appetit⁹ sensitiui in ꝑtia obiecta ẽ aliud a ꝓtute. z vocak h a Doct. sanc. materiale. z in patria nõ habebit locũ zc. Deĩ ibi

¶De iusticia ꝯo manifestũ⁹ ẽ quẽ actũ ibi habebit scz eẽ subditũ ꝛco. qz etiã in hac vita ad iusticiã ptinet eẽ subditũ superiori

¶Subiũgit tertiã ptẽ ꝛdclonis. q̃. pbak sic. illa ꝓtus ꝑsertim z manifeste manebit. de q̃ manifestũ ẽ. quẽ actuꝝ ibi habebit. z cui⁹ subiectũ manebit. Sz manifestũ ẽ quẽ actũ iusticia ibidẽ habebit. z subiectum eius manet. g̃ zc. Maioꝛ ꝑz extra lrãm. qz si actus manet z ꝓncipiũ act⁹. Et rota vis in ꝑsenti materia ẽ. qz nõ euidenter videt q̃s act⁹ haꝛ in futura vita. Minoꝛ ꝓbak. qz et⁹ erit se subdere deo. qđ etiã h ptinet ad iusticiã. scz subdere se supiori. De subiecto pz in solutõe tertij. qz et⁹ subiectũ ẽ volũtas q̃ manet in aĩa z añ z post resurrectõem. q̃re ipa ꝑsertim ẽ imortal⁹. ¶Nota circa illã ptẽ q iusticia ꝓticular⁹ ꝑm se ẽ circa distributões z ꝛmutatões. Vñ illa nõ manet ꝑm materiale. sicut nec tẽperantia vl̃ fortitudo. tñ ꝑm

ꝓtutes sibi adiũcras hz alios actus vt oꝛdire. z se supiori subdere. z maioꝛes colere z reuereri. vt ꝑz 2ª 2ᵉ q. lxxx et q. c. iij. ar. ij. et. iij. vbi obseruãtia. z pietas. z obedientia ponunt partes iusticie. Et g̃ dt Doc. q manifestũ est quẽ actũ habeat iusticia in patria. scz ꝑm ꝓtutes sibi adiuncras. z g̃ dt scilicz eẽ subditũ deo. qđ est religionis vel obedientie. q sunt etiã iusticie. Vñ sicut hz ꝓbs. q prudẽtia bñ ꝛdsiliak. z tñ facit h p ꝓtutẽ sibi adiunctã. ita h actꝰ ꝓtutis ꝛdiũcte iusticie attribuik iusticie. s. eẽ subditũ deo.

☞ Et ꝛdfirmak illa 3ª ps ꝛdclonis argumẽto in ꝓtiũ.

¶Ad ꝑmũ g̃ dđz. q ꝓbs loq̃k ibi de hmõi ꝓtutibus moralib⁹ q̃tũ ad id qđ materiale ẽin eis sicut iustitia q̃tũ ad cõmutatões z ꝛdstributões. de fortitudine q̃tũ ad terribilia z picula ꝛdtẽperãtia q̃tuz ad ꝛdcupiscẽtias prauas.

¶Ad maioꝛẽ. hoies in statu glie erũt sines angel⁹ ad intentũ christi dicẽtis. qz videtiz nõ vacabũt operib⁹ vemencis. sz intẽdent solis diuinis. Tñ dña est. qz hoies etiã beati retinẽt id qđ fuit ꝑfectõis. in via ꝓssibile parrie. z hoies qñq̃ habuerũt z nati fuerũt hr̃e ꝓtutes morales. nõ sic subẽ sepate. vt hz ꝓbs. x. ethicoꝝ. vbi iã allegatur.

Ad minoꝛẽ. vera ẽ. ad sensuz quẽ ꝓbs ibidẽ ponit dicens. Actões aũt q̃les attribuere debite ipis. vꝛz iustas vl̃ ridiculi apparebũt cõmutatões z depões dãtes. z q̃ cũq̃ alia talia zc. vbi patz q negat ꝓtutes morales q̃ ad materialia pñtis vite. z materialia nr̃az moraliũ ciuiliũ stz tñ in eis morales hz eis ꝛcuentia. z ꝑm act⁹ recitatos p Aug. i corpe. z suo mõ ꝑ⁹ formalia ꝓtutũ. ꝑserit q̃ ad ꝑfectõem rõis z volũtatꝭ. hz nõ appetit⁹ sensitiui. Ultra. Ergo neqꝛ in hoibꝰ post hãc vitam erũt ꝓtutes morales. Cõcedik ꝓmo q̃ ad act⁹ z materialia. q̃ sunt in nob p hac vita. qz in h assimilank angel. Sz negak ꝑz. q nõ maneãt q̃ad formalia etiã q̃ ad ꝑfectõez appetit⁹ sensitiui. qz in h nõ ẽ sil̃e Cũ angeli nõ sint nati hr̃e appetitũ sensitiũ. hõr tñ sil̃e z supeminẽter his q̃ sunt in appetitu sensitiuo. ¶Nota q ꝓbs nõ hz hoc nomẽ angel⁹. sz h nomẽ dijs. z exponit Doc. ibidẽ z alij de substãtijs separ. vi de pulchꝛo textũ. ¶Nota q Scot⁹ in 3º. dis. 33. sup ista auctoꝛitate decimi ethi. fluctuat dubitãdo. an ne z in angel⁹ ꝓtutes morales circa passiões eẽ ponsint. cũ ipsi pñt hr̃e bonã volũtatẽ in materia passionũ existente in hoie. Cõcludit ãt q nõ. qz nõ hñt efficacẽ electõem. sz solũ volũtatẽ simplicẽ. inducik ãt in illã fluctuatõem volẽs tueri. qz ꝓtutes morales circa passiones in volũtate rõnali sint. Sz h sup. q. lxv. s. ipꝛobatũ ẽ. Supponit z aliꝺ. s. q angel⁹ in naturalib⁹ ꝛdstituꝰ. ex multꝝ recꝛ electionibus possit acꝛere ꝓtutẽ. tũ qz ꝓtutes sunt cõnate angel⁹rum. qz si nõ ẽnt innate. nõ possent acqꝛi ꝓtutes morales. nisi si eq̃ote. vñ nec spẽm intelligibilẽ a reby accipe pñt. vt habẽt p. q. q. lv. ar. ij. ad 2ᵐ. Et Lapol⁹ in. ij. dis. iij. q. ij. in solutionib⁹ ꝓtra tertiã ꝛdclonem. Est cm ꝓtra oẽs phos. q subẽ naturalr a corpoꝛib⁹ separ aliq̃d a corpoꝛib⁹ acciplant. De his vide D. sanc. pº 3 gẽti. ea. xciij. vbi ostẽdit quõ ꝓtutes circa passiones nullo modo pñt eẽ in deo Et ꝓbant sue rões. q nec in angel. Vñ ꝓmus modus quẽ Scot⁹ ponit. s. q in angelo possit eẽ tẽperãtia eiusdẽ rõis cũ ea q̃ ẽ in hoie. nihil apparẽtie hz. qz tẽperãtia ẽ in eo q̃ afficik passionib⁹. z g̃ eligere mihi z nbi plurimũ diuersificãt ꝓtutes. cui⁹ oppositũ hz Scot⁹ zc. Vide D. sanc. in. iij. dis. 33. q. ꝑ. ar. iij. ad q̃rtũ. Ubi ponit q i deo

et angelis nõ pñt eẽ ꝓtutes circa passiones. qz angeli non hñt naturã. vt hmõi passiones ꝑperi possint. vñ in deo z angel⁹ sunt sicut exẽplares zc. vide de hoc supꝛ. q. lxj. ar. v.

¶Et silr dđz est ad scõm. ea eĩm q̃ sunt actiue vite materialr se hñt ad ꝓtutes

¶Ad maioꝛẽ. ꝓtutes morales ꝑficiũt hoiem in vita actiua. qñ ꝑficiũt materialia ꝓtutũ. qz ille inclinatões z affectões circa materias suas. ptinẽt ad vitã actiuã. sic passiões ipe z affectões circa res exteriores. Sz nõ oz ꝑficiãt in vita actiua. qñ solũ ꝑficiũt ꝑm id qđ formale in eis ẽ. ĩmo z formale ꝑt stare cũ sola ꝛcẽplatõe. ĩmo ꝑrecꝛitur z ꝛcomitak summã ꝛcẽplatõem. vt ꝑz ex dictis supꝛ q. iij. vñ D. hz 2ª 2ᵉ. q. c. lxxxiij. ar. iij. q effect⁹ vite actiue q est sedatio passionũ ꝑfert vitẽ ꝛcẽplatiue. formale g̃ qđ est ꝑfecta subiectio appetit⁹ sub rõe nõ repugnat ꝛcẽplationi. z qñ qs vtr his q̃ sunt vite actiue vt deseruiãt ꝛcẽplatiue. tũc ptinẽt ad vitã ꝛcẽplatiuã Minoꝛẽ ꝓcedo. et eã approbat Doc. 2ª 2ᵉ. q. c. lxxxj. ar. iij. qz exterioꝛ occupatio. z etiã sedatio interioꝝ passionũ finem habebũt q̃ ꝓtutes morales nõ manebũt. Uerꝝ vt sunt ꝓncipium actiue vite z moderãtur exteriores opatões ad alterũ vl̃ sedant tumultũ interioꝝ passionũ. sz vt sunt ꝑfectões aie et hñt act⁹ circa finẽ iã adeptũ. ¶Nota q qz iuxta D. sanc. 2ª 2ᵉ. q. c. lxxx. ar. ij. q̃tatio passionũ z cessatio ab exterioꝛib⁹ tumultib⁹ reqꝛik ad vitã ꝛcẽplatiuã Etiã isti⁹ vite añcedẽt. iõ z patria hec erũt. ira q nulla erit reluctaº appetit⁹ aduersus rõem. nec q̃cũq̃ distractio i exterioꝛib⁹ opatiõib⁹. Quare bñ sedẽt. q z i patria erit illa ꝑfectio appetit⁹ quã iã dixim⁹ formale ꝓtutis moral⁹. iõ ꝓt⁹ moral⁹ manet q̃ntũ ad formale. nõ ãt materiale. vita ãt actia dt nõ solũ illã ꝑfectõem. sz z occupatõez z exercitiũ in passionib⁹ interioꝛib⁹ z operationib⁹ exterioꝛib⁹. Quare bene stãt silr q vita actia desinat. z tñ formale ꝓtutũ maneat zc

¶Ad tertiũ dđz. q stat⁹ post hãc vitam ẽ duplex Unus q̃dẽ añ resurrectõem. qñ aie erũt a corpoꝛib⁹ separate. Ali⁹ ãt post resurrectõez. qñ aie iterato coꝛpoꝛib⁹ suis vnient. In illo g̃ resurrectõis statu erunt vires irrõnales i organis corpis sic z nũc sunt. vñ z poterit in irascibili eẽ fortitudo. z in ꝛcupiscibili tẽperãtia. ingꝛtum vtraq̃ vis ꝑfecte erit disposita ad obediendũ rõni. sz in statu añ resurrectõem ptes irrõnales nõ erũt actu in aĩa. sz solũ radicalr in eẽntia ipsi⁹. vt ĩ ꝑmo dictũ ẽ. vñ nec hmõi ꝓtutes erũt i actu nisi in radice. s. in rõne z volũtate. i q̃bus sunt semi nalia q̃dã haꝛ ꝓtutũ. vt dictũ ẽ. sz iusticia q̃ ẽ in volũtate etiã actu remanebit. vñ specialr de ea dictũ est q ẽ ꝑpetua z imortalis. tũ rõne subiecti qz volũtas incoꝛruptibilis est. tũ etiã ꝓpter silitudinem actus vt ꝓtius dictũ est.

¶Maioꝛ ꝓba. sunt irrõnaliũ ꝓtiũ p eẽntiã. Rõnali sz tñ p ꝑticipatõem. Ad minoꝛẽ dico. q verꝝ ẽ. q corrũpũt ꝑm se. cũ manẽt in eẽntia aie sicut in fecũda radice. z hoc tpe medio post mortẽz añ resurrectõez. vt ꝑz ꝑ. p. q. lxxvij ar. viij. et q̃sto sniaꝝ. dis. xlviij. q. iij. ar. iij. q̃stiũcula ꝑma. vbi Doc. sanc. circa h refert opiniones z sentit qđ dictũ ẽ ¶Dico scdo ad minoꝛẽ. q ille irrõnales ptes iteꝝ repararibunt in resurrectõe. Ultra. g̃ videt q virtutes morales nõ maneãt post hãc vitã. verũ añ resurrectõez nõ manẽt actu. tñ manẽt in efficacia aie. salẽ. q̃ ad formale z in eẽntia aie tãq̃ in fecunda radice. z in ipa gꝛa z in voluntate tãq̃ in seminarijs eaꝝ. Ex q̃ corpoꝛi denuo ꝛdiuncta ebulunt ipe ponẽ actu. Sz negak ꝓna. q post resurrectõem redeũntib⁹ organis nõ maneãt. etiã actu ꝓtutes q̃ sunt in organis corpoꝛeis. ¶Et dico scdo ad maioꝛẽ. q vera ẽ q tẽperantia z fortitudo sunt irrationabiliũ partiũ. sz nõ iusticia q̃ est volũtatis q̃ est ponẽa inorganica. Minoꝛ vera ad sensuz dictũ. g̃ ꝓtutes morales zc. verꝝ alie a iusticia nõ manent actu añ reparõnem organoꝝ. tñ postea redeunt actu. ¶Circa illã solutõnem ẽ difficultas an in resurrectõe ꝓtutes redeant p diuinã potentiã eedẽ numero q̃ hic fuerũt An tñ eedẽ in specie salẽ quo ad formale

An eedẽ virtutes z ponẽ nũero repareñt.

¶Ad hoc rñdet Capolus in. iij. dis. xxxiij. ad scdm. cõtra q̃rtã ꝛdclonẽ. q verẽ simile ẽ. q ponẽ sensitiue oẽs reparank eedẽ nũero. quãtũcũq̃ in monte fuerint corrupte. vel etiã annihilate. Deus em ꝑt oĩe positiũ gmanens z nõ successiuũ quãtũcũq̃ annihilatũ fuerit idem numero reparare. vt alⁱs forte videbik q̃rto sniaꝝ. Et idẽ dico de hmõi virtutib⁹. Hec ille in forma. vbi ptz ꝑm eũ q eedẽ numero redibũt. ¶Sz ipe se fundat in vno qđ nõ videtur esse de mente Doc. sanc. videlicz. q hmõi ponẽ sensitiue q̃ sunt subiecta imediata hmõi ꝓtutũ redeant eedẽz numero. Cuius oppositũ Doc. ponit in q̃rto. vbi supꝛa ad sextũ. vbi dt in fine. Organa eẽnt eadẽ numero q̃tuis ponẽ eedẽ numero nõ sunt. Hec ille. Quare optet dicere q sicut ponẽ iuxta Doc. sanc nõ redeũt eedẽ numero. sic nec ꝓtutes. sz eedẽ in specie. Uerꝝ qđ ẽ apud Doc. sanc. q deus oĩe positiũ gmanens idẽ reparare potest in numero. vt Capolus alcribit Doc. sanc. ex qõlibꝛis. Nõ tñ faciet vt Doc. sanc. hz in Cõpendio theologie. tractatu ꝑmo. ca. c. liij. vbi ponit. q nec eadẽ quãtitas redeat. z q diuersitas potentiaꝝ ꝑm numeꝝ aie sensitiue z vegetatiue. nõ impediat vnitatẽ resurgẽtis. Idem sentit quarto ꝛdtra gentiles. c. lxxxj.

¶Utꝝ ꝓtutes itellectuales maneãt post hãc vitã

K

Ad scdm sic ꝓcedit. Uidet q ꝓtutes itellectuales nõ maneãt post hãc vitã. Dicit eĩm apl's. j. ad corinth. xiij. q scia destruek z rõ ẽ. qa ex pte cognoscim⁹. sz sic cognitio scie ẽ ex pte. i. impfecta. ita etiã cognitio aliaꝝ virtutũ itellectualiuz q̃diu hec vita durat. g̃ oẽs ꝓtutes itellectuales post hãc vitã cessabũt ¶P. phs dt in ꝑdicamẽtis. q scia cũ sit habit⁹. ẽ qlitas difficile mobilis. nõ eĩm dꝛ facili amittik nisi ex aliq̃ forti trãsmutatõe vel egritudine. sz nulla ẽ tãta trãsmutatio corpis hũani sic p mortẽ. g̃ scie z alie ꝓtutes intellectuales nõ manent post hãc vitã. ¶P. ꝓtutes itellectuales ꝑficiũt intellectũ ad bñ opandũ ꝓpriũ actũ sz act⁹ intellect⁹ nõ videt eẽ post hãc vitã. eo q nihil intelligit aĩa sine phantasmate. vt dr ĩ iij. dꝛ aĩa. fantasmata ãt p⁹ hãc vitã nõ manẽt cũ nõ sint nisi in organis corpoꝛeis. g̃ ꝓtutes intellectuales nõ manent post hãc vitã. ¶Sz ꝓtra ẽ q firmioꝛ ẽ cognitio vniuersaliũ z necariorꝝ q̃ ꝓticulariũ z ꝛtingentiũ. sz in hoie remanet post hãc vitã cognitio ꝓticulariũ z cõtingentiũ. puta coꝛ q̃ qs fecit. vl̃ passus est. ꝑm illõ tingentiũ. puta coꝛ q̃ qs fecit. vl̃ passus est. ꝑm illõ lucepvi. Recoꝛdare qz recepisti bona in vita tua. et

Universidad de Deusto
Biblioteca

lazarus filꝫ mala. ꝯ multo magis remanet cognitio vniuersaliũ ⁊ necessarioꝝ q̃ ptinẽt ad sciam ⁊ ad alias virtutes intellectuales.

¶ Hic ꝓcter querit de ꝓmanentia virtutũ intellectualium post hanc vitã obseruãdo ordinẽ quẽ supra obseruauit. vbi semꝫ ꝓmo de moralibꝫ egit. q̃ plus hñt de rõe virtutis humane. ¶ Nota aũt. q. Doct. q̃rit de ꝓtutibꝫ intellectualibꝫ, ⁊ respondẽdo dr ꝑ spẽs intelligibiles manere. ⁊ hoc ꝓbato vult, ꝓbatũ eẽ. q. ꝓtutes itellectuales maneant. vbi patz fauor ꝓ his q̃ dicũt spẽs esse sciam. Sz vt supra patuit Doc. varius est in ista re. ⁊ dato q. habitus intellectuales vt scia sit quedã habilitas vrẽdi speciebꝫ et q̃litas simplex. nihilominus ꝓbato. q. spẽs intelligibiles maneãt, ꝓbatũ est q. scia tali mõ maneat. qz talis abilitas inseparabiliꝫ ꝓsupponit spẽs. ⁊ nihil aliud esse videtur fm rem loquendo q̃ intensio speciei intelligibiliũ qua existente intellectꝰ fit habilior ad ꝯsiderandũ fm spẽs intensas ꝙ exercitiũ ⁊ frequentẽ ꝯsideratõem.

q. lxxiij. ar. vij.

¶ Rñdeo dõm. q. sic in ꝓmo dictũ ẽ. q̃dã posuerũt q. species ītelligibiles nõ permanẽt in intellectu possibili nisi q̃diu actu ītelligit. nec ẽ aliꝫ ꝯseruatio speciei cessante ꝯsideratõne actuali nisi in viribꝫ sensitiuis q̃ sunt actꝰ corporaliũ organoꝝ. s. imaginatiua ⁊ memoratiua. hmõi aũt vires corrũpunt corrupto corpe. ⁊ iõ fm ꝫ scia nullo mõ post hãc vitaꝫ remanebit corpore corrupto neq̃ aliqua alia intellectualis virtus.

¶ Doct. duo facit. ꝓmo recitat opinionẽ quandã Secundo eam reprobat. ibi Sed hec opinio. Tertio rñdet ad quesitum. ibi. Sed phãtasmata. Opinio ergo (que etiã supra tacta fuit. q. l. ar. iij. et in ꝓma ꝑte. q. lxxix. ar. v) vult. q. nõ sit aliqua memoria in ꝑte intellectiua. nec ꝯseruetur spẽs intelligibiles post actuale ꝯsiderare. sed hec tm̃ est inviribus sensitiuis organicis. scz memoratiua et imaginatiua. Et ergo quia post hãc vitam nõ remanent hmõi vires sensitiue ꝓpter corruptiõem corpis. ideo nec aliqua spẽs intellectualis. Et ꝙ ꝯsequẽs neq̃ sciẽtia neq̃ aliqua alia intellectualis virtus. Unde Doc. declarat magis mẽtem huius opinionis ꝓme Chozinth. xiij. Q; illi de ista opinione posuerũt. q. spẽs itelligibiles nõ ꝯseruãtur in intellectu possibili. nisi q̃diu intelligit. Cõseruantur aũt spẽs phãtasmatũ in potentijs aie sensitiue pura in memoria ⁊ imaginatiua. ita q. semp intellectꝰ possibilis quãdo de nouo vult intelligere etiam q̃ ꝑus intellectu indiget abstrahere a phãtasmatibꝫ ꝙ lumen intellectus agentis. ⁊ fm hoc ꝯsequens est. q. scia hic acquisita nõ remaneat post mortem. ¶ Deinde Doc. sanc. eam reprobat sicut ⁊ hic. qz spẽs intelligibiles recipiunt in intellectu possibili ad minus dum actu intelligit. qđ aũt recipiãt ad modũ recipientis recipiãt i ipm. Cõsequnt̃ est dr

¶ Sed hec opinio ẽ ꝓtra sententiã aristo. q̃ in iij. de aia dr q. ītellectꝰ possibil ẽ in actu cũ sit singula sicut sciẽs. cũ tm̃ sit in potẽtia ad ꝯsiderãdũ in actu

¶ Reprobat ꝑ dictam opinionẽ dupliciter. auctoritate ⁊ rõne. ibi. Est etiam ⁊c. Auctoritate Aristotelis tertio de anima. vbi ponit q. intellectus possibilis sit in actu (scz ꝓmo) sicut sciens in habitu. cum tamẽ adhuc sit in potentia ad actum scõm. ergo nõ solum quãdo actu ꝯsiderat

Articulus ij

hoc q. vtrobiq̃ se tenet ex parte corporis. ¶ Nota tñ q. materiale virtutũ moraliũ minus manet q̃ materiale sciẽtie. quia materiale virtutũ qđ est inclinatio appetitꝰ sensitiui in ꝓpriam materiã. nũq̃ habet locũ in patria. ceteris ꝓpriis corporibꝫ. sed materiale scie ⁊ virtutis intellectualis habebit locus in patria. qz beati resumptis corporibus intelligent se ꝓuertẽdo ad phãtasmata. q̃uis non necessario. vt Doct. sanc. alibi habet. tertia parte. q. xi. ar. ij. et ad tertiũ. Sicut etiã ibidẽ dr de christo. sic dicẽdũ est de beatis post resurrectõnem. qz vtroq̃ modo intelligere poterunt. secus est saltem ante resurrectõem. ⁊ de aia ꝛeparata. de qua Doct. sanct. intelligit. quia ibi nec manet illud nec aliud materiale. Secus de toto hoie resuscitato

☞ Et ꝓfirmat ꝓma ꝓs ꝛdonis argumẽto in ꝓtiũ.

¶ Ad ꝓmũ q̃ dõm. q. verbũ apli est intelligendũ q̃tũ ad id qđ est materiale in scia. q̃tũ ad modum intelligẽdi. qz. s. neq̃ phantasmata remanebũt destructo corpore. neq̃ erit vsus scientie per conuersionem ad phantasmata

¶ Doc. respondet ad maiorẽ que est auctoritas apli. q. sciẽtia destruet quantũ ad materiale ⁊ modũ ⁊ vsum. qui nũc est. sed nõ destruetur quantũ ad formale ⁊ vsum. quẽ conuenientẽ illi statui ⁊c.. ¶ Sz oportz rem istam magis ꝓfundare ex dictꝫ Doc. sup ꝑ. Lhoꝝ. xij. dr. Dicit igit ad maiorẽ. q. scientia destruet. vez est. Sed loquitur apls de sciẽtia que est cognitio dei. illa destruet ea ratõe. quia ex parte. id ẽ ꝛmpfecta. tali ꝛmpfectõne que est de rõe scie nostre quã hic habemus de deo. inquantũ cognoscit ex sensibilibꝫ quã cognitõem oportz eẽ ꝛmpfectã. Sed dico vlterius q. scia nostra de aliꝫ sensibilibꝫ nõ destruet. qa ex parte. id ẽ ꝛmpfecta. imo post Doc. sanc. scia de naturalibꝫ est ꝓfectior in aia ꝛiuncta q̃ separata. ⁊ modus cognoscendi aie cum ꝛuersione ad phãtasmata ꝓfectior est. vt Doct. sanct. ad longũ deducit ꝓma q. q. lxxxix. ar. ꝓo. Sed destruit tñ, ꝓpter destructõem subiecti ipius materialis in tali scia. ⁊ etiã ꝓpter destructõem virtutũ sensitiuarum destruit modus ⁊ vsus ꝛnaturalis cognoscẽdi. Vñ dico. q. ratio destructois scie dei est. qz ex parte est. ⁊ quia talis partialitas. id est ꝛmpfectio. est de rõne ipius scientie dei hic habite. quare nõ est par ratio de aliꝫ habitibꝫ de quoꝝ ratõe ⁊ specie nõ est ꝛmpfectio. vt ptz de charitate viatica. q̃ est ꝛmpfecta ⁊ in patria nõ euacuat. imo ꝓficit

¶ Ad minorẽ. dico q. nõ est par ratio. si loq̃mur de scia (id est cognitõne dei) ⁊ aliꝫ habitibꝫ ītellectualibꝫ. qz ꝛm ꝓfectio est de rõne cognitois dei viatice. scz gratuite ⁊ supnaturalis. nõ aũt aliaꝝ virtutũ intellectualiũ de aliꝫ rebus. ¶ Et scõo dico ad minorẽ. negãdo q. scia naturalis sit ꝛmpfecta in aia ꝛiuncta. Et negatur ꝑ ꝛsequẽs q. destruat. qz ex parte. Sed ratõe tacta in corpore propter corruptiõem corporis destruitur quo ad materiale ⁊ cõsequenter corrumpitur quo ad materialia. vez. Et ceditur. ergo ⁊ alie destruunt quo ad materialia. vez. Et hec sit mens illius auctoritatis. patz intuẽti Doc. sanc. q. hec sit mens illius auctoritatis. patz intuẽti Doc. sanc. ibidẽ ⁊ Apl'm qui statim subdit. videmus nunc ꝑ speculum ⁊c. vbi Doc. hz. hic loquitur de visione q̃ est cognitio dei. vnde omnia ꝓcedentia dona euacuanda. sunt intelligenda fm q. ordinant ad cognitõem dei. hec ille ibi. ⁊ in lectõne tertia ꝓcedẽti eiusdẽ capli. vbi habebis. q. scia. id est cognitio dei euacuat. qz ex parte est. nõ ꝓpter dici q. scia naturalis ꝓpter ꝛuersionẽ ad phãtasmata sit ꝛmpfecta. imo ꝓfecta. qz determinata ⁊ ꝓpria. ideo oportz ponere aliam rõnem destructõnis eius. quare Doctores sanctẽ intelligendi sunt cuz dicunt q. scientia nostra euacuat. qz ex parte. Intelligit enim de scientia dei ⁊ supnaturaliũ. nõ naturaliũ ⁊ sensibiliũ. sic glosa ordinaria. quã Lapolus allegat in simili, ꝓposito. in tertio. dis. xxxi. ad ꝓmum ꝛtra ꝓmã ꝛdonem moderari debet. vbi habet. omne ergo qđ ex parte est. destruet vel ex toto vt fides ⁊ spes. vel ex parte vt scientia. cuius actus ⁊ modus destruet ⁊c. Intelligitur enim q. modus cognoscẽdi deum ꝙ ꝛuersionem ad phãtasmata impfect̃ ẽ. ideo destruetur. deo faciãt et in se. nõ in speculo viso cum quo stat q. modus cognoscẽdi q. phãtasmata nõ est impfectus respectu sensibiliũ. Hec volui notare. qz cõmuniter ⁊ indifferẽter intelligitur q. scia euacuatur ꝓpter impfectõem quã hz ex conuersione ad phãtasmata. hoc vnũ de scientia naturaliuz nõ esse verum clare videbit. q̃cunq̃ Doc. sanct. ꝓma ꝑte vbi statim ex attentione viderit ⁊c.

¶ Ad scõm dõm q. ꝑ egritudinẽ corrũpitur habitus scie q̃tũ ad id qđ est materiale. in eo scz q̃tuz ad phantasmata. nõ aũt q̃tũ ad species intelligibiles q̃ sunt in intellectu possibili

¶ Ad maiorẽ dico. q. scientia si capiat. q. speciebꝫ. siue ꝑ noticia ꝛdonis cõplexa. nõ amittit. nisi ex forti trãsmutatiõne (scz corporali) vez q̃ ad materiale. formale tñ nõ tollit ex trãsmutatiõne corporali hic. sed ꝑt auferri scia vt est noticia ꝓplexa ꝙ syllogismũ falsigraphũ in ꝓsenti statu. ꝛ in aia separata nõ. qz eius intellectio ẽ ꝙ modũ simplicis intelligentie. ⁊ est sola ꝓma operatio in ipa. vt ptz ꝓma ꝑte q. lxxxix. ar. v. de his supra. q. liij. ar. ꝑ. ad scõm ⁊ tertiuz.

Minor vera. Ergo scie ⁊ alie nõ manẽt. vez q̃ ad materiale. ⁊ quo ad vsum huic vite conuenientẽ. Quis aũt vsus future vite ꝛueniat. ⁊ ꝙ aia intelligat. ⁊ ꝙ spes ꝟ acq̃sitas. ⁊ ꝓpter q. una a deo in separatõne influxas. qđ est intelligere ꝙ ꝛuersionẽ ad supiora. ⁊ etiã ꝙ inspectõem speciei rum q̃ sunt in mẽtibꝫ angelicis qđ fit ꝙ locutõnem. vide Doc. sanc. in de verita. mate. xix. q. ꝑ. in fine corꝑis

¶ Ad tertiũ dõm q. aia separata post mortẽ habet aliud modũ intelligẽdi q̃ ꝙ ꝛuersionẽ ad phãtasmata. vt in ꝓmo dictũ est. ⁊ sic scia manet. nõ tñ fm eum dẽ modũ operãdi. sic ⁊c ꝓtutibꝫ moralibꝫ dictũ ẽ. q. lxxix. ar. ꝓo. art. ꝓo

¶ Dato vera. ꝓficiunt qdem ad ꝓpium actum. sz fm exigentiã modi essendi. q̃ si alius fuerit ⁊ modꝰ agẽdi alius erit. dum eñ est in corpe. tunc ꝓtus intellectiua hz ordinẽ ad corpus. ⁊ a potentijs organicis accipit. et ad eas hz respicere actualiter q̃cunq̃ ꝛsiderãdo. quãdo aũt est a corpe fm eẽ separata. tũc intelligit nec ꝙ corpꝰ sicut nec hic ꝙ corpus intelligit. nec ordinẽ habet ad corpus. applicando videlicz spes ad phãtasmata. quia vel spes a deo accipit. ⁊ ꝙ spes hic acceptas intelligit sine ꝛuersione ad phãtasmata. Ad minorẽ. negatur omino. qz etiã dato q. habitus hic acqsiti nõ manerẽt. remaneret tñ ponia intellectiua ordinata ad aliquos actus. esto alterꝰ rõis. Ad. pbatõem dr. q. vera ẽ de aia ꝛiuncta. q̃ esto nõ habeat eẽ dependẽs a corpe. nõ tñ eẽ sine corpe. sic esto nõ habeat intellectiuã cognitõnem dependentẽ a corpe. tñ nõ fit sine habitudine ad corpꝰ mõ dicto. Cõcedo vlterius q. phãtasmata nõ manent. sed negat ꝓna. si ꝛsequẽs absolute intelligit. s. q. ꝓtutes itellectuales nullo mõ maneãt. sz ꝛcedit q. nõ manẽt q̃ ad materiale. ⁊ modũ intelligendi ꝙ ꝛuersionem ⁊ inspectõnem phantasmatũ. ⁊ de his habetur etiã ꝓma ꝑte. q. lxxxix. ar. ꝓmo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Utrũ fides maneat poſt hanc vitam.

SAd tertiũ ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ fides maneat poſt hãc vitã. Nobilior em̃ ẽ fides qz ſcientia. ſz ſcia manet poſt hãc vitã. vt dictũ ẽ. ꝙ fides. ¶ Ꝑ. ꝓmo ad corinth. iij. dr. Fundamẽtũ aliꝺ nemo pt ponere ꝑter id qꝺ poſitũ ẽ. quod ẽ chriſtꝰ ieſus. i. fides chriſti ieſu. ſed ſublato fundamẽto nõ remanet id qꝺ ſuperedificatur ergo ſi fides nõ remanet poſt hãc vitam nulla alia ꝟtus remaneret. ¶ Ꝑ. cognitio fidei z cognitio gl'ie differũt ſm pfectũ z impfectũ. ſz cognitio impfecta pt eſſe ſimul cũ cognitione pfecta. ſicut in angelo ſimul pt eẽ cognitio veſpertina cũ cognitõe matutina. z aliqs hõ pt ſimul habere de eadẽ ꝺclusione ſciam ꝑ ſyllogiſmũ demõſtratiuũ z opinionẽ ꝑ ſyllogiſmum dialecticũ. ꝙ etiã fides ſimul eẽ pt poſt hãc vitã cum cognitõe glorie. ¶ Sed ꝺtra ẽ qꝺ apl's ꝺr ij. ad corinth. v. qz diu ſumꝰ in corpe pegrinamur a dño. ꝑ fidẽ em̃ ambulam⁹ z nõ ꝑ ſpem. ſz illi q ſũt i gl'ia nõ peregrinãtur a dño ſz ſunt ei ꝓſentes. ꝙ fides nõ manet poſt hanc vitam in gloria.

¶ Conſequẽter q̃rit de ſꝛtutiꝺ theologicis. z ſpecialr de ſingulis in articulis ſequẽtiꝺ. Et ꝓmo de fide. q̃ poſt alijs via generatõnis.

¶ Rñdeo ꝺ̃m ꝙ oppoſitio eſt ꝑ ſe z ꝓpria cauſa ꝙ vnũ excludat ab alio. inq̃tũ. ſ. in oiꝺ oppoſitis includit oppoſitio affirmatõis z negatõis Inuenit aũt in q̃buſꝺã oppoſitio ſm ꝺtrarias formas. ſic in coloriꝺ albũ z nigrũ. in q̃buſꝺã aũt ſm pfectũ z imperfectũ. vñ in alteratõiꝺ magis z minꝰ accipiũtur vt ꝺtraria. vt cũ ꝺ minꝰ calido fit magis calidũ. vt ꝺr in v. phyſi. Et qz pfectũ z impfectũ opponũt. impoſſibile ẽ ꝙ ſimul ſ̃m idẽ ſit pfectio z impfectio

¶ In hoc corpe Doc. ſan. dat intelligere virtualr duplicem q̃ſiti intellectũ. Unde ſm illũ ꝺuplicem intellectũ etiam duplr reſpõꝺet iuxta ſcm. ibi. Sz vlteriꝰ ꝛc. Primus g̃ intellectus q̃ſiti pt eſſe. an fides maneat poſt hãc vitam. ita ꝙ ſuba fidei maneat. abiecta impfectõne. ſicut in etate virili manet ſubſtãtia hoꝝ pueri. ſed puerilitas euacuat. ita ꝙ eadẽ cognitio ſm naturã ſ̃ ad ſubſtantiam maneat que hic erat impfecta. z illic pfecta. hic obſcura z ineuidens. alibi clara z euidens Unde Doc. iuxta hunc intellectũ ponit talem ꝺclusionẽ ꝓmã reſpõſiuã. Fides non pt eſſe pfecta cognitio eadẽ numero manens (ita ſcz ꝙ ea que hic erat impfecta ſit pfecta z clara cognitio in patria) Probat ex Doctore impoſſibile eſt. ꝙ ſit ſm idem ſit pfectio z impfectio. z q̃ impfectio eſt de rõe rei z ptinet ad ſpẽm ipſius impoſſibile eſt. ꝙ idem numero manens fiat de impfecto perfectũ. etiam ſucceſſiue. ſz impfectio cognitõnis (ſcz habitualis z actualis) ẽ de ratione fidei. g̃ ſequitur ꝺclusio ꝙ impoſſibile eſt. ꝙ fides ſit ſit pfecta z impfecta. vel ꝙ hic ſit impfecta z eadem numero ſit in alia vita pfecta. Huius rõnis Doc. ſanc. ꝓmo ponit z ꝓbat maiorẽ. ſcꝺo minorẽ. ibi. Manifeſtũ ẽ aũt ꝛc. Circa maiorẽ Doc. ſanc. ꝓmo ꝓbat ꝓmam ptem. ſcꝺo ſcꝺam. ibi. Eſt aũt ꝺ̃ſiderandũ ꝛc. Arguit ergo ſic

virtutũ poſt hanc vitã

ꝓ ꝓma parte. Oppoſitio eſt ꝑ ſe z ꝓpria cauſa. ꝙ vnũ excludat ab alio. ſed nõ ſolum ꝺtraria. ſed z pfectũ et impfectũ oponunt. igit maioris ꝓma ꝓs vera Dato illa patz. qz in oppoſitis includit oppoſitio affirmationis z negatõnis. Sed impoſſibile eſt affirmatõem z negatõem eſſe ſimul in z de eodẽ. igit ꝛc. Minor ꝓz ex ꝛnro phyſicoꝝ. vbi maius z minus. z ꝓſequẽs pfectũ z impfectum etiam in eadem re dicunt ꝺtraria. vt patet in alterationibus. Cõſequẽter cũ ꝺr

Eſt aũt ꝺſiderãdũ ꝙ impfectio q̃ꝺẽ quãꝺoqꝫ eſt ex rõne rei. z ptinet ad ſpẽm ipſius. ſicut defectus rationis ptinet ad ratõem ſpeciei equi vel bouis Et qz vnũ z idẽ nũero manẽs nõ pt tranſferri de vna ſpecie in aliã. inde eſt ꝙ tali impfectõe ſublata tollit ſpecies rei. ſicut iã nõ eſſet bos vl equus ſi eſſet rõnalis qñqz vero impfectio nõ ptinet ad rõnem ſpẽi. ſz accidit in diuiꝺuo ſm aliq̃ꝺ aliud. ſicut alicui hoi qñqz accidit defectus rõnis inq̃tum impedit in eo rõnis vſus ꝓpter ſomnũ vel ebrietatẽ vel aliq̃ꝺ hmõi Patet aũt ꝙ tali imperfectione remota nihilominꝰ ſubſtantia rei remanet.

¶ Procedit ad ſcꝺam partẽ maioris ꝓ qua notat. ꝙ impfectio rei ſe hz ad rem ꝺupliciter. Uno mõ eſt de rõne z ſpecie ipſius. Alio mõ nõ. ſed ſe hz accidentaliter ad ſubſtãtiam rei. Et tunc ablata impfectõne nõ auferet ſubſtãtia ſicut declarat exemplariter in lra. Sed ꝙ ꝓmo mõ auferatur ſubſtãtia rei z impoſſibile ſit idẽ in numero manẽs tranſferri de impfecto ad pfectũ. etiã ſucceſſiue. ſicut ꝺr ſecunda pars maioris. ꝓbat. idẽ numero manens nõ pt tranſferri de vna ſpecie in aliã. ſed ſi res eadẽ numero ſieret de tali impfecto pfectũ. trãſferret de vna ſpecie in aliã igit impoſſibile eſt ꝙ idẽ numero ſucceſſiue ſit impfectus et pfectũ. Maior nota extra lrãm. quia maior diſtinctio (ſcz ſpecifica) infert minorẽ ſcz numeralẽ. Nõ g̃ ſtant ſil. ꝙ ſit idẽ numero z diſtinctũ ſpecie. Minor iam aſſumpta ꝓz. qz impfectõne remota tollit ſpẽs rei. igit aduenient pfectõne aduenit alia ſpẽs. z ſic tranſfert de ſpecie in ſpẽm. Aũs patz ex notabili. qz impfectio ẽ de rõe ſpẽi. igit ea ſublata tollit ſpẽs Deinde cũ ꝺicit

¶ Manifeſtũ ẽ aũt ꝙ impfectio cognitõis ẽ de rõne fidei. ponit em̃ in eiꝰ diffinitõe. fides em̃ eſt ſuba ſperãdaꝝ rerũ argumentũ nõ apparentiũ. vt ꝺr ad heb. xi. Et Aug. ꝺr. Quid eſt fides. credere ꝺ̃d non vides. ꝙ aũt cognitio ſit ſine apparitõe vel viſione hoc ad impfectionẽ cognitõis ptinet. z ſic impfectio cognitionis ẽ de ratione fidei

¶ Ponit z ꝓbat minorẽ ꝓncipalẽ ex diffinitõne fidei. qz fides eſt ſuba ꝛc. nõ apparentiũ z nõ viſoꝝ. Sz ꝙ cognitio ſit ſine apparitõne vel viſione. hoc ad impfectionem cognitõnis ptinet. igit minor ꝓncipalis vera. ſcz ꝙ impfectio cognitõis ẽ de rõe z ſpecie fidei ꝛc. Tunc ibi

¶ Unde manifeſtũ eſt ꝙ fides nõ ꝑt eſſe perfecta cognitio eadẽ numero manens

¶ Doc. ſubiũgit ꝺclonem ipam. ꝙ fides nõ ꝑt ꝛc. vt in lra. Aduerte aũt circa ꝓbatiõnem iſtius ꝺclonis q̃ vez ſit. qꝺ Capolus frequẽter aduerſarijs obijcit. quia videlz fides z viſio nõ ꝺr̃ſ ſm magis z minus in genere euidẽtis. z eſſe luminis. ita ꝙ eadẽ ſubſtãtia maneat ſub

maiori z minori. vt ptz in intenſione formaꝝ naturaliũ. immo ꝺr̃ſ ſicut ꝙantio z habitus. z diuerſaꝝ rationũ. z ſibi oĩno incõpoſſibilia in eodem ꝛc.

¶ Sed vlterius ꝺſiderãdũ eſt vtꝝ ſimul poſſit eſſe cũ cognitõe pfecta. nihil em̃ ꝓhibet aliquã cognitionẽ impfectã ſimul eẽ aliq̃ cũ cognitõe pfecta. Eſt igit ꝺſiderãdũ ꝙ cognitio ꝑt eẽ impfecta tripliciter. Uno mõ ex ꝑte obiecti cognoſcibilis. alio mõ ex ꝑte medij. tertio mõ ex ꝑte ſubiecti. Ex ꝑte q̃ꝺẽ obiecti cognoſcibilis differũt ſm pfectũ z impfectũ cognitio matutina z veſpertina in angelis. nam cognitio matutina ẽ de reb⁹ ſm q̃ hñt eſſe in ꝟbo. cognitio aũt veſpertina ẽ ex eis ſm q̃ hñt eſſe in ꝑpria natura qꝺ ẽ impfectũ reſpectu ꝑmi eſſe.

¶ Hic ꝓcter Doc. tractat de q̃ſito iuxta ſcm intellectum. q̃ eſt An poſſit eẽ cũ cognitõne pfecta. ꝺato z cõceſſo. qz ipa fides nõ poſſit fieri cognitio euidẽs z pfecta. qz ineuidentia eſt de rõne ſua An tñ poſſit ſtare cũ euidẽti z clara dei cognitõne in patria. q̃ eſt beatitudo. Et ratõ dubitãdi rõnabiliter eſt. qz q̃nqz ſtat cognitio impfecta cũ pfecta vt patebit. aliquãꝺo aũt repugnat. qz cũ pfectõne ex parte obiecti ſtat impfectio ex parte ſubiecti vel medij Et itez cũ pfectõne ex parte medij. ſtat impfectio ex ꝑte ſubiecti. Scꝺm g̃ hunc intellectũ Doc. ſanc. aꝺiũgit ſecũꝺã ꝺclusionẽ reſponſiuã in fine. ibi. Unde manifeſtũ eſt. Et eſt ꝺclusio. Impoſſibile eſt ꝙ fides maneat ſimiliter eaꝝ beatitudine in eodẽ ſubiecto. Circa ꝓbatiõem huiꝰ ꝺclusionis Doct. ꝓmo ꝓmittit quoꝺdã notabile diſtinctiuũ. Scꝺo ſubiũgit ꝓbatiõnem. ibi. Manifeſtũ eſt aũr. Notat g̃ ꝓmo. ꝙ aliqua cognitio ꝑt eſſe impfecta tripliciter. z declarat ſingula membra Scꝺm ibi. Ex parte vero medij Tertiũ ibi. Ex parte vero ſubiecti. Dicit ergo. ꝙ cognitio vno mõ eſt impfecta ex parte obiecti cognoſcibilis. alia perfecta. ſic. ꝙ rei certe alia rei incerte ſm ſe ex natura ſua vt certitudo z pfectio. vl impfectio obiectalis hoc eſt impoſſibile. ꝙ vna res eoꝺẽ mõ ſit pfecta z impfecta. z ꝙ ꝓſequẽs cognitio nõ ꝑt eſſe pfecta obiectiue. z impfecta eiuſꝺẽ obiecti cognoſcibiliter. z tales nõ ſunt eiuſꝺẽ obiecti ſ̃m idẽ eſſe. ſicut matutina in angelis eſt perfecti. veſpertina impfecti. ¶ Ubi nota. ꝙ ſi ꝓprie loq̃rem̃r de matutina et veſpertina. tunc diſtinguerent ſcꝺo mõ. ꝙ videlicz ſunt eiuſꝺẽ rei per diuerſa media. videlicz per diuinã eſſentiaz et ſpẽs ꝓportionatas vt Doct. oſtendit ꝓma parte. q. lix. ar. vij. Et clare in de veritate. materia. viij. q. xvſ. in fine corpis. z ita ſunt per diuerſa media. ſcilz perfectũ z impfectũ de eaꝺẽ re. z ꝺue cognitões realiter diſtincte. Sed Doc. hic loq̃tur de matutina z veſpertina exterſe vt diſtinguunt cũ ex parte obiecti. vt cognitio q̃ cognoſcit rez ſm eſſe qꝺ hz in deo eſt matutina z eaꝺẽ numero. vt cognoſcit rem ſm eſſe qꝺ hz in ꝓpria natura ꝺr veſpertina. et ita ẽ ibi ꝺualitas cognitõnis ſm rõem z extrinſeca ſm diuerſa obiecta. vt vult Doc. Et ita perfectũ z impfectũ ex parte obiecti nõ ſunt eiuſꝺẽ obiecti. ſed ꝺuoꝝ. puta ꝺei z creature. ſic igit impoſſibile eſt ꝙ ſit perfecta z impfecta cognitio. denominatõne etiã extrinſeca. id ẽ perfecti et imperfecti reſpectu vnius vt volebat aũs quo ad ꝓmam partẽ. Matutina cũ z veſpertina. vt hic loq̃tur Doct. nõ diſtinguunt eſſentialr z realr. vnde nõ ẽ perfecta z impfecta denoiatõne intrinſeca. ſz extrinſeca. Sz ſi ſtricte acciperent. tunc eſſent perfecta z impfecta etiã intrinſece

Et hoc nota. vt euadas difficultatẽ. que raro hic explicatur ꝛc. Cõſequenter cum ꝺicit

¶ Ex ꝑte ꝟo medij ꝺr̃ſ ſm pfectũ z impfectũ cognitio q̃ ẽ de aliqua ꝺclusione ꝑ medium ꝺemõſtratiuũ z ꝑ medium ꝓbabile.

¶ Declarat ſcꝺm membrũ. ſ. qꝺ eſt pfecta cognitio et impfecta ex parte medij. ¶ Circa explicatõem Doc. ſancti vbi habet. ꝙ ex parte medij ꝺr̃ſ ſm perfectũ z impfectũ. Cognitio que eſt de aliqua ꝺclusione per medium demonſtratiũ. z per medium ꝓbabile (poteſt em̃ idem cognoſci per ꝺuo media. ſed nõ per vnũ qꝺ ſit certũ z incertũ. z cũ quis per ꝺuo media certũ z incertũ cognoſcit. tunc illud perfectũ z impfectũ nõ ꝺueniũt vni medio. cũ vnus cognoſcens ꝑ vtrũqz. ꝑt cognoſcere certe ex parte ſubiecti) eſt difficultas. Nam aliqs poſſet ſe in hoc ſuꝺare. ponẽꝺo ꝙ opinio z ſcia poſſent eſſe ſimil's ſicut fecerũt quos recitat Capolus. qz ꝓbabile mediũ generat opinionem z demonſtratiua ſciam. Cũ ergo ꝑt haberi ab eoꝺem z de eoꝺẽ. videl ꝙ ab eoꝺẽ habeant opinio z ſcientia ¶ Sed ꝙ illa nõ ſit mens Doc. ſanc. ꝓz ex immediate ſequentiꝺ. vbi ꝺr ꝙ opinio z ſcia differũt ſ̃m perfectũ z imperfectũ ex parte ſubiecti. Et ꝺr ꝙ impoſſibile eſt. ꝙ cognitio ꝓfecta z impfecta ex parte ſubiecti ſint in eoꝺem. vt clare patz. Dicit ergo ꝙ mediũ ꝓbabile quãꝺo ſe ſolo cõcurrit tunc cauſat cognitõem ꝓbabilẽ z cũ formiꝺine ac ꝑ hoc ex parte ſubiecti impfectã. Cum vero �concurrit cũ medio demonſtratiuo z euiꝺẽti. nõ cauſat opinionẽ. Sz ambo ſimil cauſant cognitõem euidentẽ z ſcientificã. q̃ q̃ꝺem cognitio vt partialr ꝓcedit a medio ꝓbabili. hz ꝙ ſit aſſenſus aliqualiter firmus z declinans in vnã partez ꝺtradictõnis. vt aũt eſt effectus ſyllogiſmi demonſtratiui hz euidentiã z perfectã firmitatẽ. nõ em̃ differũt ex parte claritatis medij vel cauſe. ſed ſolum ex parte ſubiecti. Unde quantũcũq̃ eſt obſcuritas in medio. ꝺũmõ ſubiectũ ſit firmũ nõ ẽ ibi opinio. de his habes plura in Capolo in 3°. diſ. xxv. in ſolutionib⁹ ꝺtra ſcꝺam ꝺclusionem potes videre ꝛc. Deinde cũ ꝺicit

¶ Ex ꝑte ꝟo ſubiecti differũt ſm pfectũ z impfectũ opinio. fides z ſcia. nã ex rõne opinionis ẽ ꝙ acciꝑiatur vnũ cũ formiꝺine alterius oppoſiti. vn non hz firmã inhęſionẽ. ex rõne vero ſcientie eſt ꝙ habeat firmam inhęſionẽ cũ viſione intellectiua. hz em̃ certitudinẽ. ꝓcedẽtẽ ex intellectu ꝓncipiorũ. fides aũt medio mõ ſe habet. excedit em̃ opinionem in hoc ꝙ habet firmam inhęſionem. deficit vero a ſcientia in eo ꝙ non hz viſionem.

¶ Explicat tertiũ membrum. ſcz de cognitõne pfecta z impfecta ex parte ſubiecti. vt eſt opinio. fides z ſcia. Circa hoc eſſet difficultas. an fides z opinio poſſent ſtare ſimul. ſed de hoc habet Doc. ſanctus. 2ª 2ę. q. ꝑ. arti. v. ad. iij. z tangek ad 3m. z Capol⁹ vbi iã Cõſeq̃t ibi

¶ Manifeſtũ eſt aũt ꝙ pfectũ z impfectũ nõ ꝑnt ſimul eẽ ſm idẽ. ſz ea q̃ differũt ſm pfectũ z impfectũ ſm aliq̃ꝺ idẽ poſſunt eẽ in aliquo alio eoꝺẽ Sic igit cognitio pfecta z impfecta ex ꝑte obiecti nullo mõ ꝑnt eẽ de eoꝺem obiecto. poſſunt tñ ꝺuenire de eoꝺem medio z in eoꝺem ſubiecto. nihil em̃ ꝓhibet ꝙ vnꝰ hõ ſimul z ſemel ꝑ vnũ z idem mediũ habeat

Universidad de Deusto
Biblioteca

cognitõem ex duobus quoꝝ vnũ est pfectũ ⁊ aliud impfectũ sicut ex sanitate ⁊ egritudine ⁊ bono ⁊ malo. Silr etiã impossibile est q cognitio pfecta ⁊ impfecta ex pte medij ꝺueniãt in vno medio. ꝺz nihil p hibet ꝙn ꝺueniant in vno obiecto ⁊ in vno subiecto pt esse vnus hõ cognoscere eandẽ ꝺclusionẽ p medium pbabile ⁊ demonstratiũ. Et est silr impossibile q cognitio pfecta ⁊ impfecta ex pte subiecti sint simul in eodẽ subiecto. fides ãt in sui rõne ꝺz impfectõem q est ex pte subiecti. vt. s. credẽs nõ videat id qõ credit. btitudo ãt ex sui rõne ꝺz pfectõem ex parte subiecti. vt. s. beatus videat id qꝺ btificat vt supꝺ dictũ ẽ.

q. iij. ar. viij.

¶ Probat ꝺclonem scõam ex pcedenti distinctõe sic Perfectũ ⁊ impfectũ pñt ee simlr ꝑm illud ꝑm qõ ꝺnãt pones pfectũ ⁊ impfectũ. possunt tñ ea q ꝺnãt ꝑm pfectũ et impfectũ ꝑm diuersa ee in aliquo alio eodẽ. q cognitio pfecta ⁊ impfecta ex parte obiecti nõ pñt ee de eodẽ obiecto (ita q eaꝺẽ cognitio sit pfecti ⁊ impfecti certi ⁊ incerti vnius) pñt tñ ẽ. vt in fa. Simlr impossibile est q cognitio perfecta ⁊ impfecta ex parte medij sit ꝑm idez medium quasi vna cognitio sit perfectũ medium ⁊ impfectum idem. quasi idẽ mediũ sit certum ⁊ incertũ. Et simlr impossibile est. q cognitio perfecta ⁊ impfecta ex parte subiecti sint simlr in eodem subiecto (Addo extra Iram) põt tñ ee in diuersis subiectis. ꝑm idem mediũ ⁊ idẽ obiectũ Possunt enim diuersi homines sic se habere. q vnus idẽ cognoscat per idem mediũ cũ firma adhesione. alius aũt cũ formidine (subsumit ad ꝓpositũ) sed fides in sui rõne ꝺz impfectõem que est ex parte subiecti vt sez tẽ. beatitudo aũt de sui ratõne habet perfectõnem ex parte subiecti. vt sez beatus videat dare id quo beatificat. ergo sequitur conclusio. Alis ptz ex pcedenti distinctõe. Minor subsumpta relinqtur nota quo ad ꝑmam partem ex dictis circa cõclusionem ꝑmam. Quo ad secundũ. Ex dictis supra q. iij. ar. viij. Et nota breuiter q mens Doctor. sanc. stat in hoc q opposita vt sic. nõ possunt ee simlr. Sed opinio et fides. ⁊ scientia habent aliquã oppositõnem. qz in vna est certitudo. in alia incertitudo. Et nõ opponunt ꝑm certitudinẽ obiecti ⁊ medij. sed tñ subiecti. igit nõ possunt ee simlr in eodem subiecto. licet possint esse eiusdẽ obiecti et medij. de vno enim obiecto. ⁊ p ꝙsequẽs vno mõ certo esse habet vnus opinionẽ. aliqui sciam. ⁊ certitudo obiectalis vna est. Simlr de vno medio. ⁊ per vnũ mediũ vn⁹ habet opinionem (sez rudis) alius sciam. Simlr possunt ee duo media. q̃ꝝ vnũ ẽ certũ. aliud incertũ ẽ. Tũc ibi

¶ Unde manifestũ ẽ q ꝛ impossibile ẽ q fides maneat simul cũ btitudine in eodẽ subiecto

¶ Infert ipam ꝛclonem iam satis ꝓbatam ⁊ patet.

¶ Nota q hec conclusio videtur intelligẽda de potẽtia creature de qua nõ videtur magna difficultas. ⁊ de potentia dei ordinata de eo q est in statu beatitudinis Paulus aũt nõ fuit in statu beatitudinis. ꝺz raptim vidit. Et intelligit q impossibile est. q fides maneat cum beatitudine ꝑm actum. ⁊ actu habeat ratõnem fidei. Verũtamẽ q oñe absolutũ fidei remaneat cuz beatitudine. nõ tamẽ actu habeat ratõnem fidei. nõ videtur impossibile de potentia dei absoluta. Si cñ ꝑm Capolum. deus potest intellectõnem quam habeo de lapide ponere in lapide absq hoc q intelligat. nõ videtur impossibile. q entitate fidei ponat in intellectu beati. absq hoc q actu credat. id

an fides possit stare cũ beatitudine

qꝺ intuitiue videt. Et ad hoc est Herueus quodlibeto scꝺo. q. xv. quia nihil, phibet oppositorum ⁊ incompossibiliũ actuum esse ꝓncipia nõ oppositã. nec incõpossibilia Adamas enim si ponatur sup ferrum imꝑmit sibi quandam inclinatõnem per quã mouetur sursum ad adamãtem ipm. ⁊ cum tali inclinatõne mouente sursum manet grauitas ꝑm quã habet moueri deorsum. ita q due inclinatones habituales ad diuersos motus stant simlr. licet illi motus nõ stent simul ẽ. Et ita puto intelligendum Doc. sanc. q qꝺ fides requirit nõ videre ⁊ obscuritatẽ. iõ ex natura sua nõ stat cum visione. ⁊ hoc sub ratõne fidei formalr ⁊ ꝑm actum secundũ q tamẽ id quod est fides possit manere. ⁊ fides materialr nõ videtur implicare. qz etiam ꝑm Capolum. esto ineuidentia ⁊ enigma sit de cõceptu fidei. nõ tamẽ est de essentia fidei. cum ꝓpatio non sit natura vel de natura positiua. ideo sequitur q per potentiam diuinam absolutam tale positiuũ posset conseruari. Sed verum est iuxta dicta circa cõclusionem ꝑmã q nõ habebit vt sic speciem. id est formalem ratõnem fidei quo ad oñia que sunt de ratõne fidei. De istis etiaz difficulter Capolus in tertio. dis. xxxj. in solutionibꝫ quasi per totum, quoniã Doct. sanct. alibi ponit fidem mãsisse in paulo tempore raptus. ¶ Scotus concordat in tertio. dis. xxxj. vbi dicit. actus succedentes. credere et sperare. sez videre ⁊ tenere nõ habent ꝓprie impossibilitatem ad habitus fidei ⁊ spei. qꝺ probatur. quia Paulus in raptu habuit salrem actum visionis. ⁊ tamen non erat in eo euacuatus habitus fidei. igitur. ille actus nõ repugnat habitu fidei. Nõ ergo euacuatur fides ⁊ spes quia succedat eis aliquoꝺ incõpossibile. ꝺz quia essent supflui. Hec ille ẽ.

¶ Argumentũ in cõtrarium idem cõcludit qꝺ dictum est in ꝓsenti secũda conclusione.

¶ Ad ꝑmũ q ꝺom. q fides ẽ nobilior q̃ scia ex pte obiecti. qz eius obiectũ ẽ veritas ꝑma. ꝺz scia ꝺz pfectiorẽ modũ cognoscẽdi q̃ nõ repugnat pfectioni btitudinis. s. visioni sicut repugnat ei modus fidei

¶ Maior vera. q fides est nobilior q̃ scientia ex parte obiecti. quia fides de deo. scientia aũt de naturalibꝫ et creatis. Sed dico q fides directe opponitur cognitioni beatifice. quia de eodez cum ipa. ⁊ ex parte subiecti habet conditõnem beatitudini incõpossibilem respectu eiusdez obiecti. Scientia aũt est qꝺem impfecta (saltem in perfectione negatiua) compara ad beatitudinẽ ⁊ visionẽ patrie. sed illa impfectio nõ opponitur ipi visioni patrie. tñ qz nõ de eodẽ tñ qz nõ q ꝺ idẽ mediũ. rum quia substrata visioni beatifice. ¶ Unde negat ꝙsequẽtia. quia etiã perfectio naturalis ⁊ natura ipa est impfecta respectu glorie. ⁊ tamẽ glorie nõ repugnat. sed per gloriã perficitur. Sic cognitio naturalis. que est scientia de naturalibꝫ. ⁊ naturalis nõ opponitur patrie. sicut fides que ꝺr impfectã cognitionem dei gratuitam. visio aũt vel beatitudo ꝺr perfectam cognitionem eiusdem dei. vnde sunt respectu eiusdẽ Dictum est aũt in corpore. q perfectũ ⁊ impfectũ in eodem ⁊ respectu eiusdẽ nõ cõpatiunt se. tamẽ respectu diuersoꝝ vel per diuersa media.

¶ Ad scꝺm ꝺom. q fides est fundamẽtuz q̃tum ad id qꝺ habet ex cognitione. ⁊ iõ q̃n pficiet cognitio erit pfectius fundamentũ

¶ Ad maiorem dico. q fides iesu est fundamẽtum. nõ ratõne impfectõnis (sez incuidentie ⁊ enigmatis) sed

ratõne recte cognitiõis. Et si sit pfecta cognitio sine enigmate. nihilominꝰ tñe fundamentũ christiane vite ⁊ pfectionis. ⁊ omniũ aliaꝝ virtutũ. Ad minorẽ. verum ablato fundamento in se. ⁊ in sibi equalenti. ea ratõne qua ẽ fundamentũ. nõ remanet id qꝺ superedificatur. Sed dico. q hoc nõ cõtingit in ꝓposito. quia esto fides ipa euacuetur. tamẽ sibi succedit pfecta cognitio. Ratõne cuꝰ erat fundamentũ. ⁊ ꝙ ꝙsequens pfectius fundamentũ. ⁊ adeo perfectũ vt nũq deficere possit. nec ipi superedificata deficient. Negatur ergo ꝙsequẽtia. ¶ Uel posset ꝛcdi. Ergo si nõ remanet fides vel ꝑm spem vel ꝑm genus ex ꝑm id virtualr ratõne cuius est fundamẽtum. qꝺ nos nõ dicimus. vt patebit ar. ꝺnto. vbi dicetur q fides manet ꝑm aliquid sui generis. Et de hoc fuit aliquid tactuz supra. q. lxv. arti. v. vbi dictum est. q charitas nõ manet sine fide. vel sine eo qꝺ supereminẽter continet fidem. quo ad id qꝺ est perfectionis. Et hanc solutõnem habet etiaz Doct. sanc. in de ꝑtutib⁹ de spe. ar. ij. ad. xiij.

¶ Ad tertiũ ptz solo ex hijs q̃ supꝺ dicta sunt

¶ Ad maiorẽ dico. q cognitio fidei. ⁊ cognitio glorie differũt ꝑm perfectũ ⁊ impfectum ex parte subiecti. respectu eiusdem obiecti. dictum est aũt. tale pfectum ⁊ impfectum in eodem ꝑm idem ⁊ respectu eiusdẽ sunt incompossibilia. Ad minorẽ Si intelligit vt iam dictum est ad maiorẽ negaf. sed dico q vera est q cognitio impfecta ex parte obiecti pt ee cum pfecta ex parte obiecti. ꝺz nõ eiusdẽ sed diuersoꝝ. Et scꝺo pfecta ex parte medij. pt ee cum impfecta ex parte medij. sed nõ eiusdẽ medij. sed diuersi. Et isto modo in angelo est simlr matutina ⁊ vespertina vt distinguunt ex parte obiecti sed diuersi, vt dictum est in corpore. Et aliquis idem cognoscit p pfectum medium ⁊ impfectũ. Sed negaf ꝙsequẽtia. qz fides ⁊ cognitio glorie opponunt in eodem subiecto p perfectũ ⁊ impfectũ respectu eiusdẽ. ⁊ p pfectũ ⁊ impfectũ ex parte subiecti. rõne cuius nõ ꝓpatiunt se in eodẽ intellectu. Oppositio cñ medij nõ facit sciam ⁊ opinionẽ incõpossibiles. sed oppositio que est ex parte subiecti. ¶ Nota hic q verum est. q homo potest cognoscere eandẽ ꝛclusionem ex parte subiecti ꝑ ꝺictã. eandẽ cñmino. p mediũ ꝓbabile ⁊ demonstratiũ. ⁊ ita erit cognitio p mediũ pfectũ ⁊ impfectũ. vt ꝺr in Corpe. ꝺz nõ ꝛcdit. q p illa duo media ꝺum simlr ꝙcurrunt. habeatur cognitio pfecta ⁊ impfecta formalr ex parte subiecti. quia habẽt rones incõpossibiles in eodem subiecto respectu eiusdem. Dictum est enim. q nõ opponunt. nec ꝑm certitudinẽ ⁊ incertitudinẽ obiecti vel medij. sed tñ subiecti. vt habet ꝓmo posterioꝝ in fi. de eodẽ cñ obiecto potest haberi scientia ⁊ opinio a diuersis. ⁊ potest esse opinio ꝓ sitrõnis imediate. ⁊ p cõsequens opinio nõ necessario habet per mediũ ꝓbabile. nec p ꝙsequens opponit rõne medij scientie. Et potest p idem mediũ in vno generari opinio. in alio scia. Igit nõ opponunt ex parte medij. Unde scꝺo ꝓbatio minoris. q est p exemplũ. negaf. videlicz. q aliqs homo simlr possit habere de eadẽ ꝛclusione sciam p syllogismũ demonstratiũ et opinionẽ p syllogismũ dialecticũ. Sed dicimus q pt qꝺem eadẽ ꝛclusio p illa duo media cognosci. sed vl erit solum cognitio scientifica actu hns in se qꝺ pfectionis est in opinione supereminẽter. vel erit estimatio p mediũ ꝓbabile firma q̃ nõ est opinio. Et dicimus ergo q cognitio pfecta ⁊ impfecta ex parte medij stant simlr. nõ q pfecta ⁊ impfecta sint in ꝓposito due. sed ꝺr pfecta ⁊ impfecta existere. id ẽ p mediũ pfectũ ⁊ impfectũ. sic ꝓus dictum ẽ

in corpore de matutina ⁊ vespertina ex parte obiecti. Sed semp dicimus. q scia ⁊ opinio dicũt pfectũ ⁊ impfectum oppositũ solũ ex parte subiecti eiusdẽ. ⁊ ergo in eodem nõ sunt simlr de eodẽ. sed in diuersis pñt ee de eodẽ. Concedim⁹ ꝙ qꝺ Doc. ꝺr in Corpe. qꝺ ꝛtingit idẽ euidabile cognoscere eandẽ simlr p mediũ necessariũ ⁊ ꝛtingẽs. Sz nõ scit simlr ⁊ opinabile. ꝺz vl ꝺz rñ sciam ꝛtinentẽ eminẽter qꝺ ẽ cognitõnis. vel ꝺz p mediũ ꝓbabile distincte estimationẽ a medio scientifico. Sz talis estimatio nõ est incerta sed firma nec ꝺz rõnem opinionis. ⁊ sic oportz dicere tho mistã. qz Doc. 2ª 2ᵉ. q. ꝑ. ar. v. ad qrtum. ex ꝙsse ponit nõ posse stare sciam ⁊ opinionẽ. Et nota dictũ Doc. sanc. in 3ª. pre. q. ix. ar. iij. qꝺ Capolus etiã allegat. q sicut in generatõne subtialiũ in via Doc. sanc. dispones pcedẽtes abiicunt. ⁊ forme pfectiores sequunt. Ita in generatõne scie post pcedias opiniones deliñt opiniones. sed seqtur scia. q ꝛtinet opinionẽ qrtum ad id qꝺ est ꝙpossibile scie sez firmiorẽ assensum. licet nõ in certitudine. vl sequunt ⁊ ꝙcomitãt firmiores existimatões p illa media ꝓbabilia. qz habita demonstratõne de ꝛclusione aliqua p mediũ necessariũ. tunc firmius ⁊ fortius adherem⁹ mediis probabilibꝫ. Et nisi sic dicãtur nõ pt qs effugere ꝛtradictionem in Doc. sanc. hic. ⁊ in 2ª 2ᵉ. q. ꝑ. ar. v. ad qrtũ. ⁊ alibi

¶ Nota scꝺo. q sicut forma nõ stat cũ impfectõne forme sibi oppositi. stat tñ cum impfectõne materie sibi substrate. qz sibi nõ opponitur. Ita pfectio glorie nõ stat cũ impfectõne fidei. stat tamẽ cũ impfectõne cognitõnis nature. qz illa nõ ẽ sibi oppositã. ꝺz substrata. qz ꝺz sint in eodem. nõ tñ hñt oppõnem pfecti ⁊ impfecti ꝑm idẽ. ꝺz ex pte obiecti. sez diuersi vl mediꝰ diuersi. sicut matutina ⁊ vespertina ꝑm diuersas acceptões. ⁊ ita ꝑm diuersa obiecta vl media tollit oppõ. qz oppositã hñt fieri circa idẽ. q̃re nõ ẽ par rõ de cognitõe fidei. ⁊ gl'ie ⁊ matutie (q̃ ẽ glie) ⁊ vespertine. q̃ ẽ nature ꝑm vnã acceptõnem. qz sunt de eodẽ. ꝺz p diuersa media. si aũt matutina ⁊ vespertina acciptant. sicut D. sanc. accipit in corpe. tũc sunt in eodẽ de diuersis ⁊ p idem medium.

¶ Utrũ spes remaneat post mortẽ in statu gl'ie

AD qrtũ sic. pceditur. Uidet q spes maneat post mortẽ in statu gl'ie. Spes enim nobiliori mõ pficit appetitũ humanũ q̃ virtutes morales. sed virtutes morales manent post hanc vitã. vt ꝑz p Aug. in xiij. de trini. ergo multo magis spes. ¶ Ꝑ. spei opponit timor. ꝺz timor manet post hãc vitã. ⁊ in beatis qꝺ timor filialis q̃ manet in seculũ. ⁊ in dãnatis timor pnar. ergo spes pari rõne pt pmanere. ¶ Ꝑ. sicut spes est futuri boni. ita ⁊ desiderium ꝺz in beatis est desideriũ futuri boni. ⁊ q̃ntũ ad gloriã corpis quã aie beatoꝝ desiderant vt ꝺr Aug. xij. sup gen. ad litterã. ⁊ etiã q̃ntũ ad gl'iam aie ꝑm il'ud eccl. xxiij Qui edũt me adhuc esurient. ⁊ q bibũt me adhuc sitient. Et ꝓme Pe. ꝓmo ꝺr. In quẽ desiderãt angeli ꝓspicere ꝺz videt q possit esse spes post hãc vitã in beatis. ¶ Sed ꝓtra est qꝺ aplus ꝺr roma. viij. Quod videt qs qꝺ sperat. sed beati videt id qꝺ ẽ obiectũ spei. s. deũ ergo nõ sperãt

¶ Hic scꝺo querit de duratõne spei post hanc vitã in statu gl'ie. qz vt supꝺ dictũ ẽ. spes posterior est fide

¶ Rñdeo ꝺom. q sicut dictum est. id qꝺ de rõne ar. ij.

Universidad de Deusto
Biblio

sui importat impfectionẽ subiecti. nõ ꝓt simul stare eũ subiecto opposita pfectõe pfecto. sicut ptz ꝙ motus in rõne sui importat impfectõez subiecti. est enĩ actꝰ existentis in potẽtia ingẽtũ hmõi. vñ qñ illa potẽtia reducit ad actũ. iã cessat motꝰ. nõ enĩ adhuc abatur postẽz iã aliq̃d factũ est albũ

¶ Doc. breuiter absoluit quesitũ. tali ꝯclusione respõsiua in calce corporis. Cũ habeꝫ id qõ speratur. ſ. diuina fruitio (quod est in statu glorie) iam spes esse nõ ponitur. ¶ Nota ꝙ speratur fruitio vt includit sub se visionẽ. et tantũ ꝺt sicut beatitudo hoĩs q̃ est obiectum spei. non vt res creata est. sed vt adeptio dei. Spes enĩ hz ꝓ obiecto etiã naturali deum. Et ergo formalis beatitudo q̃ ẽ creata nõ est totale obiectũ. sed magis deus habendus p fruitõnem isto modo dictam. de hoc Doc. sanc. 2ª 2ᵉ. q. xix. ar. ix. ad scõm. vbi ꝺt per virtutẽ spei nõ solum inuitꝫ diuino auxilio ad adipiscendũ quecũq; alia bona. ſz pncipaliter ad adipiscendũ ipm deum tanq̃z pncipale obiectũ Hec ille Et ibidem ꝙ deꝰ ipe est pmium z pncipale obiectum theologicaꝝ. Probat aũt ꝯclusio. ex fundamento articuli pcedentis. Quicq̃d de sui rõne importat impfectõem subiecti. nõ potest simꝫ stare cũ subiecto opposita pfectõne pfecto. Sed spes importat impfectõem subiecti. qđ in gloria est sub pfectõne spei opposita (ſz fruitione diuina) igitur spes nõ manet cũ fruitõe diuina in gloria statu. ¶ Huius rationis Doct. ponit ꝓmo maiorẽ et eam pbat. scđo. pbat minorẽ. ibi. Spes aũt ꝛc. Maior ergo. pbaꝫ exemplariter de motu qui est impfectio subiecti. z nõ stat cum pfectõne subiecti. sicut subiectũ nõ albaꝫ postẽz est factũ albũ. Deinde ibi

q. xl. ar. ſ. 2. ij ¶ Spes aũt importat motũ quendã in id qđ nõ habeꝫ. vt ꝑz ex his que supꝛ dꝛ passione spei diximus et ideo qñ habeꝫ id qđ speraꝫ. ſ. diuina fruitio. iã spes esse non poterit.

¶ Probat minorẽ pncipalem. qz spes importat motum quendã. id est extensionẽ appetitus in id qđ nõ habetur. igitur importat imperfectionẽ subiecti. Añs patuit supra. q. xl. ar. ꝓ. et scõo. qđ non solum verificaꝫ de spe passionis. sed etiã de spe theologica. cuius actus est extensio appetitus rõnalis in absens. Tener ꝓsequẽtia. qz omis motus est existentis in potentia. z per ꝰñs imperfecti cui omnis potẽtia impfectõnem secum ferat. ¶ Nota aũt ꝙ spes importat motũ. id est actũ respectu distantis habendi. Charitas aũt z gaudiũ nõ dicunt isto modo motũ. id est extensionẽ in distans. sed vnionẽ ad ꝑsens vt sic Et ergo ꝺt Doc. ꝙ spes importat motũ ad sensum. supra q. xxxj. ar. ꝓ. ad scõm dictũ. videlicz actum tendentẽ in absens. ¶ Nota scõo. ꝙ minoꝛe. ꝙ spes ꝺt imperfectõem z perfectõem. impfectõem q̃dem respectu boni sperati. qz implicat ipius ꝙuatõnem z absentiã. perfectõem aũt virtutis vt facit inherere regule diuine. cui ꝙ spem homo innitit ad ꝓsequendũ beatitudinẽ. vnde sub alijs ꝓbis dici potest. ꝙ ꝺt perfectõem respectu obiecti formalis qđ est diuinũ auxiliũ. cui debite innitit. sed respectu materialis qđ est beatitudo sperata importat imperfectõnem. q̃a necessario de nõ habito. z sic intendit Doct. sanct. ꝙ spes dicat in sui rõne impfectõnem subiecti. ſz nõ habitõem beatitudinis. Et hec tanguntꝫ 2ª 2ᵉ. q. xvij. ar. ꝓ. ad tertiũ.

¶ Et ꝓfirmatur ꝓclusio argumento in ꝓtrarium. Nota ꝓpter argumentũ in oppositũ Doc. sanc. supꝛ aꝓlo ibidem. ꝙ quia spes ex fide quo dãmõ ozik. ideo aꝓls attribuit spei opus illud qđ est fidei. ſcz esse de nõ visis. ita ꝙ nõ visum idem sit. qđ nõ habitũ z visum qđ habitum Scotus etiã in. iij. dis. xxxj. circa ꝓncipiũ ꝺt. ꝙ accipitur spes ꝓ sperato. ſcz pro obiecto. qñ Aꝓls ꝺt ad Rhoma. viij. ꝙ spes q̃ videt nõ est spes. Est ergo sensus qđ videt quis. id est qđ ꝑsentialr hz. quid. id est cur speraꝫ. q̃si dicat. spes importat motũ alicui aliq̃d nõ habitũ tendentẽ. Cum aũt aliq̃d iam habeꝫ nõ est necessariũ vt in id aliq̃ quis moueaꝫ. z hoc ꝓsonat dictis in corpore. vbi dictũ ẽ ꝙ spes importat motum. id est extensionem animi in distans z absens ꝛc.

¶ Ad ꝓmũ ergo dõm. ꝙ spes est nobilior ꝟtutibus moralibꝫ q̃tũ ad obiectũ qđ est deus. hz actꝰ virtutũ moraliũ nõ repugnat perfectioni beatitudinis sicut actꝰ spei. nisi forte rõne materie fm quã nõ manent. non enim virtus moralis pficit appetitũ soluz in id qđ nondũ habetur. sed etiam circa id quod ꝓsentialiter habetur.

¶ Ad maiorẽ dico. ꝙ spes perficit nobiliori mõ ad sanũ intellectũ. qz perficit appetitũ ad altius z nobiliꝰ obiectum ꝑ morales. Si aũt intelligiꝫ ꝙ perficiat nobiliori modo ex parte obiecti z status. Negaꝫ. qz spes perficit solum in distantia a pfectõne summa. z dum ipa nõ habetur. Morales aũt virtutes perficiũt (pserim quo ad formale) etiã cum habeꝫ perfecta beatitudo. ideo actus spei repugnat statui patrie. nõ actus moralis. ¶ Et secundo dico. ꝙ esto spes sit perfectior moralibꝫ ad sensum dictum. tamẽ spes ꝺt imperfectõem ex parte subiecti. directe oppositum beatitudini. Nõ sic de moralibꝫ. qz spes et gloria reꝯrunt ꝓditiones incõpossibiles in subiecto suo. videlicz nõ habere beatitudinẽ z habere. Secꝰ de moralibus. nisi forte quo ad materiale. qđ etiã nõ habet locũ in patria. et arguit ꝓditionem viatica z mortalẽ. et per consequens statui patrie incõpossibilem.

¶ Ad scõm dõm. ꝙ timor ẽ duplex seruilis z filialis. vt infra ꝺr. Seruilis q̃dẽ ẽ timor pene q̃ nõ potest esse in gl'ia nulla possibilitate ad pnã remanente Timor ꝓ filialis hz duos actꝰ. ſcz. reuereri deũ. z q̃tũ ad hũc actũ manet. z timere sepationẽ ab ipo z q̃tũ ad hũc actũ nõ manet. separi enĩ a deo hz rõem mali. nullũ aũt malũ ibi timebit. fm illud ꝓuerb. ꝓ°. Abũdãtia pfruet maloꝝ timore sublato. Timor aũt opponit spei oppositõe boni z mali. vt supꝛ. dictũ est z ideo timor q̃ remanet in gl'ia nõ opponit spei. in dãnatis aũt magis ꝓt eẽ timor pene q̃z in beatis spes glorie. qz in dãnatis erit successio penaruz. z sic remanet ibi rõ futuri qđ ẽ obiectũ spei. ſz gl'ia sanctoꝝ ẽ absq̃ successione fm q̃ndã eternitatis ꝓticipationem in q̃ nõ est ꝓteritũ z futuꝝ hz solũ ꝑsens. z tñ nec etiam in dãnatis est ꝓpꝛie timor. nã sicut supꝛ dictũ est. timor nunq̃z est sine aliq̃ spe euasionis q̃ oĩno in dãnatis nõ erit. vñ nec timor nisi cõiter loq̃ndo fm ꝙ q̃libet expectatio mali futuri ꝺr timor.

2ª 2ᵉ. q. xix. ar. ij.

q. xl. ar. ꝓ°

q. xxj. ar. j.

¶ Respondeo ꝓmo iuxta Doc. sanc. hic. et in de virtutibꝫ de spe. ar. iij. ad scõm. Ad maiorẽ. spei opponit timor. vel. timor seruilis vel etiã filialis. quo ad actũ secũ

Articulus iiij

dum. q̃ est timere sepatõem a deo tãq̃z malũ Sed negaꝫ ꝙ timor filialis quo ad actũ ꝓmum q̃ ẽ reuereri deum. z reuerentiã deo exhibere tanq̃z suo creatori. z ex ꝯsideratione maiestatis eius. in propriã puritatem resilire. Et rõ est qz fm supdicta q. xl. ar. ꝓ. Spes z timor opponunt oppositõe boni z mali. qz spes de bono. timor de malo Cũ ꝙ timor filialis fm hunc actũ nõ sit de malo. ideo spei nõ opponit. qz vterq̃z est de bono Ad minorẽ ꝺr. ꝙ timor manet in beatis. ſcz filialis quo ad vnũ actũ. q̃ est reuereri. q̃ nõ repugnat pfectõni patrie. Nõ aũt quo ad actũ q̃ est timere offensam z separatem a deo ꝑ peccatũ. q̃ timor auferꝫ in abundantia bonoꝝ. Quia ꝙ spes hz oppõnem et impfectõnem incõpossibilẽ pfectõni patrie. ideo etiam euacuaꝫ z tollit. ¶ Scđo dico ad scđam ptem minoris. ꝙ timor manet in dãnatis. large accipiendo timorẽ. qz si ꝓprie capiꝫ. tunc ẽ cũ spe euasionis mali. vt patuit supꝛ. q. xlij. ar. ij. q̃ non ẽ in dãnatis. Sz est timor accipiendo tñ morẽ. ꝓ omni expectatõe mali futuri. qđ hz locũ in dãnatis. qz in penis eoꝝ. est ꝓtinuatio z successio. vt ꝺz Doct. sanctus. ꝓ. q. x. ar. iij. ad scõm. Sz nõ est par rõ de beatitudine sanctoꝝ in patria. vbi nulla est futuritio. sed pricipatio eternitatis. vt etiã ꝓz ꝓ. ꝓte. vbi iã. ar. iij. ec. ij Negaꝫ ꝙ ꝓia. tum qz timor manens in patria nõ opponit spei. vt argumentũ supponebat ex maiore. tum qz timor manẽs nõ ꝺt impfectõem oppositã beatitudini. imo solũ impfectionẽ arguit naturalẽ creature. z defectũ negat tm. fm ꝙ in infinitũ distat a deo. z ideo merito deũ reuereꝫ z colit. et se ei subijcit. Spes aũt importat defectũ alicuius gratuiti z directe oppositũ beatitudini z gl'ie. vñ nõ est par rõ hec est solutio intenta a Doc. sanc. hic z in de fruitibus. vbi innuit ꝙ in beatis nõ ẽ timor filialis quo ad actũ q̃ ẽ timere sepationẽ a deo per ꝓtemptũ z petitũ. qz ipe est impossibilis. z hz rõnem mali. Nullũ aũt malũ timebit in statu glorie fm illud Prouerbioꝝ ꝓmo ꝛc. ¶ Sed intuenti Doc. sanc. in hac re 2ª 2ᵉ. q. xix. ar. xj. apparet ꝙ etiaz quo ad hunc actũ qui est timere malum sepatõnis a deo manebit aliq̃liter z aliꝝ modo. Nam esto talis separatio nõ sit possibilis creature rõnali. ꝓpꝛ gl'ie pfectõem. Est tñ sibi possibilis cõsiderate fm suam naturã. ꝓpter naturalem liberi arbitrij flexibilitatẽ. Quare fuga huius mali qđ est deo nõ subijci z a deo separari. est in patria vt possibilis nature. impossibilis aũt beatitudini in patria. Et ad auctoritatẽ Doc. ibidẽ respondet ad ꝓmũ. qz illa auctoritas excludit a beatis timorẽ solicitantẽ z perturbantez nõ aũt timorẽ securũ vt Augustinꝰ ꝺr. Et ꝓ hoc patz. ꝙ ibi nõ timebit z fugiet malum vt possibile glorie. tamen vt possibile nature. Et stante isto modo q̃ Doctori sancto postremo visus est. diceretur ad argumentum lre secundo ꝓcedendo maiorẽ. ꝙ spei opponit timor. etiaz fm actum quẽ hz in patria. ſcz oppõne obiecti. quia de malo possibili nature fm se. Minor etiã ꝓcedit. Sz dico ꝙ timor ipe nõ hz oppõnem ad gl'iam. qz vt fugiaꝫ malum tanq̃z possibile nature fm se nõ repugnat beatitudini. q̃a vt dictũ ẽ. cũ gl'ia manet defectus negatiuus nature. rõe cuiꝰ talis separatio z tale malũ ẽ possibile. ¶ Nota ꝙ ꝺr. ꝙ timor offense manet aliq̃liter z aliq̃ mõ. z postea ꝺr ꝙ fuga. q̃si diceret. nõ ẽ impfectus timor. hz fuga q̃ ꝺr ab dominatõnem peti aliq̃liter possibile. ſcz fm naturã. Tñ id qđ hic ꝺr dar est. Sed negaꝫ ꝓña. qz spes directe opponitur gl'ie ꝑsenti. tãq̃ ipotãs ei. remotõem z absentiã ꝛo nõ ẽ par rõ. Vñ in ar. iij. in fine solutõis tertij dictũ ẽ. ꝙ impfectio naturalis subtracta est pfectõni gl'ie. Sed im

Scõ solui ar gumẽ.

iiij

pfectio in gratuitis directe sibi opponit. z est sibi incompossibilis. q̃lem impfectõnem ipoꝛtat spes. Et illa ẽ sententia Doc. sancti. 2ª 2ᵉ. vbi statim. ad tertiũ. vbi habet. Spes importat quendã defectũ. ſcz futuritõem beatitudinis. q̃ tollit ꝑ eius ꝑsentiã. Sed timor importat defectũ naturalẽ creature fm ꝙ in ifinitũ distat a deo. qđ etiã in patria manebit. z iõ timor nõ euacuabit totaliter. Hec ille Et vult solutio ista. ꝙ ad minus manet timor reuerẽtie sed in corpe ostendit quõ fuga mali. ſ. ꝓtemptus z insultionis in deum manebit.

¶ Ad tertiũ dõm ꝙ q̃tũ ad gl'iam aie nõ ꝓt eẽ in beatis desideriũ fm ꝙ respicit futurũ rõne iã dicta. ꝺr aũt ibi esse esuries z sitis ꝑ remotionẽ fastidij. eadẽ rõne ꝺr eẽ desideriũ in angelis. Respectu aũt gl'ie corporis in aiabꝰ sanctoꝝ ꝓt q̃dem eẽ desideriũ. non tñ spes ꝓprie loquẽdo neq̃z fm ꝙ spes ẽ ꝟtus theologica. sic enĩ etꝰ obiectũ ẽ deꝰ nõ aũt aliqđ bonũ creatũ neq̃z fm ꝙ cõiter sumit. qz obiectũ spei ẽ arduũ. vt sꝑa dictũ est. bonũ aũt cuꝰ iã ineuitabile causam hñt nõ cõparat ad nos in rõne ardui. vñ nõ ꝓpe ꝺr alicꝺ q̃ habet argentũ sperare se habiturũ aliq̃d qđ statim in potestate eiꝰ ẽ vt emat. z silr illi q̃ hñt gloriaz aie non ꝓprie dicuntur sperare gloriam corporis sed solum desiderare. s. q. xl. ar. ꝓ.

¶ Ad maiorẽ dico. verum est. ꝙ spes z desideriũ ꝓprie dictũ est futuri boni. vt ꝓz supra. q. xxxij. ar. ij. Sz illud sicut nõ ꝺt equalitatẽ. qz vt patuit. q. xl. ar. ꝓ. Spes est futuri boni. sed ardui. Desideriũ aũt est futuri boni absolute. Si tñ desideriũ capiaꝫ. ꝑ exclusione fastidij. tũc est etiã boni ꝑsentis z habiti. Et dico vlterius ꝙ desideriũ ꝓt eẽ eius cuius nõ ẽ spes vel theologica vt cõiter dicta. Ad minorẽ. Si intelligiꝫ ꝙ in beatis sit desideriũ ꝓprie dictũ vt ꝺr motũ appetitus ad bonũ distãs respectu boni aie vt glorie aie. Negaꝫ. nec auctoritates hoc probat. Sz loquunt de desiderio vt ꝺr exclusione fastidij. q̃ est etiã de re habita. vt supra patuit. ¶ Dico scõo ad aliam partẽ minoris. ꝙ in beatis (ſcz aiabus separatis) est desideriũ respectu glorie corporis ꝓprie dictum. Sed negaꝫ ꝓña. ꝙ q̃ spes vel theologica ꝟtus vel spes fm cõem rationẽ spei. id est vt ꝺr morum in bonũ arduuz. z difficile qđcũq;. Spes enĩ theologica ẽ de bono diuino z de deo habendo. Vnde gloria corpis (cũ sit q̃dã redũdãtia tritudinis essentialis in corpus) nõ est deus. Nec ꝑ ꝓs quens obiectũ spei theologice. Spes etiã cõiter accepta est boni ardui difficilꝫ. quale non est gl'ia corpis. quo ad aiam iam beatã q̃ ineuitabilẽ z certissimã cãm hz beatitudinis corpis. Quare negaꝫ ꝓña. tum qz nõ est desideriũ respectu gl'ie aie. cuius est spes in via. Vnde sicut desideriũ ꝓprie dictũ nõ manet in patria sic nec spes. Tum scõo. qz. esto maneat desideriũ ꝓprie dictũ respectu glorie corpis. non tñ seqtur. ꝙ spes quocũq; modo accepta. qz multa desideramus que nõ speramus.

¶ Utꝝ aliq̃d fidei vel spei remaneat in gl'ia

AD ãntũ sic ꝓcedit. Videt ꝙ aliq̃d fidei vel spei remaneat in gl'ia Remoto enĩ qđ ẽ ꝓpriũ. remanet id qđ est cõe sicut ꝺr in libro de causis ꝙ remoto rõnali remanet viuũ. z remoto viuo remanet ens. ſz in fide est aliq̃d

Universidad de Deusto
Biblioteca

qđ hz cõe cũ btitudine. s. ipa cognitio. aliqđ ãt qđ ẽ sibi ppriũ. s. emgma. ẽ eñ fides cognitio enigmatica. g remoto enigmate fidei adhuc remanet ipa cognitio fidei. ¶ Ꝓ. fides ẽ q̃dã spirituale lumẽ aie. fm illud eph. ꝑmo. Illuminatos oculos cordis nostri in agnitionẽ dei ꝙ hoc lumẽ est impfectũ respectu luminis glie. ꝛ q̃ dr in psalte. In lumine tuo videm⁹ lumẽ. lumẽ ãt impfectũ remanet supueniente lumine pfecto. nõ eñ cãdela extinguit claritate sol supueniente. g videt q ipm lumẽ fidei maneat cũ lumine glorie. ¶ Ꝓ. suba habit⁹ nõ tollit p hoc q subtrahit materia. pt eñ hõ habitũ liberalitatis retinere etiã amissa pecunia. hz actũ habere nõ pt. obiectuz aũt fidei ẽ veritas ꝑma nõ visa. g h remoto p hoc q videt veritas ꝑma adhuc pt remanere ipe habit⁹ fidei.

¶ Sed ꝺtra est q fides ẽ q̃dã habit⁹ simpler. simpler aũt vl totũ tollit vel totũ remanet. cũ g fides nõ totalr maneat sed enacuet. vt dictũ est. igitur videtur q totaliter tollatur

ar. liij.

¶ Hic q̃rit de quodã dubio incidente circa articulos ꝓcedentes. Et hz occasionem ex dicto quorundã. vt patebit in ꝓncipio corporis.

¶ Rñdeo dz. q quidã dixerũt q spes totalr tollitur. fides aũt partim tollit. s. q̃tũ ad enigma. ꝛ ptim manet. s. q̃tũ ad subam cognitionis

¶ Doct. in hoc corpore ꝑmo ostendit occasionẽ. dubium hoc mouẽdi. qz hz ex aliquoz opinione circa illd. ibi. Quod quidẽ ꝛc. secdo examinat illam opinionẽ. tertio ex illa examinatõne infert responsiuã ꝺclusionẽ ad q̃situm. ibi. vnde nõ potest ꝛc. Dicit ergo ꝑmo. q quidam dixerũt q spes totalr tollit. fides ãt partim tollit. hz quãtum ad enigma. ꝛ partim manet quantũ ad substantiaz cognitõnis. restat g h declarãdũ. Uñ dr ꝑter

¶ Qđ quidẽ si sic itelligat q maneat nõ idẽ nũero sed idẽ gñe verissime dictũ ẽ. fides eñ cũ visione patrie ꝺuenit in gñe. qđ est cognitio. spes aũt nõ cõuenit cũ btitudine in gñe. cõparat eñ spes ad btitudinis fruitionẽ sicut mot⁹ ad quietẽ in termino

¶ Ubi examinat dictũ illoz. ꝛ circa hoc ponit duas ꝺclusiones examinatorias. secam ibi. Si aũt intelligat ꝛc. Prima est. si intelligunt sic dicentes. q fides maneat fm subam nõ eandẽ in numero. sed fm eandẽ in genere. spes aũt nõ fm eandẽ in nũero. nec in gñe. verissime dixerunt. Probat ꝺclusio. fides ꝺuenit cũ visione patrie sibi correspondẽte q manet in gñe. Spes aũt nõ ꝺuenit cum beatitudine sibi succedẽte in gñe. igit fides manet fm aliqd qđ secũ ꝺuenit in gñe. nõ aũt spes. Cõsequẽtia tenet extra lrãm. qz si sibi succedẽs ẽ secũ idẽ in gñe ꝛ manet. sequitur bñ. q manet fm aliqd sui generis. Et si nõ est in patria idẽ secũ in gñe tunc nõ manet fm aliqd sui generis. Añs ꝓz. p ꝑma pte. qz fides ꝛ visio ꝺuenit in gñe cognitionis. q ẽ genus. primũ vtriusz. vt ptz. Secda ps ptz Horus ꝛ quies in termino nõ sunt vnius generis. primi Sz spes compatur ad beatitudinis fruitõem. sicut motus ad q̃rem in termino. igit. ¶ Nota q q̃uis ḋes ꝑmanua in naturalib⁹ reducat ad genus ipius motus. nõ tñ ꝓ se est eiusdem generis. imo omino alterius rõnis. sicut

¶ Si ãt intelligat q eadẽ nũero cognitio q̃ est fidei maneat in patria. hoc ẽ omino impossibile. non eñ remota differẽtia alicui⁹ spẽi remanet suba generis eadẽ nũero. sicut remota differẽtia ꝓstitutiua alicuius spẽi remanet suba generis eadem nũero (Minor supplet) sed enigma hz se sicut dñia fidei. g ipa remota (vt fit in patria) impossibile ꝛc. Min⁹ patuit ar. iij. Nõ tñ intelligẽdo q ipa ꝑmatio sit ꝑs essentialis aut integralis fidei. sed qz sine tali ꝑmatõne fides nec esse nec intelligi pt. ꝛ fundat in aliquo positiuo fidei. qđ necessario ꝺsequitur. Sed circa maiorẽ Doct. ꝑmo ponit eam ꝛ ꝓbat exemplariter. secdo rõne. ibi. Nõ cñ ꝛc. Ostendit ergo maiorẽ exemplariter de albedine cui⁹ dñia remota nõ remanet eadẽ substãtia coloris numero. vt sic idem color numero sit quandoq albedo. quãdoq vero nigredo. Deinde ibi

¶ Nõ eñ cõparat genus ad differẽtiã sicut materia ad formã. vt remaneat suba generis eadẽ numero differẽtia remota. sicut remanet eadẽ nũero substãtia materie remota forma. gen⁹ eñ ꝛ differẽtia nõ sunt ptes spẽi. alioqn nõ ꝓdicarent de specie. hz sicut species fcat totũ. i. cõpositũ ex materia ꝛ forma in rebus materialib⁹ ita differẽtia fcat totũ. ꝛ silr genus hz genus denominat totũ ab eo qđ est sicut materia differẽtia ꝺo ab eo qđ est sicut forma. species ꝺo ab vtroq sicut in hoie sensitiua natura materialr se hz ad intellectiuã. aial ãt dr qđ hz naturã sensitiuã. rõnale qđ hz intellectiuã. hõ ꝺo quod hz vtrũq. ꝛ sic idẽ totũ significat ꝓ hec tria hz nõ ab eodẽ. vñ ptz q q cũ differẽtia non sit nisi determinatiua generis remota ditia nõ ꝑt suba generis eadem remanere nõ eñ remanet eadẽ aialitas si sit alia aia ꝺstituẽs aial

¶ Probat ꝓcedentẽ maiorẽ rõne sumpta ex differẽti ꝺparatõne dñe ad genus ꝛ forme ad materiã. Et argumtur sic. eadẽ materia in suba manens ꝑ subiectã diuersis formis. sed idẽ genus fm subam eandẽ numero non ꝑ subiectã diuersis differẽtijs successiue. Igit. Maior patet. Añs ꝓ ꝑma pte ptz extra lrãm Secda ps añtis declaratur ꝛ declarat vltz in finem. Et pt sic argui ex Doct. sane. idẽ totũ fm rem fcatur ꝓ genus dñam ꝛ spem. licz nõ ab eodem sumant hec tria. Et dñia nõ est nisi designatiua vel determinatiua generis. i. dñia differt solũ a gñe. penes determinatiorẽ expssionẽ ꝛ fcatõem eiusdem. q fcat videlicz idem determinatiori mõ. g remota dñia

nõ ꝑt suba generis eadẽ remanere. Añs ꝓ ꝑma pte ptz. qz si genus ꝛ dñia essent ptes spẽi. ꝛ nõ tota spes. nõ ꝑdicarent de specie. Secda ps ptz. qz genus denominat totũ ab eo qđ est sicut materia. dñia ꝺo ab eo qđ ẽ forma. id ẽ formale. ptz in lra. g dñia differt a gñe solũ penes signatum ꝛ nõ signatũ. vt ptz in lra. Et habet ex intentõne de ente ꝛ essentia. Confirmat etiã exemplariter a silr. Non eñ remanet eadem aialitas si sit alia aia ꝺstituens aial. Cõsequẽtia ptz. qz impossibile est. q in his q̃ sunt idem vnũ tollat ꝛ aliud remaneat. ¶ Nota q Doc. sanc. vult sub breuib⁹. q qz genus ꝛ dñia ꝛ spes differũt solũ penes modũ �sendi idẽ fm rem. qz genus fcat id qđ est determinabile. dñia vero nõ differt. nisi qz fcat determiatõem q̃ est idẽ fm rem cum determinabili Spes vero explicite vtrũq fcat. Modo ipossibile est q idẽ a seipso separetur ꝺeo nõ ꝑt tolli dñia manẽte natura generica eadẽ numero. cũ sit eadẽ fm rem cũ imprato per dãm. ꝛ tñ distinguit penes determinatiorẽ modũ �sendi idẽ. Quare aduerte verba Doc. san. vbi dr. Uñ ptz q cũ dñia nõ sit nisi designatiua (vel fm alios libros determinatia generis) id est cũ dñia nõ distinguat nisi penes designationem. hoc ẽ. penes hoc q idẽ importat sub determinatiori mõ (supple) ideo nõ ꝑt suba generis eadẽ remanere remota dñia. dr eñ solũ sicut includẽs implicite ꝛ explicite idem ꝛ gõliter illoz. fcat totũ fcatõe materiali ꝛ formali simr. Differũt aũt in fcato formali. qz genus fcat determinabile. dñia determinatõem. vt habet ex de ente et essentia. c. iij. ꝛ hoc intendit hic Doct.

¶ Unde nõ ꝑt esse q eadẽ nũero cognitio q̃ ꝓus fuit enigmatica postea fiat visio apta. ꝛ sic ꝑz q nihil idẽ nũero vel specie qđ ẽ in fide remaneat in patria. hz solũ idẽ genere

¶ Hic in calce corpis Doct. mõdet ad q̃situ ꝺclone responsiua cũ aliquali explicatõne rõnis ꝑdicte. ex qua vult habere ipam. pbatã. Et est. nihil idem numero vel specie qđ est in fide. remanet in patria. sed solũ idẽ in genere. ꝛ sic aliqđ fidei (aliqđ videlicz idẽ cum fide in genere) manet in patria. sed nihil spei manet in patria nihil videlicz idem. in numero. specie vel genere. hz ꝓpinquo. patma ꝑs patz ex secda ꝺclone examinatoria quo ad fidem nõ mãsurã eandẽ in numero vel specie. Secda pars ꝛ tertia. hz q fides maneat fm aliqđ eiusdem generis. nõ aũt spes. patz ex ꝑma ꝺclusione examinatoria. ¶ Et aduerte q nõ est aliqđ fm rem idẽ tribꝰ realr distinctis. nisi diuina essentia tribꝰ ꝑsonis. ꝛ hoc nõ dicim⁹ de gñe dñia et specie. Sz dicim⁹ q hec tria fm rõnem ꝛ modũ �sendi distincta. importãt idẽ fm rem ꝛ realr. vel ex significato formali vel materiali.

¶ Cõfirmat ꝺclo h̃ tũ ad ꝑmã ptẽ argumẽto i ꝓriũ

¶ Ad ꝑmũ g dõm. q remoto rõnali nõ remanet viuũ idẽ nũero. hz idẽ gñe. vt ex dictis patet

¶ Ad maiorẽ. Si intelligit q remoto ꝓrio remanet id qđ est cõe idẽ in numero vel in specie. Negat. dico secundo. q remoto ꝓrio. i. dñia ꝓpria. remanet cõe idẽ fm genus vel fm analogiã. Et manet nõ fm rem idem. sed fm rõem. Nã vnitas generica est vnitas fm rõnem tñ. Et h̃uis etiã vnitas specifica sit rõnis. tñ vna res nõ ꝑt transire de vna dñia in aliã. Et dñia est de ratõe spẽi nõ generis. ideo ablata dñia nõ manet spes fm genus.

In corpe.

Ad minorẽ. ꝺcedo ipam. Et dico tñ. q cognitio est cõmune genus fidei ꝛ beatitudinis. Ultra ergo. remoto enigmate fidei adhuc remanet ipa cognitio fidei. Si intelligit q eadẽ in numero vel specie. negat. sed si intelligit q cognitio eadẽ fm genus ꝺcedit. ꝛ est dictũ in corpore ꝺclusione examinatoria. ¶ Nota. q licet ablato indiuiduo nõ auferat spes in diuersis. tñ in eodẽ ablata dñia aufert spes. qz dñitia ꝛ spes necessario se ꝺcomitant. ꝛ sic auferunt. qz vt dictũ est dñia est de rõne spei.

¶ Ad scdm dz. q impfectio luminis cãdele nõ opponit pfectõi solaris luminis. qz nõ respiciũt idẽ subiectũ. hz impfectio fidei ꝛ pfectio glie opponunt adinuicẽ ꝛ respiciũt idẽ subiectũ. vñ nõ possunt esse simul. sic nec claritas aeris cũ obscuritate eius

¶ Ad maiorẽ. vera. est quoddã lumen spuale ꝛ impfectũ respectu luminis glorie. cui opponit tangz impfectio pfecto in eodẽ subiecto ꝛ respectu eiusdem obiecti. vt patuit ar. iij. Ad minorẽ. negat q lumẽ impfectũ remanet supueniente lumine pfecto in eodẽ subiecto ꝛ suscepti uo imediato ad hunc sensum. q ibi maneãt duo lumina distincta. Ad pbatõem q̃ est q exemplũ dico. q claritas solis est in alio subiecto q̃ lumen candele. Claritas eñ fm se est in sole. sed eius ptiçipatio est in aere. lumẽ ãt candele est in ipa candela. Si aũt exemplũ intrẽderet q in aere illuminato ꝓ solem ꝛ candelã essent duo lumina. Unũ impfectũ causatũ a candela. aliud a sole. negaretur exemplũ. nã duo simr ꝺcurrũt sol ꝛ candela ad causandũ lumen causant vnũ lumẽ q̃uis maius. q̃ si vnũ ꝺcurreret solitarie. Et hoc videt velle Doc. sanc. 2ª 2ᵉ. q. xxiij. ar. v. ad scdm. vbi dr. Additio luminis ad lumen ꝑt intelligi sic. q intendit in aere ꝛpter diuersitatẽ luminariũ causantiũ lumen. Hec ille. Ubi vult q non addat lumen lumini. hz vnũ lumen intendit ꝛ causat intensius a diuersis luminarib⁹. Et his consonat Capolus dis. vij q. ij. ꝑmt in solutionib⁹ Scoti ꝛc. ¶ Nota aũt q Doct. sanc. in solutõne videt accipe lumẽ ꝓ luce. ita q lux solaris. id ẽ existens in sole. ꝛ lux candele hñt diuersa subiecta. Est eñ dñia inter lucem ꝛ lumen. Est eñ lux forma ipa. put est in corpe luminoso qđ videlicz hz lumen ex se. Sz lumen dr eadẽ forma in specie. nõ numero. put est in corpe illuminato. hoc est in corpe nõ habente lumen de se sed tñ ab alio vt est aer ꝛ luna. Quia g D. dr q lumen candele hz aliud subiectũ q̃ lumẽ solare. oꝑet dicere q accipiat ꝓ luce. Lumen eñ deriuatũ ab vtroq ẽ in vno subiecto. s. aere. hz ibi nõ hz cẽ pfectũ ꝛ impfectũ. Sed vt dictũ est. lumẽ est vnũ ꝛ idem subiectũ. fides aũt ꝛ gl̃a sunt necessario distincta ꝛ sunt eiusdẽ subiecti ꝛ circa idẽ. ideo nõ pñt esse simr. Sicut nec idẽ aer ꝑ simr esse clar⁹ et obscurus. ¶ Ubi nota q hec ꝓba huius exempli facit arguit in cõpossibilitatẽ fidei ꝛ gl̃e Nam nulla poret ratia videt posse facere aerem simr obscurũ ꝛ clarũ. qz implicat. sic in ꝓposito. ꝛ hoc est vez q̃ fides accipit formalr sub rõne fidei. Tamẽ absolutũ fidei videt posse ꝺseruari sine hoc q habeat actum obscurum. vt tactum est. ar. tertio. in exemplo Heruei.

¶ Ad tertiuz dõm. q ille q̃ amittit pecuniã non amittit possibilitatẽ habẽdi pecuniã. ꝛ iõ ꝺuenieter remanet habit⁹ liberalitatis. hz in statu glie nõ soluz actu tollit obiectũ fidei qđ ẽ nõ visum. hz etiã fm possibilitatẽ ꝓpter beatitudinis stabilitatem. ꝛ iõ frustra talis habitus remaneret

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Maior vera vt sic. Suba habit⁹ nõ tollit̃ p hoc q̃ subtrahit̃ materia cũ possibilitate habẽdi ipam. Si aũt nõ ẽ possibilitas habẽdi. Negat. scõo dico negãdo eã q̃n materie subtracte succedit alia materia q̃ tollit formalem rõnem obiecti habit⁹. z ei⁹ ẽntialem drãm z reqrit̃ soino incõpossibilẽ dispõnem ex pte subiecti. Sic ãt est in ꝓposito. q̃ tollit actu z poña materia circa quã fidei. Sec⁹ de habitu literalitaꝫ amissa pecunia. Et scõo. q̃ succedit obiectũ visum qõ tollit formalẽ rõnem obiecti z drãm fidei. z glia reqrit̃ aliã dispõnem in subiecto. Silem solucionẽ hz Doct. sanc. de ꝑtutib. q. de spe. ar. iiij. ad. ꝓ.

¶ Sz circa h̃ videt dubiũ. q̃ etiã materia ꝑtutũ moraliũ in patria nõ manebit nec possibilitas vtendi ea. z tñ dicunt a D. sanc. supẽ manere. ¶ Ad h̃ Doc. in de ꝑtutib. q. vltia. ad q̃rtũ. q̃ imo obiectũ finale ad qõ ordinant, sicut ad finem qõ est bonũ rõis hoc manet. Sz nõ manent obiecta materialia. i. materie circa quas operantur.

¶ Potest etiã dici q̃ imo hãt obiecta formalia z act⁹ cõuenientes futuro statui. z ꝓrea. esto nullũ actũ secundũ habẽrẽ. q̃ tñ vt supẽ tãgebat sunt de pfectõe z integritate accidentali nature. ideo hãt actũ ꝑmũ conuenientẽ. z nõ repugnantẽ patrie. scz dare eẽ pfectũ. z hoc loquẽdo quo ad formale. Secus est de fide z spe q̃ dicũt repugnantia patrie. Et ideo nec hãt actũ secũm nec ꝑmũ. Quare nõ ẽ par rõ. Uã hz Doc. sanc. in fine solonis. q̃ frustra manerent. q̃ nec pficerent quo ad actũ scõm q̃ impfectõnis est nec quo ad actum ꝑmum.

¶ Utr̃ charitas maneat post hãc vitã i statu gl̃ie

AD tertũ sic ꝓcedit. Videt q̃ charitas nõ maneat post hãc vitã i gl̃ia. q̃ vt dr ꝑmo ad corinth. xiij. Cũ venerit qõd pfectũ est euacuabit̃. q̃d ex pte ẽ. i. qõd ẽ impfectũ. scz charitas vie ẽ impfecta. q̃ euacuabit̃ aduenięte pfectione gl̃ie. ¶ Ꝓ. habit⁹ z act⁹ distinguunt̃ scm obiecta. scz obiectũ amoris ẽ bonũ apprehẽsum. cũ q̃ alia sit apprehẽsio psentis vite. z alia apprehẽsio future vite videt q̃ nõ maneat eadẽ charitas vtrobiq̃ ¶ Ꝓ. eorũ q̃ sunt vni⁹ rõnis impfectũ pt venire ad eq̃litatẽ pfectõnis p ꝓtinuũ augmẽtũ. scz charitas vie nunq̃ pt puenire ad eq̃litatem charitaꝫ patrie q̃tumcũq̃ augeat. q̃ videt q̃ charitas vie nõ maneat i patria. ¶ Sz ꝓtra est quod apl's dr. ꝑme. ad corinth. xiij. Charitas nunq̃ excidit

¶ Hic vltimo q̃rit de tertia ꝑtute theologica. scz de charitate. an ipa maneat in alia vita

art. ij. ¶ Rñdeo dõm. q̃ sic sup̃ dictum ẽ q̃n impfectio alicui⁹ rei nõ ẽ de rõne speciei ipsi⁹. nihil phibet idẽ nũero q̃d ꝑus fuit impfectũ postea pfectũ eẽ. sic hõ p augmẽtũ pficit z albedo p intẽsionẽ

¶ Cõclusio rñsiua ẽ tal. In corpe charitas nõ euacuat̃ p gl̃ie pfectõem. scz eadem numero manet. Probat̃ ꝓclusio (z pendet fundamentũ ex articulo tertio) q̃n impfectio alicui⁹ rei nõ ẽ de rõne spẽi ipsius. nihil phibet idẽ numero qõd ꝑus fuit impfectũ. postea pfectũ eẽ (Minor formalr̃ suppler) Sz de rõne charitaꝫ specifica nõ ẽ impfectio. q̃ p gl̃ie pfectõem (. i. p hoc q̃ pficitur in gloria vel aduenit habenti charitatẽ gloria vel beatitudo) nõ euacuatur zc. Huius rõnis Doc. ꝑmo ponit maiorẽ. scõo phat minorem. ibi. Charitas aũt zc. Tertio infert ipaz ꝓclonem. ibi. Unde charitas zc. Maior q̃ patuit ar. ij. er hic declaratur duplici exemplo. ꝑmo de hoc q̃ p augmentũ aiale (qõ fit p additõem) nõ euacuat̃ in substãtia. imo eadẽ suba manet in puericia sub parua quãtitate. z in virili etate sub quãtitate pfecta. Euacuatur q̃dez puerilitas. sed q̃a illa nõ est de rõne spẽi pueri. ideo substãtia eadẽ manet. Scõm exemplũ est de augmento qõ fit p intensionẽ. Nam eadẽ numero albedo in substãtia est pⁿ sub eẽ impfecto. deiñ sub eẽ pfecto. Cõsequit̃ cũ dr

¶ Charitas aũt ẽ amor zc cui⁹ rõne nõ ẽ aliq̃ impfectio. pt eñ eẽ z habiti z nõ habiti. z visi z nõ visi

¶ Probat minorẽ ꝑncipalẽ sic. Charitas est amor. scz de rõne amoris vt sic nõ est aliqua impfectio. sed solum accidit sibi rationẽ subiecti. Igit̃ minor vera. Maior patuit supra. q. xxvj. ar. ij. q̃ omis charitas est amor. scz nõ econtra zc. Minor ptz in ſra. q̃ amor pt esse habiti z nõ habiti z neutr̃ sibi repugnat. vt patuit supra q. xxvij. ar. ꝑmo ad ꝑmũ. Amor aũt habiti est pfectus zc. Et vult Doc. q̃ q̃ amor z charitas abstrahunt ab habito z nõ habito. hoc est pñt esse presentis z absentis. ideo esse de absente qõd arguit impfectõnem. nõ est de ratõne charitatis. Et p ꝓsequens potest tolli impfectio. remanente substantia charitatis. Tunc ibi

¶ Unde charitas nõ euacuat̃ p glorie pfectiõem scz eadẽ numero remanet.

¶ Infert ipam ꝓclonem z patz. Nota aũt q̃ hec conclusio dr eadem numero manet ad drãm fidei. que manet ſm aliquid sui generis. id est aliq̃d qõ est idem in genere. primo cum fide succedit fidei. z manet z patria. sed ipa charitas eadẽ in numero q̃ hic est erit z in patria.

¶ Nota scõo. q̃ gloria apud Doc. sanc. varie accipit̃ vt refert etiã Capolus in scõo dis. xxvj. Aliquãdo eñ accipitur p ipa visione clara diuine essentie. aliquãdo p lumine glorie. aliq̃n p oñibꝫ disponentibꝫ aiam. ad hoc q̃ videat clare deum. Sic dores aie pũt dici gl̃ia z ipa gr̃a z charitas ꝓsummata. z q̃modocũq̃ accipiat̃ gloria. tunc charitas ipa nõ euacuat̃ p glorie pfectõnem. imo ipa eadem in substãtia (abiecta impfectõne viatica) efficit̃ pfecta z gl̃iosa z ꝓsummata Uñ Egidi⁹ q̃rit. An gr̃a z gl̃ia sint idem. z determinat q̃ sic. z nõ differũt nisi ſm pfectũ et impfectũ qõliberto scõo. q. xxx. z vltia. Simil̃ z Bonauentura in scõo. ¶ Circa materiã huius articuli consurgit Scotus. simil̃ in materia duoꝝ articuloꝝ ꝓcedentiũ in tertio dis. xxx. et ꝓclusione z sentẽtia Et ponit q̃ si esset habitus in appetitu q̃ respiceret bonũ diuinum vt bonũ cõmodã ꝓueniens nature rõnali absolute. non videlicz vt absens vl̃ psens. h̃ ẽ dicere apud Thomistas si poneret habitus quo diligeret deus. amore ꝓpulcritudinis solum ꝑncipalr̃ z absolute tali habitui nõ repugnaret manere in patria. sed spes ſm dicta sanctoꝝ nõ inclinat ad actum tendendi in bonũ cõmodũ absolute. Sz ad actum impfectũ ex absentia obiecti Ita q̃ illa impfectio nõ accidit actui inq̃ntũ est hmõi habitus. sed sit de rõne ei⁹. Charitas aũt sit ꝑncipium z habitus tendendi in deum vt est bonum in se. ita q̃ actui vt est eius accidat pfectio vel impfectio ex psentia vel absentia obiecti. Uer ille. Et quidem bene. Sed Thomista dicerent vltimus

Gloria multiplicat̃.

q̃ impfectio quã ipe attribuit actui spei. etiaz est de rõne habitus spei ſm q̃ actu habet rõnem spei. Sicter impfectio quã negat de actu charitatis. Thomista negat de habitu charitatis zc.

¶ Confirmat̃ ꝓclusio argumento in ꝓtrarium.

¶ Circa hanc auctoritatẽ inducta nota doctorẽ san. in pottila ibidẽ. scz ꝑme ad corinth. xiij. q̃ aliqui occasionẽ errandi ex illa auctoritate sumpserũt. intelligentes q̃ charitas semel habita nũq̃ ꝑt amitti. ille eñ intellect⁹ est erroneus. vt ostendit D. ibidez. et in. 2ª 2ª. q. xxiij. ar. xi. Hec est sensus ille de intentõe apli. q̃ nõ loquit̃ de cessatione donoꝝ spũaliũ p peccatũ mortale. sed de cessatõne donoꝝ spũaliũ. que ꝑtinent ad hãc vitã p gloriã supuenięz vni. Uñ vult Apl's. Charitas nunq̃ excidit. q̃ scz sicut est in statu vie. ita ꝓmanebit in statu patrie cuz augmento. z sic bñ intellecta confirmat ꝓclonẽ posita zc

¶ Ad ꝑmum ergo dõm. q̃ impfectio charitatis p accidens se hz ad ipam. q̃ nõ est ex rõne amoris imꝑfectio. remoto aũt eo qõd est p accidens. nihilominus remanet substãtia rei. vñ euacuata impfectõne charitatis nõ euacuat̃ ipa charitas

¶ Ad maiorẽ. cũ venerit qõd ꝑfectum est zc. vera. euacuabit̃ qõd est impfectuz. verũ. tali impfectõne q̃ est de sua rõne specifica. z sic intelligit Apl's de fide et cognitione dei in via. vt patuit. ar. ij. ad ꝑmũ. De cuius ratõe specifica est impfectio. vt patuit ar. iij. Si aũt impfectio nõ sit de rõne specifica impfecti. sed est solũ modus q̃daz accidentalis. non oportz q̃ impfectũ in substãtia euacuetur. licz impfectio tollat. Ad minorẽ. vera est. q̃ charitas viatica est impfecta. cõparando ad statum patrie sed talis imperfectio non est de ratione sua specifica. sed accidit sibi ratione status z habentis Quare negatur cõsequentia. sed bene sequitur q̃ imperfectio euacuatur. sed quia talis est accidentalis substantie z speciei charitatis ideo non oportz q̃ substantia tollatur. non eñ cozrumpitur obiectum ꝓpter cozruptionem alicuius modi accidentalis. sic suba pueri nõ desinit euacuata puericia

¶ Ad scõm dõm. q̃ charitas nõ habz p obiecto ipam cognitõem. sic eñ nõ esset eadẽ in via z in patria. sed habet̃ p obiecto ipam rem cognitã. que ẽ eadem. scz ipsum ee um

¶ Maior vera ad sensum dictũ supra. q. liij. articulo. ij. quia penes obiecta formalia z adequata. Ad minorem dico. q̃ obiectũ appetitiue z qõ amoris. est res ipa vt in se est. z non apprehensio. licet eñ non ametur et appetatur nisi prius apprehensuz. tamẽ res ſm esse apprehensum non est obiectum. sed ſm q̃ est in se extra. vt doctor sanct⁹ deducit. scõa scõe. q. xxvij. arti. iij. Apprehẽsio autẽ vel visio est causa amoris nõ propter quam. sed ꝓpter obiecti z causę sine qua non. et necessario presupposita. Ultra. Cum ergo zc. Uerũ est alia apprehensio. sed tamen idem obiectum ſm rem. Negatur ergo consequentia Nota fundamentũ ex doctore sanc. secũda secũde vbi iam. quia licet cognitio vie z patrie distinguantur genere. quia tamẽ appetitus non fertur in rez vt cognita est. ita q̃ esse cognitum sit formalis ratio obiecti appetitus. sed vbi terminatur cognitio. ibi incipit cognitio etiam viatica. hoc est in re ſm se. ideo obiectũ charitatis viatice z patrie idem est. licet cognitio vie z patrie sit alia et alia. z ratio tamen amandi est eadem. ratio videlicz q̃ quam z propter quã. licz ratio sine qua non z necessario prerequisita sit alterius rationis. scz cognitio. De hoc habet doctor sanc. secũda scõe. q. xxvi. arti. ij. ad ꝑmum. Et in de virtutib. q. ij. arti. iiij. ad quartũ. quomodo scz duplex est causa amoris vel dilectionis. Una que est ratio diligendi. z hoc est bonum. alia quia est via quedam ad acquirendã dilectionem. z hoc modo visio vel cognitio est causa zc. Nota aũt q̃ cuius supra. q. xxvij. ar. ij. dictum sit q̃ obiectum appetitus est bonum vt apprehensum. nõ intelligitur aũt q̃ apprehensum dicat formalem rõnem obiecti appetitus. ita q̃ tendit in apprehensum vt apprehensum est. sed intelligitur quia nõ tendit nisi in apprehensum. sic q̃ apprehensio necessario precedat. in ipsa tamen non sistitur. sed vlterius renditur in rem vt est extra. que est obiectũ. sed apprehensio causa suo modo partialis. sicut ratio efficiendi ipsius amoris. vt alibi patuit. Et tãq̃ videlicz ꝓdictio causę finalis. Unde licz diuersa apprehensio variet obiectuz intellectus vie z patrie. vt supra dictum est. nõ tamen variat rem que est obiectũ. z quia charitas respicit per se rem apprehensam sub rõne summi boni. que eadem est in via z in patria. ideo nõ obstante q̃ deus visus et nõ visus est diuersa obiecta intellectus. est vna charitas que pro obiecto habet deum vt apprehensum sub ratione summi boni. Unde charitas vie z patrie habẽt aliquo modo diuersas causas suo modo effectiuas. sicut rõnes efficiendi. (quia diuersas cognitiones) sed habent vnum obiectum. quia diuinum bonum modo supernaturali

¶ Ad tertiũ dõm. q̃ charitas vie p augmentum nõ pt puenire ad equalitatẽ charitatis patrie. ꝑter dꝛiam que est ex pte cause. visio eñ est q̃dã cã amoris. vt dr in. ix. ethicoꝝ. deus aũt q̃to pfectius cognoscit. tanto pfectius amatur

¶ Ad maiorem. Eorum que sunt vnius rõnis. imperfectũ potest peruenire ad equalitatem perfectiõis per ꝓtinuũ augmentũ. verũ si etiam causa imperfecti sit eiusdem ratõis cum causa perfecti Sin aũt negatur illa maior. q̃ effectus nõ potest excedere suã causaz. si ergo causa nõ potest peruenire ad equalitatem cause. nec effectus ad equalitatẽ effectus. Et huius clarum exemplũ habet̃ in naturalib. calor eñ aeris est eiusdem rationis quo ad speciem cũ calore ignis. qui tamen nõ pt ꝓpinquare ad eq̃litatem caloris ignis q̃diu ꝓtinet̃ subiectum aeris. ꝓpter defectum sue cause. que nõ est comparabilis cause caloris in igne que est calida per essentiam. aer aũt per participationem. Minorem ꝓcedo. z propterea dicit̃ de Joanne baptista. qui minor est in regno celorũ maior est illo. quia causa charitatis viatice z ꝓsummate sunt incomparabiles. scz cognitio vie z patrie. licz eñ vt habet doc. sanc. in de virtutib. vbi statim in solutione secũdi. non magis diligatur aliquid quia magis cognoscitur. tamẽ si magis cognoscitur bonum tunc magis diligitur. sic in patria plus in infinitũ cognoscitur bonitas dei. z ipsa magis participat̃ a beato. imo ipsa cognitio clara est maxima participatio. z q̃ cognitio z obiectum vt cognitum est causa dilectionis. ideo incomparabiliter plus amatur

Nota q̃ doctor dicit. quia deus q̃to perfectius cognoscit. scz in rõne boni. z bonitas ipsa plus participatur. tanto perfectius amatur. non aũt precise. quia plus cog-

Universidad de Deusto

an charitas vie ⁊ patrie sint eiusdem ratōis

noscitur. magis cū cognoscitur vt sic. non est ratio maioris amoris. sed maior bonitas ⁊c. Nota etiam circa maiorem an charitas vie ⁊ patrie sint eiusdem rōnis Oportet cū dicere ex corpore articuli. q̄ quia sunt eadez charitas numero q̄ sint eiusdem rationis. Cuius oppositum videtur doctor alibi dicere. tertia parte. q. vij. arti. xi. ad tertiū ⁊ alibi. vbi ponit q̄ non sint eiusdem rōnis. sed se habeant vt superficies ⁊ linea. que nunq̄ sunt comparabiles. ¶ Ad hoc dicendū. q̄ charitas vie ⁊ patrie quo ad essentiam ⁊ substantiā sunt eiusdem ratōis. imo vna substantia. sed quo ad modalitatem ⁊ rōnem essendi. ⁊ gradualitatem non sunt eiusdem ratōnis. sic altedo vt in secūdo gradu. ⁊ vt in duodecimo sunt eiusdē essentie. gradus aūt illi distinguūtur specie. ⁊ nō sunt vni⁹ rōnis. Et in proposito diuersitas ratōis in gradibus charitatis prouenit. vt dicit hic doctor ex diuersitate cause. Sicut in christo est gratia nostre non cōparabilis in modalitate. quia ipse est naturalis filius dei. ideo habet totum modum gratie, secus de nobis. quare sicut albedo inherens ⁊ per se subsistens incomparabiles essent. sic gratia christi ⁊ nostra. quia separata est infinita (scilz in tali specie. quia haberet cmēs modos possibiles. recepta aūt finita est ⁊c. Nota de ista materia que doctor habet in de veritate. materia. xx. x. arti. iij. ad quintuz Quia aliter afficitur aliquis ad presentiam ⁊ ad absentiam rei. ⁊ quia quātūcūq̄ cognitio p̄ similitudinē proficiat. nunq̄ posset equari cognitioni comprehensoris. qui videt deū per essentiaz. et ergo dicit doctor sanctus hic q̄ sit diuersitas ex parte cause. ¶ Scotus in tertio. distinc. xxvi. circa finem. ꝓformat se huic solutioni pluribus verbis quo ad aliquid. scz quo ad actualem dilectōnem. et vult. q̄ si aliquis haberet hic equalem charitatez sicut in patria. non propter hoc esset hic beatus. quia non posset habere equalem actum sicut tunc habebit ⁊c. quia act⁹ diligendi dependet sicut a causa partiali. non solum a voluntate ⁊ charitate. sed etiam ab obiecto presente per actualem intellectionez. sicut dictū est. distin. xxi. secundi. in via non potest obiectuz esse presens sicut in patria de cōmuni lege. etiam presentia speciei illius. Vnde ex hoc sequitur. q̄ actus non possit esse ita perfectus. ⁊ si habitus sit equalis. quia habitus non erit totum principiū illius actus. sed partiale. et eo mō quo habitus est principiuz semper equaliter se habet ad actum. sed non dat sibi perfectionem quā habet ex obiecto Hec ille certis preterm̄issis. et habetur ex hoc q̄ saltem act⁹ charitatis nō potest esse equalis. Sed nō est dubiuz quin ⁊ ipse habitus. qz correspondet cognitioni ⁊ sibi necessario cōnectitur. ideo auctu habitu cognitiuo augebit ⁊ charitas habitualis sed Scotus non ponit lumen glorie licet male. ideo loquitur solum de actu Et nota circa dicta ista Scoti. q̄ non est dubium quin deus possit dare ⁊imo de facto dederit alicui viatori tantam gratiam ⁊ charitatez. sicut alicui paruo comprehensori. sicut tenet Alphonsus in p̄mo distin. p. q. p. arti. p. ꝯclusione quarta. Sed q̄ charitas viatica eiusdem nō augeatur in patria. non videtur probabile de facto propter alietatem habitus succedentis fidei. scz luminis glorie. ⁊ hoc vult doctor sanct⁹ hic. Sed verum est q̄ augmentum dilectionis non est tātū ab augmento habitus. sed etiaz ex cōcursu alterius obiecti formaliter ⁊ cognitionis. licz ⁊ ab habiti sit ⁊c.

¶ Questio. lxviij. de donis

ONsequenter considerandum est de donis. Et circa hoc q̄rūr octo. Primo vtrz dona differant a virtutibus. Secundo ex necessitate donoruz. Tertio vtrum dona sint habitus. Quarto que et quot sint. Quinto vtrum dona sint connexa. Sexto. vtruz maneāt in patria. Septimo ex ꝯparatōe eoz ad inuicē. Octauo ex ꝯpatōe eorum ad virtutes.

¶ Postq̄z doctor determinauit de habitib⁹ bonis aliqualiter in speciali. scz virtutib⁹. Hic ꝯsequenter iuxta ordinem supza promissum. in. q. lv. determinat de q̄busdā eis annexis. videlz donis beatitudinib⁹ ⁊ fructib⁹. Et q̄z dona propinquius videntur se habere ad virtutes adeo vt aliqui opinati sunt ea identificari cum virtutibus. et ſm veritatem etiam sunt habitus. non autem beatitudines vel fructus sunt habitus. ideo primo de eis determinatur propter maiorem cōuenientiam cum virtutibus. Et primo inquiritur quid sit donum spiritussancti. Secundo quot sint in arti. iij. Tertio inquirūtur quedam eorum proprietates in ar. quinto vsq̄ ad finem. Circa p̄mum primo inquiritur differentia donozum a virtutib⁹ Secūdo ostēditur necessitas eoz. Tertio an sint habit⁹ ex quibus innotescit eoz q̄dditas.

¶ Utrz dona differant a virtutib⁹

AD primum sic proceditur Uidetur q̄ dona non distinguantur a virtutib⁹. Dicit enī Grego. in p̄mo moraliū. exponens illud Job. Nati sunt ei septez filij. sic Septem nobis nascūtur filij. cum per conceptionem bone cogitationis sanctūspiritus septē in nobis virtutes oriuntur. Et inducit illud quod habet Esaie xi. Requiesceat super eum spirit⁹ intellectus ⁊c. vbi enumerantur septem spiritussancti dona. ergo septē dona spiritussancti sunt virtutes ¶ P. Augustinus dicit in libro ex questionib⁹ euangel⁹. exponens illud quod habetur Matthei. xv. Tūc vadit ⁊ assumit septem alios spiritus ⁊c. Septem vitia sunt cōtraria septem virtutib⁹ spiritussancti. id est septē donis. sunt autē septem vitia cotraria virtutib⁹ cōmuniter dictis. ergo dona non distinguūtur a virtutibus ꝯmuniter dictis. ¶ P. quorum est ꝺfinitio eadem ipsa quoq̄z sunt eadem. ſz ꝺfinitio virtutis cōuenit donis. vnūquodq̄z enī donum est bona qualitas mētis qua recte viuitur ⁊c. similiter ꝺfinitio doni cōuenit virtutibus infusis. est enī donum datio irredibilis ſm philosophū. ergo virtutes ⁊ dona non distinguūtur. ¶ P. plures eorum que numerātur inter dona sunt virtutes. nam sicut supza dictū est. sapientia ⁊ intellectus ⁊ scientia sunt virtutes intellectuales. ꝯsilium aūt ad prudentiaz pertinet. pietas ꝺcies est iusticie. fortitudo aūt quedam virt⁹ est moralis. ergo videtur q̄ dona ⁊ virtutes nō distinguātur. ¶ Sed ꝯtra est quod Grego. in p̄mo moraliū distinguit septem dona. que dicit signari p septem filios Job. a tribus ⁊utib⁹ theologicis. quas dicit significari per tres filios Job. Et in ſcō moraliū distinguit eadem septem dona a quattuor virtutib⁹ cardinalib⁹. que dicit significari per quattuor angulos domus

¶ Hic p̄mo inqrendo de quidditate donoz. inuestigat differētiam eoz a virtutib⁹

Rñdeo dicendo. q̄ si loquamur de dono ⁊ fructu ſm nois rōem. sic nulla oppōnem hūt ad inuicē. nā rō virtutis iumit ſm q̄ perficit hoiem ad bene agendum vt supra dictū est. Rō aūt doni sumit ſm ꝯparationem ad cām a qua est. nihil autē ꝓhibet illud qō est ab alio. vt donū esse ꝑfectiuū alicui⁹ ad bene operādum. p̄sertim cū supra dixerim⁹ q̄ fructus q̄dā nobis sunt ifuse a deo. vñ ſm hoc donū a fructu distinguī nō pōt. Et ideo q̄dā posuerūt q̄ dona nō essent a virtutib⁹ distinguenda

¶ Doctor in hoc articuli corpore duo p̄cipaliter facit. Primo recitat quādaz erroneā opinionē tenentē partem negatiuā circa questiū. Secūdo deducit veram opinionē ⁊ veram ꝯclusionē respōsiuā. ibi. Uñ alij dixerūt ⁊c. Circa p̄mū p̄mo recitat opinionē p̄mā ⁊ eius fundamentum. Secūdo eam reprobat. ibi. Sed eis remanet ⁊c Uoluerūt ergo quidā q̄ dona a virtutib⁹ nō essent distincta et fundamentū eoz fuit talis ꝯclusio. si loquamur de dono ⁊ virtute ſm nois rōnem (scz doni ⁊ virtutis) sic nulla oppositiōem habent ad inuicē. ⁊ p ꝯsequēs vt sic nō distinguūtur realiter. id est idez p̄t dici donū ⁊ virtus q̄tū est ex significatiōne nois. ita q̄ rōnes nominū nō sunt repugnātes nec disparate. Probatur ista ꝯclusio. Rō virtutis que est definitio (qz rō quā ꝺcat nomē est definitio) sumit ſm q̄ ꝺficit hoiem ad bene agendū. Rō aūt doni sumitur ſm ꝯparatōem ad causam a qua est. sed nihil ꝓhibet illud qō est ab alio esse ꝑfectiuz alterius ad bene operandū. ergo ſm hoc. id est nois rōnem donū a virtute distingui nō pōt. Maioris p̄ma pars pz ex definitōne virtutis habita supza. q. lv. ar. iij. et. iij. qz virtus qua recte viuit⁹ id est agit⁹ ⁊c. Secūda pars patz ex dictis p̄ma pte. q. xxviij. ar. ij. qz donū importat gratuitā donationem alicuius donantis. qui scz dat nō intentōne retributionis. qō nec ex debito nature recipientis cōpetit. sed ex liberalitate donātis. Minor pz. qz virtutes infuse dant⁹ ab alio (scz deo) gratis. ⁊ tñ ꝺficiūt hominē ad bñ operādum. vt patuit supza. q. lxiij. ar. iij. igit⁹ minor vera. Quare isti opinātes cū attenderent solū nō incōpossibilitatē nominū ⁊ rōnum ipsoz. ⁊ nō res ipas significatas q̄ habent distinctas rōnes. vt patz ad tertiū. posuerūt dona ⁊ virtutes nō distingui Cōsequēter cū ōr

¶ Sed eis remanet non minor difficultas. vt scz rōnez assignet. q̄re q̄dā fructus dicant⁹ dona ⁊ nō oēs. ⁊ quare aliq̄ ꝯputant⁹ inter dona q̄ nō ꝯputantur inter virtutes. vt pz ex timore.

¶ Reprehendit p̄dictā opinionē. tum qz veritatis determinato est argumētoz. ⁊ difficultatū solutio. ista aūt nō soluit hanc difficultatē assignādo rōnem. quare q̄dā virtutes in scriptura dicant⁹ dona. vt sapientia. scientia ⁊c et nō oēs sic̄ prudentia. tēperātia. iusticia ⁊c. Secōo ē insufficiēs. ⁊ nō soluit q̄re aliq̄ dicūt⁹ dona q̄ nō ꝯputant⁹ inter fructus. scz timor. nulla enī fit⁹ nec intellectual⁹ nec moral⁹ nec theologica ōr timor. ⁊ tñ timor ē donū. q̄re sequit⁹ q̄ nō sint idez ꝯuertibil⁹. qz aliq̄ sunt fructus ⁊ nō dona. aliq̄ dona ⁊ nō fructus. Uñ posz formali argui ꝯtra istā opinionē. aliq̄ dicūt⁹ ⁊ sunt fructus. ⁊ nō dicūt⁹ dona. ⁊ cōtra aliq̄ dicūtur (vel saltē aliq̄ ōr donū) dona ⁊ nō fructus. igit⁹ nō sunt idē saltē vltrer ⁊ ꝯuertibil⁹. Ans patuit. ⁊c. ꝯtra eundē. qz dñs sequit⁹ dat aial qō nō est hō. igit⁹ non sit idem ꝯuertibiliter ⁊c.

¶ Uñ alij dixerūt dona a fructib⁹ esse distinguenda. ſz nō assignauerūt ꝯueniētē distinctōis causaz que scz ita cōis esſz virtutib⁹. q̄ nullo mō donis aut ecōuerso. Cōsiderātes enī aliq̄ q̄ inter septē dona q̄tuor ptinēt ad rōem. scz sapiētia ⁊ sciētia. intellect⁹ et ꝯsiliū. ⁊ tria ad vim appetitiuā. scz fortitudo. pietas. ⁊ timor posuerūt q̄ dona ꝑficiēbāt libz arbitrium ſm q̄ est facultas rōnis. fructus ſo ſm q̄ est facultas volūtatis. qz inuenerunt duas solas fructus in rōne vel in intellectu scz fidē ⁊ prudentiā. alīs ſo in vi appetitiua vel affectiua

¶ Hic p̄ter reprobata opinione tenētē ptē negatiuā q̄stiō ponit aliā opionē veram. tenētē ptē affirmatiuaz q̄stiōi et ipam acceptat. ⁊ ideo ponit eam p ꝯclusione p̄silua tale. Dona distinguūtur a fructib⁹. scilz realiter loquendo de rebus ipis q̄ dicūtur dona ⁊ fructus. Huius silr est de p̄ncipio ⁊ cū q̄ pōt ꝯuenire eidē ſm rōnes ꝯmunes. ⁊ datur cā q̄ realiter distinguit a p̄ncipio ⁊ ecōtra. Circa hāc ꝯclonez vel opinionē inducit p̄mo aliqs rōnes ⁊ tres causas et⁹ insufficientes aliquot. Secōo adducit veram rōnem ⁊ veram cām hui⁹ ꝯclonis. ibi. Et ideo ad. Inducit autem tres causas insufficientes a diuersis assignatas Secūam ibi. ꝺdam ſo. Tertiā ibi. Aliq ſo ⁊c. Q̄z aūtez nulla istaz cāz sufficiēter ostēdat ꝯclonē (scz cām distinctionis fructū ⁊ donoz). ꝓbat p̄mo i ꝑmuni sic. qz nullaz assignauerūt q̄ sit ꝯmunis fructib⁹ ⁊ nullo mō donis. ⁊ ecōuerso. igit⁹ nō sufficiēter assignauerūt cām distinctōis Cōsequētia pz de se. qz cā distinctōis vera ⁊ sufficiēs ōr ita ꝯuenire vni distincto q̄ nullo mō alteri. qz ſm cōe nō attendit⁹ distinctio. Ans ꝓbat inductiue de quolibet clare in litterā. ibi. Cōsiderātes enī ⁊c. vbi ꝑ⁹ eā dē recitat. ⁊ eā reprobat. ibi. Oporteret aūt ⁊c. Nota q̄ hec p̄ma rō innitentiū istī phāralic. q̄ qz plura dona sunt in intellectu et plures fructus in volūtate. ideo videbat q̄ distinguēs abinuicē. qz dona ꝑficiūt liberū arbitriū ſm q̄ est facultas rōnis. i. ſm vnā ptē q̄ est rō. ⁊ fructus ꝑficiūt ſm⁹ q̄ est facultas volūtatis. ſm aliam partem que est voluntas. Sed hoc nihil est. quia tunc omnia dona deterent eē in intellectu. ⁊ oēs fructus i volūtate. q̄d ē falsuz. q̄re sequit q̄ hec nō sit ꝓpria ⁊ adeqta rō distinctōis. Tūc ibi.

¶ Oporteret aūt si hec distinctio eēt ꝯueniens q̄ oēs fructus eēnt in vi appetitiua. ⁊ oīa dona in rōne

¶ Reprobat p̄dictā positōem q̄si insufficientē Pro q̄ nota. quo liberū arbitriū est facultas volūtatis ⁊ rōnis sicut pza. q. p. ar. p. q̄ liberū arbitriū ōr ſm veritatē ⁊ mentem d. san. ibidē allegatā vnā ponitaz. scz volūtatē. vt stat sub influxu alterius. scz rōnis. radix cūi libertatis est ex rōne vt supra dictū fuit. q. x. ar. iij. Uā ꝑfectus ordine nature rō hz ꝓtingentia determinatis a gibilibus ꝓtingentib⁹. q̄z volūtas liberē tendit⁹. Sz forte isti sic opinātes posuerūt sicut multi liberū arbitriū ꝯpositū ex duabus potētijs. ⁊ dona posuerūt in vna parte fructus in alia. ſz q̄ hoc incidēter tale est. ideo doctor nō curauit illā opinionē hic examinare

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Quidā ꝙ ꝯsiderātes qđ Grego. dr in. ij. moraliū. q donū spūssancti qđ in mente subiecta formāt prudentiā. tēperantiā. iusticiā. z fortitudinē. eādem mentē munit ⁊tra singula tentamēta p septem dona. dixerūt q ⁊tutes ordinātur ad bene operādū dona vero ad resistendū tentatoīb⁹.

¶ Inducit scđaz cām insufficientē. et ideo deinde eā reprobat. ibi. Sed nec ista ꝛc. Illa ḡ cā secunda fuit. qz scz ⁊tutes ordinātur ad bene operādū. dona ꝙ ad resistendū tentationib⁹ z fundāt se in auctoritate beati Gregorij Deinde ibi

¶ Sed nec ista distinctio sufficit. qz etiā virtutes tētationib⁹ resistūt inducētib⁹ ad ꝑccata. q ⁊trariātur ⁊tutib⁹. vnūqđqz em resistit naturaliʳ suo ⁊rio. qđ ꝓcipue ptz de charitate dr q đr Lanti. viij. Aque multe nō poterūt extinguere charitatē

¶ Ostēdit insufficiētiā huj⁹ rōnis. qz z virtutes resistūt tentatōib⁹ ꝛc.. Nec dr Grego. q solū dona resistāt vel munīt mētē ⁊tra tentamēta. scz loqtur sine exclusione ⁊tutū. in ꝫ em ⁊tutes z dona ꝙuenīt ꝛē Deinde ibi

Alij ꝙ ꝯsiderātes q ista dona tradūtur in scriptura sm q fuerūt in christo. vt patz Esa. xi. dixerūt q virtutes ordinant simpliʳ ad bene operandum. scz dona ordinātur ad hoc vt p ea ꝙformemur christo p̄cipue qntū ad ea q passus est. qz in passione ei⁹ ꝑcipue hmōi dona resplenduerūt.

¶ Subiūgit tertiā cām aliquoz. z eādem sikter reprehendit. ibi. Sed hoc etiā ꝛē. Dixerūt ergo q̄dam sicut precedentes. q ⁊tutes ordinātur ad bñ operandum. scz dona ꝑter ꝙformitatē ad christū. Tūc ibi

¶ Sed hoc etiā nō videt eē sufficiēs qz ipse dñs precipue nos inducit ad sui ꝙformitatē sm humilitatē z mānsuetudinē. Matth. xi. Discite a me qz mitis sum z humilis corde. Et sm charitatē Joā. xv. Diligatis inuicē sicut dilexi vos. z the etiam ⁊tutes precipue in passione christi resplenduerūt.

¶ Reprehendit z illā cām insufficientē. qz z in ⁊tutib⁹ maxime optz christo ꝙformari. Tū z hec rō nō distinguit dona z ⁊tutes. qz in hoc effectu etiam conueniūt. vt patet in littera

Et ī ad distinguēdū dona a ⁊tutib⁹ dr sm⁹ scd modū loquēdi scripture. in q nobis tradūtur nō q dē sub noie donoz. scz magis sub noie spiritū. Sic em dr Esa. xi. Requiescet sup eū spūs sapiētie z intellectus ꝛc. Et qbus ⁊bis manifeste dat intelligi q ista septē enumerant ibi sm q sunt in nobis ab inspiratione diuina. inspirato aūt ꝑcat quādā motionem ab exteriori. Est em considerandum q in homine est duplex p̄ncipiū mouens. vnū qdē interi⁹ qđ est rō. aliud aūt exteri⁹ qđ est ꝛcus. vt supra dictū est. et etiā phs dr hoc in caplo ꝛc bona fortuna.

q. ix. ar. iij. ec. vi.

¶ Hic ꝙter excluſis causis z rōnib⁹ insufficiētib⁹ conclusionis ⁊sue ponit aliā cām verā. Et circa hoc ꝓmo deducit quoddā fundamētū huius rōnis Scđo ibi am rōnem subiūgit ibi. Manifestū est aūt ꝛē. Fundamētū ergo est. q dona dicūt. qz dant a deo vt aia facile moueatur ab inspiratōe diuina. Prima pars huius fundamēti ꝓz. qz dona in scriptura (quā debemus sequi) numerātur z noiant sm q sunt in nobis ab inspiratōe diuina. ḡ ꝛē. Tenet ꝓnia. qz solū dona innotescūt nobis ex scriptura. ergo Petemus scd scripturā in qua tradūtur nobis sub noie spiritūs ꝛē. Anecdēs patz Esaie. xi. vt in littera Scđa ꝑs ꝓz. qz dona dicūtur (vt iam ꝓz) qz ex inspiratione diuina. sed inspiratio ꝑcat quādā motione ab exteriori. igit dona ꝑficiūt z disponunt vt hō efficiaʳ mobilis a deo. Ꝓo minoꝛi ista doc. notat. q duplex est mouens in hoie (s. hois) scz rō que est interi⁹ mouēs. aliud est exterius. vt est de⁹. vt patuit supra. q. ix. ar. iiij. ec. vi. tūc ibi

¶ Manifestū est aūt q oīe qđ mouet necesse est ꝓportionatuz esse motori. z hec est ꝑfectio mobilis in ⁊tū est mobile. dispositio qua disponit ad hoc q bene moueat a suo motore. Quāto igit mouēs ē altior tāto necesse est q mobile ꝑfectiori dispōne ei ꝓportionet. sicut videm⁹ q ꝑfect⁹ optz eē discipulū dispositū ad hoc q altiorē doctrinā capiat a doctore Manifestū est aūt. q ⁊tutes humane ꝑficiūt hoiez sm q hō natꝰ est moueri p rōem in his q̄ interi⁹ vel exteri⁹ agit. optz igit inesse homi ꝑfectōes altiores sm q̄sit dispositus ad hoc q diuini⁹ moueat.

¶ Probat ex illo fundamēto ꝛcōnem rīsuā sic. dona spūssancti sunt altiores ꝑfectōes q̄ virtutes humane igit distinguūtur ab inuicez realiter. Consequētia nota. qz idē nō est sm rem altius z dignius seipso. sm idē. Anecdens ꝓbat. Jn quo notāter dr q virtutes hūane scz intellectuales z morales. qz vt patebit in ar. viij. theologice sunt altiores ꝑfectiōes q̄ dispositiōes quib⁹ disponit vt moueat a rōne humana. scz dona dicūtur dona spūssancti nō solū qz infunduntur a deo. sed qz sm ea hō disponit vt efficiaʳ ꝓmpte mobilis ab inspiratōe diuina. virtutes aūt humane ꝑficiūt hoiez sm q hō natus est moueri q rōnem. in his que interius (circa passiones z affectiones ꝓprias) vel exterius agit. scz operationes sm debitum ad alterꝝ. igit aīecdēs ꝓz. Hui⁹ rōnis doc. ponit et deducit ꝓmo maiorē. scđo minorē. ibi. Et iste ꝑfectiones ꝛē. tertio ex illa rōne verificat dictum quēdā. ibi. Et ꝫ est ꝛē Maior ergo ꝓbat sic. Quāto mouens est altius tāto necesse est q mobile ꝑfectiori dispōne ei ꝓportionet (sup plet minor) sed spūssancti⁹ est de⁹ z altⁱ⁹ mouēs q̄ rō humana. ḡ maior vera ꝑncipalis Maior nūc assumpta declarat explariter de discipulo qui optz eē altⁱ⁹ dispositū vt altiorē doctrinaz capiat a doc. et ꝓbat tali assumpto Omne qđ mouet ncēe est eē ꝓportionatū motori. ḡ qđ mouens ꝛē. vt dr maior. Assumptū illud ꝓz. qz hec est q ꝑfectio mobilis. vt sic dispō q̄ disponit ad hoc q bñ moueatur a suo motore qđ est esse ꝓportionatū. z ꝙsistit in esse ꝓportionato Deinde cū dr

¶ Et iste ꝑfectōes vocant dona. nō solū qz infunduntur a deo. scz qz sm ea hō disponit vt efficiaʳ ꝓmpte mobilis ab inspiratōe diuina. sicut dr Esa. v. Dñs aperuit mihi aurē. ego aūt nō ꝛtradico. retrorsuz nō abij. Et ꝓbs etiā dr in. c. de bona fortuna q̄ his que mouēt q̄ instinctū diuinū nō exprdit ꝙsiliari sm rō

nem humanā. scz q sequent interiorē instinctū. quia mouentur a meliori ꝑncipio q̄ sit rō humana

¶ Ponit minorē ꝑncipalē. cuj⁹ ꝓma ꝑs patuit ex fundameto supⁱ⁹ deducto. z adhuc eā doc. ꝓbat auctoritatib⁹ Esaie z phi clare in lra. Scđa aūt ꝑs relinqt nota ex dictis supra. qz ⁊tutes morales non sunt nisi habituales dispōnes z cōformitates appetit⁹. vt facile z ꝓmpte scd motionē z dictamē recte rōnis. z habit⁹ intellectuales p ficiūt rōnem vt ꝙformiter se habeat ad intellectū ꝑncipiorū. Patz ḡ ꝛclo q dona distinguūtur a ⁊tutib⁹ Nota aūt q D. dr in minore ꝑncipali q dona dicūt nō solū qz a deo. scz etiā qz fin ea hō disponit vt fiat ꝓmpte mobilis a spūsctō. Per hoc em elidit quoddā argumentū cuiusdā aduersarij. qz esto charitas sit a deo literaliʳ z ꝑter de bitū creature. z p ꝫs q̄ ad hoc sibi ꝙueniret rō doni. qz em charitas sicut z cetere theologice nō sunt tales dispositiones passiue. imo vt patebit se hñt actiue inherendo deo. z ꝑsupponūt donis. Nā antecz aliqđ moueat a mouente. optz ee aliquē ꝓtractū z vnionē ad mouēs. qđ in ꝓposito fit p theologicas. ḡ charitas nō hz rōem doni. vt hic loqmur Nota scđo. q vt ꝫba sonāt nō videt ꝓbatio doc. san. ꝓbare. nisi q dona distinguūtur a ⁊tutib⁹ humanis. scz intellectualib⁹ z moralib⁹. qz ꝓbatuz est. q sint his altiores. sed tū in sententia ꝓbatū est q etiā distinguūtur a theologicis ex eo dē fundamento. qđ doctor postea exponit z deducit. ar. viij. qz bñ secꝝtur. dona distinguūtur ab hūanis dictis. qz altiores. ḡ a theologicis. qz ipis inferiores z theologice altiores. Tū sp intelligēd⁹ est d. san. q act⁹ donoꝝ sunt altiores actib⁹ ⁊tutū moraliū z intellectualiū. scz nō theologicaꝝ. Nā theologice sunt directrices z motrices donoꝝ. null⁹ em mouet a spūsctō ad actus donoꝝ. nisi sit ꝙiūct⁹ spūsctō ꝑ fidē. spem. z charitatē. ita q spūsctūs sit motor q̄ ꝑncipalis theologice mot̄or quo z secūdari⁹. in his em q facultatez hois excedūt nō sufficit mens etiā informata theologicis. scz optz vt et spūsctūs singulari motione z auxilio accurrat. z ita ꝑter theologicas q se hñt actiue ad deū. opter ponere dona q se hñt passiue. sic q mediantib⁹ ipis mens ꝓmpte moueatur a spūsctō ad act⁹ aliq̄s. ita q sint passiue ad spūsctm et actiue ad actū ex ipis eliciendū. nā d. san. 2ª 2ᵉ. cuilibet dono in ꝑticulari attribuit spēalē actū z opatōem. sicut et appetit⁹ ē motꝰ motū motiue Et nota qđ sup dictū fuit q videl⁹ morales infuse ponūt vt ponāt ꝑ ipas ꝑfecte. facile exequātur imperiū theologicaꝝ ⁊tutū. sic z dona ponūtur vt ponāt ꝑ dona ꝑfecte sequātur mediantib⁹ theologicis instinctū spēalē spūssancti ad altiores act⁹ quo ad modū q̄ sint act⁹ virtutū moraliū etiā infusaꝝ. vt patebit. quare sicut morales imperātur a theologicis. z tū se habent actiue. sic z dona esto moueant a spūsctō mediantib⁹ theologicis etiā se hñt actiue ad act⁹ suos. nō em virtutes etiā morales sunt ꝑncipalia agentia. sed mouentia mota. sic dona perficiūt potentias vt facile moueātur a spūsancto p singularem instinctū quē suggerit mediantibus theologicis. et illa videtur eē mens d. san. qui semp ponit dona correspōdere instinctui spūssancti. z hoc ideo qz etiā mens ꝑfecta theologicis z moralib⁹ non sufficit. ideo ponūtur alij habitus correspondētes motioni spūssancti. qui hominē ab oīi defectu ꝑseruat z facit operari mō ꝑfectissimo necessario ad salutem. Quo aūt habeant alia obiecta a theologicis videbit deo volēte scđa scōe. vbi de ista re agitur particulariter. De materia ist⁹

articuli habet aliquid Capreolus in tertio. distin. xxxiij. in solutōib⁹ argumentoꝝ ꝓtra ꝓmā ꝛclusionē. Nota etiā doc. san. in tertio scripto. dis. xxiij. q. ꝑ. ar. ꝑ. post rectratas opiniones amplectit illam quā hic in textu sequenti saluat ex dictis. scz q dona ꝑficiunt ad altiores actus Sed hic D. ostendit magis fundamentū q̄ ibidem. qz videl⁹ sunt dispositiōes habilitātes hominē. ad altiores mouentes. Ex quo ꝑncipaliʳ mouente procedunt altiores actus. nō tamē q ad hmōi actus mens humana se mere passiue habeat. sed q sit mouens mota quadā singulari motione excitāte mentem hominis ad concausandum Tunc ibi

¶ Et hoc est q q̄dā dicunt. q dona ꝑficiūt hoiem ad altiores act⁹ q̄ sint actus virtutū

¶ Ex superius dictis verificat opinionē z dictū quōrūdā. qui dicūt q dona ꝑficiūt ad altiores actus q̄ sint actus virtutū. Probat corollarie ex dictis. dona ꝑficiūt et dispōnūt ad altiorē motorē q̄ ⁊tutes. igit ad altiores actus. Anecdēs patuit ex ꝓbatōe ꝛcdonis. Cōsequētia nota. qz altior motor causat altiorē effectū z actū Nota aūt. q Scotus in tertio. dist. xxxiij. aduersatur dictis ꝑsentis q̄stionis z duaꝝ. sequentiū. qui nō attendēs q̄ necessariū semp sit homini auxiliū diuinū. z quoniā spiritussancⁱ⁹ ꝑncipaliʳ deducat in viā rectā nimis attribuit virtutib⁹ quattuor acq̄sitis z aliquib⁹. scz duab⁹ ifusis theologicis. dicēdo eas sufficere ad oia ꝑceptissime Tū septē dona spūssancti identificat. cū q̄tuor cardinalib⁹. z duab⁹ theologicis. scz charitate quā dr ꝑcari p sapiētiam et cū fide quā dr ꝑcari p intellectū z sciētiā. q̄ circuloquūtur fidē imꝑfectā z ꝑfectaz. et q̄uis dicta sua quo ad hoc sint volūtaria. scz quare vna ⁊tus theologica exp̄mitur duob⁹ noib⁹ ꝑter ꝑfectū z imꝑfectū. z nō alia. tū fundamentū ruinosum est videl⁹ q̄ isti habit⁹ septē in se z specebus sub eis ꝓtentis sufficiāt. Nec rōnes sue aliq̄d faciūt quas Capol⁹ in tertio. dist. xxxiij. ad planum dissoluit Ex illo quoq dicto Scoti euidenter sequit q in christo nō fuerūt dona spūssancti. saltē oīnia. Qđ est clare ꝓtra id qđ habet Esaie. xi. requiescet sup eum ꝛē. q̄ auctoritas ab oīnib⁹ expositoribus intelligit de christo. sequtur aūt q in christo nō fuit fides quā ipe dr identificari cū intellectu z scia. z p ꝙsequens ipa dona in ipo nō fuerūt. Qđ aūt in christo nō fuerit fides. z Scotistā ꝓcedere optz. quia Scot⁹ in dis. xxxi. tertij negat fidem a patria z beatitudine et p ꝫs a ꝛpo quē oēs ꝙfitent sp beatū. Juste aūt q terminos patꝝ derelinqt et spernit. in sinēouenientia incidit Scot⁹ ꝓterea nō sane nec vere accepit mentē d. san. quez putat dona beatitudines. z fructⁿ vt habit⁹ distinxisse a ⁊tutib⁹. q nūq fuit mens etⁿ. sed soluz dona distinguit a ⁊tutib⁹ tanq̄ habitus. scz alia duo tanq̄ actⁿ. Defecit q q̄ Scot⁹ qui putat d. san. ideo dona z beatitudines distinxisse vt habit⁹ (qđ tū falsum est) qz alⁱ⁹ est numerus in scriptura donoꝝ. alius beatitudinū. qz videl⁹ ponunt octo beatitudines. z septez dona. Nō em ideo distinguit ea d. san. vt habitus. qz in veritate nō sunt nisi septem beatitudines distincte. vt habet infra. q. lxx. ar. iij. ad. v. sed distinguit. qz ista habitus. iste sunt actus. sed ideo distinguit dona a virtutib⁹ tanq̄ habitus. qz habent alios actus z dispōnūt ad aliū motorem. z sunt ꝑncipia q̄dam necessaria habitualiter vt patz intuenti. Nec obiectio sua aliquid valet. quā habet circa finem distinctōis. scz si dona z beatitudines distinguantur vt habitus ꝑter alium

numerū in scriptura q rūc ea que ponūtur ꝑme ad cozin thios. xij. scz gratie gratis date enumerātur nouez .dcē rent esse habitus distincti ab illis quos enumerat mini/ strantes fidem quinqz virtutū. et puto q ꝓ alias quinqz virtutes ministrantes fidem inter alias que ponūtur ꝑ/ me ad Thimoteū. vi. Dico cm̄ q gratie gratis date nō sunt habitus. quare nō oꝓtz eas distingui vt habiē ab alijs. sed dona ipa distinguūtur vt habitus ab alijs vir tutib. quia ex natura sua sunt habitus. Et planuz est q numerus reqrit distinctōem in his que ꝛnumerātur. sed nō distinctōem habituū semp. sed qn̄ natura rerū requi rit. vt dicimus de donis. quare multa dicta Scoti fun/ dantur in ꝓcauo intellectu d. san. Qz autē gratie gratis date nō sint habiē habes. ar. iij. ad ꝑm et tertiū. et 2ᵃ 2ᵉ. vbi allegat ibidem. Hoc tm̄ verū est q Scotus nō cre/ didit se demonstrasse. cū in ꝓncipio ꝓmittat. ad q̄stionez potest dici sine assertione. q nō sunt necessarij in via nisi ul li habitus qui sunt ꝛtutes morales z theologice. hec ille

☞ Argumentum in contrariuz confirmat ꝛclusio/ nem respōsiuam.

¶ Ad ꝑmū ergo dm̄. q hmōi dona nominātur q̄nqz virtutes fm ꝛmunē rōnem virtutis. habēt tm̄ aliquid supueniens rōni ꝛmuni virtutis. inq̄tum sunt quedā diuine virtutes pficiētes hoiem inqztū est a deo motus. vñ z phs in. vij. ethicoz supra vir/ tutē ꝛmunē ponit quādā ꝛtutē heroicā vel diuinā fm quā dicūtur aliq̄ diuini viri

¶ Illud argumentū stat in auctoritate beati Grego rij qui ꝺt septē dona septē ꝛtutes. Ad hoc ꝺz q dona di cūtur virtutes ꝓter ꝛcuientiā in genere subalterno vel analogice cū ꝛtutib. z in definitōe ꝛtutis ꝛmuni. nō āt ꝓter ꝛcuientiā in specie vel definitōem z rōnem specifi cam. qz dona sunt habitus z qualitates mentis. z faciūt bene operari. sed illud bene operari subdiuiditur ꝙ plures differentias z spēs. qz patuit supra. q. lxij. ar. iij. in corpe operari ꝛcuieter ad naturā inferiozē z superiozē distin/ guūt habitus specifice. Sic in ꝓposito virtus tm̄ z non donū facit bene agere in ordine ad rōnem humanā vl na turalē vel infozmatā virtutib. infusis. sed ꝛtus cum hoc donū facit operari bene ad instinctū z motiōem spūssancti et cū hoc est ibi alietas obiecti fozmalis. vt postea pare/ bit. Quare videtur posse dici. q ꝛtus est nō ꝛmune ad virtutē tm̄. z ad virtutē. que cuz hoc est donū. z virᵗ tm̄ retinet sibi nomen ꝛmune Donū autē hz ꝓpriū nomen sicut alibi pz de casu z fozturia. z ꝓprio z definitōne. z ita pz q ista def. nitio vt iacet est generica z nō speciei spāliſ sime. vt pz etiā ad tertiū. Nō oportz autē q sint idē quo/ rū definitio z nomē genericiū eadē sunt ¶ Nota q doc toz tangit vnū de quo supra. q. lxij. ar. iij. mentio habita est de distinctōe virtutis ꝛmuniter dicte ab heroica. nā si heroica distinguiē a virtute ꝛmuniter dicta specie. tunc habet oīno intentum. Si autē distinguitur modaliter. vt supra magis videbatur. tūc est simile q sicut heroica est altioz q̄ ꝛmuniter dicta virtus. ita donū altᵉ est vir tute humana. licet modus excedendi non sit oīno silis Verū est q iste passus. et similiter ar. sequens magis vi denē velle q heroica distinguiē a ciuili specie

¶ Ad secūdū dm̄. q vitia inq̄tum sunt ꝛtra bo nū rōnis ꝛtrariantur virtutib. inq̄tū autē sunt con tra diuinū instinctū ꝛtrariane donis. idē est ꝛtrari atur deo z rōni cuᵗ lumen a deo oriuaē

¶ Argumentuz stat in hoc q idem ꝛtrariatur virtu ti z dono. igiē sunt idem. Dico formaliter q septem vitia ꝛtrariane septem donis inq̄tum vitia sunt ꝛtra motio nem spūssancti. z eadē septē vitia ꝛtrariane septem virtu tib inq̄tum sunt ꝛtra rōnem hois vel naturalē vel infoz matā theologicis. Sed negatur ꝛfitia. tum q̄z vitia con trariane alia rōne donis. alia rōne virtutib. Tū secūdo q̄z nō est incōueniēs vt idē ꝛtrarietur diuersis presertim subordinatis. sicut rō homis z lex diuina vel motio spi/ ritussancti sunt subordinata z vnū deriuatur ex alio. mo tus cm̄ rōnis debet regulari motu diuino. vt patuit sup pra. q. xix ar. iij. et. iiij. de rōne humana z lege eterna. Sē cut etiā nō est incōueniens vt plura ꝛtrarienē eidē. plura cm̄ vitia sunt ꝛtraria vni virtuti fm diuersam repugnā tiam ad ipam. sicut hic ecōtra. vnū aliquod ꝛtrariaē di uersis. Cōsequētia igiē nō valet. scz eadem ꝛtrariane do nis z virtutib. igiē sunt eadē. sicut nec sequr cōtrariane eidē. igitur sunt idem.

¶ Ad tertiū dm̄. q definitio illa datur de virtu te fm ꝛmunem modū virtutis. Unde si volumus definitiōez restringere ad virtutes ꝓout distinguū tur a donis. dicemus q hoc q̄ dicitur. qua recte vi uitur. intelligendū est de rectitudine vite que accipi tur fm regulam rōnis sil'iter autē donuz ꝓut distin/ guitur a virtute infusa. ꝑt dici id q̄ datur a deo in ordine ad motionē ipsius. q̄z scz facit hominē bñ se quentē suos instinctus

¶ Ad maiorez vera. quorum definitio adequata. z specifica est eadem. et ipa sunt eadem. scz fm speciem et fozmaliter. Sed negatur. q si est eadem definitio generi ca vel analogica z cōis. hois cm̄ z asini est vna definitio eadem generica. sed nō specifica sic in ꝓposito. Ad mi norem. definitio virtutis generica z fm ꝛmunē modum et differentiā subalternā ꝛuenit donis. sed tamen si ades quate deberet donū definiri. oporteret addere differenti am que definitio esset sibi ꝓpria. et ꝙ ipsam distinguiē a virtute tm̄. scz qua bene viuitur fm motōnem spūssanc ti Ultra. Ad secām ptē. ꝓcedo q rō z definitio doni q̄tum ad rōnem nominis vel quid nois ꝛmunē. saltz q est datio irredibilis sed si additur qua homo efficiē be/ ne mobilis in ordine ad spiritūsancti. negatur. definitio igiē doni posita in argumento est generica (sed donum vt hic loq̄mur supaddit quod dictum est. ꝛuenit virtu tibus. sed negatur q res cui nomen z rō attribuitur. scz ei habitui qui facit hominē bene mobilez a spūssancto z bene operari ꝙ instinctū spūssancti. Ultra. ergo ꝛtutes z dona nō distinguūtur. Verū vt dixit ꝓma ꝛclusio q̄tū ad rōnes nominū. z ꝑsertim ꝛmunes. sed tm̄ distinguun tur q̄tum ad res ꝛcatas z rōnes ꝓprias. q donū addit super id q̄ habet ꝛmune cum virtute aliquā differētiaz. Similiter sup illā ꝛmunē definitōez doni. addit q ꝛtus nō ꝛuenit. sicut hō super definitōem alialis que est sub stantia, copozea alata sensibilis addit rōnale ꝛc.

¶ Ad q̄rtū dm̄. q sapia ꝺr intellectual' ꝛtᵗ fm q ꝓcedit ex iudicio rōnis. ꝺr autē donū fm q opat ex instinctu diuino. Et siliter est dicendū de alijs

¶ Ad maiorē. plures que enūerant inter dona sunt vir tutes. Negat. sed dico q verū est q virtus z donū ꝓue/ niūt aliq̄n in nocte sed rō ꝛcata (salte ꝓpria) z res sunt di uersa. ita q sapiētia donū z sapientia virtus intellectua/ lis. differūt realiter nūero z specie. q̄z sapientia virᵗ est ha bitus quo hō ꝙ rōnem naturalē ꝛgnoscit altissima mo/ do naturali. sed vt donū est habiᵗ q̄ hō motᵒ a spūsctō penetrat diuina bene de eis iudicando mō supnaturali q̄ būanā cognitionē excedūt sic est donū. vnde disponit ad altius ꝓncipiū z ad altius obiectū. z ꝙ ꝛsequēs nomē ꝺr de eis equitᵉ ce z nullū donū habet deū ꝓo obiecto fᵐ se cm̄. sed vt est regula z mensura alicuius actᵒ vel opatōis būane z actuū ad beatitudinē ꝓtinentiū. z per hoc distin/ guitur donū a theologicis ꝛc.

¶ Utᵹ dona sint nobis necessaria ad salutem.

AD scām sic ꝓcedit. Uidet q dona nō sint necessaria hoi ad salutem. Dona em̄ ordi/ nant ad quādaz pfectōem vltra cōem pfe ctionē ꝛtutis. nō autē est hoi necessariū ad salutē. vt hmōi pfectōez ꝛsequat que est vltra cōem statū virtutis. q̄z hmōi pfectio nō cadit sub ꝓcepto. ꝛ sub ꝛsilio. q̄ dona nō sunt necessaria hoi ad salutē. ¶ ꝓ. ad salutē hois sufficit q hō se bene habeat z cir ca diuina z circa būana. ꝛ ꝙ virtutes theologicas hō se/ hz bñ circa diuina. ꝙ virtutes autē morales cir ca humana. q̄ dona nō sunt hoi necessaria ad salutē. ¶ ꝓ. Greg. dicit in. v. moral. q spūsctūs dat sapien tiā ꝛtra stulticiā. intellectū ꝛtra hebetudinē. ꝛsilium ꝛtra ꝓcipitatiōem. fortitudinē ꝛtra timorē. sciam ꝛ ignorātiā. pietatē ꝛtra duritiā. hūilitatē ꝛtra sup/ biā. ꝛ sufficiēs remediū ꝑt adhiberi ad oīa ista tol/ lenda ꝙ ꝛtutes. q̄ dona nō sunt necessaria hoi ad sa lutē. ¶ Sz ꝛtra. inter dona summū videē esse sapiē tia. infimū autē timor. vtrūq̄z autē hoz est necariū ad salutē. q̄z de sapiētia ꝺr sap. vij. Neminē diligit deus nisi q̄ cū sapientia inhabitat. Et de timore ꝺr eccl. ꝑ/ mo. Qui sine timore est nō poterit iustificari. q̄ etiā dona media sunt necessaria ad salutem.

¶ Hic oñdit necessitatē donoz per quā etiā inoteſcit aliqualiter quidditas eoz. quia ex eoz quidditate sumit necessitas eoꝝ.

¶ Rñdeo dᵒᶻ q sicut dictū est. dona sunt quedā hois pfectōes q̄bᵹ hō disponit ad hᵒ q bñ seq̄ē instin ctū diuinū vñ i his i q̄bᵹ nō sufficit istinctᵘ rois. ꝛ ē necariᵘ spūssctī instinctᵘ. ꝙ ꝛis est necariū donū

¶ Doctoz rñdet ad q̄stū tali concone. Ad ꝛsequen dum finē vltimuz supnaturalē est hoi necessariuz habere donū spiritussctī. Probat in his in quibᵹ nō sufficit instin ctus rōnis sed est necessarius spiritussctī instinctᵘ necessa/ riū est donū. sed ad ꝛsequendum finē illū supnaturalem nō sufficiz instinctᵘ rōnis vel pfecte naturali pfectōe. vel etiā pfecte z infozmate ꝙ virtutes theologicas. z necessā/ rius est instinctus spūssctī. igiē ꝛclusio vera. Huius rō/ nis ꝺ. pbat ꝓmo maiorē. scdo minorē. ibi. Ratio āt ꝛc. Tertio subiūgit ipam ꝛclonē. ibi. Et ideo ad illum ꝛc. Maior ergo pbat ꝙ ꝓncipio. quia dona sunt quedā ho/ mnis pfectōes quibᵹ bene disponiē ad hoc q bene sequa

Cicio nisi.

tur instinctū diuinū. z ergo sequiē q si opus est instinctu spūssctī q opus sit dono spūssctī. qz sine dono nō esset bo/ na z ꝓmpta sequela ad instinctum spūssancti.

Consequenter cum dicit.

¶ Ratio āt hois est pfecta duplr a deo. Prio q/ dem naturali pfectione. fm scz lumē naturale rōis. Alio autē mō q̄dā supnaturali pfectōe ꝙ ꝛtutes the ologicas. vt dictū est supᵖ. Et cuius hec scda pfectio sit maior q̄ ꝓma. tñ ꝓma pfectio pfectiori mō habeē ab hoie q̄ secūda. nam ꝓma habeē ab hoie q̄si plena possessio secūda āt habeē q̄si ipfecta. ipfecte em̄ dili gimᵘ z ꝛgnoscimᵘ deū. ¶ Manifestū est āt q vnūq̄/ q̄z q̄ pfecte hz naturā vel formā aliquā. aut ꝛtutez ꝓt ꝙ se fm illā operari. nō tñ excluſa opatione dei. q̄ in oīm natura z voluntate interiᵘ operat. sed id q̄ imꝑfecte hz naturā aliquā vel formā aut ꝛtutē. nō pōt ꝙ se opari nisi ab altero moueaē. sicut sol. qz est pfecte lucidus. ꝙ seipm ꝓt illuminare. luna autē in q̄ est imꝑfecta natura lucis nō illuminat nisi illumi/ nata. medicus āt q̄ pfecte nouit artē medicine. ꝓt ꝙ se opari. sed discipulus eᵘ q̄ nondū est plene instru ctus nō ꝓt ꝙ se opari nisi ab eo instruaē.

¶ Deducit nunc ꝛē ꝓncipalē ꝺ. z ꝓmittit distinctio/ nē tactam in minoze ipa de duplici pfectōe rōnis homis Et arguiē sic. Unūqdq̄ q̄ pfecte habet naturā vel foꝛ mā aliquā aut ꝛtutē ꝓt per se fm illa opari (nō tñ excluſa dei opatione. dei scz generali influentia) sed id q̄ imꝑfe/ cte hz naturā aliquā vel formā aut virtutē nō potest ꝙ se operari nisi ab altero moueaē (supple motione speciali) sed respectu finis naturalis z respectu eoꝝ que subsunt rōni naturali respectu talis finis homo habet pfectā vir tutē. sed respectu finis supnaturalis nō hz pfectam virtu tem etiā infozmata ꝛtutib theologicis. z necessarius est instinctus spūssctī. igiē minoꝛ ꝓncipalis vera. Nullᵘ rō/ nis ꝺ. deducit ꝓmo maiorē. scdo minorē. ibi. Sic igiē q̄tū ad. Maior q̄ q̄ ad ꝓmā ptē z scdam declaraē exem plariter de sole z magistro ex vna pte. z de luna z discipu/ lo ex alia pte. qz ꝓma cū habeāt pfectiōem z ꝛtutes pfe/ ctā nō indigent singulari adiutorio. alia duo. qz imꝑfecte hnt. ideo indigēt. qre autē dixerit nō tñ excluſa dei opati/ one. notat. qz in oīm natura z voluntate interiᵘ deus opaē vt ꝓz ꝑ. p. q. cv. ar. v. ideo tale auxiliū gñale nō ꝓt a q̄ctū q̄z re q̄tūcunq̄z pfecta excludi. Deinde cū dicit.

¶ Sic igiē q̄tū ad ea q̄ subsunt hūane rōni in oꝛ dine scz ad finē ꝛnaturalē hoi. homo ꝓt opari ꝙ iu diciū rōnis. si tñ etiā in hoc hō adiuueē a deo ꝑspe/ cialē instinctū. hoc erit supabundantis bonitatis. vñ fm ꝓhos non quicūq̄z habebat ꝛtutes morales acq̄sitas habebat ꝛtutes heroicas vel diuinas. ꝛ in ordine ad finē vltimū supnaturalē ad quē ratio mo uet fm q est aliqualiter z imꝑfecte infozmata ꝙ vir tutes theologicas non sufficit ipa motio rōnis nisi desup adsit instinctᵘ z motio spūssctī fm illud Ro. viij. Qui spiritu dei agunē hi filij dei sunt z heredes Et in ꝑsal. ꝺz. Spūs tuus bonᵘ deducet me in terrā rectā. qz scz in hereditatē illᵘ terre beatoz nullus potest ꝓuenire nisi moueaē z ducaē a spiritussancto.

Universidad de Deusto
Biblio

¶ Subsumit minorē p̄cedentē que ꝓbat ex p̄cedenti distinctiōe quo ad duas p̄mas gtes. quia pfectio naturalis z virtus respectu naturaliū habēt ab hoīe quasi plena possessio, sed a aūt habēt impfecte. qz supnaturalis z participata impfecte. nā impfecte ꝓgnoscim⁹ z diligim⁹ deū. ideo p̄ p̄mā possum⁹ opari pfecte ea ad q̄ se extendit. sed p̄ secundā q̄uis in se sit nobilior. qz tñ a nobis impfecte participat z habēt. ideo nō possumus pfecte operari. Et huius secundi simile habet Doc. de veritate mate. xiij. ar. ix. ad scdm. vide. igit q̄tū ad ea que subsunt humane rōni in ordine ad finē naturalē homo potest operari p̄ iudicium rōnis. z sic potest habere pfectā virtutē ex ꝓmuni et generali influentia. si tñ etiā in hoc ꝛc. vt in lra. sed in ordine ad finē vltimū. supnaturalē ad quē ratio mouet ꝛc. vt in lra. Tertia pars minoris. scz q̄ necessari⁹ sit instinctus spūssancti. Probat auctoritatibꝫ aplī z psalmiste in littera ꝛc. Et ptz etiā extra lram rōne. quia si ratio z virtus naturalis nō sufficit nec virtus gratuita. z tñ homo deberet ipm ꝓsequi. oportet q̄ cōcurrat z suffrageť virtus diuina quā hic dicimus motionē z instinctū diuinū. ¶ Nota aūt verbū d. san. si tñ etiā in hoc (scz ad agendū ea que subsunt potestati hominis) hō aduuuet ad deo p̄ specialem instinctū. hoc erit supabundātis bonitatis. vnde sm phos nō quicūq; habebat virtutes morales acquisitas. habebat virtutes heroicas vel diuinas. ¶ Nota inq̄ posset quis trahere velle ex istis verbis. q̄ homo posset agere actū moraliť bonū absq; speciali auxilio. qz videť innuere q̄ possit agere q̄ subsunt ptāti lue absq; speciali instinctu. z q̄ hec sit mēs p̄debit infra q. cix. ar. ix. ex itentione ¶ Nota etiā q̄ Doc. videť hic velle. q̄ heroica sit realiter distincta ab acquisita. quia sm phos nō quicūq; habebat virtutes morales acquisitas habebat heroicas. quare videtur q̄ sint separabiles. z p̄ ꝓsequens realiter distincte. z sm hoc oporteret dicere q̄ phylosophi nō omnino ignorassent morales infusas. Sed posset dici secundo supradicta. q̄ nō quicūq; habuit acquisitas habuit diuinas. quia nō habuit acquisitas pfectissimo modo qui requirit ad hoc vt dicant heroice. de ista aūt re nihil certi legi. nā Doc. in diuersis locis ponit que p̄ vtraq; ptē possunt fauere. ¶ Nota quoq; verbū quod habet d. san. q̄ ratio mouet sm q̄ est aliqualiter informata theologicis. Ptz ex hoc q̄ dictū est arti. p̄cedenti. scz q̄ virtutes theologice habent se actiue z mouēt z iperant scz moralibꝫ infusis sibi correspondentibꝫ. p̄cipale aūt mouēs donoq; est spūssanctꝰ ꝛc. Tunc ibi.

¶ Et ideo ad illū finē ꝓsequendum necessariū est hoi habere donū spūssancti.

¶ Subinfert ipam ꝛcl̄one q̄ scz nō sit explicite rñsiua formalť ad questū. tñ implicite z imediate ex ipa sequit cōclo formalť rñsiua. talis. Dona sunt necessaria ad salutē. hec conclo inferť sic ex p̄cedenti. ad ꝓsequendū finez vltimū supnaturalē necessariū est hoi habere donū spūssancti. igit dona sunt necessaria ꝛc. Consequētia manifesta. qz salus hois vera z eterna ꝓsistit in ꝓsecutione talis finis supnaturalis. vt patuit supra q. iij. Ad⁹ fuit cōclusio p̄ corpus ꝓbata vnde ptz. ¶ Nota aūt q̄ p̄ profundo intellectu dictoq; in hoc articulo faciūt notabiliter q̄ d. san. hz in de veritate materia. xxiij. ar. viij. et. ix. quia ad ꝓsecutōem beatitudinis requirit q̄ hō deuiter omem errorē. z oē peccatuz z pseueret in bono vsq; in finē q̄ ab hoīe q̄tūcūq; pfecto fieri nequeāt sine singulari motione et auxilio diuino. vt etiā d. san oñdit. iij. ꝑra gentiles ca. lv. et infra in hac p̄ma scē habebim⁹. q. cix. ar. ix. q̄uis em̄ alicui viatori concedi possit vt ratio nullatenus erret nec in vlī nec in particulari circaē fin bonuz z circa vtilia ad finē p̄ dona sapientie z ꝓfilij. tñ q̄ nō aliq̄n intercipiat iudiciū rōnis vel p̄ ꝓcupiscentiā vel alia z nō omittat cōsideratio alicuꝰ circūstantie requisite ad bonitatē actus supnaturalem excedit statuz p̄sentis vite. quare rōnis et aliaq; poñaq; pfectio etiā p̄ dona nō sufficit q̄uis necessario requirank sed cū hoc oportet ꝓcurrere diuinā custodiaz et p̄uidētiā. vt q̄tūcūq; occasio peccati se ingerat mens diuinitus excitet ad resistendū z dirigak ad nihil omittēdum cui quidē custodie z motioni diuine obtēperak mediantibꝫ donis. quo aūt illa motio spūssti vel dei se habeat ad hoīem. z quo nō sit cōis z gñalis influentia. sz faciat ipam volūtatē ꝓcurrere z ꝓcausare z eā efficaťmanutenet potes legere in Capolo in. ij. dis. xxviij. in solonibus ad argumenta contra scdam condusionem p̄lertim ad duo decimum.

☞ Et ꝓfirmak ꝛcl̄o rñsiua argumēto in ꝓrium.

¶ Ad p̄mū q̄ dōm q̄ dona excedunt cōem pfectionē virtutū. nō q̄tū ad genus operū. eo mō q̄ ꝓsilia p̄cedunt p̄cepta. sed q̄tū ad modū operandi sm q̄ mouek hō ab altiori principio.

¶ Ad maiorē. dona ordinank ad quādā pfectionem vltra cōem pfectiōem virtutis. vez quo ad modū operz nō quo ad substātiam vel genus operis. sicut em̄ supra dictū est q. lxiij. ar. iij. q̄ circa eandem materiā ponit aliū modū. z alio modo operak virtus infusa q̄ acq̄sita et actus earū ad aliud ordinank. ita dico de virtute z dono q̄ circa idem genus operis vel circa eandem materiā aliter se habent virtus aliter donū sicut fortitudo virtus z fortitudo donū. hūt idē obiectū materiale. scz pericula mortis z ardua. tñ in his aliter firmat virtus aliter donū. qz virtus firmat vt nō recedak a veritate fidei. hz donū ita firmat vt p̄beat fiduciam euadendi quecūq; pericula. vt ostendit d. san. scda ſde. q. cxxix. ar. p. Ad minorē. si intelligit q̄ ꝓsecutio pfectionis vltra cōmunem statū virtutis ad sensum maioris. scz quo ad modu operis (ita q̄ nō sit necessariū ad salutem operari tali modo que nulla virtus facit) Negak minor. si aūt intelligit minor. q̄ non sit ad salutē necessariū cōsequi pfectiōem vltra ꝓmunem statū virtutis quo ad substātiā operis. vera est. sicut seruare castitatē pfectā z relignare omnia bona tēporalia est vltra ꝓmunē statū virtutis. qz est superogatōis. z hunc sensum ꝓbat probatio. quia talis pfectio (scz quo ad genus operis) est ꝓsilij nō p̄cepti. sed p̄ma pfectio etiā cadit sub p̄cepto. quia hō potest cū auxilio diuino. Negatur ergo ꝓsequētia. quia equocak de pfectōne vltra cōem statū virtutis. quia si intelligit quo ad modū z quo ad p̄ncipiū. quia videlicet est ab altiori p̄ncipio q̄ sit quecūq; virtus. tunc maior vera z minor falsa. Si aūt intelligit de pfectione vltra cōmunē statū virtutis quo ad genus operis. tūc maior est falsa z minor vera. Si aūt maior intelligit de vna z minor de alia ambe sunt vere. sed erunt quattuor termini. Hec est snia Doc. saneti in. iij. dis. xxxiij. q. vlti. ar. p. q. ij. ad p̄mum. vñ in multis que sunt necessaria ad salutē z sunt in p̄cepto hō tenek operari mō quo nō potest nisi vt mot⁹ a spiritu sancto. in casu em̄ est de necessitate salutis pferre motuz cū fiducia euadendi quecūq; pericula z fiducia quiescendi ad salutē eternam

quā fiduciā nō p̄t homo habere nisi a spiritu sancto ꝛc. Quomodo aūt dona habent alia obiecta formalia ex tā dictis apparere potest. qz alio mō stat firmiter in periculis virtus aliter donū z sic de aliis.

¶ Ad secundū dōm. q̄ per virtutes theologicas et morales nō ita perficit homo in ordine ad vltimū finē q̄n semp indigeat moueri quodā superiori instinctu spiritussti rōne tā dicta.

¶ Ad maiorē ꝓa. sufficit ad salutē q̄ homo bñ se habeat circa diuina z humana z circa omnia vt p̄ diuina. intelligank omnia que nos in deū ordināt actiones z pfectiones z debito mō. Ad minorē. ad p̄mā p̄tem dico. si intelligit q̄ p̄ theologicas homo bene se habet circa diuina omnia. ita q̄ nō egeat cum hoc singulari adiutorio z singulari motione spiritussancti. Negak. quia omibꝫ habitis ꝓingit hoiem nō pseuerare qō maxime necessariū est ad salutem. z ꝓingere eū errare saltem p̄ interceptōem rōnis z omissionē pfiderationis debite circūstantie. imo vt hō p̄ illas theologicas bene operetur z nihil omittat et in eis pseuerer indiget motione spūssti. quia vt in corpe dictum est. ratio hūana etiā pfecta p̄ theologicas imperfecte ꝓgnoscit ꝛc. Ad scdam p̄tem minoris. ptz rñsio ex corpore. qz p̄cedit q̄ p̄ morales bñ se habet circa hūana. qz illa sunt ꝓportionata z ad finem generā. sed bene se circa ista habere modo humano nō sufficit ad salutē. sz oportet etiam circa diuina se bñ habere ad quod nō sufficiūt alique virtutes.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ rationi hūane nō sunt omnia cognita neq; omnia possibilia siue accipiak vt perfecta pfectione naturali. siue accipiak vt pfecta theologicis virtutibꝫ. vnde nō p̄t q̄tū ad omnia repelere stulticiā z alia hmōi de quibꝫ fit mētio. sed deus cuius scientie z potestati omnia subsunt sua motione ab omni stulticia z ignorātia z hebetudine z duricia et ceteris hmōi nos tutos reddit. z ideo dona spūssancti q̄ faciūt nos bñ sequētes instinctū ipius. dicūtur contra hmōi defectus dari.

¶ Concedit maior z rō est. qz solus spūssanctus p̄t facere vt hō nō erret vel deficiat in ꝓgnoscendo z opando. Sed minor negak. qz sufficies remediū nō p̄t adhiberi nisi q̄ omnia sciente z omnia potente. hoc aūt nō est hominis quacūq; pfectiōe pfecti. immo nec angeli. vt alibi ptz. qui etiā p̄t deficere etiā ꝓstinctis in gratuitis. Quare negak ꝓsequētia. z D. ostendit minorē esse falsam.

¶ Utr dona sint habitus.

Ad tertiū sic ꝓcedit. Uidet q̄ dona spūssancti nō sint habitus. Habitꝰ em̄ est q̄litas in hoīe manens. est em̄ q̄litas difficile mobilis. vt dicit in p̄dicamentis. sz ꝓprium christi est q̄ dona spiritussancti in eo rēq̄escant. vt dicit esa. xi. Et ioā. p̄mo dr. Sup quē videris spiritū descendentē z manētē sup eū. hic est qui baptizat. Dō exponēs Greg in. v. moral'. dicit. In cunctis fidelibus spūssctūs venit. sed in solo mediatore semp singulariter p̄manet. q̄ dona spūssancti nō sunt habitus. ¶ P. dona spūssancti pficiunt hoiem sm q̄ agik a spiritu dei. sicut dictū est. sz in q̄tū hō agit a spiritu dei. sehz quodāmodo vt instrumentū respectu dei. non aūt ꝓuenit vt instrumentū pficiak p̄ habitū sed p̄ncipale agens. ergo dona spūssancti non sunt habitus. Ar. p. et. p.

¶ P. sicut dona spūssancti sunt ex inspiratione diuina. ita donū pphie. sed pphia nō est habitus. nō em̄ habitus pphie adest pphetis semp. vt Greg. dicit in p̄ma homelia ezech. q̄ neq; etiam dona spūssancti sunt habitus. ¶ Sz ꝓtra est qđ dns dr discipulis de spiritussctō loquens ioā. xiiij. Apud vos manebit. z in vobis erit. spūs aūt sctūs nō est in hoīb⁹ absq; donis eius. q̄ dona ei⁹ manēt in hoīb⁹. q̄ nō solū sunt actus vel passiones. sed etiā habitꝰ p̄manentes.

¶ In articulo p̄mo D. oñdit qđ nō sint. hic vult ostendere quid sint. qz q̄uis ex articulo p̄mo. sciať q̄ nō sunt ꝑtes. Est tñ dubiū. an sint actiones vel passiones. an sint habitus p̄manentes.

¶ Rñdeo dōm q̄ sicut dictū est. dona sunt quedā pfectōes hois quibꝫ dispoñk ad hoc q̄ hō bene sequať instinctū spūssti. Manifestū est aūt ex ip̄ dictis q̄ virtutes morales pficiūt vim appetitiuā sm q̄ p̄ticipat aliq̄liter rōnē inq̄tū scz nata est moueri p̄ iperiū rōnis. Hō igit mō dona spūssti se habēt ad hoīes in ꝓparatōne ad spiritū sctm. sicut ꝑtutes morales se habent ad vim appetitiuā in comparatione ad rationem. Ar. p. q. lviij. ar. p. q. lvi. ar. iij.

¶ Concło rñsiua est. Dona spiritussancti sunt q̄dam habit⁹ quibꝫ hō pficiť ad p̄mpte obediendū spiritui sancto. Probať. hoc mō se habent dona spiritussti ad hoīes in ꝓparatione ad spiritū sanctū sicut se hūt virtutes morales ad vim appetitiuā in ꝓparatōne ad rōnē. sed virtutes morales habit⁹ quidā sunt quibꝫ vires appetitiue dispoñunk ad ꝛmpte obediendū rōni. q̄ sequiť concło. Hui⁹ rōnis D. ponit p̄mo z ꝓbat maiorē. scdo minorē eū ipa ꝛcl̄one. ibi. Uirtutes aūt ꝛc. Maior q̄ ꝓbať in lra. dona sunt quedā pfectōes hois qbꝫ dispoñk ad hoc q̄ sequať instinctū spūssancti. z ꝑtes morales pficiūt vim appetitiuā sm q̄ p̄ticipat aliq̄liter rōnē. igitur maior vera z bona. ꝓportionabilitas donoq; hois in cōparatione ad spiritū scm z moralium existentiū in appetitu in ꝓparatione ad rōnez mouentē. qz sicut dona dispoñunt ad spiritū sanctū. ita morales ad rōnē. Prima ps assumpti patz ex articulo p̄. Scda ps assumpti vel antecedentis patet ex supradictis q. lviij. ar. p. q̄ ad hoc q̄ pficiūr appetitiua. et ex dictis q. lvi. ar. iij. q̄ ad b q̄ pficiūr in ordine ad rōnem. Et exponit D. illā scdam p̄tē quo intelligak q̄ appetitiua aliqualiť ꝑticipat rōnem. qz aliqualiť q̄ticipare est ipam esse aptam natā moueri p̄ iperiū rōnis. nō em̄ dr rōnale p̄ participatōem. qz participet aliquam cognitōem rōnis. sed rōne dicta. z inde est q̄ pars vegetatiua nō ꝑticipat rōnem. qz nō est nata moueri vel cohiberi ad actus vl actibꝫ suis qui fūt medantibꝫ q̄ratibꝫ naturalibꝫ omnimō. vt patuit supra q. xvij. ar. viij. Et sic cōiter ꝓpank dona ad spiritū sctm z ꝑtes ad rōnem. qz vtrobiq; est habitudo mouētis ad mobile. Deinde ibi.

¶ Uirtutes aūt morales habitꝰ q̄dā sunt q̄bꝫ vires appetitiue dispoñūt ad ꝓmpte obediendū rōni.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ni. vñ 7 dona spūsscti sunt q̄dā habit⁹ q̄bo hō pficit ad ꝓmpte obediendū spiritui sancto.

¶ Subdiūgit minorē quā relinquit notā ex supra dictis q. lv. et lvi. q7 virtutes morales nihil aliud sunt q̄ habitualis ꝓformitas appetitiue ptis. qua bñ mobilis reddit a rōne. 7 ideo subiūgit ꝓclonem .ibi. Vñ 7 dona spiritussancti ꝛc. Et tangit ista ꝓclo genus ꝓpinquū donoꝝ in hoc q̄ dicit habit⁹. 7 dr̄nam saltē subalternā vbi dr q̄ bus pficit. q h̄ cēm dr̄nt dona a virtutib⁹. cū est dr̄na cōis oīnib⁹ donis q̄ vlterius specie distinguūt.

☞ Et deducit sēdo illa ꝓclo argumēto in ꝑriū.

¶ Ad ꝑmū ergo dōm. q̄ Gregor⁹ ibidē soluit dicens. q̄ in illis donis sine quib⁹ ad vitā pueniri nō potest. spiritussctūs in electis oīnbus semp manet. ꝛ̄ in aliis nō semp manet. septē aūt dona iunt necessaria ad salutē. vt dictū est. vñ q̄tū ad ea spūsctūs semp manet in sanctis.

Ar. j.

¶ Ad minorē dico si intelligit de donis ꝓnecessis gratie gratū facienti. 7 q̄ talia dona solū in christo requiescant. id est inſint sibi ꝑmanēter 7 ꝑ modū habit⁹. Negat. nec ꝓbatio valet. q7 bñs Gregor⁹ loq̄tur de donis gr̄e gratis date que nō sunt necessaria ad salutē. 7 talia dicūt in xp̄o requiescere 7 singulariter ꝑmanere. q7 vt d. san. declarat terna ꝑte q. vij. ar. vij. in solo christo tanq̄ instrumēto diuinitat⁹ ꝓiūcto recte fuerūt oēs rales gr̄e sūt. nō aūt in alīq̄ alioꝝ sanctoꝝ qui ꝑticularez efficaciā ꝑncipāt ad hos vel illos actus pficiendos. de quib⁹ intelligit diuisiones gratiaꝝ sunt ꝛc. ¶ Nota q̄ ꝑ gr̄am gratū facientē. spiritussanct⁹ inhabitat hoiez ſz ꝑ gr̄am gratis datā nō. sed solū spiritussctūs ꝑ eā manifestat⁹ sicut interd⁹ verbuz ꝑ verbū vocis. ¶ Nota ꝓba d. san. in solone in illis donis (id est ꝑm illa dona) sine quib⁹ ad vitā pueniri nō ꝑt spūsctūs in electis oib⁹ sp manet ꝛc. Nō oportet aūt h̄ intelligere q̄ in electis 7 ꝑdestinatis oīnib⁹ semper maneat spūsctūs ꝑm dona. cū per peccatū mortale (qđ potest ꝑ aliquo tpe habere locū in electis) dona sicut7 grana 7 charitas abūciant. sed vel intelligit vt ht̄ d. san. in de ꝓtutib⁹ de charitate ar. cū. q̄ semp manet q̄tum est ex gre motiōnis spūsscti vel donoꝝ. sed tm̄ ꝓpter libertatē 7 flexibilitatē liberi arbitrij hō amittit. vel intelligit q̄ semp manet finaliter ſz in electis. 7 intelligit de illis quos supūsctūs vult mouere pseueranter 7 quibusdā post q̄z ꝓfirman fuerint. nō em̄ stat q̄ spūsctūs velit aliquē manere in gr̄a. set ipe de gratia ex̄cidat. 7 de his ad longū vide d. san. vbi tā in de ꝓtutib⁹ et sēda sēde q. xxiij. ar. xi. Et si q̄s vellet logice satisfacere diceret qđ ver. est q̄ spūsctūs semp manet in sanctis. ſz formal⁹ q̄z diu sunt sancti. sed in seris nō semp manet. ſz in nō pseuerantib⁹ q̄ delinūt esse sancti. et sunt sancti tm̄ material⁹ ꝛc.

¶ Ad scōm dōm. q̄ ratio illa ꝓcedit de instrumēto cui⁹ nō est agere ſz solū agi. tale aūt instrumentū nō est hō. ſz sic agit a spiritu sctō q̄ etiā agit inq̄tuz est liberi arbitrij vñ indiget habitu.

¶ Ad minorē. hō inq̄tum agit a spiritu dei se h̄z quodāmodo vt instrumētū. Dico q̄ hō agit nō tm̄ cogit nec necessitat aut determinat ad vnū sed libere ꝛcurrit. ita q̄ agit 7 cū hoc agit 7 libere. 7 est q̄dem instrumētū spiritussancti. sed alia anima rationali 7 volūtaria. Vltra.

nō aūt ꝓuenit vt instrumentū pficiat ꝑ habitum vera est illa de instrumēto inanimato 7 acto tm̄. q7 iuxta supradicta q. l. ar. vij. habit⁹ de sui rōne ꝓportat habitudinē ad voluntatē liberā. quare si aliq̄d agat tm̄ 7 nō sit liberū nō habet habit⁹ locū. sed falsa est ista subsumpta de instrumento aliato alia rōnali vel de instrumēto intellectuali qō vt actionē ꝓncipalis agentis bene exequat h̄z perfici ꝑ habitū q7 nō agit tm̄ sed etiā agit. Maior iuxta sup dicta. agēs volūtariū 7 liberꝫ vt bene opet indiget habitu. 7 similē solutionem h̄z d. san. tertia ꝑte q. vij. ar. ꝑ. ad z⁹.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ ꝓphetia est de donis que sunt ad manifestatiōem spiritus. nō aūt ad necessitatem salutis. vnde nō est simile.

¶ Ad maiorē. in hoc q̄dem silē est q̄ vtrūq̄z donū. scz spūscti (de q̄ loquit) 7 donū ꝓphetie est ex inspiratione divina. h̄z multe alie sunt dissimilitudines. q7 donū in ꝓposito est ad salutē necessariū 7 ꝓnc̄tū cū gr̄a gratuz facientē nō sic ꝓphetia. sed est gratia gratis data 7 ordinat⁹ nō ad salutē ꝑphete sed ad vtilitatē cōem eccl̄ie. Et dico vlter⁹. q̄ ea q̄ sunt ad salutem necessaria. opter semp hoī adesse. nō aūt ea q̄ nō sunt ad salutē necessaria. Et dico scđo. q̄ cū ꝓphetia ꝓsistat ꝓncipaliter in illustratione mentali ꝓphete 7 ꝓgnitione aliqua supnaturali 7 extēdit se ad ōia supnaturalia cognoscenda. ideo ex impfectōe huius vie contingit talē reuelatōem impfecte hateri. nō ſz ꝑ modū habitus sed habit⁹ solū ꝑ modū transeuntis. h̄z donū spiritussci in ꝓposito ꝓsistit in dispōne mentis humane ad motionē spūscti quā oportet sp adesse. ideo est habitus. Minor vera cui⁹ Paulus burgensis de ipa inducat questionē in ꝑma additōne sup ꝑsalterū. 7 tm̄ ꝑm cū vera est ad hunc sensum q̄ ꝓphetia ex ꝓpria rōne non habet q̄ sit habit⁹ tm̄ habet ꝑmissiue. id est pōt esse aliq̄ ꝓphetia q̄ est habitus. vt dr ipe de ꝓphet⁹ a apl̄oꝝ. h̄z de hoc ex intentione. scđa sde. q. clxxi. ar. ij. nō vidit burgēsis mentē D. san. attigisse vt sibi replicatoz obiicit ꝛc. Negat ꝓsequentia. 7 ratio negationis patuit.

¶ Utꝝ ꝓuenienter septē dona spūscti enūerent

AD quartū sic ꝓcedit. Videt q̄ inconuenienter septē dona spūscti enumerent. In illa em̄ enūeratione ponūtur quattuor ꝑtinētia ad virtutes intellectuales. scz sapientia. intellectus scientia 7 ꝓsilium. qđ ꝑtinet ad ꝓudentiā. nihil aūt ibi ponit qđ ꝑtineat ad artē q̄ est q̄nta virtus intellectualis. similiter etiā ponit aliq̄d ꝑtinens ad iusticiā. scz pietas. 7 aliq̄d ꝑtinens ad fortitudinē. scz fortitudinis donū. nihil aūt ibi ꝑtinens ad temperantiā. ergo insufficienter enumerant dona. ¶ Ꝓ. pietas est pars iusticie. sed circa fortitudinem non ponit aliqua pars eius sed ipa fortitudo. ergo nō debuit poni pietas. sed ipa iusticia. ¶ Ꝓ. virtutes theologice maxime ordināt nos ad deū. cū ergo dona pficiant hoiem. ꝑm q̄ mouet a deo. videt q̄ debuissent poni aliqua dona ꝑtinentia ad theologicas virtutes. ¶ Ꝓ. sicut deus timet ita etiā amatur. 7 in ipm aliquis sperat 7 de eo delectat. amor ꝛ̄ spes 7 delectatio sunt passiones ꝓdiuise timori. ergo sicut timor ponit donū. ita 7 alia tria debent poni

Dūt dona spūscti 7 ꝓphete.

dona. ¶ Ꝓ. intellectui adiūgitur sapientia q̄ régit⁹ ipsum. fortitudini aūt ꝓsiliū. pietati aūt scientia. ꝑ 7 timori debuit addi aliqđ donū directiuū. inconuenienter q̄ septem dona spiritussci enūerant. ¶ Sed uc̄ contrariū est auctoritas scripture esa. xi.

¶ Habito q̄d sint dona. q̄rit hic quot sint.

¶ Rndeo dōm. q̄ sicut dictū est. dona sunt quidam habitus pficientes hoiem ad hoc q̄ prompte sequat instinctum spiritussancti. sicut virtutes morales pficiunt vires appetitiuas ad obediendū rationi. sicut aūt vires appetitiue nate sunt moueri ꝑ imperiuz rōnis. ita oīes vires humane nate sunt moueri ꝑ instinctū dei sicut a quadā superiori potentia. 7 ideo in oīnib⁹ viribus hoīs que possunt esse ꝓncipia hūanoꝝ actuuz sicut sunt ꝓtutes. ita etiam sunt dona. scz in rōne 7 in vi appetitiua.

¶ Conclusio rsponsiua formal⁹ intenta. in hoc corpe quā 7 ꝓbat est. Conuenienter euūerant septē dona spūsscti. ꝓbatur ex corpore. In oīnibus viribus (id est potentijs hominis) que pñt esse ꝓncipia hūanoꝝ actuū (id est nate sunt obedire rōni) sicut sunt virtutes. ita sunt dona (scz in ratione 7 vi appetitiua) sed ꝑm hoc opter ponere septez dona spiritussci. igit conclo vera. Huius rōnis Doc. ꝓmo probat maiorē. scđo minorē. ibi. Ratio aūt. Tertio ex hoc elicit qđdam corollariū. ibi 7 sic ꝓz. Maior ergo probat a ꝓncipio sic. Dona sunt habitus quidā pficientes hoiem ad hoc q̄ prompte sequat instinctū spiritussci sicut virtutes morales pficiunt vires appetitiuas ad obediendū rōni. sed sicut vires appetitiue nate sunt moueri ꝑ imperiū rōnis. ita oīes vires humane (scz tam rō ipa q̄ appetitus) nate sunt moueri ꝑ instinctū dei. igit sequit maior. Maior ista ꝓxima ꝓz ex ar. ij. Minor ꝓbat. quia sicut ratio est quedā potētia altior appetitu. 7 ꝑ hoc ei imperatiua 7 motiua. sic instinct⁹ diuinus habet rōnez altioris potentie q̄z sit quecūq̄z potentia in hoie. quare sicut ratio mouet 7 causat ꝓtutes morales in oīnibus appetitiuis mobilib⁹ a se. sic spūsanctus in oīnib⁹ a se mobilibus causat dona. ¶ Nota circa maiorē. q̄ nō videtur aliqđ donū esse in cōcupiscibili formaliter inhesiue et subiectiue. Timor em̄ quē Doc. ponit in solone ꝑmi respondere ꝑtantie non est in ꝓcupiscibili. vt de se ꝓz. quia est respectu ardui. 7 per ꝓns in volūtate vt virtualiter est irascibilis. sed vt donū est ponit in voluntate. Opter ergo intelligere q̄ in oīnib⁹ viribus sunt dona vel subiectiue vel motiue 7 virtualiter. nā timor in volūtate existēs mouet ꝓcupiscibilem 7 cohibet a prauis delectatiōibus

Consequenter cum dicit.

¶ Ratio aūt est speculatiua 7 practica. 7 in vtraq̄z considerat apprehensio veritatis q̄ ptinet ad inuentionē 7 iudiciū de veritate. Ad apprehēsionem igit veritat⁹ pficit speculatiua rō ꝑ intellectū. practica ꝓo ꝓsiliū. ad recte ār iudicandū speculatiua q̄dē ꝑ sapientiā. practica ꝓo ꝑ sciam pficit.

¶ Deducit minorē ꝓncipalē sic. Secūdū rōnem accipiunt 7 oportet ponere quattuor dona. 7 ꝑm ꝑtem appetitiuā tria. igit ꝑm illas potentias 7 vires accipiunt septē dona. Cōsequentia clara. quia tria 7 quattuor faciūt sep

tem. Huius añcedentis Doc. ꝓmo. ꝓbat ꝓmā eius ptē scđo secundā. ibi. Appetitiua aūt ꝛc. Probat ergo ꝓmo sic. Oportet rōnem hois pfici ꝑ dona ꝑm omnia que fidei ꝓponunt 7 ꝑm apprehensionē 7 ꝑm iudiciū. sed ad apprehensionē 7 penetratōem pficitur ꝑ intellectū. ad iudiciuz aūt pficitur vel q̄tū ad res diuinas 7 sic pficit ꝑ sapientiā. vel q̄tum ad res creatas 7 sic est scientia. vel pficitur ratio q̄tum ad singularia opa 7 sic pficit donum cōsilij. Patet igitur scđa pars añcedentis. q̄ ꝑm rōnem accepti⁹ tur quattuor ꝑdicta. Assumptū ꝓximū ꝓbatur. quia oīnia dona q̄ pficiunt rōnem ordinant ad supnaturalez cognitōnem que in nobis ꝑ fidē fundat. igit cū ꝓponant res 7 apprehendende 7 iudicande 7 diuine 7 humane et operande. patz q̄ oportet dona ad hec pfectiua ponere ꝛc. et hec est ſnia d. san. scđa sēde q. viij. ar. vi. Deū ibi.

¶ Appetitiua aūt virt⁹ in his quidem q̄ sunt ad alterū pficit ꝑ pietatē. in his aūt q̄ sunt ad seipm̄ pficitur ꝑ fortitudinē ꝓtra timorē periculoꝝ. ꝓtra ꝓuisciētiā ꝛo inordinatā delectabiliū ꝑ timorē. ꝑm illud ꝓuerb. xvi. Per timorē dñi declinat oīs a malo. Et in psal⁹. Cōfige timore tuo carnes meas. a iudicijs em̄ tuis timui.

¶ Probat scđam ꝑtem añcedentis sic. vis appetitiua pficit in ordine ad ea que sunt ad alterū a ꝓprio suppposito et in his q̄ sunt ad seipm̄. sed in ordine ad alterū pficitur appetitiua ꝑ pietatem. in his que sunt ad seipm̄ (scz periculis 7 timore periculoꝝ) ꝑ fortitudinē. contra vero concupiscentiā inordinatam delectabiliū ꝑ timorē. vt ꝓz ex auctoritatibus quas Doc. adduxit ꝛc. ¶ Nota q̄ D. hic nūerando 7 ponendo sufficientiā donoꝝ que sunt in intellectu ponit aliqua q̄ retractat in scđa sēde q. viij. ar. vi. et q. ix. ar. iij. Nec opter aliquē de ꝓcordia solicitū esse. cū d. san. dare dicat se hic locutū ꝑm q̄ ꝓbabilē visuz fuit sed sibi diligenti⁹ intuēti secus visum est. est ergo discrepātia in hoc q̄ d. san. hic ponit donū intellect⁹ ꝑtinere ad apprehensionē 7 q̄ ad hoc ꝓcordat cū scđa sēde sed in h̄ discordat. quia ponit ipm̄ tm̄ speculatiuū. similiter sapientiā ponit hic ꝑtinere ad iudiciū 7 in hoc etiā ꝓcordat. sed in hoc discordat a scđa sēde. quia speculatiuā tm̄. In scđa sēde vero q. xlv. ar. iij. ponit speculatiuā 7 practicā simul. Similiter hic ponit sciam esse circa practica tm̄. 7 sic tm̄ practicā. scđa sēde ꝓo q. viij. ar. vi. et q. ix. ar. iij. ponit ipsam ꝓncipal⁹ speculatiuā 7 secūdario practicā. In h̄ ergo Doc. h̄ posita emendat in locis iā dictis. 7 ista dona nō distinguit penes speculatiuū 7 practicū. vtpure q̄z sapientia indicet tm̄ speculatiua 7 scia tm̄ practica. ſz aliunde et penes apprehensionē 7 iudiciū 7 penes obiecta q̄ sunt res diuine vel hūane ꝓncipal⁹. de dono aūt ꝓsilij 7 aliis tribus ꝑtinentib⁹ ad appetitiuā vim nō est discordia q̄re formauit articulū iuxta intentionē d. san. hic ꝑterq̄z in sufficientia donoꝝ ꝑtinentiū ad intellectū. Et posset rōne distinctōis hoꝝ q̄ d. san ex ꝓprijs visa est ꝑm quā 7 determinat de ipis donis in speciali. Tunc ibi.

¶ Et sic ꝓz q̄ hec dona extendūt se ad oīa ad q̄ se extendūt ꝓtutes tā intellectuales q̄z morales.

¶ Ex dictis D. infert corollariū. hec dona extendunt se ad oīnia ad q̄ se extendunt virtutes tā intellectuales q̄z morales. Patz ex dictis. q7 extēdūt se ad passiones irascibil⁹ et ꝓcupiscibil⁹ 7 ad opationes ad alterū. 7 ꝑ ons ad materiā moraliū ꝓtutū. extendūt se etiā ad res diuinas 7 tē

Universidad de Deusto
Biblioteca

porales ⁊ apprehẽdendas ⁊ iudicandas. ⁊ etiã ad opa/ tiones humanas ſm ꝓſiliũ. ⁊ p ꝓſequens ad materiam virtutum intellectualium.

☞ Argumentũ in ꝓrũ ꝓfirmat ꝓclonẽ rñſiuam.

¶ Ad ꝑmum ergo dõm. q dona ſpũs ſancti per/ficiũt hoiem in his q̃ ptinent ad bene viuendũ. ad que nõ ordinat ars. ſz ad exteriora factibilia. eſt eñ ars rõ recta nõ agibiliũ ſz factibiliũ. vt dicit in. vi. ethicoꝝ. Poteſt tñ etiã dici q ẽ̃ptum ad infuſionez donoꝝ ars ptinet ad ſpiritũ ſcñ q̃ eſt ꝓncipal/r mo/uens. nõ aũt ad hoies qui ſunt quedã organa eius dũ ab eo mouent. ⁊ prantie aũt rñdet quodãmodo donũ timoris. ſicut eñ ad virtutẽ tẽperantie ptinet ſm eius ꝓpriam rõnem vt aliquis recedat a delecta/tionib⁹ prauis ꝓpter bonuz rõnis. ita ad donũ ti/moris ptinet q aliqs recedat a delectatiõib⁹ prauis ꝓpter dei timorem.

¶ Argumentũ arguit q debeãt plura poni. quia vnũ correſpondẽs arti. ſicut alia q̃ ptinent ad intellectũ correſ/pondẽt alijs intellectualib⁹. Et videt etiã q debeat poni in appetitu donũ correſpondẽs rprantie. Dicit igit. ꝓcedi/tur q ponunt quattuoꝝ prinentia ad ꝓtutes intellectua/les. qz illa pñt ꝓuenire hoi moto a ſpiritu ſancto cui⁹ ſunt dona. ars aũt nõ eſt ipius hois moti ⁊ quaſi inſtrumẽti ſed ꝓncipalis mouentis. Sc̃do dicit q ponũtur iſta q̃/tuoꝝ correſpondentia q̃tuoꝝ intellectualib⁹. quia hec phi/ſi/ciunt ad bene viuendũ ⁊ opandũ actiones intraneas. ſed ars pficit ad factibilia exteriora. vt ptz ſup̃ q. lvij. ar. iij. Negat ergo q ars debeat poni donũ. tũ qz nõ pficit ad bene viuendũ qõ eſt donoꝝ. tũ quia dona ſunt hois ſoꝛ/maliter. ars aũt in ꝓpoſito eſt ſpũſſancti qui eſt ꝓncipale agens. De ſc̃do ſcz q debeat poni donũ correñdens tẽpe/rantie. Negat iſta. q nihil ponit prinẽs ad rprantiã. qz ti/moꝛ quodãmodo ſibi correſponder. dicit quodãmodo ſcz quo ad effectũ. quia facit recedere a delectatiõib⁹ pra/uis. ſicut rprantia. nõ aũt rñdet ſibi quo ad ſubiectuz. qz timoꝛ eſt in volũtate. rprantia in ꝓcupiſcibili. ꝑt eñ volũ/tas pfecta mouere ⁊ imperare concupiſcabili ꝓpter timo/rem dei filialẽ qui eſt donũ ſpirituſſci. vt ptz ſc̃da ſc̃de q. xix. ar. ix. Negat q̃ ꝓña q inſufficienter enũerent.

¶ Ad ſc̃m dõm. q nomen iuſtitie imponit a re/ctitudine rõnis. ⁊ ideo nomen virtutis eſt conueni/entius q̃z nomen doni. ſed nomẽ pietatis importat reuerentiã quã habemus ad patrẽ ⁊ ad patriã. Et quia pater oñium deus eſt. etiã cultus dei pietas noiatur. vt Auguſ. dicit decimo de ciui. dei. ⁊ ideo conuenienter donũ quo aliquis ꝓpter reuerentiam dei bonũ operat ad omues. pietas noiatur.

¶ Maioꝛ vera ꝑſertim de pietate virtute. talis eñ eſt pars potentialis iuſtitie. vt ptz ſc̃da ſc̃de q. lxxx. que vi/delz exhibet debitũ cultum patri carnali ⁊ patrie ⁊ ꝓſan/guineis vt pater ſc̃da ſc̃de. q. ci. arti. ij. ſed pietas donum exhibet cultum deo vt patri. ⁊ eſt altioꝛ religione que deo exhibet cultũ. vt domino ⁊ creatoꝛi. vt pater ſc̃da ſc̃de q. xxxi. ar. ꝑ. Minoꝛ vera ⁊ ratio eſt. qz nomẽ fortitudinis cõmune eſt ⁊ ad virtutẽ q̃ mouetur a rõne ⁊ ad donum q̃ mouet hõ a ſpiritu ſcõ. Sz negat ꝓña. quia vt dictum eſt ar. ꝑ. Dona dicũt pfectões q̃bꝫ hõ pficit ad motõem ſpũſſci. Virtus aũt ꝓportat pfectõem ad rõnẽ. qz q̃ hoc nomẽ iuſtitia ꝓportat rectitudinẽ ⁊ eq̃litatẽ ꝓſtituꝛa p rõ/nẽ in ordine ad aliũ. ideo magis nomẽ eſt ꝓtutis ⁊ cõue/nientius ẽ̃ doni. pietas aũt qz importat cultũ ⁊ reuere/tiã quã exhibem⁹ patri ⁊ patrie. ideo etiã ſe extendit ad deũ qui eſt ſumm⁹ pater noſter. quare magis eſt nomen doni qõ iportat ordinẽ ad deũ. pietas igit donũ exhibet cultũ ⁊ officiũ deo vt patri ꝓncipaliter. ⁊ etiã eñ̃ aliꝫ hoi/bus vt ptinent ad deũ. ⁊ hoc eſt qõ Doc ðr. q opat hoꝛ/nũ ad oñes ꝓpter reuerentiã dei. ⁊ q̃ quia ex vi nois ma/gis importat habitudinẽ ad deũ q̃ iuſticia. ideo donuz operatiuũ boni ad aliud magis noiat pietas ẽ̃ iuſticia.

¶ Ad tertiũ dõm. q animꝰ hois nõ mouet a ſpi/ritu ſancto niſi ei ſm aliquẽ modũ vniat. ſicut inſtru/mentũ nõ mouet ab artifice niſi p ꝓtactũ aut p ali/quã aliã vnionẽ. Prima aũt vnio hois eſt per fidez et ſpem ⁊ charitatẽ. vnde iſte virtutes ꝑſupponunt ad dona ſicut radices quedã donoꝝ. vnde oñia do/na ptinent ad has tres virtutes. ſicut quedam dei/uationes ꝓdictaꝝ virtutum.

¶ Maioꝛ placet. ⁊ ideo maxie ordinãt nos ad deuz. qz ꝑmoꝛ diaſ⁹ ⁊ imediate ꝛordinãt nos ad deũ ſm ſe tñ/ et nõ in ordine ad aliud. ita q deus ſm ſe eſt ꝓpriũ ⁊ ꝓ/cipale obiectũ theologicaꝝ qõ nõ ꝓtingit nec in alijs vir/tutib⁹ nec in donis ipis. de virtutib⁹ tñ hoc claꝝ eſt. De donis q̃bꝫ ꝑz ꝑſertim ſapientia q̃ habet ꝓ obiecto diuina quecũq; de qb⁹ iudicat ſm veritatẽ diuinã. vñ non eſt de veritate diuina ſm ſe. ſicut fides theologica. vñ ſc̃da ſc̃de q. xlv. ar. ꝓ. ad ſc̃dm. imo ⁊ ſapientia iudicat de actibus hũanis tñ ꝓ rones diuinas. ſicut ſcia ꝓ rones hũanas ⁊ rales. ⁊ ita ſapientia eſt de veritate diuina. vt eſt regula alioꝝ. Intellect⁹ aũt donũ etiã nõ eſt de veritate ꝓma ſm ſe. ſed hz ꝓcipere ⁊ penetrare ea qb⁹ ꝓ viã aſſentit vnde ꝓ ſupponit fidẽ. Minoꝛ ꝓcedit ⁊ ſiliter ꝓſequẽs ad hũc ſen/ſum q ponũt alij dona (imo oia dona) ptinẽtia ad theo/logicas ſicut ad radicẽ ⁊ fontẽ donoꝝ. nõ aũt ita q noiaꝫ/rent noibus theologicaꝝ ⁊ rõ ꝓmi habet in ꝑſenti ſolone. Ratio ſedet in ſolone q̃rti ſequentis. nõ eñ mouet mens a ſpiritu ſancto niſi ſibi vnita ꝓ theologicas. ⁊ ergo theolo/gice ſunt radix donoꝝ. quare omnia dona ad ipas ꝑ/tinent ad ſenſum dictum.

¶ Ad quartũ dõm. q amoꝛ. ſpes ⁊ delectatio ha/bent bonuz ꝓ obiecto. ſummũ aũt bonũ de⁹ eſt. vñ noia haꝫ paſſionũ tranſferunt ad virtutes theolo/gicas quib⁹ aia ꝓiungit deo. timoris aũt obiectum eſt malũ. qõ deo nullo mõ ꝓpeit. vñ nõ importat cõiunctiõem ad deũ. ſed magis receſſum ab aliqui/bus rebꝫ ꝓpter reuerẽtiã dei. ⁊ ideo nõ eſt nomẽ vir/tutis theologice ſed doni. qõ eminentius retrahit a malis q̃z virtus moralis.

¶ Maioꝛ claudicat. Nam negat q deus timeat ſicut amat. nã deus amat ſm ſe ⁊ ꝓpter ſe rãq̃ p eſſentiã bon⁹. immo bonitas ipa. ⁊ ita amat ſicut ꝓpriũ ⁊ ꝓncipale obꝫ/iectũ amoris. ſed deus nõ eſt obiectũ ꝓpriũ ⁊ ꝓncipale ti/moris. qz malũ ipm eſt a q̃ ds refugit timẽdo. ſz deus eſt ille q̃ poteſt inferre malũ qõ eſt p ſe obiectũ timoris. Ha/bet eñ timoꝛ duplex obiectũ (ſcz partiale) vnũ formale. ⁊ ꝓncipale ſcz malũ. aliud aũt eſt a quo tale malũ ꝓuenire poteſt vt deducit do. ſan. 2ª 2ᵉ. q. xix. ar. ꝑ. quare illa ma/ioꝛ nõ ptinet equalitatez in illo ſicut ẽ. Quo ad ſc̃am partẽ (ſcz ⁊ in eum ſperat ⁊ delectat) Dico ꝙ maioꝛi in/tellectu poſt d. ſan. in de virtutib⁹ de ſpe. ar. ꝑ. ad. ſextũ. q nõ eſt ſile de nomie ſpei ⁊ delectatõis vel gaudij quo ad eſſe nomen virtutis theologice viatice tñ. qz talis ptinet ad ſtatum vie q̃ tendimus in deũ abſentem. ideo noia paſſionũ quarũ obiectũ eſt bonũ ꝑſens tñ. nõ ſunt noia theologicaꝝ virtutũ. vt delectatio ⁊ gaudiuz. ſed magis ptinent ad beatitudinẽ. vel tanq̃ ꝓſequens ſi accipiũtur ꝓ/ actib⁹ vel tanq̃ ꝓambulum ſi accipiũtur vt dotes. et vt habitus. Charitas aũt vt patuit. q. lxvij. articulo ſexto. eſt abſentis ⁊ ꝑſentis. ideo ꝓt eſſe theologice virtu/tutis. ⁊ viatice ⁊ patrie. Ultra ad minoꝛez, ꝓcedo. q amoꝛ ⁊ ſpes ⁊ delectatio ſunt noia paſſionũ cõdiuiſarũ timori. Sed dico q obiecta earuz ſunt bona tñ. ⁊ nullo mõ malũ. quale obiectũ eſt obiectũ theologicaꝝ virtutũ que habent deum ſm ſe ꝓ/ obiecto. qui eſt ipa bonitas et in ſe nullo mõ malus. Negatur ergo ꝓñtia. qz alia no/mina ſaltem duo ꝓuenũt nominibus theologicaꝝ vir/tuum. ſecus de timore cui repugnat eſſe nomen theolo/gice ꝓtutis. nõ aũt doni. qz nõ eſt inconueniens. vt ꝑ mo/tionẽ ſpũſſancti. homo recedat ⁊ refugiat a malo (ſcz cul/pe) ꝓpter reuerentiã dei. quare dictũ eſt ad tertiũ. q do/na ptinent ad virtutes theologicas. nõ tñ oñia pñt no/minari nominib⁹ theologicaꝝ virtutũ nec ecõtra. Ho/ta aũt qõ doc. ſoluendo ðr. q noia harum paſſionuz. ſcz amoꝛ. ſpes. ⁊ delectatio tranſferũtur ad virtutes theolo/gicas. qõ nõ debet intelligi quaſi delectatio importet ſpe/ciale virtutẽ theologicã. ſed qz ptinet aliquo mõ ad vir/tutẽ theologicã. quaſi actus eius licz imperf⁹. ꝑ hoc ſta/tu. ⁊ ꝓncipiũ eius eſt charitas ipa. cuius gaudiũ vel de/lectatio extenſe ſumpta eſt effectus. et hunc eſſe ſenſuz ꝑz intuenti. d. ſan. 2ª 2ᵉ. q. xxviij. ar. iij. Nec eſt controuerſia hic ⁊ in de virtutib⁹ loco allegato. qz delectatio eſt chari/tatis viatice vt ðr actũ ⁊ imperfectũ. ſed nõ ptinet ad vir/tutẽ theologicã etiã charitatẽ. vt eſt viatica. accipiẽdo de lectatõem ꝑ fruitõe ptinente ad beatitudinẽ. vel accipien/do ꝑ dote. Et hoc eſt qõ ðr ibidẽ. Vñ delectatio ponit/ vna de donib⁹. ſcz anime

¶ Ad qntũ dõm. q ꝑ ſapientiã dirigit⁹ ⁊ hoꝛis intellectus. ⁊ hoꝛis affect⁹. ⁊ ideo ponũtur duo coꝛ/reſpõdẽtia ſapiẽtie tanq̃ directino. ex pte q̃dẽ intel/lectus donũ intellect⁹. ex pte aũt affect⁹ donũ timo/ris. rõ eñ timẽdi deũ pcipue ſumit ex conſideratõe ex/cellentie diuine quã conſiderat ſapiẽtia

¶ Ad illã. ergo ⁊ timoꝛi debuit addi donũ directiuũ ꝓcedit. ſed illud eſt ſapientia que dirigit intellectũ ⁊ affec/tum. ⁊ ideo ſibi correſpondẽt duo dona. ſcz donũ intel/lectus ⁊ donũ timoris. qz rõ timendi ſumit ꝑ ſertim ex cõ/ſideratõe diuine excellẽtie quaz conſiderat ſapia. Vñ ⁊ ti/moꝛ ðr eſſe initiũ ſapiẽtie. vt declarat d. ſan. 2ª 2ᵉ. q. xix. ar. vij. qz videlz eſt ꝑm⁹ effectus conſequẽs conſideratiõem excellentie diuine. vt homo deuz reuereat et ei ſe ſubꝯciat quod eſt timoris.

¶ Utꝛ dona ſint ꝓnera

AD q̃ntũ ſic ꝓcedit Videt q dona nõ ſint ꝓnera. Dicit eñ apls. ꝑ. ad Corinth. xij. Alij datur ꝑ ſpm ſermo ſapientie. alij ſer/mo ſcientie ſm eũdẽ ſpm. ſz ſapiẽtia ⁊ ſcie/

tia inter dona ſpũſſancti ꝓputant. q dona ſpũſſancti dant diuerſis. ⁊ nõ ꝓnectũt ſibi inuicẽ in eodẽ ¶ ꝑ. Aug⁹. ðr in. xiij. de ci. dei. q ſcientia nõ pollent fide/les plurimi. q̃ius polleant ipa fide. ſz fidẽ ꝓcomita/tur aliqõ de donis ad minus donũ timoris. q videt q dona nõ ſint de neceſſitate ꝓnera in vno ⁊ eodem. ¶ ꝑ. Greg. in ꝑmo moral. ðr q minoꝛ ẽ ſapiẽtia ſi intellectu careat. ⁊ valde inutilis eſt intellectus ſi ex ſapiẽtia nõ ſubſiſtat. Vtile eſt ꝓſiliũ cui opus fortitudinis deeſt. ⁊ valde fortitudo deſtituit niſi p ꝓſiliũ fulciatur. nulla eſt ſcia ſi vtilitatẽ pietatis nõ hz et valde inutilis eſt pietas. ſi ſciẽtie diſcretiõe caret. timoꝛ quoq; ipe ſi nõ has virtutes habuerit ad nul/lum opus bone actõis ſurgit. ex qbꝫ videt q vnum donũ poſſit ſine alio haberi. nõ q̃ dona ſpũſſancti ſñt ꝓnera. ¶ Sed ꝓtra eſt qõ ibidẽ Greg. ꝑmittit di/cens Illud in hoc filioꝝ ꝙuinio ꝑſcrutãdũ videtur q ſemetipſos inuicẽ paſcũt. p filios aũt Job de qbꝫ loq̃tur. ſignificant dona ſpũſſancti. q̃ dona ſpũſſanc/ti ſunt ꝓnera p hoc q ſeinuicẽ reficiũt

¶ Iſta eſt tertia pars huiꝰ q̃ſtionis. in qua doc. agit de ꝓprietatib⁹ donoꝝ. Et ꝓmo de ꝓnexione coꝝ. ar. ꝑlen/ti. Sc̃do de duratõne. ar. vi. Tertio de dignitate. ar. vij. et. viij. q̃rit igit ꝓmo an ſint ꝓnexa

¶ Rñdeo dõm. q huiꝰ q̃ſtionis veritas de faci/li ex ꝓmiſſis poteſt haberi. dictum eſt eñ ſupra q ſi/cut vires appetitiue diſponũtur per virtutes mo/rales in ꝓparatõne ad regimen rõnis. ita oẽs vires aie diſponũtur p dona in ꝓparatõe ad ſpñſanctum mouentẽ. q̃ ſpũs aũt ſanct⁹ habitat in nobis p chari/tatẽ. ſm illud ro. v. Charitas dei diffuſa eſt in coꝛdi/bus noſtris p ſpm̃ ſanctũ q̃ datus eſt nobis. ſicut et rõ noſtra pficit p prudentiam Ar. iij

¶ Concio rñſiua in hoc coꝛpe eſt iſta. Dona ſpũſſan/cti ꝓnectũtur ſibi in charitate. ita ſcz q̃ hz charitatẽ hz/ oia dona ſpũſſancti. quoꝝ nullũ ſine charitate haberi ꝑt. Probat ⁊ fundat ꝓbatio in dictis articuli tertij ⁊ q̃rti. et arguit ſic. ꝓtutes morales ꝓnectũtur ſibiinuicẽ in prudẽ/tia. q̃ dona ſpũſſancti ꝓnectũt ſibi in charitate. Huiꝰ rõ/nis ⁊. ꝑbat ꝑmo ꝓñtiam. Sc̃do ponit añcedẽs cũ ipſa ꝓclone. ibi. Vñ ſicut ẽ. Cõſequẽtia q̃ ꝓbat ſic. ſicut vi/res appettiue diſponũtur p virtutes morales in ꝓpati/one ad regimẽ ratõnis. ita oẽs vires aie (ſcz q̃ ſunt ꝓnci/pia humanoꝝ actuũ) diſponuntur p dona in ꝓparõe ad ſpm̃ſanctum mouentẽ. q̃ ſicut oẽs morales ꝓnectũt in virtute pficiẽte rõnem. ſcz prudentia. ita oñia dona in ea ꝓtute ꝓnectũtur ſm q ſpũſſanctus nos inhabitat. q̃ eſt charitas ſm illud Ro. v. ẽ. Illud aſſumptũ patuit arti. iij. er. iij. Tenet ꝓña iſta a ꝓportõe ꝓtutis pficiẽtis ꝓncipiũ mo/raliũ ꝓtutũ. ſcz rõnem ⁊ ꝓtutis pficiẽtis ad ꝓncipiũ do/noꝝ ſm̃ quã videlz ſpũſſanctus hoiez inhabitat. tũc ibi

¶ Uñ ſicut virtutes morales ꝓnectunt ſibiinui/cem in prudentia. ita dona ſpũſſancti ꝓnectũt ſibiin uicẽ in charitate. ita ſcz q̃ charitatẽ hz oia dona ſpi/rituſſcti hz. quoꝝ nulla ſine charitate haberi ꝑt.

¶ Subiũgit añcedens ꝓncipale qõ patuit ſupra. q.

lxv. ar. ꝑ. Et stat rō breuiter in hoc. q sicut pfectōe rōis habita habētur oēs mozales saltem quo ad formalia sic habita pfectōne sm quā spūssctūs est in hoīe hītur oēs effectus spūssanctī gratuiti. q̄ sunt dona. nō em spūssctūs impfect⁹ agit q̄ rō naturalis. cū hz pfectā suā pfectiōez que est recta rō agibiliū. scz prudentiā. et ideo cū ipe adsit tūc de ipo effluūt dona. ad est aūt p charitatē t non p fidē vel spem informez. ideo dr notāter q inecrūtur in charitate nō in alijs q̄ possunt eē sine inhabitatōe spūssancti. sicut etiaz sunt gre gratis date. De hoc pma q. q. xciij. ar. iij. quo solū sm dona gre gratū faciētis spūssctūs hoiem inhabitat Nota aūt. q rō naturalis acq̄rendo prudentiā acq̄rit oēs mozales. qz ad generatōem prudentie iuxta supza habita exigit exercitiū i tota materia moꝛali. Jta hō acq̄rendo spm̄scm p charitatē acq̄rit oīa dona. liez in hoc sit dzña q prudētia t mozales successiue acq̄rūt. sed dona subito sicut t charitas subito infundit Stat q̄ fundamentū inexionis donoꝝ. ex charitate in hoc. qz p charitatē habēt spūssctūs q̄ largit menti inhabitate oīa necaria ad salutē. dona aūt ad salutē. scz necaria

☞ Argumentū in ꝓtū. p ꝛclone est

¶ Ad pmū ergo dōm. q sapiētia t scīa vno mō pnt ꝛsiderari sm q sunt gratie gratis date. put scz aliqs abūdat intātū in cognitōe rez diuinaꝝ t humanaꝝ. vt possit etiā fideles instruere t aduersari/os ꝛfundere. t sic loq̄t ibi ap'lus de sapientia t scientia. vñ signāter fit mentio de sermone sapiētie t scie. Alio mō pnt accipi put sunt dona spūssancti. t sic sapiētia t scīa nihil aliud sunt q̄ q̄dā pfectōes humane mentis sm quas disponit ad sequēdū istūctum spūssancti in cognitōe diuinoꝝ vel humanoꝝ. et sic patet q huiusmodi dona sunt in omnibus habentibus charitatem.

¶ Ad maiozem placet qđ dr. scz q alij dat p spm̄ sermo sapientie. alij sermo scie. Dico autez duo. Primo q aplus intelligit p aliū q̄ est mēbꝝ eccl'e. sicut em in capite naturali oēs sensus simul sunt. non aūt in alijs mēbris sic in capite eccl'e (qđ christus est) sunt oēs gre simul In alijs aūt scz mēbris eccl'ie gre diuidūtur. vt patuit ar. iij. ad ꝑ⁰. Dico secdo. q aplus signāter dr datur alij sermo sapiētie. alij sermo scie. t nō dr alteri datur sapiētia. alteri scīa. sermo em sapiēie t sermo scie sunt gre gratis date sapiēa aūt t scīa sunt dona spūssctī. sermo aūt sapie est gra gratis data. q̄ ds pluadere pt p sermonē. ea q̄ ad cognitōem diuinoꝝ ptinent. Sermo aūt scie est qua ds p creaturas ea q̄ sunt dei manifestare pt. Minoꝛ vera q sapia t scīa ponūt inter dona spūssctī. et dico q hec nō separatim inueniūt. imo oēs exītes in gra t charitate habēt rectā cognitōem diuinoꝝ t creaturaꝝ vel hūanoꝝ quare negat ꝓia. ꝓter q̄ternitatē terminoꝝ. Maioꝛ em assumit de sm̄oe sapie. t minoꝛ de sapia. qre rō nō valet

¶ Ad scdm dōm q Aug⁹. loq̄tur de scīa exponēs p̄dictā auctoritatē ap'li. Vñ loq̄tur de scīa pdicto mō accepto sm q est gratia gratis data. qđ pz ex hꝫ qđ subdit. Aliud em est scire tātūmodo qđ hō credere debeat ꝓpter adipiscendam vitā beatā q̄ nō nisi eterna est. Aliud aūt est scire quēadmodū hoc ipm et pys opitulet t ꝛtra impios defendat. quā ꝓprio appellare vocabulo sciam videt ap'lus

¶ Ad maioꝛē. vez scīa. i. sermone scie. nō pollēt fideles plurimi q̄tus pollēat ipa fide. qz nō oēs sciūt p rōes hūanas t tales t p creaturas mānifestare ea q̄ st̄ fidei. loq̄t em Aug⁹. de scia vt gr'a gr̄tis data. q nō e cōis oīb⁹ mēbris eccl'ie. Ad minoꝛē (q indiget bono intellectu) si intelligit ipa q fidē formatā ꝛcomitet q̄tus vnū donū sc̄z timoris t nō alia. Negat ipa scdo si intelligit q fidē informē ꝛcomitetur timoꝛ q est donū spūssctī. Negant itez. si aūt intelligit q fidē ꝛcomitat timoꝛ. scilz seruilis. scz q nō est donū spūssctī. licz possit eē a spūssctō. vera q̄dē est. Iz nihil ad ꝓpositū. pbat Et de his dictz ad mīoꝛē bates 2ª 2ᵉ. q. vij. ar. ꝑ. et q. xix. ar. ix. negat aūt ꝓia. qz maioꝛ nō loq̄tur de dono. t minoꝛ solū ꝓbat q aliqs bonꝰ effect⁹ spūssanctī coniungitur fidei etiam informi. Iz nō conūngitur vnum donum sine alio. t illam auctoritatem beati Aug. sic exponit do. san. sup ap'lm. vbi allegat in argumēto pmo. er. 2ª 2ᵉ. q. clxxvij. ar. ꝑ. ad q̄tū

¶ Ad tertiū dōm. q sicut vno mō ꝛnexio ꝓtutū cardinaliū. ꝓbat p hoc q vna eaꝝ pficit quodāmō p aliā. vt supza dictū est. ita Grego. eodē mō vult p bare ꝛnexionē donoꝝ p hoc q vnū sine alio non pt eē pfectū. Vñ pmittit dicēs. Valde singula q̄libet restituit. si nō vna ꝓtus alij ꝓtuti suffragef. nō q̄ dat intelligi q vnū donū possit eē sine alio. Iz qz intellectus si eēt sine sapia nō posset esse donū. sicut tēperantia si esset sine iustitia nō esz virtus. q. lxv. ar. ꝑ.

¶ Maioꝛ ꝓa. Iz ad sanū sensum minoꝛ est sapia si intellectu careat rē. nō q sapia exīs sine intellectu sit donū sed qz si esz sine intellectu nō haberet rōem doni. sed esset qđ ipfectū cui non ꝛpetret rō doni. sicut supra dictū est q. lxv. ar. ꝑ. q firmitas si esz sine discretōe t moderantia nō hēret rōez ꝓtutis. q̄re negat qđ sequ'. scz Et q̄do videt rē. qz sicut sm brm Gregoriū pt reperiri vna cō dutio virtutis (materiał') sine alia. nec tñ est formał' ꝓtus. ita si aliqua participatio alicuius doni haberetur sine alio non mereretur dici donum.

¶ Utꝛ dona spūssctī maneāt in patria

AD sextū sic ꝓcedit. Uidet q dona spūssancti non maneant in patria. Dicit em Grego. in. vj. moꝛal. q spūssctūs ꝛ singula tentamēta septē donis erudit mētē. Iz in patria nō erūt aliq̄ tentamēta. sm illud Esa. xi. Nō occidet t nō nocebūt in monte sctō meo. q̄ dona spūssancti nō erūt i patria ¶ Ꝑ. dona spūssancti sunt habit⁹ q̄dā. vt supza dictuz est. frustra aūt eēnt habit⁹ vbi act⁹ eē nō pnt. act⁹ aūt quoꝛūdā donoꝝ in patria esse nō pnt. Dicit em Greg. in ꝓmo moza. q intellect⁹ facit audita ꝓnetrare t ꝛsiliū ꝓhibet eē pcipitē. t fortitudo facit nō metuere aduersa. t pietas replet coꝛdis viscera opib⁹ misericordie. hec aūt nō ꝛterūt statui patrie. q̄ hmōi dona nō erūt i statu glorie. ¶ Ꝑ. donoꝝ q̄dā pficiūt hoīem in vita ꝛtem platiua. vt sapiētia t itellect⁹. q̄dā in vita actiua. vt pietas t fortitudo. Iz actiua vita cū hac vita terminat. vt Grego. dr in. vi. moꝛal. q̄ i statu glie nō erūt oīa dona spūssancti. ¶ Sz ꝛ est qđ Ambro. dr in li. de spūsctō. Ciuitas dei illa hierusalē celestis nō meatu alicuⁱ⁹ fluuij terrestris abluit. Iz ex vite fonte q̄

Ar. ij.

f

cedens spūssctūs cuius nos breui satiamur haustu in illis celestibꝰ spiritibꝰ redūdanti⁹ videt affluere pleno septē virtutū spūaliū feruēs meatu.

Hic q̄rit de alia ꝓprietate donoꝝ. scz de permanētia t durātione donoꝝ in patria

¶ Rūdeo dōm. q de donis dupl'r possumus loq̄ vno mō q̄tū ad eēntiā donoꝝ. t sic pfectissime erūt in patria. sicut pz ꝑ auctoritatē Ambro. inductam

¶ Doctor rūdet distincte. vnde ponit duas ꝛclones rōiuas. sunt duo mēbra distinctōis. q̄ etiā declarat scdm mēbꝝ t scdam ꝛclonē. Alio mō rē. Ponit q̄ distinctōem talē. De donis possum⁹ loq̄ dupl'r. Uno mō q̄tū ad eēntiā. sicut supza. q. lxvij. ar. ꝑ. dicebat de ꝓtutib⁹ moralib⁹. q possent vno mō ꝛsiderari q̄tū ad formale. puto em q. D. hic t supza. ꝑ eodē habeat eēntiā t formale. Cōclusio ꝓma huic mēbro cozrōdes q̄tū ad eēntiā. dona q pfectissime erūt in patria. Hāc ꝛclonē. pbat ꝓmo auctoritate. scdo rōne. ibi. Cui⁹ rō e rē. auctoritate bti Ambro. inducta scz in argumēto in ꝓtū. qđ ponet in fine cozpis

¶ Cui⁹ rō est. qz dona spūssctī pficiūt mentez humanā ad sequēdū motionē spūssctī. qđ pcipue erit in patria qñ de⁹ erit oīa in oīb⁹. vt dr. ꝑ. ad Corin. xv. et qñ hō erit total'r subdit⁹ rco. q. lxv. ar. ꝑ.

¶ Rōne. pbat ꝓmā ꝛclonē sic. dona spūssctī pficiunt mentē būanā ad sequēdū motionem spūssctī. Iz in patria erit mens hois oīno pfecta ad sequēdū motionē spūssctī q̄ dona pfectissime erūt in patria. Maioꝛ patuit. ar. ꝑ. et iij. Minoꝛ pbat. qz in patria erit de⁹ omia in oīb⁹. t hō erit total'r subdit⁹ deo. ita q in oīb⁹ mouebit ad volūtatē t instinctū dei Nota aūt q d. san. in posttilla ꝓme ad Choꝛ. xv. exponit illā auctoritatē hic allegatā dupl'r. scz Erit de⁹ oīa in oīb⁹ vno mō. id est aīa hois total'r redescit in deo. t sol⁹ de⁹ est ei⁹ brītudo. Scdo qz tūc manifestabit q̄ q̄d boni habem⁹ est a deo. Iz hic tāgit aliaz exponem. qz videz hō erit total'r subdit⁹ deo. qz videz ad oia voleda t faciēda mouebit ex instinctu vel magis ex visa diuina volūtate Et hūc sensum declarat d. san. in de ꝓta. ma. xxiij. ar. viij. in fi. cozpis. qz videz diuinam eēntiā videres cognoscet ipm deū ee finē maxie amāduz cognoscet etiā oīa q ipi deo vniet. vel q̄ ab eo distingūt in gniculari cognoscēres deū nō solū in se. Iz put est rō alioꝝ. Et ex hac cognitōis claritate in rātū mēs cozroboratur. q in inferioꝛibꝰ viribꝰ null⁹ motus insurgere poterit nisi sm regulā rōis. vñ sicut nūc imutabil'r bonuz in gie appetim⁹. ita imutabil'r in gniculari bonū debituz appetūt brōꝝ mentes. ꝑ supnaturalē aūt inclinatōem volūtatis erit in eis charitas pfecta ligās eos cū deo. vñ nullo mō pcm̄ in eis incidere poterit. t sic erit p gr̄az ꝛfirmati. hec ille. Ex qbꝰ pz qūo de⁹ erit oīa in oīb⁹. tū qz erit solū bonū. t tota regula agēdi tractis. cui bti p charitatē t dona spūssctī alligati sunt. t sic pfecte movebit a deo. illa em motio q̄ ē mediātibꝰ donis ꝛuenit toti trinitati. esto q̄ appꝛopiet spūsctō

Alio⁰ pnt ꝛsiderari q̄tū ad materiā circa quā opat

Nic. pcedit ad scdam ꝛclonē rōis. cui ꝓmo ꝓmittit scdm mēbꝝ ꝓdicte distinctōis. Scdo subiūgit ꝛclonē. ibi. Et sic in pnti rē. Scdm q̄ mēbꝝ est. q dona alio mō pnt ꝛsiderari q̄tū ad materiā circa quam operant. qz videz fortitudo opat circa ꝓcula mortis et alia ardua ꝓpter deū sustinenda. pietas aūt circa relegari

ōnem t beneficentiam proximi Deinde ibi.

¶ Et sic in pnti hīt opatiōem circa aliquā matē/riā circa quā no habebūt opatōem in statu glorie. et sm hoc nō manebūt in patria. sicut supza dictum est. q. lxvij. ar. ꝑ

¶ Subiūgit ꝓbatōem t ꝛclonez scdam. que talis est. q̄tū ad materiā pnt⁹ vite dona nō manebūt in patria. (. i. materia circa quā st̄ t opāt ꝑ ꝫ statū illa nō manet) pr et d. san. i pnti vita hīt opatōez circa aliquā materiā circa quā nō habebūt opatōem in statu glie. q̄ ꝛclo vera pnti⁹ cuidēs. qz si materia circa quaz hic operāt nō manet. q̄ rē. Alis declarat in solutiōnibꝰ argumētoꝝ. qz in pnti vita sunt q̄dā circa materiā q̄ st̄ opa vite actiue. sic circa tentatiōnes t aduersitates. imo oīa hīt aliq̄d ꝓ materiā qđ nō manet in patria. q̄ rē. Et scdo ꝓbat a sili. sicut est de ꝓtutib⁹ moralib⁹ q̄ ad materiaz. ita t de donis. sed morales nō manēt q̄ ad hāc. q̄ nec dona. Maioꝛ ꝑz. qz vtraq̄ sunt circa materiā vite actiue rē. Minoꝛ patuit sufficienter. q. lxvij. ar. ꝑ. Nota ꝓ hoc arti. t ꝓ intellectu solutionū d. san. in de ꝓtutib⁹. q. vlti. ar. vlti. qz sicut ꝓt⁹ moralis (vꝛputa fortitudo) aliū actū hz in bello. aliū in domo. in q̄ete t pace ꝛsecuta victoria. ipa ea dē in subamans. sic est de donis. q̄ hic hīt act⁹ ꝛgruētes miserie presentis vite. in futuro aūt ꝛgruētes pacī t statui patrie

☞ Argu⁹. in ꝓtrariū cozroborat ꝓmā ꝛclonem

¶ Ad pmuz q̄ dōm. q Grego. loq̄tur ibi de donis sm q ꝛtinent statui pnti. sic em̄ donis ꝓtenguntur ꝛtentamēta malozꝝ. Iz in statu glorie cessantibꝰ malis ꝓter dona spūssancti pficiemur in bono.

¶ Ad maioꝛē. dona dant ꝛtra tentamēta. Uerū est ꝓ hoc statu Nā act⁹ eoꝝ ꝑtant circa tēramēta hec. ꝓ hac vita actua. tū eēntia ipoꝝ. stat in habituali pfectōe mentis ad motionē spūssctī. pmpte sequēdū Minoꝛ ꝓa q in patria nulla erūt tentamēta. q̄ dona nō manēt. vez q̄tū ad materiā circa quaz hic ꝑtant. nec ꝓ ꝑns ꝑ⁹ act⁹ q̄s circa talē materiā hīt. Iz tñ sm eēntiā manēt. z sm act⁹ cō petētes statui patrie. Nā ꝓ motionē spūssctī mens se bñ hz ꝓ exigētia cuiuslibet status

¶ Ad scdm dōm. q Grego. in singulis donis pō nit aliq̄d qđ trāsit cū statu pnti. t aliq̄d qđ pmanet in futuro. Dicit em̄ q sapiētia mentē rē eternoꝝ spe t certitudine reficit. q̄z duoꝝ spes trāsit. sed certitudo remanet. t de intellectu dr q in eo q audita ꝓnetrat reficiēdo coꝛ tenebras ei⁹ illustrat. quoꝝ audit⁹ trā sit. qz nō vocabit vir fratrē suū. vt dr Diere. xxxi. sed illustratio mētis manebit. De ꝛsilio aūt dr q phibet eē pcipitē. qđ est necariū in pnti. t itez q rōe animū replet. qđ est necariū in futuro. De fortitudine aūt dr q aduersa nō metuit qđ est necariū in presenti. t itez q ꝛfidētie alas apponit. qđ pmanet etiā in futuro. De scia ꝛo vnū tm̄ ponit. scz q ignorantie ieiuniū superat. qđ ptinet ad statū pntē. Iz q addit in ventre mētis. ꝑt figural'r intelligi repletio cognitōis. q̄ ptinet etiā ad statuz futuꝝ. De pietate ꝛo dr q coꝛdis viscera misericordie opib⁹ replet. qđ q̄dē sm ꝛba ptinet tm̄ ad statū pntē. Iz ipe intim⁹ affect⁹ ꝓtinoꝝ ꝑ viscera dēsignat⁹. ptinet etiā ad fil

Universidad de Deusto
Biblioteca

turū statū in quo pietas nō exhibebit misericordie opera. ſz ꝯgratulatōis affectū. ꝛc timore ꝺo dī q̄ premittē. ne ꝛc plentib⁹ ſuperbiat. qđ ptinet ad statum plentē. z qđ ꝛc futuris ciboſ ſpei ꝺfortat. qđ eriam ptinet ad statū puēte q̄tum ad ꝺfortatōem ꝛc rebus hic ſperatis z ibi obtentis

¶ Maior vera. ſunt habit⁹ ad motōem ſpūſſancti q̄ et in patria manebūt pfectiſſime. ſz ad alios actus q̄ ad multa dona. q̄ videlz ſunt hic circa vitā actiuā z in appetitu Ad minorē. Fruſtra eſſent habitus vbi nō pñt actus eſſe. Ueū. vbi oīno nulli eſſent. nec poſſent eſſe act⁹ Sz negat q̄ ſi nō ſint act⁹ ꝺuenientes pñi vite. q̄ ḡ nulli ſint. ſicut nō ſequit fortitudo habita victoria nō hz actū qui eſt bellare. ḡ non hz actū. qz hz actū. q̄ eſt gaudere de triūpho z victoria Ultra. actus aūt quezūdā donoꝝ in patria eſſe nō pñt. Dico q̄ dona non hñt actus circa materiā pſentis vite. ſi hñt actus ꝺuenientes circa finez et beatitudinē habitā. Et ad pbationem dī. q̄ intellect⁹ p hoc ſtatu facit audita penetrare. ſi etiā tenebras illuſtrat quoꝝ ſecūdū manet etiā in patria. vñ Grego. in ſinguꝫ lis donis ponit aliquid qđ trāſit cū pſenti ſtatu. z aliqđ qđ manet circa qđ hz actū etiā in patria. vt doc. ad lōgū oſtendit in ſolutōe Nota aūt circa illā auctoritatē adꝺuctā in ſolutōe. Nō docebit vir fratrē ſuū. ſcz de ptinentib⁹ ad deū. de qb⁹ aliquis hic p auditū refican⁹ z informatur mediāte dono intellectus. vñ illū actū nō habebit in patria. de quib⁹ aūt vn⁹ beat⁹ aliū illuminet z doceat. vi de pª p.q. cv. ar. p. ad p. q̄ de exiſtentū rōnib⁹. vt Dionyſius dī. hoc eſt de rōnib⁹ diuinoꝝ operū vſq̄ ad die iudicij ꝛc. Et ꝓbat hec rō ſedam ꝺcl̄onē. q̄ nō manet q̄tū ad materiā. ea q̄ ꝛ ſunt circa materiā ptinēt tm ad pſentem vitā. ſecus ſm materiā poſſibile patrie z actus ꝛc.

Nota q̄ libri ꝺmuniter hñt circa finē ſolonis. z q̄ de futuris ciboſ ſpei ꝺfertur. Alij qđā hz (z qđ de futuro ciꝫbo ſpem ꝺfertur) z hoc intelligibilius eſt ꝛc.

¶ Ad tertiū dōz. q̄ rō illa ꝓcedit ꝛc donis q̄tum ad materiā. opa em̄ actiue vite non erūt materia donoꝝ. ſz oīa habebūt actus ſuos circa ea q̄ ptinēt ad vitā ꝺcēplatiuā. q̄ eſt vita beata.

¶ Maior vera tm̄ z ipa dona pficientia in vita ꝺtemplatiua hñt aliquid imperfectōis huius vite. z hoc tollit vt pz ad ſedm. Minor vera. Et de ipſa habet ſupra. q. lxvij. ar. p. ad 2ᵐ. Ultra. ergo in ſtatu g̃orie nō erunt ea dona ſpūſſancti. verū ſ⁹ materiā in qua ꝺſiſtit vita actiua. talis em̄ materia nō erit i patria. nec dona operabūtur circa eā. ſz manent iuxta primā ꝺclusionē ſm eſſentiam. z habent operationē circa materiā poſſibilē. z manent in vita ꝺtemplatiua z beata. vt dictū ē in littera ad 2ᵐ Uñ z hec rō ꝓbat ſedam ꝺcl̄onem ꝛc.

¶ Utr⁹ dignitas donoꝝ attēdat ſm enumerationem qua enumerantur Eſaie. xi.

AD ſeptimū ſic ꝓcedit Uidet q̄ dignitas donoꝝ nō attendat ſm enumeratōem q̄ enumerant Eſaie. xi. Illud em̄ videt ee potiſſimū in donis qō ꝛcus maxime ab hoie requirit. ſed maxime requirit ꝛcus ab hoie timorē. Dicit em̄ Deutero. x. Et nūc iſrael qđ dñs ꝛc⁹ tuus petit a te niſi vt timeas dñm deū tuū. Et Malachie primo dr. Si ego dñs vbi timor me⁹. ergo videtur q̄ timor q̄ enumerat vltimo nō ſit infimū donoꝝ. ſz maximū. ¶ Ꝓ. pietas videt eſſe quoddā bonū vniuerſale. dī em̄ Plus. p. ad Thimo. v. q̄ pietas ad oīa vtilis eſt. ſz bonū vſe pfert particularib⁹ bonis. ergo pietas q̄ penultimo enumerat videtur eſſe potiſſimū donoꝝ. ¶ Ꝓ. ſcientia pficit iudiciū hominis. ꝺſiliū aūt ad inq̄ſitōem ptinet. ſed iudicium peminet inq̄ſitioni. ḡ ſcientia eſt potius donū ſpūſ ſancti. cū tm̄ poſt enumeret. ¶ Ꝓ. fortitudo ptinet ad vim appetitiuā. ſcientia aūt ad rōnem. ſed rō eſt eminentioꝝ vis appetitiua. ḡ z ſcientia eſt eminētius donū ſpūſ ſancti. q̄ fortitudo. que tm̄ primo enumerat. nō ḡ dignitas donoꝝ attendit ſm ordinē enumeratōis eoꝝ

¶ Sed ꝛ eſt qđ Aug⁹. dī in libro ꝛc ſer. do. in monte. Uidet mihi ſeptiformis operatio ſpūſſancti. ꝛc q̄ Eſa. loq̄tur his gradib⁹ ſenectutiſq̄ ꝓgruere ꝛc quibus fit mentio Matth. v. ſed interest ordinis. nā ibi. ſ. in Eſa. enumeratio ab excellentioribus cepit. hic vero ab inferioribus.

¶ Hic ꝛequēter q̄rit quo ad tertiā ꝓpoſitaz. de ordine dignitatis donoꝝ. Et primo ꝛparando ea inter ſe in ar. pſenti. Secōo in ꝛparatōe ad virtutes Queritur igit an dignitas donoꝝ attendat ſm enumeratiōz qua enumerant Eſa. xi. ita videlz q̄ id qđ ponit primo loco ſit dignius. z poſtea ſedm. z ſic de aliis. Enumerant aūt ſic. ſapientia. intellect⁹. ꝺſiliū. fortitudo. ſcia. pietas. timor

¶ Reſpondeo dōm. q̄ dignitas donoꝝ dupliciter poteſt attendi. Uno mō ſimplr. ſcz per comparationem ad ꝓpꝛios actus. ꝓut ꝓcedūt a ſuis pncipiis. Alio modo ſm quid. ſcz per comparatōnem ad materiam

¶ Hoc duo facit. Primo pmittit quoddā notabile p intellectu terminoꝝ in ꝺclone rōnis contente ꝓ. Secōo ſubūngit ipam ꝺclonem reſponſiuā cum probatione. ibi. Simplr aūt. Notat ergo q̄ dignitas donoꝝ dupliciter attē di pt Uno mō ſimplr. ſcz p ꝓparatōez ad ꝓpꝛios actus ꝓut ꝓcedūt a ſuis pncipiis. a pncipio dirigente qđ alter⁹ eſt ꝛc. Et primus eſt rōnis. ſcōs appetitiue virtutis Alius aūt eſt pncipij directi. z ſic oīa dona pficientia intellectum ſunt digniora donis pficientib⁹ appetitū. z talis ordo dignitatis nō ſeruat in iſta enumeratōe vlter. ſz tm̄ duoꝝ Alio mō dignitas donoꝝ attendit ſm quid. ſcz p ꝓparationē ad materiā. ita videlz q̄ liꝫ pncipiū z ſubiectuꝫ eius nō ſit dignius. nec ſit dirigens. ſed directū. tm̄ eſt circa materiā. vbi difficile eſt ſe bene habere. tm̄ materia in ſe non eſt digniꝰ (alſ eſſet dignitas ſimplr maior) ſz eſt ſolū maioritas. in mō ſe habēdi ad materiā. z ſic fortitudo z ꝺſiliū habent aliquā ꝓgatiuā

¶ Simplr aūt loquendo ꝛ dignitate donoꝝ eadē eſt rō ꝓparationis in ipſis z in virtutib⁹. quia dona ad oēs actus poñaꝝ aie pficiūt hominez ad quos pficiūt virtutes. vt ſupra dictū eſt. Uñ ſicut virtutes intellectuales pferūtur virtutib⁹ moralib⁹ et in ipſis virtutib⁹ intellectualib⁹ ꝺtemplatiue pfe Br.ſ.

ferūtur actiuis. vt ſapientia. intellect⁹ z ſcientia. prudentia z arti. ita tm̄ q̄ ſapientia pfert intellectui. z intellectus ſcientie. ſicut prudentia z ſynesis eubulie. Ita etiā in donis ſapientia z intellectus. ſcientia z ꝺſilium pferūtur pietati z fortitudini z timori. in quib⁹ etiā pietas pferetur fortitudini. z fortitudo timori ſicut iuſticia fortitudini. z fortitudo tēperātie

¶ Hic ꝛequēter in fine corporis predit ad rādēdum queſito tali ꝺclone. Dignitas donoꝝ ordini enumerationis rād⁹. partim q̄dē ſimplr. partim aūt ſm ordinē materie. pbat. in enumeratōe donoꝝ primo ponūtur ſapientia et intellectus. Deinde ꝺſiliū z fortitudo. ſed ſapientia z intellectus ſunt digniora ſimplr. Conſiliū z fortitudo digniora ſm q̄d alijs. ſcz nō exiſtentib⁹ circa difficilia. vt ſunt ſcientia. pietas. z etiā timor. ḡ ꝺclo vera. q̄ dignitas donoꝝ. ꝛ. ita ſcz q̄ nō ſeruat dignitas ſimplr. in tota enumeratōne. ſed partim dignitas ſimpliciter. z poſtea relicta dignitate ſimplr ſeruatur dignitas ſm quid ꝛc Maior pz ad viſum inſpicienti Eſaie textū. Minorē Ꝑ. primo. pbat quo ad primā ptē. Secōo quo ad ſedam. ibi. ſed q̄tū ad materiā ꝛc. Arguit ſic. p primā parte de dignitate ſimplr donoꝝ loquēdū eſt. ſicut de dignitate ſimplr virtutū. ſed virtutes intellectuales pferuntur moralib⁹. z in ipſis virtutib⁹ intellectualib⁹ ꝺtemplatiue pferūtur actiuis. vt ſapientia intellect⁹ ſcientia. prudentie z arti. z ſapientia pferetur intellectui. z intellectus ſcientie. Ergo in donis (quo ad dignitatē ſimplr) ſapientia z intellect⁹. ſcientia. ꝺſiliū. pferunt pietati z fortitudini z timori. in q̄b⁹ pietas pfert fortitudini. z fortitudo timori. ſicut iuſticia fortitudini. z fortitudo tēperantie. cui aliquo mō timor reſponder. Et inter oīa tm̄ ſapientia z intellectus ſunt dignißima. z ſic pz primā pars minoris Maior pbat ex arti. iij. qz dona ad oēs actus potentiaꝝ aie pficiūt hoiez ad quos pficiūt virtutes. Ergo eadē eſt rō ꝓportionis in ipſis donis z frutib⁹. Antecedens patuit. Et ꝓnia pz. qz ea q̄ ſunt eiuſdē rōnis quo ad ſubiecta. z etiā quo ad effectū (ſaltē quo ad ſubſtantiā) ſunt ꝺparabilia in dignitate ſimplr. q̄ ſumit ex pncipio. z actu. Minor patuit ſm ꝓpres ſuas ſupra. de ſapientia q̄dē q̄ ipa pferat ſimplr omnib⁹ habitib⁹ z frutib⁹ (nō q̄dem in rone virtutis. ſz ſimpliciter) q. lxvi. ar. v. Q̄ aūt ipa ſit altior intellectu z ſcia patuit. q. lvij. ar. ij. de prudētia. ibidē ar. vi. Deīn ibi

¶ Sed q̄tū ad materiā fortitudo z ꝺſiliuꝫ pferūtur ſcientie z pietati. qz ſcz fortitudo z ꝺſiliū hñt in arduis locū. pietas aūt z etiā ſcientia in ꝺmunib⁹. Sic igit donoꝝ dignitas ordini enūeratōis rād⁹ ptim q̄dē ſimplr ſm q̄ ſapientia z intellectus oīb⁹ pferunt partim aūt ſm ordinē materie ſm q̄ ꝺſiliū z fortitudo pferūtur ſcientie z pietati.

¶ Probat ſedam ptem minoris. ſcz q̄ ꝺſiliū z fortitudo ſint digniora ſm q̄d. ſic. illa dona ſunt nobiliora q̄ ſñt circa materiā arduā. vbi difficile eſt ſe bñ habere. ſz fortitudo z ꝺſiliū ſunt circa arduā. nō aūt ſcia z pietas. igit ſm quid ſunt digniora q̄b⁹ ſcia z pietas Maior patuit ex notabili. q̄ ex difficultate ſumit dignitas ſm q̄d tm̄. q̄ maior dignitas ſumit ex bonitate q̄b⁹ difficultate. q̄re ſupra. q. lxvi. ar. vi. ad ſedm dicebat. q̄ cuius ſpes ſupadat charitati ex pte obiecti arduitatē. ipa tm̄ nō eſt ꝓpria digniꝰ. Minor illa pz. qz fortitudo z ꝺſiliū hñt locum in arduis. pietas aūt z ſcia etiam in ꝺmunib⁹. ḡ mi

nor vera. Aſſcedens pz de fortitudine. qz eſt in irraſcibili et de periculis mortis. vbi difficile eſt bñ habere. z patuit ſupra. q. lxvi. ar. iij. De ꝺſilio pz ex tertio ethicoꝝ. z patuit ſupra. q. xliij. ar. iij. et. iij. De ſcia patuit. qz iudiciuz eiꝰ locū hz in omnib⁹. inter q̄ etiā ſunt non ardua. ſilr pietas beneficia exhibet oīb⁹ z qualitercūq⁹ Nota aūt circa dona appetitiue ptis. q̄ d. ſan. dī. qz q̄ pietas pferūr fortitudini (ſcz ſimplr) z fortitudo timori. Iſta patet ex ſupra dictis. q. lxvi. ar. iij. qz videlz pietas eſt in volūtate. z ad altez vbi reluceat maius bonū rōnis. z fortitudo ſe hz bene in his q̄ ptinent ad vitā z mortez. timor aūt ſe hz quodāmō ſicut tēperantia. q̄ minor eſt fortitudine. Ubi aduerte. q̄ timoris filialis nō eſt tm̄ refrenare paſſiones ꝺcupiſcibilis. ſed etiam ſe ſubdere z bñ ſe habere ad deū. et eſt nō in ꝺcupiſcibili ſz volūtate (cū remaneat in aiab⁹ ſeparatis actu) ſed vt dictū eſt ar. iij. quodāmō rād⁹ tēperantie quo ad effectū. z quo ad hūc minor eſt timor q̄ fortitudo ꝛc.

¶ Et qđ dicuz eſt in corpe ꝓbatur argu. in ꝛtium

Circa hoc argumētū in oppoſitū nota. q̄ Aug⁹. ponit enūeratōem donoꝝ poſita ab Eſaia incipe a ſupioribus ad ſenſum dictū. vel ſimplr. vel quo ad materiā. ſed enumeratōem Matthei incipe ab inferioribus hoc intelligē. qz b⁹ Aug⁹. beatitudinib⁹ poſitis a ſcō Matthēo ponit rād⁹ dona. ſic q̄ prima beatitudo ſcz beati paupes. corrād⁹ timori. vt pz. 2ª 2ᵉ. q. xix. ar. vij. Secūda aūt beatitudo (ſcz beati mites) corrād⁹ pietati. vt pz 2ª 2ᵉ. q. cxxi. ar. ij. et de hoc tāgef aliqđ. q. ſequēti. ar. iij. ad 3ᵐ.

¶ Ad primū q̄ dōm. q̄ timor maxime req̄rit quasi primordiū quoddā pfectōis donoꝝ. qz initiū ſapientie timor dñi. nō ꝓpter hoc q̄ ſit ceteris dignꝰ. pius em̄ eſt ſm ordinē generatōis vt aliꝰ recedat a malo. qđ fit p timorē. vt dr. pueꝝ. xvi. q̄ q̄ opat bonū qđ fit p alia dona

¶ Ad maiorē. illud videt ee potiſſimū donū qđ maxime deꝰ ab hoie req̄rit. Dico q̄ ſi maxime intelligit. id eſt tāq̄ pfectꝰ z finē alioꝝ. vera eſt. ſed minor falſa Si aūt intelligit maxime. i. primo z primordialiter i via gñationis tūc negat maior Nō em̄ ſequit eſt primū z deſeruit z ordinat ad alia hñda. tanq̄ remouēs. phibens. q̄ eſt potiſſimū. ſicut oñdit d. ſanc. 2ª 2ᵉ. q. clxi. ar. v. de humilitate. q̄ remouet phibēs z corrūpēs oēm ꝓtumē. nō tm̄ ꝓperea eſt ſimplr nobilior. Minor tūc ē vera. qz niſi ds receſſerit a malo (qđ fit p timorē) non eſt capax alioꝝ donoꝝ. z etiā vt hz d. ſan. 2ª 2ᵉ. q. xix. ar. ix. timor filialis tenet primū locuz inter dona aſcēdēdo qz dona ordinant ad motionē ſpūſſancti. ſed ad hoc q̄ aliq̄d ſit bñ mobile ab aliq̄ mouente. primo req̄rit vt ſit ei ſubiectū nō repugnās. qz ralis repugnātia mobilis ad mouēs ipedit mot⁹. hoc aūt facit timor filialis vel caſtꝰ inq̄ſitū p ipm. deū reuereamur z refugim⁹ nos ipi ab ducere. qre nō ſequit. q̄ timor ſit maximū. ſz ſit primū via gñationis. q̄lia ſunt ipfectiora.

¶ Ad ſedm dōm. q̄ pietas nō cōparat in verbis apli. oīb⁹ donis dei. ſed ſoli corporali exercitatōni de qua premittit q̄ ad modicū vtilis eſt.

¶ Maior negat. ſz pietas eſt donuz cōicans bñficia ꝓpter deū ex charitate vlter. oīb⁹ bonis. z hz ꝓ obiecto rem q̄ ſubuenit q̄ modica ceꝛ pt. Ad auctoritatē apli dico. q̄ pietas accipit q̄q̄ ꝓ cultu dei ſm d. ſan. ibidē. q̄ q̄ ꝓ miſericordia. z ſ⁹ pfert abſtinētie z exercitio corꝑali

Universidad de Deusto
Biblioteca

qz ad oĩa valet, videlz ad oĩa pcã delenda. z ad oĩa bona ꝓmouẽda. z qz pietas manifeste ꝓnctr̃ z est effectus charitatis. ideo de se meritoria est. Exercitatio aũt corporalis lcz abstinẽtia fm ꝓpriã rõnem nõ est meritoria. ideo Aplus pietatẽ ꝓparãdo exercitatiõi corpali dr̃ q ad oĩa vtilis est. Ultra, negaf q sit bonũ vle. lz vtilis z meritoria est ad oĩa. vt dictũ est. Ad minorẽ. bonũ vle zc. si intelligit q vle bonũ ꝑ ꝑdicatõnem ꝑferak ꝑticularib bonis. negaf. z falsitatẽ ea ꝙ oñdit d. san. de ꝑma. ma. vij. ar. vi. ad. vij. Si intelligit de vli bono ꝑ inclusionẽ actuaz lẽ ois boni. vel etiã inclusionẽ ꝓmissiuã vt est bonũ ꝑ eãm tiam. vel bitudo vera. qz videlz bitudo z eãntia diuia isto mõ sunt vle bonũ. Sed negaf ꝓña. qz pietas nõ est isto mõ bonũ vle. lz solũ qz vtilis z meritoria est multoꝝ. Et cuius pietas ad multos bñ se habeat eis bñfaciẽdo tñ bñ se hr̃e ad deũ vnũ longe excellẽtr̃ est. qz bonũ multitudinis q̃dẽ melr̃ est bono vnr̃ inclusi in multitudine tñ nõ bono extra multitudinẽ exĩstẽti z bono vli z suprẽmo ad qõ multa dona bñ se hũt zc. supra aliq̃d de h̃ tactum fuit. q. lxvi. ar. iij. ad ꝓmũ.

¶ Ad tertiũ dr̃m. q scia z si ꝑferak ꝙsilio rõne iudicij. tñ ꝙsiliũ ꝑferr rõne materie. nã ꝙsiliũ non habet locũ nisi in arduis. vt dr̃ in. iij. ethicoꝝ. sed iudicium scientie in oĩb locũ hz

¶ Maior ꝑa. est em̃ scia iudicatiua ꝑ tales rõnes sicut sapia ꝑ diuinas. vñ. 2ª 2ę. q. xi. ar. ij. ad. 3m. Minor vera. z patuit supr̃. q. xiij. ar. ꝑ. Ultra. ad subsumptã. sed iudiciũ ꝑeminet inq̃sitioni. vez est ꝑeminẽtia simplr. que est fm ꝓpriã rõnem z spem z finẽ z potentiaz cui⁹ est act⁹ Judicare em̃ est finis z actus scie. z nobilior q̃ inq̃rere. tñ inq̃sitio est dignior fm. q̃d rõne materie. i. maioris arduitatis z difficultatis. circa materiã suã. cuz nõ habeat locũ nisi in arduis. iudiciũ aũt recte in oĩb locum hz Ultra. g̃ scia est potius z verũ simplr. em̃ ꝙsiliũ est dignius fm quid. z ea rõne scia posteri⁹ numerat. Dicum est aũt in pcõne. q seruaf ordo dignitatis vel simplr vel fm quid. Nota q posset dici q dona ꝙsiderank vno mõ penes ꝓncipia z act⁹. sicut supra dictũ ẽ. q habit⁹ distinguũtur z hũt spem penes ꝓncipia. z sic scia est dignior. lz alio mõ ꝙsiderank vt sunt obiecta. sic ꝙsiliũ est dignr̃. dictũ est em̃ q q̃q habit⁹ distinguantur vno mõ z non alio mõ. z ecõtra. sapientia aũt z intellectus vtroq mõ stz dignior. qz altiorẽ actũ z materiã hñt. z ꝑ h̃ pz ad q̃rtũ

¶ Ad q̃rtũ dr̃m. q dona directiua q̃ ptinẽt ad rõnẽ donis exequtibz digniora sunt si ꝙsiderenr̃ ꝑ cõparatõem ad act⁹ put egrediũtur a potẽtijs. rõ em̃ aptitiue ꝑeminet. vt regulãs regulato. lz rõe materie adiũgit ꝙsiliuz fortitudini sicut directiuũ exequẽti. z sr̃iter scia pietati. qz scz ꝙsiliũ z fortitudo in arduis locũ hñt. scia aũt z pietas etiã in cõib. z iõ ꝙsilium simul cum fortitudine rõne materie numeratur ante scientiã z pietatem.

¶ Ad minorẽ z ꝓnam. Minor vera est. Rõ est emiñẽtioz simplr q̃ vis appetitiua. z hz altiorẽ actũ tñ aliq̃d eoꝝ in appetitiua ꝑt esse circa materiã magis arduã q̃ habit⁹ vel donum in intellectu. Ultra. g̃ scia est eminenti⁹ donũ. verũ q̃ ad actũ vt ꝓgredit a potentia altiori. z altiori mõ. tñ fortitudo cũ ꝙsilio ei⁹ directiuo rõne materie ar. iij. ad 3m dicebak nõ ꝙuenit nec aliis ꝓtutib nec donis. Virtutes aũt intellectuales sunt q̃bz rõ ꝑficit. lz nõ cõuertak q oĩe ꝑficiens rõnẽ sit intellectualis ꝓtus. sicut em̃ nõ oĩe quod est in appetitu est ꝓtus moralis (vt patz de charitate spe z donis) sic nec oĩe q̃ est in intellectu est ꝓtus intellectualis vt pz de fide zc. Sed verum est q̃ Doc. dicit q ꝓtus intellectualis nõ est nisi in intellectu. morales vero (lcz ꝑ essentiã z ꝓprie) sunt quib⁹ vires appetitiue ꝑficiunk ad obediendũ rõni. dona spiritus sci sunt quib⁹ omes vires aie. scz rã rõ q̃ appetitus disponiũk ad h̃ q sub dank motioni spũssti z diuine.

¶ Sic ergo eadẽ videk esse comparatio donoꝝ ad virtutes theologicas per quas homo vnik spiritui sancto mouẽti. sicut virtutũ moraliũ ad virtutes intellectuales ꝑ quas ꝑficik ratio. que est virtutum moraliũ motiua. Unde sicut virtutes intellectuales ꝑferunk virtutibus moralibus. z regulant eas. ita virtutes theologice ꝑferuntur donis spiritussti et regulant ea.

¶ Hic ꝙsequenter iuxta ꝑdictã distinctõem Doctor rndet duabus ꝙclonib. secundã ponit ibi. Sed si ꝓpa/remus zc. Concio ꝓma rnsiua est. ꝓtutes theologice ꝑferunt donis spũssti z dona regulank ꝑ eas. Hãc ꝙclonẽ ꝓmo ꝓbat ratione. scdo auctoritate. ibi. Ita Gregorius dicit. ratione sic. Eadem est ꝙparatio donoꝝ ad ꝓtutes theologicas que est ꝓtutũ moraliũ ad ꝓtutes intellectuales. sed intellectuales ꝑferunk ꝓtutibus moralib tanq̃ regulantes. ergo sequik ꝙclusio. Minor patuit supra q. lxvi. ar. iij. Maior ꝓbak. quia sicut ꝑ theologicas vnitur hõ spiritui sctõ mouenti dona sic intellectuales ꝑficiũt rationẽ q̃ mouent virtutes morales (ita q vbicũq rã videlz theologice q̃ intellectuales ꝑficiũt in ordine ad motiua vel donorum vel moralium) z patuit de hoc ar. iij. ad tertiũ. quia dona nõ mouent (vel magis hõ nõ mouek fm dona) nisi ꝑsuppositis theologicis. ita appetitus nõ mouetur fm morales nisi ꝑsuppositis intellectualibus saltem ꝓudentia. z de hoc etiã tactũ fuit ar. v.

Consequenter ibi.

¶ Uñ Greg. dicit in ꝓmo moral. q nequ ad denarij ꝑfectionez septẽ filij. id est septẽ dona puenirũt. nisi in fide spe z charitate fuerit oĩe q̃d agunt.

¶ Confirmat ꝙclusionem primam auctoritate beati Gregorij. quia ꝑficiuntur ꝑ theologicas. igit theologice sunt maiores. Deinde cum dicit.

¶ Sz si opemur dona ad alias ꝓtutes intellectuales vel morales. dona ꝑferunk virtutib. qz dona ꝑficiunt vires aie in ꝙpatiõe ad spiritumsanctũ mouẽte. virtutes ãt ꝑficiũt vel ipam rõnẽ. vel alias ꝓtutes in ordine ad rõnẽ. Manifestũ est ãt q ad altiorem motorẽ oportet maiori ꝑfectione mobile esse dispositũ. Uñ ꝑfectiora sunt dona virtutib.

¶ Subiungit cõclusionem secundã responsiuã talem. Dona ꝑferunk virtutibus intellectualibus z moralib. Probak. ad altiorẽ motorẽ oportet maiori ꝑfectione mobile esse dispositũ. sed dona ꝑficiunt vires anime in comparatione ad spiritumsanctũ mouentem. virtutes aũt ꝑficiunt vel ipam rõnem (vt intellectuales) vel alias virtutes. id est potentias in ordine ad rõnem. spũs aũt sanctus altior est rõne. lgit. Maior z minor patẽt ex ar. ꝑ.

☞ Et ꝙfirmak ista scda ꝙclo argumẽto in ꝓrium

¶ Ad ꝓmũ ergo dr̃m q charitas est virtus theologica de qua ꝓcedim⁹ q sit potior donis.

¶ Maior vera z dicit charitas donum fm cõmunẽ rationem nominis. nõ aũt fm distinctam rõnem. vt h̃ loquimur de dono ꝓout datur a deo z in ordine ad motionem diuinã. mens em̃ informata theologicis hz se actue z mouet virtutes morales zc. Ad minorẽ. charitas est virtus lz theologica z inter eas ꝓcipua. q̃ virt⁹. verũ theologica est potior donis z ꝙcludit ꝓmã ꝙclonem.

¶ Ad secundum dicendũ. q aliquid est ꝓrius altero dupliciter. Uno modo ordine perfectionis et dignitatis. sicut dilectio dei est prior dilectõe proximi. z hoc modo dona sunt priora virtutibus intellectualibus z moralibus. posteriora vero virtutib theologicis. Alio modo ordine generatiõis seu dispositionis. sicut dilectio proximi precedit dilectionem dei q̃tum ad actum. z sic virtutes morales et intellectuales precedunt dona. quia ꝑ hoc q hõ bene se hz circa rõnem ꝓpriã disponik ad hoc q hõ se bene habeat in ordine ad deũ.

¶ Ad maiorẽ que sunt priora naturaliter videnr̃ esse potiora. distinguik eo q est duplex ꝓprietas naturalis vel nature. vt patuit supra q. lxij. ar. iij. vna generationis. et de tali ꝓprietate nature negatur maior. z ꝓcedit minor. loquendo de virtutib intellectualibus z moralibus. eo q ꝑ tales virtutes homo disponik vt bene se habeat ad deũ qõ fit per dona. Si aũt intelligik maior de ꝓprietate ꝑfectionis. tunc vez est. q talia priora sunt potiora. lz rũc minor est falsa. nec ꝓbak ex auctoritate beati Gregorij q̃ solum vult q dona ꝑrequirunt virtutes tanq̃ dispõnes ordinatas ad dona tanq̃ prepantes viam. Unde cõsequentia negaf. si intelligit de virtutib moralibus vel intellectualibus. ¶ Nota verba Doc. in solutione q dilectio dei est prior dilectione proximi ꝓprietate perfectionis z dilectio proximi ꝓcedit dilectionem dei via generationis. ¶ Nota inquã ex q. xxvi. ar. iij. q dilectio nõ accipik pro habitu sed tm̃ ꝑ actu vel passione. ideo nõ intelligit Doc. de charitate sed de actu, quo aũt dilectio proximi prior sit via generationis habes scda scõe. q. xxvi. arti. ij. ad ꝓmũ. quia proxim⁹ est prius visibilis z cognoscibilis. et ꝙsequens ꝓmo dilectus. Ex cognitis em̃ discit anim⁹ amare incognita. Quo aũt dilectio dei sit potior z melioꝝ. habes ibidẽ q. xxvij. arti. viij. et. q. xliij. articu. ij. quia habent se sicut finis z sicut id quod est ad finem. Unde et duo precepta dantur propter distinctionem actuum non habituum zc.

¶ Ad tertiũ dr̃m. q sapientia z intellectus. z alia hmõi sunt dona spũssti fm q charitate informanr̃ que nõ agit ꝑperã. vt dr̃. i. ad Corinthꝫ. xiij. et ideo sapientia z intellectu. z aliis hmõi. nullus male vtitur fm q sunt dona spũssti. sed ad h̃ q a charitatis ꝑfectõe nõ recedãt vnũ ab altero adiuuak. hoc ẽ quod Greg. intendit dicere.

¶ Maior ꝓa ad sensum supra dictũ q. lvi. ar. iij. ad sextũ. scz ꝓncipiatiue zc. Minor negaf. qz dona ꝙnectun

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur eū charitate q̄ ḡs nō agit ꝑperā. ⁊ ad btm̄ Gregoriū dz q̄ ipe intendit q̄ scinuice adiuuent ne a charitate recedant. q̄z si ynū sine alio esset nō maneret. nec esset donū. ſz haberet q̄ndam silitudinē eū dono. Et posset eo ḡs abuti. vt patuit ar. v. ad 3m. sicut ⁊ supra. q. lxv. ar. ꝑ. dictum est de ꝓtute morali accepta ꝑ inclinatōe in aliq̄d de genere bonoꝝ q̄ videl3 posset esse occasio imo cā periculi. sic ḡ dona nō sunt ꝓncipia mali vsus sed ad h̄ opus h̄nt multuo aduterio. ⁊ hoc voluit btūs Gregorius.

¶ Questio. lxix. de btitudinibus.

Deinde cōsiderādū est de btitudinib⁹. Et circa hoc q̄runt q̄tuor. Primo vtr3 beatitudines a donis ⁊ ꝓtutib⁹ distinguāt. Scdo de ꝑmijs btitudinū. vtr3 ptineāt ad hāc vitā. Tertio de nūero btitudinū. Quarto de ꝓuenientia ꝑmioꝝ q̄ eis attribuūt.

¶ Quia beatitudines ꝑfectiores sunt fructib⁹ ⁊ sunt actus donoꝝ magis q̄ fructꝰ. ideo post dona (vt habeat tota ꝓsideratio ꝓtinentiū ad dona) D. determinat de beatitudinib⁹. Et ꝑmo inq̄rit ꝑ ditio btitudinū. Scdo ostendit ꝓuenientia enūeratōis eaꝝ. ar. iij. et. iiij. Circa ꝑmū ꝑo ostendit q̄lis btitudines distinguāt a virtutib⁹ ⁊ donis. Scdo mouet q̄dā dubiū. arti. ij.

¶ Utr3 btitudines a ꝓtutib⁹ ⁊ donis distinguāt.

Ad ꝑmū sic ꝓcedit. Uidet q̄ beatitudines a ꝓtutib⁹ ⁊ donis non distinguant. Aug. enī in li. de sermone dñi in mōte attribuit btitudines in Matthęo enūeratas donis spūssancti. Ambrosius aūt sup Lucaz. attribuit btitudines ibi enūeratas q̄tuor ꝓtutib⁹ cardinalib⁹. ḡ beatitudines non distinguunt a ꝓtutib⁹ ⁊ donis. ¶ ꝑ. humane voluntatis nō est nisi duplex regula. c. xix. ar. iiij. scz rō ⁊ lex eterna. vt supra dictū ē. ſz ꝓtutes ꝑficiūt hoīem in ordine ad rōnē. dona aūt in ordine ad legez q. lxviij. ar. ꝑ eternā spūssancti. vt ex dictis pz. ḡ nō ꝑt ee aliq̄d aliud ptinēs ad rectitudinē volūtatis hūane ꝑter ꝓtutes et dona. nō ḡ beatitudines ab eis distinguūt. ¶ ꝑ. in enūeratōe beatitudinū ponit mititas ⁊ iusticia et misericordia. que dicunt esse quedā ꝓtutes. ḡ btitudines nō distinguūt a donis ⁊ ꝓtutib⁹. ¶ Sz ꝓtra est q̄ quedā enumerant inter btitudines q̄ nec sunt virtutes nec dona sicut pauptas ⁊ luct⁹ ⁊ pax. dr̄nt ḡ beatitudines a virtutib⁹ ⁊ a donis.

¶ Querit hic ꝑmo de vna condītione beatitudinum scz de distinctōe eaꝝ a ceteris rē.

q. h. et. q. iij. ¶ Rndeo dñm. q̄ sicut supra dictū est beatitudo ē vltim⁹ finis hūane vite. dr̄ enī aliqs ia finē habere ꝑpter spem finis optinēdi. vñ ⁊ ꝑhus dicit in ꝑmo ethi. q̄ pueri dicūt beati ꝑpter spem. Et ap̄lus dicit Ro. viij. Spe salui facti sumus.

¶ Concło rūsiua posita in hoc articulo ē. btitudines distinguūt a ꝓtutib⁹ ⁊ donis. nō sicut habitus ab eis distincti ſz sicut actus distinguūt ab habitib⁹ scz ipos elicientib⁹. Concło Probat cło. btitudines sunt actus. i. opationes ꝓtutū ⁊ donoꝝ ꝓcipue. ḡ cło vera. Cōsequentia ꝓbat. q̄z actus alicui⁹ habitus nō distinguit ab habitu q̄ est ex ꝓncipiuz vt habit⁹ ſz vt act⁹. nō enī distinguit aliq̄d ab alio nisi ꝑm ꝓpriā rōnē. Actus igit distinguit vt act⁹ nō vt habit⁹. Ans deduc̄t ꝑ articulū. btitudines de q̄b⁹ loq̄mur sunt ꝑ q̄s aliq̄s h3 btitudinē q̄ ē vltim⁹ finis hūane vite. ꝓt spem ipaz obtinēdi (. i. btitudo in ꝓposito ē id ꝑ q̄d q̄s sperat tanq̄ ꝑ meritū 2 seq̄ btitudine verā) ſz talis spes obtinēdi verā btitudinē (ꝓ pertim eternā ⁊ verā ē. i. initic operatōib⁹ illis) ꝑ operatōes ꝓtutū ⁊ ꝓcipue ꝑ operationes donoꝝ. ḡ ans vez. huic rōis ꝓbat D. ꝑ. 8° maiorē. scd eū do minoze. ibi. Spes aūt rē. Tertio subiūgit ipaz 2 clonē rūsiuā. ibi. Et ideo rē. Maior ḡ pz ex ap̄lo ⁊ ꝑbo q̄ ad h̄ q̄ est btitudo spei. i. aliqs dr̄ btūs. q̄z sperat spe formata ⁊ innitente meritis q̄b⁹ dign⁹ē btitudine. vt q̄ dicit posit⁹ est de hūdis bonis operib⁹ q̄b⁹ puenit ad beatitudinem vt ꝑbus vult de pueris. Deinde cū dicit.

¶ Spes aūt de fine 2sequēdo insurgit ex h̄ q̄ aliquid 2uenīter mouet ad ipm. q̄d q̄dē fit ꝑ aliquā actionē. Ad finē aūt btitudinis mouet aliqs ⁊ appropinq̄t ꝑ operatōes virtutū. et ꝓcipue ꝑ operatōes donoꝝ. si logmur de btitudine eterna. ad quā rō nō sufficit ſz in eā iducit spūssanc⁹ ad cui⁹ obedientiā ⁊ sequelā ꝑ dona ꝑficimur.

¶ Probat minorē ꝑcedentē sic. Spes de 2sequēdo fine vel btitudine 2surgit ex hoc q̄ aliq̄d 2uenīter mouet ad finē ⁊ appropinq̄t ad ipsum. sed 2uenienter moueri et appropinq̄re ad finē vltimū est ꝑ aliquā operatōem. igitur minor ꝓa q̄ ad ꝑmā ꝑtem. Quare aūt dictū sit ⁊ ꝓcipue ꝑ operatōes donoꝝ. ſz plus q̄ ꝓtutū ostendit sic. Ad btitudinē verā hō puenit ꝑ operatōes tali btitudini ꝓportionatas ⁊ altiores. ſz operationes donoꝝ sunt hmōi nō ꝓtutū. scz moraliū vel itellectualiū. igit. Maior nota. Minor pz. spes obtinēdi beatitudinē ꝓcipue initic operationibus ꝓcedentib⁹ ab altissimo mouente ⁊ sufficienti non aūt insufficienti ſz operatōes donoꝝ sunt hmōi nō ꝓtutū. scz mōales vñ q̄z rō nō sufficit mouere mediantib⁹ ꝓtutib⁹ ad talem finē. ḡ oportet esse altiorē motorē. s. spiritūsanctū. ad cuius sequelā ⁊ obedientiā ꝑficiūt dona. ⁊ ḡ mediantib⁹ actib⁹ ad q̄s mouemur ꝑ spiritūsanc̄m. sum⁹ tigni ⁊ ꝓportionati btitudini ⁊ tales sunt actus donoꝝ. Pz ḡ q̄ btitudines nihil aliud sunt q̄ operatōes bone ⁊ meritorie vite eterne quib⁹ hō sperādo initi ꝑt ad vitā eternā 2sequēdā. spes enī ex meritis puenit. i. 2seq̄t rem speratā ꝑ merita q̄ vocant btitudines nō ia rei sed spei rē. Deinde ibi.

Et ideo btitudines distinguunt quidē a virtutibus ⁊ donis nō sicut habit⁹ ab eis distincti. ſz sicut actus distinguunt ab habitibus.

¶ Subiūgit ipam 2clonem rūsiuā satis clare deducta. ¶ Sed nota q̄ Scotus in. iij. dis. xxxiij. dicit dat volēdo q̄ btitudines sint idez habitus cū habitib⁹ virtutū. scz theologicis ⁊ cardinalib⁹. nō aliq̄n iter dona nolant species specialiores virtutū dicraz. ita ibi ponit due species tpantie. scz hūilitas ⁊ vna species que moderat voluptates in cōmuni fortitudo in se ⁊ iusticia in tribus speciebus. ⁊ due theologice ꝑficientes appetitu. sed deficit opinando quasi D. san. beatitudines a virtutib⁹ distinguat tanq̄ habitus q̄b⁹ intuenti D. san. hic dare apparet falsum. nec ipa 2tra vera D. san. mentez aliquid. ꝓbat vel arguit male accipiendo. ⁊ h̄ne ponderanti ꝓstabit. quia

Scot⁹ nulli auctoritati scripture innitit. nec alicui⁹ sancti doc. ḡre de volūtarie dictis parū curādū est.

¶ Confirmat 2clo rūsiua argumēto in ꝓtrariū.

¶ Ad ꝑmū ergo dr̄z. q̄ Aug. et Ambrosius attribuūt btitudines donis ⁊ ꝓtutib⁹ sicut act⁹ attribuunt habitib⁹. dona aūt sunt eminentiora ꝓtutib⁹ cardinalib⁹. vt supra dictū est. ⁊ ideo Ambrosi⁹ exponēs beatitudines turbis ꝓpositas. attribuit eas ꝓtutib⁹ cardinalib⁹. Aug. aūt exponens btitudines discipulis ꝓpositas in monte tanq̄ ꝑfectioribus. attribuit eas donis spūssancti.

¶ Maior vera. quia Augustin⁹ attribuit beatitudines ꝓpositas discipulis (qui erāt ꝑfectiores) donis que ⁊ ipa sunt ꝑfectiora ꝓtutib⁹ cardinalib⁹ ⁊ intellectualib⁹. attribuit quidē nō idemptice quasi beatitudines sint dona. sed ꝓncipiative ⁊ causaliter. q̄z videl3 btitudines ꝑtinent ad dona sicut eoꝝ actus elicit⁹ ⁊ effectus. Ulterōcedo q̄ Ambrosi⁹ bene attribuit beatitudines q̄tuor cardinalib⁹ nō quidē idemptice sed mō dicto. ⁊ q̄z ꝑsidet⁹ rauit ⁊ locutus fuit de beatitudinib⁹ ꝓpositis turbis que sunt minores ꝑ dictis. q̄z vt patuit q. ꝑcedenti. dona altioꝝ mō operant q̄ virtutes mōales. Quare negat 2ña. nā nō sequit⁹ attribuit⁹ sibi sicut actus habitui. ideo nō distinguunt. imo oppositū sequit. Doc. notat implicite contra dictā beati Augustini ⁊ beati ambrosij. q̄b⁹ nō ꝓtrarientur dū vnus reduxit beatitudines in dona alius in ꝓtutes. sunt enī vtrobiq̄ beatitudines sed ꝓcipue donoꝝ vt patuit in corpore rē.

¶ Ad secundum dñm. q̄ ratio illa ꝓbat q̄ non sunt alij habitus rectificantes hūanam vitā ꝓter virtutes ⁊ dona.

¶ Maior placet ⁊ patuit supra. q. xix. ar. iiij. Minor vera. sed dico q̄ virtutes ꝑficiūt ad rōnem ⁊ dona ad leḡ eternā spiritussancti nō solū ad actū ꝑmū ſz etiā ad actū secūdū. ⁊ ad quosdā actus eliciendos quos dicim⁹ beatitudines. Ultra. ergo nō pōt esse aliq̄d aliud rē. Uerū habituale. ꝑter dona et virtutes. tm̄ est aliq̄d aliud eo paꝛ cto quo actus est aliud ab habitu. Ultra. non ergo beatitudines ab eis distinguūtur. Uerum vt habitus ſz vt actus a ꝓncipijs elicientibus.

¶ Ad tertiū dñm. q̄ mititas accipit ꝑ actu mansuetudinis. Et similr dñm est de iusticia ⁊ misericordia. ⁊ q̄uis hec videant esse ꝓtutes. attribuūtur tm̄ donis. q̄z etiā dona ꝑficiūt hoīem circa oīa circa que ꝑficiunt virtutes. vt dictū est.

Ad aūs vel assumptū dico. q̄ in enūeratōe beatitudinū ponit mititas ⁊ iusticia ⁊ misericordia. sed nō vt significāt vel importāt virtutes. ſz vt importāt actus nō mō act⁹ virtutū sed etiā donoꝝ. nā iuxta supra dicta q. lxviij ar. iij. dona ꝑficiūt ad oīa ad q̄ ꝑficiūt ꝓtutes vt sic mititas. nō tm̄ accipiat ꝑ actu mansuetudinis. ſz etiā ꝑ actu fortitudinis. ⁊ iusticia ⁊ misericordia ꝑ actu pietatis. vt pz ar. iij. ad 3m. Quare negat 2ña. q̄z sicut dictū est. q. lxviij. arti. ꝑ. ad q̄rtū. sapientia ⁊ fortitudo équoce dicunt de ꝓtute ⁊ dono. ita in ꝓposito mititas ꝓcat (min⁹ tñ eq̄uoce) habitū ⁊ actū. sicut etiā supra q. lix. ar. ꝑ. ad 3m. misericordia est misericordiā q̄nq̄z accipi ꝑ actu q̄nq̄z ꝑ habitu. vt ergo btitudo tūc est actus pietatis doni ⁊ distincta a pietate donoꝝ ⁊ a misericordia ꝓture vt act⁹ ab habitu rē. de h̄ ar. vide d. san. in. iij. scripto. dis. xxxij. q. ꝑ. ar. iij.

¶ Utr3 ꝑmia que attribuūtur beatitudinib⁹ ptineant ad hanc vitam.

Ad scdm sic ꝓcedit. Uidet q̄ ꝑmia q̄ attribuūtur btitudinib⁹ nō ptineāt ad hāc vitā. Dicunt enī aliq̄ beati ꝓpter spem ꝑmioꝝ. vt dictū est. sed obiectū spei beatitudo est futura. ḡ ꝑmia ista ptinent ad vitā futuram. Ar. ꝑ. ¶ ꝑ. Luce. vi. ponūtur quedā pene ꝑ oppositū ad beatitudines cū dicit. Ue vobis q̄ estis saturati. q̄z esurietis. ve vobis q̄ ridetis nūc. q̄z lugebitis ⁊ flebitis. sed iste pene nō intelligunt in hac vita. q̄z frequēter hoīes in hac vita nō puniūtur. ſm illd Job xxi. Ducūt in bonis dies suos. ergo nec ꝑmia beatitudinū ptinēt ad hāc vitā. ¶ ꝑ. regnū celoꝝ q̄d ponit ꝑmiū pauptatis est beatitudo celestis. vt Aug. dicit. xix. de ci. dei. plena etiā saturitas nō nisi in futura vita habet. ſm illud psal. Satiabor cū apparuerit gloria tua. visio etiaz dei ⁊ manifestatio filiationis diuine ad vitā futurā ptinēt. ſm illud. i. Jo. tertio. Nunc filij dei sum⁹. ⁊ nondum apparuit q̄d erim⁹. scim⁹ q̄m cū apparuerit. sil̄es ei erim⁹ q̄m videbim⁹ eū sicuti est. ḡ ꝑmia illa ptinēt ad vitā futurā. ¶ Sz 2tra est q̄d Aug. dr̄ in libro de sermone dñi in monte. Ista q̄dē in hac vita ꝓpleri ꝑnt sicut cōpleta in apostolis esse credim⁹. nā illa oīmoda ⁊ in angelicā formā mutatio q̄ post hāc vitā ꝓmittitur. nullis verbis exponi potest.

¶ Hic agit de q̄dā dubio circa ar. ꝑcedentē.

¶ Rndeo dñm. q̄ circa ista ꝑmia expositores sacre scripture diuersimode sunt locuti. Quidam enī oīa ista ꝑmia ad futurā btitudinē ptinere dicūt. sicut Ambrosius sup Lucā. Aug. vero dicit ea ad ꝑsentem vitā ptinere. Chrysostomus aūt in suis homelys quedam eoꝝ dicit ptinere ad futurā vitā. quedam aūt ad ꝑsentem.

¶ Doctoꝝ duo facit. Primo inducit diuersas opiniones doctoꝝ. ſz tez ꝓm vocē circa quesitū. Scdo 2cordat eas ⁊ determinat veritatē ꝑ 2clonem rūsiuā. ibi. Ad cuius euidentiā. Prima ḡ opinio est Ambrosij q̄ dixit oīa ꝑtinere ad futurā vitā. Scda est beat Aug. q̄ posuit oīa ad ꝑsentē vitā ptinere. Tertia est bti Chrysostomi q̄ tenuit mediū q̄dā videl3 ptinere ad ꝑtem q̄dā ad futurā sicut valde apparēs est q̄ 2secutio misericordie ptineat ad ꝑsentē. ſz h̄ie regnū celoꝝ videt magis ptinere ad futurā.

¶ Ad cui⁹ euidentiā 2siderandū est q̄ spes future btitudinis pt esse in nobis ꝓpter duo. Primo q̄dē ꝓpter aliquā ꝓparatōem vel dispōnem ad futuraz btitudinē q̄b⁹ est ꝑ modū meriti. Alio mō ꝑ q̄ndaz inchoatōem ipsecta future btitudinis in viris sanctis. etiā in hac vita. Aliter cū habet⁹ spes fructificationis arboris cū virescit frondib⁹. ⁊ aliter cū iā primordia fructuū incipiūt apparere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. lxix. de beatitudinibus

Conclo

¶ Hic ꝑm̃ ꝓcedat hm̃oi opiniones. qꝝ oēs verificari ꝓnt ꝑ distinctiōem quā tangit ꝓclo rñsiua in q̃ D. plus rñdet cū q̃situ est. Conclo igit rñsiua est. Ea q̃ tangunt in btitudinib⁹ tangꝫ merita solū ptinēt ad ꝑsentē vitā. Sz ea q̃ ponunt tangꝫ ꝑmia ꝑm̃ ptinere ad ꝓsentē vitā vel futurā. Ista ꝓclo vnū supponit z duo dicit. supponit em̃ q⁹ ea q̃ tangunt tangꝫ merita etiā dicant beatitudines et q⁹ que ponunt tangꝫ ꝑmia etiā sint z ptineāt ad beatitudines. z ꝺt q⁹ ꝑm̃ accipi duplr. z ꝑm hoc ptinent ad ꝑm̃ez vitā vel futurā. Primo g̃ D. ꝓbat suppositū. ſcdo ponit ꝓmā ptem ꝓclonis. ibi. Sic igit ea ꝛc. Scdo ſcdam. ibi. Ea vero ꝛc. Presupposituꝫ igit ꝓbat sic. beatitudo (vt loquimur) ꝑt dici ome id rōne cuius est spes future z ꝓfecte beatitudinis. Sz spes future beatitudinis ꝑt esse in nobis. ꝓmo ꝓter aliquā ꝑparatōem vel dispōnez ad futurā btitudinē qđ est ꝑ modū meriti. id est ꝑ ſtutē ipfectā z gram̃ q̃ facit sperare solū ꝑ modū meriti. possum⁹ etiaz sperare futurā beatitudinē ꝑ quandā inchoatōnem ipfectā future btitudinis vt est in viris sanctis. igit supposituꝫ vez. Sz q⁹ tā meritū tactū in btitudinib⁹ q̃ ꝑmium ꝑm̃ dici beatitudines. Maior nota ex ar. ꝑ. Minor declaratur ꝑ sile in naturalib⁹. qꝝ habet spes fructificatōis arboris cū vireſcit frondib⁹. z silr habet spes (Iz aliter z ꝓfectior) cū iā ꝓmor dia fructuū incipiūt apparere. sic ad. ꝑpositū cū aliqs incipit vireſcere ꝑ gram̃ aliqualēz ꝑ bona opa meritoria vite actiue est spes q⁹ ipe ꝓueniat ad beatitudinē ꝓfectā. sed maior spes est cum venerit ad fastigiuz z magnā ꝓfectōez vite z vitā ꝓtemplatiuā abiecris oīb⁹ impedimētis. ¶ Nota q⁹ ꝑma beatitudo ꝓtenta ꝑ modū meriti dicit dispō z ꝑparatio ad futurā vitā. qꝝ cum quis etiā se exerceat in operib⁹ vite actiue z in quibuscūqꝫ bonis meritoꝝqꝫ actionib⁹ ipe disponit ꝑ modum meriti ad beatitudinē z facit eā sibi debitā. Sz qꝝ ꝑa btitudo patrie ꝓsistit in ꝓtemplatōe summa. ideo talis inchoat solū in hac vita in viris sanctis q̃ se ꝑ posse suo totaliter dant ꝓtemplationi diuinoꝝ in q̃ inchoat futura beatitudo. vt patuit supra. g̃re dixit minor. q⁹ pōt esse spes vel ꝑter q̃ndam ꝑparatōem z dispōnem. videlz meritoriā que facit hoiem capacē z dignū beatitudine. Sz in ꝓfectis ꝓtēplatiuis iam inchoata est. Deinde cū dicit.

¶ Sic igit ea que in beatitudinib⁹ tangunt tanqua merita. sunt quedā ꝑparationes vel dispōnes ad beatitudinē vel ꝓfectā vel inchoatam.

¶ Ponit ꝓmā ꝑtem z ꝑm̃ dictū ꝓclonis. videlicet q⁹ merita ptineant tm̃ ad ꝑsentem vitā. ꝓbat dispō remota z viatica tm̃ ptinet ad hanc vitaz. sed q̃ ponunt tangꝫ merita sunt dispositōes ꝑparatorie etiā ad btitudinē im̃ꝓfectā. igit ꝛc. Minor ꝓz. qꝝ sunt meritorie dispōnes. sed meritū est tm̃ ꝑsentis vite. Et posset ſcdo argui. dispositio q̃ disponit etiā ad beatitudinē inchoatā est ꝑsentis vite. Sz ea q̃ ponunt tangꝫ merita. dispōnt etiā ad btitudinē aliqualē inchoatā in hac vita. igit. Maior ꝓz. qꝝ btitudo inchoata est solū ꝑsentis vite. Minor ꝓbat. qꝝ per merita ista disponit q⁹ ad ꝓtemplatōnē diuinoꝝ in ꝑtri vita in qua est btitudo inchoata. Deinde ibi.

¶ Ea vero q̃ ponūt tangꝫ ꝑmia. ꝑm̃ esse vel ipa btitudo ꝓfecta z sic ptinēt ad futurā vitā. vl aliqua inchoatio btitudinis. sicut ē in viris ꝓfectis. z sic ꝑmia ptinēt ad ꝑm̃ vitā. cū em̃ aliqs incipit ꝓficere in actib⁹ ſtutū z donoꝝ ꝑt sperari de eo q⁹ ꝓueniat z ad ꝓfectōez vie. z ad ꝓfectōem patrie.

¶ Subiūgit ſcdam ꝑtem z dictū ꝓclonis. ſcz q⁹ ꝑmla ꝑm̃ ptinere ad ꝑm̃em vel futurā vitā. sicut est qꝝ deū vi debūt qꝝ ꝓsolabunt. qꝝ filij dei vocabunt ꝛc. Arguit sic. Ista ꝑmia ꝑm̃ accipi ꝑ beatitudine ꝓfecta vel imꝓfecta et inchoata sed beatitudo ꝓfecta ptinet tm̃ ad futurā vitā. imꝓfecta etiā ad ꝑsentē. igit ꝛc. Minor nota ex ꝓpta dictꝫ q. v. ar. iij. Probat maior. ista ꝑmia cor rñdēt meritis ꝓtentis in beatitudinib⁹ ſcz operib⁹ z actib⁹ ſtuz et donoꝝ. sed cū q̃s incipit ꝑficere in actib⁹ ſtutū z donoꝝ. pōt sperari de eo q⁹ ꝓueniat ad ꝓfectiōem vie q̃ est btitudo ipfecta vel ad ꝓfectōem patrie q̃ est beatitudo ꝓfecta. igit maior vera. q⁹ ꝑmiū beatitudinū. id est meritoꝝ que etiā dicūtur beatitudines ꝑm̃ esse vel beatitudo patrie vl vie. z sic talia ꝑmia ptinent ad patriā vel viaz. Et quib⁹ sequit ꝓcor dantia sctōꝝ doctoꝝ. qꝝ ꝑmia sunt vite ꝑm̃is et future. o mia em̃ ꝑm̃ esse ꝑm̃is vite imꝓfecta z ꝛmia future vite ꝓfecta. z aliq̃ g̃ (scz imꝓfecta) z aliq̃ nō (scz ꝓfecta) ꝙre Doc. vult implicite esse concor datos ꝑ distinctiōnē quā inuit ꝓclo ꝛc. Et aduerte bene articulū. qꝝ D. vult q⁹ z meritis innitat spes btitudinis z ꝑmiis scz ipfectis. ꝑ hoc stat. z tā illa q̃ ista dicāt btitudines z sunt ꝑmia beatitudinū ꝑparatoriaꝝ z meritoriaꝝ z vult q⁹ ipa ꝑmia ꝑm̃ dupliciter accipi. z vno mō ptinent ad ꝑm̃ē vitā. alio mō ad aliā. z valet ꝑ intellectu qđ d. san. Iz in ij. sent. ꝑo dis. xxxiij. q. ꝑ. ar. iij. ad 2m. vbi dicit. ſpes ꝓfecta facit sperare beatitudinē futurā solū merendo ipam. Sz virtus ꝓfecta ꝑ meritū z assimilatiōem ad ipam. sicut etiaz pueros bone indolis dicim⁹ felices ꝓpter ꝑm̃ in ꝑmo etatis cor. inq̃rit in eis qđdam iudicium future felicitatis apparet. hec ille. Et q̃ ꝑz q⁹ D. in. iij. vocat beatitudinē meritoriā ſtutē ipfectā z beatitudinē ꝑmiū vocat ſtutē ꝓfectā qđ q̃ dē ꝑmiū ꝑm̃is vite nō ē adeo ꝑmiū q̃n sit etiā meritū. m̃ in comparōe ad imꝓfectiōem ꝓcedentē dr ꝑmiū. Iz q̃ ad verā beatitudinē sit meritū. Constat em̃ q⁹ viri ꝓfecti ꝑ cōtemplatōem suā maxime merenť. esto ea q̃ sunt vite ꝓtēplatiue ponant solū ꝑ moduz ꝑmior respectu beatitudinū vie. vt hz D. ar. iij. m̃ in ſtitate sunt illa ꝑmia etiā meritoria. vñ ista nō ꝓtradicūt sequētib⁹ quare bñ dictū est ar. ꝓcedenti. q⁹ beatitudines sunt actus ſtutū z donoꝝ q̃ quidē si sint imꝓfecti sunt merita z dispōes ad ꝛmia ꝓtentis z future vite. si aūt actus donoꝝ ꝑsertim ꝓtemplatiuoꝝ sint ꝓfecti tūc ſt ꝑmia respectu actuū ipfectoꝝ q̃ disponebāt z merebant talē ꝓfectōez. sunt tñ z hi ꝓfecti actus merita respectu beatitudinis patrie ꝛc.

☞ Secūda ꝑs ꝓclonis ꝓfirmat argumēto in ꝓriū.

¶ Ad ꝑmū g̃ dom. q⁹ spes est de futura beatitudine. sicut de vltimo fine. pōt etiā esse z de auxilio gratie. sicut de eo qđ ducit ad finem. sm illud ꝑsal. In deo sperauit cor meū z adiutus sum.

¶ Maior ꝓba z dico. q⁹ aliqs hz spem ꝑmioꝝ vie per opa bona z meritoria z hz spem ꝑmioꝝ ꝓfectā patrie q̃ est maior spes. vt pōt haberi ex dictis in corpe. z ita sperams ꝓfectionē vie z patrie. Ad minorē. est beatitudinis ꝑncipalr sed z alioꝝ min⁹ ꝑncipalr q̃ iuuant ad beatitudinē q̃lis est ꝓfectio vie q̃ est ꝑmiū opationū ꝓcedentiū. Et dr eo post d. san 2ª 2ᵉ. q. xvij. ar. ij. et. iij. q⁹ obiectū materiale ꝑncipale ē beatitudo eterna patrie sz secundariū est oē ptinēs ad beatitudinē illā. q̃ etiā petit z sperāt a deo in ordine ad beatitudinē. Sz obiectū formale ꝑncipale est auxiliū diuinū. secundariū aūt oīne qđ iuuare ad beatitudinē aliquo mō effectiue ꝑt. Quare negat ꝓña. qꝝ ꝑt aliquis sperare non

Articulus iij.

solū beatitudinē ꝓfectā sed etiā ipfectam viaticā. q̃ sunt ꝛmia sperata ꝑ merita z beatitudines ꝑparatorias. Et scd̃o iuxta Doc. in solone nō solū sperat beatitudo patrie (vt scz obiectū materiale ꝑncipale) sed sperat etiā aut aliū gre scz. sicut obiectū secūdariū ꝓtentū sub formali. z sic eut speram⁹ ꝓfectōem gratie z donoꝝ. z actuū earundem que sunt ꝛmia viatica q̃re ꝛmia illa sperant tangꝫ possibilia mediantib⁹ meritis ipfectis z actib⁹ ipfectis.

¶ Ad scd̃m dom. q⁹ mali z si interdū in hac vita tēporales penas nō patiant. patiūt tm̃ spirituales. vt Aug. dicit in ꝓmo ꝓfes. Jussisti dne z sic est. vt pena sibi sit inordinat⁹ animus. Et ꝑs dicit in. ix. ethi. de malis q⁹ ꝓtendit ipoꝝ aīa. z hoc q̃dem huc trahit illud ār illuc. Et postea concludit. Si aūt sic miserū est malū eē. fugiendū est maliciā intense. z similiter ecōuerso boni. z si in hac vita q̃ndꝫ nō habeant corpalia ꝛmia. nūqꝫ tm̃ deficiūt a spūalibus. etiā in hac vita. sm illud Matth. ꝑ. Centuplū accipietis etiam in hoc seculo.

¶ Maior placet. Minor negat. imo pene oppositum beatitudinib⁹ ꝛmiis beatitudinū ptinēt ad hanc vitam. Ad ꝓbatiōem dr q⁹ esto nō puntant realiter. puniunt tm̃ spiritualr. ꝓter remotum ad min⁹ scientie. qꝝ nec verꝫ mis ille extinguit in dānatis. ꝓt indelebilitatē sine deresis ꝓut ostendit Doc. in solone.

¶ Ad tertiū dom. q⁹ oīa illa ꝛmia ꝓfecte quidem ꝓsumabunt in vita futura. Sz interim etiā in hac vita qđāmodo inchoant. nā regnū celoꝝ. vt Aug. dr ꝑt intelligi ꝓfecte sapientie initiū. sm q⁹ incipit in eis spiritus regnare. Possessio etiā terre ꝑcat affectū bonū aīe quiescentis ꝑ desideriū in stabilitate hereditatis ꝓpetue ꝑ terrā ꝑcate. Consolant aūt in hac vita ꝑ spiritū sanctū. qui paraclit⁹. id est ꝓsolator dicitur ꝑticipando. Saturant etiā in hac vita illo cibo de quo dns dicit. Meus cibus est vt faciā volūtatē patris mei. In hac etiā vita ꝓsequūt hoies misericordiā dei In hac etiā vita purgato oculo ꝑ donū ītellect⁹ de⁹ qđāmodo videri pt. Silr etiā in hac vita q̃ mot⁹ suos pacificāt ad silitudinē dei accedētes filij dei noiant. tū hoc ꝓfect⁹ erūt in patria.

¶ Concedo totū qđ dr. Sed nego ꝓñam. qꝝ Iz oīa ista. scz regnū celoꝝ z beatitudo celestis habeant ꝓfecte tm̃ in patria. sed z ꝑ habent ꝑ inchoatōem. nā z spūssctus ꝑ regnat mediāte sapientia in hoib⁹. qꝝ ꝑm⁹ effect⁹ sapiētie est timor dñi q̃ facit vt hoies se ꝓfecte subdant timendo eius offensam z sic ꝓfecte obediunt. z per ꝑñs regnat. de aliqs que hic habent vide ſram.

¶ Utr ꝓuenienter enūerent beatitudines.

Ad tertiū sic ꝓcedit. Uidet q⁹ incōueniēter enūerent beatitudines. Attribuūtur em̃ beatitudines donis. vt dictū est. donoꝝ ꝛt quedā ptinent ad vitaz ꝓtemplatiuā. scz sapientia z intellect⁹. nulla aūt beatitudo ponit in actu ꝓtemplatiōis. sed oīes in his que ptinent ad vitā actiuā. ꝑ insufficienter beatitudines enūerant.

¶ D. ad vitā actiuā nō solū ptinent dona ꝛequētia. sed etiā quedā dona dirigentia. vt scia z ꝓsiliū. nihil aūt ponit inter beatitudines qđ directe ad actū scientie vel ꝓsily ptinere videat. ꝑ insufficienter btitudines tangunt. ¶ D. inter dona ꝛequentia in vita actiua timor ponit ad pauptatē ptinēs. pietas aūt videt ptinere ad beatitudinē misericordie. nihil aūt ponit directe ad fortitudinē ptinēs. ꝑ insufficienter enūerant beatitudines. ¶ D. in sacra scriptura tanguntur multe alie beatitudines. sicut Job. v. dr. Beatus hō q̃ corripit a deo. Et in psal. dr. Beatus vir q̃ nō abiit in ꝓsilio ipioꝝ. Et ꝑuer. iij. Beat⁹ vir q̃ inuenit sapiētiā. ꝑ insufficienter beatitudines enūerant. ¶ Sz ꝓtra videt q⁹ supflue enūerent. sunt em̃ septē dona spūssci. btitudines aūt tangūt octo ¶ D. Luce. vi. ponūt qttuor tm̃ btitudines. supflue ergo enūerant septē vel octo in Matthęo.

¶ Hic ꝑm̃ oñdit ꝓuenientia enūerationis beatitudinū. z ꝓmo quo ad merita. scd̃o q̃ ad ꝛmia. ar. iij.

¶ Rndeo dz. q⁹ btitudines iste ꝓuenientissime enūerant. Ad cui⁹ euidentiā est ꝓsiderandū q⁹ triplicē btitudinē aliq̃ posuerūt. qdā em̃ posuerūt beatitudinē in vita voluptuosa. qdā in vita actiua. q̃dam vero in vita ꝓtemplatiua. Ne āt tres beatitudines diuersimode se hnt ad beatitudinē futuram cuius spe dicimur ꝫ beati. Nā btitudo voluptuosa. qꝝ falsa est z rōni ꝑria impedimētū est btitudinis future. Beatitudo vero actiue vite dispositiua ē ad beatitudinē futurā. Beatitudo aūt ꝓtemplatiua si sit ꝑfecta est essentialiter ipa futura btitudo. si āt est imꝓfecta est quedā inchoatio eius.

¶ Doc. satisfacit q̃sito tali ꝓclone in ꝑncipio corpis. btitudines iste ꝓuenientissime enūerant (scz q̃ ad merita) quo ad ordines z numerū septenariū Matthei. scz ꝛnto Hāc ꝓclonem D. ꝓbat inductiue ꝑ corpus articuli. et imo ꝑmittit qđdā notabile. scd̃o subiūgit ꝓbatōem ꝓcōclone. ibi. Et ideo dns. Notat g̃ D. triplicē beatitudinē ꝓsitā a diuersis vnā falsaz q̃ est voluptuosa aliā q̃ est dispositiua z meritoria vere beatitudinis vt vita actiua q̃ ꝑm aliquos est vere btitudo. z tm̃ in veritate nō est beatitudo vera etiā inchoata sed dispositiua. vt ꝑz q. iij. arti. v. Tertia est btitudo vera z est ꝓtēplatiua q̃ ꝓfecta est beatitudo z ipfecta est inchoata. Consequenter cū dr. Conclo.

¶ Et ideo dns ꝑmo quidē posuit quasdam beatitudines quasi remouētes impedimentū voluptuose beatitudinis. Cōsistit em̃ voluptuosa vita in duobus. Primo quidē in affluentia exterioꝝ bonoꝝ. sue sint diuitie. sue sint honores. a quib⁹ q̃dem retrahit hō ꝑ virtutē. sic vt moderate eis vtat. ꝑ quod aūt excellentioꝝ modo. vt scz hō totaliter ea ꝓtemnat. Uñ ꝑma beatitudo ponit. Beati paupes spiritu qđ pōt referri vel ad ꝓtemptū diuitiaz. vel ad ꝓtemptū honoꝝ. qđ fit ꝑ humilitatē. Scd̃o ꝛo voluptuosa vita ꝓsistit in sequēdo ꝑprias passiones. sive irascibiles sive ꝛcupiscibiles. A sequela aūt passionū irascibilis retrahit virt⁹. ne hō in eis supfluat sm regulā rōnis. donuz aūt excellentioꝝ mō. vt scz

Universidad de Deusto
Biblioteca

hō fm volūtatē diuinā totaliter ab eis tranquillus reddat. Un̄ scđa beatitudo ponit. Beati mites. A sequela vero passionū ꝯcupiscibilis retrahit virtus moderate hmōi passionib⁹ vtendo. donū vero eas si necesse fuerit totaliter abijciendo. q̄n ꝯmo si necariū fuerit volūtariū luctū assumendo. Un̄ tertia beatitudo ponitur. Beati qui lugent.

¶ Deducit ꝯclonem ex isto notabili sic. Beatitudines sunt quib⁹ hic dicimur beati futura beatitudine in spe sed ad spem beatitudinis future cōsequēde. ꝓmo requirunt tres btitudines quib⁹ remoueat falsa beatitudo impeditiua quas dñs ꝓmo loco posuit. scđo loco requirūt beatitudines z merita deseruictia vite actiue q̄ dispositiua est z ꝓparatoria (scz p viā meriti) ad beatitudinē futurā. z he sunt due z ponunt scđo loco a dño Tertio aūt sequūtur ptinentia ad vitā ꝓtemplatiuā sicut prima dispositio z ipa beatitudo q̄ vel est pfecta beatitudo si sit pfecta vel inchoatio eius si sit imperfecta z ad hanc ptinent etiā due. igit sequit ꝯclusio q tres ꝓme opposite false beatitudini ꝓmo ponant. deinde due ptinentes ad vitā actiuā. Tertio due ptinentes ad ꝓtemplatiuā. g̃ ꝯsequenter ponūtur quo ad ordinē z sufficientiā q̄ ad nūerū. Ma⁹ ior trahit ex ar.ꝓ.cr.ij. qz hic solū habet beatitudo spei. q̄ ad minorē ℣. deducit ꝓmo ꝓmā eius ptem. scđo scđam ibi. Actiua vero ꝛc. Tertio tertiam. ibi. Ea vero que ꝛc. Prima g̃ pars minoris. scz q beatitudines remouēres beatitudinē falsam deberāt poni ꝓmo z q tres probatur sic. in ꝯsecutōe pfectōnis ptius (imo ꝓmo) debent poni q̄ tollunt impedimenta ne ad pfectionem intentā ꝙueniri possit. sed vita voluptuosa est impeditiua ꝯsecutionis vere beatitudinis. q tria impedimēta q̄ tollunt p tres ꝓmas beatitudines. igitur ꝓmo debent poni tres btitudines q̄b⁹ illa impedimēta tollant. Maior nota est ex naturalib⁹ z artificialib⁹. z etiā moralib⁹ vbi impedimenta z vitia resecantur an̄q̄ pfectōes inducant Minor. pbat sic. vita voluptuosa primo ꝯsistit in trib⁹ impedimentis vere beatitudinis. scz in affluētia bonor exteriorū. vt in diuitijs z honorib⁹. scđo in sequendo passiones irascibiles. Tertio in sequēdo passiones ꝯcupiscibiles. sed ꝓmū impedimentū destruit z tollit p ꝓmā beatitudinē. scz beati pauperes q̄ est actus virtutis humilitatis aut doni timoris. Scđm tollit p secūdā beatitudinē que est beati mites q̄ est actus mansuetudinis aut doni pietatis vel fortitudinis Tertiū tollitur p beatitudinē beati q̄ lugēt que est actus tpantie aut doni scientie z magis timoris tanq̄ exequētis scie vt mouentis z dirigentis. igit minor ꝓma vera. scz vita voluptuosa impedit p tria. Quare aūt dicat est actus ꝓtutis vel doni. pz ex dictis ar.ꝓ. qz ꝑsertim act⁹ donor sunt btitudines plus q̄ ꝓtutū. qz altiori mō operant z ℣ tangit ℣. in ſra Deinde cum dicit.

¶ Actiua vero vita in his consistit precipue que proximis exhibem⁹. vel sub rōne debiti. vel sub rōne spontanei beneficij. z ad ꝓmū q̄dem nos virtus disponit. vt ea que debem⁹ ꝓximis nō recusem⁹ exhibere. qđ ptinet ad iusticiā. donū aūt ad hocipm abundantiori quodā affectu nos inducit. vt scz feruenti ꝛesiderio eluriens z sitiens cupit cibū vel potum. Unde quarta beatitudo ponit. Beati q̄ eluriūt et sitiūt iusticiā. Circa spontanea vero dona nos perficit virt⁹. vt illis ꝺonem⁹ quib⁹ rō dictat esse donandū. puta amicis aut alijs nobis ꝯiunctis. qđ pertinet ad virtutē liberalitatis. sed donū ꝓpter dei reuerentiā solū necessitatē ꝯsiderat in his q̄b⁹ gratuita bn̄ficia prestat. vñ ℣ Luce. xiiij. Cū facis prandiū aut cenā noli vocare amicos aut fratres tuos ꝛc sed voca paupes z ꝛbiles ꝛc. qđ ꝓprie est misereri. Et ideo q̄nta beatitudo ponit Beati misericordes.

¶ Deducit scđam ptē minoris supra dicte. scz q scđo loco requirant btitudines ptinentes ad vitam actiuā z sunt due. z arguit sic. Prius ponenda sunt dispositiua ad pfectiōem q̄s ponat ipa pfectio. sed btitudines vite actiue dispōnunt z ꝓparant ad vitā ꝓtemplatiuā (imo ad beatitudines vite ꝓtemplatiue tam quo ad merita q̄ q̄ ad ꝓmia) igitur debuerūt iste beatitudines ꝓmo poni post tres ꝑcedentes qz post ablata impedimēta pfectionū statim ponūt debite dispōnes. Q̄ aūt sint due ꝓbat sic. tot sunt beatitudines vite actiue q̄t sunt in q̄b⁹ vita actiua ꝑcipue ꝯsistit. sed illa ꝯsistit in duob⁹ scz in exhibitōe debiti ꝓximo z in spontanea subuentōe eius de. z ꝓmū est actus iusticie z est beatitudo illa. beati qui esuriūt z sitiunt iusticiā. aut est act⁹ doni pietatis aut fortitudinis. Scđz aūt fit p virtutē liberalitatis z est btitudo illa. beati misericordes q̄ est actus doni pietatis aut consilij. igitur sunt due beatitudines. id est due ꝓncipales opatōes ꝓtutum et donor in quib⁹ versat ꝓ hoc statu vita actiua. ¶ Nota aūt q̄ ℣. notāter dt q in his duob⁹ scz in exhibitione debiti z spontanei beneficij precipue ꝯsistit vita actiua. qz fm d. san. scđa sedē. q. clxxxi. et q. clxxxij. Actiua etiā cōsistit in edomatiōe z moderatiōe passionū sed ꝓncipaliter in opatōe ad aliū. vñ z phs actiuā vitam ꝓncipaliter attribuit iusticie. z tū in opatōib⁹ oīm moraliū ꝯsistit. ille ergo due beatitudines. qz sunt ad alterꝝ scz ꝓximū. ideo ꝓncipales sunt in vita actiua. alie aūt tres ꝑcedentes moderant passiones z subsunt istis. ideo ℣. dt vitā actiuā in istis duab⁹ btitudinib⁹ ꝯsistere ꝛc. Tūc ibi.

¶ Ea vero q̄ ad ꝓtemplatiuā vitā ptinēt. vl' sunt ipa btitudo finalis. vel aliqua inchoatio ei⁹. z ideo nō ponūt in btitudinib⁹ tanq̄ merita. sz tāq̄ ꝓmia. ponūt aūt tanq̄ merita effect⁹ actiue vite q̄b⁹ hō disponit ad ꝓtemplatiuā vitā. effectus aūt actiue vite q̄tū ad ꝓtutes z dona q̄b⁹ hō pficit in seipo est mūdicia cordis. vt scz mens hois passiōib⁹ nō inq̄net. Unde septa beatitudo ponit. Beati mūdo corde. Quātū ꝛo ad ꝓtutes z dona q̄b⁹ hō pficit in ꝓpatione ad ꝓmū effect⁹ actiue vite est pax. fm illud Esa. xxx. Opus iusticie pax. Et ideo septima beatitudo ponitur. Beati pacifici.

¶ Probat tertiū ptē minoris sepe dicte. z ꝓmo declarat q̄re ipa dicat q ponant in vita ꝓtemplatiua. act⁹ duor donor est ꝓtemplatiuor nō in loco nec p modum meriti sz ꝓmij. z arguit sic. Illa nō debent poni in loco nec p modum meriti q̄ sunt ipa btitudo finalis vel aliq̄ ei⁹ inchoatio. sz ea q̄ ptinēt ad ꝓtemplatōem z vitā ꝓtemplatiuā essentialiter. vel sunt ipa beatitudo vel aliqua eius inchoatio. igit debent magis poni p modum z in loco ptemij Maior pz. qz btitudo vt sic est ꝓmiū z finis z nō meritū qđ ordinat ad finē. Minor pz ex dictis supra q. vi. ar. v.

¶ Nota q ꝙus vt tangebat ar. pcedēti. ꝓtemplatiua vita. viatica. sit meritoria. qz tū ꝓtemplatio vt sic nō hz ē de meritū. sz magis hz ē ꝓmiū. z ē cōis ad ꝓtemplatōem vie. z patrie. ideo nō ponit in locū meriti. qz z ipa ꝓtemplatio vie ē aliq̄ ꝑticipatio beatitudis. Et g̃ hz p ipam habeat beatitudo pfecta in spe. ꝓpt⁹ ei⁹ inchoatōes. z posset dici beatitudo spei nō tū ponit in loco meriti. sz ꝓmij. Q̄ aūt sint due beatitudines ptinēres p modū meriti z dispōnis ad ꝓtemplatiuaz vitā. z ꝛc ꝓnn duo ꝓmia ptinētia essentialr ad ꝓtemplatiuā. pbat nūc. de ꝓmijs aūt videbit ar. iij. ex intentōne. Et arguit sic. in beatitudinib⁹ ptinētib⁹ ad vitā ꝓtemplatiuā loco meriti. nō ponit aliq̄d essentialr ad ꝓtemplatiuā ptinens p modū meriti. sz solū ꝓmij. ponunt aūt tā. q̄ meritā effectus vite actiue. q̄b⁹ hō disponit ad ꝓtemplatiuā vitā. sz illi effect⁹ sunt duo. igit ꝛc. Maior pz ex dictis statim Minor declarat in ſra. qz effectus vite actiue. vl' ē donor et ꝓtutū ptinentiū ad vitā actiuā z pficientiū hoiem in seipo. z sic est septa btitudo. scz bti mūdo corde. in q̄ meritū ē effect⁹ iā dictor ꝓtutū z donor. q̄z tres btitudines ꝓme sunt effect⁹. vel ē effect⁹ actiue vite fm dona ad aliū pficientia. q̄ ad meritū. z sic ē septima btitudo. scz bti pacifici. vbi vl' in q̄ meritū ē effect⁹ donor z ꝓtutū. q̄z btitudo q̄rta z q̄nta sunt effect⁹. Et h̄ em̄ q aliqs alteri debitū dat z bn̄facit. scđm pax. Est g̃ pax effect⁹ donor z ꝓtutū q̄b⁹ hō debitū reddit z bn̄facit. scz iusticie z liberalitatis et fortitudinis. vl' pietatis z ꝓsilij. ꝓmiū aūt ē ipius sapientie. ¶ Nota aūt ℣. qđ sit mūdicia cordis. ex 2ª 2æ. q. vij. ar. ij. qz ꝯsistit in retractōe appetit⁹. ab eo qđ ē mente hūana ignobilit⁹. z p dñs vt dt Doct. hic. ē effect⁹ donor z ꝓtutū. q̄ moderant passiones z affectōes exteriorū bonor tpaliū. q̄b⁹ si inhereat tāq̄ fini. inq̄nat mens hois. ¶ Nota scđo. q Doc. ꝓpius dixit vitā actiuā ꝓncipaliter ꝯsistere in operationib⁹ ad aliū. sed vt tactū fuit. huic nō obstat qđ tā dt. q dona z ꝓtutes pficiētes hoiem in seipo (scz q̄ ad passiones z affectiones ꝓprior bonor) etiā principāt ad vitā actiuā Sz min⁹ ꝓncipaliter. q̄re bñ stant sic. qđ dt Doct. meritū in duab⁹ vltimis btitudinib⁹ sit ꝓtutū z donor p tinentiū ad vitā actiuā pficientiū hoiem in seipo. z q vita actiua ꝑcipue ꝯsistāt in donis z ꝓtutib⁹. vl' magis i coactib⁹ pficientib⁹ ad aliū. vel ad debitū vl' beneficiū spontaneū. Primū em̄ ē vel⁹ minus ꝓncipaliter. scđm vel⁹ ꝓncipaliter. quare z dr ꝑcipue ꝛc.

¶ Ad ꝓmū g̃ dz. q act⁹ donor ptinentiū ad vitā actiuā exꝑmuntur in ipis meritis. sz act⁹ donorū ptinētiū ad vitā contēplatiuā exꝑmuntur in ꝓmijs rōne iam dicta. videre em̄ dei rōnem dono intellect⁹ et conformari ei⁹ quadā filiatione adoptiua ptinet ad donū sapientie

¶ Maior vera. Btitudies attribuunt donis ad sensum dictū. ar. ꝓ. ad ꝓmū. sz sicut act⁹ ꝓncipijs eliciētib⁹ et ꝓducentib⁹. vl' q̄ ad merita. vl' q̄ ad ꝓmia: Et dico q donor ptinentiū ad vitā actiuā btitudines. vel act⁹ ponunt imerito tū. Et hoc vl' exercitiue vl' directiue. qz nō bñt rōem vltimi finis z ꝓmij. sz dispōnis ad finē. q ē contemplatio. sz act⁹ donor speculatiuor z ꝓtemplatiuor ponunt ī btitudinib⁹ loco ꝓmior rōe dicta circa ꝓbatōes tcie ꝓtis minoris ꝓncipal'. qz videlz bñt rōem finis z vltimi.

Ad minorē. ꝓcedo. q sapientia z intellect⁹ ptinēt ad vitā ꝓtemplatiuā. sal'tē ꝓncipal'. vt patuit supra. q. lxviij. ar. iij Ulterius dico. q nulla btitudo q̄ ad meritū vl' loco meriti ponit in actū ꝓtemplatōnis. vel⁹ ē. qz act⁹ ꝓtemplatōnis bz rōem finis. Sz dico. q ponit actus doni ꝓtemplatiui in loco ꝓmij. qz visio dei z glia filiatōis diuine q̄ ē p. pfectam ꝯiunctōem ad deū ptinent ad vitā ꝓtemplatiuā. g̃ ꝛc. Negat ꝓna. z patuit rō. ꝛre nullus act⁹ doni ꝓtemplatiui debuit poni p modū meriti. sz actus donor actiuor.

¶ Ad scđm dñm. q in his q̄ ptinēt ad actiuā vitā cognitio nō q̄ritur ꝓpter scipsam. sz ꝓpter operatōem. vt etiā phus dt in ij. ethico. Et iō qz btitudo aliq̄d vltimū importat non cōputant inter beatitudines actus donor dirigētiū in vita actiua. q̄s sz eliciūt. sicut ꝯsiliari ē actus ꝯsilij. z iudicare ē actus scientie. sed magis attribuuntur eis act⁹ operatiui in quibus dirigunt sicut scientie lugere. z consilio misereri.

¶ Maior vera. Sz dico q act⁹ donor dirigentium nō sunt finales. sed ordinant ad act⁹ exercituos. vt de se pz. qz noticia practica q̄tis ē directiua appetit⁹. vl' optis alteri⁹ ponē cadētis sub electōne. nō q̄rit ꝓpter scz. sz ꝓpter opus. Ad minorē. vera. q nihil ponit inter btitudies (scz etiā q̄ ad merita) qđ ad actū scie vl' ꝯsilij ꝑtinere videat. Uel⁹ vt act⁹ elicit⁹ z dirigēs. tū ponit act⁹ direct⁹ scz lugere z misereri. q̄re negat ꝓna. qz de rōne btitudis. scz etiā posite in loco meriti. ē ee vltimū z finale. sq̄z g̃ act⁹ direct⁹ finalior ē. z finis act⁹ dirigētis vt sic. ideo magis ponit direct⁹ ꝛc. Et pz etiā ex his. q actus elicit⁹ doni ꝓtetici multo min⁹ potuit poni inter ꝓmia. de q̄z rōne ē maior finalitas q̄s de rōe meritor. si igitur nō debuit ea rōe poni inter merita. multo minus inter ꝓmia ꝛc.

¶ Ad tertiū dñm. q in attributōe beatitudinum ad dona possunt duo ꝯsiderari. Quor vnū est cōformitas materie z scđm hoc ꝓme omnes q̄nq̄ beatitudines possunt attribui scientie z ꝯsilio tanquā dirigentib⁹. sz inter dona exequentia distribuūtur. ita scz q̄ esuries z sitis iusticie z etiā misericordia ptinent ad pietatē. que pficit hoiem in his que sunt ad alterū. mititas aūt ad fortitudinē. Dicit em̄ Ambr⁹ sius sup Lucā. q fortitudinis ē iram vincere. indignationem cohibere. est em̄ fortitudo circa passiones irascibilis. paupertas ꝛo z luctus ptinēt ad donū timoris. q̄ hō se retrahit a cupiditatib⁹ z delectationib⁹ mūdi. Alio mō possum⁹ in his beatitudinib⁹ ꝯsiderare motiua ipsar. z sic q̄ntū ad aliq̄ eorū opz aliter attribuere. precipue em̄ ad māsuetudinē movet reuerētia ad deū. que ptinet ad pietatē. ad lugēdū aūt mouet pcipue scia. p quā homo cognoscit defectus suos z rerū mūdanarū. fm illud Ecclesiastes ꝓmo. Qui addit sciam addit z dolorē. Ad esuriendū aūt iusticie opera' pcipue mouet animi fortitudo ad miserēdū vero pcipue mouet ꝯsiliū dei. fm illud Danielis. iiij. Cōsiliū meū regi placeat. peccata tua elemosynis redime. z inīquitates misericordijs pauperū. Et hunc modū attributōis seqtur Aug. in libro de sermone dñi in monte

¶ Maior vera. qz pauperas spūs ē act⁹ doni timoris. tāq̄ frequentz. z sit ꝯsilij z scie vt dirigentz fm dū plicē attributōem btitudinū ad dona. scz fm Ambrosiū

Universidad de Deusto
Biblioteca

quia attendit ꝓuenientiã in materia. qz ex hoc ipo q̃ alĩ quis se subiũgit deo ꝑfecte hz se retrahere a rebus mundanis qõ fit ꝑ pauptatẽ spũs. z etiã luctũ. vt .D. hz scõa scõe.q.xx. ar.xij. Ista cĩm attributio hic vocata ſm ꝓfoz mitatẽ materie vocat a d. san. scõa scõe q. cxxi. ar. ij. ꝓuenientia ſm ꝓpriã rõnem doni z beatitudinis z ſm ꝓuenientiã obiecti z actus. z sic in ꝓposito actus timoris z pauperatis ad se statim conſequũtur. ideo timoz attribuit pauptas. z iuxta etiã scõm modũ attributõis beatitudinũ ad dona q̃ est Augustin. z attendit ſm motiuũ. ita videlz q̃ beatitudo reducat z attribuat dono cui⁹ actus elicitus est motiu⁹ ad beatitudinẽ. z sic etiã pauptas attribuit timoz. ex subiectione cĩm ad deũ mouet hõ ad fugiendũ magnificare in terrenis. Hec notaui vt tangant q̃ ponit .D. in solone. z hanc adaptõez d. san. in scõa scõe vbi ĩmediate vocat adaptatõem siue attributõnem ſm rõnem ordinis ita ſcilicet q̃ ꝑma beatitudo attribuit vltimo dono z scõa beatitudo penultimo dono ꝛc. Ultra. pietas aũt videt ꝑtinere ad beatitudinẽ miſericordie. vera est. attribuit miſericordia pietati vt exequẽti ꝑter conformitatem in materia. z in actibus. qz miſericordia est ad alterũ sicut z pietas. tñ ſ⁹ aliã adaptatõez beati Aug. attribuit miſericordia conſilio. ex cui⁹ actu ꝙs mouet ad miserendũ. ꝓferens cĩm ea̅ necessaria sit miſericordia ad redimenda peccata mouet ad miserendũ ꝛc. z est ꝓſilium motiuũ impando z suadendo miſericordiã nõ eliciendo quia elicitiue est miſericordie ſructus vel pietatis doni. et ergo qñ donis motuis attribuũtur beatitudines ħ non est semp vt eliciẽtib⁹ sed vt mouentib⁹ z imperãtib⁹ sicut ſcientie hoc mõ attribuit luctus quẽ non elicit sed timor vel ſpantia. Ultra. nihil aũt ponit directe ad fortitudinẽ ꝑtinens. Negat ista. qz ſm ꝑmũ modum adaptatõis ꝑter ꝓuenientiã in materia z obiecto attribuit sibi mitigatas. qz ipa est circa passiões irascibilis circa quas est mitigatas z fortitudo cohibet irã z indignationẽ. quare mitigatas beatitudo. est actus elicitus fortitudinis doni. Sed ſm aliũ modu⁹ attributõis beati Augustini adaptat sibi esuries z sitis iusticie. scz tã q̃ moriuo. qz ex quo aliqs hz animũ fortẽ mouet ad opa iusticie. Quare negat ꝓsequentia. qz oĩm⁹ donis exequentib⁹ attribuũtur aliq̃ beatitudines. elicitiue etiã z donis dirigentib⁹ actus attribuunt (scz ꝓsilio z scientie) q̃ntũ ꝑtinẽtes ad vitã actiuã. et ħ ꝑ⁹ z ꝙ se. videt tñ q̃ q̃ ꝑtinent ad merita sexte z septime beatitudinũ etiã debeãt attribui ꝓsequẽter. qz dictum est in corpe q̃ illa merita sunt effectus donoz z ſructũ ꝓficientiũ in vita actiua. z ergo ea q̃ dirigunt dona exequentia actiua dirigũt ex ꝓsequẽti ad illa merita. nõ em videt assignabile aliud directiuũ. sapiẽtia em z intellectus non dirigũt ea que sunt vite act ue imediate z ꝙ se. quia ꝑticipaliter speculatiua z circa diuina.

¶ Ad quartum dom. q̃ necesse est beatitudines oĩes que in sacra ſcriptura ponũtur ad has reduci vel q̃tum ad merita. vel q̃tum ad ꝑmia. quia necesse est q̃ oĩes ꝑtineãt aliquo mõ ad vitã actiuã. vel ad vitã ꝓtemplatiuã. vnde q̃ dicit Beatus vir qui corripit a dño. ꝑtinet ad beatitudinẽ luctus. q̃ vero dicit. Beatus vir qui nõ abut in consilio impioz. ꝑtinet ad mũdicia cordis. q̃ ħo dr Btus vir q̃ iuenit sapiẽtiã. ꝑtinet ad ꝑmũ septie btitudinis. Et idẽ ptz de oĩb⁹ aliis que ꝑnt induci.

¶ Ad maiorem. verum. alie nominalr. sed ſm rez ad istas reducunt vel ad merita in his posita. vel ad ꝑmia. Et sic illa que ponitur Job q̃nto. Beatus qui corripit a deo. r educitur ad beatitudinẽ q̃ lugent. quia ideo q̃s corripitur a dño ne nimis gaudeat de tẽporali ꝓsperitate. z videtur se in creaturis peccasse ꝛc. Simil⁹ impij sunt imundi inherentes inordinate bonis temporalib⁹. Ideo nõ abire in eorum ꝓsilium. est habere cor mundũ. Inuenire aũt sapientiã ꝑtinet ad ꝑmiũ septime beatitudinis ꝛc. Et he quattuor rõnes arguũt q̃ insufficienter. sequẽtes due arguũt q̃ superflue. Et nimis plures

Ad q̃ntũ dom. q̃ octaua btitudo est quedã cõfirmatio z manifestatio omniũ ꝓcedẽtiũ. ex ħ em q̃ aliqs est confirmatus in pauperate ſpũs z mitate z alijs sequentib⁹. ꝓuenit q̃ ab his bonis ꝑter aliquã ꝑsecutõez nõ recedit. vñ octaua btitudo quodãmodo ad septẽ ꝓcedentes ꝑtinet.

¶ Ad argumentũ qđ obijcitur ꝑmo in ꝓtrariũ quas ad scdam partez assumpti. Dico q̃ octaua beatitudo nõ est distincta ſm rem ab eis. sz est inclusa in alijs. z ad aliqs sequitur z manifestat ꝓcedentes. Ex hoc em q̃ aliqs est firmus in alijs beatitudinib⁹. scdr q̃ nõ recedat ab eis ꝑter quãcunq; ꝑsequutõnem. Unde nõ ponit in numerũ octaua beatitudo ꝓtra alias. sed oĩes alias includit. z ad eas pertinet sicut rorum ad partes. z sicut perfectum continet minus perfectum.

¶ Ad sextum dom. q̃ Lucas narrat sermonẽ dñi factum ee ad turbas. vñ btitudines numerãtur ab eo ſm capacitatẽ turbarũ. que solã voluptuosam et tpalem z terrenã btitudinẽ nouerũt. vñ dñs ꝑ q̃tuor btitudines q̃ttuor excludit que ad ꝓdictã btitudinẽ ꝑtinere videnf. Quoz ꝑmũ est abundãtia bonoz exteriorũ. qđ excludit ꝑ hoc q̃ dr. Beati pauperes. Scdm est q̃ sit hñ hoi quãtũ ad corp⁹ in cibis z potib⁹. z alijs hmõi. z hoc excludit ꝑ scdm qđ ponit. Beati q̃ esuritis. Tertiũ e q̃ sit hoi hñ quãtum ad cordis iocũditatẽ. z ħ excludit tertio dicens. Beati qui nunc fletis. Quartũ est exterior hoim fauor z hoc excludit q̃rto dicẽs. Beati eritis cũ vos oderint hoies. Et sicut Ambrosi⁹ dt pauptas ꝑtinet ad tẽperãtiã. q̃ illecebrosa nõ q̃rit. esuries ad iusticiam. qz q̃ esurit cõpatit. z cõpatiendo largit. flet⁹ ad prudẽtiam. cuius est flere occidua. pati odiũ hoim ad fortitudinem pertinet

¶ Concedo añs. q̃ Luce. vſ. ponantur tm̃ quattuor beatitudines. Et ratio est. quia dñs loq̃batur turbis et imꝑfectis. qui nõ nouerunt nisi voluptuosam z terrenaz beatitudinẽ. a qua eos christus ꝑ illas quattuor beatitudines retrahere volebat. ꝛcludẽdo ea que ad illam beatitudinem ꝑtinere videbant. Sed negat ꝓsequẽtia. qa alibi. scz Matthei q̃nto. ꝓpe suit discipulis. z oĩes beatitudines ad finalem hominis ꝑfectiõem pertinẽtes. tam videlicz retrahentes a dicta falsa beatitudine q̃ disponẽtes ad veram. z etiã ipam beatitudinẽ veram Unde nõ sequitur. ponit ibi quattuor gratia materie. ꝓpter videlz capacitatẽ audientiũ. igitur nõ sunt plures. quia nõ oia omnibus dicunt. sz ad altiorem doctrinã oportz discipulũ esse altius dispositũ. ¶ Doct. sanct. in hac solutõe ostẽdit quõ ꝑ q̃tuor beatitudines positas apud Lucã excludunt quattuor. in quibus imꝑfecte z rudes beatitudinem esse false putabãt. Et in fine solutõnis adaptat z attribuit has quattuor beatitudines posias in Luca virtutib⁹ cardinalib⁹. pauptatẽ temperãtie. que in alijs beatitudinib⁹ a Matheo assignatis tribuit humilitati vel dolno timoris ꝛc. ¶ Et nota ꝑbũ. prudẽte ẽ flere occidua. id est caduca z transitoria. tribuit aũt beatus Ambrosi⁹ illas beatitudines ꝓtutib⁹ cardinalib⁹. que sunt minores donis. quia loq̃tur de beatitudinib⁹ ꝓpositis turbis. Augustin⁹ aũt loq̃tur de ꝓpositis discipulis. ideo adaptauit donis. vt patuit ar. ꝑmo ad ꝑmũ.

M ¶ Utrũ ꝑmia btitudinũ ꝓuenienter enumerẽtur

Ad q̃rtũ sic ꝓcedit. Uidet q̃ ꝓmia beatitudinũ inconuenienter enumerẽt. In regno em celoz q̃ est vita eterna bona oia ꝓtinent. ꝓsito em regno celoz nõ oportuit alia ꝑmia ponere. ¶ .P. regnũ celoz ponit ꝑ ꝑmio z in ꝑma btitudine z in octaua. q̃ eadẽ rõne debuit poni in oib⁹. ¶ .P. in beatitudinib⁹. ꝓcedit ascẽdendo. sicut Aug. dt. in ꝑmis aũt videt ꝓcedi descendẽdo. nã possessio terre est min⁹ q̃ regnũ celoz. ergo inconuenienter hmõi ꝑmia assignantur. ¶ Sz ꝓtra ẽ auctoritas ipsi⁹ dñi ꝑmia hmõi ꝓponẽtis

¶ Hic vltimo ostendit ꝓuenientiã enumeratõis ꝓmioz. sicut em dictum est arti. scdo. In q̃ liber beatitudie ponunt duo. Unũ in loco meriti aliud tanq̃ ꝓmiũ et oportz ꝑsupponere. q̃ Doc. sanct. in corpoze z solutionib⁹ q̃ beatitudines semp intelligat merita z nõ ꝑmia.

¶ Rñdeo. dom. q̃ ꝑmia ista ꝓuenientissime assignantur cõsiderata conditione beatitudinũ ſm tres beatitudines supra assignatas

¶ Doct. sanc. respondet quesito tali ꝓclusione. Ꝓmia beatitudinũ (id est meritoz que sunt beatitudies dispositue z meritorie) ꝓuenientissime assignant. Probat ꝓclusio. ista ꝑmia correspondent ꝓditionib⁹ beatitudinũ ꝓuenientissime. igitur ꝓclusio vera. Hui⁹ ꝓsequẽtie D. sanc. ponit ꝑmo añs cum ipa ꝓclusione. Scdo per reliq̃ quũ corporis. ꝑbat añs. ibi. Tres cĩm ꝑme ꝛc. Et tenet ꝓsequẽtia ꝓdicta extra lrãm. quia premiũ dicit in ordine ad meritum qđ hic dicit beatitudo. z dicit ꝑmium merito correspondere. sicut effectus sue cause aliquo mõ. quare tene sequtur. ista ꝑmia sunt assignata ſm correspondentiã ad beatitudines. igit ꝓuenienter ꝛc. Cõsequit cũ dt

¶ Tres em ꝑme beatitudines accipiũtur ꝑ retractionẽ ab his in qb⁹ voluptuosa btitudo ꝓsistit. quã hõ desiderat querens id qđ naturalr desideratur nõ vbi q̃rere dz. s. in deo. sed in reb⁹ tpalib⁹ z caducis. z ideo ꝑmia triũ ꝑmaz beatitudinũ accipiunt ſm ea q̃ in btitudine terrena aliq̃ querũt. querũt em hoies in reb⁹ exterioribus. s. diuitijs z honoribus excellentiam quãdã z abundantiam quoz vtrũq; importat regnũ celoz ꝑ qđ homo ꝓsequit excellentiã z abundantiã bonoz in deo z ideo regnũ celoz dñs pauperib⁹ ſpiritu repromisit. Querũt ãt hoies feroces et immites ꝑ litigia z bella securitatẽ sibi acq̃rere inimicos suos extruendo. vñ dñs repromisit mitib⁹ securã z quietã possessionẽ terre viuentiũ. ꝑ quã significat soliditas eternoz bonoz. Querut at hoies in cõcupiscẽtijs z delectationib⁹ mũdi habere ꝓsolationẽ ꝓtra ꝑntis vite labores. z iõ dñs ꝓsolationez vite lugẽtib⁹ promittit.

¶ Deducit añs ꝓdictum. Et ꝑ maiorẽ explicatõe arguitur sic. Beatitudines (id est merita) sunt assignate ſm illas ꝓditiones. scz ſm tres beatitudines assignatas arti. ij. ita q̃ tres ꝑme retrahunt ab his in qbus ꝓsistit beatitudo falsa z voluptuosa. Due vero alie beatitudines ꝓsistunt in operibus ꝓncipaliter duob⁹ vite actiue. Alie aũt due dicunt dispositiones ad veram beatitudinẽ. scz ꝓtem plativã. igitur z ꝑmia debent accipi ſm ea que homines q̃runt in vita voluptuosa tanq̃ ꝓmia. z ſm ea ꝓpter que dimittebant z recedebant ab operibus vite actiue. z ſm ea que correspondent dispositionib⁹ positis in meritis. sed hoc fit in enumeratõne ꝑmioz. igitur. Añs verum. scz q̃ ꝑmia correspondent ꝓditionib⁹ meritoz. Assumptum. ꝑ añcedente patuit arti. tertio. z ꝓsequẽtia ꝑbatur. qz ex hoc ꝑmia meritis ꝓportionabilr correspondẽt quo ad tres beatitudines dictas. quia q̃ querit beatitudinẽ verã et dimittit falsam. debet ꝑmiari largius. quã qui inseruit falsam beatitudinẽ z vbi nõ est. Et qui ꝑficit vite actiue opera debet consequi ea cõmoda q̃ alij q̃runt opera ipsa horredo z qui habet ꝓuenientes dispones ad ꝓemplationem. debet habere correspondẽtia ꝑmia vite ꝓtemplatiue. Minoꝛ ẽ subsumꝑta Doct. sanc. deducit ꝑmo quo ad tria ꝑma ꝑmia. Scdo quo ad duo sequẽtia. ibi. Alie vero ꝛc. tertio duo vltima. ibi. Alie vero due vltime ꝛc. Quo igitur ad ꝑmum ꝓceditur sic. In beatitudine voluptuosa z terrena a qua retrahunt tres beatitudines ꝑme. homines querunt ꝑmo in exterioribus bonis (scz diuitijs z honoribus) excellentiã z abundantiã. Et querunt secundo feroces per litigia z bella securitatẽ acq̃rere. z tertio querunt in delectationib⁹ z cupiscentijs ꝓsolationem habere ꝓtra ꝑsentis vite labores. sed ꝑmia trium ꝓdictoꝛũ beatitudinũ ꝑmaz correspondẽt istis tribus ꝑmijs iam enumeratis. igitur. Minoꝛ sub sumpta vera. scz q̃ ꝑmia enumerant correspondẽter ad ꝑmia beatitudinũ ab alijs positarũ. Minoꝛ ꝓxima declaratur. quia regnũ celoz importat abundantiã z excellentiã quã dñs ꝑmisit pauperib⁹ ſpiritu. que retrahit a bonis exterioribus. Et possessio terre viuentiũ importat soliditatẽ z securitatẽ eternoz bonoz. quã deus ꝑmisit mitibus que retrahit a sequela passionũ irascibilis. Et ꝓsolatio vite ꝑmittitur lugentibus. que retrahit a sequela passionũ cõcupiscibilis. ita q̃ euitãtes ea q̃ sunt in beatitudine falsa. ꝓsequunt ꝑmia q̃ querunt q̃rentes ipam. Deinde cũ dicit

¶ Alie vero due beatitudines ꝑtinent ad opa actiue beatitudinis. q̃ sunt opa ꝓtutũ ordinantiũ hominẽ ad ꝓximũ. a qb⁹ opibus aliq̃ retrahunt ꝓpter inordinatũ amoꝛẽ ꝓpꝛij boni. z ideo dñs attribuit illa ꝑmia his beatitudinib⁹ ꝓpter que hoies ab eis discedũt. Discedũt em aliq̃ ab operib⁹ iusticie nõ reddẽtes debitũ. sed potiꝰ aliena rapientes. vt bonis tpalibus impleant. z ideo dñs esurientib⁹ iusticiaz

Universidad de Deusto
Biblioteca

saturitatē reprōmisit. Discedūt etiā aliq̄ ab operib⁹ misericordie. ne se immisceāt miserijs alienis. ⁊ ideo dñs misericordib⁹ reprōmittit misericordiā. p quaz ob omni miseria liberentur.

¶ Probat minorē supadictā. de bñdine actiua q̄z tum ad alia duo p̄mia sic. ab operib⁹ vite actiue (q̄ sunt opera virtutū ordinantū hoiem ad proximū) aliq̄ retrahunt ꝓpter amorē boni ꝓpriꝫ. vt sc̄z bonis ꝓpijs implean tur nō reddētes debitum. Alij vero recedunt ab operib⁹ misericordie. ne alienis miserijs se immisceant. sed his pre/mijs q̄sitis ab his q̄ dimittūt vitam actiuā. correspōdēt p̄mia a dño posita. igit⁹ cū. pbat minor. q̄z dñs iusticiam esurientib⁹ promisit saturitatē. ⁊ misericordib⁹ misericor/diā. p quā ab oīni miseria liberantur. Igitur p̄mia ista correspondent his ꝓpter que homies retrahunt ab operi bus vite actiue. Tunc ibi

¶ Alie vero due vltime beatitudines pertinent ad ꝓtemplatiuā felicitatem seu beatitudinē. ⁊ ideo fm̄ q̄uenientiā dispositionū que ponūtur in meri/to p̄mia redduntur. nam mūdicia oculi disponit ad clare videndū. vnde mūdis corde divina visio re/promittit. Cōstituere vero pacem vel in seipo. vl' in ter alios. manifestat hoiem esse dei imitatorē. q̄ ē de⁹ vnitatis ⁊ pacis. ⁊ ideo p̄ premus redditur ei glo/ria diuine filiatōnis que est in perfecta cōiunctione ad deum p̄ sapientiā ꝓsummatam.

¶ Ostendit minorē sepedictā de p̄mijs vite ꝓtēplati ue sic. Scōm q̄uenientiā dispositionū que ponunt⁹ in me rito p̄mia redduntur. sz mūdicia cordis oculi. disponit ad clare videndū. ⁊ ꝓstituere pacem vel in seipo. vel inter ali os manifestat hominē dei esse imitatorē. qui est de⁹ vni/tatis ⁊ pacis Igitur p̄me dispositōni. sc̄z beati mūdo cor de. q̄uenienter p̄ p̄mio attribuit⁹ ⁊ promittit⁹ diuina visio. et scōe. sc̄z beati pacifici. reddunt⁹ p̄ p̄mio gloria diuine filia tionis. que est. id est ꝓsistit in perfecta q̄iunctione ad deum p̄ sapientiā ꝓsummatā. pz igit⁹ minor ꝓbanda. sc̄z q⁹ hec p̄mia assignant⁹ correspondēter fm̄ ꝓditōes beatitudi/num ⁊ merite p̄ in ordine ad tres beatitudies. sc̄z falsaz im̄pfectā ⁊ pfectam. q⁹ tria p̄ma p̄mia sunt q̄ querunt⁹ in beatitudine falsa. duo alia (sc̄z quartū ⁊ quintū) sunt pre/mia que q̄runtur ab omittentib⁹ opa beatitudinis imp/fecte. sc̄z vite actiue. q̄ ꝓsistit p̄cipaliꝫ in operib⁹ ad aliuz. ad sensum dictū. ar. p̄cedenti. Ultima vero p̄mia sunt in quib⁹ essentialiꝫ ꝓsistit beatitudo. ⁊ q̄runtur tanq̄ vera be atitudo vel ichoata vel pfecta. ¶ Nota aūt q⁹ ista p̄mia aliter ⁊ aliter se habēt ad beatitudines tres. sc̄z voluptuo sam actiuā ⁊ ꝓemplatiuā. Nam tria p̄ma correspondēt his p̄mijs. q̄ agentes vitā voluptuosam q̄runt. licet nō put oportz. ⁊ vbi oportz. ⁊ in eo vbi illa q̄renda sunt in veritate. sed duo p̄mia alia. assignant⁹ tanq̄ correspondē tia his q̄ querunt discedētes a vita actiua q⁹ saturentur nō sitiunt⁹ iusticie opera reddendo debita. nec immiscent se miserijs aliozum. vt miseriam euadāt. q̄uis etiā secrā/tes vitam actiuam. a deo ista p̄mia ꝓsequantur.

F Et ꝓfirmatur ꝓclusio argumento in ꝓtrarium.

¶ Ad p̄mum ergo dōm. q⁹ sicut Chrysostomus dz. omnia p̄mia ista vnum sunt in re. sc̄z beatitudo eterna quā intellect⁹ humanꝰ nō capit. ⁊ ideo opoz

tuit q⁹ p̄ diuersa bona nobis nota describeret obsc/uata ꝓuenientia ad merita q̄b⁹ p̄mia attribuunt

¶ Antecedēs ꝓceditur. sc̄z q⁹ in regno celorum (q⁹ ē vita eterna) oīa bona includuntur realiter. sed tamen nō distincte oīa bona in illa contenta exp̄muntur. sz ha ber describi nobis nō cognoscentib⁹ in se vitam beatam per bona nobis nota. seruata ꝓportione ad merita. Sic/ut christus exponit sufficientiam beatitudinis p̄ edere et bibere supmensam suā in regno suo. quia ista sunt ma gis nota nobis. Sicut ⁊ species ⁊ definitio idem f̄cant. etiam fm̄ rationem. sed differunt tamē in modo exp̄men di vocali. idem f̄catum formale Et apud theologū hoc nomē deus fm̄ rem idem f̄cat q⁹ bonitas. sapientia et alia nomina attributalia. quia tamē differūt in modo ex primendi idem fm̄ aliam cōceptōnem in ordine ad intel/lectum creatum. p̄sertim humanū. ideo nō est nugatio. dicere deus bonus ⁊c. Quare negatur cōsequētia. quia in regno celorum nō oīa distincte exp̄muntur nobis. Esto fm̄ rem ibi cōtineantur. sed oportet ipm̄ explicari per bona varia nobis nota. Qui ergo videt deum datē. habet oīa bona tacta in p̄mijs. sed illud bonū ado fecūdum est vt plura in se cōtineat. ideo variꝫ modis ex primitur. Est cū beatus videns deum liber ab oī mi/seria. ⁊ habet securitatem de oībus bonis. Et ē filius dei. ⁊ sic de alijs. Et ideo vt boies magis illud bonū in telligerēt. ꝓps q⁹ varia explicant bona.

¶ Ad scōm dōm. q⁹ sicut octaua beatitudo ē fir/mitas q̄dam omniū beatitudinū. ita debent sibi offi ar.ij. ad.v. nia beatitudinū p̄mia. ⁊ ideo redit ad caput vt in telligant⁹ sibi ꝓsequēter oīa p̄mia attribui Vel fm̄ Ambrosiū. pauperib⁹ spiritu repromittit regnū ce/lorū q̄tum ad gloriā anime. sed passis p̄secutōem in corpore quantū ad gloriā corporis.

¶ Ad añs. vez. sed alia rōne. ponit⁹ enī p̄ p̄mio p̄me beatitudinis rōne dicta. vt videlicz hi q̄ retrahūt se a dis iunctis ⁊ bonis exterioribus ꝓpter deū. nihilomin⁹ sperarēt se ꝓsecuturos abūdantiā bonoꝝ ⁊ excellentiā supeminē/ter. Sz regnū celoꝝ ponit⁹ in octaua beatitudine. q̄z sicut ipa octaua beatitudo ē cōis. ⁊ firmitas oīm beatitudinuz vt patuit ar. iij. ad q̄ntū. ita cū sibi p̄mū attribuit⁹ p̄mium intelligant⁹ oīa alia p̄mia subsequēcia ⁊ ineluſa in regno celoꝝ (vt ad p̄mū dictū ē) sibi dicere attribui. regnū cū celoꝝ ē caput ⁊ p̄cipaliꝫ p̄mū. fm̄ rē oīa alia includens Et ita cōmuni beatitudini attribuit⁹ cōe p̄mū Cōmune dico p̄ eminentē inclusionē oīm aliorꝝ. Scōo dz fm̄ aliuz modū dicēdi q⁹ ē beati Ambrosij. Ad añs. q⁹ regnū celoꝝ ponit⁹ p̄ p̄mio in p̄ma beatitudine. accipiendo regnū celo rū p̄ p̄mio essentiali ⁊ beatitudine aie. Sz in octaua po/nit⁹ regnū celoꝝ p̄ p̄mio accidētali q̄ est glia corpis. q̄ē g dores corpis glorioſi. vl' etiā p̄ aureolas. q̄ scōario sunt etiā in corpe. vt habet D. sanc. in q̄rto. dist. xlix. q. v. arti. iij. q̄stiūcula. v. Pertinet enī illa octaua beatitudo fm̄ glo sam Matthei. v. ad martyres. q̄z aureola maxima erē. Sed q⁹ supra dictū est. q⁹ octaua beatitudo nō sit specialis et distincta. Er p̄ q̄ns nec hz distinctū p̄miū. iō p̄ma so/lutio magꝭ ꝓcedat. Sz fm̄ aliū modū dicēdi opponeret dicere. q⁹ est distinctū p̄miū. sc̄z accidētale ⁊c.

¶ Ad tertiū dōm. q⁹ etiā p̄mia fm̄ additōnem se habent ad inuicem. nō plus est possidere eternā regni

celorum q̄z simpliciter habere. multa enī habemus q̄ nō firmiter ⁊ pacifice possidemus. plus ē etiā ꝓso lari in regno q̄z habere ⁊ possidere. multa enī cū do/lore possidemus. plus est etiā saturari q̄z simpliciter consolari. nā saturitas abundantiam consolationis im̄portat. misericordia vero. excedit saturitatem. vt plus sc̄z hō accipiat q̄z meruerit vel desiderare potu erit. adhuc aūt maiꝰ est cū videre. sicut maior ē qui in curia regis nō solū prandet. sed etiā faciem regis videt. summam autem dignitatem in domo regia filius regis habet.

¶ Maior vera. ⁊ intelligitur in beatitudinib⁹ quo ad merita. In ūlis enī ꝓceditur ascendēdo de minori. vide/licz ad maius. minus enī est abūcere exteriora bona. q⁹ fit q⁹ paupertatē spūs. quā domare ꝓpium animū. q⁹ fit q⁹ beatitudinē. beati mites ⁊c. Ad minorē negatur. q⁹ in p̄mijs. ꝓcedatur descēdendo videlicz a maioribus ad mino/ra. imo ꝓceditur ascendēdo. Ad pbatōem negatur q⁹ possessio terre vilitū sit minus q̄z habere. sc̄z de iure regi num celorum Multa enī sunt ūlicuius de iure. que tamē de facto nō possidet. Et aliqs possidet sine ꝓsolatōe ⁊ de re. Unde in q̄tum ratōne distinguunt. tunc semp. posteꝝ rius dignius ⁊ maius est q̄z p̄us. q̄uis fm̄ rem idez sint Et p̄ ꝓsequēs vnū nō est realr nobilius. Sicut hz Doc. sanc. p̄ma qre. q. iij. ar. ij. ad tertiū Et supra. q. j. ar. v. ad scōm. q⁹ esse est pfectius q̄z vita. ⁊ vita q̄z sapientia si ꝓsi/derent fm̄ q⁹ ratōne distinguūtur. Sic in ꝓposito. si ista p̄mia accipiant⁹ fm̄ q⁹ ratōe distinguūtur. tūc posterius est pfectius. vt Doc. sanc. clare ostēdit in solutōne negan do minorē. ⁊ ostendēdo fallitatē pbatōnis.

¶ Questio lxx. de fructibus

Deinde ꝓsiderandū est de fructibus. Et circa hoc querūtur q̄tuor. Primo vtruz fructus spūs sint actus. Scōo vtrū dif/ferant a beatitudinib⁹. Tertio de eoz nu mero. Quarto de oppositione eoz ad opera carnis.

¶ Quia beatitudines pfectiones actus dicūt. q̄z fru/ctus (vt patz ar. ij.) ideo post beatitudines agit de fructi bus. q⁹ ipi ad virtutes habitudinē habent. tanq̄ eorum actus. Et in p̄senti questione Doct. sanct. duo p̄cipaliꝫ facit. Primo determinat de fructib⁹ fm̄ se. Scōo tōpan/do ad oppositā. ar. q̄rto. Primū in duas. quia p̄mo inq/rit q̄d sit fructus. Scōo assignat q̄uenientiā enumeratio nis eoz. Circa p̄mū. p̄mo inq̄rit quid sint. Scōo ostē/dit quō differāt a beatitudinib⁹. ar. ij.

¶ Utrū fructꝰ spūssancti sint actus.

Ad p̄mū sic ꝓcedit. Uidet q⁹ fructus spiri tus sc̄ti q̄s Apl's nominat ad Gal. v. nō sint actus. Id enī cuius est aliꝰ fructꝰ nō debet dici fructꝰ. sic enī in infinitū ireturꝫ. sed actuū nostroꝝ est aliqs fructus. Dicit enī Sap. iiij. Bonoꝝ laborū gloriosus est fructꝰ. Et Jo. xij. Qui merit mercedē accipit ⁊ fructū congregat in vi tā eternā. ergo ipsi actus nostri nō dicūtur fructus. ¶ P̄. sicut aug. dz in r. de tri. Fruimur cognitis in q̄/bus voluntas ipa delectata q̄escit. sz voluntas nostra nō potest conquiescere in actib⁹ nostris ꝓpter se. ergo actus nostri fructꝰ dici nō debet. ¶ P̄. inter fructꝰ spi ritꝰ sancti enumerāt ab apl'o aliqne ꝑtes. s. charitas mansuetudo. fides ⁊ castitas. ꝑtes aūt nō sunt ac tus sed habit⁹. vt inp̄ dictū est. q̄ fructꝰ nō sunt act⁹ q.lv.ar.j.
¶ Sed ꝓtra est quod dz Matth. vij. Ex fructu ar/boz cognoscit. i. ex opib⁹ suis hō. vt ibi exponit⁹ a san ctis. q̄ ipsi actus humani dicūtur fructus

¶ Querit ergo p̄mo hic. an fructus spūssancti enume rati ab apl'o ad Galathas. v. sint actus.

¶ Rñdeo dōm q⁹ nomē fructꝰ a corpalibo ad spi ritualia ē translatū. Dicit aūt in corpalibo fructꝰ q̄d ex planta. pducit cū ad pfectōem puenerit ⁊ q̄ndaz in se suauitatē habet. Qui q̄dē fructꝰ ad duo cōpari p̄t. s. ad arborē. pducentē ipm. ⁊ ad hoiem q̄ fructuz ex arbore adipiscit. fm̄ hoc igit⁹ nomen fructus in re bus spūalibo dupl'r accipe possum⁹. Uno mō vt di catur fructus hois quasi arbozis id quod ab eo. p/ducit. Aliō modo vt dicatur fructus hois id quod homo adipiscitur.

¶ Doc. sanc. in hoc corpe plus respōdet q̄z q̄stiū sit ꝓpter pfectōem doctrine. Querit enī de fructib⁹ spūssanc ti. ⁊ in corpe etiam loquit⁹ de fructu hois varie accepto Unde p̄mo ponit rōnem huius. q⁹ quoddā notabile di/stinctiuū. Scōo subiūgit aliquas ꝓclusiones respōsiuas ibi. Hō aūt omne id ⁊c. Notat ergo p̄mo. q⁹ modū ꝓclu/sionis fundamētalis. q̄d nois fructus hois spūalis. dis/cens q⁹ hoc nomē fructus in rebus spūalib⁹ dupl'r accipere possumus. Uno modo vt fructus hois dicit⁹ quasi arboris (id est vt fructus cōparatur ad hoiem. sicut fru/ctus arboris ad arborē. vtrobiq̄ videlicz in ratōe. pduc/enti ⁊ effectus) Alio modo vt dicat⁹ fructus hominis id q⁹ homo adipiscitur. esto arbor nō fructuat. tū. pduxit id q⁹ suaue est ⁊ ab alio fruibile. hō aūt met fruitur fructu suo Et sub breuib⁹ verbis ponit Doc. sanc. eandem distinc/tionē sup ad Galath. q⁹ fructus dz dupl'r. Uno mō vt pductus. Alio modo vt acquisitus in quo quis cupit q̄sce re ⁊ eo frui. ita q⁹ dicatur fructus. q⁹ obiectum fruitōis Et huius duplicis acceptōnis nois Doc. sanc. ponit ra tionē in p̄ncipio corporis. quia nomē fructus a corpora libus ad spūalia est translatū. Sed in corporalib⁹ fructus (qui sc̄z ex planta. pducitur ⁊ dz fructus) cum ad pfectiꝫ onem puenerit ⁊ quādā suauitatē in se hz) potest ad duo compari. sc̄z ad arborē. pducentē ipm (⁊ sic dz fructus. q⁹ pductū nō q̄dcūq̄. sed pfectum ⁊ vltimū) et ad hoiem q̄ fructū ex arbore adipiscit⁹ ⁊ acquirit. igitur ⁊ spūalis fru/ctus potest accipi ⁊ dici dupl'r. vnus videlicz dz hois fru ctus spūalis. q⁹ est q̄d pductum vltimū tū ⁊ suaue. Al/ius. q⁹ et si nō est q̄d pductū. ē tū aliq̄d vltimū expectatū adipiscibile ab hoie. Hic ꝓpter Doctoz

¶ Non autem oīe id quod adipiscit⁹ homo ha/bet rōnem fructus. sed id q̄d est vltimū delectatione habēs. habet enī homo agrū ⁊ arborē q̄ fructus nō dicūtur. sz solū id q̄d est vltimū. q̄d scilz ex agro ⁊ ar bore hō intēdit habere. ⁊ fm̄ hoc fructꝰ hois dz vl/timus hois finis quo debet frui.

Universidad de Deusto
Biblio

¶ Respondet tribus ꝓclusionib⁹ duab⁹ ꝑmis in speciali. tertia in generali. sed̄a ibi. Si ār dicaḳ ꝛc. tertia ibi. Si igitur opatio ꝛc. Cōclusio igitur ꝑma rēspōsiua iuxta distinctōez supdictā. Fructus hois sc̄do mō (sc̄z vt actus) est vltimus finis hois isto modo. ꝛ ꝙ ꝓsequēs nō operatio. Probaḳ. fructus isto mō est vltimū delectatio nem habens. quo ḳs frui dr. Sed vltimus finis hois (sc̄z obiectalis) est hmōi. igiḳ ꝛc. Circa maiorem Doc. sanc. declarat q̄d req̄ratur ad fructum talem. q̄ nō sufficit q̄ sit adipiscibile ab homie. sed oportz q̄ sit vltimum delectatōem habens. Sicut declarat exēplariter de agro et arbore. que q̄dem hatent ab hoie. nō tamē sunt fructꝰ q̄ nō sunt vltimū expectatū. nec hñt delectatōem qualez fructus. Hoc tamē ꝑm Doc. sanc. sup apostolū ꝛ in articulo sc̄do. nō oportet esse in fructu ꝑmo ad quem sufficit esse delectans ꝛ aliqualiter vltimū. sicut arbor ꝓducit ponū post florit̄onem ꝛ imperfectōem fructus. Q̄s āūt sequatur q̄ non sit operatio fructus isto modo. ꝓbatur vltimꝰ finis obiectalis quo quis ꝓprie fruitur tangz obiecto q̄d. est ipe deus. sed deus nō est nec esse potest operatio vel actus sc̄dus cuiuscūq̄ creature. igitur ꝛc. Omnia ista patent ex supra dictz q̄. xj. quia fruitio p̄fertur pfecta. est m̄ vltimi finis. q̄ est res aliqua in qua ḳs ponit beatitudinē ꝛ ipa adeptōne talis rei q̄ est opatio aliqs nō fruitur. nisi ꝓ dictōne sine qua nō. Quō āt deus nō possit esse actus sc̄dus cuiuscūq̄ vel cuicūq̄ creature. defendit Capōlus in sc̄do. dis. iij. q. ij. in solutionib⁹ argumentoꝝ ꝓtra ꝑmā ꝓclusionē. Cōsequēter cū dicit

¶ Si āūt dicatur fructus hois id q̄d ex homine ꝓducit. sic ipsi actus humani fructus dicūtur. opatio em̄ est actus secūdus opantz. ꝛ delectatione hz si sit ꝓueniens operanti.

¶ Subiungit sc̄am ꝓclusionē rēspōsiuā in speciali ꝛ ꝓtra ꝑmum membrū p̄dicte distinctōnis. fructus hois ꝑmo modo (sc̄z vt ꝓductus. qui comparat̄ ad hominez sicut id q̄d ꝓducit ab arbore) sic fructus hois sunt actꝰ humani. Probaḳ. fructus hois isto mō dr q̄d ex aliquo ꝓducitur q̄d habet pfectōnem ꝛ suauitatē. sed actus humani sunt effectus hois operātis. ꝛ delectatōem hñt (ali qui saltem) igitur sunt fructus. Maior patuit ex notabili. Minor patz. q̄ opatio ꝓueniens operanti est sibi delectabilis. Dicit āūt aliqui. quia nō omes opatōes hominis sunt fructus. quia cū fructꝰ sit aliq̄d finale ꝛ suaue ex re ꝓductū. ideo operatōnes male. q̄ sunt ꝑter (imo cōtra) naturam hois vt homo est. nō habēt ratōem fructꝰ. sed alterius germinis. Et ergo opera virtutū fructꝰ dicuntur. nō āūt peccata ꝛ vitiosi actus. Sic apostolꝰ effectus carnis nō dicit fructus ꝑm opera. de hoc arti. quarto ad ꝑmum. Deinde ibi

¶ Si igitur opratio hois ꝓcedat ab hoie ꝑm facultatē sue rōnis sic dr esse fructus rōnis. si vero ꝓcedat ab homine ꝑm altiorem ꝓtutem. que est ꝓtus spūs sancti sic dr esse opatio hominis fructꝰ spiritꝰ sancti quasi cuiusdā diuini seminis. Dicit em̄ .i. Joh. iij. Omnis q̄ natꝰ est ex deo pctm̄ nō facit. quoniā semen ipsius in eo manet.

¶ Innuit tertiam ꝓclusionē in generali rēsponsiuaz. tamē formaliter ad q̄situm. talem. Fructus spūssancti sunt actus. ꝓbatur ex dictis. fructus spūssancti sunt operationes ꝓcedentes ab homie ꝑm altiorem virtutē q̄s sit sua facultas naturalis (sc̄z ꝑm virtutes infusas ꝛ dona) sit. q̄ spūssanctus ponat semē ex quo pullulāt tales operationes. Sed operatōnes sunt actus sc̄di. igitur ꝛc. Maior patz. q̄ ex dictis. opatio hois si ꝓcedat ꝑm facultatē sue ratōnis (sibi relicte) dr fructus ratōnis. Igitur si ꝓcedat ex virtute altiori quā dat spūssanctus sicut semen tunc dr esse fructus spūssancti. Tenet ꝓsequētia. q̄ fructus dr esse eius qui dat semen q̄d est ꝓncipium fructꝰ. sz spūssanctus dat semen hmōi operationū (sc̄z infusas virtutes ꝛ dona) Minor de se nota. Q̄s āūt virtus infusa a spūsancto q̄ est in nobis ꝙ grām ꝛ operatur ꝙ virtutem dicatur semen diuinū ꝛ spūssancti. ostendit Doc. sanc. ex auctoritate ꝑ. Joan. iij. ¶ Nota q̄ Scotus in tertio dis. xxx. iiij. circa istam materiā discordat. opinādo sicut et de beatitudinib⁹. q̄ Doc. sanc. ponat eos habitꝰ a virtutib⁹ distinctos. q̄ q̄ falsuz sit vides ipe. Dicit āūt Scotus q̄ dam fructus sint virtutes theologice ꝛ cardinales ꝓncipales. Quidā sunt solum adiuncte cardinalib⁹. vide si placet Scotum. Scotus.

¶ Argumentū in ꝓriū est ꝓ sc̄da ꝛ tertia ꝓclusionib⁹

¶ Ad ꝑmū ergo dōm. q̄ cū fructꝰ habeat quodā modo rationē vltimi ꝛ finis. nihil ꝓhibet alicuius fructus esse aliū fructū. sicut finis ad finem ordinatur. opa igitur nostra inquātum sunt effectus q̄dā spiritus sc̄ti in nobis operantis, habent rōnem fructus. sed inquantū ordināt ad finē vite eterne sic magis hñt rōnem floz. vnde dr Eccl. xxiiij. Flores mei fructus honoris ꝛ honestatis

¶ Ad maiorē. vt iacet negaḳ. q̄ sicut id cuiꝰ ē aliꝰ finis etiā ꝑt dici finis. sic id cuiꝰ ē aliꝰ fructꝰ. ꝑt etiā dici ꝛ ē fructꝰ. Sc̄do dico ad maiorē. id cuiꝰ ē aliꝰ fructꝰ nō dr dici fructꝰ vere. eo dē mō ꝛ eiusdē rōis cū suo fructu in quē ordinaḳ. ꝑt nō dici fructꝰ alterꝰ rōnis. Et negaḳ q̄ eaḳ in infinitū. imo deueniendū ē ad fructū simplr vltimū. q̄ nō hz aliū fructū. Ad minorē dico. actuū nostroz ē aliquis fructus. capiendo fructū ꝓ acq̄sito vltimo fruibili (sc̄z vita eterna) Sed cū hoc stat q̄ ipi actꝰ sunt fructus in alio acceptōe. videlicz effectꝰ delectabilis spūssancti in nobis operantis Et sic volūt auctoritates. Vltra. g̃ ipi actus nō sunt fructꝰ. vere fructus acq̄situs. quo finaliter fruimur Sūt tñ fructꝰ compar̄ ad hoiem. sicut effectꝰ ē fructus sue cause. Tertio dr (vt trahi ꝑt ex D. sanc.) Ad maiorē id cuiꝰ ē alius fructꝰ. nō dz dici fructꝰ eiusdē gñis. vt ordinaḳ ad aliū fructū. ꝑt nō dici fructꝰ in alia ꝓpatōe Tūc ꝓcedo ꝓbs. q̄ actꝰ nostri nō dicunt fructꝰ. s. acq̄situs vt compar̄ ad fructū vltimū. sed sic magis dicunt flores. Sicut em̄ in floze est q̄dā inchoatio fructꝰ. ita in operib⁹ ꝓtutum est q̄dam inchoatio beatitudinis. Et sicut ex floribus accipit spes fructꝰ. ita ex operib⁹ ꝓtutū habeḳ spes vite eterne beatitudinis. Cū quo stat q̄ actus nostri dicunt fructꝰ in ordine ad hoiem agentē in ꝓtute spūsancti rē.

¶ Ad sc̄ōm dōm. q̄ cū dr voluntas in aliquo. propter se delectari ꝑt intelligi dupliciter. Uno mō sc̄ōm q̄ li propter dr causam finalē. ꝛ sic ꝓpter se aliqs ꝑt delectari in oñi eo q̄d delectabile est ꝑm suā formā sicut pz q̄ infirmꝰ delectat in sanitate. ꝓpter se sicut in fine. in me-

dicina aūt sanari nō sicut in fine. sed sicut in habēte saporē delectabilē. in medicina aūt austera nullo mō ꝓpter se. sed solū ꝓpter aliud. Sic igiḳ dicendū est. q̄ in deo delectari debet hō ꝓpter se sicut ꝓpter vltimū finē. in actib⁹ aūt virtuosis nō sicut ꝓpter finē hz ꝓpter honestatē quā ꝓtinet delectabile in ꝓtuosis vñ Ambrosiꝰ dr q̄ opa ꝓtutū dicunt fructꝰ. q̄ suos ꝓ possessores sancta ꝛ sinceta delectatōe reficiūt.

¶ Ad maiorē. fruimur cognitis in q̄bus voluntas q̄ delectata quiescit. Dico q̄ vera est. sed fruimur ꝛ quiescimus dupliciter. vel sc̄z finali bono q̄d nō est in aliud referibile. Vel formali bono q̄d habet vt delectet. ē tamē ordinabile in aliud sicut in finem. Et de se nō est vltimꝰ finis. ꝛ q̄scit in fructu vel finaliter formaliter. Ad minorez vera. nō dr volūtas nostra q̄escere in actib⁹ nostris ꝓpter se finaliter. tamē formaliter. vt Doc. sanc. clare exponit. vnde negatur ꝓba. Et reḳrit hoc argumentū q̄d supra dedaratum est. q̄ fruitio nō est tm̄ vltimi finis. sed etiam aliorum que de se habent apetibilitatē. ꝛ nō solum in ordine ad aliud. sicut est bonū vtile. Et de materia illius soluti onis habet Doc. sanc. supra. q. xj. ar. iij. ad sc̄ōm. et magr ibidē in corpe. q̄ auctoritas illa Augustini intelligit de vltimo ꝛ pfecto fructu. in quo ḳs simplr q̄escit. ꝛ omino ꝓpter se. sed tamē in aliis bonis ꝛ fructib⁹ ꝑ q̄escere ꝛ frui ꝑm quid. In his aūt que solum sunt bona in ordine ad aliud nullo modo fruimur. sed solum vtimur.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ nomina ꝓtutum sumuntur quādoq̄ ꝓ actibus earum sicut Aug⁹. dicit q̄ fides est credere q̄d nō vides. ꝛ charitas est motꝰ animi ad diligendū deū ꝛ ꝓximū. ꝛ hoc mō sumuntur nomina ꝓtutū in enumeratione fructuū

¶ Ad maiorem nego. q̄ enumerent inter fructus alique virtutes. Sed dico. q̄ bene ponunt nomina q̄ etiā sunt virtutes. Sed cū ponunt talia nomina inter fructus sunt actus ꝛ nō habitus vel ꝓtutes. vt cū dictū fuit supra q. lv. ar. ꝑmo ad ꝑmū. Homia virtutū sumunt quandoq̄ ꝓ actib⁹ virtutū ipaz. vt effectus formaliter nomē sue imediate cause. vt patz etiā apud beatū Augustinū cū dr. Fides est credere ꝛc. Minor vera. ꝛ patuit. q. lv. ar. ꝑmo. Sed negaḳ ꝓsequētia. quia hmōi posita inter fructꝰ f cāt actus ꝛc. Sic. supra. q. lxviij. ar. ꝑmo ad quartū

¶ Utrū fructus differant a beatitudinib⁹.

D lxx. ar. iij.

Ad sc̄ōm sic ꝓceditur. Uideḳ q̄ fructꝰ a btitudinib⁹ nō differāt. Beatitudines em̄ attribuunt donis. vt supdictū ē. sed dona ꝓficiunt hoiem ꝑm q̄ mouent a spū sancto. g̃ btitudines ipe sunt fructꝰ spūs sc̄i ¶ ꝑ. sicut se hz fructꝰ vite eterne ad btitudinē futurā q̄ ē rei ita se hñt fructꝰ ꝑntis vite ad btitudies ꝑntis vite. q̄ sunt spei sed fructꝰ vite eterne ē ipa btitudo futura. g̃ fructꝰ vite ꝑntis sunt ipe btitudines. ¶ ꝓ. dr rō ne fructꝰ est q̄ sit q̄dā vltimū ꝛ delectabile. hz ꝓ pti net ad rōnem btitudinis. vt supdictū ē g̃ eadē rō ē fructꝰ ꝛ btitudinis g̃ nō debent adinuicez distingui ¶ Sed ctra. quoz ꝓpes sunt diuerse ipa quoq̄ sunt diuersa hz in diuersas ptes diuidūt fructꝰ ꝛ btitudines. vt ꝓpz ꝑ numeratōem vtroꝝq̄. ergo fructus differunt a beatitudinibus

¶ Hic ꝙrit querit de dñia fructuū ꝛ beatitudinum Et oritur questio ex articulo ꝑmo. q̄ cū dictū est. q̄ fructus sunt actꝰ. Et similiter dictū est de beatitudinib⁹. q. lxix. ar. ꝑmo. ideo est questio an differāt.

¶ Rñdeo dōm. q̄ plus requiritur ad rationē beatitudinis q̄ ad rōnem fructus. nā ad rationem fructus sufficit q̄ sit aliq̄d habens rōnem vltimi ꝛ delectabilis. sed ad rationē beatitudinis vlteri⁹ reḳritur q̄ sit aliq̄d pfectū ꝛ excellēs. vñ oñes beatitudines possunt dici fructus. sed nō ꝙuertitur

¶ Cōclusionē rñsiuā formaliter D. sanct. exꝑsse nō ponit. sz immit talē iplicite. Fructꝰ dr̄ a btitudinib⁹ sicut magz cōe a minꝰ cōi. ¶ Nota āt q̄ magz cōe ꝛ minꝰ cōe ita dr̄. q̄ in eo dē sunt idē ꝑm rē. distincta rōe. sz in diuersis distinguunt realr. sic in eodē idē ꝑm rē sunt btitudo ꝛ fructus. sz in diuersis q̄n ē ita fructꝰ q̄ nō btitudo. tunc distinguunt realr. Si āt magz cōe accipiaḳ in sui cōtrario. tūc distinguunt rōe a minꝰ cōi. Doc. sanc. ꝓbat ꝓclonez ꝑmo rōe. sc̄do eā dē magz explicat. ibi. Sūt em̄ fructꝰ ꝛc. Arguiḳ sic post Doctorē sanc. oēs btitudies ꝑnt dici fructus. sz nō ꝙuertiḳ. igiḳ ꝓclo ꝓa. Tenet ꝓna. q̄ illa est lex magz cōis. q̄d vlter ꝓducaḳ de inferiori. ꝛ minꝰ cōi. sz nō ecōtra. g̃ si ois btitudo ē fructꝰ. ꝛ nō ois fructꝰ ē btitudo sequiḳ q̄ fructꝰ ē magz cōe. ꝛ btitudo minꝰ cōe. Anꝫ ꝓbaḳ. plus reḳrit ad rōem btitudinis. q̄z ad rōem fructꝰ. ita q̄ btitudo includit id q̄d includit fructꝰ ꝛ aliq̄d addit. igiḳ. Anꝫ ē vera. Tenet ꝓna. q̄ addens ad aliud ꝓtrahit ipsum. ꝛ ꝙ anꝫ esto alterū ꝓducē de ipo (q̄ inclusum) nō tñ ecōtra. q̄ illud nō includit aliud ꝙ se ꝛ ponitur ꝛ actu vt ꝓz apud logicā. Anꝫ ꝓbaḳ. ad rōnem fructꝰ sufficit q̄ sit aliq̄d hñs rōem vltimi aliqliter ꝛ ꝑm q̄d ꝛ delectabile. sz ad rōem btitudinis hñ reḳrit q̄dē. ꝛ vlteri⁹ q̄ sit aliq̄d pfectū ꝛ excellēs. g̃. Anꝫ ꝓtimū vera. Deinde ibi

¶ Sunt em̄ fructus quecūq̄ ꝓtuosa opa in q̄bus homo delectat. sed btitudines dicūtur solū pfecta opa q̄ etiā rōne sue pfectionis magis attribuunt donis q̄z ꝓtutib⁹. vt supdictū est q. lxix. ar. ꝑ⁰ et. iij.

¶ Doc. sanc. tā explicat ꝑcedentē rōem sic. Quecūq̄ opa ꝓtuosa in q̄bus hō delectat (ꝛ fruit ipis) sunt fructus sz tñ nō sunt btitudines. igiḳ fructꝰ ē magz cōe. ꝓna nota. q̄ id q̄d de pluribus dr ē magz cōe. Sc̄da ꝓs assumpti pz. q̄ btitudines dicunt solū pfecta opa. q̄ rōne sue pfectionis magz attribuunt donis q̄z virtutib⁹ (sc̄z moralib⁹. vt patuit q. lxix. ar. ꝑ. et. iij.) btitudines em̄ vident posse attribui theologicis saltem radicaliter. igiḳ opa ꝓtuosa sunt q̄dā fructꝰ. sz nō btitudines. Anꝫ ꝑ ꝓma ꝓe ꝓz ex ar. ꝑ. q̄ opatio delectās est fructus qualis est ꝓtuosa

Argumēta in cōtrariū Est ꝑ ꝓclone rēspōsiua

¶ Nota ꝓpter hoc argumentū. q̄ beatitudines ꝛ fructꝰ sunt diuerse spēs. nō tamē ratio fructus in ꝓmuni repugnat beatitudini in cōmuni vel speciebus eius. nec ecōtra. beatitudo repugnat fructui. Unde datur aliqs fructus q̄ est etiā beatitudo. sicut est charitas. datur tamē ꝛ aliꝰ fructus q̄ nō est beatitudo. Et g̃ ꝓbaḳ ista ratio q̄ distinguuntur in diuersis. sed tamē in eodē possunt ꝙuenire ꝑm rē sicut supra. q. lxviij. ar. ꝑ⁰. dicebaḳ. Et ita ꝓbaḳ distinctis

Universidad de Deusto
Biblioteca

onem ⁊ vtã. sed nõ disparitatẽ. Sunt ergo spẽs diuersę nõ oẽs. sz aliq. ⁊ ita nõ sunt idẽ ꝓuertibiles ⁊c.

¶ Ad pmũ ergo dom. q ratio illa pbat q btitudines sint fructꝰ. nõ ãt q oẽs fructꝰ btitudines sint

¶ Concedo pmissas. Et maior exposita fuit. q. lxix. ar. ij. Et ꝓcedo ꝓsequẽs. q beatitudines sunt fructꝰ spũs sancti in nobis. qz effectus eius mediãte semine suo. Sz dico q nõ ꝓuertũ. q omes fructus sint beatitudines Actus em donoꝝ sunt beatitudies ⁊ fructus. vt argumentuꝫ pbat ⁊ ꝓcessum est. Sed nõ actus oim virtutũ (ẽsertim moraliũ) sunt beatitudies. nec q ꝓsequẽs ois fructꝰ ẽ beatitudo. Ad fructũ em sufficit q sit delectãs. sed ad beatitudinẽ q sit pficiens. nec oportz q fructus ꝓducꝰ sit vltimus finis sicut fructus adeptus

¶ Ad scõm dom. q fructus vite eterne est simpliciter vltimus ⁊ perfectus. ⁊ ideo in nullo distinguitur a beatitudine eterna futura. fructus autẽ pntis vite non sunt simpliciter vltimi ⁊ pfecti. ⁊ ideo non oẽs fructus sunt beatitudines.

¶ Negat maior. qz fructus vite eterne est ipa beatitudo eterna. quia est vltima pfectio simplr. qlis etiã beatitudo est. Sed fructꝰ pntis vite pt dici ⁊ esse aliqua operatio q nõ hz pfectiõem beatitudinis pntis vite. Vñ ꝓcessã minore negat ꝓba. qz nõ sequitur. pfectissimus ⁊ simplr vltimus finis est beatitudo etiã vera ⁊ rei. igit ois imperfectꝰ fructus est beatitudo spei ⁊ viatica. plus em requirit beatitudo spei q fructus vie. sed beatitudo vera ⁊ patrie nihil plus hz q vltimus fructus. Quare nõ sequitur ꝓpõs vltimus q fructus vite pntis vltimus sit beatitudo. Et intelligit maior argumẽti de fructu vite eterne ꝓducto. hoc ẽ de actu beatifico. ⁊ formali beatitudo dr. Nõ de fructu adeptoid est bono fruitibili. quia arguit de comparatione actus ad actũ. Fructꝰ ãt adeptus vel beatitudo obiectalis nõ est actus. vt patuit ⁊c.

¶ Ad tertiũ dom. q aliqd amplꝰ est de rone beatitudidis q̃ de rone fructus. vt dictũ ẽ

In corpe

¶ Ad maiorẽ. de ratione fructus est. q sit quidã vltimũ ⁊ delectabile. vltimũ fm quid ⁊ aliquoꝝ. loquendo de fructu vt est effectus delectabilis ⁊ gratus. vt fructus arboris est vltimũ florizõis ⁊ pullulatõis ⁊ hmõi. sed dico q requritur maior pfectio ad beatitudinẽ. puta q sit quid excellens ⁊ pfectũ opus qđ excedit oia alia opera. saltem quo ad modũ operis. vt patuit q. lxvij. ar. ij. ad pmũ Ad minorẽ dico q hoc pertinet qdẽ ad beatitudines. sed eũ hoc plus. Quare negat qđ sequitur. scz q sit eadem rõ adequata ⁊ ꝓuertibilis. qz ratio fructus est cõmunior et simplicior. Ratio autẽ beatitudinis ꝓtractior ⁊ pfectior. q nõ distinguũtur ⁊c. vez. sicut opposita vel disparata. tñ sicut magis cõmune ⁊ minus cõmune vt dictũ est. distinguunt igit nõ positiue. sicut distinguunt in se bãtia opposita distinguentia. sed distinguunt q habere ⁊ nõ habere idem. qz beatitudo hz quicqd hz fructꝰ. ⁊ cum hoc aliquid addit qđ nõ hz fructus actu ⁊ positiue. licz habeat primitiue. si capiat in genere. Quare habeti pt ex dictis q fructus accipit vno mõ in gẽre. ⁊ sic est genus ad beatitudines ⁊ fructus tñ. q sunt ita fructus q nõ beatitudines Alio mõ accipit. p fructu tñ. ⁊ sic distinguit realr a beatitudine. vt spes ꝓdiuisa. Et hoc ꝓbat argumentũ in oppositũ q fructus habet alias spes q̃ beatitudo. hoc em

Fructus dupr accipit.

vez est de fructu tñ. q ẽ spes subalterna. sub diuisa in pres. Sed vtr inter fructus positos ab apostolo ponant fructus tñ. vel etiã aliqua beatitudo ẽ questio. ꝓpter charitatẽ q̃ sit actum excellentiorẽ q̃s sint actus donoꝝ. qui nõ sunt beatitudines. cum charitas virtus dignior ⁊ pfectior sit ipis donis. Et ergo videt q nõ oẽs fructꝰ ponãt sit ab apostolo distinguant realr a beatitudinib. sz aliq. ita q minor argumenti in oppositũ nõ est omino pura. i. q in diuersas gres vltr diuidant fructus ⁊ beatitudines. nisi intelligãt de beatitudinib exprsse positis in Dat ibi. v. rap. ibi em nõ enumerant nisi actus immediati donoꝝ qui distinguunt a fructib positis apud apostolũ. Si em beatitudo accipiat absolute. tũc etiam actus charitatis est beatitudo. ꝓpter pfectionem ⁊ excellentiã. ⁊ tñ ponit fructus. Quare etiã Doc. sanc. in solutõne primi notãter dr q beatitudines sunt fructꝰ. scz vltr. sz nõ oẽs fructꝰ sunt beatitudines. q̃s inuendo q aliq fructꝰ positi ab apõlo (vt charitas. gaudiũ ⁊ pax) sint beatitudines. sz nõ q̃ ponant apud Dartheũ exprsse. Esto in pace posita apud Dartheũ includat charitatẽ actus ⁊ gaudiũ. Sicut in vita actiua cuꝰ effectus est pax (iuxta supꝝ dicta. q. lxix. ar. iij.) includit charitas ꝓximi cuius effectꝰ direct ẽ pax sz iustitie indircte. vt hz D. sanct. 2ª 2æ. q. xxix. ar. iij. ad 3ũ. Et q̃ summarie dicendũ videt. q ꝓter fructꝰ positos ab apõlo ponitur etiã aliq̃ beatitudines fm cõem rõem beatitudinis. q̃ est actũ esse excellentẽ ⁊ pfectũ. et etiã beatitudo iplicite posita apud Dartheũ. vt sic ois beatitudo sit fructꝰ fm cõem rõem fructꝰ. ⁊ etiã reducit ad fructus positos ab apõlo. vt patebit ar. sequenti ad q̃rũ. Et iteruꝫ fructus aliqs de positis ab apõlo ẽ beatitudo fm cõem rationẽ beatitudinis. ⁊ ꝓtinet implicite ⁊ reductiue sub septẽ positis Barth. v. Sed tñ nõ ois fructus ẽ beatitudo fm cõem rõem. Apõlus em nõ ponit oẽs fructꝰ qbus ꝓuenit nõis. sed aliquos. Et nec oẽs positi. nec aliq sub his octo habent rationem beatitudinis ⁊c.

¶ Utrũ apõlus ꝓuenienter enumeret.

Ad tertiũ sic ꝓcedit. Videt. q apõlus inconuenienter enũeret ad Gal. v. duodecim fructus. Alibi em dr esse tres vnũ fructũ pntis vite. fm illud Ro. vi. Habetis fructũ vestrũ in sanctificatõe. Et Esa. xxvij. dr Hic ẽ ois fructꝰ vt auferat pctũ. nõ ergo ponẽdi sunt duodecim fructꝰ. ¶ Ꝑ. fructꝰ ẽ q ex spũali semine erozit vt dictũ est. sed dns Matth. xiij. ponit triplicẽ terrebonẽ fructũ ex spũali semine ꝓuenientẽ. i. centesimum sexagesimũ. ⁊ trigesimũ. q̃ nõ sunt ponendi duodecim fructus. ¶ Ꝑ. fructus habet in sui rõne q sit vltimũ ⁊ delectabile. sed rõ ista non inuenitur in oẽs fructib ab apõlo enumeratis. patientia em ⁊ lõganimitas videntur in rebꝰ contristantib esse. fides autẽ non habet rõnem vltimi. sed magis rõnem pmi fundamenti. supflue igit hmõi fructus enumerãtur

¶ Sz ꝓtra videtur q insufficienter ⁊ diminute enumerantur. dictũ est em q oẽs beatitudines fructus dici possunt. sed nõ oẽs hic enumerãt. nihil em hic ponitur ad actũ sapientie pertinens ⁊ multarum aliarum virtutum. ergo videtur q insufficiẽter enumerantur fructus.

¶ Vlse assignat ꝓuenientiam enumeratõnis fructuũ spũsancti fm Apostolum.

¶ Rñdeo dom. q numerus duodecim fructuuꝫ ab apostolo enumeratoꝝ conueniens est. ⁊ possunt assignari p duodecim fructꝰ ⁊c. q̃b dr Apoc. vltimo. Ex vtraq parte fluminis lignum vite afferẽs fructus duodecim.

¶ Cõclusio rñsiua est in ꝓncipio corpis. Numerꝰ duodecim fructuũ ab apõlo enumeratoꝝ ẽ ꝓuenies. scz charitas. gaudiũ. pax. patientia. benignitas. bonitas. lõganimitas. mansuetudo. fides. modestia. ꝓtinentia. castitas.

¶ Ubi nota. q ꝓuenies dr numerꝰ ille. nõ qz oẽs fructꝰ enumerentur. sz qz sub istis aliq ꝓtinent. vl qz hi ꝓncipalius importãt fruitõem bonoꝝ. vl sedatõem malorũ. qđ videt ad rõnem fructus ptinere q̃ delectat. ⁊ defectum excludit Et enũerat aliquos de fructib. sicut aliq de operib carnis. Doct. sanct. ꝓmo. pbat ꝓclusionẽ auctoritate. Secõ rõne. ibi. Quia vero ⁊c. Auctoritate Apocalipsis. q̃ sz figuratiue exponit de fructib positis ab apõlo duodecim. Secõ Doc. illã ꝓclusionẽ explicat. ⁊ pbat assignando rationẽ distinctõis hoꝝ fructuũ. Cõsequẽter ibi

¶ Quia vero fructꝰ dr qđ ex aliquo ꝓncipio ꝓcedit. sicut ex semine vel radice attẽdẽda est distinctio horum fructuum fm diuersum processum spiritus sancti in nobis.

¶ Deducit rõnem explicantẽ distinctõnem hoꝝ fructuũ. Quia em apõlus nõ intẽdit enumerare oẽs fructus sz aliqs q̃b magis euidẽter videt ꝓpetere rõ fructꝰ. ideo nõ est q̃renda sufficientia. sz ratio diuersitatis quã Doct. sanc. hic assignat. Et arguitur sic. distinctio horum fructuũ attendẽda ⁊ sumẽda ẽ fm diuersum ꝓcessum spũsancti in nobis. Sz fm diuersum ꝓcessum spũsancti in nobis accipiunt duodecim fructꝰ. igit Apõlus bñ enumerat numero duodenario. fm videlz diuersas spẽs fructuosoꝝ actuũ fm quos actꝰ motio spũsancti diuersimode hz ꝓcessum in nobis. ita q illa diuersitas sumit p habitudinẽ ad cãm mouentẽ ad hmõi actꝰ. Huiꝰ rõis Doc. sanct. pbat ꝓmo maiorẽ. secõ minorẽ. ibi. Qui qdem ꝓcessus. Maior crgo patz. qz fructꝰ dr. q ex aliquo ꝓncipio ꝓcedit sicut ex semine vel radice. ⁊ q̃ fructꝰ spũsancti distinguunt fm q ꝓncipiũ cor. scz spũsctũs mediante semine. scz gra ⁊ virtutib diuersimode in mente hois operãs eam ad diuersa pficiendo. Sicut etiã in naturalib distinguunt fructus fm diuersitatẽ seminũ ⁊ ꝓncipioꝝ. Sic in ꝓposito fm q vnũ ꝓncipiũ secundũ (scz spũsanctus) diuersimode ꝓcedit in mentem ipam pficiendo. Deinde ibi

¶ Qui qdẽ ꝓcessus attenditur fm h. vt ꝓmo mens hois i seipa ordinetur. secõ quo ordinetur ad ea que sunt iuxta. tertio quo ad ea que sunt infra. Tũc ãt bene mens hois disponit in seipsa. qñ mens hois bene se habet in bonis ⁊ in malis. ꝓma ãt dispositio mẽtis hũane ad bonũ est p amorẽ q̃ ẽ ꝓma affectio ⁊ ultima affectionũ radix. vt supra dictũ est. ⁊ hõ inter fructꝰ spũs ꝓmo ponit charitas. in q̃ spãliter spũs sctus datur sicut i ꝓpria similitudine. cũ ⁊ ipe sit amor. Unde dr Ro. v. Charitas dei diffusa ẽ in cordib nostris p spũm sanctũ q̃ datꝰ ẽ nobis. Ad amorẽ ãt charitatis ex necessitate sequitur gaudiũ. ois em amans gaudet ex cõiunctione amati. charitas ãt semper hz pntem deum quẽ amat. fm illud. j. Jo. iiij. Qui manet in charitate in deo manet ⁊ dꝰ in eo. Unde sequela charitatis est gaudiũ. pfectio ãt gaudij est pax. q̃tuz ad duo. Primo q̃dẽ q̃tũ ad q̃etem ab exterioribꝰ cõtur bãtibus. nõ em pt pfecte gaudere de bono amato q̃ in eius fruitione ab alijs pturbat. Et iterũ. Qui perfecte cor hz in vno pacatũ a nullo alio molestari pt cũ alia q̃si nihil reputet. vñ dr in psal. Pax multa diligentib nomẽ tuũ. ⁊ nõ ẽ illis scandalũ. qz sz ab exterioribꝰ nõ pturbant q̃n deo fruant. Secõ q̃tũ ad sedatõem desiderij fluctuantis. nõ em pfecte gaudet de aliquo cui nõ sufficit id de q̃ gaudet. hec autẽ duo importat pax. i. vt neq ab exterioribꝰ pturbemur. ⁊ vt desideria nostra conquiescãt in vno. vnde post charitatẽ ⁊ gaudiũ. tertio ponit pax. In malis ãt bñ se habet mes q̃tũ ad duo. Primo q̃dẽ vt nõ pturbet mens p imminẽtia malorũ. qđ ptinet ad patientiã. Secõ vt nõ pturbet in dilatõe bonorũ. qđ ptinet ad lõganimitatẽ. nã carere bono hz rõem mali. vt dr in v. ethicorũ.

¶ Manifestat minorem p dictam per reliquũ huius corpis. Et arguitur sic. Spũsanctus ꝓcedit in mentem hominis vel in homine. ꝓcessu pfectiuo. ꝓmo perficiens eam. ⁊ ordinando in seipa. ⁊ quo ad bona ⁊ quo ad mala (id est vt bene se habeat in his que ad se ptinent) Secũdo pficitur mens ad id qđ est iuxta hominẽ (scz ad ꝓximũ) Tertio disponitur homo ad id qđ est infra. scz corpus ⁊ corporales actus aperitiuus sensitiui. Sed iuxta ꝓmum ꝓcessum sumũtur q̃tuor fructꝰ. iuxta secũm q̃tuor. quo ad tertium tres fructus. que faciunt duodecim igitur. Minor ꝓncipalis vera. scz q fm diuersum ꝓcessum spũsancti in nobis accipiũtur duodecim fructus. Maior ista patz. Sed circa minorem Doctor sanctus declarat ꝓmo partem ꝓmam. secõ secam. ibi. Ad id autem ⁊c. tertio tertiam. ibi. Sed ad id quod infra ⁊c Primam ergo partem explicat multis verbis. videlicz q fm ꝓmum ꝓcessum sumantur quinq fructus. tres pficientes ad bonũ. scz charitas gaudiũ ⁊ pax. duo vt bene se habeat ad malũ. sicut patientia ⁊ lõganimitas ⁊c. clare in ĩa.

¶ Nota ãt hic ꝓmo. ex ꝓbis Doctoris sanc. fundamentũ eius qđ supra. q. lxvj. ar. vj. dictũ est. q amor charitatis ẽ de eo qđ iam habet. ideo videlicz. qz amor est ꝓpria similitudo spũsancti. ideo p amorẽ inhabitat hoiem spũsanctus. nõ ãt p fidem vl spem. quare p charitatem adest deus nõ p alias. vt sunt sine charitate. ¶ Nota secõ. quõ pax pficiat gaudiũ. ex 2ª 2æ. q. xxix. et qrto sentẽ. dist. xix. q. p. ar. ij. questiũcula ẽrta. Quia pax ipotat remotionẽ impedimentoꝝ pturbantiũ fruitõem boni Et etiã importat quietatõem q̃ vnicuiq appetituũ in vno. sine q̃bus aliqs pfecte gaudere nõ pt. Et q̃ licet via generationis pax ꝓcedat gaudiũ quia tñ gaudium pficit saltem dispositiue. ideo ponit tertio loco. ¶ Nota tertio q lõganimitas dicit hoiem pficere. vt bene se habeat ad malum. qz licet eius sit expectare bonũ. tamẽ expectat ipm vt differt. ratõne cuius dilatõnis pturbat animus. qz carere bono malũ qđam est. ideo pficit ad bñ se habẽdũ ad malum formalr. Deinde cũ dicit

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ad id aũt q̃ ē iuxta hoiem. s. primũ bene disponit mens hois. pmo quidē q̃tũ ad volũtatem bene faciendi. z ad hoc ptinet bonitas scdo q̃tum ad beneficentie executionē z ad hoc ptinet benignitas. dicunt em benignꝰ q̃s bonꝰ ignis amoris feruere facit ad benefaciendũ pximis. Tertio q̃tũ ad hoc q̃ eq̃nimiter tollerent mala ab eis illata. z ad hoc ptinet mãsuetudo que cohibet iras Quarto q̃tũ ad hoc q̃ nõ solũ p ira proximis nõ noceam⁹. sz etiã neq̃ per fraudē vel p dolũ. z ad ℔ ptinet fides si. p fidelitate sumaf. sed si sumatur p fide qua creditur in deũ. sic per hãc ordinat homo ad id qđ est supra se. vt. i. hõ intellectũ suũ deo subiciat z p ons oĩa ipi⁹ sunt.

¶ Declarat scdam partem minoris pcedentis. scz q fm alium modũ, pcessus spũsancti in quo mens pficit ad id qđ est iuxta hoiem. scz ad proximũ. accipiantur quattuor fructus. scz bonitas. benignitas. mãsuetudo. z fides. z patz clare in lra. ¶ Nota aũt q Doc. sanc. super aplm habet. q p aliquē fructum adiuuat nos spũsctus ad id qđ est sup nos. Et illum fructum dr esse fidem. id est credere. Sed hic dr. q possit sumi z pro fidelitate qua ordinamur vt bñ nos habeam⁹ ad id qđ est circa nos. s. primum. Et pt sumi pro fide. z tunc p eam bene se habet ad id qđ est supra nos. Quare Doct. sanct. hic ponit oĩa que ponit sup apostolũ. videlicz q aliquis fructus etiam pficit ad id qđ est sup nos. quod membrum videbatur obtiuisse in pncipio. quãdo dixit q per processũ spũsancti in nobis. mens se bene habet. z ad ea que sunt iuxta. z ad ea q̃ sunt infra. Tunc ibi

¶ Sz ad id quod infra ē bene disponit hõ. pmo quidē q̃tũ ad exteriores actões p modestiã. que in omnibus dictis et factis modũ obseruat. q̃tuz ad interiores concupiscẽtias per continentiã z castitatem. siue hec duo distinguantur p ℔ q castitas refrenat hoiem ab illicitis. ptinentia vero a licitis. siue p hoc q ptinẽs patit pcupiscentias. sz nõ deducit. castus aũt neq̃ patitur. neq̃ deducit

¶ Ostendit tertiam partem minoris sepediẽte. scz q fm tertium pcessum spũsancti. quo homo disponitur ad qđ est infra se. sumantur tres fructus. scz modestia. castitas. continẽtia. z patz. ¶ Nota aũt q Doc. sanc. sup apostolũ vno modo distinguit continentiã z castitatem. quia ptinẽtia etiã a licitis abstinet. z castitas que licitis recte vtitur fm glosam. Deinde ponit aliam differentiã. quia scz continẽs patitur z nõ deducit. Et de hoc fuit aliquid supra tactum. q. lviij. ar. iij. ad scdm. ¶ Nota scdo. q castus nõ patitur. scz passione vehemẽti. z que faciat prauitatẽ appetitus habituale circa finem. potest tamẽ pati passione subita. nõ tamẽ pualente vt in pluribus. stante rectitudine appetitus ad finem. Et de hoc supra. q. lix. ẽ.

¶ Ad pmũ g̃ dõm. q sanctificatio fit p oĩes virtutes per quas etiã peccata tollũtur. vnde fructꝰ ibi singulariter nominat, ppter ꝺtutẽ generis. qđ i multas spẽs dividit. fm quas dicunt multi fructꝰ.

¶ Ad maiorem dico. q Apl's alibi dr vnum fructũ pſentis vite. vnũ genere. qui in virtute ptinet multos species distinctos. Sanctificatio em fit p oĩes virtutes. et etiam peccata tollũtur per oĩes virtutes. Quare negat ꝓsequẽtia. q vnũ genus in multas spẽs dividit. Sic ergo oĩes fructus dicũtur vnus fructus. ppter vnitatẽ generis. vel ppter vnitatẽ pncipij pmi a quo sunt. Dico ꝛ cundo. q si illa auctoritas ad Roma. vj. exponatur vt Doct. sanc. eam ibidẽ exponit. tunc nõ probat vnitatem fructus. Est em sensus. ipa sanctificatio. hoc ē executio sanctitatis p bona opera. est fructus vester in℔tũ sz hoc spũaliter z sancte vos delectat. Hec ille. Patz igit q bona opa sunt fructus q̃ sunt multa z varia. Que tñ dicuntur fructus vnus in singulari ppter vnitatẽ ghis ẽ.

¶ Ad scdm dõm. q fructꝰ centesimꝰ. sexagesimus et trigesimꝰ nõ diuersificant fm diuersas ipes ℟tuosorũ actuũ. sed fm diuersos pfectionis gradꝰ etiaz vnus ℟tus. sicut continẽtia ꝓpugnalis dr significari per fructũ trigesimũ continentia vidualis p sexagesimũ. ℣ginalis aũt per centesimuz. Et aliis etiam modis sancti distinguunt tres euangelicos fructus fm tres gradus ℟tus. z ponuntur tres gradus. quia cuuslibet rei perfectio attenditur fm principium medium z finem

¶ Haec placet. Sed dico q ex distinctis seminibꝰ exiunt diuersi fructus. Ex vno em semine possunt oriri fructus diuersi gradus. Ad minorẽ dico. q dñs posuit triplicem terre bonũ fructum. triplicẽ in gradu z eusdem virtutis. scz ptinentie vel castitatis fm expositõem Hieronymi. Sed fm exponem Augustini ille triplex fructus nõ est eiusdẽ virtutis. vt refert Doc. san. 2ª 2ᵉ. q. diij ar. v. ad scdm. quia fructus centesimꝰ est martyr. sexagesimus virginũ. z trigesimꝰ ꝓiugatez. Sed Apl's assignat fructus distinctos nõ vnius seminis vel virtutis. sed diuersoz seminũ z virtutũ Vnde z alij sancti distinguũt etiã tres gradus euangelici fructus. fm pncipiũ. mediũ. et finem. Sicut distinguũt charitas in incipientẽ. pficientem. z pfectam. vt patz 2ª 2ᵉ. q. xxiiij. ar. ix. Sed vt dictũ est. apl's assignat fructus nõ fm gradum vnius virtutis. sed fm diuersos fructuosos actus diuersarũ virtutum. quare bñ stant simul. Et modus distinguẽdi fructus a dño positos. z a sanctis etiã ab apl'o ẽ.

¶ Ad tertiũ dõm q hoc ipm qđ ē in tristicijs nõ perturbari rõnem delectabilis. habet. z fides etiam si accipiat p vt est fundamentũ habet q̃dam rõnez vltimi z delectabilis fm q cõtinet certitudinẽ. Unde glo. exponit fides i. re inuisibilibꝰ certitudo

¶ Ad maiorẽ dico. vt dictum est. arti. scdo. Sufficit q sit vltimũ fm quid z formalr. nõ oportet q sit vltimũ finaliter simplr. Sufficit em q in se habeat vnde delectet sicut medicina dulcis. esto in aliud sit referibilis. loquẽdo de fructu, product. Licet fructus vt est obiectum fruitionis pfecte deberat esse vltimũ simplr. Unde negat quia in oĩbus fructibus inuenit ratio delectabilis que hz rõnem vltimi respectu voluntatis. q̃ potest actũ eius de se terminare. Et esse finis aliquoz ad ipm ordinatorum. Ad pbatõem minoris dico. q patientie est nõ p turbari in tristicijs. z hoc delectabile est. Simili longanimitatis est nõ turbari in dilatõne maloz. Simili fides si capiat p actu virtutis theologices (vt argumentũ ꝓti dit) hz certitudinẽ. vt patz 2ª 2ᵉ. q. p. ar. iiij. et v. Ratõe cuius delectat. z per ꝓsequẽs ratõem fructus hz. q pscrtiz est ei delectabile. vl' qđdam, product suaue ẽ.

¶ Ad q̃rtũ dõm. q sicut aug. dicit sup epl'am ad Gal'. Apl's nõ hoc ita suscepit vt doceret quot sunt vel opa carnis vel fructꝰ spũs. sed vt ostẽderet i quo gñe illa vitanda. illa ꝙ sectanda sint. Unde potuissent vel plures vel etiã pauciores fructꝰ enumerari z tñ oẽs donoz z ℟tutũ actus pnt fm q̃ndã ꝓximentiã ad hec reduci. fm q oẽs ℟tutes z dona necessẽ q ordinent mentẽ aliquo pdictorũ modoz. vñ et actus sapiẽtie z quorũcũq̃ donoz ordinãtiũ ad bonũ reducũt ad charitatẽ gaudiũ. z pacẽ. Ideo tñ potꝰ hec q̃ alia enumeratur. q hic enumerata magis importãt. vel fruitionẽ bonoz. vel sedatõez malorũ qđ videt ad rõnem fructus ptinere.

¶ Dicit pmo. post beatũ Augustinũ ad assumptum q nõ quidem enumerant omnes fructus. nec fuit mens Apostoli oĩes enumerare. sed aliquos fructus spũs. et aliqua opera carnis. vt per ista deprehẽdi posset in alijs que essent opera carnis. z qui fructus spũs Unde numeratis aliquot operibꝰ carnis dixit. z his similia. Et ergo dr. q nõ oĩes enumerãtur. nec tamẽ diminute. quia tot quot sufficiunt sibi ad ꝓpositum suũ ostendendũ. bis q̃ibus scribebat. ¶ Scdo dicit post Doct. sanct. negando assumptũ. Et dico q oĩes fructus enumerant saltẽ implicite. quia ad hic positos sunt reducibiles. Et dico cõsequenter. q vez est qđ dictũ est ar. ij. q oĩes beatitudines sunt fructus. sed ptinent sub istis. quia beatitudines quo ad merita z pmia pficientes hoiem in seipo ad bonum. sicut sapientia z intellectus reducunt ad charitatẽ. gaudiũ z pacem. Que aũt pficiunt ad proximũ reducũtur ad bonitatẽ. benignitatẽ ẽ. Quare aũt magis ponuntur hos fructus q̃ alios. tangit Doc. sanc. in fine solutionis. q. ratio fructus cuidentius videt eis ꝓpetere. vt ratum fuit in pncipio articuli ẽ.

¶ Utrũ fructꝰ contrarientur operibꝰ carnis que apostolus enumerat.

Ad q̃rtũ sic procedit. Uidet q fructꝰ nõ cõtrarient opibꝰ carnis q̃ Apl's enumerat Cõtraria em̃ sunt in eodẽ gñe. sz opa carnis nõ dicũtur fructꝰ. g̃ fructus spũs eis nõ ꝓtrariant. ¶ P. vnũ vni ẽ ꝓtrariũ. sz plura enumerat Apl's opa carnis q̃ fructꝰ spũs. g̃ fructꝰ spũs z opa carnis nõ cõtrariant. ¶ P. inter fructꝰ spũs p ma ponũt charitas gaudiũ z pax. qbꝰ nõ correspondent ea q̃ primo enumerãtur inter opa carnis. q̃ sunt fornicatio. immũdicia ipudicitia. g̃ fructꝰ spũs nõ cõtrariant operibꝰ carnis. ¶ Sz ꝓtra ē qđ Apl's dr ibidem. q caro concupiscit aduersus spiritum z spiritus aduersus carnem.

¶ Hic vltimo querit de fructibꝰ in comparõe ad opera carnis. Un sz quilibet fructus ponit ab apostolo cõtrarietur cuilibet operi carnis. posito ab apostolo reddẽdo singula singulis. ra q cuilibet fructui correspondeat aliq̃ opus carnis sibi oppositũ. Quia aũt pt intelligi dupliciter oppositõne. scz vl' fm cõmunẽ rõnem vel ppriã. ideo quo ad vtrumq̃ sensum Doc. respondet.

¶ Rñdeo dõm. q opa carnis z fructꝰ spũs pnt accipi dupl'r. Uno mõ fm cõem rõem z hoc mõ in cõi fructꝰ spũs sancti ꝓtrariant opibꝰ carnis

¶ Doctor sanctus respõdet distinctre fm vnam distinctionẽ bimembrẽ. Cuius pmo declarat pmũ membrũ. a diligens vnã ꝓclusionẽ. Scdo scdm. cũ scda ꝓclusione ibi. Alio mõ ẽ. Distinctio ergo est. q opera carnis z fructus spũs possunt accipi dupl'r. Uno mõ fm cõmunem rõnem. Alio mõ fm pprias ratões singulorꝫ fructuũ enumeratorꝫ z operũ carnis. Circa pmum membrũ Doct. sanc. infert ꝓclusionẽ pmã. Deinde eam, pbat. ibi. Spũs em̃ sanctus ẽ. Conclusio pma est. Primo mõ. sz in cõmuni z fm cõmunẽ rõnem. fructus spũsancti ꝓtrariantur operibꝰ carnis. ¶ Ubi nota. q bene stant simul q aliq̃ qua opponunt̃ etiã ppriæ fm rõnes cõmunes. z tamẽ nõ opponunt̃ fm rõnes pprias. Sicut Doct. sanc. ostẽdit in de Malo. q. p. ar. ij. ad q̃rtũ z q̃ntũ. Et q. ij. ar. ij. ad. z. Quia bonũ z malũ fm cõmunes rõnes opponunt̃. z rationes eorum sunt impossibiles in eodẽ fm idem. Et tñ hoc malum. puta cecitas. nõ opponitur huic bono. scz nature oculi vel auditui. sed visui. qz malum fm, ppriam rationem. opponitur bono. qđ aufert formalr z puat. Cecitas aũt nõ puat auditũ vel substantiã oculi. sed tamẽ vt malum sic opponit cuilibet vt bonũ est. Simil̃ intemperantia opponitur liberalitati fm rõnem cõmunẽ vitij et virtutis. quia videlicz intemperãtia est vitium, liberalitas virtus. sed fm specialẽ z ppriam rõnem nõ opponit̃. nam vt infra patebit. Uitium opponit̃ fm specialem rationem virtuti cum qua est circa idem obiectum. vt intemperantia temperantie. illiberalitas liberalitati. Et potest etiam dari aliud exemplũ de duabus formis substantialibꝰ eiusdem spẽi. que opponũtur in hoc qđ est esse simul in vna materia. nõ sub ratõne ppria. quia scz due anime sensitiue vel rõnales. sz ḍa duo actus substãtiales z simpliciter. qui si simul essent in eodem. oporteret q vel idem haberet plura esse simplr. vl' q vnus actus substantialis daret esse accidentale quorũ vtrumq̃ est impossibile. Sic in ꝓposito fructus spũsancti. quia est fm spiritũ sanctum. opus vero carnis. quia ē ꝑter motionẽ spũsancti. Ideo fm talem cõmunẽ rõnem opponũtur. Quia aũt opa carnis est circa obiectũ. quãdoq̃ em̃ inordinatũ ab obiecto fructus. Ideo fm speciales rões (id est ratõnes ppriarum obiectorꝫ. ex qbus ppriæ ratões sumũtur) nõ opponũtur. vt cũ patebit. Oppositio vitij ad virtutẽ attenditur fm obiectũ. qđ ꝓsideratur ex parte ꝓuersionis. vt habet Doc. sanc. 2ª 2ᵉ. q. clxj. ar. vj. ad scdm z alibi. Et infra. q. lxxij. ar. pmo. ¶ Secũdo nota. q opera carnis sunt hec. fornicatio immũdicia. impudicicia. luxuria idolorꝫ seruitus. veneficia. inimicicie. cõtentiones. emulationes. ire. rixe. dissentiões. sectæ. inuidie. homicidia. ebrietates. comessatiões. z his similia. Ubi patz q apostolus ponit plura peccata z opera carnis. q̃ ponat fructꝰ. et sic nõ qđlibet opus carnis habet fructũ directe sibi oppositũ circa idem obiectũ. Cõsequẽter cũ dicit

¶ Spiritus em̃ sanctꝰ mouet humanã mentem ad id qđ est fm rõnem. vel potius ad id q̃d est sup rõnem. appetitus aũt carnis qui ē appetitꝰ sensitiuꝰ

dupl'r opp̃ aliq̃.

Universidad de Deusto
Biblioteca

trahit ad bona sensibilia q̄ sunt infra hoiem vnde sicut motus sursum ⁊ motus deorsum cōtrariant in naturalib⁹. ita in operib⁹ humanis ꝓtrariant opera carnis. fructibus spiritus

¶ Probat p̄cedentē ꝛcl̄onem sic. mot⁹ sursuz. ⁊ motus deorsum ꝓtriant in naturalib⁹. igit in operib⁹ hūanis ꝓtriant opera carnis. fructib⁹ spūssci vt sic p̄m cōem ratiōnē. Añs notū ex q̄nto physicoꝝ. Tenet ꝓña. qz spūssanctus mouet humanā mentē ad id qđ ē p̄m rōem. vł potius ad id qđ ē supᵖ rōnem (scz mediantib⁹ ꝓtrib⁹ theologicis. ⁊ donis q̄ꝑ obiecta sunt supᵖ naturalē rōem. vł quo ad subam vł modū) Appetit⁹ āt carnis vł sensitiu⁹ trahit ⁊ mouet ad sensibilia. q̄ sunt infra hoiem. ⁊ p̄ ꝑñs fructus assimilant motui sursum. ⁊ opa carnis motui deorsum. Quare bñ seq̄t ꝓña. motus sursum ⁊ mot⁹ deorsuz ꝓtriant. igit opera carnis ⁊ spūs ꝛc̄.

¶ Alio mō possunt ꝛsiderari fm ꝓprias rōnes singulor⁹ fructuū enumeratoꝝ ⁊ oꝑz carnis. ⁊ sic nō oportet q̄ singula singulis ꝛtraponātur. qz sicut dictū ē. Apl's nō intēdit enumerare oīa opa spūalia. nec oīa opa carnalia

ar. iij.

¶ Hic ꝓcedit ad scdam ꝛclonē cui p̄mittit sēcundū mēbrū. ⁊ ūn ꝛclo scda ē ista. Sc̄do mō nō oportet q̄ singula singul⁹ ꝓponant (.i. opponant ꝓprie) nisi fm q̄n dā ꝛdaptatōem. Hui⁹ ꝛclonis Doc. san. ponit. ⁊ ꝓbat p̄mo ꝓcē p̄mā. scdo scdam. ibi. Sz tū fm ꝛc̄. Pria ps p bat sic. Ille fruct⁹ opponit illi operi carnis fm ꝓpriā rōez q̄ ē cū eo dē circa idē obiectū. sz fruct⁹ alicui nō sunt ēsdē enumerati⁹ operib⁹ carnis circa idē obiectū. imo multa opa carnis ponunt. q̄ nō hñt cozrūdentē fructū. circa idē obiectū. g̃ nō singula carnis opa opponunt singul' fructib⁹. Maior nūc supponit. Et patebit infra. q. lxxiij. ar. iij. in p̄ncipio corpis. et in 2ª2ᵉ. vbi supra. Minor patz. qz (vt dictū ē ar. iij. ad q̄rtū) Apl's nō intēdit enumerare oīa opa spūalia. nec oīa opa carnalia Et plura carnalia opa ponit q̄ꝑ fructⁿ spūs. Quare dat aliqđ opus carnis. qđ nō hz fructū directe oppositū. circa idē obiectū. nec ꝑ ꝑñs oppositū fm ꝓpriā rōnem. Hunc ibi

¶ Sed tū fm quādā adaptatōnem Aug⁹ super eplam ad Gal'. cōtraponit singulis opib⁹ carnis singulos fructus. sic fornicationi q̄ est amor explende libidinis a legitimo cōnubio solutus opponit charitas. ꝑ quā oīa ꝓiungit̄ deo. in q̄ etiā est vera castitas. immūdicie āt sunt oēs ꝑturbatōes ꝛc illa fornicatōe cōcepte. q̄bus gaudium trāquillitatis opponitur. Idoloz aūt seruitus ꝑ quā bellū est gestū ad uersus euāgeliū ꝛci. opponit paci. ꝓtra venefica āt inimicicias ⁊ contensiones. animositates. emulationes. ⁊ dissentiones. opponūtur lōganimitas ad sustinendū mala hominū inter q̄s viuim⁹. ⁊ ad curandū benignitas. ⁊ ad ignoscēdū bonitas. heresib⁹ āt opponit̄ fides. inuidie māsuetudo. ebrietatib⁹ ⁊ comessationibus ꝓducit ꝓtinentia

¶ Subūgit scdam ꝑtem ꝛclonis p̄cedētis. quā deducit emplariter. clare in ꝛa. ¶ Nota aūt. q ex istis ps. q illa oppō nō ē ꝓpria ⁊ ex pre ꝓprij obiecti. sz solū adaptatio fm rōem aliquā cōem. ⁊ q̄si extraneā. Sicut idoloꝝ seruit⁹ ꝓprie opponit religioni. qz tū ad talē seruitutē ⁊ ido latriā sequutū ē bellū. q̄ turbata est pax vere fideliū. ideo ex adaptatōe ꝛc. Augustini sibi opponit. Similiter fornicationi opponit castitas ꝓprie dicta ⁊ ꝓtinentia q̄ sunt circa idē. qz tū etiā charitas adheret ꝓprio sponso. sicut fornicatio nō ꝓprie. ideo opponunt̄ isto mō. Et posset sic deduci de alijs. qz inuidie ꝓprie opponit misericordia vel nemesis. vt ps 2ª2ᵉ. q. xxxvj. ar. iij. ad tertiū. Sz qz ex inuidia seq̄t ꝑturbatio animi ꝙ irā. cui opponit māsuetudo. ideo ꝛ māsuetudo opponi inuidie. cū magis opponat alicui ex ira sequēti ꝛc̄. ¶ Nota q̄ veneficia sunt. q fiunt ꝙ magicas artes ⁊ ꝙ superstitiones. Et dicunt venefica a veneno qz fiūt in venenū. h̄ ē nocumentū hoīm ⁊ aiarū de his veneficijs ⁊ superstitionib⁹ ⁊ speciebꝫ eoꝝ. 2ª2ᵉ. videbit ꝛc̄.

☞ Cōfirmat ꝑma ꝛclo argumēto in ꝓtrarium

¶ Ad ꝑmū q̄ dōm. q id qđ ꝓcedit ab arbore cōtra naturā arboris nō ꝛ esse fructⁿ eⁱ⁹. hz magis corruptio q̄dā. Et qz fructū opa sunt cōtattributalia rōni opera vero vitiorum sunt contra rationem. ideo opera ꝓprie fructus dicūtur. nō āt opa vitioꝝ

¶ Ad maiorē. ꝓtraria ꝑsertim fm ꝓprias rōes ⁊ ꝛrecte. sunt in eodē gñe etiā ꝓximū. Ūn habitus nō directe ꝓtrariat actū. hz bene. Sz addo. q nō ꝓiterit in mediis bus sunt eiusdē gñis logici. ⁊ distincti actⁿ. q̄ ꝓij. Sz cōtraria fm cōem rōem. nō oportet q̄ sint eiusdē gñis. Sicut malū actuale (hoc ē actⁿ malus) ꝓtriat cuicunq; bono vt sic. siue bonū sit habit⁹ siue aliud. Ad minorē ꝓcedit. Doc. sanc. ponit rōem in solutōne. qz fructus ꝓducⁿ ꝛr ē fm naturā. ꝓducētis ⁊ delectabil'. rep̄rit ei etiā ꝓtrias obiectoꝝ directe. q̄uis ⁊ ꝓuenientia in gñe rep̄rat. nō tñ sufficit. als oēs actⁿ cēnt sibi ꝓij. Opus āt carnis ē contra naturā hois. vt hō ē. vt patebit. ió nō meret dici fructus hois Et si alicubi (vt in euāgelio) ꝑtin⁹ ⁊ opus carnis. ꝛr fructus hois. nō ꝛr vt hō est. sz vt bestia ⁊ aial. qz sic opus carnis ē fm naturā hois ⁊ sibi delectabile. Sz dico q tū opa carnis. sunt etiā in gñe opis. in q̄ ꝓueniunt cū fructib⁹. ió p̄nt eis in aliq̄b⁹ directe. ⁊ fm specialem rōem ꝓtrariari. vt luxuria castitati. Sz bñ ꝓcedit ꝑñs q nō sp ꝓtriant directe. ⁊ fm̄ speciales rōes. nō qz nō ꝓueniant in gñe ꝓximo. qđ ē actus. sz qz nō opponunt circa ideꝫ q̄ req̄rit ad oppōem ⁊ ꝓximitatē actuū hūanoꝝ fm speciales rōnes. Nō sufficit cm̄ ꝓuentia in gñe logico ad ꝓximitatē actuū. sz in gñe moris qđ ē obiectū. Et g̃ si argumentū esset formale. ⁊ minor subsumeret ad maiorē. minor ēet falsa. s. sz opa carnis nō sunt in eodē gñe. imo sunt eiusdē gñis. Et q nō ꝓtient ē aliunde ꝓpter rōem iā tacta. qz Apl's nō numerauit fructⁿ directe opositos operib⁹ carnalib⁹ circa eadē obiecta. sz enumerauit aliq̄ vitia et opa carnalia disparata fm ꝓprias rōnes a fructibus. Sicut cecitas ab auditu. ⁊ intēperantia a liberalitate. sz tñ opponunt fm cōem rōem. vt dictū ē. ¶ Doct. sanct⁹ ñdet ad minorē. verificādo ea. Et relinq̄t diligēti lectori trahere solutōem ex corpore ⁊ alijs dictis ꝛc̄.

¶ Ad scdm dōm. q bonū ꝓtingit vno mō. malū vero omnifariā. vt Diony. dt. iiij. ca. ꝛe di. no. vñ et vni ꝛtuti plura vitia opponunt. ⁊ ꝓpter hoc nō ē mirum si plura ponunt opa carnis. qz fructⁿ spūs.

¶ Ad maiorē ñsum fuit sup̄. q. xxxj. ar. viij. ad 2ᵐ. qz vni vnū ē ꝓij. sub vno gñe immediato. ⁊ b in eni-

absolutis ⁊ in naturalib⁹. sed in moralib⁹ que sunt entia suo modo respectiua (saltem ad terminū ⁊ obiectū specificans a quo dependet eoꝝ differentia) nō hz veritatem Vel vni vnū est ꝓtrariū p̄fectū (vt alij dicūt) maxie dist̄as. sunt tū vni plura ꝓtraria mediata et p̄sertim in moralib⁹ vbi bonitas ꝑsistit in medio. ⁊ illa videt esse mens p̄hi. vt ps ex ꝓbatōne eius. textu. Cōmen. xiij. qz arguit ex maxima distantia. sed vnū soluz maxime distat. Ūn fm doctorē sanc. scda scde. q. xcij. ar. ij. ad ꝑmū. verbum p̄hi ꝑmo topicoꝝ vbi dr. Si vnum oppositoꝝ dr multiplex ⁊ reliquū. intelligitur quādo est eadem rō multipli cationis. qđ nō est inter virtutē ⁊ vitia. Bonū em̄ mora le est vno mō. scz ꝙ ꝓximitatē ad rōnem rectā. malū aūt multifariā. et ideo cū vnitate virtuosi actus. stat diuersitas vitioꝝ Minor vera. qz Apl's enumerat septē dēcim opera carnis. solū aūt duodecim fructus. ergo fructus spūs nō ꝛtrariantur operib⁹ carnis fm rōnem communē. Negat ꝓsequentia. imo nō soluz illa vitia sed oīa opponūt cuilibet fructui fm rōem cōez Et nota. q nec hec rō procedit ⁊ probat. q nō ꝛtrientur opera carnis (esto plura sint q̄ actus virtutis) eriā fm ꝓprā rōnem. dūmodo sint circa idem obiectū. sicut actui qui attingit medium et est virtutis. opponūtur duo vitia fm excessum et defectū ⁊ directe posito q sint circa idē. Q̄ aūt in ꝓposito nō ꝛtrientur fm proprias rationes. hoc aliunde est. vt patuit ꝛc̄.

¶ Ad tertiū patz solo ex dictis.

¶ Concedo simpliciter ꝓmā partez assumpti. ⁊ patuit arti. iij. Ad scdam partē dico negando eam de oppositione que est fm adaptatōem beati Augustini. vt patuit. qz charitas opponitur hoc mō fornicationi ⁊ immūdicie. gaudiū ⁊ idolop seruitus paci. Sed loquēdo de cozrespondentia que est fm oppositōem directaz fm ꝓpriam rōnem. ꝓcedo illā partem assumpti vel ānecedentis. Ultra. ergo fructus spūs nō ꝛtrariat operib⁹ carnis. verus fm oppositōem directā ⁊ fm ꝓprias rōnes spēales q̄ sumūt ex obiectis Et nota. q d. san. soluēdo hec argumēta nō ñdet ad argumēta q̄si ꝑēt aliq̄d ꝛ ꝓximitatē. nā oīa p̄nt admitti q non ꝛtrariant fm spēales rōnes. vt dixit secūda pars ꝛclonis. et ideo d. san. solū exponit minorē ꝑ mi. et maiorē secūdi ꝓpter bonitatē doctrine Cū q̄ stat q ꝛtrariet fm ꝓmunē rationem. ⁊ fm adaptatōnem beati Augustini ꝛc̄.

¶ Questio. lxxi. de peccatis fm se.

Consequenter ꝛsiderandū est de vitijs et peccatis. Primo q̄dem de ipsis vitijs et peccatis fm se. Secūdo de distinctōe eorum. Tertio de comparatōe eoꝝ ad inuicem. Quarto de subiecto peccati. Quinto de causa. Sexto de effectu eius. Circa ꝑmū querūtur sex. Primo vtr vitiū ꝛtrarietur virtuti. Sc̄do vtr vitium sit ꝛtra naturā. Tertio quid sit peius. vtr vitiū vel actus vitiosus. Quarto vtr actus vitiosus possit esse simul cū virtute. Quinto vtr in oīi peccato sit aliquis actus. Sexto de diffinitōe peccati quā Augustinus ponit xxij. ꝛtra Faustū Peccatū est dictū vel factū vel ꝛcupitū ꝛtra legem eternā

¶ Iuxta qt dicē supra statuū. q. lv. postq̄ d. sanctus determinauit de habitib⁹ in generali. ⁊ de vno membro habit⁹. scz de habitu bono qui est virt⁹. cū sibi annexis scz donis ⁊ beatitudinib⁹ ⁊ fructib⁹. Hic incipit determinare de alio membro. scz habitu malo. qui est vitiuz. Et ꝑ ordo. qz habitus bonus precedit habitū malū. ⁊ dignitate. (vt ꝛstat) et via doctrine. cū rectū sit canon sui et obliqui. Et diuidit ista ꝑsideratio de habitu malo. hoc est vitio ⁊ peccato in sex partes. que patent in littera. Et ordinātur iste partes fm maiorē ꝙpinquitatē ad vitium ita q ꝑmo agitur de his que ꝓueniūt in ꝑmo modo ꝑ se et quidditatiue. Secūdo de his que statim q̄ditatē cōsequūtur. sicut est distinctio vitioꝝ. in. q. lxxij. Tertio de cōparatione scz quo ad ꝙnexionē ⁊ equalitatē que etiā se quūtur intrinseca vitiozuz. q. lxxiij. Quarto de subiecto qđ ꝓuenit in secūdo mō ꝑ se vt subiectū est inhesionis. q. lxxiij. Quinto de causa scz effectiua q̄ remotior est subiecto. q. lxxv. Sexto de effectu qui est postremū ⁊ extrinsecum. q. lxxxv. Questio ꝑma ꝛtinet sex. Primo querunt ꝓprietates ꝛ ditiones vitij. ex quib⁹ innotescit quidditas eius. Secūdo inquiritur definitio vitij. Circa ꝑmū ꝑmo agitur de vitio ex parte habitus. Secūdo ex parte actus. arti. iij. Circa ꝑmū ꝑmo inquirit qūo habit⁹ vitiosus se habeat ad virtutem. Secūdo quomodo se habeat ad actū vitiosum. ar. iij. Tertio determinat quoddam dubiū qđ incidit circa dicta. ar. v. Circa ꝑmū primo fit qđ dictū est. Secūdo determinatur dubium ꝑsequens ex dictis. arti. ij.

q. lv. ar. iij. et iiij.

¶ Utr vitiū ꝛtrarietur virtuti.

Ad ꝑmū sic ꝓceditur. Videt q vitium nō ꝛtrarietur virtuti. Uni em̄ vnū est cōtrariū. vt ꝓbat in x. metaphysice. hz virtuti ꝛtrariat peccatū ⁊ malicia. nō ergo ꝛtrariatur ei vitiū. qz vitiū dr etiā si sit indebita dispositio membroꝝ corporaliū vel quarūcūq; rerum. ¶ Ꝓ. virtus nominat quādā ꝑfectionem potentie sed vitiū nihil nominat ad potentiaz ꝑtinens. ergo vitiū nō ꝛtrariatur virtuti. ¶ Ꝓ. Tullius dr in qrto de tusculanis questionib⁹. q virtus est quedā sanitas aīme. sanitati autez opponitur egritudo vel morbo magis q̄ vitiū. ergo virtuti nō ꝛtriatur vitiū. ¶ Sed ꝛtra est q dr Augustin⁹ in libro de ꝑfectōe iusticie. q vitiuz est qualitas fm quā malus est animus. virtus aūt est qualitas que facit bonū hōtem vt ex supra dictis ꝑz. q vitiū ꝛtrariat virtuti.

¶ Quia vitiū importat opposituz defectiuū ꝛtutis ideo per ipam habet cognosci quare agendo de vitio doctor primo comparat virtuti vt ex illa comparatōe q̄ditas eius innotescat

¶ Rūdeo dōm. q circa virtutez duo possumus ꝛsiderare. scilz ipsam essentiā virtutis. ⁊ id ad qđ est virtus. In essentia q̄dem virtutis aliquid ꝛsiderari potest directe. ⁊ aliquid ex ꝙsequenti. Directe quidem virtus importat dispositōem quādam alicuius ꝓueniēter se habentis fm modū sue nature. Unde ꝑhus dr in septimo physicoꝝ. q virtus est dispositio ꝑfecti ad optimū. Dico aūt ꝑfecti qđ est dispositum fm naturā. Ex ꝙsequēti aūt sequitur q virtus

sit bonitas q̄dam. in hoc em̄ ꝯsistit vniuscuiusq; rei bonitas q̄ ꝓuenienter se hz ꝼm modū sue nature. id autem ad quod virtus ordinatur est actus bonus. vt ex supra dictis patz.

q. lvi. ar. iij.

¶ Doctor san. in huius articuli corpore plus respondet cū quesitū est. z ideo ꝑmo ponit distinctiōem mouētē ipm ad tā fecūdā rnsionē. Scdo ipam ꝛdonem rnsiuaz subūgit. ibi. Scdm hoc igit. zc. Circa ꝑmuz ōt. q circa virutē duo ꝯsiderāda veniūt. ipa videlz essentia ꝼtutis. et id ad qđ ꝼtus respicit. Si ꝑmū ireꝝ circa ꝼtutē possumus duo ꝯsiderare. videlz aliq̄d directe. z aliq̄d ex consequēti. vt pz clare in littera. Notādū aūt. q hec dicta patiūtur difficultatē. nā vdenḋ ctrariari dictis. supra. q. lv. ar. iij. vbi dicebaḳ q bonū vel bonitas sit de rōne ꝼtutis. qđ si verū est. nō ꝑt stare q bonitas ad cētriā ꝼtutis ꝯsequaḳ. Ad hoc ꝑt breuiter dici. q D. nō ōt hic q bonitas sc̄m rōnē ꝼtutis. imo est de rōne ꝼtutis etiā gñaliter accepte. vt supra dixit. Sz ōt q in cētria est considerare duo. scz imbibita cētie virtuti z identica sibi. quoꝝ vnū est ꝯsiderandū ꝑmo. aliud ex ꝑnti. sicut si diceret q in volūtate est ꝯsiderare duo. scz q est natura. z q voluntas. et tm̄ vtriq; ꝯsideratū importaḳ in ꝛceptu z rōne formali volūtatis. licz nō dicāt gradꝰ distinctos. vt patuit supra Sic suo mō in ꝓposito. in essentia ꝼtutis sunt duo cōsideranda. quoꝝ vnū est alteri naturaliṫ ꝓsuppositū. alterū ex ꝯsequēti. Vñ notanter ōt D. aliud esse ꝯsiderare ex ꝯsequenti. si scz ꝛceptus z essentia virtutis resoluaḳ in ꝛceptū generis z dñtie. Et tūc videtz esse duo ꝯsiderare quoꝝ vnū est directe ipotatū aliud illud ꝑmū ꝑsupponit. sicut dñtia. genus

¶ Scdm hoc igitur tria inueniūtur opponi virtuti quoꝝ vnū est peccatū qđ opponitur sibi ex pte eius ad quod virtus ordinatur. naz peccatū ꝓprie nominat actū inordinatum sicut actus virtutis est actus ordinatus z debitus.

B

¶ Hic ꝑnter D. rndet ad q̄situ tali ꝛdone trimēbri. Virtuti opponūtur tria. videlz pcm̄. rōne eiꝰ ad quod ꝼtus ordinaḳ. malicia rōne eius qđ ad rōem virtutis cō sequitur. sed vitiū rōne eius qđ directe est de rōne virtutis Circa istā ꝛdonē D. ꝑmo ponit ꝑmā eiꝰ ptē cū ꝓbatiōe Scdo scdam ibi. Scdm aūt qđ zc. Tertio terciam. ibi Sz ꝼm id zc. Probaḳ q̄ ꝛdo quo ad ꝑmā ptē sic. Pcm̄ opponiṫ ꝼtuti rōne actꝰ ꝼtutis. scz boni. q̄ rōne eiꝰ ad qđ ordinaḳ. Tenet ꝛnia. qz ꝼtus ordinaḳ ad actū bonū. vt patuit supra. q. lv. ar. q. lvi. ar. iij. Vñs ꝓbaḳ. qz pcm̄ ꝑ prie nolaḳ actū inordinatū. sz actꝰ ꝼtutis est ordinatꝰ et debitꝰ. sz ordinatū z ꝛordinatū opponūtur. igit añcedēs verū Deinde cū dicit

¶ Scdm aūt q ad rōnē virtutis ꝯsequitur q sit bonitas q̄dā. opponiṫ virtuti malicia

¶ Ponit scdam ptē ꝛdonis. q videtz malicia opponaḳ ꝼtuti zc. p q̄ arguiṫ sic ex distinctiōe supra dicta i ꝑncipio cor. Malicia opponiṫ virtuti rōne bonitatis. sed bonitas ad rōnem virtutis ꝯsequitur. q̄ scda ps vera. Maior nota. qz malicia z bonitas ctrariantḋ ꝼm ꝯmunē rōnem boni z mali. vt tactū est. ar. iiij. ꝓcedētis q̄sti. Minor pz clare ex scdo mēbro subdiuisionis ꝓhabite. quare bonitas ad rationem virtutis ꝯsequitur zc. hic zº cū ōt

¶ Sed ꝼm id qđ directe est de rōne ꝼtutis. oppo

nit ꝼtuti vitiū. vitiū em̄ vniuscuiusq; rei ee videt q nō sit dispositꝰ ꝼm q ꝯuenit sue nature. Vñ aug⁹. ōt in. iij. de libe. arbitrio. Qđ ꝑfectioni nature deesse ꝑperis. id voca vitiū

¶ Annectit tertiā ptē ꝛdonis. q̄ formaliṫ est ad q̄situ rnsiua. q scz vitiū opponaḳ vel ctrariet ꝼtuti rōne eiꝰ q directe (. i. ꝑmo z fundamēaliṫ) est de rōne ꝼtutis. z ꝓbaḳ sic. Directe (. i. ꝑmo) virtus importat dispōnez quā dam alicuiꝰ ꝯuenienter se hñtis ꝼm modū sue nature. vitiū aūt vniuscuiusq; rei importat q res non sit dispositꝰ ꝼm q ꝯuenit sue nature. sz ista exꝑsse opponūtur. vt vitiū opponaḳ ꝼtuti rōne directe ipotati. q̄ zc. Maior ꝑ ꝓpriā ptē ex auctoritate septimi phȳsicoꝝ. Scda ps ex auctoritate Augustī. q̄ ponit in fine. Minor de se nota. qz ꝯueniēs nature z nō ꝯueniēs hñt euidentē ctrarietatē q̄ zc. Nota aūr. q D. hic loqtur de ꝼtute magis exte le cū de ꝼtute hūana. q̄ est habitꝰ operatiuꝰ. sed accipit virtutē large q omni dispōne ꝯuenienti rei siue ad esse siue ad operari. habituali vel actuali. vt pz ad tertiū Et vitiū etiā accipiṫ ꝑ omni indispōne incōgruēte rei

Argu. in ctrariū ꝯfirmat scdam ptē ꝛdonis

¶ Ad ꝑmū q̄ dom. q illa tria non ctrariantḋ ꝼtuti ꝼm idē. sed pctm̄ q̄dē ctrariaḳ ꝼm q ꝼtus est opatiua boni. malicia aūt ꝼm q est bonitas q̄dā. vitium aūt ꝓprie ꝼm q est virtus

¶ Ad maiorē. vni vnū est ctrariū ad sensuz dictum ad scdm ꝑcedētis ar. ꝼm idē z eādē rōnez. sed vni ꝼm diuersa z diuersis rōnib⁹ pñt plura opponi. z ꝑsertim i moralib⁹. vbi excessus z defectus opponūtur medio. licz nō ꝼm eādē rōnem. Et scdo ōr ad maiorē. q vnū vni est cōtrariū verū z pfectū ab eo maxime distās. ꝑt tm̄ vni ctrariari vnū vt maxime distās. aliud vt medium. z ꝑsertim vt habeṫ. ij. ethicoꝝ. qñ bonitas ꝯsistit in medio. tūc opnūtur sibi duo malicie. Et malū opponiṫ malo vt extremio. bono ꝑo vt medio. Et auctoritas. x. metaphy. intelligiṫ de vere z pfecte ctrarijs. ibi em̄ est vni vnū oppositū ctrariū. sed in moralib⁹ malo ctrariaḳ bonū vt mediuz et malū vt extremū Ad minorē. vera. sed nō ꝼm idem nec ꝼm cādē rōnem. pctm̄ em̄ ctrariaḳ ꝼtuti ꝼm q ꝑt⁹ est habitꝰ opatiuꝰ. nō aūt ꝼtuti ꝼm q est bona dispō z habitus essendi. Malicia aūt opponiṫ euiliter habitui siue essendi siue operādi. vt est bonitas q̄daz. Et ita loqtur pHus. vij. phȳ. lectōe. v. in d. san. vbi ꝼtuti opponit maliciā. vel magis capit maliciā ꝑ vitio zc. Cuz q̄b stat q ꝼtuti ctrariaḳ vitiū ꝓprie z directe. q̄tum ad principale importatū ꝼtuz. scz inq̄tū est dispō ꝯuenies. Quare negaḳ qđ inferḳ. nō q̄ ctrariaḳ ei vitiū. sz ꝛsequitur q nō ctrariaḳ ei vt alia. sed tm̄ ꝑncipaliṫ z directꝰ Et nota. q id qđ ꝛsequitur in argumento intendit ꝓbare q vitiū nō opponaḳ ꝼtuti. qz ꝼtus cū sit habitꝰ opatiuꝰ videḳ habere cōtrariū ipm opus prauū. sz vitiū nō videḳ dicere opꝰ aliqđ. sz indebitā dispōnem cuiuscūq; rei vt membroꝝ corpalium. Dico q ꝼtus nō impeditat ꝑncipaliṫ opꝰ. sz q̄nq; ordinaḳ aliq̄ ꝼtus ad opꝰ. vt ꝑtꝰ opatiua. sz ꝼtus ꝑncipaliter vel saltē ꝑmo ꝼm ꝯmunē rōnē ōt debitā dispōnem et ꝯuenientē. q̄ vitiū eo ipo q ōr indebitā dispōnem. directe sibi opponiṫ. Vñ dictū est in fine cor. q ꝼtus nō soluz capiṫ ꝓ habitu operandi. sz ꝓ q̄cūq; ꝯuenienti dispōne rei. Et vt patebit ad scdm. etiā virtꝰ opatiua ōt dispōnem ꝑmo ꝯuenientē rei. cito vltimꝰ z ꝑncipaliṫ ordinaḳ ad opꝰ

vnū vni opponit dupliciṫ.

¶ Ad scdm dom. q ꝼtus nō solū importat pfectionē ponē. q̄ est ꝑncipiū agēdi. sz etiā importat debitā dispōnem eius cui⁹ est virtꝰ. z hoc ideo. quia vnūqđq; operaḳ ꝼm q actu ē. requiṫ q̄ q aliq̄d sit in se bene dispositū qđ ꝛdecet esse boni operatiuum. z ꝼm hoc virtuti vitiū opponitur.

¶ Ad maiorē. vera est. virtutē accipiēdo in cōi. z potentiā in cōi ad ponam opatiuā. z ad ponam ad esse. vt ꝑt patere ex dictis. q. lv. ar. ij. Et dico. ij. q de ꝼtute potētie ad esse nō est difficultas ꝙn dicat recta z ꝯuenientem dispōnem eius cui⁹ est ꝼtus. Et hoc idem dico de ꝼtute opatiua. q illa etiā ōt nō mō ꝑfectiōem ponē opatiue vt sic. sz etiā dispōnem debitā eius cuius est ꝼtus imo ꝑus ordine nature dispōnem debitam q̄ ꝑncipiuz operādi. stāt aūt simul q vnū sit ꝑus alio ordine nature aliud ꝑncipalius. z sic ꝼtus opatiua ꝑncipaliꝰ ordinaḳ ad opus (qz finaliṫ) sz tm̄ ꝑus est ꝯuenies dispositio. z hoc fuit supra declaratū. vbi iam ad ꝑmū. qz videtz etiā ꝼtus humana vt est moralis ꝑficiēdo ponaz disponit eā vt se debite habeat sicut requiṫ ꝛditio hois. Deinde cū hō esse ita dispositus vt appetit⁹ sensitiuꝰ subdaḳ rōni. quare. q. lvi. ar. iij. dicitur fuit q ꝼtus in irascibili z ꝓcupiscibili nihil aliud sunt nisi habituales ꝓformitates z dispones appetitus ad rōem. quare esto talis ꝑt⁹ ꝑncipaliṫ ordinet ad operādū. tm̄ ꝑmo bn̄ disponit id cuius est ꝼtus. qz nihil opaṫ aliq̄liter nisi sit aliqualiṫ dispositū. nā vnūqđq; agit sicut est. z ecōtra. ꝑt⁹ q̄ est ꝑncipaliṫ ad eē sc̄dario etiā ordinaḳ ad opꝰ. ita q̄libet hiꝰ z q̄libz ꝑtꝰ dicat ordinē ad naturā z ad opꝰ. Sz in hoc differūt ꝼtus ponē opatiue z ponē eēndi. qz ꝑma ꝑncipaliṫ ordinaḳ ad opus. z minꝰ ꝑncipaliṫ ad bn̄ dispōnēdū subiectū. licz sc̄dm ꝑmo faciaṫ. tm̄ ibi nō staḳ. Sed ecōtra habitꝰ eēndi ꝑncipaliṫ ordinaḳ ad bn̄ dispōnēdū. sc̄dario ad operādū. vt trahi ꝑt ex. q. l. ar. iij. Quis em̄ habitꝰ (z ꝑ ꝯns ꝼtus rōne generis) ōr ordinē ad naturā rei. sz aliq̄ rōne subiecti ꝑncipaliter ad opus. Ad minorē. si intelligiṫ q̄tū ad rē vitiꝝ. negaḳ. imo id qđ est vitiū sepius est in ponaz sicut in subiecto. Sz minor vera q̄tū ad ꝓcatōnem nois vlter. tūc vt dictū est in fine cor. solū ipotat indispōnem rei ꝼm naturā. sic turpitudo ōr vitiū. z nō ꝓcat aliq̄d ꝓtinēs ad potētiā opatiuā. z q̄ licz habitꝰ vitiosus sit etiā ꝑncipiū opatiuū. hoc est vt habitꝰ talis. nō vt vitiū. qz iste habitꝰ vt vitiū solū ōr dispōnem indebitā. q̄rē vitiū in cōi positiue nō hz vt sit ponē. tm̄ ꝓmissiue Sed negaḳ ꝛnia. qz etiā virtus ponē opatiue vt ꝼtus ꝓcat dispōnem debitā. z nō solū ꝑfectiōem operādi ponē actiue Ubi nota. q dispositiones etiā corpales indebite (q̄ nō sunt ꝓprie habitꝰ. vt supra patuit) pñt dici vitia. quare minor est ꝓa. q vitiuz vt sic nō hz q ꝓtineat ad ponaz. sz sufficit q sit dispō indebita rei. q̄re nō opponiṫ ꝼtuti vt ē opatiua z ponē opatiue sicut subiecti. sz tm̄ vt ꝼtus est debita dispō sic opponūtur. et vltimꝰ (vt tactū est) ꝼtus etiā in sui cōi acceptione nō solū ē hiꝰ opatiuꝰ. sz etiā q̄cūq; debita dispō rei

¶ Ad tertiū dz. q sicut Tullⁱ⁹ ōr in q̄rto ꝛ tusculanis q̄stionib⁹. morbi z egritudines ptes sunt vitiositatis. in corpiḃ em̄ morbū appellat totꝰ corporis corruptiōem. puta febrē vel aliq̄d hmōi. egritudinē ꝓ morbū cū imbecillitate. vitiū aūt cuz ptes corporis inter se dissident. Et q̄nis in corpe q̄nq; sit morbꝰ sine egritudine. puta cū aliq̄s est interꝰ male dispositus. nō tm̄ exterꝰ ꝑcipiṫ a solitis operatiōib⁹ In aio tm̄ vt ipe ōr hec duo nō ꝑit nisi cogitatione secerni. Necesse est em̄ q quādo aliq̄s interꝰ est male dispositꝰ hñs inordinatū affectū q ex hoc imbecillis reddaḳ ad debitas operatiōes exercēdas. qz vnā quaq; arbor ex suo fructu cognoscit. id est hō ex opē vt ōr Matth. vij. Sz vitiū animi. vt Tullⁱ⁹ ibidē ōr est habitꝰ aut affectio animi in tota vita incōstans et a seipa dissentiēs. qđ q̄dē inuenit etiā absq; morbo vel egritudine. vtpote cū aliq̄s ex infirmitate vel ex passione peccat. vñ in plus se hz vitiū q̄ egritudo vel morbus. sicut etiā virtus in plus se hz q̄ sanitas. nā sanitas etiā q̄dā virtus ponit in. vij. phȳsi. et ideo virtuti ꝯuenientius opponiṫ vitiuz q̄ egritudo vel morbus.

¶ Ad maiorē ꝑmo dictuz est supra. q. lv. ar. ij. ad ꝑmꝰ ꝓparaḳ virtus aie sanitati (saltē corpali) inq̄tuq; vtraq; est recta dispō. sz nō in ordine ad opatiōez quā ꝼtus aie ꝑncipaliṫ respicit. nō sanitas corpalis. Dico scdo. q si loquamur de ꝼtute in cōi. z nō vt supra allegabaḳ de ꝼtute aie (q̄ est ꝼtus humana) q virtꝰ est in plus ꝼm modū ꝼcandi q̄ sanitas. qz sanitas est q̄dā spēs virtutis generaliter accepte. vt pz. vij. phȳsi. Ad minorez. sanitati aūt opponiṫ egritudo vel morbꝰ magis q̄ vitiuz. Dico q sanitati corpali opponiṫ ꝑfectum morbꝰ z egritudo q̄ in corpalib⁹ dñt. vt habeṫ in ꝑncº solu. qz egritudo supadict sup morbū. Et vitiū corpale est defect⁹ q̄si disparatus ab egritudine z morbo. scz disꝓportio membroꝝ. z turpitudo corpalis. sed in moralib⁹ nō distinguiṫ morbꝰ et egritudo ꝼm rem. sz tm̄ rōne. qui em̄ est corruptꝰ. (scz ꝑ habitū malū quē ipoꝛtat morbꝰ) ille etiā debilis ē ad operādū qđ est esse egrotū Sz vitiū in moralib⁹ z in aio in plus est. qz importat quācūq; indispōnem nō solū habitualē q̄ est morbꝰ z egritudo. sz etiā actualē. puta affectione inordinatā. vñ ꝯmuniṫ⁹ est. Quare negaḳ ꝛnia. qz ꝯmuniozib⁹ debet ꝯmuniora opponi. cuz q̄ ꝼtus cōior sit sanitati dz sibi opponi ꝯmuniꝰ q̄ sit oppositus sanitatis scz egritudo vl morbꝰ. qđ ꝯmuniꝰ. est vitiū. qđ cōius est egritudine vel morbo. q opponiṫ sanitati. Et stat breuiter intētio solonis in hoc q ꝼtus cōiter accepta est ꝯmuniozi sanitate. q̄ debet habere oppositū ꝯmuniꝰ q̄ sit oppositū sanitatis. qđ est egritudo vel morbꝰ. Et gra declarationis minoris D. ostēdit a ꝑncipio solutōis. quō in corpalib⁹ distinguaḳ morbꝰ z egrotatio. qz realiter z sepatim pñt inueniri. z vitiū distinguiṫ realiter ab vtroq;. quasi disparate. sed in spūalib⁹ z moralib⁹ nō distinguiṫ illa duo (scz morbꝰ z egrotatio). sz vitiū distinguiṫ realiter z in diuersis realiṫ est repibile. vel distinguiṫ saltē sicut ꝯmuniꝰ. qz morbꝰ z egrotatio dicūt solū corruptionem ꝑ habitū. sz vitiū etiā ꝑ affectiōez z passionē prauā q̄ nō arguit corruptionem habitualē. ꝑt em̄ stare cū habitu bono. vñ vitiū est in plus. z q̄ debet opponi virtuti z nō morbo vel egrotatio. qz sicut vitium in plus est q̄ egrotatio. ita ꝼtus q̄ sanitas cui egrotatio opponiṫ Nota circa hāc solonem D. qz trahitur ex ea q̄ inēstans affectio animi ꝑt dici vitiū. z ꝑ ꝯns opatio vel actio. quare ꝛsequitur q vitiū nō solū ꝓcat habitū. sed z actū. z ꝑ ꝯsequēs virtus cū ponatur eiusdē ꝯmunitatis cū vitio etiā nō solū signiḟcabit habitū. sed oīe id qđ hz rōnem dispōnis ꝯuenientis siue habitualis siue actualis. Et hoc videḳ ꝛsonū et

D

Universidad de Deusto
Biblioteca

qđ hz d. san. in de virtu. in ꝑmuni. q. p. ar. p. vbi ostendit virtutē fcare o me id qđ hz rōnem ꝑplmenti potētie quale ꝑt esse passio z act⁹, vt patuit supra. q. xli. ar. p. ad pmū. et. q. xxvi. ar. ij. ad. pmū. Sed verū est q fetus humana fcat habitum. sed nō virtus in ꝑmuni. q fcat dispositōem debitā qualēcūq Sed tūc esset dubiū quo verificet prima pars ꝓclusionis q ōt q virtuti opponat peccatuz rōne eius ad qđ ordinatur. si em virtus pt esse actus. tūc poterit petm sibi opponi rōne sui. z nō tm rōne eius ad qđ ordinat. Ad hoc đr pmo q pma pars cōclusionis verificat pmissue z p nō repugnātiā. qz videz aliqua virtus ordinat ad actum vt est virtus. que ē dispositio habitualis potētie actiue. talis em ordinat ad actum bonū. cui opponitur petm. Secundo đr. q vt supra tactū fuit. q. xxvi. ar. ij. ad. p. nō est inconueniens vt actus vel passio sit rō agendi ponē aliquē aliū actū vel effectuz et sic petm opponitur sibi nō vt actus est. sed vt principiū aliquo mō z virtus bene agendi. vitiū aūt opponitur sibi vt ꝓueniens dispositio agentis z subiecti sui Nota qūr. q đ. san. in de virtutibꝫ vbi statim đr ꝓsistere rōnem virtutis in hoc q est esse ꝑpletiuū ponē ad agendum. hic aūt in ar. đr ꝓsistere in hoc q est esse ꝓuenientē dispositionem eius cuius est. z illa ad se ꝓsequuntur. sed id qđ hic đr videt esse rō magis adequata. z ꝑuertibilis cū omni virtute. siue que est pfectio ad esse siue ad opari. Alia em solū pmanere cōuenit virtuti que est ponē opatiue. sed ad hoc q est esse ꝓuenienter dispositū. etiā sequitur esse ꝑpleti uū potentie cuiuscūq. qz fm q vnūqđq dispositū est. sic operat. Patz igit quo petm opponitur virtuti. non vt dispositio est ꝓueniens absolute z directe. sed operi eius directe. z virtuti vt opatiua est. siue sit opatiua z respici at operatōem principaliter siue ex ꝓsequēti. Vitiū aūt opponit sibi in se vt ꝓueniēs dispō est. sed malicia opponitur virtuti vt bonitas est quecūq. capit em malicia extense ad maliciā naturalē z moralē. sicut egritudo malicia est. et intemperātia malicia. sic z bonitas ꝓuenit sanitati z tē perantie. virtus em capit extense. etiā p virtute naturali et morali z gratuita sic bonitas z malicia.

¶ Utz vitiū sit ꝓtra naturam

ar. p.

AD secūdū sic ꝓcedit. Videt q vitiū nō sit ꝓtra naturā. vitiū em ꝓtrariat fetuti. vt dictū est. sed virtutes nō sunt in nobis a natura. sed causant in nobis p infusionē aut ab assuetudine. vt dictū est. g vitia non sunt ꝓtra naturā. ¶ P. ea q sunt ꝓtra naturā nō pnt assuefieri. sicut lapis nunq assuescit ferri sursum. vt đr in. v. ethi. sed aliq assuescunt ad vitia. g vitia non sunt ꝓtra naturā ¶ P. nihil qđ est ꝓtra naturā inuenit in habentibꝫ illā naturam vt in pluribꝫ. sed vitia inueniūtur in hoibꝫ vt in pluribꝫ. qz sicut đr Mat thei. vij. Lata est via q ducit ad pditiōem. z multi vadūt p eam. g vitiū nō est ꝓtra naturā. ¶ P. petm ꝓparatur ad vitiū sicut act⁹ ad habitū. vt ex supra dictis pz. sed peccatū ex finit esse dictū vel factū vel ꝓcupitū ꝓtra legē dei. vt pz p Augustinū. xxij. cōtra Faustū. lex aūt dei est supra naturā. magis g đom ē q vitiū sit ꝓtra legē q sit ꝓtra naturā ¶ Sed cōtra est qđ Aug⁹. đr in. iij. de libe. arbi. Omne vitiuz eoipo q vitiū est. ꝓtra naturā est

q. lxiij. ar. ij. et. iij.

¶ Hic qrit de quo dā dubio qđ oritur ex dictis. dictū ē em q vitiū ꝓncipaliter fcat dispōnē inconuenientē nature rei ideo est dubiū an vitiū sit ꝓtra naturā. Potest aūt hic ritulus questionis habere duplicē intellectū. fm q vitium et natura possunt capi ꝓmuniter z speciali. Un queritur an vitiū in ꝓmuni ꝓtrarietur nature in ꝓmuni. z an vitium humanū ꝓtrarietur nature humane

Br. p.

¶ Rndeo dom. q sicut dictū est. vitiū fetuti ꝓtrariat. virtus aūt vniuscuiuscq rei consistit in hoc q sit bene dispōsita fm ꝓuenientia sue nature. vt supra dictū est. Un optz q in qualibet re vitiū dicat ex hoc q est dispōsita ꝓtra id qđ ꝓuenit nature

Br. p.

¶ Scdm duplicē intellectū qsiti D. respondet dupliciter Primo respōdet ad qstum intellectū ꝓmuniter. Secundo spāliter. ibi. Sed ꝓsiderandū z. Circa pmū ponit talē ꝓclonem. vitiū in qualibet re ē ꝓtra naturā. Huic cōclusioni adducit duplicē ꝓbationem. Scdam ibi. Ut ex de hoc z. Prima ꝓbatio talis est. qcđ est ꝓtra id qđ cōuenit nature est ꝓtra naturā. sz vitiū in qliber re est dispō ꝓtra id qđ ꝓuenit nature rei. g ꝓclo vera. Maior nota qz đr ꝓtra naturā. nō solū qđ est ꝓtra subam rei. sz etiaz qz est ꝓtra ꝓnaturale qđ est a natura vel fm naturā. Dinor ꝓbat in ifa. vitiū ꝓtrariat fetuti. sz fetus vniuscuiuscq rei ꝓsistit in hoc q sit bene dispōsita fm ꝓuenientiā sue nature. g minor vera Nota aūt ꝓ maiori itellectu maiozis vt tāgit in solone ad scdm. ꝓtra naturā est aliquid duplr. Vel qz est ꝓtra id qđ est a natura. Vel qz est cōtra id qđ est fm naturā Vitiū aūt in ꝓmuni vtroq mō pt esse ꝓtra naturaz. sicut egritudo est ꝓtra sanitatē. q est qđq a natura saltē in diuidui. vt patuit supra. q. li. ar. p. et pt dici fetus fetute capta generaliter p omi dispōne conuenienti. vt patuit ar. p. Quicq aūt est ꝓtra dispōnem ex trinsece aducientē. q tri est fm naturā. vt pz de mala dispōne sensuū interioz. q ex vino aducit. q tollit bonā dispōnem ꝓnaturalē. i. fm naturā. hoc est nature ꝓgruentem. q ꝑcurat ex medicina Sz vitiū hoīs opositū virtuti z morale đr solū ꝓtra naturaz. qz opponit ei qđ est fm naturā Ad fetus đr ꝓnaturalis. nō qz pfecte a natura. sz qz est fm naturā. i. dispō ꝓportionata z cōgruens nature hoīs vt sic. vt patuit supra. q. lxiij.

¶ Unde z de hoc vnaquecq res vituperatiōis a vitio aūt nomen vituperatiōis tractū credit. vt Aug⁹. đr in. iij. de libero arbitrio

¶ Arguit sic ex ista gte. a vitio nomē vituperatiōis detriuatū tradit. sz vnaqq res vituperat. qz est dispositio cōtra id qđ ꝓuenit nature. g vitiū est aliqđ ꝓtra naturam. Maior pz p augustinū.

¶ Sed ꝓsiderandum est. q natura vniuscuiuscq rei potissime est forma fm quā res spēz sortitur. hō aūt in specie ꝓstituit p aiam rōnalē. z ideo id qđ est ꝓtra đr rōnis ꝑprie est ꝓtra naturā hoīs inqtum est hō. qđ aūt est fm rōnem est fm naturā hominis inqtum est homo.

¶ In hac scda gte D. rūdet spāliter de vitio humano et morali. z de natura hūana tali ꝓclone. vitiū hominis z morale est ꝓtra naturā hoīs vt hō est. z fetus est fm naturā hoīs vt hō est. Probat illā vnico rōne. qcđ est contra đr rōnis. ꝑtic ē ꝓtra naturā hoīs inqtū hō est

qđ aūt est fm rōnem. est fm naturā hoīs vt hō. sz vitiū est ꝓtra đr rationis. fetus ꝓ. est fm naturā hoīs. q̄ cōclusio vera. Illi rōnis D. ꝓmo ponit maiorē cū sua ꝓbatiōe. Scdo minorē innuens ꝓclonem. ibi. Bonū aūt z. Probat q maior sic. natura vniuscuiuscq rei est potissime forma (scz radicalr z causalr) p quā res spēm sortit. sz hō ꝓstituit in specie p aiam rōnalez. ergo maior vera

Deinde ibi

¶ Bonū aūt hoīs est fm rōnem esse. z malum hominis est ꝑter rōnem ee. vt Dion⁹. đr. iij. c. z dicit no. Un fetus humana q hoiem facit bonuz z opus ipi⁹ bonū reddit. intātū est fm naturā hoīs inqtuz ꝓuenit rōni. vitiū aūt intantū est ꝓtra naturam hominis inqtū est ꝓtra đr rōnis

¶ Ponit minorē. q ꝓbatur sic pticulariter de fetute. illud qđ facit hoiem malū est ꝓtra đr rōnis. z illud qđ facit hoiem bonū est fm rōnem. sz vitiū facit hoiem malū virt⁹ bonū. g vitiū est ꝓtra rōnem. fetus ꝓ. z. Maior ꝓbat. qz bonu hois est fm rōem esse. malū vero est ꝑter rōnem esse. vt Dionysius hz. g qđ facit bonuz est fm rōem z. cū nō dicat bonū nisi qz fm rōem. z nō malum nisi qz ꝓtra rōnem. Minor quo ad scdam ptē pz. qz virt⁹ bonū facit habētē. z opus eius bonū reddit. De vitio pz p oppositū. qz ꝓtrarioꝝ sunt ꝓtrarij effect⁹. sz virt⁹ opponit vitio sicut bonū malo. Patz g si ipa facit bonū. vitiū faciet malū. vel sic. Effect⁹ ꝓportionat cause. sz vitiū ē malum. g z effect⁹ eius est esse malū. Ex his innuit D. ꝓclusionē scdam in fine. q fetus hūana q hoie; facit bonū z.

Argumēti in ꝓtiū auctoritas est p ꝓma ꝓclone

¶ Ad pmū g dom. q virtutes z si non causent a natura fm suū ee pfectū. tm inclinat ad id qđ ē fm naturā. i. fm ordinē rōis. đr em Tull⁹ in sua rhetorica q fetꝰ ē hit⁹ in modū nature rōi ꝓsentane⁹. z hmō virt⁹ đr esse fm naturā. z p ꝓtrariū intelligit q vitium sit ꝓtra naturam.

¶ Maior vera. z patuit ar. p. Minor vera. q nō sz a natura ꝓplete virtutes. sunt tm a natura fm inchoatōez quo ad spem in oib⁹. z quo ad naturā indiuiduti in aliq bus. de hoc supra. q. lxiij. Dico scdo. q liez virtutes non sint a natura. tm sunt fm naturā. z inclinat in id qđ ē fm naturā hoīs vt hō est. qz in id qđ est fm rōnem. Hā virtus (scz humana) est habit⁹ rōni ꝓsentaneus. Negat aūt ꝓna. qz eo mō q fetꝰ est fm naturā. vitiū est ꝓtra naturā tāq inclinatio in id qđ est ꝓtra rōnē. z ꝓtra inclinatiōez virtuosam. q est fm naturā. vt pz ad scdm

¶ Ad scdm dom. q phs ibi loqtur de his q sūt ꝺ naturā fm q esse ꝺ naturā opponit ei qđ est ee a natura. nō aūt fm q esse ꝓtra naturā opponit ei qđ ē esse fm naturā. eo mō quo fetutes dicuntur esse fm naturā inqtū inclinat ad id qđ nature ꝓuenit

¶ Maior est pa ad sensuz quē. d. san. ponit in ꝓmēto scdi ethi. lec. p. Ea q sunt ꝓtra naturaz q agit tm nō pnt assuefieri z manere natura. sicut exemplū phs. ꝓbat de lapide z igne. z g quis sanitas sit alicui naturalis. qz tm natura scz induidualis q sanitas sequit mutari pt. ideo z sanitas aufferri. Dico scdo. q ea q sunt ꝓtra naturā ad hūe sensum. qz sunt ꝓtra ea q sunt a natura pfecte. illa nō pnt assuefieri Minor pa. z p h ꝓbat phs q nec vitia nec fetutes sūt a natura. qz hmōi fetutē pt p assuefactōem amittere eam. z sic de vitioso. Ultra q vitia moralia nō sunt ꝓtra naturā hoīs tāq existētia ꝓtra id qđ est ꝑplete a natura hūana. tm sunt ꝓtra naturā. tanq ꝓtra id qđ est fm naturā. qđ hm pt auffern p opatiōes ꝓtrarias. sic virtutes q sunt fm naturā rollūt p assuefactōem vitiosam. sz synderesis q est a natura nūq rollit. q em sunt a natura stante ipa nō mutant. sanitas aūt illi⁹ hominis est a natura indiuiduali z ꝑplctione q mutari pt. sz q sequūt naturā specificā ipa manere nō patiūt ꝓtraria z. Dicit aūt stante natura ipa (vide ar. iij. ad tertiū) qz fetutibꝫ naturalibꝫ destructis pt induci petm. qđ est ꝓtrariū nature. z ei quod est a natura

¶ Ad tertiū dom. q in homie est duplex natura scz ratōnalis. z sensitiua. Et qz p opatōem sensus hō ꝓuenit ad actus rōnis ideo plures sequūtur inclinationes nature sensitiue q̄ ordinem rōnis. plures em sunt q assequūtur ꝓncipiū rei q̄ q ad ꝓsummationē puenit. ex hoc aut vitia z peccata in hoibꝫ ꝓueniūt. qz sequūtur inclinatōem nature sensitiue cōtra ordinem rationis

nihil ꝺ natis tā exis inue nit vt i plib⁹

¶ Ad maiorē dico. vez si haberent illā naturā solam tūc id qđ est ꝓtra eam in paucioribꝫ accidit. vt hz d. san. p. p. q. xlix. ar. iij. ad qntū. in angelis em vt in paucioribꝫ inuenit defect⁹ peccati. q est ꝓtra naturā. Sic in gnabilibus z corruptibilibꝫ vt in paucioribꝫ euenit. qđ est cōtra inclinatōem naturalē. sz si haberāt cū natura ꝓtra quā aliquid est. z alia naturā cui ꝓuenit id qđ est ꝓtra alia naturā. z q est de his q sunt magis nota z vehemēti⁹ delectātia. z a plurib⁹ peceptibilia. tūc negat maior ista. sic autez est in ꝓposito. qz hō ꝑter naturā rōis hz naturā sensitiuaz cui ꝓuenit ea (scz delectatōes vitiose) z q sunt ꝓtra rōnem z sunt magis vehemētes z note. z pnt a plurib⁹ cōsequi q̄ bona spūalia q sunt fm rōnem. vt patuit supra q. xxxi. ar. v. ad pmū. Concessa g minore. negat ꝓna. qz nō sit vitiū ꝓtra naturā hoīs. q est rō. liez hū. ꝑter q non sunt ꝓtra naturā aialis z sensualē homis. qz cognitio z opatio sensitiua est ꝑmordialis z impfectior opatōe pfectra rōnis. mō facili⁹ est q̄uenire ad ꝓncipiū q̄ ad pfectionē. ideo relicta rōne plures sequūt sensum.

¶ Ad quartū dom. q qcđ est ꝓtra rōnem artificiati est etiā ꝓtra naturā artis qua artificiatū pdu citur. lex aūt eterna ꝓparat ad ordinē rōnis humane sicut ars ad artificiatū. vñ euisdez rōnis est q vitiū z peccatū sit ꝓtra ordinē rationis humane z q sit ꝓtra legē eternā. vñ Aug⁹. đr in. iij. de libe. ar. q a tēpo hūt oēs nature q natūre sūt. z intantū sunt vitiose inqntum ab eius qua facte sunt arte discedūt.

¶ Maior placet pticulariter de petō z vitio moralibus tale cū petm ꝓpat ad vitiū morale z humanū. sicut act⁹ ad habitū. tm vt patuit ar. p. vitiū aliqđ in naturalibꝫ pt etiā ee passio vel act⁹ inqtū dispō inordinata Ad minorē. ꝓcedit. Sz dico. q p hoc non excludit q̄n petm sit ꝺ rōem hois. nā eo ipso q est ꝓtra rōem hois (scz recta) est etiā ꝺ legē eternā. qz qcđ est ꝓtra rōem artificiati ē etiaz ꝓtra rōem artis. q artificiatū pducit. Lex aūt eterna se hz vt regula z ars respectu rōis hūane. cuius hoc verū sit q ad multa se extendit lex eterna. ad q se nō extendit rō humana naturalr. tm nihil ē ꝺ rōem hūanā. q̄n sit ꝓtra legē eternā. Un negat ꝓna. qz vitiuz est ꝓtra vtrāq. scz legē eternā

Universidad de Deusto
Biblioteca

G

ñ. ⁊ rõem vel naturã hois vt sic. Vide de materia ſtiꝫ us minoris infra. q. lxxq. ar. iiij. ad ꝑ. et in coꝛ. Et nota q ꝓiñ dr cẽ ꝓtra rõnẽ. qz est ꝓtra rõem rectã. vt hz D. in de veritate ⁊c.

¶ Utr virtiũ sit ꝑius q̃ actus vitiosus. i. pctiñ

AD tertiũ sic ꝓcedit. Videt q virtiũ. i. habit⁹ mal⁹ sit ꝑi⁹ q̃ pctiñ. i. act⁹ mal⁹. sicut eñ bonũ qd est diuturni⁹ ẽ meli⁹. ita malũ qd est diuturni⁹ est ꝑi⁹. ſz habitus vitiosus est diuturnior q̃ act⁹ vitiosi q statum trãseunt. g habit⁹ vitiosus est ꝑior q̃ act⁹ vitiosus ¶ Ꝓ. plura mala sunt magis fugiẽda q̃ vnũ malũ. ſz habit⁹ mal⁹ ꝑtual⁹ est cã multoꝝ maloꝝ actũ. g habit⁹ vitiosus est ꝑior q̃ act⁹ vitiosus. ¶ Ꝓ. cã ẽ potior q̃ effect⁹. ſz habit⁹ pficit actũ taz in bonitate q̃ in malicia. g habit⁹ est potior actu ⁊ in bonitate et in malicia. ¶ Sz ꝓtra p actu vitioso aliqs iuste puniꝛ. nõ aũt p habitu vitioso si nõ ꝓcedat ad actũ. g act⁹ vitiosus est ꝑior q̃ habit⁹ vitiosus

¶ Quꝛit quo virtiũ se habeat ad actũ virtiosum ī malicia. an excedat pctiñ. et intelligit ꝑsertim de vitio morali ⁊ pctõ morali. q̃ q̃ ⁊ de vitio ⁊ pctõ in cõi intelligi posſit. vt eñ supra patuit. q. xxi. ar. ꝑ. et. ij. pctiñ inuenit etiaz in naturalib⁹. ⁊ ois act⁹ deficiẽs a regula sua est pctiñ. sed qꝛ d. qrit an vitiũ. i. habit⁹ mal⁹. ideo intelligit de vitio humano ꝓncipaliter

¶ Rñ. dõm. q habit⁹ medio mõ se hz inter potentiã ⁊ actũ. manifestũ est aũt q act⁹ in bono ⁊ malo peminet ponẽ. vt dr in. ix. metaphy. meli⁹ est eñ bñ agere. q̃ posse bñ agere. ⁊ sil⁹ vitupabili⁹ est male agere q̃ posse male agere. vñ etiã seq̃t q hit⁹ in bonitate ⁊ in malicia mediũ gradũ obtineat inter potentiã ⁊ actũ. vt scz sicut habit⁹ bon⁹ vel mal⁹ peminet in bonitate vel malicia ponẽ. ita etiã subdit actui.

Doctoꝛ in hoc coꝛpe rñdet q vnã ꝓclonez bimẽbrem talẽ. habit⁹ bon⁹ vel mal⁹ peminet in bonitate vel malicia ponẽ. ſz subdit actui. (⁊ sic actus potior ẽ in bonitate vel malicia q̃ hitus) et intelligit de maioritate simplr. vt pz ad ꝑmũ. Et h̃ habet ꝓclo rñsiua ad q̃stiũ formaliter negatiua. qz virtiũ nõ est pei⁹ pctõ. ſz ecõtra. Et q̃stiũ est de vitio. D. aũt rñdet de habitu. qz si aliqd verificat posituе de genere. ꝑificat etiã de specie. vt solet dici circa illam quctoritatẽ tertij phyſicoꝝ. Nihil est in gñe (scz positiue) dñ sit in aliq̃ spẽz. habit⁹ aũt gen⁹ est virtiũ. de q̃ intelligit ꝑsertim q̃stiũ. Nul⁹ ꝓclonis ꝑmã prẽ cũ sua. pharioc ꝑmo ponit. Secdo. pbat secdam. ⁊ eã annexit ibi. Qd etiaz ex hoc ⁊c. Arguit g. p ꝑma prẽ ꝓclonis sic. dcd est medium inter poſteriam ⁊ actũ tãq̃ duo extrema h̃ pferẽs extremo inferiori. ⁊ subdit potiori ⁊ excellẽti extremo. ſz habitus in bonitate ⁊ malicia mediũ gradũ obtinet inter potentiã ⁊ actũ. ⁊ act⁹ est extremũ excellẽs. ⁊ ponit extremũ infimũ. ita q act⁹ in bono ⁊ malo ꝑminet ponẽ tãq̃ extremo inferiori. g subdit q habit⁹ in bonitate ⁊ malicia mediũ gradũ obtineat inter ponẽtiã ⁊ actũ. vt scz sicut hit⁹ bon⁹ vel mal⁹ ꝑminet in bonitate vel malicia ponẽ. ita subdit actui. Maioꝛ nota. qz mediuz excedit vnũ extremũ. ⁊ excedit ab alio. Minoꝛ q̃ ad ꝓmã ꝑtẽ relinqt nota. ⁊ ꝑt patere ex dictis supra. q. xlix. ar. iij. ad ꝑm. et. q. l. ⁊c Secda ps minoris pz ex. ix. metaphy. tex. cõ. xix. vbi vtra

peccatis ꝑm se.

q̃ rõ hic posita habet. melius est eñ bñ agere q̃ posse bñ agere. ⁊ vitupabili⁹ ẽ male agere q̃ posse male agere.

¶ Qd etiã ex hoc apparet q habit⁹ nõ dr bonus vel mal⁹ nisi ex hoc q inclinat ad actũ bonũ vel malũ. vñ ꝓpter bonitatẽ vel maliciã act⁹ dr hit⁹ bonus vel mal⁹. ⁊ sic potioꝝ ẽ act⁹ in bonitate vel malicia q̃ hit⁹. qz ꝓpter qd vnũqdq̃ tale ⁊ illud magis est

¶ Ponit secdam ꝓclonis. quaz ꝓbat sic. Propter qd vnũqdq̃ tale ⁊ illud magis. ſz ꝓpter bonitatẽ vel maliciã act⁹ dr habit⁹ bon⁹ vel mal⁹. q̃ act⁹ potioꝝ est in bonitate vel malicia q̃ hit⁹. Maioꝛ est auctoritas ⁊ ꝑsertim tenet in causis finalib⁹. ⁊ in his q̃ ꝓmunicãt in nomine. vt alibi exponi hz. sicut est in ꝓposito. Minoꝛ ꝓbat qz habit⁹ nõ dr bon⁹ vel mal⁹ nisi ex hoc q inclinat ad actũ bonũ vel malũ Ex habitu existẽte nõ aũt actu nullus punit. ideo potioꝝ malicia ẽ in actu. ⁊ est cã finalis malicie habit⁹. qz ideo habet mal⁹. qz est ꝓncipium habitu le actus mali.

Eãdẽ ꝓtẽ secdaz ꝓclonis confirmat argu⁹. in ꝓtiñ

¶ Ad ꝑmũ q dõm. q nihil ꝓhibet aliqd esse simplicit altero potⁱ. qd tñ ꝑm qd ab eo deficit. simplr eñ potⁱ iudicat qd ꝑminet q̃tũ ad id qd ꝓ se ꝓsiderat in vtroq̃. ꝑm qd aũt qd ꝑminet ꝑm id qd ꝓ accñs se hz ad vtrũq̃. ostẽsum est aũt ex ipa rõne actus ⁊ habit⁹. q act⁹ est potioꝝ in bonitate ⁊ malicia q̃ habit⁹. q aũt habit⁹ sit diuturnioꝝ q̃ act⁹ accidit ex eo q vtrũq̃ inuenit in tali natura q̃ nõ ꝓt sp agere. ⁊ cui⁹ actio est in motu trãseũte. vñ simplr actus est potioꝝ taz in bonitate q̃ in malicia. sed habit⁹ est potioꝝ ꝑm quid.

In coꝛ.

Dõm ad maioꝛẽ. negat q bonũ q ẽ diuturni⁹ sit meli⁹ ꝑm spẽm. ⁊ q ꝑ ois simplr min⁹ diuturno. ⁊ ꝓpue qñ minoꝛ diuturnitas nõ ꝓuenit min⁹ durãti ꝑm rõem spẽi imo equa duratio sibi ex ꝓpria rõne vel maioꝛ nõ repugnat Ad vt patuit supꝛ. q. lxvi. ar. iij. maioritas simplr ꝑ⁹ spẽm ⁊ rõem ꝓpriaz. diuturnitas aũt maioꝛ est ꝑ⁹ id qd est ꝓter rõem rei. ꝑsertim create. vt habet. ꝓ. etꝫ. ⁊ tactuz fuit supꝛa. q. xlij. ar. vi. ad 3⁹. Vñ vita hois vni⁹ ãi nõ est melioꝛ simplr q̃ vita hois vni⁹ hoꝛe. Et sic in ꝙbusdã q̃ bonis eiusdẽ rõnis ⁊ spẽi. Vñ bonũ separũ ꝓpteꝛea est differret solũ in duratõe nõ erit simplr meli⁹ bono ꝛpali. Sed dico q vera est maioꝛ. q bonũ vel malũ. qz diuturni⁹. est meli⁹ vel pei⁹ ꝑm qd Ad minoꝛẽ. habit⁹ vitiosus est diuturnioꝝ q̃ act⁹ vitiosi. Dico q verũ. hitus est diuturnioꝝ actu p accñs tñ. ſz act⁹ est ꝑfectior a toto gñe ipo hitu ꝑm ꝓpriã rõem. ⁊ ꝑm ꝓpriã rõem nõ repugnat sibi rãta duratio sicut cõuenit habitui. imo maioꝛ. qz dat act⁹ q̃ mensurat eternitate cẽntialr dicta. qõ nõ ꝓuenit alicui hitui ⁊c. Qz cñ act⁹ statim trãseãt. h̃ est p accñs. qz sunt act⁹ talis nature. q̃ nõ ꝓt sp actu agere. vñ act⁹ diuturnus sp durat ⁊ sil⁹ act⁹ naturalis angeloꝝ. ⁊ habit⁹ soluz hz locũ in natura. q̃ qñq̃ est in potẽtia in qua accidit actum nõ sp esse. quare negat ꝓnia. tum qz ex diuturnitate nõ sumit maioritas simplr. tum qz p accñs est q habit⁹ plus durat actu (qz q̃uisp se durãte diuturna ꝓueniat habitui. tñ p accñs est q nõ ꝓueniat actui) Quare stãdo in his q̃ vtrisq̃ p se ꝓueniũt. act⁹ maioꝛ est simplr. qz includit maioꝛẽ actualitatẽ in ꝓpria rõe. quare p sc. ⁊ p se ꝓius est simplr nobilioꝛ vel ꝑioꝛ habitu bono vel malo.

an maioꝛ diuratio arguat maioꝛẽ gñe.

Articulus iij. et iiij.

¶ Nota tñ circa hoc q videt vez. q si maioꝛ diuturnitas alicui ꝓueniret ex ꝓpria rõne ⁊ positiue. alteri ꝑo repugnaret. sicut eternitas debet q se deo. repugnat aũt cuilibet creature. ⁊ euiterno debet q se duratio repugnãs tpali q tũc magis duratiuũ esset simplr nobilius. ⁊ min⁹ duratiuũ ignobili⁹ simplr. sic aũt nõ est in ꝓposito vt patuit. nec coꝛtus ex ꝓpria rõne specifica hz maioꝛẽ duratõem ſz ex dispõne indiuiduali vt in plurimũ. ⁊ tñ talis duratio nõ est vltrioris rõnis. qz vtraq̃ duratio tpalis. potest eñ sine tali dispositione intelligi. etiã in secda operatione. licuit ⁊ sine nigredine. vt Porphyrius hz q ꝑt intelligi nigrens candoꝛe. ⁊ hoc in secda operatiõe intellect⁹. vt d. sanct⁹ exponit in de spiritualib⁹ creaturis. q. vltima ad ꝑm. quia videlz altꝛedo nõ repugnat ꝓncipijs essentialib⁹ coꝛtui.

¶ Ad secdm dr. q habitus nõ est simplr plures act⁹ ſz ꝑm quid. id est ꝑfute. vñ ex hoc nõ potest cõcludi q habit⁹ sit simpliciter potioꝛ in bonitate vel malicia q̃ actus.

¶ Ad maioꝛẽ vera. si sint eiusdem rõnis. si aũt nõ sint eiusdem rõnis nõ opꝛet. sicut multa venialia nõ tam fugienda sunt. sicut vnũ mortale. imo ꝑm doc. san. infra. q. lxxv viij. ar. iiij. Omnia venialia de mũdo nõ ecꝑarentur vni mortali ⁊c. Minoꝛ ꝑa. q ꝑtualiter est cã multoꝝ. et tali ꝑtute q̃ ꝓinẽt act⁹ plures ꝑ⁹ q̃d solũ. Sz negat ꝓna. qz in vno polygrano vni⁹ allecis cõtinent bñ mille alleca in ꝑtute. sed nemo dubitat quin vnuz allec actu ꝑualeat oib⁹ istꝫ granis in q̃b⁹ plurima ꝓtinẽt. ⁊ vnũ pomũ ꝑualet centũ florib⁹. qz vnũqdq̃ iudicã dũ ẽ ꝑ⁹ q̃ actu nõ in poña. Vñ logici dicũt q spẽs abundat a genere ꝓpter differentiam quã actu includit. quare actus simplr potioꝛ est licet habitus ꝑm quid ⁊c.

¶ Ad tertiũ dõm q habit⁹ est cã actus in gñe cause efficientis. ſz actus est causa habit⁹ in gñe cause finalis. ꝑm quã ꝓsiderat rõ boni vl mali. ⁊ ideo in bonitate ⁊ malitia actus ꝑminet habitui.

¶ Ad hanc maioꝛẽ rñsum est supra. cã ꝓncipalis ⁊ totalis est ꝑfectior suo effectu. ſz si est cã effectiua min⁹ ꝓncipalis. scz instrumẽtal⁹ effectiua ⁊ effect⁹ est cã in gñe cause finalis ꝑm quã ꝓsiderat rõ boni vl mali. negat. Minoꝛ ꝓa in gñe cause efficiẽtis instrumẽtal⁹. cñ itez act⁹ ẽ cã final⁹ habit⁹. nã habit⁹ ex natura sua ordinat ad actũ eliciẽdũ sicut ad finẽ q est finis habit⁹ ⁊ agentis vt sic. ſz nõ agentis absolute ⁊ ꝑm se. Quare negat ꝓna. ⁊ de hoc fuit alibi dctũ supra q. xviij. ar. ij. ad 3⁹. qz nõ est inconueniens vt effect⁹ in gñe cause efficiẽtis sit cã in gñe cause finalis. ⁊ ꝑsertim qñ est cã instrumẽtalis tm. ⁊ itelligit de actu. pcedente ex habitu q talis est finis habitus ſz ꝓcedens est causa effectiua instrumẽtalis ad sensum dictũ. q. li. ar. ij. ad tertiũ. et q. lxiij. ar. ij. ad tertiũ. ¶ Nota q ꝑñ habit⁹ et act⁹ ꝓsiderari q̃ ad modũ entis. qz videlz vt actus et poña. tũc omnis actus est melioꝛ habitu. Ꝑñ scdo ꝓsiderari quo ad modũ eẽndi in subiecto. sic habit⁹ intensus est melioꝛ actu remisso. ſz nõ actu ꝓportionabiliter intẽso. ſz q̃ ad speciẽ sunt eiusdẽ nobilitatis ꝓpando ad idẽ obiectũ. Ptz igit q actus ꝓcedẽs habitũ est nobilioꝛ habitu rõne modi entis ſz q̃ ad intẽsionẽ ꝑñ esse pares. qz ante generatiõ habitũ ꝑfectũ ⁊ act⁹ ⁊ habit⁹ remissi sunt. ſz habitu gñato ⁊ intẽso ꝑt ꝓcedere ipfect⁹ act⁹ ⁊ remissus cuiz ꝑfus subsit volũtati ⁊ tunc talis actus erit impfectior ꝑ⁹ modũ essendi. Vñ ꝓbatio ar. ex. ix. metaphy. videt pce

dere vliter considerãdo actũ ⁊ habitũ vt ꝓtinent sub modis entis scz actu ⁊ poña ⁊ nõ vt ꝓsiderant ꝑm modũ accidentalẽ q est in esse subiecto tali vl tali mõ.

¶ Utr actus vitiosus siue peccatũ possit esse simul cum virtute.

AD quartũ sic ꝓcedit. Videt q actus vitiosus siue peccatũ nõ possit simul esse cũ virtute. Contraria eñ nõ ꝓnt esse simul in eodem. sed peccatũ quodãmodo ꝓtrariatur virtuti. vt dictũ est. g peccatũ non potest simul esse cũ virtute. ¶ Ꝓ. peccatũ est peius q̃ vitiũ. id est act⁹ malus q̃ habit⁹ malus. ſz vitiũ nõ potest simul esse in eodẽ cũ ꝑtute. g neq̃ peccatũ. ¶ Ꝓ. sicut peccatuz accidit in rebus volũtarijs. ita ⁊ in reb⁹ naturalib⁹. vt dicit in. ij. phyſicoꝝ. sed nũq̃ in reb⁹ naturalib⁹ accidit peccatuz nisi q aliquã corꝛuptionẽ virtutis naturalis. sicut monstra accidũt corꝛupto alicui ꝓncipio in semine. vt dicit in. ij. phyſicoꝝ. g etiã in reb⁹ volũtarijs nõ accidit peccatũ nisi corꝛupta aliqua virtute anime. ⁊ sic peccatũ ⁊ virtus nõ possunt esse in eodem. ¶ Sz ꝓtra est q̃d phs dr in. ij. ethi. q per cõtraria ꝑtus gnaꝛ ⁊ corꝛumpit. ſz vn⁹ actus virtuosus nõ causat virtutẽ. vt supra habitũ est. ergo neq̃ vnus actus peccati tollit virtutem. possunt ergo simul in eodem esse.

Ar. ꝓ. q. li. ar. iij.

¶ Hic querit de vitio ex pte act⁹ vitiosi ꝑm se. Est eñ ꝓncipalis cõsideratio de actu h̃ ẽ peccato vt patebit. Et qꝛit an act⁹ vitiosus h̃ ẽ pctiñ possit stare cũ ꝑtute. ⁊ itelligit de peccato mortali ⁊ hois q̃ est culpa ⁊c.

¶ Rñdeo dõm. q peccatũ ꝓparat ad ꝓtutẽ sicut actus malus ad habitũ bonũ. aliter aũt se hz habit⁹ in aĩa ⁊ forma in re naturali. forma eñ naturalis ex necessitate pducit opatõem sibi ꝓueniẽtẽ. vñ nõ pt esse simul cũ forma naturali actus forme ꝓtrarie. sicut nõ pt esse cũ caloꝛe actus infrigidatiois. neq̃ sil⁹ cũ leuitate motus descensiõis nisi fortẽ ex violentia exterioris mouẽtis. ſz habit⁹ in aĩa nõ ex necessitate pducit suã opatõem. sed hõ vtitur eo cũ voluerit vnde simul habitu in homĩe existente potest nõ vti habitu aut agere ꝓtrarium actũ. ⁊ sic põt habẽs virtutem procedeee ad actum peccati.

¶ Vt plene euacuet D. q̃stiũ notat ꝑtualr distinctionẽ trimẽbrẽ. scz q actus peccati pt ꝓpari ad ꝑtutẽ triꝑliciter. Primo ꝓparat ad eã sicut act⁹ malus ad habitũ bonũ. Secdo ꝓparat ad eã. vt actus ꝓrius habitui. Tertio ꝓpat peccatũ ad causam ꝑtutũ. Et ꝑm h̃ D. distincte rñdet ad q̃stiũ p tres ꝓclones. Secũdã ponit ibi. Actus ꝑo peccati. Tertiã ibi. Sz si ꝓpet ⁊c. Cõclo g ꝑma Si peccatũ ꝓparat ad ꝑtutẽ vt actus malus ad habitũ bonũ tũc pt simul esse cũ ꝑtute. Probat. h̃s ꝑtutẽ pt ꝓcedere ad actũ peccati. tgit ꝓclo ꝑa. Tenet ꝓna de se. qz si hñdo ꝑtutẽ peccat hñs sequit q stãt sil. Añs pbat. Habitus in hoie exĩte pt nõ vti habitu aut agere actũ ꝓrium. g añs vez. Tenet ꝓna. qz peccatũ est act⁹ ꝓrius ꝑtuti que est habitus bonus. Añs primũ pbat. ex dctis ꝓpatione habitus exĩtis in aĩa ⁊ forme naturalis in re naturali. qz

Universidad de Deusto
Biblioteca

forma naturalis ex necessitate, pducit operationē sibi ꝓpor/
nientē. sed habit⁹ nō ex necessitate pducit suā operatiōem.
ſz hō vtit eo cū voluerit. vt patuit etiā supra. q. lxiij. ar. ij.
ad 2ᵐ. et q. lij. ar. iij. ergo cū forma naturali nō ꝑt esse ac/
tus ꝺtrarius alterius forme. ſz habitu increatente ꝑt inesse
actus ꝺrius q̄lis est peccatū respectu habit⁹ boni q̄ ē vir/
tus. Assumptū ꝓ ꝑma ꝑte D. declarat exemplariter. ſi/
cut cū forma ignis q̄ est calor ⁊ forma subſtantiali eiusdē
nō stat actus infrigidationis. ¶ Et nota q̄ D. in caloze
etiā includit formā subſtātialē ꝓsupositā calori ⁊c. Pa/
ter igit q̄ pctm̄ vt act⁹ mal⁹ ꝑt stare cū ꝑtute vt ē hit⁹ bo/
nus. ita q̄ hīs habitū bonū nō necessario opātur bonū.
imo ꝑt opari malū actum. Deinde cū dicit.

q. lxiij. ar. ij. ad 2ᵐ.

¶ Actus ꝙo peccati si ꝺparet ad ipaz ꝑtutē ꝑut
est habit⁹ q̄dā. nō ꝑt ipam corrūpere si sit vn⁹ tm̄. si/
cut eīm nō gnāt habitus p vnū actū. ita nec p vnū
actū corrumpit. vt supra dictum est

Cōclo. q̄.

¶ Innuit secūdā ꝓclonē talem. Si actus peccati ꝺpa/
rat ad ꝑtutē. ꝑut est habitus quidā ꝑt stare cū ea sic q̄ nō
ꝑt ipam corrūpere si sit vnus tm̄ (ita q̄ peccatū vt ꝺtra/
rius actus habitui nō tollit ipm̄) Et oꝓtet intelligere. ꝙ
ut est habitus quidā appetitiu⁹. qz habitui in cōi nō re/
pugnat gnāri ⁊ corrūpi p vnū actū ſz hoc repugnat ha/
bitui q̄ est virt⁹ simpl⁹. ſcz q̄ est in appetitu de q̄ intelligit
ꝓclo. et de hoc supra q. li. ar. iij. Et ꝓbat ꝓclo sic. Habit⁹
(ſcz moralis) nō gnāt p vnū actū. q̄ nec corrūpit p vnuz
actū. Aīs patuit supra vbi ia ſtatim. Cōsequētia ꝓbat
p argumentū in oppositū. qz p ꝺtraria ꝑtus gnāt ⁊ corrū/
pit ſz gnāt p multos bonos. q̄ corrūpit p multos malos

¶ Sed si ꝺparet actus peccati ad causam ꝑtutū.
sic possibile est q̄ p vnū actū peccati aliq̄ ꝑtutes cor/
rūpant. q̄libet eīm peccatū mortale ꝺtrariat charis/
tati. q̄ est radix oīm ꝑtutū infusaz. inq̄tū sunt ꝑtu/
tes. ⁊ ideo p vnū actū peccati mortalis excluſa cha/
ritate excludunt p ꝓsequens oīes virtutes infuse
inq̄tū sunt ꝑtutes. ⁊ hoc dico ꝓpter fidē ⁊ ſpem. qz
habitus remanēt informes post peccatū mortale. ⁊
sic nō sunt virtutes.

Cōclo. iij.

¶ Annectit tertiā ꝓclonem magis rūsiuā ad quesituz
talem. Si ꝺparet actus peccati ad causam ꝑtutū sic pos/
sibile est q̄ p vnū actū peccati (ſcz mortal⁹) corrūpāt aliq̄
ꝑtutes (ſcz infuse) ⁊ sic peccatū mortale nō ꝑt esse cū ꝑtu/
tib⁹ infusis. ꝑt tm̄ peccatū mortale simul esse cū ꝑtutib⁹ ac
q̄sitis. Peccatū ꝙo veniale ꝑt simul esse ⁊ cū ꝑtutib⁹ infu/
sis ⁊ cū acq̄sitis. Circa istā ꝓclonem trimēbrē D. ꝑmo p
bar ꝑmā eī⁹ ꝑtem. ſcdo tertiā. ibi. Sed peccatū veniale.
Tertio secūdā subiūgēs ꝓclonē ipam ibi. Virtutes ve/
ro ⁊c. Quo ad ꝑmā ꝑtem arguit sic. Per vnū actū pecca/
ti mortal⁹ excludit charitas. q̄ oēs ꝑtutes infuse. vt ꝑtutes
sunt p vnū actū peccati mortalis corrūpunt. Tenet ꝓña.
qz charitas est radix oīm ꝑtutū ad min⁹ infusaz. vt ꝑtu/
tes sunt. ſz ablata radice in esse ⁊ fieri (vt est charitas res/
pectu aliaz ꝑtutū) aufert effectus. igit̄ bñ sequit̄ ꝓña ⁊c.
Dicit ā̄t. vt ꝑtutes sunt. ꝓpter supra dicta q. lxv. ar. ij. ter/
tio et 4°. qz esto ablata charitate morales infuse simpl⁹
ertiā q̄ ad subſtantiā habit⁹ rollank. tm̄ fides ⁊ spes ſm̄ ha/
bitū manēt. nō ā̄t in rōne ꝑtutis. vt patuit ibidē. Aīs p
bat. q̄libet peccatū mortale ꝺtrariat charitati. igit̄ aīs
vez. Proximū aīs oñdet infra ⁊ ipm̄ declarat d. san. 2ª
2ᵉ. q. xxiij. ar. xij. qz charitatis est se deo subdere ⁊ deū su

Quare cha/
ritas p vnum
mortale to/
litur.

per oīnia diligere ⁊ ꝑceptis eī⁹ obedire. ſz peccatū morta/
le oppositū facit. igit̄ ⁊c. ¶ Sz nota q̄ posset esse questio
qz charitas cū etiā sit habit⁹ nō videt tolli posse p vnū ac
tū peccati etiā mortalis. Sed hoc soluit D. san. ibidē. qz
si charitas dependeret ab influentia dei tm̄ in fieri ⁊ non
ꝓseruari tūc p vnū actū peccati mortalis nō tolleret. sed
qz dependet ab influxu diuino in esse ⁊ fieri. ideo p q̄lib
bet mortale (qđ tollit illū influxū) charitas aufert. ⁊ ꝙ se
quēs secū ꝓnexe vel simpl⁹ vt sunt morales infuse vel in
rōne ꝑtutis. vt sunt fides ⁊ spes que pñt ēe informes

¶ Pro cuius explicatōe maiori nota. q̄ oīe mortale tol/
lit causam infusaz. vt ꝑtutes sunt. ſcz charitatē q̄ est cā in
esse ꝑtutis ⁊ cū hoc tollit causam ꝓprie effectiuā charitas
tis ⁊ aliaz. ſcz ꝓtinuatōem diuine ꝓseruatōis. ⁊ sic pecca/
tū mortale opponit infusis ex ꝑte cause q̄si formal⁹ ⁊ exē/
plaris ad sanū sensum. ⁊ vlteri⁹ ex ꝑte cause effectiue ꝓser
uantis saltem aliquas q̄ absolute tollunt ablata charita
te. ſz fides ⁊ spes ꝓseruentur virtute subiecti ⁊ nō depen/
deant in esse a diuino influxu supnaturali tm̄. ¶ Nota
quoq̄ de illa ꝓma ꝑte huius tertie ꝓclonis tactū fuit ali
quid supra. q. lxiij. arti. q̄. ad 2ᵐ. Et ſz d. san de ipa in de
virtutib⁹ de charitate ar. xiij. Hā vr ps hec ꝙbatio cui/
denior sit oportet adijcere que tetigi. qz videl⁹ charitas
esto non sit cā aliaz ꝑtutū effectiua ꝓprie causando eas q̄
ad substantiā habit⁹ ſz solū radix effectiua in esse ꝑtutis.
ꝓ quāto p eā alie ꝑtutes ꝓducunt actus formatos. vt
ps 2ª 2ᵉ. q. xxiij. ar. viij. et tactū fuit supra q. lxiij. arti. iij.
ad ꝑmū. qz tm̄ alie secū ꝓnexe sunt ⁊ dependēt ex ꝓtinua/
tione diuini influxus. ideo q̄libet mortale tollit. qz esto
nō oīe mortale sibi opponat directe ex ꝑte obiecti ſz solū
odiū. tm̄ ex ꝑte cause q̄libet sibi opponit. ideo q̄libet eaz
tollit. ⁊ etiā opponit sibi q̄libet mortale ꝑm rōne cōem. vt
peccatū dicit auersionē ⁊ charitas vnionē. ⁊ etiā ex ꝑte fi/
nis. ¶ Nota etiā Scotū ad ꝓpositū loquētē in. ij. dis.
xxvij. vbi ꝺt. Peccatū nō ꝑt effectiue corrūpere gram. ſz Scot⁹ ꝓcor.
tm̄ demeritorie. ita q̄ ꝑt⁹ voluntas auertit se naturaliter q̄
de⁹ cesset naturaliter ꝓseruare gratiā. nec est ā̄t oēm ꝙaōem
esse alicui⁹ positiui formaliter cū quo ipossibile est ipm̄ sta/
re. nō est igit̄ peccatū formaliter ꝙuatio gre quā nō ex incō/
possibilitate destruit ſz vt demeritū. Hec ille. Et ꝓcor ditcr
ad mentē d. san. infra. q. lxxv. arti. iij. in fine articuli. qz
peccatū etiā mortale nō est ꝙuatio gratie vt ꝓstat. nec cō/
trariat gratie vel cuicūq̄ habitui ex ꝓpria rōne inq̄tū vi
delz actus q̄ nō ꝺtrariat habitui. vt ps ex ar. nec formaliter
rōne inordinatōnis q̄ ꝙuat solū rectitudinē debitā actui
formaliter. solū igit̄ destruit qz demeret vt deus ꝓseruatio
nē suā subtrahat. ⁊ ideo opponit peccatū hmōi habitui
ex parte causē conseruantis. oppositione videlicet deme/
ritoria. quia demerendo peccatum vt gratia subtrahat.

Consequenter cum dicit.

¶ Sed peccatū veniale quod non contrariatur
charitati nec excludit ipam. per consequens etiā nō
excludit alias virtutes.

¶ Probat tertiā ꝑtem tertie ꝓclonis. ꝙ qua arguit sic.
Veniale peccatū nō ꝺtrariat charitati nec excludit ipaz.
igit̄ nec excludit alias ꝑtutes infusas ꝓnexas charitati et
multo min⁹ acq̄sitas. Aīs patebit infra q. lxxij. ar. v. et
alibi. qz deordinatiō q̄ est circa id qđ est ad finē nō oppo
nit debita ordinatio circa finē. sic multū affectus sanitati
ꝑt se inordinate habere circa dietā ⁊c. Tenet ꝓña. q̄ ad ꝑmā
ꝑtem. qz alie infuse nō tollunt nisi ꝓpter ablationem

charitatis. Quo ad ſcdam ꝑtem ꝓz. qz mortale auferēs
charitatē ⁊ infusas nō aufert acquisitas. igit̄ multo mi/
nus veniale qđ etiā stat cum infusis tollit acquisitas

Hic vltimo cum dicit.

¶ Virtutes ꝙo acq̄site nō tollunt p vnū actū cu
iuscūq̄ peccati. Sic igit̄ peccatū mortale nō ꝑt si/
mul esse cū ꝑtutib⁹ infusis. ꝑt tm̄ simul esse cū ꝑtuti/
bus acq̄sitis. peccatū ꝙo veniale ꝑt simul ēe ⁊ cū vir
tutib⁹ infusis. ⁊ cū acq̄sitis.

¶ Corroborat ſcdam ꝑtem in cui⁹ fine subiūgit ipaz
tertiā ꝓclonem. Arguit̄ q̄ sic. Virtutes morales acq̄site
nō generant⁹ p vnū actū bonū (lupple) ⁊ dependēt ex vir/
tute subiecti nec actus peccati mortalis eis directe ꝺtra/
riat. igit̄ ex vno actu peccati mortalis nō corrūpit⁹. Aīs
supponit nūc ⁊ ꝑma ei⁹ ps patuit q. lxiij. ar. ij. Scda ps
patet scda ꝓde. q. q̄ supra. Cōsequētia nota. qz charitas
et secū ꝓnexe. ideo tollunt p vnū peccatū mortale. qz de/
pendēt ex ꝓseruatōe diuina cui opponit peccatū mortale.
et nō qz hit⁹ vt sic ſz rōe cause. igit̄ qz moral⁹ acq̄sita depē
dent ex ꝑtute subiecti tāq̄ hit⁹ cui act⁹ vn⁹ nō ꝺriat. igit̄ ⁊c
Vlt̄ subiūgit D. illā tertiā ꝓclonē q̄ peccatū mortale ⁊c.

☞ Scdaz ꝑtē ꝓclonis ꝑfirmat etiā argumētū i ꝺrū.

¶ Ad ꝑmū q̄ dām. q̄ peccatū nō ꝺriat ꝑtuti ꝑm
se. ſz ꝑm suū actū. ⁊ ideo peccatū nō ꝑt sil⁹ ēe cū actu
virtutis. ꝑt tm̄ simul esse cū habitu.

¶ Maior ꝑa. ꝺtraria directa nō pñt simul esse in eo/
dem sue in naturalib⁹ sive in moralib⁹. ⁊ ꝺtraria ꝑm se.
Ad minorē. vera quodāmodo ꝺtrariat peccatū ꝑtuti ſz
nō directe ⁊ ꝑm se. ſz vt patuit ar. ꝑ. rōne ei⁹ ad qđ virtus
ordinat opponit sibi peccatū. ſcz rōne actus boni. Cōtra
ria eīm ꝑm se ⁊ directe. oꝓtet esse vnius generis ⁊ rōnis.
Quare negat ꝓña vniuersaliter loq̄ndo de ꝑtute vt ha
bitus bon⁹ vl⁹ vt habit⁹ q̄ nō possit stare cū peccato. esto
virtus infusa nō stet cū tali peccato qđ tollit influxum cō
seruatiuū sue cause ⁊c.

¶ Ad ſcdm dām. q̄ vitiū directe ꝺriat virtuti. ſi/
cut ⁊ peccatū actui ꝑtuoso. ⁊ ideo vitiū excludit vir
tutē sicut peccatū excludit actū ꝑtutis.

¶ Maior vera est. ſz illa nō est cā quare nō pñt stare
simul sed directa ⁊ ꝑm se oppositio. alias cū habit⁹ ⁊ act⁹
peioza sint ponā mala. sequeret q̄ sicut ponā mala non
stat cū ponā bona. nec habitus vel actus mal⁹ staret cuz
ponā bona qđ est falsum. Minor ꝑa ⁊ rō est. qz iuxta ar
ticulū ꝑmū vitiū directe ⁊ ꝑm se opponit ꝑtuti tanq̄ ha/
bit⁹ habitui ⁊ indebita dispō debite dispōni. Vñ negat
cōsequntia. qz peedit ex nō causa vt causa.

¶ Ad tertiū dām. q̄ virtutes naturales agūt ex
necessitate. ⁊ ideo integra existente ꝑtute nūq̄z pec/
catū ꝑt in actu iuenīri. ſz ꝑtutes aīe nō ꝓducut act⁹
ex necessitate. vnde nō est similis ratio.

¶ Maior transit extendendo illud sicut ad ħ q̄ vtro/
biq̄z peccatū est indebitū opus. Minor vera. ⁊ rō est. qz
naturalia agūt de necitate sicut sunt. ideo q̄diu ꝓuenien
ter sunt bñ agūt. ⁊ p ꝓñs peccatū accidit ſp ꝓpter aliquaz
corruptōem ꝑtutis naturalis. vñ ⁊ in arti. ij. dictū fuit q̄
manente natura nō mutata nō assuescit id qđ est ꝺtra id
qđ est a natura pfecte. Sz negat ꝓña. qz ꝑtutes nō cau/
sant necessario suos act⁹ ſz libere ⁊ ꝓñs eas ꝑt nō vti eis
vl⁹ ꝺrū agere. ꝺ eis incorruptz ꝑt agere oppositū ⁊ peccare.
Et patuit rō negādi ꝓñaz i ꝓncipio cor. ex dictis ꝓpatōe

forme naturalis ad opus ⁊ habit⁹ de cui⁹ rōne (vt supra
dicebatur) est habere ordinem ad voluntatem ⁊c.

¶ Utz in oīi peccato sit aliq̄s actus.

Ad q̄ntū sic. pcedit. Videt q̄ in q̄libet pec/
cato sit aliq̄s act⁹. Sicut eīm meritū ꝓpa/
rat ad ꝑtutē. ita peccatū ad vitiū ꝓparat.
ſz meritū nō ꝑt ēe absq̄z aliq̄ actu. q̄ nec pec
catū ꝑt ēe absq̄z aliq̄ actu. ¶ Ꝺ. Aug. ꝺt in li. de libr.
ar. q̄ oē pctm̄ adeo ē volūtariū qđ si nō sit voluntā
riū nō est peccatū. ſz nō ꝑt ēe aliq̄d volūtariū nisi p
actū volūtatis. q̄ oē peccatū hz aliquē actū. ¶ Ꝺ. si
peccatū esset absq̄z aliq̄ actu seq̄ret q̄ ex hocipo q̄ ali
q̄s cessat ab actu debito peccaret. ſz ꝺtinue aliq̄s ces/
sat ab actu debito. ille scz q̄ nūq̄z actū debitū opat. q̄
seq̄ret q̄ ꝺtinue peccaret. qđ ē falsuz. nō q̄ ē aliq̄d pec
catū absq̄z actu ¶ Sz ꝺ est qđ ꝺr Jacobi. iiij. Scienti
bonū facere ⁊ nō facienti pctm̄ ē illi. sed nō facere nō
ꝓportat aliquē actū. q̄ peccatū ꝑt esse absq̄z actu.

¶ Hic querit de quodā dubio qđ ozit circa dicta de
peccato. qz videl⁹ sit actus malus. ideo est dubiū an qđ/
libet peccatū consistat in actu malo.

¶ Rñdeo ꝺm. q̄ questio ista ꝓncipal⁹ mouetur
ꝓpter peccatū omissiois. de q̄ aliq̄ diuersimode opi
nant. Quidā eīm dicūt q̄ in oīi peccato omissiois
est aliq̄s act⁹. vel iterior vel exterior. interior q̄dē si/
cut cū aliq̄s vult nō ire ad eccl'am q̄n ire tenet. exte
rior ā̄t sicut cū aliq̄s ita hora qua ad eccl'am ire te
net. vel etiā ante occupat se taliꝺ q̄ꝺ ab eundo ad
eccl'am ipedit. ⁊ hz q̄dāmodo videt in ꝓmū redire. q̄
eīm vult aliq̄d cū q̄ aliud simul esse nō ꝑt ex ꝓsequnti
vult illo carere. nisi forte nō ꝓpendat q̄ p hz qđ vult
facere ipedit ab eo qđ facere tenet. in q̄ casu posset p
negligentiā culpabilis iudicari.

¶ Doctor in corpe ꝓncipaliter duo facit. Prio ponit
rōnem mouēdi ħ q̄situ ex eius difficultate. Scdo respon
det ad hoc q̄d sibi videat. ibi. Utraq̄ ā̄t opinio ⁊c. Cir
ca ꝑmū ergo ponit rōnē huius q̄siti. quia videl⁹ mouet ꝙt
peccatū omissionis. qz de illo peccato non plane ꝓstat an
ꝓsistat in actu vel nō. qz de hoc est diuersitas opinionuz.
et ideo ꝓñr ponit duas opiniones de hoc. salte ꝑm voces
cōtrarias. scdam ibi. Alij. vero ⁊c. Prima q̄ opinio est q̄
in oīi peccato omissionis est act⁹ vl⁹ interior vel exterior.
sicut cū aliquis vult nō ire ad eccliam q̄n ire tenet. tūc est
peccatū omissionis illi⁹ transitus ⁊ nō est act⁹ exterior est
tñ interior. aliq̄n aūt ꝑm illos in peccato omissiois est ac⁹
tus exterior. q̄nq̄z quidē ꝺiunct⁹ omissioni. q̄nq̄z vero p/
cedens ⁊ distans. Exēplū ꝑmi ex D. in de malo. sicut alē
q̄s volens ludere omittit ire ad eccliam. Exēplū scdi. si/
cut aliq̄s omittit surgere ad matutinas. qz de sero nimis
vigilauit circa aliq̄d se occupando. Deinde ꝺt D. q̄ illō
secū dū redeat in idē quodāmodo cum ꝑmo. ſcz q̄ q̄n est
actus exterior etiā sit interior. q̄ eīm vult actū exteriorē cō/
iunctū vel distantē ab omissione. vult etiam omissionē in
sua cā. ⁊ ꝑticum si aduertat actu q̄ ad talē actū exteriorē
sequat omissio. imo etiā si nō aduertat actu. qz ipe posset
et deberet aduertere q̄ ad actū exteriorē sequit̄ omissio. ⁊
p ꝓñs interpretatiue ⁊ indirecte vult illā omissionē. ꝑz igi

Universidad de Deusto
Biblio

aut q ꝼm illam opinionē sp ꝛcurrit vel actus interior (scz expresse) vel actus exterior expresse. z tñ interior etiā mō dicto saltem interpretative. Si em̄ ꝛsiderat actū exteriorē impedientē z nihilominꝰ vult ipm facere tunc vult ipam omissionē expresse. si āt nō ꝛsideret tūc vult q negligentiā qz si ꝛsideraret nō vellet actū q est cā omissiōis. illō āt q volūtas ꝑt z debet z nō facit. habet vt volūtariū. z vt hz d. san. de malo. ꝑma opinio initit ꝓbis Aug. qz peccatū est dictū vel factū ꝛc. Deinde cū dicit.

¶ Aliꝫ vero dicūt q in peccato omissionis nō requirit aliqs actus. ipm em̄ nō facere qđ qs facere tenetur peccatū est.

¶ Ponit secundā opinionē dicentē q in peccato omissionis nō requirit aliqs actꝰ. Et fundat se in vna rōne quā D. in de malo q. ij. ar. ꝑ. ad longū deducit. h āt sub breuib⁹ tangit. illa scz. Oīne peccatū ꝛsistit in oppositiōe ad regulā. siue in natura. siue in artificialib⁹. siue in moralib⁹. sz omissio sola opponit regule. scz ꝑcepto affirmatiuo. igitur ipm nō facere qđ qs ex ꝑcepto facere tenet. peccm est.

¶ Utraqz aūt opinio ꝼm aliqđ veritatez hz. Si em̄ intelligat in peccato omissionis illud solū qđ ꝑ se ptinet ad rōnē peccati. sic qñqz omissionis peccatū est cū actu interiori. vt cū aliqs vult nō ire ad ecclesiā. qñqz ꝯo absqz oīi actu vel interiori vl exteriori. sicut cuz aliqs hora q̄ tenet ire ad eccliam. nihil cogitat de eūdo vel nō eundo ad eccliam. Hec est scōa ps principalis huius corpis in q̄ D. tñ det qđ sibi videat de quesito. Et circa hoc duo facit. Primo ponit qđ veritatis habēt ambe opiniones. Scōo rñdet directe q vnā ꝓclonez exprimēte sniam ꝓbabilē circa questiū. ibi. Iudiciū aūt. Quo ad ꝑmū examinat illas opiniones duab⁹ ꝓclonib⁹. Quaz ꝑma est ad verificandū scōaz opinionē. Scōa āt aliqualr verificatiua ꝑme quā ponit ibi. Si ꝯo ꝛc. Et dz aliqliter. qz vt patebit ista ꝑma opinio minus est verificabilis. imo magis falsa ꝯ vera. Prima g ꝓclo. p scōa opinione. si intelligat in peccato omissionis illud solum qđ ꝑ se ptinet ad rōnem peccati. sic qñqz omissionis peccatū est cū actu interiori. qñqz ꝯo absqz oīi actu vel interiori vel exteriori (Et dz ꝑ se ptinere in q̄ essentialr peccatū ꝓsistit) Et pbat D. ista ꝓclonē q ad duas ptes q̄si explicite. z tali assumpto. Oīs aliqs vult nō ire ad eccliam (qđ scz tenet) z qđ aliqs hora q̄ tenet ire ad eccliam nihil cogitat de eūdo vel non eundo ad eccliam. vtrobiqz est peccatū omissionis. sz primo modo illa omissio est cū actu interiori. scōo mō ē absqz oīi actu interiori vel exteriori. igitur ꝓclo ꝑa. Et ꝑ illa ꝓclo ꝑbari rōne tacta post opinionē ex de malo. z ita ptz q nō necario ꝛcurrit actꝰ q̄cūqz. scz positꝰ in actu z exercitꝰ ad peccatū omissionis ꝑ se. ita q sit de essentia z rōne ipius peccati omissionis. Cōsequenter cū dicit.

¶ Si vero in peccato omissionis intelligant etiā cause vel occasiones omittendi. sic necesse est in peccato omissionis aliquē actū esse. nō em̄ est peccatuz omissionis nisi cū aliqs ptermittit qđ ꝑt facere z nō facere. q āt aliqs declinet ad nō faciendū illō qđ ꝑt facere z nō facere. nō est nisi ex aliq̄ cā. vel occasione ꝓiuncta vel ꝓcedente. z sic̄dez cā illa nō sit in ptāte hois. omissio nō hz rōnem peccati. sicut cum aliqs ꝓpter infirmitatē ptermittit ad eccliam ire. Si ꝯo

Cōclo ꝑma

causa vel occasio omittēdi subiaceat volūtati. omissio hz rōnē peccati. z tūc sp optet q ista cā ic̄tū ē volūtaria habeat aliquē actū ad minꝰ iteriorē volūtatē.

¶ Adducit aliū ꝓclonem. p ꝑma opinione. Si in peccato omissionis (.i. cū peccato vel ꝑ peccatū) intelligant etiā cause vel occasiones omittendi. sic necesse est in peccato omissionis aliquē actū esse (.i. opter q ad peccatū omissionis ꝛcurrat aliqs actꝰ) ¶ Et nota q ꝑ causas intelligūtur illa ad q̄ sequit omissio cū ꝓuisione vl intentōe. q occasiones āt intelligūt ea ad q̄ sequit omissio occasionalr ꝓter actualē ꝓuisionē z intentionē. nō tñ ꝓter ꝓuisionē possibilē. et intentionē interpratiuā ꝛc. Circa hāc ꝓclonem ḡ D. ꝑmo adducit rōnē eā. pbantē. scōo declarat aliq̄ tacta in ipa. ꝑ pbatione. ibi. Qui q̄dē actꝰ ꝛc. Arguit ḡ sic post D. Non est peccatū omissionis nisi cū qs ptermittit qđ ꝑt facere z nō facere (scz z tenet facere si omissio est peccatū) sz q aliqs declinet ad nō faciendū illud qđ ꝑt facere z nō facere nō est nisi ex aliq̄ cā vl occasione q̄ subiaceat volūtati z ē volūtaria ꝓiuncta. vl ꝓcedēs omissionē (subsumit) sz nō est cā vel occasio volūtaria nisi habeat aliquē actū sibi cōiunctū volūtatis ad minꝰ iteriorē. igit opter q sp ꝛcurrat cū cā vel occasione ad minꝰ actus interior q̄ ferk q̄ñqz directe in omissionē mediāte cā z hz se ꝑ se ad omissionē. q̄ñqz aūt ferk ꝑ accñs in omissionē mediāte occasione et hz se ꝑ accñs. igit seq̄t ꝓclo q sp ꝛcurrat cū cā vl occasione omissiōis alicuius actꝰ. scz vel interior cū aliq̄ alia cā (scut volo omittere ꝓpter vitare laborē) vel interior actus cū aliq̄ actu exteriori q̄ est occasio. Maiorē D. h relinqt notā. qz si nec̄ario faceret nō omitteret vl si nō posset facere iterū nō eēt omissio peccatū. Minor ꝑ ꝑma ꝑte relinqt etiā h nota. sz cā D. pbat in de malo vbi supra. qz oz q̄dā ꝑsertim inaturalis (cui assimilat omissio) cē aliquam causam. viij. phy. Scōa ps minozis. scz q oz illā causaz esse volūtariā. pbat in lra. qz si cā illa nō eēt in ptāte hois scz z volūtaria. omissio nō haberet rōnē peccati. sic cū aliquis ptermittit ire ad eccliam ꝓpter infirmitatē. vel ꝓpter quācūqz causam intrinsecā etiā nō ipedibilē. ḡre oz q sit omissio debeat esse peccatū (vt scz h loq̄mur) oz cām vel occasionē omittēdi cē volūtariā. subsumpta relinqt nota ex se. qz nihil ē volitū vl volūtariū nisi ꝑ actū volūtatis.

¶ Qui quidē actus qñqz directe fertur in ipam omissionē. puta cū aliqs vult nō ire ad eccliam vitans laborē. z tūc talis actus ꝑ se ptinet ad omissionē. volūtas em̄ cuiuscūqz peccati ꝑ se ptinet ad peccatū illud. eo q voluntariū est de rōne peccati. qñqz aūt actus volūtatis directe ferk in aliud ꝑ qđ hō impedit ab actu debito. siue illud in qđ ferk voluntas sit ꝓiunctū omissioni. puta cū aliqs vult ludere q̄n ad eccliam deberet ire. siue etiā sit ꝓcedens. puta cū aliqs vult diu vigilare de sero ex quo sequit q nō vadat hora matutinali ad eccliam. z tunc actus iste interior vel exterior ꝑ accñs se hz ad omissionē. qz omissio seq̄tur ꝓter intentōem. h āt dicim⁹ q accñs esse qđ est ꝓter intentōem. vt ꝑz in .ij. phyſicoꝝ. vñ manifestū est q tunc peccatū omissionis hz quidem aliquē actū ꝓiunctū vel ꝓcedentē. q tñ ꝑ accñs se hz ad peccatū omissionis.

¶ Declarat aliq̄ tacta in ꝓcedenti rōne videlz q̄ñ ꝓt cas actꝰ volūtatis se qñqz hre directe ad omissionē z ꝑ

Cōclo scōa

q̄ est q se. ꝓ qđ ꝓt se. ꝓ moralē.

ex q̄ñ indirecte z ꝑ accñs. Sitr q̄n occasio rōne cuiꝰ volūtas ferk indirecte in omissionē sit ꝓiuncta omissioni z q̄n ꝓcedat ꝛc. q̄ D. clare exponit in lra. Ubi nota ꝑmo. q intēdit D. in h breuiter stat. qz omissio de q̄ loq̄mur est peccatū. nō est aūt peccatū nisi qz volūtaria. nō est aūt volūtaria qz volita ꝓter se (qz priuatio nō est de gne ꝑ se volibilis) q est volita in aliq̄ cā vel occasione directe vel indirecte. Oīne em̄ ꝑ accñs ꝑsupponit ꝑ se. quare causat ex aliquo volūtario. sz illud nō est volūtariū nisi in ordine ad actū interiorē ad minus vel ipm volitū est actus vel habet modū actꝰ. igit opter sp ꝛcurrere actū hītes se q se vl ꝑ accñs ad omissionē. z ꝑsertim loquendo de omissione actus qđ rō iudicat fieri. Unde licet volūtas possit esse causa omissionis sine actu volendi illā omissionē directe. nō tñ sine quocūqz actu volendi respectu omissionis aut alterius obiecti. precipue post ꝓsiliū vel iudiciū. ita q opoz teat causam vel occasionē esse volitam. z ꝓpter illam vel in illa interpratiue z indirecte ipam omissionē. ¶ Nota scōo. q D. aliter accipit hic directe q̄ in de malo. vbi supra. Hā dicit ibidē. sic ergo actus volūtatis qñqz est ꝑ se causa actus omissionis. nō tñ ita q voluntas directe ferak in omissionem sed indirecte. ferk em̄ in aliquod positiuū cū ꝓuisione omissionis cōsequentis. hic aūt dicit q actus voluntatis qñqz directe ferk in omissionē. Sed aliter loquitur D. de directe hic z ibi. hic em̄ accipit directe pro ferri in aliud cū ꝓcuisione agentis z ꝓcogitatione alterius sequentis z nō ꝑ ferri in aliud ꝓter se. vt D. accipit in de malo. Stant em̄ simul. q voluntas in aliqđ ferak scienter z cū ꝓcuisione. nō tñ ꝓter se. Unde apd moralem aliud est ꝑ se z ꝓter se. per se em̄ est cū ex premeditatione expressa z actuali ferk in aliqđ. esto ferak in ipz ratione alterius. Sed ꝓter se est qñ ratione suiꝑius ferk in ipm. quare Doc. hic intelligit q voluntas ferk qñqz directe (id est cū ꝓuisione actuali in omissionē) qñqz indirecte sine actuali aduertētia sequele ipius omissionis ex aliquo actu. nec ramē illud ꝑ accidens facit omissionē nō cē peccatuz. quia sufficit q omissio sequak ad talem actum vt in pluribꝰ z ꝑ se ex natura rei ad hoc q sit peccatū. stat aūt q aliquid sequak ꝑ se ex natura rei. z tñ nō sit intentū nec ꝓuisum z sic ꝑ accidens quo ad agentē. vt patebit infra q. lxxij. ar. viij. Unde Doc. qñ dicit q omissio sequitur per accidens qñqz ad actum exteriorē accipit ꝑ accñs vt opponit esse ꝓuiso. sed qñ dicit q ꝑ se accipit ꝑ esse ꝓuiso. nō aūt ꝑ se. id est ꝓ ꝑ se intento. ¶ Nota tertio. q sicut ex actu interiori z exteriori dū simul ꝓiunguntur cōstituit vnū peccatū. vt patet supra. ita ex actu voluntatis z omissione volita ꝓstituit vnū peccatū. nam omissio nō habet rōnem peccati nisi qz volita in se z directe vel in sua causa sine actuali ꝓuisione ꝑ accñs. sicut Doc. hic loquit de ꝑ accidens. quare Doc. dicit hic q volūtas dū directe cū ꝓcuisione ferk in omissionē ptinet ꝑ se ad omissionem. sicut voluntas cuiuscūqz peccati ꝑ se pertinet ad peccatū scz rōne generis. quia ratio peccati nō completur sine volūtario. Unde peccata habēt genus peccati ex voluntate. speciē vero ex obiecto. sed qñ voluntas indirecte ferk tūc nō directe ptinet sed est voluntas interpratiua talis omissionis. nulla em̄ omissio est peccatū sine volūtate vel expressa vel interpretatiua z indirecta. ¶ Nota qr eo de materia isti⁹ articuli habet Capolus in .ij. dis. xxxv. circa secū dā ꝓclonem vbi nota vnū ꝑbū. q quia oīne volibile indirecte ꝑsupponit aliquod volibile directe. sicut et illud qđ est ad finē volumus ꝓpter finem. ideo omissio q

nō est ꝓ̄io z directe volibilis nec est culpabilis nisi sit alt quo modo voluntaria. Unde em̄ culpabilis omissio causat ex aliquo directe z ꝑ se (id est ꝓpter se volito) hoc aūt est aliquis actus volūtatis elicitus aut imperatus. hec ille. Que verba vident apparenter esse contra Doc. (qz dicit q in omissionem ferak solum indirecte) sequēdo Doc. in de malo. cū tñ hic dicat q ferak quandoqz directe. sed de hoc dictū est. quia equiuocat de directe. Capolus em̄ dicit directe volitus ꝓpter se volitū. quod Doc. nō vult hic. sed volitū cum ꝑsuisione. etiam si sit volitum ꝓpter aliud. Et patet ex verbis d. san. qui dicit. Quicqđ actus scz voluntatis interior fertur quandoqz directe in ipam omissionem. Et exemplificat. puta cuz aliqs vult nō ire ad ecclesiam vitans laborē. hec ille. Ubi patet q illa omissio volita est ꝓpter vitare laborē sicut finem. z ita nō est directe volita. vt Doc. in de malo loquit. z Capolus post eū. Est tñ directe volita. vt h D. loquit. qz ꝑmeditata z ꝑuisa. q̄re legentē d. san. h z i de malo. z etiā Capolū. o ꝓter intellectū D. accipere sanū ne vel erret. aut doc. san. sibi ꝓtradicere arbitret. Tunc ibi.

¶ Judiciū aūt de rebꝰ dandū est ꝼm illud qđ est per se z nō ꝼm illud qđ est ꝑ accidens. Unde verꝰ dici ꝑt q aliqđ peccatum possit esse absqz oīi actu. alioq̄n etiā ad essentiā alioꝝ peccatoꝝ actualiū ꝑtineret actus z occasiones circūstantes.

¶ Ponit vltimo tertiam ꝓclonem comparatiuā illaz opinionum z responsiuā ad quesitum que exprimit sentētiā ꝓpriā. Hoc scz verius dicit q aliquod peccatū possit esse ꝛc. Probat duplici ratione. scōa ibi. Alioq̄n etiaz ꝛc. Prima ratio. Judiciū de rebus dandū est ꝼm illud qđ est per se. z nō ꝼm illud qđ est ꝑ accidēs (moraliter loquēdo) sed ad peccatū omissionis esto semp cōcurrat aliqs actus. tñ qñqz solū ꝑ accidēs. igit ꝑ se z absolute dicēdū. q possit esse sine actu. Maiorē nota est. quia sermones artis debēt esse formales ꝑ se. Minor iā patuit. qz qñ omissio est volita solū ꝑ aliud z ꝓter intentionē tūc actꝰ interior z exterior siue ꝓiuncti siue ꝓcedētes hīt se ꝑ accidens. igit minor ꝼa. sicut velle ludere z nihil cogitare de nō surgendo ad matutinas est cā ꝑ accñs ipius nō surgere. id est ꝓter actualez intentionē. nō tñ potētialē z indirectā z in sua cā. Scōo ꝓfirmat illa ꝓclo a simili. Si ad peccatū omissionis ptinerēt occasiones z causę ꝑ accñs eadem rōne z ad actualia ꝓmissionis sz hoc nō vt cōstat igitur nec in ꝓposito ꝛc. ¶ Nota circa hanc ꝓclonem q d. san. in de malo vbi supra attenta re z nō formalitate z sciētate morali q̄ est ꝑ(m) esse puisum z actu itrenū ab agente nullā opinionū alteri ptulit sz ad rōnes vtriusqz opinionis ex eā respondit. hic āt ponderata sciētate moali scōam ꝓfert ꝑme. Est nāqz vez. qz ad oīne peccatū omissionis aliqs actus ꝛcurrit vel volūtatis tm. vel etiā actꝰ imperatus z volitꝰ. tñ qz h qñqz ꝑ accñs est respectu agētis. ideo ꝑ se nō rediit actꝰ exercitꝰ. nec vt de entia exns. nec vt ꝑ se cā omissionis. ideo h vt dictū est scōaz ꝓfert z veritati arbitrat magis ꝓsonā. vide de materia istꝰ artī. d. san. in .ij. sentē. dis. xxxv. ar. ij. vbi eandē sniam hz ꝛc.

¶ Argumentū in ꝓtrariū ꝓcludit q peccatū est sine actu exercito. ita q nō ꝓsistit in eo essentialiter tñ actꝰ sp ꝛcurrit qñqz se per se hīs ad omissionē qñqz ꝑ accñs. qz cū cā est aliqñ ꝑuisa omissio qñqz non. Uñ opter sp h aduertere q debet itelligi cām se hre ad omissionē ꝑ accidēs. qz nō ꝑuisa est omissio seq̄. nō āt ita ꝑ accñs q nō

Nota.

3ª 2º rñsua.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sit obmissio volita in cā indirecte ⁊ interp̄tatiue ad quaz ꝓbabiliter sequit obmissio.

¶ Ad p̄mū ergo dō̄m. q plura req̄runt ad bonū q̄z ad malū eo q bonū ꝓtingit ex tota ⁊ integra cā. malū aūt ex singularib⁹ ꝟfectib⁹. vt Diony. dt. iiij. ca. de di. no. ⁊ ideo peccatū p̄t contingere. siue aliqs faciat qd nō ꝟbet. siue nō faciendo qd ꝟbet. sed meritū nō p̄t esse nisi aliqs faciat volūtarie qd ꝟbet. et ō meritū nō p̄t eē sine actu. ꝫ peccatū p̄t eē sine actu

¶ Vult hoc argumēt̄ū q sicut actus ꝟtutis ē meritū. ita peccatū qd est act⁹ vitij est demeritū. ꝫ meritū nō ē sine actu etiā exercito ad min⁹ interiozi. igit ⁊c. Sz negatur ꝟña. ⁊ rōnē ponit D. in solone. qz plura requirūt ad bonū q̄z ad malū. ō bonū nō est sine aliq actu exercito. malū aūt est sine oī actu. cū scz qs omittit qd deberet facere. Nec est instantia. q qs dimittendo. ꝓhibita a deo (seruādo scz p̄cepta negatiua) mereat. qz oz q qs voluntarie dimittat. ꝓhibita si deberet seruare p̄cepti negatiui. Vñ ad min⁹ est ibi act⁹ interior. sicut soler dici in. iiij. sentē. de ieiunio ad qd req̄rit act⁹ interiozi positiu⁹ ⁊ exercit⁹. vide de h d. san. de malo. q. vij. ar. xi. ad octauū. qz vitare oz dupl̄r

Vitare duplex. Uno ꝼm purā negatōem. ⁊ sic aliqs vitando nihil meret. qz etiā dormiēs isto⁹ vitat peccatū. Alio⁹ oz ꝼm aliquā affirmatōem ꝼm q oz vitare peccatū qz vult nō peccare. ⁊ qz ista volūtas p̄t eē ex charitate. ideo vitare peccatū mortale isto mō est meritoriū ⁊c.

¶ Ad scōm dō̄m. q aliqd dicit volūtariū. nō solū qz cadit sup ipm actus volūtatis. sed qz est in potestate nostra vt fiat vel nō fiat. vt oz in. iij. ethi. vñ etiā ipm nō velle p̄t dici volūtariū. inq̄tum in potestate hominis est velle ⁊ nō velle.

¶ Ad maiorē placet. sed dico q volūtariū nō solū est qd cadit sub actu volūtatis. qz scz (iuxta sup̄ dicta in q. vi. ar. iij.) est volūtariū directe tanq̄ ꝓcedēs a volūtate. sed etiā qz est in p̄ate volūtatis a q̄ est indirecte tanq̄ a nō agente q̄ nō deberet agere ⁊ posset ipm nō agere agendo ipedire. isto mō peccatū oīe est volūtariū (scz directe vel indirecte) qz scz vel est actū a volūtate ⁊ cadit sub actu volūtatis. vel qz etsi nō est actū posset nō agi ⁊ voluntas deberet agere ⁊ est in p̄ate ei⁹ ⁊ obligatōe agere q̄ ipsum nō agere ipediret. ⁊ ita cadit sub p̄ate volūtatis. vt fiat vl nō fiat. ⁊ tūc ipm nō fieri iudicat volūtariū. qz potuisset volūtas ipm impediusse ⁊c. Ad minorē negat vltimo p̄t esse volūtariū aliqd sine actu volūtatis elicito vel imperato. ita scz q nō ꝓsistit essentialiter in tali actu ꝫ in omissione act⁹. q omissio est volūtaria sine actu exercito. vt patuit ia ad maiorē. qz etiā nō velle ⁊ nō agere est volūtariū. Cuius ꝟz sit q ad b q talis omissio debiti act⁹ fiat. ꝓcurrat cū cā ei⁹ aliquis act⁹ voluntatis. qz omissio ipa nō est ꝛpter se eligibilis. ꝫ fit solū ob aliud positiuum intentū cū q̄ q̄z ꝓuideat omissio ⁊ q̄z nō. Sed negat ꝟña. q habeat actū in q ꝓsistat essentialr. qz in sola omissione q̄ etiā est volūtaria. qz in potestate volūtatis fuit eam ipedire agendo mō volūtariū est qd nō fit ⁊ fuit in p̄ate alicui⁹ vt fieret. sicut negligēcia reputat volūtaria. ¶ Nota ē duplex volūtariū. vnū scz qz cadit sub actu volūtatis. Aliud qz ē in p̄ate volūtatis. ⁊ p⁹ē etiā multiplex. qz cadit sub actu volūtatis i se vl i sua cā. vide ifra q. lxxvi. ar. 4.

¶ Ad tertiū dō̄m. q peccatū omissionis ꝓtrariat p̄cepto affirmatiuo qd obligat sp. ꝫ nō ad sp. ⁊ ideo solū p tpe illo aliqs cessando ab actu peccat. p quo p̄ceptū affirmatiuū obligabat.

¶ Ad maiorē. q ex hoc ipo q aliqs cessat ab actu debito peccaret. Dico vez. p tpe in q̄ obligat ad actuz. ita q durante tpe in q̄ obligat q̄ p̄ceptū affirmatiuū ad actū quē omittit manet peccatū omissionis actu ⁊ reatu. q̄ transeunte transit peccatū omissiōis actu ⁊ manet reatu. et redeunte illo tpe q̄ iterū obligat ad actū quē omittit reiterat peccatū omissionis. Ad minorē. ꝓcedo. q ꝓtinue aliqs cessat ab actu debito. ꝫ nō est debitus ꝓ oī tpe. sed ꝓ aliq̄ tm̄. qz actus cadit sub p̄cepto affirmatiuo qd nō obligat ad semp. q̄re nō seq̄t ꝟña. vt patuit ꝫ solū peccat tpe debito in q̄ nō facit actū ⁊c.

¶ Vlt definitio peccati quā Aug ponit. xxij. cōtra Faustum. Peccatū est dictū vel factū vel ꝓcupitū ꝓtra legem eternā. sit ꝓueniens.

Add sextū sic. ꝓcedit. Videt q inconuenienter definiat peccatū cū dr. Peccatū est dictū vel factū vel ꝓcupitū ꝓtra legem eternā. Dictū em̄ vel factū vel ꝓcupitū ipoꝛtat aliquē actū. ꝫ nō oīe peccatū ipoꝛtat aliquem actū. vt dictum est. q̄ hec definitio nō includit oīe Arr. peccatū. ¶ Ď. Aug. dicit in libro de duabꝫ animabꝫ. Peccatū est volūtas retinendi vel ꝓsequēdi qd iusticia vetat. sed volūtas sub ꝓcupiscentia ꝓprehendit. ꝼm q ꝓcupiscentia largo mō sumit ꝓ oī appetitu. q̄ sufficeret dicere. Peccatū est ꝓcupitū contra legē eternā. nec oportuit addere dictū vel factū. ¶ Ď. peccatū ꝓprie ꝓsistere videt in auersiōe a fine. nā bonū ⁊ malū ꝑncipal⁹ ꝓsiderāt ꝼm finē. vt ex sup̄ dictis p̄z. vñ ⁊ Aug. in p̄° de libero arbitrio. p ꝓpa- q.p.ar.iij. q. rationē ad finē ꝛfinit peccatū. dicens q peccare nihil est aliud q̄ neglectis reb⁹ eternis tpalia sectari. xviij. ar. iij. et.vi.q.xx.ar Et in libro. lxxiij. questionū dr. q omis hūana p- uersitas est vti fruendis ⁊ frui vtendis. ꝫ in p̄missa ꝛfinitōe nulla fit mentio de auersione a debito fine. q̄ insufficienter ꝛfinit peccatū. ¶ Ď. ex hoc dr aliqd esse ꝓhibitum. qz legi ꝓtrariat. sed nō oīa peccata sunt mala qz ꝓhibita. ꝫ q̄dā sunt ꝓhibita qz mala. nō q̄ in cōi ꝛfinitōe peccati debuit poni q sit ꝓtra legem dei. ¶ Ď. peccatū ꝼcat malū hois actū. vt ex di- Ar.p. ctis p̄z. ꝫ malū hois est ꝓtra rōnē esse. vt Diony. dr iiij. ca. de di. no. q̄ potiꝰ debuit dici q peccatū sit ꝓtra rōnē q̄z q peccatū sit ꝓtra legē eternā. ¶ In contrariū sufficit auctoritas Aug.

¶ Hic querit iuxta p̄dicta de definitōe peccati quam ponit Aug. de peccato q̄ p̄t seq ex iā dictis.

¶ Rn̄deo dō̄m. q sicut ex dictis p̄z. peccatū nihil Ar.p. aliud est q̄z actus hūan⁹ malus. q ātaliqs act⁹ sit human⁹ hz er h̄ q est volūtari⁹. sicut ex supra dictis p̄z. q.p.ar.p. siue sit volūtari⁹ quasi a volūtate elicit⁹. vt ipm vel le vel eligere. siue q̄si a volūtate imperatus. vt exteriozes actus vel locutionis vel operationis.

¶ Doctoz in coz. hui⁹ ar. nō rn̄det exp̄sse formaliter. sed innuit ynā ꝓclonē rn̄sionā q̄ sup̄ est formaliter Definitio peccati bti Augustini est ꝓueniēs ⁊ sufficiēs. Illa ꝓclo subintellecta p̄t sic stabiliri. ista definitio ꝓtinet omia q̄ sunt de rōne peccati. q̄ est ꝓueniēs. Cōsequētia nota. Sed añcedens D. nō ponit formaliter. sed ꝓbat p totū coz⁹ ar. tali rōne. De rōne peccati est q sit act⁹ hūanus malus⁹. ꝫ ista ꝓtinētur in hac definitōe. igit añs verū Circa istā rōem D. ꝓmo ponit maiorē in ꝓncipio. q̄ nota est ex ar. p. ⁊ ex supra dictis. q. xxi. Deinde declarat minorē. ⁊ arguit ꝓ ipa sic. q actus sit human⁹. hz qz est volūtarius (siue scz elicitus a volūtate. siue ꝛperatus) q̄ aūt sit malus hz. qz caret debita ꝓmensuratōe ad regulā. Et ꝓmū ꝓtinet ad substātiā actus. aliud aūt ꝓplet formaliter ⁊ ꝓstituit actuz in rōne mali. ꝫ ista duo (scz ⁊ substātia actus humani. ⁊ malū formaliter) ponūtur in ista definitōe. igit minor vera Doctoz ꝓmo ponit istā maiorez. secdo minorē. ibi. ⁊ ideo Aug⁹. ⁊c. Circa maiorē ꝓmo ponit ꝓmā eius ptē. Secūdo secdam. ibi Habet aūt ⁊c. Prima q̄ ps maioris relinq̄tur nota ex supra dictis. q. p. ar. p. et alibi ⁊c. tūc ibi

¶ Habet aūt actus humanus q sit malus. ex eo q caret debita ꝓmensuratōe. oīs aūt ꝓmensuratio cuiuscūq rei attendit p ꝓpatōem ad aliquā regulā a qua si diuertat incōmensurata erit Regula aut volūtatis humane ē dupleꝛ. Una ꝓpinqua ⁊ homogenea. scz ipa humana rō. Alia ꝓ⁹ est ꝓma regula. s. lex eterna. q̄ est quasi rō dei

¶ Ponit secam ptem maioris ꝓ minorē. Pro q̄ doctoz notat duplicē regulā volūtatis ⁊ act⁹ humani. scz ꝓpinquā ⁊ ꝓmaz. q̄ magis est regula. in cui⁹ ꝓtute rō humana regit q̄ magis est cōsiderāda a theologo. sed si ab illa regula ꝓma diuertat incōmensurata erit. ⁊ sic act⁹ human⁹ sequēs malus erit. Et hoc arguit sic. ꝓ ista ꝑte. q act⁹ human⁹ sit malus formaliter est. qz caret debita ꝓmensuratōe regule. ꝫ illa carentia notat ibi. ꝓtra legē ⁊c. Pro ista minore D. notat duplicē regulā ⁊c Nota aūt verbū d. san. vbi dr. q lex eterna est quasi rō dei. nō cām illud qd dr quasi. refertur ad esse dei. qz absolute ⁊ sine quasi lex eterna est dei. imo deus ꝼm rem. ꝫ refert ad rōem. qz nō dr ꝓprie dei rō ob ipfectōez notatā noie rōis. q̄ sumit a rōcinatiōe q̄ est discursiua inq̄sitio. Sz est quasi rō. qz q̄dq̄d pfectōis ꝓtinet in rōne humana. eminenti⁹ est in lege eterna. et q̄ est q̄si rō dei. qz hz in deo qd rō hūana hz in hoie pfectōis. Nota scotū in sco. dis. xxxiij. q dicit dictū ⁊ factū ꝓcupitū. accipiūt tāq̄ materiale. sed dictuz et factū vt remotū materiale. ꝫ ꝓcupitū dr materiale. ꝓpinquū. ꝓtra legē dei. dr formale in petō. hec ille. Et tene ad sensum quē ponit d. san. de ꝑfita. ma. xxv. q. v. ad rm. Quia materiale in petō mortali pōt accipi triplr. Uno mō sicut obiectū est materia act⁹. ⁊ sic materia peti mortalis q̄z est in sensualitate. vt cū aliqs ꝓsentit in delectatione sensualitatis Alio mō sicut actus exteriozis dr materialis respectu interiozis actus. qui est formale in petō mortali. cū actus interioz ⁊ exterioz sunt vnū petm̄. Et ꝓ hūc etiā modū actus sensualitatis p̄t se habere materialiter in petō mortali. Tertio mō materiale in petō est cōuersio ad bonū ꝓmutabile sicut ad finē. formale aūt auersio a bono incōmutabili. ⁊ sic id qd est materiale in petō mortali nō p̄t esse in sensualitate. Hec seq̄tur si petm̄ mortale nō p̄t illi inesse. q nō sic ibi veniale rōne p̄dicta. hec ul-

le formaliter Et nota ista. qz plurimū deseruiet ꝓ intellectu sequentiū. cum infra dicet q in sensualitate nō possit esse mortale etiā q̄ ad materiale. qz nisi intelligat accedere actus rōnis ⁊ volūtatis ponitiue vel interp̄tatiue sup actū sensualitatis. rūc ei⁹ nō est ꝓuerti ad bonū ꝓmutabile sicut ad finē. qd req̄ritur ad materiale mortalis peti tertio modo Consequēter cū dr.

¶ Et ideo Aug⁹. in ꝛfinitōe peccati posuit duo Unū qd ꝓtinet ad substātiā act⁹ humani. qd est q̄si materiale in peccato cū dixit. dictū. vel factū. vl cōcupitū. Aliud aūt qd ꝓtinet ad rōnem mali. qd est quasi formale in peccato. cū dixit. ℈ legē eternā.

¶ Subiūgit minorē. ꝓ minore ꝓncipali q̄ fuit. ꝫ ista duo scz et substātia act⁹ humani. ⁊ malū formaliter ⁊c. ponūtur in definitōe. et declarat duas ei⁹ ptes. vt ptz in ꝟba Argu. in ꝓtiū ꝓfirmat ꝓclonē auctoritate ⁊c.

¶ Ad p̄mū q̄ dō̄m. q affirmatio ⁊ negatio reducūtur ad idē gen⁹. sicut in diuinis genitū ⁊ ingenitum ad relatōem. vt Aug⁹. dr in. v. de tri. ⁊ iō ꝓ eō dē est accipiēdū dictū ⁊ nō dictū. factū ⁊ nō factū.

¶ Maior ꝟa. tū sub ipis ꝓtinent coz⁹ opposita. s. sub dicto nō dictū. ⁊ sub facto nō factū ⁊c. qz negatio reducit ad affirmatōem. ⁊ q illa exp̄o nō sit ꝓtra mentē bti Augustini. Patz. qz ⁊ ipe in li. de tri. Ingenitū qd dr ꝓuationē (ad sensuz q̄ hz p. p. q. xxxiij. ar. iij.) dr ꝓtinere ad relatōis gen⁹. sicut esse genitū. q̄re nō est absurda exp̄sitio eū dr nō factū sub facto ꝓphēdi. qz ⁊ apud pḥm ad idē gen⁹ reducūtur. vt nō hō ad substātiā. ⁊ nō q̄le ad q̄litatē ⁊c. Minor vera ad sensum dictuz. ar. v. sed dico q nō actus reducit ad actū. ⁊ sub actu ꝓphendit. quare negatur ꝟñtia. qz hec definitio ꝓuenit oīi petō actuali vel ꝓmissionis. ⁊ hoc p se. vel omissionis ⁊ hoc reductiue

¶ Ad scōm dō̄m. q ꝓma cā peccati est in volūtate. q̄ imperat oēs actus volūtarios in qb⁹ solū inuenit peccatū. ⁊ ideo Aug⁹. q̄z p solā volūtatē ꝛfinit peccatū. ꝫ qz etiā ipi exteriozes actus ꝓtinent ad substātiā peccati. cū sint ꝼm se mali. vt dictus est. necesse fuit q in ꝛfinitōe peccati poneret etiā aliqd ꝓtinens ad exteriozes actus In coz. er. q. xviij. ad xx.

¶ Maior est vera ad sanū sensum. nō q sol⁹ act⁹ volūtatis elicitus sit petm̄. ꝫ etiā act⁹ exterior imperat⁹ est malus ꝼm se. vt patuit supra. q. xviij. er. q. xx. ꝫ ideo peccatū dr esse volūtas. qz voluntas est radix ⁊ cā ꝓplectiua peccati actus exteriozis. vt est in execut̄oe. qz scz recipe vl retinere ꝓtra iusticiā nō est petm̄ nisi volūtariū. quare definitio illa nō est ꝓpria. quā Aug⁹. ponit in libro de diab⁹ aiab⁹. sed est radicalis ⁊ quasi causalis saltē respectu act⁹ imperati. q̄ vt sit sufficiēs ⁊ formalis. ꝓuenient oīi petō formaliter. oportuit ponere etiā ꝓtinēs ad actū imperatum. Pōt cām aliqd dicūtum dici vere ⁊ formaliter de aliq̄ rōne alicuius ptis. sic q dr petm̄ esse dictū vel factū ⁊c. licet vna pars illius diuūcti solū sibi ꝓueniat. vt ꝑz apud logicā. qz ꝓcupitus. ⁊ nō ꝓuenit actui exteriori. nec factus vel dictū actui interiori. tū tota definitio formaliter est cōueniens petō oīi. Ad minorē. placet q volūtas ꝓprehendat sub ꝓcupito accepto ꝓmuniter. sed dico q nō sola ꝓcupiscētia vel volūtas est petm̄ oīe formaliter. licet sit oīe petm̄ radicaliter. quare negat ꝟñtia. q sufficeret ꝫ dicere

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝓcupitū ꝟtra legē eternā. qz nō solū ꝓcupiscēcia vel cōcupitus est pctm. sed z factū. Vñ definitio Augustini hic posita est sufficies z formalr ꝓuenit pctō a toto genere. sed alia ꝓuenit solū actui interiori voluntatis. ꝙ est oē pctm ꝓpletiue z radicalr. nō vt radix hz rōnem cause materialis. sed eo mō quo supra. q. lxv. ar. v. ad. ij. dictū ē. charitatē cē radicē omniū virtutū effectiuaz ꝛc. De materia istius solutōis habet d. sanc. infra. q. lxxiij. arti. ij. et in de malo. q. ij. ar. ij.

¶ Ad tertiū dām. qꝺ lex eterna ꝑmo z ꝑncipalr ordinat hoiem ad finē. ꝟsequenter aūt facit dene se habere circa ea ꝙ sunt ad finē. z ideo in hoc qꝺ ōt contra legē eternā. tangit auersionem a fine. z oēs alias inordinationes.

¶ Maior ꝓceditur cū pbationibꝫ suis. z patebit infra. Minor negat. imo formale peccati qꝺ est carētia debite regule est auersio a deo. qꝺ vt dictū est tangit in hꝺ qꝺ ōt. ꝟtra legem eternā. in quo z oēs alie inordinationes intelligūt. ꝙ sez sunt inordinatōnes ex pte agentis z loci. z aliaꝝ circūstāciaꝝ. Principalis tñ est inordinatio ex pte finis. ꝙ est auersio ab vltimo fine. qz lex eterna ꝑncipalr ordinat hoiem ad finez. ergo auersio a fine debito ꝙ ꝓtingit ꝓuersioni ad finem indebitū est ꝑncipalis. alia minus principalis

¶ Ad quartū dꝺz. qꝺ cū ōt. qꝺ nō oīe pctm ideo est malū. qz est ꝓhibitū. intelligit ꝛ ꝓhibitōne facta ꝑ ius positiuū. si aūt referat ad ius naturale qꝺ cōtinet ꝑmo ꝙdem in lege eterna. secūdario ꝯo in naturali iudicatorio rōnis humane. tūc oīe peccatuz est malū qz ꝓhibitum. ex hoc eīm ipo qꝺ est inordinatum iuri naturali repugnat

¶ Hoc argumentū vult qꝺ non debeat ꝓnter poni in diffinitōe peccati qꝺ sit ꝟtra legez eternā. quasi habeat rōnem mali. qz repugnat legi eterne. qz aliqua ꝑus sunt mala anteq̄ ꝓhibita. z idcirco ꝓhibent. qz ꝑus fm se mala. et ergo vult argumentū qꝺ ꝑ esse ꝟtra legez eternā non habeat pctm rōnē mali. sed ꝑus est malū. Sz hoc verum est de lege positiua vel iure positiuo. hoc eīm ꝓhibet aliq. qz fm se mala. z nō solū sunt mala qz ꝟtra legē positiuā Sed ius naturale (qꝺ ꝓtinet in lege eterna tanq̄ in fonte a quo deriuat) ꝯoꝓ qꝺ aliqd ꝓhibet (. i. aliqd sibi repugnat) est malū. z nō ꝑus est malū z ꝓstea ꝓhibitū (. i. sibi repugnās) sed est malū ꝯoꝓ qꝺ repugnat iuri naturali. Vñ iuste ponit qꝺ pctm sez de se est. qz ꝟtra legē eternā. z ꝙsequens ꝟtra ius naturale qꝺ ab ipa deriuat. et nō ꝓhibet lex eterna. qz ꝑus est malū. vt lex positiua ꝙ se ꝙformat iuri naturali z ipm seqtur. ꝓhibet aliqua ꝙ fm se mala sunt. qz sunt ꝟtra ius naturale. z ergo qz malū ideo repugnat legi eterne. z ecōtra. qz repugnat. ideo fm se malum. sed nō qz repugnat iuri positiuo. ideo est fm se malum. sed qñq̄ ꝑus est malū z etiā qz ꝓhibitū nō est malum ꝓpterea fm se. Vñ doctor clare rñdet ad minorē. qz vera est de ꝓhibitōe legis positiue humane ꝑsertim ꝙ ꝓhibet ea que ꝑus erant mala z nō efficiūtur ꝑ ꝓhibitōez mala. secus de lege naturali. Et sēdo lex positiua etiā ꝓhibet ꝙ nō sunt fm se mala. Et stat breuiter in hoc. qꝺ qz nihil repugnat iuri naturali. nisi qz in se inordinatū. ideo qz ꝟtra ius naturale ideo malū. Secus in iure positiuo humano vel diuino. vbi aliqua ꝑus sunt inordinata q̄ ꝓhibita. z etiā aliqua. ꝓhibita esto fm se nō sint mala Nota aūt hic. qz ius diuinū diuidit in positiuū z naturale. de ꝙ vide d. san. 2ª 2ᵉ q. lvij. ar. ij. ad. 3ᵐ.

¶ Ad ⁊ntū dām. qꝺ a theologis ꝙsideratur pctm ꝑ cipue fm qꝺ est offensa ꝟtra deuz. a pho aūt moralis fm qꝺ ꝟtrariat rōni. z ideo Aug⁹. ꝓuenienti⁹ diffinit pctm ex hoc qꝺ est ꝟtra legē eternā. q̄s ex hoc qꝺ est ꝺ rōem ꝑcipue cū ꝑ legē eternā regulemur in multis q̄ excedūt rōnē hūanā. sicut in his q̄ sunt fidei

¶ Maior vera. z patuit ar. ꝑ. et in cor. huꝰ ar. Minor vera. qꝺ malū hois est ꝟtra rōnem esse. z tñ illud qꝺ est ꝟtra rōnem est etiā ꝟtra legē eternā. vt patuit ar. ij. ad quartū Et sēdo sunt multa peccata q̄ sunt ꝟtra id in q̄ regulamur fm legē eternā. z nō humanā rōnē. vt sunt pctā opposita virtutibus theologicis z donis. esto eīm lex diuina z eterna nō sit ꝟtra naturalē rōnez. est tñ supra. sicut D. declarat ꝑ⁹ ꝺ gētiles ca. vij. et ad mīta obligamur ad q̄ rō naturalis sibi relicta nō ꝑt extendere vt de credibilibꝫ z sperādis apparet. vt patebit infra. q. lxxij. ar. iij. ad ꝑᵐ. Tertio dico. qꝺ et si ad equalia extenderet se rō naturalis humana z lex eterna. tñ theologi est ꝑncipalr ac rendere in pctis. qz ꝟtra deum sicut phi moralis. qz ꝟtra rōem naturalē. quare negat ꝓñtia. qz Aug⁹. vt theolog⁹ definit Et nota qꝺ nō credere ea q̄ excedūt rōnē humana naturalē nō est ꝓpie ꝟtra rōem ipam naturalē. z tñ ē pctm. illud tñ nō credere etiā nō est fm rōem naturalem sez ꝑter. z nō fm cā. sicut credere deū trinū z vnū est supra Est tñ id nō credere ꝟtra legē eternā q̄ z deriuat in legez diuinā. q̄ etiā est positiua. sub qua ꝙtinet lex noua. q̄ patet ssima hz. que nō sunt de lege nature. vt patebit infra. q. cvij. ar. iij. Lex nāꝝ eterna ꝑncipalr in oīb⁹ aliis legibus. q̄ sunt q̄dā deriuatōes ipius. vt infra patebit. q. xcl ad lōgū. et ꝙ ōt D. in solone ꝑcipue. sez debuit pctm definiri ꝑ esse ꝟtra legē eternā. q̄ ꝑ esse ꝟtra rōnem hūanaz qz q̄dā pctā sunt ꝟtra legē eternā. q̄ tñ nō sunt ꝟtra rōez humanā. esto vt dictū est. nec fm eaz sint. sz ꝑter. Sicut z opposita hoꝝ pctoꝝ. sez actꝰ supnaturales sunt supra rōnem naturalē. sicut z lex hūana multa nō reprobat q̄ tñ lex eterna reprobat. verū etiā non approbat. sed ꝓmittit. Sic legis naturalis non est se intromittere de his q̄ sunt supnaturalia z legis diuine ꝛc. Nota qꝺ ista definitio nullo mō ꝓuenit originali pctō. An aūt ꝓueniat veniali vide infra. q. lxxxviij. ar. ꝑ. ad ꝑᵐ. qz nō ymmoꝛe z equipolle. sicut mortali. sz analogice ꝑ quādā attributōnem tanq̄ dispōni aliqualiter ad mortale. sicut ē de diffinitōe sani ꝛc. vide Capolū in. ij. dis. xliij. ꝛckone ꝓma. Vide et de hoc z de materia tot⁹ arti. d. san. in sēdo sniaꝝ. dist. xxxv. ar. ij. ꝑ ser ad ij. an deꝰ ꝓueniat originali z venali.

¶ Questio. lxxij. ꝛ diffinitōe pctoꝝ vl vitiorum

Deinde ꝙsiderādū est ꝛ diffinitōe pctoꝝ vel vitioꝝ Et circa hoc q̄runt nouē Primo vtrz pctā distinguāt ꝑ specie fm obiecta. Sēdo ꝛ diffinitōe pctoꝝ spūaliū et carnaliū. Tertio vtrz fm causas. Quarto vtruz fm eos in q̄s peccat. Quinto vtrz fm diuersitatē reat⁹. Sexto vtrz fm omissionē z omissionez. Septimo vtrz fm diuersum ꝓcessum peccati. Octauo vtrz fm abūdātiā z defectū. ir⁹ vtrz fm diuīas circūstantias

¶ Quāꝝ vna z pctā būana distinguāt z nō sint idē

qꝺ tñ idē diffinctiuū est actus z habit⁹. ideo D. simul q̄ rie de diffinctōe virtutuꝝ. Vel vtr nolle vitij exrese vt ide est qꝺ pctm. Et determinādo de diffinctōe pctoꝝ. diuidit intentōem suā in q̄truez ꝓtes. qz circa pctā est q̄truez ꝙsiderare. sez obiectum. cām. effectū. z circūstātiā. Primo q̄ oñdit q̄uo obiectū se habeat ad diffinctōem pcti. Sēdo quo causa in ar. iij. Tertio quo effectus in. v. ar. Quarto q̄to circūstātia in ar. ix. Circa ꝑmū ꝑmo oñdit pctā diffferre specie fm obiecta. Sēdo oñdit ꝙueniētia diffinctōis pctoꝝ spūalium a carnaliꝺ ar. se. Alie ꝑ. patebūt. ꝙsequendo

¶ Utrꝝ pctā distinguāt specie fm obiecta

ꝑ. ar. iij. ꝛvij ar. vi ꝛxxi. ar. ꝑ.

Ad ꝑmū sic ꝓcedit Videt qꝺ pctā nō differat spē ꝝ obiecta. actꝰ ei hūani ꝓcipue dicit boni vel mali ꝑ ꝓximū ad finez. vt supra ostensuz est. cū igit pctm nihil aliud sit q̄ actꝰ hois malꝰ. sicut dictū est. videt qꝺ fm fines pctā debeāt distingui specie magis q̄ fm obiecta. ¶ Ꝺ. malū cū sit ꝑuatio distinguit specie fm diuersas spēs oppositoꝝ. ꝝ pctm est q̄ddā malū i genere hūanoꝝ actuū. ꝙ pctā magis distinguūt specie fm opposita q̄ fm obiecta. ¶ Ꝺ. si pctā specie differant fm obiecta. ipossibile essz idez pctm specie circa diuersa obiecta inueniri. ꝝ inueniūtur aliq̄ hmōi pcta. nā superbia est in rebꝰ spūalibꝫ z in corpalibꝫ. vt Brego. ōt in li. xxxiij. moza. auaricia etiā est circa diuersa genera rerū. ꝙ pctā nō distinguūt specie fm obiecta. ¶ Sed ꝟtra est. qꝺ pctm est dictū vel factū vel ꝓcupitū ꝟtra legē dei. ꝝ dicta vel facta vel ꝓcupita distinguūtur specie fm diuersa obiecta. qz actus ꝑr obiecta distinguūtur. vt supra dictū est. ꝙ etiā pctā fm obiecta specie distinguūtur

ar. ij. ar. ꝑ. ad.

¶ Hic q̄rit an pctā differāt specie fm obiecta. Nota qꝺ de pctō ꝓtingit loq̄ dupliciter Uno mō materialr q̄ scilz ad pctā materiale qꝺ (fm dicta in ar. vi. q. ꝑce.) eaꝝ actꝰ hūanꝰ volūtarij. Aliud est formale. qꝺ est malū vel inordinatio vel ꝑuatio ordinis rōnis vel legis eterne. D. igit in hoc ar. loq̄tur de pctō vt est actꝰ hūanꝰ volūtarij. cuius pabilis. ꝝ nō loq̄tur de pctō formalr vt malū est z de ꝑuatōe ordinis debiti. z tñ si etiā loq̄ret D. de pctō formalr. adhuc dicta sua haberēt veritatē. vt tāget in solone ad sēm. qz z sic pctm hz spēale ꝑuatōem z distinctionē ab obiecto. Nā ideo est spēalis deformitas. qz voluntas ferr in spēale materiā de relicto ordine rōnis. ad spēciale eīm ꝓuersionē volūtarij. seq̄t spēalis auersio.

ꝛxxi. ar. vi.

¶ Rñdeo dām. qꝺ sicut dictū est. ad rōem peccati duo ꝓcurrūt. sez actꝰ volūtarij z inordinatio eius q̄ est qꝺ recessuz a lege dei. Hoꝝ aūt duoꝝ vnū ꝑ se cōparat ad peccantē. q̄ intendit talē actū volūtarij exercere in tali materia. Aliud aūt sez inordinatio actꝰ ꝑ accns se hz ad intentionē peccātis. nullꝰ eīm intendit ad malū opabile. vt Diony. ōt. q̄rto. ca. ꝛ di. no.

¶ Doc. san. in hoc ar. duo facit Primo ꝓmittit vnam ꝓpositionem pambularē distinctiuā. deseruiēte sibi ad pbationē ꝛckonis rñsiue. Sēdo ponit ꝛckonē rñsiuā in fine. ibi Manifestū est aūt. Propō pambularis est ista. actꝰ volūtarij ꝑ se ꝓpabile est peccātē. inordinatio aūt actꝰ se hz ꝑ accns ad intentōem peccātis Pro ista ꝓpōe D. notat in ꝓncipio ex ar. vi. ꝓcedētis. q. qꝺ in pctō sunt duo. sez actus ꝛc. ꝟtruz arguit sic. ꝑ ista ꝓpōne. illud est ꝑ se in moralibus qꝺ est de intentōe peccātis. sed actus volūtarius est hmōi. nō aūt inordinatio eiꝰ. ꝙ ꝛc. Maior ꝑz extra litterā. qz aliqd ōt moralē pfectū qz volūtarij. z qz ꝑ se volitum. sz id qꝺ est de intentōe est ꝑ se volitū. ꝙ qꝺ est de intentione est ꝑ se. Minor ꝓbat quo ad ꝑmā ꝑtē. qz peccans intendit exercere talē actū volūtarij in tali materia. z hꝺ ꝑ se z fm seipm. Sēda ꝙs ꝓbat. qz nullꝰ intendēs ad malū opabile. illa aūt inordinatio ē formalr mala. ꝙ ꝛc Et ita ꝑz qꝺ pctm vt est actꝰ volūtarij ꝺ ꝑ se intenditur a peccāte distinguit penes obiectū sicut z alij actꝰ z operationes. nō aūt ꝓprie moralr loquēdo penes inordinationes. qz moralis nō distinguit fm ꝑ se z formale pcedentis sicut logicꝰ. sed fm ꝑ se intentū. vñ ꝙuis illa inordinatio formalis sect ꝙ actus. qz tñ est ꝑter intentōem. ideo moralis penes eam nō distinguit Nota aūt. qꝺ inordinatio ōt esse ꝑter intentionē. qz nō est ꝑncipalr z ꝓpter se volita. tñ ex ꝙti est volita ꝓpter aliud. qz aliqs nō recusat incurrere illā inordinatōem vt ꝑfruat bono ꝓcupito. et siue nō sit intenta sez actu z fm se ꝑuisa. siue nō ꝑuisa. dūmodo ꝑ se sequat ad actū volūtarū ex pte actꝰ. hz rōem peccati. qz vt infra patebit. q. lxxij. ar. viij. etiā nō intentū nec ꝑuisum a peccante facit ad pctm. dūmō ipm pctm ꝑ se sequatur Et sic D. intelligeꝺ est qꝺ inordinatio nō est intenta a peccante sed tñ etiam non recusata. qz si recusaret eam. cessaret ab actu quem necessario sequitur. cuz quo stat qꝺ per se peccati actum consequitur. quare est volita z volūtaria illa inordinatio. licet nō intenta tāq̄ sez ꝑ se bonū. z gra cuius aliqd fiat. intentio eīm est boni tm. volūtas aūt etiaz mali ꝓpter aliud ꝛc. Vide doc. san. de malo. q. ij. ar. xij. vbi clare loq̄tur. Vide et 3ᵒ ꝙ gentiles. c. vi. vbi loq̄t ad ꝓpositū sic dicēs. licz malū sit ꝑter intentōem. est tñ volūtariū. licz nō ꝑ se sz ꝑ accns. Intentio eīm ē vltimi finis quē ꝺs ꝓpter se vult Uolūtas aūt ē eiꝰ qꝺ ꝺs vult ꝓpter aliud etiā si simplr nō veller ꝛc. hec ille. Tūc ibi.

¶ Manifestuz ē aūt ꝙ vnūqꝺq̄ ꝙsequitur speciem fm illud qꝺ est ꝑ se. nō aūt fm id qꝺ est ꝑ accns. qz ea q̄ sunt ꝑ accns sunt extra rōnem spēi. z ideo pccata specie distinguūt ex pte actuū volūtariorꝝ magis q̄ ex pte inordinatōis in pctō existentis.

¶ Procedit ad rñdendū q̄sito tali ꝛckone. pctā ꝓprie distinguūt specie fm obiecta. Probat ꝛcko. pctā ꝓprie distinguūt specie ex pte actuuz volūtariorꝝ magis q̄ ex pte inordinatōis in pctō existētis. sz actꝰ volūtarij distinguūtur specie fm obiecta. ꝙ ꝛcko ꝑa. Circa istā rōem D. ꝓmo ponit maiorē cū ei⁹ ꝓbatōe. Sēdo minorē annectēs ꝛckonē. ibi. Actꝰ aūt volūtarij. Maior ergo ꝓbat. vnū qꝺq̄ ꝙsecꝛ spēm fm illud qꝺ est ꝑ se. nō aūt fm id qꝺ ē ꝑ accns (z ꝑ ꝙns distinguit specie fm id qꝺ est ꝑ se) sed actꝰ volūtarij se hz ꝑ se ad pctm ex pte agētis. inordinatio aūt actꝰ se hz ꝑ accns. ꝙ maior vera. Maior ꝓxima ꝓbat. qz ea q̄ sunt ꝑ accns sunt extra rōem spēi. Minor ꝓxima patuit. z fuit formalr ꝓpō pambularis. Tūc ibi

¶ Actus aūt volūtarij distinguunt specie fm obiecta. vt in supiozibꝫ ostensuz est. vñ seq̄tur qꝺ peccata q. xviij. ar. ij. ꝓprie distinguūtur specie fm obiecta

¶ Ponit minorē ꝑncipalis rōnis q̄ fuit. sed actꝰ volūtarij ꝛc. quā D. relinqt nota ex supra dictis. q. xviij. ar. ij Vñ ꝛcludit qꝺ pctā ꝓprie distinguūtur ꝛc Et ita patz qꝺ

Universidad de Deusto
Biblioteca

peccatũ vt est actus volũtarius. ḋ ꝙ se intendit̃ a peccante distinguit penes obiectũ sicut ⁊ alĩ actꝰ ⁊ opatiões

☞ Et hanc ꝛclonem ꝛfirmat D. ꝙ argumẽtũ in ꝛ/nũ. qđ etiã pcedit de pctõ q̃ ad materiale f catũ videlz ad actũ volũtariũ. scz dictũ. vel factũ. vel ꝛcupitũ. talia em̃ sunt actus. ⁊ ꝙ ꝑñs vt sic distinguũtur ꝙ obiecta

¶ Ad ꝑmũ g̃ dicendum. ꝙ finis ꝓncipal'r hz rõnem boni. ⁊ ideo ꝛparat ad actũ volũtatis q̃ est ꝓmordialis in pctõ sicut obiectũ. vñ in idem redit ꝙ pctã differãt fm obiecta vel fm fines

¶ Dato⁊ vera. qz actꝰ humani nõ sunt bũani nisi in ordine ad actũ interiorẽ volũtatis. qui ꝙ se respiciat finem ⁊ actus interior ꝙ se ĩmediate respicit finẽ vt obiectũ ꝓncipale. ⁊ etiaz actus exteriores formaliter vt morales sunt ꝙ se respiciũt vt obiectũ mediatuz. Et sedo vera ad aliũ sensum. qz vt patuit. q. xix. ar ij. ad. ꝑmũ. actus volũtatis ꝙ se est finis. ꝙ accñs aũt est ꝙ obiectũ actꝰ volũtatis nõ sit finis. vt ibidẽ declaratũ fuit. Concediturꝫ vltra ꝙ pctm̃ est actus malus. ⁊ etiã ꝓcedit ꝛsequens q̃ ad hoc ꝙ fm fines peccata distinguãtur specie. etiã actꝰ exteriores formal'r vt pctã sunt. qz nõ sunt peccata nisi ꝑ sic actus volũtatis qui ꝓncipal'r respicit fines. saltẽ vt hz rõnem volendi. cuius ⁊ actus exteriꝰ respiciat obiectuz q̃ nõ est finis remotus. esto sit ꝓximꝰ. q ⁊ dz finis actꝰ tus. Sed negat ꝓntia quo ad aliã partem. scz magis cẽ fm obiecta. qz ⁊ ipe finis est ꝓmũ ⁊ ꝓncipale obiectũ peccati. vt actus volũtarius est ⁊ humanus. qz et si cũ actu interiori ꝛcurrat actus exteriꝰ ⁊ obiectuz eiꝰ. tñ finis est ꝓncipalius obiectum actus interioris. q. est ꝓncipalior in peccato. quare negat ꝓntia. Nota ꝙ actus exteriꝰ q̃ etiã ꝑt ꝛcurrere ad pctm̃ distinguitur ex obiecto exteriori in esse rei ⁊ motis. ⁊ hoc distinctõe ꝓprie spẽi. Distinguit etiã ex fine distinctõe spẽi ꝛmunis ⁊ motis tm̃. vt finis ẽ nõ obiectũ ꝓprium ⁊ imediatuz. sed mediãte actu interiori Actus aũt interior q̃ est formalis in pctõ distinguit ex fine vt finis est obiectũ eius. Quare sꝑ distinctio est ex obiecto vt sic saltẽ distinctio ꝓxima ⁊ imediata. licz em̃ actus exteriꝰ distinguat ex fine agentis vt sic. tñ hoc est mediante actu interiori. cuius finis est obiectũ. ⁊ ꝑter finẽ hz ꝓprium obiectũ ex quo hz distinctõem ꝓprie spẽi. qđ obiectũ est etiã finis nõ ꝙdem intentõis agentis sz actꝰ exteriꝰ. ⁊ volũtatis. oĩe em̃ bonũ volituz ꝑ dici finis. vt patuit supra. q. ꝑ. ar. ꝑ. Nota ꝙ qz ꝙ accñs est. ꝙ obiectũ volũtatis nõ sit finis etiã agentis. qz scz est q̃ ꝛdã volitũ ordinatũ in finẽ intentũ. tñ ꝙ se finis est volitus ⁊ volitũ finis. ideo idẽ est finis. ⁊ obiectũ peccati. Et nota ꝙ D. ibi ꝙ in idez redit pctm̃ differre scz formal'r ⁊ quo ad actũ interiorẽ. quo ad obiecta ⁊ finẽ licz material'r distinguãtur ꝙ obiecta. illa pñt patere ex dictz supꝝ. q. xix. ⁊c.

¶ Ad icõm dom. ꝙ peccatũ nõ est pura ꝓmatio sed est actus debito ordine ꝓmatus. ⁊ ideo peccata magis distinguũt specie fm obiecta actuũ q̃s fm opposita. q̃uis etiã si distinguãt fm oppositas virtutes in idẽ rediret. virtutes em̃ distinguũtur specie fm obiecta. vt supra dictũ est

¶ Ad maiorẽ D. respondet virtual'r dupl'r. Malũ cũ sit ꝑuatio distinguitur specie fm diuersas spẽs oppositorũ. ꝛcedo ⁊ dico ꝙ hoc redit in idem. cuz eo qđ diximus peccata distingui fm obiecta. qz oppositaꝫ (scz bona moralia) distinguũtur fm obiecta. igit ⁊ origialiter mala fm obiecta distinguũtur. Quia virtutes distinguũt fm obiecta. ⁊ ſliter actus boni fm obiecta ⁊ diuersas materias. Si igit pctã distinguãtur fm diuersas spẽs oppositorũ. oꝑtz ꝙ etiã distinguãtur fm ꝓprias materias fm quas virtutes ipse distinguũtur. in quibus tñ ꝓpria mõ se habent ad virtutes Ad minorẽ dr. ꝙ pctm̃ est ꝙdem malũ. sed nõ ipa malicia vel ꝑuatio. sed actꝰ volũtarius hñs annexã ꝑuatiõem. ⁊ tñ actus est ꝙ se ũrentus. ꝑuatio aũt nõ. qz actus de scz aliquã apertibilitatẽ. ꝑuatio nõ Negat ergo ꝓntia. qz peccata sic accipiãtur q̃tũ ad id qđ est in eis ꝙ se. sic moraliꝰ distinguũtur euidẽter ⁊ time diate ex obiectis. Si aurẽ accipiant ꝙ f cato formali (qđ tñ est ꝙ accidẽs apud moralẽ) adhuc distinguuntur penes obiecta radicalr. esto imediate penes opposita. quia tñ ista opposita etiã distinguũtur fm obiecta. ideo ortgo distinctois etiã ꝑuartonũ sunt obiecta. Et de hac materia bene loqtur capreolus in scdo. dist. xlij. in solonibꝫ ad argumenta ꝓtra ꝓmã ⁊ scdam ꝛclones ⁊c.

¶ Ad tertiũ dom. ꝙ nihil ꝓhibet in diuersis rebus specie vel genere differentibꝫ inuenire vnã formalẽ rõnem obiecti a qua peccatũ speciẽ recipit. ⁊ h mõ supbia circa diuersas res excellẽtiam q̃rit. auaricia vero abũdãtiã eoꝝ q̃ vsui hũano accõmodant

¶ Ad maiorẽ quo ad ꝓmã partẽ. ꝙ actꝰ differũt fm obiecta. sicut de habitibꝫ supra dictuz est. q. liij. ar. ij. scilz fm obiecta formalia adequata. nõ aũt materialia. Dico aũt formalia ⁊ adequata ⁊ terminatiua. ☞ Ita er Scorũ in scõo. dis. xxiij. Sz de hoc vide supra loco tam allegato. Ad scdam partẽ dico. ꝙ verũ est. ꝙ impossibile est idem pctm̃ specie circa diuersa obiecta formalia ⁊ formal'r diuersa esse. Minor negat ad sensum tam dictũ. Ad ꝓbationez dico. ꝙ supba est in rebꝫ spũalibꝫ ⁊ corporalibꝫ. sed nõ fm ꝓprias rõnes. sz fm vnã rõnez ꝛmunẽ. quã in eis respicit. scz excellẽtiã. illa aũt rõ est formal'r vna. Similiter auaricia in rebꝫ querit ⁊ respicit vnũ formale. scz abũdãtiã rerũ. q̃ veniũt in vsum humanũ. Et uare negat ꝓntia. ꝙ nõ distinguãtur fm obiecta formal'r accepta. id est fm diuersa obiecta vt obiecta sunt. ⁊ obiecta adequata. esto nõ distinguãtur fm diuersa obiecta vt diuersa sunt in ee rei. vt argumentũ ꝓbat

¶ Utrũ ꝛuenienter distinguãtur peccata spiritu alia a carnalibus.

AD secũdũ sic ꝓcedit. Videt ꝙ inconueniẽter distinguãtur peccata spũalia a carnalibꝫ. Dicit em̃ Aplus ad Gal. v. manifesta sunt opera carnis. q̃ sunt fornicatio. imũdicia. ꝛpudicicia. luxuria. idolorꝫ seruitꝰ. veneficia ⁊c. ex quo videt ꝙ oĩa peccatorꝫ genera sñt opera carnis. sed pctã carnalia dicũtur opera carnis ergo nõ sunt distinguẽda pctã carnalia a spũalibꝫ. ¶ D. q̃cũq; peccat fm carnẽ ambulat. fm illud Ro. viij. Si fm carnẽ vixeriꝫ moriemini. si aũt spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. sz viuere vel ambulare fm carnez videtur ꝑtinere ad rõnem peccati carnalis. ergo oĩa peccata sunt carnalia. nõ g̃ sunt distinguenda peccata carnalia a spũalibꝫ. ¶ D. superior pars aĩe q̃ est mens vel rõ spũs noiatur. fm illud Eph. iiij. Renouamini spũ mentis vestre. vbi ꝙ. xxxi. ar. iij.

spũs ꝙ rõne ponit. vt ibi glo. dr. sed omne pctm̃ qđ fm carnẽ ꝛmittit a rõne ꝛtinak ꝙ ꝛsensum. qz superioris rõnis est ꝛsentire in actũ peccati vt infra dicetur. g̃ eadẽ peccata sunt carnalia ⁊ spũalia. nõ g̃ sunt distinguenda adinuicẽ. ¶ D. si aliqua peccata spẽaliter sint carnalia. hoc potissime intelligendũ videt de illis peccatis q̃bꝫ in corpus suũ peccat aliq̃s. sed sicut Aplus dr. ꝓ. ad Corinth. vi. Oĩe pctm̃ qđcũq; fecerit hõ extra corpus est. q̃ aũt fornicat in corpus suũ peccat. g̃ sola fornicatio esset pctm̃ carnale. cũ tñ Aplus ad Eph. v. etiã auariciã carnalibꝫ pcatis annumeret ¶ Sed ꝛtra est qđ Gregoriꝰ. xxxi. moral'. dr. ꝙ septẽ capitaliũ vitiorꝫ q̃nq; sñt spũalia. et duo sunt carnalia.

¶ Hic queritꝰ de distinctõe spũaliũ pctoꝝ a carnalibꝫ Videtur em̃ difficultas de ipa distinctõne. ꝑsertim cuz Aplus ponat simul carnalia. vt fornicatiõem ⁊ idolorum seruitũ ⁊c. Quia tñ determinatio huius. q. statim sequtur ex dictis in ar. ꝓ. ideo mouet ꝫ dubiũ. ꝑsertim etiaz ꝛpter variã acceptiõem peccati carnalis

¶ Rñ. dom. ꝙ sicut deus ẽ peccata recipiũt spẽm ex obiectis. oĩe aũt pctm̃ in appetitu ꝓsistit alicui ꝓmutabilis boni qđ inordinate apperit. ⁊ p consequẽs in eo ita habito inordinate aliq̃s delectat

¶ Doctor in ar. non respondet formal'r ad quẽsitum sed innuit implicite vnã distinctoez quã expresse ponit super auctoritate alleganda in fi. cor. scde ad cor. vij. qua no tata facilius ꝑt haberi ꝛclusio respõsiua. Distinctio ergo est ista (quã etiã ponit ad Galla.) peccata carnalia dicũtur dupl'r. Uno mõ qz ꝛsumãtur in delectatõe carnis sicut spũalia q̃ ꝛsumãtur in delectatõe spũali vt ꝛdicit. Secũdo mõ aũt dicũtur pctã carnalia ꝓpter originẽ ⁊ radicem inq̃tum ex corruptõe carnis aia aggrauat fm ꝙ dr fomes ꝓncipiuz omniuz peccatorꝫ. sic oĩa peccata possunt dici carnalia. qz etiam hereses ⁊ secte isto modo sunt carnalia. qz intellectus ex corruptõne carnis. facilius decipi potest. ⁊ impeditur a sua operatõne. Uñ ista distinctione supposita. ponitur talis ꝛclusio respõsiua. Si peccata spũalia ⁊ carnalia. accipiũtur ꝓmo mõ (qz videliz ꝛsumãtur in delectatõe spirituali vel carnali) tũc distinguũtur specie. sicut gula ⁊ luxuria sunt isto modo carnalia. qz perficiũtur in delectatõne carnali. Probatur ꝛclusio dupl'r. scz rõne. ⁊ auctoritate. Secũdum ibi. Unde ⁊ aplus. Circa ꝓmũ arguitur sic. peccata spiritualia et carnalia isto modo habent diuersa obiecta formalia. igitur cõueniẽter distinguũtur. Consequentiã doctor probat ꝙ vnã ꝓpositionem in ꝓncipio ex ar. ꝓ. qz peccata recipiunt speciem ex obiectis. ⁊ ꝙ ꝛsequens distinctioez. qz species nõ est sine differentia distinctiua. Antecedens ꝓbatur ꝙ articulũ. quecũq; sunt diuersa in rõne delectabilis sunt diuersa obiecta formalia peccatorũ. sed obiecta spiritualiuz et carnaliũ peccatorũ sunt huiusmodi (scz diuersa in ratiõe delectabilis. igitur antecedens est verum. Circa istam rõnem doctor ꝓmo probat maiorez. Secũdo declarat minorẽ ibi. Ut aũt ex superioribꝫ. Primo ergo ꝓbatur maiorez ex littera. qz oĩe peccatũ ꝛsistit in appetitu alicuius boni ꝛmutabilis. qđ inordinate appetitur. ⁊ ꝙ ꝛsequens in eo habito inordinate aliquis delectatur. igit delectabile ꝛmutabile est ꝙ se obiectũ oĩis peccati. ergo sequitur maior qz fm rõnẽ diuersam formalis ⁊ ꝙ se obiecti diuersificatur actus Deinde cũ dr

q. xxxi. ar. iij.

¶ Utraũt ex superioribus patz duplex est delectatio. Una quidẽ animalis que cõsumatur in sola apprehensione alicuius rei ad votũ habite. ⁊ hec etiaz potest dici delectatio spiritualis. sicut cũ aliquis delectatur in laudẽ humana. vel in aliquo huiusmodi. Alia vero delectatio est corporalis sine naturalis que in ipso tactu corporali perficitur. que ꝑ etiã dicitur delectatio carnalis. Sic igitur illa peccata que ꝑficiũtur in delectatione spũali vocãtur peccata spiritualia illa vero que ꝑficiũtur in delectatõne carnali vocãtur peccata carnalia. sicut gula que ꝑficit in delectatõne ciboruz. et luxuria que perficitur in delectatione venereorum

¶ Declarat minorẽ tali rõne. delectabile ꝓtinens ad delectatõnem interiorem. que ꝑficitur in apprehensione interiori (.i. ꝛsequitur apprehensionẽ interiorem) est altius rõnis. q̃ delectabile ꝓtinens ad delectationem exteriorem. que ꝑficitur in apprehensione tactus corporalis. Sed delectabile peccati spũalis est delectabile fm interiorẽ delectatorem in animalẽ. delectabile peccati carnalis fm tactũ. igit ⁊c. Maior ꝓz. qz iste delectationes sunt diuersaꝝ rõnum. vt ꝓz supra. q. xxxi. ar. iij. igit ⁊ delectabilia formaliter. Dictũ est em̃ supra. q. lx. ar. vltimo. ꝙ non in omnibus delectabilibꝫ est vna rõ delectandi. qz delectabile est ꝓueniens habitũ. sed fm aliud ⁊ alia rõne cõuenit honor ⁊ laus (qz fm imaginariã ⁊ apprehensionem interiorẽ) fm aliã cibꝫ ⁊ potus ⁊ venerea. vt ꝓz de se. Et posset rõ istius articuli breuius sic formari. Pctã spũalia habent alia obiecta q̃ carnalia. igit ꝓuenienter distinguũtur Consequentia ꝓz in ꝓmo ar. Antecedẽs ꝓbat Obiectũ peccati spũalis est delectabile alterius rõnis q̃ obiectũ peccati carnalis. igit ꝛcedens verum. Tenet consequentia. qz oĩe pctm̃ ꝛsistit in appetitu alicuius boni cõnaturalis in quo habito quis delectatur. igit ꝛsequentia bona. scz ꝙ si est delectabile alterius rõnis. igit obiectuz alterius ratõnis. quia delectabile est obiectũ. Antecedens ꝓximũ ꝓbatur. qz alia est delectatio que sequtur apprehensionẽ interiorẽ. ⁊ ꝛsumãtur in sola apprehensione alicuius rei ad votũ habite. ⁊ boni fm imaginatõem q̃ delectatio sequens apprehensionẽ exteriorꝫ sensus. ⁊ que ꝑficitur in tactu corporali. Nota aũt verbũ d. san. vbi dr ꝙ delectatio aialis vel spũalis ꝛsumatur in apprehensione interiori. qz intelligit ꝛtra supra dicta. q. xxxi. fm eam nõ formal'r. qz videliz delectatio aialis vel spũalis (qđ idem est) causat ex hoc. ꝙ bonũ hois fm imaginari onem vel etiã apprehensionẽ intellectiuã apprehendit ꝑ sens. sicut quis apprehendens se honorari delectat. nõ in tactu sed in appetitu sensitiuo ꝛcupiscibili vel volũtate. Uñ delectatio aialis ꝓcedit sub se etiã gaudiũ Physeomia cũ ⁊ literalitas sunt bonoꝝ que delectant fm ꝙ apprehenduntur apphẽsione interiori. vt supra. q. lx. ar. v. vbi tãgitur q̃ declarãt quo sumũtur diuerse rones boni delectabilis ⁊c.

¶ Uñ ⁊ Aplus dr. ꝓ. ad Corinth. vij. Emundemus ab oĩ inq̃namẽto carnis ⁊ spũs

¶ Probat ꝛclonem rñsiuam auctoritate apli q̃ distinctẽ ponit inq̃namẽtũ carnis ⁊ spũs. i. pctã carnis ⁊ spũs

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Argumẽtũ in ꝓtrariũ est ꝑ ꝓcẽ rñsiua

¶ Ad ꝑmũ ergo dñm. ꝙ sicut glo. ibidem dr. illa vitia dicũtur opera carnis. nõ qr i voluptate carnis pficiãtur. sed caro sumit ibi ꝑ homine. q dum fm se viuit fm carnem viuere dr. vt etiã Augustin⁹ dicit xiij. de ciui. dei. Et hmõi rõ est ex hoc ꝙ omnis rõnis humane defect⁹ ex sensu carnali aliq̃ mõ imitũ hz Et ꝑ hoc etiã ꝑz rñsio ad secũdũ.

¶ Ad maiorẽ patuit ex dictis in ꝓncipio articuli. cessat auctoritas. dr. ꝙ omnia peccatoꝝ genera sunt opera carnis radicalr. qr oia pcã oriũtur ex defectu carnalitatis ẽ ex subtractõe originalis iustitie quaꝫ se quuta est inordinatio corpis. sensualitatis. ꝑ ꝓsequẽs voluptas. rõ debilitate. facte prone ex materiali peccati originalis ad omnia vitia. Sed dico. ꝙ nõ omnia genera pcoꝝ dicũtur opa carnis. qr ꝓsumãtur in delectatõe carnali. sed aliqua certa. quoꝝ obiecta sunt quenãtia sensui carnali exteriori. scz tactui. gustui. Ulterius ad ꝓsequẽs ergo nõ sunt distinguẽda. Uerũ carnalia radicaliter et originalr. vñ sicut omnia pcã reducũtur inditecte in diabolũ. qr est causa aliquo modo subtractionis originalis iustitie. ad quã sequũtur omnia pcã. Sic qr in carne est fomes. inordinatio ex qua indirecte oriũtur oia peccata. ideo omnia peccata dicũtur carnis. i. habentia origine ex carne. Et sedo dr hic D. ꝙ dicũtur opera carnis. qr hois fm se viuentis. Dicit aũt hõ viuere fm se. nõ ꝑ prie cõsum ad id qđ est ꝓncipale. sed cõsum ad id qđ est minus ꝓncipale. vt ꝑz. 2ª 2ᵉ. q. xxv. ar. vñ.

Ad sedi maiorẽ fm expositõem D. ibidẽ. ꝙ Aplus ꝑ facta carnis intelligit opa carnis. id est opa que ex cõcupiscentia carnis ꝓueniũt. Et ex hoc ꝑz ꝙ loquit de ope carnis radicalr vel originaliter. ꝛ ꝓmuni. Ad minorẽ. viuere fm carnẽ (id est ꝓmittere opa ꝓuenãtia ex carne) ptinet ad rõnem peccati carnalis. verũ originalr. vt est ꝓmune. sed viuere fm opa que ꝓsumãtur in delectatõne carnali. ptinet ad carnalia vt sunt distincta. Ultra ꝑ carnalia. verũ originalr. vel q̃ hõ agit ex amore suiꝑius. vt est caro. i. fm ꝓcupiscentiã ozãt aliqualr ex carne non stz distincta. et hoc ꝓcessum est. Nota ꝙ solutio ꝓmi rangit duos modos accipiẽdi pcm carnale. vt ẽ ꝓmune nõ distinctũ ꝑtra spũale. quos expresse Do. ponit sup Aplm ad Gala. v. Uñ dr fm Aug⁹. de ciui. dei. li. xiij. ca. ij. ꝙ fm carnẽ viuit q̃cũq; viuit fm seipm. vñ caro hic accipit ꝑ toto homie. quicq̃d. ergo ꝓcedit ex inordinato amore sui dr opus carnis. Postea ponit distinctõnem posita in ꝓncipio ar. 2ᵉ. qr videz alio mõ dr fm radicẽ. ꝛ originez carnale pcm. ꝛ vtroq; mõ ẽ ꝓmune. Et hoc ꝑbãt duo ꝓma argumẽta. vñ ꝛ D. vna solone soluit

¶ Ad tertiũ dñm. ꝙ in peccatis etiã carnalibꝫ est aliqs actus spũalis. scz act⁹ rõnis. hz finis hoꝝ pcatoꝝ a q̃ denominãt est delectatio carnis

¶ Maior vera. ꝛ doctor exponit ibidem. Renouamini spiritu mentis vestre. id est mente spũaliter facta. vel fm animã hic ꝛ in futuro renouabit etiã corpus. Minor vera. ꝙ pcm carnale etiam vt distinguitur ꝑtra spuale deriuatur fm inchoatõem ꝛ exigine. ꝓinquaꝫ ab eo. qr videz nullũ peccatũ carnale ẽ pcm nisi volũtariũ et ratio superior in ipsum ꝓsentiat directe vel indirecte. vt patebit. q. lxxiij. ar. vij. Uñ origo remota est corrupcio primi carnis ꝛc. Sed addo ꝙ tale peccatũ habz quidem aliquẽ actũ spũalem rõnis ꝛ volũtatis. tamen cũ finalis in qua ꝓsumãtur est carnalis delectatio. sicut ꝙ oppositũ pcm spũale hz originẽ (salte remotã) ex carne. ꝛ tamẽ nõ dicitur carnale. sed spir. tuale. qr in delectatõne spũali pficitur. ita de carnali per oppositum. qr habet pro principio effectiuo aliqđ spũale. hz ꝑ finali ꝛ obiectali aliqđ carnale. quare negat ꝓsequentia.

¶ Ad quartũ dz. ꝙ sicut glo. ibidẽ dr. spẽaliter in fornicatõis pccato seruit aia corpori. intãtuz vt nihil aliud in ipo momento cogitare homini liceat delectatio aũt gule ꝛ si sit carnalis. nõ ita absorbet rõnem. Uel pt dici ꝙ in hoc pccato etiã quedã iniuria fit corpori dum inordinate maculat. et ideo ꝑ hoc solũ pcm dr spẽialr hõ in corp⁹ peccare. Auaricia vero que carnalibꝫ pccatis ꝓnumerat ꝓ adulterio ponit qđ est iniusta vsurpatio vroris aliene. Uel pt dici ꝙ res in qua delectat auarus corporale q̃dã est. ꝛ q̃tũ ad hoc ꝓnumeratur pccatis carnalibꝫ. hz ipa delectatio nõ ptinet ad carnẽ. hz ad spũm. Et ideo Grego. dr ꝙ est spuale pcm.

¶ Ad maiorẽ. ꝙ carnalia ꝓncipalr sunt in ꝺbꝫ hõ in corpus suũ peccat. qr ꝛ in delectatiõe carnali pficitur ꝛ fm vnũ modũ. qz maculant corpus. ꝛ hõ efficitur omis no caro ablato vsu rõnis. cñ ꝛ aliud quoddã dr carnale ꝓprie. qr solũ in delectatõe carnali pficit sicut gula. Quodam aliud dr carnale medio mõ. qr obiectuz est carnale vel corporale. hz delectatio est spũalis. sicut auaricia. cuꝰ obiectuz est pecunia. cñ delectatio est fm sensum interiorem. Luxuria autẽ et gula sunt carnalia. quia obiectum et delectatio sunt carnalia. Ira autẽ est vtroq; modo spũs rituale ꝛ inanis gloria. Dico vltra ꝙ si auaricia sumitur vt opponitur iustitie. tũc idem est qđ adulterium. tũc est species luxurie ꝛ ꝓprie carnale. ꝛ est iniustus vsus vroris aliene. sicut auaricia ꝓprie est iniustus vsus aliene pecunie. Unde. 2ª 2ᵉ. q. cxviij. ar. vi. an auaricia sit carnale.

Ad minorẽ dico. ꝙ fornicatoꝝ in corpus suum peccat (id est ꝓpria corpora suuz.) corrũpendo ꝛ inq̃nãdo illud. ꝓter verũ vsum rõnis. qui ꝑsertim ibi rollit. et ita est carnale. qr corrumpit. ꝛ qr carnalis delectatio. Ultra. ꝑ fornicatio est carnale. Uerum specialiter. qr corrumpit. ꝛ qr carnalis delectatio. litez ꝛ gula carnalis sit ꝛ auaricia aliquo modo. Sed si intelligit cõsequẽs. ꝙ sola fornicatio sit carnale pcm. ꝛ alia nullo mõ. negat. Hã nõ seqtur est principalr carnale fm singulares modũ. ꝑ alia nullo* ꝛc Unde de malo. q. iij. ar. viij. ad. xvij. qr luxuria est carnale. qr in corpis delectatõe ꝛ corpis resolutõe. in gula aũt nõ ẽ corpis resolutio. ꝛ i spũalibꝫ nõ ẽ delectatio corpal.

¶ Utr pcã distinguãt specie fm causas

Ad tertiũ sic ꝓcedit. Uidet ꝙ peccata distinguãtur specie fm causas. Ab eodẽ enim hz res spẽm a quo hz esse sed pcã habẽt esse ex suis causis. ꝑ ab eis etiã specie sortiunt. differũt ꝑ specie fm diuersitatẽ causaꝝ. ¶ P. iter alias causas minus videt ꝓtinere ad speciẽ ea materialis. sed obiectuz in pcõ est sicut causa materialis. cũ ergo fm obiecta pcã specie distinguantur. videt

ꝙ peccata multo magis fm alias causas distinguãtur specie. ¶ P. Aug. sup illud psal. Incensa igni et suffossa. dicit ꝙ omne peccatũ est ex timore male humiliãte. vel ex amore male inflãmante. Dicit etiã ꝑ. Joã. ij. ꝙ omne qđ est in mũdo. aut ẽ ꝓcupiscẽtia carnis. aut ꝓcupiscentia oculoꝝ. aut supbia vite. Dicit aũt aliqđ esse in mũdo ꝓpter peccatũ fm ꝙ mundi noie amatores mũdi ꝓcant. vt Aug. dr sup Jo. Hec gozꝰ etiã. xxxi. Moral. distinguit oia peccata fm septẽ vitia capitalia. oẽs aũt hmõi diuisiones respiciũt causas peccatoꝝ. ꝑ videt ꝙ peccata differãt specie fm diuersitatẽ causaꝝ. ¶ Sz ꝛa est. qr fm hoc omnia peccata essent vnius speciei. cũ ex vna ea causent. Dicit em eccl. ꝛ. ꝙ initiũ oĩs peccati est supbia. Et ꝑ. ad Timoth. vltimo ꝙ radix oĩm maloꝝ est cupiditas. Manifestũ est aũt esse diuersas species pcatoꝝ. non ergo peccata distinguũtur specie fm diuersitates causarum.

¶ Hic q̃rit quo se cã habeat ad distinctõnem pcõrum. an scz peccata distinguãt specie fm causas ꝛc.

¶ Rñdeo dr. ꝙ cũ q̃tuor sint causaꝝ gña diuersimode diuersis attribuũt. cã em formalis ꝛ materialis respiciũt ꝓprie subam rei. ꝛ ideo subẽ fm formã ꝛ materiã specie ꝛ gñe distinguũtur.

¶ Quia aũt oĩe multiplex distinguẽdum est ꝛ causa dr multipliciter ꝛc. ideo D. in hoc ar. distincte mdet fm diuersa gña causaꝝ. ꝛ ideo ponit duas ꝛcones rñsiuas. secundas ibi. Agens aũt ꝛc. Prima ꝛcõ. ex q̃ elicit ꝛcõ rñsiua ptialis ad questiũ negatiua. Subtãtie fm formã et materiã specie ꝛ gñe distinguũtur (supple ꝛ nõ pcã) ꝑ hãc ꝛcõnẽ habet ꝙ peccata nõ distinguãt specie fm causas materiale ꝛ formale. Probat ꝛcõ. vnũqđq; distinguit specie vel gñe. ꝑ ea q̃ ipm ꝑ se respiciũt. hz materia et forma respiciũt ꝑ se subtãtiã materialẽ. nõ aũt motũ vel actũ. igit ꝛc. Maior nota. quia distinctio specifica vel generica est essentialis ꝛ intrinseca. ꝛ ꝑ se. ꝛ ꝑ ꝑns ꝑ ꝓncipia intrinseca. Minor ꝑz. qr sola subtãtia hz materiã ꝛ formã tangẽs ꝓncipia ꝑ se. actus aũt ꝛ motus nõ ꝓstituũt ex materia ꝛ forma nec ab eis imediate ꝛ ꝑ se dependẽt ꝛ ꝑ ꝑns nec specificant. ¶ Nota aũt qđ. d. san dicit ꝙ subtãtie (scz materiales) distinguunt ꝑ formã ꝛ materiã specie et gñe. qr a forma est oĩs distinctio specifica rangẽs ab eo a q̃ sumit ꝺnia specifica nõ a materia. De gñe aũt ꝑt distingui. qr vl accipit ꝑ gñe physico quo mõ. x. metha. text. ꝓmen. xxvi. et vltimo dicunt differre gñe corruptibile et incorruptibile. Er sic planũ est qđ dr. qr ex materia q̃ hz annexã ꝙuationẽ. ꝓuenit aliud ee q̃ a materia nõ habeñ ee ꝙuatiuum. qr ꝓmũ corruptibile. secundũ incorruptibile Si aũt loq̃mur de gñe logico. sic etiã vez est sine intelligãt de generibꝫ gñalissimis siue de subordinatis in pdicamento subẽ ꝓsertim materialis de hoc vide supra q. liij. ar. ꝑ. ad ꝓmũ. ¶ Nota circa minorẽ caute. ꝙ ꝓncipia quidẽ essentialia distinguũt. nõ tñ ꝓuertit ꝙ oia distinctiua sint essentialia ad hũc sensum. ꝙ sint de essentia rei. hz vez est. ꝙ sunt de rõne qđditariua rei ꝛ a qbus sumunt dr̃ie essentiales. Et ꝺ dico iuxta supra dicta ꝓter obiecta ꝛ terminos motuũ q̃ non sunt de essentia coz q̃ distinguũt. sunt tñ in ordine ad que sumũt dr̃ie actuũ et

Obiectio prima

motuũ. qz hmõi ex natura sua ordinant ad obiecta ꝛ terminos a qbꝫ specificant ꝛ sunt relatiua ad terminos ꝛ obiecta ꝛ fines. hz absoluta terminis correlatiuis.

¶ Agens aũt ꝛ finis respiciũt directe motũ ꝛ opationẽ. ꝛ ideo motꝰ ꝛ opatiões fm hmõi causas ꝛpecie distinguũt. diuersimode tamen.

¶ Hic sedo D. ꝓcedit ad sedam ꝛcõnẽ rñsiuã. Circa quã duo facit. ꝑmo ꝑmittit vnã ꝛcõnẽ ꝑambulatẽ ꝑ dantẽ ꝓmã eius ptẽ. Sedo subiũgit ꝛcõnẽ. ibi. Uñ ma. nifestũ est. Cõclo ꝑ ambulatis est. Motus ꝛ opationes distinguunt fm causam agentẽ ꝛ finẽ specie. diuersimode tñ actus naturales ꝛ actus volũtarij q̃ ad ꝓncipia. Istã conclonem D. ꝑmo ponit cũ ꝓbatione ꝓme partis. scdo ꝓbat secũdam ꝓpriam. ibi. Nam ꝓncipia. ¶ Nota aũt ꝙ aliqđ ꝑt ꝓuenire alicui cõi ꝑ nõ repugnantiã. qđ tñ diuersimode se hz ad inferiora. sic actus ꝛ motus in cõi ꝓuenit ꝓmissiue habere speciẽ ex ꝓncipio. qđ tñ non ꝓuenit actui humano. ideo ifte ꝓtes stant simul ogarones distinguũt fm causam agentẽ ꝓmissiue nõ tñ act⁹ volũtarii⁹. Probatur ꝑ ꝓma ps. agens ꝛ finis respiciũt directe motũ ꝛ opationem (rangẽs scz ea a quibꝫ motus ꝛ opatio essentialiter dependent) igit ꝓma ps vera. Tenet ꝓna. quia vnũqđq; ex distinguunt ꝑ id cuius est ꝛ ad qđ ordinat sicut ad ꝑ se causam. Est em distinctio ex ꝑ se causis ex natura sua. sicut relatiuũ ex termino correlatiuo. Añs ꝑz ex. ij. phys.

¶ Nota ꝺ ꝓmo defectũ quoꝝdã dicentiũ distinctionem ponẽtes ꝑ actus ꝛ actuũ ꝑ obiecta solũ esse circulocutiua ꝛ a posteriori cũ actus sint effectꝰ ponẽtes ꝛ obiecta extrinseca actibꝫ. Sz ꝑz ꝙ actus nõ solũ est effectꝰ. sed etiã finis ex quo sumit rõ rei a ꝓtori rangẽs a ꝓma causa rei. vt ꝑz ex. ij. physicoꝝ. Et obiecta esto nõ sint de essentia actus. sunt tñ ꝓncipia specificativa ꝛ a quibꝫ sumunt ꝑ se dñie. et ea sine quibꝫ actꝰ nec intelligi ꝑt. nec definiri. ꝛ conuenit actibꝫ in ꝓmo mõ ꝑ se ad qđ nõ requirit necessario definitio ꝑ intrinseca hz ꝑ additamẽtũ vt solet alibi declarari. Et hi clare nõ aduertũt d. san. ꝺ dicentẽ. ꝙ agens et finis directe respiciũt motũ ꝛ opationem rangẽs scz coz distinctiua ꝑ se a quibꝫ naturalr coz dñia sumit. vt ꝑz ꝓma q. ꝺ. ar. iij. ad ꝑm. ¶ Nota secdo. ꝙ d. san. vbi tã dixit ꝙ actões hũane si ꝓsiderãt ꝑ modũ actionũ distinguunt ex fine sicut ꝓncipio. ꝺ aũt dr ꝙ actꝰ hũani nõ distinguãt ex ꝓncipio motiuo. sed ista nõ sunt ꝓtraria. qr finis vt est ꝙ rõnẽ volũtati ꝓsentat⁹ ꝛ vt ꝓgnit⁹ ꝓcurrit qđẽ ad actũ volũtatis aliq̃ mõ effectiue. hz cũ ꝺ etiã formalr ꝛ specifice ratiue ꝛ qsi ꝓncipiũ actuũ tã ad vnũ determinatũ. Est em id qđ est in intellectu rõ appetendi ꝛ agẽdi volũtati ꝛ nõ inheret volũtati. ꝙre d. san. ꝙ. ꝑ. ar. iij. assimilat finẽ sic apphensuz formẽ gnantis q̃ producit formã gnati sibi ꝺsentẽ. et est ꝓncipiũ gnandi actuũ ꝛ determinatũ ad vnũ. Hz vez est qđ D. ꝺ dr. qr ꝓncipiũ motuũ tñ est indeterminatũ et nõ specificat actũ sicut volũtas fm se. vl etiã aliꝺ motuũ effectiuũ qđ nõ est determinatũ ad vnũ actũ. Sec⁹ de fine apphenso q̃ ꝓparat a d. san. termio specificatiuo motus formalr ꝛ ꝓuenit q̃ ad determinatiõem cũ ꝓncipio actuo naturali oꝺ vt dictũ ẽ motuũ ꝛ opationes specificat. vide ꝙt hec dicta ꝑ q. ix. ar. ꝑ. vbi dicebat ꝛ q̃ gñe cause obiectũ apphẽsuz specificaret actũ volũtatz. ꝛ his suffragãt stanti dicẽda ad ꝑm. vbi habebit ꝙ finis vl intentio ei⁹ determinat voluntatẽ ꝛ constituit eam ꝓncipiũ actuũ determinatũ.

¶ Nã ꝓncipia actiua naturalia sunt determinata ad ꝺsidẽ actus. ꝛ ideo diuerse species in actibꝫ nã

Universidad de Deusto
Biblio

turalib⁹ attendūt nō solum ſm obiecta q̄ ſunt fines vel termini.hꝫ etiā ſm p̄ncipia actiua. ſicut calefacere ꝛ infrigidare diſtinguūt ſpecie ſm calidū ꝛ frigidū.hꝫ p̄ncipia actiua in actib⁹ volūtarijs cuiuſmodi ſunt act⁹ pctōꝝ nō ſe hñt ex neccitate ad vnū. ꝛ iō ex vno p̄ncipio actiuo vel motiuo p̄nt diuerſe ſp̄es peccatoꝝ ꝓcedere ſicut ex timore male hūiliāte pt ꝓcedere q̄ hō furet. ꝛ q̄ occidat ꝛ q̄ relinquat gregē ſibi cōmiſſum. ꝛ hec eadē p̄nt ꝓcedere ex amore.

¶ Nic.pbat ſecundā ꝑtem ꝟc̄lonis p̄ambularis tali rōne. Diuerſe ſpecies in naturalib⁹ attendunt nō ſolum ſm obiecta q̄ ſunt fines vel termini. ſed etiā ſm p̄ncipia actiua.ſed in volūtarijs nō diſtinguūt ſm p̄ncipia actiua ſed ſm fines tm̄.igit ſecūda ꝑs vera. Conſequtia plana. Añs.pbat relinq̄ndo p̄mā ꝑtē notā. q̄ ſcz diſtinguūt ſm obiecta. Sz.pbat q̄ ſm p̄ncipia actiua. Principia actiua naturalia ſp̄ ſunt determinata ad eoſdē actus q̄ illa ꝑs vera. Probat ꝟña.qz ſi oganſ ſp̄ ſicut ſunt.igit ſi ſunt diuerſa p̄ncipia erūt diuerſe actiones. ꝛ ſi eadez p̄ncipia in ſpecie. erūt eedem operationes. Et declarat exemplariter. ſicut calefacere ꝛ infrigidare diſtinguūtur ſpecie ſm calidū ꝛ frigidū. Tertia ꝑs añcedēris ſcz. ſed in volūtarijs nō diſtinguūt ſm actua tē. Probat. p̄ncipia actiua in actibus volūtarijs nō ſe hñt ex neceſſitate ad vnū. igit illa ꝑs vera. Tenet ꝟña.qz ex vno p̄ncipio motiuo ꝛ effectiuo p̄nt diuerſe ſpes actuū volūtarioꝝ ꝓcedere. Tūc ibi.

¶ Uñ manifeſtū eſt q̄ peccata nō dr̄ñt ſpecie ſm diuerſas cauſas actiuas vl̄ motiuas. hꝫ ſolū ſm diuerſitatē cauſe finalis.finis āt eſt obiectū volūtatis. c.xviij.ar.4 et.vi. oñſum eſt em̄ ſupra q̄ act⁹ hūani hñt ſpēm ex fine.

¶ Ponit ſecundā ꝟc̄lonem riſiuā ſpecialē ad q̄ſitum. 2ª ꝟ° rāſiua. Peccata nō dr̄ñt ſpecie ſm diuerſas cauſas actiuas vl̄ motiuas.ſed ſm diuerſitatē cauſe finalis. Probat ꝓma ꝑs ex ꝟc̄lone p̄ambulan ꝛ ex dictis circa iſpam. Actus volūtarij nō diſtinguūt ſpecie ſm p̄ncipia actiua vel motiua. qz ex vno motiuo plures ꝓcedere p̄nt.igit nec petā. Tenet ꝟña.qz peccata ꝛ act⁹ peccatoꝝ ſunt act⁹ volūtarij. et ex vno motiuo p̄nt etiā plura ꝓcedere.ſicut ex timore male hūiliāte ꝑt ꝓcedere q̄ hō furet ꝛ q̄ occidat ꝛ q̄ deſerat gregē ſibi ꝟmiſſum. Et hec ſi.liter p̄nt ꝓcedere ex amore male inflāmante. Et videt q̄ D. accipiat h motiuū ꝑ rōne mouendi ꝛ efficiēdi ſe hñte ad plura. qz vt effugiat hs malū multa peccata ꝟmittit. ¶ Nota oñe peccatū eſt vel ex fuga mali vel ex amore boni inordinatus. ꝓmū ꝑ timoꝛ male hūilians.ſm amoꝛ male inflāmans infra.q.lxxvij.ar.4. Inordinata ꝑ fuga mali ꝑt aliquē mouere ad vitia poſita in lr̄a. Siliter inordinat⁹ amoꝛ pōt aliquē mouere ad varia peccata. vt ſcz ſatiſfaciat amori. Mouet ꝑ ad diuerſa volēda ꝛ facīēda. ꝛ mediantib⁹ diuerſis volūtatib⁹ ꝛ velle eſt cā diuerſoꝝ actuū hūanoꝝ in ſpecie. Scōa ꝑs ꝑbat. Oñes actus hūani diſtinguūtur ex fine.ſz peccata ſunt actus hūani.igit. maioꝛ ꝑz.qz actus hūani ſunt ĩnḡtū volūtarij q̄ diſtinguūt ex obiecto.ſed finis eſt obiectū voluntatis. igit. Ista parent ex dictis ſupra q.xviij.ar.iij.et.vi. ¶ Nota aūt circa ꝓmā ꝑtem illius ꝟc̄lonis. vt tangit ar.vi.ſi motiuū ſit vnū et etiā idem finis ꝑ ꝓinquus tūc actus hñt eandē ſpeciē moNūo diuerſa motiua diſtinguūt. ralē.ꝑ ꝓinquā nō rōne motiui vt ſic ſz rōne finis ꝑ ꝓinqui. Si aūt motiuū (accipiēdo motiuū ꝑ impatiuo ꝛ mouēte ad finē ſuū ꝛ ꝑ rōne efficiendi) ſit quidē vnū ſed moue

ar ad diuerſos fines ꝑticulares tūc diſtinguūtur actus cauſati ſpecie ꝑ ꝓria. poſſunt tm̄ ꝟuenire ꝑter vnitatē moꝛtiui ſm ſpēm ꝟmunē ſi actus diuerſos ſm ꝑ ꝓria obiecta moueat in finē cōem quē ꝑ ſe reſpicit intētio agētis. Sed ꝓius em̄ eſt alius finis actionis alius agentis. ſic igit ſup ꝓa dictū eſt q.lx.ar.ꝑ.ad tertiū. q̄ ex charitate actus diuerſaꝝ virtutū circa diuerſa obiecta impati hñt vnā ſpeciē ꝟmunē ꝑter finē ꝛ obiectū charitatis. tm̄ habent diuerſas ſpecies ꝑ ꝓrias. ꝛ de illis loquit̄ articulus. q̄ actiones ꝓcedentes ab eo dē motiuo nō ſunt vn⁹ ſpeciei ſpecialiſſime ꝑ ꝓrie. vide q.lxiij.ar.vi. dicta in p̄ncipio. ¶ Nota q̄ clarū eſt videre quō a fine ꝑinquo ꝛ a fine actus peccati vt actus habeat ſpeciē ꝑ ꝓriam q̄n peccatū aliq̄d trahitur in ſpeciē diſparā ꝑ intentōez finis. vt luxuria ordinata in furtū. Conſtat em̄. q̄ luxuria nō hz ſpeciē ꝑ ꝓriā ex furto. q̄d eſt obiectū ꝛ finis intētiōis agentis. ſed ex materia ꝓpria. Et ita vult D. ſan. hic q̄ motiuū actus diſtinguit ſpeciem ꝛ motiuū volūtaris nō motiuū intentōis agētis. vide d. ſan. in.iiij. diſ. xxxviij. q.ij. ar.ij. q.ij. in cor. vbi tene loquitur ad ꝓpoſitum.

¶ Argumentū in contrarium confirmat ꝓmam ꝓtem ſecunde concluſionis.

¶ Ad ꝓmū q̄ dr̄z. q̄ p̄ncipia actiua in actib⁹ volūtarys cū nō ſint determinata ad vnū. nō ſufficiūt ad ꝓducēdū hūanos act⁹. niſi determinēt volūtas ad vnū ꝑ intentōem finis. vt ꝓz ꝑ ꝑhm in.ix. meta phyſice. ꝛ ideo a fine ꝑficit ꝛ eē ꝛ ſpēs peccati.

¶ Maioꝛ vera. ab eo habet ſpeciē a quo habet eſſe determinatū. qz ſpecies dicit eſſe diſtinctū ꝛ determinatum. Minoꝛ ſi intelligit vl̄ter. q̄ ſcz peccata habeāt eſſe diſtinctum ab oñibus cauſis etiam actiuis ſm ſe non adiuncto fine vt apprehenſus ꝛ intentus eſt. ſic negat. qz cauſa effectiua ꝛ motiua in moꝛalib⁹ non ſunt p̄ncipia alicui⁹ determinati act⁹. niſi qz determinati ſunt ꝑ finē q̄ vt apprehenſus ſpecificat voluntatē ad determinatū. Et iſta hz ꝑbus.ix.meta.text.ꝟmēti.x. vbi D. expoñēdo ꝑbm dr̄. Oñdit ꝑbus ꝑ quid poña rōnalis reducat in actus ꝟcludēs ex dictis q̄ cū poña rōnalis ſe habeat cōiter ad duo ꝛraria ꝛ cū a cauſa cōmuni nō ꝓcedat effectus determinat⁹ niſi ſit aliq̄d qđ cauſam cōem ad hunc effectum magis determinet ꝙ ad illū. ſequit̄ q̄ neceſſe eſt ꝑter poſitā rōnalem (que eſt cōis ad duo ꝛraria) poni aliq̄d qđ appropriet eā ad alterū faciendū ad hoc q̄ exeat in actū. Hoc aūt eſt appetitus aut ꝓhereſis. id eſt electio q̄ſi cuiꝙ.id eſt electio q̄ ginet ad rōnem. Qđ em̄ aliqs deſiderat h facit tē. vbi ꝓz dictū Doc. eſſe fundatū in ꝑho. ¶ Nota aūt ſicut ſupra dicebat. q̄ poña ꝛ habitus conc̄urrūt ad eundē actū tanq̄ cauſa ꝟplera. ſic m̄ q̄ ſubſtātia actus reducit in poñam ꝛ modus ꝛ ſpecificatio in habitū ſic in ꝓpoſito voluntas ſola nō eſt p̄ncipiū actus peccati determinati niſi intentio finis determinati cōcurrat. ſupra m̄ ſupra dicta q.ꝑ.ar.ꝑ. et q.ix. ar.ꝑ. ſm aliud eſſe conuenit ſm̄ cauſalitas finalis ꝛ effectiua. Determinat em̄ volūtas a fine ſm eſſe apprehenſum ſm q̄ ꝟcurrit ſpecificatiue ad actū volūtarz actiue tm̄. ſed ſm eſſe extra hz eſſe finis. ꝛ diſtinguit ꝛ determinat finaliter.

¶ Ad ſcōm dr̄m. q̄ obiecta ſm q̄ ꝓparant ad actus exteriores hñt rōnē materie circa quā. ſed ſm q̄ ꝓparant ad actū interiorē volūtatis hñt rōnem finiūm. ꝛ ex hoc hñt q̄ dent ſpēm actui. ꝙuis etiaz i m

q̄ ſunt materia circa quā habeāt rōnem terminoꝝ a quib⁹ mor⁹ ſpecificāt. vt dr̄ in.v. phyſi. et in.x.ethi. hꝫ tm̄ etiā termini mor⁹ dant ſpeciē motib⁹ in ḡtū habent rōnem finis.

¶ Ad maioꝛē.inter alias cauſas tē. Uer eſt de cauſis ex qua ꝛ in qua vt ſic. Tm̄ negat̄ q̄ cauſa materialis circa quā vt eſt terminus ꝛ finis in quē motus naturalr tendit ꝛ oꝛdinat̄ q̄ nō diſtinguit ſpecie actus ꝛ mor⁹. Ad minoꝛē dico q̄ obiectū actus interioris p̄ſertim intentionis eſt finis expreſſ. ſed de obiecto actus exterioris dr̄ q̄ ꝓparatū ad actū exteriorē eſt materia circa quā. tm̄ ꝓparatū ad actū interiorē hz rōnem finis. qz aliqs non oganſ volūtarie circa obiectū actus exterioris niſi apprehendat ꝙm vt bonū. ꝛ ꝙs aliq̄ter vt finē. quare dat ſpeciem motis actui exterioꝛ formalr vt volūtarius eſt. vt eſt finis. Poſſet ſecūdo dici. q̄ obiectū actus exterioris dat ſpeciē actui vt eſt finis ꝙinquus. naturalē quidē ſpeciez conſideranti abſolute ſm eſſe nature. moꝛalē aūt qui eſt apprehenſum ꝟ forme rōnis inchoatiue ſed ꝟplete vt volitū. ꝛ ſic redit in idem qđ D. dicit q̄ obiectū exterioris act⁹ dat ſpeciē moꝛalē ſcz ꝟplere.qui eſt obiectū volūtatis ꝛ finis. qz accidit q̄ referat in aliū finē alterius actus ſcz intentionis. Et vult D q̄ obiectū nō dat ſpeciē actui vel motui. niſi qz finis vel terminus mor⁹. qz videlz obiecta et termini ſunt ad que mor⁹ naturalr oꝛdinant tanq̄ fines. Finis em̄ ex.q̄.phyſicoꝝ diſtinguit a priori. vt tactū fuit. Conſiderat em̄ d. ſan. actus in rōne viaꝝ et tendentiarū ad obiecta ſicut ad fines. Poſſet etiā dici q̄ act⁹ exterioꝛ vt motus ꝛ via hñt ſpēm ab obiecto vt eſt termin⁹ eius. ſed vt eſt actus agentis volūtarij hz ſpēm moꝛalē ab obiecto vt eſt finis ꝛ obiectū actus interioris tē. Et h̄ videt voluiſſe D. ar.ꝑ.ad ꝑmū. ¶ Nota q̄ ꝑ ſoluit queſtio an obiecta vt ſic vl̄ vt fines diſtinguāt actus ꝛ mor⁹. habes q̄ vt fines ſaltez ꝓpinq̄ ꝛ immediati. qz vniq̄q̄z naturalr diſtinguit ꝛ eſt ꝟforme ei in qđ oꝛdinat̄ vt in finē ſuū. qz ergo actus oꝛdinant̄ in obiecta ꝛ terminos vt fines. ergo debent eſſe ꝟmenſurati. q̄re ſm aliud obiectū eſt alt⁹ actus. Unde ſicut aie ex diuerſis ꝟmenſuratōib⁹ ſubſtātialib⁹ diſtinguūtur nūero. ita actus ꝛ motus ex ꝟmenſurationib⁹ obiectiuis ꝛ finalib⁹. ſic poñe ꝟmēſurant̄ actibus. et ergo ſm diuerſitatē actuū erit diuerſitas poñaꝝ. ꝛ hec habent̄ ex fine ſolonts. qz motus diſtinguunt̄ ex terminis ſicut ex finib⁹. ¶ Nota aūt ꝑba d. ſan. q̄ actus exteriꝛ in eſſe moꝛali diſtinguit̄ ex obiecto vt eſt finis actus interioris. hz etiā diſtinguat̄ ex obiecto ſm ſe. vt eſt finis naturalis actus exterioꝛis in eſſe nature. ꝛ de his aliquid tactū fuit ſupra q.xviij.

¶ Ad tertiū dr̄m. q̄ ille diuiſiones peccatoꝝ nō dant̄ ad diſtinguēdas ſpecies peccatoꝝ. ſed manifeſtandas diuerſas cauſas eoꝝ.

¶ Concedo totū qđ inducit̄ ꝑ maioꝛe. Sed dico ad minoꝛē. q̄ oñes hmōi diuiſiones reſpiciūt cauſas peccatoꝝ nō diſtinguētes ſpecifice ſed cauſas motiuas. ita q̄ iſte diuiſiones dant̄ ad manifeſtādā diuerſa motiua peccatoꝝ. ſic cupiditas vel auaritia pōt cauſare diuerſa peccata. ꝛ ſic de alijs enūeratis. ſcz ſuperbia ꝛ ſuperfluitas. ſed iſta peccata nō diſtinguūt. qz ex tali vel alio motiuo. hz qz circa aliud obiectū ꝛ aliū finē. Negat ergo ꝟſequētia ſi tel legendo ꝙs de cauſis motiuis. ex illis em̄ vt ſic nō hñt diſtinctōem. qz ad vnitatē cauſe motiue nō ſequit vnitas peccati ſpecifica. vt patuit in cor. arti. Et ex diuerſitate nō ſequit diuerſitas ſaltem in ſpecie immediata ꝛ ꝓpria peccatoꝝ. qz ſi auaritia ꝛ ſuperbia mouerēt ad peccatum circa idē obiectū ꝛ eundē finē tale eſſet vnū in ſpecie nō obſtante diuerſitate ſpecifica cauſaꝝ motiuaꝝ. ſic litigiū eſt vnū virtū ſpecie. ꝛ tm̄ ex multis cauſis oritur p̄r. vt ex ira ꝛ ſuperbia. vt ꝓz ſcōa ſcōe.q.cxvi. ar.ꝑ. et ſic de alijs.

¶ Uer ꝟnienter pctm̄ diſtinguat̄ ꝑ peccatū qđ eſt in deū in ꝓximū ꝛ in ſeipm.

AD quartū ſic ꝓcedit. Uidet̄ q̄ inconuenienter peccatū diſtinguat̄ ꝑ peccatū qđ eſt in deū.in ꝑmū.ꝛ in ſeipm. Illud em̄ qđ eſt cōmune oñi peccato nō videt poni q̄ſi ꝑs in diuiſione peccati. ſed cōe eſt oñi peccato q̄ ſit cōtra deū. ponit em̄ in definitiōe peccati q̄ ſit ꝓtra legē dei. vt ſupra dictū eſt. nō g̃ pctm̄ in deū videt poni q̄ſi ꝑs in diuiſione peccatoꝝ. ¶ P̄ oñis diuiſio videt fieri ꝑ oppoſita. ſed iſta tria gna peccatoꝝ nō ſunt oppoſita. q̄cūq; em̄ peccat in ꝑmū peccat in ſeipz et in deū. nō ergo peccatū ꝟnienter diuidit ſm hec tria. ¶ P̄ ea que ſunt extrinſeca nō ꝟferūt ſpeciē. ſed deus ꝛ ꝑm⁹ ſunt extra. non g̃ ꝑ hec diſtinguunt̄ peccata ſm ſpeciē. inconuenienter igit ſm hec tria peccatū diuidit. Sed ꝓtra eſt qđ Iſidorus in libro de ſummo bono diſtinguēs peccata. dicit. q̄ hō dicit peccare in ſe in deū ꝛ in ꝑmū. q.lxxi.ar.vi.

¶ Hic querit iuxta p̄dicta de quadā conſueta diſtinctione peccatoꝝ ſm q̄ diuidit in peccatū qđ eſt in deū in ꝑmum ꝛ in ſeipm. Eſt em̄ dubium. an ſit diſtinctio ſm diuerſas ſpecies. vel diuerſas cauſas motiuas vel diuerſos fines.

¶ Reſpondeo dr̄m. q̄ ſicut ſupra dictū eſt. peccatū eſt actus inordinatus. Triplex aūt ordo in homine debet eſſe. Unus quidē ſm comparatōnem ad regulam rōnis. ꝓout ſcz oñes actiones ꝛ paſſiones noſtre debent ſm regulam rōnis ꝟmenſurari. Alius aūt ordo eſt per comparatiōem ad regulam diuine legis. ꝑ quā homo in oñib⁹ dirigi debet. et ſiquidē hō naturalr eſſet aīal ſolitariū. hic duplex ordo ſufficeret. hꝫ qz hō ē naturalr aīal politicū ꝛ ſociale. vt probat̄ in ꝓmo politicoꝝ. ideo neceſſe eſt q̄ ſit tertius ordo quo homo ordinet̄ ad alios homines quibus conuiuere debet. q.lxxi.ar.ꝑ.

¶ Iſte articulus diuidit ꝓncipalr in duas ꝑtes. in ꝑma Doc. innuit vnā ꝟc̄lonem riſiuam oſtendentē illā diuiſionē ꝟnientē ꝑticulariter accipiēdo peccatū formalr. In ſecūda ꝑte ponit ꝟc̄lonē oñdentē illā diuiſionis q̄ſitatē accipiēdo peccatū ex ꝑte act⁹. ibi. Sūe aūt diuerſa. Lōcl. ꝑ ꝓ quā D. intēdit de peccato formalr accepto ē iſta. Hec diſtinctio peccatoꝝ eſt ꝟnientes (ſupple accipiēdo peccatū formalr) Probat̄ ꝟc̄lo. hec diſtinctio peccati accipit̄ ſm tres ordines oppoſitos ꝛ diſtinctos. ſ̄gitr ē ꝟnientes. Circa illā rōnē D. ita procedit ꝑ⁰. ꝑbat ꝟñaz cū ꝑ⁹ ꝑte añtis. Secūdo oñdit ſcūdā añtis ꝑē ibi. Uer aūt ordinē tē. Cōſequtia ꝑbat ſic. Peccatū eſt act⁹ inordinat⁹. igit ſequentia bona. Illa ꝟña patz ſicꝫ extra. ꝛam. quia tot modis dicit̄ vnum

Lōcio ꝓma

Universidad de Deusto
Biblioteca

oppositoꝝ quot modis ꝛ reliquū. Añs ꝓ ꝑma ꝓte ꝓbat. In hoc est vnus ordo debitꝰ ꝑm ꝓparatiõem ꝛ regulam rõnis, put scz oēs actiones ꝛ passiões nostre debent ꝑm regulā rõnis ꝑmensurari. Alius est ordo ꝙ ꝓpatõem ad regulā legis diuine ꝙ quā hõ in oibꝫ dirigi debet. Tertiꝰ ordo est q̄ hõ ordinat ad alios hoies q̄b ꝓuiuere debet. sed ꝑmo ordini opponit peccatū in ſeipm. ſcõo opponitur peccatū in deū. tertio opponit peccatū in his q̄bus ordinat ad ꝓximū. igit ꝑma ꝙs añcederis ꝛa. scz q̄ hec distinctio peccati accipit ꝑm tres ordines. Deiñ cū dr.

¶ Hoꝝ aũt ordinū ꝑmū cõtinet secũdus ꝛ excedit ipm. quecũq; eiñ ꝛtinent sub ordine rõnis. cõtinent sub ordine ipius dei. sed quedā ꝛtinent sub ordine ipius dei que excedũt rõnē humanā. sicut ea q̄ sunt fidei ꝛ que debent soli deo. vnde q̄ in talibꝫ peccat. dicit in deum peccare. sicut hereticus ꝛ sacrilegus ꝛ blasphemus. Similiter etiam ꝑmus ordo includit tertiū. ꝛ ꝑmus excedit ipm. qz in oībus in q̄b ordiamur ad ꝓximū. oꝑtet nos dirigi ꝑm regulā rõnis. sed in q̄busdā dirigimur ꝑm rõnē q̄tuz ad nos tm̃. nõ aũt q̄tum ad ꝓximū. ꝛ q̄ñ in his peccat. dicit hõ peccare in ſeipm. sicut patz de gulosso. luxurioso ꝛ prodigo. q̄ñ vero peccat hõ in his q̄b ad ꝓximū ordinat. dicit peccare in ꝓximū. sicut patet de fure ꝛ homicida.

¶ Probat secundam ꝑtem añcedentis subintelleeti. scilicet q̄ huiusmodi tres ordines sunt distincti ꝛ oppoſiti. Et arguit sic. Primꝰ ordo scz ad deū excedit secũdū (scz ordinē rõnis) ꝛ secundꝰ includit tertiū ꝛ excedit ipm. ḡ scõa ꝙs añcedentis ꝓba. Tenet ꝓña. qz si accipiat supeꝛ rior ordo fm̃ q̄ excedit inferiorē includit aliq̄d q̄b ipe nõ includit. ḡ distinguunt. ſalte ꝑm illū modū distinguẽdi. q̄ est ꝑm habere ꝛ nõ habere idē. Añs ꝓbat. quecũq; ꝛtinet sub ordine rõnis hũane ꝛtinent sub ordine ipius dei ꝛ nõ ecõtra. ꝛ in oībꝫ in q̄b ordinamur ad ꝓximū oꝑtet nos dirigi ꝑm regulā rõnis. ꝛ cũ hoc in alijs pluribꝫ. ꝛ in q̄busdā dirigimur ꝑm rõnem ad nos tm̃. nõ aũt ad ꝓximū. igit añs vez. Consequẽtia nota. Añs ꝓximū ꝓbat ꝙ ꝑma ꝓte. qz deus excedit rõnē hũanā. vt ꝓz in his que sunt fidei. q̄ sunt ꝑm ordinē diuinū nõ hũanū. ꝛ q̄ in illuz ordinez peccat ꝛtra deū peccat. vt hereticꝰ. sacrilegus et blasphemus ꝛc. Secda ꝙs eiusdē ꝓximi añcedentis ꝓbatur. qz ꝑm rõnem hũanā dirigimur q̄ ad nos ꝛ ꝓximū et in oīmib⁹ actibꝫ ꝛ passionibꝫ. sed h̄ est in plus q̄ dirigi in his q̄ sunt ad ꝓximū tm̃. igit vez est añs ꝓximū. ¶ Hoꝝ hic q̄ D. enũerando illos tres ordines. ꝑmo ponit ordinē fm̃ ꝓparatiõem ꝛ regulā rõnis. deinde ordinē q̄ est ꝙ ꝓparationē ad regulā diuinā. Post hoc dicit. hoꝝ aũt ꝑmus ꝛtinet secũdū ꝛc. vbi Doc. nõ intelligit de ꝑmitate positionis ꝛ situs. ita q̄ ꝑmo ponit̃ ꝛ enũerat̃ ꝛtineat seq̄ cũdū. sed de ꝑmitate dignitatiꝫ ꝛ de absolute ꝛ in se ꝑmo. tū videtꝫ qz in ordine ad absolute ꝑmū attendit. tū qz cõmuniorꝫ. tū qz ad causam altioꝫ ordinis. Vñ ꝛ D. non dicit ꝑmo enũerando ꝑmus ꝛ secũdus. sed vnꝰ ꝛ aliꝰ. Et ille alius est ꝑm rez ꝑmus. q̄d notat D. qz videtꝫ q̄ eum in oībꝫ homo dirigi debet. Videt tm̃ q̄ ex incuria sit facto transpositio lr̃ę. sic q̄ ordo ad regulam diuinā deberet poni ꝑmo loco. ꝛ ordo ad regulam rõnis scõo loco. vl si ita dr̃eat eē ordo quẽlibꝫ cõmuniter hñt debet ꝓiter lr̃a in pũri textu habere. hoꝝ aũt ordinū ꝑmū ꝛtinet secũdꝰ.

Alias ꝑmꝰ ꝛtinet secm̃

Alias scõs.

Lõcõ lra

Opponit̃ ꝛcc.us

vel si quis velit lr̃am oīno manere tũc exponẽdũ est sic cut tã expositū est ꝛc. Aduerte aũt q̄ clarũ est videre q̄s secũdus vel vt lr̃a habz ꝑmus scz ordo rõnis excedit ordinẽ ad ꝓximū. qz ꝛtinet sub se ordinẽ ad seipm ꝛ ad ꝓximū. vnde q̄ñcũq; peccat ꝑ ꝓximū peccat ꝑ ordinẽ rõnis. sz nõ ecõtra. qz etiã q̄ñ peccat ꝑ se peccat ꝛtra ordinẽ rõnis. ꝛ nõ ꝛtra ꝓximū. vt ꝓz in exẽplis ſre de gulosso ꝛc.

¶ Sunt aũt diuersa quibus hõ ordinat ad deū. ad ꝓximū. ꝛ ad seipm. vnde hec distinctio peccatoꝝ est ꝑm obiecta ꝑm que diuersificant̃ species peccatorũ. vnde hec distinctio peccatoꝝ proprie est ꝑm diuersas peccatoꝝ species.

¶ Hec est scõa ꝙs principalis huius articuli in qua Doc. oñdit qualis sit ista diuisio ꝙ vnã ꝙclonem rñiuã. quã. ꝓbat duplici rõne. secũda ibi. Nam ꝛ virtutes ꝛc. Conclo igit talis est. Hec distinctio ꝓprie est ꝑm diuersas peccatoꝝ species. Probat ꝙclo primo sic. Quecũq; distinctio peccatoꝝ est fm̃ diuersa obiecta illa est fm̃ diuersas peccatoꝝ species. sed hec distinctio peccatoꝝ est fm̃ diuersa obiecta. igit illa ꝙclo ꝓba. Maior nota. Minor ꝓbat. qz diuersa sunt quib⁹ hõ ordinat ad deū (scz rñ ꝛ immediate) alia q̄b ad ꝓximū. alia quib⁹ ad seipm. sed hec distinctio sumit̃ ꝑm illa q̄b ordinat ad ista dicta. igit rnz ꝓba. Ista minor ꝓbatur ex ꝓbatõe ꝑme ꝙclonis. ¶ Nota ꝙ minoꝛe ꝓncipali istius rõnis. q̄ ista diuisio accipit ꝑm ea q̄b hõ ordinat ad deū. ꝓximū ꝛ seipm. nõ vt ꝙuenienter ꝛ debite se habet circa materiã q̄ ordinatur ad ista sz vt indebite. qz peccatũ est circa eandẽ materiã cũ virtute. rñ sp̃ oppoſito modo ꝛc. Deiñ ibi

¶ Nã ꝛ virtutes q̄bus peccata opponuntur ꝑm hanc dr̃eam ſpecie distinguũt. Manifestuz est eñ ex dictis q̄ ꝛtutib⁹ theologicis hõ ordinat ad deū tpantia ꝙz fortitudie ad seipz. iustiª ãt ad ꝓximū.

¶ Ponit secũdã ꝓbatiõem. et arguit sic. Virtutes ꝑm hanc dr̃eam (scz deū seipm ꝛ ꝓximū) distinguunt̃ ſpecie. igit ꝛ peccata. tenet ꝓña. quia peccata opponũt virtutib⁹ et ex eisdem distinguũt. vt ꝓz ar. ꝓ. ad secũdū. nã in idem redit peccata distingui ꝑm virtutes ꝛ obiecta ꝛc. Añs ꝓbat. qz virtutib⁹ theologicis ordinat hõ ad deū. ꝛ distinguũt scz ab alijs ꝛtutib⁹. qđ patuit supra. Tpantia vero et fortitudine ad seipm. id est ad ꝓria bona vel mala. iustitia ad ꝓximū. igit añs vez. ꝙ ꝓz. si circa illa sunt diuerse virtutes. sunt etiã diuersa vitia. qz circa q̄libꝫ cõtingit se tene habere ꝛtingit se etiã male habere. Ꝓz igit hec ꝙclo. q̄ hec diuisio est in diuersas species. qz ꝑm diuersa obiecta. ꝛ ꝙ ꝓz etiã ꝑm diuersas virtutes oppoſitas. et ꝓz ad diuersas ꝛtutes sequat̃ diuersitas obiectoꝝ. ꝛ in idē redeat peccata distingui ꝑm oppoſitas virtutes ꝛ ꝑm diuersa obiecta. tñ rõne distinguũt. ꝛ ideo ꝙ maioꝛe euidentia Doc. ostendit illã diuisionẽ esse ꝑm diuersa obiecta. ꝛ oñdit q̄ etiã ꝑm illã diuisionẽ materie ꝛ obiecti peccatoꝝ diuersificent̃ virtutes specie.

℣ Prima ꝙclo ꝓbatur ꝙ argumentũ in ℟riũ.

¶ Ad ꝑmuz ergo dñm. q̄ peccare in deum ꝑm q̄ ordo qui est ad deū includit oīem humanũ ordinẽ cõmune est oīi peccato. sed q̄tum ad id q̄ ordo dei excedit alios duos ordines. sic peccatũ in deum est speciale genus peccati.

¶ Ad maiorẽ vera. id qđ est ꝓmune eñi peccato vt sic nõ debet poni ꝙs in diuisione peccati si accipit vt cõ-

scz ꝑm hoc q̄ alia includit. tñ ea rõne q̄ alia excedit ꝛ cõtinet aliq̄d qđ alia nõ ꝛtinet. pot distingui saltẽ distinctione (que est ꝑm habere qđ alia nõ hñt) licet nõ distinguat sicut disparatũ ꝛ ex oppoſito ꝙdistinctũ. tñ vt distinctũ ratione dicta. Ad minorẽ. ꝓmune est oīi peccato esse cõtra deũ. vera. fm̃ q̄ ordo q̄ est ad deū includit in oīi alio ordine. sicut radix ꝛ origo eius. Sed negat q̄ oīne peccatũ sit cõtra deū in se ꝛ immediate. ꝑm q̄ ordo ad deū excedit alios. ꝛ vt ꝛtra deū est esse ꝛtra deū solũ ꝛ in se. q̄uis eñ id qđ fit ꝛtra rationẽ ꝛ ꝛtra ꝓximū sit contra deum (saltem in effectu suo ꝛ indirecte ꝛ quasi ex ꝙsequenti) tñ nõ ꝙuertit scz est ꝛtra deū. ergo ꝛtra rõnem. vt patuit q. lxxi. ar. vi. ad q̄tum. Ad ꝓbationẽ minoris patuit vbi tã. quia esse ꝛtra deū est ꝓmune oīi peccato. cõtra deum nõ in se ꝛ vt cõtra deū opponit ordini ad deū vt excedit alios ordines. sed vt est ꝛtra deū qđ etiã est ꝛtra ordinẽ ad eo in alijs ꝛ ad alia instituũ. Ad ꝙsequẽs. peccatũ in deū vel mediate vel imediate nõ debet poni ꝑs. sz in deū imediate vt opponit ordini q̄ est ad deū ꝑm se. sic sunt peccata oppoſita virtutib⁹ theologicis q̄ opponunt deo in se. sz alia pcõ opponunt deo ea ratione. qua oppoſituz artificiato opponit artifi. vt patuit supra q. lxxi. ar. ij. ad q̄tuz. et hec tangit D. in solone.

¶ Ad scm̃ dm̃. q̄ q̄ñ aliq̄ quoꝛ vnũ ĩcludit alteꝛ ab inuicẽ distinguũt. ĩtelligit fieri distinctio nõ ꝑm illud q̄ vnũ ꝛtinet in altero. sed ꝑm illud. ꝑm q̄ vnũ excedit alteꝛ. sicut ꝓz in diuisione nũeroꝝ ꝛ figuraꝝ. nõ eñ triangulus diuidit̃ ꝛtra quadratum ꝑm q̄ ꝛtinet in eo. sed ꝑm q̄ excedit ab eo. ꝛ similiter est de ternario ꝛ quaternario.

¶ Ad maiorẽ. cuius diuisio fit ꝙ oppoſita. vel directe et positiue. vl negatiue. Prima est q̄ñ in vtroq; oppoſitoꝝ ũ est aliq̄ positiuũ ꝙ qđ distinguit̃ ab alio ꝛ opponit̃ alteri. Sed secũda est. q̄ñ in vno est aliq̄d qđ nõ est in alio. ꝛ sibi non directe opponat̃. sicut hõ distinguit̃ ab asiali in genere accepto ꝛ ꝓpe. nõ qz opponat̃ asiali. sed qz includit aliquid q̄ asial vt sic nõ habet. Et isti modi distinguẽdi ꝛ oppoſitionis habent̃ a D. ſan. qđlibet. q̄rto. arti. vij. Ad minorẽ vera. oppõne directa q̄li in vno sit repugnãs alteri. sed tñ sunt oppoſita scõo mõ. qz si peccãs in ꝓximũ peccet ꝛtra rõnẽ ꝛ deũ. tñ potest peccare in deū vel cõtra rõnem nõ peccãdo in ꝓximũ. ꝛ iterũ potest peccare in deũ tñ ꝛ non in alia ſaltẽ sicut in obiecta. ꝛ ita peccatũ in deū (vt distinctũ vt hic loquit̃) opponit̃ ordini ad deum vt excedit ꝛ plus ꝛtinet q̄ alij ordines ꝛ sic opponunt̃ mõ dicto. sicut D. oñdit ꝙ exemplũ de ternario ꝛ q̄rtemario q̄ diuidunt̃ vt vn⁹ excedit aliũ nõ vt ꝛtinet ꝛc.

¶ Ad tertiũ dz. q̄ dr̃e ꝛ ꝓximꝰ q̄ñ sint exterioꝛa respectu ipiꝰ peccãtis. nõ tñ sñt extranea respectu actꝰ pcti. sz ꝙpat ad ipa sicut ad ꝓpria obiecta ipius

¶ Ad maiorẽ que sunt extrinsece. qz extra essentiã rei et extra rõnẽ q̄ditatiuã nõ ꝙferunt speciẽ. si aũt sunt extra essentiã quidẽ. tñ sunt de rõne quidditatiua addita mẽtali tanq̄ ꝙferẽtia dr̃eam ꝓpriaz. Negat. stant eñ ista duo simul esse extra essentiã ꝛ tñ esse de rõne q̄ditatiua sicut subiectũ est de rõne q̄ditatiua passionis. ꝛ in ꝑmo mõ ꝙ se apud Thomistã. nõ tñ est de natura ꝛ entia ꝛc. vt tactũ fuit ar. ij. Ad minorẽ. si subsumeret debite sub maiore negaret. Vera est tñ vt iacet. sz deberet subsumi.

sed deꝰ ꝛ ꝓximꝰ ꝛ hõ ipe sunt extranea peccanti. Negatur. qz obiectũ nõ est extraneũ actui. qz eius finis ꝛ id in qđ naturaliter ordinat. ꝛ ꝙ ꝓz id a q̄ hz dr̃eam ꝛ ꝙ quod habet intelligi ꝛ definiri. Quare negatur ꝙsequentia ꝛc.

¶ Utz diuisio peccatoꝝ q̄ est ꝑm reatũ diuersificet ipm̃ puta cũ diuidit ꝑm veniale ꝛ mortale

P

Ad q̄ntũ sic ꝓcedit. Videt q̄ diuisio peccatoꝝ q̄ est ꝑm reatũ diuersificet ipm̃ puta cum diuidit ꝑm veniale ꝛ mortale. Ea eñ que in infinitũ dñt nõ ꝑnt esse vnius speciei nec etiã vnius generis. sed veniale ꝛ mortale peccatũ dñt in infinitum. veniali eñ debẽt pena ꝛ palis mortali pena eterna. mẽsura aũt pene rñdet q̄ntitati culpe ꝑm illud Deutero. xxv. ꝑm mẽsurã delicti erit ꝛ plagaꝝ modus. ḡ veniale ꝛ mortale nõ sunt vniꝰ gñis ne dum q̄ sint vnius speciei ¶ ℟. quedã peccata sunt mortalia ex genere sicut homicidiũ ꝛ adulteriũ. quedã vero et ĩo gñe sunt peccata venialia. sicut verbũ ociosum ꝛ risus superfluus. ḡ peccatũ veniale ꝛ mortale specie dñt. ¶ ℟. sicut se hz actus ꝛtuosus ad ꝓximũ. ita se hz peccatũ ad penã. sz ꝓximũ est finis ꝛtuosi actus. ḡ ꝛ pena est finis peccati. sed peccata distinguũtur specie ꝑm fines. vt dictũ est. ḡ etiaz Ar. ꝑ. ad ꝙm distinguũt specie ꝑm reatũ pene. ¶ Sed ꝓtra. ea q̄ cõstituũt speciẽ sunt ꝓpria. sicut differẽtie specifice. sed pena sequit̃ culpã. sicut effectus eius. ḡ peccata nõ differũt specie ꝑm reatũ pene.

¶ Hic querit de q̄dam alia diuisione peccati que est ꝑm effectũ peccati. scz ꝑm reatũ. an videtꝫ diuisio in veniale ꝛ mortale sit ꝑm diuersas species. ita q̄ peccata q̄bus ꝙueniũt venialitas ꝛ mortalitas distinguũt̃ ex ꝟ specifice

Ꝓo intellectu terminoꝝ q̄sti ꝛ fundamẽto dicendũ. in ar. oportet scire ꝓmo. q̄ veniale ꝛ mortale formaliter (id est venialitas ꝛ mortalitas) ꝓcãt relatiões rõnis que hñt esse fundamẽtale ab actu peccati inordinato. Actuale ãt esse (eo mõ q̄ entia rõnis hñt esse actuale. id est esse obiectiuũ actu) hñt ab intellectu diuino vel hũano q̄ intelligit peccantẽ in ordine ad penã. eo mõ q̄ actus peccati ꝓpter sui inordinatiõem exigit supposita lege diuina vel hũana vel recta rõne. Ille eñ q̄ se ꝙ ordinez aliquẽ exigit debere ab eo q̄ ordini illi ꝑfect punitri. Vñ mortale vel veniale dicunt reatus ꝛ obligatiõem ad penã aliquã. veniale ad penã terminabilẽ ꝛ palem. mortale reatum ꝛ obligatiõnem ad penã interminabilẽ ꝛ incurabilẽ. Et hec tangit ꝑplicite D. in questo cũ querit. an differãt ꝑm reatũ. h̄ est venialẽ ꝛ mortale. Dez est tñ q̄ illa venialitas ꝛ mortalitas ꝙ supponũt etiã offensam ꝛ nõ offensam dei ꝛ maculã reliquã et actu peccati sup quibꝫ fundant̃. aliã tñ maculã veniale. aliã mortale. vt patebit infra q. lxxxix. arti. ꝓ. ꝛ de his in Capolo in. iiij. dis. xiij. in solonibꝫ ꝙ tertiã ꝓclonẽ ¶ Nota scõo. q̄ de venialiꝫ ꝛ mortali ꝛtingit loq̄ dupliciter. vt supra tactũ est ar. ꝓ. Vno mõ formaliter de illis diuersis reatibꝫ vl offensis. Alio mõ materialiter de actu hũano cui ꝙuenit mortale vel veniale. ꝛ ꝓmo modo nõ est difficultas quin veniale ꝛ mortale specie distinguuant̃. eo modo quo entia rationis habent̃ speciem. ꝛ diu dunt ſpecifice vel analogice reatũ vel offensam. Alio mõ nõ oportet ꝙ veniale ꝛ mortale ſpecie distinguãt̃. ita ꝙ vn⁹ actus

quid venialitas ꝛ mortalitas.

Venialẽ et mortale dupliciter accipiunt̃

Universidad de Deusto
Biblioteca

vniꝰ speciei.est mortale ꝛ sillis in specie actus hūani est venialē.ita ꝙ venialitas ꝛ mortalitas nō necessario arguūt diuersitatē specificā nec ꝛstituūt.sed ꝑt sēḡ pter nō ex specie q̄ est ex obiecto ſz aliūde pura ex ꝛditōe peccantis. q̄ constituit finē in eo qđ est ex gñe ꝛ specie venialē. vel ex intētōe finis.vt patebit infra q.lxxxviij.ar.ij.ita ꝙ venialē ꝛ mortale nō ꝓueniūt peccato ex pte ꝓuersionis voluntarie ad obiectū.ſz ex pte inordinationis q̄ seḡt pter intētionē peccātis. De his vide etiā Lapolū in.ij.dis.xliij.in solomb argumētoꝝ ꝛtra ꝑmā ꝛ secūdam ꝛclones. est ḡ sensus ꝙliti.an venialē ꝛ mortale(id est illi diuersi reatꝰ) ꝛstituāt peccata specie diuersa.vel nēcario ꝛsequūt diuersas species actuū hūanoꝝ.vt sic. sic ꝙ in eadem specie nō possint reperi venialitas ꝛ mortalitas. ¶ Nota etiā ꝙ rñdendo D.intelligēdus est de venali ꝛ mortali ꝑma materiali scato. qđ rñ est apud mortalē ꝑbm ꝛ theologū ꝑncipale dōm.vt patuit ar.ꝑ. Circa hec rñ nō mouearis.qz dictū est illos reatꝰ dicere relatōes rōnis (vrpote.qz sunt relatōes ad nō ens in actu ꝛ fundant sup macula ꝛ aliq̄ hmōi manēte post actū peccati q̄ etiā ſtēntia rōis) cū rñ aliqs peccatoꝝ ad penā realr obligat ꝰ sit.qz iuxta ꝑbiam aliqs dr realr tal ꝛ respectiuis ꝓter realitatē fundamēti data ꝙ relatio sit rōnis. sicut Joānes est realr idē sibīpi ꝓpter realē vnitatē nūeralē q̄ est fundamētū idēntatis numeralis.sic qz ille realr peccauit.ideo ex pte sui est qđ exigat penaz ꝛ ad ipam peccantē obliget ꝓsupposita diuina iusticia.ꝛ de b infra etiā q.lxxxvij.ar.ꝑ.

¶ Rñdeo dōm. ꝙ eoꝝ q̄ specie dr̄ nt duplex dr̄a intrinsecā. Una q̄dē q̄ ꝛstituit diuersitatē speciꝰ.ꝛ talis dr̄a nūquā iuenīt nisi in speciebꝰ diuersis.sicut rōnale ꝛ irrōnale.aiatū ꝛ inaiatum. Alia āt dr̄a est ꝑs diuersitatē spēi.ꝛ talis dr̄a ꝛ si in aliqbꝰ ꝓseḡt diuersitatē spēi.in alijs tn̄ ꝑt iueniri in vna specie. sicut albū ꝛ nigꝝ ꝓsequūt diuersitatē spēi coꝛui ꝛ cygni.tn̄ inuenīt hmōi dr̄a in eadē hoīs specie.

¶ D.san.in hoc coꝛpe(vt satisfaciat q̄sito ꝛ q̄renti) sic ꝓcedit. ꝑmo rñdet ad q̄stū.ſcdo declarat qđ̄az dubiuz incidēs circa rñsionē.ibi. Dr̄a aūt ꝛē. Et qz q̄stū ꝑt intelligi dupliꝛ. an ſz diuersitas reatuū constituat a priori diuersitatē peccatoꝝ specificā. vl an diuersitas reatuū ſp seḡt necario ꝛ req̄rat diuersitatē specificā peccatoꝝ. ideo ꝑmo ponit D.in isto ar.notabile distinctiuū oīdēs illuz duplicē itellectū. Scdo iuxta duplicē intellectū rñdet ibi. Dicendū est ḡ.distincte ḡ in q̄ ꝑtualr inuit duplicē itellectū quesiti est talis. Duplex inuenīt dr̄a coꝝ q̄ dr̄nt specie.vna est dr̄a q̄ ꝛstituit diuersitatē specificā.sicut rōnale ꝛ irrōnale.ꝛ talis dr̄a nūquā iuenīt nisi in diuersis speciebꝰ.Alia est dr̄a ꝓs diuersitatē speciꝰ.ꝛ talis iuenīt q̄ñq̄ in diuersis speciebꝰ.aliq̄n in vna.sicut ꝑtz de albo et nigro in ſra clare ꝛē. Deinde cū dicit.

¶ Dicendū est ḡ.ꝙ dr̄a venialis ꝛ mortalis peccati.vel q̄cūq̄ alia dr̄a q̄ sumit penes reatuz.nō ꝑt eē dr̄a ꝛstituēs diuersitatē spēi. nūq̄ enī id qđ̄ ē ꝑ accīs : ꝛtituit spēm.id āt qđ est ꝑter itentionē agentis est ꝑ accīs vt ꝑz in.ij.phy. Manifestū ē āt ꝙ pena est ꝑter itentōnem peccātis. vñ ꝑ accīs se hz ad peccatū ex pte ipius peccātis. ordinat tn̄ ad peccatū ab exteriori. scz ex iusticia iudicātis. q̄ fm diuersas ꝓditiones peccatoꝝ diuersas penas infligit.

¶ Rñdet ad quesitū fm eius duplicē intellectū.ꝛ ꝓio q̄ ad ꝑmū.scdo q̄ ad secūdū.ibi. Dr̄a q̄ est ex reatu ꝛē. Circa ꝑmā ponit talē ꝓclonē rñsiuā. Dr̄a venial ꝛ mortalis peccati vel q̄cūq̄ alia dr̄a q̄ sumit penes reatū nō ꝑt esse dr̄a cōstituēs diuersitatē speciei peccati (scz vt est actꝰ volūtariꝰ) Probat ꝓclo ista dupliꝛ. ꝑmo sic. Illud id qđ est ꝑ accīs ꝛstituit spēm.sed pena ꝛ ꝓ pēs reatus et mortalitas vel venialitas)ꝓ accīs se habēt ad peccatū (scz vt actꝰ volūtariꝰ) ex pte peccātis. igit ꝓclusio ꝑa. Maioꝛ nota. Minoꝛ ꝑbat. Quicqđ est ꝑter intentōnē agēntis ē ꝑ accīs (scz mortalr.ꝛ etiā in naturalr agentibꝰ. qz ꝛ natura intēdit finē)sed pena ꝛ obligatio ad eā(quaz ipe ꝛtat reatꝰ)est ꝑter intentōem peccātis.igit minoꝛ ꝑa. Intēdit eīm peccās talē actū delectabilē circa talē materiā.ſz ꝙ seḡt obligatio ad penā nō intēdit. ḡre actꝰ vt ꝑcedat ab agente ꝙ se respicit obiectū nō aūt reatū. Scdo ꝑbat illa ꝓclo argūmēto in ꝛrariuz qđ est ꝓ ista ꝓclone. que ꝛstituūt speciē sunt ꝓiora.ſz pena ꝛ reatꝰ (vel ad pēnā eternā vel ꝛpalem) non sunt ꝓiora culpa ꝛ peccato vt culpa est(scz vt est actus hūanꝰ volūtariꝰ) imo ſequūtur culpā ꝑter intentōem peccātis ꝛ ordine nature paꝛ est actus talis speciei anteq̄ ſequatur reatꝰ ꝛē.igit. Prz igit ꝑma cōclo. ꝙ veniale ꝛ mortale nō ꝛstituūt actū in specie actꝰ hūani ꝛ volūtarij.qz ipa nō sunt volūtaria respectu peccantis (saltē nō volūtaria ꝑ se) ideo nec ꝛstituūt actū de cuiꝰ rōne est ꝙ se volūtarīū ab agēte. q̄lis est peccatū ꝓsideratū materialr ꝑ actu culpabili. Deīn ibi.

¶ Un dr̄a q̄ est ex reatu pene. ꝑt ꝓseq̄ diuersam speciē peccatoꝝ.non aūt ꝛstituit diuersitatē speciei.

¶ Incipit rñdere ad quesitū iuxta secundū itellectum. Et ponit duas ꝓclones q̄ ad hoc rñsiuas. ꝑmā ponit hic in textu. ſz eā magis explicat ꝛ ꝑbat in solone secūdi. Secūdā ꝓclonem ponit ꝛ ꝑbat in solone ꝑmi. Prima ergo ꝓclo rñsiua ꝑ secūdo mēbro distinctōis supraz in ꝑmo habite q̄ habet ex solone secūdi argumēti est ista. Diuersitas ista ex reatu ꝑt ꝓsequi diuersaz speciē peccatoꝝ in aliquibꝰ. ꝛ intelligit ꝙ mortale ꝛ venialē. id est reatus illi(.i.obligatiōes ad mortalē.hoc est irremediabilē ꝛ eternā penā.ꝛ ad penā ꝛpalem) nati sunt seq̄ ḡtum est ex natura actꝰ ꝛ obiecti (esto ꝑter intentōem peccātis)in q̄buscūq̄ actibus volūtarijs. Et arguit sic ex solone secūdi. inenit aliqđ mortale ex gñe ꝛ aliqđ veniale ex gñe. igit venialē (vel venialitas magis)vel mortale (vel mortalitas magis) ꝑt in aliquibꝰ cōsequi speciē. Bñs patebit infra q.lxxxviij.ar.ij. et in de malo q.vij.ar.ꝑ.et.iij. Tenet ꝑma. qz idem est mortale ex gñe ꝛ ex specie. nā genꝰ accipit ibi ꝓ specie. sicut patuit supra q.xviij ar.ij.in fine coꝛ. Et ex ꝑma ꝓclone.nō sunt mortale ꝛ veniale ex gñe quasi ꝛstituāt spēm. igit qz sequūt spēm ḡtum est ex specie ꝛ obiecto ꝛē. ¶ Nota aūt ꝙ dr̄ mortale ex specie.qz ad actū talis speciei (sicut adulterij) seq̄uit ex natura sua inordinatio q̄ facit formalr peccatū mortale.ꝛ cōstituit actū in rōne peccati formalr.mediāte q̄ inordinatōe in respectu ad iusticiā dei ḡtū est ex natura inordinatiōis seq̄uit eterna depressio et punitio peccati stante eterna inordinatōe. vt tactū fuit. Dicit aūt ḡtum est ex natura peccati. quia vt patebit infra q.lxxxvij.ar.iij. peccans mortaliter exit ordinem ꝑmi principij moralis.scz vltimi finis cui inhereꝛ ꝙ charitatē qua amissa nō potest hō ꝑ ꝓprias vires recuperare ipsum. deus tn̄ potest ipsum in hunc ordinem reducere. infundendo charitatem ꝑ quā subest recto ordini ad vltimū finē. Et hec etiā notanꝛ a Doc. in coꝛpe.

¶ Nota etiā ꝙ mortalitas ꝛ venialitas seq̄t ḡtū ē ex specie peccati.qz vt patebit si desit volūtariū qđ̄ reqrit ad actū vt culpa est ꝛ pctm̄ humanū.ꝑ nō seq̄ inordinatio ꝓpter.q̄ ē ꝑter finē vltimū. Nec ꝓ ꝑs seq̄t mortalitas . imo nec venialitas si actus fuerit sine omī rōne ꝛ volūtate.vt in amentibꝰ. ḡre dixi ḡtū ē ex specie actꝰ. Et ergo q̄fi voluntariū dat genꝰ ipi culpe.ꝛ ꝑctō hūano. ꝛō q̄ātūcūq̄ sit, mortalitas exigitiue ꝛ ꝓsequtiue ex pte speī nō ibit in actū nisi accedēte ꝓsensu ꝛē. ¶ Scda ꝓclo ꝑ eodē seḡ cundo mēbro distinctōis rñsiua.q̄ habet ex solutōe ꝑmi argumēti.ē ista. Ista diuersitas reatuū ꝑt repiri etiā i eodem fm spēm. Probat ꝓclo sic ex solutōe ꝑmi. Primus motꝰ in gñe adulterij ē pctm̄ veniale. ꝛ ꝑbū ociosum ꝑt eē mortale.igit ꝓclo ꝑa. Assumptū vl aūs patebit infra. q.lxxxviij.ar.ij. Tenet ꝑma.qz talꝰ motꝰ ꝑmꝰ in gñe adulterij ē vniꝰ spēi in ꝓpatōne ad obiectū cū motu adulterij deliberato.q̄ ē pctm̄ mortale Silr ꝑbū ociosum ꝑlatū in iniuriā dei ē mortale.ꝛ tn̄ ē eiusdem spēi actꝰ cū verbo ocioso inaniter ꝑlato.qđ̄ ē veniale tn̄. ḡre illa ꝓclo ꝑa. ꝙ in eadē specie reperit venialitas ꝛ mortalitas.ꝛ venialitas et mortalitas nō necessario.nec solū ſequunt actꝰ humanos ꝑsecie.ꝛ genere distinctos.imo ꝑt seq̄ actus eiusdez generꝭ vl spēi.de hoc etiā infra.q.lxxxviij.ar.vj. ¶ Nota ꝙ Doc.san.nō frustra exꝑplificauit ꝛ ꝑtualr subdistinxit sēm mēbrū circa ꝓncipiū coꝛ.scz ꝙ ea q̄ nō ꝛstituūt spēz ꝑt seq̄ diuersitatē spēi in ꝙbusdā.ꝛ in alijs nō diuersitatē spēi.ſz indiuidualē vl ꝓplexionalē. sic in ꝓposito illi ꝓclonis ꝓme. venialitas ꝛ mortalitas nō ſequunt inordinationē q̄ immediate trahāt ꝛ seq̄t ex speciē ꝛ genere actꝰ Sz vel ex dispone agentꝭ vel ex relatōe in finē. Sicut patz in exemplis assumptis ꝑ.ista ꝓclone ꝑbāda. Primus eīm motꝰ in gñe adulterij hz venialitatē ꝓpter impfectōem actus ex pte agentꝭ a q̄ egredit actꝰ ille sine deliberatōe ꝛ cōsensu. vñ ꝛ infra dicet veniale ꝙ accīs. Similr ꝑbū iocosum hz mortalitatē ꝓpter inordinatōem quā trahit ex h. ꝙ fit in iniuriā dei Et ex fine silr si q̄s in actu q̄ ē ex genere venialꝰ ꝛstituat finē. tūc ex pte agēris hz ꝙ sit mortale. qz hz inordinatōem ꝓpria deū. cū talꝰ actꝰ habeat tāḡ vltimus finis.qđ repugnat charitati dei. ꝛ de h magꝭ infra q.lxxxviij. Quare ꝑtz ꝙ reatus illi nō sunt dr̄e specifice actuū humanoꝝ.nec ꝙ se ꝛ sp sequunt dr̄am specificā.ſz aliqñ ꝙueniūt aliū de.vt ꝑt ꝓstare ex dictꝭ ꝛē.

¶ Differētia aūt peccati venialis ꝛ mortalis consequitur diuersitatē inordinatōnis.q̄ cōpletr rōnem peccati. Duplex eīm est inordinatio. vna ꝑ subtracti onē ꝑncipij ordinis.alia qua(etiā saluato ꝑncipio ordinis)fit inordinatio circa ea q̄ sunt post ꝑncipiū sicut in coꝛpore aīalis. Quādoq̄ q̄dez inordinatio complexionis ꝓcedit vsq̄ ad destructionē ꝑncipij vitalis.ꝛ hec est mors. Quādoq̄ ꝛo saluo ꝑncipio vite fit deordinatio quedam in humoꝛibus et tunc est egritudo.

¶ Ista ē secda ꝑs ꝑncipal huiꝰ coꝛpis. vbi Doct. vt satisfaciat q̄rēti declarat aliq̄ q̄ māserunt suspēsa in ꝓcedentibꝰ.dictū ē eīm ꝙ diuersitas reatuū nō sit dr̄a ꝓstituens diuersitatē spēi. nec de necessitate ꝓseq̄t diuersam spēm peccatoꝝ.cuius aliqñ seq̄t.ſō dubiū ē.q̄d ſp seq̄t diuersitas reatuū Et h declarat tali ꝓclone. Dr̄a pctī venialꝭ et mortalꝭ ꝓseq̄t scz ꝙ se ꝛ sp diuersitatē ioꝛdinatōis q̄ cō

dīni ad vltimū finē. Et hec etiā notanꝛ a Doc.in coꝛpe.

¶ Nota etiā ꝙ mortalitas ꝛ venialitas seq̄t ḡtū ē ex specie peccati.qz vt patebit si desit volūtariū qđ̄ reqrit ad actū vt culpa est ꝛ pctm̄ humanū.ꝑ nō seq̄ inordinatio ꝓpter.q̄ ē ꝑter finē vltimū. Nec ꝓ ꝑs seq̄t mortalitas . imo nec venialitas si actus fuerit sine omī rōne ꝛ volūtate.vt in amentibꝰ. ḡre dixi ḡtū ē ex specie actꝰ. Et ergo q̄fi voluntariū dat genꝰ ipi culpe.ꝛ ꝑctō hūano. ꝛō q̄ātūcūq̄ sit, mortalitas exigitiue ꝛ ꝓsequtiue ex pte speī nō ibit in actū nisi accedēte ꝓsensu ꝛē. ¶ Scda ꝓclo ꝑ eodē seḡ cundo mēbro distinctōis rñsiua.q̄ habet ex solutōe ꝑmi argumēti.ē ista. Ista diuersitas reatuū ꝑt repiri etiā i eodem fm spēm. Probat ꝓclo sic ex solutōe ꝑmi. Primus motꝰ in gñe adulterij ē pctm̄ veniale. ꝛ ꝑbū ociosum ꝑt eē mortale.igit ꝓclo ꝑa. Assumptū vl aūs patebit infra. q.lxxxviij.ar.ij. Tenet ꝑma.qz talꝰ motꝰ ꝑmꝰ in gñe adulterij ē vniꝰ spēi in ꝓpatōne ad obiectū cū motu adulterij deliberato.q̄ ē pctm̄ mortale Silr ꝑbū ociosum ꝑlatū in iniuriā dei ē mortale.ꝛ tn̄ ē eiusdem spēi actꝰ cū verbo ocioso inaniter ꝑlato.qđ̄ ē veniale tn̄. ḡre illa ꝓclo ꝑa. ꝙ in eadē specie reperit venialitas ꝛ mortalitas.ꝛ venialitas et mortalitas nō necessario.nec solū ſequunt actꝰ humanos ꝑsecie.ꝛ genere distinctos.imo ꝑt seq̄ actus eiusdez generꝭ vl spēi.de hoc etiā infra.q.lxxxviij.ar.vj. ¶ Nota ꝙ Doc.san.nō frustra exꝑplificauit ꝛ ꝑtualr subdistinxit sēm mēbrū circa ꝓncipiū coꝛ.scz ꝙ ea q̄ nō ꝛstituūt spēz ꝑt seq̄ diuersitatē spēi in ꝙbusdā.ꝛ in alijs nō diuersitatē spēi.ſz indiuidualē vl ꝓplexionalē. sic in ꝓposito illi ꝓclonis ꝓme. venialitas ꝛ mortalitas nō ſequunt inordinationē q̄ immediate trahāt ꝛ seq̄t ex speciē ꝛ genere actꝰ Sz vel ex dispone agentꝭ vel ex relatōe in finē. Sicut patz in exemplis assumptis ꝑ.ista ꝓclone ꝑbāda. Primus eīm motꝰ in gñe adulterij hz venialitatē ꝓpter impfectōem actus ex pte agentꝭ a q̄ egredit actꝰ ille sine deliberatōe ꝛ cōsensu. vñ ꝛ infra dicet veniale ꝙ accīs. Similr ꝑbū iocosum hz mortalitatē ꝓpter inordinatōem quā trahit ex h. ꝙ fit in iniuriā dei Et ex fine silr si q̄s in actu q̄ ē ex genere venialꝰ ꝛstituat finē. tūc ex pte agēris hz ꝙ sit mortale. qz hz inordinatōem ꝓpria deū. cū talꝰ actꝰ habeat tāḡ vltimus finis.qđ repugnat charitati dei. ꝛ de h magꝭ infra q.lxxxviij. Quare ꝑtz ꝙ reatus illi nō sunt dr̄e specifice actuū humanoꝝ.nec ꝙ se ꝛ sp sequunt dr̄am specificā.ſz aliqñ ꝙueniūt aliū de.vt ꝑt ꝓstare ex dictꝭ ꝛē.

¶ Differētia aūt peccati venialis ꝛ mortalis consequitur diuersitatē inordinatōnis.q̄ cōpletr rōnem peccati. Duplex eīm est inordinatio. vna ꝑ subtracti onē ꝑncipij ordinis.alia qua(etiā saluato ꝑncipio ordinis)fit inordinatio circa ea q̄ sunt post ꝑncipiū sicut in coꝛpore aīalis. Quādoq̄ q̄dez inordinatio complexionis ꝓcedit vsq̄ ad destructionē ꝑncipij vitalis.ꝛ hec est mors. Quādoq̄ ꝛo saluo ꝑncipio vite fit deordinatio quedam in humoꝛibus et tunc est egritudo.

¶ Ista ē secda ꝑs ꝑncipal huiꝰ coꝛpis. vbi Doct. vt satisfaciat q̄rēti declarat aliq̄ q̄ māserunt suspēsa in ꝓcedentibꝰ.dictū ē eīm ꝙ diuersitas reatuū nō sit dr̄a ꝓstituens diuersitatē spēi. nec de necessitate ꝓseq̄t diuersam spēm peccatoꝝ.cuius aliqñ seq̄t.ſō dubiū ē.q̄d ſp seq̄t diuersitas reatuū Et h declarat tali ꝓclone. Dr̄a pctī venialꝭ et mortalꝭ ꝓseq̄t scz ꝙ se ꝛ sp diuersitatē ioꝛdinatōis q̄ cō

plet rōem pctī. Circa hāc ꝓclonē ꝑmo ponit q̄dā notabile distinctiū.scdo applicat ad ꝓpositū ꝛ ꝑbat ꝓclonē ibi. Principiū āt ꝛē. Distinguit ḡ de inoꝛdinatōne q̄ sit duꝑlex. vna videlicz ꝑ subtractiōem ꝑncipij alicuꝰ oꝛdinis et hec ē fm se irrepabilis. Alia ē inoꝛdinatio circa ea que sunt post.ꝑncipio tpo saluato. ꝛ hec ſupple ē repabil naturalr. Et declarat Doc.mēbra clare in textu. ¶ Nota aūt ꝙ declaratōne ꝓclusionis ꝑdicte. ꝙ circa pctm̄ mortale vel veniale ꝑt tria ꝓsiderari.vnū ē actꝰ hūanꝰ volūtariꝰ circa talē materiā. Et ille ē ꝑ se de intētione agentis. Secūm ē inoꝛdinatio q̄ facit talē actū eē pctm̄. Et hec est ꝑter intētionē agēris. Esto vt tactū fuit ar.ꝑ.habeat vo lūtaria in sua cā ꝛ inditerecte.vñ vez ē ꝙ nō ē de intētōe q̄si ꝓter ipaz aliqđ fiat. Tertiū ē qđ ꝓsupponit ista duo. scz reatus ꝛ obligatio ad penā fm ꝓportōez ꝛ ꝓditōem inoꝛdinatōis. Vult ḡ ꝑdicta ꝓclo. ꝙ reatus nō hz se ꝑ se. nec ē dr̄a ꝛstitutiua diuersitatis spēi actuū voluntariorū. Hec ꝙ se ꝛ necessario ac solū seq̄t diuersitatē spēi peroꝛum materialr.t actuū humanoꝝ. Sz ſp ꝛ necessario ꝛ ꝙ se seq̄tur diuersitas reatuū inoꝛdinatōes diuersas. q̄ ꝛstituunt actus hūanos in eē pcti. ita ꝙ vndecūq̄ ꝓueniant ille inoꝛdinatōes q̄ faciūt venialē ꝛ mortale. siue ex obieto siue ex fine. siue ex agēre illas diuersas inoꝛdinatōes seq̄tur diuersitas reatus.ita ꝙ ꝙ se diuidunt reatū.ꝛ ꝙ se sequunt tāḡ ꝓprie passiones diuersas inoꝛdinatōes. q̄z vna ꝛstituit mortale.alia venialē. Et vult q̄ illas inoꝛdinatōes diuersas sequunt ꝙ se.scz tanḡ caulas ex natura sua exigitiuas illoꝝ reatuū.ꝛ tāḡ existentes de intērione iusti iudicis.q̄ fm diuersas inoꝛdinatōes peccantē obligat ad diuersas penas.ita ꝙ ex natura illi inoꝛdinatōis seq̄t obligatio ad penā. Et deꝰ iustꝰ iudex intēdit ꝑ illaz penā hāc inoꝛdinatōem punire. Esto tā inoꝛdinatio q̄ reatꝰ sequanf pctm̄ ꝓter intentōem peccātis . Cū ꝓstq̄ sequuta ē inoꝛdinatio volūtarie (esto nō ex intērione. q̄si ꝓter se volita) deꝰ ꝑ se ꝛ ex intērione oꝛdinat. ꝙ ista inoꝛdinatio deꝑmat q̄diu manet. Et si manet in eternū.puniet in eternū. Et hāc eē mentē illi ꝰ ꝓclonis et D. videbit q̄ ꝑm.infra q.lxxxvij.ar.ſ.er.iij.diligenter videritꝛē.

Deinde cum dicit

¶ Principiū aūt actus totius oꝛdinis in moralibus est finis vltimꝰ.q̄ ita se hz in operatiuis sic ꝑncipium indemonstrabile in speculatiuis. vt ꝛ in v. ethi. vñ q̄ñ aīa deoꝛdinat ꝑ peccatū vsq̄ ad auersionē ab vltimo fine scz deo.cui vnimur ꝑ charitatē tūc est peccatū mortale.qñ ꝛo fit deoꝛdinatio citra auersionē a deo.tūc est peccatū veniale.sicut eīm in coꝛpore deoꝛdinatio mortis q̄ est ꝑ remotionez ꝑncipij vite ē irreparabilis fm naturā.inoꝛdinatio aūt egritudinis reparari ꝑt ꝓpter id qđ saluat ꝑncipiū vite.similiter est in his que ꝑtinent ad animā. Nā in speculatiuis q̄ errat circa ꝑncipia.impossibilis est. qui autem errat saluatis ꝑncipijs. ꝑ ipsa ꝑncipia reuocari potest.

¶ Applicat ꝑ dictā distinctōem.ꝛ ꝑbat ꝓclonē ꝑ dictā sic. Rōne illi ꝰ ꝓseq̄t pctm̄.mortale vl mortalitas. Rōne cuiꝰ ē auersio ꝛ deoꝛdinatio vl destructio oꝛdinis ad vltimū finē.ꝛ rōe istiꝰ ꝓseq̄t pctm̄ venialitas q̄ñ saluat ꝑncipiū mortale.ꝛ ē deoꝛdinatio citra auersionē ab vltio fine Sz mortale rōne sue inoꝛdinatōis ē ꝓtra vltimū finē. ve niale nō.igit ꝓclo ꝑa. Huiꝰ rōnis Doc. ponit maioꝛē ꝛ

Universidad de Deusto
Biblioteca

declarat eã ꝓmo in corpaliby ꝛ specularius. scdo in opatiuis. ibi. Et similr ꝛc. vbi etiã ipliciter innuit minorẽ. Et pars ꝓmi clare in lra. Tunc ibi

¶ Et silr ĩ opatiuis q̃ peccãdo auertit ab vltimo fine. quantũ ẽ ex natura peccati hz lapsum irreparabilẽ. ꝛ iõ dr peccare mortaliter eternaliter puniend⁹ q̃ vero peccat citra auersionẽ a deo. ex ipa rõne peccati reparabiliter deo ordinat. qz saltuar ꝓncipiũ. ꝛ iõ dr peccare venialiter. qz scitz nõ ita peccat vt mereatur interminabilem penam.

¶ Declarat maiorẽ ꝓcedentẽ in opatiuis cũ declaratione terminoꝝ mortal⁹ ꝛ venial⁹. Pars q̃ ista ꝓcõ declaratoria q̃ diuersitas reatuũ (scz veniale ꝛ mortale) p se sequunt pctm̃. qz diuersimode inordinatũ. vndecunq; illa inordinatio proueniat. vel ex obiecto vel aliunde. ¶ Nota aũt q̃ p mortale ꝛ veniale itelligere debem⁹ in ꝓposito nõ ipam inordinatiõem. sz reatũ rpalẽ. vel eternũ. q̃ scẽt ad pctm̃ mortale vl veniale rõne inordinatõis sue. Uñ dr D. Dñia aũt venialis ꝛ mortal⁹ peri (.i. venialitatis et mortalitat⁹ ꝓuenientiũ pctõ) ꝓscẽt diuersitatẽ inordinationis. ita q̃ p mortale q̃nq; itelligim⁹ ipam deformitatẽ q̃ ẽ auersio a fine. q̃nq; reatũ ꝓsequentẽ pctm̃. rõne illius auersiõis. qz p nomẽ effect⁹ (scz mortale qđ formal⁹ ꝛ cat reatũ mortalẽ ꝛ incurabilẽ) itelligimus etiã suũ imediatum fundamẽtũ ꝛ cãm. scz inordinatiõem circa vltimum finem. ꝓportionabiliꝝ intelligẽdũ est de veniali. Sic ergo dñia venialis ꝛ mortalis peri vt p ista itelligimus diuersos reatus ꝓsequtur diuersitatẽ inordinatõis q̃ est mortal⁹ peri ꝓstitutiua formal⁹. q̃ inordinatio sic ꝓstituẽs est mortalis causal⁹ ꝛ dispositiue demeritorie. Et facit actũ cui ꝓuenit ee mortalẽ. i. demeritoriũ eterne ꝛ irrepabilis pene. Quare dictũ ẽ. q̃ mortale ꝛ veniale p se diuidũt reatũ tãgẽs ꝓcantes formal⁹ reatus distinctos. a q̃bus sicut ab effectiby petã dicunt venialia vl mortalia. Sũt tñ effect⁹ ꝓsequẽtes petã nõ sp rõe spẽi. sz vt dictũ ẽ ꝛc.

Veniale et mortale varie accipiũt.

Argumẽtũ in cõtrariũ

Ut patuit ex ꝓma cõclusione iuxta ꝓmũ mẽbrũ distinctõis. ¶ Nota etiã q̃ si cut nigredo est accẽs inseparabile corpui. ꝛ tñ in aliꝝs ẽ accidens cõe. sic mortalitas vel venialitas ꝓuenit q̃busdam ex specie q̃si ꝓprietas inseparabil⁹ rõne spẽi. Et tñ in aliꝝs actibꝫ ꝓuenit p accẽs. scilz vl ex pte agẽtis vl ex pte finis remoti

¶ Ad ꝓmũ q̃ dõm. q̃ peccatũ mortale ꝛ veniale differũt in infinitũ ex pte auersionis. nõ aũt ex parte ꝓuersionis p quã respicit obiectũ vnde peccatũ speciem habẽt. vnde nihil phibet in eadẽ specie inueniri aliq̃d peccatũ mortale ꝛ veniale. sicut ꝓmus mot⁹ in gne adulterij est pctm̃ veniale. ꝛ fbũ ociosum q̃d plerũq; est veniale pt etiã esse mortale

¶ Ad maiorẽ. Ea que in infinitũ differũt nõ pñt esse vnius spẽi ꝛc. Cõcedit ꝛ dico q̃ mortalitas ꝛ venialitas capte p reatibꝫ distant in infinitũ obiectiue. Similr si capiant p inordinationibꝫ mortalis ꝛ venialis petõz. Sz dico q̃ nõ sunt dñie peri capti p eo qđ ẽ ꝓncipale i peccato ꝛ de intentõne agẽtis. scz p actu humano voluntario

Ad minorẽ. nego eam. q̃ mortale ꝛ veniale differãt in infinitũ q̃tum ad actum. ꝛ q̃tum ad id qđ dat spẽm actui scz obiectum. Quod est idem dicere cum eo qđ D. dr q̃ nõ distinguũtur ex parte ꝓuersionis. scz volũtarie ad obiectũ (Actus em̃ ipe humanus dr ꝓuersionẽ ꝛ tẽdentiam in aliquod obiectũ) ꝛ huius rõ est. quia possunt inueniri circa idem obiectũ duo actus. qui p ꝓsequẽs sunt vnius spẽi. et tamen vnus est mortale pctm̃. alius veniale vt ꝛ dictum fuit in corpe. Ad pbatiõem dico. q̃ mẽsura pene respõdet q̃titati culpe. nõ quia illa pena sit ꝓstitutiua spẽi culpe. q̃tum ad id qđ est de specie actus. Sz respõdet sibi ratõe inordinatõis ꝛ deformitat⁹ que est in culpa. Et illam deformitatẽ ꝓcedo esse aliam in mortali et veniali. tãgẽs vel ꝓsequẽtem spẽm vel ꝓuenientẽ actui humano ratõe finis vel agẽtis. Sed negatur ꝓsequẽtia qz solum ꝓbat q̃ mortale ꝛ veniale differunt plurimũ. ꝛ sint diuerse differẽtie reatus vel inordinatõis. Sed nõ ꝓbat p hoc q̃ ꝓstituant diuersas spẽs actuũ voluntarioꝝ.

¶ Nota aũt circa minorẽ. q̃ illi reatus differũt in infinitum nõ entitative ꝛ formal⁹ sz obiective. quãdo pena ad quã obligat mortale incompabilis est pene venialis. ꝛ hõ quo ad penam damni debitã mortali. Sed quo ad penam sensus nõ dist̃t in infinitũ quo ad acerbitatẽ. sz quo ad duratiõem. ꝛ hoc p se vtriq; debitam. vt exponẽt ibi q. lxxxviij art. v. Distant ergo in infinitũ nõ quo ad speciem. sed quo ad inordinatiõem ꝛ penam damni. ꝛ q̃ ad duratiõem pene sensus nõ quo ad acerbitatẽ. Et est pena peri mortalis infinita nõ in gne entis. sed in ratõe pene. p̃sertim quo ad damnũ. quia auferẽt bonũ infinitum. vide infra. q. lxxxvij. ar. iij. ¶ Nota etiã q̃ Doc. sanc. in ꝓncipio soluõis intelligit. q̃ mortale ꝛ veniale dr̃iñ infinitum ex parte auersionis. id est formalis peccati qđ ẽ inordinatio. nõ aũt materialis qđ est actus q̃ est ꝓuersio ad obiectũ. Et p ꝓsequens vult. q̃ veniale ꝛ mortale dr̃inguant inordinatiões ꝛ reatus. sz nõ pctm̃ q̃ ad actũ.

In corpe.

¶ Ad scdm dõm. q̃ ex hoc q̃ inuenit aliq̃d pctm̃ mortale ex gne ꝛ aliq̃d pctm̃ veniale ex gne. sequitur q̃ talis differentia ꝓsequat diuersitatẽ peccatoꝝ fm speciẽ. nõ aũt q̃ causat eam. talis aũt differẽtia pt inueniri etiã in his q̃ sunt eiusdẽ spẽi vt dictũ est

¶ Assumptũ ꝓcedo. q̃ q̃dam sunt petã mortalia ex gne. q̃dam venialia. sed nõ est intellectus. q̃ mortale ꝛ veniale dent spẽm diuersam. sed quia ꝓsequunt spẽm diuersam in q̃busdã. q̃uis in vna specie reperiri possint vt patuit in corpe. Ultra. ergo peccatũ mortale ꝛ veniale specie differũt. verũ quãdoq;. sed nõ rõne venialitatis et mortalitatis. sed qz circa diuersa obiecta fm que ꝓsequũtur illi diuersi reatus. Sed si intelligit ꝓsequens. q̃ ergo differũt specie mortale ꝛ veniale. q̃si p venialitatẽ ꝛ mortalitatẽ actus ipi specie distinguant. Negatur ꝓsequẽtia qz cũ mortali ꝛ veniali formal⁹ accepto stat vnitas specifica actus peccati. Unde argumentũ solum ꝓbat q̃ veniale ꝛ mortale accepta p reatibꝫ sunt ꝓprietates q̃ pñt seq̃ diuersitatẽ specificã actuũ peccati. qz aliqua mortalia ex gne. scz ꝓsequutiue. qz mortale seqtur ea rõe obiecti specificãtis. Et tñ nõ ꝓbat q̃n ꝛ cũ vnitate specifica actus stare possint.

¶ Ad tertiũ dõm. q̃ premiũ est ex intẽtione merẽtis vel virtuose agentis. sz pena nõ ẽ ex intẽtione peccantis. sed magis ẽcõtra voluntatem ipsius. vnde nõ est similis ratio.

¶ Maior negat. sz oppositũ magis ẽ verũ. vt D. sanc. ibi in de malo. q. p. ar. v. ad pm. et p. q. q. xlviij. ar. vj. ad tertiũ. qz sicut act⁹ fruolus intẽdit a fruolo ꝓpt ꝓmiã

sita pena a iusto iudice ꝓpter cuitatõem ꝛ reformatõnem culpe. sz falsa ẽ vt iacet maior. qz pmũ ẽ p se intentum a fruoso. ꝛ p ꝑns p se volũtariũ ꝛ finis ꝛ obiectũ distinguens. Sz sic nõ ẽ de pena respectu peccãtis. q̃ nõ intendit nec vult directe se obligare ad penam. imo si posset vellet peccare sine seqla pene. q̃re ipe rear⁹ nõ ẽ volitus. nec p se volũtari⁹. ꝛ p ꝑns nõ dat spẽm actui volũtario vt sic. sic aũt nos loq̃mur hic de petõ vt ẽ act⁹ volũtarius. q̃re nequit ꝑña.

Pena ꝑ volũtatẽ expor

¶ Nota aũt ex solutõe D. sanct. q̃ pena ẽ cõtra volũtatẽ. ꝛ g̃ nõ hz rõem ꝓstituentis actũ in specie vt volũtari⁹ ẽ. ꝛ rõe ꝓuersionis ꝛc. Et ẽ pena ꝓtra volũtatem p̃sertim vt infligit. Et etiã demeritũ pene ẽ ꝓtra volũtatẽ fm se. tñ in directe in sua causa. tũc reat⁹ pene est volũtarius. vt arti. ꝓmo tactum fuit.

¶ Utrũ pctm̃ cõmissionis ꝛ omissionis dr̃ñt.

DAd sextũ sic ꝓcedit. Uidet q̃ pctm̃ ꝓmissionis ꝛ omissiõis specie differãt. Delictũ em̃ ꝓ pctm̃ diuidit Eph. ij. vbi dr. Cum esset⁹ mortui delictis ꝛ pctis vrĩs. Et exponit ibi glo. Delictis. i. dimittẽdo q̃ iubent. ꝛ peccatis scz agẽdo phibita. Ex q̃ ptz q̃ p delictũ intelligit pctm̃ omissiõis. p pctm̃ pctm̃ ꝓmissionis. differũt ergo specie cũ ex opposito dividãtur tãgẽs diuersas spẽs. ¶ Ad. peccato p se cõuenit q̃ sit ꝓtra legẽ dei. ponit em̃ in eius diffinitiõe. vt ex supẽ dictis pz. sed in lege dei alia sunt ꝑcepta affirmatiua ꝓtra q̃ est peccatũ omissionis ꝛ alia pcta negatiua ꝓtra q̃ ẽ pctm̃ cõmissionis. g̃ peccatũ omissionis ꝛ pctm̃ ꝓmissionis differũt specie. ¶ Ad. omissio ꝛ cõmissio differũt sicut affirmatio ꝛ negatio. sed affirmatio ꝛ negatio non pñt esse vnius speciei. qz negatio nõ hz spẽm. nõ entis em̃ nõ sunt spẽs neq; differẽtie. vt phs dr. ergo omissio ꝛ ꝓmissio nõ pñt esse vni⁹ spẽi ¶ Sed ꝓtra. in eodem specie pcti inuenit omissio ꝛ ꝓmissio. anarus em̃ ꝛ aliena rapit. qđ est peccatũ cõmissionis. et sua non dat quibus dare debet. quod est peccatum omissionis. g̃ omissio ꝛ ꝓmissio nõ dr̃ñt specie

Abstr. ar. vj

¶ Hic inqrit de q̃dã diuisione peri vulgata q̃tis sit. scz diuisio. cũ pctm̃ diuidit in pctm̃ cõmissionis ꝛ omissionis. an scz sit in diuersas spẽs ꝛc.

¶ Rñdeo dõz. q̃ in peccatis inuenit duplex differẽtia. vna materialis. ꝛ alia formalis. Materialis q̃dẽ attẽdit fm naturalẽ spẽm actuũ peccati. formal⁹ aũt fm ordinẽ ad vnũ finẽ ꝓprium. qđ ẽ etiã obiectũ ꝓpriũ. vnde inueniũtur aliq̃ actus material⁹ specie differẽtes. q̃ tñ formal⁹ sunt in eadẽ specie peccati. q̃a ad idẽ ordinant. sicut ad eãdẽ spẽm homicidij pertinet iugulatio. lapidatio. ꝛ pforatio. q̃uis act⁹ sint specie differẽtes fm speciem nature

¶ Ut D. plene rñdeat pº ponit notabile distinctũ. Scdo iuxta h rñdet ad q̃stiũ. ibi. Sic g̃ si. Distinctio ẽ. q̃ in pctis ẽ duplex dñia. vna material. alia formal. Et declarat mẽbra distinctõis. qz material ẽ fm naturalem spẽm actuũ peri. q̃ videlicz ꝓsiderat fm naturas actuum absq; relatõe ad finẽ pstitutũ a volũtate. ꝛ sine habitudine ad rõem. ꝛ vt ꝓsiderant absq; eẽ moris. Dñia aũt formalis ẽ fm ordinẽ ad finẽ ꝓpriũ. q̃ ẽ obiectũ ꝓpriũ. scz rectũ ad rõem ꝛ volũtatẽ que pstituũt ꝛ tenduũt in illũ obiectũ vt bonũ qđdã adipiscibile. Et oñdit D. ꝓuenientia illius distinctõis. vt ex supẽ dictis patere pt. q. xviij. ar. vj. et alibi. qz inueniunt aliq̃ actus materialr (.i. in eẽ nature) differẽtes. q̃ tñ formal⁹ (scz in eẽ moris ꝛ in ordine ad obiectũ volũtat⁹ a q̃ hñt eẽ mortale) sunt in eadẽ specie peccati. ꝓpter vnitatẽ eius in qđ ordinant. Sicut ad vnum pctm̃ in specie ptinent iugulatio lapidatio ꝛ pforatio. q̃ vniq; dicunt act⁹ distinctos in eẽ nature. tñ oẽs ptinẽt ad vnũ pctm̃ specie. s. homicidiũ. Si em̃ ꝙs faciat quẽcũq; ex talibꝫ actibꝫ vt auferat vitã iniuste. homicida est. Et addo extra lrãm. Si ꝙs cum ꝓposito nõ obstrueret foramen vt inimic⁹ suus ibi periret. talis omissio eẽt q̃dem dñis in eẽ nature ab actibꝫ p dictis. scz iugulatõe ꝛc. tñ in eẽ moris eẽt idẽ homicidiũ in specie.

¶ Sic g̃ si loquamur de specie peccati omissionis et ꝓmissionis materialiter differunt specie. large tamen loquendo de specie fm q̃ negatio vel ꝓuatio speciem habere potest

¶ Posita distinctõe ꝛ rõne distinctõnis. ꝓnter rñdet ad q̃stiũ p duas ꝓclones rnsiuas. Fm duo mẽbra. scdz ponit ibi. Si aũt loq̃mur ꝛc. Prima ꝓcl⁹ est ista. Si loq̃mur de specie peccati omissionis ꝛ ꝓmissionis materialr dr̃ñt specie. ¶ Pro qbꝫ nota. q̃ aliq̃ dicunt differre specie ꝓprie. qñ vtriq; hz naturã ꝛ dñam positiuã. q̃ sub eodem genere ab alio distinguunt. sz ipi oꝑtie dicunt aliq̃ differre specie negatiue. sicut ens ꝛ nõ ens. vel duo non entia. qz nõ hñt eandẽ spẽm ꝛ naturã. vt dñia dicat negatiõem nõ relatiõem. ꝛ isto mõ intelligit ꝓcl⁹. ꝛ hõ est qđ Doc. dr large tñ loquẽdo de specie. fm q̃ negatio vl ꝓuatio spẽm hre pt. scz formalitatẽ aliquã. ꝛ nõ ꝓprie spẽm. nec p ꝑns ꝓprie distinctiõem specificã. Et ista ꝓclone relinq̃t D. nos tã. Et pbat p ꝓmũ ꝛ tertiũ argumẽta. Et arguit sic. affirmatio ꝛ negatio (vel magis ꝓuatio) necessario dr̃ñt specie materialr. eo pacto q̃ spẽs ꝓuationi ꝓpetere pt. Sed pctm̃ ꝓmissiõis hz se vt affirmatio. ꝛ ẽ aliq̃d positiũ. pecẽ omissionis aũt se hz vt ꝓuatio. igit ꝛc. Maior nota. qz ẽ ipossibile vt ens ꝛ nõ ens. vl reale ꝛ ens rõis habeãt eandẽ spẽm. affirmatio aũt ẽ ens. ꝓuatio nõ ens ꝛc. Hic nota ꝓ ex q. lxxx. ar. v. ad sextũ Cõsequẽter cũ dr

¶ Si aũt loquamur de specie peccati omissionis et ꝓmissionis formaliter sic nõ differũt specie. qz ad idem ordinãtur. ꝛ ex eodem motiuo ꝓcedũt. aut⁹ em̃ ad ꝓgregandũ pecuniã ꝛ rapit. ꝛ nõ dat ea q̃ debet. ꝛ similiter gulosus ad satisfaciendũ gule. et superflua comedit ꝛ ieiunia debita ptermittit. ꝛ idez est videre in ceteris.

¶ Ponit ꝓclonẽ rnsiuã secdam q̃ ad scdm mẽbrũ distinctõis. q̃ talr ẽ. Si loq̃mur de specie peri omissiõis ꝛ cõmissiõis formalr (.i. mortalr) sic nõ dr̃ñt specie (scz ad sensum dicendũ) Probat sic. q̃cũq; ad idẽ ordinant (.i. ad vnũ finẽ ꝓpriũ) ꝛ ex eodẽ motiuo ꝓcedũt sunt eiusdẽ spẽi formalr (hoc ẽ in eẽ moris) sz hõ pt ꝓstringere de omissione ꝛ ꝓmissiõe. g̃ tũc sunt eiusdẽ spẽi mortal. ¶ Circa maiorẽ nota. ne videat ꝑdicere his q̃ dicta sunt ar. ꝓº. qz ex motiuo impatiuo ꝛ effectiuo ꝛ ex pte agẽtis. petã nõ hñt vnitatẽ spẽi. saltẽ ꝓpinq. vt dictũ fuit ar. iij. Sz ex motiuo finali ꝛ ex natura act⁹ hñt vnitatẽ. ꝛ pfertiz hñt spẽm mortalẽ vnã formalr. si ex ꝓprijs obiect⁹ nõ habeãt aliquã bonitatẽ vl malitiã mortalẽ. sz tñ ex fine sicut ẽ in posito

Universidad de Deusto
Biblioteca

de omissione q̃ non ẽ p se bona nec appetibil'. nisi ratione alicuⁱ⁹ finis ponitur ꝛ de se boni. Et g̃ ỏr D. notanter. qr ad idẽ oꝛdinant. ꝛ ex eodẽ motiuo ꝓcedunt. q̃si diceret vnitas motiui effectiui nõ sufficit. ſz reqrit etiam vnitas motiui f. nal'. ſcz ei⁹ in qõ oꝛdinant. ex diuersitate etiam causaꝝ motiuaꝝ effectiue suo mõ. sicut ex rõne agẽdi nõ arguit diuersitas virtuũ. qr litigiũ ẽ ex specie vnũ virtũ. ꝛ tñ ex multꝫ causis oriri ꝑt. vt pꝫ ²ª²ᵉ. q. cxv. ar. ꝑ. Et ilꝫ lo ergo attẽdit vnitas vl' diuersitas qõ dat spẽm imediatã actui ꝛc. Et q̃ dixit D. sanc. ar. iij. motiua ꝛ ꝓncipia actiua pcoꝝ (penes q̃ pcã nõ distinguunt') in ²ª²ᵉ. vo cat pcã causas. His notaꝫ, pbat maior ex supꝺ dictꝫ. Ex fine, ꝓpinq̃ hñt aliq̃ bonitatẽ mozalẽ. g̃ ex vno motiuo fiꝫ nali vnã spẽm. ꝛ ex pluribꝫ plures. Tenet ꝓña. qr idẽ ẽ rõ vnitatꝫ ꝛ diuersitatꝫ. ſcz vnũ rõ vnitatꝫ. plurif. catũ ratio pluralitatꝫ ꝛc. Minoꝛ ẽ declarat ꝓ⁹ exẽplo. ſcõo rõne. ibi. Semp eim̃ ꝛc. Exẽplũ ẽ. qr auar⁹ ad ꝓgregãdã pecuniã rapit. ꝛ nõ dat ea q̃ dare dꝫ. ꝛ gulosus ad satisfaciendũ gule supflue comedit. ꝛ ieiunia debita ꝑtermittit ꝛc. vbi ꝓstat q̃ talis omissio ordinat' in eũdẽ finẽ cũ ꝓmissione Licet cim̃ ꝛ rape ꝛ nõ dare vbi q̃s dare dꝫ inuoluant deꝫ formitatẽ inuitticie. tñ vt referunt' in finẽ auaricie habent vnã spẽm mozalẽ. sic ei aliq̃s omittit dare q̃d dꝫ. Deiñ ibi

¶ Semp eim̃ i rebꝰ negatio fundat' sup aliq̃ affirmatõe q̃ ẽ q̃dãmõ cã ei⁹. vñ etiã in rebꝰ naturalibꝰ eiusdẽ rois ẽq; ignis calefaciat ꝛ q; nõ infrigidet.

¶ Probat minoꝛẽ rõne tali. Semp negatio fundat' sup aliq̃ affirmatõe. q̃ ẽ q̃dãmõ cã ei⁹. ſz pctm̃ omissiois assimilat' negatõi. vt patuit. igit' ꝛc. Maioꝛ pꝫ in naturalibꝰ. qr eiusdẽ rõis ꝛ idẽ fundamẽtũ ẽ ꝛ ꝓncipiũ. q; ignis calefaciat ꝛ nõ infrigidet. sic ex eodẽ motiuo finali. ꝓuenit q; facio hoc ꝛ aliud omitto. ḡre omissio fundat' in aliq̃ affirmatõe. i. motiuo finali eodẽ cũ actu aliq̃. Notãter ãt ỏr D. q̃ elt q̃dãmõ cã ei⁹. qr negatio ꝛ si nõ habet cãm ꝓductiuã ꝛ effectiuã. hꝫ tñ cãm fundatiuã positiuã realẽ vel itellectã aut imaginatã. vt hꝫ D. in de malo. mate. ij. q. ꝯ. ad. ix. ¶ Nota ãt q; omissio magꝭ assimilat negatõi in subiecto apto nato q̃lis ẽ puatio. ꝛ ꝑ ꝓña fundat' sup aliq̃ affirmatõe. hoc ẽ aliq̃ motiuo finali. Hã de se nõ hꝫ rõem final' vl' appetibil'. ꝛ ꝑ ꝓña ẽ eiusdẽ spẽi cũ actu. non q̃cũq; ſz, ꝓcedẽte ex eodẽ motiuo ꝛ ꝓpinq̃. Et ꝯ intendit D. sanc. ¶ Nota ãt q; hic ar. multa ꝓsupponit. vtpote q; negatio nõ hꝫ naturã nec spẽm ꝓprie Esto. habeat aliquã entitatẽ vl' formalitatẽ ex itellectu. qõq; habeat reduci ad affirmatõis cãm. Circa q̃ posset dubitari. an habeat ꝓpriã ꝓceptibilitatẽ ꝛ itelligibilitatẽ. ꝛ plura id genꝰ de q̃lꝫ habef i. ꝓ. meraph. ꝛ alibi. vide si placet. de distinctõe puationis ꝛ negatõis. vide i meraphy. in. v. Textu. cõ. xxvij lectõe. vix. in D. sanc. ꝛ in postꝫ dicamẽꝫ Aristotel'.

☞ Circa argumẽtũ in ꝓiũ nota ꝛ circa tacta i cor. q; esto rapina habeat speciale deformitatẽ oppositã iustitie ex pte obiecti. qõ ẽ res aliena p violentiã rapta. hꝫ tñ et aliã formalitatẽ ex pte finis in auaro. sicut ꝛ q̃ furat' vt mechet magꝭ mechus ẽ q̃ fur apõ phm. Nõ eim̃ ẽ incõueniens vt in eodẽ ꝓmittant' plura pcã formal'. i. plures deformitates pluriũ pctoꝝ. vt patuit supꝺ. Et omissio illa ſz nõ dare q̃ dare dꝫ. cũ sit ꝑt finẽ auari (ſz ꝑt abundãriã) ẽ eiusdẽ spẽi mozal'. Et sm D. ²ª²ᵉ. q. lxvj. ar. iiij ad ²ᵐ. Ad idẽritatẽ spẽi in pctis reqrit' vnitas finis ꝓpinq̃. finis ãt remoti vnitas nõ sufficit. Rapina igit' ꝛ omissio sunt eiusdẽ spẽi formal'r rõe finis ꝓpinq̃ intẽti ab auaro.

ꝑsit cẽ vnius spẽi natural'. Cõcedit. si ãt intelligit q; non possint cẽ vnⁱ⁹ spẽi formal' ꝛ mozal'. Dico q; nõ sunt vnⁱ⁹ spẽi mozal' ex equo. ita q; negatio ꝑ se habeat spẽm mozalem. tñ reductiue ẽ in specie affirmatõis ad quã seq̃t. vel ex cuⁱ⁹ motiuo finali. pcedit. sicut ꝛ in naturalibꝰ. Negatio vl' magꝭ ꝓpriatio reducit' ad genⁿ affirmatõis. vt pꝫ tuit. q. lxxj. ar. vj. et ita nõ dare vel nõ facere ꝓpter finem auaricie. ẽ eiusdẽ spẽi mozal' cũ actu exercito ꝓpter finem auaricie. Et g̃ hꝫ pꝫ ad. pbatõem minoris. si ꝯ illũ sensuꝫ ꝓcedat. qr negatio nõ hꝫ spẽm ꝑ se ſz reductiue. vt patuit Ad ꝓña. g̃ omissio ꝛ cõmissio nõ ꝑñt cẽ eiusdẽ spẽi materiał' ꝛ natural'. ꝓcedit. si intelligit de mozali. negat' saltẽ reductiue. vt patuit.

¶ Utrum pctm̃ ꝓueniẽter diuidat' in pctm̃ cordis oris ꝛ operis.

h

Ad septimũ sic ꝓcedit. Uidet' q; incõueniẽter diuidat' pctm̃ in pctm̃ cordis. oris ꝛ opis. Augⁿ. eim̃ in xij. de tri. ponit tres gradⁿ pcti q̃ꝛ ꝓmus ẽ cũ carnalis sensus illecebrã q̃dã ingerit. q̃d ẽ pctm̃ cogitatõis. Secⁿs gradⁿ ẽ q̃n sola cogitatõis ꝛectatõe aliq̃s ꝛtⁿ⁹ est Tertⁱ⁹ gradⁿ ẽ q̃n faciendũ discernit' ꝑ ꝓnsium. sed tria hec ꝓtinẽt ad pctm̃ cordis. g̃ incõueniẽter peccatũ cordis ponit' q̃si vnũ genⁿ pcti. ¶ Ꝓ. Greg. in iij. Mozal'. ponit qttuoꝝ gradⁿ pcti. q̃rũ ꝓmus est culpa latẽs in corde. secⁿs cũ exterⁿ⁹ publicat'. tertⁱ⁹ est cũ ꝓsuetudine roborat'. q̃rtⁱ⁹ est cũ vlcꝫ ad ꝑsumptionẽ diuine misericordie. vel ad ꝛspationẽ hõ. pcedit. vbi nõ distinguit' pctm̃ opis a pctõ oris. ꝛ addũtur duo alij ꝛccatoꝝ gradⁿ. g̃ incõueniẽs fuit ꝑma diuisio. ¶ Ꝓ. nõ pt cẽ pctm̃ in ore vel in ope nisi fiat ꝑus in corde. g̃ ista pcta spẽ nõ dñt. nõ g̃ zebet ꝛtra se inuicẽ diuidi. ¶ Sz ꝛtra ẽ q̃d Hiero. ỏr supꝺ Ezech. Tria stꝫ gñalia ꝛlecta q̃bꝰ humanũ subiacet genⁿ. aut eim̃ cogitatõe aut ſmone. aut ope peccamⁿ

¶ Hic septimo inqrit de q̃dã alia diuisione pcti. cuꝫ ſcz diuidit in pctm̃ cordis ꝛc.

¶ Rñdeo dõm q; aliq̃ inueniũtur differre spẽ dupliciter. Uno mõ ex eo q; vtrũq; hꝫ spẽm ꝓpriã sic equus ꝛ bos dñt spẽ. Alio mõ sic sm diuersos gradus in aliq̃ gñatione vl' motu accipiũt diuerse spẽs sicut edificatio ẽ ꝓpleta gñatio domⁿ. collocatio ãt fundamẽti ꝛ erectio parietis sunt spẽs incõplete. vt pꝫ ꝑ ꝑhm i. x. eth. ꝛ idẽ etiã ꝑt dici i gñatõibꝰ aialiũ

¶ Qm̃ titulⁿ q. ꝑt itelligi de specie ꝓpleta vel icõpleta tõ D. in isto ar. ꝑ. ponit notabile distinctm̃ declarãs illũ duplicẽ itellectum. Secũ rñdet q̃ ad ambos sensus. ibi Sic igit' pctm̃. Distinctio g̃ est. q; aliq̃ inueniunt' differre specie dupliciter. Uno⁰ ex eo q; vtrũq; hꝫ spẽm ꝓpriã Alio mõ sicut sm diuersos gradⁿ in aliq̃ generatõne vl' motu accipiunt' diuerse spẽs. sicut edificatio ẽ ꝓpleta generatio domus. Collocatio ãt fundamẽti ꝛ erectio parietꝫ sunt incõplete. vt pꝫ. x. ethicoꝝ. Et idẽ ꝑt dici in generatõibꝰ aialiũ. sicut generatio hois ẽ ꝓpleta. embrionis ãt ꝛ viuentis vita plante ẽ imperfecta. ¶ Ubi nota. q; edificatio est vnⁿ mot⁹ totalⁱ⁹ ꝯhendẽs sub se multos motus ꝑriales. distinctos specie imperfecta q̃ distinguunt' a seinuicẽ specie. imperfecta. ꝛ etiã a tota generatõe ꝓpleta. Et rõ ẽ. qr generatio speciẽ recipit sm formã. q̃ ẽ finis generatõis. Cõstat ãt q; aliud ẽ forma totⁱ⁹. ꝛ aliud forma ꝑtiũ. Quare ꝛ generatões dñt specie abinuicẽ. ꝛ sicut forma totius domⁱ⁹ ẽ ꝓpleta ꝛ pfecta. Forme ãt ꝑtiũ sunt imꝑfecte. ita et ꝓstructio domⁱ⁹ ẽ pfecta. nullo exteriori indigẽs ad pfectionẽ. ꝛ sibi aliaꝝ ꝑtiũ. Et g; hec intelligit' sm membrum scz q; alio mõ aliq̃ distinguunt' specie sm diuersos gradⁿ scz ꝑtiales incõpletos vltⁱ⁹ ordinabiles in vnũ terminum totalẽ ꝓpletũ. Quõ ãt ista distinctio ad ꝓpositum accipienda sit statim declarabit'. ¶ Nota secⁿo de generatõe aialiũ. qr tota generatio cõphendit sub se multas ꝑtiales generatões distinctas sm distinctiõem ꝑtialium formaꝝ sibi succedentiũ. Tota vero gñatio denolat' ab vltima forma ꝓpleta ꝛ a natura intenta. Quare D. bñ ỏr. idẽ ꝑt dici de generationibꝰ aialiũ q̃ sunt gñatões naturales. sicut dictũ ẽ de generatõibꝰ artificialiũ. qr sicut in artificialibꝰ. gñatio ꝓpleta hꝫ spẽm a forma totⁱ⁹ ꝓpleta q̃ ꝓphendit ꝛ ꝑsupponit multas formas ꝛ generatões ꝑtiales. sic ẽ in gñatõe aialis q̃ ꝑus hꝫ formã imꝑfectã deinde ꝑfectiorẽ. vltio ꝓpriã q̃ gñatio totⁱ⁹ ỏr. Et de hꝫ habes ꝑ. ꝑte. q. cxvij. ar. ij. ad ſcm. vbi clare ponit plures ꝑtiales gñatões sibi succedere anteq̃ ꝑducat' genitũ ꝓncipalⁱ intentũ. Unde. ꝑ maiorẽ intellectu ſcdi mẽbri distinctõnis D. sanc. in. x. ethicoꝝ. et in de ꝑtutib. q. vltima. arti. vltimo. in corꝑe.

¶ Sic igit' pctm̃ diuidit' ꝑ hec tria scz pctm̃ oris. cordis ꝛ opis. nõ sic ꝑ diuersas spẽs ꝓpletas. nã cõ summatio pcti ẽ i ope. vñ pctm̃ opis hꝫ spẽz ꝓpletã

¶ Respõdet ad q̃stiũ dupliciter intellectũ. ꝛ iõ sm ꝯ ponit duas ꝛclones miſuas. ſcda ibi. Sz ꝓma inchoatio. Cõclusio ꝓma miſiua q̃ ad ꝓmũ intellectũ q̃stio negativa est tal'. Pctm̃ ꝓuenienter diuidit' ꝑ hec tria (scz pctm̃ oris cordis ꝛ opis) nõ sicut ꝑ diuersas spẽs ꝓpletas Probat ꝛcio. solũ pctm̃ opis hꝫ spẽm ꝓpletã. ꝛ ẽ vltim⁹ gradus pcti. igit' ꝛcio ꝑa. Añs pꝫ. qr ꝓsummatio pcti ẽ in opere. qõ inchoat' in corde. ꝛ manifestat' in ore. Tũc ibi

¶ Sz ꝓma inchoatio eiⁿ ẽ q̃si fundatio in corde. Secⁿs ãt gradⁿ eiⁿ ẽ in ore sm q; hõ ꝓrupit facile ad manifestãdũ ꝓceptũ cordis. Tertⁱ⁹ ãt gradⁿ iã ẽ in ꝓsummatõe opis. Et sic hec tria differunt sm diuersos gradus ꝓccati.

¶ Ponit secⁿdam ꝛclonẽ miſuã q̃ ad ſcm sensuꝫ q̃stionis talẽ. Hec tria pctm̃ cordis oris ꝛ opis dñt sm diuersos gradus pcti. scz qñ segatim inueniunt'. ꝛ eadẽ tria ꝓtinent ad vnã ꝑfectã pcti spẽm. Illⁱ⁹ ꝛclonis D. ꝑ⁰ ponit ꝓmã ꝑtẽ cũ ei⁹ pbatõe. secⁿo secⁿz. ibi. Patz tñ q; hec tria. Probat ꝑª ps. pcti in corde ẽ inchoatio ꝛ ꝑm⁹ gradⁿ. Secⁿs gradⁿ ãt pcti ẽ in ore. sz tertⁱ⁹ ẽ ꝓsummatio in ope. igit ꝑª ps ꝛclonis ꝑa. Patz ꝓña. qr sicut positio fundamẽti est spẽs incõpleta. ꝛ ꝑm⁹ gradⁿ edificatiõis domⁱ⁹. silr erectio parietũ. hꝫ introductio formẽ totⁱ⁹ ẽ spẽs ꝓpleta. sic in ꝓposito. q̃n pctm̃ cordis ẽ sine alijs. ẽ spẽs vl' magꝭ gradⁿ pcti imꝑfectⁱ⁹. pctm̃ oris silr imꝑfectⁱ⁹ gradⁿ. hꝫ opis ꝑfectus gradus. ¶ Nota tñ circa ista. q; nõ videt' oino silr de generatõibꝰ imꝑfectꝫ aialis ꝛ ꝑrialibꝰ generatõibꝰ dom⁹ mus. ꝛ de illis trib⁹ pctis. qr termini specificãtes has generatões hñt distinctas spẽs. hꝫ ineq̃les. vt aia vegetaria hꝫ spẽm distinctã ab aia. sensitiua. Sz i ꝓposito. qr illa tria ꝓueniunt ab eodẽ motiuo (etiã q̃n sepant') a q̃ hñt spẽm. Iõ sicut supꝺ. q. lxj. ar. ꝑ. dictũ fuit. q; illa q̃ recipiũt spẽz ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

aliq̃ ad qõ ordinank. pñt fm seip̃am diuersificari in plus vl̃ minus. z nihilomin⁹ sunt eadẽ in specie ꝓpter vnitatem ei⁹ ad qõ ordinank. vt fuit exẽplificatũ de motu. sic in ꝓposito pcti cordis ẽ in eadẽ specie morali q̃n̄ solitarie fit cũ pctõ opis z oris. Sed hz illã spẽm imꝑfecte. z alia hñt eandẽ spẽm. sz ꝑfectius. z solũ ꝑfectũ opis ꝓplete. ita q̃ sunt tres grad⁹ in vna specie pcti. z tria pctã. q̃n̄ separatim inuenirẽ. Tria dico nõ specie morali distincta. sz tria materialr z numeralr distincta habẽtia vnã spẽm moralẽ fm magz z min⁹. ꝑpt maiorẽ z minorẽ accessum ad specificãs motuũ. Propt⁹ eñ accedit ad vindictã q̃ in ope eã exercet. q̃ q̃ eã solo cordẽ desiderat. vl̃ etiã desideratã ꝓbo manifestat. Et illa videt mens D. cũ dr. z sic ꝓz q̃ hec tria dr̃ fm diuersos grad⁹ pcti (supple eiusdẽ in specie morali) pz tñ q̃ hec tria ptinẽt ad vnã ꝑfectã pcti spẽm. q̃ videlz spẽs repibilr ẽ in trib⁹ q̃dib⁹. Sile ẽ aũt exẽplũ D. de generatõib⁹ imꝑfect⁹ in B. q̃ z ꝓpenõ hñt spẽm ꝓpletã sz vltia tñ in quã ordinant. Sic z B solũ pctñ opis hz illã spẽm ꝓplete. Sz B interest. vt patuit. q̃ alibi (sz i generatõib⁹) sunt diuerse spẽs. hic aũt diuersi gradus eiusdẽ spẽi. Et videt hec D. inmisse cũ dr. q̃ pctñ nõ diuidit q̃ hec tria. sicut ꝓ diuersas spẽs ꝓpleras (et in B silitudo) sed fm diuersos gradus pcti. sz eiusdem spẽi. z cece dissimilitudo. Deinde cum dicit

¶ Patet tñ q̃ hec tria ptinẽt ad vnã ꝑfectã peccati spẽm. cũ ab eodẽ motiuo. pcedãt Iracũd⁹ eñ ex B q̃ appetit vindictã. ꝓmo q̃dẽ ꝓturbat in cordẽ. scõo in ꝓba ꝓtumeliosa prũpit. tertio ꝓbo pcedit vsq̃ ad facta iniuriosa. z idẽ ꝓz in luxuria z i q̃libet alio pctõ

¶ Annectit scõam ꝓpr̃ ꝺclonis 2ª. q̃ fuit Et hec tria ptinẽt ad vnã ꝑfectã pcti spẽm. q̃ ꝓbat sic. q̃cũq̃ ab eodẽ motiuo pcedũt ptinẽt ad eandẽ spẽm pcti. sz ista tria pcedũt ab vno motiuo finali. igit ptinẽt ad vnã spẽm. Maior patuit ar. vj. et. ij. z q̃ plus ẽ si sic ab eodẽ motiuo. pcedẽtia sunt subordinata. q̃n̄ sil⁹ inueniunt ptinẽt ad vnum pctñ nũero. Minor declarat exẽplarit. Iracũdus eñ ex B q̃ appetit vindictã ꝓ turbat in cordẽ. 2º in ꝓba ꝓtumeliosa prũpit. 3º. pcedit vsq̃ ad facta iniuriosa. z idẽ ꝓz in alijs. Que tria de plano ordinant ad vindictã habendã vt finẽ. ergo sunt eiusdem spẽi morallis. z sic intelligitur ꝺcto de specie moris. nõ de specie nature. de q̃ ꝓstat q̃ distinguũt. ¶ Nota aũt. q̃ dictũ ẽ circa maiorẽ q̃ distinguũntur a seinuicẽ g̃dualr in eadẽ specie. dũ sep̃atim inueniũt. vt ꝓz ad 3ⁿ⁹. Dũ aũt sic ꝓcurritur. sz respectu eiusdẽ obiecti hñt rõem vni⁹ pcti. etiã fm nũer̃ moralr loquẽdo. sicut sup̃ q. xvij. dictũ fuit q̃ act⁹ imꝑat⁹. z ipe riũ hñt rõnem vni⁹ act⁹ moralr ꝛc. ¶ De mate. illi⁹ ar. vide in Doc. in 2º. dis. xlij. q. ij. ar. ij. vbi hz q̃ ẽ q̃si diuisio tot⁹ potestatiui. z scõs icludit p⁹ⁿ Habet q̃q̃ ibidẽ. q̃ cuius lingua sit exteri⁹ mẽbrũ. tñ int̃ alia ẽ magz ꝓpinquũ interiori actui fm q̃ ꝛgruit locorũi. q̃ loquutio ẽ signũ interioris actus Et io quẽdã gradũ hz in ꝑcessu pcti locutio. int̃ pctñ cogitatõis z opis. ¶ Nota q̃ in pctõ cogitatõnis. vl̃ cogitatõis intelligit oñe pctñ q̃ in solo interiori actu ꝓsistit Et io includit etiã affectio sine q̃ nullũ pctñ ẽ ꝛc. ¶ Nota q̃ Scot⁹ in 2º. dis. xlij. in q̃rta q. locꝺ de ista diuisione. z dr q̃ Hieronym⁹ nõ diuidit ꝺ pctñ formalr. nec subiectum pcti formalr. q̃ ꝺ ẽ act⁹ volũtat⁹. z nõ cogitatio. nec fmo nec op⁹ exteri⁹. nec etiã originale pctñ. q̃ illũ solũ ẽi aia Sz distinguit ꝺ tñ subiectũ materiale pcti. z posset ꝺtineri illa diuisio pcti sub duplici mẽbro. s. q̃ qõdã ẽ pctñ

in actu interiori. qõdam ꝓsistit in actu exteriori. ꝓmo⁹ ẽ pctñ cogitatõis. 2º sub diuidit. q̃ sic ꝓtinet locutõnem z operatõem. q̃ locutio magis ꝓuenit hoi vt ẽ rõnalis. z vt ẽ hõ. q̃ vt sic ẽ cõicatiuus. z sic circuloq̃mur actũ exteriorẽ ꝺ duo mẽbra. Et dr intelligi diuisio positiue q̃ ad pctñ ꝓmissiõis. z negatiue q̃ ad pctñ omissiõis. in cogitatõne locutõe z ope. Dicit ille. Sz patz q̃ Doc. magz tribuerit huic diuisioni. z eã. pfundi⁹ penetrauit. Scot⁹ eñ defizit ab intentõe Hieronymi. reducẽdo locutõem z opus in vnũ mẽbrũ. Nã intẽtiõis Hieronymi ẽ distinguere ꝺ la duo vt diuersos grad⁹ pcti. in locutõe eñ manifestat pctñ. in ope explet. vt ꝓz ad 2ᵐ. Vñ esto nõ distinguãtur formalr. q̃n̄ pcedũt ab eodẽ motiuo. tñ distinguunt fm maiorẽ. pcessum pcti eiusdẽ. tãq̃ diuersi grad⁹. q̃re nõ est diuisio subiecti interialr pcti. sz magz modalr z gradualis ipius pcti ꝛc. Et hec patẽt ex auctoritate B. Hieron. in argumẽto in ꝓhũ adducta. q̃ distinguit ista tria in rõne delicti. Quare nõ ẽ mens eius. q̃ ista diuisio itelligat de subiecto pcti. vt Scot⁹ exponit. sz de peccato ipo. vt D. sanct. per arti. declarauit.

☞ Argumentũ in ꝓtrariũ ẽ. p iam dicta ꝺclusione.

¶ Ad pmũ q̃ dõm. q̃ oẽ pctñ cordis cõuenit in rõne occulti. z fm B ponit vn⁹ grad⁹. q̃ tñ p tres gradus distinguit. sz cogitatões. ꝛlectatões. z ꝓsensus.

¶ Placet maior. q̃ ẽ ꝛ. Aug. Sz dico q̃ pctñ cogitatõis delectatõis z ꝓsensus ꝓuenit̃ in rõe occulti. z sic ꝓstituũt vnũ gradũ B positũ. s. pctñ cordis. Gradũ (in quã) q̃si integratũ ex trib⁹ gradib⁹. Minor ꝓcedit. Sz negat ꝓna. q̃ illi tres gradus ꝓtinent sub vno gradu. q̃ oẽs dicũt pctñ latẽs z occultũ. z ea rõe pctñ cordis ponit vn⁹ grad⁹ pcti. Vñ illi tres grad⁹ q̃s ꝛ. Aug. ponit sub diuidũt pctñ cordis. tãq̃ cõius. vl̃ q̃si totũ integle.

¶ Ad scõm dõm. q̃ pctñ oris z opis ꝓueniũt in manifestatõe. z ppter h a Greg. sub vno ꝓputantur Hiero. aũt distinguit ea. q̃ in pctõ oris ẽ manifestatio tñ z p̃ncipalr intẽta. in pctõ ꝺ opis ẽ p̃ncipalr expletio interioris ꝓcept⁹ cordis. sz manifestatio est ex ꝓsequẽti. ꝓsuetudo ꝺ ꝛcipatio sunt gradus ꝓsequẽtes post spẽm ꝑfectã pcti sicut adolescẽtia z inuẽtus post ꝑfectã hois generatõem

¶ Ad maiorẽ. placet. q̃ dr ꝛ. Gregor⁹. sz aliũde distinguit ipe grad⁹ pctõ q̃truor. q̃ ꝛ. Hieronym⁹ tres. Dico vltra. q̃ Grego. sub 2º ꝓhẽdit duos grad⁹ B positos. sz pctñ oris z opis. rõe ꝓueniẽtie in manifestatõe q̃ videlz vtrũq̃ manifestũ ẽ. Sz q̃ aliter se hñt ad manifestatõem. io ꝛ. Hiero. distinguit. Jn pctõ eñ oris per cans intrẽdit p̃ncipalr solũ manifestatões ꝓcept⁹ cordis z affectõis. Jn pctõ ꝺ opis p̃ncipalr intẽdit ꝓsummare z explere affectũ cordis ꝺ alia rõe Gregor⁹ ꝓhẽdit duos sub vno. Alia rõne Hiero. distinguit exprẽsse vtrũq̃. Vltra Tertius ẽ ꝛc. Dico q̃ tert⁹ q̃rtus grad⁹ positi a ꝛ. Grego. nõ ptinẽt ad spẽm pcti. vl̃ inchoatã vel cõpletã. sz ꝓsequunt spẽm ꝑfectã pcti. q̃ post ꝓsummatum pctñ sequt̃ plumptio vel desperatio de q̃bꝰ loqt̃. Vltra. vbi nõ distinguit pctñ opis a pctõ oris. Vltra ẽ. q̃ ꝓueniũt in manifestatõe. sz aliter z aliter vt dictũ ẽ. Et dico q̃ vtrũ ẽ. q̃ addunt duo grad⁹. sz hi sequunt spẽm ꝓpiam. Hiero. aũt ponit solũ q̃ ptinẽt ad spẽm z nõ sequũt Ille re negatur ꝓsequẽtia. q̃ vtrũq̃ diuisio ẽ ꝓueniẽs. sed fm aliam considerationem ꝛc.

¶ Ad tertiũ dõm. q̃ pctñ cordis z oris nõ distinguunt a pctõ opis q̃n̄ simul cũ eo cõiungũt sz put q̃libet hoz p se ꝺuenit. sicut etiã ps mot⁹ nõ distinguit a toto motu q̃n̄ mot⁹ ẽ ꝓtinuus. sed solum quãdo motus sistit in medio

¶ Antecedens ꝓcedit. sz q̃ nõ p̃t ee pctñ in ore. vl̃ in ope. nisi ꝑius fiat in cordẽ. q̃ act⁹ exterior nõ hz rõez pcti nisi accedẽte ꝓsensu volũtarz. puta deliberatõe rõis. Nãalr nõ haberet ratõem act⁹ humani. Tamẽ p̃t ee pctñ cordis sine aliqs. z peccatum oris z cordis sine peccato operis ꝛ. q̃ ista pctã specie non dr̃ãt. Nec quando sunt ꝓiũgunt. imo rũe hñt rõem vni⁹ pcti in nũero. Cũ q̃ stat q̃ distinguunt vt diuersi grad⁹ nũero eiusdẽ pcti in specie q̃n̄ seorsuz z p se ꝺueniunt. Et sic ꝛ. Ratio ꝺclonis vt dictũ ẽ. sicut volũtas ꝑtes exteriori actui ẽ vnũ pctñ. z voluntas sine actu z cũ actu postea. sunt duo pctã. vt patuit ꝛ.

S ¶ Utrũ pctã diuersificentur specie fm abundantiam et defectum.

AD octauũ sic pcedit. Videt q̃ supabundãtia z ꝺfect⁹ nõ diuersificẽt spẽs pctõz. Supabũdãtia eñ z ꝺfect⁹ dr̃ãt fm magis z min⁹. sz magis z min⁹ nõ diuersificãt speciem pctõz. q̃ supabũdãtia z ꝺfect⁹ nõ diuersificãt spẽm. q̃ ciem pctõz. ¶ P. sicut pecatũ in agibilibꝰ est ex B q̃ recedit a rectitudine rõis. ita falsitas in speculatiuis est ex B q̃ recedit a ꝛitate rei. sz nõ diuersificãt species falsitatis ex B q̃ aliqs ẽt plus vel min⁹ eẽ q̃z sit in re. q̃ etiã nõ diuersificãt spẽs peccati ex B q̃ recedit a rectitudine rõnis in plus vel min⁹. ¶ P. ex duabus speciebꝰ nõ ꝓstituit vna spẽs. vt Prophy. ẽtz supabũdãtia z ꝺfect⁹ vniunt̃ in vno pctõ. sunt eñ simul q̃dã illiberales z pdigi. quoz duoz illiberalitas est pctñ fm ꝺfectũ. pdigalitas aũt supabũdãtiã. q̃ superabũdãtia z ꝺfect⁹ nõ diuersificãt spẽm pctõz

¶ Sz ꝓtra. ꝓtraria dr̃ãt fm specie. nã ꝓtrarietas est differẽtia fm formã. vt dr̃ in x. metaphi. sz vitia que dr̃ãt fm abũdãtiã z ꝺfectũ sunt ꝓtraria. sicut illiberalitas pdigalitati. q̃ differũt fm speciem

¶ Hic q̃rit de q̃dã alia diuisiõe pctõz. q̃ ẽ fm supabãtiã et defectũ. sic diuidũt extrema ꝑtez. vt pdigalitas z auaricia. vl̃ intẽperãtia z insensibilitas. vl̃ audacia z timiditas. Querit q̃. an tal⁹ diuisio sit fm diuersas spẽs. Et est rõ dubitatõis. q̃ cũ rã abũdãtia q̃z defect⁹ sit ꝺ recti⁹ dine z medii obꝑuatiũ vni⁹ ꝑtez. posset videri q̃ nõ faceret distincta pctã fm spẽm.

¶ Rndeo dõm. q̃ cũ in pctõ sint duo. sz ipe act⁹ et inordinatio ei⁹. put recedit ab ordine rõnis z legis diuine. spẽs pcti attendit nõ ex pte inordinatõis q̃ ẽ pter intẽtõem peccãtis. vt sup dictũ ẽ. sed magis ex pte ipi⁹ act⁹ fm q̃ terminat ad obiectũ in qõ ferk intẽtio peccãtis. z io vbicũq̃ occurrit diuersus motiuũ iclinãs itẽtõez ad peccãdũ ibi ẽ diuersa spẽs pcti

¶ D. breuit rndet ꝑ vnã ꝺclonẽ satisfacientẽ. z q̃sito et q̃rentẽ talẽ. Hmõi pctã (sc. q̃z vnũ est in abũdãtia. et excessu medij ꝑtez. aliud i defectu) nõ solũ dr̃ãt specie. sz etiã sunt sibijnuicẽ ꝓtia. ꝓbat. vbicũq̃ occurrit diuersus motiuũ obiectale z finale. ꝓpinquũ. inclinãs intentõem ad peccãdũ. ibi ẽ diuersa spẽs pcti. Et si motiũ sit ꝓhibitiũ. ẽ ꝓhibitum pctñ. sz diuersus ẽ motiũ ad peccãdũ in pctis q̃ sunt fm supabũdãtiã. z in pctis q̃ sunt fm ꝺfectum. q̃nimmo sunt ꝓtia motiua. igit ꝺcto vera. Doc. ꝺ⁰ ponit maiorez. scõo minorẽ cũ ꝺclone. ibi. Manifestũ ẽ aũt ꝛ. Maiorẽ q̃ ꝓbat q̃si ꝑ viã diuisiõis sufficientis. in pctõ sunt duo. sz ipe act⁹ z inordinatio ei⁹. put recedit ab ordine rõis z legis diuine. sz spẽs pcti nõ attendit ex pte inordinatõnis. vt patuit ar. ꝺ⁰. q̃ ꝑter intentõez peccãtz. sz ex pte ipi⁹ actus fm q̃ terminat i obiectũ in qõ ferk intẽtio peccãtz. q̃ seqt maior q̃ ꝓbicũq̃ ꝛ. q̃ sicut se hz obiectum ad actuz. ita vnũ obiectũ ad vnũ actũ. z plura ac diuersa ad plures. sz obiectũ motiũ dat spẽm. igit vnũ obiectũ vnã spẽm. et plura plures spẽs. z ꝓtia ꝓtias spẽs. ¶ Nota ꝺ⁰ circa istã maiorẽ ꝓbã D. q̃ clare loqt̃ de motiuo obiectali qđ tenet se ex pte act⁹. z nõ de cã motiua effectiua ex parte agẽtz. q̃ ipellit z disponit. vt talẽ vel talez actũ circa determinatũ obiectũ itendat. ¶ Nota scõo circa ist⁹ maioris ꝓbatiõez. q̃ spẽs pcti sumit ex obiecto in qđ ferk intentio peccãtz. nõ solũ psequendo obiectũ. sz etiã fugiendo. vt patebit. q̃ motiũ insensibilitatz. cui⁹ est horrere z fugere delectatões debitas. sunt delectatões vt habite odio et abhominabiles insensibili. ¶ Nota tertio. q̃ pctñ consistens i abũdãtia. hz q̃dẽ alia ꝺ motiuis cõ ꝓsistẽs in defectu. z alia bono rõis. z medio ꝛitatz repugnat. q̃ aũt sq̃ loqmur de pctõ vt act⁹ hũan⁹ ẽ q̃ vt sic q̃ respicit obiectũ. io talia pctã sortiunt spẽz penes obiectũ. q̃ ꝓtia sts in ꝓposito. io talia distinguunt̃ specie vt act⁹ hũani Et eñ etiã vt pctã formalr. q̃ diuerse sunt inordinatões ꝓsequẽtes diuersa obiecta. quẽadmodũ i art. v. dictũ fuit de veniali z mortali q̃ aliqñ ꝓsequunt spẽm z p se obiecta. Tñ D. ea distinguit ponẽs ex motiuo cõi ex inordinatõe. q̃ motiũ hz se p se nõ inordinatio. Et scõo. q̃ inordinatio ꝓsequitur motiũ nõ ecõtra. Cõsequenter cũ dr

¶ Manifestũ ẽ aũt q̃ nõ ẽ idẽ motiuũ ad peccãdũ in pctis q̃ sunt fm supabundantiã. z in pctis q̃ sunt fm ꝺfectũ. q̃nimmo sunt ꝓtia motiua. sicut motiuũ in pctõ intẽperãtie ẽ amor ꝛlectationũ corpaliũm. motiuũ aũt in peccato insensibilitatis ẽ odiũ earũ. vñ hmõi pctã nõ solũ differũt specie. sed etiã sunt sibi inuicem contraria

¶ Ponit minorẽ quã declarat exemplarit. Motiuũ pcti intẽperãtie ẽ amor delectationũ corpaliũ. i. ipe delectatões corporales amare z desiderare (Inordinate tñ) Motiũ ꝺ⁰ i pctõ insensibilitatz. ẽ odiũ earꝰ (. i. ipe abhominabiles exites faciũt fugã z derelictatões sui) Sz constat q̃ delectatões amare. z habite odio sunt vt sic ꝓtia motiua. q̃ vt amare mouent ad ꝓsequendũm. vt odiose ad fugã. Sicꝛ posset oñdi i alijs. q̃ motiũ illiberalitatis siue auaricie. sunt pecunie amare z habite in ꝑcio. motiũ ꝺ⁰ pdigalitatz. sunt pecunie vt nõ curare ꝛ. Jn q̃ aũt cõsistat pctñ insensibilitatz. ps 2ª 2ᵉ. q. cxij. ar. j. q̃ in fuga z declinatõe delectationũ necessariarꝰ ad ꝓfuatõez nature tãq̃ ꝑ se malaꝝ. vbi ꝓz. q̃ motiũ insensibilitatz ẽ ꝓtium motiuo intẽperantie. q̃ obiectũ ei⁹ ẽ malũ vt sic. alter⁹ vt bonũ q̃ clauꝝ ẽ ꝓtiari. Insensibili igit mouẽt ad fugiẽdas delectatões. z iredit eas deuitare. q̃ male. q̃re dictũ ẽ q̃ obiectũ motiũ nõ solũ dr̃ mouẽs ad plecutõez. sz etiã ad fugã.

☞ Argumẽtũ in ꝓhũ est ꝓfirmatiũ ꝺclusionis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ad ꝓmũ ḡ dñm. q magis ⁊ minꝰ et si non sint causa diuersitatis spẽi. ꝟsequunt tñ qñq; spẽs differẽtes ꝑ accidẽs puenũt ex diuersis formis sic si dicat q ignis ẽ leuior aere. vñ phꝫs dt in viij. ethi. q ḋ posuerũt nõ ee diuersas spẽs amicicias ꝓpter hoc q dicunt fm magis ⁊ minꝰ. nõ sufficienti crediderũt signo. et hoc modo supercedere rõnem vl̃ abiicere ab ea ptinet ad diuersa pcta fm spẽs inquãtũ ꝟsequũt diuersa motiua

Magꝫ ⁊ minꝫ an diuersificẽt spẽm.

¶ Ad maiorẽ. vera. q supabũdantia ⁊ defectꝰ dñr fm magꝫ ⁊ minꝰ. ſz sumpta a diuersis formis. vel tenentib locũ formaꝝ. ſcz a diuersis motiuis. Ad minorẽ dico dupl̃r. primo posito Doct. sanc. ꝑ. pte. q. l. ar. iij. ad ſcõm. Magꝫ ⁊ minꝰ q̃ accipiunt fm intẽsionẽ ⁊ remissionẽ eiusdem formę. nõ diuersificãt spẽm. ſz negat minor. qñ magis ⁊ minꝰ causant ex diuersis formis diuersoꝝ ḡduũ. sicut ignis ẽ pfectior ⁊ magꝫ ens aere. Sed̃o dico. q ⁊ si magꝫ ⁊ minꝰ (scz accitalia) nõ diuersificẽt spẽm. ꝟsequũt tñ qñq; spẽs dr̃ites. ⁊ ea q̃ spẽs diuersificãt. qz ꝟsequunt formas diuersas. vl̃ q̃si formas. sicut leuitas ignis ⁊ aeris nõ diuersificãt naturas. ſz ꝟsequunt diuersas formas spẽs diuersificãtes. Sic in ꝓposito. magis. i. excessus sup medio rõis ⁊ defect⁹ ab eodẽ ꝟsequunt diuersa motiua q̃ tenẽt locũ formaꝝ. inẽntũ dãt spẽm actiby hũanis. Et q magꝫ ⁊ minꝰ nõ ſp in vna specie reperiant. ostẽdit D. ex phõ in. viij. ethi. ḋ repẽdit errorẽ aliq̃ dicẽtiũ tñ ee vnã spẽm amicicie. qz amicicie sunt ꝟpabiles fm magꝫ ⁊ minꝰ. Dicim⁹ em̃ q amicicia honesti melior ẽ q̃ amicicia vtilis. Illa ãt q̃ dr̃it specie. nõ dr̃it fm magꝫ ⁊ minꝰ Sz dt phꝫs. q sic dicẽtes. nõ crediderũt sufficiẽti signo. nã diuersa specie recipiũt magꝫ ⁊ minꝰ. Et exẽplificat D. ibidẽ sicut act⁹ est melior ponã ⁊ subã accñte. Patz igit q minor est falsa vl̃iter intellecta.

¶ Ad ſcõm dñm. q intẽtio peccãtis nõ ẽ vt recedat a rõne. ⁊ iõ nõ efficit eiusdẽ rõnis pctm̃ supabũdãtie ⁊ defectꝰ ꝓpter recessum ab eadẽ rõnis rectitudine. ſz q̃ngz ille q̃ dt falsum intẽdit ꝟitatẽ occultare vñ q̃tũ ad hoc nõ refert vtrũ dicat vel plus. vl̃ minꝰ si tñ recederet a ꝟitate sit ꝓter intẽtõem. tũc manifestũ ẽ q ex diuersis causis aliq̃s mouet ad dicẽdũ plus vel minꝰ. ⁊ ſcdm hoc diuersa ẽ rõ falsitatis. sicut ꝑz de iactatore q̃ supercedit dicẽdo falsũ q̃rens gl̃iam. et ex receptore q̃ diminuit euadẽs ꝛbiti solutiõem. vñ et q̃dã falsę opiniones sunt sibiꝝnuicẽ ꝓtrarie.

¶ Maior q̃dẽ vera. tñ dico q in moralib⁹ recessus a rectitudie rõis nũq̃ ẽ intẽtus. tñ recessus a veritate q̃ngz ꝓt ee intent⁹. Sicut q̃s ex ꝓposito ⁊ intentõe vult occultare veritatẽ. Et dico ſcdo. q qñ aliq̃s nõ intendit aliq̃d in moralib⁹. tũc ab eo nõ accipit spẽs peri. ſz solũ ab intẽto. Et si diuersa intẽta sequunt magꝫ ⁊ minꝰ. tũc sunt in diuersis speciebꝫ. Qñ ãt recessus a rõe ẽ intent⁹. magꝫ ⁊ minus nõ variãt spẽm. qz sunt in vno specificãte ⁊ motiuo.

Ad minorẽ dupl̃r. ꝓ⁰ exponẽdo eã. vera est. qñ aliq̃s dt plus vl̃ minꝰ recedere a rõe. ita q illũ recessum intẽdat tũc nõ variat spẽs. Si ãt nõ intẽdat recedere a veritate. ſz mentiat ꝓpter aliq̃d aliud motiuũ ad qd̃ sequt recessus a veritate in magꝫ vel minꝰ. Negat minor. sicut patz. q iactantia ⁊ ironia que ꝙponuntur veritati tangẽ extrema. et sunt species mendacij distincte. quia ꝟsurgũt ex diuersis motiuis. ratõne vnius quis dicit plus q̃ res habeat. ſcz iactator. ḋ motus ex gl̃ia dt plus q̃ in re sit. Iron ãt ḋ mouet ex lucro ⁊ alio decipiendi. primũ. dt minꝰ. sicut emens dt rẽ nõ tm̃ valere q̃tũ valet. vt decipiat illũ ⁊ lucret. Et ꝟstat apud phm. iiij. ethicoꝝ. q ironia ⁊ iactantia sunt diuerse spẽs ꝙpposite veritati. Ad ꝓpositũ ãt dico. q supabũdãtia ⁊ defect⁹ ḋ dicũt recessus a rectitudie rõis in magꝫ vl̃ minꝰ nõ sunt inrẽta. ſz ꝟsequunt diuersa motiua specie distincta. igit nõ sequitur intentũ argumẽti. Bene volo. q si cũ eodẽ motiuo ḋs intẽderet plus ⁊ minus ꝓcedere a rectitudine rõis q spẽs nõ variaret. ſz sic nõ ẽ in ꝓposito. Et hec solo minoris vadit ad falsitatẽ in magꝫ ⁊ minꝰ in moralib⁹. Sed̃o dr̃ rñdeo directe ad minorẽ sub sumptã sub maiore. negando eã in speculatiuis. qz qñ ḋs dt plus q̃ ẽ in re ⁊ falle. ⁊ alt⁹ dt minꝰ q̃ est in re etiã false. ibi sunt due opiniones mẽrales ꝟie. vt ꝑz 2° periherme. et ꝓ⁸ p. q. xvij. ar. vj. Sed ꝟia sp distinguunt speciẽ. q̃re minor ẽ vl̃iter falsa. qz etiã i speculatiuis dant ꝟie falsitates. ⁊ p ꝟns specie distincte. ¶ Nota. q circa ꝓba D. in solutõe posset ee dubiũ. quõ iactatoꝝ recedat a veritate ꝓter intentõem. cũ tñ iactãtia sit spẽs mendacij. de cui⁹ rõe ẽ volũtarie ire ꝛ mentẽ. ¶ Ad hoc dt breuiter dici nũc (qz res ista ptinet ad scdam scde. q. qz. et q. xij. et. q. xiij. Et ad q̃rtũ ethicoꝝ) q iactãtia fit multis modis. Uno⁰ ex habitu ḋ facit iactatorẽ delectari in recessu a veritate. z ipm ꝓt se intendere. ⁊ tũc talꝰ recessus ẽ intẽtus. nõ solũ ex natura ⁊ gñe act⁹. ſz etiã ex pte agẽtis Sz alio mõ aliq̃s se iactat. nõ qz de p se q̃rat excessum in magꝫ a veritate. ſz ꝓt aliq̃d aliud motiũ. ⁊ tũc q̃uis iactãtia vt mẽdaciũ ẽ habeat rõem fallẽdi. vel saltẽ intẽtionem asserẽdi falsum ex gñe act⁹. nõ tm̃ intẽdit ab ipo agẽte. ſz ꝓpria gl̃ia intẽdit ab iactatore. ⁊ aliq̃d aliud ab irone Et nõ optz. q oñe mẽdaciũ ex pte agẽtis fiat ꝓter fallęre vel recedere a veritate. Esto ex gñe actus hoc habeat. vt ꝑz de mendacio iocoso. Sic q̃ stat. qđ D. dt. q iactator possit nõ intẽdere recessum a veritate nec iron. ſz aliq̃ alia motiua ad q̃ seq̃t recessus in magꝫ vl̃ in minꝰ a veritate. ⁊ tales recessus dñr specie. sicut in ꝓposito fit ꝛc. Nõ ãt dt D. q iactãtia ⁊ ironia sint sine recessu in magꝫ vel minꝰ a veritate. An ãt recessus in plus vl̃ minꝰ sit grauior moraliter loquẽdo. i. magꝫ peccm̃. de hoc 2ª 2ę. Ex his igit habet. q recedere in plus vl̃ minus a veritate vt sic. nõ hoc diuersitatẽ specificã. ꝑsertim in moralib⁹. ſz recedere a veritate in plus vl̃ in minꝰ ꝓpter diuersa motiua. vt ẽ in ironia ⁊ iactãtia sic distinguunt. Patent hec ex solutõe D. qz si ḋs ex intẽtione ex vno motiuo diceret ꝛ veritatẽ ⁊ in plus ⁊ in minꝰ. tũc nõ variat spẽs. puta vt occultaret veritatẽ. si ãt sunt diuersa motiua. secus vt patuit ꝛc. Quãdoq; tñ ꝟtingit q aliq̃s exercẽdo ironiã etiam se iactet. ſz tamẽ fm diuersa ꝛc.

¶ Ad tertiũ dñm. q pdigus ⁊ illiberalis ꝑt ee aliq̃s fm diuersa. vt scz sit aliq̃s illiberalis in accipiẽdo q̃ nõ dz. ⁊ pdigus in dãdo q̃ nõ dz. nihil ãt phꝫ stet contraria ineſſe eidem fm diuersa

¶ Maior vera. de ꝟstitutõe formali. ⁊ accipiendo spẽm in ee specifico. sic ex duabꝫ speciebꝫ non ꝟstituit vna spẽs. q̃uis vr Porphy. ibidẽ hꝫ. ex duobꝫ indiuiduis duarũ specieꝝ ꝟstituat effectiue ⁊ ꝓ vitã gñabilis indiuiduũ tertie spẽi. sicut ꝑz de equa ⁊ asino ⁊ mulo ꝛc. Loquit̃ em̃ Porphy. ponẽdo diuersitatẽ inter spẽm ⁊ dr̃ãm. q̃ plures ꝛcurrũt ad ꝟstitutõem formalẽ ⁊ logicã vnius spẽi.

Articulus ix.

Idẽ ꝑt ee. p⁹ dig⁹ ⁊ auar⁹

Minor vt iacet negat. ſcz q supabũdãtia ⁊ defectꝰ vniuersaliter in vno pctõ. nec hoc ꝑbat. Sz ꝓcedo q ꝟtia vitia pueniant vni hoi. ⁊ tm̃ fm diuersa. ſcz ex pte vitioꝝ. Sũt em̃ q̃dã. pdigi in excedẽdo in datõe. ⁊ sunt illiberales vl̃ auari excedẽdo in recipiẽdo. ⁊ hec duo nõ sunt vt sic ꝙpposita immo ad se ꝛsequunt. Et hoc em̃ q aliq̃s indebite excedit ꝛcessiue dat. qđ ẽ pdigalitaꝝ. deficiunt sibi bona sua. ⁊ p ꝟns cogit̃ indebite recipe qđ ẽ illiberalitaꝝ. Sz ꝓpossibile ẽ q aliq̃s sit pdigꝰ ⁊ illiberalꝰ fm idẽ. sic q excedat in dãdo et deficiat in dãdo. vl̃ excedat in retinẽdo. ⁊ deficiat in retinẽdo. ſz vt dictũ ẽ ꝑt excedere dãdo qđ ẽ. pdigalitaꝝ. ⁊ ex cedere in recipiendo qđ ẽ auaricie Opter em̃ scire circa hoc q pdigalitaꝝ ẽ excedere in dãdo. ⁊ deficere in retinẽdo ⁊ accipẽdo. Auaricie ãt ecõtrario ẽ deficere in dãdo. Supabũdare ãt in accipiendo ⁊ in retinẽdo. Qui q̃ ẽ pdigus in excessu datiõis. nõ ẽ auarꝰ fm defectũ datiõis. qz vt sic opponunt. ſz m̃ ꝑt cõ auarꝰ fm aliud. qđ ẽ etiã auaricie. ſ. excedere in recipiendo. Et de his 2ª 2ę. q. cxix. ar. ꝓ. Et ꝓ hec habet̃ itellect⁹ solutiõis in lra. Auaricia em̃ ⁊ pdigalitas opponunt fm id qđ ꝓcipuũ ẽ in eis. ſcz fm dationez. Nõ ãt opponunt fm inordinatã ⁊ excessiuã dationem. ⁊ excessiuã receptiõem. imo aliq̃ intẽdẽtes excessiue recipere (ex ꝓ hoc auaritia) ex hoc mouent ad excessiuã datiõem qđ ẽ. pdigalitaꝝ ꝛc. Uidet̃ em̃ auaricia specie distincta q̃ ẽ in defectu dationis ab ea q̃ ẽ in excessu receptiõis. vt ꝑz in de malo. mate. xviij. ar. iij. Et ẽ ad hoc argum̃. qz aliq̃ deficiũt in dãdo. q tm̃ nõ superexedũt in recipiẽdo. vt ꝑz. iiij. ethic.

¶ Utrũ vitia ⁊ pcta diuersificant speciem fm diuersas circumstantias

Ad nonũ sic ꝓcedit. Uidet q vitia ⁊ peccata diuersificent̃ specie scdm diuersas circũstantias. qz vt dt Diony. iiij. cap̃o de diui. no. malũ ꝟtingit ex singularibꝫ defectibꝫ. singulares ãt defectꝰ sunt corruptiones singulariũ circũstãtiaꝝ. g̃ ex singulis circũstãtijs corruptis singule spẽs pctoꝝ ꝛsequunt. ¶ Ꝑ. pcta sunt q̃dã actꝰ hũani. ſz actꝰ hũani interduz accipiũt spẽm a circũstãtijs. vt supra habitũ ẽ. g̃ pcta dr̃ñt spẽ fm q diuerse circũstãtie corrũpunt. ¶ Ꝑ. diuerse spẽs gule assignãt fm pticulas q̃ in hoc ꝛsiculo ꝟtinent. Prepropere laute nimis ardẽter studiose. hec ãt ptinent ad diuersas circũstãtias. nã ꝓpropere ẽ anxiꝫ opz nimis plꝰ q̃ oz. ⁊ idẽ ꝑz i aliꝭ. g̃ spẽs pcti diuersificãt scdz diuersas circũstãtias. ¶ Sz ꝯ ẽ qđ phus dt in iij. ⁊ iiij. ethicoꝝ. q singula vitia peccãt agẽdo plus q̃ oportet. ⁊ qñ nõ oportet. ⁊ sil̃r fm oñes alias circũstãtias nõ g̃ fm hoc diuersificãtur peccatoꝝ spẽs

¶ Querit hoc de alio distinctiuo pctoꝝ. scz de circũstãtia. An videlicet diuersificent̃ ex circũstãtijs fm spẽm. vt furtũ in q̃ corrũpunt multe circũstãtie. sit alterꝰ spẽi a furto. vbi nõ tot corrũpunt. silr̃ de auaricia ꝛc.

¶ Rñdeo dñm. q sicut dictũ est. vbi occurrit aliud motiuũ ad peccãdũ. ibi ẽ alia pcti spẽs q. motiuũ ad peccãdũ est finis et obiectũ.

¶ In hoc ar. D. rñdet distincte ꝑ talẽ ꝛclonẽ. Uitia ⁊ pcta fm corruptiones aliq̃as circũstãtiaꝝ nõ diuersificant. ſz tales corruptiones ptinẽt ad vnã ⁊ eandẽ spẽm peri. corruptiones ꝛo aliq̃as circũstãtiaꝝ diuersaꝝ idicũt diuersas spẽs peri. Illã ꝛclonẽ D. manifestat talẽ rõe. Ubicunq; occurrit aliud motiuũ (scz obiectale ⁊ finale ꝓpinquũ) ad peccandũ. ibi ẽ alia spẽs pcti. Sz aliq̃n in corruptoribꝫ diuersaꝝ circũstãtiaꝝ ẽ idẽ motiũ. Qñq; ꝛo ꝟtingit. q corruptiones diuersaꝝ circũstãtiaꝝ. puenũt a diuersis motiuis. igit diuersitas ꝓmaꝝ nõ diuersificat spẽs peri. ſz secũdaꝝ. Circa istã rõnem D. ꝓ⁰ ponit ⁊ ꝑbat maiorẽ. scdo minorẽ cũ ꝛclone. ibi. Cõtingit aũt. Maiorẽ ꝑbat (q̃uis septꝰ habita sit) finis ⁊ obiectũ diuersificãt spẽm peri et vbicunq; ẽ aliꝰ obiectũ ⁊ finis. ẽ ⁊ alia spẽs peri. igitur maior vera. Tenet ꝟña. qz motũ est finis ⁊ obiectũ (vbi ꝑz) ꝑ ar. ſextro dicebat. q D. intelligendo ẽ de motio finali ⁊ obiectali. ex natura actꝰ. ſ. z nõ ex ꝑstitutõe agẽtis. qz videꝫ actꝰ peri vl̃ ꝓtius hꝫ spẽm. q̃ntũ ex motiuo ex q̃ ex natura sua ꝓcedit ꝛc. Deinde ibi

¶ Cõtingit aũt q̃nq; q in corruptionibꝫ diuersarũ circũstantiarũ est idẽ motiuũ sicut illiberalis ab eodẽ mouet. q accipiat q̃n nõ opz ⁊ vbi nõ optz. et plus q̃ oportet. ⁊ silr̃ de aliꝭ circũstãtijs hoc em̃ facit ꝓpter inordinatũ appetitũ pecunie cõgregãde. ⁊ in talibꝫ diuersaꝝ circũstãtiarũ corruptiones nõ diuersificãt spẽs pctoꝝ. ſz ꝓtinẽt ad vnã ⁊ eandẽ peri spẽm

¶ D. ꝓbat exẽplarit̃ minorẽ. ⁊ ꝓ⁰ q ad ꝓmã ꝓtẽ. subdens ꝛclonis ꝓmã ꝓtẽ. ſcdo q ad scdaz ꝓtẽ sil̃ annectẽs scdaz ꝓtẽ ꝛclonis. ibi. Qñq; ꝛo. Declarat q̃ ꝓ⁸ ps minoris de illiberali ⁊ auaro. q ex eodẽ motiuo ꝑmittit ⁊ corrũpit multas circũstãtias. sicut auarꝰ ex amata pecunia ⁊ desiderata mouet ad nõ dandũ vbi optz ⁊ qñ ⁊ cui vel q accipiet vbi nõ optz ꝛc. ¶ Nota ãt circa hoc. q notãter dr̃ D. qñ circũstãtie ꝓcedũt ex motiuo. tũc nõ diuersificãt spẽm peri. qz si acciperent̃ ipe rõne motiui ⁊ obiecti saltẽ interioris actꝰ. vl̃ in rõe ꝛclitoris ꝓncipal̃ obiecti. tũc ꝑñt diuersificare spẽm peri. sicut rollere rẽ alienã de loco sacro ẽ speciale pctm̃ distinctũ a simplici furto. sicut spẽs a gñe. Et tollere rẽ alienã tpe sacro ẽ spẽs dispata a furto. inquãtũ tps sacrũ ꝛsiderat vt obiectũ actꝰ interioris q̃ ẽ ꝓtempꝰ tpis sacri. ⁊ hoc fm aliq̃s. de q infra. q. lxxiij. ar. vij. Silr̃ si aliq̃s mechet vt furet vel ecõtra. tũc finis q̃ ẽ circũstãtia respectu actꝰ interioris fm se. accipit̃ vt obiectũ actꝰ interioris ⁊ sic trahit in aliã spẽm. Quare notanter dictũ ẽ. qñ ꝓcedunt ab eodẽ motiuo. ⁊ supple manẽt in rõe circũstãtiaꝝ. Cõsequẽter cũ dicit

¶ Quãdoq; ꝛo ꝟtingit q corruptiones diuersarũ circũstãtiaꝝ. puenũt a diuersis motiuis. puta q aliq̃s ꝓpropere comedat. ꝑt puenire ex hoc q hõ nõ ꝑt ferre dilationẽ cibi. ꝓpter facilẽ ꝛsumptiõem hũiditatis. q ꝛo appetat inmoderatũ cibũ. ꝑt ꝟtingere ꝓpter ꝟtutẽ nature potentẽ ad ꝛuertendũ multũ cibũ q autẽ aliq̃s appetat cibos delicioso. ꝟtingit ꝓpter appetitũ delectationis q̃ ẽ in cibo. vñ in talibꝫ diuersarum circũstantiarum corruptiones inducunt diuersas peccati species

¶ Ponit ⁊ ꝑbat scdaz ꝓtẽ minoris annexẽs aliã ꝓtẽ ꝛclonis sibi corrñdentẽ. ⁊ deducit q̃ illa ps exẽplarit̃ de speciebꝫ gule q̃ distinguunt̃ specie fm diuersas circũstãtias. q vr D. san. hꝫ 2ª 2ę. q. c. xlviij. ar. iij. Isidoꝝ ꝓbẽdit sub qđ. q̃tũ. quõ. qñ. q iuxta sup dicta. q. vij. dicit de diuersas circũstãtias. q̃s circũstãtias etiã Gregoꝝ ponit sub alijs ꝛbis. q̃ innuunt in hoc ꝛsiu. Preꝓpere laute. nimis

Universidad de Deusto
Biblioteca

Gule spẽs quõ diuersi ficant.

mis. ardẽter. studiose. ¶ Ubi nota ꝑ intellectu. q gula z spẽs ei⁹ ꝯstitũt in ioꝛdinata ꝯcupiscẽtia cibi. nõ aũt de ꝑ se in ioꝛdinata sumptõe nisi incẽtũ ꝓcedit ex inoꝛdinata ꝯcupiscẽtia. Potest igit illa ꝯcupiscẽtia eẽ inoꝛdinata. qz ꝯcupiscit cibum ꝓciosiozẽ ex natura cibi. q̃ eũ z statum suũ decetat. z ꝑ ꝑns coꝛrũpit circũstãtiã q̃d. q nõ ꝯcupiscit cibũ quẽ deceret ꝯcupiscere. sicut rusticꝰ doꝛ ꝯcupiscere cibos rusticanos. z nõ carnes ceruinas z ꝓdicũ ꝛc. Sed ꝓtermissio huiꝰ circũstãtie. ꝓuenit ex vno speciali motiuo qz cupit carnes ꝓciosas. z ex ꝓdictõe naturali delicios et delectabiles Illa g̃ suba rei ꝯcupite ẽ motiuũ rõe cuiꝰ trãsgredit. Sz alius ẽ inoꝛdinate ꝯcupiscens. qz desiderat cibũ inoꝛdinate rõe q̃ litaz. qz accurate ꝓparatũ. z delectabiliozẽ q̃ opozteat rõe ꝓdimẽtoꝝ. Esto aũt in suba nõ sit ꝓciosus. ibi igit ẽ coꝛruptio alteriꝰ circũstãtie. scz q̃ lis z studiose. quã ñ Jsidoꝛ ꝓphendit sub q̃d. ſ. puenit ex alio motiuo. scz delicatitate z delectatõe ꝯcupita in ꝓdimẽto cibi. q̃ ẽ aliud motiuũ. siliter de alijs. scz qñq̃ ꝑpter. re. vt aliqs hz inoꝛdinatã ꝯcupiscẽtiã rõe rpis. qz ꝯcupiscit comedere cibũ in tpe incõgruo z nimis mane. ibi ptermittit aliã circũstãtia. Sz ẽ aliud mortũ. qz ad satisfaciendũ stomacho murmuranti. qz ꝑpter caliditatẽ nõ eq̃militer fert dilatõem cibi. ipe mouet ad trãgressiõnẽ alteriꝰ circũstãtie Siliter trãsgredit q̃s circũstantiã q̃tũ ꝯcupiscẽdo inoꝛdinatũ cibũ in q̃titate. scz ad illi⁹ trãsgressionẽ mouet ex alio motiuo. ſ. ꝑpter foꝛtitudinẽ naturẽ quã putat reꝛrere tm̃ cibũ. cũ tñ nõ tantũ postulat Pater igit ex his intellect⁹ scõe pris minoꝛis. z eoꝝ q̃ D. ꝑ et⁹ declaratõne exẽplificãdo ponit q̃ in snĩa inuenies supꝛ in 2ª 2ᵉ. et in de malo. ma. xiij. ar. iij. Coꝛrũpunt igit diuerse circũstãtie in gule speciebꝰ. scz coꝛruptões he diuerse sequunt diuersa motia finalia z obiectalia. q̃re sicut abũdantia z defect⁹ nõ vt sic. scz qz sequunt diuersa motiua. diuersificãt spẽs. vt patuit ar. viij. ita z in ꝓposito resoluẽdo ẽ. q diuersitas circũstãtiaꝝ vt sic nõ variat spẽm. scz vt sedm̃ diuersitatẽ motiui. z ꝓpte loquẽdo iuxta dicta in arti. v. Diuersitas circũstantiaꝝ nõ variat. sed ꝑ se variantia spẽm peccati. scz motiua ꝯsequit̃. Sicut venialitas z moꝛtalitas q̃nq̃ diuersificãt spẽm venialis et moꝛtal. Et ħ D. videt̃ innuisse. cũ dixit in fine. Uñ in talibꝰ diuersaꝝ circũstãtiaꝝ coꝛruptões inducũt diuersas spẽs pcti. (Notãter inducit) nõ ꝯstituũt vt causant scz arguitiue z ꝑcomitãter. vt magis ꝯsequunt. qz sequunt diuersificãtia spẽm. ideo inducũt z iudicãt sicut effect⁹ distinguentiũ. ꝑsertim qz circũstãtiaꝝ coꝛruptio nõ ẽ de intentõne peccãtis. ideo nõ dat spẽm. nec ꝑ ꝑns ꝑ se diuersificat. scz q̃nq̃ sedm̃ diuersificãs ꝑ se. ſ. motiuũ.

☞ Argumẽtũ in ꝓtrariũ ẽ ꝑ ꝓma pte ꝛdonis.

¶ Ad ꝓmũ ergo dõz. q malũ ingẽtum hmõi priuatio est. z ideo diuersificatur specie sm̃ ea q̃ puant sicut z cetere ꝑuationes. sed peccatũ non sortitur speciem ex pte ꝑuationis vel auersionis. vt supꝛ dictũ ẽ. sed ex ꝯuersione ad obiectũ actus.

art. ꝓ°

¶ Dato ẽ vera. q malũ ꝓtingit ex singularibꝰ defectibꝰ. Sz dico iuxta supꝛ dicta ar. ꝓ. ad 2ᵐ. q pcm̃ ôt acẽ hũanũ malũ q̃ nõ capit spẽm ex malo z defectu. sed ex obiecto z motiuo. Cõcedo minoꝛẽ etiã. q sm̃ coꝛruptiones singulariũ circũstãtiaꝝ. sunt singulares z plures defectus. qz ꝑuatio multiplicat sm̃ multitudinẽ boni oꝑositi et ꝑuati. Uñ dico. q qñ deficiũt plures circũstãtie debite. q sunt multa mala formalr. scz nõ dant spẽm. Et cum multꝫ malicijs accitalibꝰ stat vna cẽntialis Negat ꝓña q ẽ multe spẽs. qz spẽs est ex motiuo vno in specie. cũ cuiꝰ ius vnitate stat pluralitas defectuũ accitaliũ qui sunt ex coꝛruptõne circũstantiaꝝ. Uñ sicut in naturalibꝰ cũ vnitate cẽntiali. stat varietas accidẽtiũ naturaliũ z inaturaliũ. ita in moralibꝰ cũ vnitate specifica malitie vel bonitatis essentialr. stat pluralitas accitaliũ maliciaꝝ. Illa ꝑñ haberi ex supꝛ dictis. q. xviij. In ꝓposito D. sanc. negat ꝓsequentiã. qz esto sunt multa mala ꝑter coꝛruptõem multaꝝ circũstãtiaꝝ. nõ tñ scit q ẽ mlte spẽs. qz vt sepiꝰ dictũ ẽ. pctm̃ acceptũ ꝑ actu volũtario nõ hz spẽz ex defectu

¶ Ad scõm dõm. q circũstantia nunq̃ transfert actũ in aliã spẽm nisi qñ est aliud motiuũ

¶ Maioꝛ vera. q petã sunt q̃dã actus hũani. ¶ Ad minoꝛẽ. actꝰ hũani interdũ accipiũt spẽm a circũstãtijs ad sensum supꝛ dictũ. q. xviij. ar. ꝓ. Inq̃ntũ videlz trahuntur in ꝓdictõem ꝑ se obiecti. Uel itez vt hz Doc. san. de malo. mare. ij. q. vj. incẽtũ accipiunt vt obiectũ actꝰ circũstantis actũ exteriozẽ cui⁹ etiã sunt ꝑ se obiecta. z sic g̃ nõ dant spẽm nisi vt hñt rõem obiecti vl rõis. vl actus alicui mõ. Quare negat ꝓña. qz nõ sp hñt rõem obiecti. nec ꝑtinent ad diuersa motiua diuerse circũstantie. sz q̃nq̃ ad vnũ vt patuit. Sz bñ ꝓbat sedam pte ꝛdonis q aliqñ inducunt z ꝯsequunt diuersam spẽm magis q̃ ꝓstituant. ¶ Nota igit. q circũstãtia qñ trahit in motiuũ z ꝓdictionem obiecti. rũc ꝑ se diuersificat Sz in ꝓposito rũc coꝛruptio pluriũ circũstãtiaꝝ nõ diuersificat. sz secũd diuersificãtia. Uñ D. sanc. breuit̃ se absoluit dicẽdo. q nõ variat vl ꝓstituit spẽm scz actꝰ. nisi ꝓt aliud motiuũ. ita q ipa sit aliq̃d motiui. vel ipm̃ ꝯsequat ꝛc.

¶ Ad tertiũ dõm. q in diuersis speciebꝰ gule diuersa sunt motiua. sicut dictũ est

In coꝛpe.

¶ Cõcedo. q diuerse spẽs gule assignant sm̃ pricuias ꝓcũras in ħ ꝑticulo. preꝛopere ꝛc. Et dico. q ħ nõ ẽ ꝑcise rõne circũstãtiaꝝ diuersaꝝ. q̃ tãgunt sz aliũde. vt deliciz rõe diuersoꝝ motiuoꝝ. q̃ ille diuerse coꝛruptões cõsequent. Negat igit ꝓña. qz nõ sm̃ circũstãtias diuersificant. sz diuerse circũstãtie inducunt a posteriori z iudicãt diuersas spẽs ꝓt diuersa motiua q̃ ꝯsequunt. vt dictum est. vide supꝛa. q. xviij. ar. iij. ct. v.

¶ Questio. lxxiij. de cõparatione peccatorũ

Deinde ꝯsiderandũ est de compatõne peccatoꝝ adinuicẽ. z circa hoc querit̃ decẽ. Primo vtrũ oĩa peccata z vitia sint connexa. Scõo vtrũ omnia sint paria. Tertio vtrũ grauitas peccatoꝝ attendatur sm̃ obiecta. Quarto vtrũ sm̃ dignitatẽ virtutis q̃bus peccata opponunt̃. Quinto vtrũ peccata carnalia sint graviora q̃z spiritualia. Sexto vtrũ sm̃ causas peccatorũ attendatur grauitas peccatoꝝ. Septimo vtruꝫ sm̃ circũstantias. Octauo vtrũ sm̃ q̃titatem nocumenti. Nono vtrũ sm̃ conditionẽ ꝑsone in qua peccatur. Decimo vtrũ ꝓpter magnitudinẽ ꝑsone peccantis aggrauetur peccatum

¶ Iuxta oꝛdinẽ statutũ in q. lxxj. hic post determiant onẽ de distinctõe agit de ꝓparatõe petoꝝ adinuicẽ. z ꝓpter ipsaꝝ duo facit. Primo ꝓpant q̃ ad ꝯnexionẽ Scõo q̃ ad q̃titatẽ. scõm in ar. scõo. vsq̃ ad finem

Articulus i.

¶ Utrũ oĩa peccata z vitia sint cõnexa

Ad ꝓmũ sic ꝓcedit. Uidet̃ q oĩa peccata sint cõnexa. Dicit̃ enim iacobi. ij. Quicũq̃ totã legẽ seruauerit offendat aũt in vno. factꝰ est oĩm reus. scz idẽ est esse reũ oĩum mãdatoꝝ legis q̃d habere oĩa peccata. qz sicut ambrosius dꝛ. peccatũ est trãsgressio legis diuine z celestiũ mobedientia mandatoꝝ. g̃ quicũq̃ peccat vno peccato subijcit oĩbꝰ peccatis. ¶ Ꝺ. quodlibet peccatũ excludit ꝛtutẽ sibi oppositã. scz q̃ caret vna ꝛtute

q. lxv. ar. ꝓ. caret oĩbꝰ. vt ꝑz ex supꝛ dictis. g̃ q̃ peccat vno peccato priuatur oĩbꝰ ꝛtutibꝰ. sed q̃ caret ꝛtute hz vitiũ sibi oppositũ. g̃ q̃ habet vnũ peccatuz habet oĩa peccata.

q. lxv. ar. ꝓ° ad. ij. ¶ Ꝺ. virtutes sunt omnes cõnexe q̃ cõueniũt in vno ꝓncipio. vt supꝛ habitũ est. scz sicut ꝛtutes ꝯueniunt in vno ꝓncipio ita z peccata. qz sicut amor dei q̃ facit ciuitatẽ dei ẽ ꝓncipiũ z radix oĩm ꝛtutũ. ita amor sui qui facit ciuitatẽ babylonis ẽ radix oĩm peccatoꝝ vt ꝑz ꝑ Aug. xiij. de ciui. dei. g̃ etiã oĩa vitia z peccata sunt ꝯnexa. ita vt q̃ vnũ habet habeat oĩa. ¶ Sz ꝯtra. q̃dã vitia sunt sibijnuicẽ ꝯtraria. vt ꝑz ꝑ ꝓhm in ij. ethicoꝝ. scz impossibile ẽ ꝯtraria simul ineẽ eidẽ. ergo impossibile est omnia peccata z vitia sibi esse in uicem connexa.

¶ Hic querit de ꝯnexione peccatorum.

¶ Rñdeo dõz q aliter se habet intẽtio agẽtis sm̃ ꝛtutẽ ad sequendũ rõnem. z aliter intẽtio peccantis ad diuertendũ a rõne. cuiuslibet enim agẽtis sm̃ ꝛtutẽ intẽtio est vt ipsi⁹ rõnis regulã sequat̃. z iõ omnium ꝛtutũ intẽtio in idem tẽdit z ꝓpter hoc oĩs ꝛtutes hñt ꝯnexionẽ adinuicẽ in rõne recta agibiliũ. q̃ ẽ ꝓudẽtia. sicut supꝛa dictũ est.

q. lxv. ar. ꝓ°

¶ In hoc ar. D. breuiter se absoluit vnica ꝛdone rñsiua. tali. Scõm illud q̃d ꝑficit spẽm petoꝝ. nullã ꝯnexionem hñt petã adinuicem. Istã ꝛdonẽ ꝓmo. ꝓbat rõe. scz cundo eã rõne magis explicat. ibi. Nõ enim pctm̃. Circa ꝓmũ arguit̃ sic ꝑ oppositũ ad rõem ꝯnexionis ꝛtutũ. Oẽs ꝛtutes hñt ꝯnexionẽ ad inuicẽ. qz oĩm ꝛtutũ intentio in idẽ tendit. scz intẽtio vitioꝝ z peccãtis nõ tẽdit in idẽ. scz in diuersa. nullã habẽtia ꝯnexionẽ a q̃b petã spẽm hñt. igit ꝛdo vera Tenet ꝓña. qz oppositoꝝ diuersi z oppositi sunt effectus. Si igit aliq̃ ꝯnectunt. qz accedũt ad vnũ. bñ sequitur. q si accedũt ad diuersa q nõ ꝯnectunt. qz sicut ꝓpositũ in ꝓposito ꝛc. Et si illa diuersa dant spẽm. sequitur q nõ ꝯnectũtur sm̃ id q̃d ꝑficit spẽz. Quo ad añs Doc. ꝓmo ponit z ꝓbat ꝓmã ei⁹ prem. scõo sedam subiũgẽs ꝛdonẽ ibi Sz intẽtio peccãtis. Añs g̃ q̃ ad ꝓmã ei⁹ ptẽ ꝓbat ex dꝛña intentionis agẽtis sm̃ ꝛtutẽ. z intẽtionẽ peccãtz ad diuertendũ a rõne. Cuiuslibet agẽtis sm̃ ꝛtutẽ intentio ẽ vt ipsius rõnis regulã sequatur. igit ꝓma ps añtis vera. scz q oĩm ꝛtutũ intẽtio (ex natura etiã actus ꝛtutis) in idem tẽdit. scz in rectam rõem agibiliũ. q̃ est ꝓudẽtia. et patuit supꝛ. q. lxv. ar. ꝓ°. Cõsequẽter cũ dicit

¶ Sed intẽtio peccãtis non est ad hoc q recedat ab eo qõ est sm̃ rationẽ. scz potiꝰ q tẽdat in aliq̃d bonũ appetibile a q̃ spẽm sortit̃ Huiusmodi aũt bona inq̃ntum intẽtio peccãtis a rõe recedẽs sunt diuersa. nullã ꝯnexionẽ habẽtia adinuicẽ. immo etiã interdũ sunt ꝓtraria. Cũ igit vitia z peccata spẽm habeat sm̃ illud ad qõd ꝯuertũtur. manifestũ est q sm̃ illud qõd ꝑficit spẽm peccatoꝝ nullam cõnexionem habẽt peccata adinuicem.

¶ Ponit z ꝓbat sedam partem añtis sic. intẽtio peccantis nõ est q recedat a ratõe (qõd videlicz esset tendere in vnũ) sed potius q tẽdat in bonũ appetibile a quo spẽciem sortitur ipm̃ pctm̃. sed eiusmodi bona i q̃ intẽdit in tẽtio peccãtis a rõe recedẽtis. sunt diuersa nullam ꝯnexionẽ habentia adinuicem. imo etiam interdum sunt ꝓtraria. igit sedа ps añtis vera. Deinde cũ dicit

¶ Nõ enim pctm̃ ꝯmittit̃ in accedẽdo a multitudine ad vnitatẽ. sicut accidit in ꝛtutibꝰ q̃ sunt cõnexe. sed potiꝰ in recedẽdo ab vnitate ad multitudinẽ

¶ Cõfirmat rõem ist⁹ ꝛdonis vel magis explicat rõem ipam. nec differt in suba a ꝓpositi. ꝓbatõe Añcijs recedit ab vnitate ad multitudinẽ ibi nõ ẽ ꝯnexio. scz ecõtra rũc ẽ ꝯnexio qñ a multitudine accedit ad vnitatẽ. scz pctm̃ ꝯmittit̃ i recedẽdo ab vnitate ad multitudinẽ. scz ecõtra igit ꝛc. ¶ Nota q ꝛdo ôt notãter. q petã nõ hñt ꝯnexionẽ sm̃ id a q̃ hñt spẽm. scz in obiectꝰ. qz aliq̃liter hñt ꝯuenientiã sm̃ id qõd est ꝑter intentõem z qõ nõ dat speciem. scz in recessu a rõe z a lege eterna. qz qõlibet moꝛtale (qõd est ꝑfectũ petm̃) hz ꝓtrietatẽ z auersionẽ ab istis. q̃uis illa auersio nõ sit vna specie. vel numero. sed quasi gñe. qz est auersio ab eodẽ. et fundamẽto ãt z subiecto est distinctio. Sed satis fuit Doc. sanc. ostendere q nõ hñt ꝯnexionẽ in eo. qõ est q se moꝛtalr z intẽtum. Judicium cũ sm̃ Doc. sanc. supꝛa q. vij. ar. qnto. dandũ est de his que sunt ꝑ se nõ per accidẽs. ¶ Posset ãt sedo formari z breuius sic arguendo. ꝑ ꝛclusione. intẽtio peccãtis nõ est q recedat a ratõe (qõd scz esset rẽdere in vnũ) sz potiꝰ q tendat in bona appetibilia. que sunt diuersa z nullam hñt cõnexionẽ. immo aliquãdo ꝓtrietatẽ. a q̃bus petã hz spẽz. igit ꝛclusio vera. Tenet ꝛsequẽtia. quia diuersitas non est ratio ꝯnexionis. igit si sunt diuersa z quã docz ꝓtraria. a q̃bus petã hñt spẽm. igit talиũ rõne nõ hñt ꝯnexionem. Añcedẽs q̃uis habitũ sit in q. ꝑcedẽti. tamẽ ꝓbat nũc etiã ex dꝛña intentõis agẽtz sm̃ ꝛtutẽ z intẽtiõis peccantis z recedẽtis a ꝛtute. qz cuiuslibet agẽtis sm̃ virtutẽ intẽtio est. vt ipsius ratõis regulã sequat̃. z ideo oĩm virtutũ intẽtio in vnum tẽdit. z ergo habẽt ꝯnexionẽ in illa regula. scz ꝓudẽtia. vt patuit supꝛa. q. lvj. arti. ꝓmo. vel recta ratõe. Sed intẽtio peccãtis. nõ est vt recedat ab eo qõd est sm̃ ratõnem. quia nullus respicies ad malum operatur. sed talis recessus est quoddã malum. igitur peccans nõ intendit illum recessum. z ꝑ ꝛsequẽs scitur alia pars añcedentis. q tendit in bona ꝛc. Tertia pars scz. q sint illa bona in que tendit intẽtio peccãtis diuersa. ẽt quã docz ꝓtraria. patuit q. ꝑcedẽte. ar. viij. de obiectz in/temperãtie z insensibilitatz. auaricie z ꝓdigalitatz. audacie z timiditatz ꝛc. ¶ Nota etiam q posset alicui videri. q virtutes morales nõ distinguerẽtur specie. quia omniũ virtutum intentio in idem tendit. scz vt ratõnis regulam sequãtur. Sed hoc solutum est supꝛa. questi. lx. arti. ꝓmo. quia tendunt omnes virtutes in vnum nõ in

Universidad de Deusto
Biblioteca

le. si tendũt in ordinẽ rõnis pricipatũ in diuersis materijs. rõne q̃ ordo ille specifice diuersificat. sicut ⁊ virtus agentiũ naturaliũ vltra variat in diuersis materijs. vt ibidẽ patuit. q̃re stante vnitate rõis in se in quã oẽs ꝓtutes tendũt (ſz qz nõ tendunt nec respiciũt illũ ordinẽ ſm se vt in rõne est. ſz sola prudẽtia) iõ diuerse sunt spẽs ꝓtutũ. Et tñ nihilomin⁹ in prudẽtia ꝓnectunt. sicut in fonte et causa analogica ordinis rationis pricipati. in diuersis materijs ꝓtutũ moraliũ. quia in nulla materia morali ꝓtingit se bñ hr̃e sine rõe. iõ ois ꝓtus depẽdens prudẽtia q̃ esto vna sit. tñ aliter pticipat a diuersis ꝓtutib⁹. iõ stãt sil' ꝓnexio ꝓtutũ in prudẽtia ⁊ distinctio eaꝝ ſm ꝓprias materias diuersimode eandẽ prudentiã pticipãtes. Cuius lubet igit agẽtis ſm ꝓtutẽ mẽrio ẽ. vt ipius rõnis regulam sequat. q̃ regula alia ẽ in alia ꝓtute. Regula dico nõ regulans q̃ ẽ prudẽtia. ſz regula vt ita dicã impſſa vl' magis ordo rõnis ab illa regula deriuat⁹ varius ẽ. Et per ois oim ꝓtutũ inrentio in idẽ tendit pticipandũ. ſz ſm diuersas pticipatões. vt p̃ etiã patere ex dictis suis vbi statim. Nõ oꝑtz itaq̃. q̃ ꝓtutes morales nõ distinguant specie. qz ꝓuenũt in vno ꝑncipio. ſz tñ analogico. qõ de se specifice diuersa derinar zẽ.

Argumẽtũ in cõtrariũ Est ꝓbatio ꝓclonis ta/ cta etiã in cor. ¶ Nota circa hoc argumẽtũ q̃ ꝓma facie nõ videt ꝓsonare dictꝫ in ar. viij. ad. iij. q. ꝓcedẽtis. vbi dictũ fuit. q̃ idẽ p̃t ee auar⁹ ⁊ ꝓdigus. igit nõ ẽ ipossibile ꝓtia moralia sil' inee eidẽ salte vltr. cui⁹ oppositũ argumentũ illud assumit. Propter hoc nota. q̃ sicut supra. q. lxxv. ar. iiij. dictũ fuit. q̃ delectatio ⁊ tristicia generalr cõtrariant ⁊ opponunt ſm gen⁹. nõ tñ ſm spẽm. ſm quã se/ inuicem q̃ntꝫ ꝓsequunt. vt delectari de bono ⁊ tristari de malo. Sic. q. lxx. ar. iiij. de fructib⁹ operũ carnis. ita ⁊ in vitijs ⁊ pctis aliq̃ ꝓtiant ſm gen⁹. nõ tñ ſm spẽm. sed vnũ ẽ cã alter⁹. Sic auaricia ſm gen⁹ opponit ꝓdigalitati tanꝫ extremũ extremo. ſz tñ ſm spẽm nõ ꝓtiant. nisi ſm idẽ. ſz ſm diuersa pñt ad seinuicẽ seq. Sicut q̃ ẽ auarus in nõ dando. nõ ẽ nec ee p̃t ꝓdigus in dãdo Sz auarus in recipiendo p̃t ee ꝓdigus in dãdo. dationẽ finalit̃ referens in acceptõem inordinatã Et ad seinuicẽ ꝓsequũtur exponere ꝓdigalr ⁊ recipe auare. vt patuit ar. viij. p/cedentꝫ q. Sz qñ sunt ꝓtia ſm spẽm. tũc se nõ ꝓpatiunt in eodẽ. qz tã sunt circa idẽ. ſz simꝫ opposito mõ se hr̃e ad idẽ ſm idẽ ẽ ipossibile. Qñ aũt sunt ꝓtia ſm gen⁹ tm. ⁊ nõ ſm spẽm (qz nõ sunt circa idẽ) tũc pñt stare sil' ſm diuersa ſcz. vt expositũ fuit. Quare seq̃t q̃ vtrũq̃ dictũ est verũ. videlz q̃ ꝓtia vitia ⁊ pctã nõ pñt ee sil' in eodẽ. loquẽdo de ꝓtijs ſm spẽm ꝓximã. qz ſcz hñt se circa eandem materiã ꝓxie ⁊ hoc vltr. Et verũ ẽ. q̃ pñt ee sim̃l ꝓtia vitia. ſcz rõne generis. ſz tñ ſm diuersa. Argumentũ igit in ꝓtiũ. ꝑcedit ⁊. ꝓbat q̃ non oia sunt ꝓnexa. qz nõ ꝓtia ſm spẽm. ⁊ esto ꝓtia ſm gen⁹ qñq̃ sil' inueniant⁹ in eodẽ. ſm diuersa h̃ nõ arguit necessariã. ⁊ p se vitioꝝ ꝓnexionẽ. qz et ſm phm inueniũt auar⁹ ⁊ nõ ꝓdigus Et q̃ auaricie sint due spẽs. ꝑz. qz ſm phm p̃t q̃s ee auar⁹. qz deficit in dãdo. q̃ tñ nõ supabũdat in accipiendo zc. Cõtraria igitur pctã ſm spẽm nõ sunt nec ee pñt sil'. sicut intẽperãtia ⁊ insensibilitas. nec auaricia ⁊ ꝓdigalitas. vt ꝓtiant⁹ ſm spẽm. vt accipiũt ſcz circa idẽ. vel videlz circa dationes vl' ac eptões determiate Et h̃ sufficit ad ꝓpositũ ostendendũ

¶ Ad ꝑmũ ergo dõm. q̃ iacob⁹ loquit⁹ ex peccato

nõ ex pte ꝓuersionis ſm q̃ peccata distinguũtur ſic dictũ ẽ. sed loq̃tur ex eis ex pte auersionis. inq̃tũ ſcz hõ peccando recedit a legis mandato. oĩa aũt le/ gis mandata sunt ab vno ⁊ eodem. vt ipse ibidẽ dr̃ et ideo idẽ de⁹ contẽnitur in oĩ peccato⁹ ex hac parte dicit q̃ q̃ offendit in vno fact⁹ est omniũ reus. qz ſcz vno peccato peccãdo incurrit pene reatũ ex hoc q̃ contemnit deum. ex cuius contemptu ꝓuenit oĩum peccatorũ reatus q. lxxij. ar. ꝑ. in corpe

¶ Pro solutõe vt clariꝰ sit aliq̃ ꝑmitto. Pmo q̃ est duplex reat⁹ q̃ ꝓsurgit ex pcõ. Vn⁹ ẽ obligatio ad penã damni. Alt⁹ ad penã sensus. Et pena dãni ẽ infinita. da amissio boni infiniti ⁊ eq̃lis q̃ ad oĩa pctã. qz in infinito nõ ẽ magꝫ ⁊ minꝰ. Pena aũt sensus vel reatus maior ẽ in vno pcõ q̃ in alio. Nã ſm magꝫ ꝑnã ⁊ delectabilẽ cõ uersionẽ maior ẽ acerbitas vn⁹ pene sensus q̃ alterius. Ista hz D. sanc. in suba in de veritate mate. xxviij. ar. ij. et in de malo mate. 2ª. ar. ix. ad 3ᵐ. Vñ dr̃ in de veritate Reat⁹ ãt pcti nõ solũ ẽ obligatio ad penam sensibilẽ sed precipue ad penam damni. q̃ ẽ carentia glie Et in de malo dr̃. In supplicio dãnator⁹ ẽ aliq̃d cõe oib⁹. qđ videt cõ temptui dei. puta carẽtia visionis diuine ⁊ ꝓpetuitas pene Et q̃tũ ad hoc dicunt⁹ gregari ꝓgregatõe vn⁹ fascis Et ẽ aliq̃d in q̃ dñr. ſm q̃ qdã magꝫ torquenť q̃ alij zc. Hec ille. Et q̃b patẽt q̃ dicta sunt. q̃ videlz carẽtia visionis ſcz ẽ pena dãni) cõis est ⁊ eq̃lis oib⁹. nõ ãt pena sensus. Et etiã habẽt ex his q̃ duplex ẽ reat⁹. ¶ Secõ ꝑmitto q̃ pctã esto habeãt q̃ntꝫ ꝓtiatẽ ex pte ꝓuersionis nõ tñ hñt ꝓtiatẽ ex pte auersionis. imo ex pte auersionis et eoꝝ q̃ auersione sequunť. vt sunt offensa ⁊ reat⁹ hñt cõ uenientiã. ⁊ ꝓtingit ꝓtioꝝ pctoꝝ reatus sil' in alia remane re. reatus dico pluraliter ad penã sensus. Nã oim pctoꝝ reat⁹ dãni vn⁹ videt. Nã hmõi reat⁹ sunt effect⁹ p accñs. q̃ dãni vn⁹ videt. Nã hmõi reat⁹ sunt effect⁹ p accñs. q̃ ꝓsurgit ex pcõ. Et hec ẽ ſnia D. sanc. in de veritate. vbi supꝛ ad 2ᵐ et 3ᵐ Et hec tacta fuerũt in ar. ꝑsenti. qz dictũ ẽ. q̃ pctã habeãt ꝓuenientiã in auersione. ⁊ ꝓñs in his q̃ eã p se sequunť. Sicut sunt offensa ⁊ reatus. Dicit ãt norãter. q̃ habeãt ꝓuenientiã in reatu ⁊ in auersione. ⁊ nõ dr̃ q̃ habeãt ꝓnexionẽ. Nam si loq̃mur de reatu pene sensus. Pstat q̃ sunt diuersi ⁊ hñt se ſm magis ⁊ minus ⁊ a seinuicẽ segant. Si ꝓo loq̃mur de reatu pene dãni. tũc quidẽ in illo oia pctã mortalia. (de qbꝰ loq̃mur) ꝓuenit. ſz nõ ꝓprie hñt ꝓnexionẽ. ¶ Pro q̃ tertio ꝑmitto ⁊ noto. q̃ sicut ẽ in merito. ita suo mõ est in pcõ. q̃ ad ꝑmiũ meriti. ⁊ reatũ vel penã pcti. ita q̃ vn⁹ existẽs q̃ ad ꝑmiũ meriti. ⁊ reatũ vel penã pcti. ita q̃ vn⁹ existẽs q̃ ad ꝑmiũ meriti ⁊ reatũ vel penã pcti. ita q̃ vn⁹ existẽs q̃ ad ꝑmiũ (ſcz britudinẽ) sibi facere pluribꝰ modis in gra. p̃t idẽ ꝑmiũ (ſcz britudinẽ) sibi facere pluribꝰ modis in gra. p̃t idẽ ꝑmiũ (ſcz britudinẽ) sibi debitã. ⁊ cũ hoc q̃ntꝫ magꝫ debitã. Et p̃t etiã ꝓtingere. q̃ pluribꝰ modis faciat sibi debitã britudinẽ. ⁊ nõ magꝫ. radice videlicꝫ meriti manẽte eq̃li. multiplicatꝫ tñ actibꝰ de gñe bonoꝝ. Sic videt ꝓbabilr. q̃ vnã penam (ſcz dãni) q̃s posset demereri ⁊ le ad eã obligare ex multis pctis mq̃tũ ꝓuenit in auersione ab vltio fine. Sic cut infra habebit. Et hz D. sanc. pulchre. ꝫ Ꝑ gẽtiles capitulo. c xliij. q̃ britudinẽ ꝓtemnũt peccãdo mortalr ⁊ se ab ea auertũt. iuste eternalr ab ea excludũtur q̃ exclusio ẽ pena damni. Et esto vn⁹ magis demereat in vno pcõ q̃ in alio. tñ illa pena ⁊ reatus et⁹ nõ p̃t esse maior. ꝓpter infinitatẽ boni subtracti. Sz vl' ẽ maior remorsus ꝑcie in vno q̃ in alio ꝓpter illã penã. vl' (sicut ẽ absq̃ dubio) maior pena sensus. ſz vt dictũ ẽ nec alieras nec maior ita

in reatu dãni esse potest. Et quibꝰ ſcz̃tur. q̃ eũ q̃s ꝓtergrediendo ⁊ peccãdo ꝓtra vnũ mandatũ incurrit reatus dãni infiniti. qz ꝓmpsit deũ ⁊ beatitudinẽ q̃ ipse est. ideo dr̃ a beatitudine sp excludi. q̃tum ex natura pecati. ⁊ ille sic vno peccato peccãs incurrit eũdem reatum dãni. quẽ incurrit in oĩbꝰ aliꝰ peccans. tamẽ ſm alia pctã demereť illũ reatũ dãni pluribꝰ modis ⁊ ex pluribus causis. quare seq̃tur iam rẽsponsio Ad maiorem que est auctoritas sancti Jacobi. Quicũq̃ tota legẽ seruauerit. offendat aũt in vno. factus est omniũ reus. qz videlicꝫ incurrit reatũ dãni. quẽ oĩa peccata inducunt sed incurrit eum nõ ex ꝓtemptu omniũ ꝓceptoꝝ ſm se. ſz ex ꝓtemptu vnius ꝓcepti. qđ vnũ ꝓtemnendo ꝓtemnit deũ. ex quo oĩa ꝓcepta auctoritatẽ habent. Concedo ergo maiorẽ ad hũe sensum. et dico q̃ ille reatus ꝓsequit̃ pctũ rõne auersionis. in q̃ oĩa pctã ꝓuenũt. ⁊ est reatus dãni. nõ aũt ꝓsequit̃ pctũ rõne ꝓuersionis ſm quam habent spẽm. ⁊ nõ ꝓuenũt. imo distinguũtur. Hos aũt diximus. q̃ pctã nõ sunt ꝓnexa ſm id a quo speciẽ sortiũntur. ⁊ rõne eius qđ se per se habet in peccato. Et dico q̃ ille reatus ꝓsequitur quodlibet mortale rõne auersionis. esto q̃ illa mortalia sint ꝓtraria. nec simul esse possint. licꝫ plura mortalia sint plures causę eiusdẽ reatus Ad minorẽ dico. sed idem est esse reum omniũ mãdatoꝝ legis. qđ habere oĩa peccata. distinguo si intelligit idẽ esse reum omniũ mãdatoꝝ ꝓpter eũdem reatũ. ⁊ ꝓpter ꝓtemptum omniũ ꝓceptoꝝ indirecte ſcz rõne ꝓemptus dei. ⁊ habere oĩa peccata. negã. qz vt dictũ fuit in tertio nobili. p̃t quis p vnũ pctm̃ tm. incurrere reatũ oĩm mandatoꝝ. tum qz vnus est reatus omniũ. tum qz vno ꝓcepto ꝓtempto ꝓtemnũtur oĩa quodãmodo. qz videlicꝫ incurrit reatũ ꝓpter ꝓtemptũ dei in vno pcõ. tãtũ peccando ꝓtra vnũ mandatũ. ⁊ sic nõ hz oĩa pctã etiã quo ad effectũ p accidẽs ſcz reatum. qz i le reatus est nũc ex vno pcõ tãtũ directe licꝫ oĩa mandata alia sint ꝓtempta in suo auctore. propter cuius ꝓtemptũ ille reatus incurrit. ⁊ sic intelligit auctoritas Alio mõ aliquis est reus omniũ mandatoꝝ. qz oĩa in se transgressus est. ⁊ ꝓtemptit. ⁊ nõ solũ ꝓpter eõ

temptũ dei. et sic esse reum. est habere oĩa in effectu. sed sic nõ intelligit auctoritas Jacobi. ⁊ p cõsequẽs peccans vno peccato nõ habet oĩa ꝓnexa actu ſm reatũ. sed pñt oĩa alia secum ꝓuenire in eodẽ reatu. ſcz pene dãmni. sed nõ opter q̃ actu ꝓnectãtur ſm ꝓuersionẽ nec ſm reatum pene sensus. Nam vnũ pctũ potest demereri maiorem penã sensus q̃ aliud. Vñ licet oĩa peccata mortalia demereãtur penã sensus eternã. nõ tñ equalem. ſ. pęnam dãmni demerẽť equalẽ rõne boni subtracti. et ideo finaliter nõ sunt ꝓnexa nec ſm auersionẽ nec ſm ꝓuersionem ⁊ reatũ ꝓprie. sed ꝓuenũt in vno effectu p accidens. Sicut opera meritoria ꝓuenũt in effectu large loquẽdo p se. qz p oĩa meretur q̃s beatitudinẽ. nõ tñ ꝓpterea habent ꝓnexionẽ simultatis in homie. sed successiue hõ ipsa operar⁹. Unde sicut nõ valet arguere. quicũq̃ operatur vnũ opus meritoriũ facit sibi debitã beatitudinẽ ⁊ meretur dem omniũ bonoꝝ actuũ meritoriorũ. igit oĩes actus sunt ꝓneri inter se. sed ſcz̃tur q̃ ꝓuenĩãt in cõmuni radice meriti. ſcz charitate. Sic nec in ꝓposito ſcz̃tur p vnũ peccatum quis est reus illo reatu quo efficit reus p omnia alia pctã. igit pctã sunt ꝓnexa inter se. ⁊ quo ad id a quo habent speciẽ. sed ſcz̃tur q̃ ꝓueniant in ꝓtemptu dei. quẽ ꝑsequit̃ ille reatus. Auersione cĩm ⁊ ꝓtemptu dei sequit ille reatus qui ꝓptus est in omi mortali. igit oĩe mortale inducit illũ reatũ. ⁊ per ꝑsequẽs cõueniũt oĩa pctã in isto. Sed semp aduerte. q̃ plus est in aliquo connecti q̃ ꝓuenire. nam ꝑmũ arguit simultatẽ. ſcdm aũt nõ. q̃ ⁊ sibi succedentia. imo ex natura ꝓtraria pñt ꝓuenire in eodem effectu p accidens zc.

¶ Ad secũdũ dõm. q̃ sicut supra dictũ est. non p quelibet actũ peccati tollitur virt⁹ oppositа. nã peccatũ veniale virtutẽ nõ tollit. peccatum aũt mortale tollit virtutẽ infusam inq̃tũ auertit a ꝛõ. sed vnus actus peccati etiã mortalis nõ tollit habitũ virtutis acquisite. sed si multiplicentur actus intantũ q̃ generetur ꝓtrarius habitus. excludit habit⁹ virtutis acq̃site. qua exclusa excludit prudẽtia. qz cũ hõ agit ꝓtra quãcũq̃ virtutẽ agit ꝓtra prudentiaꝫ sine qua nulla virtus moralis esse p̃t. vt supra habitũ est. ⁊ ideo p ꝑsequẽs excludũtur oĩes ꝓtutes morales q̃tũ ad pfectũ ⁊ formale esse virtutis qđ habẽt ſm q̃ participãt prudentiã. remanẽt tñ inclinatões ad actus virtutũ nõ habẽtes rõnem virtutis. sed nõ sequitur q̃ ꝓpter hoc hõ incurrat oĩa vitia vel pcata. Primo q̃dẽz qz vni virtuti plura vitia opponũntur. ita q̃ virt⁹ p̃t q̃ari p vnũ eorũ. etiã si alterũ eoꝝ nõ adsit. Secũdo qz pctm̃ directe oppoit virtuti q̃tũ ad inclinatõem virtutis ad actũ. vt supra dictũ ẽ. vñ remanẽtibꝰ aliq̃bꝰ inclinatoibꝰ ꝓtuosis nõ p̃t dici q̃ hõ habeat vitia vel pctã opposita

¶ Ad maiorẽ dico. q̃ falsa est. ⁊ falsitas eius patuit supra. q. lxxi. ar. iiij. qz mortale pctm̃ nõ tollit virtutẽ acq̃sitam. esto tollit infusam. veniale ꝓo nullaꝫ excludit nec infusam nec aquisitã. Sed multi actus pctoꝝ mortalium excludũt virtutẽ acq̃sitã. qua exclusa excluditur prudentia. sine qua nulla moralis esse p̃t. vt patuit supra. q. lviij. ar. iiij. et. q. lxv. ar. ꝑ. et prudentia exclusa excludũtur oĩes morales quo ad esse virtutis ⁊ quo ad formale virtutis

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. lxxiij. de cõparatõne peccatorũ adinuicẽ.

de quo supra. q. lxi. ar. ij. dicebat. q est ordo rõnis partiũ cipatus in appetitu. Sed dico. q etiã virtute aliqua exẽ cluſa. ꝛ ſilr prudentia. põt remanere inclinatio alterius virtutis in aliquod de genere bonorũ. que ſi inclinatio ſiue prudentia nõ habet rationez virtutis. Dico vltra. q qui caret vna virtute. caret oĩbꝫ. Verũ ſm eſſe formale virtutis. ꝓpter deſtructõem prudentie. ſed ſi cũ hoc maneant inclinatões bone Vltra ergo qui peccat vno petõ puatur oĩbꝫ virtutibꝫ. Negat iſta ꝓſequentia. q iam dicti eſt. q vnũ petm nõ excludat aliquã virtutẽ. quare nõ puatur oĩbꝫ. Sed ſi peccet multipliciter vſq; ad deſtructionez prudentie rũe puatur oĩbꝫ virtutibꝫ quo ad eſſe formale virtutis moralis Vltra. ſed qui caret virtute habet vitiũ oppoſitũ. iſta negat. q. poteſt carere virtute ſm eſſe formale. ꝛ tñ adhuc retinere inclinatiõem bonã. ꝛ ſic nõ habet virtutẽ. nec habet vitiũ oppoſitũ. Et dato. ſz nõ ꝓceſſo q ita eſſet q nõ habens virtutẽ haberet vitiũ oppoſitũ. Negat vltima ꝓſequẽtia. q ergo qui habet vnuz peccatũ habet oĩa peccata. q. ſi quis nõ habet virtutez ſed peccatũ oppoſitũ. nõ oportet q habeat (nec eſt poſſibile q habeat) oĩa oppoſita eidẽ virtuti. q. illa ſunt cõtraria. nec poſſunt eſſe ſimul. ꝛ ergo habito vno quo ad actũ ꝛ quer ſionẽ (de qua loquimur.) nõ poteſt habere aliud ſm ſpẽm ꝛtrariũ priori peccato. eſto ratõne reatus ꝛ querſionis. nõ repugnaret ea eſſe ſimul. Et hec D. intendit in iſta ſolutõne. primo negando maiorẽ. poſtea implicite gloſat primaz minorẽ. ſcz qui caret vna virtute caret oĩbus. Tertio ibi. Sed nõ ſequitur. Negat vltimã cõſequentiã. videlicz illam. aliquis nõ habet virtutẽ. ſz deſtructa eſt q peccatũ etiã multiplicatũ. igitur hz oĩa vitia vel peccata. tum primo. q. excluſa virtute per vnũ vitium nõ poteſt cũ illo vitio ſimul eſſe vitiũ ſibi oppoſitum. Poteſt em̃ temperantia excludi per intemperantiaz nec oportz ſimul eſſe inſenſibilitatẽ Tum ſecũdo. quia deſtructa ꝓtute aliqua. puta iuſtitia poteſt remanere bona indinatio in materia temperantie. ꝛ per conſequẽs nõ haberur intemperantia.

¶ Ad tertiũ dicendũ. q amor dei eſt cõgregatiuus inẽtiuz affectũ hominis a multis ducit in vnũ et ideo virtutes que ex amore dei cauſantur ꝓnexionem habent. ſed amor ſui diſgregat affectum hominis in diuerſa. ꝓout ſcilz homo ſe amat appetendo ſibi bona temporalia que ſunt varia et diuerſa. et ideo vitia et peccata que cauſantur ex amore ſui non ſunt connexa

¶ Dicẽdum ad maiorẽ. q hec non eſt ſufficiens cauſa. ſed cum hoc quia ꝓueniũt in vno principio. ꝛ ex intentione agentis ſm virtutem tendũt in vnuz ꝛ idem. q. videlicet ꝓueniunt ex recto amore ꝛ recta ratõne. et tendunt in conformitatem rationis in ſuis materijs tanqz ꝓprium finem. Vt em̃ habitum eſt ſupra. finis virtutis moralis eſt attingere medium rationis in ꝓpria materia Et ergo ſunt virtutes morales cõnexe. ꝛ qz ab vno (ſcz ratõne recta) mouente appetitum. ꝛ quia in vnũ. ſcz in conformitatem rationis attingendam. Minor negatur. ſcz q ſicut virtutes ꝓueniũt ꝛc. Nam principiũ virtutuz eſt congregatiuũ ſcz vl amor ordinatus ꝛ ratio recta (loquendo de virtutibꝫ humanis) vel charitas et amor ſupernaturalis loquendo de infuſis Sed principium motiuũ ex parte peccantis eſt amor ſui qui facit intendere quecũqz bona appetibilia ꝛ ꝓuenientia peccãti. ꝛ ſic intẽto eius fertur per amorẽ ſui in non cõnexa. ſed diuerſa. ꝛ quãdoqz ꝛtraria. Amor aũt ordinatus qui includitur in virtutibus moralibus. que inclinãt in bonuz rationis. facit intentõnem hominis tendere in vnum. ſcz vel in bonũ rõnis naturalis. vel in bonũ diuinũ. ꝛ ſic omnes virtutes ſunt cõnexe tam humane inter ſe. qz diuine inter ſe. Et per hoc patz q virtutes ſunt ꝓnexe in eo qđ eſt de intentõne virtutis. ſcz in rõne recta vel charitate. Vitia aũt ꝛ peccata non. Et per hoc patz reſponſio ad ꝓbationem minoris. quia amor dei faciens ciuitatem dei. eſt principiũ ꝛ radix motiua in vnuz. amor aũt ſui eſt radix ꝛ motiuũ (ſcz effectiuũ ex pte agentis. vt patuit articulo tertio precedentis queſtionis) in diuerſa. quare negatur ꝓſequentia. Nota. q doctor in ſolutõne conformiter ad auctoritatez beati Auguſtini loquitur de amore ꝛ Ciuito. qui facit ciuitatẽ dei. ꝛ talis eſt principiũ cõnexionis. ꝛ id in quo ꝓnectũtur oĩes virtutes infuſe. Sz et virtutes acquiſite ꝓnectũtur in prudentia. ſicut dictuz eſt in corpore articuli. ꝛ ideo doctor ſupponit ex articu. in quo ꝓnectãtur morales acq̃ſite. Nota q amor ſui vel eſt motiuũ effectiuũ ex parte agentis. vel motiuũ finale remotũ. ꝛ ab illis peccatũ nõ hz ſpẽm. Et quia ille amor eſt ad diuerſa bona amata ꝛ ſenſibilia ꝓuenientia ſenſui litarj. ideo mouet etiã ad diuerſa peccãdo circa ipa. ideo ex amore ſui cuius ſit vnus tñ. q. mouet ad actus circa diuerſa. ſequitur q tales actus ꝛ peccata differant ſpecie mediantibus diuerſis motiuis finalibꝫ propinquis ꝛ ex natura actuum. ꝛ ſic nõ habent cõnexionem in eo q dat ſpẽm. Et p hoc patz q cuius ſ oĩa peccata habeant vnũ principiũ a quo procedunt effectiue. ꝛ ſimiliter vnũ principium finale remorum ſcz hominem ipſum ſe inordinate ꝛ tanqz finem amãte. q. tamen ex illis nõ habent ſpeciem. ſed ex obiectis ꝓpriis. ꝛ motuis finalibus propinquis. ideo nõ habent cõnexiones. virtutes autẽ infuſe habent cõnexionem in charitate. quia ab ipa dependent ſicut ex principio ꝛ effectiuo a quo in eſſe ꝛ conſeruari dependent. ꝛ in ratione virtutũ gratuitarum que dependẽt a continuatione diuini influxus. ꝛ per conſequens a charitate. Quare eſt maior ratio ꝓnexionis infuſarũ inter ſe. et charitate qz peccatorũ cũ amore ſui. Cuz quo non neceſſario oĩa vitia ꝓnectũtur. ſicut virtutes infuſe cum charitate.

¶ Utrz oĩa peccata ſint paria

AD ſecũdũ ſic proceditur. Videt q omnia peccata ſint paria. hoc em̃ eſt peccare facere qđ non licet. ſed facere qđ nõ licet vno ꝛ eodem modo in oĩbꝫ reprehenditur. ergo peccare vno ꝛ eodem modo reprehenditur. non ergo vnũ peccatum eſt alio grauius. ¶ Dõ. oĩe peccatũ conſiſtit in hoc q homo tranſgredit regulam rationis. que ita ſe habet ad actus humanos ſicut regula linearis in corporalibꝫ rebus. ergo peccare ſimile eſt ei qđ eſt lineas tranſilire. ſz lineas trãſilire eſt equaliter ꝛ vno modo. etiam ſi aliquis longius recedat vel propinquius ſtet. quia priuationes nõ recipiũt magis vel minus. g oĩa petã ſunt equalia. ¶ Dõ. peccata virtutibus opponũtur. ſed omnes virtutes equales ſunt. vt Tullius dt in paradoxis

B

Articulus ij.

Ergo oĩa peccata ſunt paria. ¶ Sed contra eſt quod communis dicit ad Pilatũ Joannis. xvi. Qui tradidit me tibi maius peccatum habet. ꝛ tam. conſtat q Pilatus aliquod peccatu habuit. ergo vnuz peccatu eſt maius alio

¶ Hic querit de comparatione peccatorũ in quãtitate an ſint paria in quãtitate ꝛ g. auritate malicie. Deinde in articulis ſequentibus exponet hunc articulũ ſm quid varietez ꝛtrietas ꝛ prouenat inequalitas petoz.

¶ Reſpondeo dõm. q opinio ſtoicoz fuit quam Tullius proſequitur in paradoxis. q oĩa peccata ſunt paria. ꝛ ex hoc etiam oriuatus eſt quorũdã hereticoz erroz. q ponentes oĩa peccata eſſe paria dicunt etiã oĩs pnas inferni eſſe pares.

¶ Doctor primo ponit opinionem. ꝛ magis errorem circa queſitũ. Secũdo oſtẽdit huius opinionis ꝛ ſui fundamenti defectum. ex qua oſtenſione vult habere ſtabilitatem ſuam ꝓclusionez reſponſiuã. quã ponit in fine. Seq̃ cũdum ibi. Sed ſi quis. Circa primũ primo ponit hũc errorem. Secũdo eius fundamentuz ibi. Et quãtuz ꝛc. Quo ad primũ igitur fuit opinio ſtoicorũ. q oĩa peccata ſunt paria Et hanc opinionẽ ſequutus eſt Tullius et etiã qdam hereticus inſecrati ſunt hũc errorẽ. Et ex hoc erroze mori ſunt ad aſſerendũ altũ errorẽ. ſcz oĩes penas eſſe pares. quẽ errorem Doctor hic ſupponit errorez ſed in tertio ꝛtra gentiles. ca. cxlij. oſtendit ſcripture ꝛ veritati ꝛtrarium. nam hic incidentaliter iſte error commemoratur Deinde ibi.

¶ Et ẽ ꝛtum ex verbis Tullij perſpici poteſt ſtoici ducebant ex hoc q cõſiderabant peccatuz ex parte priuationis tñ. put ſcz eſt receſſus a rõne. vñ ſimpliciter eſtimates q nulla puatio ſuſciperet magis ꝛ minus poſſerũt oĩa petã eſſe paria

¶ Adducit huius erroris fundamentũ. quia ſtoici eſtimantes nullam priuationem ſuſcipere magis ꝛ minus et peccatũ conſiderabant ex parte puationis tñ. ꝛ nõ ex parte poſitiui (cui poſſunt plures vel maiores ꝛ pauciores. et minores puationes cõpetere) dixerũt oĩa petã paria. ꝛ hoc doctor extenſius exponit in de malo materia ſecũda. arti. ij. Conſiderabant em̃ ſtoici q aliquid ex hoc tñ habet rõnem peccati. qz eſt preter rectitudinẽ rationis (quod eſt priuatio) Sicut patz q adulterium eſt peccatũ nõ qz cõmiſceri mulieri ſit ſm ſe malũ. ſed quia preter rectitudinem rõnis fit. Et idem pat. in alijs. idem aũt eſt ac ſi dicatur preter legem diuinã. vt theologi loquunt. qz vtrũqz priuationem importat Priuatio aũt nõ videtur ſuſcipere magis ꝛ minus Unde ſi aliquid ſit malũ q priuationẽ alicuius nõ videtur differre qualitercũqz ſe habeat. dũmodo priuetur. Sicut ſi iudex alicui certũ lumites ſtatuat. ſi illum preterirer. non refert vtrũ multũ vel parum. Et ſimiliter dicebant q non refert dũmodo aliquis peccando rectitudinez rationis ꝑtereat qualitercũqz. vel ex quacũqz cauſa hoc faciat ac ſi peccare nihil eſſz aliud qz quaſdam peſtras lineas tranſilire Ui huic rationi videtur ſuffragari. q in humanis iudicijs agit. vt refert doctor ſanctus. tertio ꝛtra gentiles. ca. cxxxix. Nã ſi alicui ſtatuatur limes quẽ non tranſgrediatur nihil refert apud iudicẽ ſiue multũ ſiue modicuz ſit tranſgreſſus

Scut nõ refert equo pugil campũ exiuit vtrũ lõgius progrediatur ꝛc. Et hs habetur ergo motiuũ illoz opinionũ ꝛ aliqualis declaratio opinionis ꝛ motiui

¶ Sed ſi qs diligenter conſideret inueniet diuerſer priuationũ genus. Eſt em̃ quedam ſimpler et pura priuatio que cõſiſtit quaſi in corruptum ec. ſicut mors eſt priuatio vite ꝛ tenebra eſt priuatio luminis. ꝛ tales priuationes nõ recipiũt magis ꝛ minus. qz nihil reſiduũ eſt ꝛ habitu oppoſito. Unde nõ minus eſt mortuus aliquis primo die mortis et tertio vel quarto qz poſt annũ. quãdo tam cadauer fuerit reſolutũ. ꝛ ſimiliter nõ eſt magis tenebroſa domus ſi lucerna ſit operta pluribꝫ velaminibꝫ qz ſi ſit operta vno ſolo velamine totũ lumen intercludente. Eſt aũt alia priuatio nõ ſimpler. ſed aliquid retinens ꝛ habitu oppoſito. que quidem priuatio magis cõſiſtit in corrumpi qz in corruptum eſſe. ſicut egritudo que ꝓuat ꝛbitam cõmenſuratõem humorum. ita tñ qz aliqd eius remaneat. alioquin nõ remaneret animal viuũ. Et ſimile eſt ꝛ turpitudine et alijs huiuſmodi.

¶ In iſta parte doctor oſtendit defectuz huius opinionis ꝛ eius motiui. qz falſum eſt. q nulla priuatio recipiat magis ꝛ minus. Unde qz reprobatio illius falſitatis eſt probatio ꝓclusionis. ideo ſimul deducit doctor reprobationem illius erroris ꝛ probationem ꝓclusionis reſponſiue que talis eſt. Nõ oĩa peccata ſunt paria. Probatur ꝓclusio. aſſumendo oppoſitũ ꝛtradictorij eius in quo ſe fundabat iſta opinio. Aliqua priuatio (ſcilz non ſimpler ex vel pura ſed aliquid retinens de habitu oppoſito que cõſiſtit in corrumpi ꝛ nõ corrumpum eſſe) ſuſcipit magis ꝛ minus. ꝛ nõ oĩes ſunt equales. ſed peccatum ſcz oppoſitus virtuti ꝛ de ſe malum (de quo loquimur.) eſt talis priuatio (que ꝛ cõtrarij dicitur) ſcz non ſimplex ſed aliquid retinens de habitu. vel de pertinẽtibꝫ ad oppoſitum ꝛc. igitur peccata nõ ſunt equalia. ſed recipiunt magis ꝛ minus. Huius rationis D. primo ponit. ꝛ probat maiorẽ. Secũdo minorem apponens ꝓclusionẽ. ibi. Et ſimiliter dicendũ eſt. Circa primũ primo ponit vnam diſtinctiõem. ex qua ſecũdo arguit pro maiore. ibi. Huiuſmodi aũt puationes. Diſtinctio eſt. q duplex eſt puationũ genus. Quedã em̃ eſt puatio ſimplex. ꝛ pura puatio. quia videlicz in ſui ratõne nõ includit aliquod poſitiuũ. licet in poſitiuo aliquo fundetur. ramẽ illud poſitiuũ nõ eſt de ſui rõne. et dicitur magis conſiſtere in corrupto eſſe. qz corrumpi. qz ex hoc ipo q nihil relinquit de habitu oportz q totus habitus ſit corruptus. vnde cõſiſtunt in ablato eſſe ꝛ corrupto ipius habitus. et tales priuationes nõ ſuſcipiũt magis ꝛ minus. qz nihil relinquit de habitu oppoſito. rationẽ cuius magis vel minus reſideri ꝛ remanentis. ipe priuationes dicerentur maiores vel minores. ſicut mors ꝛ tenebra ſunt priuationes tales. quia nõ eſt minus mortuus aliquis prima die qz poſt annuz. et ſi vno vulnere interiit qz ſi decem vel viginti. Similiter domus nõ eſt minus tenebroſa ſi lumen totũ ꝛ totaliter intercludatur qz vnũ obſtaculum. vl per decẽ. ꝛ ꝓma hora ſicut poſt diem Sed alia eſt priuatio nõ ſimplex. ꝛ ſicut egritudo. vt in littera Et habet illa diſtinctio apud ꝓmentatorem. ꝓ. metaphyſice. cõmento. xvi. vbi dicit q

duplex puatio

Universidad de Deusto
Biblioteca

oĩs ꝓuatio aut est ꝓuatio ſm totum. aut est ꝓuatio qz caret perfectõne tũ. vt est forma positiua cui iuncta est ꝓuatio alterius forme. Tũc ibi.

¶ Huiusmodi autem ꝓuationes recipiũt magis z minus ex parte eius quod remanet de habitu ↄtrario. multũ eĩ refert ad egritudinem vel turpitudinẽ vtrũ plus vel minus a debita cõmensuratione humoꝝ vel membroꝝ recedat.

¶ Distinctõne notata ponit z probat maiorez sic. in talib ꝓuatõib potest magis z minus remanere de habitu opposito. igitur possunt tales ꝓuatões habere magis z minus. Tenet ꝛsequentia. qz si relinquatur multũ de habitu z sit minor recessus ab opposito. ꝓuatio talis est minor. si aũt parum relinquitur z sit magnus recessus ab opposito habitu. tũc ꝓuatio est maior. Secũdo probatur cõsequentia. quasi exemplariter. qz multuz refert ad egritudinem vel turpitudinẽ (scz quo ad esse magis vel minus) vtrũ plus vel minus a debita cõmensuratione humozũ vel membrozũ recedatur. Accedens probatur directe. qz in talibus ꝓuatõnibus aliquid de habitu vel opposito remaneat exemplariter de egritudine. que ꝓuat debitam cõmensuratõnem humoꝝ. ita tamẽ qz aliquid eius (scz cõmensuratõnis) remaneat. alioqn nõ remaneret animal vtũ. Et simile est de turpitudine et alijs. Si aũt aliquid remanet de positiuo. potest plus et minus remanere. igit antecedens verũ. Nota circa ista dicta in ꝓbatõne maioris. ꝓto antecedente. qz in his que imperf. cõem important est inuenire duplex magis et minus. Vnũ in ꝓprio genere. Aliud in genere z ratõe entis. sed ista diuersimode attendũtur. sicut infirmitas potest esse maior in genere z rõne infirmitatis. z in ratõe et genere entis Primo mõ dicitur maior quãdo qz ꝓter accessum ad summũ illius generis. vel (z hoc vniuersaliter) per recessum ab opposito suo. Sicut est maxima infirmitas que est ꝓquinquiez morti. z que plus recedit a cõmensuratõne debita. Et ita intelligitur doc. sanctus. et qđ dictum est. qz maior est ꝓuatio (scz impura) q̃ magis ꝓuat z tollit de opposito (maior scz in ratõe ꝓtia) Sed secũdo aliquod pertinens ad imperfectõem est maius in genere entis. qz videlicet ꝓfectius vel saltẽ minus malum. sic attenditur maioritas opposito mõ ad predictum. quia est maior. hoc est melior vel minus mala. ꝓter minorem accessum ad summũ sui ordinis. z ꝓpter minorẽ ablatõnem oppositi. sicut melior (saltem cõparatiue) est infirmitas que remotior est a morte. z que. minus tollit de cõmensuratõne. Peccatũ igitur maius est et minus in genere peccati. ꝓter maiorẽ vel minorẽ ablationem boni oppositi (scz ordinis ratõis. sed nõ est maius in genere entis. imo eo ipo quo maius peccatũ. ideo minus ens. De his aliquid supra. q. xxij. arti. ij. ad pmũ

Deinde cum dicit

¶ Et similiter dicendũ est de vitijs z peccatis. sic eĩ in eis ꝓuatur debita cõmensuratio ratõnis. vt nõ totaliter ordo rõnis tollatur. alioquin malum si sit integrũ destruit seipm. vt dicitur in quarto ethicorum. nõ eĩ possz remanere substãtia actus vel affectio agentis. nisi aliquid remaneret de ordine rõnis et ideo multum interest ad grauitatẽ peccati. vtruz plus vel minus recedatur a rectitudine rõnis. Et

Duplex quantitas in his q̃ iz igescis

peccatorũ adinuicẽ.

ſm hoc dõm est. qz nõ oĩa peccata sunt paria.

¶ Ponit z probat minorem ꝓncipalem sic. peccatum nõ pot auferre totũ ordinem vel ꝓmensuratõnem rõnis igit nõ est ꝓuatio pura. sed aliquid relinquens de oppositio. Tenet ꝛsequentia. quia ordo ratõnis vel ꝓmensuratio est oppositũ peccati qđ per ipsum auferrut. (includendo sub ordine ratõis etiaz cõformitatẽ ad legez eternã) Antecedẽs ꝓbatur auctoritate z ratõne. vel magis auctoritate z eius explicatõne. Auctoritate phi quarto ethicozũ. qz si malum esset integrũ destrueret seipsum. qđ declaratur ꝓma parte. q. xlix. articu. iij. qz malum nõ est nisi in bono. z si ergo totũ bonũ auferret. per ꝛsequẽs seipm destrueret. Et rõne sic ostenditur ãcedens. vel explicatur auctoritas phi. Si in peccato nihil manet de ordine rõnis. tũc nõ maneret substãtia actus vel affectio agentis. ergo etiaz nõ maneret peccatũ. z sic destrueret seipm Tenet ꝛsequentia. qz ꝓuatio que importatur in peccato fundatur necessario in substantia actus z affectõe agentis. Oportz eĩm. q ad eĩe min⁹ rõ z volũtas assint. als nõ fieret actus humanus. nec ꝛsequens petĩm. Quare ad minus substantia actus. pducit ſm rõnem z voluntatem peccãtis. De hoc doc. sanctus in ſcõo. dist. xxxvũ q. ꝑ. ar. ꝑ. ad tertiũ. sic dicit. impossibile est aliquam rem esse que eĩ ordine destruatur. Unde z in ipo actu peccati vt res quedam est remanet aliquis ordo z ad agentem z ad finem intentũ ab agente. qui est estimatũ bonũ cuius ꝓtinet ordo a debito fine. Hec ille. Patz igit. q multum interest quo ad grauitatẽ peccati. vtrũ plus vel minus recedatur a rectitudine ratõnis. quare minor vera. q peccatũ nõ tollit totam cõmensuratõnem rõnis et potest de illa tollere plus vel minꝰ. et ſm hoc erit grauius vl minus graue peccatũ. Et declarat hoc doc. magis extense in de malo vbi supra. qz peccatuz ꝓmissionis ꝓsistit in deformitate alicuius actus. que quidem deformitas nõ tollit totum ordinem ratõis. sed aliquid eius pura si quis cõmedat quando nõ debet. z remanet q comedat vbi debet vel ꝓter quod debet. sic ergo sicut non oĩs deformitas ceꝛpis est equalis. sed vna maior alia ſm q ꝓtinent plura ad deceꝛem ꝓtinentia. vel aliqđ ꝓncipalius. ita nõ oĩs deformitas peccati est equalis sed quedam alia maior. Et ad eandem sententiã loquitur doc. sanctus ꝓtra gentiles tertio vbi supra. vide si placz

Nota circa ista iam dicta. q si peccatũ pueniat ex maiori causa. pura ex maiori volũtate. vel sit ꝓtra rem maiorem vel ꝓtineat plures deformitates ꝓter defectũ plurium circũstantiarũ est maius peccatuz. oĩe eĩ qđ ꝓsistit in ꝓuatõe debite cõmensuratõnis eo maius est quo maiori ꝓmensuratõni opponitur. z quo plura vel plures gradus illius ꝓmensuratiõis tollit. Dictũ est aũt supra q bonitas moralis nõ est vnũ vnitate indiuisibilitatis. sed aggregatõnis ex multis partialib ordinib ratõnis scz et quo ad obiectũ z finẽ z circũstantias. ideo peccatũ quanto plures partiales ordines tollit maius est. Cuius etiã ꝓemptus nõ solum est ex parte eius qui ꝓemittitur sed etiam ex parte actus. qui potest esse intensior z remissior z magis z minus inordinatus Nota q Scotꝰ in secũdo dist. xxxvij. ponit aliũ modum quomodo maius si esset integrum destruerer seipsum. quia videlicet si esset integrũ malum z primũ illud careret summa perfectione sibi ꝓueniente. sed nulli nata est ꝓuenire summa ꝓfectio nisi summo bono in natura. igitur summũ malus

Scotus.

esset summũ bonũ in natura. Et ad hãc heresim sequitur multa alia inconuenientia. nõ tm ꝓtra fidem. sed etiã ꝓtra philosophiã. qz destruit seipam z includit ꝓtradictionem. qz si ponatur summũ malũ primũ ex equo ad primum bonũ. oportet q illud sit necesse esse z omino independens z impartitũ. z tamẽ ista non ꝓuenit enti nisi ꝓfectissimo. Hec ille. Ubi patz q destruit seipm primũ malum esse. sicut implicans ꝓtradictionem. cuius vna pars destruit aliam. Sedm doc. sanctũ autẽ destruit seipsum qz summũ z primũ malum esset z nõ esset ẽ. vt patuit

Nota q hec dicta videntur quidem probare q peccata trãsgressionis vel ꝓmissionis nõ sint equalia. sed nihil videtur probatũ vel ostensuz de peccatis omissionis. qz ibi nõ est actus cum ꝓuatione plurium ordinũ rõnis partialiũ. et nihil remanet de oppositio sicut in peccatis commissionis. Dicit ad hoc primo q peccata omissionis nõ sunt equalia. tum ꝓter diuersam auctoritatẽ ꝓcipiẽtis. tum ꝓter diuersam dignitatẽ aut necessitatẽ preceptorum z virtutũ. quibz huiusmodi omissiones opponũtur. sed de his postea magis. Secũdo dicit post dicta in q. lxxij. ar. vi. q omissionis peccata quo ad materialia et q se sunt equalia. tamẽ formaliter z in esse moris z reductiue ſm motiua z ꝓcepta sunt inequalia. sicut z peccatuz omissionis z ꝓmissionis. sic omissio z omissio. predẽtes ex diuersis motuis z oppositis diuersis ꝓceptis z virtutibus sunt inequales Circa ista posset queri an originalia z venialia essent etiã inequalia. Sed de originalibus infra ex intentiõe videbitur. q. lxxxij. ar. iij. q nõ sunt inequalia. De venialib aũt videbitur infra. q. lxxxix. ar ij et similiter in quarto. dist. xxi. ar. ij. et. iij. q sunt inequalia Nam ꝓstat affectũ vnius venialis esse maiorem affectu alterius. Et etiã in obiecto potest esse diuersitas ſm gradus multiplices citra auersionem a fine vltimo. Unde sunt inequalia tam rõne generis quod est volũtariuz. q̃ rõne spei. que est ex obiecto.

Argumẽtũ in ↄtrariũ est. ꝓ ↄclone tm̃ sua.

¶ Ad primũ ergo dõm. q peccata ↄmittere non licet ꝓpter aliquã ordinatiõem quã habent. vnde illa que maiorẽ ordinatoez ↄtinet sunt magis illicita. z ꝓ ꝛsequẽs grauiora peccata

peccãta omissionis non sunt equalia.

¶ Maior. hoc est peccare facere qđ non licet. vera est indefinite. qz peccare est etiã nõ facere quod licet. Et dico q ideo aliquid nõ licet qz est inordinatũ. z si est magis inordinatũ magis nõ licet. Ad minorẽ. sed facere quod nõ licet vno z codez mõ in oĩbus reprehenditur Negatur illa. quia aliqua sunt magis illicita alijs. z per ꝛsequens magis reprehensibilia. sicut blasphemare deuz est magis illicitum q̃ facere aliquid ↄtra hominẽ. z per ꝛsequens magis reprehensibile. Hoc argumentũ imaginatur quasi in peccatz sic esse illicitũ. vno mõ tantũ z peccatum dicat illud esse illicitũ. sed ostensum est qz peccatum nõ ꝓcat illam ꝓuatõnem. sed aliquod positiuũ in q̃ plures inordinationes concurrere possunt. z sic peccata nõ sunt vno modo illicita

¶ Ad secũdũ dicendum. q ratio illa procedit de peccato ac si esset ꝓuatio pura.

¶ Circa istud argumentum nota doc. sanctum ↄtra gentiles. qui sic dr. negando illam ꝓpositionem hic assumptam. scz. ergo peccare simile est ei quod est lineas trãsilire. Unde dicit. nõ est autẽ simile virtutẽ transgredi. z ter

minos a iudice positos transilire. naz virtus est ſm se bonũ. Unde virtutẽ transgredi est ſm se malũ. z ideo oportet q magis a virtute recedere sit maius malũ. Transgredi aũt terminũ a iudice positũ nõ est ſm se malũ. sed per accidens. in quẽtum scz est prohibitũ. In his autẽ que sunt per accidens nõ est necessariũ. q si simpliciter sequatur ad simpliciter. z magis sequatur ad magis. sed soluz in his que sunt per se ẽ. Hec ille. Ubi patz ad maiorẽ ꝓmã. q oĩe peccatum cõsistit in transgressione regule rõnis. que ita se habet sicut in corporalib rebus. q est falsa quia illa regula rõnis ꝓcipit q se bona. z peccatum qđ est ↄtra eam est per se malum. sed regula ꝓcipiens nõ transilire ꝓcipit nõ de se bona. z id qđ est ↄtra eã nõ est per se malum. quare z falsa est que sequitur. q peccare scz ↄtra virtutem simile est ei qđ est transilire lineas. qz primũ est q se malum. secũdum nõ. sed q accidens. quare nõ sequitur quod argumentũ intendit. Et secũdo potest dici ad mentem doctoris. hic ad illam maiorem sub breuib. q peccatũ quod est ↄtra regulam ratõnis non est ꝓuatio pura. sicut peccatũ quod est ↄtra regulam humanã positiuã. quia quãto peccatũ magis procedit rãto semp magis ꝓuat de ordine ratõnis. nõ sic de peccato ↄtra statutum humanũ. ẽ. Volui ista extendere. quia raro soluitur hoc argumentum Et nota etiam circa istud argumentũ doctoris sancti in de malo. qui hic dicit. In his que non sunt mala ramẽ prohibita. qui ꝓceptum nõ seruat totaliter ꝓuat id ad quod tenetur. Sed in his que sunt mala q se z nõ soluz quia prohibita. nõ totaliter tollitur bonũ cui opponitur malũ. z ideo tanto grauius peccant quãto plus de eo tollitur. Hec ille. Ex quibz patet q qui facit solum maluz. nõ seruat ꝓceptum affirmationis. Sicut dctro me ↄtinere ↄtra cõtinco. peccato omissionis peccato. z in prima transgressione totum bonũ tollitur. sed qui peccat in malo ſm se. cuius magis procedit semp magis tollit bonũ rationis. z sic plus peccat. Et ꝓterea etiã nõ est simile de bono virtutis ſm se. z de bono quia ꝓceptum. quia primũ habet multas ꝓmensurationes. secundũ solum vnam. Unde dr ad argumentum formaliter ex iam dictis. Ad maiorẽ. oĩe peccatũ consistit in hoc q homo transgredit regulam que ita se hz ẽ. Dico ad primã partẽ assumpti. q oĩe peccatũ ꝓsistit eadem in transgressione regule. sed addo q in his que non sunt mala nisi quia ꝓhibita. peccatũ totum aufert ad qđ tenebatur. z nihil refert vtrũ multũ vel paruz a termino statuto recedat. quia totum bonũ ꝓ transgressionẽ quãlibet tollitur. z tale petĩm quo d est malũ solũ qz ꝓhibitum assimilaf ꝓuatõni pure. Sed in his que sunt ſm se mala petĩm nõ totũ bonũ ꝓtiat z assimilatur ꝓuatõni impure. que relinquit aliquid de oppositio. Et rõ huius dicti est. qz id qđ tollitur ꝓ petĩm pmũ. est bonũ vno mõ tm̃ qz scz ꝓceptũ est. z petĩm ipm malũ vno mõ. qz ꝓhibitum. ideo tollitur ꝓ petĩm transgressionis obedientia ꝓcepti. z ꝓ ꝛsequẽs totũ bonũ. z sic plus z plus recedendo maior est malicia. z plus tollitur de bono. imo ꝓtinuario talis peccati semp est peior.

Ultra. ergo peccare est simile ei qđ est lineas transsilire. Negatur ista. qz vniuersaliter falsa est. nam lineas trãsilire est petĩm. qz nõ ↄtinet se infra terminum ꝓstitutũ. z est malũ qz ꝓhibitũ. z ergo assimilatur ꝓuatõi pure z quasi petõ omissionis. z hz tm̃ vnã maliciã que aufert totũ bo

Universidad de Deusto
Biblioteca

nũ. qz bonũ p̃cepti erat se ꝓtinere ītra lineã. postꝯ ergo exit cõtrariũz creat nõ est nisi vnũ malũ. qz nõ ꝓtinet se intra. Sed in peccatis malis fm se. ibi cõtrum magis. pcedit semp magis z plus aufert de recta rõne. que dicta statim cessandũ a pcõ Vnde cõtrum magis ꝓtinuat peccatũ semp magis recedit ab ordine rõnis. qz in his que p se sunt. sicut se hz simplr ad simplr. ita se hz magis ad magis zc. ideo cõtro magis pgreditur in p se malis. tanto grauius peccat. Sed in his q̃ sunt p accidẽs nõ tenet ista regula. ideo postꝯ transilire lineã sibi pstituta totuz pcm facit est. z amplius nõ peccat. qz nõ obligabat nisi ad ꝓtinere se intra lineam. qõ non ꝓtinere equaliter est in oĩbz excessibz post pmũ egressuz Ultra. sed lineas trãsilire est vnꝰ zc. verũ est. qz pma transilitio auffert totum bonũ p̃cepti rõne cuius erat bonitas in nõ transiliendo. z ergo est ibi bonũ solũ. quia p̃ceptum z nõ fm se. vbi fm dicta nõ refert si plus vel minus recedatur Ultra qz priuatones nõ suscipiũt magis z minus. Verũ. puationes q̃ totũ auferũt de oppsito z pure. Sed cũ puationes que relinquũt aliquid de positiuo ꝓtrario. alle recipiũt magis zc. sicut est pcm qõ est ꝓtra bonum fm se z bonũ virtuz. in quibz semp relinqtur aliquid de ordine rõnis. qui semp plus z plus puari pt. z cõtro magis peccat in huiusmodi peccatis. tanto magis recedit ab ordine rõnis. z ergo ibi est magis z minus. quare negatur ꝓsequentia. qz nõ est simile de transilire lineas. z de aliis peccatis fm se malis. et hec innuit d. sanc. in solutõe vbi dicit. ratio illa pcedit de peccato (supple de se malo z oppositio virtuti) ac si esset priuatio pura. qõ supple est falsum. Cuius verum sit q̃ peccatũ malũ qz phibitũ. quale est transilire lineas. et ergo nõ est simile de pcõ vniuersaliter z fm se malo. z de transilitõne. qz illa est priuatio pura. z reducitur ſ iij D. in de malo ad peccatũ omissionis et totũ bonũ tollit pma transilitio. z per ꝓsequens alie nõ plus tollũt. qz pma totũ abstulit scz bonũ obediendi zc. qõ erat ex precepto ꝓtinendi se intra lineam zc.

Nota q̃ licet transilitio sit actus tamẽ transiliens nõ peccat rõne actus vt sic. hz rõne omissionis. qz omittit se ꝓtinere. z ita dr pcm omissionis formaliter. Omissio autẽ est pura puatio. ideo nõ habet magis z minus. si autem ꝑciperetur aliqz directe q̃ nõ ambularet absolute. tunc cõtro plus ambularet. cãto grauꝰ peccaret z puniret

¶ Ad tertiũ dõm. q̃ virtutes sunt equales ꝓportionabiliter in vno z eodẽ. tamẽ vna virtus precedit aliam dignitate fm suã spẽm. z vnus etiaz homo est alio virtuosior in eadem specie virtutis. vt supra habitũ est. z tamẽ si virtutes essent pares nõ sequeretur vitia esse paria. qz virtutes habent ꝓnexionem. nõ aũt vitia seu peccata

q. lxvi. ar. ij. ad iij.

¶ Maior vera. qz peccata virtutib̃ opponũtur directe. cõtrum ad inclinatõnem ad actuz. vt patuit supra. q. lxxi. ar. p. Ad minorẽ. fructus sunt equales ad sensum supra dictũ. q. lxvi. ar. p. et. ij. Equales fm ꝓportionem. nõ aũt simpliciter. qz vna virtus est maior alia fm spẽm quo ad obiectum Et secũdo vna est maior alia in eadez specie fm radicatõem in subiecto. Et dico tertio. q̃ equalitas virtutum ꝓportionalis. puenit ex ꝓnexione virtutum in prudentia. que cõpler rationẽ virtutis. ideo oportet q̃ ipa crescente omes ꝓportionabiliter crescant. vt dictum fuit supra de augmento digitorum. Negatur autẽ

peccatorũ adinuicẽ.

ꝓsequentia. tum quia virtutes etiam nõ sunt simpliciter equales. tum quia equalitatem quaz habent virtutes ex cõnexione in eodẽ habent qõ nõ cõuenit vitijs. ideo peccata nõ sunt paria. nec sunt ꝓnexa. licz in reatu ꝓsertim damni z etiam sensus aliqualr̃ puenĩãt. et vt patebit ar. tertio ad tertiũ. peccata quo ad grauitatem sunt cõparabilia licet nõ paria

¶ Utr grauitas peccatoz attẽdat fm obiecta

Ad tertiũ sic. pcedit. videt q̃ pctoz grauitas non attendatur fm obiecta. Grauitas eĩ peccati pertinet ad modũ vel qlitatem ipsius peccati. sed obiectũ est materia ipsius peccati. ergo fm diuersa obiecta peccatorum grauitas nõ variatur ¶ Ꝑ. grauitas peccati est intensio malicie ipius. pctũ aũt non habet rationem malicie ex parte cõuersionis ad ꝑpriuz obiectũ. qõ est quoddã bonũ appetibile. sed magis ex pte auersionis. ergo grauitas peccatoz nõ variatur fm diuersa obiecta. ¶ Ꝑ. peccata que habent diuersa obiecta sunt diuersoz̃ generũ nõ sunt cõparabilia. vt patur in. vij. physicoz. ergo vnũ pctũ non est grauius altero fm diuersitatẽ obiectoz. ¶ Sed ꝓtra. peccata recipiũt speciem ex obiectis. vt ex supra dictis pz. sed aliquoz̃ q. ꝑce. ar. ꝑ. pctoz vnũ est grauius altero fm suã spẽm. sicut homicidiũ furto. ergo grauitas pctoz differt fm obiecta

¶ Habito quia pcta sunt inequalia. ꝓsequenter doc. ostendit fm q̃ attendat inequalitas pctoz. qz fm quatuoz. scz fm obiecta. ſ iij ꝓtrarias ꝑtes. in ar. iij. ſ iij cause pctoz. ar. vi. fm circũstantias in ar. vij. vscz in finez Ibi pcedit igit ar. qrit. an grauitas pctoz. varietꝫ fm obiecta. z hoc ẽ qrere an sint inequalia ꝓpter alietatẽ obiecti. ita q̃ si qs peccet ꝑ rẽ meliorẽ grauꝰ peccet. sic homicida furet.

Ar. ꝑ.

¶ Respondeo dõm. q̃ et supra ditis patz. grauitas peccatoz differt eo modo quo vna egritudo est alia grauior. sicut em bonũ sanitatis ꝓsistit i quadam ꝓmensuratõne humoz ꝑ quientiã ad naturam animalis. ita bonum virtutis cõsistit in quadam cõmensuratione humani actus fm ꝓuenienti am ad regulam rationis

¶ Doctoz pmo ponit vnã ꝓpõnem pambulare desiderãtẽ ad pbatiõem ꝓclonis. Scdo ipam ꝓclonẽ manifestã cũ sua pbatiõe subiũgit. ibi. Rõ aũt. Tertio infert corollariũ. ibi. Et qz zc. Propositio pambularis est ista. pctũ tãto est grauꝰ cõtro ꝓtrigit deordinatio circa aliqõ pncipiũ qõ est pius in ordine zc. Probat ista ꝓpõ. grauitas pctõ differt eo mõ q̃ vna egritudo est grauior alia. hz tanto grauior ẽ egritudo cõtro tollit debita humoz ꝓmensuratio p ꝓmensuratiõz pozis z altioris pncipiũ in naturalibz q̃ secũdũ ꝓpõ vera. Huiꝰ rõnis Ꝺ. ponit z pbat maiorẽ a pncipio. Scdo minorẽ annectẽs ꝓpõem in fine ibi. Hz manifestũ est aũt zc Maior q̃ cuius habita sit ar. ij. tũ. pbatur nũc pmo. qz sicut bonitas sanitatiz naturaliter ꝓsistit in qdã ꝓmensuratõe humoz. p ꝙuentiã ad naturã. ita bonus ꝓtus z moraliter ꝓsistit in qdã ꝓmensuratõe hũani actus fm ꝓueniẽtiã ad regulã rõis. q̃. Maior ꝑa q̃ grauitas pctõ differt sicut grauitas egritudinis. Dein ibi

Articulus iij.

¶ Manifestũ est aũt q̃ tanto est grauior egritudo quãto tollitur debita humoz ꝓmensuratio per ꝓmensurationẽ poris pncipij. sicut egritudo q̃ puenit ex corpe hũano ex corde qõ est pncipiũ vite. vel ex aliquo qõ appropinquat cordi periculosior est. vnde oportet etiã q̃ peccatũ sit tanto grauius quãto deordinatio ꝓtingit circa aliqõ principiũ qõ est prius in ordine rationis.

¶ Ponit z ostendit minorẽ exemplariter. quia egritudo que prouenit ex corpe humano ex corde qõ est principiũ vite vel ex aliquo qõ appropinquat pncipio vite. sicut ex aliquo membro vitali ꝓpinquo cordi periculosior est. igit. Hoz vera. z p ꝓns ꝓclo posita. ꝙ subiũgit illam. Solutionẽ vñ oportet etiã zc. Tunc ibi.

¶ Ratio autem ordinat omnia in agibilibus ex fine. z ideo quanto peccatum contingit in actibus humanis ex altiore fine. tanto peccatũ est grauius. obiecta aũt actuũ sunt fines eorum. vt ex supradictis patet. z ideo fm diuersitatez obiectoz attenditur diuersitas grauitatis in peccatis.

a. lxxij. ar. iij. ad 2m. et q. xviij. arti. ij. ad pmũ.

¶ Rñdet ad questiũ tali conclusione. Fm diuersitatez obiectorũ (scz in maioritate vel paritate) attenditur diuersitas grauitatis in peccatis. z per hoc habetur formaliter responsio ad quesitum q̃ sic. fm obiecta diuersa variatur grauitas peccatoz. Hanc ꝓclusionem. pbat pmo ratione. secdo exemplo. ibi. Sicut pz zc. Ratio est talis. Quãto peccatũ ꝓtingit ex altiori fine in actibus tanto peccatũ est grauius. sz obiecta actuũ hũanorũ sunt fines. igitur se quit ꝓclusio. q̃ quãto obiectum est altius z maius. tanto peccatũ est grauius. z p ꝓns ex diuersitate obiecti attenditur varietas grauitatis. Minor ista patuit sepius q̃sti. precedenti ar. iij. ad 2m. Et supra. q. xviij. arti. ij Maior pbat. Peccatũ tanto est grauꝰ cõtro ꝓtingit deordinatio circa aliquod pncipiuz qõ est priꝰ in ordine rõnis. sed fines est pncipiũ in ordine rõnis moralis. igitur maior pncipalis vera. Maior ista fuit ꝓpositio ꝑambularis. Minor ista ꝓz. quia ratio omnia ordinat in agibilibz ex fine. z patuit supra sepius q. lvij. ar. iij. ¶ Nota circa minorem primam z pncipalẽ. q̃ peccata habent grauitatis diuersitatẽ ex diuersitate finiũ z obiectoz. nõ quidẽ essentialẽ z ꝑmã grauitatẽ ex parte finis agentis. sed actꝰ voluntarij. sicut homicidiũ hz grauitatẽ ex iniusta ablatione vite humane z non ex fine quẽ homicida intendit pura luerũ ꝑpium vl vt satisfaciat liuori z hmõi. Hã plerũq̃ est aliꝰ finis actionis z volũtatis fm se. z alius agentis intentionis. sic furtũ habet grauitatem ex re aliena ablata iniuste esto fur intendat furando sustentatiõez suã vel aliqd huiusmodi. sic odiũ dei hz grauitatẽ. qz est remissus z detestatio boni diuini intendat odiens quicquid voluerit. Quare et supra dictũ fuit. q̃ alia est bonitas vel malicia voluntatis vt fert sup actũ exteriorẽ z finem actus. Alia bonitas vel malicia intentionis vt fert in finẽ agentis. ꝙ obiectũ actus exteriorꝭ vt sic est finis z obiectũ voluntatis dat grauitatem ꝓpriam. cũ quo stat. q̃ aliqñ agens intendat vlteriorem finem. Consequẽter ibi.

¶ Sicut patet. q̃ res exteriores ordinant ad hominẽ sicut ad finẽ. hõ aũt ordinat vlteriꝰ in deũ sicut in finẽ. vñ peccatũ qõ est circa ipam substantiã hois. sicut homicidiũ est grauius ꝑccato qõ est circa res exteriores. sicut furtũ. z adhuc est grauius peccatũ qõ immediate ꝓtra deũ ꝓmittit sicut infidelitas. blasphemia. z hmõi. Tm ordine cõsiderabiliter horũ peccatoz vnum peccatũ est grauius altero fm q̃ est circa aliqd pncipalius vel minus pncipale.

¶ Doc. probat ꝓclones exemplariter z quasi a signo. quia peccata ꝓtra deũ grauissima sunt. deinde ea q̃ sunt ꝓtra substãtiam hois. Tertio ea que sunt circa res exteriores hominis. sicut infidelitas blasphemia sunt contra deum z grauissima. Deinde homicidiũ est grauius furto. quia ꝓtra substantiã hois. furtum aũt circa res exteriores. sed ꝺ ideo est. qz deus nobilior z altior est hoie. z hois substantia rebus exterioribz (cum ordinent in hominẽ vt finem). ergo ꝓclusio vera. q̃ fm obiectoz diuersitatem in nobilitate attẽdat varietas in grauitate peccatorũ. ¶ Notat mr Ꝺ. circa hoc. q̃ in quolibet ordine horũ peccatorũ (scz tam eoz que sunt cõtra deum in se cõsiderata que sunt ꝓtra hoiem in se cõsiderata que sunt ꝓtra eum in exterioribz) vnũ est grauius alio fm q̃ est circa aliquod pncipalius vel minus pncipale. vel saltẽ alio z alio mõdo. sicut odium qõ est ꝓtra deũ in se. grauius est infidelitate z desperatione. vt ꝓz ſcda ſcde. q. xx. ar. iij. et q. xxxiij. ar. ij. Similiter homicidiũ qõ est ꝓtra vitã hois in actu grauius est cõsiderata adulterium qõ est ꝓtra vitã hois in potentia. vt patet de malo q. ij. ar. x. Et furtũ rei magis pciose grauꝰ est furto rei minus pciose. Deinde ibi.

¶ Et quia peccata hñt speciẽ ex obiectis. z dña grauitatis que attendit penes obiecta est pma z pncipalis quali ꝓsequens speciem.

¶ Hic tertio Doc. infert corollariũ tale. Differentia grauitatis que attendit penes obiecta est pma z pncipalissima. Probat. ista dña est pma z pncipalis que ꝓsequitur pmum z pncipale rei. sed ista est hmõi. ergo. Maior nota. qz dña est pma z pncipalis fm q̃ est intensior z ꝓuenit ex magis intrinsecis rei. Minor pbat. qz ista attenditur penes obiecta sed obiecta sunt pma z pncipalia distinctiua. igit zc. Minor ista pbatur. qz obiecta dant speciẽ. z p ꝓns dñam pmã z essentialẽ. quare ista dña grauitatis ꝓsequit pmum z principale rei. Corollarium.

Ꝺ Cõclo risiua ꝓbatur q̃ argumentũ in oppositũ.

¶ Nota circa hãc ꝓbationem. q̃ vnũ peccatũ dicit grauꝰ ex specie alio. nõ q̃ grauitas maior vel minor cõstituat speciẽ. nã grauitas tenet se ex pte auersionis q̃ est ꝑter intentionem agentis. z p ꝓns se hz p accidens ad actum humanũ vt sic. Sed dr vnũ grauꝰ ex specie alio. eo modo q̃ dictus est q. lxxij. ar. v. ad secũdũ. quia videlz maior vel minor grauitas sequit speciẽ z specificãs. scz obiectũ. nã vt statim dicet ad scdm. ad aliã quẽstionẽ sequit alia auersio. z p ꝓns alia grauitas peccati. sicut cũ quis peccat in regẽ in re quã magis diligit grauꝰ offendit. vel si quis ex natura z obsequio rumpiora de eo dixerit etiam grauius se a rege auertit z grauius offendit. Probat ãt argumentũ hoc satis ꝓclonem. quia diffruntur aliq̃ in grauitate fm speciem ad sensum dictũ. sed species est ex obiecto. igitur primo dialis grauitas z specifica est ex obiecto. vt dixit corollariũ.

¶ Ad pmũ ꝺ dr. q̃ obiectũ etsi sit materia circa quã terminat actus hz tñ rõnẽ finis fm q̃ intentio

Universidad de Deusto

q.lxxũ.ar.iij. ad 2m. q.p.ar. vi. in cor. et supꝫ.q.p.ar.p. et q. lxviij. ar. vi.

agẽtis ferẽ in ipm. vt supra dictũ est. forma aũt actꝰ moralis dependet ex fine. vt ex superioribꝰ patet.

¶ Ad maiorem. grauitas peccati ꝛc. Verum. ramen sicut species peccati maxime pertinet ad peccatũ. ꝛ tamẽ sumitur ab extrinseco sic de grauitate. Ad minorẽ. q obiectum est materia circa quã ꝛ terminus actus exterioris fm esse nature. est tñ finis actus interioris qui trahit actum exteriorem in esse morale. quia obiectum etiam exterioris actus vt est apprehensum mouet voluntatẽ ꝛ voluntas tendit in ipm in via executionis mediãte actu exterioꝛ. ꝛ ita dat esse morale ꝛ speciem moralem. quia vt dictum fuit bonũ apprehensum per rõnem vel ranꝯ bonum est obiectum morale (esto obiectum exterioris actꝰ vt terminus eius specificet actum ipsum vt via est absolute) tamẽ vt moralis est sic specificat ab eo vt est apprehensum ꝛ obiectum actus interioris ꝛ finis a quo ꝛ exterioꝛ actus trahitur in eandem speciem moris. Obiectum ergo est materia actus exterioris. est tñ finis actus interioris eo mediante. Quare negatur cõsequentia. quia fm diuersa obiecta vt sunt fines ꝛ dant esse mediante actu interioꝛi sic dant grauitatem moralem sicut ꝛ speciem. Et est res clara. quia homicidiũ non habet grauitatem moralem nec moralitatẽ aliquã ab occisione. vt sic. quia si fieret sine voluntate nullam haberet grauitatẽ ꝛ nec moralitatem. si ergo debet dare grauitatem oportet q aliqs faciat homicidiũ ex deliberatione ꝛ voluntarie sic q apprehendat ꝛ velit facere sub ratione boni. quare sic habet rationem finis quo ad actum interioꝛem quem oportet adesse siue referat illud obiectũ in aliud siue non. oportet ad minus q velit. ꝛ quia nihil est volitum nisi sub ratione boni. siue sit bonũ vtile vel honestum ꝛc. Ideo dr D. q hꝫ rõnem finis ꝑm q intentio (vl̃ voluntas) ferẽ in ipm. vide sile argumentũ supra q.lxxij. ar.iij. ad scdm.

¶ Ad scdm dom. q ex ipa indebita conuersione ad aliqd bonũ ꝯmutabile sequitur auersio ab incõmutabili bono in qua pficit ratio mali. ꝛ ideo oportet q fm diuersitatẽ eorũ que ptinent ad ꝯuersionẽ sequat diuersa grauitas malicie in peccatis.

¶ Ad maiorẽ. grauitas peccati est intensio malicie ipsius. Dicitur q non est proprie vniuersaliter vera. quia grauitas potest esse etiam extẽsio. id est multiplicatio malicie ꝛ corruptio diuersoꝝ ordinum partialiũ. ita q corrũpantur multi debiti ordines sc̃z quo ad obiectum finem et circũstantias. ꝙuis possit ꝛ quandoq; in eodem aggrauante ordo rationis magis corrumpi. sicut contingit quãdo est magis indebitum obiectũ. Ad minorem. peccatum nõ habet rationem malicie ex conuersione ad proprium obiectum. Dico q vera est. q ex conuersione vt sic non habet peccatũ maliciã suã. sed ex indebita ꝯuersione cõsequitur maior ꝛ minor malicia fm conditionẽ ꝛ speciẽ conuersionis quã esto preter intentionẽ (non tñ voluntatem) consequitur maior vel minor inordinatio. Constat eñ in humanis q si quis faciat (ꝛ p ꝙsequens cõuertat se) ꝛ inordinate se habeat ad rem alicui magis dilectã q magis offendit ꝛ se magis ab alio auertit. Vnde solet dici quõ nõ es veritus offendere in hoc. ꝛ sciebas quia mihi maxime displiceret. ita ad propositũ. Ex hoc q aliqs inordinate se cõuertit p voluntatem volendo ꝛ faciendo quod est maxime inordinatũ ꝛ deo maxime displicẽs. sequitur maior auersio a deo ꝛ maior malicia. Et hoc est

Ad ꝯuersionẽ maiorẽ sequitur maior auersio.

peccatoꝝ adinuicem.

qõ D. dicit q ad ꝯuersionẽ ad bonũ ꝯmutabile (sc̃z quia cõuertitur quis vt ad finem inherendo sibi ꝑter voluntatem dei que vult vt inhereatur sibi sup oĩa) sequitur (esto ꝑter intentionẽ non tñ voluntatem interpretatiuã) auersio ꝛ cõtemptus boni incõmutabilis. Quare si magis inordinate se ꝯuertat ad id quod ex natura sua plus separat ꝛ magis displicet deo vel prioꝛi voluntate sequitur maior auersio. quia si ad ꝯuersionẽ ad bonum commutabile inordinatũ quod est ꝑter deum sequitur auersio. ergo ad ꝯuersionem magis voluntariã ꝛ magis inordinatam. sequit maior auersio. quia in his que sunt p se. sicut se habet simplr̃ ad simplr̃. ita magis ad magis ꝛc. Conuersionẽ igitur magis inordinatã ad bonum ꝯmutabile magis inordinatũ. sequitur maior auersio. Sicut et in humanis. si quis rem etiam modicã que alicui displicet faciat cum multa libidine ꝛ ꝓnitate magis cõtemnit ꝛ offendit. ꝛ iterũ si faciat rẽ alicui ꝗtuz in se est valde nociuã ꝛ sibi plurimũ ꝓtriam ꝛc.

¶ Ad tertiũ dõm. q oĩa obiecta humanoꝝ actuum habent ordinẽ adinuicem. ꝛ ideo oĩes actꝰ humani quodãmodo ꝯueniunt in vno genere fm q ordinantur ad vltimũ finem. ꝛ ideo nihil phibet oĩa peccata esse comparabilia.

¶ Propter maiorem nota. q genus peccati potest accipi tripliciter. Vno modo ratione subiecti ꝛ vt peccatũ est ꝛ sic Ꝛstituitur in ratione ꝛ genere peccati inq̃tum est voluntariũ. Vnde si quis ꝓmittat actum circa obiectũ quodcũq; sed sine volũtate nõ habet rõnez peccati. quia deest q dat genus ipi peccato. sc̃z voluntas. ꝛ hoc modo loquitur d. san. in de malo materia. ij. ar. x. ad tertiũ. vbi dicit aliquẽ peccare scientem vel ignorantes. licet accidat alicui peccato speciali. puta furto ꝗtum ad speciem eius tamẽ ꝗtum ad rõnem generis (id est inq̃tum est peccatum) nõ accidit quia de ratione peccati est vt sit voluntariũ. Vnde ignorantia que diminuit voluntariũ diminuit etiam rõnem peccati. bec ille. Vbi patet q genus peccati sumitur vno modo ratione eius qõ facit aliquid esse peccatum cõpletiue sc̃z voluntarij. Ex obiecto eñ est malicia solum inchoatiue. sed ex voluntate cõplete. vt patuit supra. Secũdo modo capitur genus peccati sicut frequenter loquimur pro specie peccati quã trahit ex obiecto specifico. vt dictum fuit supra q.xviij. ar.ij. in fine. sicut dicimus totum genus humanũ. id est tota species humana et hmõi genus sunt obiecta ꝓpria ꝛ fines ꝓpij ipsoꝝ actuum. Tertio modo capit etiam ꝑ genere obiectali ꝛ nõ ꝑ obiecto ꝓprio. sc̃z ꝑ eo in qõ oĩa obiecta ꝓpria reducũt et sub q̃ oĩa ꝓtinent ranꝯ sub eo qõ dat eñ illis appetibilitatem ꝛ est ratio omnibus appetendi. sic vltimus finis et beatitudo sub communi ratione est genus obiectale actuum humanoꝝ. quia vt dictuz fuit supra questione ꝓma. artic. vi. Quecunq; homo appetit propter vltimũ finem appetit. Vnde notanter dicitur ad argumentũ. Ad maiorẽ. peccata que habent diuersa obiecta sunt diuersoꝝ generum. Si intelligitur de genere peccati vt sic. Falsa est. quia possunt peccata circa diuersa obiecta conuenire in esse voluntario etiam in eodem gradu. Si aũt intelligit q sunt diuersoꝝ generũ obiectaliuz generalissimorum. Negatur. quia omnia obiecta humanorum actuum cõueniunt in vltimo fine fm cõmunẽ rationẽ. quia in omnibus quaritur satietas. vel vera vel estimata ꝛ oĩa in hunc finẽ ordinatur. Si aũt intelligitur de genere actꝰ

Genꝰ peccati tñ ꝑ accipit.

cepto pro specie. Maior est vera. Sed tunc dicitur ad minorem. Primo que sunt diuersoꝝ generuz. vt sic non sunt comparabilia. tamẽ possunt comparari fm q conueniunt in vno predicato communi. Secundo dicitur q que sunt diuersorum generum obiectalium ꝓmuniũ non essent comparabilia in moralibus. Sed negatur q non sint comparabilia que sunt diuersoꝝ generum specialiũ. quia sicut omnes actus humani sunt comparabiles fm q ꝓtinentur sub vltimo fine in cõmuni ratione. ita oĩa peccata. quia opponunt vltimo fini in veritate. ideo sunt comparabilia fm q plus ꝛ minus auertunt ex proprio specie ab vltimo fine. Et ꝑticulariter. quia vt dicuz fuit ar. p. presentis questi. Omnia perã quantũcunq; diuersa et contraria fm speciales rationes obiectoruz conueniũt in auersione ꝛ eam sequentibus. Grauitas aũt est de gradibus ad auersionem. immo auersio ipsa vel eius ꝑ se proprietas. ideo non obstante diuersitate generis. id est speciei sunt comparabilia peccata. ita sc̃z q oĩa mortalia sunt comparabilia. ¶ Nota q Doc. dicit q oĩes actus humani cõueniunt quodammodo in vno genere. quia non ꝯueniũt in genere obiectali vniuoco vt res sunt quia aliqui habent deum pro obiecto aliqui creaturam. Sed quia habent vnam cõmunem rõnem obiecti vt sic. quia videlz voluntas in oĩa fertur sub ratione boni et vltimi finis fm cõmunem rationem. ¶ Nota q inordinatio ꝛ grauitas venialis non est comparabilis grauitati mortalis. quia habent obiecta generice distincta. ꝺa mortale est circa creaturam vt finem. sed veniale est circa eam vt ad finem. saltem habitu. sed omnũ mortaliũ grauitates sunt cõparabiles. quia oĩes circa ꝺem sc̃z deuz directe vel indirecte. quoruz grauitates sumuntur fm diuersas cõuersiones quas diuerse inordinationes sequũtur. Vnde grauitas odij dei ꝛ grauitas homicidij non distant in infinitum. qz vtraq; sumitur ex hoc q actus illi sunt contra deũ. licet odiũ sit directe contra deum ꝛ immediate. homicidiũ aũt indirecte ꝛ ex ꝙsequenti. ¶ Nota etiã q peccata nec sunt paria ꝓportionabiliter. vt habet Doc. sanctus de malo q.ij. ar.ix. ad octauũ. quia videlicet non oportet. q vno crescente aliud crescat ꝛ simul sint. cũ quo stat q sint cõparabilia videlicet inequalia. qz plus requiritur ad paritatem etiam ꝓportionalem q̃ ad comparabilitatem ad quam sufficit conuenientia in aliquo ꝓdicato cõmuni etiã analogico. possunt autem moralia in huiusmodi predicato conuenire.

¶ Utr̃ fm dignitatẽ virtutũ quibꝫ peccata opponunt grauitas peccatoꝝ attendat. vt sc̃z maiori virtuti grauius peccatũ opponatur.

Ad quartũ sic proceditur. Videtur q grauitas peccatorum non differat fm dignitatem virtutum quibus peccata opponũtur. vt sc̃z maiori virtuti grauius peccatũ opponatur. quia vt dicitur ꝓuerb. xv. In abundãti iustitia virtus maxima est. sicut aũt dicit dominꝰ Matth. v°. Abundans iustitia cohibet iram. que est minus peccatum q̃ homicidium quod cohibet minor iustitia. ergo maxime virtuti opponitur minimum peccatũ. ¶ Preterea in. ij. ethicoꝝ dicitur. q virtus est circa difficile ꝛ bonum. ex quo videtur q maioꝛ virtus sit circa magis difficile. sed minus est peccatum si homo deficiat in magis difficili q̃ si deficiat in minus difficili. ergo maiori virtuti minus peccatum opponitur. ¶ Preterea charitas est maior virtus q̃ fides ꝛ spes. vt dicitur ꝓmo ad Lorinth. xiij. Odium aũt quod opponitur charitati est minus peccatum q̃ infidelitas vel desperatio q̃ opponũtur fidei ꝛ spei. ergo maiori virtuti opponitur minus peccatũ. ¶ Sed cõtra est qđ phus dicit in. viij. ethicoꝝ q pessimũ optimo contrariũ est. optimũ aũt in moralibus est maxima virtus. pessimũ aũt grauissimũ peccatum. ergo maxime virtuti opponit grauissimũ peccatum.

¶ Hic querit qõ diuersa grauitas peccatoꝝ sumatur fm diuersas virtutes. an videlicet peccatoꝝ grauitas differat fm dignitatem virtutum quibus peccata opponuntur. ita q ex hoc q est contra nobiliorem virtutem. sequatur q sit grauius peccatũ.

¶ Respondeo dicendum. q virtuti opponitur aliquod peccatum. vno quidem modo principaliter ꝛ directe. quod sc̃z est circa idem obiectũ. nã contraria circa idem sunt.

¶ Doctoꝛ respondet ad hoc questitũ distincte. ꝛ ideo premittit vnã distinctionẽ bimẽbrem. fm quã ponit duplicem conclonem responsiuã. Vnam iuxta ꝓmuz membꝛum. aliam quo ad secũdum. ibi. Alio modo ꝛc. Circa ꝓmum primo premittit ꝓmum membꝛuz distinctionis. Secundo subiungit cõclusionem sibi cozrespondentem cum probatiõe. ibi. Et hoc modo ꝛc. Distinctio est ista Virtuti opponitur peccatũ. vno modo quidem principaliter q directe. Et quando vl̃ quõ hoc sit exponit. quia sc̃z peccatũ est circa idem obiectuz circa quod est virtus. ꝺa contraria (sc̃z in moralibus etiam ꝛ fm speciales rõnes) sunt circa idem. licet oppositio modo. Si eñ peccatum et virtus sint circa diuersa. possunt quidem contrariari fm genus ꝛ esse disparata. sed nõ sunt ꝓtraria fm speciez nisi sint circa idem. Et de hoc aliquid tactum fuit articu. ꝑ. circa argumentũ in oppositũ. et supra q.lxx. ar.iij.

Deinde cum dicit.

¶ Et hoc mõ oportet q maiori virtuti opponat grauius peccatũ. sicut eñ ex parte obiecti attenditur maioꝛ grauitas peccati. ita etiã maioꝛ dignitas virtutis. vtrũq; eñ ex obiecto speciẽ sortitur. vt ex supra dictis patet. vnde oportet q maxime virtuti directe contrarietur maximũ peccatuz. quasi maxime ab eo distans in eodem genere.

q.lx.ar.ꝑ.

¶ Ponit ꝓmam conclusionem responsiuam talem. Maiori virtuti opponitur grauius peccatum ꝛ maxime virtuti maximũ peccatũ. ꝛ peccatum sic oppositũ (sc̃z directe) contrariatur virtuti. Probat prima pars sic arguendo post Doc. sanctũ. q maiori virtuti ꝛ maxime directe opponitur maximũ peccatũ. sic. Virtuti opponit peccatũ directe. quãdo sunt circa idem obiectũ. ergo si virtus trahit dignitatẽ ꝛ peccatuz grauitatem. ꝛ si virtus maxime dignitatem. peccatuz maxime grauitatem. Añs patet ex notabili. Tenet ꝙsequentia. quia ab eodem obiecto habent speciem. ꝛ per consequens grauitatem ꝛ dignitatem que ꝙsequũtur speciem. Et si virtus maxime dignitatꝫ

Cõclo ꝓma

Universidad de Deusto
Biblioteca

(quia bene se habet ad rem maximã) peccatum maximã grauitatẽ quia male circa rem maximã. Et est ratio clara. z potest sic extendi z explicari. Peccatum quod est circa maximã rem est grauissimũ. Sz peccatũ directe oppositum maxime virtuti est circa maximã rem (licet contrario modo) igit peccatũ ꝑtuti maxime oppositũ est maximum peccatũ. Maior patuit ar. iij. Minor probat. qa peccatũ directe oppositũ est circa eandem rem z idem obiectum cum virtute. cuius obiectũ est maximũ. igit z obiectum z res peccati directe oppositi est maxima ꝛc. Et h est fundamentũ ex d. san. quia peccatum trahit grauitatem ex obiecto z maiorem ex maiori obiecto. z maximaz ex maximo. quia ꝑ ex hoc q opponit maiori vel maxime virtuti est contra maius vel maximum obiectum. ideo grauitas peccati variatur ꝑm directam oppositionem ad virtutem. non q virtus sit prima radix grauitatis vel oppositio ad virtutem. sed ipm obiectũ virtutis ad quod peccatum male se habet. z hoc est quod D. san. in de malo deducit. q. ij. ar. x. vbi dicit. q peccatũ variatur in grauitate. qz opponitur maiori bono. que oppositio ad maius bonum infert ex oppositione directa ad maiorem virtutem. quia oppositio directa virtutis z peccati sunt circa idem. Et hoc Doc. innuit z assumit hic pro fundamẽto. quia virtus ex obiecto speciem trahit z supple quãdo directe opponũtur tunc ex eodem obiecto. Sed idem obiectũ si valde dignificat virtutem ꝓpter eius excellentiaz. oportet q valde aggrauet peccatuz ꝓpter eandem. quia peccatũ eo grauius. quo ꝓtra rẽ maiorem. Subintelligẽdo semper. q virtus se habet bene z peccatũ male. quare vnum trahit dignitatem magnam. Aliud magnã grauitatez. vt sic argueretur. Ab obiecto virtus habet maximam dignitatem. ideo peccatuz maximam grauitatem Tenet ꝓma. quia idem dignificat ꝑtutez z aggrauat peccatũ directe oppositũ. quia sicut bene habere ad maximũ est dignitatis. ita ad maximũ male habere est grauitatis Secũda ps ꝓconis. sez q peccatũ sic oppositum directe contrariet. Probat. illa opponuntur cõtrarie vel contrariant que fiũt circa idem z maxime distant. sed peccatum directe oppositum fit circa idem cũ virtute z maxime ab ea distat in eodem genere. igitur. Minor ꝑz. quia genus peccati z ꝑtutis est obiectũ. sz ad id se habet modo maxime distanti moraliter. igitur. ¶ Nota aũr. q sicut in naturalibus contraria fiũt circa idem subiectũ z eandez potentiam proximaz receptiuã. vt alibi declaratur. videlicet contraria requirũt propriam potentiam immediate recipiuam ꝓtrariorũ que per se respicit acquisibilia per motum z sunt sub vno genere propinquo. loquendo de perfecte contrariis. ita in moralibus directe cõtraria respiciunt idem obiectum z ad illud se habent contrario modo z sic circa idem maxime distant distantia morali que est ꝑm bonum z malum ꝛc. Sed circa istam cõclusionem z circa dicta ibidem sunt aliqua dubia. Primo quia dicit q peccatum directe oppositũ virtuti variatur in grauitate ꝑm maioritatem virtutis ꝛc. Supra aũr q. lxxi. ar. ꝑ. dictum est q. peccatũ non directe contrariet virtuti sed ratione inclinationis ad actum vel rationem actus ꝛc. Dicitur q non est ꝓtrouersia. quia aliter accipitur directe supra aliter hic. Directe supra dicebat id qđ est de principali z primario significato virtutis z est dispositio conueniens habitualis loquendo de virtute humana z sic non opponitur peccatum directe virtuti. id est directe significato z principaliter z in recto nomine virtutis. vt patuit. Sed hic capitur oppositio directe pro oppositione circa idem obiectuz. z sic peccatum quando cõtrariatur directe. quia virtus speciẽ trahit ex obiecto eodem. licet alio modo respecto ꝛc. Secũdo est dubium quia iam frequenter ꝓmemoratuz est q sit aliquod maximũ peccatum. Ex quo videt q sit aliquod maximũ malum. cuius contrariuz posset videri. quia ꝑm d. san. ꝑma pte q. xlix. ar. iij. non datur summũ z per essentiam malum Videtur aũt idem esse maximũ malum z summũ. Sed dicitur. q non est idem maximũ malum vel pessimũ malum moraliter z malum summũ per essentiam. quia malũ per essentiã est qđ nõ haberet aliquid de bono et esset causa cõmis mali quod impossibile est esse. quia malum purum destruit seipm. vt patuit articu. ij. circa finem. Et hoc malum summuz quasi per se existens sine cõi bono negat d. san. ꝑma parte vbi iam. sed pessimum vel maximũ malum moziale dicitur non quia sit sine cõi bono z separatuz ab cõi bono. sed dicit summũ malum extrinsece z obiectiue. quia videlicet est contra rem maximam et opponitur maxime bono. ideo est pessimũ. ratione videlicet materie z obiecti a quo peccata habent grauitatẽ. Quare circa rem optimam est grauissimũ peccatum. sez moraliter z ex specie non entitatiue. Sic solemus dicere q actus bonus habet quandam infinitatem bonitatis. ex hoc q per charitatem ordinaꝛ in deum. Et concordat Scotus in fine quarti. Est igitur pessimum malum. quia oppositum summo bono. sed an summo bono aliq quod malum opponatur videbimus statim. Tertio est dubiũ. quia d. san. infra. q. lxxxiij. ar. iij. ad ꝑmum. dicit q nõ oportet q principalia vitia opponanꝛ principalibꝫ virtutibꝫ cuius oppositũ videt taz dictũ. Quare dictũ ẽ. q maximis virtutibꝫ opponunꝛ maxima peccãta ꝛc. Sed ibi incidit deceptio propter ignorantiam significationis terminoz. Non em est idem dicere principale vitium. quod alio nomine dicit capitale z pessimum vel maximũ vitium vel peccatũ. Constat em apud Doc. sanctũ. scda scde. q. xxxiij. arti. iij. q odium dei nõ est ꝑncipale vitium vel capitale. z tamẽ est pessimũ z grauissimũ. Et secũdo constat apud doc. san. scda scde. q. xxxiij. ar. iij ad tertiũ z alibi et in de malo q. ꝑ. ar. ij. ad quintũ. Non est ergo mandũ q omnia peccata que dicunꝛ capitalia sunt ex genere suo mortalia ꝛc. Sed quia vitiũ capitale dicitur ex quo alia peccata oriunꝛ ꝛc. Et vbicũqz de hoc loquitur Doctor. vnit q ad capitale vitiũ nõ requiritur. q ex genere suo sit mortale. ergo aliunde est ꝑncipale. aliunde pessimũ vel maximum peccatum. Est em capitale per quandam derivationez sui obiecti in multa peccata. quia videlicet habet rationem originis finalis propinque respectu multoꝝ peccatoꝝ. ita q ad finem z obiectum suum nata sunt fieri multa peccata. siue sit graue in malicia siue non. Sed est pessimũ quia habet maximam malitiam que ꝑncipaliter ꝓuenit ex obiecto maximo. Quare non est contradictio aliqua. immo stant valde bene simul. q principalia vitia. id est capitalia z principalitate finali non opponuntur virtutibus principalibus. scilicet directe. cum quo stat q pessima vitia z peccata exponantur principalibus z maximis virtutibus directe. quia ꝑncipalis virtus est circa maximã materiã z pessimũ peccatũ circa eandez ꝓtrio mõ. Quare ꝓtrianꝛ. Dicũ est ãc q vitiũ hz maiorẽ grauitatẽ z malitiã. qz opponit maiori ꝑtuti directe. nihil autez dictum est de principalitate ꝛc. Vnde d. san de malo q. viij. ar. ꝑ. ad xxij^m. Vitiũ principale vel capitale. aliud maximuz in malicia.

Alio ẽ vitiũ ꝑncipale vel capitale. aliud pessimuz.

Optimo ꝑz nõ pessimũ opponi.

cipale nõ dicitur per oppositionẽ ad virtutem principalem. z ideo nõ oportet q odiũ sit vitiũ ꝑncipale cuius charitas sit virtus ꝑncipalis. hec ille. Et ibidem ad tertiuz. Unde licet vitiũ opponatur virtuti. nõ tñ oportet q ꝑncipale vitiũ opponaꝛ ꝑncipali virtuti. qz nõ est eadez rõ originis virtutis z vitij. hec ille. Tũc ibi.

¶ Alio modo potest considerari oppositio virtutis ad peccatum ꝑm quandam extensionem virtutis cohibentis peccatũ. quãto em fuerit virtus maioz tanto magis elongat hominẽ a peccato sibi contrario. ita q nõ solum ipm peccatum. sed etiã inducentia ad peccatum cohibet. z sic manifestum est q quãto aliqua virtus fuerit maioz. tanto etiã minora peccata cohibet. sicut etiam sanitas quãto fuerit maioz. tanto etiam minozes discrepãtias excludit. et per hunc modum maiori virtuti minus peccatũ opponitur ex parte effectus.

¶ Ponit secundum membrũ distinctionis principale. q alio modo potest considerari oppositio virtutis ad peccatũ non directe. sed ꝑm quãdam extensionẽ virtutis cohibentis peccatum. ita q virtus opponitur vitio. quia nõ permittit ipsum fieri z cohibet z rollit. Et posset haberi simile de illa duplici oppositione peccati z virtutis in aliquo prelato cui opponitur directe inobedientia subditoꝛũ. sed si est diligens non solum aduersatur sibi inobedientia. sed etiam quicũqz alij defectus etiam leues subditoꝛum. vt non patitur fractionẽ silentij z huiusmodi. sic virtuti opponitur aliquid directe stando sibi in faciez. id est cõtrario modo se habendo ad obiectum virtutis. sed si est magna z diligens nõ patitur quoscunqz defectꝰ in subiecto sibi ꝓtrarios. Unde est secũdũ conclo respondens. per hũc modum (id est ꝑm extensionem virtutis z cohibitõem z detestatõez) maiori virtuti minus peccatũ opponitur ex parte effectꝰ Hoc est dicere. q maioz virtus nõ patitur nec suffert sed excludit etiam pauciores defectus z minora peccata que exclusio est effectus virtutis. Probatur conclusio. Quãto virtus fuerit maioz tanto magis elõgat hominẽ a peccato sibi contrario. ita q nõ solum ipsum peccatum. sed etiam inducentia ad peccatum cohibet. igitur quãto maioz fuerit virtus. tanto etiam minora peccata cohibet. z p consequens sequitur conclusio. q ex parte effectus qui est cohibitio peccati minora peccata ꝓtrarientur (quia non potest ea pati) maiori ꝑtuti. Consequẽtia clara est. quia si virtus magna cohibet etiam occasiones z inducẽtia in peccata multo magis ipa peccata. Unꝰ patet p simile. sicut sanitas quãto fuerit maioz. tanto etiã excludit z non patitur minozes discrasias z dispropoꝛtiones in corpore hũano. z ergo patet conclusio ista.

Argumẽtũ in contrariũ

Est confirmatiõ prime conclusionis ¶ Nota circa hoc argumentũ ea que supra q. xxxix. arti. iij. ad ꝑmum dicta sunt. quia illa auctoritas pessimũ optimo contrariũ est. intelligitur ad sensum prime conclusionis hic posite. quia videlicet optime virtuti ꝓtrariat pessimũ vitiũ directe Et verificatur ꝑsertim in moralibus. quãdo optimũ z pessimũ comparãtur ad seinuicem circa idem obiectũ. tunc semper optimo contrariat pessimum. Si aũt comparatur optimum ad aliud minus bonum circa diuersa obiecta non oportet q

qño summo bono opponitur malum.

Vicio secda

opposituz optimi sit peius opposito minoris boni nisi ꝙt se non includit. Sicut exempli gratia. Odium est pessimũ. quia contrariatur optimo. scilicet charitati. z hoc nõ fallit in quibuscunqz. quia videlicet si opponitur optimo circa idem obiectuz. tunc est pessimum. Si aũt charitas comparetur ad aliam virtutem minus nobilem vt fidẽ tunc nõ oportet. q oppositum charitatis (sez odium) sit peius opposito fidei. scilicet infidelitate. si infidelitas accipiatur cũ inclusione odij ratione cuius includit habet rationem peccati. Similiter quia iustitia est maxima virtꝰ inter morales appetitiuas. ideo iniustitia que sibi directe opponit circa idem obiectũ est grauius peccatũ in moralibus. sz si iustitia comparet temperãtie que est circa alia materiam z oppositum temperantie includit oppositum iustitie. non oportet q id quod opponitur iustitie sit maius peccatum. Sicut exempli gratia. si arguatur. Justicia est melioꝛ temperantia. igit furtum oppositum iustitie est peius adulterio quod opponitur temperantie. quia vt patebit arti. v. ad ꝑmum. adulteriũ includit etiam iniustitiam. sed in nõ se includentibus. valet consequẽtia. vt arguendo. Justicia est melioꝛ liberalitate. ergo iniustitia est peioꝛ illiberalitate vel auaritia. que potest esse sine iniustitia quando quis nõ dat sua liberaliter. non tñ accipit in excessu. vt patet. iij. ethicoꝝ. Quare semp verum est. q optimo opponitur pessimũ circa idem obiectũ. Et hoc vult auctoritas. sic etiam comparando optimum ad minus bonum. si minus bonum includat magis bonũ. tunc etiam non valet. sicut patet in exẽplo supra. q. xxxix. ar. iij. ad ꝑmum. quia dilectio meritoria melioꝛ est qꝫ fides vel spes. z tamẽ oppositũ fidei z spei peius est qꝫ oppositum dilectionis meritorie. scilicet odio proximi. quia desperatio z infidelitas grauioza sunt. sed dilectio meritoria includit spem z fidem. igit non oportet q oppositus eius sit peius opposito fidei. quia bonitatẽ suam hz a fide. Unde patet q non semper oppositum melioris est peius quando oppositum minoris ipm includit z aliquid addit ꝛc. Et patet q ista propositio tenet principaliter in moralibus. z fundamentum est. quia ab eodem virtus habet maiorem dignitatem a quo peccatũ maiorem grauitatem. ideo quando directe opponuntur. tunc melioꝛi opponitur peius. z quãdo peccatum ab eodem habet fugibilitatem torã a quo ꝑtus hz appetibilitatẽ. ¶ Nota q posset esse questio. an etiam in naturalibus z rebus ipis. ita sit q oprimo (quod est deus) opponit pessimuz quod est malum z pessimũ vel summuz malum. quia d. san. ꝑma pte. q. xlix. ponit q summo bono nullum malũ opponatur. Ad hoc dicit (quia posset alicui videri contradictio in d. san. vbi iam qui dicit q malum culpe opponatur deo ꝑm q in se est. z postea dicit. q summo bono nullum malum conuenit. sed nõ est cõtradictio) Unꝰ dicitur. q malum est duplex. Unum est malum formaliter in aliquo existens. removens ab eo perfectionem sibi debitam z possibilem que abest. z tale malum impossibile est q deo conueniat. scilicet formaliter. eo modo quo priuatio aliqui formaliter inest. Et hoc intendit Doctor q summo bono nullum malum opponitur. qz est actus purus. priuatio autem (et malum acceptum ꝑ priuationem perfectionis) non conuenit nisi enti in potentia. Sed alio modo accipitur malum pro malo culpe. et tale opponitur deo non q ipse peccet sed quia peccatum hominis est circa deum sicut obiectum quemadmodum charitas est circa deum. ita peccatum quod est

Universidad de Deusto
Biblioteca

odium dei directe respicit ⁊ contrariatur deo in se cui vel⁊ let perfectionem suam nõ inesse. ⁊ sic etiam summo ⁊ optimo bono opponitur pessimũ peccatũ ſcz extrinsece ⁊ obiectiue non formaliter ⁊ intrinsece. sed optimo bono. ſcz deo non opponitur summũ malum per exclusionẽ omnis boni. sed pessimum peccatũ. iam aũt dictũ fuit. q. aliud est summum malum ⁊ pessimum peccatũ. primũ nõ dat sed secundum. vt patuit.

¶ Ad primum ergo dicendum. q. ratio illa pro⁊ cedit de oppositione que attenditur ſm cohibitio⁊ nem peccati. sic enim abundans iusticia etiam mi⁊ nora peccata cohibet.

¶ Maior ꝓ.a. q. in abundanti iusticia ꝑtus maxima est. vel accipiẽdo iusticiã gñaliter vt se extẽdit ad oẽm virtutẽ. sicut Hatthei. iij. Decet nos adimplere oẽm iusti⁊ ciã. vbi ſm Doctores capit gñaliter. vt etiã includit hu⁊ militatẽ ſcdã ſcõe. q. lviij. ar. v. ad ſextũ. vel accipiendo ꝑ iusticia vt est distincta ꝑtus. vt supra q. lxvi. ar. iij. Con cedo ꝙ nõ abundãs iusticia cohibet irã. q. est min⁹ pec⁊ catũ q̃ homicidiũ qđ cohibet minor iusticia. q̃ ⁊c. Ma⁊ ime virtuti opponit minimũ peccatũ oppõe extentionis et q̃ ad effectũ. ⁊ pbat hec rõ secundã ꝙlonem.

¶ Ad ſcm dom. q. maiori virtuti q̃ est circa bo⁊ nũ magis difficile ꝓtrariat directe peccatũ qđ est cir ca malũ magis difficile. vtrobiq; eñ inuenit quedaꝫ eminẽtia ex hoc q. ostendit volũtas ꝓcliniorẽ in bo⁊ nũ vel in malũ ex hoc q. difficultate nõ vincit.

¶ Dom ad ꝑsuppositũ q. virt⁹ est circa difficile ⁊ bo⁊ nũ. tũ virtus hz maiorẽ dignitatẽ plus rõne boni q̃ difficilis. vt ſcda ſcõe. q. lxvij. ar. viij. ad tertiũ. vbi dicit D. san. plus facit ad rõnem meriti ⁊ ꝑfectis bonũ q̃ difficile. Unde nõ oportet q. esse difficili⁹ sit magis meritoriũ sed q. sic est difficilius. vt etiã sit melius. hec ille. Et vide Capolũ in. iij. dis. xxx. ad argumenta ꝓtra octauã ꝙclu⁊ sionẽ. vide ⁊ argumenta durandi. qz difficultas ex parte opantis nullã ꝓfert bonitatẽ. sed difficultas ex pte ope⁊ ris ꝑfert bonitatẽ ⁊ meritũ accidentale. sed bonitas opis cõfert bonitatẽ essentialeꝫ ꝑfectis magis q̃ difficultas. vi⁊ de infra q. cviij. ar. iiij. ad ſcdm. vbi extensius de hac ma teria dicet. Ultra ex q̃ videt q. maior ꝑtus sit circa ma⁊ gis difficile. Dico q. negat q. sit maior ꝑtus ratiõe diffi⁊ cultatis tm̃ nisi assit ⁊ maior bonitas. nã ⁊ in malis per⁊ petrãdis ꝑt cẽ magna difficultas etiã ex pte opis. Esto rõe maioris difficultatis possit esse maior ſm q̃d. ſz sim pliciter maior est rõne bonitatis obiecti ⁊ opis. Ad mi⁊ norẽ dico. q. male subsumit. si eñ recte subsumeret minor est falsa. ſcz peccatũ qđ directe opponit ꝑtuti nõ est circa difficile malũ. qz dicit maior q. virtus est maior. qz circa magis difficile. q̃ debet subsumi. ſz petũ directe sibi oppo sitũ nõ est magis circa difficile malũ. vel sic subsumat. ſz peccatũ circa magis difficile malũ ẽ min⁹. illas minores Doc. ostendit falsas. ⁊ vult q. sic debet subsumi q. tale di recte ꝓtrariat maiori ꝑtuti ⁊ ostendit q̃re est maius pec⁊ catũ. qz vtrobiq; est aliqua eminẽtia ꝓpter ꝙcliue volũta tẽ. ſcz in bono ⁊ in malo. in bono in bonitate. in malo in malicia. Et ergo sicut ꝓpter difficultatẽ boni ostenditur maior bonitas saltẽ rõne gñis ⁊ conat⁹. ita in malo. ma⁊ ior malicia ꝓpter peiorẽ volũtatẽ. q. aũt minor sit falsa de clarat. sicut eñ charitas est circa difficile nobis. vt patet ſcda ſcõe. q. xxiij. ar. ij. ad ſcdm (quia ꝓpter inclinatiõem volũtatis nostre ⁊ pnitatẽ ad ꝓtiũ bonũ. ꝓpter etiã ra⁊ tionem sensualitatis ad bona sensibilia difficile est diligere deũ vt charitas diligit sicut obiectũ tractificũ sup omnia) sic odiũ dei est circa magnũ difficile ⁊ maxime abhomi nabile. ſcz cõtra deum in se. quia vult odiũ vt deus non habeat bona sua qđ est difficile volenduꝫ. Unde ⁊ ſcda ſcõe. q. xxxiij. ar. v. ostendit d. san. q. odiũ est vltimũ pec catũ ⁊ maxime ꝓtra naturã rõnis. ideo non est capitale. Uel ex. est. q. minor vt iacet est vera. q. minus est peccatũ. si quis deficiat in magis difficili bono q̃ si deficiat ⁊ pũ termittat bonũ minus difficile. quia ibi minus est de vo luntario. nam defectus et omissio magni boni habet cau sam magis extrinsecaꝫ. ſcz difficultate rei. Sed negat q. peccare ⁊ deficere ꝓmittendo circa magis malum ⁊ ma⁊ gis difficile (sicut deberet subsumi) q. hoc sit minus pecca tum. imo magis peccatũ tũ rõne grauitatis speciei ⁊ ob⁊ iecti. quia est circa maxime malũ. tuꝫ ratione grauitatis generis que est ex voluntario. quia sicut homo agens bo num difficile ostendit habere ꝓmptã ⁊ magnã volun⁊ tatem que ex difficultate nõ vincitur. sic in peccato com missionis quod est circa malũ magnũ ⁊ difficile est mag⁊ na grauitas ex specie quia magnũ malũ. ⁊ magna ex ge nere. id est volũtate ⁊ ꝓtemptu. quia voluntas adeo pẽ⁊ ultis est. vt difficultate mali nõ vincat. Et hec vltima ran git D. in solutione respondendo ad minoreꝫ que deberet subsumi. ſcz ſ peccatũ qđ ẽ de difficili malo (quod vide⁊ licet directe ꝓtrariatur maiori bono ⁊ virtuti) est minus peccatũ. quia falsa est. quod Doc. ostendit a simili de vir tute que est circa maius bonũ. Et innuit Doc. q. minor littere nõ sit ad ꝓpositum. quia peccatum de magis diffi cili bono (quod quidẽ est minus peccatũ) hoc nõ ꝓtra⁊ atur directe maiori bono ⁊ maiori virtuti. sed peccatũ de magis difficili malo. hoc ꝓtrariat. Unde nõ arguit cõ⁊ tra intentiõem articuli. quia dictũ est q. maiori virtuti op ponitur maius peccatũ quãdo peccatũ sibi directe oppo⁊ nitur. ⁊ hoc est peccatũ nõ sicut minor subsumit deficere in magis difficile bono. sed peccatũ qđ est ꝓmittere cir⁊ ca malum magis difficile. Quare Doc. innuit soluendo quod argumẽtũ nõ arguat ꝓtra dictuꝫ ⁊ si deberet argue re cõtra dicta oportet minoreꝫ aliter formare. vere falsa. Quare negatur ꝓsequentia. quia nos diximus q. pecca tum directe oppositũ virtuti maiori sit maius. sed defect⁹ in magis difficili. ſcz bono. hoc nõ directe opponitur. sed peccatũ circa magis difficile malũ ⁊ hoc mai⁹ est. ¶ Nos ta q. ex bonitate obiecti ⁊ operis virtus habet maiorem bonitatem essentialem ⁊ specificam. que vt patuit est ex obiecto. Ex maiori aũt difficultate habet maiorẽ bonita tem generica. ⁊ ergo tã in bono magis difficili q̃ in ma⁊ lo magis difficili. arguit maior bonitas vel malicia ex pte voluntatis. ⁊ quia ꝓsupponitur q. sit etiam magis ma lum vel magis bonũ. ideo est etiam maior grauitas spe⁊ cifica ⁊c. ¶ Nota ꝓpter verbum solutõis quod in eꝰ ꝓncipio habetur Scotuꝫ in fine tertij. Difficultas (inq; entem) in opere virtuoso nõ est ꝑ se ex pte operantis. sed ex parte operis. Difficilius est eñ auaro dare vnũ q̃ libe rali decẽ. ⁊ tm̃ nõ virtuosius. nec qualiscũq; difficultas ex pte operis arguit maiorẽ ꝑfectionẽ. ſz illa q̃ ꝑ se includit excellentiã obiecti qđ ꝑ se attingit ꝑ operationem. ratio aũt difficultas stat cũ maiori leuitate. ſcz ex pte agentis ⁊c. idẽ hz d. san. ij. senten. dis. xxix. ar. iij. ad iij. et in cor. vbi dic. Non eñ arduum opus auget rõnem meriti nisi ratione

Que difficultas facit ad bonũ ratem.

benitatiſ. ⁊ nõ rõe difficultatis nisi ꝑ accẽs. in quantũ ſcz in id qđ difficile ẽ. maiori attentiõe aliqs ꝙsurgit ⁊ cũ maiori conatu volũtatiſ. Dec ille. Unde ⁊ reliq; q. valẽt ꝑ intellec⁊ tu multo ꝑ. ⁊ ꝓtpue quõ dilectio inimici possit cẽ melior Uñ. ⁊ ad tertiũ ibidẽ dr. aliqđ ꝑt dici difficile dupl⁹. Uel ex ardultate optis. ⁊ sic ꝑtus intelligit circa difficile cẽ. qđ ſcz in se difficile ẽ ⁊ arduũ. Uel ex imꝑfectiõe opantiſ. ⁊ sic ꝑtus circa difficile nõ ẽ. ſz talẽ difficultatẽ tollit. Quãto eñ aliqs ꝑtuosior ẽ. tãto facili⁹ opa ꝑtutis exercet. Hec tũ dicendũ ẽ. q. q̃sto ꝑtuosior sit min⁹ mereat. Hec D.

¶ Ad tertiũ dom. q. charitas nõ ẽ quicũq; amor ſz amor dei. vñ nõ opponit ei quodcunq; odiũ dire cte ſz odiũ dei. qđ est grauissimũ peccatoꝝ

¶ Dicit q. maior ꝓ.a. ⁊ hz D. sanc. supẽ. q. lxvſ. ar. vſ. Ad minoreꝫ. odiũ ãt qđ opponit ⁊c. Si intelligit de odio charitati directe ⁊ pncipali⁹ opposito (ſcz rõe pncipal⁹ ob⁊ iecti. dei videlicz) ioino falsa ẽ. ⁊ ei⁹ falsitatẽ oñdit D. san. 2ae. q. xx. ar. iij. ex. q. xxxiij. ar. ij Sz ꝓcedo q. odiũ hoꝭ ẽ min⁹ petũ q̃ ifidelitas ⁊ desperatio. qz illa ꝑ deũ. Negat ãt ꝓa. qz odiũ dei ẽ pncipale ⁊ directũ oppositũ charita tis. ⁊ h̃ pet⁹ ẽ aliꝭ. qz infidelitas nõ hz gñaliter nisi ex odio veritatiſ ⁊ dei ex ꝓsequẽti. ¶ Nota ãt circa h. q. cuius di lectio meritoria sit melior fide ⁊ spe. nõ tũ ſeqt. q. odium ꝓmi sit pei⁹ desperatiõe. qz dilectio meritoria nõ ẽ sine fi⁊ de ⁊ spe. ⁊ hz bonitatẽ ex illis. Quare nõ optz. q. oppositũ suũ sit pei⁹ oppositio alioꝫ. ſz ecõtra. Si eñ de dilecti⁊ one. ꝓmi meritoria subtraherẽ qđ ẽ ex fide ⁊ spe formatis. tũc fides ⁊ spes eẽnt meliores dilectiõe naturali. pri⁊ mi. ſõ nec optz q. ei⁹ oppositũ sit dign⁹. qz dictũ ẽ q. regula solũ tenet in se nõ includẽtibꝰ ⁊c.

¶ Utrũ petã carnalia sunt grauiora q̃ spualia.

EAd q̃ntũ sic ꝓcedit. Uidet q. petã carna⁊ lia nõ sint minoris culpe q̃ petã spualia Adulteriũ eñ grauꝭ petũ ẽ q̃ furtũ Di cit eñ ꝓuerb. vi. Nõ grandis ẽ culpe cuꝫ q̃s furat⁹ fuerit. q. ãt adulter ẽ ꝓpter cordis inopiã ꝑdet animã suã. ſz furtũ ptinet ad auaritiã q̃ ẽ pec catũ spirituale. adulteriũ autẽ ad luxuriaꝫ q̃ ẽ petũ carnale. q̃ petã carnalia sũt maioris culpe. ¶ P. Au⁊ gustin⁹ dt sup Ieuit. q. diabol⁹ maxĩe gaudet de petõ luxurie ⁊ idolatrie. ſz de maiori culpa magis gaudet q̃ cũ luxuria sit petũ carnale. videt q. petã carnalia sint maxime culpe. ¶ P. phs ꝓbat in v. ethi. q. incõ⁊ tinẽs cõcupiscẽtie ẽ turpior q̃ incõtinẽs ire. ſz ira ẽ petũ spirituale ſm Grego. xxxj. moraliũ. concupiscen⁊ tia aũt ptinet ad petã carnalia. q̃ petũ carnale ẽ gra⁊ uius q̃ petũ spirituale. ¶ Sz ꝓtra est q. Gregori⁊ us dicit q. peccata carnalia sunt minoris culpe ⁊ ma⁊ ioris infamie q̃ spiritualia.

¶ Hic ꝓpat petã carnalia ⁊ spualia in gñitate. Et ẽ qđ dã dubiũ circa ꝑdicta. Et qz illa maior vl⁹ minor q̃⁊ uitas (vt patebit) ꝓtm̃ ꝙuenit ex obiecto ⁊ ex specie. par tim ex gñe. qz maior vl⁹ minor ꝓtempt⁹ ⁊ volũtas. iõ po nit inꝭ precedentes ⁊ ſequentẽ. qz aliqliter ꝙtingit vtrũq;.

¶ Nota ãt ꝓ⁰ ex supꝭ dictiſ. q. lxxij. art. ij. q. petã carnalia sunt duo. videlz luxuria ⁊ gula. q̃ iõ dicunt carnalia non solũ rõe obiecti. ſz rõe finis ⁊ obiecti sil. qz videlz ꝓficiũt in delectatiõe carnali. ¶ Nota 2⁰. q. D. i isto ar. nõ loqt de carnali ⁊ spũali. nisi rõne carnalitatiſ. qz videlz ẽ in car⁊ nali delectatiõe. ⁊ q̃s peccat ꝺ corp⁹ suũ ⁊ mor⁹ ex passiõe et ꝓcupiscẽtia carnali. Et e ꝓtz ꝑ intellectũ ꝓscindere ali⁊ as deformitates alie ꝑ peccato ꝑ. puta iniusticia ⁊ hmõi. Opter etiã suppenere. q. aliqs peccet carnali. nõ ex mali cia vl⁹ ex ꝓmptu. ſz tract⁹ a passiõe. Et ita ꝓsiderando carnale vt hz deformitatẽ intẽperãtie tũ. excludit adul⁊ teriũ. sacrilegiũ. ⁊ hmõi q̃ inuo⁊ uunt deformitates petõ ꝑ spualiũ. Querit g̃. an carnale solũ vt carnale (i. qz in car ne ꝺ corp⁹ ⁊ ex passione sensibili) vtr̃ sit maioris culpe q̃ spuale. qđ ſcz ꝓficit in delectatiõe spuali. Et nõ adeo ꝓ⁊ uenit ab exteriori ipulsiuo. ⁊ hz magꝭ de volũtaria auer⁊ sione. ⁊ ẽ ꝓtra dignius q̃ ꝓtra corpus.

¶ Rndeo dom. q. petã spiritualia sunt maioris culpe q̃ petã carnalia. qđ nõ ẽ sic intelligẽdũ q̃si qđ libet peccatũ spirituale sit maioris culpe q̃libet pec cato carnali. ſz qz ꝓsiderata hac sola differẽtia spiri⁊ tualitatis ⁊ carnalitatis graviora sunt q̃ cetera pec cata ceteris paribus.

¶ Doctor se absolvit vnica ꝙclone rñsiua in ꝓncipio tali Petã spualia sunt maioris culpe q̃ peccata carnalia Illã ꝙclone ꝓmo exponit. ſcdo exponit a ꝓbat. ibi Cuius rõ ẽ. Exponit. qz nõ intelligit. q̃si q̃libet spuale sit maio⁊ ris culpe (i. iputet ad maiorẽ petã ⁊ habeat maiorẽ rea⁊ tũ ⁊ auersionẽ ⁊ mor dinatiõnem) q̃libet petõ carnali. qz h̃ nõ ẽ vez. inuenit eñ aliqđ spuale qđ ẽ solũ veniale. ⁊ inue⁊ nit carnale qđ ẽ mortale graue. ⁊ q̃q; ꝑt carnale cẽ ex de liberatõe ⁊ certa malicia. ⁊ spuale ex surreptiõe. Sz intelli git ceteris paribꝰ. ita q. sit paritas ꝙ obiecto ⁊ paritas vo luntatiſ. Et si vtrũq; ex surreptiõe. spuale ẽ venali gñe. ⁊ ar teꝰ solũ carnalitate ⁊ spualitate. qz videlz h̃ carnale ẽ ꝺ corp⁹ directe. spuale ꝺ aiaꝫ. ⁊ carnale ꝙuenit ex tractu vo luntatis ab exterra ⁊ spuale ab itrinseco. tũc intelligit ꝙclo. q. spualia sunt maioris culpe. i. magis iputabilia. qz iuxta supꝭ dicta. q. xxj. ar. ꝑ. aliqđ hz rõem culpe inq̃tũ malum volũtariũ. Ostẽdet ãt nũc. q. spualia hñt plus de volũ⁊ tate ⁊ ꝓtempru ⁊ auersione volũtaria. Et cõgant adsen⁊ tiam in generetm̃. ⁊ vt sic formaliꝭ.

Unus rõ triplex ꝑt assignari. Prima qđẽ ex par te subiecti. nã petã spualia ptinẽt ad spiritũ. cui⁹ est ꝙuerti ad deũ ⁊ ab eo auerti. petã vero carnalia ꝙsumã⁊ tur in delectatiõe carnalis appetit⁹. ad quẽ ꝓncipaliꝭ ptinet ad bonũ cor pale ꝙuerti. ⁊ ideo petũ carnale inq̃tũ hmõi plus habet de auersione. ꝓpter qđ etiã est maioris adhesionis. sed petũ spuale hz plus de auersione. ex q̃ ꝓcedit rõ culpe. ⁊ iõ petũ spuale. in⁊ q̃tũ hmõi est maioris culpe.

¶ Hic ꝓpter D. ꝓbat ꝙclonẽ rñsiuã triplr. Prio ex pte subiecti. 2⁰ ex pte ei⁹ in quẽ peccat. ibi. Secda rõ. 3⁰ ex pte mortui. ibi. Tertia rõ. Quo ad p̃m arguit sic. qđcũq; petũ hz plus de auersiõe ẽ maioris culpe. ſz petũ spuale vt sic hz plus de auersiõe. ſz carnale plus habet de ꝙuer⁊ siõe. igit petũ spuale in⁊ tũ hmõi ẽ maioris culpe ¶ Maior ꝓbat. qz rõ culpe ꝙuenit ex auersiõe (ſcz a deo ⁊ bono in⁊ cõmutabili) Et eã ofidit lõgi⁹ D. 2a 2ae. q. xx. ar. iij. qz si posset cẽ ꝙuersio ad bonũ ꝓmutabile sine auersiõe a deo etiã si ꝙuersio eẽt inordinata nõ eẽt gue ⁊ mortale petũ. qz auersio ⁊ eẽ ꝺ legẽ eternã ꝓpter rõem peti mortal⁹. vt patuit supꝭ Minor ꝓbat. petã spualia ptinẽt ad spũ. pec cata ꝓ carnalia ꝙsumant in delectatiõe appetit⁹ carnal⁹. ſz ipius spũs ẽ ꝙuerti ad deũ. ⁊ ab eo auerti. Sz ad ap⁊

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. lxxiij. de cõpatiõe

petitũ carnalẽ ptinet ꝓncipaliꝝ ad bonũ cõmune ꝙuerti. ꝑ minꝰ ꝓa. illã scĩm ptẽ ꝓtie minoris. scz ꝙ ad appetitꝫ carnalẽ ptineat magis ꝙuersio D. ꝑbat ex effectu. qz ꝓpter rea peccata carnalia sunt maioris adhesionis. ¶ Nota circa hec ꝙ ẽquis in peccatis carnalibꝫ ꝑsertim mortalibus necessario ꝙcurrat etiã spiritꝰ. i. actus volũtatis z rationis ꝙsentiẽtiũ. tñ qz spiritꝰ vel spiritualis actꝰ non est finale peccati carnalis ſz actꝰ carnalis appetitꝰ. ideo carnalia attribuũtur carnali appetitui nõ spiritui. Et scdo esto ꝙ esse peccatũ sit ꝑpleriue ex volũtate. tñ ex ℔ nõ hz ꝙ sit carnale. z iõ D. notãter infert ꝙ carnale incẽtũ hmõi zc. qz si magis cõcurrat de spiritu z volũtate tũc erit grauꝰ ceteris paribꝫ. ſz ℔ nõ hz vt carnale. z ideo ſp intelligẽda est locutio formaliꝝ ꝙ carnale vt sic hz minus de auersiõe. qz vt sic nõ hz auersionẽ nisi ꝙcurrat spiritꝰ cui⁹ est auerti a deo. vt patebit infra. q. lxxiij. ar. iij. ℣ carnalis appetitus est ꝙuerti. qz appetitꝰ sensitiuus (ꝫ hic dr carnalis) ex natura sua ferꝝ in bona sensibilia quibꝫ rancẽ ꝙnaturalibus magis adhereꝝ. ei⁹ aũt fm se nõ est auerti a deo. sicut nec ꝙuerti ſz rõis z volũtatis. Vñ dicẽt infra ꝙ in sensualitate etiã hois fm se nõ est mortale ſz veniale. Deinde ibi

¶ Scda rõ ꝑt sumi ex pte ei⁹ in quẽ peccat. nã peccatũ carnale incẽtũ hmõi ẽ in⁹ cozpꝰ ꝓpriũ qđ ẽ minus diligẽdũ fm ordinẽ charitatis qꝫ deꝰ z ꝓximus in qꝫ peccat ꝑ pctã spũalia. z iõ pctã spũalia incẽtũ hmõi sunt maioris culpe

¶ Probat scdo eandem cõclonẽ sic. Illa peccata sunt maioris culpe q̃ sunt ℈ ea q̃ ex ordine charitatis sunt plꝰ diligenda ſz peccata spiritualia sunt ℈ ea q̃ ex ordine charitatis sunt plus diligẽda. carnalia aũt ℈ minꝰ diligẽda. ꝫ peccata spiritualia vt sic sunt maioris culpe. Maior nota. qz sicut charitas obligat ita z ordo charitatis. Et patuit ex arti. iij. et. iiij. qz peccata hñt grauitatẽ materiẽ ex ℔ ꝙ maiori bono opponũt. Minor ꝑz. peccatũ carnale incẽtũ hmõi est ꝓtra cozpꝰ ꝓpriũ. ſz peccata spiritualia sunt ꝓtra deũ z ꝓximũ. ſz cozpꝰ ꝓpriũ est minꝰ diligẽdũ fm ordinẽ charitatis qꝫ deꝰ z ꝓximꝰ. igit minꝰ ꝑa. Maiorem ꝓbat ꝓpria ratio. qz sicut charitas obligat ita z ordo charitatis. Et patuit ex arti. iij. et. iiij. qz peccata hñt grauitatẽ materiẽ ex ℔ ꝙ maiori bono opponũt. Minor ꝑz. peccatũ carnale incẽtũ hmõi est ꝓtra cozpꝰ. nã ꝙ adulterũ sit ℈ ꝓximũ ℔ nõ hz vt carnale ſz vt hz defozmitatẽ iniusticie. z iõ dr notãter vt carnale. qz sic solũ peccat ℈ seipz. sic de aliis speciebꝫ luxurie q̃ ꝑt ee ℈ deũ ſz nõ vt carnalia. ẽre D. sp replicat incẽtũ hmõi. sicut ꝑz de sacrilegio zc. Tũc ibi.

¶ Tertia rõ ꝑt sumi ex pte motiui. qz qẽto ẽ grauius impulsiuũ ad peccãdũ. tãto hõ minus peccat vt infra dicẽt. pctã aũt carnalia hñt vehemẽtiꝰ impulsiuũ. i. ipam ꝙcupiscẽtiam carnis nobis innatã. z iõ pctã spũalia incẽtũ hmõi sunt maioris culpe.

¶ Probat ꝫ ide (z recrit rõ ista ar. sequẽte) z arguit sic. quãto est ꝑtꝰ ipulsiuũ ad peccãdũ. tãto hõ minꝰ peccat. ſz pctã carnalia hñt grauiꝰ z vehemẽtiꝰ ipulsiuũ. ℈ in qꝫ hmõi sunt minora. Maior intelligit de ꝑpulsiuo extrinseco. z ꝓbat ar. sequẽs. qz qẽto maiꝰ est ipulsiuus tale tãto minꝰ est de volũtario qđ est ab intrinseco. ſz minus volũtariũ tãto minꝰ pctm saltez rõne peccati. ℈. Minor ꝓbat. qz ipulsiuũ ad carnalia vt sic est ꝙcupia carnis innata. q̃ vehemẽs est. z extrinseca volũtati. ℈ minor vera.

Nota ꝙ ex hoc hatur. qz verũ ẽ ꝑmissum in ꝓnc⁹ ar. qz carnale vt sic hz motiuũ extrinsecũ. z ℈ si ꝺs peccat carnaliꝝ absqꝫ tali motiuo. ſz ex habitu z ex electiõe. pctm suũ nõ hz paruitatẽ ex pte motiui vt carnalia hñt vt sic. Ptz ℈ ꝙ ꝑsiderãdo formale i pctõ scz auersionez z ꝑsiderãdo obiectũ z materiã i quã peccat. z ꝑsiderãdo motiuũ ad peccãdũ. tũc carnale hz minoꝛẽ culpã. ſz spũalia hñt maioꝛẽ auersionẽ vt sic. hñt ℈ qꝫ maiꝰ obiectũ z minꝰ motiuũ extrinsecũ. pñt cm spũalia vt sic esse a sola volũtate. z carnale vt sic nõ. ẽre ꝑz ar. Nota ꝙ maiori intellectu istiꝰ materie ꝙ nõ est incõuenies ꝙ aliqđ nõ ꝙueniat alicui ex rõne gẽis sui cõis vl ꝙditionis qsi generice. qđ tñ aliꝫ de sibi ꝙuenire ꝓtest. sicut extensio nõ ꝙuenit altedini rõe gẽis cõis. scz qlitatꝫ vt sic. qz qlitati nõ ꝙuenit positue habere extẽsionem. nõ tñ sibi repugnat ꝙ alicui qlitati ꝙueniat rõne cẽtritatis. Sic in ꝓposito carnali petõ rõne gẽis (vel magis gẽalis ꝙditõnis) nõ ꝙuenit grauitas. imo aliꝫ leuitas. ſz tñ vt ꝓncipat spũale vel rõne obiecti qz est cũ carnalitate. etiã ꝓtra aliꝫ. vel qz esto sit ibi delectatio carnalis z appetitꝰ carnalis. tñ non ꝙuenit ex motiuo extrinseco. ſz ex malicia vel habitu volũtatis. tũc ꝓncipat grauitatẽ spũalis petꝰ fm ꝓriã spẽm. sed ex genere nõ hz illã grauitatẽ positiue. ſz solũ pmissiue ꝙ nõ repugnãtiã. ꝓncipatõis spũalis peccati fm ꝓriã spẽm. sic peccatũ spũale rõne gẽis vel gẽalis ꝙditõis. scz spũalitatis nõ hz ꝙ sit ab extrinseco sic carnale. ꝑt cm dari spũale vt sic. qđ ozit ab intrinseco tm. tñ vt fm spẽm ꝓncipat carnale aliqualiꝫ (scz ẽtum ad motiuũ extrinsecũ) sic ꝑt aliꝫ leuitari. Sicut cũ qs furaꝫ ꝙpulsus ꝙ pauꝑtate. pctm suum est leuiꝰ. qz minꝰ hz de ꝓpꝛio z volũtate. z in ℔ ꝓtinet z ꝙuenit cũ carnali fm ꝓriã rõem ꝙuenit ee ꝓtra cozpꝰ ꝓpriuz. z habere minꝰ de auersione z volũtario. cũ ℈ stat ꝙ possit qnqz alicunde ẽre ex rõne carnalitatiꝫ accipe. ꝙ sit ꝓtra ꝓximũ vel deũ. z habere multã auersionẽ. scz fm ꝙ est tale pctm ꝓncipãs aliqđ qđ ꝙ se ꝙuenit spũali pctõ. Et ecõtra de spirituali (qđ ex rõne ꝓriã hz multũ de volũtario rõne generalis ꝙditõis) habeat parũ de volũtario aliũde. et ita carnale vt sic erit minꝰ culpabile z spũale magis. Cuz ℈ stat vt aliqđ qđ ꝙuenit vni ex ꝓriã rõne. cõueniat alteri ꝙ accns. sicut extrẽsio ꝙ se ꝙuenit cẽtrari ꝓtinue. ꝙ accns altedini zc. Nõ cm sequit. ℔ nõ ꝙuenit alicui ex ꝓriã rõne generica. ℈ sibi repugnat. ſz sequtur ꝙ nõ ꝙueniat sibi ꝙ se fm illã rõem. ita carnali nõ ꝙuenit culpa magna ex ꝓriã rõne gẽrica carnalitatis. ℈ ꝑt colligi ex ꝓncipio ar. ꝙuenit tñ sibi aliqñ rõne spẽi fm quaz ꝓncipat pctm spũale. Et ecõtra spũale vt sic nõ hz ꝙ sit ex mortuo extrinseco. qz tũc ome spũale vt sic cẽt ab extrinseco. tñ sibi nõ repugnat. z ꝑ tñ sibi ꝑm spẽm (fm quã ꝙuenit z ℈ dãnõ ꝓncipat motiuũ carnalis vt sic) esse ab extrinseco. sic ſcia rõne generis scz qlitatis nõ hz ꝙ sit aliqđ. z tñ rõne spẽi subalterne (vt scientia est) hz ꝙ sit aliqđ. vt ꝑz. v. metaphy. et in ꝓdicamẽtis. sic carnale rõne illiꝰ ꝙditõis qsi gẽrice nõ hz tantã grauitatẽ sicut spũale rõne spũalitatis. ſz tñ rõne speciei (ꝑm) quã ꝙcurrit aliqñ cũ spirituali) erabit eiꝰ grauitatẽ z ecõtra de spirituali. Videt ℈ dom. ꝙ carnalia vt sic ponitur ꝙueniat esse minoris culpe z spũalia vt sic esse maioris culpe z nõ solũ ꝙ nõ repugnãtiã. cũ ℈ stat ꝙ maior culpa ꝙueniat carnali fm rõnẽ specificã z spũali minoꝛ ꝑm rõnẽ specificã ex pte motiui z qnqz obiecti zc. sicut qlitas fm gen⁹ hz ꝙ sit absolutiũ ꝑdicamẽtũ. ſz tñ ꝑm rõnẽ spẽi hz esse adaliqđ zc. Contraria cm nõ ꝑñt fieri ꝙ ea idem fm idem. tamen fm diuersa zc.

ar. vj.

Articulus v.

Circa argumentũ in oppositũ z auctoritatẽ beati Gregorij. videlz petã carnalia sunt minoris culpe z maioris infamie q̃ spũalia. ¶ Nota. ꝙ aliũde ẽ magnitudo culpe. aliũde magnitudo infamie. qz magnitudo culpe respicit deordinatoẽz a fine. q̃ maior est in spũalibꝫ vt sic. qz sunt ℈ meliora z sunt maioris ꝓtempꝰ. Infamia aũt respicit turpitudinẽ. q̃ maxie ꝙsideraꝝ fm indecentiam peccatiz. cui⁹ decoꝛ ẽ ex rõe. Et iõ petã carnalia. in qbꝫ carnalitatiz sunt magz expꝛobꝛabilia z indecora z maioris infamie. qz maxie repugnãt excellẽtie hois. tãq̃ cõia nobis z testijs. z qz in eis minꝰ apparet de lumine rõis. Et ℈ redditꝫ hoiem infamẽ. i. minꝰ reputatũ. z vilem in opinione hoim. qz iudicaꝝ talꝫ testialis. Ecõtra ꝓtingit ꝙ aliqđ sit peius z minꝰ verecũdũ. vt de rapina patz 2ª2æ. q. lxvj. ar. ix. ad 2m. Et videt ꝙ infamia facti z canonica. de qbꝫ alibi zc. De his vide D. sanc. 2ª2æ. q. clxij. ar. iij. et q. clxvj. ar. ij. ad 2m q̃ etiam tãgit ad 3m ℔. ¶ Nota ꝙ Scotꝰ in 2º. dis. xlij. q. v. post fundamẽtũ alꝫs dictũ (scz ꝙ ꝑtes sint ꝓncipaliꝝ in volũtate) ponit aliũ modum distinguẽdi petã spũalia a carnalibꝫ. qz volũtas nra ꝓpter ꝺirectiõem sui cũ appetitu sensitiuo. nata ẽ tẽdere in delectabilia tali appetitui. Et fm ista delectabilia ꝑñt assignari petã capitalia carnalia. Spũalia aũt fm illꝺ qđ ẽ volũtati delectabile in se. nõ ꝓpter appetitũ sensitiũ. Hec ille. Sz ꝑstat. qz spũalia nõ solũ sunt in volũtate. imo z in appetitu sensitiuo. sicut z ꝑtes oppositi. Inuidia cm nõ ẽ dubiũ ꝙ in ꝙcupiscibili sit. Similiter z superbia in irascibili et volũtate. Et auaricia similꝫ. sicut z liberalitas in ꝙcupiscibili. ẽre ista distinctio nõ hz fundamẽtũ. Sz distinguenda sunt. vt ar. ille distinguit. Procedit aũt ille modꝰ distinguendi Scoti. ex suppõne falsi. scz ꝙ ꝑtes z vitia solũ vt ꝓncipaliꝝ sint in volũtate. cui⁹ ꝓtiũ patuit supꝛ. q. lvj. arti. vltio. Cõsummanꝫ cm petã hmõi qñqz ꝓncipaliꝝ in appetitu sensitiuo. ℈ videz sunt circa passiones zc.

¶ Ad ꝑmũ ℈ ꝺꝺz. ꝙ adulteriũ nõ solũ ꝑtinet ad peccatũ luxurie. sed etiã ꝑtinet ad pctm iniusticie. z ꝙtũ ad ℔ ꝑt ad auariciã reduci. vt glo. ꝺr ad eph. v. supꝛ illud. Omis fornicatoꝛ aut imũdꝰ aut auarꝰ. et tũc grauiꝰ ẽ adulteriũ q̃ furtũ. quãto hoi cariꝰ est ꝙꝛ qz res possessa.

¶ Ad maiorẽ. adulteriũ grauꝰ ẽ q̃ furtũ. Vez. qđ ẽ ſz nõ rõne carnalitatiz. ſz rõe iniusticie quam includit. Et fm ꝙ iplicat pctm spũale. z ad ipm reducꝫ. s. ad auariciã. qz sicut auaricia ẽ iniustꝰ vsus pecunie. sic adulteriuz vxoris aliene. vt patuit supꝛ. q. lxxij. ar. ij. ad ꝓm. Et ℈ ratione illiꝰ iniusticie. ℈ius est furto. qz tollit meliorẽ re. q̃ eoe furtũ. qđ tollit rẽ possessam Et sic adulteriũ rõe materie hz defozmitatẽ iniusticie. Sz rõe finis ẽ spẽs luxurie z intẽperãtie. vt hz D. in de malo. q. xv. ar. iij. ad vltimũ. Et nõ solũ adulteriũ ẽ grauꝰ furto. imo etiã fornicatio simpleꝛ. vt hz Doc. ibidẽ. ar. ij. ad sextũ. et q. ij. ar. x. Ad ꝓbandũ maioꝛis. p q̃to posset ꝓbare ꝙ furtũ non cẽt pctm mortale. Rñdet D. sanc. 2ª2æ. q. lxvj. ar. vj. ad ꝓmũ. Quia ꝛtelligit furtũ nõ ee grandis culpe ꝓpter nec̃sitatẽ inducentẽ ad furandũ. q diminuit vl totaliter rolit. qñ ẽ extrema necessitas. vt D. oñdit ibidẽ. ar. vij. Secundo intelligit z dr furtũ nõ ee grãdis culpe ꝙ ꝓparoẽz ad reatũ adulterij. qđ puniebat morte. Vñ subdit Proverb. vj. de fure. ꝙ dꝑhẽsus redder septuplũ. q aũt adulter ẽ. ꝓdet aiam suã. Hec D. sanc. ¶ Nota ꝙ in dis verbis D. tãgit qđã dubiũ An iuste fures simplices z diurni interficiant. Nã vt D. tãgit in lege veteri. furtũ nõ puniebat morte. Jn legibꝫ ꝺq̃z ciuilibꝫ nõ ẽ statuta pena mortꝭ. ſz qdam alie etiã citra murilatiõem membroꝝ.

¶ Ad ℔ midet Scotꝰ in. iiij. dis. xv. in q̃sta q. et videt sibi ꝙ nulla ꝙsuetudo introducere possit. vt fures simplices iuste occidant. qz nec deus olim nec aliqñ fures exceperit ab ℔ ꝓcepto. nõ occides. Sz hoc satis graue cẽt. nã et multos nunc leges ciules interficiũt. q de isto ꝓcepto negatiuo nõ sunt exceepti. vt de se ꝑz Quare aliꝫ visuꝫ ẽ. ꝙ necessitas pacis cõis. z frequẽs incoꝛrigibilitas huius malicie. faciat vt ꝙsuetudo legitime ꝓscribere possit Sed de ℔ alibi. nã z hec circa ista ꝓbatiõem maioris se obtulerunt incidẽtaliꝫ zc. Ad minoꝛis ꝓmã ꝓtẽ. scz (scz furtuz ꝓtinet ad auariciã. q̃ ẽ pctm spũale) Cõcedit. qz ẽ spũale medio mõ. scz nõ rõe obiecti. ſz qz pncik in delectatõe spirituali z interiori. vt patuit supꝛ. q. lxxij. ar. ij. ad q̃tũ. Ad scdam ꝓtẽ minoris. scz. adulteriũ aũt ad luxuriã q̃ ẽ pctm carnale. Dico ꝙ nõ tm ꝓtinẽ ad luxuriã. ſz etiã ad auariciã reductiue. qz includit ablatiõem. vl vsum rei alienẽ. Ultra. ℈ carnalia sunt maioris culpe rõne carnalitatiz z rõe ꝺistis generice. negaꝝ. ſz qñqz spes luxurie z intẽperãtie. mixta cũ spũali. z ꝓnes ℈itate spũalis; hoc ẽ ℈ ℈ius aliq̃ spũali. ¶ Sz ℔ ẽ dubiũ. an sit dabile aliqđ pctm carnale. qđ solũ habeat ℈itatẽ carnal' sine defectu mitate spũalis pcti. Fornicatio cm etiã simplex. illa nõ solũ hz ℈itatẽ luxurie. ſz etiã iniusticie. qz ẽ ꝙ vitã hois alteri⁹ us in poña. Quare z dictũ ẽ. ꝙ sit ℈ius pctm ℈ furtuz vt D. tangit vbi supꝛ in de malo. Ad ℔ dr. ꝙ imo dal' aliq̃ luxuria. ℈ sola hz grauitatẽ carnal' sine spũali. z ℔ est leuissimũ z tm veniale. Est cm fm Doc. sanc. in de malo vbi statim ar. 2º et 3º duplex luxuria. Una solũ ꝓpter inordinatam ꝙcupiscentiam. sicut cum ꝺs nimis ꝙcupiscit etiã vxoꝛẽ suã. z nõ ferꝝ extra limites matrimonij. Constat aũt ibi ee pctm carnale tm z leue. qz veniale tm. Sed alia luxuria ꝓter inoꝛdinatõem act⁹. q ẽ ℈ nõ sua z extra matrimoniũ ẽ pctm mortale. ſz ℔ nõ hz (scz mortalitatẽ) nisi rõne spũalitatiz. qz ꝙmittit iniusticia. vt ẽ in adulterio vl fornicatõe vt patuit. Et ℈ carnale tm. leue ẽ. ſz carnale rõne finis z spũale rõne materie. ꝑt ee graue zc. Doctoꝛ respondet ad scdam partem minoris

¶ Ad scdm ꝺꝺm. ꝙ diabolꝰ ꝺr maxie gaudere ex pctõ luxurie. qz ẽ maxie adherentie. z difficile ab eo hõ ꝑt eripi. insatiabilis ẽ em̃ ꝛlectabilis appetitus. vt phs ꝺr in iij. ethicoꝝ.

¶ Ad maiorẽ. Diabolꝰ maxie gaudet de pctõ luxurie z idolatrie. Dico ꝙ nõ eadẽ ratiõe. maxie gaudet de his duobꝫ pctis. Gaudet em̃ de idolatria maxie ꝓpter ℈itatẽ pcti z ex specie. Est cm idolatria. etiã specie ℈ustitie. vt oñdit D. sanct. 2ª2æ. q. xciij. ar. iij. Sctõ gaudet maxie de idolatria ꝓpter supbiã suam. delectat' honorẽ deo debito. Sz gaudet maxime de luxuria. qz cũ habeat iuxta dicta articuli mitũ de ꝙuersiõe. z sit maxie adherentie z difficile relinq̃ ꝓpter insaciabilitatẽ ꝙcupiscẽtie carnal'. et nõ qz rõe carnalitatiz sit ℈ustissimũ pctm. Ad minoꝛẽ de maiori culpa magz gaudet. nõ solũ maiori ꝙsi intẽsiue qz peioꝛ sit. ſz etiã extẽsiue. qz plus durat z adheret. z difficilius relinq̃t. qz vt hz D. 2ª2æ. ꝙcupiscẽtia ꝙto magz sibi ꝙsentit. tãto magz sp crescit ꝙualer Cõcedo subsumptionẽ. ꝙ luxuria ẽ carnale. ſz negaꝝ ꝓia.

¶ Ad tertiũ ꝺꝺm. ꝙ sicut ꝓbs ꝺr turpius ẽ ee incõtinentẽ cõcupiscẽtie ℈ incõtinentẽ ire. qz min⁹ ꝑtl

Universidad de Deusto
Biblioteca

clpat dr rõne. ⁊ fm h̃ etiã dr in iij. ethico. q̃ pctã intẽ perãtie sunt maxie exprobrabilia. qz sunt circa illas delectatões q̃ sunt cões nobis ⁊ brutis. vñ quodã mõ pista pctã hõ brutalis reddit. ⁊ inde ẽ q̃ Greg. dr q̃ sunt maiozis infamie

¶ Maioz (scz q̃ incõtinẽs ꝯcupiscẽtie ẽ turpioz q̃s incõtinẽs ire) ẽ vera. et eam declarat D. 2ª 2æ. q. clvi. ar. iiij Sz h̃ nõ ẽ ppt maiorẽ g̃uitatẽ. quã habeat rõe carnalitatis. ſ. rõe dicta circa argumẽtũ in oppositũ. qz est magis ꝯ excellẽtiã hois. ⁊ ẽ magis testiak. tãq̃ hoib⁹ ⁊ testijs cois. Quare ⁊ magis exprobrabilẽ ẽ vt fuit allegatũ circa argumentũ in oppositũ Minor ꝯcedit q̃ ira ẽ pctũ spũale. quia pficitur in delectatõne spirituali. et est circa delectabile spirituale. quia in delectatõne ꝯsequente apphensionem vindicte que ẽ interior ⁊ aialis ⁊c. Sed negatur ꝯña. qz nõ scq̃t. ẽ turpior. g̃ pctor cul'pa. qz Gregorius ex pse dr. q̃ carnalia sunt maioris infamie. ⁊ p ꝯs maioris turpitudinis. ⁊ tñ dr ea minoris culpe. q̃re stant sic q̃ sint turpiora. ⁊ tñ minoris culpe. ſ. cut in rapina ⁊ dolosa circũuentõe. maioz est culpa minoz verecundia. imo homines de ista gloriantur.

¶ Ulterius fm causas pctõr attẽdat g̃uitas pctõr. Ad tertiũ sic ꝓcedit. Uidet q̃ grauitas peccatoz nõ attendat fm pcti causam. Quãto em̃ peccati causa fuerit maior. tãto vehemẽtiꝰ mouet ad peccãdũ. ⁊ ita difficiliꝰ pt ei resisti. ſz pctm̃ diminuit̃ ex h̃ q̃ ei difficiliꝰ resistit. h̃ em̃ ptinet ad infirmitatẽ peccãtis vt nõ facile resistat pctõ. pctm̃ ãt q̃ est ex infirmitate leuiꝰ indicat nõ g̃ pctm̃ hz grauitatẽ ex pte sue causę. ¶ P. cõ cupiscẽtia ẽ g̃nalis q̃dã causa pcti. vñ dr glo. sup illud ro. vij. Nã ꝯcupiscẽtiã nesciebã ⁊c. Bona ẽ lex q̃ dũ ꝯcupiscẽtiã phibet oẽ malũ phibet. ſz quãto homo fuerit victꝰ maiori ꝯcupiscẽtia. tãto ẽ minꝰ peccatũ. grauitas g̃ pcti diminuit̃ ex magnitudine causę.

¶ P. sicut rectitudo rõnis ẽ causa ꝟtuosi actꝰ. ita ⁊ defectꝰ rõnis videt̃ ee causa pcti. ſz defectꝰ rõnis quãto fuerit maior tãto ẽ minꝰ pctm̃. intãtũ q̃ q̃ caret vsu rõnis. o ino excusẽt a pctõ. ⁊ q̃ ex ignorãtia peccat leuiꝰ peccat. g̃ grauitas pcti nõ augẽt ex magnitudine causę. ¶ Sz ꝯtra. multiplicata causa multiplicat effectꝰ. g̃ si causa pcti maior fuerit pctm̃ erit grauꝰ

¶ Hic q̃rit de alio ex q̃ variat g̃uitas pcti. ⁊ attẽdit ineq̃litas pctõr. Nota ãt q̃ D. in ar. iij. q̃ssuit de obiecto q̃d ẽ obiectũ pcti ex natura sua. ⁊ cã q̃s intrinseca specificatiua. Hic ãt q̃rit de cã in cõi. videlz effectiua ⁊ finali Nã q̃ñq̃ ꝓter obiectũ q̃d ẽ materia circaquã actꝰ exteriꝰ ⁊ finis immediatꝰ actꝰ volũtatis ẽ obiectũ ⁊ finis intentionis agẽtis. Sicut em̃ sup dictũ fuit. q. xix. ar. vij. Bonitas volũtatis dep̃det ex bonitate intẽtois. Uñ si voluntas ⁊ actꝰ exterior sint boni obiecti. intẽtio aũt ẽ malꝰ finis. erit volũtas mala. Quare optz aduertere. q̃ nõ est ide dicere pctm̃ hz g̃uitatẽ ex obiecto ⁊ cã finali. loquẽdo de actu exteriori. ⁊ actu q̃ ẽ volũtas. ſz ipius intẽtois ide sit obiectũ ⁊ finis. qz esto obiectũ actus exteriꝰis sit motuũ finale volũtatis. nõ tñ ẽ cã finalis agẽtis ⁊ intentois sp. Accidit em̃ q̃ñq̃ vt finis sit ex finc. ⁊ volũtas ex volũtate. vt patuit sup. q. xix. ar. ij. ad pm. Ista ãt dixi. ne qs put

ret hũc artm. quo ad vnũ membrũ (dum scz loq̃tur de causa finali) inciderc cum articulo tertio.

¶ Rñdeo dõm. q̃ in g̃ne pcti sicut ⁊ q̃libet alio g̃ne pt accipi duplex causa. Una q̃ ẽ p se ⁊ ꝓpria cã pcti q̃ ẽ ipa volũtas peccãdi. ꝟparat em̃ ad actũ pcti sic arbor ad fructũ. vt dr i glo. sup illo Mat. vij. Nõ pt arbor bona fructꝰ malos facere

¶ In h̃ ar. D. rñdet ad q̃stiõ distincte. ſo ponit distinctionẽ trimẽbrẽ fm quã rñdet trib⁹ ꝟclombꝰ Una iuxta pmũ membrũ. scdz iuxta scdm. ibi. Alie ꝛo cause ⁊c. tertiã circa tertiũ mẽbrũ. ibi. Alie ꝛo. Circa pmũ. ꝓ ponit pmũ mẽbrũ distinctiõis. Scdo ex h̃ infert ꝟclonẽ pmã cũ phatõe. ibi Et hmõi ⁊c. Distinctio ẽ ista. In g̃ne pcti sicut ⁊ in q̃libet alio g̃ne. pt accipi duplex cã. Una p se ⁊ ꝓpria cã. scz effectiua. ⁊ p se motiua effectiue ad pctm̃ q̃ ẽ ipa volũtas peccãdi. q̃ est ꝓncipiũ ꝟplctm̃ malicie ⁊ boni mozal. vt patuit sup. q. xx. Dinde ibi

¶ Et hmõi causa quãto fuerit maior tãto peccatũ erit grauꝰ. quãto em̃ volũtas fuerit maior ad peccandũ tanto homo grauꝰ peccat.

¶ D. infert ꝟclonẽ ꝓmã huic mẽbro cotrñdentẽ. g̃to hmõi cã (. ſ. p se effectia) fuerit maior tãto pctm̃ erit g̃uꝰ quã sic ꝓbat. g̃to volũtas fuerit maior. tãto hõ g̃uꝰ peccat. igit ꝟclo ꝓa. Tenet ꝟña. qz volũtas ẽ talis cã. scz p se effectia. Alius ꝓbat extra lrãz ptz. In his q̃ stãt p se. sic se hz simplr ad simplr. ita magis ad magis ⁊c. Sz volũtas ẽ p se cã pcti. igit si maior ⁊ maiꝰ pctm̃. Minor ista ꝓbat. qz volũtas ꝟpat ad pctm̃. sicut arbor ad fructũ. ſz iuxta sup dicta. q. lxx. ar. ꝓ. Fructꝰ ꝟpat ad arborẽ vt p se causam. ꝓductiuã. igit ⁊c. Quare ꝑz ex inductõe illi⁹ silis de arbore ⁊ fructu. q̃ D. san. vult volũtatẽ ee cãm effectiuã pcti ⁊c. ¶ Nota ãt q̃s diceb at ar. iij. q̃ g̃uitas ex obiecto erat ꝓma. tãq̃ ꝓns spẽm. illa ãt g̃uitas ẽ q̃si generica. ꝓns p se cãm effectiuã. ex q̃ sumit̃ genꝰ pcti. incũtũ culpa et pena mozal. qz nullũ pctm̃ ẽ nisi volũtarium. Quare q̃ voluntatẽ hz ee pctm̃. q̃s ẽ q̃s dã genericum ⁊ cõe oibꝰ pctis

¶ Si ãt q̃ris. q̃ illaꝝ g̃uitatũ ẽ maior. dr q̃ ea q̃ ẽ ex specie. vt Doc. vbiq̃ hz. Cõstat em̃ q̃a tractãcio sit volũtas dũmõ habeat obiectũ veniale (⁊ nõ ꝟsturbat mozale ponendo finẽ in eo) q̃ pctm̃ leue ẽ. Ecõtra ãt si obiectum est mozale. q̃ntũcũq̃ sit remissa volũtas. ẽ in infinitũ g̃uꝰ. qz mozale ⁊ veniale in infinitũ distãt obiectiue. ⁊ extrinsece. Dc h̃ D. san. in de male. q. xv. ar. ij. ad scptũ. q̃ntitati pcti. q̃ attẽdit fm circũstãtias. ꝓponerat q̃ntas pcti q̃ attẽdit fm spẽm actꝰ. Uñ ꝑz. q̃ quãtũcũq̃ aliqs iduleat ad faciendũ homicidiũ g̃uius ẽ pctm̃. q̃s si dicat ꝙ dũ ecio sum. et ã sine ipulsu. Dc ille. Nota ãr. q̃ ee volũtatiũ vocat circũstãtia g̃nis. qz videlicz nõ ẽ ꝟstructia spei. Et g̃ ex iã dicta g̃uitas ex specie (de q̃ loq̃bat ar. tertꝰ) ꝓfert g̃uitati ex volũtate. Dunc ibi

Habet g̃uitas ex obiecto q̃s ex volũtate.

¶ Alie ꝛo cause pcti accipiũt q̃si extrinsece ⁊ remote. ex q̃bꝰ. ſ. volũtas iclinat ad peccãdũ. Et ꝓ his cautis ẽ distinguendũ. Quedã em̃ hãt inducũt voluntatẽ ad peccãdũ fm ipam naturã volũtatis. sicut finis q̃ ẽ ꝓpriũ obiectũ voluntatis

¶ Hic ꝓnter D. adducit scdm mẽbrũ distinctiõis fm q̃s ponit alia ꝟclonẽ. ibi Et ex tali cã. Scdm mẽbrũ est. Alie sunt cause. q̃si extrinsece ⁊ remote ex q̃bꝰ volũtas

tas que est imediata ꝓxima causa. inclinat ad peccandũ (qz ꝓma est effectiua ꝓxima) Et illud scdm membrum iterũ subdiuidit. Quedã inducunt voluntatẽ ad peccandũ fm ipam naturam volũtatis. ¶ Ubi nota q̃ Doc. dr ꝓmo. cause alie sunt quasi extrinsece. qz causa finalis. licz nõ sit de essentia intentionis agentis. nec actus humani mozalis. tamẽ dat intentõni spẽm. ⁊ mediante ea etiã dat spẽm mozalẽ cõmunẽ actui exteriori ⁊ interiori volũtatis. Sicut voluntas furandi. vel furtũ volũtarium factum ꝓpter mechiam intentã hz grauitatẽ. ⁊ participat spẽm mozalem luxurie. Et ergo Doc. san. et. dr q̃si extrinsece. Deinde cum dicit

¶ Et ex tali causa augetur peccatũ. grauius enim peccat cuius volũtas ex intentõne peioris finis inclinatur ad peccandum

¶ Adiungit scdam ꝟclusionẽ rcsponsiuã quo ad illũ membrũ. Talis causa (scz quasi extrinseca q̃ inducit voluntatẽ fm naturã suam) auget pctm̃. Probat ꝟclusio vt magis explicat. finis intentionis agẽtis. est hmõi causa. sed finis auget pctm̃. igitur ⁊c. Maioz patz. qz finis est ꝓpriũ obiectũ volũtatis. ſz in ꝓpriũ obiectũ potẽtie p se ẽ ⁊ naturaliter inclinat. Minor ꝓbatur. qz g̃uus peccat cuius volũtas ex intentõne peioris finis inclinatur ad peccandum. Illud assumptũ ꝓ minore patuit supra. ¶ Nota circa h. q̃ obiectũ volũtatis potẽtie p se ẽ finis. sed fm actum q̃ est intẽtio est finis vt ste nõ ordinatus in alium finem. sed obiectũ voluntatis fm actum exteriorẽ ⁊ intentionem q̃ etiam dr voluntas est finis. quãdoq̃ ordinatꝰ in aliũ finem. Et quia p̃ esse finis nõ ordinatꝰ in alium ideo Doc. sanc. supra dixit. q̃ p se bonitas voluntatis dependet ab obiecto. ¶ Nota circa ullam ꝟclusionẽ. q̃ clarum est. Si q̃s faciat malum ex genere. ⁊ cũ hoc referat in malum finem. q̃ multo g̃uius peccat. g̃ si faceret aliquid de genere malozꝝ nõ tamẽ referret in finem malum vel nõ adeo malum. Et hoc vult ista ꝟclusio. ¶ Nota aũt circa scdam ꝟclusionẽ. q̃ causa finalis auget pctm̃. quia videlicz circũstantia finis apponit vnam specialem deformitatẽ sup eam que est ex obiecto. ⁊ sup eam que ẽ ex genere vt peccatũ est. Et cum hoc nõ minuit illã grauitatem que est ex parte volũtatis vl generis. Habet ergo peccatũ grauitatẽ ex obiecto. ⁊ hec ꝓma est ꝓncipalis. Scdam ex parte volũtatis. que est causa p se effectiua peccati. Tertiã habet ex fine. q̃ est circũstantia actꝰ exterioris. sed p se obiectũ intentionis agẽtis. que maliciaz quã habet immediate ex fine. diffundit in actum voluntatis et actum exteriorẽ. incũtum est ratio volendi actum exteriorem ⁊ obiectũ eius. Et hoc intendit Doc. sanc. vbi dr q̃ grauius peccat cuius volũtas ex intentõne peioris finis inclinatur ad peccatũ. Quia vt tactũ est bonitas voluntatis ad minus partialr dependet ex bonitate vl malicia intentionis. licet in indifferẽnb habeat totam bonitatẽ ex fine. Et hec patent ex supra dictis ⁊c.

¶ Alie vero cause sunt q̃ inclinant voluntatẽ ad peccãdũ ꝓter naturã ⁊ ordinẽ ipsiꝰ volũtatis q̃ nata est moueri libere ex seipsa fm iudiciũ rõnis

¶ Hic tertio Doct. sanct. ponit tertium membrum ⁊ scdm subdiuisionis. ⁊ postea infert fm ipm tertiam ꝟclusionem rcsponsiuã. ibi. Unde cause ⁊c. Dicat ergo. Alie sunt cause motiue extrinsece inclinates voluntatem ad peccandũ ꝓter naturam suam. que natura est moueri libere ex seipsa fm iudiciũ rõnis. Sicut quãdo mouetur ẽ fine apphensio p dictamen rõnis. ⁊ nõ per aliud extrinsecum impulsiuũ. Deinde cum dicit

¶ Unde cause q̃ diminuunt iudiciũ rõnis. sicut ignorãtia. vel q̃ diminuũt liberũ motũ voluntatis. sicut infirmitas vel violẽtia aut met⁹ aut aliq̃d hmõi diminuũt peccatũ sicut ⁊ diminuũt voluntarium. intãtum q̃ si actus sit omnino involũtarius nõ habet rationem peccati.

¶ Infert tertiam ꝟclusionẽ rcsponsiuã huic membro cotrñdentẽ. Tales cause sic inclinãtes diminuunt peccatũ. ⁊ fm eas nõ attenditur (scz grauitas ſz diminutio peccati) sicut est ignorantia. infirmitas. ⁊ violentia. metus ⁊ aliquid hmõi. Probatur ꝟclusio. quicq̃d diminuit voluntariũ diminuit peccatũ (scz ratõne generis et circũstãtie g̃nis) sed tales cause iam exprẽsse sunt hmõi. igitur ⁊c. Maioz patz ꝓ oppositũ ad pmam ꝟclusionẽ. qz si augens voluntariũ auget peccatũ. ergo diminuens voluntariũ diminuit peccatũ. quia sicut ꝓpositũ in ꝓposito ⁊c. Et confirmatur. quia si omino inuoluntariũ. nullum est peccatũ omino. Minor patz. quia voluntariũ est. q̃s voluntas mouetur ab intrinseco ⁊ a seipa fm iudiciũ rationis. puruin ⁊ nõ obnubilatũ. sed ista faciunt ne moueatur ex seipa. ⁊ iudicium rationis obnubilatum redditur ⁊ impurum. igitur minor vera.

☞ Circa argumentũ in oppositum nota. q̃ multiplicata causa totali ⁊ p se multiplicat effectus. ⁊ ipa aucta. augetur effectus. sed hoc nõ operatur de causa q̃ accidens. vt patz. q̃ si quis fortiter remoueat impediens lapidem ne descẽdat. nõ tamẽ ꝓterea velocius descendet sed aucta grauitate. similr nõ augeb effectus. aucta causa extrinseca diminuente p se causam. vt est de passione et infirmitate. vt dixit tertia ꝟclusio. De his in de malo. q. iij. ar. xj. quia cum de ratõne peccati sit esse voluntarium. ideo causa extrinseca que minuit voluntariũ minuit ⁊ peccatum. licet cũ passio quandoq̃ nata sit inducere volũtatem ad ꝟsensum. tamẽ semp rollit conditionem ad voluntariũ frẽsitam. scz esse ab intrinseco. Et p tanto dicit passio diminuere cãm volũtarij vt sic. de hoc vide supra q. vj. ar. vij. in ꝓncipio articuli notata ⁊c.

¶ Ad ꝓmũ q̃ d dm. q̃ obiectio illa ꝓcedit de causa mouẽte extrinseca q̃ diminuit voluntariũ. cuiꝰ q̃ dem cause augmentũ diminuit pctm̃. vt dictũ ẽ. In contrarium

¶ Ad maiorem. vera. de causa motiua extrinseca. qz illa diminuit voluntariũ. ⁊ p se causam peccati vt sic Sz nõ est vera. q̃ si causa intrinseca peccati plus moueat. tãto minus sit peccatũ. ⁊ ad talem nõ est resistentia. qz nihil plus est in potestate hominis q̃ sua volũtas. Unde malitia volũtatis in neminẽ reduci potest in malis. nisi in ipam voluntatẽ. Resistentia em̃ est ad extrinsecũ trahẽs vel impellens. Minor vera. scz q̃ peccatũ diminuit ex hoc q̃ ei difficiliꝰ resistitur. quia ibi est minus de voluntario. cum ꝟsensus ⁊ inclinatio in tale peccatum nõ sit a solo ꝓncipio intrinseco. nec a puro iudicio rationis. sed obnubilario p exterius impellens. Probatõnem ꝓcedo. et parebit infra. q. lxxvij. ar. sexto ⁊ septio. Ultra. ergo non habet pctm̃ grauitatẽ ex parte sue cause. verum extrinsece diminuentes voluntariũ. Sed nõ ꝓbat quin ex causa intrinseca q̃ est ipa voluntas vl extrinseca nõ diminuitur

Universidad de Deusto
Biblioteca

re volũtariũ. vñ infra habet q. lxxix. ar. ũrto. q peccare ex habitu nõ minuit pctm nec voluntariũ. qz habet rationẽ principij intrinseci ꝛc.

¶ Ad scdm dom. q si sub ꝟcupiscentia includat etiã ipse motꝰ volũtatis sic vbi est maiꝛ ꝟcupiscentia ẽ maius pctm Si vero ꝟcupiscẽtia dicat passio quedã q̃ est motus vis ꝟcupiscibilis. sic maiꝛ concupiscentia precedens iudiciũ rõnis ⁊ motũ voluntatis diminuit peccatũ. qz q̃ maiꝛi cõcupiscẽtia stimulatus peccat. cadit ex graviꝛi tẽtatione. vnde minꝰ ei imputat. Si vero ꝟcupiscentia sic sumpta sequatur iudiciũ rõnis ⁊ motum voluntatis. sic vbi ẽ maiꝛ ꝟcupiscẽtia est maius peccatum. insurgit em̃ interdũ maiꝛ ꝟcupiscentie motus ex hoc q volũtas ꝓfrenate tẽdit in suũ obiectũ.

Cõcupiscentia multiplr

¶ Ad maiorẽ. Cõcupiscentia est generalr quedã causa peccati. de ista maiore videbit. q. lxxviij. ar. pmo. Nã varie accipit ꝟcupiscẽtia. Uno mõ vt est cõmune genus oĩs peccati. p ꝟcupiscẽtia cuiuslibet peccati. ⁊ appetitu cuiuslibet temporalr. ⁊ sic nõ est radix. sed genus oĩm. saltem eius qõ est pncipale in pctõ. qz actus exteriꝛ nõ est peccatũ. nisi p interiorẽ motum in ipm. q̃ dr ꝟcupiscẽtia. Et sic nõ est causa generalr realr. vlr radix. vt hz Doc. san. in postilla pme ad Thimotheũ. vj. Scdo modo accipit ꝟcupiscentia vel cupiditas specialr. pro appetitu diuitiarũ temporaliũ z p auaricia. Sic ẽ speciale in effendo. ⁊ rñ generalr radix ad sensum infra dicendũ. Et de illa loqr Aplus p. ad Thimotheũ. vj. Et sibi ꝛ exꝓsitio Augustini hic allegata. q̃ vult ꝟcupiscentiã ẽ generale malũ nõ gñe vel specie. sz cõmunitate causalitaz. Et vult D. sanc. q Aplus in loco allegato ad Roma. assumit ꝟcupiscentiã specialr. p ꝟcupiscẽtia rei aliene. q furto auferr. et vꝛis aliene. que p adulteriũ violatur ꝛc. Dico aũt ad ꝓpositum. q sub ꝟcupiscẽtia generali (scz. p ꝟcupiscentia cuiuslibet peccati) cõprehendit ꝟcupiscẽtia volntatis ꝓpria ⁊ intranea. qua ex seipa mouet in pctm. Comphẽditur etiã ꝟcupiscẽtia. que est passio ⁊ motus appetitus ꝟcupiscibilis ⁊ irascibilis. quia. p oĩa tendentia appetitus cuiuscũq in obiectum suum ꝛc. Ad mnoꝛ. Quãto homo victus fuerit maiori ꝟcupiscentia. tãto minus est peccatũ. Dico. q vt iacet deberet intelligi de cõcupiscentia extrinseca voluntati z añcedente. quia voluntas a ꝓpria ꝟcupiscentia z actu proprie nõ vincitur. Sed dico post Doctoꝛ. sanct. si intelligitur de ꝟcupiscentia voluntatis. ⁊ intelligitur q vbi est maiꝛ motus ⁊ inclinatio voluntatis in peccatum. ibi minus sit peccatum. Negatur cmino. quia aucta causa p se. augetur ⁊ effectus in bono et malo. Si aũt intelligatur de cõcupiscentia sensitiua et passionis. Maiꝛ distinguitur. quia si intelligitur de antecedente actum voluntatis. ita q quis inducat ad volendum ex maiori passione. Tunc minꝰ est vera. quia tunc minus est de volũtario. ⁊ minus de libero iudicio. et maiꝛ tentatio que diminuit peccatum. Si aũt intelligitur de ꝟcupiscentia maiori habente se ꝟsequẽter. quia videlicz sequitur. vel per modum electõnis vel per modum concomitantie ⁊ redundantie. Negatur. q vbi est maiꝛ concupiscentia vel passio. isto modo se habens sit minus peccatum. quia vt patuit supra. q. xxiiij. articulo tertio ad ꝓmum. talis passio indicat maiꝛe voluntatez

Quãto maiꝛ ꝟcupiscẽtia tãto maius peccatũ Exponit

quando sequitur. scz p redundantiã. quia ex hoc q volũtas effrenate tendit in obiectũ suum. sequitur etiam maiꝛ motus in sensualitate. Si aũt passio sit imperata. tũc addit ad maliciam extensiue. quia malicia nõ solum est in actu elicito voluntatis. sed etiam in actu imperato.

¶ Nota sicut tactum est. q Doctoꝛ sanctꝰ nõ ita respondet ad verba minoris. que vt iacent. solum arguũt de cõcupiscentia extrinseca vel sensitiua antecedẽte. quia soluz talis vinci ad sensum infra dicendũ. q. lxxvij. articulo secundo ⁊ tertio. Nõ aũt sequens vel etiam ꝓpria ꝟcupiscentia. quia vincens hic dicit esse extrinsecum. ⁊ antecedere actum ad quem trahit. Sed propter maiorez doctrinã Doct. soluendo distinguit generalr de ꝟcupiscẽtia ꝛc.

¶ Ad tertiũ dicendũ. q ratio illa procedit de causa que causat involuntarium. ⁊ hec diminuit peccatum. vt dictum est.

In corpe.

¶ Dictum est sepius. q vbi in argumento Doc. sanctꝰ videtur. ibi ꝓpositio est falsa vel suspecta de veritate. Maiꝛ igitur. scz. sicut rectitudo rationis est causa virtuosi actus. ita defectus rationis videtur esse causa peccati. Negatur. quia rectitudo rationis est causa p se ⁊ intenta ab agente virtuoso. vt patuit arti. pmo in corpe. Nec diminuit p se causam boni actus vt sic. imo requritur sicut pncipium. ⁊ sicut p se finis. Secus de defectu rationis quia ille diminuit de ratõne peccati. quia de voluntario tollit qõd habet ꝓcedere ex iudicio rationis ⁊ pncipio intrinseco. Ratio em̃ est ꝓpium motuũ voluntatis. ex pte obiecti scz. Minoꝛ ꝟceditur ⁊ pbatio eius. scz q defectꝰ rationis diminuit peccatũ. ⁊ adeo q si nulla sit ratio. nulla est culpa. quia nõ est volũtarium qõd nõ est cognitum. vt patuit supra. q. vj. ar viij. Ergo gravitas peccati nõ augetur ex magnitudine cause. verum extrinsece diminuentis voluntariũ ꝛc. Probant hec tria argumenta tertiã ꝟclusionem. ¶ Nota aũt circa ista semp. q quãdo dicimus de ratõne peccati est esse voluntariũ. q loquimur de peccato moralr ⁊ theologice. quia ex vsu theologoꝝ peccatũ accipitur pro culpa. Sed philosophice peccatũ accipitur ꝓ oĩ actõne defectiua etiã in naturalib. quia ergo de ratõne culpe. est esse voluntariũ. ideo que diminuunt volũtariũ diminuũt peccatũ. id est culpam vt sic. ratõne generis. sz vtrale peccatũ in specie respicit obiectum De istis supra. q. xxj. articulo pmo et scdo

¶ Utr fm circũstãtias attendat gravitas pctoꝝ

Ad septimũ sic ꝓceditur Uideꝛ q circũstantia non aggravet pctm̃. Peccatũ em̃ habet gravitatẽ ex sua specie. circũstantia autẽ nõ dat spẽm peccato cũ sit q̃ddã accidẽs eius. ẽ gravitas pcti nõ ꝟsiderat ex circũstantia. ¶ ꝺ. aut circũstantia est mala aut nõ. si circũstantia mala est. ipsa p se causat quandã spẽm mali. si bona nõ sit mala. non habet vnde augeat malũ. ẽ circũstãtia nullo mõ auget pctm̃. ¶ ꝺ. malicia pcti ẽ ex parte auersionis. sed circũstantie consequunt pctm̃ ex pte conuersionis. ẽ non augẽt maliciã pcti. ¶ Sed contra est. q ignorantia circũstantie diminuit pctm̃. qui em̃ peccat ex ignorãtia circũstantie meret veniaz. vt dr in iñ. ethi. hoc aũt non esset nisi circũstntia aggrauaret pctm̃. ẽ circũstantia pctm̃ aggrauat.

¶ Hic querit de alio aggrauante ⁊ faciente ad inequalitatem peccatoꝝ. scz de circũstantia. Sicut em̃ Doc. sanc. supra q. xviij. quesiuit de ꝓferentib⁹ ⁊ augentib⁹ bonitatẽ videlicz obiecto. fine. circũstãtijs. ita ⁊ hic querit de pctõ.

¶ Rndeo dom. q vnũquodq ex eodem natũ est augeri ex quo causatur. sicut phus dr ⁊ habitu ẽtutis in. 4. ethi. Manifestũ est autẽ q pctm̃ causat ex defectu alicuꝰ circũstantie. ex hoc em̃ recedit ab ordine rõnis q aliquis in operando non obseruat debitas circũstantias. vñ manifestũ est q pctm̃ natũ ẽ aggrauari p circũstantiam.

¶ Doctoꝛ sanctus satisfacit questo breuiter tali cõclusione respõsiua. Peccatuz natum est aggrauari p circũstantiã. ⁊ hoc ꝟbus modis Circa istam ꝟclusionẽ pmo pbat pmam partem. ⁊ ponit ipam. Scdo ponit ⁊ pbat secundã partem. ibi. Sed hoc ꝟtingit. ¶ Nota aũt. quia dicit in ꝟclusione natum est ꝛc. quia nõ qõliter aggrauatur actus p circũstantiã triplici modo. Sed natum est peccatũ (indefinite ⁊ disiunctiue) aggrauari ꝛc. Quo ateneto pbatur ꝟclusio quo ad pmam partez. vnũqdq ex eodem natum est augeri. ex quo causatur. si pctm̃ causatur ex defectu alicuius circũstantie. igitur ⁊ augetur ⁊ aggrauari potest. Maiꝛ. pbatur silitudine phi in scdo ethicorum. quia ex actib⁹ generatur habitus ⁊ augetur. vt patuit etiam supra. q. liij. Et patz in naturalib⁹ q corpꝰ humanũ generatur a materia tertie digestionis. vel ex sanguine materno nutrimentali ad sensum alibi declarandus quia corpus ꝓlis constituitur ex materia ministrata a matre que nõ est supfluũ alimenti tertie digestionis. sed ex sanguine cui multum assimilatur materia iam vertenda in substantiã nutriti. que alimentũ ꝓpinquum est) Et ergo homo ex eodem generatur ⁊ nutritur de ꝓpinquo. quia in fine digestionis pmo auget ꝛc. Minoꝛ. pbat. pctm̃ formalr. i. malum causatur ex recessu (vl magꝭ cõsilitr in recessu) ab ordine rationis ⁊ est ꝑuatio ordinis rationis. Sed in nõ obseruando debitas circũstantias recedit ur ab ordine rationis. igitur fm circũstantias sumitur malum. ¶ Nota. p ista minoꝛe que dicta sunt. q. lxxij. arti. ix. ad pmum. Quia peccatũ formalr est malum. malum aũt est ꝑuatio boni. igitur vbi aliud bonũ ꝑuatur ibi est (er quasi generatur) malum. eo modo quo malum potest generari. quia ergo circũstãtie alique sunt bone ⁊ debite. igitur ꝑuatio earũ est malum. Quare peccatum causatur ex defectu vel magis est defectus circũstãtie. licz nõ tm̃ circũstantie. sed ⁊ obiecti ꝛc.

¶ Sed hoc q̃dem contingit tripliciter. Uno quidem mõ ineqtuz circumstantia transfert in aliud genus pcti. sicut peccatũ fornicatõnis ꝟsistit in hoc q homo accedit ad non suam. si autẽ addat hec circũstantia vt illa ad quã accedit sit alterius vꝛor transfertur iam in aliud genus pcti scz in iniusticiã. inq̃tũ hõ vsurpat rẽ alteriꝰ. ⁊ fm hoc adulteriũ est gravius peccatũ q̃ fornicatio.

¶ Hic ꝟsequẽter Doc. sanc. ponit ⁊ pbat scdam partem ꝟclusionis respõsiue. q tribus modis aggraueꝛ. et arguitur sic. Circũstantia potest trãsferre in aliud genus (id est aliam spẽm peccati gratiozẽ q̃ fuerit peccatũ cui aduenit) potest etiã addere maliciã fm se in eadẽ specie. Et pr addere maliciũ non fm se. sed solum in ordine ad aliã circũstantiã ꝓpositã Sed hoc est aggrauare tribꝰ modis. sicũ scdm ps vera. Ista minoꝛ ꝓbatur. prima. pbatz. qz nihil aliud ẽ aggrauare q̃ addere maliciã. Maiꝛ declarat exemplariter. q̃ ad oĩs tres ptes. scdm ps declarat ibi. Aliq̃ ꝛc. Tertia ibi. Tertio mõ ꝛc. Prima igit ps maioris declarat exꝑlariter. sicut pctm̃ fornicatõnis ꝟsistit in h. q accedit ad nõ suã. cui si addat circũstãtia illa. s. vꝛor alteriꝰ. tam redder singulare iniusticiã. ⁊ ꝟstituit spẽm adulterij. sz adulteriũ ẽ ꝟtius q̃ fornicatio simpler. qz illa vltia ẽ q̃dẽ in damnũ spei ⁊ plus generãdi. sz adulteriũ ẽ cũ h in iniuriã alteriꝰ. cui ẽ vꝛor. in quẽ ꝟmittit specialez iniusticiã ꝛc. ¶ Nota circa ꝓmũ modũ q̃ aggũat circũstãtiã pctm̃ trahẽdo in aliã spẽm. qz h fit dupliciter. Uno modo trahit in spẽm aliã nõ disparã. sed q se hz ad pctm̃ ꝓintellectũ vt spes ad genꝰ. Et h fit q̃n circũstãtia ꝟsiderat in rõe ꝟditis obiecti. p quã obiectũ ꝓintellectũ. videlicz acceptũ cũ circũstãtia. dat nouã spẽm. Et fit dupliciter. Uno modo circũstãtia facit aliud obiectũ. ꝓter aliã materia determinatiũ ꝓxis Sicut adulteriũ ꝟstituit q h q adulteriũ ẽ cũ nõ sua. q̃ ẽ materia fornicatõis. z cũ h ẽ cũ vxore alteriꝰ. Alio modo p circũstãtiã ꝟstituit aliud pctm̃. qõ tm̃ etiã se hz vt spes ad pctm̃ ꝓintellectũ. nõn qz addit aliq̃d ex pte materie determiatiũ circa quã ẽ. sicut ꝓcedẽs. sed qz circũstãtia accipit in rõe formal ꝟditis obiecti p cõparatõem ad rõem. rõne cui specialr rõni repugnat. sicut accipe rẽ alienã de loco sacro. h ꝟsiderat ꝟditio obiecti ex circũstãtia loci. tãq̃ ex ꝟditõe obiecti. Et facit aliã spẽm a furto simplici. ⁊ fit sacrilegiũ. vñ q̃cũq circũstantia addit sup obiectũ ꝓintellectũ aliquã speciale ꝟditoꝝ determiatiuã p se obiecti ꝓcedẽtis pcti. tũc hz se vt spes ad genꝰ. Sz alioꝰ ꝓncipali trahit circũstãtia in aliã spẽz q̃ nõ se hz ad ꝓintellectã. vt spes p se determiatiua materialr vl formalr obiecti ꝓintellecti. sz ẽ oĩno disparata a speꝯcie ꝓxi. Et h fit. q̃n circũstãtia nõ se hz vt aliq determinatio obiecti ꝓcedẽtis pcti. sz fm q illa circũstãtia ꝟsiderat vt obiectũ alicuꝰ alteriꝰ actꝰ circũstantz. qz ex illa circũstãtia trahit vnã speciale maliciã. q supaddit pctõ ꝓpri. Sicut si aliq̃s mechet vt furet. addit q̃dam alia spes peri. ꝓpter actũ intentõis rẽdentẽ in malũ finẽ. q ẽ obiectũ intentionis. ita q intentio furãdi. vl furtũ intentũ. qõd se hz vt circũstãtia finis ad mechiã dat luxurie vl mechie maliciã specifice distinctam ⁊ disparat a malicia. quã habuit mechia ex speꝯcie ⁊ obiecto suo malo. Sic q iuxta dicta in ar. v. carnali pctõ addat ꝯuitas spũal ⁊ ab eo disparat In ꝓ⁹ aũt mõ nõ additur malicia disparata. sz p se poꝛis determiatiua ex pte obiecti. ¶ Nota aliud exẽplũ Doc. vbi circũstãtia trahit in spẽm disparatũ. Sicut si quis faceret aliq̃d indecẽs rpe sacro. tps sacrũ qõd ꝟsiderat circũstãtia respectu actꝰ decẽtz q̃ in eo fit ꝓ ꝟsiderari vt obiectũ respectu alteriꝰ actꝰ circũstãtz q̃ ẽ tenere tps sacrũ. ⁊ sic trahit in spẽm aliã. Hec ille. Notãter aũt dr. q circũstãtia vt ẽ obiectũ actꝰ interioꝛis ⁊ vt ꝓmnit. sic trahit i aliã spẽz tãq̃ exñs ꝺ speciale ꝓceptũ de honoꝛe tpis sacri Sz cũ q̃s peccat rpe sacro. nõ in ꝓmptũ tpis sacri. Et doleꝛ q ẽ in rpe sacro Utr tũc trahat in aliã spẽm. volũt aliq̃ q sic. Sz ista nõ videt cẽmens D. imo q nõ trahit in aliã spẽm. cuius Nicolaꝰ de lyra ⁊ Suma rosella teneãt ꝓmũ. Hyder ramẽ ⁊ Angelus loquũtur dubitative. Ne aũt res ista in dubio apud Thomistam sit. placuit recensere illius ꝑclari Petri Bergomensis epistolã. quam ad quendã amicum sup ista re scripsit in hunc modum. Uenerabil pater ꝓmissa recõmen. de circũstantia tempoꝛis. noueris q̃ iam diu venerabiles patres. atq̃ Doctoꝛ

an tps sacr trahat pctm̃ in aliã spẽm

Universidad de Deusto
Biblioteca

res sacri.scz magister Gabriel de Barchinona.magister Vercellin⁹ de Vercellis.magister Angel⁹ de Ardono. domin⁹ Ludouicus de Neapoli. qui disputauit cõtra totũ generale capitulũ fratr̃ Minorũ. Et postea fact⁹ ẽ monachus. frater Anthonius de sancto Germano de Vercellis.frater Dominic⁹ de Cathalonia.ꝛ frater Jo annes de Lalopia.in quẽtu Bononiensi me p̃sente de finierũt ꝛ cõclusert̃. p parte negatiua.de mẽte sancti Do crotis.ꝛ p rei veritate.quor̃ ratões ꝛ allegatões dimit to.quia nimis longum esset cuncta narrare. Nec obstat qđ dicit 2ª 2æ.q.clxxij.ar.q̃to ad scđm. q̃ pctm̃ mortale ẽ opus seruile. Et q̃ magis facit ꝓra istud p̃ceptum pec cans mortaliꝛ in festo.q̃ exercens opus manuale. Quia vt ibidem dr ad p̃mum.istud p̃ceptum quo ad cessatio nem a peccatis ꝛ q̃etem mentis in deo est generale. Gene ralia aũt nihil addunt supra specialia. Nec generale nu meratur cum speciali. Sicut homicidiũ nõ aggrauat ex p̃cepto generali.s.declina a malo.vel noli peccare. Jrem illud p̃ceptum tertiũ.fm sensum lrãlem.intelligitur soluz de opere manuali seu mechanico.scz quo ad peccata mor talia.intelligitur solum fm sensum mysticum.vt dr ibidẽ Et in tertio sentẽtiar̃.dis.xxxvij.q.j.ar.p̃. Et sup Mat theũ.c.xij. Colł.iij. Et bene scitis.q̃ argumentũ nõ trahitur a sensu mystico.sed tm̃ a lrãli.fm Dionysiũ.ꝛ Au gustinũ.et sane. Thomã. Nec obstat etiam. q̃ circũstan tia de festo potest ꝑsiderari vt obiectũ rẽspectu illius ac tus.q̃ est ꝓremere tempus sacrum.quia illud ẽ p̃ter in tentõnem peccantis vt plurimũ.sed nulla circũstantia q̃ est p̃ter intentõnem peccantis dat spẽm pctõ. vt dr 2ª 2æ. q.lxxij.ar.p̃.et.viij.in corpe. Hec ille. Ubi habes qđ isti celeberrimi viri senserit in hac materia cẽ de mẽte Doc. sanc. Quia tenent partem negatiuã. Nõ em̃ videt q̃ p̃ce ptum festi obliget. nec in ẽ̃tum mortale.quia vt sic non p̃cipitur istud temp⁹. Nec videt q̃ ex ecclesia habeat vir turem. que nõ plus p̃cipit q̃ꝫ in veteri lege p̃m̃ sensum ira lem p̃cipiebatur Scđm hoc ergo oportz intelligere Doc. sanc.in 2ª 2æ.q̃ loqtur de hoc p̃cepto intellecto spiritualr vel vt in distincte spũalr.ꝛ lrãliter intelligitur.vel intelligi tur de p̃cepto quo ad finem.plus q̃ꝫ de p̃cepto absolute.

¶ Nota aũt q̃ est magna differẽtia inter istos duos mo dos trahendi in aliam spẽm.scz p se determinatiuã ꝛ spe ciem disparam. Quia p̃mo modo idem pctm̃ non est in diuersis speciebꝫ peccati.nec est duo peccata.sed vnũ. Sic cut sortes nõ est due substãtie,p̃ter hoc q̃ ẽ homo ꝛ ani mal.ꝛ esse sub homĩe ꝛ sub animali.nõ est esse sub duabꝫ speciebꝫ.quia homo vere est animal. Sic adulteriũ. q̃ꝫ uis includat fornicatiõem.nõ tamẽ est aliud peccatũ. sed mal⁹.quia includit ipm̃ ꝛ aliquid addit. Sic homo nõ ponit in numerũ ꝓra animal.quia est aial. Sed quãdo circũstantia ꝓstituit spẽm disparatã. tunc idem actus est sub diuersis speciebꝫ peccati.ꝛ est vnũ peccatũ,p̃ter vnã substantiã actus in esse nature.sed multiplex in esse mo ris,p̃ter diuersas ꝛ disparatas defozmitates peccati. q̃ specifice distinguunt̃.p̃ter diuersa obiecta disparata.quo rum vnũ est obiectum actus exteriotis ꝛ volũtatis. Alĩ ud est obiectum actus intentõnis.cuius malicia in voluntatez et actum exteriozẽ redundat. Nõ est aũt (iuxta supra dicta.q.xviij.ar.v.ij.ad p̃mum) inconueniens vt vn⁹ actus in esse nature sit sub diuersis speciebꝫ moralibꝫ. quia esse mozale comparatur ad substantiã naturalẽ actus. vt qua le ab substantiã.vel sicut defozmitas qualis.potest autez idem subiectũ, habere diuersas qualitates disparatas.

igitur ꝛ idem actus fm substãtiã esse nature. De istis vi de Doct.sanct.in de malo.q.ij.articu.sexto in corpore.et solutionibꝫ. Consequeter cũ dicit

¶ Aliq̃n vero circũstantia nõ aggrauat pctm̃ q̃ꝫ trahẽs in aliud gen⁹ peccati.scz soluz qz multiplicat rõnem peccati sicut si q̃ digus dr qñ non dbet. ꝛ cui nõ dbet multiplicius peccat eodẽ genere pcti q̃ꝫ si solũ dr cui non dbet.ꝛ ex hoc ipso pctm̃ fit grauius sicut etiam egritudo est grauior que plures partes corporis inficit

¶ Ponit ꝛ pbat scđam p̃tem aficedentis duobꝫ exẽplis. Primo q̃rto.scđo Tullij.ibi. Unde ꝛ Tullẽ. Quantũ ad p̃mum exemplũ.e p̃ter repetere vt tenere me mozitter dicta in.q.lxxij.ar.ix. Q̃ qcunq̃ defectus circũstantiar̃ p̃cedũt ab eodẽ motiuo p̃tinent ad eandẽ spẽm actus peccati.etiam si fm se sint male. sed defectus pluri um circũstantiar̃ istar̃ sunt hmõi.igit. Minor illa patz. Sicut si q̃digus dr.qñ nõ dbet ꝛ cui nõ dbet multipli cius peccat eodẽ genere (qz ex eodẽ motiuo) q̃ꝫ si solum dr cui nõ dbet. Et ex hoc pctm̃ fit grauius.sicut p̃z de egritudine que grauior est quanto plures partes corpis inficit. ¶ Nota aũt caute circa hoc.q̃. Doct. hic dicẽs do.q̃ talis circũstantia multiplicat rationem peti accipit pctm̃ formaliter.p malicia alĩs ꝓtradicetur dictis in.q.lxxij ar.ix.ad p̃mũ. Quia q̃liter defectus debite circũstantie addit vnã maliciã.sed nõ addit aliud obiectũ ꝛ motũ actui.ideo multiplicat pctm̃.id est maliciã. sed nõ pctm̃ materialiter.id est actum qui est de intentõne agentis.ꝛ rec cipit spẽm ab obiecto.qđ in ꝓposito est verum. Unde ta les circũstantiar̃ defectus p se augẽt maliciam. quia scz fm se habent p̃uare partiale oꝛdinem rationis. Nec hoc faciunt vt sunt obiecta actuũ vel ꝺitones obiecti actus vt sic.sed vt dictũ est.quia fm se habẽt repugnantiam ad rõnem. ꝺsequẽtes vnum actum circa idẽ motiuũ ꝛ ob iectum. Jdeo salua vnitate specifica mozali actus. ꝛ ma neribus circũstantijs in ratione circũstantiar̃ aggrauant spẽm. De his supra ad longum.q xv.ij.ar.tertio ꝛ ẽnto. ¶ Quare nota bene. q̃ nõ est idem dicere. circũstantia mala.vel etiã defectus debite circũstantie p se auget ma liciam.ꝛ habet se in ratione obiecti vel ꝺitõis obiecti ac tus. Quia p se augere maliciã. est ex p̃pria ratione tollere aliquẽ oꝛdinem rationis.qđ potest fieri sine hoc.q̃ mutet obiectũ actus qđ dat spẽm actui. Sicut in eadẽ specie in firmitatis. possunt tolli plures partiales ꝺmensuratões partiũ corporis. Sic in eadem specie peccati possunt pẽ uari ꝛ tolli multe ꝺmensuratões ratõis debite circa idẽ obiectum. Per se igitur aggrauat talis corruptio circũ stantie.hoc est.nõ fm aliam ꝓsuppositam.sed ex p̃pria ra tione habet repugnãtiam ad rationem. non tamen in ra tione obiecti actus.sed conditõis accidentalis per se ob iecti ꝛ motiui actus.ꝛ est per accidens quo ad intentio nem peccãtis.ꝛ nõ dat spẽm actui.Iz circũstantia indebi ta vel defectus debite variet habitudinẽ actus eiusdem in specie ex pte obiecti ad rõnem. Et sic p̃t circũstãtia vl defectus debite dare spẽm q̃ ẽ bonũ vl malũ mozale. vt patuit supra vbi iam.sic q̃ stant simlr. q̃ circũstantia vel defect⁹ eius nõ mutant spẽm peti q̃ est ex obiecto. Et q̃ variat spẽm boni vl mali mozalis. Quare nõ oportet.q̃ circũstantia p se aggũans habeat ꝺitoz obiecti actus Sed vez est.q̃ circũstantia trahens in aliã spẽm habeat

p̃tem obiecti respectu alterius actus. vt postea plus de clarabit. Ista volui notare.qz aliqñ visum fuit.q̃ circũ stantia p se nõ aggrauaret nisi vt obiectũ vl ꝺitio obiec ti. Hoc aũt falsum ẽ.si intelligit̃ q̃ circũstantia solum ag grauet vt obiectũ speciale actus. licet vez sit q̃ oporteat circũstantiã aggrauantẽ accipi vt ꝺitõem obiecti vel actus in comparõne ad rõnem.ita q̃ idẽ actus bon⁹ ex specie.ex defectu solius circũstãtie p̃t fieri malus.ꝛ sic erit in vna specie actus ſz in alia specie q̃ est fm ꝛãm boni et mali.sic q̃ habita circũstantia esset bonus. nunc est mal⁹ in eadem specie actus. Unde circũstantia manens in ra tione circũstantie p̃t p se aggrauare maliciã. sed vt sic scz in rõne circũstantie nõ p̃t spẽm actus ꝓstituere vel muta re. Sunt em̃ duplices circũstantie manẽtes in rõne circũ stantie.q̃dam (de q̃bus loq̃mur) aggrauãs fm se in ea dem specie actus ꝛ peccati vt actus est. qz cuiuslibet cor ruptio ponit singulare maliciam accidentale repugnantẽ rõni. Alie de q̃bus dicẽt statim. nõ p se ꝛ ex p̃pria ꝺitõe aggũãt.ſz solũ aliq̃ alia p̃suppposita. Deũ cũ dr

¶ Un ꝛ tullⁱ dr i paradoxis. q̃ in patris vita vi olãda multa peccãt. violat em̃ is q̃ peccauit q̃ aluit qui eruditur. qui in sede ac domo atq̃ in rempubli cam collocauit.

¶ Declarat illã scđam p̃tem maioris alĩo exẽplo. Si cut q̃ occidit patrẽ peccat vno pctõ fm spẽm. ꝛ cũ ibi sunt multe circũstãtie aggũãtes q̃ multiplicãt maliciã. qz pec catur in eũ q̃ peccauit q̃ aluit ꝛc. Un̄ hic q̃ interficit pa trem suũ q̃ plura bona sibi fecit ꝛ vbi sunt multe rões be neficiorum̃ suus peccat q̃ꝫ cũ pater nõ tot beneficia ꝓtulit. grauⁱ dico in eadem specie. Tunc ibi

¶ Tertio mõ circũstãtia aggrauat peccatũ ex eo q̃ auget deformitatẽ ꝓuenientẽ ex alia circũstãtia. Si cut accipe alienũ ꝓstituit pctm̃ furti.si aũt addak hec circũstãtia vt multũ accipiat de alieno. erit pctm̃ gra uius. q̃ꝫ accipe multũ vel parũ de se non dicat ra tionem boni vel mali.

¶ Declarat tertiã p̃tẽ maioris. scz q̃ aliq̃ circũstãtia aggũat.ſz nõ fm se.ſz solũ alia p̃suppposita. Sicut accipe alienũ ꝓstituit furtũ. si aũt addak circũstãtia hec.scz mul tũ accipe de alieno. erit pctm̃ vtiq̃ grue. q̃ꝫ accipe paz de alieno Et tm̃ multũ ꝛ paz de se nõ hñt rõem boni vl mali mozal.qz nõ ꝓueniũt vl discõueniũt fm se rõni. ſz solum p̃ter aliã. Sz circũstãtie scđe de q̃bus dictũ ẽ. hñt fm se re pugnantiã sicut accipe vbi nõ optz ꝛ qñ. tõ auget bonũ vl malũ. imo qñq̃ p̃t facere bonũ ꝛ malũ.ſz nõ spẽm ac tus. ¶ Nota q̃ꝫ p̃ter q̃dã ꝑba angeli in summa sua titulo circũstãtia.qz ipe nõ videt satis accepisse mentem D.sanc.ſz refert solũ ea q̃ vident trahi ex superficie lr̃e ha bite supr̃.q.xviij.ar.pr̃. Ad angel⁹ nihil loqtur de circũstã tijs aggũantibꝫ fm se.ꝛ tm̃ in eadẽ specie actus. ſz loqtur de circũstãtijs indifferẽtibꝫ ꝛ de ꝓstituentibꝫ nouã spẽm actus ꝛ de aggrauãtibꝫ.alijs p̃suppositis Et ipe videtur intellexisse q̃ idẽ sit circũstantiã p se bñe ad rõnem vl q̃ se aggrauare.ꝛ dare spẽm vl guitatẽ specificã actui qđ nõ ẽ bñ intelligere.qz sicut dictũ ẽ.plus reqrit ad dare spẽm ꝛ grauitatẽ specificã actui ꝛ aliud q̃ se aggũare. Et habẽt ꝺ in solone ad scđm hic manifeste.qz p̃mũ ꝓuenit soli ob iecto vl motiuo vl circũstãtie vt sumit in rõe obiecti act⁹ salte intentõis. Sz scđm ꝓuenit cuilibet habẽti specialez repugnantiã vl oꝛdinẽ ad rõem. etiã si sit accitale actui.

et nõ teneat se ex pte obiecti actus.qz obiectũ q̃dẽ solum dat guitatẽ specificã q̃ ẽ p se.i.subalis ꝛ ẽntiale grauitas actus specifica obiectal⁹. tm̃ circũstãtie p se repugnantes. etiã vt circũstantie dant p se.i.ex p̃pria rõe guitatẽ accidẽ talẽ p̃t specialẽ repugnãtiã ad rõem. Un̄ videt icidere defect⁹.qz ẽ aliud dicere.p se dat guitatẽ.ꝛ dat guitatem p se.i.p̃ncipalẽ ꝛ essentialẽ. Hã p̃mus denotat modum dãdi guitatẽ.scđm denotat subam datam. Circũstãtia em̃ p se(.i.ex se) hz dare bonitatẽ vel maliciã accitalem. ſz nõ dat maliciã p se.i.essentialẽ.ꝛ p se ꝓuenientem pctõ Specifica em̃ malicia obiectal⁹ ꝓuenit q̃ se ꝛ ẽ bonitas q̃ se.ſz tm̃ ꝛ circũstãtie de se male.ꝓuenit q̃ le qđ dat maliciã accidentalem que etiam est species mozis.scz bonitas ꝛc.

☞ Nota circa argumentũ in ꝓtiũ. q̃ aliq̃ solent ar guere ex illa auctozitate phi.iij. ethicoꝝ. videlz ignozãtia circũstãtie facit pctm̃ veniale. q̃ veniale nõ distinguat̃ a mortali gñe. Sz de hoc infra.q.lxxxviij.ar.ij. qz ẽ eq̃uo catio venial. Volo qđ̃ q̃ veniale de q̃ loq̃t phs. scz ve niale ex cã possit ẽ mortale ex gñe. Sz veniale. qz iducit ex natura obiecti reatũ venialẽ.ꝛ ẽ extra auersionẽ ab vltimo fine.tale ẽ speciale pctm̃. ¶ Nota etiã q̃ argumentũ in oppositũ h̃ itendit. qz si ignozãtia circũstãtie excusat ꝛ minuit pctm̃.q̃ circũstãtia scita ꝛ volita ꝛ uat.ꝛ ẽ verũ Sz q̃re dicat ignozãtia circũstãtie excusat. habebit infra q.lxxvi.qz nõ q̃liter facit inuolũtarũ nec excusat.ſz soluz ignozãtia facti.quã phs vocat ignozãtiam circũstantie. Un̄ ꝑba phi sunt hec.inuolũtariũ aꝛ vult dici. nõ si ds ignozat qđ ꝓfert(.i.qđ scire dz ꝛ p̃t) ſz q̃ in singularibꝫ in qbꝫ ꝛ circa q̃ ẽ operatio.in his em̃ mulier excusat ꝛ venia. ho rũ em̃ aliqđ ignozãs.inuolũtarie operat ꝛc. Hec ille.

¶ Ad p̃mũ q̃ dr̃m. q̃ aliq̃ circũstãtia dat spẽm ac tui mozali.vt sup̃ habitũ ẽ. ꝛ tm̃ circũstãtia q̃ nõ dat spẽm p̃t aggrauare pctm̃.qz sicut bonitas rei nõ ſo/ q.xviij.ar.ij. lũ pẽlak ex sua specie ſz etiã ex aliq̃ accitẽ. ita malicia actꝰ nõ solũ pẽlak ex specie actꝰ ſz etiã ex circũstãtia

¶ Ad maiorẽ dico. q̃ pctm̃ hz guitatez ex sua specie. vez. grauitatẽ p̃mã essentialẽ ꝛ specificã obiectalẽ. sicut ꝛ bonitatẽ.tm̃ guitatẽ accitalẽ hz ex circũstãtijs sicut ꝛ bo nitatẽ.vt patuit sup̃.q.xviij.arti.iij. qz sicut in naturalibꝫ nõ tota bonitas ẽ ex natura ꝛ specie.ſz aliq̃ ꝓuenit ex acci dentibꝫ.ita ꝛ in mozalibꝫ.vñ sup̃ vbi iã.arti.iiij.ponebak quadruplex partialis bonitas. ꝛ per consequens qua druplex ptialis malicia poni p̃t. Ad minorẽ dico.q̃ si intelligak q̃ nulla circũstãtia vt sic. dat spẽm actꝰ obiec talẽ. vez. tm̃ aliq̃ vt ẽ ꝺitio p se obiecti dat spẽm mozalẽ q̃ ẽ bonũ vl malũ. Et dato q̃ minet cẽt vliter vera. Ne gat ꝓpa.qz ex circũstãtia q̃ nõ dat spẽm actui saltẽ p̃t ag grauare.i.addere ptialem maliciã accitalem. Et si nulla alia cẽt malicia nisi circũstantie.actus haberet spẽm mali quã nõ haberet si circũstãtia cẽt bona. imo haberet spẽm moris oppositã. scz boni. augek etiã guitas peti nõ sp q intensionẽ vel maioritatẽ vni⁹ malicie.ſz etiã q̃ addi tionem alicui⁹ malicie ptiak ad maliciã essentialẽ. Dictũ est em̃ q̃ malicie vni⁹ actus vl peti accepti p actu distinguũ tur specifice. Esto actꝰ sit vni⁹ spẽi.p̃t vnitatẽ obiecti

¶ Ad scđm dr̃m. q̃ vtroq̃ mõ circũstãtia p̃t ag grauare pctm̃. si em̃ sit mala.nõ tm̃ p̃ter h̃ oportet q̃ ꝓstituat spẽm peti. p̃t em̃ addere rõem maliciem eadẽ specie. vt dictũ ẽ. si aũt nõ sit mala p̃t aggrauare In ce?pe. pctm̃ in oꝛdine ad maliciã alter⁹ circũstantie.

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. lxxiij. de cõpatiõe pctõz adinuicẽ.

¶ Ad maiorẽ huj⁹ argumẽti (qđ etiã supꝫ habitũ fuit q. xviij. ar. pj. ꝛ ẽ seđz ibidẽ) Dico ꝙ circũstãtia aggũãs omis ẽ mala vl̃ ꝙ se vel rõe alteri⁹. ꝙ se vt sunt qñ nõ opꝫ ter ꝛẽ. ꝙ aliã vt multũ parũ. Ultra. si circũstãtia mala est ipa per se causat quandam spẽm mali. Si intelligiꝫ de spẽe obiectiua act⁹. Negat. qꝫ ꝑt ꝙ se cẽ mala absꝫ hoc ꝙ sit obiectũ vl̃ motiũ. Et ita addit maliciã accẽtale actui. ꝛ tñ pctm̃ rõe act⁹ manebit in eadem spẽe. vt patuit in corꝫ. sz nõ in eadẽ spẽie motis q̃ ẽ bonũ vl̃ malũ. Ultra Si ꝓo nõ sit mala nõ hz vnde augeat malũ. vel. nõ ꝙ se augere ꝛ solitarie acceptã. tñ accepta cũ alia er q̃ inficit. cũc hz augere. sicut pomum ſm se nõ hz vt inficiat hoiem. tñ pomũ infectũ ex veneno vlter⁹ inficit. Sic circũstantie tertij modi ſm se sunt indifferẽtes negatiue. tñ ꝛactę ad aliã circũstantiã ꝓzẽ infectã inficiũt. ¶ Hoꝛa ꝓba Doc. sanc. in hac solutõe qꝫ plane hñt q̃ ℨ angelũ dicta sunt. videlz ꝙ oꝑtet ponere circũstãtias ſm se malas. ꝛ tñ nõ ꝛstituẽtes spẽm actus. Dicit em̃. vtroqꝫ mõ (sz posito in argumẽto in maiozi) circũstãtia ꝑr aggũaꝛe pctm̃. Planũ ẽ ãt. ꝙ vn⁹ mod⁹ ẽ. ꝙ circũstãtia sit mala ſm se. ꝛ alio mõ nõ ẽ mala ſm se. Nota ãt vlter⁹. si em̃ sit mala (intellige ex se) nõ tñ ꝛpter h oꝑtet ꝙ ꝛstituat spẽm pcti (vt sz ẽ act⁹) Potest em̃ addere rõem malicie in eadẽ spẽcie. Hec ille. Ubi pz elare. ꝙ auget aliq̃ circũstantia pctm̃. i. maliciã ꝛ se. ꝛ nõ ꝛstituit spẽm sz act⁹. hz ꝙ se posset ꝛstituere spẽm q̃ ẽ malũ ẽ ẽ.

¶ Ad tertiũ dõm. ꝙ rõ dz ordinare actũ nõ solũ q̃tũ ad obiectũ sz etiã q̃tũ ad oẽs circũstãtias. ꝛ iõ auersio q̃dã a regula rõnis attendit ſm corruptoẽz cuiuslibꝛ circũstãtie. puta si aliqs operet qñ nõ debet vel vbi non dz. ꝛ hmõi auersio sufficit ad rõnem mali. hãc ãt auersionẽ a regula rõnis seq̃tur auersio a ꝛo cui debꝛ hõ per rectã rõnem coniungi.

¶ Ad maiorẽ. malicia pcti ẽ ex pte auersiõis. Dico sicut supꝛ. ar. iij. ad 2um. ꝙ vera ẽ. ꝛ tñ ſm aliã ꝙuersionẽ est alia auersio. Et rõ ẽ. qꝫ rõ recta ꝓformãs se deo ordinat et rectum obiectũ ꝛ debitas circũstantias. q̃ recedẽdo ab illis. ꝛ ꝙuertẽdo se ad indebitas. ẽ manifeste se auertere a rõne. ꝛ ꝙ ꝛnis a deo. Quare ꝛ si plures indebite circũstãtie sint in ꝙuertẽdo se. ſm plura auertet se ab ordine rõis. ꝛ ꝙ ꝛnis a deo. Sicut solet dici. ecce ille fecit hoc. ꝛ cũ tãtis inordinatis circũstãtijs. ꝛ ita dꝛspectiue. q̃re me plurimũ offendit. qꝫ factũ ꝛ mod⁹ mihi displicẽt Et debebat scire ꝙ aliter debuisset egisse. Ad minorẽ. vera. sz ꝑtermittere debitas circũstãtias q̃s rõ dz ordinare. est se auertere. vel etiã se ꝙuertẽdo ad indebitas. ẽ auertere se a rõne Et q̃ si minor bñ subsumeret ẽet falsa. s. sz ꝑm circũstãtias nõ attendit auersio. qꝫ ꝙuertere se ad indebitas. est auertere se a rõne recta. q̃ ponit debitas. Negat igit ꝓba. qꝫ sicut ꝙuertere ad magꝭ indebitũ obiectũ ẽ ꝗuus. ita ꝙuertere ad plures inordinatas circũstãtias. q̃ ẽ etiã magꝭ auertere. ꝛ ꝙ ꝓbs ꝗuus pctm̃. qꝫ ꝑtermittunt plura bona debita ꝛẽ. ¶ Nota Scotũ in 2° dis. xxxvij. quõ vnũ pctm̃ ẽ pei⁹ alio. qꝫ vn⁹ actus hz plures ꝙuatões plurium rectitudinũ actualiũ. ꝛ vnũ opponit rectitudini meliori. Est ãt melioꝛ q̃ ẽ fini. ꝓpinqor. sicut ꝛ de 2dono pz. vbi error circa 2donẽ ẽ peior. q̃to magꝭ redũdat in negatiõem ꝑncipij. ꝛ q̃to act⁹ opꝓsitꝫ ẽ pfectior. Hec ille ꝛ bene ꝛ concorditer ad Doct. sanct.

¶ Uterũ ſm q̃titatem nocumẽti attendatur gratuitas peccatorum.

Hꝫ

Ad octauũ sic ꝓcedit. Uidet ꝙ gratuitas pcti nõ augeat ſm⁹ mal⁹ nocumẽtũ Nocumẽtũ em̃ ẽ q̃dã euẽt⁹ ꝙsequẽs actũ peccati. sz euẽt⁹ sequẽs nõ addit ad bonitatẽ vl̃ maliciã act⁹. vt supꝛ habitũ ẽ. g̃ pctm̃ nõ aggrauatur ꝑpter maius nocumẽtũ. ¶ Þ. nocumẽtũ maxie iuenit̃ i pctis q̃ sunt ꝛtra ꝓximũ. qꝫ sibiꝑsi nemo vult nocere. ꝛo ãt nemo ꝑt nocere. ſm illud iob. xxv. Si multiplicate fuerint iniq̃tates tue q̃d facies ꝛtra tibi. hoi q̃ ẽ sibi tibi nocebit impietas tua. si g̃ pctm̃ aggrauaret ꝑpter mal⁹ nocumẽtũ. seq̃ret ꝙ pctm̃ q̃ q̃s peccat in ꝓximũ esset graui⁹ peccato q̃ q̃s peccat in ꝛũ vel in seipsum. ¶ Þ. mal⁹ nocumẽtũ inferꝫ alicui cũ ꝑuaꝭ vita gratie q̃z cũ ꝑuaꝭ vita nature. qꝫ vita gratie ẽ melioꝛ q̃z vita nature intantũ ꝙ hõ dz vitã nature ꝙtẽdere ne amittat vitã gratie. sz hõ q̃ iducit aliquã mulierẽ ad fornicãdũ. q̃tũ ẽ ex se. ꝑuat eã vita gratie iducẽs eã ad pctm̃ mortale. si g̃ pctm̃ ẽet graui⁹ ꝑpter mal⁹ nocumẽtũ. seq̃ret ꝙ simpleꝛ fornicatoꝛ graui⁹ peccaret q̃z homicida. qđ ẽ manifeste falsum. nõ g̃ pctm̃ ẽ graui⁹ ꝑpter mal⁹ nocumentũ.

¶ Sed ꝛtra ẽ qđ Aug⁹. dꝛ in. iij. de libꝛ. arbi. Quia vitiũ nature aduersat. tñ addit malitie vitioꝛ quãtũ integritas naturaꝛ minuit. sz diminutio ẽgritatis nature. ẽ nocumẽtũ. g̃ tãto graui⁹ ẽ pctm̃ quanto maius est nocumentum

¶ Hic ꝓñter D. inq̃rit de q̃busdã specialibꝰ circũstãtijs. quõ faciãt ad aggrauatiõem pcti. q̃z vna attẽdit ex pte effect⁹ pcti. q̃ ẽ qđ. Alia ex pte obiecti. q̃ ẽ circa quid. Et ꝛª ex pte agentis q̃ ẽ qs. q̃ videnꝫ ee ꝓncipales circũstãtie. Querit igit ꝑº. an grauitas pcti augeat ꝛ variet ſm maius nocumentũ. qđ est querere de circũstantia quid. q̃ querit de effectu ꝑ operatiõem relicto

¶ Rñdeo dõm. ꝙ nocumentũ triplr̃ se hꝫ ꝑt ad pctm̃ Qñq̃ em̃ nocumẽtũ qđ ꝓuenit ex pctõ est ꝓuisum ꝛ intẽtũ. sicut cũ aliqs aliq̃d opat aio nocẽdi alteri vt homicida vel fur. ꝛ tunc directe q̃titas nocumenti adauget gratuitatẽ pcti. qꝫ tũc nocumentũ est ꝑ se obiectũ peccati q. xx. ar. v.

¶ Sꝛ. in h ar. nõ tã fecũde q̃ distincte rñdet. cuaꝭ cuando totũ itellectũ q̃sit. Et qꝫ fruaꝭ inuit duplex nocumentũ pcti. Unũ sz qđ ẽ dãni ꝛ reale. qđ peccãs iferꝫ alteri a se vl̃ sibi. Aliud nocumẽtũ qđ ẽ penale qđ ipe peccans incurrit. sicut ẽ pena. Jõ D. ꝓncipaliꝭ duo facit Primo rñdet distincte de ꝑº nocumẽto. Secõ de nocumento penali. ibi. Aliꝭ tñ. Quia ãt vtrũq̃ nocumẽtũ mꝭtiplr̃ se hz ad pctm̃. iõ ſm vtrũq̃ multiplr̃ rñdet. Circa ꝓmũ nocumẽtũ (sz dãni) ponit ꝙ se hz q̃druplr̃ ad pctm̃ sub diuidẽdo. iõ ſm h ponit q̃tuoꝛ ꝛdones rñsiuas eis coꝛ respõdẽtes. secam ibi. Qñq̃ ãt nocumẽtũ ẽ ꝓuisuꝫ. terꝛtiã ibi. Qñq̃ ãt nocumẽtũ. q̃rtã ibi Si ꝛo nocumẽtum. Distinctio g̃ ẽ. ꝙ nocumẽtũ ꝑm⁹. s. dãni. sibi vl̃ alteri illaꝭ tũ triplr̃ se hz ad pctm̃ vl̃ peccantẽ. Qñq̃ em̃ nocumẽtũ qđ ex pctõ ꝓuenit ẽ ꝓuisuꝫ ꝛ intentũ. sicut cũ aliqs operat aio nocẽdi alteri. vt homicida ꝛ fur. Ubi nota terminos. ꝙ aliꝭ ẽ ee intentũ. aliꝭ ee ꝓuisum. qꝫ intẽtũ ei qđ fert intẽtio agẽꝭ. Intẽtio ãt ẽ de fine. q̃re intentũ ẽ ꝑt qđ ali

Articulus

q̃s agit. ꝛ gꝛa cui⁹ aliq̃d facit. Sz ꝓuisuꝫ ꝑt ee etiã qđ nõ ẽ intentũ. imo ꝙ aliqs vellet nõ fieri. sz vult rñ indirecte et interꝑtatiue. qꝫ videls scit ꝛ ꝓsideraꝛ actũ qđ seq̃t ad incẽtũ suũ. ꝛ añq̃ patiaꝭ se frustrari intẽto suo. ipe patiꝭ ꝛ h scẽter seq̃ Et ita ꝑz ꝙ nõ ẽ idẽ intentũ ꝛ ꝓuisuꝫ. qꝫ intentũ ẽ ꝑ se volitũ. ꝓuisuꝫ ãt ꝛ nõ intentũ ẽ volitũ solũ ex ꝙsequẽti. Patz ex his qđ supꝛ. q. lxxij. ar. ꝑ. dictũ fuit. ꝙ aliq̃d ꝑt ee volũtariũ ꝛ tñ nõ intentũ. Cõclusio ꝑª huic mẽbro coꝛrñdens. Qñ nocumẽtũ maiꝰ ẽ ꝓuisuꝫ ꝛ intentũ. tũc directe q̃titas nocumẽti adauget q̃titatẽ pcti. i. nocumẽtũ tale auget maliciã specifica tã q̃ obiectũ qđ directe h ẽ ꝑ se auger in maliciã ꝑ se. h ẽ ẽntiali ꝛ specifica. ¶ Nota ꝑº ire lectũ ſmini directe. qꝫ directe augere ẽ augere tã q̃ id qđ ꝑ se ꝛ ex natura act⁹ vl̃ agẽtꝭ vt sic respicit. ꝛ h ẽ obiectũ. qđ auget i malicia ẽntiali. Sic directe ee volitũ ꝛ voluntatẽ directe in aliq̃d ferri. ẽ ee ꝑ se ꝛ imediate ꝛ gꝛa sui volitũ. Sz idirecte idẽ ẽ ꝙ ꝑ aliud. vl̃ ex ꝙnti ꝛ gꝛa alteri⁹. ꝛ etiã qñq̃ sub se ꝓbẽdit volitũ ꝑ accns. vt patebit infra q. lxxvj. ar. iij. ꝛ. iij. Sic multũ bitẽs de nocte qđ est ꝑ se volitũ. vult idirecte ꝛ ꝑ accns de nocte nõ surgere. vel nõ studẽs vult ee ignoraꝰs. ꝛ ita ẽ idirecte volitũ. qđ ẽ volitũ solũ ꝑ aliud. ꝛ qñq̃ ꝓter itentiõnem ꝛ ꝓuisionẽ vt patebit.

¶ His notatꝭ ꝓbaꝭ 2dõ. Obiectũ mal⁹ ꝑ se directe ꝛ in q̃titate specifica ẽntiali adauget q̃titatẽ pcti. Sz nocumẽtũ mal⁹ isto mõ (sz ꝓuisuꝫ ꝛ intentũ) hz se vt obiectũ ꝑ se ipsius pcti. igit ꝛẽ. Maior patuit ar. iij. qꝫ obiectũ directe (h ẽ ꝑ se ꝛ ꝑº ꝛ ꝓncipaliꝭ) dat q̃titatẽ pctõ. ꝛ ſm eius q̃titatẽ augeꝫ q̃titas pcti ẽntialꝭ ꝛẽ. Minor nota. qꝫ ꝑ se motiuũ alicui⁹ pcti ꝛ finis ẽ obiecti ꝑ se ipsius. Sed nocumẽtũ ꝓuisuꝫ ꝛ intentũ ẽ hmõi. igit. Ulla minor ꝑz. qꝫ ꝓterea idẽ ẽ ee intẽtum ex natura actus ꝙ se motiuũ

¶ Nota ꝙ ista ꝑª 2dõ intelligiꝫ. ꝙ si nocumẽta duo sint intenta. vl̃ duo peccãt. vel vn⁹ duob⁹ pctis. q̃z vtrũq̃ hz nocumẽtũ ꝓ obiecto itento. cũc ille q̃ peccat ifertẽdo maius nocumẽtũ specie distinctũ. peccat graui⁹ q̃titate directa. ꝛ ꝓncipali. q̃ ẽ ex obiecto. Si ãt nocumẽta sint eiusdem spẽi. cũc ẽ graui⁹ q̃titate accẽtali in vna specie. sicut furtũ viginti florenoꝝ. graui⁹ ẽ furto decẽ florenoꝝ i vna specie. Et homicidiũ graui⁹ q̃titate specifice distincta et ẽntiali a q̃titate furti. Et h ẽ directe augere. sez sicut obiectũ auget in q̃titate specifica. Intelligiꝫ etiã ista 2dõ. qñ pctm̃ hz q̃titatẽ ex nocumẽto. cũc em̃ mal⁹ ẽ qđ infert mal⁹ nocumẽtũ. Uel intelligiꝫ ceteꝛ paribꝰ. ita ꝙ nocumẽtũ sit tã malũ sic ẽ obiectũ alter⁹ pcti. Et iferẽdo maius nocumẽtũ sit tãta ioꝛdinatio eiusdẽ rõis ex pte obiecti. sicut alibi. Et hec videt inuere D. cũ exẽplificat de duobꝰ pctis. q̃ sunt circa nocumẽta diuersa alteri⁹ hois. vt homicidiũ ꝛ furtũ. Et de h ad secm. qꝫ intelligiꝫ 2dõ de iferentibꝰ nocumentũ ꝛẽ. Deinde cũ dicit

¶ Qñq̃ ãt nocumẽtũ ẽ ꝓuisum sz nõ intẽtũ. sic cũ aliqs trãsiẽs ꝑ agrũ vt cõpẽdiosi⁹ vadat ad fornicãdũ. infert nocumẽtũ his q̃ sunt seminata in agro scienter. sz nõ animo nocẽdi. ꝛ sic etiã q̃titas nocumẽti aggrauat pctm̃ sz indirecte inq̃tũ. s. ex voluntate multũ iclinata ad ꝑccãdũ. ꝓcedit ꝙ aliqs nõ ꝑtermittat facere dãnũ sibi vel alꝭ. qđ simplr̃ nõ vellet

¶ Ponit ꝛ. pbat secam 2dõem rñsiuã. ꝓmittit tñ secz mẽbrũ distinctois. s. ꝙ alio mõ nocumẽtũ ẽ ꝓuisuꝫ. sz nõ intentũ. sicut cũ aliqs trãsiẽs ꝑ agrũ vt ꝓpẽdiosi⁹ vadat ad fornicandũ. qđ ẽ intentũ suũ. ꝛ videt ꝙ ad illã ãbulari ꝙẽ seq̃t nocumentũ in his q̃ sunt seminata in agro. illud

Articulus

nocumẽtũ ẽ ꝓuisum. qꝫ aduertit sequuturũ damnum sed nõ est intentũ. qꝫ nõ facit aio nocendi. sz si posset fieri sine nocumẽto. nihilominꝰ trãsiret. q̃re nõ vadit ꝑpter nocumentũ. sz ꝑpt fornicandũ. ad qđ seq̃t illud damnũ. q̃re nocumẽtũ tale ẽ volitum indirecte ꝛ ꝑ accns. Secda 2dõ huic mẽbro rñdẽs. Quãtitas nocumẽti ꝓuisi ꝛ nõ intẽti aggrauat pctm̃ sz indirecte (vult ista 2dõ) ꝙ si qs infert maius nocumẽtũ ꝓuisuꝫ ꝛ nõ intentũ. tunc ẽ maiꝰ malicia q̃ sumit penes circũstãtiã. ꝛ cũ h q̃si a posteriori argui⁹tur. maioꝛ maliciã q̃ ẽ ſm gen⁹ pcti. s. ſm magꝭ volũtariũ pcti ad qđ seq̃t illud mal⁹ nocumẽtũ. sz nõ sumit ex tali nocumẽto q̃titas directe. s. sicut ex obiecto ꝙ se. ita ꝙ tal⁹ circũstãtia nõ auget directe. h ẽ q̃titatẽ specificã. q̃ ẽ ex obiecto ꝙ se intẽto. sz indicat q̃titatẽ q̃tis q̃ ẽ ex volũtate. Et h D. innuit in q̃rta 2dõne. vbi dr. Hec secq̃t maioꝛ q̃titatẽ (supple sicut erat in 2ª 2dõne Et cũ h addit maliciã accẽtale maioꝛ. qꝛ tale nocumẽtũ nõ se hz vt obiectũ intentũ tal⁹ pcti qđ dat spẽm. sz se hz vt circũstãtia ꝓuenies ꝑ se obiecto. Sicut tal⁹ trãsiẽs ꝑ agrũ. peccat pctõ luxurie ꝛ fornicatõis. ꝛ ab illa hz q̃titatẽ specificã. q̃ ẽ cẽtus cũ luxuriante in domo. Sz ibi ẽ alia q̃titas ex pte q̃tis argui⁹tiue. s. ex pte maioris volũtat⁹. ꝛ cũ h ẽ excessus ꝛ q̃titas alicui⁹ circũstãtie sumpte ex dãno vl̃ nocumẽto ꝙ ẽ qđ. qꝫ fornicãdo. i. eundo ad fornicatiõem (q̃ trãsit⁹ fornicat⁹ est fornicatio) intulit damnũ. ¶ His notatꝭ ꝓbaꝭ 2dõ. quic qđ ꝓcedit ex maioꝛe inclinatiõe volũtatꝭ. h auger vl̃ aggrauat pctm̃ (sz indirecte) Sz nocumẽtũ isto mõ se hñs (sz cũ ꝓuisiõe nõ tñ intentũ) ẽ hmõi. igit aggrauat indirecte. Maioꝛ ꝑz ar. vj. ¶ Nota tñ. ꝙ maioꝛ ista ꝛtelligiꝫ qñ inclinatio ẽ ꝓpria ꝛ intranea volũtati. ꝛ a tali pctm̃ est gui⁹. saltẽ q̃titate qnã hz ex cã effectiua. Si ãt sit maioꝛ inclinatio ab extraneo ꝓueniẽs. tũc pctm̃ vt sic est minus. Minoꝛ ꝓbaꝭ. qꝫ ꝙ aliqs nõ ꝑtermittat facere dãnũ sibi vl̃ alteri qđ simplr̃ (. i. absolute ꝛ ſm se sz si intẽto nõ ꝙtẽgeret) nõ vellet. ꝓcedit ex volũtate multum inclinata ad peccandũ. Sic in ꝓposito exẽplo ex volũtate multũ affecta fornicatõni ꝓuenit ꝙ nõ ꝑtermittat. imo velit (ꝑpter aliud tñ) facere damnũ. q̃re volũtas magna ẽ. sz magna volũtas dat magnã q̃titatẽ pctõ vt culpa in gñe. Quare nota. ꝙ ẽ maioꝛ malicia volũtatꝭ ad fornicandũ intẽsiua q̃ arguiꝭ ex dãno nõ ꝑtermisso. ꝛ de illa ꝓcedit rõ. Sz q̃tus D. h nõ faciat mẽtionẽ de hac. ẽ tñ nihilominꝰ maioꝛ malicia ꝙ addiõez q̃si extrinsece. qꝫ ꝓles. qꝫ malicia maioꝛ intẽsiua volũtatꝭ fornicatõis. cui addit malicia accẽtalis ex circũstãtia dãni vl̃ nocumẽti. q̃ se tenet q̃si circa obiectũ ꝛ volitã fornicatõem. Et g̃ sz obiectũ intẽtõis sit vnũ. s. fornicatio. tñ obiectũ volũtatꝭ saltẽ ꝛterꝑtatiue ẽ fornicatio cũ circũstãtia aggrauãte in eadẽ spẽcie fornicationis Nã dãnũ nõ ꝑt dare spẽz actui cũ nõ sit motiũ nec obiectũ. sz ꝙditio accẽtalꝭ se hñs ad peccãtẽ. fornicatio igit intẽta ẽ motiũ cui accidit dãnũ suũ vl̃ alter⁹. sz illud dãnũ addat specialẽ defornicare ꝑ ꝓparoẽz ad rõem. q̃re fornicatio cũ dãno ꝛ obiectũ cũ ꝙditõe accẽtali actus maioꝛ at. Et fornicatio cũ dãno facta ẽ (ꝙuꝛ. qꝛ ẽ maioꝛ volũtas fornicatõis. ꝛ cũ h q̃dã malicia accẽtal⁹ ꝑter intẽtionẽ. vñ volũtas nõ hz spem a volito q̃cũq̃. sz tñ a volito directo ꝛ nõ idirecto. q̃re vel ẽs fornicari ꝑ se ꝛ directe hz spẽz a fornicatõe. sz a dãno seq̃nte se (volũtate idirecta sz ꝑt aliꝰ) nõ hz spẽz act⁹ Sz qꝛ dictũ ẽ. ꝙ nõ solũ a dãte spem sz etiã a circũstãtia hz q̃titatẽ ꝙ ꝓparatõez ad rõez cui magꝭ ꝛ cadẽ ipẽ act⁹ repugnat. ꝑt malã circũstãtiã. iõ tale dãnũ addit ꝙtale maliciã accẽtale. Cõsequẽs cũ dꝛ

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. lxxiij. de cõpatiõe

¶ Qñqz ãt nocumẽtũ nec ẽ puisuz nec intentũ. et tũc si p accñs se habeat ad pctm̃. nõ aggrauat pctm̃ directe ꝫ ppter negligẽtiã ꝫsiderãdi nocumẽta q̃ cõ seq̃ possent. imputãt hoi ad pnã mala q̃ eueniũt p̃ter eiꝰ intẽtionẽ si dabat operã rei illicite.

¶ Infert tertiã ꝟclonẽ ex 3º mẽbro distinctõis. qõ ẽ. nocumẽtũ nec ẽ puisum nec intentũ. Et ħ mẽbrũ subdiuidit. qz nocumẽtũ tale qñqz se hz p accñs ad pctm̃ inrẽtũ. scz z puisum. qz videlicz nõ seq̃ ad naturã illiꝰ pcti. z ex ppria ꝟditõe. scz qñqz ex aliq̃ eueru casuali. z vt in pauciorib. Qñqz ãt nocumẽtũ nõ puisum. nec intentũ seq̃ p se ad pctm̃. qz ex natura actꝰ seq̃ talꝭ effectꝰ q̃ntũ ẽ de natura pcti. Exẽplũ pmi. sicut clericꝰ in venatõe mittẽs iaculũ occidit hoiem. vbi ẽ (casuale nocumẽtũ) effectus sequens p accñs ad opꝰ rei illicite. vel sicut incidẽs arborẽ q̃ cadit in partẽ ꝺ cõem estimatõem occidit hoiem. vbi ẽ nocumẽtũ casuale sequẽs ad operã rei licite. Exẽplũ se cũdi ẽ in lra. Sicut ad publicã fornicatrõem seq̃ se scãdalũ plurimoꝝ. z ad ꝓlixã expõnem p se seq̃ penuria et paupras. ¶ Nota ãt. p intellectu sequẽtiũ. q̃ ex his habet tentũ nec puisum actu. z tñ p se seq̃ ad pctm̃. q̃ pt aliq̃d nõ ee intentũ p se z actu. z sic p accñs q̃ ad agentẽ. Nec volũtariũ directe z p se. tñ pt se hr̃e ad actũ intentũ p se. qz ipm̃ ex ppria specie ꝟseq̃t. z sic erit volũtariꝰ p accñs. Et ille q̃ facit pctm̃ aliq̃ mõ. ẽ cã volũtaria qñqz. sicut nõ remouẽs phibẽs. Cõclusio igit tertia cõrridens huic pº mẽbro. Nocumẽtũ nõ intentũ nec puisuz. si p accñs se habeat ad pctm̃ nõ aggrauat pctm̃ directe. scz ꝑt negligẽtiã ꝟsiderãdi nocumẽta q̃ ꝟseq̃ pñt (supple etiã qñ dat operã rei licite) iputanꝫ hoi ad pnã mala q̃ eueniũt p̃ter eiꝰ intẽtiõem. z pscrtim si dat operã rei illicite. D. nõ tangit ħ aliud mediũ. pbatõis nisi ꝑt negligentiã. nec ꝟclo alit declarat. Sz declaratio habet ex 2ª 2ę. q. lxv. ar. viij. Et extra de homicidio volũtario vl casuali li. v. p multa capl̃a singulariter c. Sicut dignũ. in ħ. clericos. vide aplã. paratũ. Vbi nota. q̃ effectꝰ vl nocumẽtũ de q̃ loq̃t ꝟclo qõ alibi vocat casuale. p̃t seq̃ p accñs ad opꝰ de se licitũ. vt statim patuit in exẽplis. ꝺz plura videbis in Antho nino 3ª pte. ti. xxxviij. ca. 2º. ħ. iiij. Et tũc si taliter dans operã rei licite. facit debitã diligẽtiã z possibilẽ. z si tũc sequat talꝭ effectꝰ vl tale nocumentũ nõ hz aliquã culpam. nec incurrit aliquã pnã vl reatũ. Si ãt dat operã rei licite z nõ adhibet diligẽtiã incurrit pene reatũ. solũ rõe negligentie. qz si fecisset diligẽtiã. tunc nõ fuisset sequutũ nocumentũ. Si ꝟo det operã rei illicite. etiã si faciat debitã diligẽtiã. nihilomiñꝰ incurrit reatũ illiꝰ pcti vl illiꝰ nocumẽti. qz talia opa debẽt ab eo oĩno ee aliena. z ipa facies habet tãq̃ cã effectus. qz facit qõ nõ deberet facere. z qõ posset remouere z deberet. iõ qõ ex eo seq̃t iputatur sibi. Sic g̃ cuius ꝟclo solũ soner de dante operã rei illicite. qz de illo ꝑsertiz verificat ꝟclo. tñ ibi z de dãte operã rei licite. sz negligẽti facere qõ ꝑt z ꝺz verificat ꝟclo. His pmissis. pbat ꝟclo q̃ ad pmã ptẽ. scz q̃ tale nocumẽtũ. nec intentũ. nec puisum. non directe aggrauat. quicq̃d directe aggrauat. ħ ẽ actu intentũ. z actu volitũ. z directe. z tenet se ex pte obiecti. sz tale nocumẽtũ nõ ẽ actu intentũ. nec actu volitũ directe vl indirecte. sz solũ p accñs. iõ nõ aggrauat directe. Maiꝰ. pbat ex dictꝭ circa pmã ꝟclonẽ. qz in mozalibꝫ nõ aggrauat directe z p se. nisi q̃ se hz p se ad actũ pcti. sz tale ẽ obiectũ vt sic. igit. Pro 2ª pte arguit sic.

pctoꝝ adinuitẽ.

Quicq̃d ẽ volũtariũ aliq̃ mõ etiã p accñs. iputat hoi ad pnã. sz nocumẽtũ qđ seq̃t p accñs ad pctm̃ alicuꝰ p̃t ee volũtariũ aliq̃ mõ. igit ipuratꝫ z aggrauatrẽ. Maiꝰ nota ex dictꝭ sup̃. q. vj. ar. iij. Minꝰ. pbat. qz in pr̃ate eius fuit ꝟsiderare illa. nocumẽta z neglexit. sz si ꝟsideraſſet illa mala nõ accidiſſent. igit tale nocumẽtũ habet vr volitũ saltẽ p accñs z remotũ. Sedo p̃t. pbari. minꝰ pncipal. Quicũqz nõ remouet ea ex qbus seq̃t nocumentũ si debeat remouere erit nocumẽtũ q̃ ad ipm̃ volũtariũ. sz dãs operã rei illicite. vl etiã dans operã rei licite. nõ tñ ꝟsideras z facies faciendo nõ remouet ea ex qbꝫ seq̃t nocumẽtũ. igit minꝰ vera. Maiꝰ patz. qz remouens phibẽs ẽ cã aliq̃ modo. z sil̃r nõ remouẽs phibẽs cũ ꝺz esse cã in mozalibus Minꝰ pz. qz ille nõ remouit operã illicitã quã debebat remouere siue faciat diligẽtiã siue nõ. Aliꝰ nõ remouit insideratõem suã ad quã seq̃t ille effectꝰ. igit Pz q̃ q̃ tale nocumẽtũ aggrauat. nõ qz se teneat in rõe obiecti z intenti z voliti p se vt pmũ nocumẽtũ. Nec qz sit volitũ in directe z preedat ex maiori volũtate. sz qz ẽ volitũ p accñs quꝫ potuit z debuit impediri z p negligẽtiã nõ ẽ impeditũ. iõ rõe negligẽtie volũtarie. indirecte tñ. qz fuit in pr̃ate volitatis cũ cohibere rẽ. Quare scõm nocumẽtũ fuit actu cõsideratũ z volitũ actu. sz indirecte. ħ aũt nõ ẽ ꝟsideratũ nec volitũ actu. sz q̃tũ in pona actiua z pr̃ate z p accñs Et ista ꝟclonẽ vide sup̃ in iure fundatã rẽ. Hucusque

¶ Si ꝟo nocumẽtũ p se seq̃t ex actu pcti. sz nõ sit intentũ nec puisuz directe pctm̃ aggrauat. qz q̃cũqz p se ꝟsequũt ad pctm̃. ptinẽt quodãmodo ad ipam pcti spem. puta si aliqs publice fornicet. seq̃t scãdalũ plurimoꝝ. q̃d q̃uis ipe nõ intẽdit nec forte puideat. directe p hoc aggrauat pctm̃.

¶ Circa q̃rtũ mẽbrũ scz scõm subdiuisionis q̃ nocumentũ nõ intẽtum nec puisum. tñ sequẽs p se ex pctõ rẽ. Ponit talẽ ꝟclonẽ q̃rta Nocumentũ nõ intentũ nec puisum. tñ sequẽs p se ad pctm̃ directe aggrauat. scz tãq̃ obiectũ intentũ z volitũ. Probat. quicq̃d p se seq̃t pctm̃ directe aggrauat ipm̃. sz tale nocumẽtũ nõ intentũ actu nec puisum. tñ sequẽs ad pctm̃ p se. seq̃t p se pctm̃. igitur rẽ. Maiꝰ pbat. qz q̃cũqz p se sequunt pctm̃ ptinẽt q̃dãmõ ad spem eiꝰ (supple z intẽto pctõ. z ipa ꝓtualr intrẽdunt etiã sine actuali ꝟsideratõe) Minꝰ pz ex suppõne. quia supponit q̃ p se seq̃t. Et ẽ exẽplũ in lra de scandalo rẽ.

¶ Nota q̃ Doc. sanc. ðr. q̃ q̃ p se. i. sp. vl vt in pluribꝫ seq̃untꝰ q̃dãmõ ptinẽt ad spem (ꝓpter hoc inquã nota) q̃ D. hz in de malo. q. p. ar. iij. ad. xv. q̃ q̃ñ accñs alicuius effectꝰ vl actus z pcti ꝟcomitat pctm̃ pncipalr intentũ sp vl vt in pluribꝫ. tũc accñs nõ sepat ab intentõe agentis. Hec ille in suba. Ex q̃ ptz. q̃ tale p accñs habet tãq̃ intentũ. saltẽ in sua p se cã. Sz oẽ intentũ hz se vt p se obiectũ. z hz directe aggrauare. igit tale nocumẽtũ directe aggrauat. vt sic arguat. oĩe intentũ directe aggrauat. sed tale nocumẽtũ ẽ q̃dãmõ intentũ (scz nõ actu in se. q̃ p hypothesim. nõ ẽ ꝟsideratũ. sz ẽ intentũ ꝛtualr in sua per se cã) igit directe aggrauat tãq̃ ad spem q̃dãmõ ptinens

¶ Nota ex his solutõem dubiꝰ. q̃ nocumentũ nõ intentũ. tñ puisum. nõ aggrauat directe. z tñ ħ nocumentũ. scz nõ intentũ nec puisum aggrauat directe. Patuit iã rõne diuersitatis. q̃ nocumentũ nõ intentũ. sz puisum nõ ptinet ad spem z obiectũ. vt patuit. Istud ãt ptinet ad spem z obiectũ. q̃ ẽ volitũ z intentũ i obiecto. sz nõ in se. igit rẽ.

Articulus viij

¶ Aliter tñ videt̃ se habere circa nocumẽtũ penale qđ icurrit ipse q̃ peccat. Duplicimodi em̃ nocumẽtũ si p accñs se habeat ad actũ pcti. z nõ sit puisum nec intẽtũ nõ aggrauat pctm̃ neq; seq̃t maiorẽ gratuitatẽ pcti. sicut si aliqs currẽs ad occidendum impingat z ledat sibi pedem.

¶ Hec ẽ 2ª ps ꝓncipal̃ huiꝰ ar. in q̃ D. rñdet ad q̃stũ itellectũ de nocumẽto penali. qđ etiam ẽ duplex. q̃re z duplici ꝟclone rñdet. sedaz ponit ibi. Si ꝟo tale nocumẽtũ. Vbi optz breuit notare. q̃ dñia ẽ int nocumẽtũ dãni vl reale. z nocumentũ penale. qz nocumentũ dãni (de q̃ habitꝰ ẽ ſmo) p̃t ee volũtariũ ipi cuiꝰ ẽ nocumẽtũ. saltem indirecte z p accñs. Sz nocumẽtũ penale sp vr sic ẽ ꝺ volũtatẽ eiꝰ cuiꝰ ẽ pena. Quare optz aliter dicere de isto nocumẽto penali q̃ de alio. Cõstat em̃ q̃ aliqs trãsies ad fornicatrõem p̃t ita facere dãnũ sibi i agro suo sic ẽ i agro alterius. z tñ illd dãnũ vl nocumẽtũ ẽ volitũ idirecte. vt patuit. Sec̃ de pena q̃ nõ ẽ volita. nec p ꝟnis auget volũtatẽ. sicut dãnũ augere p̃t. q̃re specialr de nocumẽto penali docetur rñdendũ erat. ¶ Pro q̃ intuit vnã distinctõez. q̃ tale nocumẽtũ p̃t se hr̃e ad pctm̃ dupl̃r. Vno. p accñs. qz scz nõ seq̃t ex natura pcti. nec sp. nec vt i pluribꝫ Est em̃ apd mozalẽ p se z vl̃r. qđ vr in pluribꝫ ꝟtingit. Cõclusio. hmõi nocumẽtũ (scz p accñs se hñs ad actũ pcti z nõ p̃ puisum nec intentũ) nõ aggrauat pctm̃. neq; seq̃t maiorez gratuitatẽ pcti. Doctor explicat illã ꝟclonẽ exẽplarit. Sicut si aliqs currẽs ad occidendũ ipingat z ledat sibi pedem. Et p̃t. pbari rõe et dict̃. Quicq̃d nõ ẽ aliq̃ mõ volitũ. sz oĩno p accñs se hñs. nõ aggrauat pctm̃. nec seq̃t maiorẽ gratuitatẽ. sz tale nocumẽtũ penale ẽ hmõi. igit. ¶ Nota ãt q̃ nocumẽtũ puisuz. esto nõ intentũ aggrauat. qz arguit et seq̃t maiorẽ volũtatẽ Sz nocumentũ i ꝓposito cũ nõ fuerit cogitatũ nec puisuz nõ p̃t arguere maiorẽ volũtatẽ. qz nõ ẽ volitũ actu nisi cogitatũ. Nec p̃t ee volitũ in sua cã. qz supponit q̃ ad illã p accñs seq̃tur. igit nullo mõ aggrauat. nec causalr nec arguitiue. Deinde cũ dt

¶ Si vero tale nocumẽtũ p se ꝟsequat ad actũ pcti. sz forte nec sit puisum nec intẽtũ tũc maiꝰ nocumẽtũ nõ facit grauꝰ pctm̃. sz ecõuerso graue pctm̃ inducit grauꝰ nocumẽtũ. sicut aliqs infidelis q̃ nihil audiuit de penis inferni. grauiorẽ pnã i inferno patiet̃. p pctõ homicidiũ q̃z. p pctõ furti. qz em̃ ħ nec intẽdit nec puidit. nõ aggrauat ex ħ pctm̃ sicut ꝟtingit circa fidelẽ q̃ ex ħ ipo videt̃ peccare grauꝰ q̃ maiores penas ꝟtenit vt ipleat volũtatẽ pcti. sz grauitas hmõi nocumẽti solũ causat̃ ex grauitate pcti

¶ Ponit secam ꝟclonẽ iuxta aliõ mẽbrũ distinctõis qđ ẽ. q̃ nocumẽtũ penale ꝟseq̃t p se ad actũ pcti. sz nõ sit intentũ nec puisuz Cõclusio. Nocumẽtũ p se ꝟnis pctm̃ sz forte nec sit puisuz nec itentũ. tũc maiꝰ nocumẽtũ nõ facit grauꝰ pctm̃. sz ecõuerso graue pctm̃ inducit grauꝰ nocumẽtũ. Doc. oĩ dit z explicat illã ꝟclonẽ exẽplarit. notãdo q̃ re dicat. nõ puisuz. q̃z infidel̃ q̃ nihil audiuit de futura pena inferni. p̃ grauiori pctõ (vt homicidio) grauꝰ puniet̃ in inferno q̃ p furto. z sic pctm̃ suũ dat gratuitatẽ z maiorẽ ratem nocumẽto penali. z nõ ecõtra. ħ vult ꝟclusio. sz fidel̃ q̃ puidit penas iferni. peccat grauꝰ ꝓpt maiꝰ voluntarũ. qz arguit volũtas sua magis inclinata ad peccãdũ. qz nõ cohibuit se. etiã metu penaꝝ. Grauitas igit nocumẽti nõ puisi. seq̃t gratuitatẽ pcti. secus de gratuitate nocumenti puisi. Et p̃t sic argui. p illa ꝟclone. quicq̃d nõ ẽ volitũ accñtu. nec seq̃t maiorẽ volũtatẽ. z ẽ qđ dñs pctm̃ ꝓportionabilr. hoc nõ aggrauat pctm̃. sz eiꝰ gratuitas seq̃t ad gratuitatẽ pcti. sz nocumẽtũ penale q̃a difidelẽ ẽ hmõi. qz nõ ẽ volitũ nec intentũ nec puisuz. z cozrñdet ex iusticia dei ꝓportionabilr. Sz nocumẽtũ fidel̃ peccãtis ẽ puisuz. sz nõ volitũ nec intentũ. tñ arguit maiorẽ volũtatẽ. igit nocumentũ infidel̃. qđ nõ ẽ puisuz nõ aggrauat. sz nocumẽtũ fidel̃. qđ ẽ puisuz ħ aggrauat rẽ. ¶ Nota q̃ sz ex iusticia dei necessario culpã z pctm̃ seq̃t pena. tñ vt supra q. lxxij. art. v. habitũ fuit. ħ ẽ oino ꝺ. et ꝑter intentõnem peccãtis. iõ tal̃ pena nõ directe aggrauat pctm̃ fidel̃. nec dat gratuitatẽ specificã. Sicut dictũ fuit. q̃ pctm̃ publicũ haberet gratuitatem scãdali ipm̃ p se sequẽtis. q̃z ħ q̃dãmõ ẽ de specie z intẽtione publice peccãtis. Sec̃ de pena de cuius rõne est ẽ ab extrinseco z ptra volũtatem rẽ.

¶ Nota circa argumentũ in ꝓtiũ q̃ tãgit vnũ de q̃ infra q. lxxxv. sz q̃ pctm̃ diminuat bonũ nature. q̃ diminutio ẽ. q̃ nocumẽtũ dãni. nõ penale z ꝑ ẽ puisuz. Et siue sit puisuz z intentũ siue nõ. tñ p se seq̃t ad actũ pcti. Vñ aggrauat ad minꝰ iuxta q̃rtã ꝟclonẽ. sez directe tãq̃ ptinẽs q̃dãmõ ad spem. Secus de pena q̃ seq̃t ex pctõ. nõ ex pte peccãtis. sz iusticia iudicis rẽ.

¶ Ad ꝓmũ q̃ dñm. q̃ sicut etiã sup̃ dictũ ẽ. cũ de bonitate z malicia exteriorum actuũ ageret eueꝰ sequens si sit preuisus z intentus addit ad bonitatez vel maliciam actus. q. xx. ar. v

¶ Maiꝰ vera. sz nocumentũ ẽ q̃dã eueꝰ ꝓpter actũ pcti. Ad minꝰ. negat vl̃iter. q̃ eueꝰ sequẽs q̃cũqz. nõ addat ad bonitatẽ vl malicia actꝰ. nec ħ dictũ ẽ supra. q. xx. ar. v. imo dictũ ẽ. q̃ eueꝰ intẽtus z puisus addit ad bonitatẽ vl malicia. imo z vlr̃. dictũ ẽ. q̃ si etiã nõ sit puisus vl intentꝰ. dñmõ p se seq̃t ad pctm̃. tũc addit ad bonitatẽ vl malicia. Sz vez ẽ etiã. dictũ fuit vbi supra. q̃ si eueꝰ nõ sit ꝓcogitatꝰ z p accñs. z vr in pauciorib. seq̃t. rũc nõ addit ad bonitatẽ vl malicia. z supplendũ ẽ ex his dict̃ circa tertiã ꝟclonẽ. si nõ iputet̃ ꝓpt negligentiã. z ita p accñs. q̃z nõ puisum z p accñs sequẽs et facta debita diligẽtia. Et data opa rei licite. ita q̃ sit taliter p accñs. vt nullo mõ possit volũtariꝰ iudicari. q̃re negat ꝟnia. loq̃ndo de nocumẽto dãnoso alicui mõ volito rẽ.

¶ Ad scõm dñm. q̃ q̃uis nocumentũ aggrauet peccatũ. nõ tñ seq̃tur q̃ ex solo nocumẽto pctm̃ aggrauet. q̃nimmo pctm̃ p se est grauꝰ ꝓpter inordinationẽ. vt sup̃ dictũ ẽ. vñ z ipm̃ nocumẽtũ aggrauat pctm̃ inq̃tũ facit actũ ee magis inordinatũ. vñ nõ seq̃t q̃ si nocumẽtũ marie habeat locũ in pctis q̃ sunt ꝺtra. primũ. q̃ illa pcta sunt grauissima. qz multo maior inordinatio inuenit̃ in pctis q̃ sunt ꝺtra deum. z in q̃busdã eoz q̃ sunt ꝺtra ipm̃. z tñ p̃t dici q̃ etsi nõ null̃ posset nocere q̃tũ ad eiꝰ substãtiã. p̃t tñ nocumẽtũ attentare i his q̃ dei sunt. sicut ertirpando fidẽ. violãdo sacra. q̃ sunt pcta grauissima. Sibi etiam aliqs q̃nq̃ scienter z violẽter infert nocumẽtũ. sicut p̃z in his q̃ se interimũt. sz finaliter ħ referãt ad aliq̃d bonum apparens. puta ad hoc q̃ liberentur ab aliqua angustia ar. iij.

¶ Dico q̃ suppositũ argumẽti. s. q̃ nocumẽtũ marie

Universidad de Deusto
Biblioteca

inuenit in pctis. q̃ sunt ꝓtra primũ. z nõ in his q̃ sunt cõtra deũ. Vltr ẽ. q nocumẽtũ ſm effectũ inuenit in pctis ꝓtra primũ. cui ſubeſ aliqs etiã effectualr nocere ꝑt Potẽ aliqs nocere deo ſm affectũ ſuũ q̃tum ẽ er pctõ ſm ſe deũ odiendo. ſicut q̃libet etiã mortalr peccãs illi. vult deũ nõ eẽ ſummũ bonũ. Et vult h̃ volũtate indirecta. vl tã q̃ qđ dã ꝙ ſe ꝙſequẽs ad pctũ mortale. etiã ſi nõ ſit indirecte volitũ. qñ eſt ſine ꝓuiſione. ¶ Sedo dico. q ꝑt deo nocere ex ꝑte ſua. z q̃tũ in ſe ꝑtẽendo eũ in mãdatꝫ ſuꝫ is Et tertio nocẽdo his q̃ dei ſunt. vl qz ſub puidẽtia dei vel qz a deo ſpecialr. vr ꝑtẽendo fidẽ. violãdo ſacra. q̃ ꝙſtitura ſunt ꝙ dei reuerentia. Probatio ſcde ꝑtis ſupꝫ poſiti. ꝑbat. q nullꝰ noceat deo q̃tum ad effectũ in ſuba Et ſic intelligit auctoritas Job. qz ꝺr. qđ facies ℨ illum. ſcz in ſe z ſm effectũ. ſupple ſicut facere potes ℨ ſubam et vitã hois. Quare ſubdit hoi q̃ ẽ ſibi nocebit impietas tua. ſcz etiã ſm ſubam ſuã effectualr. Vltra. Si g̃ pctũ aggũaref ꝓter maꝫ nocumentũ. Dico ad h̃ triplr Primo. q aggũat qđ de ex nocumẽto. nõ tñ vt nocumẽtũ ẽ. ſz vt inordinatũ ẽ. z iniuſtũ. Quare iudex interficẽdo furẽ nocet ſibi. ita bñ ſicut homicida. nõ tñ alĩ mõ peccat qz nocumentũ nõ ẽ inordinatũ nec iniuſtũ. Si g̃ aggũat rõe inordinatõis q ſe z formalr. ió vbi ẽ maior inordinatio cũ minore nocumẽto. ibi ẽ maior ḡuitas. Dico ſcdo. pctũ aggũat ꝓter nocumentũ maꝫ. ita q ſi ꝙparet ad pctũ. qđ etiã ẽ pctũ z inordinatũ. ꝓter iniuſtũ nocumẽtũ. tũc vbi ẽ ḡuius nocumẽtũ directe ſe hñs ad pctũ. tũc ẽ maior ḡuitas. vt ꝓz de homicidio z furto. Sz nõ oꝓtz q pctũ maioris nocumẽti ꝙparatũ ad id qđ nõ ẽ tanti nocumẽti nec ẽ pctũ ꝓter nocumentũ effectuale. ſz ꝓter maiorẽ inordinatiõem q̃ trahat ex nocumento ſit maioris ḡuitatꝫ. Et iſta tacta fuerũt circa corpꝰ. qz ſtando in pctis eiuſdẽ rõnis. tũc vbi ḡuius nocumentũ. ibi ḡuius pctũ. De hoc D. ſanc. q̃libet. p°. ar. xviij. q pluriũ eſt ḡuius homicidio Dico 3°. q pctũ aggũat ꝓter nocumentũ vel ſubale z effectuale. vel ꝓter nocumentũ affectuale. z nocumentũ qđ inducit ex ꝓtemptu alicuius in ſe vl in ſuis ꝓceptis. vl in ſuis ſacris rẽ. Negat ãt ſeqla. q pctũ in primũ eẽt ḡuius pctõ in deũ. Tum p°. qz pctũ nõ ẽ ſolũ ḡue ꝓter nocumentũ. ſz ꝓter inordinatiõem. mõ ꝙſtat. q pctũ in deũ peius ẽ ex ſpecie. z inordinatius q̃ qđcũq; pctũ nocens hoi. ex intentiõe etiã. z cũ puiſiõe Tum ſcdo. qz pctũ in deũ z primũ nõ ſunt eiuſdẽ rõis. mõ dictũ ẽ. q qñ pctũ ex nocumẽto inordinato. ꝙparat ad aliud ex nocumẽto. tũc vbi ẽ maꝫ nocumẽtũ. ibi ḡuius pctũ. Tum 3°. qz pctũ qđ ẽ ℨ deũ. hz nocumentum affectuale z q̃tũ in ſe ẽ qđ eſt peius z ḡuius z inordinatius. q̃ nocumentũ affectuale ꝓtra hoiem. q̃re argumẽtũ nõ valet. ¶ Doctor p° rñdet ad ſeqlã negãdo eã. Secundo ad aſſumptũ vl ſuppoſitum. ibi. Et tñ ꝑ dici rẽ. De aliq; huꝫ ſolonis habitũ ẽ ſuꝑ. q. xlvij. ar. ſ. ad p°

¶ Ad tertiũ dr̃z. q illa rõ nõ ſeq̃t ꝓpter duo Primo qđ de qz homicida intẽdit directe nocumẽtũ. ꝓximi fornicator ãt q̃ ꝓcurat mulierẽ nõ intẽdit nocumẽtũ. ſz delectatiõem. Secõ qz homicida ẽ ꝑ ſe z ſufficiens cauſa corpalis mortis. ſpiritualis ãt mortis nullꝰ ꝑt eẽ alteri cauſa ꝑ ſe z ſufficiẽs qz nullꝰ ſpualr moritur niſi ꝓpria volũtate peccãdo

¶ Ad h̃ argumentũ qđ mouit quendã magnum q̃ aſſeruit fornicatiõem ḡuius eẽ pctũ homicidio. motꝰ ex

rõne illa ſophiſtica. Dicit igit ad maiorẽ. ſcz maius nocumentũ inferr alicui cũ puaꝫ vita gre q̃ vita nature rẽ. Dico q vez eſt. q maius nocumentũ inferr. Et dico. q ḡuius peccaret ſi aliqs poſſet vt cã totalr z ex intentiõe auferre vitã gre. q̃ auferens vitã nature ex intentiõe z ꝓpoſito. Et ꝙcedo ꝓbatiõem maioris. Ad minorẽ dico. negando. q puet q̃tũ in ſe ẽ ex intẽtione. Secõ dico. q q̃tũcũq; intẽdat nõ ẽ cã ſufficiẽs z totalr ꝓuatiuis gre alteriꝰ. imo ipe ſolus. nec excellentia aureole debite ꝓginiſtari ꝑt auferre. muliere relucrãte. etiã ſi violẽtur oppmat. vt ꝓz ℨ Do. in iij. diſt. plix. q. v. ar. iij. q̃ſtiũcula ꝑ. ad q̃tũ Vñ ſi vita gre ei debeat auferri. nõ ẽ ex fornicãte. ſz ex mulieris ꝙſenſu z volũtate. Dico vlteriꝰ. q nullꝰ hõ ꝑt aliuꝫ inducere in pctũ mortale. ſicut cã ſufficiẽs nec diabolꝰ h̃ ꝑt. vt patebit infra. q. lxxv. ar. 3°. et. q. lxxx. multo minus hõ. Vltra. Si g̃ pctũ eẽt ḡuius ꝓter maꝫ nocumẽtũ. Dico q ẽ ḡuius directe z ex ſpecie. ꝓt maꝫ nocumẽtuꝫ intentũ. cui aliqs ẽ ſufficiẽs cã. Vltra. Segret q̃ ſimplex fornicator ḡuius peccaret q̃ homicida. Negat ſeq̃la. Tum qz fornicator. nõ intẽdit mortem alie. nec ab illa pctũ ſuũ hz ſpem z cẽtialẽ ℨ ꝛietatẽ. ſz obiecto z materia. qz intẽdit talẽ delectatiõem cũ muliere. ſz nõ ſua. z ab hoc hz ḡuitatẽ. Homicida ãt intẽdit mortẽ naturalẽ. z ꝓ uatiõem naturalꝫ vite. Cõſtat ãt. q intentũ z morñ hoꝫ micidij valde grauꝫ ẽ. q̃ velle delectare cũ nõ ſua. Tũ ſcdo. negat ſeq̃la. qz fornicator nõ ẽ ſufficiẽs cã mortꝫ aiẽ me. ſicut homicida ẽ ſufficiẽs cã mortꝫ corpis. Quare cõcedo qđ vlteriꝰ dr̃. ſcz qđ ẽ manifeſte falſum. imo falliſſimũ. q ſimplex fornicatio ſit ḡuius pctũ homicidio. q̃re negat ꝓña. q nõ aggũat pctũ. ꝓt maꝫ nocumẽtũ intentũ. ſ. z cui aliqs eſt cã ſufficiens. Propterea homicidiũ z fornicatio nõ ꝙparant bñ adinuicẽ penes nocumẽtũ. qz vt patuit vnũ hz ſpem ex nocumento. alterꝫ nõ. ſz ex delectatiõe inordinate q̃ſita. Dictũ ẽ ãt. q qñ duo pcã ꝙueniũt in h̃ q trahũt ſpem a nocumẽto intẽto. tũc ḡuius ẽ qñ nocumentũ ẽ ḡuius. Patz igit. q hec rõ multiplr deficit z intentũ nullaten⁹ oñdit. Nec obſtat q dictũ eſt ar. p̃cedẽti. q ſi nocumentũ ſeq̃t ꝑ ſe. z etiã nõ intendat nec cogitet. tũc pctũ directe aggrauat. qz vt prz h. tale nocumentũ (ſcz ſpualis mors alie mulieris) nõ ſeq̃t ꝑ ſe ad ſolicitatiõem. vel etiã opus fornicatiõis. qz nõ ẽ cã eius. ſed ꝙſenſus mulieris cuius eſſe nõ ꝑt eſſe cauſa.

¶ Utrũ ſm ꝺitiõem ꝑſone in quã peccat attenditur grauitas peccati

I

Ad nonũ ſic. ꝓcedit. Uidet q ſm ꝺitionẽ ꝑſone in quã peccat peccatũ nõ aggrauet Si enim h̃ eẽt marie aggrauaret ex h̃ q aliqs peccat in aliquẽ virũ iuſtũ z ſanctũ. ſz ex h̃ nõ aggrauat pctũ. minꝰ enim ledit ex iniuria illata ꝯtuoſus q̃ eqnimiter tolerat q̃s aliꝰ q etiam interꝰ ſcãdalizati ledunt. g̃ ꝺitio ꝑſone in quã peccat nõ aggrauat pctũ ¶ ℗. ſi ꝺitio ꝑſone aggrauaret pctũ. marie aggrauaret ex ꝓpinqtate. qz ſic tullius ꝺr in paradoxis. in ſeruo necãdo ſemel peccat in patris vita violãda multa peccãt. ſz ꝓpinqtas ꝑſone in quã peccat nõ videt aggrauare pctũ. quia vnuſq; ſcz ſibi ꝑſi marie ẽ ꝓpinquus. z tñ minꝰ peccat q aliq̃d dãnũ ſibi infert q̃s ſi inferret alteri. puta ſi occideret equũ ſuũ q̃ ſi occideret equũ alteriꝰ. vt

simplex fornicatio nullo modo ẽ grauis homicidio.

ar. iij.

ꝓz ꝑ ꝓhm i v. ethi. g̃ ꝓpinqtas ꝑſone nõ aggrauat pctũ. ¶ ℗. ꝺitio ꝑſone peccãtis ꝓcipue aggrauat pctũ rone dignitatis vel ſcie. ſm illud lap vi. Potentes potẽter tormẽta patient Et luce. xij. Seruꝰ ſcies volũtatẽ dñi z nõ faciẽs. plagis vapulabit multis g̃ pari rõne ex ꝑte ꝑſone in quã peccat magis aggrauaret pctũ dignitas aut ſcia ꝑſone in quã peccatur ſz nõ videt grauꝰ peccare q̃ facit iniuriã ꝑſoneditiori vel poteriori q̃ alicui paupi. qz nõ ẽ ꝑſonar⁹ acceptio apud deũ. ſm cuꝰ iudiciũ grauitas pctĩ penalẽ. g̃ ꝺitio ꝑſone in quã peccat nõ aggrauat pctũ

¶ Sz ꝓtra ẽ ꝓ in ſacra ſcriptura ſpecialr vituperat pctũ qđ ꝓtra ſeruos dei ꝓmittit. ſicut ꝺr iij. reg. xix. Altaria tua deſtruxerũt. z ꝓphetas tuos occiderũt gladio. Uitũperat etiã maxie pctũ ꝓmiſſuꝫ in ꝑſonas ꝓpinqs. ſm illud michee. vij. Filiꝰ ꝓtumeliaz facit patri. filia ꝓſurget aduerſus matrẽ ſuã. Uitũperat etiã ſpecialr pctũ qđ ꝓmittit in ꝑſonas in dignitate ꝓſtitutas. vt ꝓz Job. xxxiij. Qui ꝺr regi apoſtata. q̃ vocat duces impios. g̃ ꝺitio ꝑſone in quaz peccat aggrauat peccatum

¶ Hic q̃rit de q̃dam alia circũſtãria q̃ ſe tenet ex ꝑte obiecti. An ſcz ꝑ ꝺitiõem ꝑſone in quã peccat. pctũ aggrauet An videlicz ḡuius peccet. q peccat ꝓtra ꝑſonam magis dignã vel ſibi magis ꝓiunctam

¶ Rñdeo dõm. q ꝑſona in quã peccat ẽ qđãmõ obiectũ peccati. Dictũ ẽ ãt ſupꝛ. q ꝓma grauitas pcti attenditur ex parte obiecti.

¶ Doctor in hoc ar. ꝓmo inuit vnã ꝺcõnẽ rñſiuam. Secõ explicat de q̃b; ꝺitionib; itelligat. ibi Et q̃ qđ ꝺcluſio formalr rñſiua. quã ℗. nõ ponit. ſz ipam ꝓbat ẽ iſta. Per ꝺitiõem ꝑſone in quã peccat. pctũ aggũatur. Probat. ꝓma ḡuitas attẽdit ex ꝑte obiecti. ſz ꝑſona vel ꝺitio ꝑſone ẽ qđãmõ obiectũ pcti. igit aggũat (ſcz tã q̃ circũſtãria tenens ſe ex parte obiecti) Maior patuit ar. 3°. ¶ Nota ãt circa minorẽ. q ℨ Doc. nõ ꝺr q ꝑſona ſit obiectũ abſolute. ſz ẽ qđãmõ obiectũ pcti. Nã ſz circumſtantia ſit aliq̃liter volita z variet obiectũ in ꝓpatiõne ad rõem z qñq; addit ſpeciale inordinatiõnem. Nõ tñ hz ſe vt obiectũ moriuũ qñ ẽ circũſtãria facies maliciã. nec dat ſpem actus. ſz vt dictũ ẽ det ſpem deformitatꝫ. Sicut ꝓz q homicidiũ nõ hz ſpẽz homicidij a ꝑſonatu ſz ab hoie. Perſona em̃ ꝓcat quandã ꝺitiõem hois ꝓnentem ad dignitatẽ. ita q idẽ ſit dicere. vtr ſm ꝺitiõem ꝑſone aggueꝭ pctũ. z an ſm circũſtantiã q̃ ẽ ꝑſonar⁹ hois aggũetur. Nõ ẽ igit ꝑſona formalr (. i. ꝺitio hois) obiectũ actus. ſz qđãmõ. i. tenens ſe circa obiectũ actus. Et ꝑ talis circũſtantia vt hz rõem obiecti (voluntatꝫ ſaltẽ) dare nouã ſpem mortis Sicut interficiẽs ſacerdotẽ ꝓmittit nõ ſolũ homicidiũ. ſz z ſacrilegiũ. qz obiectũ huꝰ interfectionis nõ ſolũ ẽ hõ. ſz etiã ſacerdos quẽ occidẽdo qs facit irreuerentiã rei ſacre. Et ꝑ h̃ talẽ circũſtãtia vt tenet ſe circa obiectũ. ſcz hoiem z vt facit ſpeciale repugnantiã alteriꝰ ſpẽ z rõnis. ꝙſtituit ſacrilegiũ. Simili⁹ iterfectio patris. hz ꝓ obiecto hoiem cũ ꝺitiõe ſpecialr repugnãte. et ſic eſt ſpeciale z ḡuius pctũ q̃ homicidiũ ſimplex. quare Doc. ꝺr q ꝑſona ẽ qđãmõ obiectũ. etiã capiendo ꝑſonã formalr. ſcz ꝓ ꝺitiõne hois Licet em̃ interficiẽs ſacerdotẽ vel patrẽ vellet q nõ eſſet ſacerdos vl pater. Tñ ſimplr vult interficere patrem rẽ.

¶ Ex quo qđẽ tãto attendit maior grauitas i peccato quãto obiectũ eiꝰ ẽ ꝓncipalioꝛ finis. fines aũt ꝓncipales hũanoꝝ actuũ ſunt tres ipe. hõ z primus q̃cq̃d em̃ facimꝰ. ꝓpter aliq̃d hoꝝ facimꝰ. q̃uis etiã hoꝝ triũ vnuz ſub altero ordinet. Potest igit ex ꝑte hoꝝ triũ ꝙſiderari maior vel minor grauitas in peccato ſm ꝺitionẽ ꝑſone in qua peccat

¶ Hic ꝓſequẽs ℗. explicat illã ꝺcõnẽ rñſiuã q vnam aliã ꝺcõnẽ vel hoc attendant ille ꝺitiões aggũantes. z q̃ ſint. vl quot ſint tales ꝺitiões in cõi aggũantes. vtruz qz ſartoꝛ. vel ſutoꝛ. vel piſtoꝛ. ita q ſit ḡuius pctũ interficere cocũ q̃ cellerariũ rẽ. Et habebit q nõ. q̃cq̃ ꝺitiones ꝑſone vel hois aggrauãt. ſz certe aliq̃. Vñ Doctoꝛ ꝓmo ponit illã ſcdam ꝺcõnẽ explicatiuã ꝓme. z ꝓbat cã in cõi. ſcdo in ſpeciali ſm qualibet eaꝝ ꝑtẽ. ibi. Primo q̃dem rẽ. Cõclusio igit ſcda explicatiua ꝓme ẽ talꝫ. Ex ꝑte rei. ſcz dei. ipius hois peccãtis. z ex ꝑte primi ꝑ ꝓximi ꝑ ꝓximi ꝺerari maioꝛ vl minoꝛ ḡuitas in pctõ rone ꝺitionis. z ſm ꝺitiõem ꝑſone in qua peccat. Sic videlicz. q nõ ſm quãcũq; ꝺitionem. ſed ſm ꝺitiõem q̃ attendit in habitudine ad iſta tria aggũet pctũ. ita q ſi peccat in ꝑſonã rone ꝺiunctionis maioris vl minoris ad iſta. tunc ẽ maius vl minus peccatum grauitate ſumpta ex iſtis ꝺictionib; attẽtis in habitudine ad iſta tria. ita q alie ꝺictiones nõ attente in habitudine ad iſta tria. vel q̃ nõ mutant habitudinẽ ad iſta tria ſunt indifferẽtes. ſicut piſtoꝛ vel molitoꝛ nõ variant habitudinẽ ad deũ vl primũ vel hoiem ipm vt ſic fozmalr. qz piſtoꝛ. Probat g̃ ꝛcklo iſta ꝓmo cõmuniter. ſupponẽdo q grauitas attendat ex parte obiecti. z ꝓſequens ex maioꝛi ꝺitiõne obiecti. ar. tenditur maioꝛ grauitas. Tunc ſic arguitur. Ex obiecto rãto attendit maioꝛ grauitas in peccato (ſupple z ex ꝺitiõne obiecti ſm quã ꝓcernit ꝓncipaliorẽ finem) q̃nto obiectũ eius eſt ꝓncipalioꝛ finis. ſed ꝓncipales fines humanoꝝ actuũ ſunt deus. ipe hõ z ꝓximꝰ. igit ex ꝑte hoꝝ triũ rẽ. vt ꝺr ꝛcklo. Ita videlz. q ſi eſt ꝺitio ꝑſone rõne cuius magis attinet deo. tũc eſt ḡuius. Si magis ipi hoi. iterũ maius q̃ ſi nõ eſſet ꝓtra ꝓiunctam iſtis rẽ. Maioꝛ iſta ꝓz ex ar. iij. qz ex obiecto attendit grauitas incẽtum finis z motiꝫ. g̃ ſi eſt maioꝛ finis z maioꝛ grauitas. Et q ꝓſequẽs ſi eſt ꝺitio rarone cuius pctũ altioꝛi fini repugnat. tunc pctũ aggrauat. Et ſi eſt ꝺitio q̃ ex ꝑte obiecti addit ſpeciale deformitatẽ. Tunc aggrauat ſup ꝓpriam ſpem manentẽ addendo ſpeciale deformitatẽ alteriꝰ pcti. Sicut dictũ eſt de interfectiõne ſacerdotꝭ. q̃ manẽs homicidiũ efficit cũ hoc ſacrilegiũ. qz altioꝛi fini repugnat. ſcz deo. Nam male tractãdo rẽ deo conſecratam redũdat directe in iniuriã dei. Et de his ſupra. Minoꝛ patz. qz quicq̃d hõ facit ꝓter aliq̃d hoꝝ facit. ſcz imediate. q̃uis q̃d qđ ꝓter vnũ facit imediate. poſſet eẽ ꝓpt aliud ꝓncipale z finale. ¶ Unde notat Doc. circa hoc. q ſunt qđã tres fines. ſed nõ ex equo ſe habẽtes. quaſi vnus ſit ita ꝓncipalis ſicut alius. ſed ſunt ſubordinati. ſcz in veritate z ex natura rei. Etiã ſi homo ſea deo ſubtrahat. vl in ꝓximo vel in ſeipo vltimũ finem peccando ꝓſtituat. tamẽ in veritate ſunt ſubordinati. Patet igitur ꝛcluſio. q ſm ꝺitiones ꝑſone ſm quas pctũ repugnat altioꝛi fini. pctũ aggrauat. quia hmõi ꝺitiones accipiunt in

Universidad de Deusto
Biblioteca

rõne obiecti z p ꝓsequẽs ꝑt dare nouã spẽm deformitatis. q̃ tñ qñq̃ se hz ad ꝓzem vt spes ad genus. vt sacrilegiũ ad furtũ vt homicidiũ. vt sup. q. xvij. dictũ fuit. Iz em̃ fur nõ intendat iniuriari loco sacro. tñ furto suo ꝓiungitur iniuria loci sacri que est volita p accẽs saltem. Et ita hz se in rõne obiecti z specialr facit actum rõni repugnare. Sz z hec ꝓclusio opus hz explicatõne. qz vt res iaceet in ſra adhuc nõ habẽt q̃ sint ille ꝓditões ꝓsone ꝑm q̃s attẽdit maior repugnãtia ad illos fines. Tũc ibi

¶ Primo qdẽ ex pte rei. cui tãto magis aliq̃s hõ ꝓiungit q̃to ẽ ꝑstuosior vl̃ reo sacratior. z iõ iniuria tali ꝓsone illata magis redũdat in deũ. ꝑm illd zach. q. Qui vos tetigerit tangit pupillã oculi mei. Unde tñ fit grauior ex h̃ q peccat in ꝓsonã magis deo cõiunctã vel rõne ꝑtutis vel rõne officij

¶ Probat specialr illã ꝓclusionẽ ꝑm quãlibet ei⁹ partem. scz quare ꝑm aliã q̃ndam tẽ ad deũ attendat maior grauitas. z q̃re ꝑm maiorẽ ꝓiunctionẽ ad peccantẽ. z q̃re ꝑm maiorẽ habitudinẽ ad primũ. Unde ꝓmo ꝓbat ꝓmaz parrẽ. scdo scdam. ibi Ex pte etiã suiꝓsi⁹. tertio tertiã. ibi Ex parte vero proximi. Ex parte igit dei ꝓmo petñ fit grauius ex hoc q peccat in ꝓsonã deo ꝓiunctã. vel ratõe ꝑtutis vel rõne officij. Ex q̃ habẽt q ꝓditio ꝓsone rõne cui⁹ hz habitudinẽ q̃ndam ad deũ aggrauat. Et ꝓbat sic. rõne illius petñ fit grauior. rõne cuius iniuria magis redũdat in deum. sed rõne ꝑtutis vel officij iniuria magis redũdat in deum. igit zc. Maior nota. qz iniuria dei. z petã in deum sunt grauissima. q̃ illud qđ participat iniuriam dei. est etiã eo grauius. Minor ptz. quia homo quãto ꝑtuosior vel sacratior tanto magis deo cõiungitur q maiorẽ assimilatõem. z pticipatõem sue bonitatis z excellentie. igit iniuria illi facta q̃ius accedit ad iniuriã dei. quãto ille est deo similior. Quasi arguat. peccando ꝓtra quãcũq̃ facturã dei peccat ꝓtra deum. vt patuit supra. q̃ quãto peccat ꝓtra maiorẽ facturã. z deo simiorẽ. eo magis peccat. Et ꝓbat illa minor etiã auctoritate Zacharie 2°. Qui vos tetigerit zc. Cõsequnt cũ ꝺ

¶ Ex pte etiã suiꝓsi⁹ manifestũ ẽ q tãto aliquis grauius peccat quãto aliq̃s magis in ꝓiunctã ꝑsonã seu naturali necessitudine. seu bñficijs. seu quacũq̃ ꝓiunctione peccauerit. qz videt in seipsũ magis peccare. z p tãto grauior peccat. ꝑm illud eccl. xiij. Qui sibi neq̃ est cui bonus erit.

¶ Explicat z ꝓbat scdam partem scde ꝓclonis. scz q tanto aliq̃s grauius peccat. quãto peccauerit in ꝑsonam magis ꝓiunctã. seu naturali necessitudine. seu bñficijs. seu quacũq̃ ꝓiunctõe. Et arguitur sic. Quãto aliq̃s magis in seipm peccat (scz in his q̃ suo arbitrio nõ subsunt) tanto grauius peccat. sed peccãdo in magis ꝓiunctos magis in seipm peccat. igitur zc. Maior nõ ꝓbatur hic. nisi ex auctoritate sapientis. vt in ſra. Sed potest hãberi probatio ex 2ª 2ᵉ. q. xxvj. ar. q̃rto. et q. lxiij. ar. v. quia debet seipm maxime diligere. ergo faciendo ꝓtra seipm maxime peccat. quia maxime ꝓtra ordinẽ charitatis. inde ẽ q interficiens seipm maxime peccat. ¶ Circa istas duas explicatõnes est dubiũ. q̃t q̃dem satis ꝓstat. q stando in vno ordine. scz in habentibꝫ ꝓiunctionem ad deum q nunc petñ sit grauius qđ fit ꝓtra eum. qui est magis ꝓiunctus deo. Sed compando istos duos ordines et duas ꝓiunctões z ꝓditões adinuicem. sic q vnus peccet ꝓtra ꝑsonã magis ꝓiunctã deo. alius vero ꝓtra ꝑsonam magis ꝓiunctã sibi. ita q vnus occidat sacerdotez. alius patrẽ suũ carnalẽ. quis amplius vel grauꝫ peccat

Ad hoc posset videri post Doc. sanc. 2ª 2ᵉ. q. xxvj. ar. q̃rto et septio. et. q. lxiij. ar. q̃nto. q plus peccat peccãs in eum que plus tenetur diligere ex charitate. vt tam tactũ est. sed ꝓstat ex ar. vij. q. xxvj. ibidem. q homo tenet plus diligere sibi magis ꝓiunctũ ꝑm carnalem originẽ q̃ meliorem z magis ꝓiunctũ deo (ꝑsertim pro hoc statu) ꝑa charitas semp elicit actum ꝑm ratõnem z ꝓditõem sibi similis gentis. qui fortius diligit magis ꝓiunctos. vt ibidem ad longũ habetur. Quare peccare in valde ꝓiunctos ꝑm naturalẽ originẽ videtur grauius. Nisi forte ex altera parte esset magnus excessus. sicut si q̃s interficeret talẽ in cuius interitu valde lederet respublica. Est em̃ vtilitas rei publice ꝓferenda z sibi ipi z parenti. Et hoc videtur notasse Doc. san. 2ª 2ᵉ. q. xxxj. ar. iij. ad ꝑmũ z tertiũ. vbi dr parentes in recõpensandis beneficijs sunt omnib⁹ alijs ꝓferendi. nisi necessitas ex altera parte ꝓponderaret. sic ꝓportionabiliter in ꝓposito. Unde Richardus in tertio dr. q licet pater spũalis magna det. nõ tamẽ ita vere est causa beneficij qđ intendit. cum nõ det filio illud beneficiũ nisi ministerialr. Pater aũt carnalis dedit filio esse naturale. sicut causa efficiens. z beneficiũ nutritõis z doctrine. Notat aũt magis deberi patri spũali ꝓpter statum. beneficiũ z etiã subsidiũ. Hec ille z bene. ¶ Nec obstat vt videtur q peruriens clericũ efficitur irregularis. quia irregularitas nõ respondet gravitati culpe. sed alicui ꝓditioni agentis vel patientis minus quãdocz aggrauanti. vnde z irregularitas incurrit sine omi culpa. vt patuit supra q. xx. ar. q̃nto ad quartũ. ¶ Sz melius ꝓsiderãti videt distinguendũ. ita q interfectio patris z sacerdotis habẽt se sicut excedentia z excessa. Nam vt iam ꝓbatum ẽ occisio parentis grauior est. quia contra magis ꝓiunctam ꝑsonã. z ꝓtra maiorẽ benefactorẽ. z ꝓtra speciale ꝓceptuz de honoratõne parẽtum. z ꝓtra eum quẽ plus diligere tenetur. Sed ex altera parte occisio sacerdotis ꝓponderat incẽtum incidit deformitas sacrilegij. que attẽdit penes irreuerẽtiam rei sacre. Et quia facit illam occisionẽ esse ꝓtra altiorẽ finem. s. deum. vnde z paricidiũ z interfectio sacerdotis includunt homicidiũ. Et supaddunt specialr les ꝓditões que ꝓstituũt aliam spẽm deformitatis (scz q̃ꝑt ex homicidio z paricidio nõ sint due spẽs. sed due deformitates generis z spẽi) Et he deformitates homicidio addite habent se vt excedens z excessum. Et verum q̃dem est. q irregularitas vt sic nõ arguit culpã nec maiorem culpam. sed tamẽ sacrilegiũ qđ in ꝓposito irregularitas ꝓsequitur. vide 2ª 2ᵉ. q. xcix. ar. ij. vbi dr q sacrilegium est speciale petñ zc. Tunc ibi

¶ Ex pte ꝺo primi tãto grauꝫ peccat quãto peccatũ plures tãgit. z iõ petñ q fit in ꝑsonã publicã puta regẽ vel ꝑncipem q̃ gerit ꝑsonã totꝫ multitudinis. ẽ grauꝫ q̃z petñ qđ ꝓmittit ꝓtra vnã ꝑsonã ꝑticularem. vñ specialr dr ex ꝺo. xxij. Principi populi tui nõ maledices. Et silr iniuria q̃ fit alicui famose ꝑsone videt esse grauior ex hoc q in scandalũ z intribulatõem plurimoꝝ redundat.

¶ Cõfirmat tertiã partem scde ꝓclonis. scz ex pte

proximi. peccatũ qđ fit in ꝑsonam publicam z magꝭ famosam. puta regem vel ꝑncipem. qui gerit ꝑsonam totius multitudinis est grauius q̃ peccatũ qđ fit ꝓtra vnam ꝑsonam ꝑticularem. Arguitur sic. peccatũ tanto grauꝫ est quanto plures tangit. sed ista peccata sunt hmõi. igit zc. Maior nota. quia si est gue. quia ꝓtra vnũ. multo grauius est si ꝓtra plures zc. Minor probatur. quia ꝑsona publica gerit ꝑsonam totius multitudinis. z ꝓtra eum peccãdo. peccat ꝓtra multitudinẽ. Similr peccatũ ꝓtra ꝑsonam famosam redũdat in scandalũ z tribulatõnem plurimorum. igitur zc. Et ꝓbatur etiã auctoritate Exo di. xxij. vt in littera.

Argumẽtũ in cõtrariũ probat oẽs tres explicationes scde ꝓclusionis. quasi argueret. ꝑm illud sumitur maior gravitas. ratõne cuius peccatũ ꝑsertim vitupera tur. sed hoc fit ꝑm ꝺitões ꝑsone nõ quascũq̃. sed tres ꝑm quas est habitudo ad tres fines. scz deũ. �proximum ip sum z proximum zc.

¶ Ad ꝑmũ g ꝺm. q ille q̃ infert iniuriã ꝑtuoso q̃tũ ẽ in se turbat eũ z interi⁹ z exteri⁹. ꝯ q ille interius nõ turbet. ꝓtingit ex eius bonitate q̃ nõ diminuit peccatũ iniuriantis

¶ Ad maiorem dico. q imo maxime aggrauat. quia quis peccat ꝓtra virum iustũ z sanctũ (capiendo maxime ꝑ ꝑsertim) quia sanctitas z ꝑtuositas aggrauant q̃dem. sed nõ magis omnib⁹. quia vt dictum est maior peccatũ aliquo modo est qđ fit ꝓtra magis ꝓiunctum zc. Ad minorẽ. negat q nõ aggꝫuetur. quia peccat ꝓtra iustum z sanctũ. Ad ꝓbationem dr. q si minus ledat iust⁹ ex iniuria sibi illata. hoc nõ est ex parte peccãtis. qui eum turbat quãtum in se est intus z extra. sed hoc est ex bonitate z bona dispositõe sancti z ꝑtuosi. qui nõ vincitur a malo. Et est omino ꝑter intentionem. imo ꝓtra intentionem iniuriantis saltem a ꝓposito. q ipe nõ ledatur interius. sicut z peccatũ ꝑsequutoꝝ martyrũ nõ diminuitur. quia sancti martyres p martyriũ ꝑsequuti sunt coronam Nam hoc fit ꝑter z ꝓtra intentionem tyrannoꝝ. vt hz D. sanc. ꝑma pte. q. xix. ar. ix. ad ꝑmum. Et in ꝑmo scripto dis. xlvj. arti. scdo ad tertium.

Ad scꝺm ꝺm. q nocumẽtũ qđ q̃s sibi ꝑsi infert in his q̃ subsunt dominio ꝓprie volũtatis sicut i rebus possessis. hz minꝰ ꝛc pctõ q̃z si alteri inferat. q̃a ꝓprie volũtate h̃ agit. ꝯ in his q̃ nõ subdunt̃ dominio volũtatis. sicut sunt naturalia z spiritualia bona est grauꝫ petñ nocumẽtũ sibi ꝑsi inferre. grauꝫ em̃ peccat q occidit seipsũ q̃z q occidit alterꝫ Sz qz res ꝓpinquoꝝ nostroꝝ nõ subdũt̃ volũtatis nostre dominio. nõ ꝓcedit ratio q̃tũ ad nocumẽta rebus illorum illata. q circa ea minus peccetur nisi forte velint vel ratum habeant

¶ Ad maiorẽ dico z sic. quia maxime aggrauat ex ꝺitione ꝑsone que est ꝓpinquitas z ꝓiunctio ad peccãtem. Et de auctoritate Tullij que vera est. patuit ar. vij

Minor negatur. s. q ꝓpinquitas nõ aggrauet. Ad ꝓbationem dico distinguẽdo illam. z tamẽ minus peccat qui aliqđ ꝺamnũ sibi infert q̃z si inferret alteri. Distinguitur illa. Est ꝺamnũ in re q̃ subest libero arbitrio hois et est in eius potestate Et de illa ꝺicedo. q minus peccat facies sibi ꝺamnũ q̃z alteri Et ratio habetur in solutõe qz ꝺamnũ alterius ẽ magꝭ iniustũ q̃z ꝺamnũ ꝓprium. Nã pctã opposita iustitie hñt ꝑsiderari ex inuolũtario. Nã si q̃s etiã alius hõ patiat a me ꝺamnũ volũtarie. nõ patit iniustũ formalr. qz vt habet ꝺnto ethicoꝝ. et 2ª 2ᵉ. q. lix. ar. ij. nullus patit iniustũ volẽs. qz ergo inferẽs sibi ꝺamnum infert volũtarie. z patit volũtarie. ꝛsequens est ꝑm phm in ꝺnto ethicoꝝ. q nõ patiat formalr iniustũ. Et q minus peccat in his q̃ subsunt sue voluntati z protestati. Dicit aũt notãter. minus peccat. qz etiã si q̃s nõ facit sibi iniustitiã. exponẽdo bona sua. tñ ꝓt peccare non ꝓprie ꝓtra iustitiã. sed ꝓtra charitatẽ sui ipsi⁹. z ꝓtra liberalitatem. vt ꝺe. q. ꝺigo. q peccat inordinate exponẽdo. z de tali re. ꝓbat exemplũ scz. de equo. Sed aliud est ꝺamnũ in re q̃ nõ subꝺit dominio volũtatis. vt sunt bona naturez bona gre. Et de illis negat. q inferẽs sibi nocumentũ vt ꝺã num. in talib⁹ minus peccat. qz tenet se maxime diligere sibi volẽdo talia bona. z q̃ sibi facies ꝺamnũ in talibus maxime peccat. Sicut ptz de eo q se occidit. vt ptz 2ª 2ᵉ. q. lxiij. ar. ꝺnto. Nec minor. ꝓbat de illis reb. qz equus ẽ sub potestate. z q̃ ꝑt dare vbi vult. sz vita sua naturalr vel spũalis nõ est in potestate sua. sz ꝺei. ꝺare em̃ equũ alteri. vl̃ pati ꝺamnũ in equo vt sic. nõ hz rõem peti. sicut nec pati iniuriã. sz facere iniuriã. qz igit sibi inferens ꝺamnum nõ facit iniuriã sicut inferẽs alteri (scz in re q̃ subest potestati) ideo vt sic nõ peccat. nisi ꝺamnũ esset inordinatũ z magnũ. Potest em̃ aliq̃s ex rationabili causa meritorie pati ꝺamnũ in re sua. Secus de his que nõ subsunt potestati ꝺominis.

¶ Ad tertiũ ꝺm. q nõ est acceptio ꝑsonaꝝ si deus grauꝫ punit peccantẽ ꝓtra excellẽtiores ꝑsonas. h̃ em̃ fit ꝓpter h̃ q ꝓredũdat in pluriũ nocumentũ

¶ Maior vel assumptũ verum z patebit ꝑma pars ar. sequẽti. scz q ꝺitio peccãtis aggrauat. z ꝺico q etiaz ꝺitio eius q̃ ẽ dignitas vel scia eius in quẽ peccat aggꝫuat. Ad minorẽ subsumptã negat. q nõ ꝑ̃ cuius peccet q̃ facit iniuriã ꝑsone ꝺitioꝝ vel potẽtioꝝ rõne altioris loci quẽ obtinet in cõmunitate. rõne cuius sunt magis honorãꝺi ad sensum statim ꝺicendũ. Ad ꝓbationem ꝛcedit q nõ est ꝑsona acceptor deus. ad sensum quẽ hz Lapolus. qz peccantẽ ꝓtra excellẽtiorẽ ꝑsonaz ꝑ̃ cuius punit et magis imputat hoc petñ. qz inordinati⁹ z ꝑ̃ cuius ẽ petñ Negat igit ꝛña. ¶ Nota q hoc argumentũ duo iplicat Primũ. an deus sit acceptor ꝑsonaꝝ. de hoc 2ª 2ᵉ. q. lxiij. ar. ꝓ. ad 3ᵐ. Et Lapolus hz de hoc in 2°. ꝺist. xxviij. ad ꝑmũ. ꝓtra scdam ꝛcdonẽ. Uer est. vt Aplus loquitur. q̃a nõ ꝺat munera sua ꝑm nationẽ vel statũ. aut aliquã prerogatiuã ꝑsonalẽ zc. Si vero accipiat acceptio ꝑsonarũ simplr. ꝓ ꝺilectõe qua vnũ alteri omino sibi. ꝑelegit seu ꝓꝺiligit. eiq̃ grãs z ꝺona largit. q̃ alteri denegat. nõ optz hãc a ꝺeo excludere. sz cũ aplo ꝛfiteri. q cuius vult miseretur. z quẽ vult ꝺurat zc. ¶ Secundũ ꝺubiũ est. An peccans ꝓtra ꝺiuitem peccet. cuius q̃ contra pauperem. Ad hoc ꝑt ꝺici ex Doc. sanc. qꝺlibero. x. ar. vij. q sic ceteris paribꝫ. Sed est ꝺuplex honor. z p ꝛsequens ꝺuplex petñ ex inhonoratõe alicuius. Unus qui ꝺeberur alicui magꝭ honoratõne suiꝫ ꝑsius propter ipam virtutẽ. z ad hunc ꝺiuitie nihil faciunt. Et si talis honor alicui ꝓpter ꝺiuitias exhibeatur. erit attentio ꝑsonarum. sicut ꝛmẽdatio

Universidad de Deusto
Biblioteca

er huiusmodi. Alius honor alicui debetur ꝑ̃ statũ quẽ habet in republica. z quia in terrena republica diuites statum obtinent altiorẽ. ideo ciues celestis Hierusalẽ. quaꝫ si in babylonia ꝑegrinates debent eis inter quos ꝑseruãtur morem gerere. Et sic diuites honorare illis dũtaxat honoribꝫ. qui ad exteriorẽ ꝓuectum ꝑtinent licitus ẽ. Idẽ innuit Doc. sanc. 2ª 2æ. q. lxij. arti. tertio. Ptz igitur. q̃ in iurians diuti. in his ꝑcipue que ad exteriorẽ ꝓuectum ꝑtinent ꝯ̃ius delinqt. qz in his tenet eũ magꝭ honorare

¶ Utr. ꝑpter magnitudinẽ ꝑsone peccantis aggrauetur peccatum.

Ad tertiũ sic ꝓcedit. Uidet q̃ magnitudo ꝑsone peccãtis non aggũet pctũ. Dõ enĩ marime reddit magnus ex hoc q̃ ꝛo adheret. ꝑ̃ illud Eccl. xxv. q̃ magnus ẽ q̃ inuenit sapientiã z sciam. sed nõ est sup timentez ꝛum. sed quãto aliquis magis ꝛo adheret tãto minus imputatur ei aliquid ad pctũ. Dicit enĩ y. paral. xxx. Dñs bonus ꝑpiciabitur cunctis qui in toto corde req̃runt dominũ ꝛum patrũ suorum. z nõ imputabit eis q̃ minus sanctificati sunt. g̃ peccatũ nõ aggũatur ex magnitudine ꝑsone peccãtis. ¶ Ꝑ. nõ est ꝑsonaꝫ acceptio apud deum. vt dr Roma. ij. g̃ nõ magis punit ꝑ vno z eodem peccato vnum q̃ alium. nõ g̃ aggũat pctũ ex magnitudine ꝑsone peccãtis. ¶ Ꝑ. nullus dz ex bono incõmodũ reportare. reportaret aũt si id qõ agit magis ei �somputaret ad culpã. g̃ ꝑpter magnitudinẽ ꝑsone peccãtis nõ aggũatur pctũ. ¶ Sed ꝓtra est qõ Isidorus dr in ij. de summo bono. Tanto maius cognoscit pctũ esse q̃to maior qui peccat habetur

¶ Queꝛit de quadam alia circũstantia ex qua variatur grauitas peccati. z attendit inequalitas peccatorum que est ꝛ ditio peccãtis. Et queꝛit. An magnitudo peccantis aggrauet peccatum.

¶ Rndeo dõm. q̃ duplex ẽ pctũ. Quoddã em ex surreptõe ꝓueniẽs ꝑpter infirmitatẽ hũane nature. z tale pctũ minus imputat ei q̃ est maior in ꝓtute. eo q̃ minus negligit hmõi pctã reꝑmere. q̃ tñ omino subterfugere infirmitas hũana nõ sinit.

¶ In isto articulo Doc. sanc. respondet ad q̃situm ꝑ distinctiõem de duplici peccato. z ꝑm hoc ponit duas cõclusiones respõsiuas. illi duplici peccato cotrespõderes. scõam ibi. Alia vero peccata ꝛc. Dicit ergo q̃ duplex est peccatũ. quoddã est ex surreptõne ꝓueniens ex fomite z infirmitate nature humane. qõ ad plenum nõ possum⁹ vitare. ꝑ hoc statu. Conc'usio ꝓma. quo ad hoc mẽbrũ peccatũ tale. minus imputat ei qui est in maiori virtute.

¶ Nota aũt q̃ hanc ꝛclusionẽ posset quis male intelligere. quasi si maior in virtute ꝛmittat pctũ equale cũ cõmisso a minus virtuoso. q̃ equale pctũ ex surreptõe minus imputetur magis ꝓtuoso. Sed ille nõ est sensus cõclusionis. sed iuxta dicta in quarto ar. qz ꝓtus maior cohibet etiam minores inordinatones. z studet eas statim excludere. imo nõ mozat nec ꝛplacet sibi in venialibus. Quare z apud aplm. venialia ꝓfectoꝛ. vt infra patebit q. lxxxix. ar. ij. computantur stipulis Et ergo vult D. san. q̃ venialia maioꝛ in ꝓtute sunt leuioꝛa. z ꝑ ꝛsequẽs minus imputant. Nam oportz hic supponere ex dictis etiam arti. scõm. q̃ nec venialia sunt equalia. sed aliqua maioris adherentie. z fiunt cũ maiori affectu z magꝭ imanisque in venialibꝫ. ¶ His notatis ꝓbat ꝓclo ex Doct. sanc. Illud pctũ alicui minus imputat. q̃ cum vitari omino nõ ꝑt. tũ statim curat ipm reꝑmere z minus negligit ipm excludere. Sed pctũ ex surreptõe ꝓueniens est hmõi in his que sunt maioris ꝓtutis z ꝓfectõnis. igitur eis minꝰ imputatur. Maioꝛ patz de se. quia sunt minus voluntaria. ex quo nõ ꝑt vitare omino. z cũ hoc statim excludit. Minoꝛ ptz ex ar. q̃rto. quia maioꝛ ꝓtus minus patitur etiã paruã maliciam ꝛc. Et ꝑ ꝛsequẽs illa venialia sunt minoꝛa. nimirũ aũt. q̃ minus imputentur. ¶ Nota aũt q̃ si ꝙs delectet in hmõi venialibꝫ iam nõ ꝓueniũt solum ex surreptõne. sed quãdoq̃ ex imperio rõnis. Et talis in quo sic ꝓueniũt. nõ est magne ꝓtutis. quia magna virꝫ tus detestatur etiam minima ꝛc.

¶ Alia ꝛo pctã sunt ex ꝑliberatõe ꝓcedẽtia. z ista pctã tãto magꝭ alicui ꝛputant q̃to maioꝛ ẽ.

¶ Hic ꝛsequẽter ponit scõam ꝛclusionẽ responsiuã. et deinde eam ꝓbat multiplr. ibi. Et hoc ꝑt esse ꝛc. Ꝓcꝰ mittit huic ꝛclusioni scõm membrum distinctõis. Alia sunt pctã ex deliberatõe ꝓcedẽtia. Cõclusio q̃ ad ḣ mẽbꝛũ. Talia pctã tãto magꝭ alicui ꝛputãt. q̃to maioꝛ ẽ Et ꝛtelligit etiã de q̃cũq̃ maioritate qua hz a deo vt patebit

¶ Et ḣ ꝑt eẽ ꝑpter q̃ttuoꝛ. Prio q̃dẽ. qz facilius ꝑnt resistere pctõ maioꝛes. puta q̃ excedũt in scia et ꝓtute. vñ dñs dr Luce xij. q̃ seruus sciẽs volũtatez dñi z nõ faciẽs. plagis vapulabit multis

¶ Nec ꝛsequẽter. ꝓbat scõam ꝓclonem ꝑ q̃ttuoꝛ viꝫ as. q̃ patebũt facilr intuenti. Prima via ẽ maioritas i scientia z ꝓtute. Sic. q̃cunq̃ ꝑ facilꝰ pctõ resistere si faciat pctũ ꝯ̃ius peccat. ꝫ maioꝛes in ꝓtute z scia. sunt hmõi respectu pctoꝝ. q̃ ex deliberatõe fiunt. igit ꝛc. Ꝓbatur maioꝛ. qz ex hoc arguit maiꝰ volũtariũ. ꝫ vbi ẽ maioꝛ volũtas. ibi ꝯ̃ius pctũ. vt cũ dicit fuit ar. q̃rto. q̃ ꝙs deficit in magis difficili. z ad qõ multũ ꝛpellit ab extrinseco. pctũ ẽ leui⁹ Sz maioꝛes ꝓtute facilꝰ ꝑnt vitare. igit si nõ vitẽt ꝫ pctũ eoꝝ magꝭ de q̃erſa volũtate. Minoꝛ ptz. qz ꝓt⁹ z recta cognitio resistere ꝑnt sibi ꝓ̃ijs. ꝫ pctõ z eoꝛ q̃ ẽ in ea pctõ. Uñ ea rõne q̃ ignorãtia excusat scia aggũat in pctis. qz rõne volũtarij Deinde cũ dicit

¶ Scdo ꝓpt ingtitudinẽ. qz oĩe bonũ q̃ aliq̃ magnificat ẽ ꝛi bñficiũ. cui nõ fit ingtus peccãdo. et qz tũ ad ḣ q̃libet maioritas etiã in tpalibꝫ bonis pctũ aggũat. ꝑm illd sapien. vj. Potẽtes potenter tormenta patientur.

¶ Probat candẽ ꝓclonem ꝑ viã maioritatꝭ cuiuscũq̃ ꝫ. sic. q̃cũq̃ peccãdo ẽ magꝭ ingrat⁹ deo. ꝯ̃ius peccat. ꝫ maioꝛes etiã in tẽporalibꝫ sunt magꝭ ingrati deo peccando. igit rõne illi⁹ ingratitudinis magꝭ peccant. Maioꝛ nota. qz sicut ingtitudo ẽ pctũ. ita maioꝛ ingratitudo ẽ maiꝰ pctũ. Minoꝛ ꝓbat. qz oẽ bonũ q̃ ꝙs magnificat. est dei beneficiuꝫ. cui ḣ fit ingratus peccãdo. igit si hz a deo plura beneficia. z ẽ maioꝛ etiã in bonis tpalibꝫ. peccãdo efficit magꝭ ingrat⁹. ¶ Nota ãr ex 2ª 2æ. q̃ ingtitudo respicit bñficia ab alio collata. rõe q̃ aliq̃s obligat ad honorẽ alteri⁹. z ingtitudinẽ. z q̃to sunt maioꝛa bona tãto obligat ad maioꝛẽ ingtitudinẽ. Quare ille q̃ accepit plura beneficia a deo. peccando ꝓtra ipam est magis ingratus ꝛc. Cõsequenter cum' dicit

¶ Ter⁹ ꝓpt spẽalẽ repugnãtiã act⁹ pctõ ad magnitudinẽ ꝑsone. sic si ꝓnceps iusticiã violet q̃ ponit iustucie custos. z si sacerdos fornicet q̃ castitatẽ vouit

¶ Procedit ad idem ꝛcludendũ. via q̃ est magnitudo. rõne cuius aliq̃d alicui speciall repugnat. q̃ alteri vl sibi extra illam magnitudinẽ existenti nõ repugnaret.

¶ Nota aũt q̃ ista aggũatio est ꝑ circũstantiã. nõ vt circũstantia est. sed vt dat spẽm pctõ. z trahit in spẽm. vt patuit ar. ꝓmo. puta. Si sacerdos faciat aliq̃d ꝓtra ꝓceptum sibi datũ vel votum. tunc illa circũstantia ꝛs qs accipitur vt de ꝑ se facies actũ illum repugnare rationi. qz illi circũstantie adiungit esse ꝓtra ꝓceptũ. Et hec tangit Doc. sanc. in de malo. mate. scõa. q. viij. ad q̃ntũ Et mate. vij. q. vij. in corpe. Et sic etiã dictũ fuit articulo ꝓcedẽti. q̃ ꝛ dictio ꝑsone ꝓtra quã peccat accipit in rõne obiecti et dat nouã spẽm. ¶ His notatis arguit sic. Quicq̃d facit specialẽ repugnantiã ad ꝓceptũ dei z rõnem. hoc aggũat pctũ. Sed magnitudo peccãtis. addit z facit in peccato specialẽ repugnantiã ad ꝓceptum dei z rõnem. igit aggũat etiam trahẽdo in aliam spẽm. Maioꝛ nota. ꝙa peccatũ est ꝓtra legem dei z ꝓceptum etiam ecclesie. Minoꝛ ptz. quia esse sacerdotẽ z clericũ in sacris. est circũstãtia addens ad fornicatiõem singulare deformitatẽ ꝑ ꝛri etatẽ ad castitatem. quã sacerdos vouit. Uñ cõmittit nõ simplicẽ fornicatiõem. sed sacrilegiũ. Uñ accedere ad mulierẽ ꝑt esse sine pctõ. sez i matrimonio. z tamẽ in sacerdote nõ potest esse sine pctõ mortali. ¶ Nota aũt circa hec. q̃ circũstantia trahens in aliam spẽm. ꝑ q̃dem aggũare in infinitũ. ꝫ nõ sp. nisi qz facit actũ cẽ ꝯ ꝓceptũ. si ãt nõ faciat cẽ ꝯ ꝓceptũ tũc nõ aggũat i infinitũ. Sicut gule spẽs mutatur ex corruptõne circũstantiaꝝ. z tamẽ sp manet ex genere venialis Quare circũstantia mutando spẽm semp addit nouam deformitatẽ. sed nõ in infinitũ distantem. nisi quãdo deformitas addita est ꝓtra ꝓceptũ legis speciale. Vide Doc. sanc. in q̃rto. dis. xvj. q. iij. ar. vltimo. et q. iiij. ¶ Nota aũt q̃ exemplũ de ꝓncipe violante iustiam. videt esse q̃ magnitudo ꝓncipis trahat iniusticiaz suam in aliam spẽm. sicut magnitudo sacerdotiꝭ ꝛc. quia ꝑm Doc. sanc. in de malo. mate. vij. ar. vij. quãdo circũstantia facit infringere speciale ꝓceptũ. tunc trahit in aliã spẽm. sicut est de clerico. sed nõ infringere iusticiã est ꝓceptum speciale tanq̃ custo di iusticie ꝓncipi. Unde videtur iniusta rapina ꝓncipis alterius spẽi ꝯ̃ioris q̃ sit rapina alicuius cui ꝓhibitio rapine nõ est cõmissa sicut ꝓncipi. ¶ Nota aũt notãter. q̃ circũstãtia dr ee ꝓceptũ speciale. qz g̃iale ꝓceptũ. nec addit aliũ actũ pcti. nec aliã deformitatẽ Uñ rapere z dãnificare iniuste. nõ sunt duo pctã. vide Doc. in de veritate mate. xxiij. q. vij. ad scõm pulchre. Sic illud ꝓceptũ generale. declina a malo. non trahit in aliã deformitatẽ. quia aũt ꝓncipi specialr ꝓcipitur iusticie ꝛseruatio. vt patz. ideo iniusticia sua est alteri⁹ spẽ. ¶ Nota circa aliud exemplum. q̃ videtur sacris ordinibꝫ z sacerdotio sit annexum votum castitatis. Tenet Doc. sanc. vbicũq̃ de ista materia loquitur. videtur in q̃rto. dis. xxxvij. q. ꝑ. ar. ꝓmo. Et in de malo vbi iam. qõ tamẽ sane intelligendũ est. videlicet ex statuto ecclesie occidentalis ꝓcipientis. ne ꝓtrahatur. z nec ꝓtractum teneat ꝑsonã q̃ ꝓceptum illegitimãdo in sacris ꝓstitutã. Unde Scotus nõ discordat in sententia a sanct. Thoma. quia nõ intelligit sanctus Thomas. q̃ ꝑtinentia z castitas sit annexa ex ꝓcepto eccle simplicit. qõ solum ꝓhibeat ne fiat sed ex ꝓcepto ꝑsonam clericã in sacris illegitimãte. Scotus de ista in quarto. dist. xxxvij. Nam ꝑm ecclesiã ordinalem ordo sacer impedit solum ꝓtrahendũ. sed nõ diri mit ꝓtractum. vt ibidem habet Doct. sanct. videas. Sz hoc sane intelligendũ est. q̃ suscepti ꝛsacroꝝ ordinuz sit annexum votum. Potest enĩ intelligi dupl'r ꝑm Capolũ in quarto. dis. xxxij. Uno modo q̃ actus interioꝛ voluntatis possit ꝑ purum hoiem annecti exterioribꝫ actionibꝫ vel passionibꝫ agentis vel patientis. Et sic nõ intelligit dictum Doc. sanc. q̃ votum ꝓtinentie annectatur sacramento. ita q̃ suscipiens tale sacramentũ interius ꝛsentiat Sed alio modo intelligit. q̃ debitum z obligatio ad ea que sunt voti. possunt z de facto annexa sint. exterioribꝫ actionibꝫ vel passionibꝫ. Et sic sanc. Thomas intendit. q̃ ecclesia occidẽtalis. potest annectere z de facto ãnexuit votum ꝓtinentie sacris ordinibꝫ. ¶ Nota q̃ votũ alicuo modo annexum ordinibꝫ sacris, nõ facit q̃ fornicari sit peccatũ sacerdoti. quia hoc est ex se pctõ z ꝓhibitũ omnibus. sed facit vt id nõ liceat sacerdoti qõ laico ꝫ. sez accedere ad mulierẽ q̃cunq̃. ita q̃ impediat ne aliqua possit esse vꝛor inhabilitãdo z illegitimãdo. existentez in ordine sacro. Unde plus est in sacris existẽs obligatus ad vitare. nõ solum fornicatiõem. sed etiam ad vitandũ actũ venereũ cũ q̃cunq̃ muliere ꝛc. Tunc ibi

Nota sacerdos.

¶ Quarto ꝓpt exẽplũ siue scãdalũ. qz vt Greg. dr in pastorali. in exẽplo culpa vehemẽt extẽdit qñ ꝑ reuerẽtia gd⁹ pctoꝝ honorat. Ad plurium etiã noticiã ꝓueniũt pcta magnoꝝ z magꝭ hoies ea idigne ferũt

¶ Est quarta ratio. qua ꝓcedit via. q̃ est scandalus z exemplum. Et arguit sic. Illud aggũat peccatũ. qõ est magis scandalosum z in exemplũ plurib⁹. sed magnitudo peccãtis est hmõi. igit ꝛc. Minoꝛ patz ex auctoritate Greg. quia in exemplũ ꝛc. ¶ Circa maioꝛẽ nota. q̃ tunc ꝑm Doc. sanc. in q̃rto. dis. xxxviij. q. ij. ar. ij. questiũcula scõa. Scandalũ est speciale pctũ. quãdo est intentũ Et intellige iuxta dicta ar. viij. vl quasi interum. quãdo videlicet ꝑ se ꝛsequitur ad peccatum. dum scz est publicũ. si aũt nõ est intentum nec volitum. z tamẽ accedit peccato qõ quis occulte fecerat vt putabat. tunc si est circũstantia aggũans est ideo. quia dedit operam rei illicite. quia aũt peccatũ nec scandalũsat nisi cognitũ vel manifestũ. ideo quãdo pctũ est publicũ nõ est dubiũ quin scandalũ sit volitum z habeat rõnem obiecti voluntarij Sed quãdo pctũ est occultũ ꝑ infidelitatẽ alioꝝ ꝛpalatur. tũc ḣ se vt effectus ꝛsequẽs nõ intentus nec pulsus. ideo peccatũ suum nõ aggrauat ex hoc scandalo qõ oritur ratõe ꝛditionis ꝑsone. nisi forsan quia dedit operã rei illicite. Dico aũt forsan. quia apud iudicũ quidẽ humanũ operã rei illicite ꝛsequitur imputatio. Sz nõ ꝛstat. an z in iudicio dei cum euent⁹ ꝛsequẽs possit eẽ penitus inuolũtarius. Unde posset dici breuiter. q̃ quãdo pctũ est publicum ꝑ se. tũc aggũat. vt si fiat coꝛã hoibꝫ multis. z in cõi loco. Si aũt fit publicũ tm ꝑ accns. tunc nõ videtur aggũare ꝛc. Doc. aũr loqtur de pctõ magne ꝑsone publice Et ꝛstat q̃ hoc aggũatur rõne ꝛditois q̃ nata est causare scandalum ꝛc. Que sit aũt illa spẽs in quã trahit scandalũ intẽtum. tangit D. sanc. vbi supra. qz odiũ ꝓximi. Sicut enĩ edificatio ꝓximi est z ꝑ esse cuiuslibet ꝓtutis. formalr ãr charitatis. sic z scandalum materialr ꝑt ee cuiuslibet peccati z vitij. sed formalr est odium ꝓximi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

☞ Et confirmatur conclusio secunda argumento in contrarium.

¶Ad ꝑmum ergo dicēdum. q auctoritas illa loquitur de his que per surreptionez infirmitatis hūmane negligenter aguntur.

¶ Maior vera. q magnus est qui adheret deo. Ad minorē. quanto magis adheret deo tanto minus sibi imputat peccatum. Verum. quia imputatio est volūtarij ⁊ culpe. sed in ꝓfectis hominib peccata de quibꝫ intelligitur que possunt. videlicz esse in magnis ⁊ ꝓfectis. sed peccata per surreptionem minus sunt volūtaria. ⁊ per hoc etiam minora. quare nimirū. si minus eis imputent. tanꝯ que minora sunt. Et concedo ꝓbationem. q minꝰ imputatur eis. q minus sanctificati sunt ꝓter defectum paruū. quo oīno carere nō possunt. Probat igitur hec ratio ꝑmā ꝯclusionē. qz cū aliqꝭ libēter faceret. posse suū et oīno nō patitur defectū quantū est in volūtate. ideo defectus insurgens ex miseria hūana. minꝰ imputat

¶Ad scōm dōm q ⁊c nō accipit ꝑsonas si maiores plus punit. qz ipsoz maioritas facit ad grauitatem peccati. vt dictum est. In corpe.

¶ Vera est maior ad sensum dictum. arti. ꝑcedenti ad tertiū. Ultra. ergo nō ⁊c. Dico q hoc bene sequitur. qm peccatū est equale. potest eīn vnū ⁊ idem peccatū in specie grauius esse in minus ꝓfecto q̄ ꝓfecto. ⁊ hoc loquendo de peccato ex surreptōe. Secōo dico loquendo de peccato ex deliberatōne. q peccatū idem in specie grauius est in maiori q̄ in minore peccante. ⁊ quādo ꝙ magnitudinem peccantis trahitur in aliam spēm. si ratōne magnitudinis ꝛtrarietur speciali ꝑcepto. vt dictum fuit de sacerdote ⁊ ꝓncipe. Negatur ergo ꝛsequētia. quia nō ē acceptor ꝓsonaꝝ. q̄ cuius peccm̄ cuius imputat ⁊ punit.

¶Ad tertiū dōm q hō magnus non reportat in cōmodum ex bono qō hz. sz ex malo vsu illius

¶ Maior vera. quia nullus debet in cōmodū reportare ex bono qō habet. cuius verum sit. q ex ꝙarōe boni aliquis reportet incōmodū damni. licet nō sensus. vt habet Doc. sanc. de malo. q. v. ar. ij. in corpe. Sicut non habens scientiā litteraꝝ debet ꝙari. ⁊ nō habere episcopalem dignitatē ⁊c. Ad minorē. Si aūt ⁊c. negat ista. sz ipe reportat incōmodū ex abusu boni. Sicut ꝙ oppositum supra dictū fuit. q in potestate nō ꝛsistit tearitudo. sed in bono vsu eius. ita hic in magnitudine peccātis nō est malum nec incōmodū. sed in malo vsu eius

¶Questio lxxiiij. de subiecto peccatorum

LOeinde ꝛsiderandū est ⁊c subiecto vitiorum siue peccatorum. ⁊ circa hoc querūtur decem. Primo vtrū voluntas possit esse subiectū ꝑcti. Secūdo vtrū voluntas sola possit esse ꝑcti subiectū. Tertio vtrum sensualitas possit esse subiectū ꝑcti. Quarto vtruz possit esse subiectū ꝑcti mortalis. Quinto vtrū ratio possit esse subiectū ꝑcti. Sexto vtrū ⁊electatio morosa vel non morosa sit in rōne inferiori sicut in subiecto. Septimo vtrū ꝑctm̄ consensus in actū sit in superiori rōne sicut in subiecto. Octauo vtrum ratio inferior possit esse subiectū ꝑcti mortalis. Nono vtrum ratio supior possit esse subiectū ꝑcti venialis. Decimo vtrum in rōne superiori possit esse ꝑctm̄ veniale circa ꝓpriū obiectū.

¶ Juxta ordinem supra statutū. q. lxxj. hic ꝛsequēter Doc. sanct. agit de ōrto ꝓncipali circa peccatū. Considerando videlicz de subiecto peccati ⁊ vitij Et diuiditur in duas partes ꝓncipales. Primo ostendit in quo sit peccatum subiectiue ꝑmo ⁊ ꝓncipaliter. Secōo ostendit in quibus sit secūdario. in ar. secōo. vsq; in finem

¶Utrū volūtas possit esse subiectū peccati

AD primū sic ꝓceditur. Uidetur q volūtas nō possit esse subiectū ꝑcti. Dicit eīn Diony. iiij. c. ⁊c di. no. q malū ēpter volūtatē ⁊ intentionē. hz ꝑctm̄ hz rōem mali. ergo ꝑctm̄ nō ꝑt esse in volūtate. ¶ Ꝓ. volūtas ē boni veri vl apparētis boni. ex h̄ aūt q voluntas vult bonū nō peccat. hoc autem q vult apparens bonū qō non est vere bonū. magis ꝓtinere videtur ad ⁊rectū ꝯtutis apꝓhensiue qz ad defectuz voluntatis q̄ ꝑctm̄ nullo mō ē in volūtate. ¶ Ꝓ. nō ꝑt esse idem subiectū ꝑcti ⁊ causa efficiens. qz causa efficiēs ⁊ materialis nō incidūt in idē. vt dr in ij. phys. sed volūtas est causa efficiens ꝑcti. Prima eīn causa peccandi est voluntas. vt Aug. dr in libro ⁊ duabꝰ aiabꝰ. ergo non est subiectum peccati. ¶ Sed contra est q Aug. dicit in libro retractationū. q volūtas ē q̄ peccatur et recte viuitur

¶ Hic Doct. sanct. ꝓmo querit de subiecto ꝓncipali ꝑcti. An videlicz sit in voluntate.

¶ Rūdeo dōm q ꝑctm̄ q̄dā actꝰ ē. sicut supꝝ dictū est. actuū aūt q̄dā trāseūt in exteriorē materiā. vt vrere ⁊ secare. ⁊ hmōi actꝰ h̄nt ꝓ materia ⁊ subiecto id in qō trāsit actio. sicut phs dr in iij. phicoz. q motꝰ est actꝰ mobilis a mouēte. Quidā vo actꝰ sunt nō trāseuntes in exteriorē materiā. sed manētes in agēte sicut appetere ⁊ cognoscere. q.lxxj.art.j. et vj.

¶ Doctor sanctus breuiter in hoc arti. satisfacit q̄stio vnica ꝛclusione rēspōsiua. quā ponit in fine. Peccatuz est in voluntate sicut in subiecto. ꝓbatur ꝙ ar. ⁊ arguit sic Omis actus imanens est subiectiue in suo ꝓncipio effectiuo sz. sed omes actus morales siue actus virtutū siue peccatoꝝ sunt actōnes imanentes. ⁊ volūtas est ꝓncipiū actuū moraliū. siue bonoꝝ siue maloꝝ. qui mali sunt peccata. igitur volūtas est subiectū peccati. ¶ Circa istam rationem ꝓmo ꝓbat maiorē. secōo minorem. ibi. Et tales actus sunt omes. Maior ꝓbat ex differētia actuū imanentiū ⁊ trāseuntiū. supponēdo q peccatū est actus. quia actus transeuntes (sicut vrere et secare ⁊ hmōi) habent ꝙ subiecto nō potentiā operatiuā. sed id in qō transit actio in qō agens agit. vt patz tertio phyſicoz. de motu. qui ē actio transiens et subiectiue in mobili. Sed actus imanentes manent in agente. vt cognoscere ⁊ appetere

¶ Nota aūt hic duo. Primo expressam sententiam Doc. sanct. de actōne transeunte qui. est in patiente. Et eum latuit distinctio quorundā de actōne transeunte logice ⁊ phyſice. antecedēter ⁊ ꝛsequēter accepta. Latuit in quā. quia nō entis nō est cognitio. ¶ Nota secōo. q ex ista maiore habetur illa maxima. que apud oēm scholā ꝛceditur. q actio imanens idem habet ꝓ ꝓncipio effectiuo ⁊ subiecto. Secus de transeunte que habet ꝙ ꝓncipio (imediato videlicz) potentiā actiuā agēris. hz hz ꝓ subiecto id in qō agens agit. Deinde cū dicit

¶ Et tales actꝰ sunt oēs actꝰ morales siue sint actus ꝯtutū siue pctoꝝ. vñ oportet q ꝓpriū subiectuz actus ꝑcti sit ꝓna q̄ est ꝓncipiū actus

¶ Ponit ⁊ ꝓbat minorem. ⁊ ꝑmo ponit eius ꝑmam partem. secōo secām. ibi. Cum aūt ꝓpriū ⁊c. Prima ergo pars minoris fuit. q actꝰ morales. siue boni siue mali sint imanentes. que patz ex supra dictis q. lvij. ar. ōrto quia actus morales sunt agibilia. sed agibilia sunt actiones manētes in agente. igitur ⁊c. Patz ulta minor ꝙ differentiā actōnis ⁊ factōnis ibidem assignatā ex phō. ix. metaphyſice Nec obstat de actib exteriorꝝ membroꝝ. q illi videnf morales. ⁊ tamē nō sunt imanētes. Nā actꝰ mēbroꝝ nō sunt morales vt membroꝝ sunt. nec in mēbris est ꝑctm̄ vel meritū. sicut patebit ar. sequēti ad tertiū Et Doc. sanc. hz in de malo. q. vij. ar. sexto. qz ꝓncipiū moralis actus dz esse liberū aliqliter. mēbra aūt nō sunt huiusmodi. vnde ⁊ actus membroꝝ nō attribuunf mēbris Et secōo dictū Doc. sanc. ꝑt intelligi de actib moralib ꝙ pinquis. rales aūt nō sunt actus membroꝝ. Et de hoc statim plus. Deinde ibi

q.lxxj.ar.j. ⁊ q. prij. ar. vj.

¶ Cū aūt ꝓpriū sit actuū moraliū q sint volūtarij vt supꝝ habitū ē. seqf q volūtas q̄ ē ꝓncipiū actuum volūtarioꝝ siue bonoꝝ siue maloꝝ q̄ sunt ꝑcta sit ꝓncipiū peccatoꝝ. ⁊ ideo sequitur q peccatū sit in voluntate sicut in subiecto

¶ Ponit ⁊ ꝓbat secām partē minoris q̄ fuit. q volūtas sit ꝓncipiū actuū moraliū. Arguit sic. Actꝰ sunt morales. qz volūtarij. igit volūtas est ꝓncipiū eoz. quasi arguerē. id a quo oēs actus h̄nt q sint morales. est ꝓncipium moraliū actuū. hz volūtas est hmōi. g̃ ⁊c. Probatur minor. qz actus sunt morales. qz volūtarij. vt patuit supꝝ q. ꝑ. ar. ꝑ°. ¶ Nota circa h̄. q posset aliqs videri ex ista ꝓbatōne sequi. q volūtas esset subiectū oīm ꝑctoꝝ. qz est ꝓncipiū oīm. Sed dicendū ista nō esse mentē. vt patebit arti. sequēti. sed habet ex dictis indefinite ⁊ in cōmuni q volūtas est subiectū peccati ex hoc medio. qz est ꝓncipiū peccati. Qualitas aūt ꝓncipiū q̄ reqritur ad esse subiectū. explicabit ar. secōo. qz bene sequit. est ꝓncipiū eliciti peccati. igit subiectū. Dico secōo. q ex ista ꝓbatōne habet q volūtas est subiectū oīm peccati. ꝑsertim directe volūtarij. quo ad formale ⁊ ꝓncipale peccati. nullus eīn actus exterior vel imperatus est peccatū. nisi in ordine vl ad voluntatē vel ad actū eius. Quare actus volūtatis ē ꝓmum ⁊ ꝓncipale in quocūq; ꝑctō. igit oīe ꝑctm̄ saltem ꝑtiale est subiectiue in volūtate. Oportz eīn hic memorari q ex actu elicito volūtatis ⁊ imperato ꝛstituitur vnus ꝑctm̄. oportz etiam notare. q volūtas quādo est ꝓncipium directum ⁊ imperm̄ peccati. tunc est subiectū peccati. quia est ꝓncipiū ꝙ actum suū. qui est aliquid talis peccati. ⁊ est ꝓncipiū ꝛm ꝛplētum dominiū. Aliquādo aūt est ꝓncipiū indirectū peccati. quia videlicz in eius potestate fuit impedire actum alterius potētie. ⁊ tunc nō oportz q tale ꝑctm̄ sit in volūtate subiectiue positiue. sed tamē forte male illius ꝑcti est in voluntate sicut ꝓpatio ⁊c.

☞ Corroborat ꝛclusio argumento in ꝛtrarium

¶ Nota q voluntate peccatur. ⁊ recte viuit. rectitudine sz morali. ⁊ intelligit q voluntate peccatur. quia nō peccatur nisi actu voluntario. qui sit volūtatis. vel elicitiue. vel imperatiue. vel motiue. directe vel indirecte. Si ergo volūtate peccatur (quia actꝰ eius necessario ad oīne peccatū ꝛcurrit) sequit q oīne ꝑctm̄ sit partialr in ea Et hec videtur inuere Doc. sanct. in fine solutōnis tertie. qz voluntas nō mouet alias potētias impando. nisi ⁊ ipa actum eliciat cuius ipa est subiectū. habet ergo intentū ar. ex illo fundamento. quia ꝓncipium moralis actus. vnde et ar. quarto habetur. q ꝑctm̄ mortale est rationis ⁊ non sensualitatis. quia ꝓter actum sensualitatis est alius actꝰ qui complet mortale ꝑctm̄. Sic ergo in volūtate est peccatū subiectiue. quādo videlicz ad ꝑctm̄ actus voluntatis ꝛcurrit. quādo videlicz ꝑctm̄ est voluntariū expresse et directe. Si aūt ꝑctm̄ sit voluntariū indirecte vel interpretiue. quia a volūtate nō impeditur. tūc peccatū est in voluntate non ꝓprie subiectiue. sed moraliter imputatiue. Ratio aūt docto. sanc. in corpore ꝓcedit de ꝓncipio moralis actus directo ⁊ expresso ⁊c.

¶ Ad ꝑmū g dōm. q malū dr ee ꝓter voluntatez qz volūtas nō tēdit in ipm sub rōne mali. Sz qz aliqō malū ē apparēs bonū. ideo volūtas aliqn appetit aliqō malū. ⁊ fm h̄ ꝑctm̄ ē in volūtate

¶ Ad maiorem. patuit supra. q. lxxj. ar. ꝑmo. Malum est ꝓter voluntatē ⁊ intentionem. ꝓter voluntatē directam. quia nō est ꝓter se volitum. tamē potest esse volitū indirecte. scz vt sequitur ad bonū intentum. q quis magis querit q̄ fugiat malum annexum. Secūdo dicit. q malum est ꝓter intentionem ⁊ voluntatē formalr sub ratione mali. tamē potest esse volitum sub rōne boni apparentis. Tertio dicit. q voluntas nō est mali obiectiue. tanꝯ obiecti formalr. potest tamē esse mali actus subiectiue ⁊ ꝓncipiatiue sub rōe boni apparentis. Actꝰ eīn peccati aliquid bonitatis habet. saltem fm quid. scz fm sensum vel fm erroneam rationem. De hoc Doc. sanc. in secōo. dist. xxiiij. q. v. arti. tertio. ad q̄ntum. Malum in eo qō malum est. est ꝓter volūtatem. sed operatio mala inquantū apparet bona sub volūtate cadere potest. ⁊ ita ꝓpotest eius esse electio et libero arbitrio subiacere. Hec ille

Ad minorē. distinguo iuxta supra habita. ꝑctm̄ accipitur dupliciter. Uno modo. ꝓ ista malicia ⁊ deordinatione. que complet rationem peccati. ⁊ sic peccatū nō est ipa malicia. ⁊ tamē etiam vt sic potest esse volitū ex ꝛsequēti. nō tamē ꝓprie intentum. Secōo modo accipitur peccatū ꝓ actu humano volūtario circa aliquod bonū fm quid. vl fm apparentiā. ⁊ sic peccatū est malum. id est actus voluntarius inordinatus. tamē habet rationem boni apparentis. siue sit exterior siue interior. sicut fornicatio. ⁊ velle fornicationem accipiūtur sub ratione boni apparētis. Et sic videtur intelligēda solutio Docto. sanc. cum dr. q peccatum habet rationem boni apparētis. ita q loquatur de actu volūtario vt trahit quandam apparentē bonitatem ex obiecto. sic est volibilis ⁊ ꝓducibilis a voluntate in ordine ad tale obiectum. Simile supra. q. xxvij. art. ꝑmo ad ꝑmum. vide etiam infra. q. lxxv. art. ꝑmo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ad scōm dōm. q si ꝛfect⁹ apprehēsiue ɔtutis nullo mō subiaceret volūtati nō eēt pctm nec in volūtate nec in apphēsiua ɔtute. sicut pz i his q̄ habēt ignorantiā inuincibilē. z iō relinq̄t q etiā ꝛfect⁹ apprehēsiue ɔtutis subiacēs volūtati ꝛputet in pctm

¶ Cōcedo assumptū. q volūtas est veri boni vl apparentis. Ultra. ex hoc aūt. q voluntas vult bonū nō peccat. Dico. q si intelligit q ex hoc dicat cām ɔplentem rōem pcti vera est. sic scz q bonū volitū nō est cā pcti vt sic. Si aūt intelligit q actus q̄ qs vult bonū nō sit pctm Negat. qz etiā volendo bonū pt eē defectus ex absentia ɔsideratōis eoꝝ q̄ qs ɔsiderare deberet. Sicut ostendit Doc. sanc. p. p. q. lxiij. ar. p. ad q̄rtū. de petro angeli. Potest cm actus inficiat vl ex obiecto vl ex mō rendēdi in obiectū. Sicut si qs eligeret orare ɔtra ordinē ab ecclia institutū. Ultra. hoc aūt zc. Ista negat vt patebit etiā ar. v. qz q̄n defect⁹ apphensiue nullo mō est in ptāte volūtatis ita q defect⁹ sit volūtarius (qz scz potuit z debuit illum defectū z errorē phibere) tunc nullū est pctm nec rōis nec volūtatis. sicut pz in ignorātia inuincibili. vbi pt aliq̄d iudicari aliter q̄ est sine oīi petō. Quare sequtur. q nec defectus rōnis imputēt ad pctm. nisi existente petō (saltē omissionis) in volūtate. Quare negat ꝓpa. qz ad omne pctm ɔcurrit aliq̄s actus volūtatis saltē remote. z sicut cā p accīs. ꝓter hoc qz defectus rōis ē in ptāte voluntatis z indirecte volitus ꝓter negligentiā. qz potuit illū defectū euitare z nō fecit. Q̄n nō ois error est pctm. quia aliquis nō est voluntarius zc.

¶ Ad tertiū dōm. q rō illa pcedit in causis efficientibꝫ. q̄rū actōnes trāseūt in materiā exteriorē. z q̄ nō mouēt se sz alia. cuⁱ⁹ ɔtrariū ē in volūtate. vnde ratio non sequitur.

¶ Ad maiorē. nō pt esse idem subiectū z causa efficientis. vel. cā efficiens agens opatōnem transeuntē illa nō est subiectū. Si aūt intelligit vliter. z de cā agente actionem imanentē. negat ista maior. Ad ꝓbatōnem dico. q cā efficiens z materia exqua nūq̄ coincidūt. z hoc intenditur in scdo physicoꝝ. Dico scdo. q cā efficiēs trāsmutatiua alicuⁱ⁹ exteriorꝭ materie (q̄ videlicz agit q motū ꝓxie dictū) nō coincidit cū materia in qua. z q̄ ē trā actiue in aliud vt res pure naturales. Secus de his q̄ agendo imutant seipa. Sz efficiēs z cā actiua illa simlr ē materia in qua. z cā. pductiua sue opatōnis. z cū hoc q̄nq̄ termini actōis. vt pz de actu intelligēdi z ꝓbo cordis. sīlr de actu appetit⁹ z eius termino. scz habitu morali Ad minorē dico. q volūtas est cā efficiens pcti. sed nō efficit pctm trāsmutando alia a se. sz z mouēdo alias potentias seipam imutat z peccat. qō pctm ē actus imanēs in ipa volūtate. Ad ꝓbatōem dico. q vez est. q volūtas ē ꝑma cā peccādi. sz dupl'r. vno mō elicitiue. scdo mō imperatiue vel motiue. ita q mouet alias potentias ad actus q̄ sunt petā. Sz dico. q hoc nūq̄ facit. nisi petō ꝑus (oꝝdine nature saltem z q̄nq̄ ꝑus tpe) in se existente. Volens cm alias potētias peccare. ipa tā peccauit Quare negat ꝓpa. imo sequtur q ipa sit ꝑmū z ꝑncipale subiectum pcti. qz ē subiectū ꝑmi pcti. scz iteriorꝭ z ꝓpriū act⁹ quē elicit. z scdo. qz ē motiua cā ois alteri⁹ pcti. directe vl indirecte. z h nō nisi etiā mediante petō qō in ipa subiectat. Bene volo si ipa eēt ꝑncipiū solū motiū z imperatiū. sic q illud iperiū z motio nō reqrit ꝓpriū actū volūtatꝭ elicitū.

¶ Utrū volūtas sola sit subiectū peccati

M Ad scōm sic. ꝓcedit Uidet q sola volūtas sit subiectū pcti. Dicit em Aug⁹. in libro de duabꝫ aiabꝫ q nō nisi volūtate peccat sz eoꝝ pctm ē sicut in subiecto in poña q̄ peccatur. q̄ sola volūtas est subiectū pcti. ¶ Ꝑ. pctm ē q̄d dā malū ɔtra rōnem. sz bonū z malū ad rōnem ptinēs ē obiectū soli⁹ volūtatis. q̄ sola volūtas ē subiectū pcti. ¶ Ꝑ. oīe pctm ē act⁹ voluntarius. qz vt dr Aug. in lib. de libr. ar. pctm adeo ē volūtariū q si nō sit volūtariū nō ē pctm. sz act⁹ aliarū virtū non sunt volūtarij nisi in q̄ntū ille vires mouēt a voluntate. h aūt nō sufficit ad h q̄ sint subiectū pcti. qz ꝑm h etiaꝫ mēbra exteriora q̄ mouēt a volūtate essent subiectū pcti. q̄d pz eē falsuꝫ. q̄ sola volūtas ē subiectū pcti

¶ Sz ɔtra. pctm ɔtuti ɔtrariat. ɔtraria aūt sunt circa idē. sz alie etiā vires aie ꝑter volūtatē sunt subiecta volūtati. vt supra dictū ē. ergo nō sola voluntas est subiectum peccati. q. lvj.

¶ Hic q̄rit ꝓpter in q̄bus sit pctm sc̄dario. Et ꝓmo in generali in hoc ar. scdo in speciali in articulis sequētibꝫ Querit igit. an sola voluntas sit subiectum. an etiam q̄dam alie potentie.

¶ Rndeo dōm. q sicut ex ꝓdictis ptz. oē q̄d ē ꝑncipiū volūtarij act⁹ ē subiectū pcti. act⁹ aūt volūtarij dicūt nō solū illi q̄ eliciunt a volūtate. sed etiam illi qui a voluntate imperantur. vt supꝫ dictū est. cum de volūtario ageretur. ar. ꝓ°. q. vj. ar. iiij.

¶ Doctor breuiter rndet ad q̄stiū vnica ɔclusione. tali. Nō solū volūtas pt eē subiectū pcti. sed oēs ille poñe q̄ ꝑnt moueri ad suos actus. vel ab eis repmi q volūtatem. Et intelligit de motione politica. q̄ mouetur poña aliq̄liter libera. ꝓpter membra exteriora z virtutē motiuā executiuā. vñ eis nō attribuit pctm. Illā ɔclonē D. ꝓbat ꝑmo. scdo ipam ɔclonē subiūgit. z eam ɔfirmat. ibi. Unde nō solū. Circa ꝑmū arguit sic. Oīe q̄d est ꝑncipiū volūtarij actus est subiectū pcti. sz nō solū voluntas est ꝑncipiū volūtarij actus. sz etiā poñe mobiles a volūtate ad act⁹ suos. z ab eis repmibiles q voluntate. igit sequtur ɔclo. Maior patuit ar ꝓ°. z intelligit de ꝑncipio elicitiuo z nō impatiuo. nisi z sic eliciat vt dictū fuit ar. ꝓ°. Probat aūt ista maior. qz ꝑncipiū actōnis imanentis est cuⁱ⁹ subiectū. Sed elicitm pcti z act⁹ volūtarij est ꝑncipiū actōnis imanēnis. igit zc. ¶ Nota aūt q bñ sequtur. si pt eē subiectū act⁹ volūtarij. q possit eē subiectū pcti. qz pctm ē act⁹ volūtarius. malus. nec malicia. actus trahit actū voluntariū in aliud subiectū zc. Minor ꝓbat. actus voluntarij nō solū sunt illi q̄ a volūtate eliciunt. sz etiā q̄ a volūtate imperant. sz alie poñe a volūtate mobiles ab ea sūt ꝑncipia actuū imperatoꝝ elicitiua. igit nō solū volūtas est ꝑncipiū actuū voluntariorꝭ. scz elicitm. sed z alie potentie. Maior ista patuit supra. q. vj. art. iiij. Minor etiam patuit ibidem. Deinde ibi

¶ Uñ nō solū volūtas pt eē subiectū pcti. sz oēs ille potētie q̄ ꝑnt moueri ad suos act⁹. vel ab eis repmi q volūtatē z eedē etiā potētie sunt subiecta habituum moraliū bonorū vel malorū. qz eiusdem est actus z habitus.

¶ Ponit ipam ɔclonē rñsiuā. quaꝫ ɔfirmat sic. Alie poñe a volūtate sunt subiecta habituū moraliū bonorꝫ vt malorꝫ. igit z peccatorꝫ sunt subiecta. Aūs patuit supra. q. lvj. ar. iij. de ɔcupiscibili z irascibili. Tenet ꝓña. quia eiusdē subiectī ē actus z habit⁹. petā aūt sunt actus habituū malorꝫ vel eoꝝ causatū. igit zc. In lra ponit ista confirmatio q modum ɔclusionis. tamē ex intento Doctor. sanc. nō est nisi ɔfirmatio ɔclusionis rsponsiue.

¶ Et repetit ista ɔfirmatio in argumēto in oppositū

¶ Ad ꝑmū q̄ dōm q nō peccat nisi volūtate sicut ꝓximo mouēte. aliꝫ aūt potētiꝫ peccat sic ab ea motis

¶ Ad maiorē. q̄ est auctoritas bē. Aug. q nō nisi voluntate peccat. tactū fuit aliq̄d supra. q. lxj. ar. vj. ad 2ᵐ qz vera est. q sola volūtate peccat. sicut ꝑncipio motiuo et impatiuo peccati directe vel interꝑtatiue. Sed negat q solum actus volūtatis elicitus sit pctm. imo z actus elicitus ab alia poña est pctm, nō tm nisi in habitudine ad volūtatē. ita q sicut q̄s meret q oēs actus bonos. nō tm sine charitate. ita q̄s q oēs actus malos peccat. nō tm sine volūtate. qz null⁹ actus mal⁹ cuiuscunq̄ poñe ē mal⁹ moralr. sine ꝑncipio moralitatꝭ q̄d ē volūtas. Quare 2°. sola volūtate peccat. i. actu volūtario elicito vel imperato. q̄ tm cū sil ɔcurrūt ɔstituūt vnū ꝓpletū pctm sicut forma le z materiale. Tertio dr sola volūtate peccat. sicut ꝓmo mouēte ad actū pcti. tm z aliis peccat sicut ꝓximis eliciētibꝫ pctm. Scotus in 2°. dis. xij. rndet ad illā auctoritatē z bñ. Cōclusio cm (inqt) q pctm formalr nō est nisi in volūtate. sed materialr pt eē in aliis actibꝫ. nō tm nisi vt imp̄ank a volūtate. Uñ ꝓcaua cogitatio vt ptz nō inducit pctm. sz rotiens hz hō ꝓcauas cogitatōes. q̄riens sibi occurrūt diuersa obiecta. z q̄riens surgit a somno. Hec ille. Quicq̄d sit de scdo ꝑmū dictū valet Ad minorē. dico. q pctm ē subiectiue in poña qua peccat elicitiue. z nō ē subiectiue in poña qua peccat imperatiue vl motiue. vt sic Quare negat ꝓña. qz nō sola volūtas elicit (lz sit ꝑmum motīm) z iō nō attribuunt sibi oīa sicut subiecto. sz vt motiuo cui oīa imputāt. qz ex ea hñt rōnem culpe Quare pt dici. q oīe pctm ē volūtatis imputatiue. sz nō subiectiue zc. Quarto dr. q oīe pctm ē in volūtate sicut in cā. sz nō sicut in subiecto. ¶ Nota q oīe pctm ē volūtatꝭ. vt ꝑncipij motiui vl vt mouētis actu vl vt mouere vel impedire potētis. vt sunt venialia sensualitatꝭ. q̄ attribuunt sensualitati vt ꝑncipio mouenti actu. sz tm nō hñt ratōem pcti etiā venialr. nisi vt sunt in ptāte volūtatis. q̄ posset ipa cohibere. saltē q̄ ad singula. vide ar. 3°. ad 2ᵐ circa dicta scoti. Nō tm dr ɔsentire directe vel interꝑtatiue in venialia q accīs. qz sunt in cuⁱ⁹ ptāte. Nā ɔsensus etiā interꝑtatiu⁹ causat mortale in id q̄d ex gñe ē mortale.

¶ Ad scōm dōm. q bonū z malū ptinēt ad volūtatē sicut p se obiecta ipius. sz alie poñe hñt aliq̄d determinatū bonū z malū rōne cuⁱ⁹ pt in eis eē z ꝓtus et vitiū z pctm. sm q ꝓticipāt volūtate z rōne

¶ Dicit ꝑmo ad h argumentū. q nō ē formale. Et si bene subsumeret minor eēt falsa. Sic arguendo. pctm ē q̄dam malū ɔtra rōnem. vez. sicut actus malus hūs deordinatōem z repugnātiā ad rōem. Minor. sz actus malus exñs ɔtra rōnem. ē solius volūtatꝭ. Negatur minor. imo act⁹ oīm mobiliū a volūtate pt eē pctm zc. Sz scdo dico ad materiā post Doc. sanc. Ad maiorē. pctm est q̄d dā zc. vez. est q̄d dā malū nō purū. sz actus voluntarius inordinat⁹. z nō malū obiectū. sz malū effectū z ꝓductū. vt pz ar. ꝓcedēti ad ꝑm. Ad minorē. bonū z malum ad rōem ptinēs. ē obiectū soli⁹ volūtatꝭ. Distinguo illā. bonū z malū sm cōem rōem z absolute sunt obiecta volūtatꝭ. sz bonū z malū ꝓtracta ad aliquā determinatam materiā. z determinatū bonū vl malū sunt obiecta etiam aliarꝫ virtū mobiliū a rōe. sicut rēperātia nō hz ꝓ obiecto bonū absolute z q̄cūq̄. sz tale bonū. s. ordinē rōis ptici partū in q̄tia materia. Silr intēperātia ē circa materiam vbi ē tale malū z tal' deordinatio ad rōem Quare negat ꝓña. qz etiā alie poñe respiciāt malū tū determinatum.

¶ Nota. q idē videt dicit. q alie poñe nō respiciāt malū et bonū tā ꝑ se obiecta. scz absolute accepta. qz volūtas ē boni vliter z vlis. Sz tales poñe sunt boni ptinentes. cū eo q̄d supra dictū fuit. q. xviij. ar. v. ad 2ᵐ. q malū ē q̄d dā ptinēs bonū. cui adūgit q̄ntio ordinis rōis et ita bonū sensibile ē bonū determinatū z moralr bonū. sm q appetit⁹ sensitiu⁹ ferr ꝓportionalr ad rōem. Est aūt malū moralr sm q ferr disꝓportionalr. Et ꝑ h pz. q appetit⁹ etiā sensitiu⁹ ē malus z boni moralr. Quare z act⁹ a⁹ ꝓpe eē bon⁹ vl mal⁹ moralr. lz nō ferat in bonū sm cōem rōnem. Et h argumētū vt iacet. videt velle ꝓbare. q nō sit pctm. nisi in volūtate. qz pctm nō ē nisi respectu mali. sz volūtas sola videt eē mali. q̄si arguerer. eiusdē ponit ē act⁹ cuⁱ⁹ est obiectū. sz soli⁹ volūtatꝭ ē obiectū pcti. scz malum. igitur et actus. scz peccatum.

¶ Ad tertiū dōm. q mēbra corꝑis non sunt ꝑncipia actuū sz solū organa. vñ z ꝓparant ad aīam mouentē. sicut ferū q̄ agit z nō agit. potētie aūt appetitiue interioris ɔparant ad rōnem q̄si libere. qz agunt quodāmodo z agunt. vt pz ꝑ id q̄d dr in ꝑmo poli. Et ꝓterea act⁹ exterioꝝ mēbroꝝ sūt actōes i exteriorē materiā trāseuntes. sicut patet de percussione in petō homicidij. et ꝓpter hoc nō est similis ratio

¶ Cōcedo. q oīe pctm ē volūtarium. sz addo q act⁹ aliarꝫ virtū nō sunt volūtarij. nisi in q̄ntū mouent a volūtate motiōe regiminis politici. qz videlz ille vires in aliq̄ ꝑnt reniti z mouēt ita q̄ etiā mouēat. Et h facit vt illis viribꝫ attribuat pctm aliq̄d. etiā sm se. z nō tm vt mouēt actu z imp̄ank a volūtate. nō tm sine h q̄ sunt i ptāte rōis Dico 2°. q si aliq̄d mouēt a voluntate tm. ita q nūq̄ se moueat sine iperio volūtatꝭ. tūc esto act⁹ ei⁹ sit pctm. nō tm sibi attribuit. sz rōni z volūtati iperātibꝫ. De h D. de malo. q. vij. ar. vj. Q̄ qz actio magꝭ attribuit ꝑncipali et ꝓ° agēti q̄ instrumēto. q̄n iterior apperit⁹ vl mēbrū exterⁿ. o pat ex iperio rōis. attribuit pctm non sensualitati vl mēbro corꝑali sz rōni. Hūq̄ aūt ꝓtingit. q mēbrū exterius opet. nisi motū vl a rōne vl saltē ab imaginatōe vel natura z appetitu sensitiuo. iō pctm nūq̄ dr eē in mēbris exterioribꝫ. puta manu vl pede Sz sensualitas q̄nq̄ mouet abliq̄ iperio rōis z volūtatꝭ. z tūc dr eē in sensualitate. tm h pctm nō pt eē mortale sz veniale Hec ille. Eā dē sniam ponit in 2°. dis. xxiij. q. iij. ar. ij. in cor. vbi dr. de fornicatus cuiusliber act⁹ illi ponit attribuit vt subiecto. q̄ ē actus ꝑncipiū. z iō cū sensualitas sit ꝑncipiū hoīs actuum (videlicz q iperiū rōis ꝓcedit) ꝓuenīter in ea pctm esse

Universidad de Deusto
Biblioteca

ḡr sicut in subiecto. Hec ille. Et q̄b ptz. q̄ actꝰ aliaꝝ virtũ (aliq̄ꝝ scz sensitiuaꝝ interiorꝝ appetitiuaꝝ) sunt aliqliter volūtarij. absq̄ꝫ ħ q̄ actu mouenᵗ a volūtate. ea rōne vt D. hz. vbi tā in 2°. q̄ esto nō actu sint volūtatꝫ impanentis. sunt tñ volūtarij. q̄ ipedibiles a volūtate. saltē singuli. z ħ sufficit ad rōem aliqliter volūtarij. Sec⁹ de motiꝫbus mẽbroꝝ. q̄ sunt solũ ozgana. q̄ nō opant nisi mota. Quare actꝰ eoꝝ nō sunt volūtarij nisi actu moueant Et p ꝯns motꝰ eoꝝ nō eis. scz rōni z volūtati attribuunt sp et vl'ter. Sec⁹ de motu appetitꝰ sensitiui. Ultra. hoc ātꝫ (scz moueri a volūtate) nō sufficit ad ħ q̄ sint subiectum pcti. Dico q̄ solū moueri a volūtate. z se tñ ħre passiue. ħ nō sufficit vt pctm alicui attribuat vt subiecto. Sz nego. q̄ moueri. ita tñ q̄ nō solū moueat. sed etiā se mouere possit. nō sufficiat. Nec ꝓbatio ꝫ ħ ꝓcedit. q̄ mẽbra exteriora illa ħnt se tm̃ passiue. z ḡ nullū pctm̃ eis attribuit sicut ꝓncipio. secus de sensualitate. ḡre negat ꝓña Et hec ē pª solo D. sanc. in lra. ¶ Scda solo ē ad illā. ħ aūt nō sufficit. Dico q̄ nō sufficit moueri a volūtate ad eē subiectū. q̄n mouet ad actū trāseuntē in exteriorē materiā. ſz nego q̄ nō sufficiat moueri a volūtate ad actū imanẽtez. Et ad ꝓbatiõem dico. q̄ mẽbra exteriora mouenᵗ ad actus trāseuntes. sicut manꝰ ad ꝑcussionē in ꝑcussione hominicidij. q̄ ꝑcussio vtiq̄ ē in ꝑcusso nō manu ꝑcutiente. Sed alie vires iteriores mouenᵗ a volūtate ad actꝰ imanẽtes sicut ē ꝯcupiscere irasci z hmõi. Quare negat ꝓña. q̄ nō ē par rō de viribꝫ appetitiuis z rōne z mẽbris. vt patuit. ¶ Nota aūt circa hāc solutiõem ꝑº. q̄ ꝑª solo directe. pcedit. q̄ actꝰ z motus exterioꝝ mẽbroꝝ. q̄ iuxta supᵈ dicta q. lviij. ar. ij. ad nutū z absq̄ oi ꝺictõe mouenᵗ a voluntate. nō deberẽt attribui mẽbris tāq̄ ꝓncipio. esto cẽnt actiones imanẽtes. q̄ iuxta allegata ex de malo. motꝰ vl'actus attribuit ꝓncipali agẽti nō instrumẽto. Et ita etiā si actꝰ mẽbri exterioris eẽt subiectiue in ipo. nō sibi attribueret sicut ꝓncipio. Secꝰ de actu sensualitatꝫ. q̄ ē q̄si ꝓncipale agens respectu aliq̄ꝝ motuū ꝓuenientiū iperiū rōnis. ḡre sibi attribuunt. Et hec vult ꝑª solo. voluntati em̃ z rōni attribuunt aliq̄ actꝰ. nō vt subiecto. z tñ vt ꝓncipio Vñ aliud ē attribui isto. aliud alio mō. Sz 2ª solo ꝓcedit directe. q̄ si etiā mẽbra exteriora cẽnt ꝓncipaliᵗ mouentia z haberẽt se actiue. z q̄si litere. z ꝑ ꝯns actus eoꝝ sibi attribuerenᵗ vt ꝓncipio. nō tñ vt subiecto. q̄ sunt actōes trāseuntes nō imanẽtes. sicut sunt actꝰ sensualitatꝫ ꝓprij Hz em̃ z sensualitas actū ꝓpriū z elicitū z aliū q̄si impanentiū vl' magꝫ exequutiū. vt patuit supᵈ. q. xvij. ar. ij. ad ꝑ. et 2ᵐ. q̄ actꝰ ad quē mouet sensualitas ē ipius vt ꝓncipij nō vt subiecti. Ex his ꝑz quō ītelligende sunt solones

¶ Nota 2°. q̄ nō ē mens D. sanc. q̄ actꝰ exterioꝝ membroꝝ nō sint pctā. nā ħ ē ꝺ oēm sensum. Et D. clare opinionē dit infra. ar. viij. ad ꝑᵐ. et in de malo. q. 2ª. ar. ij. ad sextū. et q. vij. ar. vj. in cor. Sz vult D. q̄ esto sit pctm (q̄ actꝰ volūtariꝰ inordinatꝰ) nō tñ attribuit mẽbro exteriori sicut ꝓncipio vl' subiecto. q̄ actꝰ nō attribuit tāq̄ ꝓncipio ipi instrumẽto. q̄ se hz mere passiue vt patuit. nec tāq̄ subiecto. q̄ ē actio trāsiẽs. ſz attribuit volūtati z rōi tm̃ sicut ꝓncipio. Secꝰ de ꝯclusiõibus actiū sensualitatꝫ. scz ꝑ ꝓuenientiū imperium rationis. q̄uis etiam sequentes imperium rationis. qui ꝑnt cẽ mortalia peccata. nō sensualitati. ſz rōni z volūtati attribuunt. q̄ tñ nō sunt subiectiue in rōe z volūtate. Et ħ oꝑtz aduertere in ista materia. z se quẽntiꝫ. q̄ mortale pctm̃. esto q̄ ad materiale sit subiectiue in sensualitate. z sit actꝰ exercitꝰ q̄ mẽbrū exteriꝰ. nō tñ

his attribuit. scz vt ꝓncipio ꝓncipali. ſz rōni z volūtati q̄ ē ꝺ uertere ab incōmutabili bono. z ꝑ ꝓns peccare mortaliᵗr. Sensualitatꝫ aūt ꝑm se ē inordinare affectu. ad aliq̄ bonū ꝓmutabile. ſz eiꝰ nō ē se auertere vl' ꝺuertere ad deū. q̄re veniale sibi attribui ꝑt nō mortale Et de his stat̃ ar. iiij. ¶ Nota ex solone huiꝰ tertij. q̄ dicta in corpe huiꝰ ar. intelligunᵗ de motꝰ a volūtate ad actꝰ volūtarios imanẽtes. z q̄n mote nō ħnt se mere passiue. tūc em̃ attribuit eis pctm̃ subiectiue z ꝓncipatiue. Et sic intelligit maior ꝓncipaliᵗ. q̄ ꝓncipiū volūtarij actꝰ imanẽtꝫ elicitū ſp ē subiectū. Et q̄n cū ħ mouet ex se attribuit sibi vt ꝓncipio. Sz q̄n mouet ab alio ad actū ꝑti imanentē. esto sibi attribuat vt subiecto materialᵗ. tñ eiꝰ mouenti attribuit vt ꝓncipio z subiecto formaliᵗ.

¶ Utrū sensualitas possit eē subiectū pcti.

Ad tertiū sic ꝓcedit Uidet q̄ in sensualitate nō possit eē pctm̃. Peccatū em̃ ē ꝑ rū hoī. q̄ ex suis actiꝫ laudat vel vituperatꝫ sensualitas est cōis nobis z brutis. ḡ in sensualitate nō ꝑt eē pctm̃. ¶ ꝓ. nullꝰ peccat in eo qđ vitare nō ꝑt. sicut Aug. ꝺt in lib. de libe. ar. ſz hō non ꝑt vitare q̄n actꝰ sensualitatis sit inordinatꝰ. est em̃ sensualitas ꝑpetue corruptōis q̄ꝺiu in hac mortali vita viuim⁹. vñ ꝑ serpentē significat vt Aug. ꝺt ꝛ̃ tri. ḡ inordinatio motꝰ sensualitatis nō ē pctm̃. ¶ ꝓ. illud q̄d hō ipe nō facit. nō iputat ei ad pctm̃. ſz ħ solū videmur nosipsi facere qđ cū ꝺeliberatõe rōnis facim⁹. vt phs ꝺt in ix. ethi. ḡ motꝰ sensualitatꝫ q̄ ē sine ꝺeliberatõe rōnis nō iputat hoi ad pctm̃. ¶ Sz ꝓtra ē qđ ꝺr Ro. vij. Nō em̃ q̄d volo bonū ħ ago. ſz odi malū illꝺ facio. qđ exponit Aug. ꝛ̃ malo ꝺcupiscẽtie. qđ ꝺstat eẽ motū q̄ndā sensualitatis ḡ in sensualitate est aliqꝺ peccatum.

¶ Hic ꝓiter D. in speciali inqrit in q̄b sit pctm̃. Et ꝑª de sensualitate. 2° an in rõe. ar. v. Quo ad ꝑmū ꝑ° q̄rit in determiate. an possit eẽ pctm̃ in sensualitate. Sedo q̄le pctm̃ possit esse in sensualitate. ar. sequẽti.

¶ Rndeo ꝺdm q̄ sicut supᵈ dictū ē. pctm̃ ꝑtinet ar. ꝑ° et. ij. niri in q̄libet potẽtia cuiꝰ actꝰ ꝑt eẽ volūtariꝰ z inordinatꝰ in ḡ ꝯsistit rō pcti. Manifestū ē aūt q̄ actꝰ sensualitatis ꝑt eẽ volūtariꝰ inq̄ntū sensualitas. i. appetitꝰ sensitiuꝰ nata ē a voluntate moueri vñ relinq̄t q̄ in sensualitate possit esse pctm̃.

¶ In cor. ar. D. se absoluit vnica ꝺcõne i fine. In sensualitate ꝑt eẽ pctm̃. Probatur. pctm̃ ꝑt inueniri in q̄libet potẽtia. cuiꝰ actꝰ ꝑt eẽ volūtariꝰ z inordinatꝰ. ſz actꝰ sensualitatꝫ ꝑt eẽ volūtariꝰ (supple z inordinatꝰ) igit ꝺcõ vera. Maior ꝑz. q̄ in ħ ꝯsistit rō pcti. vt patuit. q. lxxs. ar. vs. scz q̄ ē actꝰ volūtariꝰ inordinatꝰ. ¶ Nota aūt q̄ ista maior ꝑsupponit dicta in articulᵗ ꝑcedẽtibꝫ. ꝑsertim ad tertiū ar. ij. q̄ videz intelligit de actu volūtario imanẽte. talis em̃ attribuit ꝑne vt subiecto. q̄lis ē actꝰ ꝓriꝰ sensualitatis. Dinor. ꝑbat. illiꝰ ꝑne actꝰ ē volūtariꝰ. q̄ nata est a volūtate moueri. ſz actꝰ sensualitatꝫ ē ꝑne nate moueri a volūtate. igit ē volūtariꝰ. ꝑmisse patent ex ar. ij. et ex supᵈ dictꝫ. q. lvi. z alibi. ¶ Nota aūt circa istā minorē. q̄ actus sensualitatꝫ ē ꝺupleꝝ. vn⁹ ꝓueniēs iudiciū rōis. ꝑcedēs ex imaginatiõe ipedibili. talᵉ volūtariꝰ impfectꝰ z ꝺirectꝰ.

q̄t videlicz in potestate volūtatis fuit eū impedire. Alius seqtur imperiū z iudiciū rōnis. z talis est volūtarius perfectꝰ. Et vt ergo ꝺr volūtarius non intrinsece z elicitiue quali sit actus elicitus a voluntate. Sed ꝺr volūtarius extrinsece z imperatiue. q̄ imperat a volūtate. vel natus est impediri a volūtate. Trahit ergo ex illis tribus articulis. q̄ in illa potentia est peccatuꝫ subiectiue in qua est actus volūtarius imanens inordinatus. sensualitas aūt est huiusmodi. ergo ꝛc. De isto articulo. in de veritate ma. qq. xxv. ar. v. pulchre.

Argumẽtū in contrariū Confirmat ꝓclusionē. Nota q̄ hoc argumentū in oppositū fuit etiā supra expositū. q. qvij. ar. vj. ad ꝑmū. et doc. sanc. supra ad romanos. vij. exponit illā auctoritatē apli. scz Nō em̃ qđ volo bonū hoc ago. sed qđ odi malum hoc facio. potest em̃ vno modo intelligi de homine ꝓstituto sub peccato. et sic hoc qđ ꝺr hoc ago. intelligenduꝫ est de actiõe completa que exterius exercetur p ꝓsensum rōnis. Qđ aūtē ꝺr volo. intelligit nō de volūtate cõpleta que est optis p̄ceptiua. ſz de volūtate quadā incompleta qua homines bonū in vniuersali volūt. z deprauatur talis volūtas in particulari vt nō agat hō qđ veller. Alio mō intelligitur de homine reparato p gratiā. z tūc ecõuerso oportz intelligere. videlicz p hoc qđ ꝺr. volo volūtatez cõpletam p̄ durantē in electiõne particularis operatiõis. vt p hoc qđ ꝺr ago. intelligatur actio incõpleta. que ꝓsistit tm̃ in appetitu sensitiuo nō ꝓueniens ad rationis ꝓsensum. Homo em̃ sub gratia ꝓstitutus vult qđem mente suaꝫ ꝓmptis ꝺcupiscentijs ꝓseruare. sed hoc bonuꝫ nō agit ꝓpter motus inordinatos ꝺcupiscentie surgentes in appetitu sensitiuo. Et simile est qđ ꝺr ad Galla. v. vt nō quecūq̄ vultis illa faciatꝫ. Similᵉr id qđ ꝺr. qđ odi malū hoc facio. ꝺpliciter intelligitur. Si de homine peccatore intelligitur. tūc p hoc qđ ꝺr. odio. intelligitur quo ddā odiū impfectum. ꝑm q̄ omis hō naturaliᵉr odit malū. Per hoc aūtē qđ ꝺr. facio. intelligitur actio pfecta p operis executiõem rōnis ꝓsensum Nam illud odiū in vniuersali. tollitur in particulari eligibili p inclinatiõem habitus vel passionis. Si vero intelligit de homine sub gratia ꝓstituto p hoc qđ ꝺr facio. intelligitur ecõuerso actio impfecta. que ꝓsistit in sola ꝺcupiscentia appetitꝰ sensitiui. Per hoc qđ ꝺr odio. intelligitur odiū pfectū. quo ḋs ꝑseuerat in detestatione mali. vsq̄ ad finalē reprobatiõnem ipsius. z in littera hic. z ꝓmuniter vbi D. allegat illam auctoritatez exponit eam iuxta secūdū intellectū. videlicz vt intelligit de ꝓstituto in gratia. z facere p ꝺcupiscere. z p motu appetitus sensitiui ex surreptiõne. qui inuenit in viris bonis et hūc motū dicit Aug⁹. esse malū z pctm̃. ḡ in appetitu sensitiuo potest esse peccatū

¶ Ad ꝓmū ergo ꝺdm. q̄ aliq̄ vires sensitiue partis z si sint ꝓmunes nobis z brutis. tñ in nobis habent aliquā excellentiā ex hoc q̄ rōi iūguntur. sicut nos ꝑ alios aīalibꝫ habemus in parte sensitiua cogitatiuā z reminiscentiā. vt in ꝓmo dictū est. z per hūc moduꝫ etiā appetitus sensitiuus in nobis ꝑ alios aīalibꝫ habet quādā excellentiā. scz q̄ natus est obedire rōni. z q̄tum ad hoc ꝑt esse ꝓncipiū actus volūtarij. z ꝑ ꝓsequēs subiectū peccati.

ꝑ. q. lxxviij ar. iiij. in cor. et ad q̄ntū

¶ Ad maiorē pctm̃ est ꝓpriū homini. cōcediᵗ scz ꝓm potentias que cūq̄ mō humanas. vel scz rōnales ꝑ cẽntiam. vel ꝑ participatiõnem. z pctm̃ est in oī eo qđ detestẽne habere in homine z ordinare ꝑm rōnem Ad minorem tuit rōsum supra. q. lvi. ar. iiij. q̄ est qđē ꝓmus nobis z bestijs. si ꝓliderez rōne generis z ꝑm sc. sed negatur q̄ sit ꝓmus nobis z bestijs sensualitas vt est in homine. imo est alterius spēi in hoie sensualitas. a sensualite bestie. sicut etiā in bestia est estimatiua. q̄ distinguit specie a cogitatiua hois. Similᵉr memoria bestie distinguit specie a reminiscentia hois. vt ꝑz ꝑma pte. q. lxxviij. ar. iij. in cor. Quia ḡ sensualitas in hoie hz aliquā excellentiā ꝑ ꝓximitatem ad rōnem. quam participat z cui obedit ideo rō tenet eam ordinate habere. quare si qui defectꝰ incidat in sensualitate imputat homini. ideo est in ea pctm̃ secus de sensualitate bestie. quā bestia nō tenetur nec pōt aliter habere q̄ sensualitas patiat. Dicit em̃ volūtarius actus q̄ est in potestate hois Nota aūt qđ D. ꝺr. q̄ alique vires sensitiue sunt nobis ꝓmunes z bestijs. scilz ꝑm rōnem generis z ꝑ ꝓparatiõem ad obiecta. nō tñ sunt nobis z bestijs ꝓmunes quo ad spēm. z quo ad excellentiā. licz em̃ nō sit in nobis sensus interior. qui nō sit in bestijs aliqualiter (ꝑm viam D. san. in ꝑma pte. vbi iam in fine cor.) Tame in nobis ħnt aliū moduꝫ operādi cogitatiua cui respōdet in bestijs estimatiuaꝫ naturalis. z aliū modū reminiscentia in hoie. aliū moduꝫ memoria in bestijs. vñ z alia sunt nomina. quare nō oportz D. intelligere cū ꝺr. Alique vires sensitiue partis sunt nobis ꝓmunes q̄si aliq̄ essent in hoie q̄ nullo mō eẽnt in bestijs. ſz vult q̄ sint ꝓmunes aliq̄ quo ad modū operādi. vt sensus cõis alie aūt nō. vt ꝑz de imaginatiua. q̄ in hoie etiā ꝺr phantasia. z estimatiua q̄ in hoie ꝺr cogitatiua ꝛc. sunt ḡ cões saltē q̄ ad genꝰ. ſz nō quo ad excellentiā z modū operādi Nota aūt q̄ hec dicta sunt nō ad mentē Auicenne. qui ponit q̄nq̄ sensus interiores in hoie. z q̄tuoꝝ in bestijs. sed dicta sunt post D. san. z Auerroum. vt ꝑz ꝑma pte vbi supra. negat ḡ ꝓpria. Probat aūt hec rō q̄ in sensualitate vt sit nō est pctm̃. tñ nō ꝑbat q̄n sit z eẽ possit in sensualitate hūana. q̄ sensualitatis humane est. q̄ suꝰ motꝰ nō sit ꝓtra rectitudinē rōnis. quare aliqs actꝰ in hoie est vituperabilis. q̄ in bestijs nō est vituperabilis. vt hz D. san. secūdo sententiaꝝ dis. xxiij. q. vltima. ar. ij. et scūs Bonaue. tura ibidē. q. vltima. duobꝫ. ar.

¶ Ad scḋm ꝺdm. q̄ ꝑpetua corruptio sensualitatis est intelligēda q̄tū ad fomitē q̄ nūq̄ totaliᵗr tollitur in hac vita. transit em̃ pctm̃ originale reatu z remanet actu. ſz talis corruptio fomitis nō ꝛ̃cedit q̄n hō rōnali volūtate possit rep̄mere singulos motus inordinatos sensualitatis si ꝑsentiat. puta diuertendo cogitatiõem ad alia. ſz dū hō cogitatiõem ad alia diuertit. ꝑt etiā circa illud aliqs inordinatꝰ motus insurgere. sicut cū aliqs trāsfert cogitatiõem suā a delectationibꝫ carnis. volēs ꝺcupiscentie motꝰ vitare ad speculatiõez scie. insurgit q̄nq̄ aliqs motꝰ inanis glorie ipremeditatꝰ. z tō nō ꝑt hō vitare oēs hmõi motꝰ ꝓpter corruptiõez ꝑdictā. ſz solū sufficit ad rōnem peccati volūtarij q̄ possit vitare singulos

¶ Nota. p maiori intellectu eoꝝ q̄ hīt in solonibꝫ z in istis duobꝫ argumẽtis. Innuit em̃ ꝺue. ꝑmo q̄ motꝰ sensualitatis sint pctā. Scḋo q̄ motꝰ sensualitatis rōem ꝑt

Universidad de Deusto
Biblioteca

an mot⁹ sensualitat⁹ rō nē ꝓuenīēres sint venialia

tenīēres sint venialia. Circa hoc scōm ꝑsertim est difficultas. z in eo videnk aliq discordare. vñ Alcola⁹ de lyra cui⁹ modū dicēdi videk ꝓmemorare magister Jānes in der. in suo ꝓceptorio. ꝓcep. ix. ca. iij. er tñ sine affirmatiua asserōe. vt ps intuenti. qz simul ꝓmemorat modū dicendi san. Bonauēture. q ōr veniale. qđ lyra negat venīale. ōr sic in postilla sup Matth. v. ca. Cōcupita inqt hoc mō. pcedit. qz ꝑmo ex aspectu mulieris causak ꝓcupiscētia in appetitu sensitiuo (q ōr sensualitas) z ꝓuenit actū rōnis. z sic nō est pcm nec venīale nec mortale. Cuⁱ rō est. qz talis motus sensualitatis nō est in ptāte hois z p ꝓns nō est pcm. ſz retento hmōi ꝓcupiscētie posſūt ꝑcepta esse bn esse pcm. vñ ōr Aug⁹. nō est in ptāte nr̄a qbꝫ vilis tāgamur. z est in ptāte nr̄a ea respuere vel acceptare. Et sic ps q ꝺicit⁹ motus sensualitatis nō est pcm. sed est materia exercende ꝑtutis si ei resistak p rōem. si aūt teneak p delectatōem morosam. absq; ꝓsensu tñ. tūc ē pec catū. sed venīale. si aūt ꝓsequtur ꝓsensus in alio. tūc ē pcm mortale. etiā anteq; exp̄mak facto vel signo. z ideo de tali ꝓcupiscētia q est ꝓsensus intelligit saluator. nam mechatus est in corde suo. Hec ille. Sz tertiū oīno verū est. lez cū accedit ꝓsensus est mortale. Ux̄p de scōo. sez p cū ꝺs ēmorak ꝓcupiscētie de le mortali. ante ꝓsensum. an sit tm venīale postea videbik. Et de h etiā labetur Alder vbi supra post san. Bonauēturā. Sed p nūc est difficultas quo ad pmū. z stat in h. an mot⁹ ad illicitū. insurgēs in sensualitate añ actū rōnis sit venīale. De hoc iaz paruit qđ sentiat Alco. de lyra. qz q nō. Sed apud scīm Tho. videk rūdendū cū bona limitatōe. quā d. san. ponit i de malo. q. vij. ar. vi. ad. octauū. et in. ij°. dist. xxi. q. ꝑ. ar. ij. ad. vⁱᵐ. Jn de malo ōr sic. qz q pcm ē in sensualitate ꝑm q p ōr ad ꝺeire rōni. pm⁹ mot⁹ sensualitatis. q est ex dispoſitōne cozpali nō est pcm. z hūc appellāt aliq pmo pmū. Scōs aūt mot⁹ q excitat ex aliq apprehēsione est pcm. Pz⁹ⁱᵐ em rō nullo° vitare pt. scōm aūt vitare p q̄tū ad singulos. nō aūt q̄tū ad oēs. qz dū auertit cogitatōem suā ab vno. incurrit in aliud. ex quo insurgere pt motus illicitus. Nec ille. In scōo aūt (vbi iam) ōr. mot⁹ vis cōcupiscibilis p ōt dupl⁹ insurgere. vel ex q̄litate orgāni. sicut ex calefacto cozpe insurgit mot⁹ libidinis sine aliq imaginatione. z ille mot⁹ est pure naturalis nec rōem peccati hūs ex. ad hoc p ꝑ demonis ex ptāte nature. que in trāsmutatōem cozpaliū pt. nisi ꝑtute diuina cohibeak. Alt⁹ motus ꝓcupiscibilis est. q insurgit ex apprehēsione delectabilis. z ex pte illa appetit⁹ ꝓcupiscibil. hz quādaz libertatez ad min⁹ in hoīe ſm q p ōr obedire ipio rōnis. phibēz. z sic in ꝓcupiscibi p ōr esse pcm. ſz hūc motuz diabol⁹ extorq̄re nō pt. Nec ille. Et adhuc clar⁹ infra in. ij. dist. xxiij. q. vltia. ar. ij. in cor. ōr. Oēs ꝑmi mot⁹ q sensualitati attribuūk (vt ꝓba augu. asserit) pcīm sunt. ſz mot⁹ pcēdentes ꝺs supra naturales dixim⁹. q imaginatōem non sequūk. ſz solū naturalīū actōem rōne pcī carent. Et iⁿ ꝺ pt ꝓficari quotūdā dictū. q dicit q mot⁹ ꝑmo ꝑmi nō sunt pcm. ſz mot⁹ scōo ꝑmi. vt p ꝑ° ꝑmos motus naturales. z p scōo ꝑmos ꝓmot⁹ sensualitatis intelligam⁹ in q pcm est sicut in subiecto. Ꝺs sic ps. pcm em vt ptinet ad ptē ꝓsideratōem nō est aliud q̄ inordinatus act⁹ ad gen⁹ moris ptinēs. null⁹ aūt actus pōk in gne moris. nisi habita ꝓsideratōe ad volūtatē. q ꝓncipiū est moraliū. vt ps ex. vi. metaph. z tō in ꝑmo incepit genus moris. vbi ꝑmo dominiū volūtatꝫ inuenik. ꝺz aūt voluntas in qbusdā dominū ꝓplectū. in qbusdā ꝑo incōpletū

Cōpletū dominiū ꝺz in istis actibꝰ q ex imperio voluntatis ꝓcedūt. z hi sunt act⁹ deliberatōem sequētes. q rōni attribuūtur. Sz dominiū incōpletuz ꝺz in illis actibꝰ q imperiū rōnis ꝓcedūt. tñ volūtas eos ipedire poterat vt sic q̄dāmō volūtari subiaceāt q̄tū ad hoc qđ est ipediri vel nō ipediri. Et ideo inordinatio q̄ in his actibus ꝓtingit. rōem peccati causat. tñ incōpleti. z ideo in his actibꝰ pcīm leuissimū. z venīale est. nō aūt mortale. qđ est p ſcens pcīm zē. Hec ille. Et ad q̄rtuz ōr. q mot⁹ isti sunt q̄dāmō in ptāte nr̄a. z quodāmō nō sunt. si em q̄liter eorū sigillatim ꝓsideret. sic in ptāte nr̄a sunt. qz quelibet eorū ꝑuenīendo ipedire posſum⁹ Si aūt oēs simul ꝓsideret sic in ptāte nr̄a nō sunt. qz dū vni obuiare minimur ex alia pte p̄ mot⁹ illicit⁹ surripe. nō em p̄ cē simk intentio retinentis volūtatis ꝓtra diuersa in actu. Hec ibi. q̄bꝫ ꝓcordant ea q supra. q. xvij. ar. vij. ꝺ. ponit q̄ō aūt ꝓsensualitatis posſit cē imperat⁹. vbi ponit q act⁹ sensualitatiſ vt sc̄ſ ad apprehensionē imaginatōis nō subitā ſz ꝑeratuz et regulatā rōne. z tūc est sub ipio. vt aūt q̄litate sc̄ſ cozporis sic nō ig̃ak nec sub diſ ipio. q̄nq; aūt ꝓcitak ad apprehensionē imaginatōis vel sensus. nō oīno subito in occursu obiecti. z tūc ille mot⁹ est ꝑter iperiū rōnis. q̄uis posſit ipediri a ratōne si puidisſz. Et videk velle q talis act⁹ etiā iputek volūtati. qz potuit ipedire talez motū. vt patuit ibidē. Et q̄ō oīb⁹ trahik. q mot⁹ naturalis q sc̄ſtur ex q̄litate cozpis z est ꝑmo ꝑm⁹. z ꝓcitak mere naturaliter sine aliq imaginatōe nō est aliq mō in ptāte hoīs. et est sine cm̄i pcō etiā venīali rancē extra genus moris existēs. Et si de tali intelligit dictū Alco. de lyra bonuz est z ꝓcordat. Patz z sc̄ſ scōo. q mot⁹ nō mere naturalis sensualitatis. ſz aliquali⁹ liter. rōe ſcs causle sue. qz sc̄ſ ad imaginatōem quā hō potuit ꝑuenire z ipedire. z p ꝓns actū sensualitatis sequerē. tūc talis act⁹ est venīale. tan̄ē act⁹ inordinat⁹ volūtan⁹ indirecte. vtpote cadēs sub dominio volūtatis incōplete. etiā si rōnis aduertētia z actū ꝑueniat. qz rō potuit ipm motū illicitū ꝑuenisse in spēali acceptū. lez nō oēs. Dico aūt circa hoc. q si ſz act⁹ talis sensualitatiſ q ꝓsurgeret ad imaginatōem subitā. quā port⁹ ꝓcomitarek vel causaret. q̄ sequeretur. nec finaliz vt nūc in potestate hois talē ipediusse. z dedisset opam rei licite. nec in aliq ſz negligēs. puto q talis act⁹ sensualitatis nō ſz pcm nec venīale. vt patuit supra. q. xvij. q si de tali intelligit lyra. bene ōr. Si aūt intelligit de secundo motu. sez sequēte imaginatōem nō subito aduenientez ex occursu ꝑsentis obiecti. ſz in absentia sensibilis. tūc reſpōdendū est ad rōem lyre. negando q talis mot⁹ cōcupiscēte nullo mō sit in potestate Et rō patuit. z ps hic in ꝺ. q sufficit ad rōnem venialis q posſit impediri. z sic in ptāte quo ad singulos. nō quo ad oēs Ad dictū augustini vbi ōr. q est materia exercēde ꝑtutis. Dico q logē de ꝑmo ꝑmis. q sunt materia exercēde ꝑtutis z sine cm̄i pcō q vocak naturalis. Sz vt patuit ex ꝺ. san. ex. ij. sentētiaz. motus q sensualitati attribuūk. sez sequentes imaginatōem ipedibilē ad quā etiā nō subito sc̄ſ. ſm b. augⁱⁿ pcīa sunt. naz z rōni ꝓmissa ē imaginatie. ꝑtim nō ab extrinseco subito extorta. Vñ z ipa illicita z cā. sequentia boi iputanť. Et de illa auctozitate b. Aug⁹. quā lyra aliꝫ legat hz ꝺ. san. de malo. vbi supra ad scīm. dicēs qñ motus illicit⁹ est in sensualitate. triplr sepe habere ad ipm rō. Uno mō sicut resistēs. z tūc nullū est pcm. ſz est meritus cozone. Aliq̄n aūt se hz vt iperās. puta cū aliꝫs motum ꝓcupiscētie ilicite exercitat. tūc si sit illicitū in gne pcī mor-

talis. erit pcm mortale. Aliq̄n aūt se hz vt necꝫ ꝓhibēs necꝫ iperās seu ꝓsentes. z tūc est pcm venīale. Hec ille. Et intelligit ꝑmum mebr̄ (vt pt habeti ex solone tertiꝫ se quētis) ꝺe motu naturali. z pmo simpli. q nō est ꝓhibibilis. tertius autem est prohibibilis vel impedibilis. et ita indirecte voluntarius z peccatū venīale. Dico sc̄ḋo q nō videt incōuenīes vt aliqs motu illicito z pcō venīali exporto ex negligentia. z infirmitate humana resistēdo. q ſequentem iudicū rōnis posſit meteri coronā (hec vidēt innuere d. san. in de ꝑfa. ma. ꝓxv. ar. vij. ad. vⁱᵐ.) q̄re nō sequtur aliqs mot⁹ est materia exercende ꝑtutis. q nō est pcm leuissimū. Nā stimul⁹ carnis que z paul⁹ patet hab nō fuit sine venialibꝰ pctis. z tñ sibi fuit materia exercende ꝑtutis. vt patuit supra. q. iv. ar. vij. ad. iijᵐ. Et ex ponit d. san. sc̄de ad Corinth. xij. post Aug⁹. de infirmitate carnis. qz inerāt ei mot⁹ ꝓcupiscētie. quos tñ diuina ꝑa refrenabat. Et hz ibidē q de⁹ ad peauedū mal⁹ mālū ꝓmittit electos ipediri ex aliq̄ pte. vt q infirmitatez vel defectū. z etiā aliqui q pcm mortale. Ubi no sequt. est materia exercende ꝑtutis. q̄ nō est pcm leue z modicū. cum Aug⁹. dicat illū stimulū apli sibi fuisse in exercitiuz z in coronā. Dico vlteri⁹. q acceptādo q rōnis ꝓsensum talēs mot⁹. peccat peccō gſecto z mortali. qz talis acceptatio subest pleno dominio volūtatis. ſz nihilominꝰ ipe motus ꝑuenies ipm acceptare est pcm leue z modicū. z q̄ꝫ ipm respuere sit meritū gſectū. nō tñ sequit quin ipe mot⁹ cui no ꝓsentit. ſz abiicit fuerit no solū illicit⁹. sed et pcm. De his inuenī d. san. ꝓfonditer loquēte postq̄ hec ꝓscripserā. ōr em sic in. q. sniaz. dis. xl. arti. iij. ad. ij. q ꝑ mus mot⁹ nō hz rōem culpe nisi ꝑm q est aliquo mō in ptāte volūtatis. Uñ q̄dm volūtas no repugnat hz rōnem pcī. ſz qñ volūtas iam repugnare incipit tūc hō meret. no qz ille ꝑm⁹ mot⁹ sensualitatis sit meritoꝛ⁹ cui resistit. qui tñ postq̄ sibi restitit rōem pcī amittit. ſz in actu voluntatis relitentis est meritū. q nō est idē cū ꝓximo motu sensualitatis. Hec ille. Et q̄ō pz clare quo auctoritas b. Aug. intelligeda est. z qz mīpl ꝓtra dictū nostrū q aūt mot⁹ ꝓuenies ex imaginatoe subita z subito. non sunt venialia videt haberi ex d. san. in de malo. vbi supra ad octauuz vbi ōr. ois apphensito iperio rōnis subiacet. ꝑ em rō. phibere vlum cuiuslibet apphēsiue poñe. maxime in abientia sensibilis. Hec ille. Ubi notater ōr. in absentia zc. qſi admitteret z cōcederet q aliq̄n imaginatio nō ſſ. in ptāte rōnis. ſez in ꝑsentia rei sensibilis. sicut quis videt a casu mulieris. vel audiēs loq de materia venerea subito incedit imaginatio. quā nō potuit ꝓhibere. Et de motu sequēte hmōi imaginatōem videt intelligendū dicta b. Aug. relatū q lyrā. videz. nō est in ptāte vt bis vtilis nō ꝓcaremur. Uñ z hic ad scōm ōr. d. san. q hō q volūtate pt repmere singulos mot⁹ si ꝓsentiat. i. si nō ꝓuenīant mere naturaliť. nec ad imaginatōem subitam. sed impedibilē quā posſit auertere. z pt aduertere. qz imaginatio ad illicita trahit. oꝑtz em ig habere oculuz ad h q aliud est loq de motu carnis qui pt ee sine imaginatōe. aliud de motu sensualitatis q imaginatōnem ꝓcurit. Ista videnť esse de mente do. lanc. saluo iudicio meliori. Uñ z Lapolus in. q. dis. uij. ad. qⁿ. duradi. ꝓtra pmaz ꝓclone ꝓcorditer loq̄tur. vbi ōr. act⁹ ex sola imaginatioe ꝓcederes sunt duplices. Quida em sunt ꝺs imaginatio ꝓcomitat port⁹ q̄ cauſer. q oriūtur ex dispone qualitatū naturaliū. vel si cauſank ex imaginatōe. nō tñ taliq̄ a vo

Nota hī solūtionem

lūtate potuerit ipediri. nec ꝑ ꝓns appetitus sequens. vt

ps in imaginatōe q̄ causak ex necessitate ei occursu alicui⁹ obiecti. vel ex subita cogitatione phātasmatis. vel cum ad dictū loquentē de materia venereoꝝ. z tales sunt penitus extra genus moris. z de istis intelligit dictum san. Tho. videlz q act⁹ ex imaginatōne ꝓcederes sunt indifferentes. Alij ꝓo sunt quos imaginatio nō solū ꝓcomitat. ſz causat. q qđē imaginatio nō sic subito z mere naturaliť causat q̄n potuerit ipediri vel ipsa vel appetitus sequēs. z talis nō est extra gen⁹ moris. Hec ille. Ubi ps ea q dicta sunt. z capōlū sensisse. Et nota. q ex hoc habet q ꝓbū d. san. supra. q. xvij. ar. ꝑ. (vbi ōr q argūta ꝓcitatur subito ad imaginatōem. z potuit ipediri a rōne si puidisſz) intelligit de tali imaginatōe. q ē aliqualiť in potestate hois et ipedibilis. si aūt ozik oino subito. z ita q nō potuit ꝑsentire. vt auerteret cogitatōem z imaginatiō em. tūc non ſſz pcīm etiā venīale. nec aliquo mō sub imperio rōnis nec directe. qz videlicz imperatur. nec indirecte. quia vidēlicet nō impeditur cum potuerit impediri.

¶ Nis notatis videndū est de argumēto secūdo. cuius solutio clarescet ex dictis. Uñ ōr ad maiozē. null⁹ peccat in eo qđ vitare nō ꝑt. verū qđ nullo mō vitare ꝑt. nec quo ad oēs. nec quo ad singulos. Secūdo. qđ nō ꝑt vitare. ita q nec subsit dominio volūtatis completo nec incompleto. Dico autem q ad rationem peccati leuissimi sufficit q possit vitari quo ad singula. esto non omnia simul. z sufficit q habeat dominium incompletum. ita q licz non imperauerit (quod est completi volūtarij) tamē impedire potuit si ꝓsentisſz Ad minozē. hō nō ꝑt vitare quin actus sensualitatis sit inordinatus. verū ad hūc sensum q nullus sit sic ordinatus. ꝑt tñ singulos vitare z repmere. z hoc sufficit ad volūtariū impfectuz qđ potest ꝓstituere venīale. Ad ꝓbatōem minoris ōr. q sensualitas est perpetue corruptibis ꝓpter materiale peccati exginalis. qđ est defectus virtutis inferioꝝ a retinaculo iustitie originalis. que est fomes. qui manet de cōmuni lege donec durat hec vita. de hoc infra. q. lxxxij. et in de vitate. materia. xxiij. ar. vij. per totuz. Sed dico. q q̄ꝫ ꝓpter illaz cozruptoem nō possit volūtas z rō vitare omnes motus inordinatos. tñ singulos. Nō oēs quidez qz dum quis aduertit imaginatōem suā de re illecebrosa. z ad hanc ꝓcitari sensualitatez. z auertit se ꝓuertendo cogitatōnem ad speculatiōem scientie. tūc insurgit aliqs motus inanis glorie impremeditat⁹. z sic de alijs. quare verū est q non ꝑt vitari oīa venialia. tñ hō singula vitare potest. nam cū ꝑsentit z aduertit imaginatōem suam versari circa illicita. anteq̄ oriatur motus inordinatus pt eam auertere. z sic vitare motū inordinatū sensualitatis z appetitus. Dictū est em q si quis motus subito incedat q imaginatōem subito ortā ex ꝑsentia sensibilis. vel si inordinatus mot⁹ oziak ex naturali qualitate sine imaginatōne. qđ nullū est pcm. Et ergo q imaginationem auertere ꝑt. que ꝑequitrik ad venīale. ideo ad venīale sequēs. sez motū sensualitatis impedire pt. quo ad singulos motus si ꝓsentiatali aūt negligat ꝓsentire z aduertere. nihilominus motus sequēs imputabik sibi tanq̄ volūtarius. ꝓpter negligentiā Ultra. ꝓcedo q sensualitas significat q serpente tentante mulierem. sez rōnez inferioꝛē. que significat in ꝓcessu peccati q mulierē. sicut rō superioꝛ q virū. vt habet magister sepius in scō do Ultra. q̄ inordinat⁹ mot⁹ sensualitatis nō est pcm. verū q ꝑfectū. tñ impfectū. qz impfectū volūtarij. Et sc̄ḋo mot⁹ sensualitatis qui nō potuit ꝓsentiri. z sic impediri. tñ im

Universidad de Deusto
Biblioteca

pedibilis ⁊ sequēs imaginatōem q̄ auerti potuit si rō attendisset, ⁊ talis est pctm Nota circa, ꝑncipiū solutōis de ꝓpetua corruptōe cē. ex doc. in de ꝟitate. vbi supra statim. q. illa corruptio ideo sic dr. qz est ꝑtra ꝑmā institutionem nature. sed nō qz ꝑtra naturaz sibi relictā. imo sequit ꝓncipia nature. vt D. ibidē hz in cor. Quare nō satis aduertit qui arguit Aristotelē cognouisse corruptionē nature ꝙ pctm. ⁊ ideo eam eguisse reparatore. Nā illa rebellio sensualitatis nō arguit apud gentilem naturā destitutā. cum sit defectus naturalis. ⁊ ꝙ ꝯis nō ꝓterea cognouit eam ꝙ pctm destitutā. Vñ d. san. sedo sententia rū. dis. xxx. q. ꝑ. ar. ꝑ. ad ꝑmū. Seneca ⁊ alij phi ꝑsiderauerūt naturā humanā sine ea que ex ꝓncipijs suis naturaliby eam ꝑsequūtur. starū cīm illiū ꝑme ꝙ ditionis scire non potuerūt. quē nō nisi fides tenet. ⁊ ideo de morte illi nihil nisi sicut de naturali defectu locuti sunt. q̄uis ⁊ naturalis defectus aliquo mō pena dici possit. Hec ille. cē.

Aristt. nō cognouit corruptionē nature

Nota sedo. ꝙ D. dr. ꝙ volūtas possit repmere singulos motus sensualitatis si psentiat. qz ꝙ hoc excludūtur ꝑmo ꝑmi. ⁊ sequēres ad imaginatōnem nō impedibilem. ⁊ ꝙ ꝑsequens nō sunt venialia. sed includunt q̄ insurgūt ex negligentia aduertentie sup imaginatōnem

Nota etiā d. san. in fine solutōis ꝙ suffi. cit ad rōnem peccati volūtarij scz imperfecti ⁊ incōpleti. ꝙ possint vitari singula Scotus de ista materia aliquid tangit in sedo. dis, ꝙ ij. ad. iij. q. rīdendo ad auctoritatem in argumento post oppositū adductā. dicēs. apl̄us debet intelligi quo ad ꝑmos mot⁹. de q̄b nō video q̄ sint pctm. qz ꝓcedūt oēm actū volūtarz. ⁊ nulla rō culpe ē i aliq̄ ꝓcedēte actū volūtarz. Si dicas ꝙ ꝑmi mot⁹ ist⁹ pctm. eo volūtas nō ꝓuenit tūc nō ē pctm ꝑmissionis. s. omissionis et sic illa opa q̄ sunt pcta formalr sunt illa opa interioza. hec ille Ubi ꝓ ꝑm Scotū. ꝙ ꝑmi mot⁹ ꝑm se nō sunt pcta sz tm admittit ꝙ st̄ pcta inꝫtū volūtas negligit eos impedire. vt sic voluntas incōplera ⁊ directa ꝙstituat illos motus in esse peccati etiā venialis. sicut q̄ sunt illiciti. tūc voluntas ꝙ'era ꝙstituit in esse mortalis. ita tm ꝙ ille motus ꝑmus ꝓcurrat. sz nō ꝙpleat rōnem peccati etiā venialis. Et hec ꝑnt stare cū d. san. qz ⁊ d. san. vult. ꝙ solū illi motus sunt pcta venialia. qui potuerūt impediri. non tm ita ꝙ volūtas ꝙsentiat expresse vel interpratiue. qz alis cēt peccatū rōnis. ⁊ nō sensualitatis. Vñ d. sanc. in de ver. ma. xxv. ar. v. ad q̄nū. non dr esse pctm in sensualitate. ꝓter interpratiuū ꝙsensum rōnis. Q̄n cīm ꝑmus motus sensualitatis ꝓuenit iudiciū rōnis. nō est ꝙsensus nec interpratiuus. nec expressus. sed ex hoc ipo ꝙ sensualitas est subiectibilis rōni. actus eius q̄uis rōnez ꝓueniat. tm hz rōem peccati. Hec ille. Ubi ꝑz ꝙ motus sensualitatis est venialis. nō qz ꝙsentiat ꝙ rōnez. imo sic esset mortale. si esset de re illicita mortalr. ⁊ attribuerēt rōni. sed est pctm qz i potestate fuit ipm. phibere cē. Et ꝑz sedo. ꝙ motus ꝓuenies rationem est peccatum. cē.

Scotus.

¶ Ad tertiū dom. ꝙ illud qđ hō facit sine deliberatione rōnis nō pfecte ipe facit. qz nihil operat ibi id qđ est ꝓncipale in hoie. vñ nō est pfecte actus humanus. et ꝙ ꝙsequens nō ꝓt esse pfecte actus virtutis vel peccati. sed aliquid aliud imperfectū in genere hoīs. Vñ talis motus sensualitatis rōnem praeniens est peccatū veniale. qđ est qđdā imperfectū in genere peccati.

¶ Ad maiorē. ꝙ hō ipe nō facit. nō iputat ei ad peccatū, Nec. si nullo mō faciat. nec fm id qđ est ꝓncipale nec fm min⁹ ꝓncipale in eo. ⁊ sedo qđ nō facit volūtarie directe vel indirecte. Ad minorē. sz solū hoc videmur facere qđ cū deliberatiōe rōnis facim⁹. Verū hoc pfecte facimus nos. qz facim⁹ fm id qđ est ꝓncipale in nobis. nihilomin⁹ tm ⁊ nos facim⁹ fm id qđ est in nobis. licz imꝑfectū. qđ facim⁹ fm sensualitatē. qz ⁊ ipa est ꝓncipiū volūtariorū actuū aliquaⁿ. Et qđ ipa facit volūtati ⁊ rōni aliquaⁿ iputat in quoꝫ prāte ⁊ cura est in hoie. Nā ipsa dz esse ordinata fm rōnem in homīe. negat ꝯtra. ꝙ ad nullū pctm oino impuret. sed ꝑbat ꝙ nō ad ꝑfectuz. sed nō ꝑbat q̄n motus sensualitatis rōnem q̄uenientes sint volūtarz. qz singuli ipedibiles. id aūt qđ qs ipedire ꝓt ⁊ nō facit. si sit ordinatū sibi iputat. solū ār habēt vēralia mot⁹ impedibiles. vt patuit Nota ār ꝑba d. san. vbi dr. vñ talis motus sensualitatis rōnez ꝓueniens ē pctm veniale. vbi dixim⁹ stare radicē disputatōis ract̄e. Quo aūt veniale sit imꝑfectū in genere peccati habet infra. q. lxxxviij. ar. ꝑ. ad ꝑmū.

¶ Utr̄ sensualitas possit eē subiectū pctī mortal⁹.

AD quartū sic ꝓcedit. Uidet ꝙ in sensualitate possit esse peccatū mortale Actus em̄ ex obiecto cognoscit. sz circa obiecta sensualitatis ꝓtingit peccare mortaliter. sicut circa delectabilia carnis. ergo actus sensualitatis pōt esse pctm mortale. ⁊ ita in sensualitate pctm mortale inuenit. ¶ Ꝑ. peccatū mortale ꝓtrariatur virtuti. sed virtus pt esse in sensualitate. temperantia em̄ ⁊ fortitudo sunt virtutes irrationabiliuz partiū. vt phs dr in. iij. ethicoz. ḡ in sensualitate pt esse pctm mortale. cū ꝓtraria sint nata fieri circa idē ¶ Ꝑ. venial pctm est dispositio ad mortale. sz dispositio ⁊ habitus sunt in eodē. cū igitur veniale peccatū sit in sensualitate. vt dictū est. etiā mortale peccatū esse poterit in eadē ¶ Sed ꝯtra est qđ Aug⁹. dr in libro retractationū. ⁊ habet in glo. Ro. vij. Inordinatus ꝓcupiscentie motus q̄ est pctm sensualitatis. pt etiā esse in his q̄ sunt in gratia. in qbꝫ tm peccatū mortale nō inuenit. ḡ inordinatus mot⁹ sensualitatis nō est peccatū mortale

D

ar. iij. ad. 3

¶ Hic q̄rit q̄le pctm possit eē i sensualitate an mortale. qz ꝙ possit ibi eē veniale satis patuit ex solōnib⁹ ar. ꝓcedentis. Nā sensualitas añ aduertentiā rōnis hz fm se actū inordinatū aliquo mō volūtariū. loquēdo de sensualitate humana. de q̄ sp loq̄mur

¶ Rñdeo dom ꝙ sicut inordinatio corrūpēs ꝓncipiū vite corꝑalis causat corꝑalē mortē. ita etiā inordinatio corrūpēs ꝓncipiū vite spūalis. qđ ē finis vltim⁹. cāt mortē spūalē pctī mortal⁹. vt supra dcm ē.

q. lxxij. ar. v.

¶ D. in fine cor. rīdet vnica ꝓclone tali Pctm mortale ꝙ ꝓt eē in sensualitate. sz solū in rōne. Prebat ꝓclo sic Inordinatio corrūpēs ꝓncipiū vite spūalis (qđ est vltimus finis) causat mortē spūalē pctī mortalis. sz sensualitatis nō est talis inordinatio corrūpēs vltimū finē. ḡ nō est illa (vt cause scz ⁊ ꝓncipij ꝑpetui) pctm mortale. Illius rōnis D. ꝑmo ponit maiorē Secō ꝑbat minorem

dictiūgēs ꝓclonem. ibi. ordinare aūt cē. Nota autē ꝙ ꝓclo nō dr. ꝙ pctm mortale nō sit in sensualitate subiecti⁊ tic. sz in rōne. sz dr absolute qđ nō est in sensualitate sicut in ꝓncipio a quo hz esse mortale. sz est in eo (supple) sicut ꝓncipio cui attribuit fm esse mortale a q̄ hz vt sit cū auersione ab vltimo fine. hoc aūt est qz fit a volūtate deliberata. cui⁹ est se auertere ab vltimo fine. Non est ḡ pctm mortale formalr in sensualitate vt sic quasi a sensualitate habeat eē mortale. sz est formalr in rōne ad sensum dictū Quo notato ꝑbat maiorē a sili. sicut inordinatio corꝑis corrūpens ꝓncipiū vite corꝑalis causat corꝑalē mortē. Et patuit ista maior cū sit lōga explicatōe supra. q. lxxij. ar. v. Nota aūt ꝙ d. san. dr. ꝙ inordinatio corrūpēs ꝓncipiū vite causat mortē pctī mortalis. nō dr ꝙ peccat⁹ mortale sit subiectiue totalr in eo qđ causat talē inordinatōem. de hoc ad ꝑmū Cōsequēter cū dr

¶ Ordinare aūt aliq̄d in finē nō est sensualitatis sz solū rōnis. inordinatio aūt a fine nō est nisi ei⁹ cui⁹ est ordinare in finē. vñ pctm mortale nō ꝓt eē in sensualitate. sed solū in rōne

¶ Probat minorez ꝓdicte rōnis. ⁊ in fine annectit cōclusionē rīsiuā. Minor ḡ. ꝑbat. inordinatio a fine vltimo nō est nisi ei⁹ cui⁹ est ordinare in vltimū finez. sz ordinare in vltimū finē nō est sensualitatis. sz rōnis. ḡ minor vera Maior. ꝑbat. qz inordinatio nō iputat nisi ꝓteri ordinare. qz negatio ⁊ ꝓuatio nō est volūtaria. nisi qz affirmatio est in prāte. sicut omissio iputat alicui qz potuit agendo omissionē ipedīsse. Minor aūt ista ꝑz. qz sensualitatis est solū tendere ad bona sensibilia nō spūalia. Ultim⁹ aūt finis est bonū spūale ⁊ summuz. Et inēdit hec rō. ꝙ illi⁹ est pctm mortale cuius est corrūpere ordinē ad vltimū finē. sz hoc nō est sensualitatis. sz volūtatis deliberate. ḡ. Maior ꝑz. qz pctm mortale est qđ rōne sue inordinationis dicat auersionem ab vltimo fine. ⁊ consistit in deordinatōe circa vltimū finē cē. Circa hāc ꝓclusionē ⁊ eius ꝑbatiōem ⁊ etiā solones argumentoꝝ. sz aliq̄ notanda. Primo ꝙ aliud est pctm alicui attribui tanq̄ causse ⁊ ꝓncipio motiuo. ⁊ aliud tanq̄ subiecto. patuit hō ar. ꝑ. qz omne pctm ꝑfectū est volūtarz. ⁊ rationis peccatiue et ꝙpletiue. qđ tm saltē partialr ꝓt esse alteri⁹ ponē Nota secō. iuxta tacta supra. q. xv. ar. iiij. ex d. san. in de ꝟitate ma. xv. q. iij. ꝙ act⁹ appetit⁹ intellectiui attribuit sue apprehensiue. cui⁹ iudiciū ⁊ directiōem sequit. esto ab ipa nō eliciat. sed ab appetitiua. secus de actu appetit⁹ sensitiui. ita ꝙ dicim⁹ ꝙ ꝙsensus in pctm est act⁹ rationis Nota tertio. ꝙ pctm mortale ⁊ ꝑfectū q̄uis q̄nq̄z ꝑus inueniat in actu exteriori ⁊ obiecto ei⁹ fm̄ esse apprehensum originaliter ⁊ radicalr. tm ille act⁹ exterior nō ꝙstituit actu. vel cōplet in rōne pcti mortalis. nisi accedēte ꝙsensu volūtatis qui sp habet tanq̄ a rōne. ꝓcedēs Ista possunt ꝙstare ex dictis supra. ⁊ patebūt q̄ ad alia ex sequēnb⁹. Secus de veniali. qđ ꝓt ꝙpleri in gne suo sine ꝙsensu voluntatis et deliberatione. vt patuit. sz nō absq̄ prāte volūtatis. Ad ꝓpositum ḡ ꝓclonis dr pctm mortale nō esse in sensualitate sicut in cā ⁊ ꝓncipio totali ⁊ sufficiēte. qz quicūq̄z motus vt est illi⁹ nō habere ꝓt rōnem mortalis. ogtz ḡ ꝙ aliunde ꝓueniat mortalitas. etiā si act⁹ ei⁹ sit mortalis. tm nō hz a sensualitate. sz a ꝙsensu volūtatis puta deliberationis. Et ita intelligit ꝓclo. ꝙ pctm mortale non est sensualitatis soli⁹ sicut ꝓncipij. nec sicut totali subiecti omnū. q̄ reqrunt ad mortale. ita ꝙ nullo mō ē ꝓncipiū mortalis formalr. sz partiale subiectū. Nā pctm mortale cuz

ꝓmisetit actu exteriori vel sensualitatis reqrit ꝓter hoc actus. ⁊ actū interiorē saltē interpratiue. q̄ hz formalr. q̄ re dr ꝓclo. ꝙ mortale non est sensualitatis. sz rōnis. ita ꝙ rōnis noie etiā volūtas intelligat. Et dr esse sic rōnis sicut ꝓncipij ⁊ sicut subiecti ei⁹ qđ est ꝓncipale in pctō mortali. tm ⁊ sensualitas est subiectū ei⁹ qđ est mortale. ⁊ minus ꝓncipale in pctō mortali. ⁊ hec patebūt in solone ꝓmi. et ar. viij. ad ꝑmū. Vñ D. hz hic ad ꝑmū. ꝙ act⁹ sensualitatis ꝓcurrit ad pctm mortale. qz tm ex sensualitate nō hz esse mortale. sed a rōne. i. ꝙsensu deliberato. iō non attribuit sensualitati. ogtz eīm hic memorari eos. q̄ allegata st̄ ar. ꝑ. ex de malo. q. 7. ar. vi. ꝙ pctm attribuit ꝓncipali agēti. nō aūt min⁹ ꝓncipali vel instrumēto. ⁊ sic eī rō sit. i. deliberat⁹ ꝙsensus sit ꝓncipale ꝓncipiuz. ideo sibi attribuit mortale. Nota circa argumētū in opposituz qđ ꝓcludit ex auctoritate aug. q̄ vult ꝙ pctm sensualitatis ꝓt esse in his que sunt in gra. ḡ pctm qđ est sensualitatis nō est vt sic mortale. sz vt sic vt est sensualitatis humane hz ꝙ sit venitale ꝓpter ipfectōem actus etiaz si sit mortale ex genere. vt patebit ar. viij. ad. ij⁹. Sūt tm ⁊ venialia ex gne in sensualitate. sicut mot⁹ ad ea q̄ de se venialia sunt. quare bñ sequit pctm sensualitatis vt est sensualitatis. ꝓt stare cū gra. ḡ vt est sensualitatis nō est mortale. qz mortale nō stat cū gra. Cōcludit ḡ. ꝙ mortale formalr nō est sensualitatis. sz tm id qđ est mortale ꝓt esse sensualitatis subiectiue. sz formalitas mortal⁹ q̄ ē auersio ab vltimo fine attribuit volūtati deliberate. ita ꝙ sicut exterior ꝓcessio ē mortale. sz nō attribuit mēbro. sed volūtati. ita act⁹ sensualitatis est mortale pctm. sed stādo in sensualitate hoc nō hz. sz hz ex accedēte ꝙsensu deliberato.

¶ Ad ꝑmū dom. ꝙ actus sensualitatis ꝓt ꝓcurrere ad pctm mortale. sz tm act⁹ pcti mortalis non hz ꝙ sit pctm mortale. ex eo ꝙ est sensualitatis. sz ex eo ꝙ est rōnis. cui⁹ est ordinare i finē. ⁊ ideo pctm mortale nō attribuit sensualitati. sed rōni

¶ Ad maiorē. actus cognoscit q̄dem ex obiecto quo ad spēm. sed dico ꝙ act⁹ moralis (qualis est pctm) non hz malitiā ꝓplete, nisi fm ꝙ est volūtarⁱ⁹. qz eē volūtarium. esto sit ꝓter rōem peccati fm spēm. nō tm fm genus vt hz d. san. de malo. q. ij. ar. ꝑ. ad. iij⁹. qz in moralib⁹ actus nō tm dependet ex obiecto. sz etiā ex dispone agentis. vt patebit. q. lxxviij. ar. iij. et. q. lxxvij. ar. vi. et. q. lxxxviij ar. ij. Dico tertio. ꝙ ad actū pcti mortalis nō sufficit qđcūq̄z volūtariū sz ꝑfectū. ⁊ tale cui annexa sint inordinatio et auersio circa vltimū finē. Dico q̄rto ꝙ esto pctm mortale sit inchoatū in actu aliq̄. nō tm est actu pctm mortale nisi accedēte ꝙsensu deliberato. ita ꝙ ꝙpletiuū pcti mortalis est ꝙsensus deliberatus Ad minorē. circa obiecta sensualitatis ꝓtingit peccare mortalr. si intelligit stādo in sensualitate. negat. imo vt patuit supra. q. lxxij. ar. v. et patebit infra. q. lxxxviij. ar. ij. si act⁹ est ex gne mortalis. ⁊ est tm in sola sensualitate sine deliberatore ⁊ ꝙsensu rōnis. ē tm veniale. Dico ḡ secō. ꝙ circa obiecta sensualitatis ꝓtingit peccare mortalr. nō vt est sensualitatis mot⁹ ille. sz vt est vel iperat⁹ a rōne. vel approbat⁹ ꝑ ꝙsensum rōnis. ita ꝙ esto ortū habeat ex imaginatōe. ⁊ incesserit animū ante deliberatōem. supueniēte deliberatōe fit mortale actu. sic ꝙ mortale ꝙplectat actuz sensualitatis tāq̄z materiale. et actū rōnis tanq̄z formale. Et ꝓcedo ꝙ circa delectabilia carnis ꝓtingit peccare mortalr. sz nō ꝙ sensualitatē tm. sz ꝙ rōem ꝙpletiue Ultra. ḡ act⁹ sensualitatis ꝓt eē pctm

mortale. Cōcedo ad hūc sensum. q̄ act⁹ sensualitatis cō
currit. z est ps pcti mortalis. z est subiective in sensuali
tate. sz nō pncipaliter. Hec pncipale pcti mortalis ē in sen
sualitate. scz ꝑsensus. sz in rōne. Unde ōr d. san. de malo. q.
vij. ar. vi. ad q̄rtū. q̄ act⁹ rōnis inuenit in pcō. cūc dire
cte pt attribui rōni vel volūtati. sicut pmo motiuo z pri
mo subiecto. sz q̄n ibi nō est aliqs act⁹ volūtatis vel rōis
sed tot⁹ act⁹ sensualitatis q̄ ōr pcm̄ (q̄ pt ꝓbiberi p rō
nē et volūtatē) tunc pcm̄ attribuit sensualitati. Hec ille.
Ubi patet q̄ cuz ad pcm̄ mortale necario ꝯcurrat act⁹
rōnis. ideo tale pcm̄ ōz attribui rōni sicut pmo motiuo
et pmo subiecto. scz rōne et⁹ qđ est rōnis. qđ est pncipale
in rōne act⁹ sensualitatis q̄ ꝯcurrit materialr est in sensua
litate. licz nō attr. buat sibi. q̄ nō est pncipale agens z cā
mortalis vt sic. Nota aūt. q̄ D. nō ōr q̄ pcm̄ mortale
nullo mō sit subiectiue in sensualitate. sz q̄ nō attribuitur
sensualitati. sz rōni. q̄ ipa est pncipiū illi⁹ act⁹ elicitiui. sz
nō vt est mortale. sz pncipiū ipatiuū et⁹ est cā q̄ sit mor
tale. ideo cē. Est g̃ pcm̄ mortale in sensualitate materia
liter. nō formalr ad sensuz. qđ hz d. san. de ꝑita. ma. xxv
ar. v. ad. x. Et sic etiā ōr Scot⁹ in sūl de pcō sermonis.
ij. sniaz dis. xvij. Uā hz qđ valet etiā in ꝓposito. Appetit⁹
nostr in q̄ ꝯtinu⁹ cū bruto est liber z rōnalis q̄ ptici
patōem. nō aūt q̄ actū suū. sz q̄ actū alterī⁹ pcīe. scz vo
lūtatis. cui subest. Et ideo pt ꝯuerti ad bonum z auerti a
bono. in brutis aūt licz sit appetit⁹ sensitiuus. nō tn̄ est gn̄
ceps rōnis in eis. sicut in nobis. Hec ille

¶ Ad scōm dōm. q̄ act⁹ ꝑtutis nō pficit q̄ id q̄
est sensualitatis tm̄. sz magis q̄ id qđ est rōnis z vo
lūtatis cui⁹ est eligere. nā act⁹ ꝑtutis moralis nō ē
sine electōe. vñ ip cū actu ꝑtutis moral⁹ q̄ pficit vim
appetitiuā. est etiā act⁹ ꝓudētie q̄ pficit vim rōnalē
et idē est etiā ex pcto mortali. sicut dictū est

Ad ꝓmū

¶ Maior ꝓ. a ad sensum supra dictuz. q. lxxi. ar. ꝑ. qz
ꝓtrariat pcm̄ ꝑtuti rōne act⁹ Ad minorē. sz ꝑtus ꝑt
ē in sensualitate sicut ꝯpleti pncipiū. ita q̄ sit a sensualita
te tm̄. vel pncipaliter. negat. imo est rationis pncipaliter sicut
cause z pncipiū. qz vt patuit supra. q. lvij. ar. iij. z alibi. id
qđ est sensualitatis nō hz rōem ꝑtutis. nisi fiat cū electōe
et discretōe volūtatis z rōnis. Est cīm ꝑtus habit⁹ electi
uus. sz sibi nō ꝯuenit nisi ꝓ prudētiaz vel sundereſim. ꝗre
sicut ꝑtus nō attribuit sensualitati. sic nec pcm̄ cē Vide
de hac solone de ꝑita. ma. xxv. ar. v. ad. viij. qz admittit
q̄ ꝑtus est in irascibili z cupiscibili. sz nō in sensualitate
qz sensualitas nolat has vires q̃tuz ad inclinatōem na
turalē sensuū q̄ est rōni ꝯtraria. nō ꝑm q̄ principat rōnem
ideo magis ꝓprie ōr. q̄ virtuz sit in sensualitate. z ꝑtus in
irascibili z cupiscibili cē. Nota aūt hic circa ista dicta. q̄ ꝑtuz moralē cē eligere videt duplr posse intelligi ex
d. san. qz in 3°. scripto dis. xxx. ij. q. ij. ar. 3. intelligit q̄ est ele
ctiu⁹ finis ꝓxi⁹ ipi⁹ virtutis in quē inclinat ꝓ modū na
ture. q̄ q̄ dē inclinatio ōz electio in q̃tū finis ꝓxim⁹ ad vl
timū finē ordinat. ita q̄ ꝑm d. san. ibidē. electio est duplex
Una q̄ eligit finis ꝓxim⁹ ꝑtuz illa ē ꝑtus moral. sz alia
est eoz q̄ sunt ad finē. ꝑm q̄ electio ipoztat ꝓceptū rōis de
hmōi. medijs. psequēdis. z talis est act⁹ ꝓudētie sibi ꝓ
prius distinct⁹ ab actibꝰ aliaz ꝑtutū. Nota tn̄ q̄ electio
attribuit ꝓudētie ꝓsequēter z directiue. qz ad ipm̄ sequit
electio. Sz in ꝑ. 2ª. vt sepi⁹ habitū est ꝑtutis moralis est
electio. vt est medioz. mediāte directōe z ipio ꝓudētie. z

Ar. ꝑ. est habit⁹ electiu⁹.

eius est electio inq̃tū ad electōem rectā. q̄ acceptio z affec
tio boni finis. nō q̄ ipe finis eligat ꝑ morales. sz q̄ affi
cit ad bonū finē. z ꝓnter mediāte ꝓudētia discernēte eli
git et ꝑat media ad finē. Est igit ꝑt⁹ habit⁹ electiu⁹. i.
ex electoe. i. discretōe ꝓudētie operās. z illa discretio ē ꝑn
cipale in ꝑtute. z est rōnis. ḡre virt⁹ pncipaliter est rōis cē
Et ē habit⁹ electiu⁹. i. causatiu⁹ affectōis etiā ad media
q̄ regulat rōne. et est operatiu⁹ operū exterioꝝ ꝑuia electi
one interiori. Uñ d. san. (. ij. ethi. in ꝓmēto sup isto ꝓbo
phi. Virtutes cīm vel sunt electōes vel nō sunt sine electi
one) ōr. ꝑt cīm ꝑtus dici ipe act⁹ virtuz. z si sic accipiam⁹
pncipales act⁹ ꝑtutū q̄ sūt interiores. ōr⁹ est electio. si āt
exteriores. virt⁹ nō est sine electōe. q̄ exteriores act⁹ virtutū ab interiori electōe ꝓcedūt. Si āt accipiat ꝑt⁹ ꝑ hal
bitu ipo ꝑtutis. sic etiā virt⁹ nō est sine electōne. sicut cā
nō est sine ꝓprio effectu. Hec ille. ¶ Sed posz cē dubiū
quo act⁹ ꝑtutis existētis in appetitu sensitiuo possit dici
electio. cū electio sit appetit⁹ intellectiui. Dicit q̄ nō est in
appetitu sensitiuo ꝑm se. nec quo ad actus ꝓncipēres rō
nē. sz appetitui sensitiuo humano ꝯuenit electio (. i. actus
tendēs in aliqđ) ꝓpter alio in ordine ad finē mediante ipio
rōnis z volūtatis. Et ꝑ hoc patēt q̄ d. san. ōr. q̄ act⁹ vir
tutis moralis nō est sine electōne. qz verū est etiā de actu
exteriori. Act⁹ aūt interior est electio. i. actus ordinare z
discrete tendēs ex directōe rōnis imperātis. cui⁹ nō ē im
perare sine volūtate. vt patuit supra. Et ita habit⁹ ꝓclusi
ue q̄ sensualitatis nō est ꝑtus. nec act⁹ ꝑtutis nisi ex rōe
et volūtate Nota fundamētū. qz act⁹ sensualitatis ꝑ
uenientes actū rōis. esto sint i aliqđ de gñe bonoꝝ. nō hnt
rōnem virtuosi act⁹. sz sc̄lū impari a rōne recta. q̄ dicunt
esse electōes vel cū electōe cē. Nota etiā q̄ d. san. ōr q̄
sp cū actu ꝑtutis moralis. q̄ pficit vim appetitiuā. est etiā
ipm act⁹ ꝓudētie. z idē est de pcō mortali. vt dictuz est.
Per hoc pz q̄ dictū est ad ꝑmū. q̄ in pcō mortali ē alt⁹
act⁹ cū actu sensualitatis. qui est pncipalis z ipius rōnis
Quare pcm̄ mortale pncipaliter attribuit rationi. z rancꝫ
pncipio. z rancꝫ subiecte. scz pncipaliozis in pcō mortali. Nota q̄ Scot⁹ diceret in tertio dist. xxxiij. q̄ ꝑtus
moralis est habitus electiu⁹. qz est volūtatis sicut subiec
ti. cuius est electio ꝓprius actus. Sed fundamētū falsuz
est. z eo destructo stat virtutē moralē esse habitū electiuū
qz z appetit⁹ sensitiu⁹ eligit vt impletur a rōne. vt hic ꝑz
Uñ z Scot⁹ in scdo dist. xiij. ōr q̄ appetitus sensitiuus
noster est liber. nō q̄dem p ꝓprium actū. sed p actū volūta
tis. qz videlz subest rōni in hoie. ꝑt moueri ad exposita.
et p ons ꝑt etiā mouen vt tendat in obiectū ꝑm discre
tionē ꝓudentie qđ tendere est electio cē.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ dispositio tripl⁹ se hz ad id
ad qđ disponit. Qñqz em̄ est idē z in eodē. sicut scī
entia inchoata ōr esse dispositio ad scientiā pfectaz
Qñqz āt ē i eodē sz nō idē sicut calor ē dispositio ad
formā ignis. Qñqz ꝯo nec idē nec i eodē. sicut i his
que habent ordinē adinuicez. vt et vno ꝓueniat in
aliud. sicut bonitas imaginatōnis est dispositio ad
sciam q̄ est in intellectu. z hoc mō veniale pcm̄ qđ
est in sensualitate potest esse dispositio ad peccatum
mortale qđ est in rōne

Ad maiorē dicet infra. q. lxxxviij. ar. ij. et pīcrtim est
vera de veniali z ex gñe. sz nō ita ꝓprie intelligit de veni

alit ex dispōne agētis. scz ex impfectōe deliberatōis q̃le est
pcm̄ in sensualitate. qđ pt cē mortale ex gñe z veniale ꝓpt
absentiā ꝓsensus z deliberatōis. Uez est tū. q̄ si qs mot⁹
sensualitatis nō studeat dirigēter reprimere sz imozari qđ
est dispō ad mortale p negligētiā. Ad minorē. dispō z ha
bit⁹ sunt in eodē. Negat ista vltior. qz tripl⁹ se hz dispositio ad id ad qđ disponit. qñqz est idē z in eodē. sicut scia
inchoata ōz dispō ad sciam pfectā. nō q̄ sit dispō vt po
nit membrū ꝓduisum habitui sz large. z est dispō q̄ ad
malū. nō ꝑm se z speciē suaz. vt patuit supra q. xlix. ar. ij.
Alio⁹ sunt in eodē sz nō idē. sic calor est dispō ad formaz
ignis. z sunt in eodē saltē ſt. eius dē suppositi. qz ꝓprie loqn
do calor ignis est tot⁹ ꝓpositi nā nullū accīs est in mate
ria ꝓma. forma āt vnit materie ꝓme. Tertio⁰ dispō. nec ē
idē nec in eodē cū eo ad qđ disponit. sicut pz in subordi
natis vbi requit dispō in vno vt ꝯueniat ad pfectōem alt⁹
ri⁹. sicut patuit supra q. lvi. ar. v. q̄ in sensitiuis iteriozi
bus est materiale z bona dispō ad sciaz q̄ est in ītellectu.
et sic est in ꝓposito. qz veniale qđ est sensualitatis tm̄. si fre
quētet disponit ad ꝓsensus rōis q̄ ꝓplet z facit pcm̄ mor
tale. vide supra q. lxxxviij. ar. vi. Ultra cū igit veniale pcc
catū sit in sensualitate. Dico q̄ est in sensualitate etiā sine
actuali ꝓsensu rōnis. z vt sic nō ꝑt cē mortale. qre cū ꝓsen
sus deliberatus nūq̄ possit esse sensualitatis sī solū rōis.
scqt q̄ pcm̄ mortale nō est sensualitat⁹ vt pncipiū. nec est
subiectū ꝯpletū mortalis. sz act⁹ eius ꝯcurrit. hz se ma
terialiter cuius ipa est subiectū. De materia huius artic
li. vide d. san. in. ij. dis. xxiij. q. iij. ar. iij. circa finē corpis.

¶ Utz rō possit esse subiectū peccati.

Ar. ꝑ. et. ij.

Ad q̄ntū sic ꝓcedit. Uidet⁹ q̄ pcm̄ nō pos
sit esse in rōne. Cuiuslibet em̄ pone pecca
tū est aliqs defect⁹ ipius. sed defect⁹ rōnis
nō est pcm̄. sz magis excusat pcm̄. excusa
tur cīm aliqs a pcto ꝓpter ignorantiā. q̄ in rōne non
potest cē pcm̄. ¶ Ꝑ. ꝑmū subiectū pcti est volūtas.
vt dictū ē. sz rō ꝓcedit volūtatē cū sit directiua ipi⁹.
ergo pcm̄ esse nō pōt in rōne. ¶ Ꝑ. nō pt esse pcm̄
nisi circa ea q̄ sunt in nobis. sz pfectio z defect⁹ rōis
nō est eoz q̄ sunt in nobis. q̄dam em̄ sunt natural⁹
rōne deficientes vl rōe solertes. q̄ in rōne nō est pec
catū. ¶ Sed ꝯtra est qđ Aug. ōr in li. xij. de trini. q̄
peccatū est in rōne inferiori z in rōne superiori.

¶ Hic querit de alio subiecto speciali scz rōne. z ꝑmo
facit ħ. scdo mouent quedā dubia circa peccatū qđ est in
rōne in ar. seqnti vsqz in finem.

¶ Rñdeo dōz. q̄ pcm̄ cuiuslibet pone ꝓsistit in
actu ipius. sicut ex dictis pz. Habet āt rō dupliceꝫ
actū. Unū q̄dē fm se in ꝯpatōe ad ꝓprium obiectuz.
qđ est ꝯgnoscere aliqđ vez. Ali⁹ aūt actus rōnis est
inq̃tū elt directiua aliaz ꝑtutū.

Ar. ꝑ. ij. et. 3.

¶ Conclonē rñsiuaz ponit ħ. in medio corpis talem.
Duobꝰ modis (scz in gñe. quattuoꝝ āt modis fm speciē)
ꝓtingit esse peccatū in rōne. Quā ꝓbat tali rōne. Pecca
tū cuiuslibet potentie ꝓsistit in actu ipius volūtario z inꝰ
ordinato. sed actus rōnis ꝑt esse volūtarius z inordi
nat⁹ dupl⁹. igit ꝯclo ꝓa. Maior ꝑz ex ar. ꝑ. ij. et. iij. Et
intelligit in ꝓdicta de actu alicui⁹ potentie etiā impe
rato q̄ dicit esse ponē alicui⁹ sicut ꝓncipij ꝓncipalis moti

Cōclo rñsi.

tui que et subiecti esse ꝑt rōne act⁹ que ꝑcipiendo hz cē.
Pro minore ħ. ponit. q̄ rō hz duplicē actuz. z arguit ex
hoc sic. p ista minore. Ratio hz duplicē actū. vnū ꝑ⁹ se in
ꝓpatiōe ad ꝓprium obiectū qđ est ꝯgnoscere vez aliquod.
secūdus est actus rōnis inq̃tū est directiua aliaz virtuz.
sz vterq̄ hoz ꝑt esse volūtari⁹ z inordinat⁹. igit minor ꝑa
Maior ista relinq̃t nota. qz rōnis est ꝯgnoscere vez. z cū
sit altissima potētia in hoie habet alias dirigere. Sz cō
sequēter ħ. declarat minorē istam vltimā. ꝑmittit tamē
conclonem rñsuam cum dicit.

¶ Utroq̄z igit mō ꝓtingit cē pcm̄ in rōe Et ꝓ
qđē iq̃tū errat in ꝯgnitōe veri qđ qđē tūc iputat ei
ad pcm̄ qñ hz ignorātiā vel errorē circa id qđ ꝑt et
ōz scire. Scdo qñ iordinatos act⁹ inferioꝝ virtū vl
imperat. vel etiā post deliberatōem nō cohercet.

¶ Probat minor vltima sic. Ille actus est culpabilis
et pcm̄ volūtarū inordinatū qñ quis ignorat z errat in
his q̄ pōt z debet scire. Sz liter ille actus est volūtari⁹ et
inordinat⁹ (saltē omissiue) qñ rō dimittit debitā directio
nē aliaz virtū cū deberet z posset post deliberatōz cohercere. Sz ꝓtingit qñqz rōnez ignorare z errare z deficere in
directōe possibili inferioꝝ virtū. igit minor ꝑa. scz q̄ vter
q̄ actus possit esse volūtarius z inordinatus. ¶ Nota q̄
materia ista ar. qz ignalis est postea magz explicabit z q̄
dem quo ad ꝑmū pcm̄ rōnis q̄ deficit in ꝯgnitōne veri
possibilis ꝯgnosci. z debiti cognosci. habet infra q. lxxvi.
ar. ij. an scz ignorātia sit pcm̄. Et ōr ħ. q̄ ignorātia et
error est pcm̄ rōnis isto mō sic. q̄ ignorantia dicat pcm̄
omissionis rōne negligēter acq̃rendi debitā noticiā. Er
ror āt dicat actū indebitū z approbatōem falsi. p ꝯo. Er
ror cīm vt hz doc. san. in de malo q. iij. ar. vij. est. qñ qs de
his q̄ nescit fert sniam. ita vt primo mō sit duplex pcm̄.
scz omiss. onis z ꝯmissionis. Scdo etiā mō circa deficere
in dirigēdo ꝑt esse duplex pcm̄. vnū etiā ponitue z ꝯmis
sionis. qz videlz rō seducta p passionē. relicto ꝑo iudicio
vti ad suggestionē passiōis vl habit⁹ ꝓauti ꝯcludit sentē
tiā qua iudicat. psequēdū q̄ passio affectat. Aliud āt pec
catū est omissionis. qz nō repmit illicitū motū post delibe
ratōez. Que oia sunt in rōe vl subiectiue vl imputatiue.
ꝓuario cīm z omissio nō ē subiectiue in aliq̄. nī mortal⁹ ꝓua
tio (. i. volūtaria z inordiata) ē alicubi iputatiue. et de duo
b⁹ vltis patis. scz 3°. et 4°. hz ħ. i. ij. dis. 24. q. 3. ar. 3. cr. 4.

☞ Cōfirmat ꝯclo argumēto in ꝓmū. Auctoritas ista
iducta in argumēto in ꝓpositū declarabit postea ar. vij.

¶ Ad ꝑmū ergo dōm. q̄ ratio illa ꝓcedit de de
fectu rōnis q̄ ꝑtinet ad actū ꝓprium respectu ꝓprij
obiecti. z hoc q̄nqz est defect⁹ ꝯgnitōis eius qđ qs
nō potest scire. tūc em̄ talis defect⁹ rōnis nō est pec
catū. sz excusat a pcō. sicut pz in his q̄ p furiosos cō
mittunt. Si ꝯo sit defect⁹ rōnis circa id qđ hō ꝑt et
debet scire. nō oīno hō excusat a pcō. sz ipe defect⁹
imputat ei ad pcm̄. defectus aūt q̄ est solū in diri
gendo alias vires. semp imputat ei ad pcm̄. quia
huic defectui occurrere potelt per ꝓprium actum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Maior ꝓcedit. q̄ pt̄m cuiuslibet ponē est defect⁹ ip⁹ elicitiue ⁊ ipatiue. ita q̄ elicuit vl̄ impauit vel voluit ita fieri faciendo vel nō ꝓhibendo. Ad minorē ꝑma ps negaf. imo iā oñsum est q̄ q̄druplex p̄r esse pt̄m. Ad sc̄ām ptē dico. q̄ nō sp excusat. aliq̄n aūt excusat. q̄n ē defect⁹ rōis circa vez nō debitū vl̄ nō possibile ꝯgnosci. sic̄ut furiosus hz defectū ꝯgnitōis q̄ excusat ⁊ q̄ ab eo cōmittunt nō sunt sibi pcta. q̄ non p̄t ꝯgnoscere stante furia. Sz defectus ꝯgnitōis vel ꝑuatiue vel ꝑrie. scz ignorātia vel error in his q̄ ds p̄r. ⁊ deber scireno excusat a toto hz a tanto. vt postea parebit. et talis defect⁹ etiā rōis (et nō solū qđ ꝯmittit ex tali defectu) ipurat ad pt̄m ꝓpt negligētiā. Sed minor est falsa sp. q̄ defect⁹ q̄ est in diriꝯendo alias vires sp ipurat ad pt̄m. q̄ sp volūtar⁹ cuz posset occurrere ⁊ defectū illū p ꝓpriū actū tollere. ⁊ ira est ibi negligentia. Siue cm̄ arguēt̄ argumēto passiōis. siue nō reṕmat illicitū motū sp peccat. Sed vez q̄ nō sp peccat deficiendo in ꝯgnitōe veri. sicut ꝑtz de ignorantia vel errore inuincibili ⁊c̄.

q. xvij. ar. p̄. q. x. ar. p̄. ¶ Ad sc̄m dōm. q̄ sicut supra dictū est. cū de actibus volūtatis ⁊ rationis ageretur. volūtas quodāmodo mouet ⁊ p̄cedit rōnē. ⁊ rō q̄dāmodo volūtatē. vñ ⁊ motus volūtatis dici p̄t rōnalis. ⁊ actus rōnis p̄t dici volūtar⁹. ⁊ fm hoc in rōne iuenit̄ peccatū. vel ꝑ̄t est defect⁹ eius volūtarius. vel ꝑ̄t actus rōnis est p̄ncipiū actus volūtatis.

¶ Ad maiorē. ꝑmū subiectū pcti est volūtas. Verum. esto nō sola volūtas. sz etiā oīe qđ est in ptāte hois posit esse subiectū. id est oīs poña mobilis a volūtate. Ad minorē q̄ rō ꝓcedit volūtatē q̄ ad aliquē actū. vñ ⁊ econuerso volūtas ꝓcedit rōnē q̄ ad aliū actū. cū iuxta supra dicta iste poñe sup se reflectāt. Dico sc̄do. q̄ rō dirigit volūtatē q̄ ad aliquē actū. ⁊ vñ ad vsum directōis ꝓcedit ex motione volūtatis. q̄ ꝑmū mouēs ad exercitiū act⁹ q̄ nō est ꝑm⁹ ⁊ naturalis est ipa voluntas. q̄re actus rōnis est volūtarius. ⁊ defect⁹ rōnis p̄t esse volūtar⁹. ⁊ econuerso actus volūtatis est rōnalis. Quare negaf ꝓña. q̄ defectus rōnis est volūtarius. cū sz ds ignorat q̄ deberet scire ⁊ actus rōnis est p̄ncipiū directiuū ipius volūtatis. q̄ vñ directio cū etiā sit in ptāte volūtatis. q̄ p̄t dirigere bñ. et q̄ si male dirigat vel omittat dirigere. habet ratiōs pecc̄atū volūtariū. ¶ Quare nota q̄ nō est intelligendū q̄ ille defect⁹ directōis ꝓcedat oīem actū volūtatis sz aliquē. q̄ directio ista nō est act⁹ ꝑm⁹ rōnis ad quē nō mouetur a volūtate sed a natura. vt patuit supra. ⁊ ideo dirigit intellect⁹ actū volūtatis aliquē ⁊ hūc ꝓcedit sz ⁊ aliū sequit̄ et est in ptāte hois bñ dirigere. q̄re ⁊ defect⁹ directōis est volūtarius. sz defect⁹ rōnis circa vez ꝯgnoscēdū ds sec volūtatē. q̄ talis defect⁹ de plano nō hz rōnē pcti nisi q̄ volūtari⁹ ⁊ aliq̄ mō voliť. Sz sc̄do mō est pt̄m. q̄ deficit in diriꝯendo volūtatē ⁊ appetitū. sz intellige q̄ ad aliquē actū. ⁊ vñ ipa directio etiā est volūtaria. Quare dicit Doc. nō intelligit ꝑ ꝓpositionē q̄si defect⁹ in ꝯgnitōne veri sit volūtar⁹. defectus aūt directōis nō sit volūtar⁹ sz rōne dicta ꝓpter euidentē dependētiā in rōne peti a volūtate. q̄ ꝑm⁹ defect⁹ est solū pt̄m q̄ volit⁹. Secūdus ār q̄ defect⁹ in diriꝯendo volūtatē. ⁊ sic vn⁹ sc̄m actū volūtat̄. Ali⁹ defect⁹ ꝓcedit. ita q̄ vn⁹ ē obiectū volūtat̄. ali⁹ hz ꝑ obiecto actū volūtatis. hz ⁊ ipe sit volūtarius ⁊c̄.

Ad. 3. ¶ Ad tertiū patet responsio ex dictis.

¶ Ad maiorē vera. ⁊ intelligit̄ in nobis. id ē in nostra potestate. ita q̄ possumus facere vel dimittere. Ad minorem. defectus rōnis nō est eoz q̄ sunt in nobis. Negatur minor vlter. vt patuit ad ꝑmū. q̄ defectus rōnis qui est in diriꝯendo alias vires sp est in nobis. sed ⁊ defect⁹ rōnis in ꝯgnitōne veri. q̄ ꝑ studiū supare posset. vt ꝑz de ignorantia iuris ⁊ ignorātia vincibili. Ad ꝓbatōem dico. q̄ ꝓbat q̄ aliq̄ ignorātia nō sit in ptāte. sicut cū quis ꝓpter defectū naturalē nō p̄t scire. tūc em̄ ignorantia nō est pt̄m ⁊ excusat. Secus de ignorātia volūtaria indirecte q̄ pt̄m est ⁊ pt̄m sequēs nō ex toto excusat.

¶ Utrū delectatio mozosa vel non mozosa sit in ratione inferiori sicut in subiecto.

D q. xxvi. ar. ꝯ.

AD sextū sic ꝓcedit. Videť q̄ peccatuz mozose delectationis nō sit in rōne. Delectatio em̄ importat motū appetitiue ꝑtis. vt supra dictuz est. sed vis appetitiua distinguit a rōne q̄ est vis apprehensiua. ergo delectatio mozosa nō est in rōne. ¶ Ꝑ. ex obiectis ꝯgnosci potest ad quā potentiā actus ꝑtineat p quē potentia ordinat̄ ad obiectū. sed delectatio q̄nq̄ est mozosa circa bona sensibilia ⁊ nō circa bona rōnis. ergo peccatū delectatōis mozose nō est in rōne. ¶ Ꝑ. mozosuz dicit aliq̄d ꝓpter diuturnitatē tp̄is. sed diuturnitas tēporis nō est ratio q̄ aliquis actus ptineat ad aliquā poñam. ergo delectatio mozosa nō ptinet ad rōnem. Sed ⁊tra est qđ Aug. dicit. xij. ⁊ tri. q̄ ꝑsensus illecebre si sola cogitatiōe delectatōis cōtentus est. sic habendū existimo velut cibū verituz mulier sola ꝯmederit. p mulierē aūt intelligit ratio inferior. sicut ibidē ipe exponit. ergo peccatū mozose delectationis est in ratione.

¶ Dic̄ querit de quodā dubio circa pt̄m in rōe. An peccatū mozose delectatōis sit in rōne. vt intelligat q̄stiō er ar. Ogter ꝑmo videre de titulo q. ⁊ intelligēdo. q̄d sit peccatū mozose delectatōis. vt p ꝑns appareat quō sit rōis. ¶ Nota igit̄ ꝑmo iuxta supra dicta. q̄ peccatū sensualitatis vl̄ delectatio ꝑsistens in appetitu sensitiuo antecēd̄ ꝓpriať p rōnē attribuit soli sensualitati. ⁊ nō ds pt̄m mozose delectatōis quā ꝯsequit̄ ꝛpe talis delectatio manserit in appetitu sensitiuo. sz si dr̄at dici mozosa. ꝓpter q̄ rō ipam delectatiōem aduertat ⁊ in ipam aliquo mō ꝑsentiat. ¶ Nota sc̄do. q̄ est triplex ꝑsensus. Unus est interpretatiū q̄ ds ꝑsentit mozose in delectatiōem. Sc̄ds est expressus in delectatiōem. Tert⁹ est in opus ipm̄ si ꝓsit. ¶ Ꝑro quo nota tertio. q̄ cū delectatio illicita ꝓcipiť. aut statim p rōnē abijcit ⁊ repellit̄ cū ad hue nō hz locū motiua delectatio ⁊ est tm̄ veniale. Si ꝯo post ꝓceptiōz rōnis retinet ⁊ nō statim virilr abijciat. hoc est tripl̄r. vel q̄ placet delectatio interior de ope cogitato nephario ⁊ cuz placz opis ꝑsummatio. ita q̄ adest volūtas delectādi se ē cogitatōe opis ⁊ volūtas explendi op⁹ cū facultas affuerit. ⁊ tūc ē plen⁹ ꝑsensus ⁊ pt̄m mortale. nec hz rōnē pcti mozose delectatōis de q̄ loq̄mur Vel sc̄o placet delectatio ꝓcedēs de ope cogitato. sz tñ displicet opis ꝑsummatio. q̄ timet ifamiā ⁊ hmōi. ⁊ tūc ē ꝑsensus semiplen⁹. ⁊ ē pl⁹ q̄ pt̄m mozose delectatōis ⁊ ē pt̄m mortale. q̄ ꝑsentit̄ de plano in illā delectatiōez. vt patebit ar. vij. Vel ꝛ dr̄

se vt vtrūq̄ displiceat. sc̄z interior delectatio ⁊ opis ꝑsummatio. tūc aut aduertit periculū aut nō. Si nō aduertit. nec tñ repellit peccat graui veniali sz nō mortaliter ⁊ grauius q̄ si statim repulisset. Si aūt aduertit periculū ⁊ delectatōem nō repellit sz mentē in talibꝫ cogitatōibꝫ reuolui sinit. tūc est peccatū mozose delectatōis. Et ex illa mozosa aduertētie rōnis dr̄ pt̄m mozose delectatōis ⁊ ex tali mozosa arguit̄ ꝑsensus interpretatiu⁹. q̄ ꝯsequēs periculū delectatōis retenteꝫ est negligens repmere discrimini se exponit ⁊ ꝓpriā salutē ꝓtenit. q̄ cū hmōi delectatio sentiat affirmatiue. sequit̄ q̄ sicut salutē ꝯcupalē negligit q̄ sentiť penē iuxta se collocarer. sic q̄ volūtarie aduertēter in tali delectatōe versat volūtarie discrimini se exponit ⁊ salutē suā negligit negligēdo periculū repellere. Et negligentia igit̄ repellendi arguit̄ ꝑsensus interpretatiu⁹. ¶ Nota q̄rto q̄ (sicut ar. ꝓcedenti dictū fuit) pt̄m mortale nō attribuitur sensualitati esto actus ei⁹ ꝓcurrat. sz rōni in cui⁹ ptāte est ꝑsensus volūtatis. ⁊ sic in ꝓposito cū ꝑ illā imozatōez aduertētie rōnis arguat̄ (ꝓpter negligentiā rōnis) cōsensus eius. ideo tale pt̄m nō attribuit sensualitati. sz ei a q̄ ꝓcētā rōnem pcti hz. sc̄z rōni. Quare (sicut patebit) illō pt̄m attribuit rōni sicut omissio attribuit ei. cui debet attribui act⁹. Sicut ē rō debet statim repellere cū aduertit se ad illicita trahi ⁊ in periculo stare. ideo si non repellat dr̄ peccare pcō mozose delectatōis qđ est peccatū omissionis q̄ ad rōnem. Intellect⁹ igit̄ ex oibꝫ istis sequit̄ q̄stit. an peccatū qđ aliqs incurrit ex hoc q̄ aliqs in delectatōe de se prava ⁊ mala imozat̄ positē aduertit periculū suuz et ipm̄ nō repellit ipurē ipi rōni. ita q̄ tale periculū repellere ptineat ad rōnē q̄ si nō repellat dicat hō ꝓ rōnē peccasse peccato omissionis. sic videlz q̄ ex illa omissione repulse arguat rō ꝑsensisse ⁊ delectatōez inordinatā iā in rōne pcti ꝓfecti ⁊ mortalis ꝑstitisse ¶ Nota aūt. q̄ nūc nō querit̄ quale sit illud pt̄m. an sc̄z mortale. sz de hoc ar. seqn̄ti. Sed nūc solum est dubiū. an tale pt̄m sit rōnis ⁊ ꝓprineat ad rōnem ꝓpter eius negligētiā. ⁊ sit pt̄m ei⁹ omissionis ex qua omissiōe sequit̄ ei⁹ interpretatiu⁹ ꝑsensus. Et de omnibꝫ istis vide d. san. in de veri. materia. xv. arti. iij. vbi in argumēto decimo ⁊ in ei⁹ solone omnia p̄dicta subtexub tangit. Arguit em̄ d. san. sic. Idem iudiciū videť esse de ꝑsensu interpretatiuo ⁊ expresso. sz ꝑsensus interpretatiu⁹ nō videť esse pt̄m mortale. q̄ pt̄m non transferť in aliquā poñam nisi ꝓ actū illius poñe. interpretatiu⁹ aūt ꝑsensus nō videť aliqs rōnis actus q̄ dr̄ ꝑsentire. sz sola negligētia illicitos motus repznēdi. ꝯ ꝑsensus interpretatiuus in delectatōem nō est pt̄m mortale. q̄ nec siliter cōsensus expressus. Ecce argumentū. sequtur rīsio. Ad rm̄ dr̄. q̄ anteꝫ delectatōem rō ꝑpendat vel nocumentū. nō habet interpretatiū ꝑsensuz. etiā si rō nō resistat. Sed q̄n ꝯcipit rō de delectatōe insurgente ⁊ de nocumento ꝑsequente. vtpote cū ꝯcipit hō se totalr̄ p delectatōem in peccatuz inclinari ⁊ in ꝓceps ruere nisi expresse resistat videť ꝑsentire. ⁊ tunc pt̄m ad rōnem transferť p actuz eius. q̄a agere ⁊ nō agere. cū ds agere debet ad⁹ genus act⁹ reduc̄ť fm q̄ pt̄m omissionis ad pt̄m actus reducit̄. hec ille. ibi in forma que si ds ponderauerit. videbit ꝓdicta ex ipis haberi. ¶ Nota aūt. q̄ ex negligentia rōnis reducit̄ peccatū mozose delectatōis in ipam tanqꝫ ꝑsentientē. quare cū peccatū sensualitatis attribuit ei quod in ipsum consentit. igitur peccatum mozose delectationis sibi attribuitur. His notatis videndum est de articulo qui ex dictis facile intelligetur.

Ar. v. ¶ Rñdeo dōm. q̄ sicut iā dictū est pt̄m ꝯtingit esse in rōne. q̄nq̄ q̄dē inq̄tū est directiua hūanoꝝ actuū. Manifestū est aūt q̄ rō nō solū est directiua exterioꝝ actuū. sed etiā interioꝝ passionū.

Conclo ¶ Doctor ponit ꝛclonē rīsuā in fine talem. Sc̄ūdū hoc (id est rōne negligentie nō repellendi ex qua mozosa delectatio transferť ad rōnē tanqꝫ in interpretatiue ꝑsentē tem) peccatū delectatōis mozose dr̄ esse in rōne. Que verba nota. q̄ nō dr̄ q̄ pt̄m mozose delectatōis sit subiectiue in rōne. sz dr̄ fm h̄ . ideo pacto q̄ mō attribuit ⁊ imputat agere debēti. attribuit delectatio mozosa ꝯtū ad fore male qđ facit ipam mozosam esse in rōne. sc̄z q̄si ꝑuatiue eo mō q̄ negligētia ⁊ ꝑuatio est in aliq̄. ipa aūt delectatio appetitus sensitiui vel ꝓplacentia volūtatis sup ista delectatōe nō est in rōne sz illa mozositas ⁊ interpretatiu⁹ ꝑsensus ⁊c̄. Illam ꝛclonē. pbat sic. Qñ deficit rō in directōne interioꝝ passionū dicit̄ esse pt̄m in rōne (siue sc̄z deficiat positiue male dirigendo p deliberatōem malā siue ꝑuatiue nō cohibendo ab illicitis) sed peccatū mozose delectationis dicit̄ ⁊ est. quia rō deficit in directōe interioꝝ passionū (sc̄z ꝑuatiue nō cohibendo eas cū posset ⁊ deberet) igit̄ peccatū mozose ⁊c̄. Illius rōnis D. ponit ꝑmo ⁊ pbat maiorē. Sc̄do minorem cum ꝛclone. ibi. Deficit ⁊c̄. Maiorē ꝑmo. pbat rōne. sc̄do ponit ipam eā ꝓrmādo similitudine. ibi. Et ideo qñ ⁊c̄. Probat q̄ maior rōne sic q̄ trahit̄ ex ar. v. Peccatū ꝯtingit esse in rōne q̄nq̄ q̄dem (id est vno mō dicto in ar. v.) inq̄tū est directiua hūanoꝝ actuū. sz rō nō solū est directiua exterioꝝ actuū sz etiā interioꝝ passionū. igit̄ sequtur maior. q̄ si deficiat ⁊c̄. ꝓmisse ille parent ex dictis. Deinde cum dicit.

¶ Et ideo qñ deficit rō in directōe interioꝝ passionū. dicit̄ esse peccatū in rōne. sicut etiā qñ deficit in directione exterioꝝ actuū.

¶ Ponit ⁊ ꝓfirmat maiorē ꝑ ꝛclone sil̄itudine ꝓpriationali sic. Qñ rō deficit in directōe exterioꝝ actuū dr̄ peccatū ē in rōne. igit̄ ⁊ qñ deficit in directōe passionū. Tenet ꝓña. q̄ ita debet dirigere passiones sicut actus exteriores. in magis videť h̄ esse secūda ps maioris q̄ sil̄ cum alia. ꝑbat ex ꝓmissis. q̄ minor assumit de vtrisq̄ sc̄z passionibꝫ ⁊ exterioribꝫ actib⁹.

¶ Deficit aūt in directōe passionū interioꝝ dupl̄r. Uno° qñ ꝑat illicitas passiones. sic qñ hō ex deliberatiōe ꝓpositi sibi motū ire vl̄ ꝯcupiscētie. Alio° qñ nō repmit illicitū passiōis motū sic cū aliqs ꝓposita deliberauit q̄ mot⁹ passiōis insurgēs ē inordinat⁹. nihilomin⁹ circa ipz imozat̄ ⁊ ipm nō expellit. ⁊ fm h̄ dr̄ pt̄m delectatōis mozose esse in rōne.

¶ Dic̄ D. declarat minorē ꝓncipalem ꝑ qua notat distinctōz q̄ rō deficit in directōe passionū dupl̄r. Uno mō positiue ⁊ peccato ꝓmissionis. q̄ imp at illicitas passiones ꝑ argumētatiōem fm suggestionē passiōis assumptā qñ hō ex deliberatōne ꝓpositi ⁊ ex fini rōnis motū ire vel ꝯcupiscētie. ⁊ talis defect⁹ nō est peccatū de q̄ est sermo. Alio mō deficit (sc̄z omittendo) qñ nō repmit illicitus passionis motū sicut cū aliqs ꝓposita deliberauit. q̄ mot⁹ passionis insurgens est inordinat⁹ nihilomin⁹ circa ipm imozat̄ ⁊ ipm rō expellit. quia ār q̄ qđ est rō ꝑt ꝑbari. ꝓpter de eo cui⁹ est. sufficit mineam declarasse. ⁊ ꝑz. q̄ in h̄ ꝯsistit rō peccati mozose delectatōis. sc̄z q̄ rō (vel magis hō fm rōnem) nō dirigit repmendo illicitas passiones sz

Universidad de Deusto
Biblioteca

cū periculo sui qđ aduertit īmorak. igit ꝑcło ꝑa. q petīm mozose delectatōis formalr vt mozosum est attribuit rōni tangē proximo ꝓncipio volūtario z motiuo indirecte. qz posset z deberet repellere z nō facit. ¶ Nota āt q Dr in ar. nihil loqtur de delectatiōe z tm de ipa q̄situ est. Sz dico q cū loqtur de passionib. loqtur z rn̄ det etiā de delectatōe. qz delectatio appetitus sensitiui etiam est passio. Innuit āt vnū de q̄ san. bonauētura ex intētione q̄rit. qz videlz peccatū mozosuz nō solū est. cū aliqs p rōnē īmorak mō dicto in delectatōe sensuali z carnali. sed etiā quia īmorak in q̄cunq; delectatōe cuiuscūq; passiōis circa quā īmorari p rōnē vergit in periculū petī mortalis. z h patebit ar. sequētib. qz tm̄ delectatio carnis ꝑtim solet intēdere z ad se multū trahere. ideo loquit Dr. ꝑtr de mozatiōnis sup delectatōe carnali respectu delectabilis sensualis. Attamē z moza rōnis. i. nō repulsa p rōnem sup delectatione vel passione homicidij z ire est peccatū mozose cogitatōis. ita q Dr. sub peccato mozose delectatōis cōprehendat petīm qđcūq; mozose cogitatōnis sup qcūq; passione illicita. sic q p petīm mozose delectatōis intelligitur approbatio rōnis z iplicitus ꝓsensus et p mozā p di etā. videlz mozā aduertēte cū non repulsa. Vñ d. san. in ij. dis. xxiij. dr. Sicut si in fornicatōe q̄s ꝓsentiat, in delectatōem q̄ appetitū ꝓcupiscibilis respectu fornicatōis sequik. erit peccatū mortale. ita etiā z multo amplius si cōsentiat in delectatōem q̄ appetitū irascibilis respectu homicidij sequtur. erit peccatū mortale. hec ille. Ex q̄ patz. q nō solū delectatio ꝓcupiscibilis respectu delectabik z obiecti ꝓcupiscibilis est obiectū ꝓsensus interptatiue z mozose cogitatōis. sed z delectatio q̄ est de obiecto irascibik. īmo ois passio illicita quā q̄s aduertit se trahere in periculū alie quā nō abijcit. z hoc habet z de se sequik ex ar. illo. qz rō dz repellere oīnem inordinatā passionē. ¶ Nota aūt q̄ta moza esse debeat q̄ arguat interptatiuū ꝓsensum et peccatū mortale nō pt in ꝑticulari determinari iz h est bone ꝓscientie z vnctionis vt hz san. bonauentura. iz in gñali habes in d. san. ex de veritate vbi sup. et ꝑm Bonatien. securius est tenere hmōi peccata mozosa z ꝓficeri tā q̄ mortalia q̄ venialia. vide ipz in. ij. dis. xxiij. circa finē

☞ Argumentū in ꝓtrariū ꝓfirmat ꝓclonē rn̄ sua.

¶ Nota. p intellectu huj⁹ argumēti. q ꝑm modū loq̄ndi bū Aug. qñ est ꝓsensus plen⁹. scz in opus z delectatōem opis interiozē seq̄ntē cogitatōem opis. tūc est petīm mortale pfectū. z dz comedisse mulier z vir. scz rō inferior et superior cui⁹ est ꝓsentire in actū. sicut ꝓsentire in delectatiōnē cogitatōis est rōnis inferioris. vt patebit arti. seq̄nti. Quādo aūt est ꝓsensus in delectatōem cogitatiōis de re cogitata. tūc mulier comedit. i. rō inferior ꝓsensit siue consentiat expresse in delectatōem siue interpretatiue. z esto sola mulier ꝓmederit nihilomin⁹ est peccatū mortale z imputak viro. scz rōni supiori. qz eā ꝓpelcere tenek. z tm̄ nō cōpescuit. quare z sibi imputak in peccatū. Vnde vult argumentū in oppositū. q ꝓsensus in delectatōem cogitatōis. scz de re cogitata est mulieris, hoc est rōne inferioris. igit petīm mozose delectatōis vel cogitatōis est in ratione. qz in rōne inferiori. Per serpentē āt bri. Aug. itelligit sensualitatē. Et illa adaptatio est et⁹ in. xij. de trini. iz in libro cōtra manicheum serpentē attribuit sensui mulierem concupiscentie vel sensualitati virum rationi ꝛc.

¶ Ad ꝑmū ergo dom. q delectatio quidē est in vi appetitiua sicut in ꝓximo ꝓncipio. iz in rōne est sicut in ꝑmo motiuo ſm hoc qđ supra dictum est. q actiones que nō transeunt in exteriozē materiam sunt sicut in subiecto in suis principijs. Ar. 3.

¶ Ad maiozē. ꝓcedo q delectatio iportat motū appetitiue ꝑtis. vt patuit supra q. xxxi. ar. ꝑ. Sz dico. q illa delectatio est materiale in pcto instāti de q̄ loq̄mur. Fotz male aūt est ipius rōnis. scz īmoratio rōnis z iplicit⁹ cōsensus. Et scdo. delectatio est in vi appetitiua. sicut in ꝓximo subiecto. tm̄ est in rōne sicut in ꝑmo motiuo. qđ videlicet eā ipetare pōt. vel in eā ꝓsentire expresse vel interptatiue ex q̄ ꝓsensu accedente efficit mozosa. z q̄ dictum fuit ar. ꝑ. q actiones īmanentes sunt in suis ꝓncipijs sicut in subiecto. z sic cū rō sit ꝓncipiū (scz ꝓpletiuū) z ꝓncipium formalis in peccato mozose cogitatiōis. ideo est in rōne. intellige q̄ ad hoc ſm q rō est et⁹ ꝓncipiū. scz formale non materiale. Ad minozē vera. vis appetitiua distinguit a rōne. tm̄ act⁹ appetitiue est a rōne sicut a ꝓncipio motiuo. et actus appetitiue attribuit rōni tangē ei qđ pōt ipm̄ ꝑhibere vel in ipm̄ ꝓsentire expresse vel interptatiue. Et ideo dico. q actus appetitiue ꝑsertim sensualis nō constituit. nec hz rōnē peccati maxime mozose cogitatōis nisi p actū rōnis. Quare negak ꝓña. q formaliter nō sit. rōnis, hz materialr sit appetitiue. Ad dictū fuit. q q̄s diu illa delectatio manet in appetitu sine rōne nō est petīm mozosuz. quare oꝑtet q accedat act⁹ rōis scz aduertētia. Et scdo oꝑtet q sit omissio actus repellendi q̄ ꝓpter peccatū mozosuz. vt patuit. Doc. igit diligēter aduertēdus est in ista solone ꝓformiter ad dicta in ꝑ. ar. q. ubi petīm est in ꝑmo principio motiuo formaliter. i. quo ad formale. non aūt q ad materiale sp. loquēdo de in esse subiectiue.

¶ Ad scdz dz. q rō actū ꝓpriū illicitū hz circa ꝓpriū obiectū. iz directiōem hz circa oīa obiecta inferiozꝝ virtū q̄ p rōnē dirigi pnt. z ſm h̄ etiā delectatio circa sensibilia obiecta ptinet ad rōnem.

¶ Ad maiozē dico. q vera est de obiecto ꝓprio z formali. ex illo em̄ ꝓgnoscit actus. Sed dico q nō est aliqđ obiectū ꝓpriuz alicui⁹ ꝑtis credibilis rōni tangē attingentis formalr q̄n sit z ipius rōnis tangē dirigentis. esto ꝑter hoc rō habeat ꝓpriū actū elicitū circa ꝓpriū obiectuz scz ꝓgnitōem veri. Ad minozē ꝓcedo. q delectatio est circa sensibilia sicut ꝓpriū obiectū. z tm̄ rōnis est dirigere illā delectatōem. etiā circa sensibilia quā si nō dirigat reprimēdo impurak ei. Et attribuit sibi tangē negligēti z p negligentiā ꝓsentienti. Negak igit ꝓña. q nō sit in ea formalr et ipuratiue. Esto actus sensualitatis q̄ cōcurrit ad peccatū mozosum nō sit in rōne subiectiue. iz talis nō est peccatū mozosum solus vt patuit. ¶ Nota ār minozē. qz notanter z bn̄ dr. scz q delectatio mozosa nō solum est circa bona sensibilia. iz etiā rōnis. h em̄ dictū est in cor. qz delectatio mozosa etiam locū hz in potis spūalib. vt etiam tangit Scotus in. ij. distinctione. xlij. in scdo principali vbi dicit. Quando igitur voluntas imperat cogitatōem alicuius illiciti. q̄ vult q obiectū sit sibi ꝑsens ad ꝓtinuā dū delectatōem z complacentiam in illo. si illud cogitatū sit illicituz inꝓplacentia plena mō p dicto. ē petīm mozale. z hoc nō solū de carnalib. vt cogitare luxuriā. iz etiā in actib. intellect⁹ respectu alioꝝ obiectoꝝ. vt imaginari et motari cū delectatōe in ꝓgitatōe mortz inimicoꝝ. z sic pz. q cogitatio de obiecto illicito ꝓcedēs ex ꝓplacentia voluntatis in illo post deliberatōz est petīm mortale. hec ille. et bn̄ q̄ ad ꝓpositū. scz q delectatio mozosa vel cogitatio

mozosa hz locū nō solū in carnalib⁹ peccatis. iz etiā in spiritualib⁹. Ex q̄ ad h̄ q inuit cogitatiōem debere esse imperatā si intelligit in peccato mozose cogitatōis. nō videk bn̄ dicere. qz iuxta d. san. in ar. est alia ispecies peccati rōmis cū passione impac. nec est delectatio mozosa cuz alsit expressius ꝓsensus. Iz tūc est mozosa cū mot⁹ illiciti? q nō ē impac⁹ a rōne nō rep̄mit ex q̄ nō repressione arguit ꝓsensus solū interptatiu⁹. ¶ Nota aūt qz dr Scotus mozose cogitationis peccatum esse mortale. z in hoc etiam ꝓcedat vt patebit ar. viij. zc. ¶ Nota aūt circa iā dicta. q cū dicim⁹ peccatū mozose delectatōis nō oz sp esse delectationē sensibilē z passionē. qz iā dictū est q illud peccatū hz locuz etiā in peccatis spiritualib. z ideo dato q vis ꝓcupiscibil⁹ nō delectaret nec de obiecto ꝓprio nec de obiecto irascibilis. Iz esset sola ꝓplacentia voluntatis z gaudiū inter⁹. de re cū illicita cogitata spiritualiū nihilomin⁹ esset peccatū de q̄ loq̄mur cū rō aduerteret ꝓplacentiā voluntatis nec abigeret cogitatiōem illā sik cū ꝓplacētia imo et videk sp oportere ꝓcurrere ꝓplacentiā voluntatis cū delectatiōe appetit⁹ sensitiui. ita q ex illa ꝓplacētia voluntatis et īmoratoe rōnis arguak ꝓsensus. Peccatū em̄ de quo loquimur est mortale qđ nō ꝓmittu⁹ sine accessu voluntatis z rōnis ipliciē saltez ꝓsentiendi. Vñ d. san. in. q. dis. xxiij. q. vltima ar. iij. dr. delectatio inferioris rōis nihil aliud est q̄ ꝓplacentia voluntatis in eo qđ apprehēdit cōuenies p rōnē inferiozē. Hec aūt delectatio vt in ista dr si statim vt mentē attigerit auctoritate viri repellat venialē est. h aūt ꝓtingit qñ talis ꝓplacentia seq̄t subitā rōis apprehensionē. si vero diu teneat mortale peccatū est. Hec aūt diuturnitas nō ex q̄ntate ꝑtis iudicāda est. sz magis ex deliberatōe rōnis. si em̄ post deliberatiōem rōnis inferioris adhuc illa delectatio placeat. mozosa delectatio dicet. z tūc erit in delectatiōem ꝓsensus. z tūc mortale petīm est. vt magīster dicit z ꝑba sonare videnk. hec ille. Et tm̄ nota. q iz possit illa ꝓplacentia sola ꝓcurrere. vt in peccato de re spirituali. z in materiali. tm̄ z delectatio sensibilis repmāda est. vt patuit in cor. quare mozosa delectatio extendit z ad ꝓplacentiā voluntatis qñ ꝑsolā. z ad ꝓplacentiā voluntatis sil⁹ cū delectatōe sensibili. ¶ Nota circa solutionē. qz dr Dr. q rō hz actū ꝓpriū circa obiectū suū. ꝑ ꝓpriū. z hz vnū actū scz directione aliaꝝ virtū. Nota tangē q: cū rō deficit in dirigendo alias vires z actus rōnis est peccatū. quia est regula ꝓxima ꝓxime electōis vel negligens reprimere inordinatā passionē cū aduerterit. tūc act⁹ itellect⁹ vl exercit⁹ z ꝓmissus vel neglect⁹ z omissus z act⁹ appetitus ipius rōne vni⁹ culpe z nō duaꝝ. Quare dixi in solone ꝑmi q in peccato mozoso act⁹ appetit⁹ se haberet materialr z actus rōnis om̄ ipius formalr ꝓpriue. Sed q̄n act⁹ rōnis est defectuosius ſm se z circa ꝓpriū obiectū. q videlz nō est directiuus alicuius affectoꝝ vel electōis. sed specularius sicut actus infidelitatis z error circa veritates vniuersales quas q̄s tenek scire z ꝑ. tūc talis act⁹ est speciale petīm ſm se (. i. solitarie accept⁹) dato q null⁹ actus voluntatis ꝓcomitek vel seq̄tur. Esto em̄ intellect⁹ etiā dirigat act⁹ appetitus sub rōne veri. qz tm̄ illud verū ordinat ad opus. ideo itellectus dr dirigere appetitū distincte ꝓtra ꝓgnoscere vez. Et videk q ꝓssit insurgere talis inordinat⁹ actus specularius sine imperio voluntatis. z aliqs immorando z nō reprimēdo ꝑt esse peccatum etiā mortale sine oīm actu voluntatis exercito. tm̄ ꝓter negligentiā repressiōis q fuit in ꝑte voluntatis. Videk em̄ q cū intellect⁹ ad actu ꝑmū lumpl⁹ vel in aliq̄ gne nō mo

¶ Ad septimū sic ꝓcedit. Videk q peccatū consensus in actū nō sit in rōne superiori. Cōsentire em̄ est actus appetitiue ꝑtis. vt supra habitū est. sed rō est vis apprehensiua. q̄ peccatū ꝓsensus in actū nō est in rōne supiori ¶ ꝑ. rō superior intēdit rōnib⁹ eternis inspiciendis et ꝓsulendis. vt Aug. dicit in xij. de tri. sed q̄cq; cōsentit in actū nō ꝓsultis rōnibus eternis. nō em̄ sp hō cogitat de reb⁹ diuinis q̄n ꝓsentit in aliquē actū. ergo peccatū ꝓsensus in actū nō sp est in rōne superiori. ¶ ꝑ. sicut q rōnes eternas ꝑt hō regulare act⁹ exteriozes. ita etiā interiozes delectatiōes vel alias q. xv. ar. ꝑ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

passiones. ſ ꝙ ſenſus in delectatione abſq; ꝫ ꝙ oꝑte ſtatuat implenduꝫ. eſt rōnis inferioris. vt dr Aug. xij. de tri. Ꝛetiā ꝙ ſenſus in actū peccati debet iterdū attribui rōni ſuperiori. ¶ Ꝺ. ſicut rō ſuperior excedit inferiorē. ita rō excedit vim imaginatiuā. ſ qnq; ꝓcedit hō in actū ꝑ apphēſionē ſ̄tutis imaginatiue abſq; oīi deliberatōe rōnis. ſicut cū aliq̄s ex impmeditato mouet manū aut pedē. g etiā qnq; ꝑt rō inferior ꝙſentire in actū peccati abſq; rōne ſuperioꝛi. ¶ Sz ꝺ. eſt qđ Aug. dr. xij. de tri. Si in ꝙſenſione male vtēdi rebꝫ q̄ ꝑ ſenſum corꝑis ſentiunt. ita decernit qđcūq; peccatū. vt ſi poteſtas ſit etiā corꝑe ꝙpleak. intelligenda eſt mulier cibū illicitū viro dediſſe. per quē ſuperior rō ſignificat. ergo ad rōnem ſuperiorē ꝑtinet ꝙſentire in actū peccati.

¶ Hic Ꝺ. mouet aliud dubiū circa peccatū in rōne et ordine ꝓter modū dicendi bri Aug. q̄ peccatū qđ ꝙſiſtit in ꝙſenſu in actū attribuit rōni ſuperiori z viro. Cōſenſum ār in delectatiōem rei cogitate attribuit mulieri .i. rōni inferiori. Querit igit Ꝺ. an ꝑtm ꝙſenſus ꝛc. Pro cui⁹ ꝙſiti ſtellectu pariter z ſeq̄ntiū. oꝑtet aliq̄ ꝑnotare. ꝑ⁰ ſuppone do ex ꝑ⁰ ꝑte q. lxxix. ar. ix. qđ nois rōnis ſuperioris z inferioris. qz ſ⁹ rē ſunt idē qđ ſtellect⁹ poſſibilis. ſz diſtinguūtur ꝑ officia z act⁹. nā ſuperior rō ſtendit eternis z diuinis ꝙſpiciēdis z ꝙſulendis. Rō ꝙo inferior ſtpalibꝫ vt ibidez ꝑtz. Qñ igit aliq̄s ꝙſentit in aliq̄d. qz ꝙſorme legi diuine et ꝑceptis diuinis vel legi eterne. tūc dr ꝙſentire ſm rōnē ſuperiorē. vel etiā qñ nō cohibet ꝑtm z aduertit vl̄ deberet aduertere. qz ē ꝺ. deū ꝺ ſalutē ſuā. tūc attribuit rōi ſuperiori Si ꝙo ꝙſenſus ſeq̄t deliberatōem q̄ ꝙcludit ꝙſentiēdū ꝑ rōnes inferiozes z ꝛpales. qz videl⁹ eſt ꝺ honorē mūdanū. vel qz nociuū ſpaliz z hmōi. tūc eſt ꝙſenſus rōnis inferioris. ſicut ecōtra qñ ſequit deliberatōez q̄ ꝓcedit ex diuino motiuo z ſupnaturali. tūc eſt ꝙſenſus rōnis ſuperioris. ¶ Nota ſēdo ex d. ſan. in de veri. ma. xv. ar. iij. vt ratū fuit ſupra arti. iij. q. act⁹ appetitiue rōnalis attribuit ſuo ꝑncipio directiuo. ſez rōni nō quidē eſſentialr z elicitiue ſz ꝺ. z directiue. ſic g ꝙſenſus q̄ eſt eēntialr z elicitiue volūtatis dr eſſe illi⁹ rōnis cui⁹ directiōem z deliberatōez exercitā vel exerceri debitā ꝙſeq̄t. vt ſi rō iudicat aliq̄d ac ceptā dū ꝑ volūtatē vt iuditiū z ſniam trahit ex motiuo diuino z ſupnaturali. tūc eſt ꝙſenſus rōnis ſuperioris. Si aūt iudicat ꝙſentiēdū z eſſe faciendū ꝓter cauſam vl̄ motiuū rpale. dr ꝙſenſus rōnis inferioris. ¶ Nota tertio. q̄ qñ q̄rit an peccatū ꝙſenſus in actū ſit in rōne ſuperiori nō querit de peccato qđ ꝙſiſtit in actu rōnis in ordine ad ꝑ patū obiectū ſ vt eſt directiua volūtatis z incḡtū motiuo appetitiue ſtutis (ſcz volūtatis) rōni attribuit. ita q̄ ſententia rōnis exꝑſſa vel interꝑtatiua z ꝙſenſus ſequens ꝫ rōnez vni⁹ peccati z tā ſnia z iudiciū ꝙ ꝙſenſus volūtatis dicūt eē peccata rōnis nō ſm ꝓꝓriū actū reſpectu diuinoꝝ in ſe ꝙſiciēdoꝝ. ſ vt dictū eſt vt eſt directiua volūtatis z circa diuina ꝙſuleda. Querere igit an peccatuꝫ ꝙſenſus ſit in rōne ſuperiori. eſt q̄rere an ꝑtm ſit in actu peti attribuat z ꝙueniat volūtati elicitiue ſm q̄ dirigit vel dirigi dz a rōne ſuperiori. Et ꝫ eſt q̄rere an volūtas nūḡ ꝙſentiat in actū peti q̄n ide ꝑtm ſit rōnis ſuperioris tāḡ male dirigētis. qz videlz nō ꝓhibet z ꝛcludit illū conſenſum vl̄ actu deliberādo. z ſic ꝓtermēdo ex preſſe impat ꝙſenſuz. vl̄ qz deberet deliberare z ꝑcedere qđ nō facit z ſic ꝓtemnit iterꝑtatiue. Et ſtat ſumma in ꝫ. qz nūḡ dz hō agere niſi ꝓt⁹ deliberauerit an act⁹ ipe ſit ſm deū z ſuꝑmā regulā. z g rōni ſuperiori attribuit act⁹ vel vt impanti vel vt negligenti. ¶ Nota q̄rto. q ſnia rōnis q̄ et iudiciū vocat z ꝙſenſus volūtatis z ꝙplacētia hñt tāḡ vna ſnia ꝙpleta. ita q ꝙſenſus eſt vltimū ſnie z hz ſe ꝑ pinq̄ſſime ad op⁹ faciēdū. z g in iſto ar. ſub ſnia finali cōꝫ ꝓtendit vtrūq;. z vtrūq; attribuit rationi modo dicto. vnū vt elicitū. aliud vt directū z imperatū. His notatz videndum eſt de articulo.

¶ Rūdeo ꝺm. q ꝙſenſus ꝛportat iudiciū qđā de eo in qđ ꝙſentitur. ſicut eīm ratio ſpeculatiua iudicat z ſententiat de rebꝫ intelligibilibꝫ. ita rō ꝓctica iudicat z ſententiat de agendis.

¶ In hoc corꝑe Ꝺ. ꝓmo ponit vnū ꝓ ſuppoſitū ex ſuꝑ dictz ex q̄ ſuppoſito ſcdo rndet ad q̄ſitū vna ꝛclone tripti ta. z eā ꝑbat. ibi. Eſt ār ꝙſiderandū ꝛc. Circa ꝓmū ſuꝑponit ex q. xv. arti. iij. q. ꝙſenſus ꝛportat iudiciū qđā (.i. cōſeq̄t iudiciū itellect⁹ tāḡ termin⁹ ad⁹. z dr etiā iudiciuꝫ extrinſecū itellect⁹. vt patuit ſupra q. xv. arti. iij.) de eo in qđ ꝙſentit. Et declarat illud ſuppoſitū a ſili de rōne ſpeculatiua. qz ſicut rō ſpeculatiua ſentētiat z iudicat de itelligibilibꝫ. ita rō ꝓctica de agēdis. z g ꝙſenſus eſt ſnia et iudiciū. qz eſt terminus extrinſec⁹ ꝓtines ad ꝙpletā ſniaz. nō eīm eſt ꝙpleta ſnia in agibilibꝫ niſi z voluntas ꝙſentiat dictamini rōnis ꝓctice.

¶ Eſt aūt ꝙſideranduꝫ. q in oīi iudicio vltima ſnia ꝑtinet ad ſuꝑremū iudicatoꝝ. ſicut videm⁹ in ſpeculatiuis q̄ vltima ſnia de aliq̄ ꝓpoſitione datur per reſolutionē ad ꝓma ꝓncipia. qz diu eīm remanet aliq̄d ꝓncipiū altius. adhuc ꝑ ipm poteſt examinari id de quo queritur. vnde adhuc eſt ſuſpenſum iudicium quaſi nondum data finali ſententia.

¶ Suppoſito ſtante. ſ ꝓnr Ꝺ. rndet ad q̄ſitū tali concluſione triꝑta. Ad rōnē ſo inferiorē ꝑtinet directe ꝙſenſus in actū. Ad rōnē ſo inferiorē ꝑtinet directe ꝙſenſus in delectatōez. cuius z ad ſuꝑiorē ꝑtinere poſſit. Hui⁹ ꝛclonis ꝓmo. ꝑbat ꝓmas duas ꝑtes ſil. Scdo tertiā ꝓmittēs ipſam ꝛclonē. ibi. Et iō ad rōnē ꝛc. Circa ꝓmū arguit ſic ꝓ⁰ duab⁹ ꝓmis pribꝫ ꝛclonis. In oīi iudicio vltia ſententia ꝑtinet ad ſuꝑmū iudicatoꝝ. ſ ꝙſenſus in actum eſt vltima ſententia z rō ſuperior ſuꝑmū iudicatoꝝ. Conſenſus āt in delectatiōe eſt ꝑambula ſnia z rō inferior iudex inferior. igit ſequit⁹ due ꝓme ꝑtes ꝛclonis. Illi⁹ rōnis ꝑ⁰ ponit z ꝑbat maiorē. ſcdo minorē. ibi. Manifeſtū eſt ār ꝛc. Maior g ꝑz. qz videm⁹ in ſpeculatiuis vltima ſniam nō dari. vnde dū reſoluat in ꝑ⁹ ꝓncipia. Quādiu eīm manet ꝓncipiū alt⁹ adhuc ꝑ ipm ꝑt ꝓ⁹ examinari. et ſuſpendit iudiciū finale. ſic videm⁹ clare in ꝓpoſitionibꝫ ꝑblematicis. q nō eſt finalis ſnia ſ manet fluctuatio in oppoſitionibꝫ. qz nō habet euidens reſolutio in ꝓma ꝓncipia. ſic q̄ nō eſt determiatio eccle vel ſcripture ſacre ꝑ eſſe rem opinabilis. ſiliter g eſt in agibilibꝫ q nō dat finalis ſnia niſi ꝓueniat ad ſuꝑmū iudicatoꝝ. z ꝑ ꝓs maior vltra aſſumpta eſt vltra ꝑa. ¶ Nota q altiſſimū ꝓncipiū in moralibꝫ ſm Boc. in de ꝛitate. eſt vltim⁹ finis q̄ ꝑtinet ad rōnē ſuperiorē. z tunc g rō vltimā ſniam dabit. qñ ꝓcedit ex vltimo fine ꝛc. Deinde cum dicit

Concl.

q.xix. ar. iiij.

¶ Manifeſtū eſt aūt q act⁹ hūani regulari poſſunt z regula rōnis humane q ſumit in rebꝫ creatis quas naturalr hō cognoſcit. z vltim⁹ ex regula legis diuine. vt ſupra dictuꝫ eſt. Un cū regula legis diuine ſit ſuperior. cōſequēs eſt vt vltima ſententia ꝑr quā iudiciū finalr terminat ꝑtineat ad rōem ſuperiorē q̄ intēdit rōnibꝫ eternis. cū aūt de pluribꝫ occurrit iudicādū. finale iudiciū ē de eo qđ vltimo occurrit. in actibꝫ aūt humanis vltimo occurrit ipe act⁹ ꝑambulū aūt eſt ipa delectatio q̄ inducit ad actū.

¶ Minor ꝓbat ꝓmo quo ad ſcdam z ꝛtia ꝑtes. ſcz q rō ſuperior ſit ſuꝑmū iudicatoriū. rō aūt inferior iudicatoriū inferi⁹. Et arguit ſic. rō ſuperior intēdit rōibꝫ eternis et regulat act⁹ hūanos ſm regulā diuinā. rō aūt inferior intendit regule rōnis humane. z ſm eā regulat act⁹ humanos. ſz regula diuina z iudicatoꝝ ſm rōes eternas altius eſt q̄ iudicatoriū ſm regulas rōnis hūane. z ꝑ res creatas quas hō naturalr cognoſcit. g minor vera. q̄ ad illas duas ꝑtes. Maior iſta ſupponit actū humanū regulari ꝑ rōnem hūanā. z legē diuinā. qđ ſuppoſitū patuit ſupra. q. xix. ar. iij. Minor iſta de ſe nota eſt. arguitur etiā ꝑ ꝓma z tertia ꝓbꝫ minoris ꝓncipalis. q ꝙſenſus in actum ſit finalis z vltima ſententia. ꝙſenſus aūt in delectatōem ſit ꝑambula. ſic Quādocūq; de pluribꝫ occurrit iudicādū finale iudiciū eſt de eo qđ vltimo occurrit. (ſupple z finalis ſententia eſt vltimi agendi. ad qđ alia ordinant. ita q ſit vltimū z ꝓncipale) ſz in actibꝫ humanis vltimo occurrit (ſcz z tanḡ ꝓncipali⁹) ipe act⁹. ꝑambula aūt eſt ipa delectatio. g minor vera quo ad iſtas ꝑtes Maior illa ꝑz extra lrām. qz ſm ordinē iudicandoꝝ eſt ordo iudicioꝝ. illud g qđ ꝓmo occurrit z inferi⁹ ꝓmo iudicat. z ab inferiori ꝛc Circa minorē nota. z repete dicta ſupl⁹. q. xv. ar. iij. ad ꝑ⁹. qz intelligit de delectatiōe. q̄ ſeq̄tur cogitatōem act⁹ faciēdi. z nō intelligit de delectatione ꝙ opis Et dictū eſt ibidē. q cogitatio cū delectatōne ſe ſequeri. oꝛdinat ex natura ad opus z actuꝫ tanḡ imꝑfecti ad ꝑfectū. z rōne ei⁹ hz illa cogitatio delectabilitatem. His notatis ꝑbat minor. qz ſequēs cogitatōem actus. z ordinatū ad actū eſt ꝑus z ꝑus occurrit q̄ actus ipe vt exercit⁹. z eſt quoddā inferius ipo. ſed delectatio in quā ꝙſentit rō inferior. ſeq̄t cogitatōez opis vel act⁹. z eſt q̄ddā ordinatū in ipm. g ꝛc. Maior ꝑz. qz ꝑus eſt cogitatio opis z ſequēs cogitatōem q̄ opus vel act⁹. cū in actibꝫ humanis nihil fiat niſi ꝓcogitatū. Et g ſtatim vt rō inferior aduertit delectatiōem. q̄ ſeq̄tur ex cogitatōne ſm rōnes ſpaliz ſi rō ſuperior nō reſiſtat. ꝙſentit z iudicat eam bonam ꝛc.

¶ Et ideo ad rōem ſuperiorē ꝓꝓrie ꝑtinet ꝙſenſus in actū. ad rōem ꝛo inferiorē q̄ hz inferi⁹ iudiciū ꝑtinet iudiciū ꝑambulū. qđ eſt de delectatōe. q̄uis etiam z de delectatōe ſuperior rō iudicare poſſit. qz q̄cđ iudicio ſubdit inferioris. ſubditur etiam iudicio ſuperioris. ſed nō ꝙuertitur.

¶ Hic ꝓſequit Ꝺ. annectit ꝛclonē riſiuā ſupl⁹ poſitā. et ꝑbat ipl⁹ tertiā ꝑtē. ſcz q iudicare z ꝙſentire in delectatione etiā poſſit ꝑtinere ad rōem ſuperiorē. z arguit ſic ꝑ iſta ꝓte. q̄cđ ſubdit iudicio inferioris. ſubdit z iudicio ſuperioris. ſz nō ꝙuertit. ſz ꝙſenſus in delectatōem (ſcz cogitatiōis) ſubdit iudicio rōnis inferioris. q̄ eſt inferior iudex. g z ad ſuperiorē ꝑtinere ꝑt Nota aūt. q iſta ꝑs magis explicabit ꝑ ſolones argumētoꝝ. qz ſi poſt deliberatiōnē rōnis inferioris ſuperior nō reſiſtat. vel cū ꝙſiderat rōnes eternas vel cū nō actu ꝙſiderat. ſz omittit ipuraſ ſibi. ſz qz imediate rō inferior iudicat ꝑ rōnes ꝛporales. z ea q̄ ſ⁹ ꝑambula ad actū (q̄ ꝓcuditur ex ſenſualitate ſtſ) his rōibꝫ ꝓportionata. ideo ſibi directe attribuit iudiciū de talibꝫ. q tñ etiā de ꝓmo occurrētibꝫ z delectabilibꝫ nō dr ferre ſententiā ꝙſentiēdo deliberate. niſi regulata ꝑ rōes ſuperiorē. ꝙſentit g in delectatōem etiā rō inferior. ſz nō ſic ne ſuperiori. Nota de his d. ſan. in. ij. diſ. xxiij. q. iij. vbi dr ad q̄rū. q rō ſuperior nō hz motuꝫ circa res ꝛporales. niſi deducēdo ad eas ꝑ modum ꝙſilij rōnes eternas. z iō nō ſe hz niſi vt deliberas de eis Et ideo ſibi delectatio in his rebꝫ nō attribuit. q̄ notat quādā ꝙplacētiā nō deliberatā. ſz tm ꝙſenſus q̄ delectatōem ſeq̄t. Hec ille. z in cor. ponit duplicē apphēſionē rōnis inferioris. Una ſimplicē z abſolutā. qñ ſine diſcuſſione iudicat z talē ſeq̄t voluntas nō deliberata. Alia eſt apphēſio inq̄ſitiua. z talez ſeq̄tur volūtas deliberata. Et rō inferior vtroq; mō motū volūtatis elicere ꝑt. vel qñ ſubito apphēdit hoc cē cōueniēs corꝑori. z tūc ſeq̄t mot⁹ rōnis inferioris. q̄ dr delectatio. vel qñ inq̄rendo deliberat. z tūc ſeq̄t cōſenſus in delectatōnem. Vide z ad q̄rū. vbi ꝑz q delectatio attribuit inferiori rōni dupl̄r. Uno mō q̄ ſine deliberatiōe z ſubito. qñ ꝙplacet ſibi in hmōi delectatōibꝫ. rō ſuperior aūt nūḡ ſubito apphēdit. ideo ꝓrimū iudicatoriū z imediatū eſt rō inferior añ q̄ ſuperior iudicet Sz hic Ꝺ. nō facit mentionē de illo mō iudicādi. ſez ſubito. ſz iō attribuit ſenſualitati ꝙſenſuz in delectatōem. etiā poſt deliberationē. qz rō inferior iudicat de delectatiōe quā offert ſenſualitas ex rōnibꝫ ꝛporalibꝫ. qz rō inferior hz hmōi diſpoſitōnibꝫ ꝑambulis inſiſtere. z eas rēpmere. qz ſ⁹ ꝓtra rōnem humanā z hmōi ꝛc. z videt Ꝺ. hic magis ſolide loq ꝛc. Nota d. ſan. de ꝛpita. ſupra. ar. iij. delectatio in actū attribuit rōni ſuperiori. q vltimū finē reſpicit. ſz delectatio ſiue delectōis placētia ſiue ꝙſenſus attribuit ab auguſtino rōni inferiori. qñ igit aliq̄s peccat in actū maluz ꝙſentiēdo. eſt ꝑtm in rōne ſuperiori. qñ ꝓ ꝓ ſolā delectationē cū aliq̄ deliberatōe. dr ee ꝑtm in inferiori ꝓte. ꝓter ꝫ q̄ hmōi rō inferioribꝫ diſponibꝫ imediate inſiſtit. Et puto q d. ſan. ꝑ ꝓplacētiā ſequētē ſubitā apphenſionē. intelligat idē qđ magiſter in. ij. diſ. xxiij. poſt auguſtinū intelligit ꝑ guſtare mulierꝫ. z nō comedere. ſez apphēdere delectatōem. z tñ nō ꝙſentire. nec exꝑſſe nec interꝑretatiue per immotationem ꝛc.

¶ Et ꝙſirmat ꝓcō argumento in ꝓtrariū

¶ Ad ꝓmū g dm. q cōſentire eſt act⁹ appetitiue ſtutis nō abſolute. ſz ꝙſis ad actū rōnis deliberātis et iudicātis. vt ſupra dictuꝫ eſt. in hoc eīm terminat ꝙſenſus. qz volūtas tēdit in id qđ eſt iā rōne iudicatum. vñ ꝙſenſus ꝑt attribui z volūtati z rōni q.xv. ar. iij.

¶ Ad maiorē dico. q ꝙſentire eſt act⁹ appetitiue ſtutis elicitiue z imediate. ꝙſeq̄t tñ ad actū rōnis. z ē in potestate rōnis. Et ſcdo eſt act⁹ appetitiue nō ſm ſe. ſz in ordine ad actū rōis deliberātis z iudicātis. ita q eſt terminus extrinſec⁹ ꝙſilij rōnis. Et dico tertio. q act⁹ appetitiue rōnalis attribuit ipi rōni tāḡ ſuo ꝓncipio per ſe directiuo. vt patuit ex de ꝛpitate. Un ſicut electio dr ee rōnis. ſ. ſpeq̄ter. qz eſt terminus extrinſec⁹ iudicij. z ſilij rōis. z imediate iudiciū ꝓfectū z ꝓceptū rōnis ſeq̄t. nam plerūq;

Universidad de Deusto
Biblioteca

electio z ꝓsensus idē sunt fm̄ rē. vt patuit supra.q.xv. ar. iij. ad. iij. vñ ꝺr ꝺ. san. ꝑ. ꝓ. vbi iam iudiciū est ḡsi ꝺlō. et determinato ꝓsiij. Determinat aūt ꝓsiuꝫ ꝑmo q̄dē per sniam rōnis. z scḋo ꝑ acceptōem appetit⁹ Vñ ꝺr phs. iij ethi. q ex ꝓsiliari iudicātes deliberam⁹ fm̄ ꝓsiliū. z h mō ipa electio ꝺr q̄ddā iudiciū a q̄ noiaf liberū arbitriū. hec ille. Vbi ꝑz q electio z iudicium ꝓsensus sunt termin⁹ rōnis practice Ad minorē ꝓcedit. q rō est vis apphētiua. sz dico q ꝓsensus est ei⁹ rāḡs dirigētis. z ad eū⁹ actū ꝓsequitur. z est in ea ꝑtē. ḡre li ꝓns intelligit q ꝓsensus nō sit in rōne supiori sicut in imediato subiecto. cōcedit. Si aūt intelligit q nō sit ei⁹. sicut cui⁹ actū z deliberatōem ꝓsequit et quē sp ꝑsupponit positiue. vel ꝑuatiue. negat. nā nō ꝺebet cē ꝓsensus in actū. nisi ꝓsultus rōnib⁹ supioribꝫ Nota ꝺ. san. in solone. q ꝓsensus terminat in acceptōe volūtarz. cū acceptat id qđ iudicatū ē p rōz. z ita ꝓsensus regrit iudiciū rōnis añ ceḋerer. sz ceteriꝰ ꝑsistit in rēdētia affectionali z acceptatōe ei⁹ qđ iudicatū est. Et nota ver bū qđ supra. q. xv. dictū fuit. q ꝓsensus ē rōnis fm̄ q rō ꝓsequitur volūtatem rē.

¶ Ad scḋm ꝺām. q er hoc ꝑpo q rō supior nō dirigit act⁹ humanos fm̄ legē diuinā ip ꝺies actū peccati ꝺr ipa ꝓsentire. sine cogitet rē lege eterna. sine nō cū eā cogitat rē lege ḋei actu eā ꝓtenit. cū ꝯo nō cogitat. eā negligit p modū omissionis cuiusḋā. Vñ oibꝫ modis ꝓsensus in actū pcti ꝓcedit ex superiori rōne q vt Aug. ꝺr. xij. de tri. nō ꝑt pctm efficaciter ꝑpetrādū mēte ꝺcerni. nisi illa mētis intentio penes quā tm̄a ptās est mēbra in opus mouēdi vel abope cohibēdi male actōi ccḋat aut ꝺeliniat

¶ Dicit ꝓa. z ḋico q ꝑ q̄nḡs actualē cogitare de rēbus eternis. z tm̄ ꝑmittere pctm̄. q̄nḡs aūt ꝑmittit pctm̄. z nō cogitat. sz tm̄ ꝺebuit cogitare z iputaf sibi ꝑter negligentiā pctī qđ p rōnes eternas ꝓsiderādas nō cohibet.

Ad minorē q̄nḡs ꝓsentit in actū rō ꝓsultꝫ rōnib⁹ eternis. verū ē. tm̄ ꝺebuiſſz ꝓsiderasse z ꝓsiderādo. phibuisse actū peti. z ipediuisse ꝓsensuz. Vñ aūt aliq̄ḋ ꝺebet altez ipedire z nō ipedit. attribuit sibi tanḡ ab eo exns. et ḡ eo ipo q rō supior nō ꝓsiderat rōnes eternas ḡs ꝺeberet ꝓsulere iputaf sibi ꝓsensus in actū. tāḡ ab ea exns indirecte. sicut dictū fuit de rōne inferiori. ar. vi. q dum nō repellit ꝺelectatōem. sz imotaf ꝺr in eaz cōsensisse. ita cū rō supior nō repellit z nō ipedit ꝓsensum p rōnes supiores quē ꝺebet ipedire attribuit sibi ꝓsensus in actū quē ipe ꝺz dirigere fm̄ legē diuinā. Si em̄ cogitat z aduertit qz est contra legē diuinā. z nihilomin⁹ ꝓsentit exp̄sse ꝓtenit legē. Si ꝯo nō cogitat. tūc negligit dirigere fm̄ legē. qđ tm̄ ꝺebet. vñ qz facer z nō phibet tāḡ ꝓsentes habet.

Nota aūt ꝑba auctoritatis b. Augu. Nō ꝑt pctm̄ efficaciter ꝑpetrādū mente ꝺscerni (qđ sez fit p ꝓsensuz) nisi illa mētis intentio penes quā summa ptās est (. i. rō supior) mēbza in op⁹ mouēdi vel ab ope cohibēdi mali actiōni ccḋat (scilicz ꝺissimulando z non cohibendo. z ꝺum ce hibere potest z ꝺebet) aut seruiat actualiter ꝓtēpta ḋiuina lege actū illicitū iperādo. Ex q̄ auctoritate habet q nō fit ꝯsecutio act⁹ nisi supior rō aut iper. aut negligat

¶ Ad tertiū ꝺḋz. q rō supior p ꝓsideratiōez legis eterne. sicut ꝑt ꝺirigere vel cohibere actū exteriorem ita etiā ꝺelectatōem interiorē. sz tm̄ añḡs ad iudicium superioris rōis ꝺuenit. statum vt sensualitas ꝓponis

delectatōem inferior rō p rōnes tēporales deliberāḋo q̄nḡs hmōi ꝺelectatōem acceptat. z tūc ꝓsensus in ꝺelectatōem ptinet ad inferiorē rōnē. Si ꝯo etiā ꝓsideratis rōib⁹ eternis hō in eodē ꝓsensu ꝑseueret. iaz talis ꝓsensus ad superiorē rōnē ptinebit

¶ Ad maiorē ḋico. q nō est oino sile. ꝓcedo q̄ḋē. q p rōnes eternas ꝑt regulare vtrūq. sz tm̄ in ꝺelectat ōes et passiones rō inferior q̄nḡs statim ad oblatōem imaginationis z sensualitatis fm̄ rōnes tēporales ꝺeliberans ꝓsentire ꝑt. rōnis aūt inferioris nō est ꝓsentire in actū. qz ipa rancḡ inferior iudex acceptat ꝑmo oblata. inter q̄ est ꝺelectatio cogitatōis. Rō aūt supior q nō iudicat nisi p supimā regulā. iudicat ꝺe vltimo ꝓncipali z finali. cuius et ꝺe ꝺelectatōe cogitatōis iudicare possit. qz si ꝓsideraf tis rōnib⁹ eternis. vel habito tpe ꝓsiderādi ḣominē imorari patiaf. ptinebit ad eā ꝓsensus in ꝺelectatōem cogitatōis Ad minorē ḋico. q verū est. sz nō solū⁹ rōnis inferioris. ꝑt em̄ etiā ee supioris rō ꝑmi (scilz quare possit esse inferioris imediate z ꝓpinque ꝓsensus in ꝺelectatione) qz cū ꝺelectatio sit aliq̄ḋ infimū z tēporale. ideo tem poralis iudex q̄ scilz iudicat p regulas tēporales. statim hz ꝓplacētiā. nā f̄m illas regulas ꝺelectatio habet bona. qz ꝺelectabilis cozpori z grata sensualitati. ideo rō inferior nisi cohibeat statim ꝓplacet vel ꝓsentit. q tm̄ ꝓplacētia vel q̄ ꝓsensus nō est plen⁹. nec constituit mortale. nisi sit aliq̄ mō rōis superioris saltē interpretative z indirecte. Sz qz qđ ꝓuenit tēporali z inferiori iudici. z f̄m rationes z motiua tēporalia q̄nḡs nō videt bonū iudici spūali z fm̄ legē diuinā iudicātu. ideo rō supior q̄nḡs inferi⁹ iudiciū ipedit et repellit. Rō scḋm. qz ille q ꝺebet spūaliter iudicare seḋeuit et ꝓtenit legē spūalē. vel negligit inferiorē tēporalē ipediḋo re. ideo z sibi attribuit ꝓsensus in talē rē tēporalē. sez ꝺelectatōem. z hoc tāḡit in solone sequēs Ultra. ḡ etiā rē. negaf ꝓnia. qz ꝓsensus in ꝺelectatōem est p ambulū et infer⁹ iudiciū. z p regulas tēporales. ideo inferiori z tē porali iudici ꝓpetere ꝑt. sz vltimū z finale nullo mō. Iudiciū aūt ꝺe actu fiendo est vltimus. ideo supremo attribuit. ita q sibi soli ꝑperit. ḡtuis z iudiciū ꝺe tēporali sibi et rōni inferiori ꝓpetere possit. z ideo ꝓsensus in actuz sz attribuitur superiori rōni

¶ Ad quartū ꝺḋm. q apphēsio ſtruis imaginatiue est subita z sine ꝺeliberatōne. z ideo ꝑt aliquē actū causare anteḡs superior vel inferior rō etiā habeat tēpus ꝺeliberādi. sz iudiciū rōnis inferioris est cū ꝺeliberatōe q̄ indiget tpe. in q̄ etiaz rō supior ꝺeliberare potest vñ si nō cohibeat ab actu peccati p quam ꝺeliberationem ei imputatur.

¶ Negaf ista maior. qz rō superior excedit inferiorem sicut aliq̄ḋ sui gñis. z cui⁹ iudiciū est cū ꝺeliberatiōe q̄ indiget tpe. Apphēsio aūt imaginatōis est subita q̄nḡs Minor est ꝓa. sz negaf ꝓntia. q rō inferior possit ꝓsentire in actū absḡ supiori ꝓsentiēte directe vel interpretative Et rō ꝺiuersitatis patuit. qz inferioris rōnis nō est ꝓsentire nisi p ꝺeliberatōem q̄ fit cū tpe. z in isto tpe etiā supior ꝑt ꝺeliberare fm̄ rōnes eternas. si q̄ ꝓsideret z rōnē in feriorē nō cohibet ipurat sibi ḋirecte. si aūt non ꝓsideret iterū iputaf sibi ꝑter hoc q ꝓsentit rōni inferiori cū non ipediēḋo. secus de imaginatiua. ad quā seq̄t q̄nḡs mot⁹. quē rō nō potuit ipedire. Vñ talis nō iputaf rōni. sz rō inferior nūq̄ ꝓsentit vl iudicat ꝑuia ꝺeliberatōe. nulla z ip

perior ꝺeliberare possit z iferiorē ipedire ne ꝓsentiat. tō nō est par rō Nota ꝑba ꝺ. vbi ꝺr. iudiciū rōnis inferioris est cū ꝺeliberatōe q̄ indiget tpe rē. Videnḋ em̄ nō bñ ꝓcḋare cū hīs q allegata sunt circa cozp⁹ar. ex ij°. scripto. vbi ponit vnū iudiciū rōnis inferioris subitū. qđ se quit volūtas ꝺeliberata. z vocat illud iudiciū cōsensuz in ꝺelectatōem. Nā ꝺr q sine discussione apphensuz iuḋicat. Posset aūt ḋici ꝑmo q hic ꝺ. san. loq̄t de iudicio act⁹. alibi de iudicio ꝺelectatōis. q̄ scz ꝓsurgit in volūtate ꝺelectabili apphenso p rōnē subito. Sicut em̄ imaginatio apphendit subito aliq̄ḋ sensibile ꝺelectabile. ita possz ḋici q z rō idē vel etiā aliq̄ḋ spūale ꝺelectabile subito apphēdere possit. Vñ apphēsio ꝑt eē subita. sz iudicium ꝺe agēḋo vel nō agēḋo hoc ē cū tpe. imo etiā ꝺeliberatio ꝺe acceptāḋa ꝺelectatōe cogitatōis cū tpe est. sicut ꝺ. hic ꝺr. Vñ z infra. ar. x. ꝺ. subitū motū ponit in rōne supiori. q̄re z in inferiori poni ꝑt. z talis subit⁹ motus nō ꝑt causare nisi veniale. sz cuz rō inferior ꝺeliberat z superior aduertit. z arguit⁹ ꝓsensus interpretatiu⁹ z ꝺelecta⁹ mortosa. tūc ē piculū mortalis. q̄re supra dictū fuit. q cuz rō supior aduertit ꝓplacentiā z ꝺelectatiōez. z statim abiḋit non est nisi veniale. Docto⁹ q̄ hic loq̄t de ꝓsensu in actū. z etiā de ꝓsensu exp̄sso vel interpretatiuo in ꝺelectōez qz talis req̄rit ꝺeliberatōem z tēp⁹. Sz in scḋo loq̄t de iudicio. qđ nō hz rōnē ꝓsensus. sz cuiusḋam apphēsionis: quā seq̄t subita ꝓplacētia. q̄ si statim abigit vt supior rō aduertit. manet veniale. Vñ z ꝺ. san. vbiq̄ ꝺr. q ꝺeliberatus ꝓsensus faciat mortale. inuēḋo q subitā ꝓplacētia sequēs subitā apphēsionē. nō faciat mortale. Jn ꝺe ꝑfate tm̄ vbi ꝺicit. p eo ꝺē hze ꝓplacētiā z ꝓsensuz accipit ꝓsensuz large

¶ Utrū rō inferior possit eē subiectum pcti mortalis. ita q ꝓsensus ei⁹ in ꝺelectatōem sit pctm̄ mortale.

S

qlxxxvi. ar. vi°

Ad octauum sic ꝓceditur. Uidetur q ꝓsensus in ꝺelectatōez non sit peccatum mortale. consentire em̄ in ꝺelectationem pertinet ad rationem inferiorem. cui⁹ nō est intenḋere rōnib⁹ eternis vel legi diuine. z p ꝺns nec ab eis auerti. sz oē pctm̄ mortale est p auersionē a lege diuina. vt ꝑz p ꝺfinitōem Aug. ꝺe pcto mortali ꝺata. q̄ supra posita est. ḡ ꝓsensus in ꝺelectatōem nō est pctm̄ mortale. ¶ Ꝑ. ꝓsentire in aliq̄ḋ nō est malū nisi qz illud est malū in qđ ꝓsentit. sz ꝓpter qđ vnū qđq illud magis. vel saltē nō min⁹. nō ḡ illud ī qđ ꝓsentit pt eē min⁹ malū q̄ ꝓsensus. sz ꝺelectatio sine ope nō ē pctm̄ mortale. sz venale tm̄. ḡ nec ꝓsensus in ꝺelectatōem est pctm̄ mortale. ¶ Ꝑ. ꝺelectatōes ꝺnt in bonitate z malicia fm̄ ꝺntia operationū. vt ꝺr phs m. x. ethi. sz alia opatio est interior cogitatio et alia act⁹ exterior. puta fornicatōis. ḡ ꝺelectatio cōsequēs actū interioris cogitatōis tm̄ ḋiffert a ꝺelectatione fornicatōis in bonitate vel malicia q̄tū ḋiffert cogitatio interior ab actu exteriori. z p ꝺns etiā eodē mō ḋiffert ꝓsentire in vtrūq. sz cogitatio interior nō est pctm̄ mortale. nec etiā ꝓsensus in cogitationē. ḡ p ꝺns nec ꝓsensus in ꝺelectatōem. ¶ Ꝑ. exterior act⁹ fornicatōis vel adulterij nō est pctm̄ mortale rōne ꝺelectatōis. q etiā iuenit in actu matrimoniali. sz rōne inordinatōis ipi⁹ actus. sz ille q ꝓsentit in ꝺelectatōem nō ꝓpter hoc ꝓsentit in inordinationē act⁹. ḡ nō videt mortaliter peccare. ¶ Ꝑ. pctm̄ homicidij ē grauⁱ⁹ q̄ꝫ simplicz fornicatōis. sz ꝓsentire in ꝺelectatōem q ꝓseq̄t cogitatōem ꝺe homicidio nō est pctm̄ mortale. ḡ multo min⁹ ꝓsentire in ꝺelectationē q ꝓseq̄t cogitatōez ꝺe fornicatōe ē pctm̄ mortale. ¶ Ꝑ. ꝺoctō ḋicit in ḋrt de q̄ḋā ḋubio cotrīḋente ar. vi°. et ē ḋubiū circa pctm̄ in rōne inferioris. cui⁹ ḋixim⁹ eē consensum in ꝺelectatōem. ꝑt em̄ vt ḋirigibile habere ꝓsensum vel interpretatiuū. sicut ē cogitatio morosa. vel exp̄ssuz. qñ excrescit libido in tātū vt velit se ꝺelectare cogitādo ꝓpter salute exp̄sse. ḋrit ḡ an ꝓsensus in ꝺelectatōem q attribuit inferiori rōni (ad sensuz hūḋi) sit peccatū mortale. Vbi nota. q oz. q. intelligere de ꝺelectatione interiori sequēte cogitatōez. qz nō est ḋubiū de ꝺelectatione exteriori. in qua ꝓsentit ꝓsentiēḋo in actū. quē seq̄t. h aūt ē rōis superioris. Hic aūt q̄rit de ꝓsensu q attri

Universidad de Deusto
Biblioteca

buit etiã rõni iferiori q̃ est ꝑsensus in delectatiõez cogitationis. vt ē q̃ dã pambulatiz. ordinatũ in op⁹. ex h̃ cm q̃ res vt cogitata placet facile hõ trahit ī ꝑsensuz opis exꝑplẽdi in actu exercito. Et hec ꝑ̃t habeti supꝫ. q. xv. ar. iiij ad ꝑ. et ꝗ̃ d. san. de ꝑ̃ta. ma. xv. q. iiij. in ꝓncᵒ. cor. dr. q̃ idẽ ē q̃rere de delectatõne morosa. an sit mortale. z q̃rere an ꝑsensus in delectatõem sit mortale ¶ Nota etiã q̃ si cut ad exteriorẽ actũ pertinet fornicatõis. seq̃t sua delectatio sensibil' exterior. ita etiã ad actũ cogitatõis seq̃t sua delectatio. z duplex. vna eiusdẽ rõnis cũ delectatõe ꝑsequẽte actũ exteriorẽ. alia aũt alteri⁹ rõnis. vt patebit.

¶ Rñ. dõm. q̃ circa h̃ aliq̃ diuersimode opinati sunt. Quidã em̃ dixerũt q̃ ꝑsensus in delectatõem nõ est pctm̃ mortale. iz veniale tm̃. Alij ꝙo dixerũt q̃ est pctm̃ mortale

¶ Hoc. in cor. huiꝰ ar. duo facit. ꝓmo ponit q̃d aliq̃ de hoc q̃sito senserint. Scõo ponit q̃rtã sniam. ibi. Et hec opinio Circa ꝓmũ ponit diuersas opiniones circa q̃stiõ̃ q̃dã em̃ dixerũt q̃ ꝑsensus in delectatiõem non est pctm̃ mortale. iz veniale. Alij dixerũt q̃ est mortale.

¶ Et hec opinio est communior z verisimilior

Hec est scõa ꝑs huiꝰ cor. in q̃ D. incipit determiare q. ex ꝓpos. q̃d ibi videat de illis opinionib⁹. z ꝓ ꝑ̃s de q̃stione. Vñ ꝓmo ꝓpat illas opiniones adiuices. Scõo em̃ ambas ꝛificat ꝓ duas ꝛclones. q̃b vult sanctus actũ cẽ q̃sito. ibi. Est em̃ ꝑsiderãdũ ꝛc. Circa ꝓmũ D. breuiter ꝓpat illas duas opiones ad inuicẽ. z vult q̃ scõa ẽ cõior et verisilior. z �sm D. in de ꝑ̃ta. vbi statim. ꝓᵃ videt vergere in periculũ aiaꝝ. q̃ ex ꝑsensu in delectatõem hõ in peccatũ promptissime ruit Cõsequẽter cũ dr

¶ Est em̃ ꝑsiderãdũ. q̃ cũ ois delectatio ꝑsequat aliquã opatõez. vt dr in. x. ethi. et itez cũ ois delectatio habeat aliq̃d obiectuz. delectatio q̃libt ꝓt ꝓpari ad duo. s. ad opatõem quã ꝑsequit. z ad obiectũ in q̃ ds delectat. Cõtingit aũt q̃ aliq̃ opatio sit obiectũ delectatõis sicut z aliq̃ alia res. q̃ ipa opatio ꝓt accipi vt bonuz z finis in q̃ ds delectat⁹ reꝑsecit. z q̃nq̃ q̃dẽ ipa met opatio quã ꝑsequit delectatio ẽ obiectuz delectatõis. ingrtũ sez vis appetitiua cui⁹ est delectari reflectit in ipam opatõem. sicut in q̃dã bonũ. puta cũ aliq̃s cogitat z delectat de hoc ipso q̃ cogitat ingrtũ sua cogitatio placet. Q̃nq̃ ꝙo delectatio cõsequẽs vnã opatõem. puta cogitatõnem aliquã hz ꝓ obiecto aliã opatõem q̃si rẽ cogitatã. z tũc talis delectatio ꝓcedit ex inclinatõe appetit⁹. nõ q̃dẽ in cogitatõem sz in opatõem cogitatã. Sic igit aliq̃s de fornicatõe cogitãs ꝛc duobꝰ ꝓt delectari. vnoᵒ ꝛc ipa cogitatõe. alio mõ de ipa fornicatõe cogitata,

Hoc. ambas opiones ꝛificat. eas exponendo. z ꝓmo ꝓmittit vnã ꝛclonẽ fundamẽtalẽ. er q̃ scõo arguit ad duas ꝛclones verificatiuas illaꝝ opinionũ. ibi Delectatio aũt ꝛc. Cõclo q̃ fundamẽtalis distinctiua delectatõis. et ꝓ ꝑ̃s ꝑsensus talis ẽ aliq̃s de fornicatõe cogitãs de duobꝰ ꝓt delectari. vnoᵒ de ipa cogitatõe. al oᵒ de ipa fornicatõe cogitata Nota aũt. q̃ ex vno exẽplo D. vult. et de ſtꝫ intelligi. cuius �sm d. san. in de ꝑ̃ta. ma. xv. arti. iiij. he due delectatões i dhuscã actiꝫ differãt manifestius q̃ in cogitatõe de peccatis carnis (eo q̃ ꝓter corruptionem ꝓcupiscibilis ad cogitationez taliũ. statim seq̃t motus in ꝓcupiscibili ex ipis ꝓcupiscibilibꝫ causat⁹) Si em̃ q̃s cogitat de re quã odit z intẽdat loq̃ in detestatõez talis rei. z videt se habere bonos ꝓcept⁹. tũc aptũ est. q. delectat in cogitatõe. z nõ in re cogitata. z tñ de cogitatõne fornicatõis z idẽ repit̃ ꝑserti in viris sctis Probat aũt sic ꝛcio. delectatio q̃libt ꝓt ꝓpari ad duo. s. ad opatõez quã ꝑsequit. z ad obiectũ in q̃ ds delectat. iz ꝓtingit q̃ aliquã opatio quã ꝑsequit (scz cogitatio fornicatõis) accipiatur vt obiectũ delectatõis ipaz sequẽtis. tñ interuiẽte actu reflexo. Cõtingit etiã q̃ delectatio sequẽs opatiõem (scilz cogitatiõem fornicatõis) habeat ꝓ obiecto aliã opatõem q̃si rem cogitatã. q̃ ꝛcio vera. q̃ aliq̃s de fornicatõe cogitans ꝓt delectari de ipa cogitatõe. (scz vt obiecto mediãte actu reflexo) et ꝓt delectari in ipso actu exteriori fornicatõis vt cogitat⁹ est. Maior ꝑz q̃ ꝓ hm. x. ethic. q̃ ois delectatio ꝑsequit opatiõem. z etiã q̃ delectatio hz obiectũ. q̃ actus vel passio. z q̃ maior vera. q̃ ꝓt ad duo cõparari. q̃ a duobꝰ dependet cẽntialr. vt patuit etiã supra nõ tñ intelligit. q̃ sit vna opatio quã ꝑsequit z eadẽ numero sit obiectũ. iz intelligit q̃ opatio quã nata est ꝑsequi delectatio de re cogitata. ꝓt accipi vt obiectum delectatõis mediãte aliq̃ alia opatõe. scz mediãte cogitatõne reflexa supra ꝓmã cogitatiõem. q̃ reflexa hz cogitatiõem fornicatiõnis ꝓ obiecto. ita q̃ fornicatio exterior cogitata est obiectũ delectatiõis. et cogitatio ei⁹ est opatio quã sequit. z illa cogitatio est obiectũ delectatiõis q̃ ꝑsequit cogitatiõem reflexã. Minor ꝓbat q̃ ad ꝓmã ꝓte. ipa opatio ẽ circa aliquã rem. z ipa met opatio vel cogitatio quã ꝑsequit delectatio de re cogitata ꝓt accipi vt bonũ z finis. q̃ ꝓt accipi vt obiectũ delectatiõis. Tenet ꝓna. q̃ bonũ z finis sunt obiectũ delectationis z q̃tis appetitiue. Ẽns declarat D. ꝓsertim quo accipiat vt obiectũ. z declarat magr̃ illa ꝓma ꝓs minoris. q̃ vis appetitiua (scz in hoie cui⁹ est delectar) reflectit in ipam fornicatiõem. vel cogitatio nẽ (q̃ q̃nq̃ est opatio. quam delectatio ꝑsequitur vt in q̃dã bonũ. puta cũ ds cogitat z delectat de hoc ipo q̃d cogitat ingrtũ scz sua cogitatio placet. sicut solemus dicere ego sum gaudius. q̃ habui optimũ ꝓceptũ de hac re. Secũda ꝓs minoris relinq̃t nota. Sicut cũ ds delectat de fornicatõe exteriori mediãte cogitatõne ei⁹. talis delectatio em̃ hz ꝓ obiecto nõ cogitatiõez. iz rẽ cogitatã. z ꝓcedit talis delectatio ex inclinatõe appetit⁹. nõ q̃dẽ in cogitatiõne sicut ꝓcedẽs. iz in opatõez vl actũ vl rẽ cogitatã

¶ Delectatio aũt ꝛc cogitatõe ipa seq̃t inclinationẽ affect⁹ in cogitatõem ipam. cogitatio aũt ipa sm se nõ est pctm̃ mortale. imo q̃nq̃ est veniale tm̃. puta cũ aliq̃s inutiliꝛ cogitat de ea. q̃nq̃ aũt sine pctõ oino. puta cuz aliq̃s vtiliter ꝛc ea cogitat. sicut cum vult ꝛc ea ꝓdicare vel disputare. z ideo ꝓ ꝑ̃s affectio z delectatio q̃ sic est ꝛc cogitatõe fornicatiõis non est ꝛc gñe peccati mortal'. iz q̃nq̃ ẽ pctm̃ veniale. q̃nq̃ nullũ. Vñ nec ꝑsensus in talẽ delectatiõem est peccatũ mortale. z sm h̃ ꝓma opinio hz veritatẽ.

Dic ꝑ̃ter supposita ista ꝛclone fundamẽtali D. ꝓcedit ad ꝓbãdũ duas ꝛclones verificatiuas ãbaꝝ opinionũ recitatarũ. z rñsiuas ad quesitũ. Secũdam ponit ibi Q̃ aũt aliq̃s ꝛc. Cõclo q̃ rñsiua ꝓᵒ. ꝑsensus in delectatiõne sm q̃d est de cogitatõe ipa vt obiecto nõ est peccatũ mortale sm se maxie. iz est q̃nq̃ veniale. q̃nq̃ nullũ. imo

ptile z ꝓfuosum q̃d. Probat ꝛcio. affectus z delectatio q̃ sic est de cogitatõe fornicatõis aut alteri⁹ pcti. nõ ẽ de gñe pcti mortalis. iz q̃nq̃ est pctm̃ veniale. q̃nq̃ nullũ. q̃ et ꝑsensus in talẽ delectatiõez. q̃ est cogitatõis vt obiecti. Tenet ꝓna. q̃ ꝑsensus est ciuscdez gñis pcti cũ obiecto in q̃d ꝑsentit. q̃re seq̃t hñ ꝓnia. Ẽns ꝓbat. delectatio de cogitatõe seq̃t inclinatiõem affect⁹ in ipam cogitatiõem (et supple est eiusdẽ ꝛditõis in bono vel malo cũ re in q̃ ds delectat) iz cogitatio ipa sm se nõ est pctm̃ mortale. q̃nq̃ aũt veniale. q̃nq̃ nullũ. imo q̃nq̃ ꝓfuosum q̃d. q̃ añs verũ. Maior ista ꝑz ex supra dictis. q̃t null⁹ delectat nisi in re amata ad quã affect⁹ inclinat. z inclinatio ẽ eiusdẽ ꝛditõis cũ re in quã inclinat vel quã amat rẽ. Minor ꝑz ꝓmo. q̃ cogitatio nõ sit pctm̃ mortale sm se. q̃z nõ est ꝛ charitate dei z ꝓximi. Dicit aũt D. notãter. sm se. q̃z ꝑ accẽns ꝓt eẽ occasio mortalis. vt patuit supra. q. xix. ar. ij. ad. ij. q̃z aliq̃s volẽdo cogitare cũ omissione ꝓcepti. peccaret. q̃ aũt veniale q̃nq̃. ꝑz q̃ inutile z curiosum est veniale. iz talis cogitatio q̃nq̃ est hmõi. q̃ aũt q̃nq̃ nullũ oino. imo ꝓfuosum. q̃z cogitatio de q̃ ds cogitat vt ꝑdicet z disputet. est vtilis z bona. z ꝓ. ꝓcedere ex charitate q̃re ꝑz q̃ si itelligit ꝓma opinio sm tenoꝛẽ huiꝰ ꝛcionis ipa est vera Nota aũt circa q̃dã ꝓba. q̃ delectatio ꝓcedit ex inclinatõe in rẽ in q̃ ds delectat. Per illã inclinationẽ iuxta supra dicta. q. xxvi. ar. ꝓ. et. ij. intelligo coaptationẽ z ꝓnaturalitatẽ appetit⁹. q̃ sunt nihil aliud in cognoscẽtib⁹ nisi amor. z q̃ si amor est bon⁹. z delectatio bona. q̃re delectatio seq̃tur nõ mõ seq̃la effect⁹. iz etiã in conformitate ꝛditõis moralis. q̃ est esse bonũ vel malũ inclinatõis in rẽ. Sz cũ doctores cõiter loquãtur de ꝑsensu in delectatiõem illicitã nõ intelligũt isto mõ. sz de delectatõe. vt hz rẽ cogitatã. vel opatiõem cogitatã distinctã a cogitatõe ꝓ obiecto. vt intellgit etiã scõa opio. tũc ibi

¶ Q̃ aũt aliq̃s cogitãs de fornicatõne delectet̃ de ipo actu cogitato. hoc ꝓtingit ex hoc q̃ affectio eius inclinata est in hũc actũ. Vñ q̃ aliq̃s ꝑsentiat in talẽ delectationẽ hoc nihil aliud ẽ q̃z q̃ ipe ꝑsentiat in hoc q̃ affect⁹ suꝰ sit inclinat⁹ in fornicatiõem. null⁹ em̃ delectat nisi in eo qđ est ꝛforme appetitiui ei⁹. q̃ aũt aliq̃s ex deliberatõe eligat q̃ affect⁹ suꝰ ꝛformet̃ his q̃ sm se sunt pcta mortalia est pctm̃ mortale. vñ talis ꝑsensus in delectatiõem pcti mortalis est pctm̃ mortale. vt scõa opinio ponit

¶ Pro scõa opinione. ponit aliã ꝛclonẽ etiaz ad q̃situ rñsiuã. ꝑsensus in delectatiõem. q̃ hz. ꝓ obiecto ipm pctm̃ (scz fornicatiõem cogitatã) est pctm̃ mortale. scz si res cogitata vel pctm̃ sit mortale ex gñe. si aũt ẽ veniale. tũc cõsensus in delectatiõem ei⁹ est pctm̃ veniale. D. ꝓbat ꝓma ptẽ in cor. ꝓ q̃ arguit sic. q̃ aliq̃s ꝑsentiat in talẽ delectationẽ (scz de re cogitata. vt fornicatiõez. q̃ ẽ pctm̃ mortale) h̃ nihil aliud est q̃z q̃ ipe ꝑsentiat in hoc q̃ affect⁹ suꝰ sit inclinat⁹ in talẽ rẽ (scz fornicatiõem) iz q̃ aliq̃s ex deliberatione eligat. q̃ affect⁹ suꝰ ꝛformet̃ his q̃ sm se sunt mortalia. est pctm̃ mortale. q̃ ꝛcio ꝓba Maior. ꝓbat. q̃z q̃ aliq̃s cogitãs de fornicatõe delectet̃ in ipo actu cogitato. h̃ ꝓtingit ex h̃ q̃ affectio ei⁹ est inclinata ad hũc actũ. nã ꝑsentire in talẽ delectatiõem ẽ ꝑsentire z hẽe ꝑplacentiã q̃ affectus sit ꝛformis male rei. Illud assumptũ ꝓ maiore ꝑz. q̃z null⁹ delectat nisi in eo qđ est ꝛforme appetitui ei⁹ ꝛc. Minorẽ D. relinq̃t notã. z patuit. q̃z sicut inclinatio seq̃t ꝛditionẽ ei⁹ in qđ inclinat. z delectatio seq̃t inclinatiõem

sic delectatõem seq̃t ꝑsensus. Et ꝑz. q̃z velle mortale. est mortale. q̃ se velle vel ꝑsentire in velle mortale ẽ mortale. q̃z sequẽs trahit ꝓ dirõem ꝓpis. z ꝑz etiã ex h̃ q̃ actus hñt malitiã ex obiecto. q̃ si obiectũ ꝑsensus ẽ mortale. et ipe ẽ mortal. Nota aũt q̃ in maiore D. assumit de ꝑsentire et in miore de electõe. q̃ vt patuit supꝫ. q. xv. ar. 3. ad 3ᵐ. plerũq̃ ꝑsentire z electio ſtꝫ idẽ sm rẽ. vel se statim sequit q̃ qñ distinguit. z q̃ nõ ẽ equocatio sm rẽ. z idẽ est saltẽ in rõne pcti. ꝑsentire in h̃ q̃ affect⁹ sit ꝛformis pctõ mortali. z eligere h. vt ꝑz. Scõa ps ꝛcionis ẽ ex eodẽ fundamẽto. ꝓbãda. q̃ ꝑsensus seq̃t ꝓ ditõnem obiecti z delectationis circa ipaz. q̃ si obiectũ z delectatio ẽ venialis. q̃ z ꝑsensus in talẽ delectatiõez. sicut ꝑsensus in ꝑbũ iocosuz et in delectatiõem etꝛ ẽ veniale Nota circa istas ꝛcionẽs ꝓ declaratõe ipaz. d. san. de ꝑ̃ta. ma. xv. ar. iiij. q̃ de lectatio q̃ cogitatiõem ꝓ obiecto hz et actũ reflexũ sup eã ꝓ cã. hoc ẽ q̃ cogitatiõez seq̃t ex pte cogitatiõis oino ad aliud genꝰ reducit q̃ delectatio actꝰ exteriotis. Vñ talꝫ delectatio q̃tãcũq̃ malã cogitatiõem seq̃t. penitꝰ nõ ẽ pctm̃ iz laudabilis delectatio. vt cũ ds delectat ī cogitatõe veri. vel si sit aliq̃ imo derãtia. ꝓtinebit sub pctõ curiositatiz sed delectatio q̃ ꝑsequit ex pte rei cogitate. in idẽ genꝰ coincidit cũ delectatõe exteriotis actꝰ. vt ẽm dr. xi. metaph. Delectatio in actu ꝑsistit ꝓ se. iz spes z memoria ꝓter actum delectabilia sunt. vñ cõstat q̃ talꝫ delectatio sm genꝰ suũ inordinata est. z eadẽ inordinatione q̃ est inordinata delectatio exterior. dato q̃ ꝙ delectatio exterior sit de genere pcti mortalis. tũc etiã interior delectatio in se z absolute ꝑsiderata de gñe pcti mortal' erit. Q̃nc̃q̃z aũt rõ se subiẽcit pctõ mortali q̃ approbatiõem. tũc ẽ pctm̃ mortale Excludit em̃ a rõne rectitudo iustitie. cui ipa subiiciatur inictari ꝓ approbatiõez. tũc aũt se subiẽcit delectatiõi huiusmodi. q̃n in ea ꝑsentit. z hec ẽ ꝓma subiectio q̃ ei se subiẽcit. z ex hac subiectiõe seq̃t q̃nc̃q̃ vt ipm actũ inordinatiz eligat. ꝓter hãc delectatiõem pfectꝰ ꝑsequẽdã. Hec ille Et in solone ad octauũ dr. null⁹ delectat in aliq̃ nisi affi ciat ad illud. z appꝛhẽdat illud vt ꝑfectiẽs. Vñ q̃ ꝑsentit in delectatiõez interiotẽ approbat etiã exteriotẽ. z vult ei frui saltẽ cogitãdo de illa. Hec ille. Ex qbꝫ clare patẽt q̃ dicta sunt. z ꝑz q̃ ꝑsentire in delectatiõem rei cogitate ẽ approbare affectiõem malã q̃ est pctm̃ mortale. supposito q̃ res cogitata sit mortale. h̃ aũt ẽ pctm̃ mortale velle malã affectiõem. z ipam eligere deliberate. qđ ẽ ꝑsentire. Cõcordat scotꝰ in. ij. dis. xlij. in scõo ꝓncipali. z meminit istiꝰ distinctiõis quã D. h̃ ponit. scz de delectatõe cogitatiõis

Et ꝑfirmat ista ꝛcio. ij. rñsiua (et rei togitate argumẽto in ꝓtiũ. De illa auctoritate augu. vide mgr̃m in. ij°. d. xxiij. circa finẽ. q̃z sensit iuxta scõam ꝛclonẽ. q̃ uis (vt bonauentura inqt) aliq̃ sibi ꝓdixerint exponẽtes augm. iz vt ipe ꝺr magister bñ sentit

¶ Ad ꝓmũ q̃ dom. q̃ ꝑsensus in delectatõez ꝓt eẽ nõ solũ rõnis iferiotis. iz etiã supiotis. vt dictũ ẽ. z ar. vij. in fi. tñ ipa rõ inferior ꝓt auerti a rõne eternis. q̃z etsi nõ intẽdit eis vt sm eas regulas qđ est ꝓ priũ supiotis rõnis. intẽdit tñ eis. vt sm eas regulata. z h̃ mõ abeis se auertẽs ꝓt peccare mortal'. nam z act⁹ inferiorũ viriũ z etiã exteriorũ mẽbrorũ ꝑt eẽ pctã mortalia sm q̃ deficit ordinatio supiotis rõnis regulatis eos sm rõnes eternas

Ad maiorẽ. ad ꝓmã ptẽ. q̃ ꝑsentire in delectatiõez pti net ad rõem iferiorẽ. iz nõ solũ vt patuit ar. ꝑcc. in fi. cor.

Universidad de Deusto
Biblioteca

et ad. iij^m. imo 7 ad rōem supiozē. qz qlīcūcz mulier cō
edit iputat viro siue sibi fm rōes eternas actu ꝑsidera
tas ꝑsentiat. sitte eas nō ꝑsiderādo nō caz ꝓhibeat. 7 qz
sibi ꝑmissa est rō inferior. 7 defect⁹ ei⁹ sibi iputat. ꝓsentit
aūt rō inferior tm in delectatōem cogitatiōis. qz vt mgr
hz in. ij^o. vbi supra. ipa hz insistere talib⁹ dispositiōib⁹. p⁹
icz occurrētib⁹ ex sensualitate. qz sensualitas etiā f^m rōes
rpales 7 fm rōem hūanā regulāda est. qz sensualitas rō
ne regulari dz. Ad scdaz ptē maioris. cui⁹ scz rōis inferio
ris nō est intēdere rōnib⁹ eternis. distinguo eā. Si itelli
gīt q nō sit ei⁹ intēdere actue se hōdo 7 regulādo alia f^m
eas. vez. si āt intelligīt q nō sit ei⁹ attēdere vt regulet fm
eas. negaf. 7 ꝓ ꝑs negaf 7 tertia ps. q nō sit ei⁹ auerti.
qz sicut sensualitatis 7 mēbroꝝ nō ē auerti fm ꝓpriū actū
a lege diuina. tñ fm actū rōnis auertūt. qz eas nō regu
lat 7 moderat fm legē diuinā. cū possit 7 debeat. 7 sic stz
ptā mortalia. ita ipi⁹ rōnis inferioris etiā ē regulari fm
legē diuinā. etiā q̄ ad ꝓsensum i delectatiōez. qre si insēgīt
sensualitatē. ꝓsentiēdo 7 nō. ꝓhibēt act⁹ ei⁹. erit pctm mor
tale. qz debuit p rōem supiozē regulari. sicut act⁹ viriū in
feriorꝝ vel mēbroꝝ. Ad miōrē ꝑcedit. q oīe pctm mor
tale est p auersionez a lege diuina. 7 patuit supra. q. lxxi. ar.
vi. Sz dico q talis auersio ꝓuenit etiā rōni inferiori. qz
hz actū in q̄ trāsgredīt legē cui debuit 7 potuit ꝓfozmari
rō inferior. q est ei⁹ ꝓncipiū. qz stat sub directōe viri. ꝑ est
rōis supioris p quā potuit legi eterne ꝓfozmari. sicut sen
sualitas recte rōni. qre negaf ꝑña. qz sicut act⁹ homicidij
q̄ est mal⁹. q̄ ꝑt faccre actū q̄ auertit q̄s a deo. vt ē in po
testate voluntatis. sic de rōne inferiori. q q̄ ad ꝓsensum in
delectatōem facit 3ꝝ legē. 7 potuit p rōem supiozē. phi
beri Nota aūt q ꝓsensus in delectatōem. de q̄ loqr. ij^o
dcīo est ꝑceptū. nō ꝓcupisces. f^m cm d. san. sup de ꝑfita
te ad. iij^m. Nō sine cā de actu exteriozi 7 interiozi ꝓcupisce
tia. diuersa ꝑcepta dāf in lege. mhile min⁹ tñ si i nullo ꝑce
pto spēali. ꝓhiberet ex h ipo q fornicatio. ꝓhibet. cū ca. ꝓ
hibet oia ꝓsequētia q̄ ad idē gen⁹ ꝓtinēt. Hec ille. Pōt
q̄ fm illud ꝑceptū regīari 7 nō regulari. 7 ꝓ ꝑs cē pctm

Nota hic. q videt sile q̄ ad cē mortale respectu actus
rōnis inferioris. 7 respectu act⁹ sensualitatis. qz sicut act⁹
sensualitatis nō ē pctm mortale nisi rō ꝓsentiat. ita ꝓsen
sus rōnis inferioris nō est pctm mortale. nisi 7 rō supioz
ꝓsentiat fm rōes eternas. saltē interpretiue. qz eas nō cō
sulēdo 7 fm eas nō phibēdo. hī ac si ꝓsenserit. vapatu
it ar. ꝑce. Jn hoc tñ est dzña q sensualitatis nō est ꝓsenti
re sicut rōnis inferioris. q̄ ꝓsentit saltē in cogitatiōez 7 de
lectatōem. 7 ꝑambula ad op⁹. Sz tñ ille ꝓsensus nō est
mortale. nisi qz in prāte rōis supioris cui intendēti actiue
et regulāti fm rōes eternas ꝑt ꝓfozmari Et p h ꝑz. quo
teneat silltudo quā d. sanc. in solone ponit inter mēbra et
inferiozes vires ex vna ꝑte ad rōnem 7 pctm mortale. 7
inter rōem inferiozē 7 supiozē ex alia ꝑte. Et ꝓpter hanc
dzñam attribuit rōi iferiozi pctm mortale. nō sensualita
ti. qz f^m d. san. vbi iaz ar. iij. i de ꝑfita. ad. xij^m. Cōuersio
qua q̄s post deliberatōem ꝓuertit ad aliq̄d de gñe malo
rū. sufficit ad rōem pcti mortalis 7 c. qz q̄ h ꝓuenit rōni
inferiozi. q̄ ꝑt in ea cē pctm mortale. ita q actui eius vt ē
eius annectit auersio ab vltimo fine. qđ nō est de actu sen
sualitatis. Nā rō inferior ꝑt ꝓuerti ad deū. q̄ 7 auerti. tñ
nō ꝓuertit nisi vt est in prāte supioris rōnis. sed sensuali
tatis. nulla prāte est ꝓuerti. cuz sit supra naturā suam 7c.
vide supra statim. de ꝑfitate. ar. v. ad. ij^m. q hoc q in sen
sualitate nō ꝑt cē pctm mortale ptingit ex ipfectōne eius
Rō āt pfecta pēña est. 7 ideo in ea esse ꝑt pctm fm oēm
peccati differentiā. Hec ille.

¶ Ad scdm dām. q cōsensus in pctm qđ ē venia
le ex gñe. est veniale pctm. 7 fm: hoc ꝑt ꝓcludi q cō
sensus in delectatōem q̄ est de ipa vana cogitatōe foz
nicatōis est pctm veniale. scz delectatio q̄ est i ipo ac
tu fornicatōis de gñe suo ē pctm mortale. hz q ante
ꝓsensum sit veniale pctm tm. hoc est p accns. scz pro
pter ipfectōem act⁹. q̄ q̄dez impfectio tollit p ꝓsen
sum deliberatū supueniente. vñ ex hoc adducit in iu
am naturā vt sit pctm mortale.

¶ Dicit ꝑcedit. q ꝓsentire in aliq̄d non est malum
nisi qz illud est malū (scz inchoatiue saltē) Et ꝑcedit p
batio. nā ista maioꝛe vsi sum⁹ i corpe. p ꝓbatōe cōclonū

Ad minoꝛē dico p⁹. q si itelligīt de delectatōe cogitati
onis fm seipam. ꝑcedit 7 vltra ꝑcedit q 7 ꝓsensus in ta
lē delectatōem. 7 ita ꝓbaret ꝓmā cōclonē ¶ Dico scdo q
si intelligīt de delectatōe sine ope q̄ ē de re cogitata. q nō
sit mortale ex gñe. negaf vlr. scz qñ res cogitata vel act⁹
cogitat⁹ est pctm mortale. Dico ter⁹. q qlīcz delectatio
aliq̄ etiā de actu cogitato q̄ est mortale. ē veniale. nō q̄dē
ex gñe. sz ꝓpter ipfectōem act⁹. qz ꝑcedit deliberatōnem 7
deliberatū ꝓsensum. Ubicūcz g̃ tali ipfectōe ꝓ supueniēte
ꝓsensum deliberatū ad ducit in suā naturā. 7 ita talis de
lectatio scz de pctō mortali ꝑt cē veniale p accns. qre ne
gaf ꝑña. q ꝓsensus in delectatiōem de pctō mortali. nō
sit pctm mortale. hn volo q ꝓsensus i veniale ex gñe vt ē
ꝑbū ecclesiam nō ē mortale. sz ꝓsensus in veniale p accns
tm. mortale ex gñe ꝑt cē mortalis. qz p talē ꝓsensuz remo
uet illud accns. qđ rōem pcti mortalis auferebat. scz deli
beratione rōnis nō attingere. vt hz d. san. in. ij^o. dis. xxiij^o
q. vltima. ar. iij^o. ad. 3^m. Nō tñ ē imaginādū. q eadē nu
mero delectatio q̄ pus erat veniale p accns. postea fiat
mortale. sz alia nūero 7 eadē specie. Vel si ꝓmanat 7 sup
uenit ꝓsensus rōnis. cūc ille ꝓsensus ē mortal⁹ ꝓpter hoc. 7
nō sola delectatio. q̄ pus erat sine ꝓsensu. 7 illa delectatio
vna in cē nature erit duc in cē mortis. Sed de h infra. q.
lxxxviij^o. ar. iij^o. vide d. san. ij. sen. dis. xxiij^o. q. iij^o. ar. vi. ad. 3

¶ Ad tertiū dām. q rō illa ꝓcedit de delectatōe q
hz cogitatōem p obiecto

¶ Maioꝛ ꝑcedit. q delectatōes dzñt i bonitate 7 ma
licia fm dzñam ogationū. 7 ꝑcedo ꝑter minoꝛē. q alia
ogatio ē cogita⁹. 7 alia act⁹ exteriozi. 7 dico q cogita⁹ de
se nūq̄ ē mortal⁹. hz exteriozi act⁹ bn ꝑt cē mortale. Cōcedo
etiā ꝓns q delectatio ꝓns actū cogitatiōis vt obiectū. s.
tm differt a delectatōe fornicatōis i bonitate vel malicia
q̄tū differt cogitatio iteriozi ab actu exteriozi. Et dico cū
h q delectatio ꝓns cogitatōem rōe rei vel act⁹ cogitati ē
eiusdē rōis cū delectatōe exteriozi 7 mortale. Ultra. cogi
tatio interiozi nō est pctm mortale. ꝑcedit. hz act⁹ exteriozi
cogitat⁹ ē mortale. Ultra. nec etiā ꝓsensus in cogitatiōez.
ꝑcedit. vltra. q̄ p ꝓns nec ꝓsensus in delectatiōez. vez. co
gitatiōis. hz negaf de ꝓsensu. vt hz p obiecto actū fornica
tiōis cogitatū. qz illa delecta⁹ dzt solū f^m magz 7 min⁹ a
delectatōe act⁹ exteriozis. vñ 7 aliquē cūdē effectū hāe ꝑt

¶ Ad q̄rtū dām. q delectatio q̄ hz actū exteriozē
p obiecto nō ꝑt cē absq̄ cōplacētia exteriozis actus
fm se. etiā si nō statuat implendū ꝓpter phibitōem
alicui⁹ superioris. vñ act⁹ sit inordinatus. 7 p ꝓns
delectatio erit inordinata

¶ Ad maiozē ꝑcedo cū 7 vez. est. q potest quis ꝓsen
tire in delectatōem que est in actu matrimoniali sine pec
cato dūmodo sistat intra limites matrimonij. de quo in
d. san. in. iiij. sentē. dis. xxxi. q. ij. ar. iij. Sed dico cū hoc q
delectatio est inordinata vbicūcz inueniaf sequi ipz op⁹.
etiam vt cogitatū est. ita q inordinatio actus vbicunq̄
inueniaf siue vt exercitus siue vt cogitat⁹ redūdat necessa
rio in delectatōem que est in ipo actu fornicatiōis. 7 sicut
realiter exercit⁹ inficit delectatōem q̄ est in ipo sensibilem
exteriozē. ita cogitat⁹ inficit delectatōem q̄ est de ipo vt co
gitat⁹ est. qz ista delectatio est eiusdē gñis cū ea q̄ est in rea
li exercitio. 7 scdo. qz talis delectatio nō ꝑt cē sine ꝓplacē
tia exteriozis act⁹. qre trahit suā ꝛordinatiōez 7 inficit. 7 p
ꝑs 7 ipe ꝓsensus. Ad minoꝛē negaf ad hūc sensuz q ille
q̄ ꝓsentit in delectatōem q̄ hz fornicatiōez vel actū peccati
mortalis. p obiecto nō ꝓsentiat in deoꝛdinatōem act⁹ sal
tē vt cogitat⁹ est. qz nō est possibile q placeat illa delecta
tio 7 q̄ delectet in tali actu nisi ipe act⁹ fm se placeat esto
nō statuat iplend⁹. dictū est em in coꝛ. q null⁹ delectat nisi
in re placeri 7 cui afficit 7 in quā inclinat. Cōsentire igit
est q̄ approbare inclinatōem in actū talē 7 placētia in ipo.
et p ꝑs ꝓsensus mediante delectatōe inficit 7 trahit deꝛ
formitatē 7 deoꝛdinatōnem act⁹ cogitati. Bene volo q
ꝓsentiēs in delectatōem nō ꝓsentiat in deoꝛdinatiōez act⁹
in esse exercito tm in esse ꝛgnito. Dictū est aūt. q inoꝛdina
tio act⁹ redūdat in delectatōem de ipo vbicūcz reperiat ac
tus. siue vt exercit⁹. siue vt cogitat⁹. qz delectatio q̄ est de
ipo vbicūcz inueniat est eiusdē gñis. qre si vt inuenit in ac
tu exercito est mortale. g̃ 7 in actu cogitato. Negaf igit cō
seqntia. ¶ Nota q D. rīdet ad minoꝛē 7 vult q est fal
sa. qz ꝓsentiēs in delectatōem exteriozis act⁹ hz ꝓplacētiā
in actu exteriozi. si igit ipe ē ꝛdinat⁹. 7 ꝓsensus nulli⁹ em
ꝓsentit in delectatōem rei nō placētis. vide de ꝑfitate supra
ad 3^m. qz est p accns q̄ act⁹ q̄ placet nō ipleaf. ppt timoꝛē
aliquē. siue ār ipleaf siue cogitet 7 placeat sp hz inoꝛdina
tionē suā. delectatio etiaz sp est eiusdē gñis cū appetitu et
inclinatōe vel affectōe. g̃ delectatio iteriozi est eiusdē gñis
cū affectu quē necessario supponit. igit 7 ꝓsensus.

¶ Ad quintū dām. q etiam consensus in delecta
tionē que ꝑcedit ex complacentia actus homicidij
cogitati est peccatum mortale. nō aūt consensus in
delectatōem que ꝑcedit ex complacentia cogitatio
nis de homicidio.

¶ Concedit maioꝛ omīno 7 oppositū ei⁹ est reꝓbatū
supra q. lxxiij. ar. viij. ad tertiū. Ad minoꝛē. si intelligīt de
ꝓsentire in delectatōem cogitatōis. ꝑcedit. 7 sic etiā dictū
est de ꝓsensu in delectatōem de cogitatōne fornicatōnis.
Si aūt itelligīt de ꝓsensu in delectatōnem de homicidio
cogitato. negaf minoꝛ ista penit⁹. nō em est minoꝛ iozdi
natio in homicidio 7 ei⁹ delectatiōe vbicūcz inueniaf q̄ in
fornicatōe 7 ei⁹ delectatiōe. Per ꝓns 7 in ꝓsensu maioꝛ ē
grauitas 7 inoꝛdinatio. nec ꝓbaf minoꝛ ad hūc sensum.
nec ꝓbabilis est. qz penit⁹ falsa. Delectatio em seqns ap
petitū irascibilē nō est min⁹ mala ceteris paribus q̄ sequēs
appetitū ꝛcupiscibilē. Delectat⁹ igit in cogitatōe homici
dij ꝓpt rē cogitatā nō ē sine affectōe 7 ꝓplacētia homicidij
Sec⁹ si q̄s delectaf in cogitatōne mali ꝓpt noticiā eoꝛ de
qbus cogitat. 7 hmōi nō ē pctm mortale sp. sed reducit ad
aliū gen⁹ pcti puta curiositatē. vt hz d. san. de ꝑfi. ad 4^m

¶ Ad sextū dām. q oratio dominica nō solū ꝓna

peccata venialia dicenda est. sed etiā ꝓna mortalia.

¶ Ad maioꝛē dico. q si q̄s videat augustinū in enche
ridion. videbit. qz oꝛō dñica etiā dz. p remissione morta
liū. vt pz manifeste ca. vij. et ca. lxxvij. vbi ponit quedam
grauia 7 dt esse oꝛandū. p eis oꝛōnez dominicā. q̄uis vt
hz D. de ꝑfita. supra ad ꝓmū. p remissione mortaliū mi
nus sufficit. Scdo dz q Aug. capło. vij. dicit. q oratio
dñica saltis facit. p leuib⁹. 7 postea statim dt q delet etiaz
grauia. sz p illis nō ita sufficit. vide etiā doc. san. ij. sentē.
dis. xxiij. in expōne lre. Est g̃ dicenda oꝛō dñica. p remis
sione venialiū ad q̄ sufficit. hz nō solū dicenda est pro illis
sed etiā p remissione mortaliū 7 impetranda 7 aliqli expi
atiōe 7 satisfactōe sed nō sufficieri. Minoꝛ ꝑcedit. q pec
catū ꝓsensus in delectatōem min⁹ sit. tñ eiusdē gñis nō. p
ꝛte eiusdē speciei. hz negaf ꝑña. qz vt patuit etiā. p mortā
libus dicenda est oratio dñica.

¶ Utz ratio superior possit esse subiectū pcti ve
nialis fm q est directiua inferioꝛ viriū. id est fm q
consentit in actum peccati.

AD nonū sic ꝑcedit. Videf q in superioꝛi
rōne nō possit esse pctm veniale fm q est
directiua inferioꝛ viriū. i. fm q ꝓsentit in
actū pcti. Dicit em Aug. in. xij. de tri. q ra
tio superior inheret rōnib⁹ eternis. hz peccare morta
liter est p auersionē a rōnib⁹ eternis. g̃ videf q in su
periori rōne nō possit esse pctm. nisi pctm mortale.
¶ D. supioꝛ rō se hz in vita spirituali tāq̄ ꝓncipiū
ficut 7 coꝛ in vita coꝛpali. hz ifirmitates coꝛdis sunt
mortales. g̃ pctā supioris rōnis sunt mortalia ¶ D.
pctm veniale fit mortale si fiat ex ꝓtemptu. sed hoc
nō videf esse sine ꝓtemptu. q aliqs ex deliberatōne
peccet etiā venialr. cū g̃ ꝓsensus rōnis superioris sp
sit cū deliberatōe legis diuine. videf q nō possit esse
sine pctō mortali ꝓpter ꝓtemptum diuine legis.
¶ Sed ꝓtra. ꝓsensus in actū pcti ptinet ad rationē
superiozē. vt supra dictū est. sed ꝓsensus in actū pec
cati venialis est pctm veniale. g̃ in superiori rōne ꝑt
esse peccatum veniale. Ar. viij.

¶ Hic D. inquirit de quodā alio dubio qđ coꝛrīdet
ar. viij. dictū fuit em. q ꝓsentire in actū ptineat ad rōnem
superiozē sic ad rōnē inferiozē (esto nō solū) ꝓsentire in dele
ctatōez act⁹. Querit igit an sicut ꝓsentire in delectatiōez
act⁹ sit mortale aliqñ. interdū etiā veniale. an etiā ꝓsen
tire in actū possit esse veniale. ¶ Nota ꝓmo q ratio du
bij videf. quia cum ratio superioꝛ versef circa rōnes eteꝛ
nas. 7 g̃ si deficit dirigendo fm eas. videf se ab eis auer
tere. quia cius est ꝓncipaliꝛ se auertere 7 auertere a lege di
uina. Quare est dubiū. an possit deficere dirigēdo vires
inferiozes 7 tñ non peccare mortaliꝛ. ¶ Nota scdo q sic
cut dictū fuit arti. v. in rōne pōt esse duplex peccatū (du
plex inquā in genere) vnū fm se. aliud ex defectu dire
ctionis viriū inferioꝛ. ideo sicut quesitū est de peccato ra
tionis inferioris ex defectu directionis ꝓsensus in delecta
tionē. ita nunc querit de pctō qđ ineidit ex defectu directi
onis rōnis superioris. Et q̄rit d. san. de veniali. qz vt di
ctū ē de isto est singularis apparētia difficultatis. sic 7 de
h. an inueniat in rōne supioꝛi f^m q dirigit alias vires. 7 an
ꝓueniat sibi fm seipaz. de ꝓmo in pñti ar. de 2° in seqnti.

Universidad de Deusto
Biblio

D. lxxiiij. de subiecto peccatoꝝ.

¶ Respondeo dicendum. q sicut Augusti. dicit in. xij. de trinitate. ratio superior inheret rationibus eternis cōspiciendis aut cōsulendis. Conspiciendis quidem secundum q eorum veritate speculat. Consulendis autem secundum q rationes eternas de aliis iudicat et ordinat ad quod pertinet q deliberando rationes eternas consentit in aliquē actū vel dissentit ab eo.

¶ In cor. ar. D. duo facit. primo saluat quandam suppositionem quod quaestio supponit offendens in hoc pertinentia et rationabilitatem quaestionis. secundo respondet per unam conclusionem. ibi. Contingit autem. Circa primum quod ponit unum notabile declarationis alicuius suppositi et est implicita solutio dubii circa quaestionem quod dubium etiam tangit primum argumentum. quod posset alicui videri. q rationes superiores non essent dirigere vires inferiores. quia et sic esset rendere rationibus superioribus quae videntur longe distare ab his quae sunt viribus inferioribus. Hoc solvit D. notando quod ratio superior inheret rationibus eternis dupliciter. scilicet conspiciendis et consulendis. si autem non inheret conspiciendis. i. cognoscendis per unam conclusionem. ibi. Contingit autem. Circa primum quod ponit unum notabile declarationis alicuius suppositi et est implicita solutio dubii circa quaestionem quod dubium etiam tangit primum argumentum. quod posset alicui videri. quod rationes superiores non essent dirigere vires inferiores. quia et sic esset rendere rationibus superioribus quae videntur longe distare ab his quae sunt viribus inferioribus. Hoc solvit D. notando quod ratio superior inheret rationibus eternis duplic

Universidad de Deusto
Biblioteca

bat ſz ꝓbata ẽ ar. ꝑce. Primã z ſcdaz ꝓtes Doc. ꝓbat ex dñi rendẽtia rõis ſupioris in ſuũ obiectũ ꝓpriũ z in obiecta inferiozũ virtũ q ꝓ ipaz dirigunt. Ex h cũ ſuppoſito z fundamẽto deducũt ãt ꝑtes. Et ꝓmo ꝓbat ſcdaz ꝓtẽ ꝟclonis. ſcdo ꝓmã. ibi. Sz circa ꝓpriũ. Probat g ſeq̃da ꝑs ꝟclonis. ſcz q rõ ſupioz ſp peccet mortaliter. ſi actus inferioꝝ virtũ i ꝗs ꝟſentit ſint petã mortalia. tali medio. Deliberat⁹ ꝟſenſus in his q ex gñe ſuo ſunt mortalia eſt mortale pcm̃. ſz in ea q ad iferiozes vires ptinent. rõ ſupioz nõ ferꝛ niſi ꝙ modũ deliberatõis. g illa ꝑs ꝑa. Illi⁹ rõnis ꝑ⁹ ꝓbat minoz. ſcdo ponit maiozẽ cũ reſumptione illi⁹ ꝑ⁹ ꝟclonis. ibi. Deliberat⁹. Probat minoz. rõ ſuperioz nõ ferꝛ i obiecta iferioꝝ virtũ niſi ic̃tũ de eis ꝟſulit rões eternas. ſi ferꝛ ꝙ modũ ꝟſilꝫ ẽ ferꝛ cũ deliberatione (qz ꝟſiliũ ẽ deliberatio. vt patuit ſ. q. ſz.) g minoꝛ ꝑa.

¶ Nota ãt circa iſtã minoꝛẽ. q ſp ferꝛ rõ ſuperioz in ea q ſũt iferioꝝ virtũ deliberãdo poſſit vl̃ om̃ſſiue. qz nõ hꝫ ꝟſentire in act⁹ iferioꝝ virtũ niſi ꝟſuluerit rões eternas vl̃ cõſulere potuerit z neglexerit. nõ cũ ferꝛ (vt dictũ ẽ) ſubito in tales act⁹ iferioꝝ virtũ. ſz hꝫ deliberare an tales dcreãt fieri ꝑ⁹ legẽ diuinã vl̃ phiteri. z añq̃ deliberet vel habeat rõs i q̃ deliberare potuit nõ hꝫ ꝟſenſiſſe. q̃re ſi ꝟſulꝛ rõibꝫ eternis nubilomin⁹ ꝟſentiat in actũ peri mortal. dap̃ ẽ. qz deliberare ꝟſenſit i petõ mortali. ſ. ar nõ ꝟſulit. potuit ãt ꝟſulere hꝫ ꝟſenſiſſe ꝙ negligẽnã ipediẽdi z ꝟſuleẽdi. z ſic ſp ꝟſentit in ea q̃ ſunt inferioꝝ virtũ ꝙ vĩã deliberatõis poſite vel omiſſe ẽ. Deinde cũ dr.

Deliberat⁹ ãt ꝟſenſus i his q̃ ex gñe ſuo ſũt mortalia ẽ mortale pcm̃. z tõ rõ ſupioꝛ ſp mortal⁹ peccat. ſi act⁹ inferioꝝ virtũ in ꝗs ꝟſentit ſint petã mortalia

¶ Ponit maiozẽ q relinq̃t nota ex ꝓdictis ar. qz ex h pcm̃ mortale ex gñe (qđ ſit ex deliberato ꝟſilio u ꝟſeq̃nte natura ſua gñis pfecte z efficit pcm̃ pfectũ mortale. Vñ D. ſubiũgit illã ſcdam ꝑtẽ ꝟclonis. z tõ rõ ſupioꝛ ẽ.

¶ Sz circa ꝓpriũ obiectũ hꝫ duos act⁹. ſcz ſimplicẽ intuitũ z liberatõez z ſic morũ ſubitũ z deliberatũ ꝟſenſuz. ſz mot⁹ ſubitus circa diuina z ĩordinat⁹ eſto ex gñe ſit mortal. ẽ cm̃ venial⁹ qz ſubit⁹. mot⁹ ãt deliberat⁹ ẽ mortale. g circa ꝓpriuz obiectũ. z ſi ſit pcm̃ mortale ex gñe ꝑ tõ ſupioꝛ peccare venialr z mortalr. Illi⁹ rõis D. ꝓponit maiozẽ. 2ᵐ minoꝛẽ ibi. Scõm ãt ſimplicẽ. Quo g ad ꝓmã ꝑtẽ maioz ꝑs in ſolone ſcdi. ſcz q poſſit hꝫe ſubitũ morũ reſpectũ ꝓpriũ obiecti. qz ſic ẽ in ſpeculatiuis ita etiã i opatiuis. ſz rõis ſpeculatiue cui⁹ ẽ ſyllogiſare. ẽ etiã apphẽdere ſimplr. igit et ſic ẽ i opatiuis z in rõe agibilũ q ipi⁹ ẽ apphẽdere rõnes eternas ſimplr z in ꝑ³o gradũ ẽ intellect⁹ añq̃ ex ipis ſyllogiſer z deliberet. z vide d. ſan. i de malo q. vij. ar. v. qz deliberatio nihil aliud ẽ q̃ dã diſcurſioꝛ q̃dãmõ mobil⁹ ꝟſideratio. ſz i oi motu iuenim aliq̃d iduiſibile. g z i rõe ſupioꝛi q̃ deliberat. iuenim etiã ſimplex intuit⁹. Et declarat illa ꝑs exẽplar ꝺ de ſubito motu ifidelitat⁹ quẽ ꝗs ſubito patit circa materiã fidei. 2ª ꝑs maioꝛ ꝓtz. qz etiã de ꝓprio obiecto. rõ deliberat ſcz an ſit aſſentiẽdũ vl̃ nõ. z an talis aſſenſus ſit ſm legẽ diuinã debit⁹. qz ꝑ aliq̃s deliberare. an credere deũ trinũ ſit reuelatũ a deo. z iq̃rere q oppoſitũ ei⁹ ſit ꝟ reuelatõez diuinã z ꝙ ꝟñs abiiciẽdũ. Tũc ibi.

¶ Scdz ãt ſimplicẽ intuitũ ꝑt aliquẽ ĩordiatũ motũ ħre circa diuina. puta cũ ꝗs patit ſubitũ ifidelitatis motuz. z ꝙuis infidelitas ſm ſuũ gen⁹ ſit pcm̃ mortale. tũ ſubit⁹ mot⁹ ifidelitatꝫ ẽ pcm̃ veniale. qz pcm̃ mortale nõ ẽ niſi ꝟ legẽ dr. Põt ãt aliq̃d hoꝛ q̃ ptinẽt ad fidẽ ſubito rõi occurrere ſub q̃dã alia rõne añq̃ ſup h ꝟſulak. vel ꝟſuli poſſit rõ eterna. v. ler dr. puta cũ ꝗs reſurrectõez mortuoꝝ ſubito apꝓhendit vt ipoſſibilẽ ſm naturã. z ſil' apprehendendo remittãt anteq̃ ipa habeat deliberandi q hoc eſt nobis traditũ vt credendũ ſm legẽ diuinã.

Declarat minoꝛẽ. z ꝑ⁹ ꝓbat ex⁹ ꝑmã ꝑtẽ. 2ª ꝓbat ſcdaz annexẽs ꝟclonez ipam q ad oẽs ſuas ptes. ibi. Si ꝛo. Probat g ꝑ⁹ ꝑs minoꝛ. videlz q mot⁹ ſubrepticⁱ⁹ ꝟcomitãs vl̃ ſeqns ſubitã apꝓhẽſionẽ añ deliberatõez ſit venialẽ p accẽs. ſz nõ ex gñe. Et arguit ſic. pcm̃ mortale (ſcz ꝓpletũ) nõ ẽ niſi ꝟ legẽ dei. ita ſcz q nõ ꝟmittit niſi aliq̃s aduertat vl̃ aduertere poſſit. qz qđ agit ẽ ꝟ legẽ dei. ſz motus ſubit⁹ circa diuina z ĩordinat⁹ ꝑt occurrere z iſurgere in hoie añq̃ aduertat q ſit ꝟ legẽ diuinã. g tal nõ ẽ ꝓplete mortal. ſz venial⁹ ꝙ accẽs. Maioꝛ iſta relinq̃t nota ex dictz ſup. q. xxij. ar. vi. ex definitõe peri mortal. Et notant dicti niſi aliq̃s aduertat vl̃ aduertere poſſit. qz qđ agit eſt ꝟ legẽ. Nã multi nõ mediraũ nec penſant actu. an opera ſua ſint ꝟ legẽ dei. z tũ peccãt mortal⁹ ꝓplete. qz pñt z deterẽ aduertere. z ẽ inconſideratio vl̃ ignorãtia volũtaria. Minoꝛẽ iſtã D. explicat in lra exẽplariter. qz põt aliq̃d ꝙ tinẽs ad fidẽ (ſic aliq̃s articul⁹ fidei) ſubito ſub aliq̃ rõne hũana occurrere rõni añq̃ ꝟſulak vl̃ ꝟſuli poſſit rõ eterna. i. lex dei. z ad illã apꝓhẽſionẽ ſeq̃t remiſſus z qđe mot⁹ infidelitatꝫ. ſ. ẽ exẽpli gra. ꝑ ꝗs apꝓhẽdere reſurrectionez mortuoꝝ vt ipoſſibilẽ ſm naturã. z ſil' apꝓhẽdẽdo remittãt añq̃ habeat tõs deliberãdi q ẽ nob traditũ vt credẽdũ ſm legẽ diuinã. z ita tal⁹ mot⁹ ſeqns talẽ apꝓhẽſionez ſm rõnẽ nakalẽ ꝓuenit aduertẽtiã legis diuine. Et cũ ꝗs legẽ diuinã aduertit z pellit illũ motũ ſubmittẽdo z captiuãdo itellectũ in obſequiũ chriſti nõ ẽ mortale. Tũc ibi.

¶ Si ꝛo poſt hãc deliberatõez mot⁹ infidelitatis maneat. eſt pcm̃ mortale. z tõ circa ꝓpriũ obiectũ. etſi ſit pcm̃ mortale ex gñe. ꝑ tõ ſupioꝛ peccare venialr i ſubitz motib⁹. vl̃ etiã mortalr ꝑ deliberatũ cõſenſuz. In his ãt q̃ ptinẽt ad iferiozes vires ſp peccat mortalr in his q̃ ſunt petã mortalia ex ſuo gñe. nõ ãt in his q̃ ſm ſuũ gen⁹ ſunt venialia petã.

¶ Ponit ſcdaz ꝑtẽ minoris quã D. relinq̃t nota. de ſe. qz ſcz mot⁹ ĩordinat⁹ circa diuina ꝓcedẽs ex deliberatõe ſit mortale. qz ſi mot⁹ infidelitatis eſt cũ illa aduertẽtia q lex diuina iubet credere z nihilomin⁹ ꝓſiſtit in dubitatõe. tũc eſſet mortale. Vñ ꝟcludit D. z ideo circa ꝓpriũ obiectũ ꝛc. de materia iſtius ꝓbatiõis hꝫ d. ſan. in. ij. ſnlaz. diſ. xxiij. q. ij. ar. vi. vbi dicit. Vnaquęq; peña (quã poſſibile eſt aliq̃ mõ cleuari in aliq̃d qđ eſt ſupra ſe) hꝫ ſubitũ motũ in id qđ ſibi fm ſe ꝟuenit. z aliũ motũ habere ꝑt in id qđ ſibi ꝟuenit rõne eius qđ eſt cleuata in aliq̃d ſuperius. ſicut in appetitu ſenſibili ꝓtz. nã ipe ſubitũ motũ hꝫ in id qđ eſt ſibi ꝟuenies fm ſenſum. inc̃tũ aũt eſt regulatus rõe z gſeq̃t habitu ꝓtutũ hꝫ motũ poſt deliberatõez in id qđ eſt fm rõnez ꝟuenies. ſicut aũt appetit⁹ ſenſibilis cleuat ꝑ regimẽ rõnis in id qđ eſt ſupra ſe. ita etiã rõ ſuperioꝛ cleuat ꝑ lumẽ fidei in id qđ eſt ſupra ſuã naturaleꝫ ꝙgnitõem. z ideo ſubitus mot⁹ apꝓhenſiõis ſuperioꝝ

rõnis eſt fm ſuã naturalẽ ꝙgnitõem. q ſi in aliq̃ fidei obiect erit mot⁹ infidelitatis ex ſubrepticne. z ita ꝓter defectũ deliberatõis erit venialẽ peccatũ. Hec ille. Que declarant h poſita. videlz q motus ſubitus eſt q ſequit ꝙgnitionẽ naturalẽ ante deliberatõem z aduertentiã legis diuine. ſz actus deliberat⁹ eſt q elicit a rõne eterna cũ aduertentia legis diuine. ¶ Nota circa iſta q apprehenſio ſubita in ꝓpoſito nõ dr ſubitus motus quẽ dicim⁹ venialẽ. ſz remiſſus ipius intellectus z̃ ſi discrecdentia ipius in his q̃ ſunt diuina. talis dr motus infidelitatis ſubit⁹. Apprehenſio aũt ipa nullũ eſt pcm̃. nullũ eſt cm̃ pcm̃ apprehedere reſurrectionẽ impoſſibilẽ nature. Sz dubiũ z hesitatio ſequẽs ante aduertentiã legis diuine de reſurrectõne. Qui cũ ꝗs aduertit z nihilomin⁹ de veritate diuina dubitat. tũc rõ ſuperioꝛ hꝫ motũ deliberatũ z ĩordinatũ circa diuina. ſic etiã deliberatio nõ eſt pcm̃ ſz act⁹ ĩordinatus rõnis ſequẽs vel ꝙmanens poſt deliberatõem. Qua re ſicut dictũ fuit in ꝓcedentibus ar. q mot⁹ ſenſualitatis in delectatõem mortale cũ ſimplici apprehẽſione rõnis inferioris nõ eſt niſi venialẽ. ſz qñ eſt tõs deliberãdi z ĩordinat nõ repellẽdo auctoritate viri. i. rõne ſupioris tũc eſt mortale. ita in ꝓpoſito rõ ſupioꝛ ſz nõ ſubſit altiori ponẽ. tũ hꝫ duplicẽ ꝟſideratõem altiꝰ⁹ diuini. q̃rũ vna ꝙ aliã regulari debet. ſcz naturalis ꝙ ſupernatura. ẽ. z ita ſi ad apprehenſionẽ ſubitaz naturalẽ ſequit⁹ motus ĩordinat⁹ q repellit poſt aduertẽtiã legis diuine. tũc eſt ſo. ũ venialis. ſi aũt dui ĩoꝛez dubitando z nõ exeũtat ꝙ ꝟſideratiõem altioꝛẽ vel expreſſe approbet illud dubiũ. etiã attento qđ eſt ꝓtra legẽ dei eſt mortale. Patz ex oĩbꝫ iſtis. q nõ eſt facile iudicandũ in hĩoi motibꝫ aliquẽ peccare mortalr ꝑtim hoiem bonũ. q cũ aduertit aliq̃d eſſe ꝓtra fidem nullo mõ vellet vel ĩmorari vel approbare. ¶ Nota aũt q ſicut dictũ fuit de pctõ motoſe delectatõis q nõ arguit ꝟſenſum interꝑtatiuũ niſi poſtq̃ aliq̃s apprehenderit periculũ ſuũ z tũ ĩmorat. ita videt q mot⁹ infidelitatis non habeat ꝙ deliberato. z tãq̃ interꝑtatiue vel expreſſe approbatus niſi poſt aduertẽtiam teneat qua aduertit eſſe contra regulam diuinam ꝛc.

Argumentũ in ꝛ̃riũ ꝟfirmat ꝟclonẽ q venialẽ eſt in ſuperioꝛi rõne fm ſeipam

¶ Ad ꝓmũ g dr. q pctm̃ q eſt ꝟ rões eternas et ſi ſit pctũ mortale ex gñe. ꝑt tũ eſſe pctm̃ venialẽ ꝓpter ipfectõem actus ſubiti. vt dictũ eſt.

¶ Ad maiozẽ. dico q nõ eſt vndequaq̃ ꝑa. vt patuit ar. vi. ad ſcz. et ar. v. Quia rõ nõ ſolũ deficit circa ꝓpriũ obiectũ. ſz etiã in directõe aliaz virtũ. ſz tũ ꝓcedit q defect⁹ ponẽ materie attendit circa ꝓpriũ obiectũ. Ad minoꝛẽ. ꝓma ꝑs ꝓcedit. ſcda ꝑs negat. qz eſto deordiari circa rões eternas ſit mortale ex gñe. tũ ꝑt ce venialẽ ꝙ accẽs ꝓpter ipfectõem actus ſubiti. qz vt tactũ fuit nõ eſt pctm̃ mortale ſine ꝟſenſu deliberato. Vltra ad ꝓñs g ꝛc. venialẽ ex gñe tũ venialẽ ꝙ accẽs. Põt cm̃ rõ ſuperioꝛ ſibi relicta z fm virtutẽ naturalẽ habere motũ impfectuz et ſubitum circa diuina.

¶ Ad ſcõm dr. q in opatiuis ad rõnẽ ad quaz ptinet deliberatio ptinet etiã ſimplex ituitus eoꝝ ex quibꝫ deliberatio ꝓcedit. ſicut etiaz in ſpeculatiuis ad rõnẽ ptinet z ſyllogizare. z ꝓpones formare. z tõ etiã ratio poteſt habere ſubitũ motũ.

¶ Ad maiozẽ negat. nec ꝓbatio iplicata eã. ꝓbat. Dico cũ q rõ eſt vis deliberatiua ſz nõ tũ deliberat. ſz etiam aliq̃ ſimplr apprehendit ſicut in ſpeculatiuis ita z in practicis z agibilibꝫ. Vnde ſi intelligit ꝓbatio maioris. q ſit tm̃ deliberatiua. Negat ipa. Quãuis cm̃ ſit rõnis deliberare. neceſſe eſt tũ q in eo in deliberatiõe includat abſoluta ꝟſideratio ei⁹ circa qđ eſt deliberatio. z g ſicut ad rõnẽ ſpeculatiuã ptinet ſyllogiſare qđ cõpoller deliberationi z cũ h formare ꝓpones in ſcda opatõe z apprehẽdere ſimplicia in ꝓma. ita z de rõne opatiua dr q q̃q; apprehendit aliq̃d ſimplr z aliq̃d diuinũ fm rõnẽ naturaleꝫ z poſtea deliberat ꝙ rõnez ſupnaturaleꝫ. Et g maioꝛ negat. q ſp ſit cũ deliberatõe in oĩ videlz actu. Ad minoꝛẽ ꝓcedit. q oĩs inordinat⁹ mot⁹ in his q̃ dei ſunt ſi ſit cũ deliberatõne eſt pctm̃ mortale. qz z in his q̃ ſunt ꝛa ꝓmũ ſunt mortalia ſi ſint deliberata z ꝑſertim ſi ſint nobilibꝫ ꝛietatis. z tõ eſt qz talia ſunt directe ꝓtra charitatẽ que eſt vita ſpiritualis. Negat aũt ꝓña. qz maioꝛ falſa quare z ꝟclo. Hoc negat maioꝛẽ

¶ Ad tertũ dr. q vna z eadẽres ꝑt diuerſas ꝟſideratões hꝫe q̃z vna ẽ altera altioꝛ. ſic ꝛeũ eẽ. ꝑt ꝟſiderari vl̃ iq̃ſtũ ẽ ognoſcibile rõne hũana vl̃ inq̃ſitũ tradit⁹ reuelatõe diuina. q ẽ ꝟſideratio altioꝛ. z ideo q̃uis obiectũ rõis ſupioris ſit q̃dã fm naturã rei altiſſimũ. tũ ꝑt etiã reduci i q̃ndã altioꝛẽ ꝟſiderationẽ. z hac rõne q in motu ſubito nõ erat pctm̃ mortale. ꝑ deliberatiõez reducentẽ in altioꝛẽ ꝟſideratõez fit peccatum mortale. ſicut expoſitũ eſt.

In cor.

¶ Ad maiozẽ dico. q ꝑa eſt gruelariter ſicut z facet. qz ꝓtingit q recurrit ad mal⁹ bonũ. Sz dico q nõ ſoluz ꝓtingit iſto mõ. videlz qz ex deliberatõe aduertit eẽ ꝟ maius bonũ. ſz etiã ꝓtingit q grauꝰ peccet. qz res ſub altioꝛi ꝟſideratõe ꝟſiderat. qz videlz ꝟſiderat ſubito. z ꝓmo ſm rõnẽ naturaleꝫ z deinde deliberate ꝟſiderat fm rõnẽ diuinã. Ad minoꝛẽ. ꝑa q ad rẽ. tũ q ad modũ ꝟſiderãdi. q̃z vn⁹ nõ facit pctm̃ mortale ſz alⁱ⁹ ꝟplere facit. ſicut deũ ẽ ꝑt ꝟſiderari vt eſt ognoſcibile rõne hũana vl̃ vt ẽ reuelatũ a deo. Et ſcda ꝟſideratio eſt altioꝛ. q̃re eſto obiectum rõnis ſuperioris ſit ſm⁹ rẽ altiſſimũ. nõ tn ſp altiſſimo mõ ꝟſiderat. z ita cũ ꝟſiderat ſubito z fm rõnẽ humanã nõ erit pctm̃ mortale. Si aũt deliberati z deliberatõe fm rõnes diuinas fit pctũ mortale. vt ſatis dictũ ẽ circa corp⁹ ar. Põt cm̃ deũ ee trinũ apꝓhendi rõne naturali nõ autẽ dente fidẽ z reuelatõem diuinã z obligatõez ad credẽdũ ex ꝑcepto diuino. z q̃ talẽ apprehẽſionẽ ſequit⁹ remiſſus ꝙ motũ infidelitatis vel dubitatõnis ſine aduertẽtia q eſt ꝓtra fidẽ nõ eſt peccatũ mortale. qz nõ auerſio a legẽ eterna. Conſtat cm̃ q ſimplices chriſtiani multa falſa poſſunt tenere abſq̃ periculo peccati mortalis in his que nõ ꝓponuntur communiter credenda. Et tamen quia habent fidem implicitam z ſubmittunt ſe eccleſie ſtant abſq̃ periculo. vt patebit ſcda ſede. Si aũt apprehendatur deũ eſſe trinũ cũ deliberatõe rõnes eternas. z tunc remittit eſt mortale. Et his trahit q ante determinatõem eccle. licet opinari in re nõ expreſſa ꝙ ſcripturã. Negat ãt ꝓñs de venali ꝙ accẽs ſemp. Quare nota. q in rõne ſuperioꝛi fm ſe nõ eſt venialẽ fm genus. tũ ꝙ accẽs.

¶ Queſtio lxxv. x cauſis peccatoꝝ in gñali.

Deinde ꝟſiderãdũ eſt de cauſis peccatoꝝ Et ꝓmo in gñali. ſcdo in ſpeciali. Circa ꝓmũ querunt⁹ quattuor. Primo. vtrum peccatũ habeat cauſam. Scdo. vtrũ hꝫ

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. lxxv. de causis peccatoꝝ in generali.

beat causam interiorē. Tertio. vtꝝ habeat causaz exteriorē. Quarto. vtꝝ peccatū sit causa peccati.

¶ Iuxta ordinē supra statutū q. lxxi. Hic agit tanq̄ in ferto cōsiderando de causis peccatoꝝ. Et diuidit iste tractatus, vel ꝓsideratio in duas ꝑtes ꝓncipales. Prio determinat in gñali de causis peccatoꝝ. Secdo in speciali q seq̄nti. Circa ꝑmū ꝓmo ostendit ꝙ peccatū hz causam. secdo ostendit quale causam arti. ij. Patet aūt ꝓmissa ex ordinis. quia ꝓmuniora sunt prioza. & cause itrinsece imediatius se habent ad peccatū.

¶ Utꝝ peccatū habeat causam.

q. lxxi. ar. vi. AD ꝑmū sic ꝓcedit. Uidet ꝙ peccatū non habeat causam. Peccatū em̄ hz rōnez mali. vt dictū est. sed malū non hz causam. vt Dionysius dr. iiij. ca. de di. no. g̃ pctm̄ non hz causam. ¶ Ꝑ. cā est ad quam de necessitate sequit aliud. sed ꝙ est ex necessitate nō videt esse pctm̄. eo ꝙ oīe peccatū est voluntariū. g̃ pctm̄ nō hz causam. ¶ Ꝑ. si pctm̄ hz causam aut hz ꝑ cā bonū aut malū. nō aūt bonū. qz bonū nō facit nisi bonū. nō em̄ pōt arbor bona fructus malos facere. vt dr matth. vij. sil'iter aūt nec malū pōt esse cā peccati. qz malū pene sequit ad peccatū. malū aūt culpe est idē qđ pctm̄. peccatū igit nō hz causam ¶ Sz ꝓtra. oīe qđ fit hz causam. qz vt dr Job. v. Nihil in terra sine cā fit. sed pctm̄ fit. est em̄ dictū vel factū vel ꝙcupitū ꝓtra legem dei. g̃ pctm̄ hz causam.

¶ Hic querit in gñali. an pctm̄ habeat causam. Circa istud quesitū ꝙ ꝓ intellectu articuli opteꝛ aliqua ꝓnotare extra lram. Prio ꝙ est dr̃a inter defectū negatiuū & malū. qz defectus negatiꝰ est eius qđ nō est natuz haberi et est naturalis. sicut non habere alas est naturale hoi. nec est sibi malū. sicut etiā nō habere visum nō est malū lapidi. & talis defectꝰ est ſm naturā. sed malū dicit defectum ꝓuatiuū eius videlicet qđ natū est ineſſe & nō ineſt. & est tale malū ꝓter naturā eius cui ineſt. & non a natura. ḋa aūt eius ꝙ est ſm naturā nō oporꝛet querere aliā causam q̄ naturā. Sed eius quod est ꝓter vel ꝓtra naturā. ideo defectus negatiui nō est querēda causa sed mali. quia ꝙ res careat eo quod nata est habere est ꝓter aliquā causam & ꝙ aliqđ impedimentū. ¶ Nota secdo ꝙ quodāmodo simili modo loquendū est de malo in rebus & de malo in actionib⁹ volūtarijs & quodāmodo nō quo ad causam. Est em̄ sic in hoc. ꝙ causa mali in reb⁹ est bonū. et hoc dupl'r. scz ꝑ accīs. & secdo inq̄tū bonū deficiens. Per accīs qđem sicut virtus actiua ignis que intendit generare ignē ꝑ se. ex ꝓsequenti causat corruptōnem & nō esse aque. Inq̄tum aūt deficiens. sicut monstruositas ꝓtus causat ex semine. vt deficit in virtute formatiua vel ozganisatiua. sic est & de malo in voluntarijs. ꝙ videz habet causam ꝑ accidēs & deficientē. ita ꝙ ſm nō sit alia ꝑ accīs alia deficiens. sed vna ſm diuersa. volūtas em̄ ꝓout fert in aliquod bonū ſm qđ. puta ſm sensum. per se est causa motus in delectabile ſm sensum cui ꝑ accīs adiungitur (hoc est ꝓter intentōez volūtatis) deordinatio trāsgressiōnis diuine legis. & illa eadem volūtas causat illud malū in actu inq̄tum deficiens inq̄tū ante peccatū ꝓsideraf aliquis defectus sui. scz nō vti regula rationis vel legis diuine qui defectus ꝓintelligit ꝓraue electioni. & ergo in hoc est simile de malo causato in actu voluntario. Sed in hoc est dr̃a quia res naturalis vel corꝑus naturale recipit ipz̃essionē agentis (ad quā sequit malū suū) ex necessitate. sicut aqua necessario calefit ꝑ ignē. & ꝑ ꝙs quens necessario incurrit malū sui⁹ violentata ꝑ agens fortius. sic nō est de volūtate. ꝙ scz etiā malū actiōis sue necessitata incurrat. qz q̄uis delectabile ſm sensum moueat & afficiat volūtatē ad delectādū se rali delectatōne. tñ in ꝑtāre volūtaris est recipe vel nō recipe. Quare seq̄tur ꝙ malū moralis (qđ accidit ex hoc ꝙ volūtas recipit) nō est causa ipm̄ delectabile mouens ſz magis ipa voluntas. Et ideo cuz loquimur de cā mali moralis & defectu ordinis debiti attribuim⁹ volūtati tanq̄ causę. nō aūt obiecto. ¶ Notandū tertio. ꝙ aliqua dr̃ cā ꝑ accīs dupl'r. vno mō ex ꝑte cause. alio mō ex ꝑte effectus. ex ꝑte cause. quia videlicet est accīntaliter ꝓuenies cause vt causa est. sic esse albū vel musicū ꝑ accīs edificat. Ex ꝑte aūt effectus. qz videlicet ꝓuēgit ꝓter intentionē agentis suo ꝑ se effectui. sicut infortuniū ꝓungit domui edificate vł inuentio thesauri fossioni sepulchri. & de hoc solet dici in ij. physicoꝝ. Cū ergo dicemus ꝙ volūtas est cā ꝑ accīs inordinatōnis & mali capit cā ꝑ accīs sēdo mō. scz rōne effectus. ita ꝙ malū est effectꝰ ꝑ accīs sequēs. scz ad effectū ꝑ se intentus. sicut ꝑ accīs qđ est ex ꝑte cause reducit ad causam ꝑ se agentē. ita ꝑ accīs ex ꝑte effectus reducitur ad aliū effectū ꝑ se. ¶ Nota q̄rto. vt supra dictum fuit q. lxxi. arti. ꝑ. et q. lxxiij. ar. viij. Aliud est dicere ꝓter intentiōem & ꝓter volūtatē vel inuolūtariū. qz malū foꝛmaliter est ꝓter intentiōnem. qz nō ꝓpter se quesitū q̄le est intētū. sz tñ est volitū indirecte saltē. qz ex hoc ipo ꝙ aliqs intendit & eligit bonū ſm qđ cui sp ꝓuēgit malū. tūc vult malū Esto nō ſm seipz & ꝓt se. tñ magꝭ vult ꝛcidere in ḣ malū q̄ carere bono intento ¶ Nota q̄nto post d. sanctū ꝑma ꝑte. q. xlix. ar. ꝑ. ꝙ malū nō hz causam formalē nec finalē. hz aūt suo mō materialē & efficientē. Nic aūt queritur ꝑncipaliꝛ solū de causa agēte & effectiua saltē ꝑ accīs. His notatis quoꝝ aliqua habes in de malo q. ꝑ. ar. iij. videndū est de articulo.

¶ Rñdeo dr̃z. ꝙ pctm̄ est quidā actꝰ inordinatꝰ.

¶ In hoc corꝑe D. ꝑmo determinat dupliceꝫ intellectū quesiti. Secdo rñdet ſm vtrūq; ibi. Ex ꝑte igit. Circa ꝑmū in ꝓncipio sub breuib⁹ ꝑ viā notabilis resumit ex dictis q. lxxi. et. lxxij. ꝙ pctm̄ duo dicit. scz actū & inordinatiōnē que est formaliꝛ malū & ꝙpler rōnē pcti. Et ꝑ ḣ innuit ꝙ rñdēdo ꝙplere oꝛteat de vtroq; rñdere. vñ seq̄t

¶ Ex parte igit actus potest habere ꝑ se causam sicut & quilibet alius actus.

¶ In hac secda ꝑte D. rñdet ad quesituz vtroq; mō intellectū. & ꝑmo q̄ ad ꝑmum intellectū. secdo q̄ ad secdm. ibi. Ex ꝑte aūt inordinatōnis. Concło igit rñsiua ꝑma. Ex ꝑte actus pctm̄ pōt habere ꝑ se causam. Probatur. quilibet actus potest habere ꝑ se causam. igitur & actꝰ peccati. Consequentia clara. Ans paret. quia quilibet actus est aliquod bonū (saltē ſm quid) sz oīe bonū potest habere causam ꝓsertim bonū quod ex ꝑticipata ratione est effectus. sicut est actus quilibet cārus. igit ꝛc. Patet em̄ ꝙ actus fornicationis habet causam per se. etiam ꝑsentibus moralibus. quia fornicatio cū sit bonum delectabile potest esse intenta & fit ex intentione.

Dr̃z malus et defectꝰ negatiuus

Nota

ꝙcło rñsi. ꝑ⁹.

Articulus i.

¶ Ex ꝑte ār inordinatōis hz causam eo mō q̄ negatio vel ꝓuatio ꝑt habere causam. Negatōis āt alicuꝰ ꝑt dupliceꝫ cā assignari. Primo q̄dē defectꝰ causę. i. ipsiꝰ causę negatio. est causa negatōnis ſm seipz & ad remotionē em̄ cause seq̄t remotio effectꝰ sicut obscuritatis cā ē absentia solis. Alio mō cā affirmationis ad quā sequit negatio ē ꝑ accīs cā negatōis ꝓsequentis. sic ignis causando caloꝛē ex ꝑncipali intentione. ꝓsequeter causat ꝓuationē frigiditatis. quo rū ꝑmū ꝑt sufficere ad simplicē negatōem

¶ Hic ꝓnter D. rñdet q̄sito iuxta scdm intellectū. & circa ḣ ponit tres ꝓcłones. q̄ ad ḣ rñsuas. ita ꝙ sp vna ē ex plicatiua alteriꝰ. vt clarius pateat rñsio. scdam ponit ibi Dis āt cā. tertiā ibi. Sic igitur volūtas. Prima g̃ ꝓcło rñsiua in gñali (quā ponit ꝑtim in ꝑncipio ꝑtis i medio) est ista. Ex ꝑte inordinatōis peri. nēce est ponere cām. eo mō quo negatio vł ꝓuatio hz cām. & qz ista ē vna diſiunctiua. vł de diſiūcto extremo. ad cuiꝰ veritatē sufficit altera ꝑ tē verā (imo verificaf ꝙnqz diſiunctū sine aliq̄ ꝑte determinate) ito ponit aliā ꝑtem illiꝰ ꝓcłonis. cathegorice rñdentē. in medio corꝑis scz pctm̄ eo mō. q̄ ꝓuatio hz cām (scz agentē alicuiꝰ affirmatōis ad quā seq̄t ꝓuatio) et nō eo mō q̄ negatio pura & simpliceꝫ hz cām. ꝑbat ista ꝓcło. cā negatōis pure ꝑt esse negatio. sz cā inordinatōnis peri nō ꝑt esse negatio pura. sz cā agens ꝑ accīs. igit ꝓcło ꝛa. ꝙ oz ponere cām. eo mō q̄ ꝓuatio ꝛc. Tenet ꝓna. qz ꝓuatio hz talē cām agentē ꝑ accīs. vt patuit i ꝑ⁰ notabili. Ans D. ꝑ⁰ declarat ꝑ vnū notabile distinctiū q̄ ad ꝑmā aiꝰ ꝑte. & 2⁰ q̄ ad secdaz ꝑtē. ibi. Sz cū ꝛc. ꝙ negatōis alicuiꝰ ꝑt esse dupliceꝫ cā. Prio q̄dē defectꝰ cause. i. negatio ipsius cause ſm seipz ē cā negatōis. qz ad remotōez cause seq̄t remotio effectꝰ. sicut ad nō ꝑsentiā solis. seq̄t nō esse luminis. & negatio luminis in aere. Sz alio⁰ ē cā negationis. cā ipſi⁹ affirmatōis. ita ꝙ sit vna cā q̄ causat affirmationē ꝑ se & ex intentiōe. sz negatōez seq̄ntē illā affirmatōez ꝑ accīs. sicut ignis calefaciendo & causando caloꝛē ex ꝑncipali intentiōe. ꝓsequēter causat ꝓuatōez frigiditatis. Et sic ꝑz ans ꝙ negatōis pure sufficit negatio cause ꝑ accīs sic ad defectū negatiū. q̄ ē nō esse risibile. sufficit nō esse hoiez qđ nō esse hoiez. ē negaꝰ cause ipiꝰ qđ ē esse risibile. Tūc ibi

¶ Sz cū inordinatio peccati & q̄dlibet malū nō sit simpliceꝫ negatio. sz ꝓuatio eiꝰ q̄d qđ natū ē & debet habere. necē ē ꝙ talis inordinatio habeat causaz agentē ꝑ accīs. q̄d em̄ natū ē ineſſe & debet. nunq̄ abesset nisi ꝓpter causam aliquā impedientē

¶ Hoc. ponit & ꝓbat scdaz ꝑtē ans. ꝑ⁰ rōe. 2⁰ cōi dicto ibi. Et ſm ḣ ꝛc. Arguit g̃ ꝑ⁰ sic. quicq̄d natū ē in eē et dr. nūq̄ abesset nisi ꝙd aliquā cām ipedientē. sz inordinatio peri & q̄dlibet malū (scz etiā in reb⁹) ē nō simpliceꝫ negatio. sz ꝓuatio eiꝰ qđ aliq̄d natū ē. & dr ḣre. igit inordinatio peri hz aliquā cām sicut ꝓuatio. scz cām affirmationis. Maioꝛ nota. qz frigiditas dr ineē aque. & oꝛtz esse cām q̄re nō insit. qđ nō ineſſe est ꝓuatio respectu aq̄. & hz cām ipedientē ne insit. s. ꝑtue ignis. Minoꝛ etiā relinq̄t nota. ex supꝛ septꝰ dictꝭ. qz inordinatio peri. ē ꝓuatio debiti ordis rōis. vł legꝭ diuie. q̄ posſz & deberet actui hūano inesse. q̄re oꝛ dare cāz ꝙ nō insit. cāz inquā ꝑ accīs. ꝓnter ibi

¶ Et ſm ḣ ꝓsueuit dici qđ malū qđ in q̄dā ꝓuatione ꝓsistit hz cām deficientē vel agentē ꝑ accīs.

¶ Cōfirmat illā scdam ꝑtē anſis. cōi dicto. qz ꝓsistit dici. ꝙ malū (qđ ōr defectū ꝓuatiū. & ꝓsistit in ꝓuatione) hz cām deficientē. vł agentē de ꝑ accīs. & ḣ patuit ibi ꝑ⁰ notabili. & patebit plus in sequentib⁹ ¶ Nota ār. ꝙ idē ē dicere. ꝙ negatio pura hz ꝑ cā negatōez cause. & dicere ꝙ negatio hz ꝑ cā naturā rei. nō q̄dē q̄ ad positū qđ ē. sz vt includit negatōem rōe ꝓprie dr̃e sui oppositi. sicut natura hūana ē cā eiꝰ. qđ ē nē hre alas. inq̄tū ōr negatōez dr̃e. quā ꝓsequit ee alatū. Quare D. sancti in de malo ſm tenoꝛē ꝑmi notabil' & ḣ nō ꝓdictoꝛia ponit. dicēdo negationē absolutā ee ſm naturā. & ḣ dicēdo eā hre ꝑ cā negationē. qz ē ſm naturā nō rōe positiui qđ ē. sz rōe ꝛtual' negatōis ineluse. qz q̄liter habetia oppositas dr̃as ineludit negatōnem mutuam.

¶ Omnis āt cā ꝙ accidēs reducit ad cām ꝑ se. Cū igit pctm̄ ex ꝑte inordinatōis habeat cām agentē ꝑ accīs. ex ꝑte āt actꝰ habeat causam agentē ꝑ se. seq̄t ꝙ inordinatio peccati ꝓsequat ex ipa causa actꝰ.

¶ Quāuis ia habitū sit sacz qđ dām sit ad q̄situ. q² videz pctm̄ q̄ ad formale. scz deordinatōez habeat cām suo mō effectiuā ꝑ accīs. Adhuc tñ nō ē habitū q̄ sit illa cā ꝑ accīs. ito ꝓnter ḣ D. ꝑ ꝓplemēto doctrie. & ḣ ostendit ꝑ alias duas ꝓcłones Quaꝝ vna oīdit cām ꝑ accīs in gñali. & ē ista. Inordinatio peri ꝓseqūt ꝑ se cām ipius actꝰ Probat. oīe ꝑ accīs reducit ad cām ꝑ se (. i. nō causat effectꝰ ꝑ accīs nisi mediāte effectu ꝑ se) sz ipe actꝰ causat ꝑ se. & hz ꝑ se cām. ex ꝑte āt inordinationis hz cām agentē ꝑ accīs. ita ꝙ illd ꝑ accīs ē mediāte eo qđ ē ꝑ se. igitur ꝓcło ꝛa. Maioꝛ nota. & minoꝛ ꝑtz ꝑ ꝑª ꝑte ex ꝑª ꝑte ꝑ⁰ ꝓcłonis. 2ª ꝑs ꝑz. qz malū ē ꝑter intentionē. & ꝑ ꝓns nō hz cām ꝑ se nisi mediaſ vł naturaliꝛ q̄ se respiciat itēū. tūc ibi

¶ Sic igit volūtas carēs directōe regule rōnis et legis diuine. intēdēs aliqđ bonū ꝓmutabile. causat actū qđē pcti ꝑ se. sz inordinatōem actꝰ ꝑ accīs & ꝓter intentionē. ꝓuenit em̄ defectꝰ ordinis i actu ex defectu directōis in volūtate

¶ Infert ex oibꝰ supꝛ dictꝭ vltimā ꝓcłonē ꝑ modū corollarij explicatiuā in speciali. q̄ sit cā ꝑ se & ꝑ accīs pcti. talē. Volūtas carens directōe regule rōis & legꝭ diuie intendēs aliqđ bonū ꝓmutabile causat actū pcti ꝑ se. sz inordinatōem actꝰ ꝑ accīs & ꝓter intentionē. Seq̄t ex dictꝭ. qz id qđ causat actū ꝑ se. causat inordinatōez (q̄ seq̄t ad actū) ꝑ accīs. sz volūtas carēs directōe regule rōis intendens aliqđ bonū ꝓmutabile. causat actū ꝑ se moraliter. scz de q̄ loq̄mur q̄ ē pctm̄. igit ꝛc. Maioꝛ ꝑtz ex ꝓcłone ꝑcedenti. Minoꝛ q̄ ad ḣ. ꝙ ōr carēs directōe regule ꝛc. ꝑtz. qz defectꝰ ordinis in actu nō causat a volūtate nisi ex defectu directōis passiue in volūtate. qz scz volūtas mediante rōe nō vtiq̄ nec attēdit regule sue. Oꝫ āt volūtas sit cā actꝰ ꝑ se. patuit. qre ꝑtz ꝙ pctm̄ formaliꝛ & inordinatio hz voluntatē ꝑ cā ꝑ accīs. & ꝑvt ē deficiēs. Per accīs. qz mediāte actu ꝑ se intēto. vt ē deficiēs. qz inq̄tū nō vtiq̄ regula sua. vł vt ei nō ꝓformaſ. & vt nō adhibet regulā debitā. De illo āt defectu nō adhibitōis regule. vł nō subiectiōnis regule. an sit pctm̄. vł solū defectꝰ negatiuꝰ. videbiſ ad 3ᵐ ¶ Nota āt circa vltimā ꝓcłonē. ꝙ cā ītēdēs bonū ꝓmutabile. ē ꝑ se cā actꝰ. hz qz carēs directiōe regule debitē cā ꝑ accīs ioꝛdinatōis. qz ex actu circa obiectū nō hz inordinatōez. sz ex omissiōe regule. sic fornicatio nō hz

Universidad de Deusto
Biblioteca

inordinatõem ex accessu ad mulierẽ. ſz ex hoc q̃ accedit ad eã q̃ é lege phibita. ſecz nõ ſuã. ¶ Nota ſcdo circa eãdem ꝟclonẽ. q̃ D. attribuit petrõ volũtati z nõ obiecto. ſz volũtari circa obiectũ Et hui⁹rõ patuit i 2° norabilit̃.

☞ Argumentũ in ꝛtrariũ ꝟfirmat pmã ꝟclonẽ

¶ Ad pmũ g̃ dõm. q̃ petrõ nõ ſolũ ꝟcat ipam ꝓpatõem boni q̃ é inordinatio. ſz ꝟcat actum ſub tali ꝓpatõe q̃ hz rõnem mali. qđ qđem qualiter habeat causam dictum eſt.

In corpe

¶ Ad maiorẽ. petrõ hz rõem mali. dico q̃ hz rõnem mali act⁹. ita q̃ petrõ iportat duo (vt patuit) vnũ formaliter. aliud materiale. r materiale eſt ꝑncipale. qz de intẽtione agẽtis. Ad minorẽ. malũ formale nõ hz cãm p ſe. tñ p accẽns. r hoc vult Diony. ſz act⁹ ipe malus habet cãm p ſe. ſecz volũtaré intendentẽ tale obiectũ. ſz inordinatio ſequtur p accẽns. incẽtũ nõ aduertit debitã regulam. Ultra. g̃ petrõ nõ hz cãm. vez rõe malicie nõ hz cãz p ſe tñ p accẽns z rõe act⁹ q̃ é bon⁹ (ſalte ſm q̃d) hz cãm p ſe.

¶ Ad ſcõm dõm. q̃ ſi illa definitio cauſe vliter ꝛ beat verificari oportet vt intelligat de cã ſufficienti et nõ impedita. ꝛtingit eñ aliq̃d eſſe cãm ſufficientez alterius. r tñ nõ ex neceſſitate ſequtur effectus ꝓpter aliq̃d ipedimentũ ſupueniens. alioqn ſequ̇ q̃ oĩa ex neceſſitate ꝛtingerent. vt patz in. vj metaphyſice. Sic igitur etſi petrõ habeat cauſam. nõ tamẽ ſequ̇ q̃ ſit neceſſaria. q̃ effectus ꝑt impediri

¶ Ad maiorẽ dico. q̃ illa maior é vliter falſa. nec ponit in definitõe cauſe ex neceſſitate. ſz eſt ad qđ ſequ̇ aliud. Dico eñ q̃ etiã cã exĩte ſufficiente adhuc nõ ſequ̇ effect⁹ de neceſſitate. qñ cã ipediri ꝑt. etiã cã ſp eodẽ mõ ſe hñte. ſicut pz de ſole cui⁹ effect⁹ ipediri ꝑt ꝓpter indiſpoſitõem materie r multa ipedimẽta. ¶ Dico ſcdo. q̃ de cã voluntaria nõ hz apparentia iſta maior. qz mot⁹ et⁹ é in ipius prãte. r ꝑt agere r nõ agere. vt dictũ é. et⁹ actus. r p 2ñs inordinatio nõ é niſi ab ipa. obiectũ eñ petrõ cuiuſcunq̃ nõ neceſſario mouet volũtatẽ. r g̃ ipa ꝑt ipedire ne act⁹ ꝛmittat Minor vera. qđ ex neceſſitate ſit nõ é petrõ. p ſertum ex neceſſitate abſoluta r ſimplr. Sz negat 2ña. qa nõ ois cã neceſſario agit. r maxime volũtaria. q̃lem dicimus cẽ cãm petri. vide D. ſanc. 2°. diſ. xxxvj. ar. p. ad 2m ſilem ſolutõem. De materia hui⁹ ſolonis. p. q. q. cxv. ar. ſexto. vbi examinat opinio Auicẽne ex intẽtione. qz cã ſufficiens ad quã ſequ̇ effect⁹. ẽ q̃ hz actũ pmũ ꝛplerũ r negationẽ ipedientiũ actualẽ cauſalitarẽ. vide D. ſanc. vſ. metaphyſice. lectõe 3ª. qz Auicẽna ponit q̃ nullus effect⁹ ſit poſſibil⁹ in ꝓpatõe ad cãm ſuã. r dr D. ibidẽ. q̃ dz intelligi. ſuppoſito q̃ nullũ ipedimẽtũ cauſe aduenĩat. neceſſe é eñ cã poſita ſequ̇ effectũ. niſi ſit ipedimentũ. qđ tñ qñq̃ cõtingit p accẽns. r iõ phs dr. q̃ nõ é neceſſariũ generatõem ſequ̇ vel corruptõem. poſitis cauſis generatõis vl corruptionis. pñt eñ ipediri ſicut ꝓpter indiſpoſitõem materie. vl ꝓpter occurſum 3tiũ agẽtẽ. vl ꝓpter aliqđ hmõi. de hac materia dicẽt ꝑ. q. q. xxij. ar. iij. ad pmũ.

In corpe

¶ Ad tertiũ dõm. q̃ ſicut dictũ eſt. volũtas ſine adhibitõe regle rõis vl legẽ diuie é cã petri. h ãt qđ é nõ adhibere regulã rõis vl legẽ diuie ſm ſe nõ hz rõem mali. nec pene nec culpe añq̃ applicẽt ad actũ vñ ſm hẽ petri ꝑmi nõ eſt cauſa maluz aliqđ. ſz bonũ aliquod cum abſentia alicuius alterius boni.

pctõꝝ in gñali.

¶ Circa hoc argumentũ nota. r ꝑ intellectu ſolutõis q̃ hic tangit vna difficultas de petõ incõſideratõis. qđ D. ſanc. ꝑ. q. q. lxxij. ponit fuiſſe ꝑmum in angelo Eſt eñ dubiũ. an nõ attẽdere ad regulã ſit petrõ. r an aliũ petrõ. q̃ act⁹ male electõis ſeqũs. ¶ De ꝑmo. clar⁹ é D. ſan. in de malo vbi ſuꝑ. r vbicũq̃ de iſta materia loq̃t. qz nõ peccat attẽdere actu ad regulã rõis. nõ é culpa nec pena. nec peccatũ ꝛmiſſiõis nec omiſſiõis. ſz ex h ꝓ° accipit rõem culpe. q̃ ſine actuali ꝛſideratõe regle ꝓcedit ad hmõi electionẽ. ſic q̃ petrõ nõ é eẽ ſine regla. ſz ꝛſiſtit in actu q̃ fit ꝛ regulã. ita q̃ electio libera ꝛ regulã rõis é petrõ. Vñ videt dicendũ iuxta ſuꝑ dicta. q̃ ſicut defect⁹ rõis r act⁹ malus volũtatis hñt rõem vni⁹ petri. ſiue ſit defect⁹ rõis in dirigendo poſit⁹ vl obmiſſus. ſic ipa incõſideratio aut nõ attẽdere regulã. cũ qs dz attẽdere. r ꝓxima electio ſeqũs ad illã incõſideratõem hñt rõem vni⁹ petri totalr. qz tale nõ attẽdere é volũtariũ. r ꝑ 2ñs petrõ. Sz qz defect⁹ rõis r volũtatis ꝛſtituũt vnũ petrõ ꝛmiſſionis. qñ etiã é defect⁹ ꝓpatiuus in rõe. poſito tñ aliq̃ actu volũtatis. iõ faciunt vnũ petrõ. Conſtat eñ q̃ ꝛſenſus in actũ r act⁹ ipe cui cõſentit. ſolũ ꝑ negligẽtiã ꝛſideratõis in rõe ſuperioris ipe actus ꝛſtituũt vnũ petrõ. Volũtas igit causat petrõ formaliter. i. deordinatõz petri ex h. q̃ nõ attẽdit actu cũ agit. r ſic causat ingẽtũ deficit r defectu culpabili. qz talis defect⁹ é volũtari⁹ modalr. nõ tñ obiectiue. ita ſcz qz agit nõ vtẽs regla ſua q̃ deberet vti r poſſet nõ q̃ exꝑſſe nolit vti. Illud igit nõ vti regla é mod⁹ petri nõ obiectũ r mod⁹ culpabilis q̃ agit actu ſine regla ſm quã deberet agere. Et ſi ſm regulã ageret nõ cauſaret inordinatiõem. Summarie igit dz q̃ actu nõ attẽdere ſm ſe r abſolute ſolũ é defect⁹ negatiuus r nullũ malũ. Sz nõ attẽdere actu applicatũ ad operantẽ. q̃ agẽdo dz attẽdere. r ſm regulã moderare opus ſuũ. tũc é culpa r defect⁹ ꝓpatiuus. qz nõ attẽdere qđ dz r ſic o pari é petrõ. r habẽt tãq̃ noluerit ſe ꝑformare regule ſue. r ſic tãq̃ volũtariũ indirectũ Quare r actus ſequens habẽt tãq̃ volũtarie nõ ꝑformat⁹ regule ſue. r p 2ñs tal volũtaria nõ ꝑformatio. é idẽ petrõ cũ actu diformi. Hoc notato videndũ é ad argumentũ. Ad maiorẽ dico. q̃ hz bonũ deficiẽs ꝑ cã. r ille defect⁹ anteq̃ actu agat é defect⁹ negatiu⁹ Dico 2°. q̃ cũ actu cauſat. tũc é deficiẽs ꝛcomitãter defectu ꝓpatiuo. ita q̃ hoc ꝑpo. q̃ actu agit ſine regula ſua peccat. Sic q̃ tale nõ ꝛſiderate et act⁹ q̃ fit ſunt vnũ petrõ ꝛ regulã debitam. Et g̃ dico ad maiorẽ ita. q̃ petrõ hz cãm bonã anteq̃ peccat. q̃ efficit mala actu peccãdo. nõ q̃ ꝑus fuerit mala. Sz nũc. quia agit ꝛ regulã ſuã. q̃ potuit attẽdere regulã r vti regla. et actũ hũe ſibi ꝛformare qđ qz nõ fecit habẽt vt voluntarie agẽs ꝛ regulã. Ultra. nõ ãt bonũ. Negat iſta ſ. liter. Ad phatõnem dico ꝓ°. q̃ loquẽdo de bono in rebus negat. q̃ bonũ etiã vt nõ é deficiẽs. imo pfectũ nõ faciat malum huic in effectu alicno. Et loquẽdo de bona volũtate dico. q̃ etiã vt optima é cã mali pene in peccãtib⁹. r h inrentõe bona r iuſta Sz vez q̃ q̃ bonũ vt bonũ nõ cauſat malũ in effectu ꝓprio. nec cauſat in alio q̃cũq̃ malũ ꝑ ſe. ſz ꝑ accẽns. Ucꝝ etiã. q̃ agẽs naturale nõ cauſat malũ in effectu ꝓprio niſi vt deficiẽs. ¶ Dico 2°. q̃ bonũ cũ absentia boni (h é vt deficiẽs defectu q̃ ſm ſe é negatiuus) ꝑt cauſare malũ. r cã tal nõ é mala. niſi dũ actu cauſat. ita q̃ defect⁹ q̃ poſſit negatiu⁹. nũc cũ agit efficit ꝓpatiu⁹ q̃z ex ipa applicatõe ad opus fit debitũ illud bonũ. q̃ caret ſz attẽdere actu ad regulã rõis r legẽ diuie. Ultra. ad ꝓbatõem. nõ ꝑt arbor bona ꝛc. Intelligit ꝑ arborẽ bonã.

Nota de pctõ icõſid. ratõis.

B

e. p°.

volũtas bona moralr. q̃ vt ſic nõ facit mala. tñ vt deficiens. Sedo nõ facit bona volũtas mala. ſic q̃ anteq̃ faciat ſit mala. imo bona. ſz ſolũ é mala ꝛcomitãter dũ facit qz nõ facit niſi ꝛcomitẽr ſũ culpabilẽ. q̃ ꝓpus culpabil⁹ non erat. Ultra. ad ſcdam ꝑtẽ ꝓncipalẽ ꝛc. Cõcedit. q̃ malum no ſit cã petri. intelligẽdo ſp añcedẽter. ita q̃ nõ é malã anteq̃ cauſet. ſz cauſando efficit actu mala. Quare cã mali moral⁹ (de q̃ loq̃mur) ẽ bonũ. qz anteq̃ cauſat petrõ eſt bonũ bonitate nature. ſz dũ cauſat efficit malũ moraliter. qz volũtas ipa ſine adhibitõe regle diuie ẽ qđam bonũ ens. r illud nõ adhibere nõ facit eã malũ ens. ſed dũ actu applicat. i. dũ aliqs opat actu r exit in actũ. non vrens regla. tũc illd nõ adhibere. redd⁹ malũ r petrõ. et facit volũtatẽ malã moralr denoiatiue. De materia huius ſolutõis vide Capolũ in 2°. diſ. xxxiij. in ſolutõe argumento ꝓ. ꝛtra ſcdam ꝛclonẽ. ¶ Nota ꝓbũ D. ſanc. in ſolone. q̃ ꝑmi petri cã. nõ é malũ aliqđ. Notãter. ꝑmi. ita q̃ anteq̃ qs peccet petrõ actuali. nullũ petrõ actuale ꝑintelligit. ſ. poſteq̃ peccauit. tũc añ ſcdm intelligit ꝑmũ. ante qđ nullũ é. vñ nõ é ꝓceſſus in infinitũ. Et ſoluit ꝑ hoc argumentũ qđ D. deducit in de malo ſuꝑ ſexto loco. Vñ dr D. ibidẽ ſoluẽdo. Sz in volũtatibus ijs cã mali. qđ é peccatũ. é volũtas deficiẽs. ſz ille defect⁹ nõ hz rõem nec culpe nec pene ſm q̃ ꝑintelligit petrõ Nec hmõi defect⁹ optz alia cãm q̃rere. vñ nõ optz ꝓcedere in infinitũ. Hec ille. ¶ Nota etiã qđ D. dr. q̃ cã mali (ſcz moral⁹ r petri) ẽ bonũ aliqđ. ſcz volũtas ipa cũ motiuo r bono intẽto cũ absentia alte⁹ boni. ſz ꝛſideratõis regle. ita q̃ tal⁹ absentia absolute é negatio pura r nullũ malũ. ſz nõ dũ actu cauſat petrõ. tũc é malũ. r ſic poſſet ꝓcedi. q̃ cã mali é malũ dñ cauſat. ſz añq̃ cauſaret erat bonũ. ſz dũ cauſat deficit tali defectu. q̃ absolute nõ é malũ qđ dã. ſz ſolũ dũ cauſat

¶ Utrũ petrõ habeat cauſam interiorem.

Adeõm ſic ꝓcedit. Videt q̃ petrõ nõ habeat cauſam interiorẽ. Jd eñ q̃ é interi⁹ alicui⁹ rei ſp adeſt ei. ſi igit petrõ habeat cauſam interiorẽ ſp hõ peccaret cũ poſita cauſa ponat effectus. ¶ Ꝓ. idem nõ eſt cã ſuñpſius. ſz interiores motus hominis ſunt peccatum. ergo non ſunt cauſa peccati. ¶ Ꝓ. quicqd eſt intra hoiem aut é naturale aut volũtariũ. ſz id qđ é naturale nõ ꝑt eſſe petri cã qz petrõ é ꝛtra naturã vt dr Damaſce. qđ ãt volũtariũ ſi ſit inordinatũ iã é petrõ. nõ g̃ aliqđ itrinſecũ ꝑt eẽ cã ꝑmi petri. ¶ Sz ꝛtra é qđ Aug. dr. q̃ volũtas eſt cauſa peccati.

¶ Hic q̃rit q̃lẽ cãm habeat petrõ in gñe. r ꝑ° an habeat cãm interiorẽ. deinde an exteriorẽ. ar. ſequẽti. Et itelligit ꝑ cãm interiorẽ petri. aliqd facies ad petrõ q̃ [illegible] hoiem peccantẽ. Sicut ecõuerſo ꝑ cãm exteriorẽ itelligũt aliqd extrinſecum extra hoiem. Querit g̃ habito q̃ habeat cãm. an illa ſit in hoie. Et cuius ex ar. ꝑ° habeat de vna cã intrinſeca. ſcz volũtate. tñ qz 2 alie cauſe intrinſece ſunt. ideo vt res ad plenũ apperiat. q̃rit diſtincte ꝛc.

¶ Rñdeo dõm. q̃ ſicut iã dictũ eſt. per ſe. cauſam peccati optet accipere ex ꝑte ipius act⁹. act⁹ ãt huani ꝑt accipi cauſa interior r mediata et imediata

¶ Doct. ꝑmo rñdet ꝑ vnã ꝛclonem. r eam ꝓbat. 2° eandẽ explicat r declarat ibi. Sed qz ſuꝑ dictũ ꝛc. Circa ꝑmũ eſt talis ꝛclo rũſiua. Duplex eſt cã petri interior.

Una ꝓxima ex ꝑte rõnis r volũtatis. Alia ꝑo remota ex ꝑte imaginatõis vel appetitus ſenſitiui ¶ Nota ãt q̃ hmõi cauſe ſunt qđẽ ꝑ ſe cã actus. ſz tũ 2 inordinatiõis ſunt cã vt patebit. ſz Doc. ſanc. oſtendit ꝓ° ꝓncipalr. q̃ hmõi cauſe ſint ꝑ ſe cauſe act⁹ petri. ꝓbat ꝛclo ex ira. Actus huani. ꝑt accipi cã interior r imediata. ſz petrõ é act⁹ huanus. igit ꝛclo vera. Minor relinq̃t nota ex dictis. q. lxxj. ar ꝓ°. qz dictũ vl faciũ. r cã D. declarat ex vno ꝓpoſito ex ar. ꝓ°. q̃ ꝑ ſe cãm petri optz accipe ex ꝑte ipius actus. q̃ ſcz é huanus r volũtari⁹. qz vt patuit ex ꝑte inordinatiõis. nõ hz ꝑ ſe cãm. ſz tñ vt etiã dictũ eſt. ar. ꝓ°. eadẽ eſt cã act⁹ ꝑ ſe 2 inordinatiõis ꝑ accẽs. Et qa h loq̃mur de cã petri ꝑ ſe ex ꝑte act⁹ huani. ſequtur q̃ tot habeat cauſas interiores. q̃t actus huanus. ¶ Nota circa maiorẽ cauteꝛba Doc. qz nõ dr cuiuſlibet actus huani. ſed dr indefinite actus ãt huani. qz videlz. nõ ois act⁹ humanus hz duplicẽ cãm interiorẽ ꝓxie. Nã act⁹ volũtatis ꝑt ẽ petrõ r act⁹ humanus. nõ dependens ab appetitu ſenſitiuo. Et ſcdo imaginatõem r cogitatiuã opoꝛteat eẽ in actu. qñ rõ ꝓponẽs volũtati obiectũ ẽ in actu. tñ ꝑ eſſe q̃ volũtas peccet ſine inclinatõe appetit⁹ ſenſitiui q̃ ſequ̇ imaginatõez. Sicut ꝑ etiã qs peccare. circa id qđ é 3tiũ ſenſualitati. r ad qđ ipa nõ inclinat. Sz tñ aliqñ ꝛtingit. vt petrõ ortat ab appetitu ſenſitiuo r imaginatõe. ſicut ꝑplerum é in carnalibus r petis circa bona ſenſibilia. Sz vt dictũ é circa intelligibilia r ſpualia nõ ita optz. Quare notãt maiorẽ aſſumpta ẽ idefinite. r vera ẽ ꝓmiſſiue. vñ r Doc. dr ꝑ accipi ꝛc. vñ maiorẽ D. ꝓfiter declarat cũ dr.

¶ Immediata qđẽ cauſa huani act⁹ ẽ rõ r voluntas ſm quã hõ eſt liber arbitrio. cã ãt remota ẽ apprehẽſio ſenſitiue ptis. r etiã appetit⁹ ſenſitiu⁹. Sicut eñ ex iudicio rõnis volũtas mouet ad aliqđ ſm rõnem. ita etiã ex apphenſione ſenſus appetit⁹ ſenſitiu⁹ in aliqđ inclinat. q̃ qđẽ inclinatio interdũ trahit volũtatẽ r rõnem. ſicut infra patebit. Sic igitur duplex cã petri interior ꝑt aſſignari. vna ꝓxima ex ꝑte rõnis r volũtatis. alia vero remota ex ꝑte imaginationis vel appetitus ſenſitiui

q. lxxvij.

¶ Nota ꝑ itellectu eoꝝ q̃ dicta ſunt a Doc. in ira ad maiorẽ declarandã. vt tãgit infra. q. lxxvij. ar. ꝓ. q. ꝓpũ r ꝑ ſe motiũ directiũ volũtatis. ẽ rõ. r nõ q̃cũq̃. ſz practicaet ea q̃ ẽ circa ſingularia. quẽcunq̃ circa ea ſit directe vel indirecte (poſſum⁹ nãq̃ directe velle q̃ idirecte itelligim⁹) Si g̃ ſinglare qđ apphẽdit q̃ rõez. etiã apphendat ꝑ ſenſum interiorẽ ꝑ ſcrtim cogitatiuã. r idẽ dicterẽ rõ r cogitatiua. ita q̃ apphẽſo ꝑ itellectũ. addat r apphenſio ꝑ ſenſum dictũ. mixto fozte mouebit volũtatẽ Et ſi cũ his addat inclinatio appetit⁹ ſenſitiui. nũc r cognitio firmabit r iudiciũ coforme cogitatie r rõis. r volũtas fozte [illegible]. Quare ſequ̇ q̃ ad petrõ qđ ꝛplet ꝑ volũtatẽ et rõem ſicut ꝑ cauſas imediatas r itrinſecas. ꝛcurrãt q̃ñq̃ r appetit⁹ ſenſitiuus r apphẽſio interior ſenſitiua. q̃ qđem nõ imediate pficiũt petrõ. r iõ ſunt cauſe remote. ſz tñ adiuuãt r trahũt pficere. nõ eſt duplex cã petri huani act⁹ interior. Una ꝓxima r alia remota. ¶ Nota aũt vt tactũ ẽ. q̃ ſp dũ rõ practica mouet volũtatẽ. optz ſenſuitiue in actu. qz necẽ é itelligenté phãtaſmata ſpeculari. nõ tñ videt. q̃ oꝛteat appetitũ ſenſitiũ ſp mouere ad id ad qđ volũtas mouet. ſz ſm candẽ rõem. vt pz ex ſuꝑ dictis. q. ꝓ. ar. iij. ad 3m. Tñ D. ſanc. ꝑ. q. q. xxxiij. ar. iij. ad 3m. itelli

gendus ē. vt in plurimū qñ dr. q supior appetit nō mo
ueat. nisi mediante iferiori. Sz de apphēsibus vliter vez. est
q̄ supior nō mouet nisi mediāte iferiori. i. vlis mediante
particulari. Dr̄is notanz. pz maior ex declaratōe. qz ad actū
hūanū ꝑtin ꝓcurrere volūtas rō apphēsio q̄z sensitiua z
appetit⁹ sensitiu⁹. igit maior fa. s. q. hz act⁹ hūan⁹ duplicē
iteriorē ꝛc. Tenet ꝓia. qz volūtas z rō sūt cā imediata ite
riorū. id qđ ē ex sensu ē cā remota. Anās pz ꝑ pā pte. qz nō
ē act⁹ hūan⁹. nisi qz a libero arbitrio. sz hō ē liberi arbitrij
ꝑ rōem z volūtatē. igit aīs vez. ꝑ pā pte. q cā interior ē
rō z volūtas. imo q̄tūcūq; alia causa rēt in ordine suo. z
nō accedat deliberat⁹ ꝓsensus. nō erit ꝑtin pfectū. Pro
scōa pte pz q̄z aīs. qz sicut ex iudicio rōis volūtas mo
uet ad aliqđ fm rōem. sic z practicā. ita etiā ex apphēsione
sensus. appetit⁹ sensitiuus in aliqđ inclinat. sz illa inclina
tio interdū trahit volūtatē z ratiōem. vt patebit infra. q.
lxxvij. ar. pō. Et iā dictū fuit. z patuit supꝰ. q. x. ar. iij. q̄re
et sensitiua apphēsio z appetit⁹ sensitiu⁹ iunt cā. sic z medi
ante volūtate. quā trahūt z inclinant vt dictū est. ¶ Nō
ta aūt circa h̄. q dictū h̄ vez ē. q̄ sic sensualitas ꝑtis ap
phensione sensitiua inclinat volūtatē. nō solū qñ rō practi
ca z apphensio ꝓcurrūt z ꝓcedant in eodē. sz etiā plerū
q̄z fit. q sensus z inclinatio sensual⁹ trahūt rōem z volun
tatē in id qđ pō nō videbat. ita vt rō relicto iudicio suo
(imꝓfectio tn) z volūtas abiecta inclinatōe quā habuit in
ꝓtū. nūc trahat i id qđ ꝑtis displicebat. Ūn fit. vt q̄uis
pō aliqđ reniteat z inclinet aliq̄d i bonū ꝑtuz. tn finaliter ce
dit a bono ꝑtuz z inseq̄t sensualitatē. nō violēter. sz vo
lūtarie ꝓsentiēs. z h̄ sp fit dirēte vl iterꝑtatiue. ita q̄ appe
tit⁹ sensitiu⁹ nō mouetur ad ꝑtin. nisi ꝓsentiēte volūtate.
¶ Nota q̄d circa ista. q apphensuz i⁹ sensuz. fm se nō
ꝑt mouere volūtatē. nisi z assit apphēsio z iudiciū intellec⁹
tiuū. qđ fm se mouere ꝑt intellectū. sz nō adeo ꝑfecte sicut
cū iudicio sensus. qz ār iudiciū intellec⁹ plerūq; seq̄t indi⁹
ciū sensuale z inclinatiōez appetit⁹ sensitiui. quā seq̄t iudi⁹
ciū sensuale. iō de vltio ad pmū. ex sensualitate seq̄t ꝑtin
in volūtate. ¶ Nota q̄z qđ dr. D. interdū inclinatio sen
sualis trahit volūtatē. qz nō sp z in oib⁹ volūtas seq̄t incli⁹
linatiōem. tn pleruq; z certe in plurib⁹. vñ fit. vt stultoruz
infinit⁹ sit nūcrus. Deinde cū dicit

ar. pō. ¶ Sed qz supra dictū ē. q cā ꝑti ē aliqđ bonuz
apparēs motiuū cū defectu debiti motiui. i. regule ra
tionis vel legis diuine. ipm motiuū qđ ē apparens
bonū ꝓtinet ad apphēsionē sensus z appetitū. ipsa
āt absentia debite regule ꝓtinet ad rōnem q̄ nata est
hmōi regulā ꝓsiderare. sz ipa ꝑfectio volūtarij act⁹
ꝑti ꝓtinet ad volūtatē. ita q ipe volūtatis act⁹ pre
missis suppositis iā est quoddā ꝑtin.

¶ Explicat ꝓcōnē rñsiuā. z supplet tal⁹ ꝓcō declara
toria rñsiue. Ille cause interiores (sc. ꝓpinq; z remote) cō
currūt ad ipm fm diuersa. q̄ ad ꝑtin reqrunt. ita q con⁹
currūt q̄q; plures cause ptialr. Probat. cā ꝑti est aliqđ
bonū apparēs motiū. cui defectu debiti motiui. sc. regule
rōnis. vt legq; diuie. sz ipm motiū (sc. inclinās z nō ꝑficiens) qđ ē apparēs bonū. ꝓtinet ad apphensionē sensus z
appetitū. ipa aūt absentia debite regule ꝓtinet ad ratiōem
q̄ nata ē hmōi regulā ꝓsiderare. sz ipa ꝑfectio volūtarij
act⁹ ꝓtinet ad volūtatē. igit ꝓcō vera q̄ ad pmā ptez. q
ille cause ꝓcurrunt diuersimode z fm diuersa. Scōa pa
ptz. qz ūtis suppositis fit ꝑtin. solū ex accessu act⁹ volun⁹
tatis ꝑsentientz. Dabet ār ex illa ꝓcōne q̄ ille cause inte⁹
riores sunt cā p se act⁹. sez sensus imaginatio dispositia.
rō iudicatiua. volūtas ꝓtiua. Quar vna. sc. rō. ē etiā
cā inordinatōis q̄ nō ꝓsiderat debitā regulā. Sicut cū
in naturalib⁹ vn⁹ effect⁹ fm diuersas rōes reducit in div⁹
uersas causas ad easdē. ita nō ē inconuenies. qđ idē ꝑtin
fm diuersa reducat in plures causas. qz fm hūanam act⁹
sicut in cām ꝓpriā i volūtatē. fm rōem z q̄ ad motiū
in sensualitate. ¶ Nota circa illā ptē. q imagina⁹ z cogi
tatio nō ē ꝑtin. sz ꝑt dispōnere ad ꝑtin rōe inclinatōnis
sequētis. Silr z ipa inclinatio sensualitatis nō ē ꝑtin ꝑ
fectū. stando in sensualitate. Silr nō ꝓsiderare fm se nō
est ꝑtin nec malū. vt patuit. Quare D. bñ dr. q ꝑtin sit
est ꝑtin nec malū. vt patuit. Quare D. bñ dr. q ꝑtin sit
sol⁹ actus volūtatis. qđ intelligē tñ ꝑncipalr z ꝓpletiue. inⁱ
cōsideratio cū etiā ē ꝑtin. sz nō aliđ q̄z actus volūtatis
Silr inclinatio cui ꝓsentit ꝓcurrit ad ꝑtin. sz nō ē ꝑtin
mortale ꝑncipalr iuxta supdicta. sz ipe actus volūtatis.
Quare dr D. ad 2m q mot⁹ iteriores. sez imagina⁹ z ꝓcō
sideratio ꝓcedūt ꝑtin z incōsideratio ꝓcomitat z nullū fm
se ē ꝑtin. saltē ꝑfectū. Quidā etiā mot⁹ ꝑtin seq̄ q̄ nō sunt
ꝑtin. saltē ꝑfectū. vt aliq̄ mot⁹ sensualitatis subiti. Et q̄
ꝑtin. saltē ꝑfectū. vt aliq̄ mot⁹ sensualitatis subiti. Et q̄
currūt ad ꝑtin vl dispositiue z anticēdēter. vl ꝓcomitant
sz sola volūtas ꝑficit. ¶ Nota q̄z q̄d dictū ē ar. pō. q
motiuū obiectuale nō ē cā sufficies ꝑti. sz solū motiū effe
ctiuū qđ ē volūtas. Quare bñ dr h. q sensualitas nō ē cā
ꝑfectiua ꝑti. ꝛcto ꝛcbeat motiū. vt patebit i seq̄ntib⁹. De
fect⁹ etiā rōis nō ē ꝑtin nisi volūtas velit. vl ex eat i op⁹
cām ꝑti. qz volūtas (ꝛcto sit itra) ē cā ꝑti in poña. z cau
sat actu qñ reducit i actū qđ fieri ꝑt p mot⁹ appetit⁹ sensit
tiue pris z p iudiciū rōis. vt patuit. sz isti mot⁹ nō sp as
sunt. igit nec sp peccat. Dico 2o ad seq̄lā. daro q cause in
teriores sp insistent. q̄s ponim⁹ actuale cāz ꝑti (volūtas
cām ꝛcto sp insit z silr rō z sensitiua ps. tn nō sunt cā i actu
nisi mediantib⁹ motib⁹ z actib⁹. q nō sp assunt) nō tn sp

peccarēt. qz solū peccat. qñ volūtas ab eis efficacit⁹ mo
uet ad hūc sensuz q̄ ab eis electa ꝓsentiat. qđ nō sp fit eri
am ꝑsentib⁹ hmōi motib⁹. Et ad pbatōem seq̄le dico. q
posita cā sufficiēte z nō impedita. ponit effect⁹. sz nulla ē cā
sufficies. nisi volūtas q̄ nō sp causat. nec necārio mouet
a q̄cūq; ad ꝑtin. igit nō oz q sp peccet. qz volūtas quāli
ber cām q liberrate suā impedire ꝑt. Doct. rñdet pō ad alz
sumptū. Dein ad seq̄lā. ibi. Ipa tn ꝛc.

¶ Ad scōm dōm. q nō oēs mot⁹ iteriores sunt de
subꝫ ꝑti. qđ ꝓsistit ꝑncipalr in actu volūtatis. sz q̄
dā ꝓcedūt z qdā ꝓsequunt ipm ꝑtin

¶ Ad maiorē. idem nō ē cā sui ipsi⁹. Cōcedit fm idē et
idem nūero. ꝑt cui idē causare saltē aliq̄d in seipo. sz fm ali
ud causat. fm aliud recipit vt supꝰ patuit Ad minorē
Dico pō. si intelligit de motu imaginatōis ꝑhēdēdo sen
sus iteriores q̄ tal⁹ sit ꝑtin fm se. negat. si intelligit de mo
tu appetit⁹ sensitiui ꝓcedere ꝓsensuz. q tal⁹ sit ꝑtin saltem
ꝑfectū. etiā negat. Scōo dico. q iteriores mot⁹ ꝑtin seq̄
ꝑtin cēntiale. z q sequunt ex ꝑcō etiā sunt ꝑtā. sz nō ꝑt
se. sz vt sunt ex p se ꝑcō. sez actu volūtatis. Quare mot⁹
iteriores aliq̄ ꝑtin disponere ad ꝑtin. sez ꝓsensuz volūta
tis. aliq̄ sequunt ipm. z sunt effect⁹ ꝑti z nō ꝑtā q̄q; ni
si qz ex mala volūtate. q̄re negat ꝓna. ¶ Scōo dico. q
dato q mot⁹ hmōi cēnt ꝑtā. negat ꝓna. qz vt patebit.
ar. iij. vnū ꝑtin ꝑt ee cā alteri⁹. Nec ꝓterea idem ē cā sui
ipi⁹. idē videlz i nūero. tn idē gñe vl specie ꝑt causare idē
sibi gñe vl specie. vl analogia. z vnū ꝑtin aliū. Sz vez ē
q mot⁹ ꝓcedentes p⁹ ꝑtin ꝑfectū. nō sūt ꝑtā saltē ꝑfecta

¶ Ad tertiū dōz. q illō qđ ē cā ꝑti sicut ponā ꝓ
ducēs actū ē naturale. mot⁹ etiā sensitiue ꝑtis ex q̄
leq̄t ꝑtin interdū ē naturale. sic cū ꝓpt appetitū cibi
aliq̄s peccat. sz efficit ꝑtin inaturale ex h̄ ipso q ꝓfi
cit regla naturale. quā hō fm naturā suā dz attendere

¶ Ad Ad maiorē. Cōcedit ad hūc sensuz. vt natura
le dicat modū incēndi hoi. sita q q̄cq̄ ē itra hoiez. vl in⁹
est ei a natura. vl ꝓuenit a volūtate. z ꝓuenit ei vl a ꝓnci⁹
pio intrinseco. vl a volūtario. Ad minorē negat. z dico
q id qđ ē naturale hoi z naturalr sibi inest. ē cā ꝓpletiua
effectiua ꝑti. qz volūtas naturalr inest hoi. z tn est cā ꝑti
Dico 2o. q id qđ ē naturale hoi q̄q; ꝓuenies ab itrinseco
hois cū q̄ coicat cū aliis i gñe ꝑt ee cā inclinās vl disponēs
ad ꝑtin. sic mot⁹ sensualitatis. Preterea. qđ est naturale
obiectue. qz de re naturalr appetibili. ꝑt ee cā disponēs ad
ꝑtin. sic ꝑz de appetitu cibi. ¶ Dico vltra. ex D. Ian. i de
malo. q. viij. ar. q. q oē ꝑtin fundatr i aliq̄ appetitu natu⁹
rali. vt ibidē declarat. Sz tn tal⁹ appetit⁹. etto sit naturalr
hoi vt ꝓuenit cū aliis bestijs gñe. no tn est naturalr hoi vt
hō ē. nisi sit rōe regulat⁹. Ūn dico vlteri⁹ iuxta supdicta
q. lxxj. ar. ij. q aliq̄d ꝑt ee fm naturā hois genericā. z tn
ꝓ natura ꝓtia vt rōnalr ē. Ultra. ad pbatōem minoris
dico. q ꝑtin ē ꝓ natura hois vt rōnalr ē. ꝑt tn exiri ab ali
q̄. qđ e hoi naturale. vl qz a natura sensitiua. vl qz circa id
qđ reqrit natura cooꝑat. Sic supꝰ. q. xxx. ar. iij. dixim⁹ ali⁹
quā ꝓcupiscētiā naturalē. aliquā inaturalē. imo ꝑt esse a
poña rōnali. sz tn nō vt ē ꝓfectis rōi recte. Quare negat
ꝓna. qz aliq̄s itrinsecū hoi. vt ē poña etiā rōnal⁹. ꝑt ee cā
ꝑti. sz nō vt agit rōnabiliter. qz ꝑtin ē ꝓ rōnem rectā. in q̄
ꝑtin ee nō ꝑt. vt hz D. in de veri. mate. xv. q. iij. ad q̄rtū

¶ Circa ūtā minorē z ꝑncipiū solonis. vbi minor negat
et dr. q id qđ ē cā ꝑti. sic poña ꝓducēs actū ē naturale.
Posset ee dubiū nō bū itelligēn. qz ee naturale. videt idē
qđ ee determiatū ad vnū. sz poña determiata ad vnū nō
ē ꝑncipiū ꝑti. vt ꝓz. Nā ꝑtin ē volūtarij. z a volūtate
nō vt natura ē. sz vt liber⁹ arbitriū. Dico q poña aliq̄
quā dicā naturale. intelligit dupliciter. Uno⁰ vt naturale dr
modū agēdi z mouēdi ipi⁹. poñe vl ret⁹ dz naturalr fm se
Sic q in se sit poña naturalr fm ꝓpriā ꝓditōez z rōem. h̄
ē q ē poña determiata ad vnū. z nō idifferēs ad oppositā
Et sic dico. q poña naturalr h̄ mō nō ē ꝑncipiū ꝑti. nec
isto mō intelligit D. q poña q̄ ē cā ꝑti sit naturalr. i. determ
minata ad vnū z nō idifferēs z libera. Sz alio⁰ dr poña
naturalr. vt naturalitas dr modū inhesionis ad id cui⁹ est
poña. z determiat inhesionē poñe ad subiectū Et sic oia q̄
ꝓueniūt a ꝑncipio itrinseco naturali. vl q̄ ꝓgenita sunt ali
cui. dicunt sibi naturalia. fm q naturale accipit. vel qz a
ꝑncipio naturali. vl qz a ꝑncipio natiuitatis. vt supꝰ tactū
fuit. q. lxij. ar. p. ad z⁹. Et isto mō poña libera. imo libe⁹
rū arbitriū. ꝑt dici naturalr poña hois. qz videlz illō qđ ē
ex natura liberū. orta a ꝑncipio specifico hois. s. alia rōnali
et ē hoi ꝓgenitū. sic rō ipa ē naturalr poña hois. cūto in se
nō sit naturalr. vt naturale dr. qđ ē ad vnū determiatū. Et
sic loqr D. q poña q̄ ē cā ꝑti. ē naturale. s. hoi. z sic mot⁹
etiā. q ꝓcedūt ꝑtin sunt naturales. qz a ꝑncipio itrīseco
et de re naturali q̄ facit ad sustētatōez nature. z sūt cā ꝑti
qđ ē ꝓ naturā. qz ꝓ rōem rectā. Vel posset dici z redit in
idē. qz naturale ꝑt determiare rōez rei. z sic naturalr poña
nō ē cā ꝑti Alio⁰ determiat ihesionē poñe ad subiectū sui
z sic naturalr poña. i. naturaliter hoi ꝓuenies. ē ꝑncipiū ꝑti.
q̄ tn in se z fm ꝓpriā rōem est libera ꝛc.

¶ Utrū ꝑtin habeat causam exteriorem.

AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet q ꝑtin non
habeat causam exteriorē. Peccatū em est
act⁹ volūtarius. voluntaria āt sunt eoz q̄
sunt in nob. z ita nō h̄nt exteriorē causaz
q̄ ꝑtin nō hz exteriorē cām. ¶ P. sicut natura ē ꝑnci
piū interi⁹ ita etiā volūtas. sz ꝑtin in rebꝰ naturali
bus nūq̄ accidit nisi ex aliq̄ iteriori cā. vt pote mon
struosi ptus. ꝓueniūt ex corruptōne alicui⁹ ꝓncipij
interioris. q̄ neq; in moralib⁹ pt ꝓtingere ꝑtin nisi
ex iteriori cā. nō q̄ hz ꝑtin cām exteriorē. ¶ P. mul⁹
tiplicata cā multiplicat effect⁹. sz quāto plura sunt z
maiora exteri⁹ iducētia ad ꝓccādū. tāto min⁹ id qđ
ꝙs iordinate agit ei ipūtat ad ꝑtin. q̄ nihil exteri⁹ ē
cā ꝑti ¶ Sz ꝛ qđ dr nūeri. xxxi. Nōne iste sz q̄ ac
ceperūt filios isrl. z ꝓuariari vos fecerūt i dño sup
ꝑcto phogor. q̄ aliq̄d exteri⁹ ꝑt ee cā faciēs peccare.

¶ Hic q̄rit ter̄ de q̄litate cause ꝑti i cōi An det etiā
aliq̄ cā exterior ꝑti. intelligit q̄t ꝑ cām exteriorē ꝓpositū ad cām interiorē aliq̄d extra hoiem exīs. vt ē deus. de⁹
mon. hō. sensibilia ipa bona.

¶ Rñdeo dōm q sicut supꝰ dictū ē. cā iterior pec⁹ ar. ij.
cati ē z volūtas vt ꝑficiēs actū ꝑti. z rō q̄tū ad ca
rētiā debite regule z appetit⁹ sensitiu⁹ inclinās Sic
q̄ aliq̄d extrinsecū triplr posset ee cā ꝑti. vel qz mo⁹
ueret imediate ipam volūtatē. vel qz moueret rōem
vel qz moueret appetitū sensitiuū.

¶ Doc. satisfacit q̄sto tribꝰ ꝓcōnibꝰ. q̄z 2o ē determi
tiua pō. quā ponit z pbat. ibi. Uolūtatē āt ꝛc. 3o explicā
tiua 2e. q notat ibi. Sz neq; pluasio ꝛc. Cōclusio igit pa
gñal. z q̄si ꝓdutional. q̄ tn posset stari z videri sine ꝓditōe

Universidad de Deusto
Biblioteca

ponẽda ꝑma facie.lege non bñ ꝓspecta.sꝛ aliq̃d extrinsecꝰ cũ triplr posset (supple intelligi ꝑ[a] facie ex dictꝰ ar.ij.) cẽ cã pcti.vel qz moueret imediate ipam volũtatẽ.vl qz moueret appetitũ sensitiũ. Probat ꝛcio Tot modis posset itelligi (sicꝫ ꝑ[a] facie) aliq̃d extrinsecũ cẽ cãm pcti.q̃t modis ꝛtingit iteriores causas pcti mouere ab extrinseco.sꝫ cã iteriꝰ pcti.ẽ volũtas vt ꝓticies ꝛ rõ ſtũ ad carentiã debite regule.ꝛ appetit⁹ sensitiuus vt inclinãs.igit secũdꝫ ꝛcio. q triplr posset aliq̃s ꝑma facie puꝫtare exteriꝰ posse ꝛcurrere ad pctm. vl qz mouet voluntatẽ ꝛc. Maioꝛ ꝓz.qz exteriꝰ nõ causat nisi mediãte iteriori.qz videꝫ mouet vl inclinat interiꝰ ꝓncipiũ. Quare secũdꝫ maiorꝫ.q tot modis ꝛc. Minoꝛ patuit ar.ꝓcc. Deiñ ibi

q.ix.ar.vj.et q.x.ar. iij. q.lxxix.ar.j.

¶ Uolũtatẽ ãt vt supꝫ dictũ ẽ.interiꝰ mouere non ꝓt nisi dꝰ.q̃ nõ ꝓt eẽ cã pcti.vt infra ostẽdet. Unꝛ relinq̃t q nihil exteriꝰ ꝓt eẽ cã pcti nisi vel inq̃tũ mouet rõem.sicut hõ vl demon ꝑsuadẽs pctm. vl sicut mouẽs appetitũ sensitiũ.sicut aliꝫ sensibilia exteriora mouent appetitũ sensitiuũ.

¶ Ponit secũdam ꝛcionẽ determiatiuã ꝓzis. q quaꝫ eliminat vnã gtem ꝓzis ꝛcionis ꝛditionate. ꝛ est talis Nihil exteriꝰ ẽ cã pcti.qđ mouet volunatẽ ũediate(sicꝫ mouẽdo imediate ad exercitiũ.ꝛ ad actũ 2ᵐ ꝛ inclinãdo cã imediate ad actũ) sꝫ solũ inq̃tũ mouet rõem vl appetitũ sensitiũ. Probat ꝓ[a] ps. volũtatẽ interiꝰ mouere non ꝓt nisi dꝰ.sꝫ dꝰ nõ ꝓt eẽ cã pcti.igit ꝓ[e] ps ꝓ[a].q nullusꝫ exteriꝰ ꝓt eẽ cã pcti.fm q mouet volũtate. Minoꝛ patet ex ifra.q.lxxix.ar ꝓ. Maioꝛ ꝓz ex dictꝫ supꝛ. q.ix.ar.vj. et q.x.ar.iij.et magꝫ ꝓ[a] p.q.cv.ar.iij.et.q.cvj.ar.ij.et q.cxj.ar.ij. ¶ Nota ãt qđ D.ꝺr in maiori, interiꝰ mouere (qđ idẽ ẽ qđ imediate mouere) volũtatẽ.nõ ꝓt nisi deus qz sꝫ aliq̃d aliud a deo posſit mouere allectiue ad ſpecificatõem actus.ꝛ mouere vt alij dicũt obiectiue. ñ mouere interiꝰ inclinãdo nõ ẽ nisi eꝰ in cuiꝰ ꝓtate est ipa volũtas.ꝛ ꝫ soli deo ꝛuenit.vt ꝓz ꝓ[a] q.q.cv.ar.iij. vide ibidẽ.Quo ãt deꝰ posſit imutare.ꝛ tñ nõ cogere.vide de veri.mate.xxij.q.viij.et.ix.et in 2° sñiaꝝ.dis.xxv.q.ꝑ.ar. ij.ad ꝑm. Quare ãt sol⁹ deꝰ posſit inclinare efficacit imuꝫtãdo habet ꝑ[a] p.q.cvj.ar.ij.et supꝛ.q.ix.ar.vj. ¶ Ubi nota breuit.q ꝺnia ẽ inꝛ operatõem vl motũ alicuꝰ absolute

Dnia inter motũ ꝛ operationẽ alicuꝰ

et inter motũ vl operatõem q̃ ẽ inclinatio. Motꝰ em ꝛ operatio absolute ꝓnt eẽ ab extrinseco. q̃ue em ꝓt discedere p extrinsecũ ipellens.sꝫ tale discedere ẽ qdã motꝰ.sꝫ nõ ẽ inclinatio actualꝫ ipius grauis. Sꝫ discedere ẽ motꝰ q̃ ẽ actualꝫ inclinatio grauis.ꝛ io q̃ue a nullo extrinseco mouet deoꝛ suꝫ.nisi tm a generãte.qđ ꝓtulit ꝓncipiũ ꝛ inclinatõꝫ habitualẽ.ꝛ si ẽ aliq̃d qđ naturã grauis mutat. illꝺ mutat eẽ ꝛ variat inclinatõnem.puta qđ mutaret q̃ue in leue.et nihil aliꝺ ꝓt in illã inclinatõꝫ.nisi qđ ꝓt i naturã. Quia q̃ ois motꝰ volũtarꝫ ẽ inclinatio actualꝫ in rẽ volitã.igitur volũtas nõ ꝓt moueri in talẽ inclinatõem actualẽ.nisi ab auctore ꝛ factore volũtatiſ.q̃ ẽ deꝰ.nõ ꝓt cñ actualꝫ inclinatio attingi.nisi mediãte potentiali.cũ aũt potẽtialis ꝛ q̃si habitualꝫ inclinatio volũtatiſ.nulli creature subſit. ꝓ ons nec actualꝫ ꝓt igit agẽs extrinsecũ. creatũ ꝛponere obiectũ ꝛ ipm ꝑsuadere.ꝛ q̃ntum in se ẽ volũtatẽ allicere. q ãt faciat cã,ꝓducere actũ scdm ꝛ velle.nõ ẽ creature sꝫ dei. q̃re bñ ꝛ optime ꝺr maior.q voluntatẽ interiꝰ mouere nõ ꝓt nisi dꝰ ꝛc. Et sic etiã itelligit ꝛcio.q nullũ exteriꝰ posſit eẽ cã pcti ꝟ mõ ¶ Nota q nõ ẽ sike de operatõe appetitꝰ naturalꝫ ꝛ volũtatiſ.qz ois operatio volũtatiſ ẽ ipius subiectiſ

ue ꝛ ꝓncipiatiue.sꝫ appetitꝰ naturalꝫ ẽ q̃ꝺ aliq̃lit subiectũ ꝛ nõ ꝓncipiũ.io ꝓt pati vi elẽtiã. nõ ãt volũtas ꝛc.

¶ Scda ps ꝛcionis ꝓbat. Rõ ꝛ appetitus ꝓnt mouere ab extrinseco.igit aliq̃d exteriꝰ ꝓt eẽ cã pcti. inq̃tũ aliq̃ꝺ ipe ꝛ mouet. Ans ꝓz,q̃ ad ꝑmã ptẽ.qz hõ vl demon ꝓt mouere rõem ꝑsuadendo pctm.vt patebit infra.q.lxxx. Scda ps ꝓz.qz appetitꝰ sensitiuꝰ mouet a sensibilibꝰ exteriorib.igit ans vez. ¶ Nota circa ꝺ.ex ꝑ[a] p.q.cxj.ar. ꝺ.q volũtas hũana mouet ab exteriori rõne obiecti. qđ obiectũ ꝓt offerri duplici mõ.s. itelligibili. ꝛ sic offert ab intellectu ꝙuo.vl suadẽte vt ẽ demon vl aliꝰ hõ. Sedo mõ offert mõ sensibili.ꝛ sic ꝑsentat a passiõe itrinseca. ꝛa ꝛcitate passionem.ꝛ quia demum potest concitare passionem appetitus sensitiui.ꝛ imutare imaginatiõnem hois (vt patꝫ ibidem ar.iij.) io demon ꝓt mouere extrinsece. Ptio qdẽ mõ itelligibili suadendo.2° etiã mõ sensibili. mediãte appbẽsiõe sensitiꝛ.ꝛ inclinatiõe sensualitatiſ Quia ãt ꝑsuadere ꝛuenit demoni imediate ꝛ fm se.ꝛ ẽ modus intelligibil.q manifeste reducit in demonẽ. io ꝺ.ꝺr ꝺ. q demon mouet ꝑ modũ ꝑsuadẽtiſ.sꝫ qz mouere appetitus sensitiũ imediati⁹.ꝛ expllius ꝛuenit bonis sensibilibꝰ. io ꝺ.ꝺr ꝺ q mouere appetitũ sensitiũ ꝛueniat exteriorib⁹ sensibilibꝰ. Et q̃ ẽ attributio nõ ꝓcisa.sꝫ fm maioꝛẽ cuidẽ tiã ꝛ imediatiẽ habitudinẽ.vide ar.2ᵘ,.vbi tã i ꝑ[a] pte. et ar.iij.et.iiij.valẽt cñ,ꝑ ꝟ dicta. ꝛ Tũc ibi

In corpe

¶ Sꝛ neqꝫ ꝑsuasio exterior in rebꝰ agẽdis ex necitate mouet rõem.neqꝫ etiã res exteriꝰ ꝓposite ex necessitate mouẽt appetitũ sensitiuũ nisi forte aliq̃ mõ dispositũ.ꝛ tñ etiã appetitꝰ sensitiuꝰ non ex necitate mouet rõem ꝛ volũtatẽ.vñ aliq̃ꝺ exteriꝰ ꝓt eẽ aliq̃ cã mouẽs ad pctm.nõ tñ sufficiẽter ad peccãdũ inducens.sꝫ cã sufficiẽter complẽs pctm ẽ sola volũtas.

¶ Subiũgit tertiã ꝛcionẽ explicatiuã ꝓzis. ꝛ magꝫ rñsiuã oñdenẽ quõ aliq̃ꝺ exteriꝰ ꝓt eẽ cã pcti. an sufficiens.vl quõ. Aliq̃ꝺ exteriꝰ ꝓt eẽ cã mouẽs ad peccãdum nõ tñ sufficiẽter ad pctm inducẽs. sꝫ cã sufficiẽter ꝛplens pctm ẽ sola volũtas. Probat exteriꝰ mouẽs ẽ cã pcti inq̃tũ mouet rõem.qsuadẽdo vl appetitũ sensitiũ inclinãdo sꝫ neqꝫ ꝑsuasio exteriꝛ in rebꝰ agẽdis.ex necitate mouet rõem.neqꝫ res exteriꝰ ꝓposite. ex necitate mouẽt appetitũ sensitiũ.sꝫ hoꝛ nisi forte aliq̃ mõ dispositũ.ꝛ tñ etiã appetitꝰ sensitiuꝰ.nõ ex necitate mouet rõem ꝛ volũtatem. igit sequit ꝛcio. Maioꝛ ista ꝓz ex ꝛcione precedẽti. Minoꝛ ꝓz q ad ꝑmã.imo q̃ ad oẽs ptes.ex supꝛ dictꝫ.q.x.ar.ij.ꝛ 3°.qz nihil mouet volũtatẽꝛ rõez,necario obiectiue.ꝛ q̃ ad ſpecificatõẽz actꝰ.nisi vl bonũ.sꝫ res agẽde nõ sꝫ hmõi. igit. Minoꝛ ꝓz.qz actões hũane agẽde sunt ꝓt finẽ. ꝛ q ans nõ vl bonũ.qđ ẽ ipe vltim⁹ finis ꝛc. Scda ps ꝓz. qz appetitꝰ sensitiuꝰ in hoie.ẽ in ꝑtate rõnis ꝛ volũtatis. igit nõ necessario mouet ab obiecto. Et intelligit ꝑ tertiꝫ q nõ necario mouet.q̃ ad actũ impatiũ. ꝛ sequentẽ iudiciũ rõis.csto q̃ꝫ subito moueat ab obiecto añ aduertẽs tiã rõis. Et ꝺr ꝺ. nisi forte aliq̃ mõ dispositũ.qz q̃n appetitꝰ sensitiuꝰ subest vehemẽtibꝰ passionibꝰ.ꝛ maxie tollẽtibus vsuꝫ rõis.tũc iuxta supꝛ dicta.ar.3°. idẽ ẽ iudiciũ sicut de aĩalibꝰ bꝛutꝫ.qz sꝫ necario sequit ipetũ passiõis. ꝛ q̃ appetitꝰ sensitiuꝰ.q̃ ẽ imunis a passionibꝰ inordinatꝫ. non necario mouet. Tertia ps ꝓz ibidẽ. qz appetitꝰ sensitiuꝰ mouet ex ꝑte obiecti.sꝫ ipe nõ ꝓt exhibere obiectũ qđ moueat necario.s,vl bonũ.igit ꝛc. Et qz ista magꝫ ꝓcisa nꝫ explicabunt.ꝛ etiã supꝛ ſatꝫ dicta ſſꝫ. io ꝺ.nõ adducit

ſpeciales ꝓbatões. Patꝫ igit ex oibꝰ istis rñsio ad q̃stiõ q ꝓtm habeat cãm exteriorẽ.ꝓtꝫ ꝛ q̃ꝺ cã exteriꝰ causat pctm ꝛ fm qđ ꝛc. ¶ Et ꝛ fm hoc argumẽta in oppositũ.ꝺ intellectu huius argumẽti in oppositũ.itelligit de multitudinibꝰ maditatiſ.de qbꝰ ꝺr Moises. Nõne iste sunt q decem pcipuũ filios ysrahel.

¶ Ad ꝑmũ g̃ ꝺom.q ex ꝺ ꝓpo q exteriora mouentia ad peccãdũ nõ sufficiẽter ꝛ ex necitate iducũt.sequit q remaneat in nobis peccare ꝛ nõ peccare

¶ Maioꝛ ꝑ[a].sꝫ pctm ẽ actꝰ volũtatiſ. Ad minoꝛẽz Uolũtaria ãt sunt q sunt i nob.sic sꝫ q ꝺ mediatũ ꝓncipiũ eoꝝ ẽ volũtas. cui nõ repugnat q ꝓncipiũ originale et remotũ sit aliq̃ꝺ extrinsecũ. Ultra.et ita nõ ꝺnt exteriorẽ cãm.vez.tm. Et 2°.nõ ꝺnt cãm exteriorẽ ꝓpinquã et imediatã Et 3° nõ ꝺnt cãm exteriorẽ sufficientẽ cũ qbꝰ stat.q ꝺnt exteriorẽ tã q̃ remotã ꝛ alliciẽtẽ interiorẽ ꝙſectiuã pcti.vt cñ patuit supꝛ.q.ix.ar.iij. Ad actũ volũtatiſ sufficiat.q ꝓncipiũ,primũ sit itrinsecũ. esto remotũ sit extrinsecũ. Ultra.nõ g̃ pctm ꝺz cãm exteriorẽ. vez ꝙſectiue pctm.vl ita q̃ cãz immediatã.tm tã q̃ remotã ꝛ alliciẽtẽ.

¶ Ad secõm dom q ꝓ ꝺ q ponit iteriorẽ cã pcti nõ excludit exteriorẽ.nõ em id qđ ẽ exteriꝰ est cã pcti nisi mediante cã interiori. vt dictũ est.

Maioꝛ sic natura ꝛ ẽ ꝑa.q̃ ad ꝺ q ẽ ꝓncipiũ iteriꝰ.sꝫ alie mꝛte dr̃ne sint Ad minoꝛẽz ꝑa.tñ corupꝰ ꝛ defectꝰ interioꝛiſ causę i naturalibꝰ.ꝓt q̃uenire ab extrinseca cã.sic corruptio seminis.q ẽ cã mõstruosi partꝰ. puenit ab aliq̃ alterãte extrinseco.qđ iducit dispõnem ꝺnã ex.el.q reqrit ad debitã formatõez partꝰ. Ultra.g̃ neqꝫ ꝛc. Si itelligit q optꝫ sꝫ ꝛcurrere interiorẽ.ꝓcedit. Sꝫ negat ꝺnã vlteriorẽ. g̃ nõ ꝺz cãm exteriorẽ.qz p ꝺ q ponit iteriorẽ i oꝛdie suo. nõ excludit exteriorẽ.nec exterior excludit iteriorẽ. qz nõ causat nisi mediãte iteriori quã mouet. Et ꝓbat hec rõ.q exterior sola.nõ est eã pcti qđ ꝓcedit ꝛc.

¶ Ad tertiũ ꝺz q multiplicatis exterioribꝰ causis inclinãtibꝰ ad peccãdũ multiplicant actꝰ pcti.q plures ex illis causis ꝛ pluries inclinãt ad actꝰ pcti sed tamẽ minuit rõ culpe q̃ ꝓsistit in hoc q aliq̃ꝺ sit voluntarium ꝛ in nobis

¶ Ad maiorẽ.multiplicatꝫ causis ꝛc. Uel ex ꝺe causis ꝙfectꝫ ꝛ totalibꝰ. Cõstat em q ad vnũ effectũ naturalem ꝛcurrit q̃tuor cause,sꝫ ois sit sꝫ totalꝫ cã. ꝛ nulla sola ꝛc.

Ad minorẽ ꝺico q male subsumit.ꝛ sunt q̃tuor termini.ꝛ si debite subsumeret eẽt falsa.s. sꝫ multiplicatꝫ causis exterioribꝰ.nõ multiplicat pctm. Negat.ꝺico em. q mꝛti plicatꝫ exterioribꝰ causis.causant ꝙes inclinatões. ad qs sequũtur plura ꝛ pluries (sꝫ nõ sp) pctã Nã inclinatio sensualꝫ quã ꝓt causare aliq̃ꝺ exteriꝰ.frequẽter trahit i pctm. Ꝺico 3°.q minoꝛ vr iacet i ifa vera ẽ.q q̃to plura sunt ꝛ maioꝛa exteriꝰ inducẽtia ad peccãdũ.tãto minꝰ id qđ ꝺs inclinare agit.ei ipsum ꝓtat ad pctm.q̃ sꝫ ad g̃uitatẽ culpe et patuit supꝛ q.lxxij.ar.vj.cũ q̃ stat.q q̃to plura sꝫ ꝛ maꝛa exteriꝰ inducẽtia ad pctm.tãto frequẽtiꝰ ꝛ sepiꝰ ac pluries peccet.multiplicãdo nũez actuũ pcti. Quare negat ꝺnã.qz cũ mꝛtitudine nũerali. ꝛ q̃si extẽsiua pcti. stat mꝛdicitas pcti q̃ ad g̃uitatẽ malicie. ꝛ q̃si puncta q̃ ad intẽsionẽ. Loq̃mur cñ de cã pcti ex ꝑte actꝰ nõ ex ꝑte culpe ꝛ inordinatõis.ꝛ io cã exterior.qz facit vt actꝰ fiat.dicim⁹ cã cãm pcti nõ curãdo.an faciat maioꝛẽ vl minoꝛẽ culpã

Unde ꝺmittitur fallacia figure dicẽdis.arguendo a cõtinuo ad discretum ꝛc.

¶ Utrũ peccatũ sit causa peccati

Dr̃tũ sic ꝓcedit. Uidet q pctm nõ sit cã pcti. Sũt em q̃ttuor gña causaꝝ q̃rũ nullũ ꝓt ad hoc ꝺgruere.q pctm sit cã pcti finis em hoꝝ rõem boni qđ nõ cõperit peccato qđ ꝛ sua rõne ẽ malũ. ꝛ eadẽ rõne nec pctm ꝓt eẽ cã efficiẽs.qz malũ nõ ẽ cã agẽs.sꝫ infirmũ ꝛ impotẽs. vt Dionꝰ ꝺr iiij.c.ꝛ ꝺi.nõ cã ãt materiaꝫ ꝛ formaꝫ.q pctm nõ ꝓt habere cãm materialẽ ꝛ formalẽ. ¶ Ꝺ agere sibi sile ẽ rei pfecte. vt ꝺz in iiij.metheo.sꝫ pctm ꝛ sui rõne est ipfectũ. g̃ pctm nõ ꝓt eẽ cã pcti. ¶ Ꝺ si huiꝰ pcti sit cã aliud pctm.ea dẽ rõne ꝛ illiꝰ erit cã aliq̃ꝺ aliꝺ pctm. ꝛ sic ꝓcedet in infinitũ.qđ ẽ inconueniens.nõ g̃ pctm ẽ cã pcti ¶ Sꝫ ꝛtra ẽ qđ Greg.ꝺr supꝛ Ezech. Peccatũ qđ ꝓ pentẽtiã citius nõ ꝛletur mox suo ponderi ad aliud trahit. ergo pctm ẽ cã pcti.

¶ Hic querit de q̃dam dubio.qđ ineidit circa dicta. Un etiã pctm posſit esse causa peccati

¶ Rñdeo ꝺom.q cũ pctm habeat causam ex ꝑte actꝰ.ꝺ mõ vnũ pctm potest eẽ cã alteriꝰ,sicut vn⁹ actus humanꝰ ꝓt esse causa alterius

¶ Doc.ꝑmo innuit vnã ꝛcionem generalẽ. Sedo explicat illã in ſpeciali.ibi. Contingit igit ꝛc. Occlusio igit tur generalis rsponsiua est. Pctm ꝓt esse cã pcti. Dicit notanter.ꝓt.qz nõ cuiuslibet pcti causa est pctm. Primũ em pctm nõ causat ex aliquo petõ.vt patuit ar.ꝓ°. ad 3ᵘᵐ Sed de aliis qbuscã post ꝑmũ verificari ꝓt ꝛcio.ad minus fm causalitatẽ p accns. qz remouet ꝓhibens. Probatur ꝛclusio. Unus actus humanus ꝓt esse cã alteriꝰ. igit ꝛ vnũ pctm est causa alterius Tenet ꝛnia ꝑmo.quia pctm est actus humanus. Sedo.qz hic q̃rimus de causa pcti ex parte actus humani. Un videlicz actus peccati causet pctm. Et ex hoc patꝫ intellectus ꝛcionis. qz intelligit ꝛcio.q pctm ex parte actus.est causa alteriꝰ. nuꝫmero vel ſpecie distincti.etiã ex parte actus.ita q actꝰ peccati natus est causare actũ pcti. nõ aũt intelligit ꝛcio ex parte inordinatõnis.sic q inordinatio causet. vt patebit ad ꝑmũ. Ans relinq̃tur notũ.ꝛ ꝓtualr exponeꝫ.ꝛ declaꝫrabꝫ in sequẽti ꝛcione de actu humano malo. Patꝫ cũ q vnus actus ꝛtuosus est cã alterius multis modis.sicut actus charitatis ꝛ amoꝛis.causat actus in genere causę efficientis.finalis ꝛ formalis. Charitas em est finis ꝓcepti de alijs actib. Et ꝛcẽ ꝙerat ꝛ iuuat actus. ꝛ nõ est dubiũ.q̃n vnũ opus sit ꝓpter aliud ꝛ q aliud

¶ Cõtingit igit vnũ pctm eẽ cãm alteriꝰ fm q̃tuor gña causaꝝ. Prio qdẽ fm modũ cause efficiẽtis vel mouẽtis ꝛ p se ꝛ p accns. Per accns qdẽ sicut remouẽs ꝓhibẽs ꝺ mouẽs p accns.cũ em pmũ actũ pcti hõ amittit gratiã vel charitatẽ vel verecũdiam vel q̃dcũq aliud retrahẽs a pctõ.icidit ex hoc aliud pctm.ꝛ sic ꝑmũ pctm ẽ cã scdi p accidẽs

¶ Hic ꝺ ꝓcedit declarat ꝛ explicat ꝑmã ꝛcionẽ. ꝛ pos

Universidad de Deusto
Biblioteca

nit alterā ꝛclonē declaratoriā. talē. Cōtingit vnū pctm cē cām alteri⁹ fm q̄ttuor gña causar. ¶ Et nota q nō vult D. q ℔ sit sp ⁊ vniuer. ita q vnū singulare causet ab alio de termiato in q̄ttuor generib⁹. ſz verificat ꝛcło de pctō i suppositōe simplici cū inclinatōe ad suppolita (sicut ℔ ⁊ roſme ỹdicitur pip.) q pctm aliq̄d causat ab aliq̄ in tali gñe aliō ab alio i alio gñe ⁊c. vt patebit. Eſt igit vnū pctm in cōi ſ⁹ iclinatōez ad suppolita diuersa. cā alteri⁹ (etiā cōit accipiēdo alteri⁹) in q̄ttuor generib⁹. sic q ſ⁹ diuersa gña causar. accipiant q̄cz etiā diuersa petā. nisi forte i causa litare effectia p accīs. ibi em̄ q̄libet aliud pcedēs ē cā seq̄ queris. si abijciat grām. Illā ꝛclonē D. pbat pticularit de oīb⁹ generib⁹ cār. vt patebit. Probat g ꝛclonē ꝑ° de gñe causę effectēz. q̄ cā cū sit duplex. ſcz efficiens vl̄ mouens p se ⁊ p accīs. Pmo. pbat de cā efficiēte p accīs. 2° de p se. ibi. Per se q̄dē ⁊c. Quo ad pmā arguit sic. remouens. phibēs. 3z mouēs p accīs. ſz vnū pctm remouet. ꝑ hibēs aliō. igit ⁊c. Maior nota ex. viij. phyſicoz. Minor pbar vl̄ declarar. q pvnū actū pcti (scz mortal') hō amittit grām ⁊ charitatē. vl̄ verecūdiā ⁊ alia hmōi. ſz ista. phi tebāt pctm. igit minor ꝑa. Iste ꝓnōes sunt p se note. q grā ⁊ charitas reſistūt suo ỹtio. q̄ ē pctm mortale. Silr verecūdia. q̄ ē timoz turpis. facit ne q̄s peccet. vt sub verecūdia ꝓhēdat erubescētia. q timet turpitudinē actꝰ cō mittēdi. vt patuit supꝝ. q. xlj. ar. iij. ¶ Nota āt q ꝛcerō ꝑbat. q ℔ pctm sit cā seq̄ns. ⁊ ē p accīs. q ꝓmū abijci at. phitēs pctm. ⁊ nō 2m. ⁊ istō mō ꝑt min⁹ pctm cā cā materia. ⁊ idifferēter q̄cūq; p̄cedēs aliō. ē cā alteri⁹ siue diſparari siue eiusdē speī. Et ℔ rāgit D. de malo. q. 2°. ar. x. ad ꝑm. clari⁹. q. viij. ar. ꝑ°. vbi hz q̄ ℔ posita declarant. et scdo senten. dii. xxxvj. ar. ꝑ°. Deinde cū 3t

Per se q̄dē sicut cū ex vno actu pcti hō disponit ad ℔ q aliū actū ỹsimlē faciliꝰ ỹmittit. ex actibꝰ em̄ causant dispōnes ⁊ habitꝰ iclinātes ad simules actꝰ

¶ Probat ꝛclonē q̄ ad cām efficientē p se (ita tū q cā efficiēs vl̄ mouēs extēdat etiā ad dispositiua vl̄ effectiua remotā. ⁊ D. in de malo vocat illā causalitatē esse p modū iclinatōis) ⁊ arguit sic. Ex vno actu pcti hō disponit ad ℔ q aliū ỹmittat. igit vnū mouet dispositiue ad aliō. ỹña nota. añs ꝓbar. q ex actib⁹ causant dispōnes et habitꝰ iclinātes ad simles actꝰ. Et q quicūd ē cā cause. ē cā causati. seq̄t q pctm q̄ causat dispōnem. vl̄ habituz inclinante ad actū. dicat ⁊ sit etiā cā saltē remota ipi⁹ actus ex habitu. pcedēz. ¶ Nota āt. q istō mō pctm ē cā pcti silis i specie. vl̄ aliq̄lit sibi cohērēz. q actꝰ dispōnēs vl̄ causans habitū. ⁊ actꝰ. pcedēs ex habitu ſz silis i speī ſz nō i mō. vt patuit supꝝ. q. lij. ar. 3°. Cōsequnt ibi

¶ Scōm ꝑo genꝰ cause materiał vnū pctm ē causa alteriꝰ inqztū pparat ei materiā sic auaritia ꝑpat materiā litigio. q̄ plerūq; ē ex diuitijs ỹgregatis

¶ Adducit ꝓbā de gñe cause materiał. nō q̄dē ex q̄. ſz circa quā. vt ptz ad ꝑm. ⁊ arguit sic. vnū pctm ꝑparat alteri materiā. igit vnū ē cā alteri⁹ i gñe cause materiał. Tenet ỹña a silī i naturalib⁹. Mał em̄. esto se habeat actiue ad ꝑparatōez materie ex q̄ formał cooꝑ fer⁹. qz tū materia se hz solū passiue ⁊ materiał. i gñatōe fer⁹. ſz 3z ꝑcurrere materiałr. ⁊ cē cā i gñe cause materiał. sic ⁊ i ꝓposito pctm ministrās materiā circaquā pctō. 3z ē cā materiał esto ad materiā se hz actiue. Añs ptz de auaricia q̄ ꝑparat materiā litigio. Videm⁹ em̄ exꝑimētałr. quō etiam fratres ⁊ sozores. pꝰ mortē parētū litigēt de diuitijs con

gregatꝫ a parētib⁹ auarꝫ plerūq;. Sic̄ gula ministrat materiā luxurie. Et qz vt tactū fuit. id q̄d ē cā causę. ē cā causati. ſo q̄ auaricia causauit diuitias. q causant litigiū. ſo et litigiū cā 3z. Cōsistit āt litigiū i ỹdictōe ꝛbez. q ỹdictio ꝑtiz in diuidēdis bonis hz locū. vide 2ª 2ę. q. cxvi. ar. ꝑ. q̄d sit litigiū ⁊c. ¶ Nota m̄. q id q̄d ministrat materiā pctō. nō ē ꝓxie cā pcti i actu. ſz i poña. ⁊ occasionałr. Sic 3z q ꝑsentās obiectū volūtati ē cā indirecte occalis onał. vide ifra. q. lxxviij. ar. ꝑ°. Deinde ibi

¶ Scōm ꝓo genꝰ cause finał vnū pctm ē cā alteriꝰ inqztū ꝓpter finē vniꝰ pcti aliqs cōmittit aliud pctm. sicut cū aliqs cōmittit simoniā ꝓpter finē ambitionis. vel fornicatōem ꝓpter furtū.

¶ Cōfirmat pticulariť ꝛclonē de gñe cause finał. sic. Propt finē vniꝰ pcti aliqs ỹmittit aliud pctm. igit fm genus cause finał. vnū pctm ē cā alteri⁹. Tenet ỹña. q. esse ꝓpt q̄d aliud fit. ē ē finē. Añs ꝓbar. q aliqs ỹmittit simoniā. ꝓpt finē ābitōis. q̄ ē honoz i deb⁹ quē q̄s itēdit p simoniā. Silr fornicatōez ꝓpt furtū. 3z añs ꝓpt finē vniꝰ pcti ỹmittł aliū. qz talꝭ finis ē obiectū ꝓxiū ipi⁹ actꝰ. a q actꝰ hz appenbilitatē. sic aliqs facit aliq̄d ꝓpt furtū. inqz tū p furtū ỹsequt bonū desideratū. q̄re añs magis 3z ꝓpt finē pcti q̄z ꝓpt pctm. Et qz actꝰ pcti trahit eā de appenbilitatē quā hz obiectū. ſo ⁊ actꝰ 3z ē cā finał. ⁊ sic nō fm se. tū rōe obiecti. ⁊ ℔ imut solo ꝑmi. Et ista causalitas ē oim capitaliū respectu suaꝝ filiaꝝ. vt patebit ifra. q. lxxxiij. et de malo sup. q. viij. Dunc ibi

¶ Et qz finis dat formā in moralib⁹. vt supꝝ habitū ē. ex ℔ etiā seq̄t q vnū pctm sit formał cā alterius in actu cūm fornicatōis q̄ ꝓpter furtū ỹmittit. ē q̄dez fornicatio sicut materiałe. furtū ꝓo sic̄ formale

¶ Arguit vltio. ⁊ de gñe cause formał. sic. vnū pctm ē cā alteri⁹ i gñe cause finał. ſz finis dat formā i moralib⁹ g seq̄t q vnū pctm sit cā formał pcti alteri⁹. Maior ꝑz ex ſtati dictꝫ. Minor patuit supꝝ. q. ꝑ. ar. iij. et q. xvij. ar. iij. et. vj. ⁊ declarat ℔ exꝑimētałr. Sīc em̄ fornicatio ꝓpt furtū ỹmittit. tūc fornicatio ē sic̄ materiałe. furtū ꝓo sic̄ formale. Et patuit fundamētū supꝝ sepi⁹. q⁹ ex obiecto ⁊ motiuo ꝓxio. mediāte actu iteriori volūtatꝫ. hz actꝰ exteriozꝫ et ipm velle spēm ꝓxiā. ſz ex fine q ē obiectū intētōis agētis. trahit actꝰ exteriozꝫ ⁊ vc lūtas spēm cōem. q ē ꝓncipał fm cē morale. sic̄ ⁊ intētio ꝓncipaliozꝫ ē actu exteriozi ⁊ actu volūtatꝫ respectu actꝰ exteriozis. Eſt g̃ fornicatio materiałe respectu furti. q⁹ actꝰ exteriozꝫ se hz materiałr ad intētionē. ⁊ finē intētōis agētꝫ. Ptz igit q pctm (fm suppositionē simplicē nō determiatā ⁊ ꝓsonałe) ē cā pcti in q̄ttuor generib⁹ causar. qđ fuit ꝓbandū ⁊c.

¶ Nota circa auctoritatē ꝛc. Siego. adductā i argumēto i oppositū. Nā posset male itelligi. q si exūs i pctō necessario traheret i aliū pctm. Quare cā exponit D. in de veri. mare. xxiij. ar. xij. ad. v. dicēs. q̄uis pctm ꝑ pniam nō deletū trahat ad aliū idinādo. ſz tū nō ē necārij q liberū arbitriū sp huic idinatōni obediat. ſz ꝓt in aliū vno actu ỹ cā niti. Hec ille. Ex q̄ ꝑz. q ex illa auctoritate habet. q vnū pctm ē cā alteri⁹ silis. in gñe cause mouēz ꝑ se causando videlz dispōnem ⁊ habitū ad actū ỹsilem. cui habitui difficile remitt. ⁊ ſo 3z ⁊c. Greg. si nō mox delet. ſz supple si diu ỹtinuat mediante generato habitu trahit vehemēter iclinādo ad pctm aliū silē. Eſt nihilomin⁹ cā ꝑ accīs alteri⁹ cuiuscūq; remouēdo. phibēs. Sz videt eē intellect⁹ auctoritatꝫ q dictus eſt ⁊c.

In oppe.

¶ Ad ꝑmū q̄ dām. q pctm ingztū ē inordinatuz hz rōnem mali. ſz ingztū ē actꝰ q̄dā hz aliq̄d bonum saltē apparēs ꝓ fine. ⁊ ita ex pte actꝰ ꝑt ee cā ⁊ finał. et effectiua alteriꝰ pcti. ſz nō ex pte inordinatōis. materiā ať hz pctm nō ex q̄. ſz circa quā. formā ať hz ex fine. ⁊ ſo fm q̄ttuor genera causar pctm ꝑt dici causa peccati. vt dictum eſt.

¶ Negat assumptū. q nullū q̄ttuor genꝰ causarum ponit ad ℔ gruere. imo oia ỹgruūt. Ad. pbatōez assum pti. dico. q finis hz rōem boni veri. vł saltē apparētis. vt ꝑz 2° phyſi. Et dico q rō boni ỹpetit pctō. tū rōe actꝰ q ē bonū ſ⁹ cē nature ⁊ fm qđ. tū rōe obiecti ipius pcti. qđ ē bonū delectabile vł vtile. ſz nūq; honestū vt sic. Dico vł ceritus. q pctm hz rōem mali q̄ ad inordinatōez ⁊ auersiōnē. q ē ꝑter intētionē peccātis. hz tū rōnem boni modis dictꝫ. ⁊ g pctm rōe obiecti hz rōez cause finał. ⁊ q̄nq; etiā rōe suppti⁹. qz ē ſ⁹ se actꝰ delectabił. Ex̄ vidēt cē duplicia pctā. q dā sunt circa bona vtilia. ⁊ fm se non q̄runt. talia sunt cā finał⁹ rōe obiectoz. tm̄. sic̄ furtū. Quedā āt sūt actus fm se delectabiles. ⁊ tales q̄runt vt fines fm se. ⁊ nō tm̄ rōe obiectoz. vt ē fornicatio. Ultra. negat q pctm nō possit ē cā efficiēs rōe actꝰ. Ad. pbatōem 3z. q malū fozmałr. i. malicia ē ipotēs. ⁊ vt sic nō agit effectiue. nisi p accidēs rōe boni cui adiūgit. nec est nisi in bono. ⁊ de ℔ supꝝ. q. xviij. ar. j. vide de ℔ i de malo. mare. ꝑª. q. ꝑ°. q malū formałr nō agit effectiue. ſz malū denominatiue. i. bonū deficiens. ℔ agit. Malū āt ℔. s. deficiēs bonū agit ſz defectiue sicut semen defectuosuz causat gñatōez defectiuā. ſz malū nō i se. ſz alteri. causat malū nō i actōe vł effectu. ꝓpio. ſz alieno. nec ℔ malū causat vt deficiēs. Ultra. cā āt materiał⁹ ⁊ formał videnť solū hīe locū i naturalib⁹ corporib⁹. Dico q cā materiał ex q̄ ⁊ cā formał ỹsiturią suppesiti. hñt solū locū in corporib⁹ naturalib⁹ Sz cā materiał⁹ circa quā. ⁊ forma specificatia vł obiectał⁹ vł final. hñt locū ⁊ in actib⁹ moralib⁹. vt ꝑ patere ex supꝝ sepi⁹ dictꝫ. q̄re negatur ỹña. D. rīdet ad. pbatōem assumpti vł minorē

¶ Ad scōm dām. q pctm est impfectū impfectōe moralī ex pte inordinatōis. ſz ex pte actꝰ ꝑt habere p fectōem nature. ⁊ fm hoc ꝑt esse causa pcti

¶ Ad maiorē. agere sibi silē ē rei pfecte ad hūc sensuz q̄ nihil agit sibi silē. nisi sit pfectū aliq̄ mō. ⁊ sic ỹcedit. ſz an agere sibi silē. pertim in natura subali. generādo sibi silē. ỹueniat cuilibet i natura pfecta exīti. vide ꝑ. q. xlv. ar. v. ad ꝑm. q̄a nō. Generare em̄ sibi silē. cū diuisiōe nature ē pfectōis fm qđ. ⁊ repiť i ūltis iferioribꝰ tm̄. nō āt in angel⁹. Generatio ꝓo q ē cū cōicatōe eiusdē nature ē pfectionis infinite. nec alicui creature ỹpetere ꝑt. ſz de his alibi ⁊c. Ad minorē dico. q pctm ē impfectū moralī rōe formał⁹ qđ ē ỹordinatio. ſz tm̄ rōe materiał. i. actꝰ. ꝑt cē pfectū pfectōe nature. ⁊ fm ℔ ꝑt causare silēz actū Ultra. pctm nō ē cā pcti. vel. rōe formał. nec ℔ dicim⁹. ſz rōne actꝰ. ⁊ ℔ dictū fuit i ꝓncipio. q pctm ē cā ex pte actꝰ causanť ⁊ causati. inordinatio āt ex pte actus causati. seq̄t q accīs. Doc. respondet ad minorē.

¶ Ad tertiū dām. q nō ois cā pcti ē pctm. vñ nō oportet vt pceđat in infinitū. ſz ꝑt pueniri ad aliq̄d peccatū. cuius causa nō ē aliud pctm.

¶ Ad assumptū dico. q hui⁹ pcti post ꝑm ē cā aliud pctm. saltē p accīs remouēdo. phibēs. ſz hui⁹ſcz ꝓmi pcti cā nō ē nec cē ꝑt aliq̄d pctm. vt patuit ar. ꝑ. ad 3m. Ultra. eadē rōe. ⁊ illi⁹ erit cā aliq̄s pctm. dico. q illius p⁹ ꝑm ꝑt ee cā aliq̄ pctm. ſz nō cuiuslibet alteri⁹. qz nō ꝓmi. qđ causat a bono deficiēte. q defect⁹ añ pctm erat negatiu⁹. ⁊ sic nec pctm nec malū. Ultra. ſz sic procederet in infinitū. illa ỹña negat. qz nō q̄libet pctm causał ex pctō. ſz ē deuenire ad ꝑm. qđ nō ꝓsupponit pctm nec malū. Negat ⁊ vltia ỹña. qz vt patuit nō ē mens ꝛclonis. q q̄libet pctm causet ex pctō. ſz aliq̄d ex aliq̄. ⁊ pctm ꝑ ꝑm ꝑt causari ex aliq̄ pctō et ꝓcreatiuē vbi nō ē ignorātia. nec infirmitas ibi nō oꝑtz q ꝑm pctm ex aliq̄ pctō pueniat. ſz solū ex inconsideratōe. vt ꝑz de angel. nec oz in nob q oīne actuale pueniat ex aliq̄ actuali ipius peccātis. ſz pueniat originali ex originali ⁊ actuali ꝓmi hois. cui⁹ ꝑm pctm nō pueniebat ex alio. D. ꝓtualr rāgit assumptū ⁊ negat ꝓmā ỹsequentiā

¶ Questio lxxxj. de causis pcti in speciali ⁊ ꝓmo de interioribꝰ videlicet de ignorantia

Odinde ỹsiderādū ē de causis pcti in speciali. Et primo de causis interioribꝰ pcti. Scōo de exterioribꝰ. Tertio de pctis q̄ sunt cā alioz pctoz. Prima āt ỹsideratio fm ꝓmissa erit triptita. nā ꝓmo aget de ignorātia q̄ ē cā pcti ex pte rōnis. Scōo de infirmitate seu passione q ē cā pcti ex pte appetitus sensitiui. Tertio de malicia q̄ ē cā pcti ex pte volūtatis. Circa ꝓmū queruť q̄ttuor. Primo vtrū ignorātia sit cā pcti. Scōo vtrū ignorātia sit pctm. Tertio vtrū totalr a pctō excuset. Quarto vtrū diminuat pctm

¶ Juxta statutū 2d dic⁹ q̄sti. ꝓce. D. ỹñ agit scdaz ꝓtractat⁹. s. de causis pctoz in speali Et qz vt dictū ē q̄sti. ꝓce. triplex ē cā pcti. ſcz interior. exterior. ⁊ fm q ꝓmi pctm ē cā alteri⁹ Et inť has cās interiores sūt immediatiores ⁊ ꝓncipaliores. ſo D. ꝓ° agit de causis interioribꝰ. 2° de exterioribꝰ. q. lxxix. tio de pctis q̄ sūt cā alioꝝ pctoꝝ. q. lxxxiij. Quia āt cā interior ē triptita. yna ſcz ex pte rōis. q ē ignorātia. Alia ex pte appetꝰ sensitiui q ꝛ passio. Tertia ex pte volūtatꝫ q ꝛ malicia. ſo ꝓ° oñdit quō ignorantia sit cā pcti. 2° quō passio. i q̄st. seq̄n. 3° quō malicia. q. lxxviij.

¶ Quo igit ad ꝓmū qđ ē ꝓtius q̄stionis. ꝓ° oñdit quō ignorātia ꝓsit ee cā pcti. 2° quō ꝓsit ee pctm. 3° quō faciat ad ꝓtiratē culpe vł pcti formałr. articł. ij. ⁊ iij.

¶ Utrū ignorātia sit causa peccati

AD ꝓmū sic ꝓcedit. Videť q ignorantia nō ꝓsit ee cā pcti. qz qđ nō ē. nulli⁹ ē cā. ſz ignorātia nō ē ens. cū sit ꝓuatio q̄dam. scie. g ignorantia nō ē cā pcti. ¶ Ꝑ. causę pctī silz accipiēde ex pte ỹuersiōis. vt ex supꝝ dictꝫ ꝑz ſz ignorātia videť respicere aūsionē. g nō 3z ꝓm cā pcti. ¶ Ꝑ. oē pctm in volūtate ỹsistit. vt supꝝ dictū ē ſz volūtas nō fertť nisi in aliq̄d cogniti. q. bonū ap prehēsum ē obiectū volūtatis g ignorātia nō ꝑt esse cā pcti. ¶ Sz ỹtra ē q Aug. 3t in li. de natura ⁊ gra q̄ dā ꝓignorantiā peccant

¶ Hic erge ꝓmo Doc. determiat quō ⁊ an ignorātia ꝓsit esse causa peccati.

¶ Rīdeo 3dz q fm ꝓhm i viij. phyſi. cā mouēs ē duplex. vna p se. ⁊ alia p accīs Per se q̄dē q ꝓpa ꝛtute mouet. sic̄ generās ē cā mouēs grauia ⁊ leuia

Universidad de Deusto
Biblioteca

per accidens aũt sicut remouens phibens. vel sicut ipa remotio phibẽtis. ⁊ hoc modo ignorãtia pt esse causa actus pcti. ẽ enim ꝓuatio scie pficientis rõem q̃ phibet actũ pcti incẽtũ dirigit actꝰ hũanos.

¶ In hoc corpe ar. D. rñder ad q̃stiũ plene ⁊ distincte. tã ex pte pdicati q̃ subiecti q̃siti. ⁊ iõ tria facit. Prio rñder ex pte pdicati. Scõo eãdẽ explicat ex pte subiecti. ibi. Cõsiderandũ ẽ aũt ⁊c. Tertio infert corollariũ limitans eãdẽ ꝛclonẽ ex pte vtriusq; ibi. Uñ ꝓz ⁊c. Cõclusio igit̃ prima rñsiua ad q̃stiũ ex pte pdicati. ẽ tal. Ignorãtia pt ee cã actꝰ pcti nõ q̃dẽ p se mouens. sed p accens.

¶ Ubi nota p°. q̃ notãter dr ⁊ caute (actꝰ pcti) q̃z ignorãtia aliq̃. vt ẽ ignorãtia circũstãtie ⁊ inuincibil̃ (vt patebit ar. iij) pt ee cã pcti solũ materialr ⁊ nõ ẽ cã pcti formalr. q̃ videlz oĩno excusat. Et g̃ aliq̃n ẽ cã actus pcti. et nõ culpe. vel pcti formalr. Et hoc innuit D. q̃n dr. cã actus pcti aliq̃ ꝓ ignorãtia q̃ nõ oĩno excusat illa dr ee cã pcti

¶ Nota scõo. q̃ p hẽ q̃ dr ꝛclo. nõ p se mouens. dat intelligere in q̃ genere cause ignorãtia sit cã pcti. q̃z videlicz in gñe cause mouẽtis vl̃ efficientis idirecte ⁊ p accẽs Probat igit̃ ꝛclo. supponẽdo ex octauo physicor. q̃z duplex ẽ cã mouẽs. Et arguit̃ p p̃a ꝑre. cã mouẽs p se ẽ q̃ ꝓpria ꝓtute mouet. sz ignorãtia nõ mouet ꝓpria ꝓtute ad pcti. igit̃ ⁊c. Datet̃ ꝓz exẽplariter. de generãte g̃uia ⁊ leuia qꝺ dat eis inclinatoem ad ꝓpria loca q̃ mediãte mouet. ⁊ p sertum in p° instãti generatois si sint extra loca ꝓpria Dinoz ꝓz. q̃z nõ ens. ⁊ ꝓuatio nõ ẽ alicuiꝰ ꝓtuz. igit̃ nõ mouet ꝓpria ꝓtute. ꝓna clara. ¶ Secũda ps. pbat. remouens phibens. vl̃ remotio phibentis. mouet p accẽs. sz ignorãtia ẽ remotio phibentis actũ pcti. igit̃. Datet̃ nota. q̃ nõtanter dr disiunctim remouẽs. phibens vl̃ remotio phibentis. q̃z vtriusq; est cã p accẽs. sicut remouẽs colũnã ⁊ remotio colũne. Dinoz ꝓz. q̃z ignorãtia (saltẽ aliq̃) vt verificet illa minoz (q̃mlibet) ẽ ꝓuatio scie pficientis rõem q̃ phibet actũ pcti. incẽtũ dirigit actus hũanos. igit̃ ⁊c.

Ignorãtia ẽ remotio phibentis

¶ Nota aũt circa minoz ⁊ pbatõez ꝓmo. q̃ minoz subsumit. sz ignorãtia ẽ ꝓuatio ⁊c. Ubi habes determinate ⁊ cat hegetice q̃ls cã mouens p accẽs ẽ ignorãtia. q̃z sicut remotio phibẽtis. nã vt statim patebit. ꝓpa ignorãtia nõ dr ee cã actꝰ pcti. nisi scia si adesset. phibere ipm. Causa ãt p accẽs pcti. sicut remouẽs phibẽs dr. ⁊ ẽ volũtas cedendi scia. Illa enim remouet directe vl̃ indirecte. cãm phibentẽ. ⁊ tñ talis volũtas ẽ cã p accẽs pcti. magis q̃ actꝰ pcti. q̃z ignorãtia volũtaria nõ excusat ⁊c. ¶ Nota scõo. q̃ sicut cuiꝰ remotio ẽ ignorãtia. nõ solũ ẽ directiua actuũ hũanoz. bonoz. q̃ deẽt fieri. sz etiã ẽ reuocare a malis vt pt patere ex supꝝ dictis. q̃. lxxiij. ar. v. ct. vj. ⁊ cius est phibere mala ⁊ pcã. Quare ꝓz q̃ ignorãtia ẽ remotio phibentis. sez debite noticie vl̃is vl̃ particularis. vt patebit que si adesset peccatum nõ fieret. Et hec innuit ⁊ intendit ꝓbatio Docto. sanc.

¶ Considerandũ est aũt q̃ rõ fm duplicẽ sciam ẽ humanoz actuũ directiua. s. fm sciam vniuersalẽ et particularẽ. ꝛcferens enim ⁊c agẽdis vtik q̃dã syllogismo cuiꝰ ꝛclusio iudiciũ ẽ seu electio vel operatio. actões aũt in singularibꝰ sunt. vñ ꝛclo syllogismi operatiui ẽ singularis. singularis ãt ꝓpositio nõ ꝛcludit ex vniuersali nisi mediãte aliq̃ ꝓpositõe singulari. sicut hõ phibeẽ ab actu patricidu p hẽ q̃ scit patrẽ nõ ee occidendũ. ⁊ p hẽ q̃ scit hũc ee patrẽ. vtriusq; g̃ ignorantia ẽ remotio phibentis actũ pcti. ingẽtũ dirigit actus hũanos. igit̃ ⁊c.

¶ Nota aũt circa ista. q̃ pt esse vt ignorãtia tollat sciam. q̃ ipediret pcm̃ si adesset. nihilomin⁹ tñ talis nõ dr peccare ex ignorãtia q̃ tollat volũtariũ. Et excusat. q̃z vt dicitz ipa ignorãtia ẽ volũtaria. sicut peccãtes in chriſtũ gentiles ⁊ iudei. si scirẽt vl̃ crederẽt ipm deũ nõ facerẽt. ⁊ tñ nõ excusant. q̃z eoꝝ ignorãtia ẽ voluntaria. Sz de hiis postea. hoc solũ nũc optz notare. q̃ ignorantia pt tollere sciam. q̃ phiberet. ⁊ tñ illud q̃ fit ex tali ignorantia nõ excusat nec tollit volũtariũ. saltẽ idirecte eiꝰ qđ fit. esto ꝓpt ignorantiã faciat. ¶ Nota iuxta D. 2ª 2ª. q. xxvij. ar. iij. illa ꝓpositio. ꝓpter. pt dicere circũstantiã ⁊ habitudinẽ cui libet cause. In ꝓposito igit̃ dr aliꝯ facere ꝓpter ignorantiã. nõ sicut ꝓpter finẽ. sz sicut p cãm efficientẽ p accẽs q̃z remouet sciam. q̃ stante nõ faceret hõ. ⁊ posito q̃ accedit scia de facto tristat. hoc enim fm phm. iij. ethicoꝝ. Est certum iudiciũ. q̃z fit ꝓpter ignorantiã si subseqũt tristicia

☞ Argumentũ in ꝓtrariũ est. p ꝓma ꝛclusione.

¶ Ad ꝓmum g̃ dom. q̃ nõ ens nõ potest esse alicuius causa p se. potest tamẽ esse causa p accidens. sicut remotio ꝓhibentis.

¶ Dicendũ ad maiozẽ. qđ nõ ẽ. nulliꝰ ẽ cã p se. Sed tñ nõ sit. sez sicut ens reale. ẽ tñ sicut ens rõnis. qđ ẽ ꝓuatio cuiusdã. q̃ posito illud nõ causaret. pt esse cã p accẽs nõ sicut remouẽs phibẽs. sz sicut remotio ꝓhibẽs Ad minorẽ. ignorãtia nõ ẽ ens. vel reale. sz tñ rõis. q̃z ꝓuatio scie ẽ ens rõis Nã p⁹ D. sanc. in de verita. ma. xxj. ar. p°. et negatio ⁊ relatio rõis sunt entia rõis. ad q̃z ee sufficit q̃ apphendant ⁊ intellect⁹ mediante specie positiui. secundi ꝛformet q̃ ꝓuata ẽ debito haberi. vt solet dici circa ꝑncipium supꝝ de ente ⁊ entia. g̃ ignorãtia nõ est cã pcti. vel

Actões i sin gularibꝰ. Ex ponit.

singularis subsistens. Dico autem notanter singulare subsistens. quia datur aliqua actio que ꝑmo simplr est singularis ⁊ nõ suppositi. vt intelligere aie rõnalis qđ pri us ꝓuenit aie q̃ sorti. Si aũt intelligit ista ꝓpositio obiective. terminatiue. sic nõ ois actio est singularis. sz aliqua vl̃is. vt patz de actionibꝰ q̃busdã intellectus. q̃ intelligit vl̃ia. Sz vera ẽ ꝓpõ ad intentũ D. sanc. de actõe morali cuiusmodi est iudiciũ ⁊ electio. Talis enim sp exercet. ⁊ fit circa aliq̃d singulare. Propositio aũt ꝑmi metaphysice. intelligit de actionibꝰ transeuntibꝰ.

¶ Unde patz q̃ nõ quelibet ignorãtia peccantis est causa peccati. sed illa tm̃ que tollit scientiã phibẽtem actum peccati. vnde si voluntas alicuiꝰ esset sic disposita q̃ nõ phiberet ab actu patricidij. etiam si patrem agnosceret. ignorãtia patris nõ est hic causa peccati. sed ꝛcomitãter se habet ad pcm̃. ⁊ ideo talis nõ peccat ꝓpter ignorãtiam. sed peccat ignorans fm phm in tertio ethicoꝝ

¶ Hic tertio loco D. infert corollariũ limitãs ꝛclonẽ ꝑma. tale. Nõ q̃libet ignorãtia peccatꝝ ẽ cã pcti ⁊c. Patz ex dictis. q̃z ignorãtia solũ dr cã. q̃z remouet. phibẽs pcm̃. sez sciam. q̃ exẽte pcm̃ nõ fieret. igit̃ corollariũ vez. Et ex hꝝ q̃ sine sit ignorãtia vl̃is scie. siue particularis. dũmo scia ꝓsistere. nihilominꝰ fieret pcm̃. tũc ignorãtia nõ ẽ cã. Et D. explicat illud corollariũ deducẽdo particulare. ibi Uñ si volũtas alicuiꝰ ⁊c sic disposita ⁊c. Silr si qs vellet furari stannũ nõ sciens ee argentũ. tolleret argentũ ignorans. talis ignorãtia nõ tollit sciam. q̃. phiberet furtũ argenti. q̃z si adesset. multo magis tolleret fur argentũ q̃ stannum. ¶ Nota aũt circa ista. q̃ pt esse vt ignorãtia tollat sciam. q̃ ipediret pcm̃ si adesset. nihilominꝰ tñ talis nõ dr peccare ex ignorãtia q̃ tollat volũtariũ. Et excusat. q̃z vt dicitz ipa ignorãtia ẽ volũtaria. sicut peccãtes in chriſtũ gentiles ⁊ iudei. si scirẽt vl̃ crederẽt ipm deũ nõ facerẽt. ⁊ tñ nõ excusant. q̃z eoꝝ ignorãtia ẽ voluntaria. Sz de hiis postea. hoc solũ nũc optz notare. q̃ ignorantia pt tollere sciam. q̃ phiberet. ⁊ tñ illud q̃ fit ex tali ignorantia nõ excusat nec tollit volũtariũ. saltẽ idirecte eiꝰ qđ fit. esto ꝓpt ignorantiã faciat. ¶ Nota iuxta D. 2ª 2ª. q. xxvij. ar. iij. illa ꝓpositio. ꝓpter. pt dicere circũstantiã ⁊ habitudinẽ cui libet cause. In ꝓposito igit̃ dr aliꝯ facere ꝓpter ignorantiã. nõ sicut ꝓpter finẽ. sz sicut p cãm efficientẽ p accẽs q̃z remouet sciam. q̃ stante nõ faceret hõ. ⁊ posito q̃ accedit scia de facto tristat. hoc enim fm phm. iij. ethicoꝝ. Est certum iudiciũ. q̃z fit ꝓpter ignorantiã si subseqũt tristicia

☞ Argumentũ in ꝓtrariũ est. p ꝓma ꝛclusione.

¶ Ad ꝓmum g̃ dom. q̃ nõ ens nõ potest esse alicuius causa p se. potest tamẽ esse causa p accidens. sicut remotio ꝓhibentis.

¶ Dicendũ ad maiozẽ. qđ nõ ẽ. nulliꝰ ẽ cã p se. Sed tñ nõ sit. sez sicut ens reale. ẽ tñ sicut ens rõnis. qđ ẽ ꝓuatio cuiusdã. q̃ posito illud nõ causaret. pt esse cã p accẽs nõ sicut remouẽs phibẽs. sz sicut remotio ꝓhibẽs Ad minorẽ. ignorãtia nõ ẽ ens. vel reale. sz tñ rõis. q̃z ꝓuatio scie ẽ ens rõis Nã p⁹ D. sanc. in de verita. ma. xxj. ar. p°. et negatio ⁊ relatio rõis sunt entia rõis. ad q̃z ee sufficit q̃ apphendant ⁊ intellect⁹ mediante specie positiui. secundi ꝛformet q̃ ꝓuata ẽ debito haberi. vt solet dici circa ꝑncipium supꝝ de ente ⁊ entia. g̃ ignorãtia nõ est cã pcti. vel

Triplex ignorantia

rũ positiua ⁊ p se causans. est tñ remotiua ⁊ p accẽs ⁊ q̃si causa sine qua nõ. q̃z si nõ esset ꝓuatio scie. tunc peccatum vel actus peccati nõ fieret.

¶ Ad scõm dom. q̃ sicut scientia quã tollit ignorantia respicit pcm̃ ex pte ꝓuersionis. ita etiã ignorãtia ex pte ꝓuersiois ẽ cã pcti. vt remouẽs phibẽs

¶ Dicendũ q̃ maioz ꝑa. q̃ cause pcti accipiẽde sunt ex pte ꝓuersiois. Et iõ patuit supꝝ. q. lxxv. ar. p°. q̃ ꝓuersio ẽ p se apud moralem. q̃z intenta. nõ aũt auersio Uñ ⁊ pcã fm ꝓuersiões distinguunt. vt patuit supꝝ. q. lxxij. ar. p°. Minoz ãt negat. q̃z ignorãtia respicit pcm̃ ex pte q̃ scia. sz illa. phibuisset ꝓuersionẽ illã. i. actũ ne fieret in tali materia Quare ⁊ ignorãtia q̃ nõ ẽ cã. nisi q̃z remouet phibens. ẽ cã p accẽs ex pte ꝓuersiois. q̃z cã q̃ fit actus. Causa inquã suo mõ. negat igit̃ ꝓña.

¶ Ad tertiũ dicendũ. q̃ illud qđ est q̃stũ ad oĩa ignotũ nõ potest ferri volũtas. sed si aliquid est fm aliq̃d notum. ⁊ fm aliq̃d ignotũ. potest voluntas illud velle. ⁊ hoc modo ignorãtia est cã peccati. sicut cum aliquis scit hunc quem occidit esse hominẽ sed nescit eum esse patrem. vel cũ aliquis scit aliquẽ actũ esse delectabilẽ. nescit tñ eũ esse pcm̃.

¶ Dicendũ ad maiozẽ. vera ẽ ad sensus supꝝ dictũ. q. lxxiij. ar. ij. ad ꝑmũ. q̃z oẽ pcm̃ in volũtate ꝓsistit. i. in defectu volũtario ⁊c. Ad minozẽ ꝛcedo. q̃ volũtas nõ ferꝛ nisi in cognitũ. sz dico q̃ nõ ẽ inconueniens vt illud qđ est cognitũ ⁊ apphensum fm vnũ sit ignotum q̃ ad aliud Et fm q̃ ẽ actu cognitũ. ẽ volitũ actu ⁊ manifeste qđ sufficit ad pcm̃. Sz tñ fm ignotũ nõ ẽ exẽsse volitũ ⁊ intentũ sicut ꝑz in exẽplis articuli. q̃z aliqs scit eẽ hoiem ⁊ vult eũ interficere. ⁊ tñ ignorat ee patrẽ. q̃ ignorãtia nõ est cã homicidij scit. sz patricidij ignorati. Secũdo dico. q̃ dato q̃ sit ignorãtia circũstãtie q̃ excusat ⁊ reddit oĩno inuolũtariũ. bñ. pbat argumentũ. q̃ ignorantia nõ ẽ cã pcti. ẽ tñ cã actꝰ pcti materialr. vñ D. san. in de malo vbi supꝝ ad ꝑmũ. duplr ꝓtingit ignorãtiã nõ sic totalr excludere volũtariũ q̃ tollat etiã rõ pcti. Uno qđẽ mõ q̃n ignorãtia ẽ volũtaria. q̃z tũc p ꝓns. id qđ ex ignãtia seq̃t. volũtariũ iudicat. Alio°. q̃n et si ignorat aliq̃d. tñ scit qđ sufficit ad rõem pcti. Sicut dictũ ẽ de eo q̃ sagittãdo interficit eũ quẽ ignorat patrẽ esse. sz tñ scit eẽ hoiem. Et sic q̃uis inuolũtarie ꝓmittat patricidiũ. volũtarie tñ ꝓmittit homicidiũ. Hec ille. Patz ãt q̃ si nullũ eẽt pcm̃ nisi ignorata tũ ⁊ ignorãtia excusante. sicut ẽ de interficiente hoiem. putans ee ceruũ. facta debita diligentia ⁊c. esset cã actꝰ pcti nõ pcti. sz volũtaria aliꝰ mõ ẽ cã pcti formalr. Est g̃ ignorãtia cã pcti. sz ꝓuẽta alicui ꝓmitti. ⁊ ꝑbat argumentũ

¶ Utrũ ignorãtia sit peccatum.

B

Adscõm sic ꝓcedit. Uidet q̃ ignorantia nõ sit pcm̃. Peccatũ enim ẽ dictũ vel factũ vel ꝓcupitũ ꝓtra legẽ dei. vt supꝝ habitũ ẽ. sz ignorãtia nõ ꝛportat aliquid actuz neq; interiorẽ neq; exteriorẽ. g̃ ignorãtia nõ ẽ pcm̃. q. lxxj. ar. vj

¶ D. pcm̃ directi⁹ opponit gratie q̃z scie. sed ꝓuatio gratie nõ ẽ pcm̃. sz magis pena q̃dã ꝓsequẽs pcm̃ g̃ ignorãtia q̃ ẽ ꝓuatio scie nõ ẽ pcm̃. ¶ Ꝺ si ignorãtia ẽ pcm̃ ⁊ nõ ẽ nisi ingẽtũ ẽ volũtaria. sz si ignorãtia sit pcm̃ ingẽtũ ẽ volũtaria. videt pcm̃ in ipo ac

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. lxxvj. de causa pcti que ẽ ignorãtia.

tu volũtatis ꝺsistere magꝫ ꝯz ignorãtiã. ḡ in ignorãtia nõ erit pctm̃. hꝫ magis aliq̃d ꝺsequẽs ad pctm̃

¶ Ꝺ. omne pctm̃ p penitẽtiã tollit. nec aliq̃d peccatũ transiẽs reatu remanet actu nisi fõlũ originale. ignorãtia ãt nõ tollit p penitẽtiã. hꝫ adhuc remanet actu oĩi reatu p penitẽtiã remoto. ḡ ignorãtia nõ ẽ peccatũ nisi forte sit originale. ¶ Ꝺ. si ipa ignorantia sit pctm̃ q̃ꝺiu remaneret ignorãtia in hoie tãꝺiu actu peccaret. hꝫ ꝺtinue manet ignorãtia in ignorãte ḡ ignorãs ꝺtinue peccaret. q̃ꝺ pz ẽ falsuꝫ. qz sic ignorãtia eẽt ḡuissimũ. nõ ḡ ignorãtia ẽ pctm̃ ¶ Sꝫ ꝺ. nihil meret penã nisi pctm̃. hꝫ ignorãtia meret penã fm illud. j. ad corinth. xiiij. Si q̃s ignorat ignorabit. ergo ignorãtia est peccatũ.

¶ Quia vt patuit supꝝ. q. lxxv. nõ oꝑtꝫ q̃ eã petĩ sp sit pctm̃. z ideo ḋubiũ an ignorãtia sit pc̃m. nec habet determinatio huius questionis ex dictis.

¶ Rñdeo ꝺꝺz. q ignorãtia i hãa nescientia differt qz nescietia ꝺr simplicẽ scie negatõem. vñ cuicũq; ꝺr est aliq̃ rez scia. pt ꝺici nescire illa. scdm quẽ modum Dionysiꝰ in angelis nescientiã ponit. vi. c. ce. hierarchie. ignorãtia vo ꝯportat scie ꝓuatõem. ꝺũ. s. alicui ꝺeest scia eoꝝ q̃ aptꝰ natus est scire.

¶ Et qz ritꝰ q̃stiõis pt itelligi ꝺ triplici ignorãtia. ideo D. pº ꝺistinguit ꝺ ignorãtia. 2º fm vnãquãq; rñdet ibi. ¶ Manifestũ ẽ ãt ꝛc. Quo ad pm̃ D. ponit duo notabilia ꝺistinctiua ignorãtie. ꝓmũ ẽ q̃ ad genus ignorãtie. scdm q̃ ad spẽm eiꝰ. ibi. Noꝫ ãt q̃ꝺ ꝛc. Notat ḡ ꝓmo ꝺrãm inter nescientiã z ignorantiã. z pꝫ satis patꝫ. q̃ꝺ sit ignorãtia opposita. scz inuincibil. qz ẽ eoꝝ q̃ q̃s nõ pt scire. vt postea patebit ¶ Et hec ẽ ꝺrãa. qz nescientia ꝺr simpliciter negatꝫ. ablq; ꝺ scz aptitudine hñdi id qꝺ nescit. ita q̃ cuicũq; ꝺeest aliq̃ rez scia pt ꝺici nescire illas. z hꝰ mõ ponit fm Dionysiũ nescietia i angel. Vñ z ꝺr q̃ ãgeli se purgẽt a nescientia. nã angeli nec cognoscũt nec cognoscere pñt naturalr oĩa q̃ deꝰ nouit. z nescũt mltas rões ꝺiuinoꝝ operũ in eccliã. ꝺ q̃bꝰ a deo pº. ꝺeinde a seinuicez illuminanf. z qꝺ vnꝰ videt in ꝺiuia ẽntia. aliꝰ nõ. vt pꝛz pª pte. q. c vj. ar. pº ꝛc. Sꝫ ignorãtia ꝯportat ꝓuatõem scie. qz videlz alicui ꝺeest scia eoꝝ. q̃ aptꝰ natꝰ ẽ scire. priuatio eñ ꝺr negatõez i subiecto apto nato. z p aptitudinẽ ꝺistinguf a negatõe simplici z pura. ¶ Doc. ãt i de malo. q. iij. ar. vij. addit. q̃ ẽ z ignorantia pꝛaue ꝺispõnis. q̃ ꝺriaf scie. vt cũ q̃s hꝫ habitũ falsoꝝ ꝓncipioꝝ. z falsaruꝫ opinionũ. ex q̃bꝰ ipedif a scia veritatꝫ. ¶ Quõ ãt se habeat nescientia. ignorãtia. errꝛ. heresis. vide in de malo. q. viij. ar. ꝓ. ad. vij. Addit ꝛ ibidẽ q̃ꝺ supaꝺdit errꝛ. qz addit actũ quẽdã sup ignorãtiã. puta ꝓlatõem fiie de ignorãtis. Sꝫ h̃ suffecit D. sanc. loq̃ de ignorãtia negationis. de q̃ q̃stio itelligif an sit pctm̃. Deinde cũ ꝺr

¶ Noꝫ ãt q̃ꝺ aliq̃s scire tenef. illa. s. sine q̃rũ scia nõ pt ꝛebitũ actũ recte exercere. vñ oẽs tenẽf scire comuniter ea q̃ sunt fidei z vl'ia iuris ꝓcepta. singuli ãt ea q̃ ad eoꝝ statũ vel officiũ spectãt Unusq̃sq; eñ scire tenef ea q̃ ad suũ officiũ spectãt Quedã vo sunt q̃ et si aliq̃s natꝰ ẽ scire. nõ tñ ea scire tenef. sicut theoremata geometrie z ꝓtingẽtia ꝓticularia nisi in casu

¶ Distinguit scdm mẽbrũ. scz ignorãtiã. q̃ ẽ ꝑuatio scie. qz ec ꝛ q̃ hõ natꝰ ẽ scire q̃ꝺã tenef scire. illa scz sine q̃ꝛ scia nõ pt debitũ actũ exercere. vñ oẽs hoies tenenf scire ea q̃ sunt fidei z vl'ia ꝑcepta iuris. singuli ãt q̃ ad eoꝝ statꝫ z officiũ spectãt. qz vnusquisq; tenef scire q̃ ad officiũ suũ spectãt. nã sine scia hmõi nõ posset officiũ recte exercere. q̃ꝺã vero sunt q̃ aptꝰ natus ẽ scire. scz tñ nõ tenef sicut theoremata. i. speculatões geometrie z ꝓtingẽtia articularia nisi in casu. ¶ Et q̃s sit ille casus Doc. exponit in de malo vbi supꝝ. ar. viij. sicut cũ aliq̃s emittit sagittã in aliq̃ loco. vbi hoies solẽt trãsire. ad negligẽtiã sibi ipũtak si scire nõ studeat. an tunc aliq̃s trãseat. trãsire ãt tũc hoiem in tali loco ẽ ꝑticulare ꝓtinges. z tñ aliq̃s in casu dicto scire tenef. ¶ Nota ãt q̃ iõ ista ponit D. san. qz ex obmissione eoꝝ. q. efto. natus sit scire nõ arguit negligẽtia. ex non hre ãt q̃ ꝺz scire. Arguit. z est negligentia.

¶ Manifestũ ẽ ãt q̃ q̃cũq; negligit habere vel facere id quod tenetur habere vel facere. peccat peccato omissionis. vñ ꝓpter negligẽtiam ignorãtia eorum q̃ aliq̃s scire tenef ẽ pctm̃

¶ Hic ꝓnter D. rñdet ad q̃stiũ q̃ ad ignorãtiã sic triꝑlicit itellectã p tres ꝺcl'ones. scdm ꝺ. ponit ibi. Nã ãt impetrat ꝛc. tertiã ibi. Et q̃ pz ꝛc. Prima ḡ ꝺcl'o q̃ ad ignorantiã scdm mõ acceptã ẽ ista. Ignorantia vincibilis eoꝝ q̃ aliq̃s scire tenef ẽ pctm̃. Probat. q̃cũq; negligit hre vl' facere. id qꝺ tenef hre vl' facere. peccat pctõ ꝺmissiõis. sed ignorãtia vincibil eoꝝ q̃ q̃s pt z ꝺz scire. vl' q̃ ꝺz hre scientiã. ẽ cũ negligentia. igit ꝺcl'o ꝑa. Maiꝛ nota. Minoꝛ pz ex tã dictꝭ. qz ignorãtia vincibil ẽ eoꝝ q̃ natꝰ ẽ tenere si ḡ addif q̃ tenef ꝛ nõ scit. seq̃f q̃ negligat acq̃rere ¶ Nota circa h̃ ꝺbũ D. sanc. vbi ꝺr. Vñ ꝓpt negligẽtia ꝛc. In h̃ cñ stat fundamẽtũ materie. Notandũ ẽ cñ. q̃ ignorãtia fm se accepta (vt ꝺr negatõem scie apte nate hr̃i) nõ ẽ pctm̃ vl' culpa. hꝫ magꝫ pena q̃ꝺã ꝓis originale pctm̃. qz culpa ꝓsistit in defectu actõis z nõ cum fuscũ. hꝫ actõis voluntarie. Ignorãtia ãt nõ ẽ ꝑuatio vl' defectꝰ actõis. hꝫ ẽ ꝑuatio ꝓtectõis hñtis se p modũ actꝰ ꝓmi. z remotio pfectõis ab agẽte. q̃ hꝫ se vt pena cũ aꝺuenerit ab extrinsec co. vt pz ꝑ. p. q. lxviij. ar. v. ar. vj. Et ḡ ignorãtia vt sic nõ ẽ culpa. qz nõ actio deficies vl' defectꝰ actõis. hꝫ defectꝰ ingẽre puenies de facto ꝓpt subtractõez ordinat iusticie. si ḡ ignorãtia ꝺcitur ẽ culpa. oꝑtꝫ eã ꝓpare ad suã cãm. pinquã q̃ est nõ applicare aiam ad sciendũ. q̃ q̃s scire ꝺz z tenef qꝺ nõ applicare ẽ negligẽtia de q̃ D. hic qr. qꝺ etiã nõ applicare z negligere ẽ pctm̃ ꝺmissiõis. Quare ꝑuatio scie cũ cã precedente ẽ pctm̃. Ex q̃bꝰ pꝛz. q ignorãtia est pctm̃. nõ ita q̃ sola ꝑuatio scie ꝺicat pctm̃. hꝫ ipa cũ negligẽtia volũtaria ꝺirecte vl' indirecte ꝛc. Cõsequit cũ ꝺr

¶ Non aũt imputat hoi ad negligentiã si nesciat ea q̃ scire nõ pt. vñ hoꝝ ignorantia inuincibilis ꝺz. qz studio supari nõ pt. z ꝓpter hoc talis ignorantia cũ nõ sit voluntaria. eo q̃ nõ ẽ in potestate nostra. eã repellere non est peccatũ.

¶ Ponit scdam ꝺclusionẽ rñsiuã ꝺ ignorãtia intellecta ꝓmo mõ. scz inuincibili. Talis ignorãtia scz inuincibil nõ ẽ pctm̃. pbat. ignorãtia ẽ pctm̃ ꝓpter negligẽtiã hatendi z acq̃rẽdi scias. hꝫ nõ ipũtatur hoi ad negligẽtiã. si nesciat ea q̃ scire nõ pt (qꝺ ẽ ignorãtie inuincibil') igit nõ ẽ pctm̃ Maiꝛ patuit. Minoꝛ pz q̃ ad scdam pte. qz iõ ꝺr inuincibil. qz studio supari nõ pt. Prima ps ꝺ se patz. qz

Ꝺfinit nescientia. ignorãa. errꝛ z hereſ

Epplogꝰ

Articulus ij.

nõ ẽ negligẽs q̃ nõ facit qꝺ facere nõ pt ꝛc. Et ꝛº arguit ꝓ ista ꝑte. ignorãtia vincibil' nõ ẽ volũtaria. igit nõ ẽ pctm̃. ꝓna clara. qz solũ volũtariũ ẽ pctm̃. vt patuit. q. lxxj ar. vj. Añs pz. qz nõ ẽ in ptate nr̃a eã repellere. hꝫ affirmãtiũ vl' z. qz qꝺ nois inuincibil' ꝛc. ¶ Nota ãt q̃ nõ ẽ ꝺdictio in lra. cũ ex vna pte ꝺr. q̃ ignorãtia in cõi ẽ. qñ ꝺeest scia eoꝝ q̃ qꝺ natus ẽ scire. Et tñ postea ꝺr. q̃ inuincibil' ignorãtia ẽ nescire q̃ nõ pt. Si eñ nõ pt nõ ẽ aptꝰ natus Et ita ignorãtia inuincibilis nõ erit ignorãtia. ¶ Sed ad hꝫ q̃ ignorãtia inuincibilis. ꝺr eoꝝ q̃ nõ pt scire. ꝑ nũc nõ aptus natꝰ ẽ scire absolute. Sicut q̃s nõ pt nunc scire. q̃ tã trãseat aliq̃s cũ emittit sagittã. natꝰ ẽ scire tñ absolute. qz postq̃ ꝑiecit z interfecit hoiem. tũc scit. Et ḡ ignorantia inuincibil' ꝺr. qz studio supari nõ pt. ꝑ nũc. q̃ agit ex ignorãtia ¶ Nota quoꝛ q̃ ignorãtia vincibil' (q̃ ẽ q̃ studio supari pt. Nã ꝺr vincibil'. qz supari pt. z qz aliq̃s ea pt euitare ignorantiã sciendo) est duplex. vt pt hateri et articulo. vna ẽ eoꝝ q̃ q̃s scirẽ pt z tenef. Alia ẽ eoꝝ q̃ pt scire nũc z absolute. hꝫ nõ tenef. hꝫ nõ ẽ ignorãtia pecatũ. nec hꝫ locũ negligẽtia nisi cũ obmittit debitũ. z ignorat qꝺ q̃s tenef scire. Deinde ibi

Ex q̃ pꝛz q̃ nulla ignorãtia inuincibilis est pctm̃ ignorãtia ãt vincibilis est pctm̃ si sit eoꝝ q̃ aliq̃s scire tenef. nõ ãt si sit eoꝝ q̃ q̃s scire nõ tenetur

¶ Subiũgit tertiã ꝺcl'onem rñsiuã q̃ sito ꝺ ignorantia tertio mõ intellecta. resumit rñ cũ illa etiã alias duas ꝺcl'ones ꝓnes. ita q̃ erit vna total' ꝺcl'o totiꝰ corpis. nulla ignorantia inuincibil' pctm̃. Ignorãtia ãut vincibilis est pctm̃. si sit eoꝝ q̃ aliq̃s scire tenef. Nõ ãt si sit eoꝝ q̃ q̃s scire nõ tenef. illa vltima ps. q̃ ẽ tertia ꝺcl'o ꝓbat. sicut scdã. q̃cũq; negligit hre vl' facere ad qꝺ tenef hre vl' facere. peccat. si ãt nõ tenef nõ peccat. Sed ignorãtia vincibil' eoꝝ q̃ q̃s pt. z tñ nõ ꝺz scire nõ ẽ cũ tali negligẽtia. ḡ nõ ẽ pctm̃. rõ satis patꝫ ex supꝝ dictis. ¶ Patꝫ igit q̃ ignorãtia sit pctm̃. z quale pctm̃. qz ignorãtia vincibil' eoꝝ q̃ q̃s scire ꝺz. ꝑter negligentiã studiũ. q̃ ẽ cã eius. Et ꝛ ꝑter negligentiã pctm̃. ita q̃ negligẽtia sit. includat. Et ꝛ stituat ignorantiã in esse pcti. Sicut cñ actꝰ exterior nõ ẽ pctm̃ sine interiori. z tñ sit accepti sunt vnũ pctm̃. Sic in ꝓposito qz ignorãtia nõ pt hre rõem pcti. ad qꝺ reqritur actꝰ vel obmissio actꝰ nisi cointelligat ignorãtia ex negligẽtia ꝓueniens. Et hui' clarũ indiciũ ẽ. qz ignorãtia pueri nõ ẽ pctm̃. qz nõ hꝫ annexã negligentiã. hꝫ ignorãtia adulti.

¶ Patꝫ scdo q̃le pctm̃ sit. qz obmissiõis. Patꝫ tertio. q̃ ignorare credẽda. z ignorare ꝑcepta decalogi. q̃ sunt cõmunia ꝑcepta legis diuine est pctm̃. Simil' ignorantia episcopi vl' sacerdotꝭ. q̃ nesciũt q̃ tineat ad officia sua. nõ ẽ sine pctõ. Sequunf aũt oĩa ex dictis.

Argumẽtũ in cõtrariũ

Est pro pꝛma ꝺclone. Circa h̃ argumẽtũ in ꝓtiũ. nota ꝓ intellectu maioris. scz nihil meret penã nisi pctm̃. Nota inquã ifra. q. lxxxvij ar. vij. Ubi habet ex intẽtione. q̃ oĩs pena ẽ ꝓpter culpã. Intelligit eñ de pena vt sic formal'r. z de culpa actuali. vl' originali. Quare seq̃t. q̃ si ignorãtia meret penã q̃ sit culpa. Et intellige de ignorãtia q̃ est cum negligentia. qz talis ignorans ignorabitur.

q. lxxj. ar. vj ad pmã.

Ad pmũ ḡ ꝺdm. q̃ sicut supꝝ dictũ ẽ. in hꝫ q̃ ꝺr dictũ vel factũ vel ꝺcupitũ sunt itelligẽde etiã negationes oppositꝫ fm q̃ omissio hꝫ rõnem pcti. z ita negligẽtia fm quã ignorãtia est pctm̃ ꝓtinet sub ꝑdicta

ꝺfinitõe pcti. inq̃tũ ꝓtermittit aliq̃d q̃ debuit dici vl' fieri vel ꝺcupisci ad sciam debitã acq̃rendã

¶ Maiꝛ vera. Et ẽ ꝺfinitio pcti. vt patuit supꝝ. q. lxxj. ar. vj. Sꝫ ꝺco. q̃ oꝑtꝫ recolere qꝺ ibidẽ ꝺicebat. qꝺ sub ꝺicto ꝓphendit z omissio ꝺicti. Et sub facto z ꝺcuꝫpito omissio facti. z ꝺcupiscẽtie ꝺebite. qz z omissio hꝫ rationẽ pcti. ¶ Ad minoꝛẽ. hꝫ ignorãtia ꝛc. Negat. ꝺ ignorantia q̃ ẽ pctm̃ q̃ nõ ꝺportat omissionẽ actꝰ. q̃ reducitur ad ꝺictũ factũ ꝛc. qz vt ꝺictũ ẽ. talꝭ ignorãtia ẽ pctm̃. acceptꝫ cũ negligẽtia. q̃ negligẽtia ꝺr omissionẽ eoꝝ. q̃ ꝑ potuisset acq̃sita fuisse scia. Talia ãt sunt (z ꝺcupiscẽtia. qz sine aꝺo z ꝺsiderio studẽdi nullꝰ ꝓficit) Et ꝺicta. hꝫ fr queres interrogatões. z facta. s. visitatões scholarũ. z vita rpata. z hmõi q̃ reqrunf ad ꝺsecutõem scie. Quare negat ꝓna. qz in ꝑtõ ignorãtie ẽ actꝰ interior z exterior ꝺmissi. Et hec notat solo D. que sequit.

¶ Ad scdm ꝺdm. q̃ ꝑuatio gr̃e z sibꝫ se nõ sit pctõ. tñ rõne negligẽtie ꝑparãdi se ad gratiã ꝓt habere rõnem pcti. sicut z ignorãtia z tñ qꝛtũ ad hꝫ ẽ ꝺssimile. qz hꝫ ꝓt aliquã scĩam acq̃rere p suos actꝰ. gr̃a ꝛo nõ acq̃rit ex nostris actib'. hꝫ ẽ de munere

¶ Ad maiorẽ. vera ẽ. scz q̃ pctm̃ directꝰ oꝑponit gr̃e q̃ scie. qz oꝑponit sibi rõe ꝛseruãtis gr̃ãm. nõ aũt sciam ꝑtim acq̃sitã. hꝫ z infusaz nõ totalr collat. ꝯ huius de Salomone ꝺicat. q̃ scia sua infusa vtiq; fuit satis q̃ pctm̃ obscurata. Et aduerte circa maiorẽ istã. q̃ pctm̃ oꝑponit gr̃e nõ formal'r. q̃si ꝺicat ꝑuatõem gr̃e. hꝫ ꝺ ꝑuatõem actualis rectitudinis ꝺebite actui. Sꝫ oꝑponit gr̃e demeriꝛe. z rõe cause ꝛseruãtis gr̃ãm. scz ꝺiuini influxus.

¶ Ad minorẽ ꝺco. q̃ ꝑuatio gr̃e fm se nõ ẽ pctm̃. sic et ignorãtia fm se nõ ẽ pctm̃. Sꝫ nego q̃ ꝑuatio gr̃e cũ negligẽtia ꝑparandi se ad gr̃ãm tpe ꝺebito. oino nõ habeat rõem pcti omissiõis. Sic z negat. q̃ ignorãtia cũ negligentia z nõ applicatõne ad hatendũ sciam. ¶ Et tertio ꝺco. q̃ nõ ẽ oino sile ꝺ ꝑuatõe gr̃e z scie. imo magis est apparẽs q̃ ignorãtia sit pctm̃. q̃ ꝑuatio gr̃e. qz sciam p ꝓnos actꝰ habere pt. nõ ãt gr̃ãm. hꝫ ex solo ꝺei munere. Et igit manifestꝰ ꝑ utak hoi nõ hr̃e sciam. q̃ nõ habere gr̃ãm. z tñ in veritate z ꝑuatio gr̃e pctm̃ ẽ. ¶ Sꝫ circa h̃ qrit. qz vt supꝝ patebit ad qnẽ. z supꝝ patuit. q. lxxj. ar. v. pctm̃ ꝺmissionis nõ sp ꝓmittit ꝺũ q̃s nõ facit. hꝫ aliq̃ ꝺeterminato tpe. ideo ḋubiũ. ꝑ q̃ tpe peccat q̃s nõ habẽdo gr̃ãm. ¶ Ꝺe h̃ in de veritate mare. xxiij. q. vij. ad qnẽ. et septimũ hꝫ D. sanc. in sil'bo. Vñ ꝺr ad qnẽ. nõ ꝑ oĩ tpe q̃ volũtas nr̃a in actũ exit. obligat ꝑceptũ ꝺ ꝛformitate volũtatꝭ. hꝫ ꝑ illo tpe. q̃ q̃s tenef ꝺ statu siue salutꝭ cogitare. Sicut tenef q̃s ꝓfiteri ꝺz. vl' sacramẽta accipe vl' aliqꝺ hmõi facere. Hec ille. Et ad septimũ. q̃libet (inquit) tenef q̃tũ in se ẽ ad charitatẽ habẽdã. z si nõ facit qꝺ in se ẽ peccat. ꝑtõ ꝺmissiõis. nõ tñ oꝑtꝫ q̃ in q̃libet instanti in q̃ nõ facit. peccet. hꝫ tunc tñ q̃s facere renebaf. vtpote cũ ei necessitas iminebat aliq̃d faciendi. qꝺ sine charitate nõ pt facere. vt accipe sacramenta. Hec ille. Et ꝑ oĩa silr dicendũ ẽ. ꝺ nõ ꝑparãdo se. z nõ ꝺisponẽdo ad gr̃ãz qz solũ peccat cũ ꝺeteret facere qꝺ ꝺz. ꝺũ hꝫ facere qꝺ sine gr̃a bñ fieri nõ pt. Et hmõi etiam est sanctificatio sabbati fm aliq̃s. vt infra tangetur.

¶ Ad tertiũ ꝺdm. q̃ sicut i pctõ trãsgressionis peccatũ nõ ꝓsistit in solo actu volũtatis. hꝫ etiã i actu volito q̃ ẽ impeꝛata voluntate. ita in pctõ omissionis

Universidad de Deusto
Biblioteca

s.q.lxxj. arg̃nto

nō solū actꝰ volūtatis ē pctū. ſz etiā ipa omissio inq̃stū ē aliq̃liter volūtaria. ꝛ hꝫ mō ipa negligētia sciendi vel etiā ipa incōsideratio ē pctū

¶ Cōcedo matorē. q̃ ignorātia nō ē pctū nisi voluntaria aliq̃lit. ſz directe vl indirecte p se vl p accīs. vt patebit ar. ſeq̃n. ꝛ ē volūtaria eo mō q̃ nō agere ē volūtariū vt patuit ſup. q. vj. ar. viij. vt sic ꝛ ipa negligētia sit voluntaria q̃ ꝓſiſtit i nō agere Ad minorē. ſz ſi ignorātia ſit pctū incīpiēs ē volūtaria. videt pctū in ipo actu volūtatꝭ ꝓſiſtere magꝭ q̃ in ignorātia. Dico q̃ nō videt incōueniēs dicere q̃ magꝭ ꝓſiſtit i actu volūtatꝭ q̃ in ipa obmissiōe. saltē ꝓpletiue. ſz ꝑmot dialꝰ ꝓſiſtat in ipa negligētia vl obmissione. q̃ volūtas nō ēet mala. niſi obmissio mala eēt. ſz vez ē q̃ talꝭ negligētia nō ē pctū. nec negligētia. niſi aliq̃lit volūtaria. q̃ ꝛ nō studere. imo nō velle studere ē volūtariū. q̃ i ꝑāte volūtatꝭ. Sz nego q̃ ita ꝓſiſtat i actu volūtatꝭ. q̃ nō i ipa ignorātia. accepta cū obmissione ꝛ negligētia. q̃ ſic ēſto actꝰ volūtatꝭ ꝓpleat pctū actꝰ exteriꝛ. nihilominꝰ tū ꝛ i actu exteriori ꝓſiſtit. ſic i ꝓposito ſz ē volūtariū aliq̃lit. i. eē in ꝑāte volūtatꝭ. ſaltē req̃rat ad ħ q̃ ignorātia cū cā ſua ſit pctū. tū nō i ſolo volūtatꝭ actu exꝓſſo vl interꝓtativo. ſz etiā in ipa ignorātia ꝓſiſtit pctū

Ad pctū ignorāc̃ pcurrit voluntas positiue vl interꝓtatiue

¶ Nota tū q̃ volūtatꝭ actꝰ exercit̃ vl interꝓtatiṽ q̃ quis vult ignorare. ꝛ negligere. ꝛ non repellere negligētiā. ꝛ per ꝓns ignorātiā. ꝛ ipa ignorātia nō sunt duo pcta. ſz vnū ſic actꝰ interior ꝛ exterior cū ſit currūt. q̃re pctū ꝓſiſtit in q̃mdo ob. q̃z vnū ꝓcipuū ꝛ ꝑmū in executōe. aliꝭ in eē ap̄henſo. Et q̃ſi via intērionis. vt patuit ſup in ſiſi de bonitate actus exteriꝛis ꝛ voluntatis.

¶ Ad q̃rtū dōm. q̃ ſz trāseunte reatu p penitētiā remaneat ignorātia ſm q̃ ē ꝑuatio ſcie. nō tñ remanet negligētia ſm quā ignorātia pctū dr.

¶ Ad matorē. ꝓcedit. q̃ oē pctū p pniam tollit. ꝛ q̃ nullū pctū trāſiēs reatu remanet actu niſi ſolū originale Et de ħ ifra. q̃ videt reſtitura gr̃a. ex cui ꝑuatōe ierat reatꝰ originalꝭ ad penā dāni. remanet adhuc fomes ꝛ cōcupiſcētia habitual. q̃ ſunt materiale ipi originalꝭ. Et sic trāſeūte reatu p infuſionē gr̃e. manet originale actu q̃ ad materiale ſuū. ſub rōe defectꝰ ꝛ pene nō culpe Ad mi norē. negat q̃ ignorātia vt pctū ē nō tollat p pniam. nec remanet actu. reatu trāſeūte. q̃ manet q̃dem ꝑuatio ſcie poſt pctū. ſz nō remanet negligētia. q̃ penitēs tenet ſibi ꝓponere facturū ſe diligētiā vt addiſcat q̃ dz. Vñ ſi ꝑuatio ſola eēt pctū ignorātie argumentū ꝓcederet. ſz dicimus q̃ ipa cū cā ſua q̃ ē negligētia ꝓſtituit pctū ignorātie. q̃ negligētia tollit. ió nō manet in rōe pcti. ¶ Dico 2º q̃ ē aliq̃ ignorātia cū q̃ oēs naſcimur. q̃ ꝓtinet ad pctū originale. ſic materiale ꝓtiale. Vñ talꝭ manet actu pꝰ dimissionē reatꝰ. ſic ꝛ fomes. Sz loquēdo de ignorātia q̃ nō ē materiale originalꝭ. vtpote ignorātia ſupnaturaliū. q̃z ſcia nō ſtari ꝓpetiſſet hoi nato in ſtatu inocētie. talꝭ nō manet actu ſm q̃ pctū fuit. manet tñ ſm ſe vt ē ꝑuatio. Et de illa loq̃t D. Stāt igit̃ ſic. q̃ ſolū originale maneat actu pꝰ pniam. etiā q̃ ad id q̃ ꝓtinet ad pctū materiale ꝛ q̃ etiā ignorātia ꝑꝰ ſe maneat. q̃ ſic nec ē materiale. nec formale pcti actuale omiſſiōis. q̃le ē ignorātia cū cā ſuarē

¶ Ad q̃ntū dōz. q̃ ſic i aliꝭ pctis omiſſiōis ſolo illo tpe hō actu peccat. p q̃ ꝓceptū affirmatiū obligat. ita ē ꝛ de pctō ignorātie. nō ei ꝓtinue ignorās actu peccat. ſz ſolū q̃n ē tps acq̃rēdi ſciaz quā hr̃e tenet

¶ Ad aſſumptū. ſi ignorātia ſit pctū. q̃ diu remanet ignorātia i hoie tā diu actu peccaret. Dico q̃ ē pctū accepto cū cā ſua negligētia. videlz ad diſcēdi. Sz nego ſeq̃la. q̃z iurta ſup dicta. q. lxxi. ar. v. in aliis pctis obmiſſionis. ſolo illo tpe actu peccat. p q̃ affirmatiū ꝓceptū obligat. ita q̃ ſi nō faciat aliq̃d. peccat tū in tpe q̃ facere tenet. ꝛ nō ſp dū nō facit. ſic ad 2um dictū ē. de nō hr̃e grām Ultra. ſz ꝓtinue manet in ignorātia. dico q̃ possibile ē. ſz tā patuit q̃ ignorātia pctū ē ꝛ ꝓceptū affirmatiū. q̃ō ligat ad certū tps. q̃re negat̃ ꝓña. q̃ q̃ ꝓtinue peccaret. ꝛ re liq̃ nō sequunt Et dicz nr̃is. vt pꝛz. An āt ignorātia sit ꝑuissimū pctū. vl magꝭ q̃ō fit ex ignorātia. patebit arti. quarto. ad tertium.

¶ Utrū ignorātia totaliter a peccato excuset

C

AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet q̃ ignorantia eet toto excuset a pctō. q̃z vt Aug. dr. oīe pctū volūtariū ē. ſz ignorātia causat in uolūtariū. vt ſup habitū ē. q̃ ignorantia totaliter excuſat pctū. ¶ P. id q̃ō aliꝭ facit ꝑter intentionē p accīs agit. ſz intētio nō ꝑt eē ex eo q̃ō ē ignotū. q̃ id q̃ō p ignorātiā hō agit p accīs ſe hz i actibꝰ hūanis. ſz q̃ō ē p accīs nō dat ſpēm. nihil q̃ q̃ō ē per ignorātiā factū dz iudicari pctū vl ꝛtuoſuz i hūanis actib. ¶ Preterea hō ē ſubiectū ꝛtutis ꝛ pcti in q̃stū ē ꝓticeps rōnis. ſz ignorātia excludit sciam per quā rō ꝑficit. q̃ ignorantia totaliter excuſat a pctō. q.vj.ar.viij

¶ Sz ō ē q̃ō Aug. dr i li. de libe. ar. q̃ q̃dā p ignorātiam facta recte ipꝛobant. ſz ſolū illa recte ipꝛobant q̃ ſunt peccata. ergo quedā ꝑ ignorātiam facta ſunt pctā. nō q̃ ignorātia oīno excuſat pctū

¶ Hic q̃rit ꝓnr. quō ignorātia faciat ad q̃ntitatē pcti. et ꝓ quō excuſet vl nō. 2º quō augeat vl diminuat. ar. ſeq̃. Ꝓtio igit̃ q̃rit. an ignorantia ex toto excuſet a pctō.

¶ Ubi nota breuit. p intellectu dicēdoꝝ q̃ nēcario oīs actꝰ volūtatꝭ ꝓſupponit cognitōnem. Nā bonū intellectū ē obiectū volūtatꝭ. nō āt ꝑt eē actꝰ ſine obiecto. q̃re ſeq̃t q̃ ſublata cognitōe alicuꝰ ꝑ ignorātiā. auferꝛ actꝰ volūtatꝭ. ꝛ tollit volūtariū. q̃tū ad id q̃ ignoratū ē. Et ħ nō ignorātia hz excuſare a pctō. q̃z ſm ſe tollit volūtariū

¶ Nota āt 2º. q̃ cuius oīs ignorātia tollit voluntariū. nō tū oīs causat iuolūtariū. Nā plurimū dñit. nō volūtariū ꝛ iuolūtariū. Nō volūtariū cū dr ꝑ negatōez actꝰ volūtatꝭ. q̃z videlz nō ē aliꝭ actꝰ volūtarius circa ipm. Sz iuolūtariū dr ꝓtie. nō negatiue. ita ſz q̃ id q̃ō fit. ſit ꝓ volūtatē. ꝛ vt dictū fuit ar. ꝑ. ad iuolūtariū ſeq̃t tristitia. q̃ tū nō ꝓſeq̃t ad nō volūtariū. Sic ꝓtingit in ignorātia ꝓcomitāte. Et patuit exꝓlū ſup. q. vj. ar. viij. Sic ſi q̃s interficiat ignorās hoſtē. credēs ſe interficere ceruū. poſtq̃ cognouerit eē hoſtē. nō triſtat̃ ſe feciſſe. ſz gaudet Sec̃m de iuolūtario. vbi. cū q̃s videt factū ex ignorātiā. dolz tristat ꝛ hec oz ꝓnotare. q̃z ex magna ꝑte declarabūt dicēdā

¶ Rñdeo dōz. q̃ ignorātia ꝛe ſe hz q̃ faciat actuz quē causat iuolūtariū eē. ia āt dictū ē q̃ ignorātia dr causare actū quē ſcia oppoſita ꝓhibebat. ꝛ ita talꝭ actꝰ ſi ſcia adeſſet. eēt ꝓtrariꝰ volūtati. q̃ō importat nomen inuoluntarij ar. ꝑº et 2º

¶ Hec q̃ſtio q̃ ꝑſupponit vnū aliō dubiū. et q̃ depēdet. videlz an ignorātia poſſit excuſare a pctō. Ꝓ D. ꝑ rñdet ad ħ dubiū. 2º ad q̃ſitū ꝓncipaliꝭ motū. ibi. Sed q̃ aliq̃n ꝛc. Circa ꝑmū ponit talē ꝛcl̃onē. Ignorantia q̃

nō ē cā actus nō excuſat. Et eadē rō ē de q̃cūq̃ ignorantia nō excuſante. ſz ꝓnce vl ꝓcomitāte actū pcti (ſupplet) et sic talꝭ ignorātia nec a toto nec a rāto excuſat. vt patebit ar. iij. Sz ignorātia q̃ ē cā actus pcti hz q̃ō excuſet Circa iſtā ꝛcl̃onē D. sic ꝓcedit. Ꝓtio ponit. ꝑbatōnem ſedē ꝓtis ꝛcl̃onis. 2º ponit ꝛ ꝑbat ꝑmā etꝰ prē. ibi. ſi ꝓ ſcia ꝛc. 3º infert ſedz prē ꝑ. ꝑbatā. cū aliq̃li ꝓfirmatōne etꝰ. ꝑbatōis. ibi. Sz ignorātia q̃ ē ꝛc. Arguit̃ q̃ sic. ꝑ ſcōa ꝑte ꝛcl̃onis. ignorātia de ſe hz q̃ facit actū quem excuſat inuolūtariū eē. igit̃ de ſe hz excuſare pctū. ꝓña ꝑbatur poſtea. ibi. Sz ignorātia q̃ ē cā actꝰ ꝛc. Añs. ꝑbat. illa ignorātia dr causare actū. quē ſcia oppoſita ſi affuiſſet. ꝑhibuiſſet. ꝛ talꝭ actꝰ ſi adeſſet ſcia eēt ꝓtrꝰ volūtati. igit̃ añs vez. tenet ꝓña. q̃z actꝰ ꝓtrꝰ volūtati ē inuolūtarꝰ. igit̃ ignorātia q̃ ē cā actꝰ q̃ fiat. q̃ ꝑsente ſcia nō fuiſſet factus. imo eēt ꝓ volūtatē. causat inuolūtariū. i. actū q̃ cognitus eēt ꝓ volūtatē. Illō añs patuit ar. ꝑ. in corollario. Tenet ꝓña ex ꝑº notabili. q̃z ignorantū vt sic nō ē volūtariū. ſed cognitū. ſi q̃ ignorātia causat actū. vt sic nō hz eē volūtatꝭ rū. ſz ſolū cognitū. Quare ignorātia q̃ ē cā actꝰ ſp facit iuolūtariū. q̃z nō dr cā nisi ſcia. ꝑhibuiſſz. ꝛ q̃z nō eēt factꝰ nisi ſtāte ignorātia. Et ſi q̃ dueniēte etꝰ cognitōe ꝛ ſcia. eſt ꝓ volūtatē. igit̃ de ſe causat actū q̃ ē ꝓ volūtatē. ꝛ p ꝓns inuolūtarꝰ. Et ſtat fundamētū in ħ. q̃z ignorātia e cā remouēs ꝑhibēs. vt patuit ar. ꝑº. q̃re ſi actꝰ ille eēt ꝑhibitꝰ p ſciam. ió ē inuolūtarius. Deinde cū dicit

¶ Si ꝓ ſcia q̃ ꝑ ignorantiā ꝑuat nō ꝑhiberet actū ꝓpter inclinatoem volūtatꝭ in ipm. ignorātia huiꝰ ſcie nō facit hoiem inuolūtariū. ſz nō volentē. vt dr in. iij. ethicoz. ꝛ talꝭ ignorātia nō ē cā actꝰ pcti. vt dictū ē. q̃z nō causat inuolūtariū nō excuſat a peccato. Et eadē rō ē ex q̃cūq̃ ignorātia nō causante. ſz ꝓſequente vel ꝓcomitāte actū peccati. ar. ꝑº ꝛ ħ ſta tum

¶ Hic ꝓnr D. ponit ꝛ ꝑbat ꝑmā ꝑtē ꝛcl̃onis ſup dicte. ꝛ arguit sic. Ignorātia q̃ nō ē cā actꝰ pcti nō causat inuolūtariū (eſto causet nō volitū) igit̃ nō excuſat. ꝓña tenet ꝑ oppoſitū ad ꝓcedentē. q̃z ſi affirmatio ē cā affirmationis ꝛc. Sz ꝑº excuſat. q̃z causat inuoluntariū. igit̃ illa. q̃z nō causat iuolūtariū nō excuſat. Añs. ꝑbat. q̃z ſi ſcia adeſſet. q̃ talē ignorātiā ꝑuat. nihilominꝰ fieret actꝰ ꝑt inclinatōez volūtatꝭ in ipm. igit̃ ignorātia talis nō facit hoiem inuolūtariū. ſz nō volentē vt dr. iij. ethicoz. vt dicit añs. ſicut ꝓz in exēplo ſedi notabil. de interficiēte hoſtē quē ignorat. talꝭ ignorātia nō causat ꝑtie hūc actū. q̃z op poſitū eꝰ etiā causaret. ꝛ plus ſi adeſſet Cōſeq̃ns cū dr

¶ Sz ignorātia q̃ ē cā actꝰ. q̃z causat inuolūtariū. ꝛe ſe hz q̃ excuſet a pctō. eo q̃ volūtariū ē ꝛe rōe pcti

¶ Adducit ſedz prē ꝛcl̃onis ꝑº. ꝑbatā. ānectēs aliq̃ q̃ ſt̃. ꝑ ꝓña ꝑoꝛ. rōis q̃ fuit. ꝑ eadē ꝑte. Uā tenet ꝑª ꝓña ꝑ illa ꝑte. q̃z volūtariū ē de rōe pcti. ꝛ ipo diminuto minuit ꝛ pctū. ꝛ ipo totaliꝭ ablato. totaliꝭ auferꝛ pctū. Q̃ ſi ignorātia de ſe hz q̃ faciat actū. quē causat inuolūtariū eē. ſeq̃t q̃ de ſe hz excuſare pctū. Patz igit̃ q̃ ignorātia q̃ ē cā. hz ex ꝓpria rōe (i. inq̃ū remouet ſciam. q̃ ꝓhibuiſſz actū) causare inuolūtariū. Et nota hoc. q̃z eſt fundamentum huius materie.

¶ Sz q̃ aliq̃n nō totaliꝭ excuſet a pctō ꝑt ꝓtingere ex duobꝰ. vno mō ex ꝑte ipius rei ignorate. intā tū eſſ ignorātia excuſat a pctō. inq̃ū ignorat aliq̃d eē pctū. ꝑt ātē ꝓtingere q̃ aliq̃s ignoret q̃dē aliquā circūſtantiā pcti. quā ſi ſciret retraheret a peccādo. ſiue illa circūſtātia faciat ad rōnem pcti ſiue nō. et tū adhuc remanet in eꝰ ſcia aliq̃d ꝑ q̃ō cognoſcit illud eē actū pcti. puta ſi aliq̃s ꝑcutiens aliquē ſciat q̃dē ipm eē hoiem. q̃ō ſufficit ad rōnem pcti. nō tū ſcit eū eē patrē q̃ō ē circūſtātia ꝓſtituēs nouā ſpēm pcti. vel forte neſcit q̃ ille ſe ꝛefendēs repcutiat eū. q̃ō ſi ſciret nō ꝑcuteret. q̃ō nō ꝓtinet ad rōem pcti. vñ ſz talꝭ ꝓpꝑ ignorātiā peccet. nō tū totaliꝭ excuſat a pctō. q̃z adhuc remanet ei cognitio pcti.

¶ Oſtēſo ſuppoſito q̃ aliq̃ ignorātia excuſet. videlz. q̃ ē cā actus. Hic ꝓnr ꝓcedit ad rñdendū q̃ſtiōi ꝓncipaliꝭ motō. an ſz ulla ignorātia excuſet a toto. Et q̃z talꝭ ignorātia diuerſimode ē cā actꝰ pcti. ió D. diſtincte rñdet ꝑ talē ꝛcl̃onē q̃ tripartitā. Ignorātia q̃ ē cā actꝰ. nō totaliꝭ excuſat duplr. vl ex ꝑte rei ignorate. vl ex ꝑte ignorātie. Si āt ē ignorātia inuincibilꝭ vl vincibilꝭ. tū etꝰ q̃ō nō tenet ſcire. oīno excuſat a pctō. Huius ꝛcl̃onis ꝓntiſ ꝓ ꝑmā etꝰ prē. 2º ſedam. ibi. Alio mō. 3º tertiā ꝛ q̃rtā ſit. ibi. Si ꝓ ſit ꝛc. Arguit̃ q̃. ꝑ ꝑª ꝑte ꝛcl̃onis ſupponēdo. q̃ ignorātia excuſat a pctō rōe rei ignorate inq̃ū ignorat aliq̃d eē pctū. ita videlz. q̃ ſi nō ſciret ex ꝑte rei aliq̃d q̃ō faceret pctū. q̃z ſz nō ſcirē q̃ eēt hō nec ꝑ. ſz oīno putarē ꝛectā. et interficerē. excuſaret talis ignorātia ſi nō eēt aliq̃ negligentia. hoc ſuppoſito arguit̃ ſic. Cū tali ignorātia ex qua q̃s peccat. ꝑt remanere cognitio pcti ſm q̃ cognoſcit aliq̃d in re q̃ō facit pctū. igit̃ talꝭ ignorātia licz ſit cā pcti. tū nō totaliꝭ excuſat. ꝓña ē nota. q̃z ſi ē cognitio pcti ꝛ fit. ibi ē pctū. Añs. ꝑbat in lra. q̃z ꝑ ꝓtingere q̃ aliq̃s ignoret q̃dē aliquā circūſtātiā pcti. q̃ ſi ſciret retraheret a pctō. ꝛ ita ipa ignorātia ē cā q̃ actꝰ pcti fiat. ſiue circūſtātia illa faciat ad pctū (ſez q̃z rōe ſui poſſet eſſe obiectū pcti) ſiue nō. ꝛ tū adhuc remanet in eius ſcia aliq̃d ꝑ q̃ō cognoſcit illud eē actū pcti. Exēpli gr̃a. ſi aliq̃s ꝑcutiēs aliquē. ſciat q̃dē ipm eē hoiem q̃ō ſufficit ad rōem pcti (q̃z ꝑcutere hoiem quēcūq̃ imuſte. ē pctū mortale ex gr̃e) non tū ſcit eū eē patrē q̃ō eē patrē ē circūſtātia faciēs ad pctū. q̃z cōſtituit ſup homicidiū vl ꝑcuſſionē hois nouā ſpēm pcti. q̃ō ē patricidiū. vl forte neſcit q̃ ille defendet ſe. ꝛ repcuſſurus. q̃ ſi ſciret nō ꝑcuteret. Et talꝭ circūſtātia ſez repcutere nihil facit ad pctū ꝓmi ꝑcutientꝭ. q̃re añs ē vez. q̃ cuz ignorantia q̃ ē cauſa vt pctū fiat. ſtat pctī cognitio q̃ō ex altera ꝑte q̃ cognitio ſufficit vt factū ex ignorātia non oīno excuſet. Eſto poſſit excuſari ab aliq̃ ſpē pcti vt dictū fuit. arti. ꝑº Deinde cū dicit

¶ Alio mō ꝑt ꝓtingere ex ꝑte ipius ignorātie. q̃z ſz ipa ignorātia ē volūtaria vel directe. ſicut cuz aliq̃s ſtudioſe vult neſcire aliq̃ vt liberius pꝛccet. vl indirecte. ſicut cū aliq̃s. ꝓpter laborē vl. ꝓpter alias occupatōes negligit addiſcere id q̃ q̃ō a pctō retraheret. talis eīm negligētia facit ignorantiā ipam eſſe voluntariā ꝛ pctū. dūmō ſit eoꝝ q̃ q̃s ſcire tenet et ꝑt. ꝛ ió talꝭ ignorātia nō totaliꝭ excuſat a pctō.

¶ Ponit ꝛ ꝑbat D. ſedam ꝑtē ꝛcl̃onis Et arguit sic Poteſt ꝓtingere vt ignorātia q̃ ē cā actus pcti. ſit volūtaria directe vel indirecte. igit̃ talis nō totaliꝭ excuſat Tenet ꝓña. q̃z q̃ō ex volūtario cauſat. volūtariū in moralib

reputar. igit si illa ignorãtia est volũtaria. z id qđ est ea se quit. z si est volũtarũ aliq̃ mõ nõ ē sine pctõ zc. Añs ptz ex dict̃ supq. vi. ar. viij. q̃ articul⁹ in pñti materia videri dz Et explicat ħ ptio. q̃ possit esse volũtaria directe z habens se ꝑñr ad actũ volũtatis q̃ cũ deliberatõne tendit in ignorãtiã q̃ est volibil' p accñs. sicut cũ aliqs studiose vult nescire aliq̃ vt liberi⁹ peccet. vt nolẽs audire de inferno ne pariat remorsus peccãdo Scõm etiã explicat q̃ possit eẽ volita idirecte. sic id dz volũtarũ qđ est in prãte bois repellere. z hec est ignorãtia negligẽtie. sicut cũ aliqs ꝓpt̃ laborẽ vel ꝓpter alias occupatiões negligit addiscere vel ꝑsiderare id p qđ a pctõ retraheret. talis em̃ negligentia facit ignorãtiã ipaz eẽ volũtariã z pctm̃ dũmodo sit eoz q̃ qs scire ꝓt z tenet. Et dz notanter dũmodo sit eoz zc. q̃ si qs negligat scire q̃ nõ tenet nõ ē talis ignorãtia pec̃ catũ. nec negligere talia scire est pctm̃. vt patuit. ¶ Et nota q̃ D. sub isto mõ volũtarij sc̃z idirecto. ꝑhendit etiã volũtariã ignorãtiã p accñs q̃ nõ dz voluntaria directe nec indirecte solũ ꝓpt negligẽtiã. sed ex eo q̃ aliqs directe vl' indirecte vult aliqđ ad qđ sequit ipm ignorare. dato q̃ nõ ꝑsciat vl' aduertat actu Directe qđẽ pt aliqs velle cãz ignorãtie. sicut q̃ vult iebriari z vinũ supflue potare. vult ꝓuari vsu rõnis p accñs Indirecte ꝓo. sic cũ qs negligit repimere insurgẽtes mot⁹ passionũ q̃ supecrescẽtes ligãt vsuz rõis in ꝑticulari eligibili. fm q̃ dz ois mal⁹ ignorãs Talis em̃ nõ vult expresse cãm ignorãtie sz idirecte. qz in prãte ei⁹ fuit repimere cãm ral' ignorãtie. z p ꝑñs si nõ repimit habet vt volũtaria idirecte. qz iuxta sup dicta indirecte volũ est qđ est in prãte volũtarz vl' fm se vel fm cãm suã. Ptz igit̃ scđa ps q̃ ignorãtia ex pte sui. qz videlz aliq̃ hoz modoz volũtaria nõ oino excusat. esto excuset aliq̃ liter. vt patebit ar. seq̃nti. Conseq̃nter cũ dicit.

¶ Si ꝓo sit talis ignorãtia q̃ oino sit inuolũtaria siue qz ē inuincibilis. sive qz ē ei⁹ qđ qs scire non tenet. talis ignorãtia oino excusat a pctõ

¶ Adducit tertiã z ꝓbat ꝓpẽ zcłonis sil. z pbat ex dictis. qz q̃ ignorãtia q̃ est cã act⁹ pcti nõ excuser est. qz aliq̃ mõ volũtaria z pctm̃. sz talis ignorãtia sc̃z iuincibilẽ oino inuolũtaria. z ignorãtia ei⁹ qđ qs nõ tenet nõ iputat alĩ cui ad pctm̃. igit̃ oino excusant. Maior patuit. qz ignorãtia q̃ est cã act⁹ pcti fm se hz excusare. z q̃ nõ excuset est qz volũtaria vl' cũ ioz diatõe volũtatis. q̃re seq̃t maior. Minor patuit arr. ij. qz nullo studio supari ꝓt. z p ꝑñs nullo⁹ volita. ¶ Et nota. q̃ ignorãtia alicui⁹ non debiti. etiã si ad cã seq̃tur effect⁹ mal⁹ nõ iputat ignorãti tali ignorãtia qz ipa ignorãtia nõ est pctm̃ nec et⁹ est negligẽtia. q̃ vt dictũ est solũ hz locũ in debitis. Vñ oino excusat. sic̃ si quẽ ꝓtingat mori. qz nõ hz medicũ. ego q̃ nõ sum medic⁹ nõ iuuãdo ipz nõ pecco. qz ignorãtia ē ei⁹ qđ nõ teneor scire.

☞ Argumẽtũ in ꝓtu ꝑfirmat ꝑmã pẽ zcłonis.

¶ Ad ꝑmũ q̃ dđz. q̃ nõ oñis ignorãtia causat in q. vj. ar. viij uolũtariũ sicut sup̃ dictũ ē. vñ nõ oñis ignorantia totaliter excusat a peccato

¶ Maior est ꝑa. qz oẽ pctm̃ volũtariũ est. Ad minoz dz. q̃ ignorãtia añs z iuincibilis z ignorãtie circũstãtie illa causat iuolũtariũ. z ħ est sup̃ dictũ q. vi. ar. viij. Sz negat q̃ ignorãtia ꝑñs volũtatis actũ z volita aliq̃ mõ. et ignorãtia q̃ ē pctm̃ causet iuolũtariũ. nec illd supza dictũ est. imo oppositũ oino. Vltra. igit̃ ignorãtia totaliter excusat. Vez ea q̃ facit totaliter iuolũtariũ. z ħ nos dixim⁹. sed nõ ois totaliter excusat. qz nõ ois facit totaliter iuolũtariũ. qz

qđ volũtariũ ē nõ ꝑt oino iuolũtariũ causare vel patuit zc

¶ Ad scđm dđz. q̃ inc̃tũ remanet in ignorãte rc volũtario. intãtũ remanet rc intẽtione pcti. z fm ħ nõ erit ꝑr accidens peccatũ.

¶ Ad maiorẽ. id qđ aliqs facit ꝓter intentõem. hoc q̃ accñs agit. Dico q̃ ē vera. ꝓhendẽdo sub intentõe etiã volũtatẽ. ita qđ quicq̃d facit ꝓter intẽtionẽ z volũtatẽ oi mõ. hoc habet cãz̃ q̃ accñs moralr. Sz dico q̃ nõ oportz q̃ id sit q̃ accñs moralr. qđ ē volitũ aliq̃ mõ. etiã si sit volitũ idirecte z p accñs Ad minorẽ Sz intẽtio nõ ꝑt eẽ de eo qđ ē ignotũ. negat̃ de q̃cũq̃ ignoto. quacũq̃ ignorantia. qz falsa est de ignoto ignorãtia volũtaria aliquo mõ dicto. volita em̃ tali ignorãtia fit volitũ z id qđ ex ea seq̃tur. ¶ Scđo dico. q̃ dato q̃nq̃ q̃ sit ignorãtia non sic volita q̃ ꝑñs. nec sequens ex ea sit volitũ q̃ ad ignotã circũstantiã. ꝑt tñ esse fm aliud notũ. ita q̃ ignorãtia habeat ꝓiunctã sciam eius qđ sufficit ad rõem pcti. Vltra Igit̃ q̃ ignorantiã agit hõ. q̃ accñs agit. vez si agat q̃ ignorantiã inuolũtariã omino. Sed negat̃. q̃ si agat q̃ ignorantiã volũtariã. vel q̃ ignorantiã habẽtẽ ꝓiunctaz cognitõem eius. qđ sufficit ad pctm̃. Vltra. sed qđ est q̃ accñs nõ dat spẽm. vez. q̃dẽ. Sed dico. q̃ apud moralẽ nõ habet q̃ accñs z nullo mõ pctm̃. nisi nullo mõ sit volũtariũ. Et dico q̃ accñs volitũ. nõ habet q̃ accñs rale. q̃re negat̃ ꝓña. qz pctm̃ vel ꝓtuosum dz oẽ qđ est volũtariũ aliq̃ mõ. q̃le est z ignorãtia z ipam seq̃ns q̃nq̃

¶ Ad tertiũ dđm. q̃ si eẽt talis ignorãtia q̃ totaliter vsum rõnis excluderet oino a pctõ excusaret sic̃ ptz in furiosis z amẽtib⁹. nõ ãt semp ignorãtia causans pctm̃ ē tal'. z ideo nõ sp totaliter excusat a pctõ

¶ Ad maiorẽ. hõ est subiectũ ꝓtutis z pcti inc̃tũ est ꝓceps rõnis. ꝓceditur. Sed iuxta dicta supra. nõ soluz est pctm̃ qđ ex rõne est impatiue. sed etiam qđ est in potestate rõnis z volũtatis qđ nõ ꝓhibet. Ad minorem male subsumit. dico idem. q̃ ignorãtia excludit sciam q̃ quã rõ ꝑficitur. sed nõ tollit oẽm cognitõem rõnis. quandoq̃ etiã actualẽ pcti. quãdoq̃ vero excludit possibilitatem cognoscendi pctm̃ z vsuz rõis. tẽne cm̃ volo. q̃ si ignorantia totaliter excluderet vsuz rõis. q̃ talis ignorantia omino excusaret. sicut est in furiosis z amentib⁹. sed ignorantia q̃ hz ꝓiunctam cognitõem pcti. manifeste non excludit rõnem. ¶ Scđo etiã ignorãtia que est cum vsu rõnis z volũtaria. z in prãte ꝓpe. esto tollat cognitõem actu. nõ tamẽ cognitõnem possibilem z debitam. ideo nõ omino excusat.

¶ Utrũ ignorãtia diminuit peccatũ.

Ad q̃rtũ sic ꝓcedit. Uidetur q̃ ignorãtia nõ diminuit pctm̃. sz ignorãtia ē cõis in oñi pctõ Dicit em̃ ꝓhs in iij. ethi. q̃ ois mal⁹ ē ignorãs. q̃ ignorãtia nõ diminuit pctm̃. ¶ ħ. pctm̃ additũ pctõ facit mai⁹ pctm̃. sz ipa ignorãtia ē pctm̃. vt dictũ ē. q̃ nõ diminuit pctm̃ arti. ij.
¶ ħ. nõ ē eius dẽ aggrauare z diminuere pctm̃. sz ignorãtia aggrauat pctm̃. q̃m sup illd Apli. Ignoras q̃m benignitas dei zc. dr Ambro. Grauissime peccas si ignoras. q̃ ignorãtia nõ diminuit pctm̃. ¶ ħ. si ali q̃ ignorantia diminuit pctm̃ ħ maxie videt rc illa q̃

totaliter tollit vsuz rõnis. sz hmõi ignorãtia nõ minuit pctm̃. sz magis auget. Dicit em̃ ꝓhs in iij. ethi. q̃ ebrius meret duplices maledictões. q̃ ignorãtia nõ minuit pctm̃. ¶ Sz ꝓtra. q̃cq̃d est rõ remissionis pec̃ cati alleuiat pctm̃. sz ignorãtia ē hmõi. vt patet. i. ad Thimot. ꝑmo. Misericordiã ꝓsecut⁹ sum q̃ ignorãs feci. q̃ ignorãtia diminuit vel alleuiat pctm̃

¶ Quia habito q̃ nõ ois ignorãtia excusat totaliter. Querit̃ nũc an tñ minuat z aliq̃liter excuset

¶ Rñdeo dđm. q̃ q̃ oñe peccatũ est voluntariũ. intantũ ignorãtia potest diminuere peccatũ inquantũ diminuit voluntariũ. si ãut voluntariũ nõ diminuat. nullo modo diminuet peccatũ. Manifestũ est ãut q̃ ignorantia que totaliter a pctõ excusat. quia totaliter voluntariũ tollit peccatum non minuit. sed oñino aufert.

¶ Quia ãt iuxta ꝓdicta varie sunt ignorãtie. sc̃z oñi no inuolũtaria z volũtaria nõ extis cã peri sz ꝓcomitãs. z volũtaria aliquo mõ. z ꝑñter se hñs ad actũ volũtarz Et tũ extis cã actus pcti. iõ distincte D. rñdet dcvna q̃q̃ ignorãtia. q̃ q̃nq̃ zcłones q̃ parebũt. ꝓsequendo. Cõclusio igit̃ ꝑma. ignorantia inuincibil' z q̃ totaliter excusat. nõ minuit pctm̃. sz oino tollit. Probat zcło. mtãtũ ignorantia ꝓt diminuere pctm̃. inc̃tũ diminuit voluntarium (remanẽte sc̃z aliq̃ volũtarij z aliq̃ sublato) si ãt volũtariũ nõ diminuat (qz videlz manet plenum volũtariũ. vl' oino nullũ ē) nullo mõ diminuet pctm̃. sz ignorãtia excusans nõ diminuit volũtariũ. sz totaliter aufert. igit̃ nõ minuit pctm̃. sz tollit. id ē facit q̃ nõ sit pctm̃ qđcũq̃. Dato. Nota. qz oẽ pctm̃ est volũtariũ. igit̃ seq̃tur maior zc. Minor ptz de se. q̃ si nõ ē aliqđ volũtariũ. nõ ꝓt diminui. qz diminutio ꝑsupponit eẽ. ꝑre si vl' ē de volũtario. iõ nõ minuitur. Deinde ibi

¶ Ignorãtia vero que nõ est causa peccati. sed cõ comitanter se habet ad peccatũ. nec minuit peccatum nec auget.

¶ Est scđa zcło talis. Ignorãtia q̃ nõ est cã peri. sed cõcomitãter se hz ad pctm̃. nec minuit. nec auget. Probatur. talis ignorãtia nec minuit nec auget voluntariũ. et oino impugnẽter se hz ad actũ pcti. igit̃ zcło vera. ꝓña tenet ex dictis. qz ignorãtia diminuit rõe diminutõis voluntarij. Añs ptz ex dict̃. ar. iij. Quia esto faciat nõ voluntariũ. nullo tñ mõ facit iuolũtariũ. Et nota circa ħ. q̃ nõ ē idẽ dicere. ignorantia q̃ ē cã peri z ignorãtia añcẽdens. qz añcedens solũ dz illa q̃ est oñino inuolũtaria. z excusat oino. vt patuit supq. vj. ar. viij. Sz ignorãtia q̃ est cã peri. ē ꝑñs volũtatẽ. z volũtaria aliq̃ mõ dicto i articulo ꝓcedẽti. Vñ ois añcedẽs ē cã act⁹ peri. Sz nõ conuertit. qz nõ ois q̃ est cã act⁹ peri est añcedẽs. Quare bñ stat. q̃ ignorãtia ē cã actus pcti. z tñ nõ oino excusat. licet añs oino excusat. qz ille ignorãtie nõ st̃ cedẽ. Deiñ ibi

ħ. ea dẽ est ignorãt⁹ añcedẽs. z q̃ ē cã peri

¶ Illa igitur sola ignorãtia potest peccatũ minuere q̃ est cã peccati. z tñ totaliter a pctõ nõ excusat.

¶ Ponit tertiã zcłonẽ quasi corollarie ex dict̃. Illa igit̃ so. ignorãtia ꝑt pctm̃ minuere q̃ ē cã peri. z tñ rotaliter nõ excuset. Probat ex dict̃. qz ignorãtia q̃ nõ est cã act⁹ peri. nõ minuit nec auget vt dr scđa zcło. Et ignorantia q̃ totaliter excusat totaliter tollit pctm̃. vt dr ꝑma zcło igit̃ ista zcło vera. añs patuit. tenet ꝓña. qz ad diminutionem peccati. oportet esse pctm̃. z cum hoc nõ perfectum sed diminutum zc. Deinde cũ dicit

¶ Contingit ãut quãdoq̃ q̃ talis ignorãtia directe z p se est voluntaria. sicut cũ aliquis sua sponte nescit aliqđ vt liberi⁹ peccet. z talis ignorãtia videtur augere voluntariũ z peccatũ. ex intẽsione em̃ volũtatis ad peccandũ. ꝓuenit q̃ aliqs vult subire ignorantie damnũ ꝓpter libertatẽ peccãdi

¶ Ponit q̃rtã zcłonẽ explicatiuã tertie. Ignorãtia q̃ ē cã ꝑci z nõ totaliter excusans. z p se z directe volũtaria. nõ diminuit pctm̃. sz auget. sicut cũ qs sua sponte nescit aliqđ vt liberius peccet. Probat zcło. talis ignorãtia videt augere volũtariũ. igit̃ zcło vera. q̃ nõ minuit. sz auget pctm̃. ꝓña ptz ex dict̃. qz ignorantia eo mõ se hz ad pctm̃. q̃ se hz ad voluntariũ. Añs ptz. qz ex intẽsione volũtatz ad peccandũ. ꝓuenit. q̃ aliqs vult subire ignorantie damnũ ꝓpter libertatẽ peccãdi Sicut in sili sup̃ dictũ fuit. q. Ixxiij ar. viij. q̃ damnũ ꝓsciti. ꝓpter qđ aliquis nõ ꝓtermittit pctm̃. aggꝛuat pctm̃. multo igit̃ plus aggꝛuat pctm̃. velle ignorare vt libere peccet. ¶ Nota ãut ꝓbũ Doc. sanc. in añcedete. talis ignorãtia videt augere zc. Quia ꝓpter nõ auget a ꝓri. sz magz a posteriori ostẽdit. sicut z supra. q. Ixxiij. ar. iij. dictũ fuit de passione ꝓpter voluntatẽ. ꝓcedit em̃ ex volũtate multũ ad pctm̃ affecta ignorantia tal'. Et q̃ oñdit magis intẽsionẽ volũtatis plus q̃ causet. Ideo D. dr. videt augere. qz nõ ꝓpte auget. sz ex aucta z magna volũtate. ꝓcedit. z ei⁹ magnitudinẽ oñdit. Tũc ibi

¶ Quãdoq̃ vero ignorãtia que est causa peccati nõ est directe volũtaria. sed indirecte vl' p accidẽs. puta cum aliquis nõ vult laborare in studio. ex q̃ seq̃tur eum esse ignorãtem. vel cum aliquis vult bibere vinũ ĩmoderate. ex quo seq̃tur eum inebriari z discretõne carere. z talis ignorãtia diminuit voluntarium. z p ꝑsequens peccatũ. cum cũ aliquid nõ cognoscitur esse peccatũ. nõ potest dici q̃ voluntas directe z p se feratur in peccatũ. sed per accidẽs. vnde est ibi minor ꝓtemptus. z p ꝑñs min⁹ pctm̃

¶ Est zcło q̃nta etiã explicatiua 3ª. Ignorãtia q̃ ē cã act⁹ peri. z nõ totaliter excusans. nõ directe tñ volũtaria. sz indirecte vl' p accñs minuit pctm̃. Et explicat D. zcłonẽ ponẽdo ꝑmo exemplũ de ignorãtia indirecte voluntaria puta cũ aliqs nõ vult laborare in studio. Ex q̃ seq̃tur eã esse ignorãtiã q̃ z in articulo ꝓcedẽti dicebat ignorantia negligẽtie. qz negligit laborare in studio. fortẽ ꝓpter alias occupatões in q̃bus delectat Exemplũ scđm. vt cũ qs vult bibere vinũ ĩmoderate. ex q̃ seq̃tur eũ inebriari z discretionẽ carere. Et ẽ q̃ p accñs volita. qz in sua cã positiua. ꝓcedens ãut dr volita. nõ in cã positiua. sz quia fuit in prãte volũtarz. eã repellere repellendo negligentiã. q̃ est cã q̃si ꝓuatiua z ꝓxima. In scđa ãut ꝓria cã ē aliqđ positiuũ.

¶ Nota ãut circa hoc. qz veuz ē qđ dicebat ar. ꝓcedẽti. videlicz. q̃ sub ignorantia indirecte voluntaria. comprehendebatur ignorãtia voluntaria p accidens Et hoc ꝓ tum quia eodem modo habent se ad excusandũ peccatũ.

qz in tanto nõ in toto. tum scõ. qz D. sanc. hic expresse cũ ignorãtiã p accñs volũtariã ꝺnumerat volitre vl' volũtarie indirecte dicẽs. Q̃nqz ꝺo ignorãtia q̃ ẽ cã pcti nõ est directe volũtaria. ſz indirecte vl' p accñs (hec ille) Quare ex vno accipiendũ est ꝛ reliquũ. Vide de hoc etiã D. sanc. 2ª sñtiaꝝ. dis. xxij. q. ij. ar. ij. qz ꝺr vtraqz eẽ volũtariã. qz ẽ in ptãre hois. ſz aliter. qz ꝺ ẽ in ptãre volũtatꝫ p se. sicut q̃ ignorat aliqꝺ ꝺceptũ qꝺ statim posset scire. Scõa ãt ẽ in ptãre volũtaris. ꝟrum ad cãm suã. nõ in se. vt patz in ignorãtia ebrij. qz ebrietas q̃ ẽ cã ignorãtie in ptãre eius fuit. nõ ãt ignorãtia ꝺñs cũ ysus rõnis impediebat. his notatꝫ. pbat ꝺcõ. Talis ignorãtia minuit volũtariũ et facit minorẽ ꝺtemptũ. igit ꝛ ꝺñs minuit pcñm. ꝺña tenet ex sepe dicto fundamẽto. qz oĩe pcñm voluntariũ tẽ. Añs pbat. talis ignorãtia facit vt volũtas nõ p se ferat in pcñm. ſz solũ p accñs. igit añs est verꝫ. Tenet ꝺña. qa voluntariũ p accñs ẽ minus q̃ se. ꝛ hz minorẽ ꝺtemptũ. Illud añs ptz. qz talis ignorãtia facit vt non cognoscat aliqꝺ eẽ pcñm. igit tẽ. Quia nõ ferrur p se nisi in cognitũ. Vñ pt ꝺtingere. q̃ fornicãs nesciat ipam fornicationem esse pcñm als nõ faceret si nõ ignoraret. talis nõ fertur in rem esse. ꝛ cũ tãto ꝺtemptu in pcñm sicut ille q̃ scit illaz esse pcñm. ꝛ tñ vult. Quare clarũ est q̃ ignorãtia q̃ est cã pcti. de qua ꝛ sermo ẽ facit minorẽ ꝺtemptũ ꝛ minus volunta riũ. qz facit ferri in pcñm. quasi materialr ꝛ nõ formaliter. patz igitur articulus.

℣ Circa argumentũ in ꝺtrariũ Nota circa auctoritatẽ aplĩ p. ad Thimotheũ p. Misericordiã ꝺsecutꝰ suꝫ qz ignorãs feci. ¶ Nota inquã D. sanct. sup eodẽ ꝓbo. qz inxta dicta. ignorantẽ facere nõ excusat. nã ois malꝰ ẽ ignorãs. ꝛ tñ talis ignorãtia no excusat. Minus ergo ꝺr Aplus ꝛ plus fecat. qz aliud est ignoranter agere. aliud p ignorantiã. qz ignoranter facit aliqꝺ. q̃ nescit qꝺ facit. tñ si sciret etiã faceret illud. Sicut credẽs se interficere feraz occidit inimicũ suũ. quẽ tñ occidisset etiã libẽtius. si nosset eũ. Sz p ignorantiã facit. q̃ facit aliqꝺ. qꝺ nõ faceret. si nosceret. Sicut occidẽs patrẽ. quẽ si sciret nõ occideret eum. quẽ tñ occidit. qz eum credit inimicũ. Sz paulꝰ fecit p ignorantiã. qz si sciuisset. q̃ chriſtꝰ esset filius dei. hoc nõ fecisset. ſz iudei p ignorantiã nõ occiderũt chriſtũ ſz ignoranter. qz si sciuissent ipm eẽ chriſtũ. libenꝰ occidissent eũ (hec ille) Ubi ptz. q̃ ꝓbũ aplĩ intelligit de ignorãtia q̃ fuit cã pcti. nõ tñ fuit inuincibilis. ſz vincibilis. Et eius qꝺ scire potuit ꝛ tenebat. Quare nõ merꝫ talis ignorãtia dici añs. qz aliquo mõ volũtaria. cũ fuerit eius qꝺ scire potuit ꝛ debuit. ſz ꝺñs. sicut ignorãtia iuris diuini ꝛ Euãgelici. ꝛ tñ excusat a tãto nõ a toto. Et ẽ hec auctoritas p vltima ꝺcõne. Et de hac auctoritate vide 2ª 2ᵉ. q. x. ar. iij. ad 2ᵘᵐ. Quia infideliras rõne remissus ad ea q̃ sunt fidei. est grauissimũ ex gñe. ꝓpter tamẽ ignorantiã aliqualiter excusat tẽ.

¶ Ad ꝑmũ g̃ ꝺõm. q̃ ignorãtia fm quã oĩis malus est ignorãs non est causa peccati. sed aliquid cõsequens ad causam. s. ad passionem vel habitũ inclinantem in peccatum

¶ Ad maiorẽ. ꝺcedit. qz si ẽ cõe oĩ pctõ. inuenit etiã in maximo pctõ ꝛ gꝛuissimo. ꝛ p ꝺñs nõ minuit. qz si minueret nõ inueniret in oĩni pctõ. qz nõ in gꝛuissimo. Ad minorẽ. ꝺco q̃ si intelligit. q̃ ignorãtia q̃ ẽ cã pcti. quam nos dicim⁹ excusare pcñm. sit cõis oĩni pctõ. negat ista. nec sic intelligit phs. Sz si intelligit de ignorãtia ꝺcõmixte cãm pcti. q̃ ẽ ignorãtia electõis. puenies ex passione vl' habitu. fm quẽ ꝺr peccare ex malicia. ꝺcedit. q̃ ois malus ẽ ignorãs. qz i ꝑticulari eligibili errat acceptã ꝺo malum p bono. Aliter tñ qũ peccat ex passione. aliter qũ ex habitu. vt patebit infra. q. lxxviij. ar. ꝑ. ad pᵐ. ꝛ optz rez minisci ꝺcoꝝ in ar. iij. q̃ talis ignorãtia ẽ volũtaria i cã pcti quã sequitur. nec ẽ cã vt pcñm fiat. ſz cã eius que vt pcñm fiat nõ excusat q̃nqz. imo auget sicut habit⁹. Q̃nqz aũt eã talis ignorãtie aliqliter excusat. scz passio. ſz ipa ignorantia nõ iuxta scõam ꝺcõnẽ. Q̃n em q̃s valde concupiscit aliquã delectatõem. ligat rõ. ꝛ fit vt ipe eã placẽt. et estimat eã bonã p nũc. vl' esto sciat eã simplr malã. etiaz p nũc. sicut peccãs ex malicia. tñ ignorat hoc malũ eẽ. p̃ sequendũ cũ amissione boni diuini tẽ. Quare ꝺr D. q̃ talꝫ ignorãtia nõ ẽ cã q̃t quã peccat. ſz ꝺñs ad cãm pcti. scz passionẽ vl' habitũ inclinantẽ in pcñm. Vñ hz D. sanc. 3º ethicoꝝ. sup illo ꝓbo pbi. Ebrius vl' iratus nõ opat ꝓpter ignorantiã. ſz ꝓpter ebrietatẽ vl' irã. ꝛ tñ neuter opat sciens. ſz ignorãs. q̃ ex ira ꝛ ebrietate causat ignorãtia sit cũ tali operatõe. ꝛ nõ sicut cã eiꝰ. Vñ phs ꝺcludit ex ꝺ. q̃ sicut iratꝰ opat ignorãs. nõ aũt ꝓpter ignorantiã. ſz ꝓpter irã. ita ois malꝰ opat. nõ qꝺẽ ꝓpter ignorantiã. ſz ignorãs ꝑticulari q̃ bona optz facere. ꝛ a qꝺ malis optz fugere. inꝫtũ scz estimat hoc malũ sibi nũc esse faciendũ. et ab hoc bono sibi nũc eẽ cessandũ. Et ꝓpter hoc pcñm. q̃ scz opantur q̃ nõ optz. ignorãtes oẽs vl'ter. fiunt iniusti q̃ ad alios ꝛ mali q̃ ad seipos. Et quo ptz q̃ ex hoc q̃ aliqs opat ignorãs. Et nõ ꝓpter ignorantiã. nõ causat inuolũtariũ. qz nulli⁹ ꝓpter id q̃ inuolũtari⁹ facit ẽ iniust⁹ vel malꝰ (hec ille) Ex qꝺ patẽt q̃ dicta sunt. ꝛ ꝺ q̃ ignorantia loq̃tur phs. Et g̃ ꝺnter ꝺr ad ꝺñs. q̃ ignorãtia talis q̃ est cõis oĩni pctõ nõ ꝺminuit. ſz ẽ ignorãtia ꝺcomitans cãm pcti. quã ꝺicim⁹ in scõa ꝺcõne nõ ꝺminuere pcñm. Et. pbat igit ꝑmã ꝺcõnẽ. cũ q̃ stat q̃ ignorãtia q̃ est cã pcti. ꝛ tñ solũ indirecte volũtaria ꝺminuat. vt ꝺr vltima ꝺcõ tẽ. ¶ Nota de illa ignorãtia q̃ ois malus ẽ ignorãs ꝺ. sanc. in 2º. ꝺis. xxij. q. ij. ar. ij. in corpe. Quedã ignorãtia ẽ. q̃ q̃dãmõ affectũ pcti ꝓsequit. vt qñ ex pcupiscẽtia pcti quã volũtas nõ reprimit. absorbet iudiciũ rationis in ꝑticulari operabili. fm q̃ ꝺr. vſ. ethicoꝝ. q̃ delectatio corrũpit estimatõem prudẽtie. Et hec ẽ ignorantia electõis fm quã ois malus ꝺr ignorãs. Aduerte tñ q̃ ois malꝰ ẽ ignorãs vl' errãs. qñ efficit ẽ malꝰ peccãdo in ꝺ. q̃ eligit tãq̃ bonũ qꝺ vere malũ ẽ. Sic em̃ intelligit phs. loquẽs de pctõ qꝺ ẽ ex passione vl' habitu. vbi peccat ex ꝺ. q̃ eligit vere malũ Loq̃tur em̃ de homine in statu corrupto ꝛ naturali. Sz nõ optz q̃ malꝰ ꝛ peccãs. nõ ꝓpter malã electã. ſz tm̃ ex pre electõis. ibi em̃ nõ optz peccãtem eẽ ignorantẽ. ſz inconsideranter. q̃ tm̃ inconsideratio fm se mala nõ ẽ. ꝛ tal inconsideratio repiki pctõ ꝑmo hois in statu integro ꝛ i pctõ angeli. vide p. q. lxxij. ar. ſ. ad. iij.

¶ Ad scõm ꝺõm. q̃ peccatũ peccato additũ facit plura pctã. nõ tm̃ facit semp maius peccatũ. qz forte nõ coincidũt in idẽ peccatũ. ſz sunt plura. ꝛ ꝑt cõtingere si ꝑmũ ꝺiminuat scõm. q̃ ambo simul nõ habeant tãtam grauitatẽ qnãtã vnũ solũ haberet. sicut homicidiũ grauꝫ pcñm ẽ si sit a sobrio hoie factũ qz si fiat ab ebrio homine. q̃uis hec sint duo pctã. quia ebrietas plus ꝺminuit de ratione sequentis pc

tati. q̃z sit sua grauitas.

¶ Ad maiorẽ. negat vl'ter. q̃ qñ duo pctã simꝫ ꝺcurrunt. q̃ scõm efficiat malꝰ ꝓpt ꝺcursum alterꝰ. qñ vnum minuit id vñ aliud hz eẽ pcñm. scz volũtariũ ipm. Cõcederet ãt maior si staret. pcñm additũ pctõ facit plura. nisi forte incideret in vnã spẽm pcti formalr. sicut cogitatiõni carnali addit locutio ꝛ operatiõ carnale. ꝛ tñ nõ sunt plura pctã qñ sit ꝺcurrũt. pstertim nõ plura specie. ꝛ tũc additũ tñ ꝓze facit gꝛuius pcñm. q̃ plures gradꝰ eiusdẽ pcti. in ter q̃s scõs grauior ẽ. Sz si pcñm sit alterꝰ rõis. fiũt plura pctã. nõ tm̃ optz q̃ qõliter sit gꝛuꝰ. q̃z si solũ esset. Posset tñ ꝺtingere. q̃ ꝑmũ diminuat scõm. ita q̃ ãbo sit nõ habeant tantã gꝛuitatẽ q̃tũ vnũ solũ haberet. sicut homicidiũ absq̃ ebrietate ꝛ ignorãtia sibi ꝺnera. facti⁹ videtz a sobrio hoie. gꝛuꝰ pcñm ẽ q̃z sit homicidiũ ꝛ ebrietas ebrij gꝛuis ebrietas ꝛ homicidiũ sint duo pctã. Nã ebrietas plus ꝺminuit de sequẽti peccato. q̃z sit sua grauitas. ita q̃ ambox grauitates vix eqpolleant grauitati vnius. scz homicidij facti sine ebrietate. Et notãter ꝺr. si scõm ꝺminuat ꝑmũ. q̃z si nõ ꝺminueret nõ operet q̃ scõm eẽt minus pcñm. sicut odiũ additũ inimicie. nõ est eo minus. ſz si ꝑmũ rõe alicuꝰ qꝺ minuit volũtariũ. minuit p ꝺñs scõm. inqꝫtũ facit vt fiat cũ minori volũtario. Ad mi norẽ. ipa ignorãtia ẽ pcñm. ꝺico q̃ ignorãtia q̃ est cã pcti formalr. sp ẽ pcñm. Nã ignorãtia q̃ nõ ẽ pcñm. ſz oĩno in uincibil. nõ causat pcñm esto causat accñs pcti. Sz ꝺico q̃ talis ignorãtia ẽ pcñm non adeo gꝛue. imo p̃ ꝺr iuxta ꝺicta plus excusare ꝛ tollere de gꝛuitate alteri⁹ q̃z se sequẽtis. q̃z sit sua ꝓpria gꝛuitas. Quare negat ꝺña. q̃ nõ ꝺminuat. ſz bñ sequtur. q̃ q̃ pcñm tõ nõ totalr excusat. qz si pcñm. g̃ volũtaria. ſz volũtariũ etiã indirecte. nõ oĩno excusat

Ad tertiũ ꝺõm. q̃ ꝓbum Ambrosij p̃t intelligi de ignorãtia simpliciter affectata. vel p̃t intelligi in genere peccati ingratitudinis in qua summus gradꝰ est q̃ homo etiã beneficia non recognoscat. vel p̃t intelligi de ignorãtia infidelitatis que fundamentum spũalis edificij subuertit

¶ Ad maiorẽ. vera p̃sertim fm idẽ. ꝺico tm̃ q̃ eiusdem est causare pcñm ꝛ ipm ꝺminuere. causare. qz rollit scãm q̃. pbiberet. ꝺiminuere. qz minuit voluntariũ. In ꝓposito aũt vt iacet maior. ꝺcedo. q̃ idem nõ aggꝛuat et ꝺminuit. Ad minorẽ. si intelligit vliter. q̃ q̃libet ignorantia. negat. ꝺico em̃. q̃ ignorãtia q̃ ẽ cã pcti. ꝛ solũ indirecte volũtaria nõ aggꝛuat. Ad. pbatorem ꝛ auctoritates Ambrosij. q̃ ꝺr. grauissime peccas. si ignoras. ꝺicit q̃ ꝺruplr. ꝑmo. q̃ loq̃tur de q̃ se ꝛ directe volũtaria ꝛ affectata simplr ꝛ expresse. ꝛ talis. qz arguit intensaz malicia volũtatꝫ. ꝛ multũ de volũtario. tõ auger. ꝛ sic ẽ. p q̃rta cõclusione. Scõo ꝺr. q̃ loq̃t Ambrosiꝰ de speciebꝫ. vl' magis g̃ditb⁹ ingꝛitudinis inter q̃s gꝛuissime ẽ ignorare. i. nõ recognoscere beneficia. hz em̃ ingratitudo diuersos gꝛadꝰ fm ordinẽ eoꝝ. q̃ ad gꝛitudinẽ reqꝛunt. in q̃ ꝑmũ ẽ vt hõ bñficium recognoscat. Scõo q̃ laudet ꝛ gꝛas agat. Tertiũ est q̃ retribuat. p loco ꝛ tpe fm̃ suam facultatẽ. Sed qz qõ est vltimũ in generatõe. est ꝑmũ in destructõe ꝛ resolutõne cui assimilat pcñm. ideo ꝑmus gradꝰ ingratitudinis ẽ. vt hõ nõ retribuat. Scõus ẽ vt ꝺissimilet quasi nõ demonstrãs se beneficii accepisse. Tertius ꝛ grauissimus est. q̃ nõ recognoscat. siue p obliuionẽ. siue q̃cunq; alio modo. Tertio ꝺr q̃ intelligitur de ignorãtia infidelitatis. q̃ est fm se grauissimũ pcñm. vt ptz 2ª 2ᵉ. q. x. quia opponit deo. ꝛ subuertit fundamentũ totꝰ spũalis edificij. qꝺ est fides formata. q̃ tũ p̃ aliqliter excusari ꝓpter ignorantiã. vt dictum fuit circa argumentũ in oppositum.

¶ Quarto ꝺr post Doct. sanc. in de malo. materia tertia. ar. viij. q̃ ꝓbum Ambrosij solet exponi. g̃uissime peccas. si ignoras. id est periculosissime. quia dum nescis re peccare remediũ nõ queris. Nõ oportz aũt q̃ periculosum magis. sit simplr grauius ꝛ peius. quia vt patz 2ª 2ᵉ. q. xx. ar. iij. desperatio est periculosior odio ꝛ infidelitate. nõ grauior. vide ibidẽ. Ultra. ergo ignorãtia nõ tẽ. vez quecunq;. sed ea de qua ꝺixit q̃nta ꝛclusio. Et esto q̃ sit periculosa. nõ tamẽ obstat quin possit excusare.

¶ Ad quartũ ꝺõm q̃ ebrius meretur q̃dem duplices maledictiones ꝓpter duo peccata q̃ cõmittit scz ebrietatẽ ꝛ aliud peccatũ quod ex ebrietate sequitur. tñ ebrietas rõne ignorãtie adiuncte diminuit se quẽs peccatũ. ꝛ forte plus q̃z sit grauitas ipius ebrietatis vt dictũ ẽ. Vel p̃t ꝺici q̃ illud ꝓbũ inducit fm ordinatõem cuiusdã pythaci legislatoris q̃ statuit ebrios si pcusserint amplius puniendos nõ ad veritatem respiciens qua ebrij ꝺebent magis habere. sed ad vtilitatem. qz pluries iniuriantur ebrij q̃z sobrij. vt ptz ꝑ phm in ij. politicoꝝm. Ad.q̃.

¶ Ad maiorẽ. ꝺico q̃ ignorãtia tollit vsum rõis totaliter dupliciter. Uno⁰ sine pctõ. sicut si ꝺs efficiat amens sine culpa. talis oĩno excusat ꝛ nõ ꝺiminuit. Scõo⁰ ignorantia tollit vsum rõis. q̃ nõ ẽ absq̃ culpa. ſz aliq̃ mõ volũtaria. ꝛ ꝺcedo q̃ talꝫ ꝺiminuit id qꝺ ex ea finaliter ipa sit pcctũ. Ad minorẽ. negat. imo ꝺico q̃ talis ignorãtia q̃ est cã pcti. minuit. Et g̃ hoc excludit ignorãtia electõis. q̃ nõ ẽ cã pcti. Ad. pbatorem ꝺr. q̃ ebrius meret duplicẽ maledictõem. ꝺico q̃ verꝫ ẽ q̃ sic ꝺr pbs. ſz nõ ꝺr q̃ me reat grauiorẽ maledictõem. ſz duplicẽ ꝓpter duo pctã q̃ ꝑmittit. scz ebrietatẽ. ꝛ aliud qꝺ ex ebrietate sequitur. Tñ ꝺictũ ẽ ad scõm. q̃ ebrietas rõne ignorantie adiuncte ꝺiminuit sequẽs pcñm. ꝛ forte plus q̃z sit gꝛuitas ipius ebrietatis. Scõo ꝺr ad. pbatorem. q̃ loq̃tur p⁽ⁱⁱ⁾ dictũ cuiusdã pythagꝛi legislatorꝭ. q̃ nõ respiciebat ad venią quã meret ebrietas rõne gnorãtie. ſz ꝺsuluit pacẽ ꝛ vtilitari cõi. Nã pluries ebrij iuriant ꝛ turbãt pacẽ q̃z sobrij. ꝛ quia pene medicinales sunt. ꝛ q̃nqz maiores pene ꝑponunt̃ ꝑ minori pctõ in iudicio hũano. qz hoies ꝑfectiores sunt. Et quia sunt ꝓtra pacẽ cõitatis quã legislatoꝛ pstertim intẽdit Ꝝstatuit ille legislatoꝛ duplicẽ penã ebrio male facienti ꝛ iniurianti. Vñ hz D. sanc. in de malo. q. ij. ar. v. ad q̃rtum q̃ pene q̃ a deo inferunt̃ in vita futura rndẽt gꝛuitati culpe. Sz pene q̃ in pñti vita infligunt̃. siue a deo siue ab homine. nõ sp rndẽt gꝛuitati culpe. interdũ em̃ minor culpa gꝛuiori pena punit̃ ꝛ aliter. ꝓpter maiꝰ periculũ vitandũ. pene em̃ pñtis vite q̃si medicine adhibent̃ Pcñm scḣisma tis ẽ ꝓnicioſissimũ in rebꝫ hũanis. qz dissoluit totum regimen hũane societatꝭ. Hec ille. Idẽ habet in multis locis qõlibet ꝑmo. articu. xviij. Et infra. q. cv. arti. ij. ad. ir. et 2ª 2ᵉ. q. xxix. articu. ij. ad ꝑmum. Doctor sanctus in secundo. dist. xxij. q. ij. ar. ij. Ad scõm ꝺr. in hoc argumẽto incidere fallaciã figure dictõnis. qz murak discretã in cõtinuũ. intellige metaphorice. q̃ a dualitate. ꝛ numero sal tem transcẽdente ad maioritatẽ. qꝺ nõ valet. vide ipsum

Periculosissime peccas si ignoras. ꝛponit

Ebrius meret duplicẽ maledictõem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ibidē. z de materia p̄cedentiū articulo⁹ hui⁹ questionis
Vñ patz q̄ ista auctoritas nō arguit ebriū coram deo in
alia vita demereri maiorē penā. ſz hic ḡuius temporal'r
puniri ꝓter eōitatē huius vitij ꝛc.

¶ Questio lxxvij. de cā pcti ex pte appetitus sensi
tiui que est passio.

QOeinde ꝓsiderādū ē de cā pcti ex pte appe
tit⁹ sensitiui. vtr̄ passio aie sit cā pcti. Et
circa h̄ q̄rūt octo. Prio vtr̄ appetit⁹ sensitiui possit mouere vel inclinare
volūtatē. Scdo. vtrū possit ſupare rōnem ꝓtra ei⁹
sciam Tertio. vtr̄ pctm̄ qđ ex passione ꝓuenit sit pec
catū ex infirmitate Quarto. vtr̄ hec passio q̄ ē amor
sui sit cā oīs pcti. Quinto. de illis tribꝰ causis q̄ po
nunt. i. Jo. ij. cōcupiscētia oculo⁹. ꝛcupiscētia car
nis. z ſuperbia vite. Sexto. vtr̄ passio q̄ ē cā pcti di
minuat ipm. Septimo. vtr̄ totaliter excuset. Octa
uo. vtr̄ pctm̄ qđ ex passione ē possit ee mortale

¶ Iuxta ord̄inē statutū q̄st. p̄cedenti. posto q̄ determi
natū est de cā pcti intrinseca ex pte rōnis. q̄ ē ignorātia vl̄
cōsideratio aliq̄. hic determinatur de cā intrinseca pcti
ex pte appetitus sensitiui q̄ ē⁹ passio. Et circa hoc ꝓncip
pal' duo fiunt. Primo ostendit. quō passio sit causa pcti.
Scdo quō faciat ad quātitatē pcti. ar. vj. Primū in duas.
qz primo ostendit qđ dictū est in generali. scdo in speciali.
de q̄busdā passionib⁹. ar. iij. Circa primū primo fit qđ dic
tū ē. Scdo ex dictis ostendit ꝓuientia denominatōis
pcti qđ est ex passione. qz ē⁹ ex infirmitate. in art. v. quia
aūt passio causat pctm̄ mouendo volūtatē z rōnem. ideo
rōne huius (qz videlz nō est cā nisi ista mouendo) q̄rit
quō volūtas z rō moueant a passione. Et primo inq̄ritur
hic de voluntate. scdo de rōne. art. ij.

¶ Utrū passio appetitus sensitiui possit mouere
vel inclinare voluntatem

ADo primū sic pceditur. Videt̄ q̄ voluntas
nō moueat a passione appetit⁹ sensitiui.
nulla enī potētia passiua mouetur nisi a
suo obiecto. volūtas aūt ē potētia passi
ua z actiua simul inq̄tū ē mouēs z mota. sicut ph̄s
dat in iij. de aīa vl̄iter de vi appetitiua. cū g̃ obiectum
volūtatis nō sit passio appetit⁹ sensitiui. ſz magis bo
nū rōnis videt̄ q̄ passio appetit⁹ sensitiui nō move
at volūtatē. ¶ D. supior motor nō mouet ab inferio
ri. sicut aīa nō mouet a corpe. ſz volūtas q̄ est appe
tit⁹ rōnis cōparat ad appetitū sensitiuū. sicut motor
supior ad inferiorē. Dicit enī ph̄s in iij. de aīa q̄ appe
tit⁹ rōnis mouet appetitū sensitiuū. sicut in corpib⁹
celestib⁹ spera mouet sphērā. g̃ volūtas nō ꝑt move
ri a passione appetit⁹ sensitiui. ¶ D. nullū imateriale
ꝑt moueri ab aliq̄ materiali. ſz volūtas ē potētia q̄
dā imaterialis. nō enī vtit⁹ organo corpali cū sit in rō
ne. vt dat in iij. de aīa appetit⁹ aūt sensitiuus ē vis ma
terialis. vtpote fundata in organo corpali. g̃ passio
appetitus sensitiui nō ꝑt mouere appetitū intellec
tiuū. ¶ Sed contra est qđ dat Danielis. xiij. Lon

cupiscentia subuertit cor tuum

¶ Hic q̄rit an volūtas moueat a passiōe appetit⁹ sen
sitiui. ¶ Nota aūt q̄ circa q̄stiones distinguunt fm q̄sita for
malia z formalr distincta. iō nō ē nugatoria hec q̄stio. et
h̄ arctiul⁹. cuius supra. q. ix. ar. ij. q̄situ sit. an appetit⁹ sensi
tiuus moueat volūtatē. qz hic ꝑticulari⁹ materia hec de
serunt z deducitur.

¶ Rñdeo dīm. q̄ passio appetit⁹ sensitiui nō ꝑt
directe trahere aut mouere voluntatē

¶ Doc. sanc. absoluit q̄situ tali ꝛclone rñsiua. Pas
sio appetit⁹ sensitiui nō ꝑt directe trahere aut mouere vo
luntatē. ſz indirecte ꝑt. z p via distractōis. z ex pte obiect
ti volūtat⁹. Anteq̄ ꝛclo ptef. oꝑtz notare rōes q̄rūdaz
termino⁹ in ipa posito⁹ p⁹ qđ sit volūtatē directe moue
re. qz ē ea moueri in gñe cause efficient⁹ ad actū suū. z alīq̄
qđ in ipam imꝑmere. z ea imutare Et iuxta supra dicta. q.
lxxv. ar. iij. in ea int⁹ agere. z ē mouere ad exercitiū actus
Et de ista morōe directa dr Doc. in de verita. mate. xxij
ar. ix. q̄ nulla creatura ꝑt directe agere in volūtatē vt ea
imuteť necessario vl̄ q̄litercūq̄ inclinet. qđ de⁹ ꝑt. Et ē rō
supra tacta. vbi tā. q. lxxiij. qz sol⁹ auctor z creator volūta
tis. ꝑt influere z immediate agere in voluntatez. aliq̄d sibi
immittendo z imꝑmendo. Et de hoc ꝓma ꝑte. q. cxj.

¶ Nota scdo. q̄ voluntatē indirecte moueri posset male
intelligi (ad hunc videlicz sensum) sicut intelligit cū dr.
q̄ corpa celestia agant in ꝑtes organicas indirecte z p
accīs. vt h⁹ D. sanc. p⁹ ꝑte. q. cxv. ar. iij. Quia videlicz
mediante corpe. cui⁹ sunt actus. corpora celestia aliquid
imꝑmunt in ipas potētias. qz oculꝰ turbatus nō bene vi
det z hmōi) ille ēm intellect⁹ falsus est. Nā nulla creatu
ra q̄cunq̄ mō in ipam voluntatē aliq̄d imꝑmere ꝑt. Sz
alio mō (z bene) intelligit aliq̄d mouere voluntatē indire
cte. nō qz aliq̄d in ea causet. ſz occasionalr p modū ꝓpo
sitionis obiecti. z p modū occasionis. nō alicui⁹ imutatio
nis. z de hoc supra. q. ix. ar. v. Vñ dr Doc. san. in de verita
ybi supra. Et mediāte hoc obiecto ꝑt aliq̄ creatura inclina
re aliq̄tenꝰ volūtatē. nō tñ necessario imutare. Sicut cuz
aliq̄s ꝓsuader alicui aliq̄d faciendū. ꝓponēdo ei⁹ vtilitat
tem z honestatē. tñ in ꝑte volūtat⁹ est vt illud accepter
eo q̄ nō est naturalr determiata ad illud. Sic igit nulla
creatura ꝑt directe (q̄ ꝑtus dixit p modū cause efficient⁹)
immutare volūtatē. ꝑt aūt extrinsece aliq̄d ꝓponēdo volū
tati. eā aliq̄liter inclinare. nō tñ imutare. Hec ille. ¶ No
ta tertio. qz distract⁹ dr. q̄ nō diligēter intendit vni. z ra
pitur ad diuersa. sicut volūtas in eo. q̄ ē affect⁹ passione.
nō manet in eo qđ rō dictat. Sed ꝓtim ibi ꝓtim ibi ꝛsa
tur. vl̄ certe vni totaliter intēdit. alio relicto Et fm hoc supra
dictū fuit. q. xxxij. ar. iij. q̄ delectatōes corpales impediūt
vsum rōnis p via distractōis. Et nō ē cure p nūc. an id
qđ est sensualitat⁹. sit pctm̄ vl̄ nō. dūmō ad se trahat vo
luntatē z actū ei⁹ remittat. circa ꝓsitū p rōem. Et dūz
modo sint act⁹ disparati vl̄ ꝛtrarij. ¶ His igit notatis
videndū ē de ꝓbatione ꝛclonis. Primo ergo Doc. sanc.
ponit ꝓmam ꝑtem ꝛclusionis. Scdo ꝓbat scdam. ibi.
Sz indirecte ꝛc. Tertio tertiā. ibi. Alio mō ꝛc. Primā
q̄ ꝑtem ꝛclonis D. ponit in ꝓncipio. ſz eā notam relinq̄t
ex aliis dictis. qz solus deus ꝑt mouere hoc mō volūta
tem. igit. Aūs patz. qz hoc mō mouere est intra volunta
tem agere. z ipam imutare. sed hoc est solius auctoris vo
lūtat⁹. vt patuit q. lxxv. arti. iij. Quare ista ꝑs relinq̄t no
ta. Et ꝓbat etiā illa ꝑs q̄ argumēta 2ᵘ et 3ᵗ. Deinde ibi

¶ Sed indirecte ꝑt. z h̄ dupl'r. Uno q̄dē mō fm
h̄ndā abstractionē. cū enī oēs potētie aie i vna eēn
tia aie radicēť. nece ē q̄ qñ vna potētia intēdit i suo
actu. altera i suo actu remittat. vel etiā totalr in suo
actu impediat. tū qz oīs ⁊tus ad plura displa fit mi
nor. vñ ecōtrario qñ intēdit circa vnum min⁹ ꝑt ad
alia dispgi. tū qz in opib⁹ aie aialib⁹ req̄rit q̄da intē
tio. q̄ dū vehemēter applicat ad vnū nō ꝑt alteri ve
hemēter attēdere. z fm hūc modū p quādā distrac
tionē qñ mot⁹ appetit⁹ sensitiui fortificat fm quācū
q̄z passionē necē ē q̄ remittat vel totalr impediatur
mot⁹ ꝓprius appetit⁹ rōnalis. q̄ est volūtas

¶ Probat scdaz ꝑtē ꝛclonis rñsiue. scz q̄ indirecte p
viā distractōis. faciēdo vt affectio nō solū ihereat vni ꝓ
pr⁹ motio qđ ē p rōem ꝓpositū. ſz affectio fluctuet⁹ z ꝑsle
circa diuersa. Sic q̄ diuersa ꝓponant volūtati. nō aūt q̄
passio causet vl̄ faciat vt aliq̄d volūtati influat vt dictū
ē in notabili 2°. sic q̄ volūtas libere velleť h̄ q̄ rō dictat si
ne passiōe. z tū ibi nō sisti⁹. ſz inclinat. z ad aliū q̄ passio
suggerit. Et arguit sic. Necesse ē. q̄ qñ vna poña intēdit
in actu suo. altera in suo actu remittat. vl̄ etiā totalr i suo
actu ipediat. q̄ qñ mot⁹ appetit⁹ sensitiui fortificat ⁊z quā
cūq̄ passionē. necē ē q̄ remittat vl̄ totalr ipediat mot⁹ ꝓ
prius appetit⁹ rōnal. q̄ ē volūtas. ꝓña clara. qz appetit⁹
illi sunt diuerse poñe z ꝓpr⁹ mot⁹ rōnal appetit⁹ ē. q̄ sequt
dictamē rōis circa bona p solā rōem ꝓposita. mot⁹ appe
titus sensitiui ꝓpr⁹. circa bona sensibilia q̄ ꝓponit sensua
litas. saltē originalr. Añs p⁹ ꝓbat. qz oēs poñe aiei vna
ēntia aie radicant. ſz vnū agēs nō ꝑt ꝑfecte z intēse age
re circa diuersa. p ꝓtios mot⁹ diuersar. potētiar. nec ꝑt
⁊tus vni⁹ agētis ad diuersa ꝑfecte extendi. Probat ista
minor. p⁹ rōe minoratōis ⁊tus. 2° rōe minoratōis att
tentōis. qz oīs ⁊tus ad plura dispsa fit minor. igit econ
trario. qñ intēdit circa vnū. minus ꝑt ad alia dispgi. Et
igit minor vera. q̄ nō ꝑt intēse agere circa diuersa. Vñ
solet dici. Pluribꝰ intent⁹ minor ē ad singula sensus. Se
cūdo. ꝓbat minor ex alia radice. Jn oib⁹ operib⁹ aie aia
lib⁹. req̄rit q̄dā intētio z attētio. ſz dū attētio vehementer
applicat ad vnū. nō ꝑt alteri vehemēter attēdere. igit mi
nor ⁊a. Maior notāter dr in operib⁹ aie aialib⁹ ꝛc. qz in
operib⁹ naturalib⁹ sic in digestione nutritōne z opib⁹ q̄ fi
unt p vires naturales. s. vegetatiuas. nō req̄rit attētio. Cu
ius p attentōem z magnū exercitiū virtū aiā aliū. vegetati
ua ꝑs in operib⁹ suis ipediat. Sed opa aialia. sicut cog
noscere speculari. illa req̄rūt attentōem. Quare dum vni
vehemēter intēdit. nō ꝑt alteri vehemēter intēdere. z per
ꝓns distrahit z q̄ nō ꝑfecte sibi intēdit. de h̄ supra. q. xxxvij
ar. ꝑ°. ¶ Nota. q̄ hec ꝛclo z ei⁹ ꝓbatio ꝓcedūt. q̄ passio
moueat distrahēdo volūtatē. qñ volūtas z sensualitas p
mo ad min⁹ z in ꝓncipio afficiunt circa diuersa. qz cū p⁹
volūtas fiat dictamen rōis. q̄ ē ꝓpriū motiuū voluntatis
afficit vni. si accedat affectio sensualitatis. circa aliud z
red daf p negligētiā rōis fortis. traheret volūtas vt vl̄ re
misse intēdat vel magis remisse afficiat. suo ꝓprio obiecto
ꝑsentato sine passione. vl̄ totalr ab eo recedat. z cū rōe in
se. quat passionis iudiciū. h̄ ē apphensionē z iudiciū qđ p
uenit ex passiōis suggestiōe z inclinatōe. Tūc ibi

¶ Alio mō ex pte obiecti volūtatis q̄d ē bonū rō

ne apphensiuz impedit esse iudiciū z apphēsio rōnis
ꝓpter vehemētē z inordinatā apphēsionē imagina
tōis z iudiciū ⁊tutis estimatiue. vt ꝛz in amētibus
Manifestū ē aūt q̄ passionē appetit⁹ sensitiui seq̄t
imaginatōis apphēsio z iudiciū estimatiue. sic etiaz
dispōnem lingue seq̄tur iudiciū gust⁹. vñ videm⁹
q̄ hoies in aliq̄ passione existētes nō facile imagina
tionē auertūt ab his circa q̄ afficiūt. vñ p ꝓsequens
iudiciū rōnis plerūcz sequit passionē appetit⁹ sensi
tiui. z p ꝓsequens mot⁹ volūtatis qui nat⁹ ē semper
sequi iudicium rationis.

¶ Est ꝛa⁹ ꝓs ꝛclonis. scz q̄ passio moueat i directe (oc
casionalr) ex pte obiecti. nō q̄ ipa sit obiectū vl̄ ipa ꝓpo
nat. ſz qz ad ipam imediate ꝓsequt. apphēsio interior sen
sitiua q̄ approbat id cui p passionē appetit⁹ afficit. q̄ apꝑ
hensio imaginatōis z estimatōis trahit rōem. vt z rō
approbet idē. cui afficit sensualitas. z sic ex ꝓsequēti volū
tas accepter. Et ꝓbat sic ꝓma ꝓs. Judiciū rōis plerūcz
seq̄t passionē appetit⁹ sensitiui. igit z p ꝓns mot⁹ volūta
tis seq̄t passionē appetit⁹ sensitiui. tenet ꝓña. qz mot⁹ vo
lūtatis ꝑ seq̄t iudiciū rōis. ita videlz. q̄ sensitiua apꝛe
hensio nō mouet nisi mediāte rōe. vt patuit supra. q. lxxv.
ar. iij. qz ꝓpriū motiuū ē rō. q̄ ꝑt mouere sine appetitu sen
sitiuo. z sine apphēsione ꝑticulari quā ꝛcitauerut pallio.
Et scdo. qz qñ iudiciū rōis est ꝑfectū et impatū tūc seq̄t
mot⁹ volūtat⁹. q̄ aūt qñcz nō seq̄t. h̄ ē p accīs rōe impfe
ctionis iudicij. ¶ Nota q̄ añs dr plerūcz. qz in sapienti
bus iudiciū rōis nō seq̄t passionē. ſz ecōtra. Sz qz sapiēꝛ
tes pauci sunt. z stultoꝝ infinitus ē nūerus. iō dr plerūcz
Añs. ꝓbat. iudiciū z apphēsio rōis ipedit ꝓpter vehemē
tem apphensionē imaginatōis. z iudiciū estimatiue. sed
passiones appetit⁹ sensitiui seq̄t imaginatōis apphēsio z
iudiciū estimatiue. igit. Añs ꝛz. q̄ maior ꝛz in amētib⁹. in q̄b⁹ apphensio sensitiua
dñatur adeo vt tollat vsuz rōnis Et q̄ si ꝑt totalr tollere
vsuz rōis. z dñari in hoīe. ꝑt z iudiciū rōnis trahere qđ ē
intentū. Minor declarat a sili. sicut lingue dispoem. seq̄t
iudiciū gust⁹. ita dispōnem appetit⁹ sensitiui apꝛehensio
imaginatōis z iudiciū estimatiue. Et ꝓfirmat D. illam
minorē q̄dā signo. z q̄dā experiētia. videm⁹ enī q̄ hoies
in aliq̄ passiōe exītes. nō facile imaginatōez auertūt ab
his circa q̄ afficiūt. igit minor ⁊a ad experiētiā. ¶ Nota
aūt q̄ hi duo modi mouēdi volūtatē a passione distingꝰ
uunt. ex h̄ q̄ ꝓmus est fm q̄ volūtas retrahit ab affectꝰ
one alicuius. q̄ ꝓintelligit passioni. sic q̄ ꝓmo afficiebat
vni. z postea a dueniēte passione. illa affectio remittit. vel
totalr tollit. Et hoc tū nō fit nisi etiā mutato iudicio ra
tiōis. vl̄ remisso. vl̄ ablato totalr mediāte alio iudicio ra
tionis qđ seq̄tur passionē. Sed scds modus est. quādo
volūtas movetur ab obiecto ꝑsentato p rationem medi
ante passione. nō ꝓintellecta affectōne circa aliud. Unꝺ
de quia iste scdus modus expresse z tantū attendit pe
nes ꝓpositōnem obiecti. ideo dicit moueri hoc modo vo
luntas p modum obiecti Sed esto in ꝓmo modo etiam
concurrat ꝓpositio obiecti. ramē quia nō solum hoc fit. ſz
et distractio z minoratio affectōnis circa aliud obiectuz
qđ ratio sine passione ꝓposuerat. ideo isti modi distingꝰ
uuntur. Et dicit ꝓmus p modum distractōis z remissiꝰ
nis actus volūtatis. Scdus p modum ꝓpositōnis obꝰ
iecti. nō quidē q̄ passio imediate ꝓponat. ſz dicto mō ꝛ

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Nota ãt circa hoc. q motio ab obiecto vocat hic indirecta. tũ qr nõ ẽ motio effectiua z sufficiens volũtatis. nec imutans volũtatẽ. tũ scõ. qr z si aliq̃ mõ. s. specificatiue ipm obiectũ directe moueret. qr tñ passio nõ ẽ obiectũ. nec imediate obiecti ꝓsitiua. iõ ỏz mouere indirecte ex pte obiecti. vide infra. q. lxxx. ar. pº. q. D. vocat directã. q inducit ad actũ sufficienter. ¶ Notandũ q̃p ẽ. q aliter mouet occasionalr. i. p modũ acceptois obiecti intellect⁹ ex vna pte a viris appĕhẽsiuis inferioribꝫ. aliter volũtas ex inclinatõe appetit⁹ sensitiui. qr itellect⁹ necessaria accipit z naturalr. z seq̃t necario dispõem sensuũ q̃ ad actũ z rectitudinẽ act⁹. q̃ ptinet ad specificatõem act⁹ nõ sic volũtas. qr esto passiões habeãt quãdã vim inclinãdi volũtatem. tñ in poteſtate volũtatis ẽ eas refutare. et poteſt in contrariũ. cuius qõ a sensualitate ꝓnitur. z de illis patuit supra.

☞ Argumentũ in ꝟriũ ꝓfirmat scõam pte ꝟclonis.

¶ Ad pmũ q̃ dõm. q p passionẽ appetit⁹ sensitiui fit aliq̃ imutatio circa iudiciũ te obiecto volũtatis. sicut dictũ est. q̃uis ipa passio appetit⁹ sensitiui nõ sit directe voluntatis obiectum.

In corpe

¶ Ad maiorẽ dico. q nõ ẽ sufficiẽs. pt etiã moueri a mouẽte potentiã ad exercitiũ act⁹. Dico tñ q poña passiua nõ mouet q̃ ad specificatõem nisi ab obiecto. z a ꝓponẽte z a pluadente z inclinãte ad obiectũ. mediãte iudicio de obiecto. Vñ dictũ fuit supra. q diabol⁹ z hõ etiam pñt mouere. nõ sicut directum obiectũ. ſz sicut suadẽtes obiectũ. Ad minorẽ. ꝓcedo. q volũtas ẽ prim passiua et prim actiua. qr mouẽs mota ab appetibili. ¶ Notandũ tñ q appetibile mouet ipm appetitũ vt appĕhensum ẽ ad specificatõem act⁹ in gñe cause efficientis. nõ q̃dẽ sicut pzie efficiẽs. ſz rõ efficiendi specificatõem act⁹. Sz volũtas sic ab obiecto specificata. mouet alias potentias ad exercitũem z realẽ habitionẽ obiecti. Vñ pmũ mouens imobile ẽ appetibile. Sz mouẽs motũ ẽ ipe appetit⁹ Et ꝟ Aristo. xij. metaphy. reduxit ordinẽ mouentiũ ad vnum mouẽs imobile. scz appetibile. qõ mouet in eodẽ gñe. s. sicut efficiendi rõ. Est ꝟ minor ꝑa z Aristotel in 3º de aia et duodecio metaphy. ¶ Ultra. Cũ ꝟ obiectũ volũtatis nõ sit passio appetit⁹ sensitiui. ſz magis bonũ rõis. Nec est. Se tñ facit. vt p rõem aliq̃d ꝓponat tãq̃ obiectũ volũtati. qr etiã iuxta supdicta. q̃st. ix. ar. ij. facit vt id circa qõ afficit passio iudicet p rõem bonũ. z p ꝟns obiectũ volũtatis. qr p eã fit imutatio circa iudiciũ de obiecto volũtatis vt videlz videat ꝓpt passionẽ bonũ qõ sine ea nõ videret bonũ. Vltra. ꝟ nõ mouet tc. Nec. directe non mouet. nec tãq̃ cã efficiẽs imutãs volũtatẽ. nec tãq̃ obiectũ directe. ſz indirecte tãq̃ faciẽs pſentari obiectũ p rõem. z vt deri faciẽs aliq̃d sub rõe obiecti. z sic itelligit ꝟclo

¶ Ad scõm dõz. q superi⁹ nõ mouet ab inferiori directe. ſz indirecte q̃dãmõ moueri pt. sicut dictũ est. Et sil'iter dõm est ad tertium.

In corpe

¶ Ad maiorẽ. Superior motor nõ mouet ab inferiori. Nec. directe in gñe cause efficientis. imutãtis efficacit. et aliq̃d imp̃mẽtis. Sz isto mõ. ecõtra supior agit in inferiorẽ z mouet. Tñ inferior pt mouere supiorẽ pſualiue z inclinatiue. z modis dictis rõne obiecti. mediate saltem.

Minor ꝓcedit cũ. pbatõe. q volũtas ẽ superior Et iõ imp̃mit z iperat sensualitati vl appetitui sensitiuo. Vltra. ꝟ volũtas nõ pt mouere a passione appetit⁹ sensitiui. directe mõ exposito in pmo notabili. Sz tñ indirecte mõ exposito in scõo notabili. z in corpe articuli.

¶ Ad tertiũ maiorẽ. nullũ imateriale pt moueri ab alio q̃ materiali. Illa maior posset igerere difficultatẽ Thomiste. in materia spiraminũ. q̃ Doc. sanc. ponit causas gñe. z p ꝟns agere in aiam. Posset z pari difficultatẽ de aia q̃ patit ab igne corporeo. Esto solũ q̃ viã alligatõis. Dico igit q nullũ imateriale pt moueri ab alio materiali naturalr loquẽdo z directe. Scõo dico. q pt tñ materiale agere i imateriale. vt ẽ istrumẽtũ agẽs supnaturalr qõ pt directe p se agẽ i imateriale. z de hõ vide D. i. 4. deveri. mate. xxvj. ar. pº. z ma. xxvij. ar. iiij. et Capolũ i q̃rto. dis. p. q. p. i solutõib argumẽtoꝝ ꝟ triã ꝟclonẽ Ad minorẽ Cõcedit q volũtas ẽ poña imaterialr. z appetit⁹ sensitiꝰ materialr. q̃ appetit⁹ nõ pt mouere tc. Nec. directe z i genere cause efficientis. Tñ indirecte z remote q̃ ad occasionẽ obiecti. pbant igit he due rões pmã pte ꝟclonis. vt dictũ fuit. q videlz appetit⁹ sensitiꝰ nõ imuter volũtatẽ nec moueat in gñe cause efficientis. qr in illo gñe mouet solũ a deo z seipa. Vñ cũ dictũ fuit. q volũtas a nulla creatura moueri pt. debet intelligi alia a seipa.

¶ Utr passio possit supare rõem ꝟ ei⁹ sciam

FAd scõz sic ꝓcedit. Videt q rõ nõ possit superari a passione ꝟ suã sciam. Fortiꝰ enim nõ vincit a debiliori. ſz scia ꝓpter suã certitudinẽ ẽ fortissimũ eoꝝ q̃ i nobis sunt. q nõ pt supari a passione q̃ ẽ debilis z cito trãsiens. ¶ Dnõ volũtas nõ ẽ nisi boni vel apparẽtis boni. ſz cũ passio trahit volũtatẽ in id qõ ẽ vere bonũ. nõ inclinat rõem ꝟ sciam. cũ ãt trahit eã in id qõ ẽ apparẽs bonũ z nõ existẽs. trahit eã in id qõ rõni videt. Ĥ autẽ ẽ in scia rõis qõ ei videt. q passio nũq̃ inclinat rõez ꝟ suã sciaz ¶ Si dicat q trahit rõem scientẽ aliq̃d in vl'i vt ꝟriũ iudicet i pticulari. ¶ Cõtra. vl'is z pticularẽ. ꝓpõ si opponãt. opponũt p̃m ꝟ dictõem. sic ois hõ z nõ ois hõ. ſz due opiniones q̃ sunt ꝟ dictoriaꝝ sunt ꝟtrarie. vt ỏz in ñ. periher. si igit aliq̃s scies aliq̃d in vl'i iudicaret oppositũ i singulari seq̃ret q haberet simul ꝟrias opiniones qõ ẽ ipossibile. ¶ Dcũq̃ scit vl'e scit etiã pticulare qõ nouit sub vl'i ꝟtineri. sicut q̃ scit oẽm mulã eẽ sterilẽ scit Ĥ aĩal esse sterile dũmõ ipm sciat eẽ mulã. vt ꝑz p id qõ ỏz i pmo posterioꝝ. ſz ille q̃ scit aliq̃d in vl'i. puta nullã fornicationẽ eẽ faciendã. scit Ĥ pticulare sub vl'i ꝟtineri. puta hũc actũ eẽ fornicariũ. q̃ videt q etiã in pticulari sciat. ¶ Dea q̃ sunt in voce sunt signa intellect⁹ aĩe p̃m phm. ſz hõ in passione existẽs frequẽter ꝟfitet id qõ eligit eẽ malũ etiã in pticulari. q̃ etiã in pticulari hz sciam. sic igit videt q passiones non possint trahere rõem ꝟ sciam vl'em. qr nõ pt eẽ q habeat sciam vl'em z estimet oppositũ i pticulari. ¶ Sz ꝟ ẽ qõ ỏz apostol⁹ Ro. vij. Video aliã legẽ i mẽbris meis repugnantẽ legi mẽtis mee. z captiuãtẽ me in lege pcti. lex ãt q̃ ẽ in mẽbris ẽ ocupiscẽtia. ex q̃ supꝰ locut⁹ fuerat cũ igit ocupiscẽtia sit passio q̃dã videt q passio trahat rõnem etiã ꝟtra hoc quod scit.

¶ Queritꝰ h q̃stũ ad rõem. Quõ passio possit mouere rõem. Que q̃dẽ q̃stio videt mota ꝓpt opinionẽ Socratis. cui⁹ opinionẽ ꝓtractat phus ad lõgũ septio ethicoꝝ. ¶ Ubi nota. q qr ex ar. pº. sat⁹ habet quõ passio possit mouere rõem imutãdo iudiciũ ei⁹. nõ q̃rit de Ĥ. Sed an etiã possit mouere ꝟ sciam suã. qz Ĥ ẽ alicui⁹ difficultatis ꝓpt Socratis opinionẽ. Queritꝰ igit. an aliq̃s possit scire. q aliq̃d sit malum. z nõ faciendum. Et tñ si afficiat passione aliq̃. puta ira vl' ꝺcupiscentia. faciat id qõ rõ ỏz ex recta scia. nõ eẽ faciendũ. vt si rõ recta dictat nõ eẽ fornicandũ. qz malũ. an passio possit supare rõem. ita q̃ stãte illa scia operet ex passione ꝟ Ĥ qõ sit. Et ex Ĥ satis habet. ſz si possit supare rõem ꝟ sciam suã. q possit mouere rõem. q̃p z ex ar. p̃e. sat⁹ habeat q possit mouere rõem.

¶ Rñdeo dõm. q opinio Socratis fuit vt ꝓbatur v. ethi. q scia nũq̃ posset supari a passiõe. vñ ponebat oẽs ỹtutes eẽ scias. et oia pcta eẽ ignorãtias

¶ In corpe D. tria facit. pº ponit quãdã opinionem circa q̃stiũ. 2º examiat eãdẽ opinionẽ. oñdẽs in q̃ sit erronea. z in q̃ ꝑa. ibi. In q̃ q̃dẽ. Tertio ex illa examiatõe procedit ad rñdendũ q̃sito formalr ꝑm veritatẽ. ibi. Q̃z ãt hõ. Q̃ circa pⁱᵐ q̃ fuit opinio Socratis circa Ĥ q̃stiũ qui rñdebat negatiue. vt habet. vij. ethicoꝝ. q scia nũq̃ posset supari a passiõe. Vñ (vt etiã supra ctũ fuit. q. lviij. ar. ij) ponebat oẽs ỹtutes eẽ scias. z oia pcta ignorantias. ita q iustitia eẽt scia. q̃ scireſ q̃d eẽt opandũ ad alios. Et sic stante ỹture null⁹ peccat ex ỹture. ita dato q aliq̃s sciat. q̃d debeat z quõ debeat agere. nõ male aget. ſz solũ qñ ignorat. Et hec q̃ ẽ sñia Socratis. q̃ ꝟplectit duo. Pmo. q oẽ pcm̃ ẽ ignorãtia. 2º q null⁹ facit ꝟ sciaz. 2º loco cũ ỏz.

¶ In q̃ q̃dẽ aliq̃liter recte sapiebat. qz cũ volũtas sit boni vel apparẽtis boni. nũquã volũtas in malũ moueret nisi q̃d nõ ẽ bonũ. aliq̃liter rõni bonum appareat. z ꝓpter Ĥ volũtas nunq̃ in malũ tenderet nisi cũ aliq̃ ignorãtia vel erroꝛe rõnis. vñ ỏz ꝓverb. xiij. Errant q̃ operant malum

2º Examiatoria opinionis

¶ Examiat hãc opinionẽ q̃d veritatẽ habeat. z ponit circa Ĥ tale ꝟclonẽ examiatoriã. Hec opinio Socratis aliq̃liter ẽ ꝑa. nõ tñ simpl'r ẽ ꝑa. i. oino. q̃ ad Ĥ. q nõ posset aliq̃s agere ꝟ sciam quã hz. Sz ſm distinctõez scie loqn dũ ẽ. Illa ꝟclo examiatoria hz tres ptes. iõ D. pº ponit et pbat pmã ptẽ. 2º scõaz. ibi. Sz qz exprimẽto tc. 3º tertiã. ibi. Sz oz distinguere tc. Pria q̃ ps ỏt. q hec opinio aliq̃liter sit ꝑa. Et ỏt aliq̃liter. qz nec ipa ẽ simpl'r ꝑa. nã peccatũ nõ ẽ ignorãtia. ſz tñ aliq̃liter. qz cũ ignorãtia Et q̃ ad Ĥ D. verificat eã. Et arguit sic. p ea q̃tũ ad Ĥ Volũtas nũq̃ tenderet in malũ. nisi cũ aliq̃ ignorãtia vl' erroꝛe rõis Ergit q̃ ad aliq̃d verꝫ dixit. scilz q̃ ad Ĥ. q nõ ẽ pcm̃ sine ignorãtia. Añs ꝓbat. qz cũ volũtas sit boni veri vl' apparẽtis boni. nũq̃ volũtas in malum moueret. nisi qz id qõ nõ ẽ bonũ aliq̃liter rõni appareat. Nõ em̃ ferꝛ nisi in apphensuꝫ sub rõe boni. z q̃ añs verꝫ. Vñ supdictũ fuit q. lxxiij. ar. v. q defect⁹ rõis q̃ ẽ in diriq̃do alias vires ẽ pcm̃. ¶ Nota ãt. q añs notãter ỏt volũtas nõ tendit in malũ sine ignorãtia. Ĥ em̃ verissimũ ẽ. qz tẽdere i malũ ẽ peccare ex pte rei volite. vl' electe qõ nũq̃ fit sine ignorantia vl' erroꝛe. z Ĥ vult Doc. Põt tñ eẽ pcm̃ volũtatis sine ignorãtia vl' erroꝛe Sz nõ qz tendit in malũ z ex pte rei electe. ſz ex pte electõis. qz videlz eligit in se bonũ. ſz nõ cum ordine debite mẽsure. z hmõi pcm̃ nõ ꝑexigit ignorãtiã ſz tm̃ defectũ rõis. scz incõsideratõez eoꝝ q̃ ꝟsiderari deberet. vide pª pte. lxiij. ar. pº. ad q̃rtũ. Doc. ãt nr locꝫ de pctõ volũtatis ex pte rei volite. z notãter tc. Vide Doc. sanc. in de verita. q. xviij. ar. viij. vbi z hz eandẽ sñiam. p illo añcedẽte. ¶ Nota ãt. qz i isto añte laret difficultas nõ pua. Haberi em̃ q nõ pt eẽ defect⁹ in volũtate. nisi sit aliq̃s defect⁹ in rõe. Habebit q̃p ex sequẽtib⁹. q rõe existente pfecta in vl'i z pticulari. z in apice volũtas nõ posset eẽ obliq̃. z in ꝟriũ dictaminis rõis. Quib⁹ vident obuiare articuli certi parisienses. Quoꝝ vn⁹ ỏr. Dicere rõem existẽte recta. volũtatẽ necario eẽ rectã. erroꝛ. Scõs ẽ. post ꝟclonẽ factã de agẽdo vl' nõ agẽdo dicere volũtatem nõ posse in oppositũ. erroꝛ Qui duo articuli de plano ꝟdemnare vident iã dictũ z qõdã stare ỏm. ¶ Sz q auctoritas sit hoꝝ articuloꝝ. vide Capolum in 2º. dis. ij. q. p. ad viij. ꝟ pmã ꝟclonẽ Fuerũt q̃p aliq̃ q forsan innixi his articul' z nõ bñ videndes mentẽ scti Doc. dicere viri sunt. q q̃tũcũq̃ rõ dictat. volũtas possit in oppositũ. Sz q nullo mo sit mens scti Doc. imo q si rõ ẽ pfecta oino in vl'i z pticulari. et dictat vltimato dictamine qõ ẽ pceptũ. volũtas nullo mõ possit in oppositũ. vide Capolũ in 3º. dist. xxxvj. in solonib⁹ argumẽtoꝝ ꝟ pmã ꝟclonẽ. Et in 2º. dis. xxxix circa scõaz ꝟclonẽ. vbi oñdit q null⁹ ꝑt facere ꝟ vltimatũ dictamẽ rõis. Nec aliq̃s peccat. qz facit ꝟ illud q̃. Sz qz ꝟ supiorẽ regulã. Vide Doctorẽ scti in de verita. mate. xxiij. ar. ij. et. viij. Et in de malo. q. xvj. arti. ij. Vide z Capolũ in 2º. dis. xxiij. vbi ostẽdit q volũtas ab aliq̃ necario moueri q̃ ad specificatõnem act⁹. z Ĥ supra habitũ ẽ. Nõ ãt ẽ itelligibile. q volũtas deficiat sine rõe deficiẽte. vt patuit iã. ex rõe Doc. scti. q insolubile ẽ. qz volũtas vl' deficit ex pte obiecti. Et tũc oz ipam rõem errare. qz nõ tẽdit nisi in dictatũ. vl' deficit in mõ rendẽdi. qz esto videlz tẽdat in bonũ. nõ tñ debito mõ sic ỏz de pctõ angeloꝝ pº. Et tũc ille defect⁹. si dz eẽ culpabil' vtiq̃ cognoscibil' fuit. z in prãte volũtatis ipm vitare. Et Ĥ nõ ẽ nisi mediãte ꝟsideratõe rõis. q̃ si ꝟsideraſſet. nõ fuiſſet culpa. z pcm̃ in volũtate. Vñ qz lõgũ eẽt de istis loq. z Capolus ad manũ habeſ. vide ipm. Et ꝟfirmat illa pª pars ꝟclonis p auctoritatẽ Sapientis Prouerb. xiij. Errãt q̃ opant iniq̃tatẽ. q̃re in hac bñ dixit Socrates. q ad oẽm pcm̃ ꝟcurrat aliq̃s defect⁹ rõis. Deinde cũ ỏr

Nõ ẽ pcm̃ in volũtate sine defectu rationis

¶ Sed qz experimẽto patet q multi agunt ꝟtra ea quoꝝ scientiam habent

¶ Adducit scõaz pte ꝟclonis exaiatorie. videlz. q nõ sit simpl'r ꝑa ista opinio. Esto peccãdo sp ꝟcurrat defect⁹. Hãc pte. pbat pº cõi experimẽto. 2º auctoritate sacre scripture. ibi. Et Ĥ etiã auctoritate tc. Dicit g. q hec opinio sit ꝟ experientiã. Nã experimẽto pz. q multi agũt ꝟ eam. quã hñt sciam. Sciũt em̃ mlti. qz fornicatio mala ẽ z nõ faciẽda. z tñ eã cõmittũt victi a passionib⁹ Deinde ibi

¶ Et Ĥ etiã auctoritate diuina ꝟfirmat. ꝑm illud Luce. xij. Seruꝰ q̃ cognouit volũtatẽ dñi sui z nõ facit plagis vapulabit multis Et Jacobi. iiij. ỏr Scienti bonũ facere z nõ facienti. pctm̃ ẽ illi. nõ simpliciter verum dixit

¶ Probat idẽ. qz illa ps ꝟ auctoritatẽ diuinã. pmo Luce. qz Seruus tc. Et Jacobi. iiij. Scienti tc. Et q̃b auctoritatib⁹ habeſ clare. q aliq̃s ꝑt cognoscere z scire. et tñ nõ facere z peccare. Quare nõ ẽ dictũ Socraticũ omnino vez. ꝑsertim q̃ ad scõaz ptẽ tã dictã. Cõsequnt cũ ỏr

Universidad de Deusto
Biblioteca

q. lxxvj. ar. j

que est passio.

¶ Sed oportet distinguere. vt phs tradit in vij ethi. Cū em̄ ad recte agēdū hō dirigat duplici scia scilz vniuersali z pticulari. vtriusq; defect⁹ sufficit ad h̄ q̄ impediat rectitudo volūtatis z opis. vt supᵈ dic tū c̄. Cōtingit g̃ q̄ aliq̄s hz sciam in vniuersali. puta nullā fornicatoem eē faciendā. sz tñ nō cognoscat in pticulari hūc actū q̄ ē fornicatio. nō eē faciendū. et h̄ sufficit ad h̄ q̄ volūtas nō seq̄t vl'em sciam rōnis.

¶ Declarat tertia prē ꝛclonis examinatorie. q̄ videlicz distincte rñdendū sit. qñ q̄rit. An aliq̄s possit agere ꝫ sciam. qz p̄t multiplr oñdi ꝫ secdz prē optimōis Socratis q̄ aliq̄s p̄t facere ꝫ id qđ scit. Et h̄ verificat ex duabꝫ distinctionib⁹. q̄s phūs ponit. vij. ethicoꝝ. ita q̄ q̄libet distinctoem. ostendit q̄ p̄t q̄s agere aliq̄ mō ꝫ sciam. Secundā ponit ibi. Et itez ꝫsiderandū. ¶ Nota ār q̄ nō intelligere q̄si agat ꝫ sciam ponēdo oppositum et⁹ qđ hz scia vl'is. Sz mō dicēdo. Supposita g̃ p̄ª diuisiōe. q̄ est scia vl'is z pticular⁹. Probat tertia ps ꝛclonis supdicte Sic. ꝛingit q̄ aliq̄s habeat sciam in vl'i. scz nullā fornicatiōem eē faciendā. sed tñ nō cognoscit in pticulari hūc actū q̄ ē fornicatio nō eē faciendum. Sz defect⁹ vtriusq; sufficit ad h̄. q̄ impediat rectitudo volūtat⁹ z opis. igitur stante scia vl'i. nō ār pticulari p̄t q̄s peccare z facere ꝓtra sciam vl'em. Maior nota. z patebit postea magˢ. qz iudicū vl'e. z cognitio vl'is. q̄ñq; nō applicat ad singulare. sz singulare ꝫsiderat p̄m exigentiā passionis. z impedit rō p passionē. vt pticularē subsumat sub ꝓpone vl'i quā offert passio. Et g̃ p̄t haberi iudiciū rectū de vl'i. salte aliq̄ mō. añq; passio oino vincat. Et tñ nō h̄e idē iudiciū de pticulari ꝛclone impediere passiōez ꝛc. Minor patuit. q. lxvj ar. p°. ¶ Et nota. q̄ defect⁹ vl'is scie. causat petiñ qđ est ex ignorātia. Sz defect⁹ pticular⁹ scie. q̄ñ adest vl'is actu vl'i habitu ꝛcomitat cām petiñ. q̄i ē passio. Et tale petiñ vocat petiñ ex passione. Habet g̃ q̄ aliq̄s p̄t agere ꝫ id qđ scit falsem in vl'i. Et fundamentū ē. qz vl'is apphensio nō ē pncipiū actōis. sz pticular⁹. Et g̃ stāte vl'i z recto iudicio rōis. dūmō in pticulari erret. sequit̄ prava electio z malū op⁹. Quō ār sit possibile. q̄ vl'is apphensio z scia sit cū pticulari apphēsione erronea. habebit̄ postea. qz pticular⁹ ꝛclo. ꝛria vl'i ꝓponi. q̄ sumitur nō syllogisat⁹ ex vl'i ꝓpone rōnis. qz videlz sub ea actu nō subsumit. sz aliūde vt fornicās ex passiōe. bñ scit in vl'i. q̄ fornicatio ē mala. Sz q̄ñ passio ē fort⁹. tūc facit vt illa ꝓpō maneat sterilis z in pticulari nō habeat efficaciā ꝛc. Tūc ibi

¶ Et itez ꝫsiderādū ē q̄ nihil phibet aliq̄d sciri in habitu q̄d tñ actu nō ꝫsiderat. Potest igit̄ ꝛingere q̄ aliq̄s etiā rectā sciam habeat in singulari z non solū in vl'i. sz tñ in actu nō ꝫsiderat. z tūc non videt difficile q̄ ꝑter id q̄ actu nō ꝫsiderat hō agat

¶ Manifestat illā tertiā prē ꝛclonis ex illa distinctione scie. q̄ aliq̄d p̄t sciri in habitu z aliq̄d in actu. Et arguit sic. ex illa distinctōe. nō videt difficile (z phs hz duᵐ) q̄ ꝑter id q̄ actu nō ꝫsiderat hō agat. sz ponit ꝓintergere. q̄ aliq̄s etiā rectā sciam habeat in singulari. z nō solū in vl'i. Sz tñ in actu nō ꝫsiderat. igit̄ stante scia recta. etiā in pticulari. in habitu tñ p̄t hō actu nō ꝫsiderādo agere oppositū Quare habet q̄ aliq̄s p̄t agere ꝫ sciaz etiā pticularē. sed tñ nō stante actu. Maior clara. sicut p̄t q̄s loq etiā in pticulari malā grāmaticā. q̄ñ ē ebrius. vl'i cū actu nō attēdit. Esto etiā de illa pticulari ozōe habeat rectaz cognitōem in habitu. ¶ Et nota ꝑbū phi. qz ōt circa illā maiorē q̄ durū videt dicere. q̄ aliq̄d possit actu ꝫsiderare z in pticulari aliq̄d malū z illud facere. Ubi hab̄et q̄ tāgat articulū Parisiēsem. qz habet ex phō q̄ aliq̄s nō p̄t ꝫ pticulare dictamē impartm rōnis. cui⁹ opposituz ōt articul⁹. ¶ Circa minorē aduerte. q̄ euidēs signū ē. q̄ q̄ñq; ꝓingit hr̄e peccantē rectā estimatōem. etiā in pticulari in habitu tñ. qz trāseūte passiōe ipe iudicat se male egisse z doler. Hoc ār nō fieret nisi habuisset in habitu rectā estimatōez de isto pticulari facto. Dicit aūt Doct. Cōtingit. qz nō sp in oi peccāte ita est. q̄ q̄ñq; aliq̄s nec actu nec habitu hz rectā estimatōem. sicut ē ex ignorātia peccās. Sz veritatē hz in eo q̄ peccat solū ex passione.

¶ Qz aūt hō nō ꝫsiderat in pticulari id q̄d habitualiter scit. q̄ñq; q̄dē ꝓtigit ex solo defectu intētōis puta cū hō sciēs geometriā nō intēdit ad ꝫsiderandū geometrie ꝛclusiones. q̄s statim i promptu hz ꝫsiderare. q̄ñq; ār hō nō ꝫsiderat id qđ hz habitu ꝑter aliq̄d ipedimētū supueniēs. puta ꝑter aliquaz occupatōnem exterioꝝ. vel ꝑter aliquam infirmitatē corpalem. z h̄ mō ille q̄ ē in passione ꝫstitut⁹ nō ꝫsiderat in pticulari id qđ scit in vl'i. inq̄tuz passio impedit talē ꝫsiderationem.

¶ Ostēso quō possit aliq̄s agere ꝫ sciam. videlz quā hz in vl'i. vl'et iā in pticulari. in habitu tñ solū. z eā actu nō ꝫsiderat. Hic ꝑter magˢ accedit ad ꝓpositū rñdēdo directe ad q̄situ. Et circa h̄ p°. applicat supdictā ꝓpositō. Secdo ex h̄ infert ꝛclonē rūsiuā directe ad q̄situ. ibi. Imꝑpedit ār tripl'r. Circa p̄m. q̄ dictū ē q̄ aliq̄s possit agere ꝫ sciam vl'em. z etiā ꝫ sciam pticularē. Gētū solū hz in habitu. ꝛō ostdit nūc quō vtriusq; ꝛingat. z quō aliq̄s ipedi atur ne ꝫsiderat sciam i vl'i. vl'is z in pticulari quā hz in habitu. z agat fm sciam pticularē. z quā hz actu. z si hoc habeat. tūc videbit̄ i ꝓposito. q̄ vnū ipedimētū erit passio Distinguit g̃ de duplici ipeditiuo sciam vl'em z etiā pticularē in habitu. q̄ actu nō ꝫsiderat. qz h̄ ꝓingit dupl'r. Uno° ex defectu intētiōis. Et vt phs hz i vigilia exñs. i. in bona dispōne. absq; extrinseco ipedimēto. q̄ p̄t ꝫsiderare si velit. Et hz habitū scie nō ligatū nec ipeditū. sz solutū. puta cū hō sciens geometriā nō intēdit ad ꝫsiderādū geometrie ꝛclones. q̄s statim in promptu hz ꝫsiderare. Secdo ār mō q̄ñq; hō nō ꝫsiderat actu ad qđ se hz in habitu ꝑ aliqđ ipedimētū supueniēs. puta ꝑ aliquā occupatōez. vel ꝑ aliquā infirmitatē corpalē. sicut etiā ē dormiēs vl'ebri⁹. Et istud secm̄ mēbrū deseruit ad ꝓpositū q̄situ. Un D. applicat h̄ ad ꝓpositū. q̄ illō vltimū ipeditiuū p̄t eē passio. q̄ in passiōe ꝫstitut⁹ nō ꝫsiderat i pticulari ꝛc. vt in textu. Et h̄ magˢ declarat Cū ōt

¶ Impedit ār tripl'r. Primo q̄dē p q̄ndā distractionē. sicut supᵈ exp̄ositū ē. Secdo p contrarietatē. q̄ ple ar. p° rūq; passio inclinat ad ꝛtrariū hui⁹ q̄ scia vl'is hz. Tertio p q̄ndā imutatōem corpalē. er q̄ rō quodāmō ligat̄ ne libere in actū exeat. sicut etiā somn⁹ vel ebrietas q̄dā corpali trāsmutatōe facta ligāt vsuz rōnis. z q̄ h̄ ꝓingit in passionib⁹ pz ex h̄ q̄ aliq̄n cum passiones multū intēdūt. hō amittit totalr vsuz rōnis. multi em̄ ꝑter abūdātiā amoris z ire sunt i insaniā ꝓuersi. z p hūc modū passio trahit rōem ad iudicandū in pticulari ꝓtra sciam quā hz in vl'i.

¶ Ubi ex dictis infert directe rūsiuā ꝛclonē ad q̄situ passio p̄t trahere rōnē ad iudicādū in pticulari ꝓtra sciētiā quā hz in vl'i. z etiā ꝓtra sciam quam hz in habitu. ne ꝫsideret in actu. Probat sic. id p̄t superare rōnem vt faciat cōtra sciam vl'em. a quo p̄t impediri ne ꝫsideret actū id qđ scit in vl'i. z etiā in pticulari in habitu. sed passio impedit vt ille q̄ est in passione ꝫstitutus nō ꝫsideret in particulari id qđ scit in vniuersali impediēdo tripliciter igit̄ passio superat p hunc modum. id est facit vt notitia vl'is nō habeat effectū suū. z ipam non sequat̄ operatio fm pticulare estimatōem quā causat passio ꝛc. Nō aūt hoc mō vt rō habeat falsam estimatōez vniuersalē. sed q̄ vniuersalē sciam nō sequat̄ particularis subsumptio. z ꝛclo operatiua ꝛc. Maior pz. qz p sugare rōem in ꝓposito intelligim⁹ facere vt rō vl'is nō habeat ꝓgressum z vt opus nō sit sibi ꝛforme. Sz hoc fit p hoc q̄ in pticulari nō ꝫsiderat id qđ ꝫsiderat in vl'i. scz in pticulari iudicio ꝓpter. esto fm passionē. Minor declarat in ītā. qz primo ipedit passio pcipuum fortis distrahendo a scientia vl'i. qz ex hoc q̄ intendit passioni minuit a ꝫsideratōe particulari eius qđ est fm rōnem. Et ita rō infōmata vniuersali iudicio intenderet particulari ꝛformādo se vl'i iudicio. sed passio facit vt in particulari sibi attendat z nō pticulari rōni. Secdo impedit p ctrarietatē. q̄ esto ꝓius in particulari habuerit aliquā estimatōez rectā. fm ꝛformitatē ad vniuersalē. tñ passio fortis impellit z corrūpit p verba ꝓtrarietatis illud iudiciū. z facit in particulari ꝓtrariū iudiciū. ita q̄ si ꝓus rō iudicauerit nō fornicandū. tā iudicabit fornicandū. Tertio p quādā imutatiōem corpalē ꝛc.

Nota q̄ hi tres modi impediēdi distinguūtur. qz p̄mus saltē in pncipio admittit iudiciū pticulare rationis. Secdus corrūpit particulare iudiciuz. Tertius ligat ad min⁹ ne ad particulare iudiciū ꝛforme rōni quenire possit. sed si rōnis vsus manet erit circa particulare. vt passio suadet. sz fm affectiōem appetitus sensitiui. Un̄ articulo p. dictū est. q̄ in passione existētes nō p̄nt aliter iudicare. tūc arguit̄ sic Ex corpali mutatiōe rō ligat̄ ne libere in actū exeat. z libertas iudiciū de pticularib⁹ agēdis nō habeat. imo q̄ñq; totū vsum rationis excludit. sed passiones hūt talē imutationē corporalē. igit̄ vt sic ligant. z iudiciū rōnis excludūt q̄ñq; in vl'i z particulari z totalr. q̄ñq; ār manet actus rōnis sed ꝛformus passioni. nec rō p̄t applicare vl'em scientiā ad particularē ꝛformē. Maior pz de somno z ebrietate. q̄ corporali transmutatiōe facta ligāt vsum rōnis. Minor pz. qz ex hoc q̄ passiones multū intendūt hō amittit totalr vsuz rōnis. multi em̄ ꝑter abūdantiā amoris z ire sunt in insaniā ꝓuersi. igit̄ minor ꝑn capalis vera. Ex his pz. q̄ passio ligat rōem quo ad particularē ꝫsideratōem. nec actu eam aut ꝑfecte habeat. aut nullo mō. z sic dato q̄ aliq̄s in particulari rectā estimatiōnē habeat habitu. nō tñ actu. Un̄ possz sic argui formaliter p ꝛclone rūsiua. Passio facit vt rō recta in vl'i. esto habeat rectā estimatōem in particulari habitu. nō tñ actu hz ꝑsertim ꝑfectā. igit̄ p̄t rōem sugare vt agat cōtra sciam. Tenet ꝓnia. qz actio seq̄tur applēsione particularez. nō vl'em. si g̃ passio facit vt estimatio particularis. nō sit fm sciam vl'em. sz fm inclinatōem suā. seq̄tur q̄ sugat. qz h̄ dictum⁹ sugare sciam. ita q̄ in pticulari nō sit applēsio sibi ꝛformis. sz alteri. Añs pz. qz p̄t rōem vl'em impedire tripl'r. ne in pticulari ꝫsideret ꝛc Et nota q̄ nō intelligit q̄ passio faciat ne rō ꝫsideret i pticulari quocūq; mō qz hoc est falsum. nō em̄ volūtas eligeret nisi ꝓuio dictaz mine pticulari rōnis. vt patuit supra. q. lxxv. ar. ij. et. iij. sed intelligit ne ꝫsideret ꝛformiter ad dictamē vl'e. qđ est rectū. sz relicto dictamine qđ erat vel melt aliq̄ mō. sed sterili. recto tñ dictāt nūc fm inclinatōem passionis. qz q̄mo renitebat̄ ei ad qđ iam passio trahit. nūc aūt se ei cōformat. et hoc est vincere rōnem. sz facere vt relicto recto iudicio in pticulari iudicet q̄ passio suadet affectēdo z in directe. mō dicto ar. p. ꝛc. Nota h̄ q̄ cū rō incipit sequi passionē. ōt manere scia in habitu secm̄ habitū. vt tāgit ad. iij^m. vel si manet. vt ōt d. san. in dē malo. ita q̄ actu ꝫsideret in vl'i. tūc est dictamē sterile z seriale qđ exprimit p̄ b̄ꝫ ꝓiūctiuꝫ tpis. qz videlz nō deberet fieri formaliter. sz tñ pticulare iudiciū passionis est impatiuū z vltimatū. Et ꝓterea cū actu syllogisat incōtinēs in q̄ vnitur passio. tūc qđē p̄mo aliqualiter ꝫsiderat vl'em rectā. sed ea relicta subsumit aliā vl'em. z sub ea ꝛcludit. vij aliq̄ter ꝫsiderat nō eē fornicandū. sz nō dū actu ꝛcludit eē p nūc fornicādū. quā ꝛclonem deduxit nō ex vniuersali rōnis. q̄ est nō eē fornicādū. sz ex alia. vt patebit. quare intelligēd⁹ est d. san. q̄ in passione ꝫstitut⁹ cōsiderat in vl'i aliqualiter. nec tñ dū actu infert et⁹ oppositū cōtradictoriuꝫ facīēte passione Nota etiaz circa hoc. q̄ esto rō fm vl'e q̄ñq; formet pticulare iudiciū rectū. qz tñ ad iudiciū non seq̄tur actio nisi sit efficax. ideo qz passio distrahit rōnez a iudicio tali pticulari. ideo facit ne sit efficax. z p ꝫns superat rōem trahēdo eā ab vl'i iudicio recto pariter z pticulari. sz ineffacaci. ita q̄ electio seq̄tur iudiciū passionis. qđ est efficax z nō rōnis. Nota aūt. p maiori intellectu. q̄ Lapolus in. iij. et. h. vbi supra trahit ex isto ar. q̄dā que aduersant articulis p̄tactis parisiensib⁹. Et ꝓmuz est. q̄ possibile est aliquē fm volūtatē male eligere z sil' h̄ cuz habere rectā sciam de agēdis in vl'i. intellige habitu vel actu añ tñ ꝛclonem syllogistū passionati. Secm̄. possibile est aliquē habere rectā estimatōnem z cognitiōem de agēdis in vl'i actu. z in pticulari habitu. z simul cū hoc peccare male eligēdo. intellige iterq̄ q̄ cognitio vl'is actu est cognita. nō tñ q̄ ex ea syllogiser. Tertiū q̄ ipossibile ē aliquē recte estimare de agēdis actu in vl'i z pticulari. et simul cū hoc quēse eligere. Et hoc qđē tria habēt ex hoc articulo. Aliq̄ addit q̄ aliūde ex d. san. habēt. Et est q̄rtuz q̄ impossibile est aliquē habere ꝑfectū actū ꝓudētie. z vltimatū. z simul cū hoc male eligēdo peccare. Perfect⁹ ār act⁹ ꝓudētie est recte ꝫsiliari. recte dirigere. recte ꝓcipere de pticulari eligibili. fm q̄ agēdū est hic z nūc z fm oēs circūstātias. Quintū est. q̄ nūq; voluntas peccat in hoc q̄ discordat ab vltimato iudicio rōnis vel ꝓudētie. sed q̄ discordat a superiori regula. Sextū q̄ nūq; aliq̄s appetit⁹ aialis vel rōnalis vel intellectualis tendit in oppositū illius qđ vltimate ꝓponit z ꝓcipit tāq; oīno agenduz p vim apphēsiuā No est aūt mens nostra. q̄ sp z necessario ad oēm rectā estimatōem vel ꝫsideratiōem intellectus de pticulari eligibili sequat̄ recta electio. sz tūc tm intellect⁹ mouet nēcario ad specificatōem act⁹. qñ est ꝑfectū z vltimatū iudiciū z ꝓceptū rōnis. ita q̄ ad oīne ꝓceptū seq̄tur electio. nō aūt ad esse ꝓfectū vel iudiciū. z in h̄ deficiūt multi. Et ad hūc sensuz accipiēda sunt dicta d. san. Ubi videt dicere oppositū. sz q̄ volūtas nō ꝛtrariatur vltimo iudicio intellect⁹. accipit tm d. san. iudiciuz p ꝓcepto. hoc aūt adduxi vt videaris q̄ sit mens d. sanc. et q̄d sentiendū sit de articulis parisiensib⁹ supra ꝫmemoratis. Nota etiā ex his habet. q̄ primū mouēs voluntate ad eligēdū z agēdū est rō pticularis practica z tñ

peratiua. nō tm̄ iudicatiua. et habet q malā electōz non optz q̄ pcedat falsum iudiciū vle. fz iudiciū puersum rōnis practicalis. qđ in passionato deriuat a passione appetit⁹ sensitiui, vel ab habitu corrupto. sicut e in peccāte ex malicia. talis em̄ etiaz male iudicat in practicali. aliter tm̄ q̄ passionat⁹. vt patebit q̄stione sequenti.

Argumētū in contrariū

Pro vltima ꝓclone rōsiua est. Jn hoc argumēto fundato in autoritate. aplī Roma. vij. ratgit q̄ dđ infra declarādū ex intētōe. q. xci. ar. vi. qualis lex sit ꝓcupiscētia. et q̄ ꝓcupiscētia. qz tal cōcupiscētia idē est qđ fomes q̄ noiat ꝓcupiam habituale ex q̄ puenit actualis. quā dt apl's se captiuare i lege pcti. Sed de his infra

¶ Ad ꝓmū q̄ dđm. q scia vl'is q̄ est certissima nō hz ꝓncipalitatē in opatōe. fz magis scia pticularis. eo q opatōes sunt circa singularia. vñ no est mirum si in opabilibꝫ passio agit cōtra sciam vl'em absente ꝓsideratione in particulari

¶ Ad maiorē forti⁹ nō vincit a debiliori. vel̄ q̄dam vt sic tm̄ gnāz inclinat et trahit a debiliori p̄sertim in regno aie. nā ipa volūtas q̄ fortissima est. et a nullo creato superabilis. trahit tm̄ et cedit sensualitati nō q̄dē coacta. sed dulciter tracta Ad minorē dico. q scia vl'is ē q̄dē certissima. fz nō est ꝓncipalior in opatōe q̄ seq̄t estimatōem pticularē. vt patuit. negat g̃ ꝛnia. qz vincere sciam vl'em. est eā nō seq̄ in operādo Et hoc nō est mirū. cū sub ea nō assumit̄ pticularis. fz post passionez. q tūc fm eā nō fiat electio et op⁹. qđ in ꝓposito dicimus vincere Dico. ꝛ. ad illā rōnem Socratis. q volebat q ipossibile ē aliquē habēte sciam et decipi fm sciam ꝓpriā quā hz. qđ ꝓcedimus nō cm̄ dicim⁹ q incōtinēs et lectator⁹ passionē decipiat vl' erret circa vlia. quoz sciam hz. et qz nō opat circa vlia. fz pticularia circa q̄ hz falsam estimatōem ꝓpter passionez et nō sciam. ideo scia nō decipit. nec aliqs circa id cuius hz sciam. Nec tō dz scia supari. fz ad sensum dictū. qz ad sciam vl'em nō seq̄t estimatio recta' pticularis. vel si seq̄t ipa nō habz efficaciā. fz pticularis estimatio quā suggerit passio. ideo forti⁹ saltē nō corrūpit nec vincit vt forti⁹ est nec tollit ei⁹ certitudo. fz aliūde dz superari.

¶ Ad scđm dđm. q hoc ipm q rōni videat i pticulari aliqđ bonū. ꝓtingit ex aliqua passione. et tm̄ h̄ particulare iudiciū est ꝓtra vl'em sciam rōnis

¶ Cōcedo qđ dt vsq̄z ibi. Cū aūt trahit eaz in id qđ est apparēs bonū et nō exīs. trahit eaz i id qđ rōni videt Dico q verū est q hoc apparens bonū videt rōni in pticulari. et tali iudicio particulari. nō qđ est ꝑfecte vl' scīe sed qđ est rōnis tracte p passionē et ꝑfecte passioni Vñ dictū fuit q passio facit agere ꝓtra rōem. nō qz ꝓtra qđ̄z iudiciū rōnis. sed qz ꝓtra iudiciū qđ est pure rōnis et ꝓtra sciam rōnis vl'em. sic q ea dimissa rō in particulari hz iudiciū illi vl' ꝓtrariū. et ex ipo eligit et opat. Vñ solutio admittit q passio trahit rationem scientem in vl'i. vt ꝓtrariū iudicet in pticulari

¶ Ad tertiū dđm. q nō possz ꝓtingere q aliquis haberet simul in actu sciam aut opinionē verā de vl' affirmatio. et falsaz opionē i actu de pticulari negatio aut econuerso. fz bn̄ pt ꝓtingere q aliqs habeat verā sciam habituale de vl' affirmatiuo. et falsam opinionem in actu de pticulari negatiuo. actus em̄ directe nō ꝓtrariat habitui sed actui

¶ Dicit q replicat ꝓtra istā solonē. et ꝓcedit totū vsq̄z ibi. Si igit aliqs scies aliqđ in vl' iudicaret oppositum in particulari. haberet simul ꝓtrarias opiniones. Dico ꝓmo si sciret actu in vl'. oppositū iudicare in particulari. seq̄z recte illud ꝓns illatū et inconueniēs. Si aūt habeat sciaz de vl' in habitu. fz nō in actu. negat seq̄la. dictū em̄ fuit supra. lxxi. q habit⁹ et act⁹ ꝓtrari⁹ bn̄ stāt simul. fz nō habit⁹ et habit⁹. nec act⁹ et act⁹. Stant g̃ simul recte iudiciū vniuersale in habitu. et falsum iudiciuz deser⁹ ꝓtra dictorio in actu. Et hui⁹ declaratio habet ex sequēti solone. patz em̄ ex ꝓmo posterioꝛ. q maior tpe ꝑfecte cognoscit ꝓclone. et etiā maior ꝓpria. multo magz maior sub qua minor nō subsumit. quare in syllogismo passionati dū ꝓclo deducit nō actu ꝓsiderat maior vl'is q̄ est rōnis. fz vel ꝑfecte ꝓsiderata fuit vel habitu tm̄. nūc cognoscit. Vñ igit errādo ꝓcludit hāc ꝓclonē falsam q̄ ꝓdictorie opponit vl' ꝓpōni. sez hic act⁹ q̄ est fornicatio est faciēd⁹ nō ꝓsiderat actu nullā fornicatōem ee faciendā. fz ꝑfecte actu cōsiderauit. et iam habitu. Sed o dico extra ſram. et videt haberi ex vno ꝓbo d. sanc. in de malo. q vle iudiciū qđ ē ꝓiūctiuū. et pticulare ipatiuū nō ꝓtradicūt. qz nō fm̄ idē q̄n̄ q̄ aliqs ꝓcludit pticularē affirmatiuaz ꝓsiderat eam mō iperatiuo et efficaci. cū q̄ stat q etiā actu ꝓsideret vl'z mō ꝓiūctiuo. ita vt dicat in corde. fornicatio non deberet fieri. in pticulari dt. ille act⁹ dz fieri. Verū tm̄ est. q hūc pticularē actū nō ꝓsiderat fm̄ ꝓpriā rōem vl'is ꝓpōnis. q̄ est rōnis. et ideo nō actu ꝓsiderat ꝓtradictoria. nā hunc actū dt fieri debere. nō vt est fornicatio. fz vt delectabilis. ꝛre actu nō ꝓsiderat ꝓtra dictoria. Vñ et dictū fuit circa corp⁹ articuli. q vlis nō ꝓsiderat actu inter ꝓcludendus particularem ꝓtradictoriā

¶ Ad ꝛtium dđm. q ille q hz sciam in vl'i ꝓpter passionē ipedit ne possit sub illa vl'i sumere et ad cōclusionē puenire. fz assumit sub alia vl'i quaz suggerit inclinatio passionis et sub ea ꝓcludit. vñ phs dt in. vij. ethi. q syllus incōtinētis hz ꝛttuor ꝓpōnes duas vles. quaz vna est rōnis. puta nulla fornicatione ee ꝓmittendā. Alia est passionis puta delectatione ee sectāda. passio igit ligat rōnem ne assumat et ꝓcludat sub ꝓma. vñ ea durante assumit et concludit sub secūda

¶ Ad maiorē vera ē. et notāter dz. Quicūq scit vle scit etiā pticulare qđ nouit (scz actu) sub vl' ꝓtineri. qz fm Aristo. p. poste. ca. xx. Qui scit vlem ꝓpōnem scit tm̄ in poña ipaz pticularē in poña tm̄ physica actiua et ꝓpinqua que est iuxta .ix. metaphy. q tm̄ vno motore eget vt in actu deducat. Sic scies ꝓpōnez vlem vna tm̄ mutatōe. pt pticularē cognoscere. cognoscēdo videz pticularem sub vl' ꝓtineri. quare admitto maiorē. q q̄ scit pticulare qđ nouit actu. et actu assumit sub vl'i. et simul tpe nouit ꝓclonem cuz maiore et minore pticulari subsumpta. cognita inquā ꝓtualr nō actu nec poña solum. vt habet p. poste.

Ad minorē. sed ille q scit aliqđ in vl'i pura nulla fornicatione ee faciēdaz scit hoc pticulare sub vl' ꝓtineri. puta hūc actū esse fornicariuz. negat q actu sciat scz incōtinēs et passionatus. imo vt dictū est in corpore. pt habere rectaz estimatōez vlem in actu. et particulare solū habitu. et tō habetur in solutōe d. sanc. qz passione faciente nō cōsiderauit. et tō effective mouet. nec hz ꝓsequentē electionē. ideo vix dek posse fieri. q aliquis habeat pticulare iudiciū cōformē rōni. sed exprimitur verbo ꝓiūctiuo. qz nō deberet facere. et. hmōi. fz vltimatū dictamē et iudiciū imperatiuū. et stat simul vel valde depinquo se ꝓpatiūtur. ideo aliqs pt dicere q est malū. et nō deberet fieri. sed oppositus est in corde qđ est vltimatū. quare stant simul q dicat nō faciendū. et tm̄ facit. pter duo dictamina et pticularia. inter q̄ dictamen passionis vltimate ꝑualet. ꝛc.

¶ Utr peccatuz quod est ex passione dēbeat dici ex infirmitate

Burleus

AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet q pctm̄ qđ est ex passione nō dēbeat dici ex infirmitate. passio em̄ ē qđā vehemēs mot⁹ appetit⁹ sensitiui. vt dictū ē. vehemētia aūt mot⁹ magis attestat fortitudini q̄ infirmitati. g̃ pctm̄ qđ Ar. ꝑ. est ex passione nō debet dici ex infirmitate. ¶ Ꝑ. infirmitas hoīs maxime attendit fm illud qđ est in eo fragili⁹. hoc aūt est caro. vñ dz in psal. Recordat⁹ ē qz caro sunt. g̃ magis debet dici pctm̄ ex infirmitate qđ est ex aliquo corporis defectu q̄ qđ est ex aīe passione. ¶ Ꝑ. ad ea nō videt hō esse infirm⁹ q̄ eius volūtati subdūtur. fz facere vl' nō facere ea ad q̄ passio inclinat hoīs volūtati subditur. fm illud Gen. iiij. Subter te erit appetitus tu⁹. et tu dominaberis illius. g̃ pctm̄ qđ est ex passione nō est ex infirmitate

¶ Sed ꝓtra est qđ Tull⁹ in. iiij. li. de tusculanis q̄stionib⁹ passiones aīe egritudines vocat. egritudines aūt alio noie infirmitates dicūtur. g̃ pctm̄ qđ ē ex passione debet dici ex infirmitate

¶ Querit hic de noie peccati. qđ ꝓmittit ex hoc q rō et volūtas mote q passionē q̄ afficit ꝓcupiscibile vt irascibile (extra oz dine rōnis) ꝓsentiūt et ꝑficiūt pctm̄. an cōuenienter nominet pctm̄ ex infirmitate. ita q passio ipsa infirmitati assimilet. et pctm̄ qđ ex ea sequit dicat pctm̄ ex infirmitate. ita q nominet a ea sua. sicut et id̄ pctm̄ cuius ea est ignorantia. dt pctm̄ ignorātie quēadmodū et pctm̄ qđ est ex habitu volūtatis vocat pctm̄ ex malicia.

¶ Respondeo dđm q causa peccati ꝓpria est ex parte aīe in qua ꝓncipaliter est peccatū

Doc. san. in ꝓnci. arti. ꝓmittit vnaz ꝓpōnem q quam exponit q̄situm. Scđo deducit conclusionez trisuam. ibi Potest aūt dici ꝛc. Circa ꝓmū exponit q̄stū. videz de qua infirmitate intelligat. qz videz ea peccati ꝓpria est ex ꝑte anime. qz in ea principaliter est pctm̄. et p ꝓns. qz hic querit de infirmitate q̄ est causa peccati oportz intelligere quēstū de infirmitate anime

¶ Potest aūt dici infirmitas in aīa ad similitudinē infirmitatis corporis. dicit aūt corp⁹ hoīs ee infirmū qñ debilitat vel impedit in executōne ꝓpriē operationis ꝓpter aliquā inordinatōem partiū corporis. ita scz q humores et membra hoīs nō subdāt regitiue et motiue corporis Uñ et membrū dz esse infirmū. qñ nō pt ꝑficere operatōez membri sani. sicut oculus qñ nō pt clare videre. vt dt phus in. x. de hist̄ia aialiū. vñ et infirmitas aīe dz qñ impedit aīi

Pba Empe.

ma in ppria operatõe ꝓpter inordinatõez ptiũ ipius

¶ Hoc supposito. ꝟsequenter deducit talez ꝟclonem rñsiuã. Pcm̃ qđ est ex passione debet dici ex infirmitate Probat sic. infirmitas aie ðr qñ impedik aĩa in propria operatõe ꝓpter inordinatõem ptiũ ipius. ⁊ p ꝟñs pecca/tum ex infirmitate ðr q ex tali inordinatõne ꝓcedit. sed passio impedit aĩam in ppria operatione. ⁊ est inordinatio partiũ aie. igit est ex infirmitate. Illi⁹ rõnis d. san. ꝓmo ponit ⁊ ꝓbat maiorẽ. Secõo minorẽ cum ꝟclone ipa. ibi. Sicut aũt partes ⁊c. Pro maiore ergo nota. q ðr notã/ter qñ impedik ⁊c. Quia infirmitas aie ⁊ pcm̃ ex infir/mitate requirit q aĩa. id est vsus rõnis nõ totalr abso/luatur. vel tollatur. ſz aliqđ remaneat cũ impedimento. Secõo ðr. impedik a ppria operatõe. qz si subitus mot⁹ sit. ⁊ statim abigak nõ erit pcm̃ ex infirmitate. ſz pcm̃ in qõ quis inducit ex passione ꝟtra scientiã. vlem saltẽ. Di/cit etiã ꝓpter inordinatõem partium ipius. qz si ꝟsurgat inordinatio ab extrinseco sicut a diabolo suadente. vt sic nõ ðr infirmitas nec pcm̃ ex infirmitate. Oportz g q impedimentũ ꝓsequatur aie a partibꝫ suis intrancis. Probat igit maior. infirmitas aie ðr ad sik tudinem infirmitatis corporis. sed corpus hois ðr esse infirmũ qñ debilitatur vel impedik in exercitõne ppriæ operationis ꝓpter aliquã in/ordinatõem partiũ corporis. ita ſcz etiaz vt in littera. Notat aũt d. san. hic diſtinctõem partiũ corporis. dicẽs supra. q. liij. articulo primo. quarũ inordinatio diuersi/mode ⁊ diuersas ipedit operatões. sicut inordinatio hu/morũ. operationes intraneas naturales. puta nutritionẽ ⁊ hmõi. imo ⁊ aiales operatões. ſz inordinatio partiũ orga/nicaꝝ impedit operatoes exteriores. sicut ambulatõez ⁊ la/borẽ exteriorẽ ⁊c Deinde cũ ðr

¶ Sicut aũt ptes corporis dicũtur esse inordi/nate qñ nõ sequunt ordinẽ nature. ita ⁊ ptes aie di/cũtur esse inordinate qñ nõ subdũntur ordini rõnis. rõ em̃ est vis regitiua ptiũ aie. Sic g qñ extra ordi/nẽ rõnis vis ꝟcupiscibilis aut irascibilis aliq̃ passi/one afficik. ⁊ p hc ꝟdimentũ ꝓstat mõ ꝓdicto debite actioni hois. ðr pcm̃ esse ex infirmitate

¶ Probat minorẽ quã ī fine ꝟfirmat auctoritate. ibi. Un ⁊ phus ⁊c. Patz igit minor ꝓmo. qz irascibilis ⁊ cõ/cupiscibilis sunt ptes aie. Secõo q ipediat. paruit arti. p̃ eedẽti. qz trahit rõem a scia vł in id qđ est ꝟtra eã in pti/culari triplici mõ ⁊c Tertio q sit inordinatio ptiũ ipius aie. Patet a sik. qz ptes corpis dicũtur inordinate eẽ. qñ nõ sequũtur nature ordinẽ. sic etiã ptes aie dicunf esse in ordinate. qz nõ subdũtur ordini rõnis. Tenet ꝟña. qz si cut natura est regitiua corpis. ita rõ est regitiua ptiuz aie quare sicut ⁊c. Hic vltimo cũ ðr

¶ Un ⁊ phs in ꝑ° ethi. ꝟpat incõtinẽtẽ palytico cui⁹ ptes mouẽk in ꝟtrariũ ei⁹ qđ ipe disponit

¶ Cõfirmat minorẽ quo ad hãc ptẽ auctoritate phi ꝓmo ethi. q ꝟparat incõtinentem. in quo scz vincit passio paraliticos. cui⁹ ptes mouenk in ꝟtrariũ ei⁹. qđ ipe dispo/nit. ita scilz q paraliticus vult ptes corporis mouere ad vnã ptem. scz dextrã ex vehemẽtia morbi. q facit ne par/tes corporis subdank virtuti motiue. mouenk in ꝟtrariã ptẽ. sic in incõtinente rõ mouet ad vnũ ⁊ passio in ꝟtium Nota aũt q rõ recta est regitiua. qz ðz regere ptes aie qz g passio inordinata de qua ðr minor. est ꝟtra rectam

que est passio

rõnem ⁊ vłem. ideo talis passio est inordinatio. qz ꝟtra regulã ⁊ instituti debiti ordinis. Patz aũt ex his. q nõ ois passio est infirmitas. sed inordinata q̃ est circa aliqs de gñe malorꝫ. Patz secõo. q passio cui nõ ꝟsentit. ſz ẽ sub/itus motus nõ hz rõem infirmitatis ꝓprie. sed illa q̃ tra/hit in ꝟsensum illicitũ vel in opus ꝓtauũ. q̃ videlz impe/dit rõem rectã. saltẽ in vłi. ⁊ ipedit ne scẽt ſciam vłem. ta lis ꝓprie est infirmitas ⁊ pcm̃ ex ea ꝟmissum ðr ꝟuenien ter ex infirmitate. Nota circa argumẽtũ in ꝟtrariũ ne videak ꝟtra dicere supra dictis. nã supra dicebak. q. xxiij ar. ij. et. q. lix. ar. ij. q non oẽs passiones sunt egritudines aie. sed solũ imoderate. ⁊ in hoc nõ fuerũt tulli⁹ ⁊ stoyci reꝑhẽsi. ſz solũ qz oẽs dicebãt morbos. quare illa rõ con cludit. q passio inordinata ⁊ ꝟtra rõnem sit egritudo et infirmitas. ⁊ pcm̃ ex ea ꝓcedẽs est pcm̃ ex infirmitate. nã mõ dictm̃ qz nõ ois passio est infirmitas. ſz q̃ est ꝟ recta rõem. ⁊ de illa ꝓcedit argumẽtũ hoc. ⁊c

¶ Ad ꝑmũ g ðm. q sicut cũto fuerit mot⁹ fortiꝰ or in corpe ꝓter ordinẽ nature. tãto est maior infir/mitas. ita qnto fuerit mot⁹ fortior passionis ꝓter or dinẽ rõnis. tãto est maior infirmitas aie

Maior ꝓcedit. q passio est vehemẽs mot⁹ appetitus sensitiui. loquẽdo de passione quã ponim⁹ eẽ cãm pecca/ti. qz iuxta dicta in ar. p̃ce. fortis passio vincit rõnem. Et dico q cũto vehemẽtior est tãto magis ipedit rõnem ⁊c.

Ad minorẽ dico. q si intelligik q vehemens mot⁹ sen sualitatis attestak fortitudini sensualitatis ꝓcedit. ⁊ per ꝟñs qđ ex tali motu scẽk nõ ðr ex infirmitate sensualitaꝝ vł corpis. si aũt intelligik q attestet tal⁹ mot⁹ fortitudini aie rõalis fm rõem. negak. imo cũto maior ẽ tal⁹ mot⁹. tãto aĩa magis ipedik a ppria operatõe. ⁊ ẽ maior inordinatio in ptib⁹ aie. Sicut ⁊ in sili est in corpe. qz cũto maior est mo tus ⁊ fortior q̃ est ꝓter ⁊ ꝟtra ordinẽ nature. tãto maior ẽ infirmitas corpalis. Ultra. g̃ pcm̃ qđ est ex passione nõ ðz dici ex infirmitate. Verũ. cuiuscũqꝫ. ſz aie. ⁊ nõ cuiuſ cũqꝫ aie. sed rõnalis. vt sic. qz p eaz indisponũtur partes aie. vt operatiua fm rõnem rectã. ⁊ hoc fuit notatũ in sup positione in ꝓncipio articuli ⁊c.

¶ Ad scõm ðm. q pcm̃ ꝓncipaliꝝ ꝟsistit in actu volũtatis. q̃ nõ impedik p corpis infirmitatẽ. ꝓt eñ qui est corpore infirmus. ꝓmptã habere volũtatem ad aliqđ faciendũ. impedik aũt p passionẽ. vt supra dictũ est. vñ cũ ðr pcm̃ esse ex infirmitate. magis est referẽdũ ad infirmitatẽ aie q̃z ad infirmitatẽ corpo ris. ðr tñ etiã ipa infirmitas aie infirmitas carnis. incẽtũ ex ꝺditõe carnis passiones aie insurgunt in nobis. eo q appetitus sensitiuus est virtus vtens organo corporali. ar. p.

¶ Ad maiorẽ. vera est de infirmitate naturali ⁊ cor/porali. sed negak de infirmitate morali. Un infirmitas moralis q̃ est cã peccati est ex parte aie magis q̃ ex pte corporis. qz pcm̃ cũ ꝟsistat in actu volũtaris. q̃ nõ adeo impedik ex infirmitate corporis sicut p infirmitatẽ q̃ est p passiones. que est infirmitas aie. Seruul⁹ cñ ille de q̃ scribit brũs Grego. in omelia. lr⁹. Esto infirmus eẽt cor pore. tñ mente optime valuit. Secus est de laborante in passionibꝫ. quare infirmitas moralis magis attendit ex parte aie fm passiones inordinatas. Dico secõo. q infir/mitas etiã moralis ⁊ aie. attendit ex parte corpis vel car nis remote. ⁊ originaliter incẽtũ ex ꝺditõe carnis passiões

aie insurgũt. sunt eñ diuersi fm diuersas ꝟpletiones p/niorꝫ ad certas passiones. qz appetit⁹ ſsitiui⁹. q est un mediatiũ ꝓncipiũ passionũ ⁊ subiectũ. mouek ⁊ opak fm disponem naturalez corpis. Sed negak ꝟñia. q magis debeat dici pcm̃ ex infirmitate. qđ est ex defectu alicuo corporis cẽ ex passione. qz defect⁹ corpalis nõ est cã pecca/ti. vt patuit. Vel ſcõo possz dici ꝓcedendo q pcm̃ ex infirmitate est ex defectu corpis. tum rõne ꝟcupiscẽte ha bitualis. tum rõne ꝟpletionis aliqñ. sed negak illud vłi mũ. cũ ex passione. qz ide pcm̃ qđ est ex passione est etiaz ex corpore ⁊ corporis defectu. Un aia separata nõ afficit passionibꝫ. sed solũ ꝓsecta carni. a qua passiones origi/nem hñt. Et has duas solones ponit d. san. ꝓmo ne gat maiorẽ ⁊ ꝟñtiã. Secũdo negat vltimã ptẽ ꝟsequen tie vel ꝟsequentis

¶ Ad tertiũ ðm. q in ptãte ꝺdem volũtatis est assentire vel non assentire his in q̃ passio inclinat. ⁊ p tãto ðr noster appetitus sub nobis esse. sed tamen iste assensus vel dissensus voluntatis impeditur per passionẽ modo predicto. In cor. et ar. p. et. ij.

¶ Ad maiorẽ dico. q hõ nõ videt esse infirmus ad ea q eius volũtati subdũntur. si volũtas non impedik nec retrahik a ꝓpto motiuo. qđ est rõ. ⁊ etiã a ꝓpto motu. q̃ est ferri in aliqđ fm dictamen rõnis ꝓpriũ. sicut etiã infir mus corporaliter qñqꝫ mouetur vbi vult. ſz impedik in motu per infirmitatẽ. sic in ꝓposito Ad minorẽ. ꝓcedit q possz facere vel nõ facere ad que passio inclinat. tñ non ita libere ⁊ prompte dimittit aliquis id ad qđ p passio/nem trahitur. ⁊ si fuerit passio fortis ⁊ nõ statim abiecta plerũqꝫ trahet volũtatẽ ꝟtra id in qđ ferret sine passione quia ipa volũtas seqtur iudiciũ rõnis qđ imutak ex pas sione. vt patuit. Et ergo negak ꝟñia. Et stat fundamẽ/tum solutõis in hoc. qz esto ꝟsensus in actũ sit volũtatꝫ libere. qz tñ nõ ꝟsentit sine applicatõe ad particulare in q̃ plurimum possunt passiones aie. ideo p passiones qñqꝫ cõsensus imutak ⁊ ꝟsensus aliqs impedik. Et hoc doc. san. vult in solutõne. qz impedik volũtas mõ ꝓdicto. scz quo impeditur rõ ⁊c.

¶ Utrũ hec passio que est amor sui sit causa om nis ꝑccati.

H

AD quartum sic ꝓcedik. Uidek q amor sui nõ sit ꝓncipiũ omnis ꝑccati. id eñ qđ est fm se bonũ ⁊ debitũ nõ est ꝓpria causa ꝑccati. ſz amor sui est fm se bonũ ⁊ debitũ Un ꝓcipik homini vt diligat. ꝓximũ sicut seipsum Leuit. xix. g amor sui nõ ꝑt esse ꝓpria causa ꝑccati. ¶ Ꝓ. Aplus ðr Roma. vij. Occasione accepta ꝑc/catũ p mandatũ operatũ est in me oẽm ꝟcupiscẽtiã vbi glo. ðr. q bona est lex q̃ dũ ꝟcupiscentiã ꝓhibet oñe malũ. ꝓhibet. qđ ðz ꝓpter hoc. qz ꝟcupiscẽtia ẽ causa omnis ꝑccati. ſz ꝟcupiscentia est alia passio ab amore. vt supra habitũ est. g amor sui non est cã ois ꝑccati. ¶ Ꝓ. Aug⁹. sup illud ps. Incensa ſgni ⁊ suf fossa ðr q omne pcm̃ est ex amore male inordinãte vel ex timore male humiliãte. non g solus amor sui est causa ꝑccati. ¶ Ꝓ. sicut hõ ꝑccat qñqꝫ ꝓpter in/ordinatũ sui amorẽ. ita etiã interdũ ꝑccat ꝓpter in ordinatũ amorẽ ꝓximi. ergo amor sui non est causa q. xxiij. ar. iiij q. xxx. ar. ij.

omnis pcti. ¶ Sed ꝟtra ẽ qđ Aug⁹. de ciuj. de ci. dei. q amor sui vsqꝫ ad ꝑceptũ dei facit ciuitatẽ babylo nis. ſz p qđlibet pcm̃ ptinet hõ ad ciuitatẽ babylo/nis. ergo amor sui est causa omnis ꝑccati.

¶ Inqrit de qbusdaz passionibꝫ in speciali. qñ o sint cã peccati. Et ꝓmo de amore. Secõo de ꝟcupiscentia. in arti. sequẽti. de aliis aũt passionibꝫ nõ fit mentio. qz iuxta supra dicta. q xxvij. ar. iij. ozũk ab isthis. imo etiã ꝟcupiscentia ab amore ozik. io tñ specialiꝝ qrit de ꝟcupia. qz hz speciale rõ nẽ cãndo pcm̃ ꝑ⁹ diuersa obiecta seu moria. vt patebit

¶ Rñdeo dðm. q sicut supra dictũ est. ꝓpria q. xxvij. ar. ij. se cã peccati accipiẽda est ex pte ꝟuersionis ad ꝺmu tabile bonũ. ex qua qđẽ pte ois act⁹ pcti ꝓcedit ex aliquo inordinato appetitu alicui⁹ rẽporalis boni

¶ Do. san. rñdet breuiter vnica ꝟclone in fine corpis inordinat⁹ amor sui est cã ois peccati. Probat ex pre cõ uersionis ad ꝺmutabile bonũ. act⁹ peccati. ꝓcedit ex ali/quo inordinato appetitu alicui⁹ rẽporalis boni. sed q aliqs apperat inordinate aliqđ rẽporale bonũ. ꝓcedit ex hoc q in/ordinate amat seipm. g sequitur ꝟclo. Circa istã rõnem d. san. ꝓmo exponit maiorẽ. secũdo minorẽ cũ ꝺclusione. ibi Qꝫ aũt ⁊c. Maiorẽ g exponit ex q̃dã suppositis ex supra habitis. q. lxxv. ar. p. q ꝓpria ⁊ p se cã peccati accipiẽda est ex pte ꝟuersionis ad ꝺmutabile bonũ. g inordinatio amoris sui est cã peccati ex pte ꝟuersionis. vñ ꝑz maior. Nota ãr. q d. san. ex hoc relinqt maiorẽ notã. q scz oẽ pcm̃ procedit ex inordinato appetitu ad hũc sensum q nõ est pcm̃ sine inordinato appetitu. qz vt supra dictum est. q. lxxi. ar. vi. ꝟcupiscentia est cã omnis peccati. ⁊ actus exteriores esto sit pcm̃ qñqꝫ. nõ tñ sine interiori motu appe titꝰ. nõ aũt ðz intelligi q pcm̃ solũ ꝟsistat in tali ꝓcedere ab inordinato appetitu. qz ꝺ ipe appetit⁹ inordinat⁹ esto nõ ꝓgrediak ab actu alio ipi⁹ appetit⁹ est pcm̃. ꝓcedit g omne pcm̃ ab appetitu inordinato. vel ẽ appetit⁹ inordina tus. Si eñ loqmur de petro q̃tũ ad formale ⁊ ꝓncipale. tũc omne pcm̃ est appetit⁹ capiẽdo appetitũ p ꝟcupiscẽtia q̃liaꝝ dicta. vt patuit supra. q. lxxiij. ar. vi. ad. ij. Si vero loqmur de petro q̃ ad materiale. i. actũ exteriorẽ q̃ est con uersio ad bonũ ꝺmutabile sicut ad finẽ. tũc sp. ꝓcedit ab appetitu inordinato. accedere eñ ad mulierẽ nõ est pcm̃ nec fornicatio. nec adulteriũ nisi. qz a volũtate inordina/ta. ⁊ isle est de oib⁹ aliis ꝑcis. Et ꝺb habek. q id qđ est cã ois inordinati appetit⁹. est cã ois pcti. nã vt dictũ est pcm̃ nõ fit sine inordinato appetitu. si tñ appetit⁹ capek po tentialr. tũc vlcer verũ est qđ ðr q tñ appetit⁹ ẽ inordinat⁹ eo ipso q inordinatũ actũ ꝓducit Deinde cũ dicit

¶ Qꝫ aũt aliqs appetat inordinate aliqđ tpale hoc nũ ꝓcedit ex hoc q inordinate amat seipm. hoc eñ est amare aliquẽ velle ei bonũ. g volẽdo ⁊ apprẽdo qđcũqꝫ bonũ sibi vt alij amat seipm. Circa istam minorẽ possz eẽ difficultas qũo amor sui sit cã appetit⁹ boni tpalis. cũ idẽ sit act⁹ q̃ ferk appetens in bonũ suũ ⁊ seipm. ⁊ volẽdo illud bonũ si bi ðr se amare. idẽ aũt nõ est cã suiipius Et ꝓterea est difficultas in q̃ gñe cause appetit⁹ boni tpalis ꝓcedat ex amore suiipius. Quo ad ꝑmũ ðr ꝓmo iuxta supra dicta q. xxvi. ar. iiij. Ubi dicebak q tãte vnitate act⁹ amoris

amicicie z ꝓcupiscentie. nihilominus cēt diuisio ꝑ ꝓus z posterius. rōne obiectoꝝ. qz videlz amatū illo actu vt est amor amicicie. est ꝓncipaliꝰ amatū cū amatū eode actu. vt est amor ꝓcupiscētie. Ira in ꝓposito ꝑt attendi causalitas q̄ ad obiectā. qz illud bonū tpale non ꝓcupiscit nisi ꝓpter cū eū ꝓcupiscit. sicut nō vult vinū nisi qz bonū sibi. sic q̄ ipe q̄ se amat referre videt vinū ad se. sic q̄ sit causalitas in obiectis. quoꝝ vnū est ꝓpter aliud stante vnitate actꝰ. q̄ est appetitꝰ boni tpalis z amor suꝑpꝰ. Unde d. san. in. xedo. dis. xlv. ar. q. in cor. Cū in bonis ꝓmutabilibus ad q̄ hō inordinate ꝙuertit ꝑ pctm. sit q̄dā ordo fīm q̄ vnū est finis alterꝰ (sp em ea q̄ sunt ad finē sunt plura q̄ ipe finis) oportz vt ꝗto radix pcti sumit ꝓpinquioꝛ fini vltimo. tāto inueniant pauciores radices. finis aūt vltimus in amore ꝓmutabiliū bonoꝝ est ipe hō ꝓpter quez oia alia q̄rit. z ideo si radix pcti sumat ex pte ipi⁹ peccātis erit vna. si aūt sumat ex pte eoꝝ q̄ ꝓpter suꝑm peccās q̄rit. erūt plures. Ubi ꝑz q̄ D. annuit amoreꝝ sui esse cām pcti in gñe cause finalis ex pte appetētis. qz q̄rit alia bona ꝓpter se. z sic ex pte obiectoꝝ ē cālitas final. sz ex parte actuū est causalitas suo mō effectiua. Si tñ actus distinguūtur quo ad̄s amat se. z quo ad̄s peccat. qđ ꝑcrum cōtingit q̄n ꝑtm est actꝰ exterioꝛ ꝛc. Sedo dr. q̄ sicut patuit supra. q. ꝑ. ar. vi. nihil hz appetibilitatē z mobilitatē nisi fm virtualē ordinē ad vltimū finez in cōtra q̄ ḋcquid appetit aliud ab vltimo fine. appetit virtualiter ꝓpter ipm. Sic ꝑ dici. q̄ nullꝰ appetit aliq̄d inordinate volendo ipm nisi in ordine virtualiꝛ in eo vult ꝓpriū bonū. tra q̄ rō ipm appetendi est ꝓpriū bonū. Tertio ꝑt dici. q̄ qz natura z ea q̄ se tenēt ex pte nature sunt fundamētū z rō alie⁹. ideo cū amor suꝑpius sit aliqualiter naturalis. ideo amor suꝑpius q̄ est amor amicicie z ꝓfectus est cā alterius amoris. sez ꝓcupiscētie q̄ ḋs ꝓcupiscat sibi alia. q̄ est imꝑfectus. Et dato q̄ amor suꝑpꝰ essz diuinus actꝰ ab amore ꝓcupiscētie aliozꝝ. tūc rōne obiectoꝝ essz causalitas finalis. qz hoc ꝓcupitus est ꝓpter hoc q̄matū. sz rōne actuū essz aliqualis causalitas effectiua. sicut appetitꝰ finis est cā appetitꝰ eoꝝ q̄ sunt ad finez. sicut rō cauſandi z efficiēdi ipm. Ubi d. san. in de malo. materia. viij. q. ꝑ. ad. xix. dr sicut ꝓhus dr in. ij. rhetо. Amare est velle bonū alicui. in hoc q̄ q̄ hō appetit sibi q̄cūq; bona. videt amare seipm. z ideo amor suꝑpius nō ponit seorsum vel radix peccati. vl̄ erūt vitiū capitale. qz oēs radices vitioꝝ includūt inordinatū sui amoꝛē. Hec ille. Quare videt sibi esse vl̄ter causalitas finalis. q̄ est inter obiecta. sz nō vl̄ter causalitas effectiua inter actꝰ. Patet q̄ amor suꝑpius est cā appetēdi alia. patz. z in quo gñe. Patz erūā quo do. san. pulchre ꝓpositū oñdit. q̄ qz pctm nō hz cām nisi ex pte ꝙuersionis fm quā est appetibile. z qz appetitꝰ boni ꝓcupiti reducit in cām (saltē virtualiꝛ in clusam) in amore suꝑpius. igitur talis amor est cā oīs peccati. qz est cā appetendi z volendi oīe pctm. Peccatū cm nō est voluntū ꝓpter deū. nec referibile in ipm sicut in finē. igit refert sicut in finē in bonū peccātis. Ubi z peccatoꝛ mortalis dr frui seipo. nō cm querit pctm ꝓpter pctm sed qz vtile vel delectabile sibi vel ei q̄ est alter ipse quod est amare seipsum. De hoc Scotus ꝓfoꝛmiter loquitur in ꝓmo dis. ꝑ. vbi sic hz. Sed tūc est dubiū quo obiecto peccās mortaliter fruit. an sez actu suo. an obiecto sui actus. Rūdeo q̄ cōtter fruitur seipo. qz obiectuꝫ actus sui amat amore ꝓcupiscentie. et ꝑ ꝙsequēs aliq̄d aliud amore amicicie. qz omnē amoꝛē ꝓcupiscētie ꝓcedit amoꝛ amicicie. illud aūt aliud ē ipsemet. cui vt amato amoꝛe amicicie aptit illud obiectū. vñ nō fruitur obiecto sui actꝰ. nec ꝑ ꝙns ipo actu sup quē non operatz ꝓmo reflecti. hec est sentētia Augustini de ciuitate dei. lib. xiij. ca. xxvij. Et sup genesim li. ij. ca. viij. dicētis duas ciuitates fecerūt duo amoꝛes. ciuitatē diaboli. amoꝛ sui. vsq; ad cōtemptū dei. Ciuitatē dei. amoꝛ dei. vsq; ad ꝓemptū sui. ergo ꝓma radix ibi est. q̄ peccās fruitur se. Hec ille. Ex q̄ bus habetur qđ dictuꝫ est. qz sez amor sui amicicie est cā finalis amoꝛis ꝓcupiscentie alioꝝ. ¶ Aliud dubiū est quis sit ille amoꝛ q̄ est cā oīs peccati. an videlz sit amor qui est passio. vel amoꝛ q̄ simpliciter motus volūtatis. nam amoꝛ passio nō videt esse cā oīus peccati. qz nō spūalis circa res spūales. Dico q̄ amor suꝑpius in ꝓmuni. quo ḋs diligit seipm inordinate tāq; finē. z ꝓncipaliꝰ q̄s deū. talis est ꝓncipiū oīs peccati. z nō solū amoꝛ sensitiuꝰ. immo videt q̄ amoꝛ passio. id est q̄ aliq̄s diligit se. volēdo bona sensibilia sibi. nō sit cā peccati. nisi assit etiā amoꝛ q̄ dr simplicē motū volūtatis. Et huiꝰ argumētū est. quia amoꝛ suꝑpius dr esse causa peccati quo ꝙstituit finis in ꝓpio bono. qđ nō est sensualitatis. sed volūtatꝛ. Esto cm sensualis amoꝛ sit q̄ncꝫ causa originalis peccati. nō tñ cōpletiua. sz sola volūtas z actꝰ eiꝰ. Un q̄n amoꝛ passio dr cē cā peccati ex infirmitate. intelligendū est cā inchoatiua nō ꝓpletiua. ex hoc cm q̄ ḋs sibi appetit delectatōez sensibilē inordinatā tūc sensualitas et volūtas i idē tēdūt. cōplet pctm. als nō. De hoc videt loq̄ d. san. 2ª 2ᵉ. q. lxij. ar. v. ad. iijᵐ. cū dr. Amoꝛ sui q̄tū ad q̄ncꝫ bona q̄ sibi aliḋs appetit ē cōe ꝓncipiū pctoꝝ. sz q̄tū ad h̄ spēalr q̄ aliḋs appetit sibi delectabilia carnis. ponit amoꝛ sui filia luxurie. Hec ille. Patz aūt q̄ appetere q̄ncꝫ bona nō est amoris sensitiui. ideo talis nō est cā adeqta oīs peccati. sed amoꝛ sui in cōi. Cū q̄ stat q̄ amoꝛ sensibilis est ꝓncipium peccati. qđ est ex infirmitate Aliud dubiū est circa istā materiā. cuius inordinatōis sit iste amoꝛ suꝑpꝰ. q̄ est cā oīs peccati. z ꝑclusus ꝑtualiꝛ saltē in appetitu cuiusl̄ bti peccati. Ad hoc rūdet d. san. 2ª 2ᵉ. q. xxv. ar. vij. ad pᵐ. q̄ amoꝛ sui q̄ est ꝓncipiū peccati est ille q̄ est ꝓpriꝰ malexꝝ puenies vl̄ q̄ ad ꝓcēptū dei. vt dr. xiij de ciui. dei. qz mali etiā sic cupiūt exteriora bona. q̄ spūalia ꝙmunt. Hec ille. Ex quo ꝑz q̄ amoꝛ sui q̄ est cā petoꝝ est ex genere peccatū mortale. qz est se diligere sicut finē. qđ nō est sine ꝓcēptu dei. Uelle igit sibi bonū qđ est ꝓra legē diuinaz. sicut delectatōem illicitā vel velle q̄ncꝫ sibi bonum qđ ꝑt sibi velle mō indebite. z tali mō q̄ iducat ꝓcēptū dei. est amare se ꝛe diate z ꝓncipiū pcti. De ista materia. sez de amore suꝑpius qñ sit inordinatus. z qūo possit stare cū charitate. z an ꝓueniat bonis. vt dicēmꝰ. 2ª 2ᵉ. q. xix. ar. vi. et q. xxv. ar. vij. Quare nūc differēda sunt ꝛc.

☞ Argumētū in ꝓtū etiaz aperit. q̄s sit amoꝛ sui q̄ est causa peccati. sicut iam dictū est. qz amoꝛ sui vsq; ad ꝓemptū dei. facit ciuitatē babylonis. z ꝓfusionis. sed q̄ pctm ꝓtinet aliq̄s ad ciuitatez babylonis. igit hoc hz ex amoꝛe sui. z sic ꝓfirmat ꝙclē nē rūsiuā.

¶ Ad primū q̄ dām. q̄ amoꝛ sui ordinatus est ex bitus z naturalis. ita sez q̄ velit sibi bonū qđ ꝙgruit. sz amoꝛ sui inordinatꝰ q̄ pduxit ad ꝓcēptū ꝛci ponitur ee causa peccati fm Augustinū.

¶ Ad maiorē. verū est q̄ bonū fm se z debitū nō est cā peccati. ꝑt tñ esse occasio peccati. vt patuit supra. q. xix. ar. ij. ad. ij. Ad minorē. negat q̄ amoꝛ sui sit fm se bonū debituꝫ fm se. i. ex ꝓpria rōne z q̄si gñica. sic q̄ q̄libet amoꝛ sui sit bonꝰ. Si em aliḋs sibi velit bonū qđ nō ꝙgruit sibi vl̄ vult sibi inordinato mō. qz sez plus vult tpale z sensibile q̄ eternū z spūale amat se i debite z male. Ad pbationē dico. q̄ ꝑcipit hoi vt diligat seipm ordinate. volēdo bona q̄ ꝙgruūt z mō ꝙgruēti. esto em aliḋs appetat bonū naturale z qđ pōt sibi velle. si tñ modꝰ nō est bonꝰ erit amoꝛ malus. vt ꝑz in suꝑbia ꝛc. negat igit ꝓna ꝛc. ¶ Nota ād ꝓba d. san. q̄ amoꝛ sui aliḋs dr naturaliꝛ. nō qz nō sit actus eliciꝫ. vl̄ qz sit aliq̄ ꝓtractus inhereꝫ vl̄ actꝰ sp exercitꝰ. sz dr naturaliꝛ obiectiue z specificatiue. qz videlz est de bono qđ aliḋs nō ꝑt nō appetere. i. cuiꝰ ꝓrii nō ꝑt appetere. z ita necāri z determinat ad vnū. z h̄ tāgit d. san. cū dr. ita sez q̄ velit sibi bonū qđ ꝙgruit. z ex h̄ videlz ē ordinatꝰ z debitꝰ. i. regulatꝰ z naturaliꝛ. vl̄ ē naturaliꝛ. i. fm naturā hois vt hō ē ꝛc. Ꝓto illa ꝓbatōe minoris vide 2ª 2ᵉ. q. xix. ar. vi. q̄ aliḋs ꝓcipit aliḋs ꝓhibet.

¶ Ad scdz dōz. q̄ ꝓcupia q̄ aliḋs appetit sibi bonū reducit ad amoꝛē sui sic ad cām. vt iā dictū est.

In cor.

¶ Cōcedit totū vsq; ibi qđ dr ꝓt h̄. qz ꝓcupia est cā oīs pcti. de h̄ patuit sup. q. lxxij. ar. vi. ad 2ᵐ. qz ꝓcupia q̄ ē q̄liaꝫ in oi pctō nō ē. ꝓtie cā pcti sz genꝰ pcti ꝑtim q̄ ad formale z ꝓncipale pcti qđ ē actꝰ interioꝛ q̄ dr ꝓcupia largo ꝓ oi ꝓpalcētia z affectōe pcti. sz de h̄ postea ar. seqn. ad pᵐ. Dato igit q̄ ꝓcupia sit aliq̄ mō cā pcti. Dico q̄ nō ē pª simpliciter. imo. ꝓcedit ex amoꝛe sui tāq; pª origine gñali et ꝛclusa ꝑtuali in ꝓcupia oīs pcti. vt patuit circa corpus Dico vlteriꝰ. q̄ ꝓcupia est q̄dez alia passio. si accipiaꝫ vt ꝼcat passionē. sz cū dicim q̄ ꝓcupia ē ꝓncipiū oīs pcti nō accipiꝫ ꝓ passiōe tm. sz vt dictū est gñaliter ꝓ oi inordinata affectōe z motu inordinato in ꝓtiū bonū. sic etiā amoꝛ actipiꝫ gñaliter. vt dictū fuit. negat igit ꝓna.

¶ Ad tertiū dōz. q̄ aliḋs dr amare z illd bonū qđ optat sibi. z se cui bonū optat. Amoꝛ igit fm q̄ dr eiꝰ ee qđ optat. puta q̄ aliḋs dr amare vinū vel pecuniā. recipit ꝓ cā timoꝛē. q̄ ꝓtinet ad fugā mali. oē cm peccatum ꝓuenit. vel ex inordinato appetitu alicuius boni vel ex inordinata fuga alicuꝰ mali. sz vtrū ꝓ hoc reducit ad amoꝛē sui. ꝓpter h̄ em hō vel appetit bona vl̄ fugit mala. qz amat seipm.

¶ Cōcedo auctoritatē bti Aug. z fuit etiā sup habita q. lxxij. ar. iij. Et ē sensus q̄ oē pctm ꝑtiz in actibꝰ exteriorib. ꝓuenit ex inordinato amoꝛe ꝓcupie alicuꝰ boni amari amoꝛe ꝓcupie. vl̄ ex inordinata fuga mali. z ꝓtingit q̄ amoꝛ ꝓcupie alicuꝰ boni ꝓcupiti etiā ꝓueniat ex timoꝛe male h̄ūliāre. i. ex ioꝛdinata fuga mali. sic ex h̄ q̄ aliḋs timet deficere z incurrere miseriā z paupertatē i ducit i amoꝛē pecunie z possessionē z bonoꝝ tpaliū etiā ioꝛdinatū. sz et iste timoꝛ oriaꝫ ex appetitu alteriꝰ boni z amoꝛe ꝓcupie q̄ncꝫ. vide ad q̄tū in seq̄nti arti. sz negat ꝓna. q̄ nō solus amoꝛ sui sit cā pcti ꝓmoꝛ diaꝫ z originaliꝫ simpliciter. nā amoꝛ ꝓcupie boni ꝓcupiti (q̄ dr male iflāmās. i. afficiēs appetitū ioꝛdinate. q̄ amoꝛ ꝓparat ignē z caloꝛ ꝑtiz ꝓcupie et amoꝛ sensitiuꝰ) reducit saltē aliq̄n in timoꝛē male h̄ūlitantē. i. ꝓsternētez appetitū. q̄ timoꝛ assimilat fuge z resilitioni. sz vtrūq; hoꝝ reducit sic in ꝓmā cām in amoꝛem sui. fugit em malū. s. miseria ꝓpter amoꝛē suꝑpꝰ z ꝓcupis cui bona ꝓpt amoꝛē sui. vt patuit. q̄re amoꝛ sui amicitie. ē cā amoꝝ ꝓcupie z timoris z fuge mali. et de ist, suꝑpius patuit in materia passionū. q̄ accessus ad bonū est

cē fuge z recessus a malo. D. san. i ista sol̄one ꝓ exponit aīs et auctoritatē bti Aug. z postea negat ꝓnam ꝛc.

¶ Ad q̄tū dōz q̄ amicꝰ ē q̄si alter ipe. z iō qđ ꝓcat ꝓpter amoꝛē amici. videt ꝓpt amoꝛē sui peccari

¶ Dico ad assumptū q̄ peccat aliḋs ꝓpt amoꝛē amici. sz talꝰ amoꝛ ꝓhēdit sub amore sui. qz nō facit aliq̄d ioꝛ dinatū ꝓter amicū nisi vt ipm hz tāq; seipm. qz amicꝰ alter ipe ē. sic etiā supra dictū ē q. xlvij. ar. ꝑ. q̄ aliḋs trascit ꝓpter factū ꝓ amico inordinē eū hz tāq; seipm. amoꝛ igit sui z q̄si sui est causa peccati ꝛc.

¶ Utꝛ ꝓueniēter ponāt cause pctoꝝ esse hec tria q̄ ponūt ꝑ. ioā. iij. videlz ꝓcupiscentia carnis. concupiscentia oculoꝝ z suꝑbia vite.

AD q̄ntū sic. procedit. Uidet q̄ incōueniēter ponāt cāe pctoꝝ ee ꝓcupia carnis. ꝓcupia oculoꝝ. z suꝑbia vite. qz fm Aꝛistoꝛ. vltio. Radix oīm maloꝝ ē cupiditas. sz suꝑbia vite est sine cupiditate nō ꝓtinet. g̃ nō dz poni inter cās pctoꝝ. ¶ Ꝑ. ꝓcupia carnis mouet ex visiōe oculoꝝ excitat. fm illud Danielis. xiij. Species decepit te. g̃ nō dz diuidi ꝓcupia oculoꝝ ꝓ ꝓcupiscētia carnis. ¶ Ꝑ. ꝓcupia est delectabilꝫ appetitꝰ. vt sup habitū ē. delectatōnes aūt ordinātur nō solū fm visuꝫ. sz etiā fm alios sensus. g̃ deberet etiā poni ꝓcupiscētia audit z alioꝝ sensuū. ¶ Ꝑ. sicut hō inducit ad peccādū ex ioꝛdinata ꝓcupia boni. ita etiā ex inordinata fuga mali. vt dictū est. sz nihil hic enūerat ptinēs ad fugā mali. g̃ insufficiēter cāe pctoꝝ tanguntur. ¶ Sz ꝓtra est qđ dr ꝑ. Joā. ij. Oīe qđ ē in mundo aut ē ꝓcupia carnis. aut ꝓcupia oculoꝝ. aut suꝑbia vite. Jn mūdo aūt dr aliquid esse. ꝓpt pctm. vñ ꝛ ibidē dicit q̄ totus mūdus in maligno positꝰ est. ergo ꝓdicta tria sunt cause peccatoꝝ.

¶ Hic ꝓnr q̄rit de alia cā z passione in speciali. sez ꝓcupiscētia. Nota aūt q̄ sic dictū ē ar. ꝓce. amoꝛ suꝑpꝰ dr esse cā oīs peccati z nō tñ soluꝫ amoꝛ sensitiuꝰ z passio sed etiā amoꝛ in cōi. sicut etiā supra q. xxviij. ar. vi. dixit Doc. cū dr amans oīa agere ex amoꝛe loq̄t de amoꝛe cōiter accepto ꝓut ꝓhēdit naturalē rōnalē z itellectualē. sic in ꝓposito q̄ ꝓcupiscētia itelligit nō solū de passione. sz de appetitu cuiuscūq; boni. vt patebit. qz aūt ꝓcupia trifariā diuidit. iō vt z verificet auctoritas adducta in argumēto in oppositū. D. san q̄rit de triplici ꝓcupia. sez carnis oculoꝝ z suꝑbia vite. Ex q̄ ꝑz q̄ nō q̄rit de ꝓcupia q̄ est passio tm. qz suꝑbia vite nō est solū passio. sz etiā simpliciter motꝰ vo lūtatis. similiter ꝓcupiscētia oculoꝝ. vt ꝑz ad scdm.

¶ Rūdeo dām. q̄ sicut iam dictū est. inordinatꝰ amoꝛ sui est cā oīs pcti. in amore aūt sui includit inordinatus appetitus boni. vnusquisq; em appetit bonū ei quē amat. Un manifestū est q̄ inordinatus appetitus boni est causa oīus peccati. ar. iiij. ad 3ᵘᵐ

¶ Conclōnē formaliꝫ rūsiuā d. san. expresse nō ponit in cor pe sz in argumēto in ꝓtū quā tñ clare ꝓbat i cor pe et est talꝫ ꝛclo rūsiua. Cōuenit ergo hec tria ponūt cāe peccatorū sez oīm. Probat. inordinatꝰ appetitꝰ boni (sez vlr) ē cā oīs pcti. sz hec tria dicūt ioꝛdinatū appetitū oīm bonoꝝ tpaliū. igit sunt cāe oīs pcti. Ad h̄ūc sensuꝫ. q̄ nō sit aliꝫ Cōclo rūsiua.

qđ pcm̃ in exteriorib⁹ actib⁹ quin p̃cedat ex aliq̃ illaꝝ cõ cupiaꝝ. Hui⁹ rõnis D. ponit 2 pbat p⁹ maiorẽ, sc̃do mi norẽ. ibi. Bonũ aũt dupl̃r. Bator ꝓbat sic. iordinat⁹ amor sui ẽ cã ois pcti. ſz in amore sui inordinato ĩcludit inordinat⁹ appetit⁹ boni. q̃ sc̃m maior p̃ncipal'. Ista maior patuit ar. p̃ce. Minor pz. vnusq̃sq; em̃ appetit bonuz ei quẽ amat. igit si iordinate amat iordinate appetit. Et vult ista, pbatio. q qz amor sui nõ excludit cupiditatẽ. immo ois amor ẽ cũ ꝯcupia. ĩõ sic amor ẽ cã oim̃ ira cupiditas. nã vt patuit amare se ẽ libi ꝯpiscere bonũ. amor q̃ sui sp̃ ãnectit ꝯcupia. q̃re maior ꝑa. q iordinat⁹ appetit⁹ (suppõe cõ) ẽ cã ois pcti. Cã inq̃ sc̃da. sic amor sui sum plr p⁹. imo idẽ ẽ act⁹ amor sui 2 ꝯcupia boni. q tñ p̃ncipali⁹ ẽ sui q̃ boni ꝯcupiti. vt patuit. ¶ Et nota iuxta ar. 4ᵐ. q pcm̃ ẽ ex appetitu iordiato boni rpal'. ira tñ q sub rpali ꝓpẽdat etiã spũale iordinate appetibile. Tũc ibi.

¶ Bonũ aũt dupl'r ẽ obiectũ sensibil' appetit⁹. in q̃ sẽ aie passiões q̃ sẽ cã pcti. Uno⁰ absolute fm q est obiectũ ꝯcupiscibil'. Alio⁰ sub rõe ardui, put ẽ obiectũ irascibil'. vt supꝰ dictũ ẽ. Est aũt duplex ꝯcupia sic supꝰ habitũ ẽ. Una q̃dẽ natural' q̃ ẽ coꝝ q̃bꝫ natura corpis sustẽtat. siue q̃tũ ad ꝓseruatiõez ĩdiuidui. sicut cibus 2 pot⁹ 2 alia hmõi. siue q̃tũ ad ꝓseruationẽ speciei. sicut in venereis. 2 hoꝝ iordinat⁹ appetitus dicit ꝯcupiscentia carnis. q.xxiij. ar. ꝑ. q.xxx. ar. iij.

¶ Procedit ad p̃ncipalẽ minorẽ, pbãdã. p q̃ oz notare pri⁹. q iuxta d. san. 2ª 2ª. q. clxij. ar. iij. Irascibil' dupl'r accipit. vno⁰ ꝓprie, put ẽ ꝑs appetit⁹ sensitiui. Alio⁰ accipit irascibil' largi⁹. vt sc̃z etiã ꝓtineat ad appetitũ ĩtellectiuũ. cui etiã q̃nq̃ attribuit irã, put irã attribuim⁹ deo 2 angel'. nõ q̃dẽ fm passionẽ 2c. Si g̃ arduũ qđ ẽ obiectũ supbie eẽt solũ aliqđ sensibibile in qđ posset tẽdere appetit⁹ sensitiu⁹. oporteret q supbia eẽt in irascibili q̃ ẽ ꝑs appetit⁹ sensitiui. sz qz arduũ qđ respicit supbia cõiter iuenit 2 in sensibilibꝰ 2 in spũalib⁹ reb⁹. neẽe est dicere q subiectũ supbie sit irascibil' nõ solũ ꝓprie sumpta, put est ꝑs appetit⁹ sensitiui. sz etiã ꝯmuni⁹, put iuenit in appetitu ĩtellectiuo. Hec ille. Et sic ipe dr q irascibil' accipit dupl'r. ita possuz dicere q ꝯcupiscibil' accipit dupl'r, ꝓprie 2 large, put volũtas respectu boni absoluti dr ꝯcupiscibil'. q̃re videt q sc̃ sub bono arduo 2 appetitu ipi⁹ nõ solũ dz intelligi mot⁹ appetit⁹ sensitiui q̃ ẽ passio. sz etiã mot⁹ volũtatz in bonũ spũale insensibile. vñ q̃uis D. ꝯr in articulo videat solũ ꝓbare de ꝯcupia carnis 2 oculoꝝ. vt sẽ passiões ꝯcupiscibil'. tñ sub istẽ ꝑsertz sub ꝯcupia oculoꝝ. dz etiã intelligi ꝯcupia cuiuscũq; boni spũal'. sic 2 supbia vite iuxta ea allegata ponit in irascibili large accepta. ita q hec tria ꝓpẽdãt 2 oẽm passionẽ ꝯcupiscibil' 2 irascibil'. vt patebit. et oẽm motũ volũtatz q̃ appetit bonũ spũale absolute vl' ardui. iuste tñ D. hoc̃ solũ de passionib⁹ exp̃sse. qz itentũ hui⁹ q̃stiõis ẽ q̃rere quo passiões sint cãe pcti 2c. Nota g̃ notatz, pbat minor sic. Cõcupia carnis dr iordinatũ appetitũ bonoꝝ absolute q̃ sẽ obiecta ꝯcupie natural' 2 est ꝯcupia natural. ꝯcupia oculoꝝ dr iordinatũ appetitũ delectabiliũ fm iteriorẽ apprehẽsionẽ 2 ẽ ꝯcupia aialis. siue itelligit oculoꝝ. i. visiõis 2c. Supbia aũt vite dr iordinatũ appetitũ bonoꝝ ardui. sz nõ sẽ alia bona tpalia hois p̃ter ista. g̃ minor p̃ncipal' ꝑa. Minor iã assumpta pz. sed maiorẽ D. ꝓ⁹ pbat. sc̃do elicit qđdam cozollariũ. ibi. Et sic pz 2c. Maiorẽ, pbat ex q̃dã distinctõe. 2 p⁰ pmã prẽ. sc̃do sc̃da. ibi. Alia aũt ẽ ꝯcupia. tertio tertiã. ibi. Appetitus aũt 2c. Notat g̃ D. distinctiõez q bonũ dupl'r ẽ obiectũ sensibil' appetit⁹ i q̃ sẽ passiões q̃ sẽ cã pcti (tb q̃d⁹ intellige mot⁹ volũtatis. nisi itelligeret doc. san. de pctõ ex infirmitate. qz tale solũ ẽ ex passiõe appetit⁹ sensitiui) vno⁰ absolute f^m q ẽ obiectũ ꝯcupiscibil'. Alio⁰ sub rõe ardui put ẽ obiectũ irascibil'. vt patuit supꝰ q. xxiij. ar. ꝑ. Primũ aũt mẽbr⁹ sub diuidit. qz ẽ duplex ꝯcupia 2 duplex ꝯcupiscibile p q̃ñs. vt patuit ꝑ. q. xxx. ar. iij. vna ẽ naturalis. s. obiectiue. qz videz rei faciẽs ad sustẽtatiõez nature 2 corpis siue q̃tũ ad ꝓseruatiõez idiuidui sic⁹ cib⁹ 2 pot⁹ 2c. Ex illo mẽbro iã sat⁹ clare pz ꝓma ps maiorz supra dicte 2c.

¶ Alia est ꝯcupia aialis coꝝ. i. q̃ p sensuz carnis sustẽtatiõez. aut delectatiõez nõ affert. sz sunt delectabilia fm apprehẽsionẽ imaginatois aut alicui⁹ hmõi acceptois sic sẽ pecunia ornat⁹ vestitũ. 2 alia hmõi. et hec q̃dẽ aialis ꝯcupia vocat ꝯcupia oculoꝝ. siue intelligat ꝯcupia oculoꝝ. i. ipi⁹ visiois q̃ fit p oculos vt referat ad curiositatẽ fm q Aug. exponit in. x. cõfes. siue referat ad ꝯcupiam rei q̃ exteri⁹ ocul' ꝓponũt vt referat ad cupiditatẽ fm q ab alijs exponit.

¶ Deducit sc̃dz ptẽ maiorz, p q̃ notat secũdũ mẽbr⁹ sub diuisiois q alia ẽ ꝯcupia aial'. h ẽ coꝝ q̃ nõ facit ad ꝓseruatiõez nature corpis imediate. nec ꝑz delectabilia ꝑz sensuz corpalẽ exteriorẽ sc̃z tactũ 2 gustũ. sz ꝑz apprehẽsiõez imaginatois aut alicui⁹ hmõi iteriorz acceptois etiã rõnis ꝓticular'z. vt patuit supꝰ. sic ẽ ornat⁹ vestitũ pecunia. bonoꝝ 2 hmõi de qbꝫ supꝰ q. lx. ar. v. ¶ Et nota q D. dr q ornat⁹ vestitũ sit bonũ imaginatois 2 obiectũ delectatois et ꝯcupie aial'. nã vestitis videt aliq̃l' ad sustẽtatiõez corporis facere nõ aũt ornat⁹ 2c. Ex hac declaratõe sat⁹ pz sc̃da ps maiorz ꝑcedẽz. Sz notat d. san q hec ps sc̃z ꝯcupia oculoꝝ dupl'r exponit. vno⁰ ꝯcupia oculoꝝ. i. ꝯcupia visionis extẽdẽdo ad apprehẽsiuã quãliter vt referat ad curiositatẽ q̃ sistit circa delectatiõez ꝯgnitois oim̃ sensuũ nõ oim̃ apprehẽsiuaꝝ. denotat aũt magz ꝯcupia oculoꝝ qz oculi sunt ad ꝯgnoscẽdũ in sensib⁹ p̃ncipales. Alio⁰ exponit ꝯcupia oculoꝝ. i. rez q̃ exterioribꝰ ocul' ꝓponũt. sz nõ oim̃ vt pz ad 2ᵐ. qz nõ eaꝝ q̃ ꝯcupiscũt ad delectatiõez tact⁹ immediate 2 nõ factũt ad sustẽtatiõez vite immediate. 2 quoꝝ cũq; itelligat. tũc ꝯcupia oculoꝝ dr appetitũ inordinatũ vl' ꝯgnitiõez sensibil' vl' rez ꝯgnitaꝝ p sensus nõ vt facit ad vitã. Curiositas em̃ vt hz d. san. 2ª 2ª. q. clxvij. arti. ij. ad p̃m. ẽ circa ꝯgnitiõis delectatiõez vl' ꝯcupiam iordinatã. sz luxuria 2 gula sint circa delectatiões ꝯgnitois q̃ sunt in vsuz rez tangibiliũ. Consequenter cũ dr.

Appetit⁹ aũt iordinat⁹ boni arduj ptinet ad supbiã vite. nã superbia est appetitus inordinatus excellẽtie. vt inferius dicẽt. q.lxxiij. ar. ij. er. 2ª 2ª. q. clxij. ar. ꝑ.

¶ Ponit tertiã ptẽ maiorz sepe dicte. 2 eã declarat iuxta 2ᵐ mẽbr⁹ p⁹ distinctiõis. qz supbia ẽ appetit⁹ iordinat⁹ excellẽtie q̃ ẽ bonũ arduũ. D. tñ circa ista ptez remittit se ad sc̃dam 2ª 2ª. q. clxij. vbi determiat de supbia ex itẽtiõe. qz ẽ circa bonũ arduũ nõ solũ sensibile sz etiã spũale. ac ꝓpter ea nõ solũ in irascibili sensitiuo, vt pz ex dictz. Deiñ ibi.

¶ Et sic pz q ad ista tria reduci pñt oẽs passiões q̃ sẽ cã pcti. nã ad duo ꝑma reducũt oẽs passiones ꝯcupiscibilis. ad tertiũ aũt oẽs passiões irascibilis.

¶ Infert ex istis oib⁹ iã dictis cozollariũ qđdam circa qđ sc̃do soluit dubiũ. ibi. Qđ ĩõ nõ 2c. Cozollariũ igit ẽ Ad ista tria reduci pñt oẽs passiões q̃ sẽ cã pcti. Ptz. qz

ad duo ꝑa sc̃z ꝯcupiam carnis 2 oculoꝝ q̃ sẽ boni absolute reducũt oẽs passiões ꝯcupiscibilis. qz etiã ipe sunt boni absolute. Ad tertiũ aũt sc̃z supbiã vite reducũt oẽs passiões irascibilis. qz 2 ipa est in irascibili large dicto sc̃z sensitiua 2 intellectiua 2c. Tunc ibi.

¶ Qđ ideo nõ diuidit in duo. qz oẽs passiones irascibil' ꝯformãt ꝯcupiscẽtie aiali.

¶ Soluit qđ dam dubiũ circa cozollariũ ꝓdictũ. q̃re etiã nõ sit duplex ꝯcupia respectu boni arduj. sic ẽ duplex respectu boni absolute. videlz naturalis 2 aialis. qz ꝯcupie circa bonũ absolute diuersificãt. qz sequũt diuersas apprehẽsiões. vt patuit supꝰ. q. xxx. ar. iij. ad 3ᵐ. et qz sẽ bonoꝝ apprehẽsoꝝ ꝑ sensuz exteriorẽ vl' interiorẽ. ĩõ sẽ distincte ꝯcupiscẽtie 2 passiões. sz oẽs passiões irascibil' ꝯformãt ꝯcupiscẽtie aiali. qz sequũt etiã solũ apprehẽsionẽ interiorẽ 2 aialẽ, sic⁹ pz de spe timore 2 oib⁹. qz sẽ solũ respectu apprehẽsoꝝ imaginatoꝝ. 2 ĩõ mot⁹ irascibilis nõ ꝑt subdiuidi in duo fm duplicẽ apprehẽsionẽ. ¶ Nota q ex his hẽ ipliciter in q̃ gñe cupiditas vl' ꝯcupia sit cã pcti. qz d. san. inuit q causet pcm̃ sic̃ passio. Cõstat aũt q passio ẽ cã act⁹ exteriorꝭ. sic̃ rõ efficiẽdi ipm. q̃re 2 ꝯcupia cuiuscũq; rei ẽ cã hmõi. nõ videlz ꝑfecte effectiua sz rõ efficiẽdi. nõ cm̃, pseq̃ret qs actũ circa obiectũ nisi sit ꝯcupitũ. ¶ Nota q̃dã q ꝯcupia vt tactũ ẽ ar. p̃ce. ẽ cã ois pcti distributiõne accõmoda et pcti exteriorꝭ. nã nõ ẽ cã supꝑi⁹ 2 rõ ipa est pcm̃. nec est cã amoꝝ ex q̃ ipa, precedit. est igit cã oim̃ pctõꝝ exteriorꝝ cap̃iẽdo ꝯcupiscẽtiã in suppõne cõi 2c.

Argumẽtũ i ꝯriũ ꝯtinet 2 confirmat pcl'onẽ iã, pbatã

¶ Ad p̃mũ g̃ dđz. q fm q cupiditas ꝓportat vniuersaliter appetitũ cuiuslibet boni. sic etiã supbia vite ꝯtinet sub cupiditate. qũo aũt cupiditas fm qđ est speciale vitiũ qđ auaricia notatur sit radix oĩnium peccatorum infra dicẽt. q.lxxxiij. articulo ꝑmo.

¶ Ad maiorẽ sunt opiniões qũo ista auctoritas itelligat. sz de h ifra q. lxxxiij. ar. ꝑ. et patuit supꝰ q. lxxiij. ar. ij. ad 2ᵐ. Dico cm̃ q cupiditas vt ẽ speciale pcm̃ ẽ radix et cã oim̃ sz cupiditas accepta cõiter, p appetitu iordinato cuiuscũq; boni. ẽ gen⁹ oim̃ pctoꝝ ꝑsertz q̃tũ ad p̃ncipale pcti. Ad minorẽ negat. q supbia nõ ꝯtinet sub cupiditate gñal' dicta. 2 cupiditas q ẽ speciale pcm̃. i. auaricia ẽ cã 2 radix oim̃ pctoꝝ in vno gñe. cũ q̃ stat q supbia et quedam alie cause sint p̃ncipia in alio gñe. vt patebit vbi iã ar. ij. Uñ negat ꝯña.

¶ Ad sc̃z dđz. q ꝯcupiscẽtia oculoꝝ nõ dr h cõcupiscẽtia oim̃ rez q̃ videri oculis pñt. sz solũ eaꝝ in q̃bꝫ nõ q̃rit delectatio carnis q̃ ẽ fm tactũ. sz solũ delectatio oculi. i. cuiuscũq; apprehẽsiue ꝑtis.

¶ Ad maiorẽ. ꝑa de oculoꝝ exteriorꝝ visiõe. Sz dico q in ꝓposito nõ loq̃mur de ꝯcupiscẽtia oculoꝝ. i. ꝯcupia causata ex re visa tñ q̃ ꝯcupiscit ad delectatiõez carnis q̃ est fm tactũ. sz intelligim⁹ p ꝯcupiaz oculoꝝ. ꝯcupiaz cuiuscũq; rei q̃ delectat fm apprehẽsionẽ interiorẽ q̃cũq; h est dicere q capiť. p ꝯcupia rei q̃ ẽ bonũ imaginatois 2 delectat fm q ẽ apprehẽsa interiori apprehẽsiõe. sic dictũ ẽ. s. q. lx. ar. v. q q̃dã sẽ bona hois fᵐ coꝝ 2 tactũ q̃dã sẽ bona fm imaginatiõem sic ẽ honor 2 pecunia. 2 ꝯcupia taliũ q̃ nõ ꝑfecte ꝑficiũt hoiez fm coꝝ imediate. dicit ꝯcupiscẽtia oculoꝝ. i. q sẽ delectabilia fm apprehẽsionẽ q̃li spiritualẽ 2 nõ fm coꝝ corpalẽ 2 tactũ. Uñ negat ꝯña. qz argumẽtũ ꝓcedit ac si ꝑ ꝯcupiaz oculoꝝ itelligeret tñ ꝯcupia

coꝝ q̃ ocul' exteriorib⁹ videri pñt. illa cm̃ excitãt ꝯcupiaz carnis. sz aliꝫ itelligit. vt dictũ ẽ. sc̃z de ꝯcupia q̃ ẽ vl' apprehẽsiõis sensuũ q̃ ẽ rez q̃ delectãt fm apprehẽsionẽ 2 nõ fm ꝓctum coꝝpalẽ 2 vsum eaꝝ 2c.

¶ Ad tertiũ dđz. q sensus visus ẽ excellentior iter oẽs alios sensus 2 ad plura se extẽdẽs. vt dr in ꝑmo metaphysice. 2 ideo nomẽ ei⁹ transferť ad oẽs alios sensus 2 etiam ad oẽs interiores apprehẽsiones. vt Aug. dicit in libro de verbis dñi.

¶ Maior ꝑa. qz ꝯcupia q̃ ẽ passio ẽ appetit⁹ delectabil' fm sensuz. 2 naturalẽ q̃dẽ ẽ delectabile rei q̃ delectat fm tactũ q̃ vocat h ꝯcupia carnis. Concupia aũt aialẽ delectabile fm apprehẽsionẽ aialem sc̃z interiorẽ 2 hz locũ solũ in hoie. 2 de h patuit supra q. xxx. ar. ij. et q. xxiij. ar. ꝑ. et sic̃ dicẽdã dicim⁹ ꝯcupiaz oculoꝝ. Ad minorẽ. ꝓcedit q̃ delectationes ꝯtingũt fm aliqs sensus etiã, sz addo q no⁹ sensus visus apt⁹ ẽ ad fcãdũ apprehẽsionẽ interiorẽ quãcũq; q̃ noĩa aliorꝫ sensuũ. cũ ꝓpt ea⁹ cõitatẽ. cũ ꝓpt ea⁹ ꝑfectioꝝ. vt pz etiã ꝑ. q. q. lxvij. ar. ꝑ. Uñ ꝯcuniert⁹ noie visus 2 oculi denotat apprehẽsiõ q̃cũq; q̃re negat ꝯña. csto tñ ꝑ audiũ possit etiã ꝯlurgere 2 ꝯcuntre ꝯcupia aialꝫ quã h dicimus oculoꝝ. tñ qz nõ ꝯcunit nisi mediãte iteriori apprehensione ad quã ꝑtinet nomẽ oculi vel visus ꝯgruent⁹ assumitur. ideo negat ꝯsequentia.

Ad q̃rtũ dđz. q fuga mali causat ex appetitu boni. vt supꝰ dictũ ẽ. 2 ĩõ ponit solũ passiões iclinates ad bonũ tãq̃s cãe eaꝝ q̃ faciũt iordinate fugã mali. ar. iiij. ad 3ᵐ. q.xxx. ar. ij.

¶ Maior q̃dẽ ꝑa. q inducit hõ in pctm̃ ex iordinata fuga mali. sz tñ fuga mali sp ozit ex appetitu boni plerũq; amore. s. ꝯcupie. qz fugit malũ iq̃tũ impedit vl' ẽ ꝯriũ amato amore ꝯcupie. i. ꝯcupito. 2 ad oẽ min⁹ ꝓcunit ois fuga mali (sic ẽ etiã timor male humilitas) ab amore boni. vt patuit ex dictz ar. iiij. ad 3ᵐ. et ꝑ q. xxx. ar. ij. et sc̃p⁹ Ad minorẽ dico. q nihil cnũerať ꝓpriẽs ad fugã mali expẽse. tñ vt dictũ ẽ in coz. in cozollario. oẽs alie passiões sub istis itel. guntur. q̃re negat ꝯña. qz magz debuerũt poni q dicũt ꝑ secutoꝝ boni q̃ fugã mali. qz sunt cãe aliaꝝ. ¶ Nota aũt ne videat eẽ apparẽs ꝯtrouersia iter solonẽ tertiũ in arti. ꝑce. 2 iter ꝓpriũ huj⁹ solonis. Dixit em̃ solo ꝓcedẽs. ar. q timoꝝ male humilitãs sit cã appetit⁹ boni amati amore ꝯcupie vt dicebať. timoꝝ aũt dr fugã mali vt ꝯstat. Ista aũt solo dr q fuga mali causať ex appetitu boni 2c. sz itellige illud dictũ pñtis solonis vt in plurimũ 2 regulariter. qa cõiter fugit malũ ꝓpt bonũ ꝯcupitũ vt ꝯstat. ĩõ em̃ odio timeo a abominor sunt ꝑ bonũ ꝯcupitũ. Sc̃do pr dici. q d. san. h sub appetitu boni ꝓprehẽdit etiã amorẽ amicitie 2 amorẽ sui. vt amor amicitie ẽ, 2 sic nõ patet dubium q̃n sp fuga mali ex appetitu boni oriať 2c. vide supra q. ꝑ. ar. iij. in fine allegatos multos passus ex h libro. et q̃ bus habeť q̃o amor boni sit cã fuge mali. 2 q nec actum nolitois hz appetit⁹ respectu mali nisi ꝓpter bonũ 2c.

¶ Utr pctm̃ alleuieť ꝓpter passionẽ.

Ad sertũ sic ꝓcedit. Uideť q pctm̃ nõ alleuieť ꝓpt passionẽ. Augmẽtũ em̃ cãe auget effectũ. si em̃ calidũ dissoluit magz calidũ magz dissoluit. sz passio ẽ cã pcti. vt hĩtũ ẽ. g̃ q̃to est itẽtio passio tãto ẽ mai⁹ pctm̃. passio igit nõ minuit pctm̃ sz auget. ¶ P. sic̃ se hz passio bona ad meritũ. ita hz mala passio ad pctm̃. sz bona pas Ar. ꝓcedẽs.

sio auget meritū. tāto cīm aliqs magis videt̄ mereri q̄to ex maiori miserico:dia paupi subuenit. g̃ etiam mala passio magꝫ aggrauat pctm q̄ alleuiet. ¶ P. q̄to intēsiori uolūtate aliqs facit pctm tāto grauꝰ videt̄ peccare. ſz passio ipellēs uolūtatē facit eā ve/hemēti⁹ ferri in actū pcti. g̃ passio aggrauat pctm. ¶ Sz ꝛ. passio ipa ocupiscentie vocat̄ tentatio carnis. ſz q̄to aliqs maiori tentatiōe ꝓsternit̄. tāto minus peccat. vt ptz p Aug. g̃ passio diminuit pctm.

¶ Hec est scda ps huiꝰ q̄stiōis. in q̄ d. san. oñdit quo passio facit ad q̄titatē pcti. z p⁹facit h. scdo mouet q̄dā dubiū ar. viij. Primū in duas. qz pmo oñdit quo mi/nuat vl̄ augeat. Scdo quo excuset ar. seq̄nti ꝛc.

¶ Rñdeo dīm. q̄ pctm essentialr cōsistit in actu liberi arbitrij qđ est facultas uolūtatis z rōnis. passio aūt est motꝰ appetitꝰ sensitiui.

¶ D. san. in h corpe duo facit. p⁹ pmittit q̄ndā distinctionē. scdo ſm̄ eā dē euacuat q̄stū. ibi. Si igit accipiat ꝛc Circa p^m p⁹ pmittit rōnē distinctōis p modū notabilis Scdo ex h infert distinctōez. ibi. Appetitꝰ aūt ꝛc. Rō distinctōis vl̄ notabile fundamētale stat in h q̄ pctm cēntialiter stat in actu liberi arbitrij (scilicet in actu elicito ꝓpriꝰ pal⁹ z in actu ipato scḋario) q̄z tm vtercz̄ e actꝰ liberi arbitrij qđ ē facultas uolūtatꝭ z rōis ad sensuz sup̄ dictū q. p. ar. p. Passio aūt ē motꝰ appetitꝰ sensitiui. Et iō si q̄s velit rñdere ad q̄stū. quo ſz passio alleuiet vl̄ augeat pctm videat quo passio se habeat ad liberū arbi. dr aūt D. magꝫ de libero arbi. qz uolūtas nō ē cā pcti. vt natura ſm q̄ pt accipi sub h noie uolūtas ꝓcata. ſz vt ē liberū arbi. hūs se ad opposita z liberē in vnū declinās. Cōseqūnt cū dr.

¶ Appetitꝰ aūt sensitiuꝰ pt se hꝫe ad liberū arbitrū et aūter z oñr. Aūter q̄dē ſm̄ q̄ passio appetitꝰ sensitiui trahit vl̄ inclinat rōnē vl̄ uolūtatē. vt sup̄ dictū ē Cōseqūnt aūt ſm q̄ motꝰ supioꝝ virilū si sint vehemēter redūdāt i iferiores. nō cīm pt uolūtas itēse moueri i aliqđ q̄n excitet aliq̄ passio in appetitu sensitiuo. ar. h. et. ij. q. x. ar. iij.

¶ Infert distinctōez explicāt̄ q̄stā q̄ z determinat et explicat notabile p̄dictū. scz q̄ appetitꝰ sensitiuꝰ se pōt hꝫe (scz affectꝰ aliq̄ passiōe) ad liberū arbi. dupl̄r. Uno⁰ añice dēter. Alio⁰ oñr. Añcedēt q̄dē ſm q̄ passio trahit vl̄ inclinat rōnē vl̄ uolūtatē. vt dictū ē arti. p. et. ij. qz videz facit vt rō dimisso vl̄ iudicio iudicet in pticl̄ari ꝓformit̄ passioni. z mediāte tali iudicio rōnis inclinat uolūtatē ꝛc. Cōseqūnter ſm q̄ motꝰ uolūtatꝭ z rōis si sint vehemētes redūdāt in iferiores vires. Nō cīm pt uolūtas itēse moueri in aliqđ q̄n excitet aliq̄ passio in pte sensitiua. ¶ Nota aūt q̄ passio se hz oñr dupl̄r. vno⁰ p modū redūdātie. Alio⁰ p viā electōis. vt patuit sup̄ q. xxiij. arti. iij. ad p^m. D. san. aūt h solū tāgit vnū modū scz redūdātie. qz talꝭ euidēt̄ attestat pfectioni uolūtatꝭ. z oꝝ q̄ rō dicter p⁰ sine passione dicrame vl̄e z pticulare. z ex h q̄ uolūtas ſm iudiciū. qđ rō sola dictauit fortiter mouet̄ in id qđ dictatū est. ꝓseqūt passio in appetitu sensitiuo.

¶ Si igit accipiat passio ſm q̄ pcedit actū pcti sic nece ē q̄ diminuat pctm. actꝰ intīm ē pctm iq̄tuz est uolūtarius. z in nob⁹ exīs. eē aūt aliqđ in nob⁹ dr per rōnē z uolūtatē. vñ q̄to rō z uolūtas ex se aliquid agunt nō ex impulsu passionis magis est voluntariū z in nobis exīstens. z ſm hoc passio minuit peccatum inquātum minuit voluntarium.

Hic ꝓñr d. san. rñdet ad q̄stū ſm p̄dictā distinctōez duabꝰ ꝓclonibꝰ. scḋam ponit ibi. Passio aūt ꝛc. Cōclo g̃ ꝓma rīsiua. Passio ſm q̄ pcedit actū pcti (. i. iudiciū z cōsensum in actū pcti) hīndo se aūter ad liberū arbi. sic necessitat. se est q̄ diminuat pctm. Probat ꝓclo. passio tal⁹ isto mō se hñs minuit uolūtariū. igit ex̄a pctm. Tenet ꝓña. qz actus in rōne pctm iq̄tū ē uolūtarius et i nob exīs. i. in pōtate nra. h ē facultate uolūtatꝭ z rōnis. sic videlz q̄ pcedat ab his tāq̄ ꝓncipijs liberis. ¶ Nota aūt. q̄ actꝰ in rōne pctm̄ id ē culpa z tāto maioꝝ hz grauitatē gñicā iq̄tū uolūtarius z rōis q̄ nō grauitatē specifica. nec est tale pctm ex uolūtate rōnis ſz ex obiecto. vt patuit supra q. lxxij. ¶ Nota q̄ p hec tria pōs idē itelligit. scz q̄ eē in nob⁹ z q̄ esse uolūtariū z in nra potestate. Id cīm ē in pōtate nra qđ possum⁹ facere et nō facere. Uūs pz. q̄to rō z uolūtas ex se aliqđ agit tanto ē magꝫ uolūtariū (z supple q̄to mīn⁹ ex se tāto minus uolūtariū) ſz iperꝰ passiōis vl̄ impulsus eiꝰ facit. vt mīn⁹ ex se agāt. igit ꝛc. Maioꝝ pz. qz uolūtariū sic z naturale dr. cuiꝰ ꝓncipiū ē intra. z ꝓncipiū uolūtarij. oꝝ q̄ sit nō q̄dq̄z intra hoiem exīs. ſz uolūtas ipa cū suo p se motiuo scz rōne. passio aūt ē extra illa. g̃ maioꝝ ꝓa. Minoꝝ de se pz. imo passio facit vt rō z uolūtas relinq̄nt id in qđ ex se mouebāt z ſequūt passionē. Ptz igit q̄ peccās ex iudicio rōis qđ extorsit passio mīn⁹ peccat q̄ ille q̄ peccat ex iudicio p̄ticulari ad qđ nulla passio ocurrit ꝛc. Deinde cū dr.

¶ Passio aūt ꝓñs nō diminuit pctm. ſz magꝫ auget. vel potꝰ est signū magnitudinis eiꝰ. inq̄tū scz demonstrat intensionē uolūtatis ad actū pcti. Cōclo scḋa rīsiua.

¶ Subiūgit secū dā ꝓclonē ixta secū dū mēbꝝ p̄dictū et q̄ scḋo verificat z infert qđ dā cōe dictū. ibi. Et sic vez est ꝛc. Cōclo g̃ scḋa ē. Passio ꝓñs nō diminuit pctm sed magꝫ auget vl̄ potꝰ est signū magnitudinis eiꝰ. Probat ꝓclo. tal⁹ passio demōstrat intēsionē uolūtatꝭ (scz nō causat eā) g̃ auget vl̄ potꝰ ē signū magnitudinis eiꝰ Ans pz ex dictꝭ. qz ex pfecto iudicio z uoluntate redūdat tal⁹ passio z nō ex q̄cūq̄ uolūtate. Dicit aūt notāter auget pctm vl̄ potꝰ ꝛc. qz scḋm ē magꝫ vez. nā tal⁹ passio nō causat peccatū nec malicia eiꝰ. ſz ē effectꝰ cause pcti z ꝓcomitat pctm potꝰ q̄ causet z iō oñdit magnitudinez p se cause pcti. z ex ꝓñti oñdit z magnitudinē.

¶ Et sic vez est q̄to aliqs maiori libidine vl̄ concupiscentia peccat. tanto magis peccat.

¶ Verificat z infert q̄ndā cōem ꝓpōnē ex p̄cedēti ꝓclone. q̄ scz q̄to aliqs maiori libidie vl̄ ꝓcupiscētia peccat tāto magꝫ peccat. scz ꝓcupia ꝓñte p viā redūdātie. qz ostēdit maioꝝ uolūtatē ad pctm. verificat etiā de maiori libidine q̄ ē inclinatio ꝓpria uolūtati nō ꝓuenies ab extrinseco. z de hac ꝓpōne etiā supra q. lxxij. ar. vi. ad 2^m. Et ponit d. san. illā ꝓpōnez ꝓt argumētū in ꝓxiū. qz illud dr ex Aug. p p^a ꝓclone q̄ q̄to aliqs maiori tēptatiōne ꝓsternit̄ tāto mīn⁹ peccat. z ideo ne h intelligeret etiā de passiōe ꝓñte posuit d. san. illā exp̄onem ꝛc.

☞ Uñ ꝓbatur ꝓclo ꝓma argumēto in ꝓxiū.

¶ Ad ꝓmū g̃ dōz. q̄ passio ē cā pcti ex pte ꝓuersionis. grauitas aūt pcti magꝫ attēdit ex pte auersionis q̄ q̄dē ex ꝓuersiōe seq̄t p accīs. i. pter intēctionē peccātis. cause aūt p accīs augmētate nō augmentant effectꝰ. sed solū cause p se.

¶ Ad maiorē augmētata cā p se. augmētat effectꝰ. ex h oñdit exēplū argumēti de calido qz ē p se cā dissolutionis. ſz nō oz in cā p accīs. sic z de ignorātia. pz q̄ ē cā p accidēs. nō cīm q̄to maioꝝ ē ignorātia q̄ est cā pcti tāto magis est pctm. imo mīn⁹ ſcz in rōne culpe z fozmal⁹. nec oz q̄ q̄to maioꝝ est remotio ꝓhibētis tāto maioꝝ z velocior sit descensus grauis ſz q̄to maioꝝ grauitas. Ad minorē dico q̄ passio ē cā pcti p se q̄ dē q̄sitare mozali actꝰ pcti ſz nō p se ipius ioz dinatiōis. qđ est dictū sub aliꝭ ꝓbis q̄ est cā pcti ex pte auersiōis nō auersiōis ex cui⁹ pte attendit maioꝝ grauitas pcti nō ex pte ꝓuersionis. Dictū est cīm sup̄. q̄ si q̄s se ꝓuerteret ab q̄cūq̄ auersione nullū fit pctm saltē pfectū. ꝛre negat ꝓña de passiōe añte itelligendo. qz passio p se. i. facit vt passionat⁹ ex intentione se ꝓuertat et intēdat actū pcti. z ex h nō hz grauitatē. ſz nō facit vt p se id ē ex intentōe se auertat imo facit vt mīn⁹ auertat. qz minuit uolūtarē cui⁹ ē se auertere z impedit ne rō adeo ꝓtem/nat. qz impedit eius ꝓsideratiōem.

¶ Ad scḋz dōz. q̄ bona passio ꝓñs iudiciū rōnis augmentat meritū. si aūt pcedat. vt scz hō magis ex passione q̄z ex iudicio rōnis moueat ad bn agēdū. talis passio diminuit bonitatē z laudē actus

¶ Maioꝝ ꝓa. capiēdo passionē bonā z malā ꝓportionabil⁹. scz vt ātē rōnē pcedat vl̄ ātē seq̄nt. Ad minorē dico. q̄ si itelligit de bona passiōe pcedēte q̄ ē cā act⁹. negat Et ad pbatiōez dico negādo eā. q̄ tāto magꝫ mereat q̄z/to ex maiori misericordia paupi subueniē loq̄ndo de misericordia vt ē passio añs uolūtatē. sec⁹ si misericordia diceret simplicē motū uolūtatis. qz q̄to iste ē maioꝝ i forma tus charitate tanto maiꝰ meritū. pt cīm ixta tacta sup̄ q. lix. arti. p. ad 3^m. misericordia dupl̄r vel tripl̄r accipi ꝛc. Si aūt itelligit minoꝝ de bona passiōe ꝓñte p̄serti p viaz redūdantie pcedit ipa z eiꝰ pbatio. Passio cīm ipata magis facit cū actu uolūtatꝭ plura bona q̄z oñdat actū ipm ex uolūtate pcedēte melioꝝ. vl̄ etiā uolūtate ipam. vñ dicebat ꝑ. q̄ tal⁹ facit maioꝝ bonitatē extensiue. ſz passio seq̄ués p viā redūdātie illa arguit maioꝝ bonitatē nō directe extēsiuā. Ad ꝓñam. igit passio aggrauat pctm. vez ꝓñs. est. p scḋa ꝓclone ꝛc.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ z si motꝰ uolūtatꝭ sit itensior ex passione incitatus. nō tm̄ ita est uolūtatis ꝓpr⁹. sicut si sola rōne moueret ad peccandū.

¶ Ad maioꝝ. q̄to itensiori uolūtate q̄s facit pctm ꝛc. Uez itensiori sibi ꝓprio. ita q̄ itensio ꝓueniat ab itrinseco tāto grauꝰ peccat. si aūt itensiori q̄ nō ē uolūtari ꝓpr⁹. nec uolūtas ē sola cā ꝓuio iudicio rōis puro tal⁹ itensiōis. negat qz tal⁹ itensio nō arguit maiꝰ uolūtariū ſz maiꝰ impulsuū extrinsecū. Ad minorē ꝓa. ſz illa vehemētia nō ē ex uolūtate sola z ꝓpria uolūtati. ſz cōis sibi z passioni. imo reducit in passionē sic in ꝓmā cām. q̄re negat ꝓña in/telligēdo de passione añte ꝛc. vide d. san. in de malo q. iij. ar. vi. ꝛc. Lapis cīm vehemēter motꝰ deoꝝsuz p extrinsecū ipellēs nō hz maioꝝ idinatiōez ad descēdēdū ex se nec est grauior. qz talꝭ motꝰ nō ē sibi ꝓprius. sic in ꝓposito.

¶ Utꝝ passio totaliter excuset a pctō.

LAd septimū sic ꝓcedit. Uidet̄ q̄ passio totaliter excuset a pctō. Quicūq̄d cīm causat inuolūtariū excusat totaliter a pctō. ſz ocupia carnis q̄ ē q̄dā passio causat inuolūtariū. ſm illud Gal. v. Caro ocupiscit aduersus spiritū vt non quecūq̄z vultis illa faciatis. g̃ passio totaliter excusat a pctō. ¶ P. passio causat ignorātiā q̄ndā in pticulari vt dictū est. ſz ignorātia pticularis totaliter excusat a pctō. sic sup̄ habitū ē. g̃ passio totaliter excusat a pctō. ¶ P. ifirmitas aie grauioꝝ ē q̄z ifirmitas corpis. sed infirmitas corpis totaliter excusat a pctō. vt pz in freneticis. g̃ multo magꝫ passio q̄ ē ifirmitas aie ¶ Sz ꝛ ē q̄ apl's Ro. vij. vocat passiōes pctoꝝ nō nisi qz pctā causant. qđ nō esset si a pctō totaliter excusarēt. g̃ passiones nō totaliter a pctō excusant. Ar. ij. q. lxxvi. ar. 3.

¶ Querit h quo passio excuset actū exteriorē q̄ est de se malus z pctm. sicut an possit fieri q̄ homicidiū nō sit aliꝭ cui pctm cū facit ex furia.

¶ Rñdeo dōz. q̄ ſm h solū actus aliqs q̄ de gñe suo est malus totaliter a pctō excusat q̄ totaliter inuolūtarius reddit. vñ si sit talis passio q̄ totaliter inuolūtariū reddat actum sequentez totaliter a peccato excusat. alioquin non totaliter.

¶ D. san. duo facit. p⁰ rñdet ad q̄stū in gñali. scḋo magis in speciali. ibi. Circa qđ duo ꝛc. Ponit g̃ p⁰ q̄ndā cōclusionē gñalē z fundamētalē quā postea explicat z ē ista Si sit talis passio q̄ totaliter inuolūtariū reddit actū seq̄ntē totaliter a pctō excusat alioqn nō totaliter. Probat p⁰ clo. qz ex h solū actꝰ aliqs q̄ de gñe suo ē malꝰ totaliter excusat q̄ totaliter inuolūtariꝰ reddit. g̃ seq̄t ꝓclo. Uūs pz ex dictꝭ ar. p. et q. pce. qz volūtariū est de rōne peccati.

¶ Circa qđ duo ꝓsiderāda videt̄. Prio q̄dem q̄ aliqđ pt ee volūtariū vel ſm se. sicut q̄n volūtas directe in ipz fert. vl̄ ſm suā cām. q̄n volūtas ferē i cāz et nō in effectū. vt pz in eo q̄ volūtarie inebriat. ex h cīm q̄ſi volūtariū ei iputat. qđ p ebrietatē ꝓmittit.

¶ Hic ꝓñr D. explicat p̄dictā ꝓclonē magis speciali/rñdēdo. Circa qđ p⁰ pmittit aliq̄ notabilia. Scḋo subiūgit aliqs ꝓclones speciales. ibi. Scḋz h igit ꝛc. Ponit g̃ duo notabilia de volūtario multiplici. secūdū ibi. Secūdo ꝓsiderādū. Primū ē. aliqđ pt ee volūtariū dupl̄r. vl̄ ſm se vl̄ ſm suā cām. Secūdū se. sic q̄n volūtas direcete in ipz fert sine videlz alio. ſz ferē in illud rōne sui esse ꝓpriū et cū ꝓpulsiōe ſm suā cām est volūtariū q̄n volūtas ferē i cām z nō in effectū. qz fortassis dū ferē in cām nihil cogitat de effectu sequēte. vt pz in eo q̄ volūtarie iebriat. Ex h cīm q̄ſi volūtariū ei iputat. qđ p ebrietatez ꝓmittit. vñ ecq. p. ar. iij. ad q̄rtū. dicebat post pḥm. iij. etbi. q̄ ebrij merent duplices maledictōes. Cōseqūnter cū dr.

¶ Scḋo ꝓsiderādū ē. q̄ aliqđ dr volūtariū directe z idirecte. directe q̄dē id i qđ volūtas ferē. Indirecte ꝓ id qđ volūtas potuit ꝓhibere ſz nō ꝓhibet

¶ Notat scḋo. q̄ adhuc est duplex mod⁹ volūtarij. scz directe z indirecte. Directe qđ est actu volūtū z in quod volūtas ferē. qđ videlz volūtas eligit p actū posituē ex/ercitū. z videt illū directe volitū ꝓhendere sub se volitū ſm se z in cā. ſz idirecte volūtariū ē id qđ volūtas potuit ꝓhibere ſz nō ꝓhibet. z distinguit a voluto in cā. qz ibi erat aliqs actꝰ positiuꝰ hñs se ad tale volitū saltē p accīs. hic aūt nō ē actꝰ aliqs aliq̄ mō ipz volūtariū attingēs ſz ē solū potestas q̄ potuisset attigisse. ꝓhibendo vl̄ faciendo. vñ ista mēbra nō coincidūt ꝛc. Deinde cū dicit.

Q. lxxvij. de causa peccati que est passio.

¶ Scdz ḣ igit distinguēdū ē. qz passio gnāt q̄dē est tanta q̄ totalr aufert vsum rōnis. sicut pz in his q̄ ppter amorē vel irā insaniūt. z tunc si talis passio a pncipio fuerit volūtaria. iputat actz ad pctm. qz ē volūtarius in sua cā. sicut etiā de ebrietate dictū est.

Cōclo prima rīsuta. ¶ Subūngit tres cōclones ꝓticulares sm quandā diffinitōez eoꝝ membra declarat eā ipis cōclonib. Secūdaz cōclonē ponit ibi. Si ẽo cā zē. Tertiā ibi. Q̄n ꝑo zē. Circa pmā cōclonē pmittit q̄ duplex ē passio. vna totalr auferēs vsuz rōnis. sicz pz in his q̄ ppter amorē vl irā insaniūt zē. Cōclo pa huic membro cōtrādēs. Si talis passio totalr auferēs vsuz rōnis a pncipio fuerit volūtaria iputat actz ad pctm. Probat cōclo. Talis actz est inordinatz aliq̄ mō volūtarius. igit cōclo ꝑa. Cōsequntia pz ex dictis q. p̄cedēti ar. iij. qz pctm est actz inordinatz volūtarius. Ans pz. qz est volūtarius in sua cā sc; passione. sicut dictū est q̄ id q̄dē fit ex ebrietate volūtaria hz vt volūtariū. vñ q̄ ex volūtario amore sensualiz carnali incidūt i insaniā nō excusant. qz talis amor fuit in ptāre volūtaris saltē in pncipio.

¶ Si ẽo cā nō fuerit volūtaria sz naturalis. puta cū aliqs ex egritudine vl aliq̄ hmōi cā icidit in talē passionē q̄ totalr aufert vsuz rōnis actz. o. īno redditur inuolūtarius. z p ons totalr a pctō excusatus.

Cōclo scda ¶ Est scda cōclo iterꝫ iuxta pmi membꝝ talis. Si cā (sicz passiōis) nō fuerit volūtaria. sz naturalr (passio videlz q̄ aufert vsum rōnis) actus oīno excusat a pctō. Explicat d. san. cōclonem exꝑplariter. puta cuz aliqs ex egritudine vel aliq̄ hmōi cā q̄ sicz est sine oīi culpa incidit in talem passionē. ita q̄ talis passio auferat omem modū volūtarij. Probat cōclo. talis passio facit actū oīno inuolūtariū. igit ē oīno excusat. Cōsequntia est nota. Ans patet ex dictis zē. Tunc ibi.

Q̄nqz ẽo passio nō ē tāta q̄ totalr itercipiat vsum rōnis. z tunc rō ꝑt passionē excludere diuertēdo ad alias cogitatōes. vel impedire ne iuū ꝓsequī effectū. qz mēbra nō applicāt opi nisi p ꝓsensuz rōnis. vt supra dictū est. vñ talis passio nō totalr excusat a pctō

q. xv. ar. iij. et q. xvi. arti. iij. et q. xv. ar. ix. Cōclo. iij. ¶ Subūngit tertiā cōclonem q̄ ad scdm mēbꝝ p̄dicte distinctiōis. sicz q̄ aliq̄ est passio nō totalr auferens vsum rōnis. Cōclo. passio q̄ nō est tāta vt itercipiat vsuz rōnis nō totalr excusat a pctō. Probat cōclo. talis est volūtaria. igit actū ex se sequtē non oīno excusat. Tenet ꝓña. qz volūtariū nō causat oīno inuolūtariū. vt patuit. Ans pz. rō ꝑt passionē excludere diuertēdo ad alias cogitatōnes vel impedire ne iuū ꝓsequī effectū. igit ans vera. Tenet ꝓña. qz volūtariū est q̄d est in ptāte rōnis. qz q̄ rō ꝑt excludere z ei⁹ effectū. io vtrūq̄ est volūtariū. Et pbat d. san. sicū dā ptem anātis. sicz q̄ posset rō impedire effectū. etiā si nō posset impedire oēm passionē saltez ne insurgat. de quo supra q. lxxiij. ar. ij. ad scdm. qz mēbra nō applicātur operi nisi ppter ꝓsensum rōnis. vt patuit supra q. xvij.

☞ Et confirmat ista tertia cōclo argumēto in ōrium.

¶ Ad pmū q̄ dz q̄ ḣ nō dz. Ut nō q̄cūq̄ vultus illa faciatis nō est referēdū ad ea q̄ fiūt p exteriorez actū. sz ad interiorē ꝓcupiscentie motū. vellet em hō nūq̄ ꝓcupiscere malū. sicut etiā exponit id q̄d dz Ro. vij. Q̄d odi malū illd facio. Vel ꝑt referri ad volūtatē p̄cedētē passionē. vt pz in cōtinentibꝰ q̄ ꝓ suū ꝓpositū agunt ppter suam ꝓcupiscentiam.

¶ Maior ꝑa. q̄cd causat totalr inuolūtariū totalr excusat. Ad minorē negat. z ra⁹ falsitas patuit supra q. vi. ar. vij. imo ꝓcupiscētia auget volūtariū. Ad pbationem dz dupliciter sicut (vno mō) supra q. lxxiij. arti. iij. in argumēto in oppositū dictū fuit circa illā auctoritatē. Q̄d odi malū ḣ facio. qz nō itelligit q̄ ꝓcupiscētia faciat actū exteriorē fieri ꝓ volūtatē. sz itelligēdū ē de interiori motu ꝓcupiscētie etiā interiori motuz subito. sz nō ꝑt oēm talē motū vitare. ppter corruptiōez fomitis. vt patuit supra q. lxxiij. ar. iij. ad 2ū. vide p maiori explicatiōe auctoritatis. ad galathas q̄ hz doc. san. ibidē in postilla. qz q̄tuor sunt gña bonum circa ꝓcupiscentias q̄z nullus facit q̄cūq̄ vult. sicz intēperati incontinētes. Cōtinētes ꝑati vide zē. Alio⁹ itelligit. sicē supra q. vi. arti. vij. dictū est. qz incontinēs ꝓcupiscētie agit ꝓ id q̄d ꝑtes ꝓponebat. nō tū ꝓ id q̄d nūc vult. Dictū est cū ar. p. huius questiōis. et ar. ij. q̄ passio vincit rōnē. et facit q̄ volūtas q̄ ꝑtes renitebat eī ad q̄d passio inclinat nūc volūtarie ꝓsentiat. z ita eligit nūc. z vult q̄d ꝑtes nolebat. nō ām facit ꝓcupita vt aliqs faciat id q̄d nūc nō vult. imo id q̄d agit ex ꝓcupita nūc feruēs vult. esto habeat minus volūtariū. qz min⁹ ab intrinseco. vt patuit ar. vi. ad 3ū.

¶ Ad scdz dōz. q̄ ignorātia ꝓticularis q̄ totalr excusat ē ignorātia circūstātie. quā q̄dē q̄s scire nō ꝑt debita diligētia adhibita. sz passio causat ignorātiā iuris i ꝓticulari dū impedit applicatiōez cōis scie ad ꝓticulare actū quā q̄dē passionē ro repellere ꝑt. vt dictū ē In cor.

¶ Ad maiorē. passio causat ignorātiā quā dā in ꝓticulari dico ad illā. sm p̄dicta in ar. p. er. iij. p̄ce q. q̄ passio causat ignorātiā in ꝓticulari ꝓcomitātē cām pcti. z nō q̄ sit cā pcti. Sedo causat ignorātiā q̄ est cōis oi pctō q̄ds dz peccare ignorās sz nō ex ignorātia. Tertio. passio causat ignorātiā ꝓticularis eligibilis sz nō ignorātiā circūstātie q̄ excusat dū ē iuincibilis. ꝑs ām nō excusat. Quarto. causat ignorātiā iuris in ꝓticulari sz nō facti. qz q̄d ignorat q̄ passionē scit in vl. et q̄cūq̄ in ꝓticulari saltē habitu. Ad minorē. ignorātia ꝓticularis totalr excusat a pctō. Si itelligit q̄ ignorātia ꝓticularis eligibilis totalr excusat. negat imo nihil excusat. vt patuit q. lxxvi. ar. iij. qz ē ꝓcomitās pctm. Illa ām q̄ etiā aliqlr excusat. oz q̄ sit cā pcti. nec hoc dictū fuit vbi statim. imo totalr oppositū. Si ām itelligit de ignorātia in ꝓticulari. i. ꝓticularis circūstātie q̄ ꝑt esse inuincibilis. Concedit minor. z de illa dictū ē. Sz dico q̄ multa imo maxima est dzia iter illas ignorātias. vt patuit ar. p. p̄cedē. q̄stionis. Et dico sedo q̄ passio facit ignorātiā. vt dictū est. nō circūstantie sz eligibilis z opis in ꝓticulari z iuris. Quare negat ꝓña.

¶ Ad tertiū dōm. q̄ infirmitas corpis ē inuolūtaria. esset ām sic̄ si eēt volūtaria sicut de ebrietate dictū est. que est quedā corpalis infirmitas. In cor.

¶ Ad maiorē. ꝓcedit q̄dē q̄ est grauior infirmitas aie q̄ corpis. sz ḣ it est. qz infirmitas aie ē in ei⁹ pctō saltē in pncipio. qz videlz ꝑt passionē ꝓrumpere. vñ est volūtaria nō sic de oi infirmitate corpali. Ad minorē dico. q̄ infirmitas corpalis oīno inuolūtaria excusat totalr. Sz negat q̄ ois infirmitas corpal totalr excusat. qz nō ca q̄ ẽt volūtaria saltē in sua cā ordinata. sic̄ pz de ebrietate q̄ ē q̄dā infirmitas corpal z tn nō excusat imo ex q̄dā ebrietas ē mortalis pctm. vt parebit infra q. 88. ar. v. ad p̄m. et 2ª 2ᵉ. q. cl. ar. ij. Quare negat ꝓña. vñ ꝑt d. san. q̄ sic̄ eēt q̄n infirmitas est volūtaria. qz sic ipa nō excusat. sic nec passio zē.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

1200

Universidad de Deusto
Biblioteca